nea ameliorării salarelor protopopilor și preoților români — nu e de tempore — sĕ se amâne, până va veni un puvern mai drept la cârmă.

La acéstă părere póte sĕ se cugete vre-unul dintre preoți, sĕ resoneze: e ușor laicului sătul sĕ ḑică preotului flămênd: mai rabdă. Ar trebuí sĕ dea el din bucata lui o fărmitură și celui flămênd. Sĕ dea, dacă aveți asemenea fii formați. De nu întrebați pe preoții bĕtrâni cum au răbdat și s'au jertfit ei în anul 1848/9. S'au cercetați istoria din seculii trecuți și aflați cum a suferit Sava Brancovici cu preoții lui tot din persecuțiuni — în altă formă ca cele de aḑi — și cine vrea se cerceteze istoria va afla cum au suferit și s'au jertfit preoții în seculii primi ai creștinismului.

Venim la al treilea mijloc: Eparchiele sĕ dea din fundațiunile lor pentru ameliorarea salarielor protopopilor. Acest mijloc este cel mai potrivit fiind că dnii protopopi sunt în instanța primă tocmai așa funcționarii eparchielor, ca asesorii consistoriali. Eparchiele pot ameliora dotațiunea lor.

Când n'ar avé fonduri au mijlóce a reduce protopopiatele și a încorpora câte douĕ. Tot asemenea și pentru ameliorarea selarielor preoților pot reduce parochiele.

Ameliorarea salarielor dlor protopopi este imperativ reclamată, sĕ se facă în ori-ce mod numai poporul sĕ se cruțe.

y.

Opositiunea și pacea mileniului.

Ne aducem încă bine aminte de articolul de Crăciun scris de șeful partidei naționale, contele Apponyi, prin care acesta sub anumite condițiuni tinde mână de pace guvernului, ca serbarea mileniului sĕ nu fie tulburată prin înșiși fiii națiunii magiare, aparținĕtori diferitelor partide politice.

Lucru de sine înțeles, când cel mai slab, deși neîndreptățit, tinde mâna de pace contrariului seu mai tare. Acesta o póte face ori din interesul conservării proprii, ori din interese mai înalte, ca o serbare atât de momentuósă cum este și mileniul magiarilor, sĕ nu fie compromitată înaintea streinătății.

Dar, că óre contrariul fi-va atât de generos ori prudent, ca sĕ primésca acele condițiuni, este o altă întrebare. Acésta atârnă primo loco dela interesele conservării proprii, și în locul al doilea dela simțul seu de dreptate și echitate.

Condițiunea pusă de contele Apponyi, a fost: aducerea unei legi prin care sĕ se curme abusurile sĕvêrșite din partea partidei guvernamentale la alegerile de deputați pentru parlament.

Condițiune destul de acceptabilă, carea în state adevĕr constituționale și unde se observă sfințenia legii, nici nu ar avea loc, fiind superfluă; căci observarea legii esistente de sine se înțelege.

Dar la noi nu-i așa.

La noi abusurile sĕvêrșite din partea detentorilor puterii au ajuns la culmea scandalului; au ajuns că nu numai noi, naționalitățile, sĕ plângem contra lor, ci chiar și fiii națiunii favorite sĕ strige de durere sub presiunea lor.

Noi hotărît, ne îndoim, că baronul Bánffy va primí cu sinceritate mâna de pace întinsă din partea contelui Apponyi. Adevĕrat, că br. Bánffy la aparență a primit în principiu ofertul de pace, dar cine scie după ce va cunósce tóte detaiurile acelui ofert ori și numai va presimți consecuențele lui, îl va primi, ori îl va refusa fără genare.

Mai probabil, că-l va refusa decât îl va primi.

Étă pentru-ce:

Pentru cabinetul Bánffy și pentru partidul seu, alegerile de deputați așa precum s'au făcut până acum sunt condițiune de viață.

Cu tóte, că contele Apponyi ofere pacea sub o condițiune atât de frumósă și spre un scop atât de măreț (pentru magiari) br. Bánffy, nu credem sĕ se învoiéscă la aducerea unei legi, a cărei necesitate numai silit o recunósce și prin carea însuși 'și-ar lega mânile și ar ajunge póte chiar în minoritate în parlament.

Recunoscênd chiar însuși necesitatea acestei legi, ar recunósce indirect și abusurile sĕvêrșite din partea partidei sale, ér recunoscênd abusurile, téra fórte ușor i-ar întórce dosul la viitorele alegeri, și astfel însuși fără luptă ar perde lupta.

Pe câtcunóscem noi pe br. Bánffy dênsul numai astfel de condițiuni de pace va primi, chiar și dela conaționalii sei, prin cari i se va asigura maioritatea în parlament. Ér contele Apponyi sub pretecstul păcii pe timpul mileniului, ca acesta sĕ nu fie compromitat înaintea străinătății, suntem fórte aplicați a crede, că se folosesce numai de un mijloc destul de șiret, ca sĕ mai rărésca șirul guvernamentalilor în parlament, eventual sĕ-l imprăscie de tot și astfel sĕ ajungă cu un pas mai aprópe de posibilitatea de a ajunge dênsul la putere.

Vom vedea, care va cădea în cursa celuilalt.

Chiar în ḑilele acestea s'au ținut unele conferențe în cluburile partidelor opoziționale, parte pentru pertractarea condițiunilor de pace, oferite guvernului din partea contelui Apponyi, parte pentru alte interese publice și de partid.

Din tóte aceste conferențe însĕ, câte s'au ținut până aci transpiră un feliu de scepticism, a carui delăturare nu puțină grijă face chiar partidei dela care a emanat acéstă propunere de pace, căci étă cum se esprimă unul dintre oratorii conferenței partidei naționale, adecă alui Apponyi.

„... nu lipsa de legi produce la noi întréga serie de nelegiuiri, ci acel sistem de guvernare, care nu observă legea, ci o încungiură sau o eludéză.

De și vom introduce judecătoria curială și vom crea lege pentru apărarea curățeniei alegerilor: cine ne va asigura pe noi, că puterea esecutivă nu va tracta și cu aceea, ca și cu legile deja esistente? Cine ne va asigura pe noi despre aceea, că guvernul va cinsti de aci înainte mai bine legea și constituțiunea decât am vĕḑut acésta până acum, mai cu samă în practica mai recentă?“ adecă guvernul, la casuri de abusuri obveniente, nu va ḑice ca și până acum: n'am vĕḑut, n'am auḑit.

Cu un cuvênt, până la ajungerea păcii reale, mai póte esclama și contele Apponyi: „Multadban nincs, öröm, Iövödben nincs remény“.

Ér noi naționalitățile? Putem recita și noi aceste versuri ale poetului magiar, până când partidele magiare sĕ certă între sine ori închee armistiții de pace, ca apoi cu puteri unite sĕ aducă legi pentru apăsarea și nimicirea esistenței nóstre naționale pe tóte terenele vieții nóstre publice în stat în biserică și în scólă.

Până când? Acésta atârnă dela ei, dar mai mult dela noi după cum vom sci sĕ ne luptăm mai cu energie pentru apĕrarea intereselor nóstre naționale; ér acésta o vom putea face numai delăturând micile interese personale din calea intereselor publice, numai apropiindu ne mai mult unii de alții și nu persecutêndu-ne pentru-că unii sau alții diferim în óre cari mijlóce pentru ajungerea aceluiași scop.

In privința acésta putem învĕța multe dela asupritorii nostri; și pentru ce sĕ nu învĕțăm ce e bine și dela contrarii nostri?

Cum cércă ei sĕ se împace când e vorbă de onórea națiunii lor.

Ér noi? . . . .

Idioție.

Cu acest termin ne vedem apostrofați în numĕrul ultim din anul espirat al „Tribunei“, pentru-că în o corespondență a nóstră din Budapesta, cu considerare la incidentul, care a dat ansă la suspendarea activității societății „Petru Maior“, din partea ministrului de interne, scrisese corespondentul nostru, că conferența colaboratorului „Tribunei“ Dolean, a fost de cuprins politic, și se înțelege provocênd actul guvernului — *„a avut efectul, ce l'a produs „Tribuna“ pe tóte terenele „distrugerea“ “.*

Acéstă observare a corespondentului nostru privesce pe „Tribuna“ din epoca Slavici-Brote, carea, credem că cu crisa petrecută înaintea ochilor nostri în ḑilele ultime a trecut în domeniul istoriei.

Corespondentul nostru n'a făcut alta prin observarea sa, decât a constatat un adevĕr cunoscut de tótă lumea românéscă, și constatat în același numĕr al „Tribunei“ chiar și de redacțiunea actuală a „Tribunei“.

Cu tóte acestea în „Tribuna“ de acum, se ḑice o rĕmășiță tolerată dela „Tribuna“ de odinióră, nu în numele redacțiunii, ci pe semne în numele tinerimei universitare:

„Ce e drept, un mărgăritar si acesta în coróna idioțiilor imense din „T. R.“ Ar face bine domnii din acea redacție sĕ ne cruțe cu dragostea lor de a se ocupa preste tot cu societatea nóstră, pentru-că nici bunăvoință nici pricepere nu au“.

Nu vom sta de vorbă cu un pretins tinĕr universitar, carele astfel își pricepe chemarea, — fiind însĕ primul cas aesta când sub regimul actual al „Tribunei“ suntem apostrofați în mod necuviincios, voim sĕ fim lămuriți din capul locului: dacă și „Tribuna“ de astăḑi va adera la tradițiunile „Tribunei“ vechi față de ḑiarul nostru?

Precum în trecut noi numai ne-am apărat față cu atacurile vehemente și necuviinciόse ale pătimașilor redactori ai „Tribunei“, așa și în viitoriu lăsăm gloria inițiativă tot „Tribunei“, mănușa aruncată o vom ridica însĕ cu tótă resoluțiunea.

Noi admitem, ba ținem că este în interesul causei chiar, ca tóte nuanțele politicei din poporul român să fie representate în presă și sĕ-și desvólte ideile combatând pe adversari cu augumente sănĕtóse, nu este permis însĕ ca adversarii politici sĕ se considere de inimici, și sĕ se insulte unii pe alții.

Deocamdată atâta.

Schimbare în redacțiune.

Deóre-ce ca asesor consistorial și referent în afacerile epitropesci în virtutea normativului de incompabilitate nici chiar în mod provisoriu nu mai pot purta sarcina onorifică de redactor al ḑiariului nostru archidiecesan „Telegraful Român“, fiind și fără acestea și cu alte afaceri oficióse deosebit ocupat, la cererea mea onorabila comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane a binevoit a mĕ dispensa, cu 31 Decembre 1895 dela redacțiunea ḑiariului, instituind de redactor pe părintele econom seminarial, presbiterul Gavriil Hango.

Despărțêndu-mĕ cu ḑiua de aḑi dela locul, unde m'a chemat încrederea onorabilei comisiuni administrative a tipografiei archidiecesane, și unde din tótă inima mea am lucrat pentru ca ḑiariul nostru archidiecesan „Telegraful Roman“ cu demnitate sĕ-și îndeplinéscă misiunea sa, la despărțire aduc mulțămitele mele cele mai sincere tuturora, cari m'au sprijinit și mi-au arĕtat bunăvoință în activitatea mea ca redactor la ḑiariul nostru archidiecesan „Telegraful Roman“.

Sibiiu, 31 Decembre, 1895.

Dr. Nicolau Olariu.

După-ce stimabilul meu antecesor în urma motivelor invocate a fost dispensat dela redacțiunea ḑiariului „Telegraful Român“, onorabila comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane a binevoit a mĕ chema pe mine la redactarea și conducerea acestui ḑiariu.

Prin acésta sum deci chemat prin încrederea numitei comisiuni la o nóuă activitate, strĕină crescerei mele și vocațiunei mele de preot.

M'am supus sarcinei cu resoluțiunea de a continua lupta antecesorilor mei.

„Telegraful Român“ își are bine precisat programul seu politic încă dela întemeierea sa.

Voiu căuta ca acel program sĕ se continue nealterat, și sĕ unésca pe toți românii în o armonică conlucrare pentru restabilirea păcii atât între noi și celelalte naționalități din patrie, cât și mai vêrtos pentru restabilirea păcii între noi.

Din tóte puterile mele voi nisui la o armonică conlucrare a presei române, respectându-sĕ in discuțiunile nóstre convingerile politice, ferind discuțiunile de personalități, cari nici odată nu au ajutat causei comune.

Presentându-mĕ onoratului public cetitoriu, cer și pentru mine bunăvoința și considerațiunile, cari de comun se dau unui om, care cu inimă curată și cu cele mai bune intențiuni se angajază la lucru.

Sibiiu, 1 Ianuariu 1896.

Gavriil Hango,

Noutăți.

Avis. Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt învitați prin acésta la ședință pe Vineri în 17 Ianuariu n. 1896 la 5 óre p. m. în localitățile casinei române din loc în causa înființării și constituirii cluburilor cercuali în cercurile electorali din comitat.

Participarea respective representarea tuturor cercurilor electorale din comitat la acéstă ședință este deosebit dorită.

Sibiiu, în 12 Ianuariu 1896.

Biroul clubului municipal român.

Dr. N. Vecerdea, secretar.
Ioan de Preda, președinte.

⁂

Sic transit gloria mundi. Intre scirile ḑilei aduse de „B. H.“ dela 12 a lunei curente, aflăm și următórea: Până când Wekerle era ministru president al Ungariei, portretul seu decora și chilia primariului din Chichinda mare. Ér acum, când altul îi ocupă locul, posa bine arătătóre și suriḑĕtóre a ajuns de decorație în chilia servitoriului orășenesc. Heu! Sic transit gloria mundi!

⁂

Invitare. In ședința generală de constituire a reuniunei filiale „La crucea albă“, pentru ocrotirea orfanilor (Findelhaus und Kindosschutzverein „Zum weisen Kreuze“.) Ordinea de ḑi: 1. Propunerea de a se constitui o reuninne filială în comitatul Sibiiului. 2. Alegerea comitetului.

Sibiiu la 12 Ianuariu 1896.

Comitetul provisor.

⁂

Sicriu din hârtie. Technicei moderne i-a succes deja a pregăti de așa hârtia, încât poți face din ea tóte obiectele, de cari au lipsă ómenii viețuitori. Sunt óle făcute din hârtie, au edificat case din hârtie și nu numai un vapor strătaie undele oceanului, care e construit cu tóte părțile lui din hârtie, ba sunt în America chiar și cupee la drumul ferat făcute din hârtie. După cei vii au venit rêndul la cei morți In timpul mai nou pregătesc și sicriuri din hârtie. In New-York s'a ridicat prima fabrică, în care sĕ fac sicriuri din hârtie după diferite stiluri și cari au forma întru tóte ca cele de lemn.

Recomândă o fóie nemțéscă — dacă preste tot sunt recomandabile sicriele — acésta specie de sicriu, fiind cu mult mai ieftine, ca cele de lemn.

Poșta redacțiunii.

Celor interesați în alegerea de paroch în Coșna. Acte menite a-și afla resolvire la forurile bisericesc nu putem publica în ḑiariul nostru.

Loterie.

Sâmbătă, în 11 Ianuariu n. 1896.

Viena:	**82**	**50**	**76**	**38**	**62**
Timișóra:	**56**	**65**	**25**	**57**	**60**

Nr. 62/895 parochial [228] 2—3

Publicaţiune.

Neaprobându-se din partea Venerabilului Consistoriu archidiecesan greco-oriental din Sibiiu prin rescriptul Nr. 6546 Epitr. de dato 23 Septembre a. c., licitaţiunea din 7 Iuliu a. c. pentru edificarea scólei confesionale gr.-orient. din Poiana mĕrului comitatul Făgăraşiu, prin acésta din nou sĕ aduce la cunoscinţa publică, cumcă **în 19 Ianuariu stilul n. anul 1896 la 2 óre p. m.** se va da în licitataţiunn minuendă în cancelaria parochiclă din Poiana-mĕrului **clădirea edificiului scolar** constătătóre din 6 odăi conform planului de edificare aprobat de locurile competente.

Condiţiunile de licitaţiune, planul, precum şi preliminariul speselor se pot vedea la cancelaria oficiului parochial în ori ce timp. Se observă eă lucrul de măsărie pe lângă garanţie solidă şi cauţiunea recerută se póte da şi separat.

Licitaţiunea se va efeptuí verbal şi prin oferte reservându-şi dreptul ca comitetul parochial nu e legat de minus oferent. Intreprinḑĕtorul e obligător nemijlocit după subscrierea contractului, ér pentru comuna bisericéscă numai după aprobarea din partea Venerabilului Consistoriu.

Doritorii de a intreprinde acéstă clădire, vor fi datori a depune un vadiu în bani gata sau în hârtii de valóre, în sumă de 10% dela suma de esclamaţiune statorită cu fi. 6612 v. a şi a se presenta cu decrete de măastrii.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-orient. din Poiana-mĕrului, ţinută la 26 Novembre 1895.

Moise Micu,
preşedintele comitetului.

Szebenvármegye alispánjától.

561—1896 szám — V. [1] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Főispán úr ő méltóságának folyó hó 7-én kelt 3 számú felhivása folytán a Szèbenvármegyénél ujonnan rendszeresitett, évi 750 frt fizetéssel és 150 lakbérrel javadalmazott

IV. aljegyzői állomásra

ezennel pályázatot nyitok és felhivom azokat a kik ezen állomást elnyerni ohajtják, hogy az 1883 évi I. tcz. 3 §-a szerinti minősitettségüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványait hozzám 14 nap alatt terjeszszék be.

Nagy-Szeben, 1896 január hó 10-én.

Reissenberger,
alispán.

Sz. 8321—895 polg. [3] 1—3

Hirdetmény

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy a Szebenmegyébe kebelezett Szent Erzsébet község határának általános tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást Guncsch Mihály szt. erzsébeti földbirtokos és lakos kérelme folytán elrendelte s annak határnapjául **1896 évi márczius hó 2-ik napját d. e. 9 órakor** a szt. erzsébeti községi irodába kitürte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokonk azon megjegyzésel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegye zölmek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 Deczember hó 27-én tartott üléséből.

Jánosi Sándor,
elnök.

Sebestyén Imre,
jegyző.

UZ. 25—1896.

Edict de licitaţiune.

În **12/24 Februariu, 1896** se va ţiné la oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu, piaţa mare Nr. 15 **dela 9 pănă la 12 óre a. m.,** şi la cas de lipsă şi **dela 3 pănă la 6 óre după ăméḑi,** o licitaţiune publică pentru esarêndarea de păşunat a următorilor munţi **pe 3 ani — 1896 pănă inclusiv 1898** — eventual numai pe anul **1896** şi anume:

Nr. curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Preţul de esclamare		Însemnare
			întreg		de păşunit				
			Jugĕre	stânjini pătraţi	Jugĕre	stânjini pătraţi	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschi	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare	4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic					459	-	
4		Conţa mare	2673	850	2245	—	330	—	
5		Conţa mică					500	—	
6	**Veştem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	200	—	
20		Haneşu de sus	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneşu de jos	1190	100	324	1400	300	—	
22		Góza de sus	1828	200	593	1200	500	—	
23		Góza de jos	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitaţiune **10%** din preţul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restituí aceluia ce nu a obţinut arênda, ér celor ce au obţinut li se va socotí în preţul arêndei, dacă au depus cauţiunea de arêndă conform contractului.

Condiţiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé şi înainte de ḑiua licitaţiunei la oficiul central al universităţii săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1896.

[2] 1—3

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2 15	3 15	5 45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6 20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1 33	5.48	—	11.53	12.48		P Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1 31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4 38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5 20	8.18	—	3.45	3 26		Rév			1.26	9 30	7.46	10.08
5 43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5 05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş			9.24	3.53	3.—	5.21
10 42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea			8 54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.49	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11 39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod			4.27	7.45	—	10 02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7 16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3 16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2 09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	2.44	4.42	—	6.46		Gyorok		10.15	--	8 19	—	6.17
—	3.14	5.04	—	7.06		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.31	5.15	—	7.17		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.30	5.57	—	7.57		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	4.50	6.13	—	8.13		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.–
—	5 40	6.58	8.48	8.53		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.26	9.07	9 22		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]								
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9 57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3. 7	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orăştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12 06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	-		Caransebeş		5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	--		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11 25	—	7.	5.50	-

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7 03	1.58	7.43	12.32
–	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2 Sibiiu, Marți, 9/21 Ianuariu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl , 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se retusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuě ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rěndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe pătrariul I. Ianuariu-Februariu-Martiu al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Decembre 1895, sě-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Apel
cătră publicul nostru cetitor.

Cătră publicul român ortodocs se îndréptă în prima ḑi a anului 1896 glasul acestui ḑiariu, cătră preoțimea și invěțătorimea ortodocsă română își îndréptă al seu glas ḑiariul „Telegraful Român“ în ḑiua primă, când întră în anul XLIV al esistenței sale.

Întemeiat în ḑile critice, în ḑile de grea cercare pentru patria nóstră, și pentru națiunea și biserica nóstră în special, ḑiariul „Telegraful Român“ a luptat pentru binele patriei, și în special pentru binele națiunei române.

Condus de iubirea patriei și de iubirea de ném, ḑiariul nostru totdeauna a predicat alipirea cătră patrie și tron, și respectarea legilor. Între aceste margini a căutat el fericirea națiunei române, consolidarea și desvoltarea bisericei ortodocse române pe basele canonice.

Aceste cardinale vêrtuți creștinesci ne-au condus în lungul șir de 43 de ani, și mărturie sunt colónele acestui ḑiariu, că iubirea de neam, că respectarea legilor statului au încălḑit inimile acelora, cari în decurs de ani 43, va sě ḑică aprópe una jumětate de véc, au luminat poporul român.

Nici odată nu am dat poporului român speranțe, cari între marginile legilor patriei nóstre erau nerealisabile, nici odată n'am împins poporul român la demonstrațiuni, cari deși permise de legile patriei, în realitate nu ne folosesc nimica, de stricat însě mult ne pot strica, și nici odată nu am luat poporului român speranțele de desvoltare și consolidare națională, pe cari i le garantéză legile statului nostru.

Ani 43 am lucrat pentru consolidarea bisericei nóstre ortodocse române. În apărarea bisericei nóstre am mers până aprópe la fanatism chiar, nici odată însě nu am atacat instituțiunile bisericilor creștine din patria nóstră.

Ca organ special bisericesc, și unicul ḑiariu politic cu specială menițiune de a promova desvoltarea și consolidarea bisericei ortodocse române din iubita nóstră patrie, am fost nu odată siliți sě luăm în apěrare instituțiunile nóstre național-bisericesci, și acésta o am făcut totdéuna, de câte-ori neamicii ortodocsiei s'au atins de aceste sacre instituțiuni.

Ne-am apěrat cu resoluțiune, dară noi nici odată nu am provocat lupta, și nici odată nu am atacat instituțiunile altor biserici, căci în liberalismul nostru am ținut la macsima: „fie-care cu credința sa se va mântui“.

Suntem resoluți, ca tot cu același devotament sě servim și de aci înainte intereselor bisericei nóstre ortodocse române, și tot cu aceeași curățenie sufletéscă sě respectăm instituțiunile bisericilor creștine din patria nóstră.

Conduita nóstră politică va fi tot cea din trecut: alipirea cătră patrie și tron, și respectarea legilor.

Pe acéstă basă legală vom stărui ca relele actuale sě se delăture, și sě se restabiléscă pacea, care sě facă posibilă desvoltarea armonică a tuturor forțelor statului.

Condițiunea primă pentru noi este: sě ni se asigureze desvoltarea nóstră națională română, desvoltarea instituțiunilor nóstre național-bisericesci pe basele canonice indigitate în statutul organic. Stând tare pe basele legei, curentul de aḑi va trebuì sě dea loc altuia, mai puțin rece, mai puțin vehement.

Căci e de tot rece, de tot vehement bolnăviciosul curent de aḑi.

Sunt amenințate, din temelie sunt amenințate instituțiunile nóstre bisericesci, amenințate cu totală distrugere instituțiunile nóstre culturale.

Legile politice bisericesci sunt în special îndreptate și în contra bisericei nóstre ortodocse române, și dóră mai ales sunt ele îndreptate în contra ei.

Legile scolare în special sunt îndreptate contra instituțiunilor nóstre culturale, contra personalului didactic

Avem trebuință deci de un ḑiariu politic bisericesc, în jurul căruia sě ne grupăm toți, cărora ne zace la inimă esistența instituțiunilor nóstre bisericesci culturale, consolidarea și desvoltarea acelora prin consciențiósa aplicare a acelor legi actuale din stat cari pentru noi sunt favorabile, și respective prin revisuirea celor pentru ale nóstre instituțiuni bisericesci și culturale periculóse, și prin aducerea altor legi mai ecuitabile.

Avem trebuință, ca mai ales preoții și învěțătorii nostri din întrégă provincia metropolitană sě vină la convingerea, că principiele, direcțiunea urmată de ḑiariul nostru a fost bună, a fost salutariă. Din acéstă convingere cu trup și suflet sě se grupeze în jurul ḑiariului nostru, ca toți uniți în cugete și în simțiri sě ne punem tóte puterile întru apěrarea bisericei și a intereselor ei.

Adresăm deci publicului român, în special însě preoțimei și învěțătorimei nóstre rugarea: sě ne dea sprijinul moral și material, sě lupte pentru așeḑămintele nóstre național-bisericesci culturale, dându-ne informațiuni esacte despre atacurile îndreptate contra nóstră și făcênd posibilă lățirea ḑiariului nostru în cercuri cât mai largi.

Tocmai acuma publicăm o serie de articoli, cari se ocupă cu dotațiunea preoțimei și a protopresbiterilor nostri după-ce căsătoria civilă și matriculele de stat i-a lipsit în mare měsură și de puținele resurse de până acuma.

S'a pornit o gónă formală asupra învěțătorilor nostri, cari, în urma unor agitațiuni, póte cu bune intențiuni făcute, dară rěu aplicate, au alunecat pe povêrnișul politicei militante, fără a considera strictele disposițiuni ale articulului de lege XXVI din 1893, disposițiuni, am puté ḑice draconice față cu învěțătorii dela scólele nóstre.

Ḑiariul nostru a avut deosebită atențiune față cu sórtea învěțătorilor, a fost cel mai bun amic al învěțătorilor. Este în interesul acestora deci cetirea ḑiariului nostru, spre a fi în curent cu tóte afacerile scolare.

În jurul „Telegrafului Român“ s'au grupat o pleiadă de bărbați cu un trecut nepătat politic, cu vaste cunoscințe de legi, cu asemenea vaste cunoscințe despre organismul nostru bisericesc și scolariu, cu pracsă în biserica nóstră de mai multe ḑeci de ani, și schimbarea în persóna redactorelui întru nimica nu va altera acéstă grupare a bărbaților bisericei nóstre.

Dela spriginirea materială și morală a publicului nostru atérnă ca ḑiariul nostru se devină ḑiariu cuotidian, sinodul archidiecesan s'a pronunțat deja pentru ridicarea lui la ḑiariu cuotidian

Nori grei se ridică asupra orisontului bisericei nóstre.

Avem trebuință de interesare generală, de sprigin binevoitoriu.

Facem deci din nou apel la preoțimea și învěțătorimea nóstră, ca sě ne dea posibilul sprigin moral și material, și atunci vom puté resista tuturor încercărilor de a ne împedeca în desvoltarea nóstră firéscă, în mersul nostru cultural.

Când vom fi toți pentru unul, și unul pentru toți, nici porțile iadului nu vor puté isbutí asupra nóstră.

Crisă în sinul „martirilor“.

Publicăm la alt loc doue acte memorabile și caracteristice pentru partidul național român. Un proces verbal luat în conventiculul fiitorilor *conducětori* ai partidului național și un manifest al guvernanților nostri din România, pitulați sub modestul titlu de „ecsilați“.

Am comunicat și noi începutul crisei erupte la „Institutul Tipografic“, ér de atunci ne-am mărginit la rolul de simpli spectatori ai unei certe familiare a vecinului nostru, credênd, că se va termina și acésta ca tóte certele în familie, séu prin împăciuire séu prin divorțiu și cei certați își vor vedea de traiu mai departe, conform cu situațiunea dată.

Lucrul însě nu este așa.

Crisa nu se mărginesce numai la „Institutul Tipografic“. Acolo a esplodat numai o bombă așeḑată cu mână lungă, ca la un semn dat, sě nimicéscă pe adevěratul proprietariu al intreprinderei, carele însě deși póte prea târḑiu, dar totuși a observat pericolul și a făcut de s'a descărcat bomba în mijlocul acelora, cari o pusese, rănind nu numai pe conjurații din apropiere, ci chiar și pe cei ce o au fabricat în Bucuresci, carii apoi vĕḑêndu-și periclitat cabinetul, au jurat rěsbunare și pun tóte petrile în mișcare, ca sě facă tabula rasa din tot ce părea a fi organisat la români. Astăḑi totul este putred aici, numai „ecsilații“ din Bucuresci sunt la înălțimea situațiunei.

„Martirii“ au fost prea curênd grațiați.

Portretele lor se purtau an cu triumf pe stradele Bucurescilor. Dr. Rațiu nu era numai „venerabilul“ președinte al partidului național, ci era un „sfânt“.

Astăḑi Brote din Bucuresci îl dechiară de un „meschin“, care trebue delăturat, ba „*după cele petrecute în timpul din urmă*“, întreg comitetul „nu mai este capabil a satisface datorinței sale“.

„Prin urmare numai din mijlocul partidului póte sě vină scăparea. „Voi — strigă dl Brote din Bucuresci — cari ați stat și până acum în mijlocul luptei ați ostenit și jerfit alături cu noi (Ce a jerfit dl Brote? Red.) .... sunteți datori a prinde cu mână tare rěul, a'l smulge din mijlocul nostru și a vindeca corpul națiunei“.

„Vě salutăm cu frățéscă dragoste și asigurându-vě de *sprijinul nostru,* vě dorim perseveranță și „succes“

Și cine sunt acei „voi?“

Tot somități politice, cum este Dr. Maier din Sělişte, Isidor Blaga din Lancrăm, Dr. Blaga din Brașov, Russu Șirianu, B. Duică, T. Liviu Albini din Sibiiu, etc. etc. 25 la numěr, între cari părintele Mangra a fost mai modest.

Și propriamente ce au decis aceste celebrități în adunarea lor secretă din Brașov?

Deocamdată numai atâta, ca Dr. Rațiu, *președintele* comitetului central, desființat prin guvern, al partidului național, carele în puterea mandatului primit dela colegii sěi din fostul comitet, în scop de a asigura pentru partid averea aceluia, pusese secuestru pe „Institutul tipografic“, dând afară pe administratorul pus de el, dar dovedit de perfid, sě-și retragă secuestrul, sě restitue „Institutul tipografic“ și ḑiarele în administrația de mai nainte alui L. Albini, ér pe viitoriu „sě se ori-ce acțiune, care póte avé de efect voluntar sau involuntar o scisiune între conducětori și în partidul însuși“.

„Conchemarea conventiculului“ — ḑice „Tribuna‘ — „a făcut-o Bogdan-Duică în persónă, cutrierând ținuturi și cercetând persóne mai marcante. Acésta era după punerea secuestrului, după-ce dl Bogdan-Duică avênd un *strajnic conflict* cu un membru al redacțiunii, a fost concediat pe o lună. Étă spre ce și-a folosit concediul. In fine atragem atențiunea asupra espatriaților din Bucuresci. Ea ne duce la isvorul adevěrat atât al conventiculului, cât și a tuturor scandalelor după punerea secuestrului“.

Dr. Rațiu informat despre cele petrecute în Brașov n'a tras pentru sine consecuențele votului de blam, primit sub presidiul lui Dr. Maier din Sělişte cu prealabila binecuvêntare a lui Brote din Bucuresci, ci le-a aplicat față cu convocătorul Bogdan-Duică concediandul dela redacție pentru totdéuna, și față cu Russu-Şirianu, ispravnicul lui Brote la „Institutul Tipografic“, punêndu-i și acestuia frunze în buze, pentru-că i a denegat subordinația cuvenită și l'a insultat.

Ba a făcut mai mult. a dat ómenilor sě pricépă, că ḑiarele „Institutului tipografic“, care totodată sunt și organe ale partidului național, de aci încolo n'au sě fie conduse din Bucuresci, ci de aici din patria nóstră, dupăcum va dispune însuși partidul al cărui cap visibil de astă data este dênsul.

Numai atâta i-a trebuit „venerabilului președinte“ ca crisa latentă din sinul comitetului sě se dee pe față.

Pe 10 Ianuariu era convocată o întrunire confidențială a membrilor comitetului desființat, ca sě li se raporteze despre modul cum s'a esecutat conclusul lor, luat în întrunirea din 15—16 Novembre 1895 relativ la asigurarea averii partidului.

Câte-va ḑile înainte de întrunire se ivesce în Sibiiu dl Diamandi Manole, carele totdéuna face servicii de móșe când este sě se nască vr'un lucru „mare“. El — ḑice-se — vine deadreptul din Bucuresci, cu îndrumări pentru membrii întrunirei dela Brote și Dr. Lucaciu, ca la „Institutul Tipografic“, unde chiar cumnatul seu dl Nicolau Cristea era secuestri curator pentru dl Dr. Rațiu, sě se restitue *status quo ante,* pentru-că . . . . . .

O ḑi înainte de întrunire sosesce și părintele Dr. Lucaciu tot cu intrucțiuni „diplomatice“ că *status quo ante* trebue sě se restitue.

Din 22 membrii liberi ai fostului comitet de 25, se întrunesc la 10 Ianuariu 11 inși, și dóue ḑile întregi se tot cértă asupra unui lucru simplu, care nu era permis sě se resólve altfel, decât sě se iee la cunoscință, pentru-că Dr. Rațiu nu făcuse alta decât a esecutat conclusul din 15—16 Novembre 1895, și pentru-că a nu aproba dispozițiunile corecte din punctul de vedere al fostului comitet ale președintelui, ar însemna a-i da un vot de blam, și a da satisfacție unui Bogdan-Duică și Russu-Şirianul, cari s'au conjurat a rescula lumea contra dlui Dr. Rațiu si contra fostului comitet.

Și ce vedem? Ce resultat a avut acea întrunire?

Cetiți „Revista Orăștiei“ și cetiți și protestul subscris de Dr. Vasiliu Lucaciu, Dr. Vasiliu Fodor, Dr. Gavriil Tripon, Nicolau Cristea Demetriu Comșa și Dr. Daniil Popovici Barcian, publicat și în Nr. 4 al „Dreptății“ și vě rușinați toți aceia, cari ați credut, că în sinul fostului comitet a domnit armonie, unitate de vederi politice și solidaritate.

Cetiți -i vě uimiți, věḑênd, că din 10 membrii ai comitetului 6 au fost resoluți sě dee vot de blam președintelui lor Dr. Rațiu, pentru-că în esecutarea conclusului lor, tru susținerea nimbului comitetului și autorității sale a fost silit sě dee afară dela „Institutul Tipografic“ pe trifoliul anarchistic.

Cetiți și ne esplicați, cum sě póte, ca din un incident atât de neînsemnat pentru „sfênta“ causă națională, pentru care membrii fostului comitet și-au ținut de a lor datorință a suferi și temniță, afară de cei fugari, patru din „martiri“: Dr. V. Lucaciu, N. Cristea, D. Comșa și Dr. D. P. Barcian, prefer a se despărți mai bucuros de colegii lor întru martiriu G. Pop de Basesci, Iuliu Coroian, Dr. T. Mihali și R Patița, ca împreună cu nemartirii Dr. Fodor și Dr. Tripon, cari au bineventat conventicu'ul din Brașov, sě dee vot de blam președintelui lor Dr. Rațiu și sě'l acuse înaintea națiunii cu „abus de putere presidială“, cu „revoltătóre falsificare“, cu „fățișă violentare a voinței majorității“, — decât a abandona pe doi jurnaliști resvrătitori contra autorității comitetului?

Cum se póte, ca dl Nicolau Cristea, carele după închisóre de 8 luni venise acasă cu mandat dela colegii sěi din temniță, ca încă atunci sě esecute aceea ce a esecutat Dr. Rațiu în Novembre și care după-ce nu isbutise, a stat într'ajutoriu dlui Rațiu primind și odiósa sarcină de sequestri curator, peste nópte sě se lapede de președintele sěu și sě se atașeze la aceia, carii vor sě'l blameze?

Cum se póte, ca Castor-Lucaciu sě se despartă de fratele sěu Polux-Coroian, ca părintele Lucaciu cel persecutat de episcopul sěu, sě întórcă dosul celor mai adicți amici, celor mai fideli apărători și patroni în tóte něcasurile sale: G. P. de Basesci și Dr. T. Mihali, numai ca sě pótă susținé pe sobolii conjurați contra comitetului, cu micșorarea autorității președintelui, carele cu mână tare s'a resolvat sě-i susțină nimbul.

Nu póte fi vorbă aci numai de cestiunea de subsistința alui T. L Albini, B. Duică și Rusu Şirianu, ci alți factori mai puternici trebue sě fie aceia carii au inriurință asupra părintelui Lucaciu, ca însuși să se pună în fruntea acelora, cari dau foc comitetului național și „martirilor“ din cari însuși fac parte.

Noi carii din capul locului n'am aprobat nici modul cum în 1892 s'a compus comitetul central, nici acțiunile lui, care au produs starea desperată de astăḑi, dacă am fi stăpâniți de ură personală, cum au fost anarchistii dela „Tribuna“ și din partidul național față de noi. am avé cuvênt sě ne bucurăm de revolta ce a erupt în sinul comitetului, care a produs atâtea persecuțiuni nemeritate asupra poporului român.

Ca români însě nu ne putem bucura de un astfel de scandal ne mai pomenit între români.

Bărbații carii s'au angajat sě conducă causa națională, dacă din convingere au lucrat ceea ce au lucrat, și dacă cu bărbăție au tras consecuențele faptelor lor, suferind chiar și martiriu de temniță, merită tot respectul și din partea adversarilor lor politici. și nu este român acela carele li ar denega respectul cuvenit.

Acestui respect am dat noi espresiune față de cei judecați pentru Memorand cât timp au suferit în temniță și cu ocasiunea grațiării lor.

Astăḑi însě când i vedem nimicindu-se unul pe altul și cu deosebire când pe o parte din ei îi vedem dând mâna cu aceia carii de un deceniu lucră tot la tragerea în tină a tuturor bărbaților carii au vr'o autoritate înaintea poporului, in faptă nisuesc și chiar la nimicirea autorității președintelui lor, tot românul serios, credem că are motiv de a se indigna și de a compătimi pe acel popor, care își făcuse idoli din „martiri“ și care de aci în colo va avé cuvênt a arěta ușa la ori-care inteligent, care s'ar nisui sě'l mai însuflețéscă pentru pretinșii „conducětori“ naționali.

Cine sě mai stee de vorbă cu un popor, ai cărui „conducětori“ astfel se respectéză pe sine și pe șeful lor?

Cestiunea este însě fórte ponderósă și din alt punct de vedere.

Adevěratele motive a scandalósei porniri din sinul „martirilor“ nu sunt cele date pe față, ci cu totului tot altele, care trebue descoperite, și fiind-că îngrijirea marei cause naționale a Românilor din statul nostru, nu este privilegiul nici al comitetelor electorale, nici al grupurilor de interese, ci este datoria tuturor românilor de bine, — vom reveni asupra lucrului și vo cerca sě facem noi lumina, care cei cu musca pe căciulă o ascund.

Conventiculul dela Brașov.

Publicăm aici actele provocate în articlul „Crisă în sinul martirilor“.

Proces verbal.

Luat astăḑi în 10/22 Decembre 1895 în Brașov în conferența confidențială a următorilor domni membri și aderenți ai partidului național român întruniți la 10 v. a. m.: Vas. Mangra (Arad), Dr. Nicolae Maier (Sělişte), Dr. Silviu Moldovan, Aurel P. Barcianu și Ioan Moța (Orěștie), Dr. E. Leményi, Dr. D. Pop, Dr. Iosif Blaga și Vas. Goldiș (Brașov), I. Russu-Şirianu, George Bogdan-Duică și Tit Liviu Albini (Sibiiu), Iuliu Vlăduț (Turda), V. Popea (Satulung, Dr. Ioan Radu (Bradu), Isidor Blaga (Lancrem), Grigore Sima alui Ioan, Aurel Danciu, N. Popa Nic. Pěcurariu, I. Motora, Iosif Arieșan (Abrud și jur), A. Danciu (Bucium), N Cristea (Valea-mică) și Petru Popoviciu (Abrudsat).

1. Domnul I. Russu-Şirianu arată motivele, pentru cari a fost conchemată acéstă conferență confidențială constatând pe temeiul faptelor, ce comunică, că pe când se spera, că partidul național român din Ardeal și Ungaria va lua un și mai îmbucurător avênt decum până acum, situația lui pare a deveni critică prin vrajba produsă între membri marcanți ai comitetului. între conducětorii lui.

Convinși, că în acéstă situație trebue luat avisul aderenților din tóte părțile propune, că pentru discuție asupra situației sě ne constituim, alegênd pe dl Dr. Nic. Maier de president al conferenței, și pe dl G. Bogdan-Duică de secretar, și sě chibzuim cele ce sunt de făcut

2. Dl G. Bugdan-Duică cetesce telegrama, prin care dl Dr. G. Tripon (Bistrița) se scusă, că nu póte veni la acéstă întrunire din cause „neînlăturabile“.

Cetesce o scrisóre a dlui V. Fodor (Abrud), prin care acesta declară, că aderă la mișcarea începută de cei presenți și-'i asigură, că ei pot conta ori-când la el și ḑice, că generația tiněră trebue sě fie representată în lupta nóstră, pe care bětrânii nu o mai înțeleg“.

Cetesce o scrisóre a dlui Iuniu Brut Hodoș (Blaj) prin care acesta declară, că „aderéză la conclusele luate de conferență și le subscrie“.

Cetesce o scrisóre a ecspatriaților din Bucuresci: Eugen Brote, A. C. Popovici și Septimiu Albini, care se aclude la protocol.

3. Dl I. Russu-Şirianu avênd cuvêntul espune pe larg incidentul, în care s'au concretisat divergențele dintre membrii comitetului național, arată relațiunile acestui comitet cu „Institutul Tipografic“ și urmările, pe cari conflictul produs între dnul Tit Liviu Albini și Dr. Rațiu le póte avé asupra mersului politicei naționale și cere, sě facem discuție asupra întrebărilor: Pasul Drului Rațiu se póte aproba? — și: Putem noi face ceva, ca incidentul sě nu aibă urmări întristătóre?

4. Dl G. Bogdan-Duică adauge unele lămuriri la cele date de dl I. Russu-Şirianu și spune, că cestiunea trebue separată în trei părți: *a)* a situației generale a politicei nóstre și a partidului național român; *b)* a cestiunii acum pendente la tribunalele ungu-resci a „Institutului Tipografic“ și *c)* a foilor naționale „Tribuna“ și „Fóia Poporului“.

5. Dl V. Mangra este de părerea, că mai întâiu trebue sé discutăm despre acțiunea politică, negligétă după eșirea din temniță de conducětorii grațiați și apoi sě se discute despre mijlócele necesare acțiunii acesteia. Scopul nu este a slăbi acțiunea, ci a împedeca slăbirea ei și a o întări. Dl V. Mangra discută apoi pe larg, cestiunile puse de dsa.

6 Dr. Iosif Blaga ține a vorbi in special despre importanța ecspatriaților nostri și a arěta cum aḑi este imposibil sě ne închipuim o acțiune seriósă, care sě nu țină sémă de situația lor în partid și în lumea mare politică, dînsul regretă, că tocmai asupra acestei cestiuni unii colegi ai lor au perdut liniscea și ecuitatea judecății.

7. Dr. Nicolae Maier află, că situația s'a espus cu obiectivitate și e suficient clarificată și că ar fi bine sě se alégă o comisiune, care sě formuleze resoluțiunile, ce vor fi de luat.

8. La propunerea dlui Russu-Şirianu se aleg în acéstă comisiune: Mangra, Vlăduț, Dr. Blaga, Dr. Moldovan. V. Popea, Nic. Maier, G. Bogdan-Duică și Russu-Şirianu.

9. Dl Iosif Arieșan esprimă dorința, ca aceste resoluții sě fie enunciate în plenul conferenței încă aḑi ori mâne diminéță.

10. După acestea spre a lăsa timp comisiunii de 8 sě facă lucrarea sa, ședința sě suspinde pe mai multe óre.

11. După 3 óre ședința sě începe la 5 p. m. și G. Bogdan-Duică raportéză asupra resultatelor la cari comisiunea a ajuns.

Reasumând comunicările și critica făcută de Russu-Şirianu și Mangra, și ceialalți oratori, raportorul propune admiterea resolu-țiunii prime, care este următórea:

„Considerând, că succesele luptei politice din ultimii ani se datoresc intrasigenții, cu care programul național român a fost susținut. probelor de neobosită oposiție și separării depline de către tendențele magiare, subscrișii esprimă părerea, că este necesar, a susținé acest program și mai departe în acelaș metod“.

La acest punct dl A. Danciu aduce în discuție rolul martirilor dela grațiare încóce; ei au dat ansă la critice, și dênsul crede, că nu-i de folos a mai insista asupra cimentării partidului cu toți bărbații, ce au fost în frunte și că-'i necesară o nouă organisație.

Dl V. Mangra combate aceste vederi ca inadmisibile, noi nu putem sě ne presentăm divisați, în momente serióse, ca cele de acum, când noi facem alianțe cu naționalitățile sêrbă și slovacă, când Milleniul se apropie.

Domnii G. Bogdan-Duică și Russu-Şirianu susțin pe dnul Mangra, dl Motora pe Danciu.

După o animată discuție resoluțiunea se primesce unanim.

Avênd în vedere secuestrul pus de Dr. Ioan Rațiu pe „Institutul Tipografic“ și importanța lui, raportorul propune a II-a resoluțiune:

„Avênd în vedere, că greutatea luptei naționale politice pretinde o întrunire a tuturor puterilor bune, sigure și sincere, de care partidul național a dispus și dispune încă, subscrișii ținem, că este necesar, ca dl Dr. Rațiu sě retragă și pe viitoriu sě evite ori-ce acțiune, care póte avé de efect voluntar sau involuntar o scisiune între conducětori și în partidul însuși“.

Resoluțiunea acésta s'a primit unanim.

A III-a resoluțiune, relativă la modul de redactare al „Tribunei“ și „Foii Poporului“ sună:

„Avênd în vedere, că fără de o publicistică independentă tendențele naționale politice și sociale nu pot fi susținute cu succes și în spiritul caracterisat mai sus, subscrișii ecsprimă convingerea lor profundă, că independența și direcția politică în cadrul programului național al ḑiarelor „Tribuna“ și „Fóia Poporului“ este o principală condiție de reușire a luptei naționale“.

Dl I. Russu-Şianu propune a IV-a resoluțiune, care asemenea se primesce unanim:

„Pentru clarificarea în cercuri cât mai largi a situației se vor ținé încă întruniri confidențiale în următórele locuri: Sibiiu, Brașov, Turda, Bistrița, Dej, Şomcuta, Orăștie, Arad, Lipova, Brad, Blaș, Beiuș, Lugoj și Caransebeș, în care se vor ceti, discuta și semna sus arătatele puncte“.

13. Sě decide, ca resoluțiunile presente afară de a IV-a sě fie comunicate dlui Dr. Rațiu prin Dr. Maier și Russu-Șirianu.*)

(Urméză iscăliturile celor presenți.)

Adaus I.

Scrisórea ecspatriaților din Bucuresci.

Prea stimați Domni!
Iubiți Amici:

Regretăm, că împregiurările politice nu ne permit nouě, celor ecsilați, sě fim între voi, cu cari ne scim un gând și o simțire, pentru a ne sfătuì împreună asupra mĕsurilor, ce ar fi de luat în fața situațiunii grele ce apasă asupra poporului român.

Am luptat cu toții o strașnică luptă, din multe bătělii am eșit victorioși, dar' și mulți dintre noi au sângerat.

Ca în tóte luptele, așa și în acésta, terenul, situațiunea și condițiunile se schimbă mereu. Astăḑi ne găsim într'o altă posiție ca la 1892.

Presentarea Memorandului, procesele politice, spargerea comitetului național prin ecsilarea unora și întemnițarea altora, sguduirile în posițiunea „Tribunei“, desfășurarea cestiunii naționale în parlamentul român, alianța naționalităților, disolvarea partidului nostru prin guvern, actul de grațiare, schimbările în guvernul României și incordarea situațiunii esterne — étă un șir de fapte petrecute dela 1892 încóce, cari pe noi ne ating fórte deaprópe și cari nu putéu sě nu aibă o înrîurire hotărîtóre asupra partidului nostru.

Prima și principala datorință a conducerii partidului în asemenea împregiurări era, sě țină socotélă de schimbările situațiunii și sě pună partidul în condițiuni, cari sě-'i asigure acțiunea și isbânda.

'Și-a împlinit comitetul național actual acéstă datorință?

Deși avem onórea a face parte din el rĕspundem cu un hotărît nu! și adaugem, că după cele petrecute în timpul din urmă, am dobândit convingerea, că nici nu mai e capabil a satisface acestei datorințe.

Despărțit și astăḑi în două părți, cea de dincolo, comitetul n'a mai putut fi adus cu tóte silințele nóstre la vechia bunăînțelegere și armonie frățéscă.

Mai mult Intre membrii de dincolo ai comitetului s'a produs o desbinare mare, care amenință a se transplanta în întreg partidul și esercită o influință dintre cele mai penibile asupra „Tribunei“, focarul luptelor nóstre mai recente.

Dăinuind aceste stări în conducerea partidului e cu neputință ca sě nu se resimtă efectele lor și asupra raporturilor nóstre cu naționalitățile nemagiare și cu frații nostri din regat. Partidul slăbit deja până acum, are sě ajungă din ce în ce într'o posiție, care trebue sě-'l facă în cele din urmă incapabil pentru ori-ce luptă.

Capitularea lui ar fi identică cu înfrângerea poporului român.

Rĕul acesta nu se mai póte lecuí prin comitet, fiind-că pentru înlăturarea divergențelor esistente s'a reclamat în mod ușuratic și meschin un for, care nici-odată nu póte avé chemarea a ne regula afacerile interne ale partidului nostru — trib. unguresc. Prin urmare numai din mijlocul partidului póte sě vină scăparea.

Voi, cari ați stat și până acum în mijlocul luptei, ați ostenit și jertfit alături cu noi; pe voi, cari representați voința și dorința straturilor largi ale poporului, sunteți datori a prinde cu mână tare rěul, a-'l smulge din mijlocul nostru și a vindeca corpul națiunii.

Datorința acésta se impune cu atât mai mult, cu cât partidul, scăpat de rěul ce 'l apasă și dispunênd astăḑi de puteri cu mult mai multe ca în trecut, s'ar presenta la luptă mai viguros și mai însuflețit. De altă parte situațiunea esternă, care devine tot mai amenințătóre nu ne permite a sta pe loc și ne grăbesce la strîngerea rîndurilor, ne impune chiar sě ne împrospětăm organisația partidului și sě-l punem în condițiuni, cari până sě-'l facă capabil a întimpina cu tărie tóte evenimentele viitorului.

Avem cu toții datorința sě ne ridicăm privirile dela afacerile meschine și sě le înălțăm la interesele mari ale neamului românesc, cari singure ne pot călěuzí în atitudinea și procedeul nostru.

Am luat deci cu vină satisfacție cunoscință de patriotica vóstră hotărîre de a vě întruní și consulta.

Vě salutăm cu frățéscă dragoste și asigurându-vě de spriginul nostru vě dorim perseveranță și succes.

Bucuresci, 8/20 Decembre 1895.

Eugen Brote,
vice pres. al comitetului național.

Aurel C. Popovici,
membru al comit. nation.

S. Albini,
secretar al comitetului.

— Institut de arte grafice Carol Göbl, Bucuresci. —

Signatura situațiunei.

Pentru mileniu ni se pune în vedere revisiunea legii despre scólele poporale. „*Potentes potenter agunt*“ ḑice vorba latină. Noi încă am dori sě se revisuéscă legea scólelor poporale, dar cu intențiuni adevěrat liberale. cari sě respecteze justele pretensiuni ale bisericilor și naționalităților din patrie. Cei puternici însě au alte intențiuni prea liberale în mĕsurile de a sugruma interesele de esistență ale naționalităților nemagiare. Étă ce ne prevestesc foile magiare:

„In ministeriul cultelor și instrucțiunei publice s'au început lucrările pregătitóre pentru resolvirea unei probleme de importanță eminentă adecă pentru revisiunea articolului de lege XXVIII din 1868 despre instrucțiunea poporală. Dintre principiile conducětóre, cari la revisiune au în prima linie sě le țină în vedere locurile competente, amintim cu preferență, înasprirea procedurei disciplinare cu privire mai ales la pornirile contrarii statului, și îngrigirea prin měsuri corespunḑětóre pentru cualificarea profesorilor la preparandiile, cari nu sunt de ale statului. Proiectul ce-l va elabora raportorul în obiectul revisiunei, ministeriul de culte și instrucțiune publică îl va aduce la timpul seu în publicitate, ca opiniunea publică și mai cu sémă cercurile interesate sě aibă ocasiune de a se ocupa cu měsurile de o profundă importanță ale aceluia încă înainte de ce s'ar presenta dietei elaboratul de revisiune în forma unui proiect de lege“.

Étă avisul scurt, dar elocuent; el este o declarare nouă de rěsboiu în contra naționalităților din patrie, care póte ne va fi un indemn bun ca — sě continuăm energic cu certele personale di tre noi.

Liberul esercițiu al religiunei.

(Tl.) Fóia oficială a publicat o ordinațiune dată de ministrul de culte și înstrucțiune publică, de cel de interne și cel dela justiție, ordinațiune, care norméză esecutarea legii despre liberul esercițiu al religiunei.

Partea întâi din ordinațiune norméză eșirea d'intr'o confesiune receptă sau recunoscută de lege, precum și întrarea în una din aceste confesiuni Sě spune apriat, că pentru membrii bisericilor creștine recepte rěmâne valabilă legea religiunei din 1868, cu escepțiunea acelor paragrafi, cari sě referă la publicarea și încheierea căsătoriilor micste, precum și la religia copiilor, cari au ieșit din astfel de căsătorii, pentru-că acești paragrafi au fost schimbați prin legile politice bisericesci din 1894.

In ce privesce pe israeliții, primiți acum prin articolul de lege 42, ordinațiunea declară, în consonanță cu art. 43 din 1895, că dispositiile art, 53 din 1868 în ce privesce formalitățile, sub cari s'a facut ieșirea din acéstă religie și intrarea într'alta, sunt normative și pentru membrii religiei israilite.

Acésta sě referă la casurile de treceri, adecă la acele casuri, când cel ce iese întră immediat în altă confesiune; pentru casurile însě, cànd cel ce iese, rěmâne fără confesiune sau când întră unul fără confesiune într'o confesiune receptă sau recunoscută de lege, sě cuprind în ordinațiune disposiții speciale. Acestora le premerge observarea generală, că statul recunósce numai acele întrări și ieșiri, cari s'au făcut strict după disposițiile legii. Dacă respectivii indiviḑi nu împlinesc aceste disposiții, ei vor fi priviți din partea statului, ca aparținětori confesiunei lor de păn'acum, chiar dacă ei sě țin de altă religie. Cine vrea sě iasă din confesiunea lui fără sě între într'alta are, — întocmai ca și cei ce trec, — sě anunțe intențiunea sa de îeșire parochului sěu de păn'acum sau presidentului religios în presența a doi martori, și acéstă declarație s'o repeteze după 14 ḑile sau în tot casul înainte de a espira terminul de 30 de ḑile. Dacă parochul sau presidentul religios îi refusă certificatele despre aceste încunosciințări, i-sě vor da din partea celor doi martori, cari au fost presenți. Cel-ce a ieșit are apoi sě presente aceste două certificate acelei autorități administrative, în a cărei cerc oficial s'a aflat comuna sa parochială de până acum, adecă pretorului suprem, respective în orașe primarului Autoritatea administrativă încheie despre acésta un proces verbal (protocol) și cu acésta ieșirea s'a făcut Dacă cel ce iese doresce, atunci trebuie sě i-sě dea o copie de pe protocolul amintit, însě liberă de tacse. De altmintrelea póte autoritatea administrativă sě refuse luarea acestui protocol, când amintitele două certificate n'au fost în tótă regula.

Dacă unul fără confesiune vrea sě între într'o religie receptă sau recunoscută de lege, trebue sě comunice intențiunea sa pretorului suprem sau în orașe primarului. Aceste organe administrative iau despre acésta un protocol și trămit o copie legalisată parochului sau presidentului religios al acelei comune parochiale, în care doresce sě între cel fără confesiune. Pe basa acestui protocol despre care interesatului la cerere are sě i-sě dea o copie legalisată, póte urma primirea în respectiva confesiune.

Partea a doua din ordinațiune tractéză despre ținerea în evidență matriculară a religiunei acelor copiii, cari sě derivă dela cei fără confesiune. După legea despre religiunea copiilor (art. 32 din 1894) trebue înmatriculați toți copii nou născuți, ca aparținětori unei religii recepte sau recunoscute de lege. Cei ce vréu sě sě căsătorésca dacă sunt fără confesiune sau dacă numai unul e fără confesiune, sě pot învoì în acéstă privință în fața judelui de cerc, primarului sau protopretorului, când amêndoi (bărbatul și femeia) trebue sě fie presenți în persónă Amintitul funcționar are sě sě convingă despre identitatea celor ce vreau, sě se căsătorésca și sě-i întrebe, când și înaintea cărui funcționar civil vor încheia ei căsătoria El ia protocol despre acéstă învoială, care rěmâne în archiva sa; o copie legalisată de pe protocol să trímite acelui funcționar civil, înaintea căruia are sě sě încheie căsătoria. Amintita învoială póte fi schimbată numai atunci și numai sub astfel de formalități, ca și învoiala originală, dacă ambii soți fără confesiune întră în una și aceeași religiune, sau dacă întră unul d'intre soți în aceea religie, la care aparține celălalt. Copiii până la 7 ani urméză în religiune părinților, la copii dela 7 până la 18 ani sě póte întêmpla acésta numai atunci, când o permite autoritatea orfanală; înainte însě trebue ea sě sě convingă despre aceea, dacă copilul e destul de matur, ca sě aibă o convingere proprie religiósă. In cas de permĭsiune au sě sě observe aceleași formalități, ca la trecerea dela o religie la alta. Dacă copilul nu vrea sě trécă, nu póte fi silit la acésta.

Statorirea religiei la copiii părinților fără confesiune sě norméză prin partea a treia din ordinațiune. Și aici are valóre regula, că fie-care copil trebue înmatriculat ca aparținětor unei religii recepte sau recunoscute de lege Părinții se pot învoi în acéstă privință. Dacă nu s'a făcut nici o învoială sau dacă aparține unul d'intre soți unei religii recepte sau recunoscute de lege, soții hotăresc religia copiilor după secsul lor. Acésta nu trebue sě se facă inmediat, însě în tot casul înainte de a împlini copilul 6 ani. Dacă mama unui copil illegitim e fără confesiune, ea póte hotărî religia copilului; același drept îl are și acea persónă fără confesiune, care a primit un copil găsit dela niste părinți necunoscuți. Și acésta nu trebue sě se facă inmediat, însě în tot casul înainte de a împlini copilul 6 aní; în casul contrar hotăresee autoritatea de inspecțiune a matriculelor, eventual autoritatea orfanală religia copilului. Orî în ce mod s'a făcut hotărîrea religiei copilului, trebue sě se încunoștiințeze despre acésta respectivul conducător de matricule, ca sě întroducă acéstă hotărîre în matricula născuților. In fine ordinațiunea comunică, că valóreă ei sě estinde și asupra orașului Fiume.

Cu acéstă ordinațiune s'a terminat radicala reformă, ce s'a făcut în statul nostru prin întroducerea legilor politice-bisericesci. Intr'adevěr o mare reformă! Noi n'am încetat nici odată sě ne esprimăm adênca durere, pentru că aceste legi au tăiat și taie în carnea vie a scumpei nóstre biserici. Cu iubiții nostrii archierei în frunte, tótă suflarea ortodocsă a protestat atunci, când aceste legi erau numai proiecte supuse discusiunei corpurilor legiuitóre!

Dintre tóte legile, însě acésta despre liberul esercițiu al religiunei pare, că e menită sě sguduie și cea din urmă sěmênță de religiositate — Este lege în vigóre, de aceea tot cetățénul trebue, sě se supună ei, e permis însě a discuta asupra ei și a trage conclusiunile, cari ți le impun propria judecată.

Ca întréga reformă, așa și acéstă lege este un triumf al statului contra bisericei. Mai ales statul nostru, care urmăresce cu atâta tenacitate idealul de a ajunge un stat magiar în tótă puterea cuvêntului a găsit in realisarea fierbinților sale dorințe o puternică resistență în biserici, cari au fost și sunt scutul naționalităților. Credinciosul în cestiuni de inimă se adresa parochului sěu; acesta, dacă era om cuminte, avea o putere discreționară asupra credincioșilor sěi Biserica conducea cu un cuvênt poporul. Biserica însě era și este națională, și acésta statului nu-i convenia. Pentru acest motiv a ḑis: Jos cu influința preoților, jos cu biserica. Ori cât de mult ar ascunde alipirea către biserică, acésta e numai în aparență. Credinciosul vrênd nevrênd depinde mai mult de funcționarul statului decât de preotul sěu. Funcționarul statului are sě-i poruncíască de aici înainte, pentru că numai ce face el, e valabil după lege. Va sě ḑică: Puterea statului a crescut, și a bisericei a scăḑut.

Dar, sě ne întrebăm óre, dacă acest fapt este spre binele statului, spre binele cetățenilor sau contrar spre rěul lor?

Cu istoria în mână am putea dovedi, că ori când a perdut biserica din putere și din influință asupra credincioșilor sěi, acestora, tot cetățeni ai statului, le-a mers cât sě póte de rěu. Viitoriul va dovedi. Starea tristă de decadință morală, în care sě găsesce astăḑi civilisata națiune francesă, este o naturală consecință a desconsiderării bisericei. Ceea ce s'a întêmplat cu francesii etc, se va întêmpla de sigur și cu cetățenii din statul nos

---

*) Ele n'au fost comunicate nici până aḑi.
Red „Trib“.

Judecând după istorie, liberul exercițiu al religiunei este identic cu destrăbălare, anarchie religiósă, ér destrăbălarea și anarchia religiósă e identică cu decadința morală a societății omenesci Vom trăi și vom vedea, cari vom mai ajunge. Sub masca unui liberalism fals statul urmăresce un ideal (al magiarisării), care nu se va realisa; pentru acésta utopie statul însé n'a pregetat, sĕ sacrifice, ceea ce au cetățenii lui mai scump, inima, religiositatea lor, fără de care ei sunt de sigur perduți.

Ca sĕ împedecăm, pe cât vom putea sigura decadință, tocmai și din incidentul publicatei ordinațiuni, ne vedem îndemnați, sĕ apelăm din nou la judecata seriósă a credincioșilor scumpei nóstre biserici ortodocse. Dacă a fost vre-o dată necesară credința pentru esistența nóstră, este ca astădi, sĕ ne strêngem, iubiți ortodocși, rêndurile, sĕ ne adunăm cu iubire caldă și sinceră împrejurul preoților nostri ortodocși, în prejurul vrednicilor nostri archierei și sĕ păstrăm până la ultima picătură de sânge confesiunea sfêntă a strĕmoșilor nostri, căci numai astfel ne putem noi scăpa némul și biserica, și pe noi înșine de o peire sigură! Deși s'a proclamat liberul esercițiu al religiunei, cu tóte acestea el sĕ se isbéscă de strămoșésca nóstră biserică, ca de o stêncă de granit. Incheiu cu speranța, că nici un puiu de ortodocs nu va părăsi biserica lui, încheiu cu credința, că Dḑeu va binecuvênta numai pe acel credincios al bisericei nóstre, care cu tot liberul esercițiu al religiunei. sĕ va nasce și va muri ortodocs! In acest semn numai vom învinge!!

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Budapesta, 16 Ianuariu 1896.

„Tribuna“ Nr. 1 a. c. ḑice, că este autorisată sĕ desmințéscă categoric scirea ce vi-o am comunicat eu despre părintele Dr. Lucaciu, că el adecă s'ar fi angajat sĕ întroducă societatea „Equitable“ în România pentru un onorariu de 300,000 franci, esprimându-și totodată mirarea, că foi române publică, „în atare mod sensațional sciri de acestea prinse pe stradă“ și că nu scie „cum unei atari fapte, dacă chiar ar fi adevĕrată“ i s'ar puté da timbrul de înaltă trădare de patrie‘, apoi închee: „Sĕ fim drepți și cinstiți“.

Chiar sĕ nu aibă alt efect corespondența mea decât acela că „Tribuna“ esclamă „sĕ fim drepți și cinstiți“ eu sum mulțămit pentru că acésta este deja un progres colosal față de trecutul „Tribunei‘ în a cărei colóne „dreptatea“ și „cinstea“ au fost concepte necunoscute.

Nu scim însĕ la cine țintesce cu „înalta trădare de patrie“, pentru-că eu nu i-am făcut părintelui Lucaciu nici o imputare și nu i-aș face nici chiar imputare morală, pentru-că ar primi dela o societate, care la an face treburi de milióne, un onorar cât de gras pentru-că i-ar deschide calea în România, ba din contră m'aș bucura dacă un român încă s'ar învrednici pentru munca sa de o remunerațiune princiară dela jidani, pentru-că nu este lucru mic acésta în România, unde în scopul acesta s-ar cere o lege specială, va sĕ ḑică: părintele Lucaciu ar avea sĕ câștige pentru acea intreprindere pe guvernul României și majoritatea legislativei.

Un astfel de lucru trebue bine plătit și om sĕ fie cine 'l póte scóte la cale.

Încât privesce însași scirea, aceea nu este prinsă pe stradă „cine scie dela cine“, ci se derivă dela un deputat de aici, dela M... o rudă de aprópe cu Kossuth Ferencz, care precum sĕ scie stă în fruntea societății „Equitable“ in Ungaria, acela a spus, neîntrebat de nimenea, cătră unii membrii ai deputațiunei din Făgăraș, care venise înainte de 2 sĕptĕmâni aici la ministerul de interne ca sĕ se plângă contra volniciilor fișpanului Bausznern, că părintele Lucaciu în scopul amintit ar fi întreprins călĕtoria la Bucuresci, ér ei n'au făcut nici un secret din cele auḑite dela M... Lucrul deci nu părea chiar a fi prins de pe strade.

UZ. 25—1896.

Edict de licitațiune.

În **12/24 Februariu, 1896** se va ținé la oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu, piața mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 óre a. m.,** și la cas de lipsă și **dela 3 până la 6 óre după amédi,** o licitațiune publică pentru esarêndarea de pășunat a următorilor munți **pe 3 ani — 1896 până inclusiv 1898** — eventual numai pe anul **1896** și anume:

Nr. curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de esclamare		Însemnare
			întreg		de pășunit				
			Jugĕre	stânjini pătrați	Jugĕre	stânjini pătrați	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschi	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare	4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic					459	—	
4		Conța mare	2673	850	2245	—	330	—	
5		Conța mică					500	—	
6	**Veștem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	200	—	
20		Haneșu de sus	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneșu de jos	1190	100	324	1400	300	—	
22		Góza de sus	1828	200	593	1300	500	—	
23		Góza de jos	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune **10**% din prețul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ér celor ce au obținut li se va socotí în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractului.

Condițiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé și înainte de ḑiua licitațiunei la oficiul central al universității săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1896.

[2] 2—3 **Dela oficiul central al universității săsesci.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3 15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1 33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1 31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.52	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Haiedin		4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5 05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6 59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27		**Ghiriș**			9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**			8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	—	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11 48	2,40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12 24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		**Mediaș**			6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		**Elisabetopole**		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		**Sighișóra**		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10 02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața			3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	Circuléză numai Vineri	2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogova;		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		—
—	—	8.52	9 57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	3.37	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. —	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7 03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate in stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Joi, 11/23 Ianuariu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe pătrariul I. Ianuariu-Februariu-Martiu al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfěrșit cu ultima Decembre 1895, sě-și innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Crisă în sinul „martirilor“.

Inainte de a purcede la sujetul propriu al acestui articol, trebue sě ne dăm samă de titlul ce l'am dat articolilor nostri.

Crisa are deja morți și vulnerați

Protestul dlui Dr. Lucaciu et cons. ne spune, că în intrunirea din 11 c., după-ce disidenții n'au isbutit sě dee vot de blam președintelui Dr. Rațiu, dd. Dr. D. P. Barcian, D. Comșa și Dr. V. Fodor și-au dat demisiunea din comitet, ér „Tribuna“ a publicat declarațiunea dlui N. Cristea, prin care abdice de postul de sequestri curator și totodată se retrage de pe terenul politic.

Va sě dică, comitetul desființat de putere, se desființéză deja și de sine.

Are trei membri pribejiți, pe E. Brote, S Albini și A. C. Popovici, carii din streinătate organiséză conjurația contra colegilor lor de acasă, pentru că n'au avut vîrtutea sě fugă și ei ca sě devină lăudați la „Orpheul“ din Bucuresci prin dl Sturdza. ci au avut slăbiciunea a se supune legilor ungureșci și a se duce la odihnă în temniță.

Are trei „martiri“ pe N Cristea, Dr. D. P. Barcian și D. Comșa și un candidat pe Dr. V. Fodor — morți, — iar ceialalți toți sunt vulnerați, ba nouě ni se pare, că archimartirul Dr. Lucaciu s'a sinucis chiar.... .....

De ar fi, ca furtuna, care a devastat în sinul comitetului național, carele ca comitet între împrejurările date și așa nu mai putea desvolta activitatea ce i-o cere partidul național, — sě aibă efectul ce'l produce furtuna elementelor în natură — curățirea aerului de miasmele otrăvitóre, limpedirea situațiunei, ca poporul român sě-și deschidă odată ochii și sě-și pună încrederea numai în bărbați, carii o merită, numai în ómeni de caracter.

Sě vedem acum, care pot fi causele pornirei lui Lucaciu contra Rațiu?

Cestiunea este: Sě se conducă partidul național de aici din patria nóstră séu din România?

Dr. Rațiu dice: de aici și încă de astă dată prin mine și amicii mei, cari am suferit și temniță pentru ea.

Brote dice: ba din Bucuresci prin *mine,* carele sum omul de încredere alui Sturdza și ca atare sum inițiat în secretele diplomației, cunosc „situațiunea esternă“ și posed promisiunea lui Sturdza, că în *Viena,* se va intrepune pentru realisarea programului nostru.

Politica lui Rațiu este sinceră, neinteresată, pe față și în consonanță cu opiniunea publică de aici și din România profesată chiar și de „Tribuna“ de mai nainte, când Slavici protesta sus și tare contra ori-ce amestec a partidelor din România în afacerile nóstre politice.

Brote insě este tot cel vechiu, un om fals, carele tóte situațiunile voesce sě le espleateze în favorul seu, usând de credulitatea ómenilor naivi, carii ușor uită și păcăliturile, dăcă cel ce-i păcălesce scie bine poza, și el în astă privință emuléză cu cel mai próspět tovarăș al seu Dr. Lucaciu.

Planul seu este evident din scrisórea sa confidențială adresată către „amicii sei“ întruniți în „conventiculul“ din Brașov, scrisóre, carea nu era menită pentru publicitate, și pe care este posibil sě nu o fi cunoscut nici părintele Lucaciu, când s'a angajat sě-i facă pe agentul contra lui Dr. Rațiu.

> „Presentarea memorandului, procesele politice, spargerea comitetului național prin ecsilarea unora (Cine va ecsilat? Red.) și întemnițarea altora, sguduirile în posițiunea „Tribunei“ (Asta, asta! Red.), desfășurarea cestiunei naționale în parlamentul român, alianța naționalităților, disolvarea partidului nostru prin guvern, actul de grațiare, *schimbările în guvernul României* și *încordarea situațiunii esterne,* étă un șir de fapte petrecute dela 1892 încóce, *cari pe noi ne ating fórte de aprópe*“... (vedi scrisórea „ecsilaților“ publicată în numěrul precedent).

Étă Brote în figura sa adevěrată.

Unicul punct este din tóte acestea de care el într'adevěr se interreséză „Sguduirile în posițiunea „Tribunei“. Pentru-că după-ce a fost dat afară din postul ce l'a avut la consistoriul archidiecesan din Sibiiu, pentru operațiunile sale financiare cu ocasiunea convertirei efectelor de peste jumětate de milion, „Tribuna“ i-a creat posiție încă pe când era a unei societăți pe acții, pe care o a dus la licuidare, aceea i-a făcut posibil ca după-ce sleise capitalul social, sě mai angajeze și pe Mocionesci la susținerea ei cu vr'o 6000 fl. ca apoi după-ce le-a mâncat banii, tot prin „Tribuna“ sě-i terfeléscă și sě-i declare de trădători naționali, — „Tribuna“ l'a pus în posiție ca după-ce a pus mâna pe „Institutul tipografic“ cumpěrat dela licuidatori pe un preț bagatel, sě ajungă mare și tare în comitetul național, sě-și declare foile de organe ale partidului național, și totodată sě le angajeze și de organe ale dlui Sturdza pe când era încă șef al oposiției în România, — ér când a fugit în România de rěspunderea pentru politica inaugurată de el a vêndut cu preț duplu „Institutul tipografic“ comitetului național, ca după întrarea in temniță a proprietarilor, tot el sě dispună de colónele „Tribunei“ și sě facă servíții de partid potențate dlui Sturdza în contra dispositiunilor proprietarilor ei, carii nu voiau sě se identifice nici cu un partid din România. Cu un cuvênt numai dispunênd de „Tribuna“ s'a putut Brote vîrî în grația lui Sturdza, carele pentru serviciile făcute s'a aflat îndemnat ași lăuda publice fuga lui și a reproba pe colegii lui din comitet, cari și-au ținut de datorință a salva flamura sub care au luptat chiar și cu martiriu. În fine tot numai după „Tribuna“ a trăit fără griji și în România, și a dus rol de frunte, ér vrednicul seu coleg Septimiu Albini și dela pribegire încóce și-a tras salariul de 1400 fl. anual până la punerea secuestrului prin Dr. Rațiu pe „Institutul tipografic“.

Nu „încordarea situațiunei esterne“ a mișcat pe E. Brote, ca sě submineze pe comitetul național și cu deosebire pe președintele seu, ci secuestrul dlui Dr. Rațiu, prin care s'a vědut în pericol de a scăpa din mână deoparte o țîță bună de lapte, ér de altă parte mijlocul de a se impune și a terorisa fără de care adi-mâne se va reduce și în România și în ochii dlui Sturdza la adevěrata lui valóre, la valórea unui intrigant politic, unui speculant de profesiune.

Pe astă cestiune privatissimă a sa, Brote, care tinde a trece de Kossuth-ul românilor, nu se sfiesce de a o „converti“ în marea cestiune a tuturor Românilor, și ca lucrul sě apară și mai serios, adunându-și curtea sa, se costitue în partid național de „exilați“ și o agitéză prin un act oficial subscris de el ca președinte, de S. Albini ca secretariu și A. C. Popovici — de care e pěcat, că a ajuns în societatea lor — ca membru, sě dicem diplomatic, unde cu deosebire trebue sě ținem cont de parlamentul român. de schimbările în guvernul României și de încordarea în situațiunea esternă.

Dar nu se mulțămesce numai cu acel ordin de „ecsilați“, ci trămite mai întâiu pe dl Diamandi Manole, om simpatic. bun de gură, carele capacitat odată despre un lucru, că este în interesul causei naționale, îl îmbrățișéză și propagă cu entusiasm, și om și cu conecsiuni de amiciție și de rudenie între membrii comitetului, ca acela sě capaciteze în feliul seu pe unde-i va afla pe membrii comitetului, după aceea pe Dr. Lucaciu, pe idolul tinerimei, pe sêrbătoritul „Imperator“ al Ligei, ca cu elocuența-i cunoscută sě capaciteze pe colegii sei dacă se póte, ér în cas de necesitate sě amenințe pe Dr. Rațiu, numai ca la redacția „Tribunei“ sě nu se întêmple nici o schimbare, ci tot Russu-Șirianu sě dispună și mai departe după ordinul primit dela unchiul seu Slavici, și dela Brote pentru-că dela asta depinde portofoliul lui Sturdza etc. etc.

Ér Dr. Lucaciu primesce acest rol herostratic.

„Aceia, carii au înscenat scandalurile dela „Tribuna“ — scrie „Epoca“ din Bucuresci — au silit acum pe Drul Lucaciu, prin cine scie ce amenințări, sě se oblige de a restabili statu quo ante în redacțiunea „Tribunei“, sau de nu va reuși, sě *céră dimisiunea Drului Rațiu.* Cel dintêiu lucru l'a încercat cu prisosință Drul Lucaciu lăsând la o parte atât principiile, cât și drépta judecată, — vina sa nu este dacă n'a reușit“.

„Mare, nemărginit de mare a trebuit sě fie presiunea, ce s'a eserciat asupra Drului Lucaciu, pentru ca acesta sě vină in sinul comitetului cu asemene pretensiuni contrare intereselor naționale românesci.“

Concedem și noi, că a trebuit sě fie „mare“ *aceea*, ce a induplecat pe Drul Lucaciu la un astfel de lucru, de care nu l'ar fi credut capace nici inimicii lui personali, acela însě n'a putut fi „presiune“, ci presiune a fost aceea, ce s'a făcut asupra Drului Rațiu deslipind de el chiar și pe aceia, carii împreună cu el s'au supus robiei pentru flamura dela care se încercau sě-l abată.

Și Dr. Rațiu n'a cedat presiunnei, și asta este ceea ce impune respect față de persóna drului Rațiu chiar și adversarilor sei politici.

Noi credem că E. Brote va fi sugerat lui Diamandi Manole si lui Lucaciu astfel de motive pentru ca sě facă presiune cu ele asupra comitetului, nu credem însě ca dl Sturdza ministrul președinte al României sě fi autorisat nici pe D. Manole, nici pe Dr. Lucaciu și nici chiar pe Brote ca sě lanseze pe aici astfel de argumente, pentru că de o parte nu-l ținem capace de a primí angajamentele care i-se atribue, ér de altă parte nu ținem pe guvernanții nostrii atât de setoși de pacificarea Românilor încât în acest scop sě céră chiar și intervențiunea guvernului din România.

Dar chiar sě admitem și o imposibilitate ca acésta, dl Brote îl înșélă și pe dl Sturdza, când prin conventiculul convocat de el la Brașov, al cărui concluse el le-a făcut în Bucuresci și le-a trămis la Russu-Șirianu ca sě le propună în Brașov, — pentru a seduce pe elementele estreme de aici, enuncie următórea resoluținne:

> Considerând, că succesele luptei politice din ultimii ani se datoresce *intransigenței* cu care programul național român a fost susținut, probelor de neobosită oposiție și separării depline de către tendențele magiare, subscrișii esprimă părerea, că este necesar a susținé acest program și mai departe *în același metod*“, — pentru-că dl Sturdza ca guvern în România nu s'a putut angaja sě menajeze aici o politică intransigentă între români, ci póte o politică de „indulcire“ cum se croia în cei doi „Milleniul“ publicați tot la comanda lui Brote din péna lui Slavici în „Tribuna“ nainte de secuestru.

Dar în fine, ce va sě dică pentru noi „desfășurarea cestiunei naționale în parlamentul român“?

Étă ce: „Avem sě ne abținem cu toții dela ori-ce act de agitație în afacerile interióre ale statelor vecine, și în special ale monarchiei Austro-ungare“ (Rěspunsul dlui ministru președinte Sturdza la interpelațiunea lui Ionel Grădiștean în cestiunea națională. Red.)

Şi ce putem spera dela „schimbările în guvernul României?“

Tot aceea, ce se manifestă în rĕspunsul de mai sus, plus póte ca dl Brote, pretinsul om de încredere al dlui Sturdza, sĕ pótă duce o viéţă şi mai comódă în Bucuresci, se mai pótă scóte la ivélă sub numele sĕu ca „Vice-preşedintele comitetului naţional român din Transilvania şi Ungaria“ o broşură scrisă de Slavici, Popovici şi alţii, cum a fost cea din anul trecut, în care tot ce este productul literar al lui este numai patimă, calumnie şi minciună, — dar bine plătită, —

şi póte i-se va mai face posibil încă odată lui Russu-Şirianu, ca sĕ călĕtoréscă, cum a călĕtorit din restul speselor pentru „congresul naţionalităţilor“ pela Paris, Londra etc., ca sĕ vadă cu ochii acele lucruri, pe cari în călĕtoria din anul trecut nu le-a vĕḑut, ci le-a copiat din Baedeker şi le-a publicat în „Tribuna“ ca pe studiul seu.

Dar tóte acestea pot fi numai interesele personale ale lui Brote şi uneltelor sale, nu însĕ ale Românilor de aici, care în urma astorfel de „consideraţii“ din ce în ce devin tot mai suspicionaţi şi mai persecutaţi.

Ér în privinţa speculaţiei la „încordarea situaţiei esterne“ accentuată acum şi de „diplomatul“ Brote, noi ne-am spus vederile când am censurat *„La ţinta“* diplomatului Cristea, şi şi de astădată protestăm contra amăgirei loialului şi patrioticului popor român cu astfel de aspiraţiuni străine de sufletul lui.

Din noua campanie alui Brote se póte convinge şi dl Sturdza, că pe cine ocrotesce, dacă este adevĕrat, că dsa îl ocrotesce, şi dacă atât de mari sunt meritele lui din trecut pentru dsa încât nu se cuvine ca sĕ se scuture de el pur şi simplu, are modru de a-l remunera în alt mod.

Este econom cualificat, şi dacă testimoniul primit dela fondurile archidiecesane nu-l discualifică pentru moravurile din România, deie-i un post bine dotat la bunurile Corónei. Tot asemenea póte căpătui la vr'o catedră şi pe Septimiu Albini, dacă defraudarea de 1200 fl. dela scóla civilă de fete a „Asociaţiunii transilvane“ în calitatea sa de director al scólei, nu-l discualifică în România, precum nu l'a discualificat pentru postul de redactor al „Tribunei“ şi apoi de membru şi secretariu al comitetului naţional, cestiunea de esistenţă a lor şi a soţilor lor de aici însĕ, nici d-sa, nici alţii sĕ nu o considere de cestiunea nóstră naţională.

Étă adevĕrata causă a crisei în sinul martirilor, — cestiunea personală alui Eugen Brote!

Etă marea causă „naţională“ în al cărei serviciu s'a pus „marele“ conducĕtor naţional şi „martir“ Dr. Lucaciu!

Revista politică.

In şedinţele din urmă ale dietei unguresci s'au făcut şi alegerile de întregire a unor comisiuni dietale. Când s'a comunicat resultatul, au protestat membrii din oposiţie, că şi deputaţii croaţi au luat parte la alegerea membrilor din comisiune, instituită anume numai pentru afaceri d'ale Ungariei. Prim-ministrul, Baron Bánffy a constatat, că de decenii s'au făcut aceste alegeri tot în chipul acesta, dar că el n'are nimic în contră, ca în sĕptămâna asta sĕ sĕ mai facă încă odată aceste alegeri respectându-sĕ dorinţa oposiţiunei. Dieta a primit propunerea ministrului. Este în tot casul un ecou al cestiunilor din Agram şi o rĕsbunare asupra deputaţilor croaţi!!

* * *

Cabinetul Badeni s'a mai înmulţit cu doi membri. Unul dintre acestia, mareşalul locotenent Emil cavaler de Guttenberg, denumit ministru al căilor ferate, representă aşa ḑicênd un ministeriu creat din nou, a cărui sferă de activitate a fost până acum cuprinsă în aceea a ministrului de comerciu. Al doilea membru din cabinet este şeful de secţie Dr. Eduard Rittner, numit ministru fără portofoliu, care are sĕ represinte aşa ḑicênd continuarea ministeriului instituit pentru Galiţia.

Fisionomia cabinetului austriac s'a schimbat prin acésta, şi deşi nu sĕ póte imputa nimic însuşirilor personale ale noilor ministrii, cari ca şi ceilalţi din cabinetul Badeni, nu sunt de origine parlamentară, totuş construcţia politică a guvernului a devenit alta şi probabil, că acéstă schimbare îşi va arĕta în curênd şi efectele ei.

Tot prim-ministrul austriac, contele Badeni va propune parlamentului o reformă electorală, prin care se va crea a cincia curie, după acéstă reformă vor avea drept de vot tóte persónele de secs bărbătesc, cari au împlinit 24 de ani, sunt îndreptăţiţi la vot şi nepătaţi. Esclusi dela vot sunt numai acei ómeni, cari stau în óre-care raport de servitori precum ecspreşii, ficiorii de casă, vizitii etc. Numĕrul deputaţilor de nou sistemisaţi sĕ urcă la 72, aşa că în parlament vor fi cu totul 425 de membrii. După un alt proiect al sub-comitetului comisiei, instituite pentru reforma electorală, vor fi numai 400 de deputaţi. In tóte părţile sĕ schimbă după trebuinţă şi drept legile electorale, numai legea escepţională electorală pentru Transilvania se pare a fi un lucru invariabil. Guvernul unguresc nici nu cutéză, sĕ se apuce de ea, deşi e cât sĕ póte de nedréptă, de frică, sĕ nu-şi rĕscóle asupra sa şovinismul caracteristic al întregului parlament unguresc!

* * *

Dr. Lueger, bunul şi marele creştin din Viena, a luat cuvêntul în dieta Austriei de jos, când s'a pertractat cestiunea veterinară. Intre altele el a ḑis: Poliţia nóstră veterinară (din Austria) nu e de nici o trébă. câtă vreme nu se va face nimic în Ungaria în acéstă privinţă. Epidemia de porci a venit la noi din Ungaria. Autorităţile în Austria n'au nici cel mai mic curagiu, sĕ susţină dreptul lor, îndată ce e vorba de Ungaria.

Faţă cu Ungaria ele sunt impotente. Noi cheltuim în Austria pentru astfel de lucruri enorm de mulţi bani, cari sunt aruncaţi de geaba, până când nu se va face regulă în Ungaria. La reînoirea pactului cu Ungaria se ḑice, că s'a discutat sau se va discuta şi despre o convenţie veterinară. Spre ce folos este însĕ un contract cu Ungaria? Asta e întocmai aşa, ca şi cum aşi încheia eu un contract cu un om, care n'are nici un concept despre drept.

Mareşalul ţerii (întrerumpêndu-l): Te rog, sĕ te moderezi încâtva. Dr. Lueger: Eu sunt în stare, sĕ vi o dovedesc acésta Numai atunci i se va putea ajuta economiei nóstre, când se va proceda faţă cu Ungaria fără cea mai mică consideraţiune. Faţă cu acesti Unguri, — eu nu sciu, sĕ chémă ei unguresce „Betyari“ sau „Magiari“ — poţi aduce numai atunci rênduială în tóte afacerile, când îţi aperi interesul tĕu cu cea mai estraordinară energie. Guvernul este de altmintrelea un om estra ordinar de energic. Faţa cu Ungurii însĕ şi el şi funcţiona ii lui zac .... zac, cum nu pot, sĕ mĕ esprim. Ungurii pot face cu noi, ce vréu. Noi trebue, sĕ facem us de drepturile nóstre faţă cu Ungurii, ca sĕ scăpăm economia şi industria nóstră de o decădinţă şi mai mare. — Lueger e tot Lueger, un om harnic.

* * *

Conventul general al bisericei evangelice de confesiunea ausburgică din Ungaria a decis, sĕ înainteze o petiţie către guvern cu provocare la articolul de lege XX din 1848, ca sĕ se urce subvenţia, ce i-o dă statul. Intre motivele acestei petiţiuni sĕ ḑice, că biserica cheltuiesce pe an pentru scóle, — cari ar cădea în sarcina statului, — 1,587,000 floreni şi pentru biserică 75,762 floreni. Acéstă sarcină e aşa de mare, încât biserica nu o mai póte suporta, avênd şi alte trebuinţe urgente Din acest motiv şi pentru că legile politice bisericesci au scurtat mult pe preoţi în venitele lor, este silită biserica, sĕ róge pe stat pentru urcarea subvenţiei. Sunt de lipsă 63,126 fl, ca sĕ se urce salariele a 252 de preoţi până la 800 floreni; sunt de lipsă 18,181 fl, ca sĕ se urce salarele a 66 de capelani minimum până la 500 fl; prin legile bisericesci s'au împuţinat venitele matriculelor cu 127,493 fl; la fondul de pensie pentru 695 de preoţi, de profesori de teologie, de învĕţători de religie şi cantori a promis deja statul, că va contribui cu 40 percente din suma trebuinciósă (152,564 fl), pe an deci cu 61,025 fl; contribuţia votată fondului general al bisericei de 50,000 fl. sĕ rĕmâie tot aşa; subvenţia dată districtelor bisericesci sĕ se urce la 80,000 fl. Tóte la un loc fac sumă rotundă cam de 400,000 fl. Petiţiunea mai amintesce, că biserica luptă prin unele ţinuturi şi contra tendinţelor naţionale, pentru care scop încă au trebuinţă de bani. Acest memorand al bisericei evangelice din Ungaria a fost presentat printr'o deputaţiune ministrului president, care a promis tot posibilul — Trebue, că cel din urmă motiv îi va fi impus mai mult E fórte trist lucru, când o biserică întrégă sĕ pune pentru bani în serviciul şovinismului magiar. — Apoi, dacă biserica evangelică din Ungaria cere dela stat urcarea subvenţiei, dacă statul îi dă pentru fondul general 50,000 fl etc, ce sĕ ḑicem noi, biserica greco-orientală, care las, că n'are mai nici un ajutoriu dela stat, ba din contră e persecutată pe tóte potecile?! — Nu, statul n'are drept, sĕ céră dela nici o biserică sĕ-i facă servicii de şovinism Biserica, dacă e naţională, naţională sĕ fie şi sĕ înveţe pe credinciosii sei, sĕ-şi iubéscă cel mai scump odor din lume, limba şi némul lor. Un bun şi adevĕrat Român póte fi în acelaşi timp şi un harnic cetăţén al statului. El va şi iubí statul, din care face parte, însĕ numai atunci, când vor fi cu sfinţenie respectate drepturile lui sfinte, şi bisericesci, şi naţionale; altfel nu.

De-ar înţelege odată rasa domnitóre, că numai în chipul acesta se póte face dorita pace între popórele conlocuitóre, că numai în chipul acesta póte fi statul nostru al tuturora puternic înlăuntru şi înafară!!

* * *

Germania serbéză iubileul de 25 de ani, de când s'a făcut un imperiu mare şi puternic Centrul serbării e Berlinul. Împĕratul cuminte ţine la diferitele ocasiuni escelente vorbiri. Când a vorbit de crescerea tinerimei, a accentuat cu putere educaţia religiósă sau crescerea tinerimei în frica lui Dḑeu şi iubirea de patrie. Singur motivul, că împĕratul vrea sĕ aibă ómeni religioşi, cu iubire neclintită către biserica lor, dovedesce, că el e fórte cuminte şi scie, că acéstă unică condiţie garantéză fericirea cetăţenilor din marele sĕu imperiu!

La cestiunea dotaţiunii preoţilor.

I.

Cariera preoţéscă, după împrejurările între cari au trăit românii păn' acum, a fost una din cele mai sigure şi onorată.

De aceea mulţi tineri cu pregătiri frumóse o au preferit altor carieri, ér bĕtrânii au chiar insistat ca fii lor sĕ se dedice acestei carieri

Aşa a fost păn' bine de curênd.

Referinţele cari au dăinuit aprópe 42 de ani — încep a se schimba şi încă fórte nefavorabil pentru preoţi în genere.

Eu nu împĕrtăşesc vederile acelui stimat confrate, care crede, că preotul nostru are sĕ-şi câştige pânea de tóte ḑilele după córnele plugului sau chiar la lucrări publice, nici nu admit că ar fi în interesul preoţimei nóstre şi a tagmei preste tot, dacă preotul s'ar reîntórce la cămaşă albă şi cióreci de postav — pentru-că referinţele între cari trăim reclamă ca preotul sĕ fie conducĕtoriul poporului în parochia sa — dar şi afară de parochie — în contact cu organe strĕine el trebue sĕ se presente de aşa, ca sĕ nu fie inferior nici prin esteriorul seu, preotului reformat, luteran, unitar şi catolic.

Indată-ce am pus cestiunea pe acest punct de vedere — trebue sĕ me şi cuget la mijlócele, cari sĕ recer pentru de a asigura o posiţie materială mai favorabilă preotului decât învĕţătoriului — cantorului ori altor funcţionari mai subalterni.

Am ţinut totdéuna, că un preot sĕ se ocupe în prima linie cu agende, cari cad curat numai în sfera sa preoţéscă — şi numai în linia a doua sĕ mai ia refugiu şi la economie.

Când ḑic economie — departe de mine ca sĕ înţeleg — trafică, arêndă cămătărie, cari îl dejosesc în ochii norodului şi îl presentă ca pe un evreu.

Dacă isvorul principal al lui de câştig este economia — atunci e de prisos sĕ se facă preot — biserica atunci puţin folos are de el — poporul şi mai puţin căci la tótă buna ocasiune ţi va ḑice, cum ḑic mulţi preoţi de-ai nostri, *„nu trăiesc din preoţie“*. Cel ce aşa cugetă aşa ḑice, e indiferent de poporul sĕu — puţin îi pasă dacă lumea sĕ călbezesce în o bună dimineţă.

El are alte ocupaţiuni, alte daraveri alte îi sunt lui pornirile, dar nu cugetul cel pastoresc de a îngriji de înaintarea culturală şi materială a credinciosilor sei.

Ajunşi sĕ avem atari preoţi — am ajuns la un povêrniş fatal pentru biserică preste tot.

Atunci nu mai e disciplină în biserică, nu mai e ambiţiune, nu mai e dor de înaintare, şi nici ruşine de o eventuală dojană ori pedépsă.

Biserica atunci tânjesce de pe o ḑi pe alta, şi nu póte fi departe césul când ai sĕ-i cânţi Aleluia.

Altcum înţeleg eu chemarea şi misiunea preotului în popor, şi altcum datorinţele credinciosilor faţă de păstoriul lor.

Intreb: are poporul lipsă de preot?

Dacă are, trebue sĕ-i şi garanteze o subsistinţă materială cinstită ca sĕ nu lupte cu nevoi ḑilnice şi sĕ se cugete aḑi ce sĕ mânânce mâne — şi sĕ-l tortureze gândul, încă de pe băncile seminariului ce o fi cu el dacă devine preot.

Aşa nu vom avea sucrescinţă în cler şi vom ajunge iar ḑilele fericitului Moga — dacă nu mai rĕu.

Nici un părinte nu va rêvni ca fiul seu sĕ devină preot — ci îi va recomanda altă carieră mai rentabilă.

Ori-cât de idealisti am fi, ori cât am dori sĕ ne jertfim pentru popor şi sĕ-l luminăm şi conducem la bine, făr' sĕ ne fie asigurată esistinţa, nu o vom face sau o vom face după ce am vĕḑut de cele ce ne trebue, vom privi oficiul de un *malum necesarium*, de un ce, ce trebue făcut când poţi, când ai timp şi când nu ai altceva de a face.

Astfeliu de preoţi cari nu trăiesc după venitele ce le oferă parochia sunt ca şi cum ar lipsi cu totul şi credinciosii ar sta în administraţia unui preot din satul vecin — căci ei în îngâmfarea lor ignoréză poporul, îl batjocoresc şi poporul nu află la ei nici mângăere, nici sprijin, nici căldură.

Ca sĕ-şi mai facă de problemă şi luminarea poporului, Dómne păzesce, el nu trăiesce dela popor, nu are sĕ se intereseze de sórtea lui.

Alte gândiri, alte cugete va fi având omul, care scie, că pe lângă oficiul de onóre, pe lângă posiţia distinsă ce-i ofera postul de preot mai are şi un traiu cinstit, îşi póte cresce pruncii şi nu e avisat a rêvnii la alţii de o posiţie asemenea lui.

Étă de ce trebue sĕ ne cugetăm la aflarea mijlócelor pentru dotaţiunea preoţilor preste tot.

Cu întroducerea căsătoriei civile preoţii nostri din puţin ce au avut, au perdut mult din venitele lor, şi nu e poporul nostru aşa stricat, ca sĕ nu vadă că ce au voit duşmanii preoţilor el sĕ nu voiască.

Pe mine nu m'a mulţumit nici odată pósiţia aceea de cerşitorie ce o am oferit noi preotului.

Am insistat la tótă buna ocasiune ca sĕ se schimbe înspre bine sórtea preoţilor şi voiu insista în viitor şi mai mult.

Cei câţiva floreni dela câteva cununii — nu schimbă întru nimica starea materială tristă a clerului nostru.

Posiţia preoţilor a fost şi este de tot deplorabilă şi nu ne vom întórce la timpurile înainte de 1848 — ci vom căuta sĕ mergem cu lumea înainte şi sĕ căutăm a ameliora sórtea preoţilor, dacă e ca sĕ mai avem preoţi şi în genere sĕ mai susţinem biserica.

Poporul nostru dă din sudórea sa la an milióne, pentru lucruri de cari el n'are nici un folos.

Poporul nostru susţine prin aruncuri grele pe silvicultor care-'l chinue, pe judele care-'l lovesce cu bâta pe spinare, pe medicul cercului, pe care nici de nume nu-'i aude, şi pe câţi alţi pĕcătoşi, fără de carî el ar puté fi.

Fără preot poporul nu póte fi. Mai este încă credinţă în poporul nostru, mai e simţ religios şi până-ce sunt aceste putem asigura şi esistenţa preotului, numai sĕ voim şi sĕ nu aşteptăm ca sĕ ne vie pui fripţi în gură.

Am făcut aruncuri de mii de floreni în câte o comună spre scopuri bune, pentru edificarea de scoli şi biserici, şi au eşit banii toţi.

De ce?

Au vĕdut ómenii că e bine aşa, şi nici unul nu 'şi-a lăsat legea pentru o contribuire care s'a făcut pentru un scop bun în interesul bine priceput al lui.

Învĕţătorii, înainte cu 4 ani au avut salariu de 30—40 fl., acum au 300 fl, şi banii éră, poporul îi dă bucuros unde vede, că cel-ce ia 300 fl. e om cinstit, muncesce, asudă şi sĕ trudesce pentru luminarea fiilor sĕi.

Óre numai pentru preoţi sĕ nu se pótă face nimica? Chiar pentru preoţi, pe cari poporul i ascultă şi cinstesce?

Ar fi o mare ruşine, şi o mare negligenţă ca sĕ nu se facă şi pentru ei o schimbare spre bine.

Ori ce amânare invólvă un pericol pentru biserică — şi eu rĕul îl aflu chiar în împrejurarea, că nu vom avé succrescinţă în statul preoţesc, ci vom trebuí sĕ modificăm tóte conclusele congresuali şi regulamentele seminariali, dacă nu ne vom îngrijí de ameliorarea dotaţiunei preoţilor.

Nicolau Ivan,
protopopul Albei-Iuliei.

Dotaţiunea protopresbiterilor.

De un timp încóce mereu vedem publicându-se articuli referitori la îmbunătăţirea stării materiale a preoţimei nóstre, dar mai cu sémă la îmbunătăţirea dotaţiunii protopresbiterilor nostri.

Un lucru fórte laudabil şi de folos. Căci cine cunósce starea materială miseră la care sunt aduşi preoţii, dar mai cu sémă protopresbiterii nostrii prin întroducerea nouelor legi politice-bisericesci, acela nu póte privi indiferent la acea stare, carea nu este numai pentru cler păgubitóre, ci este fórte umilitóre şi pentru biserică.

Un cler în stare materială miseră nu póte impune nimenui şi cu atât mai puţin póte impune prin inteligenţa, pe care nu ş'o póte câştiga fără mijlócele materiale suficiente fiind silit a se lupta mereu pentru esistenţa sa fisică personală.

Nu la acésta vréu însĕ sĕ reflectez, căci acésta e un lucru prea bine cunoscut, de mult constatat şi chiar de sine înţeles.

Nu vreu sĕ reflectez nici la mijlócele propuse în acei articlii prin care s'ar puté îmbunătăţi starea materială a clerului nostru.

Vréu însĕ sĕ atrag atenţiunea preoţimei nóstre la unele împregiurări din trecut, pe cari durere, ori din nepricepere, ori din nepăsare nu le-a esploatat ori le-a esploatat numai în interesul personal şi nu şi în interesul bisericei, fără a cugeta la aceea, că cel ce se subtrage dela împlinirea datorinţelor sale faţă de interesele publice, fie acelea bisericesci, scolare, ori de stat, numai în favorul seu nu lucră, şi urmările unei astfel de proceduri nu vor rĕmânea nesimţite într'un viitor mai apropiat, ori mai îndepărtat.

E vorbă de administrarea averii bisericesci sau mai bine dis, de câştigarea de aceleia.

Departe dela mine cugetul de a suspiciona pe cineva, că ş'ar fi însuşit sieşi averi bisericesci, cu tóte, că şi de aceste casuri póte se vor fi întêmplat, dar, că în multe comune averile bisericesci prin ómeni necompetenţi rĕu se administrézá şi fără consciinţă, încă e lucru constatat.

Deci nu pot se nu-mi esprim adânca înduioşare pentru perderea vremilor mai bune, pe cari, durere, preoţimea nóstră în cea mai mare parte nu le-a sciut, ori n'a voit ale folosi şi in interesul câştigării de averi bisericesci, ori în interesul sporirii acelora.

Era o vreme, când poporul nostru nu era aşa împovorat cu dări din partea statului, au fost ani buni de recoltă, s'au aflat credincioşi, cari prin o purtare corectă a preotului, ar fi făcut mari donaţiuni bisericei, s'au împărţit bani publici, precum competinţele din regalele rescumpĕrate din partea statului etc. etc. şi întreb pe fraţii preoţi: cari din ei s'au folosit de aceste ocasiunj şi în interesul bisericei!?

Onóre esceptiunilor, căci şi de aceştia se vor fi aflat şi se vor fi mai aflând câte unul. Ei, dar câţi vor fi fost şi câţi mai sunt de categoria celorlalţi!

Că vremile trecute au fost favorabile şi pentru câştigarea de averi bisericesci, dovadă, starea materială personală bună óră la care au ajuns aprópe toţi preoţii, dar mai cu samă protopresbiterii nostri mai bătrêni. Cum unii chiar din nimica şi numai din venitele accidentale parochiale, au ajuns la o stare materială personală fórte frumósă, óre în acelaşi timp, nu puteau sĕ aducă şi biserica la o astfel de stare.

Ba da. Étă dar negligenţa, iată dar pĕcatele tinereţelor şi ale bĕtrêneţelor neînţelepte din trecut!

Durere numai, că urmările acestei negligenţe, a acestor pĕcate, comise cu voie ori fără voie, le simţim noi cei tineri şi într'un timp când isvórele de câştig sunt atât de puţine, dările atât de multe, şi pretensiunile vieţii atât de ecsorbitante.

Cunosc personal vre-o câte-va comune, cari vor ilustra indeajuns acéstă negligenţă din trecut a preoţimei şi a inteligenţei nóstre peste tot.

Din acestea voiu aminti însĕ numai dóuĕ, dar numai în general, ca sĕ nu dau ansă la descurajeri pentru îndreptare în viitoriu, când ar veni póte timpuri mai bune şi s'ar putea repara greşala ori întrelăsarea, cine scie din ce interese, din trecut.

Una este o comună lângă Someş în comitatul Cojócnei, cu un pămênt roditoriu, locuitori de diferite limbi, dar nestricaţi încă moralicesce şi în trecut cu o stare materială fórte bună, şi fórte darnici pentru bisericile lor.

Inainte de acésta cu vre-o 12—14 ani făcêndu-se comasare, preoţii celorlalte confesiuni (papistaşi şi reformaţi) folosindu-se de ocasiune şi-au câştigat porţiune canonică frumuşică. Ér al nostru? Câştigându-şi numai din venitele accidentale parochiale câte-va jugĕre de pămênt pentru persóna sa, la întrebarea celorlalţi: pentru ce nu umblă şi dênsul după porţiune canonică folosindu se de ocasiune: a rĕspuns: „Ce sĕ-mi mai bat capul şi cu averea altuia, destul am de lucru cu a mea!“

Étă deci o negligenţă dintre cele mai condamnabile.

In urmă poporul prin comasare a sărăcit, dênsul a reposat, şi dacă nu veneau într'ajutor bisericei doi credincioşi, unul cu o donaţiune circa de 600 fl., ér altul cu o testaţiune de vre-o 10 jugĕre de pămênt, următoriul lui nici nu ar avea unde sĕ şi plece capul şi nici de unde sĕ cumpere în cas de necesitate barem o lumină la biserică. Dar apoi scóla unde e? Preotul şi învĕţătoriul de unde se plătesc?

Altă comună este mai în nordul Transilvaniei. Impărţindu-se între locuitori (esclusiv români gr. ort.) competinţele din desdaunarea pentru regalele rescumpĕrate din partea statului, poporul era învoit sĕ doneze bisericei competenţele ce i-se cuveneau, dar inteligenţa, carea primea sume mai considerabile, nu s'a învoit, şi astfel abia s'a putut rumpe din o sumă de vre-o 14000 fl. circa 1400 fl. pentru ridicarea unui edificiu scolar, dar şi acela în mare parte necorĕspundĕtoriu şi neînzestrat cu tóte cele trebuinciőse.

Şi apoi câte vor fi încă casurile necunoscute de acésta natură!

Ba am audit şi despre casuri, că făcênduse donaţiuni pe séma bisericei acelea au dispărut cu totul. Ér poporul vĕdênd acésta a început a se demoralisa şi dênsul şi a nu mai dona nimic pe séma bisericei.

Ce se mai dicem despre anii cei buni în recólte, pe cari ér nu i-a folosit preoţimea în favorul averilor proprii bisericesci.

Ér adi mereu strigăm după ajutóre din tóte părţile, fără a ne cugeta la repararea greşelelor din trecut.

Aşa însĕ nu mai merge.

Mai întâiu aceste greşeli trebue sĕ le reparăm, şi dacă vedem, că nu ne succede, numai atunci ni-e permis sĕ strigăm după ajutóre, şi aşa după cum strigăm.

Cu comasările şi cu regalele s'au cam isprăvit, ani buni în recolte însĕ ne mai póte trimite bunul Dumnedeu, tot aşa se vor mai afla încă şi ómeni cu inima bună pentru biserică şi alte intreprinderi accidentale pentru repararea acestor greşeli, deci pe lucru şi nu numai după strigate după ajutóre din fondurile centrale, cari şi aşa nu mai pot acoperi trebuinţele cêntrului.

Cu sistarea birourilor dlor asesori consistoriali şi cu sistarea posturilor de cancelisti, mĕsuri propuse din partea dlui protopop Cupşa, încă nu ne vom mântui, nici ne vom ferici, ci cu administrarea conscienţiósă a averilor deja esistente bisericesci, multe puţine câte sunt, şi cu câştigarea de averi noue folosindu-ne înţelepţesce şi cu bunăvoinţă şi faţă de biserică la ocasiuni binevenite în viitoriu.

Acestea sunt de-ocamdată reflecsiunile mele ce am voit a le face referitóre la cestiunea dotaţiunii protopresbiterilor nostri, şi în general a preoţimei nóstre preste tot.

La timp de necesitate, voiu mai reveni asupra acestui obiect, dar pentru orientare fac atenţi pe fraţii preoţi că încă, deşi cu mai multă ostenélă, dar tot se mai pot repara greşelele din trecut, şi că interesul privat totdéuna se cuprinde în interesul public, dar acesta fórte arare-ori în cel privat, cu deosebire atunci, când e vorba de esisunei corporaţiuni, cum e şi biserica ca atare.

Vor afla reflecsiunile mele apreţiare *sine ira et studio* la cei interesaţi? Nu sciu!

Mi-am făcut însĕ datorinţa dictată de consciinţă şi de buna intenţiune în interesul bisericei şi a clerului nostru preste tot. *Un preot mai tinèr.*

Noutăţi.

Bal. „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, învită cu tótă onórea la balul care va avea loc în 8 Februariu 1896 st. nou în sala dela „Casa societăţii“ (Geselshaftshaus). Inceputul la 8 óre séra. Comitetul reuniunei. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. Bilete de întrare: 1 fl. 50 cr. de persónă. — Loge pentru 4 persóne 8 fl. Bilete de întrare se pot primi pe lângă presentarea invitării, în diua balului dela 10—12 óre a. m. şi dela 3—5 óre p. m. la hotelul „Împĕratul roman“ (Römischer Kaiser), camera Nr. 3, ér sară la casă cu 2 fl. de persónă.

⁂

Sĕrbarea „Arătării Domnului“ la miliţia din Sibiiu s'a sĕvêrşit şi în anul acesta cu multă solemnitate. Tótă armata românéscă din loc, infanterie, vênători, artileria şi cavaleri, a eşit sub conducerea majorului Marits la biserica „din grópă“, cu flamura şi musica regimentului Nr. 31 în frunte. Sfinţirea apei s'a sĕvêrşit la rîuleţul din str. „Scheviss“. Oficiul divin l'au sĕvêrşit preotul militar Ioan Broju împreună cu preoţii Petru Simtion şi Gavriil Hango. La ecteniile pentru Majestatea Sa s'au dat obicinuitele trei salve, cărora a urmat imnul casei domnitóre esecutat de musica militară. La acéstă solemnitate a luat parte şi o mare mulţime din publicul civil.

⁂

Himen. Domnul George Jóndrea teol. abs. şi învĕţătoriu la scóla capitală gr. or. română din Lugoş şi domnişóra Macrina Sêrbu, fiica decedatului antiste orăşenesc Ioan Sêrbu din Caransebeş, 'şi vor serba cununia lor Duminecă în 14/26 Ianuariu a. c. la órele 3 p. m. în biserica catedrală gr. or. română din Caransebeş.

⁂

Sêrbii contra cântecelor şi limbei magiare. Reuniunea femeilor sêrbe din Török-Becse (comit. Torontal) a dat în 12 Ianuariu a. c. un concert, la care o dómnă de naţionalitate sêrbéscă a declarat, că va cânta şi melodii magiare. Înainte de păşirea ei pe scenă însĕ publicul sêrbesc i-a dat sĕ înţelégă, că dacă va încerca a cânta şi melodii magiare, o va fluera fără nici o reservă. Astfel respectiva dómnă trebuí sĕ abdică de rolul ei, ér magiarii s'au depărtat fórte mâhniţi pentru ruşínea, ce au păţit.

În comuna St. Tamaş, representanţa comunală a hotărît cu mare majoritate de voturi, ca protocólele adunărilor sĕ se pórte numai în limba sêrbéscă.

Foile magiare sunt fórte supĕrate pentru aceste porniri din partea compatrioţilor nostrii sêrbi.

Lasă sĕ vadă şi ei (magiarii) cum e dispoşiţiunea sufletéscă, când cineva îşi vede cultura şi limba naţională delăturată ori batjocorită.

Delăturarea limbei magiare din protocólele respectivei representanţe comunale, s'a făcut cu tot dreptul, căci marea majoritate a locuitorilor din comuna amintită, e de naţionalitate sêrbéscă şi acest drept li-'l dă şi legea statului. Deci n'au pentru ce sĕ supĕra aşa tare foile magiare. Ar avé motiv sĕ se supere când dênşii ar fi în majoritate şi li s'ar scóte limba din administraţia cutare, cum de deci de ani sĕ întêmplă cu noi nemagiarii. Dar în casul de faţă n'au pentru ce sĕ supĕra, căci numai legea făcută de ei, magiarii, s'a observat.

Sz. 8321—895 polg. [3] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy a Szebenmegyébe kebelezett Szent Erzsébet község határának általános tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást Guncsch Mihály szt. erzsébeti földbirtokos és lakos kérelme folytán elrendelte s annak határnapjául **1896 évi márczius hó 2-ik napját d. e. 9 órakor** a szt. erzsébeti községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzésel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 Deczember hó 27 én tartott üléséből.

Jánosi Sándor,
elnök.

Sebestyén Imre,
jegyző.

Szebenvármegye alispánjától.

561—1896 szám — V. [1] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Főispán úr ő méltóságának folyó hó 7-én kelt 3 számú felhivása folytán a Szebenvármegyénél ujonnan rendszeresitett, évi 750 frt fizetéssel és 150 frt. lakbérrel javadalmazott

IV. aljegyzői állomásra

ezennel pályázatot nyitok és felhivom azokat a kik ezen állomást elnyerni ohajtják, hogy az 1883 évi I. tcz. 3 §-a szerinti minősitettségüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványait hozzám 14 nap alatt terjeszszék be.

Nagy-Szeben, 1896 január hó 10-én.

Reissenberger,
alispán.

Nr. 414/895 [4] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I. se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit annai de 400 fl. 96 cr v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, dau comitetul parochial respectiv și oficiul protopresbiteral

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 16 Decembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipeș,
protopresbiter.

De stat aprobată

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

din incidentul esposiţiei millenare în Budapesta

120.000 de losuri cu **45.007** câștiguri împărţite în trei classe și un premiu.

Datul tragerii:

pentru classa I.:
dela 5 până în 8 Februarie 1896.

pentru classa II.:
dela 11 până in 14 Martie 1896.

pentru classa III.:
dela 12 până în 8 Maiu 1896.

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
20.—	**10.—**	**2.—**	**1 fl.**

Preţurile losurilor complete (valabile pentru tóte trei classele):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
60 —	**30.—**	**6 —**	**3 fl.**

Câștigurile să plătesc **întregi, libere de dare și tacse,** și **fără nici o reţinere;** tragerile stau sub supraveghierea autorităţilor statului și sĕ fac în presenţa unui notar public regesc. Publicând planul sortării, facem cunoscut, că losurile de aḑi înainte sĕ pot căpĕta pe lângă preţurile originale de mai sus dela colectorii făcuţi cunoscuţi prin placate.

Budapesta, 24 Decembre 1895.

Direcţiunea lotteriei de classă ungare.

Cel puţin tot al treilea los câștigă

ȘANSE DE CÂSTIG

ca și cari încă n'au mai fost nici odată

oferă

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

aprobată de stat.

450.007 câștiguri în bani, împărţite în 3 classe în sumă totală de **9,200.000** coróne.

Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil UN MILION coróne.

Cel puţin tot al treilea los câștigă

Tragerea classei I:
Dela 5 până în 8 Feeruarie 1896.

Planul de câștig:

Câștiguri	Coróne	Coróne
1 á	80.000=	80.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30.000
1 „	20.000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10.000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2008=	20.000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172 000
9000 „	80=	720.000
10.090	Câștiguri la olaltă	1,268.000

Tragerea classei II:
Dela 11 până în 16 Martie 1896.

Planul de câștig:

Câștiguri	Coróne	Coróne
1 á	100.009=	100.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30 000=	30 000
1 „	20 000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10 000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2000=	20 000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172.000
9000 „	120=	1,080.000
10.000 „	Câștiguri la olaltă	1,648 000

Tragerea classei III:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Planul de câștig:

Câștiguri	Coróne	Coróne
1 premiu	600.000=	600.000
1 á	400 000=	400.000
1 „	300.000=	300.000
1 „	200 000=	200 000
1 „	100.000=	100 000
2 „	40.000=	80 000
2 „	20 000=	40.000
5 „	10.000=	50.000
10 „	8000=	80.000
34 „	6000=	204,000
100 „	2000=	200 000
200 „	1000=	200.000
2650 „	200=	530.000
22.000 „	150=	3,300.000
25.007 „	Câștiguri și 1 premiu	6,284.000

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600 000 coróne.

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1/1	1/2	1/10	1/20
20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**

Losuri complete (valabile pentru tóte trei classele):

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	**30.—**	**6.—**	**3.— floreni**

[227] 2—5

Recomandă și trămite pe lângă înaintarea mai întâi a preţului sau pe lângă rambursă postală

Budapesta,
Servitenplatz Nr. 3.

Carl Heintze,

Budapesta,
Servitenplatz Nr. 3.

☞ Pentru siguranţă sĕ recomandă, a cere trămiterea losurilor în scrisori **recomandate** și are sĕ se trimită pe lângă preţurile originale de mai sus ale losurilor pentru portul scrisorilor recomandate și pentru listele de tragere la losurile de classă 25 cr., pentru porto și cele 3 liste de tragere la comandarea losurilor complete 50 cr.

La I lotterie de classă ungară am împărţit eu la mușterii mei următórele câștiguri principale: Câștigul principal de 400,000, 200,000, 100,000, 30,000, 50,000 de coróne etc. etc.

Adresa telegrafică:
Lottoheintze,
Budapesta.

Adresa telegrafică:
Lottoheintze,
Budapesta.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Ianuariu, 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe pătrariul I. Ianuariu-Februariu-Martiu al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Decembre 1895, să-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

La cestiunea dotațiunii preoților.

II.

Dacă înaintașii noștri s'ar fi îngrijit de înființarea unor fonduri parochiali, ar fi ușor a sistemisa și dotațiunea preoților.

Comitetul și sinodul parochial ar vota o sumă óre-care din venite pentru parochul în bani — și pe lângă venitele ce au fost usitate ar mai fi de trăit.

Atari fonduri sunt rari.

Unde sunt, comunele bisericesci nu să mai póte substrage dela datorința de a vota interesele dela o mie ori două mii de floreni pe sama preotului, și étă că s'a făcut o îmbunătățire,

Acésta îndatorire încă are să vină de sus — să fie poruncă, căci altcum badea George și nenea Pavel nu o vor face din bunul lor simț, pentru că nu au priceperea recerută, ca să o facă.

In multe parochii să vênd la an lumini și să adună cu discul peste câte o sută floreni.

Nici luminile nu s'ar vinde, nici discul nu ar umbla, dacă preotul nu ar celebra sânta liturghie.

Meritul că să adună acesti floreni este al preotului.

Óre lui să nu i compete nimica din acesti bani adunați?

Étă încă un mod de a să puté ameliora încâtva și de aici sórtea preoților — dar și în casul de față are să vină tot ordinul de sus.

Mi se va reflecta, că de unde să se susțină atunci biseríca?

Ce folos vom avea de scăderile bisericei, ce folos chiar de scóla, dacă va lipsi conducătorul dela chemarea sa, și conducătorul va lipsi în ḑiua, când nu-i va fi asigurată esistența.

Intreb eu cine au întemeiat fondurile în parochii și la archiepiscopii?

Rĕspund: preoții, direct ori indirect.

Bugetul pentru bisericile sărace la an trece 2000 fl.

O punem în ziduri, în lemne, și pe preoți îi lăsâm să lupte cu miseria.

Asta nu este stare priinciósă.

Trebile trebue să se schimbe și chiar și literele fundaționale făcute de sinod — tot sinodul e chemat să le schimbe, căci o cestiune mai arḑătóre, ca cestiunea dotațiunei preoților aḑi nu e în biserică.

Dacă fericitul metropolit Șaguna ar fi prevĕḑut, că vor urma timpuri așa grele pentru biserică, de sigur, că fundațiunea Pantazi nu o ar fi întemeiat ca numai după o sută de ani să se puna în lucrare.

Au venit timpuri grele.

Aḑi se capitaliséză 10 mii la an.

De ce nu cinci mii și trei mii să se dee preoților.

Nici reposatul nu ar protesta, decum cei vii, cari vĕd năcazurile ḑilnice.

Lipsesce încă la noi buna voință față de preoți. Elementul mirean, căruia i-s'a dat vot decisiv în afacerile bisericei este dușmănos preoților. Te ia în rîs cutare director de bancă, ori cutare advocat cu clientelă, dacă îi spui, că nu poți trăi.

Te ia în rîs funcționariul bine salarisat căci lui îi merge bine, la lună subscrie cuita și după o lună o subscrie ér.

Aș merge mai departe.

Fondul „Rudolfin" dă ¼ parte din venitele sale fondului de pensiuni. Acésta a mers cinci ani, statutul și așa are să se modifice, acea ¼ de parte să se dee preoților și face la an 3 mii fl aprópe.

Tóte fondurile se capitaliséză la an cu 20%.

Acésta dispositie noi nu o am făcut.

De ce nu 10% ori 5% și restul să se împartă celor ce muncesc în parochii.

Trebue deci să constatez, că nu suntem de tot setoși, sunt isvóre de unde se pot face îmbunătățiri.

Acele însă să se facă acolo, unde dreotul merită și unde comuna bisericéscă nu póte face din propriile puteri.

Din fondul bisericilor sărace să se cumpere pământ pentru parochul — ér începutul să se facă cu parochiile cele mai slabe și rĕu dotate.

Mai avem atâtea institute de bani.

De ce nu ar puté ajutora și acele pe preotí, cum ajută institutele săsesci scólele săsesci și nu iau dividende mari ca acționarii institutelor nóstre.

Am atins o parte a modului de îmbunătățiri pentru preoții nostri.

Cu aceste însă nu am esauriat problema mea căci aflu încă o mulțime de isvóre pentru de a face sórtea preoților mai suportabilă.

Óre nu e ridicul a sĕvêrși actul unui botez pentru 10 cr. ér pe rachiu și alte ce să consumă la botez să dea țeranul nostru 10 fl.

Óre nu e ridicul a înmormênta un om pentru un fl. și a-i face o pomană de 50 fl.?

Și nu e tot atât de pĕcătos lucru că să alerge la o feștanie pentru 20 cr. — ér cei adunați să bea apoi de 3—5 fl.

Funcțiunile aceste făcute cu demnitate, poporul trebue dedat să le și plătéscă, omul să botéză odată, móre odată și să cunună de regulă odată.

La atari ocasiuni preotul trebue să fie remunerat cinstit, și să lase cele neesențiali, beuturile, pomenile în grija Domnului, ca pe nisce lucruri demoralisătóre și păgubiciόse și sănătății și moralei și averei.

Ne-am dedat și cântăm pre tóte córdele, că poporul nostru e bun și ascultător, da când veḑi, că alérgă după un ceteraș slab doue ḑile și-i îmbie 10—20 fl. ca să-i cânte la ospĕț ér preotului ii ḑice „aștéptă părinte că 'ți voiu face o ḑi de lucru" atunci îți vine să nu mai ḑici nimic despre bunătatea poporului.

Poporul trebue altcum crescut. Presa trebue să se ocupe cu demnitate de preot, ér nu să-l atace și să-l dejoséscă, cum o face o parte din presa nóstră cea stricată cu obiceiuri aduse de prin mahalele Bucurescilor, să-i insulte, că nu a alergat la cutare intrunire, nu e membru la cutare instituție, nu dă la colecte, când el bietul nu scie cum o dă de pe o ḑi pe alta.

Presă, sinóde eparchiale — protopresbiterali trebue să ia causa preoțimei în mână — căci altcum vom ajunge la rĕu.

Sunt ómeni cari cred, ca în momentul ce s'ar pune cutări tacse pe credincioși, poporul are să să lapede de credință căci afurisitul de proselitism își aruncă mrejile sale.

Aceștia pot să aibă și câtva drept.

Oi rîióse sunt în fie-care turmă, noi însă pe acele pline de călbéză să le lăsăm să le pască alții — ér noi să vedem de poporul bun riguros, s'ar ține mult la legea sa, la botezul seu și să nu ne temem de unghițele, cari le aruncă cei cu proselitismul, căci unde e preot cu autoritate atari lucruri nu să întêmplă și noi trebue să facem din preoții nostri ómeni autoritativi — cari să impună și prin avere.

Un preot sărac e obiect de rîs si compătimire în sat și de aceștia trebue să avem cât să póte de puțini, de să póte însă să i stîrpim cu totul dintre noi și mai bine să afiliăm una ori doue parochii decât să avem în

FOIȚA.

Georgiu Dima.

Ḑiariul beletristic „Familia" a publicat în primul număr al anului 1896 portretul și biografia eminentului nostru artist în musică Georgiu Dima.

Punem în ochii cetitorilor nostri aprețiarea din „Familia":

Era de tot frumósă séra de 23 Maiu 1895.

Sala cea spațiósă a Atheneului din Bucuresci era ocupată până la cel din urmă loc de cel mai ales public bucurescean.

În logea regală ocupă loc grațiósa regină a României.

În acea séră a concertat în sala Atheneului „Reuniunea română de musică din Sibiiu".

Entusiasmul crescea, după fie-care număr al programului urma furtuna de aplause.

La sfêrșitul programului regina învită în logia regală pe directorul de musică Georgiu Dima, îi esprimă adânca sa mulțămită și recunoscință, și-l rugă să mai cânte reuniunea ceva afară de program.

Acesta a fost momentul cel mai sărbătoresc al serei.

Publicul întors spre logia regală a aclamat, viu a aclamat pe regina poetă, care scie apreția arta, și scie distinge pe cei ce lucră la români pe terenul artei musicale.

Ca refren al entusiasmului din acea séră, dăm aici icóna și biografia domnului Georgiu Dima.

Georgiu Dima s'a născut în Brașov la 10 Octombre 1847, din o fruntașă familie de neguțătoriu.

Prima instrucțiune o a primit în scólele primare din Brașov. Fiindu-i părinții cu dare de mână, l'au trimis cu ceialalți frați ai dênsului la Viena, și acolo și-a făcut el studiile reale, pe cari și le-a completat la politechnicul din Karlsruhe.

Împregiurarea, că tênĕrul Georgiu Dima încă ca elev în scólele medii și-a făcut studiile în Viena, a fost deciḑĕtóre pentru ulterióra lui viéță spirituală și în general pentru desvoltarea gustului estetic în tótă ființa lui.

Vom urmări mai în detaiu desvoltarea lui musicală.

Încă ca prunc tênĕr a luat lecții de musică în Brașov dela un profesor de musică cu numele Binder.

Lecțiile le-a continuat în Viena, și a început a se perfecționa în Karlsruhe, luând instrucțiune în cântare dela directorul capelei de musică a curței principelui de Baden, Heinrich Giehne.

După absolvarea studiilor technice în Karlsruhe, s'a reîntors la Viena, și aici a studiat un an la profesorul de musică Otto Uffmann.

A trecut apoi la Graz, și aici a făcut studii speciale din armonie și contrapunct, sub conducerea profesorului Ferd. Thieriot.

Centrul studielor musicale a fost însă Mecca vieței musicale Lipsca, a mers deci la Lipsca, și pe basa studiilor anterióre a fost primit la conservator în anul ultim.

După absolvarea conservatorelui a mai stat în Lipsca încă 2 ani perfecționându-se în studiile musicale, apoi s'a reîntors în locul seu natal în Brașov, unde în anul 1874 a fost aplicat ca profeser de musică la scólele romàne greco-orientale de acolo

Împins de dorul de a se perfecționa în cele musicale, și-a părăsit catedra de profesor și s'a dus din nou la Lipsca, unde a mai studiat în anii 1878, 1879 și 1880, sub conducerea celebrităților musicale.

Notăm aici pe profesorii:

Karl Reinecke, E. F. Richter, Dr. W. Rust, Friedrich Rebling, Leo Grill, Johannes Weidenbach, Oskar Paul, S. Jadassohn, Konefka, Heinrich Schradieck, F. Werder și Heinrich Klesse.

În érna anului 1881 s'a reîntors din nou la Brașov.

Reuniunea română de cântări din Sibiiu era tocmai în ajunul de a da un concert: „Creațiunea" de Haydn.

Auḑind despre domnul Georgiu Dima că se află în Brașov, l'a învitat să participe la concert, cântând partul lui Adam.

Cu prima sa presentare domnul G. Dima a cucerit inimile sibienilor.

Cunoscênd puterea musicală, care ḑace în domnul Dima, sibienii au căutat să-i asigure o posițiune, din care să-și pótă validita cunoscințele musicale și facultățile spirituale.

'I-au încredințat deci conducerea reuniunei române de cântări, i-au creat un post de conducĕtoriu al corului la biserica catedrală, și în primăvara anului 1883 sinodul archidiecesan a creat la seminariul archidiecesan un post pentru musica vocală și infie-care câte un serman de om nefericit, care și blastămă ḑiua în care a plecat la scólă.

Étă o parte din mijlócele ce ni-se ofer pentru de a îmbunătăți sórtea preoților, și în cercul meu de activitate voiu stărui în continuu sĕ sĕ pună în lucrare.

Nicolau Ivan,
protopopul Albei-Iuliei.

Liga contra Dr. Rațiu.

„Universul“ din Bucuresci Nr. 8 din 10/22 Ianuariu scrie:

„Alaltă-séră s'a întrunit comitetul esecutiv al Ligei culturale, spre a lua o hotărîre în cestiunea crisei ce a isbucnit la „Tribuna“ din Sibiiu“.

„După o vie discuție, comitetul Ligei a decis cu maioritate de voturi sĕ întrerupă ori-ce feliu de relații cu comitetul național de peste munți, adecă cu dl Dr. Ioan Rațiu, până când situațiunea nu se va limpeḑi“.

„In acelaș timp Liga a decis, sĕ continue propaganda sa, fără mijlocirea comitetului național, ci numai prin dnii Brote, frații Albini și Russu Șirianul“.

Acest conclus fără îndoiélă l'au provocat Brote dela comitetul Ligei, compus din amicii sĕi și este caracteristic întru cât dl Bogdan Duică este eschis din numĕrul celor agreați. Sĕ vede, că șeful nu este mulțămit cu isprăvurile din Brașov când cu „conventiculul“ și cu natura lui încă pătimașă, de care a dat doveḑi și când era la redacția „Tribunei“, unde desconsidera chiar și pe Russu Șirianul, alter-ego al lui Brote, apostrofându-l de „semidoct“.

Intr'altele conclusul este fórte corect.

O Ligă „culturală“ nici nu póte întreține relații cu un comitet „politic“ cum este cel presidat de Dr Rațiu, când are la îndemână o ligă de savanți, cum este Eugen Brote, frații Albini și Russu Șirianul, modele de cultură și moralitate.

La tótă întêmplarea însĕ este mai logică procederea lui Brote, care pe față s'a pus sĕ agiteze aici și în România contra comitetului presidat de Dr. Rațiu, când provócă un vot de neîncredere față de Dr. Rațiu și chiar în comitetul Ligei, decât lamentările lui „Plevnescu“, care se vede a fi un membru al comitetului și amic al dlui Dr. Rațiu, în colónele „Tribunei“ după colegii „ecsilați“ și dorul de a-i aduce érăși în sinul comitetului cu ori-ce preț.

Nici acuma nu-i cunósce?

Nu s'a săturat încă de tovărășia lor?

Nici acuma nu voesce sĕ pricépă cât este de adevĕrat vechiul proverb românesc: „Cel ce se amestĕcă în tĕrîțe îl mânânca porcii“?

Revista politică.

Cestiunea dela ordinea ḑilei în cercurile partidei guvernamentale în Budapesta o formézä încă tot propunerea de împăcare alui Apponyi. Sĕ vorbesce fórte mult despre fel de fel de svonuri, cari circuléză în public, asupra conferințelor dintre membrii mai însemnați ai clubului liberal. Pe când sĕ afirmă dintr'o parte, că de fapt s'au ținut astfel de pourparleuri, de altă parte sĕ desmint în mod categoric versiunile, că s'ar fi făcut sau s'ar face, cine știe ce negoțiațiuni. Declarațiunile categorice, cari s'au publicat în foile guvernamentale cu privire la acéstă cestiune, au făcut o adâncă impresie, însĕ n'au produs o claritate completă. Căci, pe când unii vĕd în propunerea de împăcare un semn pentru zădărnicirea acțiunei lui Apponyi, ceilalți contestă acésta motivând, că declarațiunile oficióse pun sub îndoială numai svonurile despre fusiune. Și contele Apponyi a esclus din vorbirea sa fusiunea partidelor. Conducĕtorul partidei naționale a accentuat espres, că el își va menținea punctul sĕu de vedere opozițional, vrea numai sĕ pună pe un drum corect viața parlamentară, la ceea-ce și partida liberală i-a întins bucuros mâna.

Cum va fi, cum nu va fi, puțin impórtă Fapt este, că pe când magiarii, astăḑi cei tari, umblă sĕ se împace și cu partide politice, deși ei totdeauna sunt împăcați și înțeleși până la unul, când e vorba de naționalități, pe atunci noi Românii ne certăm și ne facem de rîs Asta e situația politică de as ădi! Ar fi de dorit, sĕ învĕțăm și dela dușmanii nostrii multe lucruri bune și folositóre: Să ne strîugem rêndurile, sĕ nu ne mai certăm, ci sĕ fim una, când e vorba de apĕrarea bisericilor și mult cercatului nostru neam!

* * *

Despre iubileul Germaniei, ḑice ḑiarul englez „Times“ într'un articol de fond, că diferențele, cari esistă între Anglia și Germania, nu pot reținea pe Anglia de a da Germaniei tributul ei de admirare. Fară îndoială îi vor ajuta acele nobile calități, cari au făcut din chaosul diferitelor principate, o Germanie unită sĕ învingă tóte greutățile, cari le întêmpină în noua ei posiție Germania și-a menținut cu demnitate în decursul celor 25 de ani locul sĕu de frunte în lume. Afirmațiunea împĕratului, că Germania a fost un înger al păcii, nu este o lăudăroșie vană Cât timp va dovedi Germania în urmărirea intereselor ambițiunei sale un respect cuvenit și față cu drepturile altora, ea va avea prietinia poporului englez.

* * *

Către deputațiunea studenților a ḑis împĕratul Germaniei în 18 l. c. următórele: „Domnii mei! Vĕ mulțămesc pentru idealismul, care l'ați manifestat, ca representanți ai tinerimei academice Dvóstră sunteți pe cale de a întra în viața publică Păstrați acest idealism și mai departe, pentru că sunt astăḑi în popor puteri, cari vréu, sĕ ne răpéscă acest idealism. Căutați, sĕ susțineți în popor bunurile ideale, cari au însuflețit în anul 1813 și au avut efectul lor și în anul 1870. Dacă veți lucra în acest spirit în viitorul Dvóstră oficiu, îmi veți ajuta mie și îmi veți ușura oficiul meu!“ Ce cuminte!

* * *

A apărut și edictul țarului Nicolae al Rusiei cu privire la încoronarea, ce se va face în Moscva. D'intr'un pasaj al acestui edict sĕ vede, că elementele progresiste din Rusia își pot pune de cuiu speranțele lor, căci nici vorbă nu este despre o schimbare în politica internă a imperiului. Êtă ce ḑice țarul: „Noi provocăm pe toți supușii nostrii credincioși, sĕ împartă cu noi bucuria cu ocasia viitórei încoronări și sĕ adreseze de o dată cu noi o rugăciune ferbinte către împărțitorul tuturor binefacerilor, ca sĕ trimită Duhul sĕu cel sfânt asupra nóstră, sĕ întăréscă guvernul nostru și sĕ ne conducă pe urmele neuitatului nostru tată, a cărui viață și activitate ne va servi ca un esemplu luminător în totdéuna spre folosul scumpei nóstre patrii“.

* * *

Principele Ferdinand al Bulgariei a întreprins o călĕtorie, ca sĕ delature greutățile, cari îi stau în cale, la trecerea principelui Boris la confesiunea ortodocsă. El sĕ întórce în Sofia pela 15/27 l. c Sĕ ḑice, că ceremonialul trecerii sĕ va face în 18/30 l. c.

Dar acest termin nu e tocmai sigur.

* * *

Intre papa și republica francesă s'au întrerupt relațiunile diplomatice. Ambasadorul frances pelângă papa, conteie Lefèbre de Béhaine, a fost rechemat, pentru că ministeriul Bourgeois vrea sĕ demonstreze contra papei, care în vorbirea sa dela Crăciun s'a plâns asupra legii de associațiune anunțată de cabinetul republicei. „Journal des Débats“ — opozițional — ḑice, că rechemarea ambasadorului este față cu vîrsta înaintată a papei mai mult decât o necuminție. Foile radicale însĕ sunt fórte mulțămite; ele felicită guvernul pentru energia lui. După unele gazete, succesorul lui Lefébre va fi Hanotaux, după altele Nisard. E probabil, că acesta din urmă nu va fi numit, pentru că aude fórte greu, și de óre-ce în Vatican numai sĕ șoptesce el va putea înțelege fórte puțin. — Foile unguresci sĕ bucură de întreruperea relațiunilor accentuând, că acesta este resultatul politicei órbe a Vaticanului, care a pășit cu dușmănie contra triplei alianțe și a întins mâna Franciei, și Rusiei. Tóte acestea s'au întêmplat în nebuna speranță, — ḑice N. P. Journal. că un atac russo-frances va nimici tripla alíanță și astfel se va restabili puterea luméscă a papei!!“

Noutăți.

Miserii matriculare. Până când nouĕle legi politice-bisericesci despre matricule erau numai proiecte, cei ce le-au fabricat mereu accentuau (pentru ca sĕ le facă mai accesibile), că prin întroducerea lor, pe lângă marele folos ce'l vor aduce ideei de stat magiar, țéra nu va fi împovorată nici cu sarcine noue, deóre-ce purtarea lor o vor provedea funcționarii statului gratuit, fiind-că și așa nu vor da mult de lucru.

Dar dela întroducerea lor încóce vedem altceva întêmplându-se, și adecă tocmai contrariul dela cele contemplate atunci. Dintre multele casuri, despre cari aflăm în foile magiare, reproducem numai unul, și anume:

Notariul din comuna Füzes Abony într'una din ședințele ulterióre a adus la cunoscința representanței comunale, că cu întroducerea nouei ordine, atât i-s'a sporit lucrul în comuna de aprópe 5000 suflete, încât numai dînsul și subnotariul nu mai pot provede tóte agendele. Cere deci dela comună sistemisarea unui nou post de subnotariu. Representanța comunală însĕ a denegat sistemisarea postului propus pentru cuvêntul, ca și așa nu mai póte suporta tóte sarcinile ce i-s'au impus, necum sĕ mai pótă contribui și la scóterea carului din tină a funcționarilor de stat, ér dacă d-sa nu-și mai póte provedea tóte agendele, abḑică dela purtarea matriculelor ori dela postul de notariu.

Apoi dacă comune magiare sunt necesitate a aduce asfel de hotărîri, ce sĕ facă ale nóste?

Sĕ le urmeze esemplul.

* * *

Magiarii contra vulturului cu donĕ capete. Ḑiariului „Budapesti Hirlap“ dela 20 Ianuariu a. c. i-se scrie: „Din incidentul că ați amintit în ḑiariul D-Vóstră despre vulturul cu dóuĕ capete de pe biserica din Timișóra, imi vine în minte, că și frontispiciul bisericei rom.-cat. din Oradea-mare este schimonosit cu acéstă pasere urîtă și încă fórte bătătoriu la ochi colorată, și de

---

strumentală, care cu 1 Septembre 1883 s'a încredințat domnului Georgiu Dima.

Seminariul archidiecesan și reuniunea de cântări au fost de atunci terenul, unde s'a manifestat activitatea artistului G. Dima. An de an es din acel institut elevii domnului Dima, și împrăștiați pe la scólele române greco-orientale, formézä coruri, desvoltând gustul musical al poporului nostru.

Reuniunea română de cântări s'a desvoltat an de an, între reuniunile de musică din Sibiiu a luat loc de frunte, și concertul dat în Bucuresci în sala Atheneului a pus cununa gloriei sale, care în locul prim se revarsă asupra conducĕtoriului ei, a directorelui de musică Georgiu Dima.

Despre entusiasmul, cu care publicul din Bucuresci a primit concertul reuniunei au vorbit la timpui seu pe larg tóte ḑiarele din Bucuresci, noi aici mai observăm numai, că îndată după sosirea reuniunei acasă, Maiestatea Sa regele Carol a distins pe domnul Dima cu Bene Merenti cl. I.

Domnul Dima întrunesce trei însușiri esențiale, pe cari rar le afli pe tóte deodată la un om. El este un cântăreț escelent, posede o frumósă voce de bass, cu care au delectat pe timpul petrecerei sale în Germania publicul cunoscĕtoriu de musică e acolo, a delectat nu odată publicul din Sibiiu, în concertele reuniunei, a cântat nu odată la curtea regală din România, și în turneul seu artistic prin orașele din Transilvania si Ungaria a încântat și publicul român dela noi.

Domnul Dima este un escelent director de cor, scie alege cu artă piesele de esecutat, și le studiézä cu artă. In reuniunea română de musică din Sibiiu domnesce o disciplină de fer, întocmai ca la o capelă militară. Și acestei discipline reuniunea are a mulțămi o bună parte din succesele sale de până acuma.

Domnul Dima este și compositor escelent Compozițiile dênsului au atras admirațiunea ómenilor pricepĕtori, și streinii i-au dat locul prim între compositorii români.

Din compozițiile Domnului Dima, fiind ele binecunoscute publicului român, nu aducem ca modele.

Amintim, că a compus pentru o voce și piano 30 de piese, pentru cor micst și piano 38, pentru cor de bărbați 27, pentru cor de dame 1, cor micst și orchestră 2, cari aprópe tóte s'au esecutat de către reuniunea română de musică din Sibiiu.

Afară de aceste domnul Dima a făcut tóte traducerile dela opurile esecutate de reuniunea pe care o conduce.

Amintim aici numai unele: Opera: „O nópte în Granada“, de Kreutzer; „Clopotul“, după Schiller, de Romberg; „Liebes-Lieder-Walzer“, „Zigeuner-Lieder“, de Johannes Brahms; „Creațiunea“, de Haydn, „Cruciații“, de N. W. Gade etc. cu un cuvênt tóte opurile mari classice, esecutate de reuniune, au fost traduse de către Domnul Dima.

Dintre compozițiunile lui pentru o voce și pian au apărut 4 caete în tipografiia C. F. Cant-Nachfolger din Lipsca.

In Bucuresci la Gebauer au apărut 2 cântece și acompaniare de piano: „Meḑul nopței“ și „Mugur-Mugurel“ apoi: „Intr'un Album“, pentru piano.

In Viena au apărut „Liturgia Sântului Ioan Gură de aur“, și „Imn festiv“, făcut cu ocasiunea iubileului Părintelui episcop Popazu.

Acesta este bărbatul, al cărui chip se presentézä aḑi cetitorilor familiei.

Artist în tótă puterea cuvêntului, în posesiunea unui deosebit talent de a crea, înzestrat cu profunde studii temeinice, dotat dela bunul Dumneḑeu cu o voință de a lucra, de a ridica în cele ale musicei nivoul cultural la români, domnul Dima este aḑi cel mai chemat sĕ dea direcțiunea culturei musicale la noi românii.

Câmpul de activitate pentru un asemene om însĕ nu este nici seminariul archidiecesan din Sibiiu, nici brava reuniune de musică din Sibiiu, locul lui ar fi conservatoriul de musică din Bucurêsci, căci acolo e centrul culturei nóstre, și forțele acolo trebuesc concentrate.

Acestei convingeri s'a dat espresiune și în colónele ḑiarelor din Bucuresci, îndată după concertul din luna lui Maiu.

Acestei convingeri dăm espresiune și noi, cari totdeuna am avut în vedere concentrarea puterilor culturale la acel loc, unde e dat și teren vast de lucru, și elementele cuviincióse, dară și posibilitatea de a se remunera ómenii de talent, și a li-se face posibil, sĕ și vadă numai de specialitatea lor.

Georgiu Dima la anul 1876 și a luat de soție pe Maria, fica negutĕtoriului din Brașov Ioan Florianu, cu care a avut 2 copii. In anul 1879 i au murit și soția și copii.

In anul 1884 s'a căsătorit a dóua óră, luând de soție pe Maria, fica consilieriului de curte în pensiune Iacob Bologa. Căsătoria acésta o a binecuvêntat Dumneḑeu cu 4 prunci.

mărime estraordinară Sum curios, cu ce drept schîmonosesce emblema Austriei biserica episcopală zidită de regele St Ladislau. Sub scutul astorfel de aripi se rógă poporul magiar în zorile mileniului?“

Aşa i că vĕ dóre, dlor şoviniştí, când vedeţi pe edificiile d-vóstre embleme, ce vĕ jignesc simţul naţional. la vedeţi, aşa ne dóre şi pe noi, când ne impuneţi, nouĕ nemagiarilor, emblemele d-vóstre pe edificiile publice făcute şi susţinute de noi, pe banii nostrii, şi ne puneţi mereu pedeci în calea civilisaţiunei generale şi a culturei naţionale preste tot, impunêndu-vĕ limba şi scoţênd pe a nóstră din propriile nóstre instituţiuni, în loc sĕ ne daţi şi nóuĕ ajutoriul cuvenit din averea statului, — pentru înaintarea culturei nóstre naţionale, — la susţinerea căruia şi noi contribuim cu sângele şí averea nóstră deopotrivă cu d-vóstră

* * *

Avis Parochul Ioan Popovici din Sadu ne trimite spre publicare următórele: P. T. domnii şi oficii, cari n'au retrimis până acum listele de colectare în favorul edificândei biserici din filia „Cisnădie“, sunt prin acésta — cu tot respectul cuvenit — de nou rugaţi, a retrimite acele liste, „cu“ sau „fără“ eventualele colecte la adresa: „Oficiului parochial gr. or. din Sadu“, posta ultimă „Cisnădie“ „Nagy-Disznód“) comit. Sibiiu, — ca astfel, pe de o parte sĕ putem înainta spre ajungerea scopului curat creştinesc, éră de altă parte, sĕ putem da o generală socótă publică despre colectele întrate respective — despre intréga avere în bani a acestei comunităţi, astăḑi încă filia aparţinĕtóre la matera „Sadu“. Sadu, în 24 Decembre 1895. Cu tótă stima: Ioan Popovici, paroch gr. or. în Sadu şi filia Cisnădie.

* * *

Fete „studente“. Dela dóue gimnasii superióre din Bamberg deodată au fost eliminaţi 14 studenţi, ér dela scóla superióră de fete au fost indrumate 4 domnişóre. Causa eliminării „en masse“, a fost, că erau membrii ai unei societăţi secrete, ceea-ce a produs mare sensaţiune şi a pus în mişcare tóte mijlócele de investigaţiune. In urmă s'a adeverit, că domnii studenţi şi „amabilele domnişóre studente“ ţinéu „kneipe“ secrete lângă pipă, pocale şi „hei hai“, întocmai ca mustecioşii „civi academici“ canosisaţi. Suntem curioşi, observă „Hazánk“, din care scótem acéstă scire „amusantă“, ce va ḑice activul nostru ministru de culte şi instrucţiune publică, când va auḑi despre acésta, şi nu va mai slăbi óre cu întroducerea fetelor şi în secretele scólelor superióre

* * *

Hymen. Dl Teofil Holerga, cleric absolut şi învĕţătoriu la scóla gr.-or. din Agnita 'şi-a încredinţat de fiitóre soţie pe d-şóra Maria, fica preotului I. Părĕu din Agnita.

* * *

Publicare de licitaţiune. Spre asigurarea furnisării petrişului de lipsă în anii 1896, 1897 şi 1898 pentru tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat se escrie pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Nr. 523 din anul 1895 pertractare concursuală cu oferte închise scrise, care se va ţinĕ în *24 Februariu 1896 la 10 óre a. m.* la vice-comitele comitatului Sibiiu.

Sĕ provócă toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie, a-şi subşterne ofertele la vicecomitele comitatului cel mult până la óra amintită a ḑilei defipte pentru pertractare. Ofertele întrate mai târḑiu, precum şi telegrame, întrate ori şi când, nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate conform normelor sunt a se trimite sau presenta în cuverte sigilate

Ofertele sunt de a se compune după formulariul şi conspectul de împărţire, cari ambele se pot vedé la oficiul r. u. de construire de aici.

La ofert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la cassa comitatensa.

Vadiul trebue sĕ facă cel puţin 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cantitatea de petriş, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau obligaţiuni nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrişului de furnisat, contractul de furnisare şi condiţiunile speciale se pot cetí la oficiul r. u. de construire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39), în órele de oficiu ordinare.

Sibiiu, în 15 Ianuariu 1896.

Reissenberger,
vice-comite.

* * *

Publicaţiune. Direcţiunea căilor ferate de stat reg. ung. aduce la cunoscinţa P. T. public. că începênd dela 1 Ianuariu 1896 va întroduce astfel de bilete şi certificate de călĕtorie, în cari se vor putea lua şi anunţuri.

Anunţurile cari se vor publica în astfel de bilete, se primesc la tóte staţiunile sale, precum şi la secţiunea afacerilor sale Civ. b. din Budapesta (strada Csengery Nr 33 parter), unde se póte afla şi tarifa de publicaţiune, precum şi tóte, altfel de informaţiuni.

Budapesta, în luna lui Decembre 1895.

* * *

Nuntaşi sub ghiaţă. Din Viena se anunţă o mare nenorocire. Şi anume: din comuna Rybaki pornind în satul vecin la o cununie o cétă de 21 nuntaşi, pentru scurtarea călĕtoriei au cercat a trece peste ghiaţa rîului Düna; când au ajuns însĕ în mijlocul rîului, ghiaţa s'a rupt sub ei şi toţi s'au cufundat. Până acum s'au scos 12 morţi, ér cadavrele celorlalţi încă nu s'au putut găsí.

* * *

Sinuciderea d-şórei Cobâlcescu. Domnişóra Cobâlcescu a fost unica fică a regretatului profesor dela universitatea din Iaşi. După mórtea părintelui ei a pus mâna pe averea rĕmasă în sumă de fr. 40.000.

S'a încredinţat cu un oficer, dar acésta legătură a fost în curênd stricată şi domnişóra Cobâlcescu a plecat la Paris, unde în timp de un an de ḑile a cheltuit tóte paralele. S'a întors în Bucuresci, unde a dat lecţiuni şi a stăruit la cameră sĕ i-se dea o pensiune. Avé şi un ajutor de 25 lei lunar din fondul milelor, dar acésta sumă era insuficientă pentru dênsa, şi pe lângă acésta mai era şi în altă stare. Aşa, că de o parte miseria, éră de altă parte decadinţa în care a ajuns, a împins-o la nefericita idee de a-şi curma ḑilele, şi în ḑiua de anul nou a luat otravă în urma căreia a murit.

Între scrisorile dênsei s'a aflat o scrisóre a unei móşe şi una a ei adresată unei cunoscute, în care spune, că ne mai putênd suporta sarcinele unei astfel de vieţi, şi neavênd cu ce trăí, a fost constrînsă sĕ ia acésta decisiune. *x.*

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

De lângă Rĕtezat în 1 Ianuariu 1896.

Rĕsplată binemeritată.

Onorate Domnule Redactor!

După multele batjocuri, ce organul naţional „Tribuna“ a vărsat asupra multora şi în special asupra capului bisericei nóstre ortodocse, în sfîrşit a trebuit ca sĕ-şi ia şi ea cu conducĕtorii sĕi meritata rĕsplată spre ruşinea naţională.

Nu avem sĕ ne bucurăm nimic, din contră ţinuta lor e de compătimit. Datori suntem însĕ sĕ spunem, că şi nouĕ ne este ruşine de scandalul comis in detrimentul causei, ce au representat'o, prin manipulaţiunea sĕvîrşită pe punga şi ajutoriul naţional, şi care scandal nime altul nu este în stare a'l comite.

Cu câtă mândrie sĕ presenta „Tribuna“ la început, cu sprijinul fruntaşilor şi prelaţilor bisericei, şi cu ajutoriul întregului popor român, de cugetai că e un vultur gigantic ce are sĕ se înalţe în cele mai înalte sfere — dar îi şedea bine pentru-că fundaţiunea naţională de 100 mii fl. îi era pusă la dispoşiţiune împreună cu alte ajutóre directe şi indirecte — dar aḑi!? mândria este desgolită prin purtarea copilăréscă a conducĕtorilor ei, puşi în absenţa bĕtrânilor, şi descoperită naţiunei în colorile sale precum s'a întêmplat.

Prin purtarea necorectă a conducĕtorilor ei: Russu-Şirianu şi Albini, — după-ce vĕḑurăm şi acésta — „Tribuna“ are sĕ sufere mult, sĕ pérdă prea mult din valórea sa, pentru-că ţinuta acelora nedémnă supĕră naţiunea şi jignesce pe tot românul: când un înflăcărat tribûnist îşi ia refugiul sĕ atenteze asupra capului lor, asupra presedintelui Dr. Raţiu, şi arma ce şi-o alege este însuşi procurorul de care multă témă şi multă frică au nutrit.

Étă dar ce póte sĕ-ţi facă cuţitul dat în mâna copiilor!

Tóte jurnalele strĕine combat starea lucrului şi îşi fac fel de fel de conclusiuni, după foile din România, cari de cari mai compromiţĕtóre — noi însĕ stăm uimiţi ca şi „Tribuna“ secuestrată şi luată din mâna compromiţĕtorilor şi vĕrsătorilor de batjocuri.

Când îşi apucau ei la îndemână pe capul bisericei nóstre, nu cruţau nimic, ei ca cei mai slabi corturari îl batjocureau — chiar pe nedreptul, numai ca sĕ-şi ajungă scopul, ca sĕ'l compromită şi sĕ'l dejoséscă înaintea fiilor sĕi sufletesci şi înaintea strĕinilor. Şi nu mĕ înşel când afirm, că aceste batjocuri au fost puse la cale cu scop tendenţios spre a propaga ura şi discordia între fii bisericei şi a naţiunei faţă de capul bisericei ortodocse în scopul convertirei confesionale.

Escelenţia Sa însĕ liniştit a înecat totul cu îndelunga Sa răbdare în firma speranţă, că le va veni lor ḑiua de plată şi rĕsplată.

Şi étă că cu poliţia au fost alungaţi desmierdaţii de acolo pentru salvarea onórei şi a causei naţionale. Rĕsplată binemeritată!

Étă dar, după cele de mult aduse de organul nostru „Telegraful Român“ acum s'a făcut lumină.

Nu ne rĕmâne dar alta, decât că după-ce a sosit acolo la Sibiiu propagatoriul şi rĕspânditoriul catolicismului — pogorât prin Bucuresci din Roma — Dr. Lucaciu secretariul general, vor discuta causa spre binele comun. Şi acésta în speranţă că ajuns aci nu se va presenta ca misionar la *„propaganda fide“*, şi va lăsa în suspens ceea-ce poporul sĕu visase şi „Tribuna“ rĕspândise la suspendarea sa, că va îmbrăţoşa reunirea.

Ori cum se va alege causa, nu avem decât sĕ atragem atenţiunea dlor dela „Tibuna“, că dacă vor urma şi în viitoriu politica de *„propaganda fide“*, pe noi nu ne va altera nici nu ne va putea despărţi de părintele nostru, de capul bisericei nóstre, pe carele datori suntem sĕ-l venerăm şi sĕ-l respectăm mai mult decât ori pe cine altul în lume.

Suntem însĕ în speranţa că acea politică desastrósă, „Tribuna“ o va părăsi şi va urma cu apostolul Pavel: „Cu iubire cătră de-aprópele“, cu iubire de ném, fără léc de ură, umĕr la umĕr sĕ conlucrăm la prosperarea şi înaintarea nóstră culturală, scientifică, economică şi naţională.

Pe acéstă cale vom putea face ca şi poporul sĕ-şi pótă pune încrederea cu sinceritate în conducĕtorii sei — şi acésta cu atât mai vêrtos, pentru-că am ajuns la: *„Bate-voiu păstoriul, şi se va risipi turma“.*

După tóte aceste: Trecutul ne stă înainte, ér viitoriul ne va arĕta tóte, câte vom avea, sĕ le urmăm şi sĕ pătim, ca astfel, la timpul sĕu, fie-care după faptele sale, sĕ-şi ia rĕsplata binemeritată!

Ortodocsul.

Din sudul Transilvaniei în 30 Decembre 1895.

Urmările căsătoriei civile.

In anul 1895 cu prima Octombre sciut este, că s'au întrodus căsătoria civilă şi matriculele de stat în Transilvania şi Ungaria. Urmările cum sĕ vor vedea mai în urmă sunt de tot triste, de acésta ḑicem: Anul 1895 pentru biserica creştină din Ungaria va fi anul cel mai nenorocit. Din acest an pe viitor vor constata cei ce vor trăi, că s'a început în mĕsură mai mare imoralitatea şi ireligiositatea, din acest an au perdut protopopii şi preoţii români din Transilvania şi Ungaria competinţele lor dela căsătorii şi dela estrasele matriculare, din acest an sĕ inprotocolézā numele creştinilor nemagiari în limba magiară; din acest an s'a început o răcélă religiósă între crestini şi biserica lor. Ducă-se dară acest an unde s'au dus anii 1643 şi 1700. Credem tare, că poporul român cum au trecut preste anii fatali numiţi, aşa va trece şi peste anul 1895 şi va rămânea tare în religia sa şi în datinele sale naţionale.

Trecutau numai trei luni şi 10 ḑile dela întroducerea legilor civile bisericesci a căsătoriei civile în Transilvania şi Ungaria şi în acest scurt timp sĕ vĕd în unele locuri urmări fórte triste

La o populaţiune de ḑece mii suflete sau ivit în aceste trei luni 7 casuri de divorţ, unele, în cari bărbatul a alungat femea şi altele, în cari femea şi-a părăsit bărbatul. Am vĕḑut întêmplări unde o parte, căreia nu i convenea alungarea, au mers la parochul sĕu sĕ-i împace. Acesta citând partea contrarie, ea nu a voit sĕ se presenteze ḑicênd: că preoţii numai au nimica cu căsătoriele. S'a presentat reclamantul la Oficiul protopresbiteral, care a îndreptat părţile la Oficiele civile. Acestea nu i au ascultat îndreptându le la advocat. Şi părţile trăesc separate. Alt cas, un servitor şi o servitóre sau hotărât a se căsători. Procurêndu-se actele, s'au căsătorit civil nu însĕ şi bisericesce. Curgênd aceste urmări întrun an de ḑile la ḑece mii suflete vom constata prea puţin 28 de casuri de divorţ, căci acéstă bólă imorală este fórte molipsitóre şi are mulţi propagatori.

M'am îngrozit însĕ cugetênd la întrebarea: Óre câte casuri de divorţ vor fi pe an la toţi românii din Transilvania şi Ungaria? Dacă ḑicem, că la ḑece mii suflete sunt pe an 28 de casuri, la 2,589,066 suflete române, cari le arată Statistica Ungariei vor veni anual 5740 de casuri de divorţ, dacă nu mai multe. Acesti învrĕjbiţi neputênd trăi, ca călugării şi călugariţele, vor trăi unii în concubinete. M'am întrebat unde vom ajunge cu moralitatea? Şi mi-am rĕspuns: de nu vor fi păstorii ca se mérgă înaintea oilor şi oile după dênşii, ele vor merge după cei strĕini.

Este deci o provocare intimă a datoriei de preot, ca sĕ avem durere şi grijă de poporul nostru; trebuesce atenţiune şi mijlóce de apărare. Sĕ ne orientăm însĕ mai întêiu în causa de care vorbim.

Tinerii, cari se căsătoresc trec dela o viaţă fluturéscă la aşa numita viaţă casnică. In acest nou stadiu al vieţii până sĕ se întroducă obvin multe pedeci şi greutăţi şi e natural se obvie din causă, că la multe căsătorii diferesc mirii în caractere; nu sĕ potrivesc; din causă, că s'a înşelat unul sau altul în asteptări; din causă, că o parte are încă inima şi gândul la un vechiu amorez, din causa nepredărei zestrei, din causa mai multor lipse ce întimpină din neîndestulirea diferitelor gusturi şi pofte; din amestecul părinţilor şi mai ales al sócrelor sĕ nasc multe controverse, certe şi din pricina acestora sau bărbatul alungă pe têněra sa femee, sau femea părăsesce pe tinĕrul seu soţ.

La astfeliu de casuri, cari şi în trecut obveneau, domnii parochii şi cu deosebire domnii protopopi erau fórte ocupaţi, ei mai tóte diferinţele şi controversele le aplanau şi împacau părţile, fiindcă cunosceau esact imprejurările, şi aveau scopul ale împăca. Mai era o binecuvêntare în vremile trecute. Părinţii tinerilor le dedeau încă o zestre mult mai însemnată ca cea reală, le ḍicea: „rabdă dragul mamei“, că vĕ veţi nărăvi şi se nărăveau a se obicinui cu năravurile unuia şi ale celuialalt şi traiau în căsătorie.

Astăḍi am auḍit vre-o trei patru casuri „mergem la advocat“. Au şi mers, şi el fiind ovreu, fără sĕ aibă părţile motiv de divorţ, lea ḍis: Sĕ mi daţi atâta şi vĕ despart. Étă drumul cel nou format de legile politice-bisericesci şi el este nefavorabil bisericii. Scopul acestor şire a fost şi este să arĕt în timpul cel mai scurt tristele urmări ale căsătoriei civile şi se atrag atenţiunea autorităţilor bisericesci, ca prin oficiile protopresbiterale sĕ céră de cu vreme rapórte dela preoţi la următórele întrebări: *a)* ce efect şi ce urmări s'a simţit în parochie după întroducerea căsătoriei civile şi a matriculelor de stat? *b)* Câte din părechile nou cununate au devenit învrĕjbite şi câte din cele vechi cununate bisericesce sau învrăjbit? *c)* Cine a încercat şi cum s'a făcut împăciuirea lor? *d)* Câte casuri de căsătorii desfăcute s'au ivit dela 1-a Oct. 1895 pănă aḍi? Câte sunt în proces? Câte căsătorii sĕvêrşite după legea civilă nu sau cununat bisericesce?

Şi câte concubinate sunt? *y.*

Bibliografic.

A apărut Nro. 1 din anul al şeptelea, a interesantei reviste bilunară, „*România Musicală*“ sub direcţiunea artisticâ a D-lui Constantin M. Cordoneanu, cu următoriul bogat sumar artistic-literar:

1. „Din suferinţele lui Flehtenmacher“, de ⁂ 2. „Dorel“ (nuvelă), de T. A. Aguletti. — 3. „Dela teatrul din Iaşi“, de Il. Dem. — 4. „Profile—Glinka“, de T. A. Aguletti. — 5 „Academia de medicină din Paris — despre musică“. — 6. „Cronica teatrală“, de Elvir — 7. „Din Paris“, de D. — 8. „Rubrica seriósă“, de Satyr. — 9. „Din Dresda“, de Vegbea. — 10. „Rubrica fatală“ —. 11. „Mersul musicei peste Carpaţi“ — 12. „Din gazetele strĕine etc.“ —.

Preţul abonamentului în ţară pe an lei 12 pe ½ an lei 7 în străinătate pe an lei 14 pe ½ an lei 8 pentru preoţi învĕţători şi elevi pe an lei 8 şi în Transilvania 3 fl. 50 cr.

Redacţia şi administraţia, în Bucuresci str. Olteni 46.

Sz. 8321—895 polg. [3] 3—3

Hirdetmény

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy a Szebenmegyébe kebelezett, Szent Erzsébet község határának általános tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást Guncsch Mihály szt. erzsébeti földbirtokos és lakos kérelme folytán elrendelte s annak határnapjául **1896 évi márczius hó 2-ik napját d. e. 9 órakor** a szt. erzsébeti községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzésel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895. Deczember hó 27-én tartott üléséből.

Jánosi Sándor, elnök. *Sebestyén Imre,* jegyző.

Nr. 414/895 [4] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I. se deschide concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit annai de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, dau comitetul parochial respectiv şi oficiul protopresbiteral.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Hondol, 16 Decembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

UZ. 25—1896.

Edict de licitaţiune.

În **12/24 Februariu, 1896** se va ţiné la oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu, piaţa mare Nr. 15 **dela 9 pănă la 12 óre a. m.,** şi la cas de lipsă şi **dela 3 pănă la 6 óre după amééḍi,** o licitaţiune publică pentru esarêndarea de păşunat a următorilor munţi **pe 3 ani — 1896 pănă inclusiv 1898** — evêntual numai pe anul **1896** şi anume:

Nr. curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Preţul de esclamare		Însemnare
			întreg		de păşunit				
			Jugĕre	stânjini pătraţi	Jugĕre	stânjini pătraţi	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschi	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare	4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic					459		
4		Conţa mare	2673	850	2245	—	330	—	
5		Conţa mică					500	—	
6	**Veştem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	200	—	
20		Haneşu de sus	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneşu de jos	1190	100	324	1400	300	—	
22		Góza de sus	1828	200	593	1300	500	—	
23		Góza de jos	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitaţiune **10%** din preţul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restituí aceluia ce nu a obţinut arênda, ér celor ce au obţinut li se va socotí în preţul arêndei, dacă au depus cauţiunea de arêndă conform contractului.

Condiţiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé şi înainte de ḍiua licitaţiunei la oficiul central al universităţii săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1896.

[2] 3—3 **Dela oficiul central al universităţii săsesci.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1 31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		–	1.26	9 30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27		**Ghiriş**			9.24	3.53	3.—	5.21
10 42	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**			8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	—	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş			6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		**Sighişóra**		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7 16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	2.44	4.42	—	6.46		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.14	5.04	—	7.06		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.31	5.15	—	7.17		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.30	5.57	—	7.57		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	4.50	6.13	—	8.13		Soborşin		8.20	6.31	6.23	—	4.—
—	5 40	6.58	8.48	8.53		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.26	9.07	9 22		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Branicica		6.44	—	4.39		–
—	—	8.26	—	10.22		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	8.52	9 57	10.18		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3. 7	10.35	—
—	—	9.06	10 08	11.02		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10 16	—	12.06		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.40	—	12.30		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	10.54	11.17	12.44	sos.	**Teiuş**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55
—	—	11.30	11 40	1.20								

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7 03	1.58	7.43	12.32
–	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Marţi, 16/28 Ianuariu, 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Ianuariu, 1896.

In parlamentul nostru se întêmplă lucruri, cari au atras asupra lor atenţiunea generală în întrégă ţéra.

Anul acesta este anul mileniului.

De ani o mie a trăit pe aceste locuri popórele, bine rĕu, dară la olaltă au trăit, şi în 1 Ianuariu 1896, am întrat în mia a doua.

Se cuvine deci, ca anul acesta se fie anul festivităţilor, şi ca acele se pótă percurge cu tótă demnitatea, avem trebuinţă de pace internă.

Aşa a cugetat conducĕtoriul opoziţiunei contele Apponyi, şi la sĕrbătorile crăciunului a vestit pacea în desbaterile parlamentare, ca cu demnitate sĕ se pótă serba mileniul.

5 sĕptămêni s'a variat tema acésta, care a fost primită în principiu şi de către guvern. A rĕmas sĕ urmeze modalităţile.

In şedinţa de Sâmbătă contele Apponyi şi-a formulat condiţiunile sale.

Avem trebuinţă de libertatea alegerilor, şi de curăţenia lor.

Libertatea acésta trebue esprimată şi garantată prin lege, căci fără de aceste nu va fi pace, ci se vor continua abusurile, cari mai cu sémă în timpul din urmă cu atâta neruşinare au isbucnit, încât s'au indignat tóte elementele cinstite din patrie.

Guvernul voesce sĕ pună la ordinea ḑilei proiectul de lege despre administraţiunea de stat, contele Apponyi ar dori sĕ se pună mai întâi în discusiune asigurarea libertăţei la alegere, ca în sesiunea din primăvară se devină acésta lege, ca apoi sĕ se pótă trece în linisce la serbările mileniului.

In cele din urmă s'a primit ordinea de desbateri susţinută de guvern şi propunerile lui Apponyi s'au dat în comisiune spre studiare.

Ḑiarele liberale au legat mari speranţe de propunerile contelui Apponyi, şi acuma după şedinţa de Sâmbătă nu mai au nici o speranţă în pacea, care se contempla.

Propunerile lui Apponyi se consideră ca îngropate, şi unele ḑiare le cântă prohodul.

La alt loc publicăm în reasumat propunerile din cestiune, cărora noi le dăm o deosebită importanţă.

Este de o deosebită importanţă sĕ se scie, că la noi alegerile sunt influinţate, că la alegeri se comit cele mai scandalóse corupţiuni, că sunt sute de uşiţe, cari asigură falsificarea liberei voinţe a alegĕtorilor.

Este de importanţă însĕ şi pentru persóna omului, care face acele propuneri. Contele Apponyi este omul viitoriului, aḑi-mâne va ajunge ministru, şi actualele lui propuneri, ori-ce sórte vor avé ele, pentru el sunt obligătóre.

Între propunerile acestea liberale vedem şi de acele, cari au specială importanţă şi pentru noi. Contele Apponyi propune, ca restanţa în dare sĕ nu mai fie motiv de a împedeca pe alegĕtori în eserciarea dreptului lor.

Cele mai mari abusuri se făceau tocmai cu aplicarea acestei dispoziţiuni din lege.

Notarii comunali sau nu provocau pe cetăţeni la solvirea restanţelor, sau cu intenţiune încassau mai puţin cu câţiva cruceri.

Şi acest soiu de abusuri e şters în propunerile presentate de contele Apponyi.

Se observă în general o nisuinţă de purificare şi de cristalisarea moravurilor.

Sĕ dea bunul Dumneḑeu, ca sĕ vedem asigurate alegerile libere, atunci vom avé cu atât mai puţine motive şi noi de a ne ferí de o luptă, care numai oţelí ne póte, de stricat însĕ nu.

Revista politică.

Guvernul engles a îndeplinit în decursul celor trei sĕptĕmâni din urmă retragerea de pe drumul fals, pe care l'a împins mai întâiu Rosebery, apoi Beaconsfield şi mai pe urmă Salisbury. El a făcut un lucru gigantic în diplomaţie de feliul căruia arareori s'a întêmplat într'un timp atât de scurt. Abia rĕmăsese un petec de pămênt, în care sĕ nu-şi fi vêrît nasul diplomaţia din Londra. Prin retragere s'a delăturat pericolul, d'a veni în conflict cu alte puteri şi cabinetul a ajuns érăş în stare, de a menagia şovinismul naţional şi a publica prin trêmbiţe rĕsunătóre meritele lui, ca sĕ-şi acopere marea sa retragere. — Nici un ministru responsabil englezesc nu sĕ putea juca uşor cu ideea unui rĕsboiu cu Germania sau chiar şi cu statele unite. De aceea bine a făcut guvernul Salisbury, şi acésta îi servesce într'adevĕr spre onóre, că nu s'a lăsat răpit de curentul nesănĕtos din ţara lui. El a cumpĕnit bine pericolele, nu numai ale unui rĕsboiu, ci şi a isolării şi nu s'a înşelat, căci calea, pe care apucase, amenința sĕ nimicéscă autoritatea Britaniei chiar şi în Africa de sud. Astfel prin retragere pas de pas s'a restabilit starea normală aşa, încât şi regina Victoria a adresat o telegramă de mulţămire presidentului Krüger al republicei Transvaal, Salisbury şi-a dat silinţa, sĕ aplaneze tot odată şi neînţelegerile cu celelalte puteri. I-a succes, sĕ astupe gura ḑiarelor „Times“ şi „Standard“, cari scriau contra naţiunei germane şi împĕratului Wilhelm şi sĕ siléscă pe aceste foi, sĕ declare, că relaţiunile între imperiul insular şi Germania sunt tot cele vechi.

Armenii fură lăsaţi la o parte; regina Victoria i-a scris Sultanului, făcênd uitate elucubraţiunile de mai nainte ale lordului Salisbury şi corabia engleză de rĕsboi a părăsit Salonichi.

Cérta cu Francia pentru amestecul acesteia în India provocase o furtună în Anglia. Cabinetul din Londra a lăsat tot teritoriul de cértă în mânile republicei şi astăḑi au Francezii întrare în provincia chineză fórte bogată, care şi-o reservaseră englezii pentru ei. Astfel a făcut cabinetul englez în interesul lui şi al ţĕrii o retragere care merită tótă lauda din punct de vedere diplomatic.

* * *

Din Varşovia se depeşéză, că guvernorul contele Suvaloff s'a esprimat hotărît, că Ţarul şi Ţarina inmediat după încoronare va pleca în strĕinătate şi adecă mai intâi va merge la Hessa-Darmestadt, oraşul natal al Ţarinei. După aceea va face o visită oficiósă la Berlin, ca prin acésta sĕ se dovedéscă relaţiunile amicale dintre curtea rusésca şi germană.

* * *

Se vorbesce mult prin diare despre un toast, pe care l'a ţinut Nichita principele Muntenegrului în preséra anului nou ortodox. Principele şi-a ridicat păharul în sănătatea Ţarului Nicolae II., numindu-l cel mai puternic protector al Muntenegrului. Se ḑice, că representanţii statelor strĕine — afară de cel rusesc, – cari au fost de faţă, au fost cam neplăcut atinşi de acésta enunciaţiune a principelui Nichita.

* * *

Oficiósa „Reichsanzeiger“ publică următoriul rescript imperial: „Cu solemnitate înălţătóre de suflet a serbat poporul german împreună cu Alteţele Lor principii esistinţa de 25 ani a nou-înfiinţatului imperiu german, şi nu numai şi-au adus cu recunoscinţă aminte de bărbaţii a căror înţelepciune şi desinteresare a realisat de mult dorita unire a triburilor germane în un stat puteruic şi respectat, ci a făcut şi jurămênt în inima sa, că se va face demn de marele trecut şi în tóte vremurile va sta cu germană fidelitate de bărbat pelângă împĕratul sĕu şi pelângă imperiu. In colori splendide vĕḑut'am acest jurămênt din numĕrósele telegrame şi scrisori, cu cari miile germanilor m'au cercetat în acésta memorabilă ḑi de sĕrbătóre cu scop de a-şi manifesta curata lor iubire de patrie. Faptul acesta mi-a împlut inima de bucurie şi m'a întărit în credinţa, că poporul german nici-când şi nici odată nu se va lăsa

---

FOIŢA.

Şloim Goldstein în audienţă.

— După o foiţă din „Alkotmány“. —

1. *La ministru-preşedintele.*

La audienţa din urmă a baronului Bánffy Dezső s'a presentat şi Şloim Goldstein. Céta petenţilor cu mult respect a făcut cale în antişambră acestui personagiu marcant al vieţii nóstre publice. Nimeni n'a cutezat sĕ între la Escelenţia Sa înaintea lui Şloim, ori cât s'a smerit acesta. Unanim i-au reflectat: Pofţiţi numai! Şloim Goldstein premerge. In fine céta l'a împins în sala de audienţe, findcă br. Bánffy începu a-şi perde pacienţa.

— A! bine-ai venit! ce noutate ne aduci amice Şloim, întrebă Escelenţia Sa.

— Vin sĕ mulţămesc Escelenţiei Vóstre, că nu mi aţi confiscat calendariul, ci permiteţi rĕspândirea lui, spre mai marea glorie a mileniului.

— N'ai pentru ce sĕ-mi mulţămesci, dragă Şloim, se cunósce datorinţa mea prin mine.

— Me bucur fórte mult de acéstă judecată a Escelenţiei Vóstre. Permiteţi-mi totuşi, sĕ vĕ presint pentru acésta un cadou.

— Sum curios cu ce vrei sĕ me cinstesci, iubite amice?

— Étă, cu acest esemplariu al calendariului meu, în legătură de lux.

— Iţi mulţămesc dragă Şloim, sum fórte pătruns.

— Éră acum me mai rog de ceva!

— S'auḑim, iubite amice!

— In anul viitoriu înc'odată voesc sĕ-mi scot calendariul, ce se bucură de o trecere fórte mare, şi care umple un mare gol, în 18 milióne de esemplare, pentru-ca sĕ ajungă pentru fie-care locuitoriu al ţĕrii câte unul. Acésta însĕ numai aşa s'ar puté, dacă aş căpĕta subvenţiune.

— O sĕ fie şi asta dragă amice. Cât îţi trebue?

— Puţin, cel mult opt sute de mii de flor.

— Ei, atâta putem jertfí. Pot sĕ-ţi servesc încă cu ceva?

— De-ocamdată aş avea lipsă de 2 fl., pentru esemplariul în legătură de lux, ce vi l'am cinstit.

— Étă-i dragă Şloim. Altceva nu-ţi trebue?

— Ba da. Imi aduseiu aminte, că nu sciu de ce ne întrecem noi? Sĕ fim pertu.

— Bucuros dragă Şloim. Servus!

— Servus!

După acésta Escelenţia Sa l'a petrecut pe Şloim Goldstein, strigându-i din uşe încă odată:

— Servus dragă Şloim.

Céta petenţilor ca şi mai nainte, cu multă umilinţă a deschis calea lui Şloim Goldstein, acestui personagiu valoros al vieţii nóstre publice.

2. *La ministrul de culte.*

Şloim Goldstein dela domnul ministru-president a călĕtorit direct la ministrul de culte, pe un tramvaiu electric, care are o staţiune tocmai acolo naintea palatului ministeriului.

Măréţa figură a vieţii nóstre publice, se duce direct la portariu şi cu o rară amicabilitate, îl bate preste umeri, întrebându-l cu o colosală prevenire, dacă e aci Wlassics? Primind rĕspuns afirmativ îşi pune cvickerii, şi cu o eleganţă innăscută sue scările. Cu tóte acestea s'a putut observa fórte bine, că a servit la călăreţi.

La moment au anunţat Escelenţiei Sale că şi Şloim Goldstein aştéptă sĕ fie primit în audienţă. Escelenţia Sa iute şi degrabă a eşit esclamând mirat:

— Dta aici, dragă Şloim? Me bucur că am onorul. Poftesce în lăuntru. Cu ce-ţi voi putea servi?

— Vin sĕ Ve mulţămesc Escelenţă, că V'aţi îndurat, sĕ îmbrăţişaţi causa autonomiei jidovesci.

— Nici o mulţămită, dragă Şloim. Acésta-i urmarea naturală a politicei liberale bisericesci.

— Totdeodată me folosesc de ocasiunea acésta, sĕ Ve predau un esemplariu din calendariul meu în legătură de lux cu rugarea, sĕ binevoiţi a dispune în mod prealabil rĕspândirea aceluia în scóle şi până atunci, până când în anul viitoriu va apărea în ediţia a doua, pe spesele statului. Spre scopul acesta fratele Bánffy deja mi-a pus în perspectivă opt sute de mii flor. Veţi sci, că sum pertu cu ministru-preşedintele.

— Şi cu mine nu? Servus Şloim!

— Servus Iulius! Acum putem vorbí leger. Autonomia sĕ pregătesce?

— Necondiţionat! Poţi lua venin pe ea. Iţi pot servi încă cu ceva?, pentru-că scuză, după-cum binevoesci a vedea, afară aştéptă încă mulţi.

despoiat de resultatele anilor 1870 şi 1871, şi că încreḑêndu-se în Dumneḑeu işi va sci apĕra bunurile sale în tóte vremurile. Tuturor acelora, cari şi au accentuat conlucrarea spre întărirea continuativă a operei germane şi spre promovarea bunăstărei germane, şi carí cu fidelă alipire şi-au adus aminte de mine, — le esprim cea mai căldurósă mulţămită". – Vilhelm.

Literatura „modernă".

(*Tl.*) Profesorul seminiarial, Bartholomäus Bagossy, care este tot deodată şi ceremoniarul episcopului romano-catolic din Szatmár, a publicat în ḑilele trecute o carte în limba magiară, întitulată „Feladatunk a polgári házassággal szemben", în care dă lecţii colegilor şi tuturor preoţilor catolici, cum sĕ aprecieze şi cum sĕ se pórte faţă cu căsătoria civilă. Este destul, d'a comunica cetitorilor nostrii faptul, că „Pester Lloyd" în Nrul seu 21 din 24 Ianuariu a. c. sacrifică un articol de fond, plin de laude şi recomandaţiuni la adresa autorului, ca publicul nostru sĕ-şi facă idee, în care direcţiune şi în ce sens e scrisă acéstă carte.

„Intre nenumĕratele lupte — ḑice profesorul seminarial romano-catolic, — cari le-a purtat statul cu biserica pentru drepturi singuratice, a fost în tóte ţĕrile de pe suprafaţa pămêntului lupta pentru instituţiunea căsătoriei, cea mai crâncenă. Biserica consideră familia religiósă ca pe o fortăréţă tare a credinţei, statul consideră familia bineregulată ca pe cel mai esenţial fudament al ordinei sociale primite de stat " ..... „Acéstă esplicare clară şi obiectivă — ḑice „Pester Lloyd", — şi tot dĕ odată o scuză a crâncenei lupte, care a ţinut în anii din urmă într'o încordare continuă pe apĕrătorii intereselor de stat şi celor bisericesci, sună ca un pasagiu dintr'o vorbire, cu care un aderent al partidei victorióse nizueste de a împăca pe contrarii sĕi de mai nainte acum după ce s'a validat în practică (?! Red.) fructele acestei lupte. Efectul ei (al cărţii) e cu atât mai îmbucurător, cu cât auḑim aceste cuvinte dela un preot catolic, care a întreprins, sĕ lămurească pe fraţii sei şi sĕ-i înveţe, ce datorinţe resultă pentru ei din noua situaţiune creată prin întroducerea legilor politice-bisericesci şi cum au ei sĕ-şi împlinéscă aceste datorinţe " Êr la alt loc „P. Lloyd" continuă: „O, de-ar urma fraţii de oficiu ai lui Bagossy (adecă preoţii romano-catolici) învĕţăturilor şi sfaturilor lui în tóte" şi aşa mai departe.

Cine îşi aduce aminte de crâncena campanie, care a înscenat-o şi purtat-o clerul romano-catolic în casa magnaţilor atunci, când aceste legi bisericesci erau numai proiecte şi cetesce acum cartea lui Bagossy, apoi şi articolul de bucurie din „P. Lloyd", trebue sĕ rĕmână îmmărmurit. Nu odată ne-am spus noi părerea, că oposiţia clerului romano-catolic din Ungaria faţă cu legile politice-bisericesci nu a fost sinceră. Epistola pastorală a clerului romano-catolic din Ungaria pe care unii Români o au ridicat în al 7-lea ceriu. acum scrierea lui Bagossy, care a întêmpinat de sigur şi aprobarea episcopului sĕu — o părere, care e aprópe generală la romano-catolicii din Ungaria, — întăresce pe deplin bănuiala nóstră de mai nainte Ori şi cĕ s'ar ḑice: Noi suntem de idea, ca preoţii (începênd dela episcopi) romano-catolici din Ungaria mai întâi sunt magiari, apoi romano-catolici, şi că ori de câte ori li se va pune alternativa, vor suprapune interesele statului magiar intereselor bisericei romano-catolice. Traurig, aber wahr! Iar acei dintre Români, cari cred în bunăvoinţa romano-catolicilor cătră noi, că adecă vor lupta şi ei alăturna cu noi pentru apĕrarea bisericei, s'au înşelat şi se înşală grósnic, pentru puternicul motiv, că romano-catolicii din Ungaria, cum am ḑis, sunt mai întâi magiari, apoi romano-catolici. Românii pot aplica toideauna faţă cu ori-şi care romano-catolic, fie el şi afară de Ungaria, proverbul latin: „*Timeo Danaos et dona ferentes*": Sĕ învĕţăm din mult cercatele esperienţe ale trecutului şi sĕ nu ne păcălim éră, ca nu cumva păcăliala acésta din urmă sĕ fie cea mai de apoi. Sĕ ţînem toţi Românii cu o iubire sinceră şi nestrămutată la bisericile nóstre scumpe, dar sĕ ne ferim de romano-catolici, cum sĕ feresc oile de lupi, căci mai periculoşi lupi pe suprafaţa pămêntului pentru Români, ca romano-catolicii, nu esistă!

Şi acum sĕ analisăm, puţin şi citatul reprodus mai sus din cartea dlui Bagossy. Este adevĕrat, că cea mai crâncenă luptă, care a purtat-o biserica cu statul, a fost pentru instituţiunea căsătoriei. Este adevĕrat, că biserica consideră familia religiósă ca pe o fortăréţă tare a credinţei. Este şi mai adevĕrat, şi acesta este un adevĕr istoric incontestabil, că o familie, care nu e religiósă şi nu ţine la biserică, nu póte fi, nu este o familie fericită. Este adevĕrat prin urmare, că biserica prin faptul, că a ridicat căsătoria la înaltul rang de taină, a arĕtat întregii societăţi omenesci, prin urmare şi tuturor indiviḑilor singuratici singura cale, prin care ei pot fi şi pe lumea acésta fericiţi. Conclusia finală şi basată pe istorie este: Fericirea societăţii omenesci este dependentă esclusiv dela religiositatea căsătoriei, care în interesul omenimei, trebue sĕ fie bisericéscă. Esperienţa a dovedit şi dovedesce în fie-care ḑi, că în state, unde s'au întrodus căsătoria civilă şi unde, din acéstă causă, ómenii au început, a nu mai pune preţ pe singura căsătorie fericitóre, pe cea bisericéscă, unde legătura d'intre bărbat şi femeie au încetat de a mai fi aceea, ce trebue sĕ fie, un sacrament bisericesc, ci s'a redus numai la un contract civil, acolo credincioşii bisericilor, cari sunt identici cu cetăţenii statelor au devenit în mare parte nefericiţi. d. e. în Francia.

Nu este adevĕrat, ceea ce ḑice dl Bagossy mai departe, că statul consideră familia bineregulată ca pe cel mai esenţial fundament al ordinei sociale primite de stat. Aşa ar trebui sĕ fie; însĕ nu e aşa- Sta'ul nostru a urmărit şi urmăresce un alt scop ascuns, dar cunoscut de tótă lumea, cu legile politice-bisericesci: Magiarisarea cu ori-ce preţ Dacă i-ar fi stat lui la inimă regularea vieţii familiare, nu sĕ amesteca în cel mai sublim sacrament al societăţii, în sacramentul căsătoriei Un bărbat şi o femeie, cari consideră legătura dintre ei, ca sacrament, constitue, sub tóte împregiurările, o familie bineregulată, care n'are lipsă de normele statului.

Ce-i drept căsătoria civilă e lege; noi, ca cetăţeni ai statului, trebue sĕ ne supunem. Avem însĕ datorinţa şi dreptul sfênt, ca în acelaş timp sĕ ridicăm până la apogeu nepreţuita valóre. repet, a singurei căsătorii fericitóre, a căsătoriei bisericesci!! Iar încât privesce însĕ părerea nóstră asupra cărţii profesorului seminarial romano-catolic, conclusiunea: Dl profesor seminarial, Bagossy a scris cartea în sensul numelui, care l pórtă!

Proiectul de conclus al deputatului Apponyi.

La locul prim am apreciat propunerile făcute de cătră deputatul conte Apponyi în cestiunea libertăţei alegerilor.

Şi până când vom puté aduce în tótă estensiunea lor propunerile contelui Apponyi, le punem în reasumat sub ochii cetitorilor nostri. ca sĕ le cunóscă şi sĕ-şi scie da séma pentru ce s'a agitat opiniunea publică de 5 sĕptĕmâni, şi pentru ce nu a voit guvernul se dea preferinţă legei pentru libertatea alegerilor:

Étă-le:

I. Punctele din §-ul 3 al proiectului, cari tractézā despre abusurile presidentului dela alegere referitóre la motivele de nulitate, sĕ se preciseze prin determinarea cercului de activitate a presidentului, sĕ se cuprindă în aceste îndeosebi casurile omiterii disposiţiilor legii cu privire la tratarea alegĕtorilor şi jurarea primarilor comunali, ca martori de identitate. Sĕ se întroducă paragrafi cu privire la abusul făcut din oficiu pentru de a influinţa asupra alegĕtorilor, a-i corupe prin mâncări şi beuturi.

II. Disposiţiuuea punctului 5 din §-ul 11 Art. de lege XXXIII: 1874, conform căreia primirea în lista alegĕtorilor este dependentă dela solvirea faptică a contribuţiunii din anul precedent, sĕ fie scósă din valóre.

III. Partea a III-a din art. de lege XXXIII: 1874 despre listele alegĕtorilor sĕ se modifice în acel sens ca lista sĕ fie pe o serie óre-care de ani (bună-óră pe trei) stabilă, în care listă sĕ se facă numai rectificările de lipsă; sĕ se inducă în locul celor „scoşi" alegĕtorii noi primiţi. Aceia. cari îşi pierd dreptul de alegere, trebue sĕ fie încunosciinţaţi despre acésta comunicându-li-se în scris totodată şi motivele. Un esemplar din lista alegĕtorilor trebue sĕ se depună la notariul public, pentru de a servi ori şi când ca informaţiune alegĕtorilor.

IV. Comisiunile centrale sĕ esecute odată pentru totdéuna modificarea în sensul §. 34 din art. de lege, a solvirii de dare după aşa numita sesiune de felderă. (Pămênt de o felderă, de o gălétă, — după care este socotită darea).

V. Procedura cu privire la compunerea listelor de alegĕtori şi la diferitele rectificări sĕ încépă deadreptul cu începutul anului şi nu după-cum s'a practicat până acum. Sĕ se încépă adecă mai de timpuriu cu semnarea recurselor şi a observaţiunilor astfel ca curia sĕ aibă timp cel puţin de 3 sau 4 luni pentru de a puté resolvi apelaţiunile în contra concluselor comisiunilor centrale, ca for de prima istanţă (§. 51. Art. de lege XXXIII. 1874).

VI. Sĕ se ḑică precis în tecstul §-lui 67 Art. de lege XXXIII. 1873, cu cu controla asupra identităţii alegĕtorilor pot fi concrezuţi din oraşe numai membrii magistratului, ér' din sate numai primarii comunali sau locţiitorii acestora şi câte un jurat comunal, — cari înainte de a 'şi începe activitatea sĕ depună jurămênt înaintea comisiunii pentru împlinirea cu conscienţiositate a datorinţelor.

VII. §-ul 67 din sus amintitul articol de lege sĕ se modifice radical, sĕ fie lipsit de ori ce neînţelegere. Presidentul este îndatorat, ca cu ajutorul membriilor de încredere sĕ designeze pentru alegĕtori locul unde pot sĕ stee. ca într'acest loc şi localul alegerii sĕ nu fie împedecată comunicaţiunea. Când sunt două partide presidentul designézā în faţa membrilor de încredere prin sórte locul pentru una şi ceialaltă partidă.

VIII. §-ul 73 din articolul XXXIII: 1874 sĕ se întregéscă prin disposiţiune. că un alegĕtor, căruia din eróre sau numele sau ocupaţiunea 'i-s'a indus fals în listă, sĕ nu fie respins dela urnă

IX. Oficiantul încredinţat cu menţinerea ordinei sĕ fie de faţă in localul de votare numai până-ce presidentul o cere în interesul ordinei.

X. Sĕ se dispună, că unui oficiant public. nu-i este ertat a lua parte la turneul deputatului, nici sĕ fie membru vre-unui comitet al partidelor, nici sĕ facă presiune în favorul unui sau altui candidat. Sĕ se enunţe, că gendarmeria are a menţinea numai ordinea, dar' nu a şi escorta pe alegĕtori şi a supraveghia taberele partidelor.

XI. Responsabilitatea disciplinară sĕ se estindă şi asupra membrilor din deputaţiunile de conscriere, cari conlucră la compunerea şi rectificarea listelor de alegere.

XII. Procedura penală în contra acelora, cari au comis abusuri electorale sĕ se înăspréscă conform stărilor faptice, timpul de prescriere în acéstă procedură sĕ se prelungéscă şi sĕ se decidă, ca pedépsa cu temniţă ce codul penal pentru casuri grave prescrie, sĕ se schimbe în pedeapsă de bani.

Noutăţi.

Denumire. Dşóra Adela Bacilla profesóră la scóla civilă de fete a Asociaţiunii şi-a dat demisiunea în urma denumirei sale din partea ministrului de resbel ces. reg. de profesóră la scóla militară de fetiţe din Oedinburg (Şopron). Cause familiare au silit-o a accepta acest ofert. In locul dînsei s'a denumit d-şóra Maria Cioban, fost profesóră în Borgo-Prund.

* * *

Promoţiune. In 24 l. c. a fost promovat în aula universităţii Francisc-Iosefine din Cernăuţi d-nul Petru Ionescu profesor la institutul ped. teol. din Caransebeş la gradul de doctor theologiae.

Felicitările nóstre!

* * *

Hymen Dl Aureliu Greblea teol. abs. şi d-şóra Elena Cernescian îşi vor serba cununia lor la 6 Februariu, st. n. a. c. în biserica din Şindresci.

Dorim sĕ fie într'un cés cu noroc!

* * *

Cadourile sultanului. Între cadourile de anul nou, pe cari sultanul le a trimis ţarului, se află şi o bucată din crucea Mântuitorului. Pentru acest cadou — se ḑice — papa s'a supĕrat rĕu pe sultanul şi a şi trimis vorbă sultanului, că e supĕrat. Precum aflăm în „Dreptatea", din care scótem acésta scire, şi carea o aduce după „Secolo" din Milano, scaunul papal a reclamat într'un rênd acésta reliquiă, dar sultanul n'a voit sĕ i-o deie, ér acum a donat'o de bună voie — veḑi bine — unui „schismatic".

* * *

Economie turcéscă. Sé scrie din Constantinopol: Un svon regretabil a făcut aici scirea, că la tribunal s'a descoperit o mare defraudare, care sĕ urcă peste un milion de piastri Investigaţiunea a dovedit, că cassierii, contabilii, esecutorii şi alţi membrii ai tribunalului formau cu cassierul dela secţia criminală din Stambul o bandă, cari de multă vreme au furat banii, cari au întrat la tribunal şi au falsificat documente. Ministrul de justiţie a ordonat o cercetare fórte strictă.

* * *

Dărnicie jidovéscă. Diariului „B. H." i-se scrie despre un cas fórte caracteristic pentru marinimositatea nouilor cuceritori de patrie din Dunakesz. Representanţa comunală vrênd a edifica o scólă nóuă catolică şi locuinţă pentru învĕţător pe mileniu, în ḑilele trecute a ţinut o şedinţă în causa acésta. In decursul desbaterei deodată se ridică

— Te rog, te rog. Numai pentru calendariu sĕ-mi dai doi fl.

— Poftim. Servus. Sărut mânile dómnei!

— O sĕ-i împărtăşesc! Servus Iulius?

— Servus!

— Ei, mi-a venit încă ceva în minte

— Poftesce iubite amice.

— Ce cugeţi óre pentru calendariu...

— Vre-un ord?

— Sper că-mi compete, după atâta muncă!

— Cum nu, negreşit, dragă Şlom, o sĕ facem şi tréba asta. Ce ord ai primi mai bucuros?

— D'apoi natural că ordul S. Stefan.

— O sĕ fac disposiţii. Servus dragă Şloim!

Şloim Goldstein s'a depărtat urmat de privirile de umilinţă, ale celor presenţi.

*

Notă: Cine nu crede, că tóte aşa s'au întêmplat, acela póte că are dreptate. Dară, că în curênd aşa se va întêmpla, aceea o póte crede fără şovăire ori şi cine.

V. P.

unul dintre membrii representanţei, un jidan bogat din Dunakesz şi declară, că deşi el e de legea jidovéscă, totuşi bucuros ofere 5000 fl. pentru scóla catolică. E de închipuit surprinderea şi bucuria, ce a făcut acest ofert. Se cutremura casa comunală de „éljen“-urile cu cari grămădiau pe *donatorul marinimos.*

Plebanul catolic chiar şi prin vorbire separată şi-a esprimat recunoscinţa faţă de donator, pe care 'l împărtăşiau de ovaţiuni, cari nu vreau sĕ înceteze. Nobilul domn însĕ începea a nu se simţi bine şi în tot chipul cerca a delătura dela sine semnele de recunoscinţă. In urmă ajunge la cuvênt şi astfel şi-a continuat vorbirea: „Ofer aşadară 5000 fl. în sarcina casei comunale, din care“ . . . însĕ mai departe n'a putut continua, pentru-că membrii representanţei înşelaţi în aşteptările lor au erupt în astfel de strigări ameninţĕtóre de *abzug*, încât *marinimosul donator* a vĕdut de bine, sĕ se stérgă cât mai în grabă din sala şedinţei.

* * *

Rĕsbunarea ţĕranilor. Într'un sat din Würtemberg era parochul aşa de puţin mulţămit cu trezvia parochienilor sei, încât le vorbí astfel de pe amvon: „Dacă fie-care dintre voi, ţĕranilor, care se culcă Dumineca beat, şi-ar arbora un stég pe coperiş, atunci ar fi în fie-care Luni satul întreg plin de flamuri“. — Ţĕranii sĕ depărtară umiliţi din biserică. A doua ḑi însĕ fâlfâia pe casa parochială un stég mândru pus de o mână necunoscută!

* * *

'I a fost frig. Jupânul Lévy Manó, neguţătoriu în Praga, şi-a părăsit şi el patria şi a venit la ceealalţi soţi ai sei perciunaţi, în pămêntul făgăduinţei, adecă în Ungaria, ca pe timpul milleniului sĕ şi cerce şi el norocul, dór' va puté face un bun *geşeft* în onórea aceluia. Cum, cum nu, destul, că pe cale i-au dispărut tóte paralele de întreprindere, ceea-ce atât de tare l'a supĕrat, încât s'a hotărît sĕ se sinucidă. Dar cum, căci bag' séma nici de ştréng nu i-au rămas bani. Iute dar în Dunăre. Naiba însĕ, căci apa a fost prea rece. Iut' deci afară. — La întrebarea salvatorilor, cari îi mersese într'ajutoriu, că pentru ce a cercat sĕ înóte către mal dacă a voit sĕ se sinucidă, a rĕspuns: „A fost prea rece apa şi m'a făcut nervos; la noi în Praga, Moldova nu e aşa rece“. Astfel între „éljen“-uri nesfêrşite din partea patrioţilor a fost dus înapoi la hotel, ca sĕ se încălḑéscă şi usce cum va puté, până va rĕsărí şi pentru dênsul sórele milleniului.

* * *

Patti a dat în 12 Ianuariu a. c. o producţiune în Paris; venitul curat a fost destinat pentru monumentul bĕtrânului poet Florian. S'a încassat pentru acest scop 30,000 franci, dar succesul artistic a fost sub zero adecă sub tótă critica. Toţi numerii din program au plictisit marele public, care sĕ adunase. Renumita cântăréţă nu 'şi-a ales bine piesa, în care a voit. sĕ brileze. Pantomima cu cântece de Boyer „Mirka Enchanteresse“ s'a dovedit, ca o operă plictisitóre şi musica cât sĕ póte de banală. Rolul unei fete de 18 ani în vêrsta ei de nevinovăţie a fost cam slab interpretat de Patti. Când a mai cântat Patti unele cântece, publicul nemulţumit a aplaudat încâtva, dar numai de curtuasie.

Sic transit gloria mundi!

* * *

Pedépsa corporala e supusă în ḑilele nóstre unei vii discuţii în Rusia; mai pe urmă a luat cuvêntul şi contele Tolstoi. Intr'un articol întitulat „Ruşinos“ şi publicat în „Bischewja Wjedomosti“ articol, care a produs o straşnică consternare între prietinii cnutei, scrie: „Era pe la 1820, când oficerii regimentului din Semiskow, flórea tinerimii de atunci au hotărît sĕ nu mai aplice pedépsa corporală în regimentul lor, şi fără consideraţie la strictele pretensiuni, cari se făceau pe atunci serviciului de front, regimentul a rĕmas şi fără aplicarea pedepsei corporale un regiment de model. Au trecut de atunci 75 de ani şi nepoţii acelor bărbaţi stau, ca primari în tóte satele imperiului şi hotăresc cu linisce, dacă cutare sau cutare om mare, care adeseori e tată de familie, ba câte odată şi moş de familie, trebue bătut şi câte sĕ capete. Bărbaţii din 1820 au considerat pedépsa corporală, ca ruşinósă şi au fost în stare, s'o delăture din serviciul militar, unde trecea de necesară; bărbaţii din ḑilele nóstre nu sĕ îndréptă contra soldaţilor, ci contra unei părţi întregi a poporului rusesc. Sĕ póte, că s'a întêmplat o transformare teribilă în aşa numita societate ruséscă . . . . Pe când clasele mai înalte s'au abrutizat şi au decăḑut moralicesce făcênd legi despre pedepse corporale şi aplicându-le cu linisce, în stratele poporului s'a întêmplat o ridicare a nivoului spiritual şi moral într'un astfel de grad, încât aplicarea pedepsei corporale i sĕ părea acestui strat din popor nu numai ca un martir fisic, dar şi moral. Şi câţi-va ómeni, cari cred că merg în frunte, sĕ rógă cu respect ca ómenii mari ruşi sĕ fie mai puţin bătuţi, pentru-că medicii sunt de idee, că aceste bătăi strică sănĕtăţii. E just asta? Pentru delăturarea acestei pedepse monstruóse, o rĕmăşiţă a barbariei, nu poţi începe politicos cu igiena, cu cultura scolară sau cu manifeste! Pentru astfel de lucruri nu sĕ rógă omul respectuos. Astfel de lucruri trebuesc descoperite în tótă goliciunea lor. Acésta trebue sĕ se întêmple pentru că ele aruncă o pată asupra tuturora cari trăim în statul, unde sĕ întêmplă“.

Nu mai e trebuinţă de comentar.

* * *

Efectul unei piese teatrale. În teatrul Raimund din Viena s'a predat nu de mult o piesă teatrală cu un efect, care ar trebuì sĕ-l aibă tóte piesele teatrale cari au de scop nu numai petrecerea, ci şi deşteptarea simţului de umanitate faţă de cei ce trăesc în miserie.

Obiectul piesei era istoria alor doi fraţi, unul luptându-se cu cea mai mare miserie, ér altul ducênd o viéţă luculică. Piesa o a privit până în capĕt cu ochi plini de lacrimi şi un domn burduhos. După fie-care act, domnul burduhos devenia tot mai trist, şi când a căḑut cortina mai pe urmă, şi-a sters ochii cu batista-i de mătasă, apoi s'a grăbit din teatru şi s'a aruncat în trăsură. Întâiu acasă, apoi la oficiul telegrafic. Încă în aceaşi nópte a deşteptat din somn servitoriul dela oficiul telegrafic pe un tinĕr sĕrac, care departe de Viena într'un oraşel îşi nĕcăjea ḑilele. Fratele sĕrac a fost acesta, căruia fratele bogat — sub influinţa piesei teatrale — i-a trămis telegrafice o mare sumă de bani.

* * *

Despre Napoleon. Cineva povestia despre eminentele calităţi ale lui Napoleon; între altele ḑicea „că el dicta 18 scrisori în acelaşi timp . . . . .“ — „Teribil“, îl întrerupse pe povestitor dl Prudhomme: „El poseda deci — ḑise acesta — o adevĕrată chemare pentru . . . . Dictator“.

* * *

O anecdotă a presidentului Krüger din Transvaal. „Le Figaro“ istorisesce despre presidentul acestei republici o mică anecdotă, care e de un interes fórte actual. În călĕtoria, care a făcut-o în anul 1886 prin Hollanda şi cu care ocasiune a fost primit cu ovaţiuni din partea mândrilor locuitori ai ţĕrilor de jos, a convenit el şi cu un francez. S'a vorbit numai decât despre rĕsboiul, care l'au purtat cinci ani Burii din republica Sud Africană contra Englezilor, cari năvăliau în ţara lor, şi Francezul a ḑis către Krüger: „Le-aţi şters una bună Englezilor! — „Nu tocmai aşa de bună, precum am fi voit noi“, rĕspunse Krüger cu un zimbet fin şi maliţios. „Nu, durere, nu tocmai aşa de bună, precum am fi voit noi. Căci ar fi trebuit odată pentru totdeauna, sĕ le tăiăm pofta, sĕ se mai lege din nou de noi“. — „Creḑi D-ta cumva, că ei ar avé poftă sĕ mai încépă odată“? — „Mai curênd sau mai târḑiu, desigur. Pămêntul nostru conţine averi despre cari abia îşi póte face cineva ideie. Până când nu vor ieşi acestea la ivélă, vor rĕmânea şi Englezii liniştiţi. Dar îndată ce vor apărea la lumină, ne vor întinde o cursă. Deja se îmbulḑesc din tóte părţile în ţara nóstră. Contra curentului te poţi apĕra, cu oblóne, contra Englezilor nu esistă nici un mijloc. Când va fi sosit momentul dorit, vor porní contra nóstră apĕrarea intereselor englezeşti vătĕmate sau baremi atinse. Ce va urma după aceea, nu e greu de gâcit. Dar eu am venit în ţara, de unde îmi trag originea, ca sĕ-mi aduc din nou aminte de devisa: „*Je maintiendrai*“ (voiu ţiné stégul sus); şi poţi fi convins, că noi îl vom şi ţiné cu putere“. Presidentul Krüger, după-cum ne arată actualele evenimente, a fost un bun profet; e probabil, că se vor adeveri şi cuvintele sale: „*Je maintiendrai*“.

* * *

Rĕul obiceiu de a ceti limba latină şi grecéscă cu pronunţia engleză sĕ pare, că a încetat în ḑilele din urmă. Inceputul pentru acest scop l'a făcut noua universitate din Wales. Profesorii de limbi classice din Cardiff şi-au dat multă ostenélă sĕ lucreze o şemă, ca sĕ se pronunţe limba latină şi elină după principiile istorice, neinfluinţate de limba engleză. Dacă vor urma tot astfel şi universitătile din Oxford şi Cambridge, te poţi aştepta ca sĕ pronunţe şi englezii *quasi* ér nu *quesai*.

* * *

O sectă nouă. Un ḑiar rusesc publică amĕnunte fórte interesante despre o sectă nouă, care s'a ivit de curênd în guvernamentul Tomsk, cunoscută sub numele de Bjeguny sau alergĕtori. Acesti sectari învaţă, că în present pe lume şi cu deosebire în biserica rusécă şi în statul rusesc domnesce pe faţă Antichrist presentându-se sub fel pe fel de personalităţi, cu deosebire în representanţii administraţiei. De aceea omul sĕ nu trăiască într'o lume, unde totul pórtă simbolul lui Antichrist, ci sĕ fugă din lume şi sĕ petrécă prin pustii, munţi şi păduri. Ca sĕ scape d'a fi slugile lui Antichrist sectarii au rupt ori şi ce legătură cu statul şi cu societatea, au încetat d'a se mai înscrie in listele de revisiune, d'a mai plăti dări şi d'a se mai provedea cu paspórte, şi au anunţat ca principiu de viaţă, că aceia cari sĕ simt tari, sĕ lupte cu diavolul, ér cei fricoşi sĕ fugă, va sĕ ḑică ei recunosc posibilitatea unui duplu raport faţă cu puterea guvernului: Sau luptă pe faţă cu ea şi cu ordinea şi instituţiunile ei, sau, în cas de slăbiciune, sĕ fugă de Antichrist prin păduri şi pustii. Bjeguny nu sĕ mulţămesc numai cu o viaţă de tot liberă prin păduri şi pustietăţi, ci tendinţa lor merge într'acolo, ca pe o cale sau alta sĕ spargă domnia lui Antichrist; ei nu se sfiesc pentru acest scop nici de violenţe, pentru-că din când în când duc aderenţi de ai imperiului lui Antichrist cu puterea în păduri şi îi forţéză, sĕ trăiască cum trăiesc ei. — Noi nu credem, sĕ aibă acésta sectă vre un resultat real pentru Rusia.

* * *

Folosul plantelor în odaie. Plantele cultivate în odaie, nu numai că servesc ca ornament, dar au şi o influinţă bună asupra sĕnătăţii. In urma unui calcul esact s'a aflat, că o frunḑă de mijloc a unei plante esaléză pe ḑi 1—2 grame de apă, şi o plantă întrégă s'a aflat că esaléză cam 50 de grame de apă pe ḑi, şi tocmai acésta e causa, că în ţinuturile păduróse aerul e mai umed şi mai plăcut. Tot din causa acésta, se silesc în tóte oraşele mari, ca sĕ planteze cât sĕ póte mai mulţi arbori pe strade şi cât sĕ póte mai multe plante prin ogrăḑi. Aerul, care întră pe ferestri, este de comun tare uscat, şi ca acesta sĕ fie mai folositor pentru sănĕtate trebue, ca sĕ cultivăm un soiu de plante mari în frunḑe de es. palmi, aspidee, filodendron, dracena şi altele. Aerul nu e umed numai pentru că frunḑele esaléză umeḑélă, ci chiar şi pămêntul umed din vasul de flori produce nisce vapori umeḑi; plantele puse în faţa sórelui dau dela sine mult oxigen, care e fórte folositor pentru locuitori.

* * *

Haz. *Curios nume.* Un nobil spaniol în timp de nópte a voit sĕ între într'un hotel. Începe a bate cu putere în pórtă, şi când hotelierul din feréstra etagiului al doilea întrébă că cine e, el cu mândrie răspunde:

— Don Juan Pedro Fernandez Rodrigo de Villanova, conte de Malafra, caballero de San Jugo Y Alcantra.

— Cu părere de rĕu — ḑise otelierul — dar pentru atâţia domni nu am loc.

Bibliografic.

A apărut Nr. 15 din anul al doilea al revistei ilustrate pentru familie „*Vatra*“ avênd următoruiul sumariu:

„Inhumaţiune sau Incineraţiune?“ de Dr. Mihail Pop — „Bradul“, (poesie) de G. Coşbuc. — „Miss Ewans“ şi „Vulturul“, de Charles Dichens Tr. de Const. Bauer. — „Fraţii“, de St. Basarabeanu. — „Rosa, de Guy de Maupasant“, Tr. de B. Marian. — „Un om îndărătnic“, (după Oscar Michon) Tr. de Breb. — „Din ḑiariul unei dame“, (poesie) de Ioan Moţa. — „Nora“, dramă în trei acte, de Henrik Ibsen (urmare) Tr. de B. Marian. — „Mórtea beţivului“, de Charles Dickens Tr. de C. Ramură. — „(Poesia)“ (omagiu reginei-poete Carmen Silva) de Maria Baiulescu. — „Din Istoria naturală“ (Elefantul) (urmare) de N. — „Ptruţ“! (svónă) de Breb. — Fel de fel * * *

Ilustraţiuni:

La marginea pădurii. — Manuela. — Din petrecerile străbunilor nostri. — Flórea cu flori.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Prin listele de colectare emise cu ocasiunea iubileului de 100 ani al bisericii gr.-or. din Alba-Iulia „Maeri“ serbat în 1/13 Oct. a c. pentru înfiinţarea unui fond scolar, au incurs din colecte următórele sume:

Din Alba-Iulia, prin lista Nr. 1, colectante N. Ivan protopop: Nícolae Ivan 10 fl., Munkácsi Zsigmond 5 fl. Suma 15 fl.

Prin lista Nr. 2, colectante Florian Rusan, paroch: Florian Rusan 5 fl., Moldovan Simion 10 fl., Mihaiu Pop, Spinean Constantin, Ioan Rusan şi Teodor Sintimbrean, toţi câte 1 fl., Antoniu Perian şi Ioan Drimbarean 2 fl., Ioan Stanciu, 10 cr., Pavel Drimbarean, Aron Şandor, Fira Burcuta şi Ioan Davig toţi câte 1 fl., Andreíu Sirbu, 1 fl. 20 cr., Nicolae Metesan şi Mária Moldovan, câte 2 fl., George Vaida 1 fl, Vasilie Cirlea 10 cr., Nicolae Sintimbrean 1 fl., Ioan Turean 50 cr., Alecsandru Cadar 5 fl., Irimie Câmpean 25 cr., Mihaiu Muntean 1 fl., Nicolae Medrea 50 cr., Ioan Sirbu 50 cr., Ioan Turean 50 cr., Rosalia Muntean 2 fl., George Tirnovean 50 cr., Ioan Câmpean 2 fl., Ioan Tirnovean 1 fl., Ana Tirnovean 50 cr., Dimitrie Furdui, 10 fl. Suma 58 floreni 65 cr.

Din Abrud prin lista Nr. 65, colectantă dşóra dora Tiulescu: Ana Filip, Elvira Pop şi Antoneta Fodor câte 2 fl., d-şóra Minodora Tiulescu 1 fl., Ioan Almăşan şi Nicolae Onciu, câte 50 cr., Ioon Deurd 10 cr., Sturza Simion 20 cr., Ioan Deonca 30 cr., George Balta 40 cr., Neti Stavu, Letiţia Stoica şi N. N. câte 1 fl., Iuliana Vasiiu 2 fl. Suma 14 flor.

Din Orşova, prin lista Nr. 80, colectante Petru Călciunariu advocat: Ánela şi P Călciunariu adv. 5 fl., Dimitrie Blajovan, preot 1 fl.- Hunitosum l. Candavere, George Grecu şi Nistor Mocescu câte 20 cr., Ioan Balaci 50 cr., N. Popovici 10 cr., N. Trailovici 20 cr., Ilie Salescu 10 cr., N. Dragulescu 05 cr., Meila Grecu 10 cr., Dimitrie Muica 10 cr., Dr. Ioan Popovici şi Vasilie Segerecan câte 1 fl., N. N. 50 cr., Nicolae Bacas 50 cr., Cancelaria dlui P. Călciunariu dela Elisabeta Moran 3 fl., George Barbulovits 25 cr., Dr. Barb Petri, prof. de teolog., 1 fl N. N. 50 cr., Ioan Budinţan adv. 1 fl., Dr. Isidor Pop adv. Lugoş 50 cr., Tomiciu Virgil propriet. Lugoş 1 fl., Dr. Stefan Petrovits adv. Lugoş 1 fl., Toma Stanes 50 cr., M. Comean şi Dr. P. Mladiu câte 1 fl., Dimitrie Zurca 50 cr., Petru Călciunariu şi S. Topeţ, senator urb. câte 1 fl., Petrovici jurist 50 cr. Suma 25 fl. 50 cr.

Din Bucuresci prin lista Nr. 78 colectante Dimitrie Hunsescu: Dimitrie Hunsescu 5 lei, Macs Dessauer, I. Alper, I. Anastasiu, Petre P. Roşca şi I. Grecescu toţi câte 2 lei, G. N. Caciulescu, 10 lei, G. Beditan, 2 lei, D. Martun, 5 lei, Agap. D. Mangasan, 1 leu, Grama Stanescu, 3 lei, G. G. Costescu, 4 lei, Ilie I. Beju, S. G. Ardelean şi N. D. Poiana toţi câte 5 lei, N.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Brindus, Aurel Aronescu, Ianc Bobian, Iuon D. Poianu și Nicolae N. Fauor toți câte 2 lei, Societatea dac. trai. 50 lei, Alfred, Dim. Z. Furnica, N. Lupan și Iuon Petru toți câte 5 iei, S. Mihaescu, 3 lei. I. Martinescu, 1 leu, Vasilie Gal, 2 lei, St. Comt, 5 lei, Dimitrie Popescu, 2 lei, Vasilie Crețu, 2 lei, Sava Pavel, 3 lei, Ilie I. Bunescu, student, 2 lei, Teodor Toem, 2 lei. Suma 158 lei.

Din M.-Oşorheiu prin lista Nr. 29 colectante Nicolae Maneguţ, protopop: Nicolae Maneguț, 1 fl., Nicolae Aron, 30 cr., Ion Birsan 30 cr., Filimon Ilie, Someșan Maria, Ciod Lazar Singorgan, Iuon Prega, Iuon Brega și Stefan toți câte 5 cr., Brega Nicolae, Vasilie Singorgan, Vasilie Ugran și Iuon Hodou toți câte 10 cr., Zaharie Oprea, 25 cr., Aurel Lazar, 15 cr., Ioan Vătășan, preot, 30 cr., Stefan Stoicovits 25 cr., Ioan Oltean, 15 cr. Suma 3 fl. 40 cr.

Din Geomal prin lista Nr. 34 colectante Nicolae Crişan: Nicolae Crişan ,50 cr., Rafael Samuel 50 cr., Tecsa Gligor Felhete 10 cr., Ciora Mihail, 10 cr., Suma 1 fl, 20 cr.

Din Meteș prin Nr. 42 colectante Iuon Ursa paroch, suma 4 fl.,

Din Tihu prin lista Nr. 48 colectante Alecsa Negoe suma colectată 5 fl. 10 cr.

Din Hepria prin Lista N. 20 colectante D. T. Lobonțiu 5 fl. D. Teodosiu Lobonț. 5 fi.

Prin dl P. Călciumar, s'a mai colectat încă 1 fl. 40 cr.

Priméscă atât domnii colectanţi cât şi domnii contribuitori mulțămirile nóstre sincere pentru ajutoriul, ce ni-l'au dat în aceste ḑile de grea încercare pentru poporul dus din acéstă parochie.

Alba-Iulia-Maeri, 6 Ianuariu 1896.

In numele comitetului parochial.

H. Rusan,
paroch.

De stat aprobată

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

din incidentul esposiției millenare în Budapesta

120.000 de losuri cu **45.007** câștiguri împărțite în trei classe și un premiu.

Datul tragerii:

pentru classa I.:
dela 5 pănă în 8 Februarie 1896.

pentru classa II.:
dela 11 pănă in 14 Martie 1896.

pentru classa III.:
dela 12 pănă în 8 Maiu 1896.

Prețurile losurilor (valabile pentru o classă):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
20.—	**10.—**	**2.—**	**1 fl.**

Prețurile losurilor complete (valabile pentru tóte trei classele):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
60 —	**30.—**	**6 —**	**3 fl.**

Câștigurile să plătesc **întregi, libere de dare și tacse,** și **fără nici o reținere;** tragerile stau sub supraveghierea autorităților statului și sĕ fac în presența unui notar public regesc. Publicând planul sortării, facem cunoscut, că losurile de aḑi înainte sĕ pot căpĕta pe lângă prețurile originale de mai sus dela colectorii făcuți cunoscuți prin placate.

Budapesta, 24 Decembre 1895.

Direcțiunea lotteriei de classă ungare.

Cel puțin tot al treilea los câștigă.

ȘANSE DE CÂSTIG

ca și cari încă n'au mai fost nici odată

oferă

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

aprobată de stat.

450.007 câștiguri în bani, împărțite în 3 classe în sumă totală de **9,200.000** coróne.

Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil UN MILION coróne.

Cel puțin tot al treilea los câștigă.

Tragerea classei I:
Dela 5 pănă în 8 Feeruarie 1896.

Planul de câștig:

Câștiguri		Coróne	Coróne
1	á	80.000=	80.000
1	„	60.000=	60.000
1	„	40.000=	40.000
1	„	30.000=	30.000
1	„	20.000=	20.000
1	„	15.000=	15.000
1	„	10.000=	10.000
2	„	8000=	16.000
8	„	4000=	32.000
10	„	2008=	20.000
13	„	1000=	13.000
100	„	400=	40.000
860	„	200=	172 000
9000	„	80=	720.000
10.090		Câștiguri la olaltă	1,268.000

Tragerea classei II:
Dela 11 pănă în 16 Martie 1896.

Planul de câștig:

Câștiguri		Coróne	Coróne
1	á	100.009=	100.000
1	„	60.000=	60.000
1	„	40.000=	40.000
1	„	30.000=	30 000
1	„	20 000=	20.000
1	„	15.000=	15.000
1	„	10.000=	10 000
2	„	8000=	16.000
8	„	4000=	32.000
10	„	2000=	20 000
13	„	1000=	13.000
100	„	400=	40.000
860	„	200=	172.000
9000	„	120=	1,080.000
10.000	„	Câștiguri la olaltă	1,648 000

Tragerea classei III:
dela 12 pănă în 28 Maiu 1896.

Planul de câștig:

Câștiguri		Coróne	Coróne
1 premiu		600.000=	600.000
1	á	400 000=	400.000
1	„	300.000=	300.000
1	„	200 000=	200.000
1	„	100.000=	100 000
2	„	40.000=	80 000
2	„	20.000=	40.000
5	„	10.000=	50.000
10	„	8000=	80.000
34	„	6000=	204,000
100	„	2000=	200 000
200	„	1000=	200.000
2650	„	200=	530.000
22.000	„	150=	3.300.000
25.007	„	Câștiguri și 1 premiu	6,284.000

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600.000 coróne.

Prețurile losurilor (valabile pentru o classă):

$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_{10}$	$^1/_{20}$
20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**

Losuri complete (valabile pentru tóte trei classele):

$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_{10}$	$^1/_{20}$
60.—	**30.—**	**6.—**	**3.— floreni**

[227] 3—5

Recomandă și trămite pe lângă înaintarea mai întâi a prețului sau pe lângă rambursă postală

**Budapesta,
Servitenplatz Nr. 3.**

Carl Heintze,

**Budapesta,
Servitenplatz Nr. 3.**

Adresa telegrafică:
**Lottoheintze,
Budapesta.**

☞ Pentru siguranță sĕ recomandă, a cere trămiterea losurilor în scrisori **recomandate** și are sĕ se trimită pe lângă prețurile originale de mai sus ale losurilor pentru portul scrisorilor recomandate și pentru listele de tragere la losurile de classă 25 cr., pentru porto și cele 3 liste de tragere la comandarea losurilor complete 50 cr.

La I lotterie de classă ungară am împărțit eu la mușterii mei următórele câștiguri principale: Câștigul principal de 400,000, 200,000, 100,000, 30,000, 50,000 de coróne etc. etc.

Adresa telegrafică:
**Lottoheintze,
Budapesta.**

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Joi, 18/30 Ianuariu, 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se retusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Ianuariu, 1896.

Este în emulațiune societatea magiară cu guvernul țĕrii în cea ce privesce promovarea curentului actual: magiarisarea scólelor poporale cu iuțéla fulgerului, și prin magiarisarea scólelor magiarisarea popórelor din patria nóstră.

Din incidentul iubileului de ani una mie a descălecărei, guvernul a proiectat instituirea de 400 de scóle de stat prin locurile, unde naționalitățile locuesc mai compact.

Scólele se vor deschide în tómna anului mileniului, și aceste se consideră ca cel mai monumental monument în cadrul sĕrbătorilor din incidentul iubileului.

Societatea unguréscă nu s'a multțămit numai cu atâta. Ea află, că prea încet merge guvernul cu mĕsurile pentru magiarisare, de aceea ar dori un tempo mai accelerat. Ar dori, sĕ mérgă în sbor, cu iuțéla fulgerului căci cursul actual prea târḑiu va ajunge la țintă.

S'a încercat deci forțarea cursului pe alte căi.

S'a dat năvală asupra guvernului în parlament, și deóre-ce vocea deputaților nu a avut autoritatea recerută, a năvălit asupra guvernului mulțimea, folosindu-se de calea, pe care și dorința ei póte ajunge în parlament, de calea petițiunilor.

In ședința dietei din Sâmbăta trecută a venit la discusiune publică cestiunea cu prefacerea scólelor confesionale în scóle de stat.

Municipiul comitatului Cianad a luat în casul concret inițiativa, a luat conclus ca statul sĕ confisce tóte scólele confesionale.

După obiceiul dela noi, ca presiunea asupra guvernului sĕ fie și mai mare, conclusul adunărei municipale din comitatul Cianad a circulat pela tóte comitatele din patrie, spre a adera și ele.

Cele mai multe municipii au și aderat la confiscarea scólelor confesionale din patria nóstră, și acest fapt național era sĕ fie al doilea monument în anul mileniului.

Aceste petițiuni s'au pertractat în ședința de Sâmbătă.

Guvernul nici acuma nu s'a învoit, ca statul se ia în mâna sa instrucțiunea publică în scólele poporale acésta însĕ nu din considerațiuni de ecuitate către confesiuni și naționalitățile nemagiare, ci din considerațiuni financiare.

Nu sunt bani, de acea nu vom confișca acuma scólele

Așa ḑice ministrul de culte

Totuși vom face ceva

Vom disciplina noi pe învĕțători, căci confesiunile nu purced cu destulă stricteță, și vom face scóle de stat succesiv, acolo, unde magiarismul e mai periclitat.

Alusiunea la confesiuni, cari nu urméḑă cu destulă stricteță în afacerea disciplinărei învĕțătorilor se reduce în special la noi românii, dóră și mai în special la biserica nóstră greco-orientală, care nu s'a supus orbesce ordinilor ministrului, și nu a suspendat pe învĕțătorii acusați de ministru cu agitațiuni contra statului.

Încă în tómna anului 1892 pe când era numai proiect legea actuală pentru regularea salarielor învĕțătoresci cu suma minimală de 300 fl. (Art. 26 1893.) noi cesti dela „Telegraful Roman“ am făcut asupra acelui proiect un studiu amĕnunțit, și am arătat, că nu dotațiunea învĕțătorilor e motivul principal al acelui proiect, ci dotațiunea servesce ca mască, spre a se lua disciplinarea învĕțătorilor din mânile bisericei.

Studiul acela l'am publicat și în broșură separată în speranță, că fie-care învĕțătoriu îl va avé pe masă, îl va ceti, și se va sci feri de ispită.

In punctul acesta ne-am înșelat. Nu ne-am înșelat însĕ în ce privesce intențiunile guvernului.

Când a venit proiectul în desbaterea parlamentului, la propunerea contelui Apponyi s'a codificat în lege agitațiunea în contra statului.

S'a mai intercalat apoi un paragraf nou, în care s'a ḑis, că se ia din mânile bisericei disciplinarea învĕțătorilor dela acele scóle, cari au ceva subvențiune dela stat, fie cât de mică subvențiunea. Acésta se face când guvernul ridică contra învĕțătoriului acusă pentru agitațiune contra statului.

A rĕmas în mânile bisericilor disciplinarea învĕțătorilor dela scólele, cari nu primesc dela stat nici o subvențiune, chiar și în materie de agitațiune contra statului.

Spre onórea bisericei fie ḑis, e de tot disparent numĕrul acelor comune, cari au cerut dela stat întregirea salariului învĕțătoresc.

Cunóscem casuri concrete, unde guvernul s'a plâns, că puține comune cer dela stat întregirea salariului.

Cunóscem casuri concrete, unde guvernul, nemulțămit cu modalitatea cum biserica aplică disciplinarea învĕțătorilor acusați cu agitațiune contra statului, a amenințat, că va provoca o lege, care sĕ pună disciplinarea în mâna organelor statului, ori e scóla subvenționată, ori nu.

Amenințarea acésta a ajuns a fi fapt. In Sâmbăta trecută ministrul a pus în vedere aducerea unei legi *pentru disciplinarea învĕțătorilor în cestiuni de machinațiuni și agitațiuni dușmănóse contra statului,* căci bisericile nu întră în dorințele ministrului.

Vom mai reveni.

Dăm în traducere discusiunea de care am făcut amintire:

Raportorul Carol Szász ḑice, că aceste petițiuni pun pondul principal pe crescerea națională. In ele se espune, că mai esistă mulți învĕțători, cari nu vorbesc limba magiară și nu preleg în spirit național, la ceea-ce ar fi fórte mult de vină *veleitățile naționalităților*. Comisiunea propune, ca petițiunile sĕ se predea spre studiare ministrului de culte.

Geza Polonyi: Esistă numai doue partide în Ungaria, cari au luat în programul lor instrucțiunea confesională, adecă *partida poporală și naționalitățile.* De aceea nu trebue cruțată nici o jertfă, ca instrucțiunea poporală sĕ trécă în mânile statului. Vorbitorul propune, ca ministrul de culte sĕ aștérnă un proiect de lege privitor la *ștergerea instrucțiunii confesionale* și introducerea instrucțiunii de stat.

Ministrul de culte și instrucțiune publică Iuliu Wlassics: Spune, că cestiunea sulevată în petițiuni este de fórte mare însemnătate. Statul ridică scóle poporale acolo unde este trebuință, deórece se scie prea bine, că între 16,681 de scóle poporale numai 1096 sunt de stat și numai 18% sunt de natură neconfesională; și că dintre 2.270,000 de copii obligați la scólă, numai 100,000 învață în scólele de stat. Mai departe se scie, că scólele de stat se înmulțesc încet, și că sunt ani în cari numĕrul scólelor poporalí de stat nu se înmulțesc de loc; că 2% dintre învĕțători nu sciu unguresce; că în *652 scóle gr. cath*, în *846 gr. or.* și în 234 evang. lut. instrucțiunea în limba magiară se face fără de nici un resultat; și că în fine în numĕróse locuri *scólele poporale sunt cuiburi de panslavism și daco-românism.*

Reasumându-se tóte aceste, statul face tot ce póte în favorul instrucțiunii de stat, dar, dacă petițiunile intenționéză, ca statul sĕ susțină tóte scólele poporale, atunci el acésta n'o póte aproba din punct de vedere *financiar* și din punctul de vedere al *oportunității;* deóre-ce trecerea a 16.681 de scóle poporale în administrația statului ar cere suma de 25—30 milióne fl.

Guvernul însĕ se va nisui de a schimba *procederea disciplinară* privitor la *machinațiunile și agitațiunile dușmănóse statului*, deóre-ce procederea autorităților confesionale nu se întêmplă cu destulă stricteță; mai departe guvernul va ridica scóle de stat în acele comune, unde magiarismul este în minoritate și este espus pericolului amalgamisărei. Cere sĕ se priméscă propunerea comisiunii petiționare. Se primesce!

FOIȚA.

Amintiri dulci din viéța de student.

În formă de „**Novelă**“.

— *Dedicată „Ei“.* —

În turnul bisericei sunase patru, și eu deja îmbrăcat, priviam trist și gânditor prin gémul ferestrii, ce sĕ deschidea spre o vale mică. Sórele maiestos își începuse calea sa fără sfêrșit, și prin aruncarea raḑelor sale mai perpendicular pe suprafața pămêntului, promitea omenimei o prea frumósă ḑi de vară. Cântăreții naturei, mai veseli ca de altădată alergau părăsindu și culcușurile de verdéță după hrană. Părăul, la al cărui tainic murmur adormiam, astăḑi par'că mai rĕsleț șerpuia, ocolind fie-care rădĕcină de salcie, a căror corónă atingeau feréstra mea. Florile, sădite de o mână nevĕḑută de-alungul părăuașului, sĕ pomeniseră și ele, și scuturând somnul de pe ochii lor ideali, par'că-'mi ḑiceau: „Bună-diminéța“.

Pe stradă furnica o mulțime de ómeni, cu sape și alte unelte pe umeri și subsuóră, și cu pași grăbiți înaintau spre piață, ca nu cumva sĕ rĕmână o ḑi lungă de vară, fără lucru. De pe înfățișarea și mișcarea făpturilor, natura însași mi sĕ părea mai veselă, ca de obiceiu.

Era ḑiua de 30 Iunie. O ḑi de bucurie generală în viéța de student. Ḑiua, pe care noi scolarii, după multe neajunsuri și greutăți, atât în studii, dar mare parte provenite din alte lipse neîncunjurabile, — căci nu de géba s'a născut cuvêntul „sărăcie“ deodată cu numele de „român“, și de atunci aceste dóuă noțiuni trăesc în bună armonie, — o așteptam cu multă duioșie. Sĕmênța aruncată în decurs de ḑece luni, a trebuit sĕ-și aducă ródele sale, așa, după cum era pămêntul în care a ajuns, și ḑiua secerișului pentru noi sosise. Și dacă cineva se bucură de ḑiua, când póte culege rodul ostenelelor sale, apoi pentru studenți ḑiua de 30 Iunie este o ḑi monumentală. Însemnătatea ḑilei de 30 Iuniu e duplă, deóre-ce ea este o ḑi de recompensă, de bucurie sau durere și pentru părinții studenților. În secerișul bogat își află rĕsplata adevĕrată, grijile și cheltuelile părinților iubitori. Étă pentru-ce ḑiua acésta mi s'a părut mie dela început mai veselă ca celelalte.

Órele nóue bătuse, și noi eram cu toți adunați în sala festivă — care între paranteze fie ḑis, era cât se póte de nefestivă — a gimnasiului de stat din orașul „Cuib de vespi“. Un amestec de bucurie și frică se reoglinda pe fața fie-căruia dintre noi. Consciința binelui și a rĕului își afla espresiune vie în manifestările trupesci ale unuia sau altuia.

Ușa sĕ deschide, și în mână cu productul stăruințelor nóstre întră profesorul de clasă, un om mic la stat, la față uscățiv și a cărui suflet numai un gând îl apăsa, și anume: că de ce a trăit óre-când un Newton, Toricelli, Galvani, Faraday și alte celebrități pe vastul teren al fisicei, căci el ar deveni nemuritoriu, dar așa sĕ consumă ḑilnic sub povara gândului, că el aḑi-mâne va murí uitat de tótă lumea.

Sĕ începe distribuirea atestatelor, după care act. profesorul mic la stat, în un ton avêntat ne ține un discurs înflăcărat. Puțin mai țin minte din acea vorbire a profesorului meu, dar următórele tot nu le-am uitat:

„Preste vacanță sĕ vĕ purtați astfel, ca sĕ dați probă de o cultură și educațiune perfectă, și în deosebi sĕ fiți buni patrioți în timpurile aceste; sĕ nu vĕ lăsați a fi conduși de câte o ideie, ce pare a fi grandiósă, ci totdéuna sĕ luptați cu credință sub stégul țĕrii, care vĕ nutresce“.

Într'adevĕr frumóse cuvinte, dar tot atât de tendențióse în scopul lor final. Norocul nostru, că l'am priceput.

Dascălul, care sĕ entusiasma până la „sudori“ la esplicarea „aruncării pieḑișe“ iésă satisfăcut, ér în urma lui sĕ nasce un vifor de murmure, și din sgomotul ce crescea pe fie-care secundă sĕ auḑia: „Eu nu am meritat numai suficiente“ ..... „Eu numai pe „bine“ am rĕspuns“ ? . . . , . „Asta e porcie, sĕ-mi dee mie secundă“ “ ..... și apoi .... ferești .... sparg ..... etc., cari tóte sĕ perdeau în strigătul de bucurie a altora, și rĕsunau ca „glasul celui, ce strigă în pustie“ . . . . .

Înaintea ameḑii trecu cu pachetarea și sĕ apropià óra de plecare. „Avém cap, dar par'că nu-'l avém“, ce-'mi lipsia nu sciam, vedém, sau mai bine, simțiam, că nu bucuros m'aș duce, aș fi voit sĕ țin timpul locului, dar asta n'o putém, și tóte erau înzădar. Umblam fără scop, punêm mâna pe ce nu-'mi trebuia, și preste tot, nu mai eram stăpân pe ființa mea, eram o mașină, la care în loc de logică domnesce mechanismul.

Cu câtă bucurie așteptam de altă-dată óra de plecare, cu cât dor și cu câtă dragoste mĕ apropiam de căminul părintesc, unde fără griji și neajunsuri, fără témă că voi fi mâne provocat și nu voi sci din Vergil, Herodot și altele, îmi petrecém la gugulirile părinților timpul feriilor în deplină îndestulire,

Revista politică.

Despre pertractările de pace între partidele politice unguresci scrie „Magyarország“ următórele: „Propunerile contelui Albert Appony, (cari le-am reprodus și noi în nrul trecut. Red) s'au tipărit și s'au împărțit printre deputați. In sala de ședințe și în culoare, pretutindenea s'a discutat despre garanțiile în alegeri, pretinse de partida națională. In ședința din 23 l. c. a chemat ministrul-president Bánffy pe Ferdinand Horánszky la sine. Ei au conferit mai mult timp. Mai târḑiu a chemat Horánszky și pe contele Apponyi la sfătuire. Ministrul de instrucție, Iulius Wlassics, care n'a sciut cine e în odaia ministrilor, deschise de-odată ușa, sě retrase însě imediat, fără sě între. După 3 pătrare de óră au părăsit contele Apponyi și cu Ferdinand Horánszky odaia ministerială Numai decât după aceea a ieșit și ministrul-president, apucând într'o direcție contrară; ministrului Bánffy i-a ḑis Wlassics următórele: M'am desfăcut de Dta Étă și esplicarea acestor vorbe sensaționale: Ministrul-president Bánffy a făcut lui Horánszky propunerea, ca înainte de desbaterea proiectului de lege despre judecata Curiei în cestii de alegeri, sě se termine legile pentru pactul dintre Ungaria și Austria, respective contractele, cari au sě se încheie în acéstă cestiune. Horánszky a dorit, ca înaintea pactului sě se creeze legea pentru judecata Curiei în alegeri și pentru că el și cu Bánffy n'a ajuns la învoială, a chemat în odaia ministerială și pe contele Apponyi. Acesta ar fi fost aplicat și la aceea, ca pactul sě se trateze mai întâiu. numai de altă parte sě ia asupra-și baronul Bánffy garanția, că proiectul de lege despre judecata Curiei cu modificările propuse de el (Apponyi) se va ridica la valóre de lege. Ministrul-president însě a voit, sě ia garanție numai pentru aceea, că acest proiect de lege se va desbate immediat după terminarea pactului, încât privesce însě ținuta maiorității el n'a voit sě ia nici o responsabilitate. Contele Apponyi a declarat în urma acestora, că el sub astfel de împregiurări doresce necondiționat, ca sě se desbată înainte de înoirea pactului proiectele referitóre la legea electorală. Acésta este aspra contradicție, care s'a iscat în consfătuirea de aḑi între guvern și partida națională, o contradicție, care încă nu s'a putut delătura. In sinul partidei naționale i se iau în nume de rěu lui Bánffy pretensiunile sale aprópe nerealisabile; apa s'a turburat atât de rěu, încât n'o póte linisci nici declarația ministrului de interne Perczel, că în cestiunea alegerii dela Giralt va întroduce cercetare. Astăḑi prin urmare pertractările de pace n'au făcut nici un pas înainte. Tótă lumea aștéptă cu curiositate definitiva lor deslegare!“ — Nouě ni se pare, că în cestiunea asta încă se va adeveri ḑisa proverbului latin, că s'au scremut munții și s'a născut un șórece ridicol!

* * *

Tot despre cea mai recentă acțiune a contelui Apponyi scrie „Wiener Fremdenblatt“ următórele rênduri remarcabile: „Fusiunea n'are de-ocamdată nici un prospect de reușită. Propunerea sa pentru armistițiu e fórte laudabilă, aduce însě mai vêrtos partidei sale folos, pentru că programul sěu și-a perdut puterea de atracțiune, pe când reformele liberale au făcut populare pe guvern și partida liberală Numai frica de o decădință totală a partidei sale a sugerat contelui Apponyi ideea de armistițiu Lucrurile n'au putut ajunge pân'acolo, că Apponyi însuși sě fi declarat, că el nu vrea fusiunea; de fapt colportéză aderenții sěi ḑi de ḑi svonuri despre fusiune în speranță, ca în feliul acesta sě strice realisărei acesteia. Insă partida liberală nu póte primi fusiunea, pentru că în chipul acesta partidul liberal ar fi silit, sě recunóscă, că agitația națională alui Apponyi și pretensiunea sa asupra armatei, precum și opera lui de subminare a dualismului, au fost îndreptățite. Dacă ḑice Apponyi, că el nu cere nimic nici pentru sine, nici pentru partida sa, atunci el ascunde în acéstă lipsă de egoism o ridicare a acelui bătut conducĕtor, care s'a făcut vinovat de ruina partidului sěu. De o concesiune principală pân'acum nu e nici vorbă, și fusiunea prin urmare ar da partidului liberal în contele Apponyi și aderenții sěi un element, pe care sě nu sě pótă basa de loc, și care în apěrarea dualismului ar procede într'un mod de totului tot separat; prin urmare câștigul din punctul de vedere al întărirei dualismului ar fi estrem de dubios. Chiar și în ce privesce pactul, este contele Apponyi numai o pedecă mare, pentru că la el nici odată nu sě póte prevedea, cât de departe póte fi el mânat de necesitatea sa nesăturată după popularitate. Fusiunea cu un astfel de politic ar amenința întregul partid liberal cu desbinarea internă, și de aceea ar fi un pas cam riscat, a duce partidul liberal într'o fusiune, care l'ar putea da pradă în scurt timp desbinării și discompunerii. Aceste gânduri predomină cercurile normative ale Ungariei, cari n'ar pune ușor în joc într'o situație sentimentală sórtea partidului liberal, care a păḑit într'o eră lungă și binecuvêntată opera lui Francisc Deak!! Prin urmare și după „Fremdenblatt“ tot..... *parturiunt ridiculus mus!*

* * *

Intr'una din ședințele din urmă ale dietei unguresci s'a vorbit despre petițiunile mai multor municipii, cari au cerut prefacerea tuturor scólelor poporale în scóle de stat. In decursul desbaterii a declarat ministrul de instrucție Wlassics, că el nu se gândeşte, ca sě prefacă esclusiv tóte scólele poporale în scóle de stat; el este mai mult de părerea, că și din punct de vedere principial nu ar fi corect, ca statul sě fie esclusivul susțiitor de scóle — Din cuvintele ministrului de instrucție sě vede destul de lămurit voința lui. Cu alte cuvinte: Dacă esistă confesiune care își are scólele ei poporale și și-le susține, și dacă acéstă confesiune le conduce în spiritul șovinistic magiar, — singurul barometru cultural în statul nostru, — atunci ar fi o necuminție, sě se îmbulḑiască statul la plată. ministrul va preface numai acele scóle confesionale (nu tóte) în scóle de stat, cari nu sunt conduse din partea proprietarilor in sens șovinistic magiar. Acésta póte fi singura esplicare. Acolo statul trebue, sě sacrifice și bani! — *O tempora, O mores!*

* * *

Papa dela Roma — scrie „P. Napló, a primit Luni a fost sěptěmâna într'o audiență mai lungă pe mai mulți savanți și artiști, membrii ai coloniei magiare, care petrece în capitala Italiei. La vorbirea episcopului Dr. Wilhelm Fraknoi, conducĕtorul deputațiunei, a rěspuns Leo XIII, că Ungaria, *Regnum marianum,* a ajuns într'o epocă fericită (?! Red.) și fericitóre (?!?! Red) Milleniul regatului sfêntului rege Stefan îl umple și pe el de bucurie, și el va da póte. dacă se va ivi ocasiunea, deosebită espresiune acestei bucurii. Deși în timpurile din urmă s'au iscat unele vicisitudini *(vicissitudines)* între biserică și stat, acestea nu pot fi privite ca amenințătóre pentru biserica catolică (?! Red.) Astfel de evenimente s'au ivit și în alte țeri ale Europei, precum în Franța Belgia, Anglia și Irlanda. ba și în Italia, unde el (papa) se consideră încâ și astăḑi ca un prisonier și cu tóte acestea nicăiri în aceste țěri nu s'a ivit nici un pericol pentru catolicism. Tóte aceste țěri au rěmas catolice și astfel va rěmânea și Ungaria *Regnum marianum!!*

Ce decepțiune! Cum vorbia papa, pe când erau legile politice-bisericesci numai proiecte și supuse desbaterei corpurilor legiuitóre și cum vorbesce el astăḑi, după-ce ele sunt legi în vigóre! Sě dă și infalibilul după pěr; se vede, că n'are încătrău. Cuvintele reproduse aici după „P. Napló“ sunt încă o probă evidentă mai mult, pentru adevěrul afirmațiunilor nóstre de sub titlul „Literatură modernă“, publicate în nrul trecut al „Telegrafului Român“.

Am avea numai sě întrebăm acum, pe ce își basa foia r.-cat. românéscă de lângă Têrnave mai anul trecut observarea: Că noi românii greco-orientali n'avem, se ne plângem contra legilor politice bisericesci pentru-că ele lovesc numai și numai în biserica romano-catolică. Cum justifică acum amintita fóie vorbele Papei?! Nu credem, sě găséscă motive. O bănuială avem, pe care cu regret trebuie s'o spunem: Nouě ni-se pare, că și chiar papei îi cam place sunetul de pinteni!!

* * *

„Pall Mall Gazete“ publică din Constantinopol următórea scire: Rusia a încheiat cu Turcia o alianță de defensivă și ofensivă după planul pactului ruso-turc din 1883, care a autorisat pe țarul, sě inchidă Dardanelele pentru corăbiile tuturor națiunilor. Sě dă cu socotéla, că Franța va fi al treilea aliat.

Acest eveniment ar merita multă atențiune; n'ar fi lucru puțin. Ministeriul de esterne însě din Londra nici o cunoscință n'are despre acésta. Va sě ḑică încă nu e sigur.

La crisa „Tribunei“.

O broșurică a dlui G. Bogdan-Duică a apărut deja din cele puse în vedere din partea foștilor redactori ai „Tribunei“, menită a face lumină și din altă parte în crisa „Tribunei“.

Nimic nou nu afli în acéstă rectificare.

Dl Duică constată, că în sinul comitetului n'a esistat unitate de vederi politice nici atunci când a mers el la „Tribuna“. El totdeuna a aparținut la aceia, cari au stat pe basele puse în programul „Tribunei“, cărora însě n'a aparținut dl Dr. Rațiu.

Cu alte cuvinte: el și a considerat de stăpên pe E. Brote și nu pe Dr. Rațiu, ceea ce și fără acésta era sciut.

Stările de aḑi le consideră numai de trecĕtóre la „Tribuna“, și dă sě pricépă lumea, că tot cei vechi vor ajunge în posesiunea „Institutului Tipografic“, după terminarea procesului în care încă numai instanța primă s'a pronunciat.

Doresce pace și peste tot în espunerile sale este inofensiv.

Cetită acéstă broșură îți face impresiunea, că autorul a scris, pentru

---

Dar acum nu era așa. Nu numai că nu simțiam nici o atragere deosebită, cătră locul acela, de unde suvenirile unei vieți copilăresci de multe ori mě fac sě mě simt fericit, dar directe o neplăcere, un disgust mě cuprinse, când sciam, că trebue sě părăsesc orașul, în care studiam. Și trebuia sě plec, căci dacă nu, atunci nu putém sosí acasă la timpul indicat de mine părinților, când ei mě așteptau... Dar cum sě plec?... Nu o sě plec!!

În jurul acestor dóuě idei mi se învîrtea tótă capacitatea mea de gândire, când deodată numai aud: „Ești gata Păunaș? nu mai avem decât 1 óră“.

„La moment, plécă numai înainte, eu îți urmez“.

O nobilă însușire, pe care eu mai mult o adoram în fie-care individ, era resoluția; mě dedasem de mic a fi întru cât se póte numai resolut, și împrejurarea acésta mě făcu și de astădată sě nu conced inimei, ci sě mě hotăresc pentru plecare; 'mi-am scos numai decât un bilet de visită și în fuga condeiului am scris următórele:

„Scumpa mea!

„Între luptele cele mai desperate ale
„inimei cu ideia de a pleca, îți scriu aceste
„puține cuvinte. 'Mi-a fost imposibil, ca
„sě mě țin de promisiunea făcută în ḑilele
„trecute. Îmi volu repara greșéla cu un
„amor vecinic. Nu uita, te rog, pe acela,
„care numai și numai pentru tine trăesce!
„Adio! La revedere! *Păunaș*“.

— Predă acest bilet domnișórei Tulia Cristescu, încă astăḑi!

— Bine, 'mi-a respuns Iulius, un băiat, care ne servia de poștă, în detrimentul statului.

Vaporii își îndeplinesc misiunea lor, ér eu răpit de „demonul poznaș al fantasiei“ m'am trântit pe o canapea . . . . . .

. . . .

Un *„kérem le szállani“* m'a deșteptat din visul meu, când étă, dinaintea cupeului se afla bunul meu tată, ḑicêndu-'mi un „bine ai venit“, ér pe peronul gării doi frățiori mai mici saltau, bătând în palme și strigând din rěsputeri: „vine babu dela scólă, și ne aduce tóte cele!“

Câtă nevinovăție în aceste manifestări de iubire. Nu este inimă omenéscă, fie aceea cuprinsă de ori ce nefericire, care sě nu uite pe un minut neajunsurile și něcazurile acestui laboratoriu — numit lume — și sě nu se înveseléscă la vederea unui asemenea spectacol.

Am ajuns acasă! Pentru mine însě cuvêntul „casă“, atât de dulce, era o noțiune stranie. Numai decât a doua ḑi sě rěspândí vestea, că am sosit dela școlă, și toți prietenii mei de copilărie au dat, ca totdeauna năvală asupra locuinței nóstre. Nu sciu, dacă alții, eu însě nu am cuvinte destul de potrivite, pentru a puté da o adevěrată espresiune acelor fericite momente, în cari mě întreținém cu acești vechi și sinceri prieteni din frumoșii ani ai copilăriei.

— Mai țini tu minte Păunaș, de când ne suiam câteși șasă într'o sanie și ne lăsam de pe „délul grofului“, cum ne rěsturnam în câte un șanț, încât nu ne mai vedém din zăpadă?!

— Îți mai aduci aminte de când ne-am suit în șura lui Vasilia Mărinci după óuě și pui de pasere, și cum Iuon Păsărariul a picat tocmai de pe căpriori cu sînul plin de óuě, și cum el nici nu a observat că 'și a scrintit o mână, ci sě bocia numai, că i s'au strìcat tóte óuele?!

— Nu 'ți-ai uitat, de când ne-a pus pěcatele sě mulgem oile lui Bogdănuț; scii, că întâi ți-am muls eu o óie în gură la tine, și apoi tu la mine, și pe urmă scii, că ne-a prins Petru Buțului, și pe mine m'a legat cu ștergariul de un stâlp la șopru, ér tu ai scăpat cu fuga. Ce mai dragă de bătaie am luat atunci, — îmi ḑise Iosif, care era nedespărțit de mine în tótă vremea.

Ce amintiri dulci! Ce suveniri plăcute! Ce icóne drăgălașe din trecut, cari totdéuna vor fi vii, neșterse, și imi vor desfăta sufletul. Și ce bogată e viéța copilăréscă în astfel de aventurii pline de farmec, și cari tóte pórtă în sine timbrul nevinovăției.

Așa era în anii trecuți, dar acum nu era așa, nu, căci nu mai eram stăpân pe mine, mě stăpânea o ființă, căruia eu îi ḑicém „ânger“, „odorul meu“, „idealul meu“, și care îmi domina tótă viéța mea sufletéscă. Mě retrăgém de lume, iubiam singurătatea, — trépta primá, ce duce la desperare — atât de urgisită.

Auḑiam de multe-ori vorbindu-se:

— „Cum s'a schimbat Păunaș“!

— „Sě ține fălos de noi, nici nu vrea sě mai vorbéscă, din „bună ḑiua“ încolo“, vorbiau unii.

— „Așa sunt domnii acestia, dacă învață și sě fac mai pricepuți ca noi, în loc sě ne dee și nouě proștilor povețe, nici nu mai stau la vorbă cu noi“, ḑiceau alții.

(Va urma.)

că ceva a trebuit sě scrie şi el, *ut aliquid fecisse videatur,* lăsând pe alţii ca sě pórte lupta începută dacă le convine.

Despre sine afirmă, că are convingere firmă politică şi că cu entusiasm aderă la programul „Tribunei“.

Era necesară acésta mărturisire, pentru că lumea 'l ţinea mai mult de foiletonist, de vocaţiune decât politic. De publicist, care articolii politici îi scrie după cum îi comandă stăpânul diarului. In „Gazeta Bucovinei“ făcea politică guvernamentală, în „Tribuna“ intransigentă naţională. Rěmâne se dovedéscă numai, că a fi guvernamental în Bucovina şi intransigent-naţional în Transilvania este una şi aceeaşi politică naţională, că este identic cu programul „Tribunei“, ca lumea sě-i crédă, că este politician de firmă convingere.

Noutăţi.

Scólele grăniţeresci. In sěptěmâna trecută s'a ţinut adunarea generală a representanţei scólelor grăniţeresci din fostul regiment I de graniţă, cari scóle, precum scim prin hotărîrea preaînaltă din Septembre, anul trecut, au fost declarate de scóle comunale. Averea acestor scóle sě urcă la suma 390,000 fl. La şedinţele representanţei guvernul a fost representat prin Br. Szentkereszty carele, sub ameninţarea, că va disolva adunarea, n'a permis a se lua la protocol nici espresiunea durerii, ce a produs modul cum ministrul a esecutat acea hotărîre prea înaltă. necum sě se ia vre-o hotărîre, ca sě se facă o representaţie către ministru, carea eventual sě fie predată prin o deputaţiune şi M. Sale. S'a angajat însě, că în raportul ce 'l va face către ministru, va espune dênsul espresiunea acelei amărěciuni.

* * *

Fragmente din vorbirea deputatului Kolozsvári Kiss István, ţinută în casa deputaţilor la 21 Ianuariu n. c.

După-ce zugrăvesce în colorile cele mai vii şi într'un ton plin de umor calităţile spirituale şi corporale pline de putere de viéţă a poporului dela ţéră, dar cu deosebire a celui crescut pe puste şi simţul lui de independenţă, spre dovedirea căreia se provócă şi la comisiunile de asentare, continuă:

„E mai bun aerul, mişcarea mai liberă, copii totdeuna sunt în jurul mamei, ér bărbatul e mai aprópe de femee (Ilaritate mare). Bogăţia cresce. ce a ce mi-a dovedit şi nu econom dela ţară, că adecă pe când şedea la măierişte, averea îi crescea de sine, ér de când s'a strămutat la oraş, tótă i sě prăpădesce (Plăcere) . . . .

„Eu cunosc, Onorată Casă, politica bisericéscă din fundament, eu sum deja soldat veteran pe acest teren (Ilaritate generală sgomotósă) . . . .

„Cel ce face politică bisericéscă adevěrată, carea se începe cu „ţine minte diua în care ai vătămat pe popa‘; (Ilaritate); cel ce scie, de câte laturi şi în câte feliuri de forme capětă atacuri din partea popilor, acela nu e mirare, dacă şi aici, şi acolo vede sufletul tatălui seu . . . . „Ori e sacrament căsătoria, ori contract social, eu nu într'aceea věd rěul: cum s'a încheiat, ci eu părere de rěu esperiez, că de 300 de ani încóce ori după care ceremonial confesional s'a încheiat totuşi nu póte produce astfel de fii (Mare ilaritate), cari ar póté scóte influinţa strěină din Ungaria. Scóterea influinţei strěine este prima şi principala chemare, ca natura antică magiară sě se restabileze. Sě se închee căsătoria sub răchită (Ilaritate sgomotósă), astfel de copii trebue crescuţi . . . . (Presidiul sună din clopoţel): Rog numai pe dl deputat, ca sě-şi aducă vorbirea în legătură mai strênsă cu budgetul (Ilaritate vină şi plăcere). „Mě rog de ertare, dór m'am esprimat rěu. Regret, tóte suvenirile şi urmele sunt nimicite, cari ne ar dovedi, cum au încheiat străbunii noştrii căsătoria. Nu în înţeles rěu le-am adus acestea înainte (Ilaritate), ci am voit numai sě arět, că generaţiunea sě fie crescută în spiritul magiar adevěrat, în care ne-au cucerit şi organisat patria“.

Intr'adevěr, cu nouele legi politice-bisericesci veţi şi ajunge înapoi la spiritul antic magiar, precum şi la acea, ca sě încheiaţi căsători sub răchită, dar că óre prin aceea veţi putea scóte influinţa strěină din ţară acésta, este altă întrebare.

* * *

Avis. Pentru apărarea pieţei din Kőbánya, ministrul de agricultură a interdis cu începere dela 25 Ianuariu, anui curent, ori-ce transport de porci în Kőbánya.

* * *

Prima trecere la legea jidovéscă. „B. P. H.“ dela 27 l. c. n. aduce scirea că în sinagoga „Sion“ din Oradea mare s'a făcut deja prima trecere dela religiunea creştiană la legea mosaică. Persóna, care a trecut este anumită Engel Erzsébet, rom. cat., fost educătóre la familia Kohner, şi care de dragul circumcisului Hillinger Lipot, administratorul bunurilor acestei familii, în care se amorezase până după urechi, a trecut de bună voie la legea jidovéscă.

Nu de géba avem legi noue politice-bisericesci.

* * *

Magiarisarea numelui. E deja de mult cunoscut, cum sě fac tot feliul de presiune asupra funcţionarilor de stat nemagiari ca sě-'şi magiariseze numele, din „anumite consideraţiuni“. In dilele din urmă. Societatea din Budapesta pentru magiarisarea numelui a substernut ministrului de comerciu o rugare pentru de a fi sprijiniţi ca în decursul anului millenar toţi funcţionarii dela trenuri sě-şi magiariseze numele, dacă acestea sunt streine, ceea-ce ministrul a-şi făcut dând ordinaţiune, ca in fóia oficială a trenurilor sě se atragă atenţiunea respectivilor amploiaţi cu „nume strěine“ în privinţa acésta.

Ca şi când un om cu nume „strein“, adecă nemagiar, n'ar puté fi bun patriot şi om de omenie. Caragioşi mai sunt domnii şovinişti.

* * *

Nenorocire la vênat. Pe teritoriul domeniului Blaskovics din Bisdorf în sěptămâna penultimă s'a ţinut o mare vênătóre la care a luat parte şi un anumit Emeric Röszler fabricant din Pojun. După terminarea vênătórei, toţi vênătorii s'au urcat în trăsuri şi au pornit către casă. Deasemenea şi numitul fabricant. Acesta însě urcându-se în trăsură, a uitat sě-şi scótă umpluturile din puşcă, şi pe cale scuturându-se trăsura, puşca s'a slobozit pe amêndoue ţevile şi glónţele au pětruns în plumânile nenorocitului.

* * *

Patru morţi într'un cosciug. La 8 l. c. n. Maria Rogozan, soţia lui Dionisiu Mureşan din Zăpîrţi a născut un copil viu ér în 10-lea doi copii morţi, un băiat şi o fetiţă. Toţi trei copii au fost bine desvoltaţi. Mama însě a murit după douě óre şi a doua di şi băiatul născut viu. Astfel au fost înmormêntaţi patru morţi deodată şi în acelaşi cosciug.

* * *

Şi-a omorât mama maşteră. In Balmaz-Ujváros un individ de 24 ani şi-a omorât mama maşteră în modul cel mai barbar din causa, că cu tóte rugămintele lui, tracta atât de rěu cu bětrânul lui tată.

Maştere, maştere şi sócre, fiiţi mai umane.

* * *

La ce te duce fómea. In anul 1499 ajunse Wilibald Pirkheimer, conducětoriul trupelor din Nürnberga, în ţinutul Engadinului.

„Sórtea hotărî“, dise Wilibald într'o scriere a sa, „ca sě ajungem într un sat mare care acum era ars. In capul satului observarăm douě femei bětrâne. Femeile aceste mânau o cétă de copii, cu toţii la 400 băeţi şi fetiţe, ca o ciurdă de vite. Intrégă céta acésta era cu totul leşinată de fóme şi noi ne înspăimêntarăm la vederea copiilor.

„Am întrebat pe femeile bětrâne, că unde voiesc sě mâne céta aceea nefericită“.

„Femeile, cari abia îşi deschideau gurile de fóme, rěspunseră; „Iţi vedea numai decât, unde merge céta acésta nefericită“ “.

„Abia diseră acésta, şi scoborîră în jos pe o colină, se puseră în genunchi jos, şi începură a pasce érba ca animale sělbatice, cu deosebirea numai că animalele pasc de a dreptul cu gura, pe când céta acésta mai întâiu rupea érba cu mânile. Din esperienţă ei sciau acum care érbă e mai amară şi care e mai dulce şi mai bună de mâncat“.

„La priveliştea acésta înfricoşată am stat mai mult timp ca lovit de trăsnet“.

„Una dintre cele douě femei dise mai departe: „Vedeţi acum, pentru-ce am mânat noi aici céta acésta nefericită? Părinţii copiilor au perit în luptă, mamele lor au murit de fóme, averea lor a fost prădată, locuinţele au fost arse, ér noi, sěrmanele de noi, numai pentru bětrâneţa nóstră am fost cruţate. Şi acum mânăm pe acesti copii nenorociţi la păşunat până când mai aflăm ceva nutremênt de ierburi. Noi sperăm însě că atât ei, cât şi noi în scurt timp vom fi scăpaţi de miseria acésta ne mai audită. Norocoşi aceia pe cari îi răpesce iute şi în grabă mórtea, până când noi trebue sě ducem o viaţă atât de ticălósă“.

„Când audii şi vědui eu acésta“, dice Pirkheimer, „ nu-mi putui reţinea lacrimile, deplânsei sórtea nemernică a omului şi condamnai crudimile rěsbóielor“.

Cronică din Zarand.

(Desbinări. — Teatru în Brad. — Evenimentele dela „Tribuna“. — Conventicul. Petrecere. — Ger mare. Drum de fer.)

Avem şi noi din provincie când şi când câte o di de distracţie. Am puté avé şi mai multe pe an, dacă ura şi pisma nu ne-ar ţiné în multe locuri desbinaţi. Pare că e bătaia lui Dumnedeu, căci nu numai în centrele mai mari românesci, dar şi în cele mai mici suntem divisaţi. Un fel de ómeni anarchici ai scólei nóue, s'au făcut apostoli ai desbinărei pretutindenea. Aşa e pretutindenea, aşa e şi pe aici.

A treia di de Crăciun am avut la Brad teatru. S'a jucat piesele teatrale: „O nópte furtunósă“, de Caragiali şi „Cârlanii“, de Negruzzi. Diletanţii, preste tot au jucat bine. Era şi public, dar nu de ajuns, după cum s'ar fi aşteptat Venitul producţiunei era destinat a se pune basa „unui convict pentru elevii sěraci dela gimnasiul din Brad“. Scopul e frumos, nu-'i vorbă. Dar óre sě nu aibă alte lipse mai înteţite gimnasiul din Brad? În primăvara anului curent acest gimnasiu a cerut ajutor, ca sě edifice sala de desemn, dela Ven Consistoriu Archidiecesan! Fondul elevilor morboşi, fondul de premii, biblioteca gimnasială, óre sě fi ajuns la atâta, ca sě nu aibe lipsă de augmentare? Tóte au lipsă de venite. Şi apoi când serios e vorbă a se pune basa unui convict nu era consult ca sě vedem întreg corpul didactic dela gimnasiu în fruntea afacerei, ér nu numai o singură persónă, carea sě-şi permită a lucra fără nici o controlă, fie acela chiar Dr. I. Radu, carele a pus la cale producţiunea, nu scim din al cui mandat. Şi apoi dacă cineva are dorul a dice: „eu pot totul“, atunci cel puţin sě se achite conscienţios şi sě nu compromită „cause sânte, şi idei salutari“, şi sě ne facă de rîs strěinilor. Nu tragem la îndoială onestitatea niměnui, — dar o singură persónă la solvirea biletelor — apoi nime în sală ca sě arete publicului locurile, numerisate incurcat, arangiamentul miserabil al jocurilor, cadril etc., precum şi frigul mare în sală pe timpul jocului, sunt tot lucruri compromiţětóre. Sunt unele guri rele, cari dic, că nu de dragul convictului era vorba, ci de satisfacerea unei ambiţiuni, căci diletanţii au fost recrutaţi de pe la Băiţa, Deva, Ormindea, tot în contul producţiunei, şi numai 4 erau din Brad. — Sě nu ne apucăm de tóte, şi mai vêrtos şede rěu unui om matur a fi condus de capriţii.

Evenimentele dela „Tribuna“ au produs o mare consternaţiune şi pe aici. La aşa scandale, totuşi nu ne-am fi aşteptat. Scandalul din Sibiiu nu era de ajuns, el s'a continuat la Braşov. Conventiculul a eşit ca din pămênt. Ceea-ce ne dóre este, că vedem la acest conventicul trei profesori români, între cari unul Dr. I. Radu, a alergat tocmai dela Brad, ca sě salveze naţia. Noi, din provincie ne-am pus şi trebue sě ne punem întrebarea, óre aici e locul pentru profesori? Cum îşi pot părăsí catedrele fără nici un concediu? Ce s'ar alege din institute, când toţi profesorii — conduşi de ambiţie órbă — s'ar pune în fruntea naţiei şi ar face politică în stil mare. A face politică — *non plus ultra* — profesorii e numai în detrimentul nostru.*)

La 6/18 Ianuariu a. c. s'a ţinut în Brad o petrecere populară cu joc în favorul bisericii. Lume multă. Venitul curat la 20 fl. v. a, deşi întrarea a fost benevolă.

Ger mare şi sec domnesce în întreg ţinutul. Neaua abia acopere de un deget pămêntul — încât sania abia póte se lunece.

In dilele aceste sě încep lucrările pentru continuarea drumului de fer dela Halmagiu la Brad. Bradul în urma stăruinţei representanţei comunale şi a protopretorului din loc va căpěta staţiune în nemijlocită apropiere, şi astfel e speranţa că Bradul, carele de 10 ani în cóce se ridică cu paşi repedi — va sě progreseze încă mai mult — devenind un punct însemnat pentru comerciu şi cultură. Sperăm ca Românii din Brad şi jur 'şi vor deschide ochii şi vor lucra din resputeri ca sě nu fie cutropiţi de străinii ce dau năvală din tóte părţile.

Er . . . —

Bibliografic.

A apărut:

„*România Musicală*“, Nr. 2 din anul al şeptelea, sub direcţiunea artistică a dlui Constantin M. Cordoneanu, cu următoriul bogat sumar artistic-literar:

„Corespondance de genéve“, de cheia de Sol. — „Dorel“, (nuvelă) de Th Avr. Aguletti. — „Academia de medicină din Paris — despre musică“, „Profile Glinka“, de T. A. Aguletti. — „Cronica umoristică“, de acelaş. — „Vapor“, (teatru) de Cordoneanu. — „Rubrica seriósă“, de Satyr. — „Mersul musicei peste Carpaţi“, Pentru „Rumänicher Lloid“, de Th. Avr. Aguletti. — „Rubrica fatală — „Din gazetele streine“. etc. — „Una alta“. — Bibliografii.

*

— „*Insoţirile de credit*“, împreunate cu însoţiri de consum, de vêndare, de vierii, de lăptării etc. şi instrucţiunile trebuincióse Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţiri de F. W. Raiffeisen. Ediţiunea a V-a. Traducere autorisată de Dr A. Brote, director al băncii gen de asigurare m. „Transilvania“. Sibiiu, 1895. Editura reuniunii române de agricultură a comitatului Sibiiu. Tipariul „Institutului Tipografic“ T. L. Albini. Preţul 80 cr.

*

— „*România Agricolă*“, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură, şi fost estimator espert la banca agricolă. Bucuresci, 1895. Preţul 2 lei.

*

— „*Raportul Camerei de comerciu şi industrie*“, din Braşov, despre situaţiunea economică din circumscripţia ei în anul 1894 Braşov, 1895.

*

Aflăm din „Egyetertés“, că editura Franclin din Budapesta s'a angajat a eda din incidentul milleniului întreg „*Corpus juris Hungarici 1000—1895*“, care va cuprinde în sine tóte legile ungare şi transilvane cu comentări şi traduceri de mai mulţi bărbaţi specialişti.

Până acuma singurul lucru milenar de interes şi pentru noi, decumva nu va fi făcut şi acésta cu óre cari reservaţii mentale.

---

*) La asemenea ómeni scólele nóstre cad în planul din urmă. Péră institutele de învěţămênt, numai ambiţiunea personală sě fie satisfăcută. Red.

Nr. 414/895 [4] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia **Délu-mare** de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I. se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, dau comitetul parochial respectiv şi oficiul protopresbiteral.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 16 Decembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 1075—895 [5] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Guşteriţa în sensul resoluţiunii Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 28 Novembre 1895 Nr. 8069, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia destinată pentru atari publicaţiuni „Telegraful Român“.

Emolumentele pe lângă locuinţa parochială corĕspunḑĕtóre cu cele trebuinciόse la purtarea economiei de câmp, a porţiunei canonice de 21 jugére arătoriu şi fênaţi, calculate la olaltă dau un venit anual de 403 fl

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea de a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în persónă în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi cualificaţiunea în practica acelora unde vor primi şi informaţiuni mai detaiate.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sibiiului:

Ioan Papiu,
protopresb

De stat aprobată

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

din incidentul esposiţiei millenare în Budapesta

120.000 de losuri cu **45.007** câştiguri împărţite în trei classe şi un premiu.

Datul tragerii:

pentru classa I.: **dela 5 până în 8 Februarie 1896.**

pentru classa II.: **dela 11 până în 14 Martie 1896.**

pentru classa III.: **dela 12 până în 28 Maiu 1896.**

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
20.—	**10.—**	**2.—**	**1 fl.**

Preţurile losurilor complete (valabile pentru tóte trei classele):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
60—	**30.—**	**6—**	**3 fl.**

Câştigurile să plătesc **întregi, libere de dare şi tacse, şi fără nici o reţinere**; tragerile stau sub supraveghierea autorităţilor statului şi sĕ fac în presenţa unui notar public regesc. Publicând planul sortării, facem cunoscut, că losurile de aḑi înainte sĕ pot căpĕta pe lângă preţurile originale de mai sus dela colectorii făcuţi cunoscuţi prin placate.

Budapesta, 24 Decembre 1895.

Directiunea lotteriei de classă ungare.

Cel puţin tot al treilea los câştigă

ŞANSE DE CÂSTIG

ca şi cari încă n'au mai fost nici odată

oferă

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

aprobată de stat.

450.007 câştiguri în bani, împărţite în 3 classe în sumă totală de **9,200.000** corónc.

Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil UN MILION coróne.

Cel puţin tot al treilea los câştigă

Tragerea classei I: **Dela 5 până în 8 Februarie 1896.**

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 á	80.000=	80.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30.000
1 „	20.000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10.000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2008=	20.000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172 000
9000 „	80=	720.000
10.090	Câştiguri la olaltă	1,268.000

Tragerea classei II: **Dela 11 până în 14 Martie 1896.**

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 á	100.009=	100.000
1 „	60.000=	60 000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30 000
1 „	20 000=	0.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10 000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2000=	20 000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172.000
9000 „	120=	1,080.000
10.000 „	Câştiguri la olaltă	1,648 000

Tragerea classei III: **dela 12 până în 28 Maiu 1896.**

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 premiu	600.000=	600.000
1 á	400 000=	400.000
1 „	300.000=	300.000
1 „	200 000=	200 000
1 „	100.000=	100 000
2 „	40.000=	80 000
2 „	20.000=	40.000
5 „	10.000=	50.000
10 „	8000=	80.000
34 „	6000=	204,000
100 „	2000=	200.000
200 „	1000=	200.000
2650 „	200=	530.000
22.000 „	150=3.300.000	
25.007 „	Câştiguri şi 1 premiu	6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600 000 coróne.

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1/1	1/2	1/10	1/20
20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**

Losuri complete (valabile pentru tóte trei classele):

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	**30.—**	**6.—**	**3.— floreni**

[227] 4—5

Recomandă şi trămite pe lângă înaintarea mai întâi a preţului sau pe lângă rambursă postală

Budapesta, Servitenplatz Nr. 3. Carl Heintze, Budapesta, Servitenplatz Nr. 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapesta.**

☞ Pentru siguranţă sĕ recomandă, a cere trămiterea losurilor în scrisori **recomandate** şi are sĕ se trimită pe lângă preţurile originale de mai sus ale losurilor pentru portul scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere la losurile de classă 25 cr., pentru porto şi cele 3 liste de tragere la comandarea losurilor complete 50 cr.

La I lotterie de classă ungară am împărţit eu la muşterii mei următórele câştiguri principale: Câştigul principal de 400,000, 200,000, 100,000, 30,000, 50,000 de coróne etc. etc.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapesta.**

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Sâmbătă, 20 Ianuariu (1 Februariu), 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Ianuariu, 1896.

Lucruri curióse se întêmplă de un timp încóce în parlamentul magiar.

Cine a urmărit cu atențiune și numai cât de puțin desbaterite din parlamentul nostru când erau la ordinea ḑilei obiecte asupra cărora diversele partide nu se puteau nici decum înțelege, rĕmâne uimit, la cele ce s'au petrecut în timpul din urmă cu ocasiunea desbaterei asupra incidentului comitelui suprem Miklos Gyula din Borsod, carele s'a amestecat prea mult în afacerile calei ferate vicinale dela Boldva.

Până când de altădată, oposițiunea provoca furtună contra guvernului din incidente mult mai neînsemnate de astădată a tăcut cu totul și n'a ridicat nici o acusă de corupțiune, de demoralisare etc. contra guvernului.

Până când de altădată ține guvernului predici moralisătóre în tóte tonurile și pe tóte córdele, de astădată nici un cuvênt n'a ḑis, nici vre-un semn de păsare ori nepăsare n'a arĕtat.

Cum sĕ ne esplicăm acéstă tăcere. Cum sĕ ne esplicăm acéstă linisce observată din partea oposițiunei în casul de față.

Nu e lucru greu însĕ a afla esplicarea acestei tăceri, a acestei linisce, dacă cugetăm la situațiunea politică dintre guvern și partida lui Apponyi din causa armistițiului de pace, oferit de acesta guvernului în privința curățenii alegerilor, ca milleniul sĕ nu fie compromitat înaintea streinătății, care armistițiu însĕ nici aḑi nu e lucru pe deplin determinat.

Până când „P. N.“ dela 29 l. c. din care am scos ideile 'nșirate mai nainte, află esplicarea acestei tăceri în împrejurarea, că însuși oposițiunea s'ar fi spăriat de agitațiunea ce a făcut contra guvernului, prin care agitațiune atât de mult a discreditat parlamentarismul magiar, noi o aflăm cu totul în alte împrejurări și nu în acea spaimă atribuită oposițiunii fără a o motiva.

Scim bine cu toții, că armistițiul de pace oferit guvernului din partea contelui Apponyi încă nu e terminat; scim bine și aceea, că deși contele Apponyi puține șanse de reușită are cu acest armistițiu, dar totuși nefiind acela încă pe deplin resolvat, nu și-a perdut încă tótă speranța de a ajunge la óre care resultat cu acela. In principiu a fost primit, și nici detaiurile nu le respinge tóte guvernul.

Acéstă speranță a contelui Apponyi este aceea ce după părerea nóstră a produs tăcerea acea uimitóre, acésta speranță a partidei naționale este ceea ce a produs acéstă linisce în furtuna produsă de afacerea numitului fișpan pentru drumul sĕu de fer.

Până când de altădată oposițiunea ca din senin provoca furtună contra guvernului în parlament, de astădată vedem, că tot acei factori produc cea mai mare linisce tocmai în mijlocul furtunei, căci așa le cer interesele de partid.

Nu va ține mult însĕ acésta linisce, ci cu atât mai vehement va erumpe, cu cât se vor împuțina tot mai mult șansele de reușită a contelui Apponyi cu ofertul lui de pace.

Pe noi acestea puțin ne interesézä. Până când partidele magiare nu se vor interesa în mod binevoitoriu și de sórtea nóstră, până atunci noi putem privi linisciți la furtunile ce-și descarca una asupra alteia, fie din ori ce cause, care îi ating numai pe ei.

Nu putem însĕ trece cu vederea împrejurarea, că de câte ori sĕ descarcă partidele magiare una asupra alteia, din cause, cari pe noi de loc nu ne privesc, și nu se pot apropria nici decum în vederi unele de altele, ambele sĕ sparie una pe alta cu stafia tendențelor naționaliste a popórelor nemagiare din patrie.

După ce arată relele produse de oposițiune prin agitațiunile sale contra guvernului în Francia și Italia, étă cu ce sparie „P. N“. pe oposiția magiară din parlament:

„Atât în republica francesă cât și în Italia, stabilitatea guvernamentului, încrederea în direcțiunea parlamentului și în factorii conducĕtorii ai vieții de stat, s'a nimicit. Ér urmările acesteia au fost, că tendențele centrifugale din societate s'au eliberat, s'au îmbărbătat și cu atac vehement s'au năpustit asupra idei de stat și asupra instituțiunilor statului. Noroc însĕ, că atât Franța, cât și Italia, sunt state monoglote și uninaționale. Așadară în ambele puterea centrifugală o represintă numai ideile revoluționare-sociale. In Francia pe timpul Panamei s'a întêmplat resbelul înfricoșat al anarchismului prin aruncarea de bombe. In Italia după Panamino a urmat revoluțiunea agrară din Sicilia.

La noi în Ungaria însĕ relațiunile sunt cu mult mai rele, pericolele amenințătóre sunt cu mult mai mari. Noi nu suntem un stat monoglot și uninațional. La noi tendențele centrifugale nu le eshauriézä idea unei revoluțiuni sociale, ci se ascunde o putere distrugătóre mult mai mare în reacțiunea națională.

Neîncrederea ațițată contra guvernamentului magiar, știrbirea autorității parlamentului magiar 'și compromiterea conținutului moral al ideei de stat magiar încurajézä și asmuță totalitatea puterilor destructive, adecă revoluțiunea socială și națională contra bunăstării națiunei nóstre. Și cine nu observă, că mișcarea lucrătorilor in capitală, revoluțiunea agrară pe Alföld, și acțiunea națională în diferitele puncte ale țĕrii, de atunci pășesce înainte mai acut, de când oposițiunea fără suflet cu suspicionările și calumniările sale permanente a învitat deadreptul acesti factori destructivi ca sĕ-'și desvólte puterea pustiitóre ascunse întrênșii.

Étă, acésta e urmarea acelui lucru glorios, pe care 'l fac în patria acésta acei censori de moralitate. Nu vrem sĕ fim Casandra vieței nóstre publice. Se póte, că vedem întunecat. Dar dacă va urma tot ceea-ce ne arată semnele de până acum astfel va fi bine sĕ se scie înainte, cine sunt acei pĕcătoși, cu care va avea națiunea sĕ se ratifice trecênd rĕul“.

Va sĕ ḑică, tot cântecul vechiu: la tóte relele produse în țéră sub actualul sistem de guvernare, tot agitațiunea oposițiunei și naționalitățile sunt de vină. Așa ḑice presa guvernamentală.

Ér oposițiunea pune tótă vina pe guvern și pe naționalități.

Ambele, oposițiune și guvern, însĕ nu lasă afară pe naționalități din factorii distrugători ai ideei de stat magiar și mai scie D-ḑeu dintre ce făcĕtori de rele, cari produc atâtea miserii în acéstă patrie comună, de altcum binecuvêntată de D-ḑeu pentru ca toți sĕ putem trăi în pace și liniște într'ênsa.

Noi respingem însĕ cu tótă hotărîrea și de astădată imputarea de tendențe centrifugale peste granițele acestui stat. Noi tendențe centrifugale avem numai față de molochul magiarisării, carele vrea sĕ ne nimicéscă tótă cultura națională și individualitatea politică ca națiune de drept recunoscută în acest stat.

In zădar ne arată pe noi naționalitățile partidele magiare una alteia ca pe un cap de Medusă, căci acela nu suntem, dovadă, că încă nici una din ele n'au perit. Va peri însĕ dinaintea acelui cap idea de stat magiar, acea utopie, care atâtea rele a produs asupra tuturor in acéstă patrie, fără deosebire de naționalitate ori confesiune.

Spariese cu ce vor vrea una pe alta partidele magiare, dar nu sunt îndreptățite a se spăria cu tendențe pe cari noi nu le avem.

Revista politică.

In numĕrul trecut al ḑiarului nostru am ḑis tot la acest loc, că încercările de împăcare între partidele politice din Ungaria, pentru cari a luat inițiativa contele Apponyi, nu vor avea nici un resultat. Așa s'a și întêmplat. Étă ce scrie organul partidului național „Nemzeti Újság“ între altele: „Noi constatăm cu părere de rĕu, că prim-ministrul a respins dela sine ocasiunea, care, susținêndu-se posiția partidelor, nu numai că ar fi fost avantagiósă pentru munca parlamentară, ci s'ar fi făcut peste

---

FOIȚA.

Amintiri dulci din viéța de student.

În formă de „Novelă“.

— *Dedicată „Ei“.* —

(Încheiere.)

Ce invinuiri grele! Și póte că au și drept, dar pentru mine erau insuportabile; de aceea mĕ și presentam câte odată între ei, și le spuném multe, căci multe erau durerile cari le sângerau inima, și ei bieții nu sciau din ce parte le vin. Le spuném cum noi Românii suntem persecutați pe tóte terenele; cum ne despóie dușmanul și de drepturile, pe cari le garantézä natura unui popor de viéță; cum încércă a întra chiar și în scólă, ba și în sanctuarul bisericii, pângărind învĕțăturile lui Christos, și înlocuindu-le cu altele nóuă, contrare acelora. Și pe urmă, cum nóuĕ nu ne este iertat nici a ne plânge, căci ușile temnițelor sunt deschise pentru acei ce strigă, că nedreptate ni se face.

Sìmțiam în mine puterea de a vorbí o vară întrégă despre lucrurile acestea durerose, cari preocupau mintea și sufletul fiecărui Român, dar „demonul poznaș al fantasiei“ mĕ răpea, și mĕ alunga în fundul unei chiliuțe, unde apoi mĕ chinuia fără milă óre întregi. Nu-'mi putém esplica de loc starea acésta escepțională în care mĕ aflam. Nu sciam ce anume are așa o influință pronunțată asupra întregii mele vieți. Sub influința acestui „nu sciu ce“ mi-se schimbase și natura întrégă, devenisem din om vioiu, vorbăreț, pururea vesel și aplicat spre glume, un om tăcut și urîcios. „Nu sciam ce i causa? Cupido 'și-a întins arcul fermecat, a cărui pradă eu am căḑut! Iubiam și nu sciam! nu, căci *„cinis et humus sumus“* (Eminescu) . .

. . . . , .

O lună întrégă am pătimit de morbul acesta epidemic, atât de lățit la generația mai tinĕră, pentru care morb sciința medicală, încă până acum nu a aflat rețetă.

Într'o ḑi primesc o epistolă dela ea, în care între altele îmi ḑice:

„ . . . . . îți aduci aminte, că în una „din ḑile, înainte de plecarea ta, 'mi ai „promis, că preste vară o sĕ mĕ cercetezi. „Vei vení la prietenul tĕu V. . ., unde vei „petrece restul vacanței. Te cunosc de „om resolut, cred, că nici cu acésta ocasiune, nu vei dovedi contrariul. Te aștept „cu dor. *Tu . a“.*

Nici când în viéța mea nu am dat o importanță din sémă afară mare unei scrisori femeiesci, dar acuma, nu sciu cum, par'că și eu aș fi fost în stare se strig deodată cu nemuritoriul Galilei, că „totuși sĕ învêrte pămêntul“, cu tóte că de multe ori mĕ îndoiam, când entusiastul nostru profesor ne vorbia despre acest adevĕr.

O nópte plină de basme fermecătóre, o lume de visuri frumóse, nisce ḑile pline de fericire Dumneḑeéscă 'mi-au trecut într'un moment pe dinainte. Așa cugetam eu atunci:

„Și în farmecul vieți-mi
„Nu sciam, că-i tot aceea
„De te raḑimi de o umbră
„Sau de creḑi, ce-a ḑis femeia“.
(Eminescu.)

. . . .

. . . .

Și étă-mĕ după o lună dela sosirea mea acasă tot pe aceeași cale, atunci posomorît, acuma neastêmpĕrat, atunci trenul era fulger, acuma abia sĕ mișca. Aș fi voit ca într'o clipă sĕ fiu acolo. unde tóte cugetele și dorințele mele sĕ concentrau. De ce? Fiind-că așa voia „Ea“, și e grea porunca, mai ales când aceea vine dela draga . . . . . .

. . . .

O șuerătură lungă și răgușită, și trenul sĕ opri. M'am dat jos și sfiicios călcam pămêntul, pentru mine sfânt. Ce locuri frumóse, ce ținuturi romantice. O vale, adevĕrată creațiune poetică a naturei, sĕ întindea dela un cap până la celalalt al comunei. Cóstele, ce păreau nisce moșnegi trântiți pe brânci de puterea vremilor trecute, erau acoperite de casele țĕranilor, dintre cari maiestos sĕ înălțau spre ceriu cinci biserici împodobite tóte cu semnul învingerii. La capĕtul din jos al comunei erau scaldele, loc de predilecție și desfătare în timpul lunilor de vară. Aceste erau arangiate după tóte cerințele timpului modern. Promenăḑi sădite cu diferiți pomi, cari ca nisce mândre copile, vecinic priviau în oglinda lacurilor verḑii și fără fund. Frémĕtul tainic al frunzelor îți deștepta nisce dorinți, ce-'ți ardeau inima, ér undulațiunile liniștite ale lacurilor, te chemau pentru a te rĕcorí. Raiu pămêntesc pentru cei favorisați de sórte, pentru mine însĕ raiu ceresc, locuința îngerului meu.

A dóua ḑi după sosire avu loc revederea. Revedere! cuvênt dulce, pentru dóuă inimi ce sĕ iubesc. Péna mea este prea debilă, lecsiconul graiului meu prea sĕrac, pentru a puté esprima cu potrivite cuvinte simțĕmintele acelui moment. Cuvintele în esprimarea sentimentelor de multe-ori servesc numai ca pedecă. Ne uitam perduți unul la měsură de folositóre pentru interesele mari ale Ungariei în astfel de cestiuni, cari sě pot deslega numai prin o acţiune comună, basată pe bună înţelegere, dar nici decum prin politica de forţă a domniei de partide sau prin forţa brută a voturilor. Partidul naţional nu e vinovat, că baronul Bánffy n'a fost în stare, sě se ridice pe acest nivou înalt parlamentar şi acum cade tótă responsabilitatea esclusiv asupra guvernului. Partidul nostru este de astădi începênd iarăşi liber de acel obligo moral, prin care era legat pănă atunci, pănă când guvernul n'a respins condiţiunile, cari i s'au pus într'un mod cât se póte de neegoistic. După ce s'a făcut acéstă respingere, partidul naţional va decide într'o procsimă conferinţă, ce atitudine sě ia pe viitor. Noi credem că nu greşim dacă profeţim , că partidul va porni iarăşi cea mai energică acţiune politică, totdeauna între marginile legii, atât în cât şi afară de parlament, ca sě apere drepturile statului şi ale cetăţenilor sěi, periclitate prin arbitriul şi corupţiunea actualului guvern.“ — Va sě dică, a venit rêndul, ca şi o fóie de frunte unguréscă sě recunóscă publice, că drepturile cetăţenilor statului acestuia sunt periclitate prin arbitriul şi corupţiunea actualului guvern. Dacă cetăţenii de naţionalitate magiară publică astfel de plângeri revoltătóre, apoi ce ne-a mai rěmas, sě dicem noi românii, cari suntem de deci de ori mai asupriţi decât ei?! Dacă drepturile lor, după „Nemzeti Ujság“, sunt numai periclitate, apoi ale nóstre sunt de sigur nimicite şi călcate în picióre fără de cea mai mică consideraţiune. Óre pănă când?! ..... Nădejdea e la bunul D-deu şi în propriele nóstre puteri, cari nu s'au sleit şi nu sě sleiesc cu una cu două!!

* * *

In legătură cu cele amintite mai sus comunicăm cetitorilor nostrii, că partidul naţional şi-a ţinut conferinţa, care a primit unanim declaraţia rěsboinică propusă de contele Apponyi. Partidul declară, că de aici înainte va continua activitatea sa oposiţională contra sistemului profesat de cabinetul Bánffy „cu cea mai mare energie“, pentru-că prim-ministrul a dat numai o promisiune hypotetică la garanţiile cerute pentru grabnica assigurare a curăţeniei şi libertăţii alegerilor parlamentare, făcênd dependente disposiţii legislatorice de împrejurări neclarificate. Declaraţiunea partidului motivéză acest conclus prin recapitularea declaraţiilor cunoscute, cari le-au făcut ministrul Bánffy şi contele Apponyi în dietă. Ideia armistiţiului parlamentar sě presentă deci ca îngropată şi arma de cértă încă neîngropată va fi purtată de membrii partidului lui Apponyi încă şi cu mai mare furie, ca păn'acum. Nu sunt prin urmare prospecte îmbucurătóre pentru anul milenar! — Cei ce sunt în suferinţă sě bucură totdéuna, când mai capětă colegi. Pentru noi, românii, milleniul, cu care ocasiune s'ar fi fusionat partidele politice din parlament, ar fi fost o pecetluire a suferinţelor, pe cari le îndurăm fără întrerumpere de atâta timp. Şi aşa scim noi, că n'avem sě ne aşteptăm la cine scie ce urmări favorabile nóuě. Dar totuş ne pare bine, că mai sunt chiar şi între magiari ómeni, cari ca şi noi, nu sě bucură de mileniu. Fie, ca numěrul acestora sě crescă şi sě se înmulţéscă atât de tare, încât guvernanţii nostri sě fie siliţi a da naţionalităţilor asuprite drepturile sfinte, cari li sě cuvin!!

* * *

Ca sě-şi facă cineva o ideie clară despre putreda situaţiune, în care a ajuns viaţa constituţională din statul nostru, n'are decât sě urmărésca desbaterile parlamentului unguresc din dilele din urmă. S'au sfătuit adecă, cu ocasia discuţiei asupra bugetului, părinţii ţěrii, cum sě delature corupţia funcţionarilor etc. Frumos tablou! Deputatul Ugron a făcut o propunere — din incidentul discuţiei asupra construirei căii ferate dela Bodva, prin care cere, ca prefecţii (főispanii) sě fie lipsiţi de dreptul de a da concesiuni pe teritoriul comitatului lor pentru clădirea de căi ferate. — Sě vede tréba, că s'au dovedit casuri, unde cutare prefect s'a lăsat a fi corupt. Adi e sěptěmâna, de când la inspiraţia consiliului de ministrii, dep. Csáky a făcut o propunere şi mai radicală, ca adecă toţi funcţionarii publici, chiar şi deputaţii sě fie escluşi dela astfel de concesiuni. — Sě vede deci, că corupţia e generală şi a străbătut şi în parlament! Nu sě póte sci încă, căci s'au mai făcut şi amendamente, ce resultat vor avea amintitele propuneri. Noi însě constatăm, că nu prea e frumos tabloul etic, sub care sě presentă publicului mare administraţia ungurésca. Sě mai sě laude apoi ungurii în lumea mare şi sě mai dică, că n'au şi ei o panamă, care încă n'a eşit de tot la ivială, dar póte nu stă mult mai pe jos, ca a Francesilor şi a Italienilor! E bine, că sě dau înşişi în vileag!

* * *

Conducětorul partidei aşa numite poporale, contele Zichy, partidă, care s'a înfiinţat deosebire în scopul, de a lucra, ca legile politice-bisericesci sě se revóce şi sě sě supună unei revisii noue, eventual se nu sě mai aplice, in faţa svonurilor respândite, că acest partid poporal cu o menire fórte justă şi sănătósă s'a discompus, adreséză un apel, în care învită pe popor, sě ţină adunări cât de dese, căci se vor presenta oratori din centru, cari sě-l lumineze şi sě arete nobilul scop, care-l urmăresce. — După cele publicate în nrii trecuţi, după atitudinea luată de clerul romano-catolic şi chiar de papa, nu prea ne vine, sě-i credem nici contelui Zicky, că ar urmări intenţii seriόse.

* * *

Poimâne sě încep pertractările pentru înoirea pactului economic cu Ausria. Spre scopul acesta vor veni ministrii austriaci: contele Badeni, de Bilinski, cavalerul de Glanz şi contele Ledebur în Pesta.

* * *

Fóia principelui Bismark, „Hamburger Nachrichten“ din Germania, a publicat cu ocasia dilei natale a împěratului Wilhelm un articol fórte remarcabil. Êtă un pasagiu interesant: „Noi n'am fost pănă acum în posiţia, de a aproba tóte, câte s'au întâmplat, şi ne reservăm şi pentru viitor dreptul de sine înţeles, sě ne spunem părerea nóstră, chiar şi când va devia acésta dela politica oficială; însě în preséra dilei natale a împěratului cu linisce constatăm, că iniţiativele monarchului ne îndreptăţesc din an în an a spera, că domnia lui va fi pentru imperiul german una d'intre cele mai binecuvêntate. Dacă avem, sě ne plângem astădi de ceva, este împregiurarea, că după observările, ce le-am făcut, împěratul nu găsesce sprigin ul necesar, la care sě póte aştepta pe basa sincerei sale nisuinţe. Noi nu dispreţuim greutăţile, cari sě ivesc. Ori cum ar fi, adevěrul pretinde, ca într'un articol festiv, care e dedicat monarchului, sě recunóscem publice, că poporaţia cu sentimentul manarchic din Prusia şi Germania are impresia, că iniţiativa personală a împěratui ar lucra şi mai favorabil în conducerea statului, dacă ar găsi pe deplin un drum deschis şi n'ar avea, sě învingă adeseori resistenţă passivă ministerială şi birocratică. Noi esprimăm de aceea dorinţa ferbinte, ca împěratul sě afle în viitor totdeauna consilieri şi conlucrători, cari sě promoveze şi esecute intenţiunile sale nefalsificate.“ — Va sě dică, Bismark prin organul seu încă recunósce înţelepciunea împěratului german, o ideie, căreia i-am dat şi noi espresiune la diferite ocasiuni, pentru că repetăm, un împěrat, care cultivă în tinerime şi popor religiositatea adecă iubirea neclintită către biserică şi sacrul idealism, trebue sě fie un om fórte cuminte!

* * *

Intre pregătirile, cari sě fac din partea corpului diplomatic pentru încoronarea părechei imperiale din Rusia, vor fi acelea ale ambasadorului francez, contele Montebello, cele mai grandióse. Ambasadorul a închiriat deja în Moscva două palate, unul pentru membrii misiunei militare şi pentru personalul legaţiunei, altul esclusiv pentru festivităţile, cari sě vor arangia. Fie-care mobilă s'a comandat direct din Paris dela cele mai renumite firme; e proiectat un bal, pentru care s'au emis 1500 de învitări, vor fi mai multe serate strălucite etc. Pentru 14 dile, cât vor ţinea sěrbătorile s'au cerut pentru un equipag 1200 de ruble. Luxul va fi mare, scumpetea enormă, prin urmare puţini vor fi muritorii, cari vor putea lua parte.

Purtarea francezilor şi cu ocasia încoronării ţarului rusesc e cât sě póte de esplicată. Francezii vreau, sě arete şi cu acéstă ocasiune simpatia lor politică faţă cu Rusia, dór de s'ar face odată mult dorita alianţă. în urma căreia sě se pótă revanşa asupra germanilor. Nu e vorbă, şi asta e o dorinţă, care însě nu credem, sě sě pótă realisa în curênd.

* * *

Din Constantinopol i-s'a comunicat diarului engles „Daily News“, că ambasadorul englez şi cu primul sěu dragomam (tălmăcitor) au fost mai în dilele trecute primiţi fórte rece din partea Sultanului. Acesta i-au lăsat, sě aştepte într'o anticameră frigurósă, unde amêndoi s'au cam rěcit. Sě mai adauge pe lângă acésta, că ambasadorul i-a adus Sultanului un autograf, pe care Sultanul l'a luat cu fórte puţin respect la cunoscinţă.

In legătură cu aceste sciri, ne vine sě credem, că versiunea, care am publicat-o în nrul penultim tot la acest loc, şi pe care confirmă şi diariul „Indépendance“, despre o alirnţă de ofensivă şi defensivă între Turcia şi Rusia, începe a deveni verosimilă, Repetăm, că dacă sě va adeveri acest svon, atunci actul e de mare însemnătate şi póte avea grele consecinţe pentru constelaţia europénă!

Partea lui Slavici
în
„Crisa „Tribunei““.

Sub acest titlu publică „Tribuna“ de eri Nr. 14 un document fórte interesant relativ la crisa „Tribunei“,

---

altul, fără a rostí un singur cuvênt, revederea ne amuţise pe ambii. Cât era de frumósă cu pěrul ei negru şi buclat, ochi negri, cari vecinic jucau adumbriţi de nisce sprâncene, ce păreau creatura unei măestre mâni de pictor; buze subţiri ca frunza trandafirului şi dulci ca fagurul de miere şi „întréga ei făptură, părea ca 'n zugrăvitură“!!

. . . .

. . . .

Urmară nisce dile pline de o fericire, scii cum numai poeţii îşi închipuesc în fantasiile lor cele mai esagerate, şi de care eu numai din poveşti şi romane mai audisem. Dacă ar vorbi nucul cel cu clómbele plecate pănă la pămênt din grădina lor, multe, multe ar puté el sě spună, din cele petrecute sub ramurii sei. Dar el tace, vecinic tace, e sincer, nu tradéză secretele a lor dóuě inimi îmbětate de fericirea efemeră a unui prim amor copilăresc.

Nóptea 'şi-a lăsat aripile sale binecuvêntate asupra întregii naturi, „regina nopţii“ îşi începe cursul seu, toţi locuitorii s'au aruncat în braţele bětrânului Morfeu, e linisce profundă, totul se pare poesie, numai noi conturbam acésta perfectă armonie din natură aprópe în fie-care séră, când ne întâlném sub nucul din grădina lor. Acolo neconturbaţi de nimenea, făr' póte de tainicul şopot al frunzelor alinate de un recoritor vênt, stătém pănă târdiu şi ne spuném multe, multe din durerile şi dorinţele ce ne preocupau sufletul, în aceea a nóstră fantastică etate.

Acuma numai, putui pe deplin înţelege cuvintele poetului, care descriind liniscea unei nopţi de vară dice:

„Dintr'un timp şi vêntul tace
Satul dórme ca 'n mormînt,
Totu-'i plin de Duchul sfânt
Linisce 'n vězduch şi pace
Pe pămênt!

Numai dorul mai colindă
Dorul tiněr şi pribég,
Tainic sě 'ntâlnesce 'n prag
Dor cu dor sě se cuprindă,
Drag cu drag“.

(Coşbuc.)

Un vis frumos era întréga nóstră viéţă, în care totul era numai farmec şi fericire. Până când şi măréţa lună, acésta candelă pribégă sě uita din înălţimea ei cu óre-care jelosie la fericirea nóstră, şi binecuvêntându-ne par'că ne dicea: „*iubiţi-vě, căci singur reamintirea acestei iubiri va fi sórele ce va lumina apusul posomorît al dilelor vóstre*“.

Plăcut ne surprindea în acésta stare de estas, din când în când câte o doină, ce jalnic rěsuna din piept de român iubitoriu:

Doină cânt, doină suspin
Tot cu doina mě mai ţin
Hai-le-le, doru-le-le.

Sěrmanul, îmi gândiam, şi el va fi surind, dar nu are cui sě-şi spună durerile, doina este icóna cea mai perfect fidelă a sufletului românului, este interpretorul cel mai sincer a manifestaţiunilor sale sufletesci. Ah! doină, doină, „monument superb şi genial“, cât farmec ai în tine. In momente ca acestea îmi dicém demulte ori cu Eminescu:

„Şi mě mir eu cum de vremea
Sě mai trécă se îndură
Când eu stau şoptind cu draga
Mâna 'n mână, gură 'n gură“.

. . . .

. . . .

Timpul însě e nemilostiv, şi dilele treceau una după alta, ér eu pe neaşteptate m'am pomenit cu ajunul lui prima Septembre la spate. Nucul din grădina lor luase forma unui bětrân, lipsit de decórea capului, florile ce ne îmbětau cu parfumul lor şi-au perdut şi ele tot farmecul, un duşman neîmpăcat al lor, bruma, le înfrânse tótă superbia. Totul se părea a fi într'o fasă de trecere dela mărire la umilire. Dilele cele bune pentru mine „au trecut, ca visui unei umbre şi umbra unui vis“. Fericirea mea a fost numai de o durată efemeră.

. . . .

— „.... Tóte sunt trecătóre, numai amorul meu va dura în veci! Adio! şi nu mě uita“!

— „..... Du te şi studiază liniscit, amorul meu te va însoţí pretutindenea şi totdéuna; nu uita însě pe Tulia ta“, şi aci o năpădiră lacrimile, cari sunt o dulce satisfacţie a unei inimi slabe, dar sincere de femeiă.

. . . .

De atunci au trecut vre-o câteva luni, şi eu érăşi mě aflu la carte. Studiul e mult, viéţa e monotonă. Eleganţa, energia şi plasticitatea stilului lui Cicero, ca student nu te distrage aprópe de loc; Tacit e prea încurcat, Horaţ, care te provócă sě-ţi închipuesci „un trup de om cu cap de cal şi acoperit cu pene“ e prea misterios, apoi de classicii greci nici nu mai amintesc. Aceleaşi cărţi, aceiaşi dascăli rěu voitori, in clasă aceleaşi mutre, acasă aceeaşi masă brezdată de mii de tăieturi de ale antecesorilor mei, aceleaşi scaune, a căror picióre dimpreună cu ale mesei sufer de o straşnică reumă, care le o epistolă alui Ioan Slavici adresată dlui Dr. I Raţiu, carea însě de şi după cuprinsul sěu ar trebui sě fie de natură confidenţială, după cum ḑice „Tribuna“ dl Raţiu a primit-o nu prin poştă, ci prin o persónă privată, într'un plic, care nici odată n'a fost lipit şi pe care adresa e scrisă tot de dnul Slavici, după ce a trecut cine scie prin câte mâni amicale dlui Slavici, şi a fost cetită cine scíe de câte-ori de către foştii redactori ai „Tribunei“ şi amicii lor“.

Acest document este cel mai important dintre tóte câte a publicat pănă aci „Tribuna“ cu privire la crisa sa Pentru-că acesta numai lasă nici o îndoială, că lupta înverşunată ce a erupt în sinul comitetului aşa ḑis „naţional“ nu este din partea „ecsilaţilor“ o luptă pentru principii, ci este o luptă pentru interese personale ale fugariului Eugen Brote, pentru că *„aici în ţara acésta“* (adecă în România. Red.) *mai ales astăḑi* (sub guvernul lui Sturdza. Red.) *representantul „autorisat“ al românilor de peste Carpaţi e dl Eugen Brote“* ḑice dl Slavici, ér dacă ar observa dl Sturdza şi Liga şi peste tot românii din România, că dl Eugen Brote, carele singur s'a proclamat pe sine de „representantul“ *autorisat*“ al românilor de peste Carpaţi — nu este mai mult decât un simplu speculant, carele după ce bagă pe alţii în něcas pentru politica inaugurată de el, părăsesce pe colegii sěi şi fuge de rěspundere, atunci va deveni abandonat de patronii sěi de astăḑi şi avisat la sudórea feţei sale, ca alţi muritori de talia lui — ḑicem noi, ceea ce însě pentru Brote et consortes ar fi o mare nenorocire.

In acest scop, dl Slavici, ca sě umiléscă pe dl Dr. Raţiu, carele şi după el este „preşedinte al partidului naţional român“, şi astfel cel mai autorisat representant al românilor din ţěrile corónei ungare“, înaintéză pe „omul de încredere“ al lor, T. L Albini la rangul de Dr. ca sě fie într'un rang cu dl Raţiu, dup'aceea vorbind în plural tot per „noi“ ca un suveran, îi dă o lecţiune straşnică, din care are sě pricépă, că „Tribuna“ „numai în înţelegere cu „noi“ (adecă cu ei, verosimil Slavici şi Brote. Red.) prin ómeni, cari sě bucură şi de a nóstră încredere (ba mai corect: „numai de a nóstră“, căci pentru acésta sě luptă acum Dr. Lucaciu şi soţii contra lui Dr. Raţiu. Red.) şi cu ajutoriul nostru (Ce ajutoriu dela ómeni avisaţi şi ei la ajutoriul altora? Red.) se póte susţiné“, — ameninţându-l, că vor stărui *„cu tóte mijlócele“*, (măcar şi cu destituirea lui Dr. Raţiu. Red.) ca ea sě rěmână ca pănă acum, sub purtarea de grijă a unui om, „care sě bucură şi de a „nóstră“ „încredere“, ba în cel mai rěu cas vor plăti ceeea ce are dl Dr. Raţiu dreptul de a cere, şi vor merge „singuri cum au mai mers, înainte“... „ba la nevoi şi în largul lăsat de Dvóstră“, — adecă după ce dl Dr. Raţiu sau disgustat de conjuraţia pusă la cale de Brote s'ar retrage, sau „mijlócelor“ lui Brote li-ar succede sě-l dee jos din fruntea comitetului.

Ér acéstă lecţie potrivită numai în gura unui superior faţă de subalternii sěi, înainte de a o înmanua celui admoniat, o circuléză printre agenţii lor de aici, ca ei sě scie ce posiţie au sě iee faţă cu preşedintele comitetului naţional, dacă acela s'ar încumeta sě nu se supună ordinului mai înalt.

Aici a ajuns „cestiunea“ naţională a „Românilor din ţěrile corónei ungare“ sub conducerea representantului „autorisat“ din Bucuresci Eugen Brote, căruia 'i-s'a angajat de agent părintele „martir“ Dr. Lucaciu.

Étă scrisórea lui Slavici în întreg cuprinsul ei:

Măgurele, 29 Nov. v 1895.

Stimabile dle Raţiu!

Sunt acum doi ani, când guvernul ungar, printr'un act de violenţă, a silit pe dl *Brote*, **omul nostru de încredere**, sě se lapede de sarcina de proprietar al *„Institutului tipografic“* — am luat înţelegere, ca dl *Popa Necşa* sě priméscă sarcina ácésta, ér în urmă, după ce şi d-sa a fost nevoit s'o lapede, a primit-o dl Dr. Liviu Albini, *tot ca om de încredere al nostru — al tuturor.*

Pentru cuvinte, despre cari nu-mi dau sémă, d vóstră aţi stăruít, ca dl Popa Necşa şi în urmă dl Dr. Liviu Albini sě subsbrie un act, prin care vi-se declară dator cu suma de 19.000 fl. şi vě acordă dreptul de a dispune de tipografie şi de „Tribuna“, dacă nu vi se va plăti pănă la un anumit termin acea sumă. *Cei mai apropiaţi dintre amicii mei* stăruiau, ca acest act sě *nu* fie subscris. Eu m'am dus atunci dela Bucuresci la Sibiiu anume spre a îndupleca pe amicii mei sě nu mai stărue pentru *nesubscriere.*

Áflu acum, că d-vóstră aţi usat de acel act pentru-ca sě cereţi intervenirea judecătoriei unguresci în afacerile nóstre interne. Nu mě îndoiesc, că veţi fi avênd cuvinte puternice de a o face acésta: îmi iau cu tóte acestea voia de a vě încredinţa, că dl Dr. Liviu Albini **e şi aḑi omul de încredere al nostru**, şi de a vě ruga sě nu vě puneţi *în conflict cu noi* urmărindu-l judecătoresce pe d-lui, căci din acest conflict numai duşmanii nostri pot sě tragă folos.

D-vóstră sunteţi preşedinte al partidului naţional român, şi astfel *cel mai autorisat representant al Românilor din ţěrile corónei ungare;* **aici însě, în ţéra acésta, mai ales astăḑi, representantul autorisat al Românilor de peste Carpaţi e — dl Eugen Brote**: e prea mare rěspunderea, pe care o primiţi şi eu vě rog sě nu provocaţi conflictul.

„Tribuna“ numai în înţelegere cu *noi*, prin ómeni, cari se bucura şi de a *nóstră încredere*, şi cu *ajutorul nostru* se póte susţiné; vom stărui deci cu *tóte mijlócele*, ca ea **sě rěmână** ca pănă acum, **sub purtarea de grije a unui om, care se bucură şi de a nóstră încredere.**

În cel mai rěu cas vě vom *plăti* ceea-ce aveţi dreptul de a cere şi *vom merge singuri*, cum am mai mers, înainte.

Ér în ceea-ce privesce dreptul de a cere e fórte puţin, fiind-că în virtutea actului subscris de domnul Liviu Albini vi-se cuvine numai ceea-ce aţi dat, ér în virtutea unui act subscris de D-vóstră şi *păstrat aici*, adevěratul creditor sunt cei 25 membri ai comitetului, dela care nu aveţi procură.

Urmat dar cu stăruinţă procesul ar fi un scandal ruşinos pentru noi toţi şi păgubitor pentru causă.

Vě rog deci eu, care trăiesc aici în retragere şi în uitare, dar tocmai de aceea věd lucrurile cu ochiu mai liniştit, vě rog cu tótă stăruinţa, sě curmaţi cérta.

Sě ne înţelegem între noi şi fără mijlocirea judecătoriilor unguresci şi a advocaţilor, cari rîd în pumni.

In lupte politice, atât de grele ca cea purtată de noi, trebue neapěrat sě se ivéscă deosebiri de vederi, ba chiar şi *conflicte de interese* între tovarăşii de luptă: bărbaţii chibzuiţi trec însě peste ele şi merg împreună, fiind-că sciu, că numai împreună pot sě înainteze spre scopul comun.

Noi recunóscem că fără de D-Vóstră ni-ar fi fórte greu sě ducem lupta înainte: recunósceţi şi D-Vóstră, că fără de noi sunteţi slabi.

Lupta e, altfel o datorie, şi *noi* ne vom face, după cea mai bună a nóstră pricepere, în tóte împregiurările datoria fie chiar şi *singuri*, ba la nevoi şi în largul lăsat de D-Vóstră.

Nu voesc însě sě mě împac cu gândul, că tocmai acum ne veţi lăsa singuri, ori veţi căuta chiar pretexte de a Vě însoţi cu cei ce pănă ieri Vě erau adversari. Îmi fac dar ilusiunea, că ne vom înţelege cum atâta timp ne-am înţeles.

Primiţi, Vě rog, etc.

Ioan Slavici.

Politică culturală.

Sub titlul acesta ḑiariul partidei poporale *„Alkotmány“* apreciéză din al seu punct de vedere rěspunsul, care l'a dat ministrul de culte în afacerea cu confiscarea scólelor confesionale din patria nóstră.

E de interes sě se cunóscă şi vocile magiare în acésta cestiune, şi anume vocile ḑiarelor, cari la aparenţă voiesc sě trécă mai ecuitabile faţă cu naţionalităţile din patria nóstră.

Étă ce ḑice ḑiariul „Alkotmány“ în nrul 25 din anul acesta:

Intre multele şi importantele evenimente din şedinţa de Sâmbătă a casei deputaţilor a eşit fórte mult la ivélă discusiunea escată în privinţa prefacerei scólelor în scóle de stat.

In legătură cu cunoscutul proiect alui Polonyi pentru prefacerea scólelor în scóle de stat, a vorbit şi contele Teodor Battyány, carele cu provocare la agitaţiunea generală, ce a produs politica bisericéscă, vede timpul sosit, ca guvernul sě nu aţîţă şi mai departe opiniunea publică, ci sě facă o declaraţiune hotărită în cestiunea acésta.

La întrebarea, cum aceea a fost pusă, numai un rěspuns hotărît şi neîndoelnic s'ar fi putut da. Dl ministru de culte însě nu pentru aceea e ministru liberal, ca sě dee rěspuns hotărît. Ce e drept a declarat, că nu e amicul ca instrucţiunea poporală sě trécă esclusiv în mânile statului, dar simpatisésă cu aceea, ca scólele poporale de stat în mod graduat sě se sporéscă.

La acésta declaraţiune a dlui ministru de culte nu mai încape nici un cuvênt. Astfel îndată, părţii prime a acestei declaraţiuni nu-i putem da mai mult creḑěmênt, decât am dat declaraţiunei guvernului, respective declaraţiunilor de mai nainte a baronului Bánffy şi alui Perczel, a căror erórе cardinală este, că sunt fórte puţin sincere şi drepte.

Luăm deci la cunoscinţă declaraţiunea domnului ministru, dar nici noi nu i dăm mai mult creḑěmênt, decât i-a dat însuşi domuul ministru.

Cealaltă cestiune este înmulţirea scólelor de stat. De ḑeci de ani decurge lupta pentru scóle între biserică şi stat. Pănă când aceşti doi, braţ la braţ înaintau împreună, nici vorbă nu era despre prefacerea scólelor în scóle de stat; căci erau bune scólele poporale, poporul îşi trimetea bucuros pruncii la acelea, şi pe stat nu-l costa nimic. Dar fiind-că scólele steteau în calea liberalismului, s'au pornit pretutindenea tendenţele, aşa şi în patria nóstră, ca acelea sě trécă în mâna statului. „A cui este scóla, aceluia este viitoriul“, a fost losinca, care a condus pe luptătorii în lupta înverşunată. La noi Trefort a promis, că nu va mai ridica scóle interconfesionale; br. Eötvös şi-a ridicat cuvêntul pentru scólele confesionale; Wlassics însě este de alt principiu.

Nu cutéză sě declare, că voesce se pună scólele în serviciul liberalismului, — ci numai se le iee din mânile confesiunilor. Este ceva fructitorius, intermedius, gradualis acésta; aduce o grămadă de cuvinte de sciinţă înainte, şi cu acestea vrea sě-şi acopere cugetul neuman, că după dênsul scóla nu pentru aceea este, ca sě promoveze credinţa şi moralitatea şi sě lăţéscă sciinţa şi cultura, ci ca sě créscă generaţiune pentru partida liberală, sěmênênd necredinţa şi stupiditatea în inima poporului.

Viclén îşi neuman cuget este acesta, care în goliciunea lui nu e altceva, decât că acolo, unde poporul nu e magiar, unde slovacii, nemţii, sêrbiii şi românii sunt sěraci, acolo ridic scóle interconfesionale. Pe magiar nu-l ating, căci nu cutez. Dar cu celelalte naţionalităţi, mai cu sémă dacă sunt sěrace, uşor vom isprăvi. Sécă idee este acésta, care culminéză în aceea, că voiu ataca pe cel slab şi neapărat, căci acesta nu se póte apăra. Concepţiunea acésta sémănă cu ceea, ce am esperiat deja pe terenul alegerilor.

Nu trebue respectate drepturile naţionalităţilor şi a seracilor, libertatea, religiunea şi limba acelora. Respective fiind-că n'avem credinţă şi suntem fără religiune, nici nu putem respecta drepturile altuia; dacă însě va ţiné cu noi, 'i-le vom recunósce, ér în cas contrariu 'i-le vom călca în picióre, căci nu trebue sě ne temem de împotrivire. Acesta e sistemul, acesta e modul de cugétare carele vrea sě acopere plaiurile de sub Carpaţi cu tóte cetele scólelor de stat, carele vrea sě facă din scóla poporală mijloc de corteşire, ca apoi dela acel sěrac slovac, pe care şi aşa l'a jefuit de drepturile lui constituţionale, sě-i pótă lua şi scóla confesională şi cu acea şi Dumneḑeul lui. In mâna unui astfel de om vrea sě o dee aceea, carele nu cunósce numele nici a părinţilor, nici a pruncilor, şi astfel nu póte pe prunc nici a-l educa nici a-'i plânta în inimă cuvintele adevěrului.

Dar cine sě-şi mai bată capul astăḑi pentru suflet şi moralitate. Lucrul principal este şovinismul. Sě înveţe numai pruncul acela ca papagalul, şi sě scie cât mai bine striga: sě trăiéscă Kossuth, sě trăiéscă Wlassics, celelalte sunt lucruri secundare.

După noi, acésta póte fi politică culturală, póte fi politică culturală liberală, dar că ar fi politică culturală magiară corectă, acésta negăm cu tótă hotărîrea.

Noutăţi.

Biserică nouě în Ierusalim. Msgrul Appodia — după-cum spune „Alkotmány“ a depus pétra fundamentală pentru reedificarea bisericei împěrătesci Eudoxia. După-cum sě scie, acésta biserică a fost zidită pe locul unde a fost ucis cu petri primul martir al creştinismului mucenicul Stefan. Inainte de asta cu ḑece ani dominicanii francezi au fost cumpěrat locul şi au desăpat părţile astrucate ale vechei biserici, cu care ocasiune au aflat multe picturi şi mozaicuri interesante, precum şi unele inscripţiuni, cari dau unele desluşiri sigure asupra meniţiunei vechiului monument al creştinismului. Noua biserică va fi ridicată pe fundamentul solid a celei vechi, fundament scos de sub ruinele timpului.

* * *

Dare pe burlaci. Precum se anunţă din Belgrad, 25 de deputaţi au înaintat camerei sêrbesci un proiect de lege unic în feliul seu. Tot bărbatul sêrb, carele a trecut preste 30 de ani şi nu s'a însurat, e datoriu a solvi pănă la etatea sa de 56 ani duplu darea capului. Bărbaţilor věduvi, cari şi-au perdut soţiile în etatea după 30 de ani li-se permite timp de 5 ani, ca din nou sě se căsătoréscă. Dacă în timpul acesta nu se însóră, se consideră de burlaci. Motivarea culminéză în aceea, că trebuie sporită rasa sêrbéscă. Originala idee a produs multă ilaritate în Sêrbia. Vestalinele bětrâne însě nici decum nu o au aflat comică.

N'au strica nici la noi o astfel de lege.

* * *

Câne turbat. În comitatele Têrnava-mare şi Têrnava-mică, un câne turbat în decurs de dóuě ḑile a muşcat 34 de ómeni şi mai multe animale de casă. 21 de inşi dintre persónele muşcate se află deja sub cură la institutul Pasteur din Budapesta. Se anunţă şi din alte părţi astfel de nenorociri.

---

ameninţa în tot momentul cu totală peire. Şi aceste tipuri posomorîte, cari în tot locul mě însoţesc, stârnesc în mine un adânc sentiment de duioşie. Mě simţ în mijlocul unui întins pustiu, când apoi în mod spontaneu îmi rěsună ca din fundul pămêntului în urechi refrenul: „Hai-le-le, doru-le-le“, şi atunci mě perd şi umblu pribég în lumea dulcilor amintiri.

Tóte momentele odată fericite, mi-se reînprospětéză în minte; mě simţ bine în acésta lume ideală, pănă când un sloiu rece al realităţii mě trezesce din lumea ilusiilor. Un amic întră la mine şi mě întrébă, că am căutat vocabulele din limba grécă? Eu privesc în libelul ce-mi stătea dinainte, în care însě în loc de cuvinte scrisesem instinctiv următórea sentinţă:

„Femeia e o raḑă, ce luce când pe-o flóre,
Când pe un scaiu de tómnă şi 'n veci e schimbătóre“.
(Alecsandri.)

Ce bine ar fi, dacă n'ar fi aşa!

Sibiiu, 1894.

L. T.

Nr. 448/895. [6] 1—3

Publicaţiune oficială.

Paraschiva Moisesc din Pricaz, prin sentinţa Ven. cons. archidiecesan din 15 Sept. 1895 Nr. 6468 B. este pentru totdéuna despărţită de cătră soţul ei Ioan Licesc din Orĕştie, ceea-ce în sensul § 124 al regulamentului de procedură în cause matrimoniale, sĕ aduce la cunoscinţă publică.

Orĕştie, la 18 Septembre 1895.

Forul matrimonial de I-a instanţă al Orĕştiei

N. Ivan, protop., adm. prot.

Nr. 1075—895 [5] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Guşteriţa în sensul resoluţiunii Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 28 Novembre 1895 Nr. 8069, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia destinată pentru atari publicaţiuni „Telegraful Român“.

Emolumentele pe lângă locuinţa parochială corĕspunḑĕtóre cu cele trebuincióse la purtarea economiei de câmp, a porţiunei canonice de 21 jugĕre arătoriu şi fênaţi, calculate la olaltă dau un venit anual de 403 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea de a-şi aşterne suplicile de concurs înnaĭnte conform normelor în vigóre până la terminul indicat, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în persónă în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi cualificaţiunea în practica acelora unde vor primi şi informaţiuni mai detaiate.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sibiiului:

Ioan Papiu,
protopresb.

De stat aprobată

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

din incidentul esposiţiei millenare în Budapesta

120.000 de losuri cu **45.007** câştiguri împărţite în trei classe şi un premiu.

Datul tragerii:

pentru classa I.:	pentru classa II.:	pentru classa III.:
dela 5 până în 8 Februarie 1896.	**dela 11 până in 14 Martie 1896.**	**dela 12 până în 28 Maiu 1896.**

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
20.—	**10.—**	**2.—**	**1 fl.**

Preţurile losurilor complete (valabile pentru tóte trei classele):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
60.—	**30.—**	**6 —**	**3 fl.**

Câştigurile să plătesc **întregi, libere de dare şi tacse,** şi **fără nici o reţinere**; tragerile stau sub supraveghierea autorităţilor statului şi sĕ fac în presenţa unui notar public regesc. Publicând planul sortării, facem cunoscut, că losurile de aḑi înainte sĕ pot căpĕta pe lângă preţurile originale de mai sus dela colectorii făcuţi cunoscuţi prin placate.

Budapesta, 24 Decembre 1895.

Direcţiunea lotteriei de classă ungare.

Cel puţin tot al treilea los câştigă.

ŞANSE DE CÂSTIG

ca şi cari încă n'au mai fost nici odată

oferă

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

aprobată de stat.

450.007 câştiguri în bani, împărţite în 3 classe în sumă totală de **9,200.000** coróne.

Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil UN MILION coróne.

Cel puţin tot al treilea los câştigă.

Tragerea classei I:	Tragerea classei II:	Tragerea classei III:
Dela 5 până în 8 Februarie 1896.	**Dela 11 până în 14 Martie 1896.**	**dela 12 până în 28 Maiu 1896.**

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 á	80.000=	80.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30.000
1 „	20.000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10.000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2008=	20.000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172 000
9000 „	80=	720.000
10.090	Câştiguri la olaltă	1,268.000

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 á	100.009=	100.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30.000
1 „	20.000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10 000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2000=	20 000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172.000
9000 „	120=	1,080.000
10.000 „	Câştiguri la olaltă	1,648.000

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 premiu	600.000=	600.000
1 á	400.000=	400.000
1 „	300.000=	300.000
1 „	200.000=	200 000
1 „	100.000=	100 000
2 „	40.000=	80.000
2 „	20 000=	40.000
5 „	10.000=	50.000
10 „	8000=	80.000
34 „	6000=	204,000
100 „	2000=	200.000
200 „	1000=	200.000
2650 „	200=	530.000
22.000 „	150=	3,300.000
25.007 „	Câştiguri şi 1 premiu	6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de **600.000** coróne.

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1/1	1/2	1/10	1/20
20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**

Losuri complete (valabile pentru tóte trei classele):

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	**30.—**	**6.—**	**3.— floreni**

[227] 5—5

Recomandă şi trămite pe lângă înaintarea mai întâi a preţului sau pe lângă rambursă postală

Budapesta, Servitenplatz Nr. 3. **Carl Heintze,** **Budapesta, Servitenplatz Nr. 3.**

☞ Pentru siguranţă sĕ recomandă, a cere trămiterea losurilor în scrisori **recomandate** şi are sĕ se trimită pe lângă preţurile originale de mai sus ale losurilor pentru portul scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere la losurile de classă 25 cr., pentru porto şi cele 3 liste de tragere la comandarea losurilor complete 50 cr.

La I lotterie de classă ungară am împărţit eu la muşterii mei următórele câştiguri principale: Câştigul principal de 400,000, 200,000, 100,000, 30,000, 50,000 de coróne etc. etc.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapesta.**

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapesta.**

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu, Marți, 23 Ianuariu (4 Februariu), 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Ianuariu, 1896.

Sěptěmâna trecută a fost destinată corupțiunilor de tot soiul, și destăinuirilor, cari au sguduit din temelie parlamentul nostru, și l'au îndemnat la enunciarea unui principiu, căruia i se dă mare importanță.

A eșit la ivélă, că cu facerea căilor ferate vicinale se fac multe abusuri, și că în fruntea concesionarilor au stat de comun organele guvernului, adecă comiții supremi și deputații dietali, cari ḍi de ḍi convin cu ministrii, și au ocasiune a esopera concesiunea pentru căi ferate vicinale, se înțelege cu favoruri pentru ei și pentru amicii lor.

Din incidentul unui cas concret, care a eșit la ivélă, la propunerea fostului ministru de culte Csáky s'a luat conclusul, ca pe viitoriu comiții supremi și deputații dietali sě nu mai aibă dreptul de a sta în fruntea consorțielor de căi ferate.

Acestui conclus i se dă deosebită importanță, și se aștéptă, ca deodată cu aducerea lui sě încete și abusurile.

Noi nu o credem. Sistemul e de vină, și de aceea atâtea abusuri.

Trebue întrodusă o radicală curățire, trebue stîrpită din temelii corupțiunea, și atunci va înceta dela sine ea și la clădirile drumurilor de fer vicinale.

Am atins acéstă cestiune de corupțiune, ca sě ajungem la alta, care pe noi mai de aprópe ne interesézǎ.

Tot în sěptěmâna trecută s'a descoperit o corupțiune, care a băgat în mare něcas populațiunea română din jurul Brașovului.

Organele administrative au comis abusuri cu ocasiunea asentărilor la miliție, și acésta o făceau mai cu sémă cu feciorii din Satulung.

Eliberarea dela serviciul activ militariu se continua sistematic în modul cel mai detestabil.

Se făcea speculă, și țěranii nostri cădeau jertfă acelor corupțiuni, jertfă în 2 chipuri. Pe de o parte sě storceau dela ei sume de bani pentru a le scóte feciorii dela miliție, de altă parte acuma i-a adus la desperare prin faptul, că acele jertfe ale lăcomiei de bani trebue sě facă acuma serviciul activ militar, lăsând acasă soții și copii în cea mai mare miserie.

Administrațiunea din comitatul Brașovului voesce sě acopere pěcatele vechi prin suspendarea protopretorelui din acel cerc.

Noi nu cualificăm faptul.

Cercetarea judecătoréscă, în competința căreia s'a dat afacerea își va urma calea sa, și vom vedé ce se va scóte la ivélă.

Pe noi ne indignézǎ faptul în sine, și ne insuflă seriόse îngrijiri împrejurarea, că corupțiunea a luat asemenea dimensiuni pe tóte terenele.

Casurile concrete, de cari vorbim, numai din întêmplare au eșit la ivélă, însě ele ne arată un lucru, care ne îngrozesce: ne arată coruptibilitatea amploiaților dela administrațiune, începênd de jos dela notarii dela sate, până sus la comiții supremi.

Și coruptibilitatea acésta s'a urmat sistematice, și ea nu odată a fost sprijinită din partea guvernelor, cari s'au succedat dela era dualismului încóce.

Cele mai detestabile corupțiuni și abusuri s'au întêmplat la alegerile de deputați dietali, și ele nici odată nu au fost nici pedepsite, nici stigmatisate cel puțin.

Alegerile din timpul mai próspět au dovedit, că corupțiunea a luat asemenea abusuri, încât toți patrioții buni s'au pus pe gânduri de sórtea patriei în toiul actualei corupțiuni.

Și organele, cari au comis abusurile în loc de pedépsă au fost moralicesce remunerate, căci bunele servicii făcute la alegeri li se consideră ca merite, ca titlul de a fi promovați.

Ne înfiorăm, când cugetăm la tristele urmări ale sistemului actual de coruptibilitate. Vom ajunge aḍi-mâne sě nu mai fie nimica sânt înaintea poporului, căci curentul de aḍi prea adânc a întrat în referințele speciale din viéța poporului, referințe, pe cari până acuma le-a regulat biserica și funcționarii bisericesci.

În sistemul de corupțiune de aḍi chiar și legile cele mai bune în aplicare au efect demoralisătoriu.

Ce vom ḍice însě despre aplicarea legilor politice bisericesci, date în mâna ómenilor protegiați chiar când corupțiunea e în favorul guvernelor, după cum faptice s'au dovedit abusurile la alegeri.

Va trebuí o sanare radicală, și acea nu se va face cu enunciațiuni principiare, ca cele din sěptěmâna trecută.

Revista politică.

Multe foi au publicat mai în ḍilele trecute interesanta scire, că ar fi vorba despre schimbarea sancțiunei pragmatice. In legătură cu acésta s'a rěspândit și svonul despre o schimbare a succesiunei pe tronul Austro-Ungariei. „P. L.“ în nrul de Sâmbătă declară tóte aceste sciri de curate scornituri, cari nu merită nici cel mai mic creḍěmênt: Cestiunea succesiunei pe tron nu e din nici un punct de vedere actuală. Mulțămită provedinței, împěratul Austriei și regele Ungariei își împlinesce în plină putere și vigurositate înalta sa chemare de domnitor; dorința tuturor popórelor din monarchie este, ca împěratul și regele Francisc Iosif I sě conducă încă mulți fericiți ani patria nóstră; de o schimbare de domnitor nici vorbă nu póte sě fie. De altă parte succesiunea pe tron atât în Austria, cât și în Ungaria e normată prin sancțiunea pragmatică. Pentru Austria a luat împěratul Carol III în anul 1713 dispositiunea, ca în casul de stîrpire a liniei bărbătesci sě urmeze pe tron: în rêndul întâiu fiicele lui Carol; după acestea surorile lui Carol, fiicele lui Leopold I, și în fine mai departe linia femeiască a casei Habsburg.

Acésta este sancțiunea pragmatică austriacă, care nu privesce și pe Ungaria și n'are în Ungaria nici o valóre. Sancțiunea pragmatică unguréscă, care norméză succesiunea pe tron s'a făcut în anul 1722—23 și are următoriul cuprins: In casul când Carol III ar muri fără succesori bărbătesci, trece coróna Ungariei în rêndul întâiu la fiicele lui Carol III și la fiii și fiicele acestora; dacă mor acestea, trece coróna la fiicele lui Iosif I și la fii și fiicele acestora, și dacă mor și acestea la fiicele lui Leopold I și la fii și fiicele acestora, — și anume pentru tóte trei liniile după dreptul celei ce s'a născut mai nainte. Până la mórtea acestor trei linii femeiesci esistă așa dară pentru Ungaria acelaș sistem de succesiune pe tron, ca și pentru Austria. O deosebire între sancțiunea pragmatică austriacă și cea unguréscă esistă numai într'atât, încât în cea dintâiu tóte liniile femeiesci sunt îndreptățite după dreptul celei ce s'a născut mai nainte, la tron, în Ungaria însě sunt îndreptățite numai acele linii femeiesci, cari sunt amintite în lege, mai departe, că în cea austriacă nu se dispune nimic, ce sě se facă cu țěrile corónei, dacă mor tóte liniile femeiesci ale casei domnitóre, după sancțiunea pragmatică unguréscă în acest cas țara recâștigă dreptul de a dispune liber asupra corónei sfântului Stefan. Dar și acéstă diferență — ḍice „P. L.“ — are numai o însemnătate teoretică, pentru-că linia femeiască habsburg-lotaringică cresce și înfloresce, încât nu esistă nici o temore, că se va stinge. Normativ mai e în monarchia nóstră, că câtă vreme mai trăiesce un membru bărbătesc în linia principală, acesta urméză pe tron înaintea membrilor de secs femeiesc, chiar dacă stau și mai aprópe de monarchul domnitor; acésta este preferința secsului bărbătesc.

Dacă ne îndreptăm acum atențiunea asupra casului concret, atunci resultă, că după actualul împěrat și rege, pentru-că nu mai are un fiu, urméză pe tron cel mai bětrân membru din linia principală, fratele cel mai mare al monarchului, archiducele Carol Ludwig. După archiducele Carol Ludwig trece tronul la fiul sěu cel mai mare și așa mai departe în

---

FOIȚA.

Baritonul Popovici.

I.

Cetitorii nostri sciu, că baritonul Dumitru Popovici a fost angajat pentru o stagiune în Statele Unite, în urma succesului pe care l'a avut în rolul lui Telramund din Lohengrin la Bayreuth.

Ḍiarele americane ne aduc vestea unui succes strălucit pentru talentatul nostru compatriot. Astfel el este citat în modul cel mai distins în broșura specială consacrată acestei stagiuni, broșură care reproduce și portretul sěu.

Revista Chic din Cincinnati dela 7 Novembre 1895, vorbind despre dênsul spune că nu numai este primul bariton al trupei, dar că este considerat ca unul dintre cei mai frumoși ómeni de scenă și unul dintre cei mai mari cântăreți ai operelor wagneriene, în care rolurile sale principale sunt Telramund, Hurvenal, Wolfram, Wotan etc. etc. și adaugă, că este și un favorit al regelui și reginei României.

Ḍiarul „Chicago-Tribun“ dela 24 Novembre (detăliu curios: fie-care numěr al acestui ḍiar are 52 de pagine) publică portretul lui Popovici și un articol intitulat: Cum Popovici studiază un rol, articol în care cetim următórele:

Dl Popovici este un muncitor harnic și totodată și un cugetător. Alaltăeri când zăpada îi bătea ferestrele și-a lăsat pianul și cântecele lui Schuman ca sě ne spună cum își crează rolurile.

„De sigur — începe artistul — toți suntem familiari cu cele douě scoli dramatice, una care-'ți spune sě te uiți cu totul și cealaltă care'ți prescrie sě fii totdeuna stăpân pe tine însuți. In tótă cariera mea prefer sě urmez scóla cea dintâiu. Omul trebue sě scóță din el tot ce cere rolul, cu riscul chiar de a-'l sdrobi. Cariera mea sciu că va fi cu ḍece ani mai scurtă decât dacă m'ași fi menajat, dar prefer o carieră mai scurtă, dominată însě de punctul meu de vedere. In Lohengrin, Telramund are momente în care după-cum s'a întêmplat la Bayreuth el este literalmente obligat sě-și smulgă vocea prin masa combinată a corului și a orchestrei.

„De sigur același lucru și în representația nóstră din America, afară numai că masa nu este așa de mare. Cum cine-va simte într'o astfel de dramatică situație așa trebue sě mérgă. Acestea sunt momente în care nu se póte da înapoi. Urěsc pe cântăreții cari se rețin. D-na Klafsky este o cântăréță, care nici odată nu se cruță. Ea dă tot ce póte și tot ce se cere cu ori-ce sacrificiu.

„Când studiez un rol din punctul de vedere psichologic, mě întreb mai întâi dacă personagiul este dela Nord sau dela Sud, căci pe acest fapt se întemeiază o cestie de prima importanță: temperamentul. Dacă personagiul este istoric, atunci cetesc și studiez tot ce se referă la acel subiect. Opera în sine de sigur o studiez cu deaměnuntul ca sě înțeleg de d'intregul atât persóna ce am sě represint, cât și celelalte personage din piesă.

„Cele mai bune roluri ale mele sunt wagnerianele și lor le-am devotat cariera mea. Imi place Meyerbeer și Verdi. Nelusko în Africana îmi place mult, dar rolul meu favorit este în Corabia fantomă. Imi pare rěu, că nu voiu avea ocasia sě cânt acest rol în Chicago, deși voiu avea ocasie sě cânt marea scenă dela început Duminecă séra la Teatrul Schiller, dar numai cu acompaniament de piano.

„Telramund are de sigur un cusur, nu este simpatic, căci simpatia este tot timpul pentru Elsa și Lohengrin. De aceea efectul ce-l produc în acest rol îmi face o deosebită plăcere.

„De obiceiu cântăreții represintă pe Wolfram din Tannhäuser prea efeminat. Wagner nu s'a gândit sě-l facă slab, cum îl interpretézǎ atâția cântăreți italieni și germani. De sigur Wolfram se imolézǎ pe sine însuși, dar rěmâne tot bărbat. Noi, cântăreții, avem o slăbiciune. Nu ne oprim când ar trebui. Nu putem judeca despre noi înșine. Cu cât cântărețul îmbětrânesce, cu atât crede, că póte sě cânte mai bine“.

II.

Mai sus am arětat ce spun ḍiarele importante din America despre baritonul Popovici. Continuăm.

Tot în „Chicago-Tribun“ cetim următórele:

„Popovici, unul dintre cei doi mai mari cântăreți wagnerieni ai ḍilei, are o intensitate egală cu a d-nei Calvé, cu deosebirea, linia bărbătéscă. Cu un cuvênt tóte scirile rĕspândite sunt pure scornituri tendențióse și neadevĕrate; nici vorbă de schimbarea sancțiunei pragmatice, nici vorbă de schimbarea ordinei în succesiunea pe tron.

* * *

Din incidentul, că alaltăieri a venit la Pesta și ministrul de esterne, contele Goluchowski, „Budapesti Hirlap“ inventéză o mulțime de comentarii și preîngrijiri, că adecă el a venit, ca sĕ ia parte la pertractările pentru pactul economic, o cestiune, care nu cade în sfera lui de activitate; fóia unguréscă merge atât de departe, încât îl numesce și cancelar.

De aici sĕ vede, cât de mult i-ar plăcea foii din Pesta, sĕ n'aibă Ungaria nimic comun cu Austria. Pare, că uită cu desăvârșire, că contele Goluchowsky e ministru comun de esterne si în acéstă calitate el e în Pesta tot așa de acasă, ca și în Austria; ce-i drept, n'are vot direct în pertractările pactului, dar ori când sĕ póte informa dela colegii sĕi de stadiul, în care au ajuns lucrările lor. Prea mare oróre are „Budapesti Hirlap“ de ministrii austriaci!

* * *

In sĕptĕmâna trecută s'au respândit două svonuri de tot caracteristice: Mai întâi, că s'a încheiat o alianță ofensivă între Rusia și Turcia, al doilea că puterile mari ar voi, sĕ împartă Turcia. Amêndouĕ aceste sciri n'au urmărit decât un scop sensațional; mai tóte foile astăḍi le desmint cu desăvêrșire.

* * *

Principele Ferdinand al Bulgariei s'a întors in țara sa din călĕtoria, ce a întreprins-o la Roma pentru cunoscuta cestiune a trecerei fiului sĕu Boris la confesiunea ortodoxă. Este fapt, că papa nu s'a învoit cu nici un preț, ca Boris sĕ sĕ lapede de confesiunea romano-catolică; s'a îndurat însĕ, a-i promite principelui Ferdinand, că nu va aplica față cu dênsul cele mai severe mesuri obicinuite în astfel de casuri (escomunicare d. e.) ci va trece peste cas la ordinea ḍilei, ca și cum nu s'ar fi întêmplat. Sĕ ḍice, că acéstă din urmă bunăvoință a papei este de a sĕ ascrie grelei situațiuni politice, în care sĕ află de present principele Ferdinand. Intr'adevĕr că situațiunea nu e tocmai ușóră. Reîntors principele Ferdinand trebue sĕ sĕ pronunțe înaintea poporului. Amênarea pronunțării ar irita mult pe poporul bulgar, care întreg e ortodocs și aștéptă, că domnitornl lui sĕ-și implinéscă promisiunea. In cas de refus, s'ar produce de sigur o mișcare periculósă, care s'ar putea îndrepta chiar în contra lui Ferdinand! dacă Bulgaria ar rĕmânea ér fără principe, atunci cestia orientală s'ar aprinde de nou și astfel s'ar periclita și pacea europénă.

Totul depinde deci dela hotărîrea lui Ferdinand Unele foi comunică sub tótă siguranța scirea, că nici vorbă nu mai póte fi, moștenitoriul Boris va trece sigur la confesiunea ortodocsă. O telegramă ḍice, că țarul Rusiei a și primit sĕ-i fie naș; prin urmare lucrurile sunt ca și făcute.

Noi ne bucurăm, că poporul bulgar ține așa de tare la ortodocsia lui; i sĕ cuvine laudă și onóre. Ne bucurăm, că un principe moștenitor, fie el și bulgăresc, primesce ortodocsismul. Nu înțelegem însĕ pe așa poreclitul *vicarius dei* din Roma, cum de nu sĕ învoiesce cu nici un preț, ca un romano-catolic sĕ-și lapede legea sa, *dar* de altă parte scrie enciclici către ortodocși, ba trimite misionari interni, chiar d'intre români, pe cari îi plătesce cu bani scumpi, pentru ca sĕ seducă sufletele ortodocse, ca sĕ tréca la catolicism. Unde e logica papei? Noi ḍicem, că bine face, că nu permite, ca un romano-catolic sĕ-și părăséscă legea lui: dar el, de ce nu dice și nu recunósce, că și noi ortodocșii avem sfênta nóstră lege, pe care una cu capul nu o lăsăm, și cá el comite o crimă nescusabilă atunci, când seduce ómeni d'ai noștri, români, și-i trimite printre noi, ca sĕ facă proselitism. Ar trebui sĕ înțelégă odată, că dl Christos a ḍis: Ce ție nu-ți place, altuia nu face!

Crisa „Institutului Tipografic“ terminată.

Membrii comitetului central al partidului național desființat, s'au întrunit Sâmbătă în ședință plenară ca sĕ decidă in mod definitiv cestiunea de avere a partidului.

Când scriem acestea „Tribuna“ n'a apărut încă ca din ea sĕ scótem sciri esecte despre cele petrecute în sinul comitetului, a trecut la mijloc o ḍi întrégă însĕ, o Duminecă chiar, când ómenii au timp mai mult a se ocupa cu cestiunile altora și am aflat și noi destule amĕnunte de ale întrunirei, cari credem, că sunt destul de esacte, ca sĕ putem informa pe publicul nostru, reservându-ne a rectifica eventualele greșeli, după-ce va apărĕ organul partidului.

După cum se vorbesce prin cercurile din Sibiiu, presenți au fost domnii: Patriciu Barbu din Reghin; Dr. D. P. Barcian și D. Comșa din Sibiiu, Iuliu Coroian din Cluș; Nicolau Cristea din Sibiiu; Gherasim-Domide din Rodna veche; Dr. Vasile Lucaciu din Șișești; Dr. T. Mihali din Dej; Rubin Patiția din Alba-Iulia; George Pop din Băsesci; Dr. G. Popoviciu din Lugoș; Dr. I Rațiu din Sibiiu; B. Rațiu din Făgăraș; A Suciu din Arad; Dr. G. Tripon din Bistrița și dl Veliciu din Chișeneu.

Părintele Mangra, carele nu póte lipsi de nicăiri, încă era pe aici, dar firesce, numai pe după culise.

Este sciut, că în întrunirea din 11 Ianuariu, membrii Dr. Barcian, Comșa și Fodor își dăduse demisiunea din comitet, ér N. Cristea se dechiarase în „Tribuna“, că se retrage de pe terenul politic.

Se ḍice, că Dr Rațiu pe acesti 4 nici nu i-a învitat la acéstă întrunire, ér față de dl Cristea, care nu demisionase din comitet, la urmă totuși a făcut escepțiune, și o ḍi inainte de întrunire l'a învitat în persónă; dl Cristea însĕ s'a dechiarat, că se consideră ca eșit din comitet și nu va participa la ședință.

Primul obiect al ședinței a fost actul de abḍicere a dlor Dr. Barcian și soții.

Dr. Lucaciu a făcut propunerea ca abḍicerea sĕ nu se priméscă și sĕ se învite respectivii domni sĕ participe la ședință.

Acésta propunere s'a primit cu majoritate de un vot și dd. Dr. Barcian Comșa și Cristea s'au învitat la ședință, ér dlor au primit învitarea și au participat.

Era și lipsă de dênșii, ca sĕ sprijinéscă pe agentul lui Brote pe dl Dr. Lucaciu, căci fără ei rĕmânea numai cu dl A. Suciu.

După acésta s'a pus la pertractare cestiunea Albini.

Sub durata ședinței s'a presentat și dl T. L. Albini în sinul întrunirei și a dechiarat, că: recunósce, că „Institutul Tipografic“ nu e averea lui, ci a partidului; că este gata sĕ dee o dechiarațiune; că se învoiesce ca institutul sĕ tréca în proprietatea dlui Dr. Rațiu, dacă acesta va sista procesul și va dechiara, că pentru trecut nu forméză nici o pretensiune contra lui; că: ar fi dat dechiarațiunea acésta și la început, *însĕ la spatele lui au stat membri din comitet, cari l'au îndemnat sĕ faca ceea ce a făcut.*

Acésta dechiarațiune s'a primit din partea tuturor, după aceea T. L. Albini s'a dus la notariul public și acolo a dat dechiarațiunea act notarial, dl Dr. Rațiu din partea sa a primit dechiarațiunea și a dechiarat și el că prin asta sĕ curmă procesul, și contra lui T. L Albini nu mai are nici pretensiune.

Terminată acéstă afacere, s'a pus la ordinea ḍilei cestiunea triumviratului de aici: Albini, Duică, Rusu-Șirianu, și a triumviratului din Bucuresci: Brote, Albini Popovici, și s'a decis, că:

Albini și Duică nici într'un cas nu mai pot fi primiți în serviciul institutului tipografic.

Pe Russu-Șirianu însĕ dl Dr. Rațiu, dacă vrea, îl póte aplica ca colaborator la foi sub supraveghiarea șefului, sub condițiunea. ca acela *sĕ céră în colónele „Tribunei“ scuse dela Dr. Rațiu și dela public* pentru atitudinea sa necorectă de până aci.

Ér cu privire la „ecsilații“ de bunăvoie: Brote, Albini și Popovici, s'a decis ca *sĕ se curme cu ei ori-ce legături,* și ca ei sĕ nu se considere de comproprietari ai Institutului tipografic.

Acestea sunt în esență memorabilele concluse ale întrunirei de Sâmbătă.

Ce va face Russu-Șirianu? nu se scie.

Unii ḍic, că el este în stare sĕ priméscă și rolul umilitor, ce din grație i s'a reservat; alții însĕ ḍic, că nu va cuteza sĕ priméscă, pentru-că în casul aceia colegii sĕi întru renitență: Duică și Albini l'ar tracta ca pe un *trădător,* pentru-că *el i-a pus la cale și pe ei sĕ facă ce au făcut.*

Tóte conclusele s'au luat cu 11 voturi contra 5, ér acele 5 au fost alui Dr. Lucaciu, Suciu, Cristea, Dr. Barcian și Comșa.

Étă la ce s'a redus agitația pătimașă a Drului Lucaciu pentru Brote.

Am avut noi drept óre când am ḍis, că: *Dr. Lucaciu s'a sinucis?*

Dar dd Cristea, Barcian și Comșa cred óre că au înviat atunci, când de nou au primit sĕ sporéscă suita drului Lucaciu către prăpastie?

Se înșală dacă cred acésta.

Presupunem despre partidul național, că și-a deschis ochii deja, și nu se va mai juca de-a „baba órbă“.

„Vii cu vii, morții cu morții“ ḍice un vechiu proverb românesc.

La cestiunea salarisărei protopresb. și preoților nostri.

O serie de articoli s'a scris în materia acésta și cred, că cuvêntul meu nu va fi cel din urmă, — dovadă de însĕmnătatea cea mare a cestiunei făcută atât de actuală prin legile estra-liberale a le și mai estraliberalului guvern magiar.

La început s'a pus în discusiune numai dotațiunea protopresbiterilor fiindcă pe dênșii i-a atins mai simțitor acestea legi , prin stergerea ședulelor dela cununii, decretată de Măritul nostru congres național-bisericesc și prin prescurtarea venitelor dela divorțiuri, cari erau până acum aprópe singurul isvor de venite pentru protopresbiteri. Domnii, cari au scris articli mai pe urmă la acésta cestiune au încopciat de ea și pe cea a salarisării parochi-

că este de o inteligența mai înaltă. Dar este acelaș fel de geniu, magnetic și pitoresc. Popovici este mai mult decât o personalitate, el este un actor. El póte sĕ ia un rol pe care-l reflectéză natura lui și póte sĕ rĕspundă la ecsigențele caracterului ce înfățișéză“.

Același ḍiar, în numĕrul dela 20 Novembre, sub titlul „Este sara lui Popovici“, Telramund al sĕu în Lohengrin dovedesce marea lui putere, spune următórele:

Audiența, care a ascultat pe Lohengrin sara trecută, a fost numerósă și cu desĕvêrșire wagneriană, neaplaudând decât la sfârșitul actului, dar atunci cu frenesie. Când cortina a căḍut după al doilea act și prin cipalii artiști au fost chemați la rampă, Popovici a fost primit cu Vivat și esplosie de aplause, directorul Damrosch fiind chemat, a venit între Behrens și Popovici. Suriḍênd, s'a întors către acesta și 'i-a strâns mânile cu căldură ca sĕ-i arete cât aprecia jocul seu. Și a fost un nobil joc. In suvenirul acestei representanții figura lui Popovici rĕmâne cea mai vie în memorie. Aséră a fost un nou Telramund, Telramundul lui Wagner. Cu o declamațiune escelentă și cu un fisic care-i permite sĕ înfățișeze rolul cu cea mai mare esactitudine, dl Popovici a realisat o personificație cum nu o póte concepe decât un adevĕrat mare artist. El este în special elocuent în espresia feței“.

Articolul continuă lăudând puterea de muncă și perfecțiunea baritonului Popovici și conchide spunênd, că atât cântecul cât și jocul rolului Telramund nu pot sĕ fie egalate de nimeni în generația nóstră.

Este firesc ca ḍiaristii americani sĕ fie doritori sĕ dea cetitorilor lor ceva detalii despre viața cântărețului favorit. Astfel ni se povestesce viața dlui Popovici, în care nu se uită a se spune, că ceea ce l'a împins sĕ ia cariera operei germane a fost sfatul reginei României, Carmen Sylva, care l'a auḍit într'un concert la Sinaia.

Dl Popovici nu uită se amintéscă numele primului sĕu profesor dnul G. Ștefănescu. D-sa arată, că a refusat sĕ cânte la opera din Paris, ne voind sĕ cânte rolurile wagneriene în franțuzesce și conchide spunênd:

„Sunt singurul Român, care am luat cariera operei germane. Ceilalți și-au ales opera italiană. Avem buni cântăreți în România și ei au temperamentul cald meridional. Regina României, căreia îi datoresc alegerea carierei mele, în totdéuna me acompaniază când cânt la Sinaia. Ea e o escelentă acompanianistă și avem programe lungi de Schubert și de Schumann împreună.

„Sunt fericit, că regina României este așa de admirată și de cunoscută în acéstă țéră și că eu, un Român, sunt cel dintâiu care cânt aci operile lui Wagner în nemțesce, căci cariera germână este cea mai mare“.

Un alt ḍiar din Chicago, „Chicago Evening Post“, dela 19 Novembre, vorbind de Popovici, spune:

„Popovici aparține rasei cântăreților gigantici cu tinĕrul Reszke, Lassalle și Plancon. El póte sĕ se lupte cu cel mai bun dintre ei. O voce sonoră, întinsă, admirabil adoptată cu declamația lui Wagner, un stil magnetic și o înfățișare, care sugeréză devotamentul și eroismul, sunt însușirile lui Popovici. El, de sigur, este cel mai tare din trupă“.

Ḍiarul „Enguirer din Cincinnati, dela 14 Novembre, vorbind de Popovici, ḍice, că în rolul sĕu el a fost personificarea cea mai puternică, cea mai artistică și cea mai dramatică ce s'a vĕḍut vre-odată.

Ḍiarul descrie cu cea mai mare căldură interpretarea plină de viață a lui Popovici și spune, că a fost astfel cum a putut s'o viseze Wagner însuși.

Tot astfel ḍiarul „Chicago Dispatch“, din 20 Novembre spune, că aplausele pentru Popovici, care a fost punctul culminant al representației, s'au transformat în ovațiuni.

„Chicago Times-Herald“ dela 20 Novembre nu este mai puțin entusiast și, vorbind de ovațiunile, care s'au făcut lui Popovici, ḍice, că nici odată o onóre n'a fost mai drept atribuită.

„Chicago Evening Post“ dela 20 Novembre mai spune despre Popovici următórele:

„Vocea lui Popovici este caldă și flexibilă. El are temperant și este genial; are o sensabilitate adêncă, un sentiment întins și o pasiune covârșitóre. Metoda sa pare a fi un lucru născut din propria sa natură și nu prea mult modificată de artă. Omul acesta are o energie și o putere masivă, care amintesce pe Salvini. Ceea ce miră mai mult publicul este supremul natural al interpretării. Artistul este pierdut în rolul sĕu. Interpretarea întrégă este de o nespusă măreție“.

lor şi acésta cu tot dreptul, deóre-ce chipul cum sunt salarisaţi şi ace-tia de present, numai de invidiat nu e. Românul ḑice: „In tot binele este ceva rĕu şi în tot rĕul este şi ceva bun.“

Fórte puţin bine póte fi şi în nóuele legi bisericesci şi acest puţin bine s'ar putea reduce numai la unica împregiurare, că s'a făcut adecă atât de actuală cestiunea salarisării protopresbiterilor şi preoţilor nostri căci putêndu-se deslega acésta problemă în chip mulţumitor, ar da un nou şi puternic avênt întregei prosperări a bisericii nóstre.

Unde ar fi clerul şi poporul nostru, dacă şi măcar numai de 20 30 ani s'ar fi salarisat corĕspunḑĕtor preoţimea nóstră Sigur, că dacă nu înaintea — dar cel puţin pe o tréptă cu cel mai înaintat cler şi popor din patria nóstră. Find salarisaţi preoţii conform posiţiei lor n'ar fi fost necesitaţi a alerga la cósă, sapă etc. ca sĕ-şi câştige pânea de tóte ḑilele pe acest câmp atât de chinuit pentru un preot, care doresce, ba are sfêntă datorinţă de a promova cultura şi moralitatea poporului, ci i-ar fi fost dată posibilitatea a sta ḑiua-nóptea în serviţiul bisericii şi neamului lor. Nu zic, că preotul sĕ nu se ocupe absolut de economie, că el şi pe acest teren are de a premerge cu esemple bune poporului, care încă e silit în favorul sĕu a ţinea pas cu alte naţiuni în marea evoloţiune economică a timpului nostru; vréu numai a constata, că fiind preotul silit a trăi numai din economie, comerciu etc. mai uşor cade în ispita materialismului, în detrimentul chemării sale de păstor sufletesc şi învĕţător a parochienilor sĕi.

Óre nu slaba dotare a preoţilor e causa rĕmânerii îndărăpt a clerului si poporului nostru? Ba da, căci altfel nu s'ar ivi necesitatea a institui de paroch în multe parochii indiviḑi cu o cualificaţiune de tot minimală, nu s'ar fi făcut la finea seclului luminilor rugări în sinodul archidiecesan ca cea a sinodului protopresb. din Haţeg pare mi-sĕ în anul trecut şi nu am avea la cursul teologic tineri atât de puţini cu testimonii de maturitate ca în anii din urmă. La teologiile altor confesiuni se îmbulzesc tinerii cu maturitate — cu mai puţină pregătire nici că sĕ admit, — ér noi ne bucurăm dacă putem avea în câte un curs teologic 2—3 din clericii nostrii câte cu 7—8 clase gimnasiale şi şi acestia adesea numai vocaţiune nu au pentru cariera de preot, sunt însĕ constrênşi din lipsa de mijlóce a îmbrăţişa acéstă carieră, fiind ascultarea teologiei mai puţin costisitóre decât ale altor faculăţi pentru cari ar avea póte mai bună înclinare. Tristă constatare, dar adevĕrată.

Nu cred, că va constata cineva contrarul, că adecă nu slaba dotare a preoţimei ar fi causa, că nu avem mai mulţi preoţi cu o cultură mai superióră; deci regularea salarisărei preoţimei sĕ mai póte amêna numai în contul prosperării bisericii şi poporului nostru în special în timpul de acum.

Critica stare a dotaţiunei prototopresbiterilor, s'a discutat mai mult şi e constatat, că este şi acésta o cestiune neamânaveră. Rĕmâne numai a ne da după putinţă seama, că cine va putea şi ar fi chemat mai cu deosebire a efeptui mai bine şi mai cu înlesnire acéstă reformă a salarisărei funcţionarilor bisericesci, căci păstrarea, cruţarca îndoită şi cornele plugului recomandate de părintele protopresbiter Maneguţ deşi sunt fórte bune principii, totuşi nu sunt în stare a asigura subsistinţa preoţimei şi a atrage tineri cu mai multă pregătire pe cariera preoţéscă. Alt espedient nu este decât ca acésta radicală reformă sĕ o îndeplinéscă poporul nostru, fondurile eparchiali sau statul.

Poporul? Dar acesta e absolut impotinte faţă de o reformă atât de mare. Multele dări a le căror numĕr póte nici un ministru unguresc de finanţe nu'l scie, 'l-a sleit într'atêta, că al mai îngreuna şi cu o salarisare corĕspunḑĕtóre a preoţilor şi protopresbiterilor ar fi identic cu al depărta şi mai mult de biserica şi neamul lui şi a'l face sĕ decadă şi mai tare dela moralitatea lui, care singură numai asigură esistenţa unei naţiuni şi a unui stat. E constatat cu câtă greutate plătesce el şi numai puţinul bir preoţesc — o ferdelă de bucate şi o zi de lucru — care în celea mai multe parochii e aprópe singurul venit — dotaţiune — al preotului. Poporul e bun şi ascultător de preotul seu. Când vine însĕ timpul ca sĕ-i plătéscă birul sau ceva tacsă pentru botez, înmormêntare etc. de odată sĕ schimbă situaţiunea: preotul e rĕu, neîngăduitor, trăgăuş etc. şi cei ce pescuesc în tulbure, şi află cea mai bună ocasiune a înstrĕina pe popor de preotul sĕu Intrebat fiind un preot, că ce venit are dela parochienii sĕi a dat următoriul rĕspuns cam sarcastic dar fórte adevĕrat: „o merţă de goz şi o ḑi de ruşine.“ Şi în adevĕr, poporul mai pretutindinea e dedat a sĕ plăti de preotul seu ca Cain, cu ce are mai rĕu din rodurile sale; ér când îi face ḑiua cea de lucru, aevea îi lucră ca'n „clacă“, după ce însuşi preotul are de a se ruga din casă 'n casă în fie-care diminéţă pentru de a-şi căpăta 2—3 lucrători, cari încă-i lucră mai mult de „pomeană“ decât din simţ de datorinţă. A recurge pentru încassarea birului la organele administrative însémnă a-ţi înstrĕina poporul şi mai tare şi a-i te face urgisit şi nesuferit. Aflându-şi încă poporul şi „buni sfătuitori“ în nisce funcţionari netrebnici sau în conducĕtori şi credincioşi „nazarineni“ cari acum cutrieră ţara spre a-şi câştiga aderenţi a-i sectei lor cu fel de fel de cuvinte ademenitóre şi înşelătóre, sĕ nu sĕ mire nimeneă dacă poporul de odinióră moral şi religios se va mulţumi aḑi numai cu „căsătoria civilă“, mâne 'şi va înmormênta mortul fără preot, căci legea nu'l deobligă a-şi face înmormêntarea cu preot, ci numai ca cadavrul sĕ nu'l ţină neîngropat mai mult de 48 óre şi poimâne se va mulţumi numai cu însciinţarea casului de naştere la conducĕtorul de matricule, fără a mai şi boteza pe noul născut cu preotul, căruia ar trebui se-i plătéscă pentru botez tacsa îndatinată. — Astfel dar, din principiu moral, naţional şi economic poporul trebue cruţat cu ori ce preţ dela acéstă reformă.

Cine dar sĕ doteze preoţimea?

Eparchiile? Nu! Acestea tot asemenea nu pot, că nu dispun de asemenea fonduri. Puţinele fonduri ce sunt tóte 'şi au destinaţiunea lor tot aşa de reclamată de împrejurări ca şi dotarea preoţimei.

Am vĕdut când cu salarisarăa învĕţătorilor. Legea statului pretinde, 300 fl. pentru un învĕţător, salar de altfel destul de moderat şi totuşi Eparchielor nu le-a succes al asigura nici acesta chîar pe lângă cea mai mare bună voinţă. Chiar apelul făcut la popor nu a avut resultatul dorit, de a crea un fond din care sĕ se completeze salariele date de parochii 'ca se ajungă minimul pretins de lege. Pentru dotarea păeoţimei ar trebui o sumă neasemênat mai mare, dacă numai nu s'a reduce protopresbiteratele şi parochiile la jumĕtate, cea-ce încă numai în favorul bisericei şi a poporului nu ar fi.

Intre astfel de împregiurări grele pentru eparchiile şi poporul nostru n'ar fi óre chemat statul a sĕ îngriji de asigurarea subsistinţei preoţimei?

Statul? Ba da! El are singur datorinţa a sĕ îngriji de dotarea preoţimei cu atât mai vêrtos, că însuşi statul a creat şi greutăţile de subsistinţă a preoţimei prin legile sale politice-bisericesci. Preoţii sunt apostolii propovĕduitorii a-i moralităţii. Moralitatea şi religiositatea sunt temelia cea mai solidă a ât a naţiunilor cât şi a statului. Prin urmare guvernul ar trebui însuşi sĕ se îngrijéscă de subsistinţa preoţimei, care necontenit sĕ ostenesce la întărirea statului prin moralitate şi religiositate. Esistinţa de o mie de ani a statului nostru ar trebui sĕ fie un memento puternic de religiositate şi moralitate în ochii guvernului.

Deci în vêrtutea serviţiilor ce le-a adus şi le aduce preoţimea statului, în vêrtutea numĕrului credincioşilor nostri şi a milionelor de fl. ce acestia le varsă an de an în visteria statului, biserica nóstră nu trebue sĕ cerşiască ci în cel mai strict înţeles al cuvêntului *sĕ pretindă* dela stat salarisarea corĕspunḑĕtóre a protopresbiterilor şi preoţilor nostri.

„Sunt vremile critice şi grele“, zic unii, „nu e timpul sĕ încercăm aşa ceva acum“. De ce nu? „Vremile“ ómenii le fac. Óre dacă vom sta noi amorţiţi şi numai „din tufă“ vom urmări schimbarea „vremilor“ nu sĕ vor schimba acestea în şi mai „grele“? Veniva şi aşteptavom sĕ vină guvernul dela sine şi sĕ ne dee ceva? Ar fi o politică cam riscată. Va cere guvernul contra serviţii dela preoţime? Nu cred, pentru că dór' numai nu va pretinde sĕ predicăm în biserică unguresce s'au sĕ purtăm în loc de reverandă „diszmagyar“. Ne va judeca pentru acţiunea nóstră politică? Acésta şi astfel sĕ va reduce numai la alegerile parlamentare după cassarea autonomiei comitatelor şi a comunelor. Apoi dór' nu vom sta nici noi în veci în passivitatea, de care numai bucura sĕ pot adversarii nostri.

Va veni timpul şi încă póte în curênd, că prin legea nóuĕ sĕ va garanta curăţănia şi libertatea alegerilor, sĕ va reduce censul electoral şi dór' ne va fi şi nóuĕ posibil a ne ridica vocea în parlament contra nelegiuirilor. Legea pentru reducerea censului electoral şi legea pentru iudicatura curială în cestii electorale sĕ va întrupa cu atât mai curênd, cu cât sunt reclamate imperios acestea legi nu numai de naţionalităţile nemagiare dar însuşi de o partidă considerabilă a naţiunei privilegiată, de cea naţională a contelui Apponyi. Ce-i drept acestea legi sunt o ruşine pe statul nostru, căci dovedesc, că la noi a fost păn'acum totul intors pe dos, aducerea lor însĕ totuşi sĕ va întêmpla şi din consideraţiunea de mai sus, căci în fine guvernul trebue sĕ împace în ceva chip şi pe Apponyi, care-i face mari greutăţi în mersul lui fals liberal.

Sĕ aşteptăm până se vor schimba „vremile“, până va veni la cârmă un guvern mai drept nu ar fi consult, ca şi a aştepta cu tóte justele nóstre postulate până ni se va reda din bună voe „Autonomia Transilvaniei“. De sine nu va veni nici un guvern magiar a ne da nimic nici odată.

Şi în fine încă ceva. Drept vorbind canónele bisericesci nici nu permit preoţimei a sĕ mesteca în treburi lumesci“, a face atâta politică câtă ne-ar impune canónele Slavici-Brote-Lucaciane. Dacă însĕ timpul a adus cu sine, ca în interesul conservării naţionale a poporului nostru preoţii sĕ dee sfaturi bune credincioşilor şi în cestiuni politice, — salarisarea dela stat numai bine ne-ar aduce şi étă de ce: Poporul nostru este bun şi ascultător numai de dat nu dă bucuros. Când odată el nu ar mai plăti direct pe preotul, acesta ar avea mai mare influinţă asupra lui, sfaturile lui ar fi bine ascultate şi urmate şi legătura de aprópe dóuĕ mii de ani dintre popor şi preot s'ar mai întări. Nu înţeleg ca preotul sĕ ţină discursuri politice bombastice în meetinguri de stradă, are el mai bună ocasiune acasă în parochie de a da sfaturile bune poporului pe tóte terenele. Deci contra servicii, cari sĕ accelereze magiarisarea nu póte aştepta guvernul dela preoţimea nóstră; de altfel magiarisarea e o utopie în veci nerealisabilă la poporul nostru, care are o consciinţă naţională mai desvoltată ca ori şi când.

Că totuşi cu ce condiţiuni ar dota statul preoţimea nu putem sci prin urmare nici nu ne putem pronunţa asupra lor. Acceptarea sau respingerea lor cade în competinţa factorului care ar negoţia în afacere cu guvernul. Şi chiar condiţiunile sĕ fie înacceptabile şi pertractările sĕ nu ducă nici la un resultat favorabil, totuşi încercarea n'ar fi de prisos.

Organul competent, care sĕ tracteze cu guvernul cestiunea nu póte fi altul, decât congresul nostru naţional-bisericesc. Afacerea privesce întroformă preoţimea din tóte trei eparchiile nóstre. In congres sunt representate tóte trei, ér deputaţi acestui congres sunt flórea inteliginţei şi clerului nostru, — deci numai dela acéstă înaltă corporaţiune póte sĕ se aştepte deslegarea acestei probleme, care este atât de ponderósă şi urgentă, că ar merita sĕ se ocupe cu ea chîar în o sesiune estraordinară măritul nostru congres naţional-bisericesc.

Resumând acum celea ḑise mai sus constatăm că: prin întroducerea legilor politice-bisericesci s'a făcut aprópe imposibilă subsistinţa nu numai a protopresbiterilor ci şi a preoţilor nostri. Cestiunea salarisării lor e neamânanaveră şi nu se póte separa una de cealaltă. Poporul nostru nu póte îndeplini acésta reformă şi nici nu e consult a'l forţa la acésta din punct de vedere moral, naţional şi economic. Eparchiile n'au mijlócele şi fondurile necesare spre acest scop. Deci numai statul singur e chemat şi îndatorat a sĕ îngriji de dotarea preoţimei. Factorul cel mai competent, care sĕ se ocupe mai deaprópe cu cestiunea e congresul naţional-bisericesc, care ar fi de dorit a sĕ întruni în sesiune estraordinară.

V. T. Bălcescul.

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“, organul Asociaţiuneii transilvane pentru literatura română şi cultura podorului român, Nr. I—II Sibiiu, Ian.—Febr. 1896. Anul XXVII. sub direcţíunea Dlui Dr. C. Diaconovich cu armătoriul sumar:

„Mutatis Mutandis“, (Asociaţiunea şi organul ei.) — „Pomul de Crăciun“, de Dr. P. Span. — „Dr. G. Weigand“, de Dr. E Dăian. „Documente“, ref. la ist. lui Michaiu Vitézul. — „Rhaeto-Romanii“. — Economiĕ: „Compasul românesc“. „Raportul camerei de comerciu şi industriă din Braşov.“ — „Merceologia şi Technologia“. — „Insoţirile de credit (Reiffeisen.) — „Bibliografiă: „România agricolă.“ — Sciinţă, Literatură şi Artă: „Cea mai nouĕ descoperire“. — „Plugari pe scenă“. — „Biblioteca Bruchenthal“. — „La Hongrie millenaire.“ — „Populaţiunea monarchiei nóstre.“ Ḑiaristica în România.“ — „G. Dima.“ — „Reviste (I. „Ateneul Român“, II. „Archiva“.) — „Bibliografiă: „Monografia comunei Orlat.“ — Astra: „Dr. G. Weigand“. — „Dela scóla de fete“. — Emke: — „Poveşti din popor.“ — Partea oficială: „Către inteliginţa română“. — „Invitare la prenumeraţiune.“ — „Autorii „Enciclopediei romåne.“ — „Proces verbal din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane, ţinută la 2 Ianuariu 1896.“ — „Rectificare“.

Preţul abonamentului: pentru Austro-Ungaria 6 corónе, pentru strĕinătate 10 franci. Membrii Asociaţiunii o primesc gratuit

Recomandăm publicului român cu tótă căldura acest organ de publicitate al Asociaţiunii nóstre culturale.

Nr. 1075—895 [5] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Guşteriţa în sensul resoluţiunii Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 28 Novembre 1895 Nr. 8069, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia destinată pentru atari publicaţiuni „Telegraful Român“.

Emolumentele pe lângă locuinţa parochială corĕspunḑĕtóre cu cele trebuinciόse la purtarea economiei de câmp, a porţiunei canonice de 21 jugĕre arătoriu şi fênaţi, calculate la olaltă dau un venit anual de 403 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea de a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în persónă în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi cualificaţiunea în practica acelora unde vor primi şi informaţiuni mai detaiate.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sibiiului:

Ioan Papiu,
protopresb

„ARDELEANA“, institut de credit şi economii, societate pe acţii.

Nr. 5/1896. [7] 1—1

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai societăţii, se învită, în vîrtutea §-lui 18 al statutelor, la a

X-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Orĕştie la **20 Februarie 1896 st. n. la 2 óre după améḑi** în sala cea mare din casa proprie (Piaţa-mare Nr 2), cu următoriul

Program:

1. Raportul anual al Directiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decisiune asupra compturilor anuale.
4. Împărţirea profitului curat.
5. Ficsarea preţului biletelor de presenţă pentru anul viitor.
6. Alegerea alor 2 membri în Direcţiune.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
8. Eventuale propuneri făcute în temeiul § 28 din statute.
9. Esmiterea alor 2 acţionari, pentru verificarea procesului verbal, încheiat în adunarea generală.

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunare, sunt poftiţi a-'şi depune acţiile şi documentele de plenipotenţă la cassa institutului cel mult până la 19 Februariu a. c. st. n. 12 óre antemeridiane.

Din şedinţa plenară a direcţiunii institutului, ţinută la 11 Ianuariu 1896 stilul nou.

Iosif de Orbonaş m. p.,
preşedinte.

Dr. **Ioan Mihu** m. p.,
director-esecutiv.

Contul bilanţului.

Active:

Cassa în numĕrar		fl. 7842.03
Efecte publice		„ 40.537.10
Efectele fondulni de pensiune		„ 9760.09
Efectele fondului de zidire		„ 1000.—
Împrumuturi pe cambii cu giranţi		„ 410 317.68
Împrumuturi pe cambii cu acop. hip.		„ 208.635.62
Împrumuturi pe hipotece		„ 167.837.43
Împrumuturi pe oblig. cu cavenţi		„ 128.808.45
Împrumuturi pe efecte publice		„ 770.—
Realităţi	fl. 32.778.82	
după amortisare	„ 163.82	„ 32.615.—
Mobiliar	„ 604.80	
după amortisare	„ 60.48	„ 544.32
Diverse conturi debitóre şi inter. rest.		„ 19.627.27
		fl. 1,028.294.99

Pasive:

Fonduri proprii:		
Capital social:		
2000 acţii á fl. 50	fl. 100.000.—	
Fond de reservă	„ 55.257.01	
Fond de pensiune	„ 9760.09	
Fond. întru acoper. perd. instit	„ 6752.72	
Fond de zidire	„ 1000.	fl. 172.769.82
Avansuri dela banca austro-ungară	„ 22.400.—	
Cambii reescomptate	„ 170.249.25	
Depuneri	„ 628.462.08	
Dividende neridicate	„ 338.26	„ 821.449.59
Interese anticipate pro 1896		„ 10.768.91
Diverse conturi creditóre		„ 1793.09
Profit curat		„ 21.513.58
		fl. 1,028.294.99

Contul profitului şi perderilor.

Spese:

Interese:		
pentru fond. de res.	fl. 2239.96	
„ dep. spre fruct.	„ 30.976.25	
„ cambii reesc.	„ 14.138.97	fl. 47.355 18
Spese:		
a) salarii şi marce de presenţă	„ 7348.30	
b) chirie, potto, tipărituri, diverse	„ 1748.18	„ 9096.48
Contribuţiune:		
directă	„ 3952 99	
de 10% la int. de dep. şi comp. de tim.	„ 3249.34	„ 7202.33
Amortisare:		
din realităţi	„ 163.82	
din mobiliar	„ 60.48	„ 224.30
Profit curat		„ 21.513.58
		fl. 85.391.87

Venite:

Profit transportat din anul trecut		fl. 474.82
Interese:		
dela împr. pe cambii cu giranţi	fl. 37.148 15	
dela împr. pe cambii cu acop. hip.	„ 17.131.59	
dela împr. pe hipotece	„ 14.353.51	
dela împr. pe oblig. cu cavenţi	„ 12.037.25	
dela împr. pe efecte publice	„ 61.69	
dela efecte publice	„ 1812.11	„ 82.544.30
Provisiuni		„ 39.11
Chirie		„ 2333.64
		fl. 85.391.87

Orĕştie, la 31 Decembre 1895.

Iosif de Orbonaş m. p.,
membru în direcţiune.

Nicolau Vlad m. p.,
membru în direcţiune.

Dr. **Ioan Mihu** m p.,
director esecutiv.

Nicolau Vilt m. p.,
prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Orĕştie, la 31 Ianuariu 1896.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Constantin Baicu m. p., **Ioan Lazaroiu** m. p., **Ioan Branga** m. p.,

---

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6.25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.2[illegible]	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		-	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		-	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	-	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7 03	1.58	7.43	12.32
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta da jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Joi, 25 Ianuariu (6 Februariu), 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La cestiunea dotaţiunei protopresbiterilor din archidiecesă.

Contraria juxta se posita magis elucescunt.

În cestiunea dotaţiunei protopresbiterilor s'a scris în fóia „Telegraful Român" mai mulţi articoli, şi e bine aşa, căci numai punêndu-se faţă în faţă diferitele păreri, în urmă póte sě se clarifice mai bine cestiunea.

Îmi permit şi eu dară a-'mi da părerile mele în cestiunea acésta.

E sciut, că lovitura cea mai grea în ce privesce subsistinţa materială, s'a dat protopresbiterilor prin întroducerea legii despre căsătoria civilă. Acésta a fost prima lovitură. A dóua lovitură s'a dat protopresbiterilor români greco-orientali prin conclusul congresual prin care s'au şters şedulele sau licenţiile de cununie, înainte de a fi asiguraţi protopresbiterii de o despăgubire pentru perderea acésta.

Preoţii până acum în privinţa acésta nu se pot plânge, căci nu li s'a luat nimic din mână. Venitul perdut dela buna-învoire li-se rebonifică din estrasele de botez. Prin urmare, ceea-ce nu au perdut parochii din venitele parochiale, nu au perdut nici protopresbiterii în calitate de parochi.

Dar sě vedem acum ce deosebire aflăm între paroch-protopresbiter şi érăşi paroch-protopresbiter în archidiecesa nóstră, în ce privesce parochia ca atare în care e aşeḑat protopresbiterul în calitate de paroch.

a) Sunt parochi-protopresbiteri, cari ocupă parochii de clasa I;

b) Sunt parochi-protopresbiteri, cari ocupă parochii de clasa II:

c) Sunt parochi-protopresbiteri, cari ocupă parochii de clasa III;

d) Sunt parochi-protopresbiteri. cari ocupă atari parochii, care nu încap în cadrul unei parochii de clasa III, pentru-că venitul unei atari parochii nu se urcă la suma de 180 fl., computate tóte accidenţiile de venit parochial de pe un an, pe lângă aceea nu are nici celelalte atribute recerute de a se puté numí parochie. Cu tóte acestea, e şi se numesce parochie

Am ḑis că sunt parochii protopresbiterale, în care venitul parochial nu se urcă la suma de 180 fl. Sě motivez acésta.

Cum sě póte numí parochie acea comună bisericéscă, unde nu e casă parochială, nu sunt clădirile necesare economice, ba până ieri-alaltăieri nici biserică nici scólă — înţeleg edificiile — nu au fost din causa micimei, lipsei, şi sěrăciei poporului, mai venind la mijloc apoi frecările şi certele confesionale, care au avut de urmare proselitismul religios, care a produs în unele locuri cele mai funeste urmări?!

Atari parochii aflăm în archidiecesă ca reşedinţe protopresbiterale, în care protopopul a fost necesitat sě-şi plătéscă dela el cuartirul, sau apoi sě-şi cumpere din puţina lui avere — dacă a avut ceva avere — o biată de casă, unde sě-şi plece capul cu familia lui, ca sě nu umble pe strada oraşului dintr'un loc într'altul, ca sě fie espus după altele şi batjocurei publice, avênd plată anuală 50 ferdele bucate.

Starea acésta faptică în unele locuri o a produs şi arondarea cea nóuă a protopresbiteratelor în archidiecesă, la care s'a lucrat un deceniu şi mai bine.

S'a hotărît în principiu, că reşedinţele protopresbiterale sě fie pe cât értă împrejurările numai la oraşe sau opide, ceea-ce a avut de urmare în unele locuri, că protopresbiterul sau administratorul a fost necesitat sě-şi lase o parochie mai bunicică şi sě se ducă la un oraş sau opid la reşedinţa protopresbiterală, fiind-că aşa au cerut interesele tractului protopresbiteral. Venind aici protopresbiterul-paroch nu a aflat nimic; nu a aflat biserică, scólă, casă parochială, cu un cuvênt nu a aflat pământ nici cât sě poţi acoperí cu palma, şi nu a aflat venit un cruceriu, şi unele, dacă nu ar fi avut venitul ppresbiteral, acum perdut cu totul, după venitul din parochie nu ar fi putut trăí nici trei luni de ḑile cu familia lui.

Arondarea protopopiatelor deci s'a făcut aşa precum e astăḑi, dar a dóua parte din lucrarea arondării protopopiatelor şi totodată cea mai esenţială, adecă sistemisarea unei dotaţiuni pentru protopresbiteri, cu cestiunea acésta nu s'a mai ocupat nimenea, nici consistoriul, nici sinodul archidiecesan, nici congresul, şi proiectul a rěmas proiect, sě împlinesc acum 24 de ani. S'au regulat salarele membrilor consistoriului şi a profesorilor seminariali până la cel din urmă oficial consistorial, de protopresbiteri şi preoţi nu s'a interesat nimenea. Lucrările comisiunilor esmise la anul 1872 în causa regulărei stolei preoţesci, asemenea au rěmas fără resultat, căci până astăḑi nu s'a adus în urma acelor lucrări o uniformitate, cel puţin în privinţa venitelor stolare preoţesci.

Acum, după unele propuneri, ba chiar şi după un proiect publicat în „Telegraful Român" în anul trecut, pe motivul că s'au luat protopresbiterilor venitele, – ar trebui să ne aşteptăm la o nóuě arondare a protopresbiterilor în archidiecesa greco-orientală, la care sě se mai lucre vre-o căţi-va ani prin sinode şi congrese.

Dacă interesele bine pricepute a le archidiecesei, vor cere o nóuě arondare, sě se facă, — cuget însě că la o asemenea lucrare abia de curênd finită, — consecinţele trebuesc în locul prim puse în vedere. A distruge e uşor, a crea e greu. Sunt centre protopresbiterale în archiḑiecesă, la crearea cărora a lucrat nemuritorul Şaguua ḑeci de ani; a purtat procese civile pentru câştigarea drepturilor nóstre perdute, precum: trecerea bisericei, scólei şi a casei parochiale cu realităţile ei în posesiune şi proprietate strěină, — au lucrat următorii Lui, şi acum sě vină un om neespert, şi cu o trăsătură de peană sě distrugă aceea, la ce alţii mult au asudat şi jertfit, asudă şi acum şi jertfesc.

Nu e locul dar nici nu voiesc, ea sě mai împrospetez în memorie versul aeneidic renoind dureri vechi, pentru că cei cari am avut sórtea şi partea a trece prin acel foc de am věḑut proselitismul religios desfăşurat în tótă puterea lui: trecerile în massă a poporului în frunte cu preoţii dela o biserică la alta, comisiunile micste guverniale esmise la faţa locului în asemenea casuri, – astăḑi, după atâta amărăciune sufletéscă, şi după tóte desastrele, ce le-a suferit biserica nóstră în unele locuri, împreună ne bucurăm ca români; greco-orientali ca şi greco-catolici ne bucurăm că am trecut preste acele vremuri de ispită şi nu am perit; şi astăḑi împreună lucrăm la binele, consolidarea şi înaintarea poporului nostru românesc fără deosebire de confesiune.

Ce va face biserica cu acei protopresbiteri în urma unei nóuě arondări proiectate, cari din parochie nu au putut şi nu pot trăi după-cum am arětat, ér acum printr'o nóuě arondare sě-i aducă la starea de preoţi simpli in parochiile cele mai misere? Va putea ḑice, te-am dispensat de sarcina de protopresbiter pe care o ai purtat 20 sau 30 de ani, trăesce şi tu acum cum vei putea de aci înainte, şi îţi las titlu onorific de protopresbiter? Cred că nu; cred mai bine, că interesele bisericei vor cere ca protopresbiterii actuali sě remână aceea ce sunt la locul şi la chemarea lor, ér biserica ca o mamă bună va îngriji după putinţă a ajuta pe toţi protopresbiterii, luând în dréptă consideraţiune împrejurările locale în care trăesc. Şi astfel sórtea acésta, care ne-a ajuns, deocamdată sě o suportăm cu toţii deopotrivă. A crea un protopopiat mare

---

FOIŢA.

Unele indigitări

pentru

susţinerea şi promovarea sănětăţii la copii.

de

E. C.

Omul, fiinţa cea mai distinsă de pe pământ, coróna făpturilor, este un organism psichofisic raţional.

Acéstă definiţiune ne arată, că el constă din 2 părţi, din trup material şi din suflet nematerial.

Deşí partea cardinală a organismului omenesc e spiritul, şi prin urmare cea mai mare grije trebue sě o punem pe acésta, totuşi nu trebue sě desconsiderăm nici învălişul pământesc al aceluia — corpul, ci trebue sě-i dăm şi ăstui din urmă atenţiunea şi grija cuvenită, ca sě fie în stare a asculta de mandatele sufletului, şi a le îndeplini; căci organele trupului sunt óre-cum mijlócele, prin cari sě întreţin referinţele reciproce între suflet şi lumea esternă.

Trupul nu trebue desconsiderat, pentru-că dela bunăstarea lui atârnă în mare parte desvoltarea puterilor şi facultăţilor nóstre sufletesci. „*Mens sana in corpore sano*", este un adevěr, căruia educatorii nepreocupaţi vor trebuí sě dee deosebită atenţiune. Acésta macsimă cuprinde o descriere scurtă, dar completă a unei stări fericite a omului în lumea acésta, şi aceluia, care posede acestea dóuě bunătăţi, puţin îi mai lipsesce.

A păstra în stare normală fiinţa materială a trupului, şi tóte organele lui întru intregitate este o datorinţă, ce ni se impune şi prin învěţăturile sântei scripturi.

Sunt multe locurile, cari indică acéstă datorinţă; de aceea ne simţim dispensaţi a le înşira aci.

Din cele ḑise resultă, că nu trebue negles corpul nostru, căci bunăstarea şi sănětatea lui pentru omul, carele voesce sě jóce óre-care rol în viéţa socială, e o condiţiune atât de bătătóre la ochi, încât nu are lipsă de multă argumentare.

Din considerarea însemnătăţii, ce o are fisicul omenesc în acésta viéţă ne vom încerea deci a espune unele indigetări mai esenţiali pentru susţinerea şi promovarea sănětăţii sale, indigitări, ce sunt de lipsă mai ales pentru crescětori, şi pe cari le espunem basându-ne pe una din cele mai însemnate autorităţi pedagogico-medicale: englezul Locke.

Lucrul cel dintâi, ce trebue sě-l observăm, e, ca copii atât érna, cât şi vara sě nu fie prea cald îmbracaţi.

Faţa nóstră, când ne nascem, nu e mai dură nici în resistenţă, mai mult decât altă parte a corpului nostru; dedarea însě o întăresce şi o face aptă pentru suportarea unei rěceli cât mai considerabile.

Despre acésta ne putem convinge din următoriul accident întêmplat între un filosof schit şi un athenian: Athenianul, věḑênd pe filosoful schit umblând în timp de érnă gol şi desbrăcat, s'a mirat de dênsul şi 'l-a întrebat: „Cum poţi tu sóţe sě umbli desbrăcat într'un frig aşa mare"? Filosoful în loc de rěspuns direct, îi puse şi el Athenianului o întrebare ḑicêndu-'i: „Cum poţi tu suporta, ca faţa ta sě fie espusă în continuu rěcelei"? „Faţa mea e dedată", reflectà Athenianul; la ce Schitul a rěspuns: „Cugetă dar, că eu sunt tot faţă"!

Corpul nostru supórtă totul, cu ce dela început e dedat, şi puterea cea mare a dedării sě vede şi din următoriul fapt, ce ni-'l istorisesce un călětoriu:

„Căldura în Malta", ḑice el, „e cu mult mai mare, decât în ori-ce altă regiune a Europei; ea întrece chiar şi pe cea din regiunile Romei şi e în adevěr înăduşitóre şi acésta cu atât mai vêrtos cu cât arare-ori se întêmplă sě sufle pe acolo vre-un vênt rěcoritor.

De aceea ómenii, cari lucră în liber devin aşa de negrii ca corbii. Cu tóte acestea ţěranilor nu le pasă de căldura sórelui; ei lucră neîntrerupt şi în ḑilele cele mai calde, fără de a se ascunde de raḑele arḑětóre în umbra vre-unui obiect. Nu le pasă, pentru că corpurile lor din frageda etate s'a împăcat cu sórele, umblând până la 10 ani de tot desbrăcaţi (fără cămeşă, fără ismene şi fără pălărie).

Sě ne fie deci şi nouă permis, a sfătui pe toţi părinţii, ca sě nu prea ferescă pe copii lor de recéla climei nóstre, ci de timpuriu sě-i dedea cu temperatura ţinutului, în care locuesc, şi sě nu-i îmbrace nici preste érnă în vestminte prea calde, căci vedem adese-ori ómení, cari umblă vara şi érna tot în acelea vestminte, fără sě simtă mai multă recéla ca alţii şi fără sě îndure óre-cari morburi. Chiar Newton ne spune, că vara şi érna purta aceleaşi vestminte.

Dar nu-i lipsă sě căutăm esemple atât de îndepărtate, căci le avem în tótă ḑiua lângă noi De câte ori nu vedem copii de-ai ţěranilor sermani şi mai ales ai ţiganilor corşi a face arunc de 50 cr. pe familie, precum s'a vorbit în colónele acestei foi, ar avea de urmare firéscă, că starea materială a protopresbiterului se va îmbunătăţi de sigur. Că, cum va fi în casul acesta administraţiunea bisericei, şcólei şi a fondurilor, precum şi supraveghierea clerului şi poporului tractual din partea protopresbiterului asta e altă întrebare. — S'a afirmat apoi, că protopresbiterul e necesitat sĕ se ocupe cu alte întreprinderi, asigurez pe ori şi cine, că cine e învĕţat şi are darul sĕ se ocupe cu alte întreprinderi, dacă i se va crea un protopopiat cât o eparchie, de întreprinderi tot nu se va lăsa. Apoi a face pe un protopresbiter în împrejurările actuale domn mare cu un salariu de 1200 fl., sau póte 2000 fl. după proiectele arătată, pe ruina celuialalt popor, şi a-l lăsa pe acesta pe stradă, acésta lasă că nu e în conformitate cu preceptele evangelice, dar nu e nici drept, şi mai presus de tóte, e un lucru compromiţĕtoriu pentru respectiva biserică.

Repet, că dacă interesele bisericei nóstre din archidiecesă din tóte punctele de vedere luate, nu vor fi jignite, sĕ se facă şi o nóuă arondare dar succesive: până sunt în viéţă protopresbiterii actuali, sĕ-'i susţină biserica la rangul şi demnitatea lor de protopresbiteri, căci pe lângă altele, asta o reclamă vaḑa bisericei atât în lăuntru cât şi în afară.

Sĕ motivez acum aserţiunea unde am ḑis, că a dóua lovitură sa dat protopresbiterilor români greco-orientali prin conclusul congresual prin care s'a sters şedulele de cununie".

Am afirmat într'un loc, că a distruge e uşor, dar a crea e greu. Axioma acésta voiesc sĕ o aplic şi în casul acesta. Poporul nostru a fost dedat din timpuri vechi, când l'a învrednicit D-ḑeu ca sĕ-şi căsătorésca fii sei, sĕ mĕrgă la preotul şi protopopul sĕu sĕ-şi scótă dreptul de cununie. Usul şi datorinţa acésta a fost înrădăcinată tare şi afund în poporul nostru românesc.

A lăsa din mână acum un venit pe care poporul l'a dat bucuros nesilit, fiind-că tocmai aşa sau pomenit cu datorinţa de a scóte licenţia la cununie dela protopop, precum sa pomenit cu datorinţa de a da ferdela preotului, pentru nisce speranţe, că vor primi protopopii o rebonificare dela stat în locul acestei perderi, asta a fost o lucrare — după părerea mea — fără vreme făcută, prea curênd în detrimentul protopresbiterilor.

Pentru ce la fraţii greco-catolici stă în valóre după usul vechiu, buna-învoire, cele 3 vestiri, şi licenţia protopresbiterală, şi nu rĕtăcesce nimenea dela biserică?

Şi apoi dacă nu se cunună cine-va în biserică, nu are biserica mijlóce ca pe un asemenea sĕ-'l tracteze după merit?!

Nu i-a ajuns protopresbiterului, că a perdut venitul dela procesele matrimoniale, a trebuit sĕ i-se ia şi venitul sigur din mână.

Partea acésta materială, mai învólvă în sine şi un rĕu moral, care provine de acolo, că protopresbiterii de facto nu mai pot esercia nici o controlă asupra cununiilor ce se sĕvêrşesc în biserică. In privinţa acésta mĕ reţin a vorbi. Constatez însĕ apodictice dóue rele: rĕul material *şi* rĕul moral din causă, că s'a luat protopresbiterilor facultatea şi dreptul usuat din vechime de a da licenţie de cununie.

Sĕ vedem acum, şi pe ce cale se va înlocui venitul acesta? Dóră prin repartiţiune pe familie de 50 cr. după cum propun unii? Dacă o va esecua statul, da. Dacă nu, apoi sĕ vede, că cei-ce scriu aşa uşuratic de repartiţiune pe popor, încă nu au făcut repartiţiuni, şi nu sciu cum se scot repartiţiunile, şi numai acela protopop scie cum se scóte repartiţiunea de pe popor, care însuşi a făcut pe calea acésta fonduri tractuale.

La cei, cari ne mână sĕ ne ducem la plug şi la cósă, nu mai reflectez, căci scim noi şi asta, dar acum bĕtrâni o vom face greu: ne vom întórce de vre-o câte-vă ori ţinênd de córnele plugului, şi va trebui sĕ ne punem şi sĕ şedem în capul locului.

E adevĕrat, că absoluta maioritate a preoţilor nostri se ocupă şi cu plugăritul, căci dacă ar rĕmânea numai pelângă venitul ce'l capătă din parochie, ar deveni peritori de fóme, dar totodată, asigur pe ori-şi cine, ca unul carele am stat în contact continuu şi am umblat 26 ani prin casele preoţilor nostri că aceştia sĕ luptă cu mari lipse şi greutăţi, şi de ameliorarea acestei sorţi grele nu sĕ îngrijesce nimenea, şi nu e adevĕrat ce scrie óre-cine tot în materia acésta, că proţii nostri mai bĕtrâni sunt în stare bună materială şi starea şi-o au făcut din parochie; dacă vor şi fi pe undeva atari preoţi, vor fi rari. In poporul nostru plugariu, starea materială a preotului român în genere e miserabilă, şi sub tótă critica, — şi dacă ici-cólea e şi câ-te un preot cu ceva stare, asta nu şi-o a făcut din parochie, ci mai mult după munca şi sudórea lui, după plug.

Asta e starea faptică şi adevĕrată a lucrului.

In urma acestora, în ce privesce cestiunea dotaţiunei protopresbiterilor români greco-orientali din archidiecesă, fac următórea propunere:

1. Escelenţia Sa Inalt Preasânţitul şi Prealuminatul Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, sĕ binevoéscă a esmite o comisiune dela centru din sinul Consistoriului la faţa locului la tóte reşedinţele de astăḑi unde sĕ află protopresbiteri. Comisiunea esmisă, cu comitetul parochial şi cu comitetel protopresbiteral sĕ eruedze până într'un cruceriu tóte venitele protopopului atât din parochie cât şi din protopresbiterat

Eruarea acésta sĕ se facă pe basa documentelor valide ce le va produce parochul-protopresbiter în faţa comisiune esmise şi în faţa comitetului parochial şi protopresbiteral, luându-se de cinosură în parochie venitul de pe cei 5 ani din urmă din tóte isvórele de venit parochial. Comisiunea îşi va lua la faţa locului şi alte informaţiuni necesare. Dar acésta o póte face cu efect şi după dreptate, numai o comisiune esmisă din sinul Venerabilului Consistoriu. Parochul-protopresbiter nu póte figura în causa sa proprie şi ca preşedinte şi ca judecĕtoriu, acésta nu e drept, *nemo in sua causa judex*.

2. Dacă nu se dă o rebonificare protopresbiterilor, fie din fondurile archidiecesei, fie dela stat, în locul venitului sigur ce l'au perdut prin ridirea din valóre a licenţiilor de cununie, sĕ se reasumeze cât mat curênd conclusul congresual şi sĕ se pună érăşi în valóre buna învoire şi licenţia protopresbiterală.

3. Escelenţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit sĕ binevoiască a face toţi paşii posibili la locurile competente, ca sĕ priméscă ajutoriul dela stat sau cum îl mai numiam odinióră „mila împĕrătéscă", din care pe timpul fericitului şi marelui archiepiscop şi metropolit Şaguna, se da 200 fl. la un protopresbiter, şi sĕ-l împărţéscă Escelenţia Sa cu Venerabilul Consistoriu după dreptate între protopresbiteri şi preoţi.

4 O repartiţiune mai mică ca cea arĕtată de unii antevorbitori în cestiune, pe popor încă s'ar putaa face, dar acéstă repartiţiune — după părerea mea — numai pe basa unui compromis între biserica nóstră gr.-or. şi biserica gr.-cat., ér capii acestor biserici împreună sĕ lucre, ca acéstă reparţiune sĕ se scótă prin organele politice respective.

Acestea sunt părerile şi vederile mele.

Nicolau D. Mircea,
protopopul Cohalmului.

Revista politică.

„Corespondinţa politică", fóie oficiósă din Budapesta, comunică ştirea, că guvernul unguresc va presenta dietei un proiect cu privire la construirea căii ferate Sibiu-Avrig, care după contract are sĕ se completeze şi sĕ fie gata până la 16 Novembre 1897, adecă un proiect referitor la linia ferată, care ajunge până la Turnul-roşu. Tot asemenea va presenta guvernul încă un proiect pentru calea ferată Sibiiu-Vinţul de jos.

„Rumänischer Lloyd", un ḑiar german, care apare în Bucuresci, nu-şi póte esplica, că din partea României, care are în acéstă privinţă cel mai mare interes, sĕ dovedesce aşa de puţin zel, ca sĕ grăbéscă a încheia legătura cu acéstă linie. In şedinţa camerei din 21 Ianuarie s'a presentat proiectul — ḑice amintitul ḑiar, — pentru conctruirea liniei Piteşti-Curtea de Argeş, dar acesta e un pas cu mult prea mic pentru a încheia legătura cu liniă dela Turnu-roşu, care în Novembre 1897 trebue sĕ fie gata.

Acéstă cale ferată, abstragênd dela importanţa ei strategică, este astăḑi, după ce s'a făcut podul dela Cernavoda şi s'a proiectat construirea portului în Constanţa mai importantă decât tóte celelalte căi ferate, proiectate în România, pentru că ea înlesnesce fórte mult transportul de cereale, comunicaţiunea poştei şi a persónelor fiind linia Viena-Budapesta-Vinţul de jos-Curtea de Argeş-Piteşti-Bucuresci-Constanţa, cea mai scurtă. — Noi credem, că guvernul României îşi cunósce interesele ţĕrii şi fără ajutorul ḑiarului „Rumänischer Lloyd."

* * *

Am publicat în nrul trecut tot la acest loc, că în ḑilele acestea câţi-va d'intre ministrii austriaci ~~petrec~~ în Pesta din incidentul pertractărilor pactului economic austro-ungar. Am vĕḑut nĕcazul ḑiarului „Budapesti Hirlap". pentru că îndrăsnesce, sĕ vină la Pesta şi contele Goluchowski, ministrul de esterne şi încă sĕ ia parte la desbaterile amintite. Cestiunea întrégă însĕ, cu privire la primirea ministrilor austriaci în capitata Ungariei, a început sĕ devină interesantă. Din tóte foile unguresci, mai cu seamă oposiţionale, dar şi unele guvernamentale, transpiră un fel de rĕscólă caracteristică, cu acéstă ocasie. „Neues Pester Journal" îşi dă silinţa în nrul de Duminecă, s'o esplice. El nu aruncă vina asupra persónelor ministrilor, cari sunt nisce ómeni fórte cum sĕ cade, ci asupra dietelor provinciale din Austria. „Conclusele celor 18 diete provinciale austriace — ḑice „N. P. Journal" — concluse, cari au sburat aici ca şi nisce pasĕri călĕtóre şi cîrăitóre, ca sĕ anunţe ţĕrei nóstre rĕsboiul economic, acestea sunt vestitorii cei tristi, cari au comunicat Magiarilor venirea ministrilor austriaci în capitala lor.

Mai fie-care ḑî ne-a adus câte un astfel de conclus. Ele au variat mai întotdeuna aceeaşi temă în cele mai diferite colori, fără sĕ mai vorbim de garniturile drăgălaşe (în sens ironic, Red.) cari le-au întrebuinţat cu deosebire foile clericale şi antisemite. Intru cât aceste concluse ale dietelor austriace nu conţin altceva, decât o admoniare la adresa guvernului, ca sĕ ocrotéscă cu energie interesele economice şi financiare ale Austriei cu ocasia pertractărilor asupra pactului, n'avem nimic de observat contra lor, pentru că o astfel de admoniare sĕ înţelege de sine. Incât însĕ conclusele trec peste acéstă generalitate, dovedesc o superficialitate bătĕtóre la ochi. Cum póte cine-va d. e. sĕ facă anumite pretensiuni în cestia cuotei fără o basă stabilită în cifre? Sau cum pot vota bărbaţi politici concluse, cari ar avea ca premise: confişcarea completă a independinţii politice, nebăgarea de samă a ţĕrii nóstre (a Ungariei Red.) până şi în cele mai elementare condiţii a unei economii independente şi raţionale? Modul cum au luat posiţie nu numai corporaţii publice, dar chiar şi diete întregi faţă cu cestiunea pactului, dovedesce, că în acéstă privinţă conceptele dincolo încă nu sunt de tot clarificate.

Dacă ar trebui sĕ admitem noi, că ministrii austriaci au primit dela dietele anstriace impulsul ce atitudine sĕ ia acum in Pesta, atunci noi ne-am cobori şi mai jos sperantele nóstre, în ce privesce resultatele pertractărilor".

Astfel scrie amintita fóia din Pesta. In cele din urmă să consoléză cu independenţa ministrilor şi cu cuvintele contelui Badeni: că el are sĕ conducă, dar nu sĕ fie condus.

Nouĕ ni-sĕ pare, că „N. P. Journal" ia cestiunea asta cu mult prea uşor, decât merită. Aici e vorba de spiritul, care predomină aprópe pretutindenea între popórele şi naţiunile Austriei faţă cu magiarii. Conclusele luate de 18 diete provinciale din Austria nu sĕ pot

---

turari, umblând tómna târḑiu şi primăvara de timpuriu de tot goli? De câte ori nu se întrébă unii pe alţii: „Veḑi al meu copil a fost destul de îngrijit, destul de ferit şi de căldură şi de sóre, şi totuşi s'a bolnăvit, şi acest „puradel" lăsat în grija Domnului e sănătos ca mĕrul şi nici habar n'are de frig?" Da, tocmai împrejurarea aceea, că l'am prea ferit de tóte schimbările temperaturei este causa, că băiatul nostru e uşor espus la bóle.

Mai ales capul sĕ nu-l dedăm cu prea multă căldură, căci nimic nu causéză átâta durere de cap, rĕcire, catar, tusă şi alte atari soiuri de bóle, decât ţinerea în prea mare căldură a capului.

Piciórele sĕ se spele în tótă ḑiua în apă rece şi încălţămintele sĕ fie de atare, ca prin ele sĕ pótă străbate apa.

Póte că în punctul acesta ne vor obiecţiona cocónele ḑicênd, că în casul acesta ar costa prea multă ostenélă spălarea (obelelor) călţunilor etc. Noi însĕ rĕspundem, că sănătatea e mai pre sus de ori ce obiecţiune.

Cine cunósce urmările stricăcióse, ce le causéză udarea piciórelor, celor ce au fost crescuţi prea cu îngrijire, acela se va căi, că nu a umblat şi el desculţ, ca copii ţĕranilor sĕrmani, cărora de udarea piciórelor aşa nu le pasă ca şi de udarea mânilor.

Şi ce causéză deosebirea atât de mare între mâni şi pcióre? Nimic altceva decât *dedarea*.

Nu esistă îndoială, că dacă cineva, din copilărie ar fi umblat tot desculţ, ér în mâni cu mănuşi calde, udarea mânilor pentru el ar fi tot atât de periculósă, ca şi pentru mulţi alţii udarea piciórelor.

Trebue deci sĕ se întăréscă părţile corpului prin continuă spălare cu apă rece şi prin întrebuinţarea de încălţăminte din material permeabil, ca prin acésta sĕ mijlocim delăturarea urmărilor neplăcute, ce le causéză o eventuală udare şi rĕcire a piciórelor.

Alegerea timpului în care ar fi sĕ se spele piciórele copiitor sĕ lasă în voia părinţilor (diminéţa ori sara, amĕsurat mĕsurilor casnice). Inceputul e bine sĕ se facă primăvara cu apă călduţă, apoi gradatim tot mai rece, până ce încâtva timp ajungem la apă deplin rece, decare copilul dedat nu se va mai sfii; de aici înainte continuăm şi érna cu apă tot rece.

(Va urma)

combate cu un articol de fond. Fapt este, că numai pomenitelor asupriri, cari le îndură de atâția mari de ani diferitele naționalități din partea magiarilor pe nedrept; fapt este, că îngânfării esagerate, cu care sĕ pórtă ungurii în tóte cestiile comune dintre Ungaria și Austria, le-au rĕspuns astădi după merit dietele provinciale din statul vecin. Deputații din cele 18 diete sunt representanții legali ai popórelor Austriei. Noi suntem contradictoric opuși în părere diarului din Pesta: Noi nu dicem, că conceptele în acéstă privință sunt dincolo încă neclarificate pe deplin, ci din contră, că acum au început, sĕ sĕ clarifice, și dea D-deu, că acéstă clarificare sĕ progreseze tot mai mult și mai mult! Noi susținem, că numeroșii deputați din cele 18 diete au fost conscii, când au votat conclusele — pe cari „N. P. Journal“ le numesce paserĭ cîrăitóre. — și ei n'au făcut alt-ceva, decât că au satisfăcut mandatelor primite dela națiunile Austriei. Cu un cuvênt: Conclusele, cari au făcut sânge rĕu în presa magiară, constituie un triumf destul de remarcăbil pe sama spiritului, propagat cu atâta succes de antisemiți și clericali. Aceștia, sĕ vede, sunt domnii situațiunii în Austria, pentru că dietele, 18 la numĕr s'au esprimat în sensul lor. Spiritul popórelor din Austria, așa ni-sĕ pare nouĕ, nutresce mare aversiune față cu conlocuitorii noștrii magiari totdeodată și guvernanți în Ungaria! Acest spirit de aversiune. care nici odată nu póte fi folositor, ci stricăcios întăririi imperiului și regatului austro-ungar, nu sĕ póte converti sau nimici prin un articol de fond, în care conclusele dietelor provinciale sĕ mai și batjocoresc cu epitetul de „paserĭ călĕtóre si cîrăitóre“. Nu. pentru că acest spirit esprimă sentimentele popórelor din Austria, de cari la urma urmelor trebue, sĕ țină încât-va sémă și ministrii austriaci, și chiar și contele Badeni, deși el nu vrea sĕ fie condus, ci numai sĕ conducă.

Dacă vreau conlocuitorii magiari, ca sĕ dispară acest spirit de aversiune constatat, atunci sĕ facă bine și sĕ nu trécă așa ușor peste „cîrăitul lugubru“ al pasĕrilor „austriace“; sĕ se desfacă încetul cu încetul de ovrei și sĕ protegieze în tóte afacerile pe creștini; sĕ nu i mai chinuéscă cu legile politice-bisericesci, cărora adi trebue sĕ se supună; și ce e mai mult: Sĕ dea drepturi egale și și datorințe egale la toți cetățenii patriei. Sĕ nu mai asuprésca pe nedrept naționalitățile, cari încă contribue cu tóte puterile lor la întărirea statului. Sĕ se lase de nerealisabila utopie, ca toți ómenii din Ungaria, trebue sĕ aparțină odată rasei magiare. Când conlocuitorii nostrii magiari vor împlini tóte aceste pretensiuni juste și echitabile, atunci nu va mai fi spirit de aversiune, nu vor mai fi nici antisemiți, nici „pasĕri cîrăitóre“, cari nu sunt numai în Austria ci într'un numĕr însemnat și în Ungaria. *Iustitia est fundamentum regnorum!!*

* * *

„Standard“ din Londra primesce din Roma scirea, că s'a dus acolo ambasadorul italian din Viena, contele Nigra, ca sĕ comunice Italiei vederile Austro-ungariei asupra a trei cestiuni, cu privire la stabilirea unei înțelegeri perfecte pentru o acțiune comună în viitor, și anume: o înțelegere între Austro-Ungaria, Italia și Anglia, ca contrapond intențiunilor bănuite ale Rusiei și Franciei în ce privesce Armenia și Asiamică, mai depate o înțelegere în ce privesce atitudinea Austro-Ungariei și Italiei față cu statele balcanice; în fine în privința procedurei Austro-Ungariei și Italiei pentru delăturarea causelor de cértă d'intre Anglia și Germania.

* * *

Cu ocasiunea unni banchet, ținut în 1 Februarie nou, s'a esprimat lordul Salisbury despre stările din Turcia într'un mod fórte caracteristic, Anglia — a dis el, este legată prin contractul dela Berlin.

Datorințele internaționale și convențiunea dela Cipru nu-i impun Angliei nici într'un cas responsabilita'e, nici fisică, nici materială, ca sĕ întrevină și într'un mod cât se póte de neînsemnat în favorul armenilor. După părerea sa lumea s'a înșelat în natura adevĕrată a urs tei înspăimêntătóre, care a bântuit asupra armenilor în lunile Novembre și Decembre din anul trecut. Reformele, cari le intenționéză Sultanul, sĕ le introducă, cer timp. El speră, că efectul lor va fi bun; dar ar însemna, sĕ ceri ceva imposibil când ai crede, că prin forța legii sĕ póte schimba natura etică a unui popor în decurs de dóuĕ luni. După părerea sa guvernul sultanului e slab, stricat și fără putere, dar totuși nu-ți poți închipui nici în vis, că el ar fi permis cu intenție și precugetare săvêrșirea tuturor acestor crudimi Ura de rasă și ura de clase, fanatismul și intoleranța religiósă în forma cea mai coruptă și înspăimêntătóre, sunt, cari au grămădit înfricoșatele suferințe asupra nenorociților armeni. In ce privesce atitudinea Angliei, e o rĕtăcire, a crede, că brațul marei Britanii, ori cât de tare ar fi el, ar fi putut sana rĕul. Numai o ocupație militară printr'o putere creștină ar fi putut face acésta, și Anglia n'are acéstă putere. In ce privesce pe celelalte puteri europene, el crede sigur, că nici una nu doresce sĕ posédă teritoriu turcesc (dar Rusia? Red.) și că nici unei puteri nu-i va succede, sĕ subjuge acea țară, oricât de stricată e. E datorința puterilor, sĕ lase timp sultanului. Liniscea progresivă din Turcia îl întăresce în credința, că puterile mari sunt în drept în ce privesce judecata, care și-o au format. Aceia, cari doresc pacea în nenorocitele provincii, sĕ se încrédă în hotărîrea puterilor. Altă scăpare nu esistă. Dacă Anglia nu merge în înțelegere cu puterile mari, trebue sĕ ia posiție contra lor, și prin acesta ar provoca calamități, cari ar avea urmări cu mult mai înspăimêntătóre, decât măcelurile armenesci“. S'a schimbat tare și lordu Salisbury din 1895 până în 1896. Dar ce sĕ-i faci? Așa e în politică, fie în Anglia, fie ori unde, prin urmare și la noi. Sĕ schimbă unii ómeni după pĕr.

Nu e frumos, dar așa e.

Tinerimea universitară
și
crisa „comitetului național“.

Scandalul național provocat de fugariul „vice-președinte al comitetului național“ carele s'a instalat pe sine de „representantele autorisat“ al partidului național de aici, lângă guvernul din România, a provocat o declarațiune comună a tinerimei române dela universitățile din Viena și Budapesta, care-i face onóre și dovedesce o maturitate politică superióră celei manifestate în sinul „conducĕtorilor“ patentați ai partidului național.

Étă-o:

Declarațiune.

Evenimentele nefaste și surprindĕtóre, ce se petrec astădi în sinul partidului nostru național ne constrâng impetuos a ne ridica și noi glasul îndurerat, conduși — ca totdéuna — de nemărginită iubire de ném și sinceră alipire față de sfânta nóstră causă, declarând următórele:

Față de abnegațiunea și devotamentul cu care comitetul partidului nostru național a luptat, și față de enormele sacrificii, ce cu drag le-a adus pentru revendicarea drepturilor și libertăței nóstre naționale, pe lângă stima și admirațiunea nóstră dăm espresiune adânc simțitei nóstre mulțămite. Fiind însĕ aderenți devotați nu ai persónelor, ci ai causei, protestăm solemn în contra ori-cărei încercări de a abusa de nimbul și gloria câștigată în trecut, căci nouă, și în genere poporului român, nu ne impune nimbul și gloria conducĕtorilor, ci corectitatea și lealitatea luptei lor!

Deóre-ce politica nóstră națională e croită și impusă de situațiunea deplorabilă a poporului nostru și de perversul sistem de guvernare, ce apasă greu asupra țĕrei, și deóre-ce aspirațiunile nóstre politice nu trec preste hotarele patriei, declarăm, că nici odată nu vom primi o politică dictată și influințată de cercuri strĕine, și protestăm în contra tendințelor de a escamota causa nóstră națională pentru scopuri de partid, atât între, cât și afară de marginile țĕrei.

Deóre-ce atât volnicia adversariului, cât și măreția causei recere o solidaritate perfectă în conducerea și tactica luptei, noi adânc indignați de spiritul de clică contra organisațiunei partidului -- la care cu sfințenie ținem — și de tendințele neiertate ale unora cari chiar în aceste timpuri critice produc neînțelegeri și desbinări, insistăm, ca *partidul* național sĕ fie fără amânare curățit de ori ce elemente neoneste și nevrednice încuibate în sinul sĕu.

Reprobăm și condamnăm procedura acelora, cari desconsiderând cele mai vitale interese naționale și călcând în picióre disciplina de partid au înscenat în redacțiunea „Tribunei“ scandaluri ne mai pomenite și prin ușurința și nematuritatea lor politică au dat ansă la crisă și la ivirea unor tendințe separatistice, voind jertfirea independenței nóstre politice și îndestulirea intereselor proprii, nejustificate. În consecință aprobăm pașii întreprinși de comitetul partidului național întru salvarea demnității organisațiunei nóstre.

Avênd neclintita convingere, că poporul român, demn de mărețele manifestațiuni ale consciinței sale naționale, nu va întrelăsa a da resolută espresiune voinței sale, așteptăm o și mai înverșunată și energică continuare a luptei naționale.

Tinerimea universitară română din Viena și Budapesta.

Pentru tinerimea din Budapesta:

Budapesta, în 25 Ianuariu 1896 n.

Iuliu Maniu, rig. în drept.
Aurel G. Vlad, stud. jur.
Ioan Scurtu, stud. în fil.

Pentru tinerimea din Viena:

Viena, în 24 Ianuariu 1896 n.

Dr. N. Comșa.
Dr. Al. Vajda-Voevod.
Corneliu Mesaroș, stud. technic.

„Unirea“ și „Boris“.

„Unirea“ neconfesională din Blaș vede periclitat interesul național român prin trecerea băiatului Boris la „ortodocsism“, căci dacă n'ar fi așa, un organ pur național ca ea, nu ar întrevoní și ea în ajutoriul Papei, carele în posițiunea sa „nu póte ierta alunecările domnitorilor pămêntesci pentru interese materiale“.

„De mult s'a lansat in presă scirea — dice „Unirea“ — că principele moștenitoriu al Bulgariei, născut din părinți catolici și botezat în legea catolică va fi trecut la „ortodocsism“.... Pentru primirea prințului în biserica „schismatică“ vine ecsarchul bulgar din Constantinopol. Principele Ferdinand în 27 Ianuariu a fost la Roma, nu spre a cere permisiunea dela Papa pentru trecerea lui Boris la „neunire“, căci era sigur că o atare permisiune nu i se va da, ci spre a-'i descoperí împrejurările, care pretind trecerea fiului seu la biserica „*neunită*“... Pofta de domnie îl face pe prințul Ferdinand sĕ-și jertfescă liniscea consciinței și sĕ-și *periclitze* mêntuirea vecinică pentru o corónă atât de nesigură cum e cea bulgărescă“.

Va sĕ dică după „Unirea“ „neuniți“ sunt și în Bulgaria unde nu sunt „uniți“. Apoi „ortodocs“, „neunit“ și „periclitarea mêntuirei vecinice“ sunt concepte sinonime în vocabulariul „Unirei“, — dar tóte acestea n'ar fi nici un nĕcas, omul ar puté sĕ-și pericliteze chiar și mântuirea vecinică pentru o corónă, dacă aceea n'ar fi „atât de nesigură cum e cea bulgășéscă“.

Am priceput.

Noutăți.

Părintele Mangra și comitetul național. Intr'o corespondență reprodusă de „Dreptatea“ după „Revista Orĕștiei“, părintele Mangra, în calitatea s'a de membru suplenitor al comitetului național „lămuresce“ cele ce s'au petrecut în conferența comitetului din 15 Novembre 1895 cu privire la dreptul de proprietate asupra Institutului tipografic cu diarele lui, ie în apĕrare pe Albini și pe fosti membri în redacțiunea „Tribunei“ față cu Dr. Rațiu, și dice, că aceia „sunt victimele crisei“ apoi închee astfel:

„Comitetul partidului național încă nici până astădi nu și-a clarificat positiunea după eșirea din temniță. Peregrinagiul dela ministrul Bénffy ne-a lăsat în nedumerire. Și până când nu voiu pune degetul în ranele cuielor, nu voiu crede, că între acest peregrinagiu și crisa „Tribunei“ *nu esistă vre-un nex causal*“.

Este sciut, că cel mai greu rănit cu cuiele de conivență cu prim-ministrul Bánffy, este archimartirul Dr. Lucaciu, pe care l'a purtat deputatul Pázmándy pe la icóne.

Părintele Mangra se dice, că numai ca sĕ facă lumină în acéstă cestiune delicată a venit la Sibiiu cu ocasiunea ultimei întruniri a membrilor comitetului, la care el n'a fost nici chiămat nici n'a participat.

Sub durata întrunirei și după aceea Duminecă și Luni a avut dese conveniri amicale cu părintele Lucaciu și cu „victimele“ crisei.

Credem, că a cercat și a avut ocasiune sĕ pună „degetul în ranele cuielor“.

Sĕ sperăm „lămuriri“ esacte și în acéstă cestiune devenită importantă pentru multă lume.

* * *

Bal. Societatea academică „Junimea“ învită la Balul care se va arangia Marți la 11 Februariu st. n. în sala soc. filarmonice. Cernăuti, în Ianuar 1896. Presidentul de onóre: Dr. Iancu cav. de Zotta. Presidentul com. aranjator: Georg baron Wassilko. Presidentul societății: Victor baron Vasilko. Inceputul la $8^{1}/_{2}$ óre séra. Prețul de întrare pentru o persónă 4 fl.; logea 20 fl.

* * *

Metropolitul Germanos din Athena a murit. La înmormêntarea frumósă a luat parte și familia regală. Moștenitoriul de tron ri ceialalți principi au urmat cosciugul pedestrií până la cimiteriu.

* * *

Îngerul pazitoriu. În Viena, în dilele trecute a scăpat de mórte o fetiță tocmai ca prin minune. Anume: venind dela școlă, a fost atacată pe stradă de un câne, de care voia sĕ scape cu fuga. În frica ei însĕ n'a observat, că se apropie de ea un tramvaiu de cai și astfel fiind doborîtă la pămênt a ajuns între rótele aceluia. Îngerul păzitoriu însĕ o a ferit de a fi călcată și a scăpat nevătĕmată.

* * *

Morbos închipuit. Precum aflăm din „B. H.“ dela 4 Februariu n., Pulszky Károly, directorul archivului statului, a înebunit. Bóla însĕ e fórte suspiciósă, căci după reîntórcerea sa din străinătate, în special din Italia, unde a fost trimis din partea statului ca sĕ cumpere tablouri renumite pentru mileniu, încă nu și-a dat socotéla preste suma de aprópe jumĕtate de milion încredințată lui spre acest scop.

Cine scie, dl Pulszhy nu cumva acum are mai multă minte decât la primirea jumĕtății de milion, sau cel puțin sĕ silesce sĕ aibă!?

* * *

Căsătorie prin telegraf. Edward Duncan, șeful garei din St. Cloud a jurat credința eternă prin telegraf Miss-ei Lydie Kluth din Oshkosh, statul Wisconsin, în America. Nefiind în St. Cloud preot reformat, și mirele neputênd merge la Oshkosh, ca totuși că nu fie lipsită de binecuvêntarea preoțéscă, binecuvêntarea s'a mijlocit prin sirmele telegrafului. In Oshkosh la Depot-ul Northwestern lângă mașina electrică sta miresa, martorii și preotul binecuvêntătoriu, ér în St. Cloud, s'a așeḍat mirele și martorii în jurul mașinei. Preotul a adresat mirelui prin telegraf întrebările indatinate, ér acésta tot prin telegraf a dat respunsurile în presența martorilor; deasemenea a dat și preotul bineeuvêntarea, unuia cu graiul, ér altuia prin electricitate. Terminându-se tóte acestea, d-na Duncan a călătorit la fericitul seu bărbat.

* * *

Impedecarea ciocnirilor de tren. In casina din Lipotváros a fost presentat înaintea representanților presei un nou aparat, prin care tóte ciocnirile de tren se pot evita. Și anume, prin mijlocirea unei sirme de drot așeḍată dealungul șinelor circuléză un curent electric dela un locomotiv la altul, carele signaliséză pericolul deja dela doi chilometrii depărtare. Astfel trenul îndată póte fi oprit. Inventarii sunt Alecsandru Oltean și Iuliu Florea.

* * *

Mașină de muls. La esposiția economică din Londra o nouă invențiune a atras atențiunea și a stors admirațiunea celor presenți. Noutatea sensațională e o mașină de muls, care e invențiunea D-rului Schieb. Mașina constă din un mic aparat de cauciuc care imitéză perfect tóte mișcările de gură a unui vițel sugătoriu. Cu aparatul acesta un om póte în 12 minute mulge 10 vaci, până la acel din urmă strop. Curiositatea și însemnătatea mașinei de muls sĕ potențéză și prin împrejurarea, că în legătură cu acésta mașină mai este și un alt aparat, invențiune Svediană, cu care în câte-va minute din lapte, îndată după mulgere sĕ póte alege untul de calitatea cea mai bună.

* * *

Nascerile sunt óre mai numeróse nóptea decât ḍiua? Lucrul acesta s'a cercetat la Buenos Ayres și după un studiu serios, s'a constatat, că nascerile dela 6 óre séra până la 6 diminéța, sunt mai numeróse decât dela 6 óre diminéța până la 6 óre séra. Nóptea se nasc mai multe fete, ér ḍiua mai mulți băeți. Statisticianul american se folosesce de aceste cifre pentru ca sĕ arete superioritatea bărbaților, — născuți la lumină — asupra femeilor, născute la întunerec. („Fam.“)

* * *

Bombóne veninóse. Între băeții dela scólele din capitală s'au întêmplat în timpul din urmă mai multe înbolnăviri împreunate cu dureri de cap și de stomach. Făcêndu-se cercetare s'a constatat, că tóte aceste îmbolnăviri s'au ivit la acei băeți, cari au cumpĕrat bombóne colorate vêndute pe strade. Analisându-se aceste bombóne s'a aflat, că sunt colorate cu materii stricăcióse sănătății. In urma acestora, scaunele scolare vor recerca autoritățile competente ca sĕ supravegheze confetarea acestor bombóne și cele ce le vor afla stricăcióse sănătății sĕ le confisce. Avis părinților și învĕțătorilor.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 02	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2,40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21	Ghiriș	5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.36	1.29
9.05	5.13		7.21	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.51	12.51
9.57	6.05		6.41	12.41
10.17	6.25	Tohanul vechiu	6.16	12.15
0.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.06	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.01		Brașov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepși-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oșorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.58	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		—
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8 55

Budapesta, gara de vest — Orșova – Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	--	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	--
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1 25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpașul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timișóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6. 0	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	8.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 10 Sibiiu, Sâmbătă, 27 Ianuariu (8 Februariu), 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Ianuariu, 1896.

După lungi desbateri și după descoperiri de tot feliul de defraudări și malversațiuni în administrațiune, în cele din urmă parlamentul nostru a trecut peste bugetul ministrului de interne.

Sistemul parlamentar ar fi chemat se scótă la ivélă tóte abusurile și pentru satisfacțiunea publicului celui mare sĕ le stigmatiseze, sĕ le pedepséscă în mod esemplariu, spre a întări în cetățeni credința, că numai binele comun valoréză în ochii parlamentului.

Durere, acésta nu este așa. Se forméză maiorități parlamentare, conduse de interese particulare, și în asemene casuri e mai de preferit un absolutism cinstit, decât un constituționalism falsificat.

Aceste sĕ întêmplă și la noi cu tótă încordarea opozițiunei de a se evita lucruri, cari pot strica moralitatea poporului.

Dela bugetul ministrului de interne s'a trecut îndată la cel al ministrului de culte și instrucțiune publică.

In statul nostru ministrii au o posițiune fórte ușóră, căci guvernul pentru tóte cestiunile are la spate o maioritate imposantă, și când ajunge lucrul la votare, învingerea e sigură totdéuna.

E desmierdat însĕ ministrul de culte al Ungariei, și prevenirea parlamentului nu e adresată la persóna ministrului.

De ani 20 și mai bine toți ministri de culte au fost copii desmerdați ai opiniunei publice din statul nostru.

Ministrul de culte s'a pus în fruntea curentului actual al magiarisărei, de acea tóte actele eșite din acest resort au fost viu aplaudate.

Așa a mers lucrul cu fericitul Trefort în lunga lui carieră de ministru de culte. Mai potențat s'a dovedit popularitatea acestui resort sub era lui Csáky, când s'a pornit legislațiunea liberală a legilor bisericesci.

Sub actualul ministru de culte aderența partidelor se pare a degenera în estas pentru resortul ministrului de culte.

Ḑiarele din capitală ne-au adus de sĕptĕmâni scirea, că budgetul ministrului de culte nu va da mult de lucru, se înțelege încrederea se va vota necondiționat și actualului ministru de culte.

Și mai ales se va vota încredere lui, care în scurtul timp de un an, de când e pus în fruntea acestui resort a înscenat o eră de persecuțiuni asupra bisericei nóstre în general, și în corespondența oficială un ton, care nu presentă pre ministrul cult al cultelor, ci pre un procuror în cele mai crâncene procese criminale.

Nu vom zăbovi la tesa, că nu e consult ca din profesor de drept criminal sĕ se facă ministru de culte.

Vom indica, că ministrul de culte a și ținut vorbirea de întroducere la bugetul seu, în care a atins trei lucruri de căpetenie: regularea congruei în biserica catolică, autonomia bisericei catolice, si la locul din urmă a vorbit despre subvenționarea bisericilor recepte.

Intre bisericile, cari vin a fi subvenționate a amintit ministrul și de bisericile ortodocse, se înțelege și acésta la locul din urmă.

Se va da subvențiune parochilor la început mai puțin, înse succesiv subvențiunea se va urca.

Ministrul a pus în vedere presentarea unui proiect de lege relativ la dotarea bisericilor ca cestiunea sĕ nu se mai tracteze la buget, ci se fie regulată prin lege.

Subvenționarea bisericilor e indicată în așa generalități, încât nu ne scim orienta nici asupra modului cum va urma, nici asupra sumei. Vom ține înse cuvenita evidență, și vom reveni.

Un triumf al ortodocsismului.

(Tl) Cu tótă oposiția înverșunată, înscenată din partea ḑiarului „neconfesional", cunoscut sub numele „Unirea" din Blaș; cu risicul, de „a-și *periclita* mêntuirea vecinică", principele Ferdinand a Bulgariei i-a comunicat în Lunia trecută prim-ministrului, Stoilow, îmbucurătórea scire, că moștenitorul Boris va trece la „ortodocsism". Stoilow adênc mișcat i-a mulțămit nu în numele guvernului, ci al întregului popor bulgăresc, care acum a devenit una cu principele pe viitor și la bucurie și la nĕcas.

Marți pe la 10 óre a. m. s'a întrunit sobrania. Imbulziala publicului nu sĕ póte descrie, afară de Caravelow și Radoslavow au fost toți deputații de față. Ministrii au fost salutați cu urale nesfêrșite. Prim-ministrul Stoilow a cetit următórea proclamație a principelui:

„Eu declar mult iubitului meu popor, că, pentru îndeplinirea promisiunei date de pe tron representanților națiunei, mi-am dat tóte silințele posibile și am luptat cu tóte puterile mele, ca sĕ delătur greutățile, cari sĕ opuneau îndeplinirei dorinței ferbinți a întregei națiuni: trecerea moștenitorului de tron în sinul bisericei naționale. După ce mi-am împlinit datorințele de respect cătră toți aceia, dela cari a depins ridicarea acestor greutăți și după ce am vĕḑut zădărnicite speranțele mele, pentru-că n'am găsit acolo, unde m'am așteptat, o înțeléptă pricepere pentru aceea, ce-i trebue Bulgariei, am hotărît, credincios promisiunei date sub jurămênt din partea mea mult iubitului meu popor, din propria mea inițiativă, sĕ delătur tóte pedecile, ca sĕ aduc pe altarul patriei cea mai mare și cea mai grea dintre jertfe.

Fac deci cunoscut tuturor Bulgarilor, că în 2 Februarie anul curent sĕ va sĕvêrși serbarea curățirei, sfêntul botez al moștenitorului de tron Boris, prințul de Tirnowo, după ritul bisericei ortodose naționale. Fie, ca Regele Regilor sĕ binecuvinte acéstă hotărîre și sĕ protégă pentru totdéuna patria nóstră și dinastia nóstră.

Dat în capitala nóstră Sofia, în 20 Ianuarie, anul mântuirei 1896, al nouĕlea al domniei nóstre.

Ferdinand.

Am cetit și rĕscetit cu multă atențiune și cu mare bucurie manifestul principelui Ferdinand.

Mi-a bătut la ochi constatarea, că și-a vĕḑut speranțele zădărnicite, pentru că acolo, unde sĕ aștepta, n'a găsit o pricepere înțeléptă pentru aceea, ce-i trebue Bulgariei. Ne-am mirat și ne mirăm, că principele Ferdinand, care sĕ vede, că e un om fórte cuminte, s'a și așteptat la o astfel de pricepere înțeléptă. N'a putut el sci de mai 'nainte, că în vaticanul cel vechiu din Roma, ca și cel nou de pe Têrnave, nu esistă pricepere decât numai pentru propriile lor interese „esclusiv confesionale". N'a putut el sci, că devisa papei, a curiei și a cardinalilor n'a fost și nu este altceva decât persecutarea ortodocșilor și propagarea proselitismului, care a produs atâtea miserii în sinul societății omenesci? Cum s'ar fi putut, ca papa actual sĕ rupă ori-și ce legătură cu tradițiunile, cari i le-au lăsat antecesorii lui prin neiertatul lor amestec în causa Bulgarilor?! Cum s'ar fi putut ca papa, care în urma enciclicei din anii trecuți vedea tot romano-catolici prin Rusia și Bulgaria, acum sĕ se învoéscă, ca Boris sĕ devină „schismatic" și „neunit".?! Ce îi pasă papei de fericirea sau nefericirea Bulgariei?! El sĕ trăéscă, acesta e lucrul principal, și lui sĕ-i mérgă bine, ceilalți — tréba lor!!

FOIȚA.

Unele indigitări

pentru

susținerea și promovarea sănĕtății la copii.

de

E. C.

(Urmare.)

Trecerea dela apă călduță la mai rece, trebue sĕ se facă cu cea mai mare îngrijire și băgare de sémă.

Nu-i greu a provedea, cât vor fi de aplecate crescĕtórele desmierdătóre a urma acest sfat. Ce altceva ar însemna — ar ḑice ele — a băga picióre le tinerilor copilași în timp de iarnă în apă rece, decât a-i omorî?

Pentru de-a delătura încâtva frica lor, vom aminti unele esemple.

Seneca însuși ne spune în unele din epistolele sale, că în mijlocul iernei era îndatinat a se scălda în apă rece de isvor. Anevoie ar fi făcut el asemenea scalde, dacă nu le-ar fi ținut de sănătóse; căci el posedea o avere considerabilă, carea-i permitea și spesele unei scalde calde. Sĕ punem casul, că principiile scólei stoice, a cărei aderent era, l'a dus la un atare lucru, dară ce sĕ ḑicem despre Horaț*), care cu tóte, că nu aparținna vre-unei scoli de soiul celei amintite, totuși sĕ obicinuia a se scălda iarna în apă rece?

Póte ne va reflecta cineva, că apa din rîurile Italiei, unde au trăit acesti bărbați, e mult mai caldă ca apa rîurilor din alte țĕri, dară acésta nu impórtă nimic, căci dacă sunt mai calde rîurile Italiei, atunci rîurile Germaniei, Poloniei și a țĕrei nóstre sunt mult mai reci și totuși Evreii sĕ scaldă atât bărbații, cât și muierile, în apă rece în tóte anotimpurile, fără a li se vătĕme sănĕtatea.

Cumcă nu numai bărbații crescuți, ci și copii sunt în stare de a suporta o scaldă rece, atât pentru picióre, ci și pentru corpul întreg ne arată modul, cum tractau Germânii în timpurile vechi și cum tractară în vécul trecut Irlandezii copii lor fără de nici un periclu**)

Bine e, dacă învață copii și a înnota, îndată ce etatea le permite, și îndată ce li sĕ dă ocasiune, căci cunoscința înnotatului a mântuit multora viața, aflându-se în pericle de mórte.

Romanii și Grecii țineau înnotarea de un lucru atât de necesar, ca și cetitul și scrisul; de aceea și ḑiceau ei despre un om necult că „n'a învĕțat nici a ceti, nici a înnota". *(Nec literas didicit, nec notare).*

Prin désa scăldare în apă rece în ḑilele calde ale verei nu numai că învĕțăm a înnota și prin urmare a ne mântui viața în cas de periclu, ci asemenea scalde mai au și multe alte influințe binefăcĕtóre sănătății corpului.

Trebue însĕ sĕ premitem, ca sĕ nu se permită copiilor a întra în apă înfierbântați ci numai după-ce pulsul va bate normal.

De cel mai mare folos pentru sănătatea fie-cărui om, și mai ales a copiilor e, petrecerea cât mai désă și îndelungă în liber, la aer curat. Prin aceea se va deda copilul cu căldura și cu rĕcéla, cu arșița sórelui și cu plóia: tóte lucruri, pe cari corpul omenesc trebue sĕ le pótă suporta, dacă și numai încâtva voesce a fi folositor în lumea acésta. Dacă corpul e crescut, e cu greu a'l deda cu lucrurile amintite. Dedarea trebue sĕ se facă de timpuriu și treptat, urmând astfel sĕ póte întări corpul încât sĕ supórte totul.

Sĕ nu se țină deci copii în continuu în umbră feriți de sóre și vênt, din témă că li se negresce colórea feței, ci sĕ li se concédă petrecerea și jucarea în aer liber carea e împreunată cu mai multe avantagii și contribue mult la păstrarea și promovarea sănătății. Recomandarea de sus o putem întări și prin cuvintele lui Montaigne (Casais Cart. I. cap. 25): „Dedați copii vostri cu căldură, rĕcélă, cu vênt și cu sóre, și cu tóte periculele, preste cari au sĕ trécă". De altcum esperiența ne arată, cât de doritori sunt ómenii de ținuturi libere și cu aer curat, căci continuu vedem cum se retrag locuitorii orașelor după munca anului în timp de vară prin ținuturi libere și recoróse, lăsând aprópe pustii orașele. Chiar și fetele la cari mai trebue sĕ o luăm în considerare și frumseța, sĕ nu se opréscă dela petrecerea în aer liber și curat, căci aceea nu împedecă, ci din contră înaintéză frumusețа corpului.

Cu jucarea în aer liber însĕ este împreunat acel periclu, că copii înfierbântați prin fugirea încóce și încolo, se culcă uneori pe pămêntul rece și umed, sau beau apă rece și prin acésta își atrag morburi periculóse. Aceste urmări rele sĕ pot evita astfel, că copii până ce sunt mai mici sĕ fie supraveghiați și în timpul petrecerei lor în liber și sĕ fie reținuți dela lucrurile ce le-ar putea strica,

---

*) Horatii Flacci Epistolarum Liber I. Epist. XV v. 3. „Pe când mĕ scăldam în unda rece".

**) Bine de notat e insĕ, că acésta întărire a corpului copiilor sĕ nu se încépă înainte de anul al 5-lea, căci copii tineri, ḑice renumitul Bock în scrierea sa „Buch von dem gesunden und kranken körper", se desvóltă ca și plântele tinere numai la căldură.

2. Prin faptul că principele Ferdinand din propria iniţiativă a hotărît trecerea moştenitorului Boris în sinul bisericei ortodocse naţionale, a dovedit, că ştie, se aducă jertfă pentru patria şi poporul, al cărui domn e. Fără îndoială, că ortodosismul moştenitorului Boris, care va trebui sě-l dovedéscă şi cu fapte, (pentru că la ortodocsi, credinţa fără fapte este mórtă), va fi un puternic ciment între dinastie şi popor.

3. Mai mult mi-au plăcut cuvintele, cari le folosesce principele Ferdinand în manifest, când vorbesce despre botez: el îl numesce „serbarea curăţirei.“ Dacă a spus când-va domnul Bulgarilor adevěrul, apoi l'a spus acum: Un romano-catolic, care primesce botezul ortodocs, într'adevěr, că-şi serbéză sěrbătórea curăţirei, pentru că el sě întórce în sinul singurei biserici, care a menţinut cu cea mai mare sfinţenie tóte aşeḑămintele instituite de Dl Christos şi de apostolii sěi; pentru că el reîntră în sinul singurei biserici, căreia i-se cuvine de drept şi de fapt titlu de una sfêntă catolică şi apostolică biserică. Moştenitorul Boris prin botezul ortodocs, nu numai că nu 'şi periclitéză întru nimic mêntuirea vecinică, cum ḑice „Unirea“, ci el se curăţă şi redobândesce aceeaşi mêntuire vecinică, pe care o are întregul popor bulgăresc, adevěrata mêntuire: Mêntuirea ortodocsă!

* * *

Trecerea moştenitorului Boris la confesiunea ortodocsă a produs mare bucurie în Rusia. Étă ce scrie ḑiarul „Swet“: „Dacă Rusia sě va fi convins, că în Bulgaria ocupă teren o ordine statornică în tóte afacerile şi că Bulgarii nu glumesc cu trecerea prinţului Boris, va fi mare bucuria în Rusia, şi Rusia va şti, sě-i dea probe Bulgariei despre acéstă bucurie. În tot casul va însemna trecerea prinţului Boris la confesiunea ortodocsă o nóuă epocă în relaţiunile dintre Bulgaria şi Rusia.

„Nowoje Wremja“ scrie: Principele Ferdinand nu sě va căí pentru trecerea prinţului Boris şi va delătura prin acésta un motiv esenţial al indiferentismului Rusiei faţă cu Bulgaria, pentru-că conformându-se principele Ferdinand contractului dela Berlin, el va înceta de-a mai fi un usurpător“.

* * *

„Kölnische Volkszeitung“ din Germania, care e totdeauna bine informată în cestiile din Vatican, a primit dintr'un isvor sigur amĕnunte fórte interesante despre audienţa principelui Ferdinand al Bulgariei la Papa.

Papa a primit stând în picióre pe principele. Acesta l'a rugat sě-şi dea consimţĕmêntul pentru trecerea prinţului Boris. Papa s'a uitat la principe şi ḑise cu voce resolută:

— Dta vreai, ca eu sě permit **mórtea** fiului Dtale? (Auḑi acolo?! Papa a întrecut pe „Unirea“ din Blaş. Red.). pentru-că o trecere la schismă este mórtea în sens catolic. (Asta tot e prea mult. Red.)

Principele observà, că posiţia lui e grea şi e silit sě facă acest pas. Papa a rĕspuns:

— Principe! Este vina Dtale, dacă posiţia Dtale a devenit atât de grea. Dacă ai fi lucrat înainte cu un an, ca un bun catolic şi dacă ai fi rĕspuns negativ la întrebarea, că fiul Dtale va trece la biserica bulgăréscă, atunci n'ar fi devenit greutăţile atât de mari. Dta însĕ n'ai rostit inmediat un cuvênt catolic resolut.

Papa a amintit apoi, că principele are în familia sa bune esemple şi îi dete sĕ înţelégă, că Ferdinand şi-ar călca cuvêntul contra credinţei sale şi contra papei, când s'ar învoi, sĕ priméscă fiul sĕu botezul ortodocs.

In nĕcasul lui şi al „Unirei“ însĕ Ferdinand, pentru dinastie şi popor, tot a fácut-o, şi şi noi credem, că nu sĕ va căì.

* * *

Salutăm din inimă pe poporul bulgăresc, care ţine cu atâta sfinţenie la ortodocsismul sĕu! Salutăm deja de acum cu bucurie întrarea moştenitorului Boris în sinul ortodocsismului!

D-ḑeu sĕ-i dea viaţă lungă, ca sĕ pótă întărì prin fapte eclatante noua sa credinţă: ca sĕ pótă fericì în chipul acesta pe poporul bulgar, care şi-a sciut manifesta cu atâta triumf iubirea neclintită, către vechia biserică, biserica ortodocsă, care la tóte popórele, cari o au primit, a fost, este şi va fi adevĕrata biserică esclusiv naţională!!

Sĕrăcie lucie.

Sibiiu, 27 Ianuariu 1896 v.

Urmărind şi numai cât de puţin cu atenţiune pregătirile ce le fac domnii din parlamentul nostru şi societatea magiară preste tot pentru milleniu, ca acela să apară cât mai splendid în ochii celor ce-l vor vedé, ḑar mai cu sémă în ochii străinilor ce'l vor cerceta, trebue sĕ ne punem pe cugete serióse faţă de risipa colosală ce se face din averea ţerii, dar mai cu sémă din averea nostră a naţionalităţilor nemagiare, cari numai bucura nu ne putem pentru acele cheltueli enorme făcute numai pentru de a satisface grandomania „cavalerescei naţiuni singure alcătuitóre de stat.“

Când ar jertfi numai din averea ei, n'am ḑice nimic. Dar când vedem colosala risipă ce se face din acea avere, carea e şi a nóstră şi din care pentru scopurile nóstre culturale nu ni se dă nimic, nu putem sĕ nu ne esprimăm nemulţumirea, ba chiar indignarea ori cât am păré de nepăsători faţă de cele ce le fac representanţii nostri în parlament, în municipii şi in comune chiar.

Aḑi ridică o clădire costisitóre pentru durată numai de vre-o câte-va luni, mâne comandă un monument în locuri unde nici picior de magiar póte n'a umblat; aḑi proiectéză o scólă de stat cu limba magiară, unde nimeni nu scie o bóbă unguresce, mâne află altă „idee“ pentru de a se presenta înaintea lumii ca cei cu menirea de a răspêndi cultura în orientul cel mai apropiat şi mai indepărtat. Şi aşa mai departe.

Tóte acestea în sine n'ar fi lucruri rele şi nefolositóre, când am avé şi noi motive sĕ ne bucurăm de ele, şi n'am avé alte necazuri mai arḑĕtóre tocmai aici la noi acasă.

Dar tocmai fiind-că mai cu sémă noi naţionalităţile n'avem motive sĕ ne bucurăm de aceste cheltueli colosale şi fără folos, tocmai de aceea trebue sĕ ne ridicăm şi noi glasul în contra acelora, cari le fac fără învoirea nóstră şi din averea nóstră comună tuturor popórelor, cari locuim în acéstă patrie.

Şi apoi cum le fac?

Numai aşa nu le fac, cum ar trebui sĕ le facă, ca sĕ se pótă presenta înaintea străinătăţii ca aceia ce voesc sĕ se presinte.

Étă pentru ce:

1⁰. Tóte acele cheltueli colosale şi fără folos le fac aprópe cu totul din banii altora şi în cea mai mare parte din averea naţionalităţilor nemagiare şi fără învoirea acelora; şi într'un timp când ţéra e plină de datorii.

2⁰. Marea maioritate a întreprinḑĕtorilor sunt străini, adecă nemagiari, mai cu sémă jidani, cari de tóte părţile nĕvălesc în ţară ca sĕ facă gesefturi pe timpul milleniului.

3⁰. Se cumpĕră tablouri şi obiecte de artă lucrate în strĕinătate de artişti strĕini, adecă nemagiari (Pene strĕine.)

Şi aşa mai departe.

Sĕ-mi spună acum domnii millenari: va fi esposiţia ce arangéză pentrn milleniu esposiţie magiară?

Nu.

1⁰. Vor presenta bunăstarea economică alui Rotschild şi nedreptatea ce fac nemagiarilor din patrie cheltuind şi din averea lor, fără voia lor şi fără a-i rebonifica barem cu o părticea cât de mică din vestitul lor liberalism.

2⁰. Vor presenta arta întreprinḑĕtorilor nemagiari, mai cu sémă jidani, despre cari într'adevĕr se va puté ḑice, că pe timpul milleniului îşi serbéză ei întrarea în noul pămênt al făgăduinţei, adecă în Ungaria, ér magiarii ies din Ierusalismul risipit, dând loc noilor cuceritori perciunaţi, cari pun mâna pe latifundiile şi căsciórele locuitorilor acestei ţeri nefericite, cârmuite de nesce grandomani.

3⁰. Vor presenta monumentele de artă produse în strĕinătate şi de strĕini, adecă nemagjari, împodobindu-se deci cu pene strĕine. (Pulszky.)

Şi aşa mai departe.

Şi lumea se va mira! De ce?

De cultura şi bunăstarea lor?

Nu!

Ci de grandomania, de sĕrăcia lor şi de nedreptatea ce ne fac.

Din parlamentul magiar.

În şedinţa dela *3 Februariu* au vorbit deputaţii Szász, Pámándy şi Madarász despre teatrul din Cluşiu, pe care au cerut sĕ-l ia statul în mânile sale, ca sĕ-l scape de miseriile materiale ce-l bântue. Fie-care a accentuat misiunea culturală magiară, ce o au şi teatrele mai cu sémă între naţionalităţi. Ministrul Perczel încă împărtăşesce aceste vederi, în lipsa de bani însĕ nu póte lua deocamdată teatrul menţionat în mânile statului, dar primesce propunerea lui Pázmándy ca guvernul sĕ aducă un proiect de lege referitoriu la organisarea teatrelor unguresci din provincie şi în budgetul anului viitoriu sĕ se prelimineze suma necesară spre acest scop.

În şedinţa dela *4 Februariu* s'a discutat asupra stării higienice publice, în spitale, în atelierele de lucru, cu privire la întreţinerea bolnavilor, asupra farmaciilor, asupra instituţiunii medicilor cercuali, şi a caselor alienaţilor, constatându-se faptul dureros, că pe lângă celelalte miserii sanitare, numĕrul alienaţilor în ţéră mereu sĕ sporesce.

La desbaterea asupra titlului: siguranţa publică, se fac imputări grave guvernului din partea oposiţiei, că folosesce gendarmeria spre scopuri politice şi că o recrutéză din tot feliul de elemente necualificate luate de pe stradă.

Deputatul Ugron Gábor protestéză în contra ordinelor referitóre la oprirea întruniriler partidei poporale şi la confişcarea broşurilor editate de acest partid. Ministrul de esterne respinge acusele şi comunică, că se fac pregătirile necesare pentru estinderea poliţiei şi de stat şi asupra provinciei.

Astfel dacă din copilărie vor fi deţinuţi cu stricteţă de-a bea osteniţi vre-o beutură rece sau de a se culca pe pămênt, se vor deda cu timpul a observa admoniaţiunile supraveghetoriului şi când nu vor mai sta sub paza ochilor lui.

Stricăcios e pentru corpul ostenit şi inspirarea aerului rece şi atingerea pielei înfierbântate cu aer rece: de aceea de mici trebue reţinuţi dela o tare încordare a corpului lor, care ar causa o prea mare înfierbântare a aceluia.

Cu o deosebită considerare trebue sĕ fim cu privire la îmbrăcămintea copiilor. Vestmintele sĕ nu fie prea înguste mai ales peste piept. Trebue sĕ se dea naturei spaţiu, ca sĕ formeze corpul, cum va afla ea de bine. Ea de sine lucră cu mult mai bine şi mai cu îngrijire, decât cum am putea-o noi conduce.

Sĕ se evite deci ori-ce încercare a mamelor de a tracta pe frageḑii lor copii cu multe medicamente, în scopul de-a promova desvoltarea lor şi de-ai strânge cu diferite cingători, prin ce s'ar împedeca natura în desvoltarea armonică a membrelor corpului. Drăgostirile copiilor împreunate cu prea dese strinsături încă nu sunt admisibile.

Îngustime de piept, miros greu din gură, plămâni bolnave, etc. sunt tot atâtea urmări naturale a purtărei vestmintelor înguste (corsete.)

Calea de a produce în mod măestrit talii mlădióse are în cele mai multe casuri urmări stricăcióse.

Se nasce disproporţiune între membrele corpului, dacă nutremêntul din causa strânsurilor prea mari nu póte fi împărţit în diferitele organe ale corpului astfel precum intenţionéză natura.

Muerile din China află o deosebită frumseţă în micimea piciórelor, de aceea ele îşi împedecă desvoltarea lor, legându-le strâns încă din copilărie. Mueri înaintate în etate pórtă încălţăminte atât de mici încât abia sunt destul de mari pentru piciórele unei copile, la cari s'a lăsat desvoltarea corpului în mâna naturei. Dară s'a observat, că muerile chineze sunt fórte mici şi nu îmbĕtrânesc — până când bărbaţii lor ajung aceiaşi etate şi mărime ca bărbaţii altor popóre. Aceste urmări nefaste pentru sexul femeiesc din acea ţară sĕ ascriu legărilor neraţionale ale piciórelor, prin ce sĕ împedecă circularea liberă a sângelui şi se vatămă crescerea normală şi sănătatea corpului întreg. Asemenea stricăciuni produce şi la noi fórte adeseori stringerea neraţională prin corset (mieder) a cavităţii pieptului, unde sĕ află plămânii şi inima adecă reşedinţa vieţii.

Nutremêntul copiilor sĕ fie simplu. Carnea sĕ se eschidă din mâncările copiilor cel puţin până au ajuns etatea de 2 sau 3 ani. Le-ar eşi copiilor dinţii cu mai multă uşurătate şi cu mai puţin periclu şi ar fi mai puţin bolnavi în copilăria lor, dacă mamele şi doicele i-ar feri de prea multă mâncare şi le-ar detrage cu desĕvêrşire în cei dintâiu ani mâncarea de carne.

Dacă totuşi insistă copiii ca sĕ li se dea carne, atunci li se póte permite cel mult odată pe ḑi. Mai mult sĕ li se dee pâne, fie gólă, fie cu altceva: unt etc. Totdéuna însĕ când mâncă bucate tari, sĕ se dedee a le amesteca bine.. Mai ales sĕ potrivesce pentru copii lapte şi diferite fierturi cu lapte, dară simplu pregătite, fără multe amestecături. Zăhar sĕ póte pune puţin sau de loc*) mai ales sĕ se evite însĕ paprica, piperul şi tóte lucrurile, cari ar putea aţîţa sângele.

Sĕ fie deci cu cruţare mamele în ce privesce întrebuinţarea sării în mâncările copiilor, căci sarea pe lângă aceea, că cere prea multă apă, mai are şi alte influinţe rele asupra corpului.

Dacă între timpurile de mâncare ar cere copii de mâncat, sĕ nu li se dee altceva decât pâne, căci fiind flămênḑi se vor îndestuli cu ea. Prin acésta facem, ca copii sĕ se dedee cu pânea, şi sĕ o iubéscă, ér de altă parte sĕ nu mânce mai des decum pretinde natura. Stomachul sĕ îndestulesce cu lucrurile, cu cari s'a dedat şi nu pretinde alte delicatese. Ba dedarea 'l póte duce acolo, ca sĕ nu pretindă decât de douĕ ori pe ḑi de mâncare şi cu tóte aceste corpul sĕ nu se împedece în desvoltarra sa.

In ce privesce timpul de mâncare părerea lui Bocke e, ca acela sĕ se schimbe aprópe în fie-care ḑi, căci dacă s'a dedat stomachul copiilor a mânca la óre anumite, el la óra respectivă va aştepta mâncarea şi dacă une-ori nu i se va satisface poftei, stomachul va deveni neliniştit şi îşi va pierde apetitul. **)

(Va urma.)

---

*) Prof. Bock în opul sĕu: „Vom gesunden in kranken Menschen“, recomândă materiile zăhăróse. Zăharul, sirupul, mierea, ca mijloc, cari nu numai îmbunătăţesc gustul, ci produc şi substanţe cărnóse şi călduróse. Că zăharul strică dinţii sănătoşi, e o părere falsă.

**) Alţii sunt de părerea, că regularitatea în ce privesce timpul de mâncare nu póte fi decât spre binele corpului. Dară sĕ se observe, că între timpurile de mâncare sĕ fie un interval de 5—6 óre . . . , În ședința dela 5 *Februariu* s'a discutat asupra congruei, asupra autonomiei catolice și asupra dotațiunei confesiunilor din partea statului. Din discuțiunile acestea se constată, că comisiunea congruei acum se ocupă cu conscrierea venitelor preoțesci, ér în causa autonomiei (catolice) M. Sa a permis ținerea unui nou congres, carele însĕ din causa serbărilor milenare póte numai în anul viitoriu se va putea ținé. Privitoriu la dotațiunea confesiunilor, guvernul pune în prospect un proiect de lege. La urmă s'a vorbit despre afacerea Pulszky și s'au cetit mai multe interpelațiuni, una privitóre la abusurile comise din partea conducĕtorilor de matricule. Rĕspunsurile ministrului s'au luat la cunoscință numai din partea partidei guvernamentale.

În partea vorbirei sale despre dotațiunea confesiunilor, ministrul comunică, că guvernul n'are intențiune sĕ seculariseze averile bisericesci, prin urmare nici sĕ doteze în total pe preoți, ci numai sĕ le întregéscă salariele cel puțin până la minimul corĕspundĕtoriu, dar și acésta numai graduatim întrucâtva mite budgetul statului.

Noutăți.

Atentat. Ni-sĕ comunică o scire, care sgudue până în adêncul sufletului pe ori-ce om cu simțeminte creștine. E vorba de un atentat cu dinamită ce sa îndreptat în 3 Ianuariu contra vieții Dr-ului Vasilie Fodor, advocat, membru al comitetului național. Dinamita a fost pusă în ambitul casei și a esploadat cam pe la 5 óre sara sdrobind păreți, uși, ferstri și umplând casa de un fum înădușitor.

Cumcă d-nul Fodor și soția sa astădi nu sunt cadavre rĕci, are sĕ se mulțăméscă după-cum însuși dice, numai provedinței divine. Atentatorii miserabili până acum nu s'au putut descoperi. D-nul Fodor a insinuat casul poliției punĕnd totodătă un premiu de 300 fl. pe capul atentatoriului.

E trist de tot, când și în sinul națiunei nóstre sĕ întêmplă astfel de casuri, cari probézà o stare de cea mai scandalósă anarchie.

* * *

Evlavie la miliție. Ministrul de resbel din Bavaria a dat o ordinațiune fórte salutară privitóre la observarea dispozițiuniior pentru participarea soldaților la cultul divin de Dumineca și la repausul din acea di. Conform acestei ordinațiuni, în dile de sĕrbători și Dumineca are sĕ înceteze ori ce lucru și esercițiu, afară de agendele neamênavere. La cultul divin are sĕ mérgă fie-care soldat și numai din cause estraordinare póte fi absolvat dela acésta datorință. Pe timpul cultului divin nici o cantină nu e permis sĕ fie deschisă, căci contribue la conturbarea eserciților religióse.

Nu ne-ar strica nici nóue sĕ avem un astfel de ministru de resbel.

* * *

Cas de mórte. In 4 Februariu la 5 óre p. m. s'a înmormêntat în cimiteriul din Hațeg Carol Schmit Stoica preot gr. cat. în Ostrov. El mersese la Pesta pentru a-'și vedea de sănĕtate dar la reîntórcere a murit pe tren lângă Zam la care stațiune cadavrul a fost dat jos și transportat într'un despartĕmênt de tótă compătimirea, dar bunul creștin de aci George Todoran i-a dat casa sa pentru adăpostire. Menționatul creștin a chemat pe parochul nostru din loc și a îndeplinit tóte celea prescrise pentru îngroparea preoților. Notariul Lăcătuș cu vice-notariul Traian Ungur, comerciantul Petrovici și toți creștinii nostri au cercetat pre cel reposat și au mângăiat pre soția sa rĕmasă după o viéță la olaltă de 7 ani, cu 2 fetițe orfane.

Rĕposatul a fost nepotul fostului protopop gr. or. Stoica din Deva. El s'a împărtăș't de o crescere bună cu studii superióre și a reposat în etate de 34 ani mai avênd un frate căsătorit și o soră vĕduvă.

Dela Zam a fost transportat la Hațeg și înmormêntat în cimiterul de aici. El sa bucurat de o stimă generală pantru buna sa purtare și frumósă pregătire. Hațeg, în 5 Februariu 1896.

* * *

Reforma esamenelor de maturitate. La raportul unor directori supremi de scólă, că pe timpul esamenelor de maturitate în luna lui Iunie, sunt atât de ocupați stând pe di chiar și 9 óre la esamene — încât tóte agendele din centru le rĕmân neresolvite, = ministrul Wlassics a convocat în dilele trecute o anchetă carea 'va avea sĕ desbată asupra următórelor dóuĕ întrebări: „N'ar fi posibil, ca studenții cu progres „laudabil“ și bun sĕ fie liberați de partea verbală a esamenului de maturitate, de tot ori în parte? 2. Ce fel de ușurări și simplificări s'ar putea întroduce la esamenele de maturitate? Scutirea scolarilor cu progres „laudabil“ și bun“ dela verbal, în tot casul ar servi pentru de a deștepta în ei o ambițiune mai mare pentru studiu și progres, observă ministrul în convocatoriul seu a cărui termin numai mai têrdiu îl va comunica.

* * *

Invitare la Petrecerea cu joc ce se va arangia de „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Sĕliste în 11 Februariu 1896 în „sala cea mare a scólei“. Venitul curat este pentru fondul reuniunii. Inceputul la 7 óre p. m. Intrarea de familie 1 fl., de persónă 50 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale publică.

* * *

S'a tradat în vis. La oficiul de dare din Arad s'a întêmplat în timpul din urmă o mare defraudare de bani comisă din partea alor doi funcționari *Bács* Nándor și *Király* Géza la indemnul cafenieriului jidan *Scheinberger* Mór. Suma defraudată, adunată din sudórea și sângele bietului popor, se urcă la suma 100,000 fl. din care circa 60,000 a ajuns în buzunarele jidanului. Cu descoperirea defraudării făcêndu-se cercetare, cei doi făptuitori și-au recunoscut crima, dar jidanul négă morțiș, că ar fi complice la acea defraudare, ba susține chiar, că nici nu cunósce pe acești doi domni, cu tóte că a bicherit cu ei preste 10 ani de dile. In dilele din urmă însĕ bolnăvindu-se în temnița procuraturei și avênd ferbințeli, în delirul bólei despre nimic alt-ceva nu vorbia, decât despre comori îngropate, numind chiar și locuî unde sunt acelea. Vigilul audênd acestea, a făcut arĕtarea judelui instructor Vasile Paguba, carele acum continuă cercetarea în direcțiunea acésta, și fórte probabil că nu fără resultat.

* * *

Bancnotă de 1000 fl. falsă. Cu o rară rafinărie a înșelat în dilele trecute un vêndător de postavuri ambulant pe negutĕtoriul de ferărie Krivoss din Lipto Szt. Miklos. Vêndĕtoriul ambulant, la părere din întêmplare a cădut înaintea galantagiului negutătoriului și a spart ferêstra cea mare de sticlă, pentru care Krivoss a pretins 50 fl. La început ambulantul nici nu vrea sĕ audă de acéstă pretensiune. In urmă totuși s'a învoit cu 20 fl. și a predat negutătoriulul o bancnotă de 1000 fl. cerênd sĕ-i dea restul înapoi. Krivoss a mers cu bancnota la banca slovacă, unde o a schimbat și după detragerea celor 20 fl., restul l'a predat vêndĕtoriului de postavuri ambulant. A doua di însĕ spre suprinderea neplăcută a tuturor s'a adeverit, că bancnota a fost falsă dimpreună cu vêndĕtoriul de postavuri ambulant cu tot, care a și dispărut cu totul. Banca pretinde acum dela Krivoss rebonificare acelor 1000 fl.

* * *

Sinuciderea unui director suprem de scóle. Directorul suprem de școle Békéssy Gyula din Dobrițin în dilele trecute s'a împușcat. Causa sinuciderei se află în starea sa materială fórte decădută. Acum sunt doi ani, în strîmtórea sa a împrumutat nisce bani dela servitoriul seu, bani publici, pentru-că erau adunați pe séma „Kulturegylet“-ului din Cluș, și nu 'i-a dat mai mult îndĕrĕpt. Afacerea a ajuus și în publicitate și bietul servitor, ca sĕ scape de rușine, s'a sinucis; a lăsat însĕ după sine o epistolă, în care destăinuesce tótă afacerea. În urma acesteia, tribunalul din Dobrițin a întrodus cercetare criminală contra lui Békéssy, carea însĕ s'a sistat transpunêndu se actele la ministrul. Audind Békéssy despre motivele sistării, că adecă fiind înglodat în datorii, nu e eschisă posibilitatea de a fi împrumutat bani și dela servitoriul seu, dar în lipsa de dovedi îl absólvă etc., atât de tare s'a spăriat de frica, că ministrul îl va suspenda dela postul seu, încât și-a făcut însuși sentența, trimițêndu-și un glonț drept în cap, lăsând după sine femeia cu 6 copii și preste 20.000 fl. datorii.

Trist lucru din tóte punctele de vedere morale!

* * *

Gendarmi ucigași. Din comuna Uzdin i-se scrie „Dreptății“, că gendarmii de acolo ținênd cercetare într'o afacere de furt au arestat șése locuitori din Uzdin și legându-i i-au luat cu dînșii și i-au dus la Dobrița, o comună din apropiere, unde se credea, că arestații ar avea complici. Ce s'a întâmplat pe drum nu se scie încă; sĕ scie însĕ că gendarmii, patru la numĕr, au împușcat pe trei dintre arestați; doi au rĕmas morți pe câmp, ér al treilea a sosit rănit la Uzdin și astădi sĕ luptă cu mórtea. Ceialalți trei arestați au luat-o la fugă și au scăpat cu viéță. Étă, cine are în țéra nóstră sĕ ne apere avutul și viéța!

* * *

Contra maniei duelului. Este sciut, că nici într'un stat din Europa nu se întêmplă atâtea dueluri ca la noi. Noroc însĕ, că numai între fii „cavalerescii națiuni singure alcătuitóre de stat“. Sĕ vede însĕ, că în timpul din urmă nu i-a convenit nici ei acéstă „satisfacție cavalerescă“, căci prea mulți s'au nenorocit, ori și-au perdut viéța prin ea chiar pentru lucruri de nimic. A pus deci la cale tóte mijlócele vieții sociale, ca sĕ stîrpéscă acésta manie, duelul, dar fără resultat. Totuși în timpul din urmă, se pare, că a aflat un mijloc fórte potrivit pentru împedecarea duelului, deși nu pentru totdéuna și pentru toți, dar cel puțin pentru un timp óre-care și pentru o anumită clasă de ómeni mai sangvinici. Anume: senatul academiei de drepturi din Dobrițin a adus la cunoscința procuraturei regesci, că conform dispozițiunilor legei scolare și diecesane (reformate), consideră de repășit din școlă pe fie care student în drepturi, carele pentru vătĕmare de onóre și-ar lua satisfacție cu arma.

Fórte corect. Ar fi de dorit numai ca acéstă dispozițiune sĕ se întroducă la tóte școlele din țéră și legislativa sĕ pedepséscă pe duelanți și pe secundanții lor, întocmai ca pe ucigași și pe complicii lor.

După cele ce vedem însĕ petrecêndu-sr în parlamentul nostru, cu speranța din urmă deocamdată nu ne putem nutri.

* * *

O curiositate literară. — In biblioteca regală din Stockholm se află o carte numită Codicele dracului și este cel mai mare manuscris din lume. Cine privesce acéstă operă uriașă, în care fie-care literă este ca și zugrăvită, nu mai înțelege cum i-a fost cu putință unui muritoriu, fără intervenirea unei forțe supra-naturale, sĕ îndeplinéscă o operă atât de mare.

In acest „codice al dracului“, pe care Svedienii l'au adus cu sine după terminarea rĕsboiului de trei-zeci de ani, din Praga, și al cărui nume se va esplica din mitul ce urmédă, nu este dracul, după cum se obicinuește representat cu picióre de cal, ci cu ghiare.

Iată acum și mitul referitor la acest codice: Un sĕrman călugăr, condamnat la mórte, era sĕ fie grațiat cu condițiunea ca într'o singură nópte — ultima nópte până la primirea osândei — sĕ copieze acest codice întreg. Bine înțeles, cei ce i-au pus acéstă condițiune nu se așteptau la un resultat favorabil, dar póte în batjocură îi duseră în închisóre condeiu, călimăr și pergamentul de lipsă împreună cu originalul.

Dar fiind-că omul era constrâns de cea mai estremă necesitate—de mórte — întreprinse totul, ca omul desperat, care se acață de paiu numai sĕ scape. Nefericitul călugăr își luă refugiul la un singur mijloc de scăpare, un mijloc de astfel imposibil, pe care însĕ el îl încercă în desperarea lui. El vĕdu îndată că viața nu și-o póte mêntui prin propria mână. Din causa fricei de mórtea îngrozitóre și sigură, póte și din causa îndoelei ce avea despre viața după mórte pentru sufletul lui, chiamă pe necuratul și-i promite sufletul, dacă ar voi sĕ-i ajute la lucrul sĕu. Jupân Scaraoschi apăru momentan în închisóre, nu făcu multe dificultăți la încheerea contractului, ci-l iscăli, și-apoi s'apuca de muncă.

Când veniră diminéța ca sĕ ducă la locul de supliciu pe călugăr, acesta presentă codicele gata, scris în cea mai corectă caligrafie. In schimb, dobândi câți-va ani din viață, ér Scaraoschi se alese cu sufletul călugărului.

Asta ar fi originea codicelui dracului, care ori din ce punct de vedere l'ai considera, nu lasă nimic de dorit, fie chiar și opera dracului.

* * *

Despre cafea. Sĕ dice, că caféua a fost descoperită de o capră.

Odată un păstor arab păzea o turmă de capre în apropierea mărei roșie. Vĕdênd el deodată, că o capră din turma sa începe a juca într'un mod fórte ciudat, a căutat după pricina acestui lucru.

Capra mâncase o plantă, care nu era cunoscută, adecă ea mâncase din micul copăcel care produce caféua în acele ținuturi.

Omul, curios dela fire, a cercetat acéstă plantă și mai ales fructele ei, și după-ce a vĕdut mișcarea plăcută ce o producea în corpul sĕu puterea bóbelor de cafea, a căutat a o folosi într'un mod mai practic prăjindu-o, și astfel a vĕdut, că în acéstă stare e mai bună.

Lucrul acesta s'a lățit fórte iute pretutindenea.

Arabii fac fórte bun negoț cu caféua, și speculatorii sĕ silesc a o cultiva și prin Francia, dar fără succes, căci clima e cu totul alta decât în Arabia. Primadată au început a bea cafea literații, care se și numia beutura literaților.

Astădi însĕ caféua este cunoscută în tot locul. Englezii au înlocuit caféua cu céiul, fiind-că e mai slabă decât caféua.

* * *

Fotografii colorate. Medicului practic din Brandenburg, Sell, precum aflăm i-a succes a produce atari fotografii, cari arată nu numai forma, ci și colórea corpurilor fotografate. Cu deosebire colórea corpului omenesc sĕ reproduce fórte fidel. Sell lucră deja de 5 ani la acéstă invențiune.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea producțiunei scolare împreunată cu petrecere cu joc arangiată ln diua de 25 Decembre 1895 în Viștea-superióră au binevoit a contribuí cu oferte benevole următorii p. t. participanți:

Leon Solomon, notar și Ignatz Orenstein, comerciant câte 2 fl., George Barzea, notar, Ioan Oana, comptabil și Ioan Banciu învĕțător câte 1 fl. 50 cr.. Niculae Banciu, vigil silvic, Ioan Fuciu, comerciant, Vasile Pricu, plugar, Vasile Fuciu, comerciant și Victor Lazăr, înv.-dir. câte 1 fl., Procopiu Clonțea, capelan, Ioan Boldea, vice-notar, Chirilă Bursan, înv., Iosif Șomârdolea, primar (Corbi), Simionescu, croitor, Andreiu Fuciu, comerciant și Daniil Popa, cassar com. câte 50 cr., George Isarie, 30 cr., Samoilă Banciu, primar (Viștea super.), Iordan Cârje și Evă G. Șendru câte 20 cr,, Nistor Cora și Galaton Lupșor câte 15 cr., Rafira N. Cora, Dumitru Borzea, Niculae Borzea, econom, Daniil Lnpsor, Galateon Șofariu, Niculae Grapă, Zaharie Dan și Vasile Bursan câte 10 cr., Vasile Barb, 5 cr., ér dela domnul George Avesalon. (Brăila) am primit cu poșta 10 lei (4·82 fl. v. a. — Suma întratelor este 23 fl. 87 cr.; eșitelor 17 fl. 87 cr. Resultă venit curat 6 fl. v. a.

Acești 6 fl. s'au depus la banca „Olteana“ din Viștea inferióră ca basă și început a unui Fond bisericesc-culturai și libelul de depunere s'a predat epitropiei parochiale spre păstrare.

Mult stimaților contribuenți precum și tuturor participanților la petrecere îi producțiune li-se aduce și pe acéstă cale adêncă mulțămită.

Viștea-superióră, 18 Ianuariu 1896.

Ioan Banciu,
învĕțător.

Mulțămită publică.

La petrecerea populară din 6/18 Ianuariu a. c. arangiată în favorul bisericii gr. or. din Brad venitul brut a fost 91 fl. 50 cr. Din care abstragându-se spesele de 41 fl. 50 cr. resultă un venit curat de 50 fl. v. a. adecă cincideci fl. v. a. Contribuenților benevoli li se esprimă pe acéstă cale, cea mai profundă mulțămită.

Brad, la 1 Februariu, 1896.

pentru comitetul arangiator
Ioan German,
epitrop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

„Crișana“, institut de credit și economii în Brad.

Convocare.

Membrii societății de economii și credit „Crișana“ sunt invitați la

a V-a adunare generală ordinară,

ce sĕ va ține în **15 Martie st. n. a. c. la 2 óre p. m.** în localitatea societății în Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirei prescriptelor din §§-fii 50 și 76 a statutelor.
4. Alegerea alor doi bărbați de încredere și doi secretari pe un an.
5. Raportul direcțiunei și comisiunei de supraveghiare pro 1895.
6. Deciderea asupra compturilor anuale și a distribuirei profitului curat.
7. Salariile oficialilor pro 1896.
8. Ficsarea marcelor de presență pro 1896.
9. Alegerea comisiunei de supraveghiare.

În lipsa membrilor receruți de preste jumĕtate din părțile fundamentali adunarea în sensul §-lui 51 sĕ va ține la *22 Martie st. n. a. c.* la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor în sensul § 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscriși cu 31 Decembre 1895 a fost 114 cu 419 părți fundamentale á 50 fl. = 20.950 fl.

Brad, la 31 Ianuariu 1896.

Vasiliu Dămian,
director.

[8] 1—1

Contul bilanțului.

Active:		fl. cr.	Pasive:	fl. cr.
Cassa în numerar		2661.69	Capital social	20.950—
Cambii escomptate		113.235.01	Depuneri spre fructificare	104.513 58
Împrumut pe obligațiuni		30.485.56	Cambii reescomptate	12 370.—
Împrumut hipotecar		7589.30	Dividende neridicate	107.59
Mobiliar	fl. 390.79		Fondul de reservă	6284.12
după amortisare de 10%	„ 39.08	351.71	Interese anticipate	2835.86
Interese de reescompt anticipate		180.16	Diverse conturi creditóre	50.=
Anticipațiuni		110.=	**Profit curat**	7502.28
		154.613.43		154.613.43

Contul profitului și perderilor.

Eșite:		fl. cr.	Intrate:	fl. cr.
Interese de depuneri		5157.40	Interese	11.006.07
Interese de reescompt		930.31	Provisiuni	2787.74
Salarii		1420.—	Diverse	3343.02
Chirie		200.—	Tacsa de înscriere	19.—
Competințe de timbru		32.59		
Spese diverse		503.45		
Marce de presență		255.—		
Amortisațiuni de mobiliar		39.08		
Contribuțiune				
a) erarială	fl. 469.97			
b) comunală	„ 130.40			
c) de 10% după inter. de dep.	„ 515.35	1115.72		
Profit curat		7502.28		
		17.155.83		171.55.83

Brad, la 31 Decembre 1895.

V. Dămian m. p., director. **I. Rusu** m. p., cassar. **St. Albu** m p., controlor **P. Rimbaș** m. p., comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am esaminat ambele conturi și confrontându-le cu registrele principale și aucsiliare le-am aflat în consonanță și esacte.

Simeon Băcillă m. p. **Petru Gligor** m. p. **Teodor Pop** m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	**7.20**	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	**9.15**	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	**6.20**
11.21	4.16	**6.52**	**9.02**	**11.12**	Szolnok	**2.29**	**5.23**	**3.37**	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	**12.48**	P. Ladány	**12.05**	**3.46**	**1.19**	10.03	1.31
3 42	**7.08**	—	**1.48**	**2.12**	sos. Oradea-mare pl.	—	**2.26**	**11.04**	8.43	11.32
3.58	**7.15**	—	**2.06**	**2.20**	pl. sos.	—	**2.19**	**10.44**	8.38	11.17
4.38	**7.43**	—	**3.03**	**2.50**	Mező Telegd	—	**1.52**	**10.07**	8.11	10.42
5.20	**8.18**	—	3.45	**3.26**	Rév	–	**1.26**	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	**4.06**	—	Bratca	Tren micst	—	**9.10**	—	9.50
6.32	**9.07**	**2.52**	**4.53**	**4.17**	Ciucia	5.40	**12.47**	**8.32**	7.08	9.19
7.16	**9.37**	**3.51**	**5.32**	**4.50**	Huiedin	4,52	**12.17**	**7.54**	6.39	8.37
8.07		**5.05**	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	**6.54**	—	7.37
8.34	**10.37**	**6.14**	6.59	**5.55**	sos. Cluș. pl.	2.—	**11.01**	**6.13**	**5.23**	7.—
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	**10.45**	5.45	**4.48**	6.45
9.06	**11 32**	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	**4.23**	6.27
10.12	**12 50**	—	10 40	7.27	Ghiriș	–	**9.24**	3.53	3.--	**5.21**
10.42	**1.25**	—	11.25	7.50	Cucerdea	–	**8.54**	3.06	**2.20**	**4.47**
11.01	**1.43**	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	**2.—**	**4.31**
11.09	**1.52**	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	**1.51**	**4.24**
11.31	**2.18**	—	12.34	8.17	Aiud	–	**8.23**	2.11	**1.23**	**4.03**
11.48	**2.40**	–	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	**8.06**	1.45	**12.54**	**3.42**
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	–	**7.59**	1 10	—	**2.49**
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	**2.24**
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	**7.30**	12.24	–	**2.10**
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	**1.38**
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	**6.56**	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	**6.54**	11.14	—	**1.01**
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	**6.41**	10.55	–	**12.46**
3.04	—	---	4.48	10.22	Elisabetopole	—	**6.20**	10.21	—	**12.16**
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	--	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	**11.17**
5.34	—	-	**7.50**	12.26	Homorod		4.27	7.45	—	**10.02**
6.12	—	—	**8.30**	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	**9.22**
6.41	—	—	**9.03**	1.15	Apața	Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	—	**8.57**
7.16	—	—	**9.38**	1.34	Feldioara		3.16	5.58		**8.23**
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	**5.08**	Tren de persóne	**7.43**
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	–
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	**5.11**	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	**10.21**		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	**9.12**
7.53	11.20	4.20	**10.41**		Turda		4.50	10.10	3.10	**8.52**

Sibiiu — Cisnădie

—	**5.30**	1.36		**7.40**	Carei-mare	7.10	3.16		**9.20**	—
—	6.06	2.12		**8.16**	Zeiău	6.36	2.42		**8.46**	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst					Tren micst	Tren micst
	8.35	4.55		pl. Brașov sos.			7.36	1.29
	9.05	5.13					7.21	1.14
	9.37	5.45		Cristian			6.51	12.51
	9.57	**6.05**					6.41	12.41
	10 17	**6.25**		Tohanul vechiu			6.16	12.15
	0 28	**6.36**		sos. Zernesci pl.			6.06	12.05

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	--	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**	Budapesta	**7.20**	1.10	6 10	--	--
—	**3.10**	10.56	3.49	**1.05**	Szolnok	4.14	11.19	**2.53**	9.30	**10.58**
—	9.10	3.55	**6.52**	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	**9.40**	**5.15**	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	**8.55**	—	6.59
—	2.30	4.30	**7.02**	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	**8.43**	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	--	**8 19**	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	**8.06**	—	6.01
—	3.58	5.33	**7.47**	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	**7.53**	—	**5.45**
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	**7.22**	—	**5 07**
—	4.50	**6.13**	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	**7.05**	—	**4.49**
—	5 40	**6.58**	**8.48**	8.53	Soborșin	8.20	6.34	**6.23**	—	**4.—**
—	—	**7.26**	**9.07**	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	**7.52**	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	–
—	—	**8.08**	**9.31**	10.04	Ilia	7.08	**5 45**	5.05	Tren micst	—
—	—	**8.26**	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	**8.52**	9.57	10.48	Deva	6.20	**5.19**	4.14	**10.52**	—
—	–	**9.06**	**10.08**	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	**5 07**	3.57	**10.35**	–
—	—	**9.52**	**10.37**	11.43	Orĕștia	**5.09**	**4.39**	3.17	**09.51**	—
—	-	**10 16**	—	12.06	Șibot	**4.44**	—	2.54	**9.27**	—
—	—	**10.40**	—	12.30	Vințul de jos	**4.22**	—	2.31	**9.03**	—
—	—	**10.54**	**11.17**	12.44	**Alba-Iulia**	**4.04**	**3.59**	2.13	**8.47**	—
—	—	**11.30**	**11 40**	1.20	sos. **Teiuș** pl.	**3.19**	**3.36**	1.35	**8.11**	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	**11.—**	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	**5.50**	—	7.20	**7.07**	6.45
1.30	8.30	2.30	**7.25**	**10 25**	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	**2.10**	1.25	**9.—**
6.39	5.31	**8 02**	**5.49**	—	sos. Timișóra pl.	**9.25**	–	**9.01**	7.50	4.10
6.47	—	**8.10**	7.15	—	pl. sos.	**8.09**	7.14	**8.55**	7.42	—
—	—	**10.29**	10.32	-	Caransebeș	5.15	**4.15**	—	**5.39**	—
11.05	—	**12.30**	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	**3.21**	—
11.45	—	**1.20**	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	**2.10**	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	**11.25**	—	7. –	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	**2.25**	8.10	3.11	**8.59**	**Cucerdea**	7.41	2.36	**8.31**	**1.18**
–	**3.14**	8.51	3.52	**9.40**	Ludoș	7.03	1.58	**7.43**	**12.32**
–	**5.07**	10.27	5.26	**11.11**	**Oșorheiu**	**5.30**	12.25	5.50	**10.35**
—	**5.40**	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	**7.19**	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	**2.20**	11.34	**7.10**	pl. **Copșa-mică** sos.	9.31	**12.35**	**6.20**	3.39	—
--	5.18	**2.50**	12. –	**7.41**	Șeica mare	9.08	**12.11**	**6.01**	3.10	--
—	6.02	**3.27**	12.37	**8.21**	Lómneș	8.37	**11.32**	5.34	2.35	—
--	6 35	**3.57**	1.03	**8.50**	Ocna	8 11 .	**11.01**	5.12	2.01	—
--	7.01	**4.19**	1.25	**9.15**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.30**	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	**4.36**	1.46	—	p. sos.	7.28	**8.33**	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		**4.48**	1.58	—	Șelimber	7.16	8 20	—		—
—		**5.04**	2.14	—	Veștem	7.01	**8.03**	—		—
—	—	**5.26**	2.36	—	Tălmaciu	6.42	**7.42**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	**7.14**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.54**	-	--	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	**5.25**	**6.15**	—	—	—
--	--	7.07	4.23	—	Cârtișóra	**5.01**	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpașul inf	**4.52**	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	–	Viștea inf.	**4.24**	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	**4.14**	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	**3.58**	4.37	—	—	—
—	—	8.42	**6.08**	—	sos. Făgăraș pl.	**3.28**	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane, *Nr. 11* Sibiiu, Marți, 30 Ianuariu (11 Februariu), 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Ianuariu, 1896.

Privirile Europei sunt îndreptate ađi spre orient.

Bulgaria are acest merit, și meritul acesta trebue sĕ i se recunóscă.

Politica Bulgariei a luat o direcțiune nóuă, și acéstă nóuă direcțiune preocupă ađi pressa europeană.

Principele Ferdinand s'a învoit, ca clironomul Boris sĕ trécă la biserica națională a poporului bulgar, la biserica ortodocsă.

Trecerea are caracter curat politic, și este esces de zel a o caracterisa ca învingere a ortodocsismului.

Bulgaria a resistat peste un deceniu încercărilor Russiei de a dicta ea în Sofia.

Politica Russiei nu s'a sfiit nici de cele mai drastice mĕsuri întru ajungerea scopurilor sale.

Scopurile Russiei n'au nimica comun cu ortodocsismul.

In mod rușinos a fost detronat principele de Battenberg, după un rĕsboiu glorios asupra Sêrbiei.

S'au bătut frații de un sânge, și de o lege, s'au bătut, crâncen s'au bătut ei, căci interesele politice cereau vĕrsarea sângelui în șiróie.

Eroul dela Slivnița a trebuit sĕ ajungă a fi făcut prinsonieriu de cătră elevii scólei militare și dat peste granița, ca un făcĕtoriu de rele.

Contrarevoluția sub conducerea lui Stambulow a deschis principelui din nou porțile Bulgariei, disgrația țarului Russiei însĕ ca fulger a lovit asupra eroului dela Slivnița, și acesta, suflet mare, s'a jertfit pe sine pentru binele și prosperarea țĕrei sale.

Au urmat apoi revoluțiunile interne, cari tóte au fost inițiate și subvenționate de Russia, mâna de fer alui Stambulow însĕ a fost mai puternică, și Bulgaria și-a păstrat independența sa.

In tómna anului 1895 a urmat atentatul asupra lui Stambulow.

Lumea civilisată cu indignare a privit asupra spectacolului de pe stradele Sofiei, și asupra principelui, care a mers la băi, spre a nu fi de față la atentat.

Mórtea lui Stambulow a deschis calea unei ere nóuă. Bulgaria a întrat în apele politicei rusesci.

Sub domnia lui Stambulow la dorința principelui s'a modificat constituțiunea în punctele, unde se cerea, ca următorii principelui se fie de legea ortodocsă.

Interese politice au dictat acéstă mĕsură, spre a asigura dinastia de Coburg în Bulgaria.

A urmat căsătoria principelui cu o odraslă catolică, și principele a dat declarațiune, că următorii sĕi vor cresce în doctrinele bisericei papistașe.

Într'aceea s'a schimbat situația. Politică ruséscă a început a câștiga conducerea în Bulgaria.

Trebuia sĕ se creeze un pretecst, ca Rusia sĕ-și manifesteze simpatia față cu Bulgaria.

Și a urmat trecerea clironomului Boris la biserica națională bulgară, la cea ortodocsă.

Țarul Rusiei a primit se fie naș, și la ceremonia din 2 Februariu el va fi representat prin un general din suita sa.

Este deci aflată calea unei apropieri a Bulgariei de Rusia.

Un comunicat oficios rusesc se ocupă și el cu stadiul de ađi a lucrurilor. Trecerea lui Boris la biserica orientală în acest comunicat e presentată ca act de maturitate politică în situațiunea actuală, întocmai după cum a fost la timpul seu considerat ca act de mare maturitate politică schimbarea constituțiunei prin Stambulow în ce privesce confesiunea dinastiei.

Dinastiele și țĕrile totdeuna au în vedere scopuri mai înalte politice, și trecerea lui Boris nu e primul act de asemenea natură în istoriă.

Cu tema acésta se ocupă điarul particulariu al principelui Bismark, care din incidentul trecerei lui Boris la biserica greco-orientală, vine la conclusiunea, că după Boris va urma și însuși principele.

Diariul principelui de Bismark satiriséză fără cruțare, pe toți, cari din trecerea acésta fac cestiune confesională.

Nu ne atingem de cestiunea — đice *„Hamburger Nachrichten“*, dacă denegarea consensului papei e de natură principială, sau dóră au contribuit și momente politice și personale, discusiune însă încape în ambe casurile. Nu se póte presupune despre principele de Coburg ca se subordineze interesele bulgare intereselor sale private religionare, dacă voesce se domnéscă durabil în Bulgaria. Nici afacerile sale familiare sau posibilitatea, ca acele sĕ fie periclitate nu pot fi condiționate dela modul cum s'au desvoltat diferențele între biserica romană și grecéscă în decursul vécurilor, dacă voesce se rĕmână acuma și în viitoriu principele Bulgariei. Nu credem, că sfântul Petru sĕ-l pună la esamen în raiu din catechism asupra punctelor de diferență între biserica catolică și cea ortodocsă, și ne îndoim, că principele ar cunósce bine finețele, cari despart pe cele dóuĕ biserici. Noi ambele confesiuni, ca și pe a nóstră, le subsumăm sub religiunea crescină, și credem, că frecările dogmatice dintre cele 2 biserici nu vor fi decisive asupra sorței muritoriului. Credința nóstră e, că Ferdinand, dacă voiesce sĕ rĕmână principele Bulgariei, după deruta din Roma, va trece el însuși la biserica ortodocsă, și în punctul acesta i recomândăm sĕ asculte opiniunea învĕțaților sei consilieri bisericesci și sĕ nu sĕ îngrozéscă de a studia istoria bisericéscă a ambelor confesiuni. In alte țĕri, cari nu au fost puse ca și Bulgaria între sĕlbatici, în tóte timpurile s'au ivit casuri de schimbarea confesiunei când a fost vorba de a întemeia dinastie și țĕri, fără ca din acea sĕ vină vre-o pagubă asupra dinastiei sau asupra țĕrei, și este un esces din partea preoțimei, când voesce se dĕrîme în afacerea: care e singura mêntuitóre credință.

Pănă aici organul lui Bismarck.

Satira un e îndreptată în contra bisericei ortodocse, o putem însĕ provoca, dacă trecerea lui Boris o presentăm ca triumf al bisericei ortodocse.

Ea este un act politic și biserica catolică, care misionarilor sei din orient nu le impune rigórea în esterior, se va împĕca ușor cu trecerea lui Boris, dacă prin ea se va înlesni calea la proselitism religionariu în Bulgaria, în tocmai precum o face în România cea ortodocsă, care în punctul ortodocsiei și acuma dórme.

Revista politică.

Tripla alianță dintre Germania, Austro-Ungaria și Italia s'a încheiat în 1883 pentru 5 ani; s'a reînoit în 1887 și 1892. Procsima reînoire ar trebui, sĕ se facă în anul viitor 1897. Pentru că se vorbesce mult despre acéstă cestiune, corespondentul din Roma al điarului „Times“ comunică, că în 1892 tripla alianță s'a prelungit pe 12 ani. După cum s'ar fi esprimat marchizul di Rudini așa stă cestiunea, însĕ deși s'a încheiat alianța pe doisprеđece ani, totuși peste șease ani are dreptul fie care dintre puteri, sĕ se anunțe, că vrea sĕ iasă din ea. Amintitul corespondent mai adaugă, că Italia nu putea face un lucru mai bun, decât sĕ rĕmână în tripla alianță, cât timp Franța nu-și schimbă politica ei față cu Italia. De o schimbare a acestei politici, care ar intenționa folosirea Italiei pentru scopuri francese, nu póte fi vorba. — Va sĕ đică tripla alianță e tare încă și asigură în chipul acesta pacea Europei.

⁂

Papa va ignora deocamdată alusiunea, care a făcut-o principele

---

FOIȚA.

Unele indigitări

pentru

susținerea și promovarea sănĕtății la copii.

de

E. C.

(Încheiere.)

Pómele eserciază una dintre cele mai stricăcióse influințe asupra sănătății copiilor, mai ales dacă sĕ consumă în cantităţi mari și în stare necóptă. E însĕ cu greu a-i opri cu desĕvêrșire dela mâncarea pómelor și sĕ nu ne mirăm de acesta, căci scim, că protopărinții nostri ómeni crescuți, cu tóte că au avut espresă poruncă, nu s'au putut abținea. Dar dacă le permitem copiilor a mânca póme, sĕ ne îngrijim, ca sĕ nu mânce după dejun, prânz sau cină, când stomachul e încărcat, cum de regulă se întêmplă, ci înainte sau între timpurile de mâncare. Pómele sĕ se mânce cu pâne și să fie deplin cópte.

Dacă în modul arĕtat se va purcede, ele nu numai că nu vor fi stricăcióse, dar din contră priitóre sănătății.

Dintre tóte pómele merele și perele cópte sunt cele mai recomandabile pentru copii, mai ales dacă după culegere au stătut la un loc potrivit mai mult timp.

Li se pot da copiilor și fragi, cireșe, dară a mânca pepeni, perseci și prune sĕ nu li se prea permită

Mai adaugem, că epiderma fructelor sĕ se delăture, căci îngreună în mod însemnat mistuirea.

Nimic nu e atât de stricăcios pentru copii, decât beuturile spirtuóse, de aceea sĕ fie părinții cu mare băgare de samă, ca si nu le dee atari beuturi, sau dacă beau aceea sĕ se întêmple rar. Chíar celelalte beuturi sĕ se bee cu îngrijire și nici când în stare ostenită, căci cele mai multe dureri de stomach și friguri și le atrag ómenii bĕnd osteniți

Dacă copii prin joc s'au ostenit și au devenit setoși sĕ li se ofere mai întâiu o bucată de pâne și numai mâncând pănă s'au odichnit, sĕ li se permită a bea apă etc.... Prin aceea, că nu li se permite copiilor a bea înainte de a mânca ceva, sĕ împedecă dela datina urîtă de a ținea pocalul tot sub nas și de a bea mai mult, decât pretinde pofta naturală.

Nimic nu li-sĕ póte permite copiilor în mĕsură mai mare, ca somnul. Aci li-sĕ lasă deplină libertate, pentru că somnul contribue la crescere și sănĕtate în un mod mai considerabil. Tótă regula de care în punctul acesta ar fi sĕ ținem sémă e, că sĕ dedăm copii a sĕ scula de diminéță. Prin acésta prestăm sănĕtății servițiile cele mai însĕmnate și acela, la care prin dedare scularea de vreme sa prefăcut în a dóua natură, nu va petrece ca bărbat partea cea mai bună și mai folosiveră a vieții sale în neactívitate, lenevind în pat.

Scularea timpurie are de urmare culcarea de vreme, și acésta feresce pe copii de transgresiunile și de desfrânarea, cari tocmai în órele de séră și au începutul. Când susținem acésta nu detragem celor mai crescuți, dreptul de a petrece în societate până după 8 óre sau de a-se distrage din când în când la un pocal de vin san altă beutură pănă la mеđul nopții, ca nu cumva mai târđiu eșind de sub îngrijirea părinților sau crescĕtorilor stricteța sĕ trécă în celalalt estrem precum adeseori sĕ întêmplă.

Deși mai sus s'a amintit, că pănă ce copii sunt mici, sĕ li-se permită somnul în mĕsură, cât de mare, totuși îndată ce au devenit mai mari sĕ se reducă succesiv timpul de durmire pănă la 8 óre, care pentru ómeni sănĕtoși e destulitoriu.

Scularea copiilor trebue sĕ se facă cu îngrijire evitându se ori-ce strigăt puternic sau alt sgomot momentan, căci atari lucruri, spăriind pe copii, pot avea urmări rele. Mai bun mijloc de sculare e o provocare lină a numelui, celui ce dórme sau o mișcare mică a corpului și preste tot o tractare amicabilă trebue sĕ se observe pănă ce copii lor vor fi deplin eliberați din brațele lui Morfeu, Astringerea de a se scula causéză copiilor destulă neplăcere, de aceea sĕ ne ferim ale înmulți nĕcađul prin strigăte înspăimêntătóre sau prin altceva.

Așternutul copiilor sĕ fie tare și mai bine din alt material pregătit decât din pene. Așternutul tare întăresce membrele, cufundarea în un așternut de pene însĕ, este adeseori causa multor slăbiciuni. Acela, care de acasă s'a dedat cu un așternut tare, nu va petrece în călătoriile sale nopțile, priveghind din causă că nu i-sĕ dă ocasiune a avea un pat móle și bine așternut. De aceea nu va fi rĕu dacă patul copiilor se va așterne astfel, că capul când sĕ víe mai sus, când mai jos, ca sĕ nu simtă ori ce schimbare neînĕsĕmnată, căci schimbări și mai mari vor întimpina de sigur aceia, cari nu vor avea privilegiile de a petrece tot la sinul părinților și cunoscuților sĕi, cari sĕ le facă tot pe plac și sĕ le satisfacă tuturor pretensiunilor. Somnul e cel mai însĕmnat mijloc natural de întărire și ferice de acela, care sĕ bucură de un somn liniscit. Aceste sunt în-

Ferdinand în manifestul adresat cătră poporul bulgar. Este însĕ fórte probabil, că papa va reveni mai târḑiu într'o allocuţiune asupra „sacrilegiului“ comis în Sofia. — Astfel sĕ esprimă o telegramă din Roma. O escomunicare solemnă a principelui Ferdinand nu se va întêmpla. In Vatican, lumea înţelege cestiunea aşa, că principele după pasul, care l'a făcut şi fără escomunicare a ieşit din biserica romano-catolică. El nu va mai fi pe viitor admis la sacramente.

Ḑiarul vatican „Voce della Verita“ publică un articol fórte aspru sub titlul; „Ferdinand apostata“ Ea îi ţine o lecţie lungă despre datorinţele unui bun catolic. După un şir de espresiuni fórte neparlamentare întrébă ḑiarul italian ce silă a avut principele, ca sĕ-şi schimbe credinţa. Rĕspunsul e: Nici o silă, pentru că el ar fi putut rĕmânea credincios bisericei romano-catolice, şi sĕ primiască ritul şi liturgia naţională. Sensibilitatea poporului seu n'ar fi ţinut cont de acésta. Papa ar fi permis bucuros trecerea principelui dela ritul latin la cel bulgăresc. Cu o astfel de învoială însĕ principele n'a voit sĕ se mulţumiască şi a preferit, sĕ-l dea pe fiul seu in braţele schismei.

Apostatului din secului XIX îi mai rĕmâne o singură cale de mêntuire, — o pocăinţă sinceră şi plină de umilinţă. După fapta, care o a sĕvârşit principele nu mai póte fi considerat ca membru al familiei catolice; el e o ramură uscată, care deştéptă în fie-care suflet evlavios compătimire şi totodată şi dispreţ. N'ar fi stricat, sĕ se esprime şi „voce della verita“ ceva ceva mai domol; ori cum, e prea, prea. . . . .

„Osserv. Rom“. scrie: „Dacă am tăcut păn'acum în aşa numita trecere a prinţului Boris la biserica greco-schismatică, am făcut-o, pentru că noi am sperat totdéuna, că nu va ajunge lucrul până la un astfel de scandal. Noi am avut acéstă speranţă cu atât mai vêrtos, cu cât am sciut sigur, că papa ajunsese la cea mai estremă graniţă a părinteştei sale concesiuni. dându-i sĕ înţelégă, că el s'ar fi învoit cu trecerea dela ritul latin la cel greco-catolic-bulgăresc.

Dar acésta — aşa sĕ pare, — că n'a fost destul. Ne mai rĕmâne numai acum, sĕ plângem amar pe un tată şi un principe, care comite o astfel de ofensă faţă cu biserica, în care s'a născut, care îi causéză papei o durere atât de mare şi provócă la poporul sĕu, precum şi în întréga lume catolică un şcandal mai mult decât rar.

Din contră fóia lui Bismark „Hamburger Nachrichten“ scrie, că proclamaţia principelui Ferdinand este într'atât un act important, încât ea înauguréză o nóuă fasă în desvoltarea politică a Bulgariei, care promite restabilirea bunelor relaţiuni între principat şi Rusia. După ce a primit ţarul, sĕ-i fie şi naş prinţului Boris, mai că numai póte încăpea îndoială despre împĕcarea ruso bulgară şi în fine despre possibilitatea recunóscerei principelui conform contractului dela Berlin. Acest eveniment politic ori cum ar gândi cineva asupra motivelor de oportunitate în schimbarea credinţei, va fi acceptat cu bucurie de toţi amicii cinstiţi ai Bulgariei.

Prim-ministrul Stoilow a fost la Constantinopol, unde Sultanul l'a primit cât sĕ póte de bine. Stoilow s'a dus, sĕ róge pe marele Sultan, ca sĕ asiste, ca suzeran, şi dênsul la botezul prinţului Boris. Sĕ ḑice, că în legătură cu acésta ministrul bulgar l'a asigurat pe împĕratul Turciei, că va lua serióse mĕsuri şi posiţie faţă cu mişcarea macedonénă, şi că Sultanul liniştit ar fi promis, că va aduce înainte cestiunea de recunóscere a principelui.

Ecsarchul din Constantinopol a plecat alaltăieri la Sofia.

Ţarul Rusiei va fi representat prin generalul muscălesc *à la suite* contele Golenitscheff-Kutusoff.

Guvernul bulgar a decìs, sĕ céră dela Sobranie un credit de 250,000 franci pentru ceremonialul botezului prìnţului Boris.

După scirile cele mai nouĕ Sultanul a distins pe Stoilow cu marele cordon al ordinului Osmania!

* * *

Social democraţii din Viena comunică, ca vor lua parte la alegerile comunale şi pun următórele pretensiuni: Sufragiu universal dela vîrsta de 20 de ani în sus, instituirea de brutării orăşenesci, instituirea unui oficiu pentru lucrători şi pentru igienă, alimentarea copiilor de scólă la prânḑ, întroducerea dării de venit progresive, asigurarea vieţii la stat, delăturarea legilor de căsătorie, întroducerea uneî lefi minimale pentru muncitorii orăşenesci, îngrigirea din partea statului cu mijlóce de nutrire, cu escluderea ori-cărui comerciu, ori-cărei instituţii de luminare a oraşului, de transport şi de curăţire. Nu-i vorbă, au cerut şi cer şi socialiştii destul. Nu credem, se găséscă pe cine-va care sĕ cadă cu ei la învoială!

* * *

In dieta Austriei de jos a provocat antisemitul Gregorig un scandal atât de mare, încât a trebuit, sĕ se suspindă şedinţa.

Era în discuţie o cale ferată locală. Gregorig a adus înainte acusa la adresa membrului din comitetul ţerii Dr. Granitsch, că adecă acesta ca advocat a intervenit într'o cestiune de corupţiune. Contribuabililor nu le convine, ca astfel de ómeni sĕ administreze banii ţĕrei. E regretabil, că comitetul ţerii sufere un astfel de om în mijlocul sĕu.

Mareşalul ţĕrii: Aceste atacuri personale trec preste marginea lucrurilor permise.

Gregorig: Eu declar încă odată, că regret, că Dr. Granitsch murdăresce dieta prin presenţa sa.

Mareşalul: Te provoc la ordine.

Dr. Granitsch: amintesce, că acest obiect forméză basa unei cercetări judecătoresci, pe care el o a cerut. Un deputat atacat trebue, sĕ se adreseze la publicitate. El a încheiat, ca representant a unui client un contract, dar ca contrar; ceea-ce e permis unui advocat. In ce privesce bănuielile personale ale lui Gregorig, el le respinge cu dispreţ,

Gregorig: Partidele, pe cari le-a representat Dr. Granitsch, au fost acelea, cari au corupt organele guvernului (Sbierete în stênga, aprobări la antisemiţi, mare larmă.)

Mareşalul: Incétă cu astfel de imputări. Dta n'ai alt cuvênt în gură, decât corupţiune.

Gregorig: Organele guvernului au fost corupte.

Mareşalul: Te provoc la ordine.

Gregorig: Mai bine închide pe domnii, asta e mai cuminte.

Mareşalul: Nu mai ai sĕ vorbesci, după ce te-am provocat la ordine. (Mare larmă. Proteste la antisemiţi.)

Gregorig: Eu voiu spune numele tuturor acestor mişei!

Mareşalul: Dacă nu te porţi cuviincios, părăsesce sala. (Rîsete şi strigăte la antisemiţi. Nu sĕ póte.) Te porţi aşa de şcandalos, cum nu i sĕ cuvine unui deputat.

Gregorig: In loc sĕ trimită pe ştrengarii în criminal, mĕ provócă pe mine la ordine (Mare larmă.)

Mareşalul: declară, că el suspinde şedinţa.

Sĕ vede, că antisemiţii sunt ómeni fórte resoluţi şi cutezători.

* * *

In Franţa sĕ petrec lucruri fórte iritătóre. „Figaro“ scrie contra uşurinţei şi lipsei de consideraţie, cu cari întră funcţionarii judecătoriilor în locuinţe, scotocesc dulapurile, aruncă hărtiile unele peste altele şi conturbă liniscea casnică. Asta însemnéză guvernarea lui Bourgeois şi a colegilor sĕi.

„Gaulois“ ḑice, că persecuţia judecătoriilor sĕ continuă cu sistem, Bourgeois a nutrit totdeuna speranţa, sĕ ajungă la o concentrare a partidelor republicane. Moderaţii ar fi fost gata la acésta, au pretins însĕ demisiunile ministrului de esterne şi al coloniilor, înainte de tóte însĕ destituirea ministrului de rĕsboi şi a celui de justiţie.

Nu prea rĕmân guvernele mult la putere. Francesilor le place prea tare variaiunea şi în politică, ceea ce e în detrimentul ţĕrii!

* * *

In Anglia continuă aţîţarea contra Germanilor şi a împĕratului acestora. O mare parte din presă îl înjură mereu Causa mâniei Englezilor nu e de căutat numai în amestecul împĕratului în cestiunea dela Transvaal, ci cu deosebire în rivalitatea industrială şi comercială a ambelor naţiuni. O fóiă inamică germanilor scrie: „Preponderanţa industrială a Angliei ajunge în sicriu, gloria industriei engleze dispare.“ — Acésta e în tot casul o esagerare, în privinţa industrială Anglia e superióră lumei întregi. Cu tóte acestea din nimicuri sĕ pot nasce lucruri mari, cari n'ar fi de dorit.

Din parlamentul magiar.

În şedinţa dela *6 Februariu* n. s'a discutat esclusiv asupra budgetului ministrului de culte. În tóte discuţiunile mai mult s'a accentuat statificarea învĕţămêntului. Pro au vorbit *Illés* Bálint (preot ref.) şi *Hoitsy* Pál, ér contra *Kozma* László. Alţi vorbitori mai puţin marcaţi, au fost *Bánó*, *Thály* şi *Pogrányi*.

Illés face descoperirea, că dintre cele 11 state europene, între care este şi Sêrbia, Ungaria cheltuesce mai puţin pentru scopuri scolare. Dintre cele 400 scóle de stat, promise pentru milleniu, încă numai 170 sunt organisate. Vorbesce mai pe larg despre miseriile învĕţămêntului, şi face atenţi pe învĕţători, ca sĕ pună mai mare pond pe desvoltarea caracterului moral, căci lipsa caracterului înveninéză societatea, încât e chiar mirare, că în fie-care 24 de óre nu se aude despre un nou scandal, despre o nóuă defraudare. Primesce budgetul, nu însĕ din considerare cătră guvern, ci din interesule culturei naţionale.

Thály, cere nostrificarea diplomelor de medici câştigate în strĕinătate, ca tinerimea magiară sĕ nu inundeze academia de medicină din Viena. Doresce, ca academiilor de drept mai de dai Dómne sĕ li se dea dreptul cel puţin pentru primirea esamenului de stat, dacă nu şi cel de doctorat. Insistă ca din incidentul milleniului, cetatea din Muncaciu, ridicată deja de Árpád, sĕ fie restaurată şi prefăcută în museu. Primesce budgetul.

Kozma nu doresce statificare învĕţămêntului poporal, căci ar conturba liniscea confesiunilor şi ecuilibrul budgetului. Inspectori de scóle însĕ sunt puţini, trebue sporiţi. Urgéză ajutorarea treptată a bisericei reformate, cu deosebire acelei dela sudul ţĕrei, pentru de a împedeca emigrarea magiarilor în Croaţia.

Bánó cunósce numai un scop: întărirea şi sporirea rasei şi naţiunei magiare atât spiritualminte cât şi materialminte. De 28 de de ani încóce nici un guvern n'a făcut nimic în privinţa acésta. Reuniunile culturale n'au fost spriginite de-ajuns şi totuşi guvernele s'au nisuit a le trage in serviciul lor. Învĕţămêntul poporal e miserabil, mai ales din punct de vedere naţional. Apoi surdo-muţii, orbii şi smintiţii. (Strigări din partea opositiunii: Colo sunt la drépta. Ilaritate). Primesce budgetul.

Hoitsy: Când camera a desbătut în ḑilele trecute cererile mai multor comitate pentru statificarea învĕţămêntului poporal, ministrul Wlassics s'a grăbit a declara, cu nu e prietinul statificării acelui învĕţămênt, de óre ce nici în Francia, nici în Portugalia nu e statificat şi apoi vrea sĕ trăiască în pace cu confesiunile. Dar a uitat ministrul — ḑice mai departe Hoitsy — că în Portugalia toţi vorbesc spaniolesce, şi în Francia franţuzesce; la noi însĕ sunt chiar şi învĕţători mulţi cari nu sciu unguresce Óre în interesul păcii este, că sĕ lasă arma în mânile inimicului? Óre s'a cugetat ministrul asupra cestiunii: ce scop are scóla? Cel ce voiesce stat unitar magiar, trebue sĕ voiască şi statificarea scólelor.

Nu primesce budgetul, căci nu póte încredinţa bani în mânile acestui guvern nici într'un feliu de formă.

Pogrányi nu e mulţămit cu spiritul şi sistemul învĕţămêntului de acum Datorinţa învĕţămêntului este sĕ producă unitate de sentimente patriotice, ceca-ce se va ajunge numai prin statificarea învĕţămêntului. Elementele centrifugale numai cultura naţională le va puté împreuna. Guvernul susţine, că statificarea învĕţămêntului poporal ar părea ca magiarisare cu forţa, dar acésta nu e pretext basat, căci ori statificăm scólele, ori nu, naţionalităţile tot ne vor veni cu plângerile lor închipuite şi ne vor acusa. Nu póte recunósce de loc, că din considerare faţă de naţionalităţi, n'ar fi ertat sĕ se facă politică naţională. Óre Memorandele nu sunt urmarea negligerii acestui teren? Dar ministrul îşi motivéză negaţiunea statificării cu liberalismul. Ar fi bine sĕ nu tocéscă de tot acest cuvênt. Votéză budgetul deşi n'are încredere în guvern.

Ugron a vorbit despre congruă, despre autonomia catolică şi despre dotaţiunea confesiunilor. De asemenea Hock, carele a întregit vorbirea lui Ugron arĕtând la tendenţele politice de partid, ce urmăresce guvernul şi aici.

Ugron accentuéză, că tóte bisericile din stat trebue sĕ aibă aceiaşi autonomie, aceleaşi legi, adecă aceleaşi drepturi şi aceleaşi datorinţe atât faţă de stat, cât şi în referinţele lor între sine. Astăḑi însĕ lucrul stă astfel, că d. e. autonomia greco-orientalilor póte fi vătĕmată, fără ca pentru acéstă sĕ-i dóră şi pe protestanţi, pe catolici sau pe alţii, et viceversa.

El nu doresc ca confesiunile sĕ fie lăsate de sine, doresce însĕ ca licitarea de favoruri sĕ se sisteze, dar şi folosirea acelora spre scopuri de partid.

Avênd tóte bisericile din stat aceleaşi drepturi şi aceleaşi datorinţe, în cas de vătĕmare, nu se va putea plânge nici una din acele biserici naţionale, că aceea este îndreptată numai contra ei. Referitoriu la dotaţiunea confesiunilor, nu e de părerea ministrului, ca acelea sĕ fie ajutorate în mod progresiv, căci, în contra spiritului de autonomie, ar deveni mult timp dependente de guvern numai ca sĕ'l pótă predispune pentru de a le

---

digitările mai însemnate ce ni-le dă Bocke cu privire la îngrijirea de sĕnĕtatea copiilor. Întrebuinţarea medicinei pentru delăturarea bólelor o respinge, ca pe un mijloc, care în multe casuri la copii mai mult le causéză, decât le împedecă, mai ales, dânduli-sĕ fără espresă sfătuire a unui medic conscenţios.

Am ţinut de necesar a espune indigitările de mai sus mai ales, că înmulţindu-se inteliginţa română, acésta a împrumutat dela streini împreună cu multe alte obiceiuri şi vederi rele şi crescerea prea mădărită şi desmerdătóre a copiilor, care o aplică chiar şi atunci, când împrejurările vieţei nu-i silea a o face.

In speranţă, că sfaturile date şi sprijinite de-o însemnată autoritate pedagogică şi medicală vor face óre-care serviciu părinţilor şi crescĕtorilor; reasumăm cuintesenţa acestui tractat în principiul, pe care purural trebue sĕ-l aibă în vedere aceia, cari au chemarea a cresce némului şi omenimii membrii folosibili în viéţa comună: *Copii trebuesc fisicesce aşa crescuţi, ca sĕ fie în stare a suporta fără urmări stricăcióse ori-ce schimbare a temperaturei şi a învinge tóte pedecile şi nĕcasurile, câte natura şi greutăţile vieţei ni-le pun în cale.*

ajutora. El e de părerea, ca sĕ se statoréscă odată pentru totdéuna prin lege suma ce va trebui sĕ priméscă dela stat fie-care biserică pentru acoperirea trebuințelor sale, și apoi aceea sĕ póte pune la dispozițiune în anumit timp. Prin acésta nu li s'ar vătĕma nici autonomia și n'ar veni dependente nici față de guvern. În urmă subșterne următoriul proiect de resoluțiune: Camera îndrumă pe ministrul de culte și instrucțiune publică, ca sĕ subștérnă un proiect de lege, prin care sĕ sĕ reguleze tóte referințele bisericilor de o parte față de stat și între sine pe base de autonomie, egalitate și reciprocitate, ér de altă parte față de bisericile și scólele acelea cari ar urmări tendențe pentru dărimarea statului, ar ataca întregitatea statului, ori ar ațița ură contra națiunei magiare și în contra limbei statului, conform estensiunei abusului sĕ se facă posibilă procedura legislativă și guvernamentală.

Hock dice, că autonomia desvóltă nu numai credința, ci dă putință ori și cui, ca sĕ pótă fi credincios nu numai bisericei, ci și patriei sale. Doresce însĕ ca aceea sĕ fie pătrunsă de un spirit nu numai bisericesc, ci și național; sĕ nu fie mijloc (e vorbă despre autonomia catolică) pentru de a asupri pe celelalte confesiuni, dar nici mijloc de curteșire în mâna guvernului. Nu consimte însĕ cu amânarea prea depărtată a congresului pentru autonomie, deóre-ce e posibil că actualul guvern sĕ nu stea mult timp acolo unde stă și promisiunile unui guvern nu deobligă pe celalalt guvern. Vorbind despre acéstă amânare, a produs multă ilaritate citatul lui Frideric cel Mare, aruncat guvernului: *„Hunde, wolt ihr ewig leben?“* pentru care însĕ, interpretat fiind rĕu de unii, și-a cerut scuse, dicênd, că n'a voit sĕ vateme pe nimeni cu el. De asemenea a produs multă ilaritate, dicênd, că prin autonomia pusă în vedere guvernul sĕ nu facă din prelați fișpani bisericesci

În ședința dela *7 Februariu* declarațiuni mai însemnate pentru noi a făcut ministrul Wlassics, rĕspundênd lui Ugron și Hock la vorbirea lor de ieri (6 Februariu). Wlassics dice, că în Ungaria sunt multe gimnasii, dar organisarea lor teritorială e rea, și la acésta confesiunile sunt de vină, cu fundațiunile lor legate de un anumit loc. Este pentru uniformitatea scólelor medii. Pentru împedecarea tendențelor contra statului, guvernul nu are destulă ingerință. Unele autorități supreme bisericesci nici nu-i rĕspund la scripte. De aceea va și regula pe cale novellară disciplinarea învĕțătorilor. Statificarea nu o primesce în înțelesul, ca singur statul sĕ fie susținĕtoriu de scóle, dar voesce, ca acolo unde e de lipsă, sĕ-și validiteze interesele. Trecênd la afacerile cultelor, dice, că nu vrea sĕ despartă bisericile de stat, ci numai cercul lor de influință în activitatea lor. Nu póte subșterne proiect în privința supunerei bisericelor aceloraşi legi, pentru-că s'ar lovi de drepturile istorice ale bisericilor deja esistente. De altcum nouele legi politice-bisericesci sunt astfel întocmite, încât atât bisericile istorice, cât și cele ce s'ar mai înființa, sĕ se bucure de aceiași libertate și egalitate.

După unele declarațiuni a ministruluipreședinte Bánffy referitóre la reformarea casei magnaților, după luarea unei decisiuni în privința transportării osemintelor lui Francisc Rákoczy II. acasă și după interpelațiunea lui Pázmándy referitóre la miseriile materiale ale teatrului din Cluș, ședința s'a încheiat.

Noutăți

Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu. Sâmbătă sara s'a dat în sala cea mare dela Gesellschaftshaus frumosul bal al reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Balul a avut un caracter distins, și a fost cercetat de tóte nobabilitățile orașului nostru.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a procurat o frumósă séră de petrecere publicului sibian. Balul ei a fost unul dintre cele mai distinse și reuniunea póte fi satisfăcută cu deosebita atențiune, care și cu acésă ocasiune s'a dat balului

Tótă recunoscința și comitetului arangiatoriu, care n'a crușat nici o ostenélă, ca tóte sĕ fie în cea mai bună ordine.

Vom reveni.

* * *

Masa studenților români din Sibiiu. Scim, că institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu, ajutoră cu începere din tómna trecuta vre-o 50 de studenți dându-le prândul gratuit în edificiul seu propriu. Ministrul Wlassics cere acum prin directorul suprem de scóle din Sibiiu, ca institutul „Albina“ sĕ facă statute pentru acéstă masă a studenților.

Va sĕ dică, la noi în țéră nici de fóme nu-i ertat sĕ scapi pe cel lipsit dacă n'ai statute aprobate de ministru. Intr'adevĕr Eldorado liberal!

* * *

Asociațiunea transilvană, precum este sciut, în adunarea sa generajă ținută în Blaș în vara trecută, a votat un nou proiect de statute, pe cari le-a și presentat guvernului spre aprobare. Ministrul de culte și instrucțiune publică a adresat în sĕptămâna trecută comitetului central al Asociațiunei din Sibiiu un rescript în care însĕ pretinde sĕ se facă un șir de modificări, cari ar zădărnici cu totul scopurile urmărite de Asociațiunea în interesul culturei nóstre naționale preste tot. Intre altele pretinde, ca din titlul „Asociațiunii“ sĕ se ștérgă cuvintele: *„poporului român“* și sĕ se înlocuéscă cu cuvintele „cetățeni de limbă valachă“. Mai pretinde ca Asociațiunea sĕ nu se mai ocupe cu cestiuni *economice*, ci numai cu cestiuni esclusiv culturale și *sĕ nu mai dea stipendii.*

Vineri, ținênd comitetul ședința sa ordinară lunară, privitoriu la acest monstruos rescript ministerial a decis, ca întrégă causa sĕ se predee comisiunii însărcinate cu facerea statutelor și la procsima ședință sĕ raporteze

Dl Wlassics nu în zădar este ministru de culte liberal ungar!

* * *

Avis. Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ vestesce pe membrii reuniunei, că va distribui în primăvară în mod gratuit sĕmântă de trifoiu, de napi de nutreț, de luțernă, precum și de cânepă italiană. Doritorii de a fi împărtășiți sĕ-și trimită cererile în scris la comitet până cel mult în 10 Martiu n. a. c. Membrii reuniunei împărtășiți în anii premergători cu sĕmênță, sĕ binevoiască a face raport amĕnănțit despre resultatul recoltelor. Sibiiu, 6 Februariu 1896. n. Comitetul.

* * *

Minele de aur din Ardél. Obiectul de preocupațiune în cercurile francese mai competente îl formézá în timpul mai recent băile de aur din Ardél. In numĕrul sĕu ultim fóia „Bulletin des mines“ publică un raport mai detaiat despre băile de aur ardelene și anunță categoric, că acele sunt fórte puțin esploatate. Face cunoscut pe larg relațiunile diferitelor băi aflătóre în posesiunea vre-unei societăți sau în a singuraticilor, dar cu deosebire accentuéză faptul, că ce enormă cantitate de bogăție e ascunsă în pământul acesta, a cărei esploatare ar fi cu mult mai avantagiósă și mai rațională decât a vêna după aur în cele mai mari depărtări din Africa. Articolul amintit provócă totodată atențiunea inginerilor francezi, ca ei la fața locului sĕ se convingă despre tesaurul neprețuit ascuns în băile ardelene și cu atât mai vêrtos sĕ o facă acésta, deórece în Ardél pregătirile pentru esploatare costă cu mult mai puțin, ca în ținuturile cele depărtate. Articolul acesta a stîrnit atențiunea multor bărbați competenți din cercurile franceze.

Sĕrmani de noi!

„Munții nostrii aur pórtă. Noi cerșim din pórtă'n pórtă!“

* * *

Reliquii de ale lui Napolen. În dilele acestea a murit în Roma cardinalul Bonaparte, la care s'au aflat mai multe lucruri de preț istoric și adecă rĕmase după Napoleon I.

Astfel s'au aflat tronul împărĕtesc, care a rĕmas dela cardinalul Fesch cardinalului Bonaparte, apoi o mésă de scris, pe care a folosit'o împĕratul pe insula St. Helena; dóue coróne, pe cari le-a căpĕtat Napoleon dela mamă-sa Letiția; un medalion cu fotografia împărătesei Iosefina și unele fotografii a mai multor membrii din familia lui Bonaparte.

* * *

Ștergerea popăritului. Aflăm, că în România secțiunile camerei au votat proiectul de lege depus de ministru de finanțe, prin care se desființéză tacsa de 4 lei pentru cler plătită numai de săteni. Lefile clerului se vor plăti de aci înainte din budgetul regulat al statului. Proiectul va veni în curênd la desbatere în plenul camerei.

* * *

Alegere de medic. In pretura Băiei de criș s'a ales de medic cercual Dr. Nicolau Rob. Zĕrăndean de baștină și iubiților de némul sĕu, se speră, că va fi spre spriginul poporului și ajutoriul celor avisați la el. Felicitări poporului, care și-a primit pe fiul seu!

* * *

Dreptul de câștigare de avere a bisericilor. Curia regéscă în ședința plenară dela 1 Februariu a. c. a declarat, că articulii de lege: 55 și 65 din 1498, 17 din 1647 și 16 din 1715, legile așa numife despre mâna mórtă, prin care se oprea bisericile de a-și câștiga avere imobilă, în urma desvoltării dreptului privat și de us, sunt a se considera ca fără valóre. In urma acestei decisiuni luate în plenul curiei, judecătoriile pe viitoriu nu vor mai pune greutăți nici unei confesiuni recepte în patrie la câștigarea de averi imobile și la transerierea acelora în cartile funduare.

* * *

Contra învĕțătorilor jidani. In Prusia domnesce deja de mai mult timp o agitație fórte viuă în direcțiunea, ca învĕțătorii jidani sĕ fie preterați dela scólele poporale. In timpul din urmă ministrul de culte Borre, a emis o ordinațiune, în care între altele dice, că învĕțătorii jidani nici nu pot preda limba germană și istoria resbelelor cruciate ca acelea sĕ deștepte entusiasmul tinerimei germane.

* * *

Sistemul mĕsurilor metrice se va introduce și în Turcia cu începere dela 1 Martie a. c.

* * *

Haz. *Ce bun.* Bancherul către servitor: Ioane vreau sĕ te consideri ca membru în familia mea. De adi încolo nu mai capeți plată.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Baia de criș, Februariu, 1896.

In prima lunei curente s'a ținut în opidul nostru balul arangiat în favorul „Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedórei“.

Vor mai fi, cari doresc, sĕ mai audă câte ceva și din acest centru de odinióră al vieții naționale din Zarand; deși cei ce cunosc referințele locale, nu 'și vor face ilusii mari. Nu, căci numĕrul inteligínții române din acest centru a scădut. Abia mai sunt câțiva, ca: Pop, Gligor, Candrea; dar acești câțiva sunt bășteni din cei de odinióră, cari când e vorba de a dovedi prin fapte adeveritatea maximei „voiesce și vei putea“ nu cunosc greutăți, nici pedeci.

Deastădată numĕrul celor puțini s'a îndoit, ba aș putea afirma s'a potențat, deóre-ce fiind angajat secsul frumos, el s'a achitat cu demnitate și a arĕtat surorilor sale din vastul comitat, că dacă e vorba de a face ceva: Zarandenii sunt la locul lor.

Cei din jur, mulți regretă, că n'au putut participa, deóre-ce frigul le-a făcut imposibil; dar ajutorarea scopului și trecutul servéscă-le de scusă.

Ca specimen voiu se amintesc gustul estetic, cu care a fost decorată micuța sală dela „Cerbul“.

Ea n'avea aspectul unei sale de dans, sau redute cu oglindile și icónele stereotipe, ci cel al unei case, la vatra căreia păzesce femeia română. Pe păreți atêrnau stergare admirabile, pregătite de mâna femeiei zarandene și printre ele stăteau acățate diferite chindeie (vase de lut), dóuĕ obiecte, cari impodobesc și caracteriséză casa românului. Printre aceste ér nisce lampe mici, cari aședate la anumite distanțe ilustrau dibăcia femeiei române în colori deosebite.

Pe noi ne a încântat acest arangiamênt, ér pe streini, cari fie dis spre cinstea lor, încă s'au presentat — i-a atras, curioși sĕ vadă ce scie româna.

Au fost surprinși. Tuturor le-a plăcut cele vĕdute, cari dnelor: Gligor, Candrea, Circis le servesce spre onóre.

Petrecerea a durat în armonie până către dori de di, când aurora alunga pe fie-care la ale sale, chiar și pe cele 7 dame îmbrăcate în costum național, cari atraserĕ în deosebi atențiunea străinilor.

Venitul curat trece peste 100 coróne, care va contribui la sporirea fondului reuniunei supranumite.

Cetețul.

Avis.

Vineri la 14 Februariu a. c. căl. n. 5 óre după prânz se va ține ședința clubului municipal român în localitățile casinei române din loc.

Domnii deputați municipali sunt rugați a participa la acéstă ședință în numĕr cât mai mare; pentru-că de astădată afară de obiectele congregațiunei din 15 Februariu, se va discuta și cestiunea înființărei de cluburi cercuali, în fie-care cerc electoral din comitat.

Sibiiu, la 9 Februariu, 1896.

Biroul clubului:

Dr. Nic. Vecerdea, secretariu

Ioan de Preda, președinte.

Bibliografic.

A apărut namĕrul 1 din anul V a interesantei reviste musicale *„Arta“* cu următorul sumar:

1896. — Ochire asupra Istoriei Muzicei: Antichitatea: Romani. — Oraș epicurian. — Cronica. — Mecanismul vocal. — Probleme și întrebări. — Știri diverse: De prin lume. De preste munți. Din țară. — Dicționarul da muzică. — Premii abonaților. — Corespondență din Bucuresci. — etc.

Arta apare în Iași, sub direcțiunea dlui Titus Cerne.

*

A apărut:

„Gramatica latină“ Vademecum.

I. Morfologia, de Dr. Emilian Popescu, profesor în Brașov, (Ediția librăriei N. I. Ciurcu, 1896, format 16⁰, pag. 138 prețul 50 fil.) e titlul unei cărticele apărute de curênd.

Scopul cărticelei și intențiunea autorului, zelosului pioneriu al culturei naționale, e: a înlesni elevilor din gimnasiu repețirea formelor limbei latine.

Cărți de felul acesteia sunt o raritate în literatura nóstră didactică. La germâni afli Vademecum aprópe din fie care rang al sciinței. Chiar și la magiari, cari se silesc ași însuși și asimila tot ce se produce la popórele savante.

Cunosc din esperința-mi propriă ce servíții ne aduc aceste cărticele, cu deosebire când ne aflăm în préjma esamenelor. Când a sunat óra și numai câte-va momente te mai despart până ce-i sta vis a vis cu cei dela masă verde, cari în întrégă viața lor au cultivat un anumit rang al sciinței și sĕ jócă cu candidatul ca valurile cu corabia: în atari momente cui nu-i place sĕ mai recapituleze odată întreg materialul percurs? Dar posibil e, numai dacă ai pe Vademecum în buzunariu. Pe Vademecum, — în care afli totul. Un cuvênt, un termin technic, în jurul căruia se grupéză ideile analóge, devine o disertațiune academică în craniul încordat.

Vademecum de dl Popescu conține cuintesința regulelor principale privitóre la părțile cuvêntului, paradigmele declinării numelor și a conjugărilor regulate, conjugarea pesifrastică, principalele verbe neregulate (8) și dəfective (6), despre particule și un registru alfabetic al verbelor celor mai însemnate, cari formézǎ trupinele neregulat.

Primim acest început modest în speranță, că lucrarea începută se va continua. Un Vademecum, care sĕ conțină regulele principale ale sintacticei latine, poeticei și instituțiunilor romane etc, Va fi desigur un tovareș credincios al elevilor studioși a recacapitula cele percurse *per longum et latum*.

Se înțelege de sine, că pe „*Vin' cu mine*“ îl vor folosi cu succes numai elevii, cari au percurs cu temeiu și sistem gramatica, poetica și istoria romană cu instituțiunile ei, isvórele a căror cuintesință e condensată în astfel de cărticele.

A face acésta e datoria profesorului, care în decurs de 8 ani de scólă ḑi de ḑi are ocasiune a atrage atențiunea elevilor sĕi asupra tuturor cunoscințelor ce le crede de necesari pentru a nobilita inima și desvolta mintea, și a contribui astfel la perfecționarea lor, neamului seu și omenimei.

Atât de astă dată despre „Vademecum“ de Dr. E. Popescu, pe care'l recomând tuturor celor ce respectézǎ principiul: *Repetițio est mater studiorum*“.

Dr. P- O.

Poșta redacțiunei.

Părintelui *Ioachim Cerbiceanu în Cerișor*. Puțină paciență, căci va veni rêndul și la scrisórea Sânției Tale.

---

48. 1896 [9] 1—3

CONCURS.

După ce nici în urma concursului repețit în sensul grațiósei resoluțiuni consistoriale dto 10 Septembre 1893 Nr. 5543 B, nu s'a ivit nici un concurent pentru ocuparea postului de paroch în parochia de a III a clasă din Rusciori, prin acésta se escrie concurs din nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 340 fl. cu prospect de a se urca cel puțin la suma minimală de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea ași așterne suplicile concursuale înstruite în sensul normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu oficiul parochial.

Sibiiu, 12 Ianuarie 1896.

Ioan Papiu m. p.
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale intórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 1—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3 15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6 20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. Oradea-mare sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3 26	Rév	–	1.26	9.30	7.46	10.08
5 43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriș		9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	–	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	–	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	–	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5 27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	-	7.50	12.26	Homorod		4.27	7.45	—	10 02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Ze ăn	6.36	2.12		8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Brașov sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 17	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	[illegible]	6.36			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos	10 50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]	Gurasada	7.18	—	5.16	—	–
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5 45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		–
—	—	8.52	9.57	10.18	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	–	9.06	10 08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3. 7	10.35	–
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12 06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova - Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	–	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. Timișóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	-	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.-	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7 03	1.58	7.43	12.32
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.31	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11 .	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1 25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1 46	—	p. Sibiiu sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8 20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
--	—	5 26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	--	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup	6.21	7.14	-	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		--	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
	-	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
-	--	7.25	4 43	-	Arpașul inf	4.52	5.37	-	—	—
—	—	7.45	5.06	-	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	--	Beșimbav	4 14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3 58	4.37	—	—	—
-	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	–	—	—

Nota: Órele insemnate in stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus in jos, cele însemnate în drépta de jos in sus Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Joi, 1/13 Februariu, 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserţiuni a se adresa la
Ádministrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sfintei sĕrbători „Intêmpinarea Domnului“, Nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Marți în 6 Februariu v. 1896

Ecsil-martiriu.

Triste cuvinte!

Triste, atât pentru trecutul cât și pentru presentul nostru. Triste mai cu sémă astăḑi când vedem cele ce se petrec in sinul partidului naţional român din Transilvania și Ungaria.

Câte lupte zădărnicie, câte suferinţe nu ne revócă în memorie acéste cuvinte din trecutul nostru cel mai îndepărtat și mai apropiat!

De aceea credem, nu va fi de prisos, a analisa încâtva ideile ce conţin aceste cuvinte, deóre-ce de un timp încóce vedem prea mult abus făcêndu-se cu ele și încă din partea unor ómeni cari fugênd de responsabilitatea faptelor lor, se consideră (dar numai ei pe sine) de ecsilaţi, de martiri ai causei naţionale române de aici.

. . . .

Ecsil, martiriu!

Care om inteligent nu cunósce conceptul, idea ce esprimă aceste cuvinte dar mai cu sémă aceia, cari cunosc mai deaprópe istoria universala, cu deosebire istoria poporului roman și istoria bisericei creştine pe când acésta era încă numai în faţa desvoltării sale!

Cine nu cunósce suferinţele unui Ovid carele, departe de Roma sa iubită, la mandatul cesarului August și-a petrecut întréga viaţă într'un lor barbar departe de amicii sei și lipsit de plăcerile unei vieţi, ce numai Roma i-le puté da?

Cine nu cunósce suferinţele unui Ioan Gură-de-aur, carele érăși la mandat împĕrătesce a fost scos din mijlocul turmei sale sufletesci, silit fiind a-și petrece bĕtrâneţele departe între barbari și torturat prin tot feliul de tractări neomenóse din partea celor ce-l păzéu?

Dar suferinţele celor ce au suferit mórte între cele mai grozave chinuri pentru legea, pentru idealul lor!?

Acestia sunt ecsilaţi, acestia şunt martiri!

Ér astăḑi?

Astăḑi vedem proclamându-se de ecsilaţi, de martiri aceia, cari înșiși de bună voie și-au părăsit patria, aceia cari altceva n'au suferit, decât frică pentru respondabilitatea faptelor lor, dinaintea căreia au fugit, părăsind stégul sub care au luptat, părăsind pe tovareșii lor de luptă, căutându-și un adăpost, sau mai bine ḑis un loc, unde în auriola ecsiliului și al martiriului fals, sĕ-și pótă vedé mai bine de afacerile personale învĕlindu-le pe acestea dinaintea ochilor celor mai puţin pricepuţi în vĕlul causei naţionale române.

Nimic mai scârbos, nimic mai condamnabil decât un astfel de lucru!

Dar sĕ revenim.

Ce este ecsiliul?

Ecsiliul este depărtarea cutărui individ pein puterea publică din anumit oraș ori ţinut sau chiar din ţară întrégă, în care activitatea aceluia în afacerile publice produce numai stricăciune și demoralisare.

Și în casul acesta este îndreptăţit. Avem însĕ esemple din istorie, că ecsilul adeseori a fost aplicat și asupra unor ómeni cari au fost cu totul nevinovaţi și prin ţinuta lor publică și privată numai bine au produs asupra vieţii, dar prin acea ţinută au stat în calea celor puternici, dar demoralisaţi și decăḑuţi.

In casul acesta ecsiliul nu este îndreptăţit.

Sĕ mai privim ecsiliul și din alt punct de vedere.

Óre-cineva póte lua asupra sa ecsiliul și de bună voie, nesilit de nimenea, dacă vede că depărtarea sa va aduce mai mult folos causei ce represêntă decât fiind de faţă în toiul luptei. Căci luptă e și aceea, când te retragi pentru ca sĕ-ţi păstrezi puterile pentru prospecte mai bune de reușită, și nu te retragi de frica responsabilităţii, ori veḑi că te vei jertfi fără vre-un folos.

Dar acésta nu e ecsiliu, ci refugiare. Schimbi numai terenul, dar nu și lupta.

Așa sĕ vede, că acest scop l'au avut înaintea ochilor lor și „ecsilaţii“ nostrii din România, Brote, Popovici și Slavici, trecênd cest din urmă fără nici un motiv ori pretecst de natură publică.

Se înșélă însĕ dlor, dacă cred, că lumea îi privesce de ecsilaţi, de martiri.

Atât au fost de mari nevoile, atât le au fost de primejduită viéţa fisică încât au trebuit sĕ fugă dinaintea responsabilităţii pentru activitatea lor politică?

Nu.

Étă, cea mai mare parte din membrii comitetului partidului naţional nu s'a „ecsilat“, sau mai bine dis: n'a fugit dinaintea acelei responsabilităţi, ci a stat locului, a dat pept cu dușmanul și înaintea legii ţinênd sus stégul sub care au luptat, până în capĕt, până la ultimele puteri.

Și acésta este ceea, ce ne face sĕ-i respectăm, acésta este ceea ce ne face sĕ-i iubim, de și nu suntem de acord cu tóte vederile lor politice și diferim de ei în unele mijlóce pentru ajungerea aceluiași scop: a desrobirei poporului român din lanţurile politice, de cari încă numai în parte a scăpat, abia recunoscêndui-se drepturile omenesci și în parte cele bisericesci aici în Ungaria.

Mai este încă o împrejurare, care póte fi luată în considerare când e vorbă de ecsiliu ori de martiriu: când cineva sĕ depărtéză de bună voie din mijlocul soţilor sei de luptă, ca prin acea depărtare sĕ influinţeze mai mult asupra lor prin iubirea ce aceia îi păstréză și prin dorul ce-l au după el ca astfel sĕ-i siléscă mai intensiv a delătura pedecile puse în cale pentru ajungerea scopului public și legat acum de persóna dênsului.

Putem aplica noi acest cas faţă de „ecsilaţii“ nostri din România?

Nu.

Cine 'i-a ecsilat?

Nimeni.

Cari au fost pericule le acele mari dinaintea cărora s'au „ecsilat“ de bună voie?

Nu le cunóscem.

Ḑic unii: pentru-ca sĕ fi fost cineva sĕ lupte pentru causa naţională și pe timpul cât comitetul partidului naţional a stat închis în temniţele ungurești.

Dar nu toţi membrii comitetului partidului naţional au fost închiși. Dar chiar toţi sĕ fi fost închiși, óre din sinul unui popor de 3 milióne nu s'ar fi aflat alţii nimeni, cari sĕ continue lupta cu aceeași bărbăţie, sau cel puţin sĕ nu o lase sĕ adórmă de tot?

Ba da.

Étă dar, că nici din acest motiv, aceia nu merită numele de „ecsilaţi, de „martiri“.

Ecsilat e cel, ce e depărtat din patria sa prin sentenţa unui for; martir e, cel ce sufere pe nedreptul pedépsă pentru fapte, de a căror responsabilitate nu sĕ feresce și e convins despre nevinovăţia sa.

Ecsilul de bună voie este îndreptăţit numai în casul, când cuiva îi este ameninţată viéţa fisică și libertatea personală pentru totdéuna pentru scopuri nobile. Cel ce sĕ ecsiléză între altfel de împrejurări, nu este ecsilat, ci fugariu fricos, carele sĕ teme a se supune unei pedepse nedrepte, despre carea și așa scie, că o sĕ trécă, mai iute ori mai târḑiu.

Étă dar care e ecsiliul și care martiriul adevĕrat.

Étă dar, cine are dreptul sĕ se bucure de aureola acestor numiri, dar étă și pe aceia, cari n'au dreptul la acésta.

FOIŢA.

Balul „reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

În viéţa nóstră naţională culturală Sibiiul a ocupat, și continuă a ocupa locul de frunte.

Între reuniunile femeilor române, întemeiate espres pentru scopuri naţionale culturale, reuniunea femeilor române din Sibiiu ocupă locul de frunte.

Nu voi stărui aici asupra meritelor, ce acéstă reuniune le are pentru viéţa naţională română în general, nu voi stărui asupra acestora acuma, deși dóră chiar acuma ar merita sĕ meditam asupra acestei reuniuni, din incidentul, că balul din anul acesta a fost primul bal, dat după-ce s'au aprobat statutele modificate ale reuniunei femeilor române din Sibiiu, cari statute au luat de problemă a da viéţă posibil tuturor categoriilor de scóle poporale, provĕḑute în legea nóstră de instrucţiune: scóle elementare inferióre, superióre, civile și pedagogii române pentru fetele române.

E de tot larg terenul de lucru al acestei reuniuni, și aceste terene sunt contemplate pentru viitoriu.

S'a publicat un apel, care voesce sĕ prepare binișor terenul pentru scopuriie intenţionate.

Voim sĕ scriem despre balul dat de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ în Sâmbăta trecută, și vrênd-nevrênd a trebuit sĕ facem amintire de scopurile culturale urmărite de reuniune, spre a justifica apelul ei către public pentru contribuiri benevole, și spre a spune, că între altele balul încă are menițiunea de a contribui cu venitele sale la scopurile culturale ale reuniunei.

Am ḑis între altele, și nu fără cuvênt. Balul mai are meniţiunea sĕ dea dovadă de posiţiunea reuniunei în viéţa socială din orașul nostru.

Și ea de ani de ḑile a dat frumósă dovadă despre acésta. Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu e unul dintre cele dintâiu, bal de elită.

Așa a fost în anii trecuţi, așa a fost și în anul acesta.

Sala cea mare dela Gesellschaftshaus a fost Sâmbătă séra locul de întâlnire al societăţii celei mai alese din Sibiiu.

A fost de tot bine representată miliţia, care în orașul nostru stă în fruntea elitei, au fost representate tóte nuanţele vieţei publice de aici, și vioiciunea, care dela început până la sfêrșit a caracterisat balul e dovadă, că strĕinii bine s'au aflat în mijlocul românilor, că la învitarea reuniunei femeilor rone din Sibiiu, lumea a venit cu inima deschisă și s'a petrecut bine.

Balul s'a deschis la órele 9 cu hora, și s'a continuat cu vioiciune până la 1 după meḑul nopţii.

După pausă din nou s'a dat curs liber voei bune, și s'a jucat până diminéţa la 4 óre.

Jucau bĕtrânii alăturea cu tinerii — bĕtrâneţele nu le mĕsor după dosa procurorului David, — ér cei cari cad între graniţele arĕtate de acest dumneḑeesc proroc, se uitau duși de dor, și-și reîmprospĕtau tinereţele.

Dintre strĕini amintim pe soţia comandantelui, pe generalii majori Kerczek și Scrobaneck, colonel șef al statului major Porges, colonel baron Baumgarten, și alţi oficeri superiori.

Dintre civili amintim pe vicecomitele comitatens Reissenberger, și primariul orașului Drottleff.

Sala a fost frumos decorată.

Onorurile dómnei de casă le-a făcut dómna vicepresidentă a reuniunei Ióna Bădilă cu multă desteritate și fineţă, înlocuind pe dómna presidentă Maria Cosma, care în anul acesta din causă de indispoziţie nu a putut representa reuniunea.

În fruntea comitetului balului și în anul acesta a stat dl advocat Dr. Octavian Russu.

Musica o a prevĕḑut capela militară.

Un redactor dela „Tribuna“, care se pare a fi specialist în cele ale toaletelor, a presentat publicului sĕu și o cunună de dómne și domnișóre

Étă cununa:

Dómne: *Ioana Bădilă* (toiletă négră moiré antique), *Bergleiter* (verde), *Valeria Beu* (peluche verde), *Bilz* (mĕtasă négră) *Borcea* (mĕtasă négră), *Lucia Coșma* (mĕtasă albă, cu blană), *Iosefine Diaconovich* (mĕtasă alba cu rosă), *Drotleff* (m. négră), Mme de *Gamgoczy* (brocat vênĕt deschis), baronesa de *Ganera* (peluche cafeniu), *Habermann* (m. négră), *Henneberg* (m. albă), *Kundegraber* (m. négră cu funda rosa), *Lucuţa* (m. négră), vĕd. *Man* (m. négră), vĕd. *Moga* (catifea négră), *Ioana Moldovan* (m. négră), *Moldovan* din Mediaș (m. négră), de *Pach* (heliotrope faille), de *Pop* (atlas alb), *Reissenberger* (m. négră), Mme *Dr. Russu* (mĕtasă rosa cu broderie de argint), *Simonescu* (m negră), *Șpan* (m. albă), *Stotter* (m. albă), *Surdu* mĕtasă

Revista politică.

In ședința de Sâmbătă a dietei ungurescí a ținut ministrul de culte și instrucțiune, Iulius Wlassici, un discurs, în care a atins multe cestiuni de mare importanță.

Cu privire la universități a constatat cu părere de rĕu lipsa în succrescență de profesori. Pentru delăturarea acesteia el s'a adresat către universități și le-a rugat, sĕ se îngrigiască din vreme de puteri didactice și în privința acésta sĕ se pună in conțelegere cu ministeriul, care are de gând sĕ creeze mai multe stipendii pentru străinătate, ca nu cumva murind actualii profesori bĕtrâni sĕ n'aibă cine, sĕ ocupe catedrele dela universități. — O faptă, care s'ar face fórte bine, sĕ găsiască imitatori și la confesiuni, căci nouĕ încă nu ne prisosesc tinerii pregătiți pentru anumite catedre, fie acestea la scólele secundare, fie la institutele speciale.

Mai departe a accentuat ministrul valórea necontestabilă a așa numitelor seminarii instituite pe lângă universități. Aceste seminarii sunt diferite de acele institute, cari pórtă la noi aceeași numire. In seminariile universitare studenții pun în practică teoria învĕțată la prelegeri. Seminariile universitare s'ar puté asĕmĕna cu ceea, ce numim noi scóle practice de pe lângă institutele de pedagogie, se înțelege *en miniature*. Fără îndoială, că aceste scóle practice constituie sufletul pedagogiilor; din care causa evidentă lor ar trebui sĕ li se dea cea mai mare atențiune Aici sĕ vede pedagogul, candidat de învĕțător, ce póte!

La observarea, ce i s'a făcut din partea unui deputat, în privința indolenții și negligenții studenților dela universități, ministrul Wlassici a ḑis, că nu e bine, sĕ sĕ arunce totdeauna vina asupra universităților și sistemului acestora: „Eu vĕd greșiala în întréga nóstră viață socială unguréscă. Acésta este încâtva o întrebare sociologică, care taie mai afund. In familie trebue cultivat mai strict simțul de datorință, sĕ nu se priviască totdeauna scóla, resp. universitatea ca singurul factor al împlinirei datorinței. Se facă și părinții ceva! Eu cunosc părinți destui, cari ḑic: „Eu îmi înscriu copilul, apoi póte el fi ori colo, ori din colo.“ Aici zace rădăcina rĕului, care trebue combătută. Noi nu deprindem tinerimea la stricta împlinire a datorinței!“

Are tótă dreptatea ministrul Wlassici; așa trebue sĕ se facă, cum ḑice dênsul. Familia trebuie sĕ deprindă pe copii la împlinirea cu esactitate a datorințelor Dela familie depinde fórte mult!

Cu tóte acestea nu e mai puțin adevĕrat, că o vină óre-care o au și unii dintre profesorii dela Universități mai ales în împregiurările nóstre: Sunt adecă profesori șoviniști, cari nu cer dela studenți atâta sciință în specialitatea lor, ci cer înainte de tóte așa numitul sentiment național modern. Pe un student român bunăóră, care a respuns la esamen escelent, însĕ e cunoscut, ca bun român îl trântesce, ér pe unul renegat, care nu scie nimic, îl scóte. Óre asta însemnéză împlinirea datorinței, dle ministru? S'au ivit casuri destule, din cari ai putea conclude, că instrucția universitară din patrie nu e adresată atât la mintea, cât mai mult la inima studentului. Apoi la gimnasiile ungurescí, unde studiază și români: Scim de casuri, că elevul român, care și-a împlinit cu scumpĕtate datorințele în scólă și merită sĕ fie cel dintâi, din causă, că a avut norocirea sĕ fie român, profesorii unguri l'or pus al 10-lea și al 15-lea. Apoi prin tr'o astfel de procedură nedréptă sĕ cultivă sentimentul de datorință, dle ministru?!

Ordinul, care l'a dat ministrul Wlassici, în cestia admiterei femeilor la universități, pe care noi l'am publicat în detail la timpul sĕu, acum l'a numit temerar: „Eu am creḑut, că noi numai astfel vom putea dobândì succese cu o idee îndrăsnéță, — căci idea este în faptă îndrăsnéță, — dacă în esecutare vom observa cea mai mare moderare abținere și îngrigire“. Asupra acestei cestiuni ne-am esprimat noi în deajuns la timpul sĕu; atunci, ca și astăḑi susținem, că adevĕratul rol al femeei e, sĕ fie mamă și soție harnică, și ne pare bine, că însuși ministrul a dat cualificația de „îndrăsnéță“ nouĕi sale idei.

Când a vorbit ministrul despre gimnasii, a accentuat, că la noi împărțirea teritorială e fórte rea. „Acésta își are motivul sĕu într'aceea, că cofesiunile, cari susțin scóle, țin morțiș la ele; și sunt anumite fundațiuni, cari sunt legate de un anumit loc, așa că la noi sunt în multe locuri câte 3 scóle secundare, precum d. e. Odorheiul-sĕcuiesc, ba chiar și 6 scóle secundare, cum sunt d. e. în Brașov“. — Ne pare fórte bine, că însuși ministrul constată, că confesiunile țin morțiș la scólele lor. Dea Dḑeu, ca toți ministrii de culte ungurescí, sĕ constate acésta și s'o și respecte! E o scire, despre care noi de mult am fost convinși, dar care din gura unui ministru ne face și mai bună impresie!!

* * *

Tot în Sâmbăta trecută a primit și principele Ferdinand adunarea-națională (Sobrania) a Bulgarilor, care i s'a presentat *în corpore*, ca sĕ i mulțăméscă. Iși póte ori-și cine închipui, cât de puternic trebue sĕ fi bătut inimile ortodocse ale deputaților bulgari. Principele a fost obiectul unor ovațiuni pline de entusiasm, cari păreau, că nu sĕ mai sfârșesc.

La vorbirea presidentului Sobraniei, Teodorow, principele a ḑis următórele: „Ceea ce am făcut eu, mi-o a impus datorința mea față cu națiunea, care și-a depus de un deceniu plină de încredere sórtea ei în mânile mele“. El a adus continuă principele, — patriei o jertfă atât de mare și atât de grozavă și atât de adênc tăietóre, cum n'a dat istoria nici un esemplu, el a dat pentru binele și fericirea Bulgariei propriul sĕu copil ca gaj și pentru aceea a slăbit legăturile propriei sale familii și a rupt acele relațiuni, cari îl legau de occident. La rêndul sĕu cere acum dela poporul sĕu nu numai ovațiuni lărmuitóre, ci reverință și încredere în persóna sa. El așteptă, ca datul de 2 Februarie sĕ formeze o pétră unghiulară pentru curățirea opiniunei publice, ca din acea ḑi în Bulgaria sĕ nu se mai găséscă loc pentru o pressă nedémnă care servesce numai interesele josnice ale intriganților și ale unei opoziții fără consciință, care mânjesce persóna principelui și onórea Bulgariei cu insultele lor. Principele Ferdinand își esprimă încrederea, că vorbele din constituțiune despre sfințenia și înviolabilitatea domnitorului pe viitor nu vor mai fi nisce frase góle și că toții Bulgarii sĕ vor uni sub devisa: „Un Dḑeu, un domnitor, o patrie!“

Principele termină vorbirea sa cu următórele cuvinte: „Occidentul și-a esprimat anatema sa asupra mea; Aurora de diminéță a Orientului însĕ își revarsă raḑele sale asupra dinastiei mele și luminéză asupra viitorului nostru!“

Nu sĕ pot descrie ovațiunile, cari au însoțit aceste cuvinte. Pare, că simți o adevĕrată căldură, când le cetesci. Bucuria entusiastă a bulgarilor e o bucurie religiósă și bucuriile de acéstă natură sunt mari și grandióse. Astfel prin lege s'a cimentat legătura între popor și dinastie. Cât timp acéstă legătură va dura, sperăm, că și bulgarii vor da ascultare memorabilelor cuvinte ale principelui lor cuminte și Bulgaria va forma în peninsula balcanică un stat ortodocs, plin de ordine și progres!

* * *

Relațiunile între Vatican și guvernul radical din Franța devin din ce în ce tot mai grele. Revocarea ambasadorului Lefèbre, atât de plăcut papei, a produs mult sânge rĕu, care sĕ înmulțesce prin scirea, că papa va revoca pe nunciul Msgr. Ferrata dela Paris. Msgr. Ferrata a ajuns în diferențe cu guvernul francez cu ocasiunea întregirei episcopatelor vacante Guvernul parisian și-a așternut în douĕ rênduri propunerile sale în acéstă cestiune, fără sĕ fi primit aprobarea din vatican. Concordatul din vigóre norméză, că guvernul are dreptul, sĕ alégă episcopi, trebue însĕ sĕ-i supună aprobării papei. Cu cea din urmă alegere de episcopi papa sĕ pare, că nu sĕ învoiesce, dar încă nu s'a pronunțat. Curia din Roma s'ar aștepta, ca guvernul francez sĕ-și retragă propunerile Bourgeois ar fi fost înclinat, însĕ o vorbire prea poruncitóre a msgr. Ferrata l'a dispus spre contrarul Tóte acestea dovedesc, că relațiunile vintre Vatican și Paris sunt cam încordate.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela *10 Februariu* a fost una dintre cele mai furtunóse ședințe ale parlamentului magiar. Nici nu se putea altcum, căci s'a dat ocasiune fórte esploatabilă, ca oposițiunea sĕ terfeléscă bine pe guvern din causa Panamei lui Pulszky. Nu s'a trecut însĕ cu vederea nici de astă dată, ca atât oposițiunea cât și cei din tabĕra guvernului, sĕ nu se siléscă a se întrece unii pe alții în șovinism față de interesele nóstre culturale naționale în biserică și scólă. Și trebuia sĕ facă acésta, căci altcum n'ar fi putut sĕ salveze patria, fără ca sĕ nu sĕ sparie unii pe alți cu stafia naționalităților. Scandalul cu Pulszky însĕ tot scandal rĕmâne. Suntem curioși numai cum se va sfêrși.

Dar étă decursul ședinței.

La ordinea ḑilei e încă tot budgetul ministrului de culte.

Primul vorbitoriu *Smialovsky* vorbind despre congruă provócă pe prelați ca sĕ fie cu considerarea cuvenită față de interesele materiale ale clerului inferior.

Papp Géza descopere, că în seminariile preoțesci (catolice) sunt prea mulți profesori și nu este uniformitate în învĕțămênt. Arată necesitatea, (? Red.) ca seminariile gr.-ort. și gr.-cat. sĕ fie strămutate la Budapesta, ca spiritul național magiar sĕ influințeze mai intensiv asupra elevilor acestor seminare și sĕ se propună în ele în óre-care mĕsură și ceva din dreptul public magiar, tot din considerațiuni naționale (magiare). Nu e mulțămit nici cu representantul monarchiei pe lângă Vatican, deóre-ce interesele magiare nu sunt luate în destulă considerare și în mĕsură în care se recere atunci când trebue. Celibatul trebue șters, atât din motive etice, cât și naționale magiare. Prin ștergerea celibatului s'ar da putința întemeerii mai multor mii de familii, ceea-ce n'ar fi în detrimentul rasei magiare. Nu este pretin nici al învĕțării limbe latine. Primesce budgetul.

Kovács Albert ḑice, că în Ungaria numai acele scóle au drept de esistență, cari servesc ideei de stat magiar unitar, aibă acelea ori ce fel de caracter. Învĕțămêntul trebue statificat. Dar mai întâiu trebue statificate tóte scólele, cari pĕcătuesc în contra ideei de stat magiar unitar. Bani spre acest scop sunt destui. Acésta se pretinde aḑi dela un ministru de culte ungar, carele vrea sĕ contribue la înființarea, susținerea și promovarea națiunei și statului magiar.

Urméză partea furtunósă a ședinței din causa Panamei lui Pulszky pentru pinacotecă.

Primul vorbitoriu la acest obiect a fost contele *Apponyi*, carele cualifică scandalul acesta de scandal european. La început se ocupă cu deslegarea problemei: Óre guvernul n'a vătĕmat dreptul budgetar al parlamentului și n'a trecut peste sfera sa de activitate atunci, când a încredințat fără a fi votată o sumă atât de mare, în mânile unui om ușuratic și risipitoriu? Și apoi dacă o a întrebuințat, pentru ce a amânat justificarea ei atâta timp? Pentru deslegarea acestei probleme cere esmiterea unei comisiuni de 15 deputați din sinul parlamentului, a cărei necesitate chiar și ministrul-președinte Bánffy o recunósce, deși nu în forma contemplată de contele Apponyi. Bánffy a făcut însĕ greșala de tact, că a acusat oposiția cu provocare înadins a scandalelor căutând ḑi de ḑi după cestiuni, din cari se pot face scandale.

La aceste cuvinte, oposiția a sărit sus, ca mușcată de șerpe, a început a bate pe padiment cu piciórele și pe mese cu pumnii, strigând și făcênd o larmă de nu era cu pusĕ se mai înțelégă unii pe alții.

Bartha strigă: Sĕ nu se încredințeze bani pe mâna astorfel de ómeni!

Polonyi: Nu fure!

Lukács: Vreți sĕ-i dăm pe mâna tâlharilor?

Drakulics: Gazde de tâlhari!

Și așa mai departe, până ce a ajuns ministrul *Wlassics* la cuvênt, carele declară, că guvernul nu are intențiunea, ca sĕ nu se facă deplină lumină în acésta afacere. El a și esmis o comisiune esaminatóre în acéstă cestiune, și apoi nu póte fi problema unei comisiuni din sinul parlamentului, ca sĕ judece fapta unui alienat ori defraudator.

Cu acestea ședința s'a t[illegible]at.

Dotațiunea clerului nostru.

În conformitate cu articlul publicat în stimatul nostru ḑiariu „Telegraful Român Nr. 132 și 133 din anul trecut dat de Preaón. domn protopresbiter N. Maneguțiu, „la cestiunea subsistinței protopresbiterilor nostri“, și în necs cu resunetul tot din „Telegraful Român“, Nr, 137 anul trecut dat de on. colega I. Popoviciu, sulevându-se de ambii cestiunea subsistinței clerului nostru, însĕ departe de ori-ce patimă, fie-mi permis și mie a-mi validita părerea asupra acestei cestiuni de mare importanță pentru clerul nostru, și anume:

Prea Onoratul domn N. Maneguțiu sĕ pune pe nivelul de a vorbí și îngrijí numai de sine și de semenii d-sale, punênd sub întrebare numai cestiunea subsistinței Prea On. domni protopresbiteri. Așa dar eu aflu cu cale a face unele întrebări, pe care le cred nerĕsturnavere, și anume:

Au nu aprópe tot aceeași sórte de subsistință are clerul nostru întreg, preoții ca și protopresbiterii?

Nici timpul din trecut nu se póte asĕmăna cu cel de acuma. S'au schimbat

---

négră), *Trifan* (m. négră), *Varó* (rosa), *Vecerdea* (mĕtasă verde cu peluche verde), *Voileanu* (mĕtasă surie) etc, etc.

Domnișóre: Eleonora Borcea (mĕtasă albă), *Melania Brêndușan* din Blaș (auriu brocat cu flori rosa), *Cornelia Ciceiu* (mĕtasă albă), *Maria Cioban* (mĕtasă galbină), *Dora Colbasi* (mĕtasă albă), *Hortensia Cosma* (mĕtasă rosa), *Minerva Cosma* (mĕtasă galbină), baronesa *Ganera* (mĕtasă galbină cu viorele), *Therese Henrich* (alb cu rosa), *Eugenia Iovescu* (galbină), *Cornelia Man* (albă), *Iustina Mircea* din Cohalm (galbină), *Eugenia Mircea* (rosa cu scumpie), *Alecsandrina Moga* (mĕtasă galbină), *Aurelia Moga* (mĕtasă albă paquet), *Eugenia Moga* (mĕtasă vînĕtă), *Elena Moldovan* din Mediaș (mĕtasă albă), *Otilia Oltean* din Budapesta (mĕtasă vênĕtă, *Riki Orend* (mĕtasă albă), M-selle de *Pach* (heliotrope faille învĕrgat, cu blană), *Clelia Piso* (mĕtasă verde cu rosa), *Irina Pop* (mĕtasă albă), *Tinca Pop* din Cluj (mĕtasă rosa cu fluturei), *Măriórа Popescu* (mĕtasă albă), *Lucreția Popescu* (mĕtasă albă), *Eugenia Simonescu* (brocat roșu aprins), *Leontina Simonescu* (mĕtasă albă), *Cornelia Surdu* (mĕtasă albă) *Eugenia Trif* (mĕtasă albă), *Silvia Trifan* (rosa), etc. etc.

referinţele, şi aḑi nu mai putem întru tóte aplica vêţa din trecut nici chiar la popor, cu atât mai puţin la preoţime în general

Ér la resunetul dat de on colegă I. Popoviciu am onóre a observa, că dênsul a vorbit şi sulevat mai precis şi mai obiectiv cestiunea subsistinţei (dotărei) salarisărei preoţimei nóstre, însĕ reprob espedimentul dênsului, ca ducĕtoriu la scop, şi adecă: compunerea şi întrunirea unui congres preoţesc în Sibiiu, căci în constituţia bisericei nóstre avem destule comitete, sinóde şi congres.

Din cele premise până acum în acésta cestiune momentuósă şi de mare importanţă pentru clerul nostru, urmând principiilor divinului nostru „cereţi şi sĕ va da vóuĕ“, şi reasumându-le tóte acestea eu din parte-mi aş propune ca cele mai bune, mai sigure şi mai eficace mijlóce la ajungerea scopului nostru următórele puncte:

I. Reducerea parochiilor şi a protopresbiteratelor încât s'ar puté şi s'ar afla bine de practisat, deşi cea dintâiu au fost propusă mai de mult, însĕ fórte puţin s'a practisat, ér cea din urmă din punct de vedere al dotărei, căci fiind acésta corĕspunḑĕtóre, vom avé în fruntea clerului şi poporului nostru protopresbiteri cu inimă şi pregătire conform normelor în vigóre, şi cerinţei timpului modern în care ne aflăm.

II. Este constatat, că doi factori au de a opera resolvarea problemei nóstre, care e (dotarea) salarisarea preoţimei nóstre, acestia sunt biserica şi statul, lucrând acestia mână în mână, în armonie bună, voinţa cu putinţa la un loc, cestiunea problemei nóstre ar fi fórte aprópe de resolvat.

III. A ruga marea şi părintésca bunătate a Prea Veneratului nostru consistoriu archidiecesan, căruia 'i-a fost şi îi este totdéuna la inimă binele şi fericirea clerului şi poporului nostru, fiind timpul suprem de a se desbate şi decide asupra acestei cestiuni de mare importanţă pentru clerul nostru, a elabora un plan pentru (dotarea) salarisarea atât a Prea Onor. domni protopresbiteri, cât şi a preoţilor, făcêndu-se acésta din urmă după categoria claselor, de care aparţine fie-care parochie, avênd în vedere tot posibilul din centru, şi apoi astfel pregătit îl va înainta Prea Veneratului nostru sinod archidiecesan din anul curent 1896 spre censurare şi aprobare, şi din sinul căruia avênd a se esmite o comisiune constătătóre din cei mai valoroşi şi devotaţi bărbaţi şi prelaţi ai bisericei nóstre, şi sub înţelépta conducere a prea demnului şi prea bunului nostru părinte archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care apoi sĕ ducă în persónă rugarea (cererea) preoţimei nóstre la înaltul guvern al ţĕrei, şi a-'l ruga cu tot de-adinsul pentru (dotarea) salarisarea preoţimei nóstre gr.-orientale.

Prin aceste puţine şi modeste şire am creḑut şi cred că voiu fi contribuit şi eu cát de puţin la deslegarea (deciderea) problemei din cestiune, devenită atât de urgentă şi pusă sub întrebare.

Ioachim Cerbicean,
presbiter gr.-or.

La cestiunea „dotaţiunea clerului“.

Dela apariţiunea articolului meu din Nrul 137 a. tr. referitor la cestiunea pusă pe terenul publicităţei sau ivit o seriă de articoli.

Din acesti articoli constatez cu satisfacţiune, că autorii lor toţi recunosc în principiu precaria situaţiune, în care se află clerul nostru în urma nefastelor legi politico-bisericesci; deşi eu am ḑis şi nu mĕ abţin a ḑice şi acum, că chiar şi décă nu s'ar fi croit acele legi, starea (materială) a clerului nostru tot nu e de invidiat, ci mai mult de compătimit.

De invidiat ar fi póte de cătră cei ireligioşi şi imorali misiunea cea sublimă a preotului şi ocasiunea ce i-o procură acéstă misiune de a simţi bucurie şi îndestulire în sufletul seu. Căci cine póte descrie din destul chemarea preotului, carea după ḑisa lui Chrisostom, şi îngerilor e superióră?! Cine póte simţi o mai mare bucuriă în internul seu, decât preotul în momentele, cari le petrece servind ori-care dintre cele trei liturghii ale bisericei nóstre, dar cu deosebire cea a marelui Vasiliu?! Acel preot, carele nu se simte frapat de sublimitatea cuvintelor, cari se cuprind în rugăciunile din liturgia marelui Vasiliu, nu s'a născut pentru chemarea preoţéscă!

Dar sĕ revin la obiect.

Deşi e recunoscută de toţi, cari au seris în acéstă privinţă, necesitatea dotărei clerului, în aflarea mijlócelor ei diferesc. Unul recomêndă amânarea afacerei până pe alte timpuri mai favorabile, altul recomêndă reducerea protopresbiteratelor şi a parochiilor; érăşi altul crede, că scopul s'ar ajunge prin arunc; érăşi un altul propune cassarea unor spese nefolositóre, ce le face poporul, şi în schimb scărirea competinţelor preotului. Tóte ar fi bune şi raţionale, numai, după părerea mea, greu de realisat.

Amânarea ar însemna, a lăsa afacerea *ad calendas graecas.*

Aruncul după familii, deşi la încassarea lui, corespondentul e de părere, ca sĕ se reclame intrevenirea organelor politice, totuşi din causa referinţelor, în cari ne aflăm astăḑi peste tot ḑis, acéstă modalitate atâtea greutăţi ar întêmpina şi ar avé de consecinţe, nu întărirea bunelor referinţe dintre preot şi popor, ci deschiderea uşilor pentru intrare în staul lupilor răpitori.

Cine cunósce proselitismul, care bântuie în patria nóstră va înţelege cele aci de mine ḑise. . .

La modalitatea propusă de stimabilul şi vigurosul protopresbiter N. Ivan, modalitate fórte raţională, eu am temere tot de consecinţe funeste ca cele amintite mai sus.

Eu am resonat în primul meu articul, (Nr. 137 T. R.) că nu din causa nefastelor legi politico-bisericesci, — acésta e o causă secundară, — ci fiindcă şi preoţii sunt civi ai statului, cari prin oficiul lor contribue la înflorirea şi susţinerea lui, — au drept a pretinde dela acest factor puternic dotaţiune.

Temerea corespondentului din Nr. 1 din acest an nu o împărtăşesc.

Eu susţin, că tot aşa de fidel fiu al bisericei mele şi tot aşa de constant apĕrător al naţionalităţei mele pot fi, ori sum salarisat de cătră stat ori nu sum. Sau póte cineva afirma, că eu ca preot pot lucra contra legilor esistente ale statului, din motiv, că nu sum de acesta sularisat?! Nici decât! Este odată legea sancţionată de cătră factorul competent atunci bună ori rea, cum este, trebue sĕ mĕ supun ei, ori sum preot, chiar şi ne salarisat, ori sum un simplu cive al patriei.

Alta este însĕ dreptul ce mi-l dă constituţia statului nostru, şi acest drept este a mĕ opune la croirea unei legi nereclamată de nimenea, séu cel mult reclamată de o minoritate, a unei legi, care ar produce numai nemulţămire generală între civii patriei. Dela acest drept nu mĕ va puté opri pe mine preot român ort. salarisarea mea din partea statului, precum vĕd, că nici pe alţii nu-i opresce.

Biserica respective clerul, nu pretinde dela stat dotaţiunea sa, pentru ca sĕ facă serviciu şovinismului. Clerul are drept sĕ pretindă dela stat acest beneficiu în schimbul serviciilor, cari el ḑilnic le prestéză în interesul bine priceput al patriei. Aceste servicii le póte presta un cler luminat fără a periclita câtuşi de puţin înteresele bisericei sau ale neamului seu.

Eu insist şi de astădată pentru modalitatea opinată de mine întru ameliorarea stărei materiale a clerului peste tot, deci nu numai a protopresbiterilor, cari dór mai puţin sunt avisaţi la ameliorare decât noi presbiterii. Sum deci de părere, ca sĕ se promoveze cătră stat o representaţiă din partea întregei preoţimi, facă-se acésta direct, ori prin organul suprem bisericesc, calea nu impórtă, ci ajungerea scopului. — Am ḑis.

Sadu, în Ianuariu 1896.

Ioan Popovici,
preot rom. ort.

Noutăţi.

Statua uniunei Transilvaniei cu Ungaria. Comitetul permanent al sĕrbărilor dela 15 Martiu n. din Cluş, adreséză „naţiunei“ rugarea, ca din incidentul milleniului, sĕ organiseze pretutindenea astfel de comitete unde încă nu sunt, ér venitul sĕrbărilor sĕ-l transpună presidentului comitetului seu în scopul ridicărei unei statue în memoria uniunei Transilvaniei cu Ungaria.

Suntem curioşi sĕ vedem statua unei uniuni făcute cu sila şi fără voia marei majorităţi a locuitorilor acestei ţĕri.

* * *

Necrolog. Părintele C. Giurgescu din Runcul şi familia sa, anunţă încetarea din viéţă a fiului lor Petru, cleric estraordinariu absolvent, învĕţătoriu şi conducĕtor de matricule, în etate de 30 ani, necăsătorit.

* * *

Carte oprita. Ministrul de interne a oprit din Ungaria cartea întitulată: *„Fragmente din autorii români vechi şi noi“*, pe motivul, că ar fi de cuprins contrar statului ungar şi a şi recercat pe ministrul de comerciu sĕ-i detragă debitul postal şi oficiile dela poste sĕ o confisce. Cartea a apărut în Bucuresci.

Patria 'n pericol, patria salvată!

* * *

Conjuraţie contra sultanului. Precum se anunţă pe cale privată fóiei „Bud. Hirlap“ dela 8 Februariu, în sĕptĕmâna trecută s'a descoperit o conjuraţie îndreptată contra vieţii sultanului. Instrumentul conjuraţiunii sĕ fi fost una dintre femeile sultanului, carea s'ar fi angajat sĕ sugrume pe sultanul cu ocasiunea când o va cerceta. Descoperindu-se însĕ conjuraţiunea puţin înainte de terminul defipt pentru acţiune, au fost deţinuţi circa 40 de ómeni, dintre cei mai de aprópe de sultanul în reşedinţă şi 15 inşi dintre ei au şi fost imediat omorîţi.

Scurtă judecată.

* * *

Fată de baron — servitóre. Din Nyiregyháza sĕ anunţă, că baronesa Borbala Fiedler, care cu ocasiunea căsătoriei sale cu un zidariu s'a insinuat ca servitóre, într'adevĕr e baronésă. S'a născut din părinţi baroni, ceea-ce se dovedesce prin estras matricular. Mama şi-a perdut'o în etate de jumĕtate de an; tată-seu s'a căsătorit încă de douĕ ori şi după 8 ani a rĕposat şi el, când dinaintea mamelor vitrege fără suflet şi inimă faţă de ea, a luat lumea în cap. Un zidar de inimă o a luat la sine şi a crescut-o în meseria lui. Astăḑi nu are mai ferbinte dorinţă decât sĕ pótă lăpĕda rangul ce'l are după ce i-a devenit superfluu.

* * *

Foc într'o casă de alienaţi. O gróznică nenorocire se vestesce prin telegraf dela New-York. La doue mile anglezesci depărtare de Quebek, oraş în Canada, se află o mare casă de alienaţi, unde se grijesc la 2000 de morboşi. Intr'una din nopţile trecute s'a iscat foc în casă, şi în scurt timp s'a rĕspândit preste tot edificiul. De stingere nici vorbă n'a putut fi şi astfel tótă silinţa s'a redus ca sĕ scape pe nenorociţi. Până când au sosit pompierii din Quebek, în casă s'au desfăşurat scene teribile. Când s'au deschis diferitele celle, alienaţii ca turbaţi au sărit afară şi au început a bate pe îngrijitori. Unul dintre alienaţii furioşi şi-a sugrumat îngrijitoriul, cadavrul l'a aruncat în foc şi a sărit şi el acolo. Numai prin lupte teribile au putut fi scăpaţi unu-doi dintre nenorociţi. Îngrijitorii toţi au căpătat rane grave. Femei alienate au sărit jos din cel mai de-asupra etagiu şi au rĕmas cu trupul sfărimat pe pardosélă. Alţi alienaţi au sărit în foc şi acolo au perit. Şese femei au început luptă cu doi soldaţi şi pe ambii i-au împins în foc. Mai mulţi de 100 ómeni au perit în flacări. Numĕrul morţilor încă nici până acum nu s'a putut statori. Edificiul a ars de tot şi guvernul nu scie acum ce sĕ facă cu mulţimea de alienaţi.

* * *

Arsă de vie. Aflăm în „Timpul“ dela 26 Ianuariu v.. că în sara ḑilei de 8 Ianuariu a. c. Elisabeta, fiica lui Ioniţă Gulie din comuna Călinesci, plasa Podgoria, judeţul Muscel (în România Red. T. R.), în etate de 15 ani, pe când punea gaz (petroleu, fotogen Red. T. R.) într'o lampă, al cărei fitil era aprins, a luat foc gazul, care esplodând, a ars-o pe mâni, pept şi ochi, şi care nu s'a stins decât după-ce a turnat apă pe dênsa. Nu este speranţă de însănĕtoşare.

* * *

Jertfele beţiei. O fóie germană din Prusia publică, pe basa datelor statistice oficiale, o interesantă statistică cu privire la numĕrul cârciumarilor şi al fabricanţilor de beuturi spirtuóse din Prusia, cari s'au prăpădit în urma patimei beţiei. Statistica constată în general, că în Prusia dela 1884—1894, adecă în timp de 10 ani s'au prăpădit 28,974 de vieţi omenesci din causa beuturilor spirtuóse. Dintre aceştiea 2167 au murit loviţi de apoplecsie tot din causa beţiei, 359 au murit în deliriu, 807 s'au sinucis. Din aceşti 28,974, căḑuţi jertfă beţiei, 1610 au fost hotelieri, cari au murit loviţi de apoplecsie, 258 birtaşi au murit în deliriu, 405 s'au sinucis; cârciumari au fost 211, cari au murit do apoplecsie, 50 în deliriu, 965 s'au sinucis; chelneri au murit de apoplecsie 59, în deliriu 15, s'au sinucis 159. Dintre fabricanţii de bere 90 au murit de apoplecsie 18 în deliriu şi 58 s'au sinucis; dintre lucrătorii dela fabricele de bere 24 au murit de apoplecsie, 2 în deliriu şi 4 s'au sinucis. Dintre toţi aceştia cei mai mulţi au murit din causa vinarsului. Din statistica acésta se póte vedé, că cei mai destrăbălaţi în beutură sunt otelierii şi cârciumarii.

* * *

O paradă militară curiósă. In anul 1833 regele Franciei Ludovic Filip făcu o călĕtorie în provincia Normandia, pentru de-a inspecţiona corăbiile ce se întorsese din marea de Nord.

Pe drum regele poposi în localitatea Falaise, unde garda naţională îl întêmpină şi îl primi în paradă. De-órece însĕ regele şi suita sa călĕtoreau fórte simplu şi fără mare alaiu, caii de lipsă pentru astfel de părăḑi trebuia sĕ-i câştige intendantul curţii.

In apropiere de Falaise chiar atunci sĕ ţinuse hramul dela Guibray, şi în sat mai rĕmăsese un circ, care a fost dat representaţiuni în timpul hramului. Intendantul curţii puse sequestru pe caii circului, pentru rege şi suita lui, în care se aflau şi mareşalii Soult şi Gerard.

A doua ḑi diminéţa curtenii rĕmaseră surprinşi, când în loc de obicinuitele glóbe de rechisiţie, găsiră la paradă un şir întreg de cai frumoşi albi. Incălecară, şi revista începù. Când regele se duse la aripa dréptă musica începù sĕ cânte şi atunci se petrecù la ceea-ce nu se aşteptase nimeni. Caii cei mândri erau fără îndoială de părere, că se aflau în circ la manaj şi fie-care începù sĕ-şi esecute producţiunile obicinuite. Regele, Soult şi alţi doi călĕriau pe nisce cai din scólă, cari se întruniră îndată la un cadril. Călăreţii strînseră din frâu şi atunci esecutară diferiţi paşi ai scólei înalte. Un alt cal făcea sărituri, cu un cuvênt era o încurcătură generală, spre marele haz al unora şi spre mirarea altora, cari nu-şi putén esplica aceste jocuri. In fine intendantul curţii, înţelegând că o făcuse bócănă, opri musica şi atunci se liniştiră şi caii. Credem, că pentru prima óră, un rege cu suita-i strălucită a dat în public o representaţie în arta de înaltă călĕria. Fiul regelui, prinţul Joinvile, care a asistat şi el la paradă, povestesce însuşi acéstă întêmplare în memoriile sale.

* * *

L'a invidiat. Doi pretini se preumblă prin grădină.

— Veḑi colo lemnul acela? întrebă unul. Pe acela s'a spênḑurat sócră-mea!

— Într'adevĕr... Fi atât de bun şi'mi dă un surcel, ca sĕ-l plântez în grădina mea.

* * *

Rĕspuns nimerit. Într'o cafenea s'a așeḑat la o masă o companie bine dispusă, unde se așeḑase un domn necunoscut. Domnișorii îndată au și început a'l lua peste picior, ceea ce l'a iritat pe strein. În urmă unul dintre tineri i-a pus următórea întrebare:

— Scii domnul meu, ce deosebire este între Dta și orologiul de părete?

— S'auḑim.

— Aceea, că dacă tragem în sus orologiul, acela începe a umbla, ér dacă te-ar trage pe Dta în sus...

— Înțeleg, rĕspunse strĕinul, dar scii ce asemănare este între mine și orologiul de părete?

— No?

— Dacă sosesce timpul potrivit, orologiul începe a bate, aibi numai grije, cât e de mare asemănare.

Rĕspunsul a fost drastic. Domnișorii s'au și depărtat frumușel numai decât din cafenea.

---

48. 1896 [9] 2—3

CONCURS.

După ce nici în urma concursului repețit în sensul grațiósei resoluțiuni consistoriale dto 10 Septembre 1893 Nr. 5543 B, nu s'a ivit nici un concurent pentru ocuparea postului de paroch în parochia de a III a clasă din Rusciori, prin acésta se escrie concurs din nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 340 fl. cu prospect de a se urca cel puțin la suma minimală de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea ași așterne suplicile concursuale înstruite în sensul normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu oficiul parochial.

Sibiiu, 12 Ianuarie 1896.

Ioan Papiu m. p.
protopresbiter.

Nr.550/95 [11] 1—1

Publicațiune oficială.

Nicolau Mihălțan din Alba-Iulia prin sentința Venerabilului consistoriu archidiecesan din 18 Septembre 1895 Nr. 6578 B este pentru totdeuna despărțit de pribegita sa soție Sofia Raica din Cetea ceeă-ce în sensul § 124 al Reg. pentru procedură în cause matrimoniale se aduce la cunoscința publică.

Alba Iulia, 19 Septembre 1895.

Forul matrimonial al A.-Iulia de I istanță.

Nicolau Ivau,
protobresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27	**Ghiriș**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8 54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	-	7.50	12.26	Homorod		4.27	7.45	—	10 02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézä numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	-	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	-	9.30	sos. **Bucuresci** pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zetăn	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Brașov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 17	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	0 8	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.01		**Brașov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4 17		Sepși S.-Georgiu	6.53	12 25	-		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		**Kezdi-Oșorheiu**	4.56	10 25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	--	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.-
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9 57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	-	9.06	10 08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.[illegible]7	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8 55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	---	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.--
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4 15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7 03	1.58	7.43	12.32	
-	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8 25	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
--	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1 25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1 46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8 20	—		--
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	-
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	-
	-	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpașul inf	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	-	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		**Timișóra**		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6. 0	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	8.34
12.48	7 31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroșeni**		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7 47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	-	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13   Sibiiu, Marți, 6/18 Februariu, 1896.   *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 733 Scol.

CONCURS.

Prin acésta sĕ publică concurs pentru conferirea unui stipendiu de 45 fl. din depositul protopresbiteratului Orăștiei, pe anul scolariu 1895/96.

Îndreptățiți la acest stipendiu sunt tineri români gr.-or. din protopresbiteratul Orăștiei, cari cercetéză scólele medii.

Cererile sunt a se înainta „Consistoriului archidiecesan gr.-or. român din Sibiiu“ cel mult până la *15 Martiu v. 1896,* instruite cu următórele documente în original ori copie legalisată:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu scolariu despre progresul făcut în studii în ultimul an scolariu și despre purtarea morală;
3. Atestat despre starea materială a părinților, și
4. Eventual alte atestate recomandatóre.

Cererile înaintate aici după terminul mai sus indicat, nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 1 Februariu, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Lupta pentru „icóne“ în parlamentul magiar.

Pare cam paradocsă numirea ce am dat articulului nostru de astăḑi.

Nu va păré însĕ paradocsă îndată ce vom cugeta la unele împrejurări prin cari luptele desfășurate în ḑilele trecute în parlamentul magiar pentru Museul de Belle-Arte se asémănă cu luptele pentru icóne menționate în istoria bisericéscă.

Și aici și acolo și-au aflat aceiea apĕrătorii și contrarii lor.

În istoria bisericéscă ca apĕrători ai icónelor stau iconoclastii, ér ca contrari ai acelora iconomachii.

În parlamentul magiar, ca iconoclasti, adecă apĕrători ai museului de Belle-Arte figuréză guvernamentalii, ér ca contrari ai aceluia oposiționalii.

Acésta e asĕmĕnarea.

Ér deosebirea e, că până când luptele pentru icóne din istoria bisericéscă erau de caracter bisericesc-religionar, până atunci cele din parlamentul nostru sunt de caracter per eminențiam național magiar.

Acésta e deosebirea.

Și au fost grósnice luptele pentru icóne din istoria bisericéscă, căci au fost împreunate cu multe vărsări de sânge.

Dar totuși nu ni se par atât de scârbóse cum ni se par cele din parlamentul magiar.

Pentru-ce?

Pentru-că: până când acelea au isvorît din convingeri religióse și dintr'o polemie fanatică chiar pentru statorirea modalității celei mai corĕspunḑĕtóre spiritului religiunei cristiane referitóre la cultul divin estern public și privat, până atunci acestea își au isvorul lor în grandomania unei națiuni domnitóre încă fără puteri materiale și spirituale de ajuns, sau mai bine ḑis a guvernanților ei, cari sub pretecstul unei ambițiuni nobile naționale se folosesc de slăbiciunile ei pentru scopuri de partid, de guvernare și pentru de a se puté îmbuiba dimpreună cu sateliții lor fără multă trudă și ostenélă din crâncena sudóre a bietului popor contribuent.

Deci e mare deosebirea între aceste dóuĕ lupte.

Până când dincolo s'a luat în vedere mântuirea sufletului, dincóce s'a luat în vedere numai asigurarea unei clice de ómeni îngâmfați, corupți, și în cea mai mare parte lipiți pămêntului, ca sĕ pótă rĕmâné cât mai multă vreme la putere, ca sĕ se pótă îmbuiba din averea altuia fără multă trudă și ostenélă.

Și aceea este ceea-ce ne interesézā pe noi astăḑi: corupțiunea, carea atât de mult bântue viéța nóstră publică și privată în timpul de față pe tóte terenele.

Ḑiarele mai puțin corupte au deja rubrici anume pentru descrierea manifestațiunilor corupțiunei, și nu e ḑi, sĕ nu ne aducă nóue esemple de decadință morală la privați și la societăți chiar.

Și nu e mirare, când din un sistem de guvernare atât de corupt cum e și al nostru, s'au format principii nóue de morală, cu totul contrare spiritului moralei cristiane.

Unul din aceste principii, și póte cel mai periculos e: că cine-va póte fi om de încredere în afacerile publice, deși în afacerile sale private este cel mai de condamnat.

Se înșélă însĕ fórte amar cel ce susține un astfel de principiu, căci cum póte cine-va d. e. sĕ și încredințeze crescerea copiilor sei unui om, despre carele scie, că e desfrênat și nu ține la religiune; cum póte cine-va sĕ încredințeze avere publică pe mâna unui om, despre carele scie, că e risipitoriu, grandoman și se întinde mai departe decum îi ajunge straiul; cum póte cine-va sĕ pășéscă în afaceri de comerciu, de împrumut cu un om, despre carele scie, că și a înșelat tovarășii și creditorii de mai nainte cu călcarea cuvêntului seu de onóre dat de repețite-ori și cu eludarea legii prin o rafinărie dibace de care numai criminalii cei mai instruiți sunt cabili?

Dar sĕ revenim la tema, ce ne-am pus spre resolvare și s'o ilustrăm prin un singur esemplu, esemplu însĕ care va arunca fórte multă lumină asupra corupțiunei ce domnesce astăḑi cu deosebire în viéța nóstră publică de stat și va caracterisa în deajuns sistemul de guvernare sub care gemen deja mai bine un pătrariu de secol.

. . . .

In vorbirea lui Polonyi, ținută în parlamentul nostru la 13 Februariu a. c. aflăm, că cavalerului Pulszky Károly, marele „iconariu“ magiar „nebun dar acum cu mintea la loc“ în anul 1887 i-s'au vêndut prin licitațiune tóte mobilele din casă ér în anul 1889 i-s'a secuestrat salariul pentru o sumă de 90,000 fl. și totuși în același timp i-s'a încredințat direcțiunea Museului de Belle-Arte din Budapesta dimpreună cu aprópe cinci sute de mii de floreni pentru mai multe cumpărări de obiecte de artă pentru acel museu.

Și care a fost urmarea?

Urmarea a fost, că acela, carele nu și-a putut acoperi tóte trebuințele esagerate ale vieții sale private dintr'un salariu fórte gras, la urmă s'a atins de averea publică de averea țĕrii, s'a atins de banii scoși ca prin mașină din sudórea bietului popor contribuient, a acelui popor miser, care numai dă, și nu i se dă nimic în schimb decât batjocură și silă din partea celor ce sĕ îmbuibă din sudórea lui.

Și ce a făcut Pulszky cu banii încredințați lui pentru tablouri? I-a petrecut cu mândrele prin Italia și alte țĕri; a cumpĕrat tablouri fără valóre cu bani mulți; a făcut gesefturi private; a înșelat erariul la vămi trecĕnd transporturi streine pe numele museului; ér museul l'a îngrijit așa, că multe tablouri au dispărut ori le-a înlocuit cu altele fără valóre; a esecutat restaurări și aranjeri fără scirea cuiva, și așa mai departe. Ér când a trebuit sĕ-și dea socotéla, s'a făcut nebun. Noroc însĕ, că precum aflăm din foile mai próspete, acum ér i-a venit mintea la loc și așa e speranță că-și va și lua pedépsa meritată dimpreună cu aceia, cari scindu-l cine este, totuși iau încredințat atâța bani publici din averea țĕrii pentru un scop, care numai ei l'au dorit, nu atât pentru decorul milleniului, ci mai mult ca sĕ căpătuéscă pe un om, care póte i-a deobligat.

Am avé puține de ḑis, dacă dnul Pulszky s'ar fi atins de averea privată a acelora, cari i-au încredințat acele sute de mii pentru un scop prematur pentru împregiurările financiare ale statului nostru și încă într'un timp când avem trebuințe culturale mult mai arḑĕtóre, decum este un Museu de belle-arte, dar când vedem risipa ce s'a făcut din banii nostrii, și în cea mai mare parte din banii nostri a naționalităților nemagiare persecutate, nu putem sĕ nu ne esprimăm cea mai adâncă indignare și întristare.

Étă dar scandalul european, cum a caracterisat acéstă afacere Apponyi, étă dar scandalul progresiv, cum a caracterisat-o fóia „Budapesti Hirlap!“

Am ḑis mai nainte, că afacerea acésta caracteriséză fórte mult sistemul de guvernare corupt dela noi din patrie.

Da!

Au nu e miserabil acel sistem, carele pe unii, și în cea mai mare parte pe cei novrednici, îi grămădesce cu bunătățile acestei țeri, ér pe alții îi despóie chiar și de mijlócele cele mai necesare pentru susținerea vieții? Nu e corupt acel sistem, carele încredințéză sute de mii de floreni pentru scopuri publice unui om, despre carele scie, că nici afacerile sale private materiale nu le póte aranja? Nu e corupt acel sistem, carele cumpĕră pe bani, și încă în cea mai mare parte pe banii altora, obiecte de artă produse în strĕinătate și de strĕini numai ca sĕ orbéscă pe strĕini la o serbare, la care noi numai plânge putem? Nu e corupt acel sistem, carele ne vede fără scoli, fără biserici corespunḑĕtóre, ne vede preoții și învĕțătorii goli și flĕmênḑi și nu-i ajutoră cu nimic, ci dă totul sateliților sei demoralisați ca el?

Nu tablouri și palate pentru cei îmbuibați și demoralisați trebuesc acestei țeri, ci pâne sufletéscă și trupéscă pentru bietul popor îngenunchiat sub povara dărilor!

Ce folos a avut Roma de Luculii sĕi când poporul flămânḑea! Ce folos a avut de obiectele de artă și de bogățiile adunate din tótă lumea, dacă numai o clasă de ómeni, patricii și lingușitorii cesarilor desfrânați le folosiau și se îmbuibam cu ele, ér poporul muncitoriu nici unde sĕ-și plece capul nu avé!

Urmarea a fost, că sub povara corupțiunei generale s'a stins, și din ceea-ce a fost atunci, aprópe numai numele i-a rĕmas.

Memento deci guvernanții nostri până când nu e târḑiu!

Stergeți mai întâiu tablourile miseriei generale din țéră și apoi tablourile mulțămirei generale de sine vor urma. Stergeți mai nainte de tóte însĕ corupțiunea, mama tuturor relelor de cari suferim astăḑi, și atunci tóte binecuvêntările ceresci și a posterității de sine se vor revărsa asupra vóstră și asupra patriei nóstre!

Cel mai frumos monument însĕ pentru milleniu va fi încetarea corupțiunei și împăcarea naționalităților pe base de libertate, egalitate și frățietate ca națiuni recunoscute prin lege alăturea cu magiarii!

Revista politică.

In Vinerea trecută s'a sĕvêrșit ceremonialul de trecere al prințului Boris dela biserica romano-catolică la cea ortodocsă. Des de diminéță bâjbăiau stradele din capitala Bulgariei de ómeni; banderii lungi de călăreți țĕrani întrau pe de tóte părțile în Sofia. Sĕ ḑice, că numĕrul streinilor s'a urcat la peste 20000. La 10 óre a. m. s'au postat trupele militare înaintea catedralei. Diferitele reuniuni cu stégurile lor, scolile, preoțimea, oficerii, publicul întreg, s'au grămădit aici. Representantul Franciei și Sêrbiei așteptau în uniformă sosirea principelui. Inaintea catedralei era și ambasadorul rus împreună cu delegații turci. In apropiere o grupă de macedoneni ridică în aer un stindard alb cu o pantlică négră. Principele a fost primit cu urale nesfêrșite. Ceremonialul s'a început cu liturgia, care a durat până la 11 óre. Ecsarchul cu mytra pe cap, ținênd sceptrul de aur în mână, a oficiat liturgia încungiurat de 15 episcopi și numĕroși preoți metropolitani. Tot serviciul divin „ortodocs“ a fost de o nespusă solemnitate; toți cei de față se simțiau copleșiți de un puternic sentiment religios, care e totdéuna consecința naturală a serviciilor divine în biserica ortodocsă. S'a sĕvêrșit apoi ungerea cu sfêntul mir. Generalul Golenitscheff Kutusoff, representantul nașului, adecă al țarului Rusiei, a stat în tot decursul serviciului la drépta moștenitoriului Boris. După ce ecsarchul i-a pus generalului întrebările rituale și după ce a uns pe prințul, care a stat nemișcat pe tron, acesta fu condus la altariul principal, însoțit de principele Ferdinand și de Kutusoff. Ecsarchul îl împărtăși pe prințul cu sfênta cuminecătură, apoi eșiră din biserică. In momentul împărtășirei rĕsunară deodată 52 de salve de tunuri. Nenumĕrata mulțime de ómeni adunați înaintea bisericei isbucni în nesfêrșite urale.

După serviciul divin sĕ făcu o paradă militară, la care au asistat și trămișii estraordinari ai Rusiei și Turciei. Principele distinse pe generalul Golenitscheff Kutusoff cu marea cruce a ordinului Alecsandru, cu care acesta împodobit s'a presentat principelui Ferdinand. Tótă ḑiua a domnit în capitala Bulgariei un entusiasm nedescriptibil. Intréga țară saltă de bucurie, o dovadă fórte puternică, că legea unui popor este cel mai scump odor, care póte sĕ esiste. Inimile Bulgarilor au salutat cu căldură pe moștenitoriul de tron, care în ḑiua de 2 Faur st. vechiu s'a unit cu ei și în aceea, ce are omul mai prețios pe lume, în legea ortodocsă!

* * *

După cele mai nouĕ telegrame Sultanul a recunoscut pe principele Ferdinand conform pactului dela Berlin. Edictul, dat în acéstă cestiune din partea ministrului de esterne turcesc și subscris de Sultanul, a fost comunicat telegrafic tuturor representanților Turciei pe lângă diferitele puteri. — Ambasadorul austro-ungar, cavalerul de Calice, a comunicat cel dintâi porții învoirea guvernului sĕu la recunóscerea principelui. Guvernul italian încă a rĕspuns la nota Turciei, aprobând recunóscerea principelui. Presența în uniformă a representantului francez este o probă, că în curênd se va învoi și guvernul republican, și astfel vor urma tóte puterile, cari sunt chemate, sĕ se pronunțe în cestia recunóscerei principelui. — Astfel prin ortodocsie a câștigat principele Ferdinand un drept, care-i asigură dinastia și iubirea nemărginită a Bulgarilor față cu acésta. Nu înzădar am ḑis noi, că nu se va căi.

* * *

Tot în Vinerea trecută s'au petrecut în dieta Austriei de jos, din incidentul referadei asupra pactului economic cu Ungaria, nisce scene turbulente, provocate de creștinul Dr. Lueger.

După diferite discursuri sĕ sculă Dr. Lueger și ḑise: In fața ultimelor evenimente din Ungaria îți trebue o abnegațiune morală, ca sĕ mai vorbesci despre o comuniune cu acéstă țară, care e până în mĕduvă coruptă, până în mĕduvă stricată. Ceea ce se întêmplă acolo, probéză putregaiul din acéstă țară, probéza, unde duce nemĕsurata influință a Ovreilor și a francmasonilor. In Ungaria totul e corupt de sus până jos.

Mareșalul țĕrii recércă pe vorbitor, sĕ se modereze.

Lueger; Imi esprim sentimentul meu cel mai adânc de compătimire față cu tóte națiunile creștine din Ungaria, pentru că sunt date pradă acestei bande de esploatatori ovreiesci și francmazoni (Aplause grozave din partea antisemiților. Strigăte de Oho pe galerie.) Eu nu sciu, cine a strigat oho, eu cred, că din galerie.

Mareșalul țĕrii amenință galeria cu evacuarea.

Lueger: Trebue sĕ i se urce fie-căruia, care numai cât de puțin sentiment austriac are în sângele lui, roșiața de rușine în față, când vorbesce despre situația din Ungaria. Ungaria a folosit nenorocitul an 1866, ca sĕ dejosiască Austria la rolul unui stat de sclavi. Ne-a luat chiar și numele și emblemele comune. Emblemele nóstre sunt batjocorite. Cu ocasia Șcandalului millenar, care a fost plănuit și de ovrei, s'a pretins, ca Vulturul cu două capete, care mai esistă în țară, sĕ se ia jos. Noi le suportăm tóte acestea cu o frică, care nu póte fi condamnată din destul. (Aplause la antisemiți.)

Mareșalul țĕrii: Moderéză-te, căci altfel trebue sĕ te provoc la ordine.

Lueger: E fórte regretabil, că dacă vorbesce un Austriac, despre acéstă adâncă batjocură a patriei....

Mareșalul: îl provócă la ordine.

Cavalerul de Pirquet: (către Lueger): Ceea ce faci Dta, e batjocură de sine! (Larmă mare la antisemiți: Acesta e un nobil? Ăsta e un baron austriac? Jos cu trădătorii de patrie! Afară cu sluga Ovreilor! Afară cu Asiații!.)

Lueger: E trist, că un nobil austriac ia în apĕrare faptele indeomagiarilor. (Strigăte la antisemiți: Nu e nobil, e de origine ovreiască). Sĕ-ți fie rușine, dle baron Pirquet, în numele strămoșilor Dtale! (Aplause la antisemiți.)

Baronul Pirquet vrea sĕ-i reflecteze.

Mareșalul țĕrii: Rog pe dl baron Pirquet, sĕ nu rĕspundă (către Lueger): Moderéză-te

Lueger: Despre acest vultur cu două capete s'a și vorbit în parlamentul unguresc. Sĕ află în apropierea nóstră, în cancelaria unguréscă dela curte. Baronul Iosika a reflectat, că costă prea mulți bani, ca sĕ-l dea jos, dacă dispare casa, dispare și emblema.

Steiner: Atunci vor dispărea și ferestrile.

Lueger: Studenții croați, carí au rupt steagurile naționale, au fost condamnați la temniță grea; în Ungaria însĕ a fost batjocurită armata comună și portopeul oficerilor, fără ca sĕ li sĕ întêmple ceva batjocuritorilor. Ungaria ne dictéză și politica esternă a Austriei. Baronul Bánffy ne-a adus în conflict cu Vaticanul. Ungurul bagă mai întâi adênc mâna în sacul bunului neamț Michel și apoi îu sacul bunului cech Wenzel; cei mai rĕmâne, ia Polonul. Ungaria trebue sĕ cadă și sĕ se înnece în propria ei grăsime.

Deja după o jumĕtate de an ei vor umbla la cerșit, ca sĕ ne împăcăm noi cu ei. Ungaria serbéză aḑi esistența ei de o mie de ani; noi vom serba redeșteptarea sentimentului austriac. Este problema nóstră: pe trufașul vecin sĕ-l aducem la reson și sĕ-l prefacem barem într'un vecin cinstit. Resoluția propusă de comisie e prea slabă. Vorbitorul propune următórea resoluție: Pactul în privința vamei și a comerciului sĕ se anunțe la timp (că nu se mai ține) și sĕ se primiască reînoirea numai atunci, când corĕspunde împregiurărilor austriace și când e dată garanția, că Ungaria își va împlini datorințele impuse de contract. La statorirea cuotei are sĕ se facă o scădere însemnată pe partea Austriei.

Deputatul Magg face următórea propunere, care diferă numai în formă de a lui Lueger: Sĕ provócă guvernul, sĕ enunțe pactul în privința vamei și a comerciului, și sĕ se învoiéscă la reînoire numai atunci, când corespunde relațiunilor austriace, când relele isvorîte din relațiunile de păn'acum vor fi delăturate și vor da în fine garanția, că datorința constituționala din contract se va ținé loial, și când sĕ va efeptui o însemnată scădere a cvotei pe partea Austriei. Dieta sĕ aștéptă, ca locuitorii din Austria de jos sĕ se întrepună în parlament și în senat cu tótă energia și înțelegerea completă, fără ori-ce considerare la guvern pentru drepturile și interesele Austriei, cu deosebire în cestiunea băncii.

Retrăgêndu-și Lueger propunerea, pentru că i-a mai convenit alui Magg, s'a primit acésta cu unanimitate! (Aplause la antisemiți. Cineva flueră).

Gregorig: Cine flueră? (Strigăte din băncile antisemiților: Colo sus! Trebue se fie un ovreiu unguresc. Afară cu el!).

Ómenii sĕ grămădesc cu pumnii asupra unui individ din galerie.

Mareșalul sună degeaba clopoțetul, insistă însĕ pentru evacuarea galeriei. (Ómenii din galerie sĕ depărtéză strigând trăéscă Lueger și jos cu ovreii. Femeile fac semn cu batistele și strigă: Trăésca Gregorig!).

Mareșalul declară ședința de închisă.

Unanimitatea voturilor din dieta Austriei de jos e un semn de veselie pentru viitoriu. Inainte numai și creștinismul trebue sĕ triumfe asupra ovreismului!!

* * *

In Sâmbăta trecută și-a început sesiunea Reichsrathul austriac. Cu acéstă ocasie scrie și „Pester Lloyd“ și „Neue Freie Presse“ articole de fond fórte caracteristice. Recunosc posițiunea cea grea a cabinetului Badeni, dar au încredere în puterea lui conducĕtóre. Nu lipsesc din acești articoli și espresiuni insultătóre la adressa lui Lueger și a celorlalți antisemiți. In urma celor publicate mai sus își póte ori și cine închipui furia ungurilor asupra antisemiților. Cu tóte acestea triumful acestora e sigur, pentru că causa e sfêntă și creștinéscă!

Din parlamentul magiar.

Nu mai puțin furtunósă a fost nici *ședința dela 11 Februariun* în parlamentul magiar. La ordinea ḑilei tot budgetul ministrului de culte, și în legătură cu acesta afacerea Pulszky. Așa sĕ vede, că scandalul din causa acestei afaceri atât de compromitĕtóre pentru ultimele trei cabinete magiare, nu mai vrea sĕ aibă sfêrșit. Și nici nu dorim sĕ aibă sfêrșit, până nu se va face deplină lumină în acésta Panamă rușinósă, și nu se va constata pe deplin, cine sunt de vină la acéstă risipă atât de scârbósă din banii țerii.

Primul vorbitoriu a fost contele *Apponyi*, carele esplică mai pe larg un pasagiu din vorbirea sa dela 10 Februariu, fiind acela rĕu înțeles de unii dintre domnii deputați, și anume: dênsul face responsabil pe contele Csáky numai pentru asemnarea sumei de 167,560 fl. lui Pulszky, nu însĕ și pentru folosirea ei fără nici o controlă din partea acestuia, căci pe acest timp contele Csáky nu mai făcea parte din cabinet. (Aprobare generală).

Sima Ferencz arată, că comisiunea millenară n'are drept budgetar, ci numai parlamentul: Facerea luminei în cestiunea Pulszky nu e datorința oposițiunei, ci a guvernului; în urma acesteia propunerea lui Apponyi este inevitabilă.

Sĕ ridică acum contele *Szapáry*, care îndată la început declară, că deși nu bucuros cotorosesce în gunoiu, dar necesar fiind, nu póte sĕ nu-și esprime și dênsul părerea asupra procederei guvernului la cumpĕrarea tablourilor. Dênsul nu pornesce după spuse, căci dacă și numai a ḑecea parte ar fi adevĕrate din cele câte circuléză, ar fi destule pentru de a compromita procedura guvernului. El își baséză promoțiunea numai pe acte oficiale, și declară, că ambele cabinete (Wekerle și Bánffy) au purces incorect, și fiind-că e vorba de onórea națiunei, cere depunerea tuturor actelor pe masa parlamentului. Dênsul dela început n'a fost prieten al pinacotecei, căci are țéra mult mai urgente trebuințe culturale, decât sĕ cumpere tablouri en masse și atât de costisitóre. Un lux, ca acesta își póte permite numai un om și o țéră mult mai bogată ca a nóstră. Contele Csáky a fost destul de precaut atunci, când cumpĕrarea tablourilor și manipularea banilor nu o a încredințat unui singur om, ci unei comisiuni de trei; durere însĕ că acéstă precauțiune, cu depărtarea dênsului din ministeriu, n'a fost observată, căci altcum organul esecutiv al guvernului (Pulszky) n'ar fi făcut cumpĕrări de 372,000 fl. în loc de 167,560 fl. cât i-s'a fost asemnat din partea guvernului. Apoi nici guvernul n'a fost îndreptățit a-i asemna acéstă sumă, căci n'a avut decisiune nici dela comisiunea regnicolară nici dela parlament, și nici pe rĕspunderea sa n'a făcut raport despre acésta parlamentului. Dar nici pe basa unei decisiuni prevenite dela comisiunea regnicolară n'ar fi putut-o asemna, căci acésta n'are drept a dispune asupra budgetului, pe care parlamentul îl statoresce și l controléză.

Apoi nici însuși comisiunea regnicolară n'a pretins astfel de drept. A greșit guvernul și atunci, când a asemnat suma de 204000 fl., căci pe când a făcut acéstă asemnare, conducea afacerile numai în mod provisoriu, fiind că își dase deja demisiunea de mai nainte și nu i-s'a putut da nici ocasiune, ca sĕ pótă lua asupra sa acéstă responsabilitaie înaintea parlamentului ca guvern. Nu e de ajuns, că procurările efectuite ar ajunge la valórea sumelor asemnate ori spesate, ci lucru principal e, că óre socotelile sunt în regulă și tóte procurările sunt solvite? Resolvarea acestei probleme o aștéptă el dela comptabilii statului. Pentru constatarea valórei tablourilor procurate, cere espunerea acelora aprețierii publice: Până acum, continuă Szapáry, Europa ne-a cunoscut ca pe un popor brav, loial și decis, care se însuflețesce pentru tot ce e frumos, nobil și măreț, dar după cele petrecute, vom avé ocasiune a-i arĕta la esposiția millenară serie întrégă de eroi Panama, mai mari și mai mărunți. Onórea națiunii pretinde, ca sĕ se facă deplină lumină în acéstă afacere și încă cât mai în grabă și nu e îndreptățit ministrul, când face imputări oposiției, ca acésta se bucură de scóterea la ivélă a astorfel de lucruri. Nu se bucură nimeni de astfel de lucruri și datorința guvernului nu e aceea, ca sĕ acusă pe cine-va, că sulevéză astfel de cestiuni, ci datorința lui este, ca dimpreună cu aceia se purcedă în modul cel mai riguros pentru clarificarea lor. La sfêrșitul vorbirei se alătură la propunerea contelui Apponyi, ér dacă acésta nu s'ar primi, substerne proiectul de resoluțiune prin care camera desapróbă toți pașii făcuți de guverne până acum cu privire la procurările pentru Muzeul de Belle-Arte, cerênd ca tóte actele în acésta privință sĕ se depună pe masa parlamentului.

Wekerle respunḑênd lui Szapáry, se grăbesce a declara, că prin cuvêntarea s'a de astăḑi nu are speranță că-i va succede a capacita pe cei cu opiniuni contrare; nu, căci spiritele atât sunt de iritate, încât între astfel de împrejurări o judecată obiectivă e chiar imposibilă. Nu póte întrelăsa însĕ sĕ nu-și espună și el părerile sale despre împrejurările: cari au fost, și corect a procedat guvernul când a asemnat sume pentru procurări de obiecte de artă fără plenipotență din partea legislațiunei; procedura fost'a destul de supraveghiată, și în fine erariul respective muzeul fost'a păgubit ori ba? Inainte de a și respunde la aceste întrebări declară, că în anul 1893, când a fost vorba despre completarea colecțiunei de obiecte din sciințele naturale și despre înființarea unui museu de belle-arte, dênsul, în contra contelui Csáky, a fost pentru cest din urmă, ținêndu-l de mai mare importanță pentru milleniu decât o colecțiune de obiecte din sciințele naturale. Apoi descopere, că la recercarea directorului pinacotecei, ministrul de atunci contele Csáky în Februariu 1894, i-a transpus o hârtie prin care îi propune sĕ se cumpere vre-o 60 tablouri în valóre de circa 167,000 fl. pentru completarea colecțiunii pinacotecei. Directorul pinacotecei a contemplat solvirea acestor obiecte de artă prin colecte, cel puțin în parte, dar contele Csáky — fórte corect — ḑice Wekerle, a aflat acésta sub demnitatea țerii, și apoi ar fi fost și cu neputință, căci astfel de lucruri nu se fac trimbițându-se în lumea largă. Propunerea și-a motivat-o (c. Csàky) cu stările financiare rele din Italia, cu puțina cercetare a pieței, și cu folosirea ocasiunei date spre acest scop. La acéstă scriptă nici n'a respuns în doue luni de ḑile, căci a voit sĕ se convingă despre motivele propunerei făcute, ceea-ce i-a și succes și astfel a pus la disposiția ministrului suma cerută. Aceste sunt deci motivele asemnărei din cestiune. Cât pentru supraveghiarea procurărilor și solvirei acelora, a adresat organelor esecutive respective mai multe scripte. Ar înțelege esmiterea unei comisiuni din sinul parlamentului, când guvernul s'ar feri de clarificarea lucrului; nu înţelege însĕ cererea acésta când guvernul a făcut deja paşii necesari în privinţa acésta îndreptând tótă afacerea pe cele judiciară. Dar aşa sĕ vede, că cei ce cer mai multă lumină, voesc însĕ mai mult sĕ ne timbreze moralicesce, decât sĕ se facă lumină, ceea ce însĕ nu le va succede.

Apoi şi contele Szapáry a făcut chelteuli nepreliminate.

În urma acestei declaraţiuni, Szapáry cere cuvêntul în cestiune personală şi declară deocamdată, că are drept sĕ condamne procedura guvernului lui Wekerle, deóre-ce şi atunci a condamnat super-erogatele şi el şi-a şi tras consecuenţele, abdicênd dela ministeriul financelor.

După pausă a mai vorbit contele *Battyany*, la budget, polemisând cu Papp Géza, fără a face însĕ ceva declaraţiuni mai importante.

În *şedinţa dela 12 Februariu* fórte mult a eşit la suprafaţă proiectul de resoluţiune a contelui Apponyi, carele cerea sĕ se esmită o comisiune investigatóre din sinul parlamentului în afacerea Pulszky. Necesitatea esmiterei acestei comisiuni se impune acum nu numai pentru justificarea guvernului, ci şi pentru liniscirea opiniunei publice.

La începutul şedinţei *Pulszky* Ágost rĕspunde lui *Sima* în causă personală, declarând că el a votat contra interpelaţiunei referitóre la pinacotecă numai pe basa ordinei de di, şi că el ca secretariu de stat, a pus condiţiunea înainte, că în afacerile ce cad în sfera de activitate a directorului pinacotecei, preste tot nu se va ingera.

Urméză preotul catolic *Zelenyák* János sbiciuind corupţiunea cu cele mai aspre cuvinte, dicênd, că aceea a străbătut acum pretutindenea în viéţa publică, în scólă, ba chiar şi în biserică. Şi cine e de vină? Sistemul de guvernare corupt de astădi. Pretutindenea domnesce numai interesul privat, fie acela personal ori de partid. După-ce scutură bine pe ministrul Perczel pentru-că numai după un timp de 6 luni dela venirea lui în ministeriu a abdis de membru în direcţiunea societăţii „Haas & Deutsch“ pentru facerea de căi ferate, trece la corupţiunea întrată în biserică apoi în scólă. Până când clerul superior împingea la carul guvernului, era clerul cel mai patriotic, îndată ce însĕ a început a-şi da pe faţă convingerile sale mai bune, a devenit clerul cel mai antipatriotic. Tot astfel stăm şi în scólă. Nu acela e mai bun profesor, carele are mai vaste cunoscinţe şi produce resultate mai bune, ci acela, carele sĕ lasă a fi folosit de instrument de corteşire. Inspectorii de scólă nu visitéză cu anii scólele mai îndepărtate, îndată ce însĕ vine vre o alegere, fac visite char şi nóptea pe la locuinţele învĕţătorilor, ca sĕ le spună că de nu vor fi pe lângă cutare ori cutare, nu vor căpĕta ajutoriul cutare ori cutare. Esemplu inspectorul regesc de scóle din Löcse, carele a scris epistole tuturor învĕţătorilor confesionali, ca sĕ stee pe lângă candidatul guvernului la ultimele alegeri. Dece ani de dile n'a cercetat scólele din munţii cercului seu, ér atunci n'a pregetat nóptea a le cerceta, capacitând şi instruând poporul şi corpul învĕţătoresc. Nici din statificarea învĕţămêntului nu vom avea folos, dacă nu se pune pond pe învĕţămêntul religiunei. Înzadar cércă preotul în scólele de stat a capacita pe elevi despre esistenţa lui Dumnedeu etc. dacă în óra următóre vine un profesor cu sciinţele naturale şi combate (?) pe preot. Scóla de stat, adecă interconfesională, e scólă fără religiune precum o caracteriséză chiar şi poporul, de aceea şi fuge de ea, căci poporul simte mai mult relele isvorite din causa ireligiosităţii. Tot acésta e causa, că şi naţionalităţile se feresc de scólele de stat, abstracţie făcênd dela celelalte împregiurări prin cari se vĕd atacate în interesele lor. Gimnasiile încă sunt pătrunse de spiritul materialismului, de aceea nici nu afli profesori destul de apţi acolo, căci cei mai talentaţi dintre elevii scólelor medii, îşi aleg alte cariere, mai cu venite decât cariera de profesor; datorinţa guvernului e prin urmare, ca sĕ asigure mai bine subsistinţa profesorilor gimnasiali. Trecênd la descrierea corupţiunii în viéţa publică, declară, că numai un popor lipsit de libertate, decade moralicesce. Cere deci cât mai în grabă congrua şi autonomia bisericei catolice, dar nu sub condiţiuni, prin cari ar depinde şi mai departe dela guvern. Poporul fără religiune devine bestie şi acésta nu e în interesul nimenui. Nu primesce budgetul.

După Zelenyák se ridică contele *Csáky* şi respinge acusa, că la procurările de tablouri pentru pinacotecă n'ar fi eserciat controla recerută. Primesce responsabilitatea în acea afacere, nu doresce cruţare, dar nici graţie nu primesce.

Nefiind de faţă ministrul Perczel la vorbirea lui Zelenyák, amicii sei l'au chemat prin telefon, şi venind, respinge acusele aceluia, dicênd, că el şi-a dat demisiunea din tóte posturile incompatibile când a devenit ministru; că acea demisiune însĕ numai mai târdiu s'a resolvat definitiv, n'a depins dela dênsul. Acusă pe Zelenyák cu intenţiuni de calumniare. Acesta (Zelenyák) susţine şi acum cele dise mai nainte, deóre-ce ministrul n'a motivat urcarea capitalului pentru calea ferată respectivă, nici nu s'a interesat, ca numele lui sĕ nu figureze încă şese luni de dile în conspectul însoţirei. Perczel se ridică din nou şi combate pe Zelenyák, dar tot numai cu argumentele de mai nainte.

Vorbindu-se despre afacerea pinacotecei, *Horánszky* cere ca cineva sĕ rebonifice pagubele causate ţĕrii şi ca sĕ se pótă face acésta, află de necesar sĕ se statorésca mai întâi asupra cui cade responsabilitatea acestei afaceri atât de odióse! (Strigări: Sĕ plătéscă tablourile din pensiune, facă trei baroni, vréu sĕ încue pe Pulszky ér ei sĕ scape etc.)

Urméză *Eötvös* Károly, carele cércă a lua peste picior pe Zelenyák luând în apĕrare clerul dicênd, că acela nu e corupt pentru-că e guvernamental, ci e corupt cu totul din alte cause. Autonomia sĕ nu o aştepte dela guvern, ci sĕ şi-o iee.

Hévizy: Dar când e puterea în mâna lor!

Lukács: Tocmai pentru acésta li-o îmbie, fiind-că scie că ei de sine nu şi-o vor puté câştiga.

Trecênd la afacerea pinacotecei, întrébă *Eötvös*: Unde sunt contractele de vêndare şi cumpĕrare?

Iránka: Unde sunt banii?

Înzădar căutăm banii, rĕspunde *Eötvös*, când de 18 ani de dile nici catalog nu esistă peste pinacotecă; şi cine e de vină? Primesce proiectul de resoluţiune înaintat de contele Apponyi.

Cu acestea şi acéstă şedinţă s'a încheiat.

. . . .

Într'adevĕr luptă pentru.... icóne!

De tot sensaţională a fost şi *şedinţa dela 13 Februariu*. Până când în cameră sunau cele mai înflăcărate vorbiri, în ambite circulau veşti una mai sensaţională ca cealaltă. Unii dicéu, că lui Pulszky i a venit mintea şi face recriminaţiuni, alţii, că guvernul a început a-şi schimba tactica etc. etc.

Primul orator a fost *Hévizy*, din partida lui Ugron, carele propune: că ministrul de culte sĕ esmită o ordinaţiune în sensul căreia toţi susţinĕtorii de scóle sĕ fie provocaţi a arangia sĕrbări şcolare din incidentul milleniului. Polemiséză cu Zelenyák şi se alătură la proiectul de resoluţiune a lui Ugron, referitoriu la autonomia catolică.

După dênsul a urmat *Kammerer* Ernö, carele din interesul artei magiare apĕră pe Pulszky şi pinacoteca.

Cel mai marcat orator din şedinţa acésta a fost însĕ *Polonyi* Géza. Îndată ia înapĕrare pe Zelenyák contra Perczel, dicênd, că Jacques Haas încă pe la anii 60 a fost eschis dela tóte concursele regnicolare, căci a stat în arest de investigaţiune pentru corumpere, apoi trece la afacerea Pulszky şi din decisiuni regnicolare arată responsabilitatea ministeriului Eötvös şi a secretariatului de stat Pulszky în privinţa acésta. A făcut mare efect asupra camerei, când, în firul vorbirei sale şi-a pus întrebarea: Cu ce sĕ apĕră acusaţii? Ministrul preşedinte dice: „Nu este nici în interesul nostru, nici în interesul unei partide şi nici în interesul ţerii, ca di de di sĕ căutăm cestiuni, pe cari le putem numi scandale“. Ce însemnéză acésta? Sĕ lăudăm complicitatea în crime? Oposiţia sĕ tacă şi sĕ nu descopere abusurile? Nu primesc acest fel de moralitate! Sĕ nu mĕ sparie nimeni cu serbările millenare, căci eu sciu Onorată Casă, că magiarul are datina străbună, că atunci, când sĕ pregătesce pentru sĕrbări mari, sĕrbarea corturilor, Pascile, Rusaliile, îşi văruesce păreţii casei şi 'şi mătură dinaintea porţii. Pulszky n'a putut fi om de încredere. În 1887 i-s'a licitat tóte mobilele din casă, în 1889 i-s'a secuestrat salariul pentru o sumă de 90 000 fl. şi în urmă totuşi l'au încredinţat cu procurări fórte însemnate pentru pinacotecă. La noi se fac restaurări şi reparaturi în pinacotecă prin un singur om, până când în Louvre nu-i ertat sĕ fie strămutat un singur tablou dintr'un loc într'altul fără comisiune. Apoi multe tablouri lipsesc, ori sunt înlocuite cu altele. Se alătură şi el la proiectul de resoluţiune înaintat de contele Apponyi.

După Polonyi a vorbit *Perczel* apărêndu-se în afacerea căilei ferate slavone, apoi *Wlassics* apĕrând pe Pulszky şi polemisând cu Polonyi, însĕ cu puţin succes.

Mai pe urma a vorbit *Vajay*, dicênd, că sistemul de guvernare actual a dat faliment politic şi moral. Pentru ce? Pentru că s'á depărtat dela legiie divine şi se închină viţelului de aur. Cămaşa lui Nessus cade de pe el la cea mai mică suflare a moralei curate, şi rĕmâne gol spre rusinea lumii. Numai un mijloc mai póte scăpa ţéra de peire: reîntórcerea la Dumnedeul dela care s'a depărtat! Nu primesce budgetul.

Şedinţa dela 14 Februariu a fost şedinţa sorţii pentru proiectul de resoluţiune înaintat de contele Apponyi în afacerea museului de belle-arte.

Şedinţa s'a început cu vorbirile de încheiere.

Primul vorbitoriu ministrul *Wlassics*, declară că nici acum nu ţine necondiţionat culpabil pe Pulszky. Despre proiectul de resoluţiune a contelui Szapáry dice, că se lovesce în doctrinele parlamentarismului, ér despre a contelui Apponyi, că arată neîncredere faţă de persóna dênsului. Cea mai riscată declaraţiune însĕ i-a fost, când a făcut apel la parlament, că tocmai din catastrofa Museului de belle-arte sĕ-şi scótă noue puteri pentru înaintarea aceluia.

Fórte răpitóre a fost asemenarea lui *Ugron* când a dis, că nisce ucigaşi omóră un călător, ér diminéţa rĕsărind sórele arată locul crimei şi luminéză asupra cadavrului plin de sânge. Cui i-ar trece prin minte sĕ acuse sórele pentru crimă, numai şi numai din causa, căci o a descoperit? Deci pentru ce acusă opiţiunea,căci descopere abusurile? Susţine şi acum necesitatea esmiterei comisiunei parlamentare.

Contele *Apponyi* a condamnat ministeriul Wekerle şi condamnă şi pe actualul ministru de culte pentru afacerea Pulszky. Guvernele nu se pot subtrage dela responsabilitatea de drept şi votarea póte decide numai în cestiuni de responsabilitate politică, ér în cestiuni de responsabilitate de drept numai cercetarea parlamentare póte face lumină. După Apponyi a mai vorbit puţin ministrul Wlassici, cu puţin succes, apoi contele *Szapáry*, după care a urmat votarea.

Preşedintele *Teleszky* declară, că asupra proiectului de resoluţiune înaintat de contele Apponyi şi asupra punctului prin din proiectul contelui Szapáry, s'a cerut votare nominală.

Mai întâiu s'a votat asupra titlului prin sculare. Acesta l'au primit mulţi şi dintre oposiţionali. Apoi a urmat votarea nominală.

Pentru proiectul de resoluţiune a contelui Apponyi au votat 150 de deputaţi ér contra 174; maioritatea guvernului deci 24. Absenţi 88 de deputaţi. Croaţii n'au votat.

Asupra proiectului contelui Szapáry au votat punct de punct, dar nu prin votare nominală. Maioritatea a respins şi acest proiect.

Cestiunea serbărei milleniului în congregaţiunea sibiană din 15 Februariu a. c.

Intre obiectele de pertractat, în congregaţiunea din 15 Februariu a. c. au fost puse la ordinea dilei sub pct. 10 emisul comitetului suprem în privinţa ţinerei unei congregaţiuni festive din incidentul serbărei milleniului şi sub pct. 11 alt emis privitor la procurarea unui stég comitatens, pentru un banderiu, care sĕ represênte comitatul la serbarea milleniului.

Indată la pct. 10 dl advocat Ioan de Preda luă cuvêntul pentru ca în calitatea sa de president actual al clubului municipal român sĕ facă atât în numele sĕu, cât şi în numele celorlalţi deputaţi români din congregaţie, o declaraţiune la obiectul de sub pertractare:

După ce arătă mai întâiu, că ideia serbărei milleniului, nu provine din massele popórelor ce adi locuesc regatul Ungariei, ci ea s'a născut în cercurile mai înalte ale societăţii magiare şi că apoi regimul făcênduşi ideea acésta de a sa proprie, impune serbarea milleniului municipiilor şi altor instituţiuni şi autorităţi sub comanda lui stătătóre; — constată că municipiul ca atare, nu póte decât se indeplinéscă mandatul regimului în astă privinţă.

In ceea ce privesce însĕ pe diferitele popóre ce forméďă adi statul Ungariei, acestora serbarea milleniului nu li se póte simplu impune; ci lor le rĕmâne deplina libertate de aş formula inşile posiţia în acéstă materie.

Negreşit, că în contra esistenţei de 1000 de ani a regatului Ungariei, nici unul dintre popórele ce forméďă adi populaţiunea acestui regat, nu va avea nici o obiecţiune, ba din contră fie-care doresce ca acest regat şi în viitoriu sĕ esiste şi sĕ prospereze. In ceea ce privesce însĕ condiţiile de prosperare ba chiar şi de esistenţă, ce în decursul milleniului trecut şi mai ales acum la finea aceluiaş, pentru popórele ne-magiare s'au creat şi sĕ crează mereu, acelea nu sunt de aşa încât sĕ le impună nemagiarilor bucurie şi sĕ-i animeze pe nemagiari la iubilare.

De aceea vorbitoriul în numele sĕu şi al celorlalţi representanţi români din congregaţie sĕ simte indemnat a da următórea declaraţie:

Românii în situaţia lor grea politică de adi, carea îi jignesce nu numai în desvoltarea, ci chiar şi în esistenţa lor naţională, nu se pot simţi aplicaţi a lua parte la serbarea iubileului de 1000 de ani.

Vorbitoriul cere ca declaraţia acésta sĕ se ia deci spre sciinţă, şi sĕ se priviască totdeodată ca o marcare a posiţiei ce românii vor observa şi în viitor faţă de serbarea milleniului.

Ori cât de obiectivă şi moderată declaraţia acésta, ea totuş a provocat la membrii magiari din congregaţie, ba durere şi la câţiva deputaţi saşi, o adevărată consternare.

Primul care s'a sculat se combată pe dl advocat Preda, a fost directorul dela gimnasiul de stat din Sibiiu, dl Ignaţiu Veres.

Numitul domn, în limba germană — cum se vede, ca sĕ captiveze pe deputaţii saşi — protestéză în contra declaraţiunei, şi pretinde ca aceea sĕ nu între la protocolul şedinţei: pentru că de o parte aci nu s'ar putea face politică, — de alta înse dl Preda n'ar fi îndreptăţit a vorbi în numele românilor în genere.

Dl Dr. Wolff din parteşi încă observă; că aci s'ar tracta de o serbare a statului, la care trebue se participe toţi cetăţenii fără deosebire la naţionalitatea lor.

Ambilor vorbitori le reflectéză dl Preda immediat. Şi anume dlui Veres: ca nime nu'l póte oprii aşi esprima sentimentele sale ori şi unde şi că nu el — Veres — ci numai românii l'ar putea desavua, dacă fără autorisaţie ar fi tălmăcit sentimentele lor.

Dlui Dr. Wolff de asemenea îi reflectéză: că nici el — Dr. Wolff — nici congregaţia întrégă şi cu vot unanim, nu-i póte constrînge pe români sĕ se bucure şi se iubileze, dacă ei românii înşişi nu simt în sine boldul de a se bucura şi a iubila. Mai departe observă, că românii nu se opun serbării iubileului, că nici n'au făcut propunere ca acela sĕ nu se serbeze; serbeze-l însĕ aceia, care cred, că au motiv de a se bucura şi a iubila.

La pct. 11 din programul congregaţiunei s'a făcut declaraţie analógă, fără ca acésta se mai fi fost primită ca nouă ansă, la discuţie și combatere

Sibiiu, 16/II 1896.

Un membru din congregaţie.

Noutăţi.

Alegere. Domnul Dr. Elie Cristea a fost ales în ședinţa plenului consistorial, ţinută la 5 Februariu v., de secretariu definitiv al consistoriului archidiecesan.

Felicitările nóstre!

* * *

Învingerea ortodocsismului. Sub titlul acesta aflăm în „Egyetértés“ o nótiţă de valóre istorică, pe care ţinem a o reproduce întocmai: „În ţinuturile Baltice biserica ortodocsă s'a sporit în timpul din urma cu numeroși credincioși Așa de esemplu din anul 1876 singur numai în Livland 11.114 suflete s'au alăturat bisericei ortodocse. Cea mai mare parte dintre cei reîntorși (în sinul bisericei mame) au fost adicţi de ai bisericei lutherane“. — Orbii încep a vedea și cei rătăciţi a cunósce adevĕrul.

* * *

Iubileul condeiului de oţel. Sĕ scie, că în vremurile mai de demult ómenii scriau cu condeie de pénă de gâscă, astăḑi însĕ sunt tocmai 50 de ani de când toţi ómenii scriu cu condeie de oţel. Cel dintâiu, care a aflat péna de oţel a fost un muncitor din Birmingham cu numele Mason. El era lipit pământului de sĕrac, dar în urma descoperirii ce a făcut'o, deja în 1883, în care an a și murit. posedea mai multe milióne.

* * *

Balon cârmuibil. Precum se anunţă din Stuttgart, generalul Zeppelin într'una din serile trecute a ţinut cu mult succes o conferinţă despre balonul cârmuibil inventat de dênsul, la care conferenţă binecercetată, a fost de faţă și regele, apoi mai mulţi ministrii de stat și generali.

* * *

Sborul porumbilor. Fóia franceză „Zoologist“ publică unele date interesante cu privire la iuţéla sborului porumbilor. După calculul lui Georg Cayley, un porumb de postă percurge într'o óră 160 chilometri; s'ar părea, că acésta e de tot prea mult, dar sĕ nu se mire nimeni, căci s'a adeverit pe deplin, că de obiceiu porumbul face o cale de 115—120 chilometri pe óră, așa că întrece trenul cel mai repede.

La acésta mai adaugem, că porumbul în sborul sĕu nu percurge o cale dréptă, ci se abate din cale într'o parte și în alta, prin ceea-ce pierde mult din drumul percurs.

* * *

Foc în Sibiiu. Joi, pe la 4 óre d. a. au ars în Suburbiul inferior (Pórta Turnului) dóuĕ case și dóuĕ șopruri. Suflând un vênt mare, pompierii abia au localisat și au stîns focul, deși au sosit de vreme la faţa locului. Una dintre case a fost asigurată. Paguba e mare. Sĕ crede, că focul a fost pus înadins, căci la aceleași familii române, li s'a mai pus foc deja de șese-ori până acum fără a puté descoperi vre-odată pe criminali.

* * *

Tron nou. Aflăm din foile magiare, că M. Sa a dispus, ca din incidentul milleniului sĕ se construeze un tron nou. Tronul va fi lucrat de către industriași magiari și va fi ridicat în sala castelului regesc din Buda. Tronul va fi îmbrăcat în catifea roșie, brodată cu aur. In mijloc va avé emblema Casei domnitóre și insigniile Ungariei. Omagiile representanţilor ţerii le va primi M. Sa de pe acest tron.

---

[12] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cantor la Biserica Sf. Nicolae din Brașov Scheiu sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Doritorii de a ocupa acest post au de a înainta petiţiunile lor la președintele comitetului parochial în terminul prefist însoţite de următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat de cualificaţiune conform § 23 Nr. 12 din statutul organic.
4. Atestat medical, că e sănĕtos.
5. Alte recomandaţiuni și atestate despre cualificaţiunea și serviciile prestate în alte părţi.
6. In fine concurenţii sunt datori înainte de espirarea terminului de concurs a sĕ presenta și a cânta în strană într'o Duminecă sau sĕrbătóre

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

a) Pentru anul prim de probă salar de 540 fl. bani gata și venitele stolare.

b) Cuartir natural.

c) După espirarea anului de probă cu definitisarea sĕ urcă salarul de 600 fl. în bani gata, venitele stolare și cuartir natural.

Cantorul ales va fi dator a da revers, că sĕ va supune întru tóte regulele și instrucţiunilor în vigóre la Biserica susnumită precum și dispoziţiunilor presente și viitóre, ce le vor lua organele și autorităţile bisericesci superióre.

Din ședinţa comitetului parochial al Bisericei gr. or. române Sf. Nicolae Brașov-Scheiu, ţinută la 28 Ianuariu 1896 st. v.

Ars. Vlaicu, secretar. **D. Almășan,** președinte.

---

48. 1896 [9] 3—3

CONCURS.

După ce nici în urma concursului repeţit în sensul graţiósei resoluţiuni consistoriale dto 10 Septembre 1893 Nr. 5543 B, nu s'a ivit nici un concurent pentru ocuparea postului de paroch în parochia de a III a clasă din Rusciori, prin acésta se escrie concurs din nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 340 fl. cu prospect de a se urca cel puţin la suma minimală de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea ași așterne suplicile concursuale înstruite în sensul normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu oficiul parochial.

Sibiiu, 12 Ianuarie 1896.

Ioan Papiu m. p. protopresbiter.

„Albina“, instit. de credit și de economii în Sibiiu.

A XXIII-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1895.

[13] 1—1

Contul bilanţului.

Activ:		fl. cr.
Cassa în numĕrar		65,132.90
Bon în Giro-Conto și la alte bănci		53,652.47
Cambii de bancă		3,316,761.21
Împrumuturi hipotecare		2,041,749.08
Credite personale		840,605.87
Credite cambiale cu acoperire hipot.		588,841.50
Credite de cont-curent		212,706.33
Avansuri pe efecte publice		70,569.50
Credite ficse		20,690.20
Imprumuturi pe producte		32,247.85
Casa institutului, realităţi dela gara Brașov și div. realităţi de vênḑare		205,827.66
Efecte publice		1,232,390.40
Efectele fond. de garanţă al scris. fonc.		200,151.50
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		94,000.—
Mobiliar	7694.57	
după amortisare de	769.45	6925.12
Diverse conturi debitóre		108,216.27
		9,090,467.86

Pasiv:		fl. cr.
Capital social:		
6000 acţii à fl. 100		600,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		100,000.—
Fondul special de reservă		182,510.08
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		94,096.87
Depuneri spre fructificare		5,115,235.46
Scris. fonc. cu 5% în circul.	1,204,000.—	
„ „ „ „ în coróne în circulaţiune	750,000.—	1,954,000.—
Scris. fonc. eșite la sorţi în circul.		43,300.—
Cambii de bancă reescomptate		496,943.50
Diverse conturi creditóre		302,721.37
Dividende neridicate		476.—
Interese anticipate pro 1896		76,873.53
Profit net		12,4311.05
		9 090,467.86

Contul de profituri și perderi.

Eșiri:		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fruct.	221,614.16	
„ scrisuri fonciare	76,708.94	
„ împrum. luate pe efecte	9,860.94	
„ capit. de acţii emis II.	4,239.34	312,423.38
Spese:		
Salarie	39,250.75	
Bani de cuartir	4,835.—	
Imprimate, registre, porto diverse	18,162.74	
Marce de presenţă	2,450.—	64,698.49
Contribuţiune:		
directă	16,236.81	
10% dare la inter. dela depun.	22,161.42	38,398.23
Amortisare din mobiliar		769.45
Profit net		124,311.05
		540,600.60

Venituri:		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	197,660.20	
„ imprumuturi hipotecare	134,452.21	
„ credite personale	75,586.07	
„ efecte publice	54,882.09	
„ credite cambiale cu acoperire hipotec.	38,536.55	
„ credite de cont-curent	5,922.75	
„ avansuri pe efecte	4,543.65	
„ credite ficse	1,360.70	
„ împrumut. pe preducte	20,48.35	514,992.57
Chirie		11,280.79
Provisiuni		13,719.75
Profit la monetă		607.49
		540,600.60

Sibiiu, 31 Decembre, 1895.

I. Hannia m. p., membru al direcţiunei. **A. Lebu** m. p., membru al direcţiunei. **Cosma** m. p., director esecutiv. **Iosif Lissai** m. p., comptabil-șef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, 15 Februariu 1896

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. **A. Brote** m. p. Dr. **Il Pușcariu** m. p. Dr. **Beu** m. p. **I. Creţu** m. p. **St. Stroia** m. p.

„PARSIMONIA“, inst. de credit și economii soc. pe acţii în Bran.

Convocare

la

adunarea generală

a institutului de credit și economii *„Parsimonia“* în Bran, ce se va ţinea **Miercuri, în 26 Februariu 1896 st. n. la 2 óre p m.** în localul institutului, la care sunt invitaţi toţi acţionarii a se presenta în sensul §-ului 20 din Statutele institutului

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcţiunei și al comitetului de supraveghiere.
2. Statorirea bilanţului și a împărţirei profitului.
3. Alegerea a 2 membrii în direcţiune și a întregului comitet de supraveghiare.
4. Emiterea de acţiuni nouĕ pentru înmulţirea capitalului social.
5. Alte propuneri eventuale.

Bran, 29 Ianuariu 1896.

[14] 1—1

Direcţiunea.

Bilanţ cu 31 Decembre 1895.

Active:		fl. cr.
Rate restante din capitalul social		275.—
Cassa în numĕrariu		277.84
Cambii escomptate		23.692.—
Spese de fondare	457.45	
20% amortisare	91 49	365.96
Mobiliar		51.—
		24.661.80

Pasive:	fl. cr.
Capital social, 200 acţiuni à fl. 50	10.000.—
Depuneri spre fructificare	8.088.62
Cambii reescomptate	5.190.—
Interese transitóre pro 1896	419.89
Profit curat	963.29
	24.661.80

Profit și perderi.

Debit:	fl. cr.
Eșite:	
Interese: pentru depuneri spre fructificare	184.99
Spese: diverse spese, porto etc.	119.12
Contribuţiune: competinţe de timbru	1.29
20% amortisarea speselor de fondare	91.49
Profit curat	963.29
	1360.18

Credit:	fl. cr
Venituri:	
Interese dela cambii escomptate	988.55
Provisiuni	371.63
	1360.18

Bran, 31 Decembre 1895.

Miron Tătoiu m. p, cassier. **Il. Reit** m. p., comptabil. **Ax. Moșoiu** m. p., director esecutiv. **G. Enescu** m. p.

I. Pușcariu m. p., președinte. **G. Mănoiu** m. p., **I. Runceanu** m p, **I. Çentu** m. p. **G. Babeș** m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente și controlându-le cu registrele principale și ausiliare ale societăţii ţinute în bună ordine, le-am găsit în consonanţă cu aceleași și esact.

Bran, în 29 Ianuariu 1896.

I. Cojanu m. p. **N Mănoiu** m. p. **N. Garoiu** m. p. **I. Mănoiu** m. p. **I. Enescu** m. p. **L. Pușcariu** m. p.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu, Joi, 8/20 Februariu, 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Februariu, 1896.

Dumineca trecută a trecut o jumĕtate de secol, de când grația Monarchului de atunci a dat bisericei ortodocse din patria nóstră dreptul de a fi și ea liberă, de a fi recunoscută deopotrivă cu celelalte biserici recunoscute din patria nóstră

Abia de o jumĕtate de secol au străbătut și în patria nóstră radele sórelui libertăței în cele confesionale, ca apoi cu 4 ani mai târḑiu sĕ cadă lanțurile robiei și de pe poporul nostru român, și sĕ i-se deschidă calea la drepturile naturale, pe cari buna natură i le-a dat dela facerea lumei, și religiunea creștină de ani aprópe 2000 le predică.

Dinastia de Habsburg, grația Monarchului, curtea din Viena a dat libertatea și egalitatea bisericei ortodocse în 3/15 Februariu 1846, tot ea ne-a asigurat libera desvoltare bisericéscă națională după suprimarea revoluțiunei până la inaugurarea erei constituționale, ea ne-a redat și metropolia îngropată deodată cu apostatia metropolitului Atanasiu.

De aici eterna nóstră recunoscință către casa domnitóre, de aici neclătita nóstră credință și loialitate către gloriosul tron al Maiestățli Sale Monarchului, de aici speranțele nóstre în firmitatea simțului de dreptate și nesecata bunăvoință a corónei față cu biserica nóstră ortodocsă orientală.

Nu este ḑi, în care biserica nóstră ortodocsă sĕ nu ridice rugăciuni pentru persóna sacrosanctă a preabunului Monarch, pentru dinastie, pentru curtea și ostașii lui.

Cuvine-se ca simțului de recunoscință, de credință și alipire a Românilor ortodocși către tron și dinastie sĕ-i dăm espresiune la tóte ocasiunile binevenite, ca sĕ se scie, că speranțele nóstre în special în cele bisericesci-naționale sunt legate în special de dinastie, de tronul gloriosului nostru monarch.

Cuvine-se ca față cu cultul lui Kossuth, care glorifică revoluțiunea și detronarea casei de Habsburg sĕ întonăm noi Românii ortodocsi cultul către dinastie, cultul către corónă, căci biserica nóstră la corónă totdéuna a întimpinat părintésca bunăvoință.

Ortodocsismul nostru și în acésta sĕ-și afle manifestațiunea sa, sĕ fie un ce special al bisericei ortodocse cultul de fidelitate și alipire către casa domnitóre

Și mai ales sĕ o facem acésta în aceste ḑile de grea cercare pentru biserica nóstră, când pentru restabilirea bunelor relațiuni conturbate prin acte de violență ale curentului de aḑi, va trebuí sĕ întrevină aḑi-mâne înțelépta și prevĕḑĕtórea politică a corónei.

Ḑiarul „Dreptatea“ din Timișóra în numĕrul seu de Dumineca publică cercularíul metropolitului Raiacici, cu care a vestit el clerului și poporului ortodocs de sub stăpânirea sa ridicarea bisericei ortodocse din robie.

Din acest cerculariu la locul prim bate la ochi nespusa bucurie, care a pĕtruns inima acelui prelat, când și-a vĕḑut biserica sa ridicată la o posițiune cu celelalte biserici creștine din patrie.

Paralel cu acea nespusă bucurie merge recunoscința către prea bunul monarch, pentru acest mare dar, cu care a fericit pe credincioșii sei ortodocși.

De ani 50 biserica ortodocsă din patria nóstră nu mai e róbă, ci slobodă, sau cu cuvintele metropolitului Raiacici vorbind, „ea nu mai este mamă lăcrĕmând, ci nevastă bucurósă“.

De ani 50 ni s'a redat libertatea în cele confesionale, ca sĕ ne putem și noi desvolta, sĕ ne putem consolida în cele bisericesci.

Și aḑi după ani 50 pepturile nóstre sunt pline de recunoscință către dinastia de Habsburg, care cu un cuvênt puternic al împĕratului de atunci Ferdinand, a putut sĕ facă, „ceea-ce n'a putut sĕ facă puterile întregi crăesci, dieta“.

Și aḑi cu devotament și speranță privim spre dinastie și tron, de unde asupra bisericei ortodocse s'a vĕrsat binele, de care și aḑi ne bucurăm.

Sĕ ne manifestăm recunoscința nóstră pentru darurile, de cari am fost părtași, sĕ ne fie calde speranțele pentru nóue daruri dela tron, care deopotrivă voesce binele tuturor popórelor.

Întăresce Dómne curtea și tronul și credința nóstră ortodocsă în vécul vécului.

Revista politică.

In cercurile parlamentare sĕ manifestă tot mai puternic dorința deputaților de a sĕ disolva dieta unguréscă. Scrie „Magyar Ujság“, că oposiția simte, că se clătină terenul sub piciórele ei și caută, sĕ recucerésca districtele, cari le-a perdut, descriind cu colorile cele mai negre afacerile scandalóse. Pentru că însĕ nu poți lucra cu un parlament, care numai scandale face, sĕ trăgănéză și votarea bugetului, un fapt, care la rêndul sĕu aduce pagube enorme economiei poporului. Tocmai din aceste motive e posibil, ca sĕ avem la primăvară alegeri nóuĕ. De altmintrelea cu procsima ocasie va adresa oposiția prin un representant al sĕu o întrebare în acéstă cestie ministrului president Bánffy.

După „Budapesti Hirlap“ guvernul nici nu sĕ gândesce la o disolvare pretimpurie a dietei, sĕ gândesce însĕ la o prelungire a acesteia încă pe dóuĕ luni, care s'a făcut necessară prin trăgănarea votării bugetului. Camera, dacă nu sĕ va grăbi cu lucrările, ei, va fi într'unită și pe timpul milleniului. — Mai probabilă e ultima versiune. Guvernul de sigur, că nu sĕ învoiesce cu disolvarea camerei tocmai acum în préjma celei mai mari sĕrbători esclusiv magiare. Mileniu și parlament disolvat ar fi dóuĕ noțiuni contradictorie opuse; deși, în urma grozavelor scandaluri, cari sĕ petrec, o disolvare ar fi inevitabilă. Și dacă s'ar face, pe noi românii cum ne-ar găsi alegerile generale? Nepregătiți de tot și învrăjbiți așa de rĕu, încât n'am sci, ai cui suntem și ce sĕ facem. Vai de ori și care popor, care e condus în treburile lui politice de ómeni nepricepĕtori și esclusiv egoiști! Marea causă națională pe buze, de fapt a cincia rótă la car. Trist, dar adevĕrat!

* * *

La deschiderea noului club catolic din Pojon au asistat și conducĕtorii partidei poporale clericale, contele Nicolae Moriz Esterházy și contele Ferdinand Zichy. Amêndoi au ținut la banchet discursuri lungi, în cari s'au dat ca luptători pentru tron și altar ba au predicat chiar pe față contra legilor politice bisericesci sancționate și puse deja în aplicare. Contele Esterházy a strigat: „Revisuirea acestor legi nu va dispărea nici odată dela ordinea ḑileí etc“, pe când Ferdinand Zichy caracterisă puterea regelui, naționalitățile, religiunea și libertatea, ca absolut periclitate prin guvernanții actuali. De câte ori cetim vorbe d'acestea late și frumóse, ne aducem aminte de cuvintele lui Talleyrand: Dḑeu i-a dat omului limbă, ca sĕ-și ascundă gândurile; când n'ar fi Esterházy și cu Zichy mai întâi magiari, apoi romano-catolici ai mai ḑice, dar așa, păn' nu vom vedea, nu le mai credem absolut nimic.

* * *

In Austria s'au terminat sesiunile dietelor provinciale. Tabloul, ce-l presentă desbaterile parlamentare din cele 17 diete, e cât se póte de caracteristic. Precum am vĕḑut din numĕrul trecut al ḑiarului nostru, tóte aceste diete s'au întrunit într'un acord perfect asupra unei cestiuni. Tóte fără deosebire s'au pronunțat *contra* pactului cu Ungaria. — Cum am accentuat cu altă ocasiune în Austria domnesce cu multă putere un spirit antimagiar. I'a succes antisemitismului și clericalismului se-l cultive așa de bine, încât astăḑi nimenea nu-l mai póte nega.

In cele dintâi ședințe ale Reichsrathului austriac — cel mai înalt

---

FOIȚA.

O ḑi istorică în viéța bisericei gr.-or.

— Un cerculariu bisericesc. —

Astăḑi, în 14 Februariu n. se împlinesc cinciḑeci de ani de când biserica greco-orientală din Ungaria a fost ridicată la rangul care-i competea, și a fost pusă în sinul celorlalte biserici recepte din Monarchie.

Multe lupte și mari opintiri vor fi avut pe vremile acelea capii bisericei greco-orientale, până li-a succes esoperarea acestui favor, dat din partea împĕratului Ferdinand. Mare li-a fost însĕ și bucuria, când și-au vĕḑut visul realisat, dorințele împlinite și vaḑa bisericei pusă sub conducerea lor, ridicată dintr'odată. Până aci biserica rĕsăritului era numai *tolerată* în Ungaria; era „*róbă*“ și nu „stăpână“. Fiii bisericei erau nisce orfani, fără sprijin, fără ajutoriu, pe cari împĕratul Ferdinand i-a luat sub scutul sĕu. Se póte, că din propriul indemn, dar se póte că și silit de unele impregiurări. Cestiunea acésta nu o discutăm de astădată. Lăsăm însĕ sĕ urmeze, ca act istoric, pastorala metropolitului *Raiacici*, adresată preoțimei și poporului din incidentul acestui îmbucurătoriu eveniment. Étă cercularíul:

Iosif.

Din mila lui Dumneḑeu dreptcredinciosul archiepiscop al Carlovețului și metropolitul nației sêrbesci și românesci în ținutul crăesc al Austriei și altor dreptcredincioși fii aparținĕtori de biserica rĕsăritului din Ierusalim, precum și al preasfintei ces. crăiesci și apost. Majestăți consilieriu din lăuntru.

Inalt preasfințiților și înalt preacredincioșilor D. D. Episcopi, fraților a nostri în Christos, prea iubiților la tot clerul de ambele rênduri etc.... binecuvêntare și sănĕtate bună.

Prea iubiților!

Cu noi este Dumneḑeu! auḑiți până la marginea pămêntului, cu noi este Dḑeu! Étă a rĕsărit nóuĕ al sfintei bisericei nóstre strălucitul sóre. Étă ne încălḑi pe noi nóua și mult prețuita îndurare împĕrătéscă!!! Ce nu putură face tóte ostenelele și puterile nóstre. Ce nu putură face tóte puterile întregi crăiesci, dieta, acésta étă făcu prébunul și stăpânitoriul nostru Ferdinand cu un cuvênt puternic al sĕu, în chipul Făcĕtoriului ceresc, care ḑise sĕ fie lumea și sĕ făcu. Ḑise sĕ fie dreptate și dreptate sĕ făcu. El ḑise: nu vreau sĕ nu aibă și credincioșii mei supuși de legea rĕsăritului asemenea dreptăți, ca ceilalți locuitori ai crăimei mele Ungaria, și a celorlalte părți legate. Vreau ca și religiunea lor să fie asemenea celorlalte sub coróna mea unguréscă. Acest puternic, acest drept, acest părintesc și de mare preț cuvênt împĕrătesc în 3-lea a lunei acesteia s'a făcut trup. Biserică drept credinciósă! de acum nu esci tu mai mult róbă, ci slobodă, nu mai esci tu mama lăcrĕmând și derimată, ci nevastă bucurósă. Prin brațul cel tare al prea puternicului împĕrat în sus ridicată și întărită. Fiii tĕi nu sunt mai mult sĕraci, ci fiii prea bunului tată, Ferdinand.

Fiilor a dreptcredinciósei biserici! Sêrbilor, Românilor și Elinilor, și voi tóte celelalte popóre, cari sub sceptrul împĕratului Ferdinand pacea și libertatea sfintei religiuni viețuiți, nu vĕ văitați, nici nu plângeți mai mult; înduratul împĕrat depune ocara de pe biserica vóstră, șterge cumplitele vóstre lacremi, varsă în inima vóstră mângăiere. Ce mai putem mai mult nădăjduí dela un stăpânitoriu atât de bun, milostiv, drept și înțelept?!!!

Prea iubiților! Alergați la biserica lui Dumneḑeu, duceți acolo jertfele vóstre; inimă curată spre mulțămire întru cei de sus lui Dumneḑeu este, carele inima împĕratului ține în mâna sa, și când veți aprinde jertfa vóstră și va fi aceea Făcătoriului ceresc spre împărtășirea duhovnicéscă, aprindeți de nou inimile vóstre spre rugăciune și cereți cu lacrămi de bucurie dela prea îndurata dréptă a lui Dumneḑeu, darul, sănĕtate, viață lungă și pacinică prea milostivului împĕrat și craiu al nostru Ferdinand, sĕ-i supună sub piciórele lui pe tot vrăjmașul și sĕ-i întăriască prea luminatul lui tron în vecii vecilor.

Dar' tie prea luminate, prea iubitule stăpânitoriu al nostru ce vom aduce, cu ce laude, cu ce cântări vom mări bunătatea ta. Ce vom aduce ție pentru acest dar prețuit al dreptei tale părintesci? Ce putem noi sĕracii da ție, care ai putere, domnie avuție de ajuns, care porți chipul lui Dumneḑeu, care cu un cuvênt puternic milióne fericesci? Nici o limbă nu este de ajuns spre a înălța după cuviință mărirea darului tĕu! Ci noi cei slabi și neputincioși îți aducem din tótă inima mulțămire, credință neclătită, iubire și prea adêncă supunere; îți aducem după pilda strămoșilor nostri chiar și viéța nóstră pe altariul jertfelor pentru tine, pentru trocorp legiuitor din Austria, — tóte partidele au primit următórea propunere de urgenţă: Guvernul austriac e provocat sĕ abḑică la timp pactul vamal şi comercial cu Ungaria şi sĕ aibă grijă în legătură cu tóte celelalte cestiuni, cari privesc pactul, ca cu ocasia unui pact nou vamal şi comercial cu Ungaria, sĕ apere în tótă estensiunea lor interesele politice şi economice ale Austriei şi sĕ se delăture din fundament tóte pagubele, cari s'au făcut în faptă prin esplicarea şi aplicarea defectuósă a pactului vamal şi comercial de păn'acum.

Representanţii diferitelor partide au vorbit cu mult foc contra pactului vechiu. In numele guvernului a rĕspuns ministrul de comerciu, baronul Glanz. El a ḑis, că conform unei disposiţii din pactul esistent, acesta póte fi abḑis la finea anului penultim; dacă nu va fi abḑis, atunci mai are valóre încă 10 ani de ḑile. Guvernul, consciu de marea responsabilitate, care o are cu privire la pact, a întrat deja în pertractări cu Ungurii. Guvernul intenţionéză, sĕ termine aceste pertractări, înainte de a sosì terminul de abḑicere, aşa că interesele Austriei sĕ fie pe deplin garantate. In cas, când acésta nu va reuşi, guvernul va face us de dreptul, care-l are şi va abḑice pactul Ungurilor. (La aceste cuvinte întreg Reichsratul a isbucnit în aplause). In acest sens guvernul primesce propunerea făcută.

Reichsrathul austriac a primit cu unanimitate propunerea de urgenţă adresată în mod vĕdit contra ungurilor.

Aşa dară, nu numai dietele provinciale, ci chiar şi Reichsrathul austriac manifestă cu unanimităţi în public spiritul antimagiar. In faţa unei situaţiuni atât de pronunţate, aibă guvernul Badeni ori-câtă putere de conducere, trebuie sĕ sĕ lase a fi şi el condus; pentru-că e evident, că un guvern, care luptă contra unui curent atât de puternic, manifestat atât de eloquent mai de tótă suflarea austriacă nu póte sĕ esiste. Trebuie *sĕ plece sau sĕ se plece.*

Noi românii, prăbuşiţi în suferinţa de atâţi amari de ani, numai bucura ne putem, când vedem că aprópe întréga Austrie oficială e nemulţămită cu necruţătorii noştrii asupritori. In spiritul antimagiar, care isvoresce din dietele provinciale, ba chiar şi din Reichsratul austriac, noi privim şi trebue sĕ privim o rază de mântuire şi pentru noi, mântuire care tocmai fiind-că e dréptă şi echitabilă va trebui sĕ se apropie odată. Istoria ne e martoră, că indiviḑi singuratici, ca şi popóre întregi au căḑut tocmai atunci când erau în vêrful piramidei. Bun e Dumneḑeu, va avea el grije şi de sĕrmana nóstră naţie!

* * *

Nu e ḑi lăsată de Dumneḑeu, sĕ nu ne uităm cu gelosie la naţionalităţile din Austria. Cum se pot ele desvolta în individualităţile lor şi cum guvernul vienez e silit vrênd-nevrênd sĕ facă legi prin cari sĕ satisfacă pretensiunile naţionalităţilor. Ele unde şi noi unde, ţi-ar veni sĕ ḑici cu Alexandri şi sĕ oftezi una bună de amarul suferinţelor, cari le îndurăm pe nedrept Abia s'a deschis Reichsratul austriac şi guvernul Badeni a venit cu un proiect de lege electorală prin care sĕ largesce dreptul electoral. Ce mare diferinţă între Bánffy şi Badeni, deşi amêndoi îşi încep numele cu litera B! Cel dintâi fuge de alegeri, al doilea alérgă după legi electorale Cel dintâiu asupresce fără milă naţionalităţile, al doilea caută sĕ le satisfacă dorinţele. Noi cei din Ungaria pare, că n'am fi cetăţeni cu drepturi sfinte, ci numai o turmă de sclavi, *misera plebs contribuens*. Dar nu va fi departe nici Nemesis!

Proiectul de lege electorală, presentat de contele Badeni, are o însemnătate epocală pentru Austria.

Două întrebări ţi sĕ presenta, când te gândesci la el: Intâi: Că îi va succede guvernului sau nu, o întrebare, care e deciḑĕtóre pentru esistenţa lui. Al doilea; Ce efect va face legea electorală aplicată asupra întregului caracter al parlamentului austriac. Acéstă întrebare privesce viitorul parlamentarismului în Austria.

Două guverne au căḑut păn'acum cu problema legii electorale şi ceea ce face situaţia peste mĕsură de grea pentru guvernul Badeni, este situaţia politică de aḑi din Austria.

Mai întâi a fost contele Taaffe, care când n'a mai putut da nici înainte, nici îndĕrĕpt cu politica lui esperimentală, a păşit cu legea electorală. El a căutat contra representanţilor îndârjiţi ai grupurilor de interese un aliat în miliónele de ómeni escluşi din viaţa politícă. Conducĕtorii grupurilor de interese au observat repede pericolul şi au trântit pe Taaffe.

A venit alt guvern la putere: coaliţiunea. Principiul acestuia a fost conservarea stadiului politic atât din punctul de vedere a partidelor liberale şi conservatóre, cât şi din punctul de vedere al naţionalităţilor. Era vorba dar de neschimbare, de *status quo ante*. O politică de feliul acesta, care ia ca steag legea electorală, n'are nici un sens. pentru că o lege electorală însemnéză *a priori* desvoltare, schimbare progres, *nu*, staţionare. A trebuit deci, ca şi al doilea guvern, care, vorbind adevĕrul, făcea numai paradă cu legea electorală, sĕ se prăvăliască.

Acum e guvernul Badeni la rênd. El nu e un guvern parlamentar în sensul strict al cuvêntului, pentru că a fost chemat numai prin încrederea împĕratului; acum cât de curênd numai se va vedea. dacă o are şi pe a ţerii. Idea politică din proiectul lui Badeni este, ca ceea ce i s'a dat poporului în putere şi înfluinţă prin reforme. sĕ se validiteze prin un numĕr potrivit de membrii şi în parlament. Contele Badeni vrea, ca totalitatea cetăţenilor sĕ fie representată in parlament! El însu i a ḑis în Reichsrath că „Tendinţa de căpetenie, a legii electorale este lărgirea dreptului electoral, prin care sĕ se manifeste, cum se cuvine individualitatea naţiunilor conlocuitóre şi a diferitelor provincii din Austria.“

De aceea el pe lângă cele 4 grupuri esistente în parlamentul austriac a mai adaus încă unul.

Acum sunt cinci şi adecă:

1. Grupul marilor proprietari.
2. Grupul oraşelor.
3. Grupul camerelor de comerciu şi industrie.
4. Grupul comunelor rurale.
5 Grupul classei generale de alegĕtori. Până acum au fost în Reichsrathul austriac 353de deputaţi; după noul proiect ar mai întra încă 72 — din classa generală a alegĕtorilor — dintre cari ar venì: 18 pe Boemia, 2 pe Dalmaţia, 15 pe Galiţia şi Lodomeria cu marele principat Cracovia, 9 pe Austria de jos, 3 pe Austria superióră, 1 pe Salzburg, 4 pe Stiria, 1 pe Carintia. 1 pe Krain, 2 pe Bucovina, 7 pe Moravia, 2 pe Silesia superióră şi inferióră, 3 pe Tirol, şi încă 4 pe alte provincii.

Deja din acest conspect sĕ vede, cum vrea contele Badeni, ca fie-care provincie sĕ fie şi mai bine representată în parlament.

Acesta este spirit liberal, care bine ar fi sĕ-i succédă. dar nu ca la noi în Ungaria, unde guvernul Bánffy nu s'ar învoì, ca nici a ḑecea parte dintr'un deputat român transilvănén sĕ fie representată în parlament, necum atâţi deputaţi, câţi ar corespunde immensei poporaţii românesci. *O tempera, o mores!* Dar ér mĕ intorc şi ḑic: Va venì şi vremea nóstră ..... bun e D-ḑeu!

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 15 Februariu. La ordinea ḑilei continuarea desbaterei speciale asupra budgetului ministrului de culte.

Primul vorbitoriu *Hortoványi József*, accentuéză caracterul catolic al universităţii din Budapesta şi protestéză contra întroducerei averei aceleia în budgetul statului.

Várady Károly, *Sima* Ferencz, *Hévizy* Iános şi *Holló* Lajos arată miseriile sistemului de învĕţămênt la universităţi şi necesitatea ridicări unei a treia universităţi.

Hock Iános (preot rom. cat.) după-ce face şi el unele observări referitóre la universităţi, polemiséză cu Pap Géza, luând în apĕrare celibatul şi propunerea studiilor în limba latină la institutele clericale rom. cat. Observă înainte de tóte lui Pap Géza, că dênsul, adecă Pap Géza e cel mai competent a vorbi despre celibat, deórece e născut preot chemându-l *Pap*, dar dacă e atât de mare inimic al celibatului, mai întâiu însuşi ar trebui sĕ esecute legea, ce ar dorí sĕ se întroducă contra celibatului (Ilaritate viuă). După aceste observări pline de umor, declară, că ştergerea celibatului póte fi opiniune privată şi a o susţiné din acest pun de vedere, se póte fără vătămarea principiilor de credinţă. Intr'adevĕr prin ştergerea celibatului interesele naţionale magiare ar câştiga mult; nu se póte însĕ face acésta, fără consensul bisericei. Bine ar fi când s'ar puté întêlni totdeuna interesele naţionale magiare cu interesele bisericei. In principiu nici nu e eschisă posibilitatea ştergerei celibatului, pentru-că acesta nu e cestiune dogmatică în biserica catolică, deci nu e nici cestiune de care nu s'ar póte atinge de loc Imprejurările l'au născut şi împrejurările îl pot şi modifica. E cestiune numai de disciplină. Precum în evul mediu au fost preoţi catolici căsătoriţi, tot aşa pot fi şi în viitorul cel mai apropiat dacă vor permite acésta referinţele de disciplină ale bisericei; atunci însĕ va trebui sĕ se schimbe şi spiritul general al societăţii şi va trebui restabilit idealul antic al societăţii creştinesci. Propunerea studiilor în limba latină la institutele clericale romano-catolice o justifică prin împrejurarea, că biserica romano-catolică nu e biserică naţională avênd caracter universal şi astfel are lipsă de o limbă unitară pentru provederea agendelor ei din tótă lumea, apoi d. e. nici dogmatica ei nu are altă terminologie decât cea latină.

Holló cere ca la universităţi sĕ se pună mai mare pond pe propunerea studiului din dreptul privat magiar.

După resolvarea câtorva cereri şi după interpelaţiunea deputatului *Kemény Pál* referitóre la licenţiile pentru vinderea de beuturi, deputatul *Vajay István*, din incidentul păşirei afară din sinul bisericei catolice a profesorului Posch Ienő dela gimnasiul din Solnoc, şi neîntrării aceluia în sinul nici unei biserici, face următórea interpelaţiune: Considerând la influinţa cea viuă şi nemijlocită, ce eserciéză profesorul prin vederile sale intelectuale şi morale, şi prin modul de cugetare şi simţire asupra elevilor sĕi; considerând la neliniscea uşor esplicabilă a

---

nul şi casa ta şi pentru apĕrarea sftei corónei tale. Aşa simţesc eu umilitul şi nevrednicul archipăstoriu, aşa simţesce tot creştinul pe care l'a alăptat şi l'a hrăni dreptcredinciósa biserică a rĕsăritului, cu sftul sĕu lapte. Noue tuturor ne este totdéuna în inimă şi în gură: tóte pentru împĕratul şi pentru patrie, tóte pentru religiune şi naţionalitate. Aceste au adeverit de mii de ori părinţii şi strămoşii nostri, acésta suntem gata şi noi în tot césul a adeveri.

Nu mĕ înşel, prea iubiţilor mei, că aşa gândiţi şi cugetaţi, aşa numai totdeuna sĕ cugetaţi şi sĕ simţiţi, aşa sĕ învĕţaţi şi pruncii vostri. Numai prin acésta putem arĕta mulţămirea nóstră pentru darul cel mare al Maiestăţii Sale, şi numai aşa putem a ne învrednici şi de alte părintesci îndurări. Atotputernicul Dumneḑeu sĕ întăréscă şi înmulţéscă simţirile acestea în inimile nóstre, sĕ trimită darul sĕu ca o rouă într'însele şi sĕ fie cu noi în tóte ḑilele vieţii nóstre. Amin.

Dat în împĕrătésca resedenţională cetate Viena în 21 Februariu anul 1846.

Mai susnumitul şi umilitul archiepiscop şi metropolit.

(„Dreptatea“.) *Iosif Raiacici.*

Descoperirea profes. Röntgen.

Mare sensaţiune a produs în cercurile sciinţifice din tótă lumea o broşură apărută ḑilele trecute în Würzburg 1), care tratéză despre o epocală descoperire, o descoperire, care va da un nou avênt sciinţei medicale.

Deja în anul 1879 au produs experimentele cunoscutului chimist şi fisic englez Crookes sensaţiune nu numai în cercurile specialistilor, ci în tóte cercurile societăţii. De mai bine de 20 ani (Gassiot 1854, Plücker şi Geissler 1858) se scia că curentele potenţate ale unui aparat de inducţiune trec prin o ţévă de sticlă, în care aerul e subţiat până la $1/4_{00}$ a desimii sale normale şi produc în gazul subţiat fórte frumóse chipuri de lumină; curentele electrice întră şi es prin dóuĕ sîrme de platină topite în ţeve, care sunt prevĕḑute une-ori cu diferite plăci din acelaşi metal. Cathodul apare încongiurat de o lumină blândă albastră-închisă; dela anodul 2) însă se revarsă o lumină roşie ca florile de perseci prin întréga ţévă până aprópe de lumina negativă

În curênd însă a succes prin perfecţionarea tulumbelor de argint viu a subţia aerul în o astfel de ţévă geissleriană la $^1/_{1000000}$ parte a desimii sale originale. Acum se iviră în ţeve fenomene cu totul deosebite şi ne asceptate. Cu subţiarea progresivă lumina positivă se retrage tot mai mult şi dispare aprópe de tot, ér lumina albăstrie negativă — lumina cathodică — se întinde tot mai mult până umple ţéva întrégă: pe când razele de lumină positivă, pe cât există, merg totdeuna dealungul eventualelor îndoituri ale ţevii spre polul negativ, curentul de lumină negativă — razele cathodice — merge numai în linii drepte, care stau perpendicular pe suprafaţa cathodului, fără a considera cât de puţin posiţia polului positiv. Un magnet însă, pe care îl apropii pe din afară de ţeve, abate razele cathodice şi le silesce în căi curbe.

Ţevile, care arată aceste fenomene, se numesc de comun „ţevile lui Crookes“. Aceste fenomene însă au fost descoperite deja mai înainte, 1869, de Hittorf, profesor în Münster şi descrise detailat.

Pe când însă lucrările modestului savant german numai în cercurile specialiscilor au aflat atenţiunea meritată, Crokes a sciut să producă prin elegantele sale experimente fórte varii şi frumóse fenomene şi să câştige astfel interesul unui public numĕros, cu atât mai vîrtos, fiind-că a încercat a esplica aceste fenomene, prin hipoteza sensaţională, că gazul în ţeve ar fi întrat în „a patra stare de agreaţiune, în a materiei radiatóre“. Deşi Crookes prin lăţirea cunosciinţelor despre lumina cathodică în cercuri mai mari şi-a câştigat merite incontestabile, totuşi s'ar părea just a numi ţevile, în care se produc numitele fenomene, după adevĕratul descoperitor, mai bine „ţevile lui Hittorf“.

Razele cathodice sunt închise în ţevea de sticlă; corpuri, pe care voim să le espunem influenţei lor, trebue dar închise în ţeve Acolo, unde dau de păreţii de sticlă, fac ca sticla se lumineze viu-verḑiu (fluorescinţă), dar nu străbat prin ea. Numai de curênd i-a succes (1893) lui Lenard în Bonn a lăsa razele să străbată şi prin ţeve. După ce Heitz aflase că plăci subţiri de metal sunt penetratrabile pentru razele cathodice, Lenard a aşeḑat în păreţii unei ţevi Hittorfiane o subţire placă de aluminium şi prin acésta „ferésträ“ întunecată în părete străbătăcios razele cathodice eşiau în aer, care producea o lumină difuză.

Astfel stă lucrul până la epocala des-

---

1) „Neue Strahlen“ von prof. Röntgen. Würzburg 1896.

2) Cathod se numesce polul negativ, ér anod tsivi

părinţilor credincioşi şi religioşi pentru periclitarea simţului religios a celui mai scump tesaur al lor, a copiilor lor, conduşi de un profesor, carele publice sĕ declară pentru neconfesionalism şi propagă îndoéla în credinţă; de şi statul prin lege chiar admite neconfesionalitatea, întrébă pe dl ministru de culte: are cunoscinţă, că profesorul Posch Ienő, dela gimnasiul superior din Solnoc, a declarat la plebania rom cat. din Solnoc, că necredênd în nici o religiune, sĕ face neconfesional. Are intenţiune dl ministru de culte, ca pentru liniscea părinţilor îngrijaţi şi pentru ferirea credinţei tinerimei gimnasiale, neamânat sĕ dispună cele necesare, şi pe profesorul respectiv sĕ-l strămute pe un altfel de teren de activitate, unde sĕ nu şi pótă esercia influinţa distrugĕtóre asupra spiritului intelectual şi moral al tinerimei?

După acésta, urméză o altă interpelaţiune din partea deputatului *Hortoványi Iózsef*. carele întrébă pe ministrul preşedinte Bánffy, că adevĕrat e ceea ce scrie „B. H". la 13 Februariu a. c, că adecă cu ultima ocasiune de denumiri de demnitari noi în casa magnaţilor, guvernul a primit mai multe sute de mii de floreni dela aceia, afară de tacsa prescrisă?

La acéstă interpelaţiune rĕspunde ministrul preşedinte Bánffy imediat, că nu-i adevĕrat.

Maioritatea parlamentului ia la cunescinţă rĕspunsul ministrului preşedinte şi cu acésta şedinţa s'a terminat.

Crisa martirilor.

„Tribuna" Nr. 18 din 5 Februariu a. c. sub titlul: „S'a resolvat" cu o „deosebită mângăiere" anunţase că crisa s'a terminat.

Când cetiai acel articol îţi părea că cetesce preotul o molitvă de deslegare dela Pasci, care invită pe creştini sĕ se îmbrăţişeze şi sĕ uite, sĕ ierte tóte pentru înviere.

„Dacă neplăcere, disgust şi mâhnire a cuprins inimile românesce simţitóre şi cinstite, sĕ se înveselésca de nou, căci crisa s'a resolvat bine".

„Multe greşeli mari s'au făcut, multe consideraţiuni s'au călcat în picióre, multe neiertate rele s'au comis. Dar în sfîrşit ómeni sunt, ómeni suntem, sĕ iertăm".

„Cea mai frumósă învingere între ómeni, între fraţi este iertarea. Românul iartă şi dacă nu uită".

„Astfel şi noi cuvêntul iertării îl spunem, şi vĕl voim sĕ aruncăm peste cele petrecute, încât ele au fost chestiuni curat personale" etc. etc.

Acesta era tonul în care scria „Tribuna" după ce încetase crisa ei.

Crisa n'a fost însĕ numai la „Tribuna" după cum o numea ea şi celelalte foi, ci a fost şi este *în sinul „martirilor"* cum o am numit noi, ér acésta a devenit mai acută ca ori când.

Cea mai eclatantă dovadă în privinţa asta este „*Manifestul*" publicat în Nrul 27 din 6/18 Februariu al „Tribunei" despre care însaşi „Tribuna" dice, că „a fost contemplat ca manifestul acelor membrii din comitetul naţional, cari au fost condamnaţi în procesul „Memorandului".

„Treisprećece au fost acei membrii condamnaţi dice „Tribuna". Dintre acestia trei şi-au dat acum irevocabil abdicerea: N. Cristea, Dr. D. P. Barcian şi D. Comşa. Mai rĕmâneau deci dece, cari ar fi putut sĕ-l subscrie. Şepte l'au subscris, trei însĕ nu, anume domnii: A Suciu, M. Veliciu şi Dr. V. Lucaciu. La dorinţa espresă a părintelui Dr. Lucaciu trebue sĕ constatăm, dice mai departe „Tribuna" — că dênsul *special* nu a putut primi acest manifest.

Subscris este deci manifestul de dd: Dr. Ioan Raţiu, George Pop de Băsesci, Iuliu Coroian, Dr Teodor Mihali, Rubin Patiţa, Gerasim Domide şi Patriciu Barb şi este dat din şepte locuri, din locul domiciliului fie-cărui subscriitoriu.

Causa refusării de a subscrie manifestul nu se spune.

Dar fapta în sine, că 6 din 13 nu au subscris un manifest colectiv, ce se promisese la liberarea „martirilor din temniţe, vorbesce destu de elocuent, că crisa „Tribunei" a născut pe crisa în sinul „martirilor", sau viceversa.

Un lucru care nu se mai póte ascunde, şi cu care trebue sê-şi facă sémă aceia, cari atât de des accentuau solidaritatea între partidul naţional şi între conducĕtorii sei instituiţi sub flamura lui E. Brote în conferenţa din 1892, şi solidaritatea în sinul conducĕtorilor, numiţi colectiv „comitetul naţional".

Ruptura este pe faţă.

Cine cunósce vanitatea părintelui Dr Lucaciu, trebue sĕ se aştepte la un manifest „special" al seu, şi încă, dacă îşi va ţiné cuvêntul, datat „din umbra columnei lui Traian", dar acela verosimil va apăré în diarele liberale din România, deodată cu al treilea manifest al „ecsilaţilor". Er dl Veliciu, carele cu tótă amiciţia personală cu părintele Mangra şi cu colegul seu arădan A. Suciu, în întrunirea din 1 Februariu a aprobat atitudinea dlui Dr. Raţiu în cestiunea „Institutului tipografic", credem, că n'a subscris manifestul pur şi simplu pentru aceea, pentru-că el ca un bărbat, carele îşi are vederile sale, dela care nu-l póte abate nici votul maiorităţii, n'are nimic de a justifica în public, pentru-că el după-ce a eşit din temniţă, s'a dus de-adreptul acasă, n'a mai stat prin capitală, ba n'a subscris nici chiar adresa de mulţămită pentru graţiare.

Noi credem, că dóră de astădată „irevocabil" putem lua act de aceea, că asesorul consistorial Nicolau Cristea, şi profesorii seminariali Dr. D. P. Barcian şi D. Comşa au părăsit locul pe carele nici când nu trebuia sĕ-l ocupe, în comitetul naţional, unde ori sau priceput ori ba, vrênd nevrênd trebuia sĕ facă politică militantă incompatibilă cu posiţia ce o ocupă ei în biserică.

Desastrele ce au produs politica amicului şi rudei lor Brote se puteau produce şi fără concursul lor, biserica nóstră era scutită de multe conflicte cu guvernul, ér ei erau scutiţi de temniţă, pentru care „martiriul" modern este slabă recompensă. Deşí cam târdiu, dar odată totuşi au ajuns şi ei la „mintea românului".

Despre însuşi manifestul puţine avem de dis.

Sĕ vede, că manifestanţii au simţit necesitatea de a se justifica, faţă cu imputările ce li s'au făcut din unele părţi, că ei ar fi negociat cu Bánffy după-ce au scăpat din temniţă, ca de aci încolo sĕ părăséscă programul naţional din 1881, şi prin manifestul din cestiune, în care nu este nimic nou, ci numai reasumarea luptei naţionale dela adunarea din 1848 de pe „Câmpul libertăţii" din Blaşiu până la procesul Memorandului, asigură pe tótă lumea, că ei stau „firm pe basele programului naţional din 1881".

Manifestul sĕ încheie în modul următoriu:

„Noi, precum în trecut, aşa şi în viitor, până ce vom fi depositarii voinţei poporului românesc, în procesul politic naţional ne vom împlini datorinţele şi asigurăm pe ori-cine, că nu vom da îndĕrĕt dela nici o jertfă, pe care causa nóstră naţională ar cere o; ci împinşi fiind ca şi până aci de puterea statului spre apĕrarea celor mai preţióse tesaure naţionale, în deplină convingere, că ceea-ce facem o cere dela noi datorinţa nóstră de Români, o cer interesele naţionale, o cer interesele patriei, acelea le vom apĕra din tóte puterile nóstre.

„Le vom face tóte câte le pretinde realisarea programului naţional, tóte câte s'au hotărît în prospectul de lucrare a conferenţelor şi a comitetului naţional.

Stăm firm pe basele programului naţional dela 1881, şi în tótă mişcarea nóstră vom fi conduşi de sfinţenia drepturilor nóstre naţionale şi inspiraţi de interesele poporului român, ai cărui representanţi suntem.

Aceea ce lipsesce din Manifest însĕ este de mai mare însemnătatea decât aceea ce se repetă într'ênsul.

Nici vorbă nu se face în manifest adecă de situaţia în care se află astădi „comitetul naţional" creată prin ordinul de disolvare al lui Hieronymi.

Manifestanţii se fac a ignora acel ordin, dar în faptă, prin aceea. că nu datĕză manifestul din vr'o şedinţă a comitetului, ci fie-care dela domiciliul seu, totuşi au recóre de el.

Consecuenţi cu ignorarea amintitului ordin, ca şi cum lucrurile n'ar fi alterate, despre modus procedendi al comitetului ca atare în viitoriu nu dau nici un program.

Publicul însĕ, aşa credem noi, în astă privinsă ar voi sé fie luminat. Hic Rhodus, hic salta!

Cestiunea română în Macedonia

„*Orientalische politische Correspodenz*" din Lipsca, cu datul 14, 21 şi 28 Iauuariu a. c. în Nrii 9, 11 şi 14, publică sub acest titlu trei articoli de o deosebită importanţă nu numai pentru cestiunea română din Macedonia, ci şi pentru cestiunea orientală peste tot.

Articli, sunt dotaţi din Bucuresci.

Étă-i în traducere română:

I.

„Foi germane, inspirate de cele mai competente isvóre speréză cu mult optinism, că acceptarea propunerilor contelui Goluchovsky de către puterile mari va aduce cu sine o pacinică aplanare a actualelor tulburări din imperiul otoman şi a acelor tulburări, cari sunt în prospect. Acésta împregiurare reclamă ca urmare logică, ca în timpul cel mai apropiat sĕ se întrunésca o comisiune europénă, care sĕ iee în mână resolvarea cestiunii ardĕtóre a Macedoniei. Datorinţa acestei comisiuni ar fi pe lângă delăturarea stărilor create de administraţia turcéscă cea rea, a satisface aspiraţiunilor legitime şi naţionale, acelor popóre creştine din Balcani, cari mai stau sub dominaţiune otomană. Fiindcă la acéstă resolvare a cestiunii va avé un caracter actual şi cestiunea Românilor, cari locuesc în Macedonia, credem că este la loc a face următórele espuneri despre posiţia Macedo-Românilor.

Intre multele popóre, cari locuesc în acea parte din Peninsula-Balcanică ce se numesce Macedonia, este unul din cele de frunte poporul românesc, şi numai faptul, că Macedo-Românii s'au folosit mai de mult în scólă, biserică şi comunicaţiune de limba elină, a sedus chiar şi pe cei mai însemnaţi etnografi a-i socoti între alte naţionalităţi. Până astădi este absolut imposibil a constata pe base statistice numĕrul Românilor din Macedonia, de óre ce în statistica populaţiunii din Turcia s'a considerat numai deosebirea religiunilor, dar nu şi a naţionalităţilor. Considerând însĕ, că în Macedonia esistă cu totul cel puţin 400 comune locuite esclusiv de Români şi putêndu-se computa pentru o comună cel puţin 2000 de suflete se póte socoti pe uşor numĕrul total al Macedo-Românilor în mărime de 800.000 suflete. In Nordul Thesaliei, în Sud-Vestul din Epir şi în Sudul Macedoniei forméză un teren compact, în celelalte părţi ale Macedoniei sunt amestecaţi cu Bulgari, Greci şi Albanezi.

Pe basa „capitulaţiunilor" încheiate de către străbuni cu învingĕtorii turci, Macedo-Românii deja din trecut s'au bucurat de óre-care autonomie şi nu sunt împedecaţi întru eserciarea drepturilor civile şi comunale. Deja din trecut au fost stăpâni peste terenul locuit de ei, dar în urma nesiguranţei publice şi a hoţilor celor mulţi au fost constrînşi a abzice cultivarea pămêntului şi a se dedica comerciului, cu care deja în secolul trecut a ajuns la bun renume.

Până ce la creştinii din Orient a predominat simţul religios, Macedo-Românii au trăit în armonie cu toţi creştinii din Peninsula-Balcanică, pe lângă tótă deosebirea naţională.

Astfel se esplică numĕrul considerabil al Românilor, cari au luat parte ca conducĕtori la mişcările Sêrbilor, Grecilor şi ale Bulgarilor de acolo.

Dar bunăstarea şi cultura ce a început sĕ progreseze au dat cu încetul nastere unui
puternic curent ... **legea ne predomneste. Le-**
nale, căci în **...ăm cu toţi, legea ni-o apărăm**
din Bucure **...dura inimei, legea o respectăm şi**

---

eoperire a profesorului Röntgen (Decembre 1895), care în dilele din urmă a produs sensaţiune justă. Röntgen a învelit ţevea cu un carton negru nestrăveziu şi a aflat că o substanţă, care fluorescéză de esemplu cyamira de barym, adusă în apropierea ţevei, luminéză. Trebue deci să radieze ceva dela ţéva acésta, ceva ce străbate prin cartonul nestrăbătăcios pentru lumină şi, deşi cu ochii nostri nu putem vedea, influenţéză asupra substanţei cu însuşiri de fluorescenţă asemenea luminei. Acéstă radiare emanéză, precum s'a putut vedea apoi, din acele locuri ale păretelui de stislă, asupra cărora cad razele cathodice făcêndn-le să lumineze verziu. Razele acestea nu pot fi raze cathodice, fiind-că le lipsesce însuşirea caracteristică, că nu pot fi abătute de un magnet. Pentru aceste raze nóuĕ, pe care Röntgen de o cam dată le-a numit raze X tóte corpurile sunt mai mult sau mai puţin străvedii; străbat uşor prin hârtie, prin o carte grósă de mai mult de 1000 feţe, prin butuci de lemn şi scânduri gróse, prin plăci de gumi şi chiar şi prin plăci de metal, dacă nu sunt prea gróse. Însuşirea străvezie a corpurilor pe lângă aceeaşi grosime e în mod esenţial condiţionată prin desimea lor; aşa d. e. plumbul specific de o grosime de 15 mm e aprópe de tot străveziu, pe când o placă de aluminium de dece ori mai grósă slăbesce, ce-i drept, influenţa radelor, dar nu le nimicesce de tot. Cum a mai dovedit Röntgen, nóuĕle raze nici nu se resfrîng şi nici nu se reflectéză în corpuri, dar ca şi la lumină, într'un mediu necurat, tulbure, se împrăscie.

De însemnătatea deosebită e însă faptul, că plăcile de fotografie sunt simţitóre pentru aceste raze noui invisibile, aşa încât fenomenele pot fi fixate. De óre-ce radele străbat aprópe neîmpedecate prin straturi mai subţiri de lemn hârtie şi staniol, fotografarea se póte face şi în caseta închisă sau pe plata fotografică, învĕlită în hârtie în odaia luminată.

Esperimente lui Röntgen, cu deosebire cele din urmă, fotografice, au fost făcute şi în institutul fisical din München şi încă cu deplin succes. La început esperimentele nu voia sĕ succédă, póte fiind că ţevile Hittorf des întrebuinţate nu produceau radele destul de puternic, deşi arĕtau destul de frumos fenomenele cathodice. Ţevi noui însă arĕtau fenomele cât se póte de bine. În ţevile aşedate orisontal curentul luminii cathodiee a fost abătut prin un magnet în partea de jos şi placa fotografică închisă în o casetă sau învĕlită în carton negru a fost aşedată sub ţeve; literele şi ornamentele tăiate în metal şi aşedate pe casetă apăreau în curênd ca margini umbróse şi anume fiind-că radele străbăteau prin lemnul descoperit neîmpedecat, ér unde zăceau bucăţile de metal — literile şi ornamentele străbăteau numai slăbite. Tot aşa apar şi bucăţile de metal în pungă de piele. E curios, că prin sticle şi cristale, străbătăciόse razele străbat mai cu greu, de cât prin lemn: căci aşedate în cutii închise şi puse pe placa învĕlită apar deschise şi pe fund întunecat. Dacă aşedi mâna pe casetă, pe placă apare o imagine umbrósă, de óre-ce razele străbat mai uşor prin părţile mai moi, decât prin óse, cari în positiv apar fórte curat în umbra mai deschise a mânei. Dacă lăsăm ca razele să străbată prin o gaură facută în o placă de plumb în apropierea căreia stă ţévă, ósele apar curate bine observabile, chiar şi unghiile se vĕd în jurul degetele pare a plana un inel de aur.

Chiar în acésta constă însemnătatea descoperirii pentru sciinţa medicală. Putându-se fotografa tóte frânturile de óse sau alte vătămări interne. („Timpul").

ungurescе. Triste timpuri pentru sĕrmanele naţionalităţi!

⁂

Tot „Budapester Tagblatt“ în numĕrul seu cel mai recent ḑice, că situaţia cabinetului Bánffy devine din ḑi în ḑi mai grea. Abstragênd dela aceea, că guvernul e silit, sĕ înainteze un nou proiect de îndemnizare, prin care însĕ nu e nici decum tranşată cestiunea bugetului, se vor încinge asupra diferitelor posiţii discuţii fórte înflăcărate.

Dar situaţia guvernului sĕ înrĕutăţesce, pentru că şi în casa magnaţilor se va începe o companie contra corupţiunei, şi după cum stau voturile acolo, propuneri, cari au fost cu multă greutate respinsă în camerĕ, în casa magnaţilor pot fi primite. — Pentru noi e tot atâta. Ori-care guvern ar veni, e tot ungurеsc. Ar trebui sistemul întreg schimbat!!

⁂

Mult s'a discutat în presă svonul, că conţii şi baronii de nou denumiţi au pus sume enorme de bani la disposiţia guvernului, ba „Budapesti Hirlap“ a înşirat suma, care a dat-o fie-care persónă. Venind în discuţie articolul din „Budapesti Hirlap“ în parlament, ministrul president Bánffy l'a declarat din cap până în sfêrşit ca o minciună tendenţiósă. Amintitul ḑiar însĕ nu i-a rĕmas dator cu rĕspunsul.

El i-a întors'o susţinênd, că ministrul-president Bánffy a minţit Prin cercurile guvernamentale se vorbesce, că baronul Bânffy îi va face ḑiarului magiar din acest incident un proces de pressă. Ar fi de dorit lucrul acesta, ca sĕ se facă lumină şi toţi martorii sĕ fasioneze sub jurămênt, ca sĕ se constate odată adevĕrul.

⁂

La cele ce le-am scris noi tot la acest loc în numĕrul trecut mai adaugem, că conclusul dietelor provinciale şi mai pe urmă al Reichsrathului austriac cu privire la abḑicerea pactului vamal şi comercial cu Ungaria a pro ocat mare reacţiune şi în statul nostru. In cercul partidei independenţilor sĕ apreciază cestiunea, ca şi cum comuniunea economică în Austria n'ar mai fi privită ca un lucru invariabil, şi că trecerea pe un teren vamal independent ar fi posibilă şi fără prea mare sdruncinare. In urma acestei aprecĭări s'a format între independenţi un curent, care tinde într'acolo, ca camera ungurĕscă la „ameninţarea“ Austriacilor sĕ rĕspundă, că şi ea doresce, sĕ abḑică pactul şi sĕ-şi creezə un teren independent vamal. Totdeodată sĕ se provóce guvernul, sĕ întrerupă momentan ori-şi ce pertractări şi sĕ ia disposiţii pentru ridicarea de vămi la graniţa austro-ungară. — Precum sĕ vede nici o acţiune fără reacţiune. Cum am ḑis în numĕrul trecut: Un lucru e sigur: Cearta dintre Unguri şi Austriaci póte fi numai spre folosul sĕrmanelor naţionalităţi. Bine ar fi, se dea D-ḑeu, sĕ se întórcă şi pentru noi vremuri mai bune!

Înainre Ugron, înainte Kossuth! — Nu vĕ lăsaţi Lueger, nu te lăsa Gregorig.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa din 17 Februariu a. c. La ordinea ḑilei continuarea desbaterei speciale asupra cestiunilor de culte şi instrucţiune publică.

Deputatul *Saághi Gyula* nu e mulţămit cu edificiul universităţii centrale. Ce vor ḑice strĕinii despre acest edificiu venind sĕ vadă milleniul? Nu e mulţămit nici cu sistemul instrucţiunii juridice dela academiile de drept magiare. Nu e stabilitate într'ênsul, ci mereu se schimbă după capriciile miniştrilor ce se perondéză şi după insinuările unora şi altora. Esamenele încă trebue reformate. Tot succesul acestora pentru elevi atârnă dela noroc, până când nu se vor efeptui prin profesorii, cari au propus respectivele studii, se înţelege sub supraveghiarea unui comisariu ministerial. Sĕ se înfiinţeze catedre paralele undə trebue şi o a doua catedră pentru dreptul privat.

Vajay István (preot rom.-cat.) vede causa ¡relioiosităţii la clasa de mijloc mai cultă a societăţii în sistemul de studiare fórte manc şi defectuos dela universităţi. Pentru delăturarea acestui rĕu, cere sistemisarea unei catedre pentru oratoria bisericéscă la facultatea teologică din Budapesta.

Thold Dániel cere întroducerea colocuării în mod obligatoriu pentru toţi ascultătorii dela universităţi.

Berger Ignácz (preot rom-cat.) cere ca din punct de vedere naţional magiar la facultatea teologică din Budapesta, barem unele studii sĕ se propună în limba magiară, căci prin acésta nu se va prescurta studiul limbei latine în detrimentul bisericei catolice, ci din contră va fi de folos cu deosebire pentru aceia din elevi, cari ajungênd la demnităţi înalte bisericesci, şi prin acésta membrii în casa magnaţilor, nu vor fi siliţi a se mărgini nu mai la votare, din causa că nu sciu limba magiară, ci vor puté lua parte şi la discuţiuni.

Ministrul *Wlassics* încheie discusiunea asupra titlului „Universitate“, şi promite tóte tuturor, ér dieta primesce posiţiunea.

Urméză desbaterea asupra titlului: Scólele medii.

La acest titlu deputatul *Besenyei Ferencz* cere înmulţirea gimnasiilor magiare printre naţionalităţile nemagiare, avênd acelea misiune culturală ncţională magiară între acele naţionalităţi. Atrage atenţiunea guvernului asupra edificiului necorĕspunḑĕtoriu dela gimnasiul superior din Timişóra.

Hoch János cere, ca în scólele elementare sĕ se pună mai mult pond pe instrucţiunea din agronomie, horticultură, silvicultură stupărit, economie etc. decât s'a pus până acum, ér unde pămêntul e mai puţin roditoriu sĕ se pună pondul pe lucrul de mână. Cere revisuirea legii privitóre la instrucţiunea poporală, necesară atât din punct de vedere al învĕţămêntului, cât şi din punct de vedere al politicei naţionale. Scóla elementară dă numai un minimum de cunoscinţe elevilor sei, cari în acelaşi timp au sĕ se lupte mai mult cu învĕţarea limbei. Dacă nu le-a succes acésta pe deplin, minimul levilor care trece în gimnasiu, avênd a se lupta şi cu însuşirea limbei şi şi cu câştigarea macsimului de cunoscinţe, cade la esamene; de aci numĕrul atât de mare a repetenţilor în clasele inferióre. Dar apoi sórtea acelor elevi, cari trec dela o scólă elementară cu o limbă, la un gimnasiu cu altă limbă de propunere! Deci în scóla elementară sĕ sĕ pună mai mult pond pe studiile economice şi limbistice, căci macsimul elevilor cu deosebire dela scólele dela ţară, nu trece în gimnasiu, ci rĕmâne acasă la economie, ér cei ce trec nu vor avé sĕ se lupte şi cu limba de propunere, ci numai cu câştigarea macsimului de cunoscinţe, pe care astfel mai uşor o vor învinge. Cei ce însĕ nici aşa nu isbutesc, e mai bine sĕ fie reiectaţi din clasele inferióre gimnasiale, decât sĕ fie trecuţi şi astfel spre nefericirea tuturor sĕ contribue numai la sporirea proletariatului intelectual şi material. Scóla civilă, în care sĕ propune şi limba lat:nă, e un monstru, şi face numai concurenţă nejustificată celorlalte scóle medii. Póte fi adusă în legătură cu scólele de industrie, nici decum însĕ cu cele comerciale ori cu gimnasiile. Cu ocasiunea modificării planului de învĕţămênt, cere a se estinde asupra tuturor cestiunilor de instrucţiune prin cari s'ar putea promova cultivarea spiritului, inimei şi a corpului aşa după cum o recer scopurile scólei.

Szederkényi Nándor apróbă întru tóte pe *Hoch*, face însĕ imputare guvernului, că folosesce puterile didactice spre scopuri politice şi de corteşire. Nu are încredere în ministrul de culte, pentru că multe disposiţii luate de dênsul, s'au dovedit de nepractice.

Ministrul *Wlassics* declară, că ia rĕspunderea pentru tóte disposiţiile sale. Nu şi-a putut continua vorbirea, fiind întrerupt de o vóce de pe galerie, care a strigat puternic ungurescе: *Trăéscă Ungaria! Trăéscă Regele! Escelenţă, d'le president! Un neferícit fără vina sa, ale cărui petiţiuni se resping... sum un soldat sĕrman...* Toţi îşi întórseră privirile spre gălĕrie întrebênd: ce e? cine e?

Era un biet soldat, cu numele Kovács Ianos din comitatul Tolna, carele şi-a perdut ambele picióre şi acum umblă după ajutoriu pe strade şi pela tóte ministeriile, dar fără folos. El s'a dus în camerĕ, ca sĕ céră sprijinul deputaţilor. Nici acolo n'a aflat milă, ci a fost dat afară fără nici o cruţare!

Cu acestea şedinta s'a încheiat.

Pentru şedinţa dela 18 Febr. s'a fost anunţat bugetul ministrului de comerciu şi industrie, dar acesta n'a putut fi luat la desbatere, căci încă nu s'a terminate desbaterea specială asupra bugetului ministrului de culte.

Primul vorbitoriu *Hévizy János* ar dori ca la instrucţiunea limbei latine, traducerile sĕ nu sĕ facă şi din limba magiară în limba latină, ci numai din latină în magiară. Profesorilor şi învĕţătorilor sĕ li se dee mai multă independenţă în cariera lor, căci altcum devin slugarnici, ér un om slugarnic nu póte crea caractere. Nu numai după ţinuta lor politică, ci după patriotismul lor trebue clasificaţi, chiar şi din considerare faţă de naţionalităţi.

Szederkényi Nándor vorbind despre scólele reale, observă, că sĕ fac fórte multe transferări în corpul profesoral şi învĕţătoresc din aşa numite interese de serviţiu sub cari însĕ totdéuna se ascund alte interese de natură politică ori de partid. Cari sunt însĕ acele interese de serviciu, nici odată nu se spune. Transferări dintr'un loc într'altul, în sensul §. 46 din art. de lege din 1883, se pot face numai ca peđépsă în urma cercetării disciplinare.

Camera primesce şi acest titlu.

La titlul comisiunile investigătóre deputatul *Kovács Albert* într'un discurs mai lung a făcut sensaţiósa descoperire, că la esamenele de maturitate dela scólele medii din Cincibiserici comisariul guvernial, deputatul Schwicker Henrich, a aflat în lucrările scripturistice ale studenţilor tendenţe antidinastice, precum: la scóla reală în tema: Pentru ce a putut fi Rákóczy II. eroul tradiţiunei, a aflat următórele pasage esceptionale! „In astă luptă pentru libertate (lupta condusă de R.), mai puternic se manifestă ura faţă de némţiu, carele nu odată a voit sĕ ne stirpéscă naţionalitatea şi rasa (scl. magiară)“.

Pasagiul acesta e adnotaţiune din partea profesorului respectiv; ér elevul l'a continua' ḑicênd: „Ura acésta se începa deja cu suirea pe tron a Habsburgilor şi se desvóltă mereu sub domnia acelora, pentru-că şi causele au fost tot mai mari. Influinţa némţului totdeuna o au considerat (ungurii) ca mai periculósă decât cea a turcului, de aceea s'au şi aliat mai bine cu turcul în contra némţului creştin“.... Nici lucrările celorlalţi elevi n'au fost lipsite de espresiuni ca „presiunea vieneză, guvernul vienez a început a despoia pe naţiunea magiară, acésta n'a avut destulă putere pentru de a scutura jugul strein“ etc. etc.

Deasemenea s'au aflat multe late şi umbate în tema: „Pentru ce póte serba magiarul milleniul cu mare splendóre“, ce s'a dat spre lucrare elevilor dela gimnasiul călugărilor cisterţitani.

Afacerea acésta a produs mare resens în oposiţie şi Kovács s'a nisuit din tóte puterile a scóte pe ministrul Wlassics de sub responsabilitate punênd tótă vina pe comisariul guvernial, carele a descoperit aceste tendenţe şi pe Klamarik consilieriul ministerial, acusându-i pe amêndoi, ca fiind creaturi de pe timpul lui Bach, nu posed simţul naţional, (scl. magiar) fără de care aici nimeni nu póte ocupa funcţiuni publice. Ér afacera a ajuns în dietă aşa, că Schwicker făcêndu-şi raportul cătră ministrul, acesta l'a transpus spre conformare respectivelor antorităţi scolare. Afacerea a ajuns şi în public în care a produs mare indignare, din care causă acela a voit sĕ trimită lui Schwicker o telegramă de despreţuire. Dar la urmă vĕḑênd, că prin acesta nu se va ajunge scopul dorit, au abḑis dela acest plan şi l'au încredinţat pe Kovács sĕ o aducă în cameră spre reselvare.

Terminând Kovács se ridică acusatul Dr. *Sckwicker* Henrich şi respinge acusele, că în raportul seu ar fi esceptionat chiar şi numai indirect espresiunea sentimentului patriotic, şi-a făcut însĕ numai datorinţa esceptionând pasage ca: „când a scăpat patria de inimicii esterni, a venit un inimic intern mult mai periculos: domnia Casei habsburgice“, şi nici decum nu póte aproba cultivarea astorfel de tendenţe antidinastice, cari, sunt periculóse şi pentru monarchie. Apoi nu e permis a se falsifica istoria nici a se face politică în scóle. Respinge şi acusa că ar fi fost cândva membru al „Schulverein“-ului german şi că ar fi lucrat cândva în viéţa sa contra naţiunei magiare. Dovadă scrierile lui şi funcţiunile ce le ocupă şi aḑi din încrederea celor mai buni patrioţi.

Madarász József cere cercetare în causă şi astfel se trece la ordinea ḑilei.

La titlul „Inspectori de scólă“ vorbesce *Sima Ferencz* şi constată, că instituţiunea acésta nu corespunde scopului, căci de multe ori se domnesc inspectori de scóle individi, cari nu au nici o chemare la acésta.

La titlul: Scóle poporale, deputatul *Kossulh Ferencz* cere urcarea salarielor învĕţătorilor la 400 fi. astfel, că diferenţa sĕ li se plătéscă din cassa statului şi fără învoirea autorităţilor lor scolare.

Lukács Gyula recomandă atenţiunii ministrului de culte pe învĕţătorii slovaci, cari singuri sunt buni proapgatori ai magiarisării.

Polonyi Géza recomandă propunerea lui Kossuth ca milleniul sĕ nu afle învĕţători flămênḑi în ţéră.

Ministrul Wlassics rógă camera sĕ nu priméscă acéstă propunere, ci se aibă încredere într'ênsul.

Posiţia se primesce, ér propunerea lui Kossuth se respinge.

Georgiu Szerb ca referent depune raportul în causa espunerei însigniilor de încoronare pe timpul sĕrbărilor millenare.

Cu acestea şedinţa s'a terminat.

ane,

---

esecutăm cu cea mai severă vigóre, legea o ţinem ca sfêntă.

Sub mânilə şi controla nóstră *averea bănéscă-materială sporesce.* Noi toţi jertfim — nu lăcomim la averea bisericéscă, toţi privim averea bisericéscă de un bun sânt comun, nu ca „res nullius“. Luptând cu presintele, lucrăm pentru viitorul bisericei nóstre, al neamului nostru. Fundaţiunile, capitalele sporesc, — nu se perd.

Dacă şi când es la iveală diferinţe de păreri, combateri reciproce, póte chiar frecări, tóte se ivesc şi militéză întru interesul scopului comun-general, nici-odată nu întru interesul cutărui particularism egoistic-murdar.

Scóla şi peste tot *causa instrucţiunei publice a poporului credincios* ni-se presentă în icónă chiar ca ochiul din cap. Tóte sforţările, tóte jertfele, tóte dorinţele maturului corp au de ţintă, ca scólele şi mijlócele lor de susţinere sĕ esiste, sĕ progreseze, sĕ prospereze şi sĕ fie — *naţionale!*

Pe terenul administraţiunei publice bisericesci tendinţa unică şi unanimă a maturului corp este: biserica se fie adevĕrată lumină a minţei şi a sufletului credincioşilor sĕi; o lumină curată, carea să învedereze, nu sĕ întunece nici mintea nici sufletul; *libertate constituţională adevĕrată*, pe temeiul parlamentarismului, conform regulelor şi postulatelor sale: fără influinţare, fără seducere, fără corupţiune electorală; cum e poporul alegĕtoriu, cum este priceperea şi voia sa constituţională, aşa se presentă şi el în maturul corp.

Étă colorile vii şi genuine ale icónei sufletesci a maturului corp.

Când va sosi timpul, ca lumea strĕină, desteptată din somnul nepăsărei, se voiéscă a ne ochi mai de aprópe, dorind sĕ ne cunóscă după sistemul intuiţiunei: din propriele nóstre lucrări, după propria nóstră capacitate şi capabilitate de guvernare pe terenul constituţionalismului parlamentar liberal, atunci ea va trebui sĕ ne céră şi se privéscă propria nóstră fotografiă, propria icónă a sufletului nostru.

O astfel de fotografiă şi icónă a sufletului este — după mine — „protocolul congresului“ nostru bisericesc.

Fie-care român se póte mêndri cu acésta carte.

Doresc ca ea sĕ nu lipsiască în nici o casă română. *pr.*

(„Dreptatea“)

Horribile dictu.

(Tl) In dieta ungurés că se continuă desbaterea asupra bugetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică. La discuţie iau parte cât se póte de mulţi deputaţi, cari se întrec, sĕ accentueze care de care mai tare şi mai cu aplomb cea mai esenţială calitate a învĕţămêntului: *Caracterul naţional.* Nimenea însĕ n'are, sĕ înţelégă acest cuvênt „naţional“ într'un sens mai larg şi mai general. Când toţii deputaţii din parlamentul unguresc înpreună cu ministrii ar da cuvêntului „naţional“ esplicarea, care o are el în tóte celelalte limbi europene, afară de în cea unguréscă; adecă, când tótă suflarea magiară, cel puţin cea oficiósă, ar înţelege sub caracterul „naţional“ al învĕţămêntului, un învĕţămênt în limba fie-cărui popor, locuitor în acest stat poliglot, un învĕţămênt menit, sĕ cultive în fie-care român sentimentul adeverat al românismului, în fie-care sêrb sentimentul adevĕrat al poporului sêrbesc, în fie-care sas sentimentul adevĕrat al săsismului şi aşa mai departe, atunci nici un europén cult, care cunósce din fundament singurele postulate sănĕtóse, postulatele pedagogiei moderne n'ar avea nimic în contră, ci ar ḑice, că Ungaria se află întradevĕr la un nivou înalt de cultură. Când însĕ într'un stat poliglot cum e al nostru, toţi deputaţii magiari în frunte cu ministrii se întrec a pune între cuvêntul „naţional“ şi cuvêntul „magiar“, semnul identităţei, când tótă suflarea magiară oficiósă şi neoficiósă a Ungariei înţelege sub învĕţămênt „naţional“ un învĕţămênt, care are menirea sĕ cultive în elevi esclusiv limba magiară şi împreună cu acésta şi prin ea, sĕ înlocuiască prin şiretlic sau cu forţa sentimentul naţional al românismului în români, sentimentul natural al slovăcismului în slovaci şi aşa mai departe, cu sentimentul nenatural şi nefiresc al magiarismului, atunci, cum ḑice Schiller în „Cabale und Liebe“, europeanului civilisat, înzestrat cu cunostinţele, singure adevĕrate, a-le pedagogiei moderne *der Verstand steht still,* adecă îi stă mintea în loc, ér Românului, Sêrbului, Slovacului etc. inima i sĕ umple de măhnire, care creşte tot mai tare în raport cu pronunţarea tot mai désă a cuvêntului „naţional“ în parlamentul unguresc. În acéstă direcţiune, la care sunt îndreptate fără preget tóte privirile magiare, au ajuns lucrurile atât de departe, încât poţi constata fără frică, că în parlamentul magiar cu ocasia discuţiei asupra budgetului de instrucţie, pedagogia modernă e un fléc nebăgat în samă, ér barometrul cu care sĕ tacséză progresul cultural al ţĕrii, sunt esclusiv: *Limba şi sentimentul magiar.* În statul nostru pare, că a sosit într'adevĕr vremea lui Antichrist, pentru-că tóte sciinţele, fără deosebire, au numai atunci valóre, când au de ţîntă magiarisarea.

Étă, ce idee „stranie“ i-a trăsnit unui deputat magiar-şovinist prin minte: Dep. Hévizy János a propus, ca în lista de cualificaţie a profesorilor trebue sĕ se indice şi *atitudinea politică a acestora!* Auḑi, Europă, şi te minunéză! In renumita Ungarie, care paradéză înaintea ta cu liberalismul, sĕ se indice în lista de cualificaţie a profesorilor şi atitudinea lor politică?!

..... Apoi, unde rĕmâne libertatea consciinţei politice, care e nota cea mai esenţială a liberalismului politic? Apoi, prin o astfel de procedură draconică nu se suprimă ce are omul mai scump pe lume libertatea voinţei? Apoi, profesorul supus ministrului de instrucţie, cum va mai îndrăsni el sĕ cugete şi judece liber asupra acţiunilor?! Sĕ me ierte ori şi cine, dar o astfel de procedură n'are alt scop, decât sĕ facă din cei mai inteligenţi ómeni din ţară o turmă de sclavi ai ministrului de instrucţie. Astfel de idei odióse sunt cea mai eclatantă probă, că în Ungaria sub masca unui constituţionalism fals sĕ validitéză disposiţii ca şi cari mai draconice nu-şi póte închipui mintea omenéscă!

Ministrul Wlassics a rĕspuns la orribila propunere a deputatului Hévizy, că: E just ce-i drept, ca sĕ se întroducă în listele de cualificaţie a profesorilor o notă asupra atitudinei lor politice dar acéstă notă nu are scopul sĕ indigite posiţia respectivului faţă de partidele politice, ci în liste sĕ întroduce nota numai pentru aceea, ca sĕ sĕ scie, dacă respectivul profesor e patriot sau nu, şi ori şi cine va afla lucrul **de natural, că noi** (ministrul de instrucţie, sĕ înţelege) **trebue sĕ primim informaţii asupra atitudinei profesorilor, mai ales a profesori-dela institutele naţionale!**

Va sĕ ḑică, în „liberalissima Ungarie“ ministrul de instrucţie vrea sĕ întroducă în lista de cualificaţie a profesorilor o notă, din care sĕ se convingă, dacă respectivul lui sclav este sau nu, bun patriot, ceea ce tot atâta însemnéză bun magiar!

Va sĕ ḑică, în „liberalissina Ungarie“, locuită de atâtea popóre diferite şi viguróse, cari nu sunt magiare, ministrul de instrucţie întroduce în lista de cualificaţie a profesorilor în deosebi pe sama celor dela institutele naţionale nemagiare, o deosebită notă, din care el sĕ scie, dacă respectivul profesor român e bun patriot adecă bun magiar şi prin urmare, dacă el a încetat de a mai fi bun român, ci a devenit român renegat şi trădător de scumpul sĕu neam; dacă respectivul slovac e bun magiar, şi prin urmare a încetat d'a mai fi bun slovac, ci a devenit un slovac renegat şi trădător de némul sĕu şi aşa mai departe.

Aşi comenta şi mai pe larg vorbele ministrului magiar, însĕ inima mi s'a împetrit, ér mintea îmi refusă serviciul în faţa unui tablou etic atât de îngrozitoriu!!

Inchipuéscă-şi ori şi ce om cu mintea întrégă, ce draconică trebue sĕ fie o disposiţie ministerială, prin care sĕ suprimă libertatea consciinţei individuale!!

Situaţia nóstră politică este însĕ atât de tristă, încât nu-ţi rĕmâne decât sĕ oftezi amar şi cel mult sĕ te mêngăi cu vorbele: Dómne, Dómne, până când mai rabḑi urgia şi sĕ rabḑi îndelung, până când vei puté striga cu Cicero; *Quo usque tandem!!*

Noutăţi.

Protestanţii despre politica bisericésca. În adunarea presbiteriului ev. reg. din Szentes, ţinută la 9 Februariu n. curatorul suprem Sima Ferencz, deputat dietal, între altele a declarat şi următórele: „Cu întroducerea legilor politice bisericesci, observăm în tótă ţéra, că acelea mai simţitoriu ating biserica ev. ref. Frigurile liberalismului lărmuitoriu, mai cu sémă sufletul credincioşilor nostri reformaţi l'a cuprins, şi în esagerarea sa a produs cea mai evidentă decădinţă în religiositate şi credinţă. Una dintre simptómele acesteia este, că o parte din credincioşii nostri (reformaţi Red.) la încheierea căsătoriei ignoréză jurămêntul bisericesc. Şi acesta nu e un rĕu de caracter local, ci general“.

N'are lipsă de comentariu.

* * *

În afacerea Pulszky s'a întêmplat o nouă întorsătură şi acum nu numai politicii, ci şi juristii se ocupă cu ea. S'a pus întrebarea: corect şi drept s'a purces în acéstă afacere? De o parte se escepţionéză împrejurarea, că pe un individ, despre care medici au declarat oficios, că sufere de paralisie progresivă, l'au pus în arest investigator, ér de altă parte întréga procedură e suspectă, pentru că în timpul din urmă tot medicii au declarat, că aceea încă nu se póte pe deplin constata. În casul de faţă politica s'a amestecat în lucrurile jurisdicţiunei şi a medicinei, şi astfel nu e eschisă posibilitatea, că întréga afacere nu se va sfîrşi cu un mare blam atât pentru politică şi judecătorie, cât şi pentru corpul medicilor, compromiţêndu-se toţi şi aici acasă şi şi înaintea strĕinătăţii. Precum aflăm din „Alkotmány“ domnesce un mare resens din causa acestei afaceri contra ministrului Wlassics.

* * *

Deschiderea porţilor de fier se va serba cu mare pompă la 21 Septembre, a. c. De faţă vor fi la acéstă grandiósă serbare pe lângă M. Sa împĕratul şi regele nostru şi alţi representanţi din strĕinătate încă: Wilhel II. împĕratul Germaniei, Carol regele României, Alexandru regele Sêrbiei şi Ferdinand principele Bulgariei. Prin acésta devenind Budapesta port liber internaţional, pentru apĕrarea ei în casuri de atacuri inimice, din sus de Buda veche se vor ridica întărituri de marină, ér din jos de oraş, se vor aşeḑa mai multe staţiuni de torpile etc.

* * *

O fată înaintea comisiunii de asentare. După-cum anunţă ḑiariul „Vasvármegye“, în comuna Felső-Bele din comitatul Vasvár li se născuse la 1876 soţilor Huber o fetiţă pe care ei o botezară Iosefina; preotul însĕ din eróre înmatriculă numele Iosif. Pe basa acestei înmatriculări „Iosif“ Huber fu citat acum înaintea comisiunei de asentare, unde după o „visitare faptică“ se constată, că este eróre la mijloc şi „Iosif“ e o „Iosefină“, prin urmare e de a se şterge din lista de asentare.

Ore prin unanimitate a fost declarată de „untauglich?“

* * *

Mormêntul lui Hannibal. Secretariul societăţii archeologice din Roma, Dr. Cristian Hülsen a descoperit în Lybissinia lângă golful din Nicomedia mormêntul lui Hannibal, care a fost designat din partea împĕratului roman, Septimiu Sever cu o statuă. Statua purta inscripţiunea: *„Hannibal hoc situs est“.* Pentru desgroparea şi transportarea acestui monument s'au luat tóte disposiţiunile necesare.

* * *

Catastrofă causată prin un meteor. In ḑilele trecute a esplodat deasupra Madridului, capitala Spaniei, un meteor pe la 9 óre şi jum. înainte de améḑi, şi precum s'a raportat dela observatoriu, la înălţime de 32 km. Esplosiunea a fost urmată de o durduitură puternică, care a produs teróre generală. Tóte casele s'au cutremurat şi multe ferestri s'au spart. In clipita esplodării s'a rĕspândit o lumină orbitóre preste oraş. În urma panicei produse prin esplosiune, toţi lucrătorii dela fabrica de tutun în credinţa, că e cutremur de pămênt, au alergat pe trepte, ca perduţi din minte. In urma acesteia, treptele s'au surpat, şi 17 inşi din ei s'au vulnerat, unul chiar de mórte. Un june a sărit pe stradă din etagiul unei case. Copii de scólă au cercat sĕ scape cu fuga, vulnerându-se mulţi dintre ei. Mulţi neguţători şi-au închis prăvăliile. In palatul regal erau de credinţa, ca s'a sfărîmat cutare maşină, până ce unul dintre învĕţătorii regelui a liniştit spiritele. O casă s'a chiar surpat. Vre-o câteva bucăţi de pétră de colóre surie s'au găsit încă fiind calde. Emoţiunea încă tot mai duréză în câteva suburbii ale oraşului. Esplosiunea s'a simţit şi în depărtare de vre-o câţiva km. dela Madrid. In palatul representanţei Statelor-Unite încă s'a surpat un părete legătoriu şi s'au spart mai multe ferestrii. Deasemenea s'au întêmplat multe nenorociri şi în provincie.

Notiţa I:

Loteria de classă înfiinţéză şi scóle. Ni-sĕ scrie din Budapesta: Capriţul ḑeiţei norocului este în faptă necalculabil. De astădată şi-a vĕrsat buciumul ei cel plin asupra unui sat îndepărtat al Ungariei. In micul şi patriarchalul sătuleţ, **Kántor-lánosi** din comitatul Szatmàr, care abia are la 1200 de suflete, a întrat acum câte-va ḑile o sumă de bani atât de mare, cum póte n'a mai primit încă nici odată oficiul postal de acolo. Trimiţĕtorul acestei sume de bani, relativ gigantice, a fost firma **Carl Heinţze, Budapest**, Servitenplrtz 3 şi vechia căruţă dela postă, care mergea greoiu dela ultima staţiune a drumului de fer, **Nyir-Bátor**, pe drumul de ţară lung numai de $1^1/_2$ óră, n'a fost încă nici odată aşteptată cu atâta dor.

Căruţa dela postă aducea adecă în locul îndepărtat un câştig de 60,000 de coróne din tragerea întêmplată de curând a **lotteriei de classă unguréscă.**

Cincispreḑece locuitori din sat au încredinţat la timpul sĕu pe harnicul şef al poştei **Emerich Csuja**, sĕ cumpere pe contul lor losuri dela lotteria de classă. Pe basa acestui mandat comandă dl Csu.a la Carol Heintze un los întreg al lotteriei de classă, împărţit în douĕḑeci de părţi. Fie-care din aceste 15 persóne primi câte o parte; dl Csuja îşi opri de asemenea o parte şi celelalte 4 părţi din douĕḑeci le doue dl Csuja, care e şi **curatorul bisericdi de acolo din sat**, comunei sale parochiale.

Dl Csuja primì losul Nr. 22.656. La tragerea lotteriei de classă s'a tras acest los cu câştigul de 60,000 de coróne. Că ḑiua, în care a ajuns acéstă veste de bucurie în **Kántor-lánosi**, a fost o ḑi *de ne mai auḑită veselie,* sĕ înţelege de sine. 16 locuitori bravi sĕ împărtăşiră cu un câştig relativ mare, şi bucuria generală sĕ mai mărì şi prin aceea, cĕ şi comuna bisericéscă ca atare câştigase o sumă însemnată.

Harnica comună şi făcu cea mai bună întrebuinţare cu norocul ei. Ea hotărî adecă, sĕ realiseze cu ajutoriul câştigului ei o dorinţă vechiă ţi sĕ ridice o **scólă**. Astfel a servit lotteria de classă de astădată şi unui scop mai înalt cultural, şi a-'i puté cu privire la acésta aplica o variantă a cunoscutelor cuvinte poetice:

„Acésta e binecuvêntarea faptei bune,
„Că ea producênd trebue sĕ producă **bine**“.

Notiţa II:

A doua lotterie de classă unguréscă. *Inoirea* losurilor de classa întâi pentru a doua classă sĕ face în fie-care ḑi la colectorul indigitat pe los, dela care s'a cumpĕrat losul, pe lângă înapoiarea losului de classa întâi şi depunerea competinţei de înoire, şi adecă: pentru un los 20 fl., pentru o jumĕtate 10 fl., pentru a ḑecea parte 2 fl., şi pentru a douĕḑecea parte 1 fl., până cel mai târḑiu în 1 Martie. Losuri complete (losuri valabile pentru tóte trei classele), cari n'au fost trase la cea dintâi tragere, *nu trebuesc înoite* şi participă *eo ipso* la a doua şl a treia classă.

Loc deschis. *)

Declaraţiune!

În numĕrul 4 al „Revistei Orăştiei“ din an. curent. Dr. Ioan Radu profesor, Dr. N. Pĕcurariu, şi N. Pop, susţin că: S. Băcilă în o broşură a sa m'a dechiarat de „om mincinos fără caracter“ etc. şi cum că nu am şters aceea pată de pe numele meu până astăḑi.“

E o minciună cornurată afirmarea numiţilor. Eu am respins cu dispreţ în „Telegraful Român“ şi în „Tribuna“ din 1892 nri 158 şi 159 epitetele de „om mincinos“ etc. éră broşura a fost tacsată de o scriere miserabilă — de un pamflet. „Revista Orĕştiei“ nu a voit şi nu voesce a-mi publica rectificările mele. Din acest motiv mĕ vĕd îndemnat a declara că: „tot ce s'a publicat in acéstă revistă referitor la persóna mea, sunt nisce minciuni obrasnice, demne de autorii lor.

Brad, la 15 Faur n. 1896.

Ioan German,
catichet învĕţ.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

[12] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cantor la Biserica Sf. Nicolae din Braşov Scheiu sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Doritorii de a ocupa acest post au de a înainta petiţiunile lor la preşedintele comitetului parochial în terminul prefipt însoţite de următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat de cualificaţiune conform § 23 Nr. 12 din statutul organic.
4. Atestat medical, că e sănĕtos.
5. Alte recomandaţiuni şi atestate despre cualificaţiunea şi serviciile prestate în alte părţi.
6. In fine concurenţii sunt datori înainte de espirarea terminului de concurs a sĕ presenta şi a cânta în strană într'o Dumunecă sau sĕrbătóre.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt următórele:

a) Pentru anul prim de probă salar de 540 fl. bani gata şi venitele stolare.

b) Cuartir natural.

c) După espirarea anului de probă cu definitisarea sĕ urcă salarul de 600 fl. în bani gata, venitele stolare şi cuartir natural.

Cantorul ales va fi dator a da revers, că sĕ va supune întru tóte regulele şi instrucţiunilor în vigóre la Biserica susnumită precum şi dispositiunilor presente şi viitóre, ce le vor lua organele şi auto ităţile bisericesci superióre.

Din şedinţa comitetului parochial al Bisericei gr. or. române Sf. Nicolae Braşov-Scheiu, ţinută la 28 Ianuariu 1896 st. v.

Ars. Vlaicu, secretar.
D. Almăşan, preşedinte.

LOTTERIA DE CLASSĂ UNGARĂ

35.007 câştiguri în bani, în sumă totală de 7,932.000 corónc.

Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil UN MILION coróne.

Tragerea classei II:

Dela 11 pănă în 14 Martie 1896.

Câştiguri		Coróne	Coróne
1	á	100.000=	100.000
1	„	60.000=	60.000
1	„	40.000=	40.000
1	„	30.000=	30.000
1	„	20 000=	20.000
1	„	15.000=	15.000
1	„	10.000=	10 000
2	„	8000=	16.000
8	„	4000=	32.000
10	„	2000=	20 000
13	„	1000=	13.000
100	„	400=	40.000
860	„	200=	172.000
9000	„	120=	1,080.000
10.000	„	Câştiguri la olaltă	1,648 000

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru a II-a classă:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 40.—	**20.—**	**4.—**	**2.—**

Preţurile losurilor complete valabile pentru a II-a şi a III-a classă:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri ale losurilor originale are sĕ se trimită, când comandă cineva losuri pentru a II-a classă pentru porto scrisorilor recomandate şi a listelor de tragere 25 cr, când comandă losuri complete pentru porto epistolelor recomandate şi pentru 2 liste de tragere 40 kr.

Tragerea classei III:

dela 12 pănă în 28 Maiu 1896.

Câştiguri		Coróne	Coróne
1 premiu		600.000=	600.000
1	á	400.000=	400.000
1	„	300.000=	300.000
1	„	200 000=	200 000
1	„	100.000=	100 000
2	„	40.000=	80 000
2	„	20 000=	40.000
5	„	10.000=	50.000
14	„	8000=	80.000
30	„	6000=	204,000
100	„	2000=	200 000
200	„	1000=	200.000
2650	„	200=	530.000
22.000	„	150=	3,300.000
25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu	6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.

Inoirea losurilor de classă pentru a II-a clas. sĕ face pănă cel mai târḑiu în 1 Martiu pe lângă trimiterea losurilor de classa I şi competinţa aceluiaş vadiu.

Losuri recomandă şi espedézâ pe lângă trimiterea mai nainte a preţului cu asignaţie sau rambursă postală

CARL HEINTZE, Budapesta,

Servitenplatz 3. Adresa de telegramă: **Lotto Heintze. Budapest.** Servitenplatz 3.

[19] 1—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, indată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 2—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕlişte.

Convocare

P. T. membrii Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕlişte, sĕ convócă la şedinţa.

adunării generale ordinare,

conform § lui 15 din statutele reuniunii pe **Dumenecă în 1 Martiu st. n. la 2 óre p m.** în sala cea mare a scólei române greco-orientale din Sĕlişte, pe lângă urmatoriul

PROGRAM:

1. Raportul general al Direcţiunii şi propunerile acestuia.
2. Raportul consiliului de ispecţiune şi eventuale propuneri.
3. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1895 şi distribuirea profitului net.
4. Regularea salariilor funcţionarilor.
5. Alegerea membrilor Direcţiunei conform §-lui 16 din statute.
6. Alegerea membrilor consiliului de inspecţiune conform §-lui 20.

Din şedinţa Direcţiunei cassei de păstrare, ţinută la 12 Februariu 1896

[18] 1—1

Direcţiunea.

Contul bilanţului.

Active:		fl. cr.
Cassa în numerar	11,270.42	
Împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	153,516.80	
Împrumuturi hipotecare	105,146.—	
Efecte publice	15,450.—	
Credite de cont-curent	6,871.90	
Diversi debitori	569.63	292,824.75
		292 824.75

Pasive:		fl. cr.
Depun. membrilor (capit. soc.)	10,300.—	
Fondul de reservă	17,786.87	
Fondul de binefaceri	8,075.84	
Depuneri spre fructificare	246,095.17	
Interese anticipate pro 1896	2,818.89	
Diversi creditori	286.88	285,363.65
Profit transpus din 1894	50.15	
Profit net	7,410.95	7,461.10
		292,824.75

Contul profitului şi perderilor.

Debit:		fl. cr.
Interese:		
pentru depun. spre fruct.	9,547.27	
de escompt	187.50	9,734.77
Spese:		
a) salarii şi marce de presenţă	1,359.65	
b) imprimate, registre, recuisite de cris, diverse	805.79	2,165.44
Contribuţiune:		
directă	762.84	
10% după interese la depuneri	805.16	
ecuivalent şi darea drumului	73.54	
competinţa de timbru şi aruncuri comitatense	102.49	1,744.03
Profit net		7,461.10
		21.105.34

Credit:		fl. cr
Profit transp. din 1894		50.15
Interese:		
dela imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	12,374.40	
dela imprumuturi hipotecari	7,194.16	
„ efecte publice	187.78	
„ credite de cont-curent	120.46	19,876.80
Provisiuni		1,173.31
Tacse de transcriere şi porto		5.08
		21,105.34

Sĕlişte, 31 Decembre 1895.

Dr. **N. Maier** m p., preşedinte.
N. Neamţu m. p, secretar.
N Mosora m. p., cassar.
Const. Herţia m. p, comptabil.
Dr. **N. Calefariu** m. p, membru al direcţiunei.
B. Comşia m. p, membru al direcţ.
I Comşia m. p., membru al direcţ.
N Peligrad m. p., membru al direcţ.

Subsemnatul constliu de inspecţiune am esaminat bilanţul present, precum şi contul profitului şi al perderilor şi l'am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi aucsiliare.

I. Banciu m. p. **D. Lăpĕdat** m. p **A. Gogonea** m. p., **I. Hociotă** m. p. **I. Comşia** m. p.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiece

Nr. 16. Sibiiu, Marți, 13/25 Februariu, 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Ádministrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Politică în scólă.

In ședința dela 18 Februariu a. c. deputatul dietal Kovács Iános, cu ocasiunea desbaterei speciale asupra budgetului ministrului de culte, la titlul: Comisiuni esaminătóre, într'un discurs mai lung a făcut descoperirea sensațională, că la scólele medii din Cincibiserici se face politică în scólă.

Firesce, dl Kovács, ca bun patriot, nu face acéstă descoperire, cu scop, că ar condamna politica făcută în acele scóle. ci cu totul din alt punct de vedere și cu alt scop, precum vom vedea mai la vale

Decurgerea acestei afaceri în parlamentul magiar este cunoscută cetitorilor nostri din numĕrul trecut.

Aflăm însĕ de lipsă a reveni asupra ei din causa, că e fórte caracteristică pentru compatrioții nostrii magiari, e caracteristică pentru împrejurarea cum judecă ei asupra unor lucruri când se ivesc la scólele lor și cum le judecă când acelea se ivesc în scólele nóstre, a nemagiarilor.

Este sciut, că la esamenele de maturitate dela scólele medii, guvernul trimite anumiți comisari pentru supraveghiarea acelora.

Astfel a trimis și la esamenele de maturitate dela scólele medii din Cincibiserici (Pécs) pe deputatul dietal Schwicker Henrich, carele în raportul seu despre esamene, dice și următórele:

„Și referitoriu la tema din istorie am óre-cari observări. La designarea unei astfel de teme trebue sĕ se purcédă fórte cu mult tact și cu mare precauțiune, nu cumva preocupațiunea de partid politic de tóte dilele sĕ se ridice peste adevĕrul istoric. Tema din istorie mai sus amintită (Pentru ce a putut fi Rákoczy II. eroul tradițiunei? Red.), este o temă fórte seducătóre, în care punctul de vedere de partid, preocupațiunea politică, ba încă și anti- și simpatia măiestrită nu adesea ori eserciază influință hotărîtóre. Astfel aflăm, că într'una din lucrări (la scóla reală. Red.) profesorul de specialitate însuși face următórea observare: „În astă luptă pentru libertate (adecă racoțiană. Red.) mai puternic se manifestă ura față de némț, carele nu odată a voit sĕ ne stîrpéscă naționalitatea și rasa" (magiară. Red.) Apoi profesorul respectiv a continuat: „Ura acésta sĕ începe deja cu suirea pe tron a Habsburgilor și se desvóltă mereu sub domnia acelora, pentru-că și causele au fost tot mai mari. Influința némțului totdéuna o au considerat (ungurii. Red.) ca mai periculósă decât pe cea a turcului, de aceea s'au și aliat (ungurii Red.) mai bine cu turcul contra nĕmțului creștin"...

„Pe lângă astfel de concepțiune și spirit istoric nu e mirare, dice Schwicker, dacă și în lucrările celorlalți mereu cetim „despre brutalitatea vienesă", că „guvernul vienes a început a despoia națiunea magiară", că „acésta n'a avut destulă putere pentru de a scutura jugul străin". etc.

„Mărturisesc, că în Ungaria, în acest stat monarchic, despre casa domnitóre nu se pot permite declarațiuni făcute în astfel de spirit și maniere, cu atât mai puțin din partea tinerimei Eu aflu de fórte trist, continuă Schwicker, și totodată și periculos astfel de resultat din studiul istoriei. Adaug însĕ, că în privința acésta profesorii respectivi numai în parte sunt de vină, erórea principală este în cărțile didactice admise și folosite".

Pentru cuprinsul acestui raport se ridică Kovács, și la însărcinarea publicului din Cinci-biserici, condamnă patriotismul lui Schwicker, aruncând-i în față, că e o creatură a guvernului Bach, dimpreună cu consilierul ministerial Klamarik Iános, carele provede în ministeriu afacerile referitóre la scólele medii. Pot fi ómeni la locul lor în specialitatea lor, dar sunt lipsiți de simțul național, (adecă magiar. Red.) fără de care în Ungaria nimeni nu póte ocupa funcțiuni publice etc. Astfel dice Kovács.

Ridicându-se Schwicker ca sĕ 'și apere procedura, mai descopere un citat dintr'o lucrare, în care se dice:

„Când a scăpat patria nóstră de inimicii esterni, ne-au venit un inimic intern mult mai periculos: domnia Casei de Habsburg".

Inzădar a cercat cu cele mai puternice argumente a respinge atacurile îndreptate contra procedurei și contra persónei sale. Inzădar a cercat sĕ arĕte la pericolele, ce pot venì nu numai asupra dinastiei, ci și asupra întregei monarchii prin propagarea unui astfel de spirit istoric în tinerime, căci tóte argumentele etice și politice au fost numai mazere în părete pentru deputații șoviniști magiari.

Se putea prevede o discuțiune fórte furtunósă din acest incident dacă nu se ridica deputatul Madarász, carele și el condamnând procedura lui Schwicker dice, că dacă acésta procedură este adevĕrată, atunci Schwicker nu mai póte avé loc între deputații națiunei magiare. Cere cea mai rigurósă cercetare în causă, ceea ce s'a și primit, și astfel furtuna de astădată n'a isbucnit, ci numai s'a amânat până mai târdiu, ca atunci atât mai cu putere sĕ erumpă.

Caracteristic de tot.

Ce s'ar fi întêmplat óre cu gimnasiile nóstre dacă s'ar fi descoperit astfel de tendențe politice în lucrările copiilor nostri?

Ce s'ar fi întêmplat óre cu scólele nóstre, dacă în lucrările copiilor nostrii s'ar fi găsit espresiuni, ca „Ura acésta se începe deja cu detronarea Habsburgilor prin revoluționariul Kossuth și se desvóltă mereu sub domnia aceluia, pentru că și causele au fost tot mai mari. Influința ungurului totdéuna o au considerat românii ca mai periculósă decât cea a némțului, de aceea s'au și aliat mai bine cu némțul contra ungurului nedrept și tiran", bună óră într'o temă ca: „De ce a devenit Iancu erou legendar în istoria poporului român?"

Ce s'ar întêmpla óre cu scólele nóstre dacă în ele s'ar vorbi despre tirănia Ungurilor, despre aceea, că „Ungurii despóie națiunea română, ér acésta nu are destulă putere ca sĕ scuture jugul magiar".

Ce s'ar întêmpla óre cu scólele nóstre, dacă în acele s'ar spune copiilor nostri tóte crudimile, câte le-au sĕvêrșit Ungurii față de Românii începênd numai dela anul 1848 încóce, nici mai pomenind de frângerea lui Horia pe rótă și uciderea cea mai barbară a soților lui și a multor nevinovați, precum nici de omorurile cele înfricoșate, ce a suferit bietul țeran nearmat în anul 1848 dela honvedii și „chinteșii" magiari?

Ce s'ar întêmpla óre cu scólele nóstre, dacă am vorbi și numai de crudimile și nedreptățile ce le sufere bietul român dela gendarmii unguri acum, în timp de pace?

Dar nu mai continuăm cu întrebările, ci rĕspundem: nu numai că patrioticul guvern tóte scólele ni le-ar închide momentan, ci și temnițele ungurescì le-ar umple cu profesorii și învĕțătorii nostrii; nu numai, că ne-ar lipsi de tóte mijlócele culturei nóstre naționale, ci ne-ar răpi și copii ca pe copii slovacilor ducêndu-i pe pustele lor ca sĕ-i magiariseze ori ne-ar trimite profesori și învĕțători cicoși și cu pinteni.

Ei, dar scólele Dlor lor, cad sub altfel de legi, ori aceleași legi se aplică altcum, decum se aplică față de scólele nóstre!

Ce ar fi dis óre Kovács János în dietă, când ar fi constatat în scólele nóstre medii ceea-ce a constatat în scólele medii dela Cincibiserici?

Ar fi strigat: patria în pericol, ministrule închide tóte scólele valache, tradare de patrie, daco-românism, ingratitudine, și mai scie Ddeu ce ar fi strigat, ca sĕ salveze „patria și națiunea!"

Madarász a cerut cercetare. O și așteptăm cu nerăbdare. Agitația indirectă contra casei domnitóre în scólele magiare e evidentă. Vom vedea ce resultat va avea acea cercetare.

Noi cutezăm a susține de pe acum, că tótă afacerea: ori se va pitula sub obroc, ori Schwicher va fi desaprobat pentru că a cutezat a ataca sentimentele naționale ale tinerimei patriotice dela scólele medii magiare, îndreptate contra casei domnitóre de adi.

Și acésta o putem susține tocmai pe basa cuvintelor lui Madarász, când acela a dis, că dacă cele arătate de Schwicker sunt adevĕrate, precum și acusa ridicată contra lui, atunci acesta atât de miserabil s'a purtat, încât nu e

FOIȚA.

Enciclopedia Română

Invitare la prenumerațiune.

Enciclopediile poporale, așa numitele „lexicóne de conversațiune", au devenit în timpul mai nou aprópe la tóte popórele culte cele mai lățite și mai căutate scrieri, cari au contribuit și contribue pe di ce merge fórte mult la popularisarea sciințelor și artelor și la lățirea cunoscințelor folositóre.

Nu au lipsit și nu lipsesc nici astădi numeróse voci, cari au contestat valórea reală, necesitatea și influința folositóre a acestor publicațiuni, și au căutat sĕ împedece lățirea lor.

Însĕ publicul cetitor, pe basa esperințelor sale dilnice a vĕdut și recunoscut ne numĕratele folóse ce-i ofer aceste enciclopedii, și a trecut preste argumentările doctrinare ale contrarilor lor. S'a ținut destul de matur și în primul rênd competent pentru a puté judeca însuși ce fel de scrieri îi sunt necesare și folositóre și nu a voit sĕ se lipséscă de acesti buni sfetnici în trebuințele sale dilnice.

Astfel cetitorii și cumpĕrătorii enciclopediilor poporale s'au înmulțit din di în di și producțiunea literară pe acest teren a luat dimensiuni tot mai mari. Datele statistice despre numĕrul și estensiunea acestor publicațiuni, cari se editéză neîntrerupt în tóte limbile culte și acomodat trebuințelor și puterilor diferitelor straturi sociale, sunt aprópe de necredut.

Aceste împregiurări sunt verdictul cel mai elocuent despre folósele și necesitatea enciclopediilor, și faptul, că chiar și la noi Românii nu esistă aprópe nici o bibliotecă privată, care — fie cât de modestă — nu ar conținea și un „Lexicon" în una sau altă limbă strĕină, dovedesce, că și publicul român aprețiază însemnătatea acestor publicațiuni.

În special pentru noi Românii o enciclopedie poporală se pare a oferi folóse încă cu mult mai mari, decât pentru publicul cetitor al altor popóre, pentru-că între împrejurările nóstre actuale suntem lipsiți de o mulțime de instituțiuni și mijlóce pentru lățirea cunoscințelor folositóre, de cari alte némuri se bucură în abundanță.

Va fi destul a indigita numai la mancitățile literaturii nóstre poporale, mai ales pe terenul sciințelor naturale, la scăderile presei nóstre periodice, care angajată în încordate lupte politice a negligat cu totul publicațiunile instructive, și în fine la împrejurarea, că poporul român în cea mai mare parte este poporațiune rurală, lipsită de orașe, cari cu institutele lor sociale și de instrucțiune și cu coatingerea continuă a elementelor inteligente sunt tot atâtea centre culturale.

Nu putem trece apoi cu vederea, că poporul român este despărțit prin multe hotare politice în tot atâtea cercuri culturale separate, cari în situațiunea politică actuală au devenit atât de isolate unul de altul, încât am perdut tótă coatingerea, și necunoscându-ne reciproc, nu cunóscem nici interesele nóstre comune, tăria și însĕmnătatea nóstră națională nici menirea elementului nostru.

Din aceste considerațiuni comitetul Asociațiunii Transilvane s'a credut dator a se îngriji de o publicațiune, care — deocamdată în cadru modest și între condițiuni, cari sĕ-i pótă mijloci întrarea în cercuri cât mai largi — sĕ dee publicului cetiror român o oglindă cât mai fidelă a stărilor poporului nostru în tóte țĕrile locuite de Români și totodată sĕ-l țină în curent cu progresul culturii omenesci.

Astfel a decis — în ședința sa din 7 Februariu 1895 — a eda o

„Enciclopedie Română"

și a însărcinat pe membrul și actualul prim secretariul seu, Dr. Corneliu *Diaconovich*, cu conducerea acestei lucrări.

„Enciclopedia Română" va avea deci sĕ pună la disposiția inteligenței române, și prin acésta întreg publicului nostru, după sistemul așa numitelor „Lexicóne de conversațiune", în articoli populari și conciși, arangiați după alfabet, informațiuni cât mai esacte despre trecutul poporului nostru, despre stările și instituțiunile sale actuale și totodată despre tóte cestiunile de interes general.

La apelul Asociațiunii Transilvane aprópe două sute de savanți și literați români a căror listă — deocamdată încă necompletă — urméză acestei învitări, și între cari numĕrăm o serie de nume dintre cele mai ilustre s'au angajat a conlucra la acéstă publicațiune și a-i asigura un succes cât mai mulțămitor, demn sĕ ocupe loc între representanţii naţiunei magiare. Deci mai bine sĕ fi tăcut, îl întregim noi.

Auḑi lume şi te minunéză! In două scóle magiare, comisariul guvernului constată oficios, că se face agitaţie politică contra casei domnitóre reîmprospĕtênd rane vechi, causate nu de casa domnitóte, ci de turcul de care i-a scăpat aceea casă şi care şi aḑi mai stă pe tronul Ungariei, — şi totuşi nu aceia sĕ fie desaprobaţi, cari fac astfel de politică şi agitaţie, ci acela carele a cutezat a desaproba astfel de tendenţe periculóse nu numai pentru dinastie, ci şi pentru monarchie.

Dar gratitudinea, ce datoresc casei domnitóre, pentru, că i-a scăpat de turci, unde e?

Ei dar nu de geaba deputaţii noştrii, sunt deputaţi liberali şi nu de geaba ne apropiem de códa vécului când tóte se fac pe dos— de cei cuminţi.

Revista politică.

Cestiunile pactului economic dintre Ungaria şi Austria continuă a rĕmênea la suprafaţa discuţiilor, asupra cărora e îndreptată atenţiunea tuturor locuitorilor din aceste două state. Dincolo agitaţia politică şi financiară sĕ perpetuă tot cu mai mare căldură; din cóce oposiţia se căsnesce, ca sĕ rĕspundă cu demnitate ameninţărilor austriace. Interesantă e însĕ şi în acéstă cestiune ne mai pomenita îngâmfare a foilor guvernamenlale. Aşa d. e. „Neues Pester Journal“ scrie în Nrul de Sâmbătă un articol de fond în care afirmă, că astăḑi în spiritele Austriacilor din punct de vedere politic e o învălmăşială, din care nu ştie, cum vor ieşi. Cu tóte acestea e silit ḑiarul guvernamental se recunóscă, că cu tot chaosul, ce domnesce în spiritele Austriacilor, ele se întrunesc într'un singur punct, adecă: Năvala pătimaşă a tuturor partidelor asupra Ungariei, resoluta nisuinţă, de a împinge ţara nóstră, care după jertfe colosale a ajuns, durere, numai într'o mĕsură fórte mică în starea de aḑi a independenţii sale economice, érăşi în posiţia ei colonială de mai uainte şi de a o reduce astfel, ca sĕ devină obiectul de esploatare din punct de vedere economic şi financiar al politicei austriace“.

Aşa dar: Austriacii strigă în gura mare, că ţara lor a devenit din tóte punctele de vedere o sclavă a Ungariei şi provócă guvernul sĕ rupă ori-şi ce legături cu Ungurii; Ungurii de altă parte se plâng, că Austriacii vréu sĕ facă din ţara lor un obiect de esploatare. Un fapt evident, care confirmă ceea, ce am ḑis noi tot la acest loc cu privire la cérta dintre Unguri şi Austriaci.

După părerea ḑiarului „N. P. Journal“, între tóte grupurile de interese ale Austriei numai agrarii sunt singurii, cari sciu cel puţin în general, ce vor puté ajunge prin desbinarea economică; pe când puternica industrie austriacă sĕ jócă prea uşor cu focul, când vorbesce despre un teren separat vamal şi n'a gândit serios la acéstă colosală prăvălire a relaţîunilor economice din monarchie. Cu alte cuvinte, după ḑiarul unguresc, marea clasă a industriaşilor nu ştie, ce vrea, şi nu-şi cunósce interesele ei, agrarii însĕ sunt unicii conştii de aceea, ce fac. Acesti din urmă vréu adecă sĕ-şi scuture de pe grumazii lor concurenţa agriculturii unguresci, un lucru cât se póte de logic şi şi esplicabil din punctul de vedere al egoismului austriac.

Pe când astăḑi, — continuă „N. P. Journal“, — monarchia espórtă însemnate producte agricole, Austria, despărţită de Ungaria printr'o linia vamală, va fi avisată la import. Agrarii austriaci au tot dreptul, când susţin, că ei se simt ameninţaii de concurenţa unguréscă. Asta nu privesce numai preţurile diferitelor cereale, dar stă sus şi tare şi aceea, că Austria nu póte face concurenţă Ungariei în ce privesce producţiunea de cai, de oi si de porci. Causa este evidentă: Terenul în comparaţie mic de arat al pămêntului unguresc face posibil, ca suprafeţe mari sĕ se folosésca nu, ca agrii, ci ca locuri naturale de păşunat. Fără păşune naturală se scie, că nu se póte face nici o economie în cele trei ramuri amintite.

Mai departe sĕ plânge fóia regimului, că industriaşii austriaci încă sĕ tem de concurenţa ungurésca; dar tóte aceste divergenţe nu pot fi împăcate prin desbinarea economică, nici prin încheierea de pacturi vamale, pentru-că e fórte greu a le organisa astfel, încât sĕ pótă fi mulţumiţi şi unii şi alţii. „Numai impotenţa desĕvêrşită economică a Ungariei pe tótă linia ar puté crea o situaţie, cu care ar fi mulţumiţi bunii nostrii prieteni din Austria“.

Din tóte cele amintite, sĕ vede apriat, că ruptura economică dintre cele două statc legate prin dualism ameninţă, sĕ devină din ce în ce tot mai mare. De altă parte sĕ observă, cum sĕ cade, grandomania, în care sĕ presentă superioritatea economică a Ungariei faţă cu Austria. Cu alte cuvinte, atât agricultura, cât şi industria, atât caii, oile, cât şi porcii din Ungaria sunt superiori celor din Austria. Dacă ar fi sĕ judeci, după „N. P. Journal“, atunci ar trebui sĕ admiţi, că pe când Ungaria a făcut prea mari progrese, Austria a decăḑut în cele economice cu desĕvêrşire. Lucrurile însĕ de sigur nu stau, tocmai aşa. Austriacii inteligenţi îşi vor fi cunoscênd ei şi interesele şi puterile lor, când ei mai întâi au aruncat Ungurilor mănuşa. De sigur, că nu le-a fost frică, căci nu ar fi făcut-o. Ér aceea, ce scrie „N. P. Journal“ în grandomania lui are menirea, sĕ seducă publicul credul.

Românul ḑice: Lauda de sine....

* * *

Atât prim-ministrul Bánffy cât şi prim-ministrul Badeni s'au adresat către parlamente, ca sĕ alégă deputaţiunile, cari au sĕ statorésca mult interesanta quotă. În imprejurările actuale de iritaţie, acestor deputaţiuni li se dă multă atenţiune, pentru-că ele au sĕ transeze o cestiune de mare valóre. Sĕ scie adecă, că după § 22 al articolului de lege 12 din anul 1867, camera are dreptul sĕ alégă 10 membrii, ér casa magnaţilor 5 în deputaţia regnicolară, care are sĕ reguleze cestia quotei. Diferitele grupuri politice din parlament s'au şi consfătuit asupra delegatului lor. Totul depinde dela elementele, cari vor întra în amintita deputaţiune. Austriacii vreau în favorul lor sĕ ridice cuota Ungariei la 40—45%, Ungurii vreau, sĕ menţină *status quo.* Ambele guverne întimpină mari greutăţi în spiritele agitate şi de o parte şi de alta în statele lor. Bine ar fi, ca din lupta lor sĕ iasă vre-un bine şi pentru noi românii, cari suntem aşa de grozav asupriţi.....

* * *

In 20 Februariu a. c. s'a dat un banchet în onórea consiliului imperial (Bundesrath-ului german) care se adunase pentru resolvirea afacerilor sale în Berlin. Pentru-că imperiul esistă acum de 25 de ani de ḑile, cancelarul principele Hohenlohe a ţinut următoriul toast: „Domnii mei! Eu pot slăvi, ca pe un deosebit favor al ursitei, că mie mi s'a dat onórea, ca sĕ ridic cel dintâiu toast astăḑi, când bundesrath-ul îşi serbéză iubileul de 25 de ani al esistinţei sale. Cine privesce îndĕrĕt asupra unei activităţi politice de 50 de ani, — sunt 50 de ani în ḑilele acestea, de când am întrat ca deputat în camera bavareză, — şi căruia nu i-a fost refusat testimoniul, că el în decursul acestui timp a fost condus în totdéuna de ideia naţională a restabilirei şi întăririi imperiului german, acela póte considera ḑiua de aḑi şi ca o ḑi de onóre pentru el. Dar nu vĕ temeţi, domnii mei, eu nu vreau sĕ me ridic pe mine. Eu sciu bine, că astăḑi ar trebui sĕ stee în acest loc un alt bărbat şi mai bun şi mai mare, bărbatul, în care onoréză poporul german pe lângă împĕratul Wilhelm pe întemeietoriul unităţii sale, bărbatul pe care-l va şi onora până la sfîrşitul ḑilelor sale“. — Aici a făcut cancelarul german alusiune la principele Bismark. S'au schimbat tare relaţiunile între acesta şi împĕratul Wilhelm. Odată nu se puteau suferi şi astăḑi cancelarul în funcţiune îi aduce ovaţîuni lui Bismark. S'a convins şi împĕratul, că ideile bĕtrânului Bismark erau basate pe o valorósă esperienţă!

* * *

In Francia s'a ivit un conflict între cameră şi senat. După cele mai nouĕ sciri guvernul Bourgeois deşi a întimpinat mare resistenţă în senat, a făcut cestie de cabinet, însĕ nu s'a retras, ci a pus cestiunea de încredere camerei. Acésta i-a votat încrederea cu 309 voturi contra 185. — Senatul de altă parte, sĕ ḑice, că nu se va lăsa, ci va continua lupta, ca sĕ arete guvernului, că şi el are putere. Vom vedea, care e mai tare.

* * *

Trimişii sultanului şi esarchul bulgar au părăsit Sofia în 20 l. c. şi au plecat la Constantinopol. Principele Ferdinand i-a însoţit la gară. Erau presenţi prim-ministrul Stoilow, membrii sinodului bulgar, clerul înalt, representanţii diplomatici ai Franciei şi Rusiei. Sĕ opresc în Filipopol, unde li se va da un banchet. — Mare mai e dragostea între Turci, Ruşi, Francezi şi Bulgari. E semnificativ.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 19 Februariu a. c. La titlul: *Preparandii*, deputatul *Veres József* rógă pe ministrul, ca una din preparandiile proiectate sĕ o ridice în comitatul Békés. *Hock János* cere ajutorarea profesorilor dela preparandiile confesionale. La acestea ministrul *Wlassics* declară, că în scopul acesta a luat deja în budget 3000 fl. cari e necesitat de astădată a-l folosi pentru ajutorarea profesorilor ruteni.

La titlul: *Educaţiunea corporală*, *Bernáth Béla* cere urcarea salarielor profesorilor de gimnastică.

La titlul: *Scóle comerciale*, contele *Batthányi Tivadar* cere urcarea salarielor profesorilor dela acele scóle.

Ér la titlul: *Surdo-muţi*, *Thold Dániel* cere o tractare mai umană pentru acei nefericiţi.

La titlul: *Muzeu*, *Várady Károly* atrage atenţiunea ministrului asupra: Chiliei lui Kossuth, despre care ḑice ministrul, că o va arangia în Magazinul de relicuii ce se va ridica, dimpreună cu Chilia lui Deák.

Venind la rênd *pinacoteca regnicolară*, *Hock János* ḑice, că disputa cea mare din parlament asupra ei şi asupra scandalului întêmplat pentru ea şi care pe toţi i-a turburat, tocmai pe acela l'a deşteptat, de care era mai mare lipsă, pe Pulszky Károly. A produs mare ilaritate când în legătură cu acest obiect a ḑis, că în Syracuza este o statuă de Venus mutilată, carea prin mişcarea piciórelor ei încóce şi încolo pune în uimire pe privitori. Artele frumóse trebue protejate.

Bartók Lajos cere arangiarea pinacotecei eszterházyane şi sprijinirea scólei de pictură ce se intenţionéză a se ridica la Baiamare.

La titlul: *Ajutorarea bisericilor* primul vorbitoriu *Rigó Lajos* ḑice, că ajutoriul dat bisericei protestante nu stă în proporţia cuvenită cu serviciile ce le-a prestat acéstă biserică naţiunei (magiare) în luptele pentru libertate şi în nisuinţele ei culturale. Cere mai mare ajutor pentru ea.

Tot astfel sé esprimă şi *Veres Jozsef*, care mai face ministrului şi imputarea, că acela nu şi-a împlinit promisiunile de ajutorare, ce le-a făcut, nici proiect de lege în acéstă privinţă n'a înaintat, ci vorbesce de pedeci fără motivare de ajuns. Dar apoi rebonificarea promisă din causa perderilor, ce au îndurat bisericile prin întroducerea nouelor legi politice-bisericesci, unde e? La urmă substerne proiect de resoluţiune prin care guvernul sĕ indrumă a înainta camerei proiecte de legi pentru regularea patronatului şi ajutorarea bisericilor.

Holló Lajos rógă guvernul ca sĕ supravegheze mai bine bisericile gr. ort. şi sĕ nu sufere ca acelea sĕ fie melegare pentru agitaţiuni naţionaliste contra statului. Cei mai mulţi dintre episcopii sêrbesci nici unguresce nu sciu şi e evident, că nu sunt prietini ai ideei de stat magiar.

Polonyi Géza cere ca guvernul sĕ înainteze proiect de lege pentru ajutorarea respective rebonificarea preoţilor păgubiţi prin întroducerea matriculelor de stat, căci prin disposiţiuni sporadice numai se sporesce rĕul. Patronatul se va putea regula numai după regularea autonomiei.

La tóte acestea respunde ministrul *Wlassics* ḑicênd, că consimte cu Holló ca la universitatea din Budapesta sĕ se ridice şi o facultate teologică gr. ort. sêrbéscă, ér la cea din Cluş o altă *facultate teologică gr. ort. rom.;* acésta a intenţionat şi Eötvös József şi şi dênsul se va nisui a realisa acéstă idee.

Referitoriu la nepatriotismul autorităţilor supreme bisericesci, ministrul ḑice, că vina nu la acelea, ci la clerul inferior se află, şi pe acelea numai într'atâta le face responsabile, întru cât nu eserciază destulă influinţă asupra clerului inferior.

„Enciclopedia Română“ este contemplată în două tomuri cu estensiune de circa 120 de cóle de tipar, format 8° mare, şi va apărea în fascicule de câte 6 cóle (100 pagine) în decurs de circa 2 ani, cu numeróse ilustraţiuni şi harte. Ḑece fascicoli forméză un tom. În cas de lipsă se va da publicaţiunei o estensiune şi mai mare.

Pentru a scuti Asociaţiunea de ori-ce risic material şi de altă parte a înlesni lăţirea publicaţiunii prin o librărie acreditată la publicul român, s'a încheiat cu firma W. *Krafft* în Sibiiu un contract, prin care acésta casă binemeritată pentru literatura nóstră s'a angajat a eda Enciclopedia pe risicul propriu.

Inaintând lucrările pregatitóre într'atât că în cel mai scurt timp se va puté începe tipărirea opului, comitetul Asociaţiunii prin acésta se adreséză publicului cetitor cu presenta învitare la prenumeraţiune şi rógă pe toţi doritorii de a-şi procura „Enciclopedia Română“, ca pentru orientarea editorului cu privire la numĕrul esemplarelor de tipărit, sĕ binevoiască a se însinua în timp cât mai scurt.

Condiţiunile de prenumĕrare sunt următórele:

Preţul de prenumĕrare, care este a se solvi anticipativ, face:

	p. Austro-Ungaria	p. România
pentru 2 tomuri	fl. 15.—	frc. 40.—
„ 1 tom	„ 8.—	„ 20.—
„ 1 fascicol	„ 1.—	„ 2.40

Prenumĕrarea obligă la procurarea opului *întreg.*

Comandele sunt a se adresa deadreptul, ori prin despărţĕmintele Asociaţiunii, la adresa: *W. Krafft.* In Sibiiu (Nagyszeben).

In *România* comandele se fac la libraria *Carol Müller*, (Bucuresci, calea Victoriei) care se va îngrijí şi de espediţiunea opului pentru întreg regatul român.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 23 Novembre 1895.

Dr. Il. Puşcariu, preşedinte. *Dr. V. Bologa,* secretar II.

Abonaţii, cari solvesc preţul în rate, au sĕ numere preţul tomului, respective fascicolului următor cel mult în 30 de ḑile după ce a apărut şi au primit tomul respective fascicolul premergĕtor.

Veres își retrage proiectul de resoluțiune referitoriu la patronat, ér celalalt referitoriu la ajutorarea bisericilor se respinge din partea camerei.

Maioritatea primesce titlul și ședința se termină.

Ședința dela 20 Februariu a. c. La ordinea ḑilei terminarea desbaterei speciale asupra budgetuiui ministrului de culte apoi desbaterea generală asupra budgetului ministrului de comerciu.

La discuțiunea asupra budgetului ministrului de culte, deputatul *Várady Károly* desapróbă procedura guvernului, prin care acesta în posturile de directori ai bunurilor de stat institue oficeri cu pensiuni grase, deputați trântiți și altfel de indiviḑi cu delăturarea celor mai îndreptățiți la aceste posturi.

Szederkény Nándor, referitoriu la Muzeul de belle-arte ḑice, că nu primesce titlul deóre-ce guvernul n'a primit esmiterea unei comisiuni parlamentare pentru clarificarea stării aceluia, care cu tóte, că este numai de curênd înființat, totuși are o istorie atât de lungă și tristă.

Majoritatea primesee ambele titluri.

La titlul: „Raportul comisiunei pentru instrucțiunea publică“, deputatul *Veres József* propune ca sĕ se compună o comisiune, care sĕ delibereze asupra pensionării învĕțătorilor.

Sĕ primesce atât titlul, cât și propunerea lui Veres, și cu acestea s'a terminat desbaterea asupra budgetului ministrului de culte.

Urmând la ordinea ḑilei *budgetul ministrului de comerciu*, referentul *Neményi Ambrus* recomandă în puține cuvinte proiectul înaintat.

Înainte de a se începe la discuțiune pentru primirea proiectului spre desbatere generală, *ministrul de comerciu Daniel Ernö*, într'o vorbire de 1 óră și jumĕtate, își desvóltă programul resortului seu dând lămuriri generale asupra aceluia.

Intratele sunt de 10,277,000 fl., ér eșitele 7,699,000 fl.

Promite promovarea industriei mici; va pune mai mare pond pe scólele industriale luându-le în administrarea statului și provĕḑêndu-le cu cărți bune.

S'a îngrijit, ca în Budapesta, Fíume, Mișcolț și Cașovia sĕ se înființeze școle de industrie.

Pentru ajutorarea micilor industriași, s'a îngrijit, ca sĕ li se pună la dispoziție 400,000 coróne pe lângă interese de 4% la institutele de credit din Budapesta.

Despre comerciu încă nu se póte pronunța, nefiind încă terminate pertractările pentru reînoirea compromisului vamal și comercial. Guvernul însĕ își va face datorința ca în privința acésta țéra sĕ nu sufere nici o daună.

Arată necesitatea revisiunei art. de lege XXXI din 1883 referitoriu la hârtiile de valóre și lotterii.

Sĕ va îngriji pentru validitarea lânei pe piața din Budapesta.

Bursa o va supraveghia cu mai mare strictețĕ.

Pentru ameliorarea sorții funcționarilor dela poste, telegraf și telefon a instituit un directorat central, care va căuta după mijlócele necesare spre acest scop și la timpul seu va face propuneri.

Pentru ameliorarea comunicațiunei a luat o sumă mai mare în budget ca în anul trecut.

Referitoriu la navigațiune și căile ferate de stat, declară, că între împrejurările de aḑi este favorabil un credit de 150,000,000 la care socotindu-se și împrumutul de 47,000,000, se pot acoperi cheltuelile pe un restimp de 10 ani.

Referitoriu la căile ferate vicinale ḑice, că trebue revisuită legea acelora. Cu acéstă ocasiune doresce totodată ca sĕ se creeze o lege și cu privire la trenurile de stradă, de economii și industrie etc.

La urmă vorbesce despre esposiția millenară, ḑicênd, că dacă acésta va avé și părțile sale rele, acésta se póte atribui numai negligerei anumitelor terene, pe cari a rĕmas industria înapoi. Dar pentru aceea trebue sĕ se umplă cu fală inima ori-cărui magiar, fiind-că prin ea se va documenta, că națiunea magiară este démnă de stima întregei lumi. Dacă industria ar fi mai înaintată, s'ar puté ḑice cu Széchenyi István cu mai multă siguranță că: „Ungaria nu a fost, dar va fi“.

Recomandă budgetul spre primire.

Căsătoria cetățenilor ungari în strĕinătate.

(Tl) Numĕrul de Sâmbătă al fóiei oficiale publică o ordinațiunea ministrilor de justiție și de interne cu privire la statorirea unei proceduri egale în aplicarea practică a acelor legi și ordinațiuni, cari normézā anunțul (publicarea), care are sĕ sĕ facă în Ungaria și împrotocolarea căsătoriilor, cari sĕ încheie în afară de Ungaria, precum și cestiunile, cari stau în legătură cu acésta. Acéstă ordinațiune conține următórele disposiții esențiale:

Căsătoria, care vrea s'o încheie un cetățén ungar, locuitor în vre-o comună din Ungaria (bărbat sau femeie) în Croația-Slavonia sau în strĕinătate, cu un cetățén ungar sau cu un strĕin înaintea unei autorități civile sau confensionale, căreia îi compete după legile locali dreptul de a încheia căsătorii, trebue sĕ fie publicată și în Ungaria fără considerare la aceea, că partidele, cari încheie căsătoria sau una dintre acestea, are sau nu are în Ungaria o locuință stabilă sau un loc, unde petrec mai mult timp.

Publicarea amintitei căsătorii sĕ póte cere verbal sau în scris: prin cei ce sĕ căsătoresc in persónă sau prin representanții legali ai acestora sau chiar și prin plenipotențiați. In petiția scrisă trebuie legalisată subscrierea, respective punerea degetului a celor ce petiționéză, — în cas când aceștia n'au scris nici subscris cu mâna lor proprie petiția, — sau sĕ fie recunoscută prin doi martori. In cele mai multe casuri pe lângă cererea de publicare trebue sĕ se înainteze conducĕtoriului de matricule următórele documente: Testimoniile de naștere și de locuință ale celor, ce sĕ căsătoresc; documentele militare ale mirelui sau acelea, cari privesc eliberarea lui de serviciul militar; Invoirea, respective aprobarea părinților- a representanților legali ai acestora sau a autorității tutorale la încheierea de căsătorie între partide minorene: în casul unei căsătorii de mai nainte a unei partide sau a ambelor partide, cari vreau sĕ sĕ căsătorésсă atestatul de mórte al soțului de mai nainte sau sentințele judecătoresci, cari sĕ refer la disolvarea căsătoriei de mai nainte; dispensația de inpedimentele, cari eventual obvin.

Acele documente, cari sunt într'o limbă de tot neînțelésă de conducĕtoriul de matricule ungar sau înțelésă numai într'un mod defectuos, trebue sĕ fie înaintate într'o traducere magiară, autenticată, care sĕ se facă pe spesele partidelor. In lipsa astorfel de traduceri conducĕtoriul de matricule înaintéză documentele ministeriului unguresc de interne, care îngrijesce de traducere pe spesele partidelor, în casul, când e evident, că partidele n'au putut face traducerea pe altă cale. Petițiunile adresate conducĕtoriului de matricule pentru cererea publicării sunt libere de timbru.

Publicarea căsătoriei amintite în §. 1. al acestei ordinațiuni o póte face: 1. Dacă respectivul are în Ungaria una sau mai multe locuințe, fie-care conducĕtoriu de matricule ungar, care are dreptul de publicare după locuința cetățénului ungar, care se căsătoresce; 2. Dacă respectivul n'are în Ungaria nici o locuință regulată, fie-care conducĕtoriu de matricule ungar, care are dreptul de publicare după locul, unde petrece cetățénul ungar, care sĕ căsătoresce; 3. Dacă respectivul n'are în Ungaria nici o locuință regulată, și nici un loc, unde rĕmâne timp mai îndelungat, acel conducĕtoriu de matricule ungar, care are dreptul de publicare după testimoniul de nascere sau al comunei, cărei aparține cel ce sĕ căsătoresce; 4. Dacă respectivul n'are în Ungaria nici locuință regulată, nici un loc, unde rĕmâne mai mult timp și nici nu s'a născut în Ungaria, ér aparținerea lui la vre-o comună e dubie și numai pe basa multor cercetări prin autorități s'ar putea afla: Atunci publicarea o face conducĕtoriul de matricule din centrul Budapestei.

Acel cetățén ungar, care aparține unei comune din Croația-Slavonia sau acel strein, care vrea sĕ se căsătorésсă cu un cetățén ungar, care aparține unei comune din Ungaria, adecă care vrea sĕ se căsătorésсă în afară de Ungaria, nu este obligat cu privire la publicaeea acestei căsătorii în Ungaria, sĕ dovedéscă cu un atestat croato-slavon, respective cu un atestat strein, că căsătoria sa nu întêmpină nici o pedecă după dreptul special al Croației-Slavoniei, resp. după legile patriei partidei streine, care încheie căsătoria.

Nu este permis pentru amintitele căsătorii, ca conducĕtorul de matricule ungar sĕ esecute pe cale ḑiaristică publicarea făcută de el pentru astfel de căsătorii în afară de Ungaria.

Dispensație dela publicare din partea primului funcționar al municipiului și în cas de refus din partea ministrului de interne ungar se póte da numai atunci, când cei ce se căsătoresc declară în persónă, verbal sau printr'un document autentic, că după constiența lor între ei nu e nici o piedecă de căsătorie.

La cererea de dispensație de publicare trebue, sĕ se înainteze pe lângă amintita declarație: Atestatele de naștere ale celor ce sĕ căsătoresc sau documente de aceeași valóre ca acestea, mai departe acele documente, din cari se vede lămurit, că între cei ce se căsătoresc nu e nici o pedecă.

Testimoniul despre efeptuirea publicărei căsătoriei amintite în ordinațiunea actuală, dela conducĕtorul de matriculc ungar, care a făcut-o, precum și dispensațiile de publicare și peste tot tóte cestiile, cari sunt de interes în cause de căsărorii, sunt a se trimite pe postă partidelor, în casul când plătesc porto. In aceste cestiuni, și cu deosebire la dispensații trebue sĕ se facă repede dispozițiile de lipsă.

In sensul legii este căsătoria încheiată în strĕinătate a unui cetățén ungar numai atunci a sĕ întroduce în matriculele patriei, când soțul este cetățén ungar aparținĕtor unei comune din Ungaria.

Căsătoria încheiată în afară de Ungaria a unui cetățén ungar aparținĕtor unei comune din Ungaria trebue în tot casul întrodusĕ în matriculele patriei, dacă încheierea căsăteriei e provĕḑută cu un estras în regulă din matricule, care s'a dat din partea autorității civile sau confesionale, care a ăvut dreptul, sĕ încheie căsătoria după legile în vigóre la locul și timpul numit.

*

Pănă aici ordinațiunea ministrilor unguri de justiție și de interne. A trebuit, sĕ se manifeste și aici singurul ideal al guvernanților actuali din țara nóstră: Limba magiară. Acolo, unde se vorbesce despre limba documentelor, se ḑice, că dacă conducătorul de matricule nu o înțelege de loc sau o înțelege slab, atunci sĕ se facă traducere pe spesele partidelor. De aici urméză evident, că nu conducătorii de matricule unguri au fost puși pentru partide resp. pentru popor, că partidele resp. poporul esistă pentru conducĕtorii de matricule. După drept ar trebui, se fie întors, adecă conducĕtorul de matricule se fie obligat sĕ cunóscă limba partidelor resp. a poporului, căci acesta dă tributul în sânge și bani, din cari apoi sĕ plătesc lefurile conducĕtorilor de matricule. Intre Români bună óră nu ar fi permis, sĕ se instituie un conducĕtor de matricule, care nu înțelege de loc limba sau o înțelege fórte slab. Sĕ întêmplă însĕ la noi, în „plusquam liberalissima“ Ungarie tocmai contrarul: Chiar între Români se trimet conducĕtori de matricule unguri, cari mai mult pricep din limba Beduinilor sau a eschimoților decât din cea Română. Mai mult valoréză înaintea guvernului un funcîonar magiar, care nu știe decât limba lui maternă, decât 3000 de Români locuitori într'o comună. Cei 3000 de valachi*) au sĕ plătéscă la dări și sĕ dea salariul acelui conducĕtoriu, care în schimb le poceşte frumósele nume și-i mai înjură câte odată chinezesce.

Și asta, după părerea magiarilor e dreptate și liberalism.......

Ce lucru curios! Dar ce sĕ-i faci? Dacă:

Ecstra Ungariam non est vita, si est vita, non est ita!

Noutăți.

Chirotonire. Dl Aureliu Greblea, cleric absolut, Duminecă în 11 Februariu a. c. a fost chirotonit de preot pentru parochia Lĕschia în tractul protopresbiteral al Cetății de pétră.

Felicităm din inimă pe tinĕrul paroch, ca pe unul, carele după cualificațiunea și purtarea sa de pănă acum, promite multe și frumóse servitii bisericei nóstre fórte neglgiate din acele părți.

* * *

Transferare. Dl Silviu cavaler de Pușcariu, viceconsul în Berlin, pe cât avem scire e strămutat în aceeași calitate la Alecsandria în Egipet.

* * *

Reuniune de magiarisare. După cum aflăm din rapórtele trimise foilor magiare, reuninnea de magiarisare din Verșeț și jur și-a ținut adunarea sa generală sub presidiul néoșului magiar Karl Seemeyer. Reuniunea acésta esistă de 10 ani, în decursul cărora a desvoltat o intensivă activitate și cu un frumos resultat în direcțiunea magiarisării. Așa cetim în raportul secretariului, ca pănă de present reuniunea a deportat din orașele de pe „Alföld“ vre-o 300 copii români, germâni și sêrbi, cari toți sĕ fălesc a fi strănepoții lui Arpád. Reuniunea dispune de o bibliotecă esclusiv ungurésсă. Copiilor li se dă cărți gratuit și ce e mai mult, se ḑice, că între funcționarii reuniunei ar fi și români.

Noi scim, că avem în Verșeț bărbați români cu bună reputațiune, deci ar fi în interesul lor a se pronunța în cestiunea acésta.

* * *

Decisiune principială referitóre la matricule. Ministrul ḑe interne a adus în în ḑilele trecute o decisiune de mare importanță pentru matricule. Un cetățén respectabil din capitală a înaintat cerere ministrului ca referitor la copilul seu născut din pat nelegiuit, în matriculă sĕ nu se facă evidentă originea nelegiuită a aceluia, de órece mai târḑiu a pășit la căsătorie legală, cu mama copilului, prin ceea ce originea nelegală s'a legalisat. Ministrul a respins acéstă cerere pe motivul, că matriculele întru tóte trebue sĕ corespundă adevĕrului. Apoi cererea nu o póte lua în considerare nici din causa impedimentului meritoric, că la statorirea referințelor de drept în privința celor întêi născuți între copii născuți din pat legiuit și între cei legalisați mai târḑiu mai obvin și esențiale abateri.

* * *

---

*) Dacă ar sci conducĕtoriul de matricule ungar și românesce, atunci el ar vorbi tot limba valachă, și atunci legea de matricule nu și-ar ajunge sublimul scop de magiarisare; pe când așa, conducĕtoriul de matricule vorbind tot unguresce, cred cei mai mari ai lui, că cu timpul un singur om va magiarisa pe cei 3000 de români, și atunci, sĕ veḑi viață. Trag și ungurii în acéstă privință nădejde, ca spânul de barbă, pentru că totdéuna sĕ întêmplă contrariul. După 10—15 ani conducĕtoriul a uitat mult din unguresce.

Foc în Sibiiu. Joi pela 4 óre d. a. ér a fost un incendiu în Sibiiu, în imediata apropiere de biserica gr.-cat. A ars o șură făcêndu-se proprietariului considerabilă daună în nutreț și altele. Că nu s'a întêmplat mai mare nenorocire, causa a fost, că vêntul sufla în altă direcțiune, în teren liber. E bănuéla, că focul a fost pus anume.

Făptuitoriul n'a putut fi încă eruat.

* * *

Sfîrșitul unei femei bețive. În Londra toți băeții cunosc pe Ioana Cakebread, care a fost pedepsită cel puțin de 300 de ori de poliție din causa beției. Reuniunea de binefacere din Londra a voit cu ori ce preț sĕ scape pe nenorocita femeie de patima beției, dar tóte ostenelele au rĕmas zadarnice, pentru-că deși pe un timp óre-care se contenia, mai târḑiu însĕ Ioana din nou se da la viéța bețivă de mai nainte. În urmă o dómnă cu numele Sommerset, din milă a luat'o sub îngrijirea sa. Când Ioana și-a împlinit cea din urmă pedépsă în arest, dómna Sommerset merse însași după ea și o duse într'un sat, unde se află un spital anume pentru bețivi. Așeḑată aici, îndată după cele dintâiu ḑile Ioana se făcu fórte tristă, după 2 luni însĕ a înebunit cu totul și numai atuncia își mai venea în fire pe câte un moment când i-se dedea bere, ori rachiu. Medicii au fost siliți s'o trimită în casa nebunilor, unde însĕ după două luni se prăpădi. Medicii de altmintrelea îi profețiră încă dinainte, că în scurtă vreme se va prăpădi din causa beției.

Convocare.

Despărțămêntul I. Făgăraș a reuniunei învețătorilor rom, gr.-or. din districtul XI al archidiecesei Transilvane își va ținea prima adunare generală în 18 Februare 1896 st. v. în opidul Făgăraș, la care se conchémă toți membrii precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni. — In înțelesul statutelor, epitropiile parochiale vor prevedea pe învĕțătorii cu diurn de 1 fl. și pausal de călătorie.

Programa:

1. Participarea la serviciu divin (10 óre a. m.)
2. Deschiderea ședințelor și cetirea apelului nominal.
3. Incăssarea tacselor curente și restante.
4. „Adiectivul“, prelegere practică de Floriu Comșa.
5. „Buha“, prelegere practică de Siche Siche.
6. „Sarea“, tratat din minerologie de Traian Păcală.
7. Lucrări ce eventual se vor mai însinua.
8. Interpelări și propuneri.
9. Inchiderea ședințelor.

Făgăraș, în 30 Ianuare 1896.

Nicolau Aron, președinte. *Ioan Berescu,* secret.

Nr. 46. [20] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Panc, cu filia Sĕliște, sĕ escrie concurs repețit a treia óră, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicaro în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă casă parochială, dau suma de 397 fl. 65 cr. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial și dela subsemnatul oficiu.

Petenții au a-și așterne cererile instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dobra, 19 Ianuariu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Dobrei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 537/895. [21] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelen în parochia de cl. a III-a Petreni, protopresbiteratul Orĕștiei, lângă neputinciosul paroch Simeon Bobeiu, pe basa resoluțiunei Ven. Consistoriu Archidiecesan din 28 Novembre Nr. 7932 B., prin acesta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din dotațiunea parochială, care la an face 410 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre acest post sĕ pot lua dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóro la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Orĕștie, la 18 Ianuariu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orĕștiei.

Nicolau Ivan,
adm. protop.

Nr. 132/1896 [22] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a-II Boița în sensul resoluțiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan de dto 16 Ianuariu v. 1896 Nr. 8676 B. se scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele statorite pentru acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiale, cari fără bani de cuartir dau un venit anual de 332 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avea a-și asterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în comună înainte de espirarea concursului spre a-și documenta desteritatea în cele rituale și cualificațiune practică.

Informațiuni mai de aprópe, concurenții pot primi dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral al Sibiiului

Sibiiu, 31 Ianuariu, 1896.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

„HĂȚEGANA“, asociațiune de anticipațiuni și credit în Hațeg.

[23] 1 1

Convocare

Membrii asociațiunei de anticipațiune și credit *„Hățegana“*, sunt invitați a se înfățișa la

a VIII-a adunare generală ordinară,

ce se va ținé la **24 Martiu 1896 st. n. la 10 óre înainte de améḑi,** în localitatea institutului în Hațeg.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei prin președintele.
2. Alegerea unui secretar ad hoc și 2 scrutinatori.
3. Raportul directorului și a comisiunei de supraveghiare, de pe anul de gestiune 1895 și propunerile acestora și deciderea asupra lor.
4. Eventuale propuneri de sine stătătóre, § 72 din statute.
5. Dispozițiuni pentru verificarea protocolului.

Dacă la adunare n'ar participa membrii în numĕr recerut, spre a puté aduce concluse valide, se va ținé altă adunare, ce de acum se defige pe *31 Martiu 1896 st. n. la 10 óre înainte de améḑi* în localitatea institului, când fără privire la numĕrul membrilor presenți, se va decide asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei.

Membrii se pot representa și prin plenipotențiarea unui alt membru, dar nici un membru nu póte representa mai mult ca 20 acțiuni străine, ér minorenii prin părinți sau tutori, femeile prin bărbații lor.

Din ședința consiliului administrativ al Asociațiunei de anticipațiune și credit „Hățegana“, ținută la 18 Februariu 1896 st. n. în Hațeg.

Michail Bontescu,
director.

Ioan Muntean,
secretar.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.–	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézã numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6,34	6.23	—	4.–
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	--	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Joi, 15/27 Februariu, 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de treĭ orí 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Februariu, 1896.

Nici odată n'am aşteptat dela ḑiaristica magiară bunăvoinţă faţă cu noi românii, şi în special faţă cu poporul nostru, deóre-ce sciam, că ea e condusă de curentul bolnăvicios al magiarisărei.

Ideia de stat unguresc predominéză aḑi situaţiunea în statul nostru, şi acesteia sě subordinéză mintea sănêtósă, se subordinéză cursul firei, se subordinéză mersul natural al lucrurilor, cu un cuvênt, bolnăviciosul curent de aḑi stăpânesce situaţiunea pe tóte terenele, şi între asemenea împreturări nu e mirare dacă mintea sănějósă dă teren liber preocupaţiunei.

N'am aşteptat deci bunăvoinţă dela presa magiară faţă cu poporul nostru, faţă cu activitatea nóstră politică, am aşteptat însě onestitate şi demnitate în lupta politică faţă cu noi.

Totală lipsă de onestitate aflăm în ḑiariul kossuthist „Magyarország“, care are trecere între ḑiarele unguresci pentru cuvêntul, că e redactat de către unguri din Ardél, cari cunosc referinţele dintre poporul român şi cel magiar.

Ḑiariul din cestiune în numěrul de Luni publică la locul prim un articol, care sě póte numí model de impertinenţă.

Poporul român în acel articol e presentat ca semibarbar, care duce viéţă animalică, lipsită de raḑele culturei şi ale civilisaţiunei. Tabloul presentat s'ar puté potriví cu sělbaticii din pădurile Africei centrale, cu nomaḑii de pe pustiile Siberiei nordice, unde civilisaţia nu a străbătut.

Dar sě vedem cum scrie ḑiariul din cestiune:

> „Nime nu se ocupă érna cu poporul român cel prost dela sate. Părăsìt locuesce în coliba sa cu muierea sa, cu copiii sei şi cu văcuţa cea slabă, a căreia iesle se află în o parte a colibei. Din napii cu care se hrănesce vaca trăesce şi el cu ai sei, şi la sěrbători marí mai scóte şi câte un pescuţ; dacă la târguri 'i-a mers bine, póte sě bea un ciocan de rachiu. În murdara sa haină de lână, în opinca sa greóie, pe care rar o desculţă, se tîrăe ca şi un animal. Desvoltarea spirituală încă nu a ajuns departe. Intre bine şi rěu, între ce e sănětos şi nesănětos, între lucru de omenie şi între blăstămăţie nu scie face nici o deosebire. Un lucru scie şi el, e superstiţios faţă cu tot lucrul curat, şi cei mai mult iubesce pe câreimariul, care îi dă rachiu“.

Aşa începe ḑiariul „Magyarország“ articolul prim de Luni, cu asemenea graţiosităţi tractéză el poporul român, şi ele sě perondéză dela început până la sfêrşit tot pe acea córdă.

Între imprejurări normale un asemenea articol nu ar puté fi publicat sau şi dacă s'ar publica, ar trebuí sě întrevină procurorul de stat, şi pentru pacinica conlocuire a cetăţenilor sě pună la umbră pe aceia, cari în asemenea mod propagă iubirea şi concordia între cetăţeni.

La noi însě asemenea lucruri din punct de vedere naţional magiar se toleréză, mai mult, ele se cultivă sistematic.

Sěcătura acésta va face furóre mai ales pe acele locuri, unde nu sunt Români, şi unde ei sunt cunoscuţi numai din tablourile, pe cari din cas în cas le aduc ḑiarele unguresci despre poporul român.

Acésta înse e numai o parte a lucrului. Paralel cu starea de animal a poporului român merge nemernicía acelora, cari ar fi chemaţi se lucre pentru cultivarea lui.

Intre acestia ar fi în locul prim preoţii şi învěţătorii, înse acestia nu fac nimica pentru ridicarea poporului român din starea ticălósă, în care-l află ḑiarul din cestiune.

Deşi preoţii şi învěţătorii români sunt crescuţi în institutele statului, pe langă stipendii tot dela stat, ei nu caută nici la binele poporului, nici la prosperarea statului.

Sunt pline de romàni tóte oficiele mai superióre din stat, până sus la ministeriu tot de români dai, ei sunt copii desmerdaţi ai sistemului actual — aşa ne spune ḑiarul din cestiune, şi pentru atâta desmerdare în loc de a ridica nivoul cultural al poporului, ómenii nostrii cu carte agitéză contra statului, şi fac propagandă pentru ţarul Rusiei se înţelege cu scopul, de a rěsturna temeliile statului.

Am luat notiţă de acest articol model, ca publicul nostru sě cunóscă modu , cum lucră pressa magiară pentru consolidarea bunelor relaţiuni dintre popórele patriei.

Ne-a cuprins disgust, când am cetit acel articol murdar, şi nu avem cuvinte. cu cari din destul sě condamnăm o pressă, care sub masca liberalismului în acel chip séměnă neghina discordiei între popórele din patria nóstră.

Cu dispreţ vor privi asupra lucrurilor de acéstă natură toţi ómenii de bine, cu dispreţ va privi în special poporul român, insultat în acel mod necruţătoriu, şi mai ales cu dispreţ vor privi acéstă denunciare preoţii şi învěţătorii nostri, cari partea cea mai bună o dau pentru luminarea poporului român.

Revista politică.

Nici o acţiune fără reacţiune. In ḑiarul nostru am constatat în mai multe rênduri tot la acest loc, că în Austria se soliditéză chiar şi în lumea oficiósă un spirit puternic antimagiar, care s'a manifestat destul de viu în dietele provinciale şi în Reichsrathul austriac, când a venit vorba despre pactul vamal şi comercial.

Ministrul de comerciu din Austria, Baronul Glanz, a declarat, că în cas când pertractările dintre guverne nu vor ajunge la nici un resultat, atunci el in sensul conclusului luat de Reichsrath, va abḑice Ungariei amêndouě pacturile. — Acéstă declaraţie a produs în Magiari mult sânge rěu, care a isbucnit în şedinţele dietei unguresci din 21 şi 22 Februarie nou. Sě înţelege de sine, că numai fiul lui Kossuth, Francisc Kossuth, putea se fie acela, prin graiul căruia partidul Kossuthist, al cărui scop suprem este o Ungarie de tot independentă, sě tăbărască asupra Austriacilor. Numai lui Kossuth îi competea dreptul, de a profita de o ocasia atât de binevenită, ca sě arete lumei, cât de justificate sunt tendinţele partidului Kossuthist. Francisc Kossuth însě stă fórte departe de tatăl sěu, şi în ce privesce talentul de a vorbi. A ţinut un discurs lung şi obositor ḑicênd între altele, că în Reichsrathul austriac s'au petrecut lucruri „demonstrative“ la adresa Ungariei. El n'a întrat în fondul cestiunei pacturilor, pentru că pentru aşa ceva sě cer profunde cunostinţe economice, — *condiţio sine qua non,* când vrea sě vorbiască cineva despre pacturi economice. Kossuth a acusat pe Glanz, că el a mers mai departe decât conclusul Reichsrathului şi cu un nimb naţional magiar a propus fiul lui Kossuth, ca şi guvernul unguresc sě abḑică Austriei pactul vamal şi cel comercial. Acéstă propunere şi-a motivat-o Kossuth mai ales acusând pe ministrul de comerciu austriac. El a ḑis, că baronul Glanz i-a ameninţat pe Magiari, că în acéstă privinţă îl lasă liberi; că acésta espresie a ministrului austriac le aduce aminte Ungurilor de un proprietar cunoscut de sclavi, care-i amenința pe acestia cu vorba, că îi lasă liberi presupunênd că sclavii în libertate nu se vor putea susţinea; Ungaria — a mai ḑis Kossuth — se află faţă cu Austria în posiţia aceluia, care e dedat, sě i se slobódă sânge, şi în momentul, când nu i sě mai slobóde, îl apucă frica, că-l lovesce guta şi aşa mai departe. Când am cetit acéstă frasă a lui Kossuth ne-am adus aminte de poesia lui Alecsandri: Ceasul rěu.

...... Scurt şi cuprinḑětor: Fiul revoluţionariului a îndrugat la frase lungi şi sforăitóre, menite, ca sě satisfacă orgoliul magiarilor ecstremişti; de idei sěnătóse, economice, de consecinţele reale ale ruperei pactului cu Austria marele „bărbat de stat (?!) n'a ḑis absolut nimic. La urma urmelor, după ce a plictisit pe deputaţi a făcut următoriul proiect de propunere: Dieta provócă guvernul, ca în sensul legilor esistente sě abḑică immediat Austriei pactul vamal şi cel comercial, şi sě ia tóte dispositiile necessare pentru stabilirea unui teren separat vamal. — Étă, pentru ce am ḑis noi: Nici o acţiune fără reacţiune. Cum am accentuat şi în nrul trecut, vrajba d'intre austriaci şi unguri póte îi mai móie pe cei din urmă şi îi va face, sě nu umble tot cu capul pe sus şi astfel sě nu vaḑă grópa, cari şi-o pregătesc în jos prin persecuţiunile ne mai pomenite ale naţionalităţilor nemagiare. Bine ar fi, ca cestiunea pactului vamal sě fie un motiv indirect pentru o lege justă electorală în Transilvania!!

⁂

Când a disolvat guvernul austriac consiliul comunal al Vienei, care alesese pe harnicul creştin, Dr. Lueger de primar al capitalei, acesta în legătură cu Dr. Krupka şi Dr. Neumayer au înaintat la forul de judecătorie în cestii administrative încriminări contra disolvarii consiliului. Sâmbătă diminéţa s'a ţinut pertractarea în acéstă causă. Antisemiţii au susţinut, că prin disolvarea consiliului s'au comis următórele illegalităţi: Guvernatorul n'a avut dreptul, sě însărcineze pe Dr. Friebeis, care purta agendele primariului, cu edictul de disolvare, fiind dreptul de disolvare un drept personal al guvernatoriului. A dóua alegere a drului Lueger încă ar fi trebuit supusă decisiunei împěratului; a fost nelegal, sě se disólve consiliul comunal înainte, de ce s'a constituit; ér dacă ar fi fost, sě se considere consiliul ca constituit, atunci Dr. Friebeis nu mai avea dreptul, sě pórte agendele de primar. Representantul guvernorului a reflectat, că dreptul de disolvare este absolut, că nu e legat de anumite modalităţi şi aparţine sub ori-ce împregiurări guvernului, care a şi făcut us de el. Judecătoria a respins încriminările antisemiţilor ca nebasate.

Nouě ni-sě pare, că tocmai o astfel de procedură din partea autorităţilor contribue şi mai tare la rěspândirea spiritului antisemitic sau (tot atâta) antimagiar din Austria. Continue numai cei, ce au puterea în mână cu astfel de mijlóce, şi sě vor convinge, că spiritul nici odată nu sě póte nimici prin ordine de opresiune. Astfel a păţit Germania cu socialismul: aşa va păţi Austria cu antisemitismul. Cu cât vor fi autorităţile mai aprige faţă cu creştinii, cu antisemiţii, cu atât sě va apropia mai tare ora de mórte a seminţiilor lui Moise şi Iţig. De-ar venì numai mai repede!!

⁂

Fóia rusască din Petersburg, „Wjedomosti“ comunică, că în tóte ţěrile slave sě fac mari pregătiri pentru presenţa cât se póte mai numerósă a slavilor la esposiţia, care sě va face în Nischni-Nowgorod, unde sub auspiciile „societăţii slave de binefacere“ sě va ţinea un fel de „congres slavic general resp. o sěrbătóre de înfrăţire panslavică“. O astfel de festivitate s'a mai arangiat în Rusia de douě ori, odată în anul 1867 în Moscva, de când a înviat panslavismul în Rusia, care a provocat apoi ca consecinţă rěsboiul din 1877/78, şi altădată în anul 1888 în Kiev, când şi-a serbat Rusia iubileul de 900 de ani, de când a primit ea „botezul ortodocsiei“.

De atunci poporul rusesc a devenit în general fórte rece faţă cu „fraţii lui slavi“, şi s'a convins, că aceşti din urmă numai atunci îşi aduc aminte de „măicuţa lor Rusia“ când vreau, sě céră ceva dela ea; politica Rusiei, sau mai bine Rusia oficiósă s'a mai trezit şi s'a desbrăcat de tóte visurile panslaviste utopice. (Şiret mai e ḑiarul „Wjedomosti“.)

Cu tóte acestea, lucru natural, slavii din Austro-Ungaria şi din peninsula balcanică vor fi primiţi cu multă ospitalitate, şi societatea slavă de binefacere sě va îngrigì, ca sě aibă buni vorbitori în sensul panslavismului!!

Foile magiare rîd de acéstă scire, ca şi cum lor nu le-ar păsa de loc de panslavism. Însě printre rênduri sě vede, că acest rîs e forţat, şi că în fond panslavismul este pentru unguri o idee nu tocmai dintre cele mai liniştitóre. Bine ar fi sě ţină cont magiarismul de acest fapt, şi ca sě aibă prietini în cas de pericol sĕ nu-i trateze acum pe conlocuitorii lor atât de nedrept şi de rĕu. Ve venì vremea, când vor apela la ajutorul naţionalităţilor nemagiare — şi atunci, sĕ nu fie prea tárḑiu!! Memento magiarilor!

* * *

În numĕrul trecut am amintit de conflictul, care s'a ivit între senatul şi camera franceză şi am observat, că vom vedea care e mai tare. Astăḑi a sosit scirea, că conflictul deocamdată s'a aplanat prin aceea, că senatul într'una din şedinţele sale recente şi-a menţinut dreptul sĕu asupra guvernului pe viitor, de astădată însĕ vrea, ca guvernul Bourgeois sĕ sĕ retragă. Astfel a scăpat Franţa de un pericol intern fórte neplăcut.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 20 Februariu a. c. Ministru de finanţe *Lukács László* substerne proiect de lege referitoriu la prelungirea îndemnizării încă pe doue luni, dimpreună cu motivarea aceluia, rugând camera sĕ dispună tipărirea şi distribuirea lui şi sĕ-l predea comisiunei financiare pentru pertractare prealabilă. Se primesce.

Kossuth Ferencz luând cuvêntul declară, că va vorbi despre reînoirea contractului vamal şi comercial cu Austria, apoi despre dările de consum şi despre cuotă.

Inainte de tóte impută ministrului Daniel, că în vorbirea s'a de eri abia a vorbit ceva despre reînoirea compromisului vamal şi comercial cu Austria, când tocmai asupra acesteia ar fi trebuit sĕ vorbéscă mai mult. E sciut, că în parlamentul austriac s'a luat deja decisiune pentru ca acest compromis sĕ fie abḑis înainte de espirarea terminului de abḑicere, dacă nu se va ajunge la o învoială favorabilă intereselor Austriei. Acusă pe Austria, că deja de 30 de ani abuséză de bunătatea Ungariei. E ceva caracterist, că atunci, când e vorba de pitularea vre-unui scandal din partida guvernului, partida acestuia umple băncile camerei, dar când e vorba despre lucruri dela cari atârnă esistenţa Ungariei, băncile sunt góle. El însĕ promite, că totdeuna şi cu tot entusiasmul îşi va face datorinţa pentru independenţa şi salutea patriei; desvoltă apoi tesa, că numai independenţa materială duce şi la independenţa de drept şi culturală-naţională.

Independenţa vamală şi comercială se póte câştiga pe cale pacinică, ba chiar legală. Art. de lege XII din 1868 dispune, ca compromisul vamal şi comercial tot la 10 ani se póte renoi, dacă le convine, ér dacă nu, în anumit timp trebue sĕ-l abḑică, căci altcum se privesce ca renoit pe alţi 10 ani.

E ceva caracteristic, ḑice Kossuth, că tocmai Ungaria ia mai puţină vamă pentru grâul importat, când ea are mai puţină trebuinţă de astfel de grâu, până când ţerile cari au mai multă trebuinţă de grâu, iau mai multă vamă pentru grâul importat.

Adevĕrat, că Ungaria s'a desvoltat mult dela 1867 încóce, dar acésta nu este a se mulţămi compromisului vamal şi comercial cu Austria, ci cu totul altor împregiurări, continuă Kossuth. Compromisul vamal şi comercial cu Austria e daunator pentru Ungaria. Dacă Austria doresce independenţa teritoriului vamal şi comercial faţă de Ungaria conform propunerei contelui Kuenburg, Ungaria numai bucura se póte de acésta, căci atunci şi Ungaria are cu un motiv mai mult de a se lupta pentru independenţa ei pe acest teren. Austria este stat industrial, ér Ungaria stat agricultural. Austria îşi desvóltă industria pe contul agriculturei magiare. Terminându-şi vorbirea, propune: „Casa îndrumă guvernul a abzice imediat compromisul vamal şi comercial încheiat cu Austria în sensul art. de lege XXIV din 1887 şi a lua dispoşiţiile necesare pentru înfiinţarea unui teren vamal independent“.

Smialovszky Valér scusă pe ministrul, că n'a vorbit mai pe larg despre cuotă, de óre-ce nici n'ar fi putut face acésta, nefiind încă pertractările asupra ei terminate şi astfel neavênd casuri concrete la îndemână. Trebue sĕ ne mulţămim deocamdată cu asigurarea din partea ministrului, că interesele ţĕrii nu vor fi prescurtate. Constatéză, că în tóte statele s'au ivit greutăţi financiare privitóre la căile ferate. La noi au fost prevenite însĕ aceste greutăţi prin statificarea acelora. S'a făcut însĕ greşéla, că căile ferate vicinale se construesc tot atât de costisitoriu ca şi cele de pe liniile principale, ceea-ce nu e carect din punct de vedere financiar, căci cei numai cu interese locale, se pot folosi şi de căi ferate mai puţin costisitóre. Cestiunea concesionării privitóre la căile ferate vicinale trebue regulată prin lege. Primesce budgetul.

Şedinţa dela 22 Februariu a. c. Deputatul *Molnár József* află politica comercială actuală în contraḑicere cu interesele Ungariei. Impută ministrului Dániel, că în esposeul seu s'a ocupat numai cu lucruri de a a doua mână. Argumentul, că nu s'a putut estinde mai pe larg asupra compromisului vamal şi comercial cu Austria nefiind încă pertractările terminate, mai mult îl acusă decât scusă. Tocmai acésta dovedesce, că interesele economice ale Ungariei sunt negligiate. Nu este adevĕrat, că progresul economic în Ungaria este mare. Acésta este numai o scornitură din partea austriacilor pentru ca sĕ liniştéscă ţéra până când se va putea ajunge la resultatul dorit de ei cu privire la reînoirea compromisului vamal şi comercial. La urmă face propunerea: „Casa îndrumă guvernul, ca conform art. de lege XXIV din 1887 numai decât sĕ abḑică compromisul vamal şi comercial încheiat cu Austria şi a întrerupe ori-ce pertractare referitoriu la acest pact economic cu guvernul Austriei; sĕ se îngrijéscă pentru infiinţarea unui nou teritoriu vamal şi de înfiinţarea consulatelor comerciale“.

Urmând la ordinea ḑilei petiţiunile, s'a deschis o discuţiune fórte vină asupra petiţiunei capitalei Budapesta în care acésta se plânge, că ministrul de interne o a prescurtat în drepturile sale autonome de economie, silindu-o a încheia un contract cu un anumit întreprinḑĕtor.

Polonyi Géza în legătură cu acesta face propunerea în sensul căreia casa desapróbă ordinul respectiv al ministrului de interne.

Szentiványi Kálmán rógă guvernul sĕ transpună regelui ordinul respectiv ministerial spre modificare.

Polonyi Géza: Ori sĕ se ştérgă numele regelui de acolo.

Szentiványi Kálmán: Da, sĕ se ştérgă, ca sĕ nu ḑică cine-va despre acea lege, că e minciună tipărită.

Ministrul *Perczel Dezső* se apĕră pe cât póte ḑicênd, că nu póte fi vorbă despre vre-o vătĕmare a drepturilor de autonomie, ci e vorbă numai despre o ordinaţiune privitóre la sanitatea publică. Din incidentul milleniului, ţéra are neapĕrată trebuinţă de locurile de cuviinţă, şi pentru aceea le-a dat întreprinḑĕtoriului Petz Vilmos, pentru-că acesta construesce în întréga Europa cele mai bune astfel de locuri. (Risete generale la stânga). Venind la votare, posiţia se votéză ér propunerea lui Polonyi cade.

Urméză vre o câte va interpelări de mai puţină însemnătate, după care şedinţa se încheie.

Cestiunea română în Macedonia.

(Urmare din Nr. 14.)

II.

Când a primit principele Carol tronul principatelor dunărene, şi-a propus în mintea sa pătrunḑĕtóre următórea ţintă: „Întemeierea unei dinastii în un stat naţional după modelul occidental, a cărui esistenţă şi fortificare este o trebuinţă pentru politica de echilibru european“. Acest stat naţional póte fi credincios datorinţei sale numai astfel, dacă este în deplină consonanţă cu acele idei, cari stăpânesc sufletul naţiunii şi cari acolo, unde domnesce idiomul român reclamă, ca viéţa culturală şi naţională a Românilor sĕ aibă un centru, de unde asupra tuturor membrilor sĕ se verse belşug de viéţă. Acestor idei s'a dat espresie constituţională prin §. 9 al constituţiunii, care indică, că doritorul de a obţinea drepturile civile ale naţionalităţii române nu are decât sĕ dovedéscă, că nu mai aparţine unui stat strĕin, şi prin §. 21, care spune lămurit, că pe lângă limbă şi origine este înainte de tóte biserica, care légă armonic pe toţi Românii la un loc. Astfel s'a decretat religiunea ortodoxă de religia statului. Idea unităţii spirituale a românismului a fost *per eminentiam* încorporată în crearea Academiei la anul 1867, de ai cărei membri au fost denumiţi scriitori activi şi cu simţ naţional din tóte ţĕrile în cari se vorbesce românesce.

Programul moral şi material al culturii naţionale a aflat motor favorabil în Bucovina şi Transilvania, unde Românii erau în posesiunea de scóle confesionale supuse conducerii unui episcopat cu simţ naţional. Mai rĕu stau însĕ lucrurile în Macedonia, unde Românii nu au biserică naţională, ér prelaţii precum şi preoţimea de jos sunt Greci a căror prima tendenţă este grecisarea Albanesilor şi a Macedo-Românilor.

Lipsa de organisaţiune bisericéscă-naţională a făcut pe Bulgari şi Greci sĕ crédă că Românii din Macedonia intenţionéză a întra în legătură cu biserica Romei, şi acéstă credinţă luă forma concretă, când agentul nostru diplomatic din Macedonia a întreprins în acéstă privinţă paşii necesari la Curie. Dacă succes nu a avut se póte ascrie numai împregiurării, că ori-ce schimbare a religiunei la Români este fórte puţin populară şi acelei împregiurări, că acea acţiune a agentului diplomatic a fost desaprobată din parte competentă.

În anul 1888 'i-a succes lui Stambulow, care pe acea vreme era persóna grata în Yldiz-Kiosk a înfiinţa 4 episcopate în Macedonia, cari erau supuse esarchatului din Macedonia. Patriarchatul ecumenic din Constantinopol s'a împotrivit din rĕsputeri şi a ameninţat a închide tóte bisericile ortodocse din Turcia. Acéstă ameninţare în un stat, care însuşi are temelii teocratice, a avut de urmare, că Pórta însaşi a demandat Românilor a-'şi cere episcopate naţionale, cari li-se va încuviinţa bucuros, numai ca Românii sĕ fie scoşi de sub jurisdicţiunea episcopilor greci. Temêndu-sĕ însĕ înalta Pórtă, că prin o órecare ingerenţă directă a guvernului român 'i-se va deschide calea intervenţiunii diplomatice, ér aşa o intervenţiune ar fi numai în favorul Rusiei, 'şi-a esprimat dorinţa, ca cererea cu privire la episcopatele naţionale-bisericesci sĕ nu emaneze dela statul român, ci dela poporaţiunea română din Macedonia. Dacă însĕ până acum cestiunea înfiinţării unui episcopat nu s'a resolvat şi prin acésta influenţa statului român asupra poporaţiunii macedonene a slăbit şi idea egalei îndreptăţiri a naţionalităţilor a degenerat în favorul tendenţelor representate prin Slavi, — nu se póte esplica decât în felul acesta, că Macedonia este fórte îndepărtată de România, ér în Bucuresci se judecă lucrurile prin prisma indiciilor făcute de agenţi rĕu informaţi.

(Va urma.)

Şedinţa festivă

a societăţii de lectură „Ioan Popasu“ a studenţilor dela scólele medii rom. gr.-or. din Braşov.

Este obiceiu, ca la tóte institutele de învĕţămênt tinerimea se aibă aşa numita „societate de lectură“ în scopul completării cunoscinţelor câştigate în scolă. In o atare societate litarară s'a constituit de ani de ḑile şi tinerimea dela scólele medii române din Braşov. Societatea 'şi desvóltă activitatea sub conducerea unui profesor, are numele, „Ioan Popasu“ şi de regulă odată în un an arangiază şi o şedinţă festivă dând astfel ocasiune şi publicului, care se interesézâ, de a apreţia activitatea, prestaţiunile ei. O atare şedinţă festivă a aranjat şi în 11 Februariu st. v. a. c. adecă Dumineca d. a. la 5 óre. Programa şedinţei a fost de conţinut literar, declamatoric musical. Înca nu erau 5 óre şi se observau ómenii, cari grăbéu sĕ-şi ocupe loc potrivit în sala „festivă“ sau cea mare (după cum se ḑice în învitarea tinerimei) a gimnasiului. Era şi uşor de esplicat pentru cei ce petrecem în Braşov, de ce alérgă publicul cu atâta sete la producţiunea literară a studenţilor: Étă de ce: dela producţiunea literară a studenţilor din anul trecut publicul de aici nu a avut fericirea se guste atari producţiuni, şi apoi fórte mult a câscigat festivitatea şi prin programa cea fórte potrivit alcătuită.

La 5 óre sala era îndesată de public, deşi nu ne putem plânge, că nu ar fi destul de spaţiósă, şi studenţii, cari nu avéu sĕ se producă erau pe galeriă. Conducĕtorul societăţii dl prof. Nic. Bogdan deschide şedinţa cu o cuvêntare corespunḑĕtóre. Se cunoscea de pe voce, că nu de mult părăsise chilia suferind în influenţă, dar cu tóte acestea ostenelei DSale este de a se mulţămi primo loco succesul eminent al acestei festivităţi.

După cuvêntul de deschidere a urmat valsul de I. Ivanovici; „Valurile Dunărei“, esecutate de orchestra societăţii sub conducerea distinsului bărbat musicant dela capela orăşenéseă din loc Krause. Atât punctul acesta cât şi al 7-lea „Melodramă“ „Serenadă“ de M. Krause, a fost esecutat cu o corectitate şi fineţă propriă nu unor diletanţi, ci unor adevĕraţi artisti, aşa încât aplausele publicului, nu au voit sĕ înceteză până ce dl conducĕtor s'a îndurat a mai delecta publicul pe câteva momente.

Punctul 3 din ordinea de ḑi: „Despot Vodă“, de V. Alecsandri (fragm. act II) declam. de stud A. şi Z. Popovici a fost de minune bine predat, espunêndu-se din partea unui declamator conţinutul pe scurt al piesei dar fórte clar. Vocea şi ţinuta declamatorilor putem ḑice, că a fost laudabilă. Deasemenea a fost bine declamată şi poesia „Ḑiua învierii“ (Coşbuc), de stud. din cl. a VIII-a A. Bogdan.

O dorinţă am auḑit esprimêndu-se din partea unor participanţi: ca declamatorii sĕ se producă de pe o tribună mai ridicată binişor decât publicul, ca aşa sĕ pótă fi vĕḑuţi şi de cei ce şed pe scaunele din dĕrĕpt.

Punctul 4. „Cântec de jertfă“ de Bethowen, precum şi p. 9. „Nóptea“ de Schubert, esecut. de corul societăţii sub conducerea dlui prof. gimn. Pant. Dima a dat o probă evidentă despre esactitatea şi acurateţa la cari se obicinuesc tinerii nostri şi în acest obiect. Numai cel ce are ocasiune se conducă corul compus din puteri, cari când sunt eserciate te părăsesc, scie judeca greutatea, cu care a avut a se lupta dl Dima. Şi putem afirma, că nu fără multămire, de-órece, deşi nu a prea avut de unde 'şi recruta tenoriştii primi, totuşi a esecutat piesele amintite cu deosebită precisiune şi spre cea mai mare plăcere şi delectare a publicului present, carele a şi rĕspuns, cu aplause, cari nu voiau sĕ se curme.

Punctul 5. „Mioriţa Lae“ studiu literar de V. A. Meşter, stud. de cl. VIII a fost pentru mai puţini din publicul participător, dar de altcum bine alésă şi lucrată a fost şi acéstă temă. Dar efect general, la culme, a avut declamaţiunea student. de cl. VII gimn. C. Iurcan, — ce e drept şi piessa a fost potrivită („Mocanul la biserică“ de Th. Speranţă) aşa încât puţin a lipsit de nu a declamat-o încă odată, întru atâta de bine a plăcut publicului.

Acesta a fost decursul festivităţii tinerimii studenţióse, care festivitate fie ḑis spre lauda P. T. public din Braşov a fost fórte bine cercetată şi dela care toţi s'au depărtat încântaţi esprimêndu-se, că ar fi de dorit, ca atari festivităţi sĕ fie mai multe în un an.

Astfel a fost resultatul moral, despre cel material vor raporta cei competenţi la timpul sĕu.

Braşov, la 13 Febr. 1896 v.

Un participatoriu.

Noutăţi.

Invitare. Comitetul balului Reuniunei femeilor române din Sibiiu arangiază Sâmbătă în 29 c. în sala dela otelul „Împĕratul roman“ o *întrunire socială*, în onórea membrilor numitei Reuniuni, a familiilor şi óspeţilor acestora, cari pe astă cale sĕ şi învită.

Începutul $8^1/_2$ óre séra.

* * *

Scire postală. Direcţiunea postei centrale din Budapesta ne trimite o circulară prin care publicul este încunosciinţat, ca pe viitoriu sĕ indice pe lângă datele obicinuite şi strada, numĕrul casei, catul, uşa şi cercul politic (I—X) pe epistolele adesate la Budapesta. Acésta pentru ca scrisorile sĕ fie cât se póte de prompt şi urgent înmanuate.

* * *

Nouă bancă românéscă. Cassă de credit şi de economie Daniel R. Cordescu în Foventea. Prin acésta sĕ aduce la cunoscinţa onor. public, că am instituit în comuna mea natală Foventea (Föfeld. Hochfeld), pretura Nocrichului (Uj-egyház, Leschkirch) comitatul Sibiiului (Nagy-Szeben, Hermannstadt) o casă de credit şi de economie cu autorisarea competentelor autorităţi regesci ca prin împrumutare de bani eftini şi depuneri garantate cu $5^0/_0$ sĕ ajutorez poporul rural şi sĕ-i înlesnesc mijlócelele de desvoltare în tóte privinţele. Foventea Ianuariu 1896. Director şi fundator: D. R. Cordescu.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţă tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor trista trecere din viaţă a neuitatului tată, socru şi moş *Ioan Petia* întâmplată astăḑi la 9 óre séra în al 70 lea an al etăţii, după un morb scurt şi-a dat sufletul seu blând în mânile Creatoriului.

Rĕmăşiţele pământesci ale defunctului, după sĕvêrşirea ceremoniilor funebrale conform ritului gr. or. român în Budapesta la locuinţa sa strada II. Halász-utcza 1 Miercuri în 7 Februariu c. v. (19 Februariu c. n.) la 3 óre după améḑi, — s'au transpus la Caransebeş unde Joi în 8 Februariu c. v. (20 Februariu c. n.) la 4 óre după améḑi s'au binecuvêntat şi s'au aşeḑat spre odichnă în cimiteriul gr.-or. rom din Caransebeş. Budapesta în 5 Februariu c. v. (17 Februariu c. n.) 1896. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Ecatarina Petia m. Puşcariu, ca fiică, Dr. Iuliu de Puşcariu ca ginere, Iuliu şi Zeno de Puşcariu, ca nepoţi.

* * *

O vorbire a împĕratului german. Cu ocasiunea depunerii jurămêntului din partea recruţilor, Wilhelm II. împĕratul germanilor a ţinut şi următórea vorbire:

„Mi-aţi jurat fidelitate înaintea lui Dumneḑeu şi a servitorilor aceluia. Aştept dela voi sĕ fiţi buni şi bravi marinari. Ţineţi-vĕ de ceea-ce mi-aţi promis, pentru că bărbatul îşi ţine cuvêntul. Soldaţii armatei au mai de multe ori ocasiune, sĕ adeveréscă înaintea ochilor mai marilor lor, ce au învĕţat, şi de ce sunt stăpâni. La marină însĕ nu e ocasiune, pentru-că mai mulţi dintre voi vor fi în strĕinătate pentru mai mult timp. Dar pentru acésta sĕ nu credeţi, că v'am perdut din vedere. Marina nóstră, în comparaţie cu a altora, e încă mică şi pe jumĕtate în stare de înflorire. *Dar trebue sĕ ne întărim şi sĕ ne nisuim a suplini prin disciplină, ceea-ce ne lipsesce din puterea materială. Ce e disciplina? Nimic altceva, decât supunerea voinţei nóstre unei voinţe mai înalte.* Deşi are cineva voinţa sĕ facă binele, totuşi trebue sĕ-şi supună opiniunea în favorul binelui comun. Numai prin concordie se póte ajunge la lucruri mari şi măreţe şi a crea ceva mare“.

În sfêrşit face atenţi pe recruţi, ca în strĕinătate sĕ se nisuiască a impune prin o ţinută bună şi decisă.

Putem învĕţa şi noi românii fórte mult din acéstă vorbire.

* * *

Christos — junghiat. Din Vaţ se comunică următórea scire, din care se póte vedé, până unde a ajuns cutezanţa „noilor cuceritori de patrie“ jidanii recipiaţi faţă cu creştinii din acest stat: Câţi-va elevi din clasa II gimn. dela gimnasiul rom. cat. din Vaţ, au fost ḑilele acestea închişi într'o odaie în care se afla pe părete icóna Mêntuitoriului nostru Isus Christos. Unul dintre elevii închişi, un jidan cu numele Kohn a scos bricégul şi l'a împlântat în inima sângerândă a lui Christos ḑicênd: *„Las' sĕ sângereze mai bine!“* Abia într'un târḑiu s'a aflat, cine a fost făptuitoriul, pe care direcţiunea gimnasiului, l'a şi eliminat imediat din institut.

Recunoscinţă jidovéscă, pentru că au fost recipiaţi într'un stat creştin!

* * *

Minunea minunilor. Multe minuni ni-sa dat nóuă vieţuitorilor din secolul luminilor a vedea în sciinţe, artă, politică, dar apoi următórea, cutez a afirma, le întrece pe tóte. Noi scim positiv, că tot omul destinat a vedea lumea, mai întâiu se nasce şi apoi móre după ce a trăit un timp mai scurt sau mai lung. Nimenea până acum n'a făcut escepţiune dela acésta regulă. Esceptiunea însĕ întăresce regula. Cu băiatul lui Iosif Eberling din comuna Bezdan s'a întêmpat tocmai contrariul, căci băiatul mai întêiu a murit, şi apoi trăind 36 ḑile pe pămênt, s'a născut. Mulţi nu vor' înţelege enigma acésta. Credem, că nici noi n'o înţelegem, dar ne vom adresa în nesciinţa nóstră către conducĕtoriul de matricule civil din Bezdan, căci în matricula născuţilor de acolo stă scris: Antoniu Eberling a murit în 25 Novembre 1895 şi s'a născut în 30 Decembre 1895.

Bravo conducĕtori de matricule! Ca la noi nicăiri.

* * *

Sfêrşit tragic din o suflare de lampă. D-şóra Rosa, de 15 ani, fica profesorului Séra Imre, dela scólele civile din Deeş, a suflat asupra lampei de petroleu, cu scop ca sĕ o stîngă; lampa însĕ în acel moment a esplodat şi oleiul aprins a acoperit-o în flacări din creştet până în tălpi. Nu 'şi-a perdut însĕ presenţa spiritului, ci a alergat cât a putut de iute în vecini la drul Kustár Károly, ca sĕ o ajute. Ca o făclie aprinsă a iluminat strada pe un moment mlădiósa copilă şi apoi a diepărut pe pórta medicului. Medicul însĕ nu i-a putut ajuta nimic, căci pe când a sosit la el, a ars mai de tot. Acum se luptă cu mórtea. O compătimire generală a produs în oraş acestă nenorocire.

* * *

Casă cu 200 de caturi. Unde? În America. Firma Harding et Jooch, va ridica o casă cu 200 de caturi, care va fi de trei-ori mai înaltă ca turnul Eifel din Paris. Va sĕ ḑică aprópe 1 km. înaltă. Acéstă casă va cuprinde în sine 100 de oficiuri publice, ér acoperemêntul ei va forma o grădină frumósă cu restaurant modern. Suprafaţa pe care se va zidi acéstă casă colosală e de patru milióne stânjini pătraţi. Pagubă, că foile străine din care scótem acéstă noutate, nu ne spun şi suma cât va costa. Totuşi lucru prea american.

* * *

Tragedia unei familii. La o gară din Paris s'a întêmplat următórea nenorocire înfiorătóre: D na Devenne eşise la gară cu fetele sale mari, Cecilia şi Maria, ca sĕ aştepte aci sosirea trenului dela Havre. Când trenul se apropià de gară, fata mai mare, Cecilia, a pus piciorul pe şinele liniei ferate. Sora sa Maria a sărit sĕ o tragă înapoi, dar în momentul acela trenul a întrat în gară cu iuţéla fulgerului, a trântit la pămênt pe nenorocitele surori, şi în faţa publicului înspăimêntat le-a dărăburit cu desĕvêrşire. Nefericita mamă a înebunit la vederea tragicului sfêrşit al fetelor sale.

* * *

Darul Domnului. Nevasta unui muncitor dela o fabrică din Seghedin în ḑilele aceste şi-a surprins bărbatul cu un copilaş, care e al 21-lea în familie. Fericitul tată a avut douĕ mueri; dela prima i-au rĕmas 9 copii, ér acésta de acum l'a fericit cu 12. *Toţi trăesc!*

* * *

Grozave nenorociri pe Marea-négră. Foile strĕine aduc sciri de mari nenorociri întêmplate pe Marea négră la 19 Februariu a. c. Valurile mărei turbate de vifor au causat în ḑiua aceea douĕḑeci şi cinci de naufragiuri. Trei vapóre rusesci, patru străine şi optspreḑece corăbii cu vintrile s'au cufundat în mare îngropând în valuri preste 100 de ómeni. Amĕnunte încă lipsesc.

* * *

Când e mai puternic omul? Esperimentările făcute pentru mĕsurarea puterei au arĕtat, că omul atunci e mai slab, când diminéţa părăsesce patul. Deja îndată după dejun îi cresce puterea musculară, după prânz ajunge la culme, apoi vre-o câte-va óre scade; de către séră ér cresce, după cină ér scade mereu până la sculare. Atât încordarea peste mĕsură cât şi lenevirea este stricăciósă pentru puterea musculară; de aceea e consult a ne odihni îndată ce sĕ arată semnele oboselei, numai astfel ne putem susţiné puterea muscilor. Lucrul carele face pe om sĕ asude, împuţinéză fórte mult puterea muscilor, deasemenea lucrul de diminéţă şi înainte de mâncare.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Ocna-Sibiiului în 24 Febr. 1896 st. n.

Onorate Dle Redactor!

Urmările funeste ale perfectului liberalism constituţional, de care osêndiţi suntem a ne bucura, par'că ne-a paralisat întrégă viaţa nóstră, mai ales acelor dela sate. Rari sunt ocasiunile, — ca ḑilele cele bune — când ni se dă şi nouă voiă şi putinţă de a ne manifesta simţemintele şi afirma convingerile nóstre — dar şi atuncea numai pentru a face triste esperienţe. In chipul acesta mi-se esplică faptul, că numai din când în când mai putem ceti câte ceva despre mişcările şi peste tot despre viaţa nóstră românéscă de pe la sate. Toţi vor trăi între imprejurări vitrege şi aşa mulţi vor cugeta, că de ce se mai amăréscă sufletul celor'alaţi fraţi de suferinţă prin publicarea miseriilor şi nedreptăţilor, de cari sufer, mai bine le retac Póte că au şi drept, dar eu totuşi vĕ rog, a publica cele următóre pentru ca sĕ se stie şi se servéscă eventual spre pildă şi altora.

La timpul seu v'am comunicat cu multă bucurie, că românilor în urma purtării lor brave, li-a succes a alege patru, dintre opt membrii în congregaţiunea comitatensă.

Invingerea asta forma însĕ o pată ruşinósă pe numele conducĕtorilor ai comitatului, trebuia stérsă cu ori-ce preţ acéstă pată.

Nod în papură s'a aflat. Alegerea s'a nimicit, guvernul şi organile lui s'au îngrijit, pentru ca la a doua alegere românii se fie învinşi, Am fost învinşi cei drept, dar nu nimiciţi. Invingerea lor s'a ridicat pe ruinile caracterului lor moralicesce nimicit.

In 22 Februariu st. n. a fost şedinţa representanţei comunale a opidului nostru Ocna, la care şedinţă din obiectele de pertractat, — punctul prim fiind de carecter general aflu de bine a'l da publicităţii. Şi anume: primariul oraşului cetesce o ordinaţiune a comitelui suprem, adresată în special oraşelor libere cu magistrat regulat, de cari în comitatul Albei de jos sunt patru: Aiudul, Alba-Iulia, Abrudul şi Ocna-Sibiiului, în care ordinaţiune se provócă aceste oraşe la participarea sub flamura lor propriă, — anume pregătită şi care va avea sĕ pórte emblema respectivului oraş — la serbarea tămbălăului millenar. Oraşele libere se formeze banderii separate, cu insigniile lor, dar sub comanda supremă a fişpanului. Primariul recomandă propunerea făcută în sensul acestei ordinaţiuni spre primire, precum şi acoperirea speselor din cassa allodială.

La locul acesta ocasiunea ni s'a dat şi cu o mulţămire sufletéscă trebue sĕ vĕ comunic, că noi folosindu-ne de moment n'am hesitat a da espresiune vie simţemintelor şi convingerilor nóstre, la cari totdéuna, ca ómeni morali şi de caracter, vom ţinea cu multă sfinţenie. Drept aceea luând de model procedura bărbaţilor nostri în adunarea comitatensă din Sibiiu au cerut a ni se lua la protocol următórea declaraţiune: *Noi românii din representanţa comunală a opidului Ocna în situaţia politică grea de aḑi, carea ne jignesce nu numai în desvoltarea, ci chiar şi în esistenţa nóstră naţională nu ne simţim aplicaţi a lua parte la serbarea milleniului, din care causă, precum şi cunoscênd starea nefavorabilă a cassei allodiale nu putem vota nici un fel de spese spre acest scop.*

La auḑul acestei declaraţiuni naturale o furie sĕlbatică i-a cuprins, şi apoi e sciut că omul, când se lasă a fi condus de sentimentele patimaşe, în tocmai ca vita comite cele mai mari prostii. Unde s'a mai afirmat o mai mare minciună, ca ceia, ce ni s'a dat nóuĕ a auḑi din gura unui representant orăşenesc, anume, că *milleniul se face la iniţiativa şi sub firma împĕratului, deci toţi aceia, cari nu vor lua parte la milleniu demonstréză în contra voinţei împĕratului şi că prin urmare declaraţia nóstră forméză un act de „lessa majestate“!*

Se póte o gugumănie mai mare ca asta. Raţionând puţin asupra faptului, numai dóuĕ pot fi motivele, cari l'a îndemnat pe respectivul, la afirmarea acestei minciuni grosolane. Sau a ḑis'o din prostie, în casul acesta pelângă compătimirile nóstre nu avem nimic de dis; sau apoi cunoscând credinţa neclătită şi loialitatea sinceră popornlui român către Augustul Monarch, a voit sĕ se foloséscă de aceste preţióse virtuţi, ḑicênd, că milleniul e opera Majestăţii Sale, ca aşa sĕ ne pronunţăm pentru milleniu. Ni-a creḑut prea naivi şi s'au înşelat.

La rêndul nostru trebue sĕ constatăm, că nici-când nu ni s'a dat o probă mai eclatantă de laşitate şi caractere perverse din partea lor, ca acuma, când au folosit Inalta persónă a Majestăţii Sale, ca mijloc de a ne seduce pe noi, pentru scopurile lor? Asta e o trăsătură de caracter însuşită dela aliaţii lor fraţi jidani. Sĕ le fie spre cinste.

Propunerea lor pusă la vot s'a primit, ér noi poftindu-le petrecere bună la milleniu pe banii nostrii ne-am depărtat în sufletul şi consciinţa nóstră linisciţi, în credinţă, ne-am făcut datorinţa de români.

Păunaş.

Convocare.

Onoraţii domni membrii ai despărţĕmêntului I. al reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din districtul X. Braşov, sunt prin acésta convocaţi la adunarea generală ordinară a acestui despărţĕmênt, care sĕ va ţiné în localităţile scólei române gr.-orientale din Preşmer la *14/26 Mvrtiu 1896.*

La acéstă adunare sunt învitaţi cu tótă onórea şi P. T. Domni parochi ca directori respective inspectori locali de scóle, şi alţi binevoitori ai scólei.

Programa:

A. Înainte de prânḑ.

1. La órele 10 deschiderea adunărei prin presidiu.
2. Apelul nominal.
3. „Cari sunt pedecile la înaintarea învĕţămêntului în scóla poporală; şi cari sunt mijlócele pentru înlăturarea acelora“? Temă dată de comitetul central.
4. Discusiune asupra temei de sus.

B. După prânḑ.

5. Redeschiderea şedinţei la 2 óre şi jum. p. m. „Geografia comunei“, prelegere practică cu elevii anului al II-lea de scólă. Temă dată de comitetul central.
7. Votarea proiectului comitetului desp. asupra modalităţii prin care învĕţătorii din despărţĕmênt sĕ participe la esamene unii la alţii.
8. Propuneri de sine stătătóre.
9. Închiderea şedinţei prin presidiu.

Preşmer, în 11 Frbruariu 1896.

Georgiu Ludu, preşedinte.
Irodion Frateş, secretar.

Loterie.

Miercuri, în 26 Februariu n. 1896.

Brün: 2 25 72 84 27

Nr. 46. [20] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Panc, cu filia Sĕliște, sĕ escrie concurs repețit a treia óră, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă casă parochială, dau suma de 397 fl. 65 cr. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial și dela subsemnatul oficiu.

Petenții au a-și așterne cererile instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dobra, 19 Ianuariu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Dobrei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 537/895. [21] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de cl. a III-a Petreni, protopresbiteratul Orĕștiei, lângă neputinciosul paroch Simeon Bobeiu, pe basa resoluțiunei Ven. Consistoriu Archidiecesan din 28 Novembre Nr. 7932 B., prin acesta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din dotațiunea parochială, care la an face 410 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre acest post sĕ pot lua dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Orĕștie, la 18 Ianuariu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orĕștiei.

Nicolau Ivan,
adm. protop.

„MUNTEANA“, societate de credit și păstrare în Ofenbaia.

[23] 1-1

Convocare

Domnii acționari ai societății de credit și păstrare sĕ învită la a

VII-a adunare generală ordinară,

care sĕ va ținé **în Ofenbaia la 12 Martiu 1896 st. n. la 10 óre a. m.** în localul scólei române din loc.

Obieetele adunării vor fi:

1. Raportul direcținnei despre resultatul anului 1895.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali, și asupra profitului curat.
4. Ficsarea prețului marcelor de presență pe anul curent.
5. Modificarea §-lui 34 din statute.
6. Alegerea membrilor comitetului de revisiune pe un nou period de 3 ani.
7. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc a participa la acésta adunare în persónă, sau prin plenipotențiat, sunt poftiți a-și depune acțiile la cassa institutului până la *11 Martiu a. c. n. 6 óre p. m.*

Ofenbaia, în 6 Februariu 1896.

Direcțiunea.

Incheierea conturilor

societății de credit și păstrare „Munteana“, societate pe acții în Ofenbaia pe anul 1895.

Contul bilanțului.

Active:		fl. cr.
Cassa în numĕrariu		2,892.60
Cambii		89,880.49
Împrumut pe obligațiuni cu cavenți		17.270.81
„ „ „ „ hipotecă		2,973.68
Mobiliariu	85.86	
Mobiliarĕ după amort. de 10%	8 59	77.27
Diverși creditori și interese restante		2,293.82
		115,388.67

Pasive:	fl. cr.
Capital social 1000 acții á 20 fl.	20,000.—
Depuneri spre fructificare	27,544.06
Cambii reescomptate	56,835.50
Fondul de reservă al acționarilor	7.325.74
Fondul de pensiune al oficialilor	651.92
Interese anticipate pe anul 1896	273.52
Dividende neridicate cu finea a. 1895	178.45
Tantieme neridicate	34.—
Profit curat	2545.48
	115,388.67

Contul profitului și perderilor.

Eșite:		fl. cr.
Interese:		
pentru depun. spre fructificare	1,575.40	
„ reescompt	2,889.43	
„ fondul de reservă	304.06	
„ „ „ pensiune	37.40	4,806.29
Scopuri culturale		12.70
Salare		1,940.—
Dare		1,183.77
Marce de presență		12.—
Porto		109 23
Chirie		60.—
Amortisare 10% la mobilariu		8.59
Profit curat		2,545.48
		10 678 06

Intrate:		fl. cr.
Interese:		
dela escompt	5,987.08	
„ obligațiuni cu cavenți	1,290.47	
„ împrumut hipotecar	299.75	
„ de întârḑiere	1,005.48	8,582.78
Provisiune, competințe de scris și spese		2,095.28
		10,678.06

Ofenbaia, în 31 Decembre 1895.

I, Danciu m. p,
director

N. Todorean m. p.,
comptabil.

Ioan Is. Tordai m. p.
Csutak Lajos m. p.
Vasilie Rus m. p.
Moíse Czir m. p.
Ioan Barbu m. p.

Conturile esaminându-le, le-am aflat întru tóte esacte.

Ofenbaia, în 6 Februariu 1896.

Nestor Manciu m. p.
Avram Cioran m. p.
Hans Binder m. p.
Vasilie Gan m. p.
Petru Popp m. p.
Ioan Pop m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	--	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. -	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Sâmbâtă, 17/29 Februariu, 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Februariu, 1896.

Publicăm la alt loc un articol apărut într'un ḑiariu din capitală și scris de un bărbat, care se ocupă cu predilecțiune cu afacerile românesci.

Articolul e scris din incidentul enunciațiunilor ministrului nostru de culte, că se intenționéză realisarea unei dorințe vechi a bărbaților de stat unguri: înființarea de facultăți teologice pentru greco-orientalii din patria nóstră.

Ne aducem aminte, că în decursul desbaterilor asupra budgetului de culte și instrucțiune publică ministrul a pus în vedere înființarea de facultate teologică greco-orientală în Budapesta pentru Sêrbi și în Cluș pentru Români.

Declarațiunea acésta a produs mare bucurie în cercurile unguresci, și articlul domnului Jancsó Benedek este un mic rĕsunet al bucuriei generale pentru declarațiunea ministerială.

Idea în sine, că servitorii altariului nu vor mai cresce sub îngrijirea bisericei, nu în tradițiunile și învĕțăturile ei, acéstă ideie a produs generală mulțămire.

Se contempléză deci un cler crescut nu în spiritul, nu în disciplina bisericéscă, nu în graiul și viéța spirituală a poporului român. Se contempléză un cler crescut anume pentru scopurile politice ale curentului bolnăvicios de aḑi.

Acéstă esplicare se dă enunciațiunei ministrului nostru de culte și în special acéstă esplicare o dă scriitoriul articlului, care mai are și o mare dosă de durere pentru cuvêntul, că crescerea clerului s'a lăsat și până acuma în grija bisericei.

Nu turburăm bucuria compatrioților nostri, nici visurile de aur cu cari au pășit în al doilea milleniu nu vor fi turburate de cătră noi.

De astă dată nu vom urmări pe domnul Jancsó nici în deducțiunile ce le face din incidentul înființărei facultății teologice în Cernăuți și apoi în Bucuresci, mai puțin vom stărui aḑi asupra lucrului pentru ce bisericile orientale din patria nóstră țin legături cu biserica din Rusia și Grecia. Vom vorbi despre acele legături la timpul seu, când vom sci mai de aprópe voința ministrului, când vom cunósce planul de organisare al facultăței teologice orientale, cu care țintesce la fericirea bisericei nóstre.

Un lucru vom accentua însĕ de acuma, și voim, ca acea se o scie încă de acuma toți publiciștii, cari se ocupă cu afacerile nóstre românesci.

Nu permite ca patriotismul preoțimei nóstre sĕ fie tras la îndoială și suspiționat.

Institutele nóstre teologice s'au ferit de a face politică. Din ele au eșit bărbați luminați, cari în starea miseră de aḑi au trebuit se munciască alăturea cu țĕranul pentru a-și asigura subsistința sa și a familiei sale.

Intre tóte împregiurările preoțimea nóstră și-a păstrat credința și alipirea cătră stat, și suspiționările nepatriotismului se sdrobesc de stênca cea puternică a tĕriei lui în credința cătră patrie și tron.

Articolul dlui Jancsó în patriotismul preoțimei nóstre voesce se lovéscă, când speréză o altă crescere în facultățile teologice proiectate pe sama nóstră în Budapesta și Cluș.

Suspiționarea acésta o respingem cu tótă tăria, care ni o dă trecutul nostru nepătat.

E caracteristic, că în curentul de aḑi al magiarisărei compatrioții nostri magiari se lovesc de patriotismul nostru, și nu le convine scóla în care s'a crescut un cler, care ține cu atâta tărie la legea și naționalitatea sa.

In decursul desbaterilor asupra bugetului ministrului de culte nu odată s'au aruncat învinuiri asupra clerului românesc. S'a tras la îndoélă patriotismul archiereilor, al protopresbiterilor nostri, al preoțimei nóstre în general, s'au aruncat cu tină în loialitatea nóstră, în tradiționala nóstră iubire de patrie, cele mai sânte sentimente ale nóstre au fost împroșcate, și ne a durut, că nu a fost om în întreg parlamentul, care se ridice vocea în apĕrarea clerului nostru.

La aparență a luat în apĕrare pe prelați ministrul de culte, dar numai pentru cuvêntul, ca sĕ aibă ocasiune a mai loví și el în preoțimea nóstră, căreia din înălțimea scaunului ministerial i-a tras la îndoélă patriotismul.

Între împregiurări normale ar trebuí sĕ luăm lucrul de tot tragic. Nepatriotismul unui cler întreg ar trebuí sĕ pună pe gânduri pe fie-care bărbat de stat. Căci e lucru grozav de mare, a lăsa pe mâna ómenilor cu asemenea sentimente conducerea unui popor, cum e și poporul român.

Norocul e, că pericol nu esistă. Sunt numai deosebire de concepte în ce privesce patriotismul, și în curentul de aḑi al magiarisărei și al falsului liberalism modern toți sunt nepatrioți, câți țin la legea și la némul lor.

In acéstă lumină insinuarea de nepatriotism trebue sĕ ne servéscă spre laudă chiar și când ea vine din scaunul ministerial.

Trăim în timpuri grele, și nu e bine sĕ ne jucăm cu patriotismul, și nu e bine mai ales dacă voim sĕ se restabilescă pe aceste locuri pacea, care de mult a dispărut.

Revista politică.

La ordinea ḑilei în Reichsrath-ul din Viena e reforma legii electorale. In ședința din 26 l. c. a luat cuvêntul prim-ministrul Badeni, care a ḑis cam următórele: „Noi trebue ca din tóte puterile nóstre se alimentăm reforma legii electorale, așa ca aceea sĕ între în viéță în timpul cel mai scurt posibil. Realisarea grabnică a acestei reforme nu e atât în interesul guvernului, cât mai ales în folosul statului, a Cassei, a diferitelor partide și a poporațiunei. Scopul vorbirei mele de aḑi e, ca sĕ determinez limitele între cari se mișcă acésta reformă. Când am primit ca moștenire reforma acésta dela guvernul anterior, n'am perdut nici pe un moment din vedere împrejurarea, că prin esecutarea proiectului de reformă de o parte interesele societății sĕ nu sufere nici o vătĕmare, ér de altă parte am ținut cont și de majoritatea parlamentului. Lărgirea dreptului electoral este neapĕrat de lipsă. Esperința ne va arĕta că în deslegarea legală a acestei întrebări nu se impune întroducerea sufragiului universal.

Din punctul acesta de vedere proiectul e de așa alcătuit, că înainte se póte încungiura pericolul de a fi siliți într'un moment nefavorabil, ca se întroducem sufragiul universal. Nici un partid politic nu e nevoit, ca prin primirea reformei electorale sĕ-și sacrifice vre-un punct cardinal al principiilor de care e condus. Fața de modificările, ce se vor afla necesare guvernul promite a lua o posiție binevoitóre, întrucât acelea nu se vor atinge de interesele statului. Prim-ministrul Badeni, la sfêrșit î-și mai esprimă odată dorința sa ferbinte, de a vedea cât mai curênd proiectul acesta de reformă, devenit lege.

In Austria, unde popórele sĕ bucură de un liberalism, în raport cu al nostru escelent, acolo legea electorală e în prospect de a se înbunătăți, la noi unde tocmai aceeea lege e mai din greu reclamată de tóte popórele nemagiare, ministrii să fac a nu auḑi dorința lor legitimă; pe când în Austria prim-ministrul își esprimă dorința sa ferbinte de a vedea, cât mai curênd proiectul lege pentru fericirea și prosperarea poporațiunei, pe atunci la noi prim-ministrul arangiază alegeri de partid, călcând principiul sfânt al legii prin diferite corupțiuni.

Onóre acelora, cari se silesc a satisface justele pretensiuni a poporațiunii, și rușine acelora, cari nu voesc se audă glasul poporului rugător, ci mereu atentéză la viața lui atât morală, cât și materială.

* * *

„Timpul“ scrie: Ḑiarele strĕine continuă a se ocupa de efectele probabile ale nóuelor stări de lucruri în Bulgaria asupra cestiunei macedonene.

Dilele trecute corespondentul din Viena al ḑiariului „Times“ spunea că din fericire statele din Orient se află într'o astfel de rivalitate, încât nu este probabil, ca Rusia sĕ încurajeze pe Bulgaria la o acțiune în Macedonia, care ar pune pe tóte celelalte state din Balcani în ostilitate cu Rusia. De aceea marele ḑiar crede, că pentru moment cestia macedoneană va fi închisă. Este de notat că în sfêrșit presa europénă începe sĕ ție în socotélă și interesele României în Macedonia. Astfel „Times“ spune că chiar România, a căreia cumințenie și lealitate politică este recunoscută de tótă lumea nu ar puté tolera o mărire a Bulgariei și ar face de sigur o demonstrație armată.

„Standard“ dela 18 Februariu, organul englez cel mai aprópe de ministerul afacĕrilor strĕine, împărtăşesce aceeași ideie.

„Ni se spune că anul acesta Macedonia va rĕmâné liniștită și că probabil comitetele macedonene din Bulgaria se vor disolva de sine. Sĕ pretinde că în schimbul atitudinei liniștite a guvernului bulgar, Pórta ar fi promis dlui Stoiloff când era la Constantinopol că va numí în Macedonia unul sau doi valii bulgari și un numĕr de caimacamí, mudiri și alți slușbași creștini, în cea mai mare parte bulgarii. De asemenea s'ar întinde instituția inspectorilor judiciarii s'ar lăsa paza siguranței publice în Macedonia unor corpuri de poliție locale autonome și s'ar reforma impositele și perceperea lor“.

„Standard“ adaugă, că aceste reforme, care samână cu cele puse pe hârtia pentru Armenia, ar fi folositóre. Totusi cestia macedonénă nu este atâta o cestie de nemulțumire a Macedonenilor, cât un pretecst pentru ambiția Bulgarilor de a 'și spori teritoriul. Ḑiarul englez în fine se bucură de vestea că anul acesta cel puțin cestia macedonénă va fi lăsată în pace pentru că ori ce încercare din partea Bulgariei de a turbura echilibrul de puteri în peninsula balcanică ar întêmpina din partea României o împotrivire categorică și pentru că de sigur un conflict între Bulgaria și România ar fi un lucru grav.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 24 Februariu a. c. Deputatul *Georgiu Szerb* recomândă spre primire raportul comisiunei regnicolare referitoriu la espunerea insigniilor de încoronare din incidentul milleniului, de óre-ce Majestatea Sa l'a sancționat deja.

Ugron Gábor protestéză contra declarațiunii referentului, că adecă raportul respectiv M. Sa l'ar fi sancționat deja, de óre-ce încă n'a trecut nici prin cameră nici prin casa magnaților, fără de care trecere n'a putut fi sancționat, ér dacă l'a sancționat speréză, că s'a făcut acéstă fără óre-care influință.

Ministrul președinte *Bánffy*, corege pe Szerb, că numai din eróre a făcut acéstă declarațiune.

In urma acestei declarațiuni, camera primesce cu unanimitate raportul.

Venind la ordine pertractarea proiectului de resoluțiune inaintat de ministru-președinte pentru esmiterea unei comisiuni de 15 pentru afacerile cuotei, deputatul *Șima Ferencz* nu primesce acest proiect, deóre-ce guvernul Badeni nu e guvern parlamentar, ci numai conduce afacerile.

Bánffy, declară, că guvernul Badeni trebue considerat ca guvern parlamentar până când art. de lege XII din 1867 e lege. *Ugron Gábor* încă respinge proiectul ḑicênd că nici un membru din guvernul Badeni nu e din maioritatea parlamentului, ba nici din parlament.

Casa primesce proiectul.

Bobula Iános, vorbesce aprópe dóuĕ óre esplicând legile despre agricultură, industrie, comerciu și comunicațiune polemisând cu oratorii din oposițiune.

Terminêndu-și vorbirea, cei din oposiție strigă partidei liberale: „Pentru ce nu-l aprobați“ la ce aceștia rĕspund: „E destul dacă oposiția vorbesce, noi numai votăm“.

Mai marcată a fost vorbirea contelui *Apponyi,* carele se alătură și el la prima parte din proiectul de resoluțiune înaintat de Kossuth, în sensul căruia compromisul vamal și comercial cu Austria sĕ se desfacă, dacă în urma pertractărilor nu se va putea ajunge la un resultat favoritoriu intereselor Ungariei, și sĕ se facă pașii necesari pentru înființarea teritoriului vamal și comercial independent.

Vorbirea lui Apponyi a fost ascultată cu mult interes de tóte partidele.

Deputatul *Molnár Józsiás* arată, că industria și comerciul Ungariei numai pe teren vamal și comercial independent se póte desvolta. In scopul acesta trebue dată putința, ca sĕ se formeze o clasă de mijloc de industriaşi, comercianţi şi agricultori. Arată apoi că agricultura din Ungaria din ce în ce tot mai mult rĕmâne înapoi din causa importului de grâne sêrbesci şi române. La urmă propune, ca importul grânelor strĕine sĕ fie oprit, precum şi vêndarea de fărină strĕină amestecată cu de cea indigenă.

Tuba János nu primesce proiectul de resoluţiune înaintat de contele Apponyi, atrage înse atenţiunea guvernului asupra industriei mici, carea trebue sprijinită.

Helfy Ignácz cere şi el teritoriu vamal şi comercial independent pentru Ungaria, şi acésta sĕ se facă acum, când şi austriacii au cerut acésta pentru Austria. Mai bine sĕ se facă acésta acum, până când se póte face în mod amical, deşí aceia, austriacii, 'şi-au arătat duşmănia pe faţă faţă de Ungaria. Apoi şi din punct de vedere politic e necesar sĕ se facă acésta acum, până când străinătatea nu vede în tótă golătatea ei ura ce au aceste dóuĕ ţeri una asupra alteia, căci altcum în timp de catastrofă nu va puté conta cu siguritate, că vor lucra mână în mână şi în bună înţelegere. Spriginesce propunerile lui Kossuth şi Molnár Ferencz, ér pentru casul că acelea vor fi respinse, dênsul va vota pentru propunerea contelui Apponyi.

Ministrul Daniel cercă a combate pe Kossuth şi Molnár, ḑicênd, că propunérile lor sunt superflue, deóre-ce la cas când pertractările pentru compromis nu ar avé nici un resultat, atunci fie-care ţéră are drept a dispune după plac asupra intereselor sale, dar până atunci trebue sĕ se ţină cont de legea încă esistentă în acéstă privinţă.

Contele Apponyi clarifică unele lucruri espuse fals din partea ministrului, după cari şedinţa s'a terminat.

*

Tot aḑi s'a ţinut şedinţă şi în casa magnaţilor, în care s'au verificat vre-o câţiva membrii noi, şi s'a luat spre scire referada ministrului-preşedinte referitóre la espunerea spre vedere publică la milleniu a corónei şi a insigniilor regale precum şi raportul cu privire la esmiterea comisiunei pentru cuotă.

*

Şedinţa dela 26 Februariu a. c. După verificarea protocolului din şedinţa de ieri, preşedintele *Szilágyi Dezsö* aduce la cunoscinţa camerei, că casa magnaţilor a primit dispoşiţiile înaintate de cameră în privinţa espunerei corónei şi a insigniilor regale spre vedere publică la milleniu precum şi cele privitóre la comisiunea cuotei. Alegerea comisiunilor parlamentare se va face în şedinţa de Sâmbătă.

Venind la ordinea ḑilei, deputatul *Pap Elek* vorbesce despre tacsele personale referitóre la comunicaţiunea vicinală pe căile ferate, ḑicênd, că acelea sunt mult prea mici, decât sĕ stea în proporţie cu venitele ce încurg luând în considerare înlesnirile făcute şi cheltuelile colosale pentru călătoriile îndepărtate. Totuşi nu póte primi dispoşiţiile luate de ministru în sensul acesta, cari dispoşiţii întră deja în valóre deja cu 1-a Marte a. c. deóre-ce sunt fórte păgubitóre pentru unele oraşe mai mari din provincie. Cere deci óre-cari favoruri pentru acestea.

Rosenberg Gyula are încredere în dispoşiţiile luate de guvern, că interesele Ungariei nici într'o privinţă nu vor suferi prescurtări.

Şima Ferencz ḑice, că Austria pe tóte terenele a cercat sĕ dea îndĕrăpt pe Ungaria, decând acésta stă în legătură cu ea. Cere şi el teritoriu vamal şi comercial independent pentru Ungaria. Primesce propunerile lui Kossuth şi Molnár Ferencz, ér când acestea ar cădea primesce propunerea contelui Apponyi.

La urmă s'au cetit douĕ interpelaţiuei, una referitóre la matriculele de stat, alta referitóre la esecuarea unor proprietari de vii în contra dispoşiţiilor legale.

Prima a fost înaintată de deputatul *Vajay István*, carele arată, că conducĕtoriul de matricule din Ochadniţa, comit. Trencin, nici acum nu şi-a ocupat postul la sediul seu ci şicanéză şi face cheltueli poporului tocmai acum în timp de érnă fiind silit a'l căuta prin crâşme şi pe alte sate în timp de lipsă şi agitéză contra tuturor bisericilor din patrie mai dispreţuind chiar şi autorităţile publice superióre.

Ambele s'au dat ministrilor respectivi spre competentă afacere şi cu acésta şedinţa s'a încheiat.

Facultate teologică greco-orientală.

Sub titlul acesta publică „Egyetértés“ dela 23 Februariu a. c. un articol subscris de dl Jancsó Benedek, carele pretinde a fi bine vĕrsat în afacerile nóstre politice şi culturale. Find-că acest articol ne privesce fórte de aprópe, de aceea îl şi presentăm cetitorilor nostrii per estensum în traducere română.

Bălcescu, încredinţatul ungar a partidei revoluţionare din România, în luna lui Iuliu 1849, a încheiat un contract cu Ludovic Kossuth în numele Românilor, ca semnul păcii dintre Unguri şi Români. Punctul 11 din acest contract ḑice, că: „La universitatea din Budapesta se va înfiinţa şi pentru greco-orientali o facultate teologică“. In ḑilele ultime ale luptei pentru libertate, dieta dela Seghedin a creat o lege pentru naţionalităţi. Punctul 12 al acesteia dispune, ca: „pentru cei de credinţa veche la universitatea din Budapesta sĕ se înfiinţeze un corp de profesori de teologie“.

Étă, facultatea teologică greco-orientală ce e sĕ se înfiinţeze la universitatea din Budapesta, mai întâiu ni se înfăţişéză ca postulat naţional.

A fost mare eróre, că cei ce dispun de sórtea ţerii, la crearea legii pentru naţionalităţi din 1868, şi de altădată la timpul potrivit 'şi-au uitat de împlinirea acestui postulat naţional. Dacă ar fi organisat facultatea teologică greco-orientală la universitatea din Budapesta în anul 1868, fórte probabil, că astăḑi atât clerul greco-oriental de limba sêrbéscă, cât şi cel de limba română, ca cel mai onest mijlocitor al păcii 'şi-ar împlini rolul în acéstă luptă, pe care o pórtă acum ultraiştii naţionali contra statului magiar.

După-ce la universitatea din Budapesta nu s'a înfiinţat facultatea teologică greco-orientală, preste tot crescerea preoţimei s'a mărginit la seminariele archiepiscopesci şi episcopesci. Întru cât au simţit necesitatea, ca clerul greco-oriental sĕ aibă şi un corp conducĕtoriu pe o tréptă de sciinţă mai înaltă şi mai cualificat, Sêrbii 'şi-au trímis pe ceì mai capabili dintre teologi la Kiev ori la Moscva. Teologii români au mers la început şi ei la Kiev ori la universităţile protestante din Germania. Cu înfiinţarea universităţii din Cernăuţi, facultatea teologică dela acéstă universitate a devenit centrul pentru sciinţa teologică greco-orientală română. Elevii mai distinşi dela seminariele teologice greco-orientale dín Ungaria tot mai des au cercetat acéstă facultate, dintre cari mai mulţi inşi s'au cualificat ca fórte buni teologi.

După-ce guvernul român a decis sĕ înfiinţeze şi facultate teologică la universitatea din Bucuresci, ca profesori a instituit mai cu sémă tot teologi ungari cualificaţi la universitatea din Cernăuţi. De aceea sĕ şi consideră facultatea teologică dela universitatea din Bucuresci, ca fica celei dela universitatea din Cernăuţi. Acum teologilor greco-orientali de naţionalitate română din Ungaria, pe lângă universitatea din Cernăuţi, le stă la dispoşiţie şi cea din Bucuresci. Dacă luăm în considerare apropierea acestei facultăţi, şi multele jertfe ce le aduce guvernul român, ca sĕ ridice acéstă facultate la un nivou cât mai înalt, nici un minut nu ne putem îndoi, că preste vre-o câţiva ani, Bucurescii vor deveni şi pentru Românii nostri centrul sciinţei teologice ortodocse.

Astfel s'a rĕsbunat aceea, că ómenii nostrii nu s'au folosit de mijlocul, ce înşişi l'au oferit în 1849, prin care ar fi putut aduce mai aprópe sêrbimea şi românimea ortodocsă de cultura şi aspiraţiunile naţiunii magiare. Eu cred, că facultatea teologică greco-orientală contemplată la universităţile magiare în modul signalisat mai sus fiind suplinită, aḑi nu forméză postulat naţionel, ba ultraiştilor li chiar oróre de ea, pentru că Kievul şi Mosva e tot atât de contrariu Budapestei, ca şi Bucurescii.

În 1893, în studiul meu: „Daco-românismul şi politica culturală magiară“, tocmai în colónele din „Egyetértés“ am scris următórele rênduri:

„Ne place a spune nu numai cu mândrie, ba de multe-ori chiar cu fală, că noi suntem rĕspânditorii civilisaţiunii apusene în orient, dar nici când nici prin minte nu ne trece, ca sĕ esaminăm în mod critic, óre cari sunt acele mijlóce şi moduri, cu ajutoriul cărora rĕspândim noi afirmativ civilisaţiunea apusénă în orient? Ca noi sĕ rĕspândim civilisaţiunea în orient, abstracţie făcênd dela multe altele, mai întâi ar trebui sĕ ne organisăm universităţile astfel, ca vecinii nostrii din orient sĕ fie siliţi a vení la noi ca sĕ înveţe tot ceea, ce nici în patria lor, nici în străinătate nu pot învĕţa. Ér unicul acesta ar fi direcţiunea propriei lor istorii şi desvoltări culturale. Acésta este unica, prin care noi conform posiţiunei şi referinţelor nóstre poliglote, am puté deveni magistrii lor. Dar în realitate cum şi stăm în scólele nóstre superióre cu cunoscinţele scientifice din ethnografia, filologia, istoria, etc. popórelor din Balcani? La acésta nu putem afla altă espresiune, decât ruşinoş.

Cu tristă satisfacţie pot constata, că pentru combaterea concepţiunii mele pesimiste privitóre la instrucţiunea nóstră superióră, până acum nu s'a aflat absolut încă nimeni. Cu îndoită bucurie am cetit aşa dară, când ministrul de instrucţiune publică Wlassics în firul discuţiunei asupra budgetului a declarat, că se ocupă profund cu cugetul, ca la universitatea din Budapesta sĕ înfiinţeze o facultate teologică greco-orientală sêrbéscă, ér la cea din Cluş alta greco-orientală română.

În studiile mele continuate dela anul 1893 încóce m'am convins, că pentru înţelegerea orientului slav-bizantin, cunoscinţa spiritului şi sciinţei pravoslavnice, este condiţiune de primul rang Dacă aşa dară ministrul Wlassics va înfiinţa facultăţi teologice greco orientale la universităţile nóstre, va putea apropia şi spiritul şi sciinţa pravoslavnică de sciinţa şi literatura magiară şi astfel va aduce mai aprópe cu doi paşi mari universităţile nóstre de idealul pe care mi l'am creat acum trei ani în studiile mele amintite. In acésta vĕd eu ponderositatea declaraţiunei ministrului Wlassics isvorită curat din interes scientific.

Dar decât punctul de vedere scintific e cu mult mai ponderos interesul politic, carele stă în legătură cu înfiinţarea facultăţii teologice greco-orientale contemplate. Ministrul Wlassics, decumva îşi va realisa planul, fără îndoială va aduce cel mai mare serviciu acelei politice naţionale, care are de scop deslegarea cestiunei naţionale prin mijlóce culturale şi corespunḑĕtóre spiritului timpului.

Luptele politice de partid fórte iute ne abat atenţiunea dela cestiunile culturale. Şi tocmai acésta este scopul rêndurilor mele, ca sĕ atrag atenţiunea opiniunei publice asupra acestui puternic şi esenţial mijloc pentru deslegarea cestiunei naţionale pe cale culturală şi se atrag şi atenţiunea ministrului asupra unor momente, pe cari după părerea mea din punctul de vedere al resultatului, neapĕrat trebue sĕ se iee în considerare.

Mai întâiu trebue sĕ decid: cu scop e, şi corect e ca de odată sĕ se înfiinţeze douĕ facultăţi teologice greco-orientale şi încă deosebit, pentru Sêrbi la Budapestă şi pentru Români la Cluş?

Cine cunósce starea materială a preoţimei greco-orientale, mai cu sémă a celei române, nici pe un moment nu-şi va face iluşiuni, că dela fie-care membru al preoţimei greco-orientale se va putea pretinde cualificaţiune academică. Pentru cualificaţiune academică numai corpul conducĕtoriu al preoţimei ortodoxe are şi póte se aibă trebuinţă. Ér numĕrul acestora nu e atât de mare, ca sĕ aibă trebuinţă de dóue facultăţi.

Dar nici necesitate obiectivă nu e ca sĕ se înfiinţeze dóue facultăţi, căci diferenţa ce esistă în realitate în sciinţa bisericei greco-orientale sêrbe şi române, se póte contrage la una ori la dóuĕ catedre. Cea mai mare parte a materialului de sciinţă e pe deplin identic. Aşa dară în realitate şi din punct de vedere obiectiv nu e lipsă de dóue facultăţi, abstracţie făcênd dela aceea, că o astfel de împărţire a sciinţei teologice greco-orientale după naţionalităţi, din punct de vedere politic sĕ arată îngrijitóre.

Dacă unul dintre scopurile înfiinţării facultăţii teologice greco-orientale este, ca fiitórea preoţime ortodoxă sĕ se apropie mai mult de cultura magiară, atunci înfiinţarea unei facultăţi de teologie greco-oriéntală română în Cluş nu ar fi cu scop Teologul român în Cluş îşi află esclusiv împrejurimea sa şi atmosfera sufletului sĕu în care a crescut. Afară de aceea tinĕrul român în Cluş nu se întâlnesce nici cu manifestările impunĕtóre ale vieţii de stat magiar şi a culturei magiare, cari aici în capitala ţĕrii, în centrul vieţii de stat şi a culturei magiare influinţéză atât de puternic pentru câştigarea simpatiei şi a sentimentelor lui.

După părerea mea mai întâiu în Budapesta trebue creat un centru puternic de sciinţă, carele cu puterea sa, ca o mare massă de magnet sĕ atragă la sine tendenţele culturale naţionale centrifugale. O facultate teologică greco-orientală puternică şi stătătóre pe un nivou înalt de sciinţă la universitatea din Budapesta ar fi pasul cel dintâiu mare spre idealul acesta şi totodată vrednic obiect de ambiţiunea ministrului Wlassics, carele chiar şi pentru aceea merită recunoscinţă, că a făcut actual unul dintr'acele mijlóce pentru deslegarea cestiunei naţionale, pe care marile nóstre mişcări pentru libertate l'au aruncat la suprafaţă.

Cestiunea română în Macedonia.

(Încheiere.)

III.

Multe motive impun opinia, că stagnaţiunea în cestiunea episcopatelor şi a regresului ideii naţionale la Românii din Peninsula-Balcanică nu este a se mulţămi decât numai incapabilităţii şi voinţei rele a agenţilor oficioşi. Presupunem însĕ, că statul român se decide pentru delăturarea pericolului iminent, pentru o activitate démnă, prin care pe basa drepturilor sale de stat suveran îşi póte ridica vocea în favorul esistenţei naţionale a Românilor din Macedonia şi a acelor popóre albaneze, cari cu ori ce prilegiu îşi esprimă dorinţa de a-şi lega sórtea de sórtea Românilor — dar întrebăm, ajunge-va autoritatea României ca sĕ mântuiască pe protegiaţii sei dela perirea în marea panslavismului?

Da, când lupta s'ar purta numai contra bulgarismului, puterea României celei avute şi provĕḑute cu o minunată organisaţie militară ar fi de ajuns pentru de a lupta cu succes positiv, chiar şi atunci, când pertractările oculte dintre Greci şi Bulgari, cari au de scop a divida Macedonia, ar fi adus deja cu sine încheierea unui pact greco-bulgar.

Dar Bulgaria, Sêrbia şi Montenegro nu sunt altceva, decât figuri de şac, cari sunt purtate după plăcerea unei mâni puternice, ce mai bine de dóue sute de ani ameninţă imperiul otoman în partea de Vest şi faţă de care România nu póte spera la o resistenţă încoronată de succes, dacă nu cumva puterile alianţei triple, şi în deosebi Austro-Ungaria, care din aceste puteri mai mult este interesată, nu vor lua în mână afacerea Macedo-Românilor şi a Albanezilor.

Dacă chestiunea acésta este pentru România o chestiune a independenţei naţionale, atunci ea are pentru puterile centrale şi în deosebi pentru monarchia austro-ungară însemnătatea problemei importante a conservării echilibrului european.

Necunoscênd tainele semizeilor, cari conduc destinele popórelor, nu putem da cu socotéla pe ce base se crede, că de present tóte puterile mari sunt preocupate de ideia păcii şi a bunei înţelegeri, şi că alianţa dintre Francezi şi Ruşí are de chemare numai conservarea păcii. Ori cât de basată sĕ fie acéstă părere totuşi este datorinţa puterilor centrale a se păḑi de o isbucnire repentină şi puternică, de a se îngriji de timpuriu, ca focul sĕ nu fie mereu alimentat.

Dacă Austro-Ungaria ţine a-şi validita principiul esprimat de contele Kálnoky: Asigurarea desvoltării liniştite şi a progresului popórelor din orientul Europei, — atunci ea, Austria trebue sĕ impună Sultanului în interesul seu propriu următórele îndatoriri:

1. Încuviinţarea neamânată a unei autonomii factice şi nici decât fictive a Macedoniei şi crearea unui statut, care asigură menţinerea tuturor drepturile conferite naţionalităţilor creştine.

2. Instituirea unei comisiuni europene cu putere dispunĕtóre, care în conţelegere cu naţionalităţile creştine şi mohamedane din

Macedonia, sĕ delimiteze sfera intereselor, a singuraticelor popóre de feliul acela, ca pe viitor sĕ se încunjure conflictele după putinţă

3. Fie-cărei naţionalităţi sĕ 'i-se recunóscă individualitatea sa naţională, sĕ i'-se creeze instituţiunile necesare pentru desvoltarea culturală, 'ér puterea escutivă sĕ se ingereze numai în casul ecstrem, când vede în mod serios periclitată idea unităţii politice a statului.

Deja raporturile geografice exclud ori-ce posibilitate de a uni pămêntul locuit de Macedo-Români cu regatul român şi scutesc pe Români de suspiciunea, că ei ar nutri atari dorinţe expansiv-şoviniste. Ér' aceluia, cari în intervenţiunea Austro-Ungariei voiesce a găsi o tendinţă de extindere, 'i-se póte arĕta, că între împregiurările actuale o polittcă expansivă a Austro-Ungariei în contul Turciei europene şi a naţionalităţilor creştine locuitóre acolo, este imposibilă şi nefavorabilă. Căci este notorică preponderanţa politică a statului magiar în monarchia dualistică habsburgică, ér' lupta crâncenă ce pórtă popórele nemagiare în contra magiarismului ex lude de sine presupunerea, că Magiarii ar permite o politică, care în cas favorabil ar aduce cu sine un crescĕmênt de vre-o câteva milióne de Slavi.

Pacea Orientului, desvoltarea pacinică culturală şi naţională a numĕróselor naţiuni creştine, esistenţa Turciei sau şi numai preîntimpinarea unei decăderi haotice, conservarea echilibrului european şi a intereselor alianţei triple, precum şi a României prietene acestei alianţe, reclamă insistent ocrotirea Românilor din Macedonia în contra absorbirii prin slavism. Pe lângă acestea mai vine un nou factor fórte ponderos. Anexarea Macedo-Românilor şi a Albanezilor, bună-óra prin Bulgari ar crea un sistem de stat, în care s'ar consuma cele mai de frunte puteri ale statului prin luptele interne, astfel, că prin aceste lupte pacea politică şi socială ar fi vecinic ameninţată în Orient.

Noutăţi.

Necrolog. *Simza Ghibu*, soţia parochului Simeon Ghibu din Pianul român a repausat la 11 Februariu a. c. lăsând în cea mai mare durere pe soţul şi copii sei Valeria, Simza şi Măriόra măritată Ghişa, şi pe ginerele seu Ioan Ghişa, paroch.

Fie-i ţĕrîna uşóră!

* * *

Emanciparea femeilor. Dómna Dr. Adam din München étă cum se esprimă despre emanciparea femeilor: Cei cari apără admiterea femeii la cariera medicală, ca cel mai ponderos argument aduc înainte imprejurarea, că femeile prin femei trebue vindecate. Acésta însĕ e rĕu înţeles. Sciinţa nu are gen; nici nu póte fi vorbă despre o astfel de vătĕmare a medicilor, despre o astfel de pălmuire a minţii sănĕtóse. De altă parte contrarii acestei afaceri susţin, că facultăţile femeii sunt de mai puţin preţ. Acésta e adevĕrat, pentru-că tocmai în clasa de mijloc germană, din cari se insinuă la cariera academică, femeile sunt sĕrace în sânge (anemie), rĕu desvoltate, fără putere şi neputinciόse pentru viéţa conjugală, dar apoi pentru împlinirea óre-cărei chemări permanente d. e. pentru luptele şi ostenelele chemărei medicale. Pentru acestea vina o pune pe crescerea greşită a fetelor şi apoi pe medicii de casă. Cine-'şi bate capul, că crescerea fetelor sĕ contrariéză cu legile naturei? Nutremêntul e slab. Mişcare corporală n'au. Imbrăcămintea le face preste putinţă mişcarea liberă. Convenirile spirituale le sunt de atare, încât le ucide inteligenţa..... Unde e medicul, care sĕ se intereseze de îmbrăcămintea fetelor, care nu sufere corsetul, călcâie înalte, carele recomandă vestminte comóde, libere, acomodate anotimpului, ér nu numai ochilor plăcute. Şi aşa mai departe.

Ce ḑice la acésta Esc. Sa, ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică?

* * *

Ce-a găsit Csiri Antal? Ia nisce nimicuri de unelte de argint, ce se folosesc la mâncare, precum nisce linguri, o cană pentru lapte şi o oariţă din argint de cel mai veritabil, pe cari a voit sĕ le vênḑă unui crâşmariu. Acesta însĕ vĕḑênd, că nu-s nici pentru el şi nici a dlui liferant n'au putut fi, a făcut arĕtare poliţiei, carea luând pe „Toni bá“ la întrebare, a rĕspuns, cá le-a găsit pe ici pe cólea pe unde a umblat ca ḑileriu. Poliţia însĕ nu-i crede, ci a pornit espediţie în tóte părţile celor cinci continente ale lumei, ca sĕ afle unde este ţara „Icipecólea“, unde „Toni bá“ a găsit aceste unelte ţinêndu-l pănă atunci de ostatec, dacă nu voiesce a spune de bună voie unde se află acea ţară plină de noroc pentru cei de pănura dumnisale.

* * *

Marfă căutată. Unul dintre deputaţii „români“ din dieta Ungariei, cari nici atunci nu-şi deschid gura, când biserica şi scóla lor este atacată şi defaimată din tóte părţile, ér căsătoria civilă şi matriculele de stat le-au votat în contra protestului bisericei şi a connaţionalilor lor fără diferenţă de partid, pentru că n'au avut curajul nici măcar sĕ se abţină dela votul ce li-l cerea guvernul — şi-a căpĕtat remuneraţiunea pentru votul şi pentru tăcerea sa. Fostul pretore, apoi deputat în în Marmaţia: dl Vincz Gyula, care când era student la gimnasiul din Beiuş se scria Vintiu, şi umbla în costum naţional, — este denumit prin decretul din 20 l. c. de Comite suprem în comitatul Ugocia. Dar scris este în analele dietei ungare, că *„Ugocsa non coronat“*.

Cel mult „patrioticul“ popor rutén din Ugocia sĕ póte lăuda, că are un fişpan de legea lui, ér nemeşii români din Marmaţia pentru că din incidentul milleniului şi-au decretat magiarisarea numelui comunelor, îşi vĕd rĕsplata, că din sinul lor sĕ mai ridică un „méltóságos“, după ce de mult însetoşéză.

* * *

Cât timp trăesce o generaţie? Fórte mult s'a discutat asupra cestiunei, că óre cât timp este a se socotí pe o generaţiune. Acum publică Turguan în „Revue Scientifique“ un articol asupra acestei cestiuni. Turguan ḑice, că durata unei generaţiuni este a se socotí etatea mijlocie a unui tată, ori a unei mame. In Francia se socotesc 32 ani şi 5 luni pe durata unei generaţiuni. Fourir socotesce durata unei generaţiuni de secs bărbătesc pe 33.31 ani, ér Villota socotesce durata unei ganeraţiuni de secs femeiesc în secolul al 19-lea pe 28.17 ani. Rüinelin însĕ ḑice, că durata unei generaţiuni este 36 de ani.

* * *

Higiena jocului. Sunt, cari condamnă jocul, pentru-că nu odată a causat ruinarea unei vieţi în flóre, dar cu observarea legilor higienice, nu e stricăcios, ci din contră: este un eserciţiu corporal fórte sănĕtos. Cu deosebire e folositoriu pentru fete, cari ocupându-se la casa părintéscă cu lucruri mai uşóre tótă ḑiua şed la lucrul lor de mână. Afară de patinat, numai jocul le mai îndémnă la mişcări recreatóre. Jocul îl efeptuesc piciórele, dar pentru aceea şi părţile superióre ale corpului şi muschii trunchiului vin în lucrare, circulaţiunea sângelui se acceleréză de asemenea şi funcţionarea plumânilor. S'a calculat, că dacă cineva jócă 5 óre neîntrerupt, inima a făcut o lucrare, ca şi când omul ar fi ridicat 36,240 kgr. la înălţime de 1 m., ori ar fi ridicat 1 klgr. la 36,240 m. înălţime. Ca acéstă încordare sĕ nu aducă stricăciune, trebue sĕ ne punem corpul în cele mai bune condiţiuni. Peptul trebue tĕ se deschidă liber. Înzădar se tună contra corsetului, dar damele nóstre totuşi ar puté face atâta, ca sĕ jóce numai cu el sloboḑit. Dar chiar dînsele pot esperia, că cu el strîns nu pot juca. Ghetele (păpucii) sĕ nu aibă călcâe înalte, pentru că încordéză muschii piciórelor şi periclitéză ecuilibrul corpului. Sgârciuri şi deschideri de vine pot fi urmările călcâelor înalte. Multe greşeli sĕ fac şi cu portul măiestrit al pĕrului. Pĕrul prea întins şi acărit aduce dureri de cap. Nu e ertat a juca cu gura deschisă, pentru-că se uscă grumazul, şi plămânile se umplu cu pulvere. Celui ce îşi rĕcoresce faţa aprinsă într'un local mai rece, pelea obrazului îi crépă şi devine aspră. Mai bine e sĕ se rĕcorésca şeḑênd în sala de joc pănă când se odichnesce. Fórte sĕ tem de beutură. Dar jocul atâta apă evaporéză, care pentru evitarea eshauriării trebue suplinită. Pe lângă precauţiunea recerută pericolul beuturei nu e atât de mare, pe cât sĕ tem de el. Sĕ nu bem dintr'odată mult, şi după beutură sĕ jucăm mai departe. Îngheţata e mai periculósă. Cu atât mai incorect e, că bărbaţii fuméză în localităţile laterale. Plumânile jucătorilor funcţionéză cu tótă puterea, şi fumul de tabac străbate fórte afund în plămânile acelora şi agită neplăcut; dar şi asupra plămânilor rĕsuflătóre a damelor are rea influinţă mirosul greu ce se rĕspândesce dela jucătoriu. Damelor numai în calésă le e permis sĕ mérgă dela bal acasă. Nata de bal mai cu sémă din umeḑirea piciórelor provine. Bărbaţilor mai cu sémă gâtlejul li se rĕcesce; ridicarea gulerului nu e destul, trebue învêrtit cu năframă. Acasă, mai cu sémă damele, sĕ se spele cu apă călduţă. Pulverea, ce s'a lipit pe pelea asudată în decursul jocului, e stricăciósă, astfel spălatul e cel mai bun mijloc pentru de a face pelea frumósă. Cel-ce vine dela bal, înainte de a se culca în pat, neapărat sĕ-şi schimbe albiturile corpului. Va evita multe bóle de muschi („Egyetértés“.)

* * *

Alexandru Dumas fiul despre drepturile femeilor. Este sciut, că Alexandru Dumas fiul, totdéuna a fost pentru emanciparea femeilor. Étă cum se esprimă el într'o epistolă mai recentă adresată către o amică a lui din Viena:

„Dómnă! Eu deja de mult mi-am format opiniunea despre drepturile femeilor. În diverse scrieri volante şi cărţi mi-am şi esprimat opiniunea despre femeile cari „omóră“, cari „votéză“ şi cari intentéză „procese de paternitate“. Doresc, ca femeile sĕ aibă aceleaşi drepturi civile şi politice, pe cari le au şi bărbaţii, pentru că au şi aceleaşi datorinţe. Óre nu le persecută întocmai ca pe bărbaţi, dacă nu plătesc? Dacă nu-şi plătesc datoriile, dacă nu-şi împlinesc subscrierile, dacă nu-şi plătesc chiria, óre nu le licitéză mobilele? Fură din cutare boltă pantlice ori ţorţori, óre nu le duc înaintea comisariului de poliţie şi nu le încue? Am avut bune scriitóre, ca dómnele: Sevigné, Staël şi Sand şi sĕ nu le dăm atâtea drepturi, câte le dăm birjerilor nostri? Pe tinerele copile întocmai le educăm ca pe băeţii nostrii; fundăm licee costisitóre, unde le cresc de profesori, ca sĕ se ocupe cu cestiuni economice, politice şi scientifice, sĕ predice adevĕrul, sĕ aprindă lumină, ér în ḑiua, în care este vre o alegere, când vreau sĕ păşéscă pe arenă pentru interesele ţĕrii sunt rugate sĕ rĕmână acasă, pănă când portariul lor merge sĕ voteze. Dta uiţi — ḑice câte un individ — că femeile sunt scutite dela obligămêntul militar. Dar nu sunt scutite ca sĕ nu aducă copii pe lume făr' de cari n'ar fi resbele, ceea-ce ar fi mult mai bine. Nu le scutesc dela nutrirea şi crescerea copiilor, şi nici dela suportarea temerei ce abia se póte imagina, când le duc copii în câmp ori peste graniţă. Tóte argumentele ce le produc sunt rĕmăşiţe din dreptul roman antic, carele va suprima nu peste mult dreptul natural. Óre femeia nu e făptură, care lucréză, cugetă şi care are aceiaşi origine ca şi bărbaţi? Preste tot nu considerăm noi de sânt copila, soţia şi femeia? Nu le supunem în acelaşi timp aceloraşi datorinţe ba în unele casuri sub mai mare resposabilitate ca şi pe bărbaţi? Da, tóte aceste le facem. Atunci sĕ le învestim cu drepturi politice şi civile egale. Ceea-ce sĕ ţine de îndreptăţirea lor la acésta, cu acésta nu ne ocupăm. O vor face dênsele acésta, şi dacă semnele nu ne înşélă, nu mult timp va dura, pănă când îşi vor elupta acéstă. Nebuni sunt aceia, cari se luptă pentru libertatea bărbaţilor şi nu vĕd, că aceea va trebui sĕ o dee óre-când şi femeilor“.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Ameliorarea salarielor protopresbiterilor şi a preoţilor români.

Onorate Dle Redactor!

Acésta cestiune în timpul din urmă a dat un abundant material în colónele preţuitului ḑiar a „Tel. Rom.“ şi pe cât e acéstă cestiune de delicată şi dificilă de o parte de deslegat, pe atât de altă parte fórte salutară, dacă s'ar putea resolva cât mai în grabă pentru aceia, cari îi privesce mai de aprópe.

Ansă la tóte acestea a dat legile politice bisericesci, pe cari guvernul le-a întrodus de a slăbi legăturile interne ale bisericei, de a înstrĕina pe poporeni de preoţii sei, de a submina temelia religiei şi în fine de a întroduce păgânismul în locul creştinismului.

Bărbaţi competenţi şi respectabili au scris o serie de articli în acéstă cestiune de mare importanţă, fie care după a sa conduită şi cunoscinţă de causă, motivêudu-şi părerile cu argumente ce le aflat mai corespunḑĕtóre pentru resolvarea acestei cestiuni. P. O. P. Mâneguţ şi-a luat de problemă de a deslega acéstă cestiune prin aceia ca sĕ se facă repartiţiune pe comune respective pe singuratici poporeni şi cu acésta s'ar ajunge scopul.

E uşor de a impune sarcini, care cu anevoe se pot suporta şi cu deosebire în acestea timpuri de grea încercare pentru poporul nostru care e destul de apăsat prin multele dări şi imposite ce i s'au impus şi are ḑilnic de ale suporta din partea statului. Pe calea acésta propusă de domnul corespondent sub astfel de împrejurări şi pănă la timpuri mai bune, ameliorarea salarielor protopresbiterilor şi a preoţilor nu s'ar putea ajunge, ci din contră s'ar isca frecări şi neînţelegeri între preoţi şi parochieni.

Un alt respectabil domn P. O. P. Cupşa aduce un alt espidient ca basă spre deslegarea acestei afaceri. Dsa propune că Prea Ven. Consistoriu archidiecesan se esmită un cerculariu cătră tóte comitetele şi sinódele parochiale respective protopresbiterale de a da o consemnare esactă despre tóte venitele ce le avut şi le au de present parochi respective protopresbiteri. Aicia aş pune o mică întrebare domnului corespondent? După ce legile politice-bisericesci a întrat în vigóre şi aplicare, óre mai potu-se lua de basă ca venite sigure, venitele stolare ce le a avut preoţii pănă de present! Nici de cât? fiind acelea de acum înainte ca venite nesigure, nu se pot computa nici ca dotaţiune pe viitoriu, nici de present la ameliorarea salarielor preoţesci respective protopopesci, ci numai acelea, precum e porţiunea canonică, mĕsura de bucate (naturale) şi ḑiua de lucru (claca).

Pentru câştigarea acestor date nu e de lipsă a se esmite nici un cerculariu, căci Prea Ven. Consistoriu ardatele necesare despre tóte acestea şi le póte afla din inventariile şi raţiociniile bisericesci ba şi din estrasele legalisate ale cărţilor fundare şi catestrali, cari i stau totdeuna la disposiţiune şi analog precum se esarêndéză moşii de ale statului ba şi a altor privaţi, jugĕrul catastral dela 8—10 fl. pe an, adecă: în ce clasă se află agrul. Tot pe acéstă cale va purcede şi Prea Ven. Consistoriu, absolvênd dela acéstă misiune comitetele respective sinódele concerninte, cari şi aşa vor fi prea zelóse întru urcarea unui preţu ne mai pomenit pe emolumente când e vorba despre salarisarea oficianţilor bisericesci, adecă: spre a ajunge minimul de 400 fl.

Domnul corespondent „y“ recomândă, că preotul pe lângă oficiul seu sĕ se mai ocupe şi cu lucrul, adecă: sĕ se apuce de córnele plugului, de cósă, secere şi altele pentru susţinerea sa şi a familii sale. E adevĕrat, că a-şi agonisi cineve pânea be tóte ḑile e pe cale onestă e lucru cinstit, înse a pretinde ca un preot sĕ munciască ca un simplu ḑileriu, acésta însemnéză a-şi negligaoficiul sacru căruia sau dedicat de o parte, iar de alta a-se îndelevnici cu lucruri contrare caractelui seu de preot. Acésta nici domnul „y“ nu o va aproba, nici chiar pretinde.

Numai trăim în timpurile de tristă memorie când pentru cei ce se dedicau carierei preoţesci era de ajuns pregătirea unui curs de 6 sĕptĕmâni sau 6 luni, ci astăḑi trăim îu seclul luminilor, unde pe tóte terenele se cere sciinţă, cultură şi luminare. Dacă prin urmare dela preotul român se cere ca se fie om cu studii, bine pregătit pentru cariera preoţéscă atunci ce respect va avea înaintea poporanului seu un atare preot, carele ḑiua întrégă va fi necesitat a munci alăturea cu ḑileri. Nu'l va cunósce nimenea nici chiar după esteriorul seu că e preot, pentru că preotul trebue sĕ aibe o îmbrăcăminte cuviinciósă amĕsurat rangului ce-l ocupă ca oficiant al bisericei, ca şi ori carele alt oficiant al statului.

On. părinte I. Popovici voesce a deslega acéstă cestiune prin un congres preoţesc. Aserţiunea acésta e basată încâtva pe adevêr, căci Escelenţia Sa prea bunul nostru archiepiscop, carele ca un părinte, ce totdeuna a avut în vedere numai prosperarea bisericei, binele clerului şi a naţiunei Sale, şi de astă dată împreună cu sfetnicii sei Preă Ven. Consistoriu va afla óre de consult şi că de lipsă e, a asculta şi pe cei mai intcresaţi în acéstă causă; pe aceia, cari prin întroducerea legilor politice bisericesci au fost mai tare loviţi şi jigniţi. Parte scurtaţi parte lipsiţi de tot de venitele lor. Firesce, că domnii protopresbiteri au suferit mai mult, căci unii avênd parochii slabe, alţii fără de parochii sunt espuşi până la o altă dispoşiţiune, adecă; până la o salarisare corespunḑĕtóre amĕsurat rangului ce'l ocupă în statul preoţesc acesti dignitari, trebue se fie în ori-ce mod despăgubiţi din centru, adecă: din fondurile archidiecesane barem aceia domni protopresbiteri, cari sunt cu parochii slabe sau nau de loc, după împrejurări. Dela întrarea in vigóre a legilor politice-biscricesci şi aplicarea lor, agendele oficiului protopresbiteral s'au micşorat considerabil, şi ar fi în interesul causei, că pentru de ali-se asigna domnilor protopresbiteri o dotaţiune corespunḑĕtóre şi tractele sĕ se arondeze.

Cred, că acèstă cestiune s'a sulevat în de ajuns de către bărbaţii competenţi şi póte se va mai suleva. Şi unii şi alţii deslégă acéstă problemă în chip mulţămitoriu, — făcênd conclusiuni: că acéstă radicală reformă e neamênaveră.

Poporul nostru nu póte îndeplini acésta din causele mai sus amintite. Nici eparchiile nu vor fi în stare pentru că n'au mijlócele necesare si fondurile disponibile spre acest salutar scop. Statul în prima linie ar fi chemat, după ce prin întroducerea legilór politice-bisericesci a luat şi cea din urmă sfêrmitură de subsistinţă dela preoţi, sĕ se îngrijéscă de o dotaţiune corespunḑĕture, pentru întréga nóstră preoţime căci preotul încă e un oficiant şi aduce serviţii statului, ba poporul român contribue cu avutul seu pentru susţinerea şi apărarea statului.

O salarisare corespunḑĕtóre în genere pentru preoţime e reclamată chiar şi de spiritul timpului în care trăim. Nu e vorbă de a se mai amêna acéstă cestiune de mult dorită. Cu mĕsura de „goz“ şi cu ḑiua cea de „ruşine“ ca dotaţiune pentru preot, pe care fórte bine le a accentuat domnul Bălcescu numindu-le aşa, pentru care preotul de multe ori trebue sĕ se dejosască în un mod de tot umilitoriu şi nedemn de posiţia sa, în casul estrem chiar şi atunci când e necesitat a cere intervenirea organelor politice, numai ură, dispreţ, batjocură, câte odată şi compătimire îşi atrage. Consecuenţa acestora dă ansă la destule frecări şi neînţelegeri între preot şi popor.

Precum după publicarea nefericitelor proiecte politice-bisericesci devenite lege, măritul congres a luat unele disposiţiuni faţă de ele şi pentru liniscirea acelor interesaţi şi a opiniunei publice tot acestui for suprem 'i compete şi deslegarea acestei probleme cât mai îngrabă.

Ioan Botean,
preot gr.-or. în Binţinţ.

Nr. 537/895. [21] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de cl. a III-a Petreni, protopresbiteratul Orĕştiei, lângă neputinciosul paroch Simeon Bobeiu, pe basa resoluţiunei Ven. Consistoriu Archidiecesan din 28 Novembre Nr. 7932 B., prin acesta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din dotaţiunea parochială, care la an face 410 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despre acest post sĕ pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Orĕştie, la 18 Ianuariu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orĕştiei.

Nicolau Ivan,
adm. protop.

Nr. 46. [20] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Panc, cu filia Sĕlişte, sĕ escrie concurs repeţit a treia óră, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicaro în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă casă parochială, dau suma de 397 fl. 65 cr. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial şi dela subsemnatul oficiu.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dobra, 19 Ianuariu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Dobrei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. protopresb

Nr. 47/1895 [15] 2—3

CONCURS

Comuna bisericéscă filia Răcăştia din protopresbiteratul Devei voesce a-'şi edifica o biserică conform Planului aprobat din partea Prea Venerabil, consistoriu archid. Nr 5484/1895 Ep.

In scopul a sĕ da acéstă biserică spre edificare unui întreprinḑĕtoriu, se publică concurs cu termin de 60 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Doritorii de a lua acéstă întreprindere au a sĕ insinua comitetului parochial până la terminul sus ḑis după care sĕ va statori ḑiua de licitaţiune.

Suma aprobată e 6181 fl. 24 cr.

Planul, preliminariul de spese, condiţiunile sub care sĕ estradă edificarea sĕ pot vedea in cancelaria oficiului parochial de unde se pot primi tóte informaţiunile referitóre la acéstă lucrare.

Mâniărău, la 14 Decembre 1895.

Constantin Dăncilă,
paroch gr. ort. pres. comit. paroch.
Grék Alisandru, epitrop.
Muntyán Jozsa, epitrop.
Vidi:
Avram P. Păcurariu.
protopresb. adm.

Nr. 132/1896 [22] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a-II Boiţa în sensul resoluţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan de dto 16 Ianuariu v. 1896 Nr. 8676 B. se scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele statorite pentru acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiale, cari fără bani de cuartir dau un venit anual de 332 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avea a-şi asterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi cualificaţiune practică.

Informaţiuni mai de aprópe, concurenţii pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral al Sibiiului

Sibiiu, 31 Ianuariu, 1896.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 3—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

LOTTERIA DE CLASSĂ UNGARĂ

35.007 câştiguri în bani, în sumă totală de 7,932.000 coróne.

Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil **UN MILION** coróne.

Tragerea classei II:
Dela 11 până în 14 Martie 1896.

Câştiguri		Coróne	Coróne
1	á	100.000=	100.000
1	„	60.000=	60.000
1	„	40.000=	40.000
1	„	30.000=	30.000
1	„	20 000=	20.000
1	„	15.000=	15.000
1	„	10.000=	10 000
2	„	8000=	16.000
8	„	4000=	32.000
10	„	2000=	20 000
13	„	1000=	13.000
100	„	400=	40.000
860	„	200=	172.000
9000	„	120=	1,080.000
10.000	„	Câştiguri la olaltă	1,648.000

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru a II-a classă:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 40.—	**20.—**	**4.—**	**2.—**

Preţurile losurilor complete valabile pentru a II-a şi a III-a classă:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri ale losurilor originale are sĕ se trimită, când comandă cineva losuri pentru a II-a classă pentru porto scrisorilor recomandate şi a listelor de tragere 25 cr., când comandă losuri complete pentru porto epistolelor recomandate şi pentru 2 liste de tragere 40 kr.

Tragerea classei III:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Câştiguri		Coróne	Coróne
1 premiu		600.000=	600.000
1	á	400.000=	400.000
1	„	300.000=	300.000
1	„	200 000=	200 000
1	„	100.000=	100 000
2	„	40.000=	80 000
2	„	20 000=	40.000
5	„	10.000=	50.000
14	„	8000=	80.000
30	„	6000=	204,000
100	„	2000=	200 000
200	„	1000=	200.000
2650	„	200=	530.000
22.000	„	150=	3,300.000
25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu	6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.

Losuri recomandă şi espedéză pe lângă trimiterea mai nainte a preţului cu asignaţie sau rambursă postală

CARL HEINTZE, Budapesta,

Servitenplatz 3. Adresa de telegramă: **Lotto Heintze. Budapest.** Servitenplatz 3.

[19] 2—3

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 19. Sibiiu, Marți, 20 Februariu (3 Martiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Februariu, 1896.

Mâncând vine apetitul, așa ne spune un proverb francež, și noi trebue sě recunóscem, că esperiența poporului a dat nascere acelui proverb, care ḑi de ḑi se adeveresce.

Voim să vorbim de șovinismul cu magiarisarea, care nu mai are sfêrșit, ci din contră tot crește, sě vede că tot mai mare e apetitul.

Din incidentul matriculelor civile academia magiară de sciință a compus o consemnare a numelor de botez românesci în traducere magiară.

S'a dat strict ordin purtătorilor de matricule ca numele de botez al nou născuților sě se întroducă în matriculă esclusiv în traducerea magiară, și numai în urma indignațiunei generale a tuturor popórelor din patrie s'a îndurat ministrul de interne și a dat ordin, ca numele de botez sě se pótă pune în paranteze după cel unguresc și în românesce, după-cum îl pronunță poporul.

S'a făcut o concesiune în teorie, dar că în practică cum se urméză, aceea noi nu o putem sci, ci numai atunci am puté constata starea faptică a lucrului, când preoții și învěțătorii ar controla inducerea casurilor de nascere în condica civilă, și ar denuncia eventualele abusuri.

Curentul de aḑi nu se mulțămesce cu traducerea în ungaresce a numelui de botez, el cere, ca numele de familie încă sě fie tradus unguresce, sau dacă nu, atunci cel puțin scrierea lui sě se facă cu ortografia unguréscă.

Pretensiunea acésta o face ḑiariul „Magyarország“, despre care am vědut cu câtă dragoste și prevenire scrie despre poporul român.

În numěrul de Duminecă, numěr festiv, precum sěrbătorésca e și acéstă ḑi a Domnului, în numěrul de Duminecă se plânge acel ḑiariu asupra institutelor nóstre, în special asupra gimnasielor, și și mai în special asupra gimnasiului nostru din Brașov, că acela romanisézá numele de familie.

Între altele ni se spune în acel articol, că direcțiunea gimnasiului nostru ortodocs român din Brașov nu are rubrică, în care sě indice naționalitatea scolarilor.

Acésta însě e lucru bagatel pe lângă faptul, că direcțiunea acelui institut a romanisat numele unguresci.

Crima acésta bine sě o noteze tot omul cu inimă pentru curentul de aḑi al magiarisărei.

Și de asemene urme înșiră acel articol multe, multe.

Numele de familie „Garoiu“ de prin părțile Branului este un falsificat din unguresoul Gorai. Trocarii din Brașov încă din Bulgaria au adus cu sine numele de familia Voina, dar și acesta e falsificat din unguresoul Vajna.

Și sunt multe de aceste nume.

Crima acésta, observată cu înděrjire la gimnasiul român din Brașov s'a lățit și la celelalte gimnasii române, așa aflăm casuri analóge în Blaș și în Năseud și Brad.

Escepțiune face numai gimnasiul din Beiuș, care scrie curat unguresce numele de familie.

Ca regulă la falsificare s'a observat în general traducerea în românesce a numelor de familie făcute din numele de botez. Tóte numele actuale de familie românesci odinióră au fost unguresci, și le-au falsificat direcțiunea scólei din Brașov. Așa din Vidor s'a fabricat Bucur, din Mátyás Mateiu, din Miklosfy Nicolau, din Dömötör Dimitriu și așa mai departe.

Și mai mare e něcazul, că numele de familie românesei acuma cum sunt nu se schimonosesc cu ortografia ungurésoă.

Aceste sunt durerile cele mai noue ale numitului ḑiariu în anul milleniului.

Se sperézá, că în parlament se va presenta un proiect de lege în sensul dorințelor din acel articol, și atunci vom vedea nume de familii curat românesci scrise cu ortografie ungurésoă. Apoi ce dorințe vor mai urma, Dumneḑeu scie.

Deocamdată luăm notițe de durerile cele mai nouě ale ḑiaristicei unguresci.

Cinstea și omenia nóstră. Ḑiariul din loc „Tribuna“ în numěrul de Duminecă la locul prim ocupându-se cu domnul Slavici, a avut gentileța a se ocupa și cu ḑiariul nostru, despre care étă ce scrie:

„In tinerețele sale a fost aderent al „Telegrafului Român“, care și atunci, ca și acum era o fóie urgisită, fiind-că a făcut în totdeuna politică aparte de politica marei masse a poporului românesc. . . . .

Nu ne mestecăm în cérta dintre „Tribuna“ de acuma și „Tribuna“ cea înainte de crisă, care a adus la conducerea ḑiariului redacțiunea de acuma. Un lucru totuși spunem celor dela „Tribuna“.

„Telegraful Român“ de când esistă a trăit din cinstea și din omenia sa.

Acésta nu o póte ḑice despre sine nici „Tribuna“ de aḑi, nici cea a d-lui Slavici.

„Telegrafnl Român“ și aḑi trăiesce din a sa cinste și omenie.

Scim, că el e urgisit dela întemeierea sa mai ales de greco-catolici, dar nu pentru politica sa a fost și este urgisit, ci pentru ca este organul bisericei ortodocse române din patria nóstră. In acésta ură politica a avut rol indiferent.

A fost și este urgisit ḑiariul nostru și acésta nu trebue sě ni-o spună redacțiunea de aḑi a „Tribunei“, nici a „Unirei“, cari aḑi sunt aprópe sinonime.

Nici asupra politicei dintre noi și „Tribuna“ cea veche și cea nóuă nu stăruim acuma.

Deocamdată suntem simplii spectatorii ai certei dintre „Tribuna cea veche și cea nóuă și după terminarea ei vom reveni.

Altcum „Tribuna“ indirecte voesce se lovéscă în amicul ei cel mai adict în domnul Cristea, care a redactet acel urgisit ḑiariu 18 ani.

Nici acesta nu e creștinesc lucru dela actuala creștină redacțiune a „Tribunei“.

Revista politică.

Cestiunea pactului vamal cu Austria preocupă aprópe esclusiv discusiunile asupra bugetului comercial. Tonul aspru, care a devenit predominant din colo în Austria în tóte corporațiunile posibile, în diete și mai pe urmă în Reichsrath, contra Ungariei, nu putea rěmânea din motive ușor de ințeles fără efect asupra cercurilor nóstre parlamentare. Fie-care va pricepe acésta — ḑice „Neues Pester Journal“, — care cunósce temperamentul unguresc, și de óre ce polemica contra pretensiunilor ecsagerate ale Austriacilor la noi până acum încă n'a trecut granițele tactului parlamentar, n'ar fi în nici un cas motivat un vot de desaprobare acelora, cari pășesc cu energie pentru interesele țěrii. Noi și observăm, că în enunciațiunile de păn'acum cari s'au făcut din partea maiorității față de propunerile făcute din partea oposiției, mai întâiu s'a combătut oportunitatea acelor propuneri, nu însě aceea idee fundementală, după care Ungaria, în casul când nu i-ar succede încheerea unui pact vamal corespunḑětor intereselor ei s'ar folosi de incontestabilul sěu drept de a-și forma un teren independent vamal. Propunerile emanate dela fracțiunile stângei estreme, conform cărora terenul separat vamal trebue format necondiționat, nu găsesc ecou nici în țară și nici în parlament. In privința acea însě, că, dacă Austria va face dependent pactul vamal de condițiuni neadmisibile Ungaria nu-și póte espune întregul sěu viitor economic, nu esistă și între partidele politice esistente nici o deosebire meritorie. Acésta a accentuat-o ministrul de comerciu, și mai mult Coloman Tisza.

Noi suntem convinși, — continuă „N. P. Journal“, — că dl Tisza n'a luat cuvêntul în cestia pactului vamal fără seriósă necesitate. Numai convingerea, că e timpnl suprem, ca representanții direcțiunei moderate sě-și ridice în fine vocile lor admoniatóre, a putut îndupleca pe bărbatul de stat, care a înoit de două ori pactul vamal și comercial, sě iasă afară din posiția sa reservată. O astfel de necesitate esistă și pentru Austria, și acolo póte încă mai mult, ca aici. Ar fi de dorit, ca esemplul dlui Tisza se fie imitat și în Austria. Păn'acum

FOIȚA.

Compasul creștinului. *)

Ascultați! Scriptura spune:
Ca sě facem fapte bune,
Și sě ne ferim de rěu
Sě fim fii lui Dumneḑeu.

Deci aduceți-vě aminte
De a lui Christos cuvinte,
Ce le a ḑis cătr'un 'věțat
Când vení sě-i céră sfat:
„Sě iubesci pe Dumneḑeu
„Chiar din tot sufletul těu;
„Precum cătră tine esci
„Pe de-aprópe sě-'l iubesci“.
Asta-i o poruncă scurtă.
Dar învěțătura-'i multă.

* * *

Moisi, când pe munte-a stat
Lui ḑece porunci s'au dat:
1. Eu sunt Domnul Dumneḑeu,
Altul nu e cum sunt eu;
Deci pe mine m'ascultați,
Altuia nu vě'nchinați.
2. Chip cioplit de-'i face ție,
Te v'ajunge-a mea mânie.
3. Insě nice sě nu vrei,
Numele mi deșert sě iei;
Necertat nu-'i rěmâné,
Când porunca-mi nu-'i ține.
4. In Dumineci, sěrbători
Fiți ai mei adoratori,
Căci atunci avé-veți rost,
Sporiu bun în tot lucrul vost.
5. Pe părinți sě îi cinstesci
Ca viéța-ți s'o lungesci.
6. Sě nu 'ncerci cumva sě iai,
Ce mai mult nu poți sě dai.
7. Poftele ți-le 'nfrânéză
Cu rușinea te 'narméză.
8. Nu lua, ce nu-'i al těu,
Furul o pățesce rěu.
9. Nu fi martor strîmb vr'odată,
Căci necinstea 'ți va fi plată.
10. Nu poftí ce nu-'i al těu,
Căci te-a bate Dumneḑeu.
Cu'n cuvênt, tot ce nu 'ți place,
Nu 'ncerca altui a face“.

* * *

Șepte taine-a legii nóuă
De Christos ni s'au dat nóuă:
1. Botezul spre mântuire,
2. Éră Mirul spre 'ntărire.
3. Sfântă Eucharistia,
4. După Pocăință-o ia.
5. Pentru-aleși e Preoția,
6. Pentru juni căsătoria.
7. Maslul e spre vindecare,
Ér altora spre ertare.

* * *

Bine fă celui lipsit,
Ca sě fi tu fericit,
Și în mintea ta îți pune
Astea șepte fapte bune:
1. Pe flămând a-l sătura,
2. Pe setos a-l adăpa,
3. Celui gol haine a-i da.
4. Pe închiși a-i cerceta,
5. Bolnavii a-'i ajuta,
6. Pe strěini a-'i ospěta,
7. Și pe morți a-'i îmbrăca.

Șepte fapte sufletesci
Astea încă sě 'nplinesci:
1. Păcătoșii a îndrepta,
2. Pe cei proști a-i învěța
3. Bun sfat altora a da,
4. Pentru alți a te ruga,
5. Pe 'ntristați a-'i mângăia
6. Celui rěu, rěul nu-'i vrea,
7. Nedreptăți a suporta.

Pentru tótă fapta bună
Vei avé, ca și-o cunună,
Dela Duhul daruri sânte
Luminându-te la minte:
1. De sus bună ințelepciune,
2. Pricepênd ce ți-se spune,
3. Dând celor mai mici bun sfat,
4. Cu tăria-i fi întrarmat,
5. Cunoscênd cele ascunse,
6. Cinstind cele nepătrunse,
7. Fric' avênd de cel prea tare,
Care 'naltă și pravale.

Róde bune va umplea
Sufletul, inima ta:
1. Dragoste avênd în tine,
2. Bucurie pentru bine,
3. Intru tóte pace avênd,
4. Relele 'ndelung rěbdând,
5. Rěmânênd bun voitor,
6. Și de bine făcětor,
7. În domnul credinț' avênd,
8. Ca și un miel fiind de blând,
9. Poftele tale 'nfrânând.

* * *

Fii supus lui Dumneḑeu,
Și urméză sfatul sěu;
Când porunca i-ai călcat,
Ai căḑut într'un pěcat;

---

*) După confesiunea ortodocsă.

am putut constata dincolo în chaosul afirmaţiunilor celor mai fără sens numai un fel de licitaţie cu cuvinte populare. Esistă temerea, că dacă adevěraţii bărbaţi de stat de dincolo nu-şi trag séma, vor cresce de-asupra capetelor lor valurile turburate ale unei agitaţii pustitóre. E mai uşor a învălmăşi populaţia, decât a o readuce la reson, dacă s'a încălḑit odată pentru anumite ecstravaganţe.

După acéstă observare episodică sě ne întórcem la vorbirea dlui Tisza. Dl Tisza n'a ţinut o vorbire aşa numită mare, care sě fi eshauriat întréga problemă a pactului vamal. El şi-a avut motivele sale, ca sě se mărginéscă la nisce observări aforistice. Motivul cel mai important e acela: că adecă sincerii luptători pentru o împěcare convenabilă a intereselor din amândóuě statele sě află într'o posiţie delicată. Dacă păşesc ei cu căldură mare pentru pactul vamal, atunci dau şoviniştilor austriaci arme, cari susţin, că Ungaria trebue sě subscrie ori-ce condiţiune, căci fără pact vamal trebue să se înăbuşéscă în sěul ei propriu. Dacă desvóltă însě cu energie tóte acele argumente, cari arată, că Ungaria n'are sě se témă nici de separarea terenului vamal, ba mai mult, că acésta după învingerea celor dintâi greutăţi ar aduce ţěrii mari avantage, atunci ar da ultraiştilor ungari, cari vreau cu ori-ce preţ separarea, arme fórte puternice.

Strict luată vorbirea dlui Tisza nu e o polemică contra contelui Aponyi, ci numai o scurtă rectificare a acelei pěrţi din vorbirea lui, care a trecut într'adevěr peste ţîntă. Contele Apponyi adecă găsia de inesplicabil, că bărbaţi de stat ungari, şi înainte de tóte dl Tisza, pot sě se învoéscă cu înoirea pactului acum, când monarchia a alunecat cu totul în apele protecţionismului, aşa dară când cea mai însemnată condiţiune pentru un teren vamal comun, adecă politica comerciului liber a căḑut. Dl Tisza s'a mulţămit atragând atenţiunea parlamentului asupra cunoscutului fapt, că tot continentul european a devenit protecţionist. Că între astfel de impregiurări menţinerea unui teren mare comun de consum, are şi pentru Ungaria mare valóre, e lucru evident.

Punctul de greutate al vorbirei dlui Tisza — ḑice „N. P. Journal“, stă negreşit în admoniarea, care e îndreptată către conducětorii curentuluui antimagiar din Austria, un curent, care aḑi e *en vogue*. Dacă acel bărbat de stat, care s'a întrepus pentru terenul comun vamal deja la dóuě ocasiuni cu risicul popularităţii sale, îndreptă admoniarea către politicii austriaci, ca sě nu se dea ilusiunei, că vor aduce în confusie prin esageratele lor pretensiuni pe cineva în acéstă ţară sau că-l vor putea terorisa cu ameninţări, de sigur că acéstă admoniare va avea óre-care efect. Dacă cele mai seriόse cuvinte de stat, pe cari le-a rostit dl Tisza, în Austria nu vor fi puse la inimă, atunci sórtea pactului vamal e hotărîtă. Un lucru e sigur. Dacă va merge cestiunea aşa de departe, nu e vina Ungariei!

Am reprodus aici părerea ḑiariului guvernamental asupra vorbirei dlui Tisza. Timp îndelungat a fost acest om în fruntea regimului unguresc. Ḑilele stăpênirei lui sunt pentru noi, românii, un lanţ de suferinţe, de asupriri. Nu înzadar i sě děduse porecla de naţionalofag. După ce s'a retras din guvern, remânênd tot partidul sěu, resp. clica lui la putere, el a păstrat totdéuna o posiţie fórte reservată vorbind de tot rar în parlament. Faptul. că acum a vorbit, dovedesce, că e mare necesitate, ca tocmai el, care sě scie, că e *totumfactum* şi astăḑi, sě intervie.

Din înalta lui posiţie el trage o admoniare politicilor austriaci. Dacă nu o vor înţelege, atunci pactul sě va rupe, însě Ungaria nu pórtă vina.

Apoi cine altcineva e causa spiritului antimagiar din Austria? Apoi cine altcineva e causa nemuţumirei generale, care esistă aḑi în Ungaria?! O minciună mai mare nu putea spune ḑiarul din Pesta: De un milleniu întreg şi-au pregătit magiarii încăpăţînaţi sórtea lor şi prin urmare şi spiritul antimagiar, care în Austria predomină cu multă putere. Astăḑi antisemiţii iarăşi au triumfat la alegerile comunale, un fapt, care ne face sě credem, că admoniarea dlui Tisza în Austria va suna, ca o nucă în părete. — E cam târḑiu, dle Tisza: E mai uşor a învălmăşi populaţia, decât a o aduce la reson — şi Dta ai contribuit fórte mult la acéstă învălmăşială, care îşi împlinesce milleniul!!

* * *

Se ḑice, că la 6 Martie se va întâlni împěratul şi regele nostru Francisc Iosif cu presidentul republicei franceze, Felics Faure. Acéstă întâlnire e numai un act de curtuasie, fără însemnětate poiitică.

* * *

Darea de venit progresiv, care vrea s'o întroducă cabinetul Bourgeois în Franţa, întêmpină mare oposiţie. Camera a ales o comisiune bugetară duşmană proiectului de dare. „Ganlois“ scrie: Dacă va cădea guvernul, se póte mângăia cu gândul, că a lăsat succesorului sěu o cameră într'o stare de completă decădinţă!“ Trist lucru.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 27 Februariu 1896. Szilágyi Dezső presidentul casei presentéză scrisórea ministrului de interne prin care se anunţă, că deputatul Vincz Gyula este denumit de comite suprem pentru comitatul Ugocia, în urma căreia presintă şi scrisórea acestuia prin care abḑice dela mandatul de deputat din cercul Viseului în Marmaţia. Casa ia spre scire scrisorile şi însărcinéză pe president a lua dispoziţiile necesare pentru alegerea unui alt deputat în cercul vacant.

Babó Emil face paralela între Austria şi Ungaria, ḑicênd, că până când în Austria tóte se fac ca la încheierea pactului vamal şi comercial numai ei, austriacii, sě aibă folos, până atunci în Ungaria se mulţămesce numai cu proteste şi cu vorbe góle. Nu primesce budgetul, şi se declară pentru proiectele de resoluţiune înaintate de Kossuth şi Molnár József.

Schmidt Károly ia în apěrare industria şi comerciul în mic, ḑicênd, că acestea din causa fabricelor celor multe, au dat fórte mult înděrěpt.

Contele *Batthyány Tivadar* face imputare unor foi, că acestea au respândit vestea, că oposiţia vrea sě facă abstrucţiune, numai ca sě prelungéscă şi incurce desbaterile asupra compromisului vamal şi comercial cu Austria. Scopul acelor foi nu e altceva, decât ca sě reţină pe oposiţie dela vorbiri mai temeinice cu privire la incheerea acelui pact şi astfel guvernul sě trécă mai uşor cu budgetul şi cu pertractările respective chiar şi pe contul intereselor Ungariei. Şi-au greşit însě adresa. Trecênd la obiect, ḑice că apróbă multe idei, planuri şi alte punctuaţiuni evidente în motivarea budgetului presentat de dl ministru, regretă însě, că dl ministru nu s'a pronunţat in programul seu şi asupra cestiunilor sociale. Ia în apěrare sěrăcimea esploatată de socialiştii strěini. Pentru promovarea industriei şi comerciului în mic, recomandă ca acţiunea sě se pornéscă pe basa însoţirilor. In scopul acesta însě este necesitate de crearea unei legi şi de sprijin material în mai mare měsură decât cel asigurat de până acum din partea dlui ministru. Primesce proiectul contelui Apponyi.

Tisza Kálmán ia în apěrare compromisul vamal şi comercial încheiat în 1868 cu Austria, arătând favorurile cari au resultat din acela asupra ambelor state până în present. Şi el doresce teritoriu vamal şi comercial independent, dar dacă acela nu se va putea întroduce în întréga Europă, şi în state mai bine situate în tóte privinţele decât monarchia nóstră, recomandă sě se menţină în principiu compromisul actual cu Austria. Resoluţia luată în camera din Áustria o cualifică de o procedură netactică. Noi nu trebue sě imităm pe austriaci în acéstă privinţă. Dacă însě pertractările nu vor duce la resultatul dorit şi reclamat şi de interesele Ungariei, atunci, şi el cu părere de rěu trebue sě céră teritoriu vamal şi comercial independent pentru Ungaria, de şi prevede, că o astfel de schimbare ar produce multe încurcături păgubitóre pentru interesele economice ale ambelor state. Primesce posiţia.

Horváth Gyula pledéză pentru proiectul de resoluţiune înaintat de contele Apponyi, ḑicênd, că primirea aceluia faţă de resoluţiunea luată de camera austriacă, ar face o bună impresiune în ţéră pentru liniscirea spiritelor.

Şedinţa dela 28 Februariu a. c. În casa magnaţilor după-ce păḑitoriul corónei Szlávy a raportat în termini duioşi despre trecerea din viéţă a archiducelui Albrecht Salvator, s'a ales comisiunea pentru cuotă şi cea pentru cortegiul corónei, din incidentul espunerii aceleia spre vedere publică la milleniu.

De asemenea s'au ales aceste comisiuni şi în casa de jos, în care apoi Hoch János şi ministrul Lukács au ţinut dóuě vorbiri, cari au produs multă iritaţie şi sgomot între cei presenţi.

Hoch a vorbit despre c panama de navigaţiune, ér ministrul Lukács despre compromisul economic, combătând pe ministrul de comerciu.

E de tot caracteristic, constată Hoch, cum abuséză guvernul de legi şi le eludéză atunci, când le póte esploata în interesul seu, cu desconsiderarea intereselor bine pricepute ale ţerii. Cum favoriséză societăţi pe contul reuniunilor şi însoţirilor mai mici fiind că aceste însoţiri nu-i pot ori nu vreau a-i aduce serviciî aşa precum doresce el. Arată apoi cum a protejat în mod ilegal societatea pentru navigaţiune pe contul navigatorilor privaţi ungari, cari înşişi s'au oferit a înfiinţa o astfel de societate şi sě nu o dee în mânile altor societăţi. În firul vorbirei sale a venit în conflict şi cu presidentul casei când a dovedit în modul cel mai eclatant abusurile guvernului şi la astfel de ocasiuni.

Mult sânge rěu a produs în oposiţiune vorbirea ministrului Lukács, carele între altele a susţinut, că compromisul vamal şi comercial cu Austria, guvernul totdéuna l'a considerat de permanent, va sě ḑică desbateri asupra lui, respective reînoirea lui nu are loc. Prin acest enunciat, el ca ministru însuşi a atacat dreptul public al Ungariei. In urma acestui încident s'au înscris la cuvênt mai mulţi deputaţi oposiţionali.

La sfêrşitul şedinţei a mai vorbit deputatul *Endrey Gyula* comentând vorbirea ministrului Lukács şi stăruind pentru teritoriu vamal şi comercial independent pentru Ungaria.

Şedinţa dela 29 Februariu a. c. Preşedintele camerei, *Szilágyi Dezső* învita casa ca sě dea şi ea espresiune sentimentelor sale de doliu prin luare la protocol a trecerei din viéţă a archiducelui Albrecht Salvator, ceea-ce sě se aducă şi la cunoscinţa M. Sale. Se primesce.

Kossuth Ferencz îşi motivéză propunera prin care a recercat parlamentul, ca sě învite la sěrbătorile milleniului pe tóte parlamentele amicale statului nostru.

Ér cel ce pěcătuesce
Cu mórtea sa pedepsesce.
Dintre multele greşale.
Şépte sunt celea mortale:
1. Nici când sě nu te mândresci,
2. Avariţia s'o uresci,
3. Nu-ţi ponigri trupul těu,
4. Nici vrea deaprópelui rěu,
5. Nu-ţi da gâtul îmbuibării,
6. Rěul făcut dă-l uitării,
7. Nu sta 'n braţul nepăsării.

Un bărbat cu minte a ḑis:
„Nu e lucru mai de rîs,
Ca bogatul mincinos,
Om sěrac dară fălos,
Şi-aprins un neputincios“.

Ér alte pěcate cer
Rěsbunarea dela ceriu:
1. Cum e sinuciderea,
2. A Sodomei faptá rea,
3. Pre sěraci rěu asuprind,
4. La ḑileri plata oprind.

Celi mai mari pěcate sunt
In contra Duchului sânt;
Nici că s'or putea erta
In alt véc, sau în ăsta:
1. Când greşesci cu acel prepus,
Că ertate-a cel de sus.
2. Când nădejdea ţi-a încetat,
Că vei fi cândva ertat.
3. Când te lapezi de Isus,
Urgisând darul de sus.
4. Când şi cele adevěrate,
Vréi, sě fie rěsturnate.
5. Când petreci viéţa 'n rele,
Făr' a te spăla de ele.
6. Când biserici crestinesci
Făr' cruţare prigonesci.

Iară când altul greşesce
Şi ţie sě socotesce
Avênd şi tu sě dai sémă,
Ast pěcat strěin sě chiamă:
1. Dând poruncă óre-cui
Sě facă ce bine nu-i.
2. Când tu dai altuia sfat,
Îndemnându-l la pěcat.
3. De-a greşi cu voia ta,
Şi ţie ţi s'a 'mputa.
4. Pěcătos esci şi atunci,
Când îl veḑi şi nu-l înfrunţi.
5. Când poţi, şi pedeci nu-i pui,
Esci partaş la fapta lui.
6. Sau de-ascunḑi pe pěcătos,
Cugetând sě tragi folos.
7. De-l înveţi, sau n'ai băgat
În sémă a lui pěcat.
8. De vei lăuda pěcatul
Şi-atunci fi-vei vinovatul.
9. Îns'a fi amar şi vai
Altui scandelă de dai.

* * *

Tu biserica cinstesce
Căci Christos al ei cap este.
Când pe ea n'o ai ascultat,
De Christos te ai lăpědat.
Deci acestea fapte bune
Înainte îţi voi pune:
1. Cercetând biserica
În tótă Dumineca
Şi în alte sěrbători,
Rógă-te de multe-ori.
2. Patru posturi ni s'a dat
Spre-a trăi mai cumpětat:
Al nascerii Fiului
Şi al învierii lui,
A doi sfinţi învěţăcei,
Şi al morţii Mariei.
Miercurea şi Vinerea
Încă treb' a se ţinea.
3. Feţele cele sfinţite
Trebue a fi cinstite,
4. Ca pěcatul sě-l spăsesci
Bine-i sě-l mărturisesci;
Cu Christos spre-a fi 'mpăcat
Gustă-i trupul prea curat
5. Pentru cei dela putere
Al lui Dumnezeu dar cere.
6. Ér în timpii de vremi grele
Pentru a scăpa de ele,
Episcopul post de-a da,
Trebue a sě ţinea.
7. Nice cărţi ereticesci
Nu e bine sě cetesci.
8. Scule de-a bisericii
Spre alt scop nu folosi.
9. Până-i post şi rugăciune
Nu sě fac nunte şi glume.

Ca sě te feresci de rěu,
Pune astea 'n gândul těu:
Mórtea-ţi este după spate
Judecata după fapte
Îţi va da pentru vecie
Sau scârbă, sau bucurie.

Fă deci tot ce este bine,
Şi Domnul va fi cu tine.

De *Eliseiu Mezei-Câmpean.*

La acésta ministrul preşedinte *Bánffy* declară, că guvernul consimte cu acéstă propunere, dar cere amanarea desbaterei meritorice asupra ei până când nu o va studia mai întâiu guvernul în modul recerut.

Ministrul *Lukács* respunde la invinuirile aruncate asupra lui din partea deputatul Hock dicênd, că năile private amintite de Hock nu sunt de acea însemnătate ce le atribue dênsul, şi nu de acea importantă încât prin neprotejarea lor în gradul cerut de el, s'ar periclita navigaţiunea ungară.

După acestea deputatul *Horánszky Nándor* într'o vorbire mai lungă condamnă declaraţiunile iloiale ale ministrului Lukács făcute în vorbirea sa din şedinţa trecută referitóre la compromisul vamal şi comercial cu Austria şi la suspiţionarea lui Apponyi pentru proiectul înaintat de acela întru apăsarea intereselor Ungariei la pertractările asupra compromisului respectiv.

La acestea rĕspunde ministrul *Lukács*, că tóte legislaţiunile dela 1867 încóce au privit compromisul de un caracter stătătoriu. (Aha, mai lasă: strigări din stânga) respec tive s'au silit a'l considera de atare. El nici odată nu s'a esprimat în mod iloial faţă de dreptul public al Ungariei, ci totdéuna a accentuat că Ungaria înşişi póte şi are dreptul sĕ dispună asupra sorţii intereselor ei.

Tisza István îşi esprimă dorinţa ca sĕ se sisteze astfel de polemisări, cari nu sunt de atari, ca sĕ aducă folóse Ungariei, şi apoi nu e nici la ordinea dilei acel compromis. Se înţelege, interesele Ungariei nu trebuesc sacrificate, dar nici de avantagiile compromisului nu trebue sĕ se uite.

Sima Ferencz interpeléză pe ministrul de interne în causa alegerei dela Stompfa, la ceea-ce ministrul rĕspunde, că n'a putut da rĕspuns la interpelaţiunea în cause acelei alegeri în terminul de 30 de dile prescris, din causa, că nu are încă tóte datele necesare la îndemână, ér acésta n'a adus'o la cunoscinţa camerei îndată după espirarea acelui termin, căci n'a voit sĕ influinţeze alegerea nouă ce este a se face.

Maioritatea ia rĕspudsul la cunoscinţă.

† Dr. Anton Starcevici.

Joi, în 15/27 Februariu a trecut la cele eterne marele naţionalist şi neobositul luptător croat Anton Starcevici. Idealul încăruntitului luptătoriu, pentru care a trăit şi a nutrit, a fost înfiinţarea unei Croaţii mari şi puternice. Spre realisarea acestui ideal el, după cum era situaţia europénă, a contat când la Francia, când la Rusia. Nisuinţele lui au ridicat fórte mult simţul naţional al Croaţilor, care în timpul din urmă, cu deosebire cu ocasiunea visitei regelui la Zagrab s'a manifestat atât de puternic.

Dr. A. Starcevici s'a născut la a. 1823 în comuna Sitnic. După absolvarea scólelor medii a fost trimis în seminariul teologic din Pesta; după petrecere de 3 ani în seminariu îşi schimba cariera cu cea filosofică. În 1848 este înaintat la gradul de Doctor în filosofie şi fiind pe timpul acela vacantă catedra de filosofie la facultatea din Zagrab, concuréză şi el pentru ocuparea ei, însĕ nu i s'a conferit, ceea-ce l'a năcăjit fórte mult, şi cu o ură neîmpĕcată faţă de absolutismul austriac s'a retras.

S'a ocupat apoi cu studiile iuridice. Pe timpul acesta a scos Starcevici nisce broşuri în care îşi manifesta ura sa faţă de austriaci mai ales însĕ faţă de Slavi şi Sêrbi

În a. 1861, după încetarea absolutismului, şi după reînfiinţarea comitatelor cu autonomie proprie, Starcevici este ales de protonotariu al Fiumei. În acest oficiu al sĕu şi cu deosebire mai târdiu, după ce este ales de representant al unor cercuri, la adunările provinciale desvóltă o activitate intensivă în scopul ridicării simţului naţional croat. Pe acest timp a isbutit el a înfiinţa un partid naţional fórte puternic, enunţând, că între Ungaria şi Croaţia afară de persóna regelui nu esistă nici un interes sau causă comună, denegând şi cu Austria ori-ce comuniune.

La a. 1865 érăşi a încercat sĕ-şi manifeste vederile; observând însĕ că ideile sale nu află rĕsunet acolo unde ar fi dorit, şi că scopul prefipt nu şi-l póte ajunge, érăşi s'a retras.

În timpul acesta îşi întórce privirile spre Rusia schimbându-şi întreg programul politic de până aci, sperând că acolo va găsi un ajutoriu mai bun şi mai sincer întru realisarea ideilor sale.

La a. 1875 érăşi ia parte la adunarea provincială ca representantul unui cerc. Nisuinţele lui însĕ ori cât de puternice au fost ele n'au fost în stare sĕ susţină puterea şi intregitatea partidului naţional, căci acela mai târdiu s'a desbinat în 2 partide, cari adi se luptă cu înverşunare între sine.

Noutăţi.

Efectele manifestului. Subscriitorii manifestului au fost traşi la rĕspundere şi pedepsiţi pe cale poliţială pentru publicarea lui:

După cum scim până acuma pedepsiţi au fost.

1. Dr. Ioan Raţiu cu 10 dile închisóre şi 100 fl. bani.
2. Rubin Patiţa cu macsimul pedepsei.
3. Gerasim Domide cu 7 dile închisóre şi 50 fl. bani.

* * *

Petrecerea dela „împĕratul roman“. Aşa numita „convenire socială“ a comitetului pentru balul reuniunei femeilor române de aici, care am anunţat-o la timpul seu, a avut loc Sâmbătă (28/II n.) séra în sala cea mare dela hotelul „Impĕratul romanilor“. -- N'a fost însĕ o strictă convenire socială, ci a fost mai mult petrecere cu joc, şi încă una dintre cele mai animate, mai ales din causă că a fost restrânsă, adecă alcătuită din relativ puţine persóne, tóte înse cu inimi tinere; jucătorii au avut spaţiu din abundanţă, şi li s'a dat deci rara ocasiune de a putea juca cu trup şi suflet. Partea bărbătéscă a jucătorilor au format-o cu o maioritate covîrşitóre oficeri şi voluntari; civilimea a fost representată mai slăbuţ. Jocul a durat cu multă animaţie până târdiu după mezul nopţii.

Petrecerea acésta în postul cel mare, care de ai nostri părinţi cu sfinţenie era ţinut dovedesce că în sborul spre civilisaţiunea modernă nu mai ţinem la poruncile bisericesci, şi la datinele străbune.

* * *

Prelaţii gr.-cat. români la milleniu. Precum aflăm din foile magiare, prelaţii gr. cat. români, încă vor lua parte activă la serbările milleniului împreună cu prelaţii bisericei rom. cat.

* * *

Ajutoriul bisericei greco-catolice. În dilele trecute s'a rĕspândit vestea prin tóte foile din patrie, că guvernul a retras ajutoriul de 30.000 fl., ce-l da bisericei greco-catolice din averea statului. În urma acesteia „Unirea“ din Blaş urgita convocarea unui congres pentru ca sĕ se statorésca ţinuta ce va avea sĕ iee biserica gr.-cat. faţă de ordinul respectiv ministerial.

Precum aflăm acum din „Pesti Napló“ dela 27 l. c. acéstă detragere de ajutoriu, nu corespunde adevĕrului, ba din contră: nu numai că acel ajutoriu n'a fost detras, ci preoţimea română gr.-cat. va primi mai mare ajutoriu ca până acum.

Că acel ajutoriu n'a fost asemnat spre solvire până acum, provine din împrejurarea, că budgetul încă nu e votat, la ceea ce oposiţia e de vină, carea prin multele chiţibuşuri ce le pune în cale guvernului, întârdie votarea budgetului mai curênd.

Dorim sĕ fie adevĕrat ceea-ce scrie „P. Napló“ despre ajutoriul bisericei greco-catolice. Ne pare însĕ rĕu, că guvernul purcede tocmai contrariu cu ajutoriul de stat votat bisericei nóstre, carele nu numai că ni l măresce, ci din contră şi acel puţin ni l'a retras.

* * *

De dragul prinţului moştenitoriu. Bancheriul bulgar Georgev Evlagii s'a entusiasmat atât de mult de actul trecerei prinţului Boris şi de ţinuta drăgălaşă a acestuia sub întrégă durata ceremonialului, încât în amintirea acestui eveniment a donat 800.000 de franci pentru înfiinţarea unei universităţi bulgare. Tot în memoria actului de trecere sobrania bulgară a votat prinţului un cadou naţional în sumă de o jumĕtate milion de franci, cari au sĕ se fructifice la banca naţională bulgară până când prinţul va fi declarat majoren.

* * *

Instrucţiunea femeilor. Baronul Gautsch, ministrul de culte şi instrucţiune publică din Austria, s'a declarat din nou în contra emancipării femeilor aşa precum o cere ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică Wlassics. Guvernul nu e pentru înfiinţarea de gimnasii pentru fete. Se póte ca unele dintre femei sĕ termine studii cu resultate întocmai ca bărbaţii, dar instrucţiunea femeilor analogă cu a bărbaţilor, e periculósă din punct de vedere economic şi familiar; ar face concurenţă economică bărbaţilor, căsătoriile ar deveni mai rare şi însuşi familia ar suferi daune. Guvernul se va îngriji pentru intrucţiunea mai înaltă a femeilor, dar numai în direcţiunea, ca sĕ-şi pótă împlini mai cu succes şi mai uşor chemarea în familie. Se va îngriji, ca esamenele de maturitate sĕ le pótă face în ori-care provincie şi în ori-care limbă. Deasemenea va nostrifica dimplomele de medici câştigate în străinĕtate, după depunerea esamenelor prescrise.

* * *

Măcel din fanatism religios. Foile strĕine ér aduc sciri despre măceluri din causa fanatismului religionar turcesc în Armenia. În Marsova la 14 Februariu a. c. în prima di a sĕrbătórei turcesci Ramazan, turcii au fost chemaţi prin sunete de corn a se rescula asupra armenilor şi a-i sili cu arma sĕ trécă la legea turcéscă, islam. 500 de inşi s'au supus puterei mai mari. 150 de inşi însĕ s'au opus şi au fost omoriţi numai decât din partea turcilor.

Rĕu fac turcii, căci prin astfel de crudimi şimai mult îşi sporesc duşmanii ţerii lor.

* * *

Radele lui Röntgen şi mâna împĕratului Wilhelm. Cum se scie, mâna stêngă a împĕratului german e schilavă din nascere şi e cu mult mai mică decât cea dréptă. „Figaro“ din Paris aduce acum scirea sensaţională, că împĕratul a lăsat sĕ i-se fotografeze mâna schilavă, cu ajutoriul radelor lui Röntgen, şi în urma acésta, primind o icónă curată despre defectul mânei, medicii de curte au declarat, că sunt gata în tot momentul de-a opera mâna împĕratului. „Figaro“ observă, că acesta este un motiv de căpetenie, pentru-ce împĕratul Wilhelm se interesézā atât de mult de Röntgen.

* * *

O nenorocire în Transvaal. La 20 Febr. în oraşul Iohannesdorf din Transvaal (în America) s'a întêmplat o mare nenorocire O parte de oraş, locuită de poporaţiune mai sĕracă, a fost de tot sfărmată de o grósnică aprindere de dinamită. Ca opt care de dinamită erau înmagazinate la un loc, şi deodată întrégă s'a aprins producênd o detunătură şi o sguduitură de nedescris. A dărîmat într'o clipă tóte casele din împrejurime până la jumĕtate de chilometru. N'a rĕmas în oraşul tot ferestri nesfărîmate! In clipa detunăturii, sburau prin aer bucăţi nenumĕrate de lemne, petri şi frânturi de trupuri de ómeni! Peste 100 de ómeni au perit şi spitalele sunt pline de răniţi. S'au început adunare de ajutóre pe sama nenorociţilor. Explodarea ar fi urmat din nebăgare de samă, şi umblare uşuratică cu dinamita, pe care o aveau adunată încă din vremea rĕsboiului din lunile trecute.

* * *

Iluminaţie sburătóre. Pe linia ferată Pojon—Szombathely s'a aprins un vagon încărcat cu butóie de petroleu. Focul ardea cu flacări atât de mari, încât întrégă împrejurimea liniei ferate apărea ca o mare de lumină orbitóre. A causat fórte mare nĕcaz desfacerea vagonului de celelalte încă neatacate de flacări. Nu mult după acésta tóte butóiele au esplodat cu sgomot teribil şi aruncând în tóte părţile rîuri de văpaie. Trenul numai astfel a putut scăpa de periclu, că îndată ce s'a vĕdut deslegat de vagonul aprins a luat'o la fugă nebună, ca nu cumva sĕ l ajungă rîul de văpaie.

* * *

Din tinereţele reginei Angliei. O fóie din Anglia istorisesce lucruri tari ciudate de pe timpul tinereţei reginei Victoria. Regina, care adi e cea mai bĕtrână dintre toţi împĕraţii şi regii din Europa, când era tênĕră pe mulţi dintre supuşii sĕi i-a înebunit. Este fórte mare numĕrul acelora cari s'au înamorat în regină, şi nenorociţii în amorul lor, parte au înebunit, parte s'au sinucis. Un englez, care avea o avere de mai multe milióne franci, într'atâta s'a amoresat în regină, în cât în fie-care di pândea în jurul castelului, numai ca sĕ pótă vedea un moment, dóuĕ, pe frumósa regină la feréstră.

De câte ori regina eşia la preumblare cu trăsura, milionariul o urmăria într'o trăsură deschisă; odată s'a îmbulzit aşa de aprópe de trăsura reginei, în cât autorităţile publice îl ameninţară, că îl vor duce în casa nebunilor, dacă va mai urmări pe regina.

Pe renumitul poet englez Dickens încă îl cuprinse dragostea faţă de regină şi câtva timp nu se mai gândea la nimic decât numai la ea; spre norocul lui însĕ, el s'a dedicat poesiei şi în scurt timp se vindecă de bóla primejdiósă, ér mai târdiu, când fu într'o di invitat de regina la un prânz în castelul Windsor, rîse de greşéla inimei sale. După prânz regina dete tinĕrului poet Dickens un bilet scris de ea, pe care se aflau cuvintele: *„Scriitórea cea mai neînsemnată a Angliei — scriitoriului celui mai renumit al Angliei“*.

Chiar şi damele erau fanatisate de frumósa regină. Ele o imitau în frisat şi se ţinea fericită acea fată, care avea obrajii roşii, ochii albastrii, pĕr blond ca al Victoriei. Poporul încă o iubia fórte tare, dar mai ales nobilimea; ea din partei se silea din cât putea, şi căuta tóte mijlócele pentru a-şi menţine popularitatea arangiând prânduri, serate, escursiuni şi concerte; la aceste din urmă de cele mai multe ori ea însĕ-şi lua parte activă, ca cântăréţă. In tóte dilele se preumbla călare, înconjurată de o mulţime de domnişóre nobile. Curtea din Anglia, adi tristă şi posomorâtă, pe timpul când Victoria era tinĕră, era centru de convenire a tinerimei vesele.

Cu ocasiunea încoronărei, regina Victoria a avut sĕ trécă prin unele incidente nu prea plăcute. Când regina copilă a vĕdut mĕrul greu imperial, a înmărmurit.

— Ce sĕ fac cu acésta? întrébă ea.

— Acésta, Maiestate, trebue sĕ-l ţini în mână, dise serios şi cu demnitate lordul Thyne.

— Dar e fórte greu! dise Regina plângând.

Lacrămile însĕ nu-i folosiră nimic, căci în urmă fu silită sĕ ţină în mână greul însemn. Inelui de încoronare Regina voi sĕ-l pună în degetul mic dar în ultimul moment metropolitul ii spune, că în înţelesul solemnităţii inelul trebue pus în degetul arătător. Acésta s'a şi întêmplat cu mare greutate, degetul Reginei însĕ s'a umflat şi în tot decursul ceremoniei Victoria a suferit mari dureri. Apoi, ca sĕ scótă inelul, a fost silită sĕ-şi ţină degetul mai mult timp în apă rece, până se i se deumfle.

* * *

Cu cine nu-i de glumit? In dilele trecute s'a întêmplat în Caşovia (Ungaria de sus) că un sergent (strajameşter) fiind cam beat, a dis că el va merge şi va lua sabia dela soldatul ce era la pază lângă magazinul de artilerie (tunari). Soţii lui sciind că ce urmare póte avea gluma acésta, s'au încercat a-l abate dela gândul acesta; dar' el nu a voit se scie de acestea, ci s'a dus către pază. Soldatul a aşteptat până a fost aprópe de el de 3 paşi, apoi i-a strigat de 3 ori. „Halt, wer da“. Strajameşterul însĕ în loc sĕ steie, mergea tot înainte, cerênd dela soldat sĕ-i deie sabia, soldatul vĕdênd că sĕ apropie prea tare, şi sciind că ce *trebue* sĕ facă, a ridicat puşca, a pus-o la ochi -- a puşcat.... la moment sĕrmanul sergent a cădut mort la pămênt. Cu catana nu-i de glumit, când e la post.

* * *

Un obiceiu la căsătoria celor din Lappland. In Lappland se consideră de un lucru necinstit a sîli pe o fată la căsătorie cu unul, carele ei nu-i convine.

Dacă un tinĕr lapplandez voiesce a se căsători, prima-dată invită pe toţi membrii familiilor competente la o întrecere cu fuga. Se designéză apoi o anumită distanţă, care e a-se percurge, din care distanţă fata, destinată de soţie, primesce ca favor a treia parte, aşa încât e aprópe imposibil a o ajunge cu fuga dacă ea nu voiesce. Dacă fata ajunge mai iute la ţinta prefiptă, decât peţitoriul, acest din urmă e categoric respins. Tinĕrul în chipul acesta odată corfat, a dóua-óră nu-şi mai póte repeţi cererea în familia aceea. Dacă însĕ tinĕrul e pe placul fetei, atunci acésta se lasă a fi prinsă cu fuga şi numai decât îi urmédă tinĕrului la casa lui. Cu procedura acésta s'a isprăvit ori-ce altă ceremonie, numai un banchet se mai dă în onórea naşilor.

* * *

Originea monopolului de tutun. Cumcă Napoleon Bonaparte a întrodus prima dată în Europa monopolul tăbacului e un fapt istoric cunoscut tuturor acelora, cari au făcut cunoscința, cât de puțină cu istoria universală, dar cumcă pe Napoleon, biruitoriul lumei, diamanții unei femei l'au îndemat la întroducerea acestei momentuóse reforme economice, fórte puțini o vor sci. Étă cum. La balul cel mai pompos dat în érna anului 1810 în Tuilerii o damă parisiană atât prin frumseța sa, cât mai ales prin diamanții de mare preț, ce o decorau, a atras atențiunea bărbaților și învidia celorlalte dame asupra sa. „Cine e dama acésta“ întrebă Napoleon, „Madame Rabillard, nevasta unui negustor de tăbac“ fu rĕspunsul.

Atot puternicul împĕrat cade pe gânduri și nu se mai intereséză de frumsețile Parisului. Incă în anul acela în 29 Decembre esmite Napoleon un ordin, prin care dispune monopolisarea tăbacului. Ordinațiunea acésta din anul 1811 după calculul unui specialist econom a adus erariului din Francia un venit cel puțin de 10 miliarde. Esemplul lui Napoleon a fost imitat aprópe de toți domnitorii din Europa, de presinte Germania și Belgia se ocupă serios cu ideea întroducerii monopolului de tăbac.

⁂

Din ce constă omul. Ca rĕspuns la întrebarea acésta, constatăm, că omul desfăcut chemice constă din treisprеḑece elemente fundamentale, dintre cari trei sunt de natură gazóse, ér 8 solide. Elementul constitutiv principal e ocsigenul, în o stare fórte condensată. Intr'un om ce cântăresce 70 chilgr., se află 44 kilograme ocsigen, care în liber ar cuprinde un spațiu de 28 m. cub. Se află mai departe într'un om de structura acésta 7 klgr. hidrogen, care în liber ar umplé un spațiu de 80 m. cub.. Celelalte elemente gazóse sunt 1·72 klgr. nitrogen, 0·80 klgr. klor, 0·1 klgr. fluor. Dintre elementele solide se află într'un om de o structură normală 22 klgr. cărbune, 80 gr. fosfor, 100 gr. sulfur, 1750 gr. var, 80 gr. kalium, 70 gr. natrim, 50 gr. magnesium, și 45 gr. fer. După cum se vede deci corpul omenesc nu conține metale nobile, și constă numai și numai din materii ieftine.

Nr. 47/1895 [15] 3—3

CONCURS.

Comuna bisericéscă filia Răcăștia din protopresbiteratul Devei voesce a-'și edifica o biserică conform planului aprobat din partea Prea Venerabil. consistoriu archid. Nr 5484/1895 Ep.

In scopul a sĕ da acéstă biserică spre edificare unui întreprinḑĕtoriu, se publică concurs cu termin de 60 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Doritorii de a lua acéstă întreprindere au a sĕ insinua comitetului parochial până la terminul sus ḑis după care sĕ va statori ḑiua de licitațiune.

Suma aprobată e 6181 fl. 24 cr.

Planul, preliminariul de spese, condițiunile sub care sĕ estradă edificarea sĕ pot vedea in cancelaria oficiului parochial de unde se pot primi tóte informațiunile referitóre la acéstă lucrare.

Mâniărău, la 14 Decembre 1895.

Constantin Dăncilă,
paroch gr. ort. pres. comit. paroch.

Grék Alisandru, epitrop. *Muntyán Jozsa,* epitrop.

Vidi:

Avram P. Păcurariu.
protopresb. adm.

Nr. 132/1896 [22] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a-II Boița în sensul resoluțiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan de dto 16 Ianuariu v. 1896 Nr. 8676 B. se scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele statorite pentru acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiale, cari fără bani de cuartir dau un venit anual de 332 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avea a-și asterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în comună înainte de espirarea concursului spre a-și documenta desteritatea în cele rituale și cualificațiune practică.

Informațiuni mai de aprópe, concurenții pot primi dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral al Sibiiului

Sibiiu, 31 Ianuariu, 1896.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 52 prot. [24] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia de clasa a III-a din comuna Apoldul superior, protopresbiteratul Miercurei, sĕ deschide concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

Venitele ficse împreunate cu acel post, statorite, de comitetul parochial în ședința sa din 29 Iuniu 1895, sunt 405 fl.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei sĕ pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Reflectanții au ași asterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tract. Mercurei, în conțelegere cu comit. paroch. concerninte.

Mercurea, la 6 Februariu, 1896.

Ioan Droc,
protopop.

UZ. 202—1896.

Edict de licitațiune.

În **5/17 Martiu 1896** se va ține la oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu, piața mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 óre a. m.,** și la cas de lipsă și **dela 3 până la 6 óre după améḑi,** o licitațiune publică nouă pentru esarêndarea de pășunat a următorilor munți **pe anul 1896** și anume:

Nr. curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul				Prețul de esclamare		Însemnare
			întreg		de pășunit				
			Jugĕre	stânjini pătrați	Jugĕre	stânjini pătrați	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Negovanul mic . .	1239	1040	458	1056	459	—	
2		Conța mică . . .	939	384	565	416	500	—	
3	**Veștem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
4		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
5		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
6	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
7		Seracinu mare . .	1256	1100	187	1400	500	—	
8		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
9		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
10		Balintu mare . .	1101	900	401	400	300	—	
11		Balintu mic . . .	650	1000	394	1500	250	—	
12		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
13	**Sinna**	Grópa de jos . .	355	—	175	1300	250	—	
14		Góza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
15		Góza de jos . .	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune **10%** din prețul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ér celor ce au obținut li se va socotí în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractului.

Condițiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé și înainte de ḑiua licitațiunei la oficiul central al universității săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 28 Februariu, 1896.

[24] 1—1

Dela oficiul central al universității săsesci.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3 15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1 31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6,34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.18		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	–	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
–	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 20. Sibiiu, Joi, 22 Februariu (5 Martiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Ádministraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Serbarea milleniului în scólele medii.

Ministrul nostru de culte şi instrucţiune Wlassics, cu datul 26 Februariu a. c. a esmis o ordinaţiune către tóte scólele medii din ţară prin care le impune a arangia şi ele festivităţi publice din incidentul serbărilor millenare ale statului ungar, ce se vor arangia în vara ce urméză.

Étă dispoşiţiunile cele mai marcante referitóre la aceste festivităţi în scólele medii:

După ce arată momentuositatea serbărilor millenare din punct de vedere politic, cultural şi naţional, dispune, ca

1. Tinerimea scolară dela tóte scólele din ţară la 9 Iuniu a. c. în presenţa corpului profesoral sĕ arangieze festivităţi comemorative pentru milleniu. Aceste sunt premerse de serviciu divin. În ḑiua acésta nu se ţin prelegeri.

2. Direcţiunea scolară dimpreună cu corpul profesoral sĕ se nisuiască a deştepta cel mai mare interes pentru aceste sĕrbări pe calea presei în publicul din apropiere învitând pe toţi amicii scólei, părinţii tinerimei studióse şi cercurile culte la festivităţile ce va arangia. Înainte de tóte vor învita oficios autorităţile publice locale rugându-le sĕ-şi trimită representanţi la acele serbări.

3. Amĕnunte detaiate nu prescrie, dar în tot casul aştéptă, ca dintre membrii corpului profesoral, sĕ ţină un discurs festiv în care sĕ arate momentele mai însemnate din istoria millenară a statului ungar; sĕ arate puterea morală prin care s'a putut susţinea acest stat în decursul acestei mii de ani, precum şi datorinţele tinerimei în viitoriu, ce le are faţă de patrie.

Află de fórte cuviincios mai departe, ca unul dintre tineri sĕ ţină o disertaţiune ocasională tractând despre un obiect patriotic, alţii sĕ declameze poesii însufleţitóre, şi după putinţă întréga tinerime sĕ şi esprime prin cântare sentimentele sale sĕrbătoresci din incidentul acestei sĕrbări patriotice. Purtarea tricolorului naţional (magiar. Red.) ar ridica mult interesul şi însufleţirea pentru aceste sĕrbări.

Afară de acestea aştéptă, ca atât corpul profesoral, cât şi tinerimea sĕ ia parte la sĕrbările, ce vor arangia alte corporaţiuni publice din acest incident. Ba doresce, ca părinţii dimpreună cu copii lor sĕ peregrineze şi la Budapesta ca sĕ vadă esposiţia millenară şi se ia parte şi la óre-care serbare publică. Pentru înlesnirea acestui peregrinagiu autoriséză direcţiunile scolare, ca afară de ḑiua 9 Iuniu, afară de cele trei ḑile, cari este îndreptăţit directorul a le da ferii ,şi afară de ḑilele pentru producţiunile gimnastice la serbările millenare, în decursul anului 1896 sĕ pótă da încă câte 7 ḑile ferii după împregiurări chiar şi în diferite rênduri.

Acesta e cuprinsul ordinaţiunii ministeriale.

Tóte mesurile impuse sunt bune şi frumóse, ba chiar de sine înţelese — între împrejurări normale şi pentru acei, cari îi privesce.

Nu însĕ pentru noi naţionalităţile din acésta patrie, nu pentru noi cari de o mie de ani de când vieţuim împreună cu magiarii, am avut fórte puţine ḑile de bucurie pentru victoriile lor, iar astfel de ḑile am avut numai atunci, când împreună cu ei ne-am apărat patria contra tatarilor şi turcilor păgâni, cari cercau sĕ ne stérgă cu totul de pe faţa pământului, ori sĕ ne facă sclavi pentru îndestulirea poftelor lor de tot feliul.

Şi am avut multe şi astfel de ḑile dar de puţin folos pentru interesele nóstre naţionale culturale. Căci îndată ce din cutare resboiu ne-am întors împreună cu ei în carul de triumf, iar am fost puşi la glie, ca sĕ muncim pământul pe séma domnilor feudali abia dându-ni-se ceva pentru susţinerea vieţei nóstre fisice, nu pentru că li-am fost dragi, ci ca sĕ putem munci mai departe pământul frĕmêntat cu lacrămile şi sângele strămoşilor nostrii pentru îmbuibarea şi îndestulirea capriciilor lor de domni suverani.

Pună-şi mâna pe inimă dl ministru Wlassics şi mărturiséscă aşa precum simte în conscienţa sa: putem noi óre sĕ ne bucurăm în scólele nóstre de sĕrbările millenare ale naţiei magiare? Putem noi sĕ ne bucurăm de festivităţile ce le arangiaza în memoria esistenţei naţiunei magiare de o mie de ani! când noi n'am primit nimic pentru noi dela acéstă naţiune pentru scólele nóstre.

Până când acéstă naţiune în decursul acestei mii de ani şi-a ridicat — pot ḑice numai din sudórea bietei iobăgimi — o mulţime de scóle pe la diferitele mănăstiri şi oraşe, noi am gemut în jugul iobăgiei scormonind pământul alăturea cu vitele şi nici o radă de lumină n'au lăsat sĕ străbată în sufletul nostru pentru de a ne lumina şi noi, nici ca naţiune, nici ca biserică, ci am fost persecutaţi până la mórte pe ambele terene, nu cumva deşteptându-ne, sĕ aruncăm jugul din grumaḑi şi sĕ pretindem şi noi drepturi omenesci, bisericesci şi naţionale pentru naţiunea nóstră, pentru poporul nostru, care aprópe de două mii de ani locuesce acéstă patrie, acest colţ al vastului imperiu roman de odiniórá.

Multămită însĕ spiritului timpului, vitalităţii nóstre şi luptelor nóstre, drepturile omenesci şi în parte cele bisericesci ni le-am eluptat, şi sperăm, că nu e departe nici acel moment când ne vom elupta şi drepturile naţionale, nu cu mijlóce imorale şi ilegale, ci cu armele virtuţii, cu armele propriilor nóstre puteri imorale şi intelectuale, de cari nu e lipsită nici naţiunea nóstră şi de cari dispunem şi noi în mĕsură egală cu tóte popórele din patria nóstră.

Ar fi îndreptăţită ordinaţiunea ministrului Wlassics şi faţă de noi, când guvernele magiare — abstracţie făcênd dela multele persecuţiuni ce am indurat dela ele în trecut — barem acum în timpul mai nou, în seclul luminilor ar fi făcut câte ceva şi pentru înaintarea culturei nóstre naţionale.

Dar pentru persecuţiunile ce le-au pornit în contra nóstră cu deosebire de un timp încóce în contra naţiunei, bisericei şi scólei nóstre pe tóte terenele, nu e îndreptăţită acéstă ordinaţiune; nu e îndreptăţită, căci nu e adresată ca unor scóle naţionale române, ci numai ca unor scóle tolerate de necesitate pană la un timp, când guvernul se va simţi destul de tare, ca sĕ ni le ia şi sĕ ni le prefacă în scóle de stat, ceea ce după conceptele false ale liberalismului şi şovinismului magiar, ce predominéză aḑi nu numai societatea, ci şi guvernele magiare, este egal cu scóle naţionale magiare.

Naţiunea română numai atunci ar putea lua parte la serbările millenare, când ar avea aceleaşi drepturi naţionale, ca şi naţiunea magiară.

Naţiunea română numai atunci ar putea serba în scólele sale esistenţa de o mie de ani a naţiunei magiare, când şi scólele ei ar fi recunoscute de scóle naţionale şi ar fi protejate egal de guvernele magiare ca şi scólele magiare.

Până atunci nu.

Puteva serba tinerimea română esistenţa de o mie de ani a naţiunei magiare, când ea îndată ce arată şi cele mai neînsemnate şi mai nevinovate semne ale iubirei sale de neam şi lege, este persecutată şi huiduită şi silită a lua lumea în cap pentru ca sĕ-şi facă un viitoriu?

Puteva serba tinerimea română esistenţa de o mie de ani a naţiunei magiare, când numai cu renegarea naţiunii sale îşi póte afla aici, în patria sa şi numai o cójă de pâne după ostenele sale de ḑeci de ani?

Nu, nu póte sĕ se bucure la aceste serbări până când nu va fi recunoscută şi naţiunea sa de naţiune egal îndreptăţită cu naţiunea magiară.

Egale sarcini şi egale datorinţe pretind, conform moralei creştine şi egale drepturi.

I-se vor putea impune serbări, căci legii trebue sĕ se supună, dar sĕ se bucure de ele în sufletul sĕu, nu-i se póte impune nici-odată, ci cu atât mai mult se va însufleţi, şi trebue sĕ se însufleţéscă, de idealul naţiunei sale române şi va ţiné minte nedreptatea şi sila ce i-se face prin astfel de ordinaţiuni.

FOIŢA.

Isgonirea lui Adam din raiu.*)

Dumneḑeu dintr'un 'nceput
Tótă lumea a făcut,
Zidit-a Domnul Christos
Pe Adam fórte frumos.
Pe Eva înc'a zidit
Şi 'n raiu 'i-a sĕlăşluit,
Sĕ trăéscă, sĕ domnéscă,
Acolo sĕ vieţuéscă.
Numai puţină poruncă
Le au poruncit-o adâncă:
Dintr'un pom sĕ nu mănânce,
Că ei din raiu sĕ vor duce.
Porunca n'au ascultat
Şi din raiu s'au lăpĕdat.
Sus la pórta raiului
La grădina Edemului
Şedea Adam şi plângea
Cu amar sĕ tânguia:
„Vai de mine ticălosul!
„Că am perdut tot folosul.
„Pentr'un mĕr ce am mâncat,
„Sunt eu din raiu lăpĕdat,
„Oh! vai! Evo, ce-ai gândit
„De din raiu m'ai isgonit"?
Eva începù a plânge
Şi către Adam a ḑice:
„Şerpele m'a înşelat
„De eu din pom am mâncat,
„Că la mine a venit
„La ureche mi-a şoptit:
„Mâncă Evo, póme bune,
„Ca sĕ trăesci mult în lume!
„Oh! tu şerpe 'nveninat
„Fórte rĕu m'ai înşelat!
„Pentru vicleniile tale,
„Sĕ pici şi tu lângă cale,
„Şi când te-or afla dormit,
„Capul sĕ-ţi fie sdrobit.
„Tu sĕ trăesci în pămênt,
„Şi sĕ fii de toţi urît,
„Că vru Eva a fi dómnă
„Dar mâncând din pom o póma,
„De-atunci e érnă şi tómnă
„Şi în lume multă gónă.
„De n'ar fi greşit Eva,
„N'ar fi érna nici bruma,
„Nici n'ar fi mórte pe lume,
„Nicí întunerec în lume,
„Nici n'ar fi şerpi veninaţi
„Nice draci întunecaţi.
„Oh! tu Evo, frumos nume
„Mult rĕu ai adus în lume,
„De aceea te-a urgisit
„Acel, care te-a zidit:
„Cu dureri vei nasce fii,
„Pănă 'n lume vei trăi,
„Şi supusă la bărbat
„Ca la un alt împĕrat,
„Ori-ce el va porunci
„Eşti datóre a 'mplini".
Când Adam din Raiu eşia
Cu Eva sĕ tânguia:
„Raiule, grădină dulce
„Nu pot din tine-a mĕ duce!
„Oh! tu raiu cu póme des
„Nu pot din tine sĕ es!
„Oh! tu raiu prea luminate,
„Eu de tine n'avui parte,
„C'am fost îngrădit cu bine,
„Ér acuma-i vai de mine.
„Pentru a mea neascultare
„Sunt în mare 'nverşunare,
„Când în tine locuiam
„De omidă nu sciam.
„Nu sciam de supĕrare,
„Ci numai de desfătare,
„De tóte-s acum lipsit,
„Oh! eu cel nenorocit!
„Şi eu şi tot némul meu
„C'aşa au ḑis Dumneḑeu".
Aşa Adam glăsuia
Cu amar sĕ tânguia:
„Raìule grădină dulce,
„Eu nu mĕ 'ndur a mĕ duce.
„Câtu-ţi-e umbra de désă,
„Şi odihna recorósă,
„Cum vom eşi acum din tine,
„Că nu mĕ 'ndur vai de mine!
„Oh! vai locuri cu odihnă
„Dumneḑeu cu voi rĕmâna!
„Oh! vai copaci roditori,
„Câmpi împodobiţi cu flori!
„Plânge raiule cu mine,
„C'acum mĕ duc din tine,
„Mai mult nu m'oi desfăta
„În sfântă grădina ta.
„Nu-'ţi voiu mai privi frumseţea,
„Nici nu-ţi voiu gusta dulcéţa,
„Că eu de aḑi înainte
„Voiu plânge cu lacrămi crunte,
„Voi căuta sĕ mĕ trudesc,
„Hrana sĕ-mi agonisesc;
„Şi sĕ plâng şi sĕ mĕ cânt,

---

*) Acest vers sĕ cântă în Dumineca lăsatului de brànză, în care sĕ face amintire despre Isgonirea lui Adam, veḑi Sinacsariu. Stihiri:

„Cu amar cu jale, tótă firea omenéscă
Odată cu strămoşii sĕ se tânguéscă.
Căci când ei prin mâncare s'au gonit afară
Tot némul lor a căḑut într'acea ocară" şcl.

Revista politică.

In Reichsrathul austriac a venit vorba pe la sfêrșitul sĕptĕmênei trecute despre gimnasiul slovenesc din Cilli. Cestiunea a fost sĕ se voteze sau nu în bugetul ministrului de instrucțiune posiția referitóre la acest institut național. Cetitorii nostrii își vor aduce aminte de teribilele lupte parlamentare, cari s'au purtat în vara trecută pentru acéstă posiție bugetară, lupte, cari au provocat căderea ministerului Windischgrätz. De atunci s'a schimbat guvernul de douĕ ori, însĕ partida liberală — germană tot nu s'a convins despre necesitatea acestui institut. Foile incarnate germane ḑic, că gimnasiul slovenesc stă în Cilli, precum stă pălăria lui Gessler nu departe de Rütli. Din motive de germanism și de astă dată partida liberal-germană a votat contra. Inse antisemiții cu aderenții lor o au trîntit scoțênd o maioritate de 31 de voturi. Astfel va sta și de aici înainte gimnasiul național-slovenesc în Cilli. — Faptul acesta probéză în mod evident, că dincolo în Austria domnesce în parte singurul spirit posibil într'un stat poliglot: Egalitatea drepturilor naționalităților. Dacă Germanii din Austria au drept, se înființeze și susțină cu banii statului scóle germane de ce sĕ nu aibă și slovenii drept, ca tot pe banii statului, sĕ înființeze și susțină scóle slovene, dacă și ei sunt cetățeni, și dau contribuții de sânge, de muncă și de bani pentru stat?! Acest drept e cât se póte de clar. Noi ne și bucurăm, că în Austria față cu unele națiuni acest spirit just străbate din ce în ce tot mai tare. Ia, sĕ încerce cineva la noi, în Ungaria, așa ceva, mai ales acum, când deputații din parlament sunt stăpâniți de furia grandiosului milleniu! Sĕ probeze vre-unul din deputații români din dieta magiară, sĕ propună, ca statul sĕ înființeze un gimnasiu român-național d. e. în Sibiiu! Parlamentul magiar întreg s'ar scula în picióre și ar cere escluderea din parlament a unui astfel de invid „periculos pentru stat“. Și noi Românii din Ungaria și Transilvania, ca și slovenii din Austria, dacă nu mai mult, suntem și ne înplinim datorințele de cetățeni. Magiarii însĕ, orbiți de putere, nu vreau cu nici un preț, sĕ recunóscă acest drept, ba ei n'au permis și nu permit, ca pe banii nosrii proprii, nu ai statului, sĕ ne înființăm gimnasii. Apoi asta e dreptate? Asta e justiție? Asta e libertate? — Ba.... e crimă într'un stat poliglot, și crimele de acest fel trebue, sĕ se rĕsbune la timpul sĕu.

* * *

In aceeași ședință a Reichsrathului austriac vorbind deputatul român din Bucovina, cavalerul de Vasilco, despre cerințele Românilor de acolo în treburi scolare, a ḑis: Românii transilvăneni suspină sub jugul magiarilor, românilor austriaci li-sĕ denégă cele mai fundamentale drepturi de stat.

Óre sĕ nu sĕ facă și în acéstă cestie valabilă puternica influință magiară? Cu tótă afirmația presei oficióse ar putea deștepta acéstă procedură a ambelor guverne în Romănia póte odată mare neîncredere. Romănii sunt singurul popor în Austria, carestă afară de legi. Pe câmpurile de bătaie ale Austriei a curs mult sânge romănesc, câți fii de ai acestui popor n'au căḑut în Bosnia, și trebuie sĕ ne umplem de invidie, când vedem ce sĕ face pentru acéstă țară, pe când aceia cari au contribuit la cucerire rĕmân neconsiderați. Pentru ce? *Pentru-că Bosnia astăḑi sĕ prepară póte pentru Ungaria,* o fericire, care noi de altfel nu ne o dorim. Ți-sĕ umple sufletul de mâhnire, când cetesci, că un deputat român trebuie sĕ vorbéscă astfel și în Reichsrathul austriac.

Nu ne putem mira din destul, că Slovenii sunt acolo mai considerați decât Românii. Va sĕ ḑică spiritul just accentuat mai sus sĕ aplică numai față cu Cechi, cu Sloveni, dar cu Românii nu?! Inima trebuie sé sĕ revólte chiar, când dep. Vasilco aduce, ca causă a acestei desconsiderări influința puternică a magiarilor! Cu alte cuvinte nu e destul, că noi transilvănenii, gemem sub jugul magiarilor, aceștia vreau ca și Românii din Bucovina sĕ gémă sub jugul nemților. Adecă Magiarii strică și vréu sĕ strice cât mai mult și acelor frați de sânge de ai nostrii, cari nu sunt cetățeni ungari. Apoi, nu este asta ură nedumerită de rassă?.... Și ministrul Wlassics mai are simțul cutezat d'a provoca scólele și pe cele naționale române sĕ ia parte la serbarea milleniulni, care pentru noi, Românii, din tótă lumea nu însemnéză altceva decât sigilarea jugului în cari sunt toți frații nostrii din Ungaria și Transilvania.

* * *

In 27 Februarie nou a ținut episcopatul romano-catolic din Ungaria și Transilvania sub presidiul primatelui Claudiu Vaszary o conferință în Budapesta. Presenți au fost d'intre români: Metropolitul greco-catolic Dr. Victor Mihály și episcopul tot greco-catolic, Ioan Szabó.

Trecênd peste celelalte cestiuni special romano-catolice, constatăm, că între altele a presentat primatele Vaszary conferinței și o adressă a prim-ministrului Bánffy, în care acesta cere dela luminația sa, sĕ binevoéscă a arangia din incidentul milleniului lucrurile astfel, ca sĕ participe în deosebi episcopatul catolic la sĕrbătorile cu caracter patriotic și încă într'un mod demn și corĕspunḑĕtoriu.

Scrie un corespondent din Pesta, că după o discuție mai lungă, *în decursul căreia s'a manifestat o învoire generală și o însuflețire unanimă,* s'au luat următórele hotărîri:

La serviciul divin, care se va ținea în 3 Maiu în biserica lui Matei, membrii episcopatului catolic sĕ se presente *in corpore*, în ornat.

Ḑiua de 17 Mai sĕ fie ḑi de ferii pentru institutele catolice.

In 3 Iunie, când se va transporta coróna în biserica lui Matei, în parlament și apoi ér îndărăt la locul ei, episcopatul întreg romano-catolic va apărea în ornat.

La o altă recercare din partea prim-ministrului conferința a decis, ca primatele Ungariei sĕ facă pașii necessari pelângă papa dela Roma, ca sĕ-și trimită representant la pompa bisericéscă, ce sĕ va face în ḑiua sântului Stefan.

La tóte aceste, cum ni-o spun ḑiarele unguresci, vor lua parte activă archiereii greco-catolici români, în numele bisericei greco-catolice române. Luăm notiță de acésta, și cu timpul sĕu vom reveni, căci e bine, ca în punctul de deosebire între naționalismul bisericilor române sĕ se facă odată lumină.

* * *

Ḑiarul oficios „Corespondința politică“ publică din Pesta o adresă de următoriul cuprins: „Este în tot casul o dovadă de o nervositate în grad fórte mare a opiniei publice, dacă acésta sĕ lasă infiuințată fără reserve de impresia ori-cărei fluctuații a desbaterilor atât de vaste și complicate asupra pactului. Ba e chiar absurd când vrea lumea sĕ aducă aceste pertractări, cari de present sunt în stadiul lor dela început, în óre-care legătură cu situația economică, care în faptă nu e de loc dependentă dela momentele adese-ori numai tactice Sĕ póte accentua cu energie, că bărbații de stat magiari — și acésta are valóre fără îndoială și pentru colegii lor austriaci, — ori cât de mare ar fi îngrijirea pentru păstrarea intereselor încredințate lor, vor avé totdéuna înaintea ochilor considerarea continuității relațiunilor economice. Astfel nu numai în cercurile guvernamentale, dar și în parlamentul magiar este esclusă posibilitatea unei astfel de schimbări a pactului vamal și comercial, schimbare care ar însemna o săritură în întunerec“. — Acéstă adresă e trimisă „Corespondinței politice“, care apare în Viena, din Pesta; este dară opinia cercurilor oficiose magiare. Sĕ vede de aici, că nici Magiarii nu sunt tocmai așa de tari, cum îi crede lumea. Li-e frică și lor și încă strașnic de un conflict cu Austria — un noroc în care noi am avea póte multă bună speranță.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 2 Martiu n. a. c. Szederkényi Nándor rógă camera, ca sĕ dispună ținerea în evidență nu numai a interpelațiunilor, ce sunt a se resolva în decursul unei luni, ci și a concediilor, ce se dau unor deputați pe timp mai scurt ori mai îndelungat în afaceri oficióse și private, și presidentul casei sĕ raporteze din când în când și asupra acestora.

Presidentul casei, *Teleszky István* declară, că cine vrea sĕ se informeze despre aceste concedii, le póte vedé în cancelaria presidentului casei. Regulamentul de casă nu prescrie sĕ se raporteze camerei evidența acelora. Dacă însĕ cineva doresce vre o decisiune în privința acésta, sĕ înainteze propunere concretă.

Ugron Gábor apróbă dorința lui Szederkényi și o află îndreptățită, căci mulți deputați concediați din cause sanitare, când e sĕ ajutore guvernului prin votare, sĕ presentă și votéză și apoi ér se duc.

Presidentul rĕmâne pe lângă declarațiunea de mai nainte și casa trece mai departe la desbaterea budgetului ministrului de comerciu.

Vajay István interpeléză pe ministrul de comerciu în causa reducerii intereselor după depunerile dela oficiile postale, apoi in causa reuniunilor de economie, consum și credit din ținutul nordic al Ungariei și în fine în causa unei asemnări de 50 fl. veníte din America, care nici aḑi n'a fost predată încă adevĕratului proprietariu.

Cum nu se va lăți socialismul și la noi, ḑice Vajay, când dl ministru de comerciu reduce interesele depunerilor dela poste, efeptuite de bieții muncitori cari numai crucesce își póte depune câte ceva la o parte și nici după aceste depuneri nu-și póte căpĕta percente cuvenite!

Referitoriu la a dóua interpelațiune, ḑice Vajay, că ómenii mai sĕraci, ca sĕ-și pótă apĕra interesele față de cei bogați și ca sĕ ajungă la consum mai ieftin, se asociéză, ceea-ce e fórte corect și legal. Față de acestia și cercurile comerciale sĕ însoțesc, ca sĕ nimicéscă însoțirile celor mai mici. Apoi vine guvernul și protejază pe cei mai tari in contra celor mai slabi, simplu din cause politice, ceea-ce documentéză prin enararea unui cas concret de acéstă natură.

Gyurkovics György, deputat croat, doresce renoirea contractului vamal și comercial cu Austria, nu numai din consid rațiuni economice, ci și politice. Teritoriul vamal și comercial independent ar aduce cu sine multe greutăți la încheierea contractelor comerciale și vamale cu celelalte țeri, și s'ar slăbi fórte mult legăturile de drept de stat dintre Austria și Ungaria. Nu primesce proiectele de resoluțiuni înaintate în contra compromisului menționat, dar budgetul, da.

Urméză vorbirile de încheiere.

Primul vorbitoriu *Neményi Ambrus* vorbesce despre politica referitóre la căile ferate și la compromisul vamal și comercial cu Austria. Condamnă în termini fórte aspri pe austriaci pentru agitația ce au pornit contra acelui compromis. Nu e contra teritoriului vamal și comercial independent, dar nu între împregiurările de aḑi.

Al doilea vorbitoriu, *Kossuth Ferencz* polemiséză cu Tisza Kalmán arĕtându-i cu date statistice, că Ungaria nu are nici un folos de compromisul vamal și comercial comun cu Austria. El recomândă sĕ se închee cu Austria un contract, prin care sĕ se susțină contractele încheiate cu celelalte țĕri, și între sine sĕ susțină comuniune vamală întru apĕrarea intereselor lor față de strĕinătate, dar între dênsele sĕ se statoréscă o linie vamală pentru marcarea teritoriului vamal în privința dării de consum și a pieții și aici jumĕtatea posițiunilor vamale statorite față de străinĕtate, la tóte marfele sĕ și plătéscă fie-care partidă partea sa. Acésta ne-ar asigura nóuă piața Austriei pentru productele agronomice, și ar apăra interesele agronomilor austriaci, ér noi asigurăm piețele nóstre pentru industria austriacă, când luăm numai jumĕtate de vamă, dar prin acésta apĕrăm și industria Ungariei și și visteria statului austriac își are folósele sale.

La acestea rĕspunde ministrul *Daniel* într'un ton polemic vorbind despre căile ferate, navigațiune și altele respingênd pe rênd tóte proiectele de resoluțiune înaintate de opoziționali. A fost ceva notoric rĕspunsul ce l'a dat contelui Apponyi aprobându-i tóte argumentele și rugêndu l, ca sĕ-și retragă proiectul înaintat.

Se înțelege, *Apponyi* nu și-a retras proiectul, căci sĕ făcea de rîs înaintea guvernului și 'și atragea și ura opozițiunii asupra sa. Apoi nu póte lua nici în serios declarațiile ministrului, când nici cei din cabinet nu sunt toți de aceleași păreri asupra compromisului respectiv.

După statorirea ordinei de ḑi pentru ședința viitóre, ședința s'a terminat.

Noutăți.

Numiri. I. P. C. Sa părintele archimandrit și vicariu archiepiscopesc din Cernăuți, Arcadiu Ciupercovici este denumit din partea Majestății Sale de Archiepiscop și Metropolit în archidiecesa Bucovinei, ér profesorul universitar *Basil de Repta* de archimandrit și vicariu al acelei archidiecese.

* * *

Chirotoniri. Esc. Sa I. P. S. D. Archiep. și Metr. Miron Romanul a chirotonit Sâmbătă și Dumineca întru *preoți* pe clericii absolvenți Ieronim *Buzea* (pentru parochia Stena în tractul Cohalmului) și Ioan *Suiagă* (pentru parochia Teiu în tractul Dobrei), ér întru diacon pe George *Albu*, cleric absolvent și învĕțătorie în Pâclișa, tractul Albei-Iuliei.

* * *

Post de notariu vacant. Pentru ocuparea postului de notariu în comuna Pianul de jos, s'a eschis concurs. Fiindcă în acéstă comună românii fac 2/3 față de sași, ar fi de dorit ca sĕ se alégă un notariu de român carele sĕ ocrotéscă și interesele poporațiunii române din acéstă localitate.

* * *

Cas de mórte. *Ioan Fincu* fost protopretor, în serviciu de notariu al cercului Deda, în etate de 66 ani și în al 25 an al fericitei sale căsătorii, după grele suferințe,

---

„Păn' voiu merge în pămênt,
„Din carele ḑidit sunt
„De Tatăl meu cel prea sânt“.
Acestea Adam grăia
Și cu Eva mult plângea:
„Raiule, grădină dulce,
„Cum din tine mĕ voiu duce?
„De mirosul florilor,
„De dulcéța pomilor,
„De glasul îngerilor,
„Și al Sĕrafimilor,
„De cântul paserilor.
„Fost-am în tine zidit,
„Dar acuma sunt perit.
Dumneḑeu așa-'i grăí:
„Nu te — Adame jelui,
„Ci te du tu dela mine,
„Că te-ai lipsit de-al meu bine“.
„Rĕmâi deci raiu sănĕtos,
„Din tin' Dumneḑeu m'a scos!“

De acum pănă 'n vecie
Raiul plin de noi sĕ fie.

Comunicată de *Eliseiu.*

împărtăşit cu sântele sacramente în 1 Martiu st. n. la 1 óră p. m. şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatoriului.

* * *

Contra domnişórelor studente. Profesorii dela universităţile engleze nu se pot împăca deloc cu gândul, ca şi fetele sĕ cerceteze universităţile. Universitatea din Cambridge a şi enunţat în ḑilele trecute prin un conclus, că femeile nu pot fi ascultătóre ordinare la universitate. Unul dintre profesori a susţinut, că după esperinţele sale instrucţiunea sufere fórte mult în clasele în care sunt şi femei la prelegeri. Senatul universitar sĕ teme, că ascultătorii în decursul prelegerilor mereu vor ochì la ascultătóre şi în loc de disertaţii scientifice vor scrie poesii de amor.

* * *

La osândă. Tinĕrul naţionalist slovao Dr. Marcovicĭ, care într'un proces de presă fusese osândit din partea tribunalului din Budapesta la douĕ luni temniţă ordinară, Luni în 2 Martiu şi a început pedépsa în temniţa ordinară (Lőportárdüllöi fogház) din Bpesta. Tinerimea română, sêrbă şi slovacă, în a cărei societate tinĕrul osândit a petrecut câteva ḑile, i-a făcut frumóse ovaţiuni şi i a dorit putere şi sănĕtate, ca sĕ pótă suporta grava pedépsă ce i-s'a dictat.

* * *

Institute de credit şi economii. *„Ardeleana“*, institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orĕştie. Raportul anual şi încheerea compturilor pe al X an de gestiune 1895. *Active: fl. 108.294.99*, din care fl. 916.369.18 se află elocaţi în împrumuturi ér fl. 84.686.26 în efecte şi realităţi. *Pasive*: din suma totală a acelora numai fl. 821.449.59 sunt datorii adevĕrate, ér restul de 206.845.40 represintă averea şi bunurile acţionarilor. Bilanţul arată un *profit curat de fl. 21.513 58*, adecă 2% al activelor. Causa acestui mic profit e, că o parte a activelor se convertéză în efecte publice şi realităţi cari abia se fructifică cu 5% şi se speséză mult pentru o administraţie corectă. Prin acésta ce-i drept crescerea profitului în parte este împedecată dar este mai mult asigurată trăinicia întreprinderii. Pentru scopuri filantropice şi culturale s'a proiectat o sumă de fl. 1.150 ér dividendă de 10%. Institutul a progresat mult faţă de anii trecuţi.

„Bistriţana“, societate acţionară în Bistriţa. Al VIII-lea raport, pe anul de gestiune 1895. Din acest raport sĕ vede, că anul 1895, din punct de vedere economic, a fost unul dintre cei mai grei ani de gestiune, din causă că producţia a fost puţină, preţul cerealelor şi al vitelor bagatel şi circulaţia banilor a stagnat, — de aci a urmat, ca ratele şi celelalte competinţe au incurs la cassă anevoios şi mare parte a acelora a rĕmas restantă. Din aceste cause s'au abscris un capital de 1307 fl. 27 cr., transpunêndu-l în cartea dubióselor, de aci şi micimea profitului curat (8,002 fl. 75 cr.) faţă de anul 1894. Sunt 67 acţionari cu 400 acţii á 100 fl. pe deplin solvite. Activele fac 477,460 fl. 39 cr. Dividendă 8% după acţiune. Pentru scopuri filantropice şi culturale s'a preliminat 300 fl. Adunarea generală ordinară a nóua este convocată pe 14 Martiu a. c. la 9 óre a. m. în localul institutului.

„Economul“, institut de credit şi economii în Cluşiu. Anuariu pe anul X., 1895. Active: fl 601,407.86, pasive: fl. 583,531.37, profit; fl. 17,876.49. Pentru scopuri filantropice s'a proiectat fl. 742.

* * *

Femeile sĕ tacă în biserică, a ḑis apostolul Pavel şi acésta a ḑis'o în ḑilele trecute şi cardinalul Richard din Paris. Şi unii şi alţii îşi vor fi avut abunăsémă motivele lor. Motivele apostolului Pavel nu le cunóscem în detaiu, dar pe cele ale cardinalului Richard, da. Anume a observat, că de câte ori iau parte activă femeile la serviciul divin ca cântăreţe, bisericile totdeuna se umplu, dar nu de credincioşi, ci de curioşi, cari nu din evlavie se duc acolo, ci ca sĕ admire vocea cutărei ori cutărei favorite ori adorate de ale lor. Nu odată s'a întêmplat, că din causa mulţimei celei mari adunată în biserica, s'au întêmplat tumulte şi îmbulzări cari au erupt în injurături şi larmă prin ceea ce se conturba serviciul divin, ér de altădată publicul ascultătoriu (dar numai cu urechile), chiar şi în decursul serviciului divin erumpea în aplause tocmai ca în teatru. Dar oftatele cele multe din adêncul inimei, unde sunt! Se înţelege, nu pentru că acest public sĕ căia de pĕcatele sale, ci după ochii şi vocea sirenica a ingeraşilor cântăreţi -- fără aripi.

Aceste şi alte consideraţiuni au îndemnat pe părintele Richard, ca sĕ interḑică femeilor cu desĕvêrşire cântarea atât solo cât şi corală la tot feliul de servicii bisericesci. Póte va mai fi avut în vedere, ca barem în biserică sĕ asigure stăpânirea bărbaţilor asupra sexului frumos.

* * *

Vedere orbilor. O fóie ruséscă aduce o stire, care dacă se va dovedi de adevĕrată e chemată a stârni în omenime o bucurie mare. Un profesor din Moscva, anume, fĕcênd adâncite cercetări fisice, ar fi găsit chipul cum orbilor din naştere sĕ li se pótă da vederea! Incercările ce le-au făcut au dus la sfêrşit îmbucurător, aşa că orbi din naştere, au vĕḑut curat ferestrile casei şi în urmă au putut deosebi pe ómenii din jurul lor.

* * *

O aventură a moştenitoriului de tron rusesc. In ḑilele trecute moştenitoriul de tron al Rusiei a făcut o visită la vestita casină de cărţaşi din Monte-Carlo. Neavênd însĕ nici el, nici adjutantul seu bilet de întrare, ér oficiantul casinei necunoscêndui, i-a denegat întrarea. In urma acestei „preveniri“ s'au depărtat. Când însĕ un domn strein a făcut atent pe oficiantul respectiv pe cine a refusat, acesta imediat a trimis ţareviciului dóuĕ bilete de întrare, dar acesta la rêndul sĕu încă le-a refusat. Şi bine a făcut şi făcea şi mai bine, dacă nu făcea de loc onóre cu visita sa acelei casine, unde atâtea nenorociri se întêmplă din causa jocului de cărţi, precum sinucideri, duele şi ruinări materiale colosale tocmai între clasele cele mai înalte ale societăţii omenesci.

* * *

Când îmbĕtrênesce femeia? Acéstă întrebare indiscretă o-a pus Icolani Eugen, scriitoriu în Dresda, femeilor germâne, din a căror rĕspunsuri, reproducem şi noi pe unele.

Bertens Rosa, actriţă, declară: Când îmbĕtrênesce femeia? Acésta propriu ḑis, dela bărbaţi ar trebui întrebat, pentru-că femeile nu bucuros vorbesc despre etate, nu, mai cu samă despre etatea lor. Dar fiindcă întrebarea e deja pusă, aşa dară étă şi rĕspunsul meu pe scurt: Femeia atunci începe a îmbĕtrêni, când începe a se cugeta: când şi îmbĕtrênesce numai femeia?

Butze Nusa scrie: Femeia numai atunci începe a îmbĕtrêni, când cu ori-ce preţ vrea sĕ fie tinĕră.

Genée Ottilia rĕspunde: Ce sĕ ţine de aceea, ce părere am eu asupra acestei întrebări grele, apoi rĕspund sĕrbătoresce, că în vécul următoriu óre-când bucuros voi rĕspunde la ea. Acum încă în internul meu (şi acésta e lucrul de căpetenie) atât mĕ simţesc de tinĕră, încât peste tot nici nu mĕ pot esprima asupra bĕtrêneţelor. Póte óre-când mai târḑiu!

Gross Ienny se declară astfel: Fiecare femee atât e de bĕtrênă, cât se vede.

Schramm Anna a trimis următoriul rĕspuns: Femeiâ atunci începe a îmbĕtrêni, când oglinda îi spune şi inima îi simte acésta. A îmbĕtrêni cu demnitate e o artă fórte mare. Multe femei nici când nu învaţă acésta.

Ziegler Klara are acésta părere: Când şi numai înbĕtrênesce femeia? Cea deşértă nici odată, cea nefericită înainte de timp, ér cea cuminte la timp. Când sosesce însĕ aest timp, referitor la acésta, chiar şi la cele mai cuminte, părerile fórte diferesc.

* * *

Bătaia corporală oprită în scólă. Curia regéscă prin o decisiune adusă în ḑilele trecute a interḑis cu desĕvêrşire bătaia corporală în scólă. Acéstă mĕsură luată, precum aflăm din „Alkotmány“ a produs mare resens în unele din cercurile învĕţătoresci dela noi din ţéră. Am dorii, ca şi învĕţătorii şi pedagogii nostri sĕ se pronunţe asupra ei.

* * *

Glume. Domnilor, ḑice un gazetar bĕtrân la un banchet tipografic, daţi-mi voie sĕ ridic un toast pentru femeie, cea mai frumósă operă din care Dḑeu a scos un numĕr dé esemplare atât de mare, încât fiecare din noi póte sĕ-şi procure mai multe.

* * *

Ce a cautat nóptea pe coperişul casei. Nimic altceva, decât puţin cuartir poste nópte. Acest rĕspuns l'a dat vigilului „o pasere de nópte“, un strengar, care a fost deţinut tocmai în momentul când spărgea coperişul unei case în care vrea sĕ străbată în decursul nopţii. Poliţia însĕ s'a îngrijit ea de cuartir pentru „firma“ acésta, carea numai de curênd scăpase din temniţă în care petrecuse mai mulţi ani pentru spargeri şi jefuiri.

* * *

Inmormêntarea gordunei. Despre un lucru de necreḑut se raportéză foilor magiare. E obiceiu pe unele locuri, ca în prima Mercuri a postului mare, numită în biserica catolică „Mercurea cenuşei“ sĕ se facă petreceri, aşa ḑise, petreceri de adio dela carneval. Astfel de petrecere au arangiat şi soldaţii dela regimentul Nr. 82 din Alba-Iulia, compus din secui rom. cat. Ca petrecerea cu atât se fie mai succésă, au parodisat în modul cel mai condamnabil ritualul bisericei rom. cat. prescris la înmormêntări. Şi anume au arangiat înmormêntarea gordunei. Un soldat înalt cu oculari a jucat rola de prelat. Era îmbrăcat în sdrenţe şi cu căciulă pe cap, cari significau ornamentele unui episcop catolic. De-a drépta şi de-a stânga lui sta câte un soldat îmbrăcat ér în sdrenţe cari significau odórele bisericesci. Unul ţiné o védră în mână şi un meseleu, ca semnele canei cu apa sfinţita şi mătăuzul. Prelatul ţinea o carte mare în mână din care cetea şi se ruga în limba germană. Când tóte acestea s'au terminat, au luat pe sus gorduna întinsă şi acoperită cu un chepenég rĕu şi murdar şi au încunjurat curtea. Ajungênd la locul de mai nainte, prelatul ér a stropit publicul asistent (oficeri, soldaţi de rênd studenţi, copii, cofariţe etc.) cu meseleul din védra cu apă. La urmă a împărtăşit binecuvêntarea cu cutia cu s. cuminecătură, carea era significată prin un disc făcut din papir gros pe care erau pictate sticle de bere, covrigi şi alte nărodenii. La binecuvêntarea prelatului, băcăii firesce au îngenunchiat şi au plâns după gordună între risetele cele mai spurcate ale publicului vrednic de ceremonialul la care a asistat.

Pare, că nu ne vine a crede, ca spiritul religios din armată atât de mult sĕ fie decăḑut. Dar de cumva e adevĕrat, trebue sĕ ne punem pe gânduri seriόse veḑênd cum se batjocoresce cea mai puternică biserică din patrie şi de proprii sei fii şi încă într'o localitate cu propriul seu episcop! Sperăm, că corpul oficeresc compètent îşi va face datorinţa întocmai precum prescrie Regulamentul de serviciu.

* * *

Statistica divorţurilor. Dl Crupenski laboriosul director al statisticei generale a publicat o lucrare statistică utilă şi instructivă asupra divorţurilor în România dela 1864—1894.

Cestiunea divorţurilor este strâns legată de multe alte cestiuni de ordine socială şi morală. Ea ne interesézä şi din punctul de vedere economic, căci pe lângă starea socială şi a moravurilor ce se deduce din datele asupra divorţurilor, sĕ póte constata şi traiul societăţii, ceea-ce are o mare înrîurire asupra crescerei populaţiunei şi prin urmare şi a forţelor de producţiune a ţĕrei.

Étă câteva amĕnunte interesante ce găsim în statistica divorţurilor a dlui Crupenski:

Dintr'un tablou comparativ între numĕrul divorţurilor dela 1864—1894 se vede că în România divorţurile au avut în aceşti 30 ani o mişcare ascendentă, astfel:

In 1864 un numĕr de 39250 căsătorii au dat 364 divorţuri; în 1876 31565 căsătorii au dat 403 divorţuri; în 1880 un numĕr de 39742 căsătorii au dat 435 divorţuri; în 1889 un numĕr de 41122 căsătorii au dat 879 divorţuri; în 1894 un numĕr de 50323 căsătorii au dat 917 divorţuri.

În 1894, deşi divorţurile au fost mult mai numeróse ca în anii precedenţi, media lor a fost însĕ mai mică din causa sporirei numĕrului căsătoriilor.

Calculate pe cinci ani sau mai puţin, mediile sunt acestea:

In 1864—1868 la 10.000 căsătorii 85 divorţ.
„ 1869—1873 „ „ 96 „
„ 1874—1878 „ „ 112 „
„ 1879—1883 „ „ 99 „
„ 1884—1888 „ „ 172 „
„ 1884—1889 „ „ 179 „
„ 1893—1894 „ „ 195 „

Aceste cifre dovedesc tótă însemnătatea cu cestiunea divorţului presintă în România. Cu tóte acestea proporţiunea divorţurilor deşi fórte mare, ea însĕ nu întrece cu mult media din celelalte ţĕri unde esistă acéstă instituţiune.

Calculate pe periόde de 10 ani media divorţurilor este următórea:

In 1860—1878 la 10.000 căsătorii 104 divorţ.
„ 1879—1888 „ „ 133 „

În dicţionarul de statistică al lui Mulhal, după cum ne arată dl Crupenski, se indică pentru periódele corĕspunḑĕtór mediile acestea:

În 1867—1876 la 10.000 căsătorii 99 divorţ.
„ 1877—1885 „ „ 106 „

În studiul divorţiului numĕrul nu este totul, sunt şi alte elemente cari contribue la resolvarea cercetărilor de făcut în accéstă privinţă. Cea dintâiu întrebare este aceea de a sci cine a cerut divorţul adecă în ce proporţiune sunt cererile făcute de bărbat, de femeie sau de amândoi soţii? Luând din tabela publicată de dl Crupenski numai cifrele unei periόde de ḑece ani, (1879—1889) avem indicaţiunile următóre:

In 1879 de amêndoi soţii 1 de bărbat 193 de femee 613; In 1880 de amêndoi soţii 2 de bărbat 212 de femee 689; In 1881 de amêndoi soţii 4 de bărbat 237 de femee 672; In 1882 de amêndoi soţii 1 de bărbat 249 de femee 624; In 1883 de amândoi soţii 5 de bărbat 283 de femee 651; In 1884 de amêndoi soţii 2 de bărbat 394 de femee 822; In 1885 de amêndoi soţii 2 de bărbat 298 de femee 898; In 1886 de amêndoi soţii 2 de bărbat 312 de femee 916; In 1887 de amêndoi soţii 1 de bărbat 284 de femee 842; In 1888 de amêndoi soţii 6 de bărbat 328 de femee 821; In 1889 de amândoi soţii 0 de bărbat 435 de femee 995.

Din aceste cifre se vede că numĕrul divorţurilor cerute de amêndoi soţii este cu totul neînsemnat, aşa că se adeveresce şi la noi că e neîntemeiată temerea acelora cari, fără a studía statistica, vĕd în acest mod de desfacere a căsătoriei, o primejdie. Totul atârnă dela mĕsurile de precauţiune luate de legiuitor, care a prevĕḑut atâtea restricţiuni pentru divorţul prin consimţĕmênt mutual, încât soţilor cari vor sĕ se despartă nu le rĕmâne decât calea largă a injurielor grave. De aceea şi vedem că numĕrul cererilor de divorţ făcute de femei sunt aprópe îndoite de acelea făcute de bărbaţi. In Franţa, prin noua lege asupra divorţului, consimţĕmêntul mutual a fost suprimat, tocmai de téma cea mare a îmulţirei lor, încât şi acolo injuriele grave sunt mijlocul lesnicios care se întrebuinţéză.

Intre causele cari pot împedeca desfacerea căsătoriilor cea dintâiu şi în de obşte cunoscută este esistenţa copiilor. Dl Crupenski ne arată că numĕrul total al divorţurilor cu copii este cam între 20 şi 25 la sută din numĕrul total al divorţurilor judecate, ceea-ce ar fi neîndoelnic o puternică dovadă că copi sunt o oprire la divorţ.

O altă piedecă dela despărţenie se crede a fi durata căsătoriei înainte de divorţ. Din datele publicate în acéstă privinţă ar resulta că cele mai multe căsătorii au durat înainte de divorţ între 3 şi 10 ani (sau între 5 şi 10), dar nu se póte pune temeiu pe aceste arĕtări, fiind dat numĕrul prea mare al divorţurilor la cari nu se scie durata căsătoriei. Aşa că din datele ce esistă nu putem avea nici o indicaţiune care sĕ ne arete dacă vremea duratei căsătorii are la noi óre-care înriurire în ceea-ce privesce divorţurile.

Incă un amĕnunt de remarcat în privinţa divorţurilor este „condiţiunea socială a soţilor“. In tabloul relativ la acéstă indicaţiune se vede că numĕrul profesionistilor, care divorţéză mai mult este al agricultorilor. In 1889 de esemplu, din 1430 divorţaţi au fost 621 agricultori, 111 fabricanţi şi comersanţi, 66 meseriaşi, 112 prefesiuni libere, 92 magistraţi, 26 militari, 20 rentieri şi restul ocupaţiuni neştiute. Din aceste cifre însĕ nu trebue sĕ tragem o conclusiune în defavórea agricultorilor, de vreme ce se stie că populaţiunea nóstră în cea mai mare parte e agricolă.

In fine d. Crupenski ne arată că mulţi demografi socotesc, că faptul de a divorţa este o manifestare a „deviaţiunei minţei“ şi consideră pe cei mai mulţi din divorţaţi ca ne fiind cu mintea întrégă (des detraqueës.) Ei găsesc între numĕrul divorțurilor și acel al sinuciderilor legături fórte strînse și de aceea pun statistica unora și altora la un loc ca un capitol de statistică morală. Comparând numĕrul sinuciderilor cu acela al divorțurilor din România avem pe următorii patru ani aceste cifre.

In 1886 divorțuri 1246 sinucideri 209
„ 1687 „ 1561 „ 195
„ 1888 „ 1556 „ 275
„ 1889 „ 1860 „ 250

Din aceste date, de și pe un timp prea scurt s'ar părea că la noi nu este nici o corelațiune între numĕrul divorțaților și acel al sinucișilor. („Curieriul financiar“).

Bibliografic.

A apărut: nr. 4 din anul al șeptelea, a interesantei reviste bilunară: „*România Musicală*“ sub direcțiunea artistică a dlui Constantin M. Cordonean, cu următorul bogat și plin de interes sumar artistic-literar:

Catedra de flaut și clasa corală de C. M. Cordorean. — De peste Carpați. — Dorel, (novelă) de Th. Avr. Aguletti, — Cronica teatrală, de V. Gr. Elvir. — Concert Sinfonic, de C' M. Cordoneanu. — Profile—Glinka, de T. A. Aguletti. — O nouĕ artista română, de Iddem. — Un raport, de Blees. Podoleanu — Rubrica seriósă, de Satyr. — O întreprindere lăudabilă, de I. P. — Ambrois Tomas; de Ildem. — Academia de medicină din Paris, despre musică, (urmare.) — Teatrul Popular, de Vergiliu N. Cucu, — Baritonul Renaud, de C. — O făclie de Pasce.— Din gazetele strĕine, — Mersul musicei peste Carpați. — Una-alta. — Bibliografiii.

Nr. 52 prot. [26] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia de clasa a III-a din comuna Apoldul superior, protopresbiteratul Miercurei, sĕ deschide concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

Venitele ficse împreunate cu acel post, statorite, de comitetul parochial în ședința sa din 29 Iuniu 1895, sunt 405 fl.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei sĕ pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Reflectanții au ași asterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tract. Mercurei, în conțelegere cu comit. paroch. concerninte.

Mercurea, la 6 Februariu, 1896.

Ioan Droc,
protopop.

„Albina“, institut de credit și economii în Sibiiu.

Nr. 3120.

Domnii acționari ai *Institutului de credit și economii „Albina“* se invită prin acésta în vîrtutea §. 20 al statutelor societății la

a XXIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Sibiiu, **Sâmbătă, în 28 Martiu 1896 st. n.** înainte de amédi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

OBIECTELE:

1. Raportul anual al Direcțiunei; bilanțul anului de gestiune 1895 și Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea prețului marcelor de presență pe anul curent.
5. Înființarea unui fond de garanță pentru scrisurile fonciare de fl. 200,000 din fondul special de reservă, în sensul §-lui 97 din statute.
6. Alegerea a 2 membrii în consiliul de Direcțiune în sensul §-lui 36 din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voesc a participa la adunare în persónă, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovedile de plenipotență, cel mult până *Joi în 26 Martiu a. c st. n. 6 óre p. m.* la cassa centralei în Sibiiu, sau la a filialei în Brașov.

La acéstă adunare generală dreptul de vot se póte esercita numai pe basa acțiunilor din I. emisiune, cu Nr. curent 1—3000.

Sibiiu, 20 Februariu 1896.

[27] 1—1 **Direcțiunea.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. Oradea-mare sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	**Ghiriș**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. **Teiuș.** sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. **Copșa-mică** sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	**Mediaș**		6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.53	9.42	—	11.39
4.08	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézâ numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. **Brașov** sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Brașov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 7	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	0.18	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. **Arad** sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.5
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 03
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]8	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. Timișóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8 25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12. -	7.41	Șeica mare	9 08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	p. **Sibiiu** sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Sâmbătă, 24 Februariu (7 Martiu) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Autonomia Transilvaniei.

In programul politic dela 1881 Românii au luat ca punct de mânecare autonomia Transilvaniei, şi prin acésta au provocat un abis între noi şi între partidele ungurescі, care între împregiurări normale după părerile nóstre nu se delătură nici odată.

In programul politic al Românilor punctul privitoriu la autonomia Transilvaniei şi cel privitoriu la dualism au fost în ochii nostrii dorinţe platonice, nerealisabile, visuri dulci, despre cari fie-care om sănĕtos în judecata sa politică va trebui sĕ recunóscă, că sunt nerealisabile între împregiurări normale.

Aceste platonice dorinţe mai aveau o umbră de verosimilitate la începutul dualismului, când în Transilvania se mai aflau unele cercuri unguresci, cari şi ele accentuau autonomia Transilvaniei, se înţelege din consideraţiuni la ale lor speciale interese.

Aḑi opiniunea publică magiară atinge alte córde.

Aḑi ungurii din Ardél au ajuns la conscienţa, că numai uniţi cu Ungaria propriu ḑisă pot eşi învingĕtori cu tóte dorinţele lor speciale de rassă.

Aḑi în ministeriul unguresc ocupă locuri trei unguri ardeleni, chiar capul cabinetului este magnat din Ardél, consideraţiunea faţă cu ungurii ardeleni a crescut deci fórte mult în cercurile politice unguresci.

Nu odată am pus noi în discusiunea presei nóstre seriόse autonomia Ardélului, şi am stăruit, ca ea sĕ fie deocamdată scósă din programul nostru politic şi ţinută în suspens pentru timpuri mai favorabile.

Cestiunea cu autonomia Ardélului noi de noi nu o putem deslega. Va trebui sĕ o deslege în favorul dorinţei nóstre forţa împregiurărilor.

Nu scim când va întra acel stadiu al forţei împregiurărilor, dar dacă va întra, atunci Românii nu se vor mulţămi numai cu autonomia Transilvaniei, ci vor păşi cu alte postulate.

Acesta e punctul general din consideraţiunile nóstre. Avem însĕ şi consideraţiuni speciale. Pentru noi Românii autonomia Transilvaniei ar fi numai o scisiune, o desmembrare a forţelor şi prin urmare o slăbire.

Aḑi suntem un corp compact cu fraţii din Ungaria şi din Bănat.

Avem aceleaşi dorinţe, aceleaşi aspiraţiuni naţionale culturale şi în lupta nóstră ne presentăm ca corp naţional compact.

Autonomia Transilvaniei ne rupe în dóuĕ, întroduce în noi separatismul, şi prin acésta slăbirea forţelor, abaterea nisuinţelor dela ţinta comună.

Acest program naţional ne-a rĕmas nóuĕ moştenire încă dela Şaguna, acesta a fost programul dlui Sturdza desvoltat în senatul României pe când era încă în opoziţiune, şi în adâncul inimei lor acesta e programul fie-cărui român serios, care pătrunde în mĕduva situaţiunei.

Cine nu o recunósce acésta, acela umblă numai după aparenţă, ţine numai la falsa popularitate, cari pe mulţi i-a ridicat în ochii mulţimei, dar vai de ei, când mulţimea va vení la cunoscinţa adevĕrului.

Pe basa actuală cu autonomia Transilvaniei nime dintre unguri nu stă cu noi de vorbă, şi nu ne putem închipuí partid în Ungaria, fie el ori cât de conciliant, care sĕ stea cu noi de vorbă.

Înţelepciunea politică ar trebuí sĕ ne dicteze suspendarea acelui punct din program, pentru realisarea celoralalte. La timpuri mai bune am puté revení.

Esemple avem destule.

Şi Tisza a eliminat din programul seu punctele radicale, cunoscute sub numele: punctele bihoriane, şi totuşi el nu a fost trădătoriu de ném.

Ungaria sub era Tisza a ajuns sĕ aibă vot decisiv în politica esternă a monarchiei.

Acestor vederi le-am dat espresiune în articolul de Crăciun din anul 1895.

Presa nóstră nu s'a ocupat cu acéstă temă.

Se ocupă însĕ cu ea un ḑiariu, care până acuma a arătat mult tact în apreţiarea ţinutei politice a Românilor. Ḑiariul acesta este „Magyar-Állam“, care din incidentul manifestului scrie un articol, la care au reflectat şi ḑiarele nóstre.

Étă unele vederi din acel articol, cari se referesc la cestiunea cu autonomia Ardélului.

„Neîţelésă şi necorectă am ḑis, că e silinţa Românilor spre autonomia Ardélului, pentru-că 1) autonomia acésta ar rupe în dóuĕ ungurimea şi ar rupe în douĕ şi românimea, ceea-ce nu e nici în interesul nostru, nici în al lor; 2) pentru-că autonomia acésta în contra voii ungurimii numai pe calea unui rĕsboiu ar putea sĕ se realiseze, éră cu învoirea ungurimii nici odată nu ar putea sĕ se formeze aşa, ca elementul român sĕ fie îndestulit cu ea. Gândim, că e imposibil, ca tóte acestea sĕ nu le pricépă conducĕtorii Românilor. Dar mai departe autonomia Transilvaniei ar' duce lucrurile acolo, cât sĕ tăiem pe sama fie-cărei naţionalităţi teritoriu autonom separat, şi aşa am ajunge la federalism. Dar acésta nu se póte esecuta nici pentru raporturile teritoriale ale naţionalităţilor, şi ori câtă bună-voinţa am nutri faţă cu compatrioţii nostri de altă limbă, putem susţinea cu hotărîre, că in casul, dacă ţara s'ar aşeḑa pe base federale, ei nu ar puté oferi nici o garanţă pentru aceea, ca ţéra sĕ mai sustea măcar şi numai o jumĕtate de véc.

„Cu tóte acestea susţinem, că dacă deja esistă un atare partid, acesta ca partid nu póte fi aruncat în temniţă, asemenea unei masse de criminalişti. Noi aşa credem, că partid autonomist ar puté sĕ se nască şi in sinul ungurimii ardelene. Óre cei dela putere ar arunca şi pe aceştia în temniţă? De aceea am fost noi cei dintâi, cari am grăit în interesul graţierii autonomiştilor, deóre-ce n'am privit de lucru cuminte, ca sĕ fabricăm martiri pe séma unei idei, pe care am privit-o de necorectă şi neadmisibilă la nici un cas, pe cum a făcut-o acésta liberalismu între celelalte necuminţii ale sale.

„Vĕḑênd lupta aceea sterilă, cérta aceea perpetuă, în care inteliginţa naţionalităţilor, îşi mistuesce forţele, o acusăm în mod franc, că îşi negligă interesele culturale. Politicii naţionalităţilor pună-şi mâna pe inimă şi mărturiséscă, că în interesul scolilor şi institutiilor sale culturale chiar şi intre împrejurările actuale vitrege ar fi putut face cu mult mai mult, decât au făcut.

„O acusăm şi pentru aceea, că tóte dispoziţiile guvernelor, cu cari acestia li-au zădărnicit silinţele, le-a pus neîncetat în cârca naţiunii magiare întregi şi prin acésta a slăbit fórte tare raportul acela frăţesc, prin a cărui nutrire s'ar fi putut rĕsturna liberalismul. Dór însuşi Dr. Raţiu, care acum îşi esprimă sperarea, că elementul domnitoriu va pricepe îndreptăţirea pretensiunilor poporului român, încă în faţa curţii cu juraţi din Cluş a ḑis, că el este acusatorul naţiunii magiare întregi.

„Acusăm naţionalităţile şi pentru aceea, că drepturile acelea, pe cari li-le dă legea despre naţionalităţi, nu s'au silit sĕ le validiteze atunci şi acolo, unde şi când ar fi fost timpul şi locul potrivit. Numai atunci au păşit pe terenul apĕrării şi deprinderii drepturilor, când deprinderea acestora a devenit imposibilă pentru şovinismul îndreptat în contra lor şi nutrit şi prin guverne.

„Recunóscem, că naţionalităţile au fórte multe cause de a se lupta în contra guvernelor liberale. Dór sistemul acesta scie sĕ impună numai prin corupţiune şi volnicie, şi peste naţiunea magiară póte el sĕ se susţină numai aşa.

„Şi acum facem propuneri naţionalităţilor şi anume două. Una e: „Sĕ uităm şi sĕ facem sĕ se uite cele ce ne separéză, şi sĕ căutăm ceea-ce ne unesce. Sĕ se socotéscă bine şi sĕ nu umble după lucruri imposibile. Sĕ nu ne privéscă mai mult de cuceritori, ci de fraţi adicţi, cari ceea-ce câştigăm împreună cu ei, aceea şi împărţim împreună cu ei. Nu pretindem minciuna şi lipsa de caracter, ci numai alipire sinceră şi onestă faţă cu patria millenară comună, conlucrare onestă spre stîrpirea corupţiei şi a reacţiunei păgâne şi spre păḑirea integrităţii Ungariei“.

FOIŢA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

Introducere.

„Sânţiţi postul!“ S'a scris în vechiul testament. 1)

„Cine sĕ lapĕdă de posturile bisericei, sĕ fie anatema!“ S'au statorit din partea sânţilor părinţi în sinóde“. 2)

„Sĕ postim post bine primit!“ Auḑim şi aḑi cântându-se prin bisericile nóstre.

Eu încă ḑic: „Sĕ postim!“

Par' că vĕd pe unii clătinând din cap şi zimbind de abia, atât de ciudată le pare vorba asta. „Ce? — sĕ întrébă dînşii — sĕ postim? Va sĕ ḑică, sĕ ne rentórcem cu sute de ani înapoia nóstră, pentru a imita pe moşi de strămoşii nostri? Ar fi chiar frumos ca sĕ ne reîntórcem noi, cei-ce trăim în seclul luminei, pentru a orbeca în întunecimea acelor seculi!“

Eu nu ḑic nimĕrui sĕ se întórcă la acele timpuri, şi sĕ facă, tot ce au făcut străbunii nostri, ci ḑic sĕ facem ca ei, numai ceea-ce e bine Dacă noi, ceşti de acum, îi întrecem în multe privinţe, totuşi trebue sĕ concedem, că şi ei au avut multe instituţiuni bune, cari noi însĕ le-am dat de-o parte. Una din aceste instituţiuni bune e şi postul.

În cele următóre mĕ voiu încerca a demonstra importanţa postului, din punct de vedere religios, pe basa argumentelor din sânta scriptură, fiind un mijloc pentru a ajunge la fericirea cea vecinică, şi din punct de vedere naţional, întru cât printr'însul ne putem susţiné vigórea corporală.

Pentru a-'mi puté ajunge scopul propus, voi espune înaintea cetitorilor:

Istoricul postului, arătând fasele prin cari a trecut, până s'a statorit de sânţii părinţi aşa, cum îl avem astăḑi.

Ce este postul?

Pentru ce şi când postim?

Cum sĕ postim?

Cu ce scop s'a întrodus postul?

Urmările necumpĕtului şi a postirei.

Din tóte acestea, ca şi din nisce premise, sĕ fie pentru toţi ca conclusiune: Îndemnarea spre post.

Istoricul postului.

Postul a fost recunoscut încă înainte de Christos la unele popóre, precum la Egipteni, Fenicieni, Sirieni, Etiopeni, Nineviteni etc. Despre acestí din urmă ne spune şi sânta scriptură, că au postit, când prorocul Iona le-a spus, că Ninevi are sĕ se prăpădéscă: „Încă trei ḑile şi cetatea Ninevi sĕ va prăpădí, şi au creḑut ómenii din Ninevi lui Dumneḑeu, şi s'au îmbrăcat cu saci dela mare până la mic a lor. Şi a mers cuvêntul până la împĕratul Ninevii, şi s'a sculat de pe scaunul seu, şi s'a desbrăcat de hainele sale, şi s'a îmbrăcat cu sac şi a şeḑut în cenuşă. Şi s'a spus şi s'a poruncit dela împĕratul şi dela boerii lui ḑicênd: „ómenii şi dobitócele, boii şi oile sĕ nu guste nimica, nici sĕ pască, şi apă sĕ nu bea“. 1)

Postul era ţinut în mare veneraţiune şi la poporul ovreesc. Despre acésta avem o mulţime de esemple în sânta scriptură. Moisi înainte de ce a primit tablele legii a postit: „Şi a fost acolo Moisi înaintea Domnului patruḑeci de ḑile şi patruḑeci de nopţi, pâne nu a mâncat şi apă nu a beut, şi a scris Moisi pe table cuvintele acestea ale legăturii cele ḑece cuvinte. Ér când s'a coborît Moisi din muntele Sinai şi cele dóuĕ table erau în mânile lui“. 2)

Despre Samuil sĕ face amintire că a postit: „Şi a postit în ḑiua aceea şi a ḑis: pĕcătuit-am înaintea Domnului“. 1)

David psalmistul ḑice despre sine: „M'am îmbrăcat în sac, şi am smerit cu post sufletul meu“. 2)

A postit şi prorocul Ilie când a fugit în pustie, ca sĕ scape de persecuţiunea împĕrătesei Izabela femeea lui Ahaav: „Şi a căutat Ilie, şi étă lângă căpătâiul lui o azimă de orz, şi un ulcior cu apă .... şi a mâncat şi a beut, şi a mers în puterea mâncării aceia patruḑeci de ḑile şi patruḑeci de nopţi până la muntele Horiv“. 3)

Daniil cu cei trei prunci au postit la curtea împĕratulut Haldeilor, când le-a demandat împĕratul sĕ mânce bucatele de pe masa împĕrătéscă, pentru ca sĕ fie mai frumoşi: „Şi a ḑis Daniil cătră Amelsar, pe care pusese mai marele famenilor preste Daniil, şi preste Anania şi preste Misail şi preste Azaria: Cércă rogu-te cu slugile tale ḑece ḑile, şi sĕ ne dea nouă din seminţele pămêntului, şi sĕ mâncăm şi apă sĕ bem. Şi sĕ se arete înaintea ta feţele nóstre, şi feţele pruncilor celor ce mânâncă din masa împĕratului, şi precum ţie ţi-s'a părea fă cu slugile tale.

---

1) Ioil c. 1, st. 14.
2) Sinodul local din Gangra c. 19.

1) Iona a. 3, st. 5, 6 şi 7.
2) Eşire c. 34, stih. 28 şi 29.

1) A treia carte a împ. c. 19 st. 6 şi 8.
2) Intâia carte a împ. c. 7. st. 6.
3) Ps. 34 st. 13.

„Ér dacă acésta nu convine, aci e a doua: „Incheiaţi contract secret cu Bánffy. Promiteţi-i că veţi susţiné pasivitatea şi astfel îi veţi da deputaţi ieftini. Promiteţi-i, că în contra corupţiei şi a politicei lojelor veţi face cel mult manifestări platonice. Şi vi se va concede ori-ce. Veţi puté sĕ scrieţi foi şi cărţi. Procesele de presă încă vor înceta, ba póte veţi căpĕta şi posturi de fişpani şi — vicinale Da, căci prietenia secretă a lui Bánffy e vrednică fórte mult!“

„Aşa dar care o veţi alege?“

Crisă în sinul „ecsilaţilor“. „Timpul“ din 5 l. c. n. aduce următórea informaţiune:

„Deşi ne erau de mult cunoscute uneltirile dlui Sturdza şi alor sei în cestia naţională, am credut in totdéuna, că servim mai bine causa tăcênd decât vorbind“.

„Adi însĕ, când faptele au devenit publice, discuţiunea asupra acestui punct nu mai are nici un înţeles“.

„Ruptura între dl Aurel Popovici, ecsilatul din Transilvania şi dl Brote, care lucréză în numele dlui Sturdza, e definită în urma dării pe faţă a scopului urmărit de Ocultă în cestia naţională“.

„Ér „Gazeta Transilvaniei“ din 6 l. c. n. are următórea telegramă:

„Bucuresci, 4 Martie. Diarele opoşiţionale anunţă, că Aurel Popovici, unul din cei trei „ecsilaţi“ a adresat o scrisóre lui Eugen Brote, prin care declară, că rupe de aci înainte ori-ce relaţiuni cu acesta“.

Noi am fost cei dintâi, cari ne-am mirat, că dl Aurel Popovici subscrie un act împreună cu Eugen Brote şi Septimiu Albini, — epistola către cei întruniţi în „conventiculul“ din Braşov, pentru-că el nu se potrivea în acea societate.

Un om cu idealuri naţionale ca Aurel Popovici, care într'adevĕr 'şi-a sacrificat activitatea şi averea pentru causa naţională, carele închisórea nemeritată şi-o a rescumpĕrat cu 5000 fl. din averea sa, nu póte face causă comună cu un Eugen Brote şi Septimiu Albini, cari din causa naţională fac speculă, şi după-ce au băgat pe alţii în nĕcas fug peste hotare ca de acolo sĕ încurce mai departe „sfânta causă naţională“ în folosul lor material.

Intre acestia se potrivesce mai bine meşterul lor Slavici.

Un trifoiu: Slavici-Brote-Albini este perfect.

Filialele ligei. „Neues Pester Journal“ de Dumineca publică următórea scire sensaţională: In foile din Bucuresci a circulat în dilele acestea svonul, că liga culturală română intenţionéză, sĕ disólve filialele ei din provincie; presidentul ligei, senatorul Urechiă, ce-i drept desminte adevĕrul acestei ştiri, cu tóte acestea însĕ e afară de tótă îndoiala, ca în urmă frecărilor, cari esistă între cercurile conducĕtóre ale ligei, ba mai vêrtos în urma completului nesucces al tendinţelor propagate păn'acum, membrii ligei într'o maioritate preponderantă sunt sătui de jertfele, cari le-au adus ei pentru idea naţională“. = Că acéstă tendenţiósă ştire ar satisface pe deplin sincera dorinţă a Magiarilor, şi că le-ar mări grozav bucuria millenară, numai încape nici o îndoială. Noi însĕ credem, că faptul adevĕrat va dovedi, că „N. Pester Journal“, a spus o dorinţă special unguréscă.

Demnitatea scaunului ministerial. Fórte nostim: Intr'una din şedinţele din urmă ale parlamentului unguresc deputatul Stefan Tisza, apărênd într'o vorbire pe ministrul de finanţe, Lukács, l'a scăpat gura pe dinnainte şi a dis, că Lukács, — adecă ministrul de finanţe unguresc, nu cel dela columna lui Traian, — n'a căutat nici odată onoruri, şi că a trebuit ţara sĕ apeleze la simţul lui de datorinţă ca sĕ prĭmiască a fi ministru. Şi faţă cu acest bărbat formuléză oposiţia acusa, că el, ca sĕ-şi conserve acest miserabil scaun de ministru, tradéză ţara“. — Cuvintele dep. Stefan Tisza: „Acest miserabil scaun de ministru“ au provocat un mare resens în dietă. Diarul „Budapesti Hirlap“ a scris în nrul seu de Luni un articol de fond, în care îi ţine de o parte dep. Tisza o straşnică lecţie de naţionalism, iar de altă parte ridică până în al 7-lea cer sfinţenia scaunului ministerial. — E nostim şi cât se póte de ridicul, că după „B. Tagblatt“ în Ungaria scaunele fac pe ómeni, şi nu ómenii scaunele; că în Ungaria valórea întrinsecă a unui bărbat sĕ judecă după scaunul de catifea roşie, pe care şede el, iar nu după alte calităţi superióre. Asta e cea mai nouĕ cranioscopie millenară magiară.

Osana! celui ce vine întru numele Domnului.

Ori cât de reslăţiţi suntem noi Românii pe teritoriul continentului, din a cărui locuitori facem parte, şi ori cât de feliurite sunt interesele ţerilor, ale căror cetăţeni suntem: totuşi esistă o mulţime de momente, cari ne légă în un singur popor şi cari forméză caracteristica individualităţii nóstre de români. Avem adecă conscienţa tréză a originii nóstre comune, aceeaşi limbă aceleaşi obiceiuri şi mai presus de tóte aceeaşi lege şi credinţă.

Aceste criterii etnice produc identitatea intereselor nóstre culturale, cari susţin contactul spiritual şi nutresc sentimentele de frăţietate, ce în modul cel mai firesc sĕ nasc în fii aceluiaşi ném.

Om cu minte şi logică sănătósă nu va putea escepţiona adevĕrul celor dise, ci din contră va ţiné de fórte legitimă manifestarea acelor sentimente.

Ori cine trebue sĕ scie, că sângele apă nu se face şi că nu-'i n mic mai natural, decât a ne bucura de binele fraţilor şi a ne întrista de nenorocirea lor, ori şi unde s'ar afla ei.

Aşa ne-am întristat peste mĕsură, când ne-a sosit vestea, că metropolia vecină din Bucovina şi-a perdut pe cel mai vrednic al sĕu păstor, pe Dr. S. Morariu Andrievici. Ne-am întristat mai ales, că l'am sciut un neobosit anteluptător al intereselor române din Bucovina, un milos părinte al orfanilor, vĕduvelor şi tuturor sĕracilor, şi un energic apĕrător al ortodocsismului, un păstor, care cu zel apostolic ostenea pentru delăturarea multor pedeci ce sĕ punéu bisericei şi credincioşilor sĕi. Istoria mai nouă a némului şi bisericei nóstre din ţerişóra vecină îi va dedica de sigur cea mai strălucită pagină şi îl va pune alăturea cu figurile măreţe ale gloriosului ei trecut.

Doliul vĕduviei, ce de un an de dile l'a purtat biserica ortodocsă română din Bucovina, astădi cade. Fóia societăţii „Concordia“ ne aduce în fruntea sa scirea, că Majestatea Sa împĕratul şi regele Francisc Iosif I a denumit pe noul metropolit în persónă Preacuvioşiei Sale *Arcadie Ciupercovici*, fost archimandrit şi vicariu al archiepiscopiei bucovinene; ér de vicariu general în locul nou-numitului metropolit pe părintele archimandrit *Vladimir de Repta*, fost profesor la facultatea teologică din Cernăuţi.

Cunoscênd greutăţile vĕduviei nu putem decât sĕ ne bucurăm acum, când biserica bucovinénă a ajuns a-şi primi pe noul sĕu mire, cap şi conducĕtoriu

Este sciut, că actualul şi nou denumitul archiepiscop şi metropolit nu sĕ bucură de simpatia generală a românilor bucovineni. Ii lipsesce mai ales iubirea inteligínţei mirene şi în special a generaţiei române tinere.

Cei din urmă ş'au îndreptat atenţiunea lor asupra uneia din cele mai iubite feţe bisericesci, asupra archimandritului-profesor V. de Repta şi au scos la ivélă simpatica-i persónă, ca cea mai vrednică şi mai aptă pentru tronul nemuritoriului metropolit acum „mutat dela noi“.

Cu tóte aceste credem că şi respectabilul fost vicariu general va fi întêmpinat de toţi cu bucurie. Acésta credinţă ne-o deştéptă esperienţa, că adese-ori bărbaţii cei mai popolari nu sunt totodată şi cei mai sinceri şi mai oneşti representanţi ai poporului nostru şi cei mai desinteresaţi luptători ai causelor lui.

Prin acésta nu voim a arunca firesce cât de puţină umbră asupra simpaticului profesor Repta. Departe de noi cugetul de ai împuţina şi micşora iubirea connaţionalilor şi conreligionarilor sei din Bucovina şi peste tot din întrégă românimea; din contră ne bucurăm, că Majestatea Sa. la sfatul consilierilor sĕi, a aflat cu cale a îndeplini barem în parte aşteptarea generaţiei tinere, denumind pe candidatul ei la al doilea post cardinal în organismul bisericei bucovinene, la postul de vicariu general şi ai pregăti prin acéstă calea spre mitra şi toiagul archieresc.

Aceşti luminaţi bărbaţi în înţelegere şi armonie frăţéscă vor sci afla mijlócele mai eficace pentru promovarea intereselor bisericesci şi naţionale, şi în special noul preasfinţit metropolit va afla tactul necesar de a-'şi câştiga iubirea şi încrederea şi a contrarilor sei de acum.

Ocasiune şi teren pentru acésta este, căci nenumĕrate sunt trebuinţele poporului şi bisericei nóstre din Bucovina; şi avênd priceperea şi voinţa necesară îţi este deschisă calea spre a-ţi câştiga neperitóre merite.

In speranţă, că P. S. Sa noul metropolit, sprijinit de ponderosul ajutoriu al vicariului seu, va presenta credincioşilor sei şi preste tot poporului român şi ortodocs un şir de fapte măreţe şi îmbucurătóre, salutăm cu însufleţire înălţarea lui la locul cel mai onorific, ce-'l póte oferí biserica bucovinénă.

Posiţia de metropolit este înaltă, dar tocmai de aceea şi mai espusă furtunelor, ce adese-ori cu multă vehemenţă sĕ descarcă asupra ortodocsismului şi românismului în Bucovina.

Susţinerea acestei posiţiuni devine cu atât mai anevoiósă, cu cât fapte mari şi grele sĕ aştéptă dela bărbatul, carele o ocupă.

De deci de ani sĕ trăgănează cestiunea completării şi desĕvêrşirii autonomiei bisericesci, care este lipsită de cele mai remarcabile dóuĕ momente: de dreptul alegerii de archiepiscop, şi de dreptul de a-şi administra propria avere, care din dărnicia gloriosilor antecesori sĕ urcă la considerabila sumă de vr'o 18 milióne fl.

Nu putem afirma, că guvernele centrale din Viena sunt binevoitóre poporului român bucovinén; totuşi nu póte fi abandonată speranţa unui succes.

Este timpul suprem sĕ ajungă proprietariul legiuit în posesiunea moşiei sale, căci va fi totuşi mai în interesul ţerii desvoltarea culturală a elementului român băştinaş, decât crescerea hergheliilor de cai, pentru cari adese-ori s'au spesat din fondurile bisericei române din Bucovina sume considorabile.

Incercări noue trebuesc făcute, mai ales fiind-că în Austria pare a fi adi mai cópte lucrurile pentru lărgirea drepturilor de alegere şi pentru a

---

Şi i-a ascultat pe ei şi i-a cercât pe ei dece dile. Şi după ce s'a sĕvêrşit dece dile s'au arĕtat feţele lor mai frumóse, şi trupurile lor mai cu putere, decât pruncii cei ce mâncau din masa împĕratului. Şi Amelsar lua el mâncarea lor, şi vinul beuturii lor, şi lor le da seminţe“.[1]

Ioan Botezătoriul trăind în pustia Indiei sĕ nutria cu vlăstări şi miere sĕlbatică: „Acest Ioan avea îmbrăcămintea de cămilă şi brâu de curea împrejurul mijlocului sĕu, şi mâncarea lui era vlăstări şi miere sĕlbatică“.[2]

Evreilor li se poruncesce espres, ca sĕ postéscă: „Sânţiţi post, vestiţi serviţiu . . “[3] Ér în alt loc sĕ dice: „Intórceţi-vĕ la mine din tótă inima vóstră, cu post cu plângere şi cu tânguire . . . . Trimbiţaţi cu trimbiţa în Sion, sânţiţi post vestiţi vindecare“.[4]

Zacharia dice despre post: „Şi a fost cuvêntul Domnului puterilor către mine dicênd: Di către tot poporul şi către preoţi dicênd: de veţi posti sau veţi plânge Joia şi Sâmbăta, şi étă şeptezeci de ani, au post aţi postit mie?“[5]

Tot Zacharia arată timpul în care sĕ ţinea postul: „Acestea grăiesce Domnul atot stăpânitoriul: postul al patrulea şi postul al cincilea, şi postul al şeptelea şi postul al decelea vor fi casii Iudei spre bucurie şi spre veselie, şi spre sĕrbători bune, şi vĕ veseliţi şi adevĕrul pacea sĕ o iubiţi.“[1]

Pe când la unii dintre Pitagorei, Stoici, Neoplatonisti, Eseni, Terapenţi, se afla o ascesă fórte severă, conform prejudiţiilor religióse şi vederilor filosofice la cari aparţineau, deóre-ce ei admit un dualism, în urma căruia în materie este principiul rĕului, ei consideră trupul ca un inimic al sufletului şi credeau că numai atuncia pot veni la cunoscinţa adevĕrului, dacă îşi vor mortifica trupul, deci ascesa la ei era absolut necesară, ca omul sĕ se pótă mântui; pe atunci Evreii susţin, că postul e un mijloc secundar spre mântuire, deóre-ce faptele bune stau în locul prim.

Referitoriu la acésta cetim în testamentul vechiu: „Ce folos are omul, cel-ce postesce în pĕcatele sale, şi éră-şi merge şi face acelea-şi“,[2] In alt loc sĕ dice: „Nu acest post am ales eu, ca tótă diua sĕ-şi umiléscă omul sufletul sĕu, sau sĕ-şi strîmbe ca un cerc grumazul sĕu, şi sĕ-şi aştérnă sac şi cenuşă? acesta nu se va chema post primit. Nu de acest fel de post am ales eu, — dice Domnul, — ci deslégă tótă legătură nedreptăţii, deslégă legăturile cele cu silă făcute, lasă pre subjugaţi în libertate, şi rumpe tótă scrisórea cea cu nedreptate. Frânge celui sĕrac pânea ta, şi pre seraci cei fără de casă bagă-i în casa ta, de vedi pre cel gol îmbracă-l, şi nu trece pre cei-ce sunt din seminţa némului tĕu“.[1]

Iisus Christos întemeietorul creştinismului, ce e drept, nu a dat poruncă espresă cu privire la post. Putem afla însĕ uşor, că pentru-ce nu a dat-o, deóre ce acésta poruncă sĕ afla în legea veche şi Christos a dis: Se nu gândiţi c'am venit sĕ stric legea s'au prorocii, n'am venit sĕ stric ci sĕ o plinesc.“[2] Referitoriu la post s'a esprimat Christos în modul următoriu: „Ér când postiţi, nu faceţi ca cei făţarnici: tristi, că îşi smolesc feţele sale, ca sĕ sĕ arete ómenilor, că postesc: adevĕr dic vóuĕ că şi i-au plata lor. Ér tu când postesci, unge capul tĕu şi faţa ta o spală. Ca sĕ nu te areţi ómenilor, că postesci; ci tatălui tĕu celui ce este întru ascuns, va da ţie la arĕtare.“[1] Din aceste cuvinte sĕ vede apriat, că Christos vorbesce despre post, ca de ceva ce s'a fost poruncit ómenilor prin lege înainte de el, şi era în us şi pre atunci, prin urmare e de prisos a sĕ mai impune ómenilor şi a dóua óră. Din cuvintele de mai sus sĕ vede, că Christos nu face postul facultativ, că numai cei-ce vor voi sĕ postéscă, căci atunci ar fi dis: „ér tu dacă postesci“; însĕ cu atât mai vêrtos nu le combate, căci n'au dis: „ér tu sĕ nu postesci“. Aceste cuvinte: „Ér tu când postesci“ sĕ refeferesc la durata timpului, căci nu impune un post continuu, căci ar fi dis: „ér tu postind“; ci se referesce la unele perióde de timp, în cari sĕ postim. Prin cuvintele de mai sus refertóre la post Iisus Christos combate modul de postire al făţarnicilor, ca şi cum ar fi dis: „faţarnicii postesc numai din motivul, ca înaintea ómenilor sĕ trécă de ómeni virtuoşi şi buni, ér nu din punct de vedere a folosului, ce-l aduce postul“. Ei postind pentru ómeni, îşi vor lua şi plata dela ómeni; ér cine postesce pentru Dumnedeu tot dela dênsul va lua plata.

Iisus Christos încă au postit 40 de dile şi 40 de nopţi, dându-ne esemplu, ca şi noi sĕ facem asemenea lui, căci au dis: „Pildă v'am dat vóuĕ, că precum am făcut eu şi se asigura mai bine drepturile autonóme a-le singuraticelor ţĕri.

---

[1] Cartea prorocului Daniil c. 1, st. 11, 12, 13, 14. 15 şi 16.

[2] Mateiu c. 3 st. 4.

[3] Ioil c. 1 st. 14.

[4] Ioil c. 2 st. 12 şi 15.

[5] Zacharia c. 7, st. 4 şi 5.

[1] Zacharia c. 8, st. 19.

[2] Iisus a lui Sirach c. 14 st. 28.

[1] Isaia c. 58 st. 5, 6 şi 7.

[2] Matei c. 5 st. 17.

[1] Matei c. 6 st. 16. 17 şi 18.

Terenul cultural este de asemenea înţelenit, cu deosebire este deplorabilă instrucţiunea în scólele poporale; avem bani din greu şi propagăm cu ajutorul lor o cultură strĕină în contul desvoltării nóstre naţionale.

Un început bun s'au făcut în acéstă direcţiune pentru sanarea rĕului ne mai audit, acéstă operă trebue conţinută până la complecta ei finalisare, când învĕţămêntul inferior va fi cu desĕvêrşire românesc. Acésta o reclamă dreptul de esistenţă al poporului român, a cărui conscientă naţională trebue nutrită şi oţĕlită, ca se fie garantat şi sigur viitorul lui.

Clerul român bucovinén e dator s'o facă acésta, căci credincios trebue sĕ fie şi el înaltei misiuni, ce a încredinţat'o geniul némului român clerurului nostru, şi acésta sĕ cere dela el cu atât mai vêrtos, cu cât poporul român din Bucovina trăesce, ca şi românii din alte ţeri, mai mult *în* şi *prin* biserică.

Dar, ca se fie clerul în stare a îndeplini marea operă a redeşteptării naţionale a credincioşilor sĕi, trebue sĕ-şi însuşiască o înaltă cultură şi aceea cultură sĕ fie per eminenţiam străbătută de spiritul naţional, de acel isvor de însufleţire, care mereu te îndémnă la muncă pentru poporul tĕu.

Cât privesce condiţiunea primă, acésta o are preoţimea nóstră bucovinénă, căci universitatea din Cernăuţ la care urméză studiile superióre îi dă ocasiune a-şi câştiga o alésă cualificaţiune academică.

Ii lipsesce însĕ în cea mai mare parte crescerea românéscă. O călătorie prin Bucovina ni-a convins pe deplin despre acésta. In familiile preoţilor nostrii ne-am aflat totdeuna, ca într'o familie din sufletul Germaniei. Dómna casei şi mai ales fetele ei din „*Gartenlaube*". „*Ueber Land und Meer*", „*Heine*" „*Lenau*" etc. nu te scotéu. E germână crescerea lor şi german întreg modul de cugetare.

Acest mediu social duce pe preotul-tată acolo, ca sĕ-'şi pérdă şi el elementele naţionale din creşterea, ce şi-a însuşit-o în Cernăuţi. Acésta sĕ întêmplă adese-ori chiar şi în casul, când candidatul la preoţie termină studiile oţelit în sentimentele sale naţionale, căci este nemărginită influinţa femeii asupra bărbatului.

Sĕ impune deci ca o trebuinţă ardĕtóre şi o creştere românéscă a secsului frumos şi crescerea unei generaţii de femei cu simţ naţional.

In trăsuri generale am atins trebuinţele poporului român bucovinén. Ele deschid un estins câmp de luptă, plin de pedeci şi greutăţi, copleşit de ierburi rele, cari trebuesc stêrpite din rădăcină; dară în zarea îndepărtată ne surid fructele atrăgătóre, cari îşi dau curaj, de fac sĕ nu observi spinii, pre cari calci, sĕ nu simţesci ostenélă muncei incordate, ci mereu sĕ dai înainte, înainte până la ţintă, până la realisarea idealului, ce ni-l'am defipt ca scop.

Dorind ca noul metropolit şi archiepiscop al bisericei ortodocse române din Bucovina, P. S. Sa Ciupercovici, ajutat de inteligința clericală şi mirenéscă, sĕ realiseze barem o parte însemnată din justele aşteptări ale poporului şi sĕ lase după sine drept moştenire, urmaşilor sei esemple de măreţe fapte; implorăm şi noi ajutorul celui Atotputernic asupra activităţii sale, şi cerem sĕ-i întăréscă puterile trupesci şi sufletesci, ca sĕ pótă îndeplini mai cu uşurătate greaua chemare de conducĕtor al bisericei, în fruntea căreia stă.

Osana! celui ce vine întru numele Domnului!

Deca.

Revista politică.

Ministrul de culte şi instrucţiune al Ungariei, Dr. Iulius Wlassics, a fost în 1 Martie nou în Cluş, ca sĕ represinte pe Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele nostru la o promoţiune de Doctor *sub auspiciis regis*. Sĕ scie, că astfel de promoţiuni sunt fórte rare, pentru-că principala condiţie este, ca candidatul distins sĕ fi avut la tóte esamenele depuse în viaţa lui la diferitele institute, în cari a studiat, „calculii cei mai superiori". In semn de înaltă distincţiune Regele obicinueste în persónă sau prin representantul sĕu, sĕ-i dea fericitului candidat promovat, ca suvenir un inel preţios. Un astfel de inel a adus ministrul Wlassics şi pentru candidatul promovat în Cluş *sub auspiciis regis*. Cu acéstă ocasie a ţinut represententul instrucţiunei din statul nostru un discurs fórte frumos, din care estragem următorul pasagiu interesant: Vorbind despre societatea magiară el a dis: „Interesul vieţii nóstre sociale sufere de erórea esclusivismului. Noi avem mari savanţi, scriitori, artişti, noi avem şi o viaţă scientifică, literară şi artistică, cu tóte acestea întregul interes spiritual al vieţii sociale sĕ echauriază în politică şi şi aici în apariţiunile trecĕtóre ale politicei de di, aşa că un interes serios, profund, adevĕrat în viaţa socială magiară pentru alte manifestaţiuni ale vieţei spirituale *nu se arată*. Şi cu tóte ecestea elementele cari ţin la olaltă, cari împacă şi ridică, cari asigură armonia sufletului, demnitatea şi respectul social, elementele, cari conduc naţiunea la adevĕratele ei ideale stau în afară de cuptorul politicei. Esclusivismul interesului politic este o mare greşală a vieţii sociale magiare. Aici trebue sĕ ajutăm şi vom şi ajuta."

Fără îndoială, că învĕţătura, care resultă din vorbele ministrului Wlassics, este incontestabilă şi de mare preţ. Dacă el sfătuesce pe studenţii magiari, cari sunt, se înţelege, în tóte părţile şi cu tóte ocasiile privilegiaţi şi ocrotiţi, ca sĕ mai evite politica, şi sĕ aibă un interes serios, profund şi adevĕrat pentru ştiinţă, cu atât mai vêrtos trebue sĕ scótă învĕţĕtură din vorbele lui pĕntru sine, tinerimea nóstră studiósă română. Abstragênd dela nepreţuita valóre a ştiinţelor studentul român însĕ, care face politică militantă în impregiurările fórte critice de astădi, este espus la ura profesorilor şovinisti, la persecuţiunile acestora, cari de multe ori au ca positivă cansecinţă: nimicirea carierei lui. Cu acésta nu vrem sĕ dicem, feréscă D-deu, că studentul român sĕ nu simtă românesce, sĕ nu bata inima lui cu căldură pentru cele mai scumpe idealuri omenesci, *pentru idealurile naţiunei române*- E un laş acel student român, a cărui inimă nu va fi încăldită cu cea mai estremă, ba chiar fanatică iubire pentru mult cercatul sĕu neam!! Cât timp însĕ este el la studii, sĕ-şi vadă de acestea şi din precaţiune sĕ se ferésca de politică militantă. Iar în locul acesteia sĕ desvólte în schimb un interes profund, serios şi adevĕrat pentru nepreţiósă comóră a stiinţelor! — Ce mândrii am fi noi toţi Românii, când în 15 ani s'ar promoa barem un singur Român la gradul de Dector *sub auspiciis regis*. Stim, că sub impregiurările sinistre de adi, e fórte greu; însĕ cu atât mai mare va fi meritul acelui Român, care, ca student pentru stiinţă s'a învrednicit de un inel preţios, dăruit din partea Maiestaţei Sale Imperatului şi Regelui nostru!!

* * *

Ér sunt tóte foile magiare cătrănite. Tóte fără deosebire scuipă foc de nĕcas asupra acelora, cărora le-a ajutat pentru a dóua óră bunul Ddeu al screştinilor: Antisemitii au triumfat şi a dóua óră la alegerile comunale din Viena. Cine scie, de câtă influinţă dispune guvernul din capitala Austriei; cine scie, că îndărătul acestui guvern stă jidovimea, stăpênitórea banilor; cine scie, ce mare rol jócă banii în cestie de alegeri, acela trebue, sĕ admire laudabilul caracter al antisemiţilor vienezi. Nici presiune, nici şiretlic, nici banii n'au fost în stare sĕ le rupă rêndurile, legate strêns pentru sfênta causă creştinéscă. Bunul Ddeu sĕ-i protégă şi în viitor în justele lor întreprinderi! Guvernul Badeni, care n'a voit în tómnă, sĕ întăréscă pe vrednicul, inteligentul şi harnicul advocat, Dr Lueger, de primar al Vienei, şi mai bine a disolvat consiliul comunal, ales în tótă regula şi după tóte formele, sĕ găsesce astădi érăşi înaintea unui fapt îndeplinit, înaintea unui ales consiliu comunal al Vienei, antisemit şi creştin. Grea mai este posiţia guvernului! Prin cercurile antisemite circulă dóuĕ păreri: Unii dic, sĕ pună din nou candidatura Drului Lueger, ér alţii sĕ candideze altă persónă, tot antisemit, care n'ar întêmpina greutăţi la întărirea de primar. Un lucru e sigur, că, dacă vor candida tot pe Lueger, consiliul comunal ér va fi disolvat. Şi atunci sĕ va pune întrebarea: Ce e de făcut? Sĕ vor face pentru a treia óră alegeri, la cari de sigur vor triumfa ér harnicii antisemiţi. Nu credem, că i-ar mai da guvernului mâna, sĕ disólve pentru a treia óră consiliul comunal, ci atunci i se pune lui alternativa: *sĕ se plece sau sĕ plece.*

Vom vedea.

* * *

Miercuri s'a votat în dieta ungurésca asupra diferitelor propuneri ale oposiţiei cu privire la reînoirea pactului vamal şi comercial cu Austria. Tóte partidele au fost fórte numĕros representate. A lipsit însĕ tocmai contele Albert Apponyi, pentru-că fiind rĕcit rĕu nu i-a fost permis, sĕ iasă din casă. Mai întâiu s'a pus la vot propunerea dep. Francisc Kossuth pentru instituirea unui teren vamal independent. Contra acestei propuneri s'a ridicat o maioritate gigantică din partea partidei guvernamentale. Aceeaşi sórte o a avut şi propunerea contelui Apponyi, ca în casul când pertractările nu vor succede, guvernul sĕ facă pregătirile necessare pentru un teren vamal independent. Presidentul Szilágyi cu ocasia votării pentru propunerea lui Apponyi a provocat, ca deputaţii, cari sunt contra, sĕ se ridice, — o maioritate fórte mare. Cerênd oposiţia contraprobă, ér presidentul Szilágyi refuzêndu-o, s'a întêmplat în cameră o gălăgie. care a durat câte-va minute. Acelaş lucru s'a repetat, şi când s'a votat propunerea dep. Molnár tot pentru instituirea unui teren vamal independent. Astfel au cădut tóte trei propunerile oposiţiei, o probă evidentă, că maioritatea deputaţilor, adecă cea guvernamentală nu vrea cu nici un preţ, sĕ se desfacă de Austria nici în ce privesce vama, nici în ce privesce comerciul. Vor fi avênd ei grave motive, şi cum am dis în nrul trecut, de sigur le e şi frică, sĕ facă un pas atât de îndrăsneţ. Nu sunt nici magiarii aşa de tari, precum sĕ cred ei şi li se par ómenilor. De Austria au mare respect; de l'ar sci numai acésta folosi şi în favorul mult asupritelor naţionalităţi!

In şedinţa de Marţi a Reichsrathului Austriac, ministrul de finanţe, cavalerul de Bilinski, s'a esprimat în modul următor despre pactul economic dintre Austria şi Ungaria: „E fórte just, ca la tranşarea acestei cestiuni sĕ se aibă în vedere dreptatea şi considerarea faţă cu unitatea monarchiei. La tractarea pactului sunt normative trei puncte de vedere. Elementul austriac, guvernul austriac trebue, să aibă înainte de tóte în vedere interesele îndreptăţite economice ale Austriei. Să înţelege de sine, că acésta e datorinţa nóstră şi probabil, că se va găsi ocasiunea, când va dovedi guvernul, că şi-a împlinit acéstă datorinţă. Al doilea punct de vedere îl constitue interesele Ungariei tot aşa de îndreptăţite. Precum nu ne póte împedeca pe noi guvernul unguresc, ca sĕ ne ocrotim interesele Austriei, aşa nu putem nici noi împedeca pe guvernul unguresc, sĕ ocrotiască interesele Ungariei. Aceste douĕ grupe de interese au aceeaşi valóre, sunt egal îndreptăţite, şi de aceea trebue, ca între ele sĕ se facă un pact. Dar mai e normativ încă un al treilea punct de vedere adecă interesul comun de stat şi interesul economic comun al ambelor state, cari amêndouĕ cer imperativ, ca sĕ se facă pactul, şi nici un guvern şi nici o maioritate de parlament nu póte şi nu-i permis sĕ lucreze într'acolo, ca sĕ nu sĕ facă. Intru cât sĕ crucişază aceste interese nu este altfel cu putinţă, decât se tindem la facerea unui pact făcêndu-se reciproc concesiuni drepte. N'a ajuns timpul atât de departe, ca sĕ se pótă gândi cineva la abdicere. Chiar şi în casul, când se va abdice pactul, — ceea ce e drept el ambelor guverne, — nu sĕ póte lucra într'alt sens, decât sĕ se facă de nou încercări pentru un pact drept, şi acesta este indispensabil pentru Austro-Ungaria". — Aşa dară numai încape nici o îndoială. După ce în parlamentul magiar a cădut tóte propunerile oposiţiei, după ce astfel a vorbit ministrul cavalerul de Bilinski în Reichsrathul austriac, — idea de sigur e a maiorităţii din parlament, — pactul vamal şi comercial dintre Ungaria şi Austria se va face.

* * *

Sunt câte-va séptĕmâni, de când Italienii pórtă rĕsboi în Africa. Dumineca trecută a fost o bătălie îngrozitóre, Italienii au fost bătuţi. După cele mai nouĕ sciri, cari au sosit din Roma au murit pe câmpul de bătaie trei generali: Arimondi şi Debormida. Numĕrul morţilor sĕ urcă la 8000. In capitala Italiei sĕ sĕ ţin dese consilii de ministrii. E vorba de convocarea camerei. Oposiţia vrea, sĕ voteze ori şi ce credit pentru rĕsboiu altui guvern, dar nu celui actual. Ministrul Crispi vrea, sĕ convóce camera, ca sĕ-i céră un vot de încredere. Cu un cuvênt Italia e într'o stare de agitaţie.

* * *

Intre Spania şi America de nord a isbucnit un conflict fórte grav; causa este revoluţiunea din Cuba,

---

voi sĕ faceţi." [1]) S. Ioan gură de aur vorbind despre postul Domnului Christos dice: Domnul nostru Iisus Christos prin postul sĕu de 40 de dile ne-a dat nóuă pildă." [2]) Ér S. Ieronim sĕ esprimă în modul următoriu: „Christos a postit 40 de dile şi prin acésta a sânţit postul creştinilor." [3]) Acésta o arată şi maica nóstră biserică dicênd: Postind Domnul numĕrul celor 40 de dile, au cinstit şi au sfinţit aceste dile de acum." [4]) Christos sciind că învĕţăceii încă i vor urma esemplul sĕu, a dis despre dênşii: „Vor veni dile, când mirele sĕ va lua dela dênşii, şi în acelea dile vor posti." [5])

(Va urma.)

---

[1]) Ioan c. 13 st. 15.

[2]) Hom. în Genes.

[3]) Lib. adv. Iovian.

[4]) Luni I sĕp. a post Peasna VIII la Măr. Ţie Dumn.

Referitoriu la acésta vedi şi Peasna I. Trop. 2 Irm. şi Peas. III la Măr. Ţie Dunez. măr. Ţie în sĕpt. Brândi Mercuri, La Peas. VI Tr. 1 a Irm. 1 Vin. sĕpt. Brândii, apoi Peas. IX Tr. I a Irm. în Luni I sĕpt. a post. şi la Peas. IX Trop. 2 a Irm. al 2-lea Marti I sĕpt. a post., Joi a V sĕpt. a post. Peas. IX 9 Irm. canon. cel mare.

[5]) Luca cap. 5 st. 35.

Senatul, ca și camera din America de Nord s'a amestecat în acéstă cestiune și cu maioritate sdrobitóre a recunoscut pe insurgenții din Cuba ca putere armată. Aceste concluse ale corpurilor legiuitóre din America au produs mult sânge rěu în Spanioli cari și așa au un temperament choleric. In Madrid e o mare turburare pe strade. Studenții dela Universitate au voit, sě însceneze demonstrații contra statelor unite; au fost însě opriți de gendarmerie. Locul, unde e situată ambasada americană, e păḑit de gendarmi. Gazetele din Madrid protestéză în termini fórte aspri contra concluselor luate în corpurile legiuitóre din Statele-Unite. Unele cer, ca guvernul sě trimită trupe armate contra insurgenților din Cuba. Va sě ḑică fierbere și în Italia și în Spania.

Din parlamentul magiar.

Ședința din 3 Martiu a. c. La ordinea ḑilei încă tot bugetul ministrului de comerciu.

In cuvêntul sěu de încheiere *Molnár Iozsiás* arată pagubele, ce le sufere agricultura magiară din causa compromisului vamal și comercial cu Austria. Cu deosebire sufere mari daune agricultura ungară din causa importului de grâu din strěinătate. Nu din causa importului efeptuit de singuratici, căci acésta nu o pot face, ci din causa importului efeptuit de morile mai mari, cari atâta grâu importéză, prin ceea-ce prețul grâului indigen scade în mod însemnat, încât pare că am sta cu tóte țěrile în raport de comuniune vamală și comercială. Grâul nostru nu se bucură de aceleași favoruri în strěinătate, de cari se bucură grânele streine aici la noi în țară. Cucuruzul nici nu forméză obiect de esport. Orz, ce-i drept esportăm multișor și în strěinătate, dar totuși nu în condițiuni destul de avantagióse, pentru interesele nóstre. Tot astfel stăm și cu vitele cornute și cu rîmătorii; tot cu același preț le cumpěră și streinii, ca și austriacii; așadară avem comuniune vamală cu tótă lumea, ca și cu astriacii, deosebirea e numai, că cu aceștia o avem și în scris. Nici cu esportul de lemne nu stăm mai bine. Noi dăm favoruri austriacilor, de cari se bucură tótă lumea dimpreună cu ei pe contul nostru.

Punêndu-se la votare proiectele de resoluțiune înaintate de Molnár Iózsef și Kossuth Ferencz, acestea se resping din partea maiorității.

Tot acésta sórte a avut și proiectul de resoluțiune înaintat de contele Apponyi. Făcêndu-se votarea prin sculare, opozițiunea a cerut sě se facă și contra-probă. Președintele casei însě n'a admis, ci a enunciat în grabă conclusul prin care a declarat de respins și acest proiect de resoluțiune.

In urma acestei proceduri grăbite s'a născut un tumult și o larmă, decât care mai sgomotósă arare-ori s'a věḑut chiar și în parlamentul magiar.

Deputații opoziționali toți ca unul au sărit sus, strigênd: absolutism, mișelie, brutalitate, despreţuirea regulamentului de casă, cer cuvênt, etc. etc. Apoi s'a început o comedie de circ, decât care mai amusantă publicul de pe galerie póte de mult n'a věḑut.

Președintele mereu sună din clopoțel, dar înzădar, căci numai fórte târḑiu a putut ajunge la cuvênt. Era și tulburat dl Szilágyi. Pulsul îi bătea cu putere și era galben ca céra de mănie. In urmă a declarat, că admite contra-probă spre liniscirea spiritelor, dar conclusul enunciat odată nu și-l retrage.

La acéstă declarațiune opoziția se înfuriéză și mai tare. Toți cer cuvêntul la regulamentul de casă, precum: Polonyi, Bartha, Szederkényi, Kun, gr. Károlyi și alții.

Părea un chaos produs de o orchestră colosală, care și-a perdut tactul cu desěvêrșire.

Făcêdu-se puțină linisce, președintele declară referitoriu la regulamentul de casă, că acela numai atunci admite contra-probă, când votarea a fost dubiósă, ceea ce însě nici unul dintre domnii deputați n'a contestat. Astfel rěmâne pelângă declarațiunile de mai înainte.

La acestea *Madarász* declară, că aprecierea: fost-a votarea dubiósă ori ba, nu e lucrul președintelui, ci al casei.

Zichy gr. ḑice, că în sensul regulamentului de casă e și al președintelui și și al casei, dacă cer acésta cel puțin 10 deputați.

Tot acésta susține și *Szederkény Nándor.*

Vajay impută presidentului, că s'au ivit casuri, când acela a admis contra proba la votare și numai la cererea unui singur deputat (Tisza Kálmán), dar acela a fost guvernamental. Acum însě, când o cer mai mulți deputați opoziționali, nu o admite. Il rógă sě fie imparțial.

Ivánka Oszkár aprobând și el cele ḑise de Vajay respinge enunciațiunile președintelui prin care acesta a declarat, că nimeni, nici n'a cerut serios contra-proba. Mai face presidentului imputarea, că atunci, când e de lipsă ca sě învingă pe opoziționali la votare, întocmai ca la o Carré de circ jócă surii („egyszerre, mint Carré a circusban a szürkéket, hocholtatta a t. tuloldalt“, adecă, face numai un semn deputaților guvernamentali, cari îndată sar sus la votare, întocmai ca și când joci din hățuri caii. Red.) Pentru acéstă espresiune, presidentul îl îndrumă la ordine, la ceea-ce Ivánka rěspunde, că ia la cunoscință cu onóre îndrumarea, rógă numai pe dl president sě-'i spună pe basa cărui §. din regulamentul de casă „a jucat surii“ mai nainte. (Aplause sgomotóse din stânga).

In urma acestui incident, președintele declară, că în viitoriul cel mai apropiat va da ocasiune casei, ca sě dee esplicarea cuviinciósă tuturor §§-lor din regulamentul de casă, cari se refer la statorirea condițiunilor, când are și când n'are loc contra-proba la votare, ceea-ce luându-se la cunoscință, s'a trecut la ordinea ḑilei mai departe.

Conform ordinei de casă statorită în ședința trecută, la rênd urméză îndemnisarea pentru folosirea budgetului încă pe două luni de ḑile.

Referentul comisiunei financiare *Lang Lajos* îl recomandă spre primire.

Szalay Károly respinge cererea comisiunei pe motivul, că guvernul actual n'a făcut nimic pentru deșteptarea spiritului național magiar, și e o rușine, că după strămoșii atât de glorioși aḑi stau în fruntea țerii nisce pitici ca baronul Bánffy și soții sei. Nu votéză îndemnisarea nici din causa, că acest guvern nu e demn, ca sub dênsul sě se serbeze milleniul, și apoi nu are încredere într'însul nici că la reînoirea contractului vamal și comercial cu Austria nu vor fi periclitate și prescurtate interesele Ungariei.

Bujonovics Sándor încă nu votéză îndemnisarea.

Komjáthy Béla face imputare guvernului că se declară pentru teritoriu vamal și comercial independent, dar îl află de neesecutabil deocamdată, prin ceea-ce numai samĕnă neîncredere între dinastie și națiune. Astfel de declarațiuni au avut numai menirea, ca sě ajute guvernului de a rěmâné încă la putere; D-Vóstră, cu liberalismului ce protesați, nu aveți principii, ḑice Komjáthy, ci numai esecutați porunci. Nu primesce proiectul de indemnisare.

Lukács Gyula impută guvernului că falsifică listele electorale numai ca sě-și pótă scóte din urnă pe candidații sei. Astfel a făcut într'un cas în Marmația, unde numěrul alegětorilor magiari l'a scăḑut, căci cu acestia, fiind opoziționali resoluți, n'a învins, ér pe cel al românilor l'a urcat, căci cu acestia dispune după plac. Nu primesce proiectul.

Mai pe urmă a vorbit *Kolozsvári Kis János* despre religia copiilor, pe care o statoresce oficiul orfanal, întocmai ca și când cine-va pornesce spre un loc anumit și ajunge tocmai la punctul contrariu, simplu, căci cu voia s'a abătut dela calea cea adevěrată. Intocmai a făcut guvernul și cu religia copiilor în liberalismul seu. Făcêndu-l președintele atent, sě vorbéscă la obiect, ḑice, că are dreptul sě arete causele pentru cari nu are încredere în guvern și nu-i votéză îndemnisarea. A fost o vorbire plină de sarcasme la adresa guvernului, carele numai cu multă ostenélă l'a putut asculta timp mai bine de o óră.

Tóte foile scriu despre „producțiunea circusului Szilágyi cu surii“ spunênd, că farsa „Indemnity“ va rěmâné pentru tóte sesónele la reportoar în camera ungară.

Noutăți.

Un monstru. In Praga s'a întêmplat ḑilele trecute un lucru fórte ciudat. Un tiněr student dela scólele reale de acolo, în etate de 19 ani, se plângea de timp îndelungat că'l apasă ceva în stomac și-i causéză dureri grele. Profesorul Maydl s'a decis sě'l opereze. I-a spintecat pântecele și a scos de acolo un corp învělit în pele pěrósă, care nu a fost alta, decât trunchiul nedesvoltat al unui copil fără cap. Minunea acésta o esplică medicii astfeliu: studentul operat a mai avut un frate, gemen, care însě nu s'a putut desvolta independent în pântecele mamei, ci a întrat și a crescut în corpul fratelui sěu. Acest corp fără viéță l'a purtat bietul student 19 ani de ḑile în pântece, ér' când i-s'a îndepărtat de aci a murit în urmarea durerilor avute cu operațiunea Casul acesta altcum nu e primul de asemenea natură. In museul patologic-anatomic din München încă se póte vedea un astfeliu de monstru, pe care un militariu l'a purtat în pântece 30 ani. E semnicativ, că militariul acesta (căpitan) a luat parte în resbelul francezo-german. Mai târḑiu mărindui-se durerile, s'a supus operațiunei, în urma căreia a murit.

Ad Nr. 32 [28] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch din Selnița protopresbiterul Cetății de pétră, pe basa ordinului Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 4300 B. dto 9 August 1995 prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau peste tot suma de 205 fl. 71 cr. și sunt statorite în ședința comitetului și sinodului parochial din 4 Decembre 1895.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sě-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. K. Monostor.

Fênațe, la 19 Ianuare 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial.

Teodor Șovrea,
adm prot.

Ad. Nr. pp. 152—896 [29] 1—3

Concurs repețit.

In sensul ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 19 Decembre a. tr. Nr. 8778 Bis. prin acésta se escrie concurs nou pentru întregirea postului de paroch din comuna Apahida cu filia Pusta St. Miclăuș, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 490 fl. 81 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au aș așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 20 Februariu 1896.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

LOTTERIA DE CLASSĂ UNGARĂ

35.007 câștiguri în bani, în sumă totală de 7,932.000 coróne.

Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil **UN MILION** coróne.

Tragerea classei II:
Dela 11 până în 14 Martie 1896.

Câștiguri		Coróne	Coróne
1	á	100.000=	100.000
1	„	60.000=	60.000
1	„	40.000=	40.000
1	„	30.000=	30.000
1	„	20 000=	20.000
1	„	15.000=	15.000
1	„	10.000=	10.000
2	„	8000=	16.000
8	„	4000=	32.000
10	„	2000=	20 000
13	„	1000=	13.000
100	„	400=	40.000
860	„	200=	172.000
9000	„	120=	1,080.000
10.000	„	Câștiguri la olaltă	1,648.000

Prețurile losurilor de cumpěrat pentru a II-a classă:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 40.—	20.—	4.—	2.—

Prețurile losurilor complete valabile pentru a II-a și a III-a classă:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	30.—	6.—	3.—

Pe lângă aceste prețuri ale losurilor originale are sě se trimită, când comandă cineva losuri pentru a II-a classă pentru porto scrisorilor recomandate și a listelor de tragere 25 cr., când comandă losuri complete pentru porto epistolelor recomandate și pentru 2 liste de tragere 40 kr.

Tragerea classei III:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Câștiguri		Coróne	Coróne
1 premiu		600.000=	600.000
1	á	400.000=	400.000
1	„	300.000=	300.000
1	„	200.000=	200.000
1	„	100.000=	100 000
2	„	40.000=	80.000
2	„	20 000=	40.000
5	„	10.000=	50.000
14	„	8000=	80.000
30	„	6000=	204,000
100	„	2000=	200.000
200	„	1000=	200.000
2650	„	200=	530.000
22.000	„	150=	3,300.000
25.007	„	Câștiguri și 1 premiu	6,284.000

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care sě va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600.000 coróne.

Losuri recomandă și espedéză pe lângă trimiterea mai nainte a prețului cu asignație sau rambursă postală

CARL HEINTZE, Budapesta,

Servitenplatz 3. Adresa de telegramă: **Lotto Heintze. Budapest.** Servitenplatz 3.

[19] 3—3

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Marţi, 27 Februariu (10 Martiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Clerul din România.

Ca diariu per escelentiam român şi ortodocs am urmărit cu atenţiune desvoltarea clerului ortodocs român din vecinul regat România.

In timp relativ fórte scurt, statul român a făcut progrese uimitóre în tóte direcţiunile.

Favorit'a fică a regelui Carol, juna armată a României, s'a avêntat la un grad uimitoriu de aptitudine şi cooperarea ei cu colosul de nord pe câmpiele Bulgariei, eroismul, cu care armata română a luat una după una fortăreţele din jurul Plevnei, au atras admiraţiunea Europei, şi pe capul domnitoriului a pus cununa de rege.

Paralel cu faptele de erou ale domnitoriului şi armatei a mers caritatea pentru cei răniţi, şi momente de vecinică emoţiune şi admiraţiune rĕmâne petrecerea reginei române în fruntea surorilor de caritate, legênd ranele celor vulneraţi, şi alinându-le durerile, făcêndu-le în césul morţei dulci durerile de despărţire de lumea acésta.

A făcut progres justiţia, administraţiunea, industria, comerciul, comunicaţiunea, dar pe noi acestea nu ne-au interesat în aşa mĕsură ca mersul instrucţiunei publice.

Ca se putem susţiné emulaţiunea şi concurenţa în concertul puterilor europene, avem trebuinţă de scóle, cari sĕ ne lumineze mintea şi se ne încăldéscă inima.

Pe basa iubirei evangelice trebue se fie zidită instrucţiunea publică, şi aici rolul principal îl are preoţimea.

Am petrecut cu atenţiune mĕsurile luate pentru luminarea clerului.

In punctul acesta guvernul conservatorilor a făcut fórte mult, de acea am lăudat activitatea guvernului conservator, când a dat locul celui liberal de adi.

Guvernul conservator a regulat seminariele prin legea din 1893 creând dispositiţiuni, dela cari cu drept cuvênt se póte aştepta un nou şi puternic avênt al clerului.

S'a intenţionat crearea unui cler cult, s'a intenţionat ridicarea tagmei clericale şi punerea ei pe un nivou egal cu celelalte instituţiuni din stat. Tendenţa acésta s'a manifestat în speciale dispositiţiuni, cari dau tótă instrucţiunea gratuită fiitorilor membrii ai clerului pe de o parte, pe de alta împedecă pe candidaţii de preoţie, ca după terminarea cursului seminarial, şi luarea bacalaureatului, sĕ trécă cu studiele la alte carieri, părăsind cea teologică.

Ca restricţiunea acésta în interesul crescerei unui cler cult sĕ nu fie bătătóre la ochi în România, care relativ pentru biserică a lucrat mai puţin şi unde opiniunea publică nu a fost favorabilă bisericei, legea din 1893 a dat voie candidaţilor, ca până sunt în cele 4 cursuri inferióre seminariale se pótă pleca unde vor voi, îndată ce întră însĕ în cele trei cursuri superióre, diploma numai pentru teologie are valóre, în alte scóle nu se mai primesc la bacalauriat decât numai dacă restitue statului sumele, pe cari acesta le-a avut cu el în seminariu.

Crescerea acésta specială în favorul clerului a avut nobila tendenţă de a cresce un cler cult, şi acéstă nobilă tendenţă e legată de numele conservatorilor, a căror nobilă chemare a fost sĕ creeze în România instituţiuni sănătóse pe tóte terenele.

Precum ne spun diarele din Bucuresci, este în curgere o nóuĕ tendenţă, de a se strica actuala organisare a clerului, este în cale o schimbare a legei din 1893 sub cuvêntul, că cei eşiţi din seminariu, dacă până la anul 26 al etăţei nu au fost chirotoniţi, trebue sĕ facă serviciul activ militariu.

Neajunsul acesta dacă esistă, se póte delătura pe altă cale, şi ar fi pĕcat ca acuma sĕ se strice o lege, care s'a făcut cu scopul vĕdit de a crea în România un cler luminat.

Credem, că lucrul se va îndrepta cu susţinerea legei, menite a da României un cler cult în interesul culturei poporului român, a cărui sórte mult atêrnă dela gradul cultural al preoţimei, dela posiţiunea, care sĕ creéză în stat clerului.

Revista politică.

Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele nostru Francisc Iosif I., a avut în sĕptĕmâna trecută o întrevedere la Mentone cu presidentul republicei franceze, Felics Faure. Constelaţia puterilor europene nu sĕ schimbă întru nimic prin astfel dc curtuasii; însĕ faptul, că cel mai bĕtrên monarch din tripla alianţă póte sĕ aibă o întâlnire amicabilă cu şeful republicei franceze dovedesce, că politica europénă nu e tocmai aşa de încordată. — Intâlnirea monarchului nostru cu presidentul Franciei are însĕ o parte socială deamnă de considerare. Francisc Iosif este venerabilul cap al uneia dintre cele mai vechi dinastii; Felics Faure un representant al muncei, al nobilimei basate pe virtuţi personale. Amêndoi acesti bărbaţi şi-au întins mâna ca representanţi ai naţiunilor lor. Óre mai e trebuinţă de o dovadă mai puternică contra revoluţiunilor sociali despre aceea, că sub ordinea actuală socială nu póte ajunge individul la valórea şi că mai întêi ar trebui sĕ întórcă o revoluţie teribilă ce-i sus jos şi ce-i jos sus, pentru ca sĕ se póta vorbi într'adevĕr de drepturi omenesci?

* * *

Ministrul comun de esterne, contele Goluchowski, a plecat ieri la Berlin. Din acest incident scrie „Fremdenblatt“ următórele: „Inteuţia contelui Goluchowski, de a reîntórce visita, care i-a făcut-o cancelarul imperiului german, principele Hohenlohe în Decembre şi cu acéstă ocasie de a se presenta împĕratului german, care încă nu-l cunósce în persónă, era cunoscută cu câte-va dile mai nainte. Intêmplarea, că acéstă visită urméză înmediat după evenimentele cele mai recente din Italia, nu îndreptăţeşte pe nimenea, s'o aducă în vre-o legătură causală cu acésta“. — Despre evenimentele din Italia raportăm mai jos.

* * *

Am scris în nrul trecut, că foile magiare fără deosebire varsă foc din causa gloriosului ‚triumf al harnicilor antisemiţi la alegerile comunale din Viena. Astădi se scie positiv resultatul acestora: Liberalii adecă semiţii au 42 de mandate, ér creştinii resp. antisemiţii au 96 de mándate, va se dică cu 3 mai mult decât în tómna trecută adecă mai mult decât douĕ terţialităţi. Acest admirabil succes al creştinilor a pus pe gânduri presa guvernamentală din Austro-Ungaria; pentru-că mai tótă e în mâna Ovreilor, sĕ întrec gazetele lor în înjurături la adresa bravilor antisemiţi. „Neues Pester Journal“ dice bună-óră: „Lavinele acum de odată nu le mai póte opri; ele îşi continuă drumul lor nimicitor până în adêncime. Nu sĕ scie, vor candida antisemiţii tot pe Dr. Lueger la postul de primar şi cu acésta sĕ încerce a trânti pe contele Badeni, sau Lueger se va mulţumi cu postul de vice-primar, ca sĕ nu sĕ mai disólve consiliul lăsând sĕ fie primar un altul, tot antisemit. Ori cum va fi, pentru Viena încep triste timpuri. Unui popor, care e până în mĕduvă stricat, nu-i mai poţi de loc ajuta. Vienezii pot fi acum fericiţi cu domnul Lueger ori cu altul; Viena a încetat de mult, d'a fi un centru al civilisaţiei!“ — Nu sĕ póte mai mare impertinenţă ovreiască pe lume ca acésta. Sĕ îndrăsniască o gazetă, sĕ afirme despre un popor atât de brav şi plin de caracter, ca al Vienei, că este până în mĕduvă stricat, şi că Viena a încetat d'a mai fi un centru al civilisaţiei. Şi tóte aceste espresiuni plusquam calumniatóre pentru motivul, că n'au rĕuşit ovreii la alegerile comunale din Viena. Adecă după „Neues Pester Journal“ tot omul care nu ţine cu ovreii, e stricat şi tot oraşul în care nu stĕpânesc ovreii, e

---

FOIŢA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Apostolii, ca locţiitori a lui Christos pre pămênt, au şi urmat esemplul lui, căci cetim despre dênşii, că erau: în posturi adese-ori. Ei îndémnă şi pre alţii la post dicênd: „Sĕ vĕ îndeletniciţi la post şi la rugăciune.“ [1])

Despre acésta vorbesce şi Maica nóstră biserică în cuvintele următóre: „Cuptoriul poftelor cu róua postului recorindu-l Apostolii, pre toţi ómenii i-aţi învĕţat, sĕ-l aibă pre el ca o cetate nejefuită şi locuinţă de sfinţenie.“ [2]) Ér în alt loc dice despre Apostoli, că ei prin post au devenit plăcuţi lui Christos, şi tot prin el sunt luminători luminaţi pre pămênt: „Arĕtat-ai Christóse, că au venit postul spre ertarea ómenilor şi spre despărţirea poftelor: că prin trênsul Apostolii tĕi bine ţi-a plăcut, şi luminători luminaţi pre pămênt s'au arĕtat“.... [1])

Sânta Maică biserică numesce crucea Domnului: lege de postire: „Crucea Domnului este înfrânarea a tótă desfătarea, şi lege de postire ce sĕ închină ei nepărăsit că cei ce privesc neîncetat la cel-ce s'au pironit pre dênsa, îşi restignesc trupul, împreună cu patimile şi cu poftele“.... [2])

Creştinii cei dintâiu postéu mai de multe-ori, cu deosebire când avéu sĕ întreprindă vre-un lucru nou, sau în timp de pericol. Deşi la începutul creştinismului nu era prescris, cánd are sĕ sĕ ţină postul, cu tóte acestea postéu de multe ori în an, fără a fi constrînşi de cine-va, ci numai din pietate. In seclul al 2-lea dela Christos, deşi nu s'a fost statorit postul paresimilor, totuşi era ţinut de mulţi creştini în apus, postind 40 de dile, în semn de amintire a postului, care l'a postit Christos, pre lângă acesta postéu Mercurile şi Vineríle de preste an. In occident postul paresemilor dura abia o sĕptĕmână. In seclul al III-lea postul paresemilor s'a estins şi mai mult, încât era ţinut întreg şi în părţile vestice. In seclul al IV-lea postul paresemilor s'au prefăcut în post de 7 sĕptămâni, şi-l postéu numai cu pâne, apă şi sare, gustând pre vremea prândului, după cum se póte vedea la Atanasie cel mare. Tot în acest seclu au fost recunoscut şi postul Nascerii lui Christos şi al Adormirii Născătórei de Dumnedeu.

Cu privire la pĕstrarea postului din timpurile cele mai vechi, sĕ esprimă S. Vasilie în modul următoriu: „Sĕ ne întórcem la istorie, ca sĕ cunóscem vechimea postului, cum s'a păstrat acéstă disciplină de către toţi sânţii ca o moştenire remasă dela părinţiii lor, trecênd ca prin mână dela tată la fiu“. [1])

In seclul al IV-lea sânţii părinţi statoresc în sinódele ecumenice şi locali, timpul şi modul cum trebue sĕ sĕ postésca. Voi da loc aci la un capitlu din pravilă pentru a cunósce mai deaprópe modul de postire: „Post postim, carele au postit Domnul Christos, sântul şi marele, care sunt şi se chiamă Paresimi, cu curăţie şi pentru a nóstră ertare, şi mâncăm odată în di sec după Vecernie, şi legumi fără unt de lemn; ér vin şi unt de lemn vom mânca in tóte Sâmbetele şi Duminecile, ér pesce nici cum, fără numai în diua Blagoveşteniilor (Bunei vestiri).“ [1]) Acest post lung s'a statorit, ca sĕ premérgă Invierii Domnului, deórece Patimile şi Invierea lui Christos sunt momentele cele mai însemnate din Economia divină, căci Apostolul Pavel dice: „De nu ar fi înviat Christos, propoveduirea nóstră ar fi zădarnică deóre-ce s'a prorocit nu numai mórtea, ci şi invierea lui“.

S. Ambrosiu vrênd sĕ arete însemnătatea acestui post dice: „Precum în cealaltă vreme a anului a posti demn de rĕsplată este; aşa în Paresime a nu posti pĕcat este. Ca celelalte posturi din bună-voinţă sunt, éră Paresimele suntem datori a le ţinea, celelalte din părere vin, ér Paresimele din lege; la celelalte ne chemăm, ér la Paresime ne mânăm“. [2]) Sânta biserică încă au făcut pregătiri pentru acest post, întocmind cântările aşa, cât sĕ fie acomodate cu postul Indémnă pre creştini la primirea postului cu cuvintele: „Astădi darul postului, raze de sóre revarsă tuturor, curăţind mai întâiu întunenecivilisat. Ce principiu greşit şi nedrept. Noi afirmăm tocmai contrarul adecă: Acel om e stricat reu, care ţine cu ovreii, şi acel oraş e necivilisat, care e stăpânit de ei. Incât privesce însĕ pe poporul din Viena, el acum a început, sĕ se scuture de epidemia semitică, şi nu sĕ se strice, ci sĕ se ridice pe treptele sublimelor virtuţi creştinesci, iar vechia capitală creştină, Viena, de aici înainte va fi centrul adevĕratei civilisaţiuni, Sionul de mult dorit al tuturor creştinilor europeni, cari seculi au fost esploataţi de evrei!

---

[1]) I Corint c. 7 st. 5.

[2]) In triod. Joi în sĕptămâna brânzii Peasna a IV Trop. 3 Irm. al 2-lea. Referitoriu la acesta vedi şi Trop. 2 tot aci; apoi Sedelna 1 la Utrenia în diua amintită, apoi la Peasna VIII Trop. 1 şi al 8-lea Irm. 2 şi la Peasna IX Trop. 2, 3 Irm. 2 în Joia din sĕpt. brândii.

[1]) Peasna a VIII Trop. al 2-lea Irm. 2 Joi sĕpt. brândii.

[2]) Joi séra. Stihovna 1 vedi şi Vineri sĕpt. brêndii Stih. 1 la Utr.

[1]) Hom. opuest. I de jej·

[1]) Indrepíarea legii c· 341.

[2]) Oraţiunea 34. Cuvênatre despre posturile bis. grec.

* * *

In Nrul trecut al ḑiarului nostru am amintit, că Italienii în ḑilele din urmă au suferit o straşnică catastrofă în Africa adecă au fost bătuţi rĕu de indigeni. Tot de odată am adaus, că Italia întrégă e într'o grozavă agitare şi că diferitele partide politice ţin dese întruniri. In legătură cu amintita catastrofă şi-a presentat şi guvernul Crispi demisia, care a fost primită din partea regelui. Crispi a fost sufletul politicei italiene de cucerire în Africa şi de aceea a trebuit, sĕ tragă consecinţele.

Cercurile politice din Viena, cari au avut pentru energicul bărbat de stat, Crispi, multe simpatii, regretă retragerea cabinetului. Faţă cu combinaţiile, cari sĕ fac asupra urmărilor politice în ce privesce raportul Italiei cu statele esterne, sĕ ḑice. că cei din Viena, ca şi cei din Berlin sunt convinşi, că nu póte fi nici o vorbă despre o influinţă asupra triplei alianţe, şi că călĕtoria contelui Goluckowski la Berlin nu stă nici în cea mai depărtată legătură cu catastrofa Italiei.

In Italia corpurile legiuitóre s'au amênat pentru o sĕptĕmână, timp, în care regele va designa pe succesorul lui Crispi. Intr'aceea agitaţiile politice sĕ continuă cu înverşunare. In Milan au luat în timpul din urmă un caracter periculos. Ómeni revoltaţi au spart ferestrile pela cele mai mari restaurante şi cluburi, mai pe urmă au năvălit asupra gării centrale. O trupă de călăreţi i-a risipit numai după ce a rănit pe mai mulţi inşi. In casarmă soldaţii din regimentele de infanterie 39 şi 40 au declarat, că ei sĕ asociază cu revoltanţii.

Deputaţii social-democraţi cer revocarea trupelor din Africa şi punerea guvernului Crispi sub acusă.

Regele e decis, sĕ trimită în Africa eventual contra învoirei guvernului pe un principe din casa sa. E vorba de contele de Turin. Regele e de părerea, că aparţine tradiţiei casei de Savoya, ca în timpuri de grea încercare sĕ se afle un membru din famalia sa în fruntea poporului.

Nu sĕ scie încă păn'acum, care d'intre deputaţii din oposiţie va fi însărcinat cu formarea cabinetului. Fórte multe şanse are di Rudini. Aderenţii lui Crispi ţin un alt cabinet cu camera actuală de imposibil. Se va vedea!

Fără îndoială Italia sĕ află astăḑi într'o situaţiune fórte grea, şi regele o apreciază astfel. In afară, adecă în Africa trupele italiene sunt bătute, înlăuntru dările cele mari au produs atâţia nemulţămiţi, încât nu e nici o mirare, că se întêmplă prin unele locuri revolte. Nicăiri, ca în Italia, nu e terenul mai potrivit pentru social-democraţie, acolo sunt fórte mulţi socialişti.

Acéstă tristă situaţie a Italiei nu póte rĕmânea fără influinţă şi asupra constalaţiei politice europene, ori cât de des ar nega-o acésta foile oficióse. O Italie slabă derógă fórte mult triplei alianţe. Étă ce scrie fóia lui Bismark „Hamburger Nachrichten“ despre retragerea lui Crispi: „Dacă nu succede, sĕ rĕmênă Crispi la guvern succesul, care l'au avut tendinţele franceze la Adua, sĕ va completa. Cu Crispi stă şi cade óre-cum puterea de resistenţă a Italiei contra Franciei şi valórea practică a aparţinerii şi mai departe a regatului la tripla alianţă.“

Nu e puţin lucru, ce sĕ petrece aḑi în Italia şi pentru puterile aliate In politică nu póte aduce anul, ce póte aduce césul!!

* * *

Despre conflictul spaniol-american scrie ḑiariul din Madrid „Dia“, că guvernul a primit o telegramă dela ambasadorul sĕu din Washington, că presidentul Cleveland nu va recunósce pe insurgenţii din Cuba, ca putere armată şi că, cât timp va fi el president, nu va permite nici o intervenţie în Cuba.

In Valencia s'a făcut o nóuă demonstraţie contra statelor-unite, cu care ocasie s'au spart ferestrile consulatului american. A trebuit sĕ intervină puterea armată.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 4 Martiu a. c. La ordinea ḑilei indemnitatea şi apoi continuarea desbaterei asupra budgetului ministrului de comerciu.

Primul vorbitoriu contele *Iuliu Szapáry* declară dela început, că neavênd încredere în actualul guvern, nu-'i votéză îndemnisarea. Atât de aspru a apostrofat guvernul, încât a fost bătătoriu la ochi tuturor. El, ḑice, că a dorit totdéuna fusiunea, sau cel puţin apropierea partidelor, dar guvernul totdéuna 'l-a împedecat. Încheierea pactului economic cu Austria, guvernul vrea numai singur sĕ-'l facă, şi respinge conlucrarea partidelor şi a celor ce stau pe basele dreptului public. Guvernul vatĕmă constituţia şi pacificarea prin siluirea ce comite la alegeri. Guvernul şi partida sa măresc corupţiunea, nĕcasurile ţerii nu sunt în stare a le vindeca şi la conducerea parlamentului n'au nici capacitate nici bunăvoinţă. Interesele publice le subordinéză intereselor private. Nu dă garanţii liniştitóre nici la renoirea pactului cu Austria. Până când stă la putere un astfel de guvern, în Ungaria linisce nu va fi, nici parlament capabil de acţiune.

Din partea oposiţiunei au mai vorbit *Vajay*, *Kapotsffy* şi *Sima*.

Vajay şi Sima accentuéză abusurile ce se fac din partea organelor politice la alegerile supletorice comitatense în comitatele dela nord, călcând constituţiunea şi persecutând partida poporală. Cum face guvernul cu totul ilusorii alegerile şi tiraniséză poporul, ca vocea acestuia sĕ nu fie auḑită.

Punêndu-se la vot îndemnisarea, acesta sĕ încuviinţéză din partea majorităţii (esclusiv partidul guvernamental).

Când deputaţii guvernamentali s'au ridicat la votare, oposiţia nu s'a putut reţiné sĕ nu-'i „hochăléscă“ şi de astădată.

După votare s'a purces la desbaterea asupra budgetului ministrului de comerciu. Au vorbit despre industrie *Sporzon Ernö* şi *Zichy Ienö gr.*, *Várady Károly* despre căile ferate de stat, în favorul oficianţilor şi al servitorilor. Apoi s'a statorit ordinea de casă pentru şedinţa viitóre, şi cu acésta şedinţa s'a terminat.

Crisă între „exilaţi“.

Se face lumină.

Dl Aurel C. Popovici, unicul om de bună credinţă între cei „exilaţi“, *tandem aliquando* şi-a cunoscut companiştii şi în deosebi pe Capul lor, pe „representantul autorisat al Românilor de peste Carpaţi“ în România, pe Eugen Brote, şi într'o epistolă adresată cătră el, şi puclicată prin însuşi dl Popovici în „Tribuna“, vine a deschide ochii şi acelora, cari mai ţineau la „caracterul“ politic al acestui geşeftar de profesiune.

Étă epistola:

Domnule Brote!

D-ta scii, că eu am întrat în partidul şi mai în urmă în comitetul naţional cu un sistem de idei preconisat de mine la tóte ocasiunile, în publicistică şi în conferenţe şi cu tótă tăria unor convicţiuni profunde de ani de ḑile.

Scii apoi, că în legătură cu aceste idei eu stăruiam fără încetare pentru-ca sĕ sistemisăm şi sĕ punem la cale o serie întrégă de acţiuni politice, la care ţineam şi ţin atât de mult şi că numai în speranţă, că vom isbuti sĕ pornim odată acest sistem de idei şi de lucrări în politica naţională, îmi dasem şi eu astă tómnă consimţĕmêntul pentru „regularea“ raporturilor „Institutului Tipografic“ dela Sibiiu în sensul propunerii d-tale.

V'am declarat atunci, d-tale şi fraţilor Albini franc şi deschis, că în ceea-ce privesce partea mea de „conproprietar“ al Institutului, ţi-o cedez d-tale, dar pentru partea juridică a propunerii d-tale faţă de ceialalţi conproprietari, eu nu me pot angagia la nimic, deóre-ce acéstă juridică parte a chestiunii n'am reuşit s'o cunosc nici odată esact şi nici nu mĕ interesam prea mult de ea. Dar lucrurile s'au desvoltat în contra aşteptărilor d-tale şi după multe peripeţii şi încurcături Institutul Tipografic a remas proprietatea şi prin urmare şi sub directa şi esclusiva influenţă politică a celorlalţi colegi ai nostri din comitetul naţional.

Cei mai apropiaţi dintre prietenii nostri au cerut cu insistenţă, ca fără amânare sĕ fundăm un nou ḑiar naţional în Transilvania, „pentru-că dl Dr. Raţiu şi ceialalţi martiri au luat înţelegere cu Ungurii, nu mai vor sĕ scie de luptă şi sunt gata sĕ încheie pace, în detrimentul programului naţional dela 1881, cu Maghiarii“, — precum suna stereotipicesce argumentul cel mare, ce ne venia şi de aici, şi dela Sibiiu, în deosebite variante şi pentru a cărui acreditare unele simptome politice păreau într'adevĕr caracteristice.

D-ta timp îndelungat susţineai, că nu putem scóte ḑiarul până ce nu ne vom fi înţeles noi, exilaţii şi prietenii nostri politici din Sibiiu, asupra direcţiunii în care ar avé noul ḑiar sĕ apară şi sĕ lucreze.

Deşí eram deja de mai mult timp fórte nedumerit asupra acestei direcţiuni preconisate de d-ta, dar deóre ce d-ta tot nu găsiseşi încă momentul potrivit (!) a ne espune, care ar fi sĕ fie acéstă cestiune, — am aşteptat.

Acum, în sfêrşit, sosind un om de încredere al amicilor nostri din Transilvania, d-ta în conferenţele nóstre, a celor patru, în 23 şi 25 Februariu n., ne-ai declarat scopul, pentru care am avé sĕ înfiinţăm ḑiarul, anume: *ca sĕ constituim în Transilvania un partid guvernamental, în vederea reformei legii electorale din Transilvania.*

Am fost şi sunt în contra acestei idei sub ori-ce formă mi s'ar presenta.

Vĕḑênd însĕ persistenţa d-tale in acéstă tendenţă de a se da chestiunii naţionale *de ací înainte o direcţiune moderată oportunistă şi fără a mai accentua programul naţional,* direcţie, despre a cărei utilitate d-ta declari a fi pe deplin convins; *ţinênd sémă de declaraţia d-tale categorică şi repeţită, că altfel d-ta nu poţi şi nu vei sprigini înfiinţarea noului ḑiar; pe de altă parte, avênd eu convingerea nestrămutată că direcţiunea, pe care d-ta doresci sĕ o inaugurăm nu mai corĕspunde întru nimic vederilor mele politice. de cari acéstă direcţiune se deosebesce diametral şi absolut, şi nu mai póte corĕspunde, după a mea părere, nici simţĕmêntului general al Românilor, nici permanentelor nóstre interese naţionale,* — pentru tóte aceste motive mĕ vĕd nevoit, domnule Brote, a 'ţi împărtăşí, că eu la acéstă direcţiune politică nu mĕ pot angagia, deci nici la lucrările pregătitóre pentru înfiinţarea noului ḑiar eu nu voiu lua parte şi astfel, te rog, sĕ consideri relaţiunile politice între noi doi sfêrşite.

Primeşte te rog, domnule Brote, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni.

Bucuresci, 27 Februariu 1896 n.

Aurel C. Popovici.

*

Va sĕ ḑică dl Eugen Brote, abandonând pe partidul naţional cu programul seu din 1881 cu tot, aḑi nu cere mai mult, decât înfiinţarea unui ḑiar — firesce *subvenţionat* — în Braşov, ca cu ajutoriul aceluia *„sĕ constitue în Transilvania un partid guvernamental, în vederea reformei legii electorale din Transilvania“.*

Cum s'a putut óre nasce acéstă rapidă metamorfosare?

Eugen Brote era la conventiculul din Braşov *intransigent* până la estrem, astăḑi *oportunist* până la estrem.

Esplicaţiile ni le dă „Epoca“ din Bucuresci, pe cari ca tot atâtea doveḑi pentru noi, unicul ḑiar, care de ani de ḑile tot aşa am presentat pe Brote şi pe Slavici înaintea cetitorilor precum sunt, unicul ḑiar pentru care perfidia lor nici aḑi nu constitue vr'o surprindere, le reproducem întocmai.

Étă-le:

Conspiraţiile dlui Dimitrie Sturdza.

Pe lângă acţiunea făţişă ce esercita dl Dimitrie Sturdza pe când era în oposiţie pe tema cestiunii naţionale, şeful partidului liberal mai avé şi o acţiune ocultă.

Angajamentele cele mai formale sĕ luaseră de cătră şeful partidului liberal faţă cu cei trei ecsilaţi ce se aflau în Bucuresci, şi pe basa unei convenţiuni formale toţi lucrau la un loc în contra Ungurilor, ér dl Sturdza sĕ folosea de acéstă acţiune pentru a o îndrepta în contra guvernului conservator.

Sĕ ţineau conciliabule secrete între conspiratori, cari erau: Dim. Sturdza, Gogu Cantacuzino, Eugen Brote, G. Palade, Delavrancea, Aurel Popovici şi Bianu.

In aceste consfătuiri sĕ punea la cale tótă agitaţiunea în cestiunea naţională.

Sturdza făgăduia că nu va veni la putere fără a îndeplini tóte punctele din programul naţional. El cerea în schimb ca agitaţiunea sĕ fie cât mai violentă şi sĕ fie îndreptată în cóntra conservatorilor, pe cari îi trata de trădători. El ţiné în mână tóte firele agitaţiunilor din Ungaria şi supraveghia de aprópe pe toţi fruntaşii români, cari nu avéu dreptul sĕ aibă cel mai mic contact cu vre-un membru din partidul conservator.

Fiind-că odată părintele Lucaciu stătuse la masă la dl C. Arion, dl Sturdza s'a esprimat astfel pe socotéla lui, în comitetul secret: „Popa acesta e un mişel“.

Tótă campania de comploturi şi agitaţiuni a fost condusă astfel de dl Sturdza şi de dl Brote, care stetea în casă la dl Sturdza unde îşi lua dejunurile şi prânḑurile, până la venirea liberalilor la putere.

Conferinţa dela Sinaia.

După-ce au venit liberalii la putere, Românii transilvăneni cari făcéu parte din comitetul secret au aşteptat împlinirea făgăduelilor date de şeful partidului liberal.

Se hotărî dar a se ţiné un fel de conferinţă la Sinaia, conferinţă la care trebuiau sĕ participe delegaţi din Transilvania şi în care dl Brote sĕ facă declaraţiuni în numele dlui D. Sturdza.

Conferinţa avu loc. Mai mulţi români, — în genere de puţină însemnătate — sosiră pe la începutul iernei la Sinaia.

---

recul cel din pĕcat. Deci cei cuprinşi de multe feliuri de patimi, cu bucurie apropiindu-ne, sĕ primim darul cu dragoste, strigând: pre Domnul luudaţi-l şi-l preă inălţaţi într vecii. Precum aci aşa şi în cele următóre voi cita tóte locurile din Triod referitóre la post, ca ori cine în vreme de lipsă se scie unde le póte afla.[1] Ne învaţă, ca deodată cu încetarea de a mânca cărnuri, sĕ încetăm dela fapte rele: „Sĕ ne curăţim acum mai înainte nu numai de mâncări, ci şi de fapte. Şi sĕ incepem acum credincioşii cu gând călduros a ne arĕta Ziditorului, luminaţi în veci“. Postul sĕ fie împreunat cu pocăinţă, umilinţă faţă de Dumneḑeu, cu rugăciuni şi cu lacrimi: „Cu înfrânarea sĕ ne sîrguim toţi a smeri trupul, trecênd dumneḑeiască mĕsură a postului celui fără prihană şi cu rugăciuni şi cu lacrimi se căutăm pre Domnul“.[2]

(Va urma.)

---

[1] Vineri în sĕptĕmâna Brânḑii Peasna VIII Trop. 3 Irm. 2. Referitoriu la acésta se află şi la Peas. VIII Trop. 3 Irm. 1 Peasna IX Trop. 5 Irm. 2 Peas. VII Trop. 2 Irm. 1 de Joia in sĕpt. brânḑii; la Cuulite a 2-a în Dum. brânḑii Luni I sĕpt. a post. Peas. 1 Trop. 1 Irm. 2 şi Peas. VIII Trop. 2 Irm. Marţi la Utr. Stihovna 1 şi M. séra Stihov 1.

[2] Luni a II-a s. a pos. Peas. I 2 a Irm. 2, Marţi a II s. la Tur. Sed. 2 a.

Dl Brote rosti un discurs care produse o profundă descuragiare între Români. In loc de-a aduce cea mai mică făgăduială, dl Brote ḑise în substanță:

„Ioan Brătianu a fost, fără îndoială cel „mai mare patriot al ţĕrei. Ioan Brătianu ne „mai fiind, cel mai mare patriot nu póte fi „decât urmaşul lui, dl Dim. Sturdza. Vĕ rog „sĕ-l declaraţi de capul românismului, şi lui „sĕ-i încredinţaţi sórtea cestiunei naţionale, *„de care se va ocupa prin mine, care sunt „representantul lui“*.

Apoi dl Brote se retrase într'o cameră vecină, unde primi rînd pe rînd pe delegaţii din tóte judeţele din Ardeal.

Aşa se strigau: Munţii apuseni! şi doi preoţi întrau şi aci sĕ declara de dl Brote delegaţilor, că doctorul Raţiu trebue isgonit din comitetul naţional.

Banchetul lui Lucaciu.

Românii sĕ despărţiră. Cei de dincolo se întórseră la ei şi dd. Brote, Popovici şi Albini veniră în Bucuresci. Afară de d-nul Brote, toţi erau desilusionaţi. Totuşi ei aşteptau cu resemnare sĕ vadă de va face d-nul Sturdza măcar o mică parte din câte făgăduise.

Diferite simptóme începură sĕ se producă, cari convingeau din ce în ce mai mult pe Români, că dl Sturdza îşi va călca tóte angajamentele.

Sĕ cităm un incident între multe alte.

Părintele Lucaciu sosind în Bucuresci, contele Thurn, secretariul legaţiunei austro-ungare, care era însărcinat de afaceri în lipsa contelui Velsersheimb, ceru dlui D. Sturdza ca sĕ facă, dacă póte, ca părintele Lucaciu sĕ rostéscă la banchet un discurs mai puţin violent.

D. Sturdza însĕ oferi sĕ facă mai mult. Voi împedeca ca sĕ se ţină chiar banchetul şi sĕ se rostéscă ori ce fel de discurs.

Ruptura dela Sibiiu.

Părintele Lucaciu, care se învoise deja a nu mai ţinea banchetul, plecă la Sibiiu cu însărcinarea de a zădărnici acţiunea Doctorului Raţiu, avĕnd făgăduiala, că dl Sturdza va face el mai mult decât ori cine pentru cestiunea naţională.

Sĕ scie şi nu mai revenim dar asupra acestor incidente — cele întêmplate la „Tribuna“ precum şi lupta şi ruptura cari s'au produs în comitetul naţional.

Dl Sturdza credea că va avea majoritatea în comitetul dela Sibiiu şi că astfel va face ca Românii sĕ se supue hotărirei sale, şi d'a 'năduşi mişcarea naţională.

Ultimul plan.

Ne reuşind sĕ aibă majoritatea, d-nul Sturdza se hotărî a distruge comitetul naţional, a crea o mişcare în Transilvania în contra Doctorului Raţiu, a împedeca ori-ce ajutor bănesc din partea Ligei şi de a crea un ḑiar în Braşov care sĕ atace „Tribuna“. El întră în negocieri cu baronul Bánffy pentru ca el sĕ sdrobéscă mişcarea comitetului naţional. Am spus, că preşedintele consiliului de ministrii din Ungaria a declarat unor Români, „că dacă nu se vor supune, vor fi nimiciţi de dl Sturdza“.

Pentru acéstă nouă acţiune trebuia însĕ ca dl Sturdza sĕ aibă ajutoriul câtor-va Români şi nici chiar exilaţii şi cei ce urmaseră pe dl Sturdza în lupta în contra Doctorului Raţiu, nu voiau sĕ mai facă nimic, dacă nu li se spunea verde, care e ţinta acestei noue mişcări.

Atunci dnul Sturdza îşi dete planurile pe faţă.

Intriga plesnesce.

Dl Brote comunică intenţiunile d-nului Sturdza unor Români din Transilvania, ér exilaţilor el le făcu comunicarea, Duminecă 11 Februariu.

Dl Brote ceru exilaţilor sĕ întemeieze un ḑiar oportunist în Transilvania, care nu va mai susţiné programul partidului naţional, ci va fi un ḑiar guvernamental unguresc.

„Sĕ îndulcim tonul, sĕ încetăm lupta, ḑicea dl Brote, şi atunci vom culege fructele negocierilor ce sĕ urméză între dl Sturdza şi baronul Bánffy“.

Condiţiunile împăciuirii.

Étă condiţiunile de împăciuire ale Ungurilor ce vrea dl Sturdza sĕ impue Românilor:

Românii vor renunţa la programul naţional şi vor participa fără condiţiuni la milleniul ce se va celebra astă-vară la Pesta.

Românii vor renunţa la pasivitate şi vor întra, la alegerile viitóre, în parlament, ca partid guvernamental.

După alegeri guvernul magiar va introduce óre-cari modificări în legea electorală.

Declaraţia de ruptură a dlui Aurel Popovici.

Faţă de aceste declaraţiuni, mai mulţi dintre fruntaşii Români cari au urmat până aci pe dl Sturdza vor rupe cu politica dsale.

Deja dl Aurel Popovici, unul dintre cei exilaţi, a rupt'o prin o scrisóre ce a adresat dlui Eugen Brote, prin care declară acestui că încetéză d'aci înainte ori-ce relaţiuni cu dînsul.

Dl Aurel Popovici, care a fost în curentul tuturor acţiunilor dlui Sturdza, va face revelaţiuni sensaţionale cu privire la cele petrecute de doi ani încóce, cu privire la cestiunea naţională.

Conferinţa dela Sinaia.

In articolul de pe pagina I vorbim de o conferinţă la Sinaia, ţinută din iniţiativa d-lui Eugen Brote, conferinţă la care au asistat mai mulţi Români de dincolo, chemaţi anume pentru a servi de instrumente ale politicei Sturdza-Brote.

Étă numele persónelor cari au luat parte la acéstă conferinţă:

E. Brote, Aurel Popovici, Septimiu Albini, Aurelian Danciu, director de mine (din Bucium lângă Abrud) preotul A. Danciu, tot de acolo, preotul Iosifescu, R. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Popovici-Barcian şi Silviu Moldovan.

Duplicitate.

Asupra conferinţei dela 11 Februariu, ţinută la dl Brote şi în care acesta a fost silit sĕ dea pe faţă fondul politicei d-nului Sturdza, putem da următorul amĕnunt caracteristic:

La observaţiunea făcută de dl Aurel Popovici, că şi cei mai înfocaţi partizani ai d-lui Brote, ca archimandritul Vasile Mangra din Arad şi preotul Grigore Sima a lui Ion din Munţii Apuseni vor fi cuprinşi de scârbă când vor auḑi condiţiile împăcăciunei cu magiarii pe cari dl Sturdza vrea sĕ le impue Românilor, dl Brote a respuns:

— Dar noi *nu vom spune lucrurile pe faţă.* Condiţiunile nu le vor afla dincolo decât doi ómeni, Bechniţ şi Aurel Brote; *poporului însĕ îi vom vorbi altfel.*

Trebue sĕ se scie că dl Ion Bechniţ e cel mai intim prietin al d-lui Eugen Brote; ér dl Aurel Brote, directorul băncei „Transilvania“, din Sibiiu, e fratele d-lui Eugen Brote.

Agentul lui Bánffy.

Pe vremea când dl D. Comşa din Sibiiu se afla la Bucuresci, a sosit în Capitala nóstră *un agent al d-lui baron Bánffy primul ministru al Ungariei.*

Agentul acesta se numesce August Muntean şi e advocat în Dej.

De mult cunoscut cu Bánffy şi din acelaşi comitat cu dênsul, August Muntean e omul de afaceri al baronului şi a scris în vremuri o broşură care, în ochii Românilor de dincolo, îl pune ceva mai jos decât Moldovan Gergely dela Cluş.

August Muntean căuta la Bucuresci pe Ioan Slavici.

De-ajuns pentru astăḑi.

Noutăţi.

Inmormêntare. Eri la 3 óre d. a. s'a făcut înmormêntarea reposatei *Elisabeta Colbasi* născ. *Piso*, cu un ceremonial funebral frumos, în cimiteriul din Strada lungă. Oficiul divin l'au sĕvĕrşit: P. O. D. protopresbiter Zacharia Boiu, ases. cons., care a ţinut şi o cuvêntare funebrală fórte pĕtrunḑĕtóre, şi preoţii George Bobeş şi Gavriil Hango. Rĕspunsurile şi celelalte cântări funebrale le-a esecutat corul dela seminariul „Andreian“ sub conducerea dlui profesor Demetriu Cunţan, presbiter. Un lung cortegiu a petrecut la accentele lugubre ale capelei rĕmăşiţele pământesci ale defunctei până la mormênt, unde gemetele orfanilor pĕtrundeau până în adânc tóte inimile.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

* * *

Colórea vestmintelor unguresci! In tóte păturile societăţii unguresci e la ordinea ḑilei întrebarea, că ce fel de vestminte ar fi mai potrivit, ca se pórte la serbarea milleniului. Referitor la colórea acestor vestminte deputatul Thály Kálmán trimite ḑiariului „Egyetértés“ următórele rênduri fórte caracteristice. Dacă chiar voim se ne presentăm în haine unguresci, atunci nu trebue se ne facem pantaloni şi „attilă“ din stofă négră, ci din vênătă închisă, şi încă din următórele motive: 1. Vestmintele de colóre négră numai în secolul de faţă au devenit vestminte de salon; strămoşii nostri numai când erau în doliu purtau vestminte negre, de altcul tot colorate. Portul unguresc oriental nu sufere colórea négră, care face o impresie rece şi posomorîtă. 2. Poporul nostru, chiar şi astăḑi pórtă preste tot vestminte din pănură de colóre vênătă. 3. Colórea vênătă închisă e tocmai aşa de seriósă şi de sĕrbătorésca, ca şi cea négră şi pe lângă aceea şi mai trainică. 4. Cu o cale am sprigini şi industria nóstră, căci pe când materia pentru vestmintele negre în cele mai multe casuri e productul fabricilor strĕine, pe atunci pănura de colórea vînătă închisă sĕ pregătesce la noi acasă.

Noi încă suntem de părerea deputatului Thály întru-cât vestmintele negre nu sunt potrivite pentru magiari. Vesmintele negre se pórtă în statele cele mai civilisate (de unde au venit şi la noi) şi de ómenii cei mai înaintaţi în cultură. Noi, potrivit cu firea lor, le-am recomanda vesminte de colóre roşie.

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administraţiune către adunarea generală din 28 Martiu 1896.

Domnilor acţionari!

A devenit apróре stereotip în rapórtele băncilor, ca an de an sĕ se plângă de crisă economică.

Regretăm, că nici noi nu putem ignora acéstă calamitate nici de astădată, pentru-că clientela nóstră apróре întrégă stă din agricultori, cari precum prea bine sciţi şi în anul espirat peste tot au îndurat mari daune economice atât pentru recolta slabă şi preţurile scăḑute, cât şi pentru bóla de vite şi epidemia de porci.

Situaţiunea pieţei de bani lovită de repeţite crise de bursă a fost apróре anul întreg anormală.

Din tóte acestea am fost necesitaţi sĕ ţinem cont şi din precauţiune sĕ ne impunem o *moderaţiune estraordinară* în desvoltarea afacerilor institutului.

Dar cu tóte acestea putem constata un progres modest în toţi ramii principali ai operaţiunilor nóstre.

Astfel:

La depuneri constatăm o urcare de fl. 170,000.

La împrumuturile hipotecare de floreni 147,000.

La escomptul de cambii de fl. 284,000.

La creditele cambiale cu acoperire hipotecară de fl. 57,000.

La creditele de cont curent de floreni 85,000

Stocul scrisurilor fonciare a crescut cu fl. 200,000.

Fondul special de reservă, deşi în cursul anului am achitat din el diferinţe de curs la efecte, pretensiuni dubióse şi spesele emisiunei nouĕ de acţiuni în total fl. 15,145.30 totuşi a crescut cu fl. 11,000.—

Ér venitul net a crescut cu apróре fl 3000.—

Ne măgulim cu convingerea, că între împregiurările actuale veţi fi mulţumiţi şi D-vóstră cu acest resultat.

Cel mai însemnat lucru pentru institutul nostru a fost esecutarea conclusului Nr. 6 al adunării generale precedente, relativ la *a doua emisiune de acţiuni în valóre nominală de fl. 300,000.*

Acţionarii nostrii au salutat cu bucurie acest conclus.

Mai toţi ar fi dorit sĕ pótă căpĕta mai multe acţiuni noue decât câte li s'a putut da în sensul statutelor.

Neoptate până la terminul fixat de adunarea generală au rĕmas numai 204, cari s'au vêndut cu câte fl. 200.—

Dar şi pentru acestea s'au insinuat 191 de acţionari subscriind 883 de acţiuni şi am fost necesitaţi sĕ facem us de §. 7 din statute.

Dela acésta a profitat fondul special de reservă fl. 20,400.—

Cei mai mulţi nu au voit sĕ facă us de favorul statutar de a rĕspuunde preţul în 5 rate de trei luni, ci au rĕspuns întreg preţul de-odată, şi astfel la 31 Decembre în loc de fl. 120,000 cât se cuvenia după rate era plătit deja fl. 238,541.50 din noul capital de 300,000.—

O mulţime de neacţionari ar fi dorit se participe la noua emisiune, dar în sensul statutelor nu au putut fi admişi.

Tóte acestea ne pot înveseli ca efectul prestigiului, carele după o muncă solidă şi conscienţiósă de apróре un pătrar de secol şi l'a eluptat institutul nostru.

Desvoltarea afacerilor institutului a reclamat procurarea de localuri nouĕ pentru birouri.

În acest scop încă în anul 1894 s'a început edificarea aripei stânge din curte a casei institutului, şi s'a terminat în vara anului trecut.

In etaj s'au instalat birouri, parterul însĕ s'a construit din capul locului astfel, ca în acele localităţi, cu considerare la însemnata sumă, ce adunările generale din an în an o votéză în sensul §-ului 62 punct *g*, din statute pentru scopuri de binefacere, sĕ se pótă esercia sub ochii direcţiunei.

În acest scop direcţiunea D-vóstră, cu considerare la numĕrul cel mare al studenţilor români dela scólele medii din Sibiiu, cari mai toţi sunt adăpostiţi pe la locuri necorĕspunḑĕtóre posiţiunei sociale ce sunt chemaţi sĕ o ocupe după terminarea studiului, afară de aceea mulţi din ei fiind lipsiţi şi de nutremêntul necesar, în şedinţa sa din 14 Septembre 1895 a decis, ca în amintitul local sĕ *instaleze o masă, la care 50 studenţi români* dela scólele medii din Sibiiu, tineri, soliḑi şi inteligenţi, copii din părinţi relativ sĕraci, *sĕ capete prânḑ gratuit,* — a înfiinţat adecă *„masa studenţilor“*, despre care credem, că aţi aflat deja din ḑiare.

Conducerea acestei mese a binevoit a o primi deocamdată *„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“*, carea împlinesce acest serviciu benevol cu un zel neobosit şi cu un succes admirabil.

Masa studenţilor s'a inaugurat cu solemnitatea cuvenită la 1/13 Octobre 1895 şi funcţionéză spre mulţămirea tuturor.

Pentru informaţiune Vĕ împărtăşim ca aclus la acest raport tóte disposiţiunile direcţiunei cu privire la înfiinţarea şi organisarea acestui aşeḑĕmênt de binefacere.

Pentru întreţinerea lui sĕ recere circa fl. 3000 la an.

Direcţiunea D-vóstră crede, că prin înfiinţarea acestui aşeḑământ de binefacere a interpretat în modul cel mai corĕspunḑĕtor intenţiunea §-ului 62 punct *g*, din statute, carele dispune ca cel puţin 2% din profitul curat sĕ se deie spre scopuri de binefacere, venind prin binefacere şi în ajutoriul instrucţiunei, că a umplut un gol de mult simţit şi a făcut începutul, ca alţi factori mai competenţi sĕ cugete serios la înfiinţarea unui internat de băeţi pentru adăpostirea numĕroşilor tineri români, cari studiază la scólele medii din Sibiiu.

Vĕ rugăm sĕ luaţi spre scire cu aprobare acest act al direcţiunei, şi sĕ *daţi espresiune în procesul verbal mulţămitei D-vóstre către Reuniunea femeilor române din Sibiiu* pentru nepreţuitul ajutor ce ni-l dă, pentru zelul şi abnegaţiunea, cu care a îmbrăţişat realisarea acestui act de binefacere.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 7 Martiu n. 1896.

Viena:	**1**	**75**	**6**	**72**	**4**
Timişóra:	**50**	**49**	**1**	**45**	**26**

Ad Nr. 32 [28] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch din Selnița protopresbiterul Cetății de pétră, pe basa ordinului Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 4300 B. dto 9 August 1895 prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau peste tot suma de 205 fl. 71 cr. și sunt statorite în ședința comitetului și sinodului parochial din 4 Decembre 1895.

Informațiunĭ mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. K. Monostor.

Fênațe, la 19 Ianuare 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial.

Teodor Șovrea,
adm prot.

Fabrică de casse.

Am onorul a aduce la cunoscința p. t. public, că am mărit atelierul meu și am arangiat o **fabrică de casse.**

Spre încredințare, că furnisez numai marfă bună și frumósă, servéscă împregiurarea, că vênd casse fabricate esclusiv numai de mine, și stă în voea fie-cărui a se convinge cu prilegiul comandelor în atelier despre bunătatea materialului și consciențiositatea esecutării.

Încredințând p t. public pe deplin, că atât la cassele noue cât și la reparaturi și deschideri voiu face cele mai **ieftine prețuri** și voiu esecuta în cel mai conscienţios mod tóte comandele, semnez în speranța unei clientele binevoitóre

cu distinsă stimă: [30] 1—3

Gustav Moess,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.
Comunelor bisericesci și politice li-sĕ acórdă și plătirea în rate.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
1 0.12	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	Tren de persóne	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08		7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21	Ghiriș	5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl.	Brașov	sos.	7.36	1.29
9.05	5.13				7.21	1.14
9.37	5.45		Cristian		6.51	12.51
9.57	6.05				6.41	12.41
10 7	6.25		Tohanul vechiu		6.16	12.15
0.18	6.36	sos.	Zernesci	pl.	6.06	12.05

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	--	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.50
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 04
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39	micst	—
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.-	7.41		Șeica mare		9 08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	p.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbă a inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 23. Sibiiu, Joi, 29 Februariu (12 Martiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Februariu, 1896.

Suntem popor sĕrac, dar iubitoriu de carte.

Dela frumosul proverb poporal: „ai carte, ai parte“, până la vorbele nemuritoriului Țichindeal: „Minte, minte, nație română“, poporul a trecut la partea grea a lucrului, și a început a-și trimite copiii la scólă.

Suntem un popor nu cu cap vêrtos, cum cu fală dice despre sine óre-cine, ci un popor cu minte luminată.

Un filosof german s'a amoresat formal în capul Românului, atâta inteligență naturală a aflat în țĕranul nostru.

A trebuit sĕ se frângă lanțul robiei, a trebuit sĕ-și pérdă valórea legea cu timbrul sclăviei, care nu permitea românului nici materie de vestminte mai frumóse, și românul îndată a început sĕ învețe carte.

Scim cu toții câte greutăți întimpinăm în decursul studiului, până ajungem la o posițiune, care sĕ ne asigure și teren de lucru, și mijlócele de a puté trăí în mod cinstit.

Sunt rari aceia puțini fericiți, cari în timpul studiului în scólele medii au putut folosí și vre-un stipendiu. Cei mai mulți am trăit cu mâncarea, pe care părinții sĕptĕmână de sĕptĕmână ne-o aducéu de acasă.

Acest traiu rĕu, aprópe insuficient pentru susținerea organismului, se continuă și la scólele superióre.

De aceea cu fiori reci cetim desele casuri triste, că cei mai mulți tineri de-ai nostri, trăiți rĕu în scólele medii, și mai rĕu în cele superióre, la terminarea studielor, 'și-au terminat și cursul vieței pămêntesci.

Acestei stări triste 'i-a dat espresiune de tot caracteristică și bine nimerită la adunarea generală a Asociațiunei transilvane din anii 1880 la Brașov unul dintre inteligenții de acolo. Tinerii nostri vin dela universitate cu coliva în piept.

Acéstă durerósă situație a pus pe gânduri pe toți bărbații nostri, cărora bunul Dumnedeu le-a dat o stare mai bună.

În timpul din urmă institutul „Albina“ a avut fericita ideie de a face un internat pentru elevii dela scólele medii din Sibiiu.

In loc de stipendii, cari în multe mâni nu se întrebuințau bine, institutul „Albina“ condus de ómeni, cari bine cunosc situațiunea, a deschis o masă comună pentru studenți, unde li se dă prând fórte bun.

Tinerii români dela acéstă masă, chiar nimica sĕ nu mai aibă de acasă, nu vor merge la universitate cu coliva în pept.

Din frumosul început al „Albinei“ va cresce cu timpul un arbore mare, așa am dis noi, va rĕsări un internat de băeți aici în Sibiiu, unde vor fi adăpostiți gratuit tinerii studenți români.

La umbra rĕcoritóre a acestui arbore mare se vor adăposti deci tinerii români spre a se desvolta și trupesce și sufletesce, spre a se oțeli pentru lupta, care îi aștéptă în viitor.

Reuniunea studenților români din Viena „România Jună“ încă a luat inițiativa, de a forma un internat pentru tinerii români, cari cercetéză scólele superióre de acolo, și acésta din incidentul iubileului de ani 25 al esistenței sale.

Inițiativa acésta trebue sĕ înveseléscă inimile fie-cărui Român, care voesce binele némului sĕu.

Inițiativa acésta merită tótă recunoscința nóstră și tot spriginul nostru material și moral.

Internatul intenționat va fi cel mai potrivit monument pentru „România Jună“ care pe veci de ani va vesti esistența ei și spiritul național, care o a condus.

Noi fostii membrii ai societății academice „România Jună“ cari totdéuna am fost cu inima caldă pentru activitatea ei, cu fală privim la acéstă inițiativă, și-i promitem tot sucursul nostru.

Publicăm la alt loc apelul dat de „România Jună“ și ținem deschisă lista pentru contribuirile spre nobilul scop intenționat.

Proces între biserica gr. ort. rom. și cea sêrbéscă. Sâmbătă in 24 Februariu a. c. v. a decis Curia reg. (senatul V. civ.) din Budapesta in causa procesului de despărțire a credincioșilor nostrii din Ciacova de compatrioții și coreligionnrii sêrbi. Referent Ruby Antal, jude de curie. Representantul Românilor gr. ort. din comuna mare Ciacova, Escelența Sa Archiepiscopul și Metropolitul nostru Miron Romanul, încă prin anul 1880 a fost intentat, mai nainte prin representantul seu George Szerb, ér apoi prin Dr. Emiliu Babeș, advocat în Budapesta, proces de despărțire patriarchului sêrbesc de atunci Gherman Angelics, respective succesorului aceluia actualul patriarch George Brankovics în causa împărțirei averei bisericesci din acea comuna. Tribunalul și tabla respinsese mai nainte pe români cu petitul lor, curia însĕ le-a recunoscut în principiu îndreptățirea, a nimicit sentența ambelor foruri inferióre, a indrumat pe greci cu petitul lor, cari și ei pășise cu pretensiuni, și a ordinat procedură de adeverire. Astfel a ajuns afacerea pentru a dóua-óră la tribunal, carele cu tóte că credincioșii acestor dóue naționalități sunt în numĕr egal, Românilor le-a judecat numai aprópe a treia parte din avere, pe motivul, că încă înainte de începerea procesului ar fi esistat o astfel de învoire între procesuanți. Tabla, în urma recursului românilor, pe motivul, că acéstă învoire n'a fost aprobată din partea forului suprem bisericesc, o a declarat fără valóre și a acceptat aprópe în întreg cuprinsul ei cererea Românilor. Curia, cu puține modificări, a aprobat și ca acéstă sentință a forului al doilea judecătoresc. Cea mai mare parte a averei indivísibile precum edificiul bisericei, carele nici sêrbii nu l'au cerut, în valóre de 13,400 fl., mobiliarul din internul bisericei, mai multe locuri pentru case, majeriște și cimiteriu le capătă sêrbii în natură; sunt datori însĕ a rebonifica Românilor prețul de jumĕtate în bani gata în decurs de cinci ani în cinci rate egale; deasemenea capătă și Românii parți din averea indivisibilă, astfel o casă în valóre de 7000 fl. și mai multe majeriște, a căror valóre de jumĕtate și ei sunt datori a o rebonifica sêrbilor. Edificiul cel mare de scólă, în care încap tóte localitățile de scólă a celor doue naționalități, precum și locuințele preoților, rĕmân în proprietatea nedivisibilă a celor doue partide. In sfêrșit pentru eruarea cantității sumei de bani gata și a impositelor mobilelor, curia a ordonat pertractare supletorie, și conform resultatului, suma de rebonificare eventual se va modifica.

Tot într'un astfel de proces a decis curia jumĕtate din averea bisericéscă și românilor din Margita mare.

Revista politică.

Intr'unul din numerii din urmă al diarului nostru am publicat *per estensum* lămuririle, cari le-a dat ministrul de finanțe austriac, Dr. de Bilinski, asupra cestiunei pactului. Din foile magiare se vede, că aceste declarații date în Reichsrathul statului vecin, au făcut fórte bună impresie în Ungaria. Nu numai partidul guvernamental, dar și oposiția recunósce ideile de stat accentuate de ministrul austriac. Pentru-că el a declarat-o franc, că întru cât se încrucișază interesele ambelor state, trebue sĕ se lucreze într'acolo, ca sĕ se realiseze, purcedênd din principiul dreptății, un compromis prin concesiuni reciproce și binevoitóre, numai încape nici o îndoială, că pactul dintre Austria și Ungaria în tot casul se va încheia.

⁂

Intre cestiunile financiare și economice, cari preocupă în present statul nostru, una dintre cele mai importante este: Quota. Cât timp sustă datorința basată pe sancțiunea prag-

FOIȚA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Aflăm rugăciuni către Dumnedeu, ca sĕ ne ajute a posti, cu postul sĕ fim ajutați. „Prea bunule Cuvinte, carele cu Tatăl și cu Duchul ai zidit cele vĕdute, împreună cu cele nevĕdute, cu înțelepciunea Ta cea negrăită bine-voesce milostive, sĕ trecem cu pace adêncă vremea luminatului post“ .... „Cela-ce ești isvorul curăției milostive, cu postul pădeștene pre noi“ .... [1]

Se află deasemenea rugăciuni către Sânta Născătóre de Dumnedeu, sĕ fie mijlocitóre pentru noi, și sĕ ne ajute a posti: „Vrênd sĕ întrăm prin ușa postului, Te rugăm pre Tine ușa lui Dumnedeu Stăpână sĕ întri împreună cu noi“ .... [1] Către sânții îngeri și Apostoli sunt rugăciuni, deasemenea și către toți ceealalți sânți, cari sunt bine plăcuți lui Dumnedeu: „Grăitorilor de Dumnedeu proroci, cuvioșilor Mucenici, și Dumnedeeștilor Ucenici ai Mântuitoriului rugați-l pre dênsul, ca sĕ începem bine, și sĕ sfârșim cu plăcere vremea postului rugămu-ne“. [2]

Sânții părinți, pentru a pregăti pe credincioși spre acest post lung, și sĕ nu le pară credincioșilor prea greu, când în loc de a mânca carne, va avé sĕ postéscă numai cu pâne și sare și cu apă, au întrodus înaintea postului sĕptĕmâna brândii; carea sĕ fie mijlocitóre între mâncarea de dulce și postul cel aspru. Sânta biserică numesce acésta sĕptĕmână: întrare, ușă și pórtă, ce duce la post și pocăință: „Deschisu-s'au porțile Dumnedeescii pocăințe, sĕ ne apropiem cu osârdie depărtându-ne de mâncări și de pofte ...“ [1] In alt loc dice despre acésta sĕptĕmână că ne vestesce primăvara sântului post: „Apropiatu-s'au acésta întru tot cinstită sĕptĕmână de acum, mai înainte curățitóre, vestindu-ne primăvara sântului post, carea luminéză trupurile și sufletele tuturor“. [2] Motivul din care s'au statorit sĕptĕmâna brândii ar fi și acésta: Împĕtatul Iraclie purtând resbel cu Chosroi și Persi șase ani, au pus vot, că de va învinge pe inimici va schimba sĕptĕmâna cea dinaintea postului, — în carea mai înainte sĕ mânca carne, — și o va pune între mâncarea de carne și post, ceea-ce s'au și făcut. (Vedi sinacsariul de Sâmbătă în sĕptĕmâna brândii.)

Fiind-că în unele locuri în Sâmbetele și Duminecile din postul patrudecimilor sĕ mânca óuĕ și brândă, în sinodul al VI-lea ecumenic ținut la Constantinopol (681) au decis, ca sĕ se depărteze aceste mâncări în dilele mai sus amintite, sub canon, că în cas contrar clericii sĕ se depună, ér mirenii sĕ se segregeze (can. 56). Referitor la dilele patimilor a decis: „Dilele patimilor mântuitóre trebue creștinii sĕ le petrécă în post, în rugăciune și din umilința inimei, ér în órele cele de mijloc ale nopții, după Sâmbăta mare, a se desposti; precum acésta o descriu dumnedeescii evangeliști Mateiu și Luca, cel dintâiu prin dicerea: „diminéța Sâmbetelor“, ér acesta prin dicerea: „diminéța adâncă“, arătându-ne nóuă adâncimea nopții“. [1]

Au decis cumcă: „Nu sĕ cuvine a deslega pe Joia cea din sĕptĕmâna din urmă a Patrudecimei, și prin aceea a necinsti tótă Patrudecimea, ci sĕ cade a ajuna tótă Patrudecimea cu mâncare uscată“. [2] Fiind-că cu ocasiunea servirii sântei eucharistii, sĕ punea și masă, pentru a încunjura acésta ca sĕ nu se nască veselii și bucurii, ci postul sĕ-și țină tristeța sa caracteristică, s'a decis, ca sânta liturgiă sĕ se celebreze desĕvêrșit numai Sâmbăta și Dumineca, ér în celelalte dile numai liturgia înainte sânțită, de aceea sĕ dice: „Nu sĕ cade a produce in Patrudecime pâne, decât numai Sâmbăta și Dumineca“. [3]

(Va urma.)

---

[1] Sĕpt. brândii: Marți Peas. VIII Tr. 1 a Irm. 2. Vedi și Lunia brândii Peas. VIII Trop. 2 a Irm. 2 și Peas. IX Tr. 2 a Irm. 2 tot acolo. și Merc. I sĕpt. a post. Stihovna 1 la Utr. Merc. a III-a s. a. pos. Peas. IV 1 a Irm. Dumineca lăs. de Brândă séra la „Dómne strig.“ st. 1. Luni a 2-a sĕpt. a post. P. I 2 Irm. 2. Vedi și Peas. III, 2 a Irm. 1 Merc. brândii, Peas. VI. 4 Irm. 1 tot acolo, Peas. VIII, 4 Irm. 2 Joi brândi, Dumin. lăs. de brândă Peas. III la Sedélnă: Măr. Luni I sĕpt. a post. séra la „Dómne strig.“ stih. 2. Luni I sĕpt. a post. Utr. Peas. VIII., 1 Irm. 2. Joi I sĕpt. a post. Peas. VIII 1 Irm. 1, Merc. brândii Peas. IV 1 Irm. 2 Vinerea brândii Peas. V. 5 Irm. 1 Marți a V-a sĕpt. Peas. II Irm 2. Marți sĕpt. brândi la Utr. Sedélna 1 și Dum. I a p. Sedélna 2. Vineri 1 sĕpt. apost. la Utr. Sedélna 2. Luni séra a II s. a p. stih. 3. Vedi și Merc. I s. a post. Peas. IX la Mărire ție Dum. Irm. 2. Luni și III s. la Utr. Sed. 2.

[1] Vineri în sĕpt. brândii Peas. V, 5 Irm. 1 Vedi: Peas. I Bogorod. și Peas. III, Bogorod tot în Vinerea din sĕpt. brândii.

[2] Vineri în sĕpt. brândei Peasna III 2 a Irm. Peasna I 3. a Irm. tot Vin. a br. Merc. I sĕpt. a post. stih. 5. Vineri sĕpt. brândii Peas. V 4 a Irm. 1 și Peasna VIII a Irm. 1 Peasna IV 5 a Irm 1. tot Vin. br. Merc. I sĕpt. a post. Peas. III, Mercuri a V s. a post. sara stih. 5, Joi a V-a sĕpt. a post. Peas. III Sedélna 1 și 2 Peas. IV 2 a Irm. 1, Joi a III s. a post. la Utr. Sed. 2.

[1] Luni în sĕpt, brândii. Sedélna 1 dela Utrenie.

[2] Luni în sĕpt. brândii Peas I, 2 a Tripesniț. al 2-lea. Referitoriu la acésta sĕptĕmână vedi cânt. din Triod de preste sĕptămâna brândii și mai ales: Luni în sĕpt. brândii Peasna I. 2 și 3, Irmos 1; Peasna IV. 2 și 3 a Irm. 1 și T. 1 dela alt Irmos; Mercurea brândii Peasna III. 3 și 4 Irm. 1; Peasna VIII. 5 Irm. 1. Peasna IX. 3 și 5 Irm. 2, tot în Mercurda brândii, Joi în sĕpt. brândii Peas. IV. 2 Irm. 1 și Peas. VIII. 3 Irm. 1. Joi în sĕpt. brândii.

[1] Sinodul al VI-leă ecumenic. Can. 89.

[2] Sinodul local din Laodicea Can. 50. Vedi: Sin. VI ec. c. 29.

[3] Sinodul local din Laodicea can. 49.

matică de a apăra în comun monarchia, cât timp esistă o diplomaţie comună şi o armată comună, trebue se esiste şi o quotă. Faptul, că acéstă quotă póte fi supusă unei schimbări, — scrie „N. P. Journal“, — într, aceea nu esistă nici un moment, care ar putea, sĕ compromită prestigiul monarchiei în afară. Numai rĕutate, la care sĕ mai alĕturéză şi o nesciinţă uimitóre, póte vorbi despre abḑicere în monarchie, din causă că quota din 10 în 10 ani e supusă unei revisii. Tocmai într'acesta sĕ arată înţelepciunea creatorului pactului de stat, că a făcut deosebire între acele instituţiuni fundamentale, cari după natura lor nu pot suferi nici o schimbare şi între acelea cari trebue sĕ se conformeze relaţiunilor variabile economice. Prin urmare în causa quotei nu póte fi vorba, că se esiste sau nu o quotă, căci esistenţa acesteia e apodictică pentru Austro-Ugaria, ci cum sĕ se reguleze acéstă quotă între amêndouĕ statele spre mulţumirea generala.

Astfel scriu foile guvernamentale, pe când ḑiarele adevĕrat magiare susţinute de adevĕraţii magiari nu prea pun mare preţ pe esistenţa dualismului, nici nu consideră esistenţa quotei atât de apodictică. Din contră, lucréză pe faţă toţi Kossuthistii contra dualismului, prin urmare numai iubire cătră tron şi dinastie nu au. Dar ce sĕ-i faci; Aḑi mai tótă lumea trăesce pentru aparenţă! In politică mai mult, ca în viaţa socială, ómenii nu sĕ arată ceea ce sunt de fapt. Totul e o prefăcĕtorie, care alungă din lume tot mai mult şi mai mult sentimentele şi caracterele, fără de cari societatea omenésca trebue sĕ degenereze.

* * *

Ministrul nostru de esterne, contele Goluchowski după cum am comunicat cetitorilor nostrii în nrul trecut, a plecat la Berlin. Acéstă călĕtorie a provocat o discuţie vie în presa întrégă, discuţie care sĕ referă fórte mult la tripla alianţă.

Étă ce ḑice cu privire la acésta ḑiarul german, „Kőlnische Zeitung“: „La noi în tóte părţile s'au întărit convingerea, că amêndouĕ statele învecinate şi puternice sunt avisate cu tóte interesele lor de viaţă strîns unul de altul. Astăḑi nu sĕ tractéză, de a reînoi formal acéstă legătură — ea rĕmâne în putere încă timp mai îndelungat — însĕ e clar, că numai cu bucurie trebuie salutat faptul, că purtătorii oficioşi ai acestei comunităţi de interese convin de repeţite-ori şi personal, ca sĕ-şi comunice unul altuia ideile şi sĕ convorbéscă fundamental despre tóte cestiile politice actuale. Ceea-ce s'a făcut în anul trecut în Ausee şi în Viena, aceea sĕ continuă acum în Berlin, şi ca atunci, sĕ va dovedì cu ocasia acestei schimbări de păreri o înţelegere completă, care e totdeodată şi o nouă garanţie pentru asigurarea păcii europene. Convenirea de acum cade într'un timp când după unele incidente la început iritătóre sĕ pare, că s'a reîntors éră̦şi liniştea în politica esternă. Sórtea grea, care a lovit pe un aliat credincios şi cavaleresc va întări încă şi mai tare convingerea despre necesitatea ţinerii strinse laolaltă între ambele state din Europa de mijloc şi Italia, şì prin acésta sĕ sĕ întăréscă încă şi mai tare, întru cât e posibil, tripla alianţă. Cine esprimă păreri contrare acestora, acela nu cunósce natura internă a triplei alianţe sau lasă, ca dorinţa lui sĕ fie tatăl ideilor sale. Italia are cu deosebire acum ocasia, sĕ-şi cunóscă adevĕraţii sĕi prietini, şi întâlnirea actuală a bărbaţilor de stat din statele aliate cu Italia, va găsì în Roma un ecou simpatic. Că la convenirea de acum vor veni în discuţie tóte cestiunile, sĕ înţelege de sine. Dacă au intervenit ici colea câte-va greutăţi în relaţiunile cu Anglia, stă de altă parte o ameliorare incotestabilă în relaţiunile cu Rusia, cari încă apróbă tendinţele pacinice ale triplei alianţe“. După ḑiarul german, tripla alianţă e tare şi mare.

* * *

„Neue Freie Presse“ din Viena scrie următórele despre situaţia internă a Italiei: „Crisa nu va trece aşa de neted, cum cred optimiştii. Mai tóte persónele, pe cari le-a chemat regele, ḑic, că marchizul di Rudini ar fi cel mal potrivit pentru guvern, Rudini a ḑis cătră regele, că situaţia e atât de seriósă, încât lui i-ar fi imposibil, sĕ numéscă pe un bărbat care ar gândi altfel, decât cum gândesce el, despre necesităţile politice şi economice. Regele rĕmâne pe punctul de vedere, că trebuie, sĕ sĕ facă ceva pentru onórea militară. Rudini însĕ nu vrea, sĕ sĕ angajeze la o întreprindere, care ar trece peste graniţele Asmara-Keren-Massauh. Chemarea lui Rudini la guvern dă din acéstă causă preste greutăţi.

„Tribuna“ din Roma ḑice, că bărbaţii de stat, cari propun regelui o politică de pace, fără d'a satisface onórea militară, îşi sacrifică ţara.

Stênga estremă a ţinut o întrunire, la care au participat 45 de deputaţi. Social-democraţii s'au abţinut. Partidul s'a obligat, sĕ combată ori şi care guvern, în sinul căruia ar fi un membru din cabinetul trecut.

Punctele principale ale Romei sunt ocupate cu militari, ca sĕ împedece manifestaţiunile; păn'acum nu s'a întêmplat nimic.

S'au întêmplat însĕ escese destule în provincie.

In Milan escedenţii au voit, sĕ împedece plecarea trenurilor militare, şi când au slobozit poliţiştii revolverele în aer, 13 d'intre aceştia şi câţi-va gendarmi au fost răniţi.

In Pavia s'a făcut încercarea. sĕ scótă şinele şi sĕ împedece plecarea soldaţilor. Femei şi bărbaţi, înarmaţi cu bastóne nimiceau sêrmele dela telegraf.

Despre crisa de cabinet nu sĕ scie nimic cu siguranţă. Regele ţine, sĕ salveze cu ori şi ce preţ onorea trupelor şi pentru motivul, că Italia a trecut de un stat puternic în tripla alianţă. Opinia prepoderantă a bărbaţilor de stat nu mai e pentru continuarea rĕsboiului în Africa; milíónele cele multe, cari ar trebui la o nóuĕ espediţie, ḑic cei mai mulţi că sunt bune pentru îmbunătăţirea stărilor economice ale ţĕrii.

Aici e neînţelegerea între rege şi ómenii de stat.

* * *

Catastrofa italienilor la Adna a avut óre-care influinţă şi asupra Franciei, şi în deosebi asupra ministrului de rĕsboiu, Cavagnac. Comisiunea din camera franceză însărcinată cu afacerile armatei a refusat adecă disolvarea propusă de Cavagnac a corpului XV de armată, care sĕ află în Algeria şi astfel a respins şi instituirea unei armate coloniale, catastrofa dela Adua a provocat şi în Paris mari îngrigiri, şi de aceea deputaţii n'au admis disolvarea trupelor din Algeria şi Tunis.

* * *

Ḑiariul „Naţional-Zeitung“ din Berlin atrage atenţiunea publicului cetitor asupra unui pasagiu din vorbirea presidentului Faure, ţinută cu o ocasie în călĕtoria sa. pasagiu în care crede gazeta germană, că sĕ face alusiune la Alsacia şi Lorena. Pasagiul este următoriul: „Când a încorporat conventul naţional dela 1793 prin optare Nizza la republică, a sulevat principiul, că victoria nu e de ajuns, sĕ legitimeze aceea, ce nu a sancţionat dorinţa poporului, care are sĕ se pronunţe liber“. „Naţional-Zeitung“ adauge, că foile parisiane constată un aplaus demonstrativ la acest pasagiu.

E vorba de rĕul de céртă între germani şi francezi adecă Alsacia şi Lorena.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 5 Martiu a. c.

„Panama pe apă şi pe uscat“ a strigat *Beöthy Ákos* caracterisând discuţiunile şedinţei de aḑi.

Primul vorbitoriu *Simonffay Iános* cere edificarea unui pod peste Dunăre, ca productele agricole din sudul ţerii sĕ pótă trece direct în ţinuturile din Alpi.

Babo Emil, cere lărgirea gărei din Szegedin.

Kapotsffy Jenö cere edificarea gărei din Kaposvár şi a căii ferate din Somogy.

Sima Ferencz cere reducerea tarifelor pentru transportul productelor agricole, a lemnelor şi a cărbunilor spre sud.

Szalay Károly ér arată la abusurile ce le-a sĕvêrşit guvernul la unele concesiuni pentru edificări de căi ferate vicinale. Unul dintre ministrii dă concesiune celuilalt, actele le coreg, erariul îl păgubesc, înşélă pe Maj. Sa etc. etc.

Deasemenea revine *Hoch Iános* la abusurile guvernului referitóre la societatea de navigaţiune ungară.

Şedinţa dela 6 Martiu a. c.

Rosenberg Gyula, ceruse favoruri pentru călătorii pe căile ferate şi pentru oficianţi comitatensi întocmai ca şi pentru amploiaţii statului. Ministrul Daniel a declarat, că la pertractarea budgetului anului viitoriu se va îngriji de acésta, în urma cărei declaraţiuni Rosenberg şi-a retras cererea. Stânga estremă însĕ o primit de a sa, până când partidul naţional s'a declarat contra ei. Ajungênd la votare, pentru ea a votat stânga estremă şi 15 deputaţi guvernamentali, cu totul 63 inşi, ér contra ei cea mai mare parte a deputaţilor guvernamentali şi a partidei naţionale, cu totul 83 de inşi. Astfel ministrul numai cu ajutoriul partidei naţionale a scăpat de n'a fost majorisat.

Votarea contra ministrului din partea unor deputaţi guvernamentali a produs mare indignaţiune în partidul liberal, fiind că s'a călcat disciplina de partid.

Alt obiect de discusiune a fost concesiunea pentru deschiderea de case de zălogire. Guvernul dă concesiuni şi aici în ruptul capului şi cu interese mari. In urma acestei discuţiuni *Visontai*, presentéză un proiect de resoluţiune prin care cere ca la institutele de zălogire ale statului sĕ se reducă cametele de împrumutare.

Şedinţa dela 7 Martiu a. c.

Zselénszky Robert critică în termini fórte asprii politica guvernului referitóre la căile ferate vicinale şi înaintéză mai multe proiecte de resoluţiunepentru sanarea rĕului, cari însĕ tóte cad.

In legătură cu vorbirea contelui Zselénszky, deputatul *Kemény Pál* cere crearea unei legi prin care sĕ se reguleze rescumpărarea teritoriilor pentru edificarea de căi ferate, cu care cerere şi ministrul consimte.

Cu acésta s'a terminat desbaterea asupra bugetului ministrului de comerciu, începêndu-se desbaterea asupra bugetului ministrului de justiţie, pe care referentul *George Szerb* îl recomândă spre primire.

Deputatul *Havíar Daniel* nu primesce budgetul, deóre-ce guvernul a promis mai multe proiecte de legi referitóre la îmbunătăţirea justiţiei, dar nici până în ḑiua de astăḑi nu le-a presentat casei spre desbatere.

Desbaterea se va continua în şedinţa viitóre.

Ecsilaţii.

Ce mai ḑici părinte Mangra?

Până unde ai progresat cu scrutarea după „necsul causal“?

N'ai dat încă de gaura cuiului în care sĕ-ţi bagi degetul?

Veḑi bănăţanul tot e mai şiret decât ungurénul, A. Popovici a pus deja mâna în cósta lui Brote.

Acum începem a pricepe şi „neputinţa“ părintelui Lucaciu de a „primi“ Manifestul colegilor sei întru „martiriu“.

Trebue sĕ-i cerem scusele pentru că l'am ofensat, când în recensiunea nóstră asupra Manifestului, în Nrul 14 din 8/20 Februariu a. c. al fóiei nóstre am scris astfel „Cine cunósce vanitatea părintelni Dr. Lucaciu, trebue sĕ se ascepte la un manifest „special“ al seu, şi încă dacă 'şi va ţiné cuvêntul, datat „din umbra columnei lui Traian“.

Noi însĕ credeam atunci, că pe lângă vanitate şi-a mai păstrat părintele Lucaciu şi ambiţiunea, din care nu făcea secret mai înainte nici chiar la Vifleemul din Bucuresci, că el este adevĕratul conducĕtoriu al partidului naţional român de „peste munţi“, — si că pentru aceea nu subscrie Manifestul colegilor sĕi, pentru că nu-l consideră destul de energic cum „lumea“ ar aştepta dela el.

Acum vedem însĕ, că angajamentul primit dela Brote în Bucuresci l'a pus în neputinţă de a subscrie un manifest, în care se susţine programul din 1881 al partidului naţional.

Bietul Celestin;

„Welche Wendung durch Brote's Fügung“!

Brote piticul sĕ dispună de idolul tinerimei, de Iupiter, carele „prindea fulgerul din nori şi cu acela sfărêma lanţurile robiei de secoli a fiilor divului Traian“.

Brote fugarul, se-şi bată joc astăḑi nu numai de aceia, pe cari i-a păcălit, sĕ-i créḑă şi se esecute planurile lui, ca apoi când vine la manifestarea curagiului convincţiunii sale, sĕ se pună la adăpost sigur, ca de acolo sĕ pótă submina autoritatea soţilor sei pe care i-a băgat în temniţă, — ci şi de poporul, care în naivitatea sa i-a dat creḑĕmênt când îl amăgea, că „Impĕratul“ abia aşteptă sĕ i-se presenteze Memorandul, ca tóte relele de care sufere sĕ le vindece, — şi sĕ-şi inchipuiască, că astăḑi, minţindu-i, nespuindu-i lucrurile pe faţă, îl va putea indupleca la acţiuni diametral opuse celor ce-i cerea eri.

Brote, eri, numai ca sĕ nu dee faţă cu guvernul unguresc, nici chiar cu jalba în proţap nu voia sĕ mérgă la Regele Ungariei la Budapesta, ci numai la Impĕratul Austriei la Viena, ér astăḑi se angajéză de agent al lui „Bánffy paşa“.

Eri în tovărăşie cu partidul cel mai urgisit magiarilor, cu antisemiţii din Viena înscenéză demonstraţii pe stradele Vienei contra magiarilor, astăḑi se pune în serviţiul lui Ieszenszky, ca sĕ facă de rîs pe români chiar şi naintea jidanilor.

Eri ne declară de trădători pe noi, pentru-că, consecuenţi tradiţiunilor ḑiarului nostru pledam pe lângă activitate condiţionată, astăḑi prin înşelĕciune, minţind poporului, se angajéză sĕ-l înduplece la activitate necondiţionată.

Eri, rescula tótă lumea contra nóstră, şi ne copleşesce cu afurisanii, pentru-că am cutezat sĕ reprobăm modul demonstrativ în care a esecutat el conclusul conferenţei, referitoriu la presentarea Memorandului la Corónă, şi că prin aceea a compromitat causa naţională, astădi se lapădă de Memorand şi de programul partidului seu, ca *Iuda* de Christos, şi nu cere altă, decât graţia, ca sĕ pótă întra în parlamentul Ungariei *ca partid guvernamental.*

Dar sĕ nu mai facem asĕmênări între trecutul şi presentul acestui speculant politic, căruia i-a succes până aci sĕ utiliseze pentru sine pe toţi, cari l'au învrednicit de încrederea lor.

Trebue sĕ se revólte însĕ simţul moral în fie care român când vede, că un astfel de „caracter“ perfid are cutezanţa sĕ se considere pe sine de „representantul autorisat“ al Românilor de aici în România, şi în numele lor sé priméscă angajamente în sferile înalte de acolo şi sĕ-şi aróge dreptul de a conduce din Bomânia pe Românii din Ungaria și Transilvania.

La cine contéză:

La popor?

Da! la popor, însě nu deadreptul pentru-că scie din pracsa sa, că pe acela îl póte amăgi dacă are agenți îndrăsneți și perfiḑi după chipul și asěmânarea sa.

„Dar noi nu vom spune lucrurile pe față, poporului îi vom vorbi altfel“ ḑice Brote în conferența dela Sinaia.

Și cine sunt acei „noi“?

Sunt trifoiul: Brote-Slavici-Albini.

Frumos buchet.

Cine au se fie agenții lor?

După cele cunoscute până acum, cadrele trifoiului din Bucuresci sunt:

Trifoiul: Russu-Șirianul-Duică-Albini din Sibiiu;

Trifoiul: Blaga-Goldiș-Dr. D. Pop din Brașov;

Trifoiul: Aurel P. Barcian-Dr. Silviu Moldovan-Ioan Moța din Orěștie;

Trifoiul: Grigore Sima alui Ioan-Dr. Fodor-Aurel Danciu din Munții-apuseni, și

Trifoiul: Dr. Lucaciu din Șișesci, V. Mangra din Arad și Dr. Maier din Sěliște.

Negreșit între acestia sunt și ómeni isteți. Sunt de aceia, cari la porunca lui Slavici și Brote vor întreprinde tot posibilul și imposibilul, sciind că seduc poporul. Sunt și de aceia carii nu pricep ce fac, dar fac, pentru-că așa cere „Căpitanul“. Dar sunt și de aceia, carii bona fide au urmat pe Slavici și Brote, ér când vor cunósce planurile lor, vor face cum a făcut Aurel Popovici, își vor face cruce de șarlatani.

Este de tot grețos cum se umflă broscoiul Brote, când poséză înaintea supușilor sei comandați anume la Sinaia în scopul de a-'i face omagiile și a-'i asculta ordinile.

„Ioan Bratianu a fost fără îndoélă cel mai mare patriot al țěrii. Ioan Bratianu ne mai fiind, cel mai mare patriot nu póte fi decât urmașul lui, dl Sturdza. Vě rog sě-l declarați de Capul românismului, și lui sě-'i încredințați sórtea cestiunii naționale, *de care se va ocupa prin mine, care sunt representantul lui*“.

Sau cu alte cuvinte:

„Eu sum egal cu Sturdza, Sturdza este egal cu Bratianu, ér Bratianu a fost cel mai mare român, prin urmare Eu sum cel mai mare Român, declarați-mě de capul Românismulni și'mi încredințați Mie sórtea cestiunii naționale“.

Astfel încoronat apoi lăsându-și supușii cu gurile căscate de uimire „se retrage într'o cameră vecină, unde pe rênd pe rênd primesce pe delegații din tóte județele din Ardél“ și le împărtășesce poruncile ce au sě le împlinéscă după ce se vor reîntórce la comitenții lor, la popor.

Óre sě fie adevěrat aceea ce susține închipuitul Brote, că el este representantul dlui prim-ministru al României, când comite aceste nebunii?

Noi nu credem acésta. Noi nu credem, că un bărbat de stat ca dl Sturdza sě se umiléscă de instrument al grandomaniei lui Brote; presupunem însě despre Brote, că abusând de poziția ce și-a creat în casa dlui Sturdza, cu serviții le, ce prin perfidie i-le-a prestat, când era șeful oposiției, el numai se obtrude de representant al prim-ministrului României într'o causă delicată, dând se pricépă cei naivi, că în acea causă dl Sturdza are angajamente față de guvernul Ungariei, ca astfel sě-și ajungă scopul în două direcțiuni, sě *fie grațiat aici și căpătuit acolo!*

Acest scop și-l va ajunge Brote.

Étă cum:

Tovărășia lui Brote este molestătóre deja și compromițětóre pentru prim-ministrul României.

Ca sě scape de el, dl Sturdza va interveni la guvernul nostru pentru grațiarea lui Brote, provocându-se cu deosebire la noua acțiune a lui

Dela guvernul nostru negreșit ar merita Brote cu programul sěu: de a crea un partid român guvernamental nu numai grațiare, dar și subvenționarea organului ce doresce sě înființeze în Brașov, și

Cel mult din incidentul milleniului la care voiesce sě participe, *va fi grațiat.*

Dl Sturdza îl va trimite acasă.

Brote însě îi va replica, că fiind planul sěu deochiat, nu cutéză sě se apuce de realisarea lui, pentru-că aici ómenii în loc de brațe deschise îl vor primi cu petri, — el însě nu în interesul propriu, ci în al dlui Sturdza și-a sacrificat popularitatea, deci...

In fine dl Sturdza, ca totuși sě scape de el, va face aceea ce noi i-am recomandat de mult sě facă, și cum a aflat pentru Slavici un post gras la Măgurele, va afla și pentru Brote unul la bunurile Corónei.

Éta *scopul* acțiunei erostratice a „vice-președintelui“ „ecsilat“ al comitetului național!

Óre dl Diamandi Manole se va mai însufleți pentru el și de aci încolo?

Noutăți.

Act de pietate. Dómna Ioana Bădilă, în loc de o cunună pe cosciugul rěposatei dómne Elisa de Colbasi a donat 5 *fl.* la „Fondul pentru regularea cimiterului din suburbiul Iosefin“.

* * *

Părăstas pentru Horia și Cloșca. Nu la noi în Ungaria s'a ținut, căci aici ar fi vai de bietul popă care ar face-o acésta și ar spune-o lumii, ci în Bucuresci s'a ținut în 29 Februariu părăstasul, la care au luat parte studenții din Bucuresci. E de sciut că în 28 Februariu au fost tăiați cu róta în Alba-Iulia conducětorii revoluției românesci din 1785. 111 ani sunt de atunci; dar amintirea lor tot mai trăesce și va trăi până va fi lumea, în sinul poporului român.

* * *

Ucigaș de 15 ani. O crimă sensațională s'a întêmplat în ḑilele trecute în Praga. Un practicant de telegraf, un băiat de 15 ani, a furat dela părinții sei înainte cu vre-o câteva ḑile 70 fl. și a dispărut cu ei dela casa părintéscă. Tot timpul absent l'a petrecut prin case de rěu renume. Într'una din acestea a omorit apoi o fătă rănindu-o cu 7 împunsături de cuțit, pe care și l procurase nu mult mai nainte. Tiněrul ucigaș a și fost deținut la fața locului. Omorul l'a sěvêrșit din jalusie de amor.

* * *

Arși în spirt. Crișmariul unei comune din Ungaria de sus cu numele Aron David s'a dus séra cu un băiat de ḑece ani în podrum după spirt. Băiatul ținea lumina, ér Áron David slobodia spirtul din vas în sticlă. Băiatul, din nebăgare de sémă, s'a apropiat prea tare cu lumina de spirt, atât de tare, că acesta s'a aprins, a esplodat, și atât pe băiat cât și pe crișmariul, i-a prefăcut în ce nușe. Ambii au fost aflați în podrum arși de tot.

* * *

O descoperire înfiorătóre. În America s'a făcut în ḑilele trecute o înfiorătóre descoperire într'o tarnă părăsită a ocnelor de cărbuni din Wheling. În urma unei esplosiuni de gaz tarna se surpase încă prin Octobre 1863, astrucând mai mulți lucrători ale căror cadavre au fost apoi scóse din ruine. Patru inși însě n'au putut fi nici decum aflați. Abia acum după treiḑeci și trei de ani au dat preste corpurile lor mutilate. Lângă dînșii era o sticlă, ér în acésta o bucată de hârtie, pe carea unul dintre victime însemnase tóte fasele nefericirei lor, și care dă înfiorătóre esplicări referitor la mutilarea trupurilor. Étă cum sună însemnările: „2 Novembre 1863. Scriu aceste rênduri, pentru ca dacă vor eși cândva la lumina ḑilei, sě se scie gróznica nóstră situațiune. Surparea pămêntului ne-a îngropat total și deja de opt ḑile suntem aci. N'avem ce mânca nici de beut n'avem nimic. Suferim chinuri grozave. — 4 Novembre. Ewing și Ackelson chinuiți de fóme au ucis pe Ayres și se nutresc deja de două ḑile cu carne de om. Eu mi am ros deja și talpa ghetelor. Și oleiul ni se gată ér aerul e nesuferibil. — 6 Novembre. Ewing a ucis acum pe Ackelson. Ca un nebun și cu carnea sângerósă în mână sare în jurul meu. Cât va trebui óre sě mai sufer?! — 7 Novembre. Am ucis pe Ewing ca sě nu mě ucidă el pe mine. Dar simt că me părăsesc puterile. Scrisórea acésta o pun în sticlă. *Iosif Olwey*“. — Pe colonia ocnelor se mai află unii, cári își aduc minte de catastrofa acésta și de înfiorătoriul sfêrșit al celor patru ocnari.

Apel.

Societatea academică „România Jună“ din Viena ne trimite următórea adresă:

P. T. D.

Societatea academică „România Jună“, věḑênd referințele grele, cu cari au a se lupta mulți tineri români în decursul studiilor lor, a hotărît cu ocasiunea iubileului ei de douěḑeci și cinci de ani înființarea unei fundațiuni pentru întreținerea tineretului român de lege creștină, care studiază în Viena și este lipsit de mijlóce.

Detaiurile acestei fundațiuni sunt cuprinse în programul ce urméză mai la vale.

Spre a aduna fondul necesar pentru înființarea fundațiunei proiectate, Vě rugăm a iniția o colectă respectivă, pe basa listei alăturate și a trimite ofertele incurse dimpreună cu lista la adresa: Dr. Aurel de Onciul, Viena XIII/4 Pierrongasse 4.

Fiind listele numerotate și sub controlul unui comitet, sunteți rugat de a o înapoia cu ori-ce resultat. Numele donatorilor se va publica mai târḑiu prin ḑiare.

Primiți asigurarea celei mai distinse considerațiuni ce o Vě păstrăm.

Pentru comitet:

Dr. *St. N. Ciurcu*, Dr. *Aurel de Onciul.*
președinte.

Programa:

1. Societatea academică social-literară „România-Jună“ înființéză cu ocasiunea iubileului ei de douěḑeci și cinci de ani sub numele de „Internatul academic român din Viena“ o fundațiune pentru întreținerea tineretului român de lege creștină, care studiază în Viena și este lipsit de mijlóce.

2. Fondul necesar pentru fundațiunea acésta se va forma prin colecte și prin tacsele ctitorilor. Ctitori sunt persónele (institutele, corporațiunile) cari donéză fondului odată pentru totdéuna suma de o mie de floreni sau de dóuě mii de lei.

3. Capitalul fundațiunei rěmâne neatacabil, folosindu-se spre scopul menit numai veniturile lui. Averea fundațională se va administra de comitetul societății „România Jună“, sub controla unui curatoriu de șepte membri.

4. Modalitățile administrării și ale conferirii beneficielor se vor statorí prin un regulament special, adaus actului fundațional, reservându-se ctitorilor dreptul de a designa câte un beneficiat.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administrațiune către adunarea generală din 28 Martiu 1896.

(Urmare.)

Fondul de garanță de fl. 200,000 al scrisurilor nóstre fonciare, în sensul §-ului 97 din statute este creat din capitalul social. Tot acel §. autoriséză însě pe adunarea generală ca aunci, când va fi posibil, sě devinculeze acéstă parte însemnată a capitalului, social, creând alt fond de garanță din fondul special de reservă.

Acest scop l'au urmărit adunările generale dela 1892 încóce, de când au creat fondul special de reservă, dându-i resurse bogate și dotându-l tot în mod generos, încât astăḑi, dacă veți binevoi a primi propunerea direcțiunei cu privire la distribuirea profitului net, din acel fond deja în al cincilea an al esistenței sale, veți fi în stare sě creați fondul de garanță al scrisurilor fonciare, prin ce veți contribui mult la augmentarea creditului institutului în sus și în jos.

Propunerile direcțiunei în acéstă privință va urma la punctul 5 al ordinei de ḑi.

Depresiunea cursurilor de bursă, la efecte ne-au causat și nouě daune transitorie și anume: la centrală de fl. 3757.71; ér la filială de fl. 7250.28, cu care s'a debitat fondul special de reservă.

După ordinea vechimei ies din consiliul de direcțiune domnii Ioan Hannia și Ioan Popa, cari în sensul §-ului 36 din statute sě pot realege.

După acestea dați-ne voie sě Vě espunem mișcarea opérațiunilor principale în cursul anului 1895.

Depunerile:

Cu finea anului 1894 erau la institnt 6801 depuneri în sumă de	fl. 4.945,227.09
In decursul anului 1895 s'au mai făcut 2193 depuneri în sumă de	„ 3.524,260.20
Deci starea totală a fost de 8994 depuneri în sumă de	fl. 8.469,487.29
Din aceste s'au ridicat 1819 depuneri în sumă de. .	„ 3.354,251.83
Remânând starea lor cu 31 Decembre 1895 7175 depuneri în sumă de . .	fl. 5.115,235 46

Cu fl. 170.008.37 mai mult de cât în anul precedent.

Clasificate după sumele depuse ni se presintă următoriul tablou:

Dela					la centrală	la filială	total
50	cr.	până	10	fl.	662	313	975
10	fl.	„	50	„	899	309	1028
50	„	„	100	„	553	201	754
100	„	„	500	„	1622	632	2254
500	„	„	1000	„	495	252	747
1000	„	„	2000	„	406	210	616
2000	„	„	5000	„	274	133	407
5000	„	„	10,000	„	88	45	133
10,000	„	„	în sus	.	60	21	81
					Total	.	7175

Escomptul de cambii:

Starea portofoiului cu finea anului 1894 era de 15728 cambii în valóre de . .	fl. 3.032,809.55
În cursul anului s'au mai escomptat 49565 cambii în valóre de	„ 12.087,257.49
Starea totală a portofoiului a fost prin urmare de 65293 cambii în val. de	fl. 15.120,067.04
Din aceste s'au rescumpěrat în decursul anului 45821 cambii în val. de	„ 11.803,305.83
Remânênd starea portofoiului cu finea anului 1895 de 19472 cambii în valóre de	fl. 3.316,761.21

Față de anul procedent mai mult cu fl, 283.951.66.

Împrumuturi hipotecare:

Împrumuturile pe hipotecă au stat la finea anului 1894 din 2354 obligațiuni în suma de	fl. 1.894,836.62
În anul 1895 s'au mai acordat 389 obligațiuni în suma de	„ 316,273.57
A resultat prin urmare un total de 2743 obligațiuni în sumă de	fl. 2.211,110.19
În cursul anului s'au achitat 193 obligațiuni în sumă de	„ 169,361.11
Și au rěmas în 31 Decembre 1895 2550 obligațiuni în suma de	fl. 2.041,749.08

O crescere de fl. 146,912.46 față de anul precedent.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotece de un areal preste tot de 95,920 jugere 1116 stangini ☐ în valóre de floreni 7.450,520, fiind cuprinse aici și edificiile.

(Va urma.)

Loterie.

Miercuri, în 11 Martiu n. 1896.

Brünn: 43 26 74 68 71

Nr. 105/1896 [31] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóuĕ posturi de capelani în parochiile de clasa a dóua din comuna Tilişca, protopresbiteratul Sĕliştei, lângă parochii: Ioan Iosof şi Petru Iuga, prin acésta sĕ escrie concurs pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iunie 1895 Nr. 3635 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Venitele împreunate cu aceste posturi sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială de clasa a dóua.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatulului oficiu în terminul deschis.

Sĕlişte, 22 Februarie, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Szám. 1201/896 ad. Plg. [32] 1—3

Hirdetmény.

Alólirott, mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó évi Február 27-én 1201 szam alatt kelt, végzésével kiküldőtt eljáró biró, az 1893 évi Január hó 3-án 356 I. M. Sz. a. kiadott utasitás 61 § sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Hermány község egész határára kiterjedői tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a müködő mérnök megválasztása,
3. a költség elöirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapúl 1896 évi márczius hó 23-ik napját d. e. 9 órakor a hermányi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni cimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Hermány község határa 5006 holdnyi területet, mintegy 9000 részlettel-foglal magában, melyből 2900 holdnyi terület erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagy Szeben, 1896 Február 29.

Mihály Dezső,
kir. tőrv. biró.

Ad. Szám 1202/896 polg. [33] 1—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó év február 17-én 1202 szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró biró, az 1893 évi Ianuár hó 3-án 356 I. M. sz. a. kiadott utasitás 61 §-sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Kakasfalva község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a müködő mérnök megválasztása,
3. a költség előszányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapúl 1896 évi márczius hó 30-ik napját d. e. 9 órakor a kakasfalvi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdon cimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellet ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Kakasfalva község határa 5180 holdnyi területet, mintegy 6800 részlettel foglal magában, melyböl 1800 holdnyi terület erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagy-Szeben, 1896 február 29.

Mihály Dezsö,
kir. törv. biró.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1 75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem̃; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 24. Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 Martiu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3490 Scol. 1895.

Notă.

Se aduce la cunoscința Oficiilor protopresbiterale și parochiale din archidiecesă, că prin conclusul Venerabilului Sinod archidiecesan dto 16/28 April 1895 Nr. 110 și hotărîrea consistorială dto. 1 Iuniu 1895 Nrul de mai sus, manualul de scólă întitulat: *„Limba maternă“*, de Dr. Ilarion Pușcariu, Sibiiu, tipografia archidiecesană 1894, prețul 40 cr., edițiunea a II-a, fiind carte metodică, ce împreună teoria cu pracsa a fost admisă spre întroducere în scólele elementare și în institutul pedagogic al archidiecesei nóstre.

Sibiiu, 21 Februariu, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Concesiunea cărților scolare.

Sub titlul acesta aflăm publicat în „Budapesti Hirlap“ dela 10 Martiu a. c. un raport despre o conferință ținută în ministeriul de culte și instrucțiune publică în causa criticărei și concesionării cărților didactice în scólele poporale și în scólele medii.

Precum scim încă în luna lui Octobre anul trecut se ținuse o atare conferență, care a esmis o comisiune mai restrênsă pentru elaborarea unui proiect mai detaiat în privința acésta.

În urma acestei însărcinări, comisiunea esmisă a și elaborat dóue proiecte, unul referitoriu la cărțile didactice în scólele poporale, ér altul referitoriu la cărțile didactice în scólele medii. Ambele proiecte țintesc la realisarea alor trei principii de mare însemnătate. Unul țintesce, ca cărțile didactice speciale sĕ nu fie date spre aprețiare unui colegiu, carele nimenui nu e respunḑĕtoriu; altul tinde într'acolo, ca aprețiarea respective criticarea cărților didactice sĕ fie publică; ér al treilea, ca conlucrarea activă a corpurilor didactice la criticarea cărților sĕ fie asigurată. Pănă acum autorul își subșternea cartea la ministru, care o preda consiliului spre aprețiare. Comisiunea acum propune, ca profeșorul sĕ-și subștérnă cartea spre aprobare pentru scóla în care doresce sĕ fie folosită; sĕ o descrie mai detaiat; apoi ministrul pe basa acestei descrieri sĕ o apreției prin un om al seu de încredere din ministeriu, și dacă o află admisibilă, sĕ o apróbe spre folosire, dar numai în scólele pentru cari s'a cerut aprobarea. Ultima disposițiune n'a convenit nimenui, pe motivul că acésta ar pune tótă rĕspunderea în spatele autorului și astfel l'ar descuragia de a lucra și mai departe pe acest teren.

Nici ministrului nu i-a convenit acéstă inovațiune, de aceea a și elaborat un nou proiect de regulament în care susține primele dóuĕ principii, ér pe al treilea numai cu unele modificări.

Conferența s'a ținut sub conducerea ministrului de culte Wlassics.

Nu ne estindem mai detaiat asupra acestei conferențe, căci încă nici nu e terminată; am ținut însĕ de datorință a pune în curent pe cetitorii nostri cu obiectul despre care tractéză, ca sĕ se vadă și aci cu ce ne va surprinde ministrul nostru de culte și instrucțiune publică în viitorul cel mai apropiat.

N'am așteptat și nu așteptăm nici acum, nici un bine dela ministrul nostru de culte și instrucțiune publică pentru scólele nóstre. La acésta ne îndreptățesce atât trecutul cât și presentul lui. Pentru el numai un ideal esistă, idealul magiarisării pe tóte terenele.

Atât de mult a cioplit și a ciocârtit la legea prin care ni se asigura și nouĕ óre-care autonomie în scólele nóstre, încât acum numai trunchiul a mai rĕmas din ea; nici o frunză, nici o floricea pe pomul ei, dela care am aștepta acele fructe, ce cu drept cuvênt se aștéptă dela o scólă, care are de scop cultura și morala adevĕrată.

Atâtea feliuri de surcei strĕini a altoit în corpul ei, încât aḑi-mâne abia o vom mai cunósce, abia vom sci, că avem și noi scóle confesionale naționale. Acestea nu peste mult vor aparține domeniului istoriei.

Căci étă ce aflăm în numitul raport:

„Indată la primul punct ministrul și-a esprimat părerea de rĕu într'un mod fórte energic, că legea nu dă nici o ingerința ministrului, referitóre la cărțile didactice din scólele poporale confesionale. Revisiunea legii pentru scólele poporale este chemată a vindeca acest rĕu, care atât de larg teren deschide agitației naționaliste“.

Va se ḑică, revisiune, nu din motive pedagogice, ci din motive politice.

Brav ministru de culte și instrucțiune publică!

Cari pot fi motivele, cari reclamă revisuirea legii pentru scólele poporale?

Nimic alt ceva, decât, că li-e spin în ochi și aceea umbră de autonomie scolară, care ne dă încă óre-care drept de a dispune asupra cărților nóstre didactice și asupra limbei de propunere îu scólele nóstre poporale și cele medii înființate și susținute de noi.

Scim noi de mult intențiunile legislativei și societății magiare referitóre la scólele nóstre, precum și la celelalte instituțiuni culturale, ba chiar și economice, ce biată mai avem.

Nu ne pot suferi nici decum, că mai vorbim în dulcea nóstră limbă românéscă, și nu ne pot vedea de loc, că și noi ne însuflețim pentru eroii și bărbații națiunei nóstre, întocmai cum se însuflețesc și ei pentru eroii și bărbații națiunei lor.

Dar bun e D-ḑeu, și nu ne va lăsa până în sfêrșit ca sĕ cădem jertfă șovinismului lor imoral, ci ne va ajuta și nóuĕ, ca sĕ scăpăm de aceste nedreptăți ce ni-se fac tocmai din partea acelora, cari mai întâiu ar fi chemați sĕ ne ajute.

Numai și noi sĕ lucrăm cu zel și bărbăție întru apĕrarea și promovarea intereselor nóstre culturale, și atunci tóte loviturile dușmanilor nostri se vor sfĕrâma de peptul puternic al geniului și puterei mult cercatului nostru popor.

Revista politică.

„Münchener Allgemeine Zeitnng“ o fóie fórte seriósă din Germania, scrie despre „Șovinismul din Ungaria“ următórele: „Cât de departe merge șovinismul magiar, a dovedit escelent atitudinea ministrului Wlassics cu ocasia desbaterii parlamentare asupra bugetului de culte și instrucție. Ori de câte ori a fost vorba de o ideie „națională“, adecă de o ideie național-magiară, el nici odată n'a greșit, ci a făcut în totdeuna înaintea ei îngenunchiările oficióse. El nu și-a ținut nici barem o singură dată de datorință, sĕ pășiască contra celor mai ecstreme pretensiuni național-magiare avisându-le la lege și drept. Chiar fată cu monstruósa pretensiune din Ungaria, fată cu statificarea scólelor poporale și prin urmare tot de odată fată cu magiarisarea lor el a ḑis numai atât, că nu voiesce statificarea, ci magiarisarea lor. Și e caracteristic, că fóia guvernamentală „Kolozsvár“, care apare în Clus, dăscălesce partidele opoziționale, pentru că au cerut acum statificarea scólelor. „Guvernul a voit întocmai tot aceea, nu ține însĕ timpul de acum, ca oportun pentru așa ceva. Scopul se póte ajunge numai pas de pas, pentru că în tot casul e o cestiune de viață pentru statul național magiar, a fi stăpên peste tóte scólele și a nu le lăsa pe acestea confesiunilor, cari întru cât nu sunt magiare, sunt inimice statului“. In 18 Februariu a declarat ministrul de culte, că țara are urgentă trebuință de înrădăcinarea legilor esistente „în interesul culturei magiare“. El se ocupă deja cu reforma planului de învĕțămênt pentru gimnazii, „scopul aici e desvoltarea cuprinsului național (adecă

FOIȚA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Pentru-ca postul sĕ și țină seriositatea și tristeța sa cuvenită, s'au luat mĕsuri, ca sĕ se încunjure ori ce lucruri, ce ar putea da ansă la bucurii și petreceri, deci s'au hotărît că: „Nu sĕ cade a celebra în patruḑecime nunți, séu ḑile de nascere“. [1]

Afară de postul paresemilor s'au statorit încă și alte posturi, pr: Postul Crăciunului și al sânților Apostoli (Veḑi mai pe larg în Pravilă la Indreptarea legii Cap. 384), Postul Adormirei Născĕtórei de Dumneḑeu (Indreptarea legii c. 385). S'a stabilt, cum are a se ținea ajunul înaintea Nascerei lui Christos și înaintea Botezului (Indreptarea legii c. 380) și ajunul sântei Inălțării sântei cruci (Indreptarea legii c. 386).

Posturile acestea au devenit deobligătóre pentru toți, ér cei-ce nu le-ar observa i-a supus sub canon (Veḑi Sin. local din Gangra c. 19 amintit mai sus în Introducerea postului).

Afară de posturile și ḑilele de ajun sus amintite, s'a statorit de cătră sânții părinți, ca sĕ se postéscă în Mercurile și Vinerile de preste an; despre acésta cetim: „Nu ne va osândi cine-va pre noi, că ținem Mercurea și Vinerea, întru care și a ajuna după tradițiune ni s'a poruncit nóuĕ cu drept cuvênt, ca Mercurea pentru sfatul, ce s'a făcut de Iudei pentru vênḑarea Domnului, éră Vinerea, pentru că a pătimit el pentru noi“. [1]

(Referitoriu la acésta veḑi și la Indreptarea legii cap. 381 2 Zonara). Pentru ceice n'ar posti în aceste ḑile, Sânții Apostoli au decis: „Dacă vre un Episcop, sau Presbiter, sau Diacon sau Cântăreț, sântul marele post nu-l postesce, sau Mercurea și Vinerea, sĕ sĕ depună fără numai dacă va fi împedecat de slăbiciunea trupéscă. Ér de va fi mirén sĕ sĕ segregeḑie.“ [2] Ér sântul și Marele Atanasie ḑice: „Cine va deslega Mercurile și Vinerile, acela rĕstignesce pre Christos, ca și Evreii, pentru-că Mercurea s'a vêndut éră Vineri s'a rĕstignit.“ [3] Voi cita și când sĕ face deslegare în aceste ḑile: „Deslégăsă ajunarea Mercurea și Vinerea, când în acele ḑile cade vre-o sĕrbătóre domnéscă sau a Preacuratei, dela Pasci până la Rusalii, în ḑiua nascerii Botezetoriului, în ḑiua s. Apostoli Petru și Pavel, în sĕptĕmâna când sĕ începe Triodul, și în sĕptĕmâna brânḑii.“ [1]

Din cele arĕtate mai sus vedem, că și creștinii au adoptat postul din legea veche; însĕ nu pentru a o imita, fără vre-o causă, deóre-ce vedem că creștinismul a reformat legea mosaică și a lăsat tot ce a fost întrodus în iudaism prin superstițiune; ci creștinismul o adoptat postul, în urma folóselor ce ni-l face. Ca creștini, trebue sĕ recunóscem valórea postului și pentru autoritatea lui Iisus Christos, care încă a postit. Scim, că în viéța comună cel înțelept nu face nimic, numai pentru a imita pre alții, ci mai intâi judecă asupra lucrului, óre... bine-ar fi sĕ-l facă sau nu, și numai fiind convins despre bunetia lui îl face; — cu atât mai vêrtos trebue sĕ susținem, că Christos ca un Preaînțelept au postit cu intențiune, fiind convins despre însemnătatea postului.

Sânții părinți, ca sĕ dea postului o semnificațiune creștină, au hotărît, ca posturile sĕ fie astfel așeḑate încât se premérgă cutărei sĕrbători mai însemnate, pr. înaintea Invierii Domnului și a Nascerii lui; înaintea Adormirei Născătórei de Dumneḑeu și a sânților Apostoli, ca astfeliu prin post sĕ ne arĕtăm totodată adorațiunea și stima, ce avem cătră acelea fețe în onórea căror postim. In acésta privință sĕ esprimă S. Tertulian în modul următoriu: In evangelie de bună sémă acelea ḑile sĕ socotesc a fi rênduite pentru posturi, întru care s'au luat mirele; și singure acelea ḑile sunt legiuite pentru posturile creștinilor, ștergêndu-sĕ vechiturile legale și profetice.,.. Altcum ținerea altui post este din veia și nu demândarea disciplinei amĕsurat împrejurărilor și causelor fiesce-cărui-a, așa au ținut și Apostoliii.“ [1]

Deși nóuă celor de acum ni-sĕ pare, că postul statorit de S. Părinți, e tare aspru, in acele timpuri erau unii cari socotéu că postul cum a fost statorit de S. Părinți, nu ar fi destul de aspru și ei postéu într'un mod și mai aspru. Cei neindestuliți erau cu deosebire cei trecuți din păgânism în crestinism, cari și după trecere, nu s'a putut deslipi cu totul de vederile, ce le-au avut mai înainte, și voiau sĕ reformeze creștinismul.

(Va urma.)

---

[1] Sinodul local diu Laodicea Can. 50 Veḑi: Sin. VI ec. c. 29.

[1] Canónele Sânt. Petru Archiep. Alecsandriei c. 15.

[2] Canónele Sânt. Apostoli c. 69.

[3] Indreptarea legii c. 381 p. 4 Marele Atanasie.

[1] Indreptarea legii c. 381 p. 5.

[1] De Jejuni c. II

magiar)“. Ba el merse mai departe în aceeași ședință: „Că în scólele naționalităților limbei magiare sĕ i se facă mai mult spațiu, e just“ — ḑice el, — „totuși nu pot sĕ iau nici o posiție față cu legile pentru învĕțămêntul primar; în tot casul se vor da ordinațiuni, ca istoria și istoria literaturei sĕ se propună în limba magiară“. După legile din vigóre o astfel de ordinațiune este imposibilă. Și ministrul trebue, se stie acésta. Dar de ce nu spune el adevĕrat și se jócă cu focul, lingusesce patima mulțimei — și irită naționalitățile? Acésta a fost peste tot caracteristica desbaterii instrucțiunei, că ministrul a fost în totdeuna cu o grabă nervósă gata, sĕ consimtă în tóte cu pretensiunile „naționale“ ale oposiției, în loc sĕ spună pe față și cu onóre: Naționalitățile în Ungaria își au drepturile lor, și ar trebui, se fie o rară sĕrbătóre millenară, în onórea căreia sĕ arete Europei, care va peregrina la Pesta, promisiuni neținute și poporațiuni risipite, cărora li s'a răpit dreptul de a folosi limba lor în biserică și scólă, în tocmai peecum de mult n'o mai folosesc deja în viața publică. Și intențiunea fără îndoială într'acolo merge“. — Judecă escelent „Münchener Allgemeine Zeitung“, e în tocmai așa, cum scrie ea. Un lucru mai am avea, sĕ observăm: Fóia germană ḑice, că o ordinațiune în sensul ,ca istoria și istoria literaturei sĕ se propună în limba magiară sublegile din vigóre e imposibilă. Aici sĕ înșală ḑiarul din Germania: La noi în Ungaria ministrii nu prea țin cont de legi, special în ce privesce naționalitățile. Naționalitățile trăiesc afară de legi, prin urmare fie ordinațiunea cât de aspră, e ușor posibilă. Afle fóia din Münich, că la D-ḑeu și în Ungaria tóte sunt cu putință!

* * *

Sĕ ḑice, că patru din ministrii ungari au plecat ieri la Viena, ca sĕ continue pertractările pentru pact, cari vor dura trei ḑile, timp, în care probabil sĕ vor și termina.

In ce privesce deputația unguréscă pentru quotă, ea aștéptă nunciul deputațiunei austriace, înainte de a întra în pertractări meritorice.

Delegațiunile sĕ vor întrunì probabil cătră sfîrșitul lui Maiu sau pe la începutul lui Iunie.

* * *

In ministeriul de instrucție sĕ fac preparativele pentru revizuirea legii de instrucțiune în scólele poporale. Cu ocasia acestei schimbări e voința celor dela putere, ca sĕ sĕ pună cu deosebire pond pe înăsprirea procedurei de disciplinare și pe împedecarea resp. pedepsirea acțiunilor dușmane statului. Respectivul proiect sĕ va publica la timpul sĕu, pentru ca cercurile de specialiști sĕ sĕ pótă ocupa cu acéstă cestiune încă înainte de a sĕ așterne proiectul de lege definitiv. Sĕ vede, că ministerile ungare nu cunesc nici ḑi, nici nópte, nu cunosc nici óboselă, nici preget, ci cuprinse de un zel învăpăiat pentru utopia „magiarisării“ muncesc din rĕsputeri la revizii de legi, ca sĕ nimicéscă cu o óră mai curênd și neînsemnatele drepturi, cari le-au mai rĕmas sĕrmanelor naționalități. Mijlocul de căpetenie pentru injustul și revoltătorul scop sunt scólele, și factorul principal al imposibilei magiarisări: ministerul de instrucție. Sciu Ungurii sentința germană, că „Wer die Schule hat, hat die Zukunft“ (Cine are scóla, are viitorul), de aceea și-au concentrat ei tótă activitatea naționalo-fagă în acest minister. Noi însĕ tot avem speranță în bunul D-ḑeu, că nu le va ajuta!!

* * *

„Neues Pester Journal“ publică într'unul din numerii sĕi din urmă o notiță după ḑiarul „Lumea nouă“ din Bucuresci, că adecă cinci sute de țĕra[illegible] din județul Băcău ar fi trămis o petiție țarului rusesc, în care îl rógă în numele religiunei creștine față cu trista lor situațiune, sĕ vie în țară, și sĕ elibereze pe acei țĕrani români, cari într'un cas de rĕsboiu ar merge cu țarul, de sub jugul boierilor aliați cu nemții. Originea acestei petițiuni sĕ atribue agitațiunii așa numiților iconari rusesci. Că vênḑĕtorii de icóne, cari cutreeră România, și sunt cunoscuți sub numele de „iconari“ sau „jugănari“ sunt suspecți, că ei sub mantaua comerciului cu icóne sfinte fac negoț, ca agenți politici, cu fotografiile membrilor casei imperiale rusesci, etc., e de mult cunoscut și lor li s'a atribuit o mare parte din vina revoltelor țĕrănesci din 1888. Atunci P. Carp ca ministru de esterne a espulsat pe iconari. Succesorul seu, Al. Lahovary, s'a purtat mai fin față cu sensibilitatea ruséscă (nu va fi tocmai adevĕrat. Red.) și de atunci s'a înmulțit numĕrul jugănarilor atât de tare, încât scirea din „Lumea nouă“ a îndemnat pe guvernul român, sĕ-'i cam țină în strictă evidență.

Acéstă scire o publicăm sub reserva cuvenită; nouĕ nu ne prea vine s'o credem, deși scim, că iconarii rusesci au fost și sunt totdéuna periculoși pentru țara românéscă. Vor avé însĕ frații nostrii ac pentru cojocul lor!!

* * *

În Germania s'a început o luptă crâncenă *contra* căsătoriei civile. Fracțiunea conservatorilor din Reichstag intenționéză, sĕ facă o propunere pe lângă proiectul legilor civile, ca adecă: *Căsătoria civilă obligătóre sĕ se facă numai facultativă.* După acéstă propunere le rĕmâne celor ce vreau sĕ se căsătoréscă dreptul, de a alege, sĕ încheie căsătoria înaintea unui preot, adecă căsătorie bisericéscă sau înaintea unui funcționar al statului, adecă căsătorie civilă. — Nu sĕ scie, dacă acéstă propunere va întruní majoritatea în Reichstag. În tot casul propunerea din cestiune este un escelent semn de pocăință. Pretutindenea, pe unde s'a întrodus căsătoria civilă obligătóre, s'a constatat o decădință morală generală pentru puternicul motiv, că bărbatul și femeia n'a mai privit în căsătoria lor o legătură sântă, ci numai un simplu contract civil, Germanii serioși și cuminte vreau sĕ prevină din vreme periculului amenințător, și așa încetul cu încetul, mai întâi vor face din căsătoria civilă obligătóre, căsătorie civilă facultativă, apoi vor delătura și pe cea facultativă și vor rĕmâné érăși numai cu căsătoria sântă bisericéscă *singura* și *unica,* care a garantat, garantéză și va garanta fericirea ori-cărui individ, ca și a întregului ném creștinesc!

* * *

Pe când prin neașteptata catastrofă a Italiei sĕ pare, că tripla alianță a început sĕ pérdă din autoritatea ei; pe când contele Goluchowski în Berlin caută împreună cu împĕratul și cancelarul Germaniei, sĕ dovedéscă, că nici odată n'a fost mai strînsă legătura d'intre cele trei puteri mari aliate, ca astăḑi, pe atunci nici Rușii și nici Francezii nu stau cu mânile în sîn. Consiliul comunal din Petersburg în 6 l. c. s'a presentat *în corpore* la ambasadorul francez, contele Montebello, ca sĕ-i predea o *adresă ruséscă pentru națiunea franceză*, în care orașul Petersburg mulțămesce Francezilor pentru doveḑile de prietenie manifestate față de Rusia cu ocasia morții lui Alecsandru III. Adresa e următórea:

Rusia nu va uita nici odată mișcătórea participare a națiunei franceze la profundul doliu, în care a fost transpusă Rusia prin mórtea lui Alecsandru III. Capitala Franciei, ca și cel mai mic sat francez au depus pe mormêntul marelui ursitor al păcii flori. Adênc mișcat de nóuĕle doveḑi de simpatie ale Franciei, își esprimă consiliul comunal din Petersburg în numele poporațiunii față de orașul de reședință al națiunei franceze mulțămita sa. Consiliul comunal e convins, că acéstă manifestare nóuă de-simpatie va întări încă și mai tare alianța ambelor națiuni, a căror putere și sinceritate asigură durabilitatea păcii, care e necesară pentru succesele viitóre ale civilisațiunei. pentru liniștea și bunăstarea întregei omenimi“. — Contele Montebello, care era încungiurat de toți membrii ambasadei, primind adressa a rĕspuns: „Adressa orașului Petersburg sĕ va associa cu multele doveḑi de prietenie d'intre ambele națiuni, doveḑi, cu a căror posesiune Francia e fórte mândră“. — De-ar fi numai așa, cum s'a esprimat consiliul comunal din Petersburg; nóuĕ ni sĕ pare însĕ, că sub masca frumóselor cuvinte, sub masca alianței d'intre Francia și Rusia sĕ ascund ghiulele de tun. — Dea Dḑeu, sĕ n'avem drept.

* * *

Crisa ministerială din Italia s'a terminat. Noul guvern s'a constituit în chipul următor: Rudini presidiu și interne; Gaetani Sermoneta esterne; Riccotti rĕsboi; Brin marină; Colombo vistierie; Branca finanțe; Costa justiție; Gianturco instrucție; Perazzi lucrări publice; Guicciardini agricultură; Carmine postă și telegraf.

Noul cabinet a depus Miercuri jurămêntul înaintea Regelui. De colóre conservativ, el va apĕra cu zel drepturile statului față cu biserica; față cu acésta, fără sĕ fie silit, nu va fi agresiv și în cestiile speciale va călca pe urmele lui Crispi. Problemele cele mai însemnate de deslegat vor fi: politica colonială și finanțele. Sermoneta, ca și stêlpii cabinetului, Rudini, Riccotti, și Brin, s'a dovedit ca fidel aderent al triplei alianțe. Și chiar dacă n'ar fi tocmai așa, împregiurările îl silesc, sĕ țină cu Europa de mijloc, care a manifestat cele mai vii sentimente de simpatie pentru Italia acum, când e în necaz, pe când Francia, Rusia și chiar și Anglia s'au bucurat de nenorocirea Italiei. — In chipul acesta, prin întărirea triplei alianțe se asigură din nou pacea atât de necesară tuturor puterilor Europene

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 9 Martiu a. c.

La ordinea ḑilei continuarea desbaterei generale asupra budgetului ministrului de justiție.

Szivák Imre observă, că din incidentul milleniului, cel mai frumos dar pentru națiune ar fi fost crearea codului civil. Speră, că guvernul încă in sesiunea actuală va substerne proiectul referitoriu la schimbarea legii din 1894 cu deosebire pentru sanarea multor rele din confiniile militare. Primesce budgetul.

Issekutz Győző nu e mulțămit cu mersul justiției magiare, fiind fórte greoiu, ceea ce însĕ este a se ascrie împrejurării, că tóte legile magiare își au isvorul în codice strĕine. Legea de comasațiune fiind defectuósă, trebue revisuită, dreptul privat codificat. mania duelului sugrumată. Instituția juḑilor încă nu e corĕspunḑĕtóre.

Ministrul de justiție *Erdély Sándor* rĕspunde, că în anii din urmă s'a făcut mult pentru îmbunătățiree justiției, și se va face și de aci înainte tot posibilul pentru acest scop. Promițĕnd mai multe reforme, recomandă proiectul de budget spre primire.

Ședința dela 10 l. și a. c.

Visontai Soma atacă fórte vehement pe ministrul de justiție și pe guvern cu deosebire din causa, că cu întroducerea legilor politice-bisericesci lucrurile au ajuns până acolo, încât chiar și justiția a decăḑut. Dovadă procesele politice de acésta natură. Pentru delăturarea abusurilor și ilegalităților ce se fac la bursă, substerne proiect de resoluțiune.

Mandel Pál, ḑice, că pregătirea proiectului noului codice civil pentru aceea merge atât de încet, căci comisiunea vrea sĕ creeze un atare proiect și nu sĕ-l compileze numai. Aperă judecătura bursei și recomandă proiectul spre primire.

Olay Lajos atacă vehement pe ministrul de justiție pe motivul, că acesta ar fi promis modificarea unei decisiuni curiale referitóre la instituțiunea așa numită „mâna mórtă“.

Ministrul négă. Olay érăși susține pe motivul, că deputați guvernamentali i au spus acésta. In urmă „per tot discrimina rerum“ se trece și preste acest icident.

Cel mai marcant vorbitoriu însĕ din ședința de aḑi a fost *Polónyi Géza.* Ne aducem încă aminte despre decisiunea curiei prin care acésta scóte din valóre tóte legile mai vechi prin cari se oprea corporațiunilor publice recunoscute prin lege (confesiuni) de a-și câștiga averi imobile și a le întabula pe numele lor. Curia n'a pus aci nici o restricțiune până la ce mĕsură se póte face acéstă câștigare de avere imobilă. Auḑind despre acésta ministrul de justiție, s'ar fi esprimat în clubul partidului, că acéstă decisiune într'alt sens ar fi trebuit sĕ se facă. În urma acestei dorințe indirectă a ministrului, curia nu și-a publicat nici până aḑi decisiunea. Pornind din acest incident, Polónyi vede și aci influința ministrului asupra curiei regesci, de aceea îl și atacă atât de vehement, mai ḑicênd că guvernul nici acum nu încetéză a scormoni jăraticul de sub cenușe, care încă nu e stins de tot prin întroducerea nouelor legi politice-bisericesci. În fine subșterne un proiect de resoluțiune prin care cere ca sĕ se îndrume guvernul a subșterne un proiect de lege prin care sĕ se reguleze procedura referitóre la divorțuri. După un mic incident cu Pulszky Ágost, fratele vestitului Pulszky Károly cel cu panama pinacotecei, încheie respingând budgetul.

Ședința dela 12 l. și a. c.

In ședința anterióră s'a terminat discuțiunea generală asupra budgetului ministrului de justiție și s'a început desbaterea specială.

Aḑi s'a presentat în cameră și presidentul casei, Szilágyi, carele absentase vre-o câteva ḑile din cause de morb.

Îndată la începutul ședinței, ministrul Daniel presentéză un proiect de lege pentru concesiunea edificării unei nóue căi ferate vicinale.

Okolicsány László arată la apucăturile de cari se folosesc unii neguțători din capitală pentru de a esploata publicul din provincie precum și procĕdurile necorecte purcese din partea unor judecătorii cercuale în favorul acelora.

Tompa Antal impută guvernului, că posturile de notari publici le folosesce pentru remunerări pentru servicii politice prestate în favorul lui.

Mai vehement a fost atacat însĕ guvernul în ședința de aḑi din partea deputatului *Ugron Gábor*, carele resuscitéză din nou volniciile presidentului tribunalului din Budapesta, Zsivay Leo.

După rĕspunsul puțin liniștitoriu dat din partea ministrului Erdélyi la vorbirile deputaților opoziționali, își încheie Polonyi vorbirea referitóre la competența judecătoriilor civile, cari vor avé sĕ judece în procesele matrimoniale luate din mâna confesiunilor.

Erdély rĕspunde și la acéstă vorbire, ḑicênd, că dênsul n'a călcat nici-când legea referitóre la aceste procese, precum nici altfel de lege, dovadă ordinațiunile sale. Recomandă budgetul spre primire, ceea-ce majoritatea și primesce și cu acésta s'a terminat desbaterea generală.

După vre-o câteva interpelațiuni, pe cari casa le respinge, ședința s'a terminat.

Ecsilații.

Ne-am ocupat cu acțiunea cea mai nóuă alui Brote mai mult decât ar fi meritat. Am fost datori însĕ sĕ dăm și noi espresiune indignațiunei publice ce a produs acel act nemoral în toți românii fără diferință de partid.

Noi ca organ serios și nu ne sfiim a recunósce și moderat, nu aveam causă sĕ ne supĕrăm, dacă vedeam întreprinḑêndu-se pași serioși pentru „îndulcirea“ raporturilor politice între români și magiari. Când vedem însĕ, că în fruntea unei acțiuni atât de serióse sĕ pun nisce „caractere“ ca Slavici și E. Brote, *fie la spatele lor ori și cine,* trebue sĕ respingem cu indignațiune și sĕ combatem necondiționat acea acțiune.

Repețim, nu scim a câtea-óră, că *nu credem* ca la spatele lui Slavici-Brote *sĕ stee dl Sturdza,* prim-ministrul României, ér la al dlui Sturdza *dl Bánffy,* prim-ministrul Ungariei, ci credem, că acei doi nemernici lanséză vestea, numai ca sĕ-și dee o importanță carea nu o au, bine sciind, că nici dl Sturdza, nici dl Bánffy nu-i vor învrednici de atâta atențiune ca sĕ-i desmințéscă.

Dacă însĕ și un lucru ca acesta s'ar putea admite și dacă advocatul Muntean din Deeș, ca agent al dlui Bánffy ar fi conferat cu Slavici și cu Brote în Bucuresci, atunci avem sĕ pertractăm causa cu tótă seriositatea *și sĕ protestăm contra unei acțiuni de împăcăciune între Români și Magiari în feliul cum se intenționéză.*

Noi nu admitem nici guvernului, fie el ori de care partid, nici înseși partidelor politice din România sĕ-și aróge dreptul de a ne conduce pe noi și de a ne dicta condițiuni, puncte de program politic.

Asta este tréba nóstră independentă de fericiții frați ai nostrii de un sânge și o limbă din România liberă, și numai ocasiune se ni se dee, suntem noi destul de maturi, ca înșine sĕ ne formulăm condițiunile.

Putem pretinde însĕ dela ei ca sĕ ne dee ajutor și moral și în cas de lipsă și material.

Causa națională a nóstră, ca și a nemților și a altor popóre de aceeași limbă ca o cestiune de conservare și culturală, nu este mărginită la limitele statelor, și încât pentru noi, numai eri alaltăeri s'a dovedit, că causa nóstră națională atât este de generală și cu căldură îmbrațișata de toți Românii, încât în România partidele emuléză de a-o esploata ca armă puternică de partid și încă cu succes.

Dacă este așa, și noi scim, că așa este, atunci dator este ori-care guvern al României a se folosi de acésta forță nu din interes de partid și nu contra nóstră, ci *pentru noi,* cu tact, cu înțelepciune, la timp și la loc potrivit.

In Nrul 112 din 7/19 Octobre 1895 al ḑiariului nostru întêmpinând cu tótă loialitatea cabinetul Sturdza, pe care „Tribuna“ de atunci îl tacsa după atitudinea politică a dlui Sturdza, când era șeful oposiției, am dis:

„Noi, firesce, numai bucura ne putem dacă România totdéuna va avé un guvern *consciu de chemarea sa,* un guvern tare și *înțelept,* care va conduce statul spre mulțămirea cetățenilor sĕi frați de sânge ai nostri, și vom fi fericiți, *dacă ca români,* vor sci crea astfel de situațiune *internațională,* în care *sĕ pótă* susține raporturi amicale și sincere cu statul nostru“.

Intrebăm noi acum, póte suține guvernul României, „ca români“ raporturi *sincere* cu statul nostru, cât timp noi aici cu drept cuvênt ne considerăm persecutați *pentru romanitatea nóstră,* cât timp aici cu puterea statului se lucră la desnaționalisarea nóstră, ceea ce invólvă cel mai mare pericol și pentru însași România?

Ori care guvern român ar afirma colegului sĕu de aici, că este posibil așa ceva astăḑi în România, ar susținé un neadevĕr, care s'ar resbuna teribil atunci, când ar veni momentul sĕ se esecute o conlucrare basată pe o presupunere ca acésta.

Sĕ vorbim de un cas concret.

Se ḑice, că la Ischl România s'ar fi angajat pentru tripla alianță, carea în prima linie este îndreptată contra Rusiei.

Bine! Noue ne convine o alianță cu menițiunea de a ne scuti de o eventuală invasiune ruséscă.

Credem că-i convine și României dar mai mult îi convine Ungariei decât ori-cui.

Crede cine-va, că dacă ar sosi momentul, ca România, în puterea coalițiunei sale cu tripla alianță se între în foc, o va putea face acésta țipând românii de aici de durere?

Noi nu o credem, din contră ne temem, că poporul din România pentru cestiunea nóstră națională ar alunga pe ori care guvern, care în alianță cu statul nostru ar voi sĕ-l tragă în foc.

Asta o scie dl Sturdza mai bine decât noi, pentru-că mare parte este meritul lui entusiasmul cu care a îmbrățișat poporul român din România causa națională a fraților sĕi de „peste munți“, — și dacă o scie, de ce nu se folosesce de ea la locul sĕu? Nu este chiămarea lui sĕ ne reguleze pe noi cei din monarchia austro-ungară, ci este datoria lui sĕ caute a procura vindecarea rĕului acolo unde se póte, la aceia, dela cari atârnă vindecarea, și aceia nu suntem noi, — ca apoi sĕ devină un aliat valoros, la care pe sigur póte conta statul nostru în ḑiua pericolului.

Dacă un Bismark a putut sĕ întrevină la locul competent pentru pacificarea micului popor săsesc din Transilvania și a puținilor nemți din Bohemia, sub cuvênt, că fiind acestia nemulțămiți cu sórtea lor în Austro-Ungaria, îi fac greutăți nemții lui de acasă pentru susținerea triplei alianțe, pentru ce sĕ nu o facă cu mai mult cuvênt și guvernul României pentru pacificarea a mai bine de trei milióne de Români din Ungaria și Transilvania, cari și în armată dau un contingent însemnat, fórte prețios și totdeuna loial?

Prin o astfel de intervențiune diplomatică, usitată între statele amice, avisate unul la altul, ar face un bine atât statului nostru cât și statului seu.

Trecênd acum la al nostru guvern, repețim și aci, că nu credem ca primministrul Bánffy sĕ fi cerut intervențiunea dlui Sturdza ca sĕ i vină într'ajutor întru pacificarea Românilor din statul nostru, și cu atât mai puțin credem, că el a umblat sĕ câștige pe Slavici și pe Brote în scopul acesta.

Dar, dacă ar fi așa, atunci nu hesităm a declara, că rĕu își pricepe prim-ministrul Ungariei b. Bánffy chiămarea.

Nu la Bucuresci are el sĕ alerge pentru pacificarea nóstră, ci la legislativa Ungariei.

Din sinul guvernului pe care-l presidéză sĕ stîrpéscă nainte de tóte șovinismul.

Sĕ nu menajeze pe denuncianții de profesiune.

Sĕ sisteze persecutarea naționalităților pentru lucruri abolite deja și pentru ori-ce nimicuri.

Sĕ esecute după dreptate și echitate legea despre egala îndreptățire a naționalităților.

Sĕ respecteze drepturile autonomice ale bisericilor române.

În ministerii și cu deosebire în ministeriul de culte și instrucțiune publică sĕ aplice români cualificați, și anume referada privitóre la bisericile române sĕ fie încredințată referenților din sinul acestor biserici, precum sĕ urméză cu referadele bisericilor romano-catolice și protestante.

Ajutoriul de stat sĕ se dee bisericilor, nu după mĕsura șovinismului modern, ci după mĕsura dréptă și echitabilă, și sĕ se dee la disposițiunea bisericilor autonome, precum se face cu ajutoriul bisericilor protestante.

Sĕ presenteze la legislativă un proiect de lege electorală cu cens egal democratic pentru întregul stat, arondând cercurile după dreptate și echitate fără considerări politice, sau dacă pentru acésta nu mai are timp în periodul present, cel puțin în proiectul lui Apponyi sĕ vindece abnormitățile din Transilvania.

Am mai puté înșira sute de casuri cari s'ar puté și ar trebuí vindecate, chiar și între marginile legilor esistente, numai bunăvoință, curagiu și simț de dreptate sĕ fie în guvernanții nostri.

Étă mijlocul de a „îndulcí“ raporturile între români și magiari.

Totul depinde dela cei ce au puterea în mână și nimic dela noi, cari nu avem din ce face concesiuni, pentru-că nimic nu avem.

Ér dacă voiesce dl Bánffy sĕ consulte și „fruntași“ români și eventual sĕ céră concursul lor la crearea unui modus vivendi, atunci nu sĕ adreseze către caractere ca Slavici și Brote, pentru-că în societatea acelora, nici un om cinstit nu va sta de vorbă cu dl Bánffy.

Cel mai bun mijloc ar fi ca se afle mod, ca inteligința română cu înaltul cler dimpreună sĕ se pótă consulta asupra cestiunei naționale, din care nu póte lipsi biserica, pentru-că biserica nóstră și în faptă și după lege este națională, ér clerul nostru este dator în puterea poziției sale sĕ contribue cu sfatul și cu autoritatea sa la deslegarea cestiunii naționale.

Guvernul însĕ nici odată sĕ nu espună clerul înalt odiului credincioșilor sĕi, sĕ nu céră dela el ceea ce nu este compatibil cu chiemarea lui.

Noutăți.

Necrolog. Jalnicii subscriși cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoscință, că prea iubitul lor soț, respective tată și moș *Ioan Stroia,* după scurte suferințe, astăḑi la 8 óre a. m. în etate de 73 ani împărtășit fiind cu sfintele taine, și-a dat nobilul suflet în mânile creatorului.

Rĕmășițele pământesci ale neuitatului defunct sĕ vor depune spre vecinic rĕpaus Luni, în 4/16 Martiu a. c., la 12 óre meridiane după ritul gr.-or. Cacova, în 2/14 Martiu 1896. Dobră Stroia n. Hanzu, ca soție; Maria m. Pau, Daniil Stroia, Dr. Ioan Stroia, prof., Vasilie Stroia, Reveca m. Manta ca fii; Ioan Manta, preot, Maria n. Stoia, Constanța n. Hanzu, ca jinere și nurori; dimpreună cu numeroșii lor fii și fice, ca nepoți și nepóte.

* * *

S'au mutilat. In cercul de asentare din Kikinda de ani de ḑile nu s'au putut înrola mulți tineri la miliție, din causa că sufereau de urechi. Acum însĕ s'a descoperit, că acești „suferinḑi“ înșiși își găureau pelița din ureche numai ca sĕ nu pótă fi asentați. In urma acestei descoperiri, Comanda militară a visitat din nou pe toți „urechiații“ foști morboși pe timpul asentării în cei din urmă ḑece ani și pe cei apți i-a înrolat pe câte 5 ani de serviciu activ, ér pe cei neapți din causa mutilării de bunăvoie, îi dă pe mâna tribunalelor.

* * *

Viorelele ca simbol al bonapartismului. Cum au devenit viorelele simbol al cesarismului în Francia, ne spune o scriere volantă din 1815, pe care o-a descoperit „Temps“.

„Trei ḑile înainte de plecarea pe corabie la insula Elba, Bonaparte se preumbla prin grădina dela Fontainebleau, însoțit de principele Bassano și de generalul Bertrand. Incă sta la îndoială, óre sĕ plece în pace în esil. Principele Bassano sĕ nisuia a-i arăta că nu-i timp de retragere. Nu puțin agitat a trecut Napoleon pe dinaintea lui fără a ḑice ceva; el căuta contrariul, de a trece dela acest obiect. Deodată vede lângă sine un copilaș drăgălaș ca de 3—4 ani, carele culegea viorele și le lega în buchet. „Micul meu pretin, ḑise comandantul, îmi dai mie floricelele tale?“ „Fórte bucuros“, rĕspunse copilașul, și i-le predete într'un mod fórte plăcut. Bonaparte sărută copilașul și preste vre-o câteva minute astfel grăi curtenilor sei: „Casul acestei întêlniri pentru mine este o admonițiune tainică, sĕ imitez aceste floricele modeste; da, domnilor mei, de aci înainte viorelele vor fi simbolul dorințelor mele“. „Sire“, replică Betrand, eu pentru gloria Majestății Vóstre vreu a spera, că acéstă decisiune nu va ținé mai mult, decât floricelele cărora are sĕ-și mulțăméscă originea“. In ḑilele cele mai de aprópe vedeau pe Napoleon preumblându-se prin grădină cu un buchet de viorele pe care'l purta acum în gură acum în mâni. Ajungênd la un pat de flori, s'a plecat ca sĕ culégă viorele, dar pe acel loc erau cam rare, și Grenadier Chondieu, care sta sentinelă, l'a agrăit ḑicênd: „Sire“ peste un an va fi mai plăcută culegerea, atunci vor fi mai dese“. Bonaparte fórte uimit s'a uitat la dênsul. „Așadară tu creḑi, că peste un an voiu fi aici?“ „Póte mai iute, cel puțin noi așa sperăm.“ „Soldate, au nu sci tu, că eu poimâne plec la insula Elba?“ — „Majestatea Vóstră lasă numai sĕ trécă furtuna“. — „Cameraḑii tĕi încă cugeta ca tine?“ — „Toți“. — „Ei pot sĕ cugete, dar nu pot sĕ-și spună acésta. După schimbarea sentinelei mergi la Bertrand, ḑi sĕ-ți dee 20 Napoleoni de aur, dar taci!“ Chondieu, reîntorcêndu-se la vardă atrage atențiunea cameraḑilor sĕi, că împĕratul de dóuĕ ḑile umblă împrejur cu un bucbet de viorele. „Noi între noi ḑise de aci înainte îl vom numi „Părintele viorelelor“ Din ḑiua aceea Napoleon numai cu acel nume era avisat. Cu încetul secretul a străbătut și în public și pe timpul viorelelor pastisanii ex-imperatorului aceste floricele le purtau în gură ori în gaura nasturelui ca semn de cunoscință“.

* * *

Cinste de nuntă. Un tinĕr țeran bogat din Vácz se înamorase foc într'o fată sĕracă, dar frumósă tot de acolo. Mama tinĕrului însĕ nu vedea cu ochi buni aceste relațiuni între fiul seu și fata sĕracă, și cerca cu tóte mijlócele ca sĕ le strice cu atât mai vêrtos, că aceste relațiuni și-au avut deja urmările lor, în chipul unei fetițe care împlinise deja doi ani. Și nisuintele ei n'au rĕmas fără resultat, căci în curênd fiul ei se căsători cu o fată bogată întocmai ca el. Când însĕ prima părecbe era tocmai în biserică la cununie, de-odată străbate prin public fata sĕracă cu fetița în brațe și cuprinsă de indignare pășesce înaintea mirilor și în presența publicului și a preotului pune fetița jos la piciórele acelora ḑicênd mirelui: „Ți-am adus cinstea de nuntă!“ Iți poți închipui confusiunea ce a produs acéstă scenă în publicul present îmbrăcat în haine de sĕrbătóre, dar mai cu samă în sufletul mirelui, care și-a călcat cuvêntul de onóre și a nefericit o fată sĕracă cu promisiunile sale de căsătorie. La moment nici preotul nu scia ce sĕ facă, pănă când a pășit la mijloc clopotariul, carele ridicând fetița de jos, carea plânge, a strigat nenorocitei mame: „Ieși de aici, căci altcum îți arunc copila în Dunăre!“ și a pornit afară cu copila pe mâni. Vĕḑênd acésta biata mamă a eșit și ea afară după clopotariu, ca sĕ-și scape copila din mânile acelui om brutal și fără simț de umanitate. Dar atunci a pășit la mijloc bĕtrânul tată al nenorocitei fete amenințând, că va aprinde casa pe nuntași. In urma acestei amenințări, a fost scos afară cu puterea din biserică și dus de gendarmi la casa orașului, ér cununia și ospĕtul s'a ținut sub pază de gendarmi.

E ceva caracteristic, că acéstă scenă atât de tristă, n'a mișcat de loc pe miri și pe părinții acelora, ci în întreg decursul ospĕtului își arătau fudulia și disprețul lor față de biata fată sĕracă și nenorocită.

Intr'adevĕr dramă din popor!

* * *

Care a înșelat pe celalalt? Scena se petrece la tribunal.

Președintele: Dómnă, vina d-tale este evidentă. D-ta 'ți-ai înșelat bărbatul, carele te-a surprins tocmai pe când erai împreună cu amantul d-tale.

Acusata! Mĕ rog de iertare, d-nule președinte, dar tocmai bărbatul meu este acela, care m'a înșelat pe mine! 'Mi-a spus că numai preste trei ḑile se reîntórce acasă, și ca un om urîcios ce e, a doua ḑi s'a și reintors deja.

„Hățegana“, asociațiune de anticipațiune și credit în Hațeg.

[34] 1 - 1

Incheierea conturilor pe al XIII-lea an de gestiune 1895.

Contul bilanțului pro 1895.

Active:		fl. cr.
1. 74. Cassa în numerar		2,175.28
2. 78. Credite cambiale	85,828.—	
Credite camb. cu asigurare hipotecară	30,560.—	116,388.—
3. 47. Mobiliar	138.50	
Mobiliar după amortisare de 10%	13.85	124.65
4. 45. Spese procesuale		419.90
5. 75. Spese de protest		77.—
6. 51. Diverse conturi creditóre		57.79
		119.242.62

Pasive:	fl. cr.
1. 72. Părți fundamentale 401	20.050.—
2. 71. Depuneri și interese capitalisate	46,343.20
3. 32. Fondul de reservă	8,784.13
4. 64. Interese de acțiuni restante	132.60
5. 39. Contribuție după int. capitalisate la dep. pe semestrul II. 1895	215.77
6. 48. Interese transitóre anticipate	1,464.52
7. 70. Dividende neridicate	70.50
8. 76. Reescompt	7,894.—
9. 57. Binefaceri neridicate	15.—
10. 56. Marce de presență	315.—
11 80. Profit curat	3,957.90
	119,242.62

Hațeg, în 31 Decembre 1895.

Bontescu Mihály, director. **Ioan Baciu**, cassar. **Ioan Muntean**, comptabil.

Subscrisa comisiune de supraveghiare am esaminat contul bilanțului și confrontându-l cu registrele principale și aucsiliare 'l-am găsit în consonanță cu acelea și esact.

Hațeg, în 10 Martiu 1896.

Ioan Cornea. **Georgiu Balas.** **Paul Olteanu.**

Contul profitului și perderilor.

Eșite:		fl. cr.
1. 39. Contribuțiune	932.69	
Contrebuțiune int. la dep. pe sem. II 1895.	215.77	1,148 46
2. 41. Timbre		135.57
3. 74. Porto		30.66
4. 49. Chiria de casă		120.—
5. 56. Marce de presență		315.—
6. 77. Interese de reescompt		1,156.47
7. 65. Salare		2.18C.—
8. 68. Spese administrative		171.72
9. 69. Interese la depuneri		4,077.20
10. 47. Amortisare din mobiliar		13.85
11. 80. Profit curat		3,957.90
		13,306.83

Intrate:	fl. cr.
1. 38. Spese de fundare	16.—
2. 79. Interese de escompt	10,817.88
3. 66. Competința de scr. s	2,159.11
4. 67. Accidențe	313.84
	13,306 83

Hațeg, în 31 Decembre 1895.

Bontescu Mihály, director. **Ioan Baciu**, cassar. **Ioan Muntean**, comptabil.

Subscrîsa comisiune de supraveghiare am esaminat contul profitului și perderilor confrontându-l cu registrele principale și ausiliare, l'am găsit în consonanță cu acestea și esact.

Hațeg, în 10 Martiu 1896.

Ioan Cornea. **Georgiu Balas.** **Paul Oltcanu.**

Ad. Nr. pp. 152—896 [29] 2—3

Concurs repețit.

In sensul ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 19 Decembre a. tr. Nr. 8778 Bis. prin acésta se escrie concurs nou pentru întregirea postului de paroch din comuna Apahida cu filia Pusta St. Miclăuș, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 490 fl. 81 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au aș așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 20 Februariu 1896.

Tuliu Roșescu, protopresbiter.

Nr. 105/1896 [31] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóuĕ posturi de capelani în parochiile de clasa a dóua din comuna Tilișca, protopresbiteratul Sĕliștei, lângă parochii: Ioan Iosof și Petru Iuga, prin acésta sĕ escrie concurs pe basa resoluțiunei consistoriale din 6 Iunie 1895 Nr. 3635 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Venitele împreunate cu aceste posturi sunt jumĕtate din dotațiunea parochială de clasa a dóua.

Reflectanții la aceste posturi sĕ-și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatulului oficiu în terminul deschis.

Sĕliște, 22 Februarie, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al Sĕliștei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolae Maier, protopresbiter.

Nr. 52 prot. [26] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia de clasa a III-a din comuna Apoldul superior, protopresbiteratul Miercurei, sĕ deschide concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

Venitele ficse împreunate cu acel post, statorite, de comitetul parochial în ședința sa din 29 Iuniu 1895, sunt 405 fl.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei sĕ pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Reflectanții au ași asterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tract. Mercurei, în conțelegere cu comit. paroch. concerninte.

Mercurea, la 6 Februariu, 1896.

Ioan Droc, protopop.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniósе, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

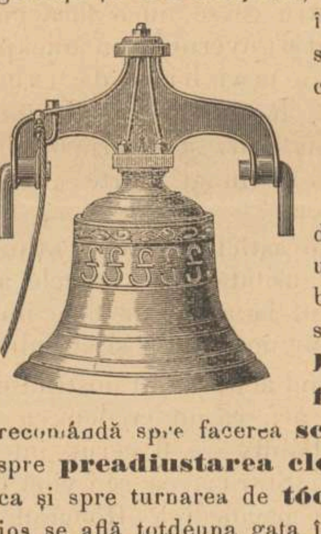

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 4—48

Preț-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit și franco.

Ad Nr. 32 [28] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch din Selnița protopresbiterul Cetății de pétră, pe basa ordinului Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 4300 B. dto 9 August 1895 prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau peste tot suma de 205 fl. 71 cr. și sunt statorite în ședința comitetului și sinodului parochial din 4 Decembre 1895.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. K. Monostor.

Fênațe, la 19 Ianuare 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial.

Teodor Șovrea, adm prot.

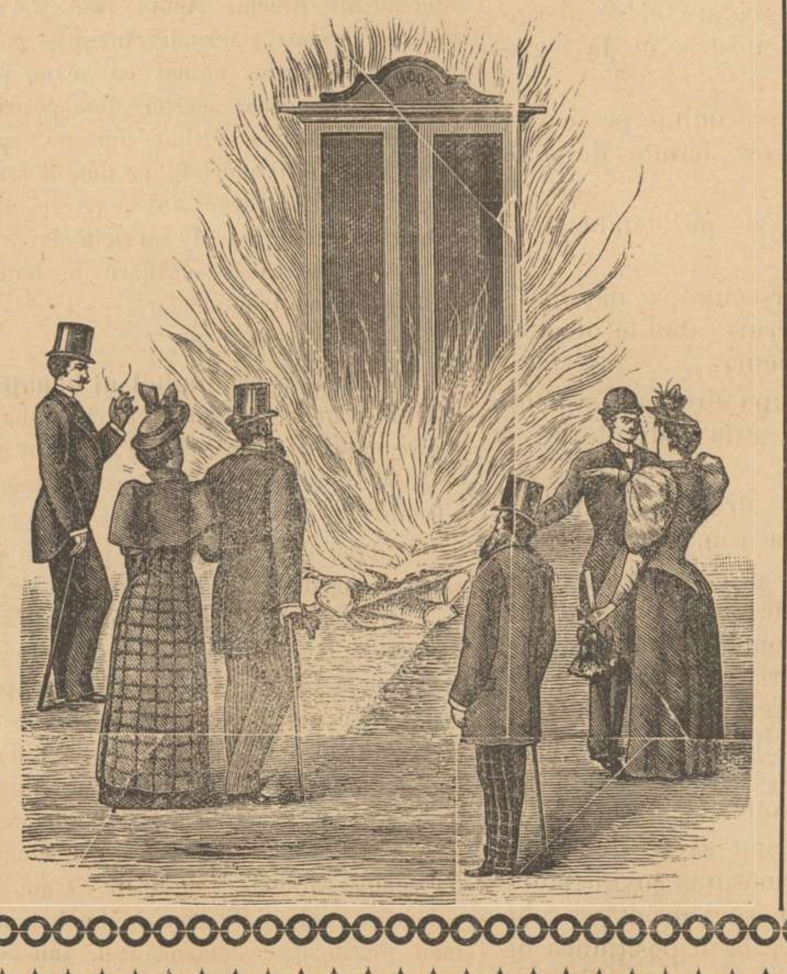

Fabrică de casse.

Am onorul a aduce la cunoscința p. t. public, că am mărit atelierul meu și am arangiat o **fabrică de casse.**

Spre încredințare, că furnisez numai marfă bună și frumósă, servéscă împregiurarea, că vênd casse fabricate esclusiv numai de mine, și stă în voea fie-cărui a se convinge cu prilegiul comandelor în atelier despre bunătatea materialului și consciențiositatea esecutării.

Încredințând p. t. public pe deplin, că atât la cassele noue cât și la reparaturi și deschideri voiu face cele mai **ieftine prețuri** și voiu esecuta în cel mai consciențios mod tóte comandele, semnez în speranța unei clientele binevoitóre

cu distinsă stimă: [30] 2—3

Gustav Moess,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Comunelor bisericesci și politice li-sĕ acórdă și plătirea în rate.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 25.* Sibiiu, Marţi, 5/17 Martiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Martiu, 1896.

Se urméză cu mare însufleţire pregătirile pentru serbările milleniului în tóte direcţiunile.

Nici scólele nu au rĕmas nemobilisate în afacerea acésta. Ministrul de culte a luat mĕsuri, ca iubileului se i se dea importanţa cuvenită în scólele medii, şi şi în scólele poporale.

Spre acest scop s'au trimis ordinaţiuni speciale tuturor organelor scolare şi s'a dat şi un plan cum au sĕ urmeze serbările.

Am apreţiat la timpul seu mĕsurile guvernului şi în ce privesce serbările în scólele medii.

Ne-am esprimat vĕderile nóstre ca români, şi ţinuta ce trebue sĕ luăm ca români în faţa serbărei, căreia i se dă caracterul unei serbări de rassă.

Noi nu avem motive sĕ ne bucurăm de starea actuală a lucrurilor în statul nostru.

Şi nu avem în special să ne bucurăm de starea afacerilor nóstre scolare.

Statul nostru ca stat de drept ar trebui se spriginéscă instrucţiunea publică din singurul motiv al scopului ei nobil, şi dacă bisericile sacrifică din al lor pentru scopuri scolare, statul ar trebui se dea tot sucursul moral bisericilor.

La noi nu e aşa

La noi instrucţiunea publică este numai mijloc, scopul este idea ficsă a curentului actual: magiarisarea.

Acésta se urmăresce pe faţă de ḑeci de ani.

S'a început cu anul 1875 când s'a adus legea pentru pensionarea învĕţătorilor, şi bisericilor române nu li s'a dat drept se susţină al lor fond propriu de pensiuni.

S'a continuat apoi în anul 1879 când s'a întrodus limba magiară ca limbă obligată în scólele poporale; în 1883, când s'a adus legea pentru scólele medii, care dispune, ca în cei doi ani din urmă limba magiară sĕ se propună în însaşi limba magiară ca limbă de propunere, şi care opresce pe profesori de a se cualifica la universităţi strĕine; a urmat legea din 1893, care a creat specială disciplinare pentru învĕţătorii dela scólele confesionale, şi în cele din urmă tocmai acuma în ajunul milleniului ni se pune în vedere schimbarea actualei legi de instrucţiune.

La schimbarea acestei legi va fi cu doesebită atenţiune guvernul la compunerea manualelor de scóle în scólele confesionale, şi la înăsprirea disposiţiunilor în ce privesce disciplinarea învĕţătorilor.

Pentru aceste mĕsuri în cele scolare poporul român nu póte îmbrăca haină de sĕrbătóre, pentru asemene părtinire a culturei poporului noi românii nu putem fi entusiasmaţi, nu putem nici sălta nici cânta în strune şi în organe.

Va fi dóră mai bună şi mai dulce mamă acest stat în curentul actual faţă cu biserica în sens mai propriu! Dómne feresce.

Nu numai biserica nóstră în special, dară în general tóte bisericile crestine s'au indignat de modul cum actualul curent aşa numit liberal a adus legile politice-bisericesci şi cum le esecută organele statului.

Dacă n'am avé alte dureri, apoi faptul, că în ajunul milleniului s'a luat statului caracterul de stat creştin, ar trebui sĕ fie destul motiv, ca noi se nu sĕrbăm asemene cu cei ce au adus acele stări de lucruri.

Noi însĕ avem şi alte motive de a nu fi mulţămiţi cu sórtea, care s'a creat bisericei nóstre.

Multe am răbdat în special noi românii ortodocşi. Intrégă viéţa nóstră bisericéscă este un lung şir de suferinţe. Durerile din trecut însĕ sunt mici faţă cu grijile, cari ni le facem în faţa viitoriului de tot posomorît.

Prin legile cele nóuĕ s'a băgat un element strein periculos între preoţime şi între poporul credincios, şi tare ne temem că în locul magiarisărei, care s'a intenţionat cu legea cea nóuă la poporul român, în care aḑi e fórte tare simţul de rassă în locul magiarisărei intenţionate ḑicem, se va încuiba irreligiositatea, şi acésta apoi va fi nefericire şi pentru noi şi pentru stat.

Ni se spune, că unele biserici din patria nóstră în zelul lor de a se arĕta patriotice vor arangia sĕrbări speciale naţionale, că se vor arangia cununii bisericesci cu tóte datinele poporale obicinuite la asemene veselii, ca ochii spectatorilor se admită fericirea respectivului popor, şi mulţămirea cu starea de aḑi a lucrurilor.

Se o facă, noi nu o vom face.

Noi ne vom pune pe cap cenuşă, şi vom plânge starea de aḑi a lucrurilor, pe cari le considerăm de ruine şi pentru noi şi pentru statul nostru.

Revista politică.

Proiectul depus în camera unguréscă, despre concesionarea liniei ferate Vinţul de jos-Sibiiu-Turnu-Roşu constă din trei paragrafi scurţi, în cari guvernul e împuternicit, a-i da acestei linii o subvenţie de stat de 3,700,000 floreni. In esposeul motivelor sĕ face amintire, că în sensul art. 1 şi 2 al contractului, înarticulat prin art. de lege 40 din 1891, cu România, Ungaria este obligată, cel mai târḑiu în şese ani după ratificarea contractului sĕ clădiasca liniile de legătură peste pasul dela Ghismeş şi Turnu-Roşu, şi că acest termin espiră la 17 Novembre 1897. Linia la podul de peste Olt până la graniţa ţĕrii e de 17 Kilometrii, linia Sibiiu-Vinţul de jos 82·3 Kilometrii de lungă; Capitalul de clădire a celei dintâi e de 2 milióne floreni, a celei de pe urmă de 5,400,000 floreni, astfel că vine pe kilometru cam 74,522 fl. Subvenţia de stat e jumătate din capital.

* * *

Tóte ştirile din Berlin consună într'aceea, că convenirea curţii germane şi a cercurilor guvernamentale cu ministrul austro-ungar de esterne contele Goluchowski, este plină de încredere, şi că abstragênd dela înaltul ordin, care i s'a dat ministrului, se observă diferite semne despre considerarea, care i se dă, considerare, care se referă şi la posiţia, dar şi la persóna lui. Că politica jócă un rol mai mare în convenirea ministrului cu cercurile normative din Berlin, sĕ înţelege de sine şi s'a manifestat şi prin faptul, că ambasadorul german, contele Eulenburg a fost present la rendez-vous-ul diplomatic din Berlin. Dar ori şi ce bănuială sau temere, că vor ieşi din conferinţa dela Berlin schimbări marcante în direcţia politicei sau în gruparea statelor europene, a fost dela început, din capul locului escluse. Direcţia politicei germane şi austro-ungare în cestii internaţionale e atât de clar indicată, şi s'a dovedit atât de escelentă, încât nici un curent, ori cât de turbulent va fi el, nu o póte abate din drumul ei. Precum este de tare întemeiată posiţia triplei alinţe în gruparea statelor europene, aşa remâne neschimbată şi posiţia Italiei în sinul triplei alianţe. Nu numai consideraţii de sentiment şi de cavalerism, cari ce-i drept, că nu sunt chemate sĕ jóce în politică un rol decisiv, ci apreciări de tot practice şi treze politice conduce la conclusia, că un eşec momentan al Italiei nu póte influinţa pentru timp mai îndelungat asupra raportului ei cu tripla alianţă. Dar şi în altă direcţiune nu se astéptă nimenea la schimbări, ci cel mult o reîntórcere la posiţii probate, cum le-au avut mai nainte. Noi ne gândim, când ḑicem acestea, la relaţiunea cu Anglia şi înregistrăm cu satisfacţie espresiunea foilor din Londra, că declaraţiile din Reichstag ale cavalerului de Marschall cu privire la politica flotei imperiului german, a fost fórte bine primite în Londra, şi că au fost primite din partea lordului Sulisbury ca un semn, că Germania e gata. sĕ ajungă la o înţelegere cu Anglia.

Dacă pelângă acésta sĕ mai constată şi o ameliorare în relaţiunile triplei alianţe cu Rusia, cum s'au esprimat de curênd foile din Germania, atunci intenţiunile pacinice ale triplei alianţe, prin acésta sĕ promovéză şi mai tare. Insĕ opinia publică din Rusia nu sĕ prea converteşte aşa uşor într'o direcţiune mai favorabilă triplei alianţe. Nu este în tot casul consult, de a sĕ da cineva în acest punct de vedere unor speranţe esagerate. Fie-care numĕr din foile rusesci ne spune, că disposiţia în Rusia e încă tot plină de duşmănie contra triplei alianţe. Sĕ înţelege de sine, că catastrofa Italiei, întru cât permit cele mai îndrăsneţe argumente, e esploatată, ca sĕ-i ḑică odată pentru totdéuna triplei alianţe, că e mórtă. In acest ton sunt scrişi articolii din tóte foile rusesci. „Nowosti“ nu pregetă sĕ dăscălésca pe acel vechiu jurnal german, care pledéză acum pentru o apropiere de Rusia, dicêndu-i, că prea târḑiu s'a gândit, şi că Rusia n'are nici un motiv, sĕ schimbe prietenia probată cu Francia cu legătura cu Austro-Ungaria şi Germania. Posiţia Rusiei este acum atât de avantagiósă, încât ea nu sĕ va întórce la combinaţiile politice de mai înainte, a căror nepracticabilitate s'a dovedit prin esperienţă. Italiei nu-i va mai rĕmânea altă cale, decât sĕ se reîntórcă la prietinia tradiţională cu Francia, simpatiile pentru Germania şi aşa i-au adus ei numai pagube. Şi chiar şi Austro-Ungaria, după regularea cestii bulgare, nu mai póte avea nici un interes pentru esistenţa şi mai departe a triplei alianţe. In fine vor trebui, sĕ se alieze şi Francia cu Rusia şi atunci rĕmâne Germania de totului tot isolată. „Nowosti“ e destul de modestă, când recunósce, că nu sĕ vor întêmpla tóte întocmai aşa, precum le-a profeţit, susţine însĕ cu tótă posivitatea, că tripla alianţă îşi trăiesce acum ḑilele de pe urmă. Cât de adeseori au publicat „Nowosti“ şi alte foi rusesci mórtea triplei alianţe, şi cât de puternică s'a dovedit acésta şi cât de trainică? Cu tóte la un loc nu s'a dovedit altceva, decât că opinia publică în Rusia nu doresce nimic mai cu nerăbdare decât sĕ-i dea triplei alianţe lovitura de mórte. Dar şi acĕsta nu e lucru nou.

Astfel apreciază „Pester Lloyd“ din incidentul călĕtoriei contelui Goluchovski la Berlin situaţia actuală a politicei europene.

* * *

Regina Angliei, Victoria i-a făcut în Sâmbăta trecută o visită împĕratului Francisc Iosif în Cimiez la Nizza. Acéstă curtuasie probéză cel mult vechia prietenie, care a fost tradiţională între Austria şi Anglia. Mai mult nu póte sĕ însemneze acéstă întâlnire, pentru că nu e nici o ansă, care ar putea justifica bănuiala, că are alt scop şi nu o salutare personală şi cordială.

* * *

„Italie“ din Roma publică o conversaţie interesantă cu o persónă, care stă fórte aprópe de noul prim-ministrul, marchizul di Rudini asupra întrebării, dacă Italia va încheia în Africa pace. Marchizul di Rudini nu e nici decum un om nehotărît, totuş mai întâi trebue sĕ se orienteze asupra situaţiei, înainte de a-şi stabili programul sĕu de acţiune. Un rĕsboiu în tótă forma e posibil, dar nu e probabil, pentru că di Rudini e pentru pace, dacă o póte avea pe lângă condiţii onorabile. Dacă însĕ acésta nu va fi cu putinţă, va continua atunci di Rudini nenorocitul rĕsboiu; are însĕ timp sĕ se gândéscă până în Novembre, ca sĕ aducă apoi un conclus. Intr'aceea sĕ va studia posibilitatea rĕsboiului cu Abisinia şi planul de rĕsboiu, ceea ce păn'acum s'a negligat. Ómenii s'au înşelat pe sine, şi şi Crispi, ca şi ministrul de rĕsboiu au fost póte victimele ilusiunilor lor. Regele a fost cel d'intâiu, care a condamnat sistemul de rĕsboiu de păn'acum. In decursul verei Rudini, dacă nu va fi possibil, sĕ încheie pace, sĕ va gândi asupra întrebării, ce costă rĕsboiul şi ce avantage póte avea el pentru Italia, şi apoi va lua hotărîrile trebuincióse. In acest sens vor fi şi declaraţiile, cari le face aḑi prim-ministrul în camera italiană.

* * *

Étă, cum se esprimă si „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ — fóia oficiósă din imperiul german despre noul guvern al Italiei. Ḑiarul german scóte la ivélă înţelegerea, care esistă în guvern cu privire la o administraţiune conscienţiósă şi la o cruţare cât se póte de strictă şi amintesce cu privire la politica africană, că Rudini a fost totdeuna contra lărgirei graniţelor din Erythräa, înse ce a fost necesar pentru apĕrarea onórei armatei a aprobat. Situaţiunea din Erythräa ca și planurile de reformă, pretind o politică a păcii înafară, ér acésta a fost asigurată prin neclintita încredere în tripla alianță. In decursul activității sale de mai nainte Rudini a purtat o politică sinceră, onorabilă și a susținut cu Germania totdeuna relațiuni bune. Fóia e convinsă, ca tot așa sé va purta politica și din partea ministrului de esterne, Sermonetta.

Din România.

Unele ḑiare ne anunță, că în acéstă vreme de petiții nesfêrșite au petiționat la Senat și câțiva studenți ai facultății de teologie, ca sě se modifice art. 22 din legea clerului mirén și art. 8 din regulamentul seminarelor.

. . . .

Sě scie, că ani de-arîndul seminarele nóstre au fost scóle din care au eșit de tóte, afară de preoți. Cu programe echivalente cu ale liceelor, cu facultatea pentru seminarist de a lua bacalaureatul, cu o tendință cu desěvîrșire laică, seminarele au produs advocați, medici, profesori, probabil și veterinari, ér preoți mai de loc.

Așa de puțini preoți eșiau din seminarele nóstre, bine înțeles din seminarele de șepte clase, încât se puté ḑice fără de esagerare, că pentru preoțime sluja numai seminarul inferior de patru clase, ér băieții mai răsăriți cari se simțiau destoinici sě urmeze și clasele a cincea, a șasa și a șeptea, considerau clerul ca o situație înjositóre, și după-ce mâncaseră pânea statului șepte ani de ḑile sub pretecstul că-'i vor da serviciile lor în ramura clericală, descoperiau, că n'au vocațiune și se apucau de altceva.

Acest sistem este evident, că nu puté sě continue.

Pe de o parte un cler, care s'ar recruta numai printr'o selecțiune de an, adósele adecă în care ar întra numai ciurucuri, nu va puté nici-odată sě jóce în stat rolul înalt pentru care este menit.

Pe de altă parte, în ḑiua în care statul s'a hotărît sě cheltuéscă șase milióne pe an pentru plata preoților, el este în drept, este dator sě ia tóte precauțiunile ca miliónele sě mérgă la destoinici.

De altfel, ar fi absurd sě cheltuesci cinci sute de mii lei pe an cu seminarele, dacă nu e vorba ca din aceste scóle sě iasă preoți. Pentru celelalte cariere avem slavă Domnului, destui aspiranți, fără sě mai cheltuim o jumětate de milion pe an.

Este însě un argument și mai puternic. Nu este compatibil cu o desvoltare sănětósă a unei țěri ca o parte a tineretului sě debuteze în viéță printr'un fel de înșelăciune.

Cine n'are vocație pentru cler, sě nu vie la seminar; cine o perde în cursul studielor, sě plece; dar sě descoperi la spartul târgului că n'ai vocație, după-ce opt ani sub un fals pretecst ai dormit, mâncat și învěțat pe socotéla statului și ai ocupat astfel locul altuia care ar fi avut vocație, este o faptă necinstită cu care nu este bine sě debuteze omul în cariera sa. Scim că sunt și casuri escepționale; legile însě nu se fac pentru casurile escepționale, acelea în totdéuna își găsesc rostul.

De aceea legea din 1893 fórte cuminte spune că trei ani de ḑile, cât ține seminarul inferior, elevii seminariști sunt sloboḑi sě plece când vor, și unde vor. După acești trei ani însě adecă când elevul seminarist a întrat în cursul superior, el tot póte sě plece, dar în alte scóle sau la bacalaureat nu e primit decât dacă plătește statului ceea-ce a cheltuit cu dênsul.

Ba legea și regulamentul în cumințenia lor merg mai departe și dispenséză de restituirea acestor cheltueli pe seminaristul care ar fi căpětat o infirmitate ce-l face neapt pentru cariera clericală. Tot astfel i-se póte da dispensa când el voiesce sě trécă în alte scóle speciale de care țara are nevoe, ca cele de agricultură, comerciu sau meserii.

Tot în acelaș scop articolul 22 al legei a spus că diploma de absolvire a seminariului nu deschide decât cariera clericală, cum și trebue sě fie pentru ori-ce diplomă specială.

Aceiași lege plină de solicitudine pentru seminarist i-a acordat, când se preoțesce, o léfă de optzeci de lei pe lună cu douě gradații, șepte-spre-zece și în cele mai multe casuri treizeci și patru de pogóne de pământ gratis, venitul epitrahilului, și dacă vrea posiție de învěțător sătesc, deóre-ce în nouele seminare elevii sunt preparați și pentru pedagogie.

Când compari situația absolventului de seminar cu situația normalistului, avantagiele seminaristului sunt enorme.

Nu numai atât, Sfântul sinod a hotărît că seminaristii se pot hirotoni la vêrstă de 21 ani ca sě nu mai aibă nici măcar un timp de pierdut între absolvirea seminariului și întrarea lor în cler.

Este bine înțeles însě că nimic nu forțéză pe elevul seminarist, care e descoperit că n'are vocație la spartul têrgului, sě se facă preot.

Dacă vrea n'are decât sě rěmâie civil, tóte carierele îi sunt deschise, afară de una: funcțiile publice. Ar fi monstruos ca cu o diplomă cu care statul ți-a dat-o ca sě te faci preot, tu sě ceri aceluiași stat sě-ți dea altă slujbă, adecă după ce te-a pus opt ani la buget de géba, sě te mai puie și pe restul vieței.

In conformitate cu acéstă tendință seminarele cele mai noue au fost organisate astfel încât nu mai au nici o asemănare cu liceele.

Cursurile lor țin opt ani, ale liceelor șepte.

In seminare limba elenă se învață cinci ani cu un numěr de óre mai mare decât al tuturor celorlalte studii în licee numai patru și fórte puțin.

In schimb limba latină în seminarii jócă un rol mult mai mic decât în licee.

In licee se învață limba franceză în seminare limba germană.

In seminarii matematicile au o desvoltare cu totul rudimentară și nu trec peste parte din geometrie și începuturi de algebră, tot așa sciințele fisice și naturale sunt mult mai reduse decât în licee.

In schimb în seminare avem tóte studiile bisericesci cari țin patru ani de ḑile, avem pedagogia cu practica pedagogică, sciințele agronomice, musica bisericéscă, lucru manual etc.

Intr'un cuvênt, seminarele sunt acum ceea-ce trebue sě fie: scóle cu desěvêrșire speciale, menite sě dea clerul dela sate, de cele mai multe ori împreună cu cariera de învěțător, și cei câți-va studenți ai facultății de teologie din care are sě iasă clerul dela oraș.

Și studenți dela teologie cer suprimarea art. 22, adecă revenirea la un sistem osândit, sau sě spunem lucrul mai verde: desființarea de fapt a seminarielor și renunțarea la ori-ce speranță de a avea vr'odată un cler luminat.

Pretextul care se dă relativ la scutirea de serviciul militar nu are nici un temeiu. Absolvenții de seminare care se fac preoți la sate, sunt prin acésta chiar scutiți de ori-ce serviciu militar. Cei cari urméză la facultatea de teologie nu au decât sě céră și de sigur vor obțíné amânarea dela serviciu pe un numěr de ani ca sě-și ia diploma și sě se hirotonisécă.

Ér cei cari, după-ce au absolvit seminarul, nu vor sě mai auḑă de cariera clericală, nu vedem pentru ce ar sluji numai șase luni în armată și n'ar sluji terminul întreg ca toți camarazii lor din copilărie, cari n'aŭ avut norocul sě fie hrăniți opt ani de stat sub un pretecst fals și pe urmă sě descopere că n'au vocație la ale altarului.

Dacă n'au vocație la cele bisericesci, sě aibă măcar vocație la cele soldățesci.

Dar nici preot, nici soldat ci numai bursier, asta e o vocație prea comodă.

Ca sě se găséscă studenți cari sě doréscă modificarea legei și crearea pentru dênșii a unor privilegli pe care nu le au ceilalți Români, nu este lucru de mirare când s'a găsit un guvern care sě pue în fruntea direcției cultelor pe un om care a fost călugăr și călcându-și jurămêntul cel mai sfânt și-a asvêrlit rasa și s'a făcut mirén.

Dacă în direcția cultelor póte sta cine-va după-ce, om în tótă firea, și a înșelat biserica, și-a călcat jurământul și s'a făcut mai rěu decât un apostat, cum sě nu céră și teologiștii ca sě ia din lumea acésta tóte privilegiile fără nici o obligațiune. („Timpul“.)

. . . .

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa I P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, a plecat cu trenul de eri la Budapesta spre a conduce ședințele adunărei generale ale representanței fundațiunei „Gozsdu“. Deodată cu Escelenția Sa a plecat și membrul representanței fundațiunei „Gozsdu“, dl director al „Albinei“, Parteniu Cosma.

* * *

Efectele manifestului. Subscriitorii Manifestului au fost trași la rěspundere și pedepsiți pe cale polițială pentru publicare. După-cum scim, până acum pe lângă d-nii Dr. Ioan Rațiu, Rubin Patița și Gerasim Domide au mai fost pedepsiți George Pop de Băsesci cu 15 ḑile închisóre și 100 fl., Patriciu Barbu cu 15 ḑile închisóre și 100 fl., Iuliu Coroianu cu 10 ḑile arest și 75 fl amendă și dl Dr. Teodor Mihali cu 15 ḑile arest și 100 fl. amendă.

* * *

Societatea geografică română sub augusta presidenție a M. S. Regelui și a Alteței sale regale prințului Ferdinand, conform art. 13 din statutele societății, în numele comitetului, subsemnații au onóre a convoca pe toți domnii societari a se întruni în adunare generală obligătóre la 2, 3 și 4 Martiu 1896, la $8^{1}/_{2}$ óre séra, în sala de ședințe a Senatului.

Ședințele vor fi presidate de Maiestatea Sa Regele.

Programa lucrărilor:

Sâmbătă 2 Martiu 1896, $8^{1}/_{2}$ séra.

1. Raportul anual al dlui secretar general G. I. Lahovary. 2. Dl V. A. Urechiă: Despre colonisările cu Sêrbi dintre 1808—1812 și alte documente din aceiași epocă. 3. Dl C. Chiru: Despre esploatarea telefónelor și a cablelor subterane și submarine.

Duminecă 3 Martiu, óra $8^{1}/_{2}$ séra.

1. Dl Gr. Tocilescu: Raportul asupra concursurilor. 2. Dl Ionescu Gion G.: Planul unei istorii a Bucurescilor. 3. Dnul C. Alimănișteanu: Sondagiul dela Mărculești-Bărăgan. 4. I. I. Nacian: Ferdinand de Lesseps.

Luni 4 Martiu 1896, óra $8^{1}/_{2}$ séra.

1. Dl T. Burada: Despre „Secțiunea Valachă din esposițiunea etnografică din Praga din anul 1895“, și despre „Românii de peste Dnistru din Gubernia Camenitz-Podolsk și Cherson“. 2. Dl Constantin I. Lupu: Din legendele întemeierii câtorva comune din județul Putna. 3. Dl Elian dela Gruia: Despre insulele Ioniene. 4. Ședința intimă pentru cestiile administrative și financiare ale societății.

Bucuresci, Martiu 1896.

Vice președinți: *General G. Manu.*
General C. Barozzi.

Secr.-gen.: *G. I. Lahovary.*

NB. Tribunele și lojile din sala Senatului sunt la disposiția publicului, care ar dori sě asiste la aceste conferințe.

* * *

Crimă de lesă Maiestate. Muncitorul Uliacov Pera, domiciliat într'o comună din Bănat a fost pîrît înaintea primariului comunal pentru o datorie de 58 cr. Primariul l'a judecat sě plătéscă suma acésta la mânile creditórei, care asemenea era o muncitóre sěracă, tot din comuna aceea. Acusatul însě a declarat că nu va plăti.

— Tu dară nu te supuni judecății mele? îl întrebă primariul.

— Nu!

— Nici ăstuia nu te supuni? întrébă primariul mai departe, și arată cu mâna spre portretul Monarchului.

— Nu da! rěspunde acusatul și începe sě foloséscă nisce înjurături din cele mai triviale rustice.

Primariul a denunțat casul; tribunalul din Budapesta a ținut pertractare, și a condamnat pe Pera Uliacov la trei ḑile închisóre. Condamnatul s'a apěrat cu aceea, că dênsul nu a sciut cine e acela din portret.

* * *

Proces pentru demonstrațiune politică. În 4 și 5 Martiu a. c. s'a ținut la tribunalul din Alba-Iulia un mare proces contra alor 42 români, cari după pertractarea procesului pentru „Memorand“ dela Cluș (în Maiu 1894), au fost eșit înaintea dlui advocat Rubin Patița din Alba-Iulia, ca sě-'l întimpine la gară. Tótă vina le-a fost, că au strigat dlui Patița „Sě trăésca“ și au predat un buchet de flori dómnei Patița, carea era cu soțul seu. Apěrătoriu a fost dl Coriolan Brediceanu. Dintre acusați învěțătoriul Ioan Medrea din Țelna a fost osândit la 8 luni temniță ordinară, economul G. Milaș din Sard la 6 luni, ḑileriul Andreiu Seușan la 4 luni, Iosif Sibișan și Ioan Mihălțan la câte 1 lună, apoi 11 inși. între cari și o domnișóră (Maria Timișan) și un învěțătoriu, au fost condamnați la câte 21 de ḑile temniță ordinară. Ceialalți au fost achitați. S'a insinuat recurs. Ținuta acusaților a fost fórte frumósă. Dar nici scenele comice n'au lipsit, cu deosebire când presidentul „sdrobia pe românesce“ espresiuni ca: „pentru-ce mers dumniavoi la Teiuș, când vint dela Cluș domn Patița“? etc

Óre până când vom fi tot persecutați pentru-că dăm și cele mai nevinovate semne pentru iubirea de ném, limbă și lege!

* * *

O grozavă nenorocire. Telegramele sosite din Bagdad ne vestesc cele mai îngrozitóre sciri despre nenorocirile ivite în urma esundării riului Tigris. Numěrul ómenilor, cari au căḑut jertfă esundării riului nici aproximativ nu se póte statori. O viță de ómeni nomaḑi, cari se așeḑaseră în ținutul Bagdadului, au dispărut dimpreună cu vitele lor cu tot sub valurile turbate ale riului. Au fost ca vre-o 600 ómeni și 30 mii animale domestice. Poporațiunea din ținuturile acele e fórte îngrijată, căci la primăvară, când se va topi tot colosul de zăpadă de pe munții Persiei, se vor întêmpla și mai mari nenorociri.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Comitatul Hunieḑóra, în Faur 1896.

Cu greu și fórte rar póte sě scrie omul ceva îmbucurător din acest mare comitat românesc, unde noi Românii suntem respinși de pe tóte terenele vieței publice. Nici de astă dată nu Vě scriu Dle redactor ceva de bucurie.

Vorbă de o inundare! Dar ce fel de innndare? Astă dată nu a inundat ținutul nostru, nici Murěșul, nici Crișurile, nici Streiul, nici apa Vinerii, ori rîulețul Sebeșului, ci e o inundare estra-ordinară, de carea era mai bine sě ne fi ferit D-ḑeu. Cu numěrul de Sâmbătă din 17 Februariu v. ḑiarul până acum încă românesc „Revista Órěștiei“ drept cadou le-a trimes abonenților sěi și câte o broșură de a fostului în Domnul „Slavici“ astăḑi cetățén român în România. Pe lângă acea au mai primit și alți mulți numita broșură „Tribuna și Tribunistii“. Ce-o mai fi și asta? 'mi ḑicea un țěran. — De unde se capět eu gratuit cărți? Vorbă e că broșura s'a împărțit în comitatul nostru gratuit — inundând — ținutul întreg.

Sěracul ce „Slavici i-a fost milă, sě vede de popor!

Am căpătat și eu acéstă broșură am cetît-o, apoi aruncêndu-o de o parte a-și fi ars'o dacă mai era cineva lângă mine-am ḑis: „Așa bate Dumneḑeu omul“. Nemesis la ajuns și pe Slavici, căci prin broșură și-a sigilat mórtea ca Român. Nu voiu sě întru în detaiul broșurei, căci ar trebui sě necinstesc colónele unui ḑiar, inaintea căruia

Slavici a rĕmăs totdeuna un simbriaș. Vo'u sĕ amintesc numai câteva.

Adus la 1884 ca director la „Tribuna“ plătit gras, cu mâna lungă și cu péna-i necontrolată, Slavici a sĕmĕnat cérta între frații de un sânge, a început cu escomunicările celor, ce nu le aprobau ținuta celor dela „Tribuna“. A lovit fără crutare în biserica nóstră ortodocsă, când numai i-a venit bine la socotélă. Eră scopul principal îi era a lovi în mod meschin în illustrul cap al bisericei nóstre și ai compromite vada înaintea credincioșilor. Lucrări diavolice! Nimic nu a cruțat, ci s'a folosit și de minciunile unei ființe numite „Blojul“. — Astădi aceia în cari au lovit stau cu frunteau ridicată, éră el „Slavici“ sĕ mulțămesce în broșura sa“ dacă Baronul Bănffy ar lucra într'acolo ca sĕ căpĕtăm o lege electorală „europenéscă“. Atât și nimic mai mult. Acesta e epilogul broșurei. Cu o lege electorală dușmanii Magiarilor ar fi împăcați. Cetitoriul cu mirare se întrébă, acesta se fie Slavici, carele ani de arêndul s'a prefăcut, că susține programul partidului național dela a. 1881? 'L conjurăm pe Slavici sĕ ne numéscă un singur Român de dai Dómne! carele se fie îndestulit cu o cójă de „lege electorală“. Sĕ ne numéscă vre unul din cei, pe cari i-a combătut cu vehemența, că ar fi avut ca Român, nu mai o așa pretensiune pe sama națiunei. Étă pentru ce am dis, că Nemesis l'a ajuns. El s'a degradat a-se arĕta mai puțin ca cel din urmă Român. Nici chiar cățelușii pe cari i-a îndârzit sĕ latre nu se îndestulesc cu pretensiunea Slavici-ană.

Ca scriitor Slavici e cunoscut cum și-a bătut joc de români în opul sĕu „Die Rumänen“ scris pe plată pentru streini.

Mai lipsia numai broșura de care vorbim, pentru-ca biografia sa sĕ fie completă, se cunóscă și ómeni din popor, cine a fost Slavici?

Și era óre lipsă ca tocmai în popor sĕ se divulge broșura susnumită? Era óre de lipsă, ca cérta vêrîtă între inteligința română dela anul 1884 prin venirea lui Slavici la „Tribuna“ sĕ se desvĕléscă acum în mod tendențios și fals înaintea cărturarilor din popor? Nu au aceștia lipsă de o altă lectură mai amusantă?

Era consult óre ca fugariul Slavici, sĕ vină de peste hotar și sĕ arunce cu noroiu în cei-ce au suferit pentru causa română, éră poporului sĕ-i dică: „ce mai urmați acestora, eu și ai mei argați, avem sĕ vĕ mêntuim, noi suntem cei cu durere numai“!!

Din acest punct de vedere broșura e-o lucrare herostratică. Vor ceti-o ómeni din popor, dar și aceștia vor dice:

Cine e la bine și la rĕu cu noi? Slavici, ori cei pe cari i-a înjurat fără crutare începênd dela 1884?

Sĕ sperăm că bunul simț al cărturarilor nostri dela sate vor tacsa broșura precum merită aruncându-o în foc. Sĕ înșală amar „mîțucii“ dela „Revista Orĕștiei“ cari încă tot saltă în giurul „pisicei Slavici“ dacă că „ne vom dumeri și le vom da dreptate susținênd și dând adăpost codițelor lui Slavici.

Nu și érăși nu; Nu mai este poporul așa găgăuț ca sĕ mai crédă unui om și unor sateliți, cari s'ar îndestuli pentru némul nostru cu „o lege electorală europenéscă“. Au trecut baba cu colaci, și era lui Slavici!!

Apropos! Publicarea în broșura cu numele a acelora, cari s'au înscris într'un album dat lui Slavici după cum îmi scrie un amic a făcut rea impresiune în munți. Ómenii sunt indignați, și încă cu atât mai vêrtos că în album sunt înscriși și prunci în fragedă etate. Din cei 600 înscriși astădi nici 60 nu s'ar mai scrie sĕ stea Bánffy la spatele lor.

Nițu.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administrațiune către adunarea generală din 28 Martiu 1896.

(Urmare.)

Credite cambiale cu acoperire hipotecară:

Starea cu finea anului 1894 a fost de 365 împrumuturi în sumă de . . .	fl.	532.123.70
În cursul anului s'au mai acordat 109 împrumuturi în sumă de	„	131.724.40
Deci starea totală a fost de 474 împrumuturi în sumă de	fl.	663.848.10
Din acestea s'au replătit 61 împrumuturi în sumă de	„	75.006.60
Remânênd starea lor cu 31 Decembre 1895 413 împrumuturi în sumă de .	fl.	588.841.50

Față de anul precedent o crescere de fl. 56,717 80.

Credite de cont curent:

Starea acestui ram a fost cu finea anului 1894 de	fl.	127,393.29
În cursul anului 1895 s'au mai acordat	„	748,445.16
Făcêndu-se total de . . .	fl.	875,838.45
Din care s'au restituit . .	„	663,132.12
Rĕmânênd cu finea a. 1895	fl.	212,706.33

Mai mult cu 85,313 fl. 04 cr. față de anul precedent.

Împrumuturi pe efecte publice (lombard):

Starea cu 31 Decembre 1894 a fost de 205 împrumuturi de	fl.	70,959.40
În cursul anului s'au mai dat 95 împumuturi de .	„	38,489.60
Resultând un un total de 300 împrumuturi de . .	fl.	109,449.—
Din cari s'au achitat 89 împrumuturi de	„	38,879 50
Rĕmânênd la finea anului 1895 211 împrumut. de	„	70,569.50

Față de anul precedent mai puțin cu fl. 389.90.

Scrisuri fonciare cu 5%:

Cu 31 Decembre 1894 au fost în circulațiune în valóre de	fl.	1.751,000.—
În cursul an. s'au mai emis	„	250,000.—
A fost deci starea totală de	fl.	2.001,000.—
S'au sortat în cursul anului	„	47,000.—
Remân prin urmare cu 31 Decembre 1895 în circulațiune	fl	1.954.000.—

O crescere de fl. 203,000 față de anuprecedent.

Mișcarea cassei:

Întrate, la centrală . .	fl.	11.837,935.16
„ „ sucursală . .	„	4.509,304.46
Suma întratelor	fl.	16.347,239.62
Eșite, la centrală . . .	„	11 842,200.11
„ „ sucursală . .	„	4.522,546.92
Suma eșitelor .	fl.	16.364,747.03
Suma întratelor	„	16.347,239.62
Totalul	fl.	32.711,986.65

Reverimentul în giro conto al băncei austro-ungare a fost în anul espirat de floreni 7.756,724.71 ér revirementul prima-notei a fost de fi. 13.011,541.53 cr.

Din bilanțul general al anului 1895 resultă că:

Suma activelor institutului este floreni 646,877.33, ér suma venitului brut cu floreni 11,942.53 mai mare decât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de	fl.	540,600.60
totalul eșirilor cu . . .	„	416,289.55
Resultă un profit net al anului de	fl.	124,311.05

Cu fl. 2,643.11 mai mare decât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Brașov a contribuit cu fl. 18,228.52.

Distribuirea profitului net:

Relativ la distribuirea profitului net de	fl.	124,311.05

ne luăm voe a face următórea propunere:

1. Sĕ se dea acționarilor dividendă de 5% după capitalul social de floreni 300.000 provĕdută în §. 62 din statute	fl.	15,000.—
2. Restul de	fl.	109,311.05

sĕ se împartă cum urméză:

a) 18% tantiemă statutară (§. 62 lit. *b—f*) pentru membri consiliului de administr. pentru funcționarii institutului și pentru comitetul de supraveghiare	fl.	19,675.98
b) 6% pentru scopuri de binefacere (§. 62 lit. *g*) .	„	6,558.66
c) fondului pe pensiuni al funcționarilor	„	8,000.—
d) amortisare din prețul casei institutului	„	3,763.24
e) Remunerațiuni	„	400.—
f) fondului special de res.	„	37,913.17
g) Supradividendă . . .	„	33,000.—
	fl.	109,311.05

Primită acéstă propunere, dividenda anului 1895 va rĕmânea tot cea din anul precedent, adecă fl. 16 de acțiune vechie și sĕ póte ridica imediat după adunaree generală.

Fondul special de reservă înființat în 1892 se va urca la cifra de fl. 220,423.25.

Fondul de pensiuni al funcționarilor la fl. 102,096.87.

Terminând Vĕ presentăm rațiociniul cu tóte conturile sale, rugându-vĕ, ca după ce veți fi ascultat și raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiți:

1. a lua spre scire raportul acesta, a aproba bilanțul încheiat la 31 Decembre 1895 și a da direcțiunei și comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primi propunerea nóstră relativ la distribuirea profitului net;

3. a distribui suma destinată spre scopuri culturale și de binefacere;

4. a ficsa prețul marcelor de presență pe anul curent;

5. a primi propunerea nóstră referitóre la înființarea unui fond de garanță pentru scrisurile fonciare de fl. 200.000 din fondul special de reservă, în sensul §-ului 97 din statute;

6. a alege doi membrii în consiliul de administrațiune.

Din ședința direcțiunei din 24 Februariu 1896.

I. Hannia m. p., președinte.
Cosma m. p., director esecutiv.

Academia Românâ.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

Domnilor colegi,

La inceputul raportului pe cars vi-l'am presentat la deschiderea sesiunii trecute, constatam cu bucurie că, pentru întâia óră deia reorganisarea Academiei în 1879, se deschidea o sesiune generală, fără ca secretarul domnielor vóstre general sĕ fie obligat a vĕ reaminti perderea vre-unui coleg din acéstă instituțiune.

Nota veselă, cu care v'am salutat în anul trecut, a dispărut însĕ repede, pentru-că dela închiderea sesiunii precedente Academia a perdut doi dintre membrii ei activi, Dr. D. Brândză și A. Odobescu, și unul onorar H. Baillon.

Drul D. Brândză, unul dintre cei mai tineri membri ai Academiei, a încetat din viéță la 3 August. Delegațiunea și membrii Academiei aflători în Capitală, dureros atinși de neașteptată mórte, s'au strêns cu toții în jurul mormêntului neuitatului și prea iubitului coleg. Drul D. Brândză a fost, precum toți sciți unul dintre bărbații învĕțați — rari, mai ales la noi — a căror întrégă viéță, cu tóte puterile de activitate, sunt consacrete cultivării și desvoltării unei sçiințe care le este scumpă. Așa a făcut Drul Brândză pentru scința Botanicei, pe care a iubit-o mai pre sus de tóte, al cărei adevĕrat întemeietor a fost în acéstă țéră. Prin cercetările lui, a pus fundamente largi și seriόse pentru cunóscerea vegetațiunii Românîei. Numai o mică parte din resultatele acestor cercetări au fost publicate în cunoscuta lucrare „Prodromul Florei române“ și în alte câte-va mai mici. Pentru a aședa studiul Botanicei în România pe base sigure și durabile, Drul Brândză, cu un zel și o stăruință uimitóre, a adunat neprețuitele colecțiuni cari formézâ bogăția institutului botanic, care érăși este întreg opera zelului și stăruințelor lui. Drul D. Brândză va rĕmâné ca unul din părinții sciinței românesci și numele lui va fi totdeuna cu venerațiune amintit de toți acei cari se vor ocupa cu desvoltarea sciinței între Români.

Alecsandru Odobescu a luat o însemnată parte la desvoltarea și organisarea Academiei. Bărbat înzestrat cu o inteligință aléśă îmbogățită cu multiple cunoscințe, mai ales în archeologia clasicá și în anticitățile românesci, el a fost mulți ani unul din membrii cei mai activi ai Academiei Române. Din studiul vechilor chronicari români și al anticităților naționale, Odobescu și-a creat un stil archaic, care a fost apreciat mai ales în câte-va novele istorice scrise de dênsul. Cunoscințele sale de archeologia clasică s'au rĕspândit prin scrieri ca „Istoria archeologiei“ și prin lecțiunile, pe cari le făcea la Universitatea din Bucuresci. Astfel, Odobescu póte fi cu drept cuvênt considerat ca fundatorul studiilor archeologice în țéră. Odobescu a incetat din viéță la 10 (22) Novembre. Membrii Academiei au asistat la ceremonia înmormêntării și dl vice-președinte Gr. G. Tocilescu a rostit cuvêntarea funebră în numele instituțiunii nóstre.

La 7/19 Iulie, a încetat din viéță la Paris dl H. Baillon, membru onorar al Academiei. Baillon a fost unul din părinții Botanicei moderne, a fost măestrul admirat al regretatului nostru coleg, Dr. D. Brândză. Publicațiunile lui botanice și lecțiunile lui îi câștigaseră un nume meritat între principii sciințelor ai acestui secol.

Aici este locul sĕ amintesc, că Academia a adus omagiele ei la mormêntul lui L. Pasteur. Pasteur n'a fost membru al Academiei Române; a fost însĕ de fapt unul dintre cei mai glorioși ómeni ai sciinței, și astfel de fapt activitatea geniului sĕu a rĕspândit lumină asupra activității tuturor Academiilor și instituțiunilor sciintifice ale omenirii. Din acéstă causă, Delegațiunea a esprimat condolențele Academiei familiei lui Pasteur și s'a asociat la subscrierea pentru ridicarea unui monument în orașul de nascere al nemuritorului om de sciință.

(Va urma.)

Din public.*)

Curs de altoit pomi.

Subscrisul comifet a dispus arangiarea unui curs de altoit ca demonstrațiuni din pomărit. Cursul se va ținé Sâmbătă la 9/21 d. a. și Duminecă la 10/22 Martie a. c. in Opidul *Sĕliște* sub conducerea presidentului D. Comșa și a membrului din comitet, dl I. Chirca, vice-notar.

La acest curs sunt poftiți a lua parte toți membrii Reuniunei cum și alți cultivători de pomi.

Sibiiu, 3/15 Martie 1896.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Vic. Tordășianu, secretar.
D. Comșa, president.

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei scolare ce s'a ținut în sala noului edificiu scolar în diua de 14/26 Ianuariu a. c., care petrecere s'a dat în favorul bibliotecei scolare a binevoit a suprasolvi și anume: Dl Dr. Victor Mihu medic cercual 2 fl. Dl primpretore al Mercurei Dl Mangesius 1 fl. 50 cr. Dl Elie Popp notariu 1 fl. 50 cr. Dl Adam Mihu vicenotariu 1 fl. Cosciuc și Ioan Bozdog câte 1 fl. D-na Ciugudean, Dnii Aldea notariu în Rod, Pál Andrâs, Bernald, Bartis par. Nic. Dobrota și Andreas Sóper câte 50 cr. pentru cari suprasolviri corpul înv. din Poiana se simte plăcut îndatorat a aduce On. suprasolvenți, precum și tuturor celorlalți binevoitori și spriginitori ai acestei cause, cari au fost presenți, mulțămirile sale, cu atât mai vêrtos, căci pelângă spriginul material ce l'au dat p. t. Domni au contribuit în mod fórte însemnat la ajungerea scopului moral.

Detrăgêndu-se din venitul brut de 78 fl. 56 cr. ce a resultat spesele de 43 fl. 56 cr. rĕmâne un venit curat de 35 fl. care sumă s'a depus la cassa de împrumut și păstrare „Mielul“ spre fructificare în favorul bibliotecei scolare din loc.

Poiana, 21 Februarie, 1896.

Corpul învĕțătoresc.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acéstă redacțiunea nu e responsabilă

Ad. Nr. pp. 152—896 [29] 8—3

Concurs repețit.

In sensul ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 19 Decembre a. tr. Nr. 8778 Bis. prin acésta se escrie concurs nou pentru întregirea postului de paroch din comuna Apahida cu filia Pusta St. Miclăuș, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 490 fl. 81 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au aș aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 20 Februariu 1896.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 105/1896 [31] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóuĕ posturi de capelani în parochiile de clasa a dóua din comuna Tilișca, protopresbiteratul Sĕliștei, lângă parochii: Ioan Iosof și Petru Iuga, prin acésta sĕ escrie concurs pe basa resoluțiunei consistoriale din 6 Iunie 1895 Nr. 3635 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Venitele împreunate cu aceste posturi sunt jumĕtate din dotațiunea parochială de clasa a dóua.

Reflectanții la aceste posturi sé-și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatulului oficiu în terminul deschis.

Sĕliște, 22 Februarie, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al Sĕliștei în conțelegere cu comitetul parocbial respectiv.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

„Furnica“, cassă de economii societate pe acțiuni în Făgăraș.

Convocare

Domnii acționari ai „Cassei de economii *„Furnica“*, societate pe acțiuni“, se invită prin acésta în vîrtutea §. 16 al statutelor societății la

a XII-a adunare generală ordinară,

care se va ține la Făgăraș, **Miercuri, în 8 Aprile 1896 st. n. înainte de ameḑi la 10 óre** în localul societății.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunei, bilanțul anului 1895 și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
3. Ficsarea prețului marcelor de presență, pentru direcțiune și pentru comisarul de ḑi.
4. Alegerea, conform §§. 30 și 57 din statute a 2 membrii în consiliul direcțiuuei în locul celor eșiți.
5. Eventuale propuneri făcute în sensul §. 27 lit. *g.* din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 17, 18 și 19 din statutele societății voesc a participa în persónă sau prin plenipotenți, sunt rugați a-și depune la cassa societății sau la institutul de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu, acțiunile lor și eventual doveḑile de plenipotență cel mult până în *7 Aprilie 1896 st. n.*

Făgăraș, în 22 Faur 1896.

Direcțiunea.

[35] 1—1

Bilanțul pro anul 1895
a cassei de economii societate pe acțiuni „Furnica“ în Făgăraș.

Contul bilanțului.

Active:		fl. cr.
Cassa în numĕrar		5,278.74
Cambii escomptate	373,050.10	
Credite cambiale cu ac. hip.	64,878.10	437,928.20
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		28,934.50
Efecte		3,602.—
Realități, casa societății		61,156.10
Diverse conturi debitóre		737.54
Mobiliar	493,52	
După amortisare	49.35	444.17
		538,081.25

Pasive:		fl. cr.
Capital social:		
300 acțiuni à fl. 200		60,000.—
Fondul de reservă		10,815.—
Fondul de pensiuni al funcționarilor		1,680.—
Depuneri spre fructificare		388,261.55
Cambii reescomptate		64,795.—
Interese transitóre anticipate		766.56
Dividende neridicate		68.—
Diverse conturi creditóre		2,383.71
Profit transpus din a. 1894	853 29	
Profit curat	8,458.14	9,311.4
		538,081.25

Contul profitului și perderilor.

Debit:		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare		19,005.19
Spese:		
Salarie, imprimate, porto, remunerațiuni diverse	3,908.73	
Marce de presență	980.—	4,888.73
Contribuțiune:		
directă	1.847.64	
10% dare la interesele depunerilor spre fructificare	1,864.05	3.711 69
Amortisare:		
10% din mobiliar		49.35
Profit transpus din anul 1894	853.29	
Profit curat	8,458 14	9,311.43
		36,966.39

Credit:		fl. cr.
Profit transpus din anul 1894		853.29
Interese:		
dela cambii escomptate	32,103.38	
dela împrum. pe oblig. cu cav.	2,594.39	34,697.77
Tacse:		
pentru transcrieri de acțiuni		14.—
Chirie:		
dela casa societății		1,401.33
		36,966.39

Făgăraș, în 31 Decembre 1895.

Basiliu Rațiu m p., președinte.

Ioan Dejenariu m. p, comptabil.

Iuliu Dan m. p., membru al direcțiunei.

Basiliu Stanciu m. p., membru al direcțiunei.

Ioan Turcu m. p., membru al direcțiunei.

Nicolau Cosgaria m. p., membru al direcțiunei

Demetriu Chișierianu m. p., membru al direcțiunei.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanțul și contul present și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare ale societății ținute în bună regulă le-am găsit în consonanță cu aceleași și esact.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Gregoriu Negrea m. p. **Gerasim Grama** m. p. **Iosif Lissai** m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea - mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
1 0.12	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa - mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș		6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10 02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézä numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.50
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 04
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.18	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.37	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	--	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.	5.50	-

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7 03	1.58	7.43	12.32
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Joi, 7/19 Martiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Martiu, 1896.

Nici un popor din Europa nu serbézĕ cu atâta însufleţire momentele mai importante din viéţa sa naţională, ca şi poporul magiar, dar nici un guvern şi nici o presă din Europa nu persecută cu atâta necruţare la alte popóre acésta virtute, precum o face guvernul şi presa unguréscă.

Anul 1848 a fost anul învierei popórelor europene, căci în cele mai multe state atunci s'a scuturat jugul robiei.

Mişcarea naţională a ungurilor se légă de primăvara anului 1848. Ḑiua de 15 Martiu a fost începutul mişcărilor pentru independenţa ţerei, care s'a încununat cu detronarea dinastiei şi cu o crâncenă revoluţiune internă, care a costat ḑeci de mii de vieţi omenesci.

Ḑiua de 15 Martiu e ḑi de sĕrbătóre în Ungaria.

Oficios şi oficial ea se serbézĕ ca ḑiua mântuirei în viéţa poporului unguresc, căci atunci au fost proclamate principiele de libertate şi independenţă dintre cari unele s'au realisat în mĕsură fórte mare, altele sunt pe cale de a sĕ realisa.

Cuintesenţa principielor de independenţă este totala deslipire a Ungariei de cătră casa domnitóre, de cătră Austria, şi întemeierea unui stat independent magiar cu tóte atributele lui.

Vrênd nevrênd trebue se punem faţă în faţă anul 1848 cu anul 1867.

In anul 1848 agitaţiunea de atunci a produs detronarea casei de Habsburg, rĕsboiul civil, şi tóte orgiile legate de acesta.

Anul 1867 a pus statul pe basele dualistice de aḑi, şi a dat Ungariei possibilitatea de a se desvolta şi a ajunge la stadiul de aḑi al desvoltărei sale, şi Ungaria nici odată nu a fost mai tare ca şi aḑi şi dacă e ceva mai tare ca posiţiunea Ungariei în monarchie, apoi acel ceva e şovinismul nebun, cu care se împinge înainte curentul de magiarisare.

La 15 Martiu auḑim cuvêntări, cari de cari mai bombastice.

Libertatea, egalitatea, desrobirea presei tóte aceste sunt numai floricele.

Câmpul cel frumos este independenţa ţerei în forma, cum şi-o închipuia Kossuth, care a trecut între sânţi în ochii opiniunei publice unguresci, şi contra opiniunei publice aḑi în Ungaria nime nù se mai opune.

Nime nù doresce mai tare decât noi, ca ungurii se ajungă a-şi realisa visul lor de aur.

Totala desfacere de Austria, totala desfacere de casa de Habsburg, eşirea din legăturile cu tripla alianţă, formarea unui stat naţional întru tóte independent pentru noi popórele asuprite din acest stat ar deschide o nóuă eră, dară ar deschide o nóuă eră şi pentru rassa magiară şi colosalele avantagii ale acesteia din cei 30 de ani din era cea nóuă ar dispărea şi mai curênd ar ajunge sĕ predomineze resónele de stat, cari şi aşa vor veni, spre a se salva patria de curentul bolnăvicios actual, care o duce la perire.

Accentuăm deci o despărţire de Austria, o rumpere de cătră casa domnitóre nu ar fi în înteresul rassei magiare şi după esperienţele din era dualistică nu o ar primi nici Ungurii cei mai estremisti.

O susţin însĕ pentru paradă, o susţin ca ciuhă pentru unii şi alţii, ca se pótă întinde tot mai tare córdele şovinismului magiar, şi se pótă esploata tot mai tare situaţiunea în favorul bolnăviciosului curent de aḑi.

In mĕsura în care se manifestézĕ simţul de demnitate naţională la Unguri, entusiasmul pentru era de redeşteptare în asemene natură se manifestézĕ şi intoleranţa faţă cu aceste virtuţi la celelalte popóre din patrie.

Şi în fruntea acestei manifestaţiuni de intoleranţă stă guvernul şi presa.

Aceste constatări ne ating dureros, căci ele representézĕ situaţiunea, tot în colori posomorîte, şi nu avem prospecte de îndreptare.

Va trebui se vină alt curent, sĕ se créscă tinera generaţiune în alt spirit şi atunci se vor crea situaţiuni normale.

Sĕ dea Dumneḑeu ca îndreptarea sĕ nu vină prea târḑiu.

Revista politică.

Din incidentul ḑilei de 3/15 Martiu n. scrie „Neues Pester Journal“ în numĕrul seu din Dumineca trecută un articol de fond, din care estragem următórele: O spunem cu deplină convingere, că datul de 15 Martiu încă nu s'a învechit, ba póte nu se va învechi nici odată. Sunt ḑile în istoria desvoltării popórelor în cari se concentrézĕ quintessenţa nisuinţelor unei generaţii întregi. Idei, cari au fost în stare, sĕ pună în mişcare milióne, nu sĕ învechesc nici odată. Generaţiunea care s'a însufleţit pentru acestea, care s'a sculat din letargia ei obicinuită, sĕ prăpădesce încetul cu încetul. Numai ideile sunt nemuritóre.

Denumirea unui guvern unguresc responsabil; prefacerea Reichstagului de mai nainte intr'un parlament, care ce-i drept, că ieşia din sinul poporului întreg, dar era totuşi basat pe un cens cam mare; libertatea presei care a fost proclamată în 15 Martiu prin o ceată entusiasmată de tineri, însĕ prin legislativă a fost regulată printr'o lege nu tocmai abundantă în liberalism; obligarea egală la contribuţii şi îndreptăţirea egală a tuturor cetăţenilor înaintea legii, tóte aceste momente cardinale ale mişcării magiare din Martie nu au în sine nici un caracter revoluţionar. Din ideile dela 15 Martiu anul 1848 nu s'ar fi iscat nici odată o revoluţie, şi cu atâta mai puţin un rĕsboiu sângeros, dacă ele n'ar fi fost mânate prin dispoziţiuni de forţă de sus pe căi revoluţionare. — Ḑiua de 15 Martiu n'a fost nici revoluţionară, n'a fost nici o greşală, ci o necesitate naturală. Dacă Ungaria ar fi durmit în primăvara popórelor din 1848, probabil, că i-ar fi fost cruţate sângerósele evenimente şi teribila catastrofă dela şi după Világos, înse e a póte n'ar mai esista astăḑi ca naţiune, nu s'ar pregăti pentru iubileul ei de o mie de ani, ci s'ar fi prăbuşit încetul cu încetul şi fără durere. — Aceia, cari serbézĕ 15 Martie, ca o ḑi de revoluţiune, şi aceia, cari condamnă acest dat din acelaş motiv, sunt în nedrept.

Asfel scie, sĕ aprecieze ḑiariul guvernamental din Pesta ḑiua de 15 Martiu din 1848. Mai întâi şi mai întâi caută sĕ arunce în sus vina evenimentelor sângeróse afirmând, că cei de sus pórtă vina, că grozavele idei au apucat pe căi revoluţionare. El numesce mişcarea magiară o necesitate naturală şi desapróbă pe toţi, cei-ce condamnă „memorabila“ ḑi. Rari sunt ocasiunile, când poţi constata în presa magiară un spirit barem cât de mic de dreptate; ba am puté afirma, că nici-odată nu sĕ ivesce un astfel de cas. Sciinţele, dar în deosebi istoria e prefăcută pe drept sau nedrept într'o armă puternică a singurei idei conducĕtóre în statul nostru: a magiarisărei. Ceea-ce în istorie e în defavorul magiarilor, e minciună nepermisă, numai ceea-ce servesce spre lauda lor, are dreptul de esistenţă ca fapt istoric.

Noi nu suntem maliţioşi, şi recunóscem, că ideile, despre cari ḑice „N. P. Journal“, că nu sĕ învechesc nici odată, sunt frumóse, durere însĕ, că ele s'au realisat numai şi numai pentru Magiari, ér pentru noi Românii au rĕmas tot numai idei góle, lipsite de ori şi ce cuprins; Putem noi Românii, cetăţeni ai statului austro-ungar, astăḑi după aprópe 50 de ani dela 15 Martiu 1848 vorbí şi recunósce, că avem libertatea presei, proclamată atunci de tineri entusiasmaţi?! Cel mai evident rĕspuns din partea nóstră la acéstă întrebare îl pot da temniţele magiare, cari au fost şi sunt pline tot de ómeni d'ai presei, nemagiari, asupra cărora grandiósa idee din 48 sĕ rĕsbună atât de amar? Da, la contribuţii avem şi noi datorinţe egale, ba póte mult mai

---

FOIŢA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Dintre ereticii Ebioniti (trecuţi din Iudaísm în creştini-m) numai secta Elkesaiţilor observă un post strict, căci lor li sĕ impune a nu mânca nici decum carne. Ereticii Gnostici (păgânii trecuţi la creştinism) avéu o ascesă severă, căci ei susţinéu principiile filosofilor orientali, adecă că în materie e originea rĕului, şi în sensualism rădăcina pĕcatului, şi prin urmare omul îşi póte afla mântuirea, numai combătênd materia şi abţinêndu-sĕ de tóte plăcerile ce vin dela ea. Voi espune pe scurt vederile de credinţă a Gnosticilor luând punt de mânecare istoria bisericéscă pentru a putea cunósce mai de aprópe causa, ce a dat ansă la o ascesă severă:

Ei îşi închipuiau pre Dumneḑeu, ca causă primară a celor ce sunt, însĕ acésta causă e nepersonală, Dumneḑeu este totodată etern şi bun. Pre lângă Dumneḑeu esistă o materie de asemenea eternă, însĕ fără forme şi esenţă şi e predomnită de principiul rĕului, deci ea este în oposiţiune cu Dumneḑeu. Lumea cea nevĕḑută s'a înmulţit aşa, că din Dumneḑeul cel bun au emanat mai multe părechi de fiinţe numite Eoni, până ce s'au împlinit suma lor. Acesti Eoni, cu cât s'au îndepărtat mai tare de Dumneḑeu, cu atât şi-a perdut şi din sânţenia lor. Lumea cea vĕḑută s'au creat cu acel scop, ca prin ea sĕ sĕ pótă ridica spre Dumneḑeu acei Eoni, cari s'au fost îndepărtat mai tare de creatoriul lor. Crearea ei s'a făcut în modul următoriu:

Unul dintre Eonii cei mai inferiori numit Demiurgu (făcătoriu), îndepărtându-sĕ mai tare de Dumneḑeu au căḑut în materie, pe care el au însufleţit-o. unindu-se astfel elemente luminóse (spirit) cu celea întunecóse (materie). Demiurgul însĕ nu separézĕ elementele luminóse (bune) de cele întunecóse (rele) sau că nu vrea sau că nu póte. Ca totuşi sĕ sĕ pótă separa aceste dóuĕ elemente unele de altele, Dumneḑu a trimis pre unul dintre Eonii cei mai de frunte numit Christ, care luă formă de corp la botez. Christ învĕţă pre ómeni cunoscinţa Dumneḑeului celui adevĕrat. Unii i-a primit învĕţătura, alţi însĕ nu, ci l'au şi persecutat ba l'au chiar rĕstignit; însĕ fiind că acest Eon superior (Christ) a avut numai formă de corp, pentru aceea tótă patima lui au fost numai o apariţiune optică, căci spiritul lui s'au ridicat la Pleroma, ér forma trupului a restituit-o lui Simon de Chirene.

Sufletele ómenilor sunt compuse parte din elemente luminóse (pnevmatice), parte din elemente întunecóse (hilice). Sufletele, în cari predomnesc elementele luminóse, pot ajunge la cunoscinţa de Dumneḑeu (Gnosis) şi acestea sunt ale Gnosticilor; ér în cari predomnesc elementele întunecóse, nu pot ajunge, şi acestea sunt sufletele ómenilor de rênd. Aşa dar mântuirea e îndeplinită atunci când s'au separat elementele luminóse de celea întunecóse, după credinţa gnosticilor. Unul dintre mijlócele cele mai acomodate, pentru a efectui separarea, e ascesa. Aceia, cari pe lângă ascesă au şi Gnosis, pot sĕ sĕ mântuéscă uşor.

Din cele arĕtate sĕ póte vedea uşor, cumcă mântuirea la aceste secte e considerată de un proces chemic, ér nu moral; şi prin urmare au venit numai decât în oposiţiune cu religiunea creştină, care crede, cumcă mântuirea consistă în îndreptarea omului. La sectele gnosticilor ascesa e lucrul principal, pentru a sĕ putea omul mântui; ér în religiunea creştină, ascesa jócă un rol secundar, deóre-ce după principiele religiunei creştine, omul sĕ póte mântui avênd credinţa şi fapte bune, ér ascesa e numai un mijloc, pentru a putea face fapte bune. Un om, care va ţinea o ascesă ori-cât de severa, va fi ţinut de imoral, dacă celelalte fapte a lui sunt imorali.

In seclul al 3 şi 4-lea după Christos atare ascesă severă era îmbrăţişată cu plăcere nu numai de Gnostici dar şi de alţi creştini, căci credéu, că cu cât vor abḑice dela plăceri sensuali şi-şi vor tortura corpul cu atât vor fi mai bine plăcuţi lui Dumneḑeu. Incă pe la mijlocul seclului al doilea, unul dintre creştini începu a sĕ isola de cealalţi ómeni, petrecând viéţa prin pustietăţi, în rugăciuni şi în meditaţiuni religióse, mâncând numai fructe séu rădăcini, bătându-şi corpul, ca sĕ nu sĕ deştepte într'ênsul pofte trupesci. Aceşti asceţi formară în biserică o clasă deosebită.

(Va urma.)

grele decât alţi cetăţeni de naţionalitate magiară, avem însĕ în schimb și drepturi egale?! Ideia acésta proclamată cu atâta triumf în 48 pentru noi românii a fost, durere, o pacoste. Ce drepturi mai avem noi astăḑi? Ce drepturi ne promite viitorul? Astea sunt consecinţele ideilor, cari nici-odată nu se învechesc?! La acéstă întrebare sĕ rĕspundă „N. P. Journal“ și dacă va judeca drept, va trebuí sĕ recunóssă, că Românii numai întrista sĕ pot, când vĕd ei pe concetăţenii lor magiari ridicând ḑiua de 15 Martiu într'al șeptelea cer — o ḑi, care pentru marea majoritate a cetăţenilor din acest stat, de naţionalitate nemagiară, e o ḑi de tristă amintire!

* * *

Ministrul comun de esterne, contele Goluchowski, a părăsit Berlinul. Ḑiariul semi-oficios „Kölnische Zeitung“ din Germania scrie din acest incident următórele: Contele Goluchowski a părăsit Berlinul. In decursul petrecerii sale de 4 ḑile a avut ḑi de ḑi bogată ocasiune, d'a vorbi cu bărbaţii de stat conducĕtori de aici, și a avut și împĕratul cu dênsul o lungă întrevorbire. Sĕ póte deci admite, că s'a făcut o schimbare de păreri fundamentală asupra tuturor cestiunilor politice actuale. Și numai rĕmâne îndoială, că s'a ajuns la o înţelegere completă. Acésta sĕ póte de altfel și de sine pricepe luând în considerare relaţiunile intime, cari au fost cultivate de mulţi ani cu mare măiestrie și cu un bogat succes prin representanţi oficiali așa de distinși, cum sunt de Szőgyény în Berlin și contele Eulenburg în Viena. Chiar și relaţiunile bune personale d'intre amêndoi conducĕtorii responsabili ai politicei esterne din ambele state puternice și strîns împrietinite contribue în mod esenţial, ca sĕ întăréscă susţinerea păcii europene și s'o promoveze, singura ţîntă a triplei alianţe. Anumite disposiţii nu s'au luat; nici nu e nici o ansă pentru așa ceva, însĕ în tóte cestiunile actuale s'a garantat și pe viitor o conlucrare comună! — Nu mai e lipsă de nici un comentar. Călĕtoria contelui Goluchowski la Berlin, cum am dis și cu altă ocasiune, a contribuit la întărirea triplei alianţe, prin urmare la întărirea păcii, atât de necessară tuturor puterilor europene!

* * *

In ședinţa de Sâmbătă a dietei magiare, ministrul de culte și instrucţie, Dr. Iulius Wlassics, a rĕspuns, la o interpelare adresată lui de deputatul Vajay. Acest deputat a interpelat pe ministrul, cum póte el suferi, ca sĕ fie profesor la gimnasiul din Szolnok, Eugen Posch, un om care n'are nici o confesiune? Ministrul a dat la acéstă interpelare un rĕspuns fórte caracteristic, de aceea îl reproducem în traducere:

Respectivul profesor stă pe basa art. de lege XVIII: 1895 despre liberul eserciţiu al religiunei, de când a eșit din religia catolică fără de a întra în altă confesiune receptă. In cât el rĕmâne prin acéstă faptă în cercul de drept al libertăţii consciinţei individuale, el stă sub scutul ocrotitor al legii. După ce însĕ amintita lege prea a ţinut cont de principiul acelei despărţiri radicale d'intre stat și biserică, că adecă statul însuși sĕ transpune faţă cu religiunile recepte sau recunoscute sau faţă chiar cu religiositatea într'un indiferentism complet, ba după ce acéstă lege a legat recunóscerea confesiunilor, cari sĕ vor nasce în viitor, de condiţia, ca sĕ fie garantnt învĕţămêntul religionar al copiilor de scólă, după-ce mai departe prescrie educaţiunea religiósă a copiilor într'o confesiune receptă sau recunoscută și a celor ce stau afară de confesiune după-ce statul ajută confesiunile recepte cu dotaţie materială și din religiunea din scólele medii a făcut un studiu obligatoric: în conformitate cu acestea, dacă un profesor, aparţină vre-unei confesiuni, prin învĕţămêntul sĕu, prin purtarea sa sau în ori-care altă formă periclitéză scopurile indicate cu ocasia regulării d'intre stat și biserică, sau periclitéză în deosebi scopul învĕţămêntului religios al tinerimei sau tinde chiar la zădărnicirea acestuia, atunci ar veni direct în conflict cu datorinţele sale de profesor și atunci el, ca ministru, și-ar ţinea de datorinţă, sĕ procédă contra lui cu tóte mijlócele, cari îi stau la disposiţie. Câtă vreme însĕ nu e casul acesta, el rĕmâne in sfera libertăţii individuale și stă sub scutul legii“. Camera a luat rĕspunsul la cunoscinţă. Va sĕ ḑică, ministrul de culte și instrucţiune publică din statul nostru admite la scólele lui profesori fără confesiune, fără nici o religie. Dacă astăḑi este unul la gimnasiul din Szolnok, și e admis, ușor sĕ póte întêmpla, ca în câţiva ani de ḑile toţi profesorii dela acest gimnasiu, sĕ fie fără confesiune, fără religie. Numai profesorul de religie rĕmâne singur cu confĕsiune, cu religie. Nu arare-ori am spus noi tot la acest loc, că în camera magiară principiile pedagogiei adevĕrate nu au nici o trecere.

Casul acesta sĕ dovedesce și de astădată: Sĕ ḑicem, că toţi profesorii dela gimnasiul din Szolnok neconfesionali nu lucréză pe faţă contra învĕţămêntului religionar, prin urmare nu-l periclitéză, dar óre e posibil după pedagogie, ca elevii dintr'un astfel de gimnasiu unde toţi profesorii, afară de unul, nu sciu ce e biserică, nu sciu ce e religie, sĕ devină ómeni religioși numai în cele 2 óre de religie pe sĕptĕmână? Nu scie dl ministru, că peste tot în educaţie, și cu atât mai vêrtos în educaţia religiósă esemplele vii ale profesorilor plătesc cu mult mai mult decât instrucţia? Nu scie dl ministru, că de geaba le va spune profesorii de religie elevilor, sĕ mérgă și sĕ se róge lui Dḑeu la biserică, când toţi ceialalţi profesori o ocolesc, ba în prelegeri unde nu-i poţi controla o urgisesc?! Apoi ce esemple de religiositate sĕ ia elevii dela profesorii fără confesie, fără religie?!

Sunt înspăimêntătóre pentru omenire consecinţele unor astfel de disposiţii. Libertatea consciinţei individuale fără confesie, fără religie, este identică cu anarchia, ér anarchia e identică cu vremea lui Antichrist prorocită în sânta scriptură; vreme care se apropie prin voinţa ómenilor de sigur spre nefericirea statului și a tuturor cetăţenilor sĕi!

+

* * *

Din Italia sosesc stiri surprindĕtóre. Tóte spun, că generalul Baldissera a început pertractari de pace cu Negus Menelik. Condiţiunile puse de acest din urmă sĕ fie următórele: „Evacuarea immediată a terenului, retragerea trupelor italiene îndărătul graniţelor de mai nainte, obligaţiunea, de a respinge ori ce propunere de alianţă sau de pretinie afară de colonii“. Mai tóte foile italiene ḑic, că condiţiile lui Menelik sunt onorabile și acceptabile. Sĕ speră deci, că în curênd se va încheia pacea.

* * *

In 14 Martie nou conducĕtorul misiunei turcesci i-a predat sĕrbătoresce principelui Ferdinand al Bulgariei amêndouĕ fermanele de recunóscere. Au asistat toţi ministrii și toţi funcţionarii dela curte Principele Ferdinand a mulţumit sultanului pentru înalta încredere și bunăvoinţă cătră poporul bulgar. In 26 l. c. va pleca principele la Constantinopol pentru 8 ḑile.

La aceea, ce nu s'ar fi așteptat nici odată principele Ferdinand, i-a ajutat numai și numai trecerea moștenitoriului Boris la ortodocsie.

Clerul și politica.

Din incidentul sĕrbărilor de „15 Martie“ n., foile magiare, fără deosebire de colóre politică, reîmprospetéză în memorie multe din evenimentele acelei ḑile memorabile din anul 1848, reîmprospetéză idei de cari au fost conduși bărbaţii naţiunei magiare, cari atât de mult au contribuit la starea lucrurilor în care se află astăḑi aprópe întrégă viaţa nóstră de stat.

Fac elogii și glorificări eroilor magiari, cari au pus la cale evenimentele din acea ḑi atât de memorabilă pentru istoria tuturor popórelor acestei patrii atât de mult udată cu lacrimele și sângele strămoșilor și părinţilor noștrii.

Preamăresc faptele acelora, cari au proclamat libertatea presei, egalitatea înaintea legii fără deosebire de naţionalitate și confesiune, egalitatea în purtarea sarcinilor publice, stergerea iobăgimei, și altele.

Tóte acestea sunt lucruri prea frumóse și vrednice de recunoscinţa posterităţii.

Dar noi cu tóte acestea, nu ne putem asocia ca sĕ ne bucurăm împreună cu ei, căci mai mult glorifică pe acei bărbaţi ai naţiunei magiare, cari mai mult au lucrat în direcţiunea prin care s'a asigurat hegemonia acestei naţiuni peste tóte celelalte naţiuni nemagiare din acéstă patrie.

Ne-am asocia și noi la acéstă bucurie alor, dacă drepturile omenesci pe cari le-au proclamat, le-ar fi proclamat în mĕsură egală și pentru noi, sau mai bine ḑis, după-ce le-au proclamat, le-ar fi și observat ori le-ar observa barem aḑi, așa cum le observă faţă de naţiunea magiară, faţă de naţiunea, din care fac ei parte.

Ne-am asocia și noi, când am vedea, că acele drepturi le-au proclamat fără reservaţiuni mentale pentru noi și ne ar fi recunoscut și pe noi de naţiune egal îndreptăţită cu naţiunea magiară, cu care veţuim acum de o mie de ani împreună.

Că proclamarea de drepturi egale pentru noi n'a fost sinceră, o dovedesce pe deplin istoria patriei nóstre, o dovedesce procedura faţă de noi înaintea legii, mai cu sémă atunci când suntem trași pe banca acusaţilor și pentru cele mai nevinovate manifestaţiuni pentru eroii și bărbaţii noștrii, cari au lucrat și lucréză pentru emanciparea politică a naţiunei nóstre, pentru cultura nóstră naţională, dar mai cu sémă pentru apărarea intereselor nóstre bisericesci și scolare, basele esistenţei nóstre naţionale.

Spre ilustrarea acestei aserţiuni fie deajuns a reproduce din vorbirea dlui Hindy Árpád, redactorul ḑiarului „Kolozsvár“, ţinută cu ocasiunea „serbărilor de 13 Marte“ din a. c., următórele:

După ce face amintire, cum au împărţit magiarii tóte drepturile în mĕsură egală (?) cu noi, necerênd în schimb altceva decât recunóscerea naţiunei magiare de singura naţiune politică, precum și primirea limbei acestei naţiuni esclusiv în administraţie și legislaţiune, continuă:

> „Atunci a ḑis Kossuth și aceea, că „a te rĕscula în contra acelui popor, care 'și-a împărţit frăţesce tóte drepturile și libertăţile cu toţi cetăţenii patriei fără considerare la limbă, — este o faptă, care este vrednică de a o timbra de nerecunoscinţă“. Și a mai ḑis, că „*Magiarul numai împreună cu Românul și Românul numai împreună cu Magiarul trăind în împreunare frăţéscă, vor avé un viitoriu fericit, și nu dacă unul se va lăsa a fi amăgit spre apăsarea celuilalt, pentru-că atunci prinde o astfel de armă, cu care însuși pe sine se lovesce*“.

După-ce impută legislativei magiare, că dela dualism încóce n'a făcut mai nimic pentru deslegarea cestiunii naţionale, continuă:

> „Intre aceste altele ar fi avut loc urmărirea cu mai multă atenţiune a relaţiunilor bisericesci și scolare române, ca sĕ nu ḑicem controlarea acelora. Acésta mai mare urmărire și controlă și atunci ne-ar fi adus mai mult folos, dacă nu trecea preste mĕsura, care o eserciéză statul faţă de celelalte confesiuni.
>
> „*Cea mai mare jumĕtate a agitatorilor români este a se căuta în cercurile bisericesci.* Ér citez pe Kossuth, carele deja în 1848 a observat, că o parte a preoţimei românesci este și guvern politic. „Nu este afacere politică, ḑice Kossuth, la resolvarea căreia sĕ nu incurgă óre care episcop ori preot român. Dacă acesti domni ar înţelege, că nu acésta le este chemarea, ca sĕ formeze guvern politic, ci ca sĕ créscă poporul în privinţa morală și culturală, atunci multe lucruri ar sta altcum; pentru-că în rea stare se află sórtea unui popor unde preotul este mai mult decât preot, și unde acela eserciază totodată și putere politică“.

Cine nu vede nesinceritatea în aceste declaraţiuni ale „sântului“ Kossuth? Cine nu vede unghiţa cu rîma în aceste expectoraţiuni ale celui mai mare șovinist magiar?

Vorbesce de drepturi, pe cari naţiunea magiară, ḑice, că le-a împărţit frăţesce și cu românii.

Cari sunt acele drepturi?

Naţiunea română este ea recunoscută de naţiune egal îndreptăţită cu naţiunea magiară?

Biserica română se bucură de aceleași ajutóre de cari se bucură bisericile magiare din patrie?

Scólele confesionale române sunt favorisate de ministrii de culte magiari întocmai ca scólele magiare?

Avem barem aceeași lege electorală cu cei din Ungaria?

Legile actuale sunt create cu concursul nostru?

Suntem egali înaintea legii?

Nu! Nimic din tóte acestea!

Cine nu crede, poftéscă a asista barem la un proces de presă pentru-că cineva 'și-a dat pe faţă prin óre-cari semne palpabile iubirea sa de ném, și va vedé.

Un singur adevĕr vecinic esprimă Kossuth în citatele de mai sus când ḑice, că Magiarii și Românii sunt avisaţi la ajutoriul reciproc, dacă voesc ca sĕ aibă un viitor fericit, și că cel ce tinde la apăsarea celuilalt sub pretecstul conservării proprii, se folosesce de o astfel de armă, prin care însuși pe sine se ucide.

Dacă-i așa, pentru ce tind dar magiarii de aḑi, respective guvernele lor la nimicirea nóstră naţională? Pentru ce nu primesc aceste cuvinte de aur ale celui mare favorit al lor?

Da, nu le primesc, pentru-că bine sciu ei, că aceste cuvinte n'au fost sincere, ci au fost numai unghiţa pentru cei naivi ca sĕ-'i abată dela conlucrarea împreună cu acei bărbaţi ai naţiunei nóstre mai departe vĕḑĕtori, cari au vĕḑut unghiţa și nu s'au lăsat a fi amăgiţi și ei.

Ce vrea sĕ ḑică dl Hindy Árpád, când susţine că guvernele magiare n'au făcut nimic dela dualism încóce pentru deslegarea cestiei naţionale române când cu crearea diferitelor legi politice-bisericesci și scolare?

Sigur, nu e sincer. El vrea numai sĕ încurajeze mai departe guvernele magiare, ca sĕ lucreze și de aci înainte ca și până acum întru nimicirea culturei nóstre naţionale, carea aḑi singurul adăpost 'și-l mai află în bisericile și puţinele nóstre scóle confesionale ce le mai avem, dar și acelea aprópe numai cu numele, din causa multor legi și ordinaţiuni prin cari s'au subtras de sub autonomia bisericilor nóstre recunoscute prin lege.

Mereu auḑim, că guvernele magiare nu vréu sĕ ne pună pedeci în desvoltarea culturei nóstre naţionale, dar pentru asigurarea unităţii statului unitar național magiar, cer, ca sĕ învĕțăm limba magiară sub pretecst, că fără scirea acestei limbi nu suntem buni patrioți.

Étă dar scopul lor adevĕrat.

Dacă nu vreți sĕ ne puneți pedeci culturii nóstre naționale, dați-ne și nóue ajutóre corĕspundĕtóre din visteria statului, la care și noi contribuim. Dați-ne și nóue ajutóre materiale pentru bisericele și scólele nóstre în mĕsura cum dați bisericilor și scólelor magiare. Dar nu cereți ca sĕ vĕ învĕțăm limba, pe care noi nu o putem iubí numai din causa, că ni-o impuneți cu forța. Altcum ar sta lucrurile când ni s'ar impune ea prin sine, prin superioritatea ei ori prin cultura magiară, care în popor se află pe același grad în care se află și la poporul nostru.

O limbă și cultură se impune numai prin forța ei morală și intelectuală, nici decum însĕ prin forța brută acelor ce o gropagă prin mijlóce de silnicie.

Astfel s'a impus și se impune și adi încă cultura și limba grecă și latină.

Pentru-ce?

Pentru-că fără ajutorul acelora nimeni nu-și póte câștiga cultura generală de care ori care om are lipsă, care vrea sĕ se pregătéscă aprópe pentru ori-care carieră specială din viață.

Ér limba și cultura magiară e fórte departe încă de acest nivou al acestor limbi — adi mórte — și culture antice.

Un mare neadevĕr susține Kossuth și atunci, când dice, că cea mai mare parte a „agitatorilor“ români este a se căuta în cercurile bisericesci.

Nu între preoți și învĕțători, ba nici chiar între mireni nu sunt a se căuta agitatorii români, ci în presa magiară, în guvernele magiare, în societatea magiară, cari mereu propagă doctrime, cari țintesc la nimicirea esistenței nóstre naționale.

A fost o vreme, când într'adevĕr se putéu căuta acei „agitatori“ în cler dacă mi ertat sĕ mĕ esprim așa, și acea vreme a fost atunci, când în urma robiei poporului nostru, singuri preoții mai sciau ceva carte și erau conducĕtorii lui întru cât se pot numi astfel. Și în parte și adi mai trăim acele vremi.

Pentru-ce? Pentru că fórte mulți din tinerii nostrii, cari se pregătesc pentru alte cariere, în urma persecuțiunilor politice pentru iubirea lor de ném, sunt siliți a lua lumea în cap în țeri strĕine ca sĕ-și afle pânea de tóte dilele, și astfel érăși numai preoții remân „agitatorii“, conducĕtorii acelui popor întru apĕrarea esistenței sale naționale.

In acest sens, da, are drept Kossuth, numai cât acest drept e mai mult contra lui decât pentru el.

„Nu este afacere politică, dice Kossuth, la resolvarea căreia sĕ nu incurgă și óre care episcop ori preot român. Dacă acesti domni ar înțelege că nu acésta le este chemarea, ca sĕ formeze guvern politic, ci ca se créscă poporul în privința morală și culturală, atunci multe lucruri ar sta altcum; pentru că în rea mană se află sórtea unui popor, unde preotul este mai mult decât preot, și unde acesta aserciéză totodată și putere politică.“

Ar trebui se fie cineva orb din nascere ca sĕ nu aibă nici idee despre perversa apucătură de care se folosesce acest archișovinist magiar.

El nu vrea nici mai mult nici mai puțin decât sĕ deslipéscă pe preoți — pe conducĕtori de către popor, pe care apoi sĕ-l pótă mâna fără greutăți la perirea sa națională, la molochul magiarisărei.

Scii, povestea cu lătratul cânilor dela stână și lupii rĕpitori.

Apoi rĕu sfat dă Kossuth și atunci când dice, că clerul sĕ nu se ocupe cu politica. El contradice atunci chiar și dreptului de stat magiar. Ce caută atunci prelații tuturor bisericilor în casa magnaților?

Ințelegem, ca clerul sĕ nu facă politică militantă și sĕ nu stee în fruntea mișcărilor politice, căci acestea i-ar face sĕ-și neglige în mare parte oficiul lor divin, — dar ca păstori sufletesci nu pot fi reținuți ca sĕ nu contribue cu sfatul lor la conducerea poporului lor credincios și în cele politice, mai cu samă cum e și poporul nostru dela sate, care are fórte puțini conducĕtori dintre mireni cu tragere de inimă pentru interesele lui vitale ca națiune și ca factor politic în stat.

Acest drept chiar și din punct de vedere moral nime nu-l póte denega preoțimei nóstre.

Dar apoi însuși guvernele magiare, pentru ce vênéză prin agenții lor după preoții români, ca prin mijlocirea acelora se câștige poporul la alegeri pentru óre-care candidat al lor.

Étă, că aci însuși guvernele fac conducĕtori pe preoți, nici sĕ mai vorbim de presiunile ce le fac asupra capilor bisericilor tot cu scopuri politice ca sĕ înfluințeze prin autoritatea și puterea lor asupra poporului.

Vreau guvernele, ca clerul sĕ nu se ocupe cu politica?

Atunci nu se atingă de sfera de activitate a bisericei; nu se amestece în afacerile bisericesci; nu aducă legi contra doctrinelor bisericei; nu atace cel mai puternic mijloc pentru promovarea culturei morale și intelectuale, limba poporului; feréscă-se de tóte aceste abusuri de putere și atunci clerul tot mai mult se va retrage de pe terenul politic; dee bisericei și scólei mijlócele materiale necesare pentru propagarea culturei morale și intelectuale și atunci statul de sigur nu va avé lipsă de atâtea casarme temnițe și legi pentru împedecarea crimelor de tot feliul și atunci bucuros vom recunósce și noi națiunea magiară de „primus inter pares“, cum o recunóscem și acum, nici decum însĕ de domnitórea respective de stăpâna nóstră, căci și noi contribuim la susținerea și apĕrarea acestei patrii comune în mĕsură egală cu sângele și avutul nostru material ca și națiunea magiară.

Acestea sĕ le observe legislațiunea și societatea magiară și atunci nu vor trebui de loc sĕ-și bată capul cu resolvarea cestiunei naționale, carea în chipul acesta de sine și fórte ușor se va resolva.

Noutăți.

Studenții dela scólele medii la înmormêntări. Ministrul de culte și instrucțiune publică a adresat o circulară către tóte autoritățile supreme confesionale scolare, prin care le invită ca sĕ lucreze într'acolo, ca pe timp nesănĕtos studenții dela scólele medii de sub direcțiunea lor, sĕ nu fie scoși la înmormêntări.

* * *

Panama. Afacerea cu banii defraudați din partea unor organe ale poliției de stat din Budapesta, se îngróșă tot mai bine. E vorba, că s'a constatat lipsa unor sume fórte mari, cu mult mai mari decum se credea, cari deocamdată nici nu se pot precisă pentru-că lipsesc și actele referitóre la aceste sume. Nu numai consilieriul polițial Chudy (care altcum „și-a luat concediu pe timp nedeterminat“), ci și alte persóne însemnate dela poliția de stat sunt amestecate în afacerea acésta scandalósă — millenară.

* * *

Cari sciu mai multă omenie? Étă ce ne povestesce un călĕtoriu în „Rev. Orĕștiei“:

„Călĕtorind în dilele aceste cu soția dela Pesta către casă, la o stațiune ne am dat puțin jos. Pe timpul depărtărei nóstre s'au urcat nisce țerani unguri, judecând după nasturii (bumbii) cei mari, nisce bocotani, în cupeul nostru, unde ședusem noi. Soția mea se urcă, voiesce sĕ-și reiee locul ei, însĕ ce sĕ vedi? bocotanii mustăcioși o scot afară, și numai prin întrevenirea conductorului am putut dobândi éră locurile nóstre.

După câteva dile călĕtoresc tot pe acea cale, când la o stațiune voind sĕ mĕ urc cu nisce prietini, aflăm un cupeu de clasa a II. plin de țĕrani români, cari veniau dela Bĕrzava și mergéu la Petroșeni, la lucru de pădure. Vĕdênd noi tot plin, am eșit hotărîți sĕ stăm în coridor (în gangul cupeiurilor), dar' țĕranii vĕdênd asta îndată își iau traistele și ies dintr'un despărțĕmênt, se îndésă în alt despĕrțĕmênt între ceialalți si ne fac loc fără sĕ le fi cerut noi acest lucru“.

* * *

Unde-'s banii? Tinerimea patriotică din Seghedin a arangiat în carnevalul espirat un bal în favorul monumentului lui Kossuth, care a fost bine cercetat, aducênd — cum se crede — un frumos venit curat. Arangiatorii balului au aflat însĕ de bine a împărți între dînșii venitul și apoi a tăcea tăcerea porcului. N'au dat nici o socotélă publică. Urmarea a fost că publicul a început a mormăi, ér poliția i-a luat de scurt pe toți cei opt arangiatori și i-a predat județului criminal unde vor avea sĕ rĕspundă la întrebarea: *unde-'s banii?*

* * *

Casa lui Starcevici. Reposatul patriot croat Anton Starcevici a fost primit dela partidul sĕu, ca don, un palat frumos, în care a locuit și a murit. Casa acésta, reposatul Anton Starcevici înainte de mórtea sa a testat-o fratelui seu Nicolae, care însĕ în ultima adunare națională croată a declarat că nu o va folosi, ci o redă națiunei croate, spre un scop pe care adunarea îl va staverí mai târdiu.

* * *

Nenorocire în Constantinopol. Din Constantinopol sĕ scrie, că vechiul apaduct rĕmas de pe vremea Romanilor, s'a dărîmat în estindere de 20 metri, și s'au dărîmat și casele cari erau zidite de-asupra lui, îngropând sub ruinele lor pe locuitorii din ele, cari toți au fost scoși de sub ruine cu ósele frânte.

* * *

Mórte părută. Episcopul Glycas din Mitilene a reposat. L'au îmbrăcat în ornate și l'au aședat în sicriu în mijlocul catedralei și în posiție ridicată cum ar ședé în scaun. Nóptea apoi episcopul s'a tredit din letargie și vĕdêndu-se singur în biserică, în mijlocul unei mări de facle aprinse și cu sfânta Evangelie în mână, în deplin ornat, — a amețit de nou și a cădut în nouă letargie, care de astădată se va sfêrși cu o mórte adevĕrată, ér nu părută, cum era cea dintâiu. Patriarchul ecumenic din Constantinopol a trimis medici anume la Mitilene, ca sĕ grijéscă de bĕtrânul episcop.

* * *

Nenorocire mare. În Petersburg a a isbucnit nóptea foc într'o fabrică mare, în care erau culcați și dormiau câte-va sute de lucrători. Focul s'a escat pe la mied de nópte și s'a desvoltat cu atât de mare iuțélă, încât cei din lăuntru nu și-au putut scăpa viéța, ci au ars în culcușurile lor. Abia câțiva din ei au putut trece printre flacări și au putut scăpa cu viéță, dar și acestia sunt încărcați de arsuri periculóse.

* * *

Tata si fiul. Bĕtrânul Czakó Ignatz din Pusztagyalu are o avere cam de 100.000 fl. ér fiul sĕu, tinĕrul Czakó Ignátz din Hódmező-Vátárhely are o avere de 150.000 fl. Cu tóte acestea fiul rîvnind și la averea tătâne-seu, și fiind-că pe cale dréptă nu putea s'o câștige a început cu mijlóce neiertate. Pe basa unei obligațiuni l'a înprocesuat pentru suma de 36.000 fl. Obligațiunea era subscrisă de patru martori, cari au depus jurămêntul că bĕtrânul în fața lor a subscris'o. Bĕtrânul a început însĕ proces criminal în contra martorilor cari au depus jurămênt fals, și în contra fiului sĕu care i-a falsificat subscrierea pe obligațiune. La pertractarea finală martorii au recunoscut că au jurat fals, dar au făcut'o acésta pentru aceea, pentru-că tinĕrul Czakó le-a promis câte o mie floreni dacă va câștiga procesul. Tribunalul i-a condamnat pe toți la câte 9 luni închisóre, ér pe fiul tătâne-seu la șepte ani de robie. Curia a întărit sentința tribunalului.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea ședinței publice, arangiată de către societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ în 29 Novembre st. v., în memoria Marelui archiereu Andreiu, au incurs oferte benevole în favorul societății dela următorii p. t. Domni: Il. Sa Dr. Ilarion Pușcariu archimandrit vicariu archiepp; 5 fl., Dr. Remus Roșca, director seminarial 3 fl., Alecsandru Lebu, mare proprietariu, 3 fl., Dr. Petru Șpan, prof. semin. 2 fl., Pantaleon Lucuța, asesor consist. 2 fl., Ioan Papiu, protopresb. 2 fl., Demetriu Comșa, prof. 2 fl., Dr. Elie Cristea, secretar consist. 2 fl., Dr. Vasile Bologa, director 2 fl., Nicolau Borzea, preot în Viștea inf. 2 fl., Dr. Ioan de Preda, advocat 2 fl., Ioan Hannia, director semin. pens. 2 fl. Dr. Nicolau Vecerdea, advocat 2. fl., Nicoiau Cristea, asesor consist. 2 fl., Dr. Amos Frâncu, adv. 2 fl., George Dima, prof. de musică 2 fl., Nicolau Opriș, preot în Șura mare, 1 fl. 50 cr., Toma Ienciu, notariu în Fofeldea, 1 fl. 50 cr., Ioan Costin, redactor 1 fl., familia Simtion 1 fl., Arseniu Bunea, secretar 1 fl., N. Dragomir, preot în Porcești 1 fl., Simeon Dăian, econom 1 fl., Dr. Ioan Stroia, prof. 1 fl., N. Tăbăcariu, 1 fl., Dr. Daniil P. Barcian, prof. semin. 1 fl., Ioan Ghibu, prof. semin. 1 fl., N. Lupean, 1 fl., D-na Paraschiva Saftu, 1 fl., Dr. Vasile Saftu, prof. semin. 1 fl., Dr. A. Tincu, advocat 1 fl., Ilie Moga, învĕțător 1 fl., D-na Ioana Rebega 1 fl., Demetriu Cunțan, prof. semin. 1 fl., familia Trifan, 1 fl., Ioan Popa, învĕțător 1 fl., D-na Anna Pașcu, 1 fl., D-șóra Marióra Pascu, 50 cr., N. N. 1 fl., I. Iordache, învĕț. 50 cr., Costandin Prie, preot 50 cr., Elisab. Rempold, 50 cr., Candid Popa, învĕț. 50 c., D-na Maria Andraș, 50 cr., Nicolau Stoica, învĕțătoriu, 50 c., Ioan Opriș, proprietar 50 cr., N. N. 50 cr., Ioan Coțiofan, voluntariu 50 cr., Mafteiu Mihu, proprietar 50 cr., Gavriil Hango, presb. și econom seminarial 50 cr., Anghel Filip, 50 cr., Sfefan Căpățînă, 30 cr.

Ulterior au mai incurs oferte dela dnii: Ilustritatea Sa Nicolau Popea, episcopul Caransebeșului 5 fl., Ioan de Lemenyi advocat, în Brașov, 4 fl., Leontin Simonescu, secretar metrop. 2 fl., Ioan Stoicuța, preot gr.-or. Săscior, 2 fl., Ioan Danciu, protopresb. 2 fl., D-na Elisaveta Morariu, proprietărésă, Săscior 2. fl., Nicolau Maneguț, protopresb. 2 fl., Vasile David, preot în Mogoș-Mămăligani, 1 fl. 20 cr., Nicolau Florea, preot 1 fl., Ioan Șandru, asesor la sedria orf. în Sighișóra 1 fl., Ioan Is. Tordai, preot în Offenbaia 1 fl., N. Hinția, învĕț. în Sibișel 1 fl., Demetriu Câmpean, archiv. consist. 1 fl., Isaia Henteș, preot în Ocna 1 fl., Dr. Elie Beu, medic 1 fl., Iuliu Piticu 50 cr., Venit brut 94 fl. 50 cr., spese 37 fl, 56 cr; venitul curat deci e de 56 fl. 94 cr; cr; care s'a adaus la fondul societății.

Cărți pentru biblioteca societății au donat:

1. Familia Ioan Popescu: *a)* „Istoria critică“ de B. P. Hajdĕu v. I. *b)* „Opere complete“ de Miron Costin, v. II.
2. Redacțiunea „Tribunei“: „Cestiunea Românilor“ de Eugen Brote.
3. Dl Ioan Rusu Șirianul: *a)* „Un an de luptă“ de A. Vlăhuță v. I.. *b)* „Dan“ roman de A. Vlăhuță v. I
4. Dl Gavriil Hango: „Világtőrténelem“ de Huszár Károly.

Pentru tóte aceste oferte benevole în favorul societății „Andreiu Șaguna“, priméscă p. t. contribuenți marinimoși și pe acéstă cale adênc simțitele nóstre mulțămite.

Sibiiu, 13 Februariu, st. v. 1896.

Comitetul arangiator.

Mulțămită publică.

Marele proprietariu de aici Friedr. Fronius, carele și în trecut de mai multe ori a arătat bunăvoința față de scóla nóstră din Sebeș, la 6 Martiu n. a. c. a donat pentru biblioteca scolară opul: „Conversations-lecsicon“ de Brockhaus, în 15 volume.

Comitetul parochial din Sebes 'și împlinesce deci o plăcută datorință, când vine a esprima pe acéstă cale marinimosului donator, pentru acéstă faptă nobilă, mulțămita și recunoscința sa.

Sebeș, 29 Februariu, 1896.

Sergiu Medean,
președinte.

Loterie.

Miercuri, în 18 Martiu n. 1896.

Sibiiu: **56 72 27 7 80**

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă

Szám. 1201/896 ad. Plg. [32] 2—3

Hirdetmény.

Alólirott, mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó évi Február hó 27-én 1201 szam alatt kelt végzésével kiküldőtt eljáróbiró, az 1893 évi Január hó 3-án 356 I. M. Sz. a. kiadott utasitás 61 § sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Hermány község egész határára kiterjedői tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a müködö mérnök megválasztása
3. a költség elöirányzat elkészitése

iránt tárgyalási határnapúl 1896 évi márczius hó 23-ik napját d. e. 9 órakor a hermányi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni cimenérdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Hermány község határa 5006 holdnyi területet, mintegy 9000 részlettel-foglal magában, melyből 2900 holdnyi terület erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagy Szeben, 1896 Február 29.

Mihály Dezső,
kir. tőrv. biró.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

☛ în Timişóra — Fabrică ☚

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 5—48

☛ *Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.* ☚

„MIELUL", cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţiuni în Poiana.

A IV-a încheiere a conturilor

cassei de împrumut şi păstrare „MIELUL", societate pe acţii în Poiana, cu 31 Decembre 1895.

[36] 1 1

Contul bilanţului.

Active:		fl. cr.	Pasive:	fl. cr.
Cassa în numerar		938.21	Capital de acţiuni	25.000.—
Cambii escomptate		15,623.—	Depuneri spre fructificare	35,135.82
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		43,805.38	Cambii reescomptate	7,200.—
Imprumuturi hipotecare		10.625.	Interese anticipate pro 1896	1,947.38
Spese de fundare	483.32		Fondul de reservă	270.03
după amortisare de 50%	241.66	241.66	Dividende neridicate	115.50
Mobiliar	323.74		Profit curat	1,855.89
după amortisare de 10%	32.37	291.37		
		71,524.62		71,524.62

Contul profitului şi perderilor.

Debit:		fl. cr.	Credit		fl. cr
Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre fruct.	1,426 60		dela cambii de bancă	1,391.27	
„ fondul de reservă	12.86		„ imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	3.367.51	
la reescompt	856 45	2,295.91	„ împrumuturi hipotecare	763.29	5,522.07
Spese, salarie, imprimate:			Provisiuni		499 83
inserţiuni, porto, diverse		1,039.06			
Contribuţiune:					
dare directă	280.39				
10% dare la interesele depun.	212.20				
diverse aruncuri	64.42	557.01			
Amortisaţiuni:					
50% din spesele de fundare	241.66				
10% din mobiliar	32.37	274 03			
Profit curat		1.855.89			
		6,021.90			6,021.90

Poiana, la 31 Decembre 1895.

Elia Pop m. p., director.
Ioan Prodan m. p., membru al direcţiunei.
George Ghişe m. p., membru al direcţiunei.
Dumitru Şufană m. p., cassar.
Ilie Georgescu m. p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Poiana, la 15 Februariu 1896.

Nicolae Dobrotă m. p. Ioan N. Oprean m. p. Ioan Mănit m p.
Ioan P. Bozdog m. p. George Ghişe m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea - mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8,38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	--	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriş	-	9.24	3.53	3.--	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.–	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa - mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circu-léză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	--	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	--	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 06
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6,34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	-	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. -	5.50	-

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ladoş	7 03	1.58	7.43	12.32	
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta da jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 27. Sibiiu, Sâmbătă, 9/21 Martiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Justiţia nóstră.

Am urmărit pe cât s'a putut cu atenţiune desbaterile asupra budgetului ministrului nostru de justiţie în parlamentul magiar şi am aşteptat proiecte de legi prin cari s'ar fi putut barem în parte uşura mersul greoiu al justiţiei din statul nostru.

Aşa ceva însĕ nu s'a întêmplat. Vre un proiect de lege nou nu s'a pus pe masa camerei, ci aprópe tótă vremea s'a petrecut cu revelarea abusurilor şi volniciilor comise de presidentul tribunalului din Budapesta Zsitvay Leo, carele aşa sè vede nu mult îşi bate capul cu §§-ii de lege, cari îi prescriu hotarele pănă unde merge şi unde sĕ gată sfera lui de activitate.

Făceau mult mai bine „părinţii patriei“ nóstre, dacă dau pe dl Zsitvay pe mânile justiţiei, dacă sunt adevărate volniciile, cu cari îl acusă, ér ei luau mĕsurile necesare în formă de lege pentru înăbuşirea încă în embrionul lor a astorfel de volnicii şi abusuri.

Sunt încă multe de făcut pe terenul justiţiei nóstre, dar mai cu sémă pentru uşurarea justiţiei încât privesce pe poporul sĕrac, pe carele mulţi dintre aceia, cari ar fi chemaţi a-l ajutore cu sfatul lor, mai mult îl încurcă în procese pentru lucruri de nimic, şi astfel îl sărăcesc şi mai tare.

Cine nu scie cât de aplicat este poporul nepriceput la procese. Cine nu scie casuri când un om trufaş deşi calic, începe procese pentru lucruri de nimic şi astfel sĕ calicesce şi pe sine mai tare şi calicesce şi pe altul

Nu vrem sĕ ḑicem, ca cineva sĕ nu-şi caute dreptul, când e convins despre nevinovăţia sa, ori scie positv, că adevĕrul e pe partea lui, — dar înainte de a păşi pe calea justiţiei în tótă forma, sĕ céră sfatul dela ómeni sinceri, cari sĕ-i arete ce póte şi cât póte câştiga, şi că óre câştigul fi-va în proporţia cheltuelilor şi a multei neodichne, ce-şi va agonisi póte chiar pentru un lucru de nimic.

Dar apoi duşmăniile cele pe viéţă şi pe mórte, ce se nasc mai cu sémă între ómeni rĕi de inimă şi îndârjiţi, unde sunt?

Scriptura ne spune, că dacă vre-un om silnic dă năvală asupra ta şĕ-ţi ia haina de pe tine, dăi-o şi te du mai departe.

Adevĕrat, omul fórte anevoie póte urma acestei învĕţături evangelice, dar totuşi trebue sĕ-i urmeze, barem în casuri de mai puţină însemnătate şi când scie, că are de a face cu ómeni fără inimă, fără suflet şi fără consciinţă morală, şi cari nu se tem nici de ómeni nici de Dumneḑeu.

Sunt popóre mai pacinice dela fire, sunt popóre mai luminate, la cari arare-ori vedem procese pentru lucruri de nimic, cum adese-ori vedem la popórele din patria nóstră.

Lucrul este uşor de esplicat. Noi suntem un popor sĕrac, cam iute de fire şi mai puţin chibzuit, când e vorbă sĕ ne câştigăm dreptul atacat din o parte ori de alta.

Cel sĕrac adese-ori se apucă de procese în speranţa de câştig, cel iute de fire ca sĕ-şi satisfacă orgoliul şi cel nechibzuit din nepricepere, şi apoi când mai intrevin şi „procatori nechemaţi“ cérta şi vrajba e gata.

S'au făcut, ce e drept şi la noi mult pentru înlesnirea justiţiei, dar tot nu s'a făcut destul pentru uşurarea mersului greoiu al aceleia. S'au inmulţit tablele regesci, şi în timpul din urmă s'a vĕḑut necesitatea sporirei juḑilor de tribunal încă cu vre-o doue sute de persóne.

Dar cu tóte acestea tot n'am ajuns la limanul dorit, şi causa e întroducerea legilor politice-bisericesci, de cari nimeni n'a avut nici o lipsă, afară de cei n'au alt ideal decât magiarisarea şi afară de cei cari au fost obligaţi a căpătui câte pe un scăpătat pentru óre-cari servitii politice de partid.

N'am ajuns la limanul dorit, pentru-că părinţii patriei nóstre mai mult se ocupă cu affere cavaleresci, decât cu durerile patriei şi a bietului popor.

N'am ajuns la limanul dorit, pentru-că publicul încă neîncetat se plânge pentru mersul greoiu, de care sufere încă şi aḑi justiţia nóstră.

Cât de cât de e ceva mai complicat vre-un proces, acela duréză cu anii, şi sunt destule esemple, că partidele, urându-se de trăgănarea aceluia şi de cheltuelile cele colosale, în urmă s'au împăcat (ceea ce ar fi fost bine sĕ fi făcut dela început) ori a abḑis de dreptul sĕu tocmai cel nevinovat şi mai bine a cedat pe nedreptul, decât sĕ se ruineze materialicesce total şi sĕ-şi agonisécă atâta nelinisce şi atâtea drumuri costisitóre pela advocaţi şi pela tribunale.

Deşi acesta e un lucru creştinesc, totuşi este în detrimentul justiţiei.

Iustiţia nu trebue sĕ aibă în vedere împăcări ori abḑicerii în detrimentul adevĕrului şi al dreptului, ci ea trebue sĕ ţină cont ca acela sĕ fie descoperit cât mai în grabă şi cât se póte mai cu puţine cheltueli.

Étă direcţiunea încatr'o ar fi trebuit sĕ lucreze „părinţii patriei“ nóstre la desbaterile asupra budgetului ministrului de justiţie.

Adevĕrat, că în urma unei cercetări îndelungate şi minuţióse, adevĕrul se află mai complet, dar fórte adese-ori se întêmplă şi contrariul.

Pentru înlesnirea procedurei de probare şi astfel pentru scurtarea proceselor, n'ar strica, dacă s'ar lărgi dreptul de judicatură al antistiilor comunale, a căror acte şi aşa sunt documente publice, ba în timpul din urmă şi matriculele s'au dat în mâna lor, acte, a căror valóre publică nimeni nu o trage la îndoélă în diferitele afaceri publice, fie acelea de interes personal ori public chiar şi în casuri de proces, şi altele.

Apoi nici judecătoria n'ar fi dusă în rătăcire de atâtea ori prin mărturii mincinóse, nici trebuinţă n'ar fi de atâtea comisiuni investigatóre la faţa locului atât de costisitóre.

Tóte acestea antistia comunală le cunósce fórte minuţios din capul locului, şi constatarea lor n'ar costa aprópe nimic.

Sperăm, că ceea ce nu s'a făcut în direcţiunea acésta în sesiunea actuală, negreşit se va face în viitoriu, şi încă în sesiunea cea mai apropiată.

Revista politică.

În şedinţa de Miercuri a camerei magiare prim-ministrul Bánffy a înaintat un proiect de lege, în care propune pentru eternisarea milleniului ridicarea de monumente şi columne commemorative. Un monument grandios, care sĕ eterniseze trecutul istoric al naţiunei, sĕ va ridica în Pesta între strada Andrásy şi între lac! Columne commemorative sĕ vor face în 7 puncte ale ţĕrii, dintre cari una şi pe Têmpa din Braşov. În Pesta sĕ va ridica şi o statuă, care sĕ represinte pe regele Stefan călare. Tot în Pesta sĕ va clădí un edificiu, în care sĕ va aşeḑa museul artelor frumóse. Apoi tot pentru eternisarea milleniului sĕ vor ridica 400 de scóle poporale nouĕ.

Ministrul Bánffy cere dela cameră pentru acoperirea speselor împreunate cu ridicarea monumentelor, a columnelor commemorative şi a scólelor nu mai puţin ca 4,850,640 fl., o sumă colosală şi oribilă în raport cu starea financiară a ţĕrii.

Acești 4,850,640 fl. sĕ scot din contribuţia tuturor cetăţenilor fără deosebire de naţionalitate. Când te gândesci, că o parte destul de însemnată din aceşti bani sunt bani munciţi prin sudórea feţii bietului român asuprit, trebue sĕ te umpli de măhnire în sufletul tĕu. Apoi nu este o curată ironie a sorţii, când Magiarii ridică monumente şi din banii Românilor? Apoi nu este o rară crudelitate, ca sĕ pui pe banii Românilor înaintea ochilor lor statui, cari sĕ le aducă totdéuna aminte de ḑilele negre, cari le-au îndurat în decursul miei de ani? Va sĕ ḑică, nu e destul, că le-ai răpit tóte drepturile; nu e destul, că vreai sĕ-i omori ca naţionalitate, căutând a-i magiarisa cu forţa; nu e destul că-'i înroleḑi în armată, ca sĕ apere o patrie, care pe ei îi persecută pănă într'al nouĕlea ném; nu e destul, că grămădesci asupra lor dări grele, pe cari mâne poimâne nu le mai pot suporta; nu e destul.... ci ca pupăză pe colac le mai ridici înaintea nasului

---

FOIŢA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

La finea seclului al doilea, primind o desvoltare, mai amplificata, sĕ desvóltă în anachoreţi. Mai târḑiu când pustiele în mare parte devenină împopulate s'o format congregaţiuni anachoretice; ér Pachonii dădură reguli în privinţa acestor locuitori ai pustiului. De acum înainte viéţa anachoretică sĕ desvóltă în o viéţă cenobiala. De aci îşi i-au începutul mănăstirile şi monachii.

A abḑice de tóte plăcerile şi bucuriile lumesci, ba chiar şi de viéţa conjugală, luându-şi crucea sa şi urmând lui Christos, după cum ḑice Christos: „Cel ce nu-şi va lua crucea sa şi sĕ vie după mine, nu este vrednic de mie“ [1]) a-şi supune corpul chiar şi torturilor, şi a odihni numai atât cât slăbiciunea omenéscă nu-i permite, a nu sĕ da ei, tóte aceste făcênḑu-le din iubire cătră Dumneḑeu, a sĕ ruga lui Dumneḑeu nu numai pentru sine, ci şi pentru alţi pĕcătoşi, cari din slăbiciune căḑênd în pĕcat, nu pot da satisfacţie maestăţii vătămate a lui Dumneḑeu; tóte acestea sunt frumóse, după-cum ḑic şi sânţii părinţi: „Fecioria şi umilitatea noi încă o admirăm şi înfrânarea, carea cu pietate şi modestie sĕ eserciază, precum şi îndepărtarea dela lucrurile lumesci cu umilitate o primim“ ... [1]) Ér Apostolul Pavel ḑice: „Eu voesc ca toţi ómenii sĕ fie aşa, precum şi eu; ci fiesce-carele îsi are darul sĕu dela Dumneḑeu, unul aşa, éră altul în alt chip. Ér ḑic celor necăsătoriţi şi vĕduvelor, bine este lor, de vor rĕmânea precum şi eu“. [2])

Aceste fapte sunt a sĕ considera frumóse numai ca escepţiune, căci dacă ar deveni o regulă generală pentru toţi ar deveni dăunăcióse. Flórea e atrăgătore, pentru că are colori frumóse şi parfum delicat; însĕ nici un econom nu va cultiva cu ea lanuri întregi de pământ, deóre ce cu flori nime nu póte trăi; pomul însĕ deşi nu e atrăgătoriu, totuşi îl cultivă în cantităţi mari, pentru fructele lui gustóse, ér cerealele în numĕr şi mai mare, pentru grăunţele lor folositóre. Unde ar fi frumseţa dacă ar fi numai bucate, şi unde nutremêntul dacă ar fi numai flori? Scim însĕ, că flórea cu atât e mai căutată, cu cât e mai unică în specia ei, pe când dacă sunt multe esemplare de aceiaşi specie, devine superficială. Acestea avem sĕ le considerăm şi despre monachi, căci dacă ar fi toţi ómenii monachi, atunci ar fi ameninţată omenimea cu stîngere. Acésta însĕ nu o apróbă nici naţiunea, dar nici legile divine. Pentru a ne convinge despre acesta, n'avem decât sĕ consultăm sânta scriptură. In testamentul vechiu referitor la căsătorie aflăm următórele: „Nu e bine sĕ fie omul singur, i vom face lui ajutoriu, care sĕ fie asemenea lui“. [1]) In alt loc aflâm, că a ḑis Dumneḑeu ómenilor celor dintâiu: Cresceţi şi vĕ înmulţiţi, şi umpleţi pământul, şi-l stăpâniţi pre el“ .., [2]) In alt loc sĕ ḑice: „Pentru acea va lăsa omul pre tatăl sĕu si pre mumă-sa şi sĕ va lipi de muerea sa şi vor fi amêndoi un trup“ ... [3]) In testamentul nou aflăm, că sânţii apostoli ca următori ai învĕţăturii lui Christos, recunosc folóseleo relative a unei ascese raţionale, însĕ nu vor afla nicăiri, ca se fi impus ómenilor o ascesă atât de severă.

Insuşi Iisus Christos a fost la nuntă şi prin acésta a sânţit nunta (Veḑi Ev. Ioan c. 2.) Iisus Christos confirmă cele ḑise în test. vechiu. „Pentru acésta va lăsa omul pre tatăl sĕu şi pre mamă-sa, şi sĕ va lipi de muerea sa şi vor fi amêndoi un trup; drept acea nu mai sunt doi ci un trup, deci ce a împreunat omul sĕ nu despartă“. [1]) Intr'acest sens sĕ esprimă şi Ap. Pavel (epist. cătră Efeseni c. 5 st. 31). In alt loc ḑice: „Au n'avem putere pre o sor' muere a purta“. [2]) Tot Pavel ḑice: „Ér de sĕ pare cui-va, că i-sĕ face necinste pentru fata sa, dacă i trec tinereţele, şi trebue sĕ fie aşa, facă ce voesce: nu păcătuesce mărite sĕ.... Deci dar cel ce-şi mărită fata s'a bine face; éră cel-ce nu o mărită mai bine face.“ [3])

(Va urma.)

---

[1]) Mateiu c. 10 st. 37. Referitoriu la acésta veḑi şi la Marcu c. 8 st. 34 şi Luca c. 9 st. 23.

[1]) Sinodul local diu Gangra c. 21.

[2]) I Corinteni cap. 7 st. 7 şi 8.

[1]) c. 2 st. 18.

[2]) c. 1 st. 28.

[3]) c. 2 st. 24.

[1]) Mateiu c. 19 st. 5 şi 6.

[2]) Corinleni c. 9 st. 5.

[3]) I Corint c. 7 st. 26 şi 38.

lor monumente, cari pentru Magiari sunt tot atâtea isvóre nesecate de viéţă naţională, dar pentru Români, durere, tot atâtea săbii de ale lui Damocles, care atîrnă de-asupra capetelor lor!...... Crudă şi insuportabilă sórte! Ce dreptate este şi acésta, ca în parte şi cu banii Românilor sĕ ridici statui lor neplăcute, ér când ei înşişi pe banii lor proprii, nu străini, vréu, sĕ eterniseze câte un bărbat, care 'şi-a sacrificat viéţa pentru mult cercata sa naţiune, atunci îi arunci pe bieţii Români în fundul temniţelor îngrozitóre! O, Europă civilisată, privesce încóce şi înţelege, ce va sĕ ḑică în seculul al 19-lea dreptatea unguréscă şi liberalismul unguresc!!

* * *

Fóia oficiósă din Viena, „Fremdenblatt“ scrie următorul epilog asupra călĕtoriei contelui Goluchowski, la Berlin: „Inţelegerea dintre amêndouĕ guvernele dă activităţii lor, care intenţionéză părerea păcii şi a intereselor ambelor state mari, putere şi mai mare. Anul, care a trecut, a fost nelinistit, în Orientul european şi în Turcia din Asia s'au petrecut evenimente fórte turbulente şi s'au făcut unele schimbări. Este motiv pentru speranţă, că avem sĕ ne aşteptăm la un timp mai linistit şi că tendenţa generală, a păzi desvoltarea pacinică a Europei de turburări, va fi însoţită de succes. Interesele coloniale, cari jócă astăḑi un rol atât de mare, preocupă popórele, ele aduc cu sine şi rivalităţi, ele provócă, precum am vĕḑut noi la aliatul nostru, la Italia câte odată şi dureróse sacrificii, dar nu sunt de o astfel de natură, ca sĕ turbure pacea“. — De-ar fi numai aşa, cum ḑice „Fremdenblatt.“

* * *

Prim-ministrul ungar Bar. Bánffy, a convocat pe 26 l. c. o conferenţă în cestiunea bisericei sêrbesci la Pesta. Acest fapt preocupă mult presa sêrbéscă. Scopul acestei conferinţe, se ḑice, că ar fi curat informativ. Guvernul vrea, sĕ cunóscă diferitele păreri ale sêrbilor din Ungaria. Nu se vor lua de loc concluse. — „Branik“ o fóie, care apare în Neusatz, imputŭ ministrului, că nu spune cu numele, pe cine a convocat şi nici pentru ce. Ar fi trebuit sĕ fie învitaţi şi sêrbi oposiţionali. Se ḑice, că în anul acesta va convoca guvernul congresul naţional sêrbesc la Pesta. Amintitul ḑiar protestéză contra amestecului guvernului în afaceriie bisericei naţionale-sêrbesci şi adauge, că chiar şi e astfel de conferinţă n'avea, sĕ convóce ministrul ungar, ci patriarchul sêrbesc.

Drept are „Branik“; numai cât de mult sĕ amestecă guvernul magiar în biserici, cari îşi au propria lor autonomie, recunoscută prin lege. Durere însĕ, că înaintea Magiarilor noţiunea „lege“, când e vorba de biserici nemagiare, e stérsă din catastich!

* * *

Sĕ scrie din Agram: După 5 luni de închisóre au eşit aḑi din temniţă studenţii condamnaţi pentru cestiunea cunoscută cu steagul unguresc. Ei au fost primiţi la gară de mii de ómeni. Strada, care duce dela gară în oraş, a fost atât de ocupată cu ómeni, încât trăsurile numai putéu circula. Nu se auḑiau decât strigăte neîntrerupte de „Jivio“ la adresa celor, ce au manifestat cu atâta curaj sentimentul croat.

* * *

Cestiunea Italiei este astăḑi la ordinea ḑilei. Tótă lumea aştéptă cu nerăbdare, sĕ vadă ce sĕ va hotărî. După cele mai nouă sciri prim-ministrul di Rudini a făcut în camera italiană în Marţia trecută următórea declaraţie:

Cele dintâiu gânduri ale nóstre trebue sĕ se îndrepteze asupra armatei din Africa, asupra acelei armate lovite de nenorocire, dar brave, căreia îi trimitem o salutare tristă, dar intimă, plină de încredere şi speranţă. Evenimentele, asupra cărora are sĕ judece parlamentul, au adus cu sine, ca copii nostri, fraţii nostri sĕ fie duşi fără nici o pregătire pe câmpul de rĕsboiu. Sub aceste condiţiuni ar fi trebuit sĕ caḑă ori şi ce armată, fire-ar fi fost ea a ori şi cărei naţiuni. Insĕ acéstă jertfă a vitejilor, cari au scris cu sângele lor o nouă pagină în istoria glorióså a armatei italiane, ne ridică érăşi. Amintirea soldaţilor căḑuţi în Africa va fi un esemplu de stimul, de a apĕra cu vitejie interesele şi onórea patriei. Dacă în conducerea supremă a armatei au obvenit slăbiciuni sau greşeli, acestea se vor cerceta cu atenţiune şi se vor pedepsi fórte aspru. Insĕ naţiunea e datóre recunoscinţă armatei, care şi a vĕrsat sângele ei pentru apĕrarea stégului. Dvóstră cunósceţi grelele împregiurări, sub cari a luat frênele în mână guvernul actual, adecă: Catastrofa în Africa şi mişcarea poporului în Italia. Dar cel dintâiu cuvênt, care trebue sĕ-l adresez Dvóstre şi ţĕrii este un cuvênt de rehabilitare şi de speranţă. Greutatea situaţiunei este în instrucţiunile, cari s'au dat din partea guvernului trecut după lupta dela 1 Martiu. Acestea au lăsat în apreciarea generalului Baldissera, sĕ ia la moment tóte disposiţiile, cari le va afla de bune, afară de acésta în 8 Martiu Baldissera a primit ordinul sĕ încépă pertractările de pace sub cele mai bune condiţii pentru binele coloniilor şi demnitatea Italiei.

Acest ordin dovedesce, că guvernul trecut a recunoscut urgenta necesitate, de a încheia repede pace, atât de tare, încât el, deşi îşi dase demisia, a luat pentru acésta întréga responsabilitate, fără sĕ mai aştepte constituirea noului cabinet.

Di Rudini a declarat, că el va continua cu înţelepciune şi consciinţă de sine pertractările de pace începute de predecesorul sĕu, în deosebi cu definitiva resoluţiune, sĕ respingă ori şi care propunere, care nu sĕ uneşte cu demnitatea Italiei.

De o camdată sĕ va continua rĕsboiul, şi ori ce evenimente ar întreveni, noi nu-l vom întrerupe, câtă vreme nu sĕ va crea o astfel de situaţie, care ne permite, sĕ ţinem cont pe deplin de interesele coloniilor şi de sentimentele naţiunei italiene. Noi nu vom purta nici odată o politică de expansiune. Nóuĕ nu ne e permis, sĕ slăbim sau sĕ perdem, prin încercări pe teren încă necunoscut, posiţia nóstră, ca putere mare europénă.

In politica esternă noi vom păstra acea înţeléptă direcţiune, care ne-a procurat pretini şi aliaţi, cărora le vom da şi pe viitor deplina nóstră încredere. Noi nu cerem, ca ei sĕ ne esprime încrederea lor, noi ne vom purta astfel, ca sĕ o merităm. — Declaraţia prim-ministrului di Rudini sĕ termină cu un apel la tóte virtuţile şi puterile poporului italian, cari cu deosebire în împregiurările actuale au sĕ se manifeste în tótă splendórea lor. Numai în numele ideilor mari poţi întreprinde lupte mari şi numai cu ajutorul lui D-ḑeu şi al propriilor sale virtuţi ajunge un popor la glorie!

D-ḑeu sĕ le ajute fraţilor nostrii de acelaş sânge!

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 12 Martiu a. c.

Bolgár Ferencz se ocupă numai cu volniciile presidentului de tribunal Zsitvay Leo din Budapesta, ce le comite la diferitele pertractări presidate de dênsul sub mantaua imunităţii. Ér ministrul în loc de a-l pedepsi îl distinge şi avangéză, făcêndu se astfel complice al aceluia.

Polonyi Géza critică ordinaţiunea ministrului prin care s'a dispus ca procesele divorţiale pendente la diferite consistorii sĕ se transpună tribunalelor. Lucrul acesta nu pe calea ordinaţiunii ci pe calea legislaţiunii are sĕ se dispună.

Molnár se ocupă cu legea de amende şi constată, că acésta dă prilej tuturor mişeilor a despoia poporul agricultor.

La acestea ministrul *Erdélyi* rĕspunde că în causa lui Zsitvay va întroduce cercetare, şi de celelalte neajunsuri încă se va îngriji.

Visontai propune: Casa îndrumă pe ministrul de justiţie a înainta din incidentul milleniului o propunere Majestăţii Sale, prin care sĕ se céră graţiarea acelor osândiţi, cari o merită.

Ministrul combate acéstă propunere pe cuvêntul, că graţiarea este esclusiv un drept al Maj. Sale asupra căruia guvernul nu póte dispune.

Cu acestea discuţia s'a încheiat şi respingêndu se propunerea lui Visontai, maioritatea a primit budgetul.

Şedinţa dela 13 l. c.

Guvernul presentéză un proiect de lege privitoriu la reconstruirea viilor devastate prin filoxeră.

Primul vorbitoriu *Jókai Mór* ḑice, că dênsul ca poet are datorinţa a apĕra viţa de vie nu numai în poesie, ci şi în realitate. Pentru scutirea cultivătorilor de vie de împrumuturi, recomandă guvernului, ca însuşi sĕ planteze 3000 jugĕre de pământ roditoriu cu viţă de vie, pe care apoi sĕ o distribue gratuit acelora. În fine constată că $^3/_5$ din viile Ungariei sunt pustiite de filoxeră.

Mai vorbesce *Bernáth Béla*, carele espune mai pe larg modalităţile ce sunt a se observa în practică a proiectului presentat; apoi br. *Andreanszky*, carele încă primesce prima parte a proiectului dar partea a doua referitoriu la împrumuturi o primesce numai cu unele modificări prin cari se înlesnesc mai mult aceste împrumuturi în favorul cultivătorilor de vie.

Zichy încă primesce acéstă propunere.

Desbaterea se va continua în şedinţa viitóre.

Şedinţa dela 14 l. c.

Şedinţa acésta a fost una dintre cele mai agitate şedinţe din câte s'au ţinut candoa în parlamentul magiar. Şi nu e mirare, căci a fost pusă la discuţiune vestita alegere de deputat dela Stomfa.

Comisiunea verificătóre o declară de validă, ér camera o pune sub critică după-ce în sensul regulamentului de casă o i-a şi ea la cunoscinţă

Primul vorbitoriu, *Ugron Gábor*, provocându-sĕ la actele comisiunii constată din nou abusurile de putere ce s'au sĕvêrşit la alegerea de deputat dela Stomfa în Decembre a. tr. şi regretă, că încă s'a putut verifica o astfel de alegere. Regretă fórte mult, că camera nu póte modifica o astfel de verificare. Nici în cele mai absolutistice state nu sunt cetaţenii despoiaţi în feliul acesta de cel mai cardinal drept politic, de libertatea electorală. Fisolgăbireul din Malaczka opresce adunarea alegĕtorilor numai pe cuvêntul, că nu i s'a presentat în scris vorbirea de program, ce era sĕ o ţină candidatul de deputat înaintea alegĕtorilor. Şi comisiunea verificătóre n'a avut nimic de observat în contra acestui protopretore atât de prost şi neruşinat. Unele ca acestea în numele libertăţii cuvêntului nu se póte permite. Si totuşi acest solgăbirĕu a fost reales din nou la ultima restauraţiune comitatensă, în loc sĕ fi fost simplu dat afară din postul ce-'l ocupă. Votanţii oposiţiunei au fost ţinuţi în vreme de érnă 36 de óre în frig şi plóie, numai ca sĕ fie reţinuţi dela vot ca sĕ reésă candidatul guvernului. Numai prin astfel de apucături miserabile a putut scóte din urnă partidul guvernamental pe candidatul seu, secretariul de stat Latkoczy. Presidentul admoniéză pe vorbitoriu sĕ nu sĕ foloséscă de astfel de termini. Dacă se fac escese din partea cetăţenilor, acolo sunt stăpânirile ca se le înfrêneze. Dar când însuşi stăpânirile comit abusuri şi încă sub pretecţie mai înaltă căci la alegerea din întrebare a luat parte şi vice-comitele, care avea datorinţa sĕ reţină pe solgăbirĕul acela dela vioralirea libertăţii constituţionale, atunci, d-lor sĕ nu mai vorbim despre escesele poporului, despre fanatismul poporului pentru-că poporul are dreptul sĕ se revólte şi sĕ-şi resbune. Şi grijiţi şi tremuraţi, sĕ nu se inverşuneze poporul întru atâta, ca sĕ fie silit sĕ şi apere drepturile sale faţă de răpitorii şi usurpătorii sei cu puterea, pentru-că sângele care va curge din poporul inocent va căde asupra capului vostru criminal. Apoi închee ḑicênd: Roşesc, că sunt ómeni fără consciinţa, la cari patima de partid e mai mare decât simţul de umanitate, simţ care în omenime se cultivă de sute de ani, ca sĕ avem o inimă simţítóre pentru cei sĕraci şi apăsaţi. Tebue sĕ-mi plec capul de ruşine, şi sĕ roşesc în faţă, pentru-că alegerea acésta a fost una din acele acţiuni, unde sĕracul popor slovac nepriceput a stat în faţa urnei! Noi voim ca în strĕinătate sĕ amunţéscă învinuirea, că în Ungaria nu fie-care cetăţén are drept egal, şi prin volnicia, abusul, escesul de zel al unor ómeni suntem espusi eventualităţii de a fi presentaţi lumei ca nisce barbari. Pentru-că agitatorii naţionalităţilor astfel vor presenta lucrul, că nu alegĕtorii din Ungaria, ci poporul slovac a stat 36 óre în frig şi ger fără mâncare şi fără foc. *Imi pare rĕu şi mĕ ruşinez, că se póte verifica o astfel de alegere, şi că cine-va cu un astfel de mandat póte sĕ între în sala acésta.*

Contele *Apponyi* încă vede, ca şi presidentul camerei, că sentenţa comisiunei verificătóre nu se póte modifica, dar nu se póte modifica nici sentenţa opiniunei publice, care condamnă acésta alegere. Cere ca actele de alegere sĕ se predee ministrului de interne pentru pedepsirea celor culpabili.

La acestea *ministrul Perczel* declară, că a întrodus deja cercetare contra solgăbirĕului dela Malaczka.

Hegedüs apară comisiunea verificătóre.

Horánszky şi Madarász sprijinesc propunerea contelui Apponyi şi trag la îndoélă loialitatea comisiunii verificătóre dela acésta alegere.

Kossuth cere, ca cercetarea sĕ fie întrodusă şi contra acelor, cari au respins fără motiv voturile alegĕtorilor.

Eötvős Károly, ḑice, că nici un oficiant al administraţiei, ba nici chiar ministrul nu are dreptul de a interḑice sau permite o adunare, deóre-ce legea dispune simplaminte ca adunarea sĕ fie anunţată.

Polonyi provócă tóte partidele a se asocia contra guvernului, care ia sub scutul sĕu abusuri ca acestea.

Ministrul îşi apără organele administrative, ér presidentul declară discuţia de încheiată, verifică definitiv pe Latkoczy, ér actele alegerii se predau ministrului pentru satisfacerea cererii lui Apponyi.

La ordine urméḑă discuţiunea asupra proiectului de lege despre regenerarea viilor devastate de filocseră.

Issekutz Győző arată mancitaţile proiectului şi nu'l primesce.

In fine ministrul de culte *Wlassics* rĕspunde la dóuĕ interpelări ale deputatului Vajay referitóre la eşirea din sinul bisericei rom. cat. a profesorului Posch Ienő din Szolnok şi nepăşirea lui în sinul nici unei confesiuni. Ministrul declară, că în urma cercetării, profesorul respectiv, nu s'a declarat că nu crede nici într'o religiune, ci numai, că nu păşesce în sinul nici unei confesiuni.

Apoi statul a declarat libertatea consciinţei în legile politice bisericesci şi astfel până când activitatea profesorului respectiv nu vine în contraḑicere cu datorinţele sale de profesor şi cu raporturile dintre biserică şi stat, care însuşi s'a îngrijit pentru crescerea religiósă a tinerimei dotând bisericile, până atunci trebue sĕ ia sub scutul legii pe respectivul profesor.

Vajay e mulţămit cu rĕspunsul ministrului pe care şi casa îl ia la cunoscinţă.

Şedinţa dela 17 l. c. După verificarea protocolului din şedinţa trecută şi după resolvarea altor afaceri curente, primul vorbitoriu *Bolgar Ferencz* îşi esprimă părerea de rĕu, că nu vede pus la desbatere proiectul de lege referitoriu la regenerarea viilor pustiite prin filocseră înaintat de antecesorul actualului ministru de agricultură. In acel proiect se cuprindeau astfel de disposiţiuni, cari înlesneau cultivătoriului de vii mai sĕrac a ajunge la viţe de vie mai lesne şi mai bune decât se pot spera dela disposiţiile proiectului înaintat de actualul ministru de agricultură. Proiectul înaintat dă producerea viţelor de vie în mâna privaţilor, ori a băncilor şi numai la cas, când nu s'ar afla astfel de întreprinḑĕtori, le ia statul în regia proprie. Dacă sĕ dă acéstă întreprindere în mâna privaţilor, se vor prăsi viţe de vie necorĕspunḑĕtóre şi cumpĕrătorii preste 3—4 ani se vor trezi cu o grămadă de cheltueli zădarnice şi cu pagube; dacă se dă în mâna cutărei bance, acésta va monopolisa cu totul producţiunea viţei de vie şi va urca preţurile cum îi va plăcea şi va aduce totodată pe vinicultori în dependenţă faţă de sine. Deci mai corect va fi ca sĕ ia statul în mânile sele cultivarea viţei de vie.

Szederkényi Nándor nu primesce proiectul ci inaintéză un proiect de resoluţiune prin care sĕ se îndrume guvernul ca sĕ ridice cel puţin la 2 milióne fl. suma proiectată pentru producţiunea viţelor de vie în regiă proprie, pe cari apoi sĕ le împartă gratuit proprietarilor mai mici şi sĕraci, şi în locul mijlocirei unui împrumut sĕ înainteze un proiect de lege în sensul căruia sĕ se dee ajutóre de stat fără interese cultivatorilor de vie pe cari sĕ le reintórcă statului în decurs de 6—20 ani în rate statorite.

Contele *Festetics Andor* arată avêntagiile şi defectele proiectului înaintat, cu tóte acestea îl recomândă spre primire.

Ministrul *Darányi*, îşi apără şi el proiectul şi arată multă bunăvoinţă faţă de agricultori.

Ultimul vorbitoriu *Szinay Gyula* primesce şi el proiectul pentru desbatere specială, cere însĕ ca sĕ se facă unele modificări în el.

Desbaterea se va continua în şedinţa viitóre.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din despĕrţĕmêntul Cohalmului 'şi va ţinea prima adunare generală din acest, an Dumineca în 31 Martie st. v. în opidul Cohalm la care sĕ poftesc a participa toţi membrii precum şi alţi binevoitori ai scólei. Epitropiile parochiale şi scolare sunt îndatorate a prevedea pe învĕţători membri cu diurne de 1 fl. şi pauşal de călĕtorie.

Programa:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 10 óre a. m.
2. Apelul nominal.
3. „Adjectivul“ prelegere practică din gramatică de învĕţătorul Ioan Ciucan.
4. „Buha“ prelegere practică din istoria naturală de învĕţătorul Ioan Buzete.
5. „Sarea“ tractat din Mineralogiă de membrul Avram Niculescu.
6. Introducerea în istoria patriei „despre popórele de astăḑi şi cele vechi ale patriei nóstre“, lecţiune practică de membrul George Maican.
7. Incassarea tacselor.

Din şedinţa comitetului ţinută la 26 Februar 1896 în opidul Cohalm.

Nicolau D. Mircea, preşedinte. *Ioan Bănuţiu*, notar.

Noutăţi.

Panama unui fibirĕu. Sub titlul acesta scrie „Alkotmány“ următórele lucruri despre Kajtár paşa, fibirĕul din Alibunari:

Dl fibirĕu a luat în arêndă dreptul de vênat din comuna Alibunari, cu 45 fl., deşi comunei i-se făcu un ofert cu 60 fl. Fibirĕul şi-a estins acest drept asupra întregului hotar din comună, chiar şi asupra izlazului şi miriştei, unde nu permite sĕ-şi păşuneze ómenii vitele, cu tóte că pentru acest drept de păşunat ómenii plătesc câte 50 cr. pentru o vită mică şi 2 fl. 50 cr. pentru una mare. În timpul din urmă apoi a început o gónă formală contra proprietarilor de câni, pe cari îi pedepsesce cu câte 6 fl. dacă cânii lor cutéză sĕ iasă afară din comună şi sĕ calce teritoriul de vênat al dlui fibirĕu. „Alkotmány“ încheie cu următórele:

„În modul acesta poporul din Alibunari tot câştigul şi-l dă în pedepse fibirĕesci, ér gornicii plătiţi de comună au datorinţa sĕ iee la gónă cânii, ca pe calea acésta dl fibirĕu sĕ şi facă parale“. . . .

* * *

Matriculanţi resfăţaţi. In comitatul Albei-regale, în comuna Sân-Mihaiu s'a întêmplat, că notariul a făcut multe blăstămăţii cu banii comunali. Dumnealui era şi matriculant, aci încă a făcut mai multe scrintituri. Mai marii dumnealui l'au luat apoi la rĕspundere pentru lipsa banilor şi l'au suspendat din post. — Alt matriculant întraceea 'şi află plăcerea, că nóptea pela 12 óre se suia în turnul pompierilor şi de acolo începea sĕ sufle alarm, scula bieţii ómeni din somn şi-i spăria cu focul; aşa a făcut în dóuĕ rênduri. Pentru acésta pompierii s'au mâniat şi au ḑis, că dacă mai face comedii de acestea atunci ei nici atunci când va fi foc nu se vor scula, căci pot crede, că éră face nebunii. Poporul de acolo are de gând sĕ dee o bună păruială domnului matriculant!

* * *

Pulszky nu e nebun! Medicii tribunalului criminal din Budapesta, însărcinaţi cu esaminarea stărei mentale a lui Pulszky Károly, au declarat după un studiu de 6 sĕptĕmâni, că deşi căpăţina numitului cavaler nu e deplin normală, totuşi despre isbucnirea nebuniei nu póte fi vorbă! Cum rĕmâne acuma cu acei medici, cari la prima vedere, şi fără nici o studiare a morbului, au constatat că Pulszky e — nebun?

* * *

Dómna Bánffy. Nevasta ministrului-president Bánffy nu e odrasla vre-unei familii aristocrate din ţéră, ci e fată din popor, o simplă dăscăliţă dela o scólă poporală din Ardél. Damelor din înalta societate magiară firesce că nu le convine sĕ iee parte la întruniri publice cu astfel de femei, cari nu se ţin de clasa aristocratică, şi prin urmare au declarat că tóte vor absenta dela sĕrbările millenare dacă la acelea va lua parte şi dómna Bánffy. Pentru a nu le strica voia de o parte, ér' de altă parte a nu aduce pe bărbatu-sĕu în posiţie neplăcută, dómna Bánffy s'a decis a pleca la Italia şi a rĕmâné acolo până vor trece sĕrbările millenare. — Vechia rugină feudală încă tot mai róde la ambiţ pe cocónele cele mari!

* * *

Mórtă de spaimă. O dómnă din comuna Rátka voind sĕ-şi îmbrace bundiţa scósă din dulap, ca sĕ facă în ea visită unei pretine, simte o muşcătură în spate şi spăriată desbracă bundiţa şi o aruncă în mijlocul camerei, vede apoi cum iese din bundă un şórece, care speriat caută sĕ se ascundă în chiliă. La vederea şórecelui dómna a fost cuprinsă de nisce grósnice ameţeli, din cari s'au desvoltat friguri, ér după câteva ḑile a urmat — mórtea bietei femei, care a murit de spaimă.

* * *

Sfêrşitul cărţaşului. Ştie prea bine fie care cetitoriu al nostru, ce mare lipiciu are jocul de cărţi pentru nefericiţii, cari s'au îndrăgit în el. Ḑile şi nopţi de-a rêndul îţi stă compania de cărţaşi ghemuită în jurul unei măsuţe şi dăi-dăi cu Bánffy până ce istoviţi de puteri, hăuiţi la cap şi — piguliţi bine de bănişori, în urmă se decid cu mare greu sĕ mai vadă şi de alte treburi folositóre. Acest pătimaş obiceiu însĕ nu arere-ori sĕ rĕsbună cât se póte de amarnic. Astfel cetim în ḑiarele strĕine, că în Zala-Arĕneş o companiă de cărţaşi a dat cu Bánffy tótă nóptea, dar cătră ḑiuă a dat şi Bánffy în ei cât se póte de grozav. Unul dintre companioni a căḑut la pământ şi a murit momentan. L'a lovit damblaua de lunga încordare cu carea urmăria mersul jocului.

* * *

Despre migrenă. În şedinţa ultimă a societăţii balneologice din Berlin, Dr. Markus, medicul vestit dela scălḑile din Pyrmont a ţinut o conferenţă interesantă despre migrenă. După dênsul la provocarea acestei bóle speciale femeiesci, contribue tot, ceea-ce contribue la slăbirea organismului omenesc, astfel perturbarea nutremêntului şi a circulaţiunii sângelui, eventuale înveninări, cause psichice; causa principală însĕ doctorul Markus o află în împregiurările atmosferice şi tocmai pentru aceea pentru therapia migrenică recomandă ca cel mai important mijloc schimbarea climei, despre a cărei folos însuşi s'a convins de nenumerate ori în pracsa sa estinsă.

* * *

Necrolog. *Ioan Millea*, după lungi şi grele suferinţe în etate de 24 ani, fiind împărtăşit cu sf. taine, astăḑi la 10 óre a. m. şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţile pămêntesci ale scumpului defunct s'au depus spre vecinică odichnă Mercuri în 6/18 Martie a. c. la 2 óre p. m. in cimiterul gr.-or. din loc. Tilişca, în 4/16 Martiu 1896.

— *Nicolau Barbu* advocat, după scurte suferinţe împărtăşit fiind cu sfintele taine şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului eri în 16 Martie n. la $1^1/_2$ óre d. a. în al 62-lea an al etăţii şi al 35-lea an al fericitei sale căsătorii.

Rĕmăşiţile pămêntesci ale scumpului nostru defunct se vor aşeḑa spre odichna eternă Mercuri în 18 Martie ê. c. la 2 óre d. a. în cimiterul gr.-cat. din loc. — Lipoveni. Fiei ţerina uşóră şi memoria binecuvêntată. Alba-Iulia, în 17 Martie n. 1896.

* * *

Carte scrisă pe frunḑe de palmi. Societatea scientifică „*Natura Artis Magistra*“ din Amsterdam a ajuns în ḑilele din urmă în posesiunea unei cărţi, scrise pe frunḑe de palmi. Cartea în general nu se deosebesce întru nimic de manuscriptele de aceiaşi natură din India anterióră, se deosebesce însĕ prin faptul, că tecstul e scris cu litere hollandeze. Cartea e din secolul al XVII lea şi probabil că e opera vre-unui călugăr, fiind-că conţine unele fragmente din sânta scriptură, cari la olaltă se par a forma un compendiu al religiunei reformate.

* * *

Mănuşile aḑi şi óre-când. Astăḑi se ţine de bon-ton a purta mânuşi la tóte ocasiunile mai însemnate. Înainte de acésta erau mai scrupuloşi în purtarea mânuşilor. În Valencia în sec. XV numai nobililor le era permis a purta mânuşi; dacă altcineva era prins in flagrant delict, nu putea evita aspra pedépsă. Pe timpul lui Ludovic al XIV-lea numai la călĕrit şi vênat era permis a purta mânuşi. Infanteristii din garda regelui sĕ pedepseau cu arest de cetate, dacă óre-cum îşi uitau de sine şi trăgeau mânuşi. În Anglia a adus purtarea mânuşilor la modă regina Elisabeta, pentru-că, după cum se pretinde, avênd piele urîtă, nici când nu-şi trăgea mânuşile de pe mâni; mai întâiu curtea, apoi ceilalţi au început în ruptul capului a imita esemplul reginei.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

(Urmare.)

Şedinţele de peste an.

Dela închiderea sesiunii generale trecute, Academia a ţinut 39 şedinţe ordinare, dintre care 6 au fost publice. Aceste şedinţe au fost ocupate parte cu cestiuni privitóre la diferite afaceri şi interese ale Academiei, parte cu discuţiuni şi comunicări scientifice. Dintre acestea cele mai însemnate au fost următórele:

Dl coleg V. A. Urechiă, la 5 Maiu, a comunicat o serie de documente privitóre la întinderea şi la edilitatea capitalei pe la finele secolului trecut.

La 2 Iuniu, d-sa a vorbit despre o corespondenţă dintre metropoliţii Moldovei Iacob şi Veniamin şi Vasilie Mălinescu, relativ la o călĕtorie a acestuia la Petersburg pentru îmbunătăţirea sorţii ţĕranilor moldoveni.

Dl Dr. G. Tocilescu, în şedinţa dela 6 Octobre, a făcut o espunere despre mausoleul lui Traian, descoperit lângă monumentul triumfal dela Adam-Klissi, descoperire de cea mai mare însemnătate pentru istoria rĕsbóielor împĕratului Traian cu puternicile popóre din Carpaţi şi dela Dunăre.

La 3 Novembre dl Tocilescu a cetit o lucrare despre locul unde au fost oraşele Istropolis şi Stratonichia, precum şi o relaţiune despre lucrările de săpături din cetatea Tropaeum.

Ér în şedinţa publică deta 1 Februariu d-sa a cetit o lucrare despre cartea de hotărnicie a oraşului Callatis şi câteva decrete de procsenie ale cetăţilor Tomi şi Istropolis.

În şedinţa dela 8 Decembre, dl Gr. G. Tocilescu a presentat Academiei o relaţiune asupra lucrărilor de esplorare întreprinse la Limes alutanus sub direcţiunea d-sale. Acéstă relaţiune a fost comunicată ministeriului de instrucţiune publică, care, prin mijlocirea Academiei, pusese la disposiţiune fondurile necesare pentru aceste însemnate esplorări.

Dl Dr. V. Babeş a făcut o serie de comunicări scientifice de o deosebită însemnătate:

La 2 Iuniu, d-sa a vorbit despre Bothriocephalus latus şi despre anomia botriocefalică în România.

La 25 August, d-sa a făcut o comunicare despre „Tractamentul tuberculosei cu serum anti-tuberculos şi cu tocsine latente tuberculóse.

În şedinţa publică dela 6 Octobre, d-sa a cetit o lucrare despre bólele de ficat în România, despre nomă, tetanos, structura microbilor, jigodie şi despre epizootia porcilor în România, după cercetările făcute în institutul de patologiè şi bacteriologie, ale căror resultate sunt pe larg publicate în Analele acelui institut.

La 1 Decembre, d-sa a cetit o notă redactată în colaborare cu dl G. Proca despre „Resultatele esperimentale asupra seroterapiei tuberculosei“.

În şedinţele publice dela 6 Octobre şi 2 Februariu, dl B. P. Haşdĕu a cetit douĕ lucrări: una întitulată „Sonata la Kreuzer“, cealaltă despre „Românii bănăţeni din punctul de vedere al conservatismului dialectal şi teritorial.

Dl coleg Ioan Calinderu a făcut, în şedinţa dela 9 Iuniu, o comunicare despre scrierea dlui A. de Richard „La Roumanie“ (á vol d'oiseau)

In şedinţele dela 1 Decembre şi 2 Februarie, dl D. C. Ollănescu a cetit părţi din scrierea sa despre „Istoria teatrului în România“.

Dl coleg P. Poni a comunicat, în şedinţa deia 21 Aprile, scrierea dlui E. Benquet, inginer de mine, asupra „mineralelor metalifere din massivul cristalin dela Brosceni“, lucrare care, după avisul secţiunii scientifice, a fost tipărită în Anale.

In şedinţa dela 5 Maiu, dl Sp. Haret a făcut o comunicare despre „telautograful“ inventat de E. Gray.

Dl membru corespondent St. C. Hepites a făcut mai multe comunicări asupra studiilor meteorologice, cari se fac sub direcţiunea d-sale la institutul meteorologic al statului, precum şi despre condiţiunile în cari trebuesc instalate columnele meteorologice pentru a fi folositóre. D-sa a presentat, pentru a se publica în Anale, douĕ lucrări, una despre „Cutremurele de pămênt în România în anii 1894 şi 1895“, ceealaltă despre „Durata de strălucire a sórelui la Bucuresci“, drept continuare la lucrările publicate pană acum de Academie sub titlul general: „Materiale pentru climatologia României“.

In şedinţa dela 16 Iuniu, dl Sp. Haret a presentat spre publicare în Anale lucrarea dlui Dr. C. Istrati, membru corespondent, despre „Rumanita sau Succinul din România“. Acéstă lucrare s'a publicat, după propunerea secţiunei scientifice.

Academia a fost învitată sĕ participe în anul trecut la congresul internaţional al limbilor romanice, care s'a ţinut la Bordeaux la 15—10 August st. n. Cu acéstă învitaţiune Academia s'a ocupat în şedinţele dela 21 Aprile, 12 Maiu şi 14 Iuniu. A fost delegat din partea Academiei la acest congres dl V. A. Urechiă, care la 18 August şi 22 Septembre a făcut relaţiune asupra participării d-sale la lucrările acelui congres.

Academia a fost învitată de asemenea sĕ participe, ca şi în anii trecuţi, la congresul archeologic al Franciei, care s'a ţinut la Clermont-Ferrand la 5—13 Iuniu. Dl coleg Gr. G. Tocilescu, delegat de Academie pentru acest congres, nu a putut însĕ lua parte la lucrările lui.

(Va urma.)

Nr. 116/895 [37] 1—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. de cl. a III-a din Zizin în protopresbiteratul Brașovului dentru întregirea ei sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom‟.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, statorite în sinodul parochial din 4 Februariu a. c. dau suma de 186 fl. afară de cuartir natural corespunḑĕtor.

Doritorii de a competa la acéstă parochie vor avea a-'și înainta cererile lor instruate în sensul statului organic și al Regulamentului pentru parochii subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brașov, 19 Februariu 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresb.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania‟.

A XXVII-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă, în 12 Aprile a. c. n. la 3 óre după prânḑ** în sala de ședințe a comunității orășenesci (Curtea sfatului, Strada Măcelarilor Nr. 2).

Obiectele de pertractat sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1895.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sorțire de obligațiuni ale fondului de întemeiere.

Șibiiu, în 11 Martiu 1896.

[39] 1 2

Direcțiunea.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

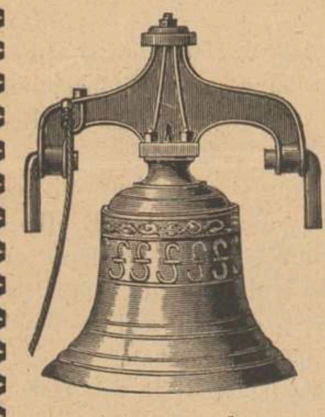

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 6—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Cea din urmă tragere principală
a

Lotteriei de classă ungare

aprobată de stat.

Cel mai mare câștig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sĕ face:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Câștiguri		Coróne		Coróne
1 premiu de		600.000	=	600.000
1	á	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200 000	=	200 000
1	„	100.000	=	100 000
2	„	40.000	=	80 000
2	„	20 000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200 000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530.000
22.000	„	150	=	3,300.000
25.007	„	Câștiguri și 1 premiu		6,284.000

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600.000 coróne.

[38] 1—9

Prețurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

$^{1}/_{1}$	$^{1}/_{2}$	$^{1}/_{10}$	$^{1}/_{20}$
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste prețuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate și pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă și trimite pe lângă espedarea mai nainte a prețului prin asignație postală sau rambursă

CARL HEINTZE,
Budapest, Servitenplatz 3.
Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losurile de classa a II-a pentru classa a III-a au sĕ se reînoéscă pe lângă retrămiterea losului de classa a II-a și a sumei de înoire, și anume:

pentru $^{1}/_{1}$	$^{1}/_{2}$	$^{1}/_{10}$	$^{1}/_{20}$ los
20.—	**10.—**	**2—**	**1— floreni**

începênd din 25 Martiu până cel mai târḑiu în 2 Maiu.

Losuri de câștiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Ad. Szám 1202/896 polg. [33] 2—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó év február 17-én 1202 szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró biró, az 1893 évi Ianuár hó 3-án 356 I. M. sz. a. kiadott utasitás 61 §-sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Kakasfalva község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,

2. a müködő mérnök megválasztása,

3. a költség előszányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapúl 1896 évi márczius hó 30-ik napját d. e. 9 órakor a kakasfalvi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdon cimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellet ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Kakasfalva község határa 5180 holdnyi területet, mintegy 6800 részlettel foglal magában, melyböl 1800 holdnyi terület erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagy-Szeben, 1896 február 29.

Mihály Dezsö,
kir. törv. biró.

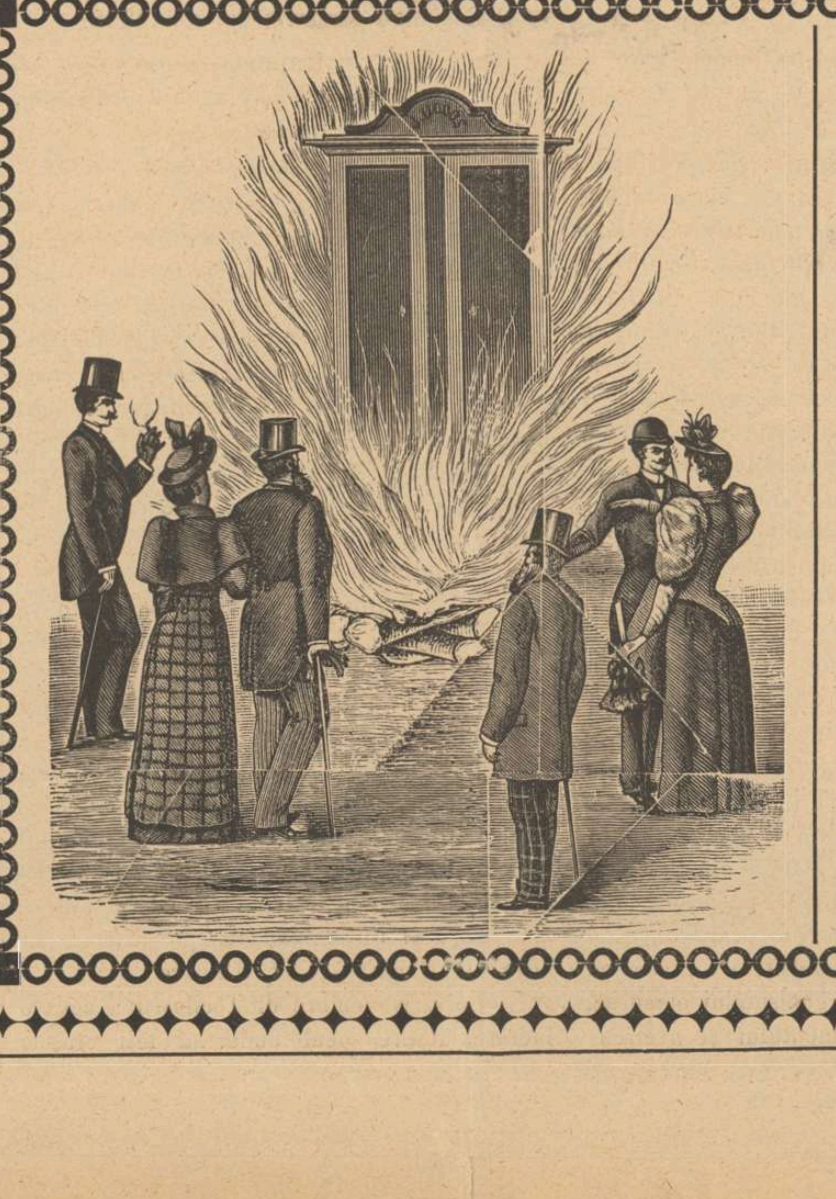

Fabrică de casse.

Am onorul a aduce la cunoscința p. t. public, că am mărit atelierul meu și am arangiat o **fabrică de casse.**

Spre încredințare, că furnisez numai marfă bună și frumósă, servéscă împregiurarea, că vênd casse fabricate esclusiv numai de mine, și stă în voea fie-cărui a se convinge cu prilegiul comandelor în atelier despre bunătatea materialului și consciențiositatea esecutării.

Încredințând p. t. public pe deplin, că atât la cassele noue cât și la reparaturi și deschideri voiu face cele mai **ieftine prețuri** și voiu esecuta în cel mai consciențios mod tóte comandele, semnez în speranța unei clientele binevoitóre

cu distinsă stimă: [30] 3—3

Gustav Moess,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.
Comunelor bisericesci și politice li-sĕ acórdă și plătirea în rate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Marți, 12/24 Martiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Martie, 1896.

Ḑiarul oficial al ministrului de culte și instrucțiune publică în numĕrul din Martiu aduce o ordinațiune, care atinge de aprópe scólele nóstre confesionale.

În colónele ḑiarului nostru scólele nóstre confesionale totdéuna au avut rubrică specială atât pentru bucuriile ei, cari durere, au fost de tot rari, cât și pentru ale ei dureri și neajunsuri, cari sunt multe și dese, și de multe-ori se manifestéză în prigoniri sistematice, cari se par a nu mai avé sfêrșit.

E vorba de articlul de lege XXVI din 1893, care a regulat salariele învĕțătorilor și sub acel pretecst a îngreunat peste mĕsură progresul scólelor confesionale, și în multe privințe au pus în foc esistența lor.

Prin acea lege se dispune, ca salariele învĕțătorilor nostri sĕ fie 300 fl. pe lângă locuință potrivită și grădină în mărime de ½ jugĕr.

Întru cât confesiunile din al lor nu ar puté acoperí acel salariu în suma minimală, trebue sĕ céră dela stat întregirea, care dacă va afla cu cale va face întregirea din mijlócele comune ale țĕrei, dacă va crede însĕ mai potrivit scopurilor sale, atunci nu va întregí salariul pentru învĕțătoriul dela scóla confesională, ci va preface scóla în scólă de stat.

Noi la timpul seu, pe lângă acéstă mașteră restricțiune, am mai tractat pe larg și celelalte părți pentru ale nóstre scóle periculóse din acea lege. Am spus că esistența scólei e legată de curentul periculos al magiarisărei, căci e pusă în mâna organelor statului disciplinarea învĕțătorilor dela scólele confesionale; e sistemisat un spionagiu din oficiu în scopul de a se erua, dacă la scólele confesionale faptice sĕ și solvesce salariul învĕțătoresc. Ajunge o denunciare simplă, și atunci esistența scólei e în pericol!

S'a încercat deci o anumită aparență de îndulcire a învĕțătorilor dela scólele confesionale prin asigurarea dotațiunei, ca apoi sub acel pretecst sĕ se ia disciplinarea lor din mâna bisericei, sĕ se dea în potestatea organelor administrative, și din ei sĕ devină cu timpul cei mai aprigi agenți ai scopurilor de tot soiul, cari sunt urmărite de organele administrative.

Nu cu aceste se ocupă însĕ acuma ordinațiunea din cestiune.

In esecutarea dispositiunilor privitóre la întregirea salariului din partea statului în casul, când biserica nu póte asigura din al sĕu minimul salariului de 300 fl. ministrul de culte în primăvara anului 1894 a dat o ordinațiune, în care au pus termin pe 25 Iuniu 1894, pentru însinuarea de cereri după acel ajutoriu. Comunele bisericesci deci au trebuit se facă cererile în un termin relative de tot scurt.

Sinodul nostru archidiecesan în sesiunea din Maiu 1894 cu deosebită considerațiune la sĕrăcia poporului nostru, care cu tóte sforțările nu a putut asigura dotațiunea învĕțătorilor in sensul legei din cestiune, a adus conclusul, ca comunele bisericesci se fie îndrumate a se adresa către stat pentru întregirea salariului.

S'a făcut deci în fuga mare cerculariu, în care s'a dat inviațiune cum sĕ se facă cererile, și cum se fie date comitetelor administrative din [illegible]

Faptice fórte puține comune bisericesci au putut face cererile în terminul scurt de abia una lună de ḑile.

Prin ordinațiunea cea nouă ministrul mai pune un termin până la 1 Maiu a. c. Acesta e terminul cel din urmă, comunele bisericesci, cari nici pănă la 1 Maiu a. c. nu vor cere dela stat întregirea, sĕ considera, că au asigurat din al lor dotațiunea de 300 fl. și în casul, când faptice nu ar puté-o presta, sau nu în mĕsura pretinsă de lege, atunci la o denunciare, vină ea din ori și ce parte, — ministrul va sista scóla confesională, și va face scólă de stat, eventual scólă comunală.

Se vede deci, că ministrul voesce sĕ esecute cu stricteță articlul de lege XXVI din 1893, și prin punerea terminului al doilea sĕ se acopere față cu eventualele imputări, cari ușor i-se puteau face pentru scurțimea terminului din 1894.

Avem sĕ ne asceptăm deci la o luptă crâncenă între bisericile, cari cu ori ce preț voesc sĕ-și susțină instituțiunile culturale, și între mulțimea de agenți, care va avé sĕ facă denunciarea că bisericile faptice nu pot presta minimul salariului învĕțătoresc.

Încă pe când legea din cestiune era numai proiect, autoritatea supremă a bisericei nóstre s'a nisuit a pătrunde în mĕduva lucrului. Era lucru clar, că se lucră cu sistem la nimicirea scólelor confesionale, și ingerința, care se dă statului e de natură de a stirbi drepturile autonome ale confesiunilor.

La scólele confesionale subvenționate de către guvernul țerei instituirea de învĕțătoriu trebue notificată guvernului, carele póte escepționa pe cel instituit. Dacă și la a doua instituire se ridică escepțiune din partea statului pentru ținuta politică a celui instituit, atunci confesiunea nu mai are îndreptățire la scóla sa confesională, ci scóla devine scólă de stat.

Acesta e numai unul dintre multele casuri de grea ingerință a guvernului în dreptul de autonomie al confesiunilor în afaceri scolare.

Cu tóte aceste autoritatea bisericéscă a propus, sinodul archidiecesan a încuviințat, ca comunele bisericesci sĕ céră ajutoriu dela stat și între asemene oneróse condițiuni.

Mintea sănătósă te îndémnă, ca dacă e sĕ alegi între dóuĕ rele, atunci sĕ alegi pe cel mai puțin rĕu.

In casul concret, e mai mare rĕul dacă scóla vine cu totul în mânile satului, și biserica nu mai are absolut nici o înriurință în afacerile scólei.

Remânênd însĕ scóla în mânile bisericei, și venind la minte învĕțătorii nostri, că nu ei sunt chemați sĕ aranjeze demonstrațiuni politice, scóla va fi condusă de către învĕțători crescuți de biserică și instituiți de biserică în sinul lor cu căldură pentru biserică și națiune.

Atragem atențiunea comunelor bisericesci la cel din urmă termin de 1 Maiu pentru promovarea cererilor în scopul ajutoriului dela stat.

Condițiunile și specialele dispositiuni privitóre la facerea cererilor sunt cunoscute din cerculariul consistorial publicat la timpul sĕu.

Ni se spune din mai multe părți, că sunt comune bisericesci, cari din al lor nu au putut asigura dotatiunea minimală a învĕțătoriului, și cari cu nici un preț nu voesc sĕ se adreseze la stat pentru întregirea salariului restant, sub cuvêntul, că nu voesc sĕ pericliteze esistența scólei. Asemene comune se pun în conflict cu sinodul archidiecesan, care a încuviințat cererea de ajutoriu dela stat, se pun însĕ în conflict și cu resónele minței sănătóse căci din 2 rele, aleg pe cel mai mare rĕu între împregiurările de aḑi.

In timpurile aceste de grea cercare e bine, ca credincioșii se asculte de glasul autorităților bisericesci.

Am vĕḑut organe de publicitate, cari cererea de ajutoriu dela stat o au tacsat de vinderea nóstră, și darea pe mâna dușmanului.

E ușor a agita cu asemene vorbe bombastice, mai ales e ușor atunci, când pentru vorbele scrise nu i-ai nici o rĕspundere.

Autoritățile bisericescí însĕ au mare rĕspundere, și ele nu pot abandona interesele poporului român pentru o popularitate falsă.

Sperăm, că au vorbit la înțeles, și vom eși și din critica situațiune, ce ne-a creat legea, de care am vorbit.

Revista politică.

Referitor la desbaterile delegațiulor din ambele părți ale monarchici nóstre asupra reînoirei pactului vamal și comercial aflăm din telegramele semioficiosului „Budapesti Tudosító“ următórele: Inainte de a se începe des-

---

FOIȚA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Sânții părinți ca ómeni precauți numai decât au observat, că creștinii nu țin calea mijlocie, care e cea mai bună, ci cad în estrem, de acea și sânții părinți au decis în privința căsătoriei următórele:

„Dacă cine-va ar păḑi feciorie, și ar petrece în întrânare și ar repăși dela căsăterie din îngrețosare către ea, și nu pentru frumseția căsătoriei, anătema sĕ fie“. [1]) In alt loc sĕ ḑice: „Dacă cine-va din cei-ce feciorese pentru Domnul, s'ar înălța în contra celor căsătoriți, anatema sĕ fie“. [2])

O nutrire continuă numai cu rădăcini, sau numai cu fructe, ar aduce cu sine degenerarea omenimei, ceea-ce nu ar admite rațiunea. Afară de acea simțul gustului omenesc e de așa, că e accesibil atât pentru nutreminte din regnul animalic, cât și pentru cele din regnul vegetal; prin urmare cel-ce s'ar nutri numai cu animale, sau numai cu vegetale, acela sĕ opune legilor firesci, și scim că opunerea în contra acestor legi, cari încă de Dumneḑeu sunt date, pórtă după sine urmări rele. Dumneḑeu arată că tóte i sunt supuse omului prin cuvintele:

„Étă am dat vóue tótă érba, ce face sĕmênța de sĕmânat, carea este deasupra a tot pămêntul, și tot lemnul, care are întru sine rod cu sĕmânță de sĕmânat, va fi vóue de mâncare“. [1])

Tot în testamentul vechiu cetim: „Sĕ ai oi de îmbrăcăminte (și mâncare), grigesceți câmpul tĕu, ca sĕ ai miei“. [2])

Insuși Mântuitorul pentru a arĕta, că faptele și cuvintele fac pe om spurcat, ér nu bucatele, au ḑis: „Nu ce întră în gură spurcă pre om, ci ce ese din gură acea spurcă pre om“. [3])

Fiind-că cei-ce voiau a întra în creștinism, erau din diferite națiuni, la cari nu era recunoscut postul, deci ca nu cumva postul sĕ facă pedecă acelora, Apostolul Pavel au ḑis: „Si pre cel slab în credință primiți-l nu întru îndoirea gândurilor, că unul crede că va mânca tóte, ér cel slab legumi mânâncă, cel-ce mânâncă pre cel-ce nu mânâncă sĕ nu-l defăimeze: și cel-ce nu mâncă pre cel-ce mâncă, sĕ nu-l osândéscă, (Dumnêḑeu l'a primit pre dênsul. [1]) In alt l ḑice: „Pentru mâncare nu strica lucrul lu Dumneḑeu, că tóte sunt curate, ci rĕu estomului celui ce prin smintélă mânâncă“. [2]) Și ă-și: „Și cel-ce mânâncă Domnului mânân și mulțămesce lui Dumnnḑeu, și cel-ce nu ânâncă D-lui nu mânâncă și mulțămesce lui umneḑeu.....

Ér de se mâhnesce fratele tĕu pentru buc, étă nu umbli după dragoste; nu perde cu catele tale pe acela, pentru care Christos murit“. [3])

n alt loc ḑice: Au n'avem putere a mân si a bea?“ [4]) Mai departe aflăm: „Énâncarea nu ne pune pre noi înaintea lui umneḑeu, că nici de vom mânca ne prisce; nici de nu vom mânca ne lipsesc Ci credeți, ca nu cumva slobozenia vóstacésta, sĕ fie smintélă celor neputinciosin frați“. [5])

Așa dar fiind-că postul în sensul cum voisĕ-l țină asceticii, nu e aprodat nici de iune nici chiar de însași religiunea, căcce Apostolul Pavel: „De basmele cele băbesci te feresce, și te nevoesce spre evlavie, că nevoința trupului puțin folosesce“. [1]) In alt loc ḑice: „De ați murit împreună cu Christos despre stichiile lumii, drept ce ca cum ați fi viețuind în lume primiți obiceiuri? Nu te atinge, nici gusta, nici pipăi; care sunt tóte spre stricăciune prin obicinuință după poruncile și învĕțăturilr ómenilor“. [2])

Sânții părinți au stabilit reguli în privința postului, când și cum are sĕ sĕ țină, pentru a fi un ecuilibru între cei-ce țin o ascesă severă, și între cei-ce nu postesc: „Dacă cine-va pre acela, care mânâncă carne — afara de sânge, și jertfă idoléscă, și sugrumat — cu evlavie și cu credință, l'ar osândi, ca și cum n'ar putea avea speranță de mântuire, pentru-că mânâncă carne, anatema sĕ fie“. [3]) Au statorit și în privința ḑilelor, în cari sĕ fac ḑile de bucurie și ce post sĕ fie:

„Dacă cine-va din păruta ar ajuna Dumineca, anatema sĕ fie“. [4])

(Va urma.)

---

[1]) Sinod local din Gangra c. 9.

[2]) Sinod local din Gangra c. 10.

[1]) Facere c. I st. 29

[2]) Pildele lui Solomon c. 27 st. 27.

[3]) Matei c. 15 st. 11.

Pavel c. Romani c. 14 st. 1, 2, 3.

Pavel c. Romani c. 14 st. 20.

Pavel c. Romani c. 14 st. 6 și 15.

I Corinteni c. 9 st. 4.

I Corinteni c. 8 st. 8 și 9.

[1]) Timoteiu c. 4 st. 7 și 8.

[2]) Coloseni c. 2 st. 20· 21 și 22.

[3]) Sinod local din Gangra can. 2.

[4]) Sinod loc. din Gangra.

baterile în ședința plenară a delegațiunilor, ministrii sau întreținut singuratici mai mult timp la olaltă. După acéstă întreținere intimă ministrii interesați s'au adunat în o conferință plenară unde s'a desbătut asupra unor puncte, din pactul vamal și comercial, ce aparțin resortului ambelor ministerii de comerciu. Ca resultat a desbaterilor în general se constată, că delegațiunile ambelor state în punctul lor de vedere s'au apropiat în mod însemnat una de alta. Mai în tóte punctele de discusiune s'a ajuns la o înțelegere completă, care înțelegere în ședința plenară urmatóre se va și împrotocola. Cei doi consilieri ai ministrului de finanțe: Toepke și Popovics vor rĕmânea și mai departe în Viena, ca dimpreună cu colegii lor din celalalt stat se pertracteze punctele din pact în tóte amănuntele lor. Lucács, Dániel și Darányi au venit Duminecă din Viena, după-ce ministrul austriac de comerciu, Glanz a dat un prânḑ grandios ministrilor ungari. Ministrul președinte Bánffy, Duminecă după amiaḑi a primit visitele ministrului de finanțe comun, Kállay și a delegatului sêrbesc Simics Duminecă séra s'a întreținut confidențial timp mai îndelungat, cu ministrul de esterne Goluchowski.

In momentul ultim se anunță prin fir telegrafic, că desbaterile asupra reînoirei pactului sau încheiat si încă cu succes. Proiectele de legi, ce sunt de a se presenta ambelor parlamente, se vor stabili definitiv imediat după vacanțele sĕrbătorilor în Budapesta.

Nu cunóscem încă în detail decursul acestor desbateri, dar după-cum printre șirele comunicatului semioficios se póte ceti, tare ne temem, că frații nostrii magiari, cari aici acasă detunau numai cu *„independență“* pe tóte terenele, în Viena își vor fi schimbat tonul ba chiar și vederile. Inainte și după rĕsboiu mulți voinici se arată.

* * *

Situația Italiei în urma desastrelor suferite în timpul din urmă a devenit fórte critică. Inaintea guvernului italian stă o problemă, nu tocmai ușóră de resolvat, mai ales avênd în considerare, ca puterea, vaḑa și prestigiul regatului atât în lăuntru cât și înafară au se rĕmână neatacate. Prim-ministrul di Rudini a promis și am vĕḑut în numĕrul nostru trecut declarația, în care e cuprins programul acțiunilor sale în direcțiunea acésta.

Desele întrevederi ale ómenilor diplomatici din statele Europei sunt în fel și fel de chipuri interpretate și comentate. Ambasadorul italian Nigra, dela curtea din Viena a fost chemat la Roma, ca sĕ raporteze despre călătoria ministrului Goluchovski la Berlin. Circulă deja versiuni, ca posiția Italiei în tripla alianță în timpul din urmă a devenit fórte ilusorie și că Germania îndată ce își va căpăta un alt aliat îi va abḑice Italiei prietinia. Sĕ mai spune și aceia, că pe Italia numai frica de francezi o mai ține în tripla alianță. Nu scim întru-cât versiunile aceste corĕspund adevĕrului, atâta însĕ putem constata din declarația lui di Rudini, că tripla alianță nu e tocmai simpatică Italiei, căci principiile lui Rudini cuprinse în programul sĕu sunt diametral opuse cu politica purtată de Crispi, care era cel mai devotat aderent a triplei alianțe.

Desastrul dela Adua a tăiat adênc în prestigiul Italiei și sĕ cere multă prudență și rutimă diplomatică unui bărbat de stat pentru de a rehabilita autoritatea, și mai ales cea politică regatului înaintea Europei.

O pace sub unele condițiuni favorabile Italiei ar fi calea cea mai potrivită. Pertractările de pace le-au început deja fostul ministru Crispi înainte de ași fi dat demisia și ele sĕ continuă și acuma cu multă insistință, de către noul cabinet. In declarația sa di Rudini promite a esopera condițiunile pe cari demnitatea statului și trecutul glorios a poporului italian le reclamă. Noi încă credem, că Rudini, ca om, care în iubirea sa de ném pórtă mult interes pentru buna reputațiune a poporului sĕu, ajutat de colegii sĕi, tóte le va încerca pentru de a ridica prestigiul țĕrii și a némului sĕu la locul, ce acela și-a fost eluptat între statele Europei.

* * *

Mai tóte foile în legătură cu desastrul, ce a suferit Italia în Africa sĕ ocupă și de regele Menelik descriindu-l în diferite forme. Unele afirmă, că e un om de o cultură fórte primitivă, ér altele că e sĕlbatic formal. Étă cum îl descrie „Timpul“:

Reședința regală a lui Menelik se chiamă Addis Aba a. Intreg orașul e locuit de ómeni ai curții, funcționari și servitori. Trupele împĕratului (acest titlu îl pórtă domnitoriul Abisinienilor) sunt bine armate și echipate. Francia Anglia și Italia le-au vêndut pusci. Italia, se înțelege, mai de mult.

Când nu e bătaie Menelik se scólă de diminéță și urmat de toți favoriții și slujbașii sĕi, trece prin stradele palatului. O umbrelă mare și roșie se pórtă asupra capului seu și după acéstă umbrelă de departe cunosc toți că se apropie domnitorul. După ce vizitéză mai multe ateliere unde se reparéză puscile și unde se fac scule de aur, el se întórce érăși la palat și își ia dejunul. Zosuri de piper berberic în care înótă bucăți de carne, sunt mâncarea de căpătenie a Abesinienilor. Ca beutură se pune la masă un fel de bragă. După dejun Menelik dă audiențe și presidéză tribunalul. Celalalt timp îl folosesce pentru recreare. Negrul Menelik este crestin și trăesce în monogamie, adecă are numai o soție.

Menelik este cel mai civilisat din țara lui. In tabĕra lui totdeuna se află o stațiune telegrafică; chiar și un telefon a trebuit sĕ se facă. El este credincios tradițiilor strĕmoșilor sĕi și tot odată condus de ideile cele mai moderne, setos după progres și cultură. Menelik e de 45 ani, fața lui e palidă încadrat de o barbă négră; dintre limbile europene vorbesce rusesce binișor, dar el iubesce pe toți Europenii și îi tratéză cu multă politeță. Se vorbesce că de curênd Menelik a dat ordin ca gazetarilor italieni cari au fost prinși pe câmpul de bătaie sĕ li se dea drumul „Acesti ómeni scriu“, ḑise el, „și scri sórea e dumneḑeéscă“. Menelik, dacă Italia va voi, e gata sĕ încheie pace. Ar fi cea mai mare norocire a lui și este dorința lui cea mai ferbinte, ca Abisinia sĕ fie civilisată europenesce.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 17 Martiu 1896 n.

Ministrul-președinte Bánffy, înainte d a trece la obiectul dela ordinea ḑilei (pro iectul de lege referitórlu la regenerarea vii pustiite prin filocseră) presentéză un proi de lege despre monumentele și institu cari sunt a se ridica din incidentul serbăr millenare.

Suma totală cerută pentru aceste o numente este de 4,850,000 fl. Se vor r a în total: un monument în Budapesta în an tirea trecutului istoric al națiunei mag și alte 7 monumente în 7 puncte diferit țĕrii. Între institutele culturale ce sunt se înființa sunt proiectate 400 de scóle porale noue, pentru ridicarea căror se mai cere un credit de 198,000 fl. pe lâ suma de 275,000 votată mai nainte.

Proiectul se predă comisiunei finan și sĕ continuă apoi desbaterea asupra iectului de lege privitoriu la regenerarea v pustiite prin filocseră.

Primul vorbitoriu *Eötvös Károly* mulțumit de loc cu partea financiară a iectului, fiind-că cu imprumuturile dela b ce se intenționéză a se acorda cultivăto de vii prin întrevenirea statului, acesti bagă în datorii și se ruinéză, ér cei car vor reflecta la aceste împrumuturi, sunt ruinați. In sensul acesta înaintéză proiect de resoluțiune.

Molnár Ferencz încă nu primesce proiectul, din causă, că profit vor avé numai băncile, cari vor acorda cultivătorilor de vii împrumuturi în numele statului.

După Molnár ia cuvêntul ministrul de culte *Wlassic* și apĕra pe ecsperții atacați de Eötvös, carele ḑisese despre ei, că cunósc viile numai pentru-că le-au vĕḑut de pe tren.

Hermann Ottó după-ce arată într'un mod fórte convingĕtoriu necesitatea instrucțiunii poporului în cele ale agriculturei încă în scólele poporale, fără de care institutele de agricultură mai înalte sunt de puțin folos, se alătură și el la propunerea lui Eötvös și respinge proiectul guvernului.

Fiind discuțiunea terminată, mai vorbesce referentul *Szily*, care polemiséză cu antevorbitorii oposiționali și recomandă din nou proiectul spre primire.

Ultimul vorbitoriu a fost baronul *Andreánszky Gábor*, carele se alătură și el la propunerea lui Eötvös, ér dacă acésta s'ar respinge, cere sĕ fie primită propunerea sa.

Fiind timpul înaintat, președintele încheie ședința anunțând, că la ordinea ḑilei vor fi tot obiectele din ședința de aḑi.

Ședința dela 18 l. c.

Szederkényi Nándor, Eötvös Károly și contele Andreanszki Gábor își apĕră din nou propunerile din ședințele trecute, ér *ministrul de agricultură Darányi Ignácz* declară, că nu e contra modificării §. 12 în sensul, că împrumutul ce se dă cultivătorilor respective proprietarilor de vii, nu póte îngreuna întrégă avere a debitoriului, ci numai via. Alte propuneri ori modificări nu póte primi. Recomandă din nou proiectul spre primire.

După mai multe schimbări de cuvinte între antevorbitori din causa unei nepriceperi, presidentul declară proiectul de primit și se trece la desbaterea specială.

La „titlu“, *Eötvös Károly* constată, că ministrul de resort Darányi a vorbit despre lucruri pe cari nimeni nu le-a spus în discuțiune, ér la întrebările directe n'a rĕspuns.

După apĕrarea ministrului, *Issekutz Győző* declară, că nu primesce proiectul, fiind că se asigură prea mare ingerință în acest proiect pe séma statului.

Casa însĕ primesce titlul și presidentul încheie ședința de aḑi.

Ședința dela 19 l. c.

Ceva idei noue ori propuneri diferite de cele anterióre nu s'au ivit referitóre la proiectul de lege despre reconstruirea viilor, pustiite prin filoxeră. Tóte discuțiunile deputaților oposiționali s'au redus la constatarea, că interesele poporului sĕrac sunt cu totul desconsiderate în acest proiect La desbaterile asupra diferiților titlii, a primit și ministrul unele modificări în proiect, și cu acésta s'a terminat și desbaterea specială asupra lui.

*

Tot aḑi s'a ținut ședință și în casa magnaților. La ordinea ḑilei a fost proiectul despre prelungirea indemnității.

Contele Zichy Nándor declară, că votézĕ indemnitatea nu că dór ar avé încredere în guvern, ci curat numai din motive politice mai înalte. Face imputări aspre ministrului-president Bánffy pentru declarațiunile sale din vorbirea de anul nou, în care acusa partidul poporal, că tulbură ordinea publică. Ori-cât de sus ar sta Escelenția Sa dl ministru cu aderenții sĕi, ḑice contele Zichy, tot nu va ajunge la acel nivou moral la care a ajuns partidul poporal cu conducĕtorii lui, pentru-că pe partea acestora se află cea mai mare parte a poporului magiar religios și nobil în ambițiunea lui. Mai impută apoi ministrului de culte, că în casa magnaților n'a adus de loc în discuțiune autonomia catolică deși a vorbit despre ea în cameră.

Prim-ministrul Bánffy nu retractéză nimic din cele ce a ḑis despre partidul poporal în vorbirea sa de anul nou deóre-ce el stă cu totul pe alt punct de vedere decum stă partidul poporal. Cât privesce autonomia catolică se va vorbi asupra ei la desbaterile asupra budgetului.

Primindu-se indemnitatea, ședința s'a încheiat.

Ședința dela 20 l. c.

Aḑi s'a început discuțiunea asupra budgetului ministrului de honveḑi.

N'au primit budgetul *Bólyár Ferencz* din partidul național și *Lits Gyula* din partidul independiștilor, *Helfi Ignácz* însĕ, în numele fracțiunii lui Kossuth, declară, că-l primesce.

Mai marcant vorbitoriu în ședința de aḑi a fost generalul de honveḑi, contele *Pongrácz Károly* carele a arĕtat câtă putere póte desvolta spiritul național cultivat în armată mai cu sémă în momente grele de decidere pe câmpul de rĕsboiu. Dar mai importantă a fost acea parte a vorbirei, în care a arĕtat cât abus se face cu scóterea miliției la alegerile de deputați sub pretextul susținerii ordinei publice, dar în realitate pentru de a împedeca dela vot pe aceia, cari ar vota contra candidaților guvernamentali. Astfel de procederi sunt nu numai umilitóre, dar și periculóse pentru armată, fiind-că își perde însemnătatea chemării sale și spiritul de disciplina, afară de aceea, că e reținută dela esercițíi și e silită sĕ stee pe capul pacinicilor cetățeni seraci făcêndu-le cheltueli zadarnice și ălte neplăceri fără voia lor. Esemplu alegerea dela Nyitra. Vorbirea a făcut adêncă impresiune asupra ascultărilor și a produs mare îngrijire în partidul guvernamental pentru interesele sale liberale amenințate de acest veteran soldat, carele așa se vede a dat espresiune în numele întregei armate sentimentelor sale față de aceste abusuri ale partidei guvernamentale și ale organelor ei administrative.

Ședința s'a terminat la 2 óre p. m.

Indiferentismul religionar.

Lucru de mirare este pentru cei ce fac o comparațiune între viața religiósă a părinților nostri de acum 20—30 de ani și între a nóstră celor de astăḑi. Acum vedem bisericele góle, pe când mai nainte Dumineca și la sĕrbători erau pline. Lucru de mirare ne presintă comparațiunea, cum foloséu Românii și inteligința lor mai nainte cele religióse și cum le desconsideră ei astăḑi. Căldură și zel era atunci, răcélă și indiferentism este astăḑi. Dacă ne întrebăm: pe acest povêrniș unde vom ajunge? Rĕspunsul ne îngrozesce: poporul nostru va părăsi legea lui.

Constatatu-s'a acest trist adevĕr, despre răcirea mai multor creștini români de cele religióse; făcutu-sa atențiunea de lipsă în acésta prețuită fóie; îndreptatu-și-a atențiunea și capul bisericii nóstre Inalt carele, cu ocasiunea deschiderii Sinodului archidiecesan a intonat o dojană, că creștinii nostri cu scumpĕtate sĕ conserveze religiositatea lor.

Constatat fiind rĕul, trebue se căutăm mijlóce a'l opri sau al delătura. Étă ce intenționăm prin cele ce scriem. Voim a convinge — de vom putea — pe On. Cetitori ai acestei foi, că este o necesitate imperativă, este timpul suprem mai ales în aceste vremi critice și de ispită sĕ lucrăm toți cei chemați și inteligența nóstră fie care în parte și cu toții împreună la conservarea religiosității românilor.

Vom face deosebire între religiune și religiositate; vom arĕta causele din cari scade religiositatea și cu ea sĕ perde religiunea, credința poporului nostru și vom recomanda mijlócele cari le credem că sunt posibile și potrivite spre a se păstra religiositatea românilor.

Cuvêntul religiune cuprinde actitatea sufletului în viața omului. Negreșit religiunea este în ințeles mai strêns activitatea credinței care o posede cineva. Sciut este că omul are un destin precis: desvoltarea harmonică a puterilor lui spirituale și fisice. Mai mult sĕ silesce omul a-și desvolta cele fisice. Cu cât membrii unei națiuni sunt fără óre-care cultură, cu atâta îngrijesc ei numai de desvoltarea lor fisică. Némurile păgâne primind creștinismul au devenit luminătorii lumii. Religia este hrana sufletului. Sânta evangelie ne dice: „ce va da omul schimb pentru sufletul sĕu“? Ea desvóltă mintea și nobilitéză inima omului.

Prin desvoltarea mintei învaţă individul feliurite sciinţe, feliurite limbi şi a născocit minunatele invenţiuni ale acestui secol. Prin cultivarea inimei pe basa religiunei; prin credinţa în Dumnedeu, că el este creatorul nostru, că Dumnedeu ne susţine, cu aerul sěu, cu sórele, cu productele pămêntului, cu viaţă, sěnătate, hrană; cu un cuvênt, tóte câte le avem dela Tatăl cerese le avem. Prin dragostea creştinéscă cultivăm umanitatea, ea ne dictéză: Sě iubim pe deaprópele ca pe noi înşine, éră prin nădejde: câştigăm curagiu când e cineva něcăjit, supěrat, sau bolnav îşi pune nădejdea în Dumnedeu şi nu desperéză ca păgânii; nădejdea ne îndruméză a face milostenie şi fapte bune.

Prin tainele religiunii nóstre primim darurile duchului sfênt. Cuvêntul lui Ddeu, poruncile lui ne conduc la viaţa de veci. „Legea mea, dice Domnul, sě fie cugetarea inimii şi gândirea sufletului vostru. Legea mea sě o ai la inima ta!“

Legea dumnedeéscă şi religia conduce pe creştini la moralitate la fapte bune, ea îi conduce la humanitate şi la viaţa de veci.

Naţionalitatea Românilor o păstréză religiunea lor, fiind că datinele naţionale sunt împiegate în religiunea lor. Nu vor perde Românii naţionalitatea lor dacă vor ţinea religiunea lor. Avem esemple pe cei ce au perdut limba lor însě susţinênd religiunea strigă: Români suntem, că avem legea românéscă. In testamentul vechiu la cartea a 2-a a Macaveilor, c. 16 v. 24. sě scrie: „Audind cumcă Jidovii n'au voit sě trécă la obiceiurile Élinilor, ci mai bine voesc sě-şi ţie legea lor. Deci voind noi, ca şi neamul acesta se fie fără turburare, am judecat, ca şi biserica sě li se întórcă lor, după obiceiurile strămoşilor sei.“

„Drept aceea şi voi fraţilor întăriţivě şi vě îmbăbărtaţi în legea nóstră, că vě veţi mêntui“. Cartea 1-a a Macaveilor.

Indiferentismul faţă de religiunea sa dovedesce slăbirea religiunei, a credinţei. Acésta are urmări fórte triste.

„De ce te temi puţin credinciosule?“ a întrebat M. Christos.

Intêmplările membrilor în societăţile crestine, arată, că cel puţin credincios este temětor. Am vědut fiinţe cari au absolvat clasele din scólele medii şi se temeau de tóte prevestirile chiar şi de prevestirile rele ale ţigancelor, cari dau de noroc. Cei ce s'au recit de religia lor óre cu ce se încurajéză în acéstă lume, plină de năcazuri, de dureri şi de nenorociri? Cad la desperare şi se perd.

Cei slabi în religiunea lor, sunt împinşi de pasiuni la imoralitate, nu se sfiesc, nu se ruşinéză a calumnia, a lăcomi, a nedreptăţi, devin furi înşelětori şi plini de ură. Inaintând indiferentismul cum au început unii Români, vom înmulţ prin esemplele nóstre cele rele, fiinţe nenorocite. De acésta strigă: M. Christos: „Vai de cei ce dau scandelă, mai bine ar fi lor, sě-şi lege o pétră de móră şi sě se arunce în mare“.

Religiositatea cuprinde folosirea religiunei prin semnele din afară; d. e. cutare merge la biserică: este om religios; cutare dă de pomană, este om milostiv, celalalt ţine serbătorile, ţine posturile, este creştin evlavios; face sfinţirea apei, sě inchină înainte de a mânca, de a se culca, are un impuls religios; are o viaţă sistematică: o viaţă activă mulţămitóre prin religiositatea lui; lucrarea în cele ale lui Dumnedeu se numesce religiositatea.

Religiositatea se arată deci prin rugăciune, prin taine, post şi milostenie. Folosul ei este nedescris de mare. Prin rugăciune înalţă crestinul mintea şi inima cătră Dumnedeu, se înalţă dela cele pămêntesci la cele ceresci, prin acésta stinge el schênteia mâniei, a zavistiei, a lăcomiei, câştigate în vêltórea vieţei sale şi se aprinde inima lui de dragostea cătră Dumnedeu şi astfel se împacă el cu Dumnedeu şi cu aprópele seu. Cel ce a vorbit vre odată cu un om greu pěcătos, cu un fur, cu un om rěu şi l'a întrebat: ce impresie a căpătat el fiind în biserică. De sigur că a rěspuns, cum mi-au rěspuns mie astfel de pěcătoşi. „Eu alt om sunt în biserică, alte gânduri am şi nu ca cele ce le am afară de biserică.

(Va urma.)

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiep. şi metropolit Miron Romanul, s'a reîntors Duminecă cu trenul dela amédi dela Budapesta, unde a condus şedinţele adunării generale ale representanţei fundaţiunei „Gozsdu“.

* * *

Reuniunea română de musică ţine mâne Mercuri probă de cor micst la 6 óre post meridiane.

* * *

Alegere de deputat. Tiněrul nostru secretariu consistorial dl Dr. Elie Cristea, este ales în cercul al III-lea al Sebeşului, ca deputat mirenesc la sinodul archidiecesan pentru restul periodului present.

* * *

Necrolog. Cuprinşi de cea mai adêncă durere, aducem la cunoscinţă mult deprimătórea scire despre trecerea din viéţă a ilustrului nostru bărbat şi conducětor *Dr. Iancu cavaler de Zotta*, proprietar mare, president al societăţii politice „Concordia“, deputat dietal membru fundator şi onorar al mai multor societăţi culturale şi literare, etc. care după un morb scurt, dar plin de suferinţe în etate de 56 ani, şi-a dat, eri la 7|19 Martiu, nobilul suflet în mânile Creatoriului.

Ceremonia funebrală va fi celebrată Sâmbătă, în 9/21 Martiu, la 10 óre a. m. în Nouěsuliţe, ér înmormêntarea va fi Duminecă în 10/22 Martiu, la 10 óre a. m. la moşia Chiselěu, unde osemintele scumpului defunct vor fi aşedate spre odichnă eternă în cripta familiară de acolo. Cernăuţi, în 8/20 Martiu 1896. *Societatea politică „Concordia“.*

* * *

Pacea lumii . . . vrajba căsii. Precum se scie în anii din urmă s'a format un congres internaţional cu scop de a întreveni în casuri când s'ar ivi astfel de divergenţe între state, cari până acum se resolvau numai cu armele.

Acum de când se lucră atât de mult pentru emanciparea femeilor, acestea au început a contribuí şi ele la susţinerea păcii universale formând şi dênsele un astfel de congres, şi iniţiativa o a luat pareni-se tocmai compatriótele nóstre magiare din Budapesta.

Noi însě ne esprimăm temerea încă de pe acum, că femeile voind sě împace pe tótă lumea, îşi vor învrăjbi pacea familiară şi se vor lua la păruélă cu proprii lor bărbaţi.

Apoi sě vedi pace!

* * *

Amor criminal. În dilele trecute s'a întêmplat în Timişóra un cas fórte regretabil, care a făcut mare sensaţiune în tóte păturile societăţii. O fată, — de altcum din familie bună, — a întreţinut relaţiuni de amor cu un oficer, şi urmările fatale ale acestor relaţiuni atât de bine le-a sciut ascunde, încât nici bětrânul ei tată, nici frăţinii ei n'au putut observa nimic asupra ei. În fine decăduta a dat nascere unui prunc, pe care l'a aruncat în abort şi apoi s'a retras cum a putut în locuinţa sa unde a cădut leşinată la pământ. Căsenii au audit plânsetele nevinovatei fiinţe şi le a cucces a-'i scăpa viéţa încă de timpuriu. Nenorocita mamă dice, că în momentele crisei 'şi-a perdut consciinţa de sine şi astfel nu 'şi póte da sémă de cele ce a făcut. Pruncul e dat móşei spre îngrijire, ér mama este lăsată deocamdată acasă spre însănătoşare. Tribunalul încă a început cercetarea cuviinciósă în acéstă crimă, care atât de mult caracteriséză societatea decădută de adi.

— Alt cas de acéstă natură s'a întêmplat în dilele ultime în Viena. Diua pe la 12 óre un oficer din armata comună s'a luat după o damă, pe care ajungênd-o a prins-o de braţ şi a silit-o sě mergă cu el. Dama s'a împotrivit acestei silnicii, dar atunci oficerul 'i-a îndreptat un revolver spre piept. Astfel a fost silită a-i urma, făr' ca cineva din publicul care îi privea curios, sě-'i fi mers în ajutoriu. Ajungênd pe piaţa Schiller, dama a declarat că îi va urma dacă va comanda trăsură. Oficerul a comandat trăsura din apropiere, dar într'aceea dama a cercat sě scape de braţul atacatorului; acesta însě a sărit iute după ea, o a prins din nou şi ér 'i-a îndreptat revolverul spre pept. Atunci însě o întêmplare fericită a adus pe acolo un major şi un căpitan, cari au sărit în ajutoriul victimei, şi provocând pe oficer a se legitima, pe damă o au condus acasă. Cercetarea urméză. Tiněra damă este dintr'o familie nobilă, ér oficerul un conte, carele deja de mult umblă cu scopuri mârşave în urma ei.

Câtă decădinţă!...

* * *

Noul tarif de zone. Cu diua de 1 Martiu s'a făcut o nouă împărţire a zonelor şi un nou tarif de preţuri la căile ferate. Zona I vicinală cuprinde o distanţă de 10 a II-a una de 15 şi a III-a una de 20 klm. De aci înainte urméză zona de depărtare. Publicăm în următorele noul tarif spre a veni în ajutorul cetitorilor nostri:

Circulaţiunea	Zona	Tren					
		pers., omnib. micst			accelerat		
		I.	II.	III.	I.	II.	III.
în apropiere	1	0.30	0.15	0.10			
	2	0.40	0.22	0.15			
	2	9.50	0.30	0.20			
în depărtare	I	0.60	0.40	0 25	0.75	0.50	0.30
	II	1.20	0.80	0.50	1.50	1.00	0.60
	III	1.80	1.20	0.75	2.25	1.50	0.90
	IV	2.40	1.60	1.00	3.00	2.00	1.20
	V	3 00	2.00	1.25	3.75	2.50	1.50
	VI	3 60	2.40	1.50	4.50	3.00	1.80
	VII	4.20	2.80	1.75	5.25	3.50	2.10
	VII	4.80	3.20	2.00	6.00	4.00	2.40
	IX	5.40	3.60	2.25	6.75	4.50	2 70
	X	6.00	4.00	2.50	7.50	5.00	3.00
	XI	6 60	4.40	2.75	8.25	5.50	3 30
	XII	7.20	4.80	3.00	9.00	6.00	3 60
	XIII	8.10	5.40	3 50	10.50	7.00	4.30
	XIV	9.00	6.00	4.00	12.00	8.00	5.00

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

(Urmare.)

Publicaţiunile Academiei.

În acest an s'au mai făcut următórele publicaţiuni:

1. Din analele Academiei s'au mai tipărit:

a) Tomul XVII—Partea administrativă şi desbaterile din 1894—95.

b) Tomul XV—Memoriile secţiunei istorice s'au terminat, tipărindu-se cólele 31—56 Volumul întreg este ocupat de lucrarea dlui V. A. Urechiă: Documente înedite din domnia lui Alexandru Const. Moruzi 1793—1796 la sfîrşitul căreia s'a îngrijit a se adauge un indice chronologic complet al documentelor cuprinse în întrégă lucrarea.

c) Tomul XVI—Memoriile secţiunei istorice asemenea s'au terminat, tipărindu-se cólele 6—21. Acest volum este format de lucrarea dlui V. A. Urechiă: Codex Bandinus—Memoriu asupra scrierii lui Bandinus dela 1646.

d) Tomul XVI — „Memoriile secţiunei scientifice s'a tipărit întreg cuprindênd:

„Materiale pentru climatologia României, I, II“, de dl St. C. Hepites;

„Studii asupra mineralelor de manganes dela Brosceni“, de dl L. Benquet;

„Rumania sau succinul din România“, de dl Dr. C. Istrati.

e) „Tomul XVII — Memoriile secţiunei istorice a fost întreg tipărit cuprindênd următórele cărţi:

„Sofia Paleolog şi Domniţa Olena“, de dl A. Papadopol-Calimach;

„Vilegiatura şi reşedinţele de vară la Romani“, de I. Kalinderu;

„Un nou document dela Constantin Cantemir Vodă“, de dl V. A. Urechiă.

f) Din „Tomul XVIII — Partea administrativă şi desbaterile anului 1895—96“, s'au tipărit procesele verbale ale şedinţelor ordinare de peste an, dimpreună cu comunicările făcute în acele şedinţe.

2. „Discursurile de recepţiune“ rostite în sesiunea generală trecută de dnii colegi A. D. Xenopol şi Dr. V. Babeş, dimpreună cu rěspunsurile lor au fost publicate în fascicule îndată după închiderea acelei sesiuni.

3. Din „Istoriile lui Erodot“, în traducerea premiată a dlui D. I. Ghica, s'a pus în tipar cartea IV, din care s'au şi tipărit cólele 1—4, cuprindênd capitolele 1—48.

4. Scrierile despre „Igiena ţěranului român“, făcute de dnii Dr. N. Manolescu şi Dr. G. Crăiniceanu, cari amêndouě au fost premiate în sesiunea anului trecut cu premiul Lazăr, au fost amêndouě tipărite, după ce autorii au revedut manuscriptele conform cu observaţiunile făcute de comisiunea premiului. S'au adaus la textul acestor lucrări figuri, charte şi planuri privitóre la locuinţa, îmbrăcămintea şi viéţa casnică a ţěranului.

5. „Hronicul vechimii Romano-Moldo-Vlahilor“, de Dimitrie Cantemir a început a se tipări în noua ediţiune, sub îngrijirea dlui Gr. G. Tocilescu şi după textul condiţionat de d-sa la Moscva cu originalul autograf. S'au tipărit până acum cólele 1—25.

6. „Din „Etymologicum Magnum Romaniae“, dl B. P. Haşděu a tipărit în cursul acestui an făscióra 3 din tomul III, anunţată Domnielor-Vóstre la începutul sesiunii anului trecut. Acéstă făscióră, de 10 cóle, cuprinde cuvintele Bazaconia până la Bălţăţel.

Acéstă lucrare cuprinde până acum, în 108 cóle, cu 1.677 pagini, 3.562 cuvinte din literile A, Ă şi B până la cuvêntul Bălţăţel şi publicarea ei s'a făcut în următoriul mod:

Anul 1885—86, tom I, fasc. 1—2 cóle 17, A—Aflu 505 cuvinte.

Anul 1886—87, tom I, fasc. 3-4 cóle 21, Aflu—Amurţesc, 923 cuvinte.

Anul 1887—88, tom II, fasc. 1, cóle 10 Amuş—Apuc, 306 cuvinte.

Anul 1888—89, tom II, fasc. 3 cóle 8 Apuc—Ariciu, 348 cuvinte.

Anul 1890—91, tom II, fasc. 3, cóle 11, Ariciu—Aştémăt, 460 cuvinte.

Anul 1892—93, tom II, fasc. 4, şi tom III, fasc. 1, cóle 21, Aştémăt—Ban, 413 cuvinte.

Anul 1893—94 tom III, fasc 2, cóle 10 Ban—Bazaconie, 163 cuvinte.

Anul 1896—96, tom III, fatc. 3, cóle 10, Bazaconie—Bălţăţel, 444 cuvinte.

(Va urma.)

Din public. *)

Distribuire de pădureţi.

Subscrisul comitet va distribui în mod gratuit *Vineri la 15/27 Martiu c.* între órele 11 şi 12 a. m. în locuinţa subscrisului president (Strada Crucii Nr. 7) *2000 meri pădureţi*, de un an.

La împărţire vor fi preferite scólele de pomi şi membrii Reuniunei agricole.

Sibiiu, 23 Martiu n. 1896.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

D. Comşa,
president.

Victor Iordăşianu,
secretar.

„Calicul“, „Tribuna“ şi reputaţiunea presei române.

Până la 1 Septembre a. c. când — aşa sperez — „Calicul“ de nou va rîde în valea acésta a plângerilor, şi eu mai cu răgaz îmi voiu putea trage socotéla cu cei dela „Tribuna“, vreau de acum sě se scie:

Că administraţiunea „Calicului“ n'a denegat nimenui replătirea plusului de abonament;

Că despre cei ce prin „Tribuna“ îşi reclaméză plusul de abonament, administraţiunea „Calicului“ n'are cunoscinţă;

Că om cinstit nu póte susţiné denegarea plusului de abonament din partea administraţiunei „Calicului“;

Că, „Calicul“, suveran din nascere, aprópe 15 ani a trăit cinstit din al sěu, n'a împărţit din slănina, sau clisa nimenui dividende în forma de şorlic.

La redacţiunea „Calicului“ n'a muncit nici un individ, care nu cunósce deosebirea între al meu şi al těu.

Nime din cei dela „Calicul“ nu 'şi-a acoperit contra creditorilor spetele cu Carpaţii.

„Calicul“ e aici în ţéră. In ţéra asta's judecătorii. Judecătoriilor chiar şi „Calicul“ e supus. Cei cu pretensiuni îndreptăţite poftéscă la judecătorie.

„Calicul“, deşi nu posede în avere atâta, la cât se urcă datoriile celor dela „Tribuna“, dator totuşi nimeni nu va rěmânea.

Tare proşti ţine „Tribuna“ caii, în a căror şea bate.

I. Popa,
redactorul „Calicului“.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă

Ad. Nr. 1445/1395. [40] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Zlagna, protopresbiteratul Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de cătră comitetul respectiv parochial dau un venit anual de 440 fl v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul ficsat, şi provĕḑute cu documentele recerute de normele în vigóre.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea acestei parochii se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, în 9 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comit. parochial respectiv.

Sabin Piso,
protop.

Nr. 6â—896 [41] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu mare de clasa a III a în protopresbiteratul Geógiului I., sĕ deschide concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Hondol, 1 Martiu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului I., în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

Nr. 156/896 [43] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, în protopresbiteratul Têrnava în inţelesul Ordinului consistorial Nr. 9059 B. din 16 Ianuariu, a. c. sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Concurenţii au sĕ-şi astérnă petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul indicat.

Cetatea de baltă, 20 Februariu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 96/1896 prot. [42] 1--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Trapold de clasa a III-a în protopresbiteratul Şighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 408 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot primi la Oficiul pr-otopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea de a-'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a sĕ presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din loc spre a-'şi documenta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 13 Februariu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20 —
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	--.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —-
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	— .70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— .50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	— .50
Scrierea sf. Ioan gură de aur.	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	— 20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	— .20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	— 25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1 75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1 50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	— 55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	— .05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. din 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	— .45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Joi, 14/26 Martiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Martie, 1896.

In sinul ministeriului de culte se lucră din tóte puterile.

Lucrarea febrilă, care a copleşit spiritele în acest areopag al administratorilor sciinţei şi culturei din patria nóstră face impresiunea unui organism împins instinctiv spre reforme.

Instinctul acesta a cuprins întreg sistemul instrucţiunei publice.

Este în lucrare un proiect, care voesce sĕ schimbe pe cale novelară legea de instrucţiune dela 1868.

Până acuma puţin a străbătut în publicitate din lucrările comisiunei trimise pentru a modifica legea de instrucţiune dela 1868.

In acea comisiune nu este chemat nimenea dintre representanţii bisericilor românesci, şi acésta dóră pentru cuvêntul, ca domnii reformatori sĕ nu fie conturbaţi în lucrarea lor omogenă, şi sĕ nu le audă nimenea tainicile dorinţe ascunse, legate de modificarea legei, dorinţe, cari deocamdată nu pot fi spuse în public.

Din puţinul cât a respirat până acuma s'ar părea, că lucrarea merge în direcţiunea croită de curentul actual de magiarisare.

A transpirat adecă tendenţa, de a se lua din mânile confesiunilor dreptul garantat prin legea de instrucţiune din 1868.

Legea de instrucţiune din 1868 în § 11 dă confesiunilor dreptul de a-şi pune ele învĕţători, de a-şi face ele cărţi de scóle, şi de a-şi regula ele viéţa internă în scólă.

Proiectul cel nou voiesce sĕ pună facerea manualelor de scólă în mânile guvernului.

Nu vom vorbí la acest loc de modul, cum s'a pus în practică legea de instrucţiune dela 1868.

La acel an Ungurii încă nu avéu apetitul de aḑi, de aceea s'a făcut şi legea de instrucţiune în spirit mai liberal ca şi legea de naţionalităţi.

Legea acésta liberală însĕ numai pe hârtie a rĕmas liberală, în esecutare ea a fost de tot neliberală.

Fiind vorba de manuale scolare trebue sĕ spunem, că în practică lucrul s'a desvoltat diametral opus cu principiile din legea de instrucţiune.

Guvernul pentru tóte nimicurile opria manualele de scóle române, aşa că autorii de cărţi scolare nici odată nu erau siguri de sórtea productului lor literariu. Cu oprirea au ajuns lucrurile aşa de departe, încât în scólele medii nu mai aveam manuale şi profesorii erau necesitaţi sĕ traducă literalminte manuale magiare aprobate de guvern, cari apoi în traducere au fost oprite.

Omenii în desperarea lor au mers până la estrem. Avem un cas concret, că un autor de geografie pentru scólele poporale a pus comitatele, rîurile, oraşele, munţii, numai cu numirea magiară, aşa că 2 rîuri Kisküküllő se întruniau lângă oraşul Balázsfalva.

Rigórea acésta s'a făcut pentru îmblânḑirea celor cu oprirea din sinul ministeriului.

Acésta pentru a caracterisa situaţiunea.

Fiind în lucrare o modificare a legii de instrucţiune, un om înţelept în un organ pedagogic face propunerea, ca învĕţătoriul sĕ fie decretat de membru din oficiu în representanţa comunală, totodată şi referent al afacerilor scolare. În chipul acesta s'ar putea paralisa în comune influenţa confesiunilor, şi ar face enorme progrese limba magiară

Se mai pune în vedere disciplinarea învĕţătorilor confesionali. Aici vor veni cei susţinuţi esclusiv de biserici, căci la scólele ajutorate de cătră stat a pus lucrul la cale legea din 1893 (art. XXVI).

Ḑiarele de aḑi ne aduc scirea, că în ministeriul de culte se plănuesce schimbarea normelor privitóre la esamenele de maturitate. E vorba, ca elevii cei buni se fie scutiţi de esamenele verbale. Din acest incident s'a şi ţinut o conferenţă sub presidiul ministrului de culte, şi s'a vorbit mult despre acéstă mai nóuă reformă.

Am luat notiţă de noul curent al reformelor, şi tare ne temem de vorbele némţului: Selten kommt was besseres nach!

Revitsa politică.

Lunia trecută şi-a inceput părechia imperială germană, însoţită de cei doi prinţi mai bĕtrâni, călĕtoria sa în Sud, mai întâi spre Genua, apoi la Neapol, unde va rĕmânea până la sfêrşitul lunei; de aici va merge apoi la Palermo. Când se va întâlni cu părechia regală italiană, încă nu se scie. Ca loc de întâlnire se ḑice, că s'a designat Veneţia, unde se fac deja pregătiri pentru acest scop. După o telegramă din Bucuresci, va conveni în Veneţia cu împĕratul german şi regele Italian şi regele Carol al României, care la 29 l. c. se duce în Abbazia. Când va veni împĕratul german la Viena, încă nu se scie.

⁂

Intre Austro-Ungaria şi Elveţia s'a încheiat după pertractări de ani de ḑile o nouă convenţie de estradare. Noua convenţie e în conformitate cu dispoziţiile legii elveţiane de estradare. Nu sĕ acórdă estradarea pentru acţiuni politice punibile; cu tóte acestea sĕ acórdă în casul, când acusatul pune numai ca pretecst vre-un motiv sau scop politic, însĕ fapta, pentru care sĕ cere estradarea, are carecterul unei crime sau transgresiuni ordinare. Tribunalul decide în casuri singuratice după libera sa judecată asupra naturei acţiunei punibile pe basa faptelor constatate; el e îndreptăţit, sĕ ceară dela statul, care cere estradarea, tóte lămuririle şi doveḑile necesare asupra faptelor. După ce s'a acordat odată estradarea, cel estradat nu mai póte fi nici urmărit, dar nici pedepsit pentru un motiv sau scop politic. Dacă stau delicte politice în legătură cu delicte ordinare, atunci tribunalele trebue, sĕ se mărginéscă numai la dejudecarea şi pedepsirea celui estradat esclusiv pentru delictul ordinar, pentru care s'a şi cerut estradarea.

⁂

Reforma electorală în Austria s'apropie tot mai tare de realitate. Comisiunea parlamentară, care a avut sĕ se pronunţe asupra ei a primit-o deja. Proiectul guvernului a fost aprobat cu fórte puţine modificări neesenţiale, cari nu se referă la sistemul legii întregi. Cea mai insemnată schimbare, care s'a făcut din partea comisiunei, constă în aceea, că singura esceptionare dela dreptul general de alegere, pe care o propusese guvernul pentru noua curie, (adecă escluderea dela alegere a persónelor, cari duc o viaţă de vagabundaj), s'a delăturat, aşa că cei 72 de deputaţi, cu cari sĕ sporesce parlamentul, acum de fapt ies din dreptul general de vot şi acest princip pare, că s'a întrodus curat în sistemul electoral prin legea modificată astfel de comisiune.

⁂

In 21 l. c. nou şi-a serbat Reichstagul german iubileul esistinţei sale de 25 ani.

In toastul, care l'a ţinut presidentul Buol la banchetul festiv pentru împĕratul, a ḑis, că anul iubilar s'apropie de sfêrşit. In tóte colţurile imperiului, în tóte păturile poporului sĕ serbéza aducerea aminte de timpul de aur. Din partea tronului s'a reînoit votul, care trebue sĕ-l depună fie-care pentru onorarea poporului şi a imperiului, atât înlăuntrul, cât şi afară de ţară. Un imperiu! Un popor! Un Dḑeu! Serbarea de astăḑi a Reichstagului nu forméḑă numai încheierea

---

FOIŢA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

In alt loc cetim: „Dumineca o facem de ḑi de bucurie, căci în ea a înviat Iisus Christos, în care nici a pleca genunchele nu am luat". 1)

Fiind-că ómenii, cari avéu atari vederi, punéu pond mai mare pre acele feţe bisericesci, cari ducéu o atare viéţă ascetică, ferindu-sĕ de căsătoríe; pentru acea sânţii părinţi, ca sĕ pótă delătura atari prejudiţii din popor au statorit: „Dacă cine-va s'ar îndoi a sĕ cumineca dela presbiter însurat, ca cum nu i-s'ar cuveni sĕ liturgiséscă, anatema sĕ fie". 2) Referitoriu la feţele bisericesci s'a decis: „Episcopul, ori Presbiterul, ori Diaconul, muierea sa sĕ nu o lapede sub cuvênt de evlavie, ér de o va lapĕdą, sĕ sĕ lipséscă de împărtăşirea bisericéscă, şi de va persevera, sĕ sĕ depună". 3) Cu privire la post au decis pentru feţele bisericesci: „Dacă vre-un Episcop, ori Presbiter, ori Diacon, ori veri-cine din catalogul ieratic se depărtéză de căsătorie şi de cărnuri, şi de vin, nu pentru nevoinţa înfrânării, ci din causa îngreţoşerii, uitând că tóte sunt fórte bune, şi că bărbat şi femee au făcut Dumneḑeu pre om şi hulind în chipul acesta, clevetesce făptura, ori sĕ se îndepărteze ori sĕ se depună şi sĕ se lapede de biserică. Aşişderea şi mirénul". 1) Tot în canónele Apostolesci cetim: „Dacă vre-un Episcop, ori Presbiter, ori Diacon în ḑile de sĕrbătóre nu sĕ împărtăşesce de cărnuri şi de vin, din îngreţoşare dar nu din înfrânare, sĕ se depună, ca unul carele îşi are cunoscinţa sa vătĕmată, şi s'a făcut multora causa de smintélă". 2) In sinodul local din Ancira sa statorit: „Presbiterii ori Diaconii, cari se abţin de cărnuri, s'au socotit, ca ei sĕ sĕ atingă de ele şi aşa de vor voi, sĕ înfrâneze pre sine, ér de nu vor voi, a mânca nici verdeţurile cele ce se pun împreună cu cărnurile, şi de s'ar supune canonului, sĕ înceteze dela funcţiunile lor". 3) Sânţii părinţi au avut în vedere şi casurile de neputinţă, în cari cine-va n'ar putea posti, şi pentru atari casuri au decis, ca sĕ se dispenseze. Astfel aflăm în rĕspunsurile date de Timoteiu Archiepiscopul Alecsandriei la întrebarea: „Dacă cine-va este fórte slab şi bolnav de mult timp şi sântele Pasci ar veni, este datoriu unul ca acela sĕ ajune negreşit, ori îl va dispensa pre el preotul, ca sĕ mânânce, ce póte s'au şi unt de lemn şi vin pentru multă slăbiciunea lui? Rĕspuns: De lipsă este a dispensa pre bolnavul de hrană şi de beutură, încât póte ţinea, că cu dreptul este, ca acela sĕ fie părtaş de unt de lemn, carele este slab". 1) In Sinodul local din Gangra s'a stabilit, ca numai celor neputincioşi trupesce sĕ li-se deslege postul, ér nu din mândrie: „Dacă cine-va dintre cei-ce se mândresc fără necesitate trupéscă s'ar mândri, şi posturile cele predate, care sĕ găsesc de biserică le-ar deslega, întărind întru sine cugetare a unei cause perfecte, anatema sĕ fie". 2) In canónele apostolesci aflăm, cumcă sĕ impune sub pedépsă, ca sĕ postéscă postul mare şi Mercurile şi Vinerile afară de aceia cari sunt împedecaţi de slăbiciunea trupéscă. (Veḑi c. 69 Apost. citat mai sus, unde am arĕtat cum s'a statorit posturile de S. Părinţi. Referitoriu la deslegarea postului în casuri de neputinţă veḑi şi în Pravilă la „Indreptarea legii c. 382".)

Cu cât credinţa şi evlavia în creştini a scăḑut, cu atât şi postul începe a-şi perde din ce în ce mai mult din valórea sa. Cine mai postesce în timpul nost numai cu pâne, sare şi apă? Nime! Decum sĕ postescă însĕ cine-va aşa, vom întâlni partea cea mai mare, care nici o ḑi nu se póte înfrêna de a nu mânca de dulce. Prin oraşe ar suride, când l'ai întreba de cumva postesce; prin sate s'au mai păstrat unde şi unde postul, abţinêndu-se dela mâncări din regnul animalic. Insĕ şi aici de câte-va ḑeci de ani încóce, începe a fi delăturat.

Omenii vin în contact cu diferite confesiuni, cari nici nu voesc a recunósce postul de o instituţiune sântă. Un alt cas, ce contribue la lacsarea postului, e şi acela, că mai toţi vin înrolaţí ca soldaţi, şi ca atari trebue sĕ se mulţăméscă cu ce capătă, venind acasă el nu mai vrea sĕ scie de post, ba încă ḑice: „Cum nu bate Dumneḑeu pe alţii, că nu ţin postul, nici pe mine nu m'a bate". Ici şi colo printre munţi unde Românii sunt în mai puţin contact cu alte popóre se mai ţin încă; în numĕr mai mare postesc bĕtrânii, decât tinerii. Postul Paresimilor se susţine mai mult ca celelalte posturi. Din postul Crăciunului au început a ştirbi câte dóuă trei, patru sau chiar şi cinci sĕptămâni. Sciu şi un cantor bĕtrân, care ajună Joia, Vinerea şi Sâmbăta patimilor. Unul singur. Departe am ajuns!

Din cele arĕtate până aci, uşor vom putea deduce, ce e postul? pentru-ce şi când postim? cum avem a posti? şi cu ce scop s'au întrodus postul? (Va urma.)

---

1) S. Petru Archiepiscopul Alecsandriei c. 15.
2) Sinodu loc din Gangra can. 4.
3) C. Sânţil. Apostoli c. 5.

1) C. Sânţil. Apostoli c. 51.
2) C. Sânţ Apostoli c. 53.
3) Sinodu loc. din Ancira c. 14.

1) S. Timoteiu Archiep. Alecsandrie Intrebare şi rĕspuns 10.
2) Sinodul loc. din Gangra c. 19.

démnă a manifestaţii patrioticelor din lunile din urmă, „ci este poporul german, a cărui representanţi, încungiuraţi de iubiţii lor óspeţi, Te salută în modul cel mai-călduros în acéstă patrie mândră. Are cineva mai mare merit la bogatele succese, ca poporul în arme? Unde am fi noi fără de strênsa înfrăţire și fără unirea puternică a bărbaţilor germani, fără de neîntrecutul eroism și mândra purtare a armelor, fără de jertfirea fără sémên a poporului german pentru binele patriei, fără deosebire de vêrstă și secs. Acum e vorba, sĕ apĕrăm, sĕ susţinem și sĕ păstrăm aceea, ce am câștigat. Eu însĕ ḑic: Nu călăreţii asigură piezișa înălţime, pe care stau domnitorii. Scut neînvins oferă numai poporul, care e oţĕlit în lupta spirituală, care pe deplin consciu de drepturile și datorinţele sale și care e strîns unit în iubire credinciósă cu dinastia. Un astfel de popor vrem, sĕ fim și sĕ rĕmânem noi în tóte timpurile. Noi voim, sĕ rĕmânem statornici în tendinţa cinstită și comună de a oferi un scut puternic bună-stării naţionale a imperiului german, ca sĕ devină restaurarea imperiului pentru naţiunile germane un semn de nóuă mărime înlăuntrul ţĕrii“. In numele unui astfel de popor își împlinesçe oratorul o plăcută datorinţă, aducênduși cu recunoscinţă aminte de aceia, cari au adus sacrificii personale pentru unitatea și puterea imperiului, și s'au constituit ca aliaţi ai poporului german. „In linia ântêiu trebue, sĕ ne considerăm obligaţi a sĕrbători pe acela, căruia i sĕ cuvine în fruntea regenţilor germani cel mai mare merit la susţinerea și păstrarea unităţii și independenţii naţionale. Lui vrem noi sĕ-i mulţămim entusiasmaţi pentru votul dat în óra solemnă, lui sĕ-i depunem la treptele tronului promisiunea, că și pe viitoriu va fi problema nóstră cea mai sfântă, sĕ ne dovedim, precum odinióră în rĕsboiu, așa și acum ca învingĕtori în lupta de întrecere pentru bunurile păcii. In acest sens béu eu pentru puternicul și fericitul popor german și strig împreună cu el din tótă inima: Majestatea Sa, gloriosul împĕrat german, regenţii germani și cetăţile libere sĕ trăéscă mulţi fericiţi ani!!“

Cine nu admiră dinasticismul germanilor? Cine nu admiră unitatea de astăḑi dintre principatele germane? Germania a ajuns un imperiu mare și puternic, cum ḑice președintele Reichstagului numai prin acea, că poporul a fost și este oţĕlit în lupta spirituală, numai prin aceea că poporul a fost și este consciu de drepturile și datorinţele sale. Étă dóuĕ puternice mijlóce, cari duc de sigur pe ori-și care naţiune la resultatul dorit, sĕ învĕţăm deci și din acest toast, ce trebue sĕ facem ca sĕ ne ajungem scopul dorit: Mai întâiu și mai întâiu să oţelim mult cercatul nostru popor în lupta spirituală, adecă sĕ-l cultivăm pe tóte terenele; al doilea sĕ desceptăm în fie-care puiu de român consciinţa vie despre drepturile și datorinţele sale! O cultură superióră intelectuală și morală-religiósă. o consciinţă vie despre drepturile și datorinţele sale assigură iubitului nostru popor esistenţa lui naţională și îmbucurătorul progres în butul neîmpăcaţilor lui dușmani!!

* * *

Marchizul di Rudini, primministrul actual al Italiei, a declarat în ḑilele trecute în cameră cu privire la politica esternă următórele lucruri interesante: Prietinia tradiţională cu Anglia completéză sistemul alianţelor italiene. El scie sĕ apreţieze acéstă alianţă după deplina ei valóre și e tare departe de aceea, ca sĕ tragă la îndoélă sinceritatea și intimitatea manifestaţiilor celor mai recente de simpatie, făcute din partea guvernului și parlamentului englez.

Rudini desminte scirea, că s'a încheiat pace cu Abyssinia. Pertractările sunt în curgere; ori-ce sfêrșit vor avé ele, el repetéză, că nu se gândesce nici odată, sĕ cucerésca Tigre. Camera s'a pronunţat în doue rênduri că ea nu voesce politică de espansiune; prin urmare guvernul lucréză în sensul părerilor camerei. Sĕ ḑice, că guvernul nu scie, dacă va avé sau nu încrederea camerei. El (Rudini) însĕ a declarat, că dacă nu cere încrederea camerei, el speréză, că o va merita. El respectéză prea mult demnitatea parlamentului, ca sĕ rĕmână la postul sĕu numai tolerat sau de milă. Cabinetul trecut a demisionat în momentul, când a simţit, că-i lipsesce încrederea ţĕrii. Cabinetul actual ar putea crede, că n'are maioritate în cameră. Totuș n'a pregetat, sĕ priméscă guvernarea, în credinţa, că e datorinţa sa, sĕ contribuie la restabilirea armoniei între ţară și representanţa ei. El rógă camera, sĕ abstragă dela persónele ministrilor, însĕ prin primirea proiectelor de credit pentru Africa, sĕ apróbe programul african al guvernului. Camera a votat proiectele de credit pentru Africca cu 214 voturi contra 47, și și-a suspendat activitatea până la 28 Aprile.

* * *

„Flota voluntară“ a Rusiei a făcut dela 1888 încóce enorme progrese. Ea consta la 1 Ianuariu 1888 din 7 vapóre în preţ de 3.8 milióne de ruble; la Ianuariu 1896 ea a constat din 13 vapóre în preţ de 13,863,775 de ruble.

In ce privesce înarmarea în tóte branșele, Rusia stă, sĕ întrécă pe ori și care alt stat din Europa. Va fi avênd ea gândurile ei reservate, despre cari nimenea nu scie, când vor ieși la ivélă, ca sĕ tindă la realisare. Colosul dela Nord a fost totdéuna periculos pentru pacea Europei!

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 19 Martiu 1896 n.

La ordinea ḑilei discuţiunea asupra budgetului ministrului de honveḑi.

Primul vorbitoriu *Hodossy Imre*, arată cum calcă în picióre ministrul de honveḑi legile ţerii prin diverse ordinaţiuni și instrucţiuni ce le esmite pentru interpretarea acelora, întroducênd o mulţime de escepţiuni și dând prea mare ingerinţă ministrului comun de rĕsboiu în afacerile militare, cari privesce miliţia ungară. Pentru revocarea ori schimbarea acelor instrucţiuni înaintéză un proiect de resoluţiune.

Ugron Gábor impută ministrului, că se ocupă cu lucruri bagatele și nu cu întroducerea de reforme, cari ar fi menite sĕ ridice puterea honveḑimei, atât cea fisică cât și cea morală intelectuală, dar mai cu sémă spiritul naţional magiar. Pentru dl ministru de honveḑi, pertractarea budgetului seu, tot atât de mare calamitate este, cât este și pentru un câne, când cineva îl aruncă în apă, din care scăpând téfĕr, se scutură, ca sĕ nu rĕmână pe el nimic din cele ce i s'au lipit de piele în acest drum scurt. Apróbă moţiunea lui Bolgár Ferencz, carele ḑice, că honveḑimea nu are destui oficeri proprii, căci cei ce se transferéză din armata comună la honveḑi, nu corĕspund spiritului honveḑimei. Escepţionéză procedura ministrului, prin care oficerii dela honveḑime, se trimit în Austria pentru cercetarea diferitelor cursuri speciale, precum și amestecul, că ce jurnale sĕ cetéscă ori sĕ aboneze. Citéză un pasagiu din „Deutsche Heereszeitung“ unde se ḑice: „Pe lângă cea mai bună voinţă se întêmplă câte odată lucruri incorecte, și ar trebui sĕ ne bucurăm când se aduc în publicitate fără nici o ură, căci numai așa va fi cu putinţă ca erorile comise sĕ se îndrepte... În rea lumină se presentéză guvernul acela, carele făcênd politică de struţ, vrea sĕ amuţéscă prin opriri critica dréptă, dar neplăcută pentru el“. Trece apoi la revelarea unor acusaţiuni, ce a ridicat un fost consilier ministerial în ministeriul de honveḑi anumit Kasits Peter, asupra ministrului, și anume, că ministrul intenţionéză schimbarea regulamentului de serviciu în sensul ca sĕ fie șters jurămêntul de până acum; că a investit palatul ministerial cu mobiliar și alte acarete de masă fără autorisaţia legislativei; că ministrul ocupă prea multe sale de locuinţă în palat, cu tóte, că are 2000 fl. bani de cuartir; că locuinţa sa privată o încălḑesce și luminéză pe spesele ministeriului; că la avanjarea oficialilor sei subalterni, n'a fost cu considerare la meritele lor de servit, ci la alte relaţiuni de protecţie personală, etc. etc. Regretă, că tóte aceste acuse până acum n'au fost combătute. Căci a le declara simplu de calumnii, nu e destul, ci trebue combătute cu date, cu acte, precum pretinde constituţionalismul. Demonstraţiuni pro sau contra puţin hotăresc. Dar mai consternătóre a fost declaraţia presidentului clubului liberal, prin care acesta a susţinut, că la noi legea nu te apĕră contra atacurilor mișelesci. Acésta este o pălmuire făţișă a justiţiei magiare. Pentru-ce sunt dar tribunalele, juriile de onóre și de presă. Nici un funcţionar public nu trebue sĕ se sparie de aceste jurii; viéţa lui trebue sĕ 'și-o petrécă ca sub sticlă, sub ochii tuturor. Sau dacă nu vrea sĕ céră scutul acestor jurii, un ministru sĕ póte justifica și pe altă cale, cerênd dela parlament o comisiune investigătóre compusă din tóte partidele. Și așa continuă mai departe. In fine înaintéză un proiect de resoluţiune, prin care se îndrumă guvernul a elabora un proiect de lege în sensul căruia honveḑimea sĕ se provadă, cu artilerie, cu branche speciale și cu comandă independentă.

Remete Géza cere, ca după ce serviciul activ s'a urcat la doi ani, deprinderile de arme sĕ nu dureze mai mult ca la armata comună, prin ceea-ce nici soldaţii cu familie n'ar fi subtrași atâta timp dela afacerile lor private în dauna acelora, și s'ar cruţa și câteva sute de mii de floreni, cari s'ar putea folosi pentru îmbunătăţirea viptului la militari.

Presidentul încheie discuţia.

După pausa de 5 minute, se ridică ministrul de honveḑi, baronul *Fejérváry Géza*, și rĕspunḑênd la atacurile îndreptate contra sa, ḑice, că ar fi cerut el de mult artilerie pentru honveḑi ș. a., dar n'a fost trebuinţă. Cercurile administrative militare nu se consideră pe sine peste parlament. Honveḑimea va lua parte la serbările millenare întocmai ca armata comună. Imputarea, că s'a transferat un general la honveḑi înainte de a fi barem cive ungar, nu este adevĕrată. Nu este adevĕrată nici acusa, că se transferéză la honveḑi oficeri cari nu corĕspund. Aici se primesc cei cualificaţi și sănĕtoși; că ce se întêmplă în viitoriu cu ei, nimeni nu póte sĕ scie. Că s'au făcut cheltueli nepreliminate de parlament, acésta au adus împregiurările cu sine. De asemenea aduc cu sine, dar nu împregiurările, ci legea, că ministrul comun are ingerinţă și asupra honveḑimei, pentru aceea e ministru comun de resbel și honveḑimea parte intregitóre a armatei comune. Că vrea sĕ ștérgă jurămêntul, încă nu e adevĕrat. La acusele deputatului Ugron, cât privesce partea personală, își ţine sub demnitate de a rĕspunde.

Lits Gyula respinge acusa ministrului Fejérváry, prin care acesta l'a învinuit, că pentru aceea vrea sĕ dea regimentelor de honveḑi nume istorice, că urmăresce tendenţe antidinastice. De asemenea îi rĕspinge și dreptul de a l cualifica că ce fel de husariu a fost. Cetéscă-i tabela de cualificaţiune, dar el, care în întrégă viéţa lui a fost numai bacău, nu e competent a-l cualifica.

Mai vorbesce în cestiune personală generalul *Pongrácz* replicând ministrului. Apoi tot în cestiune personală vrea sĕ vorbéscă *Komjaty Béla*; presidentul însĕ nu-i permite fiind-că nici un antevorbitoriu nu s'a provocat la el cu numele.

Cu acestea ședinţa s'a încheiat.

Băncile nóstre.

In timpul din urmă românii eschiși sistematice din viéţa parlamentară și din cea municipală, s'au pus la lucru pe terenul financiar, și au înfiinţat bănci aprópe în tóte centrele locuite de români.

Activitatea acésta a românilor a luat un avênt îmbucurătoriu și este o adevĕrată plăcere a constata, cu câtă iubire, cu câtă pricepere si cu câtă onestitate lucră românii pe terenul acesta.

Un vechiu amploiat dela cea mai vechiă bancă română, domnul P. Petrescu dela filialele Albinei din Brașov, publică un anuar al institutelor române de bani, în care arată circulaţiunea, și mai pe sus de tóte cum înfloresc institutele românesci de bani.

Constatările acestea nu convin ḑiarelor magiare din patria nóstră, și cea mai vehementă ură o varsă ele asupra nóstră tacmai din incidentul unelor institute române de bani.

Aria tênguirilor e vechiă. Institutele românesci de bani au scos pe ţĕranul român din ghiarele usurarilor jidani, ele i-au dat capital în mod onest, l'a învĕţat cum se facă economie, cum sĕ solvéscă interesele regulat ca sĕ nu fie tras în procese, mai pre sus de tóte însĕ l'au învĕţat cum se economiseze cu banii împrumutaţi.

Institutele românesci de bani sunt deci spini în ochii jidanilor, cari conduc aḑi presa magiară, de aici furia, cu care se dă năvală și din acest incident asupra nóstră a românilor.

De astădată vine un ḑiariu altcum cetit între unguri și orientat și în afacerile nóstre, „Budapesti Hirlap“, care între altele étă ce scrie asupra bancelor românesci:

> „Nu trebue mult spirit profetic pentru a vedé, că dacă nu vor întreveni ceva împrejurări turburătóre, progresul (băncilor) nu se va împiedeca. Se vor spori factorii, cari se mărturisesc de mijlóce pentru interese strĕine și vor atrage în cercul lor în mĕsură tot mai mare nu numai pe ţĕranii români, ci și pe *ţĕranul magiar*.
>
> Óre bine e acésta? Se póte óre suferi cu suflet patriotic liniștit, ca aceste institute cari nici din punct de vedere curat economic nu pot suferi critica, *sĕ formeze stat în stat* și sĕ foloséscă câștigul bogat luat dela împrumutători spre *scopuri nepatriotice?*
>
> Rĕspunsul e ușor: *Nu!* Dar dacă lucrul stă astfel, *ce e de făcut?* Mulţi vor face amintire despre rigórea legii de naţionalitate ceea-ce e de prisos, și cel puţin din acest punct de vedere nu plătesce nimic, fiind-că nimĕrui nu i-se póte opri, de a înfiinţa bancă ori cassă de păstrare, ori cari ar fi scopurile ascunse la înfiinţarea lor. Sĕ nu uităm nici aceea, că deși sunt scumpe împrumuturile date de băncile românesci, totuși ele sunt numai împrumuturi, cari nu pot sĕ fie cu mult mai scumpe, decât a institutului care concuréză cu ele.
>
> Societatea și legislativa magiară sĕ îmbrăţișeze acele institute unguresci, cari lucréză în cerc modest, cari sunt sprijinul cel mai tare al ţĕranului și al micului proprietar și cari iau terenul de sub institutele românesci de bani. Atunci va cădea circulaţia acestora, vor scări dividendele. Centralisaţiunea economică are însĕ pĕcatul, că pe când în capitală se adună sute de milióne, pe atunci afară în provincie între munţi, înfloresce și aḑi usurăria, ba nu sunt nici bani.
>
> Este cam un an de când lăţirea în dimensiuni mari printre Români a institutelor de credit ale contelui Károlyi, au deșteptat mare neliniște în cercurile române. De neliniștea acésta s'au împărtășit și patronii din Bucuresci. Pe acei preoţi români, cari au avut cutezanţa de a se pune în fruntea acestor institute, i-au înfierat, deși era lucru sciut, că ei lucréză în interesul poporului. Lăţirea acestor institute a și încetat, fiind-că nu-'s bani.
>
> E dar în interesul tuturor factorilor competenţi, în interesul „naţiunei“ însași, ca aceste institute sĕ esiste. În lupta, ce trebue s'o luăm *contra băncilor românesci*, nu e de lipsă sĕ ne conducem de momente politice. Băncile românesci nu stau pe basă sănĕtóse, și dacă vom urma o politică economică înţeléptă, dacă dăm împrumuturi ieftine și *ţĕranului român*, vom tăia rădĕcinile băncilor românesci“....

Am reprodus apreciările diariului unguresc, ca sĕ se vadă modul de judecare al pressei în acéstă cestiune.

Avem puţine obiecţiuni în meritul lucrului.

Motivul pentru cari institutele române de bani infloresc zace în onestitatea bărbaţilor, cari conduc şi lucréză la bancele românesci.

Sunt multe aceste institute, cifra lor se urcă la 50 şi încă nici unul n'a licuidat din causă de malversaţiune. La noi nu sunt defraudatori, dar despre institutele de bani conduse de jidani, căci aḑi ungurii ostentativ sunt una cu jidanii, despre institutele ungurescí de bani falimentate din causa defraudaţiunilor conducĕtorilor lor, în ḑiarele unguresci sunt rubrici parmenente.

Aici zace forţa bancelor românesci: în moralitatea, în onestitatea conducĕtorilor. Aşa „Albina“ aşa „Victoria“ aşa „Ardeléna“ şi aşa pe rênd tóte bancele române.

De aceea susţin ele cu succes concurenţa cu bancele ungurescí subvenţionate de guvern, şi de aceea cu succes o vor sustiné şi în viitoriu. Morala şi onestitatea românului le dă viéţa bancelor nóstre şi acésta nu o au cele jidovesci. Étă punctul de despărţire.

Indiferentismul religionar.

(Încheiere.)

Partea cea mai însemnată este însĕ auḑirea cuvêntului lui Dumneḑeu în Sf. biserică. Biserica e scóla pentru cultivarea inimei şi pentru a urma voia lui Dumneḑeu. Rugăciunea o póte face creştinul şi în casă, intră în camera ta şi te rógă Tatălui ceresc in ascuns, că-ţi va da ţie la arătare. La biserică însĕ după porunca 1-ă bisericéscă trebue Dumineca şi serbătórea sĕ ascultăm dumneḑeescile slujbe, cuvêntul lui Dumneḑeu şi predica. Mult s'a vorbit, mult s'a scris, că în multe din bisericile nóstre lipsesce predica. Un mare defect este acesta şi cei ce cunosc rênduielele bisericei gr.-or. sciu, că tot ce se rostesce şi se cântă în biserica ortodocsă, cuprinde învĕţătură, este o predică pentru religiositate şi moralitate. O spicuire precum se publică în foişóra acestei foi despre post, ar fi fórte instructivă, a se estrage din cărţile nóstre bisericesci: din Apostol, Octoich, din Triod, din Psaltire şi din Minee, pentru ca sĕ fie o reflecsiune la cele ce se vorbesc, constându-se câtă învĕţătură primesc crestinii nostrii din Sf. biserică.

Postul acest mijloc al religiunii nóstre atât de dispreţuit astăḑi cuprinde scóla înfrênării. Nu se póte creştinul corecta fără a se înfrêna dela rele, dela pasiunile sale. Postul opresce poftele şi uşuréză consciinţa creştinilor. De corectare, de îndreptare are lipsă creştinul, fiindcă nimenea nu e fără de greşélă. Cum se va corecta, cum se va îndrepta beţivul, dacă nu se va opri dela beţie? Aşa şi ceialalţi creştini de alte pasiuni. Milostenia, cu care rescumpĕrăm împĕrăţia ceriului, acéstă faptă a umanităţii, o fac óre cei reci către religia lor? Nu cred, ei şi-au uitat curênd de părinţii lor adormiţi, morminte pustii au ei.

Acţiunile religiunei se pot asĕmêna cu raḑele sórelui, cari încălḑesc trupul nostru, astfel încălḑesc cele religióse sufletul nostru.

Sĕ ne esplicăm: creştinii, cari cu evlavie au auḑit cuvêntul lui Dumneḑeu în sfânta biserică, es încântanţi şi cu alte cugetări, cu alte planuri, bune. Creştinii evlavioşi la un prasnic, la o serbătóre mare, după ḑile de post simt o mare bucurie, care bucurie cei nereligioşi nu o au. Ei nu simt nici o mulţămire dela datinile naţionale, la cari se provócă de atâtea ori, fiind că nu le folosesc: reci sunt în tóte.

Causele din cari scade religiositatea Românilor sunt multe; unii ḑic: înaintarea sciinţelor naturale, alţii curentul întrodus de scrierile publice şi că substractul nu mai e mulmitor noi cutezăm a numi următórele: *a)* educaţiunea în multe case românesci a încetat a se face pe basa temerii de Dumneḑeu. Copii de 3—10 ani nu mai vĕd pe părinţii lor închinându-se, rar îi vĕd mergênd la biserică şi de tot rar aud ei poveţe, că Dumnedeu poruncesce sĕ faceţi acésta. Din contră, aud vorbe cu dispreţ de cele religióse şi astfel vin la scólă nesciind nici cruce sĕ-şi facă.

Instrucţiunea după normativul şcolar prescrie studiul religiei prin istoriórele testamentului vechiu şi nou, nu învaţă însĕ copii numai despre cele ale religiunii lor. Singur tatăl nostru şi nimic despre dogma despre legea lor, din motiv că nu le înţeleg. Trec, cari trec în clasele medii şi în 1-a şi a 2-a clasă tot testamentul vechiu şi nou este prescris. Numai despre religiune şi nici o rugăciune nu ne este prescrisă, cercetarea bisericei se negligă.

Catechisaţiunea dela 15—25 ani s'a înlocuit cu scóla de repetiţiune. Catechisaţiunea de odată ce se făcea cu junii şi cu fetele Dumineca şi sĕrbători, lipsesce cu totul. Nimic nu sciu aceste fiinţe.

Preoţii, păstorii cei buni sufletul îşi pun pentru oi; preoţii, — voi cari sunteţi lumina lumii, — au devenit în timpul mai nou, unii moderni, voesc sĕ fie cu toţii tóte ca sĕ-i câştige şi aceia i-au câştigat pe dênşii. Parochienii vĕḑênd multe ce nu au vĕḑut mai nainte şi auḑênd vorbe necorespunḑĕtóre, se rĕcesc de cele ale religiunii şi de cele ale bisericii lor.

Esemplele bune în multe locuri lipsesc. Cărturarii români în multe locuri critică cele religióse şi fac scandale. De acésta găsesc, că în multe locuri se póte aplica cuvêntul sf. Evangelii: „Vai de cei ce dau scandelă, mai bine ar fi lor sĕ-şi lege o pétră de grumazi şi sĕ se arunce în mare“. Toţi cu toţi pregătim mai mult sau mai puţin terenul ca inimicii se pótă lucra şi în biserica nóstră, contra nóstră. Intreb: se întêmplă acésta la papistaşi, la luterani şi la reformaţi? Nu, bisericele lor priviţi Dumineca şi sĕrbătóre că sunt pline; ei ţin cu fanatism la religiune, fiindcă e o proprietate a lor, care le servesce spre desvoltare.

Mijlócele spre susţinerea religiunii şi a religiosităţi sunt: O educaţiune religiósă. Preoţii sĕ observe în parochia lor şi sĕ facă atenţiune părinţilor la acésta. Pentru instrucţiunea religiósă sĕ se esmită un circular catecheţilor şi învĕţătorilor confesionali, éră catechisaţiunea junilor şi a fetelor despre care Sinodul archidiecesan încă în anul 1876 a luat conclus, sĕ se ducă în indeplinire; o inspecţiune mai esactă asupra conduitei preoţilor sĕ o pórte domnii protopopi; éră V. Consistor ar putea sĕ aibă o informaţiune despre esactitatea în serviciul lor şi despre purtarea lor corĕspunḑătóre.

O atracţiune la cele religióse: la biserică o forméză cautarea bisericéscă; melodia ei atrage pe creştini la biserică. De tóte s'a vorbit şi s'a scris, numai despre diformarea celor opt glasuri prin bisericele nóstre nimenea nu a amintit ceva. Cum se forméḑă cântăreţii bisericelor nóstre şi cine îi plătesce? Cum sĕ se uniformeze cântările bisericesci? Etă întrebări simple, însĕ de multă însemnătate. Se căutăm fraţilor mai întâiu împĕrăţia lui Dumneḑu şi dreptatea lui, că celelalte se vor adauge nóuĕ.

† Dr. Iancu cav. de Zotta,

proprietar mare, president al societăţii politice „Concordia“, deputat dietal, membru fundator şi onorar al mai multor societăţi culturale şi literare, fiiul cavalerului Stefan de Zotta, s'a născut la anul 1840 la Chiseleu. După absolvarea studiilor sale gimnasiale în Cernăuţi, a mers la Viena, unde la anul 1863 a obţinut cu un succes fórte bun diploma de doctor în sciinţele juridice. Reîntors acasă a întrat ca practicant în concept la guvernul c. r. al ţĕrii din Bucovina. La anul 1864 s'a căsătorit cu baronesa Elena de Hormuzachi, fiica reposatului George baron de Hormuzachi şi a Eufrosinei născută de Flondor. După mórtea fratelui seu la anul 1867, a abḑis de postul ce-'l ocupase în serviciul statului, ca cu o rară energie şi dor de muncă sĕ se dedice administrărei bunurilor situate la Chiseleu, Babín şi Stefanovca, ereḑite dela frate, precum şi a celor moştenite dela părinţi. Drul Zotta a fost unul dintre cei mai eminenţi şi raţionali economi, şi pentru îmbunatăţirea stărei economice a bunurilor sale, nu s'a retras nici dela cele mai costisitóre întreprinderi; un pond deosebit a pus şi pe prăsirea vitelor, şi rasa de Berna a vitelor eşite din prăsilele aflătóre pe moşiile lui, sunt de un renume bun şi fórte căutate în întréga ţéră; nu mai puţin a lucrat şi pentru ridicarea oraşelului Nouăsuliţa, a cărui locuitori, multe, fórte multe comforturi şi bunătăţi numai zelului şi nobilei inime a mult regretatului pot sĕ le mulţăméscă.

La anul 1876, cavalerul Dr. de Zotta a fost ales deputat pentru dieta ţĕrii, căreia de atunci încóce, prin doispreḑece ani ca representant al Zastavnei, ér mai în urmă ca al Sucevei, a aparţinut până la mórte.

In acest lung şir de ani, deputatul Zotta s'a dovedit de un adevĕrat representant al alegĕtorilor sĕi şi numai ca model de démnă imitaţiune póte servi tuturor întréga lui activitate parlamentară. Nici-odată dênsul nu a abusat de credenţionalul ce i s'a dat şi în adevĕratul interes al acelora pe cari 'i-a representat, a lucrat necontenit atât cu vorba cât şi cu fapta.

La anul 1879 a fost ales deputat pentru dieta imperială, unde a fungat ca referent al budgetului ministeriului de agricultură. La alegerea din 1891, după ce a fost pusă la cale agitaţiunea cea mai sistematică contra lui, pe motiv, că ar fi „O sentinelă a românismului peste Prut“ şi ca atare un element periculos tendinţĕlor de rutenisare, deşi crema alegĕtorilor era pentru dênsul, a rĕmas în minoritate.

Prin un lung şir de ani president al societăţii politice „Concordia“, a sciut sĕ conducă acéstă societate cu tactul şi priceperea recerută dela un cap, dela un conducĕtoriu politic. Sub conducerea Drului Iancu cavaler de Zotta, societatea politică „Concordia“ 'şi-a câştigat şi asigurat o influinţă impunĕtóre în conducerea politică a Bucovinei.

Noutăţi.

Preot de model. Primim spre publicare următórele:

Parochia nóstră gr.-ort. Bîrla, care sĕ ţine de tractul protopopesc al Bistriţei, o parochie mică de abia 55 familii, era pe aci sĕ se pérdă, fiind şi confesiune gr.-cat. tot în acéstă comună, dacă din îndurarea lui Dumneḑeu nu căpĕtam de păstoriu sufletesc pe dl preot Vasiliu Naşcu, care cu zel şi cu rîvnă adevĕrat preoţéscă s'a pus în fruntea nóstră şi ne-a scos la limanul dorit. Étă faptele nobile ce le a făcut dl preot V. Naşcu:

Mai întâiu de tóte a vĕḑut cumcă înlăuntrul bisericei lipsesc vestmintele trebuincióse preotului şi la ocasiuni binevenite prin predicarea cuvêntului lui Dumneḑeu „că pe cel gol a-'l îmbrăca“, este faptă creştinéscă, a adus pe creştini de au cumpĕrat un vestmênt preoţesc de praznice cu 80 fl. v. a., contribuind fie care după puterea lui, ér un om cu stare mai bună din o comună vecină a donat un rênd de vestminte de Dumineca cu 40 fl. v. a. tot la influinţa dlui preot. Ne lipsea potirul. Tot la îndemnul dlui preot au cumpĕrat creştinii nostri un potir suflat cu aur în preţ de 20 fl. v. a. Biserica datoria cu o sumă de aprópe 70 fl. v. a. parte la privaţi parte la dl protopop diurne restante, şi la stăruinţa dlui preot Naşcu s'au învoit creştinii la o repartiţie, de s'a acoperit acea datorie.

După aceea, tot la stăruinţa şi îndemnul dlui preot s'a pus basă la un fond de bucate pe séma sf. biserici, care astăḑi numĕră o sumă de 150 litre cucuruz sfêrmit. Tóte acestea le-a făcut dl preot în decurs de 6 ani de păstorie în o parochie care este cea mai slabă din tractul nostru. Pe lângă acésta a mai stêrpit multe obiceiuri rele, precum rĕul şi urîtul obiceiu de a bea vinars, aşa încât astăḑi ori şi ce funcţiune numai cu apă sĕ face în locul vinarsului întrebuinţat până acuma.

* * *

Invitare la producţiunea musicală-teatrală ce se va arangia cu elevii scólei Duminecă, în 24 Martiu v. a. c. (ḑiua de Pasci) în sala cea mare a scólei române gr.-or. din Boiţa. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei pompierilor români din loc. Preţul de întrare: Locul I. de persónă 30 cr., ér locul al II-lea de persónă 20 cr. Oferte marinimóse şi suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Programa:

1. „Doina“, cântec popular, esecutat de elèvii scólei.
2. *a)* „Tata şi fiiul“, dialog predat de doi elevi; *b)* „Ţiganul şi ursóica“, anecdotă de Th. Speranţă.
3. „Electricitatea“, cor.
4. „Unde îl duce pe om beţia şi unde trezvia“, istorióră din viéţa gospodarului N. al I. Ioan Logodin.
5. „Latina gintă“, cor.
6. *a)* „Superstiţiunea“, trilog; *b)* „Beţivul“, anecdotă de Th. Speranţă.
7. „O şeḑĕtóre la ţară“.
8. „Neguţătorul şi nărodul“, dialog de A. Pann.
9. „Cea din urmă nópte alui Mihaiu Vitézul“, cor.

După producţiune urméză joc.

* * *

Necrolog. *Constantin Simtion*, paroch gr.-or. în Sadu, a repausat astăḑi în 13 Martiu la 4 şi jum. óre a. m. în al 77-lea an al etăţii, al 56-lea al căsătoriei şi al 46-lea al preoţiei, respective al 69-lea an al activităţil sale pe terenul scolar bisericesc, împărtăşit fiind cu sf. taine ale muribunḑilor.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale decedatului se vor depune spre eternă odihnă în cimiterul bisericei din loc Vineri în 15 Martiu.

Pe defunctul îl jelesc: preotésa Eva, ca consórtă: Ioan, Constantin, Irimie, Iulian, ca fii; Elena, preotésă, Eva şi Ana ca fiice; Ioan, preot, Savu şi Ioan ca gineri; Elena, Elena şi Teresia ca nurori; numeroşi nepoţi şi nepóte.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! *Jalnica familie.*

* * *

Domnitori sgârciţi. Însemnările istoriei ne arată în mod destul de clar, că nici chiar coróna de domnitor nu e în stare a abate pe cineva dela pĕcatul avariţiei. Fiecare epocă şi-a avut şi îşi are Harpagonii sei încoronaţi. Despre Vespasian, împĕratul Romanilor, scriu contimporanii sei, că în casă ducea un traiu miserabil, întocmai ca un plebeu de rînd, ér slujitorii lui de comun după doue trei ḑile îl părăsiau din causa mâncărilor rele, ce li-se da. Avariţia lui Filip al II-lea regelui spaniol o caracteriséză fórte bine faptul următoriu: el mergênd odată incognito pe stradele Madridului, îl impresionéză pe un moment sĕrăcia unui cerşitor desculţ în timp de iarnă; el îi oferă ghetele lui, însĕ cerşitoriul, după ce le-a esaminat puţin le-a refusat, sub cuvênt, că cu acelea şi aşa nu se va procopsi. Despre regele Prusiei Friedrich Wilhelm I. se vorbesce că în viéţa lui nu a avut un palton de dai dómne, ér după mâncare fuma un tutun, de toţi prietinii erau siliţi sĕ-l părăséscă. (Cel puţin a lăsat urmaşilor sĕi o visterie bogată). În Anglia George al II-lea, în Francia Ludovic al XI-lea sunt amintiţi ca modele de avariţie. Dintre domnitorii Ungariei se ḑice, că Ioan Zápolya a fost cel mai sgârcit.

* * *

Mare de foc. Se telegrafézá din Baku, — Rusia — că acolo s'a aprins o fântână de petroleu, din carea apoi s'au mai aprins şi alte opt isvóre de petroleu, şi în cele din urmă şi fabrica. Perderea e enormă şi cu atât mai durerósă, că şi câţi-va muncitori şi-au aflat mórtea în marea acésta de foc.

Loterie.

Miercuri, în 25 Martiu n. 1896.

Brünn: 35 82 89 28 71

Nr. 101/1896 prot. [44] 1—3

Publicaţiune oficială.

Elie Grancea din Trapold prin sentenţa Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 18 Septembre 1895. Nr. 6591 B. este totalmente divorţiat de pribegita sa soţie Rafira Moldovan din Archita, ceea-ce în sensul § 124 al Regulamentului pentru procedură în cause matrimoniale se aduce la cunoseinţă publică.

Sighisóra, 15 Februariu 1896.

Forul matrimonial de I instanţă al Şighişórei.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Ad. Szám 1202/896 polg. [33] 3—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó év február 17-én 1202 szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró biró, az 1893 évi Ianuár hó 3-án 356 I. M. sz. a. kiadott utasitás 61 §-sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Kakasfalva község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a müködő mérnök megválasztása,
3. a költség előszányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapúl 1896 évi márczius hó 30-ik napját d. e. 9 órakor a kakasfalvi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdon cimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellet ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Kakasfalva község határa 5180 holdnyi területet, mintegy 6800 részlettel foglal magában, melyböl 1800 holdnyi terület erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagy-Szeben, 1896 február 29.

Mihály Dezsö,
kir. törv. biró.

Nr. 156/896 [43] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, în protopresbiteratul Têrnava în inţelesul Ordinului consistorial Nr. 9059 B. din 16 Ianuariu, a. c. sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Concurenţii au sĕ-şi astérnă petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul indicat.

Cetatea de baltă, 20 Februariu, 1896.

Oficiul prot. gr.-or. al tract. Têrnava în conţelegere cu comit. parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Brașov sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 7	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	0.18	6.36			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.01		Brașov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepși-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oșorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.50
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.43
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	--	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5.04
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.40	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		–
—	—	8.52	9 57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	–	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.–	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7 03	1.58	7.43	12.32	
–	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	–	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
–	5.18	2.50	12.	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	–
--	–	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	–	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	–	—	–

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	–
—	8.01	2.05	7.39		Timișóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6. 0	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	8.24
12.48	7 31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	–	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Sâmbătă, 16/28 Martiu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Politică în armată.

„Șoḑi“ mai sunt compatrioții nostrii magiari.

Nu e ḑi lăsată de Dumneḑeu, ca sĕ nu ne facă nouĕ nemagiarilor imputare, că tacem politică în scólă, în biserică, în reuniuni, în bănci, la petreceri, cu un cuvênt la tóte ocasiunile unde ne întrunim pentru de a ne consulta asupra mijlócelor pentru vindecarea multor rane de cari suferim pe tóte terenele vieții nóstre publice și private în stat.

Dacă convocăm o întrunire pentru aflarea mijlócelor în scopul salarisării preoților și învĕțătorilor nostrii, suntem timbrați de conspiratori în contra ideii de stat magiar fiind-că nu vrem sĕ primim darul lor danaidic, cu tóte că întrunirile ne sunt publice.

Dacă cutare bancă românéscă tinde mână de ajutor studenților sĕraci, e timbrată, că îi ajutoră numai cu condițiuni naționaliste ér în contra ideei de stat magiar.

Dacă cercăm sĕ înființăm vre-o reuniune agronomică ori de consum, suntem timbrați, că periclităm interesele materiale ale celorlalte naționalități aderente ideei de stat magiar unitar național.

Dacă corporațiunile nóstre bisericesci și scolare chiar și numai își esprimă nemulțumirea lor pentru multele atacuri indreptate asupra autonomiei nóstre bisericesci și scólare garantată prin lege — din partea societății magiare și a organelor administrative, nici mai vorbind de legislativă și de ordinațiunile ministeriale, suntem timbreți de trădători ai patriei și mai scie Dumneḑeu de ce.

Dar apoi dacă ne mai ocupăm și cu afaceri politice, fie chiar și în modul cel mai infensiv. Indată suntem acusați cu dacoromanis și cu irredentism.

Și așa mai departe pănă la înfinit.

Dar când Dlor fac politică de rassă chiar și în armată, ce sĕ mai ḑicem noi?

Ne cuprinde o indignare și o temere dintre cele mai îngrijitóre.

E puternică forță de acțiune în momente decidĕtóre spiritul național desvoltat în armată, dar nu în mod unilateral, numai la o naționalitate și pe contul celorlalte naționalități, ci la tóte popórele din cari se recrutéză aceea armată.

Nu politică de partid și de rassă trebue sĕ se facă în armată, ci o politică sănĕtósă, dréptă, o politică prin care sĕ se desvólte spiritul național la tóte naționalitățile din care se compune: o politică prin care fii acelor naționalități, sĕ scie și sĕ simtă că — și varsă sângele nu pentru interesele altei naționalități în special sau în al unui partid contrar națiunei lui, ci pentru interesele patriei comune, care-și împărtășesce atât durerile cât bucuriile în mod egal cu toți fii sei, fără deosebire de rassă ori confesiune ori alte considerațiuni.

Cât de nedrept și de nefiresc se desvóltă însĕ spiritul național în armata nóstră — nu în cea comună — ci la honveḑi, ne-am putut convinge din destul din discuțiunile asupra bugetului ministrului nostru de honveḑi.

Nu a fost vorbitoriu, care sĕ nu fi accentuat misiunea națională a honveḑimei, înțeleg misiunea, ce o are spiritul național magiar desvoltat în armată pe contul spiritului național al celorlalte popóre, din care se recrutéză în cea mai mare parte acéstă armată teritorială a patriei nóstre.

Un astfel de spirit național unilateral desvoltat într'o armată compusă din fii ai diferitelor naționalitāti, în momente de grele încercări, nu póte duce decât la revoluțiuni, la desertări și la alte calamități pe cari de sigur nu acei voinicoși le vor putea delătura de pe capul patriei comune, cari tind la astfel de spirit nefiresc și nedrept.

Inzădar se nisuia ministrul de honveḑi, baronul Fejérváry a modera încâtva pretensiunile esagerate ale deputaților opoziționali șoviniști cu privire la spiritul național magiar și la alte pretensiuni nejustificate, căci tóte declarațiunile dênsului au fost primite numai cu batjocure, cu sarcasme și cu alte necuviințe.

Ei nu se genau a pretinde introducerea esclusivismului unguresc de rassă în sinul honveḑimei, în sinul unei armate compuse din fii unui stat poliglot, și punerea spiritului național în serviciul magiarisării.

Ba ce e mai mult, nu se genau nici de a face imputare ministrului de honveḑi, că prin ordin de ḑi a cercat a ferí oficerii honveḑi de a se ocupa cu politica, oprindu-i dela cercetarea parlamentului pe timpul desbaterilor asupra budgetului seu unde 'i-se adresau cele mai necuviinciόse insulte prin ceea-ce se periclita și spiritul de disciplină în modul cel mai îngrijitoriu.

Firesce, dacă ministrul de honveḑi făcea politică după placul lor, politică șovinistă magiară, nu numai că ar fi fost aplaudat, ci honveḑimea special póte ar fi fost învitată la cercetarea ședințelor din parlamentul magiar.

Se înșélă însĕ fórte amar compatrioții nostri magiari dacă cred, că o armată compusă în partea cea mai mare din fii ai diferitelor naționalități, acestia în momente decidĕtóre se vor puté însufleți pentru cause dușmane esistenței propriului lor popor ori pentru scopuri de magiarisare.

Videant consules!
Cuique suum!

Revitsa politică.

Am comunicat tot la acest loc, că prim-ministrul Bánffy a convocat pe alaltăieri pe bărbații conducĕtori ai Sêrbilor din Ungaria la o conferență în Budapesta. In convocere se ḑice, că scopul acestei conferențe ar fi în general regularea autonomiei sêrbesci; cei învitați însĕ nici nu bănuesc, în ce sens și în care direcțiune are, sĕ se discute. Se vorbesce, că au fost chemați membrii parlamentului unguresc și ai dietei croate, precum și patriarchul Brancovici, banul Héderváry, baronul Jivcovici, primarul Dumcia, vice-presidentul congresului din urmă, mai departe Dr. Vucetici, Polit și Dane Stancovici, vice-presidentul comisiunei congresuale. E bătĕtor la ochi, că n'a primit învitare nici un episcop și că au fost evitați și bărbații conducĕtori ai partidei radicale. Elementele moderate ale Sêrbilor au ținut în Neusatz o conferință și s'au consultat, ca în astfel de împregiurări se ia parte la cunferinìă sau nu; după o discuție mai lungă s'a decis, ca sĕ participe. E probabil, că prim-ministrul Bánffy a convocat conferența în causa congresului sêrbesc, și a mutării residenții patriarchului dela Carlovitz la Budapesta. Tristă situație și pentru sĕrmanii Sêrbi! Și mai tristă autonomia bisericei lor, când nu altul, dar prim-ministrul ungar își arógă dreptul de a convoca conferințe, cari aparțin esclusiv bisericei sêrbesci. De ce a evitat baronul Bánffy a învita și pe episcopii sêrbesci? De ce n'a permis încă pănă acum convocarea congresului sêrbesc? De ce vrea guvernul, sĕ mute reședința patriarchului sêrbesc dela Carlovitz la Budapesta? Insemnéză aceste disposiții un respect cuviincios față cu autonomia bisericei sêrbesci? Insemnéză aceste disposiții respectarea și aplicarea legilor esistente? ..... Nu, nici odată. Fire-ar omul cât de optimist, trebue cu durere se recunóscă, că Magiarilor și representantului acestora adecă guvernului, le sunt nesuferite autonomiile peste tot și in special autonomiile bisericilor naționale. Tóte disposițiile amintite mai sus sunt atacuri pe față din partea guvernului magiar asupra autonomiei Sêrbilor. ér scopul final este nimicirea ei cu desăvêrșire. Fie în acest stat ori și cine la putere, e destul, ca ministrii sĕ fie magiari și ei trebue, sĕ lucre după sistemul cunoscut de atâți amari de ani de ḑile. Astăḑi pășesc mai vehement și mai îndrăsneț față cu autonomia bisericéscă a Sêrbilor, mâne față cu autonomia altei naționalități și așa mai departe. Selten komt etwas besseres nach. Magiarii vréu cu ori-ce

---

FOIȚA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Ce este postul?

Sub post în înțeles vulgar mai restrêns se înțelege abstinența dela nutreminte din regnul animalic și acest post și-l impune omul sie-și cu voia, în anumite timpuri, cu un scop anumit. In înțeles vulgar mai larg, se înțelege a duce lipsă de ceva. Acésta lipsă póte sĕ provină și din neputința de a-și satisface poftei sale proprii. Astfel sĕ ḑice: „Am postit de carne, — va sĕ ḑică — n'am mâncat fiind-că mi-au lipsit mijlócele de a-mi procura carnea, însĕ nu din motivul că n'aș fi voit.

In înțelesul care-l ia biserica, în înțeles mai restrêns sub post sĕ înțelege contenirea omului dela anumite mâncări și beuturi, conformându-se omul legilor prescrise prin canóne n privința nutremêntului, cum am vĕḑut că 'a statorit din partea sânților părinți. Acest post se numesce și post de bucate. In înțeles mai larg sub post înțelegem nu numai postul de bucate ci și cel duhovnicesc, care consistă, pe lângă contenirea dela unele mâncări și beuturi, încă și în abstinerea de tóte faptele rele, prin cari am putea vătĕma pe Dumneḑeu, conformându-ne astfel viéța voei lui Dumneḑeu, și dând satisfacțiune maestății vătĕmate a lui Dumneḑeu pentru pĕcatele sĕvêrșite: prin postire rugăciuni și meditațiuni religióse. Acésta se vede și din cuvintele maicii nóstre biserici: „Postindu-ne fraților trupesce, sĕ ne postim și duhovnicesce, sĕ deslegăm tótă legătura nedreptății, sĕ rumpem încurcăturile tocmelelor celor silnice, tot zapisul cel nedrept sĕ spargem, sĕ dăm flămânḑilor pâne și pe sĕracii cei fără de casă sĕ-i aducem în casele nóstre, ca sĕ luăm dela Christos mare milă“. 1)

Pentru-ce și când postim?

Omul nu póte sĕ nu pĕcătuéscă, căci sĕ ḑice: „Nu este om care sĕ nu greșască“. 2) Prin pĕcat noi însĕ vătĕmăm pre Dumneḑeu deóre-ce călcăm porunca dată de el. Iubind pre Dumneḑeu însĕ în noi se nasce părerea de rĕu, ne căim, ne rugăm de ertare, ba chiar și postim căci după-cum ḑice S. Vasilie: „Inceputul pocăinței este postul“. 1) Prin tóte aceste fapte evlavióse, noi cercăm a căștiga érăși grația divină făcêndu-ne în chipul acesta plăcuți lui Dumneḑeu, precum ne arată acésta și maică biserică în rugăciunea adresată cătră Domnul Christos: „Prin post plăcând mărirei tale învrednicesce-mĕ ca sĕ i-au din destul mare milă“. 2)

Copilul deși își iubesce părinții sei, deși scie că-i supĕră, călcând porunca lor, totuși nu se póte răbda, sĕ nu trécă preste voia lor, deóre-ce el e copil, și firea lui sburdalnícă îl îndémnă spre copilării. Ce face el după-ce vede că a greșit? Ii pare rĕu, căci a supĕrat pe părinții sĕi, sĕ rógă de ertare, plânge, promite că nu va mai greși; dar ca sĕ câștige în partea lui éră-și favorul părinților sĕi, care l'a perdut prin neascultarea sa, el cércă sĕ facă mai mult și decât aștéptă părinții sĕi, sĕ espune greutăților și suferințelor, pentru a putea arĕta în chipul acesta părinților sĕi în mod și mai învederat părerea sa de rĕu; creḑênd totodată că în chipul acesta va putea fi vĕḑut din partea lor tot cu aceeași iubire, ca și înainte de a greși.

Iisus Christos ca un preaînțelept, și-a luat rolul de părinte față de noi pămêntenii și nici nu a demândat sĕ postim, chiar așa cum nu demândă nici părintele copiilor sĕi, ca sĕ l róge de ertare, ci copilul face din frângerea inimei mai mult decât i-se demândă. Dacă i-ar porunci părintele, atunci cum ar sci că óre fiul sĕu sĕ rógă de ertare din părere de rĕu, sau dóră numai pentru frica pedepsii, ce ar urma din călcarea poruncii. Insĕ ca totuși sĕ avem o normă, după care sĕ scim, cum vom putea da satisfacțiune maestății vătămate a lui Dumneḑeu prin pĕcatele nóstre, Domnul Christos ne-a dat esemplu, postind 40 de ḑile și 40 de nopți.

Deóre-ce un post îndelungat, — după-cum am ḑis mai sus, — ar slăbi pre ómeni așa încât unii ar deveni incapabili și de a lucra. Precum părintele, nu pretiinde, ca copilul sĕ-și mutileze corpul, pentru a-și arĕta părerea de rĕu, sau sĕ facă alt-ceva, ce ar fi spre periclitarea vieții copilului, tot așa nici Dumneḑeu nu pretinde un astfel de post, prin care sĕ ne periclităm. Biserica a ordinat patru posturi în diferite intervale de

---

1) Mercuri I sĕpt. a postului sară stiḑh 1.

2) III Impĕraților c. 8 st. 46.

1) Hom. III c. 7.

2) Mercuri la Utrenie Sed. 1 întâia sĕptĕmână a postului.

preţ, sĕ facă din Ungaria şi Transilvania un stat cu o singură naţionalitate, şi dacă s'ar putea cu o singură biserică; ér *conditio sine qua non* este, ca tot cetăţénul din Ungaria şi Transilvania, sĕ fie din crescet pănă în tălpi, cu suflet şi trup magiar şi sĕ aparţină unei biserici, care sĕ fie esclusiv magiară, şi sĕ aibă un Dḑeu, care érăş sĕ fie esclusiv magiar! Apoi mai ḑică cineva, ca om cuminte, că pentru conlocuitorii nostri duşmani din punct de vedere psichic este asta o situaţie normală?!

* * *

Cu privire la resultatul pertractărilor în causa pactului economic scrie „Neue Freie Presse“ următórele:

„Resultatul de păn'acum al conferinţelor sĕ presentă, ca şi cum ar fi potrivit, ca sĕ promoveze îndestul reuşita pertractărilor între amêndóuĕ guvernele, dar despre un sfârşit al pertractărilor în acel sens, că ministrii s'au înţeles deja asupra tuturor punctelor, şi că acum n'a mai rĕmas decât formularea şi presentarea acestora în parlamente, nici vorbă nu póte sĕ fie. Un astfel de sfârşit este încă fórte departe. Unele cestiuni fórte interesante, precum sunt dispoşiţiile veterinare, încă n'au ajuns nici păn'acolo, ca sĕ pótă forma obiectul de pertractare între ministrii. Din contră sĕ dice, că s'a stabilit o înţelegere în ce privesce convenţiunile de vamă şi de comerciu, ba chiar şi în ce privesce tariful drumurilor de fer“. Va sĕ ḑică, pertractările pentru pactul economic încă sunt fórte departe de sfârşit. Cu tótă observarea ḑiariului din Viena, noi credem, că deşi mai încet, pactul tot sĕ va încheia şi astfel se va menţinea şi de aici înainte ordinea de stat de păn'acum, în care s'a manifestat în totdéuna influinţa magiarilor atât de puternică. Sĕ înţelege de sine, că tóte acestea sunt în favorul lor, şi durere, tot în defavorul naţionalităţilor, şi prin urmare şi al mult cercatului nostru popor!

* * *

Parlamentul, lăudat atât de mult de magiari, adecă dieta unguréscă din Pesta a început, sĕ atragă asupră-şi nu prin fapte demne, atenţiunea Europei întregi. De curênd adecă a dat comandantul academiei de honveḑi „Ludoviceum“ un ordin de ḑi, prin care li-s'a interḑis oficerilor, de a asista la desbaterile parlamentare asupra bugetului honveḑilor, pentru-că cu ocasia acésta oposiţia esprimă cuvinte injuriόse fără nici o considerare şi respect de armată. Oposiţia, se înţelege, a fost indignată prin acest ordin, care după părerea ei atinge demnitatea parlamentului şi e contra legii. Din acéstă causă s'a îndreptat o furtună de atacuri, chiar şi personale, contra ministrului Fejérváry, pe care-l face responsabil pentru ordinul amintit. Au vorbit cu acéstă ocasie toţi matadorii oposiţiei, care de care mai vehement. La urma urmelor a vorbit ministrul honveḑilor, a cărui păreri, sĕ înţelege de sine, că au fost aplaudate de majoritatea camerei. Étă şi ordinul, care a provocat scandalul în mult lăudata cameră unguréscă: „Budapesta 23 Martiu 1896. Ordin cătră oficeri: „Deşi nu este nici pe departe în intenţiunea Escelenţiei Sale a ministrului de rĕsboiu, sĕ mărginéscă participarea domnilor oficeri de honveḑi şi a amploiaţilor de honveḑi în activitate la şedinţele parlamentului, şi acésta cu atât mai puţin, cu cât domnii oficeri află şi fără de acésta din ḑiarele quotidiane tot despre decursul desbaterilor: Cu tóte acestea pretinde buna-cuviinţă, tactul şi disciplina militară, ca domnii oficeri sĕ nu asiste de loc la desbaterile asupra bugetului honveḑilor, pentru-că oposiţia întrebuinţéză espectoraţiuni, cari trec peste ori şi ce graniţă şi considerare, şi cari nu se raportă de loc la desbaterea obiectivă. Colonel, Csesznák, comandantul academiei“.

Étă un tablou fidel despre lăudatul parlament magiar. Desbaterile decurg atât de estetic şi de cinstit, încât oficerilor li sĕ interḑice, sĕ asiste la şedinţele lui. Ce mai vreai, Europă civilisată?!

...... Lucrul e destul de clar; ordinul destul de lămurit. Şi astfel de ómeni mai au curagiul, sĕ-şi serbeze şi milleniul atunci, când oficerilor la cari onórea şi cinstea sunt condiţii indispensabile, li sĕ interḑice espres, sĕ asiste la şedinţele parlamentului, ce curióse noţiuni mai au şi millenarii despre cinste estetică şi adevĕrată cultură socială tocmai în parlament! Aferim......

* * *

Am vorbit mai sus despre sĕr mana autonomie a bisericei sêrbesci. Étă un cas concret, care dovedesce pe deplin temerile nóstre accentuate mai nainte: Ministrul de culte şi instrucţiune, Dr. Wlassics a dispus, ca sĕ i-se conscrie tóte scólele poporale sêrbesci confesionale, a căror învĕţători nu au salariul minimal prescris de lege. Din raportele cari i-s'au înaintat, s'a constatat, că 130 de scóle sêrbesci dau învĕţătorilor lor un salariu cu mult mai mic, ca cel prescris de lege. Ministrul a dat ordin, ca învĕţătorii sĕ priméscă diferenţa în salariu dela stat! Foile sêrbesci remonstréză contra acestui ordin al ministrului, pentru că el pune pe învĕţătorii sêrbesci în dependinţă de guvernul unguresc şi provócă pe poporul sêrbesc, ca sĕ facă colecte, ca sĕ scape independenţa învĕţătorilor. În Neusatz s'a dat o producţie în teatrul naţional tot pentru acest scop — Apoi n'avem noi drept când o spunem, că tendinţa guvernului unguresc e nimicirea autonomiilor confesionale?! Tristă situaţie!

* * *

Asupra situaţiei din Italia sĕ scrie: Ambasadorii italieni, contele Tormelli în Paris şi contele Lanza din Berlin vor sosi în curênd la Roma, ca sĕ confereze cu noii ministrii. — „Italie“ scrie că după o depeşe a generalului Baldissera pertractările de pace se pot termina într'un mod onorific pentru Italia, tot sunt însĕ unele greutăţi, cari probabil vor împedeca încheierea păcii. Sĕ ḑice, că guvernul italian, deşi doresce pacea, totuşi va respinge necondiţionat unele pretensiuni ale lui Negus, despre cari el n'a vorbit nimic păn' acum şi despre cari scie guvernul unde îşi au originea. — Sĕ vede, că Francezii şi cu Englezii încă stau la spatele indigenilor victorioşi din Africa.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 23 Martiu 1896 n.

La ordinea ḑilei continuarea desbaterei asupra budgetului ministrului de honveḑi.

Helfy Ignácz respunde la pasagiul din vorbirea ministrului de honveḑi, în care acesta acusa pe deputatul Lits, că pentru aceea vrea sĕ dea regimentelor de honveḑi nume istorice, căci urmăresce tendinţe antidinastice. Nu, căci aşa ceva nu se intenţionéză, ḑice Helfy, sau dacă se bănuesc astfel de tendenţe sĕ se dea nume, cari nu cad în acéstă presupunere.

Tóth Ernö arată la sumele pe cari le-a spesat ministrul de honveḑi fără autorisaţiune din partea legislaţiunei.

Hodossy Imre arată cum acelaşi ministru în instrucţiunile şi ordinaţiunile sale dă ingerinţă ministrului comun de resboiu în afaceri militare în cari acela nu are nici un feliu de drept a se amesteca, precum întregirea armatei şi defigerea timpului de serviţ şi altele.

Ugron Gábor arată şi el la ilegalităţile ministrului de honveḑi amintite mai sus Apoi pune ministrului următórele întrebări, nu în formă de resoluţiune, ci în firul vorbirei: cum stăm cu arsenalul magiar; pulverea cea nouă de puşcă se póte păstra cu anii; cum s'a putut óre ca artileria germană desvoltată în decurs numai de doi ani, sĕ învingă la Königrätz; pe ce drept a persecutat pănă la mórte juriul de onóre, care a absolvat pe Szemnecz; pentru ce a cumpĕrat tablouri pentru ministeriu dela pictor austriac; dar mai presus de tóte, pentru-ce corespondéză cu ministrul comun de rĕsboiu în limba germană? S'a mai ocupat apoi şi cu procurările de porcelan şi argintării ale ministrului pentru palatul ministerial.

Ministrul de honveḑi, baronul *Fejérváry Géza*, în firul cuvêntării sale rĕspunde antevorbitorilor într'un ton fórte rapsodic. — Cu 1 Octobre a. c. începêndu-se la honveḑime serviciul activ de doi ani, şi prin acésta înmulţêndu-se numĕrul soldaţilor honveḑi în activitate, casarmele vor fi înmulţite ori lărgite. Se va ridica pe un nivou mai înalt paza corónei. Nu ḑice, că artileria la honveḑime n'ar fi de lipsă, ci, că lipsesce deocamdată timpul necesar pentru înfiinţarea şi instruarea ei. Se vor puté da nume istorice regimentelor de honveḑi, dar nu de acelea cari le-au purtat de aceia, cari au luptat óre-când în contra dinastiei. Şi de aci înainte va coresponda cu ministrul comun de rĕsboiu în limba germană, căci altcum ar trebui fiecare sĕ-'şi ţină interpreţi costisitori pentru mersul regulat al afacerilor. Dar poliglotismul în corespondenţa militară ar strica fórte mult, mai cu sémă în timp de rĕsboiu. La urmă a declarat, că în Viena nu sunt cu neîncredere cătră naţiunea magiară, ci numai cătră oposiţia magiară El a angajat pentru un tablou un pictor magiar încă înainte cu mulţi ani, dar de atunci n'a mai vĕḑut nici bani nici tablou. Astfel 'i-a venit bine un artist străin, dar om de încredere. În causa lui Szemnecz a trebuit sĕ se dispună cercetare nouă, fiind-că s'a făcut o greşélă în formă. Proiectele de resoluţiune înaintate de Helfy, Ugron şi Toth, fiind nebasate, le respinge. N'a comis nici o ilegalitate în instrucţiunile şi ordinaţiunile sale. Respinge şi proiectul de resoluţiune înaintat de Hodossy.

In decursul vorbirei ţinute într'un stil nu tocmai corect magiar, voind a se arăta şi modest pe cât de inofensiv, a ḑis, că n'are obiceiu de a se împestriţa cu pene străine, deşi are puţine pene. La acésta, deputatul Hock, între ilaritate generală, l'a numit după definiţiunea omului după Plato: animal cu dóuĕ picióre şi fără pene.

Majoritatea camerei (partidul guvernamental împreună cu fracţiunea lui Iusth din partidul independiştilor) a primit budgetul în general ér proiectele de resoluţiune le-a respins.

Şedinţa dela 24 Martiu 1896 n.

Apróe întreg timpul acestei şedinţe s'a perdut cu discuţiuni agitate contra unui ordin de ḑi esmis din partea comandantelui Ludoviceului, colonelul Csesznák, prin care acesta opresce oficerii dela honveḑi a asista la desbaterile asupra budgetului ministrului de honveḑi în parlamentul magiar, deóre-ce se fac atacuri fără cruţare şi neindreptăţite asupra ministrului, prin ceea-ce se periclitéză spiritul de disciplină între miliţie şi ministrul de honveḑi.

Komjáty Béla respinge acusa ministrulu de honveḑi, că oposiţia magiară ar avé ten

---

timp ficsându-le astfel, încât sĕ premérgă momentelor celor mai însemnate ale vieţii bisericesci, ca astfel prin post sĕ se susţină evlavia între credincioşi. Cum ar şi putea primi creştinii atari momente însemnate, fără nici o pregătire? Vedem în viéţa de tóte ḑilele, cum ómenii vréu a ridica însemnătatea cutărei ḑile, prin podóbe sau alte pregătiri splendide. Câte şi mai câte pregătiri se fac bună-óră la primirea unui óspe de un rang însemnat, voind ca şi în cele esterióre sĕ-şi arete stima şi iubirea internă, ce o au faţă de persóna dorită. Óre pentru primirea momentelor celor mai însemnate din economia divină, sĕ nu facem nici o pregătire? Ne-ar părea însĕ prea greu, a spesa cât şi mai cât pentru aceste momente, afară de acea cei mai sĕraci nici n'ar putea satisface, neavênd cu ce, de altă parte nici Dumneḑeu nu aşteptă atari pompe esterne, ba încă le şi uresce. Dumneḑeu aştéptă dela noi, cea-ce toţi îi pot da, şi ce nu-l costă pe nime nimic: „Duh umilit inimă înfrânta şi smerită Dumneḑeu nu o va urgisi“. [1]) Insĕ Duh umilit, inimă frântă şi smerită vom putea avea numai postind, deóre-ce îmbuibarea aduce după sine desfrêul, ér nu modestia. Postind vom primi sĕrbătorile cu o bucurie mult mai mare decât dacă le-am primi fără nici o pregătire. Pentru a ne putea arĕta şi în cele esterióre bucuria şi plăcerea, ce o simţim, pentru-că ne-a ajutat Dumneḑeu, sĕ ajungem şi sĕrbătorile, sfinţii părinţi au statorit deslegare de mâncări în ḑilele de praznice mari, căci precum nu se potrivesce bucuria în ḑilele de post astfel nu sĕ potrivesce nici postul în ḑile de bucurie.

Voiu încerca a-mi da sémă şi despre timpul când postim? Postul paresemilor e cel mai însemnat, deóre-ce premerge actului celui mai însemnat din economia divină, Invierii Domnului. După-cum nu putem statori Invierea Domnului după ḑile de lună, tot astfel nu putem statori nici postul, căci şi unele şi altele variéză în timp. Dumineca lăsatului de carne variéză între 25 Ianuariu şi 28 Februariu, ér S. Pasci între 22 Martiu şi 24 Aprile, deci între aceste ḑile sĕ cuprinde sĕptămâna brânḑei şi postul paresimilor luat în sens strict de 7 sĕptĕmâni. Postul sânţilor Apostoli (numit şi postul lui Sân-Petru) duréză dela Dumineca I după Rusalii (sau a tuturor sânţilor) pănă în ḑiua sĕrbării Apostolilor Petru şi Pavel (adecă pănă în 29 Iunie). La acest post deşi e prefiptă finea lui după ḑilele de lună, dar nu e prefipt începutul, şi astfel nu e determinată nici durata lui, căci póte fi dela o sĕptĕmână şi o ḑi pănă la şese sĕptĕmâni de lung. Postul Adormirei Născĕtórei de Dumneḑeu (numit şi: Postul Sântâ-Măriei mari) duréză din 1 August şi pănă în ḑiua de sĕrbarea Adormirei Născĕtórei de Dumneḑeu (15 August). Aşa-dar acest post e determinat atât în privinţa ḑilelor de lună, cât şi a duratei lui de dóuă sĕptĕmâni. Deasemenea e determinat şi postul Nascerii Domnului (numit şi a Crăciunului), atât în privinţa ḑilelor de lună în cari sĕ ţine, cât şi a duratei lui de 40 de ḑile începênd din 15 Novembre şi pănă la serbarea Nascerii Domnului (25 Decembre).

Afară de acestea 4 posturi sunt rênduite Mercurile şi Vinerile de preste an. Deslegare de post dela aceste ḑile (sau cum le numesce poporul: „hîrţi“) sĕ face: în sĕptĕmâna deia Nascerea Domnului şi pănă în ajunul Botezului, în sĕptămâna când sĕ începe Triodul (între Dumineca Vameşului şi a Fariseului şi între Dumineca Fiului rĕtăcit), în sĕptĕmâna brânḑei (numită de popor şi sĕptămâna albă), în sĕptămâna luminată (sĕptămâna după Pasci) şi în sĕptămâna dup Rusalii

Afară de ḑilele mai sus amintite ma sunt statorite ḑile de ajun: Ajunul Botezu lui, în ḑiua de tăierea capului st. Ioan Bo tezătoriul (29 August), în ḑiua Inălţării sâr tei Cruci (14 Septembre).

Afară de posturile amintite ce sunt rî duite de biserică, mai este şi un post ben vol: Postul Sântei Cruci, care duréză d ḑiua de Nascerea Născĕtórei de Dumneḑ (Sântă Măria mică) şi se termină cu ḑiua Înălţarea sântei Cruci (8 Septembre—14 Se tembre). Acest post l'am vĕḑut ţinêndu-l şi colo cine vrea, din acel punct de vede ca sĕ-şi pótă realisa vre-o dorinţă.

Unii ţĕrani postesc tot benevol încă Lunile de peste sĕptĕmână, căci ḑic: „N mi se arată sĕ mânc Lunia de dulce“. S care înţeleg, că are sĕ paţă ceva de nu posti în acea ḑi, sau el, sau cei ce apar la familia lui, sau chiar animalele lui, şi p tru încunjurarea acestor nenorociri ei sing îşi impun post.

Cum sĕ postim?

Din cele arĕtate pănă acum s'a pu vedea, cumcă momentul principal, care denţe antidinastice. Asupra ordinului colonelului Csesznák sĕ declară, că este un atac în contra constituţiei magiare.

---

[1]) Psalm. 50 st. 19.

Horváth Gyula vorbesce fórte vehement în contra ministrului de honveḑi, baronul Fejérváry, ḑicênd, că acesta vorbesce în parlament cum nici conducĕtorii eroi de armată nu vorbesc. La acésta partidul guvernamental e de vină, care-'l sufere. Condamnă şi el în terminii cei mai aspri ordinul de ḑi a lui Csesznák, în care acesta se ocupă cu luptele parlamentare, făcênd politică în contra anumitelor partide. După cetirea numitului ordin, cere ca acela sĕ fie estradat comisiunei de imunitate spre cercetare.

Presidentul *Berzeviczi Albert* declară, că acesta s'a făcut deja.

Sima Ferencz provócă pe ministrul Fejérváry sĕ-şi părăséscă portofoliul, dacă face atâtea incorectităţi şi vorbesce atât de vătĕmătoriu contra unora în parlament.

La acéstă provocare ministrul face un gest cu mâna în contra lui Sima, carele în urma acestui gest declară, că dispreţuesce astfel de gesticulaţiuni. Pentru acésta a fost îndrumat la ordine. Nu primesce budgetul.

Ugron Gábor întrébă pe ministrul de honveḑi pentru-ce corespondéză cu ministrul comun de rĕsboiu în limba germană, când în Ungaria deja dela anul 1840 limba oficiósă este cea magiară. Condamnă pe ministrul pentru încercarea de a întroduce politica în armată şi că furnisările le efeptuesce pe sub mână. Ordinul lui Csesznák îl apróbă întru cât oficerii dela honveḑi vor fi scutiţi, de a vedé cât de nedemn se apĕră pe sine ministrul lor şi causa ce representă în parlament.

Contele *Apponyi Albert* încă condamnă ordinul lui Csesznák, ḑicênd şi el, că acela este o vătĕmare a constituţiei. Dacă se permit astfel de ordinaţiuni, în curênd se va ajunge acolo, că şedinţele parlamentului nu vor fi publice. Declară, că va lucra pe tóte terenele, ca astfel de abusuri sĕ nu se lăţéscă ori sĕ mai obvină înainte.

Kossuth Ferencz ḑice, că nu e mirare că ministrul prin permiterea astorfel de ordinaţiuni vatĕmă constituţiunea, deóre ce fiind soldat în armata comună, nici nu o cunósce. Repróbă şi el în numele partidului seu acel ordin.

Toth Ernö ḑice, că ordinul numit nici din punct de vedere militar nu e corect, deóre-ce ordinele de ḑi militare, n'au sĕ fie motivate.

Ministrul de honveḑi, baronul *Fejérváry Géza* rĕspunde pe scurt la tóte atacurile îndreptate de antevorbitori în contra sa. Ordinul s'a esmis la mandatul dînsului. Privitoriu la corespondenţa în limba germană cu ministrul comun de rĕsboiu, declară, că va purcede ca şi până aci din motivele arătate în şedinţa trecută. Apoi chiar şi dl Ugron a adresat hârtii în limba germână cătră ministrul comun de rĕsboiu. Ceea-ce n'a fost crímă pentru dl Ugron, nu póte fi nici pentru dênsul. Esplicaţiuni mai detaiate va da în comisiunea de imunitate.

Ugron vorbind în cestiune personală, declară, că hârtia menţionată de dl ministru, este o hârtie privată şi o a făcut nemţesce, numai ca sĕ o pótă pricepe aceia, cărora era adresată.

Presidentul declarând, că mâne nu se va ţiné şedinţă, şedinţa actuală o încheie.

Noutăţi.

Societatea academică, social-literară „România-Jună“, din Viena s'a constituít pe semestrul al III-lea în următorul mod: Preşedinte: stud. tehn. Teofi Popovici; Vice-Preşedinte: drd. med. Victor Colceriu; Secretar I: stud. med. Titu Pertia; Secretar II: stud. tchn. Cornel Horşia; Cassar: stud med. Mariu Sturza; Controlor: stud. techn. Cornel Comanescu; Bibliotecar: stud. techn. Eugen Muntean; Econom: stud. forest. George Sêrbu.

* * *

Patriotism rusesc. La anul 1812 înainte de întrarea marelui Napoleon I. Bonaparte, împĕratul Francezilor, în Moscva, contele Rostopsin, guvernatorul acestei vechi şi splendide cetăţi de încoronare a ţarilor, a deschis tóte temniţele şi a eliberat pe toţi criminalii fără deosebire, ori considerare la crimele lor.

Intre acesti criminali se afla şi un Rus şi un Francez, cari au fost duşi special înaintea guvernatoriului.

Rusul era acusat, că a tradus proclamaţiuni franceze în limba ruséscă cu scop de a rescula poporul rusesc în contra ţarului şi în favorul lui Napoleon.

In decursul interogatoriului sosesce în fuga mare la faţa locului şi tatăl prinsonerului rus. Toţi erau de credinţa, că vine ca sĕ céră graţie pentru fiiul seu. Dar acela în loc de graţie, spre spaima tuturor, pretinde cu energie, ca acela sĕ fie esecutat.

Guvernatorul uimit de acéstă pretensiune nefiréscă, a permis bĕtrânului ca sĕ vorbéscă câteva minute cu fiiul seu, şi se-'i dee binecuvêntarea părintéscă.

„Eu sĕ binecuvênt pe trădătoriu“? strigă rusul fanatic, şi întorcêndu-se cătră acela, 'l-a blăstĕmat în modul cel mai înfiorătoriu.

In momentul acesta o lovitură de sabie a primit trădătoriul, şi fiind-că se clătina încă, mulţimea 'l-a sfâşiat în bucăţi.

Prinsonierul francez vĕḑênd acestea, a încremenit de spaimă.

„Ce se ţine de tine, ḑise Rostopsin întorcêndu-se spre el, tu esci Francez, şi aflu natural ca tu sĕ doresci sosirea Francezilor; tu esci liber, dar du-te şi spune compatrioţilor tĕi, că în Rusia numai un trădătoriu s'a aflat, şi şi pe acela l'a ajuns rĕsbunarea Dumneḑeéscă prin mâna omenéscă“. Apoi întorcêndu-se spre criminali, 'i-a numit şi pe ei fii Rusiei, şi le a declarat, că pĕcatele din trecut trebue sĕ şi le îndrepteze prin servicii aduse pe altariul patriei. In urmă le-a designat fie-căruia datorinţele: cum are sĕ aprindă oraşul şi cum sĕ nimicéscă tot, ca venind Francezii şi ocupându-l. sĕ nu afle nimic în el, nici adăpost, nici ceva pentru susţinerea vieţii.

Aşa s'a şi întêmplat.

Moscva a ars până în temelii. Abia a putut fi scăpată de flacările focului o mică parte din ea şi o parte din splendidul palat al ţarilor, numit Kreml, în care s'a adăpostit Napoleon şi óstea lui în contra gerului teribil, cu care s'a început fórte de timpuriu érna din acest an.

Astfel a fost pe atunci patriotismul rusesc şi astfel a devenit Rusia fiorosul mormênt al marei armate franceze, persecutată şi de elementele naturei, de frigul cel cumplit şi de zăpada cea mare, care în curênd ca un linţoiu a acoperit cadavrele eroilor francezi, cari n'au putut fi învinşi de mână omenéscă, avênd de conducĕtor (póte) pe cel mai genial beliduce al tuturor timpurilor!

* * *

Legea şi mama Sali. Sub titlul acesta „Alkotmány“ scrie următórele: Intr'un sat aprópe de Budapesta un creştin rom. cath. a trăit concubinat cu o jidancă cu numele Sali. Când a venit „fericitórea“ lege despre căsătoria civilă şi ei s'au folosit de ea şi s'au „cununat civilesce“. Trei luni după căsătorie li s'a născut un prunc pe care matriculantul în sensul legei civile şi al articolului de lege LIII §. 12 din 1868, respective pe basa legei din 1894 art. XXXII l'a dechiarat de legitim şi rom. catolic. Dar Sali mami a ḑis că ce ar ḑice jidovii la aceea că copilul ei e creştin şi astfel nu a lăsat, ca copilul se fie botezat, ci la tăiat împrejur, făcêndu-l astfel jidov. Acum întrebăm: cine are drept art. de lege XXXII ori Sali mami? Sau cine are mai mare putere aici: înaltul guvern ori Sali mami? Acésta întrebăm şi noi.

* * *

„Motiv de divorţ“. În oraşul Cincinat s'a ţinut la 14 Februariu pertractarea finală într'un proces de divorţ fórte caracteristic ce a fost contra soţiei lui Sheridan — o damă inteligentă, care a depus doctoratul în medicină şi esercitéză acéstă profesiune. Dl Sheridan s'a căsătorit la 1892. În anii următori soţia lui Sheridan s'a bolnăvit, s'a dus acasă la mamă-sa în Indiana şi aci a născut un copil. După-ce a născut, n'a voit nici decum sĕ se reîntórcă la soţul ei, şi în fine îi scrise acestuia o epistolă, în care ḑice, că ea ca doctor de medicină, numai pentru aceea l'a luat pe el de bărbat, ca sĕ cunóscă prin esperienţa proprie, bucuriile mamei, deóre-ce presupunea, că acéstă esperienţă îi va ajuta în chiemarea ei de medic. După ce şi-a ajuns scopul nu mai voesce sĕ scie de soţul sĕu. În urma acésta dl Sheridan s'a vĕḑut silit a intenta proces de divorţ contra soţiei sale.

* * *

Originea puşcăturilor de tun până la 101. Când Macsimilian I. împĕratul german s'a reîntors victorios din resbelul cu Italia, sfatul orăşenesc din Augsburg a decis sĕ-i facă o primire cât se póte mai strălucită, între altele a decis sĕ-l întimpine la întrarea în oraş, cu 100 puşcături de tun. Măestrul tunarilor făcênd puşcăturile, s'a temut nu cumva sĕ fi greşit cu numĕratul, şi astfel a mai dat foc odată. Din Augsburg împĕratul a mers la Nűrnberg, unde l'au primit tot cu acest de ceremonial.

Cei din Nűrnberg a imitat pe cei din Augsburg numai ca sĕ nu rĕmână înapoia acestora cu splendórea serbării aranjate în onórea împĕratului. De atunci s'a lăţit pretutindenea datina celor 101 puşcături de tun la serbările mai momentuóse în onórea familiilor domnitóre.

* * *

Jidan înmormêntat după legea reformată. Cei mai mari apĕrători ai nouelor legi de recipiare, au fost reformaţii, drept aceea nu ne minunăm când vedem înţelegerea perfectă care domnesce între reformaţi şi recipiaţi — jidovii. — În comuna Laczháza s'a întêmplat ḑilele trecute, că a murit o avută recipiată, pe care trebuia sĕ o înmormênteze rabinul din Soroksár. Acesta înse bolnav fiind, nu a putut sĕ vină la înmormêntare, ci ceremonia înmormêntărei a sĕvêrşit'o preotul reformat din Laczháza, un anumit Vass Kálmán. Va sĕ ḑică: reformat ori recipiat: tot un drac!

* * *

Hoţi în conacul sèrbesc. Din Belgrad se scrie că din cabinetul de lucru al regelui Alecsandru a perit în una din nopţile trecute mai multe obiecte în valóre de 6000 franci, cum şi o legătură de scrisori de cuprins fórte important. Poliţia îşi dă tóte silienţele sĕ scótă la ivélă pe îndrăsneţii făptuitori, dar până acuma fără resultat. Acest cas de hoţiă a produs mare consternaţiune în conac şi ca mĕsuri preventive s'au înmulţit străjile în palatul regelui Alecsandru.

* * *

Rîu dispărut. In luna trecută s'au întêmplat în comitatul Modrus din Croaţia o mare inundare de apă, care a făcut mari stricăciuni, mai cu sémă în comuna Mrkopaj. Cu căldurile din acéstă lună apa s'a retras destul de iute, dar a dispărut totodată şi rîuleţul Jezero, singurul isvor de apă pentru locuitorii din jurul comunei numite. In urma acestui fenomen natural, de cumva isvorul de apă nu va mai reapăré, bieţii locuitori din acest ţinut vor fi siliţi a-şi părăsi locuinţele şi a se aşeḑa aiurea la loc cu apă.

* * *

Comóră mare. In comuna Stelia de pe insula Cipru, arând în ḑilele trecute nesce ómeni, de odată s'a deschis pămêntul înaintea lor şi ei au stat în faţa unui podrum, în uşa căruia erau aşeḑate mai multe statuete de aur massiv, cum şi unele ruḑi de aur în greutate de 20 kilograme. Ómenii au dus aurul acasă şi l'au ascuns, dar stăpânirea auḑind despre comóra aflată, a confişcat'o de la ei, şi a început a căuta prin podrum în speranţa cá va găsi aci încă şi altă comóră.

* * *

Urmaşii lui Solomon. Impĕratul Solomon a avut un băiat cu soţia sa Saba, pe care l'a botezat Menelik. Solomon întru atâta sĕmĕna cu fiiul sĕu, încât supuşii lui de multe-ori nu sciau deosebi pe Solomon de fiiul sĕu Menelik. Inţeleptul împĕrat, ca sĕ delăture acéstă confusiune a supuşilor sĕi şi ca sĕ depărteze pe Menelik dela el, l'a pus ca rege în Abessinia. Când Menelik s'a dus din Ierusalim, a luat cu sine barca cea sfântă şi doi Arhangheli de aur, cu nisce aripi fórte mari, cu cari apĕrau barca. Caravana într'o ḑi de Sâmbătă a ajuns la ţĕrmurii unui rîu. Menelik şi cu o parte din Jidani au trecut rîul şi în urma atingerei lor cu spumele toţi s'au făcut „Creştini“ — cu câţi-va seculi înainte de nascerea lui Isus. Domnitorii şi Creştinii de aḑi ai Abessiniei îşi trag originea dela aceşti Jidani. Aşa dar Solomon este părintele Abessinienilor, a acelui popor rĕsboinic, care a bătut pe Italieni lângă Adua. Abbesinienii încă şi astăḑi mai ţin barca, pe care a adus'o Menelik din Ierusalim. Barca acésta o păstréză ascunsă în biserica din sântul oraş Aksum. Oraşul Aksum, după cum se crede, e întemeiat de primul negus, fiul împĕratului Solomon, şi e la o depărtare cam de 20 chilometri de locul de învingere delângă Adua. Oraşele Aksum cu Adua împreunate printr'un drum de ţară. Aksum este capitala Abessiniei, dar nu are înfăţişarea unei capitale. Grădini, case micuţe, liveḑi şi pămênturi arătóre se află în acest oraş, care mai mult sémĕnă cu un sat, decât cu o capitală. In partea nordică a oraşului se află mai multe obeliscuri încă în stare bună şi în mărimea lor

---

gură fericirea nóstră eternă nu este postul, ci faptele bune provenite din iubirea cătră Dumneḑeu. Aşadar iubirea cătră Dumneḑeu este o fântână, din care, ca şi apa, vor curge faptele bune, evlavia şi prin urmare şi postul. Însĕ ca sĕ putem iubi pe cineva, trebue sĕ fim convinşi mai întâiu despre calităţile lui bune, căci altcum cum l'am şi putea iubi? Prin urmare vinele de apă ce se adună într'un loc dând nascere la fântână, este credinţa tare în Dumneḑeu. Cel ce nu credé în Dumneḑeu nici nu póte iubi din inimă pe Dumneḑeu, căci în mintea lui încă nu s'a plăsmuit obiectul, ce are sĕ l iubéscă şi cu atât mai vêrtos nu va face fapte, cari sĕ fie isvorite din iubire, ér a posti fără a avea credinţă în Dumneḑeu şi fără a avea iubire într'ênsul şi a face fapte bune însémnă a te reîntórce dela fântână cu olul gol. Aşadar înaintea postului trebue sĕ premérgă credinţa în Dumneḑeu, credinţa, iubirea cu faptele bune.

Dacă un superior al nostru aştéptă, sau chiar ne impune, ca sĕ arĕtăm prin semne esterióre: respect, stimă şi iubire, rostindu-i cuvintele cele mai linguşitóre, sărutându-mâna sau chiar proşternêndu-ne înaintea lui, noi ca supuşi firesce i-am face voia. Dar óre făcênd aceste semne esterióre, inima nóstră încă va fi cuprinsă de sentimentul stimei şi a iubirei faţă de despotul nostru, dacă n'au esistat şi mai înainte de aceea în noi? Nu! Ba încă inima nóstră, când îndeplinim aceste semne esterióre, e mai aprinsă de antipatie jurând rĕsbunare asupra despotului, pe când faţă de o persónă iubită, tóte acestea le vom face fără a le pretinde el dela noi, şi fără a ne pune în prospect pedépsă sau rĕsplată. Iubind pe Dumneḑeu vom face bine, fără a avea în considerare pedépsa ori rĕsplata, ce ne aştéptă după mórte. Acésta e virtutea cea mai înaltă creştinéscă: a face bine din iubire cătră Dumneḑeu.

Dumneḑeu cunoscênd inimile nóstre, nu ne poruncesce sĕ facem nimic cu de a sila, dacă faptele nóstre nu purced din plecarea inimei nóstre (convincţiunea inimei). Prin urmare şi postul dacă nu va avea de basă iubirea cătră Dumneḑeu, va fi zadarnic, căci în casul acela noi postim pentru ómeni ér nu pentru Dumneḑeu. Acest fel de post l'a combătut Iisus Christns: „Ér când postiţi nu fiţi ca făţarnicii tristi, că-şi smolesc feţele, ca sĕ se arete ómenilor că postesc...“ (Veḑi la Istoricul postului, unde am vorbit despre postul lui Iisus Christos). Referitoriu a aceste cuvinte vorbesce s. Vasiliu: „Aplică aceste cuvinte la sufletul tĕu, adecă postindu-te unge capul tĕu cu sânţenia, spală inima ta de pĕcate, şi fi vesel întru sinceritate, şi aşa sĕ fie postul tĕu“.[1] Tot acest sânt părinte pentru a arĕta, că postul nu consistă numai în abţinerea dela mâncări, ḑice, că postul adevĕrat e abţinerea dela pĕcate“.[2] ér sântul Ioan gură de aur ḑice: „Cugeţi că natura postului te va mântui, ér nu faptele“. Ér sântul Grigorie Dialogul ḑice: „Îndeşert prin postire sĕ înfrânge trupul, dacă cu neorênduele plecându-se mintea cu greşalele se risipesce“. Referitoriu la postul cel fals sĕ vorbesce şi în testamentul vechiu: „Ce este că am postit şi nu ai vĕḑut, smerit-ai sufletele nóstre şi nu ai sciut, pentru-că în ḑilele posturilor vóstre aflaţi voile nóstre. Spre judecăţi şi sfeḑi postiţi, şi bateţi cu pumni pe cel smerit, pentru ce postiţi mie, ca sĕ se audă astăḑi cu strigare glasul nostru“. (Isaia c. 58 st. 3 veḑi mai departe st. 5, 6 şi 7 şi la Iisus a lui Sirach c. 14 st. 28, la Istoricul postului, unde am arĕtat, că Evreii cum considerau postul).

(Va urma.)

---

[1] Hom I. c. 2.

[2] Hom I. c. 10.

de mai nainte. In Aksum acum numai biserica, despre care a fost amintire, mai este interesantă. Se susține, că Abessinia óre când a fost inundată, când Mântuitoriul Christos a umblat pe acolo, se ḑice, că a ridicat un munte mare dintre valurile apei. Acolo, unde Christos a călcat pe acest munte i-a rĕmas pe stâncă urma și în locul acela mai târḑiu au ridicat o biserică, în care se păstréză și aḑi barca adusă dela împĕratul Solomon din Ierusalim. Barca acésta nu o póte nimeni vedé, și de aceeea afară de un preot superior nimeni nu scie unde e ascunsă. Dar fie-care Abessinian crede, că barca și acum esistă.

* * *

Sîrguința albinei. Conform celor mai nou constatări o albină are lipsă de șepte milióne și jumĕtate de flori, ca din ele sĕ-și adune atâta miere cât face un chilogram de zăhar curat. Un chilogram de miere, care e egal cu $^3/_4$ chilogram zăhar curat, se adună din 5 milióne 600 mii de flori. Greutatea albinei e de $^1/_{10}$, ér când sosesce acasă încărcată cu miere, e de $^1/_5$ de gram. O albină sosesce pe ḑi de 10—15 ori acasă încărcată cu miere.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Brad, Martiu 1896.

„Crișana“ societate de economii și credit în Brad și-a ținut la 3/15 l. c. adunarea a V generală ordinară pe anul 1895.

'Mi permit a face cunoscut, că capitalul fundațional al acestei societăți la finea a. 1895 a fost 20.905 fl., mișcarea cassei în decursul anului 1895 a fost: 236.114 fl. 67 cr. venitul curat pe anul 1895 a fost: 7.502 fl. 28 cr. și dispune la finea anului 1895 de un fond de reservă de: 9625 fl. 13 cr.

Adunarea generală a statorit, ca după părțile fundaționale se distribue ca dividendă 13% și a urcat prețul unei părți fundamentale la 70 fl. pe an. 1896.

Din venitul curat a distribuit spre scopuri filantropice 905 fl. și anume:

a) ajutor fondului gimnasial din Brad 500 fl.

b) bisericei gr.-or. din Brad spre scopuri scolare 200 fl.

c) cinci premii á 20 fl. pentru elevii dela gimnasiul din Brad 100 fl.

d) pentru recuisite de învĕțămênt pe sama scólelor misere din ppresb. Zarand 50 fl.

e) ajutoriu bisericei gr.-or. din Pestera 20 fl. și

f) la disposiția direcțiunei spre distribuire 35 fl.

Pe an. 1896 a urcat salariele funcționarilor în conformitate cu munca.

Societatea condusă cu onestitate și esactitate și-a câștigat increderea publicului și promite a deveni un factor însemnat în desvoltarea nóstră național-economică și culturală. Când va dispune de capilale mai însemnate va ajuta mai mult poporului agricol și de sigur și causei național-culturale.

*

Sinodul protopresbiteral al tractului Zarand s'a ținut la 7/19 Martiu. Protopresbiterul tractual a înfățișat în raportul seu icóna tristă a unor instituțiuni însemnate. In deosebi ne-a întristat stagnarea despărțĕmêntului reuniunei învĕțătoresci din Zarand și ne-a pus pe gânduri sórtea protopresbiterilor în urma întrărei în vigóre a legilor privitóre la căsătoria civilă și ștergerea licenței ppresbiterale, prin ce venitele ppresbiterului s'au redus de tot. Sinodul pentru reînvierea reuniunei învĕțătoresci a decis sĕ facă apel la inteligința locală ca sĕ sprigináscă acéstă instituțiune culturală și sĕ róge pre Ven. Consistoriu archid. ca în sesiunea procsimă a sinodului archid se presenteze cestiunea dotațiunei protopresbiterilor spre desbatere și regulare conform însemnătății și demnitățiii acestor factori principali în constituția bisericei nóstre.

Curênd după sinod am înțeles, că guvernul a cerut informațiuni despre conduita protopresbiterului din Zarand și despre venitele lui.

Se presupune, că pentru ca sĕ-i ușureze sórtea; adevĕrata causă e încă necunoscută.

Dr. P. O.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Comitetul parochial gr.-or. din Zlatna, în ședința sa ținută în 8 Februariu 1896, a hotărît, ca prea vrednicului parochian Petru Cândea, pentru nisuințele de progres de o parte, éră de alta pentru profundele sale sentimente religióse și morale sĕ 'i-se aducă nu numai o mulțumită protocolară, ci totodată și publică.

Nisuințele sale pentru progres le-a dovedit acest demn, septuagenar prin neobositele sale silințe și distinsa abnegațiune, cu care a luptat pentru démna întregire a parochiei greco-orientale din Zlatna; éră profundele sale sentimente religióse și morale le-a realisat prin cumpĕrarea unui întreg și frumos rînd de haine bisericesci în valóre de 120 fl. și prin solemna sa promisiune în plenul comitetului parochial, că acest act de donare precum n'a fost cel dintâiu, așa nu va fi nici cel din urmă.

În urma acestor valoróse acte de evlaviósă donațiune comitetul parochial ține de sfânta sa datorință de a aduce vrednicului donator și pe acésta cale cele mai profunde mulțumiri, dorind, ca astfel de creștini sĕ aibă cât mai mulți imitatori.

Zlatna, 1 Martiu 1896.

Pentru comitetul parochial:

Stefan Pășculeț, președinte. *Const. C. Irimia,* notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă

Nr. 63—1896 [41] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III a în protopresbiteratul Geógiului I., sĕ deschide concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hondol, 1 Martiu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului I., în consțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

Ad. Nr. 1445/1395. [40] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Zlagna, protopresbiteratul Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post și constatate de către comitetul respectiv parochial dau un venit anual de 440 fl v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul ficsat, și provĕḑute cu documentele recerute de normele în vigóre.

Informațiuni mai de aprópe despre starea acestei parochii se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, în 9 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conțelegere cu comit. parochial respectiv.

Sabin Piso,
protop.

Nr. 101/1896 prot. [44] 2—3

Publicațiune oficială.

Elie Grancea din Trapold prin sentența Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 18 Septembre 1895. Nr. 6591 B. este totalmente divorțiat de pribegita sa soție Rafira Moldovan din Archita, ceea-ce în sensul § 124 al Regulamentului pentru procedură în cause matrimoniale se aduce la cunoseință publică.

Sighisóra, 15 Februariu 1896.

Forul matrimonial de I instanță al Șighișórei.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 7—48

Preț-curanturi ilustrate sè trimit la cerere gratuit și franco.

Cea din urmă tragere principală
a
Lotteriei de classă ungare
aprobată de stat.
Cel mai mare câștig este în cel mai favorabil cas:
Un milion coroane.
Tragerea sĕ face:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Câștiguri		Coróne		Coróne
1 premiu de		600.000	=	600.000
1	á	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200.000	=	200.000
1	„	100.000	=	100.000
2	„	40.000	=	80.000
2	„	20.000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200.000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530.000
22.000	„	150	=	3,300.000
25.007	„	Câștiguri și 1 premiu		6,284.000

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600.000 coróne.

[38] 2—9

Prețurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste prețuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate și pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă și trimite pe lângă espedarea mai nainte a prețului prin asignație postală sau rambursă

CARL HEINTZE,
Budapest, Servitenplatz 3.
Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losurile de classa a II-a pentru classa a III-a au sĕ se reînoéscă pe lângă retrămiterea losului de classa a II-a și a sumei de înoire, și anume:

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20 los
	20.—	10.—	2.—	1.— floreni

începênd din 25 Martiu până cel mai târḑiu în 2 Maiu.

Losuri de câștiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Marți, 19/31 Martiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Martie, 1896.

Luna lui Martiu a fost destinată pentru ținerea adunărilor generale ale institutelor nóstre de bani.

Scoși cu mijlóce imorale din viéța publică a statului, românii au luat o direcțiune îndreptată spre consolidarea lor internă.

Legi esceptionale, aplicarea lor cu puterea forței publice și cu tóte mijlócele de corupțiune, aceste au fost mĕsurile luate contra românilor din statul nostru.

Capitalul moral, care zace în inteligența română nu a putut fi suprimat, el a trebuit se rodéscă și ródele acelui capital moral s'au manifestat în consolidarea internă a nóstră pe terenul economic.

Capitalul moral al românului a fost și este: onestitatea și probitatea, munca necurmată și economia cu bunurile lumesci.

Onest și muncitoriu, prob și econom, Românul a dat înainte, și prin agoniséla sa a pus în respect pe compatrioții unguri, cari pentru a lor consolidare în cele economice au monopolisat spriginul material și moral al statului.

Unde am sta noi adi, dacă ne-ar fi fost dat sĕ ne putem desvolta neconturbați, și unde ar sta viéța publică în statul nostru, dacă ar fi fost dată posibilitatea, ca toți cetățenii se conlucre în armonie pentru consolidarea economică a statului.

Unde am sta adi noi românii, cu a nóstră onestitate și probitate, cu a nóstră muncă și economie, dacă ni s'ar fi dat ca cel puțin din ale nóstre proprii sĕ ne putem desvolta neconturbați.

Și viéța nóstră de deci de ani a fost o sbuciumare în doue direcțiuni.

La locul prim a trebuit sĕ ne apărăm în fața greutăților, în fața pedecilor puse în mersul lucrărilor nóstre.

Și sunt multe pedecile, cari s'au pus în mersul nostru pe tóte terenele

Nu mai mult ca eri alaltăeri s'a ocupat un diar din Budapesta cu finanțele țerei nóstre in lumina cum lucră românii și au ajuns la conclusiunea, că românii au cucerit terenul în cele economice în așa mod îngrozitor, încât spre a asigura egemonia rassei magiare, și pe acest teren va trebui se vină statul, și se subvenționeze micile institute de bani unguresci din provincie.

Paralel cu acțiunea guvernului va trebui sĕ se facă o decentralisare a vieței financiare. Institutele de bani din capitala țerei vor trebui se vină și ele în ajutorul provinciei ca așa sĕ se facă cuvenita concurență institutelor de bani românesci.

Va se dică institutele de bani romanesci au ajuns le o însĕmnătate așa de mare în statul nostru, încât ele constitue pericol pentru domnirea rassei magiare, sau mai bine dis pentru curentul bolnăvicios de adi, pentru magiarisare

Și ca sĕ se potă face concurența cu efect e neapărată trebuință sĕ se pună la mijloc puterea statului și marile institute de bani, și ele se salveze situațiunea.

Noi nu avem temeri de concurență, și am dat espresiune dorinței nóstre de-a vedea o concurență cinstită.

Ar trebui sĕ ne bucurăm când onestitatea nóstră, probitatea nóstră, munca nóstră și economia nóstră sunt presentate ca factori în viéța publică din statul nostru. Ar trebui sĕ simțim deosebită falā, când vedem, că suntem presentați ca factori în viéța economică a statului, însĕ factor espress național român și de o așa importanță, încât pentru paralisarea nóstră pressa magiară strigă după forța statului și a lumei financiare unguresci.

Noi nu am făcut nici una, nici alta, și avem cuvinte pentru ce nu o am făcut.

Activitatea românilor pe teren economic în faptă nu a fost în folosul sau dóră în detrimentul vre-unei rasse. Ele au ajutat fără considerare pe toți fii patriei și în punctul acesta ele au fost mai patriotice decât cele unguresci jidovesci, cari strigă după întrevenirea statului.

Testimoniul acesta de bună conduită ni se dă însĕ indirecte, când lumea caută motivele pentru ce noi putem susținé concurența.

Caracterul firm al bărbaților din fruntea institutelor nóstre de bani, acest firm caracter a asigurat institutelor nóstre de bani înflorirea, și cu acésta nu ține concurență rassa jidană, care conduce adi finanțele Ungariei.

La alt loc publicăm un raport despre adunarea generală a „Albinei“, care e matca tuturor institutelor nóstre de bani, și model de onestitate și probitate pentru tóte.

Cu omenia nóstră am trăit, și cu omenia nóstră vom trăi, de aceea noi nu ne temem de concurență.

Revitsa politică.

Conferința conchemată de prim-ministrul Bánffy, în causa autonomiei bisericei sêrbesci, s'a ținut în 26 l. c. Au luat parte și ministrul de culte și instrucțiune publică Dr. Iulius Wlasics, banul Khuen-Hedervåry și alți domni, pe cari i-am amintit noi tot la acest loc în numĕrul trecut. Ministrul president Bánffy a salutat pe cei presenți și le-a indicat, ca singurul obiect de discuție: Cestiunea organisărei bisericei sêrbesci, respective repararea situațiunei neregulate ale acesteia. Consilierul ministerial, referentul Alecsandru Dárdai descrise apoi causele situațiunei actuale a bisericei sêrbesci, pe cari el le află cu deosebire într'aceea, că în congresele de până acum li s'a dat prea mare influință deputaților din afară. Ar trebui mărginit numĕrul representanților. Ar trebui, sĕ se facă altă organisație fără stirbirea autonomiei (?: Red.), în care sĕ se țină cont, cum sĕ cuvine, de suprema inspecțiune a statului. Vukicetici recunoscu trista situație de astădi a bisericei sêrbesci și află causele acesteia în neîntrerupta frecare a partidelor. El se plânge contra prea marei ingeriuțe din partea guvernului și află de suficient amestecul acesteia, dacă se va esecuta cu strictețā legea din 1868, care constitue basa autonomiei sêrbesci. Prim-ministrul Bánffy atrase atențiunea celor presenți, sĕ nu amestece politica (Șiretul ?! Red.), ci sĕ se mărginéscă esclusiv la cestiunile bisericesci sêrbesci. Primarul Dumcsa mulțumi baronului Bánffy pentru convocarea conferinței și se rugă, ca sĕ convóce și congresul, pe care cu toți îl doresc. Contele Macsimovici se légă de statutul de organisație din 1875, care a nimicit autonomia. Deputatul Drakulici disputā guvernului dreptul de a schimba conclusele autonome. Ministrul president Bánffy asigură pe cei presenți, că însuș guvernul doresce convocarea congresului, dacă se garantéză o activitate favorabilă a acestuia. Ar trebui, sĕ se schimbe statutul în sensul acela, care corespunde interesului bisericei și *statului* și se fie aprobat de Maiestatea Sa. Conferința s'a terminat cu strigăte de éljen la adresa baronului Bánffy. — Condițiunea care o pune baronul Bánffy pentru convocarea congresului bisericesc național-sêrbesc este: „Dacă sĕ garantéză o activitate favorabilă“. Nu credem sĕ esiste cetățén nemagiar în Austro-Ungaria, care sĕ nu fi înțeles pe deplin aceste cuvinte ale prim-ministrului Bánffy, adeca în congresul sêrbesc bisericesc-național, sĕ se manifeste o activitate favorabilă spiritului esclusiv magiar — singurul ideal al tuturor șoviniștilor din țara ungurésca. Sĕ înțelege de sine, că „acéstă favorabilă activitate“ nu sĕ póte face fără „schimbarea statutului în sensul, care sĕ corĕspundă interaselor statului“. Lucrul e limpede și lămurit. O, sĕrmani sêrbi! Sórtea vóstră se decide *de vobis sine vobis!* Nu e vorba de alt ceva decât

FOIȚA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Sânta maica nóstră biserică arĕtând modul cum sĕ postim dice: „Sĕ postim post primit, bine plăcut Domnului, postul cel adevĕrat este: înstrăinarea de rĕutăți, înfrânarea limbei, lăpădarea mâniei, osebirea de pofte, de clevetire și de minciună și de jurămêntul mincinos, lipsirea acestora este postul cel adevĕrat și bine primit“. [1]) In alt loc ne învață ca deodată cu postul sĕ părăsim pĕcatele: „Radele postului primindu le, suflete strălucesce, și fugi de întunerecul pĕcatului, ca sĕ-ți rĕsară ție lumina ertării prin Dumnedeescul Duch“. [1]) Ne arată faptele bune, ce trebue legate cu postul: Sĕ începem pórelor postul cel fără prihană, care este mântuirea sufletelor; sĕ slugim Domnului cu untul de lemn al facerii de bine, sĕ ne ungem capetele, cu apa curăției, sĕ ne spălăm fețele“..... [2]) In alt loc ne arată, că postul sĕ-l sânțim, cu iubire și cu laudă față de Dumnedeu: „Primind darul postului sĕ preamărim pre cel-ce l'au dat nóua spre mântuire“.... [3])

Postul așa-dar e un vestmênt estern al iubirei interne, ce avem față de Dumnedeu. Pănă când față de superior nutrim iubire și stimă, îl întimpinăm cu drag și pentru a arĕta și în esterior iubirea internă ce avem către el, ne îmbrăcăm cu drag în vestminte ce avem mai frumóse, și ne stau bine, căci esteriorul e în conformitate cu interiorul nostru. Dar óre ce impresiune ar produce asupra cuiva, când i-s'ar presenta o deputațiune îmbrăcată în vestmintele cele mai pompóse pentru a-i aduce sentința de mórte? Óre acésta pompă nu-l va atinge mai neplăcut, considerându-o de o insultă, ce i sĕ face în față? Dar un vas frumos, însĕ care conține în sine murdării, óre nu-l respingem tot cu aceeași indignațiune, de nu încă cu o indignațiune mai mare, decât în casul când și vasul ar fi avut o înfățișare urită? Étă cât de urît sĕ stă unui esterior frumos dacă interiorul e respingĕtoriu? Tot așa de respingĕtoriu este postul fără faptele cele bune.

Cu ce scop s'a întrodus postul?

Am vĕdut, că noi postim pentru a redobândi grația divină perdută prin pĕcatele nóstre. Pentru ce însĕ ni-s'a impus din partea sânților părinți postul? De ce nu ni-s'a impus alte mijlóce mai grele ca postul, pr. acela, că omul: sĕ-și strîmbe ca un cerc grumazul sĕu și sĕ-și aștérnă sub sine sac și cenușe. (Sĕ amintesce la Isaia c. 58 st. 5. vedi la Istoricul postului.) Óre își are postul scopul sĕu anumit, că s'a pus ca mijlocitoriu pentru ertarea pĕcatelor, sau dóră a fost întrodus numai ca din întêmplare, sau chiar din capriciu? Postul a fost întrodus cu intențiune, anume: ca el sĕ fie un mijloc prin care omul mai ușor sĕ se abțină dela fapte rele, urmând celea bune. Cu deosebire prin post ne putem înfrâna poftele. Acésta o mărturisesce și s Ioan Chrisostom dicênd: „abținerea dela cărnuri chiar pentru aceea s'a aședat de către s. biserică, ca prin acea sĕ înfrângă vigórea trupului întru facerea de fără de legi, ér sufletului sĕ sĕ ridice vivacitatea sa“. S. Augustin dice: „Postul supune trupul Duchului“. Ér sântul Vasilie dice: Sĕ substragem dela trup isvorul acelor patimi, și sĕ înmulțim tăria sufletului prin absținere ca învingênd prin post plăcerile neertate, și fărădelegile, sĕ ne încununăm cu coróna înfrênării“. [1]) Acésta ni-o arată și maica biserică prin cuvintele: „Veniți sĕ supunem cu post patimile gândurilor, cu aripi duhovnicesci pre noi acoperindu-ne, ca trecênd pre ușor viforul vrășmașului cel pornit, se ne despre nimicirea autonomiei bisericei sêrbesci, căci un astfel de statut, care va servi interesele statului, va trebui sĕ facă pe guvern stăpên peste autonomiă, căci astfel nu póte asigura influința statului, iar acest fel de a regula situația bisericei sêrbesci e identic cu: a pregăti mórtea autonomiei bisericei naționale.

---

[1]) Luni întâia sĕpt. a post. séra la Stihovna 1. Referitoriu la acesta vedi: Marția brândei Peasna II a Irm. 2: Vinerea brândii Peas. I 2 a Irm.; Luni I sĕp. a post. Peas. IX 1 a Irm. 1; Mercuri I sĕp. a pos. P. III I a Irm. 1; Luni a sep. a pos. P. VIII. 3 a Irm. 1; și Marți a III-a sĕptămână a post. P. IX a Irm. 1;

[1]) Joi I în sĕpt. a pos. Peas. IV 1 a Irm. 1. Vedi și în Vinerea brândii P. III 1 a Irm.; Luni I sĕp. a postului Peas. IX 3 a Irm. 1 Vineri a II sĕp. a post. la Utr. Sed. 1.

[2]) Marți I sept. a post. séra la Stichovnă 1. Referitoriu la acésta vedi: Marția brândii Peas. VIII 1 a Irm. 1; Merc. brândii Peas. VII 4 a Irm. 1; Joia brândii Peas. VIII 4 Irm. 1; Vinerea brândii Peas. VIII 2 a Irm. 1; Luni I sĕp. a post. P. VIII 2 a Irm. 1; Marți I sept. a post. séra Stichirea 3; Marți a II s. p. P. *I*I 3 a Irm 1; Luni a II sĕpt. a post. Peas. I 2 a Irm. 1.

[3]) Mercurea brândii Peasna III 6 a Irm. 1; tot acolo P. III 5 Irm. 1; Vinerea brândii Peas. IX 2 a Irm. 2. Duminecă a II sĕpt. a post. sara Stichirea 3. Luni a IV sĕpt. a post. P. .I 2 a Irm. 1.

[1]) Vas. VII. 1,

Traurig, aber wahr!

⁂

Deputațiunea austriacă pentru stabilirea cuotei și-a ținut în Joia trecută a dóua ședință. Referentul Dr. Beer a cetit proiectul nunțiului destul de lung. In el se pretinde și sĕ motivézà detailat o scădere esențială a cuotei austriace, respective o urcare a cuotei ungare. In pretensiunea formulată de Dr. Beer sĕ face amintire și de faptul, că reforma dării de consum însemnézà pentru Austria o perdere de 2 milióne de floreni și că raportul de percente, care are sĕ se ficseze, nu trebue sĕ se mărginéscă numai pelângă aceea, ca sĕ compenseze acéstă perdere. Proiectul propus de Dr. Beer a fost primit de deputație. Austriacii dar propun cuota: 58 pentru Austria și 42 pentru Ungaria. Cehii cei tineri au propus în sinul deputațiunei 50:50. — Proiectul s'a tradus în limba magiară și s'a transpus deputațiunei alese din sinul parlamentului unguresc pentru stabilirea cuotei. Vom vedea, ce va rĕspunde acesta.

⁂

In nrul trecut tot la acest loc am amintit de ordinul militar, prin care li s'a interdis oficerilor, sĕ mai asiste la desbaterea budgetului honveḑilor în parlamentul unguresc. Acest ordin s'a predat comisiunei de imunitate a parlamentului, care va veni numai după pasci cu raportul. Sĕ vede, că oposiția nu lasă lucrul baltă, s'a simțit atinsă la onóre, și a transpus cestia comisiei de immunitate.

⁂

Intâlnirei monarchilor la Veneția și Viena foile englezesci îi atribue însemnătatea, că e vorba de prelungirea triplei alianțe încă pentru 6 ani și de schimbarea pactului de alianță în acel sens, ca Germaniei sĕ i rĕmână mai mare libertate de acțiune, care sĕ-i permită a sĕ pune într'o înțelegere completă cu Rusia, în ce privesce politica ostasiatică. Din Berlin sosesc sciri, că despre o înoire a triplei alianțe nici vorbă nu póte sĕ fie, nu sĕ țin de loc pertractări. De mult s'a spus, că terminul de abḑicere, 6 Mai, va fi trecut cu vederea în tăcere, ceea ce însemnézà că s'a făcut de sine prelungirea triplei alianțe, schimbări de cuvinte în pact de feliul celor amintite mai sus nu sĕ fac, și nici nu trebue, sĕ se facă, pentru-că fie-care putere are libertatea aceea și fără nici o schimbare, ca sĕ se înțelégă prietenesce cu alte state și sĕ-și ia angajamente întregitóre. Importanța întrevederii monarchilor la Veneția și în Viena însĕ, deși nu se fac schimbări în litera pactului, tot sustă.

⁂

Foile din Roma publică sciri detailate despre lupta dela Adua. Ministrul de rĕsboiu a cercetat pe generalul Ellena, care s'a întors cu trupele și el bolnav în spitalul dela Coelius.

Generalul a ḑis, că situația micei armate a fost cu mult înainte de bătălie deplorabilă. Au lipsit mijlócele necessare de traiu, hainele și încălțămintele erau sub tótă critica. Retragerea grabnică la Addikaje era singura scăpare din acéstă miserie. Atacul trebuia, sĕ aibă ca consecință o catastrofă. In consiliul de rĕsboiu, care l'a convocat Baratieri la 29 Febr. au vorbit toți generalii, toți oficerii în acest sens. Fie-care a ḑis: „Ca soldat trebue sĕ ascult, ca general nu vreau sĕ iau nici o rĕspundere“. Baratieri a rĕspuns: „Rĕspunderea o port eu singur“. El și-a chemat doi locotenenți, cari i-au schițat câmpul de luptă. Planul de atac l'a făcut generalul Ellena. Intrebat, cum s'au purtat trupele, a ḑis generalul, că el a rĕmas uimit și că nu o va uita nici odată, ca pe o minune. Soldații erau obosiți, flămênḑi și setoși și totuși s'au bătut cu curagiu, însĕ la urmă tot au trebuit sĕ cedeze. Bătălia a durat dela 6 óre diminéța până la $5^1/_2$ óre sara. — Bieții Italieni multe au avut sĕ îndure.

Adunarea generală a „Albinei“.

Sâmbătă în 16/18 Martiu s'a ținut adunarea generală a institutului de credit și economii „Albina“.

Ședința s'a ținut în salele cele mari ale casinei române, care se află în curtea institutului „Albina“.

De astădată au participat la ședință mai mulți acționari, ca în ședințele din anii trecuți, ceea-ce se esplică cu avêntul, care l'a luat institutul „Albina“.

Dintre scționarii strĕini am însemnat: Din Blaș: Dr. Augustin Bunea și Dr. Vasiliu Hossu; din Brașov; notariul public Petru Nemeș, advocatul Simeon Dămian, protopresbiterul Vasiliu Voina, dirigentul filialei „Albina“ Valeriu Bologa; din Zernesci: Dr. I. Mețian și Nicolau Garoiu; din Arad: Dr. Vuia; din Lugoș: Dr. Georgiu Dobrin; din părțile Sătmarului: Georgiu Pop de Băsesci; din Făgăraș: protopopul Iuliu Dan și alții.

S'a constatat cu plăcere, că pentru acéstă adunare s'au depus 1650 acții, cari representă 449 voturi, că de față sunt 61 acționari cu 1509 acțiuni, cari representă 405 voturí, deci 'n sensul §-lui 26 din statute adunarea póte lua concluse valide.

După deschiderea ședinței prin presidentul consiliului de direcțiune Ioan Hannia, s'au destinat notari Parteniu Cosma și Dr. Nicolau Vecerdea, scrutatori și verificatori ai protocolului ședinței s'au proclamat Dr. Ilarion Pușcariu și Dr. Aurel Brote.

S'a dat cetire raportului general al direcțiunei, care s'a publicat la timpul seu și în ḑiariul nostru.

S'au primit tóte propunerile direcțiunei, totodată s'au primit și propunerile speciale pentru distribuirea cuotei de binefacere.

Acésta s'a împărțit în modul următoriu:

1.	Asociațiunei transilvane pentru trebuințele scólei de fete . . .	fl. 1000.—
2.	Scólei elementare de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“	„ 300.—
3.	Pentru „mésa studenților“ .	„ 3000.—
4.	Internatului „Reuniunei femeilor române din Brașov“	„ 200.—
5.	Asociațiunii pentru sprijinirea învĕțăceilor și sodalilor rom. din Brașov, ca tacsă scolară á 4 fl. pentru 50 de învĕțăcei	„ 200.—
6.	Societ. academice „România Jună“ din Viena, ca dotațiune de ctitor pentru internat fl. 1000 în 5 rate, rata I.	„ 200.—
7.	Societății academice „Petru Maior“ din Budapesta . .	„ 100.—
8.	Alumneului din Timișóra .	„ 100.—
9.	Fundaț. de pâne „V. Zsiga“ în Beiuș	„ 100.—
10.	Fondului studenților bolnavi dela gimnasiul din Brașov	„ 100.—
11.	Fondului studenților miseri dela gimnasiul din Blașiu .	„ 100.—
12.	Fond. studenților miseri dela gimnasiul din Brad . . .	„ 100.—
13.	„Reuniunei rom. de musică din Sibiiu“	„ 200.—
14.	„Reuniunei de agricultură din comitatul Sibiiului“ . . .	„ 100.—
15.	„Reuniunei pentru înfrumsețarea orașului Sibiiu“ . .	„ 50.—
16.	„Reuniunei pentru înfrumsețarea orașului Brașov“ . .	„ 50.—
17.	„Reuniunei higienice din comitatul Sibiiu“	„ 50.—
18.	Gremiului comercial din Sibiiu în scopul susținerii unui curs practic de comptabilitate	„ 50.—
19.	La disposiția direcțiunei, ca ea sĕ 'i distribue în cursul anului curent	„ 558.66
	Total .	fl. 6558.66

La alegerea celor doi membrii în direcțiune s'a făcut votare nominală: Votanți au fost 60.

S'au reales tot cei vechi: Ioan Hannia și Ioan Popa, cel dintâiu a căpĕtat voturi 366, al doilea 290, celelalte s'au împărțit între mai mulți.

Cu acestea s'a încheiat adunarea generală, căreia i-s'au presentat tóte actele și mĕsurile privitóre la mésa studenților, la care vom reveni cu altă ocasiune.

Noutăți.

De ale matriculelor civile. Am luat notiță despre aceea, că vice-comitele comitatului Arad a cerut de la toți însurățeii, cari doresc sĕ fie scutiți de strigărilea legale, sé-i trimită câte 15 fl. pentru fondul sĕracilor. Astăḑi datori suntem a lua notiță și despre aceea, că ministrul a sistat acest obiceiu, întrodus de viceșpanul Aradului, dându-i acestuia se pricépă, că legea nu'l îndreptățesce sĕ întroducă astfel de sarcini noue în cârca cetățenilor. Luăm la cunostință.

⁂

Jidanilor nu se dă satisfacție cu arma. Studenții creștini dela universitatea din Viena au luat o hotărîre, ca studenților jidani sĕ nu le mai dea satisfacție cavalerésca cu arma. Causa a fost spiritul jidan, cari atât de mult a contribuit la corupțiunea societății de aḑi. Făcêndu-se interpelare pentru acéstă hotărîre în parlamentul austriac, ministrul de culte și instrucțiune publică, baronul Gautsch a declarat, că rectorul și senatul universității 'și-au esprimat reprobarea lor asupra acestei hotarîri și au întrodus cercetare în contra acelora, cari au conlucrat la aducerea acestei hotărîri. Urmarea deocamdată a fost, că pe presidentul ședinței l'au eliminat cu totul dela universitate, pe doi i a relegat câte pe o jumĕtate de an, ér pe mai mulți 'i-a admoniat și le-a dat „consilium abeundi“. Făcêndu-și autoritățile academice datorința, guvernul n'a avut motive de a se amesteca și el în acéstă afacere. Întru cât societățile studenților ar vătĕma legea, autoritățile competente își vor sci face datorința.

⁂

Cutremur de pămênt în Ardél. In ḑilele trecute în Ardél pe mai multe locuri s'a simțit cutremur de pămênt. S'a simțit mai cu sémă în partea rĕsăriténă a Ardélului în comitatul Brașovului și al Treiscaunelor. Nefericirei nu s'au întêmplat.

⁂

In trei ḑile la America. Ḑiarele americane publică lungi rapórte despre invențiunea inginerului Richard Panniton din Wiliamsport, cu ajutorul căreia de la Europa la America s'ar puté ajunge în trei ḑile. Invențiunea lui Panniton constă din o corabie construită după un nou sistem, la care inventatorul lucră de un lung șir de ani. Construcțiunea corabiei o va face cunoscută cât de curênd.

⁂

---

facem vrednici a ne închina fiului lui Dumneḑeu“. [1])

In om e înăscută pofta trupéscă, care sĕ arată la timpul sĕu ca un curent, ce răpesce cu totul pre om în undele sale. Pentru acea că natura a sădit-o în noi, nu o putem învinui, deóre-ce și accsta își are un scop folositor: propagarea generațiunei omenesci. Tóte însĕ își au ecuilibrul lor, preste care dacă trece cine-va, se periclitéză pre sine și pre alții. Deci și aci pentru buna ordine s'a adus legi, punêndu-sĕ stavilă. Deși apa e necesară omului astêmpĕrându-i setea, cu tóte acestea omenii i-au mărginit cursul ei, căci dacă s'ar vĕrsa preste întrégă campia, atunci pămêntul ar rĕmânea neproductiv, acésta o pufem ḑice și despre înclinările omului.

Aḑi când materialismul jócă o rolă așa de însemnată, căsătoriile stagnézà. Cine se mai cugetă la o fată sĕracă a o lua de soție, chiar de ar fi înzestrată ori cât de mult cu alte calități nobile? sĕrăcia e pedeca cea mai mare, ce oprescе pe cutare a o lua de soție și mai bine se dă desfrêului oprit de lege. Durere, că o causă atât de neînsemnată, cum e lipsa de mijlóce materiale, — cari omul și le póte câștiga ușor, numai dacă e activ, — pune stavilă legilor naturale, lăsând omenimea înglodată în tina desfrênărilor, ceea-ce aduce după sine degenerarea omenimei! Precum nu poți opri apa în matca ei, de a nu curge, tot astfel nu poți sugruma înclinările înăscute în om, ci îi este dată omului posibilitatea ale ținea amorțite. În cas că cine-va nu póte satisface înclinării sale în mod legal din óre-cari cause, de va voi sĕ-și satisfacă în mod ilegal, el calcă legile Dumneḑeesci și omenesci, și ca atare merită pedépsă. Pentru a nu deveni însĕ călcătoriu de lege, voința sa trebue sĕ între în luptă cu sine însuși.

Voința singură însĕ nu totdéuna e destul de tare pentru a combate înclinarea omului, deci va chema întru ajutoriu simțirile omului; ca ochiul sĕ nu vadă și urechea sĕ nu audă ceva, ce ar escita în noi pofte, cugetul nostru va trebui sĕ fie predomnit în continuu de atari cugete profunde, cât sĕ nu dea loc cugetelor seducĕtóre a se încuiba în cugetul nostru. În cas că împregiurările n'ar erta, ca totdéuna sĕ ne putem preocupa simțirile și cugetul nostru în chipul arĕtat, pentru-ca totuși sĕ ne putem predomni, vom chema întru ajutoriu lucrul și mișcarea corporală, curățenia corpului și mai mult decât tóte postul. E și mai ușor a posti, decât a fi torturat de cugete ademenitóre, cari sânta scriptură le numesce ispite diavolesci. Étă dar că postul e puntea, ce duce spre fapte bune!

Dacă s'ar ținea postul și acum așa cum l'au statorit sânții părinți, ar amorți cu totul poftele în noi, vedem însĕ că nu sĕ ține nici barem un post mai moderat, deci și desfrêul e la culme.

Imbuibarea sau lăcomia pântecelui e un pĕcat de mórte. In contra acestui pĕcat s'a îndreptat și Domnul Christos cu cuvintele. „Luați aminte de sine-vĕ, ca sĕ nu se îngreuneze inimile vóstre cu sațul mâncării și cu beția și cu grijile lumii“. [1]) Apostolul Pavel în scrierea sa către Corinteni ḑice: „Am scris vóue, sĕ nu Ve amestecați de va fi numit vre-un frate, au curvariu, au lacom, au slujitoriu idolilor, au ocărîtoriu, au bețiv, cu unul ca acela nici sĕ mâncați“. [2]) Ér mai departe ḑice: „Nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici ocărîtorii, nici răpitorii, împĕrăția lui Dumneḑeu nu o vor moșteni“. [1]) Tot Pavel ḑice: „Curvia, tótă necurățenia și lăcomia, nici sĕ se numéscă întru voi, precum se cuvine sânților“. [2]) În testamentul vechiu cetim: „În mâncările cele multe va fi slăbiciune“. [3]) Îmbuibarea e mama multor rele, pentru aceea ea e combătută și de rațiune. Din necumpĕt provin multe morburi grele, ba póte sĕ aducă chiar și mórte, făcêndu-se astfel omul lacom ucigașul sĕu propriu.

Spuneți-mi ce e mai de rîs mai de condamnat ca omul beat? Îl veḑi cum abia sĕ póte mișca de ici pănă colo, ba de multe ori tăvălindu-se pe jos ca cel mai murdar animal. Pentru pĕcatul sĕu însuși firea lui îl condamnă, nepermițênḑu-i a purta capul cu fălnicie ridicat spre cer către Creatorul sĕu, ci și-l plécă spre pămênt ca și animalul cel necuvêntătoriu. Omul în starea de beție, pot ḑice, că e mai degradat ca un animal deórece acesta scie sĕ se conducă de instinctul sĕu, pe când bețivul nu e în stare a-și da sémă de ceea-ce face. Din gura lui es cele mai murdare cuvinte. Înjură pe Dumneḑeu și pe ómeni, se cértă, se bate, ba póte se

---

[1]) Mercuri I sĕpt. a post. la Utrenie la Stich. Stichirea 1; Veḑi și Luni sĕpt. brânḑii séra la Stichovna 1, Marți I sĕpt. a post. sara la Stichovna 1; Marți II sĕp. a post. la Utr. Sedelna 1. Peas. VIII 2 Irm. 1 și la Mărire ție Dumn. tot acolo; Marți a V s. a post. séra st. 1.

[1]) Luca c. 21 st. 34.

[2]) Corinteni ç. 5 st. 11.

[1]) I. Corinteni c. 6 st. 10.

[2]) Efeseni c. 5 st 3.

[3]) Iisus a lui Sirach c. 37 st. 53.

Povestea polului nordic. La toți li-e cunoscut, că Asia e légănul omenirei, dar doctrina secretă ne învață, că pămêntul, pe care s'a născut cel dintâiu om, este polul nordic, care s'a ridicat de sub apă și că aici a fost paradisul, pe care au locuit cele dintêiu popóre de pe pămênt și încă și acuma se mai află acolo o insulă, care nici când nu se va cufunda. Doctrinele filosofice ale Indienilor susțin, că acea insulă dela polul nordic a fost odată un continent mare, care înainte cu 850,000 de ani, s'a cufundat în cea mai mare parte. Insula acésta, pe timpul, când s'a cufundat era locuită de dóuě seminții deosebite, cari se luptau una contra celeilalte. Aceste dóue seminții în privința corporală și spirituală se deosebiau de omenimea de astăḑi. Una din acele dóuě seminții era iubitóre de pace, ér cealaltă era rea și învrăjbitóre. (Abel și Cain?) Din sěminția cea bună s'au derivat Lemurii, ér din cea rea Atlanții. Acest continent, care în narațiunile Grecilor vechi pórtă numele de Hiperborea, este ținutul, care se estinde dela polul nordic spre sud și vest, adecă ținutul, care astăḑi e cunoscut sub numele de Asia-nordică și o parte din Siberia. Vechii cronicari chinezi vorbéu despre acest continent, ca despre țéra *din dosul sórelui* (Ceon) și Grecii cei vechi susținéu, că Apollo țěrei Hiperborcea petrece o parte a anului în țéra din dosul sórelui. La polul nordic sórele nu apune o jumětate de an; acésta se esplică astfel: Pe timpul primei și a dóua generațiune — după cum susțin Indienii — periferia pămêntului a fost acoperită de mări estinse, dar mama (pămêntul) s'a mișcat sub valurile mărilor și printre acele valuri a eșit pămênt uscat: acesta este polul nordic; apoi pămêntul s'a mișcat și mai tare și atunci a apărut pe periferia pămêntului o catenă de munți: acéstă catenă de munți sunt munții Himalaia (Indienii cred, că munții Himalaia se continuă și pe sub mare și așa încinge întreg pămêntul ca cu un brêu). Pămêntul după acéstă mișcare în direcțiune sudică, s'a împărțit în mai multe țěri și insule, ér pămêntul străbun (polul nordic) nu s'a împărțit. Printre valuri, a apărut în tóte direcțiunile pămênt uscat, dar în decurs de mii de ani, pămêntul ér s'a cufundat în apă. Apoi a apărut țéra celor rěi (Atlanții) și pămêntul străbun (insula polară) a dispărut (dinaintea ómenilor); rîurile, cari curgeau jur împrejur s'au uscat (sau prefăcut în ghiață) din causa vênturilor și a respirațiunilor rele, cari eșiau din gâtlegiul ómenilor celor rěi.

Convocări.

„Reuniunea districtuală a învěțătorilor români ortodocși din protopopiatele consistoriului aradan, drépta Murěșului, conform § 29 din regulament, convócă prin acésta la adunare generală ordinară pe toți învěțătorii din protopopiatele consistoriului aradan din drépta Murěșului, precum și pe toți binevoitorii causei nóstre scolare.

Adunarea generală se va țіné Joi și eventual Vineri după S. S. Paști (9—10 Aprile n.) în sala cea mare a seminariului diecesan, dela 8—12 óre a. m. și dela 3—6 óre d a., cu următórea

Programă:

1. Joi diminéța la 8 óre „asistare la chemarea duchului sânt în biserica catedrală“.
2. Constatarea membrilor presenți și disposițiuni față de cei absenți.
3. Incassarea tacselor restante și curente.
4. Esmiterea unei comisiuni sě învite la adunarea generală pe Il. Sa domnul episcop diecesan Ioan Mețian.
5. Cuvênt de deschidere, de președintele reuniunei Teodor Ceontea, și bineventarea ilustrului bărbat.
6. „Imbunătățirea stărei materiale a învěțătorului“, disertațiune de Nicolau Stef.
7. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în anul espirat și predarea acestuia la o comisiune censurătóre,
8. „Despre societățile de împrumut în genere și despre o asociațiune poporală în specie“, disertațiune de Solomon Giurcóne.
9. Raportul cassariului și al bibliotecariului și predarea acestora la o comisiune censurătóre.
10. „Scrierea și cetirea în anul I.“, prelegere practică de Ioan Micoroiu.
11. Pertractarea proiectului de statute înaintat de cătră comitet.
12. Pertractarea specială a tuturor rapórtelor.
13 „Însemnătatea învěțămêntului matematicei în scóla poporală“, disertațiune de Damascen Medrea.
14. „Căderea corpurilor“, prelegere practică de Iosif Moldovan.
15. Propuneri și interpelări.
16. Constituirea pe noul period de trei ani.
17. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului adunărei generale.
18. Incheierea prin președinte.

Arad, din ședința ordinară a comitetului ținută la 15/17 Februariu 1896.

Teodor Ceontea, președinte.
Nicolae Stefu, secretar I.

„Reuniunea învěțătorilor români greco-orientali din protopopiatul Miercurei“, își va țіné adunarea sa generală în ḑilele din 30 și 31 Martiu st v. a. c. în Miercurea. La acésta adunare se învită toți membrii acestei reuniuniuni, precum și toți amicii și binevoitorii causei scolare.

Programa:

1. Sâmbătă în 30 Martiu a. c. la 10 óre a. m. invocarea Duchului sânt.
2. Deschiderea ședinței și cetirea apelului nominal.
3. Incassarea tacselor curente și restante.
4. Raportul comitetului.
5. Raportul cassariului despre starea averei.
6. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
7. „Mijlócele prin cari se póte pune o basă bună religiosității și moralității în elevii începětori“, disertațiune de Constantin Sava.
8. „Tabela înmulțirei pe basa intuițiunei“, prelegere practică de Ilie Georgescu.
9. „Hotarul comunei“, prelegere practică de Costantin Țintea.
10. „Conjugarea unui verb predicativ în timpul present în forma hotărîtă și nehotărîtă, modul indicativ“, temă practică din limba magiară de Ioan Ivan.
11. „Tractarea sistematică a stilisticei în scóla poporală până în cursul 6“, disertație de Nicolae Simulescu.
12. Raportul comisiunei esmise.
13. Curentii.

Din ședința comitetului „Reuniunei învěțătorilor români gr.-or. din protopopiatul Miercurei ținută la 25 Februariu v. 1896.

Ioan Sava, vice-președinte.
Aron Șerb, secretar.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

(Urmare.)

7. În urma decisiunii luate de Academie în ședința dela 29 Martiu a sesiunii generale, s'a făcut începutul publicațiunilor de documente istorice din „Fondul Princesa Alina Știrbei“ prin continuarea și terminarea colecțiunii de „Acte și documente privitóre la Istoria renascerei României“, începută de secretariul d-vóstre general cu ajutoriul I. P. S. Sale Metropolitului Primat, pe atunci Episcop de Argeș, și al dlui D. C. Sturdza-Șcheianu. Continuarea acestei publicațiuni s'a început cu tomul VI, destinat a cuprinde desbaterile și actele celor doue divanuri ad-hoc dela Iași și Bucuresci și procesele verbale ale comisiunii europene, formate din representanții puterilor garante. S'a tipărit partea 1-ă a tomului VI, cuprinḑênd lucrările divanului ad-hoc al Moldovei. Partea a 2-a se va tipări în anul viitor și va cuprinde divanul ad-hoc al Munteniei și comisiunea europeană.

8. Nu s'a putut începe în acest an tipărirea „Bibliografiei românesci“, cu a cărei întocmire și publicare ați însărcinat pe dnul bibliotecar al Academiei I. Bianu. Strîngerea materialului pentru descrierea cărților din secolii XVI și XVII causéză óre-care întârḑiere, pentru că unele din acele cărți nu le posede biblioteca Academiei, sau de loc, sau numai în esemplare defectuóse. S'au făcut mai multe clișeuri de fac simile, a căror esecutare érăși ia un timp mai îndelungat. Lucrarea va începe a se tipări în cursul acestui an.

9. S'a început tipărirea „Catalogului analitic al manuscriptelor“. Acéstă lucrare este în mare parte pregătită, și în anul viitor tipărirea ei va putea înainta repede.

10. „Catalogul descriptiv al documentelor“ din colecțiunea Academiei nu a putut începe sě se tipăréscă în acest an, din causa că traducerea sau resumatele numeróselor documente slavone nu s'au putut prepara. În anul viitor, publicațiunea se va începe și va înainta repede.

11. Au remas a se tipări în anii următori:

a) „Țěranul român“, de dl Gr. G. Tocilescu, lucrare premiată la 1882.

b) „Catalogul inscripțiunilor antice descoperite în țéră“, de dl Gr. G. Tocilescu, conform decisiunii Academiei dela 28 Martiu 1894.

c) Tomul II din „Psaltirea publicată românesce la 1577 de Diaconul Coresi“, lucrare cu care este însărcinat colegul nostru dl B. P. Hașděu.

d) „Discursurile și alocuțiunile M. Sale Regelui în anii 1866—1891“, din cari, conform decisiunii luate la 1890, s'au tipărit întâiele 10 cóle.

e) „Flora Dobrogei“, de reposatul nostru coleg Dr. D. Brândză, a fost premiată la 1887. Manuscriptul s'a restituit autorului pentru a-'l revedé și completa. Lucrarea se va puté publica în starea în care autorul a lăsat'o.

12. În anul acesta s'a întrat în relațiune de schimb de publicațiuni cu Universitatea dela Juriew (Dorpat) în Rusia.

Publicațiunile Hurmuzaki și cercetări istorice.

Marea publicațiune istorică, care de 16 ani se face sub îngrijirea Academiei și sub numele întemeietoriului ei Eudoxiu Hurmuzaki, s'a continuat și în anul trecut. În acest an însě, desvoltarea acestei lucrări a fost restrînsă, din causă că ministeriul instrucțiunei publice a redus cu 8.000 lei subvențiunea anuală dată de stat, scăḑênd'o dela 33.000 lei la 25.000 lei. Prin acéstă reducere, s'au făcut cu neputință unele cercetări de documente în archive strěine, și s'a mărit tot de odată suma datorită pentru tipărirea publicațiunii. Tot din acéstă causă, în acest an s'a tipărit mult mai puțin decât în anii trecuți.

Ministrul actual al instrucțiunii publice, dl coleg P. Poni, a îngrijit a se restabili în budget subvențiunea întrégă de 33.000 lei, ca și în anii trecuți. Astfel, publicațiunea și cercetările făcute pentru dînsă se vor putea desvolta fără pedecă.

Lucrările făcute pentru acéstă publicațiune în anul trecut sunt următórele:

1. Din tomul II, partea a 5-a, format din documente din anii 1552—1566, adunate din diferite publicațiuni străine de dl N. Densușianu, s'au tipărit cólele 27—74. Volumul este deci aprópe terminat și cuprinde până acum 291 documente.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 28 Martiu n. 1896.

Budapesta: 52 78 8 35 66

---

scape din gură atari cuvinte, prin cari sě-și pericliteze tot viitoriul. Sě ve pun icóna bețivului așa cum ni s'a zugrăvit de înțeleptul Solomon: „Cui este vai, cui sunt gâlcevi, cui judecăți, cui něcasuri și sfeḑi, cui sdrobirea înzadar, cui sunt ochii urduroși? Au nu celor ce sě zăbovesc la vin și celor ce păzesc unde se fac ospețe? Nu vě îmbětați cu vin ci umblați cu ómeni drepți și vorbiți la preumblări. Că de vei da ochii těi spre casne și spre multe păhară, mai pe urmă vei umbla mai gol decât pilugul. Și apoi vei fi precum cel mușcat de șerpe, și ca dela Kerast, cărui i-se varsă veninul“.[1] Tot Solomon ḑice în alt loc: „Lucru de strâmbătate e vinul și de ocară beția și tot cel stricat de el nu va fi înțelept“.[2] Ér Isaia ḑice: „Vai celor ce se scólă de diminéță și umblă după beutură bețivă, așteptând până în séra, că vinul îi va arde pe ei“.[3] Iisus a lui Sirach ḑice: „Lucrătoriul bețiv nu se va îmbogăți“.[4] Ér în alt loc ḑice: „Amărăciunea sufletului este vinul, când sě bea mult; sfeḑi și scăderi face. Beția înmulțesce mănia celui fără de minte spre împedecare și împuținéză virtutea și agonisesce rane“.[1] Apostolul Pavel ne poruncesce ca sě nu ne îmbětăm: „Nu vě îmbětați de vin întru carele este curvia“.[2]

Cine va condamna pe un om că bea un păhar de vin? Vinul în měsură cuvenită nu numai că nu strică, ci chiar și ajută. Însuși Iisus Christos cu învěțăceii sěi la cina cea de taină au mâncat pâne și au beut vin: „Și luând păharul și mulțămind a dat lor, ḑicênd: Beți dintru acesta toți“.[3] Un păhar de vin însě așteptă pe celalalt, și unii ómeni nu se pot opri și sě ḑică: „Mi-a fost acum de odată de-ajuns“, ci ei beau până când nu mai pot. Atari ómeni însě ce nu se pot predomni pe ei, ar face mai bine, sě nu bea nici când.

A mânca carne puțină nu e pěcat căci ḑice apostolul Pavel: „Tóte îmi sunt slobode dar eu nu voi sě fiu biruit de ceva“. Însě nu toți îndeplinesc cuvintele apostolului Pavel, deóre-ce se lasă a fi biruiți de bucate. Ei nu mâncă numai până s'au săturat, ci până când nu mai pot, așa că asupra acestora se póte aplica acsioma: „Că ei trăesc ca sě mânce“. Ér ca rěsplată pentru nesațiul lor este morbul. După carne, vinul merge bine, și vinul face pe om îndrăsneț, rușinea o lasă la o parte și vrea ași satisface dorințelor sale proprii.

Îmi vine în minte pățania alor trei pustnici, carea vě voi povesti-o așa cum am auḑit'o: „Într'o pustie trăiau trei ómeni retrași de sgomotul și plăcerile lumii. În una din ḑile se duce vestea până la dênșii, că nu departe tare de unde trăiau ei, se va face un ospěț de sě se ducă vestea peste mări și țěri. Diavolul, care a înșelat pe strămoșii nostri, veni a-i ispiti și pe dênșii în formă de curiositate, ca sě vadă și ei așa minune, cu atât mai vêrtos, că ei nu fuseseră până atunci la nici un ospěț. Curiositatea chiar așa îi nelinișteșce, ca și pe Eva pofta de a mânca din pomul cel oprit. A vedea ce e pe acolo nu e nici un pěcat, își închipuiau ei, așa după cum și-a închipuit și Eva. Pornesc ei spre sat și nu se opresc până la ospěț. Ómenii care de care le făceau loc, și îi pofteau sě mânce și sě bea din ceea-ce aveau pe masă. Ei firesce sě codeau, ba doi dintr'înșii chiar de loc n'au voit sě guste din mâncări. Unul însě mai îndrăsneț gustă din vin care nu-i oprit nici sihastrilor. Însě pe „inima gólă“ vinul merge anevoie. Dacă s'a greșit acum și va mânca și puțină carne în cinstea óspeților nu va fi chiar așa pěcat greu cât sě nu-i ierte Dumneḑeu. Mâncarea îi făcu sete, însě la ospěț și de rușinea nu va bea apă, vin era din destul, de ce sě nu facă acum de-odată și voia nuntașilor cari îl îmbiau așa de mult. Setea încă e de multe feliuri, căci nu tótă o poți împěca cu un păhar, doue, și apoi ce e mai greu decât sě te oprești atunci când ai bea mai bine. Vinul însě își arată ce putea și asupra sihastrului omul nostru numai decât căpěta voe. Vermele poftelor trupesci, ce amorțise prin postul cel aspru, începu a da semne de viéță primind nutremênt. Sihastrul căḑu și în desfrânare. Ómenii sě scandalisară de asemenea fapte și îl dojeniră. Sihastrul sě aprinse de mănie, începu a înjura, până ce ajunseră și la încăierare de capete“.

Acéstă istorisire am creḑut de bine a o cita aci, pentru ca dintr'ênsa sě se vadă cât de ușor póte aluneca omul în pěcat La început se pare atât de mic și de neînsemnat, cât mai nici nu-l bagi în sémă. Dacă însě nu încerci a stêrpi rěul din rădăcină, pe urmă se face atât de puternic, cá e mai tare decât tine și atunci îndeșert încerci a'l delătura, că e prea târḑiu.

(Va urma.)

---

[1] Pildele lui Solomon c. 23 st. 29, 30, 31 și 32
[2] Pildele lui Solomon c. 20 st. 1.
[3] Isaia c. 5 st. 12.
[4] Iisus Sirach c. 19 st. 1.

[1] Iisus Sirach c. 31 st. 34 și 35
[2] Efeseni c. 5 st. 18.
[3] Mateiu c. 26 st. 27 și 28.

Ad. Nr. 1445/1395. [40] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Zlagna, protopresbiteratul Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de cătră comitetul respectiv parochial dau un venit anual de 440 fl v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul ficsat, şi provĕḑute cu documentele recerute de normele în vigóre.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea acestei parochii se pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, în 9 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comit. parochial respectiv.

Sabin Piso,
protop.

Nr. 63—1896 [41] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I., sĕ deschide concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hondol, 1 Martiu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului I., în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

Nr. 116/895 [37] 2—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. de cl. a III-a din Zizin în protopresbiteratul Braşovului dentru înţregirea ei sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, statorite în sinodul parochial din 4 Februariu a. c. dau suma de 186 fl. afară de cuartir natural corespunḑĕtor.

Doritorii de a competa la acéstă parochie vor avea a-'şi înainta cererile lor instruate în sensul statului organic şi al Regulamentului pentru parochii subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 19 Februariu 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mezö Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	**Ghiriş**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézâ numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Braşov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 7	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	0.18	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01		**Braşov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		**Kezdi-Oşorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—						
—	2.30	4.30	7.02	6.35	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.57
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.45
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	--	5 06
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5 40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39	micst	-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.[illegible]7	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuş** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8 55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	~	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.-	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7 03	1.58	7.43	12.32
-	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	-	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9 31	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.-	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8 20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
-	-	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpaşul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		**Timişóra**		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.[illegible]0	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	8.24
12.48	7 31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroşeni**		12. —	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.18
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7 47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.[illegible]0	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango,**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Joi, 21 Martiu (2 Aprile) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1960 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, ș. a.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul archidiecesan: dar și milă dela Dumneḑeu Tatăl și Domnul Nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§ 89 și 90 din statutul organic, convocăm și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al archidiecesei Nóstre transilvane la biserica schimbării la față din cetatea Sibiiu, **pe Duminecа Tomei,** adecă **pe 31 Martiu (12 Aprile) a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după aceste va urma deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop

Sibiiu, 16 Martiu, 1896.

Miron Romanul m. p.

Sibiiu, 20 Martie, 1896.

Pe ḑiua de 14/26 Martiu a. c. ministrul president baronul Bánffy, a convocat în palatul ministerial din Budapesta o conferență a Sêrbilor mai de influență, și la locul prim a învitat la acea conferență pe patriarchul sêrbesc Brancovici.

Despre acéstă conferență s'au vorbit și scris multe înainte de ținere, și mai multe se scriu acuma după ținerea ei.

Conferența s'a ocupat cu starea actuală a lucrurilor din biserica sêrbéscă.

Prin articlul de lege IX din 1868 s'a recunoscut autonomia bisericéscă a Sêrbilor din Ungaria, li s'a instituit congresul național-bisericesc și a rěmas ca în cadrul autonomiei congresele se facă statute și regulamente cari apoi sě se promoveze corónei spre aprobare.

Pănă în ḑiua de aḑi biserica sêrbéscă nu a ajuns la un statut organic al bisericei sale. In totala lipsă a aceluia congresul se con óćă din cas în cas, și acela reguléză afacerile curente.

De un timp, mai îndelungat nu s'a mai convocat congresul sêrbesc, afacerile stagnézá, și toți bărbații de inimă ai sêrbilor au început a cere cu întețire convocarea congresului pentru regularea afacerilor curente în locul prim, și în locul al doilea pentru crearea unui statut organic, care sě institue organele chemate a administra afacerile bisericesci.

Scopul conferenței a fost, ca guvernul sě pipăe pulsul, sě fie orientat asupra opiniunei publice din sinul bisericei surori sêrbesci.

Din partea prelaților a fost învitat numai patriarchul, din partea laicilor aprópe numai bărbați, cari sunt legați cu partida liberală dela putere.

Despre conferență au eșit informațiuni în doue direcțiuni opuse.

Un comunicat oficial ni-a spus, că în conferență a luat cuvêntul referentul din sinul ministeriului de culte pentru afacerile bisericei sêrbesci. Acest specialist în cele ale bisericei sêrbesci a accentuat necesitatea de a se crea corporațiuni în singuraticele comune [illegible] mic, și ca esemplu a adus bisericile reformate cu corporațiuni mai mici la numěr, cari sunt mai espeditive.

Bărbații sêrbi la locul prim s'au plâns toți asupra guvernului, care a călcat în picióre autonomia bisericei sêrbesci, care în diferitele congrese au voit sě octroeze în statute disposițiuni de asemenea ingerință din partea guvernului statului, încât dreptul autonomic al bisericei rěmâne ilusoric.

După acéstă constatare generală s'a accentuat din tóte părțile necesitatea de a se convoca congresul național bisericesc, și de a se crea un statut organic, care sě facă posibilă funcționarea regulată a organismului bisericesc.

Comunicatul acesta nu a esprimat absolut nimica, urmările însě au arětat, că guvernul nu a fost mulțămit cu cele esperiate.

Ḑiarele din capitala Ungariei au dat năvală asupra patriarchului, care înainte de a merge la conferență s'a pus în contact cu fii sěi credincioși, dând signalul, că guvernul din nou voesce sě atace autonomia bisericei. Mai mult, patriarchul s'a pus în contact și cu metropolitul Michail din Sêrbia, cerênd și sfatul lui. La acésta e de a se reduce faptul, că fostul ministru de culte din Sêrbia de pe timpul radicalilor a venit la patriarchul sêrbesc, și a conferit asupra měsurilor de luat la casul, când guvernul ar păși agressiv asupra bisericei.

Campania contra patriarchului a mers pănă acolo, încât acest vrednic prelat a fost tacsat de trădătoriu al statului ungar.

Altcum ne presintă lucrurile ḑiarele sêrbesci, și nóuě ne vine sě credem, că aceste stau mai aprópe de adevěr.

La convocarea conferenței în ministeriul de culte erau pregătite statute și regulamente pentru organisarea bisericei, însě după ce s'a observat opiniunea publică a celor presenți guvernul nu a cutezat sě iasă pe față cu proiectele sale de regulare.

[illegible] de a se crea un statut organic pentru instituirea de organisme în biserică, și toți au constatat necesitatea convocărei congresului pentru resolvirea agendelor curente, și pentru votarea statutelor și a regulamentelor.

A fost provocat ministrul president sě dea asigurarea că la facerea statutului nu va veni cu disposițiuni, cari vatěmă drepturile autonome ale bisericei, sě dea asigurare, că va propune spre aprobare statutul, după-cum va fie el votat de congres.

La aceste provocări ministrul nu a rěspuns nimica.

Mai norocos a fost acela, care a cerut, ca bisericei sêrbesci sě i-se dea un statut organic cum este cel al bisericei nóstre. La acéstă indirectă întrebare ministrul president a rěspuns forte catogoric.

Statutul bisericei nóstre a fost o mare greșélă, și el în veci nu va propune Maiestății Sale spre aprobare un asemene statut. Așa a rěspuns ministrul president, și prin acésta a caracterisat situațiunea.

Sêrbii sunt de tot îngrijăți, și au dat alarmă și în ḑiarele din regatul vecin: Sêrbia.

E încă de tot rece vêntul, care ese din sinul ministeriului unguresc față cu bisericile nemagiare.

Va da Dumneḑeu și timpuri mai bune, căci o temperatură constantă nici în natură nu este, nu mai ales în biserica orientală, despre care continuu sě ḑice, că ea aștéptă căldura dela colosul din nord.

Noi credém, că și zona moderată din Ungaria va fi mai călduță și pentru biserica sêrbéscă, care și ea cu credință a servit patriei și tronului.

Revista politică.

Cetind foile oposiționale, ți sě părea, că ar urma un șir de ḑile critice pentru ministrul honveḑilor din incidentul ordinului militar cunoscut. A fost generală surprinderea, că în ședința parlamentului din 26 l. trecută nu s'a făcut nici o larmă; încet și repede s'a discutat, ce mai rămasese din budgetul honveḑimei și s'a primit la urma, după ce maioritatea parlamentului i-a mai făcut ministrului honveḑilor o ovațiune demonstrativă.

După o pausă scurtă s'a luat în desbatere bugetul ministerului de agricultură. Referentul Gajáry l'a recomandat printr'o vorbire scurtă și obiectivă, apoi a ținut un discurs mai lung ministrul de resort, Dr. Darányi. — In Dumineca Floriilor și-a început dieta vacanța de Pasci. — Ședința procsimă va fi în 8 Aprilie.

* * *

In ședința consiliului general al băncii austro-ungare din 26 l. trecută s'au discutat notele identice ale ambelor guverne adresate băncii

FOIȚA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Urmare.)

Sânții părinți ca ómeni precauți au luat měsuri, ca sě pună stavilă rěului pănă când este în fașă, ca nu crescênd sě nu mai aibă omul ce-i face. Spre asest scop au întrodus postul, adecă měsura după care póte trăi cine-va cumpětat. Deci pre când cumpătarea e luată în înțeles mai larg lăsând în buna chibzuélă a omului, cum sě se conducă conform stărei sale individuale și împrejurărilor în cari trăesce pentru a nu cădea în desfrêu, pre atunci postul e însa-și měsura după care póte trăi omul cumpětat, și prin urmare postul e cumpětarea însa-și în sens mai restrêns.

Postul s'a întrodus și cu acel scop, ca ómenii mai ușor sě-și pótă îndrepta cugetul spre cele spirituale.

Spiritul și materia stau în direcțiuni diametrali opuse. Dacă vom studia nu numai indiviḑii singuratici dar chiar și din istoria omenimei, vom observa, cum ómenii au precumpănit când într'o parte când în alta. Insě cu cât cine-va dă mai multă atențiune celor materiale, cu atât negligă cele spirituale.

A negliga cineva cu totul trebuințele materiali, ar însemna a-și nimici corpul sěu. Provedința divină însě a sădit în tóte ființele instinctul, care și în cas ca cine-va și-ar uita de cele necesare corpului pentru esistență, instinctului dă bolduri, ca el sě se îngrijéscă de corp. Deci omul numai atunci când și-a împăcat trebuințele corporali își póte îndrepta atențiunea spre cele spirituale, deóre-ce pentru acestea nu vine instinctul, ca sě-l misce pre om.

Trebuințele cele materiale de cari nu póte fi nime lipsit, vrênd ca sě nu-și periciliteze esistența sa proprie, sě reduc la mâncare, beutură, odihnă; apoi cele ce-l apară contra influințelor esterne, ce l'ar periclita, sunt îmbrăcămintea și locuința. Aceste trebuințe se pot împăca tare ușor, dacă cine-va s'ar îndestuli pe lângă o împăcare simplă, așa cât i-ar rěmânea destul timp liber pentru a-și îndrepta atențiunea spre cele spirituale. Deci în împěcarea simplă a trebuințelor materiali nu esistă nici un rěu, ci rěul esistă atunci, când cine-va își îndréptă tótă atențiunea asupra celor materiale, voind, ca în împăcarea acestora sě strălucésca. Deși cul cu o mâncare simplă își împacă fómea car ca și cu o mâncare mai pompósă, și ctul încă este tot acela-și, de nu cumva mai mare, deóre-ce cetim în testamentul hiu că Daniil cu cei trei tineri coconi esci, deși se nutréu numai cu legumi și erau mai frumoși la față decât cei ce tu din masa împărătéscă. (Veḑi la istori postului unde am vorbit despre postul vrei). Cu tóte acestea ómenii nu se îndulesc cu nesce mâncări simple, ci aleg mai gustóse, ca prin ele simțul gustului le fie atins mai provocătoriu. Deși un vênt de lână tocmai așa de bine scute pre om în contra influințelor esterne, ci și ce vestmênt de mătasă de nu și mine, cu tóte acestea ómenii voesc, sě vestminte de mătasă, căci acestea sunt derόse pentru ochi. Deși o casă țěră-n apěră pre om de tempestăți, ca ori și lat pompos, însě ómenii voesc a avea p, ca din acelea sě apară mai strălucestea conduc pre ómeni la îmbuibare s, și acestea fiind numai nisce tre- închipuite, omul nu și-le póte îndeci când, ci își sacrifică tot timpul vieții, putea ajunge la vre-un resultat.

Fiindu-i îndreptată tótă atențiunea omului spre cele materiale, nu se póte reculege spre a și o îndrepta și spre cele spirituale, înavuțindu-și acest tesaur, prin care se póte deschilini de animale, și prin care se asémănă cu însuși Creatorul sěu.

Noi ca creștini avem datorința de a sacrifica o parte de timp, și pentru a petrece în meditațiuni religióse, aducêndu-ne aminte de Dumneḑeu, ca de cel-ce e Părintele nostru, care ne-a făcut ceea-ce suntem acum carele îngrijesce de noi, dându-ne tot ce ne' este de lipsă. De altă parte sě-i mulțămim pentru ceea-ce ne-a dat, rugându-l, ca și în venitoriu sě se îndure și sě ne mai dea, ceea-ce ne trebuesce. Dela cel-ce s'a dat cu totul în brațele materialismului, nici nu sd póte aștepta așa ceva, căci Christos ḑice: „Nimenea nu póte slugi la doi domni, că au pre unul va urî și pre altul va iubi, sau de unul sě va ținea și de altul nu va griji", — ér mai departe ne învață, — „pentru acésta ḑic vóuě, nu vě grijiți cu sufletul vostru ce veți mânca și ce veți bea, nici cu trupul vostru cu ce vě veți îmbrăca. Au dóră nu este sufletul mai mare decât hrana, mai mare decât haina?" [1] Pentru a arěta și mai inveşi s'a luat hotărîrea, că consiliul general nu e în posiţia, sĕ se învoéscă pe basa condiţiilor comunicate lui cu reînoirea privilegiului băncii, totuşi e gata, sĕ continue pertractările. Amêndoue guvernele ar trebui sĕ încépă acum directe pertractări cu banca. Se trage însĕ la îndoială, că va rĕuşi în decursul acestor pertractări, sĕ înduplece banca a primi organisaţia plănuită şi condiţiunile legate de înoirea privilegiului, pentru că organisaţia plănuită preface banca într'o corporaţiune politică şi astfel o face imposibilă.

---

[1] Mateiu ç. 6 st. 14 și 25.

* * *

Banii pentru espediţia la Dongola sunt aprobaţi. Comisiunea societăţii „Dettes publiques„ din Cairo a hotărît adecă sĕ-i avanseze guvernului egiptén din fondul de reservă 500,000 funţi, pentru acéstă espediţie şi sĕ-i mandateze îndată 200.000 funţi. Pentru aprobarea creditului au votat comisarii Angliei, Italiei, Austro-Ungariei şi Germaniei, pe când comisarii Franciei şi Rusiei s'au declarat contra aprobării şi s'au depărtat din sala de sfătuire, după ce şi-au însinuat protestul.

„Times“ scrie: „Refusul Franciei şi al Rusiei, de a aproba întrebuinţarea unei părţi din fondul de reservă egiptén pentru espediţiunea la Dongola nu se ivesce ce-i drept tocmai in mod surprindĕtor, este însĕ potrivit, ca sĕ destepte o compătimire sinceră.“

Situaţia politică e privită în cercurile oficiale şi diplomatice, ca pe deplin linistitóre.

Precum se scrie din Constantinopol, cercurile guvernamentale ale Turciei au fost într'un mod neplăcut atinse, că Turcia n'a fost întrebată în ce privesce espediţia la Dongola. Chiar şi contra chedivului sĕ observă o disposiţie rea, pentru că el a trecut în acéstă cestiune pórta cu vederea. Lui Muktar Paşa i s'a dat o dojană, pentru că el n'a sciut, sĕ împedece espediţiunea. Pórta, după ce a ţinut un consiliu de ministrii s'a adresat cătră Francia şi Rusia, ca prin intervenirea lor sĕ reguleze situaţia; şi guvernul german a fost recercat în acéstă cestiune. Ambasadorului din Londra i s'a dat instrucţiuni, ce paşi sĕ întreprindă faţă cu lordul Salisbury. Din partea Franciei şi Rusiei, cari au făcut sĕ se înţelégă în Constantinopol. că ele consideră momentul present favorabil pentru pórtă, ca sĕ pună cestiunea Egiptului pe tapet, i s'au promis Turciei sprigin.

Nu e de credut, că Turcia sĕ va lăsa sedusă, sĕ scótă pentru alţii castanele din foc. Precum a declarat secretariul de stat Curzon în parlament, din partea porţii nu s'a făcut nici un protest contra espediţiunei Dongola.

La un diner politic s'a esprimat acum câte-va dile secretariul de stat englez al coloniilor, Camberlain în sensul, că isolarea marei Britanii în timpul din urmă a produs în tóte coloniile o deşteptare a loialităţii şi simpatii, care a resunat în tótă lumea. Canada e gata, sĕ supórte tóte pericolele ameninţătóre şi sĕ stea în rĕsboi umĕr la umĕr cu Anglia. El susţine, că aceste espresiuni sĕ nu trécă fără silinţe seriόse ale bărbaţilor de stat din colonii şi din ţară, ca sĕ facă ca acęste sentimente sĕ aibă consecinţe practice.

Acéstă medalie strălucitóre, care o a espus Camberlain, commesenilor lui, are şi o altă parte. Din Toronto (Canada) primesce adecă „National-Zeitung“ din Berlin un apel tipărit în limba engleză şi franceză cu titlul: „Trăéscă republica canadică“. Apelul consideră ca sosită óra, de a 'i-se ajuta ţĕrii din punct de vedere al libertăţii. Se dice mai departe, că guvernul actual stă în relaţii numai cu o oligarchie lacomă de speculanţi şi cămătari englezi, nu se intereséză însĕ de interesele şi drepturile poporului canadic. Acesta e apăsat de dări grele, cari servesc numai spre a hrăní pe acei parasiţi. 30 milióne de dolari plătesce Canada tribut anual. Anglia o jefuesce în mod sistematic. Canada are un parlament şi adunări provinciale, dar acestea n'au nici o putere pentru-că tóte conclusele au trebuinţă de aprobarea parlamentului englez. Şi acum se mai dea Canada şi soldaţi şi matrozi şi sĕ se lupte în tótă lumea pentru Anglia, chiar şi contra naţiunilor, cu cari e legată de un secul prin simpatii. Anglia a corupt pe toţi funcţionarii din Canada. Pe acesti ómeni trebue sĕ 'i alungăm. Pe pămêntul Americei nu mai e loc pentru monarchie. O republică canadică independentă e vorba, sĕ se facă acum“.

* * *

Pertractările de pace între generalul Baldissera şi Negus se dice, că au luat un curs atât de favorabil, încât în curênd sĕ vor termina. Acest lucru e surprindĕtor, pentru-că înainte cu câteva dile se svonise, că Menelik cere o despăgubire de 25—50 milióne de lire. Ministeriul di Rudini însĕ n'ar primí în nici un cas acéstă pretensiune, pentru-că întrênsa s'ar cuprinde o ofensă asupra Italiei şi onórei ei. De va fi adevĕrat, că Negus a pretins o astfel de despăgubire, atunci cu greu se pot prevedé consecinţele

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 26 Martiu 1896 n.

La ordinea dilei încă tot budgetul ministrului de honvedi.

Bolgár Ferencz cere ca la festivităţile nlenare sĕ ia parte în plenă paradă şi un rgiment de infanterie şi altul de artilerie dla honvedi. Combate pe ministrul Fejérvry, carele espusese unele greutăţi cu pri vre la întroducerea artileriei şi trupelor teh ice la honvedi. Lucrul e uşor, căci sunt fctori dela armata comună la honvedi, cari ant pe deplin iniţiaţi în aceste afaceri.

Ministrul *Fejérváry* declară, că nu pot ha parte la festivităţile milenare doue regi nente de honvedi, căci s'ar produce numai erturbări, nefiind nici unde le încuartira ş. a.

Cu acestea terminându-se desbaterea supra budgetului ministrului de honvedi şi cela primindu-se, s'a pus la ordinea dilei udgetul ministrului de agricultură.

După recomandarea budgetului din partea referentului *Gajári Ödön*, ministrul de agricultură *Darányi Ignácz* ţine o vorbire mai lungă în care face mai multe propuneri şi promite întroducerea mai multor reforme în scopul îmbunătăţirei agriculturei ungare. Înainte de tóte constată, că decădinţa agriculturei la noi provine din preţul scădut al bucatelor şi din causa morbului de vite. Pentru dĕlăturarea acestor rele a intrevenit şi pentru convocarea congresului internaţional de agricultori la Budapesta. Promite reformarea scólelor de agricultură; va instituí scóle elementare şi preparandii pentru instrucţiunea în cele ale agriculturei; arată necesitatea înfiinţării unei scóle superióre şi a unui museu de agricultură în Budapesta; economilor le va uşura creditul prin reformarea însoţirilor; de asemenea se va îngriji pentru delăturarea bólelor de vite etc. Despre pactul economic cu Austria încă nu se póte declara; în tot casul, cu privire la reînoirea aceluia, nu va disconsidera observările corecte ale agricultorilor din ţéră.

Bornemissza Lajos în speranţa că ministrul îşi va şi împlini promisiunile, nu ca antecesorii sei, primesce budgetul. La urmă face propunerea ca guvernul sĕ fie îndrumat a pregăti un proiect de lege prin care sĕ se pună la disposiţia agricultorilor sare mai ieftină pentru vite.

Tot adi s'a ţinut şedinţă şi *în casa magnaţilor*, în care s'a discutat şi primit legea despre regenerarea viilor pustiite prin filocseră.

Contele Zichy Nándor a dificultat partea financiară, ér contele *Keglevich István* disposiţiile luate pentru regenerarea acelora; dar şi ei au primit proiectul înaintat.

La desbaterea specială au vorbit conţii *Szapáry* şi *Keglevich*, contra proiectului.

Majoritatea însĕ l'a primit şi-l retrimite imediat dietei.

Şedinţa dela 27 Martiu 1896 n.

Sporzon Ernő vorbesce cu multă recunoscinţă despre activitatea ministrului de agricultură Darányi. Apróbă plantaţiunile de arbori pe cóstele délurilor şi a malurilor rîurilor spălate de apă. Nu e mulţămit însĕ cu inspecţiunea pădurilor din partea comitatelor; cere sĕ ia statul în mâna sa acéstă inspecţiune; de asemenea şi inspecţiunea asupra sanităţii vitelor. Mai vorbesce în favorul sporirei scólelor de pomi şi despre sĕrăcirea poporului îngrămădit cu datorii, din causa divisării prea mari a proprietăţii de pămênt. Acest rĕu s'ar puté sana, dacă o sesiune n'ar fi permis a se împărţi în mai multe părţi de cât până la un pătrariu.

Bujánovics Sándor nu primesce budgetul, fiind-că nu are încredere nici în actualul guvern, că 'şi va împlini promisiunile, cum nu le-a împlinit nici până acum partidul liberal. Intreg sistemul de dare este pus pe spatele agricultorilor. Pentru nimic nu se face mai puţin din partea guvernelor, decât pentru promovarea agriculturei. Agricultura, ca sĕ înfloréscă, nu pretinde favoruri, ci numai echitate şi dreptate.

Kullmán János vorbesce despre zestre, despre emigraţiuni şi despre pustiirea pădurilor, constatând rele, a căror delăturare nu se mai póte amâna, precum neîndreptăţirea ce sufer proprietarii mici şi comunele cu privire la păşunat şi pădurărit până când erariul şi proprietarii mari se bucură de favoruri chiar şi cu călcarea legii. Cu tóte acestea primesce budgetul.

Makfalvay Géza pune aprópe tótă vina în spatele Austriei pentru stările disolate ale agriculturei ungare. Arată şi el la relele ce au venit asupra agriculturei prin favorisarea tuturor celorlalte instituţiuni de stat şi prin negligarea acesteia, dar mai cu sémă arată cum se ruinéză curiile nobilitare şi cum proprietăţile mari trec în mâni străine, făr a duce cu sine limba, sentimentul şi patriotismul vechilor proprietari. Cere încheierea unui contract cu Austria privitoriu la inspecţiunea sanitară asupra vitelor. La urmă declară, că deşi are deplină încredere în programul şi persóna ministrului Darányi, budgetul tot nu l primesce, deóre-ce nu are încredere în guvernul din care face parte.

După pausă, *Veszter Imre* atrage atenţiunea guvernului asupra lipsei de păşune în Nordul Ungariei şi asupra miseriilor sanitare la vite. Primesce budgetul şi programul ministrului.

Szalay Imre arată cum scade mereu preţul vinului cu permiterea importului de vin din Francia şi Italia şi cum se vênd în afară vinuri ungare falsificate prin ceea-ce se compromit vinurile veritabile şi nu se cumpĕră. Mai arată la nonsensul, că miliţia nu cumpĕră de loc cai de colóre albă şi surie. Nu primesce budgetul.

Şedinţa dela 28 Martiu 1896 n.

Kolozsváry Kis János într'o vorbire umoristică arată avantagiile prăsirei oilor.

Presidentul propune din incidentul sĕrbătorilor ss. Pasci amânarea şedinţelor până la 8 Aprile n. a. c., ceea-ce se şi primesce. Cere totodată autorisaţie pentru de a dispune cele de lipsă în causa întregirei unor cercuri electorale vacante, ceea-ce încă i se acórdă.

Urméză rĕspunsurile ministeriale la unele interpelaţiuni din şedinţele trecute; tóte sĕ iau la cunoscinţă din partea majorităţii.

Szedérkeny Nándor interpeléză pe ministrul de interne, că are cunoscinţă despre negligenţa şi abusurile ce le comite inspec-

---

derat, că noi sĕ nu punem prea mare pond pre lucrurile materiale, ne pune înainte asemênarea cu omul bogat, cărui i-a rodit ţérina. Acesta vĕdênd, că are multe roduri, cugeta sĕ-şi strice grânarele cele vechi, şi sĕ-şi facă altele mai mari, în cari sĕ-i încapă tóte rodurile şi bunătăţile. Şi îşi cugeta el, că avênd bogăţii multe preste mai mulţi ani, de aci înainte va trăi fără griji, mâncând şi bênd. Dumnedeu însĕ i-a dis lui: „Nebune! întru acésta nópte vor sĕ céră sufletul tĕu dela tine; dară cele ce ai gătit, cui vor fi“? Iisus Christos încheie acésta parobolă cu cuvintele: „Aşa este cel-ce îşi strînge lui-şi comóra; éră în Dumnedeu nu sĕ îmbogăţesce“. [1])

Deci pentru ca omenimea sĕ nu fie dată cu totul în braţele materialismului, ci sĕ aibă timp a îngriji şi de cele spirituale, sânţii părinţi au aflat de bine a întroduce postul; fiind ca o lege prin care se pot micşora trebuinţele trupesci ale omului, deóre-ce mâncările de post fiind mai simple omul le póte şi pregăti în mai scurt timp şi şi le procura mai cu înlesnire, şi prin urmare îi rĕmâne timp de-ajuns a se ocupa de cele spirituale.

Urmările necumpĕtului şi a postirei

Dacă vom cerca sĕ vedem urmările, c pórtă cu sine necumpĕtul, ne vom convin şi din întêmplările de tóte dilele, că nu p fi decât numai rele.

Ómenii graşi din cale afară sunt c mai neputincioşi, deóre-ce înşişi sunt spre p vara lor. Ei pe ei se fac neputincioşi, nep têndu-se mişca după plac. Dacă merge n mai câţi-va paşi începe a şui şi a se văe ştergêndu-şi sudorile, ca şí cum ar fi ridi cele mai grele poveri. Judecaţi acum nu mai de preferit omul mai sec? Ómenii gr pot dice, că sunt mai espuşi bólelor decât ce sunt mai uscăţivi. Au nu şi în pămên gras se încuibă mai curênd vermii ce str plantelor, decât în pămêntul sec?

Cu ce poţi ajuta acestor morboşi? nimic altceva decât cu postul. Medicul comândă pacientului sĕu pe lângă lécuri dieta ce are sĕ urmeze, căci altmintrea ostenéla lui ar fi zadarnică, dacă pacien îşi încarcă stomachul cu tot feliul de n cări. Înţeleptul Sirach a dis: „Pentru n mulţi au perit, ér cel înfrênat îşi va ada viéţă“. [1])

E cunoscut proverbul latin: *„Plenus venter non discit libenter“*. Acest proverb nu a fost întrodus de religiune, ci în urma esperienţelor de tóte dilele. Într'adevĕr că omul, după ce 'şi încarcă stomachul, se moleşesce, atunci s'ar da în braţele somnului. Decumva voesce aşi pune mintea în lucrare, ea nu póte cuprinde cu aşa uşurinţă, ca pe nemâncate. Ér cel ce se ocupă cu lucruri corporale, încă fiind mai greoiu nu lucră cu aşa plăcere.

E sciut cumcă diminéţa e timpul cel mai acomodat pentru a învĕţa, sau a compune ceva. Óre pentru-ce? De o parte e împrejurarea aceea, că creerii omului obosiţi de ocupaţiunea de peste di, s'au recreat în decursul nopţii, şi prin urmare diminéţa lucră cu puteri nóue, de altă parte aerul curat şi liniscea de care e predomnită natura, face impresiune bună asupra omului; pe lângă acestea se adauge şi acea împregiurare că stomachul fiind gol, nu împedecă creerii în lucrarea lor.

De aci se póte vedea uşor, cât de folositóre e omului cumpĕtarea în mâncări şi beuturi. Omul însĕ anevoie se póte cumpĕta, când are nisce mâncări bune, ca sĕ nu mânce mai mult chiar decât ar cere stomachul, însĕ fiind mâncările mai slabe — de post — lucru firesc, că va mânca numai cât e neapărat de lipsă.

Fiind-că postul, după-cum am arĕtat mai sus, îl avem stabilit în mai multe intervale de timp şi nu tocmai lungi, e de preferit înaintea unui post, care ar sta din perióde mai puţine însĕ lungi şi din punct de vedere raţional. Noi postind câteva sĕptĕmâni, când vine dulcele mâncăm mai cu gust şi ne tignesce (priesce) mai bine, decât dacă am mânca în continuu numai de dulce. Ba mâncând tot carne, ne îngreţoşăm de ea, aşa cât însaşi raţiunea ne spune, că trebue sĕ schimbăm bucatele, — adecă sĕ postim. E lucru însĕ tare necuviincios, ca la prinderea postului sĕ mânce omul şi sĕ bea până nu ma póte, — după-cum am vĕdut pe mulţi, — dicênd: „Sĕ mânc odată bine şi sĕ mĕ veselesc, că apoi câteva sĕptĕmâni sciu că n'oi trăi aşa bine“. Sunt şi de aceia, cari deşi nu postesc nici o di, totuşi sub pretecst că e prinderea postului mâncă şi beau bine. În dilele următóre trebue sĕ-şi spăséscă nebunia din o di, sau chiar din o séră, căci nu numai, că nu pot mânca, dar nu se pot nici mişca, ci trebue sĕ stea pe pat. Referitoriu la casul acesta vorbesce şi marele Vasilie: „Nu e întorul de matricule din comitatele Heves, Borsod și Szolnok, pe carele aderenții îl numesc *episcop civil*, ér poporul *episcop păgân* și carele e totodată și archicorteș pentru guvern?

---

[1]) Vedi asemânarea la Luca c, 12 st. 16 21.

[1]) Iisus Sirach c. 37 st. 34.

Ministrul Perczel rěspunde, că neavênd datele necesare la îndemână, nu póte respunde imediat în merit; Va respunde însě la timpul seu.

Majoritatea ia rěspunsul la cunoscință, ér oposiția îl respinge cu indignațiune.

Cu acésta ședința s'a încheiat.

Instituțiuni filantropice.

Cu ocasiunea adunării generale a institutului de credit și economii „Albina“ din Sibiiu, care s'a ținut în Sâmbăta trecută, direcțiunea a dat acționarilor și un raport special despre modul, cum s'a înființat masa studenților.

Adunarea generală a luat cu plăcere act despre modul cum a sciut direcțiunea întrebuința sumele destinate spre scopuri de binefacere, și a aprobat toți pașii direcțiunei.

Fiind institutul „Albina“ un bun comun al tuturor Românilor, credem, că este datorința presei române a lua notiță despre institutul filantropic înființat și susținut de „Albina“.

In general presa română e chemată sě represente interesele generale românesci, sě aprecieze ce este bun, și sě combată ce este rěu.

Acésta e credința nóstră mai ales ađi, când întrégă presa română a combătut formarea de conventicule cu interese special personale.

Dăm deci loc actelor privitóre la înființarea unui institut filantropic, despre care credem, că din el va deveni cu timpul un internat al studenților români aici, și peste tot în tóte centrele locuite de Români.

Étă disposițiunile din cestiune:

Masa studenților

înființată de institutul de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu.

Estras

din procesul verbal dresat în ședința directiunei din 14 Septembre 1895.

154.

La propunerea directorului esecutiv se decide ajutorarea a 50 studenți români dela scólele medii din Sibiiu cu prânđ gratuit, ér relativ la acésta se iau următórele concluse:

I.

În casa institutului, în parterul aripei nóuă, din curte, se înființézǎ „masa studenților“, la care se vor provedea cu prânđ gratuit 50 studenți români dela scólele medii din Sibiiu, tineri soliđi și diligenți, copii de părinți relativ sěraci.

În acest scop în fie-care an se va cere dela adunarea generală votarea unei sume corěspunđětóre din cuota menită pentru scopuri de binefacere. (Stat. § 62, g.).

Ajutórele se vor vota prin direcțiunea institutului în urma conclusului publicat în điarele locale.

Economia acestei mese se va purta în regie proprie sub conducerea unui econom numit din sinul direcțiunei și a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, dacă acésta se va învoi.

Masa se va inaugura la 1/13 Octobre a c., ér în viitor se va deschide la 1/13 Septembre și va funcționa până la finea lunei Iuniu.

Inventarul se va procura din suma pusă la disposiția direcțiunei de adunarea generală din cuota de binefacere pro 1894, din care astăđi mai sunt disponibili fl. 1430.07 și tot din acéstă sumă se va provedea și masa pe anul curent.

Cu instalarea localului și cu angajarea personalului de serviciu se însărcinézǎ directorul esecutiv cu economul.

De econom se numesce dl Pantaleon Lucuța.

II.

Regulament pentru masa studenților.

1. Pentru susținerea ordinei și disciplinei la masă, directorul esecutiv numesce dintre elevii din clasa superiórǎ un ductor, carele cu tact și cu blândețe va supraveghia pe elevi atât la masă, cât, după putință, și afară de masă.

Disposițiunile ductorului au sě le observe toți elevii.

Casurile mai grave disciplinare, precum eventual și casurile de abus de putere din partea ductorului, sunt ne a se arěta verbal sau în scris la directorul esecutiv.

2. Masa se începe și se termină cu rugăciune, rostită cu voce înaltă de un tiněr designat spre acest scop din cas în cas de către ductorul, și ascultat de toți cu pietate, stând în picióre.

3. Mâncarea se servesce la órele $12^1/_2$ atunci deci toți elevii trebue sě-și fi ocupat locul la masă.

4. Serviciul la masă îl fac elevii pe rênd, la fie-care masă câte doi designați prin ductor.

5. La masă toți au sě observe bunacuviință, sě fie în linisce, ér în conversare sě se foloséscă numai de espresiuni cuviinciόse.

6. Pentru fie-care elev se designézǎ la masă un loc, carele are sě-l ocupe totdéuna.

Asemenea se designézǎ pe cuier pentru fie care câte un loc, pe care are sě-și așeđe pălăria și vestmintele.

7. Morboșii nu pot participa la masa comună, sub durata morbului însě li se póte duce prânđul acasă.

8. Pedepsele disciplinare sunt: admonițiune, dojana și eliminare.

Acestea între impregiurări normale se aplică pe rênd, în casuri grave însě respectarea ordinei nu este obligătóre.

9. Cel ce a fost admoniat și dojenit fără efect, a treia óră se pedepsesce cu eliminare.

Eliminarea o enunță direcțiunea la propunerea directorului esecutiv, în casuri grave însě o póte dispune directorul esecutiv avênd a raporta la direcțiune.

10. Cel-ce înstrěinézǎ vr'un obiect de al institutului sau de al elevilor, se eliminézǎ, ér acela, carele cu voia sau din petulanță strică vr'un obiect, nu póte participa la masă până când n'a înlocuit obiectul stricat cu altul nou.

Noutăți.

Promoțiune. În 28 Martiu st n. a fost promovat în aula universității Francisco-Iosefine din Cernăuți dl George Proca, profesor substitut la institutul ped.-teol. din Arad, la gradul de *Doctor theologiae.*

Felicitările nóstre!

* * *

Rectificare. Ni se scrie, că producțiunea ce se va arangia cu elevii scólei din Boița, nu se va ține în điua de Pasci, ci Luni în 25 Martiu a. c. v. (a dóua đi de Pasci).

* * *

Dare pe mirese. In New-York (America) s'a pornit o mișcare în scopul aducerei unei legi, prin care tóte femeile bogate cari se mărită după europeni sě plătéscă 2% dare din ztstrea ce duc cu sine în favorul cassei comunale. S'a calculat, ca din acéstă dare comuna ar avé un venit anual de circa 1 milion de dolari.

* * *

Vitejia finanțului. In una din serile trecute pe la 7¾ un finanț a comis una dintre cele mai scârbóse crime. In préjma cafanei „Andrássy“ din suburbiul Fabric voinicosul finanț s'a întâlnit cu un sub-oficer dela artilerie. Suboficerul — póte voind sě facă glumă, — l'a apostrofat, că de ce nu-'l salută. La acésta finanțul 'și-a tras sabia și a înfipt-o în pieptul soldatului, care la moment a căđut mort. După comiterea crimei, finanțul a luat fuga până la polițistul ce sta la post în piața „Kossuth“ și l'a chemat sě alerge la fața locului, căci „cineva a ucis un soldat“. Polițistul đicênd că nu are drept sě-și părăséscă postul, a îndrumat pe bunul finanț sě mérgă la căpitanatul poliției și sě însciințeze casul acolo. Așa s'a și întêmplat. Acolo însě purtarea finanțului fiind fórte suspectă, — poliția l'a deținut. — Se đice, că criminalul finanț e jidan. („Drept.“)

* * *

Rea de gură. Muerea maistorului Franți din Devecser era cea mai gureșă cismăriță în tot ținutul. Nu-i stă gura decât numai când durmia. Lucru firesc, că cérta în casa lui Franți era totdéuna la ordinea đilei. Bietul bărbat era bun din fire, tăcea și suferia înjurăturile maistoriței. Odată însě, o unică dată și-a deschis și el gura, și cu autoritatea sa de bărbat și cap al casei a dojenit aspru pe maistorița, pentru-că nuînfrenézǎ melițoiu, adecă pilărița numit gura de muere. Maistorița apoi s'a mâniat věđênd că bărbatul nici asta bucurie nu voesce sě o lase, și s'a dus la mamă-sa. Maistor Franți s'a bucurat și nu s'a dus după ea s'o aducă 'napoi. Preste câte-va đile a venit însě ea singură acasă, nóptea, — s'a apropiat de patul bărbatului și s'a pus sě-i taie grumazul cu un briciu. Bărbatul chiar atunci s'a pomenit din somn, s'a apěrat, a luat în mână un lemn gros, și a tocat pe maistorița în cap cu el. Muerea a murit la moment. Asta e istoria unei mueri — *rea de gură.*

* * *

Impěrătésa Rusiei contra femeilor fumătóre. Tinera nevastă a țarului tuturor Rușilor nu póte suferi de loc femeile, cari fumézǎ, și cu ocasiunea unui bal de curte din đilele trecute și-a șiđdat pe față antipatia față de acestea. Pentru acésta domnesce acum o mare consternațiune între dómnele cele mari din Petersburg, dar mai cu sémă între damele de curte, cari sunt atât de mari amatóre de cigarete.

Va sě đică, nici împěrătésa Rusiei nu póte suferi femeile, cari *„duhă-n-i-e-s-c“*.

Bine face. Nu arunce și ele banii în vênt.

* * *

Este neîncungiurat de lipsă ca sě fie caii potcoviți? Mulți dintre oficerii americani susțineau despre cai, că și nepotcoviți ar putea face celea mai lungi căli. Điariul „Journal of the United States Cavalry Association“ a publicat mai multe epistole de ale oficerilor dela cavalerie și dela artilerie, cari afirmau părerea acéstă.

Astfel đise căpitanul A. G. Forze, că dênsul a făcut cu calul sěu nepotcovit o cale de 900 chilometri fără sě fi suferit ceva din causa acésta. El spune, că cu tóte că terenul văros este vătěmătoriu pentru copitele cailor nepotcoviți, totuși nu s'a întêmplat ca sě-i schiópe vr'un cal. O baterie din regimentul 4 de artilerie a percurs o cale de 500 chilom. cu caii nepotcoviți; și afară de aceea a mai manevrat încă 19 đile tot într'una. La reîntórcere piciórele cailor erau tot în aceeași stare ca și la plecare, și n'au schiopat caii de loc. Calea percursă de cai constă din drum de țérǎ, locuri stîncóse, vărόse, moraștinóse; și cu tóte, că ploua și era tină, totuși caii nu lunecau, și nici nu le era moi copitele de drumul cel umed; ba chiar din contră le-au crescut copitele, încât au trebuit sě le taie, în loc sě fie róse.

Pentru-ce nu potcovéu caii ómenii din vechime? Mai că se póte đice, că potcóvele pe atunci nici nu erau cunoscute, dar' Grecii și Românii nici n'avéu lipsă de a-și potcovi caii, căci ei sciau cum sě facă pentru ca copitele cailor sě fie tari. Ca un mijloc estraordinariu, spre a ajunge la acésta e demn de amintit obiceiul despre care Xenophon, ne spune următórele: Caii se lăsau sě stee pe un teren, pe care se aflau pietrii mari și acolo sě bată din picióre. Xenophon mai đice espres, că pietrile acelea erau prinse laolaltă cu scóbe de fer, ca sě nu se despartă dela olaltă când bătéu caii cu piciórele.

Loterie.

Miercuri, în 1 Aprile n. 1896.

Sibiiu: 42 19 76 72 67

trarea prin beție către post, precum nici către dreptate nu e calea prin înșelăciune. Beția duce la necurățenie, la post înfrânarea“. [1] Tot așa de necuviincios lucru e a mânca și a bea cât nu mai póte omul suporta, când se face deslegarea de post. Ce cugetați, cum i-ar cădea de bine óspelui când după ce l'ai primit în mod cuviincios l'ai ospětat cum sě cuvine, însě când ar fi la despărțire i-ai arunca nisce cuvinte vătěmătóre? Acésta e de a se aplica și la cel ce după ce postesce cum sě cuvine, însě când e deslegare de post se dă în brațele îmbuibării. Eu đic, că mai cuminte ar face, ca decât sě facă așa, mai bine sě mânce și în post carne în proporția cuvenită, și de sigur și pěcatul lui va fi mai mic.

Sě vedem, cari au fost urmările îmbuibării din punct de vedere religios? Scrutând sânta scriptură ne vom convinge, că urmările mâncării au fost grele. Cel dintâiu păcat omenesc au fost mâncarea. „Și au poruncit domnul Dumneđeu lui Adam đicênd: din tot lemnul, care este în raiu, sě mânânci cu mâncare. Érǎ din lemnul de a cunósce binele și rěul, sě nu mâncați din el, că ori în ce đi veți mânca dintrênsul, cu mórte veți muri“ [1])

Adam nu a ascultat porunca, ci a mâncat el și muerea lui. Urmările au fost grele, căci Dumneđeu „muerii au đis: îmulțind voi înmulți něcasurile tale și suspinul těu, în dureri vei nasce fii, și la bărbatul těu va fi întórcerea ta, și el te va stăpâni. Ér lui Adam i-a đis: pentru că ai ascultat glasul muerii tale și ai mâncat din lemnul, care ți-am poruncit ție, ca dintru acela unic sě nu mânânci, dintru acela ai mâncat: blăstěmat pămêntul întru lucrurile tale, întru něcasuri vei mânca dintrênsul în tóte đilele vieții tale. Spini și palamidă va rěsări ție și vei mânca érba pămêntului. In sudórea feții tale vei mânca pânea ta, până te vei întórce în pămênt din care esci luat, că pămênt esci și în pămênt te vei întórce..... L'au scos pe el domnul Dumneđeu din raiul desfătătoriu, ca sě lucreze pămêntul din care s'au luat“. [2]) Sântul și marele Vasilie arětând rěul ce ne-a ajuns pentru mâncare, ne îndémnă spre post cu cuvintele: Pentru că n'am postit suntem isgoniți din raiu; sě postim, ca sě ne întórcem“. [1]) Sânta biserică ne pune înainte căderea lui Adam pentru mâncare, pentru ca sě primim postul: „Adam s'au isgonit din raiu pentru neascultarea, și din desfătare s'au scos, cu vorbele muerii amăgindu-se, și gol au șeđut în préjma raiului, tânguindu-sě: vai mie! Deci sě ne sîrguim sě primim vremea postului supunêndu-ne evangelicescilor rênduele, ca printrênsele făcêndu-ne plăcuți lui Christos, sě dobândim sălășluirea raiului“. [2]) In alt loc vorbesce în modul următoriu: „Adam au mâncat mâncare, și l'au isgonit din raiu ne înfrânarea, érǎ pre noi Dómne primindu-ne, postul ne va arěta vrednici de pocăință. Iubitoriule de ómeni!“ [3]) Sânta maică biserică a statorit că în Dumineca lăsatului de brânđă (cea dinaintea postului) sě se facă amintire de isgonirea lui Adam din raiu pentru ca věđênd noi credincioșii că ce urmări grele au avut mâncarea, sě ne îndemnăm a posti (Veđi Sinacsariul din Dumineca lăsatului de brânđă).

Iisus Christos pentru a arěta urmările cele grave ale îmbuibării și folósele înfrênării, ne pune înaintea nóstră asemânarea cu omul bogat, care era: „veselindu-se în tóte đilele luminat“ și cu săracul Lazar, care: „poftia sě se sature din sfărmiturile, ce cad din masa bogatului“. Și au fost că au murit sěracul, și l'au dus îngerii în sinul lui Avram, și au murit și bogatul și l'au îngropat. Și în Iad ridicêndu-și ochii sěi fiind în munci, věđut-au pe Avram de departe, și pe Lazar în sinul lui. Și strigând au đis: Părinte Avrame miluesce-mě și trimite pe Lazar, sě-și atingă vêrful degetului în apă și sě-'mi rěcoréscă limba mea, că mě chinuesc în văpaia acésta. Ér Avram au đis: fiule, aduți aminte, că ai luat cele bune în viéța ta, și Lazar așisderea cele rele, deci acesta acum aici se mângăe, ér tu te muncesci“. [1])

(Va urma.)

---

[1] S. Vasilie Om. I. despre post

[1] Facere c. 2 st. 16 și 17.

[2] Facere c. 3 st. 16, 17, 18, 19 și 23.

[1] S. Vasilie Omilia despre post.

[2] Sâmbătă în sěptămâna brânđii séra Stich. 4 a.

[3] Luni I. sěpt. a post. Pésna I. la Mărire Ție Dđeului nostru. Referitoriu la isgonirea lui Adam, Veđi și Lunia brânđii Pés. I. 2 a Irm. 1. Sâmbăta brânđii séra Mărire dela Litie; Dumineca lăs. de brânđă la Pés. III. Sedelna 1. la Cualite stichira 1 și a 3-a.

[1] Veđi asămânarea acésta mai pre larg la Luca c. 16 st. 19—31.

Sz. 108—1896 tlkv. [45] 1-1

Árverési hirdetményi kivonat.

A szászsebesi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy az „Albina“ nagy-szebeni pénz és hitelintézet végrehajtatónak Gavrilă Ioan lui Alecsandru s társa végrehajtást szenvedők elleni 141 frt. tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a Szászsebesi kir. járásbiróság területén lévő, Loman községben fekvö a lománi 511 sz. tjkvben A + 1—5 rend 2242, 2243, 2256/1, 2231, 2237, 2239, 2240, 2241 hrsz. $^1/_2$ ed részben végrehajtást szenvedett Gavrilă Ioan lui Alecsandru és $^1/_2$-ed részben Beju Gligor lui Petru és neje szül. Gavrila Maria nevén álló ingatlanokra 143 frt. kikiáltási árban; — a lománi 46 sz. tjkvben. A + 1—14 rend 76, 77, 84, 511, 553, 648, 649, 650, 665, 861, 901, 930/2, 1165, 1550/1, 1582, 1601/1, 1616, 1827 hrsz. a végrehajtást szenvedett Filimon Simion és Filimon Pável nevén álló 2/12-ed részre 102 frt. 65 kr. kikiáltási árban; — a lománi 273 sz. tjkvben. A + 1 rend 1588 hrsz. és a lománi 150 sz. tjkvben. A + 1—6 rend 318, 319, 666. 667, 930/1, 1579, 1581, 1583/2, 1584, 1647 hrsz. végrehajtást szenvedett Filimon Pavel nevén álló ingatlanra 72 és 683 frt. kikiáltási árban; — a lománi 416 sz. tjkvben. A + 1 rend 1035 hrsz. $^1/_2$-ed részben Turcu Lázár és $^1/_2$-ed részben neje Popescu Anna nevén álló ingatlanra 8 frt. kikiáltási árban elrendeltetik azzal, hogy az alólirt kir. járásbiroság által 2497/895 tlkvi számu árverési hirdetményel a szászsebesi elöleg és takarék pénztár egylet Turcu Lázár elleni 48 frt. s. jár behajtási végett a lománi 443 sz. tjkvben. A + 1—6 rend 567, 577, 1043, 1044/1, 1530, 49, 50, 765, 494, 882, 883 hrsz. ingatlanra 285 frt. kikiáltási árban és a lómáni 564 sz. tjkvben. A + 1—3 rend 539, 540, 1182/1, 2154 hrsz. ingatlanokra 37 frt. kikíáltási árban Lomán községébe 1896 év Márczius hó 17-ik napjának d. e. 9 orájára kitüzőtt árverés jelen „Albina“ végrehajtó érdekében is meg fog tartatni sujabbi 443 és 564 sz. tjkvben foglalt ingatlanokra a jelen végzés árverési hirdetménynek tekintendö; — az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az *1896 Aprilis hó 28-ik napján d. e. 9 orakor Lomán* községébe megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szándékózók tartoznak az ingatlanok becsáránal 10%-át készpénzben, vagy az 1881 LX t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi november hó 1 én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Szász-szebesen 1896 január 23-ik napján.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Egyed Kálmán,
kir. jbiró.

Nr. 101/1896 prot. [44] 3—3

Publicaţiune oficială.

Elie Grancea din Trapold prin sentenţa Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 18 Septembre 1895. Nr. 6591 B. este totalmente divorţiat de pribegita sa soţie Rafira Moldovan din Archita, ceea-ce în sensul § 124 al Regulamentului pentru procedură în cause matrimoniale se aduce la cunoseinţă publică

Sighisóra, 15 Februariu 1896.

Forul matrimonial de I instanţă al Şighişórei·

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 156/896 [43] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, în protopresbiteratul Têrnava în inţelesul Ordinului consistorial Nr. 9059 B. din 16 Ianuariu, a. c. sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Concurenţii au sĕ-şi astérnă petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul indicat.

Cetatea de baltă, 20 Februariu, 1896.

Oficiul prot. gr.-or. al tract. Têrnava în conţelegere cu comit. parochial concernent.

N. Todoran, protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat.	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manuală de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	— 20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Sâmbătă, 23 Martiu (4 Aprile) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sfintelor sĕrbători ale „Învierii Mântuitoriului nostru Iisus Christos“, nrul procsim al fóiei nóstre va apărea Joi în 28 Martiu st. v. a. c.

La Inviere.

> *„Ḑiua Învierii, sĕ ne luminăm cu serbarea şi unii pe alţii sĕ îmbrăţişăm; sĕ ḑicem: fraţilor! şi celor ce ne urĕsc pe noi. Sĕ iertăm tóte pentru înviere şi aşa sĕ strigăm: Christos a înviat din morţi cu mórtea pe mórte călcând şi celor din mormênturi viaţă dăruindu-le!“*

Câtă morală, câtă filosofie etică-creştină nu se cuprinde în acéstă frumósă cântare bisericéscă!

Câte sentimente nobile, câte idei mărețe nu transpiră din aceste cuvinte ale poesiei creştine orientale!

Dar mai pe sus de tóte, câtă frumseţă poetică în fond şi formă, câtă melancolie evangelică nu se manifestéză în acéstă cântare adênc pătrunḑĕtóre şi mişcătóre de suflet şi de inimă!

Unde este religiunea, care sĕ pótă inspira astfel de accente ale inimei! Unde este religiunea, carea sĕ propage atâta abnegaţiune! Unde este morala filosofilor, care sĕ ne demânde: „Sĕ ḑicem: *fraţilor!* şi celor ce ne *urăsc* pe noi“ şi „*sĕ ertăm* tóte pentru Înviere“!

Astfel de idei, astfel de principii morale numai o religiune revelată, numai o religiune de origine dumneḑeéscă póte inspira.

Da: „Ḑiua Învierii sĕ ne luminăm cu serbarea şi unii pe alţii sĕ îmbrăţişăm: sĕ ḑicem; fraţilor! şi celor ce ne urăsc pe noi. Sĕ iertăm tóte pentru Înviere!“...

Ce frumóse învĕţături!

*

Ḑiua Învierii, sĕ ne luminăm cu serbarea şi unii pe alţii sĕ îmbrăţişăm!

Sĕ delăturăm patimile din sufletele şi inimile nóstre! Sĕ ne umplem de bucurie în acéstă ḑi măréţă! Departe dela noi tóte cugetele care ne-ar întuneca inima şi mintea Nimic sĕ nu ne întunece din cele pămêntesci.

Care este omul, care sĕ nu se înveselécă vĕḑênd că din mórte a rĕsărit viéţă!

Care este omul, carele sĕ nu-şi curăţéscă simţirile vĕḑênd pe Christos strălucind.

Care este omul, carele sĕ nu se înveselécă şi el, veḑênd ceriurile bucurându-se şi pămêntul veselindu-se!

Tóte de lumină s'au umplut, ceriul şi pămêntul, cele de-asupra şi cele dedesupt. Tótă natura fisică şi spirituală serbéză învierea lui Christos întru carea toţi ne întărim!

Cine nu se bucură vĕḑênd érna trecênd şi primăvéra apropiindu-se!

Cine nu se bucură vĕḑênd viforul trecênd şi sórele ér rĕsărind!

Cine nu se bucură de învierea naturei cu sosirea primăverii!

Cine nu se bucură trecênd peste suferinţe şi vede că din mórte a rĕsărit viéţă! Deci: „Sĕ ne luminăm cu serbarea şi unii pe alţii sĕ îmbrăţişăm!“

*

Sĕ ḑicem fraţilor! şi celor ce ne urăsc pe noi.

Da! Sĕ ḑicem: fraţilor! şi celor ce ne urăsc pe noi! Toţi suntem fraţi. Toţi suntem fii ai aceluiaşi Părinte ceresc. Toţi avem aceeaşi origine dḑeéscă. Numai un spirit demonic ne-a făcut pe unii duşmanii ai celorlalţi. Dar acel spirit aḑi e frênt, aḑi e umilit şi ér suntem fraţi.

Toţi suntem fraţi, ori ce limbă am vorbi şi ori unde am locui. D-ḑeu a făcut numai un om, dela care toţi ne coborîm. D-ḑeu ne-a dat numai o patrie, acest pămênt, care ne nutresce pe toţi; ne-a dat numai un sóre, care ne luminéză pe toţi.

Dar şi dincolo de mormênt ér numai o patrie ne-a promis, o patrie cerécă, unde toţi vom merge, cei ce plinim poruncile Lui.

Cine nu iartă fratelui seu, ori ce i-ar fi greşit, când scie, că şi aici şi dincolo de mormênt tot aceeaşi patrie va avé care şi fratele seu.

Deci: „Sĕ ḑicem: fraţilor! şi celor ce ne urăsc pe noi:“

*

„Sĕ iertăm tóte pentru Inviere!“

O, adâncul înţelepciunii! O, inimă, o suflet, care poţi pătrunde aceste cuvinte dumneḑesci!

Cine nu iartă *tóte* pentru Înviere!

Care din noi ar avé o inimă atât de impetrită sĕ nu ierte tóte deaprópelui seu pentru Înviere!

Iisus Christos a rugat pe Părintele seu sĕ ierte pe cei ce-l restignéu căci nu sciu ce fac.

Şi noi sĕ nu iertăm tóte deaprópelui nostru pentru Inviere?

Da, sĕ-i iertem, pentru-că suntem fraţi!

„Sĕ iertăm tóte pentru Înviere!“

*

„Şi aşa sĕ strigăm: *Christos a înviat din morţi cu mórtea pe mórte călcând şi celor din mormênturi viaţă dăruindu-le!*“

Câtă speranţă, câtă îmbărbătare în suportarea suferinţelor de tot feliul în acéstă viaţă plină de dureri nu se cuprinde în aceste cuvinte dumneḑeesci!

...Cu mórtea pe mórte călcând şi celor din mormênturi viéţă dăruindu-le....

Cine a mai vĕḑut, ca din mórte sĕ rĕsară viaţă?

Cine a mai vĕḑut, ca din ceea ce s'a dat stricăciunii, sĕ rĕsară nouă viéţă, mai luminată ca cea dintêiu?

Noi am vĕḑut acésta. D-ḑeu ne-a arĕtat acésta!

D-ḑeu-omul a murit şi ér a înviét.

Natura în tot anul amorţesce, dar primăvara ér învie.

Sĕmênţa aruncată în pămênt putreḑesce, dar din colţul ei rĕsare altă sĕmênţă înḑecit, însutit.

Étă dar: D-ḑeu cu mórtea pe mórte călcând, celor din mormênturi viéţă le-au dăruit!

Întocmai; murind noi, ér vom învia, unii întru învierea vieţii, ér alţii întru învierea judecăţii, după-cum vom împliní poruncile lui D-ḑeu!

Nu din tótă sĕmênţa resare nou rod, aşişderea nici toţi cei-ce murim vom învia — întru învierea vieţii.

Sĕmênţa stricată nu produce rod, nici cei pĕcătoşi nu vor învia întru învierea vieţii, ci se vor da judecăţii, se vor da demonului de a cărui învĕţături au ascultat

. . . .

. . . .

Ḑiua Învierii!...

Frumósă şi mărétă ḑi!...

Óre ceea-ce credem, ceea-ce sperăm, ceea-ce iubim şi dorim sĕ ajungem dincolo de mormênt, ca indiviḑi, ca persóne, ca creştini, nu putem óre sĕ credem, sĕ sperăm, că vom ajunge şi noi Românii pe acest pămênt ca naţiune, ca popor, ca Români recunoscuţi prin lege ca atari în acéstă patrie locuită de atâţia fraţi ai nostri de diferite limbi, de diferite datini, şi de diferite confesiuni, dar de aceeaşi origine Dumneḑeéscă ca şi noi!

Óre nu vom ajunge óre-când şi noi acea ḑi mărétă, acea ḑi de înviere pentru poporul nostru, în care ḑi acesta va fi recunoscut ca naţiune, ca popor egal îndreptăţit în acest stat, în acéstă patrie comună pămêntéscă cu naţiunea domnitóre, cu naţiunea magiară!

Da, trebue sĕ credem, trebue sĕ sperăm în sosirea acelei ḑile.

Trebue sĕ sperăm, că şi magiarii ne vor recunósce, ne vor priví óre-când de fraţi egal îndreptăţiţi alăturea cu ei. Şi ei sunt creştini. Şi ei sunt datori a se conforma învĕţăturilor divinului nostru învĕţătoriu. Şi ei au fost asupriţi de alte popóre. Acele popóre însĕ au perit, s'au nimicit, căci s'au depărtat dela divinul învĕţătoriu ori nu l'au recunoscut nici când, ci au urmat învĕţăturilor spiritului rĕu, care în urmă 'i-a şters de pe faţa pămêntului, ori 'i-a mânat în prăpastia peirei de care nu sunt departe.

FOIŢA.

Despre post.

— Tractat religios-moral. —

(Încheiere.)

Prin post ómenii au dobândit mari daruri dela Dumneḑeu, şi au devenit plăcuţi lui Dumneḑeu. Însuşi Domnul nostru Iisus Christos înainte de aşi începe activitatea sa pe pămênt a postit: „Iisus s'au fost dus în în pustie de duchul, ca sĕ se ispitéscă de diavolul. Şi ajunând patruḑeci de ḑile şi patruḑeci de nopţi, după aceea a flămênḑit“.[1] Prin acésta ne-a dat esemplu, ca şi noi prin post vom dobândi darul lui Dumneḑeu a ne putea îndeplini lucrările nóstre. Apostolii ca urmaşi ai lui Christos, şi creştinii cei dintâiu înainte de a întreprinde vr'un lucru pe lângă rugăciuni încă şi posteau, pentru a dobândi dela Dumneḑeu putere de aşi putea îndeplini lucrările lor. După-cum mărturisesce biserica apostolii prin post au devenit plăcuţi lui Dumneḑeu. (Joi în sĕptĕmâna brânḑii Peas. VIII 2 a Irmos. 2 citat la Istoricul postului unde am arĕtat că apostolii încă au postit.)

Voiu lăsa sĕ urmeze aci câteva citate din Triod în cari ne pune înainte pe acei bărbaţi, cari prin post s'au învrednicit de graţia lui Dumneḑeu, prin ceea-ce vrea sĕ ne îndemne şi pe noi spre post:

„Moisi dumneḑeescul, prin post s'a învrednicit în Sinaia a vorbi cu Dumneḑeu faţă cătră faţă, aceluia credincioşi sĕ rîvnim“.[1] În alt loc vorbesce în chipul următor: „Cu postul apropiindune cătră muntele rugăciunilor, sĕ vedem şi noi cu inimă curată pe Dumneḑeu, lespeḑile poruncilor primindu-le înlăuntru ca Moisi, cu mărire strălucindu ne prin faţa dragostei lui“.[2] (Despre postul lui Moisi veḑi şi în testamentul vechiu Facere c. 34 st. 28 şi 29. A doua lege c. 9 st. 9 şi 18 citate la Istoricul postului, când am vorbit despre post la Evrei.)

Despre David vorbesce: „Cu postul David a făcut biruinţă asupra celui de al ném şi împĕrăţie a aflat...[1])

Despre prorocul Ilie ne spune: „Vĕḑut'a Ilie pe Domnul în vênt prea subţire, subţiindu-şi mai înainte trupul cu adăusăturile rugăciunilor şi a postului...[2])

Asemenea vorbesce despre prorocul Isaia: „Prin postire a gustat odinióră înţeleptul Isaia din cărbunele acela, când s'au atins cu cleştele de buzele lui“.

Daniil cu cei 3 prunci prin post s'au arĕtat mai frumoşi şi mai tari, decât pruncii cei ce mâncau din masa împĕrătéscă. (După-cum am arĕtat la Istoricul postului. Pror. Daniil c. 1 st. 11.)

Sânta biserică vorbesce despre dênşii astfeliu: „Strălucit-au bună podóba înfrênării carea gonesce negura cea drăcéscă, sosit-au cinstea postului aducênd tămăduire patimilor sufletesci; cu acesta óre-când Daniil şi coconii cei din Babilon într'armându-se, acela a înfrênat gura leilor, éră acestia au stêns văpaia cuptoriului“.[1]

Despre Samuil şi Sampson ḑice: „Tu postule ai înflorit róda lui Samuil, tu ai crescut pe Sampson vitézul cel mare, tu sĕvêrşesci preoţi şi proroci, tu ne cinstesce pe noi cinstite postule“.[2]

(Despre Samuil veḑi şi la a III-a carte a împ. c. 7 st. 6 citat la Istoricul postului.)

Dumneḑeu voia sĕ pérdă pe Nineviteni însĕ pocăindu-se şi postind i-a ertat. Acésta o ḑice şi biserica: „De Nineviteni ai auḑit suflete că s'au pocăit cătră Dumneḑeu cu sac şi cu cenuşe...“[3] (Iona c. 3 st. 5, 6 şi 7 citat la Istoricul postului.)

Între alţii sânta biserică amintesce şi pe Apostolul Pavel: „Postul pe Moise vĕḑĕtoriu de Dumneḑeu l'a făcut, pe Ilie óre-când

---

[1] Mateiu c. 4 st. 1, 2. Referitoriu la postul lui Christos vorbesce şi Luca c. 4 st. 1 şi 2.

[1] Miercuri în sĕptĕmâna brânḑii Peasna I. 3 a Irm. 1.

[2] Marţi I. sĕpt. a post. Peas. IX la Mărire ţie Dumneḑeului nostru.... Veḑi şi: În Miercurea brânḑii Peas. IX 2 a Irm. 1. Vinerea brânḑii Peas. V 3 a Irm. 1. Dumin. lăs. de brânḑă la Cvalite St. 3; Dum. I sĕpt. a post. stich 2 a. Luni a II. sĕpt. a post. Peas. IX la Mărire ţie Dumneḑeului nostru mărire ţie, şi la Stichovnă 1; Joia III-a sĕpt a post. Peas. VIII 1 a Irm. 1.

[1] Miercurea brânḑii Peas. VIII 3 a Irm. 1

[2] Vineri a V-a s. a post. Peas. IX 1 a Irm 1. Veḑi şi: Marţia brânḑii Peas. IX 3 a Irm. 2; Miercurea brânḑii Peas. V 2 a Irm. 1; Vinerea brânḑti Peas. VII 1 a Irm.; Luni I. sĕpt. a post. Peas. I. la Mărire ţie Dumneḑeului nostru mărire ţie şi Peas. IX 2 a Irm. 2. Mercuri I sĕpt. a post. séra stich. 4.

[1] Miercurea brânḑii Peas. 5 a Irm. 1 şi Peas. VII 2 şi 3 a Irm. tot acolo; Vinerea brânḑii Peas VII 3 a Irm. şi Irmosul; Luni a III-a sĕpt. a post. Peas. IX la Mărire ţie Dumneḑeului nostru măr. ţie.

[2] Marţi a doua sĕpt. a post. Peas. IX a Irm. 1.

[3] Marţi I sĕpt. a post Peas VIII 3 a Irm. Veḑi şi Miercurea brânḑii Peas. VI 3 a Irm.

Mórtea nóstră naţională ar fi şi mórtea lor; mormêntul nostru ar fi şi mormêntul lor. Aici avem sĕ trăim, aici avem sĕ murim împreună cu ei.

Sângele martirilor a fost sĕmênţa creştinilor. Sângele eroilor naţionali a fost sĕmênţa din care a rĕsărit libertatea popórelor.

Ispitele sunt multe, greşelile mari, lanţul suferinţelor lung, aşa încât abia ne mai cunóscem că suntem creştini.

Trebue sĕ ne privim ca fraţi, ei pe noi ca Români, noi pe ei ca Magiari.

Iisus Christos a recunoscut dreptul de esistenţă al popórelor ca atari, nu numai al ómenilor ca indiviḑi.

El a ḑis învĕţăceilor sei: „mergênd învĕţaţi tóte *némurile*“. La pogorîrea Sântului Duch a înzestrat pe învĕţăceii sei cu sciinţa de a puté vorbí în tóte limbile, ca sĕ pótă propoveduí cuvêntul adevĕrului la tótă făptura.

Étă dar, că oficianţii sunt pentru popor, şi nu poporul pentru oficianţi.

Oh, de ar sosí cât mai ingrabă acéstă ḑi măréţă!

Oh, de ar rĕsărí cât mai curênd acel sóre ai dreptăţii ca sĕ lumineze inima şi mintea duşmanilor nostrii, sĕ ne privéscă şi ei pe noi de fraţi ai lor, ca popor, ca naţiune, cum îi privim şi noi pe ei!

Şi noi credem, că va sosí acea ḑi măréţă; noi credem, că va rĕsărí acel sóre al dreptăţii, căci adevĕrul póte fi ascuns prin minciună şi nedreptate, dar nimicit nu póte fi nici-odată; sórele póte fi acoperit dinaintea ochilor nostrii prin vre-un nor şi sĕ ne lase în întunerec şi reci pe un moment, dar norul în curênd dispare, şi sórele ér resare cu raḑele sale binefăcĕtóre şi dătătóre de viéţă.

Adevĕrul este etern, şi noi pentru adevĕr luptăm.

Luptăm în speranţa firmă, că vom învinge, *nu* nimicind pe alte popóre, ci eluptându-ne cu armele sciinţei, cu armele moralei creştinesci drepturile nóstre naţionale, drepturile pe cari aḑi cei întunecaţi de patimi órbe ni-le dispută, ni-le răpesc.

În acéstă firmă speranţă, în acéstă credinţă neclintită în viitorul nostru măreţ, strigăm:

„Acésta este ḑiua, care a făcut Domnul sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim întrênsa“.

Veniţi dar sĕ ne bucurăm împreună în acéstă ḑi măréţă, în acéstă ḑi de triumf, în ḑiua Învierii Domnului; tótă grija cea luméscă dela noi sĕ o lĕpădăm; sĕ ne luminăm cu serbarea; unii pe alţii sĕ îmbrăţişăm; sĕ ḑicem: fraţilor! şi celor ce ne urĕsc pe noi; sĕ ertăm tóte pentru înviere şi sĕ ne întimpinăm unii pe alţii cu salutarea frumósă:

Christos a înviat!
Adevĕrat a înviat!

Gavriil Hango.

Revista politică.

„Pester Lloyd“ adusese scirea, că comisiunea austriacă pentru regularea cuotei a pretins proporţia de 42:58 întru statorirea aceleia; „Presse“ combate acéstă scire, ér de altă parte „Vaterland“ susţine afirmaţiunea lui Pester Lloyd“. In tot casul proporţia nu e statorită încă. In legătură cu pertractările usupra cuotei se fac demersuri şi pentru regularea inspecţiunii asupra stării sanitare privitóre la vite. Vre-un pact deosebit nu se va încheia, ci se vor lua numai unele disposiţii în cadrul contractului vamal ce se va încheia.

* * *

Precum i s'a comunicat ḑiarului „Bud. Tud.“, ministrul nostru de justiţie după Pasci va presenta trei proiecte de legi, unul referitoriu la rescumpărarea proprietăţile imobile ocupate de jileri, altul pentru regularea averilor grăniţeresci şi altul pentru regularea afacerilor de însoţiri.

* * *

„Politik“ din Praga află scirea din Zagrab, că dieta croată încă în decursul lunei lui Aprilie într'o sesiune scurtă va ridica cu mult suma de 100,000 fl. votată pentru acoperirea cheltuelilor din incidentul serbărilor millenare. Afară de accea s'a plănuit a se face o demonstraţiune filomagiară pentru contrabalansarea demonstraţiunilor antimagiare.

Tóte ar bune şi frumóse, dacă ar fi şi îndreptăţite şi reclamate de sentimentul de mulţămire a poporului croat. Demonstraţiunile aranjate la comandă, fie acelea pro sau contra, valorézăfórte puţin.

* * *

Alegerea de primar în Viena ér s'a amânat. Aşa se vede, că guvernul austriac pórtă mare frică de Lueger, şi cércă tóte mijlócele pentru de a-l depărta, ca sĕ nu pótă fi ales de primar. Terminul alegerii a fost ficsat pe 8 Aprile a. c. Căpitanul districtual, Friebeis a motivat amânarea cu împrejurarea, că din causa sântelor Pasci cei mai mulţi consilierii fiind duşi din Viena nu le póte inmanua convocatoriul.

Noul termin încă nu e ficsat.

Slabă motisare.

*

Alecsandru, regele Sêrbiei a întreprins o călătorie pentru întrevederea cu domnitorii din Grecia şi Muntenegru. Unii aduc în legătură acéstă călătorie cu cestiunea macedonénă, ér alţii cu intenţiunile de căsătorie ale regelui Alecsandru. Fie ori una ori alta, călătoria acésta nu e lipsită de fond politic, mai ales avênd în vedere stările politice fórte încurcate din Balcani.

* * *

Se vorbesce despre revisuirea legilor politice-bisericesci, căci din pracsa de până acum s'a dovedit, că mai cu sémă la purtarea matriculelor s'au comis fórte mari iregularităţi. Din causa acésta se intenţionéză a se da matriculele ér în mâna preoţilor.

Aşa curênd?

* * *

Relaţiunile politice dintre Anglia şi Rusia de present nu sunt tocmai amicale din causa espediţiunei din Dongola. Rusia la îndemnul Franciei caută pretecste de a se amesteca în cestiunea egipténă. Că 'i va suceede acésta, încă nu se póte prevedé.

* * *

Pacificarea insulei Madagascar înaintéză fórte încet. Hovaii nu pot suferí administraţiunea francezilor. Din causa acésta şi pun guvernorului tot feliul de greutăţi în cale. În tot casul, Francezii vor trebuí sĕ iee mĕsuri mai eficace pentru pacificarea locuitorilor indigeni.

* * *

Deasemenea înaintéză încet şi pacificarea insulei Candia. Locuitorii creştini nu sĕ încred în amnestia turcéscă, ci sĕ pregătesc pentru nóue rescóle în scopul scuturării totale a jugului turcesc.

* * *

Pertractările de pace între Italia şi regele Menelik al Abissiniei înaintéză favorabil pentru ambele partide beligarante. Regele Menelik nu pretinde altceva dela Italia decât o tacsa însemnată de rescumpĕrare pentru cei 2000 italieni prinsoneri şi pentru păzitorii cetăţii Adigrat. Guvernul italian, sĕ ḑice, că e aplicat a primi aceste condiţiuni, ca se scape din prinsóre pe italienii sĕi învinşi din causa multelor lipse ce au suferit.

Noutăţi.

Societatea academică social literară „România-Jună“ învită la festivitatea iubileului sĕu de XXV ani ce se va serba sub protectoratul domnului Nicolae Dumba, membru în senatul imperial, comandor al ordinului Leopoldin etc., membru fundator şi onorar al societ. acad. „România Jună“ etc. etc. Viena, Martiu 1896.

Programa:

Joi, 9 Aprile st. n. 8 óre séra: Serată de cunoscinţă. Salónele Kaiserhof.

Vineri, 10 Aprile 10 şi $1/2$ óre a. m.: Requiem in memoria membrilor decedaţi ai „R. J.“ în biserica gr.-or. I, Fleischmarkt.

Vineri 10 Aprile 8 óre séra: Commers festiv. Sala Ronacker.

Sâmbătă, 11 Aprile 12 óre a. m.: Desvĕlirea portretelor fundatórelor societăţii, ale dómnelor Matilda Dumba n. Ghermani, baronesa M. Hye de Gluneck n. Filişanu, E. de Marenzeller n. Bibescu Localităţile societ IX., Lazarethgasse 26.

Sâmbătă, 11 Aprile 8 óre séra: Banchet. Grand Hôtel I., Kärnthnerring.

Duminecă, 12 Aprile: Escursiune.

Toiletă de Soirée.

Comitetul.

* * *

Francisc Kossuth şi — regele. Fiul „sfântului“ Kossuth Lajos, Francisc Kossuth încă n'a abḑis de turucurile sale prin ţéră pentru propagarea principiilor tatălui sĕu revoluţionare şi antidinastice. Aşa în Dumineca Floriilor a făcut în scopul acesta o escursiune „misionară“ la Nagy-Körös, unde la banchetul arangiat în onórea lui, fiind provocat într'un toast ca sĕ restabiléscă buna înţelegere între „naţie“ şi rege, a declarat, că acésta e un lucru greu şi că de 350 de ani domnitorii nu se mai încred în Magiari, şi din causa acésta nu i-a succes nici tatălui sĕu restabilirea acelei bune înţelegeri, apoi că în Martiu 1848 numai un cuvênt l'ar fi costat pe tată-seu şi nici un membru din familia domnitóre nu scăpa din Burg, dar tatăl sĕu a fost marinimos. În urmă a strigat cu emfasă: „Şi eu sum fiu al acestui Kossuth Lajos!“

Şi apoi sĕ nu se încrédă cineva în dinasticismul astorfel de magiari, carí propagă principiile unuia dintre cei mai mari revoluţionari şi care a detronat casa domnitóre din propria lor patrie!

* * *

Pulszky Károly „rehabilitat“. Cu acéstă noutate ne-a surprins ḑilele trecute ḑiariul guvernamental „Nemzet“ din Budapesta. Afacerea e cunoscută cetitorilor nostrii (Panama pinacotecei). Rehabilitarea s'a putut aşa, că comisiunea regnicolară esmisă pentru esaminarea pinacotecei şi a socotelilor dlui Pulszky, n'a putut constata nici o lipsă. Sumele estradate pentru solvirea tablourilor sunt acoperite, după-ce au sosit deja şi cuitanţele. Pulszky aşadară numai pentru întârḑiare în purtarea agendelor oficióse póte fi tras la respundere; dar si de sub acéstă respundere póte fi subtras din causa îngrămădirei fórte mari a lucrului.

Da, da! Corb la corb nu scóte ochii.

Cum rĕmâne însĕ cu aceia, cari l'au declarat de nebun, apoi om cuminte şi l'au dat în judecată?

Incă nu e eschisă posibilitatea, ca Pulszky sĕ fie şi renumerat pentru aceste „şicane“.

* * *

Ucigaş de soră. Întêmplarea următóre o cetim în tóte foile din capitală şi o înregistrăm şi noi, ca pe o faptă, ce dovedesce o totală lipsă de sentimente morale

---

mergĕtoriu în căruţă de foc; şi pe Pavel la ceriu călĕtoriu înfricoşat..“ [1])

Despre prorocul Iona încă ne vorbesce sânta biserică: „Pe Iona cinstitul post l'a păḑit în chit óre-când, sĕ postim dară din inimă ca sĕ scăpăm de acea stricăciune din Geena“. [2])

Sânta biserică ne pune încă şi pe alţi ómeni, cari prin post au devenit plăcuţi lui Dumneḑeu, precum Avraam, [3]) Iosif fiul lui Iacob, [4]) Iisus Navi, [5]) Prorocul Eliseiu [6]) să racul Lazar [7]) s. c. l.

Sânta biserică ne pune înaintea ochilor postul în colorile cele mai frumóse: „Mai luminat decât sórele strălucind postul; darul cel cu multă lumină, vestesce tuturor raḑele crucii; şi strălucirile cinstitei patimi şi ḑiua învierii cea mântuitóre“. [1]) In alt loc ḑice; „Venit-au postul maica curăţiei, defăimatórea pĕcatului şi vestitórea pocăinţei, petrecerea îngerilor şi mântuirea ómenilor“. [2]) Tot în asemenea colori frumóse ne pune biserica înainte folósele postului prin cuvintele: „In ce chip se ivesc Zorile, aşa şi darul postului acum ne pune înainte vremea pocăinţii, risipind întunerecul greşalelor“. [3])

Sihastrii au strălucit prin post; învrednicindu-se a primi mari daruri dela Dumneḑeu, pentru post biserica nóstră încă îi laudă, făcênd pomenirea lor în Sâmbăta brânḑii: „Sufletul cel după chipul lui Dumneḑeu ferindu-l nevătămat, şi mintea prin pustnicie puind-o stăpână preste patimile cele perḑĕtóre, v'aţi suit cât s'au putut la cel după asemânare; că vitejesce silindu-vĕ firea, v'aţi nevoit sĕ supuneţi cel mai rĕu celui mai bun, şi trupul sĕ-l faceţi rob Duchului. Pentru acésta Sichastrilor v'aţi arĕtat înălţime, locuitori pustiei, celor ce bine se nevoesc ajutători, îndreptători bunatăţilor prea adevĕraţi. Şi acum prea cuvioşilor sfărămându-se oglindele, curat vedeţi în ceriuri pre sânta Treime. Rugându-vĕ fără mijlocire (cu deadinsul) pentru cei-ce cu credinţă şi cu dragoste vĕ cinstesc pre voi“. [1]) Cel dintâiu care au dus o viéţă sichastréscă au fost Paul de Teba. După acesta ca un adevĕrat părinte al Sichastrilor ni-sĕ arată Sântul Antoniu din Coma (în Egipet).

După-cum cetim din viiéţa sânţilor, — El îşi perdu părinţii fiind de 18 ani. Averea ce a rĕmas de părinţii sĕi o împărţi la săraci, după acea îşi căută loc de refugiu într'o pesceră, de aci se mută la piciorul unui munte, unde se aflau şi câţi-va palmi şi un isvor de apă. Şi aşa numai cu fructe, rădăcini şi apă se nutri în întrégă viéţă. Prin rugăciune şi post el făcu şi minuni, tămăduind pre mulţi morboşi. La dênsul alergau mulţi nenorociţi, ca sĕ-i céră sfatul şi ajutoriul sĕu. Chiar şi împĕratul Constantin cel mare, încă-şi arătă stima faţă de dênsul prin o epistolă, ce-i trimésă.

La adresa acestora vine şi maica biserică cu cuvintele: „Pre începătorii Sichastrilor Pavel, şi pre Antonie înţeleptul, şi pre Eutimie şi pre cealalţi părinţi toţi sĕ-i lăudăm“. [1])

Despre post aflăm în Căzanie: „Postul au preamărit pre sichastri. Postul au cinstit pre drepteredincioşi. Acesta au înălţat dreptii, acesta au luminat Apostolii, acesta au făcut prorocii, dintru acest post s'au luminat mintea lor şi au spus de docmele ce vor sĕ fie“.

Sântul Augustin ḑice: „Postul înalţă mintea“. Sântul Ioan gură de aur ḑice că: „postul este pacea sufletului nostru, podóba bĕtrâneţelor, îndreptătoriul tinereţei, învĕţătoriul contenirei, frumseţa şi podóba fie-cărui bĕtrân“.

Mai presus de toţi ne arată însuşi Christos puterea postului ḑicênd: „Acest feliu de draci, nu ese decât numai cu post şi cu rugăciune“. [2]) Prin acésta vrea sĕ arete, că şi noi când vom fi supuşi ispitelor, ce vin dela diavolul, le vom învinge numai prin post.

Indemnare spre post.

Din cele arĕtate până aci am vĕḑut, că postul e de recomandat atât din punct creştinesci. Drama se întêmplà în Glitsi. Un ţeran econom cu numele Blaha, după mórtea părinţilor sei ia la sine şi pe o soră a sa, care moştenise şi óre-care avere dela părinţi. Dela o vreme ómenii încep a vorbi despre suferinţele cele multe, ce acésta copilă avé sĕ sufere din partea fratelui sĕu, şi multora le venia curiósă împrejurarea, că fata ḑile de-arîndul nu se mai arăta printre ómeni. Faptul acesta suspect a dat ansă la intervenirea poliţiei. Gendarmii presentându-se la Blaha, au pretins sĕ li se esplice faptul acesta suspect şi sĕ le presente pe sora-sa. Blaha la început se cam codea, dar în cele din urmă constrîns fiind, a condus pe gendarmi într'un bordeiu întunecos ḑicênd, că acolo se află sora-sa.

---

[1]) Luni a doua sĕptĕmână a post. Peas. IX la Mărire ţie Dumneḑeului.

[2]) Merc. brânḑii Peas. VI 2 a Irm. şi Peas. VI 1 a Irm. tot acolo.

[3]) Dumineca I a sĕptămâna a post. la Cvalitie Mărire.

[4]) Mercuri sĕpt. brânḑii Peas. VIII 2 a Irm. 1.

[5]) Mercuri sĕpt. brânḑii Peas. IX 2 a Irm. 1.

[6]) Marţi III sĕpt. a post. Peas. VIII 2 a Irm. 2 şi Marţi a V s. a post. la Utrenie Sedélna după a 3-a Stichologie.

[7]) Marţi I sĕpt. a post. Peas. VIII la Mărire D-ḑeului ... m. ţie.

[1]) Merc. I sĕpt. a post. Peas. IX. a Irm. 1.

[2]) Luni I sĕpt. a post. la Utrenie Stich. 1.

[3]) Vineri în sĕpt. brânḑii Peas. IV 1 a Irm. Veḑi şi Merc. brânḑii Peas. VIII 4 Irm. 2 şi P. IX 7 şi P. IX 8 tot acolo; Vinerea brânḑii Peas. V 3 Irm. şi P. VII 2 a Irm. 1 Peas. VIII 3 a Irm. 1 şi Peas. VIII 8 a Irm. şi Peas. IX 3 a Irm. 1 Dum. lăs. de brânḑă la Cvalitie Stich. 4.

[1]) Vineri în sĕpt. brânḑii séra la Dómne strig. Mărire. Despre Sichastri veḑi: în Sâmbăta brânḑii la Utr. Sedelnele, Peas. I 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a Irm. Peas. II 2, 3, 4, 5, 6, 7 a Irm. etc.

[1]) Sâmbătă în sĕpt. brânḑii la Utrenie Mărire dela Sedélna 1.

[2]) Mateiu c. 17 st. 21.

Acolo au descoperit gendarmii trupul, mort al fetei, lungit pe un aşternut umed de paie. Comisiunea medicală a constat, că fómea şi frigul au omorît pe nenorocita fiinţă. Blaha a fost numai decât deţinut. Cercetarea criminală în contra lui se urméză.

* * *

Românii — cei mai apţi şi mai buni soldaţi. Revista militară „Reichswehr“ care apare în Viena, comunică în nrul sĕu ultim o statistică interesantă despre asentările sĕvêrşite în 1894 în Austro Ungaria. După acéstă statistică fără îndoială oficiósă şi corectă, cad pe o mie de asentaţi în anul 1894 386 Români, 359 Croaţi, 340 Unguri, 285 Sloveni, 268 Slovaci, Poloni şi Boemi, 251 Ruteni şi 244 Nemţi. — Datele oficióse militare vorbesc; le credem şi cu fală ḑicem, trăiască voinicii soldaţi români.

* * *

Protectorat depus. Crescĕtórele şi învĕţătórele din Viena au o societate proprie, asupra căreia primise protectoratul încă la înfiinţare, archiducesa *Maria Valeria*, fiica Monarchului, care însĕ în ḑilele din urmă a depus acest protectorat, spre mirarea cea mai mare a publicului vienez. Motivul ar fi fost următoriul: Societatea anunţase, că va arangia o tombolă, la care câştigurile vor fi numai cărţi, şi că tombola asemenea stă sub protectoratul Archiducesei. Societatea însĕ nu a cerut prealabil consimţĕmêntul Archiducesei, şi nu i-a presentat programul. Archiducesa numai mai târḑiu a primit scire despre cele întêmplate, cum şi despre aceea, că s'au împărţit cărţi, a căror direcţiune nu o póte aplacida, pentru că vatĕmă simţĕmintele sale religióse, precum sunt cărţile lui Darwin, Brehm, Schoppenhauer, Luther, etc.

* * *

„Trei, Dómne, şi toţi trei“ ... E raritate, ca trei gemeni sĕ trăéscă, şi toţi trei sĕ ajungă etatea cătăniei. In Kecskemét s'a întêmplat însĕ acésta raritate, căci la asentările din urmă s'au presentat deodată la mĕsură trei fraţi gemeni, şi toţi trei erau buni de miliţie: comisiunea de asentare a asentat cu tóte acestea numai pe doi, ér' al treilea a rĕmas sĕ grijéscă de părinţi, de şi tata lor ar fi voit sĕ mérgă la miliţie şi al treilea, ca sĕ pótă ḑice şi dênsul cu Coşbuc: *„trei Dómne, şi toţi trei“*.

* * *

A cui e urechia? Cuvintele acestea le rostia ḑilele trecute un muncitoriu din Budapesta, care cutriera uliţele capitalei magiare, căutând pe proprietariul unei urechi de om, aflate pe stradă, învĕlită în un afiş de teatru. Vĕḑênd însĕ, că pe calea acésta nu ajunge la resultat, a predat urechia de om unui poliţist de stradă, care apoi pelângă raportul prescris a înaintat'o şefului de poliţie, ér' acesta cu ajutoriul doctorului a constatat, că amĕsurat dimensiunilor urechia e cu adevĕrat de om, şi încă o urechie fórte tineră, care abia de dóuĕ trei ḑile şi-a părăsit stăpânul pe care'l împodobia până aci. Deocamdată s'a aşeḑat în spirt necredinciósa urechie până la însinuarea şi legitimarea proprietariului sĕu, care póte s'o priméscă ori-când.

* * *

Aniversarea luptelor dela Mortara şi Novara. În 26 l. c. a serbat regimentul ces. şi reg. de infanterie Nr. 33 staţionat în Arad aniversarea luptelor dela Mortara şi Novara întêmplate între austriaci şi italieni la anul 1866, în care şi acest regiment compus în mare parte de Români, a luat parte gloriósă. Întrégă armata din garnisiune a eşit pe terenul de eserciţiu îmbrăcată în paradă, unde s'a sĕvêrşit o liturgie în memoria celor căḑuţi pe câmpul de luptă. Apoi colonelul Mayer a ţinut o vorbire în limba germană în care a descris pe scurt istoricul luptei şi a entusiasmat feciorii pentru apĕrarea patriei. Vorbirea a fost interpretată de doi oficeri în limba magiară şi română. Cei mai buni sergenţi ai regimentului Stefan Benes şi Ioan Ursuţiu au fost premiaţi cu câte 25 fl. din fondul „Gyulay“ întru amintirea acestor dóue victorii. La amédi s'a dat un mare prânḑ în casina oficerilor la care au luat parte toţi oficerii din garnisiune. Feciorii încă au fost ospĕtaţi. La prânḑul oficerilor a luat parte şi plebanul Ioan Muszkalay din Ujpanat care a fost şi el de faţă şi a luat parte activă la aceste doue lupte glorióse dela Mortara şi Novara.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Preşmer, 19 Martiu, 1896.

Stimate dle redactor!

Vĕ rog respectuos, a da loc în colónele preţuitului jurnal ce redigiaţi următórelor:

La 14 Martiu a. c. Reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul al X-lea despărţĕmêntul I şi-a ţinut adunarea sa generală în opidul Preşmer în sala scólelor române gr. or. conform programului publicat şi în preţuitul jurnal „Telegraful Roman“.

La órele 10 a. m. întrunindu-se membrii despărţĕmêntului, în numĕr de 41 din 57 câţi se ţin de despărţĕmêntul I, în localul scólei amintite, preşedintele G. Ludu adreséză membrilor câte-va cuvinte călduróse Intre altele a ḑis, că s'ar fi ivit din multe părţi bănueli, că de şi salarele învĕţĕtorilor s'au ameliorat după legea cea adusă de stat, unii învĕţători totuşi nu şi-ar face în deajuns datorinţa faţă de scólă şi se cere o controlă severă asupra învĕţătorilor. Dênsul însĕ, nu crede a sta lucrul tocmai astfel cu învĕţătorii din despărţĕmêntul nostru şi crede, că chiar dacă s'ar face astfel de controlă asupra învĕţătorilor nostrii, fie-care s'ar afla la postul sĕu.

Ḑice mai departe că, nu salariul încălḑesce inima învĕţătoriului, ci consciinţa sufletéscă, că învĕţătoriul lucră pentru némul din care face carte. De acésta s'a încălḑit în trecut şi acésta sĕ-i încălḑéscă şi pe venitori. Indémnă pe învĕţători sĕ cerceteze adunările reuniunei, căci numai aşa putem sĕ ne apropiem de idealul la care ţintim şi deschide şedinţa ḑicêndu-le un bine aţi venit!

La propunerea membrului Vătăşan adunarea primesce a-i se aduce presidiului mulţămită protocolară.

După presentarea unor esibite, între cari şi o telegramă de salutare din partea dlui Râpénu înv. în Predeal, presidiul conform programei, pune la ordinea ḑilei tema „Cari sunt pedecile în învăţĕmêntul scólei poporale şi mijlócele spre înlăturarea acestora“. Spune apoi că cu lucrarea temei acesteia, comitetul despărţĕmêntului a însărcinat, încă cu o lună înainte de ţinerea acestei adunări, pe 2 membrii anume I. Vătăşan şi Nic. Bârsan. Cel dintâiu s'a scusat încă de timpuriu în scris la presidiul despărţĕmêntului, că e bolnav şi nu póte sĕ lucre tema ḑisă şi astfel rĕmâne ca dl Bârsan sĕ pertracteze tema de sus. In urma acestora s'a făcut observarea că: fie-care când e însărcinat cu ceva sĕ lucre, sĕ şi lucre în adevĕr şi sĕ nu pretesteze bólă, etc. Cu tóte acestea adunarea a luat scusa membrului Vătăşan la cunoscinţă. Astfel s'a pus la ordine lucrarea dlui N. Bârsan despre tema de sus.

Dl Bârsan şi cetesce elaboratul sĕu, care a fost mai mult un tractat teoretic decât practic, indigitând ca pedeci ale învăţĕmêntului *a)* individualitatea elevului *b)* învĕţătoriul *c)* alţi factori esterni.

Operatul a fost lucrat cu multă diliginţă din partea dlui Bârsan pentru care adunarea i-a esprimat mulţămită.

Nu a arĕtat însă dl disertante şi mijlócele prin cari s'ar putea delătura pedecile ce ni-lea adus înainte şi nu a ilustrat lucrul cu casuri din viéţa practică, cari obvin pe tot minutul înainte în scóla poporală; căci sunt multe şi nenumĕrate pedecile învĕţămêntului ce obvin în tóte ḑilele în scóla poporală şi dela învĕţătoriu se cere mare dibăcie şi multă iscusinţă ca sĕ le pótă delătura.

E adevĕrat că pentru tema asta s'ar putea scrie şi discuta mult, ba fórte mult, căci e o lucrare care taie adênc în viéţa scólei şi fórte vastă.

Din aceste considerante adunarea la propunerea dlui Frateş, sprijinită de d-nii Anastasie Bârsan şi Vătăşan alege o comisiune în persónele dlor N. Bârsan, An. Bârsan, Z. Butnariu şi Frateşiu, cari în timp de 6 luni vor avé a lucra încă odată tema din cestiune şi a o presenta adunării despărţĕmêntului.

Când cei chemaţi se apucă de lucru, lucră cu succes şi câştigul e general; ér când ómeni nechemaţi îşi bagă nasul unde nu le ferbe óla, totdéuna e bulbuc, étă casul: În discuţiunea generală asupra temei dlui Bârsan ia cuvêntul şi înv. Nătescu din Purcăreni şi ne pomenim deodată că cetesce de pe o hârtie o sumedenie de învinuiri nejustificate asupra preoţimei nóstre, cari culminau în aceea că, preoţimea nóstră înadins nu voesce ca tinerimea nóstră sĕ cerceteze scóla ca sĕ rĕmână „próstă“, ca aşa mai bine sĕ o pótă „tunde şi smulge“.

Aberaţiunile lui Nătescu au produs o indignare generală între cei presenţi, şi când Nătescu voia sĕ scăriţeze în aberaţiunile lui şi ajunsese chiar la inspectorul districtual de scóle confesionale, preşedintele îi detrase cuvêntul şi îi închise gura. Astfel s'a stabilit érăşi ordinea.

În urma acestui incident dl I. Dariu ne concentréză atenţiunea, cetindu-ne un elaborat al seu, cu privire la tema de sus, lucrat din propriul zel, cu multă cunoscinţă de causă şi într'un mod atât de practic, arătând pedecile şi mijlócele spre delăturarea lor, ilustrându-le cu casuri reale din viéţa de tóte ḑilele, încât fie-care membru a rĕmas încântat şi satisfăcut.

Lucrarea a constat din trei părţi:

a) impedimentele din partea părinţilor;

b) a învĕţătorilor şi

c) a susţiitorilor scólei.

De astădată a tractat numai partea primă din operat, promiţĕnd că întreg operatul seu îl va comunica pe o altă cale.

Adunarea la propunerea d-nului Butnar, esprimă dlui Dariu mulţămită protocolară.

O astfel de lucrare ar merita sĕ fie tipărită şi distribuită între poporul nostru şi sunt sigur că cetindu-'l sau auḑindu-'l poporul, altfel ar cugeta despre scóla şi despre demersul ei, ba ar fi un puternic mijloc spre a delătura multe pedeci ale învĕţămêntului.

Faţă de lucrarea dlui Dariu se póte ḑice ceea-ce a ḑis d-sa despre lucrarea dlui Bârsan: „Respect celui ce pórtă sarcina“.

În decursul şedinţei presentéză şi dl înv. Martin un elaborat despre tema din cestiune, care neputêndu-se cetí de

---

de vedere raţional, cât şi al aşeḑămintelor bisericii nóstre, care în a dóua porunca ne ḑice: „A ţinea posturile cele de preste an“, Deci şi eu voi striga cu maica nóstră biserică: „Veniţi sĕ ne desfătăm fraţilor cu postul, că el este odorul cel părintesc, avuţia cea minunată, maica tuturor celor ce au slugit stăpânului Christos, că acesta întăresce trupul şi luminéză gândul şi inima“. [1] Şi în alt loc ḑice: „Postul cel bun hrănind inima odrăslesce dumneḑeesce spic copt de bunătăţi, pe carele sĕ-l iubim.... [2]

Cu deosebire pun la inima conducĕtorilor poporului, ca ei sĕ păstreze datinele poporului nostru neatinse, cu deosebire preoţii sĕ stărue într'acolo ca sĕ păzéscă postul în tótă curăţănia, aşa cum l'a primit dela sânţii părinţi: Sĕ nu fie prea înfumuraţi de spiritul modern, aflând póte în tot ce o fost mai de mult: că asta nu-i bine, asta nu se potrivesce, asta-i de prisos, una-i pe dincóce alta pe dincolo, a umbla la Crăciun colindători e cerşitorie ş. a. Datinele poporului, pot ḑice preste tot, sunt în sine atât de nevinovate, încât prin ele poporul pare a fi mai mult numai un copil naiv, care nu scie încă de apucăturile mişelesci.

Mulţi dintre preoţi îşi negligă afacerile din comoditate, serviciile divine la diferite ocasiuni se dau uitării Religiositatea, şi evlavia le veḑi scăḑênd cu ochii. Cel puţin preoţii din cât pot ar trebui sĕ susţină datinele şi cu ele se va păstra şi evlavia în ómeni, căci el dacă nu va păstra o datină, care i se pare neînsemnată, poporul va merge mai departe şi va lăsa alte datini, cea ce lui i-ar aduce stricăciune. Va afla preotul, că colindătorii îs de prisos, postul e de a dóua mână, poporul va afla de prisos tot aşa de bine ca sĕ nu cheme pe preot la sânţirea mărului, la slujbe pentru vite, la sânţirea casei, ba va ḑice că şi a duce jertfă la biserică, încă e de prisos. Vedem, că căsătoria şi despărţirea bisericéscă e benevolă, însĕ, când nu sĕ vor cununa bisericesce, atunci tot atât de uşor nu se vor îngropa cu preoţi. Maslul vor afla de prisos, mărturisirea şi cuminecarea nu o vor lua în samă, mai târḑiu vor ḑice, că nu au lipsă de botez şi de mir. Dar atunci când s'ar şterge acestea, pentru cine ar mai fi preoţi? Deci preoţii chiar şi din punct de vedere al interesului lor propriu, sĕ nu lase nimic din datini fie religióse, fie lumesci.

Preoţimea trebue sĕ lupte în contra curentului ce domnesce, când vedem, că vaḑa lor scade, numĕrul lor se reduce în raport cu alţi oficianţi, căci bună óră advocaţilor li se pune în prospect un venitoriu mai bun, şi nici lefele lor nu se înmulţesc ca a altor oficianţi, deci sĕ bage de samă, ca sĕ nu-şi pérdă şi cât au. Acésta o vor putea face susţinênd în popor datinele.

Sĕ păzéscă deci şi postul. Acolo unde credincioşii n'au părăsit datina de a posti, sĕ se nisuéscă, ca sĕ o susţină şi mai departe, ferindu-i cât sĕ póte, sĕ nu fie atinşi de pestilenţa timpului modern, care vrea, sĕ nimicéscă din trecut şi cea ce e bine, luptându-se chiar cu pericol de a fi batjocoriţi, tot sĕ nu priméscă nimic ce e rĕu în presinte.

Acolo unde au străbătut pestilenţa, credincioşii nu mai susţin postul, sĕ încerce a li-l pune la inimă, convingându-i prin argumente despre însemnătatea postului. Şi fiind că nimic nu se póte face de odată, sĕ încerce a-i întroduce pe încetul în post, îndemnându-i, ca sĕ se abstină dela mâncări, ce conţin sucuri animalice în sĕptĕmânile şi ḑilele mai însemnate din punct de vedere creştinesc precum: Sĕptĕmâna primă şi ultimă a postului mare, ajunurile, Mercurile şi Vinerile. Ér în celelalte ḑile din post şi dacă vor mânca lapte, brânză şi ale albeturi, ca în chipul acesta sĕ pótă susţinea evlavia în credincioşi.

In fine adresându-mĕ cătră toţi, ḑic, că dacă cineva nu e pătruns de o adevĕrată evlavie, aşa cât din iubire faţă de părintele ceresc sĕ ţină aşeḑămintele bisericii neatinse, şi sĕ postéscă, şi dacă n'au ajuns la o convingere aşa de firmă, încât pentru folósele ce resultă din post, sĕ-l ţină, s'au nu póte posti din slăbiciune omenéscă, acela sĕ ḑică cu apostolul Pavel: „Cel ce mânâncă Domnului mânâncă, şi mulţămesce lui Dḑeu, şi cel ce nu mânâncă Domnului nu mânâncă“. Insĕ: „Cel ce mânâncă pe cel ce nu mânâncă, sĕ nu-l defăimeze, şi cel ce nu mânâncă pe cel ce mânâncă, sĕ nu-l osândéscă“.

Cel ce-şi bate joc de post şi de cei ce postesc îşi bat joc de biserică, căci postul e un aşeḑĕmênt al bisericii, ér cel ce-şi bate joc de biserică, îşi bate joc de Christos căci el e capul ei, şi şi de cel ce l'a trimis pe el şi acesta e un pĕcat în contra Duchului sânt, despre care au ḑis însu-şi Christos: că nu se va erta nici în acest véc nici în cel venitoriu.

Eliseiu Mezei-Câmpean.

---

[1] Luni a III sĕpt. a post. Peasna VIII 1 a Irmosului 2.

[2] Marţi a II-a sĕpt. a post. P. IX 1 a Irm. 1.

astădată, se ia la cunoscinţă şi se transpune comisiunei alese.

Fiind timpul prânḑului, şedinţa se încheie şi membrii în corpore iau parte la o masă comună.

După prânḑ la órele 2½ redeschiḑêndu-se şedinţa, se pune la ordinea ḑilei „Geografia comunei“ prelegere practică.

Presidiul arată că cu acéstă temă s'a însărcinat din partea comit. despărţ. sĕ o lucre D-şóra Sabina Savoiu şi Dl G. Goicea şi că ambii au satisfăcut trimiţênd de timpuriu la presidiu lucrările dênşilor.

D-şóra Savoiu învĕţătóre în Braşovul vechiu la dorinţa adunărei propune în mod practic, avênd înaintea sa câţi-va elevi din anul al II-lea de scólă, o parte din elaboratul seu desvoltând noţiunile, casă, vecin, stradă, comună, locuitorii comunei etc.

După finirea prelegerei iau cuvêntul D-nii Dariu, A. Bârsan şi Vătăşan, cari pe lângă unele observări dechiară prelegerea de succésă şi propun a se aduce D-şórei prelegĕtóre mulţumită protocolară.

Se cetesce un proiect lucrat de comitetul despărţemêntului despre modalitatea cum sĕ participe reciproc învĕţătorilor la esamenele unor altora.

Iau cuvêntul Domnii A. Bârsan şi St. Popovici susţinênd că acest proiect nu s'ar puté pune în pracsă şi că ar fi bine ca proiectul sĕ se dea unei comisiuni spre studiare.

Acéstă propunere se şi primesce de adunere şi se aleg în comisiune spre acésta Dnii St. Popovici. I. Dariu şi Iosif Aron.

In fine preşedintele constată că obiectele din program sunt exhauriate mulţumesce membrilor pentru zelul ce l'au dovedit şi-i îndémnă ca totdeuna în lucrările lor se fie conscienţioşi, sinceri şi obiectivă şi poftindu-le „Drum bun“ închide şedinţa.

Ca de încheere voesc a aminti că onoratul şi bătrânul preot local, Alecse Frateş ne a onorat cu presenţa D-sale în tot decursul şedinţelor. Asemenea au binevoit a ne onora cu presenţa şi unii din Dnii învĕţători de confesiunea evangelică din loc.

I. Frateş,
secretarul desp.

Bibliografic.

A apărut la Braşov fasciculul VI din *„Istoria Împĕratului Traian şi a contimporanilor sĕi“* de Dr. Heinrich Francke, traducere autorisată de Petru Broşteanu cu următorul cuprins: Partea a II-a. Afacerile interne a-le imperiului roman. Administraţia de stat a lui Traian. 5. Traianus remisit collationes; 6. De ambitu; 7. Lex tabellaria; 8. De vicesima hereditatum! 9. Lex de majestate; 10. Beneficium eorum qui se ipsi deferunt; 11. Lex sive edictum de aerario; 12. Caput ex rescripto Divi Traiani ad Didium Secundum de bonis relegatorum; 13. Edictum de testamentis; 14. Rescriptum Traiani de testamentis ab heredis institutione incipiendis.

Se atrage tot odată atenţiunea p. t. prenumeranţi, că cel puţin pentru 3 fascicoli preţul este a se plăti înainte, deci toţi aceia. cari doresc a avé fascicolele VII. VIII. şi IX se binevoéscă încă de acum a trimite abonamentul, precum şi cei cari restéza pentru fasciculele deja apărute.

5430—1896 IV. [47] 1—3

Publicaţiune.

Spre asigurarea reconstruirii podului Nr. 26 de pe drumul municipal Szász-Sebes—Sugag se va ţiné **în 13 Aprile 1896 la 10 óre a. m.** în sala mică a palatului comitatens licitaţiune cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi sĕ-şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări până la *óra 9 a. m.* a ḑilei determinate la vice-comitele comitatului.

Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor lua în considerare.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 776 fl. 01 kr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiíu, în 29 Martiu 1896.

Reisenberger,
vice-comite.

Ad. Nr. 56—1896 [46] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pentru terminarea lucrărei restante dela biserica nou clădită din comuna gr.-or. *Albac*, protopresbiteratul Câmpenilor, se va ţinea licitaţiune minuandă în **7/19 Aprilie anul curent la 2 óre p. m.** în edificiul scólei de acolo.

Preţul esclamărei, amĕsurat preliminariului de spese este **7450 floreni 16 cr. v. a.**

Doritorii de a licita sunt recercaţi a se presenta la terminul de mai sus la locul destinat: ér oferenţii a substerne ofertele lor provĕḑute cu vadiul de 10% amĕsurat preţului imbiat, oficiului protopopesc până la terminul de mai sus.

Planul, preliminariul de spese, condiţiunile de licitaţie, precum şi alte informaţiuni mai de aprópe se pot vedea şi câştiga dela oficiul parochial din loc.

Licitanţii cu cauţiune şi măestrii diplomaţi vor fi preferiţi.

La încredinţarea comitetului parochial
gr.-or din Albac.

Albac, 17/29 Martie 1896.

Romul Furdui, protopr. **Ioane Todea,** pres com. parochial.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“.

A XXVII-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă, în 12 Aprile a. c. n. la 3 óre după prânḑ** în sala de şedinţe a comunităţii orăşenesci (Curtea sfatului, Strada Măcelarilor Nr. 2).

Obiectele de pertractat sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1895.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sorţire de obligaţiuni ale fondului de întemeiere.

Sibiiu, în 11 Martiu 1896.

Direcţiunea.

[39] 2 2

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întόrce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 8—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Cea din urmă tragere principală
a

Lotteriei de classă ungare

aprobată de stat.

Cel mai mare câştig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sĕ face:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Câştiguri		Coróne		Coróne
1 premiu	de	600.000	=	600.000
1	à	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200 000	=	200 000
1	„	100.000	=	100 000
2	„	40.000	=	80 000
2	„	20 000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200.000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530,000
22.000	„	150	=	3,300.000
25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu		6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.

[38] 3—9

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă şi trimite pe lângă espedarea mai nainte a preţului prin asignaţie postală sau rambursă

CARL HEINTZE,

Budapest, Servitenplatz 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losurile de classa a II-a pentru classa a III-a au sĕ se reînoéscă pe lângă retrămiterea losului de classa a II-a şi a sumei de înoire, şi anume:

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20	los
	20.—	10.—	2.—	1.—	floreni

începênd din 25 Martiu până cel mai târḑiu în 2 Maiu.

Losuri de câştiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango,**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Joi, 28 Martiu (9 Aprile) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătriul II. April, Maiu și Iuniu al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

Jocul de cărți.

Una dintre cele mai mari bóle permanent epidemice, care cu atâta putere pustiitóre graséză cu deosebire în timpul de aḑi pretutindenea, este jocul de cărți.

Beția, înjurăturile, conversațiunile scandalóse, escesele venerice, și alte bóle de acéstă natură pare că societatea de aḑi nici nu le consideră de păcate, de fapte, cari contribue și ele la degradarea omului mai pe jos decât animalele.

Dar apoi călcarea cuvêntului de onóre, caracterul unde e. Nici sĕ mai vorbim de aceia, cari înșélă pe tótă lumea făcênd darorii și nu le plătesc nici odată, — nu că nu pot, ci că o astfel de observare a moralei crestinesci, i-ar degrada dela înălțimea așa poreclitului cavalerism modern.

Astăḑi nu umilința, smerenia te înalță pe lângă alte calități bune ce le ai, ci trufia, minciuna, lingușirea și alte astfel de însușiri prin care sĕ treci cu vederea tóte scăderile vițióse ale societății în cea mai mare parte stricate ca apoi la rêndul seu și ea sĕ trécă cu vederea peste tóte greșelile tale de tot feliul.

Dar mai are societatea de aḑi o scădere, carea într'adevĕr te pune în uimire, cum a putut veni la idea, la principiul acela, că tóte crimele cele mari ți-le iartă, chiar crime de acelea pentru care ai fost pedepsit de justiție, după ce ți-ai împlinit pedépsa dictată, dar greșelile cele mici nu ți-le iartă decât cu prețul espunerii vieții înaintea unui glonte de revolver ori înaintea ascuțișului sabiei.

Ai defraudat, ai fost pedepsit, ér te primesce în sinul ei. Ai aprins, ai omorît, ți-ai luat pedépsa dictată de justiție, ér esti om cinstit. Ai stricat onórea uneii ființe ușuratică de minte, — aci suride și te scusă, ḑicênd că ai făcut numai o nebunie tineréscă, un lucru natural și altele.

Ai călcat însĕ din nebăgare de sémă pe picior pe un „cavaler" ori te-ai uitat prea autoritativ în fața lui dându-i se înțelégă, că și tu valorezi cât el, iute te trezesci cu secundanți la casă, și cu un duel în grumazi. Ai scăpat din gură o vorbă nesocotită și nu ai ḑis vestitul „pardon" la timp ori ești prea încăpăținat de a face acésta, nici una nici doue, trebue sĕ stai înaintea revolverului ori înaintea ascuțișului sabiei, căci altcum societatea te eschide din sinul ei ca pe un om fără de onóre și care nu te conformezi regulelor ei, séu mai bine ḑis: capriciilor ei bizare — de bunacuviință.

Nu scim însĕ hotărit: care din vițiile enumĕrate mai sus aduce mai multe nenorociri asupra omenimei în general și asupra indiviḑilor în special cari sunt stăpâniți de careva din aceste vițiuri.

După părerea nóstră pănă acum cele mai multe și mai gróznice nenorociri s'au întêmplat din causa beției și a jocului de cărți, cari ambele contribue la ruinarea totală și a trupului și a sufletului.

Cine nu se scârbesce și nu se îngrețoșéză de omul beat, carele s'a dejosit mai pe jos decât animale și și-a adus familia la cea mai mare miserie de tot feliul.

Nu despre acésta patimă voim sĕ vorbim cu acéstă ocasiune, ci despre jocul de cărți, carele și el contribue atât de mult la stricarea moravurilor și la ruinarea materială a familiilor și a indiviḑilor cari sunt stăpâniți de el.

Și nu e mirare, când vedem cât e de lățit, mai cu sémă în societăți mai înalte și mai culte, căci bietul țĕran obosit de munca ḑilei nu are destulă vreme sĕ-și permită acest lux de ceea ce de altcum trebue sĕ ne bucurăm și sĕ rugăm pe bunul Dḑeu ca nici sĕ nu-i dee vreme spre satisfacerea astorfel de patimi domnesci.

Ne întristăm însĕ fórte mult, când vedem ómeni cu stare materială fórte bună cum se dau jocului de cărți și-și folosesc averea spre satisfacerea acestei pasiuni rele sufletesci, în loc sĕ-și folosésca acea avere spre creareade institute culturale și de binefacere și astfel se contribue la alinarea suferínțelor omenimei în loc se cerce a-'și satisface unei pasiuni dejositóre, carea nici când nu o pot alina, ci din contră mai mult o ațîță și o potențéză și la urmă îi duce cu totul la perire și la rușine.

Mai mult ne întristéză însĕ împrejurarea, că acéstă patimă periculósă, jocul de cărți, s'a lățit fórte mult în locuri cu totul deosebite, în casine, ba chiar și între tinerimea studiósă, carea vĕḑênd esemplul celor mai mari, se dă și ea acestei patimi cheltuind într'un mod atât de nevrednic creițerașii adunați cu multă sudóre din partea părinților pentru susținerea ei.

Ce sunt casinile astăḑi, în cea mai mare parte? Cuiburi de cărțași, locuri în cari în loc de conversațiuni corespunḑĕtóre caracterului lor, se petrec conversațiuni întrerupte după cum se arată figurile de cărți favorabile ori nefavorabile pentru unii ori alții.

Lucru natural, că astfel jocul de cărți în loc de distracție produce ură și mănie în sufletul celor ce perd. Și nici nu e mirare, că cel ce perde, nu se bucură, dar pentru acesta tot nu se lasă, ci caută tóte mijlócele, iertate și neertate, ca sĕ pună mâna pe bani, ca cu acestia sĕ câstige ceea-ce a perdut, și dacă nu-i succede, jócă fals, și dacă nici așa nu are noroc și a perdut totul, după conceptele moralei moderne nu-i remâne altceva decât sĕ părăsésca societatea, căci altcum e espus bătjocurei publice, ori sĕ-și curme însuși de bună voie firul vieții, etc.

Nu ne-am fi ocupat cu acéstă temă, dacă nu ni s'ar fi dat ér trista ocasiune de a auḑi despre un deputat dietal, — că a jucat fals și apoi a fost condamnat într'un mod atât de curios din partea acelora cu cari juca.

Nu pentru că a jucat fals trebue condamnat, ci, căci a jucat peste tot cărți. Ei dar atunci companistii înșiși pe sine se condamnau. De aceea au trebuit sĕ-l sacrifice pe el, ca sĕ pótă șusținea la nivoul lor conceptele bizare despre morală ale societății decăḑute de aḑi.

Noroc însĕ pe noi, Românii, că încă pănă acum nu avem nici un Monte-Carlo, nici cuiburi de cărțași așa vestite ca cele din capitala nóstră.

Sĕ ne și ferim deci cu totul de acéstă bólă periculósă, de jocul de cărți, cu atât mai vêrtos, căci suntem un popor sĕrac și avem o mulțime de trebuințe de acoperit din avutul nostru material și intelectual, față de stat și față de noi inșine, nu numai ca indiviḑi, ci și ca națiune, ca popor remas în multe privințe înapoi și împedecat întru ajungerea aspirațiunilor sale naționale.

Dar mai pe sus de tóte, sĕ ferim tinerimea de acéstă patimă fórte lipiciósă și periculósă din tóte punctele de vedere.

FOIȚA.

Ioan cav. de Pușcariu.

Venim sĕ ne împlinim o veche datorie. Trebuia s'o facem de mult, însĕ nu e târḑiu nici acuma. Bărbatul căruia de astă-dată îi aducem prinosul recunoscinței, nu aparține acelora cari se pot bucura numai de o vremelnică popularitate și astfel portretul și biografia lor numai atuncea pot sĕ atragă interesarea obștei; ci este unul din aceia cari lucréză o viéța întrégă și așa ori când avem cuvinte d'a ne ocupa de dênșii. O viéță atât de frumósă, o activitate atât de roditóre, ne și impune acésta totdeuna. Cu plăcere ne achităm dar acuma de acésta indatorire.

Ioan cav. de Pușcariu s'a născut la 10 Octombre 1824, în comuna Sohodolu-Branului, din părinți, cari din generațiune în generațiune au funcționat ca preoți în acea comună.

Dat la scólă, mai întâiu a învĕțat la cea românéscă din comuna acea; de acolo l'a dus tată-seu la scóla nemțéscă (normală) din Brașov, unde apoi în anul 1838 a întrat în gimnasiul r. cath. nou înființat sub conducerea primului profesor, Iacob Mureșianu. Ultima clasă gimnasială, numită poesia, o-a ascultat în gimnasiul cat. din Sibiiu, — după care în anul 1843 a făcut și cursul clerical ortodocs român (la olaltă cu fostul protă Bratu Mețian, cu profesorul Oroian, cu protopresb. Baloiu etc.) In anul 1844—1845 a ascultat studiile filosofice și fisice în liceul din Cluș (laolaltă cu Papiu Il., cu Hodoș etc.), éră în anul 1846—1848 studiile juridice în academia de drepturi din Sibiiu (la olaltă cu Simeon Bărnuț.)

D'abia scăpat de băncile prelegerilor scolare, trebuì sĕ pornéscă din Sibiiu cu stégul cel mare și cu „Ce e petria română" la adunarea națională din Blaș dela 15 Maiu unde — cunoscut sub numirea de stegar național — fu ales membru în comitetul permanent, și ca atare îngrijì și de prima tipărire a protocolului adunării generale.

După pacificarea țĕrii, întră și înaintă în diferite funcțiuni de stat, precum: la anul 1849 subprefect la Făgăraș, 1851 jude cercual la Deva și Pui, 1854 protopretor la Veneția, 1861 concipist la Cancelaria aulică ardolénă în Viena, 1862 administrator comitatului Cetatea-de-baltă, 1865 căpitan suprem al districtului Făgăraș, 1867 consiliar în ministeriul cultelor și 1869—1890 membru al Curiei supreme judecătoresci în Budapesta, de unde după un serviciu public de 42 ani se retrase în pensiune la locul seu natal Bran.

In urma acestor îndelungate și fidele funcțiuni, fu decorat la anul 1864 cu ordul Corónei de fer cl. III și ridicat în statul cavalerilor ereditari, — apoi la anul 1890 cu medalia preaînaltei recunoscințe.

Cu tótă sarcina cea grea a acestor funcțiuni publice, totuș el n'a lipsit mai dela nici una din adunările și consultările politice, naționale, bisericesci și literare ale românilor, ci pretutindeni îl aflăm între primii luptători

In calitatea sa de șef administrativ, a restaurat pretutindeni scólele poporale, și pe lângă reorganisarea scólei centrale grănițeresci din Ohaba, a ridicat una nouă și în Veneția inferióră, provĕḑêndu-le cu câte 12000 fl. ca fonduri permanente pentru subsistență.

Incă de pe timpul absolutismului, a întrodus limba română în administrațiunea politică și judiciară, aplicând formularele trebuincióse la administrare și publicând pentru funcționarii strĕini gramatica numită „Die romanische Amtssprache" cu o terminologie juridică, care manual a fost retipărit la anul 1860 și 1864. Încă la anul 1858 publică în limba română „Comentarul seu la legea rurală" în folosul poporului la regularea posesiunilor urbariale.

La anul 1860, a făcut parte din comisiunea pentru întroducerea oficiósă a unei ortografii române cu litere latine, — și după-cum constată Șaguna (în Actele Asoc. trans. 1862 pag. 45,) apoi Barițiu (în Ist. trans. III pag. 31,) a dat impulsul cel dintâiu pentru înființarea Asociațiunii transilvane, a cărei statute s'au acceptat la referadă și după proiectul pregătit de el.

Intre lucrările literare — afară de cele amintite mai sus — și afară de o mulțime de articlii în prosă și în versuri publicați prin „Familia" și prin alte jurnale, mai cu sémă sub pseudonimul „Ioan al lui Ioan dela Buceci", — mai amintim aci și „Disertațiunea istorică despre împărțirea politică a Ardélului" (Sibiiu 1864.) — „Causa română" la anul 1872, — „Considerațiuni asupra timpului și spațiului", (Budapesta A. Kocsi 1878,) — „Mĕrul", (Budapesta A. Kocsi 1883,) etc. In fine „Date istorice despre familiile nobile române" publicate sub auspiciile Asoc. trans. Partea I la anul 1892 și Partea II la anul 1895.

În considerarea activității sale pe terenul literar, în 13 Septembre 1877 fu ales membru onorar al Academiei Române.

Din activitatea sa pe terenul politic amintim aci participarea sa la adunarea din 15 Maiu 1848, — la conferința națională din 13—16 Ianuariu 1861, — la congresul națiunei române din 20—22 Aprile 1863 ca secretar și referent, apoi ca membru al deputațiunii naționale la Corónă. După acestea urmând deschiderea diatei din Sibiiu și a senatului imperial din Viena 1863—1865, — apoi a adunării regnicolare din Cluș și a die-

Sĕ căutăm distracții folositóre pentru trup și pentru suflet, ér nu de acelea cari ne duc la miserie și la perire.

Blasfemie. „Tribuna“ din ḑiua de Pasci publică doue telegrame ale „Comitetului național studențesc“ din România, adresate: una dlui Dr. I. Rațiu, ér cealaltă dlui Dr. V. Lucaciu.

Cea dintâiu este modestă, dar în ton serios.

A dlui Lucaciu însĕ rivaliséză în frase necópte cu frasele usitate de părintele Lucaciu în toastele și vorbirile sale ocasionale, pe cari omenii serioși nici odată nu le-au considerat mai de valóre decât balónele de săpun produse de copii resfățați.

Dar părintele Lucaciu cel puțin sĕ mulțămesce în figurile sale retorice cu ḑeii păgâni, cu „divul“ Traian etc., dar de Dḑeu nu s'a atins; adoratorii lui din Bucuresci însĕ nu mai află frase potrivite pentru idolul lor în grețosul dicționariu al lingușirilor, ci ca sĕ nu-și bată mult capul după epitete măgulitóre vanității lui bolnăviciόșe, îl avanséză la „figura dumneḑeéscă“. Étă frasa de care se folosesce „Comitetul național studențesc“:

„Programul dela 1881, acesta, și numai el, te-a condus la temniță și la mărire, numai prin el vei poté remâné *figura dumneḑeéscă a poporului*, pentru desrobirea căruia luptăm cu toții“.

Póte fi părintele Lucaciu „figură dumneḑeéscă“ naintea acelora carii *n'au Dumneḑeu*, naintea religiosului popor român însĕ nici părintele Lucaciu, nici alt muritoriu, nici n'a fost, nici nu va fi „figură dumneḑeéscă“.

Inzădar se cércă cei ce nici când nu l'au vĕḑut pe părintele Lucaciu în adevĕrata sa *„figură“* sĕ-l înduplice cu măguliri nemeritate, dar grețóse, ca sĕ facă și în viitoriu politică națională intransigentă, căci părintele Lucaciu nu o va face.

Dați-i pace bietului om sĕ se reculégă.

Revista politică.

Din mai multe părți se aduce scirea, că delegațiunile vor fi convocate pe luna lui Maiu a. c. După-cum se anunță însĕ ḑiariului „Bud. Tud.“ convocarea delegațiunilor a fost numai obiect de discuțiune între ministrii presidenți și cei comuni ai monarchiei nóstre, fără ca sĕ se fi statorit terminul convocării. Acésta numai atunci va fi cu putință, când budgetul Ungariei va fi votat în total și sesiunea actuală a dietei va fi încheiată, când apoi se va deschide sesiunea a cincea și după constituirea casei se vor lua dispozițiile necesare pentru alegerea membrilor din delegațiuni. Că ministrii comuni vor conveni la 8 Iuniu a. c. în Pesta, acésta stă în legătură numai cu preparativele pentru delegațiuni.

* * *

Marți în sĕptĕmâna patimilor a primit sultanul pe principele Ferdinand al Bulgariei în audiență, care a ținut dóue óre, și numai între patru ochi, ceea ce după datinele dela curtea turcéscă este o mare distincțiune. Conversațiunea a decurs în limba francesă. Mercuri a dat consulul frances un mare dejun în onórea principelui, la care a au luat parte ministrul pe esterne, Zinni pașa, suita principelui și corpul oficeresc frances dela stațiunea maritină. Primirea a fost fórte pompósă. Tot în ḑiua aceea séra a fost un prânḑ intim la sultanul. In ḑilele următóre principele a făcut mai multe escursiuni în apropiere și visite.

* * *

„Timpul“ scrie: Pe când ḑiarele germane se silesc a demonstra, că prin atitudinea sa în cestia espediției la Dongola, Germania nu a voit sĕ facă un serviciu Angliei, presa rusă discută în mod fórte puțin simpatic acéstă atitudine a Germaniei.

„Se vede acum lămurit, ḑice „Novoje Wremja“, că Germania a fost trasă pe sfóră de Englitera, căci espediția din Dongola are de scop numai cucerirea Sudanului și nu apĕrarea Italienilor la Kassala. Că Germania 'și-a sacrificat Englezilor interesele din Africa, se póte esplica numai prin faptul, că la Berlin esistă intenția de a pedepsí pe Francezi cari, în conflictul Germaniei cu Anglia în cestia Transvaalului, nu au dat Germanilor ajutoriul trebuincios. La Petersburg lumea politică e veselă, că nici Rusia și nici Francia nu au voit se scótă pentru Anglia castanele din foc, căci consecințele espediției din Dongola vor folosí numai Englezilor și vor păgubí interesele tuturor creditorilor Egiptului.

„Petersburgskija Wjedomosti“ crede de asemenea, că Germania, sacrificându-și interesele în Africa și Asia pentru a spriginí pe adversarul acestor interese, 'și-a micșorat prestigiul de putere colonială. Canalul de Suez, răpit Englezilor, ar fi adus Germaniei avantagii mari; acum însĕ ea 'și-a tăiat singură și pentru mult timp drumul spre posesiunile ei coloniale din Africa.

La aceste opiniuni trebue sĕ adaugem o scire publicată în organul oficios al guvernului francez „Le Jour“, scire dată ca venită din sorginte rusécă și care spune că Rusia ține credincios și în cestia egipténă la alianța cu Francia, a cărei importanță a fost slăbită numai un moment când Germania s'a vîrît în cestia chinezo-japoneză, între cei doi aliați.

Acum alianța e érăși neîmpedecată și își va face pentru prima-óră proba în cestia egipténă.

„Le Jour“ adauge, că Francia și Rusia ar puté conveni pentru convocarea unui congres europén spre a resolva cestiunea egipténă. Nici Francia și nici Rusia nu voesc sĕ rĕmână sub impresia înfrângerii ce au suferit din partea diplomației engleze. La Paris și la Petersburg esistă hotărîrea de a împedeca cu ori-ce preț ca Anglia sĕ pună definitiv mâna pe Egipet. Cele doue puteri, ale căror interese sunt comune, vor merge până la estrem în apĕrarea intereselor și drepturilor lor.

Ele nu sunt responsabile pentru situația gravă, care e opera diplomației engleze. „Le Jour“ sfêrșesce cu un apel către toți patrioții spre a se strînge în jurul noului ministru de esterne, dl Bourgeois.

În privința acésta a fost interesantă și desbaterea din senatul francez.

Interpelatorul d. Bardoux a vorbit de gruparea actuală a puterilor europene și a recunoscut, că lasă astăḑi pe Franța în inferioritate. Inainte gruparea puterilor era de trei contra doue; acum sunt patru contra doue.

La acésta d. Bourgeois, ministru președinte și acum ministru al afacerilor străine, a rĕspuns:

„Viu la cestia cea mai importantă, la cestia egipténă. Suntem întrebați asupra stărei actuale a tratărilor. Vĕ aduceți cu toții aminte cât de brusc ne a sosit stirea despre espediția din Dongola. Cunósceți declarațiile de la 19 Martie ale dlui Berthelot, (Ilaritate mare). Imprejurări triste au silit pe acest mare Francez și mare servitor al sciinței și al patriei de a se retrage“.

D. Bourgeois recetesce apoi declarația dlui Berthelot și adaugă:

„Motivele invocate atunci de d. Berthelot au făcut ca guvernul frances sĕ céră informațiuni asupra intreprinderii și sĕ dea comisarului frances din Cairo instrucțiunile necesare. Comisiunea din Cairo a luat hotărîrea cu patru contra doue voturi, al Rusiei și al nostru după care representanții Franței și Rusiei s'au retras. Las la o parte cestia de drept. Greutățile ar putea fi înlăturate numai pe calea tratărilor diplomatice. Aceste tratări au fost începute și vederile guvernului frances au fost comunicate celui englez.“

Se scie că în senat, care pare a nu fi fost mulțumit cu rĕspunsul dlui Bourgeois, s'a formulat o nouă interpelare.

* * *

Tricolorul român la millenin.

Sub acest titlu scrie „Epoca“: „Din Viena s'a primit scirea, că în programul serbărilor milleniului unguresc s'au desemnat deja magnații unguri, cari într'o procesiune solemnă vor purta stindardele, trofee istorice ale națiunei magiare. Printre aceste stindarde, cari vor fi la urmă închinate drapelului unguresc, se găsesc în proprii termini indicați stindardul României și stindardul Sêrbiei.

Scirea asta este de o gravitate esceptională și cu drept cuvênt ea va emoționa întréga opinie publică din țérà. Ea merită deci nu numai o confirmare oficială, ci și o seriósă băgare de sémă din partea guvernului.

Asupra acestei sciri grave până acum nu s'a pronunțat decât numai „Constituționalul“ și étă în ce termini: „D. Sturdza, în materie de demnitate internațională, a dovedit că are stomac mare: n'am dori ca acéstă dilatațiune bolnăviciósă sĕ permită și înghițirea hapului din programul milleniului. Dacă lucrurile sunt cum ni se semnaléză, ministrul nostru sau representantul țĕrei nóstre n'au ce căuta la Pesta. Tot asemenea autoritățile magiare nu pot aștepta concursul autorităților române pentru a le procura clienți și visitatori“.

După cât suntem informați dnul Emil Ghica, ministrul nostru la Viena, înainte chiar de a fi consultat pe guvern asupra acestei cestiuni, ar fi făcut representațiuni la ministeriul de esterne austro-ungar în acéstă privință“.

„Pesti Napló“ dela 5 Aprile desminte acéstă scire, ḑicênd, că foile germane au dus lumea în rătăcire prin o simplă eróre de tipar scriind în loc de *Kumania* — *Rumania*. Apoi nici la încoronarea dela 1867 n'a figurat stégul României, cu atât mai vêrtos nu va figura nici la serbările millenare.

Noutăți.

Avis. Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt învitați prin acésta la ședință pe *Joi în 9 Aprile n. 1896 la 5 óre p. m.* în localitățile casinei române din loc.

Sibiiu, în 7 Aprile n. 1896.

Biroul clubului municipal român.

* * *

Întrunire agricolă va ținé *Duminecă la 31 Martiu v. (12 Aprile n.) c.* comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ în comuna Cornățel. La întrunire se va vorbí despre cultura pământului după comasație, despre nutrețurile măiestrite și despre însemnătatea tovărășiilor agricole. Sunt învitați toți membrii și spriginitorii reuniunei agricole.

* * *

Convocare. Sinodul eparchial ordinariu al diecesei Aradului este cenvocat pe Dumineca Tomei a. c. (31 Martiu 1896 v) în Arad.

* * *

Cărți oprite. Ministrul de interne Perczel a interḑis întrarea pe teritoriul ungar a broșurei: „Chestiunea națională“, discurs de D. A. Sturdza, apărută în Bucuresci, și revista germană „Kritik“, care apare în Berlin, — din motivul, că ar fi de cuprins contra statului magiar.

Deci patria și „nația“ din nou salvată!

* * *

Publicațiune. Spre asigurarea reconstruirei podului Nr. 2 aflător pe drumul municipal Sĕliște-Poiana se publică pe basa decisiunei comitetului administrativ din 12 Martiu 1896 Nr. 236 licitațiune cu oferte închise care se va ținé *în 13 Aprile 1896 la 11 óre a. m.* în sala mică din palatul comitatens.

Doritoril de a întreprinde acésta lucrare sunt provocați sĕ-și presenteze ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări până la óra 9 a. m. a ḑilei ficsate la vice-comitele comitatului.

Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate și provĕḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 1470 fl. 40 cr.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 30 Martiu 1896.

Reissenberger,
vice-comite.

* * *

Programul esamenului teoretic, ce se va ținé la economia de model a comitatului (Piața-mare a têrgului de vite Nr. 10) în 10 Aprile 1896 st. n. la 3 óre d. a.

1. Limba magiară; 2. Aritmetica și geometria; 3. Fisica; 4. Sciințele elementare din economie; 5. Sciințele speciale din cultura plantelor; 6. Pomologia; 7. Sciințele speciale despre cultura și igiena de vite.

Cărțile de economie purtate de elevi, caietele lor etc. se espun spre vedere publică.

Sibiiu, în 23 Martiu 1896.

Presidentul comisiunei economice a comitatului Sibiiu.

Reissenberger.

* * *

Atentat asupra regelui României. Tóte foile aduc notiță despre un atentat, care în ḑiorile dimineții dela 1 spre 2 Aprilie s'ar fi plănuit în apropierea Orșovei asupra părechei regale a României. Atentatul însĕ nu a succes. Atentatorii au creḑut, că părechia reg. vine cu trenul accelerat și deci îngrămădiseră bolovani de petri pe șine, din

---

tei de încoronare din Budapesta 1866—1868, a fost trimis ca deputat la tóte acestea.

După proclamarea pasivității, la adunarea din Mercurea, — s'a retras cu totul dela politica militantă, restrêngêndu-se la cele bisericesci literare și economice.

După-ce luase parte la adunările eparchiale și în deosebi și la sinodul din 1860, incurse apoi și la afacerile congresului național bisericesc convocat pe 28 Septembre 1868 în mĕsură preponderantă, — éră Statutul Organic al metropoliei române gr. or. eșit din acest congres la intețita referată a lui, în calitate de consiliar în ministeriul cultelor, câștigă sancțiunea preaînaltă. De aci încolo, luà parte la tóte sinódele anuale și la congresele bisericesci, ce se țin din trei în trei ani.

Un câmp larg de activitate cu spor și mai roditor pentru națiune și biserică i s'a deschis în calitate de membru al representanței fundațiunii lui Gozsdu și de președinte al comitetului ei esecutiv. Și-a fost făcut de problemă a vieții în decurs de 25 ani spre a scóte la liman acésta fundațiune imposantă, — ceea-ce cu ajutorul celorlalți commembri a și reușit pe deplin — după-cum se póte vedé din Analele fundaționale.

Tot pe acel timp a fost luat în administrare la fundațiunea lui Gozsdu și fondul pentru teatru român, și ca curator al societății Petru Maior a regulat și fondul acesteia.

In retragerea la tusculumul seu din munții Branului — între alte beneficii — a esoperat pentru locuitorii satului seu natal și banca de credit și economii „Parsimonia“ din Bran.

In fine, nu putem încheia fără d'a reflecta și la viéța cea fericită ce s'a manifestat în familia bărbatului al cărui portret ilustréză pagina primă a foii nóstre. Din căsătoria încheiată la anul 1851 cu Stana lui Oprea Circa din Sĕcele, crescută în claustrul Ursulinelor din Sibiiu, și reposată în 27 Martiu 1894, s'au născut patru feciori, cari încă trăiesc, anume: *Ioan*, inginer la centrala căilor ferate române în Bucuresci — *Iuliu*, Dr. în drepturi și jude la tribunalul din Budapesta, — *Emil*, Dr. în medicină și profesor de histologie la universitatea din Iași, — apoi *Iuniu*, Dr. în sciințele politice și prim vice-consul austro-ungar în Alecsandria Egipetului.

Retras din sgomotul lumei, după-ce și-a făcut partea de lucru în marea operă a renascerii nóstre naționale și culturale, mângăerea și bucuria ḑilelor sale de adânci bĕtrânețe este în fii sei, cari toți ocupă posiții onorifice în viéța publică și fac onóre numelui ce pórtă. („Familia“.)

care causă numitul tren a şi suferit un desastru, ce se ţine ascuns, până când trenul separat pe care au călĕtorit regele cu regina ajungênd târḑiu după trenul accelerat, a trecut fără sĕ fie simţit ceva. Casul se ţine tare secret, dar investigarea s'a pus în curgere.

* * *

Invitare. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad învită la „Şedinţa festivă“ ce o va arangia la Dumineca Tomei în 31 Martiu st. v. a. c. în sala cea mare a seminariului. Începutul la 6 óre séra. În numele societăţii: George Ardelean v. preşed. P. I. Givulescu, secretar. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

Programa:

1. „Christos a înviat“, cor bărbătesc.

3. „Cuvênt de deschidere“, rostit de vice-preşedintele societăţii George Ardelean teol. c. III.

3. „Învierea Ta Christóse“, cor bărbătesc.

4. „Dimitrie Ţichindeal“, disertaţiune de George Subu, ped. c. IV.

5. „Dor mi-e dor“, melodie poporală esecutată de orchestra societăţii.

6. „Mihnea şi Baba“, poesie de D. Bolintineanu, declamaţiune de A. Todan, t. cursul III.

7. *a)* Numele Tĕu“, cor bărbătesc de C. Porumbescu; *b)* „Floricică“, cor bărb. de Wachmann.

8. „Românul şi legea sa“, disert. de G. Ciuhand, teol. c. III.

9. *a)* „Uită mamă“, cor bărbătesc de G. Dima! *b)* „Moţul la drum“, cor bărb. de I. Vidu.

10. Actul III. scena II. din „Iuliu Cesar“, tragedie de W. Schakespeare, declamaţiune de: P. Givulescu (Antoniu), Vasile Terebenţ (Brut), Corneliu Gherga, Floria Rocsin, Petru Şepeţan teologi, Traian Cărăbaş, ped. c. IV. (cetăţeni.)

11. „Putpuriu românesc“, de Trifon Lugoşan, esecutată de orchestra societăţii.

12. *a)* „Eu mĕ duc codrul rĕmâne“ cântec haiducesc; *b)* „Sai Române sai în joc“, cor bărb. de G. Musicescu.

13. „Marş“, de Trifon Lugoşan, esecutat de orchestra societăţii.

* * *

Cununa de spini a lui Iisus Christos. Reliquia cea mai preţiósă a religiunii creştine, cununa, cu care l'au încununat pe Mântuitoriul în bătaie de joc, se păstrézĕ în biserica Notre-Dame din Paris şi cu ocasiunea Sântelor Pasci totdéuna se pune spre vedere publică. În anul acesta acéstă preţiósă reliquie a fost aşeḑată într'o nóuă cutie, carea este un product clasic al industriei de artă. Cutia, care e făcută din cristal de munte, încă are formă de cunună şi pentru pietrile cele scumpe şi multe, este de o valóre fórte mare. Insaşi cununa de spini este într'o stare fórte slabă, şi acésta, precum ne comunică scriitorii bisericesci, afară de timpul cel lung de atunci, şi din causa, că soldaţii romani cari o au pus pe capul lui Iisus, o au legat şi cu curele pe fruntea Lui. Dar şi de atunci a trecut preste multe vicisitudini sânta corónă. După luarea trupului lui Iisus de pe cruce, crucea, coróna şi cuiele au fost îngropate în pământ pe locul de restignire, unde le-a găsit mai târḑiu împĕrătésa Elena. Mult timp nu s'a sciut apoi nimic despre sânta cunună, până când la anul 409 şi a adus aminte de ea episcopul Paulin, ca despre o reliquie sântă şi vechie. La anul 1238 împĕratul Balduin o a zălogit regelui Ludovic IX. pentru 156,900 de livre. Regele Ludovic, care mai târḑiu a fost canonisat între sânţi, a zidit o capelă separată pentru ea, unde s'a păstrat până când a fost aşeḑată în biserica Notre-Dame. Odată într'un an la serbările Pascilor, este pusă pe altariul principal, unde mii şi mii de ómeni alérgă cu pietate la acest simbol sublim al religiunei creştine.

* * *

Tragedie familiară. O tragedie familiară de tot pătrunḑĕtóre s'a întêmplat în ḑilele trecute în Viena. Un anumit Rudolf Hoffmann, oficiant, înainte cu vre-o cinci luni şi-a perdut soţia, care l'a fost dăruit cu o fetiţă şi apoi în durerile nascerii a murit. Acésta l'a doborît de tot pe bărbatul de 35 ani. A devenit din ce în ce tot mai trist şi în mai multe rênduri a declarat celor din jurul seu, că fără odorul lui cel mai preţios, viéţa nu-i mai preţuesce nimic. Într'o séră a venit fórte îngândurat acasă şi nu preste mult s'au auḑit doue puşcături în locuinţa lui! Vecinii, cari au năvălit în casă, l'au aflat scăldându se în sângele propriu pe pămênt, ér pe fetiţă mórtă în pat. Cercetarea a constatat, că Hoffman şi-a puşcat mai întâiu fetiţa prin cap, apoi pe sine tot acolo. Imediat l'au dus în spital unde însĕ în diminéţa următóre a murit şi el. În epistola adresată fratelui sĕu scrie, că la acéstă sinucidere s'a hotărît deja de mult şi că o a ficsat pe ḑiua de 2 April. A mai scris epistole părinţilor sĕi în Silezia şi amicilor sĕi. A dispus cele necesare pentru înmormêntare şi a concipiat necrológele pentru sine şi pentru fetiţă-sa. La necrológe a adaus şi lista acelora, pe cari i-a dorit la înmormêntare. Nu cu mult mai înainte a declarat amicilor sĕi, că numai atâta voesce sĕ mai trăiască până ce va câştiga spesele de înmormêntare pentru sine şi pentru fetiţă-sa. Şi în realitate s'au şi aflat într'un dulap spesele de înmormêntare.

Trist de tot!....

* * *

Ómeni transparenţi. După-cum ne aduc scirea foile din America, Edison a făcut o astfel de descoperire cu ajutoriul raḑelor lui Rőntgen, încât va produce sensaţiune generală în întréga lumea cu descoperirea sa. E vorba, că a inventat un astfel de aparat prin care omul va puté vedé cu ochii liberi întreg organismul corpului omenesc, precum inima, plumânile, stomacul etc. De cumva se va confirma scirea foilor americane, atunci stăm înaintea unei descoperiri epocale, a cărei urmări, mai cu sémă în sciinţa medicală, vor fi necalculabile.

* * *

Phytia din Paris. Oraculele dela Delphi şi Dodona erau vestite, că totdéuna dau astfel de rĕspunsuri, încât se potriveau ori cum erau esplicate; avéu însĕ pretensiunea ca tot natul, carele vrea sĕ se foloséscă de prorocia lor, trebuia sĕ se ostenéscă până la ele, se înţelege nu cu mâna gólă. — Nu aşa însĕ domnişóra Conedon din Paris, carea deşteptându-se din un somn greu şi mai lung, a început a profeţi nu pentru daruri, ci gratis, dar într'un mod fórte neplăcut atât pentru sine cât şi pentru cei-ce profeţea. Rĕspunsurile îi sunt numai cu câte un înţeles, dar nici acela nu-'l nimeresce. Astfel a ajuns sub observaţie medicală. Intre altele are şi ambiţiunea de a fi sora ţarului Rusiei.

Până acum încă nu s'a putut constata ce a contribuit la tulburarea minţii nenorocitei fete.

* * *

Din creştin — jidov. Măiestrul ferar Szeverényi János din Patvarcz de lângă Balassa Gyarmath, în ḑilele trecute 'şi-a luat de nevastă o jidancă. Jidanca înainte de încheierea actului de căsătorie a pretins dela mirele seu, ca sĕ trécă cu totul la legea jidovéscă, ceea-ce acesta a şi împlinit supunêndu-se la tóte datinele judaice împreunate cu astfel de treceri.

Apoi mai ḑică cineva, că nouele legi politice bisericesci n'au fost aduse cu intenţie în favorul judaismului în contra creştinismului.

* * *

Amărăciunea lui Moricz. La asentarea din Györ s'a întêmplat următoriul cas comic. Un patriot recipiat, după mai multă vreme de postire, astfel 'şi-a putut încovoia spinarea şi piciórele, încât comisiunea de asentare l'a declarat de „neapt“. Protopretorul, carele era de faţă şi care cunoscea pe tatăl „vitézului“ recipiat, a strigat acestuia: „poţi merge!“ Moritz n'a aşteptat sĕ-'i ḑică de douĕ-ori, ci cu o săritură, care ar fi făcut onóre şi unei moime, s'a şters în chilia vecină la tateleben, carele 'şi-a îmbrăţişat cu dragoste preţiósa mlădiţă bună de nimică. Dar când se sărutau mai cu inimă, un oficer superior din comisiunea de asentare a strigat: „Halt, Moritz, înapoi; tauglich! pe rĕspunderea mea“. Apoi sĕ fi vĕḑut revederea cu tateleben.

* * *

Epistole de 4000 de ani. Sultanul Abdul Hamid a organisat în anul trecut o espediţiune în părţile de nord ale Babilonului pentru scrutare de anticităţi. În fruntea intreprinderei stau părintele Scheil din ordul dominican, şi begul Bedry, vestitul archeolog. Scrutatorii au şi aflat mai multe table cu scrisóre cuneată. Din acestea au descifrat până acum doue epistole, una de amor în care un june babilonean declară amor adoratei sale Bibeya, ér alta în care un amploiat alungat dela curte, se plânge după traiul bun dela curte — perdut.

Ar fi interesant sĕ cunóscem şi cuprinsul acestor epistole. Sperăm, că învĕţaţii cari se ocupă cu descifrarea lor, ne vor face cunoscuţi şi cu cuprinsul lor.

* * *

Până la ce înălţime se pot ridíca balónele? Profesorul Dr. Assman din Berlin într'o şedinţă a societăţii aerostatice de acolo a arĕtat, că balonul „Cirrus“ s'a înălţat la cea mai mare înălţime, şi anume la 18,500 de metrii, unde temperatura a fost 67⁰ sub zero.

* * *

Călĕtoria unui taler. Un medic german din Silezia prusiană, din oraşul Ohlau a făcut o operaţie interesantă. Medicul a scos din stomacul unui notar de tribunal, H., un taler de argint, pe care l'a avut 25 şi jum. de ani în stomac. Respectivul H. ca soldat a luat parte la resbelul din 1870 şi a fost rănit greu de un glonţ. Glonţul care a străbătut în ficatul soldatului H., a fost scos afară şi împreună cu el şi un taler. După operaţie, H. s'a plâns cât-va timp de dureri de stomac, apoi i-a trecut, mai târḑiu însĕ érăşi s'a simţit rĕu. S'a dus la medicul de arondisment şi acesta i-a scos din intestinul gros un taler ge argint, pe care sé cunoscea fórte bine urma glonţului unde a fost lovit.

* * *

Tĕlhariu cu patru picióre. Intr'un oraş din Anglia în ḑilele trecute a sosit o menagerie a cărei falā era un puternic elefant. După producţiune, păzitorii sciind că tóte sunt în regulă, s'au dat şi ei somnului. Ce sĕ veḑi însĕ, puternicului, dar blândului etefant bagséma nu i-a venit somnul, a început a-i fi urît şi ca sĕ-şi alunge urîtul, cum cum nu, destul, că şi-a deschis uşa cătreţului de fer, a eşit frumos afară,lin, ca sĕ nu-l observe nimeni, şi a pornit la preumblare pe stradele oraşului. Mergênd astfel după nas, din întêmplare, a a ajuns înaintea prăvăliei unui franzelariu, unde a fost atins fórte plăcut din causa celor ce se aflau în prăvilie. Deci nu se socóte mult, ci pune tromba la uşa şi o deschide liniscit, ca şi când el ar fi domn acolo şi făr' a ḑice cuiva ceva, a mâncat 2 saci de făină, 14 sticle de lictar de malnă 1 sac de mandule, 1 sac de stafide şi 1 ladă de citróne. A eşit apoi în curte, unde a resturnat mai multe obiecte, ca sĕ aibă loc de jucat. Dară: când juca mai bine, étă că şi dracu vine, adecă păzitorii, cari au observat desertarea dlui din menagerie. Nici una nici dóuĕ, nu l'au îngăduit, nici barem sĕ mulţămés ă franzelariului pentru cină, ci l'au luat pe dinapoi şi acasă jupâne.

Franzelariul pretinde acum dela stăpânul elefantului sĕ-i plătéscă cina, căci acesta nu vrea sĕ scie de plată, şi sĕ-i pună corfă pe bot ori sĕ-l păzască mai bine

* * *

Conservarea laptelui. S'a aflat un mijloc fórte însemnat pentru conservarea laptelui, a cărui trebuinţă e indispensabilă, mai ales pentru cine are copii şi se aflā în vre-o călătorie mai lungă.

Se umple o sticlă cu lapte dulce şi apoi sticla se aşéḑă într'un vas cu apă rece şi aşa trebue încălḑit cu încetul până ce vine laptele în fierbere. După ferbere sticla se scóte din vasul cu apă şi se astupă.

Laptele se ferbe din nou şi apoi se lasă sĕ se recéscă tot în apa aceea, în care a fiert. Astfel laptele se póte conserva chiar şi o jumĕtate de an, fără a se strica.

* * *

Etatea animalelor. Vestitul naturalist engles M. Thomson, a compus o statistică fórte interesantă despre etatea animalelor. Dintre animalele de pe uscat mai mult trăesce elefantul, cam 4—500 de ani, ér chitul ajunge chiar şi 1000 de ani. Intre pelicani şi corbi se află esemplare de 100 ani ér leul trăesce şi el 80 de ani. Vulturii o mână până la 60 de ani, vulpile până la 50, delfinii până la 45, boii până la 40. Etatea maximală a cailor e de 35 de ani, a cânilor şi a lupilor 30, a ursului 28, a rinocerului 25, a măgariului cam tot atâta. Cămilele trăesc până la 20 de ani, mâţele până la 15, oile şi epurii până la 12, fasanii şi găinile până la 11, porcii până la 8—10 ani. Vedem aşa dară, că numai puţine animale ajung până la 100 de ani.

* * *

Glumă americană. Un fumător viclén cu numele Yankee, voind sĕ fumeze şi bine şi eftin, şi-a cumpĕrat în anul trecut 300 bucăţi de ţigaretete cu $^1/_4$ dollar, şi apoi le-a asigurat la o societate. După-ce Yankee a fumat ţigaretele, pretinse dela societate 70 de dolari, pentru-că ţigaretele au fost consumate de foc. Societatea îi plăti lui Yankee 70 de dollari şi totodată îl împrocesua pentru incendiare. Tribunalul condamnă cu tótă seriositatea pe Yankee pentru incendiare la 90 ḑile arest, înapoiarea celor 70 de dollari şi suportarea speselor.

Bibliografic.

In tipografia diecesană din Caransebeş a apărut: „*Elemente din teoria musicei*“ pentru Institute pedagogice şi scóle medii, de A. Sequens prof. de musică. Cartea e fórte recomandabilă.

— „*Povesci din popor*“ adunate de Ioan Pop Reteganul învĕţătoriu în pensiune, premiate şi publicate de „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“. Sibiiu, 1895. Tipografia archidiecesană. Cuprinsul cărţii este: Prefaţă de Z. Boiu, 20 povesci şi însemnarea provincialismelor, cari obvin în aceste povesci. Cartea este fórte recomandabilă pentru bibliotecile poporale. Preţul 50 cr.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Drept credincioşi bisericei rom. gr. ort. din comuna Mogos-Mămăligani protopiatul Lupşa, aduce şi pe acésta cale ḑiaristică, cea mai căldurósă mulţumire Inaltului ministru de culte şi instrucţiune, pentru că sa îndurat prea graţios a dărui în timpul acesta critic, pe sama bisericei din loc 100 fl. cari a fost ceruţi pentru repararea şi sfinţirea bisericei, ce sa sevîrşit în 18 Sept. 1894.

Şi totodată comitetul parochial îşi esprimă cea mai căldurósă mulţumire, şi următorilor domni şi dómne, cari s'au îndurat a contribui cu bani, pentru cumpărarea următórelor obiecte şi anume: un policandru care s'a procurat din Pesta cu 48 fl., o cruce de mână cu 15 fl. şi un signal cu trei tonuri pentru sft. leturgie.

Iuliu Holder, învĕţ. gr. or. în Mogos-Mămăligani 8 fl., Samfira Jurca din Bucium-sat 6 fl., Vironica Trifa din Bucium-Poieni 5 fl., Ioan Dan cantor din loc 2 fl., Macaveiu Dubel, econom 1 fl., Moise Urs şi soţia din Bucium-Muntari 2 fl., Ioan Ciora din Tecsesci 1 fl., Ioan Cherineş 1 fl., N. N. 2 fl., Clement Costinas (Verbanc) 1 fl., Ioan Bucur, înv. 1 fl., Nicolae Cristea, econom 1 fl., Ioan Jantea, stud. abs. din Sohodol 50 cr., Szabó Lajós, ecs. reg. din Abrud 1 fl., Simeon Costinaş june 50 cr., George Liciu, econ. 1 fl., Iosif Birluţ l. Nicolae 1 fl., Achim Cutean Cucu 1 fl., Michail Holhorea econ. Şasa-Vinţa 50 cr., Nicolae Dumitras, econ. Şasa-Vinţa 50 cr., Clement David a Măriei 50 cr., Zanati Gábor jud. reg. din Abrud 2 fl., Ivanovici Fránţi, diurnist, din Abrud 50 cr., Iosif Negru, primariu com. în Mogos 1 fl., Pavel Coe econ. 1 fl., Leon Haju econ. 50 cr., Todor Negru a Nonunului 50 cr., Sofia Negru 1 fl., Regina David, preotésă în Mogos 3 fl., Ioan Coe a Fini 50 cr., Nicolae Blag 1 fl., Tanase Praja, econ. 50 cr. Iosif Cipa econ. 50 cr., Suma 50 fl., Şi tote aceste fapte nobile, şi măreţe, sa dus în deplinire, subconducerea, şi stăruinţa parochului din loc.

Mogos-Mămăligani la 16 Martie 1896.

In numele comitetului parochial

Vasile David
paroch gr. ort.

Loterie.

Sâmbătă, în 4 Aprile n. 1896.

Viena:	**78**	**90**	**30**	**49**	**67**
Timişóra:	**79**	**48**	**75**	**9**	**38**

Miercuri, în 8 Aprile n. 1896.

Brün:	**2**	**47**	**67**	**34**	**27**

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă

Nr. 96/1896 prot. [42] 2--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Trapold de clasa a III-a în protopresbiteratul Şighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 408 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot primi la Oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea de a-'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din loc spre a-'şi documenta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 13 Februariu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 116/895 [37] 3—3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. de cl. a III-a din Zizin în protopresbiteratul Braşovului dentru întregirea ei sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom‘‘.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, statorite în sinodul parochial din 4 Februariu a. c., dau suma de 186 fl. afară de cuartir natural corespunḑĕtor.

Doritorii de a competa la acéstă parochie vor avea a-'şi înainta cererile lor instruate în sensul statului organic şi al Regulamentului pentru parochii subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 19 Februariu 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresb.

4305—1896 IV. [47] 2—3

Publicaţiune.

Spre asigurarea reconstruirii podului Nr. 26 de pe drumul municipal Szász-Sebes—Sugag se va ţiné **în 13 Aprile 1896 la 10 óre a. m.** în sala mică a palatului comitatens licitaţiune cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi sĕ-şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări pănă la *óra 9 a. m.* a ḑilei determinate la vice-comitele comitatului.

Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor lua în considerare.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 776 fl. 01 kr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 29 Martiu 1896.

Reisenberger,
vice-comite.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.--	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—			5.30	1.36	Sibiiu	7.10	9.20			—
—			6.06	2.12	Cisnădie	6.36	8.46			—

Braşov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst									Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl.	Braşov	sos.				7.36	1.29	
	9.05	5.13									7.21	1.14	
	9.37	5.45				Cristian					6.51	12.51	
	9.57	6.05									6.41	12.41	
	10 7	6.25				Tohanul vechiu					6.16	12.15	
	0.18	6.36			sos.	Zernesci	pl.				6.06	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01		Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.5[illegible]
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.4[illegible]
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	--	5 0[illegible]
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		–
--	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25	

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.—	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	–	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbă'a inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35. Sibiiu, Sâmbătă, 30 Martiu (11 Aprile) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II. April, Maiu şi Iuniu al anului 1896, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfĕrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 29 Martie, 1896.

Peste dóue ḑile se întrunesc în sesiune ordinară sinódele celor trei eparchii din metropolia nóstră, spre a lua în sémă activitatea organelor diferite bisericesci, şi a croí norme pentru desvoltarea şi consolidarea instituţiunilor nóstre bisericesci în spiritul sântelor canóne.

Ni se dă deci din nou ocasiune sĕ privim bine în viéţa internă a bisericei nóstre în tóte direcţiunile.

Ni se presentéză icóna afacerilor bisericesci în general, icóna scólelor confesionale, cari sunt principalele arterii de viéţă pentru desvoltarea nóstră ca ortodocşi şi români; ni se presentéză starea fondurilor nóstre, cari ne asigură esistenţa spre a putea lucra spre binele bisericei.

Representanţii clerului şi ai poporului şi în acest an se adună în jurul capului bisericei, şi cu dor pândesc fie-care vorbă eşită din gura lui, căci el cunósce mai bine dispoziţiunea organelor statului faţă cu biserica nóstră, el cunósce mai bine forţele spirituale de care dispunem întru apĕrarea bisericei; el cunósce mai bine organele bisericesci din centru şi din afară, cari sunt chemate a aplica forţele spirituale întru apĕrarea bisericei.

Situaţiunea bisericei nóstre din ḑi în ḑi devine tot mai critică în tóte direcţiunile.

Din sferele mai înalte încă şi acuma suflă un vênt rece, une ori vehement chiar, şi se recere multă indulginţă, une ori si resignaţiune chiar spre a evita descărcarea furtunei.

Ḑi de ḑi terenul de desvoltare ni se tot ingustă, şi mai ales în cele per escellentiam bisericesci prin legile politice-bisericesci suntem şi noi puşi la grea cercare dimpreună cu celelalte biserici creştine.

S'a pus un element strĕin între preoţimea nóstră şi între popor cu scopul de a desrădăcina din inima acestuia instituţiuni canonice şi datine bisericesci, cari l'au legat strĕns până acuma de biserică. Paralel cu acésta s'a luat din folosinţa preoţimei şi a protopopilor nostri un isvor de venit, care a esistat de sute de ani şi care era principalul isvor de venit al celor din urmă.

E deci pusă la cale reducerea influenţei preoţimei asupra poporului, e pusă la cale strimtorarea preoţimei în cele ale subsistinţei, de acea am ḑis că trebue sĕ ne impunem resignaţiune şi trebue sĕ ne oţelim caracterele, căci precum aurul în foc, aşa caracterele firme în suferinţe şi în lupte se lămuresc.

Din rapórtele consistoriale vom cunósce mersul afacerilor în parochii, în protopresbiterate şi în centru, vom cunósce starea preoţimei şi a protopresbiterilor în situaţiunea nóuă, care ni s'a creat, căci aceste sunt primele sinóde eparchiale dela întroducerea legilor celor nóue bisericesci, vom vedea cum a primit poporul credincios situaţiunea cea nouă, şi cari sunt casurile, unde poporul credincios la contragerea căsătoriei s'a mulţămit numai cu contractul civil, şi nu a luat şi bine-cuvêntarea bisericei, care biserică i-a conservat legea şi limba în decursul veacurilor viforóse de până acuma.

Puşi în posiţiunea de a vedé unde e mai mare trebuinţa şi dóră mai puţin tare credinţa, vom sci lua mĕsuri, ca sĕ ne putem apăra mai cu succes.

Vom vedea mai departe cum stăm şi cu afacerile scolare în noua situaţiune, care ni s'a creat prin legea din 1893. Sub cuvêntul de a se asigura învĕţătorimei nóstre o dotaţiune minimală de cel puţin 300 fl., locuinţă potrivită şi grădină scolară, legislaţiunea ţerei a deschis guvernului ingerinţă atât la instituirea cât şi mai ales la disciplinarea învеţătorilor nostri confesionali. Ingerinţa deocamdată se mărginesce la acele scóle, unde statul la dotaţiunea învĕţătorilor contribue cu o sumă de peste 60 fl.

In sĕrăcia nóstră proverbială din totalitatea scólelor n'a putut asigura dotaţiunea minimală $^1/_3$ parte a comunelor bisericesci.

Impregiurarea acésta trebue sĕ ne pună pe gânduri. O terţialitate a scólelor nóstre va trebui deci sĕ sufere ingerinţa statului la instituirea şi la disciplinarea învĕţătorilor, şi învĕţătorii nostrii încă nu au ajuns la acel grad de maturitate, ca se scie, unde îşi pot ei validita datorinţele lor faţă cu biserica şi naţiunea. Cei mai mulţi alunecă la demonstraţiuni politice păgubitóre lor şi bisericei.

Cu mare greutate am înfiinţat un fond de pensiuni, cu gândul, ca la cas de nenorociri sĕ nu rĕmână pe stradă vĕduvele şi orfanii preoţilor nostri.

Acéstă nobilă instituţine e tractată de tot maşter, şi sinodul va trebui se mediteze asupra acestui lucru, şi se saneze rĕul.

Mai sunt şi alte importante cestiuni, cari tóte ascéptă resolvire.

Grupaţi în jurul bunului nostru archiereu, conduşi numai de interesele bisericei, vom sci afla calea spre mêntuire. Dumneḑeu sĕ ne ajute!

Revista politică.

După-cum înţelegem din „Budapesti Tudositó“ în ministeriul de interne s'a desbătut sĕptămânile trecute un nou proiect de lege despre „organisarea comunelor“. Proiectul de lege deocamdată ţintesce numai la nimicirea a ori-cărei autonomii comunale, dar' scopul final e pregătirea terenului pentru întroducerea administraţiei de stat, care deja de mult preocupă mintea marilori reformatori din ministeriu. S'a hotărit instituirea de „pretori cercuali“ (körszolgabiró) a căror cerc de activitate fiind fórte vast, multe din posturile de pretori vor fi şterse. In deosebi pretorii cercuali vor fi conducĕtorii matriculelor şi vor îndeplini tóte funcţiunile împreunate cu căsătoria civilă. Pregătirea ce se recere dela un „körszolgabiró“ e absolvarea gimnasiului sau a scólei reale superióre, absolvarea unui curs administrativ şi un esamen de stat. Numĕrul acestor noi oficiali se contempléză la 4800, cu salariu anual de 500—800 fl. şi 150—180 fl. relut de cuartir. Afară de pretorii cercuali se vor mai denumi tot din partea statului medicii cercuali, veterinarii şi colectorii de dare.

⁂

„Pester Lloyd“ aduce scirea că Majestatea Sa a conces, ca preoţii militări gr.-or. şi gr.-cath. împărţiţi până acum în clasa VIII, de aici înainte se pórte titlul de „protopopi militari“ ér preoţii evangelici tot din aceiaşi clasă se pórte titlul de „seniori militari“. Sau mai făcut şi alte modificări în statul preoţesc şi anume: Numĕrul preoţilor militari activ în timp de pace este următoriul: 1 vicar apostolic, 1 director consistorial, 15 preoţi militari, 1 protopop gr. or., 1 prot. gr. cath., 1 senior militar evangelic, 32 curatori. 39 capelani rom. cath., 8 capelani gr. or., 11 capelani gr. cath. 8 spirituali şi 7 preoţi evangelici. Cu totul 127 persóne.

⁂

Referitor la posiţia, ce naţionalităţile nemagiare se pregătesc a lua

FOIŢA.

Un savant idealist.

In lumea acésta materialistă, în societatea nóstră, care începe a nu mai pune nici un pond pe conceptele idealiste, acuma când chiar şi savanţii tind a scóte tot cei idealist din us, şi a întroduce realismul, ca mai folositoriu omenimei, par'că ne bucurăm, când mai dăm ici-colea de câte un idealist înfocat. Ansă la aceste câteva şire ne-a dat epistola unui profesor privat dela universitatea din Budapesta cu numele Bodnár Zsigmond, o epistolă în formă de rĕspuns, trimisă rectorului universităţii, care îl' provocase pe intransingentul idealist Bodnár de a lua parte la un congres scolar universal. Noi ţinem din capul locului a aduce cele mai sincere laude acestui savant maghiar şi ne rugăm a nu ni-se lua în nume de rĕu lucrul acesta, ca şi cum în societatea nóstră românéscă nu s'ar afla destui savanţi idealişti, cari nu s'au molipsit încă de curentele emancipării moderne şi pe cari în consecinţă ar trebui sĕ-i lăudăm, o vom face de altă-dată — acuma felicităm pe dnul Bodnár, şi îi reproducem fidel întréga sa epistolă şi numai din simplul motiv, că póte nimenea dintre noi românii nu s'ar fi încumetat a gândi măcar', că se află şi numai un maghiar de rînd, necum un savant, care sĕ vorbéscă chiar şi în contra épocalului tămbălău naţional-jidano-maghiar, sau modern ḑis, se debarce contra milleniului. Iată acum din cuvênt în cuvênt epistola-respunsul din cestiune!

„Ilustre dle Rector!

La mult preţuita d-vóstre provocare de a lua parte la congresul didactic am onóre a Ve respunde respectuos, că nu aflu necesar a face pasul acesta. Am ajuns adecă în amurgul idealismului, când tóte acele vederi, cari de 15 ani au umplut sinul omenimei încep a părea demne de dispreţuit. Sub influinţa realismului, ideile frumosului, bunului şi adevĕrului despărţinduse una de alta, sîmţĕmêntul moral a decăḑut adênc; întréga nóstră fiinţă în locul idealismului ni-o umple materialismul, sensualismul, moleşirea generală; noţiunea adevĕrului a dispărut; bărbaţi de stat şi publicişti minţesc, dacă aşa pretinde politica, sau întocmai ca sofiştii din secolul al V-lea întortochéză adevĕrul; în literatură universalitatea a ajuns a fi obiect de batjocură; pe scenă se face haz în contul părintelui, bărbatului, autorităţii, lui Dḑeu şi moralei; în om se laudă sentimentul animalic, în societate domnesc femeile emancipate, în familia nevasta şi copiii pretenţioşi.

Din religiune a dispărnt însufleţirea ideală, ér locul i-l'a cuprins o nepăsare sécă, o moliciune neputinciósă sau o simţire mistică, care nu e în stare de a se rescula în contra demoralisării generale.

În politică morala a încetat a lucra şi ţĕrile centralisate au devenit prada societăţilor jefuitóre. Noţiunea patriei şi a naţiunei în multe privinţe a devenit o minciună pe buzele nóstre, pe cari le esploatéză caractere fanfaróne, sau apoi s'au prefăcut în frase góle de salutări şi felicitări, cari nu au nici un înţeles. Şi cu deosebire în numerósele adunări ale serbării millenare câte sute de mii de buze blasate nu vor lua în deşert aceste sfinte cuvinte!

Şi ce trist tablou ne oferă învĕţămêntul. Aprópe drept are Brunetiere, care de doueḑeci de ani datéză decadinţa învĕţămêntului. Dar mai ales în anii din urmă învĕţămêntul a degenerat în întréga lume. Nu înţeleg edificarea de scóle, provederea institutelor cu cele de lipsă, instituirea de catedre sau salarisarea profesorilor, nu, căci pe terenul acesta s'a făcut fórte mult. Tot ce e însĕ ideal, moral, ceea-ce privesce pofta de sciinţă a tinerimei şi înaintarea scientifică a profesorilor arată numai degenerare adêncă şi o decadinţă generală. Aprópe de ḑece—cincispreḑece ani încóce nu auḑim sau cetim din conferinţele didactice sau din revistele scolare altceva, decât numai despre alimentarea trupului, despre uşorarea învĕţămêntului, despre prescurtarea materialului de învĕţămênt, despre lăţirea intuiţiunei lipsită de gândire, despre escluderea a tot ce e ideal, despre despreţuirea clasicilor, despre arangiarea de concerte, producţiuni teatrale şi petreceri cu joc, despre cultivarea esteriorului, a formei, a eleganţei.

Dar nu numai pofta de sciinţă a tinerimei din scólele medii şi superióre a decăḑut, ci chiar însuşi profesorii nu sunt adevĕraţi ómeni de sciinţă, ci mai mult numai nisce realisti mărginiţi, cari se înspăimêntă de ori-ce concentrare; sunt nisce măiestri blânḑi, cari nici ideie n'au despre sciinţele morale, metafisice, cari le-ar ridica şi încorona sciinţa lor sau negligându-şi ocupaţiufață de milleniul jidano-magiar reproducem din foile din capitală, — cari la rêndul lor se inspiră din isvóre bucurescene — următórele;

„Congresul naționalităților care s'a ținut în vara trecută la Pesta, între altele a hotărît și înaintarea unui memorand comun Maiestății Sale, Francisc Iosif I. Crisa isbucnită în sinul membrilor din comitet a făcut imposibilă până acum efeptuirea acestei decisiuni, restabilindu-se înse acum pe deplin vechia armonià în sinul comitetului tóte conclusele congresului se vor duce în timpul cel mai scurt în îndeplinire. Intre conducĕtorii naționalităților s'au început deja pertractările referitóre la compunerea memorandului comun. Resultatul pertractărilor e, că imediat după serbătorile Pascilor delegații naționalităților se vor aduna într'un oraș — până acum nenumit — din Transilvania sau Ungaria unde vor compune memorandul.

In comisiunea însărcinată cu compunerea memorandului din partea Românilor vor fi: Rațiu, Coroian, și Pop de Băsesci, din partea Sêrbilor: Polit, Gavrilla și Dimitrievits; și din partea Slovacilor: Stefanovits, Mudron și Dacsner.

Credem — ḑic foile unguresci, după cele din România, — că memorandul va fi gata cu sfêrșitul lunei lui April, așa că în decursul lunei lui Maiu se pótă fi înaintat Maiestății Sale. Delegațiunea, ce la Pesta va avé sĕ predee memorandul Maiestății Sale, va consta cel puțin din o mie de membrii“. La aceste foile din capitală, ca comentar mai adaug, că lor' li tare témă, că resultatul memorandului va fi tot ca și a celuialalt!??

⁂

Din Constantinopol se anunță ḑiarului „Daily News“, că sultanul ar fi ordonat espulsarea tuturor misionarilor creștini din Armenia. Irada n'a întrat încă în putere de lege, și încă ar puté fi retrasă prin intrevenirea puterilor esterne. De altă parte ḑiarele semi-oficióse desmint acéstă scire alui „Daily News“ și noi tocmai în interesul Turciei suntem aplicați a da creḑĕmênt acestei desmințiri.

⁂

După o însciințare, pe care o primesce din Sofia „Kreuzzeitung“ se vestesce, că chiar și Ferdinand, principele bulgar încă se pregătesce pentru de a trece la religiunea ortodocsă. Scirea acesta o confirmă și o telegramă din Constantinopol, care spune, că Ferdinand a făcut o visită patriarchului ecumenic din Constantinopol. In cercurile de prin jurul principelui se vorbesc, că visita a fost numai un simplu act de curtuasie, pe când fețele bisericesci îi atribue mare însemnătate.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 8 Aprile 1896 n.

Însemnăm, că ședința a fost fórte slab cercetată.

Pare, că totuși și părinții patriei s'au îngrozit dela o vreme de atâtea scandale și afacere cavaleresci, câte s'au întêmplat de un timp încóce în parlamentul magiar, încât nu bucuroși iau parte la ședințe, mai cu sémă când acelea intereséză mai de aprópe pe cei mai gălăgioși din ei.

Era de prevĕḑut, că va fi vorbă despre falsul cărțaș Dr. Babó Emil, carele fiind prins cu mâța în sac, a fost silit sĕ-și dea demisiunea din calitatea de deputat dietal, ba, precum scriu foile magiare, va fi lipsit și de diploma de advocat. Notăm, că aparținea fracțiunei lui Kossuth.

Președintele ședinței de aḑi a fost *Berzeviczy Albert*, care înainte de începerea ședinței a fost viu felicitat din partea amicilor sĕi pentru denumirea lui de consilier intim regesc.

Înainte de a trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterii asupra budgetului ministrului de agricultură, președintele presentéză epistola deputatului Dr. Babó Emil din cerc. II. al Seghedinului, prin care acesta aduce la cunoscința camerei, că abḑice de mandatul seu de deputat, și cere (președintele) autorisare dela cameră, ca sĕ dispună cele necesare pentru întregirea numitului cerc devenit vacant, ceea-ce camera luând la cunoscință prin tăcere, autorisația cerută o încuviințéză.

După presentarea mai multor rapórte de mai puțină însemnătate, se trece la ordinea ḑilei.

Primul vorbitoriu, *Uray Imre*, arată de fórte tristă împrejurarea, că în țéra nóstră, deși e țéră agricolă, se pune atât de puțin pond pe interesele agriculturei. Așa stăm noi cu alegerea ministrilor, ca locuitorii dintr'o comună de secui, cari au făcut un cojoc, și pe care din ei s'a potrivit cojocul, pe acela l'au ales de jude. El dealtcum are deplină încredere în persóna ministrului de agricultură actual și în programul lui, dar nu are încredere în cabinetul și partidul din care face parte și astfel nu are speranță, că-și va puté realisa nici programul. Trece apoi la unele lucruri speciale din proiectul de budget, dar nu ḑice nimic ceva nou. Unicul punct cu care s'a ocupat mai în special, a fost, că s'a pronunțat contra organelor de specialitate esmise ori denumite de ministru în diferite cause apartinătóre resortului seu.

Pe acestea le ia *ministrul dĕ agricultură Darányi Ignácz* în apĕrare ḑicênd, ca sĕ i-se arete casuri concrete și date positive și el își va sci face datoria.

După o mică reflectare din partea lui Uray la vorbele ministrului Darányi, ia cuvêntul *Kossuth Ferencz*, carele cu date adunate și compuse într'o statistică într'un mod fórte șiret, arată și el că nicăiri nu se pune atât de puțin pond pe interesele agriculturei ca la noi, deși suntem un stat per eminențiam agricol. Și el are încredere în persóna ministrului, dar nu în activitatea lui ca ministru, sciind, ca cabinetul și partidul din care face parte nu fac nimic pentru validitarea intereselor statului magiar și a națiunei magiare, nici chiar acolo unde le demândă acésta deja legi positive.

Despre teritoriul vamal ḑice, că nu póte considera de merit pentru ministru, că a obținut dela ministeriul austriac încetarea carantinei pentru esportul de vite din unele comitate din Ungaria. Acésta natura lucrului o aduce cu sine.

Dacă de 30 de ani, de când esistă teritoriul vamal comun cu Austria, Ungaria ar fi luat vamă după tóte productele din Austria după cari s'a cuvenit se ia, ar fi incassat cel puțin 1245,000,000 fl. Datele statistice oficióse adeveresc, că Ungaria aḑi abḑice de 58,000,000 fl. ce i,ar compete ca vamă după productele industriale importate din Austria.

Teritoriul vamal comun nu numai n'a putut lua în apĕrare prețul productelor crude în Ungaria, ci acela din contră a scăḑut și nicăiri nu se plătesc mai rĕu ca tocmai la noi și în Viena.

Tocmai așa stăm și cu prețul grâului. Nu recoltele bogate sunt causa, că prețul grâului a scăḑut, ci diferitele speculațiuni la bursă și alte geșeftării. Dar nici recoltele n'au fost tocmai așa bogate, ca sĕ contribue la scăderea prețului.

Puterea de resistență numai atunci ne-ar cresce, când am puté produce mai cu înlesnire, ceea-ce se va puté face numai dacă împrumuturile pentru economi mai mici se vor face mai accesibile, și sĕ nu se înglodeze în datorii de cu primăvară, căci atunci tómna e silit a vinde cum póte și astfel înșiși contribue primo loco la scăderea prețurilor bucatelor.

Sĕ se pună mai multă grijă și pe udarea pămêntului, ceea-ce se va puté face prin canalisări și alte lucrări corĕspunḑĕtóre.

Tot politica vamală contribue și la scăderea prețului vitelor, la producțiunea tabacului și a spirtului.

La urmă declară, că nu primesce budgetul.

Szemere Huba vorbesce pentru întroducerea bimetalismului, ca și în alte țeri. Se pronunță deci în contra valutei de aur întrodusă la noi de Wekerle.

Ministrul Erdélyi presentéză proiectul de lege referitoriu la rĕscumpĕrarea majeriștelor ocupate de jileri etc. Se predă comisiunii de justiție și de finanțe.

Ședința s'a încheiat la 2 óre p. m.

Din comitatul Sibiiu.

Sibiiu 20 Martie 1896.

Pe ḑiua de aḑi a fost convocat comitetul muncipal al comitatului Sibiiu, sau cu domnul vicecomite vorbind al *comitatului* **Szeben**, la o adunare generală estraordinară spre a se pronunța mai ales asupra programului adunărei generale festive dela 7 Maiu a. c. din incidentul mileniului, și de a vota spesele necesarie pentru acoperirea trebuințelor împreunate cu festivitățile și esposițiunea milenară, și pentru îmbrăcămintea și adjustarea banderiului, care va lua parte în conductul omagial din 8 Iuniu 1896.

Aceste au fost punctele principale din programă, între cele de interes general mai amintim și conclusul privitoriu la împărțirea cuotei asupra comunelor pentru drumul de fer Vințul de jos—Turnul roșu.

Ședința s'a deschis la órele 9½ prin comitele suprem.

La ședință au luat parte mulți dintre membrii esterni, între cari amintim din Sebeș pe parochul Zevedeiu Murĕșianu și adm. prot. Sergiu Medean, prot. Ioan Cândea din Avrig, Dr. Nicolau Calefariu din Sĕliște, Ioan Manta din Gurariului, parochul din Racovița, marele proprietariu Ioan Măcellariu din Mercurea și alții.

Din Sibiiu au fost presenți: Balu, Dr. Beu, Cosma, Cristea Nicolau, Hannia, Ghibu, Preda, Dr. Stroia și Voileanu.

Deja la punctul 4 unde s'a cerut ca sĕ se esmită o deputațiune de trei spre a lua parte la deschiderea esposițiunei milenare, Parteniu Cosma în numele românilor declară, că noi românii nu luăm parte în general la arangiarea acelor festivități, deci nici la alegerea acelei comisiuni.

Era sĕ se facă propunerea pentru alegerea comisiunei, dară nimenea nu avea inimă sĕ facă propunerea.

Membrul congregațiunei P. Cosma face observarea că cine voesce sé se ducă în comisiune acela sĕ se insinue. In fine propunerea o face comitele suprem, și în acea comisiune se esmite vicecomitele, și membrii congregațiunei Arz și Dr. Wolff.

La punctul 6 unde se presentéză nota comitatului Hunedóra pentru statificarea învĕțămêntului poporal, comitetul permanent propune ca acea notă sĕ se ia la cunoscință.

Parochul din Sebeșul săsesc Zevedeiu Murĕșan voesce, ca comitatul nostru se ia posiție hotărîtă în acéstă afacere. Prin luarea la cunoscință se póte crede, că comitatul nostru aderéză la acea notă, propune deci respingerea prin trecerea preste ea la ordinea ḑilei.

Deputatul Arz sprigineste propunerea, și astfel statificarea scólelor se respinge, trecênd peste ea comitatul nostru la ordinea ḑilei.

La punctul 11 unde se ḑice, că pentru facerea unui „*călăuz*“ pentru cunoscința regiunilor din comitat sĕ se dea un ajutoriu de 100 fl. odată pentru totdeuna reuniunei carpatine din Sibiiu, membrul congregațiunei Florian, paroch în Racovița propune, ca acel ajutoriu sĕ se dea numai sub condițiunea, ca călăuzul sĕ se publice și în limba română.

Comitele suprem observă că edarea acelui călăuz nu compete comitatului nostru ci reuniunni carpatine. Ar fi bine, dacă s'ar puté da asemene călăuze în tóte limbile din patrie, înse nu noi dispunem de edare.

Maioritatea nu primesce propunerea părintelui Florian.

La punctul 23. s'a propus contragerea unui împrumut pentru acoperirea speselor înpreunate cu festivitățile și esposițiunea milenariă.

Un membru sas propune, ca împrumutul sĕ nu se faca acuma, ci sĕ se ascepte până se va vedé, dacă spesele din arunc nu vor ajunge, atunci se prelungim aruncul.

P. Cosma ar voi sĕ scie pe ce s'a spesat până acuma suma de 3000 fl. și ce se mai contempléză.

Comitele suprem arată, că trei mii s'au spesat pe casa săsésca din Pesta.

P. Cosma dă deslușiri despre casa săséscă. Casa o a vĕḑut în Pesta, dară ea nu face onóre sașilor, căci așa e de slabă, așa e de mică, încât e de batjocură.

Se va mai face apoi și o nuntă, dar cei ce vor merge la acea nuntă în Csárda din Dobrițin nu vor veni acasă încântați, face deci propunerea ca sĕ nu se încuviințeze împrumutul nou. Cine voesce sĕ facă nuntă și petrecere sĕ le facă pe spesele proprii, și nu pe ale comitatului.

Propunerea dep. Cosma o sprigineso numai Românii, deci ea cade.

Descoperirile despre casa săséscă au produs ilaritate generală, dar totuși s'a primit propunerea comitetului permanent.

La punctul 24 în care se cere o sumă pentru acoperirea speselor cu îmbrăcămintea banderiului, Part. Cosmă cere deslușiri, deóre-ce după-cum a auḑit țĕranii nu pot lua parte în costumul lor la banderiu. Comitele suprem arată, că în banderiu numai aceia pot lua parte, cari au costum cu sabie și pot sta călare, în acel banderiu țĕranii nu pot lua parte, ci numai orășenii în costumele vechi, cari sufere sabia și calul. Insĕ și orășenii vor representa comitatul, întocmai după-cum o ar representa țĕranii.

---

nea lor scientifică fac geșeft pe la diferite institute de bani, societăți acționare sau alte intreprinderi.

Cum se iau eu parte în societatea astortel de bărbați; cum se profesez eu acestor bărbați preocupați de materialism, moralminte indiferenți și pentru vederi mai înalte ideale inpotenți, că tot ceea-ce ei mărturisesc și-a trăit traiul, cumcă suntem în aurora idealismului, că trebue sĕ punem întreg învĕțămêntul pe base mai nobile, cum, când însuși conducĕtorii congresului sunt cei mai patentați realisti, dela cari nu poți aștepta nimic nobil, sublim.

Motorul principal a congresului e un polihistor înflăcărat, un dibaciu compilator și transcriitor, un neobosit conventiculist și om de negoț, dar fără nici o simțire față de ori-ce concepțiune mai ideală. Ceea-ce congresul va hotărî sub o astfel de conducere, tot ceea-ce va anunța de salutariu, folositor sau necesar pe terenul învĕțămêntului, tóte aceste idealismul treḑitor preste câți-va ani le va preface în obiecte de batjocură.

Er', ca eu sĕ stau în mijlocul bacchanalelor esposiției și se propoveduesc unei mulțimi nesimțitóre preceptele noului principiu, eu sĕ propag într'un timp nepotrivit pentru gândiri serióse, că ceea-ce ei voesc a decide, e ceva învechit: e fórte frumos, dar o țin de o încercare zădarnică. De aceea va fi mai bine pentru mine, dacă retras în singurătate voi medita asupra marilor cestiuni din lumea spirituală“.

Cu profundă stimă

Bodnár Zsigmond,
prof. universitar privat.

Multe dintre foile magiare, cărora nu le-a convenit aceste sincere și în mare parte juste mărturisiri ale idealistului savant l'au luat în zeflemea, ba unele au mers și mai departe și l'au declarat de nebun chiar. Nice nu ne mirăm tare de lucrul acesta deóre-ce vedem ḑilnic, că Magiarii în bucuria lor cea mare, ce i-a cuprins în fața milleniului nice nu mai sciu face deosebire între nebun și cu minte. Unii se fac nebuni cu voia, pe alții îi fac ei nebuni, dar apoi fie cum va fi, din partea nóstră înebunéscă măcar toți, căci nu ne impórtă, atâta însĕ totuși ținem a spune că fórte multe din mărturisirile savantului idealist sunt adevĕrate și ne dau o icónă fidelă despre starea lucrurilor din Ungaria.

L. T.

După acele deslușiri Part. Cosma propune, ca sĕ nu se dea spesele pentru banderiu, deóre-ce nu comitatul va fi representat ci orașele, cari vor sĕ trimită banderiu.

Pentru propunerea dep. P. Cosma au votat și acuma numai Românii.

Comuna Sebeș are sĕ solvéscă pentru linia ferată Vințul-de-jos-Turnul-roșu 60,000 fl.

Representanța orașului a primit aliquota acésta, dar membrii români au dat protest prin representanții Zevedeiu Murĕșan și Samuil Roșu.

În adunarea generală a luat cuvêntul Z. Murĕșianu și a propus, ca afacerea sĕ se restitue representanței Sebeșului spre o nóuă pertractare.

Propunerea se respinge și așa Sebeșul are sĕ dea 60,000 fl.

Propunĕtoriul Z. Murĕșianu insinuă recurs.

Deputatul Wolff argumentéză, că dep. Z. Murĕșianu nu are dreptul sĕ susțină și aici recursul.

Comitele suprem dă espresiune convingerei, că Z. Murĕșianu ca deputat în representanța municipală are drept sĕ însinue recurs.

La comuna Mercurea a luat cuvêntul deputatul Ioan Măcellariu și ca unul carele contra conclusului representanței Mercurei a insinuat recurs, susține recursul și propune ca alicuota pentru Mercurea sĕ se reducă dela 25,000 fl. la 15,000 fl.

Deputatul Hannia observă, că banii nostri la asemenea lucrări merg în mâni strĕine, dovadă lucrările cu electricitatea dela Sadu.

Propunerea deputatului Măcellariu cade.

La celelalte obiecte nu s'au mai făcut observări, și astfeliu trecêndu-se în fugă preste ele, adunarea s'a încheiat la órele $11^{1}/_{2}$, designându-se ca verificatori ai protocolului membrii congregațiunei Binder, Székely și Cristea.

Noutăți.

Avansament. Sava Popovici, protopresbiter onorariu, spiritual în districtul proețesc militariu al Vienei, decorat cu crucea de aur pentru merite preoțesci, — a fost denumit din partea Majestății Sale Impĕratului și Regelui nostru, de preot suprem militariu (protopop militariu).

* * *

Concurs. Din partea autorităților competente se escrie concurs pentru ocuparea postului de notar în comuna curat românéscă Bungard, com. Sibiiului. Reflecta pot numai indivizi cualificați conform legilor esistente. Cererile sunt a se înainta prim-pretorelui Fabritius în Sibiiu, cel mult pănă la 25 Aprilie st. n. 1896. Avis tinerilor români!

* * *

O copilă genială. „Bukarester Tag.“ scrie: E aprópe un an, de când am inserat în ḑiarul nostru plăcuta noutate, că fiica dlui profesor Ioan Cionca, o copilă care atunci abia împlinise șese ani, a avut deosebita favóre de a esecuta la pian câteva din originalele ei compozițiuni înaintea Majestății Sale reginei Elisabeta a României. Cu acea ocasiune minunata copilă dete doveḑi de un talent genial în musică, căci deși nu avuse nici o pregătire teoretică în studiul musicei, totuși dênsa prin puterea geniului seu, își formase un repertoriu de arii drăgălașe, compuse de ea însași. Una din acesta compozițiuni e și o horă întitulată „Nunta de argint“, dedicată Majestaților Lor, regelui și reginei României. (Acéstă piesă musicală se vinde la dl Gebauer în Bucuresci.) Numai de un an de ḑile micuța Aurelia Cionca primesce regulat lecțiuni teoretice de pian; progresul făcut însĕ în acest timp scurt e estraordinar de mare. Într'o audițiune musicală, care a avut loc într'un cerc restrêns de cunoscĕtori într'ale musicii, am avut plăcuta ocasiune de a asculta pe micuța artistă. Într'adevĕr ceea-ce e în stare sĕ producă la pian drăgălașa copilă, care abia a împlinit vêrsta de 7 ani, e un lucru miraculos: Ori ce ton de pian, ascultat dintr'o odaie dealături, e în stare sĕ 'l spună, numindu-'l pe nume, fie ton întreg sau semiton. Mirarea însĕ te cuprinde cu desĕvêrșire, când o veḑi sculându-se de lângă păpușile ei și așeḑêndu-se la pian, că-'ți reproduce pe din afară, cu o siguranță perfectă, bucăți clasice de Beethoven, Haydn, Chopin etc., scoțênd cu mânuțile ei acorduri de o plenitudine de necreḑut. O dovadă trapantă însĕ de fenomenele dispozițiunii musicale ale acestei copile sunt compozițiunile ei cari, în mare parte încă nu sunt publicate. Între aceste compozițiuni e și un marș, întitulat „Marș oriental“, care e de o frumseță surprinḑĕtóre. — Noi dorim din inimă, ca deosebitele dispozițiuni musicale ale acestei copile escepționale, care ca Româncă, e vlăstar din tulpina némului nostru, sĕ se desvólte sub o conducere înțeléptă, spre a putea aduce róde, cari sĕ constitue o mândrie a națiunii nóstre!“

* * *

Evangelie din evul antic. Intr'o comună miseră de lângă Caesarea în Palestina s'au găsit mai multe fragmente din tecstul vechiu al evangeliilor. Invĕțații cred, că fragmentele acestea stau în legătură cu fragmentele din renumitul codice N, din care 6 foi se află în Vatican, 4 în Muzeul britanic 2 în Viena și 33 pe insula Pathmos, ér celelalte le-au creḑut de perdute. Guvernul rusesc a cumpĕrat cu 25,000 franci fragmentele venite acuma la lumina ḑilei.

* * *

Ușurătate fatală. Se scrie din Viena, că calfa de negoțătoriu Iosif Novák venind în voie bună în ḑiua de Pasci acasă la părinți, i-a aflat tocmai la masă pe timpul prânḑului. Tinĕrul ținea în mână un revolver și oprindu-se în ușă, strigă riḑênd mamei sale, care ședea în fața lui, că o va pușca. Abia a rostit cuvintele fatale, arma a detunat și femeia nenorocită a căḑut la pămênt. Sângele i-a acoperit întréga față, căci glonțul o a pătruns tocmai sub ochiul drept. Novák vĕḑêndce a făcut, a voit sĕ se sinucidă și numai cu greu l'au putut abate dela acéstă intențiune tată-seu și soră-sa. Mentorii au transportat fevulnerată de mórte în spitalul Rudolf, unde însĕ nu preste mult a murit.

Nu vĕ jucați cu arma!

* * *

Birou pentru inimi iubitóre. In Londra se înființase în stil mare o societate de întreprindere pentru contractarea căsătoriilor, în fruntea căreia steteau vre-o trei directori, doi casieri, contabili, inspectori, etc., și care 'și avea organul sĕu special cum și niște salóne de prima eleganță. In foia societății apăreau numai „amintiri de căsătorii“ dar cu miile în fiecare numĕr. Pentru anunțuri se plătia o taxă cam mărișóră, iar prețul abonamentului la fóie era pe an 250 coróne. Pentru suma acésta avea abonatul dreptul a lega cunoscință (în salónele societății) cu tóte persónele care au publicat anunțuri de căsătorie în fóie (damele cu domnii și domnii cu damele), ca apoi să 'și alégă soț pe plac. Mulți abonați însĕ au venit la convingerea că sunt simplu trași pe sfóră, au făcut deci plângeri în contra societății, în urma căreia dnii directori sunt puși la rĕcóre.

* * *

Bonbónele. In care familiă nu se va găsi câte un cornet de bombóne spre satisfacția și bucuria copiilor?

Ca tóte lucrurile preparate cu un artificiu óre-care ele 'și au avantagele și inconvenientele lor și pentru a ține sémă de ele „Journal de la Santé“ ne dă câte-va precepte igienice în cea ce privesce alegerea bonbónelor.

Cele albe sunt cele mai puțin vĕtămătóre fiind în mare parte preparate din glicoze. Cele colorate din contră sunt nesĕnătóse din causa preparărei lor cu diferite culori, căci chiar colórea cea mai comună, cea roșie, e obținută din plumb, bisulfur de mercur cu bisulfurul de arsenic. Cele verḑi sunt preparate cu colórea scósă din arseniat de cupru; cele galbene cu iodor de plumb; cele albastre se capătă din albastru de Prusia. Ni s'ar putea obiecta că aceste substanțe sunt în fórte mică cantitate, ca sĕ póte produce vre un rĕu. Cine crede, se înșală. Copiii se pot otrăvi fórte ușor cu cantități cât se póte de mici, afară de acésta copiii, cari mânâncă multe bonbóne pot suferi înconveniente destul de grave, pentru că aceste otrăvuri ori în cât de mici cantități ar fi înghițite, se acumuléză în organism, și pot da prin urmare adevĕrate simptome de otrăviri.

De aceea sĕ se evite a se da copiilor bonbóne multe, pe de o parte de a nu-i espune la indigestii, cari câte odată devin fórte seriόse, ér pe de altă, de a le cruța întroducerea de substanțe otrăvitóre în sângele lor. In tot casul sunt a se preferi cele albe.

(„Sănatatea copiilor“.)

* * *

Cel mai nesățios animal. Renumitul naturalist Sir John Lubbock scrie despre marele nesaț al păianginului. Acesta spre a face asemănare între pofta de mâncare a omului și a păianginului ḑice că dacă un om de mărime mijlocie în proporție cu mărimea sa ar consuma atât cât consumă un păiangin în raport cu stomachul sĕu, omul ar trebui sĕ consume în restimp de 24 óre: doi boi, treispreḑece miei, ḑece purcei și patru butoiașe de pesce împreună cu corespunḑĕtórea cantitate de pâne. Astfel de aci încolo n'avem sĕ mai ḑicem, „sunt flămênd ca un lup“, ci „sunt flămênd ca un păiangin“. Fraza acésta va fi de sigur cu mult mai — piramidală!

* * *

Călĕtoria plantelor. Cartofii au fost mai întâiu aduși din America în Anglia în a. 1586, de aci au fost importați la Italia în a. 1590, apoi la 1616 în Francia, la 1632 în Irlanda, la 1710 în Germania nordică, la 1717 în Saxonia, la 1726 în Svedia și la anul 1737 au fost aduși în Finlanda. Se ḑice, că patria sĕcarei este Egiptul. Fasolea a fost adusă de la marea caspică. Crastaveții și bostanii (ludăi) au fost aduși din Asia sudică. Chielul crește sĕlbatec pe lângă marea mediterană. Usturoiul crește tot sĕlbatec prin Sicilia. Sparanghelul a fost adus din Siberia.

Patria lintei se ḑice a fi Palestina, ér' a urezului și a păsatului India-ostică. Pe aceste douĕ din urmă le-a adus Alexandru cel mare în Europa.

Ridichea a crescut mai întâiu în China, pĕtrângelul în Egipet.

Vișinile au fost aduse de Lucul în a. 74 a. Chr. din Cherasus — de acolo se derivă numele de cerașe — de lângă marea négră la Roma, de aici au ajuns la anul 55 d. Chr. în Anglia. Pruna este adusă din Turkestan și Siria, mandulele din Africa; persecile, agudele (în forma murelor) și nucile au fost aduse din Persia; gutuiele din insula Creta, pepenele de pe insula Melos; mĕrul și smochina din Asia, asemenea și lămâiele și pomeranțele.

Castanele sĕlbatice sunt din Tesalia, acațul e din America nordică, asemenea și platanii.

Micșunele, narcisul și garófele sunt de origine din sudul Europei. Din Asia a fost adus hiacintul, din Siria lilia, din India ostică iasminul, din China asterica, din Japonia din Asia nordică rezeda, din America centrală aloe, din America sudică passiflora, din Peru heliotropul și flórea sórelui. In a. 1559 a fost adus naturalistul Gessner din Constantinopol tulipanul.

* * *

Cea mai vechie bancnotă de hârtie. Museul britic din Londra are o bancnotă de hârtie chinezéscă din anul 1368. Bancnota acésta este cu 300 de ani mai vechie ca ori care bancnotă de valóre din Europa.

* * *

Armatele din Europa. Ḑiarul „Independance Belge“ publică următórele date interesante asupra armatelor din Europa: Rusia în timp de pace posede o armată de 888.000 de soldați; adecă pe 1000 de locuitori vin 9 soldați. Germania 580.000 de soldați (13 la mie). Francia 512.000 (14 la mie). Austro-Ungaria 380.000 (10 la 1000) Anglia 230.000 (6 la mie). Elveția 131.000 (45 la mie). Spania 100.000 (6 la mie). Belgia 31.000 (80 la mie).

Rusia împreună cu Francia au în timp de pace, o armată constătătóre din 1,400.000 de soldați, ér în timp de resboiu una de 9,700.000. Armata triplei-alianțe în timp de pace este de 1,192.000 de soldalți ér' în timp de rĕsboiu de 7,700.000 soldați.

Armatele europene tóte împreună costă pe an 2500 milione fl.

* * *

Cât lemn se întrebuințéză anual pentru chibrite? Dacă vom socoti, că fiecare om folosesce dóue chibrite pe ḑi, atunci în Europa întrégă pe ḑi se folosesc 230 miliarde de chibrite, cari puse cap lângă cap au o lungime de $36^{1}/_{2}$ miliarde de metrii; 600 de chibrite, apasa un chilogram, consumul întreg de chibrite folosite într'o ḑi apasă cam 300,000 chilogr. Lemnul cel mai bun pentru chibrite este plopul, pentru-că un m. cubic de lemn de plop apasă 300 chilogr. Europa are lipsă pe an de 400,000 metri cubici de lemne în greutate de $109^{1}/_{2}$ milióne chilograme.

* * *

Din cartea de ḑi a unui portar. Înainte cu 20 de ani a murit în Paris un om fórte bĕtrân, care dela începutul vécului acestuia a fost tot portar la castelul Tuileriile pănă aprópe de mórte. Moștenitorii lui au găsit între altele și o carte micuță, în care se aflau câteva foi scrise și altele curate. Pe prima fóie era scrisă adresa cărții: „Însemnarea locuitorilor din Tuilerii sub slujba mea“...

1. Napoleon Bonaparte, primul consul al republicei, apoi împĕratul Francezilor s'a mutat în castel la 29 Februariu 1800 din castelul Luxembourg; s'a dus de aici în 30 Martiu 1814 la insula Elba.

2. Ludovic al XVIII, regele Franciei și al Navarrei, s'a mutat aci în 3 Maiu 1814 din Anglia; s'a dus de aci în 19 Martiu 1815 la Gent.

3. Napoleon, împĕratul francez s'a mutat aci la 20 Martiu 1815 din Elba; s'a dus de aci la 3 Iuliu 1815 pe insula St Helena.

4. Ludovic XVIII s'a mutat aci la 18 Iuliu 1815 din Genf; a murit aci în castel la 16 Septembre 1824.

5. Carol X, regele Franciei și al Navarrei, s'a mutat aci în 17 Septembre 1824 din pavilionul „Marsan“; s'a dus de aci la 29 Iuliu 1830 în Scoția.

6 Poporul parisian, insurgenții, s'au adunat aci în 29 Iuliu 1830 de pe strade, s'au dus de aci la ocupațiunea lor la 29 August același an.

7. Ludovic Filip I. regele Franciei, s'a mutat aci la 29 August 1830 din palatul „Royal“; s'a dus de aci la 24 Februariu 1848 în Anglia.

8. Poporul din Paris, luptătorii de baricade, au venit aci în 24 Februariu 1848 dela baricade; s'au dus de aci în 20 Martiu 1848 la chiemarea lor.

9. Napoleon III, împĕratul Franciei din grația lui Dumneḑeu și voința poporului francez, s'a mutat aci la 2 Decembre 1852 din palatul „Elysee“; s'a mutat de aci.....

Prin larma cea mare a celor închiși în Paris la 1870 bĕtrânul portar fu împedecat de a-și fini însemnările; el trebui sĕ-și părăséscă asilul sĕu plăcut și muri curênd după aceea.

Ér castelul Tuilerilor fu dărîmat de către revoluționarii conunarzi din Paris.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

(Urmare din Nr. 31.)

2. Din Tomul IX, cuprinḑênd documente din archive strĕine dela Veneția, Stockholm, și din alte orașe, precum și din colecțiunea de documente originale strĕine a Academiei, s'au tipărit cólele 41—60 sub îngrijirea d-lui I. Slavici. Volumul cuprinde pănă acum 650 documente din anii 1650—1712.

3. Tomul III din Suplementul II, cuprinḑênd documente din archivele și bibliotecile polone, a început a se tipări sub îngrijirea d-lui Ioan Bogdan, drept continuare la celelalte douĕ volume din același suplement. S'au tipărit întâiele 4 cóle, cuprinḑênd 25 documente.

4. S'a dat la tipar Indicile alfabetic al materiilor cuprinse în tomurile I și II din Suplementul I al publicațiunii. Documentele din aceste douĕ volume, provenind din același isvor, care este Ambasada Franciei dela Constantinopol și Consulatele ei din Principate, formézǎ un corp de informațiuni, a căror întrebuințare va fi fórta mult înlesnită prin acest indice, care a fost început de abatele Fauvin dela Praga și terminat acum de dl N. Hodoș.

5. Traducerea românéscă a tomului II din „Fragmente din Istoria Românilor“ de

E. Hurmuzaki făcută de dl I. Slavici a început a se tipări. S'au tipărit până acum 3 cóle.

6. Colecţiunea manuscriptelor rĕmase dela nemuritorul Edoxiu Hurmuzaki, date de familia lui spre publicare statului român şi aflătóre astăḑi în păstrarea Academiei, s'a adaus cu alte manuscripte descoperite în anul trecut în hârtiile familiei Hurmuzaki şi dăruite de dl Baron Eudoxiu Hurmuzaki, ne potul ilustrului cercetător. Aceste manuscripte au fost presentate Academiei la 14 Aprile anul trecut şi sunt următórele:

1. Din manuscriptul colecţiunii Documentelor, paginile 2098—2113, 2784—2799, 7098 — 7099, 7106 — 7138, 7172 — 7179, 7184—7191, 7290—7295.

2. Din Fragmente: Despre Alecsandrucel-bun; studii şi note. Foi 93. Anii 1604—1620 cu însemnarea pe copertă: „Meine Ausarbeitungen 1612—1620“. Foi 158.

Anii 1683—1698, cu însemnarea pe copertă: „Blatt No. LXXXXII bis inclusive CLXXVII. Jahr 1663—1698. Ferner: „Die Serben in Oesterreich“. — Foi 233.

Anii 1720—1723: „Kirchlich religiöse Streitigkeiten im Oriente nach dem Frieden von Pozarewaó“. — Foi 17.

Istoria evenimentelor din anii 1774—1789. Pentru anii 1774—1782 redacţiune deosebită de cea tipărită în Fragmente (ediţiune germană), Tom, V, pag. 303—454 (Bucuresci 1886); pentru anii 1782—1789 lucrare necunoscută până acum. — Foi 410.

Allgemein Kirchliches. — Foi 135.

I. Beginn der Union. — Foi 65.

(II). Union in Nordun garn. — Foi 22.

III. Südliches Ungarn. — Foi 62.

IV. Unionsversuche zwischen der Donau und Drawe. — Foi 2.

V. Oestliches Ungarn. — Foi 64.

(VI). Union im Oriente. — Foi 124.

Serbisch Kirchliches. — Foi 36.

Die Serben in Oesterreich. — Foi 81.

3. Moldau. — Foi 14.

4. Münzsachen betreffend. — Foi 10.

5. Historica. — Note diverse şi copii de documente. — Foi 95.

6. Auszüge aus den Urkundenabschriften im Moldauischen Staatsarchiv. —

Colecţiune de decumente ale moşiilor manăstiresci. Iassy 1845. II-ter Band — Foi 73.

7. Michaël Cantacuzeno. — Foi 91.

Din acéstă enumerare se vede că manuscriptele acestea cuprind aprópe tóte lucrări şi note, cari vor trebui sĕ fie tipărite în seria Fragmentelor.

7. S'au continuat cercetările şi descoperirile de documente în archivele săsesci din Sibiiu, Braşov şi Bistriţa şi s'au procurat astfel în cursui anului copii de pe 357 documente din anii 1460—1730. Din aceste cercetări, făcute de înşişi archivarii colecţiunilor din numitele oraşe, s'au procurat până acum 1394 documente din anii 1358—1736.

8. Ministeriul Instrucţiunii publice a făcut la 1 Septembre întrebare Academiei, dacă ar puté publica în colecţiunea sa documentele istorice adunate de dl Marin Dumitrescu din archive englese şi francese. Academia s'a grăbit a rĕspunde Ministeriului, că deşi i-a redus cu 8.000 lei subvenţiunea anuală pentru publicaţiuni istorice, totuşi e dispusă a publica acele documente, după-ce vor fi primite şi esaminate. Până acum însĕ ele nu au fost comunicate Academiei.

(Va urma.)

4305—1896 IV. [47] 3—3

Publicaţiune.

Spre asigurarea reconstruirii podului Nr. 26 de pe drumul municipal Szász-Sebes—Sugag se va ţiné **în 13 Aprile 9618 la 10 óre a. m.** în sala mică a paatului comitatens licitaţiune cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi sĕ-şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări până la *óra 9 a. m.* a ḑilei determinate la vice-comitele comitatului.

Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor lua în considerare.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 776 fl. 01 kr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 29 Martiu 1896.

Reisenberger,
vice-comite.

Nr. 96/1896 prot. [42] 3--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Trapold de clasa a III-a în protopresbiteratul Şighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 408 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot primi la Oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea de a-'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din loc spre a-'şi documenta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 13 Februariu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale intórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o láture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 9—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

Bilanţ la 31 Decembre 1895.

Activ:				fl. cr.
Obligaţiuni needate				57,600.—
fl. 6,500 scrisuri fonciare ale cassei gen. de păstrare, Sibiiu emis. I.	à fl. 106.75		fl. 6,938.75	
„ 31,900 scrisuri fonciare ale cassei gen. de păstrare, Sibiiu, emis. II.	à „ 106.—		„ 33,814.—	
„ 11,000 scrisuri fonciare ale cassei gen. de păstrare, Sibiiu, emis. III.	à „ 101.50		„ 11,165 —	
Cor. 115,600 scrisuri fonc. ale cassei gen. de păstrare, Sibiiu, em. IV.	à „ 100.50		„ 58,089.—	
fl. 3.500 scris. fonc. ale instit. de credit fonciar din Sibiiu em. III.	à „ 102.—		„ 3,570.—	
„ 4,500 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu, emis. IV.	à „ 02.—		„ 4,590.—	
„ 21,000 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. V.	à „ 101.50		„ 21,345.—	
Cor. 27,000 scris. fonciare ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. VI.	à „ 100.50		„ 13,567.50	
„ 51,200 scrisuri fonciare ale institutului de credit fonciar ung. 4%	à „ 98.50		„ 25,216.—	
„ 5,000 scrisuri fonciare ale „Albinei“ em. II.	à „ 100.75		„ 5,037.50	
Cor. 8,000 scrisuri fonciare ale „Albinei“ em. III.	à „ 100.75		„ 4,030 —	
„ 4,000 scrisuri fonciare Pester Vaterl. Sparcassa	à „ 97.75		„ 1,955.—	
fl. 3.000 Oblig. comunale Pester Vaterl. Spa. cassa	à „ 96.75		„ 2,902.50	
„ 5,300 losuri pentru regularea Dunării	à „ 129.50		„ 6,863.50	
Cor. 6,000 rentă ungară de coróne	à „ 98.55		„ 2,956.50	
fl. 300 rentă austriacă de hârtie	à „ 99.55		„ 298.65	
„ 200 rentă austriacă de argint	à „ 99.90		„ 199.60	
„ 400 losuri de stat din a. 1860.	à „ 154.—		„ 616.—	
„ 100 scrisuri fonciari cu premii ale băncii ung. de hipotece	à „ 124.—		„ 124.—	
Acţiuni diverse			„ 2,233.—	
30% vĕrsămênt pe 10 acţii ale societ. pe acţii de electricitate din Sibiiu			„ 1,500.—	
			fl. 206,981 50	
Efectele fondului de pensiuni:				
fl. 3,000 scris. fonc ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. II.	à fl. 106.—	fl. 3,180.—		
„ 5,500 scri. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. III.	à fl. 101.50	„ 5,582.50		
C. 6,000 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. IV.	à fl. 100.50	„ 3,015.—		
fl. 1,500 scris. fonc. ale inst. de credit fon d. Sibiiu, em. V.	à fl. 101.50	„ 1,522.50		
C. 6,000 scris. fonc. ale inst. de credit fon. d. Sibiiu, e. VI.	á fl. 100.50	„ 3,015.—		
Dep. spre fructificare ale fond. de pens.		„ 136.32	fl. 16 451.32	fl. 223,432.82
Realităţi: Case în Strada Cisnădiei Nr. 1, 3 şi 5			fl. 215,219.71	
casa în strada Iernii Nr. 22			„ 3,600.—	
casa în Cluj (Trencsentér 10)			„ 9,300.—	„ 228,119.71
Imprumuturi pe poliţe de asigurare pe viaţă				„ 117,703.—
Imprumuturi pe poliţe de tontine				„ 11,730.36
Portofoliul cambiilor				„ 2,333.81
Depuneri spre fructificare				„ 1,395.20
Pretensiuni la agenturi în secţiunea I.				„ 46,237.23
„ „ „ „ „ II.				„ 34,261.26
Debitori: (societăţi de reasigurare şi diversi)				„ 6,824.90
Avanse la inspectori etc.				„ 5,665.96
Mobilii, table de agenturi şi tăbliţe				„ 10,635.30
Bon al secţiunii I. la secţiunea II.				„ 145,507.12
Pretensiunea secţiunii II. la secţiunea I.				„ 60,000.—
Cassa în numĕrar				„ 8,896.75
				fl. 960.343.42

Pasiv:		fl. cr.
Fond de intemeiere		fl. 268,900.—
Fond de premii secţia I.		„ 27,466.83
Fond de premii secţia II.	fl. 403,028.92	
Transport de premii secţia II.	„ 7,226.88	
Fond de reservă pentru tontine	„ 87,845.80	„ 498,101.60
Reservă pentru casuri de mórte însinuate		„ 1,785.—
Reservă pentru daune de foc însinuate		„ 4,029.53
Avanse pe efecte		„ 41,100.—
Creditori diversi		„ 17,825.18
Datorie hipotecară şi de cont-curent		„ 59,084.40
Fond de pensiuni		„ 16,451.32
Interese neridicate		„ 1,485.69
Fond de escedent reservat secţia I.		„ 2,242.34
„ „ „ „ „ „ „ 1894		„ 2,984.09
„ „ „ „ „ II. „ 1893		„ 503.89
„ „ „ „ „ „ „ 1894		„ 486.90
Fond de garanţă la secţia I. pro 1895		„ 6,800.23
„ „ „ „ „ II.		„ 6,930.11
Escedent în secţiunea I pro 1895		„ 3,514 65
„ „ „ II. „ „		„ 651.66
		fl. 960,343.42

[48] 1—1

Wilhelm Bruckner m. p.

Dr. A. Brote m. p.

Bilanţul confrontat cu registrele referitóre s'au găsit în consonanţă.

Sibiiu, 18 Martiu 1896.

CONSILIUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. **Ioan Nemeş** m. p.

Fried. Müller m. p.

Arnold Friedsmann m. p.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 36. Sibiiu, Marți, 2/14 Aprile 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Escelenției Sale I. P. S. Domn archiep. și metropolit Miron Romanul la deschiderea sesiunei sinodului ordinariu al archidiecesei transilvane, la 31 Martiu (12 Aprile), 1896.

Preastimați Domni!

Iubiți frați! Iubiți fii sufletesci!

Vĕ salut și la acéstă întrunire a sinodului nostru archidiecesan cu adevĕrată iubire archierésca, carea nici când nu a slăbit în pieptul meu față cu instituțiunile nóstre bisericesci și față cu representanții clerului și ai poporului nostru archidiecesan, chemați a conlucrá la consolidarea și desvoltarea acelora pe basele canonice și după recerințele timpului, tóte întru mărirea lui D-ḑeu și spre binele sântei nóstre biserici.

Cu puțină esccepțiune sunteți representanți ai clerului și poporului archidiecesan încă dela începutul periodului present, mulți încă din periódele de mai nainte, unii chiar din anii primi ai vieții nóstre constituționale bisericesci; deci veți fi avut mai toți ocasiune de a-'mi cunósce imediat din cele ce vi le-am grăit aici în sinodul archidiecesan în cei 21 de ani trecuți, cugetele mele și dorul meu ferbinte, de a vedé consolidată sânta nóstră biserică și asigurate progresele ei în cultură și moralitate între ori-ce impregiurări, fie măcar cele mai nefavorabile.

Și astădată când ne întrunim érăși în sinodul nostru anual între impregiurări cu mult mai grele și în special pentru instituțiunile nóstre bisericesci cu mult mai critice decât ori când altădată, ce ași puté sĕ vĕ grăesc Preastimați și Iubiți Deputați! mai cu căldură, mai cu pond și mai cu tărie, decât ca sĕ vĕ recomând mai pre sus de tóte, ca sĕ vĕ faceți sémă asupra situațiunei generale cu tótă seriositatea, ce ni-o impun interesele nóstre vitale, și sĕ contribuiți tot ce este posibil pentru consolidarea și întărirea elementului nostru bisericesc și național.

Un mileniu întreg a avut sânta nóstră biserică ortodocsă sĕ sufere, mai ales în aceste părți locuite de noi, multe înjurii și chiar prigoniri dela cei mai puternici; și cu tóte acestea ea, biserica nóstră, poporul nostru, ḑăruit dela Dumneḑeu cu simț bun și cu tărie sufletéscă, s'a sciut conservá în tot decursul timpului, ce e drept, în condițiuni umilitóre, dar în firma credință și in buna speranță, că Dumneḑeu îi va ajutá în cele din urmă sĕ avanteze la o stare mai favorabilă între diferitele alte biserici și popóre, cu cari ne aflăm în aceleași legături de stat și în aceleași referințe de concetățeni ai patriei.

Nu ne este iertat sĕ perdem din vedere mântuitórea învĕțătură crestinéscă, carea ne povățuesce, sĕ fim înțelepți ca șerpii și blânḑi ca porumbii. Îmbinând noi aceste două recerințe ale vieții practice, n'avem sĕ dăm ascultare indemnurilor rele, venite din partea unora, cari nu-și fac sémă cu neajunsurile nóstre, nici cu forțele mult precumpănitóre ale altora, dar nici cu pericolele, la cari ne-am espune prin provocarea conflictelor fără socotélă; din contră, noi avem sĕ ne reculegem și sĕ ne concentrăm tóte puterile fisice și morale mai ales pentru a ne apĕrá ca Români ortodocși sub egida nóstră proprie, și a ne conservá cel mai prețios clenodiu al nostru: biserica ortodocsă, națională, autonomă.

Recomăndându-ve cu tótă căldura aceste sfaturi purcese din inimă curată, și implorând din nou ajutorul lui Dumneḑeu celui atot puternic asupra lucrărilor nóstre sinodale, sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru anul curent o declar de deschisă.

Sibiiu, 29 Martie, 1896.

Eri s'a deschis sinodul nostru archidiecesan în presența unui numĕr respectabil de deputați sinodali.

Biserica nóstră cuvêntătóre s'a adunat din nou în sinod spre a controla activitatea de un an a organelor sale; spre a vedea, care a fost mersul afacerilor bisericesci în decursul anului 1895 și spre a afla căi și mijlóce pentru consolidarea instituțiunilor canonice bisericesci.

Deputații clericali și mireni s'au întrunit în sesiune sinodală, ca în frunte cu capul bisericei se conlucre toți pentru zidirea ei.

Momentul principal al ḑilei de eri a fost cuvêntarea de deschidere.

Suntem în anul mileniului, în anul prim după întroducerea legilor politice-bisericesci. Intrégă biserica grecoorientală română avé ațintită privirea spre capul bisericei, asupra metropolitului nostru erau îndreptate privirile românilor ortodocși din Ungaria.

Consciu de posițiunea ce ocupă în fruntea bisericei ortodocse române din patria nóstră, Escelenția Sa metropolitul nostru s'a provocat la trecutul sĕu de ani 21 de când stă în fruntea archidiecesei, și ne-a indicat căldura inimei, cu care a lucrat dela întroducerea erei constituționale pentru desvoltarea și consolidarea instituțiunilor nóstre bisericesci.

Trăim în timpuri grele, timpuri pline de ispite, de aceea avem trebuință de învĕțătura bisericei: „Fiți înțelepți ca șerpii, și blânḑi ca porumbii“.

Acest sfat înțelept a încălḑit inimile poporului român, în special cele ale Românilor ortodocși, și bunul nostru archiereu acele ni le recomândă și acuma.

Suntem în anul mileniului.

Ani o mie biserica nóstră ortodocsă română a fost osândită sĕ sufere injuriile de tot soiul.

Și biserica ortodocsă, poporul român ortodocs nu a perit sub persecuțiunile de un véc. Bunul lui simț i-a conservat legea, i-a conservat naționalitatea, și aḑi biserica ortodocsă ca biserică națională tot cu acel bun simț 'și va conserva autonomia sa spre mărirea lui Dumneḑeu și binele de obște.

N'avem deci cuvinte sĕ fim supĕrați în anul mileniului. Trăinicia nóstră s'a documentat sub cele mai crâncene persecuțiuni de o mie ani, pentru ce sĕ nu mulțămim lui Dḑeu, că ne-a dat tărie o mie de ani în acest stat, și pentru ce sĕ nu cerem dela cel prea înalt tărie pentru mia, care urméḑă?

Între tóte împrejurările biserica nóstră și-a sciut face datorința către sine și către stat.

Archiereii nostrii totdéuna au fost înflăcărați români ortodocși și buni patrioți. Intre tóte împrejurările capul bisericei nóstre a sciut cu multă înțelepciune representa biserica, și i-a sciut accentua cu aplomb principalul ei caracter: „*biserică națională română*“.

In manifestațiunile nóstre deci nu ne vom lua după îndemnuri rele, ci cu considerare la situațiunea dată, și la forțele nóstre materiale și morale, vom asculta de archiereii nostri, vom fi înțelepți ca șerpii și blânḑi ca porumbii.

In ajunul sĕrbărilor milenare calda cuvêntare, cu care Escelenția Sa a deschis sesiunea actuală a sinodului, este balsam rĕcoritoriu pentru inimile nóstre, și ea va afla viu rĕsunet în întrégă metropolia nóstră.

Nu vom provoca deci conflicte fāra socotélă noi Românii ortodocși, ci ne vom reculege, ne vom concentra tóte puterile fisice și morale mai ales pentru a ne apăra ca *„Români ortodocși“* sub egida nóstră proprie și a ne conserva cel mai prețios clenodiu al nostru: *biserica ortodocsă, națională, autonomă.*

Cuvêntarea cu care se deschide sinodul archidiecesan din acest an e plină de căldură pentru instituțiunile

---

FOIȚA.

Biserici vechi românesci

în țéra Făgărașului.

Încă la anul 1468 a esistat aici la Făgăraș o episcopie română numită de Galați („Galatiensis“), al cărei episcop atunci era Macarie.

În Zernesci a clădit la anul 1515 biserica română gr.-ort. de acolo din mijlocul comunei Ioan Vasile Voevod și Domn al Țĕrei Românesci cu soția sa Ecaterina și cu coconii lor Constantin, Maria, Nicolae, Ecaterina, Ioan, Mihaiu, Maria, Iosif, Sofia, George, Joița, Petru și Dimitrie, despre ce se aflā în proprietatea parochieí o copie a actului de fundațiune. Originalul actului s'a dispus sĕ se dea Academiei române.

Observ însĕ că pe timpul clădirei (1515) bisericei din Zernesci domnia în Țéra Românéscă Ioan Neagoe Basarab (1512—1521) carele a clădit, și în 15 August 1517 a sfințit pompósa biserică episcopéscă dela Curtea de Argeș.

Mihail Apaffy, principele Transilvaniei cu învoirea comiților supremi și a superintendentului reformat Stefan Veszprémi prin diploma de dto Turda în 10 Octombre 1694 a conces lui Constantin Brancovénul, Domnul Țerei Românesci sĕ clădéscă din material solid în Făgăraș biserică română de ritul grecesc. Acésta diplomă este de următoriul cuprins interesant din punct de vedere istoric:

Nos Michael Apaffy Electus Transilvaniae Princeps, ac Georgius Banffy de Losontz Transilvaaiae et Partium Regni Hungariae eidem annecsarum Gubernator, Comitatuum Colosiensis et Dobocensis Comes, Civitatisque Kolosvár Capitaneus ubique supremus; — Stephanus Nalátzi Comitatuum Hunyadiensis et de Zarand supremus Comes; — Gregorius Bethlen Militiae Transilvanicae Genaralis, Comitatus de Kukülő Comes, Sedis Siculicalis Udvarhely, Arcisque et Districtus Fogaras Capitaneus ubique supremus; — Alexius Bethlen Regni Transilvaniae Praesidens, Comitatus Szolnok Interioris Comes supremus; — Nicolaus Bethlen Cancellarius Regius, Comitatus Maramaros Comes, Arcis Huszt Capitaneus ubique Supremus; — Samuel Keresztesi Comitatus Albensis Comes supremus; — et omnes Suae Sacrae Caesareo — Regiaeque Majestatis in Transilvania Consiliarii; et Stephanus Veszprémi Ecclesiarum Reformatorum in Trania Superintendens: Damus pro memoria per presentes omnibus quorum interest, modernis pariter ac Posteritati; Quod cum Celsissimus Princeps ac Dominus Dominus Brankovan Cantachuzenus DEI Gratia Valachiae Transalpinae Vojvoda ac Haeres perpetuus, Dominus et Frater Nobis Colendissimus, nos per Grôsum Dominum Theodorum Ladislaum Dindar, suum Secretarium fraterne requisivisset, ut Suae Celsitudini permitteretur, ut Templum Graecanicae Religionis, quod nunc in Oppido Fogaras, sola per Leges Regni exercitii solidi templi Parochiae et Scholae jure gaudet tanquam dictae Religionis; itta Clementissimo DEO disponente, in Trannia nunc Primaria Membra et Nutritores nomine totius Ecclesiae Reformatae Transilvanicae dicto Domino Principi permittimus his Conditionibus:

1-mo. Ne hoc ullo modo, vel nunc, vel imposterum in Reformatae Religionis in Fogaras Juri, uti et Jurisdictioni, qua hactenus Reformati Superintendentes in Sacerdotes Graecanicae Religionis in Trannia usi sunt, praejudicium trahatur; imo teneatur dictus Dominus Princeps ac Succesores pro omni posibili Reformatae Religionis in illo loco juri; imo toti etiam Transilvanicae Ecclesiae Reformatae bonus Amicus Adjutor ac Patronus esse. —

2-dó. Ne aedificium aliquod nimis crassis et valde altis parietibus fieri curet ob respectum Arcis, cujus fortitudini hac etiam in parte consuli et prospici debet. —

His praemisis ac servatis, saepe memaratus Dominus Princeps in Nomine Domini aedificet; Cui nos omnem a Coelo Benedictionem precamur; et in hujus negotii firmamentum ac perpetuum memoriam dedimus has Nostras Litteras sub sigilis Nostris et subscriptionibus nomine saepefatae Ecclesiae Reformatae Transilvanicae. —

Datum in Oppidó Thorda, Die Decima Mensis Octobris Anno Domini Millessimo Sexcentesimo Nouagesimo Quorto.

Michael Apaffi m. p. (L. S.). *Georgius Banffi* m. p. gubernator (L. S.). *Stephanus Nalátzi* m. p. (L. S.). *Gregorius Bethlen* m. p. (L. S.). *Alexius Bethlen* m. p. (L. S.). *Nicolaus Bethlen* m. p. Cancellar (L. S.). *Samuel Keresztesi* m. p. (L. S.). *Stephanus Veszprémi* m. p. (L. S.). *Episcopus Reformat* m. p. (L. S.).

Praesentem Copiam ex veris et authenticis Originalibus suspicioni omni carentibus extractam iisque in omnibus punctis, Articulis et clausulis conformem esse, fide mediante attestor. —

Sigl. Coronae die 19 Febr. A. 1774.

(L. S.) *Gregorius de Hermann* m p.,
Notar: Coron:

O copie a acestei diplome autenticată la anul 1774 se aflā în archiva parochiei române gr.-ort. a Făgărașului. In urma acestei concesiuni, Constantin Brancovénul a clădit la anul 1697 biserica română din strada Brașovului în Făgăraș. Cu ocasiunea unirei biserica a trecut în folosința greco-catolicilor S'au ținut de ea însĕ și Românii rĕmași gr.-ort., așa că după mari confusii și certe la anul 1761 a fost dejudecată prin o comisiune aulică uniților, și ca atare s'a și ocupat definitiv prin protopopul gr.-cat. Sofronie.

Tot cam pe la 1697 s'a clădit de ctitorele Constantiu Brancoveanu și biserica mănăstirei din branistea Sâmbetei superióre. Acéstă biserică s'a părăsit pe la anul 1810 fiind dărîmată de ómenii sĕi. Așa ruinată ea este aḑi proprietatea bisericesci grecesci din Brașov, în urma donațiunei principelui Grigore Brancoveanu, carele a dăruit acelei biserici domeniul dela Sâmbăta superióră pe care 'l căpĕtase Constantin Brancoveanul la anul 1678 dela Mihail Apaffy. Donațiunea lui Constantin Brancoveanu dela Apaffy este publicată în colecțiunea de documente istorice referitóre la țóra Făgărașului de N. Densușianul pag. 41.

Pe pĕreții bisericei ruinate din branistea Sâmbetei superióre sunt aḑi crescuți mestecini și alte soiuri de lemne mari ce prea mult caracteriséză deosebitul interes și propriul gust cultural al bogatei parochii grebisericesci, e plină de încredere în forţele morale ale poporului, şi în bunul lui simţ, care i-a conservat legea şi limba o mie de ani.

Ea va afla resunet în inimile românilor ortodocşi din patria nóstră.

Sinodul archidiecesan.

Ḑiua de ieri a fost o ḑi festivă în viéţa nóstră bisericéscă, căci ieri s'a deschis sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan.

Serviciul divin s'a celebrat în biserica din Sibiiu-Cetate, au slujit protopresbiterii Ioan Papiu şi Galacteon Şagău, şi parochul Vasiliu Orăsanu, toţi deputaţi sinodali, ca diacon a funcţionat profesorul Ioan Popovici.

Cântările liturgice le-a esecutat corul teologilor sub conducerea profesorului George Dima.

La finea liturgiei s'a făcut convocarea spiritului sânt.

După terminarea ritualelor bisericesci membrii sinodali s'au întrunit în sala cea mare din seminariul archidiecesan, unde presentându-se în curênd şi Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, ocupà locul presidial, şi prin cuvêntarea publicată la locul prim declară sesiunea sinodală a anului 1896 de deschisă.

La invitarea presidiului biroul sinodal interimal se compune în modul următoriu: Din cler: protopresbiterul Mateiu Voileanu şi adm. prot. Sergiu Medean; dintre mireni: Boiu Baptist Ioan, David Avram, Dr. Cristea Ilie, şi Dr. Petru Şpan.

S'au presentat apoi actele electorale la locurile vacante, anume actele pentru alegerea unui deputat clerical în cercul Turda, în locul fostului asesor consistorial, protosincelului Nic. Frateşiu, şi în cercul Sebeşului, unde a devenit un loc vacant prin trecerea deputatului mirén Zevedeiu Murĕşianu, din statul civil în cel preoţesc apoi în cel al Sighişórei, unde a renunciat deputatul mirén Zacharia Tătar.

Deputaţii aleşi Vasiliu Orăsan. paroch în Sân-Jacob, Dr. Elie Cristea, secr. cons. şi Ioan B. Boiu profesor, 'şi presentéză în persónă credenţionalele.

Constatându-se acuma, că sunt presenţi 37 de deputaţi, sinodul se declară capace a aduce concluse valide şi se purcede îndată la constituirea sinodului şi la alegerea comisiunilor.

In birou sĕ aleg definitiv tot cei din biroul interimal, în comisiuni s'au ales următorii.

I. Comisiunea verificătóre.

Dămian Vasiliu, Avr. Pĕcurariu Petru Popovici, Amb. Bêrsan, Dr. Ioan Ivan, Ioan Măcellariu, August Nicóră, Ioan Piso, Ioan Turcu.

II. Comisinnea organisătóre.

Papiu Ioan, Şagău Galact. Voina Vasiliu, Cosma Parteniu, Nemeş Petru, Pipoş Petru, Preda Ioan de, Dr. Mihu, Dr. Lemény.

III. Comisiunea bisericéscă.

Boiu Zacharie, Dr. Maier Nicolau, Meţianu Traianu, David Daniil, Florescu Nicolau, Dr. Meţianu Iancu, Pop Teodor, Dr. Popescu Ioan, Şandru Ioan.

IV. Comisiunea scolară.

Herman, Ivan, Voileanu, Dima, Dr. Óprişa, Panţu Ioan, Popea Ioan, Dr. Span Petru, Anucuţa Romul.

V. Comisiunea finanţiară.

Coltofean Demetriu, Dan Iuliu, Dr. Rosca Remus, Garoiu Nicolau, Bologa Valeriu, Fulea Ioachim, Dr. Leményi Liviu, Dr. Mihu Ioan, Dr. Preda Vasiliu.

VI. Comisiunea petiţionară.

Vasiliu Orăsan, Roşescu Tulliu, Cosma Nicolau, Dr. Monda Andreiu, Paşca Simeon, Tulea Teofil.

Urméḑă ordinea ḑilei cu actele întrate la adresa sinodului.

S'au dat concediu pe durata sesiunei deputaţilor sinodali: Ioan Panţu, Puscariu Iosif şi Pop Teodor, apoi pentru 4 ḑile deputatului Dr. Enea Draia.

Se presentéză:

a) raportul general al Consistorului archidiecesan din şedinţa plenară dela 18 Martiu a. c. Nr. 2099;

b) raportul consistorial din 28 Octobre 1895 Nr. 7105 în causa regulamentului pentru administrarea averilor bisericesci;

c) raportul consistorial din 9 Martiu a. c. Nr. 1786 despre starea fondului de pensiuni;

d) raportul consistorial din 2 Decembre 1895 Nr. 8337, prin care se promovéză literile fundaţionale ale fundaţiunei Dr. Absolon Todea.

— Se dau comisiunei organisătóre.

Se presentéză:

a) raportul general al consistoriului archidiecesan ca senat bisericesc dto 19 Martiu a. c. Nr. 2003;

b) raportul consistorial din 30 August 1895 Nr. 5773 B. privitor la întregirea parochiei Buninginea:

c) raportul consistorial din 5 Decembre 1895 Nr. 8417 B. privitor la întregirea parochiei Mucundorf;

d) raportul consistorial din 3 Octobre 1895 Nr. 5945 Bis. în causa întregirei parochiei Jacul român;

e) raportul consistorial din 30 Maiu 1895 Nr. 3508 B. în causa întregirei parochiilor vacante din protopresbiteratul Haţegului.

— Se dă comisiunei bisericesci.

Se presentéză:

a) raportul general al consistoriului archidiecesan ca senat scolar de dto 7 Martiu a. c. Nr. 1755;

b) raportul consistorial din 21 Decembre 1895 Nr. 8594 Scol. privitoriu la recensiunea manualului „Istoria Ungariei“ de Dr. Nicolau Pop;

c) raportul consistorial din 14 Martiu a. c. Nr. 2988/895 Scol. privitoriu la recensiunea manualului „Compendiu de Geografia universală“ de Teodor Ciontea;

d) raportul consistorial din 11 Ianuariu a. c. Nr. 9008/1895 Scol. în causa colectei pentru fondul scolar eparchial;

e) raportul consistorial din 19 Martiu a. c. Nr. 1849 Scol. în causa salariilor învĕţătoresci;

f) raportul consistorial din 9 Martiu a. c. Nr. 1295 Epitr. prin care se promovéză planul pentru edificarea noului seminariu.

— Se dau comisiunei scolare.

Sĕ presentéză:

a) raportul general al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc dto 7 Martiu a. c. Nr. 1794;

b) raportul consistorial din 7 Oct. 1895 Nr. 6798 Epitr. în causa datoriei eforiei scolare din Braşov la fondurile archidiecesane;

c) raportul consistorial din 20 Martiu a. c. Nr. 1855 Epitr., prin care se promovéză raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane pe a. 1895;

d) raportul consistorial din 17 Februariu a. c Nr. 963 Epitr. prin care se promovéză proiectul de budget pe a. 1897;

e) raportul consistorial din 24 Februariu a. c. Nr. 1275 Epitr. despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archiecesane;

f) raportul consistorial din 4 Martiu a. c. Nr. 1488 Plen. despre ajutórele împărţite din fundaţiunea „Andronic“, budgetul anului 1896;

g) raportul consistorial din 9 Martiu a. c. Nr. 1775, privitor la cererea comunei bis. Felţa, pentru reclamarea unei părţi din datoria sa de 5000 fl. la fondul Rudolfin.

— Se dau comisiunei financiare.

Se presentéză:

a) raportul consistorial din 8 Ianuariu a. c. Nr. 8655 privitor la neparticiparea protopresbiteratului Unguraşului la alegerile deputaţilor sinodali;

b) raportul consistorial din 30 Martiu a. c. Nr. 2205 prin care se promovéză un protest întrat contra alegerii de deputat sinodal în cercul Sighişórei.

— Se dau comisiunei verificătóre.

Sĕ presentéză rugarea comunei bisericesci Criţ cu filiile Clostert şi Mesindorf, protopresbiteratul Cohalmului pentru anecsarea la protopresbiteratul Sighişórei.

— Se dă comisiunei petiţionare.

Anunţându-se şedinţa procsimă pe mâne la órele 12, şedinţa se încheie la órele 12 şi jumătate.

Revista politică.

Ḑiarul „Nowoje Wremja“ din Rusia în unul din numerii ultimi ocupându-se cu relaţiunile dintre Bulgaria şi Rusia per tangentem se pronunţă şi asupra României. Étă partea cea mai interesantă:

„Rusia nu trebue sĕ mai repete greşelile din trecut. Bulgaria a recunoscut acum, că fără autoritatea Rusiei nu este în stare sé lupte cu bandiţii interni. Rusia însĕ a învĕţat, că fără a ocupa Balcanii sau Varna sau Burgas, póte juca primul rol la Bosfor. Ea nu urmăresce scopuri personale în Bulgaria; acésta însĕ nu are, după cele petrecute, nici un drept la cadoul din urmă al Rusiei. E drept că diplomaţia rusă trebue sĕ fie atentă, activă şi plină de tact în Bulgaria, dar' nu din causa importanţei acestei ţĕri pentru Rusia, ci din rudenia de sânge a popórelor. Rusia nu trebue sĕ se amestece în afacerile interne ale Bulgariei, nici sĕ conteze la ajutoriul Bulgariei.

Cât privesce pe prinţul Ferdinand, acesta se pare a fi un regent cuminte, capabil şi destul de plin de tact pentru a înţelege că Rusia are în Bulgaria dreptul de a se bucura de o posiţie deosebită. In schimb, tot ce e rusesc trebue sĕ devină esclusiv rusesc; nici o comproprietate nu e îngăduită. Aşa e, de pildă, cu Marea-Négră. Bulgaria a voit sĕ cumpere în timpul din urmă cuirasate în Germania pentru a'şi mări armata cu o flotilă. Inainte acésta nu ar fi fost greu, căci şi singurele dóuĕ vapóre de rĕsboiu i-au fost dăruite de Rusia. Acum însĕ lucrurile stau altcum. Marea-Négră e acum o mare ruséscă; în cursul celor din urmă dece ani Rusia a făcut achisiţia acésta. Esclusivitatea pavilonului rusesc pe Marea-Négră a fost recunoscută prin tratatele internaţionale, cari în urma cererei Rusiei au închis Bosforul pentru ori-care vapor de rĕsboiu ce nu pórtă pavilonul turcesc. Pavilonul turcesc nu esistă însĕ de fapt pe Marea-Négră.

„Cum anunţă înse ḑiarele — adaugă „Nowoje Wremja“ — România 'şi construesce la Constanţa un port de rĕsboiu şi şi-a adus de pe Dunăre unicul încrucişator şi câteva torpilóre. Gluma acésta a Românilor, care dovedesce obicinuita lor aroganţă provocătóre, atinge o cestiune căreia Rusia i-a dat totdeauna o importanţă fundamentală şi de principiu, şi nu póte fi permisă cu nici un preţ.

„Timpul“, organul conservatorilor din România, se miră de stilul acesta curios, şi provocător şi il atribue vreunui fantastic colaborator al ḑiarului „Nowoje Wremja“.

* * *

Locuitorii Turciei se află într'o febrilă agitaţiune. Turcii tineri s'au organisat într'un partid numit partidul „Tinerei Turcii“. Acesti din urmă pretind reforme, din care causă între ei şi cei dela guvern s'a iscat o luptă înverşunată.

Ahmet Riza, un valoros conducĕtor al tinerilor a fost depărtat şi închis întro cetăţue, de asemenea şi din partisanii sei se ecspatriază cu sutele. Guvernul turcesc la început a ignorat cu totul mişcarea acésta, acuma însĕ după ce a vĕḑut, că spiritul acesta reformator 'şi a aflat un însemnat contingent de partisani, chiar şi în rêndurile ostaşilor, şi-a perdut cumpătul şi voiesce prin mĕsuri violente a sufoca mişcarea noului partid. Regimente întregi au trebuit sĕ-şi schimbe de odată garnisónele. Pentru mişcarea tinerilor e favorabilă situaţiunea critică în cele financiare, cu care se luptă împărăţia Sultanului. Sĕ ḑice, că funcţionarii din provincie, ba chiar şi militarii aştéptă flămânḑi şi goi după lefurile lor. Şi ce face Sultanul în faţa acestei miserii? Duce un lucs ne mai pomenit! Împărţesce la decoraţii cu briliante câte 350 la an, dintre cari, una fie-care costă cel puţin 300 lire. Cheltuesce pe an circa 100.000 lire turcesci.

Mişcarea tinerilor Turci e deci cât se póte de îndreptăţită, şi ar trebui se scie Sultanul, că o atare mişcare a spiritelor în sens reformatoric, mişcare ce-şi află isvorul în însaşi starea bolnavă a situaţiunei nu se póte opri şi sufoca prin ucazuri violente şi mĕsuri esceptionale.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 9 Aprile 1896 n.

Puţine şedinţe vor fi fost atât de puţin cercetate ca şedinţa acésta din parlamentul magiar; dovadă, ca părinţii patriei nóstre numai de interesele bietului popor muncitoriu de pămênt nu se intereséză. Nu de géba a ḑis Petöffy, poetul cel mai adorat al

---

cesci din Braşov întru susţinerea monumentelor istorice şi cu deosebire al acestui locaş sfânt, la care poporul pios şi aḑi peregrinéză în anumite timpuri ca la un loc făcător de minuni şi mântuitor. Marele creştin Brancoveanu ia îmbogăţit pe ei şi ei cu o negligenţă condamnabilă şi spre ruşinea lor nu aduc nici macar puţină jertfă materială, ca sĕ restaureze şi sĕ susţină măcar din pietate acel locaş sfânt cel puţin ca monument istoric.

Românii gr. ort. din Făgăraş după-ce biserica lor din strada Braşovului clădită de Const. Brancoveanu a trecut în proprietatea Uniţilor, la anul 1783 au cerut concesiune sĕ-şi pótă clădi o biserică nouă. Impĕratul Iosif II la anul 1782, cu tóte că protestară Saşii, a conces greco-orientalilor sĕ-şi clădéscă biserica.

Spre acoperirea speselor de clădire s'a făcut pe parochieni, cari atunci erau 251 familii (pater familias) o repartiţie de 3000 fl. şi s'a adunat şi milă dela binefăcĕtori. Aḑi parochia gr.-ort. din Făgăraş are numai 125 familii. Clădirea o a condus un păler numit I. Müller pentru suma de 400 fl. Fundamentul bisericei s'a săpat în 1 August 1783 pe un loc în strada Grecilor în apropierea pieţei. Saşii au protestat în 4 August contra croirei fundamentului prea mare al bisericei, contra clădirei bisericei cu turn şi punerea clopotelor şi cu deosebire contra punerei şi baterei tócei, ḑicênd, că prin acésta li se conturbă serviciul lor divin în biserica, ce o avéu în apropiere pe de o parte, ér pe de altă parte susţinéu, că neuniţii. cari sunt sismatici, nu au drept sĕ-'şi zidéscă biserici mari cu turn, ci numai oratorii, adecă nisce simple case, unde sĕ se pótă ruga. Protestul Saşilor s'a pertractat în 9 August 1783 la faţa locului de „hütes szolgabiró“-ul Făgăraşului, dar sĕ vede că n'a fost luat în considerare, căci biserica s'a clădit încă în acel an aşa mare cum s'a croit, cu turn, clopote şi tócă după-cum esistă pănă în ḑiua de aḑi.

Eu 'mi-am descris escursiunile mele pe munţii ţĕrei Bârsei şi ai Făgăraşului întregind acele descrieri cu schiţe istorice despre castelele şi ţéra Făgăraşului. In acele schiţe istorice am făcut amintire şi despre bisericile nóstre.

Tipărirea manuscriptului este acuma în curgere.

Făgăraş, în Martiu 1896.

Ioan Turcu,
protonotar cttens în pens.

lor, al magiarilor, că: „Parasztè a dolog, Én magyar nemes vagyok“. Astfel şedinţa abia s'a putut deschide cătră 11 óre.

După presentarea unor acte din partea presidiului, ia cuvêntul contele *Teleki Àrpád* carele în firul vorbirei se esprimă în contra majoratelor dorind ca averile imobile ala statului sĕ se vêndă cât se póte mai în grabă dar nu în parcele mari, ci în parcele mici, ca astfel sĕ póte ajunge şi poporul mai sĕrac la ele; tot astfel sĕ se purcédă şi la darea în arêndă a realităţilor fundaţiunilor publice. Prin acésta nu numai statul şi corporaţiunile respective ar avé mai mult folos, ci şi bietul popor sĕrac muncitoriu de pămênt ar fi ajutorat. Urgéză regularea catastrului din părţile ardelene.

Cel mai marcat vorbitoriu al şedinţei de aḑi a fost insĕ *Wittmán Iános*, carele face imputări aspre parlamentului, că deputaţii absentéză aşa de demonstrativ dela şedinţe tocmai când se desbate asupra budgetului resortului de agricultură, prin ceea-ce dau dovadă, că nu-i dóre de loc capul pentru necasurile bietului popor sĕrac agricultor pe grumazii căruia se pun tóte greutăţile cele mai mari ale ţĕrii. Băncile de credit pentru despoiarea poporului resar ca ciupercile. Dar apoi esecutorii de dare. Nu votéză budgetul.

Polonyi Géza vorbesce pentru întroducerea bimetalismului, ér *Bessenyei Ferencz* pentru ştergerea fidei comisselor (adecă luarea realităţilor din proprietatea aşa numitelor mâni mórte — corporaţiuni). Statul n'are lipsă de averi, ci de cetăţeni cu averi. Primesce budgetul.

Şedinţa dela 10 l. c.

Contele Zsellénszky Róbert condamnă politica vamală actuală, arată causele din cari a scăḑut preţul grânelor, protestéză contra sacrificării intereselor speciale ale Ungariei în favorul politicei mari, cere organisarea navigaţiunei ungare şi reducerea dării de pămênt şi întroducerea unei dări fundamentale drepte. Cere mai departe esecutarea cu mai multă rigóre a legii privitóre la falsificarea vinului, decentralisarea piaţelor de rimători regularea prăsirei vitelor şi a fabricaţiunei de spirt. Nu primesce budgetul.

Onodi Géza acusă guvernul, că numai el e devină la negligarea intereselor agrare. Nu încetéză a se lăuda mereu cu liberalismul, dar tóte instituţiunile create de el sunt lipsite de timbrul liberalismului.

Tot în înţelesul acesta vorbesce şi *Bernáth Dezső.*

Şedinţa dela 11 l. c.

Pare că totuşi au avut óre-care efect cuvintele lui Wittman rostite în şedinţa trecută, căci şedinţa aşésta a fost mai bine cercetată.

Primul vorbitoriu *Márkus József* vede negligarea intereselor Ungariei numai în împregiurarea, că acésta nu şi le póte regula în mod independent, ci numai cu considerare la Austria, şi parlamentul e destul de orb, de nu vede acésta, ori nu vrea sĕ vadă. Cel mai mare adevĕr l'a rostit însĕ atunci, când a ḑis, că întreg sistemul nostru de dare e din sémă afară neproporţionat, pentru-că cel cu venite mari nu plătesce atâta dare cât plătesce cel cu venite mici. S'au făcut multe lucruri şi bune, dar tocmai cele esenţiale au fost negligate şi anume interesele poporului agricultor, carele este talpa ţĕrii nóstre. Interesele tuturor corporaţiunilor au fost promovate, numai al indiviḑilor — nu în sens de protecţiune, ci în cadrul legii — au fost desconsiderate. Acésta e causa decadinţei materiale a poporului în cea mai mare parte.

Contele *Batthyányi Tivadar* ia în apĕrare sanctitatea proprietăţii pentru respectarea realităţilor corporaţiunilor.

După pausă ia cuvêntul *ministrul Darányi* carele declară, că guvernul n'are intenţiunea de a secularisa averile bisericesci nici de a nulifica latifundiile statului, doresce însĕ întroducerea unor reforme în administrarea acelora.

Noutăţi.

„Tribuna“ şi biserica nóstră. Diariul de aici „Tribuna“ a întrat în apele „Tribunei“ vechi, dar numai în ce privesce dragostea faţă cu biserica nóstră.

Nu este destul de rĕsboinic accentul articlului din Sâmbăta trecută al ḑiariului nostru, şi din reproducerea falsă trage conclusiuni cu tendenţă de a ne persifla.

Nu este destul de rĕsboinică cuvêntarea Escelenţiei Sale, a metropolitului nostru, cu care a deschis sesiunea actuală a sinodului, deşi după descoperirea „Tribunei“, Escelenţia Sa din ḑiariul „Tribuna“ şi-a cules şi ideile şi forma, în care şi-a făcut cuvêntarea.

Edificiul seminariului nostru în cari se ţin şedinţele sinodali este sub tótă critica, e hodorogit, deşi el ar trebui se fie palat.

Pentru corespondentul „Tribunei“, biserica greco-orientală nu s'a îngrigit de nisce fotoliuri cel puţin ministeriale, nu s'a îngrijit de nisce logii speciale.

Sinodul în sine încă nu e rĕsboinic, e patriarchal, fără de nici o viaţă.

Deputaţii ar trebui cel puţin sĕ se bată în mod oficios, precum oficios s'au bătut redactorii „Tribunei“, sau cel puţin sĕ provóce intervenţiunea poliţiei ca ea sĕ conducă bătaia.

Mai mult, pănă acuma încă nu s'a găsit deputatul, care sĕ interpeleze pé archiereii greco-orientali asupra posiţiunei, ce o vor lua ei din incidentul Albumului milenariu, căci prelaţii greco-catolici în corul celor romano-catolici şi-au statorit deja programul lor.

Atâta deocamdată pentru cele 2 şedinţe ale sinodului nostru.

Veḑi, veḑi, că şi „Tribuna“ póte sĕ fie interesantă, când se ocupă cu biserica greco-orientală în lumina dragostei fraţilor greco-catolici.

⁂

Concurs. Se publică un premiu de *40 coróne* pentru cea mai bună lucrare asupra temei:

„Pentru-ce poporul român nu póte concura cu jidovii, ci între împrejurări egale el trebue sĕ se retragă, sĕ dispară, pănă când jidovii fac atât materialmente cât şi numerice progrese colosale, cari în sute şi mii de ani pot duce éră la subjugarea nóstră şi probalminte la stirpirea nóstră totală de pe faţa pămêntului“.

„Forma cea mai uşóră de a deslega cestiunea acésta e tragerea unei paralele între poporul român şi poporul jidovesc“.

Elaboratele sĕ se înainteze, cu numele autorului într'un plic sigilat, până în *1 Iuliu* la adresa: *Binefăcătorulu*, Sibiiu (Nagy-Szeben) Fleischergasse 39.

Un binefăcĕtor.

⁂

Ce-o mai fi şi asta? Corespondentul din Cluş al ḑiarului „Alkotmány“ ḑice, că un scriitor, ce se ascunde sub anonimul „N“ a trimis din Sibiiu la toţi preoţii români din Transilvania câte o epistolă, aprópe trei, patru cóle tecst tipărit pe lângă următórea recomandaţiune: „Prea stimate Dle! Cunoscênd simţemintele Dtale patriotice şi avênd încredere în mult preţuita Dtale discreţiune am onóre a-'ţi trimite aici alăturat un esemplar din acele predici bisericesci, care e mai potrivită pentru de a deştepta şi conserva în popor idea patriotismului. Sibiiu, datul stampilei!“ „Alkotmány“ — care se vede e în posesiunea vre-unui esemplar din acele predici — ḑice, că sunt discursuri, pe cari ultraistii valachi le rostesc contra milleniului şi atrage totodată atenţiunea poliţiei pentru urmărirea celui ascuns sub litera „N.“ Ce-o mai fi şi asta Dómne!?

Raportul general al senatului plenariu.

Venerabile Sinod!

Consistoriul archidiecesan întrunit în şedinţe plenare, are onóre a aşterne Venerabilului Sinod raport general despre momentele mai însemnate ale administraţiunii bisericesci în decursul anului espirat 1895 în cele următóre:

I. *Statul personal* de mai nainte al consistoriului archidieciesan a suferit în anul 1895 numai puţine schimbări. Locul asesorului consistorial protosincel Nicanor Frateşiu, eşit din activitate, l'a ocupat în acest an fostul asesor ordinariu în senatul scolariu, protopresbiterul Mateiu Voilean, ales şi întărit în sinodul din trecut anul de asesor ordinariu în senatul bisericesc; acesta însĕ a rĕmas şi mai departe însărcinat cu refereda în senatul scolariu, până când se va putea face o altă împărţire a referadelor, eventual cu acuirarea unor puteri nóue, de lucru, cari încă ne lipsesc. Venerabilul Sinod va avea deci ocasiune de a reflecta din nou la postul de asesor ordinariu în senatul scolariu rĕmas în anul trecut neîndeplinit.

Agendele, cari în senatul epitropesc le îngrija fostul asesor consistorial protosincel Nicanor Frateşiu, au fost date în mod provisoriu în grija secretariului Dr. Remus Roşca, ér după trecerea acestuia la seminariu au rĕmas în grija actualului secretariu Dr. Elie Cristea, cu escepţiunea afacerilor fondului de pensiuni, a căror referadă pe la finea anului trecut s'a încredinţat profesorului suplent seminarial Dr. Ioan Stroia, pe lângă o remuneraţiune, carea sĕ i-se voteze mai în urmă; ér tóte celelalte agende din resortul senatului epitropesc au rĕmas în referada asesorului Dr. Nicolau Olariu.

În urma aplicării secretariului consistorial Dr. Remus Roşca de profesor, şi mai apoi de director seminarial, devenind vacant postul de secretariu consistorial, la postul acesta a fost ales Dr. Elie Cristea, carele a intrat în funcţiune la 1 Iuliu 1895, deocamdată în mod provisoriu, ér în 5/17 Februariu 1896 a fost ales secretariu consistorial în mod definitiv.

II. *Esibitele* întrate la consistoriul archidiecesan în decursul anului 1895 au fost preste tot 9336, cu 133 mai multe decât în anul premergĕtoriu. Acelea după resortul lor au fost:

a) presidiale	286
b) plenare	764
c) bisericesci	2677
d) scolare	2912
e) epitropesci	2697
cu totul .	9336

Din aceste esibite au avut în referate:

1. asesorul Zacharia Boiu: plenare 378 bisericesci 246, scolare 647, cu tetul 1271;

2. asesorul Moise Lazar: 1480, tóte în senatul bisericesc;

3. asesorul Nicolau Cristea: în senatul bisericesc 592;

4. asesorul Mateiu Voileanu: în senatul bisericesc, ca substitut al asesorului Nicolau Cristea pe timpul absentării acestuia, 105, ér în cel scolar 2257, cu totul 2362;

5. asesorul Dr. Nicolau Olariu: plenare 354, epitropesci, între cari şi esactorale, 1469, cu totul 1823;

6. asesorul onorariu Ioan Papiu: ca substitut al asesorului Nicolau Cristea pe timpul absentării aceluia, bisericesci 158;

7. secretariul consistorial Dr. Remus Roşca, pănă la 30 Iuniu 1895: presidiale 173, plenare 17, bisericesci 25, scolare 1, epitropesci 632, cu totul 848;

8. secretariul consistorial actual Dr. Elie Cristea: presidiale 113, plenare 13, bisericesci 71, scolare 5, epitropesci 578, cu totul 730; în fine

9. profesorul seminarial Dr. I. Stroia: în afaceri epitropesci de ale fondului de pensiune 68.

III. *Şedinţe consistoriale* s'au ţinut:

a) plenare ordinare 10, estraordinare 5, cu totul 15;

b) bisericesci ordinare 34, estraordinare 12, cu totul 46;

c) scolare ordinare 30, estraordinare 9, cu totul 39;

d) epitropesci ordinare 36, estraordinare 6, cu totul 42;

aşa dar preste tot: ordinare 110, estraordinare 32, total 142.

IV. Despre *actele neresolvite* pănă la 31 Decembre 1895 şi trecute în anul curent ca restanţe, se asterne aici sub *A)* un conspect cu acea observare: că din acestea cela mai multe s'au resolvit deja în lunile prime ale anului curent.

(Va urma.)

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

(Urmare.)

9. Din archivele aşeḑămintelor bisericesci ortodocse din Turcia europénă s'au primit în acest an 341 pagine copii de documente.

10. Starea actuală a publicaţiuni „Documente privitóre la istoria Românilor“, este următórea:

Volumii	Anii	Cóle tipărite	Docnmente	Adunate de Hurmuzaki	Adause de Academie
I p. 1.	1199—1345	92	553	—	553
I p. 2.	1346 1450	117	691	—	691
II p. 1.	1451—1575	105	722	722	—
II p 2.	1451—1510	98	534	—	534
II p. 3.	1510—1530	99	462	—	462
II p. 4.	1531—1552	100	446	—	446
II p. 5.	1552—1575	74	291	—	291 (sub presă)
III p. 1.	1576—1599	79	443	341	102
III p. 2.	1576—1600	76	563	—	563
IV p. 1.	1600—1649	93	629	629	—
IV p. 2.	1576—1650	91	732	—	732
V p. 1.	1650—1699	72	362	362	—
V p. 2.	1650—1699	54	475	—	475
VI	1700—1750	90	355	355	—
VII	1750—1818	76	308	308	—
VIII	1376—1650	74	762	—	762
IX	1650—1712	60	650	—	650 (sub presă)
Suplim. I—I	1518—1780	135	1.414	—	1.414
II	1781—1814	101	988	—	988
III	1709—1812	77	203	—	203
IV	1802—1849	78	415	—	415
V	1822—1838	86	325	—	325
VI	1827—1849	83	304	—	304
Suplim. II—I	1510—1600	87	347	—	347
II	1601—1640	81	286	—	286
III	1641—17....	4	25	—	24 (sub presă)
Volume 26		2.177	13.285	2.717	10.568

Aceste documente se împart în următoriul mod după principalele epoce ale istoriei Românilor:

	Anii	Documente
Înainte de Mircea Vodă	1199—1382	786
Epoca lui Mircea şi Alecsandru cel bun . .	1383—1432	287
După Alecsandru cel bun, epoca lui Stefan cel mare . . .	1433—1504	736
După Stefan cel mare, epoca lui Petru Rareş, Négoe Bas. . .	1505—1446	1.110
După Petru Rareş, Lăpuşneanu, Despot, Petre-Şchiopul .	1546—1566	981
		3.900
		3.900
Epoca dintre Lăpuşnén şi Mihaiu-Vitézul .	1566—1593	832
Epoca lui Mihaiu-Vitézul şi a Movilescilor	1593—1610	2.188
Epoca dintre Movilesci-Mateiu Basarab şi Vasile Lupul . . .	1611—1633	742
Epoca Voevoḑilor Mateiu Basarab şi Vasile Lupu	1633—1654	603
Dela Mateiu Basarab şi Vasile Lupu până la Brancoveanu . . .	1654—1683	757
Brancoveanu şi Cantemirescii	1688—1714	933
Domniile Fanarioţilor .	1714—1821	2.309
Epoca anilor	1821—1849	1.021
	Documente	13.285

Biblioteca.

Din raportul pe care vi-'l va presenta comisiunea specială a bibliotecei, veți constata că colecțiunile Academiei au continuat a se îmbogăți și a aduce cele mai mari folóse studiilor scientifice, și mai ales celor privitóre la istoria națională. Strâmtórea localului, care de câțiva ani este o împedecare pentru buna instalare și păstrare a acestor colecțiuni, precum și pentru înlesnirea folosirii lor, va fi în curênd delăturată pentru timp mai îndelungat. Statul va da pentru acest scop Academiei un nou și însemnat ajutor.

Donațiuni, legate și fonduri.

Comisiunea financiară, pe care o veți alege, se va arĕta cu de-amĕnuntul atât gestiunea financiară a Academiei în anul trecut cât și starea fondurilor; ér comisiunile speciale, alese în sesiunea trecută și în special însărcinate cu supraveghiarea fundațiunilor Adamachi și Otteteleșanu, vĕ vor arĕta atât modul cum s'au administrat aceste fundațiuni în anul trecut, cât și disposițiunile ce sunt de luat asupra lor pentru anul următor.

În privința celor dóue mari fundațiuni Adamachi și Otteteleșanu, în acéstă relațiune mĕ crəd totuși dator a vĕ aduce la cunoscință următórele fapte principale:

1. Regulamentul Fundațiunii Adamachi votat la 7 Aprile 1894, a continuat a fi pus în aplicare, astfel că în acest an Academia acordă 4 burse de câte 100 lei pe lună la următorii studenți ai Facultății de sciințe din Iași: Elena Cancicov, Dimitrie Cădere, Eduard Christovici și I. Popovici-Cerchez; 4 burse de câte 100 lei pe lună următorilor studenți ai Facultății de medicină din Iași: Marta Trancu, Nicolae Lupu, Maria Anastasescu și Aspasia Macarovici; 2 burse de câte 100 lei pe lună la următorii elevi ai scólei de poduri și șosele din Bucuresci: Ioan Moțoiu și David Rosei; 1 bursă de 250 lei pe lună d-lui Ioan Simionescu pentru studiul geologiei la Universitatea din Viena; 1 bursă de 300 lei pe lună d-lui George Pantazi pentru studiul minelor la Academia dela Freiberg; și 1 bursă de 6800 lei pe an, sporită în urmă la 8660 lei, d-lui inginer Victor Guțu, pentru studiul esploatării petroleului în America de Mord Caucas.

In același timp, în acest an, s'a început aplicarea regulamentului în privința premiului anual Adamachi, a căruia acordare este la ordinea ḑilei chiar în acéstă sesiune.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 11 Aprile n. 1896.

Budapesta: 84 60 39 33 31

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	**Ghiriș**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézá numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	--
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—			5.30	1.36	Sibiiu	7.10	9.20			—
—			6.06	2.12	Cisnădie	6.36	8.46			—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Brașov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 7	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	0.18	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.01		**Brașov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepși S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		**Kezdi-Oșorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	---	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6 10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	2.44	4.42	—	6.46	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.14	5.04	—	7.06	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.31	5.15	—	7.17	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Conop	9.19	—	7.22	--	5 03
—	4.30	5.57	—	7.57	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	4.50	6.13	—	8.13	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Zam	7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.26	9.07	9 22	Gurasada	7.18	—	5.16	—	--
—	—	7.52	—	9.48						
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		—
--	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	--	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Șeica mare	9 08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		**Timișóra**		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7 31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroșeni**		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	—	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi, 4/16 Aprile 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntare

pronunciată de Prea Sânția Sa, părintele Episcop al Aradului Ioan Mețianu, la deschiderea sesiunei ordinare a sinodului eparchial aradan din 1896.

Christos a înviat!

Domnilor deputați!

Sosind timpul întrunirei nóstre în sinod eparchial, Vĕ salut cu deosebită bucurie Domnilor deputați.

Am avut totdéuna mare dor a Vĕ vedé în jurul meu; de astădată acel dor este mult mai potențat, Domnilor deputați, căci, dela ultima nóstră întrunire încóce, multe cercări grele au venit și asupra bisericei nóstre străbune, cercări ce causéză mari îngrijiri și dureri inimii mele, cari însĕ împărtășite, și împărțite și cu Domniile Vóstre, representanții clerului și ai poporului nostru, vor mai ușora sufletul meu.

Sĕ scie Domnilor deputați, că în anul trecut s'a întêmplat ceea-ce nu credeam, și la ceea-ce nu ne așteptam, s'a întêmplat întroducerea în viață a așa numitelor legi politice-bisericesci, cari ating fórte de aprópe unele dintre cele mai vitale interese ale bisericei nóstre naționale, și mai ales simțul religios și dotațiunea clerului.

De asemenea sciut este Domnilor deputați, că noi, archiereii bisericei, ne-am ridicat glasul nostru, în forul legislativ, în contra acelor legi, precum au făcut acésta și representanții clerului și ai poporului în sinódele eparchiale, și precum a făcut'o și însuși clerul și poporul în întruniri speciale; dar, durere, tóte fără doritul resultat, ca și când și bunul Dumnedeu ar fi voit a ne cerca, pentru slăbirea credinții, la mulți dintre ai nostri, și pentru întărirea nóstră în acea credință.

In fața acestora nu ne rĕmase decât, pe de o parte, a lucra la întărirea alor nostrii în credința străbună; ér pe de altă parte, a ne conforma legii și a apela precum am și apelat, la clerul și poporul nostru, pentru a suporta și a înfrunta, cu tótă resoluțiunea și acele cercări grele, dându-i totodată și îndrumările necesare, în privința ținutei și a comportării sale față de acele legi, pentru-ca ele sĕ nu pótă deveni stricăcióse bisericii nóstre.

Deși constat cu satisfacțiune Domnilor deputați, că apelul nostru a aflat pămênt bine roditoriu în inima clerului și a poporului nostru: totuși în fața acelor cercări grele ni se impune tuturor marea datorință, de a afla și a aplica mijlóce și mai eficace la paralisarea rĕului.

Dacă vom considera, că amintitele legi politice-bisericesci, precum spusei și mai nainte, mai ales în dóue puncte esențiale, ating mai greu și interesele bisericei nóstre naționale, și anume: în punctul slăbirei simțului religios, și în slăbirea dotațiunii preoțimei nóstre: atunci vom înțelege, că cele mai sigure mijlóce la paralisarea rĕului, ar fi desvoltarea și cultivarea simțului religios la popor, în mĕsură tot mai mare și ameliorarea dotațiunii clerului. Ambe acestea sunt atât de strîns legate de olaltă, încât una fără de alta nici se póte cugeta.

Nu se póte cugeta desvoltarea și cultivarea simțului religios, Domnilor deputați, fără cultivători sau preoți adevĕrați, și tot asemenea nu se póte cugeta nici cultivători sau preoți adevĕrați fără dotațiune corĕspundĕtóre. De unde urméză, că pentru cultivarea și desvoltarea simțului religios în popor, trebue sĕ avem cler la înălțimea chiemării sale, ér un asemenea cler putem avea numai asigurându-i și dotațiune corĕspundĕtóre.

Precum binevoiți a vedé Domnilor deputați, când vom îngriji de ameliorarea dotațiunii clerului, atunci totodată am îngrijit și de desvoltarea cultivarea simțului religios în popor, și așa atunci într'adevĕr am aflat și am și aplicat cele mai eficace mijlóce la paralisarea rĕului.

De câtă importanță este simțul religios, veți înțelege Domnilor deputați, dacá voi aminti, că el fu sădit de însuși Dumnedeu în sufletul omului, ca unicul mijloc puternic la ajungerea scopului.

Prin sădirea simțului religios în sufletul omului, a voit înțelepciunea divină, a face pe om sĕ înțelégă că el are o chemare mărétă și înaltă, și totodată a și deștepta în el dorința și nisuința, tot spre mai mare desvoltare a facultăților sufletesci, tot spre mai multă perfecțiune, pentru a-l apropia tot mai mult de Creatorul sĕu, și prin acésta de bine și fericire, scopul suprem al omului.

De aici purcedênd tóte confesiunile din patrie, tind a se provedea cu preoți tot mai luminați, ameliorându-le tot mai mult subsistința, pentru-că apoi acei preoți, în schimb, sĕ desvólte și sĕ cultive, în mĕsură tot mai mare, simțul religios, în membrii bisericei lor.

Când și celelalte confesiuni din patrie, tind a ameliora dotațiunea preoților lor, cari și până acuma au fost și sunt mai bine situați ca ai nostrii: atunci cu atât mai mult trebue sĕ ne încordăm noi puterile a face asemenea, nu numai ca și preoții nostri se lumineze tot mai mult pe credincioșii bisericei nóstre, și pentru-ca sĕ pótă ținé concurență cu cei ai celorlalte biserici; dar și pentru-ca sĕ nu espunem biserica străbună unor cercări și mai grele.

Sĕ nu tăinuim Domnilor deputați, că deși de un timp încóce, am făcut multe ameliorări, pentru toți ceialalți funcționari bisericesci, începênd dela învĕțătorii scólelor elementare, până la profesorii institutelor superióre; însĕ pentru preoți, ale căror venite au scădut și scad, din an în an, prea puțin s'a făcut până acuma, căci afară de fondul preoțesc, de care până acuma numai puțini se împărtășesc, — măcarcă ce va sĕ însemne și acel fond modest, pentru cei 640 de preoți ai diecesei? și afară de unele reduceri, — alta nu s'a făcut.

Tocmai de aceea, situațiunea, în care se află biserica nóstră, ne impune serios, sĕ facem tot posibilul și pentru ameliorarea dotațiunii preoțimei nóstre și adecă, deocamdată a preoțimei dela parochiile mai slab dotate; ér după timp, pentru ameliorarea dotațiunii și a celeilalte preoțimi din eparchie și pentru-ca sĕ o îmbărbătăm, tot mai mult, la desvoltarea și cultivarea simțului religios, și la apĕrarea marilor interese bisericesci, făcênd pe preoți adevĕrați apostoli ai bisericei străbune.

Sĕ nu perdem din vedere Domnilor deputați, că prin desvoltarea și cultivarea simțului religios s'a desvoltat și s'a cultivat în noi și simțul de conservare; ér dacă desvoltarea și cultivarea simțului religios, se atribue mare parte preoțimei nóstre, atunci tot acestei preoțimi are a se atribuí, și desvoltarea și cultivarea simțului de conservare, de-alungul seclilor, și în fața tuturor grelelor cercări câte au trecut peste némul nostru.

De aceea interesul cel mare al bisericei străbune ne impune serios a ne interesa fără întârdiere de ameliorarea dotațiunei preoțimei nóstre pentru ca și dênsa se-și pótă împliní cu tótă bărbăția și consciențiositatea măréța ei chemare. Ba și mai mult Domnilor deputați, chiar și după-ce vom fi îngrijit după putință, de ameliorarea dotațiunii preoțimei nóstre, — o lucrare atât de măréță și importantă, precum este desvoltarea și cultivarea simțului religios, și prin acésta și desvoltarea și cultivarea simțului de conservare, sĕ nu o lăsăm numai în sarcina preoțimei, ci sĕ conlucrăm și noi, cu toții, în dragoste frățéscă la acel op măreț al regenerării și al conservării nóstre și anume, sĕ conlucre întréga nóstră inteligență de sus până jos, prin cuvinte și prin fapte; căci dacă s'a cerut cândva asemenea conlucrare comună și harmonică, cu atât mai imperios se pretinde acésta acuma.

Cu privire la ameliorarea dotațiunii preoțimei, un modest început, vom face Domnilor deputați, dacă vom aproba statutele fonduluí preoțesc, așa precum le propune adunarea generală a preoțimei, și decă vom acorda acelui fond, și din mijlócele diecesei subvențiunea, ce o merită importanța causei.

Rugând pe bunul Dumnedeu, sĕ ne trimită la tóte acestea și ajutoriul sĕu cel puternic, declar sesiunea sinodului nostru eparchial ordinariu, pe anul 1896 de deschisă.

Sinodul archidiecesan.

Ședința a dóua s'a ținut Luni în 1/13 Aprilie, la órele 12 meridiane.

S'au acordat concedii pentru 7 deputați și s'au purces la verificările, cari așteptau resolvirea.

In cercul Sebeșului a devenit vacant un post de deputat mirean, prin trecerea deputatului Zevedeiu Mureșan din statul civil în cel preoțesc. S'a ales secretarul consistorial Dr. Elie Cristea.

Fiind actele în ordine, alegerea s'a verificat.

In cercul preoțesc al Turdei a devenit locul vacant prin pensionarea fostului asesor consistorial Nicanor Frateș. S'a ales parochul din Sân-Iacob, Vasiliu Orăsan. Actele fiind în ordine, s'a verificat și acéstă alegere.

Notariul dela tribunalul din Elisabetopole Zacharia Tătar a renunciat la mandatul de deputat sinodal în cercul Sighișorei, de óre ce superiorii lui îi luau în nume de rĕu participarea la ședințele sinodale. In locul dênsului s'a ales profesorul suplent dela scóla reală din Brașov, Ioan Boiu.

Contra alegerii s'a dat un protest, care nu s'a documentat cu nimica. Alegerea s'a verificat.

Cu acestea s'a terminat ședința a dóua.

Marți la órele 10 s'a ținut *ședința a treia.*

După autenticarea protocolului din ședința premergătóre și acordarea de trei concedii, s'a trecut la ordinea dilei.

Raportul consistoriului archidiecesan plenariu despre cursul afacerilor, cari aparțin plenului, s'a dat spre raportare comisiunei organisătóre. Raportor a fost deputatul Dr. Liviu Leményi.

Deja la punctul I., unde s'a arĕtat, că in urma pensionării fostului asesor consistorial Nicanor Frateș, s'a ales de asesor în senatul bisericesc fostul asesor consistorial ordinariu din senatul scolariu, protopresbiterul Mateiu Voilean, s'a încins o desbatere meritorică.

In raportul consistoriului s'a arătat, că asesorului Mateiu Voileanu i s'au lăsat în referadă tot afacerile scolare, ér referada în senatul epitropesc s'a dat secretarului Dr. Remus Roșca, după trecerea acestuia la seminariu, ea s'a dat secretariului care a urmat, Dr. Elie Cristea.

Fiindcă tot în acéstă referadă cade și afacerea fondului de pensiuni archidiecesan și regularea sidocsiei, cari însele reclamă o putere bună de lucru, s'a luat în senatul epitropesc ca referent estraordinariu și profesorul Dr. Ioan Stroia, pe lăngă o remunerațiune, care i se va da mai târdiu.

In archidiecesă de present sunt 4 asesori ordinari în senatul bisericesc, în cel epitropesc referéză și controlorul Dr. Nicolau Olariu.

Sinodul în sesiunea din anul trecut după alegerea asesorului ordinariu Mateiu Voileanu din senatul scolar în cel epitropesc, nu a mai întregit postul de asesor ordinariu în senatul scolariu, ci a dat consistoriului îndrumare, sĕ împartă afacerile între referenții din senatul bisericesc, și încât nu ar ajunge, în sarcina salariului referentului scolariu, sĕ pótă angaja o nóuă putere de lucru.

Comisiunea organisătóre vĕdênd trebuința unui asesor, a propus sĕ se întregéscă postul de asesor în senatul scolariu, și pe viitoriu sĕ se evite suplinirile estraordinare. Esc. Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit arătând, că cu puterile de acuma nu se pot îngriji bine afacerile bisericesci, și că lângă postul de referent scolariu va trebui sĕ se mai sistemiseze încă un post de referent la senatul epitropesc, insistă sĕ se dea consistorului posibilitatea de a mai aplica încă o putere de lucru la consistoriu, cănd va fi de lipsă.

Deputatul Valeriu Bologa ca referent al comisiunei financiare descopere, că acea comisiune încă în sesiunea acésta va face propunerea pentru angajarea unei puteri de lucru în senatul epitropesc.

După o desbatere înfocată, la care a luat parte deputații Dr. Ilarion Pușcariu, Parteniu Cosma și Dr. Ioan Mihu s'a primit propunerea deputatului Dr. Ioan Mihu și astfel punctul despre statul personal din raportul conconsistorial a fost luat dela ordinea dilei și s'a redat comisiunei organisătóre ca sĕ se pună în conțelegere cu Escelenția Sa și cu comisiunea financiară în privinţa personalului dela consistoriu şi apoi sĕ vină cu propunere în afacere.

In celelalte raportul consistorial s'a luat la cunoscinţă.

A urmat apoi comisiunea bisericéscă. Raportor Daniil David. Raportul consistorial sa lucrat întru tóte la cunoscinţă. Desbatere a fost numai la cununii. In comparare cu anul trecut cununiile au scădut cu 1331.

Comisiunea a cerut informaţiuni dela referentul respectiv, şi i-s'a spus, că mulţi dintre protopresbiteri nu au arĕtat numĕrul cununiilor decât numai până la 1 Octobre 1895 când a întrat în valóre căsătoria civilă.

Deputatul Parteniu Cosma a propus sĕ se îndrume consistoriul a completa datele respective din Octobre până la finea anului 1895 şi la sesiunea procsimă prin raport separat sĕ se facă cunoscute sinodului, căci biserica trebue sĕ scie ce influinţă a avut căsătoria civilă asupra credincioşilor nostri.

Propunerea deputatului Cosma a fost spriginită de către deputatul Ioan de Preda cu mare căldură şi anume din 2 puncte de vedere.

Datele aceste ni servesc ca dovadă, cât au perdut protopresbiterii nostri prin cassarea şedulelor de cununii, apoi pentru viitoriu vom putea face comparaţiune întru cât credincioşii nostri eventual s'au demoralisat prin legile politice-bisericesci.

Deputatul Vasiliu Damian, a făcut adaosul, ca consistoriul sĕ raporteze şi despre eventualele casuri, unde părţile s'au mulţămit cu căsătoria civilă, şi nu au mai cerut şi binecuvêntarea bisericei.

Propunerile s'au primit.

A urmat apoi comisiunea scolară cu raportul general al consistoriului archidiecesan din senatul scolariu. Raportor Dr. Petru Span.

Raportul consistorial s'a luat întru tóte la cunoscinţă.

Deóre-ce comisiunea financiară nu a fost gata cu studiarea raportului general al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, a urmat la ordinea ḑilei comisiunea organisătóre. Raportor Dr. Ioan Mihu.

Consistoriul metropolitan a fost elaborat un regulament pentru administrarea averei bisericesci în metropolie, şi l'a dat congresului spre aprobare.

In congres acel regulament a întêmpinat oposiţiune din partea dieceselor, cu deosebire a fost el combătut din partea deputaţilor din diecesa Caransebeşului.

Congresul a luat conclus, ca regulamentul sĕ se restitue dieceselor spre a se pronunţa în meritul lucrului sinódele eparchiale.

Aşa a venit acel regulament în sinodul archidiecesan din acest an, deşi sinodul în principiu l'a fost considerat de bun încă în sesiunea anului 1895.

La propunerea comisiunei organisătóre, regulamentul se dă consistoriului archidiecesan spre a se pronuncia asupra singuraticelor disposiţiuni, şi la sesiunea procsimă sĕ facă raport, ca apoi sĕ se pótă presenta elaboratul congresului procsim ordinariu.

Şedinţa a 4. Mercuri, în 3/15 Aprile a. c. la órele 10 a. m.

Revista politică.

„Politikai Hetiszemle“, o fóie, care ţine a cunósce şi cele mai ascunse secrete a le guvernului, în numĕrul seu cel din urmă, ocupându-se cu revisuirea legii electorale între altele ḑice: „Cu o sinceră părere de rĕu constatăm, că în programul oficios al serbărilor millenare un singur punct nu se află care ne-ar îndreptăţi a crede, că factorii politici competenţi imediat la începutul anului millenar ar avea intenţiunea de a se ocupa serios cu revisuirea justă şi raţională a legei electorale.“

Se vede, că Bánffy se simte încă destul de tare, şi n'are lipsă de prietinia lui Apponyi, care i-a fost întins mâna de pace în schimbul revisuirii legii electorale. De Apponyi nu-i este frică, ér promisiunea despre „o lege electorală europenéscă“ acuma când se pregătesc „Albumuri“ şi alte multe nu mai are înţeles şi numai e pentru dênsul obligătóre.

* * *

Cestiunea, cea mai importantă, care de present preocupă cercurile politice şi de care se ocupă intensiv întréga presă din Europa, e călătoria Împĕratului german la Venetia. Cercurile politice oficióse de pretutindenea presintă tótă afacerea numai ca un act de curtuasie, pe când în realitate interesele triplei alianţe formézǎ obiectul de discuţie dintre împĕratul german şi regele italian. Faptul însĕ, că puternicul împĕrat a cercetat prima dată pe regatul italian, care după cele petrecute în Africa — se află în condiţiuni fórte critice, faptul acesta ḑicem, e un act de înaltă curtuasie!?

* * *

Foile din capitala nóstră, cari în totdéuna se ţin a fi mai iute şi mai bine informate despre cursul lucrurilor din România ca ori-care altă fóie românéscă — de astădată ne surprind, cu un congres al Ligei culturale, ce se va ţinea în ḑilele de 24 şi 25 Maiu. Scopul acestui congres e cristalisarea elementelor din comitetul Ligei. Dnul Urechiă probabil va abḑice de presidiu. Mulţi dintre fiitorii membrii voiesc a pune deocamdată în suspens ori-ce acţiune a Ligei faţă de Transilvania. Ei îşi vor îndrepta privirile către sêrmana Dobrogea, a cărei locuitori pe ḑi ce merge se rusifică.

Aşa contemplézǎ foile din capitala nóstră! Paserea mălaiu visézǎ!

Noutăţi.

Advocat nou. Dl Dr. Aurel Cosma, ginerele dlui Partenie Cosma, unul dintre cei mai bravi tineri ai nostri, fost stipendist de al fundaţiunei Gozsdu, a depus Mercuri censura de advocat în Budapesta. Tinĕrul advocat este deja domiciliat în Timişóra şi tot acolo îşi va deschide şi cancelaria advocaţială.

Felicităm pe noul advocat şi gratulăm bănăţenilor pentru acuirarea acestei puteri escelente întru apĕrarea intereselor private şi naţionale.

* * *

Logodnă. Domnul profesor dela gimnasiul nostru român gr.-or. din Braşov, Dr. Iosif Blaga, s'a logodit cu gentila d-şóră, fiica celui mai distins comerciant şi cive al oraşului Braşov, Elena T. Stănescu.

Sĕ fie într'un cias bun!

* * *

Români în óstea lui Rákoczi. Dl Jancsó Benedek, publicist magiar, care se ocupă mai obiectiv de români, scrie în foişóra ḑiariului „Hazánk“ dela 5 Aprile, un articol despre „Curuţii români ai lui Rákoczi“ şi constatézǎ, că în óstea lui Rákoczi au servit şi români. Dintre aceştia cel mai renumit a fost vestitul căpitan român Dragul, care a bătut pe nemţii dela Boroşineu la Arad şi i-a făcut prisonieri dimpreună cu oficieri cu tot; apoi vitézul locotenent sătmărean Vasile Bala, cu stegarul sĕu Petru Papp, tot din părţile acelea şi Căpitanul Ciurila. Românii întrând în foc, cântau:

Frunḑă verde pune 'n clop,
Nu te uita nici la foc!

Mare contingent au dat rescólei lui Rákoczi românii din Chiór. Gligor Pintea şi Balica i-au fost căpitani de guerilla. In Scaunul-Murĕşului în fruntea românilor au stat căpitanul lor Vasile Fekete, în Ţara-Bârsei Bucur Câmpian. Participarea românilor la rĕscóla rákocziană prin nimica nu e probézǎ mai bine, după dsa, decât prin influinţa ce au avut dênşii asupra aşa numitelor cântece curuţiane, dintre cari compositul Káldy Gyula a presentat câteva la un concert în Budapesta, la 25 Ianuarie 1896. Intre aceste cântece, scrie dl Jancsó Benedek, sunt nu numai de acelea, pe cari se vede influenţa românéscă, însĕ chiar şi curate cântece românesci, pe cari la primul auḑ numai decât le cunósce ori-cine, care şeḑênd prin ţinuturi locuite de români, are cel puţin o slabă idee despre ritmul musicei române. Astfel „Dansul haiducesc ardelenesc“, pe care publicul din Budapesta l'a aplaudat drept perlă a vechei musice magiare de dans, nu e decât cântecul de dans al „Bătutei“ române. Luăm act. („Familia“.)

* * *

Pentru un dinte. Iulia Osvald, fiica unui houssier din Viena, era una dictre cele mai frumóse fete. Era sĕracă, dar constiinţa că e atât de frumósă, îi alunga totdeuna gândurile triste şi o făcea sĕ fie atât în prăvălie, — unde era aplicată ca vênḑĕtóre, — cât şi a casă la părinţii sei cea mai drăguţă şi voiósă copilă. Intr'o ḑi însĕ voia bună i-s'a dus cum se perde róua dimineţii atinsă de razele sórelui. — I-a crescut frumósei copile un dinte duplu, şi de témă, că acesta îi va detrage frumseţa feţei, era abătută grozav. Nici îmbunările mamei sale, nici asigurările, că medicul va delătura unul din nechiemaţii dinţi, nu i-au putut resfira temerile. Astfel înainte cu patrupreḑece ḑile s'a dus de a casă şi nu s'a mai reîntors. Părinţii cred, că biata fată s'a sinucis.

Raportul general al senatului plenariu.

(Încheiere.)

V. In anul trecut au venit în vacanţă *trei mandate de deputaţi sinodali*, unul clerical în cercul Turdei, ér dóue mirenesci, anume: unul în cercul Sebeşului, altul în al Sighişórei. Consistoriul a luat mĕsurile trebuincióse pentru alegeri supletorii în acele cercuri, şi actele relative la aceste alegeri le aşterne Venerabilului Sinod cu esibit separat.

VI. Avem sĕ amintim încă *schimbările cari s'a întêmplat în gremiul corpului profesoral seminarial* în anul espirat, pe cât acelea aparţin mai ales la plenul consistorial, anume: la cererea sa, directorul seminarial, protopresbiterul Ioan Hannia, după un serviciu de aprópe 50 de ani, a fost absolvat cu finea anului scolar 1894/5 dela acest serviciu şi pus în stare de odichnă, ér la locul vacant de director seminarial a fost ales deocamdată provisoriu profesorul Dr. Remus Roşca.

A fost instituit apoi de profesor în secţiunea teologică tot în mod provisoriu Dr. Vasiliu Saftu; ér Dr. Ioan Stroia, care şi în anul scolar 1894/5 fusese aplicat ca suplent în absenţa celor doi profesori judecaţi pentru delicte politice, a rĕmas şi mai departe în aplicare ca profesor suplent, pentru a se asigura astfel seminariului resultate mai mulţămitóre în partea didactică, fiind altcum profesorii seminariali însărcinaţi preste mĕsură cu órele de prelegere.

Cât în special pentru cei doi profesori, anume: Dr. Daniil Popovici Barcianu şi Demetriu Comşa, despre cari am raportat prealabil şi în anul trecut, aceia în urma agraţiării preaînalte au fost eliberaţi din închisórea de stat şi apoi restituiţi în posturile lor pe lângă aceleaşi mĕsuri disciplinare, cari s'au fost aplicat mai înainte între asemenea împregiurări şi faţă cu asesorul consistorial de asemenea complicat Nicolau Cristea.

VII. *Protopresbiterate vacante* au fost şi în anul 1895 tot cele din anul 1894, adecă: Abrud, Cetatea de pétră, Deva, Dobra, Haţeg, Orĕştie şi Sebeş. Afacerea întregirei acelora pe basa normelor esistente şi a concluselor consistoriale o a luat presidiul sub speciala sa îngrijire, şi după regularea venitelor protopresbiterale scăḑute fórte mult prin ştergerea licenţelor de căsătorie, cari erau partea cea mai însemnată a emolumentelor protopresbiterale, ne este pusă în vedere întregirea tuturor protopresbiteratelor vacante în cel mai scurt timp, în tot casul încă în decursul anului curent.

Un raport special va presenta Venerabilului Sinod paşii întreprinşi pentru ameliorarea dotaţiunii oficiilor protopresbiterale, respective pentru desdăunarea acelora pentru perderile ce le-au suferit în urma întroducerii căsătoriei civile.

VIII. Precum în anii precedenţi, aşa şi în cel espirat *fondul bisericilor* a venit în ajutoriu comunelor bisericesci din archidiecesă, împărţindu-le subsidii posibile la zidirea, repararea şi înzestrarea bisericilor. La distribuirea acestor ajutóre s'a observat pracsa din trecut, după care propunerile se fac din partea senatului bisericesc, ér votarea ajutórelor e reservată plenului consistorial; rĕmâne însĕ, ca conspectul comunelor împărtăşite sĕ-l aştérnă Venerabilului Sinod senatul bisericesc, care a esecutat distribuirea ajutórelor.

IX. De-asemenea s'au împărţit ajutóre şi din *fondul scolar eparchial* la scólele din archidiecesă, şi precât au permis mijlócele, de cari dispune acel fond, el a venit în ajutoriu comunelor bisericesci şi la ameliorarea salariilor învĕţătoresci. Votarea acestor ajutóre, tot după pracsa din trecut, se face în plenul consistorial, la propunerea senatului scolar, ér conspectul comunelor bisericesci, precum şi al învĕţătorilor şi catecheţilor, cari au fost ajutoraţi din acest fond rĕmâne sĕ se acludă la raportul senatului scolar.

X. Ajutórele din *fondul Rudolfin*, cari in prima linie se dau ca pauşale pentru cancelariile oficiilor protopresbiterale, au fost şi în anul espirat fórte reduse în urma cuotei anuale, carea trece la fondul de pensiuni. Conspectul oficiilor protopresbiterale şi al sumelor votate pentru cancelariile acelora se aclude acestui raport sub lit. *B)*, din care e evident, că pentru preoţimea eparchială nu a rĕmas din bugetul acestui fond aprópe nimic, ér puţinul ajutoriu, ce s'a putut da preoţimei, s'a dat mai cu sémă din fondul scolar, ca remuneraţiune unor catecheţi ai tinerimei nóstre de pe la scólele strĕine.

XI. Din *fondul de pensiuni*, al archidiecesei, conform destinaţiunei aceluia, s'a dat şi în anul espirat pensiuni mai multor funcţionari din cler, bĕtrâni şi neputincioşi, respective după mórtea unora s'au ajutat din acel fond vĕduvele şi orfanii rĕmaşi după dênşii. La resolvirea pensiunilor plenul consistorial şi-a reservat a constata numai, dacă suplicanţii pentru pensiuni sunt în partea fisică cualificaţi pentru pensiune, ér procedura ulterióră în sensul statutelor şi instrucţiunilor, este dată în competinţa senatului epitropesc, care va presenta Venerabilului Sinod conspectele trebuincióse.

XII. Influinţa binefăcĕtóre a *fundaţiunii lui Demetriu Andronic* asupra desvoltării industriale la poporul nostru credincios din archieiecesă, se arată din ce în ce mai mult. Ajutórele din acéstă fundaţiune, conform testamentului fundatorului, se votézǎ din an în an în plenul consistorial; de aceea şi conspectul învĕţăceilor, sodalilor şi măestrilor, cari s'au împărtăşit din acéstă fundaţiune, se alătură aici sub lit. *C)*, remânênd, ca despre starea materială a acestei fundaţiuni sĕ raporteze la locul seu senatul epitropesc, sub a căruia îngrigire se află.

XIII. De încheiere avem onóre a aduce la cunoscinţa Venerabilului Sinod, că *conclusele sinodale*, cu a cărora esecutare a fost însărcinat consistoriul din sesiunea anului espirat, sunt parte duse în deplinire, parte încă în curgere; în tot casul vor urma rapórte speciale în obiectele, cari au ajuns la resolvire, ér la timpul seu şi despre cele ce vor fi resolvite succesiv.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 18 Martiu, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu.

Raportul general al senatului bisericesc.

Nr. 2003 Bis.

Venerabil Sinod archiniecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, are onóre a aşterne despre activitatea sa în decursul anului 1895 următoriul

Raport general.

I. Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, a ţinut în decursul anului 1895 46 şedinţe, şi adecă 34 ordinare şi 12 estraordinare.

II. Despre starea clerului, comunele bisericesci şi mişcarea poporaţiunii în archidiecesa nóstră transilvană se alătură aici sub *A)* conspectul general.

1. Conform acestui conspect se presintă clerul archidiecesan în frunte cu un archiepiscop și metropolit astfeliu:

a) în centru:

Archimandrit și vicariu archiep.	1
Asesori consistoriali, protopresbiteri	4
Profesori seminariali, protopresbiteri	1
Profesor seminarial, presbiter	1
Espeditor consistorial, presbiter	1
Econom seminarial, presbiter	1
Profesor semin., director, protodiacon	1
Diacon	1
la olaltă	11

b) în afară:

Protopresbiteri tractuali și parochi	27
Protopresb. onorari (unul în armată)	6
Administratori protopresbiterali	6
Parochi	780
Administratori parochiali	26
Presbiter în armată	1
Presbiteri în alte aplicațiuni	9
Capelani	59
În pensiune: 1 protosincel, 2 protopresbiteri, 1 director seminarial, 8 parochi	12
Presbiterí resignați	5
Presbiteri destituiți 2, amovați cu dreptul de a concura la altă parochie 4; cu totul	6
Diaconi	8
la olaltă	956

În decursul anului au repausat 27 presbiteri, între cari au fost 25 parochi și 2 capelani; în asěmênare cu anul 1894 casurile de mórte au fost cu dóue mai multe.

Chirotoniri s'au sevêrșit 25 și adecă: 24 clerici s'au chirotonit întru presbiteri și unul întru diacon. Între cei chirotoniți 16 au fost clerici absoluți cu cualificațiune normală, ér 9 clerici cu pregătire estraordinară.

Despre parochiile întregite în mod estraordinar se alătură aici sub *B)* un conspect special.

Cu finea anului 1895 au fost 943 parochii matre; ér filii 289. Preste tot comune bisericeșci au fost 1239.

Numěrul familiilor face 165,976.

Numěrul sufletelor:

bărbați	373,071
femei	362,595
la olaltă	735,666

în asěmênare cu numěrul anului 1894 de 729,111 resultă o crescere de 6555 suflete.

3. Din numěrul credincioșilor archidiecesei nóstre sciu ceti și scrie: 189,492; față cu anul 1894 o crescere de 8338.

4. Cununii. În decursul anului s'au cununat 4045 părechi, afară de căsătoriile micste, a căror numěr face 148; la olaltă 4193.

5. Convețuiri ilegale au fost cu finea anului espirat 3576; față cu anul trecut (3570) s'au sporit cu 6 casuri.

Aceste convețuiri ilegale se presintă în numěr mai considerabil, și adecă preste o sută în protopresbiteratele: Alba-Iulia, Câmpeni, Cluș, Deva, Dobra, Făgăraș, Hațeg, Ilia, Sibiiu și Treiscaune.

6. Numěrul nascerilor e următoriul:

a) legitimi:

bărbați	13,895
femei	13,219
la olaltă	27,114

b) nelegitimi:

bărbați	968
femei	939
la olaltă	1,907

Suma totală a nascerilor este de 29,021 în asemênare cu anul 1894 (27,926) resultă o sporire a nascerilor de 1095.

7. Au repausat în decursul anului și anume:

a) de mórte naturală:

bărbați	10.243
femei	9,864
b) de mórte silnică	58
cu totul	20,165

8. Treceri religionare dela alte biserici la a nóstră s'au întêmplat 151; ér dela a nóstră la alte biserici 45.

9. Parochii vacante cu finea anului 1895 au fost 134, despre cari se alătură aici sub ·/. un conspect separat.

III. Biserici nouě s'au sânțit de archiereu una și anume în parochia Doboli inferiori, protopresbiteratul Treiscaunelor; ér la autorisarea archieréscă prin protopresbiteri s'au sânțit: una în Apața, protopresbiteratul Treiscaunelor, și alta în Brisnic, protopresbiteratul Dobrei.

IV. *a)* In secțiunea teologică a seminariului archidiecesan au funcționat patru profesori, împreuna cu cel de cântări, între cari și directorul, precum și un profesor suplent.

Aici aducem la cunoscința Venerabilului Sinod, că cu 1 Septembre 1895 profesorul și directorul seminarial, protopresbitetul Ioan Hannia, întrând în pensiune a resignat dela postul seu de profesor și director și în locul dênsului s'a instituit director provisoriu profesorul, protodiaconul Dr. Remus Roșca, ér de profesor provisoriu Dr. Vasilie Saftu.

b) Secțiunea teologică a fost cercetată de 62 elevi ordinari și adecă:

în cursul III	16
„ „ II	27
„ „ I	19
la olaltă	62

cu 8 mai puțini ca în anul scolariu 1893/4.

Conform pregătirii lor în scólele medii au fost:

cu esamen de maturitate	8
„ 8 clase gimnasiale	4
„ 7 „ „	2
„ 6 „ „	43
„ 4 „ „ și cursul pedagogic	4
„ 4 „ reale și cursul pedagogic	1
la olaltă	62

c) În cursul estraordinar s'au primit 8 tineri pentru parochii cari în cale ordinară nu s'au putut întregi.

Programa seminariului se alătură aici sub ·/.

d) La depunerea esamenelor de cualificațiune preoțesci. ținute la 25 Februariu și 25 August, s'au supus preste tot 16 clerici absoluți. Dintre esaminați au obținut calculul: distins 1; bine 8; suficient 4; și nesuficient 3.

V. Procese matrimoniali și disciplinari.

a) Procese matrimoniali:

Procese matrimoniale s'au resolvit în anul 1895 până inclusive la 18/30 Septembre 351.

După motivele, pe basa cărora s'a adus sentința cu divorțiu total, se împart procesele matrimoniale în modul următoriu:

1.	Din motivul adulteriului	170
2.	„ „ urei nedumerite	98
3.	„ „ pribegirii	37
4.	„ „ silei la căsătorie	23
5.	„ „ impotenței	10
6.	„ „ epilepsiei	1
7.	„ „ alienațiunii	1
	la olaltă	340
	Cu îndreptare la convețuire s'au decis	11
	cu totul	351

Aici observăm, că și procesele matrimoniale remase nefinalisate din anul 1894 s'au resolvit până la 18/30 Septembre 1895, și astfel Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, n'a venit în posițiunea a transpune vre-o causă matrimonială nefinalisată, conform art. de lege XXXI din 1894 și ordinațiunii ministeriale din 29 Iuniu 1895 Nr. 27,241, judecătoriilor civile ale statului.

b) Procese disciplinare:

Procese disciplinare din anul trecut 1894 au rěmas nefinalisate 18; în decursul anului 1895 s'au urdit 18; cu totul 36.

Din aceste s'au resolvit 7 și anume:

1. dóuě s'an terminat cu dojană și amendă;
2. unul cu suspensiune;
3. unul cu dojană;
4. unul cu cassare și pertractare nóuă și
5. dóuě cu sistare.

VI. Ajutóre pentru biserici din fondul bisericilor s'au împărțit în decursul anului la 13 comune, despre cari se alătură un conspect sub *E*).

Cu aceste credênd a fi satisfăcut datorinței, ce ne încumbe, ne rugăm, ca Venerabilul Sinod archidiecesan sě binevoéscă a lua acest raport la cunoscință.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 19 Martiu, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Pușcariu** m. p.,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea** m. p.,
secretariu.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1896.

Raport

asupra lucrărilor făcute în anul 1895—96.

(Încheiere.)

In privința averii care formézá Fundațiunea Adamachi, am a vě aduce la cunoscință, că în urma autorisării date la 22 Marțiu trecut, Delegațiunea a vêndut casa Adamachi din Iași Principelui Dimitrie Michail Sturdza pentru suma de 135.000 lei, care a fost capitalisată prin cumpěrare de efecte.

2. Institutul Otteteleșanu și-a încheiat la Iunie trecut întâiul an scolar. La esamene au asistat d-nii I. Kalinderu și N. Quintescu. La începutul lunii Septembre s'a primit o nouă serie de 15 eleve, după normele stabilite în anul trecut.

3. Averea rěmasă dela întâiul donator al Academiei, Evangelie Zappa, se află încă în litigiu înaintea instanțelor judecătoresci. Věrsămêntul anual al Academiei de 1.000 galbeni pentru anul 1892 a fost incassat de administrațiunea judecătorésců instituită asupra acestei averi. Nu s'a putut până acum incassa aceeași sumă pentru anii 1893, 1894 și 1895 din causă că administrațiunea a declarat că nu dispune de fonduri, neputênd incassa mai multe venituri întârdiate.

4. Vě este cunoscută lunga întârdiere, care s'a făcut pentru a se da Academiei autorisarea legală de a primi averea lăsată ei prin testament de către rěposatul Emanoil Donici, încetat din viéță în Bucuresci la 18 Septembre 1894. Acéstă autorisare, absolut necesară pentru ca Academia sě-și pótă urmări și apěra dreptul sěu s'a putut obținé numai la 21 Octobre trecut, grație grăbirii cu care dl coleg P. Poni, actual ministru al Instrucțiunii publice, a binevoit sě o acórde Indată după obținerea autorisării, Academia a cerut punerea în posesiunea averii, dar opunêndu-se rudele rěposatului, Academia a cerut sechestru judiciar și Tribunalul a numit un custode.

5. La 27 Septembre a încetat din viéță la Reman Ioan Agarici, bărbat politic care a luat parte la viéța publică a țěrii timp de peste 30 ani, începênd dela 1857. Prin testamentul sěu, el a lăsat Academiei moșia Móra Grecilor din județul Văsluiu, pentru-ca Academia sě înfiinţeze și sě întreţină pe cea moșie o scólă profesională cu internat pentru fii de țěrani. Delegațiunea a supus dispozițiunile acestui testament discuțiunii domnilor membri presenți în ședința dela 10 Novembre. In urma acestei discuțiuni, s'a amânat decisiunea de acceptare. Intrégă cestiunea se supune decisiunii d-vóstre.

6. La 12 Novembre a încetat din viéță în Bucuresci d-na Maria General I. Carp, care prin testamentele sale dela 4 Iulie 1892 și 4/16 Martie 1895, lasă Academiei o mare parte din averea sa, prin următórele disposițiuni de ultima voință:

A. Din testamentul dela 4 Iuliu 1892.

Dispun de avutul meu după-cum urméză:

Las Academiei române din Bucuresci moșia mea Olteni, din jud. Teleorman, plasa Tîrgului, comuna Oltení, în tótă întinderea ei, cu tóte îmbunătățirile, acarete, mori și tot ce se află pe dênsa; pun ca obligație Academiei următórele îndatoriri:

a) Va da Ateneului român din Bucuresci 10.000 lei odată pentru totdéuna.

b) Va da pe fie-care an 4000 lei, 2000 vor fi destinați pentru a îmbrăca pe copiii sěrmani din scólele din orașul Giurgiu, jumětate pentru fete și jumătate pentru băeți, ér ceialalți 2000 îi va da pentru băeți și fete sărace dela scólele din Bucuresci, asemenea pentru îmbrăcăminte, căutându-se totdéuna de a se da celor mai săraci și celor mai buni.

c) Lei una mie va da pe an pentru întreținerea scólei din comuna Olteni.

d) Cinci sute lei pe fie-care an va da pentru întreținerea bisericei din comuna Olteni, unde se va pomení numele soțului meu Ioan și al meu de veci de vecie.

e) La fie-care trei ani, Academia română va înființa un premiu de șepte mii lei, care se va da pentru cea mai bună scriere în limba română și făcută de un Român. Acest premiu se va da alternativ pentru o scriere militară și pentru alta civilă, începêndu-se cu cea militară. Subiectul pentru scrierea militară se va ficsa de o comisiune de șepte generali și oficeri superiori, care va fi numită de ministeriul de rěsboiu; ér subiectul scrierei civile se va ficsa de Academia română. Acest premiu va purta în totdéuna numele de „Marele premiu General Ioan Carp și Maria Carp“.

f) Academia română va avé în totdéuna un tiněr trimis în străinătate sau o tîněră fată, cari vor învăța bine și vor fi aleși din următorele familii: familia C. I. Bossie, Anton Carp, D. I. Carp, C. A. Orăscu; din aceste familii și din descendenții lor, continuu cât vor esista, se va trimite, alegêndu-se cel mai bun, spre a studia în străinětate; plată anuală i se va da de Academia română 4600 lei, pe fie-care an.

Las fratelui meu C. D. Bădulescu tótă ceealaltă avere a mea, ce se va găsí la încetarea mea din viéță, adecă moșii, case, ecarete urbane, bani, lucruri și tot ce se va găsi, fără a avé vre-un drept cineva a-'i pretinde ceva.

Îl oblig pe fratele meu C. D. Bădulescu ca sě dea nepótei mele Adina C. I. Bossie suma de douědeci mii lei; îndatoresc pe fratele meu ca sě îndeplinéscă tóte datoriile religióse pentru înmormêntare și căutarea sufletului pe timp de 7 ani.

Cu esecutarea fidelă a tuturor disposițiunilor din acest testament însărcinez pe Academia română, sau pe acele persóne, cari după vremuri vor fi chemați sě moștenéscă atribuțiile sale, o las patriotismului și onórei acelor persóne spre a-'l esecuta întocmai cu onóre și demnitate.

B. Din testamentul suplementar dela 4/16 Martiu 1895.

Pe lângă cele ce am dispus prin susdisul meu testament mai las următórele legaturi:

20,000, adecă dóue-deci mii lei, Măriórei Anton Carp, fiica naturală și adoptivă a věrului meu prin alianță Anton Carp;

20,000, adecă dóue-deci mii lei, domnișórei Margareta Castan, fostă soră de caritate pe brațele căreia a murit iubitul meu soț general Ioan Carp și care în urmă mi-a dat și mie îngrijirile cele mai bune cu dragoste și devotament;

1000, adecă una mie lei, vizitiului meu Nae Moșcu;

1000, adecă una mie lei, bucătăresei mele Lina Moscu;

Îndată după încetarea mea din viéță, tótă averea mea mișcătóre și nemișcătóre se va lua în primire de Academia română, esecutórea mea testamentară, căreia îi dau posesiunea întregei mele averi.

Academia română este obligată a achita tóte legaturile făcute de mine prin testamentul meu cu data din 4 Iuliu 1892, precum și pe cele din presentul testament suplimentar.

Legăturile din acest testament, precum și acela ce am făcut prin testamentul din 4 Iuliu 1892, domnișórei Alecsandrina C. I. Bossie, se vor achita integral și fără nici o scădere de tacse sau alte cheltueli de către Academia română din averea mobilă ce se va găsi la mórtea mea.

Delegațiunea, urmând și părerea unanimă a membrilor presenți în ședința dela 17 Novembre, a hotărît primirea legatului, după care s'a obținut îndată, pentru acésta, și decretul regal dând Academiei cuvenita autorisare legală de acceptare.

Rudele rěposatei au deschis acțiune judecătorésca pentru anularea testamentului și astfel succesiunea este pendinte înaintea instanțelor judecătoresci.

Concursurile premiilor.

În sesiunea generală a acestui an sunt de acordat 3 premii pentru opere publicate, și alte 3 pentru lucrări presentate în manuscript asupra subiectelor puse la concurs.

La concursurile acestor premii s'au presentat următórele publicațiuni și lucrări:

1. La premiul Năsturel-Herěscu de 4000 lei, care este a se da unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1895, — s'au presentat următórele publicațiuni:

Bogdan (I.), Cronice înedite atingětóre de istoria Românilor. Bucuresci 1895.

Chicea-Comănescu (Aurel), Gramatica limbei germane. Bucuresci 1895.

Cuza (A. C.), Monopolul alcoolului. Discursuri. Bucuresci 1895.

Cuza (A. C.), Țěranii și clasele dirigente, Iași 1895, Lecca (Haralamb G.), Prima. Bucuresci 1896.

Nenițescu (I.), Dela Românii din Turcia européná. Bucuresci 1895.

Rosetti (Radu D.), Din inimă. Poesii. Bucuresci 1895.

Rosetti (Radu D.), Cartea dragostei. Bucuresci 1896.

Rosetti (Radu D.), Prosă și epigrame. Bucuresci, f. a.

Stătescu (Alecsandru), Conu Mache sĕ trăiască. Nuvelă originală. Bucuresci 1895.

Vampa (Laura), Nou! Bucuresci 1896.

Vlahuță (A.), Iubire. Poesii. Bucuresci 1896.

2. La premiul statului Lazăr de 5000 lei, care este a se da unei cărți scrise în limba română, cu conținut scientific, sau celei mai importante invențiuni scientifice făcute dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895, — s'au presentat nrmătorii concurenți:

Antipa (Dr. G.), Studii asupra pescuriilor în România. Bucuresci 1895.

Florantin (I. Pop), Frumuseța liniară și frumuseța omului. Iași 1896.

Pisone (B.), Trigonometrul, instrument de topografie, etc. Manuscript într'un singur esemplar.

3. La premiul Adamachi, de 5000 lei care este a se da unei cărți scrise în limba română, cu un cuprins moral, de ori-ce natură, și apărută în cursul anului până la 31 Octobre 1895, — s'au presentat următórele lucrări:

Bălănescu (Simeon), Blăstĕmul. Poveste născocită. Bucuresci 1895.

Brote (Eugen), Un memoriu politic. Cestiunea română în Transilvania și Ungaria. Bucuresci 1895. (Premiată. Red. „T. R.“)

Dinescu Barzan (Ioan), Influența crisei morale asupra crimivalidății. Bucuresci 1895.

Georgescu (Sabin P.), Radu-cel-frumos. Tragedie istorică originală în 5 acte și în versuri. Bucuresci 1895.

Simu (Romul), Monografia comunei Orlat. Sibiiu 1895.

Stoica (Simeon), Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etății. Sibiiu 1895.

4. La Premiul Alexandru Ioan Cuza de 10.000 Lei, care este a se da celei mai bune lucrări scrise românesce despre „Istoria Romanilor dela Aurelian pană la fundarea Principatelor“, s'a presentat un manuscript cu motto:

„Istoric sunt, n'am frate,
„N'am rudă, n'am vecin . . .
„Stăpân am pe adevĕrul,
„Lui cată sĕ mĕ închin“.

5. La Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 Lei, care este a se da celei mai bune lucrări scrise românesce despre „Botanica poporală română etc.“, s'au presentat 3 manuscripte cu următórele devise:

1. „Observaiu, culeseiu, așeḑaiu“.
2. „Omul ca iarba, ḑilele lui ca flórea câmpului“.
3. „Dacă vrei sĕ cunosci poporul studiază-i mai întâiu datinele și obiceiurile“.

6. La Premiul Alexandru Ioan Cuza, 6.000 Lei, care este a se da celei mai bune lucrări scrise românesce despre „Psichologia și metafisica poporului român după literatura poporală“, nu s'a presentat nici un concurent.

7. Publicațiunile și manuscriptele presentate la aceste concursuri în terminele regulamentare anunțate de Academie au fost trimise spre studiarea comisiunilor, alese pentru acest scop în sesiunea trecută.

Prin încetarea din viéță a neuitatului coleg Dr. D Brândză, s'au descompletat atât comisiunea de 9 membri pentru Premiele anuale, cât și Comisiunea Premiului Statului Eliade Rădulescu. În ședința dela 3 Novembre s'a ales pentru completarea Comisiunii premielor anuale dl Gr. Stefănescu, sub reserva aprobării Academiei în sesiune generală; cealaltă comisiune a rĕmas până acum necompletată.

Secretarul general:
D. A. Sturdza.

Loterie.

Miercuri, în 15 Aprile n. 1896.
Sibiiu: 90 43 7 62 52

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegatá fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Potnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit	„	—.80
In memoria lui G. Barit peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penseles, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă, 6/18 Aprile 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

rostită de Prea Sânția Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae Popea, la deschiderea sinodului.

Christos a înviat!

Domnilor deputați!

Cu acéstă salutare frumósă și înălțătóre de inimi a bisericii nóstre Vĕ salut și eu adi, Domnilor, de bunavenire la episcopia nóstră și mĕ bucur din inimă, că am fericirea a Vĕ vedea éră întruniți în sinod, pentru ca împreună în dragoste și bună înțelegere frățéscă sĕ pertractăm afacerile nóstre eparchiale, împreună sĕ ne sfătuim asupra lipselor și trebuințelor, ce ne împresóră, asupra durerilor și nĕcasurilor, ce ne apasă în aceste timpuri grele și de tot seriόse.

Se dice, Domnilor Deputați, că mai mulți ochi mai bine și mai mult vĕd decât numai doi, că mai multe capete mai bine pot judeca lucrurile decât numai unul, că mai multe inimi mai curênd se pot însufleți și îndemna la sĕvêrșirea lucrurilor bune și folositóre decât numai una. Póte că au drept cei ce dic așa, dar numai dacă ochii aceia vor fi limpedi și curați, dacă capetele acelea vor fi sănătóse și luminate, apte de a judeca, și dacă inimile acelea vor fi curate și libere de prejudețe, de patimi și de interese particulare egoistice. De altmintrelea sciut este, că faptele omenesci de sunt bune ori rele ne arată trăinicia lor și resultatele, ce le trag după sine.

Aceste vederi cred eu, că mai vêrtos au fost luate în considerațiune la întroducerea organismului bisericesc constituțional în provincia nóstră metropolitană. Vor fi socotit póte, pururea vrednicii de pomenire, autorii acestui organism, că prin participarea tuturor credincioșilor în mod constituțional la afacerile comune bisericesci, încă și mai strêns se vor lega și lipi ei de biserica lor, încă și mai cu mare zel și căldură se vor interesa ei de binele și fericirea aceleia, formând astfel cu toții împreună un trup și un suflet, adecă o fortărétă tare ca stânca și durabilă pe vecie, față cu tóte eventualitățile și furtunile, ce s'ar mai descărca asupra bisericii nóstre.

Până când scim noi sĕ prețuim și sĕ ne folosim de acest organism frumos și în adevĕr constituțional în interesul nostru bine înțeles, în parte ne-a arĕtat trecutul, ér mai învederat ne va arĕta viitorul bisericii nóstre naționale, dacă și încât îl vom sci noi asigura.

Vremile sunt grele, Domnilor, și pline de seriositate pentru noi. Greutățile și nĕcazurile urméză repede unul după altul, fără încetare. Anul trecut cu deosebire a fost plin de evenimente nefavorabile pentru biserica nóstră. Cele mai simțitóre dintre aceste greutăți și nĕcazuri sunt fără îndoială acelea, care în mod de tot îngrijitoriu ne ating libertatea consciinței nóstre religióse, viéța nóstră bisericéscă, și datinile și obiceiurile nóstre strămoșesci, adecă așa numitele reforme politice bisericesci, despre care a mai fost amintire în sinódele nóstre anterióre și care pe lângă tóte stăruințele și luptele nóstre în contră vedem, că au devenit legi în patria nóstră, ale căror urmări pot fi cele mai triste și păgubitóre pentru biserica nóstră, dacă nu ne vom sci afla și apĕra pe tóte căile și cu tóte mijlócele posibile legale.

Dar e un alt rĕu și mai mare, Domnilor, care e isvorul tuturor relelor și prin urmare și al greutăților și nĕcazurile nóstre amintite; un rĕu, dic, care într'un mod îngrijitoriu a început a ne liniști și nepăciui lumea crestină, dând năvală cu tótă furia asupra învĕțăturilor celor sânte dumnedeesci, și rĕul acesta este: cuvêntul cel pĕcătos al unei culturi și civilisațiuni false, lipsite de religiositate și moralitate.

Acest dușman de mórte al bisericii lui Christos are menirea, cum se vede, a abate pe credincioși dela calea cea adevĕrată a religiunei crestinesci, a înstrĕina de biserică, a-i face indiferenți ba chiar necredincioși în cele religióse, demoralisându-i și abătându-i mai pe urmă cu totul.

Asupra acestui dușman periculos sĕ ne îndreptăm deci privirile, Domnilor, sĕ ne luptăm cu toți, mic și mare, inteligința în frunte, cu tótă puterea cuvêntului și cu tótă tăria armelor celor sânte ale religiunii și moralității, întărind și apărând pe credincioșii bisericei nóstre de momelele înșelătóre și de cursele cele viclene, dacă ne zace la inimă credința părinților nostri, aședĕmintele și instituțiunile bisericei nóstre și datinile și obiceiurile nóstre strămoșesci, care totdeuna au fost fala și radimul cel mai puternic al némului nostru românesc.

In credință, Domnilor deputați, că D-Vóstră încă veți fi pătrunși de asemenea cugetări și simțeminte, față cu organismul nostru bisericesc și cu greutățile de tot felul, ce ne supără și apasă, și că, ca fii credincioși ai bisericei nóstre drept măritóre veți fi resoluți a apĕra interesele ei cele vitale pe tóte terenele și cu tóte mijlócele morale și legale înplorând și aici din locul acesta ajutorul de sus asupra lucrărilor nóstre sinodale, declar ședința sinodului nostru eparchial pentru anul acesta de deschisă.

Sinodul archidiecesan.

Mercuri în 3/15 Aprile a. c. la 10 óre a. m. s'a ținut *ședința a patra.*

După autenticarea protocolului din ședința premergĕtóre și acordarea unui concediu, s'au presentat *rapórtele consistoriale* referitóre la *dotațiunea protopresbiterilor, la dotațiunea clerului de către stat, la cererea mai multor protopresbiteri în causa dotațiunei protopresbiterilor și la cererea comunelor Limba, Ciugud, Drimbariu și Șeușa pentru încorporarea lor la tractul protopresbiteral Alba-Iulia,* cari tóte s'au predat comisiunii organisătóre, — apoi un raport consistorial referitoriu *la alegerea de deputat sinodal în cercul Solnocului* și alt raport referitoriu tot la *alegere de deputat sinodal în comunele Rod și Dobârca,* cari s'au transpus comisiunei verificătóre, și în fine arĕtarea *parochului Ioan Runcean* din Murĕș-Sângeorgiu contra protopresbiterului Nicolae Maneguțiu pentru agitațiuni între parochenii sĕi de a trece la biserica gr.-cat., rugarea sinodului parochial din Hațeg, pentru întregirea postului de paroch și protopresbiter în Hațeg; rugarea parochienilor din Porumbacul inferior în causa administrării averii lor bisericesci și rugarea parochului Teodor Lungu din comuna Mărișel pentru a fi repus în funcțiune, cari tóte s'au predat comisiunii petiționare.

După presentarea acestor acte. deputatul Nicolau Ivan propune, ca pentru culegerea esactă a datelor statistice, sĕ se compună blanchete nóue, deóre-ce cele vechi nu mai corĕspund recerințelor actuale. Propunerea s'a dat comisiunei bisericesci.

Se trece apoi la ordinea dilei, la desbaterea asupra raportului comisiunei organisătóre.

Raportor: Dr. Liviu Leményi.

La propunerea comisiunei, sinodul, cu privire la statul personal al consistoriului, i-a la cunoscință disposițiile luate de acesta referitóre la purtarea referadei în anul trecut, totodată simțind lipsa înmulțirei puterilor de lucru, decide ca postul vacant de asesor ordinariu salarisat în senatul scolariu sĕ se îndeplinéscă prin alegere în sesiunea curentă.

Urmédă comisiunea financiară

Raportor: Valeriu Bologa.

Fiind raportul general al senatului epitropesc împărțit între membrii, se consideră de cetit și se primesce de basă la desbatere specială.

Partea generală a raportului referitóre la numĕrul ședințelor, la actele întrate și resolvite și la instituirea referentului al doilea în acest senat, comisiunea propune sĕ se ia spre scire, autorisând consistoriul, că dacă s'ar arĕta de lipsă — până la întregirea definitivă prin sinod a postului de al doilea referent în senatul epitropesc sĕ angajeze pentru îndeplinirea regulată ale afacerilor fondului de pensiuni și a celui sidocsial, o putere de lucru potrivită, instituindu-se în mod provisor.

Față de acésta dep. *Ioan de Preda* propune, ca sĕ nu se priméscă propunerea comisiunii, ci consistoriul sĕ provédă aceste agende prin asesorii din senatul bisericesc, cărora și așa li s'a împuținat lucrul din causa întroducerei nóuĕlor legi politice-bisericesci luându-se procesele divorțiale din mâna bisericilor, — ér deputatul Vasile Damian propune, că dacă nici după întregirea postului de asesor consistorial în senatul epitropesc, respectivele agende nu s'ar putea provedé regulat, consistoriul sĕ propună sinodului viitoriu sistemisarea unui nou post în senatul respectiv, arĕtând și mijlócele pentru dotarea respectivului funcționar.

După o desbatere meritorie, sinodul primesce propunerea comisiunei.

Partea I. referitóre la starea fondurilor și fundațiunilor etc.; Partea II. p. 1—4 referitóre la administrarea averilor bisericesci se ia spre scire, îndrumându-se consistoriul, ca în viitoriu sĕ întroducă numai donațiunile și fundațiunile nóue în tecstul raportului seu general, ér partea referitóre la cumpĕrări, vinderi, adaptări etc. sĕ o facă evidentă în conspect separat.

In legătură cu acest conclus, sinodul, la propunerea deputatului Parteniu Cosma, decide, ca donatorilor sĕ se esprime mulțămită.

Punctul 5 referitoriu la compunerea rațiociniilor, se ia spre scire cu adausul, ca protopresbiterii, unde va fi de lipsă sĕ dispună din oficiu facerea rațiociniilor pe spesele organelor negligente.

Punctele 6—8 despre depositele comunelor bisericesci, despre ingerința consistoriului la comasări, segregări și rescumpĕrarea de regalii, despre zidirea edificiului seminarial și fundațiunea „Todea“, se iau spre scire.

In legătură cu punctul 6 sinodul, la propunerea deputatului Dr. Petru Șpan, îndrumă consistoriul, ca sĕ compună literele fundaționale ale fundațiunei „Ioan Popescu“ și sĕ pună în lucrare acéstă fundațiune cu posibilă grăbire.

Deputatul Nic. Garoiu, referéză asupra raportului consistorial prin care consistoriul arată, că nici diecesa Aradului, nici archidiecesa nu pot veni în ajutoriu pentru susținerea scólelor nóstre din Brașov. — Raportul se ia spre scire.

Același raportor referéză asupra cererii comunei Felța pentru relaxarea unei datorii de 500 fl. din fondul „Rudolfin“ acuirată pentru cumpĕrarea unei mori. Fiind actele în mare parte la fostul asesor consistorial în senatul epitropesc Gerasim Candrea, care nu vrea sĕ estradea, obiectul nu se póte destul clarifica și astfel actele presente se remit consistoriului cu îndrumarea, ca se procure și celelalte dela fostul asesor Gerasim Candrea, precum și un estras din cartea funduară despre proprietariul de astădi al numitei mori, și la viitorul sinod sĕ raporteze în detail.

La propunerea comisiunei financiare prin referentul seu Dr. I. Mihu, raportul consistorial, prin care se promovéză rațiociniile fondurilor și fundațiunilor archidiecesane și ale depositelor pro 1895, — sinodul aflându-le în regulă, le ia spre scire.

Cu privire însĕ la salarele unor profesori seminariali, asesori consistoriali și al actualului secretariu consistorial neridicate încă dela stat și estradate din fondul general administrativ fără încuviințarea sinodului, acesta îndrumă consistoriul sĕ le recerce dela stat încă în decursul acestui an, ținênd până atunci în suspens votarea absolutoriului cu privire la aceste sume.

Se îndrumă mai departe consistoriul la încasarea regulată a intereselor precum și la observarea disposițiilor regulamentare privitóre ls transpunerea sumelor administrate la cassa archidiecesană.

În fine se solicitéză asemnarea unor adause de salariu votate în sesiunile anterióre și regularea cestiunei de salarisare a canceliștilor consistoriali.

Joi, în 4/16 Aprile la órele 10 a. m. s'a ținut *a cincea ședință* a sinodului nostru archidiecesan.

După cetirea și autenticarea protocolului din ședința premergĕtóre, presidiul presentéză raportul consistorial despre încassarea tacselor sidocsiale, care se predă comisiunei organisătóre; apoi rațiociniile tipografiei archidiecesane, raportul general al comisiunei administrative a fundațiunei Șaguna; raportul general al comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, privitoriu la edarea fóiei „Telegraful Român“ și raportul comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane privitoriu la daunele causate acesteia prin fostul ei director Stefan Dimitriu, cari se predau comisiunei financiare; în fine raportul privitoriu la edarea unei foi pedagogice.

Înainte de a se trece la ordinea ḑilei, deputatul Augustin Nicóră, interpeléză pe presidiu în afacerea stipendiilor de stat, cari încă nu sunt asignate.

Presidiul rĕspunde că a făcut paşii necesari la ministru pentru asemnarea lor, dar resultat până acum n'a sosit.

Stipendiile acelea însĕ nu sunt perdute, căci întru cât ele nu ar fi asignate pentru aceia, cărora s'au votat, atunci întră ca intercalării la fondurile archidiecesane.

Sinodul ia la cunoscinţă atât interpelarea deputatului Augustin Nicóră, cât şi rĕspunsul şi declaraţiunea presidiului.

Cu acestea trecêndu-se la ordinea ḑilei, raportul consistorial referitoriu la colecta pentru fondul scolar şi lista comunelor bisericesci, cari n'au putut ridica salariul învĕţătoresc la suma recerută de lege, se ia la cunoscinţă; de asemenea se admite spre folosire în scólele nóstre poporale Istoria Ungariei de Dr. N. Pop.

O discuţiune mai viuă s'a desvoltat la desbaterea asupra admiterei spre folosire în scólele nóstre medii şi preparandiale a manualului „Compendiu de Geografia universală ed. III. Arad 1895 de profesorul Teodor Ciontea“. La discuţiune au luat parte deputaţii: referentul Dr. Petru Şpan, Nicolau Ivan, August Nicóră şi Vasile Bologa contra admiterei, ér Preacuvioşia Sa D. archimandrit, vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu pentru admitere în conformitate cu recomandarea consistoriului.

Sinodul prin maioritate de voturi nu o admite.

Ca motive ale neadmiterei acestei cărţi în usul scólelor nóstre, s'au adus multele scăderi cele are din punct de dere pedagogic, şi anume: că cuprinde prea multe date statistice, nu tractéză destul de minuţios unele obiecte, cari contribue la cunóscerea mai estinsă a popórelor, faunei, florei, nu cuprinde multe instituţiuni, cari contribue la cunóscerea mai esactă a culturei şi stări nóstre culturale naţionale române şi că numirile comitatelor, oraşelor, munţiţor, riurilor, chiar şi a celor, cari au numiri românesci, nu sunt espuse în limba română, ori şi dacă sunt espuse, sunt espuse, nu la locul prim, precum s'ar recere întro carte menită pentru scóle cu limbă de propunere română şi susţinute de biserică autonomă recunoscută de stat, ci numai între paranteze, la locul al doilea etc.

Cartea are multe părţi şi bune şi din consideraţiunea acésta şi în lipsa unei cărţi mai bune, o-a recomandat consistoriul spre admitere în usul scólelor nóstre.

Sinodul însĕ din raportul comisiunei scolare a aflat, că prevaléză în ea defectele şi astfel o-a respins.

Urméză raportul consistorial despre întroducerea lucrului de mână la institutul pedagogic. Din acest raport se póte vedé, că acest obiect de instrucţiune fórte important pentru scólele nóstre poporale nu s'a putut întroduce din nou nici în anul scolar espirat şi present din causa lipsei de localităţi spre acest scop, fiind fórte mulţi elevi internaţi în seminariu, care şi aşa nu e corespunḑĕtoriu meniţiunei sale.

Referentul Ioan de Preda raportéză asupra raportului consistorial despre starea fondului de pensiuni.

Din referada presentată se vede, că fondul, deşi sunt încă multe tacse restante, progreséză.

In legătură cu acest raport, deputatul Orăsan, cere, ca şi acei preoţi cari n'au solvit încă tacsele la fondul de pensiuni sĕ se bucure debeneficiile acestui fond detragêndu-li-se acelea ulterior din pensiunea, ce li s'ar cuveni, ér deputatul Vasile Damian cere, ca, acelor preoţi respective capelani, cari au fost reiectaţi dela beneficiile fondului din anumite motive, sĕ li se restitue tacsele dimpreună cu interese cu tot.

Précuvioşia Sa dl archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, vĕḑênd órecum bănuit cu iregularitate consistoriul prin cererea deputatului V. Damian, declară, că consistoriul solvesce şi interese după tacsele restituite numai dela acel timp, de când acelea au fost transpuse spre administrare la cassa archidiecesană. Că acestea se transpun târdiu acolo, póte numai dnii protopopi sunt de vină, cari nu le administréză imediat la locul lor, ci le reţin la sine cu lunile. Consistoriul însĕ îşi face datoria.

Ambele cereri se resping, şi se primesce propunerea comisiunei de a se lua raportul la cunoscinţă.

In fine, la propunerea referentului comisiunei bisericesci, Daniil David, se autoriséză consistoriul a întregi unele parochii în mod estraordinar.

Anunţându-se procsima şedinţă pe ḑiua următóre la 10 óre a. m., şedinţa se încheie la 1 óră p. m.

Caracteristic.

După scisiunea încă neîmpăcată dintre „Tribuna“ şi unii tribunişti, ḑiariul numit începuse a fi mai calm, mai cu respect la adevĕr şi la bunacuviinţă decât cum era sub colaboratorii sei de mai nainte, instigaţi de patronii lor din Bucuresci la ură personală faţă cu noi cei dela „Telegraful Român“ şi mai ales faţă cu Escelenţia Sa metropolitul nostru; de un timp însĕ óre care a început „Tribuna“ érăşi a pişca cam ca mai nainte, mai întâiu în fóia nóstră, ér acum de-adreptul în Escelenţia Sa metropolitul.

Cine vrea sĕ se convingă de acésta, n'are decât sĕ cetéscă referata „Tribunei“ din numĕrul ei 76 apărut aséră cu data de aḑi despre sinodul nostru archidiecesan, în care vorbind de o interpelaţiune *„interesantă“* (!) a dlui deputat August Nicóră, pe lângă alte neesactităţi presentéză pe „metropolitul“ ca *„surprins“* şi *„agitat“*, pe când ori-cine a trebuit sĕ admire răbdarea, ce o a dovedit chiar la acéstă ocasiune Escelenţia Sa faţă cu interpelantele, care în sinodul din anul trecut mersese până la impertinenţe faţă cu Escelenţia Sa.

Intre alte recensiuni tendenţióse şi invective referitóre la Preacuvioşia Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, „Tribuna“ în acelaşi Nr. atribue Escelenţiei Sale metropolitului, că ar fi admis, că cartea „Compendiu de geografie“ alui Teodor Ceontea ar conţiné *„fórte multe erori“*, pe când fie-cine a putut auḑi, că Escelenţia Sa a reflectat singur numai la numirile comitatelor puse în limba română numai între parentesă, cea ce póte trece de greşélă, dar nu discualifică cartea ca manual de scólă.

Mai impută „Tribuna“ Escelenţiei Sale metropolitului tot acolo o observare *„vagă* şi *neîntemeiată“* că în recensiunea comisiunei *„s'ar face politică“*, pe când toţi cei nepreocupaţi vor trebui sĕ atesteze, că Escelenţia Sa a poftit numai ca raportorul comisiunei sĕ-i ilustreze dóuĕ motive din referata sa, cari se păreau că au órecare colorit politic, cea ce însĕ după deslușirile date de raportor au dispărut cu totul.

Aceste observări caracteristice le facem la adresa „Tribunei“, pentru carea nu ne putem închipuí o altă scusă, decât aceea, că — precum dovedesc comunicatele — acum pe timpul sinodului ea a dat loc în redacţiunea sa unui colaborator specialist în persóna dlui A. Nicóră cunoscut bine chiar şi din şedinţa sinodală de ieri, cât de mult ţine la esactitatea celor întêmplate, când îşi permite a da într'o interpelaţiune reprodusă în scris lucruri şi momente, cari cu graiu viu el de fel nu le-a grăit în interpelaţiunea sa.

Acum „Tribuna“ se vadă, dacă e bine sau ba, ca ea sĕ între érăşi în elementul de viéţă al redactorilor şi colaboratorilor sei de pe timpul *Brote-Slavici-Albini;* noi ne mărginim deocamdată, ca sĕ ţinem deschisă cartea nóstră de notiţe.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 13 l. c. n.

La ordinea ḑilei continuarea desbaterei asupra budgetului ministrului de agricultură.

Şedinţa a decurs cât se póte de liniscit.

Indată la începutul şedinţei *Ugron Gábor* cere, ca presidentul sĕ céră actele dela comisiunea pentru statorirea cuotei şi sĕ le presenteze camerei pentru controlare.

Presidentul *Szilágyi Dezső* combate acéstă cerere, ḑicênd, că numai şedinţele cemisiunilor cari discută proiecte de lege sunt publice, până când comisiunea respectivă face numai preparative pentru atare proiect.

Trecênd apoi la ordinea ḑilei tot *Ugron Gábor* cere ca locurile spălătocite de pe teritoriul pădurilor comunale şi erariale sĕ se planteze din nou cu arbori. Totodată cere informaţiuni şi asupra stării lucrului cu privire la pădurile grăniţeresci din munţii Năsĕudului. Primesce budgetul.

Ministrul Darányi Ignácz declară, că pădurile dela Năsĕud încă antecesorul sĕu le-a dat în arêndă şi din consideraţiuni generale, nu pe cale de licitaţiune publică.

Ugron nu e mulţămit cu rĕspunsul ministrului, şi cere ca contractul încheiat cu arendatorul Hirschler sĕ l depună pe masa camerei, ceea-ce ministrul îi denégă, ḑicênd, că-l póte vedea ori-şi când la archivul unde se află.

Au mai vorbit unii despre prăsirea unor specii de cai, despre regularea rîurilor şi altele, fără a face însĕ óre-cari declaraţiuni ori propuneri mai importante şi apoi şedinţa s'a încheiat.

Şedinţa dela 14 Aprile 1896 n.

La ordinea ḑilei încă tot budgetul ministrului de agricultură.

Discuţiunea o a început deputatul *Papp Elek*, carele arată daunele causate prin inundarea riurilor. Cere deci regularea acelora şi înlesnirea asigurării contra inundărilor.

Tot despre acésta vorbesce şi deputatul *Sima Ferencz.*

Ambilor le rĕspunde mulţămitor *ministrul Darány*, după carele ia cuvêntul ér Ugron Gábor, carele într'o vorbire mai lungă, cere dela guvern, ca sĕ pună mai mult pond pe politica de colonisare între naţionalităţi, cu deosebire în Ardél, unde numai aşa se va puté conserva rasa magiară şi se va resolva cestia naţionalităţilor. Noroc, că avem acolo pe secui, ḑice Ugron, căci altcum causa magiarilor ardeleni de mult ar fi perdută. Pe timpul privilegiilor a mai mers (adecă pe timpul iobăgiei, când bietul român era lipit de glie. Red. T. R.), dar acum rasa magiară în loc sĕ se înmulţéscă, mereu scade, valachisându-se. Cere colonisarea alor 300000 magiari în Ardél. Ca motiv al emigrărilor aduce împrejurarea, că se protejéză prea mult latifundiile şi arendatorii mari, prin ceea-ce poporul sĕrac nu póte ajunge sĕ-şi procure de loc pămênt în cantităţi după puterile lui, ci e lăsat pradă în mâna arendatorilor mari, cu cari apoi neputênd învinge, emigréză în America, România, Slavonia şi aiurea.

Tot în împrejurarea acésta vede şi causa socialismului de pe şesurile Ungariei.

Contele Batthyány respunsese unui antevorbitoriu dintr'una din şedinţele anterióre, că causa emigrărilor nu este a se căuta în fidei comisuri adecă în latifundiile bisericilor ci cu totul în alte împrejurări.

Ministrul rĕspunḑênd lui Ugron, pune în vedere revisuirea legii despre colonisări.

Cu acésta s'a terminat şi desbaterea specială asupra acestui budget, pe care camera l'a primit unanim.

Acesta a fost pe scurt decursul şedinţei.

S'ar vedé că dl Ugron se interesézā de aprópe de sórtea poporului, dar numai de sórtea poporului sĕu, de sórtea poporului magiar, dar şi aici într'un mod cu totul greşit- căci causa miseriei nu o caută acolo unde o ar puté afla, ci în cestia naţionalităţilor, neresolvată încă. Cel-ce sĕ teme şi arată atâta îngrijire de cutare causă nedréptă fie comună ori privată, dă semne de slăbiciune şi nu o va puté încunjura favorabil pentru sine fară ajutoriul altora ori fără un pact cinstit cu adversariul seu.

Causa miseriei poporul preste tot la noi în ţéră nu este a se căuta în cestia naţionalităţilor, ci în esploatarea aceluia din partea arendatorilor mari şi a jidanilor protejaţi de guvern, cari se dau de mari patrioţi, apoi în abusurile, ce se comit la esarêndarea bunurilor statului, în daunele causate prin elementele naturei, în sistemul de dare nedrept, în preţul scăḑut al cerealelor şi a vitelor, pentru validitarea cărora guvernul nu face nimic, în indolenţa guvernului, faţă de popor etc. etc.

Acésta e rana în care ar trebui guvernul sĕ-'şi pună degetul.

Şedinţa dela 15 l. c.

La ordinea ḑilei budgetul ministrului de finance.

Inainte de a se trece la desbatere, presidentul anunţă repausarea deputatului Boros Béni, din partidul guvernamental.

Discuţiunea generală o deschide deputatul *Molnár Ferencz*, carele fiind ascultat cu atenţiune generală, arată la scăderile politicei financiare a guvernului, la sistemul de dare nedrept, cu deosebire la împovărarea pămêntului cu dări prea multe şi grele, la manipularea incorectă a dărilor, la abusurile, ce se comit la estradarea licenţelor pentru vênḑarea diferitelor marfe de consum, şi în urmă la daunele, ce le sufere Ungaria din împrejurarea, că susţine bancă generală de stat comună cu Austria. Pentru sanarea acestor rele înaintéză douĕ proiecte de resoluţiune.

Neuman Armin cércă a combate pe Molnár şí a apĕra guvernul de acusele acestuia, dar cu puţin succes, căci însuşi a recunoscut, că dările sunt prea mari.

După rĕspunsurile ministrului la câteva interpelaţiuni, şedinţa s'a încheiat.

Noutăţi.

Cele sânte batjocorite. Un cas de tot scandalos şi totodată cât se póte de trist s'a întêmplat în ḑilele trecute în Szolnok. In 12 l. c. plebanul rom. cath. Karkecz Alajos, reîntorcêndu-se către casă după 8 óre a. m. dimpreună cu clopotariul sĕu după împliuirea óre-câtor funcţiuni oficiale, şi trecênd pelângă biserică, vĕd, că vre-o patru tineri erump afară din biserică între risetele cele mai murdare. Interesându-se de rîsetele lor scandalóse şi apropiindu-se de ei, vĕd pé unul că *într'un mod de tot cinic scuipă afară din gură sânta cuminecătură pe strada murdură publică a oraşului.* Scandalisaţi de acéstă batjocorire a celor sânte, numai decât le-au ridicat de jos şi le-au dus ér în biserică ca sĕ nu fie călcate în picióre de publicul ce eşia din biserică dela sânta cuminecare, totodată momentan au aflat tocmai deia acei tineri, cari au comis acest sacrilegiu, că ei sunt scolari din clasa a şesea gimnasială dela gimnasiul de stat de acolo, din clasa, a cărei conducĕtoriu e profesorul Posch Ienő, carele înainte cu vreo-câteva luni părăsise biserica romano-catolică şi n'a întrat în sinul nici unei biserici, ci s'a declarat de fără confesiune.

Tot acolo s'a intêmplat în ḑilele trecute că un capelan ducênd s. cuminecatură la un bolnav, pe stradă s'a întêlnit cu vreo-câţi-va tineri, cari l'au ris în faţă şi cu pălĕriile pe cap trecênd pe lângă el unul din ei i-a strigat: *„Mie acest D-ḑeu nu mi-s'a recomandat, deci nu sum datoriu a-l saluta“.*

Acesti ştrengari încă au fost elevi din clasa numită şi condusă de profesorul ateist Posch Ienő, pe carele ministrul de culte Wlassics nu s'a genat a apĕra în parlament pentru neconfesionalitatea sa declarată.

Precum aflăm din „Alkotmány“ după care reproducem în estras aceste şire, deputatul Hock Iános a şi interpelat din acest incident dureros pe ministrul de culte dl Wlassici, dar şi-a retras interpelarea, după-ce acesta i-a promis, că va întroduce cea mai rigurósă cercetare disciplinară atât contra respectivilor scolari, cât şi contra profesorului Posch.

Acésta însĕ nu e destul.

Legile păgâne, aşa poreclite legi politice-bisericesci, trebue şterse, şi atunci nu se vor ivi astfel de sacrilegii inspăimêntătóre.

* * *

Representaţie teatrală. Diletanţii români din Orĕştie arangézĕ Duminecă în 7/19 Aprile 1896 în sala hotelului „Csősz“ o nóuă representaţie teatrală predând piesa: „*Totul pentru ochii lumei*“ séu „*Cum sĕ îmbată lumea cu apă rece*“, comedie în 2 acte de Labiche, localisată de Virgil Oniţiu. Persónele: Razian, fost cofetar, dl Petru P. Bariţiu; Zoiţa, soţia lui, d-şóra Roma V. Lucaciu; Cornel, fiiul lor, dl Remus Dobo de Ruszka; Melinescu, medic fără pacienţi, dl Ioan Moţa; Constanţa, soţia lui, d-na Maria P. Bariţiu; Emelina, fiica lor, d-şóra Veturia Vlad; Stefan Călin, negustor de lemne, dl Ioan M. Corvin; Berta, camerieră la Razian şi Ana, camerieră la Melinescu, d-şóra Lucreţia Piso; Sofia, bucătărésă la Melinescu, d-şóra Olga Romoşan; Un tapesier, dl Ioan Dorca; Un bucătar, dl Artur Corvin; Un arnăut, un servitor, un arap. Inceputul la 8 óre séra. Preţul întrării de persónă: locul I: 80 cr.; locul II: 60 cr.; parterre 40 cr.; galerie 20 cr. Bilete de întrare se află de vênḑare la d-nii S. Corvin şi Fiu şi séra la cassă. Venitul curat este destinat pentru fondul „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedórei“. După representaţiune petrecere cu joc.

⁂

Politică între culegĕtorii gazetelor. Culegĕtorul (către învĕţăcel): „Ai tras corectura Elveţiei?“ — Invĕţăcelul: „Da!“ — Culegĕtorul: „Acum trage corectura Italiei şi adauge la ea Savoia. După aceea scóte afară Rusia şi prerupe Austria, adă partea de mijloc a Bulgariei, aruncă China la mijloc, corege Grecia, adaugă Turcia, udă Africa scóte afară propunerea lui Kanitz, deslégă reuniunea ţĕranilor din Bavaria de sus şi împarte Reichstagul:

⁂

Cum se fac preţurile de piaţă? Un jurnal german liberal rĕspunde astfel la acéstă întrebare: Pe piaţa din Limburg stau ţĕranii pelângă carĕle lor cu bucate şi aştéptă cumpĕrătorii. Aceştia în sfêrşit vin, se uită la sacii deschişi, frécă în mâni, mirósă, cumpănesc în palmă bucatele, dar nu promit nimic, fiindcă, precum se ḑice, preţul de piaţă încă nu e statorit. In fine ajung la un ţĕran, care a adus pe piaţă bucate gozóse, necurate, pentru cari îi promit un preţ de nimic. Ţĕranul, sciind că pentru bucatele sale gozóse şi aşa nu va căpĕta mai mult, se grăbesce a face têrgul, şi preţul acesta va fi apoi preţul de piaţă, decât care mai mare nu promit nici pentru cele mai frumóse şi mai curate bucate. Vênḑĕtorii, se înţelege, sunt nemulţămiţi, lamentéză, ba şi înjură, dar în sfêrşit ce sĕ facă, înapoi nu-şi pot duce bucatele, căci au lipsă arḑĕtóre de preţul lor, de aceea le dau apoi cu preţul de piaţă scărpinându-se în cap, cu un preţ a cărui statorire o-a promovat acel ţĕran póte în conţelegere cu cumpărĕtorii jidani. Astfel fóia germană; din acest comunicat putem scóte dóuĕ învĕţături: una, că jidovii pretutindenea sunt de aceeaşi pănură şi altă, că barem câte odată şi foile liberale spun adevĕrul.

⁂

Cine a inventat chibritele? Magiarii până acuma ţineau sus şi tare, că Irinyi János, care numai în anul acesta murise, a inventat chibritele. Germânii de altă parte sonsiderau de lucru constat şi de tótă lumea recunoscut faptul, că chibritele le-a inventat Kammerer din Würtemberga la anul 1833. Faţă cu aceste vin acuma Francezii şi ḑic ,că invenţiunea chibritelor e opera lor. Profesorul de academie Leon Chapoy după îndelungate cercetări a aflat, că chibritele le-a inventat la anul 1831 un medic cu numele Charles Sauria, adecă cu doi ani înaintea lui Kammerer. Sauria s'a născut la anul 1812 în Saint-Lothair şi numai din causa sĕrăciei nu şi-a putut validita invenţiunea sa proprie mai iute decât Kammerer, care pe timpul lui Sauria era numai elev de scólă.

Raportul general al senatului epitropesc.

Nr. 1794 Epitr.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat epitropesc, are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1895 următoriul

Raport general.

Senatul epitropesc în decursul anului 1895 a ţinut 42 şedinţe, dintre cari 36 ordinare şi 6 estraordinare.

Piesele întrate la protocolul de esibite în resortul acestui senat au fost 2697, cari s'au şi resolvit aprópe tóte până la 31 Decembre 1895, afară de raţiocinii.

Piesele întrate se referesc: la afacerile interne ale fondurilor şi fundaţiunilor 1228, ér 1469 la afacerile esterne din archidiecesă şi dintre acestea 732 special la raţiocinii.

Raţiocinii restante pe anul 1894 au rĕmas 21, ér pe 1895 530; cu totul 551.

Activitatea acestui senat s'a estins mai cu sémă în dóuĕ direcţiuni şi adecă, asupra administrării şi manipulării averii archidiecesane din centru şi asupra controlării averilor bisericesci şi scolare a comunelor din archidiecesă.

In lipsa unui al doilea referent în acest senat a purtat o parte din referată secretariul consistorial Dr. Elie Cristea, la început singur, éră dela 13 Novembre 1895 s'a încredinţat partea privitóre la afacerile fondului de pensiuni profesorului seminarial suplent Dr. Ioan Stroia.

I.

1. Starea fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane cu 31 Decembre 1895 este evidentă în raţiociniile acestui an, care se subştern Venerabilului Sinod cu raport separat.

2. Cu sumele de bani gata, cari au resultat din sortarea mai multor hârtii de valóre şi din venitele fondurilor şi fundaţiunilor s'a cumpĕrat:

a) la 1-a Ianuariu 1895 de 4350 fl. obligaţiuni de stat pentru despăgubirea dreptului regal şi 100 fl. rentă comună cu interese de 4½%;

b) la 1-a Februariu 1895 s'au cumpĕrat scrisuri fonciare dela banca comercială din Budapesta în preţ de 43,500 fl., asemenea cu interese de 4½%;

c) la 15 Martiu 1895 s'au cumpĕrat scrisuri fonciare dela institutul „Albina“ de 53,000 fl., acestea aduc interese de 5%;

d) la 1-a Septembre 1895 s'au procurat scrisuri fonciare dela cassa de păstrare din Budapesta (Vereinigte Budapester Sparcassa), de 30,000 fl., cu venit de 4½%; ér la 1 a Novembre acelaş an tot dela acéstă bancă asemenea scrisuri fonciare de 1000 fl. Acestea hârtii de valóre sunt scutite de ori şi ce contribuţiune, afară de cele de sub *c*). In total deci s'a făcut în restimpul anului trecut conversiune de 131,950 fl.

3. In necs cu raportul acestui senat din 11 Aprile 1894, I. pct. 8 şi al Venerabilului Sinod archidiecesan din 10 Maiu 1894 Nr. 71, referitoriu la acel raport, acest senat a făcut paşii de lipsă pentru zidirea casei din strada Ernei Nr. 26 şi 28, acordându-se zidirea acestei case cu un etagiu pentru suma pauşală de 20,000 fl. v. a. S'a aflat de lipsă zidirea acestei case din motiv, că cele vechi au fost în stare de a se ruina, ér repararea lor mai fundamentală nu s'ar fi rentat nici în o direcţiune.

Casa s'a pus încă în tómna anului 1895 sub coperiş şi conform contractului încheiat cu întreprinḑĕtoriul, acesta e datoriu a o preda la 1-a Iuliu 1896 gata întru tóte, spre folosire şi închiriare.

4. Ajutórele votate de comisiunea administrativă a fundaţiunei Şaguna comunelor bisericesci pentru zidirea de biserici şi edificii scolare s'au solvit acelora conform condiţiunilor puse din partea numitei comisiuni.

5. Scontrarea cassei şi a averii archidiecesane s'a efeptuit prin o comisiune esmisă din partea Consistoriului şi s'a aflat în deplină ordine.

6. Imprumuturi particulare din fondurile archidiecesane nu s'au dat în anul espirat.

II.

Cu privire la administrarea şi manipularea averii comunelor bisericesci din archidiecesă ne luăm voie a raporta urmĕtórele:

Averea comunelor bisericesci s'a sporit în decursul anului 1895 prin donaţiuni şi legate făcute de către singuratici binefăcĕtori precum şi prin favorabile cumpĕrări, vinderi, schimburi de realităţi şi alte diferite acuisiţiuni în folosul bisericilor şi scólelor.

1. Cumpĕrări favorabile de realităţi au făcut urmĕtórele cumune:

Caila (30 jugere pămênt), Cacova Jerii Gârbău, Gârbova de sus şi Geomal (mai multe parcele), Geógiu superior (loc de biserică), Haşag (casă adaptată pentru scólă), Hodac (moşie), Hărăstaş (loc pentru casă parochială şi biserică), Ilia (casă de scólă), Maeri-Alba-Iuliei (cimiteriu) Magheruş (un fênaţ), Nucet (10 jugere pămênt), Orestióra (casă adaptată pentru scólă), Sălciva de jos (o grădină), Şeica mare, Selniţa (câte un agru), Sebeşul săsesc (loc de procesiune), Tohanul nou (loc de scólă) şi Zam (loc de scólă).

2. Cu aprobarea consistoriului s'au efectuit mai multe vinderi de păduri, pămênturi, dovedind respectivele comune rentabilitatea şi favorul, ce a resultat din acestea vinderi.

Comunele bisericesci, cari au esoperat astfel de vinderi favorabile sunt:

Arada (pădure), Arpatac (realităţi), Aciliu (pădure), Buninginea (realităţi), Ciubanca (pădure), Cacova (scóla vechie), Dârlos (pădure), Dobra (pămênturi), Geröfi Dângău (pădure), Gârbova de sus (pădure), Geomal (pădure), Herman (pămênt), Ida mare (realităţi), Margina (pădure), Mogos Mămăligani (pădure), Ofenbaia (casa vechie parochială), Olpret (pădure), Purcăreni (casa vechie), Răcăstia (mai multe imobilii), Stâncesci-Ohaba (mai multe realităţi), Sebeş protopresbiteratul (casa din Rĕhĕu), Şimon (scóla vechie), Satulung (o casă), Tămaşa (pădure), Tresnea (cóla vechie), Topliţa română (pădure), Vâlcele (edificiu scolar vechiu).

3. Dintre donaţiunile mai de însĕmnătate, cari s'au făcut în anul espirat şi anume parte prin donaţiuni în bani gata, parte prin donarea de realităţi, însemnăm urmĕtórele:

Comunei bisericesci Arpatac a donat locuitoriul de acolo Ilie Bordan 2½ jugăre (fênaţ), bisericei din Bozinta mare locuitórea de acolo Gaia Flórea o grădină frumósă, pe carea sĕ se zidéscă biserica cea nóuă; Ana Marian Intie bisericei din Egerseg dóuĕ jugăre pămênt; Gavrilă Bercia bisericei din Gârbău dóuă locuri de arătură, Vasilie Sabău preot greco-catolic bisericei din Lupşia 200 fl. în numĕrar; Teodor Herman paroch în Masca un pămênt bisericei de acolo; Maria Sbârcea 200 fl. în numĕrar bisericei din Mohu; Ioan Stroia şi soţia sa Dobra Stroia, născută Hanzu, din Cacova (Sĕliştei) bisericei din Mercurea 1000 fl. în bani gata; Stefan Bugneriu un pămênt de arat bisericei din Paucea; Ioan Băloiu, paroch şi protopop onorar, mai multe realităţi bisericei din Poiana sărată; Eftenie Simeon şi soţia sa Maria, născută Denes, un pămênt bisericei din Porceşti; fraţii Ioan şi Nicolae Baciu un pămênt bisericei din Racoşul inferior; reposatul paroch Vasilie Moldovan un întravilan şi 2 jugăre de pămênt bisericei din Sân-Mihaiu (Turda) şi Iacob Zorca, fost notar, 1000 fl. v. a. bisericei din Vlădeni, din a căror interese sĕ se creeze la timp un salar pentru instituirea şi salarisarea unei învĕţătóre.

4. Cu privire la zidirea de biserici, scóle precum şi adăptări mai însemnate la acestea, ne luăm voie a notifica Venerabilului Sinod archidiecesan, că în decursul anului 1895 s'au aprobat planurile şi preliminarele de spese:

a) Pentru zidirea şi repararea bisericilor din comunele Brisnic, Bacăinţ Borgo-Joseni, Beriiu, Băţanii-mari, Coroiu Sânt-Martin, Cebea, Fizeş St. Petru, Gârbova de sus, Gurasada, Ibişdorful săsesc, Ormeniş, Petrilaca română. Răcăstia, Sita-Buzeu.

Aprópe de terminare sunt bisericele din Archita, Braşov-Cetate, Cohalm, Cebea, Gârbova de sus, ér terminate sunt bisericile din Briznic şi în Doboli inferiori.

b) Pentr edificarea scólelor din comunele: Balşa, Blăjel, Briznic, Cetea, Coveş, Iernea săséscă, Galaţi, Hărău, Ighişdorf, Iabeniţa, Lueri, Lovnic, Orĕştia (asil de copii), Órda inferióră, Páclişa, Poiana mĕrului, Romos, Romoşel, Stena, Turdaş, Urişul superior.

Definitiv terminate şi colaudate sunt edificiile scolare din Calbor, Magógea, Poiana, Romos şi Zlatna.

Case parochiale s'au zidit în anul trecut în Ariuşd, Richisdorf, şi Stremţ.

Porţiuni canonice s'au acuirat în comunele Gârbău, Galomfaleul mare, Maniarĕu şi Stena.

5. Referitor la afacerile esactorale avem onóre a substerne aici sub ·/. conspectul despre numĕrul raţiociniilor din archieiecesă pe anii 1888—1895, cari sunt cu absolutoriu, în stadiul de revisiune sau în restanţă, încheiat cu 10 Martiu 1896, ér sub ·//. conspectul despre stadiul raţiociniilor din protopresbiterate, despre fondurile şi fundaţiunile administrate de epitropiile protopresbiterale şi de alte corporaţiuni bisericesci, asemenea încheiat cu 10 Martiu 1896.

Observăm, că şi în anul espirat s'a rugat oficiile protopresbiterale, ca sĕ stăruéscă la comune pentru substernerea raţiociniilor.

Faţă cu anii premergĕtori sĕ constată un progres, afară de protopresbiteratele *Agnita, Avrig, Deva, Dobra, Făgăraş, Geógiu II, Haţeg, Mediaş, Mercurea şi Turda.*

6. Deposite date de comune bisericesci în administrarea acestui Consistoriu au întrat în anul 1895 numai dela trei comune în suma de 1300 fl., precum şi depositul dela fundaţiunea Dr. A. Todea în suma de 6700 fl., cu totul 8000 fl. v. a.

Depositele cu finea anului 1894 au fost în sumă rotundă de 129,000, ér cu finea anului 1895, 140,000 fl. v. a., considerêndu-se şi interesele întrate dela diferitele deposite.

7. În cause de comasare a hotarelor, segregare a pădurilor şi a păşunatului s'au dat comunelor în fie-care cas obvenit îndrumările dë lipsă. Asemenea şi cu privire la rescumpĕrarea regalelor de cârcimărit.

8. Referitor la zidirea noului seminariu, la raţiociniile fondului tipografiei, la incassarea tacsei sidocsiale, despre fundaţiunea reposatului Dr. Absolon Todea, despre fondul de pensiune, despre stadiul proceselor şi despre alte obiecte mai importante se substern rapórte separate.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 7 Martiu 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Puşcariu** m. p.,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu.

Raportul general al senatului scolariu.

Nr. 1755 Scol.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat scolariu, are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1895 următoriul

Raport general.

I. Date despre activitatea senatului scolariu.

Senatul scolariu a ţinut în decursul anului 1895 şedinţe 39, dintre cari 30 ordinare şi 9 estraordinare.

Piese în resortul senatului au întrat 2904, dintre cari la 31 Decembre 1895 neresolvite erau 17, cari însĕ până acuma şi-au aflat în curs normal resolvirea.

Starea învĕţămêntului.

II. Institute de învĕţămênt.

1. Scóle medii.

a) Gimnasiul mare, scolele reale şi comerciale din Braşov.

În decursul anului 1894/95 la gimnasiul mare din Braşov au funcţionat 12 profesori, 10 ordinari definitivi, 1 ordinariu provisoriu, şi 1 suplent.

Scolari la începutul anului în tóte 8 clasele au fost 325.

În decursul anului au părăsit institutul 8, şi a repausat 1, benevoli au fost 3. Rĕmâne deci cu finea anului numĕrul elevilor 313, dintre cari 272 gr.-or., 38 gr.-cat., 2 ev. lut., 1 de legea mozaică.

Pentru facerea esamenului de maturitate în terminul din Iuniu 1895 a fost trimis ca comisariu consistorial tot archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, ér din partea statului tot comisariul din anul precedent directorul dela scóla reală din Deva Gavriil Téglás.

La esamen au fost admişi 26 abiturienţi şi s'au presentat 23. Dintre acestia 19 au făcut esamenul cu succes bun, şi au fost declaraţi maturi, 4 obţinênd calcul nesuficient din câte un studiu, au fost îndrumaţi la repeţirea esamenului din acela în terminul din Septembre.

In terminul din Septembre s'au presentat la facerea esamenului de maturitate cei 4 reieptaţi în terminul din Iuniu, apoi 9 dintre cei admişi la alte termine, cari atunci nu s'au presentat, dintre cari 9 au susţinut cu succes esamenul, şi au fost declaraţi maturi, 3, respinşi din *câte* un studiu, s'au îndrumat la repeţirca esamenului în terminul din Decembre 1895, ér unul cu calcul neîndestulitoriu din mai multe studii a fost reieptat la repeţirea clasei a VIII-a.

In terminul din Decembre 1895, cei reieptaţi în Septembre au susţinut esamenul cu succes bun, şi au fost declaraţi maturi.

In cele 4 clase ale scólei reale inferióre au funcţionat 10 profesori, dintre cari 2 ordinari definitivi, 3 ordinari provisori, 4 ordinari definitivi dela scóla comercială şi 1 catechet.

Numĕrul elevilor la începutul anului a fost 148, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 7 şi a murit 1. A rĕmas deci cu finea anului numĕrul elevilor 140, dintre cari gr.-ort. 121, gr.-cat. 15, ev. lut. 2, de legea mozaică 2.

La scóla comercială au funcţionct 4 profesori ordinari definitivi, 1 catechet, şi 5 profesori dela scóla reală. Catedra din limba franceză s'a suplinit.

Numĕrul elevilor la începutul anului a fost 88. In decursul anului au părăsit institutul 4, a repausat 1 şi 2 au fost benevoli. Rĕmâne cu finea anului numĕrul elevilor ordinari 81, dintre acestia gr.-or. 71, gr.-cat. 10.

La facerea esamenului de maturitate pentru terminul din Iuniu 1895 s'a esmis ca comisariu consistorial presidentul eforiei scolare dìn Braşov advocatul Nicolau Strevoiu, din partea guvernului inspectorul regesc de scóle al comitatului Braşov, Carol Kakoyai. La esamen s'au presentat 21 abiturienţi ai scólei comerciale, dintre cari 19 au obţinut resultat favoritoriu şi au fost declaraţi maturi, 2 reieptaţi din câte un studiu, au fost relegaţi la repeţirea esamenului în terminul din Septembre, la care susținênd esamenul cu succes, au fost declaraţi maturi.

Numĕrul total al elevilor de tóte trei categoriile de scóle a fost cu finea anului 534. Dintre acestia gr. or. 464, gr. cat. 63, ev. lut. 6 de legea mozaică 3.

In comparare cu anii premergători gimnasiul şi în general tóte scólele din Braşov ni-sĕ presentéză în ce privesce numĕrul elevilor în crescere îmbucurătóre.

In comparare cu anul scolariu 1892/93 cu elevi 454 se arată o crescere de 80; în comparare cu anul scolariu 1893/94 cu elevi 492 se arată o crescere de 42.

La singuraticele categorii de scóle observăm următórea mişcare:

a) la gimnasiu în anul scolariu 1893/94 au fost elevi 288 în anul scolariu 1894/95 numĕrul elevilor a fost 313, sĕ arată o crescere de 25.

b) la scóla reală în anul scolariu 1893/94 numĕrul elevilor a fost 124, în anul scolariu 1894/95 numĕrul lor a fost 140, sĕ arată deci o crescere de 16.

c) la scóla comercială în anul scolariu 1893/94 numĕrul elevilor a fost 80 în anul scolariu 1894/95 a fost 81, se arată deci o crescere de 1.

Programa gimnasiului sĕ alătură sub ¹/.

b) Gimnasiul din Brad.

La acest gimnasiu au funcţionat 6 profesori ordinari şi 1 catechet.

La începutul anului s'au înmatriculat 105 elevi. În decursul anului au părăsit institutul 1 şi au rĕmas neesaminaţi 2.

Numĕrul tuturor elevilor la finea anului a fost deci 102, dintre cari gr. or. 98, gr. cat. 2, rom. cat. 2.

În comparaţiune cu anul scolariu 1892/93 cu elevi 75 se arată o crescere de 27 şi cu anul scolariu 1893/94 când numĕrul elevilor era 79, se arată o crescere de 24.

Programa gimnasiului sĕ alătură sub ²/.

2. Secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.

In secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan cu începutul anului scolariu 1894/95 s'au înmatriculat 93, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 7 şi 1 a murit. A rĕmas deci cu finea anului numĕrul elevilor 85 şi anume în cursul al treilea 26, în cursul al doilea 24 şi în cursul I 35.

Studiile s'au propus prin un profesor ordinariu din acésta secţiune şi 2 profesori suplenţi.

La locul acesta avem onóre a notifica, că cu începutul anului scoiariu 1895/96 în urma graţierei întêmplate profesorii Dr. D. P. Barcianu şi Demetriu Comşa s'au reîntors la catedrele lor.

În comparaţiune cu anul scol. 1892/93 şi 1893/94 cu elevi 77 se arată o crescere de 8

Programa se alătură sub ³/.

3. Scóle poporale.

a) Copii de scólă.

În anul scolariu 1894/95 numĕrul ele-
obligaţi vilor a frecuenta scóla a fost:

Dela 6—12 ani:		Dela 12—15 ani:	
copii	41,913	copii	15,766
copile	36,876	copile	14,443
cu totul	78,789	cu totul	30,209

Au cercetat scóla în semestrul I.

Dela 6—12 ani:		Dela 12—15 ani:	
copii	30,736	copii	8,212
copile	22,985	copile	7,129
cu totul	53,721 (67%)	cu totul	15,341 (50%)

Au cercetat scóla în semestrul II.

Dela 6—12 ani:		Dela 12—15 ani:	
copii	28,601	copii	7,478
copile	21,310	copile	6,499
cu totul	49,911 (63%)	cu totul	13,977 (46%)

Suma tuturor copiilor obligati a frecuenta scóla a fost 108,998.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul I. a fost 69,062 sau 63%.

Suma tuturor elevilor cari au frecuentat scóla în semestrul II. a fost 63,888 sau 58%.

În comparaţiune cu anul scolar 1893/94 la cei obligaţi a frecuenta ssóla se arată o crescere de 1045, la cei cari au frecuentat scóla în semestrul I. se arată o crescere de 1188, la cari au frecuentat scóla în semestrul II. o crescere de 1875.

Date mai speciale sub ⁴/.

b) Adjustarea scólelor.

Edificii scolare proprii sunt arătate în 671 comune bisericesci, închiriate în 119 cu totul sunt edificii scolare în 790 comune bisericesci.

Din aceste sunt indicate ca corĕspunḑĕtóre 630 şi necorĕspunḑĕtóre 160.

În comparare cu anul trecut edificiile proprii au scăḑut cu 10, cele închiriate cu 9. Edificiile de scólă corĕspunḑĕtóre au scăḑut cu 3, cele necorĕspunḑĕtóre s'au redus cu 8.

Grădini de pomărit sunt arĕtate în 602 comune bisericesci, dintre cari 305 sunt arĕtate ca cultivate şi 297 necultivate.

În comparaţiune cu anul trecut la cele cultivate se arată o reducere de 1, la cele necultivate o reduce de 94. Întocmiri pentru gimnastică au 250 comune bisericesci.

În comparaţiune cu anul trecut o reducere de 17.

Lipsesc datele din protopresbiteratul Giógiu II., de unde de ani de ḑile nu mai sosesc date.

Dacă luăm în considerare, că acel protopresbiterat susţin scólă proprie 23 de comune bisericesci, cu edificii proprii, atunci la edificiile proprii aflăm o crescere de 13, şi la întocmirile de gimnastică o crescere de 6.

Date mai speciale sub ⁵/.

c) Averea scólelor.

Nemişcătóre, edificii, pămênt.	fl.	1,026,361.35
Mişcătóre, bani, hârtii de valóre, mobile etc. . . .	„	269,666.47
Suma	fl.	1,296.027.82

În comparaţiune cu anul trecut cu o sumă de fl. 1,223,656.62 se arată o crescere de fl. 72,371.20.

Venitul total anual al scólelor face suma de fl. 119,196.96.

În comparaţiune cu anul trecut cu suma de fl. 111,719.59 se arată o crescere de fl 7.477.37.

Date mai speciale sub ⁶/.

d) Salariele învĕţătoresci.

Salariele învĕţătorilor în anul scolariu 1895/96 dau suma de fl. 255,049.75.

In termin mediu computat vine pe un învĕţătoriu suma de fl. 290.40.

Salariele acestea provin:

1. Din mijlócele bisericesci .	fl.	55,919.80
2. Dela comuna politică .	„	35,817.—
3. Delapopor prin contribuţii	„	143,913.90
4. Din victuale	„	15,307.85
5. Din cantorat	„	2,001.20
6. Dela archidiecesă . . .	„	100.—
7. Cuincuenalii	„	1,000.—
8. Remuneraţiune de director	„	990.—
Suma	fl.	255,049.75

În comparaţiune cu scolariu trecut cu suma de fl. 254,140.75 se arată o crescere de 909 fl.

Date mai speciale sub ⁷/.

(Va urma.)

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[10] 10—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Cea din urmă tragere principală

a

Lotteriei de classă ungare

aprobată de stat.

Cel mai mare câştig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sĕ face:

dela 12 pănă în 28 Maiu 1896.

Câştiguri		Coróne		Coróne
1 premiu de		600.000	=	600.000
1	à	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200.000	=	200.000
1	„	100.000	=	100.000
2	„	40.000	=	80.000
2	„	20.000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200.000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530.000
22.000	„	150	=	3.300.000
25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu		6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 corone.

[38] 4—9

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă şi trimite pe lângă espedarea mai nainte a preţului prin asignaţie postală sau rambursă

CARL HEINTZE,

Budapest, Servitenplatz 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losurile de classa a II-a pentru classa a III-a au sĕ se reînoéscă pe lângă retrămiterea losului de classa a II-a şi a sumei de înoire, şi anume:

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20 **los**
	20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**

începênd din 25 Martiu pănă cel mai târḑiu în 2 Maiu.

Losuri de câştiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 39. Sibiiu, Marţi, 9/21 Aprile 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Aprile, 1896.

Eri s'a terminat sesiunea actuală a sinodului nostru archidiecesan.

Cu demnitate şi cu seriositatea, care o reclamă interesele nóstre naţionale-bisericesci au decurs desbaterile nóstre sinodali şi în anul acesta.

Cu puţine escepţiuni deputaţii sinodali au avut maturitatea de nu au provocat lupte înverşunate şi desbateri lungi fără scop, şi toţi, fără escepţiune toţi au avut inima la loc, şi aşa le-au zăcut la inimă singur numai interesele bisericei, încât nici unul nu a dat ascultare glasului acelei părţi a presei române de aici dela noi, care a voit cu ori-ce preţ sĕ vîre politică în desbaterile nóstre sinodali, şi sĕ împingă sinodul la enunciaţiuni şi manifestaţiuni politice, strĕine cu totul de interesele bisericei.

Nu vom rĕspunde acuma la invectivele, cari ni s'au adus nouă, şi mai ales la invectivele aruncate asupra metropolitului nostru din incidentul cuvêntărei, cu care s'a deschis sinodul.

Voim că în primele ḑile după încheerea sesiunei sinodale se putem cu linisce reprivi asupra lucrărilor sinodale, şi cu satisfacţie se accentuăm deosebita lor importanţă.

Între multele lucrări de deosebită importanţă péntru desvoltarea şi consolidarea intereselor nóstre bisericesci un loc de frunte ocupă afacerea cu dotaţiunea clerului.

Îndată după întrarea în viéţă a legilor politice bisericesci am deschis rubrică specială pentru cestiunea cu regularea dotaţiunei clerulni, şi i-am dat o deosebită importanţă şi atenţiune.

Primul nostru articol în acéstă cestiune de mare importanţă au aflat viu rĕsunet, şi bărbaţii devotaţi binelui bisericii nóstre s'au şi grăbit a veni cu esperienţele lor în ajutoriul acelora, cari avéu şi datorinţa şi dorinţa de a regula acéstă afacere.

Discusiunea ḑiaristică a avut bun resultat. Membrii sinodului au venit orientaţi în situaţiune, orientaţi asupra mijlócelor, de cari dispunem noi pentru apărarea nóstră tocmai în acest punct atât de tare periclitat prin legile bisericesci.

Sinodul din anul acesta a pus începutul unei dotaţiuni regulate a clerului. La locul prim protopresbiterii sunt loviţi în mod mai simţitoriu, căci prin căsătoria civilă şi prin stergerea licenţelor de cununii lor li s'a luat tot venitul.

La locul prim deci acestia trebue puşi în posiţiune de a puté sta cu vrednicie la locul lor întru apĕrarea intereselor bisericesci.

Legile bisericesci pot avé însĕ influenţă păgubitóre şi pentru preoţimea nóstră, dacă lucrurile se vor desvolta în defavorul bisericei. Sinodul deci a contemplat crearea unui fond, din care cu timpul sĕ se pótă da ajutóre mai însemnate tuturor preoţilor, avisaţi la ajutoriu.

Puterea vieţei nóstre bisericesci a fost totdéuna devotamêntul clerului şi al poporului către sânta maica nóstra biserică şi către instituţiunile ei.

Votul sinodului archidiecesan va afla rĕsunet viu în întrégă archidiecesa. Aruncul de o corónă pentru crearea unui fond spre scopul dotaţiunei clerului va pune la nóuă probă hărnicia clerului şi dărnicia poporului, şi ambele au escelat până acuma între tóte împrejurările.

Asigurată astfeliu dotaţiunea clerului şi împintenată dărnicia poporului credincios, cu nóue speranţe privim în viitoriul bisericei nóstre.

Una dintre cestiunile asemenea importante a fost şi edificarea noului seminariu. Sinodul a luat conclusul, ca consistoriul până la sesiunea procsimă sĕ studieze afacerea şi sĕ vină cu planuri gata, ér şi până la facerea noului seminariu, consistoriul se autoriséză a edifica localităţi corĕspunḑĕtóre pe locul, unde este seminariul actual. Spre acel scop s'a şi votat o sumă de 25,000 fl.

Cu crearea fondului de pensiuni şi cu aruncul de o corónă pentru dotaţiunea clerului s'a înmulţit lucrul în sinul consistoriului. Sinodul în anul acesta a ales în senatul scolariu o putere tinĕră, care promite mult, şi a dat consistoriului autorisarea de a puté aplica o nóuă putere şi în senatul epitropesc.

Cu puteri nóue deci cursul afacerilor va puté lua un avênt mai mare.

Reflectăm deocamdată numai la aceste, şi cu nóue speranţe privim în viitoriul bisericei nóstre.

Sinodul archidiecesan.

Vineri, în 5/17 Aprile a. c. la 10 óre a. m. s'a ţinut *a şésea şedinţă* a sinodului nostru aschidiecesan.

Cetindu-se protocolul şedinţei de eri, la numĕrul, care conţine interpelaţiunea deputatului August Nicóră adresată presidiului în afacerea stipendiilor, sinodul constată în unanimitate: că în acea interpelaţiune, dată imediat şi în scris, dar mai apoi, după testificarea biroului — substituită de interpelantul deputat cu alta, sunt vîrîte şi adause, pasage şi părţi întregi, cari la interpelarea făcută cu graiu viu, n'au fost grăite de fel; sinodul deci neputênd admite la protocol premisele interpelaţiunei intercalate astfel, şi în absenţa deputatului interpelant neputênd corecta manuscriptul aceluia, află de bine sĕ se petrécă la protocol numai cele dóue puncte de interpelaţiune cari într'adevĕr au fost grăite în şedinţă, într'una cu rĕspunsul dat la ele de preşedintele archiepiscop; astfel rectificându-se cuprinsul acelui numĕr, ér în celelalte nefiind la protocol vre-o observare, — acelaşi protocol se declară de autentic.

Se presentéză apoi raportul consistorial în causa edării unui organ pedagogic şi se dă comisiunei scolare, — apoi o telegramă venită dela deputatul Simeon Pasca, prin care acesta arată, că din cause familiare nu póte lua parte la şedinţe până mâne. Sinodul în sensul §. 14 din Regulamentul afacerilor interne nu o consideră. La propunerea deputatului Parteniu Cosma, declarându-o însĕ de urgentă, se abate dela acéstă intenţiune, şi o primesce cu unanimitate.

Inainte de a se trece la ordinea ḑilei, deputatul Valeriu Bologa face următórea propunere:

Considerând, că rapórtele consistoriale speciale s'au subşternut sinodului numai în ḑilele mai din urmă, consistoriul se îndrumă a pregăti în viitoriu tóte rapórtele sale către sinod astfel, încât în ḑiua deschiderii sinodului, ele sĕ fie presentate şi sĕ se pótă preda comisiunilor competente.

Deputatul Dr. Ilarion Puşcariu, reflectéză, că aprópe tóte rapórtele consistoriului către sinod s'au aşternut încă în ḑiua primă. După deschiderea sinodului numai *unele* din ele s'au presentat mai târḑiu; în tot casul în privinţa acésta s'a arătat o regularitate mai mare ca în anii trecuţi, prin urmare propunerea ar fi de prisos.

Deputatul Valeriu Bologa voind sĕ combată pe deputatul Dr. Ilarion Puşcariu, arătă patru până în cinci acte despre cari afirmă, că ar fi fost presentate în sinod numai cu o ḑi înainte, pe când în faptă numai unul din ele era din ḑiua premergĕtóre, ér celelalte erau presentate din şedinţa a dóua a sinodului.

Sinodul, apreţiând observările deputatului Dr. Ilarion Puşcariu, primesce propunerea deputatului Valeriu Bologa în tecst modificat, precum urméză:

„Sinodul indrumă pe consistoriul archidiecesan, a pregăti în viitoriu tóte rapórtele sale către sinod astfel, încât în ḑiua deschiderii sinodului, ele sĕ fie presentate şi sĕ se pótă preda comisiunilor competente". *)

Trecêndu-se la ordinea ḑilei, raportorul comisiunei organisătóre referéză asupra raportului consistorial referitoriu la dotarea clerului din partea statului, ér sinodul la propunerea comisiunii aduce următoriul conclus:

În vederea conclusului luat în congresul naţional bisericesc la 12/24 Maiu 1895 sub Nr. 73, prin care a fost avisat consistoriul archidiecesan, sĕ adune şi substérnă înaltului ministeriu de culte datele despre dotaţiunile parochiale pe lângă espresa reservă, că regularea dotaţiunilor aparţine esclusiv autorităţilor nóstre biserieesci şi în acéstă afacere nu se póte admite de loc ingerinţa statului, dar punĕndu-se în vedere din partea regimului urcarea subvenţiunii de stat, şi presupunênd noi, că datele sĕ cer spre mai bună orientare în acest obiect, le subşternem în aşteptare, că subvenţiunea se va asemna la disposiţiunea autorităţilor bisericesci superióre, într'o sumă generală precum s'a urmat faţă de alte confesiuni din ţéră, pe lângă susţinerea intactă a autonomiei nóstre bisericesci, şi resultând din actele presentate sinodului, că punctele de vedere ale bisericei au fost cu succes observate în corespondenţa purtată cu guvernul ţerii în acest obiect, — sinodul ia cu plăcere la cunoscinţă raportul consistorial, ce i-s'a presentat, aprobând şi paşii făcuţi în acea direcţiune, ca din ajutorul pomenit sĕ se împărtăşéscă în prima linie protopresbiterii tractuali, ca cei ce au suferit cea mai mare daună, prin ştergerea şedulelor de cununie şi a tacselor împreunate cu acelea, decretată prin congresul nostru naţional bisericesc, din anul trecut.

Totodată punêndu-se în vedere urcarea graduată al acestui ajutoriu şi regularea lui prin legislaţiunea ţerii — sĕ învită consistoriul archidiecesan a stărui între marginile pomenitului conclus congresual şi în viitoriu cu tótă insistenţa pentru a asigura clerului nostru dela stat un ajutoriu potrivit trebuinţelor esistente şi proporţionat cu ajutoriul ce se va da celorlalte confesiuni din ţéră.

Tot comisiunea organisătóre, prin raportorul seu deputatul Parteriu Cosma referéză asupra raportului consistorial în causa dotaţiunei protopresbiterilor.

La propunerea comisiunei sinodul în unanimitate aduce conclusul, în sensul căruia, considerând, că prin introducerea căsătoriei civile protopresbiterii au perdut un venit sigur ce-'l avéu din tacsele şi licenţele de căsătorie; considerând că cele mai multe dintre parochiile protopresbiterale sunt mai slabe decât multe parochii cu parochi şi considerând că congresul a pus în vedere rebonificarea tacselor menţionate perdute, mai avênd în vedere şi importanţa acestor funcţionari bisericesci precum şi ajutorarea posibilă a parochilor şi în fine şi dotaţiunea archiepiscopului şi a celorlalţi demnitari bisericesci, — statoresce următoriul

Normativ

pentru dotarea clerului din archidiecesă.

1. Tacsa sidocsială se urcă dela 10 cr. la 50 cr. (1 corónă) de familie şi este a se încassa în sensul conclusului sinodal Nr. 85 din 1895 şi a se administra ca percepţiune la fondul general administrativ.

2. Ajutoriul de stat cu meniţiune de a se împărţi între protopresbiteri şi parochi asemenea are sĕ se conteze între percepţiunile fondului general administrativ.

3. Din fondul general administrativ se vor plăti în viitoriu afară de salariile funcţionarilor, cari astăḑi sunt avisaţi la el, — salariile protopresbiterilor şi ajutórele parochilor din archidiecesă.

4 Dotaţiunea anuală a protopresbiterilor se sistemiséză deocamdată în suma de 1200 coróne, care se va rĕspunde din cassa consistorială în rate lunare decursive de câte 100 coróne.

5. Respunderea ratelor lunare a protopresbiterilor se va începe numai cu 1 Februariu 1897, li-se recunósce însĕ protopresbiterilor dreptul şi la dotaţiunea de 1200 coróne pe anul curent, dar aceea li-se va rĕspunde numai după-ce pe anul curent va fi întrat din tacsa sidocsială o sumă, carea sĕ acopere dotaţiunea archiepiscopului şi protopresbiterilor pe anul viitoriu.

6. Tacsa sidocsială se póte rĕscumpĕra cu capitalul corespunḑĕtoriu ei de 25 coróne odată pentru totdéuna.

Familia care şi-a rescumpĕrat tacsa sidocsială, va căpĕta un certificat de scutire şi se va ţinea în evidenţă atât la consistoriu cât şi la respectivul comitet parochial.

7. Acest normativ întră în vigóre imediat după sinod şi prin asta se sistéză esecutarea conclusului Nr. 85 din 1895.

Tot comisiunea organisătóre prin raportorul seu Dr. Liviu Leményi, referéză asupra raportului consistorial referitoriu la „fundaţiunea Ispas şi Dr. Absolon Todea".

Sinodul apróbă literele fundaţionale în tecstul propus de consistoriu,

---

*) Astfel este a se rectifica raportul pervers şi tendenţios privitoriu la acest punct în „Tribuna" Nr. 77 a. c.

La propunerea aceleiași comisiuni și raportor, sinodul primesce cererea sinódelor parochiale din comunele Limba cu filia Ciugud și Drombariu cu filia Seușa de a fi luate de sub jurisdicțiunea protopresbiteratului Sebeșului și de a fi încorporate la protopresbiteratul Alba-Iuliei.

Urméză raportul comisiunei petiționare. Raportorul acesteia, deputatul Vasile Orăsan referéză asupra următórelor petițiuni întrate de-a dreptul la sinod:

a) a comunei Crist cu filiile Closter și Mesindorf pentru de a fi adnecsate dela protopresbiteratul Cohalmului la cel al Sighișórei.

b) a mai multor credincioși din Sighișóra pentru a se susținé și în viitoriu în Sighișóra dóuĕ parochii de cl. II.;

c) a vĕduvei preotese Veronica Căpușan din Moiu în causa pensiunii ce-'i compete după rĕposatul ei soț parochul Ilie Căpușan;

d) a parochului Ioan Runcean contra protopresbiterului N. Manegutiu;

e) a mai multor credincioși din comuna Porumbacul-superior în causa administrării averilor bisericesci;

f) a preotului suspendat Teodor Lungu din Mărișel pentru de a fi restituit în funcțiune; și

g) a preotului Michail Contes, pentru regularea posițiunii sale de preot.

Tóte se transpun consistoriului pentru competentă afacere.

Același raportor referéză asupra cererii sinodului parochial din Hațeg pentru întregirea acelei parochii.

Comisiunea propune a se îndruma consistoriul a lua mĕsurile necesare în causă, ér deputatul P. Cosma face contra-propunerea, că deóre-ce întregirea acestei parochii este condiționată dela întregirea protopresbiteratului, și fiind-că acésta este resolvată în conclusul luat deja pentru întregirea tuturor protopresbiteratelor vacante, rugarea sĕ transpune consistoriului pentru competentă afacere.

Sinodul primesce contra propunerea deputatului P. Cosma.

După anunțarea ordinei de ḑi pentru ședința viitóre, acésta s'a încheiat la 1 óră d. a.

Sâmbătă în 7/19 Aprile a. c. la 10 óre a. m. s'a ținut *ședința a șeptea* a sinodului nostru archidiecesan.

După cetirea și autenticarea protocolului din ședința premergĕtóre și după acordarea unui concediu, se pune la ordinea ḑilei alegerea unui asesor consistorial onorariu în senatul scolar.

Pentru consultare, ședința se suspinde pe 10 minute.

După redeschiderea ședinței se purcede la alegere prin votare secretă cu ședule.

La apelul nominal votéză 42 deputați.

Încheindu-se votarea și designându-se ca bărbați de încredere deputații Dr. Ilarion Pușcariu și Ioan Turcu se purcede la scrutiniu și se constată următoriul resultat:

Pentru Vasilie Voina 33 voturi, pentru Vasilie Dămian 7 voturi, pentru Dr. Nicolau Maier 1 și 1 bilă albă.

Conform acestui resultat, presidiul declară de asesor consistorial onorar în senatul scolar ales pe Vasile Voina.

Urmându-se tot ca mai sus la alegerea unui asesor consistorial ordinariu în senatul scolar, din 44 votanți, au întrunit Dr. Liviu Leményi 35 voturi, Dr. Ioan Mihu 2, Ioan de Preda 1 și Vasile Voina 1 vot; ședule albe 5.

Amĕsurat acestui resultat, presidiul enunță pe Dr. Liviu Leményi de asesor consistorial ordinariu ales în senatul scolar.

Urméză comisiunea scolară, carea prin raportorul seu Dr. P. Span referéză asupra raportului consistorial privitoriu la zidirea unui edificiu seminarial.

In acésta afacere comisiunea propune, ca sinodul sĕ ia la cunoscință dispozițiunile luate din partea consistoriului, dar nefiind planul presentat corespunḑĕtoriu, sĕ îndrumă consistoriul a escrie concurs pentru planuri, ér pentru remunerarea acelora sĕ i-se voteze o sumă de 5000 fl.; tóte acestea dimpreună cu opiniunea plenului consistorial și un proiect de finanțare le înainteze procsimului sinod, ér până atunci sĕ întreprindă o colectă în scopul acestei zidiri în și afară de metropolia nóstră.

La acéstă propunere deputatul Nic. Garoiu face aditamentul, ca până la punerea în lucrare a clădirii seminariale, consistoriul sĕ fie autorisat a clădi pe teritoriul actualului seminariu ceea-ce e mai nepăsat de lipsă în scopul căreia i-se de o îndemnisare de 25000 fl.

După discuțiune în merit punêndu-se la vot atât propunerea comisiunii, cât și aditamentul deputatului Nicolau Garoiu, acelea se primesc.

Revista politică.

„Pol. Corr." vorbind despre o propagandă ortodocsă-panslavă între magiarii din America ḑice, că cu ocasiunea statorirei budgetului comun pe anul 1897 se va cere încuviințarea unui împrumut pentru înființarea de consulate în Hongkong, Calcutta, Singapur, Curitilea și Filadelfia. In Filadelfia mai ales — unde până acuma era numai un consul de onóre — e absolut necesară inființarea unui consulat pentru magiarii imigrați acolo, cari însĕ stau neîntrerupt în referințe de stat cu patria lor. Ómenii acestia cu deosebire sunt fórte mult espuși la tot felul de uneltiri de ale agenților ce stau în serviciul misiunei ortodocse, cari cu ori-ce preț voiesc a converti la religiunea ortodocsă mai ales pe magiarii gr. cath. (?) și pe cei evangelici și ai câștiga astfel pentru tendințe panslave. După cum se svonesce la noi în Ungaria ar fi deja aplicați cei competenți a trimite în centrele de lucrători din America de nord preoți și învĕțători, cu scopul de-a contrabalansa propaganda ortodocsă-panslavă. Mai mult, e vorba chiar de instituirea unui vicariat gr. cath. între magiarii emigrați în America de nord.

La lucru, până încă nu-i târḑiu!

* * *

„Timpul" scrie:

Călĕtoria împĕratului Germaniei prin Italia și Austria, întrevederile ce a avut cu regele Umberto și suveranul Austro-Ungariei; călĕtoria la Paris a contelui de Hohenlohe, cancelarul Germaniei; presența la întâlnirea monarchilor din Veneția, a trei ministri și trei ambasadori; faptul că la întrevederea din Viena a asistat și principele Hohenlohe șeful guvernului german, au pus, cu drept cuvênt, lumea politică în mișcare. S'a ḑis, și nimeni n'a negat, că aceste fapte au un caracter politic pronunțat, că întrevederile au urmărit un scop anumit și sciindu-se că tratatele de alianță dintre Germania, Italia și Austria se sfêrșesc la 6 Maiu stil nou, călĕtoria împĕratului Wilhelm II. e privită și ca un demers pentru reînoirea alianței și ca o manifestație a prieteniei care légă între ele pe cele trei puteri aliate.

De aceiași importanță pare a fi fost și călĕtoria cancelarului Germaniei în capitala Franciei. O notă a „Agenției Havas" din Paris, agenție cu caracter oficios declarase că șederea în Francia a principelui Hohenlohe e în legătură cu chestiunea egipténă în sensul, că Germania tinde sĕ slăbéscă efectul sprijinului ce tripla alianță a acordat Angliei. Nota acésta, inspirată de guvernul francez, a fost desmințită de un ḑiar hamburgez care e în relațiuni cu ministeriul afacerilor strĕine din Germania. S'a observat însĕ un fapt: pe când cancelarul de Hohenlohe se afla la Paris, ministrul de resbel francez nu s'a dus la serbările din Belfort, serbări cari aminteau o pagină din rĕsboiul dela 1870—71; și s'a ḑis: procederea acésta a cabinetului francez trebue esplicată prin téma de-a nu provoca în Germania resentimente.

E greu de pătruns în secretele diplomatice ale cabinetelor europene. Logica și mai cu sémă precedentele istorice permit însĕ de multe ori dedicțiuni nu prea depărtate de adevĕr și așa presa europénă se crede în drept sĕ tragă, din faptele mai sus citate, conclusiunea, că ultimile evenimente vor lăsa urme în constelațiunea puteriior mari.

În prima linie e vorba de alipirea Marei-Britanii la tripla alianță. Fost-a împĕratul Wilhelm purtătorul condițiunilor sub care s'ar putea înjgheba o împătrită alianță? Este óre adevĕrată întrégă combinație acésta? Rĕspunsul nu se póte da categoric. Remarcabil e numai, că ḑiarele engleze și în special „The Times", care a atacat mai violent pe suveranul Germaniei când cu telegrama către presidentul Transvaalului, găsesce că între Anglia și Germania s'a făcut o apropiere căldurósă și durabilă și, recunoscênd, că Wilhelm II-lea este „șeful politicei germane în sensul cel mai adevĕrat și mai larg al cuvêntului", adaugă semnificativele cuvinte: „Ori care ar fi evenimentele ce ar putea sĕ se petrécă în Transvaal, Germania va veghea la menținerea bunelor relațiuni cu Englitera.

Iată teze menite sĕ provóce combinațiuni și presupuneri.

Un lucru pare sigur: reînoirea triplei alianțe nu mai póte fi pusă în îndoială. Intrevederile dintre Suveranii acestor trei state și caracterul lor cordial, apoi notele oficióse din ḑiarele italiene germane și austriace confirmă acésta.

Rĕmâne sĕ se scie dacă în timpul șederei sale la Paris principele de Hohenlohe s'a întreținut într'adevĕr cu personagiile politice ale Franciei și ce scop s'a urmărit în acéstă călĕtorie, dacă ea nu a avut caracterul pur particular ce-'i atribue presa germană. Voit-a guvernul din Berlin sĕ dovedéscă celui francez, că întrevederile suveranilor au un caracter pacific? Incercatu-s'a o slăbire a tensiunei dintre cabinetele din Paris și Londra sau chiar aplanarea diferendului provocat de espediția din Dongola? Sciut e numai, din istoria contimporană, că tóte manifestațiunile politice ale unui grup de puteri aliate au fost însoțite de contra-manifestațiuni ale acelorași puteri față cu grupul adversar, și acésta cu scopul laudabil de a marca dorința tuturor pentru pace.

Acest punct e și cel mai însemnat în constelațiunea europénă grupată în douĕ: alianța germano-austro-italiană și cea franco-rusă. Până acum tóte puterile s'au silit și fac tot posibilul spre a menține pacea în Europa. Tóte probabilitățile pledéză, că scopul acesta se va atinge și în viitor.

Politica română în ilustrațiune ungurêscă.

„Egyetértés" primesce dela corespondentul seu din Sibiiu o corespondență, în care respectivul face combinații asupra cestiunei naționale și mai ales asupra ținutei ce „Tribuna" a observat și observă față de partidele politice din România. In traducere corespondența din cestiune sună:

Până a nu ajunge Sturdza la guvern înaintea tribuniștilor de aici nu era partid politic mai defăimat decât partidul conservativilor din România. Cu tóte că „Tribuna" și redactorii ei de multe ori au fost avisați la filerii conservatorilor, Filipescu și Tache Ionescu, când din cassa cu totul eshauriată a ligei nici nu mai picura, decum se curgă, totuși acésta fóie magiarofagă era redactată, ca o fóie specială a lui Sturdza.

Intr'o frumósă di însĕ s'a ivit o schimbare, despre care nici cel mai incarnat tribunist nu s'ar fi incumetat a visa. Conservatorii urgisiți au picat și Sturdza a ajuns în fruntea guvernului. Dar cu tóte că ministru de rĕsboi în noul cabinet a devenit generalul Budișténu, un mare aderent al ligei, dorobanții lui Carol tot n'au trecut Carpații, ca se elibereze pe subjugații tribuniști dela Sibiiu, ci Sturdza și-a cerut ertare în Iași dela Ungaria, pentru tóte câte a greșit contra ei, ca conducĕtor al oposiției.

Nici atâta însĕ nu a fost destul pentru-ca pocalul decepțiunilor se fie până la vêrf umplut cu pelin amar. Sĕrmanii tribuniști au trebuit se vadă cu ochii cum Sturdza cel odinióră admirat cu ómenii sei paraliséză activitatea ligei și împedecă prin organele sale oficióse ori-ce demonstrațiuni, pre cari guvernul conservativ s'a dovedit necapabil a-le oprima. Cu un cuvênt Sturdza a ajuns în ochii massei un trădător infam și acest mare pĕcat și l'a mărit prin faptul, că din cassa statului nu a trimis la Sibiiu nici o para chióră spre scopuri agitatorice.

Cine cunósce relațiunile din România a sciut, că starea acésta nu póte dura mult. Schimbarea de roluri a trebuit sĕ se întêmple și după o lipsă de puteri de o jumĕtate de an în ḑilele trecute s'a și întêmplat. Schimbarea acésta de roluri nu a constat într'alta, decât conservatorii se priméscă în cestiunea națională acel trist rol al agitațiunilor, pe care partida liberală sub conducerea lui Sturdza cu atâta sgomot l'a jucat, și „Tribuna" după câteva sguduiri critice se între în serviciul partidului conservator.

Conservatorii însĕ sunt din cale afară precauți. Conducĕtorii de frunte se abțin și întreg planul de luptă îl concred subconducĕtorilor mai tineri, cari se pot și compromite cu causa acésta, căci dór nu ei au se devină ministrii, ci cei bĕtrâni.

Cestiune națională astfel dirigiată aduce servicii conservatorilor în contra lui Sturdza, fără ca cei bĕtrâni sĕ se compromită, și ajungênd acuma acestia la guvern nu vor fi siliți ași cere iertare dela statul magiar, ca sermanul Sturdza, care în calitatea sa de conducĕtor al liberalilor nu a sciut se foloséscă în acéstă cestiune delicată mijlócele corĕspunḑĕtóre.

Articolul din „Gazeta" — fóia ministrului Stolojan — carele dă unele lecțiuni lui Rațiu și ómenilor sĕi pentru că acestia ar înclina spre conservatori, nu e altceva decât un resultat al acestei radicale schimbări a situațiunei. „Tribuna" organul oficios al lui Rațiu a observat din cătrău bate vêntul și în prim articolul ei de ieri întrébă pe „Gazeta", că ce intențiune are atacul acesta, căci dacă e o provocare, declară, că nu va retera și cu tóte că încă odată protestéză firm în contra ori-cărei tendințe, ce ar avea de scop, ca factori din România sĕ se amestece în lucrurile Românilor din Ungaria, ea nu se va lupta mai mult în contra lui Brote și consoții sei, ci de-a dreptul în contra partidului liberal.

„Tribuna" cu declarațiunea acésta din urmă confirmă, că ea stă acum hotărit în serviciul partidului conservativ din România, după cum mai înainte era în soldul liberalilor, adecă tocmai cum ḑice un proverb nemțesc: *„Wessen Brod ich esse, dessen Lied ich singe!"*

Noutăți.

Alegere repețită. In 18 l. c. adecă Sâmbătă s'a făcut a treia-óră alegerea de primar al orașului Viena.

Este sciut, că Dr. Lueger, energicul conducĕtor al partidului antisemitic a fost deja în dóue rênduri ales, dar' din considerațiuni mai înalte i-sa denegat întărirea din partea monarchului. Şi de astădată Dr Lueger, care în lupta sa contra liberalilor e condus de principiile creştinesci a întrunit maioritatea absolută a voturilor. Nu se scie, dacă şi acum a treia-óră va fi respins dela demnitatea unde voiesce a'l ridica iubirea poporului, pentru fericirea căruia luptă, atâta e însĕ sigur, că antisemiţii sunt firm hotărîţi a vota chiar şi la a patra alegere tot numai pentru alesul lor.

* * *

Încheierea sinodului archidiecesan. Duminecă la 2 óre p. m. 'şi-a încheiat şedinţele sinodul nostru archidiecesan din anul curent. Cuvêntării de încheiere, rostită de Esc. Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit, a rĕspuns deputatul Petru Pipoş. Cea mai mare parte a deputaţilor a şi plecat cu trenul de séra către casă.

* * *

Procesul de presă al „Dreptăţii“. Joi, în 4/16 a curentei a avut loc înaintea juriului de presă din Timişóra pertractarea unui proces contra fostului redactor al „Dreptăţii“ Dr. G. Candrea, pentru 11 articoli publicaţi în anul trecut în „Dreptatea“ şi 6 articoli în „Fóia de Duminecă“.

Juriul s'a constituit sub presidiul lui Stefan Mály din 14 persóne. Acusa a susţinut-o vice-procurorul regesc din Timişóra Iakabffy, pentru agitaţiune şi calumniare.

Dl George Candrea deja de mult şi-a dat demisiunea din postul sĕu de redactor şi acuma e domiciliat în România, unde ocupă o catedră profesorală; din causa acésta, ca procesul sĕ se pótă pertracta şi în absenţa dsale s'a denumit un curator în persóna advocatului Kornis Géza.

Procesul a durat dela 10 óre a. m. cu o mică întrerumpere pănă séra târḑiu. Juriul cu unanimitate de voturi a declarat pe dl Candrea culpabil pentru delict de agitaţiune contra naţiunei magiare şi contra autorităţilor publice şi pentru vătămare de onóre, enunţând următórea sentinţă:

Acusatul Dr. G. Candrea se condamnă pe temeiul §. 172 alinea 1. şi 2. în 14 cacasuri de agitare contra naţionalităţii magiare; pe temeiul §. 174 în 10 casuri de agitaţiune contra autorităţilor publice; pe temeiul §. 261 în un cas de vătĕmare de onóre, şi astfel pe temeiului §-ilor 172, 174, 261, 96, 97, 101, şi 102, ai codicelui penal, în fine pe temeiul §. 8. al legii de presă i-se mĕsură o pedépsă de doi ani arest de stat, una mie patru sute cinciḑeci fl. v. a. pedépsă în bani plătibilă în restimp de 15 ḑile în sensul §-lui 30 punct 3 din legea de presă (adecă din cauţia foilor), ér dacă acésta sumă ar fi neîncassabilă, atunci încă 145 de ḑile arest; se condamnă în fine la suportarea speselor procesuale. Curatorului i-se statoresc, 120 fl, procurorului, resp. spesele de procedură, în 95 fl. v. a.

Contra sentinţei s'a dat recurs.

* * *

Preoţimea gr.-cat. la milleniu. „Magyarország“ din 18 a curentei sub titlul „preoţimea gr.-cat. la milleniu“ scrie: „Din Oradea-mare ni se telegrafézǎ: episcopul gr.-cat. din Oradea-mare *Pavel* a esmis din incidentul milleniului un cerculariu cătră preoţii eparchiei sale, în care 'i provócă pe aceia, sĕ serbeze festivităţile millenare cu cea mai mare splendóre posibilă. Terminul pentru serbările scolare, precum şi pentru rugăciunile de mulţămită cercularul îl ficsézǎ pe ḑiua de 10 Maiu; îndrumă pe preoţi sĕ se conformeze disposiţiunilor ministrului referitóre la afacerea din cestiune, şi la plantarea arborilor millenari. Cercularul încungiură frasele şi este scris în un pacinic spirit patriotic“.

* * *

Incoronarea ţarului şi jidovii. „Times“ din isvor sigur are încunoscinţare că la încoronarea din Moscva jidovii ruşi nu vor fi representaţi prin nici o delegaţiune. Tóte sectele religióse, chiar şi cele mai ne însemnate în privinţa numerică au fost învitate sĕ se represinte, jidovii însĕ, cari forméḑă 5000000 de supuşi ai ţarului au fost cu intenţiune eschişi. La încoronare nici un rabin nu are voie sĕ se presinte. Foile jidovesci deja cu sĕptămâni înainte au tractat afacerea acésta, însĕ fără vr'un succes. De órece dela urcarea pe tron a actualului ţar, nu s'a întêmplat nici o îmbunătăţire în situaţia jidovilor ruşi, eschiderea lor dela serbările încoronării micşoréză şi mai mult speranţa în un viitoriu mai bun. Poftiţi în Ungaria jupâni rabini, aici veţi fi primiţi cu braţele deschise!

* * *

Tolstoj şi poliţistul. Renumitul romancier Tolstoj plimbându-se odată pe stradele Moscvei observa, că un poliţist ducea bătênd pe un om beat cătră închisórea oraşului. Contele, vĕḑênd cât de dur tractéză poliţistul pe omul acela beat, îi ḑise: „Scii ceti? — „Da“. — „Ai cetit d-ta scriptura?“ — „Da“. — „Atunci trebue sĕ scii, că pe deaprópele sĕ-l cinstesci“. Poliţistul s'a cugetat puţin, apoi îi ḑise lui Tolstoj: „Scii ceti?“ — „Da“. — „Ai cetit regulamentul de serviciu al poliţiştilor?“ — „Nu“. — „Atunci cetesce mai întâi regulamentul, apoi vom vorbi mai departe!“

Raportul general al senatului scolariu.

(Încheiere.)

e) Numĕrul scólelor.

Archidiecesa are 1232 comune bisericesci, anume 943 matre şi 289 filii. Dintre aceste susţin scólă proprie 721 matre şi 19 filii, cu totul 740 comune bisericesci. Nu susţin scóle proprii 222 matre şi 270 filii, cu totul 492 comune bisericesci.

Dintre comuuele, cari nu susţin scóle proprii sunt afiliate la scóle de ale nóstre 94 matre şi 146 filii, cu totul 240 comune bisericesci, ér restul de 252 comune bisericesci se împart între celelalte categorii de scóle în modul următoriu:

la greco-catolici . . .	matre	39	filii	18
„ romano-catolici . .	„	1	„	7
„ evang. luther . . .	„	6	„	28
„ evang. reform. . .	„	7	„	33
„ unitari	„	—	„	2
„ scóle de stat . . .	„	36	„	6
„ scóle comunale . .	„	25	„	33
„ scóle de reun. priv.	„	11	„	—
Suma:	matre	125	filii	127

La comunele bisericesci în comparare cu anul trecut se arată o reducere de 13. Acésta se esplică cu împregiurarea, că nu s'au mai ţinut în evidenţă filii mici, în cari numĕrul credincioşilor nostri a scăḑut cu totul.

La comunele, cari susţin scólă proprie avem de observat următórele: In anul trecut au susţinut scólă proprie 727 şi 16 filii, cu totul au susţinut scóle proprii 743 comune bisericesci. În anul acesta susţin scólă proprie 721 şi 19 filii, cu totul 740 comune bisericesci. Reducerea celor trei scóle se esplică aşa, că trei scóle s'au afiliat la cele învecinate spre a puté asigura salariul învĕţătoresc.

f) Învĕţătorii.

Numĕrul total al învĕţătorilor este 870. Dintre acestia sunt definitivi 405 şi provisori 465. În comparare cu anul trecut numĕrul învĕţătorilor s'a redus cu 17.

La învĕţătorii definitivi faţă cu anul trecut aflăm o reducere de 36, care se esplică cu pensionarea învĕţătorilor bĕtrâni, cari locuri în decursul anului nu au putut fi întregite în mod definitiv.

Despre scóle şi învĕţători se alătură la acest loc un conspect tabelaric, asemenea despre elevii de scólă, despre averea scólelor, despre venitul anual al acelora, şi despre salariile învĕţătoresci sub semnele ⁸/. şi ⁹/.

III. Catechisaţiune.

La institute de învĕţămênt streine au frecuentat scóla preste tot 6133 elevi de ai nostri, şi anume:

1.	Pedagogii	9
2.	Gimnasii	468
3.	Scóle reale	99
4.	„ comerc.	19
5.	„ civile	132
6.	„ elem. sup.	205
7.	„ „ inf. greco-catolice . .	560
8.	„ „ „ romano-catolice .	173
9.	„ „ „ evang. lut. . .	146
10.	„ „ „ evang. reform. .	241
11.	„ „ „ unitare	24
12.	„ „ „ de stat	2130
13.	„ „ „ comunale . . .	1522
14.	„ „ „ de reun. priv. .	405
	Suma .	6133

Despre acesti elevi şi despre catecheţii lor, urméză conspect sub cifrele ¹⁰/. şi ¹¹/.

IV. Esamenele.

1. Esamenee de cualificaţiune învĕţătoresci s'au ţinut la 30 Iuniu 1895 şi ḑilele următóre. Ca comisariu consistorial a fost trimis asesorul consistorial, protopresbiterul Zacharie Boiu, din partea guvernului a fost esmis inspectorele regesc de scóle al comitatului Caraş-Severin Dr. Ioan Denghi.

Admişi la esamen au fost 36 de candidaţi. Dintre acestia s'au presentat la esamen 31, cari pe basa temelor scripturistice au fost admişi la esamenul verbal. Terminat şi acesta s'a constatat, că au susţinut esamenul cu succes 24 de elevi, cărora li s'a dat testimoniu de cualificaţiune subscris şi de comisariul guvernului; 2 candidaţi au raportat calcul nesuficient din mai multe obiecte şi au fost îndrumaţi la repeţirea esamenului din tóte obiectele; 5 candidaţi s'au reieptat din limba magiară pentru cunoscinţe insuficiente, avênd a repeta esamenul din acest studiu.

După-cum e cunoscut Venerabilului sinod din rapórtele anilor premergĕtori, domnul ministru de culte şi instrucţiune publică încă din anul 1893 a dat ordin comisarilor

⁸/. Conspectul scólelor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul scolariu 1895/6.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Numĕrul comunelor bisericesci			Susţin scólă proprie			Nu susţin scólă proprie			Sunt afiliate la scóle de ale nóstre; respective elevii cercetéză scóle:																		Suma tuturor invĕţătorilor	Dintre acestia sunt instituiţi				Observărĭ
											Afiliate		Greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private							
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Sum.	matr.	filii	Sum.	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.		Def.	Prov.	Teol.	Ped.	
1	Abrud	23	—	23	18	—	18	5	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	6	5	2	2	
2	Agnita	37	3	40	34	—	34	3	3	6	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	17	13	3	11	
3	Alba-Iulia . . .	37	4	41	27	—	27	10	4	14	7	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	27	15	6	2	15	
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	28	18	6	6	9	
5	Bistriţa	21	8	29	17	—	17	4	8	12	1	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	18	11	7	6	9	
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	28	7	8	11	
7	Braşov.	23	1	24	22	1	23	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	55	46	8	14	17	
8	Câmpeni	19	1	20	14	—	14	5	1	6	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	9	3	8	8	
9	Cetatea de pétră .	18	—	18	10	—	10	8	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	6	2	1	5	
10	Cluş.	34	12	46	33	2	35	1	10	11	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	7	6	1	4	
11	Cohalm	21	21	42	18	1	19	3	20	23	—	—	—	1	—	—	1	3	—	13	—	1	2	1	—	1	—	—	19	10	9	—	10	
12	Deş	28	5	33	21	—	21	7	5	12	5	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21	6	5	6	7	
13	Deva	28	25	53	18	1	19	10	24	34	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	1	—	19	2	7	2	4	
14	Dobra	14	11	25	13	1	14	1	10	11	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	7	5	2	7	
15	Făgăraş	35	2	37	29	—	29	6	2	8	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	34	11	20	6	10	
16	Giógiu I.	30	7	37	20	—	20	10	7	17	5	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	20	6	4	7	4	
17	Giógiu II. . . .	28	2	30	22	—	22	6	2	8	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	3	6	5	5	
18	Haţeg	46	31	77	16	—	16	30	31	61	5	20	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	16	5	1	—	16	4	7	2	3	
19	Ilia	25	20	45	25	8	33	—	12	12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	12	6	2	8	
20	Lupşa	27	4	31	21	—	21	6	4	10	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	5	3	3	3	
21	Mediaş	29	12	41	14	—	14	15	12	27	1	6	6	2	1	1	2	3	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	14	7	4	2	3	
22	Mercurea . . .	24	—	24	21	—	21	3	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	29	16	8	6	12	
23	Murĕş-Oşorheiu .	23	17	40	12	—	12	11	17	28	—	2	3	4	1	4	—	5	5	2	—	—	2	—	—	—	—	—	12	4	4	1	3	
24	Orĕştie	31	6	37	26	—	26	5	6	11	4	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	16	8	8	10	
25	Reghin	22	7	29	21	—	21	1	7	8	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	7	7	8	3	
26	Sălişte	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	18	7	8	15	
27	Sebeş	29	5	34	27	1	28	2	4	6	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	43	23	11	12	7	
28	Sibiiu	29	6	35	27	—	27	2	6	8	—	—	2	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	30	13	10	16	
29	Sighişóra . . .	33	21	54	30	2	32	3	19	22	—	3	1	—	—	—	—	4	—	11	—	—	1	—	1	1	—	—	36	10	9	5	2	
30	Solnoc	17	1	18	7	—	7	10	1	11	8	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	2	—	—	
31	Têrnava	23	3	26	16	—	16	7	3	10	2	—	5	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16	5	5	2	4	
32	Treiscaune . . .	29	36	65	20	2	22	9	34	43	—	10	—	—	—	2	—	—	—	6	—	1	5	1	4	14	—	—	22	13	8	3	6	
33	Turda	28	3	31	12	—	12	16	3	19	1	3	7	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—	12	4	4	1	—	
34	Unguraş	22	5	27	18	—	18	4	5	9	3	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	9	3	4	6	
35	Zarand	51	10	61	36	—	36	15	10	25	14	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	37	14	21	1	13	
	Suma .	943	289	1232	721	19	740	222	270	492	94	146	39	18	12	7	6	28	7	33	—	2	36	6	25	21	11	—	870	405	249	157	252	

⁹/.

Conspect despre scólele gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei pe anul scolariu 1894/5.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Elevii de școlă dela 6—12 ani											Elevii de școlă dela 12—15 ani											Salariele învĕțătoresci:																		Averea scólelor		Venitul anual al scólei	
		Obligați la școlă			Au cercetat școla în:								Obligați la școlă			Au cercetat școla în:								Dela biserică		Dela com. politică		Dela popor		Din victuale		Din cantorat		Dela archidiecesă		Cuincuenalii		Remun. ca dir. local		Suma generală					
					Semestrul I.			%	Semestrul II.			%				Semestrul I.			%	Semestrul II.			%																						
		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	Abrud	977	820	1797	673	428	1101	53	535	331	866	39	355	292	627	117	84	201	28	78	64	142	20	1100	—	80	—	3860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5040	—	20361	77	3959	—
2	Agnita	1284	1296	2580	1108	1098	2206	91	998	974	1972	83	560	527	1087	399	383	782	99	339	319	658	74	800	—	1220	—	6691	—	719	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9430	—	75166	—	545	—
3	Alba-Iulia	1695	1328	3023	1010	560	1570	54	956	499	1455	49	544	438	982	317	158	475	39	282	142	424	34	1160	—	—	—	6970	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8130	—	33530	50	7765	—
4	Avrig	1407	1240	2647	1176	791	1967	76	1102	766	1868	76	574	497	1071	371	306	677	67	331	254	585	60	1850	—	4460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	6410	—	25241	48½	241	—
5	Bistrița	996	984	1890	526	480	1006	53	489	446	935	36	334	354	688	128	188	316	39	119	182	301	22	2385	—	—	—	2272	—	1000	—	15	—	—	—	—	—	—	—	5672	—	88439	84	6360	95
6	Bran	1595	1423	3018	1396	1237	2633	70	1345	1055	2400	67	731	676	1407	547	553	1100	77	518	508	1026	64	5910	—	4030	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9940	—	39940	43	11066	35
7	Brașov	2089	1938	4027	1702	1549	3251	83	1654	1512	3166	83	851	857	1708	368	518	886	54	357	502	859	51	12212	—	3900	50	3175	30	954	50	158	10	—	—	1000	—	300	—	21700	40	120650	97	15175	04
8	Câmpeni	951	677	1628	548	265	813	38	548	265	813	39	470	339	809	124	42	166	19	124	42	166	19	1724	—	600	—	2425	—	25	—	50	—	—	—	—	—	—	—	4824	—	69249	—	5630	—
9	Cetatea de pétră	588	480	1068	349	169	518	58	240	116	356	49	204	200	404	58	40	98	21	27	19	46	11	200	—	—	—	2240	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2500	—	4558	—	30	—
10	Cluș	1649	1558	3207	1265	1089	2354	64	1205	1044	2249	56	778	705	1483	582	526	1108	72	567	513	1080	56	180	—	300	—	7500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7980	—	32855	—	100	—
11	Cohalm	714	624	1338	600	528	1128	86	558	496	1054	71	245	243	488	172	170	342	73	148	150	298	57	668	80	194	—	3634	20	70	—	50	—	—	—	—	—	—	—	4617	—	30467	06	1167	56
12	Deș	1078	952	2030	721	325	1046	52	710	319	1029	49	418	362	780	131	109	240	35	131	109	240	35	402	—	38	75	3684	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4125	—	16875	98	365	—
13	Deva	866	790	1656	627	500	1127	59	605	487	1092	59	290	249	539	119	77	196	32	117	77	194	32	575	—	135	—	4741	—	209	—	20	—	—	—	—	—	—	—	5680	—	15569	—	538	—
14	Dobra	691	608	1299	537	386	923	62	528	381	909	62	207	183	390	123	94	217	41	113	91	204	41	1628	—	—	—	3185	—	1028	20	98	—	—	—	—	—	50	—	5989	20	26862	75	1217	19
15	Făgăraș	1434	1198	2632	1222	722	1944	74	1073	643	1716	65	537	484	1021	325	236	561	54	284	215	499	48	1700	—	300	—	7000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9000	—	43692	55	30	—
16	Geógiu I.	1061	789	1850	693	385	1078	63	599	325	924	54	390	302	692	180	108	288	52	110	65	175	46	250	—	—	—	5520	—	110	—	80	—	—	—	—	—	—	—	5960	—	18249	16	218	30
17	Geógiu II.	673	492	1165	548	397	945	83	549	398	947	83	345	227	572	263	154	417	72	263	154	417	72	760	—	270	—	4360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5390	—	—	—	—	—
18	Hațeg	1531	1508	3039	1012	913	1925	57	1012	913	1925	57	541	583	1144	375	311	686	43	375	311	686	43	—	—	—	—	5225	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5225	—	18617	—	—	—
19	Ilia	1604	1281	2885	1148	713	1861	68	1138	704	1842	68	551	480	1031	320	241	561	72	331	248	579	62	2598	20	72	75	4393	30	2369	55	240	—	—	—	—	—	—	—	9673	80	16481	90	345	80
20	Lupșa	894	757	1651	571	301	872	62	556	294	850	62	346	258	604	115	46	161	28	117	38	155	28	120	—	600	—	4520	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5240	—	15931	11	5770	90
21	Mediaș	562	503	1065	486	427	913	84	431	392	823	84	217	215	432	163	151	314	53	130	115	245	53	261	—	491	—	3305	—	141	—	50	—	—	—	—	—	—	—	4248	—	24168	50	—	—
22	Mercurea	1639	1405	3044	1207	822	2029	63	1122	757	1879	56	504	473	977	223	193	416	26	208	185	393	18	1800	—	680	—	6305	—	415	—	—	—	—	—	—	—	250	—	9450	—	43380	51	270	—
23	Murĕș-Oșorheiu	499	470	969	363	293	656	51	363	293	656	44	165	147	312	112	69	181	49	112	69	181	49	525	—	—	—	2055	—	630	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3210	—	18120	—	2270	—
24	Orĕștia	1397	1337	2734	1029	957	1986	78	977	903	1880	77	497	403	900	307	256	563	73	304	244	548	68	990	—	4100	—	5500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10590	—	53828	08	3696	20
25	Reghin	1190	928	2118	716	485	1201	59	708	478	1186	58	491	414	905	241	186	427	63	237	182	419	63	200	—	630	—	4370	—	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5870	—	23959	02	1117	97
26	Săliște	1180	1071	2251	1013	885	1898	83	987	870	1857	78	298	451	749	123	276	399	56	95	260	355	50	5170	—	2825	—	1100	—	179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9274	—	100947	33	10380	—
27	Sebeș	2574	2435	5009	1866	1325	3191	63	1581	1258	2839	60	936	912	1848	292	287	579	39	230	256	486	31	5160	—	2378	—	5816	—	202	—	—	—	—	—	—	—	100	—	13656	—	57526	84	13350	—
28	Sibiiu	1783	1729	3512	1514	1393	2907	77	1356	1239	2595	75	729	741	1470	299	322	621	42	278	299	577	42	2020	—	7093	—	4146	—	—	—	100	—	100	—	—	—	150	—	13609	—	102828	76	2882	47
29	Sighișóra	1121	1208	2329	889	950	1839	79	751	753	1504	68	445	510	955	352	373	725	75	275	286	561	58	247	50	917	—	5443	50	2235	—	—	—	—	—	—	—	40	—	8883	—	34518	58	9321	50
30	Solnoc	502	297	799	311	134	445	70	250	86	336	52	143	86	229	50	31	81	38	30	15	45	26	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3000	—	2363	82	68	—
31	Têrnava	835	782	1617	582	405	987	54	546	357	903	46	312	277	589	151	96	247	43	139	92	231	41	194	90	20	—	3035	20	1699	90	—	—	—	—	—	—	—	—	4950	—	22674	95	508	55
32	Treiscaune	1153	1126	2279	893	765	1658	72	863	749	1612	70	409	382	791	180	171	351	44	169	155	324	41	1188	40	150	—	4357	35	758	70	687	90	—	—	—	—	—	—	7142	35	33105	01	2866	60
33	Turda	821	665	1486	537	388	928	53	507	343	850	46	335	267	602	94	66	160	39	73	46	119	40	190	—	—	—	2338	80	258	—	264	20	—	—	—	—	—	—	3051	—	22553	55	766	30
34	Unguraș	918	826	1744	603	442	1045	61	486	383	869	56	331	314	645	190	169	359	61	174	155	329	57	—	—	—	—	3426	—	1576	—	78	—	—	—	—	—	—	—	5080	—	14660	30	127	40
35	Zarand	1962	1351	3313	1295	478	1773	53	1273	481	1754	50	683	595	1278	301	139	440	37	293	137	430	32	1740	—	332	—	7960	—	358	—	110	—	—	—	—	—	—	—	10500	—	28653	07	11086	88
	Suma	41913	36876	78789	30736	22985	53721	—	28601	21310	49911	—	15766	14493	30209	8212	7129	15341	—	7478	6499	13977	—	55919	80	35817	—	143913	90	15307	85	2001	20	100	—	1000	—	990	—	255049	75	1296027	82	119196	96

sei, ca la esamenul de cualificațiune din limba magiară sĕ asculte numai pe candidații, cari au absolvat cursurile pedagogice.

Prin aceste mĕsuri, cari altcum autorității bisericesci nu au fost comunicate, s'au oprit dela facerea esamenului contra dispozițiunilor legei de instrucțiune, teologii eșiți din seminariul nostru archidiecesan și candidații pregătiți în cale privată.

La representațiunea consistoriului, domnul ministru a rĕspuns prin rescriptul ddto 21 Iuniu 1895 Nr. 56,758, notificând consistoriului, că la facerea esamenului nu mai admite decât candidați cu curs pedagogic regulat sau în cale privată. În special pentru neadmiterea teologilor a invocat motivul, că în secțiunea teologică a seminariului nostru archidiecesan nu se propune limba magiară

Consistoriul cu considerare la grava situațiune, în care se află biserica nóstră, a luat act de notificarea ministerială și spre a face posibilă actualilor învĕțători încă necualificați ajungerea la testimoniu de cualificațiune, i-a îndrumat la facerea esamenelor din singuraticile cursuri pedagogice în cale privată.

Asemenea mĕsuri s'au luat și față de teologii eșiți din institutul nostru archidiecesan.

2. Esamenele anuale. La finea anului scolariu 1894/5 s'au ținut esamenele anuale provĕḑute în §. 104 din normativul scolariu, și resultatul în general a fost mulțămitoriu.

Și de astădată cu plăcere constată consistoriul progresul în direcțiunea de a se da esamenelor anuale adevĕrata importanță și atențiune din partea organelor bisericesci.

V. Visitarea scólelor.

In considerarea dispozițiunilor §. 92 din normativul scolariu consistoriul a insistat consecuent la cercularul din 7 Septembre 1889 Nr. 6072 Scol. ca oficiile protopresbiterale în decursul anului scolariu sĕ visiteze scólele și la finea anului despre cele observate sĕ facă raport special. Mĕsurile aceste au contribuit mult la mersul normal al instrucțiunei în scólele nóstre.

VI. Ajutóre.

Ajutórele votate în budgetul anului 1895 s'au distribuit la comune bisericesci, 12 catecheți și învĕțători. Conspectul celor împărtășiți cu ajutoriu te aclude sub ¹²/.

VII. Stipendii.

Cu începutul anului scolariu 1895/1896 au devenit din fondurile archidiecesane vacante următórele stipendii:

1. Un stipendiu de 50 fl. din fundațiunea „Peiovici“ pentru studenți în scólele medii.
2. Un stipendiu de 30 fl. din fundațiunea Ecaterina Rațiu pentru un teolog din seminariul nostru archidiecesan.
3. Trei stipendii de câte 60 fl. din fundațiunea Francisc Iosif pentru studenți în scólele medii.
4. Dóue stipendii de câte 60 fl. din fundațiunea Cologea pentru elevii în scólele medii.
5. 16 stipendii de câte 60 fl. pentru elevi din cursul pedagogic al seminariului nostru archidiecesan.

Stipendiile s'au împărțit, și de present tóte sunt ocupate.

Conspectul stipendistilor se alătură sub ¹³/.

VIII. Conferințele învĕțătoresci.

Conferințele învĕțătoresci s'au ținut într'una cu reuniunile învĕțătoresci, mai cu samă în timpul feriilor de vară.

Consistoriul a urmărit cu atențiune activitatea adunărilor generale a reuniunilor și mersul regulat al afacerilor în singuraticile despărțăminte, și în casurile concrete a dat inviațiunile necesare.

Despre adunarea generală din districtul Cluș, Reghin și Zarand n'a întrat încă raport. Consistoriul va lua informațiuni despre aceste neregularități, și la timpul sĕu va face Venerabilului Sinod raport.

Alte obiecte de natură scolară se vor promova prin rapórte speciale.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 11 Martiu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Pușcariu** m. p.,
archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea** m. p.,
secretariu.

Loterie.

Sâmbătă, în 18 Aprile n. 1896.

Viena:	**33**	**58**	**90**	**83**	**36**
Timișóra:	**14**	**81**	**12**	**5**	**60**

Redactor prov. **Gavriil Hango,**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Joi, 11/23 Aprile 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Declarare de rĕsboiu.

Sĕ nu se sparie cetitorii nostri cetind titlul acestui articol.

Nu pacea europénă, nu liniștea și siguranța personală a cetățenilor e periclitată prin declararea de rĕsboiu.

Diariul din loc „Tribuna“ a declarat rĕsboiu diarului nostru „Telegraful Român“ și diarului din Blaș „Unirea“, ba celei din urmă ’i-a făcut deosebita onóre, și o a înregistrat în rubrica „Album millenar“, unde se pun iubitorii de neam și trădătorii de neam. „Unirea“ e socotită între trădători, cu metropolitul Mihályi în frunte, despre care scrie „Tribuna“, că a inspirat articolul de Dumineca al „Unirei“.

Despre acel articol vom vorbí de altădată, acum deocamdată ne ocupăm cu declarațiunea de rĕsboiu, avênd o óre-care mângăere în soții nostri de suferințe: *„socios habuisse malorum“*.

În numĕrul de Marți „Tribuna“ la locul prim se ocupă cu sinodul nostru și cu diariul nostru.

Vom schița cuprinsul articolului, dar esact, și nu vom urma esemplul „Tribunei“, care din articolele nóstre a luat numai ce ’i-a convenit, și și acel puțin l’a falsificat.

Se plânge „Tribuna“, că sinodul a trecut preste scólele confesionale, și nu a fost nici un singur om, care sĕ aducă în sinod afacerea milleniului.

Reprób̆ă conclusul sinodului, prin care a obligat pe preoți și învĕțători sĕ aboneze diariul nostru.

Nu-’i place politica „Telegrafului Român“, căci acest diariu nici-odată nu a apĕrat biserica și scóla.

„Telegraful Român“ nu servesce bisericei, căci face politică contrară cu partidul național român, deci antinațională.

Din aceste motive „Tribuna“ ne declară rĕsboiu, dară deocamdată rĕsboiul e declarat numai personal: *„noi special, cei, cari suntem încredințați a conduce organul partidului național român“*, deci acesti „**noi**“ declară rĕsboiul, și în luptă crâncenă ni se spune: „nu vom cruța nimic și pe nime. Ori-cine nu e cu noi, e contra nóstră“.

Acesti „**noi**“ ne spun, că până acuma față cu noi au resignat la arme tăietóre și sigure de efect. Până acuma au credut, sĕ tracteze cu ómenii multi-puțini din jurul „Telegrafului Român“ altcum, și nu ca antecesorii lor. De acuma nu vor mai fi cu acéstă considerațiune.

În fine ni se dă asigurarea, că vor combate numai politica nóstră, și nu vor fi confesionali, căci acei „noi“ iubesc biserica națională românéscă.

Atâta în declarațiunea de rĕsboiu.

Este în natura lucrului ca noi sĕ primim declarațiunea de rĕsboiu, și sĕ ne ascuțim armele de apĕrare.

Din capul locului declarăm, că nu ne superă declarațiunea francă a colegilor dela „Tribuna“, căci ea asupra nóstră face impresiunea rĕsboiului, care-’l produc copiii la sĕrbătorile Nascerii Domnului.

Cetitorii nostri vor suride, când vor audí, că sinodul nostru nu a făcut nimica pentru scólele poporale, că diariul „Telegraful Român“ n’a sciut scrie nimica întru apĕrarea scólelor.

Asemenea afirmațiuni pot risca ómeni, cari avênd bună credință, nu sunt în curat cu ținuta diariului nostru.

„Telegraful Român“ s’a ocupat cu legea art. XXVI din 1893 încă pe când ea era numai proiect. Seria lungă de articoli scriși în acest obiect, s’a scos și în broșură, și noi bucuros o putem pune la disposiția domnilor dela „Tribuna“.

Sinodul archidiecesan încă din sesiunea anului 1894 a luat posiție hotărîtă în fața legei celei nóuă, a apelat la dărnicia poporului, și în un scurt timp de 2 ani a adunat aprópe la 300,000 fl. pentru asigurarea caracterului confesional al scólelor nóstre.

Aceste sunt fapte recunoscute publice, și în fața lor vorbele „Tribunei“ ne fac impresiunea de jocuri copilăresci *sunt pueri pueri. Pueri puerilia tractant.*

Politica diarului nostru e politică antinațională, căci „Tel. Rom.“ n’a apĕrat biserica,nu interesele ei în fața legilor politice bisericesci

Învinuirea acésta e palidă față cu aceea din anul trecut, care tot acesti „*noi*“ ni o au făcut în colónele diarului „*Dreptatea*“. Atunci s’a aruncat în fața supremului for legislativ din metropolia nóstră, congresului nostru național-bisericesc, că el netedesce calea legilor bisericesci, și pe când catolicii luptă contra lor, ortodocșii în supremul lor for legislativ pregătesc calea.

Atunci ni s’a dis:

> După ce nefericitele proiecte au devenit legi, congresul bisericei române greco-orientale a fost cea dintâiu corporațiune, care a *netedit* calea inactivărei legilor.
>
> Ordinațiunile despre întroducerea legilor nici nu erau cunoscute încă, și *congresul* le-a *pregătit* calea.

In numerii 82 și 86 ai diarului nostru din anul trecut am arĕtat față cu calumnia de mai sus, că dintre tóte bisericele din patria nóstră, unica biserica nóstră a luat posiție în mod oficial contra acelor proiecte de legi.

Vor zimbi deci toți cei ce vor audi învinuirea, că biserica nóstră, că diariul nostru n’a apărat interesele bisericei, ci bună-óră a trebuit sĕ vină „Tribuna“ și sĕ le apere.

Politica nóstră e contrară politicei partidului național român.

Nici odată nu am făcut secret din politica nóstră. Nu odată am accentuat vederile nóstre în ce privesce programul românilor statorit la 1881. Am fost și suntem, ca din acela pentru un timp óre-care sĕ se elimineze punctul privitoriu la autonomia Ardélului, și cel privitoriu la dualism.

Preste cel din urmă a trecut la ordinea dilei de mult și „Tribuna“. In celalalt primim bucuros lupta, poftéscă și ne combată cu argumente, ca sĕ avem ocasiune a ne lumina.

In celelalte suntem întru tóte de acord cu acel program.

Autonomia Transilvaniei e un *„pium desiderium“* între impregiurările date; acuma nu o putem câștiga, când o vom puté câștiga, atunci nu ne mai trebue, atunci altcum vom aronda țéra.

Iată deosebirea între noi, între naționali și antinaționali.

Ni se spune că acei „**noi**“ se folosesc de arme cinstite, și au resignat la cele tăietóre și cu efect sigur.

Modul cum „Tribuna“ referéză despre desbaterile nóstre sinodale au indignat pe toți ómenii binesimțitori, și nu credem, că acel mod de a persifla pe toți bărbații nostri de valóre (Esc. Sa metropolitul, Dr. Ilarion Pușcariu, Cosma etc.), de a denatura adevĕrul, de a refera fals chiar și în cifre, nu credem dicem, ca acésta sĕ o încuviințeze între mulți alții din jurul „Tribunei“ de adi nici chiar presidentul partidului, domnul Dr. Ioan Rațiu, căruia în timpul crisei din iarna trecută diariul nostru i-a făcut onórea, de l’a apĕrat contra atacurilor venite dela clica din Bucuresci și l’a apĕrat numai din respect către adevĕr și către causa națională.

Dacă deci „Tribuna“ pe lângă acest mod de a tracta mai are și alte arme mai tăietóre, mai cu sigur efect, atunci trebue sĕ credem că ea vrea sĕ facă concurență „Tribunei“ din era „**Blojului**“.

Ni-se spune, că nu ni-se va ataca biserica, ci numai politica „Telegrafului“. Dar pentru Dumnedeu, ce are politica diariului nostru cu desbaterile sinodali, unde nimica nu s’a vorbit despre autonomia Ardélului, și din cari incidente au fost batjocoriți în modul cel mai frivol toți bărbații de valóre ai bisericei nóstre. Batjocurile aceste sunt inspirate de cea mai mare ură confesională, și după proverbul cunoscut, *„cine se scusă, se acusă“*.

Atâta deocamdată, și stăm cu péna ascuțită noi „puținii“ dela acest diariu.

O convingere avem, că din declarațiunea de rĕsboi, și din rĕsboiul „**eventual**“ nu va câștiga nimica în cele morale nici „Tribuna“, nici publicul român.

„Tribuna“ póte va avé folóse materiale, căci ea din trecutul sĕu scie bine, că atacurile contra nóstră a greco-orientalilor înmulțesc abonamentele din partea greco-catolicilor.

Acesta e scopul, și după macsima iesuitică: **„Scopul sânțesce mijlócele“.**

Sinodul archidiecesan.

Dumineca în 7/19 Aprile a. c. la 10 óre a. m. s’a ținut *a opta ședință* a sinodului nostru archidiecesan.

După cetirea și autenticarea protocolului din ședința premergĕtóre trecêndu-se la ordinea dilei, raportorul comisiunei financiare deputatul Valeriu Bologa, referéză asupra raportului comisiunei administrative a fundațiunei „Șaguna“ despre activitatea ei în anul 1895/6 promovat sinodului prin hârtie consistorială.

La propunerea comisiunei financiare, sinodul ia spre scire numitul raport și aprób̆ă proiectul de budget pentru anul viitoriu.

Acelaș raportor referéză asupra raportului consistorial prin care s’a subșternut sinodului raportul comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane privitoriu la esecutarea concluselor sinodale de sub Nr. 116 din 1895.

Raportul în general se ia spre scire; sinodul îndrumă însĕ consistoriul a raporta însuși sinodului în anul viitoriu despre aplicarea noului normativ, despre reformarea sistemului de comptabilitate, despre resultatul pașilor întreprinși de comisiunea tipografiei archidiecesane pentru încassarea restanțelor și despre pretensiunile dubióse, ce s’au amortisat.

Același raportor referéză asupra hârtiei consistoriale prin care se înaintéză sinodului raportul comisiunii administrative a tipografiei archidiecesane despre activitatea ei în decursul anului 1895.

La propunerea comisiunei financiare, raportul se ia spre scire îndrumându-se consistoriul a provoca comisiunea tipografiei sĕ studieze și sĕ arete sinodului viitoriu mĕsurile de lipsă pentru a ridica rentabilitatea tipografiei și librăriei archidiecesane.

Rațiociniile tipografiei archidiecesane de pe anii 1893, 1894 și 1895, fiind presentate abia către finea sesiunii încât esaminarea lor prin comisiunea financiară a fost imposibilă, — se remit consistoriului, ca sĕ le înainteze sinodului viitoriu spre resolvare meritorică definitivă.

Referitoriu la raportul comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane înaințat prin raport consistorial, privitoriu la dauna causată tipografiei prin fostul ei director St. Dimitriu, — sinodul, considerând, că consistoriul n’a satisfăcut conclusului sinodal Nr. 117 din 1895, prin care a fost îndrumat a cere în acest obiect informațiunea justificativă a comisiunii administrative pronunțându-se și în acea direcțiune, dacă organul de controlă instituit prin dispozițiunile testamentare corĕspunde sau nu chemării sale și sĕ céră și părerea fiscalului consistorial, mai considerând și aceea, că actele presentate nu clarifică din destul afacerea pentru de a se puté lua o decisiune meritorică, — îndrumă din nou consistoriul a corĕspunde întru tóte susmenționatului conclus și a raporta procsimului sinod.

Tot comisiunea financiară prin referentul seu Ioachim Fulea, referéză asupra rapórtelor consistoriale despre starea proceselor fondurilor și fundațiunilor și despre împărțirea ajutórelor din fundațiunea „Andronic“, cari la propunerea comisiunei se iau spre scire.

Privitoriu la hârtia consistoriului archidiecesan prin care acesta subșterne sinodului conclusul seu referitoriu la edarea fóiei „Telegraful Român“, comisiunea financiară propune ca „Telegraful Român“, organul de publicitate al archidiecesei sĕ se susțină și mai departe în forma sa actuală cu edițiune de trei ori pe sĕptĕmână pe lângă următórele disposițiuni:

a) In numĕrul seu de Sâmbăta sĕ aducă un suplement separat sub titlul de „Fóie pedagogică“.

b) Prețul de abonament sĕ se reducă dela 8 fl. la 6 fl. anual.

c) Sĕ se enunță, că abonarea acestei foĭ este obligătóre pentru fie-care preot și învĕțătoriu.

d) Recomândă comisiunei instituirea unui comitet de redactare compus din bărbați competenți, cari pentru ostenelele lor sĕ fie remunerați.

Deputatul Nicolau Ivan luând cuvêntul arată la causele decăderii acestei foi. Nu, căci ar fi rĕu redactată, căci e destul de bine redactată, nici politica ce urmăresce este rea, căci s’a dovedit, că acéstă politică între impregiurările date este fórte bună, — sunt causele decaderii fóiei, ci starea faptică, că nici preoții nici învĕțătorii, ba nici inteligenţa superióră nu o sprijinesc nici colaborând, ba nici chiar abonându-o. Se mai recere ca redacţiunea sĕ aibă o bibliotecă corĕspundĕtóre şi diare de ajuns. — Recomândă propunerea comisiunii.

Deputatul Valeriu Bologa arătând şi el la scăderile fóiei, că adecă lipsesce din ea tocmai partea scientifică teologică şi pedagogică şi că nu apĕră instituţiunile nóstre bisericesci şi scolare cu destulă energie şi la timp din cas în cas, şi acésta în lipsa de colaboratori competenţi şi specialisti. Avem tineri, cari au studiat pe spesele bisericei, şi în loc sĕ colaboreze la fóia bisericei lor, cari i-a susţinut la studii, colaboréză la foi chiar duşmane bisericei lor. Propune deci în necs cu propunerea comisiunii: Consistoriul archidiecesan se îndrumă a se pune în conţelegere cu consistoriile eparchiale spre a se eda şi susţiné un organ de publicitate bisericesc-scolar pentru întréga metropolie.

Deputatul August Nicóră vede causele decadinţei fóiei mai cu sémă în politica ce urmăresce, politică ce diferă de sentimentul, de politica generală a Românilor; cere deci ca sĕ se schimbe acéstă politică şi punctul *c)* din propunerea comisiunei sĕ se schimbe cu aceea, că „consistoriul archidiecesan recomandă călduros fóia „Telegraful Român“ tuturor preoţilor şi învĕţătorilor din archidiecesă“.

In firul discuţiunei deputatul Valeriu Bologa îşi retrage adausul propus, pe care deputatul August Nicóră primindu-'l de al seu îl susţine.

Deputatul Dr. Ilarion Puşcariu apĕră programul politic al „Telegrafului Român“, dicênd că acesta e statorit de fundatorii sĕi, şi e cel mai bun pentru interesele nóstre ér ómenii din jurul lui cunosc mai bine, ce e de folos pentru binele bisericei şi a scólei nóstre.

Invĕţătorii nostri nu sunt atât de inculţi ca sĕ nu cetéscă diare, căci cetesc, dar, durere, cetesc de acelea, cari sunt chiar duşmane bisericei nóstre şi cari fac politică militantă sensaţională şi astfel dedându-se cu astfel de lectură, în urmă cred tot ceea-ce se scrie, fără se observe tendenţiositatea în ea.

Trebue deci sĕ li se impună abonarea „Telegrafului Român“ ca se cunóscă şi ei starea adevĕrată a afacerilor nóstre bisericesci, scolare şi naţionale. Recomandă propunerea comisiunii.

Punêndu-se la vot amandamentul amintit şi contra-propunerea deputatului August Nicóră, acestea cad şi sinodul primesce propunerea comisiunei întocmai.

Urméză la ordinea dilei raportul comisiunei scolare privitoriu la edarea unui organ pedagogic.

Fiind cestiunea acésta resolvată în conclusul luat privitoriu la edarea „T. R.“, raportul comisiunei presentat prin referentul seu deputatul Dr. Petru Şpan, se ia spre scire.

Deasemenea se ia spre scire şi raportul consistorial privitoriu la incassarea tacsei sidocsiale, la solvirea salariului archiepiscopului şi restituirea sumei anticipată dela stat, presentat de comisiunea organisătóre.

La propunerea comisiunei bisericesci presentată prin referentul seu deputatul Daniil David, sinodul transpune consistoriului propunerea deputatului Nicolau Ivan referitóre la compunerea tabelelor nóue pentru datele statistice, spre a reflecta asupra ei.

Referentul comisiunei financiare, deputatul Dr. Vasile Preda, referéză asupra proiectului de budget al consistorului archidiecesan pe anul 1897 şi-l recomandă sinodului spre primire.

Sinodul luându-l la desbatere specială se primesce cu următórele modificări:

Posiţia: „Sidocsia“, în urma conclusului luat se urcă dela 8000 fl. la 80000 fl.;

Posiţia: „Tacse dela cununaţi se statoresce cu 1500 fl.;

Posiţia: „Tacse dela procese divorţiale cu 400 fl. şi

După posiţia „Recerinţe“ se induce posiţia nóuă: Dotarea protopresbiterilor, ajutóre parochilor cu 32000 fl., ér posiţia: „Salariu esactorului“ se schimbă cu Salariu oficialului dela esactorat“; în fine la Fondul tipografiei posiţia „Chirii“, se urcă dela 2400 fl. la 3000 fl.

Urméză la ordinea dilei raportul comisiunei verificătóre. Referentul acesteia, deputatul Ioan Turcu referéză asupra hârtiei consistoriale privitóre la cercetarea afacerii alegerii lui Victor Cupşa de deputat mirén în cercul Solnocului şi conform § 91 lit. i.) şi §§ 4 şi 6 din Statutul organic, propune ca acéstă alegere sĕ se anuleze, (nefiind acest deputat ales membru al nici unei parochii din metropolia nóstră precum se vede din listele alegĕtorilor înaintate la timp, fără privire la protestul înaintat, dar nejustificat. (R.)

Faţă de acéstă propunere, deputatul Vasile Dămian, face contra propunerea, ca deputatul Victor Cupşa sĕ se verifice, indus fiind în lista alegĕtorilor comunei bisericesci Rogoz esistentă pe timpul alegerilor, dar neaşternută cu actele electorale.

Punêndu-se la vot, se primesce contra-propunerea deputatului V. Dămian.

Acelaş raportor referéză asupra hârtiei consistoriale privitóre la protocólele de alegere din parochia Dobârca şi Rod, nefiind listele electorale statorite şi subscrise în modul prescris şi alte iregularităţi.

Referitoriu la acéstă alegere comisiunea propune: Listele fiind defectuóse, nu se consideră, cu atât mai vêrtos, căci maioritatea pentru alesul deputat mirean Ioan Măcelariu în cercul Mercurei, carele se verifică nu se alteréză. Elia Pop, carele cu protestul seu nebasat şi parochul Ioan Moga, carele cu dechiaraţiunea sa neadevĕrată şi mai târdiu retrasă a dat ansă la ţinerea cercetării la faţa locului, se dejudecă în solidum la suportarea speselor de cercetare causate, aşa după cum se vor statori prin Consistoriu. Totodată se îndrumă consistoriul sĕ tragă la respundere pe parochul Ioan Moga pentru adeverinţa dată şi alăturată la protestul nebasat alui Ilie Pop.

Se primesce.

Acelaş raportor referéză asupra raportului consistorial privitoriu la neparticiparea tractului protopresbiteral al Unguraşului la alegerile sinodale din 1894.

Sinodul apróbă şi el conclusul de reprobare adus din partea consistoriului faţă de acest tract pentru neparticiparea sa la alegerile sinodali amintite şi-l îndrumă la observarea strictă a legilor şi regulamentelor bisericesci.

Causa neparticipării la alegeri se dice a fi depărtarea locului de scrutiniu dela centrul cercului electoral.

In urmă la propunerea specificată a biroului sinodul decide a solvi deputaţilor sinodali pentru participare la şedinţele sinodali din sesiunea actuală: diurne 1257 fl. bani de cuartir, 514 fl. 18 cr., spese de drum, 367 fl. ér spese pentru birou 50 fl., — cu totul 2168 fl. 18 cr.

Pentru autenticarea protocolului din acéstă şedinţă, sinodul institue o comisiune sinodală constătătóre din deputaţi sinodali aflători în Sibiiu, care se va întruni în diua următóre sub presidiul ordinariu la 12 óre meridiane în localul destinat pentru şedinţele consistoriale.

După ce tóte obiectele sesiunii actuale sunt resolvite, Esc. Sa. I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit în vorbirea de încheere a sinodului constată cu plăcere, că consultările şi agendele sinodale au decurs în regulă, dorind ca Dumnedeu sĕ ajute, ca lucrurile decise sĕ pótă fi esecutate spre binele şi înflorirea bisericei. Mulţămesce tuturor domnilor deputaţi, comisiunilor şi biroului sinodal pentru concursul dat. In fine împărtăşind tuturor bine cuvêntarea archieréscă, poftesce deputaţilor esterni reîntórcere fericită la cele de acasă şi declară sesiunea actuală de încheiată.

La cuvintele părintesci ale I. P. S. Sale respunde deputatul Petru Piposş mulţămind Esc. Sale în numele deputaţilor şi cu consimţĕmêntul general pentru înţelépta conducere a lucrărilor sinodale şi dorindu-i îndelungată sănĕtate pentru înfloriréa şi prosperarea bisericei şi a némului nostru.

Cu acestea s'a terminat la órele 2 p. m. sesiunea ultimă sinodală a periodului 1894—1896.

Revista politică.

Proiectul de lege pentru eternisarea milleniului sĕ va pune cât de curênd la ordinea dilei în camera unguréscă. Deputaţii sĕ vor presenta în acéstă şedinţă în haine negre; proiectul de lege se va primí cu unanimitate fără nici o discusiune. După şedinţa camerei se va ţiné imediat altă şedinţă festivă în casa magnaţilor, unde se va întémpla acelaşi lucru. Magnaţii se vor presenta tot în haine negre.

Mai lipsesce un doliu mare pe cilindrele deputaţilor şi magnaţilor, pentru ca îmbrăcămintea lor sĕ esprime pe deplin adevĕrata situaţie a Ungariei tocmai în timpul milleniului.

* * *

Se vorbesce, că ministrul comun de rĕsboiu, dl de Krieghammer îşi va da demisia. „Neue Freie Presse“ scrie asupra acestei cestiuni următórele:

Cu tóte desminţirile formale, cari s'au dat în mod oficios faţă cu svonul despre demisionarea ministrului de rĕsboiu, în cercurile parlamentare se susţine, că concediul, care şi-'l va lua cât mai curênd amintitul ministru, este numai forma, sub care el vrea sĕ se retragă. Este adevĕrat, că ministrul de rĕsboiu nu numai că e fórte bolnav, şi că fisicul seu nu-'i mai permite suportarea funcţiunei, dar sĕ mai dice, că unele diferenţe dintre dênsul şi alte persóne înalte militare îl silesc, ca sĕ repăşéscă din minister. Numai timpul, nu se scie încă, când va demisiona.

* * *

Principele Bulgariei a sosit Dumineca trecută în capitala Rusiei; i s'a făcut o primire cu mult mai grandiósă, ca aceea, care a avut-o la Bosfor. Nu numai curtea şi înalţii dignitari l'au bineventat, ci i s'au presentat pâne şi sare şi din partea autorităţilor oraşului, din partea reuniunilor de binefacere etc. După rapórtele diarelor rusesci, colosul dela Nord n'are nici pe departe intenţiunea de a submina independenţa Bulgariei. Cabinetul din Petersburg 'şi-a schimbat duşmana sa atitudine numai esclusiv, pentru-că a trecut prinţul Boris la ortodocsism; nici vorbă de nimicirea independenţii Bulgariei, ca stat!

De tot caracteristic.

În articolul prim am accentuat, că diariul „Tribuna“ referéză fals despre desbaterile nóstre sinodali, şi în special despre Escelenţia Sa metropolitul nostru afirmă neadevĕruri revoltătóre.

În numĕrul seu de Marţi în afacerea cu zidirea noului seminariu despre Escel. Sa susţine, că ar fi dis, că are date sigure şi informaţiuni, că guvernul ne va lua seminariul, pe când Eseelenţia Sa a atras atenţiunea sinodului asupra curentului de a se lua scólele din mânile confesiunilor, căruia s'a dat espresiune şi în parlament.

Asemenea i se atribue afirmaţiunea, ca sĕ se facă seminariu numai pentru teologi, căci altcum nu se rentéză, ceea-ce Escelenţia Sa nu a dis.

Asemenea pune în gura dlui P. Cosma cuvinte, cari nu le-a dis, şi-'l presentéză, ca pe unul, care ar voí sĕ împedece zidirea seminariului.

Denaturéză în cele din urmă şi propunerea deputatului Nicolau Garoiu.

In general ea persifléză în mod de tot necuviincios desbaterile sinodale, şi în punctul acesta a întrecut pre „Tribuna“ înainte de crisă.

Acest mod de a batjocori şi de a loví în Esc. Sa metropolitul şi în dep. P. Cosma o continuă şi în numĕrul de Mercuri, în care domnului P. Cosma i-se impută, că a atacat pre asesorul P. Lucuţa despre care ar fi dis, că a făcut raport neesact, cea ce domnul P. Cosma nu a dis.

Ca lucrul sĕ fie şi mai cu córne falsifică cifre, şi anume unde e vorba de suma de 650 fl. mâncată de fostul director Dimitriu, „Tribuna“ pune suma de 6500 fl. şi o comentéză cu note, unde e vorba de rĕscumpĕrarea pe viétă a sidocsiei în loc de 25 coróne pune 25 fl.

Onestitatea aduce cu sine, că dacă se denaturéză faptele spre a putea persifla pe metropolitul şi pe bărbaţii de încredere ai bisericei nóstre, cel puţin cifrele sĕ nu se falsifice.

Am făcut aceste observări în interesul adevĕrului, altcum „Tribuna“ prin modul cum a raportat despre sinodul nostru s'a descalificat înaintea tuturor deputaţilor sinodali, cari mai ţin la cinste şi la omenie.

Noi cu greu ne vom mai decide se reflectăm la rapórtele din „Tribuna“.

Alegerea primariului din Viena.

(Tl) In secolul de faţă, lipsit aprópe cu desăvêrşire de caractere mai ales politice, purtarea creştinilor vienezi samĕnă cu penele de corbi albi. Câte mijlóce iertate şi neiertate nu vor fi folosit şireţii ovrei, ca sĕ trântéscă la alegere pe bravii antisemiţi şi pe conducătorul acestora, bravul bărbat Dr. Lueger. Tóte au fost în zadar, pentru că fundamentul sentimentelor politice la antisemiţi e legea creştină, acea lege, care aprópe de 19 vécuri n'a secerat altceva decât triumf şi victorie! Al patrulea triumf al Drului Lueger e un stimul şi pentru acei Români, cari îşi baséză politica lor pe binele bisericei lor şi un afront nemai pomenit pentru acei Români ocoşi, cari vreau sĕ câştige drepturi politice insultând şi batjocurind ce are omul mai scump pe lume, biserica lui. Étă un mic raport despre decursul memorabilei alegeri:

Mii de ómeni se grămădiseră în diminéţa dilei de alegere pe stradele, cari ducéu la Rathhaus. Pentru susţinerea ordinei s'au presentat la faţa locului un numĕr încă prea mare de poliţisti, şi de gendarmi pedestrii şi călări. Câte-va minute după 10 óre a întrat în sală căpitanul districtului, Dr. de Friebeis şi a deschis şedinţa, constatând, că fiind presenţi mai mult decât 92 de consilieri se pot aduce concluse. Singurul obiect la ordinea dilei a fost alegerea primariului. S'a adeverit, că erau presenţi toţi consilierii 138 de inşi. Sĕ cetesce apelul nominal, apoi toţi consilierii predau biletele de votare căpitanului districtual.

Dr. de Friebeis anunţă resultatul alegereii în chipul următor: „S'au dat 138 de voturi şi au cădut pe Dr. Karl Lueger 96 de voturi, pe Dr. Raimund Grübl 42 de voturi; astfel Dr. Karl Lueger e ales de primar cu mai multe voturi decât maioritatea recerută. Eu îl întreb, dacă primesce alegerea, care a cădut asupra lui?“

Dr. Lueger a păşit înainte şi în tăcerea cea mai mare a ţinut următórea vorbire:

„Domnii mei! Pentru a patra óră în decursul unui an mi se face onórea, a fi ales primar al oraşului meu natal. De douĕ ori, întregul colegiu electoral al Vienei a dat, sĕ se înţelégă într'un mod neîndoielnic şi clar pentru ori şi cine, cum şi de cine vrea el, sĕ-şi scie conduse afacerile sale.

La amêndouĕ alegerile a dovedit poporul creştin din oraşul nostru, cum îşi apĕră un popor consciu de sine drepturile sale. El nu s'a lăsat, sĕ fie scos din linistea sa nici prin batjocuri, nici prin ameninţări, nici nu s'a abătut dela calea cunoscută lui ca dréptă pentru promisiuni. El a luptat cu arma legală a biletului de vot şi a învins.

O fac la mandatul amicilor mei şi îmi împlinesc acest mandat cu bucurie, când eu cu acéstă ocasie solemnă dau espresiune mulţămitei nóstre cătră poporul creştin. (Aplause vii)

Nouĕ ni-sĕ impune acum datorinţa, ca sĕ ţinem cont de voinţa poporului esprimată în mod legal. Ba noi credem, că acéstă voinţă ar trebuì, sĕ fie respectată şi de guvern, cu atât mai mult, cu cât el însuşi a fost, care asemenea a chemat poporul, ca judecător, şi judecata acestuia nu este un resultat al patimei incidentale, ci mai vêrtos resultatul chibzuirei liniştite şi al recunóscerei clare a situaţiunei poporului creştin. (Aplause.) Dacă stimaţii mei amici şi-au concentrat din nou voturile asupra persónei mele, pentru care fapt din inimă le mulţămesc, ei nu au făcut-o pentru cult personal . . . (Rîsete în drépta. Contradiceri în stênga. Dr. Friebeis sună clopoţelul).

Dr. Lucger continuă cu voce mai puternică: Nu au făcut-o pentru cult personal (aplause grozave), ci ca sĕ satisfacă voinţa poporului, şi dacă primesc eu alegerea cădută asupra mea, o fac, nu ca sĕ-mi satisfac ambiţia personală, ci pentru împlinirea unei datorinţe grele. (Aplause). Nu e nici un secret, că eu am fost bucuros gata, sĕ aduc ca jertfă persóna mea. Dacă amicii mei nu au primit acéstă jertfă (strigăte: Nici odată, nici odată), atunci ei au fost îndemnaţi la acésta prin convingerea, că susţinerea persónei mele tocmai în impregiurările de acum trebue sĕ fie mai mult decât un mandat. Cestiunea primariului Vienei nu e o cestiune de însemnătate curat locală, ci o cestiune de mare şi îndepărtată valóre în privinţa economică şi politică.

Partida dela putere din Ungaria încércă acum, sĕ-şi întindă şi mai departe sfera ei de putere şi sĕ-şi însuşéscă în patria nóstră, în Austria, o influinţă, care nu i compete, asupra afacerilor nóstre. (Aplause). Contra acestei încercări trebue, sĕ păşim cu linisce şi chibzuélă; o cedare în vre-un punct ar causa pagube necalculabile (Aplause).

N'ai decât sĕ cetesci numai în foile normative din Ungaria ocările, cari sĕ repetéză aprópe în fie-care di, asupra Vienei, şi vei aprecia immediat sfera cea mare a cestiei de primar din Viena. Acéstă cestiune nu e un duel între Badeni şi Lueger, cum sĕ dice adeseori. Nu, acesta ar fi un punct neînsemnat de vedere.

Ea este cu deosebire o parte din marea luptă pentru eliberarea poporului creştin, pentru independenţa şi liberarea patriei nóstre, Austria. (Aplause vii). Şi a persevera în acéstă luptă şi a nu te abate nici un pas, este datorinţa unui bărbat german, creştin, a unui vienez şi a unui austriac patriot (Aplause vii). Din acest punct de vedere mi-au dat mie voturile amicii mei, din acest punct de vedere primesc alegerea.

Nu mai am de adaus nimic la cuvintele, cari Vi le-am adresat cu aceiaşi ocasiune în Octobre şi Novembre anul trecut, dar nici n'am sĕ las din ele nimic afară.

Amicii mei şi eu vom călca, dacă ne va fi dat vre-odată, conform voinţei poporului, sĕ luăm administraţia oraşului, vom călca calea dreptăţii şi a echităţii, şi noi sperăm, că vom putea conta la spriginul tuturor acelora, cari o iau în serios cu binele poporului. Eu încheiu cu dorinţa: Binevoiască Ddeu, ca în fine sĕ se redea poporului ce e al poporului". (Aplause frenetice şi lungi şi în sală şi pe galerie).

Căpitanul districtual Dr. de Friebeis dice după aceea, că el va înainta actul guvernului şi încheie şedinţa.

Când s'a adus la cunoscinţă lumei imense de pe strade resultatul alegerei rĕsunau tóte de neîntrerupte strigăte de: „Sĕ trăiască Lueger, sĕ trăiască primariul nostru". Intr'aceea rĕsuna din sute de guri marşul lui Lueger. Când a părăsit apoi Dr. Lueger, încungiurat de unii din prietinii sĕi, Rathhausul, mulţimea a rupt şirurile poliţistilor şi între neîncetate strigăte de iubilare a încungiurat pe Lueger şi prietinii sĕi. Dr. Lueger a voit sĕ se urce într'o trăsură, însĕ nu putea din causă, că mulţimea era prea îndesată.

Strigătele de „sĕ trăiască" nu mai aveau sfêrşit; în marea îmbulzală sĕ vedeau femei cari îi făceau Drului Lueger semn cu batistele şi îi strigau: „Trăiască Mesia nostru!" Dr. Lueger scăpă de aceste ovaţiuni într'o casă particulară.

Pe la 12 óre numai, după ce i-a succes Drului Lueger, sĕ se urce într'o trăsură, s'a împrăştiat şi mulţimea plină de entusiasm.

Astfel sciu vienezii creştini sĕ se pórte spre bucuria şi onórea lor, spre bucuria tuturor naţionalităţilor din Austro-Ungaria, şi în deosebi spre bucuria şi speranţa nóstră a Românilor, mult şi greu asupriţi de Magiari.

Ce diferenţă colosală între caracterul politic al creştinilor din Viena şi între caracterul politic al acelor Români, cari vreau sĕ facă naţionalism fără religie.

Pe *creştinii* vienezi nu i-au putut seduce nici promisiuni, nici batjocuri, nici ameninţări; ei au rĕmas în necasul valurilor periculóse tari, ca stâncile de granit; pe Românii fără religie, sau fără lege îi póte seduce în tot momentul ori şi ce. Cea mai vie dovadă sunt tribuniştii cei vechi; au fost destul un os de ros, ca sĕ vêndă causa sfêntă naţională în mânile duşmanilor! Tot aşa vor păţi şi următorii politici ai tribuniştilor vechi, cari érăşi vréu, sĕ facă naţionalism fără lege şi fără biserică! Viitorul va dovedi, că la procsima ocasie de câştig (nu naţional) „tribuniştii" cei vechi vor putea striga Românilor a-confesionali sau fără lege: *Vivat sequentes!* Şi rĕtăcirea cea de apoi, va fi mai mare ca cea d'intâiu!

Sĕ învĕţăm mai bine dela vienezi şi dela Lueger: *Legea creştină e basa naţionalismului lor austriac* şi de aceea *triumfă; un naţionalism lipsit de religie, de lege şi de biserică este o flóre veştedă, care cade la cea mai mică suflare de vênt; ér acei ómeni, cari vor sĕ propage în sinulul poporului ortodocs naţionalism pe contul şi în detrimentul bisericii, care singură ne conservă ce avem mai scump, sunt pentru popor „buruiană urîtă şi otrăviciósă", pe care trebue s'o ocoléscă, în propriul lui interes!* — Asupra acestei importante cestiuni, mai multe cu altă ocasiune.

Situaţia politică în Macedonia.

Sub titlul acesta „Orientalische Politische Corespondenz" din Lipsca primesce corespondenţa următóre din Monastir:

Se scie că în urma ultimelor evenimente politice care au provocat turburări în unele provincii ale Turciei, Rusia a câştigat. printr'o atitudine amicală faţă cu Sultanul, o influenţă importantă asupra afacerilor Statului.

Atitudinea ameninţătóre a Angliei contra imperiului otoman, rezerva pe care tripla-alianţă a arătat-o în cursul evenimerrelor din Orient, au indicat ruşilor căi nouĕ pe care ar putea obţine avantagii fără greutate. D. de Nelidow, acest demn urmaş al generalului Ignatiew, pare a crede că a venit vremea sĕ esecute un plan politic, esploatând influenţa diplomaţiei rusesei asupra populaţiei ortodocse din Peninsula balcanică.

In acest moment se caută adecă a se pune capĕt rivalităţi dintre Statele balcanice cu privire la Macedonia şi e vorba de a se resolva pe cale pacinică litigiul: Cui aparţine acéstă provincie. Din acest program pacinic e de relevat, că Sêrbia, Bulgaria, Muntenegru şi în mod implicit şi Grecia vor trebui sĕ renunţe la ori ce agitaţie care ar putea turbura pacea imperiului otoman. Bandele revoluţionare trimise anul trecut din Bulgaria în Macedonia sĕ nu mai revie.

Drept compesaţie pentru acest serviciu al diplomaţiei ruse, Turcia sĕ sprijine pe d. de Nelidow în încercarea lui de a împăca ecsarchatul bulgar cu patriarchatul grec. Schisma, care separă aceste 2 biserici duşmane, sĕ se desfiinţeze şi sĕ aibă drept consecinţă unirea lor condiţionată şi recunóscerea patriarchatului ecumenic de către toţi Slavii din imperiul otoman. Drept rĕsplată patriarchul sĕ permită tuturor ortodocşilor slavi oficiarea serviciului divin în limba slavă.

Cercurile bulgare din oraş sunt încântate de acest proiect al Rusiei. Reformele proiectate de Sultan pentru provinciile turcesei şi în special pentru Macedonia, par a confirma adevĕrul celor spuse. Inspectorii de tribunale numiţi de curênd pentru vilaetele Uskiub şi Monastir sunt în adevĕr Turci şi Bulgari. De asemenea şi asistenţii guvernatorilor sunt Bulgari recomandaţi guvernului imperial de către ecsarchatul bulgar.

Scirea mai câştigă încă în verosimilitate prin numirea unui agent diplomatic al Bulgariei la Curtea grecéscă, prin manifestaţiunile amicale schimbate între Curţile din Belgrad şi Sofia cu ocasia convertirei prinţului Boris şi prin visita regelui Sêrbiei la Atena.

În tot casul e sigur că Slavii şi mai cu sémă Bulgarii fac mereu câte un pas înainte, de câte ori isbucnesc turburări în Orient. Ei le-au pricinuit totdeuna şi trag totdeuna câştig din ele, fie din causa slăbiciunei guvernului turc, fie din indiferenţa României care e pe deplin preocupată cu luptele ei interne.

Da, mai ales România e vinovată în mare parte, deóre-ce se intereséză atât de puţin de sórtea conaţionalilor sĕi din Macedonia, cari formézá dór' un element important din tóte punctele de vedere. Dacă populaţia română ar avé în Macedonia aceeaşi organisare ca şi Bulgarii, atunci ar alcătuí un factor însemnat în păstrarea liniscei şi ordinei în Macedonia. Deóre-ce Românii nu au alt interes politic decât sĕ se păstreze neatins imperiul otoman, el s'ar puté organisa şi desvolta în linişte; el ar alcătui atunci un partid puternic adversar duşmanilor imperiului otoman.

Din nenorocire lucrurile stau cu totul altmintrelea. Dl Sturdza, care a pus sĕ espulseze pe delegaţii Românilor macedoneni, cari au venit în Bucuresci sĕ descrie posiţia lor şi sĕ céră ajutor, arătat fórte limpede compatrioţilor sĕi Români cât de indiferentă e guvernului român sórtea fraţilor din Macedonia. Delegaţii macedoneni au trebuit sĕ părăséscă capitala română cu inima plină de amare desiluzii. Din acéstă pricină speranţele Românilor macedoneni au făcut loc unei descurajări complete şi tóte ilusiile sunt pentru multă vreme spulberate.

Noutăţi.

Representant guvernial la esamenele de maturitate din est an dela scólele medii române gr.-or. din Braşov a fost denumit din partea dlui ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică: dl *Nicolau Putnoky*, directorul gimnasiului de stat din Lugoş.

* * *

Concert. „Reuniunea română de musică din Sibiiu va da Sâmbătă în 13/25 Aprilie a. c. cu concursul capelei militare a regimentului de infanterie Nr. 31 în sala dela „Gesellschaftshaus" un concert cu programul următoriu:

1. „*Iarna*" din „Anotimpurile" oratoriu pentru soli, cor micst şi orchestră de I. Haydn.
2. „*Capriccio brillant*" op. 22 (H-dur) pentru piano şi orchestră de F. Mendelsohn Bartholdy.
3. „*Vrăjitórea*" pentru solo de alt, cor de bărbaţi şi orchestră de Carl Gramman.
4. „*Făgăduinţa*" cor micst şi orchestră de S. Iadassohn.

Inceputul la 7 óre sara.

Bilete de întrare sĕ vor eda în diua concertului între órele 11 şi 1 din di în „Musikverein" Pămêntul mic Nr. 2, şi sara la cassă.

* * *

Ordul de onóre alui Pulszky. La arĕtarea făcută de consulul frances, că Pulszky stă sub acusă pentru defraudare, consiliul ordului de onóre frances *a şters din şirul cavalerilor sĕi* pe fostul director al pinacotecei magiare, pe care cu ori ce preţ voiesc sĕ-l rehabiliteze cei de o pănură cu el.

* * *

Eldoradul jidovesc. Nisce missionari evangelici din Anglia, cari au cutrierat şi ţara Unguréscă reîntorcându-se în patria lor şi-au scris impresiile de călătorie în colónele diarelor de acolo. Iată un pasaj referitoriu la Ungaria: „Budapesta e în Europa unul dintre cele mai interesante centre jidovesci. După numĕr acolo jidovii sunt mai puternici ca în Viena, fiind din 520,000 locuitori 120,000 jidovi. Comerciul şi financele sunt aprópe esclusiv în mânile lor. Nu e întreprindere, pe care sĕ nu o fi început ei, sau care s'ar face fără sprijinul lor. Puterea lor politică e atât de ponderósă, încât în timpul din urmă chiar' şi legile au trebuit sĕ fie schimbate în interesul lor. Cât e de paradocsă esistenţa jidovimei pe lume; un popor, care nu póte fi considerat ca naţiune şi totuşi nu e naţiune pe pămênt, în politica căreia jidovii se nu figureze ca factori puternici. Ungaria póte fi numită acuma de paradisul jidovimei. Nu e deci mirare, dacă dintre jidovi fórte mulţi se mărturisesc de cei mai înflăcăraţi magiari".

Aceste le dice un om, care numai în trĕcăt s'a convins despre influinţa jidovilor în statul nostru; ce sĕ dicem noi, cari la tot paşul ne împedecăm de ei? Sĕ fericim naţia unguréscă, pentru-că îi ocrotesce, ca nicăiri în altă ţéră.

* * *

Gurmania racului. Că racul aparţine celor mai mâncăcióse animale, este un fapt de mult cunoscut; cu tóte acestea, amĕnuntele gurmaniei lui nu sunt destul de cunoscute, de aceea ne şi ocupăm de astădată cu el. — Racul se deosebesce de tóte celelalte animale, mai cu sémă prin aceea, că mâncă cu plăcere şi pe semenii sei. El este papua regnului animalic. (Papua este un popor sĕlbatic antropofag, carele adecă mâncă şi ómeni). Precum acesta îşi mâncă pe părinţii sei îmbĕtrâniţi şi neputincioşi precum şi pe alţi ómeni pe cari îi póte prinde, întocmai şi racul îşi mâncă pe antecesorii şi semenii sei. E interesant, că până când racul-bărbătuş îşi mâncă pe soţia-femeiuşă, acésta nici când nu se atinge de soţul seu cu scopul acesta. Acésta o a constatat fórte evident un învĕţat german, carele a aşedat într'un basen 165 de raci, bărbătuşi şi femeiuşe, şi după vre-o câteva luni a găsit acolo numai bărbătuşi, dar şi pe acestia fórte împuţinaţi.

Aci vrênd-nevrênd ne aducem aminte de tânguirea bărbatului carele fericit cu o Xantipă (numele femeei fórte rea de gură a lui Socrate filosoful), după conveţuire de mai mulţi ani, precum se vede — nu prea liniştită, a declarat înainteaamicilor sei, că la începutul căsătoriei sale atât de mult îşi iubea nevasta, încât sta s'o mânce de dragă ce-'i era, ér acum îi pare rĕu, că nu o a mâncat.

Veḑi, racul e mai „cuminte“.

* * *

Fisiologia activităţii spirituale. Dr. Artur Macdonald, membrul consiliului de instrucţiune publică din Wastington şi elevul lui Lambrozo, studiéză efectele fisidogice ale activităţii spirituale şi prin un aparat de mĕsurare inventat de dênsul se nisuesce a ajunge la date cât se póte mai punctuóse. Scrutările lui tind mai cu samă într'acolo, că prin ce schimbări trece circulaţia sângelui, respiraţia, limba şi mâna, sun influinţa activităţii spirituale.

Pe Macdonald cu deosebire acel fapt de atâtea-ori observat l-a îndemnat la scrutările sale, că muncitorii spirituali de multe ori sufer de anemie. A voit sĕ afle causa acestui simptom şi în scrutările sale a purces în urmutoriul mod: A pus brîu pe peptul studenţilor scólelor medii din Washington; acest brêu e provĕḑut cu un mic arĕtătoriu, care marchiază şi cea mai neînsemnată mişcare pe o hârtie înnegrită cu cărbune. Savantul a experiat, că copiii în timpul forţării îndelungate a spiritului lor respiră mai puţin şi că scădinţa inspirării oxigenului stă în proporţie cu greutatea muncei spirituale. Din contră rîsul dilatéză, lărgesce plumânile şi prin urmare este una dintre cele mai bune şi folositóre acţiuni fisiologice. Un jurnalist descrie fórte interesant esperimentările, cari le-a făcut Macdonald asupra lui spre scopul de a stabili influinţa activităţii spirituale asupra circulaţiei sângelui. Macdonald a aşezat pe corpul jurnalistului aparatul de mĕsurare, care însémnă pe hârtia negrită tóte mişcările sângelui, apoi l'a poftit, sĕi esplice o ḑicere grea a lui Schopenhauer. Arĕtătoriul aparatului de loc nu s'a mişcat, ceea-ce după părerea lui Macdonald a însemnat, că din partea aceea a corpului a dispărut tot sângele şi s'a suit în cap. Acum a aşeḑat *„chinagrafionul“* pe capul jurnalistului, şi l-a poftit, sĕ-şi aţintéscă privirea asupra unui glob sclipicios de nichel. Peste câteva minute jurnalistului i-s'a făcut somn, cu tóte acestea era încă tot în consciinţă de de sine, medita. Aparatul îndată a demonstrat, că sângele s'a depărtat din creri. Acum l-a poftit Macdonald sĕ cetéscă descrierea senzaţională a asasinării lui Nancy din Oliver Tvist. Hârtia înegrită la început arĕtă o linie regulată, corĕspunḑĕtóre mişcării pulsului, cu cât însĕ descrierea casului grósnic a devenit mai mişcătoriu şi cât a început sĕ agite mai mult pe cetitoriu, în linie cu atât mai óblă a mişcat arĕtătoriul pe hârtia négră, pănă când în urmă a arĕtat o linie de tot óblă, ca trasă cu linialul; acésta a însemnat, că circulaţia sângelui în momentul acela a încetat aprópe total.

Acelaş resultat l'a ajuns Macdonald, când pe neaşteptate a arĕtat jurnalistului tabloul a patru capete, fotografate în momentul decapitării. Spectacolul îngrozitoriu a avut urmarea, că circulaţia sângelui s'a oprit total pe un moment. Cu aceste esperimente Macdonald vrea sĕ constateze, ce mod de viéţă trebue sĕ urmeze omul, pentru ca sĕ pótă corĕspunde recerinţelor activităţii spirituale.

* * *

Demonstraţiuni contra magiarilor în Agram. Juristul croat Valasco, osândit pentru demonstraţiuni antimagiare cu ocasiunea visitării monarchului în Agram, a fost eliberat din temniţa din Belovar, Marţi, în 9/21 a curentei. La reîntórcere, în gara din Agram a fost primit de o mulţime de studenţi, şi însoţit de aceştia şi de o mulţime de popor spre oraş. Pe cale au înscenat o demonstraţiune teribilă, erumpênd în strigăte insultătóre la adresa ungurilor şi spărgênd mai multe ferestri de ale locuitorilor magiari, la ceea-ce a intrevenit poliţia, care numai dupa ce s'a folosit de arme, şi a rănit pe vre-o câţiva dintre demonstranţi a putut restabili ordinea, deţinênd pe mai mulţi.

Loterie.

Miercuri, în 22 Aprile n. 1896.

Brün: 43 42 37 5 46

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voileau	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Aprile 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului din archidiecesă.

Sesiunea acum terminată a sinodului nostru archidiecesan părĕ la început a fi puțin interesantă, mai ales că era ultima în periodul anilor 1894—1896. La sfêrșit însĕ s'a dovedit a fi fost o sesiune din cele mai însemnate.

Cu deosebire valórea unor concluse aduse îi ridică importanța, o fac chiar istorică; și dela organele esecutive ale bisericei, cari vor fi chemate a da trup decisiunilor decretate, va atîrna, ca ea sĕ devină *epocală.*

În primul rînd sĕ ridică dintre afacerile desbătute fără îndoélă cestiunea salarisării protopresbiterilor tractuali și ajutorării parochilor din archidiecesă, cu un cuvênt, *dotarea clerului;* o chestiune acésta, ce de mult sĕ discută și a cărei resolvare favorabilă tot atât de mult sĕ doresce.

Ce-i drept, era un timp, când preotul român era mulțumit cu venitele, ce le primia dela poporenii sĕi, mai mult în formă de daruri, și când și asemenea venite erau însemnate. Astăḍi însĕ, în urma înmulțirii sarcinelor publice, darurile s'au împuținat și astfel venitele preoțesci s'au redus în mod considerabil.

Astăḍi cuvintele: „Cel-ce servesce altariului, dela altariu sĕ va sătura", nu sĕ mai pot esplica așa, ca parochul sĕ fie mulțumit cu ce capĕtă; mai ales, că nimbul lui cultural s'a ridicat și trebuințele 'i-s'au înmulțit. Progresul și viitorul nostru reclamă, a ne îngrijí mai mult, ca de ori-ce, de asigurarea esistenței materiale a clerului.

Sinodul archidiecesan din anul present a făcut un început — și credem — bun în acéstă privință, decretând în ședința sa dela 5 Aprile: a salarisa, pe lângă archiepiscop — deocamdată — pe cei mai lipsiți din cler, pe protopresbiterii tractuali, și anume din fondul general administrativ, a cărui venite sĕ vor augmenta din așa numita *tacsă sidocsială*, stabilită cu o corónă de familie, din ajutorul ce-'l va pune guvernul la disposiția bisericei nóstre și eventual și din alte isvóre.

Mulți vor considera acésta disposițiune sinodală de o sarcină prea grea pentru poporul nostru, care are sĕ mai solvéscă mulțime de alte imposite directe și indirecte.

Adevĕrat, că de un timp contribuțiunile publice s'au sporit considerabil; cu tóte aceste însĕ nu este poporul român atât de lipsit, ca sĕ nu pótă solví și destul de neînsemnata tacsă sidocsială, de o corónă.

Acéstă contribuțiune bisericéscă nu numai că nu-i mare, din contră față de impositele altor confesiuni din țéră, dintre cari unele contribue cu o sumă anuală de 20—30 fl. de familie, este disparent de mică.

Nóuĕ ni se pare mare, căci nu suntem destul de conscii de greutatea timpurilor, în cari trăim și nu avem însuflețire sinceră pentru progresul nostru.

Noi suntem dedați a risipi paralele adese ori pe lucruri superflue, ba chiar netrebnice; ér când e vorba de o jertfă neînsemnată, ne spăriem.

Cunosc o comună românéscă în nordul Ardélului, care consumă la an beuturi spirituóse în valóre de 70,000 fl. Din acésta cu siguranță se póte susținé, că 50,000 fl. sunt parale curat românesci.

Esemplul indicat sĕ póte generalisa

Aceste sunt sume uriașe față de câteva sute de fl., câte sĕ cer pentru biserică.

Óre de ce nu am puté bea mai puțin și contribuí mai mult pentru scopuri culturale? pentru temelia esistenței nóstre?

Nimeni nu póte deci considera solvirea corónei de o *sarcină;* din contră îndatorat este sĕ o dee fie-care român ortodocs cu plăcere, ca o jertfă pe altariul bisericei.

Acésta o va și face poporul nostru acolo, unde preotul va avea tactul, priceperea și rîvna necesară, de a-'i sci lămurí situațiunea, în care ne aflăm și de a-'l pregăti pentru jertfire.

Românul a dat totdéuna dovedi, că n'a rĕmas mut la glasul ómenilor sĕi de încredere, cari i-au cerut ajutoriul material, — și nu se va retrage nici acum, mai ales, când va fi chemat sĕ jertféscă pentru clerul, care a fost, și voesce sĕ fie pentru toți vecii al lui și sĕ-'l feréscă de tóte ispitele și influințele strĕine.

Firesce, că reușita lucrului atârnă în mare parte dela ținuta și activitatea *clerului* și a *inteligenței mirene.* Este vorba mai pe sus de tóte de salarisarea supremului cap al bisericei nóstre, de remunerarea archiepiscopului și de dotarea clerului pastoral.

Se impune deci datorința mai întâi clerului însuși a stărui pentru realisarea concluselor sinodale, cu atât mai vêrtos, cu cât în mĕsura, în care își va împlini acéstă datorință față de fondul central, în aceea va fi salarisat ori ajutorat.

Demnitatea nóstră de biserică, de națiune pretinde dela fie-care ortodocs, a lucra pentru augmentarea fondului general administrativ, ca se pótă remunera după cuviința și recerințele timpului de aḍi pe *archiereul* seu, pe *protopresbiteri* și sĕ pótă cât mai curênd întinde mâna sa de ajutor și tuturor *parochilor* din archidiecesă.

De va fi voință, timpul acela nu va fi departe.

Inteligința clericală și mirénă are acum un strălucit prilegiu de a arĕta lumii, întru cât îi zace la inimă causa poporului, din sinul căruia a eșit și de care este susținută.

Mai ales ei îi este dată posibilitatea a-'și achita datorința față de biserică, solvind odată pentru totdeuna bagatela sumă *de 25 corône,* adecă atâta, cât credincioșii altor biserici contribue la an, și pentru care va primi o *„diplomă de scutire".*

Nu-i inteligent român, care sĕ nu scie, ce jertfe materiale sĕ cer dela un archiereu român, care are a representa o biserică întrégă. Sĕ ne facem deci datorința noi fii lui, ușurându-i posiția și dându i posibilitatea a ne representa cu vrednicie.

Protopresbiterii tractuali de asemenea au în organismul bisericei nóstre un rol important. Folósele, ce ei le aduc bisericei și némului — lucrând cu consciențiositate — sunt immense.

Trebue deci lor sĕ le sărim în a dóua linie în ajutor, ca grijile traiului sĕ nu-i opréscă în activitatea lor binefăcĕtóre.

Cealaltă preoțime pastorală încă nu mai póte fi lăsată în mâna sorții, ca de multe-ori cu degradarea demnitătții și vaḍei sale sĕ 'și câștige pânea de tóte ḍilele.

Jertfa, ce va aduce-o poporul pentru clerul sĕu, și carea e dator a o aduce, până când e legat de biserica sa strămoșéscă: nu va fi perdută, ci va produce ródele sale, a căror folóse tot asupra poporului sĕ vor vĕrsa.

Clerul emancipat de grijile esistenței, va avé ocasiune, liniste și voie a sĕ interesa mai mult de sórtea susținĕtorilor sĕi, a se ocupa de interesele și binele lor, cu un cuvênt le va puté face îndecite servicii.

După datele statistice a-le consistoriului archidiecesan, archidiecesa transilvană numĕră preste 160,000 familii.

Contribuind fiecare cu o corónă, ar incurge în fondul general administrativ o sumă de 80,000 fl. la an. Substragênd din acésta salariul archiepiscopesc cu 8000 fl. și a protopresbiterilor tractuali cu 21,000 fl: ar resulta pentru parochi o sumă de 51,000 fl. afară de ajutoriul, pe care guvernul promite a-l da în fie care an, și de sumele mai considerabile, cu cari mulți din cei cu dare de mână își vor rescumpĕra sidocsia.

Din acéstă sumă și din venitele capitalului neatacabil ușor s'ar puté completa venitele parochiale, așa, că fie care paroch sĕ priméscă o parte mulțumitóre, până la timpuri mai bune, când și alte fonduri centrale își vor revĕrsa binefacerile, intenționate de fericiții fundatori asupra apostolilor némului român, cum este bună óră „Fondul Pantazian", care va remunera clerul archidiecesan preste vro 50 ani.

Ori cât ar fi de mângăitóre speranța, că într'un viitor și mai înde-

FOIȚA.

Introducerea limbei slave
în biserica nóstră.

(Studiu istoric-literar.)

Ori și care popor cu pretensiuni culturale, îndată-ce trece peste greutățile ivite la începutul desvoltării sale, va căuta cu tótă stăruința, din tóte punctele de vedere, cărarea vieții sale trecute, ca astfel cu mai mult succes și cu mai mare siguranță sĕ pótă înainta pe calea progresului. Cât timp nu e lumină deplină în privința acésta nu póte sĕ facă vre-o înaintare solidă, basată și lipsită de erori fundamentale. Cel-ce cunósce viéța actuală a poporului român, va trebuí sĕ recunóscă cu satisfacțiune sufletéscă, că o deosebită agitațiune domnesce în lumea învĕțată română, cu deosebire în timpul mai recent, cu scop de a lumina punctele întunecate ale istoriei nóstre. Dar mai ales ese la ivélă stăruința și succesul cu care sĕ lucră întru a lumina acele puncte din viéța nóstră trecută, când s'au încercat cele mai cutezătóre atacuri asupra vieții nóstre intelectuale, a poporului român, și acela, când un puternic atentat s'a făcut asupra limbei nóstre. Un astfeliu de moment istoric este fără îndoélă făcut din partea slavismului. Drept aceea, una din cestiunile cele mai importante, cu deslegarea căreia bărbații de sciință își bat astăḍi capul e și: „Întroducerea limbei slave în biserica nóstră". Lucrul acesta este cu atât mai enigmatic, cu cât după constatările învĕțaților e evident, că noi Românii, ca descendenți ai coloniștilor aduși de Traian, am vorbit și vorbim o limbă, care-'și derivă originea din limba latină, ce avé o literatură atât de bogată.

Destul, că ne pomenim, că limba slavă a fost întredusă la noi. Ca tóte lucrurile ce cad în istoria nóstră medievală, așa și întroducerea ei la Români e învĕluită într'un nepĕtruns întunerec, căci despre lucrul acesta atât la scriitorii nostri cât și mai ales la scriitorii Slavi și strĕini nu aflăm nimic amintit.

Stând casul așa, bărbații nostri când au început sĕ desvĕluéscă și sĕ alunge întunerecul ce ḍăcea asupra trecutului istoric al poporului român, când au ajuns la întroducerea limbei slave în biserică, în lipsa de date positive, de date istorice demne de credĕmênt, au început sĕ-și facă o mulțime de teorii, s'au născut o mulțime de versiuni, unele formate aprópe numai pe puterea imaginațiunei, altele basându-se și pe unele evenimente istorice.

Așa cu esplicarea sus numitei chestiuni s'a ocupat și Dimitrie Cantemir, principele Moldovei, care ca om fórte învĕțat al timpului sĕu între Români, ne-a lăsat mai multe scrieri fórte interesante.

În cartea sa întitulată „Descriptio Moldoviae", între altele se ocupă și cu întroducerea limbei și literelor slavice la noi Românii.

Ca sĕ putem vedea mai bine părerea lui în privința acésta, citez partea aceia a scrierii lui în fragmente.

Pe pagina 158 sub titlul: „Ierarchia bisericéscă", ḍice: „Dela fundarea scaunului „metropolitan în Moldavia și până pe timpul „conciliului dela Florența, metropoliții moldoveni se chirotoneau de către patriarchul „din Constantinopole. La acest conciliu a fost „și metropolitul de atunci al Moldoviei, un „om simplu și puțin deprins în ale sfintelor „scripturi, care s'a lăsat a se amăgi prin promisiunile papei, că-'i va da al 7-lea scaun „împreună cu alte onoruri și a subscris decretele mincinóse și tendențióse ale acelui „conciliu, deși solii lui Alecsandru cel Bun, „domnului Moldoviei, cari erau cu el protestară sĕ nu subscrie; după ce s'a spart conciliul el n'a mai cutezat a se reîntórce în „Moldova; și Marcu, archiepiscop dela Efes, „a trimis metropolit în Moldova pe archidiaconul sĕu bulgar de origine, dar fórte lăudat, pentru pietatea și ortodocsia sa; apoi „fiind-că însuși patriarchul dela Constantinopole încă trecuse în partea adversarilor i-a „conces sĕ mérgă cu patriarchul dela Ohrida, „ca sĕ-'l chirotonéscă acesta. Dela acest „timp înainte și până la începutul secolului „trecut metropoliții Moldoviei tot dela patriarchul dela Ohrida, și-au cerut chirotonirea". Ér pe pagina 168 sub titlul: „Despre literele moldovenilor", ḍice: „Mai înainte „de conciliul florentin moldovenii au scris cu „litere latine, ca tóte popórele a căror limbă „se derivă din limba vechie romană. După ce „însĕ metropolitul Moldaviei, precum am ḍis „mai sus a mers la acel conciliu și acolo s'a „dat în partea latinilor, succesorul seu Teoctist, diaconul lui Marcu Efesanul, bulgar de „origine, ca sĕ stîrpéscă tot aluatul latinilor părtat va fi asigurată posițiunea clerului nostru prin „Fondul Pantazian“ și prin „Fundațiunea Gozsdu“, totuși nu putem sĕ rĕmânem indiferenți față de strigătul celor, ce *acum momentan* au lipsă de ajutor, de subsistință.

Ni se impune acésta cu atât mai vêrtos, cu cât afară de voință nimic nu ne împedecă a contribui cu denarul cerut și cu cât asigurăm prin acésta temelia, forța esistenței nóstre și ridicăm clerul român, adecă acel factor, care în viața poporului nostru a avut și are un rol atât de decisiv și binefăcĕtor, ca — póte — la nici un alt popor și căruia și în viitor îi este reservată o grea, dar gloriósă misiune.

Deca.

Sinodul archidiecesan.

In raportul din numĕrul penultim despre ședința din 5/17 Aprilie a. c. din greșală s'a omis propunerea făcută de către Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

Propunerea este de urmĕtoriul cuprins:

„Se póte observa în fie-care ḑi: că oficiile nóstre bisericesci, începênd dela consistoriu pănă la parochii, difer încă fórte mult în modul scrierii, va sĕ ḑică în ortografia limbei române, carea este limbă oficială a bisericei nóstre; anume: unii funcționari încă nu se pot desface de ortografia așa numită etimologică, carea dusă la estremități astăḑi este abandonată de lumea cultă română pentru lipsa ei de siguritate și pentru multe dificultăți în cetire; alții din contră s'au pus și stau morțiș pe un fel de ortografiă numită fonetică, folosindu-o aceea în mod escesiv, fără cât de puțină considerațiune la consecuențele gramaticale și la corectitatea limbei.

Pentru delăturarea anomaliei acesteia cer consimțĕmântul Venerabilului Sinod, sĕ pot întroduce deocamdată în gremiul consistoriului archidiecesan o uniformitate în cea ce privesce ortografia limbei române, anume sĕ aduc la valóre în mod obligativ pentru toți funcționarii consistoriali ortografia primită de academia română din Bucuresci remâind, ca însași acéstă ortografiă sĕ se întroducă apoi succesiv și la oficiile protopresbiterale și parochiale, precum și la tóte corporațiunile bisericesci din archidiecesă asemenea în mod obligativ.“

Declarându-se propunerea de urgentă, s'a pus îndată la ordinea dilei și s'a primit cu unanimitate.

La cererea telegrafică pentru concediu a deputatului Simeon Pasca dep. P. Cosma a făcut observarea, că acea în sensul regulamentului nu se póte considera. S'a trecut deci peste ea la ordinea ḑilei.

In sensul regulamentului acest deputat care fără concediu a absentat dela sesiunea actuală a sinodului, și care altcum în întreg periodul sinodal nu a fost la nici o ședință, ceea ce e destul de caracteristic, acest deputat ḑicem trebue se fie lipsit de mandat și sĕ se pună la cale alegere nouĕ în locul lui.

Cu considerare la împregiurarea, că acéstă sesiune a fost cea din urmă în acest period, sinodul nu a tras consecuențele din neîncuviințarea concediului, și a lăsat cestiunea cu mandatul acelui deputat nedecisă.

Revista politică.

Camera magiară din Budapesta a votat cu unanimitate în ședința de Miercuri proiectul de lege, prin care sĕ eternisézĕ esistența de o mie de ani a statului unguresc.

Acest proiect constă din următorii 4 paragrafi:

§. 1. Legislativa din țĕrile sfintei coróne unguresci mulțumesce cu pietate religiósă provedinței divine, pentru-că a luat sub scutul seu patria întemeiată de Árpád și bravele sale trupe, pentru-că a binecuvêntat pe domnitorii sei cu înțelepciune, pe poporul sĕu cu tărie și cu o iubire de patrie, gata de a aduce sacrificii imense, și pentru-că a susținut sus și tare în mijlocul multor pericole în decursul unei mii de ani esistența ei, stându-'i țĕrii într'ajutor, atât în împrejurări bune, cât și rele.

§. 2. Cu acéstă ocasiune solemnă sĕ presintă amêndóuĕ corpurile legiuitóre cu cel mai profund devotament înaintea Majestății Sale imperiale și apostolice regesci, Francisc Iosif I., sub a cărui domnie gloriósă sunt asigurate: libertatea constituțională și desvoltarea neconturbată a țĕrii. Regele apostolic din Ungaria și țĕrile învecinate aduce din partea sa la cunoscință publică încrederea sa neîntreruptă în credința iubitului sĕu popor. Acestea sunt puternicele base ale acelei influințe binecuvêntate, a cărei putere constitue totdeodată o garanță pentru sigurul progres în seculii viitori.

§. 3. Cu aceste manifestațiuni de pietate, de devotament și de îndurare regéscă înarticulézĕ legislativa în lege amintirea esistenței millenare a statului unguresc pentru tóte timpurile.

§. 4. Acéstă lege întră în vigóre în 8 Iuniu 1896, ḑiua încoronării gloriόse a Maiestății Sale imperiale și apostolice regesci; în aceeași ḑi are sĕ se cetéscă atât în ședința comună a ambelor corpuri legiuitóre, precum are sĕ se facă cunoscută în tóte comunele din țĕrile corónei ungare și săpată în pétră sĕ se eterniseze în edificiul parlamentului.

Casa magnaților va vota acest proiect de lege în ședința sa de aḑi.

Pentru ca sĕ fie sĕrbătórea generală, nu forțată, ci de bună voie și celelalte *popóre* nemagiare din Ungaria, cârmuitorii statului ar fi trebuit sĕ mai adaugă la acesti 4 paragrafi încă unul tot așa de esențial, care ar fi avut sĕ sune cam în chipul următoriu:

§. 5. Cu acéstă solemnă ocasiune corpurile legiuitóre din țĕrile sfintei coróne unguresci cu înalta aprobare a Majestății Sale imperiale și apostolice regesci *dau* tuturor națiunilor nemagiare din Ungaria aceleași drepturi întru tóte egale cu drepturile, cari le are astăḑi națiunea cârmuitóre magiară. Legi speciale vor norma tóte aceste drepturi sfinte cu de-amĕruntul.

In chipul acesta numai ar fi fost proiectul de lege într'adevĕr complect, ér milleniul o adevĕrată sĕrbătóre generală potrivită cu secolul de astăḑi al libertăților.

* * *

Despre pactul dintre Austria și Ungaria scrie seriosul ḑiar german „Münchener Allgemeine Zeitung“ urmĕtórele:

„Ungaria rĕmâne neflecsibilă față cu pretensiunea Austriei, de a-'și ridica contribuția sa la spesele comune. Deputația parlamentului unguresc a luat conclusul unanim sĕ nu acórde mai mult ca până acum, așa dară, după retragerea cuotei pentru granița militară de odinióră, numai 30 de percente. Ungurii negoțiază ca acei negustori, cari la început prețuesc o marfă mai puțin, ca s'o cumpere la sfêrșit cât sĕ póte de ieftin. De 30 de ani s'a ridicat bunăstarea jumĕtății de dincolo a imperiului (adecă a Ungariei) într'un mod considerabil, însĕ ea nu vrea sĕ dea mai mult ca atunci pentru armata comună și pentru diplomația comună. După cum sĕ scie, deputațiunea austriacă pentru stabilirea cuotei a venit după o comparare îngrijită a venitelor din ambele state la conclusiunea, că Ungaria de aici înainte, după retragerea cuotei pentru granița militară, are se plătéscă de drept 42 de percente, și ómenii au trăit în speranța, că cealaltă parte va ieși înaintea acestei propuneri la jumĕtatea drumului. Astfel s'ar înțelege. Dar nimic din tóte astea! Ungaria insistă, ca de aici înainte dările de consum sĕ se împartă nu după cantitatea de producțiune, ci după cantitatea de întrebuințare a ambelor state, și vrea prin acésta sĕ câștige la quotă 2 ½ milióne de floreni sau 2.3 percente. Dar pentru aceea totuși sĕ nu se schimbe împărțirea speselor. Ea vrea numai sĕ câștige și sĕ nu facă nici cea mai neînsemnată concesiune. E vorba aici de sume de bani fórte însemnate, căci, deóre-ce întregul buget comun sĕ urcă la 108 6 milióne de floreni, cari sunt a sĕ acoperì prin quote, stă astăḑi o diferință anuală de 12,6 milióne de floreni, care ar fi sĕ se acopere sau de Austria sau de Ungaria. Acésta nu e o cantitate negligeabilă. In Austria nu s'au așteptat ómenii, că le vor succede tóte, câte le-au ținut de echitabile, însĕ nu s'a așteptat nici la acest refus complet. Că Ungaria nu vrea, sĕ adaugă nici măcar acele 2.3 percente, cari le câștigă din dările de consum, este un semn, că nu sĕ pórtă cu sinceritate. Căci cel puțin atât ar fi trebuit, sĕ acórde. În adressa deputațiunei austriace sĕ sulevéză interesantul fapt, că Ungaria nu contribue mai mult la armata imperiului, decât întrebuințézĕ Bavaria pentru susținerea armatei sale. Acésta e o comparație surprindĕtóre; pentru că Ungaria dispune preste jumĕtatea voturilor în întréga monarchie și peste influință în tóte afacerile comune și eserciază prin acésta o putere, care nu ar avea-o, dacă ar fi un stat independent. Ea nu vrea sĕ se învoiască, ca sĕ plătéseă anual mai mult ca 12 pănă în 13 milióne de floreni, dar de o urcare potrivită a quotei nu va putea scăpa. In Ungaria sĕ sulevéză cu deosebire cestia, că ea de o parte face mai mult pentru honveḑii ei, ca Austria pentru armata teritorială, și prin aceea plătesce mai mult pentru apĕrarea imperiului, ca cât esprimă quota. Acésta e drept, deși e cunoscut, că motivul îngrigirei de stat pentru honveḑime zace în mare parte în motivele naționale. Honveḑimea trece ca garantie pentru independența Ungariei. Mai târḑiu astfel cred mulți Magiari, honveḑimea va fi basa pentru o armată unguréscă de tot independentă; acest punct de vedere împedecă înțelegerea asupra quotei cu privire la spesele comune“.

Bună lecție pentru îngânfații magiari!

* * *

In numĕrul trecut am publicat discursul eroului Vienei, Dr. Lueger, discurs, prin care a primit alegerea, care pentru a patra óră a căḑut asupra lui, ca sĕ fie primar al capitalei din Austria. Oficiósa „Fremdenblatt“ scrie asupra acestei importante cestiuni urmĕtórele: „Lumea s'a convins pretutindenea încetul cu încetul, că la aceste alegeri de primar nu mai e vorba de loc de alegerea unui primar pentru residență, — ci de o

---

„din biserica moldovénă și sĕ ridice tótă oca-
„siunea de a putea ceti ómeni tineri sofis-
„mele latinilor, a îndemnat pe Domnul Alec-
„sandru cel Bun, ca sĕ ecsileze din țéră nu
„numai pe ómenii hetorodocși ci sĕ scótă și
„literile latine din tóte scrierile și cărțile, și
„sĕ întroducă în locul lor pe cele slavone;
„și prin acest zel prea mare și fără de timp
„el s'a făcut primul urzitor al barbariei în
„care geme astăḑi Moldavia“.

Metropolitul despre care se face amintire este Damian.

Prin urmare Dimitrie Cantemir e de părere, că limba slavică nu s'a putut întroduce mai curênd decât numai după conciliul dela Florența, va sĕ ḑică nu s'a întrodus decât numai în jumĕtatea a doua secolului al XV-lea, în urma zelului urmĕtoriului lui Damian a metropolitului Teoctist.

El adecă, după părerea lui Cantemir, a voit sĕ ștérgă ori-ce lucru, care i-ar putea face pe Români sĕ-și aducă aminte de originea lor și care i-ar putea atrage mai ușor către o eventuală unire cu biserica catolică, după cum era sĕ se întêmple pe timpul metropolitului Damian. Și deóre-ce la fie-care popor limba și așa și literele sunt acelea cari fac pe popor sĕ-și cunóscă mai bine originea lui, de aceea Teoctist a îndemnat pe domnitorul de pe atunci Alecsandru cel Bun, ca sĕ scótă limba română atât din biserică, cât și din administrațiune și în locul ei sĕ se întroducă limba slavică; lucru care s'a și întêmplat. Acum sĕ vedem întru cât acéstă părere se póte sprigini.

Dacă cele ḑise de Dimitrie Cantemir ar fi adevĕrate, ar fi basate pe istorie, ne prinde mirarea, cum de la scriitorii moldoveni, ca Gligore Ureche, dar mai ales la Miron și la Niculae Costin, cari au descris pe larg o mulțime de lucruri cu mult mai secundare sĕ nu se fi ocupat și amintit și de lucrul acesta.

O altă împrejurare, care vorbesce în contra afirmațiunilor lui Cantemir e și aceea că în decursul timpului s'au aflat unele chrisóve și alte urme istorice făcute în un timp anterior conciliului Florentin, de unde conchidem, că literile și limba slavică au fost întroduse cu mult mai înainte de conciliul Florentin, deci în un timp anterior secolului al XV-lea.

Dar mai mult vorbesce în contra părerii lui Dimitrie Cantemir faptul, că Alecsandru cel Bun principele Moldovei murise pe la anul 1436 deci cu 4 ani mai înainte de conciliul dela Florența. Odată stabilit lucrul acesta, nici cele ḑise de Dimitrie Cantemir nu pot avea loc, căci Damian, metropolitul Moldaviei, nu a putut sĕ se témă de urgia domnitorului fiind-că subscrise pactul dela Florența, căci Alecsandru cel Bun murise deja cu 4 ani mai nainte. Lucrul acesta ne face sĕ deducem, că deși cele ḑise de Dimitrie Cantemir au óre-cum un fond istoric, totuși conclusiunile le-a făcut numai pe puterea imaginațiunei sale, sau după-cum susține istoricul nostru Xenopol, este o legendă îmbrăcată astfel de poporul nesciutor, dar care în faptă conține și un adevĕr. Ioan Bogdan eruditul cunoscĕtor de limbile slavice și profesor la universitatea din Bucuresci arată în un studiu al sĕu, că părerea acésta a lui Dimitrie Cantemir se mai găsesce și la un istoric strein anume:

Copitar, lucru, care face pe dl Ioan Bogdan sĕ susțină că Dimitrie Cantemir a împrumutat versiunea acésta dela Copitar.

O altă părere cu privire la întroducerea limbei slavice în biserică și administrațiune la Români, o găsim la Xenopol. El anume susține, că limba și literile slavice s'ar fi întrodus cu forța, după-cum sĕ vede în „Istoria Românilor“ vol I pag. 451 unde sĕ ḑice: „Intórcerea Românilor dela creștinismul roman la cel bulgar a fost datorită unei presiuni esterióre, căci nu esistă nici un motiv care sĕ fi făcut pe Români a lăpĕda o formă de religie pe care o înțelegéu și a lua pe una pentru care nu avéu nici o înțelegere.

Istoricul Xenopol deduce tóte lucrurile acestea pe basa amintitei păreri alui Dimitrie Cantemir și a unui călugăr bulgar Paisie, care a scris istoria trecutului poporului sĕu. Xenopol folosesce cele ḑise de Cantemir în alt înțeles adecă, că acésta legendă conține un adevĕr, pe care însĕ nesciință poporului o a îmbrăcăt în forma acésta; ér în ce privesce părerea lui Paisie o citez aici:

„S'au însemnat în nisce cărți vechi scrise de mână, că după reposarea patriarchului bulgar sf. Ioan, carele au ridicat pe Asan la împărăție au chemat Asan dela Ahrida pe părintele Teofilact și l'au pus patriarch în Trinor. Insĕ sf. Teofilact au luminat și au curețit tótă Bulgaria de eresurile de care multe sĕ aflau atuncia în ea. După aceea au învitat pe împĕratul Asan de au trecut în Valachia, sĕ o cucerécscă și sĕ o curețe de eresul roman, ce pe atunci domnia în Valachia și Asan s'au dus și au supus amêndemonstraţie politică. Drului Lueger i-a plăcut, sĕ aducă în combinaţie cestia primării cu „trecerea peste barieră a unei partide domnitóre din Ungaria“, deşi lui îi este pe deplin cunoscut, că cestiunea alegerii sale nu póte sta în nici o legătură cu dorinţele presupuse unguresci (vorbă sĕ ne fie. Red.) şi că tóte încercările, de a constata o legătură între ea şi Ungaria, de mai multe ori au fost combătute şi categoric respinse. (Da, dar tot esistă. Red.) Mănecând dela acéstă bănuială a folosit el ocasiunea dată pentru o vorbire de agitaţie esclusiv politică, care n'a învrednicit cestiile locale nici barem cu o amintire. Cu acésta a arătat Dr. Lueger mai bine, cât de puţin îşi astéptă şi el aprobarea alegerii. El nu trăesce în acéstă privinţă în speranţe false, şi şi noi credem, că el, — în ce privesce persóna sa, — prevede fórte just viitorul.“ — Va sĕ dică după „Fremdenblatt“ nici vorbă de întărirea Drului Lueger ca primar al Vienei. Ni sĕ pare, că din colónele oficiósei vieneze vorbesc pintenii unguresci-ovreesci, cărora nu le convine Dr. Lueger. Sĕ sperăm însĕ, că cel puţin de astădată fiind şi ei cam tociţi, vor rămânea fără ecou, iar bravul creştin, Dr. Lueger în nĕcazul ovreo-magiarilor tot va ajunge primarul Vienei!

* * *

In Reichstagul german s'a făcut o interpelare în causa maniei de duel.

In numele cancelarului Hohenlohe, care e bolnav, a rĕspuns ministrul Bötticher în sensul acela, că guvernul va lua tóte mĕsurile, ca sĕ pună capĕt unei manii contrare dreptului şi moralului.

* * *

Consiliul de ministrii din Paris a hotărât sĕ primiască pe principele Ferdinand al Bulgariei oficios ca pe un suveran, sĕ-i pregătiască cuartir pe spesele statului, şi sĕ-i dea onorurile militare. — Câte consecinţe frumóse nu are Ferdinand, pentru că a făcut pe prinţul Boris ortodocs!

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 16 Aprile 1896.

La ordinea dilei continuarea desbaterei asupra budgetului de finance.

Kulmánn Iános cere ştergerea dării de consum pentru bere şi recomândă modul de impunere a dării întrodus în America.

Kovács Iózsef acusă guvernul cu negliginţă fiindcă nu stărue pentru a crea o bancă magiară independentă, precum şi un teritoriu vamal independent.

Polony Géza, dice, că dacă Austria pretinde ca cuota sĕ fie urcată astfel, în cât ambele ţĕri ale monarchiei sĕ plătéscă părţi egale, atunci, sĕ şi permită ca instituţiunile comune sĕ aparţină şi Ungariei. Până când afacerile diplomatice şi armata comună sunt în prepoderanţă germane, până atunci nu vrem păritate la contribuiri.

La toţi aceştia le rĕspunde *ministrul Lukács László*, carele îi asigură, că nici odată n'a perdut din vedere interesele Ungariei. In firul vorbirei sale declară, că darea directă se va regula în legătură cu reforma administraţiei. Proiectul despre urcarea dării de bursă este gata. Darea de consum va rĕmânea tot aceea. Valuta se va reforma în sensul, că florenii de argint se vor schimba în monete mĕrunte tot de argint.

Budgetul s'a primit în general.

Şedinţa dela 17 l. c.

Inainte de a se trece la ordinea dilei, presidentul anunţă repausarea contelui Berényi, şi cere autorisarea de a dispune cele necesare pentru alegerea unui nou deputat. Se încuviinţéză.

Kossuth Ferencz reflectéză apoi ministrului Lukács la cele dise de acesta în vorbirea sa de eri referitoriu la apărarea ministrilor austriaci. Trece apoi la cestiunea băncii austro-ungare, dicênd, că acésta când cu ocasiunea crisei institutelor magiare, a restrins creditul acestora, şi acţionarii ei sunt în maioritate austriaci. Cere şi el bancă magiară independentă, dacă se intenţionéză egalisarea cuotei.

Molnár Iózsef şi *Bornemisza Lajos* se ocupă cu darea de consum şi cu cestia monopolului de spirt.

Horváth Gyula, dice, că atacurile celor din parlamentul magiar nu sunt îndreptate contra guvernului austriac, ci în contra politicei manifestate de austriaci contra dualismului, din incidentul pertractărilor asupra pactului economic. Guvernul magiar n'ar trebui sĕ sufere astfel de manifestaţii. — Cere ca desbaterile asupra pactului economic sĕ fie publicate.

Ministrul Lucács, în rĕspunsul sĕu declară, că tóte sforţările contra reîncheierii pactulul economic neavênd nici un resultat, e de prisos ori-ce întreprindere contra curentului numítelor manifestaţiuni antidualistice, ér procesele verbale referitóre la încheerea pactului nu vede necesar a-le publica.

Inainte de încheerea şedinţei, *Szerb Győryy* ca referent presentéză proiectul de lege referitoriu la inarticularea în lege a milleniului.

Şedinţa dela 18 l. c.

Primul vorbitoriu *Szacsvay Sándor*, atacă guvernul fórte vehement din causa impovorării pămêntului cu prea multă dare.

Sima Ferencz cere şi el scăderea dării de pămênt şi înaintéză chiar şi un proiect de lege în privinţa acésta, dar e respins.

Ministrul Lucács recunósce şi el, că pămêntul este impovorat cu fórte multă dare, dar nu póte ajuta nimic, până nu se va reforma darea în general.

Ugron Gábor arată nedreptăţile ce s'au făcut la rescumpĕrarea regalelor şi abusurile ce sĕ fac la darea în arêndă a diferitelor monopoluri de spirt.

Meskó Lászlo atacă competinţele de timbre, ér *Pap Elek* presentă un proiect de resoluţiune privitoriu la ştergerea monopolului de tabac.

Mai mult interes, s'a arĕtat faţă de interpelarea lui *Hévizi Iános*, carele a cerut ca fundaţiunile institutului de crescere Theresianum din Viena sĕ fie aduse acasă în Ungaria.

E sciut, dice Hévizy, spre ce scop a înfiinţat Maria Theresia Theresianul. Pe atunci aristocraţia magiară nu avea cultura necesară, respective pelângă acésta nu avea abilitatea socială şi simţul pentru eticheta dela curte, pentru ca sĕ pótă fi aplicată în funcţiuni şi acolo. Ér ea cu tot preţul voia ca sĕ-o aplice, pentru ca cu atât mai mult sĕ pótă lega Ungaria de tronul ei.

Nu de mult, pe timpul ministrului Csáky s'a înfiinţat un astfel de institut pentru copii de aristrocraţi magiari.

Ce lipsă este dară, ca tinerii magiari sĕ fie crescuţi în stat străin, în spirit străin şi în limbă străină, tocmai în etatea când sunt mai cuprindĕtori?

Inzădar se dice, că se pretinde ca sĕ scie ungurescę şi sĕ înveţe limba şi istoria magiară, dacă aceea o învaţă în spirit străin şi predată de străini.

Ministrul Wlassics în rĕspunsul sĕu arată, că nu e de temut spiritul patriotic al tinerilor magiari crescuţi în Theresianum, deóre-ce veghiază asupra lui o mulţime de profesori magiari eminenţi, comisariu guvernial permanent şi însuşi ministrul de culte şi instrucţiune publică.

Rĕspunsul se ia la cunoscinţă.

Şedinţa dela 20 l. c.

Se continuă desbaterea asupra punctelor restante din budgetul de finanţe.

La discuţie ia parte deputaţii *Okolicsányi*, *Szederkényi* şi *Várady*, toţi ocupându-se cu monopolul tabacului, cărora le rĕspunde, dar puţin satisfăcĕtoriu, *ministrul Lukács*.

Mezei Mor interpeléză pe ministrul de finanţe în causa ştergerii lotteriilor mici.

Ministrul îi rĕspunde, că deocamdată nu se va puté face altceva, decât ca tragerile sĕ fie restrinse.

Horváth Gyula cere urcarea salariilor oficianţilor de stat, la ce ministrul îi rĕspunde, că tocmai se ocupă cu cestiunea acésta.

Cu acestea terminându-se şi desbaterile speciale asupra budgetul, se pune la votare şi se primesce au majoritate de voturi respingêndu-se propunerile oposiţiei.

Inainte de încheerea şedinţei la raportul comisiunei de comunicaţiune se concede edificarea mai multor căi ferate vicinale, între altele şi linia Vinţul de jos Sibiiu şi Turnu-roşu.

Din pertractările asupra acestui budget s'a putut constata întocmai ca la desbaterile asupra budgetului ministrului de agricultură că se pune fórte puţin pond pe interese poporului muncitortu, fie acela agricultor, negustor ori meseriaş.

Şedinţa dela 21 l. c.

Conform anunţului făcut de presidentul camerei în şedinţa de ieri, la ordinea dilei s'a pus esclusiv cetirea şi desbaterea legii millenare.

Toţi ministrii şi deputaţii s'au presentat în haine negre.

Presidentul camerei, fostul ministru *Szilágyi Dezső*, deschidênd şedinţa, dă cuvêntul referentului *George Szerb*, carele în mijlocul unei linişte perfecte, fără vre o motivare, ci provocêndu se numai la însemnătatea momentului şi la momentuositatea actului ce presentă, înaintéză camerei proiectul de lege privitoriu le înarticularea legii despre serbarea milleniului magiar.

Se primesce cu unanimitate.

(Vedi acest proiect la alt loc al fóiei nóstre de adi.)

Tot referentul Szerb comunică camerei între altele seria de festivităţi la cari va lua parte şi Majestatea Sa în persónă, şi anume: la deschiderea milleniului în 2 Maiu; la Te Deum-ul din biserica lui Mathia din Buda la 3 Maiu; la punerea pietrii fundamentale pentru noul palat regal în 6 Iuniu; şi la 17 Septembre, când va fi inaugurarea podului peste Dunăre la Porţile de fier, la care festivitate vor fi învitaţi şi monarchii ţĕrilor învecinate.

După acestea notariul *Perczel Béni* cetesce proiectul despre înarticularea în lege a milleniului, carele se primesce cu unanimitate

Casa ascultă în picióre cuvintele presidentului prin care enunţă de primit proiectul legii millenare şi isbucnesce în strigăte de: „Sĕ trăiască Regele!“

Şedinţa a fost fórte bine cercetată şi de public şi s'a terminat la 11 óre 40 m. a m.

Şedinţa dela 22 l. c.

In firul desbaterei asupra obiectelor dela ordinea dilei, se cetesce pentru a treia óră proiectul de lege privitoriu la serbările millenare, care se primesce şi apoi dau mai multe concesiuni pentru construiri de căi ferate vicinale.

La desbaterea asupra proiectului de lege privitoriu la milleniu, ia cuvêntul deputatul *Ugron Gábor*, carele într'o vorbire mai lungă, dice, ca tóte creaţiunile millenare nu sunt creaţiuni naţionale, ci creaţiuni de partid. Creatorii acelora, nu la naţiune s'au gândit (se înţelege — la naţiunea magiară. Red.), căci nici nu 'i-au dat loc cuviincios la serbări. Tóte serbările sunt intenţionate numai de a servi de palladiu unui guvern slab. Dar nici Regele nu e angajat la serbări aşa precum ar trebui sĕ fie angajat, şi acésta din causa, că ministrul-president Bánffy nici n'a cutezat a-'l învita la şedinţa festivă a parlamentului magiar din 8 Iuniu. Dacă Regele a mers la şedinţa comunală din Zagrab, pentru-ce nu ar vení la şedinţa festivă a parlamentului magiar din incidentul milleniului? Dar nu vine, nu că nu vrea, ci că nu e învitat. Şi aci guvernul e de vină, carele nici atâta sinceritate n'are, ca sĕ şi mărturiséscă acéstă frică de a-'l învita.

Cuvintele lui Ugron au făcut adâncă impresiune asupra celor presenţi şi ministrul preşedinte baronul Bánffy cerca a pune tóte în cârca comisiunei regnicolare, care a statorit programul festivităţilor şi în cârca parlamentului, carele a primit acel program. Referitoriu la participarea domnitoriului la serbările millenare, ia rĕspunderea asupra sa, căci la propunerea dênsului s'a decis şi în comisiune şi în parlament aşa cum s'a decis.

Mai apĕră proiectul *ministrul Wlassics* carele în firul vorbirei sale trecênd la cestiunea pinacotecei, descopere, că s'a constatat o daună de vre-o 56,000 fl. ş vre-o câteva sute, carea însĕ o a rebonificat fratele lui Pulszky.

După statorirea ordinei de di pentru şedinţa de mâne, acésta s'a terminat la 12 óre m.

„Tribuna“ furiósă.

In numĕrul de adi al „Tribunei“ un colaborator al ei „Ioan Scurtu“ declară, că el a scris infamiile la adresa bisericei nóstre din incidentul sinodului nostru archidiecesan.

După principiul: *„non quis sed quid“* este indiferent cine a făcut tendenţiósele rapórte din „Tribuna“, şi cine a aflat căldurósa îmbrăţişare în redacţiunea „Tribunei“ şi teren de a trage în tină pe toţi bărbaţii bisericei nóstre.

Declaraţiunea lui Ioan Scurtu numai o importanţă póte avé, şi anume aceea, sĕ se scie, că el ca stipendist din fundaţiunea fericitului „Gozsdu“, în loc de a-'şi vedé de studii, şi a se perfecţiona, ca cu timpul sĕ devină folositoriu bisericei, a luat loc în redacţiunea „Tribunei“ spre a batjocori biserica, care-'l hrănesce.

Ca fiu al unui nenorocit profesor dela gimnasiul nostru din Braşov, acest colaborator până a fost în gimnasiu a avut stipendiu dela consistoriul nostru archidiecesan.

In celelalte nu mai reflectăm la nóuĕle atacuri ale „Tribunei“ faţă cu Escelenţia Sa metropolitul nostru şi faţă cu domnul Parteniu Cosma.

Va fi sciind „Tribuna“ pentru ce lovesce **în capul bisericei gr.-or. române** şi în **directorul „Albinei“.**

Noutăţi.

Chirotonirea noului metropolit al Bucovinei, Ciupercovici, precum se anunţă din Viena s'a făcut la 7/19 Aprile a. c., cu care ocasiune Eminenţia Sa a ţinut un discurs în limba română asupra misiunei bisericei greco-orientale; a mulţămit împĕratului pentru numirea sa şi a promis, că va desvolta sentimentele dinastice şi patriotice ale credincioşilor bisericei sale.

* * *

Chirotonire de preoţi. In sĕptĕmâna acésta a chirotonit întru presbiteri Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul pe clericul absolut Iosif Hancheşiu, ales paroch în comuna Boholt, protopresbiteratul Geógiului I, şi pe clericul cu pregătire estraordinară Ioan Perhaiţă, destinat pentru parochia Dobric, tractul Solnocului.

* * *

Alegere de preoţi. Diua de 7 Aprile v. a fost pentru locuitorii comunei Tilişca o di de bucurie. Şi cu tot dreptul, căci în susnumita di s'a făcut alegerea alor 2 capelani pe lângă actualii preoţi bĕtrâni, aleşi fiind clericii absoluţi Petru Juga şi Ioan Iosof ambii fii ai acestei comune. Sĕ dea Ddeu ca nou aleşii sĕ lucre din tóte puterile pentru binele şi înaintarea tílişcanilor în special şi a némului nostru românesc în general.

Un alegĕtor.

* * *

Denumire. După-cum cetim în „Timpul“ Dl V. Puşcariu, eminentul ingineriu de mine, actual ingineriu la staţiunea balneară Govora (România), a fost numit în serviciul central al minelor, post creat din nou prin budgetul ministeriului domeniilor. Felicitările nóstre!

* * *

---

dóuĕ Valachiile sub stăpânirea sa, şi au silit pe Valachii, care până atunci nu ceteau în limba latină, ci în cea bulgară şi a poruncit ca celui ce va ceti în limba latină sĕ i-se tae limba, şi de atunci Valachii au început a ceti bulgăresce. Dl Ioan Bogdan însĕ arată în studiul sĕu, că cele dise de Paisie sunt sau nisce pure combinaţiuni inventate de capul sĕu, sau dacă nu, atunci manuscriptele de care face dênsul amintire, dar cari până adi au rĕmas necunoscute, le o fi folosit fără nici o critică, ţinêndu-le pe tóte de bune.

Cele dise de Paisie le caracteriséză Firecek în chipul următoriu: „Pentru cercetarea critică a trecutului Bulgariei, lucrarea lui Paisie n'are o valóre mai mare decât Fierdusi pentru istoria Dalmaţiei“.

Deci Xenopol basându-se pe cele dise de Dimitrie Cantemir şi Paisie mai adauge încă: „Mai departe ambele legende atribue schimbarea limbei liturgiei, din latină în slavonă unui act de autoritate cea Moldovenéscă lui Alecsandru cel Bun, cea Bulgăréscă lui Asan împĕratul Bulgarilor.

(Va urma.)

Religiunea și profesorii. Comitetul central a reuniunei regnicolare de instrucțiune pubiică a profesorilor dela scólele medii în ședința sa ultimă a decis aprópe cu unanimitate escludarea studiului religiunii din scólele medii și încredințarea acelui studiu familiilor respective.

Notariul comitetului, Szigetváry a fost însărcinat cu cetirea unei disertațiuni despre tema acésta în plenul congresului didactic millenar. Resoluțiunea acésta a produs în sinul profesorilor catolici o adâncă indignare și mai mulți s'au și decis a repăși din numita reuniune. Profesorul de religiune dela gimnasiul superior de stat din Ungvár Dr. Alecsandru Tibliger și-a dat deja demisia, și în epistola adresată președintelui reuniunei, Beöthy Zsolt, între altele dice: E într'adevěr înspăimêntător, ca membrii reuniunei regnicolare nu numai, că nu au oprit, ci din contră au încungiurat pe Szigetváry, ca sě declare rěsboiu basei nóstre culturale de o mie de ani și cu programul socialiștilor germâni în mână sě propage în fața țěrii întregi delăturarea studiului religiunei din scólele medii. Un bărbat erudit cu convingeri religióse nu mai póte figura ca membru într'o reuniune atât de coruptă; anunț deci cu onóre, că am repășit din reuniunea regnicolară a profesorilor, care nu are de scop edificarea, ci dărîmarea, despoiarea tinerimei de tesaurul cel mai scump, de educațiunea religiósă-morală.

Frumos tablou în fața mileniului!

* * *

Monument biblic. Directorul seminariului francez din Roma, paterul Eustak a cercetat într'o lungă călătorie locurile sfinte din Orient. La reîntórcerea sa în Roma între altele în referada sa către Papa a dis, că a descoperit într'un sătuleț din jurul Efesului o casă în ruine, despre care tradiția spune, că după înălțarea Domnului Christos la ceriu, Fecióra Maria și Ioan evangelistul ar fi locuit într.ênsa.

* * *

Necrolog. *Ilie Cucuian*, paroch gr. or. în Inuri și-a dat sufletul în mânile Cerescului Părinte astădi la 10 óre séra după o scurtă suferință, în al 29-lea an al serviciului prestat cu credința bisericei și națiunei sale și în al 58-lea an al vieței plină de iubire părintéscă și de binefaceri creștinesci.

Rěmășițele pămêntesci se vor depune spre eternul repaus Joi în 11/23 Aprile 1896. la 2 óre d. a. în cimiteriul gr. or. din comuna numită.

Subscrișii cu inima înfrântă și sdrobită de durere aduc acésta la cunoscința tuturor ceialalți consângeni, a amicilor și cunoscuților lor.

Inuri, în 11/23 Aprile 1896.

Petru Cucuian, Elisaveta Cucuian m. Turlea, Ilie Cucuian ca fii. Ioana Cucuian măr. Bréz, Ion Cucuian, Salomia Cucuian, măr. Catana surori și frați. Ioane Cucuian n. Zamora nora. Ioan Turlea ginere. Aurelia, Maria, Maria, Eugenia și Ana nepoți.

* * *

De ale matriculanților. Până unde se degradéză taina căsătoriei prin căsătoria civilă, se póte vedé din purcederea unor matriculanți la încheierea ei. Așa aflăm din „Alkotmány“, că matriculantul din Rába Szt. Mihály, după terminarea actului de căsatorie a demandat nuntașilor sě aducă țigani-musicanți la cancelarie, și apoi a luat la învêrtite, la csárdás pe mirésă, ér după-ce s'au depărtat nuntașii, 'și a esprimat părerea de rěu, că nu i-a fost acasă și servitórea ca sě o jóce.

Alt matriculant, așa poreclit de popor, popă civil, ca sě-'și însușéscă șieși respectul ce se dă preotului la încheierea căsătoriei bisericesci, nu pretinde nici mai mult nici mai puțin, decât ca părechile ce vin sě-'i împreune după legea civilă' sě-'i sărute mâna,

Étă la ce s'a degradat sânțenia căsătoriei prin întroducerea nóuelor legi politice-bisericesci!

Mai dică cineva, că acestea nu contribue la demoralisarea poporului.

* * *

Întrunire agricolă va ține comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, Dumineca la 21 Aprile v. (3 Maiu n.) în comuna Porcesti unde se vor tracta mai multe cestiuni economice și se va pune basă la înființarea unui institut de credit rural sistem „*Reiffeisen*“. Învitați sunt toți prietini și spriginitorii Reuniunii agricole.

* * *

Ajutóre bănesci pentru tovărășiile agricole. Comisia economică comitatensă va distribui în a. c. între tovărășiile agricole conorme înșciințěrii ce o primim dela „Reuniunea fagricolă română“. ajutóre băncesci în suma de fl. 600, destinată pentru procurarea de mașini și unelte economice. Tovărășiile nóue vor fi preferite. Cererile sě se înainteze la comisia amintită până 15 Maiu n. a. c.

* * *

Avis domnilor prenuměranți la „*Istoria împěratului Traian și a contimporanilor sěi*“.

Atrag atențiunea p. t. domnilor prenuměranți, că în sensul învitărei de prenuměrațiune la acest op, costul de prenuměrațiune cel puțin pentru 3 fascicli are sě se solvéscă și rog deci cu tot respectul, a renoi încă de acuma prenumerațiunea pentru fasciclul VII, VIII și IX.

Tot odată rog pe toți domnii, cari încă n'au respuns prețul de prenuměrațiune pentru fasciclii deja apăruți, sě binevoéscă a achita cât de grabnic aceste restanțe spre a continua cu tipărirea neîntreruptă a opului.

Banii sunt a se espeda la adresa: P. Broșteanu Brașov. Brassó pályaudvár.

* * *

Holera sě și ivesce. In orașul Alesandria din Egipet s'a constatat mai multe casuri de coleră. Direcția serviciului român sanitar superior a dat ordin, ca toți pasagerii precum și mărfurile ce vin din părțile acelea sě fie la Sulina supuse unei cercetări aměnunțite.

Dór' n'are de gând jupănésa holeră se vină în Ungaria tocmai pe milleniu! S'au crede într'un bun seceriș!

* * *

Etate înaintată. La un medic din vechia capitală a Rusiei, Moscva, s'a presentat în dilele ultime un moșnég, cerêndu-'i sě-'l lege la o mână a sa rănită. Medicul satisface dorinței moșnégului și la urmă îl întrébă de etatea lui. Moșnégul rěspunde, că s'a născut la anul 1757 și prin urmare acuma e de 139 ani. S'a născut sub domnia împěrătesei Elisabeta, a petrecut sub Petru al III-lea, E aterina a V-ea, Alecsandru I. Nicolau I., Alecsandru al II-lea, Alecsandru al III-lea, și acum trăesce sub stăpânirea lui Nicolau al II-lea. Până la etatea de 86 ani a fost surugiu, dar odată avênd nenorocirea de a i-se resturna trăsura cu domnitorii, a fost transportat la Siberia, unde a trăit până la anul 1891. In anul acesta învins fiind de dorul de patrie s'a hotărît a se reîntórce în țéra sa. A și plecat, dar ca un moșnég trecut de un véc, numai în anul 1894 a ajuns la Moscva. El se numesce Kuszmin, e sănětos, are o față veselă, aude și vede binișor și umblă numai pe jos. Până la anul 1891 nu a beut de loc vutki (rachiu), acuma însě își permite sěrmanul moșnég câte o litră, dóuě pe di.

* * *

Corsetul în timpurile vechi. Corsetul, după-cum se póte vedé din scrierile marelui medic Galenus, a fost în modă chiar și în timpurile cele mai vechi. Invěțatul Galenus dice, că femeile din Perganus se strêngeau peste mijloc cu cingětóre, ca sě apară mai grațióse. Din causa acestei fudulii, dice Galenus, femeile din Pergamus cele mai multe au pătimit de dureri de ficat. ,Femeile Romanilor încă făcéu asemenea, pe cari Terentius în versurile sale le batjocoresce, pentru-că purtau corsete.

Bibliografic.

Iv institutul tipografic din Sibiiu a apărut „*Gramatica Germană*“ teoretică-practică pentru usul tinerimei române de Sava Popoviciu-Barcian, odin. paroch ortod. rěsărit. în Rěșinari, asesor consist. metropolitan și archidiecesan scol. etc. decorat cu crucea cu corónă de aur pentru merite. Ediținnea a cincia, revidată și completată de Dr. Daniil Popovici Barcianu. Un op fórte voluminos, cuprindênd 432 pag. format mare 8°, plus o profață de vre-o șepte pagine. In partea din urmă se află și un dicționar de vre-o 24 pag. Un esemplar costă 1 fl. 40 cr.

In tipografia Carol Csallner din Bistrița a apărut „*Retorică și carte de cetire*“ pentru clasa a VI-a gimnasială de Gregoriu Pletos și I. Ghețe profesori gimnasiali în Năsěud. Manualul a fost aprobat ca manuscript prin ordinațiunea Inaltului Ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică Nr. 34134 ex 1895 Prețul 1 fl. 80 cr.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provědute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 11—48

Preț-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit și franco.

Cea din urmă tragere principală

a

Lotteriei de classă ungare

aprobată de stat.

Cel mai mare câștig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sě face:

dela 12 până în 28 Maiu 1896.

[38] 5—9

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care se va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600.000 coróne.

Câștiguri			Coróne		Coróne
1	premiu	de	600.000	=	600.000
1		à	400.000	=	400.000
1		„	300.000	=	300.000
1		„	200.000	=	200.000
1		„	100.000	=	100.000
2		„	40.000	=	80.000
2		„	20.000	=	40.000
5		„	10.000	=	50.000
14		„	8000	=	80.000
30		„	6000	=	204,000
100		„	2000	=	200.000
200		„	1000	=	200.000
2650		„	200	=	530.000
22.000		„	150	=	3,300.000
25.007		„	Câștiguri și 1 premiu		6,284.000

Prețurile losurilor de cumpěrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste prețuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate și pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă și trimite pe lângă espedarea mai nainte a prețului prin asignație postală sau rambursă

CARL HEINTZE,

Budapest, Servitenplatz 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losurile de classa a II-a pentru classa a III-a au sě se reînoéscă pe lângă retrămiterea losului de classa a II-a și a sumei de înoire, și anume:

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20	**los**
	20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**	

începênd din 25 Martiu până cel mai târdiu în 2 Maiu.

Losuri de câștiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Marți, 16/28 Aprile 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de treĭ or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. **2362** Pres.

Circulariu

cătră clerul și poporul ortodocs român din archidiecesa Transilvaniei.

Iubit Cler și Popor!

Preste câteva ḑile se va deschide în capitala țerii esposițiunea generală decretată prin Art. de lege II: 1892, și cu aceea se va face început la multe alte festivități, cari se pregătesc cu mari aparate atât în capitală, cât și în tóte părțile țerii, drept manifestațiuni ale bucuriei, că étă un period lung de una miie de ani se împlinesce, de când rasa magiară, pururea resboinică și vitéză, emigrând din óre-cari părți ale Asiei, a cucerit țéra acésta dela diferitele popóre pacinice și blânde, cari o locuiau, și a întemeiat aici un stat propriu numit până în ḑiua de aḑi în limbile europene cu puțină variațiune „Ungaria“, care stat între tóte adversitățile timpurilor s'a susținut nefrânt și se susține și în present cu tóte condițiunile de prosperare mult potențate mai ales în deceniile din urmă, pe când dintre celelalte state europene unele s'au ruinat cu totul.

Este evident și prea natural, că aceste festivități particulare împreunate cu esposițiunea generală, cari tóte la olaltă au sĕ formeze un iubileu mare milenariu, se arangiază în partea cea mai însemnată de autoritățile publice ale statului, întru preamărirea rasei magiare identificate acum cu națiunea politică din Ungaria, ba chiar cu statul însuși; aceste festivități înse dau și celor-lalte popóre compacte din patrie cea mai bună ocasiune pentru a se pune pe meditațiuni mai aprofundate asupra situațiunei lor din trecut și din present, precum și asupra eventualităților din viitoriu; și în ce chip rasa ori națiunea magiară întărită prin multe alte elemente ce i s'au prefăcut în sânge și os, are tot dreptul de a iubilá cu însuflețire pentru succesele bărbăției sale: în asemene chip vor fi în drept și celelalte popóre din țéră, ca meditând asupra festivităților milenare, sĕ se ocupe din capul locului cât mai serios și de sórtea lor proprie.

O împregiurare însĕ este deja constatată, anume aceea: că nici unul din popórele nemagiare dar compacte ale Ungariei, pe lângă tóte esemplele seducĕtóre ale multora din cei mai buni fii ai sei cu nume istorice, nu voiesce sĕ se contopéscă în rasa dominantă magiară, nici sĕ disparā sub nomenclatura generală de națiune politică unitară; ci ținênd mult la vechiul lor caracter național, vréu tóte sĕ-și conserve sub scutul legilor acel caracter, care se manifestă în limba, religiunea și datinile fie-căruia, și numai cu acéstă reservă se pot animá ele, și se pot întărí tot mai mult în resoluțiunea lor, ca sĕ remână pentru totdéuna fii credincioși ai patriei acesteia, cetățeni devotați ai statului ungar, și tot așa preadevotați sudiți ai preaînălțatului nostru monarch și ai înaltei case domnitóre.

Ce privesce în special sânta nóstră biserică ortodocsă națională, ai căreia fii și conducĕtori sunt din partea autorităților statului nu numai invitați, ci óreși-cum chiar constrinși sĕ participe la festivitățile milenare, — nu pot suprima declarațiunile auḑite din părțile țerii locuite de credincioși de ai nostri: că pentru ei, și mai ales pentru clasa mai inteligentă, este absolut imposibil sĕ participe la aceste festivități cu acea căldură a inimei, și cu acea linisce a sufletului, cari numai atunci le ar avé, și numai atunci s'ar puté manifesta în faptă, când nu ni ar fi înaintea ochilor cele multe doveḑi din timpurile mai vechi și mai nóue despre ignorarea aprópe totală a intereselor nóstre de esistență și de progres, și când n'am vedé abandonate în paguba nóstră principiile cele mai sublime și mai salutare în viéța statului: libertatea, egalitatea și frățietatea.

Cu tóte acestea însĕ, în momentele rari și mărețe ale festivităților milenare, cari se apropiă cu sborul timpului, fie cât de grea situațiunea, în care ne aflăm, este un postulat al prudenței, al maturității politice și chiar al bunei cuviințe, ca amarul vieții nóstre publice și sociale sĕ-l suprimăm pe timpul acestor festivități, și făcênd acésta, sĕ ne ferim în aceste timpuri agitate nu numai a creá vre-un incident, care s'ar puté esplica de ostilitate sau chiar de insultă față cu festivitățile, cari au sĕ decurgă neconturbate de nimeni: ci sĕ ne ferim a ne presenta chiar și numai apatici sau total indiferenți față cu acelea; și aici érăși trebue sĕ-'mi înnoiesc sfatul, ce l'am dat de multe ori mediat și immediat iubitului cler și popor: ca sĕ nu dee ascultare acelora, cari obtrudêndu-se de conducĕtori ai poporului, tóte pornirile lor le îndréptă numai într'acolo, ca pre bunul nostru popor, mai mult blând la fire, decât ager la vederi, sĕ-l țină într'o agitațiune continuă, sădind în inima lui ură, neîncredere și discordie, ceea-ce precum a adus și până acum numai pagube mari poporului nostru în desvoltarea sa materială și intelectuală, așa continuată în viitoriu nu póte sĕ producă pentru noi alta, decât o situațiune tot mai agravată în viéța publică.

Dar preste acestea se cade sĕ ne facem sémă mai ales cu interesele sântei nóstre biserici, cari în fața festivităților milenare și în vederea ținutei tuturor altor biserici din patrie, ne impun în mod indispensabil datorința: ca, deși nu avem motive de a ne insuflețí pentru acele festivități în mĕsura, cum sĕ însuflețesc alții, cari sunt mai bine favoriți de sórte: cel puțin sĕ ne arangem și noi pe timpul acelora o serbătóre proprie, carea sĕ corespundă de o potrivă obligămintelor nóstre bisericesci și patriotice și dorințelor comune; sĕ ne adunăm în sântele nóstre biserici, și acolo recugetând la celea ce relativ la noi s'au petrecut în țéra acésta din timpurile cele mai vechi, sĕ mulțămim lui Dumneḑeu, că pe lângă tóte suferințele din mileniul trecut ne a învrednicit sĕ vedem încă păstrat tesaurul nostru cel mai prețios: biserica și naționalitatea nóstră, cerêndu-i într'una preaputernicul ajutoriu la păstrarea acestora și pe viitoriu; ér în celelalte sĕ ne rugăm după rêndul sântei biserici pentru monarchul nostru, pentru tótă curtea și ostașii lui, pentru tóte țerile și ținuturile lui, pentru potolirea vrașbelor dintre diferitele popóre și biserici, pentru pacea internă și cea a tótă lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumneḑeu biserici și a patriei, pentru concordia tuturora și pentru alte trebuințe, de cari ne-am deprins a ne aduce aminte și la alte ocasiuni în sacrele nóstre rugăciuni.

Étă dar v'am indicat Iubit Cler și Popor! ținuta, care noi ca fii credincioși și ascultători ai sântei nóstre biserici, dar totdeodată și ca patrioți buni, nefrânți încă de valurile politice, avem sĕ o observăm față cu iubileul milenariu al statului ungar; tot ce avem de făcut în respectul acesta ca membri ai bisericii, sĕ facem cu sinceritate și devotament în bisericile nóstre; mai mult în situațiunea actuală nu se póte pretinde dela noi, ca dela biserică viuă și popor consciu de sine; dacă însĕ unii din cler sau dintre credincioșii nostri, singuratici ori însoțiți mai mulți la olaltă, în considerarea posițiunei lor sociale, sau și altfel după dispozițiunea inimei lor, ar afla de bine sĕ participe și la alte festivități afară de biserică: acésta — se înțelege de sine — o pot face între marginile libertăților cetățenesci, nu însĕ ca representanți ai bisericii nóstre, ci numai ca cetățeni particulari, eventual ca funcționari de stat, municipali sau comunali; ér dacă autoritățile publice ar cere dela organele nóstre bisericesci sĕ participe oficios, dóră chiar în ornate bisericesci la festivități de natură pur politică: acésta organele nóstre sĕ nu o facă fără a cere și a primí de aici îndrumare specială, căreia au sĕ se conformeze.

Ca înse ținuta bisericii nóstre față cu iubileul milenariu sĕ fie pretutindeni una și aceeași, după înțelegerea avută în liniamente generale cu preasânțiții domni episcopi diecesani ai provinciei nóstre metropolitane, și în legătură cu informațiunile și sfaturile mele premise, emit în mod obligătoriu pentru întreg clerul și poporul archidiecesei nóstre transilvane ordinul următoriu:

1. În Dumineca a 6-a dela Pasci, adecă în 28 Aprile a. c. (10 Maiu după calend. nou) premergênd cultul dumneḑeesc al dimineții, adecă Utrenia, sĕ se țină pretutindeni în același timp, anume dela óra a noua după computul civil, sânta liturgie în tóte bisericile parochiale din archidiecesă, cu concursul credincioșilor nostri din comunele concernente, îmbrăcați ca la alte sĕrbători mari, curat și cu posibila eleganță. Acéstă liturgie cu privire la însemnătatea ḑilei cu tot dreptul o putem numí liturgie milenară în sens istoric-bisericesc.

2. La finea acestei liturgii, înainte de otpustul ḑilei sĕ se împreune *Mulțămirea pentru facerea de bine a lui Dumneḑeu*, după tipicul care se află pe la finea liturgieriului, cu Apostolul și Evangelia indicate acolo, și cu rugăciunea de mulțămire, carea sĕ se reciteze cu graiu dulce, prelângă îngenuncherea tuturor, cari aparțin clerului și poporului credincios; la primele ectenii însĕ ale acestei Mulțămiri sĕ se adaugă din alt loc al liturgieriului ectenia acésta: *„Pentru-ca sĕ se desrădecineze dintre noi tótă vrașba și urăciunea, și tot lucrul rĕu, ér dragostea cea nefățarnică și pacinică, și viéța cea cu fapte bune întru sporirea credinței sĕ se înrădecineze, Domnului sĕ ne rugăm“*; apoi după rugăciunea de îngenunchere sĕ se cânte în chor *Docsologia cea mare;* în fine după otpustul ḑilei sĕ se cânte *Imnul poporal* pentru monarchul, și acesta sĕ se continue sub împărțirea anaforei.

3. Tinerimea scolară dela scólele nóstre confesionale de ori-ce categorie are sĕ fie dispensată dela órele ordinare de învĕțătură încă în ḑiua ce premerge liturgiei milenare, și sĕ se adune în o anumită óră numai pentru deprindere în cântările, cari vor sĕ se esecuteze în ḑiua următóre; ér în însași ḑiua liturgiei are sĕ asiste în biserică sub conducerea profesorilor, respective a învĕțătorilor sei, în cea mai bună ordine, până la terminarea liturgiei.

4. În parochiile vacante, cari nu au administrator în loc, precum și în filiile, cari au biserică dar fără preot local, liturgia milenară cu adausele arătate în punctul 2, dacă aceea nu se póte face la terminul ficsat în punctul 1, are sĕ se îndeplinéscă în Dumineca următóre, 5/17 Maiu, prin preotul însărcinat cu grigea parochială, pelângă esacta observare a rêndului prescris în punctele premerse.

5. Parochul local, respective administratorul parochiei, are sĕ publice circulariul acesta poporului în biserică în Dumineca, ce premerge liturgiei milenare, anume sub sânta liturgie, înainte de otpust, spre orientare și trebuincíósă pregătire, esplicându-l în sens genuin la priceperea poporului; de asemenea are sĕ se îngrigéscă cu comitetul parochial pentru curățenia și ordinea bună în biserică; în fine are sĕ notifice oficios și primăriei comunale timpul liturgiei pe lângă invitarea de a participa la aceea; pentru care cas primăriei, și eventual și altor autorități publice, sĕ se reserve în biserică locuri cuviincióse.

Acestea le am avut sĕ vi le împărtășesc cu dragoste și sĕ vi le recomênd cu grige atențiunei Vóstre, Iubit Cler și Popor archidiecesan! ér în celelalte cu ferbinte rugăciuni cătră Dumneḑeu pentru ferirea Vóstră de tóte grelele ispite și de alunecări în căile cele rele, remân cu archipăstorésca binecuvêntare

Sibiiu, 10/22 Aprile, 1896.

Al Iubitului Cler și Popor

binevoitoriu:

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Sibiiu, 14 Aprile, 1896.

Dintre cestiunile de epocală importanță pentru biserica nóstră, cu cari s'a ocupat sinodul nostru archidiecesan în sesiunea din anul acesta afacerea cu zidirea noului seminariu trebue apreţiată şi mai de aprópe.

In veacul nostru instrucţiunea publică a luat un avênt de tot îmbucurătoriu, şi cu deasebire a luat ea avênt la noi românii. Legaţi de glie, ţinuţi în robia cea mai teribilă, în continuă robie spirituală, nóuě românilor nu ni-a fost ertat sě ne cultivăm păna abia după epocalii ani 1848—1849.

Singuratici s'au putut emancipa din acea robie, şi au ajuns în timp scurt la un înalt grad de perfecţiune, cea ce dă dovedi de aptitudinile, cari zac în firea poporului român, massele cele mari înse au fost ţinute în duplă robie, şi abia de ani 40 a început a sufla un vênt mai călduţ, şi am început a ne bucura şi noi românii de binefacerile scólei.

Poporul român doritoriu de cultură şi progres, a adus şi continuă a aduce jertfele posibile pe altariul scólei române,

Milióne speséḑă aḑi poporul român din Ungaria pentru instrucţiunea publică.

Edificiile cele mai pompóse din comunele rurale sunt scólele, asemenea şi la oraşe.

Gimnasiul nostru din Braşov e frumos ca un palat, adevěrate palate a ridicat în Blaş biserica română greco-catolică pentru junimea studiósă, tot aşa a făcut Năsěudul, aşa Preasânţia Sa Domnul episcop Pavel pentru Beiuş.

Seminariul nostru archidiecesan astăḑi nu mai corěspunde nici numěrului cel mare al elevilor, nici pretensiunilor sanitare De aceea autoritatea bisericéscă a căutat sě delăture neajunsurile prin edificarea unui nou seminariu.

La început nu erau unificate părerile asupra locului unde sě se pună seminariul cel nou. O parte mare a bărbaţilor nostri bisericesci susţinea cu tărie, ca seminariul sě se facă în centrul oraşului, în locul seminariului de aḑi, şi a trebuit sě se pórte ani de-a rêndul o luptă cu tenacitate până au străbătut cei cu părerea, ca seminariul sě se pună pe teren liber, în grădina cea mare din strada Schewis spre promenadă.

Vederile pentru terenul liber au străbătut mai ales, după ce şi biserica săsécă şi-a pus seminariul seu pentru pedagogi tot pe teren liber în faţa grădinei archiepiscopesci, pe care loc e proiectat de a se pune şi seminariul nostru.

Sinodul din anul acesta a îndrumat pe consistoriu se publice concurs pentru planuri, acele sě le esamineze prin esperţi, şi până la anul se presenteze şi un proiect de finanţare, anume sě se scie esact, din cari fonduri sě se i-a suma necesară pentru noul seminariu şi cum sě se facă amortisarea.

Seminariul cel nou deci nu se va puté face cel puţin încă în 2—3 ani, pănă atunci va trebuí sě ne ajutăm cu cel de acuma. Dară aici dăm de mari greutăţi, căci localităţile de aḑi nu mai sunt suficiente faţă cu sucrescenţa, care ani de ani se arată mai cu sémă de când s'a regulat dotaţiunea învěţătorilor.

Necesităţei acesteia a voit sě corěspundă Escelenţia Sa metropolitul nostru, când a cerut, ca sě se edifice în locul localităţilor actuale un edificiu, care sě ne servéscă un an doi spre scopurile seminariale, şi care după edificarea noului seminariu uşor sě se pótă preface în locuinţe de chirii.

Aceste au fost vederile Escelenţiei Sale, şi aceste vederi au fost apreţiate şi de către sinod, când au combinat propunerile comisiunei scolare cu vederile esprimate de Escelenţia Sa.

Suntem deci pe calea cea mai bună de a ne asigura rěmânerea în centru cu seminariul pentru un an doi, ca în linisce sě putem face preparativele pentru seminariul cel nou.

Sinodul archidiecesan în maturitatea sa n'a desconsiderat nici trebuinţele cele mui arḑětóre, nici multele greutăţi financiare, când e vorba de a învestí în un seminariu capitalul de 300,000 fl.

În punctul seminariului celui nou sunt deci în perfectă armonie toţi factorii competenţi din biserica nóstră, şi acésta ne dă legitima speranţă, că în timpul cel mai scurt vom vedé realisată şi problema cu zidirea seminariului.

E vorba de ridicarea unui edificiu, în care sě ne crescem preoţii nostri, sě ne crescem pe învěţătorii nostri. Cestiunea acésta culturală de o epocală importanţă şi-a aflat soluţiunea cea mai fericită, şi ori cum se vor desvolta lucrurile, vom avé un edificiu spre scopuri culturale, şi gol nu va rěmâné el nici chiar între cele mai critice împrejurări.

Biserica a decretat deschiderea unei colecte spre a acoperí trebuinţele cu zidirea acelui măreţ edificiu.

Ni se dă deci din nou ocasiunea se jertfim pentru binele bisericei şi pentru cultura némului nostru.

Revista politică.

Deputaţiunea magiară pentru stabilirea quotei a ţinut în Sâmbăta trecută după améḑi o şedinţă la care au luat parte aprópe toţi membrii.

Guvernul a fost representat prin prim-ministrul Bánffy şi ministrul de finanţe, Lukács. Referentul Max Falk a cetit proiectul renunţiului, cu care are sě se respundă deputaţiunei austriace. Proiectul a fost primit cu unanimitate. Renunţiul sě va traduce în limba germană şi către sfârşitul sěptămânei sě va trimite în Viena şi sě va şi publica.

* * *

In Serbia sě fac agitări pentru ca guvernul sêrbesc sě nu participe la milleniu. „Pester Lloyd“ publică o scrisóre asupra acestui incident, care o primesce din Viena: „In cercurile bine informate de aici nu sě scie nimic despre aceea, că guvernul sêrbesc a interḑis ambasadorului sěu din Viena şi conclusului general din Budapesta, ca sě ia parte la milleniu. Sě scie însě, că oposiţia din Serbia înscenéză o agitaţie destul de puternică în acéstă direcţiune. Oposiţia sêrbéscă îşi baséză, agitaţia pe afirmarea, că la milleniu stégul Serbiei va figura, ca unul care a fost supus Ungariei. Acéstă afirmaţie e falsă. Intre stégurile de încoronare unguresci nu este nici un stég sêrbesc, cel mult o emblemă sêrbéscă, care n'are nimic de a face cu regatul independent“. „Pester Lloyd“ s'aştéptă, ca guvernul sêrbesc sě decidă, ca sě ia parte la milleniu.

Nouě ni-sě pare, că Magiarii prin milleniu îşi câştigă o mulţime de antipatii din partea statelor vecine.

* * *

„Hamburger Correspondenz“ publică, ca epilog la întâlnirile monarchilor următórele: „Rěspunsul la întrebarea, cum stă lucrul cu prelungirea triplei alianţe, constă în aceea, că în zadar s'aştéptă ómenii la comunicate asupra înoirei triplei alianţe, pentru că abia e ceva de comunicat.

Dintre tóte combinaţiunile, cari s'au făcut, rěmâne numai aceea, care privesce raportul triplei alianţe cu celelalte puteri. In acéstă direcţie n'ai trebuinţă, sě privesci la viitor, ci sě te uiţi la trecut, ca sě stii, ce are sě se intêmple. Esperienţa a dovedit, că o conlucrare a membrilor singuratici din tripla alianţă, unde cer interesele lor speciale, cu alte state nu numai, că sě împacă cu problema triplei alianţe, ci acesteia îi convine, pentru că ea n'are altceva de scop decât susţinerea păcii“.

* * *

Cabinetul din Franţa cu Bourgeois în frunte a demisionat; presidentul republicei, Faure, i-a primit demisionarea. — Ca succesor al lui Bourgeois este designat Sarrien, care se ḑice, că va fi tare spriginit din partea radicalilor. — Vom vedea.

* * *

O depeşă din Roma comunică, că între Italia şi Abisinia s'au rupt pertractările de pace. Italia a fost gata, sě resigneze dela protectoratul asupra Abissiniei, a pus însě condiţiunea, ca Abissinia sě nu sě pună sub un alt protectorat. Menelik n'a primit acéstă condiţiune.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 23 Aprile 1896.

La ordinea ḑilei ar fi urmat desbaterea asupra apropriaţiunii adecă decisiunea parlamentului, ca budgetul votat sě se pună la disposiţia guvernului sub care s'a făcut şi primit respectivul budget ori sě nu se pună la disposiţia respectivului guvern.

Acéstă desbatere însě s'a amânat, avênd parlamentul a se ocupa cu vre-o câte-va afaceri de imunitate ale mai multor deputaţi.

La rêndul prim a venit afacerea de imunitate a deputatului Sima Ferencz, carele într'o adunare a congregaţiunii comitatului Ciongrad criticase de tot aspru întréga administraţiune a comitatului.

Pentru acéstă critică, pretorul Mátéfi a atacat cu bastonul pe numitul deputat.

Acesta la rêndul seu, ca sě-şi pótă lua satisfacţie dela pretorul numit, a cerut sě i-se suspindă dreptul de imunitate până la terminarea afacerii.

Camera la propunerea comisiunii, nu-'i încuviinţéză cererea.

Altă afacere de imunitate i-se reînapoéză comisiunei spre studiare mai aměnunţită.

Urméḑă afacerea de imunitate a deputatului Dr. Nicolau Şerban cu pretorul suprem Iankovich Béla din Făgăraş.

Indată după alegerea s'a de deputat, deputatul Şerban a fost luat la gónă din partea pretorului Iankovics, şi precum sě esprimă în cuvintele sale de apěrare, la porunca fişpanului, respective a guvernului. Intre altele, pretorul Iankovics i-a scris o epistolă fórte vătěmătóre pentru care a cerut satisfacţie, nevrênd însě acela a-i da nici un fel de satisfacţie, l'a declarat într'un jurnal de om miserabil şi întêlnindu-l dup'acea într'o cafenea din Făgăraş, şi întrebându-l că ce caută între ómeni cinstiţi şi neprimind nici un rěspuns, l'a pălmuit.

În apěrarea sa, deputatul Şerban, mai declară înaintea camerei, că nicăiri în ţéră nu stă administritaţia atât de rěu ca la Făgăraş, ér fişpanul seduce guvernul prin vorbiri patriotice.

În urma acestor enunciaţiuni presidentul îl admoniază a rěmânea la obiect, căci

---

FOIȚA.

Introducerea limbei slave

în biserica nóstră.

(Studiu istoric-literar.)

(Încheiere.)

De unde face mai departe conclusiunea în care sě concentréză tótă părerea lui prin cuvintele: „Desbrăcând îndoita legendă“. — cea a lui Cantemir şi a lui Paisie — „de partea cea adausă de nesciinţa poporului, rěmâne ca miez al ei, faptul că înainte de creştinismul bulgar era la Români creştinismul român, care tocmai fusese scos cu violenţă de către un împěrat bulgar ceea-ce însě se petrecu mult înaintea lui Asan pe timpul tocmai al regelui Bogor sau al urmaşului sěu Simeon.

In contra părerii lui Xenopol mai vorbesce şi împrejurarea, că dacă creştinismul s'ar fi lăţit cu forţa, óre poporul român nu s'ar fi opus chiar şi cu arma, căci sciut este, că schimbările în religie cu puterea nu sě fac într'un mod liniştit, ci cu věrsări mari de sânge.

Dovadă avem pe timpul imperiul bizantin, când unii împěraţi au voit sě scóţă afară din biserică cultul icónelor, ce věrsări mari de sânge nu s'au întêmplat pe stradele Constantinopolului; apoi resbelul de 30 ani încă invederéză lucrul acesta.

Deci, dacă introducerea s'ar fi făcut cu forţa ar fi o urmare naturală, că între Români sě se fi ivit împotriviri, certe, lupte pentru apěrarea limbei lor în biserică şi atunci sigur, că şi scriitorii şi istoricii streini ar fi amintit în scrierile lor şi lucrurile acestea. Dar vedem, că la nici unui scriitor nu sě amintesce nimic, dovadă, că limba slavică nu s'a putut introduce în biserică şi administraţiune cu forţa, ci în urma altor împrejurări pe cari le voiu arěta în decursul acestui studiu.

După-cum am věḑut până aici părerile cu privire la introducerea limbei slavice în biserică şi administraţiune la noi Românii nu sě pot admite, şi causa neadmiterilor este după-cum am amintit mai sus faptul, că părerile ce le găsim scrise la amintiţii scriitori nu sunt supuse în destul criticei raţiunei lor.

Neputêndu-se susţinea acestea păreri, suntem siliţi a căuta o astfel de esplicare, care deşi póte că nu este purul adevěr, dar care s'ar apropia de adevěr. Dar pentru de a sě pricepe nóua esplicare e de lipsă ca sě arětăm în scurte liniamente unele fapte, unele stări de lucruri, cari au avut o deosebită influinţă asupra susnumitei cestiuni.

E vorba, că până la introducerea limbei slavice în biserică şi administraţiune, ce limba au întrebuinţat Românii? Că despre coloniştii romani ai căror descendenţi suntem noi Românii sě scie cu positivitate, că unii din ei au fost creştini. Ei însě nu şi-au putut manifesta credinţa în public din causa multelor góne şi persecuţiuni la cari erau espuşi din partea împěraţilor păgâni. Numai după-ce Constantin cel Mare a ridicat religiunea creştină la religiune de stat, numai atunci au început sě se manifesteze în public cu nóua religiune; ér pe timpul Goţilor găsim chiar episcopi la Romanii din Dacia, ca: Nichita Romanul, Sava şi Ulfila traducětoriul sf. scripturi în limba gotică. Deóre-ce creştinismul la coloniştii din Dacia s'a primit în formă romanică este o fórte justă urmare ca şi la colonişti sě se fi întrebuinţat ca limbă în sf. biserică, limba latină.

Ér după ce în urma unei fericite amestecări şi influinţe ale altor limbi s'a format din limba vorbită de colonişti — cea latină rustică limba română, putem susţinea cu tótă convingerea, că şi în biserică s'a întrebuinţat limba română ca limbă sfântă, basată fiind acésta părere şi pe caracterul naţional al bisericei ortodocse generale. Lucrul acesta s'a continuat mai departe până ce s'au ivit popórele slavice în părţile locuite de Români. Ei ca nisce ómeni barbari, dar dela natura lor mai aşezaţi şi mai blânzi, fiind aruncaţi de popórele hunice, află scăpare în munţii Românilor şi venind în atingere cu ei au stat în bune relaţii. In urma veţuirei îndelungate a acestor dóuě popóră ele s'au influinţat unele pe altele, s'a purtat o luptă între aceste limbi, din care luptă geniul limbei latine a eşit învingětor. Că lucrul sta aşa avem dovadă faptul, că despre Slavii, cari au locuit când-va prin Transilvania, Muntenia şi Moldova nu mai găsim nici o urmă, lucru, care ne face sě deducem, că ei toţi s'au romanisat. Insă totdéuna, când o limbă supune şieşi altă limbă, nu o supune cu desăvêrşire, ci limba învingătóre primesce în sinul sěu elemente din limba şi încă cu atât mai multe cu cât lupta dintre ele a fost mai inteţită. Aşa stă lucrul şi cu limba slavică, ca învinsă fiind, a influinţat limba română, ceea-ce sě vede de acolo, că aprópe tóte numirile munţilor, a rîurilor sunt de origine slavică, tot aşa şi o mulţime de numiri ale uneltelor, ce sě întrebuinţéză pentru lucrarea pămêntuluì încă sunt de origine slavică, ca plug, grapă etc.

In secolul al VI-lea sě ivesc la marginele imperiului roman Bulgarii de origine finică. Acest popor cu timpul s'a aşeḑat în Moesia, unde venind în atingere cu popórele slavice, într'atât au influinţaţi pe Slavi, încât ei şi-au perdut cu desăvêrşire, limba păsîn sensul regulamentului, faptele din oficiu nu i permis a le critica

La acéstă admoniţiune, deputatul Şerban părăsesce sala, şi dreptul de imunitate i-se suspinde.

A urmat apoi cestia de imunitate referitóre la ordinul colonelului Csesznák prin care acesta — din consideraţiuni de disciplină — la ordinul ministrului br. Fejerváry, oprise oficerilor dela honveḑi cercetarea şedinţelor parlamentului pe timpul desbaterii asupra budgetului ministrului acestuia, când se aruncau asupra lui cele mai aspre insulte şi vătĕmări.

In firul vorbirei sale la acest obiect, deputatul Ugron, voind sĕ facă pe ministrul Fejérvári de ris, îl descrie ca pe un paralitic nervos, carele vorbesce cu întrerumperi; cugetă sărind, nu sufere contraḑiceri, dar şieşi tóte 'şi permite; acum sufere de mania persecuţiunei, acum persecută el pe alţii, se cértă, face larmă, declară pe alţii de nebuni etc.

La cuvintele din urmă a fost întrerupt din partea óre-cui cu cuvintele: chipul seu!

Nu, ḑice Ugron, paralisis progressiva este morb guvernamental.

Un riset homeric a străbătut întréga casă.

Desbaterea se va continua în şedinţa viitore.

Şedinţa dela 24 l. c.

Ministrul de honveḑi, *br. Fejérvári Géza*, se apără contra atacurile îndreptate contra sa în şedinţa de eri pentru ordinaţiunea colonelului Csesznák, accentuând şi acum motivele de disciplină, cari l'au îndemnat punerea la cale ale acelei ordinaţiuni. El n'a intenţionat a vătĕma prin acel ordin de ḑi nici demnitatea camerei, nici oposiţiunea şi nici dreptul de publicitate, pentru-că nici fetele tinere nu este obiceiul a le duce la teatru, când se predau piese cu dóuĕ înţelesuri, ci a voit numai sĕ feréscă pe oficeri dela nisce spectacole cari ar putea sĕ le strice spiritul de disciplină militară.

Maioritatea a luat la cunoscinţă rĕspunsul ministrului·

La urgitările lui *Ugron* şi *Kossuth* pentru teritoriu vamal independent în vorbirile lor referitóre la contractele vamale şi comerciale, între altele *ministrul president br. Bánffy* declară, că prin amânarea convocării congresului bisericei gr.-or. sêrbesci, nu intenţionéză vătămarea constituţiunei aceleia; dar până când restanţele fondurilor ei sunt atât de mari şi până când preparativele regulamentului congresual nu sunt terminate, nu póte concede convocarea lui. Chiar şi Majestatea Sa, numai sub condiţiunea cea din urmă a fost aplicat a-l convoca pe anul viitoriu.

Ministrul Daniel se apară contra interpelaţiunii deputatului Várady în causa afacerii cu esarendarea biletelor la cercetarea esposiţiunei millenare.

Maioritatea ia rĕspunsurile la cunoscinţă.

Din diferitele enunciaţiuni a ministrilor se vede, că după desbaterea asupra apropriaţiunii vor urma la ordinea lucrărilor judicatura administrativă, judicatura curială, şi codul penal.

Şedinţa dela 25 l. c.

Conform decisiunei de eri, camera deputaţilor aḑi n'a ţinut şedinţă. A ţinut însĕ casa magnaţilor, unde încă s'a primit cu unanimitate proiectul de lege pentru eternisarea milleniului.

Un singur magnat a fost, carele a dorit sé vorbéscă la acel proiect, *br. Pronay Dezső.*

O deprimare generală i-a cuprins pe toţi când acesta şi-a dat espresiune durerii, că Majestatea Sa nu va lua parte la serbarea din 8 Iunie, în ceea ce vede, că ţara tocmai de acolo nu e spriginită de unde ar trebui sĕ fie sprijinită şi, de acolo, unde se fac şi se sancţionéză legile: dieta şi regele.

La acestea *ministrul president br. Bánffy* declară, că regele consimte cu naţiunea (scl. magiară. Red.), dar guvernul nu i-a făcut M. Sale propunere de a participa şi la festivităţile din 8 Iunie.

Magnaţii liberali au luat la cunoscinţă cu aclamaţiune rĕspunsul br. Bánffy.

Şedinţa a fost slab cercetată.

Concertul „Reuniunei române de musică din Sibiiu“.

Sâmbătă séra s'a dat în sala cea mare dela Gesellschaftshaus concertul „Reuniunei române de musică din Sibiiu. Începutul la órele 7 séra.

Punctul prim al concertului a fost *„Érna“* din Anotimpurile de I. Haydn. Buna natură s'a acomodat punctului prim din programa concertului, căci dela órele 5 p. m. au început a pica mari fulgi de zăpadă cu atâta vioiciune, încât pe la órele 7 natura avé aspectul unei erni gheţóse. Acésta n'a împedecat publicul de a se presenta în sala de concert în numĕr fórte mare din tóte păturile societăţei sibiene.

Piesa a fost fórte bine esecutată. Sopranul solo al dómnei Maria Crişan, tenorul solo al domnului Vasiliu Popovici şi Bass solo al domnului Isaia Popa au cucerit inimile ascultătorilor. Asemenea au cucerit prestaţiunile corului.

Dela primul numĕr un aer sĕrbătoresc a străbătut în întrégă sala, care a dominat situaţiunea, până la sfêrşitul concertului.

În piesa a dóua *„Capriccio brillant“*, pentru piano şi orchestră de Mendelssohn Bartholdy am admirat siguranţa, desteritatea şi priceperea cu care dómna Lucia Cosma scie cânta la piano. Escelenta esecutare a acestei piese de concert a stors salve de aplause din partea publicului.

În „Vrăjitórea“ de Grammann am admirat frumósa voce de alt a dómnei Maria Dima şi pătrunderea adêncă, cu care ea a sciut interpreta rolul vrăjitórei.

Piesa este de o deosebită forţă dramatică. Poporul fanatisat, că a mai pus mâna pe o vrăjitóre, ca se o ardă, strigă în gura mare se o lege, se adune gàteje şi se-'i dea foc. Victima prejudeţului acelui timp semibarbar al fanatismului religios în faţa flacărilor nebunesce, şi începe a cânta cântece de dragoste. Poporul adunat şi călugĕrii stau uimiţi că ea şi în foc căntă.

Dómna Dima cu adevĕrată măestrie a sciut da espresiune diferitelor situaţiuni, vocea plină de alt e de o perfectă frumseţă mai ales sună ea de tot frumos şi impunĕtoriu în tonurile de jos. De tot brav s'a ţinut şi corul de bărbaţi.

Piesa din urmă a fost *„Făgăduinţa“* de Iadassohn.

După părerea nóstră piesa acésta a fost cea mal grandiósă. Poetul laudă Sionul Domnului în un mod pĕtrunḑĕtoriu.

In comparare cu gingăşia din Érna lui Haydn, cu frumósele scene din şeḑătóre, cu dorinţa după vreme mai caldă, lauda Sionului în „Făgăduinţa“ e grandiósă, ea te înalţă în sfere mai înalte, te face se simţi atot puternicia lui Dumneḑeu.

Piesa acésta a pus la probă forţele corului, şi el a susţinut cu succes admirabil acea probă. Dela cele mai mari pianissimo ca o furtună simţiai cum cresc vocile până la gradul estrem al fortisimului, ca apoi éră sĕ trécă la mai puţin forte şi la piano.

Publicul a rescumpĕrat escelentele prestaţiuni ale corului cu repeţite aplause.

Ne simţim datori a accentua în special şi brava ţinută a capelei militare, care a acompaniat tóte 4 piesele cu desteritate şi multă pricepere.

Felicităm pe domnul Dima şi pe brava reuniune română de musică pentru frumósele prestaţiuni artistice din concertul acesta. O reuniune cu asemene respectabil cor, cu asemene puteri soliste, şi mai pe sus de tóte cu asemene conducĕtoriu are frumósă şi nobilă misiune în viéţa nóstră naţională culturală. Inainte cu Dumneḑeu!

„Tribuna“ în elementul seu.

La observările nóstre despre modul cum „Tribuna“ a creḑut, că trebue sĕ insulte biserica nóstră şi pe bărbaţii ei de valóre, în numĕrul de Dumінecă băiatul student Ioan Scurtu dă o nóuă declaraţiune, prin care ne insultă în modul cel mai ordinariu.

Nu ne impórtă mult insultele unui băiat neisprăvit, eşit numai ieri alaltăieri de pe băncile şcólei. Fie-care vorbesce din bogăţia inimei sale. Asemenea fiinţe inconscii, dacă mai sunt şi fanatisate, sunt în stare sĕ vateme şi instituţiuni şi persóne.

Ne mirăm însĕ de „Tribuna“ că ea pune la disposiţiune colónele sale pentru asemenea insulte ordinare la adresa nóstră.

Mai mult ne mirăm de domnul preşedinte al partidului naţional român, că permite a se pune colónele „Tribunei“ la disposiţiunea copiilor pentru asemenea insulte.

Aceste sĕ fie óre armele mai cu efect cari ni s'au pus în vedere?

Noi am ţinut mult la ḑiariul „Tribuna“ după ce ea a ajuns în mânile redacţiunei actuale, şi am sperat posibilitatea de raporturi mai sănătóse chiar şi în contact personal în interesul causei publice şi a moralisărei publicului cetitoriu, care cu tot dreptul póte pretinde, ca în presa nóstră discusiunile sĕ se pórte între marginile bunei cuviinţe şi a stimei reciproce.

Ne pare rĕu, că ne-am perdut aceste dulci ilusii.

Voim sĕ se scie, că noi la asemenea insulte ordinare nu rĕspundem.

Ele caracteriséză pe omul care le întrebuinţéză, şi ne pare rĕu, că li s'a dat loc în partea ḑiariului pentru care şi redacţiunea e responsabilă.

Nici odată nu am fi putut crede, că „Tribuna“ de aḑi sĕ se identifice cu asemenea insulte la adresa nóstră.

Noutăţi.

Semnele timpului. In un ḑiariu din secuime am cetit o adresă de felicitare trimisă de către comitetul nostru parochial din „Poiana Sărată“ comitelui suprem al comitatului Treiscaunelor din incidentul promovărei lui de consilieriu intim de stat.

Am cetit şi rescetit statutul nostru organic, şi nicăiri nu am aflat între agendele comitetului parochial manifestaţiuni politice pentru cutare sau cutare persónă dela administraţiune.

Ca preşedinte al comitetului parochial din numita comună am vĕḑut subscris pre capelanul Ioan Olteanu, un tinĕr inteligent şi de bune speranţe.

Ne vine se credem, că acéstă manifestaţiune se reduce la un esces de zel.

Nu scim ce anume a putut contribui la darea acelui act de curtoasie. Un lucru voim sĕ se scie. Asemene acte sĕ le facă respectivii personal şi în numele lor, dară nu ca corporaţiune bisericéscă, căci la aşa ceva nu sunt autorisaţi.

⁂

Festivitate militară. În Dumineca Mironosiţelor am fost surprinşi de o frumósă festivitate militară. Toţi feciorii gr.-or. din garnisóna Alba-Iuliei au fost aduşi la biserica română din cetate cu musica în frunte. După serviciul divin celebrat de dl preot militar Ioan Broju dimpreună cu tinerul preot A. Patachi din Mihalţ şi diaconul S. Aldea din Păclişa, dl preot militar ţinù o vorbire instructivă. Alba-Iulia, 23/IV 1896.

⁂

Document istoric. La 19 Iunie a. c. se împlinesc tocmai 119 ani de când împĕrătésa Maria Teresia a esmis următoriul ordin: „Totdéuna am avut cel mai mare interes pentru bunăstarea imperiului şi a poporului meu, drept aceea aflu de necesar a opri strict locuirea jidanilor fără învoirea şi concesiunea mea dată în scris, în Viena, deóre-ce nu cunosc un pericol mai ame-

---

trându-şi numai numele lor de Bulgari. Prin secolul al IX-lea primesc învĕţăturile creştine dela apostolii Slavilor Metodiu şi Ciril, ér după Xenopol prin influinţa directă din Constantinopol. In urma unei decisiuni sinodale a bisericei catolice sĕ ridică şi limba slavică la rangul de limbă sfântă, pentru-ca astfeliu sĕ'i pótă atrage pe partea ei. In urma acestui decis sinodal, aceşti bărbaţi traducênd scrierile bisericesci în limba slavică, scrisă cu alfabetul inventat de Ciril, pune astfel basă influenţei limbei şi literelor slave la Români. Étă de ce! Bulgarii devenind din ce în ce mai puternici încep sĕ neliniştéscă imperiul bisantin. Aşa pe timpul lui Simeon (893—927) după lupte purtate cu succes contra Bisantinilor i învinse pe aceştia şi ca sĕ rupă ori-ce legătură cu Bisantul, ridică la rangul de patriarch pe metropolitul instituit de el cu reşedinţa în Preslav mutată pe timpul lui Samuil (969--976) în Ochrida. Acestui scaun patriarchal a fost supusă şi biserica română, lucru care'l recunósce în chrisov al sĕu şi împĕratul bisantin Vasilie al II-lea Bulgarochtonul după nimicirea imperiului bulgar, întărind prin acésta o stare esistentă a lucrurilor.

Prin urmare influinţa Slavilor dela început asupra Românilor s'a continuat şi mai departe însĕ sub o formă bulgăréscă. E de însemnat însĕ, că legătura ce esistă între biserica bulgară şi cea română a fost directă, ceea-ce se esplică şi prin faptul, că biserica română din Transilvania în timpurile acestea nu-'şi avea capii lor bisericesci, ci îi avea pe cei dela Ochrida. Mai adăugênd pe lângă acestea şi imprejnrarea, că după ce imperiul acesta bulgăresc a fost nimicit în mai multe rênduri de împĕraţii bizantini au început asupra Bulgarilor o mulţime de persecuţiuni în urma cărora o bună parte din inteligenţa lor au emigrat în ţĕrile locuite de Români ducênd cu ei şi scrierile şi alte cărţi bisericesci scrise în limba slavonă. Acesti emigranţi cu timpul ajungênd în bisericile românesci, fiind inteligenţi au scos cu încetul cu încetul limba română din biserică.

Părerea acésta o găsim şi la eruditul episcop al României Melchisedec. El ocupându-se şi de sus amintita chestie ḑice între altele: „E sciut că Românii, avênd limba lor proprie n'au avut carte şi încă din vechime au adoptat cartea Slavilor dela Sud cu cari au avut relaţii şi politice şi bisericesci şi cu cari se vede, că au trăit mult timp împreună încât sĕ priveau, ca făcênd parte din familia popórelor slave de sud.

Că din biserică au trecut limba slavică şi în administraţiune nu trebue sĕ ne mire aşa mult, căci pe de o parte limba bisericei în acele timpuri religióse era privită în administraţiune ca limbă oficiósă, pe de altă parte, fiind-că preoţimea era slavă şi ea forma în timpul acela inteliginţa poporului, cu timpul acéstă limbă a devenit limba de predilecţiune a clasei culte, aşa, că de aici nu a mai trebuit, decât un pas până la decretarea ei de limbă oficiósă.

Cu acestea cred, că am arătat în destul sus numitele păreri şi părerea, care póte fi mai accesibilă. Drept conclusie sĕ-'mi fie permis a arăta în scurte liniamente şi urmările ce le-au provocat limba slavică prin introducerea ei. E fapt recunoscut de toţi învĕţaţii nostri, că naţionalitatea şi esistenţa poporului român este de a se mulţămí în mare parte bisericei nóstre. Prin urmare, dacă în biserică nu mai era limba română, ca limbă sfântă, ci cea slavă, prin acésta ne-am perdut avutul nostru — limba — timp mal bine de 5 seculi, aşa încât era pericolul iminent de a cădea Românii jertfă slavismului, dacă în decursul timpului nu veniau alte împrejurări, cari sĕ schimbe situaţia. De o literatură naţională nici nu puté fi vorba, deóre-ce în clasa cultă limba era cea slavică, urmarea naturală era, ca şi scrierile sĕ fie în limba slavonă.

Poporul însĕ, ca în tóte timpurile aşa şi acum n'a încetat ca sĕ creeze şi mai departe, el şi-a cântat în doine durerea lui, în hore veselia şi la vatra focului 'şi-a compus admirabilele poveşti şi hazliile anecdote.

Vedem deci, că poporul român 'şi-a păstrat cu mare sfinţenie şi tărie limba lui românéscă, nu a dat nici un pas îndĕrĕpt din lupta ce a pornit-o limba slavă asupra limbei române, ci a continuat-o cu o perseveranţă démnă de admirat, pe care nu a părăsit-o, până când limba slavică nu a fost nimicită. Din contră societatea cultă, inteliginţa, s'a desnaţionalisat, primind drept limbă mamă, limba slavică, cugetând în acésta limbă, asuprind chiar limba română şi aşa şi pe poporul, care o vorbia.

Prin urmare de aici putem scóte adevĕrul istoric, că inteliginţa nóstră română, ca sĕ fie ferită de influinţe esterne şi dacă ţine de a ei demnitate de a contribuí la prosperarea némului seu, nutréscă-se cu simţĕminte şi idei din popor, pe care trebue sĕ-'l studieze şi sĕ fie în strînsă legătură cu el. Căci în popor va găsi o mulţime de lucruri frumóse, pe cari nu ar strica de a şi le însuşí şi inteliginţa. La popor va vedé ţinerea cu scumpĕtate a datinelor şi obiceiurilor strămoşesci, în poesiile lui va găsí patriotismul, aici sĕ oglindéză iubirea poporului pentru binele ţĕrii, el sĕ bucură când o vede fericită şi sĕ întristéză când e nefericită.

Iosif Enescu,

ninţător pentru imperiu şi poporul meu, de cât însuşirile monstre ale acestei specie de popor: înşelarea, uzura şi patima administrărei de bani, însuşiri, cari deja pe mulţi individi i-a dus la sapă de lemn". Aşa a caracterisat înainte de asta cu 119 ani o domnitóre înţeléptă poporul ovreesc. Curentul antisemitic, ce a cucerit în timpul din urmă tocmai în Viena un vast teren î-şi are originea de pe timpul Mariei Teresiei, şi e dureros, că acest curent sănĕtos nu a putut trece pănă astădi nici barem graniţa Austriei spre Orient, unde domnesce un curent bolnăvicios, tocmai contra celui din Austria.

* * *

Colectantul marinimos. La un milionariu din capitală era adunată în dilele trecute o societate alésă. In societate domnia disposiţie veselă şi conversaţia era fórte animată. Disposiţia şi-a ajuns culmea, când unul dintre proprietarii de case a început a descrie în colorile cele mai pĕtrundĕtóre sórtea unei vĕduve, care trăesce în cea mai mare miserie dimpreună cu patru copii ai sĕi şi e datóre cu dóuĕ cuartale de chirie, rĕmânând pentru asta adi-mâne pe stradă.

Sĕ ne fie milă de biata femeie — dice el, şi sĕ-i colectăm aci cei 184 fl. cu cari e datóre.

După acésta pune o fóie de colectare pe masă, pe care el în primul loc notéză cinci floreni. Esemplul a fost urmat de toţi şi în curênd s'au adunat 160 fl., ér colectantul marinimos a şi luat la sine banii, şi cu cea mai mare linisce sufletéscă dise:

— Mulţămesc lui D deu, cel puţin acum nu trebue sĕ scot din casă pe biata femee, care şede în casa mea.

* * *

Socialismul înaintéză. Lucrătorii oraşului Braşov au ţinut Dumineca trecută o adunare în sala cea mare a hotelului Nr. 5. Pretensiunile lucrătorilor, precum şi situaţiunea economică le-a desvoltat pe larg Loy. Lucrătorii pretind 8 óre de lucru pe di; copiii sub etatea de 14 ani sĕ fie eschişi dela munca mai grea; un repaus de 36 óre în fie-care Dumineca. Au decis mai departe a se serba oficios şi diua de 1 Maiu. La congresul lucrătorilor din Budapesta îşi vor trimite representantul lor în persóna lui Loy. S'au declarat în urmă ca aparţinĕtori partidului social-democratic din Budapesta formând şi în Braşov un partid de acéstă natură, care va sta în legături intime cu cel din capitală. Organisarea noului partid s'a încredinţat unui comitet de 15 membri.

Loterie.

Sâmbătă, în 25 Aprile n. 1896.

Budapesta: 22 37 34 53 58

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1 31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		--	9.24	3.53	3.--	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	-	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	--	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
--	11.—		—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.03	—	--	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—			5.30	1.36	Sibiiu	7.10	9.20			—
—			6.06	2.12	Cisnădie	6.36	8.46			—

Braşov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst							Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55		pl.	Braşov	sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13							7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian				6.51	12.51	
	9.57	6.05							6.41	12.41	
	10 7	6.25			Tohanul vechiu				6.16	12.15	
	0.18	6.36		sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01		Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	-		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.53	12 25	-		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	—	--	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.5
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.4
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	--	5 04
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6 08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.[illegible]		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
--	—	8.52	9.57	10.18		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	--	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12. -	7.41		Şeica mare		9 08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	p.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8 20	—		--
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—		Arpasul inf		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7 31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Joi, 18/30 Aprile 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45·
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Aprile, 1896.

In statul nostru de mult nu se mai mesură cu aceeași měsură pentru diferitele popóre, ci unele sunt date pradă tuturor injuriilor și persecuțiunilor, altele sunt rěsfățate și purtate pe brațe.

Politica de rassă a luat asemene dimensiuni, încât adi întrégă viața publică este infectată de acéstă bólă.

Nu vom vorbi ađi de rassa magiară, în interesul căreia ađi sě fac tóte, ci vom lua act despre un proces de presă caracteristic în feliul sěu, care a avut loc ḑilele aceste în capitala țerei nóstre. Đicem caracteristic căci resultatul lui ne arată curentul dominant ađi și în capitala țerei.

Un ḑiariu de colorit catolic a publicat în primăvara acestui an o poesie, care persifla însușirile rele ale evreilor.

Din acest incident procuratura regéscă a intentat ḑiarului proces de presă pentru vătěmarea evreilor.

Procesul s'a pertractat înaintea juriului și s'a terminat cu achitarea celor puși sub acusă. Atât autorul cât și redactorul ḑiariului au fost declarați de nevinovați, și procuratura a fost condamnată la suportarea speselor.

Achitarea a fost unanimă atât pentru autorul poesiei cât și pentru redactorul ḑiariului, în care s'a publicat poesia incriminată.

Acusa s'a ridicat sub cuvêntul, că poesia vatămă pe evrei, ca aparținětori confesiunei mosaice.

Caracteristic e deci pentru noi feliul cum procurorul a ridicat acusa, și unanimitatea, cu care acusații au fost declarați de nevinovați.

Nici odată nu am ațițat la ură contra unei națiuni sau contra unei confesiuni, nici odată nu am aprobat modul, cum se practică ađi antisemitismul la noi în Ungaria.

Am fost pentru pacea între confesiuni și pentru pacea între naționalități. Acésta a fost totdéuna punctul cardinal din programul nostru, și dacă totuși am luat notiță de resultatul acestui proces de presă, o am făcut pentru a arăta, că la noi nu se měsură cu aceeași měsură. La noi jîdanii sunt poporul desmierdat, pus pe o tréptă cu rassa magiară, pe când noi românii suntem persecutați și desconsiderați sistematicesce.

Prin anul 1885 presa din Cluș a publicat la adresa națiunei române infecta poesie batjocoritóre, care se termina cu refrenul: *„O te büdös bocskor“*, și nu s'a aflat procuror, care sě afle în ea vătěmarea nóstră a Românilor, nici ca națiune, nici ca confesiune. Junimea studiósă din Cluș cânta acea poesie în gura mare pe strade între aplausele publicului, și procuratura a închis ochii.

De nenuměrate-ori am mai fost batjocoriți de atunci când în foile din Arad, când în cele din capitală, fără ca sě fie sărit procuratura și legea întru apěrarea nóstră.

Nu așa însě cu Jidanii. Ei, copiii desmierdați ai sistemului de guvern dela noi, îndată ce se atinge cineva de slăbiciunile lor, îndată sunt luați sub scutul legei, și încă ca confesiune, spre a fi mai mare eventuala pedépsă a acelora cari au cutezat a se atinge de ei.

Afacerea are și partea a dóua. Juriul din Budapesta nu a aderat la vederile procurorului, ci a achitat în unanimitate pe acusați. Indirect s'a condamnat deci intențiunea procuraturei de a da satisfacție evreilor atacați, și direct s'a făcut niţică politică antisemitică

Curentul antisemitic deci, care ađi cu atâta tărie se manifestéză în Viena, a început a prinde rădecini și la noi, și verdictul juriului din casul concret e o mică manifestațiune antisemită, care și la noi va cresce în měsura, în care legea nu va da asemenea scut tuturor cetățenilor.

Specialele favoruri făcute rassei magiare a provocat regretabila discordie dintre naționalitățile patriei nóstre, specialele favoruri și distincțiuni făcute Jidovilor a provocat antisemitismul, și ele vor cresce în měsura, în care legea nu va da de o potrivă scut tuturor popórelor din patrie.

Nici un pěcat nu rěmâne nerěsbunat, acésta sě 'și-o însemne toți, câți pretind, ca legea sě nu fie egală pentru toți.

Revista politică.

Maiestatea Sa Impěratul și Regele nostru a ridicat la demnitatea de consilieri intimi pe toți acei membri din cabinetul **Bánffy**, cari n'au avut acest rang păn'acum. Acestei fapte i sě atribue multă importanță politică. „Pester Lloyd“ scrie: „Acest semn de încredere și recunoscință este îndoit plin de valóre după grelele lupte, cari le-a purtat cabinetnl de luni de ḑile, după batjocura nemărginită, care a îndurat-o. Posiția dispretuitóre, care au luat-o mai totdéuna „somitățile“, opoșiționale față de acest guvern „fără autoritate“, sě preface în fața acestei distincțiuni pe deplin într'un gest gol teatral, care nu póte impune nici unui om. Un guvern, care pe lângă încrederea maiorității parlamentare, care este pentru el un sprigin atât de puternic, are în acelaș timp fără îndoială și grația corónei, este, abstragênd dela însěmnătatea personală a membrilor sěi, cu o astfel de autoritate, încât înzadar sě încércă ori și cine s'o acopere. Încât privesce pe partidul liberal, el n'a avut trebuință mai întâi de acest comunicat regesc, ca sě scie aprecia cabinetul Bánffy după deplina sa valóre, el n'a lipsit nici odată de a-i da acestui cabinet devotamentul și sprijinul sěu; partidul liberal însě are o mare satisfacție, pentru că s'a făcut evident, că guvernul nu se póte răḑima numai pe acest partid, ci și pe încrederea corónei, și acésta din urmă o are într'un astfel de grad, încât abia sě póte lăuda cu așa ceva un alt minister.“ — Điariul semit guvernamental nu-și face decât datorința, ridicênd într'al 7-lea cer „însemnătatea **personală** (?!)“ a membrilor din cabinetul Bánffy.

* * *

In 24 și 25 l. c. au ținut conferința **amêndouě fracțiunile partidei independente și din 1848**, și s'au ocupat cu cestiunea, dacă trebue pus guvernul actual sub acusă. Pe când fracțiunea lui Ugron a găsit destule motive pentru și a însărcinat pe presidentul, sě se pună în înțelegere și cu fracțiunea lui Kossuth și sě o învite a sě alătura și ea la conclusul lor, acésta a hotărât, că, ca partid independent și din 1848 nutresce atât față de guvernul actual cât și față de ori și care guvern, care stă pe basa din 67 din motive principiale și de stat cea mai mare neîncredere, ea publică, ca sě se stie, că ține de necesară trântirea cabinetului actual și din alte motive politice însemnate și că va conlucra în acest sens cu tótă resoluțiunea. Pentru că cu tóte acestea punerea sub acusă este un act politic atât de însemnat, care numai în casurile stabilite prin legea din 1848 se póte aplica față de guvern, și pentru că și în acest sens fracțiunea lui Kossuth vrea, sě se țină strêns de legile din 1848: Ea nu póte lua nici un conclus cu acéstă ocasie despre obiectul comunicatului oral. Astfel numai fracțiunea lui Ugron singură va face în cameră propunerea, ca sě se pună membrii cabinetului actual sub acusă. — Inainte!

* * *

Legea millenară, care s'a votat, după cum am anunțat cu unanimitate și fără discuție în camera ungurésca, a fost supusă în 25 l. c., când a venit la desbatere în casa magnaților, unei critici din partea baronului Desideriu **Pronay**. Avem tot dreptul, a ḑis acesta între altele, ca sě sěrbătorim milleniul cu mare pompă. Dar spre părerea sa de rěu acésta nu sě întêmplă. La strălucitórea sěrbătóre nu va fi acela de față, pe care ne-am

---

FOIȚA.

Parteniu Cosma.

Cestiunea dotațiunii clerului român este veche; ea a causat multă bătaie de cap bărbaților, cari s'au interesat de viitorul bisericei și poporului român.

Chiar și în vecinul regat, România, a întimpinat regularea salarisării clerului mari greutăți; a trebuit sě trécă mult timp la mijloc, până sě ajungă afacerea la o resolvare mulțumitóre.

Tóte guvernele promiteau și puneau în vedere cât mai curênd crearea unei legi despre **dotarea clerului**; aprópe fie-care mesagiu de tron accentua iminenta necesitate a acelei legi, dar cu tóte acestea abia a succes mai anii trecuți guvernului conservator ca prin un inteligent și isteț membru al sěu, prin ministrul de culte *Tache Ionescu*, sě întrupeze o idee, ce de mult căuta pe bărbatul chemat a o realisa și sě satisfacă astfel unei trebuințe arḑětóre, reclamate de întrégă țera.

La noi, în archidiecesă, a făcut metropolitul *„Andreiu“* pași mai serioși în acéstă direcțiune, punênd la anul 1854 basele unei fundațiuni, căreia 'i-a împrumutat numele talentatului sěu secretariu, protosincel *Grigore Pantazi*, pe carele nemărginit îl iubia. Fundațiunea acésta, ce sě urcă astăḑi la suma de 130,000 fl., va întra în viéță în anul 1954, adecă la 100 ani dela înființare.

Cestiunea, de care ne ocupăm, a fost *adeseori* atinsă mai mult în trécăt din partea organelor nóstre bisericesci. Mai aměnunțit s'a desbătut la 1872, dar fără a ajunge la resultate concrete.

Situațiunea, ce s'a creat preoțimii nóstre prin întroducerea legilor politico-bisericesci, a readus'o ér pe tapet, atrăgênd atențiunea corporațiunilor bisericesci asupra criticei stări, în care a ajuns deja o parte din cler și a cărei cangrenă va cuprinde cu timpul întreg organismul.

Sanarea rěului este imperios reclamată și nu se mai póte amâna.

În acéstă strîmtorare, simțită mai ales din partea protopresbiterilor tractuali, au căutat mulți sě afle vr'o ușe de scăpare și de mântuire.

Idei s'au lansat multe și diferite în acest obiect, cărora autorii lor le au dat espresiune în conferența confidențială, ținută la 4/16 Aprile din partea deputaților sinodali.

Mai ales deputații: Ilustritatea Sa Dr. *Ilarion Pușcariu*, Dr. *Ioan Mihu*, director de bancă în Orěștie, *Nicolau Garoiu*, advocat în Zêrnesci și *Valeriu Bologa*, director la filiala „Albinei“ în Brașov, s'au distins prin descoperirea vederilor și lămuririlor, scóse din temeinica cunoscință a împrejurărilor, în cari trăim.

De cea mai nimerită și mai acceptabilă idee s'a aflat propunerea deputatului *Parteniu Cosma*, adecă: de a combina afacerea dotării clerului cu salarisarea archiepiscopului, stabilind tacsa sidocsială cu o corónă de familie.

Acest distins bărbat al bisericei nóstre și indispensabil membru al corporațiunilor nóstre bisericesci, a sciut afla espedientul corěspunḑětor, care în împrejurările de ađi sě ne ducă mai cu grabă la scopul dorit.

D-sa a prins din bogatul noian al probatelor sale esperiențe ideia, a suflat în ea duh de viéță, ér sinodul *unanim* 'i-a dat trup de conclus sinodal, care va fi a sě esecuta prin veneratul consistoriu.

Cuvine-se deci clerului și întregei biserici sě aducă tributul lor de mulțămită deputaților sinodali, și mai presus de tóte d-lui *Cosma*, ca unuia, carele are netrecětóre merite față de tóte instituțiunile nóstre culturale și în special față de biserică.

Propunerea d-sale, devenită acum dispoșițiune sinodală, este cu atât mai importantă, cu cât prin aplicarea ei poporul sare momentan în ajutor celor lipsiți și cu cât nu este imposibilă esecutarea ei, dacă tóte organele chemate vor fi la locul și înălțimea, ce se aștéptă dela ei.

Nici când nu s'a accentuat mai mult, ca în anii ultimi, că trebue sě ne strîngem rêndurile, sě ne potențăm interesul față de causele nóstre culturale, sě căutăm tóte căile și mijlócele pentru asigurarea viitoriului unui ném nobil, dar strîmtorat.

Sě folosim deci acum momentul, sě dăm doveḑi, că cuvintele nóstre au fost eflucsul unei adênci însuflețiri de causa poporului.

Se dăm trupului alcătuit de dl *Parteniu Cosma* nervii de lipsă și se věrsăm în el sucul dătător și susținětor de viéță

Noi, generațiunea actuală, avem datorința a face acésta, mai ales, că până acuma am adus pentru causa comună mult mai puține jertfe materiale ca și antecesorii nostri.

Ca sě ne convingem n'avem decât sě facem puțină asěměnare.

Înainte de asta cu 50 ani n'aveam ca biserică aprópe nici o avere.

Generațiunea, care a trăit pe timpul lui Șaguna, — crescută a vorbi puține și a face multe, — n'a rěmas mută la glasul păstoriului sěu, ci de câte ori s'a îndreptat cătră dênsa — cerêndu-i sucursul — s'a grăbit obicinuit a-l numi cel dintâi Ungur. Regele Ungariei nu se va presenta după programul stabilit în şedinţa comună a corpurilor legiuitóre. Atunci ḑise oratorul, e mai bine aşa, cum e, căci bruta realitate şi recunóscerea adevĕrului sunt mai bune decât cele mai frumóse ilusiuni! Ungaria póte sĕ scótă de aici învĕţătura, că în situaţiunile sale nimic nu s'a schimbat şi că acestea sunt astăḑi întocmai aşa, ca în secolii trecuţi, în decursul cărora acéstă ţară s'a putut susţinea numai în luptă, numai în luptă cu acea parte dela care a fost îndreptăţită sĕ aştepte cel mai puternic sprigin.

La aceste cuvinte sĕ produce în casa magnaţilor o mare turburare. Sĕ aude din tóte părţile cuvêntul: Eláll!

Baronul Pronay negenat continuă a vorbì mai departe. El încheia cu citatul din „Tragedia omului“ de Madach: „Luptă luptând, încredete încreḑêndu-te“! (Mare turburare în tótă casa). El declară, că de altmintrelea primesce proiectul de lege, şi-a ţinut însĕ de datorinţă, sĕ-şi spună părerea.

Ministrul-president baron Bánffy îi replică cam următórele: El ar fi dorit, că şi în acéstă casă proiectul sĕ fie admis fără discuţie şi prin acésta sĕ se dea espresie sentimentului de comuniune dintre rege şi popor. Prim-ministrul regretă, că antevorbitoriul a supus unei desbateri disposiţiile legii, deşi o a admis. El însĕ nu póte retăcea faptul, că tot arangiamentul sĕrbătorilor esclude ori şi ce îndoială, că învaţă şi lămuresce pe naţiunea unguréscă asupra cestiunei, că regele Ungariei sĕ bucură şi simte cu acéstă naţiune. (Aplause furtunóse). Acest fapt nu se pótă nici nega, nici rĕsturna, chiar dacă se face amintire despre aceea, că monarchul nu sĕ va presenta în sala legislativei. Acéstă nu corĕspunde de loc cu pracsa obicinuită în stat, şi el, prim-ministrul, n'a aflat de trebuinţă, sĕ facă alte propuneri în acéstă privinţă, afară de acelea, cari le-a făcut. Citatul din Madach e fórte drept. Viaţa fie-cărei naţiuni e o luptă, şi acésta e necesară, pentru că întăresce puterile. Şi Ungaria va lupta mai departe cu încredere şi în înţelegere cu regele ca ea sĕ devină mare, tare şi puternică. (Aplause). Cu tóte vorbele lui Bánffy noi tot credem, că aprópe toţi Magiarii sîmt ca barorul Pronay.

* * *

Partidul antisemit din consiliul comunal al Vienei a ţinut în ḑilele trecute o consultare, a cărui resultat sĕ ţine secret. Sĕ svonesce, că Dr. Lueger a comunicat adunării, că îi este cunoscut, că el nu va fi întărit. O persónă, pe care nu o póte numí, s'a adresat cătră el cu provocarea, ca la a doua alegere se abḑică. El a reflectat, că acésta nu o póte face fără de a se consulta cu partidul sĕu. Adunarea a hotărît, că Lueger sĕ nu abḑică“. — Nici nu, nici odată. Dr Luger a fost chemat în audienţă la Maiestatea Sa. N'a fost vorba, sĕ ḑice, de întărire, ci ca sĕ se afle o cale, cum sĕ iasă din situaţia critică, prin punerea unui provisoriu. — Despre decurgerea acestei audienţe, care a avut loc la 27 Aprile a. c., vom raporta cu altă ocasiune.

* * *

„Militär-Wochenblatt“ din Berlin publică un articol călduros în favorul duelului, pe care îl încheie cu următórele cuvinte: „Cine trebue sĕ se decidă pentru un duel după o sinceră esaminare de sine, *sine ira et studio,* s'o facă în convingerea, că el nu lucréză contra cuvêntului lui Dumneḑeu, contra ordinaţiunilor tribunalelor de onóre şi moravurilor normative. Precum în bătălie, aşa sĕ mérgă şi la duelul impus prin împrejurări cu credinţa tare: Trăim noi, trăim pentru Domnul, murim noi, murim pentru Domnul“.

Interesant şi curios!

* * *

În Francia precum am anunţat şi în nrul din urmă e crisă ministerială. Pe lângă cele comunicate alaltăieri mai adaugem, că mulţi încércă a întinde acéstă crisă şi peste presidenţia republicei. Bourgeois acusă pe Felics Faure pentru neloialitate, de când a fost lupta cunoscută între cameră şi senat. Faure a încunosciinţat pe matadorii conjuraţiei din senat despre decisiunea sa; ca sĕ-l facă pe Bourgois sĕ demisioneze dacă i-se vor refusa creditele pentru Madagascar. În urma acestei decisiuni au căpĕtat senatorii curagiu. Din acest motiv o mare parte dintre ḑiare atacă pe presidentul Faure. „Jour“ scrie: „Duşmanii lui Faure nu vor desarma; ci susţin, că dispun de un arsenal veritabil de arme contra lui, şi situaţia presidentului nu se va puté susţiné!“

Trist, fórte trist lucru pentru Francia. Nu e destul, că guvernul viitor va fi al 35-lea, mai vreau sĕ schimbe şi pe presidentul. Stările acestea interne contribue mult, ca Francia sĕ-'şi pérdă din autoritatea ei şi în lăuntru, dar cu deosebire în afară!

Sinodul diecesan aradan.

Pentru-ca cetitorii nostrii sĕ fie în curent şi cu ceele petrecute în sinódele nóstre diecesane din Arad şi Caransebeş din sesiunea anului curent, publicăm în estras desbaterile ce s'au petrecut aşa după-cum le aflăm petrecute în rapórtele publicate în foile lor oficióse „Biserica şi scóla“ şi „Fóia diecesană“.

Incepem cu sinodul diecesei aradane.

Sinodul aradan în sesiunea anului curent a ţinut cu totul şese şedinţe; acelea s'au început, conform disposiţiunilor Statutului organic, în Dumineca Tomii şi s'au terminat Vineri în sĕptĕmâna cea luminată.

Şedinţa I s'a ţinut la 31 Martiu (12 Aprile) 1896 la 12 óre a. m. sub presidiul P. S. Sale dlui episcop diecesan Ioan Meţian.

După s. liturgie împreunată cu invocarea Duchului sânt şi oficiată în biserica catedrală prin P. S. Sa dl episcop asistat de mai mulţi demnitari bisericesci şi după ce la acéstă ocasiune s'au ridicat rugăciuni cătră cel Atotputernic pentru fericiţii întru aducerea aminte a metropolitului Andreiu, episcopul Ioan Popasu şi a evlavioşilor creştini: Emanuil Gozsdu, Andreiu şi Antoniu Mocsonyi şi Elena Ghiba Birta, întruindu-se deputaţii sinodali în sala cea mare a seminariului diecesan, P. S. Sa a deschis şedinţa rostind cuvêntarea publicată şi în fóia nóstră Nr. 37 a. c.

După constituirea biroului şi a diferitelor comisiuni, presidiul presentéză mai multe rapórte generale şi speciale şi alte esibite, cari tóte se predau comisiunilor competente spre studiare şi raportare.

Şedinţa a IIa s'a ţinut Luni la 1/13 Aprile 1896 la órele 4 p. m. sub presidiul ordinariu.

După autenticarea protocolului din şedinţa premergĕtóre şi după presentarea unor esibite şi acordarea unor concedii, credinciosului nostru Nicolae Criste din Beiuş, care a făcut sântei nóstre biserici o donaţiune de 20.000 fl. sinodul decide a 'i-se aduce la cunoscinţă espresiunea de adânca mulţămită. Se trece apoi la ordinea ḑilei.

Deputatul Nicolau Zigre referéză asupra rapórtelor consistoriale plenare din Arad şi Oradea-mare, cari se iau la cunoscinţă atât în general cât şi în special.

Dintre agendele de cari s'a ocupat consistoriul aradan spre deslegare meritorică, amintim următórele:

S'a decis, că numai acei parochieni pot fi aleşi în comitetele parochiali, cari solvesc regulat capitalele împrumutate lor, precum şi interesele.

Referitoriu la regularea presentării organelor bisericesci înaintea Majestăţii Sale, congresul naţional bisericesc a decis, ca acéstă cestiune sĕ se lase în îngrijirea prelaţilor.

S'au luat mĕsurile necesare pentru-ca venitele perdute de protopopi prin întroducerea legilor politice bisericesci, sĕ se pótă înlocuí.

Consistoriul decide în principiu cumpĕrarea casei de lângă seminariul diecesan.

Funcţionarea organelor bisericesci, starea parochiilor şi a instituţiunilor parochiali, se află în stare normală.

Se constată, că congresul naţional bisericesc s'a ţinut în Sibiiu la 7/19 Maiu 1895, deci nu la terminul statutar.

Consistoriul metropolitan a trimis Normativul scolar, care s'a pus în pracsă şi regulamentul pentru afacerile epitropesci, care s'a predat unei comisiuni alese din plenul consistoriului, care-'l va presenta împreună cu propunerile făcute procsimei sesiuni.

Din raportul general al consistoriului din Oradea-mare, amintim următórele:

Conclusele congresului naţional bisericesc din anul trecut au fost publicate şi puse în lucrare.

S'au făcut paşii necesari pentru rebonificarea beneficiilor protopopesci, reduse prin întrarea în vigórea a reformelor politice bisericesci.

La ordinea ḑilei urméză referada comisiunii epitropesci asupra raportului general al senatului epitropesc dela consistoriul din Arad.

Raportor: Dr. Ioan Suciu.

Din raportul acesta estragem următórele:

Pentru lărgimea alumneului preparandial s'a cumpĕrat casa şi intravilanul din vecinătatea seminariului cu preţul de 12,500 fl. Sinodul ia cu plăcere la cunoscinţă şi apróbă cumperarea acestei realităţi.

Investirea unor capitale în realităţi din partea câtorva comune bisericesci, sĕ ia la cunoscinţă.

Cu privire la manipularea averilor bisericesci, fundaţiunale şi altele, sinodul îndrumă organele inferióre a se ţiné de regulamentele în vigóre. Raţiociniile în regulă se iau spre scire.

Din raportul acesta aflăm, că nici diecesa aradană n'a putut întrevení cu ajutoriu material în ajutorarea gimnasiului din Braşov, şi acésta din causa lipsei de mijlóce.

Sinodul îndrumă din nou consistoriul a face paşii necesari pentru înfiinţarea unei librării pe lângă tipografie cel puţin pentru cărţile folosite în scólele, institutele de învĕţământ şi bisericele nóştre.

Averea totală a parochiilor din districtul consistoriului aradan e de o

---

a-'l asculta, a-'şi deschide punga şi a contribuí cu mână darnică la crearea fondurilor şi fundaţiunilor, de cari astăḑi dispunem.

Fericitul *Şaguna* dór n'a scos paralele din pământ, ci le-a adunat cruceresce dela credíncioşii pururea gata de jertfire.

Óre pe noi ce ne împedecă de a ne arĕta vrednici de acei antecesori şi de-a crea şi noi un fond pentru dotarea clerului, căruia avem sĕ 'i mulţumim, ce avem mai preţios: biserică şi ném şi căruia îi este şi acum încredinţată sórtea nóstră?

Generatiunea actuală ce a creat? cum şi-a achitat datorinţele faţă de biserică?

A înfiinţat la anul 1891 „Fondul de pensìuni archidiecesan“.

Mulţi erau atunci — ca şi acum — pesimişti, creḑênd, că nu va reuşi întreg lucrul, şi étă — abia după câţi-va — sa ridicat la suma de 100,000 fl. Din venitele lui se împart la an preste 6000 fl. preoţilor deficienţi dar binemeritaţi, vĕduvelor şi orfanilor, rĕmaşi fără sprigin, afară de ajutórele mai mìci, ce se distribue în tot anul la un anumit numĕr de preotese vĕduve sĕrace, a căror bărbaţi n'au fost membrii ai fondului.

Inceputul este făcut, basele sunt puse şi cu ajutorul lui Dumneḑeu nóua instituţiune va progresa, spre mângăerea celor osteniţi de muncă în via Domnului.

Fondul de pensiuni încă e o instituţiune, carea tot d-lui *P. Cosma* are sĕ-i mulţuméscă în partea cea mai mare esistenţa sa; ba putem ḑice, că este fĕtul lui.

Dacă crearea acestui fond a succes, deşi contribuţiunile unei persóne sĕ urcă la sute de fl., de ce se nu succédă şi incassarea neînsemnatei tacse sidocsiale? şi crearea unui fond pentru dotarea clerului?

Nutresc speranţa, că va reuşi şi atunci d-l *P. Çosma* va fi primul, care va avé satisfacţia a fi creat prin bogatele-i esperienţe şi autoritativa-i inteleginţă 2 importante instituţiuni pentru biserica, a cărei valoros fiu este.

Nu pot încheia fără a esprima aceste binemeritate omagii d-lui Cosma, căci cei ce au urmărit cu atenţiune viéţa constituţională a bisericei nóstre, aceia cu toţii vor aproba adevĕrul, *că abia este bărbat mirén, carele sĕ fi făcut mai multe servicii organismului nostru bisericesc, ca şi d-sa.*

Nu-i întrunire culturală ori de altă natură în carea sĕ nu auḑi convingĕtórele i sfaturi, sĕ nu-'l admiri şi nu-i obiect mai important, la deciderea căruia sĕ nu aibă — dacă nu influinţă decisiva — cel puţin o parte însemnată.

S'ar recere un studiu mai îndelungat, că se scoţi în relief activitatea-i bogată şi conscienţiósă şi numai pe terenul bisericesc, în care a lucrat dela începutul erei constituţionale, achitându-şi cu cinste datorinţa de fiu al bisericei şi fiind o clasică dovadă a importanţei şi rolului, ce 'l merită elementul mirén în biserică.

Datorinţa nóstră este sĕ-i urmărim activitatea, sĕ învĕţăm dela dênsul, cum trebue sĕ ne îndeplinim încredinţările onorifice, sĕ-i acceptăm sfaturile şi se ne nisuim a-l urma, avêndu-l pururea de model.

Archidiecesa nóstră ardelénă nu are bărbat mirén, căruia sĕ-i fie datóre cu mai multă recunoscinţă, ca pe dl *P. Cosma.*

Suntem mândrii, că-'l putem numi al nostru, al bisericei nóstre, cu atât mai vêrtos, cu cât spre — bucuria tuturor — este viguros, şi sperăm, că Dumneḑeu îi va dărui sănătate şi voie, că încă un lung şir de ani sĕ-l avem în mijlocul nostru, sĕ-i ascultăm convingĕtórele-i poveţe şi însuşi sĕ se bucure de resultatul lucrărilor sale, puse în viéţă atât în biserică, cât şi pe multe alte terene culturale.

Infect suflet au trebuit deci se aibă acei ómeni, cari pe acest *bărbat rar* l'au presentat lumii românesci, ca pe un „trădător de ném“, ca pe un „demoralisător“ al institutului, faţă de care asemenea are însemnate şi recunoscute merite.

Acei ómeni, *„mici de suflet, mari de patimi“*, duşmănoşi bisericei nóstre, trebuesc consideraţi după adevarata lor valóre, căci nu sunt altceva, decât nisce **precupeţi de vorbe góle**, cari — basându-se pe împrejurarea, că pot înşira la olaltă câte-va frase binesunătóre dar, sĕci, — sĕ cred apţi şi chemaţi a conducedestinele unui neam, şi voind a lua nemurirea cu asalt îşi ascriu loruşi merite închipuite.

Este timpul suprem, sĕ nu ne luăm după cuvinte, ci sĕ ne nisuim a cunósce pe bărbaţii nostrii din faptele lor, sĕ judecăm înşine asupra vredniciei ori nevredniciei lor, neprimind judecata şirétă, ce ni sĕ presêntă gata, cu scop de seducere rĕutăciósă.

Nu toţi oratorii de stradă şi fabricanţii de frase, ce din códă au sĕ sune, sunt totodată mari polìticiani, cari sĕ merite încredere, ascultare şi atenţiune; din contră sĕ recunóscem adevĕrul, ce atât de nimerit î-l esprimă A. Vlăhuţă ḑicênd despre asemenea demagogi:

„Ei străluccsc şi se ridică,
„De goli ce sunt şi de uşori.

Noi nu ne putem lua după asĕmenea instrumente inconscii în mâna altora, ci datori suntem a nisui spre cunóscerea nefalsificată a celor, ce ne vreau binele, ce lucră din convingere şi cu cele mai laudabile intenţiuni.

valóre de 6,650,012 fl. 30 cr. ér averea totală a diecesei e de 111,106,785 fl. 09 cr.

Şedinţa a III-a s'a ţinut la 2/14 Aprilie a. c. la 3 óre p. m. sub presidiul ordinariu.

După acordarea alor doue concedii trecêndu-se la ordinea ḑilei, referentul comisiunei organisătóre, raportéză asupra raportului delegaţiunei congresuale despre starea despărţirilor ierarchice a românilor de către sêrbi în anul 1845.

Sinodul ia la cunoscinţă cu plăcere şi mulţămită activitatea delegaţiunii faţă de causele terminate ale comunelor Ciacova, Fenlac, Marghita şi S. Nicolaul mare, ér causele încă pendente — delegaţiunea se aviséză, sĕ le pună în lucrare şi sĕ le termine.

Pentru înlesnirea lucrărilor sinodul alege o comisiune de trei jurisconsulţi, cari in conţelegere cu delegaţiunea şi cu advocatul plenipotenţiat pentru purtarea proceselor, sĕ conducă şi controleze tóte causele. Diecesei Caransebeşului îi stă în liberă voie, că dacă eventual nu s'ar mulţămi cu comisiunea alésă din partea sinodului aradan, sĕ îşi alégă o comisiune, carea sĕ o notifice delegaţiunii congresuale. Spesele sĕ se anticipe din fondul special, încât va fi acésta cu putinţă.

După primirea raportului comisiunei verificătóre se continuă desbaterea asupra raportului comisiunei epitropesci.

Sinodul ia la cunoscinţă tóte raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor, presentate în acéstă şedinţă şi le apróbă.

La raţiociniile fondului general face însĕ următórele adause:

a) Consistoriul se aviséză, ca în viitoriu sĕ evite ori ce pestrecere a bugetului şi în special sĕ nu prestea din acest fond dări şi cheltueli, ce cad în sarcina altor fonduri.

b) Se aviséză consistoriul a afectui cu cea mai mare rigóre încassarea restanţelor la acest fond.

c) Consistoriul se aviséză ca sĕ reguleze salariile ce se prestau din acest fond unor funcţionari. cari de present în calitatea lor nu fac nici un serviciu diecesei.

(Va urma.)

Cercularele millenare
ale
episcopilor gr.-catolici români.

Pentru-ca cetitorii nostri sĕ vadă în liniamente generale şi dispoşiţiunile pe cari le-a luat biserica greco-catolică română din incidentul serbărilor millenare magiare, publicăm şi noi în întregimea lor cercularele episcopilor ei:

I.
Cercularele metropolitului Mihályi.

I.

Onorate în Christos frate!

Escelenţia Sa domnul ministru de culte şi instrucţiune publică vrênd, ca şi tinerimea scolară sĕ iee parte la serbarea esistenţei millenare a statului ungar, cu scripta sa din 13 Martiu 1896 nr. 7584 dispune, ca în tóte scólele poporale, elementare, superióre poporale, civile, superióre comerciale şi superióre de fete, preparandiile de ambe sexurile, şi în asile infantile, sĕ se ţină în 9 Maiu 1896 festivităţi împreunate cu cult divin şi ne provócă, ca şi noi sĕ dispunem ţinerea acestor festivităţi în scólele nóstre poporale şi în institutele celolalte, cari servesc scopurilor instrucţiunii poporale din archidiecesă.

Totodată vĕ comunicăm, că episcopatul catolic din Ungaria în conferenţa ţinută în 27 Februariu 1896 a decis, ca festivităţile scolastice millenare în scólele catolice sĕ se ţină în 17 Maiu 1896.

Tot Escelenţia Sa domnul ministru de culte şi instrucţiune publică cu scripta sa din 22 Martiu 1896 nr. 704 pres. ne recércă, ca pentru memoria perpetuă a serbărilor millenare sĕ dispunem ca sĕ se planteze arbori comemorativi sau pe teritoriul scólelor sau airea în loc public undeva în comune, care sĕ se dea apoi în grija antistielor, cari au inspecţiunea asupra locului unde se face plantaţiunea, şi despre efectuirea plantării, precum şi despre cuantitatea şi genul arborilor plantaţi, până în 1 Iuniu 1896 sĕ-'i facem arĕtare spunêndu-'i şi locul unde s'au plantat acei arbori comemorativi.

Drept aceea prin acésta comitem veneratului cler ca direcţiune a scólelor nóstre poporale:

a) că ce privesce festivităţile scolastice millenare, sĕ dispuneţi, ca acele sĕ se ţină în fie-care scólă gr.-cat. în 5/17 Maiu 1896, în Dumineca a şeptea după sf. Pasci a ss. şi purtătorilor de Dumneḑeu părinţi, a celor din Nicea. În aceea ḑi pruncii scolari vor avea sĕ mérgă la sf. biserică, unde vor asculta sf. liturgie;

b) modalitatea celorlalte festivităţi, cari vor avea sĕ urmeze după sf. liturgie, lăsăm sĕ o statoriţi frăţiile vóstre împreună cu senatele scol. protop., ér la institutele scólelor poporale din Blaş, direcţiunile respective cu corpul profesoral dimpreună;

c) că încât e pentru plantarea arborilor comemorativi sĕ îndatoraţi pe toţi docenţii dela scólele nóstre poporale sĕ planteze în curtea scólei arbori de aceia cari sunt trainici, precum: teiu, frasin, stejar ori acaţ. Acésta sĕ o facă într'o ḑi de vacaţiune în presenţa pruncilor scolari, şi după ce-'i vor fi plantat sĕ-'i dee în grija şi superinspecţiunea senatelor scol. parochiale.

Tot aşa sĕ se purcédă şi la institutele cele pentru instrucţiunea poporală archidiecesană din Blaş;

d) frăţiile vóstre şi direcţiunile scólelor poporale din Blaş până în 25/13 Maiu 1896 sĕ ne raportaţi despre efectuirea plantării arborilor, precum şi despre genul şi cuantitatea arborilor plantaţi, spunênd şi locul unde s'a făcut plantaţiunea, ca până în 1 Iuniu 1896 sĕ putem raporta domnului ministru în privinţa acésta.

Blaş, din şedinţa consistorială ţinută în 11 Aprile, 1896.

Binevoitoriu:
Victor Mihályi m. p.,
archiepiscop şi metropolit de A.-Iulia şi Făgăraş.

*

II.

Onorate în Christos frate!

Escelenţia Sa domnul ministru de culte şi instrucţiune publìcă cu datul de 12 Aprile Nr. 1098 pres. ni-a adresat scrisórea, care în traducere românéscă are următoriul cuprins:

„Din incidentul sĕrbării esistenţei de o mie de ani a statului ungar, se va ţiné în tótă ţara serviciu divin de mulţămită. Fiind determinată ziua pentru ţinerea acestui serviciu pe 10 Maiu 1896, am onóre a recerca pe Escelenţia Vóstră, sĕ binevoiţi prin circular a îndruma preoţimea archidiecesei de sub înţelépta-Vĕ guvernare, ca sĕ notifice, cum se cuvine poporului acest serviciu divin, apoi sĕ ţină serviciul divin cu tótă solemnitatea posibilă şi la acela sĕ învite şi autorităţile.

„Nu mĕ îndoesc, că Escelenţia Vóstră veţi fi dispus deja în acéstă privinţă. Cu tóte acestea cred, că-'mi împlinesc datorinţa, când conform posiţiunii mele vĕ rog cu tótă stima şi pe cale oficiósă sĕ dispuneţi în acéstă causă“.

Cuprinsul acestei ordinaţiuni înalte se comunică veneratului cler archidiecesan spre sciinţă şi acomodare cu adausul, că ḑiua de 10 Maiu 1896 după stilul nou cade în Dumineca a 6-a după sf. Paşti.

Blaj, din şedinţa consistorială ţinută în 21 Aprile 1896.

Binevoitor:
Victor Mihályi m. p.,
archiepiscop şi metropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

*

II.
Cercularul episcopului Pavel.

Nr. 662–1896. Bine Vĕ este cunoscut Frăţielor Vóstre, cumcă în acest an împlinindu-se 1000 de ani dela ocuparea ţĕrei, s'au luat mĕsuri, că sub decursul acestui an sĕ se serbeze festivităţile millenare cu cea mai mare solemnitate posibilă. Intre alte dispoşiţiuni, pe noi mai de aprópe ne atinge serviciul divin de mulţămită, ce se va celebra în 10 Maiu a. c., şi festivităţile scolare, care In. Ministeriu r. u. de culte cu ordinaţiunea din 1. Martiu a. c., Nr. 7584. dispune a se ţiné în 9 Maiu a. c., până când Inaltul Cor episcopesc în conferinţa ţinută în 27 Februariu a. c. a decis sĕ se ţină în 17 Maiu a. c. st. n. Pentru ţinerea festivităţilor din urmă conformându-se conclusului Inaltului Cor episcopesc, **Frăţiele** Vóstre, amĕsurat dispoţiunilor amintite Veţi avé a celebra dóuĕ SS. Liturgii, una în 10 ér cealaltă în 17 Maiu st. n. a. c., la care din urmă avéu sĕ fie de faţă toţi pruncii obligaţi la scólă, şi o vor asculta cu tótă pietatea, vĕrsând rugăciuni ferbinţi şi cântând cântări bisericesci şi sânte. Incât apoi In. Ministeriu r. u. de culte cu ordinaţiunea mai sus citată, pentru festivitatea scolară, afară de serviciul dumneḑeesc, cu care sĕ se încépă solemnitatea, prescrie şi alte anumite acturi festive, care Vi se vor notifica prin Inspectoratele scolare regesci încât va permite starea materială şi alte împrejurări, Vĕ Veţi nisui ale împlini şi aceste. precum şi conform gr. Rescris al In. Ministeriu r. u. de culte din 22 Martiu a. c. Nr. 704 presid. Vĕ Veţi îngriji, ca în memoria festivităţilor millenari sĕ se sădéscă arbori cu viéţa mai lungă, precum stejari, ulmi etc., în locul cărora pentru poporul nostru e mai cu scop a se sădi diferite soiuri de pomi mai durabili.

Oradea-Mare, 10 Aprile 1896.

Michail Pavel m. p.,
Episcopul gr.-cat. de Oradea-Mare.

*

III.
Cercularul episcopului Szabó.

Reverendisimilor în Christos Fraţi Vicari Foranei, Archidiaconi şi Mult Onoraţilor Fraţi Protopopi şi Preoţi!

Planul festivităţilor referitóre la sustarea millenară a statului ungar, comunicat de Escelenţa sa ministrul-preşedinte şi luat preagraţios spre sciinţă şi de Maiestatea Sa preagraţiosul nostru Domn şi Rege Apostolic, înaltul cor episcopesc al Ungariei în conferenţa ţinută la 27 Februariu anul curent din partea sa încă în genere luându-l spre cunoscinţă; în urmarea acestui plan cu privire la scólele catolice în deosebi a hotărît, că acele scóle festivităţile sale millenare sĕ le ţină în 17 Maiu a. c. Drept aceea am aflat de bine a dispune, că în 17 Maiu a. c. st. n. în biserici sĕ se ţină serviciu divin de mulţămită, cântându-se la capĕtul s. liturgii doxologia şi ecteniile îndatinate dela lithie. La acest serviciu sacru va lua parte tinerimea scolară în corpore sub conducerea învĕţătorului, mergênd dela scólă. După s. liturgie reîntorcêndu-se tinerimea scolară érăşi în corpore sub conducerea învĕţătoriului la scólă, care din acéstă ocasiune va fi a se decora în mod corespunḑĕtor, sĕ se ţină sĕrbarea scolastică, în privinţa căreia vor serví de îndreptar următórele:

Premiţêndu-se rugăciunea pentru ajutorul lui Dumneḑeu, directorul scolar va ţine o vorbire acomodată despre insemnătatea sĕrbării millenare, apoi

Va urma o cântare din partea tinerimii scolastice.

După acésta învĕţătorul va ţiné o disertaţiune referitóre la constituirea, desvoltarea şi întărirea statului ungar.

Urméză altă cântare a tinerimii.

Apoi o declamaţiune.

După aceea unul dintre scolari va face o schiţă geografică a confinielor şi teritorului Ungariei.

Urméză apoi o declamaţiune rostită prin cutare scolar.

După acea doi dintre scolari pe rînd vor propune pe scurt episode mai însemnate din istoria Ungariei precum d. e. despre s. Stefan, s. Ladislau, Ludovic-cel-mare, Mathia, Ioan Huniadi.

După acésta va urma érăşi o declamaţiune şi apoi o cântare.

În urmă directorul sau eventual învĕţătorul va rostì cuvinte însufleţitóre către tinerime şi apoi se va termina sĕrbarea cu darea de mulţămită lui Dumneḑeu prin o rugăciune sau cântare bisericéscă.

Se observéză că cântările şi declamaţiunile au sĕ fie de cuprins patriotic.

La acéstă sĕ se învite autorităţile scolare şi oficiolatele locale, onoraţiorii şi părinţii pruncilor.

In aceeaşi ḑi sub conducerea învĕţătorului, vor face o escursiune la câmp precênd după împregiurări cu cântări, jocuri acomodate tinirimii scolare şi eserciţii gimnastice.

În cas de timp nefavoritor, escursiunea se va puté ţiné la altă ḑi acomodată.

Din şedinţa consistorială ţinută în Gherla la 24 Martiu 1897.

Ioan Szabó m. p.,
episcopul Gherlei.

Noutăţi.

Sinuciderea unui preot şi profesor rom.-cat. În Dumineca trecută s'a întêmplat în Cluşiu o sinucidere dintre cele mai dureróse şi triste. De toţi iubitul şi simpaticul preot din ordul piaristilor şi profesor la gimnasiul rom. cat. de acolo, *Ioan Zachar*, în urma unei crâncene şi îndelungate dureri de cap, s'a sinucis în etate de 53 ani după o activitate de preot de 36, şi ca profesor de 31 de ani. Repausatul era un om fórte activ, conscienţios şi imparţial, cum arare-ori aflăm între profesorii magiari faţă cu studenţii nemagiari. În timpul din urmă agravându-i-se bóla, din om vesel ce era, devenise trist, şi nu odată a declarat înaintea amicilor sei, că dacă îi va merge tot aşa, ori va nebuni ori se va împuşca. Chiar şi elevii au observat asupra lui, că se ocupă cu cugete sinistre, căci mai de multe ori în decursul órelor de prelegere, în mijlocul celei mai perfecte linisce, întrerumpea prelegerea şi privea lung-lung cu duioşie asupra lor şi dus pe gânduri şi continua apoi mai departe preocupat de bóla ce-'l tortura. La apropiarea desastrului a contribuit fórte mult şi ocupaţiunea lui cea colosală cu arangiarea bibliotecei frumóse a Lyceului precum şi cetirea cea multă mai cu sémă a opurilor medicale, din cari căuta a afla esplicări la causele bólei de care suferea. În urma acestor împregiurări putem cu siguranţă afirma, că mórtea şi-a făcut-o într'un moment de perturbaţiune mentală.

Studenţii români vor regreta mult mórtea acestui profesor consciu de chemarea sa şi model de imparţialitate.

* * *

O sărutare. M-g. publică următórea istorióră interesantă:

La universitatea din Upsala a umblat un tinĕr student, modest, care ar fi învĕţat cu diligenţă, dacă starea materială 'i-ar fi permis acésta. Cu lucrări scripturistice se nisuia a-'şi câştiga câte ceva pentru traiu, în societăţi umbla puţin, dar pentru aceea pretutindenea era iubit.

Intr'o ḑi sta dimpreună cu alţi colegi ai sei în piaţa oraşului, unde în curênd trecu o tineră fată de tot frumósă şi elegantă, care a atras atenţiunea tuturor. Era fica guvernorului din Upland, carea trecea pe acolo cu mamă-sa.

Biserica însaşi are obligămêntul a da unui fiu, ca dl *Parteniu Cosma*, cel mai mare respect şi atenţiune, rĕsplătindu-i astfel ostenelele, ce nu le cruţă, când e vorba de binele şi progresul ei.

Acésta o póte face cu atât mai tare, cu cât împlinesce prin acésta o tradiţiune, ce în biserica nóstră totdéuna s'a observat.

Şaguna a resplătit spre pildă, conscienţiositatea şi hărnicia unui talentat funcţionariu al consistoriului sĕu, eternisându-i numele prin o fundaţiune însemnată.

Clerul ortodocs român actual n'ar fi mai vrednic de laudă, că atunci, când — stăruind cu tot dinadinsul pentru bogata incurgere a sidocsiei — ar cere separisarea ei de celelalte fonduri centrale şi *crearea unui fond special pentru dotarea clerului. carele pe vecii vecilor sĕ pórte numele unui distins* fiu al bisericei ortodocse române, al dlui *Parteniu Cosma.*

Aceste m'am ţinut dator se le present cetitorilor şi clerului bisericei mele, ca un fiu al ei, ce am sinceră iubire faţă de cei, cari cu curată consciinţă sĕ angajéză şi lucră la promovarea intereselor ei.

Un deputat.

Unul dintre studenţi strigă entusiasmat:

— Într'adevěr aş da un milion, dacă aş căpěta o sărutare de pe buzele ei.

Studentul nostru se cugetă puţin şi apoi ḑise repentin:

— Eu cred, că aş puté căpěta o sărutare.

— Ai nebunit? îl întrebară ceialalţi. O cunosci?

— Nu, dar cred, că pentru aceea mě va săruta, dacă o voiu ruga.

— Aici pe piaţă.... înaintea tuturor?

— Da!

— Şi ea se va învoí?

— Neapěrat. Numai nu credeţi că o aş puté silí la acésta?

— No, dacă faci acésta, îţi plătesc o mie de taleri, ḑise unul dintre colegii sei.

— Şi eu, şi eu, ḑiseră ceilalţi.

Studentul sěrac, dar frumos, se grăbi la fată şi-'i ḑise:

— Domnişóră, sórtea mea este în mâna Dtale.

Fata s'a oprit şi l'a privit uimită, ér studentul i-a istorisit totul.

— No, dacă cu un bagatel atât de mic pot face un bine atât de mare, ar fi pěcat din partea mea, dacă aş denega.

Cu acestea a sărutat pe tiněrul om şi s'a dus mai departe.

A doua ḑi junele îndrăsneţ a fost citat înaintea guvernorului. Acesta a voit se vadă pe tinerul, carele a fost atât de cutezant, de a cerut sărutare în piaţa publică dela fată sa, ba ce e mai mult, aceea o a şi căpětat. L'a primit mănios, l'a měsurat din creştet până în tălpi, dar pentru aceea totuşi s'a lăsat în vorbă cu el, ceeace a durat o óră întrégă şi atât de mult l'a pătruns, încât a rugat pe tiněrul, ca pănă când va cerceta universitatea, sě prânḑéscă la el. Tiněrul nostru prietin a putut acum studia fără griji şi a şi studiat cu atâta diliginţă, încât în scurt timp s'a bucurat de cel mai bun renume la universitate. Abia s'a împlinit un an dela prima sărutare şi a primit permisiunea, ca sě pótă săruta pentru a doua óră pe fata guvernorului şi sě o îmbrăţişeze ca pe mirésa sa.

Tiněrul acela este astăḑi unul dintre cei mai învěţaţi bărbaţi ai Şvediei.

* * *

O vacă — mai profet de cât Falb. O fóie germană istorisesce următoriul cas nostim ca fapt obvenit în Ober-Odervitz, când în luna trecută renumitul profet Falb ţinea acolo prelegeri din „fachul“ sěu. Numitul profesor avea 2-3 óre libere înainte de óra pe care 'şi anunţase prelegerea; năimesce o „droşcă“ (trăsură) şi în chip de distragere face un scurt voiagiu până la o comună învecinată, unde opresce la un restaurant, cere un pocal de bere şi bea în trăsură. Se dă în vorbă cu cărěuşul: „Frumos timp!“ — O sě fie îndată altcum — îi rěspunde cărěuşul. — Nu cred ḑise Falb, — de unde scii dta că se va schimba timpul? Dóră stă asta în călindariu? — Nu. — Ai cetit în jurnale? — Dóră a profeţit profesorul Falb? — Aş, — ḑice cărěuşul, care nu scia pe cine cară, — „prostul“ (Kerle) acela nu scie nimic! — Ei, bine frate, acum aş vrea sě sciu pe ce temeiu afirmi dta cu atâta siguritate că aḑi va sě plóie? 'Ţi voiu spune. Eu am o vacă şi când ea sě frécă de părete cu partea ei din děrăt, atunci plóuă,.. aḑi s'a frecat, aḑi trebue sě plóie. — Aşa? ḑice Falb suriḑênd — acum cred, deci étă banii, plătesce berea“.... Au plecat, dar' nu au percurs nici jumětate din cale, când étă... nori, plóie... dar' bine. Na, dle — ḑice cărěuşul cătră necunoscutul sěu pasagier — veḑi că plóuă.... Veḑi că nu profesorul Falb, ci vaca mea are dreptate! Ajunşi a casă, pasagerul se dă jos din trăsură, plătesce şi ḑice cărěuşului: permite-mi sě mě presentez, eu sunt profesorul Falb“. Sěrmanul cărěuş, — vě puteţi închipui, în ce perplesitate a ajuns, însě *„meine Kuh ist die Schuld“*.

Loterie.

Miercuri, în 29 Aprile n. 1896.

Sibiiu: 32 22 68 79 14

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion sau carte manulă de canóne	„	4.—
Invěţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea st. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouě de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murěşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învěţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sěptěmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Aprile (2 Maiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Adevĕruri triste.

Ni s'a dat din nou trista ocasiune de a vedea descrise stările vieţii nóstre publice şi private în cele mai întunecóse colori, şi acésta nu din partea vre-unui român, sêrb ori slovac persecutat pentru credinţele sale politice şi pentru activitatea sa publică întru validitarea acelor credinţe, ori cuprins de îngrijiri pentru viitorul poporului seu apăsat, ci din partea alor doi oratori de frunte ai parlamentului magiar, cari n'au atâtea motive de a se plânge pentru viitorul poporului lor atât de mult favorisat de sórte, câte am avea noi cei îngrijaţi de sórtea poporului nostru în viitoriu.

Dar când vedem pe acesti doi bărbaţi de stat magiari cum se plâng asupra stărilor publice şi private, şi când îi vedem cum se tânguesc pentru stările decăḑute în cari se află ţéra acésta de altcum binecuvêntată de Dumneḑe[illegible] tóte cele necesare pentru susţinerea vieţii, nu putem rĕmânea nesimţitori nici noi; nu putem remânea indiferenţi cu atât mai vêrtos, căci avem mai multe motive decât ei de a ne plânge; avem mai multe nĕcazuri, purtăm mai multe sarcini, contribuim mai mult decât ei în proporţie cu folósele ce avem din aceste jertfe de avere şi sânge aduse pe altariul patriei.

Contele Apponyi Albert şi Ugron Gábor au rostit fie-care câte o cuvêntare în şedinţele din urmă ale parlamentului magiar, în cari fie care arată la stările triste şi desolate în cari se află ţéra tocmai în préjma serbărilor millenare, tocmai atunci, când naţiunea magiară ar trebuí sĕ se presente înaintea strĕinătăţii cu tot ce are mai bun, mai frumos mai şi nobil.

Dar în loc de a se putea presenta cu aşa ceva, se presentă cu scandaluri interne, cu decadinţă morală pe tóte terenele, în parlament, în municipii, la oraşe, în comune, la alegeri, în justiţie, cu un cuvênt pretutindenea şi întru tóte.

Ambii însĕ aruncă tóte învinuirile numai în spatele guvernului şi nu voiesc a lua nimic şi pe spatele lor.

Nu numai guvernul e de vină pentru stările decăḑute în cari sĕ află ţéra în ḑiua de astăḑi, ci putem afirma, că în cea mai mare parte însuşi oposiţia magiară e de vină, carea a împins pe guvern la cel mai cras şovinism de rasă, cu deosebire atunci, când a fost vorbă despre lucruri din cari şi noi naţionalităţile nemagiare am fi putut avé folos.

Se miră oposiţia pentru stările misere de aḑi ale ţĕrii?

N'are ce sĕ mira, căci ea a alimentat mai mult în guvern pĕcatul de care şi aşa era stăpânit, şovinismul de rasă în defavorul marei maiorităţi a popórelor nemagiare din acéstă ţară.

Incurajat cineva la un pĕcat, anevoe se opresce sĕ nu-şi permită şi alt pĕcat, numai ca sĕ nu fie lipsit de plăcerile neertate ce i-le ofere.

A încurajat guvernul la nedreptăţi faţă de popórele nemagiare, nu sĕ mire dacă acesta la rêndul sĕu îi rĕsplătesce cu abusuri şi ilegalităţi la alegeri, numai ca sĕ pótă rĕmânea şi mai departe la guvern.

Un pĕcat aduce cu sine alt pĕcat, dacă nu i-se pune pedecă şi nu este destul de combătut, şi încă la timp.

Acésta e causa, şi că Ungaria începe a fi ignorată din partea strĕinătăţii şi încă tocmai atunci, când se pregătesce a-şi serba esistenţa sa de o mie de ani.

Cel ce edifică pe năsip ori pe ruinele altora, nici odată nu va edifica un edificiu trainic, de durată lungă şi solidă, ci un edificiu, pompos şi frumos póte la vedere, dar care la cea mai mică suflare de vênt, ori subminat de apă, se clătină şi se prăbuşesce, înmormêntând sub el pe toţi cei ce l'au edificat, ori locuesc în el.

Intocmai aşa stăm şi cu statul unitar naţional magiar.

Magiarii vréu, ca pe ruinele nóstre a naţionalităţilor nemagiare sĕ-şi edifice statul lor unitar naţional magiar, şi nu vreau sĕ crédă, că mormêntul nostru va fi şi mormêntul lor; nu vréu sĕ vadă, că mórtea nóstră va fi şi mórtea lor.

Aceste idei ar fi trebuit sĕ le desvólte între altele în vorbirile lor cei doi oratori în parlamentul magiar.

Dar conduşi de interese egoistice de rasă n'au făcut acésta, ba nici alusiune n'au făcut la relele, ce vin asupra ţĕrii din acéstă politică nefastă nu numai pentru noi, ci pentru întrégă ţéra.

Şi destul de rĕu au lucrat, când n'au reflectat şi la aceste împrejurări.

Revista politică.

„Neues Pester Journal“ de Marţi publică sub titlul „Un discurs fulminant alui Sturdza (Eine Brandrede Sturza's) următórele şire de tot interesante:

„Ni-sĕ scrie din Bucuresci cu datul de 22 l. c. despre un discurs, ţinut în parlament de prim-ministrul român Sturdza, discurs retăcut de telegraful oficios, necreḑut de provocător, de duşman magiarilor şi de antisemit:

In decursul discuţiei asupra proiectului de lege pentru învĕţămêntul primar, în şedinţa camerei din 21 l. c. s'a simţit ministrul-president Sturdza îndemnat a face o declaraţie, care a provocat chiar consternare în tóte cercurile politice. Lucrurile s'au petrecut în chipul următor:

Mai mulţi deputaţi liberali, între cari şi dl Costinescu, director la banca naţională şi unul dintre cei mai inteligenţi bărbaţi ai partidului guvernamental, făcuseră propunerea, ca sĕ se ştérgă acea dispoşiţie a proiectului de lege pentru învĕţămêntul primar, care deobligă pe copii de părinţi israiliţi la plătirea unei tacse scolare. (Invĕţămêntul public în România e gratuit. Red. „Tel. Rom.“) Acéstă tacsă scolară a fost votată de cameră în anul 1893, deşi ministrii de atunci Carp şi Take Ionescu au protestat contra ei şi au declarat, că o astfel de disposiţie de şicanare contraḑice spiritului legii şi e potrivită, ca sĕ îngreuneze procesul de assimilare al Ovreilor din România. Propunerea dlor Constinescu şi consoţii acestuia avea tot prospectul sĕ străbata, când sĕ ridică dl Sturdza, sĕ convinse printr'o privire la logea diplomaţilor, că nu e nici un membru din corpul diplomatic de faţă, sĕ urcă la tribună, de unde ţinu un discurs, din care cităm următórele pasage în traducere fidelă:

„Aceia, cari sĕ ridică contra articolului I, vorbesc ca şi când noi am fi un stat puternic, ca Anglia sau Francia. Unii dintre ei sĕ par, că caută un mijloc, ca sĕ uşureze streinilor, acelora, cari nu sĕ pot asimila, immigrarea în ţéra nóstră. Pretutindenea în Ungaria Românii sunt asupriţi şi noi voim, sĕ ne micşorăm puterea nóstră. D-vóstră voiţi, sĕ produceţi în ţéră convingerea, că religia mosaică este superióră celei creştine, că rassa ovreiască e cea alésă şi nu cea română în stat. Voiţi D-Vóstră Domnii mei, ca sĕ ajungem noi în situaţia scêrbósă (schmachvoll) a unui stat vecin, pe care-l cunósceţi şi în care guvernul este representat pe banca ministerială printr'un ovreiu? O astfel de batjocură asupra României mĕ umple de spaimă! De aceea Vĕ rog, lăsaţi pe filosofi la filosofia lor teoretică şi lăsaţi-ne pe noi, sĕ fim domni la noi în ţéră“.

Asupra membrilor parlamentului au avut aceste cuvinte mai întâi efectul, că ele resping amendamentul la legea învĕţămêntului primar; totdeodată însĕ a eşit la ivélă tocmai între cei mai de frunte partizani ai guvernului un sentiment de cea mai mare consternare. Allusiuni antisemite şi antimagiare s'au mai făcut deja dela tribună parlamentară şi de alţi ministrii liberali, însĕ nici unul n'a îndrăsnit, precum a făcut dl Sturdza, sĕ arunce astfel de ofense asupra unei naţiuni, unui stat, cu care România stă în relaţiuni de vecinătate prietinéscă. Chiar şi oposiţia conservatóre, la care s'ar putea înţelege, ca sĕ se ivéscă un sentiment de bucurie pentru paguba, peste care a dat dl Sturdza cu discursul amintit, este cuprinsă de amărăciune şi îngrijire profundă, căci deşi ómeni

---

FOIŢA.

Scóla póte şi trebue sĕ ajute.

> „Ḑiuă se face după nóptea cea mai întunecósă şi timpul sosesce, atunci şi cele mai întârḑiate fructe se coc“.

Pănă mai în anii trecuţi nici un ţĕran din satul „Porumbeni“ nu a cercetat scóla de agricultură, nici unul nu a fost membru al societăţei agricole, ba reuniuni agricole erau lucruri necunoscute. Unelte mai bune şi maşini nu erau în folosinţă, de mijlóce pentru îmbunătăţirea nutreţului şi de gunoiul artificial nu se pomenea. De când a început însĕ învĕţătoriul ambulant a vení în acéstă comună s'au făcut mai multe îmbunătăţiri. În érna trecută au cercetat mai mulţi ficiori din acéstă comună cursul de érnă de agricultură, şi atât acesti ficiori cât şi părinţii lor 'şi-au făcut o bună judecată despre acésta instituţiune, ba ei îndemnau şi pe alţi prieteni de a cerceta aceste cursuri. Ce rĕtăciri preocupă pe ţĕran instruirea tinerilor în aceste cursuri şi cât de puţin se vorbesce despre scopul acestor scóle, se póte vedé din conversaţiunea următóre:

'Mi-s'a dat ocasiune a merge împreună cu un ţĕran pănă la staţiunea unei căi ferate. Ţĕranul avé cu sine pe un băiat al lui în etate de vre o 11—12 ani, pe care voia sĕ-'l ducă în oraş la gimnasiu, ca sĕ facă din el — după-cum 'mi-a povestit — un popă sau un funcţionariu la stat. Ţĕranul vorbia cu mine ca cu un om necunoscut, eu însĕ am aflat din vorbele lui că el nu scia cât sĕ cere în ḑiua de astăḑi dela un părinte pentru un fiu, din care voesce sĕ facă un funcţionariu de stat sau un preot, el nu avé idee cât costă studiul în ḑiua de astăḑi. Eu 'i-am povestit unele întêmplări din viéţa mea şi 'i-am observat:

Instrucţiunea în gimnasiu pănă la isprăvire cere 8—9 ani de scólă. Acest timp de studiu costă multe parale şi tinĕrul trebue sĕ aibă multă răbdare şi atragere. Lipsesce una din două sau amêndouĕ atunci nefericitul, sĕ nu ḑic pârlitul, de student sĕ întórce érăşi la ţéră. Ce a câştigat atunci tinĕrul acesta pentru viitoriul lui? A socoti şi a scrie mai bine decât cât a învĕţat la scóla din sat nu scie, şi puţinele cuvinte latinesci, cari le-a învĕţat nu are unde le folosi. El a pierdut cei mai scumpi ani ai scólei poporale în care ar fi putut învĕţa atât cât i-ar fi fost de ajuns pentru viéţa de agricultor. Pentru viitoriul şi chemarea unui ţĕran gimnasiul folosesce atât cât nimic şi tot acelaşi folos îl aduc scólele reale şi seminariul. Un alt desavantagiu se nasce pentru fii de ţĕran şi de acolo că ei vin prea târḑiu (bĕtrâni) şi cu puţine cunoscinţe la asemenea scóle şi sunt primiţi numai în clasele cele mai inferióre. Ei vin atunci în atingere cu conşcolari, cari sunt cu mult mai tineri, cari nu se gândesc la altceva decât la lecţie (carte). Spiritul celor dintâiu fiind matur nu mai face pentru scólele inferióre şi adese-ori scolari de categoria lor sĕ înămolesc şi nu mai pot continua.

Afară de aceste tinĕrul studios sĕ desvaţă de muncă, el este neespert, nerăbdator şi neîndestulit. Viéţa de scolar, sĕ nu ḑic student, nu-'i mai iese din cap. El vrea acum sĕ facă pe studentul, pe domnul, şi se ruşinéză a se întórce la meşteşugul părintelui sĕu. Înaintea ţĕranilor şi lucrătorilor îi place sĕ se presinte ca un domn mare, cu tóte că nu are ideie de cele ce a putut apuca în scólă, ba la plug, cósă sau secere se arată mai neîndemânatec decât un croitor sau pantofar, aşa că în scurt timp ajunge de rîsul lucrătorilor, cari îi pun numele de „plugar latinesc sau plugariul cu mangete“.

In timpul acesta am ajuns la staţiune Trenul încă sosi îndată şi noi ne-am urcat împreună în un cupeu spre a continua cu discusiunea.

Companionul meu îmi ḑise: „Eu aş lăsa băiatul sĕ studieze barem atâta ca sĕ aibă dreptul de voluntariat, adecă sĕ facă numai un an la miliţie“.

Eu i-am rĕspuns: Pentru aşa ceva nu aş duce eu pe viitoriul agricultor la o scólă unde sĕ se înstrăineze de chemarea lui, unde sĕ fie smuls cu puterea din pămêntul, pe care a crescut şi unde sĕ nu fie pregătit pentru viitorul lui de agricultor. Insĕ şi în privinţa timpului şi cheltuelilor pentru dobândirea dreptului de voluntariat nu sĕ câştigă nimic. Tinĕrul trebue sĕ stea 4 şi mai mulţi ani la scólă, pentru a câştiga unul sau doi ani de miliţie. Cheltuelile la scólă sunt cu mult mai mari decât cheltuelile pentru trei ani de miliţie, afară de acea anul de voluntariat încă costă mai mult decât cei trei ani regulamentari de miliţie“.

Ţeranul mi-a dat dreptate. Mi-a observat numai, că totuşi e cam critic lucru că de partid, însĕ conservatorii sunt totuş în linia întâi patrioţi, şi rĕul, care-l pot căşuna cuvintele ministrului, nu lovesce pe liberali, ci interesele şi vaḑa ţĕrei“.

Am tradus fidel din diarul „Neues Pester Journal“. Publicăm acéstă scire sub tótă reserva şi fără nici un comentar, până ce nu ne vom convinge dintr’un isvor mai sigur despre autenticitatea ei.

* * *

In şedinţa camerei magiare din 27 l. trecută a ţinut contele Apponyi un discurs interesant din mai multe puncte de vedere. Şeful oposiţiei a ḑis între altele: „Că situaţiunea esternă a Ungariei este după părerea sa mai nefavorabilă ca păn’ acum; că Ungurii şi-au mâncat acea influinţă din Orient şi că n’au folosit situaţiunea sigură, care a creat-o tripla alianţă. Cât de slabă este situaţia esternă a Ungariei o dovedesce atitudinea ruşinătóre a Sêrbiei faţă cu învitarea la esposiţie. Prin aceea a suferit prestigiul Ungariei o mare catastrofă şi vorbitoriul întrébă pe prim-ministrul dacă Sêrbia nu-’şi va schimba atitudinea sa, i se va da acestei un rĕspuns corĕspunḑĕtor? Trecênd la cestiunile interne vorbitoriul atrage atenţiunea ascultătorilor asupra încărcării populaţiei, care încărcare singură a fost în stare sĕ stabilésca ecuilibrul. Deşi în Ungaria situaţia economică nu e favorabilă, deşi în Austria sĕ scobóră darea de pămênt totuşi, sĕ cere din partea Austriei ridicarea cuotei unguresci. In ce privesce tăria de caracter naţiunea dă îndĕrĕt şi solidaritatea ei politică e mai sdruncinată ca ori când. Causa este, de sine sĕ înţelege, sistemul politic urmărit de 20 de ani de ḑile. *Politica e plină de ficţiuni;* ómenii vreau sĕ esprime statificarea Ungariei în armată, însĕ fac Ungaria incapabilă de a guverna. Noi avem o armată teritorială, dar nu e provĕḑută cu trupe technice; independenţa economică esistă numai în teorie; noi nu facem nici o politică naţională, *ci numai o politică de naţionalităţi;* noi n’avem guvern parlamentar, ci un parlament guvernamental şi tocmai din tóte aceste motive sistemul actual nu sĕ póte susţinea cu mijlócele loiale, ci numai prin suprimarea libertăţii în alegeri şi prin acésta se întêmplă, că ies în relief interese individuale şi locale Apponyi n’are încredere în guvern. — Tóte câte le-a spus contele Apponyi sunt fórte adevĕrate şi un frumos present pentru mult lăudata sĕrbătóre millenară. Nouĕ ne e témă numa de un lucru: Că unul e Apponyi în oposiţie şi altul va fi Apponyi la guvern. Ungurul e ungur şi *selten kommt etwas besseres nach!* — Noi sĕ ne încredem în puterile nóstre proprii şi în ajutoriul lui Dḑeu, care de sigur va tri mite timpuri mai bune şi pentru mult cercatul nostru popor!

* * *

† După „Budapesti Hirlap“, s’a esprimat prim-ministrul Sêrbiei către un colaborator al ḑiariului amintit despre respingerea învitării la milleniu, în chipul următor: Cu tótă agitaţia jurnalistică Sêrbul iubesce pe adevĕratul Magiar, Magiarul pe Sêrb şi, precum e convins Novakovici, prietinia intimă a ambelor elemente este numai o cestie de timp scurt. Nu un sentiment de duşmănie contra Ungariei a îndupleeat guvernul actual, sĕ aviseze pe ambasadorul din Viena Simici şi pe consulul general din Budapesta Barlovacz, sĕ *nu* ia parte la festivităţile millenare. Guvernul sêrbesc a trebuit s’o facă acésta, pentru că i-a fost dictată de sentimentul propriu naţional, pentru că el nu póte suferi, că sĕ se pórte pe strade în Budapesta acele embleme, cari dela Karageorgevici încóce păna la totala eliberare a Sêrbiei au fost amblemele Sêrbiei. Ungaria sĕ stérgă din program aceste embleme sêrbesci şi Sêrbia va lua bucuros parte la millen!u în mod oficios. Ce ar ḑice Ungurii, adaugă Novakovici, dacă cu ocasia unei sĕrbări ín Constantinopol, Ungaria ar figura ca o provincie cucerită? Ar lua Ungaria parte la o astfel de serbare? Prim-ministrul Novakovici a accentuat, că Regele Alecsandru aprόbă procedura guvernului sêrbesc.

Va sĕ ḑică, prin milleniu Ungurii în loc, sĕ-şi câştige admiraţiunea şi simpatiile statelor vecine, şi-au aprins foc în pĕr: numĕrul duşmanilor lor tot cresce pe ḑi ce merge. Înainte.

* * *

Cu privire la audienţa, care a avut-o Drul Lueger cu împĕratul foile antisemite publică următorul comunicat: Imperatul cu considerare la aceea, că Dr. Carol Lueger nu póte fi întărit de astă dată ca primar, a apelat la loialitatea sa şi a dat espresiune, că aştéptă, ca Lueger, de a cărui talent eminent, de a cărui credinţă în împĕrat şi patrie e convins, în interesul reîntórcerei grabnice a relaţiunilor normale în administrarea autonomă a Vienei va abḑice de bunăvoie la alegerea de primar, care a căḑut asupra lui. Lueger a réspuns, că el mulţămesce pentru graţiósa primire, cá el stă de astă dată faţă in faţă cu o dorinţă directă a împĕratului sĕu, şi că, ca patriot şi cetăţén loial, îi încumbă datorinţa, care de sine sĕ înţelege, sĕ considere în acéstă dorinţă prea înaltă pentru sine o poruncă.

Ca candidat pentru postul de primar sĕ ḑice, că e în linia întâi consilierul comunal Strobach, unul dintre cei mai adicţi aderenţi ai lui Lueger. Unii dintre consilieri sunt pentru profesorul universitar, Dr. Iosif Schlesinger; ér alţii vorbesc şi despre Dr. Kupka, un advocat, pe care însĕ Lueger nu vrea sĕ-’l aibă, pentru-că ’i-e témă, că Kupka nu se va învoí la timp, sĕ fie dat la o parte.

Alegerea de primar sĕ va face în ḑilele dintâi a lunei lui Maiu.

Situaţia cestiei de primar din Viena în tot casul aruncă o lumină fórte palidă asupra Austriei. Nu mai încape nici o îndoială, că împĕratul nu vrea sĕ întărésca „de astădată“ pe Lueger ca primar numai şi numai, pentru-că nu le-ar conveni Ungurilor sĕ aibă pe Dr. Lueger ca primar la milleniu. — De sigur însĕ, că primariul, care se va alege în Maiu, va fi numai un primar provisoriu. După milleniu acest primar va demisiona; consiliul comunal va realege tot pe harnicul bărbat Dr. Lueger, şi atunci adecă „de altă dată“ nu „de astădată“ împĕratul sĕ va îndura, a-’l intărí.

Sĕ sperăm, că aşa va fi!!

* * *

În Francia continuă crisa ministerială. Sarrien a declarat, că el nu póte primí asupra sa formarea noului cabinet. Sĕ vorbesce, că va fi însărcinat dep. Meline. Nu sĕ scie încă, dacă acestuia îi va succede.

Sinodul diecesan aradan.

Şedinţa a IVa, s’a ţinut la 3/15 Aprilie a. c. la 10 óre a. m. sub presidiul ordinariu.

Punêndu-se la ordinea ḑilei alegerea celor trei jurisconsulţi pe lângă delegaţiune, se aleg domnii: Nicolau Zigre, Emanuil Ungurén şi Dr. Nicolau Oncu. Tot odată prin o telegramă se comunică şi sinodulni din Caransebeş conclusul referitoriu la cestiunea acéşta.

Se continuă apoi referada comisiunei financiare.

Tóte raţiociniile presentate se iau la cunoscinţă.

Urméză comisiunea bisericéscă.

Cetindu-se raportul senatului biseriresc al consistorului din Arad, sinodul la propunerea comisiunei îl ia spre scire esprimêndu-şi recunoscinţa faţă de marinimoşii donatori şi sprijinitori ai bisericei nóstre.

După acésta cetindu-se raportul senatului bisericesc al consistoriului din Oradea-mare, sinodul îl ia la cunoscinţă şi pe acesta, îndrumă însĕ consistoriul concernent a procede cu mai mare energie la încassarea restanţelor fondului preoţesc; tot odată se îndrumă şi senatul bisericesc din Arad ca şi din partea sa sĕ raporteze despre încassarea restanţelor la acest fond.

Şedinţa a V-a, s’a ţinut la 3/15 Aprilie a. c. 5 óre p. m. sub presidiul ordinariu.

După cetirea şi autenticarea protocolului din şedinţa premergĕtóre, deputatul Nicolau Zigre face următórea propunere:

Avênd în vedere, că după Art de lege IX din 1868 referitoriu la înarticularea metropoliei române, jurisdicţiunea ierarchiei române se estinde asupra tuturor românilor ortodocşi, cari se află pe teritoriul limitat in Art. de lege „Ungaria şi Transilvania“ şi avênd în vedere, ca arondarea teritorială, a dieceselor sufragane din metropolie nu invólvă întregul teritoriu limitat în lege, ér biserica are sĕ urmărésca credincioşii sei pretotindenea până unde îi este admisă jurisdicţiunea după lege, propun: Consistoriul aradan se fie însărcinat a face un plan de arondare pentru diecesa nóstră, care se cuprindă întreg teritoriul limitat în articolul de lege şi respective pe toţi românii ortodocşi aflători pe acel teritoriu, astfel ca fie-care credincios al bisericei nóstre din teritoriul metropoliei sĕ aparţină unei dintre diecese şi se fie înregistrat în cutare parochie.

Propunerea acésta sinodul o transpune consistoriului din Arad spre studiare cu însărcinarea, ca la procsimul sinod sĕ presenteze un plan în privinţa acésta, éră mĕsurile ce se vor lua în meritul causei, sĕ se facă în conţelegere cu consistoriul din Caransebeş.

Comisiunea bisericéscă raportéză asupra propunerii Consistoriului din Arad în meritul înfiinţării de fonduri scolare în fie-care parochie.

In consonanţă cu propunerea comisiunei, sinodul decide în principiu: a se înfiinţa încă în decursul anului curent în fie-care parochie din diecesă un fond cu asemenea meniţiune; pentru augmentarea acestui fond, sinodul permite *a)* a se separa din averea disponibilă a com. bis. a patra parte ca basă de înfiinţare; *b)* în fie-care an a se face colecte, resp. îngrijiri pentru augmentare prin donaţiuni, legate etc. *c)* consistoriul sĕ presenteze un special proiect de regulament pentru administrarea acestor fonduri, la procsima sesiune sinodală; *d)* până la regularea definitivă a acestui fond, venitele lui sĕ se adaugă la capital.

La propunerea deputatului Nic. Zigre, sinodul propunerea însaşi-o transpune ambelor consistóre spre studiare ca apoi la anul viitoriu sĕ se presenteze sinodului.

Şedinţa a VI-a, s’a ţinut Vineri în 4/16 Aprilie a. c. la 10 óre a. m. tot sub presidiul ordinariu.

La ordinea ḑilei a fost referada comisiunii verificătóre asupra alegerii unui deputat mirean, a cărui alegere se nimicesce.

A urmat apoi referada comisiunei epitropesci asupra raportului senatului epitropesc din Oradea-mare, care se ia la cunoscinţă.

Deputatul Emanuil Ungurén avênd în vedere, că sinodul eparchial trebue sĕ aíbă cunoscinţă despre aceea, că banii diecesei în ce soiu de avere sunt învestiţi, câţi bani sunt în fie-care soiu şi care cum se rentéză, respective care soiu de avere este mai rentabilă; avênd mai departe în vedere, că o evidenţă de acésta natură nu ne-a presentat cu socoţile lor nici consistoriul din Arad, nici cel Oradea-mare; avênd mai departe în vedere, că casele din an în an scad în valóre prin usare şi prin vechimea lor, şi că din socoţile consistorielor nu sĕ vede a sĕ fi îngrijit de un fel de amortisare a deteriorării caselor, face următórele dóuĕ propuneri:

A. Atât consistoriul din Arad, cât şi cel din Oradea-mare sĕ presente pe viitoriu la fie-care sinod dimpreună cu socoţile lor şi un conspect despre tóte ramurile de avere, în care e investit capitalul sau averea diecesană, éră în acest conspect sĕ se facă evident:

a) Cât capital e investit în fie-care ram de avere, adecă cât costă fie-care pămênt sau casă, cât costă efectele şi ce feliu de efecte, câţi bani sunt depuşi la institute de bani, eventual câţi în alte soiuri de avere;

b) Acel soiu de avere respective pămênt, case, efecte etc. cât venit brut aduce anualmente? Cât sunt spesele şi cât venitul curat al fie-cărui soiu de avere, în fine câte procente aduce capitalul învestit la fie-care soiu de avere?

B. Propune înfiinţarea unui fond de amortisare pentru fie-care casă, la acest, respective la aceste fonduri sĕ se adaugă în tot anul din venitul respectivei case un procent al capitalului învestit în aceea casă. Acest fond e ne-

---

tinerii sĕ eliberéză din serviciu militar cu etatea de 23—24 ani. Inainte de satisfacerea serviciului militar nici nu au putut sĕ-şi câştige esperienţa necesară şi după eliberarea din miliţie nu vréu sĕ mai înveţe nimic, ci caută sĕ se însóre şi sĕ fie pentru ei. Atari agricultori trebue sĕ devină înţelepţi adeseori din păţania lor proprie, in scóla cea scumpă a esperienţei.

Eu i-am esplicat: „că ómeni tineri şi sănătoşi (sdraveni) pot sĕ între la miliţie pe trei ani de bună voie, şi înainte de etatea recerută, şi atunci ei vor fi eliberaţi din serviciu deja atunci, când au sĕ între semenii lor. Prin aşa ceva îi se dă putinţă tinĕrului, a mai umbla în lume şi aş mai aduna esperienţe practice. Ba ar fi bine ca ţĕranii sĕ adopteze obiceiul helveţienilor, unde ţĕranii de frunte îşi schimbă copii între sine pentru un timp óre-care, spre ai perfecţiona în trebile economice, prin aşa ceva tineri ar avea cea mai bună şi cea mai eftină ocasiune de aş aduna cunoscinţe practice. Chiar şi prin acea că tinĕrul ar întra în serviciu la o curte bună unde sĕ pórte o agronomie de Dómne-ajută, ar puté învĕţa multe lucruri bune. Atât pentru plugariul sĕrac cât şi pentru cel bogat şi chiar pentru meseşugar este atât de necesar, ca el sĕ ésă în lume sĕ se convingă, că şi în alte părţi sunt ómeni, dela cari ar putea sĕ înveţe ceva. Durere însĕ, că băiatul de ţĕran nu vrea sĕ scie de aşa ceva, ci el tot cu asta ’ţi păşesce înainte: „că aşa ne am pomenit de când e lumea“; şi nu sĕ mişcă de lângă vatra părintéscă, până nu rĕmâne ca moştenitor în locul tatălui sĕu“.

Cu aceste vorbe am ajuns la staţiunea călei ferate Porumbeni, şi fiind-că astăḑi era tocmai târg de sĕptĕmână în Porumbeni, sĕ urcară la noi în vagon o mulţime de cunoscuţi de ai mei din Porumbeni. După-ce ne am dat bineţe unii la alţii a înţeles şi companionul meu cu cine a vorbit până acuma, şi ḑise: „Intâlnirea mea cu Dta ’mi este fórte bine venită. Eu deja de mai multe ori mĕ am socotit, că ar fi mai bine ca sĕ dau băíatul în o scólă de agricultură şi sĕ fac din el un plugar harnic. Fiindcă, nu sciam sigur ce sĕ învaţă în o scólă de agricultură, şi că óre sĕ potrivesce pentru un fiu de ţĕran ca sĕ frecuenteze aşa o scólă, eram totdéuna la îndoială. Ţĕranii încă ḑic multe: Cercetarea unei atari scóle costă mult, fără de a aduce folósele corespunḑĕtóre; ba tinerii eşiţi din scóla acésta nu prea se arată destul de harnici în viéţa practică“.

(Va urma.)

atacabil, sĕ administrézĕ în cont separat, éră venitul fondului sĕ adauge la capital.

Ambele propuneri sĕ transpun consistórelor spre studiare și opinionare.

Nicolae Zigre, raportorul comisiunei organisătóre, raportézĕ asupra propunerei cu quota de ajutorare, trimisă din partea guvernului.

Sinodul acceptézĕ părerea comisiunei: raportul presidial se ia la cunoscinţă, se constată corectitatea procederei urmate în causă din partea consistoriului; avisézĕ totodată consistoriul sĕ urmeze și mai departe în conformitate cu representaţiunea sa din 2 Faur 1895 Nr. 5290/1894 și cu conclusul congresului naţional bisericesc Nr. 75/1895 Prot. și respinge ori-ce ingerinţă.

Acelaşi raportor așterne opiniunea comisiunei organisătóre asupra proiectului de statute pentru fondul preoţesc — se transpune ambelor consistóre spre întregire și completare.

Statutele fondului de pensiuni ale profesorilor și funcţionarilor consistoriali diecesani se primesc în general cât și în special, cu puţine neesenţiale modificări, — păna la §-ul 15.

(Va urma.)

Din sinodul diecesei Caransebeșului.

Continuăm de astădată cu estrasele din desbaterile petrecute în sinodul diecesei nóstre caransebeșene.

Sinodul s'a deschis în Dumineca Tomii cu celebrarea sântei liturgii împreunate cu învocarea Duchului sânt, după care a urmat părăstas pentru în Domnul fericiţii: archiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Şaguna, episcopul Ioan Popasu, mecenatul Emanuil Gozsdu, binefăcĕtorii Dimitrie Haţegan, Dimitrie Peţa, Dimitrie Miculescu, Costa Tismănariu, Elisaveta și Ioan Peţa.

Şedinţele s'au ţinut în sala comunităţii de avere.

Prima şedinţă s'a ţinut în 31 Martiu (11 Aprile) 1896.

După rostirea cuvêntării de deschidere, publicată și în fóia nóstră Nr. 38 din a. c., și după constituirea biroului și a diferitelor comisiuni, presidiul ordinariu presentézĕ câteva credenţionale și diferite rapórte generale și speciale precum și alte esibite, cari tóte se predau comisiunilor concernente spre studiare și raportare.

Cu acestea şedinţa I. s'a terminat.

Şedinţa a II-a s'a ţinut în 1/13 Aprile a. c. la 10 óre a. m.

Presidiul presentézĕ mai multe ceri de diferit cuprins precum și alte acte, cari tóte se predau diferitelor comisiuni spre studiare și raportare.

Deputatul Ilie Curescu face propunerea, ca din considerarea înmulţirei agendelor, pe cari un singur factor nu le póte resolva: esactorul diecesan sĕ fie însărcinat esclusiv numai cu împlinirea agendelor sale de esactor, prin urmare procuristul tipografiei și librăriei sĕ nu aibă nici un amestec cu agendele esactoratului.

Se predă comisiunii financiare.

La ordinea ḑilei urmézĕ raportul senatului bisericesc, care la propunerea comisiunei bisericesci se ia la cunoscinţă, totodată sĕ însărcinézĕ consistoriul diecesan, ca în viitoriu sĕ arete numĕrul acelor căsătorii, cari s'au încheiat la oficiantul stării civile, din partea credincioșilor, dar n'au primit binecuvêntarea bisericei.

Tot acea comisiune prin referentul seu raportézĕ asupra unei cereri pentru desdaunare pentru perderi de venite protopresbiterale și asupra alor trei alegeri de deputaţi sinodali. Cererea se încuviinţézĕ și o alegere se nimicesce.

La raportul comisiunei financiare sinodul îndrumă consistoriul a stărui cu tótă energia într'acolo, ca raţiociniile preste tet feliul de averi bisericesci din tóte comunele sĕ fie subșternute la timp spre aprobare.

Acelaș raportor referézĕ asupra conspectului despre restanţele în conventiunea episcopéscă și în spesele deputatilor sinodali și coogresuali cu finea anului 1895, și sinodul îndrumă consistoriul a desvolta cea mai mare energie întru încassarea lor, nu cumva urcându-se preste mĕsură sĕ devină incassabile.

Raţiociniile fondurilor diecesane se aprobă încuviinţêndu-se supraerogaţiunile efectuite.

De-asemenea se primesce preliminariul diecesan pro 1897 cu venite de 33,842 fl. 20 cr. și spese de 33,841 fl. 57 cr.

Şedinţa a III-a, s'a ţinut la 2/14 Aprilie a. c., 10 óre a. m.

După presentarea unor esibite, se trece la ordinea ḑilei.

Referentul comisiunei bisericesci, raportézĕ asupra pastoralei și instrucţiunei episcopesci din incideutul întroducerii nóuelor legi politice bisericesci, carea se ia la cunoscinţă cu mulţemită și se alătură la protocol. Totodată sĕ însărcinézĕ consistoriul ca sĕ facă procsimului sinod propunere în privinţa desdaunării protopresbiterilor pentru perderile causate prin stergerea şedulelor protopresbiterale.

Referitoriu la ameliorarea dotaţiunei preoţesci intenţionată din partea guvernului în scopul căreia acela a și asignat pro 1895 7500 fl., sinodul ia la cunoscinţă raportul consistorial așteptând, că și în viitoriu va susţiné principiul autonomiei nóstre bisericesci.

Beferitoriu la arondarea cercurilor electorale pentru congresul naţional-bisericesc, sinodul primesce propunerea comisiunii speciale și astfel enunţă:

Deși sinodul ţine la principiul fundamental, cumcă conclusele congresuale nu pot forma obiect de pertractare în sinódele eparchiale și acelea au sĕ fie esecutate necondiţionat prin consistórele concernente, totuși în casul de faţă escepţional:

a) în considerarea nelinistei și îngrijirei ce a produs conclusul de sub întrebare în ţinutul fostului confiniu militar;

b) în considerarea, că prin amânarea esecutării amintitului conclus nu se vatămă nici un interes bisericesc mai momentos:

Sinodul crede a-și împlini o datorinţă când îndrumă consistoriul diecesan de a se adresa cătră P. V. Consistoriu metropolitan printr'o representaţiune cu rugarea, ca P. V. acelaș sĕ binevoéscă a înainta măritului congres procsim obiectul arondării cercurilor electorale spre o nóuă dejudecare, ţinênd până atunci în suspens esecutarea amintitului conclus.

La desbaterea asupra raportului senatului scolar, în causa înfiinţării de biblioteci parochiale în fie-care comună bisericéscă, sinodul predă consistoriului causa spre studiare și raportare la procsimul sinod elaborând până atunci și un proiect în acéstă materie.

Referitoriu la conferenţele învĕţătoresci sinodul primesce propunerea consistoriului în sensul căreia acelea se reactivézĕ astfel, că consistoriul împarte de timpuriu învĕţătorilor și comisarilor scolari instrucţiunea din materia carea vine a se propune în conferenţă. După aceea la timpul și locul destinat se adună învĕţătorii din fiecare protopresbiterat și comisariul propune în modul usitat materia destinată. Pentru aceste conferenţe atât învĕţătorii cât și comisarii îşi primesc pauşalele puse spre acest scop în budgetele comunelor bisericesci.

Şedinţa a IV-a s'a ţinut la 2 Aprile a. c. la 4 óre p. m.

Raportul delegaţiunii congresuale în privinţa despărţirii comunelor micste, se predă comisiunei speciale.

Purceḑêndu-se la alegerea unui asesor onorariu în senatul epitropesc, se alege Spiridon Şandru.

Referitoriu la raportul consistorial în privinţa înfiinţândului curs al IV-lea și al scólei de aplicaţie la institutul pedagogic, sinodul decide:

De astădată se înfiinţézĕ numai clasa a IV-a de pedagogie, ér cu privire la scóla de aplicaţie se urmézĕ în modul de până aci.

Deóre-ce însĕ cu deschiderea clasei a patra se înmulţesce și órele de prelegere ale profesorilor, așa consistoriul diecesan va îngrijí ca obiectele, care după propunerea corpului profesoral era sĕ le propună învĕţătoriul dela scóla de aplicaţie, sĕ fie propuse de alţi indiviḑi cualificaţi.

Modalităţile transitorii se concred consistoriului diecesan.

La propunerea comisiunii petiţionare mai multe cereri se transpun consistoriului spre competentă afacere.

Referitoriu la propunerea deputatului Ilie Curescu privitóre la agendele esactorului, sinodul o transpune consistoriului, ca în causa acésta sĕ facă propunere procsimului sinod și încât ar afla de lipsă, pe lângă dispunerea esactorului sĕ aplice și până atunci un individ de specialitate pentru conducerea afacerilor tipografiei și librăriei diecesane.

Filiala din Lugoș a librăriei diecesane se închide.

Alte cestiuni de importanţă mai generală în acéstă şedinţă nu s'au pertractat.

Şedinţa a V-a s'a ţinut la 3/15 Aprile a. c. la 10 óre a. m.

Obiect mai de însemnătate în şedinţa acésta a fost raportul comisiunei speciale referitoriu la rapórtele delegaţiunii congresuale pentru despărţirea comunelor micste de ierarchia sêrbéscă, și propunerea consistoriului privitóre la întregirea salariilor învĕţătoresci, cari tóte se iau la cunoscinţă, transpunêndu-se consistoriului spre urgentă afacere.

Fiind agendele sesiunei actuale terminate, şedinţele s'au încheiat.

La vorbirea de încheiere rostită de P. S. Sa dl episcop diecesan, Nicolau Popea, a rĕspuns deputatul Atanasiu Cimponeriu.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 27 Aprile 1896.

Şedinţa acésta a fost una dintre cele mai importante şedinţe ale parlamentului magiar. Nu pentru-că s'ar fi votat nisce legi de mare însemnătate pentru viéţa nóstră publică de stat, nici, că s'ar fi făcut nisce enunciaţiuni mai importante pentru acţiunile parlamentului în viitoriu, ci pentru-că cel mai marcat orator al oposiţiunei a descris într'un mod fórte obiectiv, calm și resolut starea în care se află patria nóstră în relaţiunile ei politice atât înlăuntru cât și înafară. Din vorbirea contelui Apponyi, care a făcut acéstă descriere, se vede, că nici chiar magiarii nu sunt mulţămiţi în sufletul lor cu stările de aḑi din patria nostră.

Vom reproduce din acéstă vorbire și noi pasagele mai marcante, ca se vadă și cetitorii nostrii cum descrie stările din patrie acest orator de frunte al partidei naţionale din parlamentul magiar.

La ordinea ḑilei este discuţiunea asupra apropriaţiunei.

Inainte de a se trece la acéstă discuţiune deputatul *Ugron Gábor*, revelézĕ un nou şcandal al protopretorului dela Ciongrad, Mátéfy Lajos, carele atacase pe furiș pe deputatul Sima Ferencz. Acela infuriat pentru critica aspră, ce Ugron îi făcuse în parlament pentru acest atac, îi adresă lui Ugron o epistolă subscrisă de doi martori, fórte vătĕmătóre, prin care îi aduce la cunoscinţă, că așteptă regularea afacerii în decurs de trei ḑile.

Ugron cetesce scrisórea în estensiunea ei și cere a se transpune comisiunei de imunitate pentru resolvare urgentă.

Se primesce.

După acest incident neplăcut *Hegedüs Sándor* recomândă legea budgetară spre primire.

Urmédă *contele Apponyi Albert*, carele precum am anticipat mai sus, face o aspră critică politicei guvernului, arătând la stările rele în cari se află Ungaria în urma acestei politice nefaste.

Inainte de a întra în *medias res*, constată că discuţiunea asupra apropiaţiunii este și cestiune de încredere faţă de guvern, deci înainte de a primi ori respinge acéstă apropiaţiune, nu póte sĕ nu arete în liniamente generale situaţiunea politică, în care sĕ află ţéra în urma politicei acestui guvern.

Că situaţiunea ţĕrii este gravă și în multe privinţe îngrijitóre, opiniunile nu diferă. Orì cât ar fi însĕ de grea acéstă situaţiune, naţiunea are încă destulă putere pentru de a o ușura; și o va și face acésta opunêndu-se cu tărie tuturor pericolelor ce o amenință.

După acéstă întroducere, trece apoi la tema sa, începênd cu descrierea situaţiunei provenită din politica esternă și constată, că situaţia politică esternă este fórte nefavorabilă, cu deosebire statul și-a perdut în orient ori ce influinţă politică, ceea ce sĕ vede mai clar din refusul Sêrbiei de a participa oficial la serbările millenare.

Dar nici starea afacerilor interne ale patriei nu e mai favorabilă. S'a făcut mult pentru ameliorarea stărilor financiare, și s'au abţinut resultate însemnate, dar ne-am și eshauriat cu totul, astfel, încât am ajuns la un stadiu, din care în timp de necesitate mare, nu scim cum am da mai departe pentru de a ne scóte din încurcătură. Am ajuns acolo, că bogaţii se îmbogăţesc și mai tare, ér sĕracii, cu deosebire singuraticii, sărăcesc din ce în ce și mai tare.

Acestea în privinţa stărilor politice și materiale.

Pe terenul intelectual încă s'au făcut progrese însemnate, dar am decăḑut fórte mult pe terenul moral. Caracter, putere de consolidare nu-i. Guvernul nu cu voinţa poporului, ci contra voinţei acestuia vre sĕ fie puternic.

Acésta e și causa, că nu se pot unifica, adecă nu pot forma din fiecare membru al naţiunei politice magiare fără deosebire de limbă acea formă de unitate morală, carea singură ar produce închegarea naţiunei magiare unitare. (Adecă nu pot face magiari din tóte naţiunile nemagiare din patrie Red).

Nici nu se face politică naţională magiară, ci numai politică de naţionalitate magiară. Dovadă că naţionalităţile nemagiare încă nu sunt absorbite în elementul magiar de rasă. Putere atractivă numai o adevĕrată politică naţională magiară póte avé asupra naţionalităţilor, ca sĕ se absórbă în rasa magiară, basată pe dreptate, filantropie și onorabilitate.

Aci zace rĕul în sistemul actual de guvernare. El nu face politică naţională magiară basată pe aceste principii morale, de aceea nici nu produce resultate în favorul magiarismului, și astfel și la putere numai cu restringerea libertăţii de alegere și cu promovarea intereselor locale și personale se póte susţiné.

Pot ocupa fotoliile ministeriale cei mai geniali bărbaţi de stat, căci stările actuale funeste nu se vor îndrepta până când nu se va schimba sistemul actual de guvernare corupt.

Acestea sunt în liniaminte generale ideile ce le-a desvoltat contele Apponyi în vorbirea sa.

Tot în sensul acesta sĕ esprimă și *Pécsy Tamás.*

După pausă ia cuvêntul *Szacsvay Sándor*, carele nu votézĕ budgetul din causă, că sub actualul guvern nu vede progres pe nici un feliu de teren al vieţii publice, ci pretutindenea numaì decădinţă și regres. Ca resultat al dualismului arată cum direcţiunea mercantilă în viéţa economică a apropiat interesele vitate ale ţĕrii, agronomia. Apoi, tot din causa dualismului a decăḑut și vaḑa naţiunei (magiare Red).

Guvernarea încă este o artă, și nu meserie, ḑice Szacsvay, și „nu este pĕcat și pericol mai mare, decât a voi sĕ conduci pe alţii fără sĕ aibi capacitatea, spre așa ceva“ citézĕ după contele Szekényi István. Şi la noi tocmai acésta se întêmplă.

Várady nu votézā budgetul uni guvern, cu a cărui abusuri parlamentul la desbaterile unui budget a fost silit sĕ se ocupe 93 de óre.

Nr. 1980.

Cercularíul

P. S. S. episcopului Ioan Meţian, dela Arad, esmis din incidentul serbărilor millenare.

Prea onoraţilor protopresbiteri şi onorată preoţime din eparchia Aradului.

În decursul acestui an împlinindu-se o mie de ani, dela întemeierea statului nostru ungar, din considerare la acest moment însemnat, în istoria iubitei nóstre patrii, Înaltul guvern al ţĕrii, cu prea graţiosul consens al Maiestăţii Sale gloriosului nostru Împĕrat şi Rege, a aflat de bine, a dispune serbarea acestui mileniu, în mod solemn.

Cel mai însemnat moment al acestei rari serbări, are sĕ fie mulţămita nóstră cătră prea bunul Dumnedeu, pentru-că pe lângă tóte vicisitudinile câte au obvenit, în restimpul cel îndelungat de o mie de ani, ne-a conservat şi scutit iubita nóstră patrie comună, Ungaria, şi ne-a ocrotit şi pe noi, dimpreună cu celelalte surori popóra conlocuitóre, sub scutul sĕu cel puternic.

Întru împlinirea acestei datorinţe patriotice, la care suntem provocaţi şi de Escelenţia Sa dl ministru reg. ung. de cult şi învĕţămênt, poftim pe onorata nóstră preoţime, că în Dumineca din 28 Aprile a. c. c. v. (10 Maiu a. c. călind. nou), pe lângă îndatinatul serviciu divin, sĕ ţină şi docsologia de mulţămită, înălţând rugăciuni la ceriu, şi implorând conservarea, şi prosperarea şi mai departe, a iubitei nóstre patrii comune, precum şi conservarea ocrotirea şi prosperarea nóstră dimpreună cu a tuturor celoralalte surori popóră conlocuitóre, în pace, dragoste şi bună înţelegere; ér Maiestăţii Sale gloriosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I. cerêndu-i dela atotputernicul Dumnedeu, îndelungată şi fericită domnire, întru fericirea şi a numeróselor sale popóră, avênd a se cânta şi imnul poporal pentru Monarch, sub decursul împărţirii anaforei.

La acea serbare sĕ se învite şi diregĕtoriile civile din loc, precum şi învĕţătorii cu scolarii.

După terminarea serviciului divin preoţii slujitori se arete şi poporului însemnătatea sĕrbării, într'o vorbire acomodată; ér după încheierea actului bisericesc de sĕrbare, învĕţătorii cu elevii se se reîntórcă la scólă, care va fi a se înfrumseţa în mod corĕspundĕtoriu, în diua premergĕtóre, când nu se vor ţiné prelegeri, pentru-ca şi învĕţătorii într'o vorbire potrivită, sĕ arete elevilor însemnătatea sĕrbării.

În fine întru eternisarea acestei sĕrbări, învĕţătorii cu elevii, vor planta şi o sémă de pomi roditori în grădina scólei.

Convinşi, că onorata preoţime îşi va împliní şi acésta datorinţă în mod corĕspundĕtoriu, cu binecuvêntare archieréscă, am rĕmas

Arad, în 12/24 Aprile 1896.

Al vostru tuturor

de binevoitoriu:

Ioan Meţianu m. p.,
episcopul Aradului.

Noutăţi.

Substituta M. S. reginei la festivităţile millenare în cele mai multe casuri va fi cumnata Sa, principesa *Maria Teresia*.

⁂

Dómna Bánffy la millenin. Damele magiare din cercurile mai înalte aristocratice s'au scandalisat teribil în urma scirei positive sosite din Viena, că adecă dómna ministrului president a fost învitată după tóte formalităţile la festivităţile, ce se vor aranjia din incidentul milleniului la curtea regală. Causa acestei consternaţiuni este împrejurarea, că dómna Bánffy nu e nici decât aristocrată de origine, ci din contră, e fórte democrată. Se svonesce, că din causa acésta mai mulţi vor demonstra, prin abţinere dela festivităţile dela curte.

⁂

Şvabi patrioţi. Un esemplu de patriotism model au sĕvêrşit locuitorii şvabi din comuna Glogovac, comit. Aradului. Pentru-ca se eterniseze momentul inaugurării milleniului vor schimba numele comunei după cele cinci coline din apropiere, adecă din Glogovac va fi „Öthalom“. Paşii de lipsă sau făcut la ministrul de interne.

Dacă şvabilor le este dat a mai trăi încă o mie de ani şi dacă ei vor înţelege când-va, că ce va se dică consciinţă naţională, atunci actul acesta de patriotism fals va fi epocal, căci se va dice: Punctul culminant în decadinţa nóstră naţională a fost acela, când din comuna Glogovac au făcut strămoşii nostrii Öthalom.

⁂

O cofetărie nouă a deschis eri domnul Iuliu Boda în Piaţa-mare Nr. 13. Domnul Boda s'a perfecţionat în decurs de mai mulţi ani în cele mai principale cofetării din capitală şi din alte oraşe mari din patrie; astfel ne simţim îndemnaţi a-'l recomanda cu tótă căldura publicului, pentru ori-ce ce atinge acéstă branşă.

⁂

Atentat asupra unui fiszolgăbirou. In una din nopţile trecute s'a făcut un atentat cu pietri asupra ferestrilor fiszolgăbirĕului din comuna *Miava*. Se dă cu socotéla, că atentatorul a fost învĕţătoriul slovac de acolo *Vulisek*, dimpreună cu alţi soţi ai lui. Fiszolgăbirĕului, care dormea tocmai în odaia, a cărei ferestri au fost stricate, nu i-s'a întêmplat nimic. Causa atentatului este împregiurarea, că fiszolgăbiroul din cestiune a pedepsit pe mai mulţi locuitori slovaci pentru purtarea tricolorului lor naţional, şi a făcut arătare contra lui Vulisek, pentru că acesta a vorbit nefavorabil despre milleniu.

⁂

Un soldat rabiat. Într'o casarmă din Palermo s'a întêmplat un cas îngrozitoriu. Un soldat de rênd, cu numele Fagioli, a înebunit sub decursul eserciţiului şi în furia sa a început a trage foc asupra oficerilor sĕi. Soldatul furios numai după ce a fost împuşcat de camaradii sĕi, şi astfel vulnerat de mórte, a putut fi desarmat.

⁂

Sistemisarea dotaţiunei rabinilor. Ministrul de culte Wlassics în 23 a curentei sub Nr. 22,701 a trimis biroului de stat israilít următoriul ordin:

„Voind sĕ me ocup cu ridicarea până a 800 fl. a dotaţiunei preoţilor confesiunilor recepte, provoc pe on. birou, ca pe basa datelor autentice, ce 'i stau la disposiţie sĕ-'mi subştérnă în decurs de 8 dile un conspect tabelaric despre tóte acele rabinate, a căror dotaţiune nu ajunge suma de 800 floreni pe lângă corecta notificare a sumei ce mai lipsesce“.

Convocare.

Despărţĕmêntul Făgăraş al „reuniunei învĕţătorilor români greco-orient. din districtul XI Făgăraş“ al archidiecesei transilvane îşi va ţinea a dóua adunare generală din est-an Dumінecă în 19 Maiu a. c. v. în *Sâmbăta superióră*, la care adunare sunt poftiţi a participa toţi membrii, precum şi alţi binevoitori ai acestei corporaţiuni. Invĕţătorilor membrii, li-se compete 1 fl. diurn şi pauşal de călătorie corespundĕtoriu.

Programa:

Ante meridiane.

1. La 7 óre asistarea în corpore la serviciul divin şi părăstasul pentru decedaţii membrii ai reuniunei..
2. Cuvênt de deschidere şi incassarea tacselor dela membrii.
3. Asistarea în corpore la esamenul scólei de acolo.

Post-meridiane.

4. Referada comisiunilor despre succesul esamenului şi anume:
   - *a)* George Taflan, N. Ludu şi S. Siche asupra condicelor scolare.
   - *b)* I. Ciungara, M. Flitter, G. Cantor şi G. Cosma, asupra studiului religiunei.
   - *c)* N. Bica, I. Berescu, Tr. Pacală şi Petru Boeriu asupra stud. limbei materne.
   - *d)* N. Pop, I. Comşa, I. Judele şi L. Vasiu asupra matematicei.
   - *e)* L. Comşa, A Opriş, C. Pică şi G. Bucă asupra limbei magiare.
   - *f)* S. Stan, I. Stanciu, P. Nastea şi D. Bărbat, asupra geografiei.
   - *g)* D. Chiujdea, I. Capĕtă, Bucur Pusderca şi I. Stoica asupra istoriei patriei.
   - *h)* M. Mateiu, N. Roşca, B. Gălbinea şi Lazar Sbârneciu asupra sciinţelor naturale.
   - *i)* I. Baicoiu, N. Aron, I. Pop şi I. Haşu asupra desterităţilor technice propuse.
5. Raportul Casariului.
6. Propuneri, diverse.

Făgăraş, 12 Aprile 1896.

Nicolau Aron, preşedinte.
I. Berescu, secretariu.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 12—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Cea din urmă tragere principală
a
Lotteriei de classă ungare
aprobată de stat.
Cel mai mare câştig este în cel mai favorabil cas:
Un milion coroane.
Tragerea sĕ face:
dela 12 pănă în 28 Maiu 1896.

[38] 6—9

	Câştiguri		Coróne		Coróne
	1 premiu de		600.000	=	600.000
Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.	1	à	400.000	=	400.000
	1	„	300.000	=	300.000
	1	„	200.000	=	200.000
	1	„	100.000	=	100.000
	2	„	40.000	=	80.000
	2	„	20.000	=	40.000
	5	„	10.000	=	50.000
	14	„	8000	=	80.000
	30	„	6000	=	204,000
	100	„	2000	=	200.000
	200	„	1000	=	200.000
	2650	„	200	=	530.000
	22.000	„	150	=	3,300.000
	25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu		6,284.000

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă şi trimite pe lângă espedarea mai nainte a preţului prin asignaţie postală sau rambursă

CARL HEINTZE,
Budapest, Servitenplatz 3.
Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**
Losuri de câştiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Marţi, 23 Aprile (5 Maiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Aprile, 1896.

După publicarea cerculariului Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul din incidentul serbărilor millenare din adins am tăcut, şi am aşteptat sĕ vedem impresiunea, ce o va face în publicul cel mare acel act de valóre istorică al Escelenţiei Sale.

Cercularíul Escelenţiei Sale a fost aşteptat cu incordare din tóte părţile. Tóte actele eşite din péna Escelenţiei Sale au fost clasice dovedi despre modul cum Escelenţia Sa scie judeca lucrurile, despre profunditatea, cu care el strabate în mĕduva lor, despre bărbăţia, cu care se şi espune pentru adevĕr şi dreptate, despre tenacitatea, cu care ţine la caracterul naţional românesc al bisericei ortodocse române la tóte ocasiunile şi între tóte împregiurările, despre loialitatea, cu care vorbesce despre capul statului şi despre stat, şi cu care totdéuna a sciut se dea ce este al bisericei bisericei. şi ce este al potestăţei statului acesteia.

Cerculariul a fost aşteptat cu incordare, şi el nu a mulţămit nici pre demagogii nostri, cari vréu, ca Escelenţia Sa metropolitul nostru sĕ facă politică de stradă, după cum o au concipiat şi o pun în practică unii copii cu creeri înferbântaţi, cari aḑi îşi fac mendrele prin colónele „Tribunei" ,care a ajuns sĕ fie fără stăpân, dară nu a mulţămit nici curentul de aḑi din presa magiară, curent bolnăvicios de magiarisare, căruia aḑi nu se mai opune în Ungaria nici guvernul, nici societatea unguréscă.

In mod violent este deci atacat Escelenţia Sa metropolitul nostru pentru cerculariul seu din partea „Tribunei" şi din partea presei magiaro-jidane.

La alt loc vom vorbi despre aceste voci de presă, aici vom rĕmânea numai la cerculariu.

Escelenţia Sa metropolitul nostru şi din acest incident ţine se intoneze caracterul naţional al bisericei nóstre şi romanitatea nóstră. Voim sĕ ne conservăm aici ca Români ortodocşi. Sub condiţiunile aceste noi suntem cetăţenii cei mai loiali.

Dară sĕ urmărim firul ideilor din cerculariu.

Cerculariul constată, că înainte cu o mie de ani a venit pe aceste locuri impopulate de popóră pacinice şi blânde rasa magiară pururea rĕsboinică şi viteză din óre cari părţi ale Asiei, şi a întemeiat un stat propriu.

Intru amintirea acestui fapt istoric se arangiază festivităţi mari pentru preamărirea rasei magiare, care rasă se identică cu naţiunea politică din Ungaria, ba chiar cu statul însuşi.

La aceste sĕrbători suntem învitaţi, ba óre-cum chiar constrinşi noi românii.

Cerculariul constată îndată un fapt notoric, că în Ungaria popórele nemagiare nu voesc sĕ se contopéscă în rassa magiară, ci ele voesc ca sub scutul legilor sĕ-şi conserve caracterul vechiu naţional, care se manifestă în limba, religiunea şi datinile fie-căruia. Acésta o voim în special noi românii. De acea noi şi mai în special ca biserică ortodocsă între actualele împregiurări nu putem participa la festivităţile milleniului cu acea căldură a inimei, cu care altcum am participa bucuros, dacă *„nu ne-ar fi înaintea ochilor acele multe dovedi din timpurile mai vechi şi mai nóuĕ despre ignorarea aprópe totală a intereselor nóstre de esistenţă şi de progres, şi când n'am vedea abandonate în paguba nóstră principiile cele mai sublime şi mai salutarie în viaţa statului: libertatea, egalitatea şi frăţietatea.*

Marcată astfel ţinuta nóstră ca români şi ca ortodocşi, Escelenţia Sa metropolitul nostru ne sfătuesce, ca în spiritul bisericei pe timpul festivităţilor millenare se suprimăm amarul vieţei nóstre publice şi sociale, sé avem prudenţă, maturitate politică şi buna cuviinţă chiar, şi noi poporul ortodocs sĕ nu dăm ascultare copiilor dela o parte din presa română, cari s'au obtrus ca conducĕtori ai poporului român, şi în acéstă închipuită calitate ţin poporul român în agitaţiune continuă, sădesc în inimile lui ură, neîncredere şi discordie, ceea ce numai pagube mari au adus poporului nostru şi în cele materiale, şi în cele intelectuale.

Ce sĕ facem deci noi Românii ortodocşi, căci Escelenţia Sa numai către acestia se adreséză? Ce sĕ facem deci pentru a ne împlini datorinţele bisericesci patriotice şi tot odată sĕ corespundem şi dorinţelor comune? Ce sĕ facem?

Pe timpul festivităţilor millenarie sĕ ne arangiăm o sĕrbătóre proprie bisericéscă: *„sĕ ne adunăm în sântele nóstre biserici, şi acolo recugetând la celea ce relativ la noi s'au petrecut în ţara acéssa din timpurile cele mai vechi, sĕ mulţămim lui Dumneḑeu, că pe lângă tóte suferinţele din milleniul trecut ne-a învrednicit sĕ vedem încă pastrat tesaurul nostru cel mai preţios: biserica şi naţionalitatea nóstră, cerêndu-i într'una preaputernicul ajutoriu la păstrarea acestora şi pe viitor; ér în celelalte sĕ ne rugăm după rêndul sântei biserici pentru monarchul nostru, pentru tótă curtea şi ostaşii lui, pentru tóte ţĕrile şi ţinuturile lui, pentru potolirea vraşbelor dintre diferitele popóre şi biserici, pentru pacea internă şi cea a tótă lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumneḑeu biserici şi a patriei, pentru concordia tuturora şi pentru alte trebuinţe, de cari ne-am deprins a ne aduce aminte şi la alte ocasiuni în saerele nóstre rugăciuni".*

Aşa avem sĕ facem cu sinceritate şi devotament în bisericile nóstre, **„mai mult în situaţiunea actuală nu se póte pretinde dela noi, ca dela biserică viuă şi popor consciu de sine"**; dacă însĕ singuratici ar dori sĕ participe la festivităţi şi în alt mod, nu după cum metropolitul bisericei ortodocse române 'l contempléză, acea pot sĕ o facă între marginile libertăţilor cetăţenesci, nu înse ca representanţi ai bisericei nóstre, şi *„dacă autorităţile politice ar cere dela organele nóstre bisericesci sĕ participe oficios, dóră chiar în ornate bisericesci la festivităţi de natură politică, acésta organele nóstre sĕ nu o facă fără a cere şi a primi de aici îndrumare specială, căreia au sĕ se conformeze."*

Pe acéstă basă s'a pus Escelenţia Sa metropolitul nostru, şi din aceste premise a dispus ţinerea liturgiei în Dumineca viitóre, şi a indicat şi rugăciunile ocasionale, cari sĕ se rostéscă cu graiul dulce, la cari rugăciuni poporul şi tinerimea scolară are sĕ ia parte în modul cel mai sĕrbătoresc, *fiind ea liturgie millenară în sens istoric-bisericesc.*

Preoţimea a fost indĕtorată se esplice poporului însemnătatea ḑilei, dar nu după cum o va tăia pe ea capul, ci ea are sĕ esplice la înţelesul poporului cerculariul Escelenţiei Sale, are sĕ dea poporului esplicarea, care i-o dă capul bisericei.

Aşa a vorbit capul bisericei ortodocse române din Ungaria.

Şi aici vedem ca la tóte ocasiunile mari pe Escelenţia Sa metropolitul nostru, îl vedem ca totdéuna Român mare, credincios păstoriu al turmei sale ortodocse, patriot adevĕrat, care spune cruntele adevĕruri potestăţei lumesci resfăţate de situaţiunea favorabilă, şi demască pe demagogi, cari neavênd ce perde, din amăgirea poporului şi-au făcut isvor de subsistinţă, agită cu vreme şi fără de vreme în paguba intelectuală şi morală a poporului.

Spre a te espune în asemene mod, în situaţiunea de aḑi, se recere multă resoluţiune bărbătéscă, şi acésta o au numai ómenii superiori, bărbaţi crescuţi în valurile vieţei.

Escelenţia Sa metropolitul nostru au fost dĕtoriu trecutului sĕu, posiţiunei sale, conscienţei Sale de cap al bisericei şi păstoriu al turmei ortodocse române, ca aşa sĕ lucre după cum a lucrat.

FOIŢA.

Scóla póte şi trebue sĕ ajute.

(Încheiere.)

„Cu permisiune", ḑise un ţĕran mie necunoscut care era de faţă, „ce a ḑis omul acesta pe urmă este adevĕrat. Noi avem în satul nostru unii ómeni, cari au învĕţat în o scólă de agricultură. Aceia umblă numai în cisme văcsuite, şed mai mult în cârcimă şi vreau sĕ scie totul mai bine decât ţĕranii cei bĕtrâni şi cu esperienţă. Ceea-ce încep însĕ nu e nimic şi dacă nu moşteneau avere bună dela părinţi, de mult ar fi ajuns la sapă de lemn".

„Acum mi-a venit şi mie ocasia de a întimpina acéstă învinuire auḑită atât de des. „E drept", am rĕspuns eu, „că unii ţĕrani tineri sĕ lasă sĕ fie seduşi de nesocotinţa lor, întroducênd fel de fel de reforme pe moşia lor, pe cari le-a vĕḑut, sau despre cari chiar numai a auḑit în strĕinătate, fără de a fi făcut mai întâiu probe cu ele. La ómeni tineri şi neesperţi ca acestia nu scóla pórtă vina, ci acésta zace în rîvna sîrguinţei tinere. În scóla de agricultură se spune destul de des tinerilor elevi, că pentru agronomie nu sunt recepte, şi că agronomia nu se póte purta egal în tóte părţile. Fie-care schimbare în agricultură sĕ fie esaminată prin cercetări, că corĕspunde circumstărei pămêntului şi climei. În tótă privinţa este bine, ca schimbările propuse sĕ se facă cu încetul şi numai după ce te-ai convins prin esperienţe cunoscute, afară de aceea trebue căutat ca atari schimbări sĕ nu întrécă mijlócele bănesci şi braţele de muncă. Cine nu ia aceste în considerare, pe lângă paguba ce îşi causéză mai ajunge şi de rîs".

Notariul din Porumbeni, care se afla cu noi, şi care şi-a dat pe unul din copii la o scólă de agricultură, ne-a dovedit, că fiul lui a învĕţat în acea scólă numai lucruri de laudă.

La întrebarea, că ce fel de studii se propun în cursurile de iarnă de agricultură, am rĕspuns: Cursurile de iarnă de agricultură se pot privi ca o scólă de adulţi (o continuare a scólei poporale) care are de scop a pregăti în mod corĕspunḑĕtor pe asascultători (elevi) pentru chemarea lor practică. Pentru a face capabil pe viitorul agricultor şi pentru a-'l deştepta pentru aceia ce are sĕ facă şi ce sĕ nu facă, elevii sunt instruaţi despre împrejurările esenţiale din istoria naturală cu privire la agronomie.

Instrucţiunea în cursurile de iarnă de agricultură amplifică, complectéză şi întăresce şi aceea ce s'a învĕţat în scóla poporală în ce privesce cetitul, scrisul şi socotitul.

Ţĕranul dela spate ḑise rîḑênd: „Dar a ceti şi scrie scim şi noi şi copii nostri; a scrie nu e dór o scămătorie. În una din ḑilele trecute am cetit în gazetă, că s'a publicat un profesor, care sĕ légă a învĕţa în 6 óre pe ori cine meşteşugul de a scrie. A socoti încă scim atât cât ne este de trebuinţă. De am avé noi numai mai mulţi bani de numĕrat, apoi de altele nu ne-ar durea capul".

La aceste rĕspunse notariul: „Aici nu a vorba numai de a lega în mod mechanic vorbe şi a le ceti, ci sĕ şi înţelegi ceea-ce cetesci".

Cu înveţatul a scrie în scóla de agricultură nu se înţelege aceea, că copii sĕ înveţe a face numai litere frumóse. Ei sĕ se dedea a-'şi espune cugetele în o scrisóre uşor de cetit şi fără greşeli. O scrisóre rea, necetéţă şi plină de greşeli face pentru cetitor o părere nefavorabilă despre gradul de cultură al scriitorului, pe când o scrisóre frumósă este o recomandaţiune tăcută. În ea sĕ oglindesce ordinea, gustul estetic şi dibăcia. Afară de aceea actele scrise rĕu şi cu greşeli dau ansă la fel de fel de neplăceri, ba nu arare-ori se întêmplă chiar şi procese din causa acésta.

Cât de greu le cade tinerilor şi bĕtrânilor ţerani a se esprima cum sĕ cuvine. Cât de anevoie şi necomplet vorbesc mulţi ómeni când au de a vinde sau cumpĕra ceva, cum de rĕu se apără ei înaintea judecătoriei în câte o afacere. De câte ori a fost înconvenientul acesta causa multor daune la încheere de contracte şi alte afaeeri importante. De acea scóla de agricultură are de scop a conduce pe elevii ei şi la o vorbire corectă şi fluentă.

O deprindere strajnică în ce privesce socotitul este pentru ţeran neaperat de trebuinţă. Cine nu judecă şi cine nu calculéză, nici odată nu scie cum stă cu afacerile lui. Numai meditarea şi calcularea aduce claritate în afacere şi spune înainte cum stă, că progreséză sau merge înapoi. Ţeranul trebue sĕ fie deprins şi cu calcularea mentală (în cap), ca sĕ nu fie silit aş face socotéla cu măcelarul pe uşa grajdului cu cretă. Câţi ţĕrani nu s'au păcălit dacă nu au sciut socoti. Şi în ramurile agriculturei a învĕţat fiul meu multe lucruri bune, încheie notarul".

Ţeranul nenea George ḑise: „Copii nostri pot învĕţa mai bine dela noi, cum sĕ ţine de córnele plugului, cum sĕ cureţe grajdul şi cum sĕ încarce fênul. Pentru aşa ceva nu trebuie sĕ-'i mai trimitem în oraş la scólă, unde îşi perd numai timpul, cheltuesc

L'a atacat în mod violent pressa magiară, l'a atacat în mod insolent „Tribuna“, despre care trebue sĕ credem, că aḑi numai are stăpân.

Ce sĕ facem deci noi ortodocşii pentru cari a scris, şi pentru cari s'a espus Escelenţia Sa metropolitul nostru?

Sĕ pătrundem în spiritul cercularului, sĕ facem din liturgia de Duminecă liturgie millenară în sens istoric-bisericesc. Sĕ mergem demonstrativ la biserică şi acolo se mulţămim lui Dumneḑeu, că ne-a conservat ca biserică şi naţiune o mie de ani, şi sĕ cerem tărie pentru mia, în care întrăm, spre a putea rĕmânea consolidaţi, sĕ putem prospera ca români ortodocşi, apoi în rêndul tipicului sĕ ne rugăm pentru monarch, pentru curtea şi ostaşii lui, pentru pacea a tótă lumea, bunăstarea sântetor lui Dumneḑeu biserici şi mai ales pentru pacea internă, atât de sguduită în statul nostru.

La atacurile nemernice contra capului bisericei nóstre în asemene vrednic mod sĕ rĕspundem noi românii ortodocşi, cari totdéuna am dorit sĕ se scie, că biserica nóstră e biserică naţională, şi cari tot mai strîns ne grupăm în jurul metropolitului nostru când vedem, că neamicii némului nostru, neamicii bisericei nóstre, îl atacă pentru romanitatea lui, pentru ortodocsia lui.

Sĕ pătrundem deci în sfaturile metropolitului nostru, sĕ ne arangem o sĕrbătóre specială bisericéscă, liturgie millenară în sens istoric-bisericesc, şi la acésta se mergem demonstrativ în ciuda presei magiare, care a atacat pe capul bisericei nóstre, pentru că el e român, şi în ciuda acelei prese romåne, care l'a atacat, pentru că el e ortodocs.

Sĕ mergem demonstrativ la liturgia millenară din Dumineca viitóre.

Cercularius metropolitului nostru şi presa.

Escelenţia Sa metropolitul nostru a fost atacat în modul cel mai necruţătoriu pentru cercularius seu din incidentul milleniului.

Atacurile le-a început ḑiaríul „Tribuna“ de aici, care de un timp încóce sistematic şi cu program lovesce în Escelenţia Sa metropolitul nostru.

Când s'a făcut schimbarea în personalul redacţiunei dela „Tribuna“, care schimbare a provocat atâta crisă, şi a costat atâta sbuciumare, tótă lumea a creḑut, că la „Tribuna“ se intenţionéză o schimbare radicală. Vor înceta invectivele personale şi se va inaugura o eră nóuă în presa română, unde se va discuta cu obiectivitatea şi demnitatea, care o pretinde educaţiunea poporului nostru.

În punctul acesta lumea s'a înşelat. Redacţiunea „Tribunei“ de aḑi în cele ale insultelor personale stă pe o tréptă cu cea vechiă În punctul agerimei în tóte direcţiunile ea e mai inferióră celei vechi, şi noi nu pricepem pentru care cuvênt domnul Dr. Ioan Raţiu a făcut schimbarea, şi s'a supus la atâtea amărăciuni şi nemulţămiri.

Dar sĕ trecem peste aceste şi sĕ revenim la atacurile „Tribunei“, observând, că ea în sensul programului vechiu al seu în tovărăşie cu Escelenţia Sa metropolitul greco-oriental atacă în consecuenţă şi pe domnul Parteníu Cosma, pentru-că el mai e şi **„directorul „Albinei““**.

In numĕrul 85 de Miercuri „Tribuna“ nu află logică în cercularius Escelenţiei Sale. După „Tribuna“ Escelenţia Sa trebuia sĕ ajungă la alt resultat. Se nu mai aibă consideraţiuni la alte biserici, sĕ nu aibă prudenţă, maturitate politică, nici chiar bunăcuviinţă, ci pe când Majestatea Sa monarchul va deschide esposiţiunea millenară Escelenţia Sa sĕ întórcă dosul.

Acésta e logica băieţilor dela „Tribuna“, acésta e şi crescerea şi onestitatea lor.

Cu ori-ce preţ voesce „Tribuna“ sĕ afle în cercularius Escelenţiei Sale o lovitură dată partidului naţional, *„conducĕtorilor naţionali ai poporului român“*.

Aici zace durerea cea mare a „Tribunei“, şi asupra acestei dureri vom mai medita şi noi.

Voim sĕ fie constatat, că înainte de a se publica cercularius Escelenţiei Sale comitetul partidului naţional român nu a publicat nici o literă cu privire la ţinuta sa şi dóră şi a poporului român în faţa iubileului. Nici de atunci încóce nu a publicat nimica comitetul partidului naţional român, căci protestul făcut este al comitetului esecutiv al congresului naţionalităţilor.

Pasagiul din cercularius Escelenţiei Sale deci nu se póte aplica asupra comitetului partidului naţional, sau dacă e mai cu plăcere asupra *„conducĕtorilor naţionali ai poporului român.“*

Acésta nu nici în casul, când comitetul esecutiv al congresului naţiolităţilor ar fi identic cu conducĕtorii naţionali ai poporului român, ceea ce nici băeţii dela „Tribuna“ nu vor susţiné, căci protestul acestuia a urmat după publicarea cercularului.

Constatăm deci, că „Tribuna“ a folosit cercularius numai de pretecst spre a puté lovi în biserica nóstră, în metropolitul nostru.

Acésta o face din nou în numĕrul de Dumninecă, în care spune cetitorilor sĕi, că Escelenţia Sa metropolitul nostru îndată şi immediat după Şaguna s'a obtrus ca metropolit *„bisericei şi poporului românesc cu ajutoriul guvernului; că cu ajutoriul preaiubitului bărbat al nepótei obtrude bisericei unii din cei mai slabi funcţionari bîsericesci la consistoriu şi în afară“*; că *„tot cu ajutoriul şi la sfatul prea iubitei sale rude 'şi obtrude vederile sale politice, singure fericitóre, impuind în seclul al XIX „Telegraful Român“ cu forţa preoţimei“*; că **nu** *mérge cu representanţii bisericei după-cum voesc ei*; şi *că nu lucră cu zel pentru bíserică şi scólă.*

La atacurile aceste, cari denotéză o totală necunoscinţă şi neorientare în afacerile nóstre bisericesci, noi nu vom mai rĕspunde.

Voim sĕ fie constatat, că „Tribuna“ lovesce cu vreme şi fără vreme în metropolitul bisericei gr.-or. române şi în P. Cosma, directorul „Albinei“ sau după cum cu spirit ḑice în numĕrul 82 dela 13/25 Aprile a. c. în „puternicul (pentru cei slugarnici, firesce) duet: Metropolitul Miron şi directorul Albinei, dl Cosma“.

Pressa magiară e şi mai violentă, ea pune în perspectivă demisionarea Escelenţiei Sale a metropolitului prin guvernul ţerei, şi denumirea de metropolit a Preasânţiei Sale episcopului dela Arad.

Vom continua cu vocile strĕine.

Revista politică.

Audienţa, care a avut-o bravul bărbat Dr. Lueger la împĕratul, a făcut în Viena mare furóre. Foile liberale sunt deprimate; „Neue Freie Presse“ a fost confiscată pentru un articol despre atitudinea cabinetului Badeni; fóia clericală „Vaterland“ înregistréză scurt şi rece cele întêmplate fără sĕ se pronunţe într'o direcţie sau alta

Multă atenţiune 'i-se dă unui articol publicat în organul ministeriului de esterne, în „Fremdenblatt“, care sĕ esprimă fórte neprietinesce despre deslegarea cestiunei şi despre atitudinea cabinetului Badeni.

„Astfel, — ḑice „Fremdenblatt“ — de astădată nu va fi Dr. Lueger primar al Vienei, — şi în ce privesce viitorul, viitórea sa procedură nu va rĕmâné fără influinţă. Însĕ Dr. Lueger nu sĕ retrage nici decum ca învins din posiţia sa. Comunicatul, dat din partea partidelor antiliberale despre cuvintele adresate Drului Lueger din partea Majestăţii Sale, îi dă celui dintâi un drept complet pentru o satisfacţie înaltă, deşí din aceste observări făcute la locurile mai înalte, observări, a căror valóre şi conţinut noi nici decum nu-'l putem micşora, cu greu s'ar puté cetí şi aprobarea tuturor acelor mijlóce, de cari s'a folosit Dr. Lueger până acum în luptele comunale. Dr. Lueger nu va fi de astădată primar al Vienei, însĕ posiţia sa după audienţa de aḑi e cu mult mai superióra, decât cum a fost ea mai nainte. Cine sĕ póte aşa de uşor lăuda cu aceea, că coróna s'a adresat cătră el cu o dorinţă? Şi a urma unei dorinţe a corónei, nu este acésta singură deja cea mai înaltă onóre, care o póte avé un cetăţén din ţéra nóstră?

Intervenţiunea corónei se consideră totdéuna ca semn, că guvernul ajuns la un punct anumit, nu mai póte găsí drumul, pe care ar puté merge independent, că guvernul cu alte cuvinte nu o mai póte scóte la nici o cale cu mijlócele proprii.

Acest drept preţios şi sfânt şi tot de odată binecuvêntat pentru popóre acest drept al corónei sĕ aplică totuşi numai în casuri de situaţia cea mai estrem de critică. Asupra acestui punct, că adecă cât de departe a mers într'adevĕr guvernul în acéstă situaţie, întru cât n'a mai putut lucra el mai departe în cestiunea vieneză, nu este nici cea mai mică claritate. Prin ce a ajuns guvernul în acéstă situaţie critică, care l'a silit sĕ depună regularea cestiei primăriei în mânile corónei, şi prin ce a fost împins el la alegerea din urmă la alte aprecieri, nu ca cele din casurile de mai nainte? Fără clarificare în acéstă direcţie nu va putea omul conta la o înţelegere completă a acestui incident estraordinar şi *însuşi guvernul abia va putea presupune, că are şi el despre cestiune o astfel de înţelegere deplină. Nu este deci neîndreptăţit acel ton al consciinţei de sine, care-'l pórtă publicistica antiliberală.* Părerile de astăḑi ale organelor antiliberale nu lasă nici decum sĕ se vadă o abnegaţiune sau o retragere din partea lor. Ele pórtă din contră un limbagiu, care sĕ cuvine de totului tot numai învingĕtorilor“.

Până aici interesantul articol din „Fremdenblatt“

Dr. Lueger, în urma audienţei care a avut-o la monarchul Austro-Ungariei, a trimis următórea scrisóre Drului Friebeis, comisariul guvernului:

Domniei Sale Domnului, Dr. Hans von Friebeis, căpitan districtual, Viena.

In calitatea DVóstră ca conducĕtor provisoriu al afacerilor comunei Viena Vĕ însciinţez, că eu îmi retrag declaraţia de primire în ce privesce alegerea, care a căḑut asupra mea, de primar al oraşului Viena şi mai mult: declar că nu primesc acéstă alegere.

Cu tótă stima
Dr. *Carol Lueger*

Căpitanul districtual a comunicat cuprinsul acestei scrisori tuturor membrilor din consiliul comunal anunţându-i totodată, că nóua alegere de primar sĕ va face Miercuri în 6 Maiu.

Noi am tratat cestiunea primăriei din Viena cu multă predilecţie şi ne pare bine, că şi organul serios al ministeriului de esterne „Fremdenblatt“ sĕ esprimă atât de favorabil asupra ei. Lumea oficiósă pune totdéuna mare preţ pe părerile amintitului ḑiar vienez. Din ele resultă într'un mod lămurit, că causa creştinéscă a bravilor antisemiţi din Viena progreséză cu paşi repeḑi în nĕcazul tuturor ovreomagiarilor din acéstă ţéră. Din ele resultă, că, după cunoscuta audienţă, a eşit eroul creştin, Dr. Lueger şi mai tare, ca până acum pe când situaţia cabinetului — prietin a ovreo magiarilor, a cabinetului Badeni este cât sĕ póte de critică. Contele Kielmansegg s'a dus, sĕ va duce şi contele Badeni, ér Lueger va rĕmânea triumfător. Nu sĕ póte altfel, pentru-că prin fapta sa din urmă a trebuit, sĕ câştige şi simpatia monarchului.

Am ḑis mai sus, că cestia primăriei am tratat-o şi o tratăm cu multă predilecţie pentru puternicul motiv, că noi sperăm mult şi pentru causa nóstră naţională dela triumful antisemiţilor. N'am fost nici odată ómeni, cari ca alţii, sĕ umblăm după utopii. Aşa şi acum, dacă e vorba sĕ apreciem situaţia nóstră politică de astăḑi, apoi ar fi trei lucruri de căpetenie, cari ar putea servì, ca sigure garanţii pentru speranţa într'un viitor mai bun al Românilor:

1. Increderea puternică, care trebue s'o aibă ori şi care Român ortodocs în capul bisericei sale, încredere, care curge din escelentul circular al Escelenţiei Sale iubitului nostru Metropolit; circular, care este şi va rĕmânea un cap de operă, de care stau fórte departe tóte circularele millenare apărute până acum din partea tuturor prelaţilor fără diferenţă de confesiune;

2. Garanţia economică în progresul incontestabil al băncilor românesci în frunte cu „Albina“;

3. Apropierea de victorie a antisemiţilor în frunte cu Dr. Lueger,

---

numai parale, béu bere şi învaţă a fuma ţigări, şi se desvaţă de a mai munci. Copii sĕ stea numai acasă sĕ muncéscă în rênd cu noi şi sĕ câştige. Dacă învaţă ei atâta cât scim noi a munci au de ajuns. Eu am auḑit odată despre un ţăran de ăstia studiat, că aducênd din câmp bucate a rĕsturnat carul în un şanţ şi în loc de a pune mâna sĕ-'l încarce din nou, a lăsat carul în câmp şi a alergat acasă de a resfoit în cartea lui de agricultură, ca sĕ vadă, ce trebue sĕ facă, când sĕ rĕstórnă carul. Ha, ha, ha încheie nenea George istorisirea sa“.

Acestuia i-am rĕspuns: „Scóla de agricultură nu póte sĕ deprindă pe elevii ei în propriile lucrări agricole; pentru aşa ceva îi lipsesce şi timpul şi ocasiunea. Ea nu póte suplini ţeranului îndeletnicirea agricolă propriu ḑisă. Un părinte mai uşor póte învĕţa pe fiul lui cum sĕ umble cu plugul, cum sĕ ţĕsale calul, sĕ pună cartofi, sĕ plivéscă şi altele de feliul acesta, decât scóla. Nici odată acela, care póte a împrăsciat o mână sau dóuĕ de sĕmânţă, nu va sci prin aşa ceva sĕmânatul şi nici odată scóla nu va face un plugar de frunte din acel elev, care a prins odată sau de douĕ ori córnele plugului în mână. Scopul principal al scólei este crescerea şi educaţiunea intelectuală a elevului. Scóla de agricultură ca ori şi care altă scólă are de a sĕ ocupa mai întâi cu educaţiunea spiritului şi a inimei spre a pregăti apoi pe tinĕrul agricultor pentru chemarea lui pe base raţionale, ca sĕ pótă satisface cerinţelor timpului ca cetăţén. Scolarul trebue sĕ înveţe mai întâi a judeca, ca prin aşa ceva sĕ pótă afla calea cea adevĕrată în viéţa practică“.

După acésta convorbire am ajuns la staţiunea călei ferate a oraşului.

Părintele tinĕrului scolar mi-a ḑis la despărţire:

„Vĕ mulţămesc fórte frumos pentru sfatul înţelept, ce mi-aţi dat. Eu voi duce băiatul înapoi şi-'l voi da sĕ continue cu invĕţătura la scóla din sat. Când va ajunge etatea corespunḑĕtóre îl voi da la o scólă de agricultură şi voi face din el un plugar harnic“.

Tinĕrul sĕ uita cu un fel de satisfacţiune la tatăl seu, şi din faţa lui se putea ceti, că îi mai place ocupaţiunea tatălui seu decât studiul. Eu am imbărbătat pe băiat, că pe lângă munca folositóre a câmpului, sĕ mérgă regulat şi la scólă şi sĕ-şi aducă totdéuna aminte de frumosul proverb:

„Calea spre fericire duce prin uşa scólei“.

Bucuresci, 14 Aprile 1896

Ioan Cândea.

Aprópe tóte celelalte acte, cari s'au făcut în timpul din urmă în causa nóstră naţională dispar faţă de aceste trei amintite mai sus; au ce-i drept caracter sensaţional, dar de puţină speranţă pentru viitor

* * *

In Germania s'au lăţit svonuri despre demisionarea cabinetului actual, care are în fruntea sa pe principele Hohenlohe, ca cancelar. Causa e următórea: Cancelarul cu guvernul întreg au precisat posiţia lor înaintea împăratului faţă de reforma legii penale pentru militari şi e vorba acum, dacă va triumfa idea constituţională sau influinţa militară şi de curte, care se esercită pe după culise. Ministrii nu sunt rĕu dispuşi numai pentru legea penală, ci şi pentru contra-acţiunea, care o observă ei şi pe alte terene politice. Crisa ministerială este o luptă, adecă între guvern şi şeful cancelariei militare, generalul Hanke. Dacă împĕratul va respinge propunerile guvernului în causa legii penale militare, nu va mai rĕmânea nici un ministru în funcţiune. De compromis nu e nici vorbă. Ómenii vréu sĕ vadă limpede, dăcă se pórtă politica de consilierii tronului sau de adjutanţii militari, cari stau afară de guvern. Până aḑi cestia crisei încă nu e deslegată.

* * *

Noul guvern al Franciei s'a constituit în frunte cu Méline, care are portofoliul agriculturei şi e şi prim-ministru. In Sâmbăta trecută s'a presentat noul guvern camerei. Méline a promis, că va căuta sĕ unéscă partida republicană; că va cere dela funcţionari credinţă şi devotament; va realisa legile pentru lucrători; va face reforma legii de moştenire şi a dării pe beuturi; va reforma darea directă şi armata colonială. „Republique francaise“ scrie despre situaţia internă politică de astăḑi a Franciei următórele: „Toţi bărbaţii cu inimă, republicani şi patrioţi, vor aplauda silinţele lui Méline. Méline va rĕspunde liber tuturor interpelărilor, nu va vorbi equivoc, ca sĕ se susţină la putere. Dacă nu va avea maioritatea, sĕ va retrage; dacă îi va da însĕ camera încrederea, Méline va esecuta hotărît reformele, cari au rĕmas ueesecutate din causa prea multelor agitaţii. — Impotenţa camerei a fost una din causele mişcării revoluţionare: care turbură grozav pe ómenii de lucru. Ai putut vedea la guvern ómeni, cari au dat mâna cu socialistii. Când a venit crisa incostabilă, voiau sĕ silĕscă senatul la capitulare grin agitaţii pe strade. — Măcar de ar înceta odată şi luptele politice interne ale Franciei. Ar fi numai în interesul ţĕrii!!

* * *

Din Teheran, capitala Persiei a sosit următórea telegramă: Teheran 1 Mai: Asupra şahului s'a făcut astăḑi un atentat; şahul a fost impuşcat; a murit immediat. Ca succesor al şahului Nasr-Eddin este Muzaffa-Eddin, în vêrstă de 43 de ani. In Persia e linişte.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 28 Aprile 1896.

La ordinea ḑilei continuarea discuţiunei asupra proiectului de budget.

Primul vorbitoriu *Kossuth Ferencz* arată la starea inversă în care se află statul ungar. Acesta după lege şi drept ar fi stat independent, dar în realitate e numai pe hârtie independent. Armata naţională (honveḑimea Red). este încadrată într'o armată, carea, ce-i drept e comună, dar străină pentru noi (magiarii Red). De 37 de ani domnitoriul este încunjurat de influinţe străine, astfel că adeseori i-se înfrânge şi bunăvoinţa faţă de noi. Şi guvernul actual este incapabil a delătura aceste influinţe. In sus e linguşitoriu, ér înjos absolutistic şi nu e capabil de a crea nici legi salutare. In fine substerne un proiect de resoluţiune ca parlamentul sĕ nu voteze budgetul pro 1896 şi esecutarea aceluia sĕ nu o concrédă actualului guvern.

Ministrul Lukács respunde contelui Apponyi referitoriu la cele ḑise de acesta în vorbirea sa de eri, ḑicênd, că Ungaria nu şi-a perdut influinţa sa în orient; dovadă Bulgaria, carea vrea sĕ închee cu noi contract vamal. Nici aceea nu stă, că guvernul ar fi dat ansă la pretensiunea austriacilor pentru urcarea cuotei; acésta se va vedea la timpul seu. Deci nu e îndreptăţită oposiţia a cere vot de neîncredere pentru guvern. Recomandă din nou budgetul spre primire.

Cel mai de frunte orator al acestei şedinţe însĕ a fost *Ugron Gábor*, carele într'o vorbire mai lungă şi cu mare efect a descris în cele mai vii colori stările disolate în care se află ţéra în ḑiua de aḑi, tocmai pe timpul serbărilor millenare. A produs colosal efect prin asemênarea ţĕrii în starea sa miseră actuală cu starea în care se afla Iisus Christos când Pilat, după ce l'a torturat, l'a arĕtat poporului ḑicênd: Étă omul!

Reproducem câteva pasage din acéstă vorbire:

„Discuţiunea budgetară actuală, ca un rîu a trecut pe dinaintea nóstră, unde cu valuri ce sĕ umflă, unde cu spume ce se cobor, adeseori aruncându-se acele valuri fórte sus; mult năsip şi gunoiu aduceau cu sine şi-l aruncau pe mal, dar pentru aceea destul năsip şi gunoiu curge mai departe“.

„Austria şi Ungaria după posiţiunea lor continentală, nu pot încunjura demersul mişcărilor politicei europene. Ori trebue sĕ aibă rolul nicovalei ori a ciocanului. Intrebarea e numai, care rol din acestea şi'l aleg.

„Austria a primit starea politică şi punctul de vedere, sĕ jóce rolul nicovalei în politica europénă. Tótă lovitura ce cade, cade în faţa nóstră şi nu bagă de samă, că la spatele Austriei şi a Ungariei stă un stat pe o estensiune cu o putere colosală, carea dacă îşi va părăsi starea liniştită şi va a începe a da pe nicovala pacientă, acésta tótă se va sfărima“.

Vorbesce apoi despre refusul Sêrbiei de a lua parte la serbările millenare şi despre insigniile Ungariei, cari în Austria nu sunt suferite până când ale acesteia în Ungaria pretutindenea se vĕd. Apoi continuă:

„Dar nu este mai mare pericol pentru libertatea şi esistenţa unei naţiuni, decât acela, când legile îşi perd autoritatea, când nu dreptul reguléză legile, ci faptele cari lărgesc ori restring dreptul, şi nimic nu atârnă dela aceea, ce e în codice, ci dela împrejurarea, că ce feliu de înţeles vrem ai da, ér înţelesul i-l dau după feliul intereselor în a căror serviciu se pune. Naţiunea carea nu scie respecta legile, şi nu le scie respecta prin guvernul sĕu, acea naţiune stă înaintea disoluţiunei. Şi dacă privesc starea actuală a Ungariei, aflu, că în Ungaria nici o lege nu este în siguranţă, şi fiindcă legile nu sunt în siguranţă, ómenii, nu pe basa dreptului, nu pe basa dreptăţii vréu sĕ-şi validiteze interesele, ci pe calea protecţiunei caută a-le câsciga efect. Dacă privesc asupra vieţii publice a Ungariei şi caut garanţele ce se dau constituţiunei ţĕrii, nu aflu nici una, carea sĕ nu fie atăcată“.

După ce arată la călcarea unor legi din partea guvernului şi a consilierilor de stat, esclamă:

„Cum sĕ respecteze legile singuraticii, şi cum sĕ aibă legile autoritate, când lumea vede, că guvernul nu respectéză legile evidente“.

Apoi continuă:

„Dacă privesc la cestiunea libertăţii personale şi a libertăţii publice, vĕd, că guvernamentul intern numai în unele casuri respectéză dreptul de adunare şi de vorbire publică. Legi escepţionale aplică în unele părţi ale ţĕrii şi procedură escepţională aplică din cas în cas“.

„Dacă se insinuă, adunare de popor, sĕ pretinde sĕ se arete numele vorbitoriului şi ce vrea sĕ vorbéscă“.

„Ce caricatură a libertăţii cuvêntului şi a dreptului de adunări e acésta“.

„Dacă cine-va comite fapte punibile, acolo e codul penal şi judecătoria“.

Tot astfel caracteriséză şi dreptul de espulsare, apoi ḑice:

„Până când în viéţa politică el (guvernul Red.) rupe şi delătură unul câte unul solzii pavazei constituţionale, — în viéţa socială şi în cea publică ţine în funcţionare tóte mijlócele de corupţiune.... de aceea ómenii nu în legi, nu în drepturi îşi pun încrederea, nu pe acestea îsi baséză procedura, ci vênéză după graţia protecţiunilor“.

„Acea pudóre, când cineva se ruşinéză de sine însuşi a comite fapte incorecte şi nedrepte, aceea a perit din ţéră, pentru că batjocorit şi de rîs e acela ca un netot, pe care simţul de dreptate îl reţine dela comiterea óre-cărui fapt pentru dênsul avantagios.

„Aḑi viéţa de stat e în colisiune cu cele mai nobile principii ale vieţii sociale .... şi statul tótă atenţiunea şi o îndréptă într'acolo ca societatea nu cumva sĕ se pótă revolta contra dênsului, şi acésta o scie, că numai atunci o va putea ajunge, dacă societatea se va demoralisa“.

„Şi aḑi esperiăm, că acéstă societate nu mai dispune de acea putere de resistenţă căci îi lipsesce bărbăţia şi consciinţa de sine“.

„Şi cum sĕ nu-'i lipséscă, când una dintre cele mai principale garanţe ale constituţiunei, îi lipsesce jurnalistica, carea în parte însemnată este cumpărată, şi carea ḑi de ḑi înveninéză spiritul publicului“.

Tot astfel stă şi literatura.

„Apoi ce mai vedem? Desmerdări, cântece de légăn, flécuri amoróse, sburdălnicii, şi nu aspiraţiunile unui popor sănătos şi silitoriu spre idealuri, nu vedem sufletul ei, ci lascitate, mârşăvenie, în care se cobóră şi se cufundă societatea în jurul meselor de cărţi“.

Dar apoi imoralitatea şi desfrânarea, carea fără ruşine se arată ḑiua pe stradele oraşelor!“

La urmă ḑice, că naţiunea în al doilea milleniu nu va întra ca un voinic vitéz, ci ca „Ecce homo“ îmbrăcată în porfiră, cu corónă pe cap, dar cu corónă de spini, cu co róna suferinţelor, cu faţa sângerândă şi astfel o vor arĕta tumultului.

Terminându-'şi vorbirea, subşterne următoriul proiect de resoluţiune:

Prin autorisarea esecutări legii budgetare guvernul se îndreptăţesce a aduna veniţele ţerei şi ale întrebuinţa astfel, ca demnitatea, legile, interesele naţiunei şi siguranţa libertăţii şi constituţiunei sĕ nu fie ştirbite.

Guvernul actual, prin actul de drept, public de la 8 Iuniu n'a validitat demnitatea naţională, la scandalul din Agram nu a apărat'o, ér faţă de insultele Sêrbiei nu-i caută satisfacţiune. — Vatĕmă independenţa statului prin acea, că corpul de generali-majori al honveḑimei se schimbă deodată înlocuindu-se cu oficeri de spirit şi educaţiune strĕină, că oficiile şi oficianţii de stat ai Ungariei pórtă emblema unui stat strĕin — vulturul cu douĕ capete.

Statul nostru 'şi are garanţa în constituţiune. Atât alegerile dietale, cât şi cele municipale, prin organisarea şi comiterea violărilor şi călcărilor de lege din partea autorităţilor, sunt fără sfiélă şi fără pedépsă falsificate.

Acel drept al naţiunei nóstre, ca proiectul budgetar al statului se fie votat de dieta ţĕrei, în pracsă se nimicesce, căci ministrii instituesc în mod volnic secţiuni de resort, speséză sume nevotate, ér banii votaţi îi întrebuinţéză pentru scopuri nepermise, şi aceşte fapte le ţin mult timp ascunse dinaintea dietei.

Autonomia municipală şi orăşenéscă, acéstă fortăréţă seculară a constituţiunei nóstre, prin volniciile comiţilor supremi şi prin abusurile lor violéză chiar şi dreptul de liberă dispositiune materială, — este slăbită până la impotenţă.

Guvernul, care chiemat este a veghia asupra respectărei legilor, însuşi şi ḑilnic le calcă în picióre dacă 'l impedecă în tendenţele sale. Cu ministrii comuni corespondéză în limba germană. Gendarmeria magiară-regéscă o comandéză la serviciu castrens. — Fără sentinţă judecătoréscă dispune espulsării din ţéră. Dreptul de adunări, libertatea cuvêntului. acuşi le confiscă, acuşi le restrânge prin condiţiuni ilegale.

Confiscă în mod volnic producte de presă, fără ca acelea sĕ fi fost urmărite din partea judecătoriei de presă.

Organul principal al constituţiei: dieta ţerei, sub scutul responsabilităţii generale a guvernului un ministru o ofenséză prin ordin de ḑi militar, ér autoritatea ei asupra ministrilor o trage la îndoială în şedinţă publică.

Pentru tóte acestea, pe basa §. 32 Árt. de lege III din 1848 ministrii sunt a se trage la rĕspundere, ér rĕmânerea lor în oficiu constituind periclu public, — dieta sĕ enunţe prin conclus, că

nu primesce budgetul pro 1896, şi nu concrede guvernului actual esecutarea lui“.

După Ugron a vorbit *Sima Ferencz*, carele cu tot dreptul vede causele decadinţei morale între altele în legile politice-bisericesci. Mai acusă guvernul, că cu cestiunea naţionalităţilor se ocupă numai în préjma alegerilor pentru de a-'şi face reclamă.

Acestuia îi rĕspunde *ministrul Perczel*, ér tuturor vorbitorilor *ministrul-president br. Bánffy*.

Ambele rĕspunsuri au fost destul de slabe, dar majoritatea a primit budgetul.

Şedinţa dela 29 Aprile 1896.

La ordinea ḑilei apropriaţiunea budgetară.

Cetindu-se a treia-óră proiectul de budget acela se primesce din partea majorităţii.

Deputatul *Meszlény Lajos* a făcut apoi guvernului o interpelare în afacerea neparticipării Majestăţii Sale la serbările millenare dela 8 Iuniu viitoriu. Aceea sună:

„Făcut-a ministrul-president vre-o propunere regelui încoronat şi sfătuitu-l'a ca sĕ se îndure a participa la şedinţa millenară festivă a parlamentului, ori nu?

La acéstă interpelare *ministrul-president br. Bánffy Dezsö* rĕspunde, că interpelantul 'şi-a ales rĕu ḑiua când a înaintat acéstă interpelare, adecă tocmai ḑiua în care a sosit Majestatea Sa la Budapesta pentru de a lua parte la festivităţile millenare. Acésta interpelare nu contribue la ridicarea festivităţilor. Mai detaiat, declară, că nu rĕspunde, deóre-ce a dat odată rĕspuns la o astfel de interpelare în casa magnaţilor.

Meszlény nu sĕ declară mulţămit cu rĕspunsul ministrului-president şi ḑice, că póte că 'şi-a ales rĕu timpul pentru înaintarea acestei interpelaţiuni, dar e mai rĕu pentru serbările millenare, că avem un astfel de ministru-preşedinte.

Majoritatea ia rĕspunsul ministrului-president la cunoscinţă.

*

Tot aḑi a ţinut şi casa magnaţilor o scurtă şedinţă, în care cu privire la monumentele ce sunt a se ridica din incidentul milleniului, *contele Zichy Nándor* şi *Vécsey József* au cerut, ca cele 400 de scóle poporale proiectate, sĕ se înfiinţeze ca scóle confesionale pentru-ca sĕ se mai domoléscă atitudinea provocătóre a confesiunilor pentru acestea, ori cu suma destinată pentru înfiinţarea lor, sĕ se ajutoreze scólele confesionale esistente.

Cererea însĕ nu li-s'a primit.

Şedinţa dela 30 Aprile l. c.

Singura decisiune în şedinţa acésta a fost, că camera a aprobat supraerogatele efectuite de guvern în primele trei pătrare ale anului 1895.

Noutăţi.

Nostim sau tendenţios. După-cum cetim în ḑiarele din capitală între prelaţii celorlalte biserici la deschiderea esposiţiunei millenare a fost present şi Escelenţia Sa metropolitul nostru.

Noi aşa scim, şi cu noi tot Sibiiul, că Escelenţia Sa metropolitul se află aici în Sibiiu, întreg, cinstit, sĕnătos.

Sĕ fie óre nostimă ori tendenţiósă scirea din ḑiarele din capitală?

* * *

Cercularin Millenariu. Cercularul Preasânţiei Sale episcopului din Caransebeş, Nicolau Popea, aprópe întru tóte e adentic cu cel al Escelenţiei Sale metropolitului nostru. Acest cerculariu plin de demnitate 'l vom reproduce în numĕrul procsim al ḑiariului nostru.

* * *

O poesie interesantă. Cunoscutul romanţieriu magiar Jókai cel cu multă predilecţiune pentru nemţi, a scris în ḑilele aceste un articol nemţesc în „Neue Freie Presse“ din Viena despre Ungaria millenară, în care se ocupă ex professo și cu naționalitățile Ungariei, și afirmă, că naționalitățile nemagiare de aici au tot atâta libertate în folosirea limbei lor și în afacerile scolare, câtă au și magiarii; apoi își face o statistică ideală sau poetică cu următórele date: dela anul 1861 încóce au fost membri în camera legislativă a Ungariei 203 representanți nemți, 83 sudslavi, 79 nordslavi, 38 români, 16 armeni, 8 italieni, 14 de alte naționalități și 38 magiarisați; apoi adaugă, că tot de atunci încóce a avut Ungaria 2 primministri, 8 ministri, 9 secretari de stat, 5 prelați, 4 baroni de ai țērii, 22 comiți supremi, toți dintre representanții nemagiari. Dlui Jókai nu-i stă rĕu, că espórtă o astfel de statistică la Viena, pentru că *„multa licent.... atque poëtis“*; dar asupra esactității datelor lui statistice, credem că vor ride din fóle și amicii lui din Viena, ér noi cei de acasă ne vom nota aceste date însemnate ca o dovadă nóuă despre licența poetică a dlui Jókai, de a îmbĕta lumea cu poesii tendențióse.

* * *

Dl Dr. Iosif Gal. Din incidentul mileniului, dóră în calitate de patriarch ecumenic, a emis un cerculariu cătră poporul român și Dr. Iosif Gal, membru al casei magnaților.

Vom reveni.

* * *

Principele Ferdinand despre antisemitism. *Ferdinand*, principele bulgar, sub decursul petrecerii sale în Constantinopol a fost felicitat de mai multe delegațiuni, în șirul cărora s'a presentat și rabinul superior din Constantinopol, care a adus mulțămite principelui pentru îngrijirea, de care învrednicesce pe cetățenii jidovi din țéră. Principele *Ferdinand* a întins mâna rabinului și mulțămindu-i pentru felicitare, a declarat, că el fidel tradițiunilor familiei Bourbon, se pórtă cu simpatie față cu jidovii și e pe deplin mulțămit cu cetățenii jidovi ai principatului sĕu, pentru-că respectéză legile și fac mari servicii țērii.

Antisemitismul — ḑise principele — nici odată nu va prinde rădăcini în Bulgaria *și eu însu-mi sum decis sĕ lupt contra acestei mișcări regretabile.*

Rabinul a stat aprópe un cés la principele.

Sĕ nu se înșele principele în civii sĕi perciunați!

* * *

Testamentul baronului Hirsch. Precum se anunță ḑiarului „Wiener Tagblatt“, testamentul baronului Hirsch (jidov) nu se va publica. Rĕmasul se urcă la valórea de 800 milióne fr. Eredele principal este veduva sa. Bunurile din Ungaria le ereḑesc cei doi fii adoptivi ai lui.

* * *

Catastrofe teribile. In minele de cărbuni dela Nickleton s'a întêmplat o esplosiune, care a îngropat vre-o 100 de ómeni, ér din Sanghai se telegraféză, că s'au ciocnit douĕ vapóre în urma căreia s'au înecat 200 de ómeni.

* * *

Mâncați numai mere scrie Dr. Stötzer în „Impărtășiri despre póme și grădinărit“. Merele sunt un mijloc, de-a îmbunĕtăți sănĕtatea omului. Merele nu numai, că dau corpului un nutremênt bun, ci ele sunt și un bun medicament, pentru că conțin acid fosforic mai mult ca ori și care alt pomet. Mai sănĕtos este de a se mânca mere înainte de culcare, deórece: 1. au o influență bună asupra creerilor; 2. ușuréză ficatul, 3. influințéză asupra somnului, producênd un somn ușor și liniscit, 4. desinfectéză mirosul neplăcut, ce se produce din causa dinților stricați, 5. adună acréla de prisos stomacului. 6. paraliséză perturbările hemoroidale, 7. ajută la activitatea rinichilor, 8. împedecă formarea petrilor în stomac, 9. ajută mistuirea și 10. e un bun remediu contra durerii de grumaḑi.

Loterie.

Sâmbătă, în 2 Maiu n. 1896.

Viena:	**14**	**54**	**64**	**8**	**76**
Timișóra:	**54**	**19**	**28**	**85**	**50**

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noii cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Joi, 25 Aprile (7 Maiu) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45·
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Religiunea în scólă“.

Că nici stăpânitorii nostri nu sunt cu toţii de acord cu vederile comitetului central al reuniunei regnicolare a profesorilor dela scólele medii în privinţa scóterei studiului religiunii din aceste scóle, servéscă cetitorilor nostri următórele pasage din doi articlii primi publicaţi în luna lui Aprile în foile „Budapesti Hirlap“ şi „Alkotmány“.

Étă ce ḑice „Bud. Hirl“:

„Om póte fi (?) fără credinţă, societate omenéscă însĕ nu póte fi fără religiune. Etnografia şi istoria nu cunosc atare comunitate omenéscă, care nu ar fi avut religiunne. Filosofarii îşi pot forma pentru sine óre-care ordine socială, din care sĕ scótă religiunea şi formele ei, biserica, dar acésta va fi numai un raţionament care nu se póte esecuta. Dacă un copil nici când nu va fi instruat că este Dumneḑeu, carele este creator şi purtător de grije a tóte, carele susţine armonia universului; dacă copii vor fi crescuţi cu totul în sciinţele naturalismului şi afară de cunoscinţele naturale va fi instruat în aritmetică, gramatică, logică şi arte: nici chiar atunci nu póte fi eschisă religiunea, pentru că aceea e o trebuinţă a sufletului omenesc. Scrutările minţei pe mulţi îi póte readuce la Dḑeu, pe care nu trebue sĕ-'l afle nimeni, pentru că e născut de-odată cu omul. Este Dḑeu în noi, a ḑis păgânul roman. Dar mai mult decât mintea scrutătóre póte deştepta în om consciinţa esistenţei de Dumneḑeu, simţul omenesc. In nĕcasuri, în miserie, în bóle, în dorinţele iubirei, în tortura pĕcatului, dar mai presus de tóte în consciinţa morţii înaintea tragicei catastrofe, Dḑeu reapare în om şi-'l silesce a-'l adora. Nenorociri mari pot ajunge popóre întregi când nu numai singuratici, ci popóre întregi se întorc cu evlavie cătră Dḑeu astfel, că fanatismul împinge mulţime mare spre rugăciuni ferbinte. Când în Francia revoluţiunea a şters religiunea, în perioda ce a urmat tot acel popor îşi afla plăcerea în religiositatea cea mai romantică. Şi înzădar au scos religiunea din scólă, căci aceea din nou s'a reîntors acolo“.

„Este mare greşélă a crede, că religiunea este numai băţ de razim pentru cei neputincioşi, nueluşă pentru copii, mijloc de disciplină pentru cei neînvĕţaţi, ér pentru cei învĕţaţi este superfluă şi pentru popórele moderne înaintate este numai pedecă şi greutate. Nu. Intre spiritul omului învĕţat şi cel neînvĕţat nu este deosebire, nici sórtea vieţii nu e alta şi mórtea le este aceeaşi. Basele vieţii familiare nu se schimbă în progresul vieţi moderne, pentru-că bărbat, femee şi copii sunt una şi dacă singuratici şi familii au lipsă de religiune, nici întregul societăţii nu se póte subtrage dela acésta şi sĕ o eschidă din instituţiunile sale. Ori-cât de cult şi de modern sĕ fie cutare stat, nu se póte lipsi de factorii religiunei, ci din contră, aceia vor fi nisce preţióse puteri în prosperarea sa în moravuri, binefaceri, umanism, estetică, ba încă şi în dreptul public şi privat, care sacţiunea sa cea mai înaltă la marginea puterii omenesci în D-ḑeu şi-o caută. Şi dacă întórcem lucrul şi propagăm principiul ireligiosităţii şi căutăm resultatele acestuia, pe tot pasul aflăm că în viéţă privată, în societate şi în istoriă deopotrivă, urmarea totdeuna este decădinţă, regres şi sguduiri“.

„Din tóte acestea urméză, că avem lipsă de religiune. Şi încă fără deosebire de gen, stare, clasă, naţiune şi grad de cultură. Tot astfel are lipsă de ea societatea şi statul. Dacă primim acésta, atunci trebue sĕ recunóscem, că instrucţiunea religiunei e necesară şi nu e încunjurabilă. Intru tóte trebue sĕ instruăm pe copil, ca atunci când va fi mare, sĕ scie şi în viĕţă sĕ-i pótă lua folos. Pentru acésta îl învĕţăm a scrie, a ceti, îl învĕţăm vre-o măestrie, la neguţătorie, la miliţie, tóte aceste în tinereţe, pentru-că îndoí numai uneaua o putem, a cresce numai pe copil şi pe june îl putem, căci atunci sunt mai accisibili la minte şi în simţiri“.

Ne spune apoi „B. H.“ că la noi poporul cere ca copii în scólă sé fie instruit şi în cele ale religiunei, şi cel ce cere contrariul, cere un lucru, care contraḑice sentimentului comun.

Apoi nu corespunde intereselor statului, nici principiiul că religiunea este (?) lucru privat ori al familiilor.

„Acésta e o absurditate, ḑice mai departe, pentru că capii fomiliilor nici instrua nu pot, nici sciu, apoi spre acest scop n'au nici timp, nici pregătiri, nici catecheţi estraordinari nu pot plăti, căci spre acésta nici bani nu au şi apoi de unde ar şi lua atâţia instructori“.

„A înfiinţa scóle religionare separate nu numai le-ar fi greu confesiunilor, dar le-ar fi greu şi pentru programul de prelegeri, căci ar fi fórte greu de a împărţi orele de prelegere. Părinţii in doue lături sĕ plătéscă? Scóla religionară separată sĕ fie obligătóre sau nu? Şi dacă nu e obligătóre, nici instrucţiunea nu va fi regulată. Şi-ar perde scopul o astfel de instrucţiune religionară, copii o-ar negligla, mulţi părinţii n'ar pune pond pe ea .... şi încă în scólă s'ar începe cérta între elevii clericali şi anticlericali. Astfel şi din punct de vedere pedagogic separarea instrucţiunei religionare în scólele medii este o nebunie şi o astfel de propunere nu póte avea de scop altceva, decât separarea deocamdată a instruncţiunei religionare, ca apoi sĕ pótă fi delăturată cu totul“.

Ne mai spune apoi, că pentru că instrucţiunea religionară actuală nu corespunde însĕmnătăţii obiectului şi resultatelor ce se obţin atât în teorie, cât şi în viaţă, încă nu e motiv de a o scóte din scólă, ci trebue reformată.

Astfel „B. H.“ cu a cărei vederi ne identicăm aprópe întru tóte.

Nu ne identificăm însĕ cu părerea, că „om póte fi fără credinţa; dar societate omenéscă nu póte fi fără religiune“.

Au nu ómenii singuratici compun societatea, şi nu individi influinţéză asupra ei, atât spre bine cât şi spre rĕu?

Ér „Alkotmány“ ḑice:

„In viaţa nóstră publică de mult nu domnesce deja religiunea crestină şi moralul, ci s'au lăţit învĕţăturile liberale, pe care le-a sădit guvernul pretutindenea, unde s'a putut vîrî“ ....

„Spiritul acesta n'a dat nimic pe religiune, decât póte, că o-a tolerat. Din contră, a protejat naturalismul şi necredinţa, a lăţit corupţiunea şi a permis, ca imoralitatea sĕ seducă liber în teatre, în crâşme şi în cafenele“.

„Nu instrucţiunea religionară e causa ireligiosităţii, ci împrejurarea, că religiunea n'a avut destulă putere pentru de a se opune liberalismului. Când apoi doctrinele liberalismului, moralul şi obiceiurile lui au crescut şi elevii acestui sistem de instrucţiune publică au devenit juni şi bărbaţi şi viéţa publică o a luat în mână acéstă generaţiune transformată, dirigĕtorii şi conducĕtorii liberalismului au vĕḑut timpul sosit, ca sĕ-şi ridice sĕcurea contra crucii, sĕ atace pe Dumneḑeu, sĕ atace religiunea, ca sĕ estirpeze criştinismul. Au cercat şi au făcut acésta cu legile despre căsătoria civilă şi despre neconfesionalitate Weckerle, Szilágyi, Csáky cu soţii lor, şi o continuă şi esercită Bánffy, Perczel şi Wlassics cu toţi aceia, cari îi sprijinesc, ori în mod laş se retrag“.

... „Reforma instrucţiunei religionare nu în scólele medii trebue începută, ci în ministeriul de culte“.

„Laudă acelora, ḑice „Alkotmány“, cari ne învaţă a ne pune încrederea în D-ḑeu şi a ne iubí patria, a ne supune regelui şi legilor, dar nu ca aceia, cari aduc legi rele, pentru de a împovăra cu ele pe alţii, ér ei nu le ţin, ci ca aceia, cari ne învaţă conform constituţiunei, că legile rele pe căi legale pot fi şi trebue modificate. Pentru-că legea rea omóră şi noi am devenit liberi de sub legea omenéscă prin adevĕrul dumneḑeesc“.

FOIŢA.

Asigurările de grindină şi de incendiu la ţĕrani.

„Grindina nu lasă în urma ei scumpete ci ómeni sĕraci“.

Cât timp nu se ivesc pagube mari şi dese de grindină, agricultorii nu se gândesc la o asigurare. La ivirea unui nenoroc se caută în tóte părţile după causa lui şi agricultorii se tânguesc, că statul se îngrijesce atât de puţin de binele şi sórtea lor. Se plâng de o asigurare obligătóre a statului şi cred, că statul ar puté întroduce o asigurare fără cheltueli, sau numai cu cheltueli neinsemnate. Acéstă părere după constatările mai noue s'a adeverit de fórte greşită. Pe stat ce e drept la o asigurare generală l'ar costa spesele de administraţie cu mult mai puţin ca pe societăţi, premiile una cu alta însĕ, nu ar puté fi mai mici ca la societăţile de asigurare. Mărimea primelor de asigurare la o împărţire dréptă a riscurilor după clase în părţile bântuite des de grindină, ar fi aşa de mare, încât ar întrece de 3—4 ori darea de pământ cătră stat, şi ar fi şi insuportabilă.

În contra unei asigurări obligative de grindină din partea statului, vorbesc şi multe alte cause. Cu drept cuvênt s'ar puté pretinde o asigurare obligătóre şi contra pagubelor provenite de îngheţ, trăsnet, tempestăţi, inundări, şóreci, lăcuste şi altele de felul acesta, şi se nasce întrebarea: „unde s'ar puté pune stavila, la care ar trebui sĕ înceteze obligativitatea statului, de a apĕra pe cetăţeni de perderi prin asigurări.

Din tóte causele espuse mai sus, nu resultă altceva, decât că agricultorul sĕ-'şi caute însuşi mijlócele, prin cari ar puté ajunge la o asigurare ieftină şi dréptă contra daunelor provenite din grindină.

Statul şi reuniunile agricole caută în continuu a ajuta pe agricultori la ajungerea acestui scop folositor. De comun auḑim pe agricultori: Asigurările sunt prea scumpe; se aduni numai toţi banii daţi pentru asigurări de vite, incendiu şi grindină, suma ce resultă ar fi destul de mare pentru agricultor.

O parte însemnată dintre agricultori nici nu cunósce mărimea primelor de asigurare. Aşa numita mărime, oare nu sĕ póte învinge, a primelor de asigurare, ḑace numai în calcularea adese-ori fără judecată şi nedréptă. E drept însĕ, că primele de asigurare pentru grindină sunt în comparaţie cu cele de incendiu, ceva mai mari.

Asigurarea de grindină are cu totul o altă însuşire. Este cercul pentru asigurările de grindină prea mic, atunci primele de regulă sunt mai mari. Grindina cade de comun numai în anumite părţi, aşa că unele părţi sunt mai des bântuite de grindină decât altele. Mai mari pagube face grindina la rapiţă, póme şi vin, de acea în părţile acelea unde se cultivă numai nutreţ, cartofi şi cereale, fórte puţini agricultori se gândesc la asigurare. Numai acolo unde grindina cade mai des şi aprópe în toţi anii, se asigură agricultorii. In urma acestor împregiurări, asiguraţii trebuesc sĕ plătéscă prime mari, şi cu tóte aceste societaţile de asigurare nu fac cine sci ce afaceri. Spre a scăpa societatea de perderi, consiliul ei la ivirea daunelor de grindină încă caută a scădea cât se póte despăgubirile.

Şi la asigurările de grindină, ca şi la cele de incendiu şi de viéţă sunt doue forme anume: societăţi reciproce şi societăţi pe acţiuni. La cele dintâi asiguraţii au sĕ supórte în comun cheltuelile de administraţie şi pagubele anuale. De acea agricultorul înainte de a se asigura, trebue sĕ se informeze despre tóte causele, despre modul şi felul urcărei ulterior al primelor, ca mai târḑiu sĕ nu fie silit a contribui la despăgubiri, şi cu osebire la spesele estraordinaro de administraţie, cu sume suplementare mari.

Mai bune pentru asigurările de grindină sunt societăţile pe acţiuni, cari percep prime ficse, fără de a mai pretinde vre-o altă plată suplementară, venitul şi perderea privesce numai pe acţionari séu pe părtaşii afacerei.

Agricultorul sĕ nu-'şi alégă societatea acea, care are prime mai mici, ci el sĕ caute care societate despăgubesce mai corect şi mai bine pe daunaţi.

Primele cele mari pentru asigurările de grindină se baséză şi ele, după-câm s'a spus deja, pe participarea cea rară a agricultorilor la asigurare.

Dacă ar ajunge asigurările de grindină aşa de comune, ca cele de incendiu, atunci ar fi imposibil ca primele de asigurare sĕ nu fie scăḑute până aprópe la cele de incendiu, ba ar putea fi chiar şi egale. Din causa acésta e bine ca agricultorii sĕ se asigure la societăţi, cari au asiguraţii cei mai mulţi şi aprópe din tóte (judeţele) cercurile pentru-că atunci devin mai puţin simţitóre daunele pentru clienţii singuratici. O participare comună a tutulor agricultorilor la asigurările de grindină ar fi atât pentru bine înţelesul interes al agricultorilor cât şi pentru binele ómenilor.

(Va urma.)

Regretăm mult, ca în lipsa de spaţiu nu putem reproduce în întregimea lor acesti articoli, din cari transpira atâta îngrijire pentru binele patriei conume şi în cari se ilustréză atât de plastic decadinţa morală la care am ajuns în viéţa publică în urma falsului liberalism de care suntem oprimaţi.

Óre cei-ce scriu acestea, le scriu şi pentru binele nostru a popórelor nemagiare din acésta ţéră, ori numai pentru binele poporului lor?

Tare ne temem, că scriu numai pentru binele poporului lor, căci nici o amintire de noi de naţionalităţile nemagiare nedreptăţite; nici o amintire de încetarea şovinismului faţă de noi şi nici o amintire despre egalitate de drept în cele naţionale faţă de noi, cari purtăm asemenea cu ei, ba póte în mĕsura mai mare, sarcinile pentru susţinerea şi apĕrarea acestul stat per emi nentiam poliglot.

Dar prea credem, că în curênd vor fi siliţi a medita şi asupra acestor împrejurări.

Numai sĕ nu mediteze prea târḑiu.

Revista politică.

Am amintit în nrii trecuţi ai ḑiariului nostru în mai multe rênduri despre atitudinea ostilă a guvernului din Sêrbia faţă cu milleniul unguresc. Când s'a deschis esposiţia din Budapesta, în Belgrad, capitala Sêrbiei, s'au făcut straşnice demonstraţiuni: *S'a ars un stég unguresc.*

Despre acest incident scrie „Neues Pester Journal“ următórele: „Precum s'a întêmplat şi în Agram, poliţia n'a putut împedeca arderea stégului unguresc, pentru că ea s'a făcut iute şi pe neaşteptate; gendarmeria însĕ a scutit museul unguresc de comerciu contra mulţimei şi a şi puşcat, va sĕ ḑică a făcut mai mult decât se face de altmintrelea la escese de stradă. Prim-ministrul Novakovici şi a esprimat imediat părerea sa de rĕu înaintea representantului austro-ungar, şi a dispus destituirea prefectului capitalei şi a comandantului de gendarmi. Mai mare satisfacţie evidentă decât acésta nu va pretinde şi nici nu póte pretinde nici guvernul unguresc, nici ministrul de esterne“.

„Revoltătorul incident — scrie „N. P. Journal“ — îşi are totuşi însemnătatea sa politică. El dovedesce că în Sêrbia esistă o ură atât de grozavă contra Ungariei, încât guvernul nu e totdéuna în stare se împedece ca acéstă ură sĕ nu se manifeste şi prin fapte. Cestiunea emblemei sêrbesci a unit partidele, cari erau mai înfocate una contra celeilalte, şi conducĕtorii liberalilor au întins mâna lui Novakovici şi au aprobat din inimă ordinul, prin care a oprit participarea la milleniu!“

* * *

Din Agram sĕ scrie: Fisionomia oraşului a fost în 2 Mai cea obicinuită, numai pe edificiile oficiilor comune fâlfăia stégul unguresc, pe palatul banului stégul croat; aceste edificii au fost strict păzite de geandarmi şi poliţie. Pentru că se asteptau la demonstraţiuni, s'au consignat şi dóuĕ batalióne de infanteriă în casarmă. Tóte cinci foile opoziţionale în loc sĕ scrie articoli despre milleniu publică vorbirea lui Ugron în discuţia despre apropriaţiunea asupra situaţiei actuale a Ungariei şi declară că se obţin d'a mai scrie despre milleniu din causă, că presa aici nu e liberă. — Piesa teatrală „Simeon cel Mare“ (împĕratul bulgarilor) a fost lăsată afară din repertoir în urma unei disposiţiuni mai înalte.

Foile cehice din Praga şi Brün tóte demonstréză contra milleniului; nu scriu nici un rênd despre sĕrbători.

Trist şi periculos lucru! Când serbéză Maghiarii în Budapesta, în Belgrad, Agram, Praga, Brün etc. trebue sĕ mai consigneze şi armată pentru susţinerea liniştei; aşa de mare e ura neîmpĕcată mai a tuturor popórelor nemagiare contra Ungurilor. Nu sunt acestea în nici un cas semne bune!

* * *

Cu ocasiunea şedinţei festive a academiei de arte din Berlin a ţinut împĕratul Wilhelm în 2 Maiu o vorbire, în care şi-a esprimat bucuria, că esistă acéstă academie de 200 de ani. Impĕratul pomeni şi de Frideric I. întemeietorul academiei şi mulţămi membrilor acesteia, cari o au ridicat la un nivou atât de superior, accentuând favorabila influinţă, care o au artele asupra desvoltării poporului. La urmă împĕratul promise academiei înaltul sĕu sprigin.

* * *

Deputaţii socialisti şi radicali, cari au votat în 30 l. trecută contra lui Méline, au hotărît, sĕ încépă în tótă ţéra o campanie de agitaţie contra senatului şi pentru sufragiul universal. S'a constituit fără amênare un comitet conducĕtor, care arangéză conferenţe şi adunări în tóte părţile ţĕrei şi va publica un manifest, care sĕ se afişeze şi sĕ se împartă în tótă ţéra. Presidentui acestui comitet e Bourgeois.

Érăşi lupte interne!

* * *

In legĕtură cu cele amintite mai sus adaugem, că trecênd trenul ecspres-Orient prin Sêrbia, poliţia sêrbiască dela tren a pretins dele conducĕtorul locomotivei sĕ ia jos stégul unguresc immediat.

Frumósă cinste pentru îngâmfaţii Magiari. Peste tot încep a deveni cu totul nesuferiţi!

* * *

Italienii continuă a se bate mereu în Africa.

„Agenzia Stefani“ a primit din Massanah următórele sciri mai nóuĕ: Generalul Baldisera a ajuns cu tot corpul de espediţie în Barachit. In 2 Maiu a fost o ciocnire cu nisce sentinele, ciocnire care s'a terminat în favorul Italienilor.

Corpul Italienilor concentrat în Senace a început atacul cu 3 colóne, Cea dintâi colónă va porni din Barachit spre Adigrat, a doua din Adingri se va duce spre Adua, ér a treia din Adadit va merge tot spre Adigrat. Duşmanul e concentrat la muntele Pocada, unde împedecă drumul spre Adigrat. Spiritul trupelor italiene e entusiasmat.

Nr. 78 Pres. 1896.

Cercularіul

P. S. Sale episcopului Nicolae Popea, dela Caransebeş esmis din incidentul serbărilor millenare.

Prea onoraţilor domni protopresbiteri şi onorată preoţime parochială!

Din incidentul, că anul acesta s'ar împliní o mie de ani dela întemeierea statului nostru de astăḑi Ungaria, va sĕ ḑică din consideraţiune la acest eveniment însemnat, înaltul regim al ţerii a aflat de bine a dispune, atât în general, cât şi în particular prin ordinaţiuni îndreptate către diferite autorităţi — serbarea unei sĕrbători mari, adecă un iubileu de o mie de ani, care sĕ se ţină din partea tuturor popórelor şi confesiunilor din ţéră.

În urma acestor disposiţiuni ale înaltului regim îndreptate şi către noi, şi în vederea ţinutei tuturor celorlalte biserici din ţéră, sĕ ne adunăm şi noi în sfintele nóstre biserici, şi sĕ aducem mulţămită lui Dumneḑeu, că pe lângă tóte suferinţele din milleniul trecut, ne-a spriginit şi conservat biserica şi naţionalitatea nóstră, rugându-'l totodată pentru sprijinirea şi conservarea lor şi în viitoriu; sĕ ne rugăm mai încolo după rînduiala bisericei nóstre pentru Monarchul nostru, pentru sfintele lui Dumneḑeu biserici şi pentru patria nóstră, pentru pacea, dragostea şi buna înţelegere între popórele şi bisericile patriei nóstre comune.

Şi ca tóte acestea sĕ decurgă în bună ordine, au a se observa următórele:

1. În Dumineca a 6-a dela Pasci, adecă în 28 Aprile a. c. (10 Maiu după calend. nou) premergênd Utrenia, sĕ se ţină pretutindeni în acelaşi timp, anume la óra a nóua după computul civil, sânta liturghie în tóte bisericile parochiale din diecesă, cu concursul credincioşilor nostri din comunele concernente, îmbrăcaţi în haine de sĕrbătóre.

2. La finea acestei liturghii, înainte de otpostul ḑilei sĕ se împreune Mulţamirea pentru facerea de bine a lui Dumneḑeu, după tipicul care se află la finea Liturghieriului, cu Apostolul şi Evangelia indicate acolo, şi cu rugăciunea de mulţămire pe lângă îngenunchere. La acéstă rugăciune sĕ se adaugă în loc de „oraş“ „sat“: Înălţatul nostru Împĕrat şi Rege apostolic Francisc Iosif I., şi iubita nóstră patrie. La primele ectenii însĕ ale acestei Mulţămiri sĕ se adaugă din alt loc al Liturghieriului ectenia acésta: *„Pentru ca sĕ se desrădĕcineze dintre noi tótă vraşba şi urăciunea, şi tot lucrul rĕu, ér dragostea cea nefăţărită şi pacinică, şi viéţa cea cu fapte bune întru sporirea credinţei sĕ se înrădĕcineze, Domnului sĕ ne rugăm“*; apoi după rugăciunea de îngenunchiare sĕ se cânte în cor *Doxologia cea mare;* în fine după otpustul ḑilei sĕ se cânte *imnul poporal* pentru Monarchul, şi acesta sĕ se continue sub împărţirea anaforei.

3. Tinerimea scolară dela scólele nóstre confesionale de ori-ce categorie are sĕ fie dispensată de la órele ordinare de învĕţătură încă în ḑiua ce premerge liturgiei şi sĕ se adune în o anumită óră numai pentru deprindere în cântările cari vor sĕ se esecute în ḑiua următóre; ér în însaşi ḑiua liturgiei are sĕ asiste în biserică sub conducerea profesorilor, respective a învĕţătorilor sĕi în cea mai buna ordine în cea mai bună ordine până la terminarea liturgiei.

Er pentru tinerimea scolară gr.-orientală română, carea umblă la scólele de stat, comunale sau de ale societăţii căilor ferate, ce se află pe teritoriul diecesei nóstre, însĕ nu stau sub jurisdicţiunea nóstră bisericéscă, preoţimea parochială va ţinea, dacă se va cere din partea profesorilor sau învĕţătorilor respectivi, Sâmbătă în 27 Aprile a. c. (9 Maiu a. c. stilut nou) la 9 óre antemeridiane doxologie după tipicul arĕtăt mai sus.

4. In parochiile vacante, cari nu au administrator în loc, precum şi în filiile, cari au biserică, dar fără preot local liturgia cu adausele arĕtate în punctul 2; dacă aceea nu se póte face la terminul ficsat în punctul 1, are sĕ se îndeplinéscă în Dumineca următóre, 5/17 Maiu, prin preotul însărcinat cu grija parochială, pe lângă esacta observere a rêndului prescriscris în punctele premerse.

5. Parochul local, respective administratorul parochiei, are sĕ publice cercularíul acesta poporului în biserică spre orientare şi pregătire; de asemenea are sĕ se îngrijască cu comitetul parochial pentru curăţenia şi ordinea bună în biserică; în fine are sĕ se notifice oficios şi primăriei comunale şi altor autorităţi publice, dacă se află, timpul liturgiei pe lângă învitarea de a participa la aceea; pentru care cas primăriei, şi eventual şi altor autorităţi publice, sĕ se reserve locuri cuviinciόse.

Pe lângă împărtăşirea binecuvêntărei archiereşti sunt

Al tuturora

Caransebeş, în 15 Aprile, 1896.

binevoitoriu:

Nicolae Popea m. p.,
episcop.

Cercularíul metropolitului nostru şi presa.

Venim a reproduce vocile ḑiarelor din capitală. La locul prim vom reflecta la ḑiariul kossuthist *„Egyetértés“* care în numĕrul din 18/30 Aprile astfeliu apreţiază cercularíul:

„Metropolitul Miron Romanul din incidentul sĕrbătorilor millenare a adresat un cerculariu către preoţimea şi poporul ortodocs român din archidiecesa transilvană. Cu variate sentimente putem cetí noi Magiarii acest cerculariu ciudat, în care domnul metropolit în un suflet şi agitéză şi predică pace. Modul sec cum se face întroducerea din cerculariu chiar şi atunci ar caracterisa mĕsura mică a mult accentuatului patriotism al domnului metropolit, dacă el mai târḑiu nu ar declara pe faţă, că biserica naţională ortodocsă numai pentru aceea participă la festivităţile mari ale naţiunei magiare, căci fii şi conducĕtorii bisericei din partea autorităţei statului sunt nu numai învitaţi, dar óre-cum chiar constrînşi se ia parte la serbările milenare. Prin întreg cercularíul străbate spiritul amarei nemulţămiri, fiind el plin de recriminări tânguitóre, de aceea acest cerculuriu în sine e o manifestaţiune pe faţă contra statului magiar şi a marei serbări naţionale. Dacă domnul metropolit este în adevĕr omul sincer, şi urmând şóptelor patriotului ungur sau ale inimei sale de prelat conscienţios, admoniază pe credincioşii sei sĕ nu dea ascultare agitatorilor, cari, octroindu-se de conducĕtori ai poporului, tóte nisuinţele lor le îndréptă spre a ţiné în agitaţiune continuă pe acest popor mai mult blând dela natură decât ager la vedere; atunci el lucră contra credinţei sale, contra convingerei sale, contra onestelor sale nisuiri, concipiându-'şi cercularíul în un spirit, pe cari agitatorii îl pot folosi ca mijloc potrivit pentru scopurile lor condamnabile. Cercularíul metropolitului Miron Romanul, pe care-'l dăm mai jos în estras, în adevĕr póte atinge dureros, póte vătĕma sentimentele naţiunei magiare, tocmai acum când ne sêrguim ca în tótă ţéra Ungariei sĕ serbăm în entusiastă armonie, căci acest cerculariu, deşi la aparenţă predică pacea, în faptă el aţîţă sentimentele antimagiare ale naţionalităţei române, şi deşi la aparanţă provócă pe credincioşii sĕi se participe la serbări, în faptă el predică abstinere severă. Astfel de tot rĕu serviciu face el păcei, de o parte aţîţând în contra nóstră pe credincioşii bisericei sale, de altă parte produce amărăciune în naţiunea magiară, vorbind despre referinţele patriei în ton lipsit de tact în préjma imediată a serbărilor millenare“.

*

Ḑiariul *„Pesti Napló“* vorbesce numai indirect despre cerculariu. Anume din incidentul apelului emis de domnul Dr. Iosif Gall, ḑiariul din cestiune vorbesce de presa română, care agitéză contra serbărilor millenarie, apoi continuă: *„La acestea s'a ataşat şi* **fanaticul prelat al valachilor**, Miron Romanul, care opresce direct preoţimea de a lua parte în mod oficios la serbările millenare“.

*

„Neues Pester Journal“ din 30 Aprile scrie următórele:

„Metropolitul român greco oriental, *Miron Romanul*, a dat din incidentul sĕrbătorilor millenare o pastorală, care sĕ învêrtesce într'un ton chiar agitatoric contra sĕrbătorilor millenare şi *respiră spiritul de duşmănie contra statului unguresc* şi *naţionalităţii unguresci, o duşmănie, care sĕ ascunde fórte rĕu* prin unele frase, strecurate în pastorală, în aparenţă calmante. E cunoscută vorbirea lui Marcu Antoniu din drama lui Schakespeare; în care fie-care alineat sĕ termină cu refrenul, Brutus e un om onorabil. După acest model face atenţi domnul metropolit, după *ce a înşirat tóte, câte sunt potrivite, sĕ producă în populaţia românéscă cea mai mare amărăciune contra serbării milenare*, pe credincioşii sĕi, sĕ se feréscă de demonstraţiuni şi îi sfătuesce„ sĕ uite câtva timp măhnirile lor publice şi sociale şi sĕ evite demonstraţiile printr'o apatie completă“. Nu ne trăsnesce prin minte, sĕ polemisăm noi ḑicere de ḑicere cu acéstă pastorală, noi ne mărginim numai la observarea, că domnul metropolit vorbesce astfel, ca și cum Magiarii, cari au venit aici, au găsit un stat românesc înfloritor și și-au clădit statul lor pe ruinele acestuia. Chiar și dacă ar fi acésta adevĕrat, nu li s'ar putea face Ungurilor nici o imputare pentru aceea, pentru că nu esistă nici un stat în Europa, a cărui începuturi n'ar trebui reduse la cuceriri. In ce privesce special pe Români, este însĕ un fapt întărit prin sciința istoriei, că pe timpul lui Árpád aici n'au fost de loc Români, pentru că aceștia s'au așeḑat aici încetul cu încetul abia în decursul secolului al XIII-lea ca țĕrani și păstori.

Ei au venit mai târḑiu în țară decât sașii din Transilvania.

Este deci totuș în cel mai mare grad regretabil, că un principe al bisericei, care ar trebui sĕ cunóscă istoria scientifică, că se lasă răpit într'o așa numită pastorală la expectorațiuni politice, cari au punct de mânecare legenda daco-română inventată direct pentru scopuri agitatorice. Publicăm de altmintrelea la alt loc cuprinsul amintitei pastorale; cetitorul sĕ aprecieze singur tenorul acesteia.

Sinodul diecesan aradan.

(Încheiere.)

Ședința a VII-a s'a ținut la 4/16 Aprile a. c. la 5 óre p. m.

În ședința acésta s'a votat Statutul pentru pensionarea funcționarilor consistoriali și a profesorilor dela seminariul diecesan, cu adausul, că acest statut întră în valóre la 1 Iuliu a. c., apoi regulamentul pentru administrarea fondului „Antoniu Mocsony“, precum și regulamentul referitoriu la administrarea fondului „Dr. Lazar Petrovics“.

Ședința a VIII-a s'a ținut la 5/17 Aprile a. c. la 10 óre a. m.

După presentarea unor cereri pentru concediu și a unei rugări pentru un ajutoriu, la ordinea ḑilei sĕ pune raportul comisiunei scolare, carea prin raportorul ei Ioan Lenger propune și sinodul ia la cunoscință raportul general al senatului de scóle dela consistoriul din Arad.

În desbaterea specială sinodul a luat următórele concluse și anume;

1. Cu privire la censurarea cărților didactice sinodul ia la cunoscință raportul consistoriului cu adausul: *a)* ca Consistoriul sĕ îngrijéscă ca în tóte comunele sĕ se facă de timpuriu preliminariul separat pentru salerele învĕțătoresci dimpreună cu aruncul specificat pentru anul următoriu. *b*) Preliminariele și aruncul sĕ se pertracteze prin sinódele parochiale în fiecare an până la 1 Iulie, și astfel primite de sinódele parochiale sĕ se substérnă Consistoriului pentru supravisiune și aprobare cât mai curênd și anume astfeliu, ca până la 1 Septembre fiecare comună sĕ aibă preliminariul aprobat. *c)* In casuri de estremă necesitate Consistoriul sĕ aviséză a concurge cu ajutoriu și din venitele colectei metropolitane.

In legătură cu acésta se primesce și amandamentul făcut de deputatul Dr. Traian Putici, ca Consistoriul sĕ îndrume pe protopresbiteri, ca aceștia sĕ desvólte deosebită îngrijire față de prestarea regulată a salarelor învĕțătoresci, precum și propunerea făcută de Teodor Ceontea cu privire la computarea salarelor învĕțătoresci cu scop, ca sĕ se scie hotărît cât face în fiecare comună salarul învĕțătoresc și remunerațiunea de cantor.

Cu privire la nóua organisare a institutului pedagogic din Arad, Sinodul ia la cunoscință, că acest institut cu începere cu an. scol. 1894/5 are patru cursuri, are un curs de pregătire și o scólă de aplicațiune.

In legătură cu acésta Sinodul ia la cunoscință cumpĕrarea casei aflătóre pe strada Sina în vecinătate imediată cu seminariul diecesan spre scopul de a se mări prin acésta alumneul pedagogic.

Cu privire la ordinul Inaltului ministeriu de culte și instrucțiune publică, prin care consistoriul aradan a fost provocat ca sĕ compună și substérnă statutele reuniunilor învĕțătoresci aflătóre pe teritoriul eparchiei până la 1 Maiu a. c. Sinodul aviséză consistoriul a dispune cele de lipsă pentru efeptuirea acestei provocări.

Cu privire la frecuentațiunea scolară la propunerea comisiunei sinodul aviséză consistoriul din Arad a continua cu dispozițiunile ce va afla de lipsă pentru ameliorarea frecuentațiunei și a continua cu inspecționarea scólelor prin organele sale.

Cu privire la bibliotecile poporale sínodul aviséză consistoriul a face cele de lipsă în acéstă privință ér despre resultat a raporta la procsima sesiune sinodală.

Cu privire la catichisarea elevilor de confesiunea nóstră, cari cercetéză scólele strĕine, sinodul dispune ca pe viitor consistoriul sĕ facă raport special și despre resultatul obținut de acesti elevi în învĕțământul religiunii.

Urméză la ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare referitoriu la darea de samă făcută sinodului de consistoriul din Ordoea-mare ca senat scolar și sinodul ia la cunoscință în general raportul consistoriului din Oradea-mare, éră în desbatere specială atât cu privire la ameliorarea salarelor învĕțătoresci, cât și cu privire la frecuentațiunea scolară sinodul aviséză consistoriul din Oradea-mare a sĕ conforma întru tóte în aceste cestiuni conclușelor luate la raportul consistoriului din Arad.

Cu privire la învĕțatorii aplicați în mod provisoriu la scólele nóstre confesionale aparținĕtori consistoriului nostru din Oradea-mare, sinodul la propunerea comisiunei decide ca consistoriul sĕ aviseze pe acei învĕțători a se presenta în cel mai scurt timp la direcțiunea institutului pedagogic din Arad pentru depunerea esamenelor prescrise de lege.

Sĕ pune la ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei organisătóre, care prin raportorul ei Nicolau Zigre cu privire la desdaunarea perderilor cari le-au avut în dotațiune protopresbiterii din eparchie prin întroducerea legilor politice-bisericesci, pe basa conclusului congresual Nr. 185 din anul trecut și în considerarea mijlócelor disponibile propune, ér sinodul ia următoriul conclus:

Pentru rebonificarea perderilor avute de protopresbiteri în dotațiunea protopresbiterală Sinodul staveresce ca adaus în mod provisoriu pentru protopressbiterii din Arad, Timișóra, Lipova, Oradea-mare și Beiuș suma de 500 fl. la an, ér celorlalți protopresbiteri sau administratori protopresbiterali suma de 400 fl. la an cu începere dela 1 Ianuariu a. c. avênd a-sĕ plăti în rate trrilunare anticipative.

Din aceste sume înse suma de 200 fl. se consideră de paușal pentru inspecțiunea scolară, și prin acésta conclusul sinodal de sub Nr. 91 din anul 1884 sĕ privesce de efeptuit. In legătură cu acésta se enunțe, că Consistoriele vor fi îndreptățite în casuri concrete a reduce retribuțiunile stabilite în mĕsura, respective în proporțiunea resultatelor produse prin activitatea desvoltată de respectivii protopresbiteri la încassarea contribuirilor eparchiale și la controlarea administrării averilor bisericesci din comunele submanuate.

Pentru acoperirea retribuțiunilor sus espuse Sinodul aviséză următórele recurse:

a) Sinodul cu începere dela 1 Ianuariu a. c. enunță ridicarea contribuirilor eparchiale eiectate pe credincioșii din eparchiă dela 1 cruceriu la 2 cruceri. Aceste contribuiri se vor eiecta în proporțiunea numĕrului credincioșilor asupra fie-cărei comune bisericesci din diecesă, și sĕ vor solvi din budgetul anual al comunelor bisericesci.

b) Din venitul fondului clerical bisericesc se enunță a se lua și întrebuința încă ḑece procente preste procentele, cari s'au luat până acum pentru trebuințele curente ale eparchiei.

c) Aucta scolară curentă se asemnéză în cassa consistorială pentru acoperirea trebuințelor curente scolare.

d) Eventual ajutoriu dela stat spre acest scop încă se va lua în considerațiune.

Bugetele Consistórielor din Arad și Oradea-mare se vor conforma acestui conclus.

Ședința a IX-a, s'a ținut la 5/17 Aprile a. c. la 4 óre p. m. tot sub presidiul ordinariu.

La ordinea ḑilei se continuă raportul comisiunei epitropesci și Sinodul la propunerea comisiunei ia următórele concluse:

Se ia la cunoscință raportul comisiunei sinodale de scontru precum și inventariul averei diecesane și faptul, că Consistoriul a elaborat un regulament pentru afacerile interne a-le senatului epitropesc, care s'a pus deja în practică în mod provisoriu,

Propunerea comisiunei epitropesci de a reduce încât e cu putință spesele și la eiectarea dărilor pe realitățile diecesane mai departe, ca sĕ nu se plătéscă cheltueli cari privesc fonduri speciale din fondul general diecesan și în fine sĕ nu se licuideze salarii unor funcționari, cari nu fac serviciu, se transpune Consistoriului ca material spre a fi luată în considerare.

Se cetesce și votéză bugetul Consistoriului din Arad pentru anul 1896.

Asemenea se cetesce și votéză spesele și viaticul deputaților, cari au participat la sesiunea actuală.

Terminându-se agendele sesiunei actuale, presidiul închee ședințele prin o cuvêntare căreia îi rĕspunde deputatul Dr. Nicolau Oncu.

Noutăți.

Șerpele și puii sĕi. Despre șerpi e rĕspândită credința, că ei în cas de mare pericol își înghit puii și astfel îi scutesc. Ani de ḑile a fost discutată întrebarea acésta în foi speciale engleze și germane, ér scrutătorii naturei se pronunțau asupra ei parte pro, parte contra. Mai în urmă Mr. Tootal Broadhurst, publică în revista periodică „Land and Water“ un articol despre o escursiune de vênat, în decursul căreia a constatat, că observările făcute de naturalistul Frank Buchland corespund întru tóte realității. Mr. T. Broadhurst adecă făcênd escursie în Drumfrishire, deodată pe un loc stâncos dă de o viperă, încălḑêndu-se la sóre, vipera îndată ce l-a observat, și-a înghițit cei șésă puii, ce i-se încolăceau pe trup. Broadhurst și-a chemat vênătoriul, ca sĕ fie martor; au pușcat apoi vipera și după secționare au găsit în ea cei șése pui în viéță. Cu altă ocasiune éråș au dat peste o viperă, care deasemenea și-a ascuns puii în modul arĕtat. Șerpóica érăși a fost omorîtă, din care peste puțin au eșit de sine doi pui, ér pe ceilalți i-au găsit întregi după secționare.

* * *

Copii la masa comună. Principiul hrănirei copiilor e negligat în mare parte de casuri, de aceea de multe ori mumele au de regretat greșeli de regim când supun stomacurile copiilor lor la o digestiune grea, nepotrivită cu puterea lor de a mistui.

Dacă găsim ómeni gălbejiți, palizi și bolnăvicioși, acésta se datoresce numai și numai hrănirei defectuóse din primii lor ani, suferind mai târḑiu consecințele.

Soliditatea unei clădiri, nu depinde ea de fundament? Dacă basa va fi bună, construcțiunea va fi solidă și durabilă. Architecții cei mai capabili și constructorii cei mai consciințioși, cari ar putea vedea rădicându-se din copii lor ómeni sĕnătoși și robuști, sunt părinții. Medicul și medicamentele nu pot face nimic fără dênșii.

E absolut trebuincios ca copilul sĕ mânânce cu fóme, sĕ se nutréscă. La o vêrstă óre-care ori-ce stăruință de a'l face sĕ mânânce devine inutilă, căci în zadar te vei lupta cu un copil mai măricel silindu-l la mâncare, dacă nu are poftă.

Copilul sĕnătos care e deprins sĕ mânânce la óre regulate și potrivit cu vêrsta lui, totdéuna va mânca cu poftă, afară numai dacă se va comite imprudențe a se ceda copiilor dându-le înainte de masă lucruri dulci, ca bombóne, prăjituri etc. Câte mume nu se abat cu copii lor înaintea dejunului pela cofetării, ca sĕ se aprovisioneze cu deșerturi după masă, și în slăbiciunea lor lasă copii sĕ guste din ele, fără sĕ se gândéscă că ei dând de gustul prăjiturilor, vor renunța la bucate. Ei vor gusta puțin din supă, vor ciupi puțin din carne, vor refusa legumele și vor aștepta cu nerăbdare sfîrșitul mesei, ca sĕ se servéscă fructele și prăjiturile, pasiunea lor. Sĕ se noteze însĕ, că nu prăjiturile vor desvolta formele pline și frumóse ale copilului, ci din contră pofta de mâncare slăbind, el va lăncezi.

O condițiune fórte importantă, care trebue ținută în samă cu cea mai mare rigóre e óra regulată, când trebue mânânce copii. Afaceri, cari pot întârḑia masa, lipsa părinților, sĕ nu-i împedece dela césul obicinuit de mâncare, căci stomacul lor nu sufere astfel de variații.

Negreșit că fie-care părinte nu ar vrea sĕ se lipséscă de plăcerea de a avea în jurul sĕu copilașii sĕi, cari au ajuns óre-care vêrstă, căci i va putea observa sĕ nu mânânce iute, sĕ nu înghiță bucăți nemestecate, căci digestia depinde fórte mult de mestecarea complectă a alimentelor.

Copii odată admiși la masa comună, ei vor lua parte la tóte câte vor fi potrivite cu stomacul lor, și ar fi o greșală de a'i reține până la sfîrșitul mesei, condamnați sĕ stea nemișcați la locul lor pe scaun, și sĕ vadă defilând lucruri pe cari ei nu le vor căpăta: café sau alte beuturi și sĕ audă conversații, la cari ei nu ar putea lua parte.

De ce sĕ se aștepte óre o neorênduélă din partea lor, pentru a fi trimiși dela masă? Mai bine, se va da voie copiilor sĕ se scóle dela masă imediat ce au terminat ultimul feliu de mâncare, dându-le chiar prăjitura lor, pe care o așteptau cu atâta nerăbdare. Cu modul acesta vor fi puși la adăpostul abusurilor ce s'ar comite cu dênșii dândule lucruri, ce le ar putea fi vătĕmătóre.

In ce privesce copii, cari n'au atins încă vêrsta de doi ani, când numĕrul dinților nu e încă complect, nu vor fi duși de loc la masa comună, și nu pot protesta îndestul contra rĕului obiceiu de a se aduce copii mici la masă, unde fie care crede *a'i servi*, dându-i sĕ guste din mâncările servite. Și negreșit consecința este că ei neputênd mistui cele ce li se întroduc fără voia lor în stomac, vor suferi de indigestiuni, de diarei, cari i vor slăbi și vor fi împedecați în desvoltarea lor.

Respectați stomacurile copiilor, dacă țineți sĕ-i aveți totdéuna sĕnĕtoși, și resistenți în casuri de bóle neprevĕḑute.

(„Sănătatea copiilor“).

* * *

Nostim. În manuscriptele omorîtului șach al Persiei, Nasz-Edin, s'au găsit următórele notițe hazlii:

„Renumitul Rothschild, un ovreiu estraordinar de bogat, a venit la mine în audiență (când a călĕtorit șachul prin Europa). El s'a întrepus pentru causa ovreilor din Persia și m'a rugat sĕ-'i iau sub scutul meu. Eu i-am ḑis: „Am auḑit, că Dvóstră, frații Rothschild, aveți mii de milióne. Te sfătuiesc, sĕ cumperi cu 50 de milióne dela vre un stat mare sau mic un teritoriu și sĕ aduni acolo pe toți ovreii din lumea întrégă. Dvóstră ați putea apoi deveni conducĕtorii Ovreilor și sĕ-'i guvernați în pace, așa că n'ar mai avea trebuință, sĕ fie rlsipiți peste tot pământul“. — Nasz-Edin sĕ vede că n'a sciut, ceea ce l'a sfătuit pe Rothschild au făcut de mult în Ungaria Tisza cu toți succesorii lui și cu Bánffy dimpreună.

*

Cercetând Nasz Eddin o galerie de tablouri în Londra, a vĕḑut un chip de măgariu. „Eu am întrebat de preț, — scrie șachul. Directorul esposiției, un domn gros și cu barbă albă, mi-a rĕspuns, că costă 100 de funți sterlingi (adecă 1200 fl.) Eu i am făcut observarea, că prețul unui măgariu viu sĕ urcă cel mult la 5 funți sterlingi (adecă 60 fl.); cum se póte, ca numai chipul unui măgariu sĕ fie așa de scump? Directorul mi-a reflectat: „Pentru-că el nu cere spese de întreţinere nemâncând nici paie nici orz. — Eu i-am rĕspuns: în tot casul că nu face spese, *dar pentru aceea nu pórtă nici povară nici călĕreţi.*

* * *

Statistica beţiei. O reuniune de temperanţă din Viena arată, că în capitala acésta în decursul unui an s'a consumat 676,470,000 litre rachiu, 5,455,600,000 litre bere şi 322,000,000 litre de vin. Pe un om cade circa 13·5 litre de rachiu, 107·8 litre de bere şi 6·44 litre de vin. Tóte acestea dau o valóre de 1500 milióne floreni.

Convocare.

„Reuniunea femeilor române din Rĕşinari“, îşi va ţinea adunarea sa generală ordinară a IX-a *Joi (Inălţarea D-lui) în 2/14 Maiu a. c. la órele 2 p. m.* în edificiul scolar.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Raportul comitetului.
3. Raţiociniul cassariului.
4. Eventuale propuneri.

La acéstă adunare generală sunt invitaţi toţi membriii reuniunei.

Rĕşinari, în 20 Aprile 1896.

Aurelia Goga, presidentă.
Ioan Marin, secretar.

Bibliografic.

A apărut în editura Librăriei C. Sfetea din Bucuresci:

„*Fire de tort*“, versuri de George Coşbuc.

Acest frumos volum de poesii cuprinde 35 de bucăţii scrise în timpul dela a. 1883 pănă la a. 1893 şi precum ne spune autorul este a se considera ca al II. volum al poesiilor sale publicate sub titlul: „Balade şi Idile“.

Recomandăm cu tot adinsul cetitorilor nostri acest volum de poesii scrise într'un stil popular şi a căror subiect în cea mai mare parte este luat din viéţa poporului.

Preţul 1 fl.

„*Transilvania*“, organul Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român. Nr IV—V pe lunile Aprile—Maiu 1896, director Dr. C. Diaconovich. Apare în 10 numeri pe an. Preţul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria 6 coróne, pentru strĕinătate 10 franci. Membrii Asociaţiunii primesc „Transilvania“ gratuit. Directiunea: Sibiiu (N.-Szeben) strada Morii Nr. 8.

Sumariul:

Scrierea verticală, din punct de vedere igienic după Dr. Süssmann, de Dr. Beu. — Aerul de Dr. Pop. — Concurs literar, (II. Premiul de dietetică poporală). — Academia Română. — Séra, da G. Sajaktzis, stud. philos. — Sciinţă, literatură şi artă: Societatea geografică română. — Carte de cetire pentru clasa IV gimnasială, reală şi pentru scólele superióre de fete, de Virgil Oniţiu, directorul gimnasiului român din Braşov, Recensiune de Dr. V. B. — Reviste. — Bibliografic. — Economie: Insoţirile pe credit, de Dr. F. W. Raiffeisen. — „Albina“. — Astra: Dr. Gustav Weigand. — „Enciclopedia Română“. — Partea oficială: Procesele verbale din şedinţele comitetului Asociaţiuniii transilvane, dela 5 Martie şi 2 Aprile 1896. — Consemnarea tacselor de membrii întrate în cuartalul I din 1896. — Contribuiri la fondul „George Bariţiu“.

„*Călĕuza în dreptul cambial*“, de Nicolau Nilvan, advocat şi director esecutiv al institutului de credit şi economii chioran. Braşov, Tipografia A. Mureşianu, 1896. Preţul 1 fl. sau 2 coróne.

Loterie.

Miercuri, în 6 Maiu n. 1896.

Brünn: **84 54 21 55 32**

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur . .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian .	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţământului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla. . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Sâmbătă, 27 Aprile (9 Maiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Metropolitul nostru atacat.

Şovinismul unguresc începe a-şi serba orgiile sale în formă de cele mai mărşave atacuri asupra capului bisericei nóstre. Ansă a dat cerculariul Escelenţiei Sale metropolitului nostru care a pus în mâna şovinismului magiar arma calumniei celei mai vehemente.

Identificându-se pe sine cu statul şi cu coróna, şovinismul magiar declară în gura mare de înaltă trădare cerculariul Escelenţiei Sale, trădare de patrie, trădare de ţéră şi mai pre sus de tóte află în el tradarea corónei. De acea chiamă atenţiunea procurorului, ca acesta se facă metropolitului nostru proces de înaltă tradare, şi pe guvern, ca el se ia frênele bisericei din mânile acestui prelat fanatic, care a cutezat sĕ strice armonia sĕrbătorilor millenare.

E grav cuvêntul tradare de patrie, trădare de tron şi corónă. Da, e grav, şi e grav el când vine accentuat în organele guvernului.

La serbătorile millenare a domnit cea mai perfectă armonie.

Guvernul, autorităţile publice, bisericile din patrie, tóte au lucrat în mod armonic ca sĕrbările millenare sĕ aibă un curs neted, şi în mijlocul imnelor armonice, în mijlocul laudelor din timpine şi hore, din strune şi organe nu era ertat sĕ fie nici o notă discordantă.

Şi metropolitul Românilor greco-orientali a fost acel trădătoriu, care tocmai în ajunul serbărilor millenarie a lăsat sĕ sune acea córdă discordantă.

Cea mai mare bestie e omul în mănia şi în nebunia sa. Nu e deci mirare, că cu nebunia bestielor au tăbărît organele guvernamentale asupra Escelenţiei Sale metropolitul Românilor greco-orientali din statul nostru.

Şi în ce consistă tradarea?

Metropolitul Românilor gr.-or. din statul nostru a avut cutezanţa sĕ susţină, că serbările au caracterul de a preamărí rassa magiară, care aḑi se identifică cu statul chiar; metropolitul Miron Romanul a cutezat sĕ afirme, că naţionalităţile din statul nostru nu voiesc sĕ se contopéscă în rassa magiară, ci fie-care ţine la individualitatea sa, şi prin acésta a pus naţiunea politică în faţa rassei magiare, şi a atacat idea de stat magiar, care este esprimată în legea de naţionalităţi; metropolitul Românilor greco-orientali face distincţiunea fină şi susţine, că poporul român nu doresce sĕ fie contopit nici în noţiunea politicei naţionale unitare, şi prin acésta rĕstórnă tóte legile aduse dela 1868 încóce, căci tóte ţintesc la amalgamisarea popórelor în rassa magiară, la unificarea statului prin limbă, prin datine şi prin obiceiuri.

Metropolitul românilor greco-orientali a avut cutezanţa sĕ reflecteze la curentul, care domnesce in classa inteligentă a românilor greco-orientali cari nu pot serba iubileul cu căldura inimei, căci vĕd multele neajunsuri, cu cari luptăm în biserică, în scólă, şi în viaţa socială.

Metropolitul Românilor greco-orientali în ajunul milleniului reflectéză la multele neajunsuri din viaţa publică, şi aceste nu pot încălḑi inimile pentru a cânta imnuri de laudă şi de preamărire pentru rassa magiară.

Tóte aceste ar trece cum ar trece, dar adevĕrata trădare se manifestă în cerculariul metropolitului, unde el predică valahilor, ca în marile sĕrbători ale magiarilor, celelalte naţionalităţi se reflecteze în modul cel mai serios asupra sórtei sale.

Aşa dară popórele nemagiare se recugete asupra trecutului şi sĕ-şi facă prospecte pentru viitoriu. In acéstă disposiţiune sufletéscă sĕ se adune românii greco-orientali în biserică, şi în rêndul tipicului sé se róge, după cum se obicinuesce a se ruga la tóte oficiile dumneḑeesci.

Liturgia acésta e *liturghie revoluţionară, şi e revoluţionariu prelatul*, care astfel dispune de a se ruga în bisericile greco-orientale românesci.

In acest şir de idei scrie ḑiariul cel mai cu trecere al guvernului „Pesti Napló“ în un articol prim în numĕrul de Mercurea trecută.

Asemenea furibund e şi celalalt ḑiariu guvernamental „Nemzet“, care bate pe córda celor dela Arad, din cari reproducem aḑi unele specimene şi ca stil, şi ca planuri politice.

Dela noi deocamdată nu facem nici un comentar.

Clerul şi poporul credincios va afla el modalitatea, de a se manifesta pentru archiereul sĕu, şi noi insistăm la vederile nóstre esprimate în numĕrul de Marţi; sĕ mergem deocamdată demonstrativ la liturgia nóstră millenariă de Dumineca viitóre.

Revista politică.

Mai tóte foile din streinătate au luat notiţă despre milleniul unguresc. Sĕ înţelege de sine, că fórte multe n'au trecut cu vederea grozava nemulţumire a naţionalităţilor nemagiare din statul nostru. Étă ce ḑice între altele „Münchener Allgemeine Zeitung“:

„Ar fi de dorit, ca sĕ se ţină în Ungaria mai mult cont de legătură în monarchia habsburgică şi de influinţa culturei germane, cari au contribuit fórte tare la desvoltarea de astăḑi a Ungariei. Naţionalităţile nemagiare: Românii, Sêrbii şi Slovacii, cari din causa magiarisărei de astaḑi şi-au perdut egala îndreptăţire, care au avut-o mai nainte, au luat o posiţie contrară sĕrbătorilor millenare.“

Foile oficióse din Viena esprimă, că viitorul Ungariei va atârna într'un grad mare dela realisarea speranţei, care a spus-o Moritz Jokai într'un articol din „Neue Freie Presse“, adecă: „*Că puterea de stat şi libertatea constituţională se va uni în faptă cu egala îndreptăţire espres şi pentru credinţa şi limba, scóla şi cultura cetăţenilor nemagiari.*“ — Şi noi suntem de părerea foilor din Viena, ba susţinem chiar, că statul nostru numai şi numai sub acéstă condiţie adecă dând în faptă egala îndreptăţire şi în ce privesce credinţa şi limba, şi în ce privesce cultura şi scóla, se va puté susţinea în viitor la înălţimea lui!

* * *

In penultimul nostru numĕr am accentuat tot la acest loc, că posiţia cabinetului Badeni din Viena a devenit fórte grea şi că e probabil, că în scurt timp sĕ se retragă,

In şedinţa de Miercuri a camerei ausriace a şi primit amintitul guvern o straşnică lovitură. Cu ocasia desbaterei asupra §. 41 din reforma electorală, care norméză modul de votare, proiectul guvernului a cerut votare nominală, iar deputatul Barenther a propus votare sceretă în scris. Punêndu-se cestiunea la vot în cameră, proiectul guvernului a căḑut, şi s'a primit propunerea deputatului Barenther. Publicarea resultatului a fost primită cu aplause frenetice şi a făcut asupra băncii ministeriale o impresie adêncă. Sĕ ḑice, ca contele Badeni a fost sigur, că votarea orală şi publică va trece cu maioritate în cameră. Din acéstă causă n'a făcut deosebite pregătiri, ca sĕ-şi asigure maioritatea, pentru că a aşteptat, ca membrii clubului polon sĕ se presinte cu toţii. Au lipsit jumĕtate dintre ei. Resultatul a fost pentru guvern cât se póte de nefavorabil. Se ḑice, că contele Badeni s'a declarat, că el nu va supune sancţiunei reforma electorală cu modificarea acésta făcută de cameră. — Semne rele pentru duşmanul neîmpĕcat al eroului Dr. Lueger!

* * *

Clubul antisemiţilor din Viena au ţinut Marţi o şedinţă în causa cunoscutei cestiuni a primăriei. Inainte de tóte ei au ales din sinul lor un birou de presă, care singur are sĕ comunice presei aceea ce îi convine, ca sĕ se publice. In birou sunt: Dr. Lueger, Dr. Gessman şi Dr. Wähner. Biroul a trimis presei din Viena spre publicare următorul comunicat: Dl Iosif Strobach, candidatul pentru postul de primar a dat următórea declaraţie: „*In momentul, când îl va revoca clubul, el va renunţa la moment dela funcţiunea de primar*“. După acéstă declaraţie clubul a hotărît cu unanimitate, sĕ alégă în acest cas pe dl Strobach primar; apoi tot unanim

FOIŢA.

Asigurările de grindină şi de incendiu la ţĕrani.

(Încheiere.)

Ţeranului (agricultorului) îi lipsesc adese-ori cunoscinţele necesare pentru viéţa practică. El nu socotesce şi nu se gândesce, că dacă are de a primi trebue sĕ şi dea ceva. El totdéuna crede, că paralele date pentru asigurare, ar fi parale asvêrlite pe gârlă. Pe lângă acestea el este bănuitor pentru tot ce e nou şi strĕin. El privesce primele de asigurare ca o nouă contribuţiune şi plătirea acestor prime se face fără voie din partea agricultorului; nu arare-ori auḑi dela cei ce adună milă pentru îngrindinaţi, că contribuitorii le pun numele de colectori de dare pentru grindină.

Agricultorul (ţĕran) se lasă prea bucuros în grija altora. La un cas de incendiu sau grindină el merge din casă în casă tânguindu-se şi cerênd milă. Este, numai ce e drept, un frumos obiceiu de a ajuta pe ómenii cari au îndurat pagube de incendiu sau de grindină; dar acest ajutor sĕ nu fie laudă pentru nepăsare şi mai puţin o îndemnare. Colectele pentru incendiaţi şi grindinaţi ar fi bine pe de o parte sĕ fie oprite, (Cu acésta, din punct de vedere creştinesc, nu consimţim. Redacţiunea.) pe de altă parte adausul de dare, ce se percepe pentru casuri de felul acesta sĕ pórte acest titlu. Dacă scie fie-care că la casuri de incendiu sau grindină, contra cărora s'ar putea asigura, cum am ḑis, dacă scie fie-care că nu se mai póte basa pe mila publică, atunci a bună sémă va căuta fie-care mijlócele posibile de a plăti şi neînsemnata sumă, ce se cuvine pentru primele de asigurare.

Asigurarea este privită din partea multor agricultori ca o adevĕrată loterie. Ca unul care dă pe fie-care an o sumă óre-care de bani pentru loterie, şi care devine în urmă mănios, vĕḑênd că nu câştigă, aşa cred şi mulţi asiguraţi, dacă plătesc mai mulţi ani primele de asigurare, fără de a primi barem odată o despăgubire. După părerea mea în cele mai multe casuri nu rĕutatea este causa neasigurărei, ci numai singură nepriceperea.

Numai fórte puţini înţeleg, că este o mare deosebire, când dai în fie-care an o mică sumă, pe care nici nu o simţesci, cunoscênd, că prin aşa ceva ai scăpat şi pe alţii de nefericire, decât când în un singur an îţi veḑi de-odată recolta nimicită, acea recoltă, în care ai pus cea mai mare speranţă, şi din venitul căreia ţi-ai fi putut plăti darea şi alte cheltuieli, ai fi putut trăí un an de ḑile cu întréga familie, avênd la urmă şi ce sĕmĕna în primăvara viitóre.

Nu este rĕu, dacă omul cruţă unde trebue, nu cum ḑice proverbul: „a cruţa la tărîţe şi a nu te uita la făină“; şi pe dreptul nici o contribuţiune benevolă nu e mai nimerit aplicată, decât micul sacrificiu pentru o asigurare de incendiu sau grindină, prin care ţi-se garantéză liniscea, că nici când nu ai sĕ fi despoiat de bunul tĕu.

Profit nu aduce nici o asigurare; pentru aşa ceva nici nu sunt create. Ele sunt create pentru a vindeca repede şi sigur ranele cari pot ruina pe agricultor cu desĕvêrşire. (Dar acésta nu e profit pentru cei nenorociţi? Red.) Agricultorul încă sĕ nu se asigure la societăţi amăgitóre şi înşelătóre, ci la societăţi solide, cunoscute ba chiar recomandate de stat.

O pedecă nu tocmai neînsemnată pentru asigurarea contra grindinei la timp mai este şi aceea, că pe timpul acestui anotimp agricultorului îi lipsesc paralele.

Unele comune, în cari se află bănci de împrumut, au facut asigurări preste tot, cu bune resultate, căci banca avanséză sumele de prime necesare pentru membrii ei, şi le încaséză numai tómna dela membrii. Ba şi din alte puncte de vedere se recomandă asigurarea în comun.

Asigurarea agricultorilor contra grindinei se îngreunéză mult şi prin acea, că împrejurările şi cheltuelile laterale împreunate cu încheerea asigurarei desgustă pe agricultor, pe de altă parte nici agentul nu-'şi dă destulă ostenélă, sciind că procentul ce i se cuvine, după prima ce are de a plăti asiguratul, are sĕ fie neînsemnată, căci ţĕranii nu dispun de averi mari, şi prin urmare nici asigurările lor nu pot fi mari. Acestei pedeci însĕ uşor i se póte pune capĕt, căci la ţéră, primarii pot aduna ofertele de asigurare din comunele lor şi le pot înainta de-adreptul direcţiunei societăţii de asigurare.

Pentru cercurile agricole, societăţi de consum şi ajutor reciproc, este consult a se face o asigurare comună pentru toţi membrii ei. Prin aşa ceva fie-care este asigurat la timp, casa cercului agricol sau ai altei reuniuni póte avansa suma necesară pentru primele de asigurare, remânênd a şi o încasa a hotărît, sĕ alégă pe Dr. **Lueger** de v.-primar I și pe Dr. **Neumayer** de vice-primar II.

Stânga unită germană puternicul partid din camera austriacă, din incidentul publicării nunțiilor în causa pactului austro-ungar, a esprimat cu unanimitate mulțămirea ei față cu autorul nunțiului austriac, Dr. **Beer** recercându-l, sĕ pășéscă și pe viitor cu aceeași energie pentru interesele Austriei! Incă un bobârnac pentru îngâmfații Ovreo-magiari. Cu un cuvênt și la primărie, și în cameră, în Austria au început sĕ mérgă lucrurile bine; tot semne bune pentru mult asupritele naționalități nemagiare! Inainte!

* * *

In Francia s'a făcut în Lunia trecută (4 Maiu) **alegerile comunale**. In **Paris** s'au ales 19 socialisti, 12 radicali, 10 republicani și 12 conservatori; sunt 27 de balotagii, dintre cari 15 sunt sigure ale **socialistilor**; prin urmare se póte sci cu siguranță că maioritatea în consiliul, comunal o vor avea **socialistii** împreună cu **radicalii**. Cam tot așa stau lucrurile în tótă țéra. Se vede deci, că **socialismul** în Francia e în flóre, de vreme ce el iese învingĕtor la alegerile comunale. — Acesta încă e un **semn al timpului de adi**, care ne póte serví ca busolă pentru viitor, ca sĕ scim, cam ce **curent** va predomina în scurt timp societatea omenéscă! Nu e tocmai îmbucurător!

* * *

Rusia se simte ofensată din partea Italiei. Opinia publică din Rusia este bine caracterisată prin următórele rênduri din *„Nowoie Wremja“*: „Italia a dovedit gradul civilisației sale spirituală prin aceea, că a interdis trupei nóstre sanitare sĕ se ducă prin Massanach în tabĕra lui Menelik, lucru, care astădi se scie în societatea crucei roșii. Refusul sĕu și-'l motivéză guvernul italian cu „amărăciunea opiniei publice italiene“ contra trupei sanitare rusesci. Contra ajutorului care se dă celor răniți, póte fi în Italia totuși numai partea cea mai neînsemnată, cea mai necultivată a societății, și acésta se impună guvernului voința sa?! Unde rĕmâne părerea proprie, părerea proprie a guvernului? Dacă Italienii puși pe fugă de pe câmpul de rĕsboiu au putut inventa tot feliul de incidente elementare, ca sĕ lămuréscă catastrofa lor, totuși nu esistă pentru purtarea lor presentă nici un fel de refugii, ca sĕ-'și ascundă lipsa de curagiu, care acopere cu desonóre pe Italia înaintea uneia din cele mai mari revelațiuni ale civilisațiunei din secolul al 19-lea, înaintea convențiunei din Geneva Italienii au putut deschide în Rusia o colectă în favorul răniților, însĕ față de societatea rusésca, pe care n'au dispretuit o când a fost vorba de contribuțiuni, n'au putut sĕ se pórte nici cât de puțin cuviincios, cu atât mai rĕu pentru ei“.

Italia a comis în tot casul o greșală politica. Opinia contra Italiei s'a întărîtat acuma și mai tare și sub acest curent general nu e esclus, ca diplomația rusécsă sĕ lucre cu zel deosebit într'acolo, ca sĕ-'i plătéscă Italiei ofensa, ce 'i-a făcut-o. Rusia are sĕ încurageze pe Menelik, sĕ continue rĕsboiul contra Italiei.

Echiparea trupelor sanitare destinate pentru Africa a costat pe „Crucea roșie“ aprópe 130,000 de ruble. Îndată-ce va debarca trupa rusésca în Alecsandria, personalul femeiesc va fi fără amânare trimis înapoi în Rusia; ceealaltă parte a coloniei va merge pe Marea roșie până la Dșibuti cel franțuzesc și de aici va încerca sĕ ajungă prin pustii și munți în Abissinia.

* * *

„Berliner Tageblatt“ scrie, că ministrul-president bulgar **Stoiloff**, a dat în Berlin declarații liniștitóre în ce privesce politica bulgărésca. Acésta se va mișca numai în acele căi, cari îi pot asigura Bulgariei bunăvointa Germaniei. Stoiloff a dis, că nici guvernul, nici principele bulgar nu intenționéză o dependență completă de Rusia. Reîntórcerea unei ere Kaulbars e esclusă. — Un punct întunecat constitue totuși în tot casul ocolirea Vienei din partea principelui. Se pare, că în Viena domnesce o indisposiție față de Ferdinand. Acesta aștéptă un timp potrivit, ca sĕ se presente împĕratului-rege Francisc Iosif, ca príncipe recunoscut!

Cerculariul metropolitului nostru și presa.

Cu mult mai rabiat scriu diarele din provincie. La locul prim stau cele din Arad, cari în mănia lor răbiată atacă pe Escelenția Sa în modul cel mai insolent.

Trecem preste invectivele personale la adresa Escelenției Sale și reproducem din ele lucrurile cele mai esențiale.

Diarul *„Arad és Vidéke“* în numĕrul 103 din Dumineca trecută face paralelă între cerculariul Preasânției Sale Părintelui episcop dela Arad și între al Escelenției Sale metropolitului nostru. Despre al Escelenției Sale scrie următórele:

„La cerculariul metropolitului Miron Romanul din Sibiiu, cerculariu care cuprinde atacuri asupra națiunei și asupra Majestății Sale (laesa maiestate), avem puține de dis. El sĕrmanul nu e devină, că l'au pus sĕ subscrie asemene nebunii (örjöngés). Metropolitul de mult sufere de paralisă, și numai e în stare de a judeca.

A fost o greșală ba chiar mare păcat din partea guvernului unguresc, că a lăsat pe acest om așa de lung timp între actualele referințe naționale în posițiunea lui de adi de așa estraodinară importanță, ceea ce nu numai din punct de vedere al politicei de stat, ci chiar și din considerațiuni la interesele materiale, politice, și bisericesci spirituale ale bisericei gr.-or. române a fost cu scădere; însĕ acuma în cele din urmă se vor delătura și aceste stări abnormale.

Căci scim din isvor destul de demn, că pe Escelenția metropolitul Miron Romanul, care sufere în mare grad de paralisă, cât mai curênd 'l va trimite guvernul în pensiune, și în locul lui se va propune Majestății Sale spre denumire domnul episcop gr.-or. din Arad, Ioan Mețian. In locul acestuia din urmă o tras în combinațiune vicariul actual dela Oradea-mare domnul Ioan Goldiș.

Este însĕ un neajuns: domnul episcop Mețian nu voesce sĕ priméscă postul de metropolit, care e împreunat cu mare responsabilitate și cu multe griji. Când adecă cu câteva luni mai nainte din anumit loc s'a adus acésta în discusiune, Preasânția Sa cu provocare la etatea înaintată și la sdruncinarea sa, de altă parte disgustat de continuele neplăceri și atacuri, cari trebue sĕ le sufere din partea elementelor ultraiste, neîmpăcate valache, și din partea pressei române în mod necredut de sĕlbătăcite, un prelat român chemat sĕ modereze passiunile și sĕ niveleze ascuțitele antiteze politice, a declarat de tot hotărît, că nu e aplicat sĕ priméscă acest post

Credem însă, că în interesul poporului sĕu și al bisericei sale, precum și în interesul patriei i va succede sĕ-și supună indisposițiunea și desolarea, și dacă încrederea cea mai înaltă va cere dela acéstă jertfă, domnul episcop se va supune cu loialitate.

In asemene mod atacă pe Escelenția Sa și al doilea diariu din Arad *„Aradi Közlöny“*, care și el face comparare între cerculariul Escelenției Sale și cel al Preasânției Sale domnului episcop al Aradului.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 1 Maiu 1896. n.

După verificarea protocolului din ședința trecută și după presentarea unor cereri, cari se predau comisiunei petiționare spre studiare și raportare, se trece la ordinea dilei.

Referentul *Belitska Béni* recomândă spre primire raportul comisiunei administrative, în causa fusiunei comunei Ujszőny cu orașul Komárom.

Polonyi Géza înaintând un proiect de resoluțiune în causa acésta, cere ca propunerea comisiunei sĕ nu se priméscă, de-órece prin fusiunea acésta nu se intenționéză altceva, decât ca comuna numită sĕ fie trasă în cercul de dare a orașului respectiv în contra intereselor ei materiale în favorul aceluia.

Tot acésta o accentuéză și deputatul *Holló Lajos.*

Ministrul Perczel Dezső apără propunerea comisiunei, dicênd, că maioritatea representanților numitelor comunități cer fusionarea, și minoritatea disparentă nici protest n'a înaintat în contra fusionării intenționate.

Maioritatea primesce proiectul comisiunei cu delăturarea proiectului de resoluțiune înaintat de Polonyi Géza.

Referentul *Pulszky Agost* recomândă apoi spre primire proiectul de lege referitoriu la judicatura administrativă.

Mai mulți deputați însĕ aflând în el disposițiuni necorespundĕtóre și dând unele indigitări pentru delăturarea lor, se remite comisiunei cu îndrumarea, ca luând în considerare indigitările date, sĕ-l studieze din nou în părțile dificultate și sĕ-l presente încă în sesiunea actuală, ca astfel în cea viitóre sĕ se pótă lua la desbatere.

Ședința dela 6 l. c. st. n.

După începutul serbărilor millenare, astădi s'a ținut prima ședință în parlamentul nostru.

Se putea prevedé, că nu va decurge în mod de tot liniscit, și acésta din causa arderii stégului magiar în capitala Sêrbiei, în Belgrad.

E sciut, că în programul serbărilor millenare dela 8 Iunie, este un punct, în care se dice, că la conductul festiv, ce se va aranja, se vor purta tóte insigniile acelor țĕri, cari óre-când au fost în relațiuni de dependență față de Ungaria, și între insigniile acelea se află și insigniile Sêrbiei, ale Cumaniei (România de adi) și ale altor țĕri.

Acésta a indignat adânc pe Sêrbi, și în dilele trecute drept resbunare anticipată au ars stégul magiar.

Inainte de a se trece la ordinea dilei, presidentul casei presentéză credenționalul unui deputat nou ales, ér *ministrul de honvedi br. Fejérváry* un proiect de lege novelară privitóre la provisiunea indivilor militari.

Mandatul se ia la cunoscință cu reseva de 30 de dile, ér proiectul de lege, după unele observări de competență din partea lui *Ugron* și *Madarász*, privitóre la cari comisiune sĕ se predea, la propunerea ministrului respectiv se preda comisiunei financiare.

A urmat apoi insinuarea interpelațiunilor din partea deputaților *Ugron* și *Kossuth*, în causa arderii stégului magiar la Belgrad.

Cu acestea s'a trecut la ordinea dilei.

La referada deputatului *Kabos Ferencz*, s'a luat la cunoscință raportul comisiunei censurătóre referitoriu la încheierea socotelilor pro 1894 și la spesele efeptuite în același an privitóre la regularea Dunării la Porțile de fer.

Fiind cu acestea eshauriată ordinea de di, au urmat discuțiunile asupra interpelațiunilor.

Primul vorbitoriu *Kossuth Ferencz*, dice cam următórele:

În Belgrad tocmai în diua, când aici în Budapesta ne-am început serbările pentru esistența nóstră de o mie de ani ca stat, stégul magiar a fost insultat în piața principală a orașului.

Ura contra magiarilor tocmai acum o vedem mai pronunțata la tóte popórele, cari s'au rupt de către Ungaria și au înființat state de sine stătătóre, când Ungaria își serbéză esistența sa de o mie de ani ca stat, în loc ca acele popóre sĕ iee parte și ele la acele sĕrbări. Marinimosității națiunei magiare au sĕ mulțămésca și acele popóre, că au trăit și ele acéstă mie de ani. Și acum ne resplătesc cu nerecunoscință.

Națiunea magiară în furtunósa și lunga ei viéță de stat, totdeuna și-a sciut apĕra onórea, și e cu neputință, ca magiarul tocmai în anul al mielea sĕ nu pótă ori sĕ nu vrea a-și apĕra onórea.

Intrébă apoi pe ministrul președinte, ce disposiții a luat față de Sêrbia, ca onórea stégului magiar sĕ fie rehabilitată pentru vătămarea ce a suferit.

După Kossuth, tot în afacerea acésta a luat cuvêntul *Ugron Gábor*, carele după constatarea faptului, dice, că ori cât de puțin de cultă ar fi Sêrbia, Magiarii tot nu pot privi indiferenți la vătămarea stégului lor, cu atât mai vêrtos, căci Austro-Ungaria o-a ajutat de a ajuns la viéța noua de stat de adi; nu pot privi indiferenți cu atât mai vêrtos, că guvernul sêrbesc a refusat de a lua parte la sĕrbările millenare, ceea-ce a contribuit la predispunerea spiritelor la demonstrația întêmplată deja contra statului ungar.

Intrébă deci pe ministrul presedinte: are cunoscință despre arderea stégului magiar la Belgrad, și dacă are cunoscință, ce a făcut, ca sĕ se dee satisfacție pentru acéstă vătămare?

La interpelările acestea în aceiași causă, respunde imediat *ministrul-president br. Bánffy Dezső* dicênd, că da, are cunoscință despre cele întêmplate, și a și făcut pașii necesari pentru rehabilitarea onórei stégului magiar. Pentru justificarea acestora, comunică, că representantul monarchiei dela Belgrad îndată după demonstrațiune, a și trimis notă guvernului sêrbesc și ministrului nostru de esterne. Guvernul sêrbesc, nici așteptând nota representantului nostru, a și luat tóte mĕsurile necesare pentru eruarea făptuitorilor și pedepsirea acelora, esprimându-se, că are deplină consciință despre datorințele sale față de statul nostru în interesul susținerii bunelor relațiuni cu el. Drept dovadă póte serví și împrejurarea, că a destituit imediat din postul lor pe căpitanul și comandantul de poliție. Afară de aceea și-a esprimat și regretul pentru cele întêmplate.

Kossuth nu se declară mulțămit cu acest rĕspuns, si cere ca ministrul-president sêrbesc sĕ facă în mod oficios visită de onóre representantului nostru și sĕ esprime regretele pentru cele întêmplate ori regele sĕ scrie regelui nostru în acest înțeles.

Nici Ugron nu e mulțămit cu rĕspunsul ministrului president și cu satisfacția dată până acum. Că cei culpabili ca persóne vor fi pedepsiți, încă nu e de ajuns. Trebue dat o satisfacție de drept public. Și acésta nu se póte altcum, decât ca stégul vătĕmat, sĕ fie sĕrbătorit și onorat publice. Și dacă acésta nu se va face, pentru-ce susținem atâta armată? Un popor, care sufere nerĕsbunată vătĕmarea insigniilor sale, nu merită respectul nimĕnui. Óre sĕ se fi vătĕmat stégul negru-galben, nu am vede tóte tunurile monarchiei îndreptate spre Belgrad?

Cam aceste idei le-a desvoltat Ugron Gábor în rĕspunsul seu la rĕspunsul ministrului președinte br. Bánffy.

Acesta luând din nou cuvêntul, dice, că stégul vătĕmat nici n'a fost stég oficios, deci sĕ ne mulțămim cu satisfacția dată până acum și cu disposițiile puse în vedere pentru împlinirea ei până în sfêrșit.

---

dela membrii ei după secere. Societățile de asigurare încă acórdă óre-și cari favoruri. Ele restring în mod însemnat tacsele pentru despăgubiri de daune, cari la singuraticile societăți sĕ urcă până la 12% din suma de despăgubit Societățile de asigurare permit, în casul acesta, asiguratului de a-și alege însuși un representant în comisiunea de liquidare, și primele de asigurare, în cas că nu le avanséză casa reuniunei, se pot plăti tómna pe lângă o dobândă neînsemnată.

Mai mult îmbrățișéză țeranii asigurările de incendiu, decât cele de grindină; și la incendiu este de recomandat asigurarea comună, căci societățile de asigurare acordă aceleași favoruri asiguraților ca și la grindînă.

Din cele espuse până aci poți vedea iubite cetitor, că asigurările sunt bune, și este numai o absurditate, când cine-va 'și lasă averea lui la voia întâmplărei; deci fă tot posibilul și 'ți asigură bunul tĕu, dacă vréi sĕ duci o viéță liniscită, și dacă vrei sĕ nu te tredesci din om cu stare dintr'odată ruinat.

Bucuresci, 30 Aprile st. n. 1896.

I. Cândea.

Ugron avênd ultimul cuvênt, se declară din nou nemulţămit cu rĕspunsul ministrului president, şi ḑice, că deşí stégul insultat n'a fost stég oficios, acela totuşi a fost tricolorul magiar, căruia statul e datoriu sĕ-'i apere onórea, ce i se cuvine ca insigniu de stat. Poporul magiar nu 'şi póte lua satisfacţie dela poporul sêrb pentru vătĕmarea stégului sĕu; dar statul magiar trebue sĕ o ia acésta dela statul sêrbesc.

Cu acestea terminându-se discuţiunea, majoritatea camerei ia interpelaţiunile numiţilor deputaţi la cunoscinţă dimpreună cu rĕspunsul ministrului proşedinte.

Noutăţi.

† Mihaiu cav. de Trapşia, mareşal campestru, Duminecă, în 3 Maiu n. a trecut la cele eterne. Un înflăcărat naţionalist, un bărbat distins, cu inima pururea caldă pentru causa poporului român a perdut némul nostru în el, ér ţara un ostaşiu celebru şi cu mare vaḑă.

In veci pomenirea lui.

* * *

Bánffy decorat. Fóia oficială publică distincţiunea prim-ministrului Bánffy din partea Majestăţii Sale pelângă următórele fórte ademenitóre cuvinte: Iubite Bánffy! Ca rĕsplată pentru zelósele şi eminentele servicii, ce cu atâta sinceritate şi devotament ai îndeplinit îţi dăruesc marea cruce a ordului Leopoldin.

* * *

Himen. Dl Dr. Iosif Blaga, profesor şi dşóra Elena T. Stănescu, anunţă cununia lor, care se va celebra în 28 Aprile (10 Maiu) 1896 în biserica S. Nicolau (Scheiu) din Braşov.

-- Dl Iustin Teglariu, teolog abs. şi învĕţătoriu ales paroch în Suplac, şi dşóra Maria Aron, fica parochului din Laslĕul român, anunţă fidanţarea lor.

* * *

Jăfuiri millenare. Sub titlul acesta reproduc după „Egyetértés“ tóte foile magiare scirea, că din incidentul serbărilor millenare, ce tocmai s'au început, tóte preţurile au început a se ridica formidabil. Cu deosebire se ridică jalbe ln contra cafenierilor şi restauranţilor, cari nu se mai mulţumesc cu venitul de până acum. Ridicarea preţului din partea lor e o curată jăfuire, căci o fac fără de a avé vre-un motiv. Localurile le închiriéză de regulă pe mai mulţi ani, prin urmare chiria nu e mai mare acuma, ca de altădată. Preţul zăcharului şi a cafelei e normal; prin urmare ei cumpĕră articlii tot cu preţul de mai nainte şi dela marea comunicaţiune numai folos pot avé, fără ca se urce preţul obicinuit.

Pagubă, că vĕ mai perdeţi timpul cu vorbe de aceste d-nilor gazetari. Puteţi oricât de mult tóca la urechia surdului, căci acela tol nu ve va auḑi. Par' că pe jidan îl dóre capul de bunul renume a naţiei magiare, la a cărei cinste ve provocaţi. D'apoi dór' numai odată e milleniul, şi apoi cinste necinste numai „gscheftul“ se mérgă bine.

* * *

Un surdo-mut celebru. Marele istoric germân Heinrich de Treitschke din Dresda, care a murit la Berlin, a fost unul din ómenii cei mai extraordinari din epoca nóstră. La vêrsta de 4 ani, el a devenit surd pentru totdéuna. Acéstă infirmitate însĕ n'a împedecat câtuş de puţin pe tinĕrul Treitschke de a merge la scólă şi deşi el nici odată n'a auḑit vorbele profesorilor sĕi, el a devenit un savant de primul ordin. Cu mult exerciţiu el a reuşit a-şi conserva óre-cum graiul, aşa că putea sĕ predé lecţii la Universitate şi sĕ ţie discursuri în parlament. Vocea lui, deşi slabă şi puţin trăgănată, era însĕ destul de înţelésă de auḑitori. Fiind-că, după-cum cum se scie, ómenii cari rĕmân surḑi de obiceiu devin şi muţi, Treitschke a fost un esemplu fórte atrăgĕtor de ceea ce póte face puterea de voinţă a unui om.

* * *

Loteria în Italia. In anul trecut italienii au pus în loteria mică 35 milióne de lire; suma totală a depunerilor a fost 67 milióne lire, din suma acésta însĕ au plătit câştiguri cu 32 milióne. Partea cea mai mare a depunerilor a câştigat-o statul. Pe fiecare locuitor al Italiei cad circa opt depuneri, şi dacă când şi când norocul îl bate pe careva, de câştigă vr'un terno sau cuaterno, atunci fac larmă teribilă, ca sĕ agite şi mai tare pasiunea pentru joc.

Cei mai pasionaţi jucători de loterie sunt de prin părţile cele mai sĕrace. Locuitorii din Neapol au pus pe loterie în anul trecut 18 milióne şi jumĕtate de lire, cei din Milano numai 5 milióne.

* * *

Genială invenţiune. Un mare spirit invenţios din America a publicat în foile din Rusia nisce reclame, în cari spunea, că el a aflat o procedură sigură pentru de a putea deosebi oul stricat din cele întregi. Tuturor acelora, cari vor trimite ḑece „kope“, — le va espeda receta cu invenţiunea genială. Ómenii naivi de suflet nici n'au întârḑiat cu trimiterea sumei cerute, ér genialul inventator a trimis fie-căruia în special următórea recetă: „Dacă vrei sĕ scii, că e întreg sau stricat oul, n'ai decât sĕ-'l strici şi sĕ-'l miroşi!“

* * *

Limba engleză. Despre originea limbei engleze boerii (popor în sudul Africei) au următoriul basm: Dḑeu a voit sĕ dea limbă deosebită fiecărui popor. S'a dus cu cuţitul şi fórfecile la masă, unde era o bucată mare de carne. Cu cuţitul a tăiat limba pentru fiecare, care a cerut ér cu fórfecile i-a croit forma. Fiecare popor a cerut limbă, francezul, némţul, englezul, chiar şi antropofagul; pentru fiecare a ajuns. Numai englezul n'a venit; el şi a petrecut la crâşmă, şi până când iau ţinut banii, a tot beut. In urmă şi-a adus aminte şi el de limbă; s'a dus deci naintea lui Dḑeu, cu capul greu, răguşit, cum era, dară pe când a sosit, carnea se gătase şi n'a mai ajuns cum se cade pentru o limbă. Dḑeu însĕ, a tot sciutoriul a sciut sĕ îndrepte tréba. „Scii ce, ḑise, pe jos sunt rĕmăşiţe destule, adună, vr'o jumĕtate de duzină şi-'ţi cârpesce din ele o limbă“. Aşa s'a şi întêmplat.

* * *

Cel mai ferbinte punct pe pămênt unde trăiesc ómeni, este în partea sudică a Persiei, în ţinutul sinului-persic. Aici în lunile Iuliu şi August în decurs de 40 de ḑile domnesce o temperatură de circa 100 grade Fahrenheit, care în părţile mai sudice se urcă şi până la 130 grade. Temperatura acésta corĕspunde la circa 45° Reaumur.

* * *

Auḑul pescilor. Dr. Creidl, fisiolog în Viena a făcut un esperiment, ca sĕ constate, óre aud pescii, sau ba? A băgat vre-o câţiva pescuţi de aur într'un vas de sticlă plin cu apă, în care a mai aşeḑat şi câteva bucăţi de metal, şi prin curent electro-magnetic a condus în apă diferite tonuri. Tonurile se auḑéu în apă fórte bine, dară în pesci nici cea mai mică mişcare nu au produs-o, nu le-au auḑit. Esperimentul acesta l'a continuat în decurs de o jumĕtate de an, ér resultatul a rĕmas acelaş. Tunete, sguduituri mai mari (d. e. de puşcă), cari au produs valuri în apă, i-au făcut atenţi, şi au început sĕ misce. A scos nervii auḑului dela câţiva pesci; tunetele mai tari şi aceştia le-au auḑit. Pe basa constatărilor Dr. Kreidl a enunţat, că pescii nu aud în apă, însĕ prin pielea lor de tot sensibilă, simţesc şi cea mai mică mişcare a apei.

* * *

Ciófa inimicul pescilor. O revistă specială germană comunică, că nu de mult un forestier făcêndu-şi escursia sa regulată, a observat, că în jurul lacului de pesci al statului de un timp încóce se îngrămădesce o mulţime imensă de cióre. I-a părut curiósă tréba acésta, a început sĕ cerceteze după causă, şi în curênd a observat o cióră, care în sborul sĕu s'a lăsat până la suprafaţa apei, dând cu ciocul în apă, şi s'a aşeḑat pe mal. Pădurariul a eşit îndată diu tufiş; ciófa a sburat, ér în locul unde a dat ciófa cu ciocul în apă, pădurariul a observat un pesce, care scoţindu-şi capul din apă nota în cercuri mici către mal. Pădurariul a prins pescele slăbit: pe capul lui a observat o gaură adâncă, care de bună samă a făcut-o ciófa cu ciocul. Pe mal s'au găsit rĕmăşiţe multe de pesci, semn, că ciórele au făcut stricăciuni mari în pesci.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

De sub Vlădésa, 24 Aprile 1896.

Stimate domnule redactor!

Publicându-se în ḑiariul „Telegraful Român“ ce redactaţi, corespondinţe referitóre la reuniunile învĕţătoresci române gr.-or. din cari (corespondinţe) onoratul public cetitor şi amic al înaintărei scólei nóstre află stadiul de progres în cultură al scólelor nóstre, apelez la ospitalitatea D-vóstre şi Vĕ rog sĕ binevoiţi a da loc, în colónele numitului ḑiar şi următórelor şire ce conţin o dare de sémă despre activitatea adunărei generale a despărţ. Cluş din districtul reun. Cluş-Turda.

Pe ḑiua de 23 l. c. „Sf. George“ a fost convocată adunarea învĕţătorésců a despărţĕmântului Cluş la Apahida. Cu bucurie trebue sĕ constat, că la acésta adunare a luat parte şi Prea onor. domn protopresbiter Tuliu Roşescu, şi încă pe un timp ploios percurgênd drumul dela gară până la scóla din Apahida pedestru prin tină alăturea cu învĕţătorii tractului Prea on. Dsale. Priméscă „şeful“ nostru tractual şi pe acésta cale espresiunea simţĕmintelor nóstre de înaltă stimă şi mulţămită.

Pe de altă parte însĕ, cu regret viu a da espresiune indignărei causate din pricina absentărei mai multor membrii, şi încă cei mai mulţi fără a-'şi legitima absentarea.

La 10 óre a. m. întruniţi fiind în sala scólei abia în numĕr de 12 inşi membrii ordinari, presidiul în persóna colegului I. Luca îşi ocupă locul, invitând şi pe Prea on. domn protopresbiter a ocupa loc de-adrépta, şi apoi prin o cuvêntare potrivită scopului întrunirei deschide şedinţa.

La ordinea ḑilei conform programului din convocare a fost:

1. Constatarea membrilor presenţi în numĕr de 12, ér absenţi? (On. birou a fost tare comod, căci pentru adunarea acésta nu 'şi-a procurat lista membrilor ordinari).

2. Raportul preşedintelui despre starea despărţĕmêntului, care s'a luat la cunoscinţă după-ce s'a constatat cu regret, că atât despărţĕmêntul acesta, cât şi reuniunea întrégă necum sĕ mérgă înainte, ea abia acum întră în activitate, încorporându-se şi puteri tinere, cari promit prosperarea întregei reuniuni.

3. Raportul cassarului. Acesta în persóna membrului Vereş Senior, află de bine a se presenta la adunare fără a-şi pregătí cât de cât un raport în scris. Adunarea s'a veḑut silită a provoca pe respectivul cassar ca în decurs de 14 ḑile sĕ-şi formeze raportul după tótă forma şi sĕ-'l înainteze deocamdată biroului.

4. Raportul bibliotecariului. Acesta în persóna membrului Ambr. Abui a fost şi mai comod întru a raporta, ba aprópe fiind de Apahida, a aflat de bine a absenta fără scusă şi fără a-'şi înainta barem raportul. După binevoitórea declaraţiune a Prea onor. domn protopresbiter, s'a constatat cu regret, că numitul bibliotecar dela întrarea în funcţiune nici odată n'a visitat biblioteca, carea îşi are sediul în cancelaria protopresbiterală din Cluş. Adunarea deocamdată o ia acésta cu regret la cunoscinţă.

5. Esmiterea unei comisii pentru censurarea rapórtelor. Lipsind rapórtele nu s'a esmis nici comisiă.

6. Prelegere practica liberă din L. română, cu an. I. de membrul A. Petean tractând scrierea şi cetirea cuvêntului „a c.“

7. Prelegere practică liberă din Comput, cu an. II. de membrul I. Dămian, tractând trecerea dela 10 la 11.

8. Prelegere practică liberă din Geografiă, cu an. III. de membrul E. Gabor tractând Comitatul Cojocnei.

După terminarea acestor prelegeri fiind timpul înaintat şedinţa sĕ suspinde până la 3 óre d. a.

La 2 óre d. a. întrunindu-ne éră în sala scólei sĕ deschide şedinţa şi la ordinea ḑilei fiind:

9. Prelegere practică liberă din Cânt pentru an. IV. tractată de membrul I. Luca, avênd ca temă poesia: „Oştaşul român“.

10. Critica. La acest punct luând cuvêntul mai toţi membrii coadunaţi îşi espun fie-care părerile atât pro cât şi contra luminându-se astfel unul pe altul, şi oţelindu-se astfel armele cu cari avem a ne lupta contra întunerecului şi ignoranţiei deschiḑênd calea luminei, ce ne îndémnă şi conduce spre idealul cel mai înalt al desvoltărei omenesci. Prelegĕtorilor li sĕ esprimă mulţămită protocolară.

11. Propuneri. La acest punct s'au făcut mai multe propuneri cu scop de a da activităţii reuniunei un avênt spre înaintare. Amintesc aici însĕ 2 propuneri.

a) Adunarea decide, ca membrii absenţi fără motiv de a fi escusaţi, sĕ fie pedepsiţi conform §-lui 9 punct *a* din „Statute“ cu câte 5 fl. despre ce biroul sĕ însciinţeze pe respectivii provocându-i totodată ca în termin de 8 ḑile dela provocare sĕ achite pedépsa. La cas de nesupunere, biroul este învitat a cere întrevenirea autorităţilor competente.

b) Referitor la bibliotecă sĕ face propunerea: Adunarea, cu regret ia la cunoscinţă atitudinea nedémnă de un membru carele ca bibliotecar al unei corporaţiuni seriόse, cum este şi a nóstră, nu a arĕtat nici cea mai mică atragere întru împlinirea datorinţei sale, şi apoi sĕ înlocuesce bibliotecarul cu membrul I. Dămian. Finindu-se agendele pentru acésta adunare, presidiul mulţămesce membrilor presenţi pentru participare şi închide şedinţa la 4½ óre d. a. când apoi a plecat fie-care la ale sale.

Membrul E. G.

Convocare.

„Reuniunea învĕţătorilor români gr.-or. din despărţĕmêntul Cohalm“, îşi va ţiné a II-a adunare generală din acest an *Duminecă în 5 Maiu st. v. a. c.* în comuna Ungra, la care sĕ poftesc a participa toţi membrii precum şi alţi binevoitori ai scólei. Epitropiile parochiale şi scolare sunt îndatorate a provedé pe învĕţătorii membri cu diurne de 1 fl. şi pauşal de călĕtorie.

Programa:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 2 óre p. m.
2. Apelul nominal.
3. „Verbul“, lecţiune practică din limba română de membrul Ioan Bârsan.
4. „Adiţiunea“, lecţiune practică din comput cu despărţ. III de membrul George Andron.
5. „Introducerea în Zoologie“, convorbire despre om şi animalele de casă, lecţiune practică de membrul George Maican.
6. „Educaţiunea la popórele vechi“, disertaţiune de membrul Ioan Bănuţiu.
7. „Ţiganul împĕrat“, declamaţiune de membrul George Maican.
8. Incassarea tacselor.

Din şedinţa comitetului ţinută la 31 Maiu 1896.

Nicolau D. Mircea, preşedinte. *Ioan Bănuţiu,* notar.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Comitetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ aduce mulţămită publică următorilor domni şi dómne, cari au binevoit sĕ sprijinéscă reuniunea prin cotribuirile domnialor:

Un domn mecenate a contribuit cu 50 fl., dl Al. Dancăş din Rĕşinari cu 1 fl., dna Iohana Moldovan, soţie de cons. aulic, cu 2 fl., dl Emanuil Ungurean, advocat în Timişóra, cu 5 fl. (tacsă de membru).

Cu lista dşórei N. Tipeiu dela: d-na E. Medean 2 fl., dl Ales. Dobrescu 1 fl., N.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă

Dicu 30 cr., Z. Mureşanu, paroch, 1 fl., Ioan Paraschiv 1 fl., d-na R. Moga 50 cr., dl Ilie Henteş, pretor, 1 fl., I. Drăgan, not. public, 1 fl., I. Bojilă, advocat, 1 fl., şi dşóra V. Tipeiu 3 fl.

Cu lista d-nei O. R. Verzea din Satulung dela: d-na Octavia R. Verzea 2 fl., Elena A. Verzea 1 fl.

Cu lista Dlui V. Hamsea protopop în Lipova dela dl V. Hamsea 2 fl., Ioan Toma comptabil 1 fl., Dr. G. Popescu adv. 1 fl., Tib. Bocu compt. 1 fl., Demetriu Roman din M. Radna 1 fl., Iosif Suciu paroch în Lipova 1 fl., I. Crişan 1 fl., Atanasie Pop proprietar 1 fl., şi Dr. I. Suciu advocat în Arad 2 fl.

Dna Ana Pop soţie de protopop în Mihalţ 2 fl., Dna Hermina Marin din Oraviţa 5 fl., dl N. Garoiu adv. în Zernesci 2 fl., Esc. Sa dl N. Dumba deputat în Viena cu 20 fl.

Cu lista Dlui N. **Fugata** notar în Lincoiul de jos dela: dl N. Fugata 2 fl., dna Iulia Fugata 2 fl., (tacsă de membră), dl Rafael Mor Isidor regalist 50 cr., Dan Login primar comunal 50 cr., I. Petruţ econ. 20 cr., N. Pĕtruţ 20 cr., N. Belu 20 cr., I. Roman, paroch 1 fl., d-na Elena Roman 50 cr., dl Mihai Rilin, adj. not. 50 cr., Avram Tod, primar com. 50 cr., Adam Poenar 50 cr., Ioan Lup, primar 50 cr. şi dl Nic. Bunea 50 cr.

Cu Lista d-nei C. de Puşcariu dela: d-na Catiţa de Puşcariu 5 fl.

Cu Lista d-şórei P. Mesaroş dela: d şóra Poliscenu Masaroş 1 fl.

Cu Lista d şórei M. Brenduşan dela: d-şóra Melania Brenduşanu 1 fl.

Cu Lista d-lui O. Bariţiu prof. în Nĕsĕud dela: dl Octaviu Bariţiu 2 fl. şi d-şóra Victoria Filipan din Nĕsĕud 1 fl.,

Dela dl Ioan Broju, capel. mil. în Sibiiu 1 fl. 50 cr.

(Va urma.)

Onorată redacţiune!

Subsemnatul Vĕ rog a da publicităţii următórea mulţămită:

Locuitoriul de aici, George Cârţan, ne-a adus Mineele celor 12 luni ale anului şi un Octoich mare, donate pe séma sfintei nóstre biserici din Oprea-Cârţişóra din partea domnului Sihleanu, secretariu în ministeriul cultelor din România.

Tot asemenea şi George Cârţan a donat vre-o 140 de cărţi diferite spre înfiinţarea unei biblioteci scolare, pentru cari fapte marinimóse, poporul credincios al acestei parochii în Dumineca din 21 Aprile v. a. c. le-a esprimat în biserică donatorilor cele mai călduróse mulţămiri.

Oprea-Cârţişóra, la 23 Aprile v. 1896.

pentru popor:
Victor Vulcan,
paroch gr.-oriental.

Bibliografic.

A apărut Nr. 19 din anul al doilea al revistei ilustrate pentru familie *„Vatra“*, avênd următoriul sumariu:

Tecst:

Note de călĕtorie, (urmare), de Neculai Iorga — Acelaşi rost, (poesie), de Maria Cunţan. — Badea, de Dimcion. — Magdalina, (poesie), de Maria Cunţan. — Departe... în lume..., de Stefănescu E. Victor. — Furtuna, (poesie), de Maria Baiulescu. — N'a avut parte..., de Ioan Adam. — Micşuneaua, (poesie), de Const. Modestu. — Pe dél, poesie, (fragment), de G. Coşbuc. — Cinstea casei, de N. Ionescu-Gulian. — Preumblarea, (de Guy de Maupassant), tradusă de C. Ramură. — Neînduplecata, (poesie), de Const. Modestu. — Lupta geniilor, de Sextil Puşcariu — Nópte de vară, (poesie), de I. Cujbă. — Poveste arabă (după Mario de Bert), de Breb. — Darul lui Stanciu, (snóvă), de Dimcion. — Vîndĕtoriul de minte, de Breb. — Fel de fel de ⁂.

Ilustraţiuni:

Amatori de musică. — Fantasie. — Dracul. — Cazanul cu farmece.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian .	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Marți, 30 Aprile (12 Maiu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Metropolitul nostru atacat.

Din adins am amânat până după trecerea liturgiei millenare afacerea cu diariul guvernamental *„Pesti Napló"*, care a atacat cu atâta violență pe Escelenția Sa metropolitul nostru din incidentul circulariului. Am voit sĕ trecem peste sânta liturgie, sĕ nu o profanăm reflectând înainte de trecerea ei la fanatismul diarului semit. Am voit sĕ fim scutiți de presupunerea bănuitóre, că esploatăm în favorul liturgiei nóstre millenare furia presei unguresci, care s'a îndreptat asupra Escelenției Sale a metropolitului nostru.

Mai mult, am voit sĕ vedem, cum se vor mai desvolta lucrurile, sciind și aceea, că Escelenția Sa metropolitul nostru din înălțimea posiției sale s'a dimis și a scris redacțiunei dela numitul diariu, așteptând dela ea un alt verdict, după-ce își va veni în ori din febrila agitațiune, care 'i-a turburat mintea, și o a împins până la un grad óre-care de nebunie.

Adi avem înaintea nóstră rĕspunsul dela redacțiune. Furia diariului din Pesta adi e și mai mare, și ea în nemărginita sa îndrăsnélă merge așa de departe, încât atribue cercualriului Escelenției un dureros incident întêmplat în Caransebeș, care, dacă se va fi întêmplat după-cum e presentat în diarele din capitală, atunci póte avé triste urmări pentru ale nóstre instituțiuni culturale din Caransebeș.

Scirea de care facem mențiune este sensațională. Se afirmă, că Sâmbăta trecută teologii din Caransebeș au ars stindardul unguresc. „Pesti Napló" în iubirea sa pentru adevĕr și dreptate atribue și acéstă faptă cerculariului Escelenției Sale metropolitului.

Mănia nici-odată nu a fost bun consilieriu, și ea nici odată nu a fost soră cu iubirea de dreptate.

Din învinuirile diariului din Budapesta asupra Escelenției Sale nu vorbesce numai mănia, ci s'a mai asociat și ura de rasă, și cea confesională.

Jidanii dela diarul din cestiune, după cum însiși mărturisesc lovesc în capul bisericei ortodocse române pentru durerósele adevĕruri din cerculariu, cari adevĕruri în mod oficial și la audul lumei însĕ nime nu le-a espus în așa formă categorică.

Diarului din cestiune i vine bine, se presenteze pe Escelenția Sa ca agitator în fruntea metropoliei, și eventualele lucruri copilăresci se i le atribue Escelenției Sale. Perfidia acésta semitică se potrivesce cu cea a organelor semitice din Arad, cari au susținut, că cerculariul Escelenției Sale a fost compus de ómenii ligei, și cu gluma nesărată a altui diariu semitic din capitală, care crede a face spirit, când afirmă, că conferența convocată de către dl Dr. Ioan Rațiu are prealabila binecuvêntare a unui prelat român, care a dat cerculariu în sensul vederilor celor dela ligă.

Din adins am lăsat se trécă serbarea de Duminecă, acuma punem sub ochii cetitorilor atacurile îndreptate în contra Escelenției Sale.

Violența, cu care vorbesc în acéstă afacere organele guvernului ne pune în ispită sĕ credem, că ele sunt inspirate din ministeriul de culte, și la ispita acésta ne îndémnă și impregiurarea, că între multele atacuri sunt aduse și cause speciale de natură bisericéscă, cause, cari nimica nu au cu pressa, cause trangiate direct numai cu ministeriul de culte.

In acesti articoli aflăm impertinență semitică, totală lipsă de respect și bunăcuviință, și o ură, de care numai neofiții sunt capabili.

Reproducem pe lângă esprimarea indignațiunei nóstre espectorațiunile și murdăriile diarului semitic, și credem că cu indignațiune le vor primi și cetitorii nostri.

Étă atacurile din vorbă cuprinse în numĕrul din 6 Maiu a. c.

După ce în numĕrul 120 al diarului „Pesti Napló" la adresa capului bisericei s'a folosit cuvêntul „prelat fanatic al valachilor", Escelenția Sa a adresat redacțiunei următórea scrisóre:

Sibiiu, 2 Maiu 1896.

Onorată redacțiune!

In comunicatul apărut în numĕrul prețuitului D-Vóstre diariu dela 1 Maiu a. c. Nr. 120 sub titlul „Ünneplő oláhok" sum atins după nume ca „prelatul fanatic al valachilor".

Deóre-ce în tótă viéța mea nu numai m'am declarat principial, ci și faptice am luptat resolut în contra ori-cărui fanatism, fie acela național, confesional sau de naționalitate, — întreb cu dragoste pe Onorabila redacțiune, nu ar avé bunătatea sĕ revóce în public caracterisarea de mai sus necorectă și pentru mine vătĕmătóre, sau sĕ o justifice cu fapte nerestălmăcibile, cari se potrivesc acolo?

Cu un rĕspuns după bunăvoință la tótă întêmplarea mé va deobliga prea mult.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Scrisórea acésta redacțiunea o a însoțit cu următoriul comentar:

Escelenția Vóstră Preavenerate Domnule Archiepiscop!

Escelenția Vóstră ne adreséză provocarea alternativă: sau sĕ ne retragem publice cuvintele „prelatul fanatic al valachilor" sau sĕ le justificăm cu fapte nerestălmăcibile, că Escelenția Vóstră într'adevĕr, a-ți meritat acéstă cualificare.

Cu onóre, dar cu tótă resoluțiunea declarăm, că din caracterisarea, carea Escelenția Vóstră o aflați necorectă și vătĕmătóre nu retragem nici o literă, ci din contră, dacă ne veți permite: o vom mai adauge cu una și alta. Trei cuvinte sunt, pe cari Escelenția Vóstră le încrimineză în „Pesti Napló"; în privința alor dóue însĕ dóră vĕ veți îndura a ne ceda că cuprins vătĕmător nu conțin; pentru-că nici naționalitatea *„valachă"*, nici posițiunea de *„prelat"* nu vi-o puteți nega; deci acestea a le mai justifica ca fapte nerestălmăcibile, este superfluu. Rĕmâne deci acum de a se justifica unul, atributul încriminat: *„fanatic"*. Nici vorbă: epithetetonul acesta anevoie sĕ póte dice că ar fi *ornante*. Dar nu aceea e întrebarea, supără pe Escelenția Vóstră epithetonul acesta, ci, óre dréptă e judecata, pe care o esprimă. Escelenția Vóstră poftesce fapte, cari sĕ nu se pótă restălmăcí. Bine. Vom servi cu astfel de fapte.

Intre altele avem un martor coronal fórte classic, carele teribil va fasiona contra D-Vóstră, căci fiducia îi stă mai presus de tótă dubietatea și nici suspiciune nu încape, că ar avé rea voință față de persóna Escelenției Vóstre. Și acest martor al nostru nu e altul, decât *Miron Romanul, metropolitul bisericei greco-orientale române.* Lucruri neplăcute va adeveri acest principe bisericesc în contra Escelenției Vóstre. Și după înșirarea argumentelor nóstre, noi vom provoca atunci pe Escelenția Vóstră, ca sĕ Vĕ retrageți scrisorile și faptele, sĕ Vĕ retrageți acel atac fanatic, ce l'ați îndreptat contra patriei tocmai în presara serbărilor universale ale națiunei magiare, sĕ vĕ retrageți acea insultă gravă, ce ați aruncat în fața opiniunei publice magiare cu conturbarea pietății naționale.

Și tot domnul Miron *Romanul* Vĕ póte spune, că cualificându-vĕ procedura *numai* de fanatică, am arĕtat atâta crutare, câtă Escelenția Vóstră nu a meritat din partea opiniunei publice magiare și pe care numai aceea o póte scusa, că la începutul serbărilor millenare n'am voit sĕ mărim disonanțiile cu o critică mai acută.

Fanatic, așadară, pe un astfel de om îl numim, pe care vre-un instinct, un sentiment sau o idee, atât de mult îl scóte din ecuilibrul moral și intelectual, încât vine în contradicere cu mintea sănătósă, cu adevĕrul, și câte odată cu sine-însuși.

Provocarea directă a Escelenției Tale așa dară ne impune problema, ca sĕ arătăm acéstă clătinire în ecuilibrul spiritual al Escelenției Tale. Stăm în fața acestei probleme. Și aici ne-am puté provoca în prima linie la impresiunea, ce a produs pastorala millenară a Escelenției Tale, nu asupra nóstră, a magiarilor preocupați, ci asupra străinătății și chiar asupra acelei presse strĕine, carea nu face secret din réua sa voință față de noi. Aici este de esemplu în mânile nóstre una dintre acele foi din Germania, carea e de caracter internațional și despre care e sciut, că cu totul nu e amoresată în afacerea nóstră națională. Gazeta acésta dice

---

FOIȚA.

Scrierea verticală

din punct de vedere igienic.

(Tr. după Dr. **Süssmann** de Dr. **Beu**.)

Esperiența ne-a învĕțat, că între anumite împrejurări instrucția elementară póte primejduí desvoltarea corporală a copiilor de scólă; din care causă ómenii de specialitate au început încă înainte cu câteva decenii a se ocupa mai intensiv cu turburările (alterațiunile) bolnăviciose, ce stau în legătură causală cu scóla.

Resultatul acestor cercetări dovedesce pe deplin esistența unor bóle pricinuite de scólă.

Mai întâiu de tóte i-a succes profesorului Cohn din Breslau a dovedí, că cercetarea scólei înlesnesce esențial desvoltarea miopiei *) și că stă în proporțiune cu timpul cercetării scólei, adecă se înmulțesce din clasă în clasă și din an în an, pe când forța vederii scade.

Cohn a aflat între copii dela scólele orășenesci 11·4% miopi, anume la scólele elementare 6·7%, în clasele gimnasiale inferióre 12% și în cele superióre 60%.

De asemenea nu se póte nega influența scólei asupra nascerii strîmbării laterale a spinării (scolioză.) *) (Intre 731 de copii a aflat Guillaume 218 casuri de scolioză.)

Întroducerea unor scaune practice și îngrijirea de lumină îndestulitóre pentru salele de învĕțământ a îmbunătățit, ce e drept, aceste stări, dar nu le a delăturat de tot.

Prin observări detaiate asupra ținutei corpului s'a putut constata, că pe lângă factorii amintiți, posiția caietului la scris influențéză și spinarea și ochiul.

Posițiile caietului, care vin în considerare, sunt cea dréptă (óblă) și piedișe din drépta și cea dréptă și piedișe din mijloc. Fie-care stă în strêns raport cu modul de scriere, pentru-că la posiția dréptă din mijloc se póte scrie numai vertical, ér la celelalte numai piediș — cum preste tot se usitéză de present.

Se nasce deci întrebarea, la ce posiție a caietului ia copilul o astfel de ținută, că nu se îngreunéză sau periclitéză nici un organ al corpului?

Deóre-ce după judecata unanimă a învĕțătorilor și medicilor de atunci, când caietul stă de-a drépta scriitoriului, corpul ia o ținută rea și condamnabilă, nu rĕmâne alta decât sĕ alegem între starea piedișe din mijloc cu scrisóre aplecată spre drépta și cea dréptă din mijloc cu scrisóre verticală.

Ori-și-cine se póte convinge, că ce influință obositóre au rêndurile piedișe asupra ținutei corpului, dacă își pune strîmb înaintea ochilor o tipăritură sau scrisóre. La posiția piedișe din mijloc capul se așédă astfel că liniile fundamentale ale ochilor (care împreună punctul central al ambilor ochi), vin aprópe în direcție paralelă cu rêndurile Astfel că încercând sĕ cetim, fără voie vom pleca capul la o parte și anume așa, că ochiul stâng va sta mai în jos, dacă direcția șirelor va fi dela stânga din jos la drépta în sus, sau vice-versa. Tot așa și la scris.

Posiția piedișă la mijloc nu ar prea inspira îngrîjiri, dacă ar fi numai acéstă plecare a capului. Dar plecarea capului aduce cu sine o mișcare a punctului de gravitațiune al corpului spre stângă, care fie cât de mică are drept urmare o încovăiare compensatorică a spinării în direcție opusă, ca punctul de gravitațiune sĕ revie în starea lui de echilibru.

Ce e drept aceste încovăieri ale spinării abia pot fi îngrijitóre, deóre-ce însĕ în anii de scólă ele se repetéză dilnic mai de multe-ori, pot pricinui strîmbări statornice.

Dar plecarea capului spre stânga mai are o urmare rea. Stând ochiul stâng mai jos decât cel drept punctul ficsat nu se va întipări pe locuri identice ale retinei, va sĕ dică: nu se vede esact. Ca acésta totuș sĕ fie posibil, ochiul se va forța în acomodare și în consecință va cresce presiunea sângelui în internul ochiului, care pricinuesce apoi pe încetul desvoltarea miopiei.

Se vedem ce ne spune în acéstă cestiune anatomul. Profesorul Toldt dice:

„Ținuta óblă a corpului condiționéză posiția normală a spinării și a întreg trunchiului; ea împedecă strîmtarea pieptului și fólelui și prin urmare și apĕsări dăunătóre asupra intestinelor, ea garantéză libertatea mișcărilor respiratorice și posibilitatea unei lărgiri voluminóse a plumânilor; dar tot ea garantéză mai bine depărtarea corĕspundĕtóre a ochilor dela obiect.

Corpul copilului, care scrie, se radimă pe trei puncte anume unul e pe scândura de ședut a băncii, ér celelalte douĕ sunt pe scândura de scris, unde se așédă amêndouĕ brațele, căci în urma plecării înainte a corpului, absolut necesară la scris, punctul de gravitațiune cade înainte și își caută sprijin în brațe.

Cu cât ajung cótele mai în jos și se destac de olaltă, cu atâta trebue sĕ se plece despre pastorala Escelenţiei Tale, că *este îndreptată contra serbării millenare* şi constată, că întrênsa capul bisericei române *ia posiţie publice în contra statului magiar.*

---

*) miopie = vedere scurtă, miop = scurt la vedere

*) Scolioză = strîmbarea laterală a spinării.

Étă, astfel de impresiune a făcut pastorala sibiană asupra opiniunei publice din *strĕinătate.* Şi acum întrebăm: dacă óre care membru a naţiunei politice magiare, dacă unul dintre cetăţenii statului magiar, care afară de acésta după posiţiunea sa mai esercită şi drepturi legislative şi în urma denumirei regelui magiar este disciplinatoriul consciinţei alor milióne, conducĕtoriul sentimentelor alor milióne, inspiratorul voinţei alor milióne, dacă un cetăţén ungar în astfel de posiţiune cu aceea profanézá serbarea esistenţei patriei sale de o mie de ani, că agită contra pietăţii naţionale pasiunile sufletelor concredute lui spre îngrijire: óre acela nu judecă blând despre acéstă procedură, dacă o cualifică numai de *fanatism?*

Dar avem noi scire şi despre alt-ceva; la ce ne-am puté provoca ca la *un fapt nerestălmăcibil.* Avem scire despre aceea, că metropolia Escelenţiei Tale deja de mult *boicotézá* chiar direct cele mai supreme autorităţi ale statului magiar. Póte nega Escelenţia Ta că la scriptele oficióse ale guvernului magiar, de s'ar referi la ori cât de urgente afaceri administrative publice, de mai mult timp nu se dă din partea Escelenţiei Tale nici o resolvare şi nici un fel de rĕspuns? Noi aşa scim, că câte într'o afacere au mers cu dusina ursorii cătră Escelenţia Ta din partea guvernului, acum admoniatóre, acum rugătóre, acum ameninţătóre, dar cancelaria metropoliei sibiane nici de un cuvênt nu a învrednicit aceste scripte oficióse ale statului magiar. Apoi acésta, mĕ rog, este boicotare adevĕrata, ér boicotarea nu e numai fanatism, ci *revoluţiune.*

Dar noi nu ne provocăm la tóte. Destul argument pentru noi este acea *pastorală millenară*, sub care decorézá numele Escelenţiei Tale, şi din care sbiară ura fanatismului în harmonia pietăţii unei naţiuni ce se pregătesce la o serbare înălţătóre.

Preamilostive Dómne! Dacă un om magiar s'ar presenta înaintea Domniei Tale cu declaraţiunea, că conform convingerii sale naţionalitatea valachă începênd dela ocuparea patriei până acum nevătĕmat şi-a putut nutri cu iubire şi desvolta neconturbat credinţa şi limba, moravurile, datinele: Escelenţia Ta ai puté trage în dubietate acéstă afirmaţiune ca de origine din isvor preocupat. Dar avem noi un document de origine valachă *competentă*, care cu mândrie se provócă, că valachimea patriei nóstre cu tóte vicisitudinile unei mii de ani totuşi *„îşi vede păstrat tesaurul cel mai scump: credinţa şi naţionalitatea“.* Documentul acesta, din care citămdin cuvênt în cuvênt, este pastorala Domniei Tale, domnule archiepiscop! Stă aşadar ca fapt nerestălmăcibil, că Domnia Vóstră în firul esistenţei de o mie de ani a statului magiar, nu a-ţi suferit ştirbitură în religiune, în obiceiuri şi în limbă.

Apoi binevoiţi a cugeta, că în decursul acestei mie de ani prestigiul puterii şi a culturei totdéuna a fost al nostru, al naţiunei magiare. Puterea dispune de mijlócele seducerei şi de armele forţei, ér prepoderanţa culturei, conform legilor naturei, esecută putere asimilătóre neinfalibil validitătóre, dacă în acel factor de popor, care sĕ póte lăuda cu superioritatea culturală, este *voinţă* îndreptată spre asimilare naţională. Şi poporul Domniei Tale, domnule archiepiscop, totuşi a rĕmas în posesiunea tesaurelor sale cele mai preţióse.

Ce însémnă óre acésta?

Insémnă aceea, că naţiunea magiară în decursul unei mii de ani a fost cu cruţare blânda faţă de cel de altă limbă şi de altă credinţă, şi că n'a cercat nici cu mijlócele seducerii nici cu armele forţei absorbirea naţionalităţilor. Dacă ar fi cercat acésta, de sigur 'i-ar fi succes. Numai atunci s'au atins de tesaurele cele mai scumpe ale naţionalităţii Domniei Tale în şirul miei de ani, când şi însuşi magiarimea a fost obiectul nisuinţelor centralisătóre ale absolutismului austriac. Şi dacă Domnia Vóstră priviţi, ce stricăciuni au produs aceste esperimentări trecĕtóre în unitatea credinţei Domniei Vóstre, e cu neputinţă sĕ nu cunósceţi, că n'a atârnat dela puterea de resistenţă a valachimei, ci dela toleranţa fără păreche în istoria universală a naţiunei magiare, că nu s'a făcut daună în religiunea şi limba ei.

Pentru acestea, am puté aştepta recunoscinţă din partea Domniei Vóstre. Am fi putut aştepta, ca la serbarea millenară sĕ veniţi şi Domnia Vóstră înaintea a acelor altare, pe cari cu propriul *nostru* sânge le-am apĕrat şi veţi rosti rugăciuni de mulţămită în acea limbă, carea deşi nu e nóstră, în decurs de ḑece vécuri de scutul nostru puternic s'a împărtăşit; rugăciune de mulţămită cătră Provedinţa divină, carea v'a pus cele mai scumpe tesaure sub scutul aripilor unui popor atât de cavaler, marinimos, drept, cinstitoriu de drept şi consciu de datorinţele sale, cu a căror posesiune neatacată încă şi aḑi ve puteţi lăuda. *Astfel* de recunoscinţă am aşteptat noi dela Domnia Vóstră. Dar în loc de acésta, ce fel de mulţămită aduceţi Domnia Vóstră naţiunei magiare?

Negaţi şi publice insultaţi acea idee de stat, carea totdéuna a fost cetate libertăţii Domniei Vóstre, scăpare sigură limbei şi credinţei Dvóstre, fortăréţa nemişcată tesaurelor celor mai temute a Domniei Vóstre.

Dacă *altcineva* ar ataca bunul renume al naţiunei magiare, dacă reavoinţa *esternă* ne-ar acusa cu tirănie, cu răpire de drept şi cu brutalitate, Domnia Vóstră ar trebui sĕ păşiţi înaintea areopagului lumei culte şi a arăta la credinţa şi limba Domniei Vóstre, carea s'a susţinut pe teritoriul patriei apărat de libertate, ba încă cu siguritate s'au desvoltat; Dumnia Vóstră ar trebui sĕ vĕ provocaţi la intregitatea naţionalităţi Dvóstră, spre dovadă, că înculpările mincinóse ale relei voinţe nu sunt altceva, decât defăimare ticălósă.

In locul acesteia tocmai apostolii Domniei Vóstre cutreeră lumea ca vestitorii infamiei aruncate în mod minciós asupra numelui magiar; emisarii Domniei Vóstre rĕspândesc în tóte părţile calumniile, una mai próstă decât ceealaltă, falsificând istoria, minţind faptele şi seducênd judecăţile. Étă, acésta este recunoscinţa Domniei Vóstre.

Ér Escelenţia Ta necum se timbreze acéstă mişelie infamă! Deşí precaut, dar pentru aceea cu alusiune neînţelésă rĕu, dă drept nerecunoscinţei calumniătóre şi dă impuls nisuinţelor distrugĕtóre de stat.

Domnule archiepiscop, aici stă înaintea nóstră pastorala Domniei Tale. In actul acesta pe care, da, fanatismul l'a inspirat, binevoiţi a denuncia serbarea millenară atât înlăuntru cât şi înafară.

Cel ce — ca Escelenţia Ta — afirmă, că serbările millenare se arangiază „întru preamărirea rasei magiare identificate acum cu naţiunea politică din Ungaria“, comite o duplă perfidie. O perfidie este, că ḑice, că serbătórea nóstră este esclusiv numai pentru glorificarea rasei magiare, ceea-ce deştéptă aparenţa, ca şi când apĕsătoriul ar pretinde dela cei apĕsaţi sĕrbătorirea lui. Ér cealaltă perfidie este, că ḑice, că naţiunea politică ungară ar sta în contraḑicere cu rasa magiară, când legea despre naţionalităţi esprimă unitatea indivisibilă a naţiunei politice şi timbrul magiar al statului îl asigură pe tótă linia instituţiunile sale. Dacă acésta nu e *fanatism*, atunci e cu mult mai rĕu decât fanatism: e ură pasionată, care dă asalt asupra aceleia, ce merită iubire recunoscĕtóre, şi atacă, ceeaa ce a servit pentru cruţarea cea mai blândă.

Dar aceleia ce nume sĕ-'i dăm, ce comite Escelenţia Ta în întroducerea pasagiului al treilea din pastorală? Escelenţia Ta declară în numele credincioşilor sĕi, că valachimea nu voesce „sĕ dispară sub nomenclatura generală de naţiune politică unitară“. Cum? Voesce Escelenţia Ta sĕ distrugă unitatea naţiunei politicei magiare? Ceea ce legea decretéză evident, ceea-ce întrégă seria instituţiunilor de stat realiséză şi ceea-ce e scopul statismului magiar şi propositiune totodată: unitatea naţiunei politice magiare, pentru Domnia Ta nu e stare legală, ci pericol, din care vreai a scăpa, lovitură pe care vreai a o delătura, blăstĕm pe care vreai a-'l nimici?

Are dreptate Escelenţia Ta: acésta nu e fanatism, ci *tradare de patrie.*

După acestea e numai comedie protestul Escelenţiei Tale în contra seducerilor amăgitorilor de popor, cari vreau sĕ seducă valachimea. Carnevalul a trecut, pună jos Escelenţia Ta masca: ḑĕu, pe o strună cântă Escelenţia Ta cu acei amăgitori.

Cu ce drept acuzi Domnia Ta pe aceia cu deşteptare de ură, cu aţîţare de neîncredere şi cu rĕspândire de retragere?

Dar ceea-ce semeni Domnia Ta, este concordie? Ceea-ce propovednesci Domnia Ta, este dór' încredere? Şi este iubire, ceea ce rĕspândesc cuvintele Domniei Tale?

Cel-ce ca Domnia Ta vestesce valachimei, că la serbarea de bucurie a magiarilor celelalte naţionalităţi, *sĕ mediteze cât mai serios asupra sorţii lor proprie;* cel-ce ca Domnia Ta cu o suspinare oprimată aruncă acusa, că puterea statului magiar până la óre-care mĕsură îţi *constrige* biserica a lua parte la serbările millenare; cel-ce aşadară ca Domnia Ta provócă la tênguire supĕrătóre în mijlocul sgomotului de bucurie a sĕrbătórei naţionale şi se plânge de silă acolo, unde serbarea spontaneă ar fi datorinţă morală acela sĕ nu vorbéscă despre amăgitori, ci sĕ se pună şi însuşi pe sine sub acusă.

Domnule archiepiscop, Domnia Ta dispuni marinimos pe 10 Maiu un serviciu divin, care în urma motivării, cu care urmezi acéstă disposiţiune, va fi *liturgia revoluţionară* a nisuinţelor distrugătóre de stat ce graséză în fruntea valachimei.

In arta sugestiunei Escelenţia Ta într'adevĕr ai ajuns la o prefecţiune vrednică de recunoscinţă. Turnarea cugetelor proprii în milióne le credincioşilor într'adevĕr o faci cu succes. Ori cine va pricepe după prima cetire a pastoralei intenţia Domniei Tale:

„Serbaţi în contra statului magiar“!

Binevoiţi a vedé, că nu v'a succes a seduce opinia publică magiară. Nu scim ce intenţiuni are procuratura. Dar noi din partea nóstră hotărît ridicăm acusă contra Escelenţiei Tale pe titlul intenţiunilor de lesa majestate, ce se arată în epistola pastorală. Insinuăm înainte, că suntem aplicaţi a considera de împrejurare uşurătóre — *fanatismul* — Escelenţiei Tale.

Revista politică.

In culmea bucuriei lor foile guvernamentale din statul nostru n'au încătrău, ci vrênd nevrênd trebue sĕ amintéscă şi sĕ recunóscă, că sunt naţiuni, cari serbézá împreună cu Magiarii milleniul, dar sunt şi de acelea, cari cu ocasiunea acésta îşi varsă focul şi ura contra Ungurilor, pentru că asupresc fără cruţare pe fraţii lor de acelaş sânge. Vorbind despre demonstraţiile antimillenare „N. P. Journal“ scrie: Demonstraţiunile contra milleniului unguresc au avut un resultat, care în tot casul este de óre-care folos. Ele ne-au arătat nóue, unde avem sĕ ne căutăm duşmanii. — Naţiunile mari şi guvernele lor au arĕtat faţă cu sĕrbătorile culturale pacinice ale Ungariei atenţiune binevoitóre, care ne obligă la mulţumită. Numai în Belgrad, — şi deşi păn'acum nu în formă de atentate brutale — în România s'au făcut manifestaţiuni duşmănóse contra Ungariei. Acestea sunt acele douĕ ţĕri, cărora bărbaţii de stat unguri le-au făcut în era nóuă cele mai mari servicii. (?!)

Dacă s'ar putea redeştepta acel principe Michail din Sêrbia, pe care-l represintă statua, înaintea căreia potligarii din Belgrad au sĕvêrşit dispreţuita lor faptă, el ar condamna cu cuvinte înflăcărate pe ofensatorii naţiunei unguresci, pentru că el s'ar gândi la spriginul, ce i s'a dat din partea bărbaţilor de stat magiari. Depărtarea garnizónei turcesci din fortăréţa din Belgrad la 1867 au s'o mulţumiască Sêrbii bunăvoinţei Ungurilor. Şi la congresul din Berlin s'a întrepus contele Andrássy pentru mărirea Sêrbiei. Şi independenţii României i-a netezit calea contele Andrássy, încheiând cu acéstă ţară, care sta atunci încă sub suveranitatea Turciei, o convenţie comercială. Este numai logic şi consequent, ca guvernul român actual sĕ tolereze tot feliul de demonstraţii necópte contra Ungariei, şi după cum dovedesc vorbirile mai nouĕ publice ale lui Sturdza, sĕ le încurageze chiar. Este bine cĕ stim acésta, pentru că prietinii falsi sunt mai periculoşi, decât duşmanii recunoscuţi.

Şi între graniţele monarchiei a avut milleniul efectul unui reflector. Ura cechilor şi a ultraiştilor croaţi s'a manifestat în aceste ḑile de sĕrbătóre într'un mod incontestabil. Şi antisemiţii şi aşa numiţii naţionaliigermani din Austria şi-au dat pe faţă ura lor neîmpĕcată contra Ungurilor. Intréga armată a reacţiunei e gata, sĕ pâşiască contra posiţiei de stat a Ungariei. Póte, că póte fi încât-va mândră Ungaria cu duşmănia acestor elemente!! — Când omul e îmbuibat de putere, atunci nu mai póte vedea bine. Aşa şi cu ovreo-magiarii, cari serbézá astăḑi milleniul; sunt orbiţi de putere şi în situaţia acésta afirmă, că tóte statele din lume li sunt datóre Ungurilor recunoscinţă. Peste câte-va ḑile vor afirma póte, că unitatea Germaniei tot contele Andrássy a făcut-o. Şi pentru că din causa puterii Ungurii iubilanţi sunt cam scurţi la vedere, ei vĕd fórte puţini duşmani, pe cari îi consideră de puţin periculoşi. Se înşală însé amar. Ei înşişi prin purtarea lor de până acum îşi sapă grópa ca naţiune politică; iar înafară duşmanii sunt cu mult mai mulţi, nu trebue sĕ judecăm după felicitările de curtoasie, pentru că astăḑi durere, omul te felicită cu vorba, dar în inima lui te-ar mânca de viu!!

* *
*

Pentru a cincia óră în decursul unui an s'a întrunit în 6 Mai consiliul comunal al Vienei ca sĕ alégă primar. Presenţi au fost 136 consilieri co-

---

şi trupul cătră masa de scris, ca sĕ se pótă răḑima în ele, sau se îndoesce din mijloc înainte. Dacă însĕ cótele se string cătră trup şi în starea acésta se aşéḑă braţele pre scândura de scris, punctul de gravitaţiune se urcă în sus, corpul ia o posiţie óblă, braţele devin un raḑim al lui şi-l împedecă de a se osteni.

Ţinuta greşită amintită mai sus aduce cu sine o apropiare peste mĕsură a capului de caiet şi de regulă o plecare a capului în stânga.

In urma plecării corpului prea aprópe de hârtie, capul copilului cade în jos şi privirea devine aprópe verticală cu vîrful penii. In urma acesteia péna totdéuna va acoperi tocmai acea parte a hârtiei, care trebue scrisă. Pentru-ca sĕ pótă totuş vedé, copilul îşi dă capul în partea stânga, o mişcare, care, îi mai aduce şi alte servicii.

Apropiind capul prea mult, caietul vine sĕ stee îndărĕtul punctului de apropiere al ochiului, adecă se află în afară de domeniul vederii curate: — prin plecarea capului în o parte depărtarea ochilor, mai cu samă a unuia, se măresce aşa că copilul va vedé mai curat şi mai nesilit.

In decursul timpului plecarea capului causéză o strîmbare laterală a spinării şi în urma distanţei neegale a ochilor de obiect, o încordare mai mare a unui ochiu, „miopie“.

Şi de óre-ce corpul numai la posiţia dréptă în mijloc a caietului póte avé o ţinută dréptă, ori-ce altă posiţie pricinuesce o divergenţă a braţelor şi urmările acesteia, precum şi o destrăbălare a ţinutei drepte a corpului, cuvintele citate după anatomul Toldt sunt cel mai bun argument pentru scrierea verticală.

Acéstă părere nu e singuratică.

Profesorul Cohn se esprimă astfel în cestiune: „scrierea verticală e scrierea viitorului“.

Profesorul Uffelmann (Rostock) ḑice: „trebue sĕ declar, că scrierea verticală e cea mai corectă“. Şi profesorul Fodor din Budapesta apróbă întroducerea ei în scóle.

Comisiunea sanitară supremă din Austria de jos a recomandat (1891) întroducerea în general a scrierii verticale pentru instrucţia primă în scris, ca mijloc de a desvolta o ţinută dréptă a corpului, a împedeca strîmbări de spinare şi a încunjura stricarea ochilor — cu condiţiunea, ca copiii, sĕ nu se prea îngreuneze cu eserciţii de scris îndelungate.

(Va urma.)

munali. După votarea nominală făcêndu-se scrutiniul presidentul Dr. Friebeis anunţă resultatul: s'au dat 136 voturi 94 le-a primit dl Iosif Strobach; 42 de voturi Dr. R. Grübl. Este ales prin urmare ca primar al Vienei dl Iosif Strobach. Presidentul îl întrébă, dacă primesce alegerea.

Primarul Strobach a primit alegerea și a ţinut următórea vorbire:

Prea stimaţi domni: Prin alegerea de astăḑi mi-s'a făcut distinsa onóre, sě fiu ales primar al Vienei, și eu mulţămesc tuturor acelor colegi, cari mi-au dat încrederea lor. Eu sciu fórte bine, că alegerea mea este de a se atribuì numai împrejurărilor caracteristice, și cu deosebire împregiurărei, că alegerea acelui bărbat, pe care noi în linia întâi l'am recunoscut ca potrivit pentru postul plin de responsabilitate și la care poporul în totdeuna va ţinea, n'a primit întărirea împěrătéscă. Cestiuni importante, cari trebue sě se resolveze, au făcut, ca partidul și conducětorul acestuia, Dr. Lueger, sě facă posibil, ca administraţia orașului sé ajungă în mânile celor aleși și sě fie condusă de corporaţia alésă pentru acest scop.

Sacrificiul personal care l'a adus Dr. Carol Lueger, s'a făcut numai în interesul poporului și tot în acest sens trebue, sě fie înţeles și apreciat. Primind alegerea, declar totodată, că acésta o fac de o parte pentru credinţa cătră partid, ĕr de altă parte pentru prietinia personală cu Dr. Lueger, căruia bucuros îi voiu da locul meu, îndată ce va veni timpul potrivit. (Aplause).

Eu o fac, pentru-că aștept, că întregul partid sě fie una și sě mě spriginéscă în funcţiunea grea, care o i-au asupră-mi în casul, când mě va întărì împěratul, ca în chipul acesta sě se satisfacă dreptele pretensiuni ale poporului creștin. Dacă am îndrăsnit sě iau asupră-mi sarcina acésta grozav de grea, am făcut-o, pentru-că am avut asigurarea deplinului sprigin din partea mult onoratului meu prietin, Dr. Lueger, care a declarat în cercurile partidei, că el, își va pune tótă puterea sa în serviciul orașului sěu natal Viena.

Ca născut german sunt un fiu credincios al poporului meu și voiu avea totdéuna în vedere, că orașul Viena este un oraș german și trebue sě-'și păstreze acest caracter.

Ca austriac credincios voiu avea totdéuna în vedere, că orașul Viena este capitala și reședinţa imperiului întreg al Austriei și ca atare are sě-'și apere deplina ei independenţă în tóte direcţiile.

Ca creștin simt eu, că e datorinţa mea, sě lucrez în sensul preceptelor creștine (aplause nesfêrșite) și sě ajut a ridica pe poporul creștin, întru cât îmi vor permite puterile mele la acea valóre, pe care n'ar fi trebuit s'o pérdă nici odată! De aceste principii condus, declar încă odată că primesc alegerea! (Aplause nesfêrșite).

Primariul Vienei, Strobach, a vorbit Vinerea trecută și cu Kielmansegg și cu prim-ministrul contele Badeni. Sě ḑice, că acesta ar fi promis că întărirea va urma în câteva ḑile. Contele Badeni i-a amintit primariului Strobach și despre milleniul unguresc, la ceea ce Strobach a observat, că nici el, nici partidul sěu nu se gândesc sě-'și părăséscă punctul lor de vedere de pănă acum, și că nimenea nu va lua parte la sěrbătorile millenare!! — In fine bravii și harnicii creștini din Viena au triumfat. Capitala imperiului a ajuns în mânile creștinilor sub conducerea tot a Drului Lueger, după declaraţia primariului Strobach. De aici înainte în Austria și apoi succesive în Ungaria ovreo-magiarii vor trebuí sě dea îndĕrĕt și retragerea lor va fi în folosul mult asupritelor naţionalităţi creștine! Și pentru-că Magiarii se baséză pe Ovrei, căḑênd acestia, cum s'a întêmplat în Viena vor cădea și ei tare de sus, dacă nu vor deveni cuminte și se vor împěca cu naţionalităţile nemulţămite. Ovreii te lasă în něcaz, când ţi-e lumea mai dragă!

* * *

Deputaţiunea austriacă pentru stabilirea cuotei a ţinut o ședinţă, la care a luat parte și ministrii Badeni și Bilinski. Toţi membrii s'au declarat unanim, sě susţină nunţiul de pănă acum în ce privesce ridicarea cuotei și au însărcinat pe Dr. Beer, sě compună renunţiul, ca rĕspuns.

Va sě ḑică cu pactul merg treburile greu; Austriacii nu vreau sě cedeze, și rěu ar face.

* * *

Într'unul din numerii trecuţi ai ḑiarului nostru am comunicat, că din causa arderii stégului unguretc în Belgrad prefectul de poliţie din acest oraș, Nicola Stefanovici, a fost destituit. Aflăm însě, că el a fost numai transferat și denumit inspector de poliţie la ministeriul de interne, un post, în care Stefanovici a avansat, pentru-că e superior postului, care l'a avut mai nainte.

Acésta e satisfacţia, cu care sě laudă Ungurii, că le-a dat-o guvernul sêrbesc!!

Noutăţi.

Liturgie millenară în sens istoric-bisericesc. In înţelesul cercularului Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul, eri s'a ţinut în biserica de aici liturgie millenară cu mare pompă.

Biserica a fost decorată de tot frumos cu flori naturale. Liturgia o a celebrat Preacuvioșia Sa domnul vicariu archiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, asistat de protopresbiterii Ioan Papiu și Nicolau Cristea. Ca diaconi au funcţionat directorul seminarial Dr. Remus Roșca și Ioan Popovici, profesor la scóla civilă de fete a Asociaţiunei.

In decursul liturgiei Escelenţia Sa a stat în scaunul archieresc. Docsologia și rugăciunile împreunate cu ea o a sěvêrșit Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, însoţit de preoţii, cari au funcţionat la liturgie, lângă cari s'au mai alăturat protopresbiterii Zacharie Boiu și Moise Lazar.

In biserică a fost reservat loc de onóre pentru representanţii oficielor publice. Representanţii au fost din partea comitatului vicecomitele Reissenberger, I. vicenotariu comitatens Stefan Stroia și pretorele Putkovsky, subdirectorul dela direcţiunea financiară Linz, casarul dela Magistrat, maiorul Herzberg, și un funcţionariu.

Cântările liturgice le-a esecutat corul seminarial sub conducerea profesorului Dima; la docsologie a condus cântările părintele profesor Demetriu Cunţan.

În biserică a fost lăsat din consideraţiune la strěini numai publicul mai ales și fetiţele dela scólă.

Serbarea bisericéscă a fost fórte pomposă. După finirea docsologiei s'a cântat imnul poporal, și s'a continuat cântarea sub împărţirea anaforei.

În asemenea festiv mod s'a serbat în biserica de aici liturgia millenară.

Se dea bunul Dumneḑeu ca a dóua liturgie millenară bisericéscă sě o serbăm între condiţiuni mai favorabile și ca biserică și ca naţiune.

* * *

Festivităţi scolare. Sâmbătă în 9 Maiu au fost la biserica din Sibiiu-cetate fetiţele dela scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane, și cele dela scóla elementară a reuniunei femeilor române din Sibiiu, sub conducerea profesorilor lor.

Oficiul divin l'a celebrat domnul asesor consistorial Zacharie Boiu și la finea docsologiei a cetit rugăciunea de mulţămită.

Din biserică elevele s'au concentrat în sala de festivităţi din internat, unde profesorul Ioan Popovici a ţinut o prelegere interesantă din istoria patriei, indigitând mai ales la regii mai însemnaţi, cari au consolidat patria, dându-i base solide.

La festivităţile aceste au luat parte vicepresidentul Asociaţiunei, Preacuvioșia Sa domnul vicariu archiepiscopesc, archimandritul Dr. Il. Pușcariu, toţi profesorii scólelor, catecheţii și alţi onoraţiori.

In ḑiua aceea elevii seminariului nostru archidiecesan sub conducerea profesorilor au făcut escursiune la Sadu, spre a visita stabilimentele pentru producerea electricităţei, care e chemată sě lumineze Sibiiul.

* * *

Din creștini fără nici o lege. Credincioșii reformaţi din Gyulavár de lângă Lipova, preste jumětate, s'au decis sě părăséscă cu totul biserica reformată și sě nu între în sinul nici unei biserici, și acésta din causă, că ar fi prea mari dările pentru biserică și pentru preotul lor.

Óre sě nu esiste legea despre neconfesionalitate, care, precum vedem, propagă necredinţa nu numai în singuratici, ci și în massele poporului, s'ar fi întêmplat lucruri ca acestea? Nu credem.

Cei-ce nu cred în nici un D-ḑeu, fie în sens creștinesc ori în sens păgân, aceia nu vor crede în nici un feliu de instituţiune, nici chiar omenéscă, mai accesibilă de om, prin urmare nici în instituţiunile statului și astfel acesta pe ce se va mai puté susţiné?

Videant consules.

* * *

Limbagiul copiilor. Copii imediat după nascere n'au aprópe nici o legătură cu lumea esterióră din causa nedesvoltărei simţurilor. Abia după 2 luni, dacă sunt normali, se observă urmele unui rudiment de limbagiu, care se manifestă prin câteva sunete pentru a-'și esprima bucuria, sgomote ce se deosebesc de plânsetele și ţipetele de durere. Sunt nisce silabe mute și nearticulate, dar melodice și dulci pentru urechea mumei lor. La 5—6 luni încep sunete monosilabe, cari par a căpěta un sens óre-care ca ba, bo, da. Atunci copilul caută sě imite sgomotele pe cari le aude și va începe sě ḑică papa, mama, baba, dada. La vêrsta de un an, el va recunósce pe tatăl sěu și-'i va ḑice chiar papa îndată ce-'l va ḑări.

În al doilea an limbagiul devine mai deslușit și vocabularul copilului se mai îmbogăţesce. Când au împlinit 2 ani, unii copii, mai ales fetele cari sunt mai precoci decât băeţii, vor putea construi óre-cari frase scurte și par a înţelege cuvintele pe cari le pronunţă mai mult sau mai puţin corect.

Când copii ajung la vêrsta de 3 ani, dacă n'au remas înděrět, trebuesc sě vorbéscă bine, în cas contrariu sufer de vr'un defect mintal sau sunt surdo-muţi, și nu frâul limbei e de vină cum cred multe mume și-'și duc copii lor sě 'i taie de limbariţă.

Graiul în genere a preocupat din tóte timpurile și preocupă încă pe învěţaţi, cari cată sě-'și dea sémă de modul formaţiunei sale, de originea sa.

Una din teoriile admise astăḑi și care corespunde observaţiunilor ḑilnice, este a lui Albert Lemoine și el crede că omul își forméză singur limbagiul, și acésta nu mult timp după nascere. Ori de câte ori un copil va suferí, el va scóte un ţipet instinctiv, pe care doica va căuta sě-'l tălmăcéscă, și-'l va pricepe; pentru copil însě care nu scie încă sě le utiliseze cu voinţă, nu vor avea nici o însemnare. Încetul cu încetul însě le observă graba cu care muma sau doica se interesézá de el la cea mai mică mișcare, și atunci de multe ori ţipă fără sě aibă vr'o durere, pentru-ca sě fie mângăiat. Atunci copilul își manifestă deja prin sunetele vocei trebuinţele sale, începe originea graiului.

În cele dintâiu băigaeli ale copilului se disting deja vocale și consunante, și de aci cu timpul se vor nasce rădăcinile vorbelor și încetul cu încetul tóte elementele limbagiului. Modul acesta de graiu, se schimbă prin mișcările obrajilor, limbei și a buzelor, și mai târḑiu va alcătui cu ajutoriul voinţei cuvintele unei limbi. Aceste cuvinte legate între ele, vor urma un lanţ de gândire și graiul va fi complect format.

J. J. Rousseau a ḑis: „Copilul fiind nevoit sě-'și esplice trebuinţele sale, și prin urmare avênd mai multe lucruri de spus mumei sale decât muma lui, el va recurge la fel de invenţiuni, și limba pe care o va întrebuinţa va fi negreșit propria sa muncă“.

Copii învaţă dar singuri sě pronunţe, însě totdéuna vor vorbi după cum vor auḑi, de aceea sě căutăm sě le vorbim bine și corect. Nu este greu pentru un copil care pronunţă deja câteva vorbe, sě ţină minte numele precis al unui lucru, de aceea sě nu-'i încărcăm memoria cu cuvinte schimonosite și necorecte, pe cari va trebui sě le uite și sě le înlocuiască cu altele.

Trebue sě menagiăm micii lor creeri căutând sě le dăm o direcţiune de activitate potrivită cu vêrsta lor, când ne gândim câtă muncă intelectuală desvóltă un copil pănă la vêrsta de 5 ani. În acéstă periodă el capětă mai multe noţiuni decât în tot cursul vieţii sale.

Sunt în adevěr unele litere, cari sunt mai grele de pronunţat decât altele, greutăţile aceste copii le trec repede, prin spiritul de imitaţie cu cari sunt înzestraţi, dacă vom avea grije sě le vorbim deslușit și sě obligăm pe toţi din casă sě aibă acéstă grije.

Din acéstă educaţiune resultă că copii vor vorbi curat, corect și plăcut, și limbagiul lor va fi esact și neafectat.

Negreșit că se va evita a-'i face pedanţi învěţându-'i termini technici, pentru a nu obţiné un efect contrariu de ceea-ce urmărim. Mai târḑiu când vine timpul studiilor, cuvintele cari încă din mica lor copilărie vor fi bine înţelese, vor ajuta memoria și vor susţiné inteligenţa.

Tóte aceste sunt atâtea căi bune pentru viitor, este un adevěrat timp câștigat, îl cruţăm de ostenélă, și spiritul sěu se obicinuesce astfel și îl prepară pentru o conversaţie frumósă. Mai târḑiu, copilul astfel preparat, va sci sě întreţină familia, va sci sě povestéscă frumos o anecdotă, va sci sě-'și dea sémă de cele ce cetesce, își va esprima ușor ideile sale și astfel va fi fórte bine primit pretutindeni. („Sănătatea copiilor“.)

Mai nou.

Un telegram din Caransebeș publicat în „*Kolozsvár*“ constată, că clericii români de acolo nu sunt părtași la arderea stégului unguresc. Atentatul l'a făptuit un sodal de croitoriu beţiv cu numele Jucu (Zsuku). Studenţii români din Caransebeș au înscenat un conduct sub stég unguresc drept ovaţiune pentru mileniu.

Din public. *)

Dare de sémă.

(Urmare.)

Ca suprasolviri la bal au incurs dela următorii domni și dómne: Krasovsky din Sibiiu 5 fl., I. Măcellar din Apold 2 fl., d-na Ana Moga 1 fl. 50 cr., dl Bugarski din Sibiiu 2 fl., Nic, Henţu din Sělişte 1 fl., Nadasdy din Sibiiu 2 fl., Onoriu Tilea, inginer 1 fl. 50 cr., Ioan Bădilă, jude reg. 2 fl., Ioan de Preda, advocat 3 fl. 50 cr., N. N. 5 fl., Szöcs Géza 50 cr., Iulius Schäffer, prof. de musică 3 fl. 50 cr., I. Altrichter, adv. 5 fl., G. Maetz, architect 2 fl., Dr. Süssmann, medic 3 fl., d-șóra Elena Petrașcu 3 fl., Ioan Petrașcu 1 fl., Hamrodi, comerciant 5 fl., Ludvig Binder 1 fl. 50 cr., Il. Sa dnul Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit 5 fl., Karakas Albert 1 fl., Alecsandru Lebu 5 fl., Daniil Gabor, jude în pensiune 2 fl., N. N. 5 fl., d-șóra Nina Dunca de Sajo 3 fl., Escelenţia Sa dl archiep. și metropolit Miron Romanul 25 fl., Dr. Al. de Mocsonyi, mare proprietar Budapesta 5 fl., Eug. de Mocsonyi, mare propr. Budapesta 5 fl., Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor 10 fl.

Cu lista d-nei M. Gligor din Baia de Criș dela: d-na Maria Gligor 1 fl., Maria Candrea 1 fl., dl Romul Cotion 1 fl., d-na Irina Ciuciu 1 fl., Eugenia Popa 50 cr., dl Teod. Pap, adv. 1 fl., I. Bubenik 1 fl. și d-na Ana Sida 50 cr.

Cu lista d-nei S. Preda din Câmpeni dela: dl Dr. Z. Chirtop 1 fl.

Dl Parteniu Cosma, directorul „Albinei“ în Sibiiu 2 fl. 50 cr.

Ca colectă dela dl Grigoriu Stefănescu, prof. univ. Bucuresci 3 fl. 12 cr.

Cu lista dlui A. Stanca, paroch în Petroșeni dela: D. Socol 1 fl., Vasile Socol, preot 50 cr., C. Dima, învěţător 50 cr., A.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Stanca, paroch 1 fl, S. Suciu 50 cr., V. Janza, pretore 1 fl., I. Vasiu 1 fl. şi Petru Preda 50 cr.

Cu lista dșórei E. Cimponeriu din Budapesta dela: Dna Ecaterina Cimponeriu 2 fl., dna Eugenia Reichmann n. Ursulescu 1 fl., Anica Liuba n. Buiaş 1 fl.

Cu lista dlui Elia Godian din Teregova dela: Dl E. Godian 2 fl., Dr. St. Godian, subjude c. r., 2 fl., Mathia Godian, cand. de C. fund., 1 fl.

Cu lista dlui N. Proștean, advocat în Lugoş, dela: Dl N. Proștean 5 fl., N. N 2 fl., Dr. Major, medic, 5 fl., St. Petrovici 2 fl., Dr. G. Dobrin 3 fl., Mih. Beșan, not. public, 3 fl.

Cu lista dnei M. Vlăduţiu din Turda dela: Dna Aurelia Boldea 1 fl., Maria Vlăduţiu 1 fl., Dl G. Popescu 1 fl.

Cu lista dnei L. Feier din Boros-Jenő dela: Dna Lucia Feier 1 fl.

Cu lista dnei V. Segercian din Orșova- dela: Dna Neta Călciunariu 2 fi., dl V. Băiașiu 2 fl., dna Helena Gogaltan 1 fl., Elena Cojocariu 1 fl, Maria Popoviciu 2 fl., Dl Nic. Grama, primar, 1 fl., dómna Marta Mangiuca, soţie de medic, 2 fl., Ana Blidar 1 fl., dl Zenobie Chitician, comerciant, 1 fl., Reimund Vesely, inginer, 1 fl., Rubl, farmacist, 50 cr., Carol Weisz, intreprindĕtor 2 fl., Kübler, comerciant de lemne, 5 fl., Wassilescu 50 cr., dna Maria Mihoc 1 fl. (ca suprasolviri la bal); Dl Dr. Ioan Popovic & comp. 2 fl. 50 cr., Traian Henţu, înv., 1 fl., Popescu Iconia 2 fl., Isaia Iovescu 1 fl., Personalul silvic al comunităţii de avere din Orșova 2 fl., dl I. Balacs 50 cr., dna Octavia Pirtea 2 fl., dl Dem. Huniţia 50 cr., dl L. Klemens 50 cr., dna Erina Balacs 50 cr., dl Dim. Blajovan 2 fl. şi dna Valeria Segercian 2 fl.

Cu lista d-nei M. Moldovan din Mediaş dela: d-na Maria Moldovan soţie de protop. 2 fl., Maria Necşa 50 cr., Maria Moldovan Bucşa 1 fl, Maria Ivan, soţie de adv. 2 fl., Elena Suciu 50 cr., Maria Iuga 50 cr, Valeria Muntean 50 cr., dl I. Pokurar 35 cr., d na Lucretia Doctor 1 fl.

Cu lista d-nei Calipia Siandru din Sighişóra dela: d-na Calipia Şandru 2 fl., (ca tacsă de membră) Firuţa Negru 1 fl., Ana Perţa 50 cr., Elena Mosora 1 fl., Maria Moldovan 30 cr., Rafira Ciceiu 1 fl, Elisaveta Manta 1 fl., Maria Urdea 1 fl., dl I. Muntean 50 cr., Ganea 50 cr. d-na Eufrosina Siandru 20 cr.

Cu lista d-nei S. Popescu din Reghin dela: d-na Sidonia Poposcu, soţie de adv. 20 fl. (ca tacsă de membră pe viaţă).

Cu lista d-lui G. Şəgău, prot. în Reghin dela: dl Galacteon Şagău 10 fl., A. Têrnovean, paroch 1 fl., George Siandor 2 fl. şi dl M. C. Orbonaş, adv. 10 fl.

Cu lista d lui V. Domșia din Toracul mic dela: dl Teodor Cioban 1 fl., I. Z. Secoşian 1 fl., d-na Elisa Secoşian 1 fl., dl Nicolae Secoşian 50 cr., I. Botean 50 cr., Nicolae Onciu 50 cr., P. Ferencz 50 cr., P. Mihai 50 cr., T. Alaszu 50 cr., D. Glüksman 50 cr., d-na Anastasia Tempea 1 fl., Ana Raichici 50 cr., Olga Pop 50 cr, d-na Ecaterina Checi 50 cr., V. Domșia 1 fl.

Cu lista dómnei S. Preda din Câmpeni dela: d-şóra Dominica Chirtop 1 fl., dl Dr. Zosim Chirtop adv. 2 fl., (ca membru ajutător) şi 1 fl., ca suprasolv. la bal, dna Sofia Chirtop 2 fl, (ca tacsă de membră ajut.) Zoriţa Andreica 1 fl., Sabina Preda 4 fl.,

Cu lista dómnei C. Baciu din Haţeg dela: dómnele Amalia Oltean 1 fl., Fira Făgăraş 50 cr., Maria Şĕlariu 1 fl., Valeria Cutean 1 fl., Maria Bontescu 1 fl., Victoria I Popoviciu 1 fl., Elena Baiaș 1 fl., Mina Dobosy 1 fl., Susana Socaciu 1 fl., Şarlota Muntean 50 cr., şi Şarlota Baciu 2 fl.

Cu lista dnei S. Popovici din Haţeg dela: dna Susana Popovici 5 fl.

Cu lista dnei E. L. Pop din Cluş dela: M. B. 1 fl., dl A. Nemeş 1 fl., Emeric Pop 1 fl., A. B. 1 fl., dl Basiliu Podóbă 1 fl., Vasiliu Indre 1 fl., dna vĕd. Teresa Baldi 1 fl., Iuliana Pavel 50 cr., dl Almaşan 1 fl., dna Ida Ilea de Csató 1 fl., Elisa de Batta Colceriu 1 fl., Ecaterina L. Pop 2 fl.

(Va urma).

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl. 15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„ 18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„ 20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„ —.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„ —.75
Proscomidia altariului	„ —.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„ 10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„ 2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„ 25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„ —.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„ —.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„ —.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„ —.20
Aritmetica, de P. Dima	„ —.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„ —.45
Aritmetica după Lurz	„ —.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„ —.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„ —.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„ —.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„ —.70
Catechism de M. Toma	„ —.30
Catechism bogat	„ —.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„ —.15
Comput de Ioan Popescu	„ 1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„ 2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„ 3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„ —.10
Culegere de cântece naţionale.	„ —.25
Carte de cetire magiară de Crișan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„ 1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„ —.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„ —.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„ —.20
Chemia elementară de Vlaicu	„ —.80
Chemia anorganică de Filipescu	„ —.80
Drepturile şi datorinţele civile	„ —.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„ —.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„ —.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„ —.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„ —.30
Fisica de Făgărășan	„ —.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„ —.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„ —.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„ —.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl. 1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„ —.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„ 1.—
Gramatica română de I Dariu	„ —.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„ 1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„ —.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„ —.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„ 3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„ 1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„ —35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„ 1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„ —.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„ —26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ —.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ 1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„ —.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„ 1.—
Legendar român de V. Petri	„ —.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„ —.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„ —.40
Mărturisirea ortodocsă	„ 1.20
Pastorala veche	„ 1.—
Pastorala nouă	„ 1.50
Pomăritul de D. Comșa	„ 1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„ 1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„ 2 —
Teologia dogmatică	„ 1.—
Teologia morală	„ 1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crișan & Putnoky	„ —.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl 2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„ 1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„ 4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„ —.50
Polemia contra Heliad	„ —50
Calendariu pe anul 1896	„ —.30
Scrisori apologetice	„ —.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„ —.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur.	„ —.50
Vocabular român german	„ —.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„ 1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„ —.65
Antologie română de Manliu	„ 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„ —.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„ —.10
Codicele de Mateiu Voilean	„ —.80
Colinde de A. Marienescu	„ 1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„ —.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„ 1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„ 1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„ 2.—
Descântece poporale de Marian	„ 2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„ 2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl. —.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„ —.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„ —20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„ 1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„ —.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„ 1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„ —.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„ 2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„ —.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„ —.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„ 1.50
Poetica română de I. Manliu	„ 1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„ 1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„ —.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„ 2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„ —.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„ —.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„ —.45
Stupăritul de C. Dimian	„ —.80
Vechia metropolie de N. Popea	„ 1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„ 19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„ 7.60
Statut organic	„ —.25
Regulament pentru parochii	„ —.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţământului	„ —.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„ —.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„ —.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„ —.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„ —03
Catalog de clasă cóla	„ —.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„ —.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„ —.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„ —.55
Carte de evidenţă cóla	„ —03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„ 1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„ 2.10
Chronica scolară leg.	„ 1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„ —.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„ —.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„ —.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„ —.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„ —.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„ —.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„ —.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„ —.02
Contul capitalelor active cóla	fl. —.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„ —.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„ 1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„ —.10
Jurnal de casă cóla	„ —.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„ 165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„ 1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl.	„ —.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„ —.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„ 4.—
Protocolul parochial cóla	„ —.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„ 4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„ —.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„ 4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„ —.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul morţilor cóla	„ —.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„ 4 50
Protocol de esibite cóla	„ —.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„ 1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„ 2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„ —02
Prot de clasificaţiune l. din 50 c.	„ 1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„ —.05
Testimonii scolare esempl.	„ —.02
Testimonii de religie	„ —.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl. 2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„ —.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„ —50
Portret Şaguna	„ 1.—
Portret Gozsdu	„ 1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„ —.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„ —.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„ —.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„ —.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„ —.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.	
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.	
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.	
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi	
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata	
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.	
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.	
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circete, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.	
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.	

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 49. Sibiiu, Joi 2/14 Maiu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Perfidie duplă.

Ḑiarele din capitală cu deosebită perfidie continuă atacurile asupra Escelenţiei Sale metropolitului nostru.

Din incidentul arderei unui stindard unguresc în Caransebeş, în sara de Vineri spre Sâmbătă, întréga pressă magiară a tăbărit asupra bisericei nóstre. Cine altul decât românii greco-orientali au putut insulta în acel chip insigniile statului. Şi deóre-ce în Caransebeş esistă o episcopie şi un seminariu român greco-oriental, lucru natural, că aceştia au insultat statul. N'a făcut insulta însuşi episcopul, a trebuit sě o facă tinerii teologi greco-orientali din Caransebeş cari cresc sub îngrigirea Preasânţiei Sale.

Şi faptice întrégă presa din capitală a pus atentatul în sarcina teologilor români din Carancebeş. Ḑiarul „Budapesti Hirlap“ din acest incident a pretins nu numai închiderea, ci chiar cassarea seminariului din Caransebeş. In acel cas vor prinde minte şi episcopii şi consistoriele, şi profesorii şi directorii cum trebue respectat statul şi pretensiunile lui.

Ca perfidia sě fie şi mai mare, ḑiarul „Pesti Napló“ a adus atentatul în strênsă legătură cu cercularul Escelenţiei Sale metropolitului nostru. Fanaticul metropolit al valachilor în loc de a îndemna ca credincioşii bisericei greco-orientale sě iubileze din tótă inima, i-a reflectat sě mediteze asupra trecutului lor propriu şi asupra viitorului.

Cercularul revoluţionariu a avut efect, căci teologii din Caransebeş au ars stindardul unguresc.

Acuma după ce s'a constatat, că tinerii teologi de sub păstorirea înţeléptă a Preasânţiei Sale dela Caransebeş nu au ars stégul, ci din contră au luat parte activă la sěrbările scolare din incidentul iubileului, ḑiarele din capitală nu au bunul simţ se revóce insultele făcute, sě dea cuvenita satisfacţiune bisericei şi prelaţilor insultaţi. Din contră, ele continuă cu calumniarea, căci din calumnii tot se lipesce ceva după proverbul strămoşilor nostri. Biserica greco orientală română, fanaticul prelat trebue calumniat cu sistem, căci aşa convine curentului şovinist de aḑi.

Dacă nu din incidentul cercularului e vinovat metropolitul în acéstă afacere, care nu are nimica cu teologii din Caransebeş, apoi din al incident trebuia el sě fie aflat vinovat.

Incidentul acesta îl află *„Budapesti Hirlap“*, care ni-a sosit tocmai acuma. Acest ḑiariu a fost, care a pretins cassarea institutului teologic din Caransebeş, lăţind tendenţios vestea, că teologii români au făcut atentatul.

Acuma după ce s'a constatat că tinerii teologi din Caransebeş nu sunt mestecaţi în acea afacere condamnabilă trebue căutată o esplicare óre-care, cu care sě se pótă lovi în metropolitul român greco-oriental.

Ómenii dotaţi dela bunul Dumneḑeu cu bună fantasie, uşor sciu făurí esplicări după plac. Ḑiarul din cestiune vorbind despre incidentul din Caransebeş, află esplicarea, şi étă cum o dă spre edificarea publicului magiar:

„Cu ocasiunea sinodului gr.-ort. român din Sibiiu a fost vorba, ca în Sibiiu sě se edifice pentru institutul teologic de acolo un palat cu 200,000 fl. Archiepiscopul Miron Romanul a fost în contra planului, pentru-că, aşa ḑice, ce folos de acel palat frumos, dacă preste vre-o câţiva ani va remâné gol; căci el are scire positivă despre aceea, că guvernul de dragul unei facultăţi teologice centrale va desfiinţa pe cale legislativă institutele teologice gr.-ort. române dela reşedinţele episcopesci.

Dela declaraţiunea acésta a metropolitului tot mai mult s'a lăţit vestea ca scire positivă, că guvernul se pregătesce, deşi nu a le închide, dar cel puţin pe cale legislativă a regulamenta institutele teologice gr.-ort. punêndu-le sub inspecţiunea statului. Astfel fiind intenţiunea guvernului, ultraistii caransebeşeni au creḑut cu siguritate că guvernul în casul acela, dacă vătěmarea stégului într'adevěr o au efeptuit elevii de teologie, se va folosi de ocasiune, ca imediat sě întroducă cercetare severă în contra institutului teologic dela Caransebeş.

După ce resultatul unei astfel de cercetări din punct de vedere patriotic în institutele teologice greco-orientale române abia ar fi esceptionabil, domnii acestia, ca resultat imediat al vătěmării stégului în prima linie au creḑut, că guvernul va închide deocamdată în mod provisoriu sau în cas mai grav pentru totdéuna institutul teologic de aici, ér în rêndul al doilea va pune tóte institutele teologice sub inspecţiunea statului“.

Despre desbaterile sinodului din anul acesta multe verḑi-uscate s'au publicat în ḑiaristică şi tóte cu rea tendinţă. Povestea acésta încă nu o am cetit nicăiri, deórece despre facultatea centrală teologică din capitala ţĕrei, care se vede a fi idea predilectă a curentului de magiarisare, nu a fost vorbă în decursul desbaterilor sinodali din archidiecesă.

A trebuit deci inventată o fabulă cu speciala meniţiune de a lovi în metropolitul nostru.

Cu asemene perfidie încă trebue sě ne facem samă, căci pare ni-se pressa magiară aḑi mâne faţă cu biserica nóstră va ajunge la refrenul cunoscut din vechime. . . . . *„delendam esse, censeo“*.

Aşa cu biserica, aşa cu metropolitul, dară una sě nu o uite presa magiară, sé nu o uite curentul bolnăvicios de aḑi al magiarisărei, şi cei ce stau dóră la spatele lor, sě nu crédă, că păruta apatie a bisericei celei vii în faţa acestor atacuri va continua în starea cunctativă de aḑi.

Biserica cea viuă va isbucni în protest sěrbătoresc, când va vedea că presa, opiniunea publică şi dóră şi alţii cred a trece preste biserică şi dignitarii ei cu o trăsătură de pénă.

Pacienţa încă are margini!

Cercularul metropolitului.

Nesăţios, cum este, molochul şovinismului de rasă, care acuşi-acuşi nu-'şi mai încape în piele, a pretins dela metropolitul nostru şi imposibilul.

A pretins sě iubileze atunci, când inima-'i sângeră de durere.

A pretins sě salte atunci, când doctrinele şi drepturile creştinismului ḑilnic se calcă în picióre, atunci, când în special drepturile bisericei sale nu numai se nesocotesc, ci mereu se şurghunesc.

A pretins, ca îmbrăcându-'şi pe mama věduvită din negrul doliu în haină de mirésă, se o mai şi conducă la ospěţul strěin şi acolo sě danseze împreună . . . .

Şi ce a făcut metropolitul?! A dat pacea sa celor-ce vor sě jubileze, a spus celor ce nuntesc, că nu vrea sě le conturbe ospěţul, dar a ţinut sě spună şi aceea, că mama sa, maica nóstră biserică, în négra-'i jale nu póte salta, nu póte lua parte ca dansantă la ospěţul lor, ci ea va rěmâné acasă cum se cuvine unei věduve ce jelesce de un vitreg tratament, ea va sěrbătorí meditând asupra trecutului seu atât de jalnic şi totuşi atât de demn, — ea va îmbrăca haina de sěrbătóre, nu însě ca sě danseze, ci ca în consciinţa acestui trecut demn, mulţumind de tóte şi pentru tóte marelui povăţuitor al tuturor, sě contempleze un viitor mai fericit, la care blânda mamă suride...

Şi noi sperăm a ḑis înaltul prelat şi noi sperăm, că am încheiat un milleniu de suferinţe, — şi noi sěrbătorim un trecut cinstit şi mai sěrbătorim speranţa unui dulce viitor...

Va sě ḑică, cercularul metropolitului a fost o declinaţiune a invitărei în forma, ce 'i-s'a făcut, dar a fost o declinaţiune dată în modul cel mai cuviincios şi cu motivarea cea mai justă, cea mai démnă, cea mai perfectă şi cea mai loială.

Ér pentru noi, biserica sa cea strămoşéscă, cercularul metropolitului a fost mai mult. A fost un avis categoric şi neîndoios, dat celor puternici, pentru-ca sě se scie pretutindeni, că noi cu mic cu mare ţinem cu sânţenie la biserica nóstră română şi ortodocsă, şi a fost o îmbărbătare nespus de preţiósă pentru toţi fii acestei biserici, ca se ţină strîns la biserica lor

FOIŢA.

Scrierea verticală
din punct de vedere igienic.

(Tr. după Dr. **Süssmann** de Dr. **Beu**.)

(Încheiere.)

Guvernul bavarez a ordonat în 1890 întroducerea scrierii verticale în diferite institute pe basa părerii camerii medicale din ţară, — acelaş lucru îl făcu în 1892 guvernul croat, ér în Viena se esercitéză acest fel de scriere în circa 80 de institute de învěţământ etc.

Invěţătorul Wald din Türk laudă scrierea verticală în chipul următor: *a*) Copii şed ţépěn, drept, nu sě plécă înainte, şi anume nu numai la scris, ci în urma obiceiului nici la celelalte obiecte de învěţământ. Ei nu se mai aşéḑă cu cótele pe bancă.

b) Ochiul se cruţă în mod însemnat: el nu ajunge prea aprópe de tablă şi rěmâne aprópe tot în aceeaşi distanţă dela litere.

c) La scrierea verticală pieptul nu se apasă de dunga scândurii de scris, e totdéuna liber şi respiraţia nu se îngreunéză“ *). Protivnicii scrierii verticalə afirmă, că ea e contrară mişcării naturale a mânii; acestora le rĕspunde oculistul Dr. Schubert din Nürnberg astfel: „Ce a putut îndemna omenimea ca vécuri de-a rêndul sě foloséscă scrierea verticală, dacă ea sě împotrivesce mişcărilor regulate ale mânii? De bună samă îşi are motivele sale, că de doi secoli încóce scrierea a luat pe încetul o direcţie plecată spre drépta; ea aduce servicii scrierii grăbite. E afară de ori-ce îndoélă, că scriind grăbit e e mai plăcută mânii scrierea piezişă. Dar în scólă, mai cu samă în anii dintâi, e vorba de scriere precugetată, mai mult desemnătóre. Copilul are lipsă de mult timp pănă-ce umple un rênd. De-ce sě-i primejduim dară ochii şi spinarea prin nisce posiţii ale caetului, cari sunt de folos esclusiv pentru scrierea grăbită?“

249

Dacă ne gândim la ţinuta, ce de obiceiu o au copii la scris, trebue sě ne mirăm, că nu ocupă mai mult teren mişcarea pentru îmbunătăţirea acestor stări. Copiii observă de regulă următórea ţinută a corpului la scris: Umĕrul drept şi braţul superior drept sunt fórte ridicate, ér braţul inferior drept e aşeḑat şi întins pe masa de scris; umĕrul şi braţul stâng stau plecate, strînse la piept, ér cu mâna stângă se razimă de dunga mesii şi îşi ţine caietul. Capul se plécă în stânga, pănă mai atingə cu barba mâna stângă, spinarea se întórce în jurul osiei sale încovăindu-se în drépta, aşa că musculatura din partea dréptă e peste mĕsură încordată, pe când cea din stânga e în stare de odihnă, moleşită. Afară de aceea ochii, cari sunt întorşi spre drépta şi fórte aprópe de scrisóre, îşi forţéză peste mĕsură acomodaţiunea (Geigel)

Nu se póte nega, că în adevĕr succede prin o consecvenţă strictă şi admoniare pretinéscă a ţiné scolarii în posiţie dréptă, dar e fapt, că după aceea iau o posiţie cu cótele desfăcute, spinarea plecată şi capul dat îndăret. Dacă deci şi sub ochii veghietori ai învĕţătorului se pierde ţinuta dréptă, ce garanţie putem avé, că acasă îşi vor ţiné copii corpul drept scriind pieḑiş şi şeḑênd strîmb?!

Deóre-ce scrierea verticală nu e posibilă decât în o posiţie dréptă la mijloc, deja în technica ei avem un scut în contra urîtelor strîmbături de corp, ce presintă copii scriindu-şi temele acasă. Scolariul scriind vertical numai cu greu va puté şedé altfel decât drept.

Pe basa celor ḑise îmi iau voie a atrage atenţiunea forurilor scolare asupra bunătăţii scrierii verticale şi a propune, ca sě se facă încercări cu ea în scólele elementare.

Pentru a cruţa timpul şi a fi siguri de succes, Dr. Schubert recomandă spre strictă observare următórele esperienţe, ce resultă din încercările deja făcute cu scrierea verticală:

1. Lucru de căpetenie e a ţiné tabla sau caietul în posiţie dréptă la mijloc; nu e destul cu scrierea pe tablă a unor litere verticale drept model.

2. Pentru menţinerea posiţiei drepte la mijloc e de lipsă ca şirele sě fie scurte, căci altfel cătră capĕtul şirului trece vêrful penii afară de mijlocul corpului. Mai cu samă pentru prima instrucţie sě nu fie şirele mai mari de 8—10 centimetri. Tăbliţele de scólă trebuesc împărţite prin linii verticale în 2 sau 3 despĕrţăminte şi pe fie-care separat scris. Nu e consult a scrie şire mai lungi împingênd tăbliţa din când în când.

3. Sĕ se încungiure a scrie după modele, ce zac pieḑiş în stânga, pentru-că aşa ajung copii tocmai între caiet şi model, prin ce s'ar perde posiţia la mijloc a celui din-

---

*) Zeitschrift für Schulgesundsheitpflege 1889, 90—92.

străbună, se ţină sus salutea ei — şi inimile sus....

Mulţi sunt însĕ, amici şi inimici, pe cari cercularul nu 'i-a satisfácut.

Ignorând pe cei din urmă, ne vom ocupa puţin cu părerile celor dintâiu.

Metropolitul nostru, ḑic, ei din înalta posiţiune, ce ocupă, şi în iubireai de neam şi de biserică, de cari de atâtea ori a dat înalte doveḑi, nu putea se facă dóuĕ lucruri: 1º nu putea sĕ se supună orbiş ordinelui ministerial, fără de a-şi face datorinţa, dând anume tocmai în acest moment de mare importanţă istorică espresiune durerilor ce strêng pieptul bisericei şale.... şi 2º nu putea, căci nu este de erudiţiunea şi demnitatea sa, se facă politică de stradă; sĕ respingă în mod brusc învitarea, dar nu putea nici sĕ lase a-i ieşi din pénă nisce frase góle, cu cari eventual cei puternici s'ar fi mulţumit, ar fi rĕmas însĕ în decepţiune biserica sa.

Putea însĕ, ḑic tot acesti amici, sĕ facă al 3 lea lucru. In vederea agitaţiunei generale, ce stăpânesce presa magiară şi a situaţiunei critice, în carea se află biserica, putea dóră sĕ nu reflecteze la ordinile ministrului, putea se tacă, putea mai ales în acest timp cu totul agitat sĕ nu se espună unei ostilităţi atât de înverşunate.

Ei da, acésta o putea face Metropolitul!

Dar nu o-a făcut, ci s'a espus: Au dóră de prima dată s'a espus Metropolitul nostru?

..... Au dóră nu în deplină consciinţă şi cu deplină demnitate s'a espus acum şi alte dăţi?

.... Au dóră pe pieptul seu strălucesc insigniile plecărei?..

.... Nu! Metropolitul nostru s'a espus totdéuna pentru biserica sa. Şi ceea ce acum a făcut este un protest, dar un protest, cum iese din péna omului espert şi erudit, este un protest demn şi solemn.

N. M.

Metropolitul nostru atacat.

Publicăm acum scrisórea, care o a adresat redacţiunei ḑiariului „Pesti Napló" Escelenţia Sa metropolitul nostru după atacurile, pe cari le-am reprodus în numĕrul nostru de Marţi, şi nóuele atacuri ale numitului ḑiariu.

Publicul cetitoriu îşi va face judecata sa în acéstă afacere.

Ĕtă ce aflăm în numĕrul 129 al ḑiariulni „Pesti Napló" din Maiu a. c. st. n.:

Dela domnul archiepiscop greco neunit Miron Román ne-a sosit astăḑi următórea epistolă:

Sibiiu, 8 Maiu 1896.

Onorată Redacţiune!

Epistola ce mi-o aţi adresat ca rĕspuns în fruntea fóiei dvóstre din Mercurea trecută Nr. 125, e scrisă într'un ton aşa de iritat, încât faţă cu aceea, chiar de aş avé timp şi voie ca pentru clarificări sĕ me pun une-ori în contact cu ḑiarele, în acest cas acel ton, apoi onestitatea, precum şi simţul propriu mĕ dispenséză dela ori-ce polemie; în locul acesteia permită-'mi onorata redacţiune, ca în fóia dvóstre altcum fórte preţuită, pe carea eu o cetesc totdéuna cu atenţiune, sĕ-'mi esprim speranţa: că onorata redacţiune, dacă odată i se va alina animositatea provocată póte pe drept de alte incidente regretabile, a bună sémă va afla însaşi, că în disposiţiunea sa agitată m'a atacat fără temeiu, fără drept, şi deci în mod nedemn.

Sincer stimătoriu
Miron Romanul.

La acéstă epistolă noi ne dăm rĕspunsul în următórele:

Escelenţia Vóstră, domnule archiepiscop!

Escelenţia Ta ne-a provocat în ḑilele trecute ca sĕ adeverim cu fapte nerestălmăcibile fanatismul Escelenţiei Tale, ori sĕ retragem acusa cuprinsă în atributul *„fanatic"*. Noi la acésta am stat înainte cu un astfel de argument, la a cărui autenticitate nu încape nici un cuvênt: cu epistola pastorală proprie a Escelenţiei Tale. Din acest teribil document noi am desfăcut timbrul fanatismului distrugĕtoriu de stat, tendenţele cinicei tradări de patrie. La acésta Escelenţia Ta ne rĕspunde acum, că nu póte sta de vorbă cu noi, căci suntem *agitaţi*. Dar cum naiba sĕ nu fim agitaţi? Apoi ne rugăm de iertare: a nu te revolta asupra pastoralei Escelenţiei Tale, ar fi însaşi lesă majestate.

Poftiţi numai incordându-Vĕ puţin preţuita fantasie, a vĕ transpune faptul în România. Milostiviţi-vĕ a vĕ închipuí, ce s'ar întêmpla óre în Valachia deja rescumpĕrată, dacă órecare principe bisericesc ar face aceea, ce ai făcut Domnia Ta cu noi, domnule archiepiscop, tocmai în preséra milleniului?

Dacă în devoţiunea naţiunei dispuse spre bucurie ar fi strigat acolo glasul pătimaş al unei pastorale archiepiscopesci, amărăciunea respânditóre de ură, agresiunea contrară statului: scie domnul archiepiscop ce s'ar întêmpla cu autorul unei astfel de pastorale în libera şi fericita Românie? I ar trage de sub el tronul archiepiscopesc, l'ar tîrî înaintea judecătoriei şi l'ar arunca în temniţă, ér poporul ar aplauda represaliei şi ar saluta însufleţit dreptatea severă.

Aici la noi principele bisericesc a valachimei apăsate póte înjura nepedepsit naţiunea magiară, póte loví în ţaţă statismul magiar ce-'şi serbéză esistenţa sa de o mie de ani: tronul nici i se scutură, înaintea legii nu 'l citéză, sbir nu-'l persecută, póte dormi liniscit bine sciind, că nici un fir de pĕr nu i se va strîmba. Noi pentru acésta nu vom murmura. Răbdarea marinimósă totdéuna a fost virtutea Magiarului şi rĕmână-'i ca virtute şi de aci înainte. Dar una sĕ fie bun a ne concede graţios, ca sĕ ne turburăm asupra procedurei Escelenţiei Tale, şi sĕ ne spunem agitaţi opiniunea asupra ei. Au dóră aţi binevoit a aştepta, ca naţiunea pălmuită rostind mulţămită cu supunere, sĕ-'şi întindă milostívelor palme ale Escelenţiei Tale şi celalalt obraz?

Da, suntem agitaţi şi scandalisarea agitată ne e fórte îndreptăţită. Şi cât ne este de îndreptăţită, las' sĕ arete următórele rapórte telegrafice, din cari sĕ vede, în ce fel de pămênt roditoriu au căḑut învĕţăturile pastoralei Escelenţiei Tale.

Binevoiţi a ceti şi a vĕ delecta în succesele repeḑi:

Lugoş, 9 Maiu. Elementul român patriotic în frunte cu preoţimea greco-catolică, a arborat stégul naţional magiar. Dar o bună parte a Românilor murmura tare şi sĕ pregătesce cu putere la o contra-acţiune. *E de temut, că încercarea îmbucurătóre va avea trist sfêrşit.*

Decât bravii lugoşeni mai brav s'au purtat eminenţii caransebeşeni, precum arată acésta telegramul următoriu:

Caransebeş, 9 Maiu. Aici aḑi diminéţa *ascultătorii institutului teologic român au ars tricolorul naţional* arborat din incidentul milleniului pe casa neguţătoriului Iacob *Heller*. Vice-comitele *Litsek* Bela şi *Hollek* comandantul jendarmeriei au sosit aici dela Lugoş, ca se întroducă cea mai severă investigaţiune.

Veḑi, Preamilostive Dómne, acestea sunt fructele învĕţăturei Domniei Tale. Şi încă nici agitaţi sĕ nu fim? Dar pacea internă a statului magiar, evlavia sĕrbătorésců, unitatea legală, nu sunt nimic? Şi insigniul glorios al naţiunei magiare, care va eluptat bunăstarea şi libertatea, sunt avere bastardă, pe care fiitori preoţi ai Escelenţiei Tale o pot profana liber? Acei candidaţi de preoţi dela Caransebeş sunt învĕţăceii *Domniei Tale*, stimate domnule archiepiscop! Pastorala metropolitului lor i-a învĕţat, cum sĕ se serbeze milleniul, dar *în contra nóstră*, în contra patriei lor.

Nu pofti dar a gira comod acusa agitaţiunei contra patriei pe amagitorii de profesiune ai poporului valach. Deosebirea între Escelenţia Ta şi aceia e numai atâta, că Escelenţia Ta esci un perfid precaut, ér ei perfiḑi temerari. Declarăm sincer, că ne place mai bine metodul lor: cel puţin în ei se află curagiul convingerii lor nimicitóre de patrie.

Ei îmbie maslac (venin) şi dau maslac. Amestecă venin în piaţa publică şi-l vênd aşa, că cel ce cumpĕră, trebue sĕ scie ce a têrguit.

Dar Escelenţia Ta învĕlue în oştie sântă maslacul şi vinde pe rogojina religiunei fanatismul naţional. Da, în tonul celei mai mari agitaţiuni condamnăm acéstă procedură.

Revista politică.

Demonstraţia Sêrbilor din Belgrad contra milleniului prin arderea unui stég unguresc încă nu s'a terminat. In numĕrul trecut al ḑiariului nostru am amintit, că guvernului unguresc nu i s'a dat nici o satisfacţie din partea guvernului sêrbesc prin faptul, că fostul prefect de poliţie din Belgrad, Stefanovici, nu a fost destituit, ci din contră avansat, ca inspector de poliţie. După o telegramă, care a primit o „N. P. Journal" dela raportorul sĕu special, cestiunea s'a petrecut în chipul următor: Dl de Schiessl ambasadorul austro-ungar din Belgrad, îndată ce a aflat pe cale privată despre arderea stégului, a adresat o notă prim-ministrului Novakovici, în care — aşa ḑice chiar ambasadorul, — i-a făcut trei pretensiuni: Intâi sĕ împedece alte escese, al doilea sĕ erueze şi sĕ pedepséscă pe vinovaţi; al treilea sĕ disciplineze pe prefectul politiei din Belgrad.

Eu i-am scris ministrului — ḑice Schiessl — la 4 óre p. m. şi la 6 óre în aceeaşi ḑi am primit rĕspunsul, pe care îl am în mână, rĕspuns, după care alte scandale se vor împedeca, sĕ va întroduce cercetare contra demonstranţilor şi nu numai prefectul de poliţie, Stefanovici, dar şi comandandantul de gendarmi, Marcovici, vor fi destinuiţi din posturile lor.

In punctul din urmă aşa dar guvernul sêrbesc a întrecut pretensiunile mele, prin urmare am trebuit, sĕ consider deocamdată satisfacţia de suficientă.

Deja a dóua ḑi diminéţa — continuă ambasadorul — cetesc în fóia oficială sêrbéscă un ucas prin care inspectorul de poliţie de păn' acum Bademlici este numit prefect de poliţie în Belgrad şi Stefanovici ridicat din acest post e numit inspector de poliţie în minister. Denumirea lui Stefanovici într'un post, care ni s'a părut superior, a făcut penibilă impresie asupra mea, pentru-că un avansament nu e pedépsă, dacă într'adevĕr e un avansament, căci de asta e vorba. Eu nu am făcut contra numirei de inspector de poliţia a lui Stefanovici nici un protest formal, ci am cerut lămuriri dela guvernul sêrbesc de ce natură e acéstă numire, pentru-că dacă însemnéză ea o promovare, atunci eu nu o pot priví ca satísfacţie, ci ca un afront direct dat Austro Ungariei.

Astfel i-am spus-o eu prim-ministrului Novakovici — continuă ambasadorul — pe cale privată dar nu oficios. El m'a asigurat, că denumirea lui Stefanovici nu însemnéză nici decum un avansament; prefectul de poliţie din Belgrad stă în rangul şefilor de cerc (nacelnik), între cari le este cel mai superior; apoi urméză prefecţii din Nisch etc. Inspectorul de poliţie stă tot în rangul unui nacelnic cu tóte acestea sfera lui de activitate şi vaḑa lui sunt inferióre unui prefect de poliţie. Acésta e evident şi din împregiurarea, că Bademlici inspectorul de păn' acum, pentru a cărui degradare n'au fost motive, a fost denumit prefect de poliţie. Acesta e cuprinsul vorbelor schimbate privatim între mine — ḑice Schiessl — şi ministrul-president Novakovici O declaraţie oficială din partea guvernului sêrbesc încă nu s'a dat. Păn' atunci satisfacţia e necompletă; eu sper însĕ cu siguranţă, că şi declaraţia oficială va fi pe deplin satisfăcĕtóre. — Cercetarea contra celor vinovaţi e în curgere. Un lucru e sigur, că matadorii şi cei ce au ars stégul sunt studenţi dela instititutul teologic de aici. Un profesor sĕ consideră ca urḑitor, un preot cu numele Victo, dalmaţian de origine.

Am espus mai pe larg acéstă cestiune după cea mai nouĕ telegramă specială, pentru ca publicul cetitor s'o cunóscă mai cu deamănuntul cu atât mai vêrtos, cu cât ea a făcut mare svon, a provocat interpelare în parlamentul magiar, ba unele foi şi-au esprimat temerea, că din acest incident la aparenţă neînsemnat s'ar puté nasce şi un resboiu.

Ĕtă d. e. cum sĕ esprimă „Fővarosi Lapok" pe basa unor informaţii luate din locuri competente. Guvenul unguresc este informat autentic asupra împregiurărilor şi secretelor de după culise ale insultei sêrbesci. Este clar, că primministrul Novakovici cu aceste douĕ note, care le-a trămis ministrului de esterne şi în care notifică retorsiunea: Destituirea ambilor funcţionari vinovaţi ca un *fait accompli*, i-a tras pe sfóra, pentru că el a retăcut faptul, că pe acesti amploiaţi i-a remunerat, dar nu i-a pedepsit. Nota lui Novakovici a fost falsă.

Noi credem raportorului lui „N. P. Journal": Cam aşa vor sta lucrurile şi astfel sĕ vor delătura tóte neînţelegerile fără de-a sĕ provoca vre un conflict între puteri! Dar, pentru că guvernul sêrbesc i-a dat guvernului unguresc o satisfacţie atât de neînsemnată, pentru aceea ura neîmpăcată a poporului sêrbesc faţă de Magiari tot rĕmâne. Sĕ scie şi sĕ înţelégă

---

tâiu. Sau sĕ se scrie modele pe tablă, sau sĕ fie împrimate în caiet, cum e bună óră scóla pentru scrierea verticală a lui Scharff (Scharff's Steilschriftschule).

4. Braţele inferióre trebue sĕ zacă cu douĕ părţi pe masa de scris şi anume de tot simetric, aşa ca ele sĕ se întâlnéscă înaintea mijlocului corpului şi aicea sĕ formeze un unghiu drept (Toldt); fie-care braţ sĕ taie dunga mesii într'un unghiu de 45°. Amândoue cótele, aşa dară şi cel drept, sĕ stee baremi de o palmă departe de corp; dar distanţa amânduor sĕ fie egală.

5. La scris sĕ stee palma mânii vertical s'au ceva aplecată spre stânga. Marginea palmei de către degetul cel mic sĕ nu atingă masa; mâna sĕ-'şi aibă raḑimul în marginea din afară a unghiei degetului celui mic, care dimpreună cu degetul inelului şi cel din mijloc sĕ fie puţin încovăiat, degetul arătător sĕ fie de asemenea cevaş încovăiat, dar sĕ nu se îndóie la încheieturi.

6. Condeiul sĕ nu se apuce nici odată prea aprópe de pénă şi sĕ-'şi aibă punctul de răḑimare între degetul cel mare şi cel arătător.

Capĕtul de-asupra al condeiului sĕ fie îndreptat spre cot, ér nu către umĕr sau piept.

7. Braţul, cu care scriem, sĕ se misce mai de multe-ori în drépta, dar totdéuna paralel cu posiţia de mai înainte.

8. Tabla şi hârtia trebue împinsă în sus după fie-care şir, ca distanţa între pénă şi marginea mesii de scris sĕ fie mereu aceiaşi şi corĕspunḑĕtóre. Acésta condiţionéză scânduri de scris late.

9. Linia, care împreună umerii sau ochii, sĕ fie paralelă cu pămêntul în tot decursul scrierii, partea superióră a corpului sĕ nu se plece înainte, peptul sĕ nu se raḑime de dunga mesii, capul sĕ fie puţin plecat şi distanţa ochilor dela scrisóre 30 până 35 centimetri.

10. E fórte consult a întrerupe scrierea pe câteva minute la mici intervale şi a face eserciţii gimnastice, cari se pot esecuta şeḑênd, bună-óră: întindeţi trunchiul corpului! ridicaţi umerii! daţi umerii îndĕrĕt! învêrtiţi umerii! daţi céfa îndĕrĕt! şi mai multe de acestea. Braţele se pot pune la aceste eserciţii în cruce pe piept sau sĕ se lase libere în jos.

Urmând acestor regule se va obţiné o scriere corectă şi o ţinută corporală sănătósă din partea tinerimei, prin ceea-ce s'ar aduce serviciu îndoit igienei. („Transilvania".)

odată Magiarii, că dragoste cu de-a sîla nu se face!!

* * *

Din incidentul alegerii de primar al Vienei comitetul reuniunei germane din Praga a luat următóre resoluție; „Comitetul vede în întorsătura surprindětóre a cestiunei de primar din Viena un argument nou pentru aceea, că apreciarea optimistă, care au făcut-o mulți, când a ajuns Badeni la guvern, este cu totului tot contradictoric opusă situațiunei reale de astăḑi. Succesele bătětóre la ochi, cari le realiséză partidele ecstreme prin ținuta lor radicală și prin procedura lor fără considerațiune la nimic, îndreptățesc urgenta dorință, ca partidul german în cameră sě-și urmeze programul seu fără nici o considerare la politica guvernului, sě se folosiască de tóte mijlócele parlamentare și sě nu cruțe nimic, spre a promova interesele naționale și politice, pentru cari a fost ales! — Ḑilele cabinetului Badeni sě împuținéză tot mai tare.

Partidul german îl va părăsi deci și antisemiții încă n'or sta cu mânile în sîn. Tóte acestea vor produce multă supěrare în sinul lui Israil cel unguresc!

* * *

Impěratul Germaniei i-a trămis din Frankfurt Dumineca trecută cancelarului următórea telegramă: „Astăḑi la reîntórcerea a 25-a a ḑilei, în care s'a încheiat pacea dela Frankfurt, este pentru mine o necesitate, sě esprim recunoscința mea față cu funcționarii civili de atunci și de acum, cari au luat mai mult sau mai puțin parte la succesele mari din 1870/71. Eu nu amintesc aici numai pe funcționarii dela pórtă și telegraf. cărora le-am mulțumit în adresa mea din 18 Ianuariu, ci cu deosebire prestațiunile neobosite și pline de succes ale funcționarilor dela serviciul escelent organisat al trenurilor; asemenea amintesc activitatea plină de merite a funcționarilor marelui cuartir principal și a administrațiunei civile în părțile ocupate. Eu am încredere în Dumneḑeu, că asemenea timpuri vor mai găsi asemenea bărbați credincioși și iubitori de a aduce sacrificii pentru patria lor.“

Tot în Dumineca trecută s'a desvělit în Frankfurt lângă Main monumentul împěratului **Wilhelm** în presența împěratului actual.

Cu ocasiunea acésta împěratul Wilhelm 'i-a depeșat și principelui **Bismark**, mulțumindu-i pentru neuitatele servicii, cari le-a făcut el unității Germaniei. Telegrama e plină de căldură față cu binemeritatul cancelar. Bismark i-a mulțumit tot telegrafic.

* * *

În **camera italiană** a declarat prim-ministrul **di Rudini**, că interesul moral, vaḑa, influința Italiei și sângele věrsat al fiilor ei nu le permit Italienilor sě evacueze Africa. Primministrul respinge ori-ce ordine de ḑi în care s'ar discuta despre estinderea ocupațiunei, care ar duce la un rěsboiu infinit. Italia din motive politice și militare nu trebue sě se depărteze dela linia Mareb-Belesa. În chipul acesta ar dispăré ori și ce ansă de conflict între Italia și Menelik, și Italia ar ajunge ca sě-și asigureze pacea. În fine di Rudini salută pe bravii comandanți Baldissera, Stevani și Prestinari!

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 7 Maiu 1896 n.

Conform ordinei de ḑi statorite în ședințe de ieri, la rênd au venit numai trei rapórte ale comisiunei pentru revisiunea ultimă a socotelilor.

La referada lui *Szabó Ferencz* camera ia spre sciință: raportul despre supererogatele în cuartalul supletoriu pro 1894 și în cuartalul al IV-lea din 1895; apoi licuidaturile între Ungaria, Croația și Slavonia pro anul 1893.

Tóte acestea se transpun spre competentă afacere și casei magnaților.

Ședința dela 8 l. c. st. n.

Aḑi s'a început în *casa magnaților* desbaterea asupra budgetului și aḑi s'a și terminat atât în general cât și în special.

Discuțiuni îndelungate nu s'au întêmplat. Singur *contele Zichy Nándor* și-a ridicat glasul în contra politicei ce urmăresce guvernul spre dauna morală și materială a poporului, talpa țěrii.

Recunósce și el, că pe multe terene a dat țéra înainte. Industria și capitala au înflorit și individul încă trăesce mai bine. Dar acésta nu și-o póte aroga sieși nici partidul guvernamental nici guvernul, acésta e reacțiunea progresului general european. Ér aceea nici acestia nu o pot nega, că poporul sub acéstă domnie decade, sěrăcesce, în sentimentele sale religióse se vatěmă și se scóte din drepturile sale politice. Și dacă acesta piere, patria nu o va salva capitalul prea mult prețuit.

Adevěrat, poporul încă nu e copt pentru votul electoral universal, dar cel puțin sě nu fie despoiat de ceea-ce are, sě nu i se apese libertatea electorală din partea domniei liberale pusă pe sistem de clică din interese de partid, și acésta sě nu se declare constituțională când însași ea calcă constituțiunea. Sě-i liniscéscă poporului consciința, sě-i asigure drepturile constituționale, sě îngrijéscă de desvoltarea lui materială și sě nu-l disguste de tot și atunci vor vedé, că puternică va fi acéstă țéră. Altcum sě nu se mire, dacă el și soții lui se vor îngriji de acésta pe terenul social și vor repăra pe acest teren greșelile guvernului.

Primesce budgetul, dar nu pentru banfiști, ci pentru țéră.

La acéstă vorbire rěspunde *ministrul president br. Bánffy*, carele într'un ton ironic susține, că stările din țéră nu sunt tocmai așa de negre precum le descrie antevorbitoriul, ci cel mult surii (Alusiune la ironisarea guvernamentalilor din partea oposițiunei când cu strigătele de: sus cu surii la votare! Red.)

După br. Bánffy a luat cuvêntul *ministrul Wlassics*, carele declara, că pentru prepararea terenului pentru autonomia catolică Maj. Sa a permis ținerea unui congres, ér pentru întroducerea congruei a dispus conscrierea parochiilor și a venitelor preoțesci. Ca basă pentru statorirea salarielor preoțesci se va lua fasiunea dată cu ocasiunea conscrierii.

Acestea la desbaterea generală.

Trecêndu-se la desbaterea specială, *contele Zicky* desapróbă procedura ministrului Wlassics, că numai după luni de ḑile a comunicat casei resoluțiunea preaînaltă privitóre la convocarea congresului pentru autonomia catolică, și acésta numai din interese dn partid. Tot așa nu e mulțămit nici cu disposițtunile luate în privința congruei.

Ministrul Wlassics se apără ér cum póte, ḑicênd, că convocarea congresului s'a amânat numai până când au fost gata cu tóte preparativele pentru ținerea lui.

Dar dela anul 1848 numai aḑi s'au putut pregăti cu tóte pentru convocarea lui? i s'a rěspuns.

A mai vorbit *Korányi Frigyes* despre miseriile sanitare, căruia i-a rěspuns *ministrul Perczel*, promițând tuturor tóte, ca de obiceiu.

Ședința a fost slab cercetată. Dintre prelați a fost de față un singur abate.

Ședința dela 9 l. c. n.

Atât în camera deputaților, cât și în casa magnaților, s'a ținut numai câte o scurtă ședință în care s'a luat la cunoscință rescriptul preaînalt privitoriu la încheierea sesiunei actuale și la convocarea celei viitóre pe ḑiua de 11 l. c.

Noutăți.

Profanare de căsătorie la milleniu. „Intr'un numěr mai vechiu al ḑiariului nostru am scris, că direcțiunea oposițiunei vrênd sě arete diferitele datini poporale, în satul esposițiunei va arangia nunte dela sate în original. Vor aduce din unele ținuturi mire, mirésă, nuntași dimpreună cu preotul din sat. Aici căsătoria civilă o va încheia matriculantul óre-cărui cerc, ér cea bisericéscă preotul din sat în óre-care biserică din capitală, ér după aceea nuntașii vor mâna la ciarda brețină a esposiției, unde vor ține ospěțul după datinele lor, ér séra vor încheia serbările de nuntă cu un bal în „Pavilonul serbărilor“.

Eri a sosit la Budapesta prima trupă de astfel de nuntași din Noul săsesc, com. Sibiiului: 120 de ómeni, cu orchestra, cu carě și 60 de cai. Ospěțul îl vor ține aḑi arătând celor curioși datinele poporului săsesc.

Noi peste tot nu aprobăm de loc acéstă idee a direcțiunei, căci nu vedem în ea altceva decât degradarea serbării seriós̀e dela încheerea căsătoriei la nivelul spectacolelor de câștig de pe bină. Credem firm, că preoții catolici din diferitele ținuturi, pe cari și-au pus ochii, în tot casul vor griji, ca nu din credincioșii lor sě ésă astfel de trupe de nunte millenare.

Astfel scrie „Alkotmány“ dela 12 Maiu a. c. n.

N'am avé nimic de adaus la acestea decât espresiunea regretelor, că frații nostri sași compatrioți înșuși sě fac de rîs înaintea perciunaților și pintenaților din Iudapișta millenară, espunându-'și datinele de căsătorie la esposițiune, chiar abstragênd dela lucrul principal, dela profanarea căsătoriei prin astfel de procedere, pe care nici episcopul, dar nici poporul săsesc preste tot, nu credem sě o apróbe.

Dăm și noi preoților nostrii sfatul ce-'l dă „Alkotmány“ preoților catolici cu privire la astfel de producțiuni millenare demoralisătóre.

* * *

Invitare. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ învită la producțiunea musicală-declamatorică ce o va arangia Sâmbătă, în 16 Maiu st. n. 1896, în sala din grădina „Hermann“. Inceputul la 8 óre séra. Prețul de întrare: Familia (á 3 persóne) 1 fl. 20 cr.; de persónă 60 cr.; damele 40 cr. NB. Suprasolviri benevole se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ḑiaristică. Bilete de întrare séra la casă.

Programa:

1. „Marșul lui Mihaiu Vitézul“, de Vist esecutat de musică.
2. „Deștéptă-te române“, de ***, cor micst.
3. „Nu mě abandona“ și „Sêrba Boulevardului“ de N. B. esecutat de musica.
4. „Arcașul“, de G. Teut, cor bărb.
5. „Ochi albastri“ de ***, esecutată de musică.
6. „Cântec de primăvară“, de C. G. Porumbescu, cor micst.
7. „Stéuă lucitóre“, (vals) de Bârseanu esecutat de musică.
8. „Noi vrem pămênt“, poesie de G. Coșbuc, declamată de dl Il. C. **Banciu**.
9. „Hora Bucurescilor“, de Tachi, esecutat de musică.
10. „Sânta ḑi de libertate“, de A. Flechtenmacher, cor bărbătesc.

După producțiune vor urma jocurile naționale „Călușerul“ și „Bătuta“. Fumatul înainte de órele 10 e oprit.

Onorata inteligință este rugată a se considera prin acésta de învitată.

* * *

Pentru ce sclipesc stelele? Precum este sciut, raḑele de lumină emanate din stelele ficse fac o cale de mai multe bilióne de miluri prin teren gol și mai trebue sě străbată și prin atmosfera pămêntului până ajung la ochii nostri. Dar aerul nici când nu e în perfectă linisce, și precum scim dela balonari, în păturile de aer din înălțimi mai mari pot dura cele mai mari furtune, până când imediat deasupra pămêntului nu se observă nici o mișcare în aer. Raḑele stelelor străbat prin aceste regiuni de aer conturbate de furtună și ajung în regiuni acum transparente, acum mai puțin transparente. Deosebirea în privința transparenței aerului în diferitele regiuni ale atmosferei se manifestă în sclipirea stelelor. Când sclipirea se manifestă fórte tare, trebue sě deducem, că în regiunile mai înalte ale aerului domnesc furtune fórte mari, mai departe, că aceste furtune nu peste multă vreme urméḑă și în regiunile de dinjos. Un savant american a construit un scintillometru, cu care statoresce punctuos gradul sclipirei și totodată profețesce și cum va fi timpul.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Dela pólele Retezatului în ḑiua milleniului.

Onorate Domnule Redactor!

„Lupul își schimbă pěrul dar něravul nu“.

Astfel ne spune proverbul român și astfel trebue sě ḑicem și noi românii gr.-or. despre intenționatele batjocuri, a pretinsului organ național de acolo „Tribuna“, ce le varsă torenții asupra capului bisericei nóstre, asupra bisericei nóstre ortodocse.

Un om cu inima împetrită, věḑêndu-și batjocurite celea mai scumpe tesauri încă trebue sě se revólte la atari înjurii; Iar omul consciu și imparțial trebue sě se indigneze de indirjala ce acei ómeni — copii răsfățați — o comit.

Chiar din punctul acesta de vedere pe când viu a desminți acelea batjocuri tot odată vě descoper Dle Redactor dorința și simțěmêntul neclintit a întregului popor român gr.-or. din aceste ținuturi ce are și-l păstréză nevătămat pentru capul bisericei nóstre.

Noi nu cunóscem principiele și scopurile de cari sunt conduși cei dela „Tribuna“, cunóscem însě cărările urmărite și scim prea bine celea ce scriu în detrimentul causei, ce ḑic că o representă, spre învrăjbirea fraților.

Tot asemenea cunóscem și atitudinea demnă a Escelenției Sale prea bunului nostru metropolit precum și iubirea ce nutresce din leagăn pentru înaintarea și prosperarea poporului, némului, bisericei și scólei Sale străbune și acésta se dovedesce ca în totdéuna și cu tóte ocasiunile, decâte ori a cerut trebuința a representat biserica și scóla, némul și fii sei cu demnitate ca un adevěrat părinte mai mult decât ori care altul.

Și totuși — băeții aceea, fără a ținea cont, cu arma ce li s'a dat, îndrăsnesc a sě acăța de „pastorala“ Metropolitului nostru Miron, dată pentru milleniu.

Sě acață, ca și presa strěină, și caută nod în papură în acel **cap de operă**, pe care altul n'au fost în stare și n'au avut curagiul ori îndrăsnélă sě-l dea publicității.

Și totuși sě mai aibă acei copii nedisciplinați trecere la poporul nostru? Nu! nici decât.

Acel circulariu, acel „cap de operă“. pe care tóta lumea imparțială l'a primit cu însuflețire și cu respect, față de cuprinsul seu clasic, care arată pe Archiereul cel bun, pe adevěratul păstor ce-l dóre și sě intereséză de turma sa ca un adevérat părinte, — sě fie pus în discuțiă și supus criticei unor ómeni a căror esperiențe numai acum își iau începutul pentru că:

Ómenii de valóre și încă unii chiar gr. cath. vorbesc cu căldură despre cuprinsul acelui cercular, numai domnii dela „Tribuna“ sě vede că sunt călăuziți de principiul îndatinat, sau de punctul principial al programului lor, de a scala sub ori ce pretecst asupra capului bisericei nóstre, ca sě-l discrediteze.

Dar amar sau înșelat cu toții cu mic cu mare, cu tiněr cu bětrên din redacțiunea „Tribunei“ pentru că prin atâtea bălăcărituri intenționate fără leac de basă, ei pe ei sě discreditéză zilnic și sě compromit înaintea lumei, înaintea publicului românesc.

Fóia „Unirea“ din Blaș le-a dat o lecție: „Prelaților sě le dăm pace“ Da! „Tribuna“ a ascultat și s'a și supus acelei porunci, cu esceptiunea, ca pe capul bisericei gr.-or. la nici un cas sě nu-'L lasă în pace.

Și apoi între cei mai acreditați stă capul bisericei gr.-or.: Metropolitul Miron.

Noi nu judecăm ca „Tribuna“, că principiul ne conduce. Noi vedem faptele şi după fapte sĕ judecă ori cine — prin urmare;

Póte „Tribuna“ sĕ vorbéscă verḑi şi uscate dar pe noi nu ne va putea seduce nici nu ne va putea deslipi de capul bisericei nóstre, pe care Il preamărim, respectăm, şi onorăm din tótă inima pentru că s'a învrednicit de acésta. Şi datori suntem sĕ o facem acésta, tot românul, tót creştinul gr.-or.

Ortodocsul.

Din public. *)

Dare de sémă.

(Incheiere).

Cu lista dnei I. Gerasim din Huedin dela: dna Iustina Gerasim 4 fl.

Cu lista dlui Dr. Nedelcu dela: dna Hermina Maniu din Oraviţa 100 fl.

Cu lista dlui N Henţiu, notar în Sĕlişte dela: Comuna politică Sĕlişte 20 fl., Cassa de păstrare din Sĕlişte 20 fl., dómna Eleonora de Lemenyi 3 fl. şi Nic. Henţu notar 5 fl.

D-na Agapia D. Vulcu 5 fl., I. Banciu comerciant 3 fl., Dr. Calefariu, medic 3 fl., I. Chirca, v.-not. com. 1 fl., d-na Maria Roman 2 fl., Constandin Herţa, comptabil 1 fl., d-na Elisabeta Herţa 1 fl., Dim Lăpĕdat, înv. 1 fl., I. Crişan, înv. 1 fl., D. Banciu, farmacist 2 fl.

Cu lista dlui N. Maneguţ, prot. în M.-Vásárhely dela: d-na Ana Maneguţ 4 fl. ca tacsă de membră şi 1 fl. colectă, d-na Elena Bârsan şi Maria Nicolescu câte 2 fl. ca tacse de membre ordinare.

Cu lista d-lui Iuliu Popescu, cassariul „Albinei“ dela: dl Dr. Stroia, prof. 2 fl. ca membru 3 fl. colectă, G. Augustini, publicist 2 fl., I. Vinţeleriu, paroch Ocna 1 fl., I. Ghişoiu, paroch, 1 fl., Isaia Popa paroch Ocna 1 fl., I. Goga, paroch Rĕşinari 1 fl., Aurel Millea notar Poplaca 1 fl., Dr. Dobrin advocat Lugoş 2 fl., Dr. I. Meţian Zernesci 3 fl., N. Garoiu advocat Zernesci 2 fl., I. Dimian advocat Braşov 10 fl. G. Popp de Băseşti propriet. 10 fl., L. Simonescu secr. metrop. 3 fl, I. Creţu 1 fl., S. I. 2 fl., Dr. Cioran, med. 5 fl, St. Moga 1 fl., Dr. Tincu, adv. 1 fl., Daniel Gabor, jude în pens. 2 fl., D. Comşa, prof. 2 fl., Sg. 1 fl., Dr. V. Bologa, direct, 1 fl., E. Borcia 1 fl., I. Şuiaga, preot în Teiu 1 fl., S. 1 fl, L. Imbusan 1 fl., Irimie Spornic, notar în Veştem 1 fl., D. Cordescu, prof. Foventea 5 fl., E. Rumler, fabricant 2 fl., N. Jurca, notar Rĕşinar 1 fl., Dr. Ios. Blaga, prof. Braşov 1 fl., Dr. E. Cristea, secr. cons. 2 fl., ca membru şi 1 fl. colectă, St. Stroia, vice-notar comit. 1 fl., C. Popovici, notar Sadu 1 fl., E. Bergleiter 1 fl., H. p. m. 1 fl., Russu Şirianu, public. 1 fl.

Emilian Cioran 1 fl., S. Borger 1 fl., V. Borger 1 fl., Dr. Ilarion Puşcar, archim. 5 fl., A. Lebu 10 fl., X 5 fl. G. Dima prof. 5 fl., P. Lucuţa, căp. în pens. 5 fl.. I. Hannia direct. semin. 5 fl., Iosif St. Şuluţiu, consil. de tribunal în pens. 5 fl., Dr. Nicolau Vecerdea 5 fl.

Bozgan Florea 15 fl.

Cu lista dlui V. Orăsan din Mureş St. Iacob dela; Dşóra C. Orăsan şi Lucreţia Russu câte 2 fl. ca membre, Ana Russu 50 cr., Silvia Gerasim 50 cr.

Cu lista dnei V. Doctor dela: d-na Virgina Doctor, preotésă Haşfalĕu 2 fl. 05 cr., Chirion Muntean 1 fl., N. Coman 50 cr., V. Tescula 50 cr., V. Mihaiu 25 cr., Ana Cosma 10 cr., dl I. Păluşan 50 cr., Maria Morar 10 cr.

Cu lista dşórei E. Roşiu, Bíserica-albă dela: Dşóra Măriòra Spătar 2 fl., Eugenia Roşu 2 fl., Aurora Liuba 1 fl., Maria & Silvia Paleu 1 fl.

Loterie.

Miercuri, în 13 Maiu n. 1896.

Sibiiu: 54 23 75 41 16

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegatá fl. 10, legat	fl. 15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„ 18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„ 20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„ —.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„ —.75
Proscomidia altariului	„ —.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„ 10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„ 2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„ 25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„ —.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„ —.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„ —.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„ —.20
Aritmetica, de P. Dima	„ —.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„ —.45
Aritmetica după Lurz	„ —.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„ —.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„ —.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„ —.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„ —.70
Catechism de M. Toma	„ —.30
Catechism bogat	„ —.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„ —.15
Comput de Ioan Popescu	„ 1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„ 2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„ 3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„ —.10
Culegere de cântece naţionale.	„ —.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„ 1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„ —.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„ —.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„ —.20
Chemia elementară de Vlaicu	„ —.80
Chemia anorganică de Filipescu	„ —.80
Drepturile şi datorinţele civile	„ —.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„ —.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„ —.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„ —.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„ —.30
Fisica de Făgărăşan	„ —.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„ —.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„ —.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„ —.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl. 1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„ —.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„ 1.—
Gramatica română de I Dariu	„ —.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„ 1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„ —.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„ —.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„ 3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„ 1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„ —35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„ 1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„ —.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„ —26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ —.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ 1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„ —.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„ 1.—
Legendar român de V. Petri	„ —.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„ —.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„ —.40
Mărturisirea ortodocsă	„ 1.20
Pastorala veche	„ 1.—
Pastorala nouă	„ 1.50
Pomăritul de D. Comşa	„ 1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„ 1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„ 2.—
Teologia dogmatică	„ 1.—
Teologia morală	„ 1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„ —.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl 2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„ 1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„ 4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„ —.50
Polemia contra Heliad	„ —.50
Calendariu pe anul 1896	„ —.30
Scrisori apologetice	„ —.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„ —.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„ —.50
Vocabular român german	„ —.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„ 1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„ —.65
Antologie română de Manliu	„ 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„ —.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„ —.10
Codicele de Mateiu Voilean	„ —.80
Colinde de A. Marienescu	„ 1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„ —.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„ 1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„ 1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„ 2.—
Descântece poporale de Marian	„ 2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„ 2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl. —.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„ —.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„ —20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„ 1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„ —.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„ 1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„ —.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„ 2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„ —.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„ —.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„ 1.50
Poetica română de I. Manliu	„ 1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„ 1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„ —.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„ 2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„ —.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„ —.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„ —.45
Stupăritul de C. Dimian	„ —.80
Vechia metropolie de N. Popea	„ 1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„ 19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„ 7.60
Statut organic	„ —.25
Regulament pentru parochii	„ —.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţământului	„ —.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„ —.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„ —.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„ —.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„ —03
Catalog de clasă cóla	„ —.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„ —.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„ —.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„ —.55
Carte de evidenţă cóla	„ —.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„ 1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„ 2.10
Chronica scolară leg.	„ 1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„ —.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„ —.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„ —.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„ —.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„ —.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„ —.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„ —.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„ —.02
Contul capitalelor active cóla	fl. —.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„ —.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„ 1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„ —.10
Jurnal de casă cóla	„ —.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„ 165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„ 1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„ —.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„ —.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„ 4.—
Protocolul parochial cóla	„ —.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„ 4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„ —.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„ —.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul morţilor cóla	„ —.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„ 4 50
Protocol de esibite cóla	„ —.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„ 1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„ 2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„ —.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„ 1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„ —.05
Testimonii scolare esempl.	„ —.02
Testimonii de religie	„ —.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl. 2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„ —.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„ —.50
Portret Şaguna	„ 1.—
Portret Gozsdu	„ 1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„ —.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„ —.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„ —.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„ —.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„ —.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penseie, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Maiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţa oprită.

Din incidentul unei cerculare din vara anului 1894 a ministrului de interne de atunci Hieronymi, cu care cerculară s'a sistat activitatea comitetului naţional ales din sinul conferenţelor naţionale române, actualul president al acestui comitet, dl Dr. Ioan Raţiu, a convocat la o conferenţă pe conducětorii partidului naţional român. Conferenţa era convocată pe ḑiua de 3/15 Maiu aici la Sibiiu.

Scopul conferenţei era, ca sě se comunice conferenţei în mod oficial ordinaţiunea ministerială din anul 1894 şi sě se ia měsurile cuviincióse pentru organisarea partidului.

Îndată după publicarea convocărei ḑiarele semioficióse din capitala ţěrei au publicat un comunicat oficios, în care spuneau, că conferenţa se va amâna, deóre-ce guvernul nu va permite ţinerea ei.

Se ḑicea adecă în acel comunicat oficios că convocarea conferenţei este o demonstraţiune contra serbărilor millenare, o demonstraţiune — după acel comunicat — rěu alésă, şi ca ea sě aibă caracter şi mai acut, a fost convocată pe ḑiua de 3/15 Maiu, care ḑi, după-cum cuprinde lucrurile curentul bolnăvicios de aḑi, este revoluţionară în istoria statului nostru.

Comunicatul semioficios a fost reprodus de tóte ḑiarele şi comentat viu. Mai ales a făcut sensaţiune un pasagiu din acel comunicat, anume sensaţiune a făcut descoperirea, că în vîrtutea legei despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, Românii, ca parte intregitóre a conceptului naţiune politică, nici nu pot ţiné conferenţe naţionale.

Teoria acésta este nóuă, inventată numai acuma, după 30 de ani dela era constituţiunei, de aceea a făcut ea sensaţiune.

Noi am rěmas în reservă, am aşteptat sě vedem cum se desvóltă lucrurile, ca apoi sě dăm publicului nostru raport esact despre cele întêmplate. Am aşteptat sě vedem actele oficióse ale guvernului.

Aḑi avem înaintea nóstră actul oficios al primariului din Sibiiu, în care se spune, că nu se permite ţinerea conferenţei.

In acest act nu se mai vorbesce de demonstraţiune contra sěrbărilor millenare, nu de demonstraţiune politică rěu alésă cu ḑiua de 3/15 Maiu, ci se aduce ca motiv numai teoria cea mai nóuă, că în sensul legei despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor Românii nu se mai pot întruní în conferenţe ca Români.

Însě sě vorbéscă însuşi actul din vorbă, trimis domnului Dr. Ioan Raţiu de cătră primariul oraşului Sibiiu:

Nr 56 - 1896.
pres

Stimatului Domn Dr. Ioan Raţiu
Loco.

La însciinţarea D-Tale dela 11 l. c. îţi fac cunoscut, că *nu permit* ţinerea adunării romănesci însciinţate pe 15 l. c. Nu o permit anume pentru aceea, pentru-că D-Ta convoci la acéstă adunare numai pe membrii naţionalităţii române, pe când după §-ul 1 al articlului de lege XLIV. din 1868 despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor: toţi cetăţenii Ungariei după principiile fundamentale ale constituţiunii formézǎ o naţiune, o naţiune ungară unitară indivisibilă, care disposiţie legală eschide clar, ca în Ungaria sě pótă confera ori sě se pótă organisa pe basă de rasă ori naţională cu eschiderea acelor părţi a cetăţenilor, care nu aparţine rasei ori naţionalităţii lor.

Fiind însě că adunarea convocată de D-Ta nu e *adunare de popor*, pentru-că numai pe Români îi convócă, scopul adunării, după-cum apare din însciinţare, tinde a scrie locuitorilor de limbă română ai Ungariei personalitate de drept public, acésta însě stă în acut contrast cu disposiţia citatului articlu de lege, care are óreşi cum caracterul unei legi fundamentale, pentru aceea nu pot da permisiune spre a ţiné adunarea însciinţată.

Despre ce, în înţelesul îndrumării primite din loc mai înalt, Te încunosciinţez pentru conformare.

Sibiiu, la 11 Maiu 1896.

Drotleff m. p.,
primar.

Acéstă teorie mai nouă de bună sémă s'a inventat, de când în ministeriul de interne s'a făcut o secţiune nouă, care urmăresce numai desvoltarea lucrurilor încât ele privesc special naţionalităţile din patria nóstră.

La prima cetire un lucru bate la ochi, şi cu acesta ca cu nóuă apariţiune în viaţa publică a statului nostru trebue sě ne facem séma.

Pentru ca românii sě nu mai pótă ţinea conferenţe ca români, nu se mai face provocare la disposiţiuni clare din lege, căci de aceste nu esistă, ci se face provocare numai la spiritul legei, la principiele fundamentale ale constituţiunei.

Bine se notăm la spiritul legei se face provocare.

Spiritul legei însě din aplicarea ei se demonstrézǎ la ómeni cu intenţiuni bune. De ani 30 s'au ţinut tot în spiritul legei conferenţe naţionale, permise de guvernele de până acuma. Aşa au făcut românii, aşa saşii, aşa sêrbii, cu un cuvênt popórele din patria nóstră altcum au věḑut aplicat spiritul legei de naţionalitate.

Teoria cea mai noue deci nu din spiritul legei isvoresce, ci din curentul bolnăvicios de aḑi, de a magiarisa totul în acéstă ţérǎ, de a nivela ţéra după teoriile cele mai nouě ale domnirei de rassă.

Contra acestei tendenţe, contra acestei volnicii, care se esplică cu spiritul legei, trebue se protesteze tot omul consciu de demnitatea sa, şi doritoriu de binele patriei.

Cu deosebire trebue se protesteze presa liberă, şi în locul prim ar trebui se protesteze pressa magiară, căci o asemene esplicare, a legei ne duce la cel mai crass absolutism, şi dacă aḑi trece o asemenea esplicare, care ne lovesce pe noi, mâne vor veni altele, cari vor lovi în toţi cetăţenii patriei, după cum va conveni guvernului.

Teoria acésta se combate cu desvoltarea lucrurilor în statul nostru, şi pe noi ne indignézǎ preste měsură cinismul cu care asemene marfă strěină de conceptele de drept se pune în practică sub cuvêntul, că ea se face spre binele patriei.

Asemenea teorii sunt periculóse, şi noi în interesul libertăţei publice trebue sě protestăm contra absolutismului, care se încércǎ a se escusa în asemene mod cinic.

Revista politică.

„Nowoje Wremja“, cunoscutul ḑiar rusesc, ia cu satisfacţie făţişă notiţă despre demonstraţiunile antimagiare, cari au fost înscenate din incidentul serbărilor millenare în Belgrad şi în Bucuresci. Jurnalul rusesc sě esprimă într'un mod simpatic despre toleranţa, care s'a observat faţă cu demonstranţii din Bucuresci. Aceste cuvinte de laudă din ḑiarele rusesci la adresa guvernului român sě esplică prin împregiurarea, că ele trebue sě servéscǎ în acelaşi timp ca o desaprobare a cabinetului din Belgrad. „Nowoje Wremja“ regretă fórte mult, că în Belgrad demonstranţii escedenţi au fost împrăştiaţi prin puterea armelor, şi că s'au grăbit ómenii oficioşi de acolo sě ofere satisfacţie representantului austro-ungar. — Espresiunile din amintitul ḑiar rusesc revarsă o lumină asupra curentelor, cari au ieşit la ivélă în Belgrad cu ocasiunea arderii stégului magiar, şi ele conţin şi o esplicare a atitudinei radicalilor şi liberalilor sêrbi în acéstă cestiune. In tot casul e interesant, că protectorii publicisticei rusesci, cari sprijinesc pe şovinistii sêrbi, critică satisfacţia, care în Budapesta sě considerǎ ca nesuficientă, o critică afirmând, că Sêrbii au mers prea departe cu curtoasia.

Fără îndoială că ecoul, care l'a avut arderea stégurilor magiare şi diferitele demonstraţiuni antimagiare în Rusia, merită tótă atenţiunea. Fapt este, că afară de asupritele naţionalităţi din patria nóstră ţěri întregi şi state puternice cum e d. e. colosul dela Nord, din incidentul milleniului. şi-au esprimat şi 'şi esprimă pe faţă antipatia, ba chiar şi ura lor contra îngâmfaţilor magiari. Cuvintele din „Nowoje Wremja“ pót serví naţionalităţilor spre mângăiere, ér Magiarilor ca un memento pentru timpuri de altă natură!

* * *

FOIŢA.

„Fire de tort“.

După atâta aşteptare plină de dor, ne-a sosit în fine frumosul volum de poesii al celui mai talentat poet român, *George Coşbuc.*

O bucurie nespusă a umplut inima fie cărui român cu interes faţă de desvoltarea nóstră literară, cetind anunţarea făcută aprópe în tóte foile nóstre, despre apariţia acestui al doilea drăgălaş volum de poesii al dnului Coşbuc, şi cu atât mai mare ne este bucuria acum, când îl avem înaintea nóstră, şi dorinţa de a ne mai puté delecta şi îmbogăţi de frumósele producte ale celui mai mare talent poetic al nostru de aḑi, ne este pe deplin satisfăcută.

Nu este scopul meu sě laud acest talent neîntrecut, nici n'aş putea sě fac acest lucru în aşa ḑhip, cum ar merita; sum prea debil pentru a satisface unei atât de grele sarcíni. Nici nu are de altcum trebuinţă dl Coşbuc de laudele mele; dênsul este atât de cunoscut, atât de mult admirat de toţi Românii... Nu este aḑi tiněr inteligent, care sě nu scie pe din afară multe din poesiile drăguţe din volumul prim al dlui *Coşbuc — „Balade şi Idile“*.

Poetul adorat *George Coşbuc* este de origine de aici din Transilvania. El este fiul unui preot român, din o comună de lângă Năsěud. S'a născut la 1867. Tatăl sěu de cu vreme şi a dat băiatul la scólă. După terminarea scólei poporale din satul sěu natal, a fost dus în Năsěud, unde a absolvat scólele medii şi a depus maturitatea. S'a înscris apoi la facultatea filosofică din Cluş; n'a stat însě mult aici; a părăsit universitatea şi a venit în Sibiiu, unde a fost angajat ca foiletonist la *„Tribuna“*. Din timpul acesta începe a fi cunoscut publicului prin multele şi admirabilele poesii, ce le publica din timp în timp în foiţa *„Tribunei“*, dintre cari şi în volumul de faţă găsim mai multe. În tot timpul petrecerii sale aici în Sibiiu, a lucrat cu tótă căldura talentului sěu şi cu tot focul iubirei de artă. Lupta cu multele greutăţi şi neajunsuri din ţéra acésta, l'au silit sě ne părăséscă. S'a dus în România, unde póte mai favorit de sórte îşi continuă frumósa activitate pe terenul literar cu acelaşi zel şi dragoste.

Volumul de o rară eleganţă *„Fire de tort“* cuprinde în sine 35 poesii, tóte de o remarcabilă frumseţă. Fie-care poesie atât prin cuprinsul sěu, cât şi mai ales prin drăgălaşa limbă în care e scrisă, te lasă uimit de admiraţie. Ḑile întregi am cetit şi rescetit aceste poesii cu o adevěrata sete, cu o admiraţie estatică. Cu cât le cetesci mai mult, cu atât găsesci mai multă frumseţă în ele, şi cu atât mai mult admiri talentul acestui poet, care în poesiile sale descrie în limba frumósă şi drăgălaşe a poporului, întrégă viéţă acestuia, cu o pricepere rară. Cu o măestrie neîntrecută scie sě pătrundă în spiritul poporului.

Ca băiat dela sate, crescut între popor, a pětruns întrégă starea sufletéscă a acestuia, atât în stare de bucurie, cât şi în stare de tristeţă, atât în bine, cât şi în rěu. A studiat inima poporului de o rară bunătate. A sciut sě reoglindeze în poesiile sale iubirea de ném, dorul de patrie şi părinţi a poporului, iubirea şi cinstirea părinţilor, iubirea de fraţi şi surori, curagiul şi vitejia strămoşilor, isteţimea şi judecata poporului, şi alte calităţi ale inimei şi minţii, cari nimeni ca Coşbuc nu le scie observa.

Tóte subiectele poesiilor sale sunt luate din popor, din acel popor, pe care el atât de bine îl cunósce: din poporul român de aici din Ardél.

Poesia primă: *„Mama“*, în care îşi descrie poetul dorul de mamă şi surori, te umple de duioşie.

In închipuirea sa vede pe biata mamă-sa şeḑênd cu fetele sale mici, torcênd tóte trei. Dorul de fiul sěu o frământă pe biata mamă: *„Şi George nu mai vine“*. Gândul ei sbórǎ departe la fiul sěu. Chinul uriaş al aşteptării o torturézǎ. La cea mai mică mişcare ea tresare, cugetă la fiul sěu; durerea-i cumplită erumpe într'un plâns de îngropăciune. Frica, că va murì şi nu-i va fi dat sě mai vadă barem odată pe fiul sěu iubit o chinue cumplit: . . . .

„. . . . Sě-l věd venind,
„Aş mai trăí o viaţă,
„E dus, şi voiu muri dorind
„Sě-l věd în faţă.
„Aşa vrea póte Dumneḑeu,
„Aşa 'mi-e datul sorţii,
„Sě n'am eu pe băiatul meu
„La cap, în césul morţii!“

Scenele dela hore, dragostea, învrăjbirea îndrăgostiţilor şi apoi împăcarea lor este de-

Mai în ḑilele trecute sĕ lăţise svonul, că Magiarii resp. Austro-Ungaria a trimis monitoriul sĕu de rĕsboiu „Mures“ înaintea Belgradului. Toţi şovínistii magiari săltau de bucurie, că statul nostru vrea sĕ-'şi rĕsbune asupra Sêrbilor, cari nu i au dat satisfacţia aşteptată pentru arderea stégului magiar. Ovreo-magiarii din Pesta strigau în gura mare prin tóte localele publice şi pe strade, că vai de Sêrbi. Când colo, după o depeşă din Belgrad, Sêrbii s'au culcat p'o ureche şi habar n'au avut de spiritul rĕsboinic al Ovreilor din Pesta. Er monitoriul austro-ungar „Mureş“ a ajuns înaintea Belgradului din Semlin în drumul pe care îl face în fie care an pentru instrucţiune şi diminéţa a şi plecat mai departe! — Ce decepţie pentru fricoşii Ovreo-magiari! Nu e vorbă, că dacă s'ar începe ceva, apoi în tot casul Sêrbii ar avea pe cineva la spatele lor şi acel cineva nu tremură, nici n'a tremurat nici odată ne pintenii unguresci!

* * *

Sĕ pregătesce o nouă campanie a ambasadorilor puterilor din Constantinopol contra Porţii, un fel de continuare din Novembre şi Decembre anul trecut, care după-cum sĕ scie, nu s'a cam terminat în mod favorabil pentru urḑitorii ei. Motivele sunt dóue fapte concrete şi adecă: Denumirea unui mohamedan ca guvernor în Zeitun în contradicţie cu promisiunea, care s'a făcut la timpul sĕu consulilor, cari au mijlocit capitularea din Zeitun, că adecă ca administrator al districtului sĕ se denuméscă un guvernor creştin şi convertirea cu forţa a creştinilor armeni la islam. Indată după ce a apărut decretul, prin care este designat Mahmud Bey, un musulman, ca guvernor în Zeitun, s'au întrunit ambasadorii Angliei, Franciei şi Rusiei, ca sĕ facă un protest contra acestei numiri, pe care ei o consideră, ca o evidentă călcare a promisiunilor porţii şi şi-au esprimat speranţa că acest act va fi anulat. In 19 Aprile i s'a adresat porţii în acéstă cestiune o a dóua representare la care au participat ambasadorii tuturor puterilor.

Pórta a dat păn' acum numai rĕspunsuri echivoce, şi, după cum sĕ scrie din Constantinopol, ambasadorii se vor întruni din nou, ca sĕ facă un pas mai departe. A dóua cestiune, care preocupă pe ambasadorii din Constantinopol, este convertirea cu forţa a numeroşilor supuşi creştini din districtele din Asia mică la mohamedanism· Tot ambasadorul englez, Sir Filip Currie a fost, care a atras atenţiunea colegilor sĕi asupra acestei cestiuni. Alaltăieri a fost sĕptĕmâna, când ambasadorii s'au întrunit de nou. Toţi cei de faţă au promis ambasadorului englez spriginul lor în plângerea, care vrea s'o adreseze porţii Sir Filip Currie sĕ ḑice, că a dovedit cu acte autentice, că în districtul Biredjik 1500 de armeni au fost siliţi prin ameninţări şi bătăi, sĕ trécă la mohamedanism. Propunerile, pe cari póte ambasadorul englez le-a şi făcut porţii, merg într'acolo, ca mai întâi sĕ retragă trupele de prisos din respectivele districte, şi apoi sĕ se trimită un comisar special al porţii, care sĕ le declare celor convertiţi cu sila, sĕ le declare în numele Sultanului, că ei au dreptul, sĕ se reîntórcă la credinţa lor de mai nainte şi pentru aceea n'au sĕ se témă de nici o suferinţă. Sĕ va aştepta ca sĕ se vadă, ce resultat va avea acest pas al ambasadorului englez Faptul e caracteristic, că în acéstă causă ambasadorii tuturor puterilor merg în înţelegere şi că în consfătuirile lor nu sĕ ivesc în acéstă cestie dissensiuni. E caracteristic însĕ şi faptul, că în aceeaşi ḑi, în care a fost primit ambasadorul englez de ministrul de esterne turcesc pentru ca sĕ-i céră trimiterea unui special comisar turcesc în Biredjic, în aceeaşi ḑi Charge d'affaires cel rusesc, care ţine de present locul d-lui de Nelidoff şi ambasadorul francez au avut audienţă la Sultanul. Dacă este în faptă astăḑi atât de mare influinţa ruséscă în palat, încât e predominantă, cum sĕ susţine, atunci e probabil, că va putea sĕ înduplece pe Sultanul, sĕ se opună, atât în cestia din Zeitun, cât şi în cea din Biredjik, care amêndóuĕ privesc fórte deaprópe interesele şi sentimentele locuitorilor creştini din Asia mică. In casul, când nu sĕ va aduce în curênd o resoluţie în aceste cestiuni, atunci tot omul va fi silit, sĕ facă conclusiunea, că sau influinţa Rusiei în palatul turcesc nu e aşa de mare, precum sĕ crede, sau interesul ei pentru creştinii din Turcia nu e aşa de cald, precum o spun prietinii Rusiei, ca s'o laude.

* * *

Actualul Şach al Persiei, Muzaffer-Eddin a comunicat tuturor monarchilor din Europa suirea sa pe tron, Maiestăţii Sale Impĕratului nostru Francisc Iosif I i-a trimis următórea telegramă:

„Convins despre sentimentul bine voitor al Maiestăţii Vóstre, Vĕ aduc la cunoscinţă durerósa scire, care mie mi-a răpit pe iubitul meu tată şi pe poporul meu l'a transpus în cel mai profund doliu. După-ce eu am luat în mână frênele guvernului, este dintâi problema, care mi o pun eu mie, sĕ cultiv şi sĕ desvolt şi mai departe aceleaşi relaţiuni amicale, cari le a întreţinut rĕposatul suveran, iubitul meu tată, de atâta timp cu Maiestatea Vóstră“.

La acéstă telegramă i a rĕspuns Maiestatea Sa în chipul următor, tot telegrafice:

„Adênc măhnit prin scirea despre mórtea tatălui Maiestăţii Vóstre imperiale mórte care s'a întêmplat sub împregiurări atât de înspăimântătóre, îmi esprim sincera mea participare la durerea M. Vóstre, precum şi dorinţele mele cele mai bune pentru fericirea şi prosperarea Maiestăţii Vóstre imperiale. rugându-Vĕ, sĕ fiţi convins cât de mult doresc eu continuarea relaţiunilor amicale, cari au esistat totdéuna între Austro-Ungaria şi Persia“.

Noutăţi.

Insciinţare. Vicecomitele comitatului Sibiiu aduce la cunoscinţă publică, că representanţa permanentă a comitatului a pertractat la 13 l. c. n raţiociniile diferitelor fonduri comitatense şi în sensul legii le-a espus cu aceeaşi ḑi spre vedere publicà pe 15 ḑile în cancelaria de compturi, unde în órele oficióse ori cine le póte privi.

* * *

Următoriul lui Pulsky. Fóia oficiósă anunţă, că în locul „celebrului“ Pulszky, s'a denumit din partea ministrului de culte, ca director al museului regnicolar şi a celui de belearte, deputatul Kammerer Ernö. Numai de nu 'i-ar urma lui Pulszky întru tóte!

* * *

Principele Ferdinand şi interdictul papal. Menini, archiepiscopul din Filipopol, carele de present se află în Constantinopol, a făcut nisce declaraţiuni fórte interesante asupra relaţiunilor dintre principele bulgar şi biserica catolică. Precum scim, principele Ferdinand, după trecerea fiului sĕu, au fost pus sub interdictul cel mic, după care este eschis dela tóte sacramentele bisericesci. Aşa dară nu sĕ póte nici mărturisi, nici cumineca şi propriamente nici la liturgie nu póte asista. Dacă în decursul liturgiei ar fi descoperit în vre-o biserică, preotul momentan trebue sĕ întrerumpă actul şi sĕ părăséscă biserica. La întrevenirea sultanului i s'a permis a asista la liturgie, dar la mărturisire şi la cuminecare nu-l vor lăsa nici de aci înainte. După-ce interdictul se referă la tóte tainele, principele, în cas de mórte, nu va puté fi împărtăşit nici cu s. maslu fără specială permisiune papală. Astfel în sfêrşit principele nu va puté face altceva, decât sĕ trécă şi el la biserica ortodocsă, ori cât i-ar cădé acésta de cu greu din causa educaţiunei sale catolice Dacă trece, din punct de vedere bisericesc şi căsătoria i se desfiinţéză şi principesa sĕ póte mărita a dóua óră. Nu e imposibil, ca în casul acesta, întrégă Bulgaria sĕ fie pusă sub interdict. Tóte acestea justifică, că poporul bulgar nu uşor ar putea trece la biserica catolică, ori cât ar dori acésta papa, dar justifică şi nisuinţa ţarului de a apropia mai mult la olaltă biserica bulgară de cea grecéscă.

* * *

Strada „Budapesta“. Colonia magiară din Paris a înaintat consiliului municipal de acolo o umilită rugare, în care se rógă, pentru de a se numí din incidentul epocal al milleniului o stradă din Paris „Budapesta“. Unele ḑiare ne spun deja, că consiliul municipal a respins rugarea iubilanţilor.

Sĕ vede, că parisienii nu au creḑut încă de sosit timpul, pentru a se plimba pe „Budapesta“!!

* * *

Publicaţiune. Pentru întregirea reconstruirei podişorului Nr. 28 şi podului Nr. 29 aflătóre pe drumul municipal Daia—Vurpĕr Nocrich se va ţiné *în 20 Maiu 1896 la 10 óre a. m.* în sala mică din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise. Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocaţi, sĕ'-si subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirii acestei lucrări pănă la óra 9 a. m. a ḑilei ficsate, la vicecomitele comitatului. Ofertele întrate mai târḑiu nu sĕ vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% computate după suma preliminată cu 793 fl 98 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 12 Maiu, 1896.

Reisenberger
vice-comite.

* * *

Jidani renitenţi Consiliul orăşenesc din Debreţin a provocat oficiul bisericesc israelit, ca senat scolar, ca din planul de învĕţământ dela scólele israelite se ştérgă numai decât studiul limbei germâne. Ce au făcut jidanii? Au „protestat“ la ministrul de culte!

* * *

Bursele Adamachi pentru anul scolar 1896—97. Conform regulamentului de administrare al fondului Adamachi, Academia română publică condiţiunile pentru ocuparea următórelor burse, la cari pot concura tineri lipsiţi de mijlóce din ori-care parte a ţĕrilor locuite de Români, recerêndu-se numai, ca concurenţii sĕ fie fii de părinţi români:

1. O bursă de 400 lei la lună plus cheltuelile de scólă şi acele de drum pentru mergerea în strĕinătate a unui inginer eşit cu diplomă din scóla de poduri şi şosele din Bucuresci, pentru a se specialisa în ramura electricităţii. Bursierul va urma timp de doi ani cursurile institutului Montefiore din Liege, ér al treilea an va visita şi studia diferitele instalaţiuni şi lucrări electrice în Europa. Concursele a se adresa secretariului Academiei pără în sara ḑilei de 14 Septembre 1896.

2 O bursă de 3600 lei pe an plus cheltuelile de scólă şi de drum pentru mergerea în strĕinătate a unui tinĕr, care sĕ aibă diploma de bacalaureat dela universitatea din Bucuresci pentru a studia architectura la o scólă din Italia. Bursa se dă pe termin de 3 ani. Concursele a se adresa secretariului Academiei pănă în sara de 13 Septembre 1896.

3. O bursă de 3000 lei pe an şi acele de scólă şi de drum pentru mergerea în strĕinătate a unui licenţiat în sciinţe, eşit din universitatea din Iaşi, ca sĕ-'şi completeze

---

scrisă cu un uimitoriu spirit de observaţie, şi cu un gust de admírat.

Las', sĕ urmeze aci câte-va strofe din poesia „La Paşti“, cari îmi par mie atât de drăgălaşe:

. . . .
Şi cât e de frumos în sat!
Creştinii vin tăcuţi din vale
Şi doi de se 'ntâlnesc în cale
Işi ḑic: Christos a înviat!
Şi rîde-atâta sĕrbătóre
Din chipul lor cel ars de sóre
. . . .
. . . .

Apoi:
Pe deal se suie 'ncetişor
Neveste tinere şi fete,
Bĕtrâni cu érna vieţii 'n plete;
Şi 'ncet în urma tuturor
Veḑi şovăind câte-o bĕtrână
Cu micul ei nepot de mână...

Ah, ér în minte 'mi-ai venit
Tu, mama micilor copile!
Eu sciu că şi'n aceste ḑile
Tu plângi pe-al tĕu copil dorit!
La zîmbet cerul aḑi ne chiamă
Sunt Paştele! Nu plânge, mamă!

In poesia „*Minciuna crescinilor*“ descrie fórte frumos tăria crescinilor, lăpădarea lor de cele lumesci şi desconsiderarea morţii pentru credinţă.

Cu o măiestrie neîntrecută este descrisă natura şi viéţa dela sate în timpul ernii, în poesia „*Érna pe uliţă*“ Étă câteva strofe:

A 'nceput de eri sĕ cadă
Câte-un fulg, acum a stat.
Norii s'au mai rĕsbunat
Spre Apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e sóre, dar e bine,
Şi pe rîu e numai fum.
Vêntu-i liniscit acum,
Dar năvalnic vuet vine
De pe drum.

Sunt copii. Cu multe sănii,
De pe cóstă vin ţipând,
Şi se 'mping şi sar rîḑênd;
Prin zăpadă fac mătănii.
Vrênd-nevrênd.

Gură fac ca róta morii;
Şi de-avalma sĕ pornesc,
Cum prin gard se gâlcevesc
Vrăbii gureşe când norii
Ploi vestesc.

Cei mai mari acum, din sfadă,
Stau pe 'ncăerate puşi —
Cei mai mici, de fóme-aduşi,
Se scâncesc şi plâng grămadă
Pela uşi.

In fine citez aci următórele strofe din poesia „*Pe deal*“, în care poetul descrie frumósa natură şi viéţa dela ţară:

V.
Pe sub marginea pădurii
Boii pasc pelângă car;
Din pădure geme rar
Sgomotul săcurii...

Vĕd, în zori, cum merg s'adune
Mură fetele: doinesc,
Rîd pe drum şi hohotesc
Ca nisce nebune.

Albe pórtă 'n mâni cofiţe;
Albe rochii fluturând
Fug pe déluri, scuturând
Róua din cosiţe.

E Duminecă. Din vale
Se ivesc răsleţi flăcăi,
Toţi îşi fac pe-ascuns din văi
Cătră codri cale.

Sus senin şi jos verdéţă!
Ce cuminte-i sĕ trăiesci,
Când ţi-e dat sĕ stăpânesci
Numai o viaţă.

Poesiile din urmă: „*Rândunica*“ şi „*Ideal*“ sunt ambele povesti, îmbrăcate în haina fermecătoriu de frumósă a poesiei. Cu deosebire cea din urmă denotă un rar talent poetic, un talent propriu numai dlui Coşbuc.

In genere tóte poesiile din acest volum sunt una cu alta vrednice de admirat. Nu este în întreg volumul nici una, care ar lăsa ceva de dorit, care s'ar puté escepţiona în vre-o privinţă, tóte sunt rodul unui talent neîntrecut, a unui talent, asemenea căruia atât de rar sĕ ivesc la noi. Suntem mândri, că-l putem numi al nostru pe acest rar bărbat, căci „*gloria fiecărui talent se resfrânge şi asupra poporului din care a eşit*“.

Incheiu cu dorinţa ferbinte, ca acest frumos volum de o nepreţuibilă valóre, sĕ nu lipséscă de pe masa nici a unui cărturariu român. *Vas. Popovici.*

studiile la universitatea din Lipsca, avênd a se specialisa în studiul mineralogiei şi petrografiei. Concursele a se adresa dlui C. Climescu, decan al facultăţii de sciinţe din Iaşi, până în séra de 14 Septembre 1896.

4. Dóuĕ burse de câte 100 lei pe lună studenţilor facultaţii de sciinţe şi alte dóue burse celor dela facultatea de medicină din Iaşi. Cererile a se adresa până în séra de 30 Septembre c. dlui decan al facultăţii de sciinţe din Iaşi.

5. Dóuĕ burse de câte 100 lei pe lună pentru studenţi ai scólei de poduri şi şosele din Bucuresci. Cererile a se adresa secretarului Academiei până în 24 Septembre c.

* * *

Se sporesce naţia! Din statistica apărută în anul 1895 despre magiarisarea numelor se constată, că jidanii formézà aprópe 70%. Dintre acestia au luat nume „echt“ magiare: 5 Blau, 4 Deutsch, 3 Friedmann, 8 Goldstein, 4 Gross, 53 Kohn, 29 Klein, 2 Krausz, 10 Löwy, 3 Neumann, 8 Pollák, 4 Rosenberg, 2 Rosenbaum, 2 Rosenthal, 5 Rosenfeld, 2 Silberstein, 11 Stern, 1 Stein, 12 Schlesinger, 3 Spitz, 1 Schönberg, 14 Schwarz, 1 Steiner, 3 Spitzer, 3 Singer, 2 Teitelbum, 20 Weisz şi 3 Weinberger.

Bene notandum, că dintre acestia mai toţi au luat nume, cari se termină în „y“, întru mărirea naţiei magiare.

Ferice de tine naţie magiară, care primesci la sinul tĕu atâtea reptilii veninose.

* * *

O învitare de logodnă originală. Renumitul vênător şi scriitor F. C. Selons, cu câte-va sĕptămâni înainte a trimis amicilor şi cunoscuţilor sĕi următórea învitare de logodnă: „Frideric C. Selons, care până acum a puşcat 58 leoparḑi, 34 elefanţi, 274 bivoli selbatici şi alte nenumĕrate fiară, acum în urmă şi el a căḑut jertfa arcului nemilos al lui Amor. El, care a înşelat atâtea animale, pe cari le-a junghiat cu pumnalul sĕu, ér altor multe le-a despoiat pielea, acum a fost prins însu-şi în rociul pus de d şóra Maria Dumbar şi cătuşele căsĕtoriei au căḑut şi asupra lui“.

* * *

Renumele hypnotism In ḑilele trecute Contele Leo *Tolstoj*, s'a declarat despre renumele sĕu în următorul chip: Sciu, că se interesézà ómenii de mine, sau de opurile mele. Acésta însĕ o esplic prin faptul, că am renume de scriitoriu deja stabilit. E teribil, sĕ ai renume; îndată ce'i ai, poţi face ori-ce nebunie sau prostie, tóte ţi le iartă, tóte ţi le declară de admirabile. In om peste voia lui se nasce presupusul influenţei hypnotice. Ómenii se hypnotisézà unul pe altul, prin însufleţirea faţă cu poetul sau artistul, unul îl hipnotisezà pe celalalt, acesta pe al treilea şi aşa mai departe... până în înfinit. Din acesti ómeni hypnotisaţi se compune mulţimea, şi acésta crează renumele splendid, care în fapt s'a născut din întêmplare.

* * *

Serul tuberculosei. Profesorul de universitate din Milano, sen. Maragliano a inventat serul şi pentru vindecarea tuberculosei (ofticâ). Asistentul acestuia, Dr. Crotta publică resultatele obţinute prin aplicarea noului metod asupra celor atacaţi. Din acésta publicaţiune apare, că din n-rul morboşilor 16·26 procente s'au vindecat, starea altor 48·5 procente, ér' 8·25 procente s'au întors în spre mai rĕu. Maragliano consideră de dovedit: 1. că serul lui e de tot nestricăcios; 2. astimpĕră ferbinţéla; 3. modifică fenomenele locale; 4. are influinţă asupra bacilelor ganglionare, care dispar din esudate; 5. sporesce greutatea corpului; 6. şi resultatul bun la casurile vindecate în 91.75% îl atribue serului sĕu, încât adecă 89% ale morboşilor îi curatase la început cu terapia veche, dar' fĕră resultat. Tuberculosa fără ferbinţeli aprópe în tóte casurile se vindecă. Noul ser se póte folosí însĕ la tóte casurile de tuberculosă.

* * *

Prima perucă. Peruca în ḑilele nóstre jócă un rol însemnat. Mulţi şi multe îşi decorézà capetele góle cu ea, fără de a-'i sci originea. Prima perucă se ḑice a o fi purtat Filip cel bun, principele de Burgund, care îşi pierduse pĕrul într'un morb greu. Lucrul acesta îi era fórte neplăcut principelui şi odată a declarat episcopului de Mechelm, că aceluia, care 'i-ar recomanda un mijloc pentru de a-'şi ascunde pleşuvia, îi va da un premiu frumos. Premiul acesta a dat apoi ansă la diferite combinaţii până când în cele din urmă 'i-a succes unui friser din Bruxela, cu numele Pierre Lorchaut a pregăti prima perucă, cu care a şi câştigat premiul. Filip cel bun a fost deci primul, care a purtat perucă, şi se ḑice că soţia lui timp îndelungat nu a sciut nimica despre lucrul acesta. — Câte capete góle nu se ascund şi astăḑi sub peruci.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Haţeg, 1 Aprilie 1896.

Întimpinare.

Onorate Domnule Redactor!

In Nr. 111/1895 a „Telegrafului Român“ presbiterul Ioachim Cerbicean din Nucşóra dela pólele Retezatului, (nu din Valea Haţegului), face nesce reflecsiuni, la celea cuprinse în corespondenţa mea Nr. 84/1895, cari nu corespund de loc adevĕrului şi cari — basate pe lauda proprie — au nutrit publicul cetitor cu nisce frase lipsite de ori ce adevĕr şi dreptate!

Recercat, ba provocat din partea mai multor amici, vin acum la rêndul meu a Vĕ ruga On. Dle Redactor a'mi permite ca în colónele acestui ḑiariu sĕ'mi fac şi eu reflecsiunile mele, la celea cuprinse şi publicate în corespondenţa Dlui presbiter Cerbicean. Şi acésta o fac numai din respect către onoratul public, către adevĕr şi dreptate, pentru că altcum cu un om ca presbiterul Cerbicean nici nu aş sta de vorbă, pentru că:

Denaturarea adevĕrului este degrădător pentru ori şi cine, cu atât mai mult pentru un preot a cărui chemare este sfântă.

Dle presbiter. Din mort nu vei mai face viu.

Aşa precum eu ţ'am rĕsturnat în total cuprinsul corespondinţei Dtale din Nr. 75, care întru adevĕr este emanat din ură şi poftă de rĕsbunare aşa combate şi Dta (dacă ai cu ce?) cuprinsul corespondinţei mele, dar nu denatura purul adevĕr.

Din punctul acesta de vedere, ca sĕ nu te închipuesci prea mult, sĕ nu te îngămfezi prea tare şi sĕ nu te lauḑi preste mĕsură cu neadevĕruri şi aserciuni góle, voesc prin acest réspuns a Te convinge şi a documenta Onoratului public cetitor, că cuprinsul corespondinţei din Nr. 111 este tendenţios — un neadevĕr potenţiat — perḑênd din vedere proverbul: *„Si tacuisses philosophus mansisses.“*

Iată dar! Ḑici că „esti născut şi crescut şi că esti preot de peste 25 de ani în acest tract protopresbiteral concludênd din acestea că „ori ce om póte se-şi închipue, că cunosci tractul nostru“.

Deducţiunea D-tale nu se basézà pe logica propusă de profesorul de pie memorie I. Popescu, pentru că óre cine póte ḑice că cunósce cartea „Vechea metropolie de eppul N. Popea“ sau „Principii pedagogice de Dr. I. Puşcariu“ dar întrebat de cuprinsul lor nu póte da rĕspunsul cerut, — aşa şi D-ta.

Poţi fi născut şi crescut în Chitid şi poţi fi preot la pólele Retezatului, de preste 20 ani, dar cu acestea nu vei putea face nici când, ca sĕ-ţi recunóscă cineva aserţiunea, că cunosci tractul întreg de-alungul şi de alatul din tóte punctele de vedere.

Dela „închipuit“ până la cunóscerea perfectă e o cale mai lungă ca dela Nucsóra până la Chitid.

Veḑi părinte! Acésta într'adevĕr e o beţie de apă rece!

Acum sĕ întrăm în meritul causei. Sĕ-ţi spun!

Causa ce a îndemnat pre sinodul protopresbiteral a face representaţiunea scurtă — către sinodul archidiecesan — este pedeplin justificată şi documentată în Nr. 84 a acestui ḑiar, cetesce cu atenţiune şi te vei convinge, pe care nu o minte de 4 clase gimnasiale din Orăstie o póte combate dar nici o cualificaţiune mai superiórà, şi pe care numai un om ca dta nu o póte înţelege.

Arată-mi însĕ D-ta numai atâta, că miseria poporului şi lipsa imperativă de preoţi, în împrejurările de astăḑi, cum sĕ se amelioreze? şi cu deosebire când după situaţiunea locului anecsarea parochielor nu sĕ póte realisa?

Ţi lesne D-tale a glumi şi a batjocuri din o parochie grasă, carea ca o vacă bună Te hrănesce şi te adapă, dar e greu acelui sĕrman preot, care alérgă ḑilnic pe dealuri şi văi cu periclitarea vieţii sale, ér venitul nici pe departe nu-i recompenésă truda şi ostenéla sa.

Acum sĕ stăm puţin de vorbă la punctul prin care atentezi la cuprinsul corespondinţei mele „referitor la parochiile vacante“.

Omul stăpânit de patimi îşi are devisa; „rĕsbunare cu ori ce preţ şi compromitare pe ori ce cale, chiar şi prin denaturarea adevĕrului“. Proverbul ḑice: „Nu săpa grópa altuia, că tu însuţi caḑi în ea“.

D-le presbiter! Te fac atent sĕ cugeţi mai serios la ceea-ce cetesci, ca astfel sĕ-i studiezi cuprinsul ca sĕ înţelegi adevĕrul, căci numai aşa vei putea scrie fără greşeli şi fără patimă.

Iată pentru ce ḑic acestea: Eu în corespondinţa mea am ḑis: „La pădurile Hunedórei sunt 22 comune fără preoţi“.

Dacă ceteai acésta cu atenţiune şi logic nu-ţi dădeai atestatul de paupertate a confunda comuna cu parochia sau după cum îmi vine a crede nu scii face deosebire între comună şi parochie.

Eu nu mĕ retrag ci ca un soldat consciu mĕ apĕr cu cuvêntul adevĕrului susţinênd şi aḑi, că la pădurile Hunedórei atunci au fost 22 comune (nu parochii, părinte!) fără preoţi, pe cari ţi le pot înşira, şi cari formézà 6 parochii cu 16 filii.

Prin urmare din partea mea nu e nici o greşală, nici minciună — după cum te ai esprimat d-ta — din contră d-ta îndrĕsnesci a păşí în publicitate cu aserţiuni cutezătóre şi nedrepte, dovedind prin ele, că nu înţelegi ceea-ce cetesci.

Referitor la stipendiul de 60 fl. creat prin sinodul protopresbiteral în 1885 la întrevenirea asesorului consistorial Anania Trombitaş, pentru un pedagog din acest trăct, am sĕ-'ţi spun că stipendiul respectiv după o viéţă scurtă a adormit până în sesiunea sinodului protopresbiteral din anul trecut.

Acésta o sci D-ta fórte bine. Veḑi protocolul sinodului archidiecesan din 1883 p. 34.

Deci nu te provoca la cine nu te a putut lăuda.

Referitor la resultatul suplicei nóstre şi în special prin provocarea la acte, presbiterul Cerbicén, ca de obiceiu voesce numai a se lăuda, că şi D-sa scie carte. „Laudăte gură, că étă pumnul“.

În corespondinţa sa din Nr. 74 anul 1895 presbiterul Cerbicean sĕ recomandă de un orator, ér după-ce eu publice 'i-am spus: că nici când şi nici odată nu l'am auḑit vorbind în şedinţele sinodului protopresbiteral, întórce căpenégul şi ḑice: că „în trecut n'a vorbit pentru-că şedinţele au fost conduse de protopresbiterul de pie memorie Ioan Raţiu“.

Auḑiţi oratorie!

Dar ce, şi cât ai vorbit dela mórtea protopopului?!

Au dóră nu scii D-ta, că aurul în foc se lămuresce ér ideile şi părerile prin desbateri şi critice.

Slabă scusă, adâncă compromitere!

Întocmai o laudă de sine este şi descoperirea referitóre la pregătirea şi pracsa ce o are dl presbiter Cerbicean mândrindu-se „că vorbesce şi scrie ideile sale proprii“ şi că cetesce gazete. *„Tantum scimus quantum memoriam tenemus“.*

Nu detrag nimic din bunăvoinţa-i de a se lăuda, pentru-că acésta 'i-s'a prefăcut în a dóua natură, sum silit însĕ sĕ mărturisesc adevĕrul, că am făcut esperienţă destulă din multele sale scrieri şi concepte sĕvêrşite fără ajutoriul altora, de sine stătător, şi din tóte acelea l'am studiat, încât aḑi îí cunosc psichologia sau facultăţile intelectuali, după cari póte fi decopietorul şi subscriitoriul corespondenţei, dar autor nici odată.

Pentru orientare trimit onor. redacţiuni un concept compus într'adevĕr de presbiterul Cerbicean spre a se convinge şi on. redacţiune, că stilul e omul şi omul e stilul.

După acésta apoi mĕ ameninţă: „că nu am de lucru tot numai cu preoţi şi învĕţători, cari se învîrt după ḑicala mea“.

Sĕracă laudă! Eu îi ḑic: *„quid quid agis, age prudenter et respice finem“.*

Eu nu dispun de voinţa nimĕrui, nici de-a preoţilor, nici de-a învĕţătorilor, pentru-că ei nu atârnă dela mine, nici eu dela ei.

Ér dacă am amici de principii nu urmézà că dispun de voinţa óre-cuiva precum nici altul nu dispune de voinţa mea.

Iţi spun însĕ franc dle presbitere, că cu D-ta anume nu am voit sĕ mĕ împrietinesc, pentru-că D-ta nici când nu ai fost sincer şi dintru început te-am studiat de un om fals şi linguşitor şi apoi: „Păzeşte-mĕ Dómne de amici falşi, că de inimici mĕ ştiu eu păzí“.

În fine, după-ce dl presbiter Cerbicean mai amintesce ceva, — fără léc de basă — despre starea învĕţămêntului în scóla sa din Nucşóra, în care numai adevĕr nu se găsesce, cu o aroganţă órbă se mândresce că „este în stare a sta faţă cu ori şi cine, aşa şi cu mine“.

Hai sĕ probăm!

Nu gândi că mĕ întimidezi, din contră mĕ inanimezi prin bogatul material de luptă.

Prin acésta „laudă de sine“ voesce a-'şi potenţa mândria prin superbie pe ruinele mele, dar greu Te-ai înşelat dle presbitere când 'Ţi-ai citat proverbul: „de pe póme sĕ cunósce pomul, de pe fapte omul“.

Drept ai părinte! Numai una ai greşit! D-ta te-ai uitat în oglindă şi vĕḑându-ţi fisionomia ai confundat-o cu a mea, pentru-că acest proverb prea nimerit sĕ refere la persóna D-tale, despre care aḑi încheiem cu atâta: *„Gnosce te ipsum“.*

Nicolae Sânzian,
notarul sinodului protop.

Treiscaune, 28 Aprile 1896.

Stimate dle redactor!

Aşteptam ca o pénă mai desteră sĕ publice în preţuitul nostru ḑiariu „Telegraful Român“ o dare de sémă asupra actului sfinţirei nou edificatei biserici din Apaţa; neurmând însĕ până în present, cu permisiunea d-vóstre îmi iau libertatea a vĕ ruga sĕ binevoiţi a da loc în ḑiarul d-vóstre comunicatului următoriu;

Comuna Apaţa aparţine politicesce comitatului Braşov, bisericesce însĕ protopresbiteratului Treiscaunelor; materialicesce ea e bine situată, e locuită în parte mare de Unguri lutherani, ér poporul nostru românesc abia numĕră vr'o 80 familii.

Cam prin pătrariul prim al secolului present comerciantul R. Ioanovits edifică o biserică în comuna Apaţa, descendenţii sĕi însĕ, dómnele Catinca, Zoe, Carolina şi Maria din zel creştinesc-naţional se deciseră şi edificară pe spesele proprii o nóuă biserică pompósă, iniţiatorul şi esecutorul acestei nobile opere este dl asesor orf. din Braşov, Iordan Muntean.

Biserica terminată, la însărcinarea Escelenţiei Sale Preabunului nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a fost sfințită de Rvs. D. protopresbiter tractual Dimitrie Coltofean în Dumineca din 21 Aprile a. c. asistat de D. prot. on. V. Voina din Brașov și preoții Ioan Moga, Dionisie Nistor. Iosif Bucșa și Ioan Bucșa din tractul Treiscaune, apoi Ioan Leucescu și Alecsandru Maierean din tractul Brașov.

Distinsul cantor Brenciu din Brașov și chorul din Feldióra sub conducerea dlui paroch Micu au esecutat cântările liturgice, cu o rară dibăcie, fiele spre laudă!

O mare conglomerațiune de popor era deja adunată încă de diminéță la 8 óre, când sosi dl protopop și inteligința din loc și jur veni sĕ asiste la serviciul festiv.

S'a sĕvêrșit sfințirea apei și ocolirea bisericei cu 4 evangelii, rugăciunea înaintea ușei, întrarea, și rugăciunea sfințirei în genunchi înaintea sf. altariu.

Acésta terminată dl prot. tractual D. Coltofean rosti un discurs înălțătoriu, atât ca stil, cât și materie, și carele a produs o prea plăcută impresiune, cu deosebire la inteligință, carea 'l pricepea mai mult. Demn a fost acest discurs pentru ḑiua festivă, demn și pentru rostitor, carele a documentat și cu acéstă ocasiune, că vrednic este și cu demnitate 'și ocupă locul onorific. Poporului i predă biserica cam cu cuvintele: frumósă și sublimă e biserica lui D-ḑeu, frumósă și sublimă e acéstă biserică nouĕ zidită și împodobită de fundatorii ei, solidă, mai frumósă și măiestósă va fi dacă voi poporul parochial veți frecuenta-o ca totdéuna sĕ fie plină.

A urmat apoi liturgia, care s'a sĕvêrșit în mod fórte solemn. Public mare pe carele nici nu-l puté cuprinde biserica. era parte mai mare de alte conf. din loc și jur. Au mărturisit ei că ce impresiune plăcută le-a făcut, ceea-ce nici n'ar fi creḑut în o biserica românéscă.

Negreșit după terminarea serviciului divin furăm învitați la banchet la otelul Winkler, aci sa servit un prând abundant de 60 cuverte dat din partea fundatorilor d-na Murĕș și dl Iordan Muntean. Au participat preoții fungenți, preotul ev. lut., protopretorul cercual Pildner cu adjunctul în fruntea antistiei comunale, învĕțători, inteligința din loc, jur și din Brașov.

In șirul toastelor: dl prot. tractual a toastat pentru Escelenția Sa Preabunul și Demnul Archiepiscop Metropolit Miron Romanul; s'a rĕspuns cu frenetice aplause de sĕ trăéscă.

Preotul lutheran din loc, pentru buna armoniă a popórelor, domnul protopretor Pildner pentru egala îndreptățire, demonstrând necesitatea și folosirea cultului și a limbei materne de cătră fie-care naționalitate. Dl Mureș că fundator dă espresiune satisfacțiunei sale, că a vĕḑut acest locaș sfânt terminat, urmând în binefaceri fericitului R. Ioanovici, socrul sĕu. Domnul Petrescu cassar la filiala „Albinei“ pentru dl protopresbiter tractual. A urmat dl prot. Voina și alți mulți, care îmi scapă din vedere.

În decursul banchetului de musică instrumentală necesitate n'a fost. Cu doine naționale a delectat publicul dl Brenciu, apoi corul din Feldióra, care în odaia în cari cântau a fost luat cu asalt de public cu deosebire de inteligența străină, atât de mult erau încântați.

Tot începutul avênd și sfêrșit, între 4–5 óre ne despărțirăm ducênd cu noi frumóse impresiuni despre actul festiv al sfințirei, mândri însĕ că și de astădată streinii s'au convins despre puterea de viéță și progresul ce poporul nostru îl face pe tóte terenele.

Un participant.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Carticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Jeandrea	„	—20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vonĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1 75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1 50
Protocólele sinodale dela 1864–1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noii cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Țînte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Marți, 7/19 Maiu 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Maiu, 1896.

Actul primariului din Sibiiu, cu care a oprit ținerea conferenței naționale, convocate pe ḑiua de 3/15 Maiu a. c. a produs durerósă impresiune în presa română, nu atât pentru faptul oprirei conferenței, care puțin impórtă, ci pentru motivarea din acel act.

Acelei dureróse impresiuni i s'a dat espresiune, și întrégă presa română a considerat acea motivare ca atentat asupra esistenței nóstre naționale.

Nu putem sci adevĕratele motive ale guvernului, pentru cari a venit la asemene curent de idei, la asemene argumentare, la asemene atentat fățiș contra esistenței nóstre naționale; faptul, că suntem degradați la o adunătură de ómeni. fără îndreptățire la viața națională românéscă, ci numai buni ca material pentru contopire în rassa magiară, faptul acesta va trebui sĕ sguduie până în fundul inimei chiar și pe acei puțini români, cari, mai ținênd la romanitatea lor, până acuma s'au încercat a neteḑi actele de violență ale guvernului, și a le scusa cu provocarea făcută din partea acelora, cari de vr'o 15 ani au condus politica românilor pin patria nóstră dela desastre tot la desastre.

Acest atentat la esistența nóstră națională va aduna pe toți românii în un corp compact, care va protesta sĕrbătoresce contra rolului umilitoriu, care ni se dă în viața publică a statului nostru.

Că guvernul a avut cutezanța sĕ vorbéscă astfel despre noi românii, sĕ ne dea un rol de ómeni veneticí, cari numai merităm nici nume de popor, la acésta mult a contribuit modul, cum s'a purtat politica nóstră în acesti 10 ani din urmă, și rolul, care l'a avut presa română în susținerea acestei politice nefaste.

Avem durerósa satisfacțiune de a constata, că întru tóte s'au împlinit prorociile nóstre în ce privesce politica nóstră în anii din urmă. Caii au fost bine înhamați, marii politici au dat cu biciul din tóte puterile, caii au fugit cu iuțéla fulgerului, rótele s'au învêrtit înconsciu, cei cu biciul priviau tot în nori, și nu mai aveau ochi și pentru lucrurile pământene, pentru cele din giurul lor.

Acuma carul s'a înglodat și ómenii stau uimiți, nu sciu cum sĕ mai scótă din glod carul care odinióră cu atâta emfasă era mânat.

Dar o vom lăsa acéstă durerósă sătisfacțiune, și vom atinge o altă córdă dóră și mai durerósă. Că guvernul a avut curagiul sĕ vorbéscă astfel cu un popor de 3 milióne, în parte mare a contribuit presa română din statul nostru.

Am avut nefericirea de presa nóstră a ajuns pe mâna unor ómeni, în cari ambițiunea personală și ura a fost mai puternice decât iubirea de neam.

Acesti ómeni au început a lovi în toți aceia, cari nu erau de o vedere cu ei in cele politice și sociale. Mania de a face trădători de neam pe toți cei de alte convingeri a mers așa de departe, încât la noi românii numai puțini favoriți au mai rĕmas ómeni de omenie.

Tirănia autorității a trebuit inventată, ca sdrobiți odată toți ómenii cu ceva autoritate, esperiență și trecere, sĕ se creeze marele partid al viitorului.

Și s'au și creat marele areopag de capacități din giurul „Tribunei" vechi, toți ceialalți au fost și sunt trădători, și am ajuns de aḑi la noi românii ómenii de valóre, după ce au fost tacsați de trădători s'au dat la o parte, și au lăsat teren liber presei, ca ea sĕ conducă lucrurile.

După actul primariului din Sibiiu, „Tribuna" de aḑi cu durere constată, că noi românii suntem desbinați în 12 grupuri, ca odinióră semințiile lui Israil, și strigă după un Iisus Navi, care sĕ ne întrunéscă la o luptă comună.

Intrebăm acuma: Sĕ ni se arete din tot trecutul nostru de ani 44, când am provocat noi la desbinare, și prin acésta la slăbire?

In viața nóstră noi n'am provocat desbinare, în viața nóstră noi nu am atacat politica purtată de pasivistii vechi și noi, ci noi totdéuna am fost în defensivă.

Cu fruntea deschisă am spus și în fața conducĕtorilor de aḑi a politicei românesci cari sunt vederile nóstre, am spus, că din întreg programul dela 1881 numai autonomia Transilvaniei e deosebirea între noi și ei, și acésta încă numai pentru timpuri mai bune, căci schimbându-se împregiurările noi cesti dela „Telegraful Român" vom cere mai mult decât autonomia Transilvaniei.

Fără a se reflecta la ținuta nóstră, am fost presentați de servitori ai guvernului actual, și dacă mai țin ómenii la onestitate, îi întrebăm: sĕ ne arete un cuvênt cel puțin, prin care noi am fi încuviințat actele de volnicie ale guvernului.

Mai mult: biserica nóstră și metropolitul nostru a fost atacat în modul cel mai violent chiar și în „Tribuna" de aḑi, și este continuu impuns și acuma, dóră numai pentru cuvêntul, ca sĕ aibă tovărĕșie și presa unguréscă.

Acéstă nedémnă, acésta greșită ținută a presei române a dat guvernului îndemn sĕ ne tracteze ca pe ómeni, cari ei pe sine s'au nimicit, ei pe sine s'au desbrăcat de ori-ce valóre morală.

Pericolul cel mare în cele din urmă ne-a treḑit. Când veți fi toți pentru unul și unul pentru toți, nici porțile iadului nu vĕ vor puté înfrânge. Adevĕrul acesta a pĕtruns acuma și inimile actualilor conducĕtori dela „Tribuna", și ei strigă după unirea tuturora pentru apĕrarea bunului nostru comun. Sĕ nu mai fie între noi tribuniști, gazetiști, dreptățiști, telegrafiști, unirea-iști, Brotiști, Mironiști Albiniști, Mocsonyiști, Rațiști ci toți sĕ fim Români, egali în iubirea de ném, egali în caracter firm românesc, resoluți în apĕrarea esistenței nóstre naționale.

Cuvênt înțelept acesta, ca și care de mult n'a fost publicat în colónele „Tribunei", și dorim ca el sĕ fie începutul unei ere nóue în presa română.

Dacă ne vom stima reciproc, dacă vom înceta cu frecările dintre noi și vom căuta multele, multele, de trei ori ḑicem multele puncte de întâlnire, unde putem lucra împreună, atunci noi ne vom treḑi, că suntem o asemenea putere, care insuflă respect, și atunci nu va fi putere în lume, care sĕ trécă preste noi, fără a ne asculta și glasul nostru.

Sĕ dea bunul Dumneḑeu, ca așa sĕ fie!

Revista politică.

După cele mai nouĕ sciri alegerea d-lui Strobach, ca primar al Vienei, este întărită de Maiestatea Sa Impĕratul. Noul primar va depune jurământul astăḑi. Mare bucurie pentru bravii și harnicii creștini antisemiți din capitala Austriei; dar o și merită, pentru-că în tot decursul campaniei electorale s'au dovedit de bărbați neînfrênți, cu consciința tare, ómeni în tótă puterea cuvêntului. Impreună cu antisemiții Vienei ne bucurăm și noi, naționalitățile atât de mult și pe nedrept asuprite din partea îngâmfaților ovreo-magiari din Pesta. Triumful binemeritat al noului, Dr. Lueger, este în tot casul un semn de bună speranță, că va veni odată apa și pe móra naționalităților. Spiritul creștinesc și antisemit își merge drumul sĕu sigur înainte; causa fiind creștinéscă va ajunge positiv la resultatul dorit!

Cu tóte acestea partidele anti-creștine, respective filosemite din camera austriacă nu și dau pace. Precum sĕ svonesce prin Viena, clubul cetățenilor din Wieden a luat hotărîrea, sĕ provóce pe conducĕtorii partidului stângei unite germane, sĕ adreseze guvernului în cestia primarului din Viena o interpelare de următorul cuprins: 1. Este adevĕrat, că guvernul și a schimbat părerea sa asupra neîntăririi Drului Lueger, ca primar al Vienei? 2. Dacă este adevĕrat, cum își justifică guvernul acéstă atitudine schimbată a sa? Guvernul va trebuì, sĕ rĕspundă probabil, că după-ce bravul Dr. Lueger

---

FOIȚA.

Mâțișóra.

(Aduceri aminte)

Îți aduci aminte?.....

Nu, nu... tu nu-'ți aduci aminte de nimic, tu preste tóte ai aruncat tristul vĕl al veciniciei, numai eu mai gândesc la tine, nu mai eu î-mi reamintesc copila frumósă cu ochi mari, cu pĕrul despletit în plete moi, copila care mi-o numisem „înger păḑitor"...

Da, mi ai fost înger și Dumneḑeu te-a chemat la sine, pentru că nu era póte just ca un sĕrman muritoriu sĕ aibă un îngeraș atât de frumos, te-a dus în regiuni ceresci unde e locul sufletelor blânde.... Acum étă, sunt la mormêntul tĕu îngeraș perdut, cu șiróie adăp mățișóra pe care eu și blânda primăvară 'ți-am depus'o pe mormênt! Am venit durerea în lacrămi sĕ-'mi prefac, sĕ plâng.... și sĕ plâng căci sunt părăsit de tot ce mi-a fost mai drag, mai scump în lume...

Îți aduci aminte?.....

Dorința ta a fost, ca atunci când nu vei mai fi, când vom fi despărțiți pentru vecie, în „Dumineca Florilor" fie-cărei primăveri sĕ 'ți depun o mâțișóră pe mormênt, prin care simți-vei și vei sci, că eu nu te-am uitat, că eu te mai iubesc încă.

Îți mai aduci aminte iubită despre istoria mâțișórei?...

O voiu povesti-o florilor triste, acestor tufe de iazmin — cari póte îmi vor fi păstrând câte un cuvênt de mângăere — sĕ scie și ele cât de fericit eram, când te numiam „a mea".

* * *

Era înspre sfêrșitul verei anului 189..

De-odată cu sfêrșitul acestei veri pline de desfătări și bucurii nevinovate, fuseiu copleșit de un morb greu, care într'atâta mĕ slăbi încât cu gata tómnei — în luna lui Novembre — pe lângă tóte puterea mea de resistență înăscută mie, fusei silit a mĕ pune în pat. Aci petrecui tótă iarna, scăldat în lacrămi de suferințe — o iarnă plină de grele chinuri.

Pe la jumĕtatea iernei suferințele par'că își ajunseră culmea. Durerile nu mai curmau, cresceau cu ḑilele și nici că voiau sĕ mai țină cont de spiritul și mâna măiastră a simpaticului meu medic. Pe lângă tóte îngrijirile bune ce aveam din partea celor ce mĕ încunjurau, părinți, iubitori, rudenii, și credinciosul meu prietin Dorin, nu mai aveam vre-o speranță a me numĕra între cei vii. Mĕ vedeam ḑi de ḑi tot mal slab, cum mĕ vestejesc, cum pierd putere de putere și mĕ apropiu de asfințit...

Iarna trecu... Aerul de afară deveni mai prietinos, sórele începuse a străluci de aci înainte mai călduț. De-odată cu sosirea mândrei primăveri începu a licări și pentru mine o schintee de nădejde pentru viéță. Pe când înmuguriau văi și codrii sub belșugul raḑelor de sóre, începui și eu a prinde putere de putere, așa că pe la finea lui Aprile deja aveam atâta tărie sĕ ies pe pomnolul căsii, sau în grădinuța dela fundul căsii sub pĕrul cel dulce, ca sĕ admir firea trezitóre, sĕ mai résfoesc prin volumul dulcelui meu poet de predilecție C...... Aveam mari nădejdi în acéstă lectură, ea era o adevĕrată medicină hrănitóre pentru amărîtul meu suflet...

Eram sdrobit la trup, la suflet.

Medicii mĕ sfătuiră a părăsi acest ținut cu ori-ce preț, care în fine nu mai avea nimic atrăgĕtor, nu-'mi putea procura nici cea mai mică bucurie, atară dóră, că eram la vatra bunilor mei părinți. Ei mĕ trimiseră sĕ petrec lunile de vară la scălḑi. Bunul lor sfat tu primit din parte-'mi cu o bucurie nespusă, cu veselia unui suflet scăpat din ghiarele morții, cu o încredere de fier, că me voi reîntórce sănătos, voinic așa cum fusesem eu înainte de asta cu un an.

Astfel am ajuns eu cu trup înfrânt cu suflet sdrobit într'un ținut înalt, frumos în tótă puterea cuvêntului, împodobit cu păduri de braḑi uriași, la alt loc cu stejari seculari martori atâtor vremuri bune și rele. În mijlocul acestui ținut sub pólele alor douĕ déluri mari se desfăcea rîḑĕtoriu o poiană, păḑită de braḑi drepți ca lumina, dotată c'un aer blând, călduț preserat de un și mai dulce parfum. Prin mijlocul poienii — c'un glas ce te face sĕ oftezi adânc — șerpuia o vălicică născută din ḑeci de isvorașe cari de cari mai guralive, cari și ele sĕ întreceau în cursul lor, către alvia-mamă pentru a se unifica într'un trup și suflet.

In acésta poiană ademenitóre erau stabilite locuințele óspeților pacienți, — cu un cuvênt tóte ce putéu aparținea acestor locuri de cură. Aici în acestea locuri frumóse stăpânite de o linisce duiósă, 'mi făcém eu prescrisa cură. Diminéța și séra beam mĕsura cu lapte de capră, 'mi facém apoi plimpe lângă tóte sforțările liberalilor, pe lângă tóte presiunile autorităților și înșelăciunile Ovreilor, de cinci ori a fost ales de primar, n'a avut încătrău, ci lasă sĕ trécă milleniul, când apoi dl Strobach după învoiala făcută va abdice și Dr. Lueger va fi întărit de primar în ciuda tuturor semiților și filosemiților din Austria, în ciuda tuturor Ovreo-Magiarilor din Ungaria!

* * *

În Sêrbia situațiunea internă este fórte agitată. Regele își dă silința, sĕ asigureze compunerea comitetului însărcinat cu revisuirea constituției, conferéză în continuu cu șefii tuturor partidelor. Diferențele în păreri îngreunéză înțelegerea în privința persónelor din grupa neutrală. Sunt luați în combinație ca membrii ai acestei grupe: Simici, Avacumovici, Radovici și Cristici. Cestiunea sistemului cu una sau două camere, precum și censul încă forméză puncte de discuție. După delăturarea greutăților se va convoca comitetul. Cestiunea constituției absórbe în momentul de față interesul cercurilor politice din Sêrbia atât de tare, încât evenimentele din afară sunt puțin observate, deși conflictul cu Austro-Ungaria nu este de mică importanță.

După o scire recentă din Belgrad regele Alecsandru va reîntórce principelui Ferdinand visita în decursul verei în Sofia.

* * *

Despre nota colectivă a puterilor, adresată Sultanului, despre care am amintit pe larg în numĕrul trecut, sĕ scrie din Constantinopol:

Cu privire la pașii făcuți la pórtă pentru numirea unui caimacan mohamedan în Zeitun și pentru trecerile de silă la mohamedanism, sĕ constată, că esistă o înțelegere completă între tóte puterile. Sĕ aștéptă, că pórta în tot casul va ține cont de acéstă notă a tuturor puterilor, că va împedeca sila religionară și va trimite un caimacam creștin în Zeitun.

Bine ar fi!

* * *

Sub guvernul Méline din Francia monarchistii își ridică capul mai cu curagiu, decât sub guvernul de mai nainte. La un banchet, pe care l'a arangiat de curênd partidul monarchist a ḑis vorbitorul cel mai de frunte Godefroy, că modul cel mai bun de a sĕrbători pe un ecsilat este a-l rechema. Partidul sĕ se concentreze si sĕ rĕmână în contact continuu cu alegĕtorii, în Francia nu sĕ póte face politică conservatóre fără rege. Dacă „drépta“ în cameră va sprigini actualul cabinet, scrie o fóie monarchistă acésta se va face numai pentru „tactica parlamentară“. Astfel se pare, că se pregătesce încetul cu încetul, aceea ce se presupunea de mai nainte, că acest cabinet, cu tótă hotărârea sa, cum s'a esprimat șeful sĕu, de a înlocui politica de luptă, politica încurcăturii sociale, politica de decàdința financiară și economică cu o politică de pace, de muncă, de înțelegere și de progres fructifer, nu va putea fi totuși nimic altceva, decât un „guvern de luptă“ și anume în două direcțiuni. Radicalii și socialistii nu-i vor ierta lui Méline cochetarea sa cu elementele conservatóre. — In Francia cestiunile interne sĕ încurcă din ce in ce tot mai rĕu. Guvernele sĕ schimbă aprópe în fie-care jumĕtate de an din causa prea încordatelor patimi politice; tot din acest motiv țéra e într'o continuă agitație, progres nu sĕ face, precum s'ar putea face, ér în afară Francia nu are vaḑa, care ar putea s'o aibă, ca un stat mare și atât de civilisat. Acésta încă e o probă evidentă pentru adevĕrul recunoscut, că republica e bună din punct din vedere filosofic, însĕ rea din punct de vedere practic. Bine ar fi, sĕ înceteze odată și în Francia agitațiunile politice, sĕ ajungă un guvern mai durabil, ca astfel cetățenii nepreocupați de politică sĕ pótă munci în interesul lor și al țĕrii!

* * *

In camera engleză s'a primit și la întêia și la a dóua cetire proiectul de lege al ministrului de instrucție Sir Iohn Gorst cu fórte mare majoritate. Motivându-și proiectul a ḑis înțeleptul ministru de instrucție următórele: „Catolicii și mulți protestanți consideră ca cestie de constiință faptul de a-și vedea copii lor instruiți și crescuți de învĕțători de confesiunea lor. Este cu neputință, de a sili pe acesti părinți sĕ-și trimită copiilor în scólele publice neconfesionale, și ori și care încercare în acéstă direcțiune ar fi un act de netoleranță religiósă, căruia poporul englez în aceste ḑile de lumină nu-și va da nici odată consimțĕmêntul“. Bine, că se mai găsesc miniștrii și în secului al 19 lea ca Sir Gorst. Pe la noi ministrul de instrucție combate educația religiosă confesională, ca cât mai curênd, sĕ ajungă și Ungaria acolo, unde e Francia astăḑi, un stat, în care ne mai sciind ómenii de Dumneḑeu, nu mai e nimenea sigur de viața lui; chiar procurorul general nu-și găsesce cuartir în Paris, pentru că proprietarilor le e frică, că casa, în care va locui procurorul, va fi asvêrlită în vĕzduch de dinamita anarchistilor. Acolo duce irreligiositatea, acolo duce neconfesionalismul scólelor! Englezul Sir Gorst e om fórte cuminte și practic: El susține confesionalismul scólelor, pentru că știe cât de indispensabil este el pentru fericirea cetățenilor și nu vrea, sĕ ajungă în nefericitul stadiu, în care e Francia astăḑi, și în care positiv va ajunge și Ungaria pe calea periculósă, pe care a apucat, adecă pe calea neconfesionalismului. Neconfesionalismul este sigură peire și pentru individ și pentru societate, pentru că neconfesionalismul e identic cu irreligiositatea. De aceea lăudăm din tótă puterea pe înțeleptul ministru englez, Sir Gorst. Ar putea, sĕ învețe și Wlassics multe bune dela el!

* * *

In Cuba iar e revoluție. După o depeșă din Madrid miliția își dă tótă silința, sĕ nimiciască pe insurgenți. Sĕ ḑice, că soldații însărcinați cu stêrpirea revoluției au trebuință de ajutor, li se vor trimite încă 20,000 de ómeni. Insurgenții din Cuba sunt spriginiți de americani și combătuți de Spanioli.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 13 Maiu 1896 n.

Luni în 11 l. c. s'a deschis a patra sesiune parlamentară prin rescriptul Majestății Sale. Atât acestă ședință, cât și cea din ḑiua următóre au fost dedicate esclusiv pentru constituirea diferitelor secțiuni.

Mai importantă a fost ședința de aḑi, dela 13 l. c. prin aducerea pe tapet a arderii stégului magiar la Belgrad și prin interpelațiunile deputaților Sima Ferencz și Visontai Soma în cestiunea brutalităților sĕvêrșite de poliția din capitală când cu ocasiunea adunării poporale convocată de Ugron Gábor în causa întroducerii votului universal la alegerile parlamentare.

După presentarea mai multor esibite între cari și o cerere a adunării poporale ținută la Budapesta la 26 Aprile la convocarea lui Kossuth Ferencz în causa teritoriului vamal independent, a băncii independente și în causa cuotei, se trece la ordinea ḑilei, la pertractarea interpelațiunilor amintite.

Primul interpelante, deputatui *Horánszky Nándor*, declară, că doresce sĕ interpeleze pe ministrul președinte în causa vătĕmării stégului magiar la Belgrad, deóre-ce nu póte fi mulțumit nici decum cu satisfacțiunea dată. Inzădar declară ministrul-președinte sêrbesc Novacovics, că delăturarea prefectului de poliție Stefanovics dela postul seu, se consideră de degradare, dacă nu cumva în Sêrbia degradarea se începe de jos în sus, când pe acela l'a denumit de comisariu în ministeriu și încă în afaceri polițiale. Acésta e o fățișă desconsiderare a monarchiei nóstre. Intrébă deci pe ministrul-președinte, că consulul nostru dela Belgrad a protestat în contra avansării lui Stefanovics din acest incident, ce rĕspuns a căpĕtat, și ce are de cuget sĕ întreprindă pentru esoperarea unei demne satisfacții pentru insulta adusă monarchiei nóstre prin vătĕmarea stégului magiar?

Nefiind de față ministrul-președinte br. Bánffy, rĕspuns imediat nu 'i-s'a putut da.

Urmeză interpelarea deputatului *Sima Ferencz*, în causa brutalităților sĕvêrșite de poliția din capitală tot din incidentul adunării poporale amintite, la care s'ar fi purtat un stég roșu, revoluționar, și n'ar fi voit a-'l depune, ceea-ce interpelantul négă, atât, că ar fi purtat cineva stég roșu, cât și că ar fi denegat a-'l depune, dacă s'ar fi purtat un astfel de stég. Deci întrébă interpelantul pe ministrul de interne, că are cunoscință despre brutalitățile poliției dela 10 Maiu comise față de poporul nevinovat, și dacă are, ce întreprinderi are de cuget sĕ ia pentru pedepsirea celor culpabili.

Ministrul *Perczel* vrea sĕ rĕspundă imediat, dar președintele îi atrage atențiunea, că mai este însinuată încă o interpelațiune în causa acésta; astfel cu consentimentul camerei declară, că va rĕspunde deodată la ambele.

Venind la rênd interpelațiunea deputatului *Visontai Soma*, acesta ca martor ocuar declară, că a vĕḑut cum poliția însuși a provocat lupta pe strade și nu poporul adunat. Dar culmea abusului o vede în impreјurarea, că polițiștii și-au luat jos de pe pept tăblița cu numĕrul, ca astfel sĕ pótă măcelări făr' a fi cunoscuți, din ce se póte constata că brutalitățile acestea și provocarea scandalului au fost cu intențiune sĕvêrșite. Intrébă deci pe ministrul de interne, are cunoscință despre brutalitățile sĕvêrșite și despre călcarea regulamentelor polițiale fără a fi dat dat ansă poporul la acestea și ce are de cuget sĕ întreprindă pentru apărarea ordinei de drept și a reputațiunei poliției din capitală.

La aceste interpelări ministrul Perczel rĕspunde, că ansă la atacul poliției a dat însciințarea poliției, că la acea adunare s'au pregătit și demonstrațiuni contra statului magiar, în special contra milleniului și a esposiției, și apoi în contra clasei mai cu avere.

La aceste declarațiuni a ministrului, oposițiunea vĕḑêndu-se atacată în sentimentele sale patriotice, a esplodat într'o mulțime de strigăte unele mai necuviinciόse ca altele la adresa ministrului.

— Acésta e o minciună infamă!

— Cine ḑice acésta?

— Cerem doveḑi!

— Cine mințesce de acestea despre noi? strigau din tóte părțile.

Făcêndu-se puțină linisce și venind ministrul la cuvênt, mai declară, că ansă la atacul poliției a dat și împrejurarea, că la adunare s'au purtat și stéguri roșii în contra dispozițiunii de a se purta numai tricolorul magiar, și că s'a cântat și marsailesa internațională revoluționară.

Dar la demonstrațiunile liberale pentru legile politice-bisericesci nu s'au purtat stéguri roșii și la deschiderea esposiției nu s'a cântat „Dómne ține și protege?“ i-s'a strigat ér din partea oposiției.

Ministrul négă, că polițiștii și-ar fi luat jos numerii numai ca sĕ pótă măcelări necunoscuți. Ei nu și-au luat jos numerii și și

---

bările obicinuite în umbra virgină a braḑilor din apropiere. Și dacă 'mi mai recăpĕtăm din puterea perdută, voios poposiam din când în când în apropiata pădurice, se ascult cântecul păsĕruicelor, glasuri triste de turturea, șopotul părăuĕóșelor cu apă rece.

In astfel de escursíuni — dacă pot se le numesc așa — îmi plăcea mult se privesc frumsețele din natură, de cari răpit ce eram apoi, n'avém cuvinte sĕ măresc mâna creatóre.

Dar îmi plăcea mai mult a mĕ adênci în trecutul meu cel plin de atâtea ḑile bune, pe cari cu atâta putere mi-le reamintém, încât credém ale trăi, ale gustă érăși . . .

Urmarea era, că adese-ori trezit prin câte un suspin din acestea visuri, rostém cuvintele „și Dómne eu tóte acestea frumseți, bucurii, în curênd am sĕ le părăsesc!“ Lacrămile curgeau vale, lacrămi stórse de grele suferințe scăldau fața-'mi suptă.

Așa, trecea timpul, sórele tot mai tare sĕ depărta păn' ce sĕ ascundea după déluri, ér eu tot mai rătăcém încă prin pădurice. Deodată un glas piu străbătea prin desișul pădurei, așa de dulce chema pe sufletul însĕtat. Glasul, era clopoțelul dela capelă, care învită credincioșii la ruga de séra. Atunci tóte le lăsam la o parte, plin de evlavie cu pași osteniți stringênd subsuóră colecțiunea de rugăciuni, grăbeam la locul de mângăere în biserică.

. . . .

. . . .

Cu ocasiunea unei astfel de escursiuni mĕ întâlnesc odată — în calea ce ducea la o frumósă colină cu brădet — cu dóuĕ femei. Era mama ta, ér cealaltă erai tu, tu îngerașul meu! Te-am mai vĕḑut de multe-ori încă, cum alergai în serile line preste costițele colinelor dintr'o cărărușe într'alta. Ce vesela erai, ce obrăjiori plini de viéță purtai, și cine ar fi putut și numai presupune, că tu totuși n'ai venit numai pentru a-ți câștiga distracții. M'am asociat apoi cu voi, așa tustrei cutreerarăm ținutul deaprópe. La început vorbirea nóstră au fost variată, dar apoi privirile nóstre în cari se ascundéu o lume de taine, din ce în ce ne-a făcut conversația mai intimă, mai sinceră.

Mai întrebat de ce sunt vecinic așa de trist închis, de ce încungiur societatea. Atât de espresiv, cu o așa îngrijire mai privit încât eu te-am ținut démnă se-mi descoper tóte suferințele sub cari gemea bietul meu suflet. Ț'am spus că n'am fost totdéuna astfel; îmi plăcea și mie odată sĕ alerg prin câmpiile verḑi după fluturași pestriți, se alerg după visuri nerealisabile. Da, avut'am și eu parte de fericire când-va, când farmecul florilor, surisul de copile îmi făcéu atât de dulce viéța, când tóte îmi șoptéu într'un cuvênt armonic: trăesce!

Timpul fericit au sburat repede, fericirea mea ajunse jucărie în mâna mașterei sorți și a unei ființe necredinciόse, sfêrșitul i-a fost trist de tot — ca la tóte jucăriile — s'au stricat! Asta sórte o avură planurile, visurile mele; idealuri pe cari mi-le creasem odată cu atâta sfințenie sau risipit în vênt, m'au părăsit și ele . . . . .

Am suferit greu pentru-că mĕ durea mult amăgirea. Deodată am ajuns greu bolnav, ba ajunseiu a-mi ruga și mórtea dar nici aceia nu ascultă de tênguiciosul meu glas, într'atâta ajunseiu a fi de netrebnic.

Și acum sunt aci, cu trup înfrânt cu suflet sdrobit!

. . . .

. . . .

Tu cu compătire 'mi ascultai acésta tristă istorie, în urma căreia eu — am observat — că tu din când în când îți stergéi cu batista albă câte o lacrimă — era lacrima compătimirei.

Tu încă ai început a-mi povești despre sórtea ta, mi-ai spus că nici tu nu ești mai fericită decât mine. Mi-ai mărturisit că de un timp încóce suferi greu, preveḑi că nu preste mult te va părăsi viéța-'ți fragedă.

Mĕ dureau mult acestea mărturisiri, în urma cărora ai fi vrut se dispari de nu-ți prindém mânuța, care tremura gingaș.

Intr'o clipă ți-ai întors fața care începu a sĕ înroși succesiv, ca și când ar fi trebuit sĕ te rușinez de vre-o faptă gravă . . .

Cum am ajuns acasă, nu sciu! Sciu însĕ atâta, că am ajuns slab și ostenit. Avênd lipsă ca sĕ odihnesc m'am pus în pat, durmi nam putut însĕ. Continum 'mi apăreai, acum veselă, desmerdată, apoi érăși palidă, tristă. Frumosul tĕu chip nu mĕ părăsia nici decum. Sentimentul acela nespus de care am fost cuprinși la reîntórcere din pădure, domni peste mine și dacă sosii acasă (la locuință) Iubire sau compătimire ce au fost — nu sciu! Eram destul de fericit de câte ori te puteam întêlni, sau avém norocul sĕ fiu și numai în apropierea ta. Cu ocasiunea unei plimbări de după améḑi, mĕ întêlnesc în parcul de sus cu tine. In mâna dréptă purtai dóuĕ mlădițe tinere de mâțișóră. Te-am întrebat, de unde le-ai adus... n'ai rĕspuns nimic, de cât cu ochii în pămênt, ai arĕtat spre mâțișorii din cornul parcului. — Uite, cât se potrivesc cu noi, — și apoi mi le-ai predat cu ochii încărcați de lacrimi. —

la atacul tumultuanților, n'au atacat, ci numai s'au apărat. De altcum cercetarea va constata adevĕrul și cei culpabili vor fi pedepsiți.

Interpelanții nu sĕ declară mulțămiți cu rĕspunsul ministrului. Maioritatea însĕ (liberalii) i-au rĕspunsul la cunoscință.

La urmă ia cuvêntul *Ugron Gábor* în cestie personală, și declară de copilăros pe ministrul, când ḑice, că mulțimea s'a depărtat cu stégurile în mână. Da, s'a depărtat cu ele în mână, căci nu le-a putut ascunde în buzunar, ca minciunile oficiale, cu cari ministrul compromite țara.

Presidentul îl îndrumă la ordine.

Și aceea a ḑis ministrul, că aranjerii au luat asupra lor responsabilitatea pentru susținerea ordinei. Da. Dar ministrul pentru aceea e plătit, ca sĕ susțină și el ordinea prin organele sale, și nu ca prin acelea sĕ atace poporul fără causă Implinéscă-și și Dsa datorința cum mi-o împlinesc eu, și atunci nu se vor întêmpla fapte de cari s'au întêmplat.

Ugron ér e îndrumat la ordine.

Inainte de încheierea ședinței, mai ia cuvêntul *Veres Iózsef*, carele cere favoruri de călătorie pe căile ferate pentru cercetarea esposiției pe sama preoților, cari de și nu sunt oficianți de stat, totuși aduc servicií statului prin purtarea matriculelor vechi în diferitele afaceri publice de stat.

El cere aceste favoruri nu din considerațiuni materiale, ci morale, ca semn de recunoscință pentru acele servicii.

Cererea se va transpune ministrului de comerciu spre resolvare.

După acestea cetindu se resultatul alegerilor comisiunilor, ședința s'a încheiat.

Ședința dela 14 l. c.

A fost pe cât sĕ póte de scurtă. Tótă ordinea de ḑi a stat din dóuĕ afaceri de imunitate și din cererea unor locuitori magiari emigrați în Slavonia pentru apĕrarea intereselor lor religionare și culturale magiare. Ministrul președinte br. Bánffy promite, că se va ocupa cu acéstă cestiune în cadrul autonomiei croate.

Ședința dela 16 l. c.

Aprópe tot timpul s'a petrecut și în acéstă ședință cu afacerea vătămării stégului magiar la Belgrad.

In ședința dela 13 l. c. ministrul președinte br. Bánffy n'a fost de față, ca sĕ dea rĕspuns la interpelarea deputatului Horánszky Nándor în acéstă causă, ér aḑi s'a mai înaintat o interpelațiune în acéstă afacere odiósă pentru guvernanții nostrii, și anume din partea lui Ugron Gábor la care s'a alăturat și Kossuth Ferencz.

Astfel br. Bánffy a avut sĕ rĕspundă deodată la trei interpelațiuni în aceeași causă.

Discuțiunea o a deschis *Ugron Gábor* ḑicênd, că insultele din partea Sêrbilor din incidentul vătămării stégului magiar la Belgrad, n'au încetat, ele se sopresc, și încă tocmai din partea guvernului sêrbesc. Și anume, ministrul președinte Novacovici a esmis o cerculară către toți representanții Sêrbiei din străinătate, în care le a dat instrucțiuni, cum sĕ informeze guvernele respective în acésta afacere. Instrucțiunea acésta cuprinde dóuĕ părți. Una în care sĕ ḑice, ca grandomania guvernului magiar a provocat acésta afacere, și alta, că la serbările millenare se va purta și o emblemă veche a Sêrbiei și că Sêrbii din Ungaria sunt rĕu tractați, ceea ce a provocat acésta agitațiune în conaționalii lor din Sêrbia contra Magiarilor stăpânitori. Dacă guvernul magiar ar fi purces dela început înțelepțesce și energic față de guvernul sêrbesc și ministrul nostru de esterne încă n'ar fi fost atât de rece față de noi, Sêrbii n'ar fi cutezat a spori cu insultele.

Necapacitatea guvernului nostru se vede și de acolo, ca în tóte afacerile cu strĕinătatea, alérgă după sfat la Viena, de unde apoi și capătă sfaturi, dar nu de acelea, prin cari s'ar puté ridica nimbul Ungariei.

Desvoltând acésta idee, Ugron a produs mare ilaritate, când a ḑis, că noi tocmai așa suntem organisați ca și casa Rotschild. Intrebat fiind odată Rotschild, că ce părere are el despre peile de vită din America, s'a întors către contabilul sĕu și l'a întrebat: Dle Löwy, spune-mi ce părere am eu despre peile americane?

Intrébă apoi pe br. Bánffy: Adevĕrat e, că representantul nostru de acolo a cerut satisfacția potrivită și nu i-s'a dat? Adevĕrată e instrucțiunea vĕtămătóre dată representanților sêrbi din străinătate referitóre la acéstă afacere și ce are de cuget sĕ întreprindă față de Sêrbia pentru esoperarea unei satisfacțiuni corespunḑĕtóre?

După Ugron se ridică *Kossuth Ferencz* carele ḑice, că guvernul Sêrbiei nici ideie n'are despre istorie, dacă se indignéză pentru purtarea emblemei Sêrbiei la serbările milenare, deóre-ce emblema ce se va purta, nu e identică cu cea de aḑi. Apoi și regii Angliei au purtat multă vreme titlul de rege al Franciei, cum pórtă și aḑi regele nostru titlul de rege jerusalimitean, și totuși nimeni nu se scandaliséză. Emblema ce se va purta este un cap de porc sĕlbatic în câmp argintiu în grumazul căruia se află împlântată o săgétă. Ér cea de aḑi este un câmp roșu în mijloc cu o cruce arginție și în cele patru cornuri ale câmpului cu câte un amnariu, care nu înțeleg cum figuréză acolo, decât póte așa, că acela era pe atunci un simplu oțel în buzunarul porcariului Karageorgevici.

Pentru acéstă espresiune vătĕmătóre, președintele îl îndrumă a rĕmâné între marginile buneicuviințe.

La acésta Kossuth declară, că n'a intenționat a vatĕma pe nimeni, dar ceea-ce a ḑis despre Karageorgevici e fapt istoric, și apoi actualul domnitoriu al Sêrbiei este din altă casă domnitóre.

Se alătură la interpelarea lui Ugron.

Urméză rĕspunsul ministrului-președinte br. Bánffy Dezső, carele ḑice, că în afacerile esterne trebue sĕ purcédă în conțelegere cu ministrul de esterne, chiar și în afaceri, cari privesc numai pe Ungaria, până când avem ministru comun de esterne. Susține și acum cele ḑise în rĕspunsul sĕu la interpelațiunea lui Kossuth, și anume că animositățile s'au desvoltat numai din neințelegeri, stégul vătĕmat n'a fost stég oficios și n'a fost vătĕmat de organe oficiale, ér pe cele ce aduc ḑiarele nu póte pune temeiu, până nu va căpĕta sciri oficiale despre cele ce se vorbesc. Amovarea comandantului de poliție dela Belgrad din un post independent și transferarea lui la alt post subordinat, nu e avansare, ci degradare. Cei culpabili eruându-se s'au pedepsit. In urma tuturor acestor considerațiuni guvernul nu vede de necesar a întreprinde și alți pași față de Sêrbia în acéstă afacere.

Nici unul dintre interpelanți nu se declară mulțămiți cu rĕspunsul dat.

Horánszky ḑice, că respunsul nu e altceva decât o ascundere și sucitură.

Ugron vede în el „mâna cea lungă a Austriei“, ér Kossuth se alătură la replica antevorbitorilor.

Maioritatea (liberalii) ia rĕspunsul la cunoscință.

La sfêrșitul ședinței *ministrul Perczel* rĕspunde la o interpelațiune mai veche alui *Vajay István* în nisce afaceri matriculare.

Interpelantul se declară mulțămit cu rĕspunsul dat și camera încă îl ia spre scire

Noutăți.

Ovațiuni. Eri a fost ședință plenară la consistoriul archidiecesan, prima ședință plenară dela cerculariul millenariu al Escelenției Sale metropolitului nostru. La intrarea Escelenției Sale în sala ședințelor Preacuvioșia Sa domnul archimandrit vicariu arcriepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu a adus Escelenției Sale omagiile membrilor consistoriali pentru cerculariul dat către clerul și poporul ortodocs român din archidiecesă din incidentul milleniului, l'a asigurat, că a vorbit din inima fie-cărui român ortodocs, și totodată și-a esprimat indignațiunea pentru atacurile nedemne la adresa Escelenției Sale din incidentul acelui clasic cerculariu, care cerculariu va rĕmânea ca act de deosebită valóre în istoria archidiecesei nóstre.

Plăcut surprins prin aceste manifestațiuni de aderință, Escelenția Sa a mulțămit pentru ovațiunile ce i se aduc, și a accentuat în deosebi, că cât timp 'l va ținé bunul Dumneḑeu, totdéuna așa va lucra, după cum a lucrat și până acuma, după cum a lucrat în special și în acest cas concret, avênd în vedere interesele speciale ale bisericei nóstre ortodocse române, și cele ale poporului român.

Asemene manifestațiuni de stimă, iubire, și alipire totdéuna sunt scumpe păstoriului iubit, insutit sunt însĕ scumpe ele, când pentru o ținută atât de bărbătéscă este atacat bunul archiereu din o parte a presei române și din partea presei guvernamentale.

Din inimă ne asociem la ovațiunile aduse de consistoriul plenariu.

* * *

Oprirea conferenței. Prim articolul nostru din numĕrul trecut, în care ne-am esprimat indignarea nóstră pentru procedura ilegală a guvernului în afacerea oprirei conferenței a produs, cum se vede, multă amărăciune în presa magiară, căci mai tóte foile atât din capitală, cât și din provincie aduc despre el entrefileturi de natură sensațională. Entrefiletul foilor magiare este următoriul: *„Din Sibiiu ni se telegraféză, că organul metropolitului Miron Romanul în primul sĕu de astăḑi în numele libertății publice protestéză în contra ordinațiunei ministeriale prin care sĕ opresce ținerea conferenței și motivarea aceleia o numesce de cinică“.*

Le concedem amărăciunea, pe care o și înțelegem, dar nu le înțelegem surprinderea causată de articolul nostru. Au nu am protestat noi totdéuna în contra ori-cărei nedreptăți, venită din partea guvernului? Poftéscă numai și caute, și de sigur vor afla, că colónele ḑiariului nostru sunt pline de isbucniri dureróse, cari sunt tot atâtea proteste în contra ilegalităților, comise mai ales dela domnirea curentului bolnăvicios al magiarisării. Așa în trecut așa și în viitoriu. Așteptăm acuma comentarea acelei telegrame din partea presei magiare, căci printre șirele ei se se póte ceti tendința, de a aduce protestul nostru în legătură cu Cerculariul Escelenției Sale. Vom vedea!

* * *

Advocat nou. Dl Dr. Stefan Morariu, aduce la cunoscință, că și-a deschis cancelaria advocațială în Cluș, Piața bucatelor (Belközép utcza) Nr. 15.

* * *

Producțiunea musicală-declamatorică. Sâmbătă séra s'a ținut în sala din grădina „Hermann“ producțiunea musicală-declamatorică urmată de joc, anunțată de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

Tóte punctele din program au fost binișor esecutate.

Mai mult au succes însĕ jocurile naționale „Călușeriul“ și „Bătuta“, conduse de domnul George Poponea.

Producțiunea a fost de altcum bine cercetată. Numai inteligință mai înaltă a fost puțină.

* * *

Rabinul și tricolorul magiar. Vorbirea millenară în sinagoga din Brașov a ținut'o rabinul Wézel Albert. Între alte minunății a făcut și următórea sensațională descoperire: Roșu, alb și verde sunt de origine colori jidovesci, și anume: roșul a fost colórea viței lui Ruben, care după filosofii israiliți simbolisa hegemonia legii, albul a viței lui Léwi și însémnă lumina și maiestatea, ér verdele a viței lui Simeon și insufla speranță. Stindardul roșu-alb-verde însémnă deci domnia, maiestatea și buna speranță a jidovimei în viitoriu.

Descoperirea acésta fenomenală a scos din sărite presa magiară, care acuma se întrece în înjurături, de celea scii proprii nației cavaleresci, la adresa „obraznicului“ rabin.

* * *

Necrolog. Iuliu Traian Fogarașiu notariu cercual, ca nemângăiat soț, Iuliu, Ana, Victor, Cornelia, Stefania, Alexandrina și Eugenia iubitori și întristați copii, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoscință durerósa scire a încetărei din viéță a iubitei soții și mame *Ana Fogarașiu* născ. *Eckert* care în etate de 36 ani după o căsătorie fericită de 17 ani, în 14 Maiu 1896 la 12 óre meridiane și a dat drăgălașul ei suflet în mânile Creatorului. Rĕmășițele pămêntesci s'au înmormêntat după ritul rom.-cat. în Sibiiu la 16 Maiu p. m. la 3 óre din capela mortuară în cimiteriul rom.-cat. Dormi în pace iubită și neuitată! Fie-ți țĕrîna ușóră!

* * *

Forum Trajani — în Bucuresci. Sub acest titlu publică un architect italian stabilit în Bucuresci, dl Iuliu Magni, o broșură, în care presentéză un proiect fără îndoială fórte interesant cu privire la înfrumsețarea Bucurescilor. E vorba de o piață centrală încunjurată de clădiri mărețe, cari sĕ-i dea aspect de forum, în mijloc cu o splendidă statuă alui Traian. Esecutarea ar costa opt milióne. Voință numai, căci putere este, și planul se va realisa.

* * *

Stég magiar millenar ucigaș. In Budapesta s'a întêmplat în ḑilele trecute o mare nenorocire. Pe casa comerciantului Haas

---

Da .... Mâțișóra am potrivit o în sinu mi, ț'am prins mânuța pe care am depus un nespus de dulce sărut...

Acum numai am sciut ce simțesc.

Mâțișóra mi-a tălmăcit. Te iubiam... cu iubiea unei vieți reîntórse din negrul mormênt, te iubiam precum ceriul 'și iubesce sórele, ca mormêntul pe ai sĕi morți...

Te-am întrebat.. mĕ iubesci și tu? N'ai rĕmas nepăsătóre, cu obrajii inundați de o roșéță delicată, ai mărturisit c'un sfiicios — da. Nam mai putut vorbi câtva timp, steteam uimit ca înaintea unei statue sfinte, iubirea cea mai desĕvêrșită ce-ți păstram 'mi luase puterea, graiul buzelor. Ah, ce fericit perfect eram eu atunci! Mi s'a părut ca și când s'ar fi ridicat vĕlul ce acoperea viitoriul nostru, și noi privindu-'l n'am fi vĕḑut decât o viéță plină de o desĕvêrșită fericire, un viitor senin și plin de noroc.. Ér am început a-'mi clădi palatul măreț al fericirei dar cu mai multă bogăție, și cu mai scumpe ornate. Nutream nădejdi, 'mi creasem idealuri nóuĕ dar mai sfinte, urziam un lung șir de gânduri, ba 'mi făcusem planul, dacă mĕ voiu reîntórce sĕnătos acasă, te cer se-'mi fii soție, sĕ trăim fericiți unul altuia. Tu la tóte acestea zimbiai, le credeai a fi mai mult nisce glume, și nu planuri, cari în viitoriul cel mai apropiat sĕ vor puté și realisa. O frică, un tremur te au cuprins îndată, în urma cărora prin un suspin înăbușit ai esclamat da, noi acum suntem fericiți, mai mult nici nu vom fi. — Veḑi — mâțișóra, mlădițele acestea tinere în curênd sĕ vor vesteḑi sĕ vor usca, o nu.... nu mai spera prevĕd, că nu mai trăesc mult... dar dacă voiu murí sĕ scii că în „Dumineca Florilor“ fiecărei primăveri sĕ-'mi aduci o mâțișóră pe mormênt, ér eu voiu simți, că tu mĕ tot iubesci încă. — Ah, cu câtă durere a trebuit sĕ ascult eu acestea cuvinte triste, grăite de cel mai drag suflet din lume. Te-am luat ușor în brațe, căci putere nu mai aveai, capul ți lai culcat pe sinu-mi și ai început a plânge de tot milos. Zădarnic m'am trudit de a te înveseli cu vorbe hazlii, zădarnică mi a fost truda de a te încurajia, de ați spune că totul e impresiune momentană, fugitivă. Steteam ca perdut înaintea acestei dureri, fără graiu, când deodată 'mi trece sinistru pe dinainte un tablou sfâșietoriu. Părea că esti mórtă, așeḑată pe un negru catafalc, cu față senină, cu zimbet pe buze, și lângă tine îngennuchiat steteam eu, tristpetrecut de durere. La acésta vedenie începusem a plânge și eu. Plângeam amêndoi... eu și tu.

Ne-am mai întêlnit noi adeseori, și iubirea nóstră multe ḑile bune ne-a procurat, dar tabloul din parc continuu 'mi revine în minte și acum.....

Ah, timpul fericit, ḑilele frumóse, sbor repede... trec tóte, și în urma lor se încuibă durerea...... jalea!

Sesonul de băi încă a trecut.

Amêndoi ne-am re'ntors acasă, după ce ne-am înțeles, că ne vom scrie des. Dḑeu scie însĕ, că cu ocasiunea despărțirei nóstre am aflat că te-ai schimbat mult dela prima nóstră întêlnire, roșața obrajilor tĕi au dispărut, tóte trădau înclinarea spre sfêrșit.

Suferințele au lăsat urme adênci.

De atunci au trecut multe ḑile, o vreme de trei luni.....

Tómna ce s'apropia mi-a adus o scrisóre dela voi — era o scrisóre cu cadre negre.

* * *

. . . .

Acum étă sunt la mormêntul tĕu îngeraș perdut, cu șiróe de lacrămi adăp mâțișóra, pe care eu și primăvara o am adus pe mormêntul tĕu rece!

Măgina, Dumineca Florilor 1896.

Candin C. Suciu.

fâlfâia din incidentul sĕrbărilor milienare în tricolor magiar mare şi greu. Deodată stégul cădu din vêrful casei cu dóue etage drept pe trotoar şi lovi în cap pe comerciantul Alois Neoschil, care din întêmplare trecea pe acolo. In urma puternicei lovituri Neoschil muri după câte-va minute. Nenorocitul lăsă după sine o vĕduvă cu doi copii minoreni. Étă, ce isprăvuri fac părăḑile millenare!

⁂

Iubirea părintéscă. Din Lipova se scrie, că în comuna Liget, (com. Timiş), fù înmormêntat în ḑilele trecute fiul de 11 ani al economului Sofron Petroiu, chiar când acesta zăcea greu bolnav, aşa că lui nu i-se spuse nimic despre mórtea fiului sĕu. Însănătoşindu-se Petroiu şi descoperindu-i-se în fine nenorocirea ce l'a lovit, îl cuprinse aşa o durere, încât înduplecă pe soţia sa sĕ mérgă împreună nóptea şi sĕ-'şi desgrópe copilul. Părinţii şi realisară acest plan şi fură surprinşi de îngropător chiar în momentul, când tatăl, înecat în lacrămi, săruta cadavrul fiului sĕu. Numai cu greu au putut fi depărtaţi nenorociţii părinţi dela cadavru, care s'a astrucat din nou. Contra părinţilor a trebuit sĕ se facă arătare.

⁂

Căsătoria alor 76 părechi de ţigani. In Dumineca penultimă s'a celebrat în comuna Dobreni din România căsătoria alor 76 părechi de ţigani, cari în anul trecut s'au convertit la creştinism. Serbarea a avut un caracter cu totul ceremonios şi serviciul divin a fost oficiat de însuşi metropolitul primat din Bucuresci. Ca naşi servea lumea multă din capitală, precum şi din faţa locului şi jur.

⁂

„Teribilă nenorocire“ pe Dunăre. O mare barcă încărcată cu 60.000 *pesci vii* menită sĕ ajungă cu ei la Viena, când au ajuns la Pórta de fer, s'a lovit de o stâncă, s'a spart şi prisonerii toţi s'au *„înecat“*. Sĕrmanii!

⁂

Din miseriile vieţii. In Viena trăia un biet moşnég în mare miserie cu trei fete mari ale sale. Pe lângă alte miserii ale vieţii era ameninţat, că v'or fi daţi afară şi din cuartir neputênd solvi chiria. Intr'o ḑi venind esecutorul şi un poliţaiu, ca se l esecueze pentru chirie, betrânul a luat o sĕcure şi a lovit pe esecutor. Imediat a fost deţinut dar s'a constatat, că atât el cât şi cele trei fete *au nebunit* de témă, că vor fi scoşi din cuartir. In loc de temniţă, a fost dus în institutul alienaţilor.

⁂

Mórtea unui student bĕtrân. In Greifswald a murit ḑilele acestea un student care n'a fost mai tinĕr decât de 70 ani. Până la mórte a fost tot student; în fie-care an se inscrise la facultatea teologică, dar nu depunea nici un esamen. N'avea nici o grije şi nici o supĕrare, ci numai bea şi fuma. Un unchiu bogat îi lăsă o avere considerabilă cu condiţiunea, ca până ce-şi va urma studiile, sĕ capete interesele dela acea avere, şi acésta a fost motivul pentru ce respectivul student a tot studiat până la etatea de 70 ani.

Din public. *)

Mulţămită publică.

La propunerea onorabilei direcţiuni a Institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, adunarea generală a acţionarilor, ţinută la 28 Martiu a. c., a binevoit a vota pentru „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ un ajutoriu de 100 fl.

Ne împlinim o plăcută datorinţă aducênd şi pe acésta cale mulţumitele cele mai sincere ale Reuniunei nóstre atât onorabilei direcţiuni, cât şi onoraţilor acţionari ai numitului institut pentru valorosul sprigin oferit primei reuniuni române agricole.

Sibiiu, 3/15 Maiu 1896.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Demetriu Comşa,
preşedinte.

Victor Tordăşian,
secretariu.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1 75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—55
Carte de evidenţă cóla	„	—03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noui cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango,**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Joi, 9/21 Maiu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

✝

Archiducele Carol Ludovic.

Marți, în 19 Maiu a. c. a rĕpausat în Viena Carol Ludovic, moștenitoriul de tron al nostru, fratele Majestății Sale.

Din biografia Alteței Sale reproducem următórele:

S'a născut la 30 Iuliu 1833 în Schönbrunn.

Educația 'i a fost condusă de contele Heinrich Bombelles, tatăl camerariul regretatului Archiduce Rudolf.

La anul 1853 s'a dus în Galiția pentru insușirea pracsei în cele administrative, și a petrecut acolo doi ani.

La anul 1855 a fost denumit de locțiitoriu în Tirol și Voralsberg.

La anul 1856 s'a căsătorit cu Margareta, fiica regelui din Saxonia, carea însĕ peste un an a repausat în Monza, în etate de 18 ani.

Sub greutatea acestei lovituri s'a dus la Roma unde a petrecut mai multă vreme, de unde s'a reîntors numai la anul 1859 și și-a reocupat postul în Tirol.

La 1861 s'a retras și s'a stabilit în Graz.

La 1873 a fungat ca patronul esposiției universale din Viena.

A protejat și artele. A fost protector al academiei de sciințe din Cracovia, ér dela 1877 încóce membru onorariu al academiei de sciințe din Viena.

Mult interes a arătat față de Crucea roșie, a cărei patron substitut a fost.

A dóua óră s'a căsătorit la 1862 la Veneția cu archiducesa Annunciata, carea și ea a repausat la anul 1871.

Cu actuala vĕduvă, Maria Teresia, ducesă de Braganza, s'a căsătorit la anul 1873.

In armată a avut rangul de general de cavalerie. Afară de acestea a fost proprietariul alor 3 regimente, unul austro ungar, unul rusesc și altul german.

Cu curtea ruséscă sta în relațiuni amicale fórte intime. Era designat sĕ represente pe Maiestatea Sa, împĕrat și regele nostru la festivitățile de încoronare ale țarului din vara acésta.

La curtea germană încă a fost de mai multe ori în misiuni de acéstă natură.

Era și proprietariu ungar.

Din prima căsătorie n'a avut prunci.

Din căsătoria a dóua i-au rĕmas 4 copii: 3 feciori și o fată; cel mai mare este Francisc Ferdinand, moștenitoriul de tron presumptiv, născ. la a. 1863. Din căsătoria a treia i au remas dóue fete.

Acéstă lovitură a atins cu atât mai dureros casa domnitóre și popóele monarchiei, căci a venit pe neașteptate și și într'un timp nu îndepărtat dela alte lovituri de acéstă natura.

In veci amintirea lui!

Sibiiu, 8 Maiu, 1896.

In luna acésta se țin esamenele la scólele nóstre confesionale poporale, și apoi în Iuniu urméză ferierile de vară de 4 luni, ca apoi în Octobre sĕ se deschidă din nou porțile scólelor. Acuma se face deci secerișul intelectual în scólele poporale.

Dea Dumnedeu, ca el sĕ fie bogat, dea Dumnedeu, ca el sĕ fie mănos, dea Dumnedeu, ca ródele sĕ fie de calitatea cea mai bună.

Tot ce facem pentru scóle, facem pentru progresul cultural al poporului nostru, și în mĕsura în care învĕțătura, moralitatea și spiritul de disciplină va face mai mari cuceriri în sinul poporului român, în acea mĕsură ne vom afirma tot mai mult ca români și vrednici cetățeni în viața publică a statului.

Cea mai mare binefăcĕtóre a nóstră este scóla, se cuvine deci ca acuma la finea anului scolariu sĕ ne întórcem privirile asupra acestei instituțiuni culturale.

In comparare cu popórele conlocuitóre noi românii stăm mai rĕu și în ce privesce adunarea de mijlóce materiale pentru susținerea scólelor, și în ce privesce numĕrul învĕțătorilor cualificați.

Lucrul de sine se esplică. Abia după anul 1848, am ajuns sĕ fim stăpâni preste destinele nóstre, și prin urmare abia de o jumĕtate de veac am putut îngriji de crescerea poporului nostru în cele culturale, de scólele poporale.

Salariele învĕțătorilor nostri trebue se le scótem prin repartițiune dela popor. căci sunt puține acele comune, cari dispun de fonduri bisericesci. din cari sĕ se acopere salariele învĕțătoresci.

Dacă am trăí noi românii din statul acesta între alte împregiurări, ar trebui ca instrucțiunea în scólele poporale sĕ fie gratuită, și statul din al sĕu sĕ dea mijlócele materiale pentru susținerea scólelor; sau comunele politice ar trebui se acopere din venitul comun dotațiunea învĕțătorilor, precum acopere dotațiunea funcționarilor comunali.

La noi însĕ sunt împregiurări de tot anormale, statul nu contribue cu nimica pentru susținerea scólelor confesionale. Legea nóstră de instrucțiune proclamă obligativitatea instrucțiunei pentru toți copii, datorința statului de a îngriji, ca în fie-care comună sĕ se înființeze scóle, și fie care elev sĕ priméscă instrucțiunea în limba sa maternă.

În practică lucrul nu se are așa, guvernul înființéză scóle de stat, pe cari le susține din vistieria comună, nu respectéză însĕ principiul din legea de instrucțiune, ca elevilor sĕ li se dea învĕțătura în limba lor maternă. In scólele de stat instrucțiunea se face în limba magiară, nu cu scopul de a pricepe ceva elevii, nu cu scopul de a-i lumina, căci în acel cas instrucțiunea s'ar face în limba maternă a elevilor. Scopul acelor scóle e magiarisarea, și acésta poporul român nu o doresce.

Suntem deci avisați esclusiv numai la puterile nóstre.

Legea din 1893 ne-a făcut sila sĕ urcăm salariile învĕțătoresci la suma minimală de 300 fl. Pentru comunele mai sĕrace statul a pus în prospect ajutoriu și pe séma scólelor nóstre, ajutoriul acesta însĕ se dă pe lângă asemene ingerință a guvernului mai ales la instituirea și la disciplinarea învĕțătorilor, încât comunele nóstre mai bucuros s'au încordat până la estrem spre a asigura din al lor dotațiunea, căci ingerarea guvernului în afacerile de instituire și de disciplinare a învĕțătorilor nostri póte deveni fatală pentru esistența scólelor nóstre confesionale.

Al doiloa neajuns este lipsa de puteri didactice suficiente pentru scólele nóstre confesionale.

Legea din 1869 a introdus în scólele poporale limba magiară ca studiu obligat. și a obligat pre învĕțătorii instituiți după anul 1872 la esamene din studiul limbei magiare. Invĕțătorii mai vechi nu au putut satisface acestei legi, din care causă pre lângă mortalitate, a urmat și pensionarea în numĕr mare a învĕțătorilor mai vechi. Golul acest'a nu s'a putut suplini cu sucrescența cea nóuă, de aici lipsa simțită a învĕțătorilor cualificați.

In aceste dóuĕ puncte stăm noi mai rĕu ca unii dintre conlocuitorii nostri. In celelalte, scólele nóstre stau pe un nivou cu cele mai bune dintre scólele din patrie, și învĕțătorii nostri emuléză în împlinirea acurată a nobilei lor misiuni.

Esamenele de vară la scólele nóstre au început a fi considerate ca adevĕrate sĕrbători, li se dă caracter festiv, se fac sub conducerea protopresbiterilor ca inspectori districtuali de scóle, in presența organelor nóstre din comună și a părinților, cari cu plăcere asistă la secerișul spiritual al copiilor lor.

In timpul din urmă a luat un îmbucurătoriu avênt institutul nostru archidiecesan pedagogic și în ce privesce numĕrul elevilor, cari se pregătesc pentru cariera învĕțătorésca, și décă se va continua sporirea elevilor ca în cesti trei ani din urmă, atunci în 10 ani avem complet numĕrul învĕțătorilor cu pedagogi chiar și dacă teologilor li s'ar mai face greutăți la procurarea diplomelor de învĕțătorie.

Suntem deci pe calea cea mai bună de a ne vedea asigurate scólele confesionale și în ce privesce dotațiunea personalului didactic, și în ce privesce numĕrul învĕțătorilor.

Multele și variatele greutăți, cu cari ne întâlnim di de di mai mult ne oțelesc și ne îmbărbătéză sĕ păstrăm acest scump tesaur, căci dacă nu ar fi el atât de prețios, atunci nu ni s'ar pune atâtea pedeci în calea nisuințelor de a'l conserva și perfecționa din di în di.

Noul metropolit al Bucovinei. Marți în 7/19 Maiu a. c. a fost instalarea nou alesului metropolit al Bucovinei.

Biserica nóstră cu inima a sĕrbătorit și ea cu frații de o lege și de un sânge din Bucovina. Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul în conțelegere cu consistoriul archidiecesan plenar încă Luni în 6/18 Maiu a. c. a felicitat pe noul metropolit și pe biserica din Bucovina din incidentul acelei sĕrbători festive.

La telegrama de felicitare a Escelenției Sale metropolitului nostru încă Luni a sosit rĕspunsul Preasânției Sale metropolitului din Bucovina, care în cuvinte de tot cordiale a mulțămit capului bisericei ortodocse române din provincia nóstră metropolitană pentru felicitările aduse.

Diariul nostru din inimă se asociază la felicitările bisericei nóstre. Noul metropolit și biserica din Bucovina ca apĕrători ai ortodocsismului și ai românismului totdéuna vor întimpina simpatii la românii ortodocși din Ungaria și Transilvania.

Revista politică.

Diarul oficios al marelui cancelar de fer Bismark, „Hamburger Nachrichten“ publică un vehement articol despre care se susține a fi eșit chiar din péna emeritatului cancelar, în care bĕtrânul politician debarcă cu tótă puterea contra națiunei magiare și a grandomaniei de care e condusă acésta națiune în tóte afacerile ei atât interne, cât și esterne. S'au ridicat aprópe din tóte statele vecine voci, cari au isbucnit în solemne proteste contra serbării millenare. Nici una însĕ nu a tăiat atât de adânc în grandomania magiară ca articolul din „Hamburger Nachrichten“. Mărturisirile de mare pond ale valorosului bărbat de stat au produs în presa ovreo-magiară de ori ce colorit o nespusă amărăciune.

Étă unele pasage din acel articol:

„Bucuros le concedem Magiarilor bucuria de a visa în esposițiunea lor cea cu cetățuele de lemn și cu salele de sticlă între sunetul ameților a musicei țigănesci despre mărirea lor trecută și presentă; dar totuși am observa, că cele $7\frac{1}{4}$ milióne de magiari nu fac incă nici jumĕtate din poporațiunea translaitană de $17\frac{1}{2}$ milióne și că influința lor, politică și puterea lor rĕsboinică póte pondera în cumpăna Europei numai în legĕtură cu puterea austriacă“.

Dice mai departe, că Ungurii în fudulia lor esagerată sunt orbi, și prin urmare nu vĕd cât de puțin valoréză ei în concertul popórelor europene. Asta o dovedesce și împregiurarea, că afară de limitele Ungariei nici o națiune nu se intereséză de limba magiară, cu atât mai puțin sĕ o învețe. Apoi continuă astfel: „Numai personalitatea bĕtrânului monarch este care în țerile corónei magiare, poliglote și sfâșiate de atâtea partide ține totul la olaltă și stabilesce de nevoie o concordiă. Ungaria în sine ori cât de mult și de lărmuitor va face sĕ rĕsune în lume fanfarele ei asupra esistenței sale millenare, fără a se rădima pe Austria stă pe picióre slabe și înainte de tóte are sĕ-și învețe abc-ul politic așa, pentru a se conforma într'un mod mai puțin nemodest ca până acuma construcțiunei artificiale a monarchiei duple“.

... „Justiția est regnorum fundamentum“ este o sentință a cărei adevĕr are valóre și între Dunăre și Carpați și a cărei negligare atât în lăuntru, cât și înafară se póte rĕsbuna mai curênd sau mai târdiu“. Primul, care era chemat se apere nația și statul magiar, care în cumpăna auropénă e un pond de mare valóre — a fost se înțelege „Pester Lloyd“.

Condeiul simbriaș dela fóia guvernamentală se încércă a combate, ba în unele locuri are cutezanța de a amenința chiar Germania. Pentru-ca cetitorii nostri se-și póte face idee despre grandomania acésta magiară dăm în traducere unele părți din articolul lui „P. Lloyd“:

„In corul rĕutăcios, căruia i-a dat nascere invidia și pisma contra Ungariei, din incidentul milleniului, se amestecă astăḑi cu vuet și durduit vocea ḑiariului „Hamburger Nachrichten“, în care de mulți ani încóce s'au obicinuit ómenii de a asculta vijeitul pădurei sacsone (Bismark). Dacă am avé de-a face numai cu enunciările numitului ḑiar, atunci le-am pune în liniste lângă celelalte și la moment potrivit le am rĕspunde deodată cu celor sêrbesci, bulgare și boeme. Dar întreg conținutul articolului face sĕ credem, că prințul Bismark a simțit lipsa de a întinde națiunei magiare carta sa de visită, dacă și numai pentru de a-o face atentă că „bĕtrênul cancelar“, și privitor la independența națională a Ungariei, la posiția ei în monarchiă și la însemnăta-ea ei în Europa, are, se înțelege, cu totul alte vederi, decât împĕratul Wilhelm II. Pentru acésta voim sĕ chităm în mod cuvenit cu acest semn de amabilitate din Fridrichruh.

Înțelesul și conținutul articolului se pot schița în câteva cuvinte. Articolul începe cu un tractat „istoric“ *in nuce*, analog ca și când cineva ar preda drama „Othelo“ de Schakespeare într'o singură ḑicere gólă: Maurul turbat și-a sugrumat soția într'un atac de gelosie! Magiarii au fost de origine nomaḑi; s'au așeḑat apoi între Dunăre și Carpați; au luptat când contra Germanilor, când împreună cu ei; au ajuns apoi sub domnia turcéscă, de care au fost liberați érăși prin Germani; au întrat apoi în legătură cu monarchia habsburgică și numai în urma întêmplărilor dela 1866 și-au câștigat independența. Acésta e schița istorică — și filosofia, ce se póte deduce din ea, este de același calibru; reiese adecă din tóte acestea, că națiunea magiară nici odată n'a format un stat, și Ungaria n'a fost nici odată un stat independent. Apoi se argumentéză, că „7¼ milióne de Magiari, inclusive Jidanii, nu forméză nici jumĕtate din poporațiunea Transleithaniei, și că influința lor politică și puterea lor militară póte vení peste tot în considerare în Europa numai în legătură cu întréga putere austriacă“, mai departe, că „grandomania Magiarilor“, luată în zeflemea de lumea politică, are o contrabalansă numai în persóna actualului purtător al corónei sf. Stefan“.

Dar dacă Bismark ia astăḑi în apĕrare Transleithania față cu „grandomania magiară“, atunci pare a uita că chiar el a fost acela, care n'a desprețuit o alianță cu acéstă „grandomanie magiară“, cu tóte că ea pe atunci mai avé și ceva colorit revoluționar; că el a fost, care a împins monarchia habsburgică la forma ei de astăḑi, și 'i-a dat „în mod binevoitor“ directiva spre Ost“.

„Pester Lloyd“ încheie apoi astfel:

„Față cu atacurile lui Bismarck avem mângăerea, că bĕtrânul cancelar în înverșunarea lui se îndatinéză a furibunda chiar și în contra operei sale a cărnii sale și a sângelui sĕu, și noi nu ne putem aștepta din partea lui la mai multă bunăvoință, decât Germania și Germanii. Trebue sĕ observăm mare cumpĕt, deóre-ce omul nu mai póte dicta nimic, și acum nu mai póte da espresiune supĕrărei sale altmintrelea, decât numai în articole inocente, pe cari omul le cetesce și apoi — cu mai mult sau mai puțin respect — le dă la o parte.

Noi suntem din contră fórte aplicați a crede, că în fața astorfel de atacuri puțină mângăere le mai rĕmâne bieților Magiari. Faptul, că articolul principelui Bismark a umplut de amărăciune și a pus pe picior de rĕsboiu tótă presa grandomană nu denótă tocmai că astfel de articoli s'ar cetí órecum indiferent și apoi s'ar pune ad acta cu mai mult sau mai puțin respect. Noi le dorim mulți articoli de acestia și credem, că cancelarul de fer, nu le va rĕmâné dator, dacă cumva nu ține de a periclita esistența imperiului sĕu (?).

* * *

Referitor la reformele din Macedonia rescriptul Sultanului, după-cum se anunță din Constantinopol, conține următórele 9 puncte:

1. În orașele Adrianopol, Saloniki, Monastir și Kossowo se vor instituí consilii guverniale constătătóre din 3 membri creștini și 3 mohamedani.
2. Învĕțămêntul poporal se va organisa. Învĕțătorii de studiul limbei turcesci vor fi salarisați din partea guvernului, pe ceialalți îi va plătí comunele respective.
3. Se vor face tóte încercările pentru ameliorarea agriculturei și a comerciului.
4. Drumurile de țéră se vor îmbunătățí.
5. Cei sĕraci își pot solví darea și în rate. Lucrătorii de câmp sunt scutiți de dare. Preste tot legile de dare se vor reforma.
6. Prețul rescumpĕrării dela miliție se va micșora și pentru creștini.
7. Tot la câte dóuĕ consilii se vor instituí și controlori, cari vor priveghia asupra administrării finanțelor și a justiției avênd a raporta guvernului despre cele esperiate în fie-care lună.
8. În afacerea edificării de nóue biserici sultanul va da o iradă specială.
9. În ținuturile mai sus amintite $^1/_{10}$ parte dintre gendarmi sĕ fie aplicați dintre creștini.

* * *

Pregătirile pentru serbările încoronării, după cum se anunță din Moscva decurg sub cele mai favorabile relațiuni politice. Cercurile politice, cele mai bine informate sunt convinse, că încoronarea se face într'un timp fórte potrivit, și după cum se prevede va avé o puternică influință asupra păcii europene. Ceea-ce privesce Ungaria în special se speréză, că deși rușii de present nu vorbesc cu o deosebită dragoste despre Magiari totuși relațiunea personală a țarului cu regele magiar e cât se póte de amicală.

Ca representant al monarchiei nóstre la serbările de încoronare e trimis prințul Lichtenstein, care va aranja în decursul festivităților un bal pompos, despre care se crede a fi în șirul sĕrbărilor un punct strălucit și la care va lua parte și Țarul. Încoronarea va avé loc în 26 a l. c.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 18 Maiu 1896 n.

După presentarea unor esibite, s'a ales comisiunea regnicolară pentru pertractarea afacerilor comune apoi a urmat pertractarea în general asupra proiectului de lege despre judecătoriile administrative.

Referentul *Pulszky Àgost* în firul vorbirei sale declară, că comisiunea a elaborat din nou proiectul conform decisiunei camarei, dar de principiul conducĕtoriu nu s'a atins, dispositiunile cuprinse în partea novelară nu le a modificat. Guvernul, cu mare curaj moral, convins, că nu face săritură în întunerec, a separat reforma judecătoriei administrative de reforma administrațiunei. Nu trage la îndoélă, că și în acest proiect se vor afla defecte, mai cu sémă fiind judecătoriile de prima instanță numai transitorii, și astfel comisiunea s'a ocupat în el mai mult de organisarea forului suprem judecătoresc, cu sentența căruia opiniunea generală de obiceiu se mulțămesce. Acésta s'a făcut în interesul publicului, carele astfel mai curênd va ajunge la resolvarea afacerilor sale.

Recomandă camerei proiectul spre primire.

Meskó László, nu se declară nici acum mulțămit cu proiectul înaintat, căci nu e altceva, decât o colecțiune de instituțiuni luate din legile tuturor statelor din Europa, dar cari nu se potrivesc cu împrejurările din statul nostru. Nu se póte împăca de loc cu tacsațiunea pe basa căreia se intenționéză a se regula cercul de competență. Tacsațiunea supune forul de competința deadreptul guvernului și ministrului. Stând lucrul astfel, judecătoriul nu va puté lucra independent și conform convingerii sale, ci totdéuna condus de reserve în detrimentul justiției. Mai corectă află judecătoria administrativă cu dóue foruri și apoi lărgirea verbalității înaintea forului la pertractare. In scrisul acesta înaintéză un proiect de resoluțiune, ca proiectul de lege înaintat sĕ se remită comisiunei spre elaborare din nou pe basa acestor principii.

După Meskó ia cuvêntul *Issekutz Győző* carele ia proiectul în apĕrare față de Meskó și declară, că legea acésta este reclamată deja de mulți ani, de când judecătoria administrativă actuală a stat de multe ori numai în serviciul intereselor de partid. Acest rĕu intenționéză actualul proiect de lege a'l delătura. Apără principiul taxațiunei, din causa neorganisării dreptului nostru administrativ material, din causa necapacității administrative a funcționarilor, și din causa luptelor de partid. Se ocupă apoi mai în special cu principiul taxațiunei, carele asigură mai multă autonomie comunelor și forurilor judecătoresci cu deosebire în afacerile de disciplină.

Mai mult interes a produs vorbirea *exministrului, Hieronymi Károly*, carele condamnă hotărît judecătoria numai cu un for după-cum e contemplată în proiectul actual despre judecătoria administrativă. Ori cât ar fi de conscienţios unicul for judecătoresc, acela totuși fórte arare-ori va afla adevĕrul ca sĕ pótă aduce o sentență perfect dréptă. Dar apoi mai vine și altă calamitate. Cum vor putea alerga la Budapesta tóte partidele procesuante din tótă țéra, la unicul for judecătoresc, dacă vreau sĕ-'și apere causa în persónă, verbal, și nu în scris. Dar nici din causa cheltuelilor nu s'ar puté face acésta. Informațiile în scris adunate de organele administrative de multe ori nu sunt de ajuns, ori nu sunt adevĕrate, pentru-ca pe basa lor sĕ se pótă aduce o sentență corectă și dréptă.

La urmă apără taxațiunea, dar proiectul nu 'l primesce.

Conferența națională.

Despre conferența națională română, convocată de Dr. Ioan Rațiu pe ḑiua de 3/15 Maiu a. c. în Sibiiu, scrie „Ḑiua“ din Bucuresci următórele:

Românii de peste munți trebuia sĕ ție eri conferința lor națională. Guvernul ungurese a oprit însĕ acéstă conferință pe motiv că legea de naționalități recunósce o singură națiune în Ungaria, deci consfătuirile și organisările pe naționalități nu sunt permise.

E nostim argumentul! Ungurii se servesc de o lege pe care nu vor s'o aplice nici odată când este vorba de o dispoziție favorabilă naționalităților.

Dar' dacă în Ungaria e un singur popor, pentru ce se fac deosebire, când e vorba de drepturi politice, între diferitele naționalități? Dacă în Ungaria e un singur popor, pentru ce se persecută acolo Românii, Sêrbii și Slovacii?

Dacă în Ungaria e un singur popor, pentru-ce Ungurii sĕrbătorind milleniul torturéză și ucid pe Români, pentru-ce le sparg giamurile de pe la case? Dacă e un singur popor, de ce îndată ce Românii, Sêrbii și

---

FOIȚA.

Unirea face tăria.

Numai din puteri unite
Ies fapte isbutite.

La sfatul învĕțătorului ambulant de agricultură s'a abonat pentru biblioteca scolară din Porumbeni revista cercului agricol. Și în cârcimă „la Plug“ se află acéstă revistă. În scurt timp locuitorii din Porumbeni au găsit, că în acéstă revistă afară de prețul cel mai nou și adevĕrat al cerealelor se mai află și alte povețe bune, referitóre la agricultură, de aceea se cetea de toți cu drag. Esemplarul abonat pentru scólă percurgea întrégă comuna; însĕ unii țĕrani nu aveau răbdarea sĕ aștepte până sĕ le vină și lor rîndul sĕ cetéscă, în cârcimă nu le prea plăcea sĕ se ducă numai pentru revistă, căci acolo nu o puteau cetí cu gura góla, trebuiau sĕ cheltuéscă ceva și pe câte un ciocan de rachiu, și o parte însemnată dintre ei au ajuns la convingere, că mai ușor și mai ieftin le vine dacă își abonéză înșiși acéstă revistă.

Cu ocasiunea unei întruniri publice, primariul comunei îmbărbăta poporul de a întra ca membrii în cercul agricol, căci atunci pe lângă aceea, că li se dă revista cu un preț redus sau chiar de pomană, mai trag și alte folóse. Cercul agricol le spune că o desvoltare mai bună în agricultură póte avé loc numai prin unirea mai multor puteri (brațe), și prin muncă comună. Multele îmbunătățiri în agricultură și multele înlesniri în starea țĕranilor sunt ródele cercurilor agricole.

La tóte ocasiunile importante și cu deosebire la votare de legi agricole se cere sfatul cercului agricol. Aceluia îi se cuvine a interveni pe lângă conducătorii țerei, pentru îmbunătățiri, abrogațiune séu votare de legi și regulamente cu privire la economia câmpului. Conducĕtorii țerei la rêndul lor încă dau atențiunea cuvenită dorințelor cercului agricol, de acea o parte mare dintre funcționeri de ai statului, deputați și senatori întră ca membrii în cercurile agricole, și nu arare-ori li se reservă primul loc. (Cea mai bună dovadă despre interesul ce'l au ómenii dela putere pentru progresul agriculturei este, că în fruntea cercului agricol din județul Ilfov (România) se află actualul președinte al Camerei deputaților Dl P. S. Auretian, un bărbat, care pe terenul agriculturei și-a câștigat merite neasĕmênate.) Cercul agricol numai atunci va puté sĕ-'și aducă demnitatea la deplină valóre, în casuri de aceste importante, dacă are membrii cât se póte de mulți, sau mai bine dacă toți agricultorii sunt membrii. Fie-care agricultor sĕ 'și-o țină de onóre de a contribuí ca membru la nisuințele folositóre tuturor ale acestui cerc.

Îmbărbătarea acésta din partea primariului nu a rĕmas fără resultat, căci preotul, notariul, primariul și câțiva membrii din consiliul comunal au făcut începutul înscriindu-se ca membrii. Acești ómeni nu lipseau a aduce la cunoscința consătenilor la tóte ocasiunile marele folos al cercului agricol, așa că numĕrul membrilor a început a cresce din ḑi în ḑi. Din când în când la întruniri publice unii dintre menționații membrii țineau vorbiri poporului, recomandându-le a îmbrățișa cu toții acéstă reuniune înscriindu-se ca membrii. Conținutul de căpetenie al acestor discursuri era cam de următoriul cuprins: Învĕțații și industriași de tóte speciile sĕ întruneau spre a sĕ ajuta cu sfatul și cu fapta. Deja de prin timpurile cele mai vechi fie-care industrie își avea brésla ei. După desființarea acestor bresle, meseriașii singuratici au început prin formarea de corporațiuni a întra din nou în reuniuni. Prin așa ceva ei au câștigat o tărie în purtarea meseriei, cu deosebire prin instruirea reciprocă, prin credit, prin procurarea mărfurilor și prin desfacerea mărfurilor produse de ei, la tăria acésta unul singuratec nici când nu putea sĕ ajungă. Cu tóte că agricultorul vede prosperând unirea meseriașilor înaintea ochilor lui, și nu arare-ori a avut sĕ îndure perderi însemnate la cumpĕrare sau vênḑare din causa acestei înțelegeri a meseriașilor, totuși el nu-'și dă ostenélă a urma acest esemplu și a se smulge din singurătate și a se aduna de asemenea în jurul unui stindard.

Cercul agricol lucréză deja de mai mulți ani cu îmbelșugare. Însĕmnătatea lui cea mare și folositóre a atras atențiunea multor ómeni, cari nu sunt agricultori, așa că în scurt timp cercul agricol avu fericirea de a numĕra între membrii sĕi un frumos numĕr dintre acesti prietini ai agriculturei. Cercul agricol represintă interesele agricultorilor și cu deosebire a acelora cari au avere mijlocie sau chiar puțină, pentru-că acéstă clasă are mai mare lipsă de ajutoriul lui. Moșierii mai mari de regulă capĕtă mai bună cultură, cercetând scóle, și sĕ pot ajuta înșiși avênd

Slovacii vorbesc de drepturi politice, sunt asvêrliţi în temniţe?

Pentru-că adevĕrul este, că în Ungaria nu e un singur popor; da, este un singur popor, care domnesce, dar' sunt multe care sufer o stăpânire barbară, sĕlbatică.

Scim că conferenta naţională a românilor ar fi stricat din strălucirea serbărilor dela Pesta; scim că glasul asupriţilor ar fi atras atenţia celor chiemaţi la Pesta ca sĕ admire civilisaţia şi libertatea din Ungaria, şi că acéstă luminare a strĕinilor, asurdiţi de sgomotul ciardaşului, ar fi fost o lovitură pentru Unguri. Da, scim tóte acestea şi înţelegem dece guvernul din Pesta a oprit conferinţa.

Dar' se înşélă amar Bánffy şi cu toţi tovarăşii lui, dacă cred că oprirea conferinţei nu face mai mult sgomot încă, decât chiar conferenţa. Lumea nu avea înainte dovada netăgăduită a intoleranţei unguresci, şi va afla în acelaşi timp că oprirea conferinţei n'a desorganisat şi n'a descurajat pe români.

Loviturile cari se dau unui popor şi încercarea acésta de a-'l oprí dela ori ce manifestare a sentimentelor lui, dela ori-ce manifestare a espiraţiunilor lui, nu fac decât sĕ 'l hotărască şi mai mult la luptă.

Violenţa cu care guvernul din Pesta tratéză popórele subjugate va justifica, in faţa lumii, rĕspunsul pe care îl vor da într'o ḑi aceste popóre.

Nu esistă lege, care sĕ pótă hotărî pe un popor sĕ renunţe la naţionalitatea lui şi mai puţin póte îndruma la acésta mijlócele violente.

Prin urmare este zadarnică ori ce încercare de a oprí un popor sĕ se organiseze. Dacă Românii, Sêrbii şi Slovacii se luptă pentru a se organisa, acésta e o dovadă sigură, că aceste popóre au conşeiinţă de vitalitatea şi de drepturile lor.

Nici sĕlbaticii nu pot fi opriţi de a se rĕscula; şi ei când pricep situaţia lor de subjugaţi, de cuceriţi şi asupriţi sĕ ridică şi îşi varsă cu bucurie sângele pentru libertate. Cum cred ungurii că nisce popóre care au luptat secoli pentru aşi păstra naţionalitatea, au sĕ renunţe de aci înainte la acéstă mare idee.

Politica de asuprire nu póte de cât sĕ grăbéscă momentul în care calea pacinică va fi părăsită (Nu, nici odată din calea pacinică nu vom devia, ci vom nisui, ca pe cale legală sĕ ne asigurăm esistenţa nóstră naţională. Red. „Tel. Rom“.) şi de cei subjugaţi, căci e lucru afară din ori-ce îndoélă, că loviturile nedrepte sunt simţite în raport cu consciinţa pe care o are de drepturile sale, acela care primesce loviturile.

Pe un popor care a protestat deja în numele drepturilor lui, ori-ce nóuă lovitură nu face de cât sĕ'l îndârjeze, sĕ'l escite în luptă, sĕ'l hotărască la cele mai mari sacrificii.

Şi sunt de rîs ungurii dacă mai speră aḑi, că cu mici fără delegi, cu loviri personale, cu judecători cari condamnă după poruncă, vor puté sĕ pună capĕt unei mişcări, care este deja spre sfêrşitul ei triumfător.

Ungurii serbéză la Budapesta milleniul lor, pentru ce n'ar fi lăsat şi românilor libertatea de a discuta asupra nevoilor lor? Pentru ca sé nu vadă Europa că în Ungaria e nelinisce? N'au reuşit! Din potrivă au dovedit, că sub călcâiul tirăniei, se svêrcolesc popóre pline de viéţă şi consciente de drepturile lor la libertate. *7.*

Noutăţi.

Impresii millenare. „Epoca“ publică scrisórea unui domn din Craiova, care călĕtorind spre Viena s'a oprit puţin şi la Pesta, unde a cules următórele drăgălaşe impresii: „Am sosit eri aici şi — cu regret — trebue sĕ plec aḑi mai departe, fără sĕ fi putut studia esposiţia. Şi étă de ce: Sosind în oraş am bătut la porţile tuturor hotelurilor pentru a-'mi găsi o cameră; la Iägerhorn, Hungaria, Reine d'Angleterre, König von Ungarn, Trohner, Naţional, Orient, London, Panonia şi Réni, 'mi-s'a cerut 25 fl. (54 lei) pe ḑi pentru o cameră în etagiul III. Abia după o plimbare de 2 óre am găsit la hotel Elisabeth o cameră în etagiul II. cu 20 floreni (42 lei) pe ḑi. Am descins aci, după-ce birjarul 'mi-a smuls 8 floreni (17 lei). Restaurantele sunt de asemenea enorm de scumpe. Timp de 24 óre, de când stau aici am fost silit sĕ cheltuesc numai pentru masă, casă, birje şi esposiţie 227 lei Nu m'aş supĕra, dacă m'aş fi ales cu ceva; dar' n'am vĕḑut mai nimic. Acum sĕ poftéscă şi alţi compatrioţi ai mei la milleniu! Primiţi, etc“.

⁂

Maial. „Corpul învĕţătoresc din Sĕlişte“, are onóre a vĕ invita la Maialul scolar, ce sĕ va ţinea a dóua ḑi de Rosalii, eventual Duminecă după Rosalii.

⁂

30 de ómeni mâncaţi de lupi. „Constantinopolis“ vestesce următórea ispravă a lupilor lângă oraşul Karitsa, în Tesalia:

O hordă de ţigani compusă din bărbaţi femei şi copii, poposise la marginea orăşelului pe malul rîului cu acelaş nume. Deunăḑi tabăra ţigănéscă fu năvălită de o cétă de 40 lupi flămânḑi. Ţiganii de gardă erau beţi şi adormiseră ca şi ceilalţi aşa că nimenea nu simţise apropiarea lupilor. Ţiganii treḑiţi din somn şi din beţie de urletele fioróse ale bestiilor o tuliră la fugă, dar numai 16 din ei avură norocul sĕ scape de gâtlejul lacom al lupilor. Toţi ceilalţi în numĕr de peste 30 persóne şi în maioritate femei şi copii, fură sfăşiaţi în bucăţi şi înghiţiţi. A doua ḑi când ţiganii se reîntórseră la conacul lor, găsiră numai haine sdrenţuite şi ósele róse ale victimelor.

⁂

Papagalul obscen. Tribunalul din Shoreditch a avut sĕ se pronunţe ḑilele acestea asupra unui cas fórte glumeţ. Un domn, Foulger, servitor pe bordul unui vapor transatlantic, reclamă unui notariu din Londra suma de 30 şilingi pentru un papagal adus cu mare îngrijire din America. Notariul refusă plata din causa elocinţei particulare a papagalului, pe care 'l cualifică drept „guraliv obscen şi scandalos“.

Rĕmase sĕ se esamineze intru cât era întemeiată apreciarea acésta. Magistratul spunea, că fie-care societate îşi are obiceiurile ei şi că pentru a se pronunţa trebue sĕ-'şi dea sémă de natura necuviinţelor reproşate pasĕrei.

— Cum vorbesce papagalul? Ce espresiuni întrebuinţéză?

Notariul rĕspunse:

— Nu sciu. Vorbesce numai limba spaniolă. Mi a spus'o un amic care a locuit multă vreme la Madrid.

— Aţi citat pe amicul acesta?

— Imposibil! A plecat aḑi diminéţă.

Atunci ce era de făcut? Rĕmăsese numai mijlocul de a cita papagalul şi un interpret. Acésta sĕ făcu imediat.

La primele rĕspunsuri ale pasĕrei, fruntea interpretului sĕ acoperi de roşéţa. Apoi se indignă şi strigă:

— E desgustător! Tremur la ideia, că în sală se află póte o damă spaniolă.

Înzadar judecătoriul se căsni sĕ obţie dela interpret traducerea în englezesce a acestor enormităţi. Totuşi judecătoriul s'a declarat luminat şi a ordonat rezilierea têrgului.

⁂

Şahul Persiei poet. Şahul Persiei Nasr-Eddin, care a fost împuşcat ḑilele trecute, iubea poesiile şi el însuşi se credea poet. Odată chemă la sine pe un renumit poet persian, căruia Şahul ii ceti poesiile sale.

— Şi ce ḑici despre ele? îl întreba Şahul.

— Să mĕ ierţi, Maiestate, ḑice poetul, eu cred că poesiile aceste sunt fórte rele.

— Duceţi pe măgarul acesta în grajd porunci Şahul.

Aşa s'a şi întêmplat spre cea mai mare ruşine a poetului. După câte-va ḑile însĕ, Şahului îi păru rĕu de ceea-ce a făcut şi din nou chiemă la sine pe poet. Acum érăşi îi ceti câte va din poesiile sale şi îl întrebă cum îi plac. Poetul nu rĕspunse nimic, ci făcu nisce mişcări ca şi când ar fi voit sĕ se depărteze.

— Unde mergi? îl întrebă Şahul.

— Indărăt în grajd, ḑise poetul.

La vorbele acestea Şahul a lăsat în pace pe poet, făcêndu-i un dar fórte preţios.

Tuberculosa (oftica) la copii.

La noi cuvêntul oftica e fórte rĕspândit în popor, şi mai fie-care scie tristul adevĕr, că e bólă fără léc. Cât privesce însĕ copii, nu se crede în esistenţa ei la dênşii, şi de aceea pare că este mai prudent sĕ te reservi de a o numi, dacă ţi se presintă un asemenea cas; de nu te espui sĕ fii mai rĕu vĕḑut. Nici un părinte nu 'ţi va erta greşala de a fi găsit un copil al sĕu suferind de acéstă bólă, cu atât mai mult, cu cât faptul de transmitere prin ereditate dela părinţi la copii e cunoscut mai de tótă lumea! Din nenorocire însĕ, sunt fórte mulţi copii cari per decimaţi de tuberculósă sub diferitele ei forme.

Etatea fragedă ca şi ómenii în vêrstă sufer de tuberculosă, cu singura deosebire că ea, presentându-se cu un organism mai puţin resistent, slăbit din diferite cause, copii sunt răpuşi mai repede, cruţând o astfel de acea dărăgănire durerósă a ofticoşilor, cari 'şi aştéptă cu atâta resignare sfêrşitul lor fatal! Pe câtă vreme adulţiii au sĕ îndure timp îndelungat mersul distructiv al tuberculilor, cari mai totdéuna tind a se localisa într'un singur organ, de pildă în plumâni, copii din contră sunt deodată copleşiţi, cele de mai multe ori, de microbii acestei teribile boli, contra cărora până astăḑi arta nóstră stă desarmată şi neputinciósă, cu tóte sforţările savanţilor nostri.

Toţi cunóscem entusiasmul lumei întregi odată cu ilusoria descoperire a lui Koch. In acele momente, Germania şi în special Berlinul a fost pentru un timp óre-care locul de întêlnirre (o adevĕrată invasiune) a tuberculoşilor din tóte continentele şi cu acésta ocasiune s'a putut face trista statistică a sute de mii de ómeni în prada acestei teribile boli, contra căreia statele nu au luat nici o mĕsură preventivă, de şi fie-care tuberculos este un focar de lăţire, care face mult mai multe victime de cât ori-care epidemie.

Inoculaţiile savantului german nedând nici un resultat, toţi aceşti nenorociţi, s'au reîmprăsciat (care din ei au mai putut) plini de desilusii, desperaţi, şi fără nici o speranţă de scăpare!

Causele cari dau nascere ofticei.

Intre germenii cari dau nascere bóbelor în genere, microbii, s'a găsit şi pe acel al ofticei, şi se nădăjduia că odată esistenţa lor dovedită, se vor puté nimici; din nenorocire însĕ contra acestor fiinţe atât de mici, cu tótă campanía unei pleiade întregì de luptători scientifici, nu s'a putut încă descoperi mijlocul de a'i distruge, — şi în colonii de miliarde se instalez în corpul ce-i oferă teren propice şi aici, şi urméḑă opera lor de distrucţiune, fórte impasibili, sciindu-se inatacabili.

Modul lor de transmitere se face s'au prin aer, unde sĕ găsesc rĕspândiţi prin evaporarea scuipatului ofticoşilor, s'au sunt direct întroduşi în stomac prin laptele sau carnea vitelor afectate şi ele de acéstă bólă.

Hrănirea nepotrivită cu vêrsta copiilor şi anume, când mumele nu ţin socotélă de principiul că copilul nu póte mistui decât lapte, şi fac greşeli de regim, îi espune la turburări de stomac, la diaree, cari pe de o parte 'i slăbesc şi le împedecă desvoltarea ér pe de alta le prepară un teren apt de a deveni candidaţi cu multă perspectivă la tuberculosă, cu atât mai mult când predisposiţia deja esistă.

Ereditatea jócă un rol însemnat în transmiterea acestei boli. Copii născuţi din părinţi bolnavi de pept, vor nasce slabi şi eminamente predispuşi la oftică şi, puşi în rele condiţiuni igienice, adecă trăind într'o locuinţă umedă, fără aer suficient şi lipsită de lumină, vor fi cei mai prielnici pentru îmulţirea bacililor tuberculosei şi mai înainte sau mai târḑiu, vor peri victimă lor.

Circumcisia ritului mozaic, care prevede sugerea, ca mijloc preventiv contra perderilor de sânge după operaţie. póte fi causă de transmisiune, microbii trecând din gura celui însărcinat cu acéstă misiune, în sângele copilului şi'-l infectéză.

şi cunoscinţe şi şi mijlóce bănesci şi pot face întrebuinţare de progresul agriculturei. Predilecţiune pentru tradiţiunile moştenite şi nu arare-ori bănuială mare faţă de tot ce e nou. Omul acesta are şi un drept óre-care pentru acéstă precauţiune; tóte circumstanţele lui sunt mici şi restrînse şi au căpĕtat o tărie anumită prin esperienţe mult cercate. Reforme mai mari în metodul acesta de economie uşor pot nimici tot zelul. Micii agricultori adese ori au făcut esperienţe triste în privinţa acésta. Lor li se recomandă reforme cari póte nu se potrivesc cu starea lor, sau cari (ceea ce fórte des sĕ întêmplă) sunt rĕu pricepute şi fals întrebuinţate de ei, aşa că ei în loc de a câştiga ceva sĕ păgubesc. Nu e dar mirare, că ei devin în fine bănuitori şi o fac mai bine cum au făcut părinţii, moşii şi strămoşii lor. Faţă de aşa ceva cercurile agricole au o temă fórte semnificativă. Ele érăşi pot repara pagubele provenite din îmbucăţirea moşiei. La cercurile agricole dorinţele şi lipsele singuraticilor membrii pot afla ascultare şi îndestulire. Prin o procedare comună sĕ póte ajuta şi reformele necesare şi schimbările se pot aduce şi la îndeplinire.

Prin aşa vorbiri zelóse şi căldurόse cerçul agricol câştigă pe ḑi ce merge tot mai mulţi membri, ba şi asupra comunelor învecinate îşi estindéu mijlocitorii acestia propaganda lor. Revista agricolă publică în numerii din urmă unele teme despre scopul, datorinţa şi despre activitatea cercului agricol. Acesti numeri ai revistei au fost distribuiţi în tóte părţile, prin ce agricultorii şi alte persóne au căpătat spre cetire următórele:

Cercul agricol are de scop de a instrui pe ţĕrani prin întruniri, discuri publice şi sfătuiri precum şi prin distribuiri de cărţi şi reviste, şi de a le da la intrunirile agricole, o bună şi favorabilă ocasiune, de a-'şi schimba unul altuia părerile lor, de a 'şi comunica între ei schimbările încercările şi observaţiunile, pe cari ca agricultori au de a le pune în practică. Cercul agricol are în fine sarcina de a căuta inconvenientele ivite şi causa acestor inconveniente ale agriculturei; de a se sfătui cu specialişti în causă, despre mijlócele de locuire a acestor inconveniente şi apoi cu puteri unite de a le delătura.

Introducerea de multe perfecţionate şi de maşini este scopul de căpetenie a cercului agricol, ostenelele necurmate pentru crescerea vitelor cultivarea nutreţului, facerea de căi bune pe câmp au contribuit mult la îmbunătăţirea agriculturei. Cultivarea şi întroducerea de plante până acuma strĕine încă este opera cercului agricol. Pe pomărit şi cultura viţei s'a pus totdéuna o deosebită luare aminte. Edarea revistei agricole, distribuirea de premii, multele întruniri şi sfătuiri au de scop de a promova agricultura în tóte direcţiunile.

Cu tóte aceste sunt încă mulţi locuitori în Porumbeni, cari nu s'au făcut încă membrii ai cercului agricol. Unii dintre ei se tem de micile cheltueli, deşi o singură povaţă în revista agricolă sau o convorbire agricolă e mai mult vrednică, decât cotisaţiunea anuală ca membru. Afară de acésta membrilor li-se oferă mari înlesniri, prin împărţiri de premii, prin procurarea de sĕmênţă eftină şi bună, prin distribuirea de altoi, unelte şi altele de felul acesta.

Cercul agricol acordă ţĕranilor multe favoruri, pentru-că la procurări generale totdéuna se cumpĕră mai eftin şi mai bine.

Chiar şi statul la intrevenirea representanţilor cercului agricol nu rĕmâne nepăsător, le dă ajutóre considerabile ca să fie în stare a satisface misiunei grele şi importante.

O parte dîntre agricultori nu sĕ înscriu ca membrii ai cercului agricol, ḑicênd, că cercul agricol are de scop mai mult de ai atrage la votări când sĕ fac alegeri, şi că face politică, fără de a avea vre-un drept şi fără de a fi împuternicit pentru aşa ceva.

La aşa ceva e de replicat: Este tocmai vorbă că ce sĕ înţelege sub cuvêntul „politică“. Pe tóte carierile, atât pe cariera de meseriaş cât şi de funcţionar, circumstările dau năvală înainte fără de a simţi vre-o obosélă. Faţă de importanţa cea mare, ce au câscigat pentru agricultură legislatura, băncile publice, plăsmuirea tarifelor vamale şi căilor ferate, deschiderea şi lărgirea mijlócelor de comunicaţiune de tótă specia, regulamentele pentru imposite şi altele de feliul acesta. Luându-le tóte aceste în considerare, nime nu va puté ḑice, că cercului agricol nu-'i este dat a representa interesele agricultorilor pe terenul economic. Comerciul, fabricaţiunea, industria, jucătorii la bursă şi acţienarii, cari sunt în curent cu influinţa cea mare politică, sciu sĕ-'şi apere interesele lor la ocasiuni, cu energie şi dibăcie. Ei lucréză atunci cu tactică şi cu mijlóce mari.

(Va urma.)

Pojarul şi tusa măgăréscă, boli atât de frecuvente în copilărie, sunt de multe ori causa cari rĕscolesc germenul deja esistent în organismul copilului.

Aspectul unui copil predispus şi bolnav de tuberculosă.

Copilul care nutresce într'ânsul germenele ofticei, adecă acela, care prin moştenire sau din alte cause se nasce cu aptitudine specială pentru acéstă bólă, sĕ presintă cu o înfăţişare particulară: are o constituţie fórte delicată; pĕrul capului lucios, fin; ochii vii cu genele lungi; figura ovală, corpul lung, svelt, cu ósele membrelor subţiri şi drepte; pieptul lung, strimt şi cu umerii ridicaţi. Pielea corpului fină şi vinele fórte viḑibile Sunt inteligenţi şi chiar precoci. Dinţii apar de timpuriu şi umbletul asemenea.

Acest tip atât de delicat, espus causelor mai sus ḑise, e pus între două alternative: sau că germenii îl minéză încet prin destrucţie lentă şi, atunci muma va observa, că copilul sĕu slăbesce din ḑi în ḑi, se usucă din picióre; devine trist, pierde pofta de mâncare, ochii i-se înfundă în orbite şi e fórte palid. Respiraţia e scurtă, tuşesce şi dacă a trecut vêrsta de 4 ani, scóte un scuipat gros, de colóre galbenă ca puroiul şi mai totdéuna varsă în timpul tusei. Sufere de stomac, şi are adese ori diarei, fără însĕ sĕ fie silit sĕ stea în pat.

Acéstă stare duréză câteva luni, după care copilul capĕtă călduri, mai ales séra, are sete mare, năduşesce mult; puteriile i-se sleesc şi astfel piere. În casul acesta, dacă bóla e tratată şi recunoscută dela început, tot mai are şanse de scăpare.

Când însĕ e copleşit de odată de microbii ofticei, adecă când ei sĕ rĕspândesc în mai multe organe, atunci copilul se găsesce într'un adevĕrat tifus, sĕrmanul se stinge repede, fără nici o scăpare.

Mijlócele preventive contra ofticei.

Copii bănuiţi cu germenii tuberculosei, vor fi supuşi la un regim special: vor fi ţinuţi continuu în aer liber pe timp uscat şi la sóre, unde vor fi supuşi la eserciţiu, fără însĕ a-'i obosí. Se vor evita treceri brusce dela o temperatură la alta şi mai ales umiditatea. Nu se vor obosí cu învĕţătura, se va căuta din contră a-'i reţiné cât sĕ póte şi a-'i înscrie târḑiu în scóle. Băile de sare de mare sunt fórte bune, chiar în tóte ḑilele, urmate de o fricţiune generală pe tot corpul. Vor fi hrăniţi de mai multe-ori pe ḑi şi câte puţin, de preferinţă cu lapte, supe substanţiale, óuĕ şi carne de pasĕre; cât se póte de puţine făinóse, căci ele obosesc stomacul şi pot provoca diarei, cari slăbesc organismul. Vor fi bine îmbrăcaţi, negreşit potrivit cu anotimpul; în tot casul, e bine sĕ pórte continuu o flanelă de lână subţire, care sĕ-'i acopere tot corpul. Se vor deprinde copii afectaţi de acéstă bólă, sĕ scuipe flegma într'un vas special, în care se va turna o soluţie fenicată, căci scuipatul conţine microbii cari sunt respiraţi, şi ameninţă pe cei ce-'i îngrijesc de a contracta acéstă bólă.

Graţie unor asemenea mĕsuri igienice, urmate cu răbdare şi fără a neglija, mai mulţi ani consecutivi, şi cu ajutorul din vreme al medicului, copii cu predisposiţie la tuberculosă, ar puté fi răpiţi din ghiarele unei morţi sigure. („Sănĕtatea copiilor“.)

CONCURS.

Doi generoşi domni, membrii ai Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului, român, punĕnd la disposiţia subscrisului comitet al despărţămêntului Sĕliste al Asociaţiunei câte un galbin cu destinaţiunea pentru a se premia acele două femei ţĕrance sau inteligente — ale căror grădini de legume se vor afla mai bine cultivate în vara acestui an, — prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul până la 15 Iulie st. n. a. c.

Pot concura femeile din următórele comune: Aciliu, Cacova, Galeş, Gurarîului, Mag, Orlat, Sĕcel, Sĕlişte, Sibil, Tilişca şi Vale (cercul pretorial al Sélistei); apoi din comunele: Dobârca, Apoldul de jus Apoldul de sus, Ludoşul Amnaşul, Poiana, Jina, Rod şi Topârcea (din cercul pretorial al Mercurii, comitatul Sibiiului); în fine din comunele: Alămor, Ludoşul mic şi Gusu (cercul pretorial al Sângătinului din comitatui Albei-inferióre.)

Concursele o simplă rugare — sunt de a se adresa până la terminul mai sus numit direcţiunei despàrţămêntului Sĕlişte al Asociaţiunei transilvane la mâna dlui Dr. Calefariu în Sĕlişte.

Grădinile concurentelor se vor esamina prin o comisiune instituită spre acest scop.

Onoratele primării comunale, domnii preoţi si domnii învĕţători sunt rugaţi a aduce la cunoscinţă acest concurs în cercuri cât mai estinse.

Din şedinţa subcomitetului desp. Sĕlişte al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sèlişte la 6 April a. c.

Sĕlişte, în 14 Maiu 1896.

Dr. Càlefariu, v. dir. *Romul Simu,* notariu.

Convocare.

P. T. domni membrii ai reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. ai despărţĕmêntului Sĕliste se convócă prin acésta la adunarea generală de despărţĕmênt, ce se va ţinea Vineri în 24 Maiu 1896 st. v. la 9 óre a. m. în edificiul scólei din Sèliste.

Program:

1. Deschiderea adunărei prin preşedinte şi apelul nominal al membrilor.
2. Raportul comitetului.
3. Tema „Despre ocupaţiunile dc casă“-
4. Desemnarea bisericei din localitate în conturi simple cu copiii, prelegere.
5. Incassarea tacselor.
6. Reconstituirea comitetului pe un nou period.
7! Eventuale propuneri.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului ţinută la 6 Maiu 1896.

Dr. N. Maier, preşedinte. *A. Gogonea* secretar.

Loterie.

Sâmbătă în 16 Maiu n. 1896.

Viena:	**27**	**12**	**26**	**5**	**61**
Timişóra:	**32**	**82**	**20**	**46**	**53**

Miercuri, în 20 Maiu n. 1896.

Brünn:	**5**	**33**	**18**	**58**	**35**

Szám 3500—1896 [51] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Porcsésd nagyközségben lemondás folytán üresedésbe jőtt községi jegyzői állomásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázni ohajtókat, hogy minősitesüket kimutató kellően felszerelt folyamodványukat folyó évi junius hó 6-ig bezárolag hozzám nyujtsák be.

A községi jegyző illetményei a következők:

1.	Évi fizetés . . .	500 frt
2.	Lakbér	26 „
3.	Uti és napidij átalány	70 „
4.	Kézbesitési dij . .	40 „
5.	6 öl bükkfa a privátlak fűtésére.	
6.	A privát munkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott dijak.	

Nagy-Szeben, 1896 évi május hó 17-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Nr. 155/1896 protop [50] 1–3

CONCURS

Pentru ocuparea postului al 2-lea de paroch în parochia de clasa a II-a din comuna Apoldul inferior protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele ficse împreunate cu acel post statorite de comitetul parochial sunt de fl. 606. 91 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial sau oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii pentru acest post au a-'şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 2 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Droc,
protop.

Nr. 123/96 [49] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III Inuri protopresbiteratul Albei Iulia prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul destinat pentru publicări oficiale „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot la an suma de 520 fl v. a. cari sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 11 Aprile a. c.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei şi soiul venitelor se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Reflectanţii au a şi înainta cererile în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite în sensul normelor din vigóre.

Alba-Iulia, 12 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniốse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 13—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Cea din urmă tragere principală
a
Lotteriei de classă ungare
aprobată de stat.

Cel mai mare câştig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sĕ face:
dela 12 pănă în 28 Maiu 1896.

Câştiguri		Coróne		Coróne
1 premiu de		600.000	=	600.000
1	à	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200 000	=	200.000
1	„	100.000	=	100 000
2	„	40.000	=	80 000
2	„	20 000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200 000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530,000
22.000	„	150	=	3.300.000
25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu		6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.

[38] 7—9

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă şi trimite pe lângă espedarea mai nainte a preţului prin asignaţie postală sau ramburså

CARL HEINTZE,
Budapest, Servitenplatz 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losuri de câştiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Maiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sfintelor sĕrbători ale „Pogorîrii sântului Duch“, numĕrul procsim al fóiei nóstre va apărĕ Joi, în 16 Maiu st. v. a. c.

La pogorîrea sântului Duch.

> „Limbile óre-când s'au amestecat pentru îndrăsnirea de a face turn, ér acum limbile înţelepte s'au făcut pentru mărirea cunoscinţei de Dumneḑeu“.
>
> *Mărire dela Stichóvna din Sâmbătă séra la Pogorîrea s. Duch.*

Nepătrunse de mintea omenéscă sunt invĕţăturile bisericei la sĕrbătórea de aḑi!

Necuprinse sunt tainele, ce ni se descoper astăḑi, în acéstă ḑi frumósă de sĕrbătóre de primăvară, în acéstă ḑi când nu numai natura fisică a reînviat din amorţéla ei de peste iarnă, ci şi sufletul nostru copleşit de pĕcate s'a renoit prin Învierea lui Iisus Christos şi prin Pogorîrea sântului Duch!

Cu câtă duioşie nu priveau sânţii apostoli la Domnul nostru Iisus Christos vĕḑêndu-'l înălţându-se la Ceriu şi lăsându-'i pe ei aici pe pământ aşteptând făgăduinţa sântului Duch, carele avea sĕ-'i mângăie şi sĕ 'i întăréscă în purtarea grelei sarcine a apostolatului pentru fericirea vremelnică şi vecinică a némului omenesc acum rĕscumpĕrat!

Cinciḑeci de ḑile a petrecut poporul israiltean în pustie, după ce a trecut din robia Egipetului prin Marea roşie, până ce a ajuns la muntele Sinai, unde Dumneḑeu 'i-a dat Legea între tunete şi fulgere.

Cinciḑeci de ḑile sunt astăḑi dela sântele Pasci, când Iisus Christos prin Învierea Sa din morţi, scoţêndune din robia iadului, ne-a trecut în împĕrăţia cea ceréscă şi ne-a dat legea, ne-a întemeiat biserica, trimiţêndu-ne Duchul seu cel sânt, care s'a pogorît asupra sânţilor sĕi apostoli în chipul limbilor de foc.

Ér venind ḑiua Cinciḑecimei erau toţi cu un cuget la un loc. Şi fără de scire s'a făcut sunet din ceriu, ca de un vênt ce vine repede, şi a umplut tótă casa unde erau şeḑênd. Şi li s'a arĕtat limbi împărţite ca de foc şi a şeḑut pe fie-care din ei. Şi s'au umplut toţi de Duch sânt, şi au început a vorbi într'alte limbi, după cum le da lor Duchul a grăi.

Astfel ne descrie Sântul evangelist şi apostol Luca Pogorîrea sântului Duch asupra sânţilor apostoli.

Astfel ni se presintă înaintea ochilor noştri, nu numai a celor sufletesci, ci şi a celor trupesci, acest act de mântuire, acest act de întărire a bisericei, sĕvêrşit de Dumneḑeu pentru binele nostru a tuturor.

Cine nu vede în acest act ochiul şi mâna Provedinţei divine, care atunci a scos un popor din robia altui popor (pe Israilteni din robia Egiptenilor), ér acum a scos un întreg ném (némul omenesc) din robia altui ném, a némului îndrăcit, a demonilor din iad.

Câtă asemênare nu este între scóterea israiltenilor din robia Egipetului şi între scóterea nóstră din robia iadului prin Învierea lui Iisus Christos şi prin Pogorîrea sântului Duch!

Dar câtă este şi deosebirea între aceste doue acte sĕvêrşite de D-ḑeu cu acelaşi scop, pentru eliberare din robie.

Acolo se mêntuesce un popor, aici întreg némul omenesc.

Acolo se mântuesce un popor de o robie trecĕtóre, aici întreg némul omenesc de o robie vecinică.

Acolo Moise, un muritoriu, aici Iisus Christos, D-ḑeu-omul.

Acolo se dau legi scrise pe table de pétră, aici legi scrise de Duchul sânt în inimile tuturor.

Acolo Sinai, aici muntele Sionului, a Sionului celui viu.

Acolo tunete şi fulgere, aici suflare de vênt rĕcoritoriu şi limbi de foc, cari luminézǎ sufletele şi încălḑesce inimile tuturor pentru primirea divinelor învĕţături.

. . . .

Multe, multe sunt asemĕnările, dar multe şi deosebirile între împrejurările în cari s'au dat aceste douĕ legi, legea veche şi legea nóuĕ, dar cu atât mai multe sunt învĕţăturile, ce putem scóte din aceste împrejurări.

Duchul sânt s'a apropiat şi s'a arătat preste sânţii apostoli în chipul limbilor de foc urmat de un sunet ca de o suflare de vênt ce vine repede, pentru-ca sĕ însemne viéţa ce dă prin darurile Sale.

Limba este mijlocul prin care sufletul îşi arată puterea sa; ea este organul prin care vorbim şi se împart învĕţăturile la cei ce nu sunt încă luminaţi de lumina acelor învĕţături.

Durere numai, că aḑi cei chemaţi atât de puţin se folosesc de aceste învĕţături ce pot scóte din aceste întêmplări ale sântei scripturi.

Mai mult vedem şi aḑi repeţindu-se faptele cele rele amintite de s. scriptură în Testamentul vechiu, decât faptele cele bune, amintite de s. scriptură în Testamentul nou.

Noi, cu deosebire în patria nóstră, în acest stat locuit de atâtea limbi, de atâtea naţionalităţi, încă şi aḑi ne aflăm, nu la eliberarea barem din robia Egipetului, cu atât mai puţin la binecuvêntarea limbilor dela Pogorîrea Duchului sânt, ci ne aflăm mult mai înapoi, ne aflăm la zidirea turnului din Babilon, la zidirea turnului magiarisării, la a cărui zidire vedem câtă ostenélă zadarnică, câtă cutesanţă órbă se desvóltă din partea acelora, cari vreau sĕ ne nimicéscă limba şi naţionalitatea nóstră spre dauna patriei şi spre periclitarea fericirei nóstre nu numai a celei temporale, ci şi a celei vecinice, împedecându-ne în desvoltarea limbei nóstre, a mijlocului celui mai potrivit pentru primirea învĕţăturilor, nu numai acelor omenesci, ci şi acelor d-ḑeesci.

Acesti stăpânitori ai nostri nu vreau sĕ vadă, că la Babilon amestecarea limbilor s'a făcut spre pedépsă, dar la Pogorîrea Duchului sânt, amestecarea limbilor a fost binecuvêntată, spre a se pune frêu trufiei omenesci şi spre a se înlesní propagarea învĕţăturilor d-ḑeesci.

Nu vreau sĕ vadă, cum Domnul nostru Iisus Christos a deslegat atât de sublim acéstă cestiune, cestiunea limbei, spre fericirea statelor şi a popórelor.

Ei continuă la zidirea turnului lor babilonic, la zidirea turnului magiarisărei, la zidirea unui stat naţional magiar unitar fără a lua în considerare cele întêmplate la zidirea turnului din Biblie şi fară a lua în considerare cele întêmplate la zidirea turnului moralităţii, la Pogorîrea Duchului sânt prin binecuvêntarea limbilor, ce s'au sancţionat, nu de ómeni, ci de însuşi Dumneḑeu.

Care a fost scopul zidirei turnului babilonic, dacă nu trufia omenéscă de a umili pe D-ḑeu.

Şi ce s'a întêmplat?

Ziditorii s'au umilit pe sine însuşi, pedepsându-i Dumneḑeu pentru cutezanţa lor órbă îndreptată contra Majestăţei divine.

Dar, nu unitatea limbei a fost causa dărimării turnului babilonic din sf. scriptură, ci scopul zidirei acelui turn a fost scopul de a umilí pe Dumneḑeu, la care scop erau ajutoraţi fórte mult prin unitatea de limbă.

Dumneḑeu, spre a zădărníci scopul, a lipsit pe ziditori de acea unitate şi i-a împrăsciat pe tótă suprafaţa pământului, unde apoi cei de o limbă s'au adunat şi au format state naţionale, cari în urmă la Pogorîrea Duchului sânt au fost binecuvêntate, pentru a puté primi mai cu înlesnire învĕţăturile ce s'au propagat de sânţii apostoli la insuflarea acelui Duch sânt.

Şi acésta vedem, că stăpânitorii nostrii de aḑi, întocmai ca Iuda cel rĕu credincios, nu vréu sĕ înţelégă, nu vréu sĕ vadă.

FOIŢA.

Unirea face tăria.

(Încheiere.)

Agricultorii încă tocmai din acéstă causă trebuesc sĕ ia posiţie prin reuniunile lor în luptă pentru interesele lor agronomice, şi reununile agricole trebuesc s'o facă acésta, dacă îşi cunosc chemarea şi datorinţa, lor şi acest drept nime nu li'l póte disputa. Sĕ înţelege de sine că la aşa ceva trebue luată în considerare necurmata cunoscinţă a datorinţelor faţă de toţi, şi pământul nu este ertat sĕ fie despoiat de esportabilitatea practică şi de adevĕrul real. Politica religiósă şi de partid trebuesce cu totul esclusă dela lucrările şi afacerile reuniunei agricole.

Sunt însĕ şi agricultori de aceia, cari din nepăsare sau din bănuélă. faţă de tot ce e nou, nu sĕ înscriu ca membrii, sau apoi şi de aceia, cari cred că agricultorul nu are nevoe de cultură, înaintare şi de învĕţătură mai multă.

Diliginţă şi cruţare, cumpĕtare şi frică de Dumneḑeu sunt piatra fundamentală a unei stări de Dómne ajută ţerănesci şi acestea vor şi rĕmânea pentru totdéuna, dar numai cu aşa ceva în ḑiua de astăḑi nu e de ajuns. Cu o precugetare cu calcul trebue purtată agronomia şi cu o pătrundere liberă de prejudiţii, cu o diliginţă neobositóre trebue sĕ facă agricultorul totul, ce i se pare bun pentru starea lui în interesul agronomic. In ḑiua de astăḑi nu e de ajuns, sĕ scii învêrti îmblăcii şi cósa; în ḑiua de astăḑi dela un agricultor harnic sĕ cere şi carte, agricultura de astăḑi este şi ea o meserie, si cere ca ori şi care meserie mai multă sau mai puţină sciinţă.

Ipotesele după care sĕ lucra de altă dată economia câmpului s'au gârboiat în multe feliuri. Cine vrea sĕ rĕmână deasupra trebue sa scie aprecia timpul şi trebue sĕ scie umbla cu el. Nici un meseriaş, nici un comerciant şi nici chiar un agricultor nu póte sĕ-'şi aducă meseria lui la înălţime sau sĕ şi-o ţină la înălţime, dacă nu 'şi dă silinţă pelângă tótă munca neobositóre de a recunósce îmbunătăţirile şi de a se folosi de ele, acele îmbunătăţiri pe cari le-a scos la ivélă cultura progresivă.

La o esposiţie agricolă sĕ puteau ceti următórele rênduri:

„Cine n'a învĕţat carte,
Muncesce din ḑi în nópte
De-asudă camaşa'n spate
Şi 'nainte tot nu póte“.

Venitul de odinióră, ce ni-'l aducea agricultura, astăḑi nu mai e de ajuns, pentrucă cheltuelile agronomice sunt cu mult mai mari, şi venitele încă trebuesc înmulţite dacă e vorba ca agronomia sĕ rĕmână o meserie rentabilă. Cu tóte aceste o mulţime de agricultori sunt de părere încă, că numai prin munca şi diliginţa mânilor sĕ póte ajunge la ceva.

Lucrătorii cei scumpi silesc pe agricultor de a înlocui o parte din munca braţelor prin maşini, pentru-că prin aşa ceva póte lucra mai eftin şi adeseori şi mai bine. Crescerea cheltuelilor în familie, stat şi comună, pelângă pământul şi lucrătorii cei scumpi cere de a se folosi fie-care bulgăre de pământ şi de a face, că unde a crescut până acuma un paiu, de aḑi încolo sĕ créscă dóuĕ. Preţurile scăḑute ale cerealelor şi scumpetea vitelor cere o îngrijire mai bună pentru vite şi înmulţirea nutreţului. Spre a puté trage folos din vite, e bine, ca sĕ ţină vite mai puţine dar de soiu mai bun şi mai bine îngrijite, şi agricultorul trebue sĕ-'şi facă o socotélă cât îl costă întreţinerea vitelor, cât nutreţ sĕ consumă şi cât câscig póte sĕ-i rĕmână, dar tocmai aici e beléua, că mulţi dintre agricultori nu-'şi dau ostenéla a face o socotélă în privinţa acésta, ba nici nu sciu cum. Nu este dar mirare că agricultorii mai sĕraci între împrejurările de fe feliul acesta, rĕmân legaţi de glia lor şi sunt cu totul strĕini de îmbunătăţirile progresului agronomic. Mulţi dintre agricultori ar dori sĕ-'şi îmbunătăţéscă starea lor, dar le lipsesce cunoscinţele despre mijlócele şi căile pentru o economie de câmp mai rentabilă.

Cum s'ar puté esploata agricultura mai temeinic şi mai durabil de cât aşa, ca sĕ esploatezi pe însuşi agricultorul, adecă sĕ-'l ridici pe o tréptă mai înaltă de educaţiune şi civilisaţiune. Sciinţa şi priceperea însĕ nu sunt moscenite; ele trebuesc însuşite şi perfecţionate. Acésta sĕ póte face prin o bună educaţiune în scólă şi familie, prin instrucţiune, prin îndemnare.

Incă în una din ḑilele trecute, am auḑit pe un ţĕran plângêndu-se despre tóte reformele şi esperimentele, despre tóte scrierile cu privire la agricultură şi despre cercurile agricole. „Cum sĕ-mí grijesc vitele, o sciu, ḑise el, şi şi acea cât îmi aduc pământurile mele, şi încă o sciu mai bine decât mulţi alţii, căci şi pământurile se deosebesc în multe feliuri. De altcum numai ordine, curăţenie, nutreţ bun şi mult, mâna pe córnele plugului când trebue, sapa la vremea ei, secerea când holda e în pârgă şi gunoiul sĕ nu lipséscă, acestea sunt lucrurile de căpetenie. Şi acestea nu se pot înlocui prin

Óre acestia, cari aḑi pretind unitatea limbei în stat, cu nimicirea esistenţei nóstre naţionale, a popórelor nemaghiare, ajungêndu-şi scopul, despre ce hotărît ne îndoim, nu ar pretinde óre în sferşit parte chiar din Majestatea divină, chiar din puterea dumneḑeéscă?

Da, ar pretinde, căci poftele omenesci cele rele sunt multe şi nemărginite, şi despre acésta avem doveḑi, tocmai în legile cele mai nouĕ, cari s'au adus în detrimentul patriei, în detrimentul moralităţii şi astfel în detrimentul fericirei nóstre preste tot şi a tuturor.

Au nu vedem pe stăpânitorii noştrii, cum, ajungênd la óre care independenţă naţională, tind aḑi la ridicarea acelui turn babilonic, la ridicarea turnului unui stat unitar naţional magiar prin sugrumarea libertăţei nóstre naţionale şi a celorlalte popóre conlocuitóre, cercând prin tot feliul de mijlóce imorale a ne desbrăca de limba nóstră naţională şi aruncându-ne în pântecele Molochului magiarisărei? Şi vĕḑênd, că au ajuns la óre care resultate efemere. au nu pretind aḑi parte chiar din Maiestatea divină, denegêndu-i dreptul de esistenţă în inima ómenilor întroducênd legi ca cele despre neconfesionalitate?

Au inceput cu crearea de legi, cari dau voie omului a crede ori a nu crede în Dumneḑeu, ca astfel sĕ se pună pe sine deocamdată numai alăturea cu Dumneḑeu, ér mai târḑiu, ajutaţi de sborul sciinţelor naturale, vor crea legi, prin cari vor opri hotărît recunóscerea Majestăţei divine, a cărui loc se vor sili a-l ocupa ei.

Da, vedem astfel de pretensiuni nebune şi absurde, cari numai la perirea lor vor duce, dacă nu vor înceta de bună voie cu zidirea acelui turn, şi încă înainte de a-i ajunge pedépsa dumneḑeéscă pentru acea cutezanţă orbă şi îngâmfată în contra acelui Dumneḑeu, a cărui închinători sĕ ḑic şi ei că sunt.

„*Când s'au pogorît limbile amestecând, despărţit'au némurile cel Prea înalt, ér când au împărţit limbile cele de foc, pe toţi întru o împreunare i-a chemat*“, ne spune sânta biserică, şi-'şi vor putea óre ajunge acest scop acesti tirani trufaşi orbiţi de patimă, de scopul magiarisări, în contra învĕţăturilor crestinesci?

Nu credem.

Dumneḑeu privesce numai cu părere de rĕu la faptele lor imorale în acéstă direcţiune, dar când va vedé, că merg prea departe în orbia lor trufaşă, le va strica turnul, şi-'i va împrăscia pe faţa pământului, de nici doi cu doi nu se vor mai întâlni din ei.

Trimite-le deci Dómne, Duchul înţelepciunei, ca sĕ abḑică mai de vreme dela continuarea zidirei turnului lor babilonic, al magiarisării! Trimite-le Duchul înţelegerei spre luminarea minţii, ca sĕ înţelégă cuvêntul adevĕrului Tĕu, care ai binecuvêntat diferenţa limbilor spre fericirea tuturor şi spre mărirea Ta!

Trimitele Duchul temerii de D ḑeu ca sĕ abḑică de cutezanţa în contra Maiestăţii Tale divine, reîntorcêndu-se ér la legile Tale şi ştergênd pe ale lor cele aduse în contra Ta şi în contra semenilor lor.

Dar trimite-ne şi nóue şi conducĕtorilor poporului român acel Duch al înţelepciunei, acel Duch al înţelegerii, acel Duch al temerii de D ḑeu, ca sĕ cerem dela Tine numai ceea-ce ni este spre binele nostru şi al tuturor şi spre fericirea patriei; sĕ disparĕ certele dintre noi şi sĕ remânem şi mai departe în frica Ta, ca sĕ ajungem mai de timpuriu la scopul ce ne ai destinat, atât aici, în acéstă patrie pămêntéscă, cât şi în cea cerésca la care ne ai chemat!

Trimite-ne Dómne şi nóue un Moise, care sĕ ne scape din robia acestor stăpânitori tirani. cari tind la nimicirea nóstră naţională, cum tindéu egiptenii la nimicirea poporului israiltén!

Aşa sĕ fie, aşa sĕ fie!

G. H.

Revista politică.

In legătură cu trista scire despre repausarea archiducelui Carol Ludovic, multe gazete discută şi cestiunea succesiunei pe tron:

După mórtea archiducelui Carol Ludovic trece dreptul de moştenire pe tronul Austro-Ungariei asupra fiului sĕu celui mai bĕtrân, asupra archiducelui Francisc Ferdinand d'Este (născut în 18 Decembre 1863); în cas când ar abḑice archiducele Francisc Ferdinand dela tron sau ar muri înaintea Majestăţii Sale, atunci va fi moştenitor fratele sĕu Otto, (născut la 21 Aprile 1865, căsătorit dela 1886 cu princesa Maria Iosefa de Saxonia.) Dela el trece dreptul de moştenire pe tronul Austriei şi Ungariei la fiul sĕu cel mai bĕtrân, archiducele Carol, (născut la 17 August 1887) şi apoi la fiul sĕu cel mai tinĕr archiducele Max Eugen, (născut la 1895). Acestuia îi urméză pe tron fiul al treilea mai tinĕr al rĕposatului archiduce Carol Ludovic, archiducele Ferdinand Carol, (născut la 27 Decembre 1868). După fiii respective nepoţii rĕposatului archiduce ar ajunge moştenitor pe tron archiducele Ludovic Victor (născut în 12 Maiu 1842), singurul frate care mai trăiesce, al Majestăţii Sale, care frate însĕ nu e căsătorit, şi după el ar urma casa Toscană, respective Marele duce Ferdinand de Toscana, şi succesorii lui de secs bărbătesc.

* * *

Contele Albert Apponyi s'a hotărît, ca de astădată sĕ nu ia parte la delegaţiuni. Acéstă hotărîre a dat ansă la o mulţime de comentarii. Unii ḑic, că contele Apponyi intenţionéză sĕ se retragă cu totul dela politică, ér alţii, că vrea sĕ-'şi pregătéscă calea, ca sĕ se apropie de partidul liberal.

In faţa unor astfel de svonuri scrie organul partidului naţional „Nemzeti Ujság“ următórele:

„Noi constatăm faptul că conducĕtorul partidului naţional este împedecat prin alte interese de natură privată, de a petrece în continuu în capitală pe timpul delegaţiunilor, — o împregiurare pe care a indicat'o el de mai nainte prietinilor sĕi politici ca causă, că nu va putea participa de astădată la desbaterile din delegaţiuni. In urma acestora s'a decis însĕ şi Ferdinand Horánszky, sĕ nu mérgă la delegaţiuni, şi numai din motivul, de a evita esplicări rĕu înţelese. cari s'ar putea provoca prin aceea, că el, în absenţa conducĕtorului de partid desvóltă în delegaţiuni o activitate politică, precum şi circuléză deja în acéstă cestiune fel de fel de svonuri. Partidul naţional va fi representat prin membrii sĕi în delegaţiuni şi lipsa conducĕtorului şi a presidentului partidului este de a se atribuí numai amintitelor motive. Tóte celelalte combinaţiuni în acéstă privinţă sunt nebasate“.

* * *

In Viena s'a întrunit Marţi consiliul comunal, ca sĕ depună jurămêntul noul primar, Strobach. După vorbirea contelui Kielmansegg şi după depunerea jurămêntului primarul Strobach rosti următórele cuvinte:

„Dacă după o întrerupere prea lungă consiliul comunal reîntră iarăşi în drepturile sale, apoi acésta are de a o mulţămi oraşul în linia întâi sacrificiului patriotic al unui bărbat, care póte contra voinţei poporaţiunei şi-a subordinat persóna sa interesului general. Aplause frenetice. Trăéscă Lueger. Deja la alegerile, cari s'au făcut în luna lui Aprilie, anul trecut, o parte din poporaţiunea Vienei a dat lămurit, sĕ se înţelégă, că ea nu apróbă administraţia de mai nainte, şi alegerile din luna lui Septembre anul trecut, precum şi cele din urmă alegeri comunale au dat espresiune într'un mod înţeles de tótă lumea voinţei poporului. (Aplause nesfêrşite). Nóua maioritate a consiliului comunal din Viena îşi va lua în tóte conclusele sale de cinosură, — eu sunt convins — acéstă voinţă a poporului şi eu, ca primar ales liber al Vienei, îmi voi considera totdéuna de onóre, sĕ fiu esecutătorul credincios al hotărîrilor consiliului comunal. (Bravo)

Se înţelege de sine, că o strictă observare a legilor, că dreptatea, conscienţiositatea şi obiectivitatea va fi în tóte direcţiunile steaua nóstră conducĕtóre!

Vĕ rog, Escelenţia Vóstră, sĕ primiţi asigurarea, că comuna Viena va dovedi faţă cu autorităţile statului pe terenul legilor, pe cari şi noi întocmai aşa suntem aplicaţi ale esecuta, cea mai mare prevenire, cel mai durabil sprigin şi cea mai evidentă promovare a tuturor ocupaţiunilor, cari tind la binele poporului. Atât consiliul comunal, şi cu deosebire eu, sciu, sĕ apreciăm o bună înţelegere cu factorii de stat şi vom pune tóte în mişcare, ca sĕ producem o astfel de înţelegere şi se o şi susţinem. Şi dorinţa Escelenţiei Vóstre ca consilierii comunali din tóte partidele sĕ se pótă uni într'o străduinţă onorifică pentru binele oraşului, nu va găsi între pretinii mai şi în mine nici un duşman; — noi avem deja înaintea ochilor nostrii tristul esemplu dela ovreii-liberali sĕ înţelege), unde duce o dominare unilaterală de partid. (Aplause în stênga.)

Fie-care Vienez scie, ce are sĕ mulţămésca oraşul sĕu îngrigirei părintesci a bunului nostru împĕrat. La fie-care păhar de apă mulţămesce el pentru nobilul dar al fântânii împĕrătesci care a făcut o Maiestatea Sa Vienezilor. (Aplause). Pas de pas întâlnesce vienezul admirabilele creaţiuni, cari fac din Viena unul dintre cele mai frumóse oraşe şi la cele mai multe trebuie sĕ-şi ḑică, că le mulţămesce îndurărei împĕratului sĕu. Maiestatea Sa, bunul nostru împĕrat şi domn îşi va aduce aminte şi pe viitor plin de îndurare de oraşul nostru şi va fi cel mai bun ajutător al nostru. In neîntreruptă iubire şi credinţă ne unim deci cu toţii din inimă într'un strigăt: Trăiéscă bunul nostru împĕrat şi domn, Francisc Iosif I la mulţi ani!! (Aplause nesfêrşite).

* * *

In Francia s'a provocat un conflict acut în casa Orleans, conflict, care în present preocupă tótă presa. In ḑiarul „Temps“ sĕ esprimă un conducĕtor royalist astfel: „Desbinarea esistă. Nu sĕ mai póte ascunde. Causa acesteia este, că nu sĕ putéu înţelege asupra politicei generale.“

---

nici o măiestrie, cine vrea sĕ le facă pe tóte acela n'are timp de a umbla după meşteşugiri nóuĕ şi de a studia scrieri. Până când succede o probă recomandată şi pănă când produce ceva probă, se perde valórea îndoită în timp şi bani. Eu în tótă viéţa mea am muncit ca nime altul şi am avut destulă ocasiune de a observa când e timpul potrivit pentru a pune cartofi, a plivi holda, a cosi érba şi altele de feliul acesta.

Eu am făcut mii de încercări, cari sunt tocmai potrivite pentru mine şi starea mea, şi acum deodată tóte acestea sĕ nu mai fie bune, şi eu sĕ mĕ las sĕ fiu învĕţat de aceia, cari póte nu au avut nici odată córnele plugului în mână, cari póte nici odată nu au ţeselat vitele sau au scos gunoiul din grajd, cari póte dintre tóte acestea sciu numai ceva, sau póte au numai idee, şi cari chiar dacă nu sciu, tot nu sciu ce sĕ potrivesce pentru mine şi pentru starea mea. Acésta, — o spun verde, — de multe orí m'a supĕrat. Agricultorul nu póte sĕ fie un literat şi nici nu póte fi, dacă vré sĕ 'şi pórte economia cum sĕ cuvine. Sórele care a lucit în timpurile vechi, lucesce şi acum, vêntul bate ca şi mai nainte, natura vitelor, măestria, cum face Dḑeu sĕ crescă érba şi holda nu s'a schimbat — şi de mii de ani am avut timp de a ne gândi la aşa ceva; de aceea şi între agricultura dela popórele vechi şi dela noi nu a putut fi cine sci ce deosebire, şi în tóte părţile e vorba numai de a folosi şi de a scóte la lumină cea ce sĕ potrivesce pentru starea fie-căruia, si eu cred că pelângă tótă silinţa şi priceperea, fie care scie sĕ ţie paş, amĕsurat împrejurărilor lui, cu lumea. Sau póte că acuma am ajuns la códa vécului, şi natura, dela care atârnă totul, sĕ se fie făcut altă chiar în vécul nostru? Eu nu cred, şi de aceea nici nu dau nimic pe reforme cel puţin acestea le las pe sama altora, sĕ le probeze alţii, este lucrul adevĕrat, şi şi-au plătit aceia onorarul pentru învĕţătură, atunci mai rĕmâne timp şi pentru mine, şi atunci învĕţătura pe mine mĕ va costa mai puţin.

Atari declaraţiuni nu arată altceva de cât că omul acesta sĕ retrage dela ori-ce învĕţătură şi că el cu ochii deschişi nu vrea sĕ vadă nimic. El nu cunósce nici îmbunătăţirile, cari le reclamă economia lui proprie, nici că vrea sĕ cunóscă resultatul îmbunătăţirilor altora.

El rĕmâne la cele vechi, fără de a cugeta, că noi multe am învĕţat dela cei bĕtrâni. Ei în feliul lor şi pe vremea lor, au făcut mai multe, de cât póte crede cineva; căcì ei au fost fără instrucţiune, şi ei au putut ajunge la un grad anumit de cunoscinţă în agricultură numai cu timpul prin multe încercări şi esperienţe şi îmbunătăţirile la cari au ajuns ei, ne au rĕmas nóuĕ şi la cari în timpul de aḑi ne silesc lipsa şi nĕcasurile.

Alţii ér batjocoresc, că la reuniunile agricole sunt mulţi domni, membri, cari nu pricep nimic despre economia câmpului, şi totuşi dintre aceşti domni sĕ alege preşedintele sau conducĕtorul. Acésta părere trebue combătută: Conducerea reuniunei agricole prin domni sau funcţionari este de acea lipsă, fiindcă între proprietarii mici de pămênt rareori poţi afla un ţĕran, care sé se pricépă la aşa ceva, spre ai puté încredinţa conducerea. Unde sunt proprietari mari de pămênt şi arendaşi, vedem mai prin tóte aceste locuri conducerea reuniunei în mâna ómenilor specialişti în agricultură, sunt însĕ reuniuni mai mici aşa numite tovărăşii agricole, cari sunt conduse şi de ţĕrani De altcum trebue sĕ ne bucurăm când vedem că se intereséză de agricultură şi ómeni de carte, cari au altă chemare.

Cu tóte pedecile, numĕrul membrilor cercului agricol din Porumbeni s'a înmulţit aşa de tare, încât preşedintele cercului agricol şi învĕţătorul ambulant au recomandat crearea unui alt cerc agricol ca filială în alta comună. Aşa o filială s'a creat în scurt timp şi s'a destinat cu deosebire pentru nopţile cele lungi din érnă Membrii acestei filiale agricole sĕ adunau odată pe sĕptĕmână în localul scólei şi se sfătuiau despre afacerile agricole. Preotul şi învĕţătorul le ţineau prelegeri despre tot felul de lucruri folositóre, sau le ceteau din reviste şi cărţi teme instructive, şi le dau esplicaţiunile de lipsă. Din când în când venia şi învĕţătorul ambulant şi le ţiné prelegeri din agricultură, le spunea cum au sĕ are pentri trifoi, lucernă şi altele.

Aceste sfătuiri în cerc restrîns adecă cu puţini membrii sunt cu mult mai bune decât adunările lunare sau anuale în centru cercului agricol, unde vin sute de membri La adunările sĕptĕmânale li se dă ocasiune membrilor, ca fie-care sĕ céră sfat pentru trebuinţele lui, şi aci i-se póte esplica fiecărui în parte, ba ţĕranul aci între puţini are mai mult curagiu, şi îndrăsnesce a-'şi spune părerile lui altuia. Din cercul agricol sĕ forma cu timpul o societate de ajutor reciproc, împrumut, şi o societate de consum, despre care vom vorbí mai pe larg la alt capitlu.

Şi despre asigurări s'au sfătuit, şi sfătuirile aceste au avut bune resultate. Cercul agricol din Porumbeni, care se părea la început că nu o sĕ ajungă la nici un retultat, a ajuns, putem ḑice, légănul tuturor îmbunătăţirilor agricole.

Bucuresci, 1/13 Maiu 1896.

I. Cândea.

Ducele de Orleans publică o scrisóre, pe care a adresat-o ducelui Au diffret-Pasquier. El îşi esprimă mai întâi mirarea sa despre slaba primire care a pregătit-o comitetul proiectului presentat de amicii prinţului, proiectului de a formula în Cholet în numele sĕu un manifest electoral. Trebuie sĕ alégă ori şi cine: între a presenta numai în închipuire o monarchie şi a o crea. Ducele sĕ esprimă apoi despre atitudinea aşteptătóre şi dice, că el a fost fericit, că a lăsat sĕ se întrunéscă în numele sĕu, voci, cari reduc la nimic absurda legendă a neîmpĕcării dintre dreptul monarchic şi dreptul electoral.

Nu i-ar fi neplăcut, sĕ ofere însuşi un esemplu de apropiere şi sĕ dea el cea dintâi dovadă contra prejudiţiilor ce le nutresc unii faţă de monarchie. Ducele apróbă, că principele Henric de Orleans a primit distincţiunea căci el nu ar dori-o, ca dacă ar ajunge el la putere, cetăţenii cei buni sĕ nu i-o recunóscă, pentru-că ei au sentimente republicane.

Pe lângă ducele de Orleans jócă feciór̆a de Orleans rola principală in cestiile politice actuale din capitala francează. In 17 l. c. s'a făcut o mare manifestare din partea junimei catolice din Paris înaintea statuei Joanei d'Arc pe locul piramidelor. Erau de faţă peste 5000 de persóne. Abbe Garnier, ărangiatorul conductului festiv, s'a mulţamit, sĕ strige: „Trăiéscă Lotáringica". Mulţimea strigă: Trăiască feciór̆a! Trăiéscă sĕrbătórea naţională!! Francia Francezilor!" S'a luat o resoluţiune pentru întroducerea dilei de serbare.

Mulţimea strigă: „Jos cu ovreii" şi sĕ risipì grupe de grupe pe bulevarde. O parte sĕ duse înaintea redacţiei diarului „Intransingeant", ca sĕ demonstreze contra lui Rochefort Mulţimea strigă: „Scuipaţi l pe Rochefort! Jos cu revoluţionarul". O încercare de a întra în casa lui Rochefort, a fost împedecată de poliţie. O altă parte se duse înaintea diariului antisemit „Libre Parole", unde aştepta Drumont pe balcon mulţimea. Aici strigară ómenii: „Trăéscă feciór̆a". Drumont ţinu o vorbire scurtă, care sĕ termină cu cuvintele: „Francezii Francezilor".

Peste 500 de políţişti împrăştiară pe manifestanţi. Acestia sĕ adunară totuşi din nou şi strigară: „Trăéscă feciór̆a! Jos cu Ovreii!" Un strigăt dete semnalul, sĕ demonstreze înaintea palatului lui Rothschild. Mulţimea strigà imediat „Jos cu Ovreii!" Poliţiştii împrăştiară mulţimea: s'a făcut 28 de arestări.

După-ce se risipiră manifestanţii, abbeul Garnier s'a dus în capela din suburbiul Moulmartre. Aici s'au adunat mulţi ómeni, cari 'l-au insultat şi 'i-au strigat: „Trăéscă Rocherfort". In fine a putut întra Garnier în biserică, unde a ţinut o predica despre feciór̆a de Orleans.

Am descris *per longam et latum* aceste interesante manifestaţiuni. Va sĕ dicà au început creştinii sĕ se deştepte. În Viena antisemiţii au triumfat splendid; în Paris încep sĕ iasă la ivélă. În chipul acesta în tótă Europa mai curênd sau mai târdiu Ovreii o vor păţi-o, ér creştinii îşi vor recâştiga drepturile, cari le compet, şi pe cari de mult ar fi trebuit sĕ nu le pérdă. Bărbaţi harnici, ca Lueger în Viena şi Drumont în Paris, sĕ vor iví în numĕr tot mai mare; ei vor duce sigur la isbâ dă causa creştină, şi atunci, atunci va sosí şi óra aşteptată cu atâta dor şi de naţionalităţile asuprite din Ungaria, când în faţa sfintei cruci vor trebuí sĕ decapituleze şi îngâmfaţii Unguri, dintre cari trei din patru părţi sunt Ovrei pĕcătoşi!!

⁂

În Sofia s'a sĕvêrşit în 15 l. c. în tótă liniscea un act însemnat pentru desvoltărea Bulgariei: Principele a primit pe representanţii diferitelor state şi a luat la cunoscinţă credenţionalele lor. Prin acésta s'a inaugurat în mod oficios actul recunóscerei principelui Ferdinand ca suveran, şi representanţii puterilor au întrat acum cu principele în relaţiuni normale.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 19 Maiu 1896 n.

Incă înainte de începerea şedinţei s'a fost lăţit vestea pretutindenea, că archiducele Carol Ludovic a rĕposat. Astfel, singurul obiect al acestei şedinţe a fost, luarea la cunoscinţă a vestei triste şi statorirea modalităţilor pentru esprimarea condolenţei faţă de Maiestatea Sa şi casa domnitóre.

Imediat după-ce s'a notificat şi oficios trecerea din viéţă a fericitului archiduce, presidentul casei deputaţilor *Szilágyi Dezső*, a şi dispus arborarea stégului negru pe edificiul camerei, ér tristul act l'a adus la cunoscinţa camerei prin următórea cuvêntare:

„Vestea tristă, Onorată Casă, ce tocmai în momentul acesta mi-s'a notificat, ne-a coperit în doliu festivităţile. Acel membru al casei nóstre domnitóre, care a stat mai aprópe de tron, archiducele ces. şi reg. Carol Ludovic, a încetat de a trăí. Noi (membrii casei se ridică), atunci când casa domnitóre şi naţiunea s'au împreunat în veselia serbărilor nóstre comune, simţim îndoit lovitura, care acopere în doliu familia domnitóre şi naţiunea ce simte alăturea cu ea. Fericitul archiduce, carele era şi mare proprietariu în patria nóstră şi care s'a arĕtat cu caldă simpatie şi prin interes pentru sórtea şi desvoltarea patriei nóstre şi carele deja şi ca mare proprietariu doria sĕ păşéscă în legături mai strinse cu naţiunea, abia cu vre-o câte-va dile mai nainte ne pusese în vedere presentarea sa la serbările nóstre naţionale dimpreună cu Alteţa Sa soţie, şi cu bucurie privém înainte, că cu stimă şi simpatie îi vom putea saluta în mijlocul nostru. Dar adi numai tributul de pietate il pŭtem aduce la catafalc în numele naţiunii.

Propun deci. Onorată Casă, ca Casa sĕ-şi esprime la protocol durerósa sa şi piósa condolenţă, şi espresiunea aceleia sĕ o ducă înaintea tronului în formă de adresă; la ceremonialul funebru Casa sĕ se presente şi sĕ şi dea espresiune pietăţii sale. In privinţa modalităţilor voiu înainta mâne proiect ca sĕ mi se apróbe dispoṣiţiunea luată şi esecutată deja privitóre la arborarea flamurei de doliu pe edificiul camerei; în sfêrşit propun ca în semn de pietate şi durere, adi sĕ nu continuăm eu consfătuirile, ci ordinea pentru diua de astădi sĕ o transpunem pe şedinţa de mâne la 10 óre a. m.

Apróbă-mi camera acest proiect? (Aprobări). Atunci acésta o declar de decisiune a camerei şi şedinţa o închid".

Camera a ascultat stând în picióre şi în tăcere adâncă cuvintele presidentului şi cu unanimitate 'i a aprobat propunerile făcute

*

Tot aşa s'a luat scire despre acéstă veste atât de tristă şi în casa magnaţilor.

Şedinţa o a deschis păditoriul de corónă *Szlávy József* prin următoriul discurs:

„Ilustri magnaţi! (Sĕ audim!) De dile ne sosesc deja sciri îngrijitóre despre starea sănătăţii Alteţei Sale ces. şi reg. archiducele Carol Ludovic. Cu vre-o câteva minute am primit scirea înspăimêntătóre, prin care mi s'a anunţat mórtea întêmplată. Aşa cred, că în momentul acesta, Ilustrii magnaţi cu toţii împreună cu întrégă ţéra vor lua parte la doliul Majestăţii Sale. Majestatea Sa în Alteţa Sa a pierdut pe fratele sĕu iubit şi patria pe un archiduce, care a nutrit bunăvoinţă şi iubire faţă de ea.

Aşa cred, că Ilustrii magnaţi în unanimitate se vor alătura, ca espresiunea durerii nóstre pentru acéstă mórte nu numai în protocol sĕ o eternisăm, ci sĕ o esprimăm şi prin adresa înaintândă Majestăţii Sale.

Ce se ţine de înmormêntare şi de participarea casei de sus la ea, nu sum în stare a face propuneri, ci aşa cred, că în şedinţa de mâne, la 12 óre m., Ilustra Casă va dispune cele necesare. (Aprobări.) Dacă binevoiţi a primi, acestea le pronunţ de decisiune. (Aprobări.)

În urma acestui cas de mórte, aşa cred că e cuviincios, ca sĕ nu pertractăm adi obiectele puse la ordinea dilei, ci sĕ le amânăm pe şedinţa de mâne. (Aprobări.)

Dacă primiţi închid şedinţa".

Magnaţii, cu înduioşare şedênd la locurile lor, şi au primit fără cuvênt propunerile presidentului.

Concertul „Musikverein"-ului.

Mercuri (20 Maiu) a avut loc în sala dela „Gesellschaftshaus" un concert, dat de reuniunea de musică a sasilor de aici. Acesta a fost primul concert dat de acésta reuniune, la care am putut sĕ asist şi eu, — pentru-că numai membrilor le este permisă întrarea...

Sala amintită. de altcum fórte spaţiósă era ticsită de lume alésă: compusă aprópe numai din sasi. Faptul acesta ne pune în uimire, dacă ne cugetăm, că aceşti ascultători toţi sunt membrii reuniunei „Musikverein": Când vom ajunge şi noi, sĕ pricepem cu toţii însemnătatea şi valórea culturală a reuniunilor de acest soiu, şi sĕ le spriginim astfel? Câte reuniuni au saşii! — şi tóte sprijinite cu căldură. Noi nu avem decât o reuniune, — numai una în întrégă Transilvania, care sĕ bucură de renume, — dar şi aceea nu prea sprijinită, — concertele ei sunt cam slab cercetate...... cel puţin mie aşa mi se pare.....

Punct la 7 óre s'au urcat pe bină în frumósă ordine drăgălaşele cântăreţe şi membrii orchestrei orăşenesci, care a provĕdut acompaniarea. — Damele s'au postat de-a drépta şi stânga, mijlocul l'a ocupat orchestra, ér la spatele ei s'a reservat loc pentru bărbaţi. Atât de practic şi cu gust mi s'a părut mie acest arangiament. Bina împodobită astfel cu multele şi frumósele domnişóre, îţi da un aspect de-o cuceritóre frumseţă.

Programa a fost compusă din dóuĕ puncte:

Punctul prim: *Clavier-Concert* cu acompaniament de orchestră, op 21 (F-moll) de *Chopin*, a fost esecutat de domnişóra *Otilia Schell* cu o precisiune rară. Am admirat desteritatea şi linişte a nepăsĕtóre, cu care d-şóra *Schell* a esecutat acéstă composiţie de o frumseţă rară. Publicul a rĕsplătit cu aplause entusiaste prestaţiunea admirabilă a d-şórei *Schell.*

Terminându-se acest punct, s'au urcat la locul lor pe bină şi bărbaţii; pare-că în proporţie cu corul de dame, cel bărbătesc e mic.

A urmat punctul al doilea: „*Belsazar*" op 73. de *Carl Reinecke*, pentru soli, cor şi orchestră. Rola lui *Belsazar* a fost încredinţată d-lui *V. Orendt.* Fără îndoială dl *Orendt* este cea mai bună putere bărbătéscă din acésta reuniune Dênsul dispune de o voce de bass fórte frumósă, cu un timbru plăcut; e stăpân mai ales peste tonurile cele adânci, le prinde cu siguranţă şi cu o rară uşurinţă. Dl Orendt şi a esecutat rola precis.

Domnişóra *Teresia Henrich* (alt; în rola: o israelită) a cántat corect.

Rola profetului Daniil a fost mulţămitoriu esecutată dedl *J. Tomandl.* Dênsul dispune de o bună voce de tenor, şi este stăpân esclusiv peste tonurile cele înalte.

A mai cântat o mică bucată solo dşóra *Berta Binder.* După cât am putut observa — din causa rolei mici ce a avut'o, — dşóra *Binder* dispune de o voce fórte melodiósă; îmi pare fórte rĕu, că nu a avut o partie mai mare, ca astfel sĕ mi se fi dat ocasiunea a mĕ delecta în vocea-i frumósă. Sper, că altădată mi se va împliní acéstă dorinţă.

Mi-a impus fórte mult prestaţiunea corului. Cu deosebire sopranul s'a purtat escelent. Acéstă voce este mai bine representată şi după cât am observat, aci sunt concentrate puteri escelente de soli chiar, despre ceea-ce m'am convins cu alte ocasiuni.

În genere concertul a succes, şi partea leului în reuşita lui o are bravul şi neobositul conducĕtoriu al reuniunei, dl *I. L. Bella.*

v.—viciu.

Noutăţi.

Părăstas. Adi la órele 11 a. m. se va celebra în biserica din Sibiiu-cetate părăstas solemn pentru Alteţa Sa archiducele Carol Ludovic, la care părăstas sunt învitate tóte autorităţile militare şi civile şi tóte corporaţiunile nóstre bisericesci din loc. Părăstasul se va celebra prin Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul cu asistenţă numerósă.

Despre decursul părăstasului mai multe în numĕrul procsim.

⁂

Convocare. Onoraţii membrii ai comitetului central a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Devei sunt învitaţi a participa la a dóua şedinţă ordinară ce sĕ va ţinea Marţi în 14/26 Maiu 1896 la 8 óre a. m. în sala scólei nóstre din Opidul Orĕştie.

Obiectele sunt:

1. Raportul presidial despre decursul afacerilor reuniunei în anul curent.
2. Raportul cassariului despre starea cassei.
3. Raportul bibliotecariului.
5. Propuneri.

Haţeg, la 6/19 Maiu 1896.

Nic. Pĕcurariu, secretariu.

Nic. Sânzian, preşedinte.

⁂

Neconfesionalismul se lăţesce. Fóia clericală „Alkotmány" primesce din Arad următórea telegramă:

„Neconfesionalismul începe a se lăţi tot mai mult pe Alföld. Astădi s'au presentat 4 familii, pentru a-'şi insinua repăşirea din sinul cutărei biserici. Dar nu numai aici, ci şi în Seghedin şi Hódmező-Vásárhely mai multe familii s'au lăpădat de confesiunea lor. Cea mai mare aplicare pentru neconfesionalism e între socialisti. Ei îşi părăsesc confesiunea pentru a scăpa de darea bisericei neţinênd cont de împregiurarea, că dacă cineva îşi părăsesce confesiunea încă cinci ani e obligat prin lege la solvirea competinţelor bisericesci din a cărei sin au eşit".

Par'că acuma îl audim pe Csáky şi pe Wlassics accentuând cu multă emfasă în casa deputaţilor, că legea despre liberul eserciţiu al religiunei nu va fi în dauna nici unei confesiuni.

Am ajuns deja sĕ constatăm dauna în cele materiale, care însĕ e disparentă pe lângă dauna morală, a cărei urmări nu sunt departe.

⁂

Prima oltoire în contra vĕrsatului. In 14 Maiu a acestui an s'au împlinit o sută de ani, de când cetăţénul engles dela sate Ienner a sĕvêrşit prima oltuire în contra vĕrsatului. Acéstă aniversare era sĕ fie serbată din partea reuniunei medicilor englezi printr'o adunare festivă, care însĕ s'a amênat pănă în prima di după congresul medicilor, adecă păna în 17 Septembre, când vor puté se ia parte la serbare şi medicii din provincie.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român".

Zarand, în 19 Maiu, 1896.

In numĕrul 97 al „Tribunei", a apărut o corespondenţă subsemnată G. Mar... care a produs deprimare nu numai în cercurile române, dar şi în cele magiare prin denaturarea cu intenţiune a faptelor petrecute la 10 Maiu în Brad.

Vom spune adevĕrul franc si în cas de lipsă vom eşi şi pe faţă.

Nu numai organele dela administraţie au participat la serviţiul divin ţinut în 10 Maiu în biserica gr.-or. din Brad, ci şi alţi onoraţiori strĕini. Sunt nemeritate imputările ce se fac „epitropului" român. că s'a arĕtat „complesant". Ce dici nene Radule, nu ar fi fost o ruşine pentru biserica română când ar fi lăsat ómeni strĕini în mijlocul bisericei, şi sĕ nu le arete un loc de şedut fiind învitaţi? — Ori trebuia lăsaţi în despărţĕmêntul muierilor sĕ rĕtăcéscă? O aşa purtare pot se arete cei ce jócă pe Marcu de belciug, éră nu ómeni cu crescere; sĕ nu i sĕ dea informaţiuni unui strĕin, când îţi cercetéză biserica?

De unde apoi atâta ură faţă de directorul G. Părău!? E o minciună că: „a ţinut calea profesorilor câţi erau la biserică şi le-a dis, că trebue sĕ mérgă şi la biserica reformată". S'a dus cine a vrut, şi precum cred eu numai în urma unei forţe morale — ce se va arĕta mai jos. A afirma că directorul şi profesorii „în mijlocul stindardelor s'a indentificat cu céta turbulentă a millenanţilor" e o infamiă.

Adevĕrul e că: directorul şi profesorii eşind din biserica reformată au rĕmas cei din urmă şi departe de millenanţi şi au întrat în locuinţa directorului, carea se afla în apropiere; pe când tinerimea dela scólele maghiare şi magiarii au percurs stradele Bradului până la biserica romano-catolică şi apoi la Israeliţi. La tóte acestea au lipsit cei amintiţi mai sus.

E o denaturare a adevĕrului când Marcu afirmă, că preotul Konya Deneş ar fi ḑis: „duceţi-vĕ, căraţivĕ de aici cei cari nu credeţi în esistenţa millenară a statului magiar“.

Numitul preot citase din Petőffy cuvintele privitóre la venitoriul Ungariei, — dar nu la milleniu.

Se face imputare directorului G. Părău, că nu ar participa la petreceri românesci, ceea ce nu e drept. Nu cumva a pretins G. Mar . . . ca sé ia parte la balul dînsului, la carele din rĕsbunare nu a învitat mai multe familii române? Nu cumva pretinde G. Marcu ca se ia directorul gimnasial parte la petreceri alăturea cu „un ţigan“ învitat prima dată la bal de G. Mar . . ? Nu veḑi Marcule, că ai făcut de rîs petrecerile române — de când te-ai obtrus ca arangier şi totum factun.

Ne esplicaveră şi ticălósă e afirmaţiunea lui G. M. că: câţi-va băeţi de scólă de 6—8 ani din propiul îndemn au batjocurit şi rupt cocardele magiare dela fetiţele române, cari silite de învĕţătórea lor dela scóla magiară le-au purtat la parada millenară“. Nici cel mai mare duşman al institutelor românĕ nu ar fi putut face o însinuare mai miserabilă. Nimic nu e adevĕr din tótă afirmaţiunea. Lucrul stă cu totul altmintrelea. Un singur elev român a avut un affer cu un băét de scólă — magiar — pentru o cocardă; dar atât la pretură, cât şi la primăriă s'a luat lucrul de o copilărie, precum a şi fost. Afacerea s'a complanat amical. Şi probabil urmarea a fost că vre-o câţi-va membrii din corpul didactic au mers la biserica reformată cu directorul. Nu cumva era mai bine Dle Dr. R. se iee întreg corpul didactic calea Herţeganilor şi apoi reîntorşi în Brad sĕ scrie lucruri, pe cari nu le-a vĕḑut, cornurate şi false.

Cum vii D-ta sĕ insinui elevilor de scólă lucruri cu totul false. Nime nu s'a atins de cocardele, ce le purtau fetiţele dela scóla magiară. Şi apoi neadevĕr spune corespondentul, că fetiţele române au fost forţate a purta cocarde magiare, din contră, o fetiţă română avé tricolorul român-naţional, şi voind alte fetiţe sĕ 'i-l rupă învĕţătórea a intrevenit şi a lăsat fetiţa sĕ-'l pórte mai departe. Nu şede frumos unui om de scólă a spune neadevĕruri.

Încă cevaşi de încheiere; G. Marcu amintesce de chemarea ţĕranilor la pretura din Brad, în causa unor proteste contra şedinţei festive a comitatului Huniedórei, şi că s'ar fi luat protocóle false.

Sĕ vorbim sincer dle G. Marcu. Modul cum s'a pus la cale subscrierea protestului din Brad etc., e sub tótă critica. D-ta lansezi protestul unui încreḑut ca sĕ-'ţi facă subscrieri, dar însuţi nu-'l subscrii, ci faci politică de struţ, nu-'l subscriu preoţii etc., ci ómeni din popor, şi măiestrii, din cari unii nici ideie n'au avut de cuprinsul protestului. Asta nu e luptă de bărbat serios. Când cineva face un act, şi luptă pentru o ideie, primo loco el îl subscrie, şi merge în frunte cu faţa senină, dar nu face gură numai pe hârtie în colónele „Tribunei“, sau a altui ḑiariu. În ăst mod numai compromitem cause sfinte.

De dorit ar fi, ca scriind cineva la ḑiare, sĕ nu raporteze despre lucruri, cari nu le-a vĕḑut şi nu le a auḑit, şi în fine sĕ nu scrie minciuni.

Sapienti sat. *A.*

CONCURS.

Spre distribuirea celor două premii de câte 25 coróne, create de către adunarea generală din 1894 a despărţĕmêntului IV al Asociaţiunei transilvane sĕ escrie prin acésta concurs repeţit până în *Septembre st. n. 1896.*

La acestea premii pot concura acei învĕţători aplicaţi pe teritoriul despărţĕmêntului, cari cultivéză în grădina scólei de sub conducerea lor grădinăritul (adecă pomărit, legumărit şi stupărit) şi le vor obţiné acei doi din ei, cari vor arăta şi vor dovedí în decursul anului 1896 cele mai bune resultate.

Resultatul obţinut în cultivarea grădinăritului sĕ dovedesce prin un atestat oficios estradat de către comitetul parochial şi vidimat de către oficiul protopresbiteral competent, care alăturându-se la cererea de concurs sĕ înaintéză până la terminul defipt la biroul despărţĕmêntului.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului IV Sibiiu al Asociaţiunei transilvane, ţinută la 4/16 Maiu st. n 1896.

I. Papiu, Dr. *N. Vecerdea,*
director. not. şedinţei.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Grigorie Roman şi Gavriil Filip locuitori din Leschia aḑi în ḑiua „Inălţării Domnului“ au donat pentru biserica nóstră din Leschia un rênd de vestminte bisericesci negre de cari biserica a avut fórte mare lipsă. Rog deci Onorata Redacţiune ca în colónele iubitului nostru ḑiar „Telegraful Român“ se dee loc poporului credincios pentru a-şi puté manifesta şi pe acésta cale mulţămita sa sinceră pentru acésta vrednică faptă. Al Onoratei Redacţiuni.

Leschia, 2 Maiu 1996.

Aureliu Greblea,
parochul Leschiei.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Szám 3500—1896 [51] 2—3

Pályázati hirdetmény.

Porcsésd nagyközségben lemondás folytán üresedésbe jőtt községi jegyzői állomásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázni ohajtókat, hogy minősitesüket kimutató kellően felszerelt folyamodványukat folyó évi junius hó 6-ig bezárolag hozzám nyujtsák be.

A községi jegyző illetményei a következők:

1.	Évi fizetés . . .	500 frt
2.	Lakbér	26 „
3.	Uti és napidij átalány	70 „
4.	Kézbesitési dij . .	40 „

5. 6 öl bükkfa a privátlak fűtésére.
6. A privát munkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott díjak.

Nagy-Szeben, 1896 évi május hó 17-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Nr. 155/1896 protop. [50] 2 - 3

CONCURS

Pentru ocuparea postului al 2-lea de paroch în parochia de clasa a II-a din comuna Apoldul inferior protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele ficse împreunate cu acel post statorite de comitetul parochial sunt de fl. 606. 91 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial sau oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii pentru acest post au a-'şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 2 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Droc,
protop.

Nr. 123/96 [49] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III Inuri protopresbiteratul Albei-Iulia prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul destinat pentru publicări oficiale „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot la an suma de 520 fl v. a. cari sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 11 Aprile a. c.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei şi soiul venitelor se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Reflectanţii au a şi înainta cererile în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite în sensul normelor din vigóre.

Alba-Iulia, 12 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 14—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Cea din urmă tragere principală
a

Lotteriei de classă ungare

aprobată de stat.

Cel mai mare câştig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sĕ face:

dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Câştiguri		Coróne		Coróne
1 premiu	de	600.000	=	600.000
1	à	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200 000	=	200.000
1	„	100.000	=	100.000
2	„	40.000	=	80 000
2	„	20 000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200.000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530,000
22.000	„	150	=	3,300.000
25.007	„	Câştiguri şi 1 premiu		6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.

[38] 8—9

Preţurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	**30.—**	**6.—**	**3.—**

Pe lângă aceste preţuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă şi trimite pe lângă espedarea mai nainte a preţului prin asignaţie postală sau rambursă

CARL HEINTZE,

Budapest, Servitenplatz 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losuri de câştiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Joi, 16/28 Maiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Maiu, 1896.

Poporul român este popor dinastic. Firea nóstră, tótă crescerea nóstră, tot trecutul politic lung scurt, cum e, dară întreg acest trecut, biserica nóstră, tóte sunt pentru aserțiunea nóstră, tóte au contribuit, ca poporul nostru se fie lipit de dinastia Habsburg, dela care noi ne derivăm binele mult puțin de care suntem părtași, și la care cu speranță ne îndreptăm privirile și în viitoriu, și ca biserică, și ca națiune.

Dinasticismului nostru i-am dat viuă espresiune la tóte ocasiunile, bucuria casei de Habsburg a fost bucuria nóstră, și când Dumnedeu s'a îndurat a o certa intru nemărginita sa iubire și înțelepciune, noi românii am purtat vestminte de doliu alăturea cu membrii din casa domnitóre, am jelit în inimile nóstre alăturea cu tóte popórele credinciόse dinastiei. Bisericile nóstre s'au deschis alăturea cu celelalte biserici, și în fața altariului și noi am ridicat când rugăciuni de mulțămită, când laude, când rugăciuni pentru delăturarea rĕului, când rugăciuni pentru odichna sufletelor celor rĕposați.

In sĕptĕmâna trecută întrégă monarchia a îmbrăcat vestminte de doliu, edificiile publice prin stéguri negre anunțau un cas trist, care pe toți deopotrivă ne-a atins dureros. Era deci generală durerea, generală jelea, care a ajuns casa domnitóre, și ea era cu atâta mai mare, cu atâta mai din inimă isvoritóre, prin urmare mai nefățărită, cu cât în timpul din urmă au fost mai dese cercările, cari au atins casa domnitóre, și prin ea în locul prim pe bunul nostru împĕrat și rege Francisc Iosif I.

Trecerea din viață a archiducelui Carol Ludovic a pus țéra întrégă în doliu. După tragica mutare la cele vecinice a chironomului archiduce Rudolf, fericitul acuma rĕposat era în linia primă chemat sĕ ia asupra sa frênele domnirei la casul, când bunul Dumnedeu va chema la sine pe gloriosul nostru domnitoriu actual.

Diarele din capitala monarchiei ne-au adus sciri amenunțite despre înmormêntarea decedatului archiduce. Era sfășietoriu tabloul, care ni se presenta ochilor nostrii sufletesci la privirea celor petrecute Vinerea trecută în cripta împĕrătéscă.

Când întri în împĕrăția morților, și criptele de regulă ca o împĕrăție a morților ni se presentéză, când întri în împĕrăția morților un deosebit sentiment te cuprinde, și atunci simți puterea dumnedeirei și nemernicia omenéscă. În giurul tĕu vedi óse góle, după cuvêntul scripturei, și-'ți vine sĕ te întrebi: óre cine este împĕratul sau sĕracul?

În sanctuariul familiariu unde odichnesc rĕmășițele membrilor din casa domnitóre în Vinerea trecută au întrat numai puțini. Maiestatea Sa monarchul a petrecut pe rĕposatul seu frate până la locul de odichnă, și moștenitoriul legal, fiul cel mai mare al rĕposatului archiduce reținut de o gravă bólă în castelul din Schönbrunn nu a putut da tatălui seu nici onórea din urmă, nu a putut avé nici mângăierea de a dice: cu mânile mele am astrucat osĕmintele tatălui meu, și ale mele lacrimi au fost cele din urmă, cari au cădut la cosciugul tatălui meu.

Sunt nepătrunse cu mintea omenéscă tainele provedinței; noi ómenii ne mărginim la cuvintele dreptului Iov: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvêntat.

Din incidentul casului trist a trecerei din viéță a Alteței Sale archiducelui Carol Ludovic biserica nóstră încă a luat vestminte cernite și 'și-a manifestat durerea sa.

La alt loc dăm sémă cetitorilor nostri despre părăstasul solemn, care s'a ținut pentru odichna sufletului rĕposatului archiduce Sâmbătă, în biserica catedrală de aici, la locul acesta publicăm adresa de condolență, care prin ministeriul reg. ung. de culte și instrucțiune o a adresat Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, Maiestății Sale împĕratului rege.

Étă-o:

Maiestatea Vóstră Cesareă și Apostolică Regéscă! Preagrațióse Dómne!

Cu adâncă mișcare în suflet și cu inimă sfășiată de durere am primit eu și episcopatul bisericei gr.-orientale române din patrie, dimpreună cu totalitatea organelor, cler și mireni, părtași în guvernul bisericesc, nunciul trist despre pierderea, care tocmai acum sub decursul sĕrbătorilor iubilare o ați îndurat Maiestatea Vóstră, preaînalta casă domnitóre, întrégă monarchia, în special patria și biserica nóstră, prin neașteptata decedare în diua de eri a Alteței Sale cesaree și regesci, a Domnului Archiduce Carol Ludovic, carele era cel mai aprópe de tronul preaînalt și de gloriósa corónă regală.

In durerea nóstră adâncă pentru acéstă perdere mare, tótă atențiunea ni-o atrage asupră-și casul trist; momentul surprinderii sguduitóre ne înnécă graiul, și un singur simț deprimătoriu ne preocupă, care ne revócă în sufletul nostru o serie întrégă de perderi grave ce le-a suferit de un timp încóci preaînalta casă domnitóre și cu ea toți supușii credincioși ai Maiestății Vóstre, tocmai când basa cea mai sigură a speranțelor nóstre pentru consolidarea statului și pentru binele comun o căutăm în întărirea internă a preaînaltei case domnitóre, cea cu inimă pentru fericirea popórelor sale.

Când îmi iau voie cu aceste a depune prea umilit la treptele tronului preaînalt al Maiestății Vóstre și în numele clerului și poporului întreg cele mai sincere simțuri durerόse ale episcopatului acestei biserici asupra casului de doliu neașteptat, cu sentimentele nealterabile de fidelitate și alipire către Majestatea Vóstră, implor și implorăm cu toții grația lui Dumnedeu, celui ce dirige sórtea principilor și a popórelor: ca pe Maiestatea Vóstră, cu preaînalta casă domnitóre și cu monarchia întréga sĕ Vĕ mângăie în acésta pierdere mare cu darurile sale cele abundante și sĕ Vĕ terésca pentru totdéuna de asemenea lovituri neașteptate!

Care de altmintrea rĕmân cu cea mai profundă reverență omagială

In Sibiiu, la 20 Maiu 1896.

Al Maiestății Vóstre
credincios supus:
Archiepiscop și metropolit gr.-oriental român
Miron Romanul m. p.

Revista politică.

Așa numitul „partid național“ din camera ungurésca, are sĕ trécă printr'un stadiu de radicală transformare. Sĕ dice adecă, că în sinul acestui puternic partid oposițional desbinarea internă face di de di grozave progrese, un semn, că în curênd partidul se va discompune. Presemnele acestei situațiuni s'au vĕdut deja de mult din cuvêntarea din Cașovia a contelui Apponyi, șeful partidului. A fost în ea un pasagiu, în care el condamna aspru escesele partidului poporal. De atunci a rĕmas un fel de înstrĕinare între elementele clericale și liberale din partid, înstrĕinare, care acum sĕ arată pe față. În acéstă neînțelegere internă sĕ cuprinde esplicarea curiósei atitudini politice a partidului național din timpul din urmă. Acésta este adevĕratul motiv, pentru care contele Apponyi de sĕptĕmâni de dile sĕ arată numai sporadice prin cameră și din delegațiuni s'a retras. Sĕ dice în legătură cu acestea, că partidul va trebuí sĕ se disólve; elementele liberale vor trece în sinul partidului liberal, ér elementele clericale în sinul partidului poporal.

Pentru noi este acésta o veste tristă, pentru-că se întăresce acel partid, care acum de atâți amari de ani de dile ne apasă și ne calcă drepturile în tot feliul și chipul.

⁂

FOIȚA.

Apelul fraților din Bucovina.

Dacă vom arunca o privire asupra poporului nostru românesc și-'l vom urmărí în desvoltarea sa culturală, apoi cu inimă sfășiată de durere trebue sĕ observăm, că în calea lui spre progres și fericire a fost mereu împedecat prin fel și fel de împrejurări maștere și mĕsuri dușmănóse. Au fost timpuri, când poporul nostru nu mai dădea semne de viéță, amarul vieții îi înecase glasul lui tânguitor și jugul secular al robiei și al nesciinței îl paralisase cu totul. In starea acésta de amorțire am petrecut ani de-arêndul până când alte națiuni înaintau cu pași repedi spre portul fericitoriu al culturei. S'a ivit în cele din urmă aurora deșteptării, ér provedința divină s'a îngrijit și de poporul nostru mult cercat trimițêndu-i bărbați apostoli, cari se propage pe câmpiile adormite evangelia redeșteptării. George Lazar a pĕtruns adevĕrul cuvintelor: „cine are scóla are viitorul“, și cuvintele lui ca o scîntee electrică au pĕtruns în inimile nesimțitóre și le-au deschis ochii minței spre calea mântuirei și a fericirei.

Durere însĕ, căci afară de frații nostrii din România liberă, noi maioritatea poporului românesc încă nici până astădi nu suntem în stare a ne lăuda cu o sórte mai bună relativă.

Instituțiuni culturale avem puține, dar' și acele puține numai cu mari jertfe le putem susținea. Tinerimea nóstră e silită a cerceta scóle strĕine și a și însuși acolo o cultură strĕină de cea a poporului românesc.

Sórtea nóstră, a poporului românesc — afară de frații din România — e aprópe identică. Suntem doritori de cultură, sufletul nostru însetéză de tot ce duce la bunăstarea și fericirea unui popor, dar suntem un popor sĕrac, lipsit de ajutor, care afară de inimă bună și calități eminente nimic nu are. In timpul mai nou s'au format societăți și reuniuni, cari cu mult zel lucră la propagarea sciinței în poporul nostru. O astfel de reuniune e și *„Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina“*.

Societatea acésta și-a pus nobilul scop de a înființa din incidentul iubilării de 50 ani a gloriosului nostru împĕrat un asil de studenți. Importanța acestui institut pentru viața nóstră națională e de netăgăduit, și noi credem, că apelul acesta pe care noi îl recomândăm cu tótă căldură sufletului nostru românesc va afla viu rĕsunet în inima fie-cărui român iubitor de cultură și progres.

Apelul e următorul:

Apel.

Dureros simțim noi românii bucovineni, națiunea indigenă și cea mai numĕrósă în acéstă patrie scumpă, lipsa de bărbați de ai nostri pe tóte terenele vieței publice. Impregiurări vitrege zădărnicesc la noi mai mult decât ori unde sporirea elementului cult, ér din micul numĕr al inteligenței nóstre o parte nici n'a avut posibilitatea de a se învrednici de efectul oțelitor al unei educațiuni naționale.

Aceste enorme desavantage sunt un mare pericol pentru întreg némul românesc din Bucovina și el trebue sĕ ne inspire puternic la activitate energică și jertfitóre.

„Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina“ a luat în ultima sa adunare generală din 16/28 Marte 1896 conclusul unanim de-a activa la Cernăuți din incidentul iubileului de 50 de ani de guvernare a M. S. prea grațiosului nostru împĕrat un asil de studenți români cu începere dela 1. Septembre a. c., a destinat pentru acest scop partea cea mai mare din averea sa, anume suma de 10.000 fl. și fiind capitalul acesta insuficient, a decis a iniția colecte pentru a puté realisa instituțiunea proiectată în dimensiuni demne și eficace. In acest asil copii talentați, dar lipsiți de mijlóce, ai poporului nostru își vor face sub paza unei înțelepte supravegheri, de care sunt lipsiți, când sunt lăsați ca până acuma, în prada miseriei și în voia întêmplării, întréga lor desvoltare intelectuală în sensul spiritului poporului nostru și astfel ne vom crea, ceea ce ne lipsesce: o numĕrósă generație tinĕră, cultă și neînstreinată.

Acest scop, pe care'l râvnim din adêncul sufletului nostru, îl putem însĕ ajunge numai dacă resultatul colectelor va fi destul de însemnat, căci dela el depinde mĕsura în care se va puté activa asilul.

Fraților români! Isvor de cultură, remediu de mântuire voesce sĕ deschidă societatea nóstră, întemeind asilul acesta. Deaceea apelăm la patriotismul D-Vóstră și Vĕ rugăm: Uitați Vĕ la chipul indurerat și apĕsat de négră miserie, la chipul poporului nostru iubit. Și atunci, cine póte remâne împetrit și sĕ nu sacrifice parte dréptă din ceea-ce are, pentru a insenina sórtea némului din care a eșit?

Comitetul societății nóstre a instituit

Pe când în Ungaria se întăresce partidul „asupritor de naţionalităţi“, în Austria se întăresc harnicii antisemiţi. Nu odată am spus-o şi noi, că mare e speranţa nóstră în triumful creştinilor din Viena.

În 21 Maiu a fost primit primarul Strobach în audienţă de Maiestatea Sa. Strobach îi mulţumí, pentru-că l'a întărit de primar. Monarchul, care l'a primit în modul cel mai afabil, constată, că el sĕ bucură fórte mult, că a întărit pe Strobach. Bune semne!

Mâne va fi sĕptĕmâna, de când s'a întrunit consiliul comunal din Viena pentru alegerea celor doi vice-primari. Au fost aleşi pe trei ani Dr. Carol Lueger şi Dr. Iosif Neumayer. Căpitanul districtual Dr. de Friebeis l'a întrebat pe Lueger, dacă primesce alegerea. Dr. Lueger profită de ocasie şi ţine următoriul discurs:

„Eu primesc alegerea acésta, nu pentru-că vreau eu, ci pentru că am dat partidului meu promisiunea, că i pun lui tóte puterile mele la disposiţie (aplause în stênga) şi pentru-că îmi consider de onóre a sprigini din tóte puterile pe prietinul şi colegul meu, primarul Strobach. (Aplause frenetice în stênga). Eu cred, că vorbesc în sensul tuturor consoţilor din partid, când resping o vĕtămare adêncă, care i s'a făcut ieri primarului nostru şi când declar, că noi pe primarul nostru nu l'am ales numai de „strohmann“, ci l'am ales de adevĕrat primar. (Fórte drept!) şi când declar mai departe, că noi vom manifesta faţă cu primarul nostru totdéuna respectul cuvenit şi că nu vom suferì, ca acest respect cuviincios sĕ-'i fie refusat din altă parte. (Aplause demonstrative în stênga). Eu nu mai am nimic de a adauga la programul, care l'a desvoltat primarul nostru cu ocasia depunerii jurămêntului sĕu: Eu voiu fi totdéuna în deplină armonie cu acest program şi sper, că prin lucrare comună şi punctele speciale din program sĕ vor realisa. In tot casul mé voiu sili, sĕ l sprigînesc în cestia finanţelor oraşului Viena şi dau aici declaraţia, că eu şi în altă direcţie voiu fi la locul meu şi că nu voiu face, cum au făcut alţii, cari aici în consiliul comunal al Vienei au vorbit într'un fel şi într'alt loc altfel sau cari prin absentare s'au subtras dela împlinirea datorinţei. (Aplause în stênga. Strigăte: Cine?)

Ordinea comunală, care e în vigóre pentru oraşul Viena, este defectuósă şi eu cred, că fie-care a ajuns la convingerea, că acéstă lege nu se potrivesce nici decum pentru tóte împregiurările, că mai mult e o astfel de lege, care are necondiţionat trebuinţă de ameliorare. Nu e trist, dlor, că noi avem un statut comunal, care eventual póte transpune guvernul în posiţia, de a ridica cu totul autonomia comunală? (Fórte drept, în stênga.) Vĕ este cunoscut, stimaţii mei domni, că eu sunt un duşman al instituţiunei cunoscute sub numele de magistrat, şi de aceea sĕ înţelege de sine, că voi face tot posibilul pentru delăturarea acestei instituţiuni (Stadtrath.) Instituţiunea magistratului s'a făcut numai spre a putea purta o administraţiune fără nici o considerare care stă cu adevĕratele principii ale constituţionalismului în flagrantă contraḑicere. Eu sunt pentru o clasă puternică de funcţionari, pentru un magistrat puternic, dar nu effemer; dar eu sunt şi pentru un consiliu comunal puternic, nu pentru un consiliu effemer. (Aplause în stênga).

Tot aşa de defectuóse, ca statutul comunal, precum stiţi D-Vóstră, sunt şi disposiţiile privitóre la alegere, create în scopul, cum sé mĕ esprim, ca sĕ asigure unei clase singuratice a societăţei o maioritate.

Planul n'a succes, dar de aici nu urméză, ca noi să nu considerăm de o problemă a nóstră, legea electorală de astăḑi, s'o schimbăm astfel, ca sĕ fie justă pentru tóte clasele societăţii! (Bravo)

Eu am promis, că dacă voi avea ocasie se port presidiul, mĕ voi sili sĕ fiu cât se póte de nepărtinitor. Eu le spun şi acelor domni, cari nu mi-au dat voturile lor, că atunci, când va şedea Dr. Lueger sus, nu va şedea sus omul de partid ci acela, care trebue sĕ se bucure de încrederea întregului consiliu comunal! (Aplause)

După discursul şi al Drului Neumayer amêndoi viceprimarii au depus jurămêntul obicinuit. — Repetăm: Triumful causei crestine în Viena e o bucurie pentru noi şi un puternic ghiold pentru îngâmfaţii ovreo-magiari din Ungaria.

* * *

Aḑi e sĕptĕmâna, de când s'au început în Moscva serbările de încoronare.

Timpul a fost rece şi cerul cam înourat. Decorarea oraşului a fost gata. Stéguri rusesci, busturi şi statui, cari representă părechia imperială, împodobesc casele. Pe strade o mulţime enormă. Nenumĕrate tribune ridicate pentru miile de spectatori.

La plecarea conductului festiv resunară 71 de salve de tunuri. Guvernorul general al oraşului, contele Sergius, a primit pe împĕratul. In tot decursul conductului clopotele nenumĕrate din „cetatea sfêntă“ încălḑiau inimile ortodocşilor, cari îşi încoronau pe împĕratul lor. Când au ajuns la palatul Kreml conductul s'a terminat un lucru, care s'a adus mulţimei la cunoscinţă prin 101 de salve de tunuri.

Sara la 9 óre s'a început o illuminaţie grandiósă. Peste tot încoronarea trebue, că a fost démnă de vĕḑut; după cum am comunicat cu altă ocasiune s'au şi cheltuit parale enorme. — Din incidentul încoronării Ţarul Rusiei a donat 300,000 de ruble pentru înfiinţarea unui fond în scopul de a se ridica un convict pentru studenţii din Moscva.

* * *

Herbette, vechiul ambasador al Franciei la curtea germană, s'a dus la Berlin, ca sĕ-i presente împĕratului scrisorile de rechemare. Herbette e de 57 de ani astăḑi, când părăsesce serviţiul diplomatic, ca sĕ petrécă o viaţă mai odichnită. Din 1886 a fost neîntrerupt ambasador în Berlin, timp, în care el a apĕrat interesele Franciei cu mult succes.

In Paris circulă svonuri aventuriere despre intenţiile ducelui de Orleans. Sĕ ḑice, că partidul sĕu va provoca pe alegĕtorii royalişti, sĕ voteze pretutindenea pentru el, ca sĕ se vadă, cât de mulţi aderenţi are. O astfel de manifestaţie va face pe ducele sĕ vie în Francia şi se se espună tuturor eventualităţilor. Dufaure, unul dintre cei mai cu influinţă membrii ai comitetului royalist, a spus unui redactor dela „Matin“, că manifestul ducelui îi va atrage simpatiile mulţimei; decisiunea se va lua în Brücsell, unde convin membrii partidului royalist cu ducele. Tinerimea royalistă a ţinut mai multe întruniri secrete.

Foile republicane iau act despre scrisórea ducelui cu cea mai mare nepăsare. Foile socialiste observă că pericolul reacţionar nu începe dela monarchişti. Jaures, un socialist pronunţat scrie un articol interesant, care se termină în chipul următor: „In jurul republicei sociale sĕ vor grupa toţi lucrătorii toţi democraţii. Ducele de Orleans va face confesiune în rêndurile conservatorilor, confesiune, de care noi vom profita. Nu esistă alt câmp de bătaie decât cel destinat pentru lupta între socialism şi capital.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 20 Maiu 1896 n.

Aḑi atât în casa deputaţilor, cât şi în casa magnaţilor s'a ţinut şedinţă.

In camera deputaţilor la ordinea ḑilei a fost statorirea modalităţilor pentru participarea camerei la înmormêntarea archiducelui Ludovic, carea se va face Vineri în 10/22 l. c. la 4 óre p. m., apoi desbaterea asupra proiectului de lege despre judecătoria administrativă.

Discuţiunea o-a deschis deputatul *Batthyány Tivadar* luând în apĕrare proiectul, dar numai sub condiţiunea ca disposiţiunile privitóre la tacsaţiune sĕ fie lărgite.

A urmat apoi *Polonyi Géza*, care a descoperit o mulţime de defecte, cari pun justiţia administrativă în serviciul guvernului spre dauna materială şi morală a poporului. După Polonyi proiectul e plin de astfel de defecte, încât tot juristul trebue sĕ se mire de contraḑicerile ce esistă în el şi de lapsurile de cari geme. Mai ridicol îl află la § 130 unde se decide asupra controversiilor de competenţă, încredinţênd aplanarea acestor controversii unui for, ce nici nu esistă.

Dar mai desastruos află proiectul în partea materială, unde partidele procesuante sunt silite a alerga la Budapesta pentru căutarea dreptului lor, fiind judecătoria numai cu un for, cu cheltueli mari, astfel, că mai bine vor abḑice de căutarea unui drept, ce numai cu cheltueli mai mari şi-l pot ajunge decât vor fi folósele câştigându-l.

Nu primesce proiectul nici în general.

Makfalvay Géza şi ministrul Perczel Dezső, se silesc a apăra proiectul, dar fără, succes.

A mai vorbit contra proiectului *Holló Lajos*, carele înaintéză şi un proiect de decisiune, în sensul căreia, proiectul de lege înaintat, sĕ se renunţă comisiunii spre elaborare din nou după indigitările date aci.

Cu acésta s'a încheiat discuţiunea generală şi vor urma vorbirile de încheere.

*

Casa magnaţilor s'a ocupat aprópe esclusiv numai cu statorirea modalităţilor pentru participarea la înmormêntarea archiducelui Carol Ludovic, căci multele esibite, şi rapórte ce s'au presentat, au fost luate simplu la cunoscinţă.

Strĕinii despre milleniu.

Publicăm vre-o câte-va voci din presa strĕină, ca sĕ arĕtăm cetitorilor nostrii, ce ḑic şi foile strĕine despre milleniul Magiarilor. Étă ce ḑice „Köln. Ztg“ din Viena:

Disposiţia veselă de serbare nu prea voesce sĕ ţină lung timp; ci din potrivă în órele din urmă s'a schimbat într'o indisposiţie marcantă. Nobilimea nu se prea póte încălḑi pentru serbarea millenară, deóre-ce e de părerea, că reclamele, ce s'au făcut pentru milleniu, nu sunt chiar demne de o serbare naţională. Se înţelege, că nemulţămirea acésta e causată şi prin legile bisericesci politice, precum şi prin demonstraţiunile duşmănóse din statele balcanice, şi atitudinea neîmpăcată şi provocătóre a naţionalităţilor. Numai acum sĕ póte vedé, câţi duşmani are Ungaria de astăḑi, şi ómenii încep a se convinge, că însemnătatea cestiunei naţionalităţilor a fost depreciată şi s'a emis în mod uşuratec o resolvare înţeléptă. Toţi simt, că aci e lipsă de o resolvare grabnică, dar nu cu puterea, ci cu înţelepciune şi precauţiune.

Nu mai puţin îngrijat este jidovismul, care timp de 30 ani a stat în fruntea progresului spiritual şi cultural din Ungaria. Sprijinul, de care s'a bucurat din partea fie-cărui guvern ungar, l'a mânat însĕ prea înainte, aşa încât desvoltarea a devenit nenaturală, şi acum cele mai însemnate întreprinderi stau înaintea grelei cestiuni a esistenţei sau a neesistenţei. De aceea s'au pus tóte speranţele în esposiţia millenară. Dela reuşita acesteia depinde esistenţa multor întreprinderi, şi nereuşita ei ar causa un desastru, care ar fi în stare sĕ nimicéscă puterea de astăḑi din Ungaria.

Ḑilele din urmă s'au ivit o mulţime de aparinţe îngrijitóre. Esposiţia nu prea atrage publicul. Demonstraţiunile din statele balcanice sunt chiar aşa de jignitóre, ca şi agitaţiunea viuă a naţionalităţilor şi a antisemiţilor din Viena. Strĕinătatea îşi oferă în mĕsură fórte neînsemnată concursul şi sucursul sĕu. Se adauge la acestea apoi reserva, ca sĕ nu ḑicem antipatia, Magiarilor adevĕraţi, în mijlocul cărora fierbe mişcarea antisemită. Şi Jidanii pórtă multă vină la acésta, deórece ei au esploatat patriotismul poporului magiar pentru scopuri jidovesci, şi o mare parte din presă urmăresce şi astăḑi, sub stindard magiar, curat numai interesele jidovesci; ba esistă şi casuri, când s'au nisuit sĕ pună politica esternă în serviciul jidovismului. Dar este adevĕrat şi aceea, că Jidanii au făcut multe, fórte multe, în Ungaria mai mult decât în ori-care ţară; şi lucră într'o direcţie, care fórte uşor póte avé ca consecinţă naturală o transformare politică şi socială.

Al doilea ḑiar: „Deutsche Zeitung“ tot din Viena, polemisând cu „Budapesti Hirlap“, ḑice următórele:

Nici unul dintre popórele arice n'a furibundat în mod atât de barbar, ca strămoşii magiarilor millenari de astăḑi. Dór vechii Ari ai Europei vestice ḑiceau în rugăciunile lor: „*A furore Hungarorum libera nos Domine!*“ (Mântuesce-ne Dómne de furia Ungurilor). Şi acum, bine înţeles, se sĕrbătoresce în Budapesta milleniul, nu dela înfiinţarea statului ungar, ci dela invasiunea magiară în Europa. Magiarii se pot bucura; ei, cari n'aveau patrie, şi-au câscigat'o dar pentru-ce sĕ se bucure „Arii“ de astăḑi de aniversarea invasiunei acelor Mongoli?

La observarea studenţilor ari-naţionali din Viena, că „Magiarii, departe ca sĕ fie o baricadă contra Turcilor, de repeţite-ori s'au aliat cu ei contra Europei crescine-arice, ḑiarul „Bud. Hir“. observă, că „e adevĕrat, că au esistat timpuri, când unele partide au preţuit mult alianţa cu Turcii“. Totodată însĕ se încércă numitul ḑiar a documenta, ce au prestat Magiarii şi în luptele contra Turcilor. Zriny, Croatul erou, Dugonici Slovacul vitéz, sunt timbraţi spre scopul acesta simplaminte ca eroi magiari. Pe Ioan Hunyadi Corvinul, care e prea cunoscut, că e român, „Bud. Hirl“. îl retace, asemenea şi pe eroul săsesc Michael Weis, care şi-a jertfit în mod vitejesc viéţa pentru „causa arică“, în luptă cu semiluna. Astfel, domnilor Magiari, cei mai mari eroi magiari din luptele cu Turcii sunt timbraţi numai din partea vóstră ca Magiari, cu tóte că ei şi soţii lor de arme s'au simţit ca Saşi, Români, Slovaci, Sêrbi, Croaţi, şi lumea, afară de „globul magiar“, i-a şi recunoscut ca atari. Luptele cele mai crâncene cu Turcii s'au întêmplat pe teritoriile locuite de Nemagiari, şi pe aceste teritorii nu le-au putut supune nici odată, până când partea Ungariei locuită de Magiari, ba chiar şi capitala Budapesta a zăcut doi secoli sub jugul turcesc. „Bud. Hirl“. amintesce chiar şi pe împĕrătésa Maria Teresia, voind a dovedi, că Magiarii au mântuit Austria. Fórte greşit, domnilor! Regimentele 31, 33 şi 37, cari şi-au vărsat atunci sângele „*pro rege nostro*“ — este prea bine sciut — au fost regimente românesci.

---

un subcomitet din domnii: baronul Eudoxiu Hormuzaki, cavalerul Dionis de Bejan, cavalerul Dr. Iancu de Flondor, baronul Dr. Alexandru Hormuzaki, Dr. George Popovici, Atanas Pridie şi Dr. Emilian Voiutschi, cu însărcinarea a pune în curs colecta şi a o duce până la finea lunei Maiu a. c. la un resultat cât sĕ póte de abundant, ca sĕ se pótă ajunge realisarea deplină a scopului măreţ.

Ofertele marinimóse sunt a se adresa sau direct dlui Dr. Alecsandru baron Hormuzaki (Cernăuţi strada Iosif Nr. 8), casariului acestui subcomitet, sau acelor persóne de încredere ce vor fi numite de comitet în centrele districtuale.

In vederea situaţiunii în care ne aflăm şi a trebuinţelor nóstre suprem urgente, sĕ contribuim cu toţii, după sincera şi adevĕrata nóstră putinţă pentru a ne asigura viitorul naţiunii şi a ne salva onórea.

Cernăuţi în Marte 1896.

Comitetul societăţii pentru cultura şi literatura română din Bucovina:

Baronul Eudoxiu Hormuzaki,
president.

F. Cârstiuc. Grigore Halip. Dr. Baronul A. Hormuzaki. N. Jeremievici. I. Lutia. C. Morariu. I. Nastasi. Dr. G. Popovici. A. Pridie. Dr. Stefan Saghin. C. Stefanovici. Dr. T. Tarnavschi. Dr. D. Verenca. Dr. E. Voiutschi.

Fie omul numai cât de puţin vĕrsat în istorie, fie prietin sau duşman al Magiarilor, uşor póte constata, că cine falsifică istoria. Nici o nedreptate nu rĕmâne nerĕsbunată în lumea acésta, şi şi asupra Magiarilor va năvăli năpastea, vor fi nimiciţi de greşelile lor proprii.

Se vede. că încep şi streinii a cunósce mai bine pe magiari ca până acum.

Noutăţi.

Părăstas. Sâmbătă la órele 11 a. m. s'a celebrat în biserica nóstră din Cetate părăstas solemn pentru odichna sufletului rĕposatului în Domnul archiduce Carol Ludovic. Părăstasul l'a celebrat Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, asistat de Preacuvioşia Sa domnul vicariu archiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, şi de asesorii consistoriali protopresbiterii: Ioan Hannia, Ioan Papiu, Moise Lazar, Zacharia Boiu, Nicolau Cristea, ca diacon a funcţionat directorul seminarial, protodiaconul Dr. Remus Roşca.

Rĕspunsurile funebrale, şi sublimele cântări „Plâng şí mĕ tênguesc“, şi „Cee viéţa nóstră“ apoi „Vecinica pomenire“ le-au esecutat membrii reuniunei române de musică din Sibiiu sub conducerea domnului profesor G. Dima. Esecutarea acestor compoşiţiuni a fost sublimă, întocmai ca şi înseşi composiţiunile.

La acest părăstas au asistat corpul oficerilor din Sibiiu în frunte cu generalul Kertschek, vice colonel Rieger, Maiorii Munteanu şi Male; amploiaţii dela comitat în frunte cu domnul comite suprem G. Thalmann, amploiaţii dela direcţiunea financiară, cei dela tribunal şi alţii.

După obiceiul vechiu bisericesc la finea părăstasului s'a luat colivă şi s'a beut vin pentru pomenirea sufletului rĕposatului.

Biserica a fost îmbrăcată în vĕl negru şi la mijloc a fost ridicat un catafalc.

Atât modul impunĕtoriu de serbătoresc al celebrărei părăstasului cât şi sublima esecutare a cântărilor amintite mai sus au stors lacrimi din ochii publicului asistent.

In acest demn mod a serbat biserica nóstră acest părăstas, în acest mod şi-a arĕtat devoţiunea către înalta casă domnitóre, care totdéuna a ocrotit sânta nóstră biserică şi în ḑile bune şi mai ales în ḑile grele, cum sunt şi cele de aḑi.

Vecinică pomenire sufletului rĕposatului archiduce!

* * *

Rusaliile. Măreţele sĕrbători ale pogorirei duchului sânt în anul acesta au fost favorisate de un timp fórte frumos. Acésta a ridicat mult şi solemnităţile bisericesci. In biserica nóstră din Sibiiu-cetate sânta liturgie o a celebrat Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul asistat de Preacuvioşia Sa domnul archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu şi de protopresbiterii: Ioan Papiu, Nicolau Cristea şi Ioan Ghibu.

La finea liturgiei s'a împreunat vecernia cu cetirea frumóselor molitve din Dumíneca sara dela Rusalii.

Cântările liturgice le-a esecutat cu multă precisiune şi frumseţe corul seminarial sub conducerea profesorului G. Dima

„Cât sunt de iubite lăcaşurile tale Dómne“, aşa ne vine sĕ esclamăm şi noi cu Psalmistul, cât sunt de iubite lăcaşurile tale Dómne, cât de sublim e ceremonialul liturgiei în biserica nóstră când oficiéză archiereul *pontifex maximus* — în ornatele frumóse archieresci, când oficiéză ḑicem cu atâta linisce, cu atâta pietate, cu aşa frumósă asistenţă, când sublimele cântări liturgice le esecută cu atâta pricepere un imposant cor de voci tinere, condus de un om pricepĕtoriu, care sublimul tecst al cântărilor l'a îmbrăcat în o haină de musică atât de frumósă, atât de adecuată cuprinsului.

„Cât sunt de iubite lăcaşurile tale Dómne“ la asemenea ocasiuni chiar şi atunci, când tóte aceste sĕ strimtoresc în o bisericuţă mică, cum e şi a nóstră, care a rĕmas ca mărturie viuă despre hărnicia şi evlavia celor ce o au făcut, şi despre vitrége sórte a bisericei nóstre în acel véc, când românii ortodocsi nu puteau avé nici biserică spre stradă, nici turn, nici clopote, nici tócă, ca sĕ nu supere ele pe toleranţii cetăţeni, cu cari aḑi trebue sĕ împărţim amarul vieţei.

„Cât sunt de iubite lăcaşurile tale Dómne“, şi când vom ajunge ca acest sublim Psalm sĕ l putem înălţa către Dumneḑeescul tron ceresc în o frumósă biserică catedrală, unde sublimele nóstre rituale sĕ se pótă desvolta în tótă frumseţa lor, unde sublimele cântări bisericesci ca valuri sĕ pótă undula prin un spaţiu mai mare spre boltele catedralei măreţe.

* * *

Avis pentru domnii deputaţi români în congregaţiunea comitatensă, ca sĕ se întrunéscă în club, Sâmbătă în 30 Maiu c. după prânḑ la 6 óre în localul casinei române din loc. Sibiiu, 27 Maiu 1896. Biroul clubului.

* * *

Cerculariu către tóte comitetele parochiale direcţiunile scolare şi invĕţătorii scólelor confesionale gr.-or. din protopresbiteratul Sĕlişţei.

Cu privire la ţinerea esamenelor anuale dela finea anului scolar curent aflu de lipsă a dispune următórele:

1. Ordinea, în care se vor ţinea esamenele, este stabilită în programul ce urméză mai la vale.

2. Invĕţătorii sunt îndatoraţi a îngriji cu ajutoriuî elevilor, ca localităţile scólei în ḑiua esamenelor sĕ fie înfrumseţate cu verdéţă şi flori.

3. Conspectul datelor statistice pe anul 1895/96 sĕ fie pregătit în regulă şi sĕ se afle pe masa presidială în douĕ esemplare, se observă, că în rubrica „copii obligaţi a frecuenta scóla“ nu se induc şi cei dispensaţi a cerceta scóla.

4. Contpectul materialului propus din fie-care obiect sĕ se afle pe masa presidială.

5 Directorii scolari, preoţii şi delegaţii comitetului parochial sunt datori a asista la esamene. Ei vor stărui pe lângă părinţii pruncilor ca sĕ asiste şi acestia în numĕr cât de însemnat la esamen.

6. Esamenele se încep în ḑi de lucru la 7 óre a. m., Dumineca şi sĕrbătorea la 10 óre a m.

7. Fie-care învĕţătoriu, iertându-'l împregiurările, sĕ asiste la esamenele scólelor din comunele învecinate, cei indicaţi în program sunt însĕ îndatoraţi a asista la esamenele unde sunt delegaţi.

8 După finirea esamenelor învĕţătorii asistenţi se vor întruni cu directorul scolar district al într'o conferenţă didactică şi vor discuta asupra resultatului esamenului.

9. In parochiile, la ale căror scóle sunt aplicaţi învĕţători provisori, comitetele parochiale sĕ se întrunéscă înainte de ţinerea esamenelor şi sĕ statoréscă condiţiunile de concurs pentru ocuparea definitivă a posturilor de învĕţători.

Programul
esamenelor anuale dela scólele din protopresbiteratul gr.-or. al Sĕlişţei la finea anului
scolar 1895/6.

Esamenele se vor ţinea:

În Alămor la 9 Maiu; în Topârcea la 18 Maiu; în Aciliu la 19 Maiu a. m. în Amnaş la 19 Maiu p. m.; în Mag la 21 Maiu; în Gurarîului la 22 Maiu; în Sibiel la 23 Maiu; în Cacova la 17 Maiu; în Tilişca la 26 Maiu; în Vale la 28 Maiu; în Galeş la 29 Maiu; în Săcel la 30 Maiu; în Sĕlişte la 22 Iuniu, 23 Iuniu şi 24 Iuniu.

Sĕlişte, 6 Maiu 1896.

Inspectorul scolar al protopresbiteratului gr.-or. al Sĕlişţei.

* * *

Maial. Corpul învĕţătoresc din Tilişca învită cu tótă onórea la maialul scolar, ce se va ţiné Duminecă în 31/19 Maiu în locul aşa numit „Gruiul arinilor“.

* * *

Necrolog Ioana Popescu n. Sandor ca soţie, Victoria, Emilian, Ioan, Iosif, Rafila, Sofia, Iuliana şi Teodor, ca fii şi fiice, Gizela Truţia, Sidonia Crişianu, Pavel Sendria şi Simeon Butnariu ca nurori şi gineri, Ioan, Maria şi Ionel ca nepoţi, anunţă tuturor redeniilor şi cunoscuţilor trecerea din viéţă a prea iubitului lor soţ, tată, socru şi moş *Teodor Popescu* paroch gr.-or. în Dumbrava, carele după grele suferinţe şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatoriului în 20 Maiu 1896 st. n. în al 60-lea an al etăţii şi al 37-lea al fericitei sale căsătorii.

Rĕmăşiţele pămêntesci s'au aşeḑat după ritul bisericei gr.-or. în 23 Maiu, la 9 óre a m. în çimiteriul bisericii gr.-or. din Dumbrava.

* * *

Concert. Din Iaşi primim următoriul anunţ: Iaşi, Sâmbătă 20 Aprile 1896 s'a ţinut al 49-lea Concert coral, dat de corul Metropolitan din Iaşi cu binevoitorul concurs a Dómnei Sofia Osvald Teodoreanu şi a orchestrei conservatorului sub conducerea d-lui Musicescu Gavriil. Inceputul la 9 óre p. m. precis.

Program:

I.

1 Musicescu G. „Imnul Heruvic“, in Do major cor.

2. Haendel G. F. „Laudate Dominum“, Solo de Baryton şi cor.

3. Mezzetti E. „Salutazione angelica“ cor cu acomp. de quintet.

II.

4. Herz H. „Adantino“ din al 5 lea Concert pentru piano, cu acomp. de Orchestru, d-na Sofia Osvald Teodoreanu.

5. *a)* Glinca M. „Eligie“, pentru voce şi violoncel, d-şóra M. Carp şi dl I. Bursuc; *b)* Thomé F. „Mandolina“ pentru piano d-na Sofia Osvald Teodoreanu.

6. Wagner R. „Choeur des Fileuses“ din opera „Le vaisseau Fantôme“ cu acomp. de Orchestră.

III.

7. Musicescu G. „Doina lui Raţiu“, Cuvintele de Viora Magdu, cor.

8. Musicescu G. Cântece populare: *a)* „Dor dorule“, solo d-şóra M. Christodulo şi cor; *b)* „Stâncuţa“ cor.

9. Musicescu G. „Ḑis'a badea ca veni“ cor.

10. Rouget de Lisle. „Marseillaise“ Aranjată pentru cor de G. Musicescu.

*

Sâmbătă, 18 Maiu 1896 va avé loc un concert coral în Iaşi dat sub direcţiunea dlui Titus Cerne de corul Sf. Spiridon din Iaşi cu binevoitorul concurs al dómnei Alice T. Cerne a domnilor profesori A. Aurescu, I. Bursuc, Alf. Cirillo, Ant. Cirillo, C. Cirillo, N. V. Soceanu şi a orchestrei conservatorului. Domnul profesor A. Repond va ţiné acompaniamentul pe orgă. Inceputul la $8^1/_2$ precis. Sala va fi iluminată cu electricitate. Bilete se pot precura la Agenţia teatrală din str. Lăguşneanu.

Programa:

I

1. *a)* Palestrina: „Adoramus te Christe“, cor micst; *b)* Bortnianski: Concert religios „Auzi-te Domnul“, cor micst.

2. Cherubini: „Ave Maria“, solo de sopran (d-na Alice T. Cerne) acompaniat de orchestra de córde, oboi obligat (dl A. Aurescu) şi orgă (dl. A. Repond).

3. *a)* Reissiger: „Sera“, cor bărbătesc; *b)* Weber: „Vênătórea lui Lutzow“, cor bărbătesc.

4. T. Cerne: „Doină“, melodie populară pentru bas (dl C. Cortez) şi cor micst.

5. Ciro Pinsuti: „Spune-mi flóre“, cor micst.

6. O Eichler: „Epitalam“.

II.

7. Weber: „Arie din Freischutz“, cântată de d-na Alice T. Cerne acompaniată de orchestră.

8. Wagner: „Marş naţional din opera Lohengrin“, cor şi orchestră.

9. L. de Rillé: „Rândunelele“, solo de tenor (dl V. Scorpan) acompaniat de cor a bocca chiusa.

10. *a)* Brahms: „Pe lângă plopii fără soţi“, cor micst; *b)* Uberlée: „În nóptea lină vin“, cor micst.

11. Händel: „Imn din oratoriul Judas Maccabeus, cor micst.

III.

12. „Ester“, cântată pentru soli, cor şi orchestră de Titus Cerne; Mezzo sopran d-na Atice T. Cerne; Bas dl I. Colceag.

* * *

Ţarul „principe magiar“. Ḑiariul din Paris „Petit Journal“ primesce dela corespondentul seu special un raport detaliat despre sĕrbările încoronării Ţarului. Raportorul comunică şi vorbirea metropolitului din Moscva în care respectivul vorbitor înşiră tóte titlurile, de cari până acuma se bucură ţarul Rusiei. Intre aceste după „mare principe de Lithvania“ urméză „prince de Hongrie“ adecă principe al Ungariei.

Când şi cum au ajuns Ţarii Rusiei la titlul acesta istoria nu ne spune. In presa magiară scirea acésta a produs mare resens şi promit, că vor cere lămuriri în privinţa acésta.

* * *

Robia de optspreḑece ani a unui nevinovat. Inainte cu 18 ani doi ţĕrani croaţí au fost judecaţi la robie pe viéţă pentru crimă de omor şi jăfuire. Unul dintre aceste nefericite victime ale superficielităţei judecătoresci a murit în temniţă după şepte ani de robie. Pe al doilea însĕ, care necontenit spunea că pe nedrept au fost condamnaţi şi cerea într'una renoirea procesului, dar' fără a i-se da ascultare, — provedinţa divină l'a ţinut în viéţă, pentru ca acum după 18 ani de robie sĕ aibă satisfacţiunea, că judecătorii sĕi încă s'au convins despre nevinovăţia lui. La tribunalul din Agram s'a constatat nevinovăţia bietului om. Acolo se pertracta în ḑilele trecute pomelnicul crimelor comise de o bandă de tălhari prinsă în Stenjeferer, şi în firul acestei petractări s'a dovedit asupra tălharilor şi crima pentru care cei doi nefericiţi fuseseră înainte de asta cu 18 ani judecaţi la robie pe viéţă. Bietul om nevinovat va fi în curênd redat libertăţei, — dar' cine şi cum va putea sĕ'l despăgubéscă pentru grozava nedreptate ce i-a făcut'o justiţia!?

* * *

Mania ordinei. Artiştii mari s'au distins în tóte operele lor prin unele excentricităţi. Aşa Cherubinis se distinse pe timpul sĕu prin mania ordinei, dusă până la exageraţiune. In timpul sĕu era luat în rîs de lume pentru acéstă manie. El tracta şi lucrurile cele mai neînsemnate după anumite regule sistematice, dela cari nu se abătea nici odată. Fie-care obiect al toaletei sale d. e. era numerotat, şi sĕ servia de ele totdéuna numai în ordinea arătată prin cifre. Chiar în ḑiua morţii sale dete el o probă nóuă şi stranie despre mania sa. El ceru o batistă, o desfăcu după-ce 'i-se aduse, căuta la numĕr şi ḑise: „Nu este asta la rênd; dta îmi dai Nr. 8 şi n'am avut încă Nr. 7“. „Aşa este“, rĕspunse persóna, care 'i-o dete, „dar fiind-că pe Nr 7 căḑuse o picătură de apă de Cologne şi sciind-că esci contra mirosurilor tari, 'ţi-am dat Nr. 8“. — „Ordinea însĕ trebue sĕ se observe!“ şi ceru sĕ 'i-se aducă batista Nr. 7, sĕ servi de dênsa cu o strêmbătură din nas, în care sĕ esprima tótă scârba, şi apoi ḑise: „Fiind-că am întrebuinţat Nr. 7, poţi sè-'mi dai acum Nrul 8“.

* * *

Împĕrate ceresc.

Impĕrate-al nost ceresc
Ţie toţi sĕ cuceresc.
Tu, prea bun mângăitor,
De dreptate iubitor,
Carele'n tot locul esti,
Tu, ce tóte le 'mplinesci.
Vino şi 'ntru noi te-aşéḑă,
Mintea nóstră luminéză,
Spurcăciunea curăţesce,
Sufletul ni-'l mântuesce;
Aḑi strigăm cu toţii ţie:
Dă Dómne aşa sĕ fie!

* * *

Flacări mistice. În jur de Eparnay şi Rheims poporaţiunea e cuprinsă de mare panică din causa unor mistice casuri de tăciunărie, despre cari s'a constatat că au provenit din causa unor limbi de foc isbucnite din pămênt. Astfeliu în fabrica „Notre dame“ din Avize a isbucnit un foc. Flacăra a ieşit din padiment şi a ars mai mulţi saci. În decurs de o sĕptĕmână flacăra a erupt de mai multe ori din padiment. În casa unui comerciant misticul foc a făcut scrum piciórele şi fonerelor. In una din nopţile trecute s'au vĕḑut erumpând limbi de foc din pavagiul stradelor. In o altă casă flacăra s'a ridicat până la plafondul odăiei şi a ars o scândură, care era la o înălţime de doi metri. — Cercetările de până acum nu au putut constata causa acestor mistice flacări, ér poporaţiunea crede că oraşele acestea se află pe un vulcan ce se pregătesce sĕ erumpă.

Loterie.

Miercuri, în 27 Maiu n. 1896.
Sibiiu: 58 39 37 35 75

Nr. 155/1896 protop. [50] 3–3

CONCURS

Pentru ocuparea postului al 2-lea de paroch în parochia de clasa a II-a din comuna Apoldul inferior protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele ficse împreunate cu acel post statorite de comitetul parochial sunt de fl. 606. 91 cr.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial sau oficiul protopresbiteral.

Reflectanții pentru acest post au a-'și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 2 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Droc,
protop.

Nr. 123/96 [49] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III Inuri protopresbiteratul Albei-Iulia prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul destinat pentru publicări oficiale „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot la an suma de 520 fl v. a. cari sunt statorite în ședința comitetului parochial din 11 Aprile a. c.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei și soiul venitelor se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Reflectanții au a-și înainta cererile în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite în sensul normelor din vigóre.

Alba-Iulia, 12 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 15—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Cea din urmă tragere principală
a

Lotteriei de classă ungare

aprobată de stat.

Cel mai mare câștig este în cel mai favorabil cas:

Un milion coroane.

Tragerea sĕ face:

dela 12 pănă în 28 Maiu 1896.

Câștiguri		Coróne		Coróne
1 premiu de		600.000	=	600.000
1	à	400.000	=	400.000
1	„	300.000	=	300.000
1	„	200.000	=	200.000
1	„	100.000	=	100.000
2	„	40.000	=	80.000
2	„	20 000	=	40.000
5	„	10.000	=	50.000
14	„	8000	=	80.000
30	„	6000	=	204,000
100	„	2000	=	200.000
200	„	1000	=	200.000
2650	„	200	=	530.000
22.000	„	150	=	3,300.000
25.007	„	Câștiguri și 1 premiu		6,284.000

Acel câștig din aceste 57 de câștiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce și premiul de 600.000 coróne.

[38] 9—9

Prețurile losurilor de cumpĕrat pentru cl. III:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	30.—	6.—	3.—

Pe lângă aceste prețuri originale ale losurilor sunt a se alătura la comandare pentru porto scrisorilor recomandate și pentru listele de tragere 25 cr.

Losuri recomandă și trimite pe lângă espedarea mai nainte a prețului prin asignație postală sau rambursă

CARL HEINTZE,
Budapest, Servitenplatz 3.
Adresa telegrafică: **Lottoheintze, Budapest.**

Losuri de câștiguri ori cât de mari, le achit prompt.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2. 00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.8 7	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circulézà numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	--	8.18	—	6.12
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.36
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	—	5.40
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	5.04
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.41
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	3.55
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	micst	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. -	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

-	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44
-	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă · Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55. Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Maiu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Biserica din România.

Ca diariu cu menițiune de a promova în special interesele bisericei ortodocse române din patria nóstră, și care cu credință și perseveranță 'și-a împlinit acéstă menițiune, totdéuna am avut îndreptată atențiunea și asupra desvoltărei culturale a vecinului regat România, mai în special am urmărit desvoltarea bisericei ortodocse române din regatul vecin.

Ne-am bucurat, din tótă inima ne-am bucurat vĕdênd avêntul, care l'a luat sub regimul conservatorilor biserica din România în tóte direcțiunile, și ne-am esprimat speranța, că acest avênt se va continua și sub regimul liberalilor, fiind biserica ortodocsă din România biserică națională deopotrivă moralisătóre și pentru liberali ca și pentru conservatori, fiind ea biserică de stat, care mai presus de tóte e chemată sĕ promoveze în armonie cu guvernul binele comun al țĕrei.

Dintre diarele politice din patria nóstră diariul nostru a fost dóră unicul, care nu a luat parte la luptele de partid în România. Am fost totdéuna cei mai imparțiali în aprețiarea lucrurilor, nu am ținut parte nici uneia nici alteia dintre actualele partide, căci noi ca biserică am avut și avem trebuință de bunăvoința, de simpatia tuturor Românilor, și am voit sĕ evităm chiar și umbra unei suspițiuni ca și când am judeca lucrurile din simpatii sau antipatii de partid.

In acéstă posițiune ne este dat sĕ privim lucrurile mai clar, și sĕ ne dóră îndoit de mult starea lucrurilor, care se manifestă adi în viața bisericei din România.

E ceva nesănătos în organismul bisericei din România, și până acuma nu s'a aflat nici omul, care sĕ delăture acel organ nesănătos, nici leacul care cu efect sĕ fie aplicat.

Sântul Sinod al României de mult timp nu mai póte funcționa regulat. Sĕ cere un anumit numĕr al membrilor Sântului sinod, ca el sĕ pótă lua concluse valide. Pe timpul conservatorilor era o minoritate, care prin absența sa zădărnicea funcțiunea normală a acelei corporațiuni. După multe peripeții și încercări guvernul conservator a credut, că va crea stări normale, dacă va modifica legea sântului sinod.

Lucrurile nu s'au îndreptat, ci precum vedem, rĕul a ajuns la un asemene grad, încât nu dicem mult, dacă caracterisăm de anarchie actuala stare a lucrurilor în sinul sântului sinod. In sesiunea din anul acesta a absentat dela ședință maioritatea sântului Sinod, ea a făcut grevă, și a trebuit se fie disolvată acéstă unică corporațiune din sinul bisericei române, ca una, care nu face nici o ispravă.

Lucrurile se presentéză ca regretabilă neînțelegere între metropolitul primat și ministrul de culte.

Nu cercăm sĕ aflăm care este cel vinovat, ne mirăm însĕ de episcopii din România, cari se lasă a fi răpiți până acolo, încât lucrurile sĕ ajungă până la asemenea grad de anarchie, ne mirăm de episcopii români, cari subminéză autoritatea și vada bisericei, a metropolitului lor, care nu represintă numai persóna sa, ci întrégă biserica, subminéză în biserică întrégă ordinea canonică, periclitéză interesele bisericei naționale, pun în fața valurilor politice desvoltarea instituțiunilor, cari de bună sémă au fost create cu cele mai bune intențiuni pentru binele și prosperarea bisericei.

Presa din România ne spune, că guvernul a dat pe capul bisericei în judecată luméscă, ca pe un făcĕtor de rele, și greva majorității din sinul sântului sinod ni-o presentéză ca înscenată de către guvernul liberal.

Asemenea lucruri anarchice duc la nimicirea totală a bisericei din România. Asemenea lucruri sémĕnă a anarchie și revoluțiune, și nu este om cu inima la loc, care sĕ nu esclame de durere la acest trist tablou al lucrurilor în biserica din România.

Așteptăm diarele bisericesci din România în speranță, că ele vor aduce amĕnunte despre tristele incidente din sesiunea trecută a sântului sinod, ca cunoscêndu-le sĕ fim puși în posițiunea de a ne putea orienta mai bine în afacere. Până atunci fără a eși din ținuta nóstră obiectivă, fără a ne pronunța pro sau contra, dăm loc unui articol publicat în diariul „Timpul“ în acéstă afacere.

Revista politică.

Despre pertractările asupra pactului dintre Austria și Ungaria scrie „Neues Pester Journal“ următórele: „Sĕ pare, că ómenii au ajuns la convingerea, că deslegarea cestiunei cu cuota și a celorlalte cestiuni financiara și economice, cari stau în legătură cu convenția vamală, e imposibilă. O legătură juridică între aceste douĕ categorii de cestiuni în tot casul nu esistă, esistă însĕ o legătură politică. Va trebuí sĕ fie tăiat nodul gordian al cestiunei cu cuota printr'un cuvênt al monarchului? și dacă da, cum va fi creată deslegarea intenționată prin acest mod? Cine póte trage la îndoélă, că dacă ar trebuí sĕ i se impună puterii nóstre economice în cestiunea cuotei o sarcină nouă și grea ar puté rĕmâné acésta fără efect asupra atitudinei Ungariei în cestia vamală? Vorbirea recentă, fórte pesimistă a ministrului de finanțe Dr. Bilinski în camera austriacă, ne sună nouă ca o pledoarie pentru pretensiunile ecstreme ale deputațiunei austriace esmise pentru stabilirea cuotei. Noi suntem făcuți atenți asupra împrejurărei, cât de puțini prieteni are Ungaria în Austria. Procesul de discompunere al partidului liberal austriac, care sĕ petrece înaintea ochilor nostrii, promite puțin bine pentru viitor. Dacă este adevĕrat că reacțiunea a fost întotdéuna piedeca principală pentru desvoltarea favorabilă a situațiunei nóstre interne, atunci nu e mai puțin adevĕrat, că noi în conservarea intereselor nóstre naționale și de progres în viitor vom fi avisați de totului tot numai la propria nóstră putere!“ — Nici odată n'a manifestat o fóie guvernamentală din Ungaria atâta frică de Austria, ca acum. Ea sĕ plânge, și noi trebue sĕ ne bucurăm de faptul, că în Austria Ungaria are fórte puțini prieteni; că partidul liberal austriac, care a fost și este spriginul Ungurilor în Austria, sĕ discompune și că acest fapt, pentru Unguri trist, pentru noi îmbucurător, lor le promite fórte puțin, nóuĕ ne promite fórte mult pentru viitor. „N. P. Journal“ constată în fine, că Ungurii pe viitor vor fi avisați de totului tot numai la propriile lor puteri! Étă pentru noi un lucru și mai îmbucurător: Cum 'și-or așternut așa vor durmí. Austria întrégă cu timpul va fi contra lor, ér aici în țéră vor rĕmâné. ca cucii, pentru-că naționalitățile asuprite de ei fără crutare în decursul atâtor ani, ér vor fi contra lor, și astfel îngânfații ovreo-magiari de astădi se vor vedé odată între dóuĕ focuri, care de care mai puternic. Nu înzadar am accentuat noi de nenumĕrate ori în diarul nostru, că de curentul puternic creștinesc în frunte cu Dr. Lueger din Austria ovreo-magiarii se vor înfricoșa, ér noi cei atât de măhniți și supĕrați astădi, ne vom bucura. Vorba spusă marelui Constantin: *In hoc signo vincemus!*

* * *

În sĕrbătorile Rusaliilor a ținut partidul clerical din Ungaria, adunare poporală în Privigye, la care a luat parte și contele Ferdinand **Zichy**. Oratorii presenți au vorbit în limba unguréscă, slovacă și germână îndemnând pe aderenții partidului sĕ-'i fie credincioși, pentru-că numai acest partid vrea binele poporului și al ómenilor sĕraci, pentru-că numai acest partid tinde la mântuirea religiei de curentul ateist liberal. Partidul clerical poporal face mari progrese, tot atâtea semne triste pentru liberalii ovreo-magiari, cari ne asupresc fără crutare: va vení și óra de rĕsbunare!!

* * *

FOIȚA.

Uzura sau dobânda nelegiuită.

> Sĕ te feresci țerane de lupul îmbrăcat cu piele de óie!

Pe respântea (loc gol) din'aintea bisericei și scólei din Porumbeni este o bancă aședată la umbra unui stejar mare. Pe banca acea în tótă diua sĕ adună mai mulți negustori și discută despre prețurile bucatelor a pămênturilor și alte de felul acesta. Din acest loc, care este mai ridicat, sĕ póte vedea prin tóte stradele comunei. Indată ce vĕd acesti negutători că încep a sosi țeranii dela lucru câmpului, părăsesc și ei unul după altul banca, ducêndu-se pe la clienții lor. Acesti negutători au împărțit comuna întră ei, așa ca sĕ nu-'și strice afacerea concurêndu-se unii pe alții.

Ei se ocupă cu preschimbarea vitelor și a pămênturilor cu licitațiuni, cu împrumuturi de bani și altele de felul acesta prin care țĕranul agricultor sufere în mod însemnat. Un țeran avênd necesitate de o păreche de boi mai tineri, se pune în ințelegere cu un negutător dintre acestia căruia îi dă boii cei bĕtrâni în schimbul altor boi mai tineri, de sine înțeles că țĕranul pe lângă boii lui mai trebue sĕ dea și ceva bani pe cari de regulă nu 'i are atunci, el însĕ face o obligațiune în scris și plătesce numai camĕta, terminul trece și el nu póte plăti, atunci se face o nouă obligațiune în care sĕ adaugă și cameta deja plătită și alte cheltueli de timbru, ba negutătorul nici nu mai dă înapoi țeranului obligațiunea veche, sub cuvênt că trecênd terminul de plată, acea numai are valóre și prin manipulațiunea acésta țeranul sĕ încurcă în datorii din cari nu maí póte scăpa. Acésta sĕ întêmplă și la preschimbări de pămênturi și arêndi.

Cel mai trist lucru este însĕ când țeranul e nevoit a lua cu împrumut bani dela atari cămătari, și aceste casurí sunt cele mai dese. Un țeran își cumpĕră un pămênt séu nisce vite, neajungêndu i banii el alérgă la cămătar, care bun bucuros îi dă restul de lipsă pentru care țĕranul nu are de a face altă ispravă decât sĕ-'și iscălĕscă numele pe un petec de hârtie, dar sciți ce este acest petec de hârtie, acésta hârtie este un cambiu (poliță) este obligațiunea cea mai afurisită și cea mai periculósă pentru țeran.

Afacerea cambială pentru țeran este o ruină în tótă puterea cuvêntului. Țeranul care e cu totul strĕin de afacerea cambială, sĕ nu fie nici odată sedus a subscrie așa ceva, căci prea ușor sĕ póte înșela. Dintre multele șarlatanii cambiale cred de folos a înșira aci unele:

Țeranul subscrie un cambiu alb adecă nescris, sau dacă sĕ află suma numai, dar și aceea în cifre. In ambe casuri cămătarul póte pune ori ce sumă voesce.

Țeranul se hotăresce a subscrie acest petec de hârtie fiind sedus de cămătar cu vorbele, că acéstă hârtie este o chitanță pe care trebue sĕ o arete și el bancheriului care îi dă banii necesari spre a ajuta cu ei la ne voie pe țerani. Terminul cel scurt de plată și urmările neplătirei sunt cu totul ascunse înaintea țeranului. Așa de esemplu e cunoscut, că un cămătar a esplicat țeranului cuvêntul de pe cambiu „avista“ prin aceea, că el va fi vestit când are de a plătí, și în cas de neplată i-se va pune alt termin.

Un fiu de țeran, din părinți de frunte, avea lipsă de 50 fl. Sĕ duce la un cămătar căruia îi dă un cambiu pentru suma de 70 fl. pe timp de trei luni. A trecut timpul de trei luni, cei 50 fl. erau păpați și cine nu a putut plăti, a fost tinĕrul nostru. Cămătariul îl amenință că va aduce la cunoscință casul părinților. Tinĕrul de frică sĕ nu afle părinții făcu cămătariului o obligațiune pentru suma îndoită adecă 140 fl. Acest tinĕr află o bună partidă de a se căsători, acum cămătariul, care aflase despre căsătoria tinĕrului veni din nou la el după bani, și-'l amenință că va spune miresei despre bani dacă nu plătesce sau dacă nu mai adaugă încă 60 fl. De plată nici vorbă chiar acum, dar ca sĕ scape de belea el mai pune 60 fl. lângă datoria veche, așa s'a repetat lucrul acesta de câteva ori în timp de doi ani până când tinĕrul bărbat trebui sĕ spună cu sfială nevestei, că datoréză 500 fl. cutărui cămătar, pentru că acum doi ani s'a împrumutat cu 50 floreni.

Fórte dese sunt casurile, când fii de țĕran sunt prinși în lațul cămătarilor cu deosebire în timpul miliției și nu arareori aceste datorii sunt începutul ruinei la țĕrani.

Dar nu numai cu țĕrani își esercită acesti cămătari meseria lor, ci și cu alte persóne, cari nu sunt de sine stătătóre. Îmi este cunoscut de esemplu casul, că un servitor a luat cu poliță o țundră zălogită dela așa un cămătar, și acesta nu s'a rușinat a-'i lua sau secuestra léfa dela stăpân, și asta numai că bietul servitor n'a cunoscut urmările acestui petec de hârtie când l'a subscris.

Vina din căpetenie la casuri de felul

După o telegramă din Moscva țarul tuturor Rușilor a postit până în 14/26 Maiu. N'a mâncat nici carne, nici unsóre, ba nici unt, nici ouĕ. Țarul s'a hrănit numai cu vegetale și peșci. In 14/26 Maiu a ajunat țarul tuturor Rușilor pentru-că în acésta ḑi s'a mărturisit. Aceste obiceiuri religióse sĕ țin cu cea mai mare acuratețĕ!

Ce cuminte și ce înțelept e împĕratul ortoeocsilor Ruși! El în persónă sĕ ține cu cea mai mare consciențiositate de salutarele obiceiuri ale bisericei ortodocse, el singur premerge cu esemplu bun miliónelor de muscali, pentru-că e convins, că tăria unui popor depinde esclusiv dela religiositatea lui, pentru că e convins că marea Rusie va pierde din putere din momentul, în care Rușii ar înceta de a mai fi religioși. In fața unui adevĕr atât de sfânt, istoric, sĕ plécă și sĕ supune un țar al tuturor Rușilor, pe când semidocții nepricepuți chiar și ai nostri ai Românilor sĕ fac de rîs. Sĕ învețe toți fii bisericei nóstre ortodocse din acest bun esemplu dat de autocratul cel mai puternic din Europa. Sĕ țină cu cea mai mare sfințenie la obiceiurile scumpei nóstre biserici ortodocse; sĕ ne strîngem toți ortodocsii, dela cel mai mare până la cel mai mic, rêndurile nóstre, sĕ ne grupăm în jurul sfintei nóstre biserici, în jurul capului ei ad ministrativ, mai ales astăḑi, când avem deosebita fericire, ca acest cap sĕ fie un om genial și cuminte, ca iubitul nostru archiepiscop și metropolit actual! Numai și numai în chipul acesta vom putea resista greutăților, cari vin cu dróia asupra nóstră; numai în chipul acesta va putea fi și pe viitor, sfânta nóstră biserică ortodocsă stâncă de granit neînvinsă și din punct de vedere bisericesc, și din punct de vedere politic-național!!

* * *

Francezii au serbat încoronarea țarului rusesc, ca și cum ar fi fost o sĕrbătóre proprie națională a lor. Multe case din Paris au fost decorate cu stéguri, ministrul de instrucție le-a dat elevilor din țară vacanță de Rusalii cu o ḑi mai mult în onórea serbărilor din Moscva; în teatrele subvenționate de stat s'au dat representații gratuite, chiar și trupele militare au avut o ḑi liberă și la masă li-s'a dat vin. Presidentul Faure a sosit în ḑilele trecute în Tours; la banchetul, ce s'a dat în onórea lui s'a cântat și imnul rusesc. Treburile merg tot mai bine în nĕcazul tuturor ovreo-magiarilor, cari din causele amintite varsă foc asupra Francezilor. Dar nu vor avea încătrău, pentru-că e scris ca tot creștinii din patria nóstră fără osebire de confesiune, sĕ vină întruniți și sĕ învețe pre cei nebuni de curentul magiarisărei, ḑicem, sĕ i învețe minte d'a mai asupri pe alte naționa lități, atât de conscii de ființa lor!

* * *

Greutățile cabinetului francez în frunte cu Méline au început deja. Ca sĕ nu cadă în bănuiala, că ar avea sentimente nerepublicane, vrea, sĕ și asigure o maioritate, din care vor fi eschiși unii dintre aderenții sĕi. Pentru aceea vrea, sĕ câștige o parte dintre radicali, ca în chipul acesta sĕ nu mai aibă luptă cu ei. Frica, de a sta în vre-o legătură cu monarchiștii, împinge guvernul în mânile radicalilor și ale socialiștilor. Acestia vor și juca sub guvernul Méline un rol decisiv, și au ajuns peste tot la o putere, care esclude combaterea lor prin ceilalți republicani.

Manifestul ducelui de Orleans, despre care am amintit și în ḑiarul nostru, a adus republicei moderate în tot casul folos, pentru-că chiar royalistul ḑiar „Gaulois“ observă, că ne înțelegerile interne din partidul monarchist ar fi trebuit lăsate timpului, ca sĕ arunce el asupra lor vĕlul uitărei, și că comitetul monarchist nu va mai ține ședințe în curênd.

E trist lucru, dar adevĕrat, că cu deosebire în Francia socialismul merge înainte!

* * *

Pe când în Francia locuitorii fac din încoronarea țarului sĕrbătóre națională și presidentul Faure trimite autocratului tuturor Rușilor o telegramă căldurósă de felicitare, pe atunci în ședința de luni a camerei italiene deputatul Imbriani își desvóltă interpelarea sa asupra politicei esterne din Europa. El susține, că cele mai multe nenorociri, cari au căḑut asupra Italiei, au provenit din espedițiunea africană și din tripla alianță. El doresce, sĕ i-se spună înțelegerile dintre puteri și întrébă, dacă tripla alianță e un protectorat sau o garanție, și dacă este acest cas, pentru-ce și din partea cui. Oratorul întrébă pe guvern, ce atitudine observă față cu Anglia, și constată, că guvernul înaspreşte relațiile cu Francia, cu care Italia ar putea trăi în bună înțelegere. Guvernul a căutat — a ḑis Imbriani, sĕ șicaneze pe Rusia și sĕ ne facă supuși pe noi pe italienii Germaniei și împĕratului ei. (O voce: El e prietinul nostru). Imbriani reflectéză: Este prietinul nostru numai în favorul sĕu!

Presidentul îl provócă la ordine.

Imbriani declară, că cu tripla alianță vor fi învingĕtorii, ca și învinșii supușii Germaniei!

Prim-ministrul Rudini rĕspunde, că el totdéuna a creḑut și va crede, că tripla alianță e o necesitate. Tripla alianță n'a făcut nici odată pagube Italiei, din contră a susținut pacea de atâția ani. Italia se află în tripla alianță sub aceleași condiții, ca și Austro-Ungaria și ca și Germania. Dacă Imbriani ar fi avut onórea, sĕ cunóscă pe împĕratul german în persónă, atunci s'ar fi convins, că el este un sincer și adevĕrat prietin al Italiei. Relațiunile cu Anglia sunt dintre cele mai amicale, pentru-că interesele pe marea mediterană sunt aceleași.

Rudini a terminat cu aceea, că politica guvernului este, de a ținea cu tărie la tripla alianță și de a cultiva în același timp cele mai bune relațiuni cu Rusia și Francia.

Imbriani se declară nemulțămit și-'și reservă dreptul de a propune o moțiune, prin care sĕ se provóce guvernul de a purta o politică esternă mai corĕspunḑĕtóre drepturilor și naționalității Italiei.

Scandalul ḑilei.

Scandalul ḑilei se petrece în biserică, tocmai în acea instituție, care ar trebuí sĕ fie mai puțin decât ori-care alt teren priincios pentru neorêndueli.

Sunt deja câteva luni de când presa nóstră a deschis o rubrică specială unor afaceri clericale. O polemică vie, prea vie, s'a încins asupra celui dintâiu prelat al țĕrii între unele ḑiare, chiar între cele cari prin opiniunile ce propagă, ar fi fost firesc sĕ fie mai indiferente în cestiunile acestea.

La polemica ḑiarelor s'a adaus în vremurile din urmă greva sinodului, greva majorității celui mai înalt sfat al țĕrii, al celui căruia îi este încredințată păstorirea sufletelor dreptcredincioșilor.

Și în urma acestei greve, pentru care înzadar s'ar căuta aiurea un precedent sau o analogie, a isbucnit lupta între guvern și Metropolitul Primat, Primatul acusând pe ministrul cultelor, că a uneltit greva cea monstruósă și făcênd pe guvern responsabil de nenorocitele urmări ale uneltirilor sale — și guvernul amenințând pe Primat cu un proces dinaintea Curții de casație, proces érăși fără precedent.

Neapărat, că nu tóte cele ce se spun și se svonesc trebue luate drept curatul adevĕr, dar ori cât s'ar reduce din sgomotele care cresc, mai ales din causa ciudatei tăceri a foilor oficióse, rĕmâne destul ca sĕ spunem nu numai că situația este gravă, cum a declarat „Voința Națională“, dar că este jalnică și plină de primejdii pentru biserică și pentru țéră.

Dela început ținem sĕ amintim că în acéstă aventură a guvernului liberal nu avem nici un interes de partid nici de apărat, nici de făcut sĕ triumfe. Dacă cineva s'ar încerca sĕ tăgăduiască sinceritatea afirmărei nóstre, l'am trimite la articolul inspirat din „Voința Națională“ dela 2 Maiu în care se spune curat, că după ce conservatorii au ales pe actualul Metropolit Primat au „constatat, puțin după acésta, că alesul lor nu se scobóră la înjositorul rol de unéltă, după cum speraseră, și se grăbiră cu aceiași unitate de urlete, sĕ-'l renege, acoperindu-'l de acusări și de insulte“.

E evident, că „Voința Națională“ ne judecă după calapodul ei când își închipuesce că am ales un anume Metropolit cu scopuri politice și că, odată ales, am cercat sĕ-l transformăm în unéltă. Ceea-ce reținem este, că planul nostru de a ne face stăpâni politicesce pe biserica națională, chiar dacă am fi fost destul de nemernici ca sĕ-l concepem, nu a reușit și că prin urmare interesele nóstre de partid nu sunt amestecate în acéstă cestie.

Dacă n'avem însĕ interese de partid de apĕrat, interesele cele mari și permanente ale acestui regat ne impun sĕ ne spunem cuvêntul nostru și sĕ dovedim — pe cât mai este vreme — că guvernul alunecă pe o cale greșită și periculósă și creaḑă precedente ale căror urmări finale nici nu se pot prevedea astăḑi.

Nu ne preocupă — și nici nu avem elementele ca sĕ judecăm — cestiunea în sine. Nu scim și nu putem sci nici dacă metropolitul primat s'a făcut vinovat cu ceva, nici dacă vina sa — dacă are vre-una — este o vină de drept comun, o greșală eclesiastică sau numai un neastâmpĕr rĕutăcios menit sĕ facă grea și neplăcută viéța ministrului cultelor sau a guvernului întreg.

Neapĕrat, că dacă metropolitul n'are nici o vină și guvernul numai că sĕ aducă o altă persónă în scaunul Ungro-Vlahiei, sau ca sĕ pedepsécă ceea-ce crede dênsul o infidelitate politică, după-cum tuna presa liberală pe când era în oposiție, a înscenat sau măcar încurajat scandalul actual, nu sunt cuvinte destul de puternice ca sĕ osândim cabinetul d-lui Sturdza.

De aceea ne punem în ipoteza unei vine reale, ér nu a unei înscenări din senin.

Ei bine, și în acest cas nu putem sĕ nu condamnăm lipsa de tact, lipsa de înțelepciune, neîndemânarea și miopia stăpânirei.

Legile nóstre actuale arméză destul statul în contra prelaților vinovați. Dreptul de a trimite la curtea de casație pentru delictele de drept comun, la sinod pentru pĕcatele care știrbesc autoritatea morală a prelatului și energia ministrului ca sĕ înfrângă cum merită ori-ce încercare din partea ori-cărui prelat de a depăși atribuțiile și drepturile pe care le are dela și numai dela lege, sunt în destul când se află în mâna unui om, dar a unui om întreg.

Esperiența din anii din urmă a dovedit acésta cu prisos.

Tótă lumea stie că vreme de 7 aui răbdarea și putința de a înghiți a ministrilor conservatori a fost pusă la grea încercare de nervositatea unui prelat, pe care oposiția liberală îl susținea cu tótă autoritatea ei în contra autorității Statului.

Și din acéstă luptă, în care nici un minut guvernul conservator nu s'a gândit măcar sĕ întrebuințeze armele puternice care într'un stat bine orênduit trebue sĕ stea în totdéuna gata de întrebuințat dar sĕ se întrebuințeze rar, autoritatea Statului a eșit învingătóre și nici nu s'au vĕḑut ministrii insultați în Sf. Sinod, nici nu s'au auḑit că vr'un ministru conservator sĕ se fi coborît la rolul de a împinge pe înalții prelații la nisce greve de un modernism prea accentuat pentru biserica lui Iisus Christos.

Dimpotrivă. Grevă clericală, în imitația grevei călărețe, amêndoue eșite din mintea bolnăviciósă și patriotismul sec al partidului liberal, s'a organisat și în contra nóstră. Și deși autorii grevei nu erau decât patru din doisprеḑece, o infimă minoritate, și deși obiectul grevei era pur și simplu sĕ se zădărnicéscă alegerea de archierei până la venirea la putere a partidului liberal, noi am avut răbdarea sĕ încercăm doue sesiuni de arêndul putința de a se cuminți ómenii și atunci când o lungă și repetată încercare a dovedit, că înțelepciunea nóstră era luată drept slăbiciune, am adus leacul nu prin intrigi de coridóre, duse de călugări rĕspopiți, ci pe cale legislativă, făcênd pe viitor imposibile asemenea greve.

Nu ne-am gândit însĕ și nu am prevĕḑut nimic în contra unei greve a majorității a S-tului Sinod. Într'adevĕr lucrul acesta ni s'a părut imposibil, căci maioritatea care póte prin voturile ei sĕ aducă la îndeplinire tóte părerile ei legale și chiar sĕ pue la ordine, dacă este nevoe, pe un president care ar violenta-o, n'are pentru ce se recurgă la mijlocul revoluționar al grevei. De aceea legea votată de noi și despre care s'a vorbit atât de mult ḑilele trecute nu prevede, cum au creḑut

---

acesta o au cămătarii, dar și țĕranii pórtă vină la așa ceva în cele mai multe casuri, că ei sunt prea încăpăținați, de câte-ori dau de un nĕcas, în loc de a alerga la un preot care are sĕ le dea deslușiri și chiar recomandațiuni pe unde sĕ pot ajuta ei sĕ duc la cămătarii sau birtașii comunei, cari sunt strĕini, și asta nu o fac ei din nepricepere ci din rușine, lor le este rușine a spune la un om de sat că are nevoe de bani, mai bine cum am ḑis sĕ duc la cârcimar, care le dă bani de sĕ scapă de nĕcaz; dar cum le dă el bani! pe moșie, ia un loc încă sĕmĕnat cu holdă și dă țĕranului 50 fl., tómna și-'l culege și vinde numai grâul cu 20—25 fl. cârcimarul nu-'l întețesce cu plata decât numai primăvara când locul rĕmâne de ogor, atunci țĕranul chiar dacă are ceva bani strînși îi trebue pentru nutreț sau sĕmênță și cârcimarul vĕḑêndu-'l în strîmtóre se dă pe lângă el cu vorbe bune îi mai dă ceva parale și rĕmâne cu pămêntul pe vecie sau piitor cum ḑice țĕranul, și aceste casuri nu sunt rari ci cât de dese, încât în ḑiua de astăḑi prin unele comune românesci nu mai poți cumpĕra nici un pămênt, căci nu sunt de vênḑare, și și care sunt de vênḑare le afli numai după-ce le-a cumpĕrat strĕinii; dar sĕ le lăsăm acestea că sunt cunoscute fie-cărui, care a trăit la sate, sĕ revenim la tema nóstră.

Un inconvenient de căpetenie în activitatea afacerilor de cămătărie ḑace și în aceea, că prin cămătărie li se dă ocasie acelor agricultori, cari prin o economie rĕu condusă 'și-au perdut creditul în alte părți, și la cămătari ei pot continua cu creditul până ajung la sapă de lemn, ér dacă nu ar fi cămătarii, agricultorul ar fi nevoit sĕ se pună pe cruțare și diligință și prin acésta cu timpul s'ar puté érăși reculege, mai cu sémă dacă se întêmplă de urméză câțiva ani buni unul după altul.

Sciu casuri, unde un cămătar a împrumutat pe un țĕran cu 100 fl. pe timp de 3 luni, 'i-a luat camătă 8 fl., cheltueli pentru scrierea obligațiunilor 2 fl., timbru și alte cheltueli 2 fl., apoi unde rĕmâne drăguțul de aldămaș, fără de care nu se póte face nimic, și lucrurile acestea se fac de comun la jupânul Itzig, apoi jupânul Itzig sĕ nu se alégă și el cu ceva din acésta daraveră, ar fi ceva cam mult, punem pe ușorul, că aldămașul încă face 2 fl. cu totul ar fi 14 fl. pe trei luni, pe un an nu ar fi mai puțin decât 56 fl., apoi nu este acésta o șarlatanie, ba e o hoție strigătóre la cer nu altceva.

(Va urma.)

unii naivi, putința eliminării unei maiorități absente, ci pedepsirea de către Sinodul constituit cu maioritate a unei minorități recalcitrante.

Acésta ne face sě credem, că nevenirea la ședințe a maiorității Sinodului trebue sě fie ceva mai mult de cât ceea-ce apare la suprafață.

Dorim pentru cinstea vieței nóstre politice, ca d. Poni sě pótă sě dovedéscă, că nici n'a înscenat, n'a nici încurajat greva.

Și tot așa suntem adânc măhniți, că în sala sinodului representantul puterii statului a fost tratat, cum se ḑice, că a fost tratat.

Chimistul dela Iași este trecětor pe scaunul seu. Pe acel scaun însě, indiferent de persónă, stă maiestatea puterii civile față de puterea religiósă și ne dóre inima sě avem sě moștenim acest scaun micșorat prin reprimandele suferite și necinstit prin intrigile țesute.

Guvernul trebue se hotărască. Scandalul ḑilei trebue sě se mute pe altă scenă.

Dacă guvernul are sau crede că are doveḑile unor vine serióse ale metropolitului și cântărind binele și rěul ce ar puté sě iasă din a lui purtare, sě întrebuințeze mijlócele pe care i le dă legea ca sě pedepséscă pe vinovat.

Dacă nu e vorba de acésta, ci numai de una din acele încercări cunoscute adesea în istorie de încălcare de atribuții, fie față cu statul, fie cu frații — acesta este limbagiul oficial — din sântul sinod, sě ne crédă guvernul că ori-când este în stare sě stavilésca asemenea încercări, numai sě scie, sě vrea și sě pótă.

Ceea-ce însě nu se póte admite cu nici un preț, ceea-ce este primejdios și înjositor pentru țéră și pentru biserică, este întrebuințarea mijlócelor revoluționare.

Că partidul liberal a înscenat greva când era în oposiție, nu este un cuvênt sě o însceneze și acum când se află la guvern.

Consiliul de ministri nu este clubul din fața Sărindarului; la guvern se lucréză altfel decât la sala Dacia și ceea-ce nu pune în primejdie nici buna reputație, nici interesele țerii când le faci în oposiție liberală, pentru-că slavă Domnului, se află un guvern conservator care sě-ți nimicéscă planurile, nu poți sě o repeți când esti tu la guvern, fără a loví marile și permanentele interese ce 'ți-au fost încredințate.

Ca oposanți ne ar conveni de minune continuarea șirului de buclucuri și de neorêndueli în care a întrat guvernul.

Noi însě suntem ceva mai mult decât oposanți. Suntem guvernul de ieri și guvernul de mâne. Și nu pentru plăcerea deșértă de a vedé acest „mâne“ sosind mai curênd, jertfi-vom interesele ḑilei de aḑi care dacă nu este a nóstră ca conservatori, rěmâne a nóstră ca Români. („Timpul“.)

Congresul Ligei culturale.

Ședința întâia.

Prima ședință s'a ținut Dumineca la órele 2, sub presidenția dlui V. A. Urechiă, în sala Ateneului.

Dl G. C. Dobrescu ia cel dintâiu cuvêntul și protestéză contra alegerei unor delegați, cari věḑênd că nu sunt aleși în Bucuresci, au venit acum ca delegați a unor secțiuni, cari nici nu mai esistă. Dl Dobrescu cere sě se alégă o comisiune de trei membrii, cari sě verifice titlurile delegaților, sě respingă pe cei fără drept și în urmă sě se procédă la lucrările congresului.

Atunci se începe o discuție furtunósă, un adevěrat scandal, provocat de liberalii, cari veniseră în pěr.

Dl T. Policrat se scólă în mijlocul acelui tumult și cere escluderea delegaților secțiunilor din Caracal, Slatina, Giurgiu și Zimnicea, secțiuni cari nu mai esistă astăḑi.

Propunerea acésta înfuriază și mai mult pe colectivisti Cunoscutul C. Ionescu fost student și aḑi funcționar la ministeriul de finanțe, începe sě vocifereze și sě amenințe cu pumnul; el este secondat de deputatul Mărgăritescu, de inginerul Cordea și mai mulți funcționari dela diferite ministere.

Scandalul a durat mai multe minute. Când spiritele s'au liniștit puțin ia cuvêntul dl Ionel Grădișteanu, în mijlocul unor aplause furtunóse, și susține propunerea dlui G C Dobrescu.

Acéstă propunere se pune la vot cu apel nominal, și se primesce cu 59 voturi contra 48.

După votarea propunerei ante-colectiviste, scandalul se începe din nou. E dureros sě spunem că printre provocătorii scandalului s'a observat și bětrânul V A. Urechiă.

Dl Mișu Sěulescu trage conclusia că votarea propunerei dlui Dobrescu este un vot de blam pe care congresul îl dă fostului comitet al Ligei culturale și că acest comitet nu mai póte sta în fruntea acestei instituțiuni.

Cuvintele dlui Sěulescu sunt primite cu aplause sgomotóse.

Dl C. Disescu ia după aceea cuvêntul și, într'un discurs plin de cel mai înalt patriotism, face apel la comitet și îl conjură sě 'și dea demisiunea.

Se procede la alegerea comisiunei pentru verificarea titlurilor delegaților și sě aleg dnii M Sěulescu, F. C. Dobrescu și studentul Cancicov.

Dl V A. Urechiă, rugat de congres sě cetéscă raportul despre activitatea fostului comitet, d-sa se opune, își ia pălăria și parăsesce sala în mijlocul murmurelor celor de față.

Ședința a dóua.

La deschiderea ședinței, dl Dobrescu Prahova cetesce raportul comisiunei, care conchide la invalidarea titlurilor delegaților din Botoșani, Caracal, Fălticeni, Giurgiu, Slatina, Severin, Zimnicea și Câmpu lung, secțiuni cari nu mai esistă.

Colectiviștii în cap cu d-nii B. Epurescu C. Ionescu, Cantili, inginerul Cordea, etc. provócă din nou scandal.

Raportul comisiunei de verificare se pune la vot și se primesce cu 65 voturi contra 54.

Dl Urechiă contestă acest vot al congresului deóre-ce, ḑice d-sa, raportul nu póte fi luat în considerație decât cu dóuě treimi. După aceea dl Urechiă își începe cetirea raportului sěu.

Ședința a treia.

La deschiderea ședinței a treia, dl Urechiă continuă încă cu cetirea lungului seu raport.

La intervale, fostul președinte al Ligei este întrerupt i-se dă se înțelégă că prea mult se laudă pe sine și că acum ar fi momentul sě dea un esemplu de mai mult patriotism și sě se retragă din capul Ligei.

Acest lucru l'a înțeles dl Urechiă și l'a și făcut. După terminarea cetirei raportului, d-sa își dă demisia în mod irevocabil.

Se proclamă președinte al congresului dl Stroe Beloescu, profesor din Bêrlad.

Cl I. N. Iancovescu cetesce după aceea raportul censorilor.

Cetirea acestui raport a produs cea mai penibilă impresie asupra congresului și a numerosului public, care umplea marea sală a Ateneului.

Dl G. C. Dobrescu ia din nou cuvêntul și critică raportul d-lui Urechiă. D-sa afirmă că acéstă stare deplorabilă finanțelor Ligei culturale se datoresce în mare parte comitetului care prin circulări oficiale către secțiunile din provincie a oprit activitatea Ligei.

La aceste cuvinte, dl C. Ionescu se scólă în picióre și vociferéză din tótă puterea plămânilor.

Dl Dobrescu se întórce atunci către dl Tache Protopopescu secretarul general al ministeriului de finanțe, și-i ḑice:

— D-le Protopopescu, liniștesce pe sub-alternul d-tale!

Dar, în loc de linisce, scandalul ia acum proporții și mai mari. Colectiviștii strigă din tóte părțile și amenință cu pumnul pe dl Dobrescu.

A trecut aprópe o jumětate de óră până ce ordinea se pótă fi restabilită. Dl Dobrescu cetesce acum o moțiune prin care se desaprobă gestiunea actualului comitet.

D. M. Vlădescu, profesor universitar, susține moțiunea și într'un discurs magistral, întrerupt de dese și entusiaste aplause, cere congresului sě ridice nivelul moral al acestei instituțiuni culturale și sě scape Liga de sub influența ucigětóre a politicei.

După d. Vlădescu ia cuvêntul d. Ionel Grădistean, care arată că actualul comitet nu mai are nici o autoritate morală și face apel la dênsul, ca sě-și dea demisia. Comitetul remâne însě surd la cuvintele căldurόse și pline de patriotism ale dlui Grădistean și declară prin d. Delavrancea că nu se va retrage, decât numai în casul când congresul i-ar da un vot de blam.

Numai de cât moțiunea de blam se pune la vot și congresul o primesce cu 57 voturi contra 14.

Comitetul părăsesce sala; congresul procede la alegerea noului eomitet.

Noul comitet al Ligei.

Congresul cu unanimitate de voturi, a ales următorul comitet al Ligei culturale:

I Grădisteanu, deputat. M. Vlădescu, prof. univer. C. Disescu, prof. univer. Dr. Al. Obreja, prof. univer. D. Nenițescu, advocat. Dr. Stoicovici, medic. C. Rădulescu Motru, profesor. D. A. Florescu, preprietar. V. Al. Miculescu, student.

Censori:

Colonel D. Anghelescu. Eremia Popa. Colonel Obedeanu, senator.

D. Ionel Grădisteanu mulțămesce pentru onórea ce i s'a făcut și făgăduesce că la Liga nu se va mai face de aci înainte decât politică „națională“. După aceea propune congresului ca sě alégă pe d. V. A. Urechiă președinte de onóre. Propunerea se primesce.

D. Tanoviceanu, profesor universitar la Iași și care ca și dl A. Densușianu, deși liberal, a dovedit mult pătriotism prin atitudinea sa în contra vechiului comitet, ia cuvêntul cel din urmă și în vedere, că comitetul-crampon nu va voi sě cedeze locul noului comitet face un călduros apel ca tóte secțiunile Ligei din țéră sě se întrețină pe viitor cu noul comitet.

Congresul s'a închis la órele 7 în aplausele congresului la adresa biuroului compus din dnii Aron Densușianu, Dr. Blașianu și Dr. Tanoviceanu.

Banchetul.

Ca o bine venită recreare după frământări de două ḑile, banchetul a întrunit la masă numai elementele hotărîte de a lupta în contra vechiului comitet, ai cărui membrii au ținut sě se abțină, neputênd sě resiste și de astădată patimilor, de care sunt cuprinși. Singur dl V. Urechiă a făcut act de presența pe la óra 10.

Inainte de a începe șirul toastelor dl Aron Densușianu, președintele banchetului, a cetit o telegramă de felicitare pe care comesenii au trimis'o dlui Dr. Rațiu.

Cel dintâiu care a luat cuvêntul a fost dl Ionel Grădișteanu, care a toastat întêiu pentru dl Dr. Rațiu și în doilea toast pentru fostul comitet al Ligei.

D. M. Vlădescu în câte-va cuvinte bine simțite a vorbit pentru entusiasmul studenților universitari și pentru fermitatea bětrânilor cari luptă în cestiunea națională.

Șirul toastelor s'a continuat apoi in ordinea următóre:

Dl Aron Densușianu pentru noul comitet;

Dl. G. Dobrescu pentru agenții cari vor propovedui în păturile populare idealul cestiunei naționale;

Studentul Cancicov pentru profesorii universitari;

Dl I. Oroveanu pentru presă;

Studentul Tamara pentru dl I. Grădișteanu.

Studentul Rășcanu (Iași) pentru Italia.

Au mai vorbit apoi d-nii Creangă, I. Bacalbașa de la Ziua, Al. Ionescu de la Lumea Nouă, studentul Miculescu pentru dl Aurel Popovici, Roberto Pava, T. Policrat, Olteanu, dl V. A. Urechiă pentru dl Dr. Rațiu, Ciura, C. Ionescu, Bălănescu pentru dl Densușeanu, Al. Seulescu etc.

Banchetul, cu tótă absența foștilor membri ai comitetului, a fost fórte animat și s'a terminat la óra 12 din nópte.

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învěțătorilor gr.-or. români din despărțěmêntul Sibiiului se va ținea *Sâmbătă și Dumineca în 6 și 7 Iuniu a. c. st. n.* în comuna Sadu, edificiul scólei, la care sě învită cu tótă onórea P. T. membrii ai reuniunii și onorațiorii, cari doresc a se interesa de binele scólei române.

Programa:

1. Serviciu divin cu învocarea Duchului Sfênt, la 8 óre a. m. în biserica din Sadu.
2. Deschiderea ședinței.
3. Apelul nominal, constatarea membrilor presenți și absenți.
4. Incassarea tacselor restante și curente.
5. Raportul comitetului despre activitatea sa din anul ecspirat.
6. „Despre ocupațiunile de casă“. Scopul și valórea lor. Legătura cu obiectele de învěțămênt. Întinderea și distribuirea lor după obiectele de învěțămênt și cu privire la timp. Cum sě se facă, cum sě se corecteze și cum sě se înapoieze elevilor? — temă tractată de dl Ioan Vițelariu, învěțătoriu în Poplaca.
7, În legătură cu ecspunerile teoretice din adunarea generală din tómna trecută despre desemn, sě se facă cu copiii desemnul bisericii din localitate în conturi simple (în una, eventual în dóuě lecțiuni), — prelegere practică ținută de domnii; Niculae Șurean, învěțător în Cristian și George Stăneasă învěțător în Gușteriță.
(Conferență după fie-care prelegere.)
8. Eventuale propuneri.
9. Reconstituirea comitetului pe un nou period de trei ani.
10. Visitarea stabilimentului electric din Sadu, în corpore.

Sibiiu, 14/26, 1896.

Dr. V. Bologa, președinte.
L. Negrilă, secretar.

Noutăți.

Defilarea trupelor române la 10 Maiu

Dăm următórele aměnunte, după „Epoca“, despre defilarea trupelor cu ocasiunea ḑilei de 10 Maiu:

In general ținuta trupelor și modul cum au defilat, au mulțămit pe Regele Carol, care în tot timpul defilărei a avut la stânga sa pe dl ministru de rěsboiu, general Budișteanu.

Defilarea a început scólele normale, a societății pentru învěțătura poporului român și cea de institutori. După scoli, trompetele sună, musicele intonéză un marș adevěrat militar și în capul unui numěros stat-major bine compus, apare dl general Arion, comandantul corpului 2-a de armată; apoi oficerii fără trupă, apoi oficerii în reservă.

Urméḑă scóla de oficeri, în frunte cu comandantul sĕu, dl colonel Angelescu. Apoi scóla de aplicație, secția preparatorie; scóla de administrație și de poduri și șosele.

Urméḑă apoi comandantul divisei 4-a dl general Argintoian cu statul sĕu major, urmat de o campanie de flotilă, care a atras admirațiunea întregei asistențe, atât prin ținuta sa militară cât și prin modul escelent cum a defilat.

Regimentul 6 Mihaiu Bravul a satisfăcut și pe Regele, atât prin ținuta sa regulamentară și curată cât și prin atitudinea nesilită cu care a trecut pe dinaintea Suveranilor.

Urmară reg. 21 Ilfov, comandat de dl locotenent-colonel Hiotu; regimentul de geniu, batalionul 3 de vênători etc.

Trompetele încetéză și fanfarele artileriei și a cavaleriei încep a suna mărețul lor aer de aparițiune. Dl colonel Vartiadi apare în capul brigadei sale de artilerie, pentru a căreia ținută nu se pot adresa decât laude acestui distins oficer și întregului corp oficeresc ce-i dă concursul sĕu. Bateriele din câteși trele regimentele sunt splendide în tótă puterea cuvêntului; ținuta trupei, harnașamentul, caii, buna instrucțiune, totul se vede fórte îngrijit; un lucru însĕ sărea în ochi, trupa se vedé fórte obosită.

Urmară ecsadronul 2 tren, regimentul 2 cetate. Cavaleria, avênd în capul ei pe dl general Candiano Popescu, a făcut un progres real.

Reg. 4 roșiori, superb la aspect; afară de al 3-a escadron, căruia nu i-s'a putut nimic reproșa, celelalte ar fi putut ține mai bine alinierea și distanța între plutóne. Cu tóte acestea se póte ḑice sus și tare, că acest regiment a defilat fórte bine. După acésta urméḑă reg. 3 de călărași.

Divisionul de gendarmi călări închide marșul prin o defilare ce uimesce pe tótă lumea. Atitudinea marțială a acestei trupe atrage admirațiunea întregei asistențe. M. S. Regele a dat semnul de aprobare.

După defilare MM. LL. Regele și Regina s'au reîntors la palat.

* * *

Hymen. Domnul Andron Bogdan absolvent de teologie î-și va serba cununia sa, cu dșóra Maria Șuiaga, nepóta preotului din Secămaș, Petru Popovici, Duminecă la 19 Maiu st. v. a. c. în biserica gr.-or. din Lăpușnic.

Sĕ fie într'un cias cu noroc!

* * *

Invitare la petrecerea cu dans ce sĕ va arangia în Sebeșul săsesc, Duminecă la 19/31 Maiu a. c. în pavilonul hotelului „La leul de aur“. Venitul curat e destinat în favorul „Reuniunii meseriașilor români“ din loc. Începutul la 8 óre séra. Prețul întrării de persónă 60 cr. Ofertele marinimóse sĕ primesc cu mulțămită și se vor cuita publice. Damele sunt rugate a sĕ presenta în costum național sau toilete de stradă.

* * *

Furt millenar. Baronul Schossberger Nándor a făcut arătare la poliție, despre faptul întêmplat cu el. Mercuri séra în gara de vest până ce s'a depărtat de pe peron la cupeul, în care avé sĕ călătorésca, i-s'a furat portmoneul cu 1400 fl. bani gata, (1 bancnotă de o mie, 3 banc. de 100, ceila'ți bancnote de 10 și 5 fl.) un los și mai multe documente. Cercetarea decurge în contra istețului hoț aprópe bimillenar.

* * *

Prepararea săpunului. Se stinge întrun vas mai mare (sau căldare) 5 chilograme de var, pe urmă mai puni în acest var stîns 10 chilograme sodă calcinată. Se fierb apoi 40 litre de apă și se tórnă acésta apă clocotindă pe amestecătura de var și de sodă, dar mestecând mereu; se acopere și se lasă se steie astfel pănă a dóua ḑi frumos într'un vas, ér pe amestecătura, ce a rĕmas, se mai tórne 32 litre de apă. Leșia întâiu o puni la foc și se fierb în ea $7\frac{1}{2}$ chilograme de sĕu. Când veḑi, că leșia scade, mai torni din leșia a doua. Adaugi la sĕu încă $\frac{1}{4}$ chilogram de sare, și după-ce fierbe 6 óre săpunul e gata.

* * *

Cine se hrănesce mai mult? Statisticele mai nouĕ ne spun, că Englezul cheltuesce anual pentru hrană 100 fl., Francezul 95, Germanul 85, Spaniolul 65, Rusul 50 fl. Pâne se consumă la an: în Germania 180 chile de persónă, în Francia 270, în Rusia 268, în Spania 240, în Italia 200, ér în Anglia numai 190. Ce privesce consumul cărnei Anglia ocupă locul prim. Aici se consumă la an 55 chile de carne de persónă, în Francia 39, în Germania 32, în Rusia 26, ér în Italia numai 13. E interesant de a aminti că Englezul consumă de cinci ori atâta zahar ca Francezul, ori Germanul, și de 10 ori mai mult ca Rusul.

* * *

Locuințe scumpe. „Gil Blas“ în numĕrul seu ultim publică următórea anecdotă:

Doi deputați vorbesc despre scumpetea locuinței.

— Curios, ḑice unul, apartamentele cele mai mici sunt cele mai scumpe.

— Glumesci?

— Tocmai nu, cugetă numai la aceea, cât costă pe țéră cele dóuĕ camere și un cabinet.

Din public. *)

Dare de sémă și mulțămită publică.

La concertul arangiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, în ḑiua de 16 Maiu a. c. a incurs sara la cassă suma de 102 fl. 35 cr., din care substrăgêndu-se spesele de 58 fl. 66 cr., a rĕmas un venit curat de 43 fl. 69 cr.

Suprasolviri au incurs dela următorii domni: Nicolau Cristea, asesor cons. și președintele Reuniunei 1 fl.; I. Gârbacea, librar 80 cr.; Dr. Dăianu, red. 40 cr. și Gavriil Hango, presbiter 40 cr., cărora li-se aduce pe acéstă cale mulțămită căldurósă. Asemenea onoratului public, care a binevoit a sprijini Reuniunea cu presența lor.

Sibiiu, din ședința comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ținută în 28 Maiu a. c.

La însărcinarea comitetului:
George Poponea,
notar substitut.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

„Ardeléna“, institut de credit și economii societate pe acții.

Convocare.

În conformitate cu prescrisele §-lui 18 din statute, domnii acționari ai institutului se învită la

adunarea generală estraordinară,

ce se va ține în biroul institutului la **30 Iunie 1896 st. n.** după prânḑ la 3 óre, cu următoriul

Program:

1. Propunerea direcțiunii, referitóre la înmulțirea capit. social.
2. Propunerea direcțiunii, cu privire la întregiréa §§-lor 6 și 51 din statute.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la adunare, sunt rugați a depune acțiile la cassa institutului, conform celor normate în §. 20 a statutelor societății.

Orĕștie, la 15 Maiu 1896.

Direcțiunea.

[52] 1—1

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6,52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6,27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2,27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața		Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30								
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	---	8 18	—	6.12
—	3,31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	—	5.56
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	—	5.40
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	--	5.04
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	—	4.41
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6,34	6.25	—	3.55
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05		Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		-
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36		Orĕștia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32		Alba-Iulia		4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	Teiuș	pl.	3.43	3.33	1. -	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.2[illegible]	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. -	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

-	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.41
-	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56. Sibiiu, Marţi, 21 Maiu (2 Iuniu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Maiu, 1896.

In capitala României se petrec lucruri, cari trebue se supere pe tot românul, care doresce binele şi prosperarea neamului, se petrec lucruri urîte. şi ele se petrec cu cele mai sânte instituţiuni din statul român, cu biserica şi cu Liga pentru unitatea culturală a Românilor.

Până când scriem aceste despre crisa în cele bisericesci scim numai atâta, că pe ḑiua de Sâmbăta trecută sântul Sinod al României s'a întrunit din nou în şedinţă şi cu maioritate de voturi a declarat neîncredere metropolitului, rugând pe guvern se intrevină, sĕ suspendeze pe capul bisericei şi sĕ-l dea în judecată luméscă.

Urmarea a fost, că guvernul a suspendat pe metropolit, l'a dat în judecată şi acésta la cererea sântului Sinod, totodată a pus şi o locotenenţă în persóna metropolitului din Iaşi, Iosif, a episcopului Parteniu şi Timuş.

Stăm în faţa unei dureróse situaţiuni şi deocamdată nu putem cerca nici cine pórtă vina în acéstă durerósă afacere, nici acea, dacă sântul Sinod şi guvernul român al statului ortodocs din România a luat calea cea mai bună pentru ferirea sântei biserici de rele.

Ne esprimăm de-ocamdată adênca nóstră mâhnire pentru cele petrecute, şi suntem în reserva cuviinciósă până vom primí informaţiuni esacte în acéstă durerósă afacere.

In lumină de tot tristă ni se presintă lucrurile şi la Liga pentru unitatea culturală a Românilor.

Este tocmai anul de când congresul Ligei, punênd la o parte interesele generale ale némului, interesele generale culturale, a luat un caracter pronunţat de partidă, şi din comitetul central a scos pe toţi bărbaţii conservatori. Cu chipul acesta Liga a devenit un mijloc în mâna liberalilor, şi astfeliu acéstă instituţiune cu meniţiune curat culturală s'a dejosit la o armă puternică pentru scopuri de partid.

Şi din momentul, când Liga nu a mai fost teren comun de activitate şi jertfire al tuturor Românilor fără deosebire de vederi şi legături politice, din acel moment Liga s'a lipsit de cel puţin jumĕtatea puterilor sale materiale şi morale.

Şi în anul trecut, ca şi acuma, congresul Ligei s'a ţinut în Bucuresci a doua şi a treia ḑi de Rusalii. Atunci s'a scos din comitetul Ligei primariul de atunci al Bucurescilor, Nicolau Filipescu, în urma căreia s'a retras din comitet membrul cel mai valoros, Ionel Grădişteanu, şi Liga a devenit faptice instrument pentru scopuri de partidă în mânile liberalilor atunci în oposiţiune.

In anul acesta s'a schimbat situaţiunea, congresul din anul acesta a dat vot de neîncredere fostului comitet, nu l'a mai ales, ci a ales un alt comitet fără colorit politic, în fruntea căruia stă acel Ionel Grădişteanu, care acum e anul a eşit din comitet, tocmai pentru cuvêntul, că Liga era instrument în mâna partidului liberal.

Vor fi şi de aceia, cari vor înclina spre credinţa, că delăturarea fostului comitet, care era esclusiv din liberali compus, este opera conservatorilor acuma în oposiţie.

Apelul noului comitet nu permite o asemene credinţă, în acest apel noul comitet declară, că Liga nu va mai fi a unei partide, ci ea va fi teren de activitate şi jertfire al tuturor Românilor, un sanctuariu al iubirei de ném şi de ţéră pentru toţi Românii.

Acest apel deci nu ne îndreptăţesce sĕ fim mâchniţi, dar trebue sĕ fim mâchniţi pentru lucrurile, cari se întêmplă între comitetul vechiu şi cel nou al Ligei. Comitetul cel vechiu susţine, că congresul nu a ales în mod corect pre cel nou, de acea el nu voesce sĕ dea noului comitet nici localităţile Ligei, nici cassa, nici archiva.

Acesta este acel lucru urît, pentru a cărui caracterisare am voit sĕ alegem cuvêntul cel mai domol, când am ḑis că el ne mâhnesce.

La o instituţiune de natură pur culturală, cum e Liga, nu ar fi permise personalităţile; scopul atât e de sânt, încât pentru ajungerea lui trebue sĕ ne subordinăm ambiţiunea personală şi interesul egoistic, fie el de ori-ce natură.

In numĕrul 64 dela 8/20 Iuniu 1895 am luat notiţă despre lucrurile din sinul Ligei şi am tras paralelă între patriotismul celor dela Liga ungurêscă numită caracteristic cu 4 iniţiale „*Emke*“, şi între cel al celor dela Liga culturală din România. Pe când în Ungaria toţi sunt în jurul reuniunei de magiarisare, în România şi din instituţiunea culturală unică în al ei fel s'a făcut mijloc de partid.

Jocul frivol cu nepredarea cassei şi a archivei s'a repeţit în tómna anului trecut aici în Sibiiu în redacţiunea „Tribunei“ şi ele sémĕnă ca ou cu ou.

Pentru cinstea némului nostru trebue sĕ ne esprimăm profunda nóstră mâhnire în faţa celor ce se petrec la Ligă.

Dacă ea nu póte fi teren de activitate şi jertfire pentru toţi Românii, atunci ca sĕ fie teren de compromitere a nóstră, la acésta nu are îndreptăţire.

Revista politică.

Proiectul pentru dreptul curiei de a judeca în cause electorale a avut un trecut variabil. De un şir de ani a stat acest proiect de lege în ordinea de ḑi a opiniei publice, a trecut în diferite rênduri prin şedinţele comisiunei, prin consiliile de ministrii, până când în fine, precum se pare, cu învoiala tuturor partidelor va fi adus înaintea parlamentului. In conferinţele tuturor cluburilor de partide nu s'a ridicat nici o voce de însĕmnătate contra acestui proiect; schimbări, cari sĕ vor face la desbaterea specială, nu schimbă întregul proiect mai de loc.

* * *

Deputaţiunea austriacă pentru stabilirea cuotei a ţinut sub presidenţa contelui Schönborn o şedinţă, ca sĕ se consulte asupra rĕspunsului, care l'a pregătit consilierul Beer la renunţiul magiar. Ce a străbătut asupra acestei cestiuui în opinia publică merge într'acolo, ca mai întâi austriacii nu sĕ gândesc, sĕ cedeze în causa aşa numitului prăcipiu pentru graniţa militară. Apoi i sĕ rĕspunde renunţiului unguresc pe scurt la tóte punctele. — In ce privesce paritatea accentuéză deputaţiunea austriacă, că de aceea e vorba, ca sĕ se afle o basă solidă pentru calcularea cuotei, pentru că metoda de până acum de calculare nu s'a dovedit destul de precisă. După tractarea în detail a acestui punct rĕspunsul dela sfêrşit este, sĕ rĕmână pe lângă propunerea dintâi asupra cuotei: 56, 84: 43, 16. Deputăţiunea a luat cu unanimitate rĕspunsul la cunoscinţă.

* * *

Partidul liberal din Viena face triste esperienţe. La alegerile pentru magistrat a căḑut. Un compromis între „clubul cetăţenilor“ şi „partidul progresist“ n'a fost cu putinţă, pentru că cel dintâiu a pus condiţia, ca între candidaţi sĕ nu fie nici un ovreiu. In urma acestei condiţii partidul progresist a refusat ori şi ce loc reservat lui în magistrat şi la alegeri şi a luat parte. Membrii progresisti, cari au fost aleşi, au declarat, că nu primesc alegerea. Foile antiliberale accentuéză, că partidul liberal e de vină, dacă de aici înainte nu va mai fi representat in magistrat, pentru că dela consilierii comunali antisemiţi nu sĕ póte astepta ca sĕ alégă un ovreiu în magistrat. „Stênga unită“ a făcut în acéstă cestiune o interpelare în Reichsrat.

* * *

Ţarul Rusiei a rĕspuns depeşei presidentului Faure prin următórea telegramă: Moscva 27 Maiu sara. Impĕrătésa se unesce cu mine, spre a Vĕ spune cât de tare ne-au mişcat felicitările, cari aţi fost atât de buni, sĕ ni le adresaţi nouĕ. Eu am fost sigur despre cele mai vii sentimente ale Franciei şi îmi este în deosebi plăcut, s'o sciu în acest moment solemn de o inimă cu noi. Eu Vĕ mulţemesc sincer pentru noua dovadă, care mi-a daţi, şi pentru sentimentele, cari le-aţi esprimat faţă de persóna mea“.

Ministrul de rĕsboiu rusesc Wannowski a adresat şefului statului

---

FOIŢA.

Uzura sau dobânda nelegiuită.

(Încheiere.)

Afară de acésta cămătarii de regulă aleg terminul de plată înaintea secerei când agricultorul are mai mare lipsă de bani. Acestea sunt apucăturile lor cele mai afurisite, prin aşa ceva aduc pe ţĕran de în loc de a se uşura mai tare se înglódă, căci în loc de a plătí datoria, ei plătesc numai camĕta şi statoresc alt termin de plată, ba pentru îngăduiala cămătarului, care stă cu judecătoria înaínte mai dau o a dóua camĕtă, care nu constă în bani, ci în naturalie şi care adese-ori fac mai mult decât aprópe capitalul. Aşa că la camĕta de 8 fl. după capitalul de 100 fl. ţĕranul mai dă cum am ḑis pentru îngăduială 2 ferdeli de ovĕs, câţi-va pui, o gâscă sau douĕ, după cari i-se scurge ochii cămătarului, care e Ovreiu, ba cucuruz, fân, grâu şi altele, ba ce e mai mult am vĕḑut Ovrei, cari au mâncat şi slănină la ţĕrani, şi acésta numai ca sĕ 'şi ascundă naţionalitatea, căci ţĕranul, prost cum este, se cam feresce de Jidani. Prin cămătari ţĕranul ajunge la sapă de lemn, şi mai mult prin aceia, că ei subscriind cambiul nou pentru prelungire, nu se mai gândesc sĕ céră cel vechiu înapoi, acela de regulă rĕmâne la cămătar, şi tóte acestea sunt urmările, că ţĕranul pune prea puţin preţ pe scólă, el ia băiatul dela scólă când apucă de înţelege ceva, şi îl pune după vite.

Că cămătarii au făcut afaceri bune în Porumbeni şi jur sĕ vede de acolo, că acum treiḑeci de ani au venit părinţii lor aici goli şi lipiţi pămêntului, făceau negoţ cu sdrenţe şi cu óuĕ şi acum au case şi moşii mai bune ca moştenii acestei comune, ei s'au ridicat de sunt fruntaşii comunei, ba au pretensiuni de a fi aleşi între juraţi şi primari, pe când ţĕranii de frunte de odinióră au scăpătat şi sĕrăcit.

Cămătarii de regulă îşi aleg clienţii lor dintre ţĕranii aceia, cari nu au cunoscinţă de carte, şi pe acestia şi-i ţine timp cât se póte de lung, chiar dacă un ţeran ajunge în stare sĕ 'şi pótă plătí datoría, el îi cere numai camĕta şi îl îndémnă spre aşi cumpĕra o vită sau un pămênt, şi ce credeţi că ţĕranul cumpĕra pămênt, nici vorbă, el plécă la oraş îşi cumpĕră atât lui cât şi nevestei, cisme, pieptar şi altele, că trebue sĕ mărturisesc cu destulă părere de rĕu, că fudulia şi luxul au prins óre-cum rădăcini şi în popor, şi el banii adunaţi cu mare greutate, în scurt timp îi face mere pere, că ce lunecă mai uşor ca banul? Şi aşa ţĕranul ajunge de întrégă lui viéţă este în mânile jidanului. Pentru cămătari ţĕranul nu e altceva decât un mijloc de esploatare. Dacă ţeranul în timpurile mai vechi a fost sclavul marilor proprietar de pămênt în ḑiua de astăḑi e sclavul cămătarilor sau Jidanilor.

Dacă chiar nu toţi cămătarii sunt jidani, totuşi partea cea mai mare sĕ ţin de ei. Acesti ómeni au o deosebită aplicaţiune spre negoţ, şi acéstă aplicare o moştenesce tatăl dela moş şi fiul dela tată. Şi Ovreul cel mai sĕrac nu se lipsesce ca fiul lui sĕ nu cerceteze dela început scóla, aşa că în scólele din oraşe proporţiunea între elevi o covârşesc Ovreii. De regulă elevii de ovrei sunt cei mai diligenţi în scóle.

Afară de acestea nici un negustor ovreu nu lasă copilul până nu-'l întroduce în afacerile comerciale, îl învaţă a cunósce legile. Eu am vĕḑut un băiat de jidan în etate de 13 ani, care scia mai mult din legile comunale decât chiar un primar dela sate. Dacă scapă fiul de ţĕran odată din scolă, atunci el nu mai pune mâna pe carte sau pénă, el uită tot ce a învĕţat şi atunci îl auḑi ḑicênd, că a avut un dascăl slab şi altele. Pe când fiul de jidan şi după scólă timpul liber îl petrece cu cartea în mână, aşa că el din carte şi prin carte devine înţelept, şi pri paguba altora, pre când ţeranul sau fiul de ţeran devine înţelept numai prin paguba lui proprie. Acésta atârnă dela părinţi mai mult decât dela învĕţător, învĕţătorul îşi face datorinţa, numai şi părinţii ar trebui sĕ şi-o facă, şi în loc de a lăsa pe băiat sĕ mérgă prin şeḑĕtori sĕ-'l pună sĕ îi cetéscă câte o poveste sau câte un sfat înţelept din vre-o carte, că har domnului acum avem şi noi cărţi destule şi eftine. Dar asta nu o prea vedem la ţĕrani, vedem numai cum cutare mamă cósă la o cămaşă fel de fel de flori cu mĕtasă pentru ficior, că are sĕ-'l vadă Duminecă la joc, şi de multe-ori veḑi câte un băiat cu pălăria plină de flori ducêndu-se la joc, pe când el încă nu e uscat cum sĕ cade după urechi, şi la joc ce face, sĕ pune pe rachiu şi tutun, ba dacă învaţă ceva apoi învaţă a înjura, jocurile sunt fórte bune frumóse şi trebuesc încurajate, dar ar fi bine ca ele sĕ fie sub protecţiunea unui om bĕtrân şi dacă sĕ póte sĕ nu se facă la cârciumă, ci în alt loc, nu cred sĕ fie comună major francez, generalului **Boisdeffre** o depeşă, că el a comunicat ţarului Rusiei conclusul ministrului de rĕsboiu francez, prin care din incidentul încoronării li s'a dat oficerilor şi soldaţilor concediu. Împĕratul l'a însărcinat, sĕ-'i spună lui Boisdeffre, cât de mişcat este el de gândul, că armata francezä s'a aliat la acéstă festivitate cu poporul rusesc. Mai departe l'a însărcinat împĕratul, sĕ esprime generalului Billot cea mai căldurósă mulţumită şi sĕ transmită armatei franceze pe lângă dorinţele sale şi espresiunea profundei sale afecţiuni.

Este natural, că pe lângă cultul rusesc, care s'a făcut în Francia cu ocasia încoronării, sĕ se arete şi Ruşii din Moscva cu aceleaşi simpatii. In urma unui ordin de sus s'au arborat stéguri în Paris în ḑiua încoronării pe tóte edificiile publice, fapt, care l'au imitat fórte mulţi cetăţeni; multe oraşe au trimis ţarului depeşi de felicitare. La ordinul ministrului de rĕsboiu i s'a făcut ambasadorului rusesc din Paris o serenadă din partea musicei militare, un lucru, care s'a întêmplat în tótă ţéra prin oraşele, pe unde sunt consuli rusesci.

Foile radicale şi republicane din incidentul încoronării ţarului sĕ entusiasméză şi laudă în gura mare, ce însemnéză încoronatul monarch Nicolae II, nu pentru Rusia, ci pentru Francia!

⁂

Într'o scrisóre din Petersburg publicată în „Kreuz Zeitung“ sĕ desminte scirea, că **Rusia** şi cu **Francia** după încoronare se vor apuca de cestia **egipteană**. Despre cestia evacuării nici vorbă, lucrul stă acolo, ca sĕ se aducă trupe indiane în Suakim. Acéstă cestiune în cercurile politice ale Rusiei nu sĕ aduce în legătură cu posiţia din Egipt a Angliei, ci sĕ privesce ca o causă independentă pentru sine, care privesce pe tóte statele, cari au interese în Africa şi sĕ gândesc la susţinerea posiţiei lor acolo. In apreciarea acestei cestiuni esistă înţelegere completă între guvernul francez şi cel rusesc. Sĕ susţine, că transportarea de trupe în Suakim este contra intereselor tuturor statelor.

⁂

Sĕ ḑice, că încercarea principelui **Ferdinand al Bulgariei**, de a fi primit de M. Sa Împĕratul Francisc Iosif I. a fost pentru a doua óră şi mai categoric respinsă ca de prima dată.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 21 Maiu 1896 n.

La ordinea ḑilei proiectul de lege despre judecătoria administrativă.

Referentul *Pulszky Ágost* în vorbirea sa de încheiere constată, că observările făcute de oposiţiune în firul desbaterilor, au contribuit mult la perfecţionarea posibilă a proiectului. Dênsul află fórte la loc disposiţiunea prin care sĕ dă drept consiliului de ministri de a decide în controverse de competenţă ori sferă de activitate. **Intreg proiectul e pătruns de spiritul naţional,** aşa precum recere practica vieţii de aḑi.

Până aci nu s'a ivit nici un incident. Indată-ce însĕ Pulszky a făcut amintire de legile politice-bisericesci în legătură cu persónele deputaţilor Polonyi şi Holló, s'a şi născut o mică frecare, care însĕ s'a terminat fără urmări mai mari.

Recomândă din nou proiectul spre primire.

Meskó László polemiséză cu antevorbitoriul în cestiunea responsabilităţii ministeriale, carea învestesce cu prea mari drepturi pe ministrii, de aceea şi fac aceştia atâtea abusuri faţă de lege şi faţă de drept.

Nu primesce proiectul.

Ministrul Perczel Dezső acusă pe Holló cu inconsecuenţa, ḑicênd, că acesta adineóră era pentru judecătorie cu dóuĕ foruri, ér eri a votat contra acestei instituţiuni.

Cu acestea terminându-se desbaterea generală, se pune proiectul la vot şi sĕ primesce cu maioritate, ér proiectele de resoluţiune înaintate de Meskó şi Holló se resping.

S'a purces apoi la desbaterea specială până la §. 96 primindu-se toţi §§. întocmai.

Luând cuvêntul şi Polonyi Géza, rĕspunde referentului (Pulszky) la acusa acestuia de inconsecuenţă, ḑicênd, că tocmai cu acel drept l'a pus în legătură în desbaterea actuală cu legile politice-bisericesci, cum l'ar puté aduce în legătură acum şi pe dênsul cu afacerea pinacotecei. Numai un om mai consecuent ca d! Pnlszky ar avé dreptul sĕ-i dee lecţii din consecuenţă, care însuşi ar fi mai consecuent şi n'ar fi făcut atâtea salte mortale în metamorfosele vieţii sale politice, câte a făcut tocmai dl Pulszky până acum. Dênsul face tocmai ca bufniţa, care acusă pe vrabie cu cap mare. Cel ce are casă acoperită cu sticlă, nu arunce cu petrii asupra casei altuia. E urît când bonsariul tuşesce.

In fine casa a decis, ca până Mercurea viitóre sĕ nu ţină şedinţe.

Şedinţa dela 27 l. c.

După presentarea unor esibite şi după resolvarea unor agende mai însemnate, se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterei speciale asupra proiectului de lege despre judecătoria administrativă, care cu puţine modificări se primesce.

Ca la tóte legiferările parlamentului nostru bolnav de mania magiarisării şi cuprins de cel mai cras şovinism, aşa şi la desbaterea acestui proiect de lege menit esclusiv pentru de a afla adevĕrul şi pentru de a face dreptate tuturor cetăţenilor acestui stat per eminentiam poliglot, nu s'au putut reţiné unii sĕ nu facă politică îndreptată contra cetăţenilor nemagiari.

Aşa la §. 137 deputatul *Vörös János* propune, ca protocólele sĕ se ia numai în limba magiară şi şi pertractările sĕ decurgă esclusiv în limba magiară.

Noroc (?) că *ministrul Perczel Dezső* află de superflu acésta propunere, fiind deja asigurată limba magiară prin lege la judecătoriile din patrie.

La propositiunea *ministrului president br. Bánffy Dezső*, casa primesce propunerea acestuia, ca pentru presentarea casei la desvălirea diferitelor monumente millenare din ţară, cei ce voesc a lua parte la aceste festivităţi, sĕ se însinue la presidentul casei, carele apoi va transpune lista acestora ministrului respectiv, care va participa în numele guvernului.

Au urmat apoi dóuĕ interpelaţiuni. Una cu privire la înfiinţarea unei episcopii gr. cat. la Hajdu Dorog şi alta, când se va pune la pertractare proiectul de lege despre judecătoria curială.

Cea dintâiu a fost provocată din împrejurarea, ca corteşii guvernului o folosesc de mijloc de corteşire în favorul acestuia, ḑicênd, că respectivii interesaţi numai aşa vor dobêndi acea episcopie, dacă vor alege deputat guvernamental la fiitórele alegeri.

Interpelaţiunea s'a predat ministrilor respectivi.

La a dóua interpelaţiune rĕspunde imediat ministrul president br. Bánffy ḑicênd, că numitul proiect va veni la pertractare după terminarea desbaterei asupra proiectului de lege despre judecătoria administrativă. Nu e esclusă însĕ nici aceea, ca sĕ se presentese mai înainte unele proiecte mai însemnate. La tot casul se va pune la ordinea ḑilei Vinerea viitóre.

Şedinţa dela 28 l. c.

Şedinţa de aḑi a fost fórte scurtă. S'a primit şi în a treia cetire proiectul de lege despre judecătoria administrativă şi s'au luat la cunoscinţe unele rapórte privitóre la unele interese locale.

Şedinţa dela 29 Maiu 1896 n.

Şedinţa de aḑi a fost una dintre cele mai importante şedinţe ale parlamentului magiar. N'a fost importantă, căci s'ar fi votat vre-o lege prin care şi noi naţionalităţile nemagiare am fi câştigat ceva, nici barem, că ni-s'ar fi pus aşa ceva în vedere, ci importanţa ei se reduce la vorbirea contelui Apponyi Albert, carele şi de astădată, ca de atâtea ori a arĕtat la relele de cari sufere şi aḑi parlamentarismul nostru fals, cu care ătât de mult se laudă conducĕtorii nostrii dela putere. Se înţelege, se laudă, nu cu falsitatea lui, ci cu superioritatea lui faţă de parlamentarismul multor state europene, pe care, durere însĕ nu o are.

Se aibă parlamentul nostru acéstă superioritate, de sigur nu s'ar plânge contra lui nici naţionalităţile nemagiare eschise din sinul lui, nici o însemnată parte a rasei magiare în oposiţiune, carea încă numai cu grea a putut ajunge la vre-o câte-va mandate.

Ba s'au aflat unii chiar şi din sinul celor dela putere, cari nu sunt pe deplin mulţămiţi cu mersul lucrurilor.

Contelui Apponyi, cu o oratorie vrednica de invidiat a arĕtat şi în şedinţa de aḑi la intenţiunile guvernului de a crea totdeuna astfel de legi, prin care sĕ-şi pótă acoperi abusurile cu deosebire cele dela alegeri, ce le comite la diferite ocasiuni, direct ori indirect prin organele sale, şi acésta numai pentru ca sĕ pótă remâné şi mai departe la putere.

Ne sunt încă în memorie propunerile de pace ale contelui Apponyi oferite guvernului în privinţa asigurării curăţeniei alegerilor pentru parlament.

Ne sunt încă în memorie şi promisiunile guvernului cu privire la aceste propuneri.

Dar aḑi cu durere trebue sĕ constatăm, că guvernul numai unele din propunerile contelui Apponyi le-a primit, şi şi din acéstea numai pe unele din cele mai nevinovate despre cari cu drept cuvênt putem ḑice şi aplica proverbul: Nesze semmit, fogd meg jól.

Şi acésta ni-a arĕtat'o contele Apponyi fórte evident în vorbirea sa de astăḑi.

Nu ne am interesa de acéstă vorbire, dacă din proiectul de lege despre judecătoria curială, carea tinde la asigurarea curăţeniei alegerilor pentru parlament, nu am aştepta şi noi nemagiare óre-cari folóse reale şi pentru interesele nóstre speciale naţionale.

Şi noi cerem modificarea legii electorale în sensul ca şi noi Românii sĕ putem ajunge în parlament în numĕr corĕspunḑĕtoriu poporului nostru.

Dar guvernul de aḑi nu vrea nici se vadă, nici se audă despre modificări prin cari şi-ar perde terenul de sub picióre câştigat şi susţinut prin abusuri şi ilegalităţi, cu atât mai puţin despre modificări, din cari şi noi naţionalităţile nemagiare am avea folóse speciale naţionale.

Şi în privinţa acésta cu durere trebue sĕ constatăm, că chiar şi oposiţia magiară, carea cere modificarea legii electorale pentru asigurarea curăţeniei alegerilor, încă este de acord cu guvernul; şi ea cere modificări, dar numai de acelea, cari tind la asigurarea dominaţiunei rasei magiare şi la pregătirea terenului ca sĕ pótă ajunge în numĕr mai mare în parlament, nici decum însĕ de acelea, din cari am avé şi noi folos special naţional.

Dar trebue sĕ fim mulţămiţi de-ocamdată şi cu atâta, cu asigurarea curăţeniei alegerilor între marginile legii electorale actuale, până când va vení rêndul şi la modificarea ei, şi preste tot la crearea unei legi electorale uniforme pentru întrégă ţéra.

După aceste observări, sĕ vedem decursul şedinţei.

Trecêndu-se la ordinea ḑilei, referentul *Rohonyi Gyula*, în vorbirea sa prin care recomândă proiectul, ḑice, că e fórte greu lucru aducerea unei legi electorale mai ales într'un stat compus din atâtea elemente eterogano cum e şi statul nostru. El crede, că de loc nu s'ar ştirbí autoritatea parlamentului, dacă acesta ar abḑice cu totul de judicatura în causele electorale şi o ar încredinţa Curiei, dar obvin şi de acele împregiurări, când nu póte ceda din mână unele cause şi a le încredinţa Curiei. Acesta e firul conducĕtoriu al proiectului înaintat pe care îl recomândă spre primire.

Ia apoi cuvêntul contele Apponyi Albert, carele îndată la început declară, cu nu voesce a se ostinde la minuţiosităţi, ci se va pronunţa numai asupra punctelor mai însemnate, cari au fost respinse din propunerile sale înaintate spre a fi luate în considerare la crearea legii despre judecĕtoria curială în părţile privitóre la asigurarea curăţeniei alegerilor. Dreptul de a revení asupra punctelor mai puţin însemnate şi-'l reservă pentru timpul desbaterii speciale. Mulţămesce apoi casei pentru luarea în considerare şi a puţinelor puncte neesenţiale ce a binevoit comisiunea a le accepta.

Trecênd apoi la obiectul vorbirei declară, că proiectul de lege înaintat cuprinde în sine dóuĕ elemente eterogene: modificarea unei părţi a legii electorale şi regulamentarea judicaturei asupra alegerilor de deputaţi.

Şi dacă în ambele direcţiuni s'ar fi atins de rădăcina rĕului spre a'l vindeca, adecă s'ar fi nisuit la asigurarea curăţeniei alegerilor, la aplicarea conscienţiósă a legii electorale actuale, încă s'ar fi făcut mult până la vindecarea lui radicală prin modificarea întregei legi; dar aşa precum se vede din poiectul înaintat, acesta nu se presintă altcum, decât ca o mesură de jumĕtate, cu carea nu se va ajunge la scopul propus, ci vom rĕmâne tot la starea precară de mai înainte.

„Căci sĕ nu ne facem ilusiuni, On. Casă, ḑice contele Apponyi, şi sĕ nu cercăm a ascunde stările şi situaţiunea de aḑi. De fapt în Ungaria în decursul anilor astfel de situaţiuni s'au creat la alegerile de deputaţi, cari până nu se vor vindeca, fac imposibil ca acéstă cameră sĕ fie espresiunea naţiunei magiare, sau altcum, espresiunea maiorităţii alegĕtorilor magiari. Fie cine scie, şi nimeni nu face secret din aceea, că influinţa necompetentă a puterii oficiale la alegeri e atât de mare faţă de alegĕtori, încât a şi cugeta ar fi ridicul, că în Ungaria guvernul ar rĕmâné cândva în minoritate la alegeri. Până când la alegeri sustau astfel de stări, până atunci în parlamentarianul nostru numai formele le vedem, ér spiritul a dispărut din aceste forme, şi esistenţa acestor stări, pe cari le simte mai mult ori mai puţin fiecare fiu al patriei, până chiar şi cel din urmă şi mai incult ţeran, înveninéză autoritatea legilor, înveninéză însaşi alipirea cătră stat“.

Tóte sunt trecĕtóre, ce nu se baséză pe espresiunea libertăţii consciinţei ér parlamentul actual nu e espresiunea voinţei maiorităţii alegĕtorilor din ţară; el represintă numai formele, dar nu spiritul şi voinţa acelora. Astfel conclude contele Apponyi, şi noi cu atât mai multe motive avem de a constata acésta.

Proiectul actual dă curiei dreptul de a judeca numai asupra unor anumite abusuri sĕvêrşite la alegeri, ér pe celelalte le supune direct judecăţii parlamentului; astfel parlamentul ajunge în posiţiunea contrară justiţiei de a judeca în causă proprie.

Astfel de legislaţiune nici când nu e salutară pentru ţéră.

Mai nemulţămit se declară contele Apponyi pentru respingerea propunerilor sale privitóre la influinţarea alegerilor din partea organelor statului şi la asigurarea libertăţii electorale a oficialilor.

Tot aşa se declară de nemulţămit şi cu modalităţile prevĕḑute în proiect pentru pedepsirea abusurilor şi ilegalităţilor sĕvĕrşite de organele încredinţate cu conducerea alegerilor.

Cu tóte acestea primesce proiectul, nu pentru-că e mai mult ori mai puţin perfect, ci pentru-că îl consideră ca primul pas făcut pentru ajungerea la crearea unei legi electorale corĕspunḑĕtóre împrejurărilor nóstre şi după cum recer principiile unui adevĕrat parlamentarism modern.

In sfêrşit îşi esprimă părerea sa de rĕu pentru unele combinaţiuni ale unora, cari din moderarea atacurilor în contra guvernului în timpul din urmă şi din absenţa sa dela

---

care sĕ nu dea ajutorul de lipsă tinerimei, vara pot sĕ aibă un loc cu umbră, o grădină chiar unde sĕ s'adune lumea sĕ-şi petrécă.

Din cele înşirate până aci ai putut vedea ţĕrane iubit, că cămătarii sunt sugĕtorii de sânge şi nu-ţi pot da alt sfat decât:

Nu te duce la ei, nu le vinde şi nici nu cumpera nimic dela ei. Legea ce e drept a făcut ce a putut pentru stârpirea cămătarilor, şi lor le mai dă acum viéţă numai credulitatea şi lipsa de scólă a ţeranului. Numai o pricepere corectă a legilor principale, a ordinaţiunilor, destoinicie în afaceri de comerciu şi contracte, dibăcie straşnică în calculare şi o cugetare adêncă sunt în stare a sta faţă cu aceste abateri şi fărădelegi. Vrei tu ca tată de familie, ca copii tĕi sĕ nu împrăscie averea, care o ai adunat cu atâta ostenélă şi cruţare, atunci caută de dă copiilor tĕi instrucţiunea de lipsă, lasă-'i se urmeze cursul regulat la scólă şi nu îi lipsi de carte. Insemnézăţi bine, că tóte îmbunătăţirile ce le-ai făcut pe moşia ta sunt bani aruncaţi pe gârlă, dacă nu ai dat scóla de lipsă copiilor tĕi.

Bucuresci, 24/5 1896

I. Căndea.

vre-o câteva şedinţe, au tras conclusiuni, că se va retrage de pe terenul politic ori va abḑice dela principiile sale politice de până acum. El a moderat atacul numai din consideraţiuni cătră serbările milenare şi a absentat dela unele afaceri politice numai din unele cause grave familiare si private, dar dênsul totdéuna îşi va ocupa postul seu, când aşa vor cere interesele patriei şi vor reclama conlucrarea lui.

După contele Apponyi a luat cuvêntul *Polonyi Géza,* carele într'o vorbire de puţină importanţă cércă a se spăla de acusele îndreptate contra lui, că ar fi socialist şi nu antisemit. Privitoriu la proiect ḑice, că acesta necum sĕ tindă la delăturarea abusurilor, ci din contră le legaliséză. Cumpunĕtorii acestui proiect au făcut tocmai ca plebanul din Danavécse, carele perḑênd în cărţi o sumă însemnată de bani, a făcut următoriul vot: Jur pe onórea mea de preot, că nu joc ferbli mai mult decât atunci, când voiu fi óspe undeva, ori voiu avé eu óspeţi, ori când de altcum aşa ar pretinde împregiurările. Apoi fiind alegĕtori puţini, pe guvern îl costă corupţiunea fórte puţin. La acestea, între rîsete generale, — observă guvernamentalul Pap Samu: Decum! La ceea-ce Polonyi îi replică: Apoi eu la acéstă declaraţiune îmi retrag ceea-ce am ḑis şi bucuros recunosc aşa dară, că aveţi lipsă de mulţi bani.

În sfêrşit declară că primesce proiectul, dar la desbaterea specială va înainta şi el în numele partidului sĕu unele modificări

Cu acestea şedinţa s'a încheiat.

Italienii în Africa.

După multe şi lungi hesitări rasii tigreni au cedat stăruinţelor generalului Baldissera şi au liberat pe prisonierii italieni. Atunci Baldissera a părăsit Adrigatul şi s'a retras spre linia Mereb-Beleca. Acesta e sfêrşitui campaniei de primăvară.

Graţie generalului Baldissera acéstă campanie a sfêrşit mai bine decât începuse. El sosise la Masauah în ḑiua de 5 Martie*.) Armata a cărei comandŭ venea sĕ ia, fusese aprópe distrusă la 1 Martie la Adua. Dar în aceeaşi luptă Negusul suferise şi el atâtea perderi că nu se putu folosi repede de victoria sa spre a isgoni cu totul pe Italieni. Impregiurarea acésta înlesní generalului Baldissera putinţa de a strênge rĕmăşiţele armatei lui Caratieri şi a o reorganisa. Afară de acésta mai sosiră din Italia întăriri, cei 11,000 de soldaţi comandaţi de generalul Heusch, cu cari generalul Baldissera a continuat compania.

A mai fost favorabil Italienilor faptul, că s'au menţinut la forul Adigrat, care închide marea şosea militară dela Şoa la Uigré. Pentru că regulile militare ale Abisinienilor nu permitéu Negusului sĕ înainteze avênd la spate o fortăréţă inamică, Menelik se vĕḑu silit, după victoria dela Adua, sĕ se îndrepteze spre Adigrat, spre a încerca cucerirea acestui for în loc sĕ inainteze spre Massauah. El trebui se recunóscă însĕ în curênd, că fortul acesta nu se póte lua decât constrêngênd garnisóna la mórte prin fóme.

Pe când rĕsboiul continuă astfel la graniţa de sud a Erytheei, apăru în apus, în faţa Kassalei, o armată de 5003 de ómeni a Mahdiştilor şi se aşeḑă lângă Sabderat, între Kassala şi Kerem. Baldissera trimise pe colonelul Stevani cu 3000 de soldaţi spre a isgoni pe Mahdişti. In două lupte la 2 şi 3 Aprilie, Stevani îndeplini acéstă sarcină, Mahdiştii fură bătuţi şi fugiră în Kassala, prevĕḑută cu destul nutremênt şi muniţiuni, unde putu sĕ se menţie singură. Acéstă victorie încurajă trupele italiene.

In timpul acesta Raldissera îşi concentrase tóte trupele în lagărul întărit de la Adi-Cajé. Adi-Cajé e nodul şoselelor care duc de la Massauah şi Asmara la Adigrat şi apoi la Şoa. Baldissera avea intenţia sĕ intreprindă dela Adi-Cajé o înaintare spre blocatul Adigrat şi sĕ ia cu sine înapoi la Erythrea garnisóna acestui fort. Realisarea acestui plan fu fatală prin faptul că Negusul, în faţa neputinţei de a cucerí repede Adigratul şi a vremei ploilor care se apropia se retrase la începutul lui Aprilie la Şoa. Numai raşii tigreni Mangaşa, Alula, Sebat şi Agos Tofari rĕmaseră pe lêngă Adigrae şi încunjurară fortul.

Generalul Baldissera îşi pregăti cu îngrijirea marşul spre Adigrat. La Adi-Cajé se adunară reserve mari de nutremênt şi apă. La 2 Maíu incepe marşul şi în aceeaşi ḑi încă Italienii ocupară Senafé. A dóua ḑi, după mici lupte cu Tigrenii, trupele italiene sosiră la Barachit; la 4 Maiu ocupară trecĕtórea Dongola de lângă Adigrat şi stabiliră o legătură cu garnisóna fortului. In nóptea de 4 spre 5 Maiu raşii părăsiră posiţiile lor şi se retraseră spre sud. Adigratul era deblocat. Armata italiană făcuse drumul de 95 kilometri dela Adi-Cajé la Adigrat în trei ḑile.

Generalul Baldissera începu apoi sĕ trateze cu raşii tigreni pentru înapoiarea prisonierilor italieni din lupta dela Adua. Numai Agos Tofari se arătă imediat dispus la acésta. In ḑiua de 11 Maiu generalul Baldissera trimise un „ultimatum“ celorlalţi raşi şi îi ameninţă cu pustiirea complectă a întregei ţĕri dacă prisonierii nu vor fi liberaţi până la 16 Maiu. Ameninţarea acésta avu efect. Raşii Sebat şi Mangaşa liberară pe prisonieri. Numai rasul Alula, învingĕtorul dela Dogali, nu s'a supus încă; se speră însĕ, că în decursul acestei luni va libera şi dênsul pe cei 50 de prisonieri ce deţine.

Acum comandantul superior al trupelor italiene din Africa are intenţia sĕ remâe tótă vara la Adi-Cajé, unde se va desbate probabil şi procesul generalului Baratieri.

Rĕmâne ca sĕ ştie dacă rĕsboiul va continua la tómnă. Acésta depinde în prima linie de chestia rescumpĕrării prisonierilor deţinuţi de Menelik. Dacă nu se va stabili o înţelegere pacinică, Italia va considera de sigur ca o datorie de a libera cu forţa armată pe cei 2000 de prisonieri. Şi că acésta e cu putinţă, a dovedit-o generalul Baldissera prin atitudinea sa energică faţă cu raşii tigreni. („Timpul“)

---

*) Tóte datele sunt indicate după stilul nou.

Noutăţi.

Sacrilegiu în biserică. Anumit Erminio Scarpa, june italian, a comis ḑilele trecute în biserica S. Augustin din Fiume o faptă, carea îi dă un atestat fórte rĕu de moralitate. Vrênd sĕ facă o glumă unică în feliul sĕu, s'a îmbrăcat în haine de preot, s'a pus pe furiş în scaunul de mărturisire şi a stat acolo în asceptare până va veni cineva la mărturisire.

E sciut, că în biserica catolică, mărturisirea pĕcatelor se face incognito, adecă într'un mod, că preotul nu póte nici vedé şi astfel nici cunósce pe cel ce se mărturisesce. El şede într'un scaun închis de tóte părţile, provĕḑut cu o mică ferestuţă închisă cu gratii dese, unde îşi pune urechia şi ascultă mărturisirea. Penitentul se pune în genunchi cu gura la acéstă ferestuţă şi'-şi spune pĕcatele în urechia preotului. Astfel nu se cunosc unii pe alţii, decât póte după voce. Acéstă procedură biserica catolică o motivéză cu împrejurarea, că penitentul sĕ nu sĕ geneze a-şi spune pĕcatele, ér preotul sĕ pótă fi mai neînfluinţat în dictarea canonului şi alte consideraţiuni.

Intr'un astfel de scaun s'a pus şi numitul june criminal, şi nu fără resultat, căci nu peste mult timp s'a pus în genunchi înaintea scaunului cu gura la ferestuţă o tineră şi frumósă fată şi a început a-şi spune cu cea mai bună credinţă pĕcatele. Norocul ei însĕ, că încă înainte de a-şi descoperi totul inimei şi a sufletului, un călugăr a observat mişelia criminalului ştrengariu şi a mers iute la scaun, a oprit-'o de a şi spune pĕcatele mai departe şi pe ştrengar l'a dat afară din biserică. Vĕḑênd poporul acéstă glumă próstă şi sacrilegă, atât de mult s'a înfuriat, încât era sĕ omóre pe junele ticălos, dacă nu întrevenea grabnic plebanul şi poliţia. Se înţelege, criminalul imediat a fost arestat şi dat pe mâna tribunalului.

Étă dar şi din acest cas impracticabílitatea scaunelor de mărturisire închise întroduse în biserica catolică

Dacă cineva nu s'a genat a comite cutare faptă rea înaintea lui Dḑeu şi a ómenilor, ori numai înaintea lui Dḑeu, fiindcă de ómeni póte s'a putut feri, — pentru ce sĕ se geneze a o şi mărturisi preotului faţă 'n faţă, carele şi aşa este legat prin sigilul mărturisirei a păstra tăcere vecinică asupra pĕcatelor celor ce i-se mărturisesc în taina pocăinţei. Apoi mai sunt şi alte împrejurări de luat în considerare, pe cari însĕ nu ne permite spaciul a le înşira pe tóte.

* * *

Incercare de omor în Sinagogă. „Alkotmány“ publică următórea scire sensaţională şi revoltătóre ce i se raportéză din Balasa-Gyarmat cu datul de 24 Maiu:

„În decursul sĕptĕmânei trecute în comuna Bercele (comitatul Nograd) s'a întêmplat în sinagoga jidovéscă de acolo un astfel de fapt, care ţine în iritaţiune întreg comitatul.

Faptul s'a întêmplat în chipul următoriu: Eşind séra Jidanii din sinagogă şi după ce cei mai mulţi s'au depărtat, au rĕmas trei. Doi copii creştini, unul de 11 ér altul de 13 ani, se jucau în curtea bisericei, pe unul l'au înşelat în biserică. După-ce copilul cel mai mic a urmat pe Jidan în sinagogă, cei trei au încuiat uşile şi pe bietul inocent l'au legat şi au făcut tóte preparativele pentru a'l decapita. Copilul vĕḑêndu-se în pericol a început a sbiera, ér prietenul seu, care din afară se uita prin strunga cheiei la cele ce se petrec cu cameradul seu în sinagogă şi auḑindu-'i vaetele dureróse, a început a striga, că merge sĕ cheme pe fratele seu cel mai mare într'ajutoriu. Auḑind asasinii glasul estern, s'au înfricat şi au eliberat copilul, care era aprópe sĕ fie dat morţii.

Cercetarea acestui fapt criminal e în curgere şi adeveritatea faptului se va dovedí. Până acuma se scie numai atâta, cât vorbesc cei doi copii, despre cari nu se póte presupune, că din ură faţă de Jidani se născocéscă conglăsuitor astfeliu de lucruri sensaţionale şi criminale despre cei trei şacteri. „Alk.“ ḑice că ar fi de lipsă o cercetare energică, căci locuitorii iritaţi în urma acestei încercări criminale nu se vor puté linişti uşor şi cu ori-ce momeli“.

Sunt interesante amĕnuntele ce le publică tot „Alkotmány“ într'un raport dela coresponnentul seu special în acéstă afacere cu datul 28 Maiu.

Din acest raport aflăm, că numita comună e locuită de circa 1600 familii magiare, catolice şi cam 100 familii de Jidovi. Tóte cârcimele şi întreg comerciul este în mâna Jidanilor. În urma acestor împrejurări poporaţiunea creştină s'a demoralisat şi sĕrăcit cu totul.

Dar mai interesant e, că încercarea de omor nu s'a petrecut în sĕptĕmâna penultimă, ci în séra Vinerii de Pasci, şi antistia comunală în decurs de 8 sĕptĕmâni cu tótă iritaţia poporului creştin, din comună şi din satele vecine, n'a voit sĕ vadă nici sĕ audă nimic despre acest fapt. Numai după-ce a fost ameninţată că va fi dat lucrul în publicitate pe cale ḑiaristică, a pornit un simulacru de cercetare; tot astfel a purces şi judecătoria cercuală din Szirák. Şi probabil, tot lucrul se făcea muşama, dăcă nu se da publicităţii pe cale ḑiaristică.

Étă unde am ajuns cu noii patrioţi recipiaţi, botezaţi cu bricégul!

* * *

Situaţia materială a dómnei Stambuloff. „Svoboda“ spune, că dómna Stambuloff, vĕduva fostului prim-ministru bulgar, se află actualminte într'o situaţiune fórte precară. Tóte silinţele ei de a întra în posesiune bunurilor lăsate de defunctul ei soţ au fost până acum zadarnice, căci bunurile au fost secuestrate imediat după asasinat. D-na Stambuloff se va găsi în curênd în cea mai négră miserie dacă tribunalele nu vor da câştig de causă revendicărilor ei şi nu vor ridica secuestrul.

* * *

Cadavru furat. În anul 1799 a murit şi s'a înmormêntat în Padua Wilhelm, principele de Orania. În ḑile acestea s'a presentat acolo o delegaţiune din partea reginei din Hollandia cu scop de a desgropa cadavrul principelui şi a-'l transpune în cripta familiará. La desgroparea mormêntului a asistat şi regele Italiei dimprennă cu delegaţii Hollandiei, însĕ cu toţii au rĕmas încremeniţi, când s'a constatat că sicriul, care era din plumb, lipsesce cu totul din mormênt. Vestea acésta unică în felul sĕu a produs mare sensaţie unde numai a străbătut.

* * *

Incendiu. În comuna Sându lângă Turda s'a iscat a dóua ḑi de Rusalii un foc grozav, care în câteva óre a nimicit, până la cel din urmă petec, 15 familii. Focul s'a iscat la 11 şi jum. óre a. m. şi ajutat de un vênt până la 1 óre d. a. a prefăcut în cenuşe 35 clădiri. Pompierii veniţi din Turda nu au putut scăpa nimica din flacările cutropitóre ale focului. Mulţi dintre sĕrmanii nenorociţi au întrat prin foc ca sĕ-'şi mai mântue câte ceva, însĕ au rĕmas cu mânile, faţa şi pĕrul de pe cap arse. Unul căḑênd de pe o casă numai decât a rĕmas mut. Paguba se urcă aprópe la 20 mii fl. Asigurat nu a fost nici unul. Miseria e la culme. Flămând şi gol, tocmai acum în timpul lucrului, trist, nespus de trist.

* * *

Mórte din o palmă. Anumit Ionás Antal, calfă la o turnătorie de fer, a dat ḑilele trecute unui anumit Sztaneszky Márton, lucrătoriu la o móră, o palmă atât de puternică, încât acesta momentan a căḑut la pământ şi preste vre-o câte-va ḑile a murit în spital. Medicii au constatat, că lovitura a produs scutură tură de creeri, carea în urmă s'a sfêrşit cu mórtea nenorocitului om.

Feriţi vĕ de astfel de lovituri, căci pot produce şi altfel de nenorociri, ca alienaţiune mentală, carea nu este numai spre nenorocirea celui lovit şi a rudeniilor, ci şi spre greutatea şi durerea societăţii întregi.

* * *

Sărutarea mânei oprită. Consiliul comunal din Praga în ḑilele trecute a dat ordin tuturor învĕţătorilor ca sĕ opréscă pe băeţii de scólă de a mai săruta mâna cuiva, deóre ce s'a constatat prin medici, că multe bóle lipicióse ivite între copii s'au lăţit tocmai prin sărutarea mânilor infectate de acele bóle

* * *

Locuitorii Europei în anul 1895. După „Revue scientifique“ numĕrul locuitorilor din Europa în anul 1895 a atins cifra de 367,449.500 suflete. In cesti ḑece ani din urmă, adecă dela 1885 se constată o înmulţire de 29,992.800 suflete. Inmulţirea acésta între statele mai mari din Europa se imparte în chipul următoriu: Pe Rusia cad 12,510.800 suflete, Germania 4,521.600; Austro-Ungaria 3.502,200; Anglia 2,452.500; Italia 1,522.300; Turcia 1,100.000; Francia 671.000 suflete. Numita fóie face cele mai serióse observări naţiunei franceze din causa degenerării, în ce privesce moralitatea poporului din care causă numĕrul poporaţiunei în Francia scade fórte repede.

* * *

Medicul de curte. Augustin Flaubert care era fórte iubit în Tuillerii, odată s'a bolnăvit fórte greu. Impĕrătésa Eugenia şi-a trimis medicul seu la dênsul, dar Flaubert a refusat a-l primi. După însănĕtoşare presentându-se pentru prima-dată la curte, împĕrătésa l'a întrebat:

— Iubite magistre, pentru ce n'ai voit a primi pe medicul meu?

— Nu s'ar fi cuvenit; — rĕspunse Flaubert cu un suris dubios — medicul de curte al Maiestăţii Tale, este numai pentru cei nemuritori.

Bibliografic.

A apărut:

Câte-va cestiuni filologice şi încă ceva, de Ioan Petran, Arad, 1896. Tip. Leopold Réthy şi fiul. Preţul 20 cr. Scriere polemică îndreptată contra Dlui Dr. George Popa, profesor în Arad.

Loterie.

Sâmbătă, în 30 Maiu n. 1896.

Viena: 35 9 58 47 42
Timişóra: 67 57 11 30 22

Nr. 56/896. [54] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Tolția-mare, cu filia Tolția-mică, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Teleg. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt prețuite în ședința comitetului parochial din 7 Martiu 1896 și dau preste tot suma de 404 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei pot lua dela comitetul parochial și dela subsemnatul oficiu.

Petenții au a-și aşterne cererile instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Orĕștie, 8 Martiu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orĕştiei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresb.

Nr. 159 prot. 1896 [53] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de cl. III-a Frâua, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma totală de 486 fl. 50 cr. v. a. despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aşterne cererile concursuali instruite în sensul legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaș, 25 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. prot.

Szám 3500—1896 [51] 3—3

Pályázati hírdetmény.

Porcsésd nagyközségben lemondás folytán üresedésbe jőtt községi jegyzői állomásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázni ohajtókat, hogy minősitesüket kimutató kellően felszerelt folyamodványukat folyó évi junius hó 6-ig bezárólag hozzám nyujtsák be.

A községi jegyző illetményei a következők:

1. Évi fizetés . . . 500 frt
2. Lakbér . . . . . 26 „
3. Uti és napidij átalány 70 „
4. Kézbesitési dij . . 40 „
5. 6 öl bükkfa a privátlak fűtésére.
6. A privát munkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott díjak.

Nagy-Szeben, 1896 évi május hó 17-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Publicațiune.

Sĕ aduce la cunoscință publică din partea subscrisei direcțiuni, că aceia, cari voiesc a lua în întreprindere **spălatul schimburilor** (rufelor) elevilor seminariului archidiecesan gr.-or. din loc, pe anul 1896/7, se facă ofert în scris **până la 3/15 Iuniu a. c.** inclusive.

Informațiuni mai detaiate se pot primí dela direcțiune.

[55] 1—3 **Direcțiunea seminarială.**

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III.	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noii cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57. Sibiiu, Joi, 23 Maiu (4 Iuniu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Maiu, 1896.

Sântul Sinod al României a adus sentință în afacerea metropolitului primat.

Sentința atât e de gravă, încât ea ne sgudue până în fundul inimei.

Modul cum s'a înscenat acéstă afacere a metropolitului, scenele, cari au urmat cu greva episcopilor în sântul Sinod, acusa făcută de trei archierei, în inferioritatea și mica importanță a punctelor de acusă, ținuta guvernului în acéstă afacere, care atinge demnitatea bisericei și a României ca stat liberal constituțional, modul cum s'a adus judecata, graba cu care cel dintâi dignitariu bisericesc din regatul României e degradat și despoiat chiar și de darul preoției, violențele, cari ni-se presentéză, tóte aceste ne consternéză, și ne impun o grozavă durere de sórtea bisericei, care e pusă în mânile patimilor omenesci în asemene mĕsură, cum s'a dat acuma în acest cas concret cu metropolitul primat.

Casul cu degradarea metropolitului primat al României e fără păreche în istoria mai nóuă a bisericei orientale, și patima, cu care s'a purces în casul concret, va instreina lumea cultă de către biserica din România, și de către guvernul actual, care în presența ministrului de culte al țerei, permite asemene lucruri, și care propune corónei sancționarea unui act, care lovesce în conceptele de drept în asemene mod strigătoriu la ceriu

O mai repețim, noi nu ne-am amestecat, și nu ne amestecăm în luptele politice din România, nu avem nimica personal cu metropolitul primat, care adi a ajuns sĕ fie un simplu călugăr, noi privim lucrurile din punct de vedere etic mai înalt, și ne mâchnim, când vedem, că biserica în asemene mod scie esercia justiție, că guvernul liberal al unei țeri constituționale în asemene mod contribue la compromiterea bisericei naționale, și la cea a statului.

Nu dăm întru tóte credĕmênt rapórtelor din diarele opoziționale, și nu mai ales combinațiunilor, cari voesc sĕ facă guvernul complice în acéstă durerósă afacere, care va provoca condamnarea Europei civilisate, luăm însĕ numai faptul, că în presența ministrului de culte al României, au votat pentru condamnarea și degradarea metropolitului și acei trei archierei, cari au formulat actul de acusă în contra metropolitului.

A fi în același proces și acusator și judecătoriu, acésta e contra principielor de drept, și dacă cauți esplicarea cum de guvernul liberal al României au împins pe archiereii români, inconscii de cea ce fac, la acest pas, esplicarea o poți afla numai în momentul, că fără voturile celor trei archierei acusatori nu se póte ajunge la cele 12 voturi pentru condamnarea metropolitului.

Nu continuăm a mai judeca valórea acelei sentințe.

Din punct de vedere mai înalt bisericesc credeam noi, că guvernul român nu va permite sentința Sinodului și nu va propune spre sancționarea regelui decretul de degradare.

Metropolitul primat, care a întrodus în sinul bisericei ortodocse pe nepoții regelui, pe fiitorii domnitori ai României, dacă netrebnic a fost el, trebuia delăturat pe altă cale, ca sĕ fie salvată demnitatea bisericei și demnitatea statului.

Tipărirea unei cărți de rugăciuni, sânțirea de biserici, mantia și mitra archereilor titulari încă nu justifică un asemenea scandal, care face resens în tótă lumea cultă.

Numai regreta putem cele întêmplate, cari nu fac onóre nici sântului Sinod, nici episcopatului din România.

Revista politică.

In Sâmbăta trecută s'au întrunit delegațiunile în Budapesta. Presidentul ales al delegațiunei austriace, baronul Chlumecky, a accentuat în vorbirea sa tendința vĕdită a puterilor europene spre a susținea pacea. In ce privesce raportul de stat între Austria și Ungaria a dat espresiune speranței că înțelepciunea guvernelor, prevederea și moderațiunea parlamentelor vor găsi și de astă dată calea, ca sĕ reguleze spre mulțumirea ambelor părți raporturile economice dintre ele. După ce a mai pronunțat câte va cuvinte de laudă la adresa Magiarilor, cari serbéză milleniul, a terminat dicênd: sĕ traéscă Maiestatea Sa Francisc Iosif I.

Presidentul ales al delegațiunei uugare, Coloman Széll, ca și colegul seu austriac, a declarat, că politica, care o urmăresce, este o politică de pace, care se baséză pe tripla alianță, la care Ungurii țin fórte tare. A mai spus, că sĕrbătórea millenară este o probă evidentă despre grandiósele resultate, la cari a ajuns Ungaria prin politica de pace; a terminat apoi și Széll cu cuvintele: Trăiască Regele!

La urmă s'au ales diferitele comisiuni și cu acésta s'a terminat prima ședință a delegațiunilor.

* * *

In camera magiară fiind la ordinea dilei proiectul de lege pentru dreptul curiei de a judeca în cause electorale, contele Appony a dat espresiune părerii sale de rĕu, că proiectul în forma sa actuală însemnéză numai o jumĕtate de disposiție, pe când el a legat de reformă marea ideie politică de a reînsănătoșa parlamentarismul al cărui fundament îl constitue asigurarea libertăței și curățeniei alegerilor. Oratorul înșiră apoi o grămadă de abusuri electorale cari îndreptățesc pe oposiția de a nu privi în maioritatea din parlament espresiunea voinței popórelor. Imputarea principală, care o face el proiectului, constă în aceea, că cu motive aparente reoretice se statoresce o bifurcație, a casurilor de neînțelegere, care are ca consecință faptul, că tocmai cele mai grele casuri rĕmân și de aici înainte reservate tot camerei. Propriile sale propuneri au fost respinse de comisiune. Cu tóte acestea contele Apponyi primesée împreună cu partidul seu proiectul de lege, ca basă la desbaterea specială, pentru că nu póte împedeca cel dintâiu pas pentru îmbunătățirea situațiunei publice. Faptul, că abusurile vor ajunge înaintea unui for independent, dă speranța, că mai târdiu va fi posibilă o ameliorare radicală. Ce e drept că marele scop, pe care l'a intenționat el prin apropierea partidelor unele de altele nu se va realisa, cu tóte acestea el nu se retrage dela conlucrarea pentru îmbunătățirea relațiunilor publice.

* * *

Guvernul unguresc a hotărît, ca Ungaria sĕ ia parte oficios la esposiția universală din Paris, care sĕ va face în anul 1900. Cu considerarea, că esposanții magiari au fost și sunt fórte ocupați cu esposiția millenară, guvernul va lua disposițiile necesare în acéstă privință numai după terminarea milleniului unguresc.

* * *

In camera austriacă merg lucrurile escelent. In ședința din 29 l. tr a venit la ordinea dilei raportul comisiunei esmite pentru stabilirea dării; în acesta sĕ propune reducerea censului electoral la patru florini. S'a presentat o propunere din partea maiorității, ca sĕ se reducă la trei florini. La votare s'a primit propunerea comisiunei, ca censul sĕ se reducă la patru florini. In decursul votării s'au ivit în mai multe rênduri scene turbulente. Cechul Brzeznowsky i-a strigat partidului liberal: „Ăștia sunt sunt liberali, ăștia sunt un scandal!" Presidentul l'a provocat pentru acésta la ordine. Unii dintre deputații liberali i-au strigat lui Menger: „D-ta ești trădător al causei țeranilor și burgesilor". Menger le-a rĕspuns: „Voi trădați germanismul". In urma acestor cuvinte isbuguí un mare scandal. Barenther strigă: „Asta e o obrăsnicie".

* * *

Din Berlin i se scrie diarului „Hamburger Correspondenz": „Resoluțiunea cu care a respins prim-mini-

---

FOIȚA.

In cercul familiei.

În camera din fund a cârcimei „La plug" din Porumbeni mĕ aflam în mijlocul fruntașilor din acea comună, între cari — ca prin tóte comunele — sĕ aflau preotul, primariul, învĕțătoriul, notariul și câțiva țerani mai de frunte. Acesti din urmă ca membrii ai comitetului comunal sĕ mai numiau consiliari sau jurați, sau mai sunt încă pe lângă acésta colectori de dare sau cassari și sĕ mai numiau din causa acésta și administratori, căci ca țĕran simplu nu îndrăsnesce omul a se vîrî în societatea așa numită a domnilor. De aceea țĕrani închipuiți nu arareori caută cu ori-ce preț ca sĕ ocupe vre o slușbă în comună, ba cheltuesc pentru ajungerea la așa o slujbă și o frumósă sumă de bani, numai de a ajunge și ei între domni. Vechiul proverb: „Cui dă Dumnedeu o slujbă îi dă și minte pentru a o puté purta" nu se adeveresce totdéuna. După părerea alegĕtorilor din Porumbeni, pentru ajungerea unei slujbe sau loc de onóre în comună, nu sĕ cere cine scie ce sciință și dibăcie, dar o avere bunicică în pămênturi nu póte lipsi. Așa țeranii mai de mijloc nu o pot uita, că la alegerile din urmă din Porumbeni a ajuns ca primar un țĕran mai sĕrac, și de aceea 'mi-a dis unul dintre ei: „Cine vrea sĕ fie primar în comuna nóstră, trebue totdéuna sĕ aibă 20 - 30 capete de vite, adecă vite". Chiar și pentru valórea și caracterul moral de comun sună testimoniul: „El este un om adevĕrat (bun); are multe pămênturi". Poetul are de aceea dreptate când dice: „Unde sunt bani, sĕ vĕd tóte lipsele pentru perfecțiune". Dar nu toți țeranii sunt de părerea acésta; unii se țin mândri că se pot numí țerani. Acésta ne-o arată și rĕspunsul la întrebarea: „Domnule George, cocóna d-tale este acasă?" „Eu nu sunt domnu George, ci badea George, și eu nu am cocónă, ci muiere sau mai bine borésă. Pe mine mĕ mai chiamă țeran și pe muiere țĕrancă".

Acum înapoi la societatea nóstră din Porumbeni, la care de comun, ca și la alte societăți mai mari, tema principală a discusiunei o forméză timpul. In al doilea rênd rolul principal îl jócă noutățile și întêmplările din comună, cari sunt de valóre numai când e vorba de alegerea vre-unui jurat sau despre vre-o nefericire mai mare în comună sau în vecinătate. Despre lucruri politice vorbesce numai preotul și învĕțătoriul; căci țĕranii cetesc gazetele numai dela sfêrșit.

Ei cetesc numai anunțurile și póte unele sciri despre vre-un furt sau omor.

De regulă societatea sĕ plictisesce dacă nu caută a și petrece cu vre-un joc sau alt ceva. Vorbiri între ei și înțelegeri au loc numai atunci când sĕ depărtéză preotul și învĕțătoriul, și póte unii dintre jurații mai bĕtrâni, numai atunci când vin în camera dinapoi și óspeții din cei-laltă casă și când mai gustă ceva din rachiu, atunci li se deslégă limba. De sine înțeles că discusiunea atunci e mai viélă, trece în cântece și nu are-ori se termină cu cértă.

In séra acésta societatea a voit sĕ descóse pe învĕțoriul ambulant, că avut'a el vre-odată plugul sau cósa în mână sau a învĕțat agricultura lui numai din cărți. Notariul avu curajul a începe discusiunea dicênd: „Dle învĕțător dta ne ai propus diferite îmbunătățiri, și în cărțile agricole se află multe sfaturi de feliul acesta, dar tóte acestea cer bani, mulți bani. De unde însĕ sĕ-'și procure țĕranul banii? Lui abia îi ajung banii pentru traiul de o di pe altă pentru plătirea dărilor și altor date. Eu în protocólele mele am sĕ înregistrez pe fie-care an o restanță din dare de 4000 până în 5000 fl. Toți capitaliștii sĕ plâng că nu mai pot scóte cametile și așa datoriile țeranilor cresc din an în an".

La acésta 'i-am rĕspuns: „Este adevĕrat că țĕranii au multe datorii și nu au bani gata pentru purtarea economiei câmpului sau capital pentru esploatare. Banii, cari se folosesc ca capital de esploatare, aduc folos numai după un timp mai îndelungat. Dacă nu are țĕranul bani cu cari sĕ-'și lucre moșia trebue sĕ facă datorii și adese-ori e silit sĕ vêndă câte un loc ieftin. pe care de altadată l'a cumpĕrat póte scump, și asta o face silit de creditori.

Adese ori țĕranul în anii cei buni, dacă adună ceva parale le întrebuințéză pentru lux sau apoi îi bagă în pămênt, adecă cumpĕră vre-un pămênt. Mai bine ar fi sĕ-'și aducă fie-care aminte de proverb: „Anii buni sau secerișul bun, sĕ ne facă atenți la anii cei rĕi", și banii adunați în anii cei buni sĕ fie păstrați pentru anii cei rĕi, sau sĕ-'i întrebuințăm la îmbunătățirea pămênturilor pe cari le avem. La pămênt mult se cere lucru mult, gunoiu și dări și cheltueli mari. De pe un pămênt mic, bine lucrat și bine gunoit poți aduna tot atâtea bucate ca și de pe un pămênt mare rĕu, lucrat și slab gunoit, ba încă chiar mai multe.

Deja la împărțirea moșiei părintesci lipsesce capitalul moscenitorilor (bani gata, vite, și unelte) dacă nu sunt acestea, apoi cu ce sĕ muncesci pămêntul. In cele mai strul italian Rudini atacurile lui Imbriani contra împěratului Wilhelm și natural contra triplei alianțe, a fost primită în Germania cu o satisfacție generală. Rudini a avut dreptate sě proclame susținerea triplei alianțe pentru că Italia n'a făcut nici un us de dreptul ei recunoscut până la 6 Maiu adecă de dreptul de a abḑice alianța. Abḑicerea trebuia sě se facă cu un an înainte de terminarea celor 6 ani pentru cari s'a prelungit contractul în a. 1891. Deóre-ce acésta nu s'a făcut, rěmâne contractul de alianță în vigóre încă 6 ani adecă până la anul 1903 Și în acea privință putem fi de acord cu Rudini, că tripla alianță nu esclude bunele relațiuni cu Francia și Rusia“.

Sâmbăta trecută abia a scăpat cabinetul Rudini de o catastrofă. Erau la ordinea ḑilei două propuneri din partea deputaților Marazzi și Cavalotti, în cari acestia apostrofau neregularitatea, care s'a aflat la scontrarea casselor ministeriului de interne. Prim-ministrul Rudini a declarat, că după ce acésta s'a făcut cestie politică și partea morală a cestiunei s'a deslegat, nu póte nega părerea, care adese-ori a esprimat-o. El nu înțelege prin acésta, ca cestia morală sě se prefacă într'o cestie personală, care ar trebuí se rěmână cestie politică și administrativă. Camera se póte pronunța limpede și dacă voesce sě i se dea administrației altă direcțiune. — Camera a dat cabinetului Rudini un vot de încredere însě numai cu o maioritate de 3 voturi.

⁂

Camerei francese i s'a făcut în 30 l. tr. n. o surprindere plăcută din partea guvernului, care 'i-a înaintat proiectul de anecsiune pentru Madagascar. De acum înainte este deci marea insulă o colonie franceză. După cucerirea prin Duschên a urmat protectoratul, apoi un protectorat întărit și în fine anecsiunea.

⁂

Sosirea, care se aștéptă, a ducelui de Orleans în Brüssel, unde are sě se țină un consiliu de rěsboiu royalistic, a provocat o schimbare de note între guvernul francez și cel belgian. În urma acesteia pretendentul va fi strict supraveghiat, ca sě se împedece conspirația plănuită.

⁂

Spre a apěra consulatul austro-ungar din Canea contra Benghazinarilor colonisați acolo, cari fac multe transgresiuni, s'a trimis un detașament de trupe. Bătăi pe stradă nu s'au mai ivit în cetățile din Creta. Scirile, cari sosesc din Athena despre situația din Creta sunt fórte esagerate. Abdullah-pașa a sosit în Creta. Pórta a dat ordin, ca după sosirea trupelor sě se purcédă energic. Pierderile trupelor se urcă până acum la 200 de soldați.

Destituirea metropolitului primat.

La locul prim ne ocupăm cu actul, prin care metropolitul primat al României a fost degradat, și internat în o mănăstire.

Acest lucru grav în alt stat, și póte sub alt guvern reclama mult timp, multe considerațiuni, și seriόse meditațiuni asupra întrebărei, care scandal va fi mai mare, cel dintâiu sau cel de apoi.

In România însě lucrul s'a întêmplat în 2 ḑile.

Metropolitul s'a suspendat, i s'a pus o locotenență, s'a formulat actul de acusă, s'a adunat sântul Sinod, s'au încuiat ușile salei de ședințe, nu s'a cetit nici apěrarea celui învinovățit, s'a adus sentența, s'a făcut decretul guvernial, s'a pus pe masa regelui, acesta pe rěspunderea guvernului a iscălit decretul de destituire, și așa în 24 de óre cel mai mare dignitariu al bisericei ortodocse române a devenit cel mai mare făcětoriu de rele.

Lucrul a mers strună. Dumneḑeu feréscă biserica ortodocsă din România!

Dăm următórele amĕnunte după ḑiariul „Epoca“:

Étă punctele de acusație pe care se întemeiază cei trei archierei care au cerut darea în judecată a metropolitului primat.

1. Introducerea de inovații în serviciul liturghiei.

2. Impunerea la serviciul Dumneḑeesc la care I. P. S. Sa ia parte ca P. S. episcopi sě nu îmbrace mantia, ér P. S. archierei sě nu pórte mitră și cârjă, fapt tratat drept ierosolie.

3. Primire în eparchia sa de clerici din alte eparchii fără cartea canonică a chiriarchului lor.

4. Visitarea eparchiilor altor chiriarchii de către I. P. S. metropolit Ghenadie, în contra atribuțiunilor de precădere ale I. P. S. Sale.

5. Mânuirea în mod arbitrar a desbaterilor sf Sinod.

6. Imprimarea dela sine de cărți bisericesci.

7. Numirea și înlocuirea funcționarilor sf. Sinod dela sine și în mod arbitrar.

8. Insușirea în persóna sa a atribuțiunii disciplinare și judecătoresci, cari sunt numai de competința sf. Sinod.

9 Omiterea de a face sě se pomenéscă în biserica metropolitană sf. Sinod ca autoritatea bisericéscă cea mai înaltă.

10. Deturnare de bani în folosul I. P. S. Sale dela clerici inferiori.

11. Însușire de vase sfinte și vestminte bisericesci.

12. Sfințire a unui fórte însemnat numěr de biserici pentru a preleva tacse arbitrare.

13. Încasare pentru sine a banilor adunați prin colecte făcute în folosul bisericilor.

14. Legătura ce are I. P. S. Sa în procesul ce i s'a intentat de archimandritul dela Cozia, Damaschin.

Retragerea apěrătorilor.

La órele 8 sosesce în trăsura-'i de gală I. P. Sa metropolitul primat, urmat în alte trăsuri de apěrătorii sěi d-nii N. Fleva, C. Disescu, Sfetescu și D. Nenițescu.

Când a plecat dela metropolie, lumea l'a aclamat.

În tot parcursul, lumea saluta cu respect pe metropolitul primat.

Ușa principală a sinodului era închisă. Inăintea ușei se aflau directorul poliției dl San-Marin, inspectorul Durma, mai mulți comisari și sergenți. Înaintea metropolitului, directorul poliției a deschis ușa, dar înaintea apěrătorilor a închis'o.

— Aveți bilet de întrare?

— N'avem, rěspunse dl Disescu, dar suntem apěrătorii metropolitului.

— Atunci vě rugăm sě vě retrageți, căci numai membrii sinodului sunt admiși.

In fața acestui sistem revoltător de a judeca pe un acusat atât de sus pus în secret, cu ușile închise și fără apěrători, d-nii Fleva, Disescu, Sfetescu și Nenițescu s'au retras.

Metropolitul la Sinod.

În sala sântului Sinod, prelații erau înșirați sub presidenția metropolitului Iosif al Moldovei, la o masă lungă. In mijlocul mesei o cruce mare.

La o masă mică ședea cu figura-i de iesuit ministrul Poni, ér în fața lui era așeḑată o altă masă mică și un scaun pentru metropolitul primat, deóre-ce jețul seu era depărtat din sala Sinodului.

Metropolitul întră și se închină ușor înaintea Sinodului, apoi a ḑis:

— Apěrătorii mei sunt opriți sě întree; vě rog dați ordin sě fie lăsați aici.

— Nu se póte strigă cu violență Partenie.

Erau 14 prelați presenți; episcopul Ieronim de Roman, fiind grav bolnav, nu s'a putut înfățișa.

Se dă cetire actului de acusare, după care metropolitul se ridică și cu o voce fermă ḑice:

— Recuz ca judecători ai mei, pe PP. SS. archierei Ioanichie Floru Băcăoanul, Pimen Georgescu Pilișteanul și Atanasie Craioveanul, cari au redactat și semnat actul de acusare; mai recuz pe P. S. Sa episcopul Ghenadie de R.-Vîlcea și Noul-Severin, care e dat mai de mult în judecata Sinodului pentru 30 de puncte de acusație. Apoi recuz pe toți acei PP. SS. în numěr de opt cari s'au pus în grevă, cari sunt vrăjmașii mei personali și cari mě acusă.

Retragerea metropolitului.

Momentul era solemn. Acusatorii metropolitului au rěmas înlemniți în fața atitudinei demne a acestuia.

Metropolitul primat depune protestarea sa în scris, își ia cârja, se închină ușor înaintea Sinodului și se retrage.

Eșind cu trăsura din curtea Sinodului, metropolitul primat a fost primit cu respect de lumea adunată în strada Carol. Toți își ridicau pălăriile și se închinau înaintea primului prelat al României.

În délul metropoliei.

Lumea a urmat trăsura metropolitană și în mase mari s'a îngrămădit în curtea metropoliei. In palatul metropolitan, I. P. S. Sa era așteptat de un mare numěr de protoerei preoți-călugări și ḑiaristi, cu cari s'a întreținut câteva minute.

Metropolitul era fórte liniștit, cunoscuta-i energie nu l'a părăsit nici un minut.

Mișcătóre a fost scena, când cei de față au sărutat mâna I P. S. Sale, care urma sě se retragă în cabinetul sěu de lucru. Mai mulți preoți plângeau, ba chiar și ḑiaristii deprinși cu asemenea scene, erau emoționați Metropolitul primat însuși, profund emoționat, ḑicea cu un glas blând:

— Cred că mě mai lasă aici până îmi voiu arangia lucrurile. Cel puțin aséră procurorul general și prefectul poliției au venit la mine și m'au asigurat că îmi vor da pace până îmi voi regula afacerile private.

In timpul acesta un numěr fórte mare de cetățeni s'a adunat în curtea metropoliei Câțiva agenți polițienesci au căutat sě împrăștie mulțimea. Printre agenții poliției se aflau și agenți de-ai primăriei în cap cu ajutorul de primar Melisianu, Berlescu și Cantuniari. Acest din urmă a început sě amenințe și sě brutaliseze pe câțiva, dar a fost huiduit.

Sub clopotnița metropoliei o sumă de sergenți și agenți secreți au împedecat lumea și pe preoți, busculîndu i, sě între la metropolie. Printre cei respinși de un comisar se afla și dl deputat D. Apostolu.

Metropolitul primat nu s'a putut retrage Un mare numěr de cetățeni fruntași venise la metropolie pentru a esprima I. P. S. Sale dragostea lor ne clintită.

---

multe casuri moscenitorii mai iau pămênturile acățate și cu datorii, ei ca începětori de unde sě plătéscă, ba mai fac și ei datorii că le trebue boi, plug și car. Așa bietul începětor cu datoria după cap trebue mult sě muncéscă până sě póte pune în rênd, căci abia póte sě-'și plătéscă darea, camăta și ceva din datorie, așa că el nu are de unde aduna banii care îi trebue la îmbunătățirea pămênturilor, adecă capital de esploatare. El nu 'și póte forma capital, căci paiele și fânul, gunoiu și vite cari sunt basa formărei acestui capital el trebue sě le vêndă în loc de a mai cumpěra lângă cari le are. Sě mai întêmplă și vre-o nenorocire sau vre-un an rěu, el ajunge de trebue sě mai cumpere și bucate, și trebue sě facă datorii. Dacă ar fi pus țeranul banii câscigați în anii cei buni pentru formarea capitalului de esploatare, așa el acum ar avea pe ce pune mâna și nu ar fi silit sě alerge la cămătari sě se bage cu capul în něcas.

Atari ómeni sě țin ca plugari, ei trăesc după părerea lor ca proprietari și în colo ei nu sunt altceva de cât sclavii creditorilor lor. Ei muncesc întreg anul și nu sě aleg cu nimica, abia pot sě 'și plătéscă cametile. Din moșia lor abia scot 2--3 procente pe când creditorilor trebue sě le dea 6—8 și mai multe procente, așa că ei muncesc ca lucrători cu ḑiua la creditori fără plată și încă cu mâncarea lor. Dacă nu ar avé acești ómeni nici un pămênt și dacă ar lucra ca simpli ḑileri, tot s'ar alege cu ceva. Ei sunt proprietari numai până stau pe pămênt, sě se sue așa un om în un pom atunci el numai are nimic pe pămênt, că tot ce are este al creditorului, el locuesce în casa lui proprie, dar casa numai după părerea lui e a lui, dacă are sě plătéscă la creditor în tot anul atâta camătă, nu este asta o chirie?

Preotul mi-a dat dreptate și 'mi observă: Eu cred că nimic nu se potrivesce pentru țeran ca sě-'l aduci la o crutare decât vechiul și frumosul proverb: „Păstréză în tinerețe ca sě ai la bětrânețe“. Țeranul și cu deosebire vierul adecă acela care cultivă vița de vie, trăesce cum se ḑice din mână în gură. In tómnele cele bune nu se gândesce nici la plătirea vechilor datorii nici la păstrare pentru anii cei rěi, ci trăesce bine și mai cumpěră câte un pămênt. Urmeḑă o tómnă rea, atunci sě simte mai mare lipsa capitalului de esploatare, căci țeranului îi se cer camete, ba datorii, caci pămênturile cari le-a cumpěrat în anii cei buni nu le-a plătit pe deplin. Altcum trăesce economul de vite. Acesta îndată ce simțesce că nu se face nutrețul el sě póte ajuta, căci vitele la el sunt un fel de casă de păstrare, pe cari ori și când le póte preface în bani. Eu de 10 ani în continuu am îndemnat pe ómeni că în anii cei buni sě pună ceva la casa de economie pentru anii cei rěi, nu a fost Duminecă lăsată de Dumneḑeu ca sě nu le spun așa aeva în biserică, dar vorbele mele nu au ajutat nimic, căci țěranul de voie bună nu face nimic. Țeranul dacă nu este silit, el nu se mișcă; dacă nu aș fi îndemnat pe popor la păstrare, mi s'ar putea imputa că aș fi stricat comuna. Eu destul i-am îndemnat la păstrare în timp de atâta ani, dacă nu au folosit vorbele mele, eu acum nu o mai fac și nu mai ḑic nimic. S'ar putea ḑice că comuna a stricat pe preot și nu preotul comuna.

Acésta declarațiune a preotului nu a rěmas fără resultat. Atinși s'au simțit unii țěrani și primariul rěspunse: „Chiar așa departe încă nu am ajuns. Eu cred că dacă am prinde cum se cade lucrul acesta în mână, am puté-o scóte la cale. Eu am auḑit și cetit, că domnul învěțător ambulant în mai multe comune a pus basă înființărei caselor de păstrare și de împrumut. Dacă domnul învěțător ambulant 'și-ar da ostenéla a esplica poporului folosul acestor instituțiuni binefăcětóre, nu cred sě nu se pótă înființa așa o casă de ajutor și în acéstă comună. Mai de mult țěranii se puteau împrumuta și ajuta dela vecinii maí cu dare de mână. Unul ajuta pe celalalt. În ḑiua de astăḑi capitalele ómenildr avuți sě depun în căsele publice de păstrare, sě prefac în bonuri și acțiuni de întreprinderi, împrumuturi de stat și altele, cari le aduc interese sigure și bune. Banii depuși de țěrani în timpurile mai bune acum se scot dela cassa de păstrare și se folosesc la purtarea economiei câmpului. Țěranii ḑic, că cassele de păstrare nu sunt bune pentru agricultură, căci ómenii cari au parale, le depun la cassa de păstrare în loc de a ajuta pe țěran la nevoi, ba prin cassele de economie au crescut și cametele“.

La observatiunile acestea ale primariului am rěspuns: „Capitaliștii au luat acésta procedură sau hotărîre din următórele cause:

1. Capitalistul vrea sě capete camătă cât se póte de mare, agricultura din causa venitului curat mic, nu este în stare a da camete mari, camete mari póte da o altă industrie, care învêrtesce mai ușor banul, care își póte preface producțiunea ei mai repede în bani, agricultura nu prea póte face acésta căci dacă cineva folosesce un capital órecare pentru cutare îmbunătățire în agronomie, trebue sě aștepte mai mulți ani până când póte trage folos din încercarea acésta.

(Va urma).

Visita prefectului poliţiei.

La órele ḑece se anunţă sosirea prefectului de poliţie, dl Paul Stătescu, care trimise vorbă metropolitului că ar vrea sĕ vorbéscă între patru ochi cu dênsul. Metropolitul primat care se afla în salonul de recepţie cu un mare numĕr de cetăţeni fruntaşi şi deputaţi a poftit pe prefect sĕ vie aici, căci nu póte părăsí pe óspeţii sĕi.

Cam genat, prefectul întră în salon şi după ce ia loc lângă metropolitul primat îi spune:

— Am auḑit I. P. S. că agenţi de-ai poliţiei au oprit la clopotniţă pe mai mulţi preoţi sĕ vie aici. Am luat mĕsuri ca ori cine sĕ fie lăsat liber a vení la I. P. S. Vóstră.

— Şi pe mine m'au oprit, deşi sunt deputat, — strigă dl D. Apostolu.

— Esces de zel, — a rĕspuns prefectul poliţiei şi s'a retras sĕrutând mâna I. P. S. Sale.

In sala de aşteptare, prefectul poliţiei a fost acostat de un mare numĕr de cetăţeni, cari l'au interpelat de ce nu pune în libertate pe dnii Florian şi Misail, cari în mod ilegal au fost arestaţi aséră.

Prefectul a îngânat câteva vorbe de apărare şi apoi a plecat

Binecuvêntarea metropolitului.

Metropolitul primat iese apoi înaintea mulţimei, fiind primit cu urale entusiaste. I. P. S. Sa binecuvêntă mulţimea şi apoi spune cu glas puternic că consciinţa-i e liniştită, deóre-ce a voit sĕ facă numai binele bisericei, al némului românesc şi al ţĕrii. Dar vrăşmaşii sĕi nu l'au lăsat în pace, au uneltit mereu în contra lui până au ajuns sĕ târască biserica în acest scandal. O singură mângăere am, — a spus I. P. S. Sa, — că mult mai mari au fost suferinţele martirilor bisericei; Iisus Christos a fost rĕstignit pe cruce, marele Atanasie a suferit 40 de ani, etc. Mulţămesce apoi pentru dragostea pe care i-o arată cetăţenii şi îi binecuvintéză.

Şedinţa Sinodului.

P. S. Sa Nifon Ploeşteanul a luat cuvêntul susţinênd punct cu punct protestarea metropolitului primat şi combătând cu succes tóte punctele din actul de acusare.

Apĕrarea metropolitului nu s'a cetit.

Urma sĕ se încépă votarea.

Guvernului îi trebuiau 12 voturi ca sĕ se obţie osêndirea metropolitului primat. Pentru a obţine aceste voturi, ministrul Poni. în unire cu Sinodul n'a luat în samă cererea metropolitului de a recusa pe cei trei acusatori şi pe episcopul Ghenadie, care e pribănit, adecă în prevenţie pentru acte imorale. Totuşi nu se putéu obţine decât 11 voturi.

Atunci episcopul Partenie ia pe P. S. Sa Valerian Rîmniceanu într'o cameră de alături, îl ameninţă scutundu-l de barbă, aşa că bĕtrânul archiereu în etate de vr'o 70 ani, cu lacrimi în ochi a fost tîrît de Partenie în sală şi silit a vota pentru osândirea metropolitului primat.

Numai după acéstă infamie fără sémăn s'au putut obţine 12 voturi.

Metropolitul primat al României a fost osândit la caterisire, adecă degradare, ridicându-i-se si darul preoţiei.

Episcopul de Huşi cu archiereii Atanasie şi Pimen au fost însărcinaţi sĕ redacteze sentinţa.

La metropolie.

Până în acest moment nu s'a comunicat încă în mod oficial Metropolitului Primat caterisarea sa.

I. S. Sa Dositeiu Botoşăneanu a venit cel întâi la metropolie. Venerabilul prelat a venit cu lacrimi în ochi înaintea şefului bisericei, comunicêndu-i cele petrecute la Sinod.

O scenă caracteristică a revelat P. S. Sa dela Sinod.

Archiereul Nifon, dă ce s'a pronunţat sentinţa, s'a ridicat pronunţând următórele cuvinte:

— Acum după ce l'aţi osêndit, cel puţin lăsaţi-i I. P. S. S. facultatea sĕ-şi alégă locul unde sĕ se retragă şi sĕ nu-l trimeteţi la Secul.

— Sĕ se retragă unde o vrea, strigă cu impertinenţă episcopul Partenie.

După ce P. S. Sa Dosithei a comunicat metropolitului primat cele petrecute, ecesta fórte mişcat a rĕspuns:

— Acum Prea Sfinte poţi sĕ fii liniscit, fiind-că ai inima curată că n'a fost părtaş la acest pĕcat.

Metropolitul voi apoi sĕ sărute mêna archiereului Dosithei, dar acesta nu l'a lăsat.

Archiereul Nifon, fostul vicar al Metropoliei, a părăsit plângênd Sinodul, aşa că nu s'a mai putut duce la metropolitul primat.

*

Metropolitul primat va face recurs la Casaţie în contra sentinţei Sinodului şi în cas când ea îşi va declina competinţa, atunci se va adresa M. Sale Regelui.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 30 Maiu 1896 n.

La ordinea ḑilei: proiectul despre judecătoria curială.

Primul vorbitoriu *Sima Ferencz* în introducerea vorbirei sale declară, că prima garanţă a constituţionalismului pelângă iubirea de patrie este o lege electorală dréptă şi observată. Şi astfel de lege tocmai la noi nu esistă. In întrégă Europa nu se află o lege electorală pe base atât de nesigure ca în Ungaria. Şi acéstă împrejurare îndémnă pe partidul sĕu a cere revisiunea legii electorale actuale. Ca basă la legea ce s'ar crea, cere ca aceea sĕ fie înarticularea în lege a votului universal electoral. In firul vorbirei sale face apoi imputare fostului ministru preşedinte Tisza Kálmán, carele deja la anul 1872 promisese revisiunea legii electorale pe basa cualificaţiunii de a sci scrie şi ceti dar şi atunci, numai dacă diferinţele confesionale şi naţionale dintre stat şi biserici vor fi regulate prin reformele, politice-bisericesci ce tocmai sau terminat. Fiind acestea terminate, datorinţa morală acum îi impune a se pune dênsul în fruntea mişcării pentru revisiunea legii electorale. Judecătoria curială e numai cadru, în care în tot casul trebue sĕ aibă loc votul universal, aşa după cum îl doresce poporul, dacă e ca parlamentul sĕ fie espresiunea voinţei poporului. Disposiţiuni parţiale acum numai au loc.

Singura basă dréptă şi sigură aḑi e numai aceea, prin care se dă drept de vot universal la toţi aceia, cari sciu scrie şi ceti. Aḑi nu mai prinde povestea, că prin astfel de vot s'ar periclita esistenţa statului magiar din partea naţionalităţilor. Sĕ le dăm şi lor drepturí egale şi atunci mai uşor le vom câsciga pentru ideea statului unitar naţional magiar. Dacă punem sarcini egale pe spatele cetăţenilor, trebue sĕ le dăm şi drepturi egale de cari sĕ se bucure. Cere în fine revisiunea cercurilor electorale pentru-că actuala împărţire este fórte disproporţionată şi nedréptă. Primesce proiectul în general, dar îşi reservă dreptul de a înainta modificări în decursul desbaterei speciale.

După Sima a vorbit *Horváth Gyula* contra proiectului. Recunósce şi el necesitatea acestui proiect dar nu-'l póte accepta pentru-că confiscă parlamentului unul dintre cele mai cardinale drepturi, *de a judeca în causa sa proprie*, ceea ce e fórte dejositoriu pentru parlament. Dacă s'ar accepta proiectul înaintat, s'ar sgudui încrederea în simţul de dreptate al parlamentului identic cu naţiunea carele la noi singur a fost totdéuna puterea ţerii. Apoi şi Curia póte greşi. Acusă apoi partidul guvernamental, că îngreunéză fusiunea partidelor, cari stau pe basele dela 1867 şi astfel eschide activitatea multor bărbaţi de valóre cum e şi contele Apponyi. Il întrébă apoi (pe guvern) până când voesce sĕ trăéscă tot din reformele politice-bisericesci. Starea de aḑi e cu mult mai rea decât a fost pe timpul fusiunei dela 1875 şi guvernul tot nu vrea sĕ o vadă şi sĕ o îndrepteze prin o nóuă fusiune.

După o pausă de 5 minute ia cuvêntul *contele Battyány Tivadar*, carele urgitéză şi el fusiunea şi primesce proiectul, nu că dór' ar fi perfect, ci fiindcă îl consideră ca primul pas făcut pentru ajungerea la o lege electorală corespunḑĕtóre împrejurărilor nóstre. Apără apoi scólele confesionale faţă de Polonyi, care le acusase, că nu produc resultate întru propagarea limbei magiare. La acésta nu scólele confesionale sunt de vină, căci dênsul nu cunósce astfel de scóle, în cari sĕ nu se fi făcut progrese din studiul limbei magiare, ci guvernele, ori ministrii suntem de vină.

Hermán Ottó se declară contra proiectului, tot din causă, că nu póte fi judecătoriu în causă proprie. După dênsul după cum se contempléză în proiectul înaintat, naţiunea nu e stăpână pe sórtea sa, ér ea îşi croesce sórtea prin representanţii sĕi, prin parlament.

Fiind timpul înaintat, preşedintele întrerupe discusiunea şi înainte de a trece la pertractarea unei interpelaţiuni, rógă camera sĕ decidă, că Luni sĕ nu se ţină şedinţă, fiind atunci împedecaţi unii deputaţi, a lua parte la desbateri, din causa ocupaţiunii ce au în delegaţiuni. Ca ordine de ḑi pentru şedinţa de Marţi, propune desbaterea unor rapórte şi apoi continuarea desbaterei asupra proiectului despre judecătoria curială.

Se trece apoi la interpelaţiunea *contelui Zichy Ienő*, carele cere crearea unei legi pentru sporirea bibliotecei museului naţional prin esemplare oficióse din tóte ramurile literaturei din ţéră.

La acésta interpelaţiune rĕspunde imediat ministrul de culte şi instrucţiune publică Dr. Wlassics Gyula, ḑicênd, că deóre-ce dênsul a elaborat un proiect de lege nu numai pentru sporirea bibliotecei museului naţional, ci un proiect care cuprinde disposiţiuní peste tot cu privire la totfeliul de esemplare oficióse, n'a aflat de lipsă a se ocupa special numai de proiectul de lege înaintat de interpelantele încă prin anii 1893, fiind acesta de altcum luat în considerare în cadrul proiectului sĕu. Percurgênd încă pertractările, nu s'a putut încă stilisa definitiv. Speră că-l va putea presenta cât mai curênd.

Interpelantele şi casa sĕ declară mulţămiţi cu rĕspunsul dat şi şedinţa s'a încheiat.

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a plecat ieri cu trenul de 5 óre séra dimpreună cu domnul Parteniu Cosma la Budapesta, spre a lua parte la şedinţele comitetului fundaţiunei „Gozsdu“, cari sunt convocate pe Sâmbăta viitóre.

* * *

Stabilimentul de Hidroterapie dela băile Eforiei scólelor române din Braşov s'a deschis Marţi în 14/26 Maiu. Despre acest stabiliment „Gazeta Transilvaniei“ scrie:

„O trebuinţă fórte simţită în oraşul nostru a fost acoperită prin acésta. Visitând aceşt stabiliment ne-am convins, că el prin instalaţiunile sale este în tóte privinţele la înălţimea cerinţelor moderne. Importanţa sa se ridică prin faptul, că este singurul stabiliment de feliul acesta în tótă Transilvania, în care se pot aplica tóte procedurile hidropatice ale scólei moderne germane şi franceze. Tóte aparatele sunt de o construcţie perfectă, în deosebi duşurile sunt cât se póte de bine instalate şi se pot regula esact şi aprópe instantaneu în privinţa temperaturei şi a presiunei.

Afară de cura cu apă rece se pot lua în stabilimentul acesta cure electrice, băi electrice (sistemul bicelular al profesorului Gärtner), tot felul de băi cu îngredienţe medicale, inhalaţiuni, băi de abur şi de putină, băi reci la basen massagiu, şi în special cura lui Kneipp.

Un mare avantagiu al stabilimentului este, că instalaţiunea e duplă pentru domni şi dómne şi se pot folosí tóte procedurile de cură în acelaşi timp de cătră ambele secse.

Curele se fac sub control medical. Medic dirigent al stabilimentului de hidroterapie este cunoscutul şi probatul nostru medic Dr. G. Baiulescu, care dă consultaţiuni în fie care ḑi în stabiliment dela 7—9 diminéţa şi dela 4—5 după améḑi.

Braşovul atât de frumos prin posiţiunea sa romantică, fiind deja fórte agreat ca loc de cură climatică, sperăm, că prin crearea stabilimentului amintit va câştiga şi mai mult ca punct de atracţie pentru cei ce vor sĕ petrécă vara aici. Aceia, cari până acum erau avisaţi, pentru folosirea curelor de acest fel, sĕ mérgă în strĕinătate, vor preferí în cele mai multe casuri a rĕmânea aici, unde, încât privesce pe óspeţii nostri din România, pot petrece între conaţionali de-ai lor.

În curênd se vor împărţí prospecte, cari vor da informaţiuni amĕnunţite despre feliul şi preţurile tratamentelor. Informaţiuni se pot lua la *Administraţia băilor de vapor* din Braşov“.

* * *

Lacrimile animalelor. Ne-am fi mirat, dacă după descoperirea rîsului şi vorbirei animalelor, nu s'ar fi făcut nóue descoperiri, cari sĕ vorbéscă despre lacrimile animalelor. Că crocodilii au lacrime, acésta o-a sciut şi Shakespeare. Un învĕţat german se nisuesce a adeveri, că între anumite împrejurări, cânele, calul, elefantul, ursul, cloţanul ba încă şi măgariul, mai departe corbul cimpansul, mandrilul şi alte maimuţe, vitele cornute, cămila şi jirafa, plâng. De esemplu cimpanşii lacriméză, când se tem de pedépsă, maimuţele, dacă le vatemi sau dacă se înşală în aşteptările lor, elefanţii, dacă cad în prinsóre, cerbul dacă nu póte scăpa nici de cum de persecutorii sei, cloţanul de desperare în cursă, unele maimuţe de compătimirea ce o vĕd în faţa omului. Anumita scriitóre Burton, ne spune, că a vĕḑut în pustia Siriei cămile lăcrimând de durere din causa setei. O căprióră vulnerata la un picior a lăcrimat de durere. Levingstone vorbesce despre un soco tinĕr, care plângea şi lăcrima întocmai ca omul. Dr. Boarlagea a puşcat în Java o maimuţă femeiuşă de pe un lemn. A căḑut de pe lemn ţinêndu-şi în braţe puiul şi a murit plângênd Gordon Comming vorbesce despre nisce lacrime mari ce le-a vĕrsat un elefant murind. Am cetit şi în regnul animalic a lui Brem despre asemenea lucruri. Societăţile pentru apĕrarea animalelor ar puté folosí datele acestea, ca sĕ apere animalele de chinuiri şi maltratări.

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român“.

Brad, 18 Maiu, 1896.

Onorată Redacţiune!

In numĕrul 53 al ḑiarului D-vóstre un corespondent din Zarand debitéză o dróie de neadevĕruri şi injurii la adresa mea. Tocmai fiind-că sum convins, că întrégă corespondenţă e o întortochere premeditată, nu voi întra în merit până ce autorul nu va avea tăria a o subscrie.

Deci dacă se laudă însuşi, că spune „adevĕrul franc şi în cas de lipsă iese pe faţă“, — poftim din tufă afară la câmp deschis! Curagiu numai!

E cestie de onestitate publică, ca redacţiile sĕ nu fie indusă în aşa erori. cetitorii sĕ nu fie lăsaţi în completă rătăcire prin corespondenţe tendenţióse, false dela început până la fine şi nesubscrise.

Ar însemna a te bate cu mori de vênt stând de vorbă cu atari corespondenţi până ce nu au bărbăţia a-şi semna scrisele.

Primiţi etc.

Dr. Ioan Radu.
profesor gimn.

Bibliografic.

A apărut:

„Biblioteca nouă“ nr. 3 şi 4. „Biblioteca nouă“ care apare în editura librăriei David J. Benvenisti, în Craiova, şi care şi-a luat deja un avênt fórte mare, publică în Nr. 3 câteva nuvele înedite ale talentatului ei director D. Teleor, sub titlul de *„Povestiri“*.

Nr. 4 tot din acéstă interesantă bibliotecă, publică câteva schiţe scrise într'un stil fórte limpede şi curat, de A. Lupu-Antonescu sub titlul: *„Din viéţa sĕracă“*.

Recomandăm cu multă căldură cetitorilor nostri „Biblioteca nouă“ care e cea mai ieftină şi interesantă publicaţiune românéscă.

Se găsesce de vênḑare la tóte librăriile din ţéră cu 15 bani esemplarul.

Ad. Nr. 183—896 ppresb. [57] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia St. Mihaiul inferior şi superior de clasa III-a în protopresbiteratul gr.-or. al tractului Turdei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 421 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot primi la oficiul parochial şi la comitetul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea de a-şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din loc spre a-şi documenta desteritate în cele rituale.

Agârbiciu, 9 Maiu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Turdei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Petru Roşca
protopresbiter gr-or.

Szám. 2971/896 polg. [56] 1—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebini kir. törvényszéknek f. évi Május hó 11-én 2680. sz. a kelt végzésével kiküldött eljáró biró, az 1893 évi Ianuár hó 3-án 356. I. M. sz. a kiadott utasitás 61 § a alapján ezennel közzéteszem hogy Szenterzsébet község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen,

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése.

2. a müködőmérnök megválasztása.

3. a költségelőirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1896 évi Iulius hó 15 napját d. e. 9 órakor esetleg a követő napokat d. e. 9 órakor a szenterzsébeti községi irodába kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a müködőmérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivásnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Szenterzsébet község határa 5622 holdnyi területet foglal el, 8780 részlettel, melyből 2114 holdnyi erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagyszebenben 1896 Május 28 án.

Mihály Dezső,
kir. törszéki. biró.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	**7.20**	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	**9.15**		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	**6.52**	**9.02**	**11.12**		Szolnok		**2.24**	**5.31**	**3.37**	11.44	3.30
1.33	**5.48**	—	**11.33**	**12.55**		P. Ladány		**12.03**	**3.56**	**1.19**	10.03	1.31
3.42	**7.08**	—	**1.48**	**2.11**	sos.	Oradea-mare	pl.	—	**2.37**	**11.04**	8.43	11.32
3.58	**7.15**	—	**2.06**	**2.18**	pl.		sos.	—	**2.30**	**10.44**	8.38	11.17
4.38	**7.43**	—	**3.03**	**2.50**		Mező Telegd		—	2.01	**10.07**	8.11	10.42
5.20	**8.18**	—	**3.45**	**3.26**		Rév		—	**1.34**	**9.30**	**7.46**	10.08
5.43	—	Tren micst	**4.06**	—		Bratca		Tren micst	—	**9.10**	—	9.50
6.32	**9.07**	**2.52**	**4.53**	**4.17**		Ciucia		5.48	**12.52**	**8.32**	7.08	9.19
7.16	**9.37**	**3.51**	**5.32**	**4.50**		Huiedin		4,59	**12.20**	**7.54**	6.39	8.37
8.07		**5.05**	6.24	—		Ghîrbĕu		3.18	—	**6.54**	—	7.37
8.34	**10.37**	**6.14**	6.59	**5.55**	sos.	Cluş.	pl.	2.23	**11.01**	**6.13**	**5.23**	7.—
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	**10.45**	5.24	**4.35**	6.45
9.06	**11 27**	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	**4.14**	6.27
10.12	**12 30**	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	**9.24**	3.47	**3.01**	**5.18**
10.42	**12.57**	—	11.25	7.52		Cucerdea		—	**8.54**	3.06	**2.25**	**4.43**
11.01	**1.09**	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	**2.08**	**4.27**
11.09	**1.09**	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	**4.20**
11.31	**1,36**	—	12.29	8.17		Aiud		—	**8.23**	2.17	**1.38**	**3.59**
11.48	**1.54**	—	12.55	**8.33**	sos.	Teiuş.	pl.	—	**8.06**	1.55	**1.17**	**3.38**
12.05	—	—	1.30	**8.38**	pl.		sos.	—	**7.59**	1 29	**12.52**	**3.06**
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	**12.32**	**2.40**
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	**7.30**	12.40	**11.59**	**2.26**
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	**1.54**
1.34	—	—	3.31	**9.42**	sos.	Copşa-mică	pl.	—	**6.56**	11.41	**11.10**	1 35
2.13	—	—	3.46	**9.44**	pl.		sos.	—	**6.54**	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	**9.59**		Mediaş		—	**6.41**	10.55	**10.48**	**12.45**
3.04	—	—	4.45	**10.22**		Elisabetopole		—	**6.20**	10.21	**10.18**	**12.16**
3.40	—	—	5.27	**10.51**		Sighişóra		—	5.53	9.42	**9.36**	**11.56**
4.03	—	—	6.12	**11.12**		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	**9.18**	**11.17**
5.34	—	—	**7.59**	**12.26**		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	**10.03**
6.12	—	—	**8.87**	**12.58**		Ágostonfalva			3.53	7.02	**7.22**	9.25
6.41	—	—	**9.07**	1.15		Apaţa			3.37	6.36	**7.16**	9.01
7.16	—	—	**9.38**	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	**5.58**	**6.33**	8.28
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.15	**5.08**	**5.57**	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		**5.11**	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	**10.21**			Ghiriş			**5.05**	10.30	3.20	**9.12**
7.53	11.20	5.20	**10.41**			Turda			**4.45**	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	**5.30**	2.15	7.44			Sibiiu			7.10	3.55	**9.20**	—
—	6.06	2.51	8.16			Cisnădie			6.36	3.21	**8.46**	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl.	Braşov	sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13								7.29	1.14	
	9.37	5.45				Cristian				6.59	12.51	
	9.57	6.05								6.50	12.41	
	10.17	6.25				Tohanul vechiu				6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos.	Zernesci	pl.			6.20	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	**10.28**			Simeria			**4.50**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.46**			Cerna			**4.34**	10.05	2.54	**8.14**
7.13	12.20	5.23	**11.12**			Hunedóra			**4.10**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—			Braşov		8.15	1.46	—		**7.12**
5.53	9.33	—	3.34			Prejmĕr		7.45	1.32	–		**6.34**
6.35	10.31	—	4.17			Sepşi-S.-Georgiu		6.44	12 15	–		5.28
8 08	12.48	—	**5.46**			Covasna		**5.38**	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	**6.23**			Kezdi-Oşorheiu		**4.56**	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕş-Ludoş		6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—		Ţaga-Budatelic		—	4.50	—	—	**9.40**
9.59	4.55	—	—	—		Bistriţa		—	1.16	—	—	**5.55**

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**		Budapesta		**7.20**	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	**1.05**		Szolnok		4.14	11.19	**2.53**	—	—
—	—	3.55	**6.52**	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	**9.35**	—	—
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	**8.55**	—	**6.45**
—	2.30	4.30	**7.02**	6.30								
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	**8.43**	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	**8.18**	—	6.12
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	**8.05**	—	**5.56**
—	3.58	5.33	**7.46**	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	**7.52**	—	**5.40**
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	**7.22**	--	**5.04**
—	4.50	**6.13**	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	**7.05**	—	**4.41**
—	5.40	**6.58**	**8.48**	8.47		Soborşin		8.15	6,34	**6.25**	—	**3.55**
—	—	**7.27**	**9.07**	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	**7.53**	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	**8.08**	**9.31**	9.05		Ilia		7.06	**5.45**	5.13	Tren micst	—
—	—	**8.26**	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		-
--	—	**8.52**	**9.57**	10.42		Deva		6.20	5,19	4.25	**10.52**	—
—	—	**9.06**	**10.08**	11.11		Simeria (Piski)		6.05	**5 07**	4.10	**10.35**	—
—	—	**9.24**	**10.37**	11.36		Orĕştia		5.45	4.39	3.31	**9.51**	—
—	-	**10.40**	—	11.57		Şibot		**4.55**	—	3.10	**9.27**	—
—	—	**10.40**	—	12.19		Vinţul de jos		**4.31**	—	2.49	**9.03**	—
—	—	**10.54**	**11.17**	12.32		Alba-Iulia		**4.11**	**3.57**	2.28	**8.47**	—
—	—	**11.30**	**11.40**	1.05	sos.	Teiuş	pl.	**3.43**	**3.33**	1.—	**8.11**	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	**11.—**	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	**5.50**	—	7.20	**6.45**	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	**10.40**	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	**2.10**	1.25	**9.05**
6.39	5.52	**8 02**	**5.49**	—	sos.	Timişóra	pl.	**9.25**	—	**9.01**	7.50	4.10
6.47	—	**8.10**	7.15	—	pl.		sos.	**8.09**	7.14	**8.55**	7.42	—
—	—	**10.29**	10.32	—		Caransebeş		5.15	**4.15**	—	**5.37**	—
11.05	—	**12.30**	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	**3.27**	—
11.45	—	**1.20**	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	**2.18**	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		**11.25**	—	7.–	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	**2.30**	8.10	3.11	**10.59**		Cucerdea		7.45	2.36	**8.31**	**12.42**	
—	**3.19**	8.51	3.52	**11.40**		Ludoş		7.07	1.58	**7.43**	**11.44**	
—	**5.12**	10.27	5.26	**1.14**		Oşorheiu		**5.34**	12.25	5.50	**9.54**	
—	**5.40**	10.42	5.36	—				—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	**7.14**	—		Reghinul-săs.		—	7.54	3.30	**8.05**	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	**4.45**	**2.20**	11.55	**7.10**	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	**12.35**	**6.25**	3.05	—
—	**5.18**	**2.50**	12.21	**7.41**		Şeica mare		9 08	**12.11**	**6.02**	2.36	—
—	6.02	**3.27**	12.58	**8.21**		Lómneş		8.37	**11.32**	5.32	2.01	—
—	6.35	**3.57**	1.25	**8.50**		Ocna		8 11	**11.01**	5.07	1.27	—
—	7.01	**4.19**	1.48	**9.15**	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	**10.30**	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	**4.34**	2.05	—	pl.		sos.	7.29	**8.57**	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		**4.4**	2.18	—		Şelimber		7.17	8 45	—		—
—		**5.04**	2.36	—		Veştem		7.01	**8.25**	—		—
—	—	**5.26**	3.01	—		Tălmaciu		6.42	**8.04**	—	—	—
—	—	**5.42**	3.18	—		Şebeşul sup.		6.21	**7.36**	—	—	—
—	—	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	**7.16**	-	—	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		**5.25**	**6.40**	—	—	—
--	—	7.07	4.50	—		Cârtişóra		**5.01**	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		**4.52**	**6.02**	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viştea inf.		**4.24**	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beşimbav		**4.14**	5.19	--	—	—
—	—	8.15	**6.06**	—		Sâmbăta inf.		**3.58**	5.02	—	—	—
—	—	8.42	**6.35**	—	sos.	Făgăraş	pl.	**3.28**	4.30	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.25	5.—			Arad			10.43	3.44	**10.55**	—
—	7.08	12.15	**6.14**			Vinga			9.42	3.01	**10.11**	—
—	8.01	1.10	**7.39**			Timişóra			8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20			Simeria			**4.25**	10.33	**8.47**	3.24
12.48	7.31	12.48	**6.03**			Haţeg			2.58	9.05	**7.34**	2.03
4 30	9.55	3.40	**9.05**			Petroşeni			12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—						8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—			Vulcan			**7.47**	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—			Lupeni			7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**3.22**	11.08			Sighişóră			9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59			Odorheiu			7.15	—	**3.—**	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Sâmbătă, 25 Maiu (6 Iuniu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Nr. 3204 Scol.

CercularIu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archid. Transilvaniei.

Pentru facerea esamenului de cualificațiune învěțătoresc la institutul nostru archidiecesan pedagogic în anul acesta se pune termin ḑiua de 1/13 Iuliu a. c. și ḑilele următóre.

La facerea esamenului de cualificațiune se vor admite acei candidați:

a) cari au absolvat studiile pedagogice la un institut public;

b) cari au absolvat studiile teologice la institutul nostru archidiecesan și au făcut esamene private din cursurile pedagogice;

c) cari, avênd pregătirea prescrisă de articlul de lege XXXVIII din 1868 § 86 respective de regulamentul seminarial § 18, au împlinit anul 19 al etății, și au servit mai mulți ani ca învěțători cu bun succes, făcênd pe cale privată esamenele din cursurile pedagogice.

Candidații, reieptați odată la vre-unul din esamenele anilor trecuți, au a suplica din nou pentru repețirea esamenului, dacă voesc sě se supună unui nou esamen de cualificațiune.

Cererile pentru admitere trebue sě se aștérnă la consistoriul archidiecesan prin concernentele oficii protopresbiterale sau și de-adreptul până la *10 Iuniu a. c. st. vechiu,* și sunt a se instruí:

1. cu carte de botez;

2. cu testimoniu despre studiile percurse;

3. cu testimoniu despre serviciile practice și succesele obținute ca învěțători provisori, suplenți sau adiuncți;

4. cu adeverință dela oficiul parochial despre purtarea morală;

5. eventual cu altè documente recomandatóre;

6. cu o scurtă descriere a vieței, din care sě fie evidente fasele mai însemnate din viéța candidatului.

Dacă dela absolvarea studiilor pregătitóre până la întrarea în vre-o funcțiune de învěțătoriu a trecut timp de un an sau mai mult, sau dacă în serviciul practic învěțătoresc s'a întêmplat o întrerumpere pe un timp mai lung, suplicantul are sě documenteze ocupațiunea și purtarea morală pe timpul cât a fost fără aplicare la servicii învěțătoresci.

Învěțătorii provisori, cari au depus esamenul din limba magiară la vre o preparandie de stat, au sě acludă la suplică diploma lor din limba magiară în original.

În special are fie-care suplicant pentru admitere la esamenul de cualificațiune a aclude la cererea sa tacsa de 10 fl. prescrisă în statutul organic §. 126, dela care numai acei indiviḑi se pot dispensa, cari prin atestat dela oficiul comunal, vidimat și de oficiul parochial vor documenta, că sunt sěraci. Asemenea are fie-care suplicant a aclude la cererea sa și tacsa de 5 fl. pentru esaminare.

Suplicile pentru admitere la esamenul de cualificațiune întrate după terminul indicat mai sus nu se vor lua în considerare.

Oficiile protopresbiterale sunt poftite a atrage asupra acestui cerculariu atențiunea acelora, cari sunt în pregătire de a face esamenul de cualificațiune învěțătoresc.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 23 Maiu, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

„Concilium ad Quercum“.

Triste, de tot triste sunt lucrurile ce se petrec astăḑi în biserica ortodocsă națională română din România liberă.

Evenimentele acestea apar și mai triste, când vedem cele ce se întêmplă cu acéstă biserică națională și de stat într'un stat liber, la a cărui edificare acéstă biserică atât de mult a contribuit

Dar și mai întristătoriu e, că acéstă biserică e tîrîtă în noroiu, *nu* de streini, ci *de* proprii sei fii, clerici și mireni, ba chiar din partea acelora, în mâna cărora este încredințată conducerea destinelor statului și a bisericei, în mâna cărora se află încredințată însași sórtea poporului român din acest regat, care încă are multă lipsă de linisce, ca sě se pótă consolida pentru o durată mai îndelungată.

Abia aflăm eveniment în istoria bisericei orientale, cu care sě se pótă asěmêna scandalul ce s'a făcut când cu destituirea metropolitului primat în sěptěmâna trecută.

Unicul cas cu care sě se pótă asěmâna acest scandal, este sinodul numit „dela stejar“, când, póte pentru primadată a fost tras în judecată un archiereu de rivalii sei, aprópe tot din acele motive, nejustificate, și tot la influință luméscă, la influința puternicilor ḑilei, cu deosebirea numai, că până când la sinodul dela stejar, curtea împěrătéscă bizantină a jucat un mare rol, spre lauda regelui Carol fie ḑis, curtea regéscă din România nu are nici o parte în acest scandal produs de guvernul liberal, care e și rěspunḑětoriu pentru cele ce a pus la cale contra metropolitului primat, Ghenadie.

Și acolo, ca și aici aflăm pe un episcop acusat de frații sei episcopi și de subalterii sei; și acolo ca și aici aflăm un episcop acusat cu crime de caracter lumesc și bisericesc; și acolo, ca și aici, vedem persecutêndu-se un episcop numai din îndemn de rěsbunare, pentru că acesta a rěmas consecuent principiilor sale și nu s'a lăsat a se face unéltă în mâna stăpânitorilor lumesci demoralisați; și acolo, ca și aici vedem pe un primministru punênd intrigi la cale contra amicului seu de odinióră, numai, căci acesta nu i-se face unéltă spre a i sacționa fărădelegile; și acolo, ca și aici, înșelătorie, minciună silnicie, terorisare, corupțiune și alte atâtea crime, ce se sěvêrșesc numai ca însuși sinodul cu degradarea sa și a bisericei, sě aducă o sensință de caterisire contra capului bisericei, carele n'a cedat nimic din ceea ceia dictat consciința de archipăstoriu a face pentru binele bisericei încredințate lui spre conducere și spre binele poporului pentru a cărui suflete a luat rěspunderea înaintea supremului păstoriu, a lui Iisus Christos.

Acolo vedem pe patriarchul Constantinopolei Sântul I. Gurădeaur față în față cu un primministru, eunuchul demoralisat, Eutropiu — aici pe metropolitul primat al României, Ghenadie, față în față cu un alt scobit de principiile sale politice în causa națională, primministrul D. A. Sturdza; acolo sinodul la terorisările guvernului depune pe patriarchul Constantinopolei, aici alt sinod face asemenea cu metropolitul primat al României; acolo episcopi conduși de simțiu de rěsbunare și corupți, aici deasemenea episcopi stăpâniți de acéstă patimă dejositóre, nu numai pentru mireni, dar cu atât mai vêrtos pentru preoți, ba și mai mult pentru episcopi.

Și dacă facem o comparație între punctele de acusă ridicate de Sinodul dela Stejar în frunte cu patriarchul Alecsandriei, Theophil, contra patriarchului Ioan Gurădeaur, încă aflăm o fórte mare asěměnare.

Și acolo, ca și aici crimele însinuate sunt de dóuě feliuri, de caracter bisericesc, și de caracter lumesc. Étă pe unele din ele:

Sântul Ioan Gurădeaur între altele era acusat cu blasfemie, lesa maiestate siluiri, terorisări, furturi, escese morale, călcare de disciplină, maltratări, agitațiuni politice, tradare de patrie și altele.

Cu astfel de crime este acusat și metropolitul primat al României, Ghenadie.

Dar precum cei dela sinodul dela stejar nimic n'au putut dovedi contra Sântului Ioan Gurădeaur, astfel n'au putut dovedi nimic nici cei din sinodul episcopesc dela Bucuresci.

Dovadă protestul I. P. S. Sale metropolitului primat pe care'l publicăm la alt loc al fóiei nóstre.

Apoi mai sunt și alte împrejurări între aceste douě evenimente istorice, cari séměnă ca ou cu ou unele cu altele.

Ca și la sinodul dela stejar, așa și aici, aceiași dușmani ai episcopului îi sunt și acusători și și judecători.

Dar până când sântul Ioan Gurădeaur a refusat a sě înfățișa înaintea sinodului până când nu se vor depărta de acolo dușmanii lui, cari i-se fac totodată și acusători și judecători, la sinodul din Bucuresci metropolitul primat Ghenadie, s'a arătat mai conciliant, deși canónele nu-l silesc la acésta în așa měsură între astfel de împrejurări.

Apoi mai este și altă impregiurare, care aruncă multă umbră asupra sinodului din România, precum și asupra guvernului, și aceea e: graba cea mare cu care s'a adus sentința de destituire și mijlócele, cari au provocat acéstă sentința.

Chiar și cei dela stejar au luat lucrul mai serios, căci numai după desbateri în 12 ședințe au pronunțat sentința de distituire, va sa ḑică numai după multe consultări și frămêntări și de o parte și de altă, deși pe atunci puterea luméscă putea sě provóce mai degrab aducerea sentinței.

Dar ori cât a fost bizantinismul de decăḑut, totuși nu s'a grăbit așa de tare ca românismul liberal al Dlui Sturdza de aḑi.

Ambii archierei au avut însě mângăerea, că poporul credincios totdeuna a fost ai ei, și nu cu puternicii ḑilei demoralisați.

Apoi scim, că glasul poporului este glasul lui D-ḑeu.

Vox popoli, vox Dei.

Regretăm fórte mult cele întêmplate.

Dar așa se vede, că liberalismului modern tóte îi sunt permise deși bine scie, că nu tóte îi sunt de folos,

Scandalul produs cu destituirea metropolitului primat Ghenadie al României, va rěmânea o pată négră vecinică pe actualul guvern al liberalilor din România.

Rěu, destul de rěu, că guvernul prin însuși sântul sinod a dejosit biserica înaintea poporului, dar și mai rěu, că acest sinod s'a lăsat a fi condus de patima rěsbunării și de terorisări din partea guvernului pentru de a destitui pe șeful seu, pe capul bisericei, în loc ca fiind conduși de spiritul evangelic, sě fi cercat alte měsuri pentru sanarea relelor, de cari se ḑice, că sufere destituitul prelat.

Sě-și aducă aminte atât sântul sinod, cât și guvernul din România, că ḑisa S. scripturi: „Bate-voiu păstoriul și se vor risipi oile“, se va rěsbuna amar și asupra lor, cari aḑi însiși sunt păstori și conducětori.

Numai cât am dori, și dorim, ca din acéstă rěsbunare, biserica și statul se aibă folos, ér ei și dimpreună cu ei și alții, sě învețe minte barem pe viitoriu între astfel de împrejurări.

Am scris acestea sub influința scirilor ce am aflat în ḑiarele din România, de aceea și lăsăm tótă respunderea asupra lor, căci ni-se pare chiar lucru de ne creḑut cele ce ni-se comunică. Dar dacă totuși sunt adevěrate, apoi numai regreta putem din adâncul sufletului și a inimei. Noi n'am scris din interes de partid, ci numai din interes curat ortodocs și totodată național.

Revista politică.

Maiestatea Sa, bunul nostru Monarch, Francisc Iosif I, a primit în 2 Iuniu n. în palatul seu din Buda amêndóuě delegațiunile. Din partea delegațiunei austriace a vorbit presidentul ei, cavalerul de Chlumecky; din partea delegațiunei ungare a vorbit presidentul acesteia Coloman Széll. Ambelor delegațiuni le-a dat Maiestatea Sa următoriul rěspuns: „Asigurările despre credinciosul devotament, căruia 'i-ați dat tocmai acum espresiune, le primesc cu cea mai sinceră mulțumire și amintesc cu căldură cu deosebire doveḑile binefăcětóre inimei mele de neclintită credință și alipire, cari mi s'au dat din incidentul durerósei perderi, care am îndurat-o mai în ḑilele trecute eu și casa mea.

Îmi servesce spre satisfacție, că pot accentua din nou, că relațiunile nóstre cu tóte puterile au rěmas cele mai amicale. Felicitările, cari mi s'au făcut cu cele mai călduróse espresiuni, din partea suveranilor și șefilor de stat streini din incidentul serbărilor millenare ale regatului meu ungar sunt o nouă probă pentru acésta.

Pășirea tare și conscie de ținta ei, a triplei alianțe în tóte cestiunile importante, cari ating interesul european, a contribuit mult la aeeea, ca pacea europeană, cu tóte că în anul trecut s'au ivit nisce simptóme nelinișțitóre în Orient, sě nu fie turburată.

Activitatea desvoltată de guvernul meu în strînsă înțelegere cu probații nostri aliaţi s'a bucurat de simpatica conlucrare a tuturor puterilor mari. Ea a promovat special în ce privesce susţinerea *statului quo* în peninsula balcanică o înţelegere, a cărei durabilitate garantéză desvoltarea pacinică a intereselor internaţionale. Nu mai puţin importantă pentru consolidarea acestei situaţii apare recunóscerea acum efeptuită a principelui din Bulgaria prin puterea suzerană.

Cu căldură urmărim Noi evenimentele de pe câmpul african de rësboi, unde armata credinciosului nostru aliat într'o luptă grea cu un duşman superior la numër a ţinut sus şi tare onórea stindardului italian.

Cu adevërată satisfacţie privim la lucrările de regulare ale Dunărei, efeptuite la pórta de fer, care sunt gata cu finea acestui an, lucrări, cari prin contractul dela Berlin s'au transpus Austro-Ungariei. Eu sper, că acéstă operă acum terminată va avea o influinţă binefăcëtóre asupra desvoltării comerciului şi comunicaţiunei, pe care guvernul meu, precum së vede din proiectele înaintate, o sprigineşte din tóte puterile.

Administraţia mea dela ministerul de rësboiu a menţinut, considerând pe deplin situaţia economică şi financiară a monarchiei, suprapretensiunile sale între marginile anilor trecuţi. Cu mijlóce înmulţite are së se continue după program organisaţia şi echiparea armatei şi a marinei de rësboi.

Desvoltarea tuturor relaţiunilor în Bosnia şi Herţegovina este pe deplin normală şi aceste ţëri vor fi şi în anul 1897 în stare, së-şi acoperire din propriile lor mijlóce trebuinţele administraţiei lor.

Convins, că D Vóstră veţi păşì la îndeplinirea problemelor, ce le aveţi înainte, cu un zel de datorinţă patriotic, doresc lucrărilor D Vóstră cel mai bun succes şi Vë ḑic din inimă: Bine a-ţi venit". Pasagiul, în care a vorbit Maiestatea Sa despre Italia, a fost însoţit cu strigăte de: Bravo. Intréga vorbire a fost călduros aplaudată.

Tóte foile din monarchie şi nuróse jurnale din strëinătate së ocupă în detail cu acest discurs al împëratului pronunţat înaintea delegaţiunilor. „Neue Freie Presse" scrie: Vorbirea împëratului së distinge de vorbirea sa din urmă prin sulevarea marcantă şi pëtrunḑëtore a politicei triplei alianţe. In discursul, care l'a ţinut împëratul înainte cu doi ani, a lipsit ori şi ce alusiune la tripla alianţă. In anul trecut a fost relaţiunile nóstre cu tripla alianţă numai pe departe atinse, vor bind împëratul despre basele probate de până acuma ale politicei nóstre. Discursul de aḑi face impresiunea unui manifest important al triplei alianţe. Acéstă vorbire nu este de importanţă numai pentru monarchia nóstră. ci împëratul a vorbit de sigur pe faţă în numele triplei alianţe şi a dat părerii tuturor suveranilor aliaţi o espresiune hotărîtă".

Fóia oposiţională „Budapester Tagblatt" ḑice: „Ceea-ce a ḑis monarchul despre intima perpetuare a triplei alianţe corëspunde dorinţelor naţiunei (?!) ungurescì. Mai puţin satisfăcute vor fi partidele oposiţionale cu acele pasagii din înaltul discurs, cari se ocupă cu relaţiunile politice din peninsula balcanică. Nici situaţia din Bulgaria nu e îmbucurătóre, nici relaţiunile Ungariei cu Sêrbia nu sunt satisfăcëtóre şi aceste momente din politica nóstră internă vor ajunge de sigur la desbatere în delegaţiuni. Şi pretensiunile administraţiei de rësboiu ar trebuí së formeze basa unei critici minuţióse, de vreme ce ridicarea continuă a bugetului armatei cere jertfă dela cuntribuabilii a căror sarcini mai curênd ar trebuí împuţinate decât înmulţite. Ce a ḑis împëratul despre pórta de fier şi despre Bosnia este o recunoscinţă faţă de Ungaria (?!), pentru că regularea porţii de fier o a esecutat Ungaria şi Bosnia, a pacificat'o tot un ungur (?!), care ocupă şi acum în guvernul comun o posiţie importantă.

Laudăte gură......

* *
*

In 1 Iunie nou s'au ţinut în o mulţime de oraşe adunări ale aşa numitului partid poporal. In Koboikut a ţinut contele Géza Apponyi o vorbire lungă, în care el între altele a ḑis, că partidul poporal propoveduesce ideile crestinismului, că în sfera lui pot tóte confesiunile së-şi validiteze religiunea lor. Advocatul Haydin a vorbit aspru contra căsătorii civile, preotul Vargha contra guvernului contra ovreilor şi bursei.

Tot înainte!!

* *
*

Un ḑiar italian din Roma scrie: In cercurile nóstre politice şi cu deosebire în cele militare au fost primite cu vie satisfacţiune graţiósele cuvinte adresate din partea împëratului Francisc Iosif I., armatei şi naţiunei italiene. Regele a trimis la Budapesta o telegramă, în care în numele seu şi al Italiei a dat espresiune sentimentelor de recunoscinţă pentru acéstă nouă dovadă de intimă pretinie şi simpatie.

Ministrul de esterne Sermonetta a însărcinat pe ambasadorul Nigra, së comunice Maiestăţii Sale, când së va întórce în Viena şi guvernului mulţumita guvernului italian.

* *
*

In camera francesă se astéptă o discuţie mare politică, în care va păşi oposiţia pentru prima dată contra cabinetului Méline.

In partidele socialiste esistă mare mişcare.

Pretendentul bonapartist, principele Victor Napoleon, căruia i-au trimis aderenţii sei o adresă, a rëspuns printr'un manifest, din care se vede, că el nu stă mai pe jos decât pretendentul de corónă royalist.

* *
*

Revoluţia în Cuba continuă. Dupá o depeşe recentă au fost omorîţi 75 de turci şi 40 de creştini.

* *
*

Comitetul de reformă din Creta a proclamat uniunea cu Grecia.

Protestarea
I. P. S. S. metropolitului primat.

GHENADIE
cu mila lui Dumneḑeu archiepiscop şi metropolit al Ungro-Vlahiei, primat al României, etc. etc. etc.

Cătră fraţii nostri întru Christos preoţi şi cătră toţi iubiţii nostri drept-credincioşi creştini!

În starea sufletéscă în care ne aflăm şi în care ne a adus precugetatul act de învinuire alcătuit de fraţii nostri din Sinodul adunat necanonicesce şi afară din lege, ne simţim datori ca espresiune a santităţii religióse unite cu suveranitatea naţională, së arătăm cât este de neîntemeiată pîra ce ni se aduce, cu atât mai mult că de asupra judecăţii acestei adunări a Sinodului este judecata sfintei biserici în întregul ei şi a ţërei.

De sigur nu este locul aici, nici césul acum, de a arăta încordarea împrejurărilor care au născut jalnica stare, care ne aduce faţă în faţă. Ne simţim totuşi nevoiţi ca înainte de tóte së vë atragem băgarea de sémă asupra precugetatei greşeli ce se face când în actul de acusaţiune alcătuit în contra nóstră se pune ca temelie a acestui act, că „fundamentul pe care se ridică edificiul bisericei creştinesci este numai credinţa". Credinţa? Dar credinţa este fundamentul oricărei religiuni. Pe credinţă a trăit păgânismul, pe credinţă se sprijină încă şi astăḑi religiunile necreştine şi chiar confesiuni eterodocse. Este neapërat altundeva fundamentul religiunei creştine. El este după-cum o spune sf. Apostol Pavel în Epistola sa I. către Corinteni cap. 13, în cel din urmă stih: „...Şi acum rëmân credinţa, nădejdea, iubirea, aceste trei; ér cea mai mare dintre acestea este iubirea".

Au uitat acusatorii mei *iubirea aprópelui*, pentru-că se simţiau preste mësură în braţele urei; nu 'şi-au adus aminte de *speranţă*, pentru-că nu se temeau së nu le vie în minte nădejdea în dreptate, care nici odată nu întârḑiază de a se arăta.

Dar las prologul actului de acusaţiune, grăbit de a învedera netemeinicia lui.

Suntem în partea întâi acusaţi de loviri directe în contra bisericei ortodocse, a legei ei constitutive în statul român şi a regulamentelor bisericesci alcătuite de stul Sinod şi promulgate prin decrete regale. Noue sunt punctele de pîră. Nu ne este greu a le nimici, căci se sprijină pe greşită cunoscinţă a sfintelor canóne şi pe înjghebare de fapte neadevërate. Ni se impută:

1.

Că am fi făcut inovaţiuni în serviciul sf. liturghii contra usurilor din vechime stabilite şi în contra glăsuirei art. 12 din regulamentul pentru buna purtare a clerului. Faptul ar fi întroducerea după pornirea nóstră ca „Cuvêntarea mistică a Treimei arătare la Iordan" së se facă în sinul (naos) bisericei, ér nu cum era mai înainte în altar. Rëspundem:

La eşirea din apa Iordanului, la Botezul Domnului nostru Iisus Christos s'a auḑit un glas ḑicênd: „Tu eşti fiul meu cel iubit, întru care am binevoit; pe dênsul së-'l ascultaţi" (Marcu I. 10 şi 11, Mathei III, 16 şi 17).

Aci vedem mărturisirea Sfintei Treimi, basa fundamentală a credinţei creştine. Cuvêntarea acésta mistică ar trebuí, pretind învinuitorii, së fie ḑisă în altar. Chestiune de ritual (reguli de observat în slujba bisericéscă). Nu este aici o inovaţiune, căci şi altădată şi aḑi chiar în cele mai multe biserici s'a făcut tot aşa. Insăşi espresiunea „cuvêntare mistică" ne arată că ea caută a se face în sinul bisericei, căci în altar sunt rugăciuni, rosturi şi ierurghii, nu cuvêntări.

Trebue së se facă în sinul (naos) bisericei acéstă, rostire pentru-ca toţi credincioşii së se asocieze în mărturisirea Sfintei Treimi, dogma fundamentală a credinței creștine. Pretinsul us contrariu nu se sprijină nici pe sfinte canóne, nici pe datine statornicite, nici pe alte prescripţiuni.

Iscodirea faptului că smerenia mea ar fi cugetat së se asemene cu Dumneḑeirea, este o blasphemie.

De 'şi-ar închipuí cineva un moment, că aşi fi cugetat aşa ceva, de sigur faptul ar fi nu o călcare canonică, ci un act de nebunie. De altmintrelea, din punctul de vedere al organisaţiunii sf. biserici, de sigur episcopul, — nu persóna sa, omul pĕcătos, — represintă pe întemeietorul sf. biserici, Domnul nostru Iisus Christos, în mod simbolic şi ierarchic. Sfântul Ignatie, ucenicul Sf. Apostol şi Evangelist Ioan, unul din cei mai puternici stâlpi ai sfintei biserici creştine, vede în soborul preoţilor, avênd în cap pe episcopi, vede pe Christos încunjurat de apostolii sëi. Nimenea n'a gândit a deduce de aici că episcopul este însuşi Christos, Dumneḑeirea.

2.

Suntem învinuiţi de faptul ierosiliei, adecă predarea celor sfinte, prin călcarea canonului 29 al Sinodului IV ecumenic, care glăsuesce: „Pe episcop a-'l duce în trépta presbiterului este ierosilie" — Pentru ce? „Am oprit pe Prea sfinţiţii episcopi së îmbrace mantia şi pe Prea sfinţiţii archierei së pórte mitră şi cîrje la serviciul Dumneḑeesc când luam şi eu parte".

Obiceiul, ce ni se impută, că am întrodus, a fost datină statornică până la venirea I. P. S. S. metropolitului Calinic, care a fost novator pe punctul acesta fără mijlocirea St. Sinod. Canonul 29 al Sinodului al IV ecumenic, este adevërat, opresce degradarea fără causă legiuită a episcopului: „nu póte episcopul së fie dus în trépta inferióră a presbiterului (simplu preot)". Dar degradat-am noi vre-un P. S. episcop sau archiereu? Ceea ce constitue faptul „ducerii episcopului în trépta presbiterului" este de a-'i răpi drepturile sale episcopale sau archieresci în a sa eparchie. În adevër, faptele petrecute şi din cari a eşit canonul 29 al Sinodului al IV se întemeiază pe plângerea cătră împëratul Theodos II a episcopului Photius din Tyr cumcă a fost împedecat de episcopul Eustaţiu din Berit de a-'şi esercita drepturile sale episcopale în eparchia sa, (a chirotonisi, etc.) prin faptul că acest din urmă, adecă Eustaţiu din Berit, face sfinţiri de episcopi în óre-cari oraşe ce ţineau de diecesa lui Photius. În urma acestei plângeri împëratul Theodos al II-lea a trimis afacerea la Sinod. Sinodul al IV lea ecumenic prin canonul 29 dă dreptate lui Photius caracterisând de ierosilie faptul de a duce pe episcop în trépta presbiterului prin răpirea drepturilor ce le are în eparchia sa. Ierosilie, adecă sacrilegiu, atingere de lucru sânt, căci ca sânt se consideră episcopul. Intrebăm: cărui dintre Prea Sânţiţii episcopi luat-am drepturile ce le are în a sa eparchie? Unde este canonul care auterisă pe episcop de a purta mantie şi pe archiereu de a purta mitră când oficiază alături cu primatul? Canonul 29 ce se invócă contra nóstră se întórce contra acusatorilor cari voiesc së esercite drepturile lor episcopale şi în a nóstră eparchie după esemptul lui Eusaţiu din Berit condamnat de canonul 29!

Nu póte episcopul së pórte cârjă în slujba bisericéscă alături cu primatul în diecesa acestuia, căci în fie-care eparchie o singură cârje este şi după sântele canóne şi după legile ţërei, afară de casul învoirei din partea celui în drept. Acéstă regulă s'a observat de toţi predecesorii nostri până la venirea I. P. S. rëposat metropolitul Calinic, care a inovat pe nedrept creḑênd, că dă mai multă pompă slujbei ce făcea, întroducênd astel un obiceiu necunoscut în sânta biserică patriarchală din Constantinopol, de unde am împrutat datinele rituale.

Ce mai rëmâne şi din acéstă acusaţiune?

3.

Suntem învinuiţi, că am călcat canonul 33 apostolic şi 13 al Sinodului ecumenic al IV-lea, prin faptul că am primit în eparchia nóstră, fără carte canonică a chiriarcului lor pe clerici din alte eparchii dându-le voie së sëvêrşéscă cele sânte.

Învinuirea are în vedere pe protoiereul Burcă din Dîmboviţa şi pe P. S. archiereul Botoşeneanul.

Aceste doue sânte canóne nu pun oprire radicală clericului dintr'o eparchie óre-care în altă eparchie: dar premiţând trecerea, o supune în interesul disciplinei şi unei bune administraţiuni la o mai dinainte încuviinţare şi recomandare a episcopului respectiv. De altmintreli, aceste doue canóne au în vedere numai pe acei clerici strëini cu totul necunoscuţi episcopului şi cari nu-'şi pot dovedí trépta lor clericală, ér nici decum persóne cunoscute bine episcopului. Aşa de pildă am dat voie së slujéscă tuturor P. Sânţiţilor archierei titulari ai altor eparchii fără ca së fi cerut învoirea chiriarchului lor respectiv, şi acéstă învoire le-am dat-o ca unor clerici nouë cunoscuţi bine şi fără vre-o vină canonică. Intre acesti clerici sunt P. S. archierei Craioveanu. Piteşteanu, Rîmnicu Sărat, Gălăţeanu, Bârlădeanu. S'ar putea óre scóte din numërul acestor P. S. archierei P. S. Botoşeneanul şi protopopul Burcă? Mai pot aduce ca fapt recent următoriul: P. S. archiereul Botoşeneanul însoţit de archimandriţii Nifon şi Ghenadie făcênd o călëtorie la Ierusalim, au slujit la Pascile trecute în biserica sftului Mormênt cu P. S. patriarch al Ierusalimului fără a li se fi cerut carte canonică.

Acesta fiind adevëratul înţeles al acestor douë canóne, iacă acum şi faptele:

P. S. episcop de Argeş a numit, sunt aprópe doi ani, pe preotul Ilie Bădulescu din Alexandria, judeţul Teleorman, eparchia st. metropolii, protopop la Slatina, eparchia Argeşului, fără prealabila nóstră încuviinţare. Acéstă numire s'a făcut în locul protopopului Burcá, aşa că acesta a fost trecut după intervenţiunea onorabilului ministeriu, prin directorul cultelor, dl Cornoi, protopop în judeţul Dîmboviţa din eparchia sf. metropolii.

P. S. archiereul Botoşeneanul ne mai avênd nici o slujbă bisericéscă la Iaşi unde şedea, a venit de mai mult timp în eparchia nóstră cu învoirea verbală a P. S. metropolitului Moldovei.

Acum de curênd l'am rênduit së slujéscă la sf. Spiridon nou, drept pe care nimeni nu ni-l póte tăgăduí.

In tot casul, întrebăm: se póte da în judecată un metropolit, se póte suspenda mai dinainte pentru asemenea fapte?

Dar sunt alte fapte de o mai mare însemnătate pe care acusaţiunea le înlătură, cum şede în Bucuresci P. S. Lor archiereul Pitişteanu din eparchia Argeşului, archiereul Craiovranu din eparchia Rîmnicului, Noul Severin, archiereul Câlistrat Bărlădeanul, archiereul Valerian, Rîmnicu Sărat, archiereul Meletie Gălăţeanul? Nu cumva sfintele canóne şi Regulamentele au o altă aplicaţiune după trebuinţa causei?

Suntem învinuiţi, că în contra art. 3 şi 4 din Regulamentul pentrn atribuţiunile de precădere ale metropolitului primat al României am visitat eparchiile altor chiriarchi, făcênd cu ocasiunea acestor visitări recepţiuni solemne, rostind în public cuvêntări şi instigând pe clericii acelor eparchii prin momeli şi promisiuni ca së ne dea declaraţii contra episcopilor lor.

Rëspundem:

Am trecut, nu am visitat, în eparchia P. S. episcopului Dunărei de jos, cu ocasiunea inaugurărei podului peste Dunăre poftit fiind de M Sa Regele, de guvern şi în înţelegere cu P. Sa, episcopul Dunărei de jos, căruia i am făcut telegrafic cunoscut.

Am trecut, prin eparchia P. S. episcop al Rîmnicului şi mai nainte de a face acésta am cerut voia canonică pe care ne-a şi dat-o trimiţêndu-ne şi spre întimpinare clerul sëu. Deci dar nu pot fi învinuit de călcări canonice şi reglemenatare în acest punct.

Este o învinuire născocită din partea acusatorilor mei, că aş fi făcut recepţiuni solemne rostind în public cuvêntări şi instigênd pe clericii acelor eparchii prin momeli şi promisiuni ca së ne dea declaraţiuni contra episcopului lor.

Insëşi canónele, ce se invócă contra nóstră pentru aceste învinuiri, dovedesc netemeinicia tor. Astfel canonul 13 al Sinodului din Antiochia opresce şi pedepsesce faptul *mutărei* episcopului dintr'o eparchie în alta şi invederat este că nici odată nu ne-am mutat din a nóstră eparchie. Lămurit însë se vede că P. S. fraţi din Sinod doresc a nóstră mutare!

Invinuirea, că aş fi îndemnat pe preotul Slăbozeanu së depună în contra P. S. episcopul de Vîlcea, Noul Severin, este denaturarea unui fapt întêmplat da care suntem cu totul streini. Cu ocasiunea trecerei în judeţul Vîlcea am fost întimpinaţi de un preot, de al cărui nume nu ne mai amintim, plângêndu-se prin jalbă dată înscris, că a fost crunt bătut de P. S. episcopul Ghenadie de Vîlcea. Acestei plângeri n'am dat nici o urmare.

5. 6. 7. 8. 9.

Invinuirile aduse la punctele 5. 6. 7. 8 şi 9 că:

a) am condus în mod arbitrar desbaterile Sinodului;

b) am imprimat cărţi bisericesci fară voia Sf. Sinod;

c) am înlocuit funcţionari ai Sf. Sinod în mod arbitrar;

d) am usurpat puterile St. Sinod;

e) am omis de a face sĕ se pomenéscă în biserica metropolitană din Bucuresci, Sf. Sinod.

Aceste tóte învinuiri sunt asemeni nâscociri, la cari rĕspundem:

a) Membrii Sf. Sinod n'au făcut nici o protestare formală la pretinsa conducere arbitrară a desbaterilor. Nu era faţă dl ministru al cultelor?

b) S'a propus de Sf. Sinod împrimarea mărturisirei ortodocse tradusă de metropolitul Grigorie, înlăturêndu-se proiectul tradus al mărturisirei ortodocse de către P. S. episcopi ai Huşului, Rîmnicului şi Argeşului pentru erori dogmatice. Imprimarea însĕ a mărturisirei ortodocse tradusă de metropolitul Grigorie nu s'a început încă.

c) Inlocuirea secretarului Sf. Sinod, P. S, archiereu Calistrat s'a făcut cu învoirea Sf. Sinod şi numirea P. S. Nifon asemenea, ér archidiaconul Gibescu a înlocuit pe P. S. archiereul Nifon prin încuviinţarea Sinodului.

d) In consecinţă, în ce am usurpat puterile S. Sinod? Ce judecată am dat în lipsa-i?

e) Conform regulelor şi canónelor totdéuna noi am pomenit Sf. Sinod precum şi pe ceilalţi patriarchi şi înalte autorităţi ortodocse.

* * *

In partea doua în actul de acusaţiune făcut contra nóstră s'au înlănţuit fapte închipuite cari ar trebui sĕ fie mai întâi stabilite ca delicte de drept comun înaintea înaltei Curţi de casaţiune, judecătorul meu natural conform art. *16* din legea Sinodală, şi în urmă sĕ fiu chemat pentru pedépsa canonică ce asemeni fapte trag după sine. Se procedéză din centra într'un mod cu totul diavolic şi anormal: ni-se impută fapte ce cad sub lovitura legii penale; nu ni se arată pe ce aceste fapte se întemeiază, dar în acelaşi timp se dau şi ca probă. Aşa se mai ḑice, că am călcat canonul al 10-lea al Sinodului ecumenic, după care se caterisesce cei-ce fură lucruri sfinte. Fără îndoială că se pedepsesce cel-ce cade în acest pĕcat şi faptă rea. Dar cu ce sĕ dovedesce că am făptuit aşa ceva? Unde este proba? Étă ce rĕspunde actul de acusaţiune „Probă materială: luarea de I. P. S. Sa a mai multor rênduri de vestminte, afierosite (dăruite) bisericei episcopale dela curtea de Argeş la sfinţirea ei“. Va sĕ ḑică proba materială a pĕcatului, a delictului a călcărei canonului este imputarea faptului! Astfel sunt tóte acusările. Vom rĕspunde totuşi la fie care cap de pîră în parte.

I.

„Ni s'a încredinţat suma de 5750 lei de reposatul Archimandrit Ioil, fost stareţ al Mănăstirei Cernica, şi ne-am însuşit acéstă sumă“.

Acéstă acusaţiune calomniósă s'a formulat altădată printr'un jurnal, când s'a dat cuvenita desminţire. Reposatul archimandrit Ioil, a dat suma de 5750 lei ca sĕ o distribui la mai multe mănăstiri pentru ajutor şi faceri de rugăciuni în amintirea şi odihna sufletului sĕu. Am şi făcut acéstă distribuire cum dovedesc chitanţele date de cei în drept, chitanţe ce sĕ găsesc în cancelaria sf. Metropolii. De altmintrelea, sĕ se cheme persónele dela sf. Mănăstiri şi sĕ se întrebe, dacă n'au primit aceste sume. Se întêmplă mai târḑiu că din causa unor abusuri şi neregularităţi constatate prin ancheta numită de dl ministru al instrucţiunii publice şi cultelor, stareţul a trebuit sĕ fie înlocuit. Sub impresiunea mâniei, în un testament făcut în urmă, stareţul Ioil protestă contra înlocuirei sale şi a declaraţiunilor făcute la anchetă, că maşina agricolă aflată în curtea mănăstirei e proprietatea mănăstirei. Se mai adauge în testament că ne a dat 5750 lei şi că nu 'i am dat chitanţă. Dar chitanţele aflate în cancelaria sf. Metropolii dovedesc că am întrebuinţat banii după a sa dorinţă De altmintrelea nici nu se póte pune temeiu pe iscodirile luate din pretinsul testament, căci acest testament este făcut sub formă mistică, scris nu de archimandritul Ioil, ci de o altă persónă la o epocă când testatorul era de mai mult timp orb şi în îngrijirea dlui Doctor Manolescu.

II.

Ni se aduce nelegiuita acusaţiune că, am fi făcut îngrozitórea crimă prevĕḑută şi de legea din afară (codul penal) şi de sf. canóne 72 şi 73 apostolice, 10 al Sinodului ecumenic I-iu. Am sfeterisit vase sfinte de aur şi sfinte vestminte!

Noi care am dăruit mai multe obiecte şi vestminte sfinte la sf. Episcopie şi am îmbrăcat în argint sicriul sfinţii Philoteia!

Acéstă calomnie a fost trimbiţată şi prin óre-cari gazete. Nu se aduce contra-ne nici o dovadă. Totuşi, prin acte administrative neîndoióse dovedim netemeinicia lor.

Veḑi alăturatele acte la Anexe:

III.

Am comis îngrozitórea crimă că „în 18 ani de păstorie a eparchiei de Argheş am sfinţit 400 biserici“. Se citéză canónele 4 ale Sinodului ecumenic al VII combinat cu canonul 21 al Sinodului ecumenic al VI-a care pedepsesce acest fapt.

Aici îndată mintea se uimesce! Ce sĕ gândim de sfintele canóne cari ar prevede pedépsă pentru sfinţirea de biserici şi de judecători cari ar pedepsi şi pe cel ce sfinţesce multe biserici! Acésta e cu neputinţă şi dovedesce numai cât ura turbură mintea. Religiunea crescină are între altele acel sfânt caracter de a fi propovăduitóre, ce póte contribui mai mult la întărirea credinţei, la splendórea cultului de cât clădirea locaşurilor sfinte? Veḑutu-s'a învĕţător acusat pentru că a dorit şi lucrat la îmulţirea scolilor? Dar se dă ca mobil al acestei dorinţe iubirea de argint! Fie şi proces de intenţiune! Cu ce se dovedesce că am speculat cu sfinţirea bisericelor? Se născocesce faptul şi în acelaşi timp se dă şi ca „dovadă materială!“ Canonul 4 al sfântului Sinod ecumenic al VII ce se invócă contra mea, pedepsesce nu faptul sfinţirei bisericilor fie cât de multe, ci faptul „închiderei bisericei“. Cât despre canonul 22 al Sinoduloi ecumenic al VI-a el pedepsesce hirotonisirea pe bani.

Unde este dovada? De ce actul de acusaţiune nu articuléză probele ca sĕ pot rĕspunde? Pentru că faptul ce ni se impută este închipuit în scop de învinuire.

IV.

Suntem învinuiţi că am primit

a) 4000 lei dela ministeriul cultelor pentru clădirea trapezei dela aceea mănăstire, că ne-am însuşit aceşti bani. Rĕspundem: n'am primit cei 4000 lei din suscripţiuni, n'am făcut asemeni suscripţiuni. Cerem sĕ se facă dovada acestui fapt. Am primit dóuă mii lei dela ministeriul cultelor şi'am justificat întrebuinţarea lor prin chitanţe înaintate ministeriului. Cu ce se dovedesce falşitatea lor? Asemenea fapte nu sunt abateri canonice, sunt crime de drept comun. Dovada lor trebue făcută conform dreptului comun, ér nu prin născociri ce se intituléză doveḑi materiale.

De 11 ani, de când s'a făcut trapeza dela sf. mănăstire Stănişóra, stă scris în înlăuntrul ei, că este făcută prin osârdia şi cheltuéla nóstră — şi în adevĕr, am cheltuit dela noi 7000 lei cu facerea acestei trapeze, căci modica sumă de 2000 lei, ce a dat ministeriul cultelor, era desigur neîndestulitóre.

Cum de tocmai acum după ce a murit vechiul Stareţ se născocesce faptul pretins de noul Stareţ din Stănişóra, subordonatul P. S. P. episcop Timuş — fapt ce-l tăgăduesce însăşi inscripţiunea din trapez şi actele justificative.

Ni se pune în sarcină faptul de a fi dat ordin archimandritului Damaskin dela Cozia sĕ dea 2000 lei unui condamnat la ocne pentru ai da nisce hârtii compromiţetóre. Când am dat acest ordin? In ce împrejurări? Cine este condamnatul? Ce interes avém pentru a lua aceste acte? Nu se arată absolut nimic. Nici o dovadă. N'am dat un asemenea ordin. Nu scim ce sunt acele hârtii compromiţetóre. N'am primit nici o citaţiune în vre-un proces cu archimandritul Damaskin.

Sunt patru ani de ḑile, pe când eram episcop de Argheş am primit prin postă o scrisóre din conţinutul căreia am vĕḑut, că se vorbesce de nisce acte ce ar fi avênd un óre-care Mărgăritărescu. Vĕḑênd că nu mĕ póte privi acéstă scrisóre, am remis'o P. S. Părintelui Ghenadie, episcopul de Vîlcea, convins, că din eróre mi s'a dat acea scrisóre şi că'l privesce. P. S. Părintele Ghenadie a luat acea scrisóre fără a'mi mai vorbi ceva în acéstă privinţă.

Iată faptele ce s'au înjghebat pentru a se esecuta o plănuire urmărită de 3 ani, din ḑiua când naţiunea ne a încredinţat cârja sfintei nóstre biserici.

După datinele şi legile ţĕrei nóstre, instituirea capului bisericei este încredinţată representaţiunei naţionale. De aseḑĕmêntul capului bisericei este legat pe viéţă şi dreptul de a participa la Sinodul ţĕrei şi acela de a o representa în senat. S'a găsit totuşi mijlocul ca prin ameninţări asupra celor ce şi-au sufletul încărcat cu fapte rele, prin organisări de conspiraţiuni pedepsite de canóne, (phratrie) sĕ dea cea mai grea lovitură bisericei, care totdéuna a fost temelia naţionalităţei române.

Dumneḑeu şi voi, veţi judeca.

† **Ghenadie,**
metropolit primat.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 2 Iuniu 1896 n.

După presentarea alor douĕ proiecte, unul privitriu la întregirea legii despre aprovisionarea militarilor, ér altul privitoriu la augmentarea bibliotecei, cari ambele se primesc, se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterei asupra proiectului de lege despre judecătoria curială.

Primul vorbitoriu *Jellinek Arthur* polemisând cu oratorii din oposiţiune, cércă a dovedí, că autoritatea parlamentului se baséză numai pe curăţenia alegerilor şi pe caracterul deputaţilor. Spre ilustrarea acestei aserţiuni aduce doue esemple: pe Anglia, despre care ḑice, că atunci s'a bucurat de un parlament mai capabil, şi popolul atunci a făcut sĕ 'i fie mai mult simţită puterea, când la alegeri a domnit mai puternic corupţiunea, şi pe Francia despre care ḑice, că a căḑut jertfa demagogiei îndată ce a făcut alegerile libere. Apĕră apoi bifurcaţiunea şi tacsaţiunea invocând o ḑicere a lui Deàk, că „dacă concredem tribunalelor constituţiunea atunci legislaţiunea devine superfluă“. Mai cércă a da lecţii de morală celor din oposiţinne, ba chiar şi contelui Apponyi. Pentru acésta i se aruncă din partea deputatului Várady Károly acusa că: „voi propoveduiţi imoralitatea“, pentru ce presidentul îl îndrumă pe acesta la ordine, ér Hentaller îl ia în apĕrare, ḑicênd între rîsete, că acesta „nici n'a vorbit ci numai a cugetat cu glas“. După restabilirea liniştei Jellinek îşi termină vorbirea recomandând proiectul.

După Jellinek a luat cuvêntul *Eötvös Károly* carele între ilaritate generală îşi începe vorbirea ḑicênd, că „dacă încă numai vre-o câţiva ar apĕra astfel proiectul ca Jellinek, atunci la terminarea pertractării nu 'i-ar rĕmânea sĕracului nici un aderent“. Polemiséză apoi cu Horváth Gyula în privinţa fusiunei şi trecênd la obiect declară privitoriu la lărgirea dreptului electoral, că prima condiţiune la aducerea unei astfel de legi la noi trebue sĕ fie *asigurarea supremaţiei rasei magiare.* Intre împrejurările nóstre (adecă a rasei magiare) aḑi nici un bărbat de stat magiar nu póte dori întroducerea votului universal la alegeri. Aci îi impută Ugron Ákos inconsecuenţă întrebându-l, că atunci ce caută în programul partidului seu punctul despre modificarea legii electorale pe basa lărgirei dreptului electoral. La acésta rĕspunde, că astfel de punct nu se află în programul partidului, ér imputarea i s'ar putea face numai pe basa declaraţiunilor unor deputaţi din partidul seu, cari declaraţiuni însĕ nu sunt program.

„Retragere“, îi observă Ugron Gábor, la ce respunde, că dênsul pănă acum n'a avut atâtea cause de a-şi retrage cutari declaraţiuni, câte a avut acusatorul seu la schimbarea programelor sale politice. Trece apoi mai departe ḑicênd, că constituţiunea ungară a fost mai bună înainte de 1848 decât este aḑi, ceea ce chiar la partidul seu a produs resens.

Mai pe urmă a luat cuvêntul *ministrul de justiţie Erdélyi Sándor*, carele face, póte fără voie, vre-o câteva declaraţiuni de mare importanţă pentru ţinuta guvernului şi pe viitoriu. Anume declară, că numai partidele au trebuinţă de fusiune, dar nu şi ţéra, apoi, că dacă oficialii ar fi opriţi dela conducerea poporului la alegeri, acesta ar cădea cu totul în mânile preoţimei, ceea-ce ar fi mare pericol pentru naţiune (mag. Red).

Se vede dar, că partidul guvernamental are lipsă de fusiune, dar totodată sĕ şi teme de ea; apoi, tot de aci se vede şi aceea, că se teme de partidul poporal condus de preoţi, pe cari vrea sĕ-i contrapareze prin organele statului puse cu totul în serviciul guvernului şi a partidului liberal.

Termină recomândând proiectul.

Noutăţi.

Reuniunea română de musică din loc va da Mercuri séra în 29 Maiu v. în pavilonul din „Hermansgarten“ un concert, despre care sperăm, că va fi un nou mărgăritar în prestaţiunile mândrei nóstre reuniuni românesci. Programul ales şi variat îl vom publica în numĕrul viitor.

* * *

Dr. V. Lucaciu predicator papistaş în Bucuresci. Cetim în „Timpul“: „Ni se afirmă, că părintele Dr. Vasiliu Lucaciu a fost numit de către Papa predicator al catedralei catolice sf. Iosif din Bucuresci. Părintele Dr. Lucaciu a şi sosit deja în capitală“.

* * *

Catastrofa din Moscva. In Moscva s'a întêmplat o mare nenorocire. Din incidentul încoronării ţarului deja din 31 Maiu s'au adunat pe câmpul chodinska peste 200,000 de ómeni din tóte părţile. Mulţimea s'a aşeḑat ca într'o tabĕră, a făcut focuri şi a petrecut tótă nóptea în cântece şi voie bună. Către 4 óre diminéţa erau peste 400,000 de ómeni. Poliţia, care avea sĕ îngrijéscă de ordine, a cerut, ca sĕ se mai trimită gardişti, pentru că nu erau destui. La 5 óre diminéţa au venit o grămadă de cazaci. Intr'aceea mulţimea a început sĕ se grămădéscă înaintea pavilónelor, în cari erau espuse darurile pentru popor. Mulţimea întră cu puterea în lăuntrul lor. La 6 óre s'a hotărît, sĕ se încépă distribuirea. Suta de persóne, care a fost însărcinată cu acéstă afacere, n'a putut s'o facă din causa îngrămădirei destul de repede. Era o învălmăşală teribilă. Sĕ auḑiau în continuu vaiete. In fine le-a succes cazacilor, sĕ îndepărteze o parte din mulţime. Mulţi ómeni de spaimă s'au retras în oraş. Pe stradă vedeai pănă după améḑi târḑiu care de pompieri şi de lucru, cari transportau cadavre şi bolnavi în spitale. Nenorociţii sunt cu deosebire femei şi copii. Greu răniţi sunt peste 200; morţi sĕ ḑice, că au fost dela 2000—3000 de inşi.

Un corespondent special al ḑiariului „Neue Freie Presse“ spune, că ajungênd el pe câmpul Chodinka a vĕḑut tóte pavilónele şi tribunele pustii. Catastrofa trecuse. Cele mai multe pavilóne erau góle. Intr'unul erau 15—18 morţi. Inaintea lui stetea o sentinelă, care nu permitea întrarea. S'a strecurat însĕ şi corespondentul cu acei ómeni, cari veniseră, sĕ constate identitatea persónelor. Ce privelisce tristă! Acei morţi nu erau cadavre ca cadavrele de obiceiu, ci erau schimosiţi într'un mod îngrozitor. Cadavrele au fost puse în care.

Umblând ţarul în drépta şi în stênga pe locul, unde sĕ făcea serbarea poporală, a întâlnit un car cu morţi. El porunci, sĕ opréscă; dete mâna soldaţilor şi se imformă despre catastrofă. In spital, când i s'a povestit despre grozava nenorocire, ţarul tuturor ruşilor a plâns.

Causele catastrofei de pe câmpul chodinska sĕ consideră următórele: Fórte defectuóse au fost disposiţiunile luate de poliţie, care n'a fost orientată despre numĕrul colosal al ómenilor. Sĕ ḑice, că ea a socotit la 50,000 pănă în 80,000 de ómeni şi a presupus, că ómenii îşi vor primi darurile în ordine. De fapt însĕ s'au presentat 750,000 de ómeni, cari sĕ îmbulziau, iritaţi şi de beutură, sĕ-'şi priméscă darurile.

Impĕratul a dat ordin, sĕ se ţină un parastas solemn pentru toţi morţii, la care a asistat cu curtea sa întrégă.

A dat ordin, sĕ se constate identitatea fie-cărui mort, şi celor rĕmaşi pe urma lui sĕ li sĕ dea câte 1000 de ruble ajutor.

Din incidentul acestei catastrofe i s'a trimis ţarului Rusiei depeşă de condolenţă din partea împĕratului Germaniei Wilhelm.

* * *

Hymen. Maria Grama şi Ioan I. Crăciunel fidanţaţi. Budapesta, Maiu, 1896.

* * *

Cas de mórte. In Cluş a rĕposat juna în etate de 20 ani, Amalia Roşescu, fiica fostului protopresbiter gr.-or. din Cluş Vasiliu Roşescu. Dumneḑeu sĕ o odichnéscă!

* * *

Etatea permisă la căsătorie în diferitele state este fórte variată. In Germania junele trebue sĕ aibă cel puţin 20 de ani, ér juna 16 ani. În Spania, Portugalia şi Grecia, un june de 14 ani póte lua o fată de 12 ani. In Francia şi Rusia junele trebue sĕ fie barem de 18 ani, ér fata de 15 ani. In Italia etatea minimală la bărbat este 18, la fată 16 ani; în Elveţia la june 18, ér la fete variază între 13 şi 17 ani.

Loterie.

Miercuri, în 3 Maiu n. 1896.

Brünn: 74 1 80 44 65

Szám. 2971/896 polg. [56] 2—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebini kir. törvényszéknek f. évi Május hó 11-én 2680. sz. a. kelt végzésével kiküldött eljáró biró, az 1893 évi Ianuár hó 3-án 356. I. M. sz. a kiadott utasitás 61. § a alapján ezennel közzéteszem hogy Szenterzsébet község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen,

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése.
2. a müködőmérnök megválasztása.
3. a költségelőirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1896 évi Iulius hó 15 napját d. e. 9 órakor esetleg a követő napokat d. e. 9 órakor a szenterzsébeti községi irodába kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a müködőmérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivásnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Szenterzsébet község határa 5622 holdnyi területet foglal el, 8780 részlettel, melyből 2114 holdnyi erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagyszebenben 1896 Május 28-án.

Mihály Dezső,
kir. törszéki. biró.

Nr. 159 prot. 1896 [53] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de cl. III-a Frâua, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma totală de 486 fl. 50 cr. v. a. despre cari se pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuali instruite în sensul legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 25 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. prot.

Publicaţiune.

Sĕ aduce la cunoscinţă publică din partea subscrisei direcţiuni, că aceia, cari voiesc a lua în întreprindere **spălatul schimburilor** (rufelor) elevilor seminariului archidiecesan gr.-or. din loc, pe anul 1896/7, se facă ofert în scris **până la 3/15 Iuniu a. c.** inclusive.

Informaţiuni mai detaiate se pot primí dela direcţiune.

[55] 2—3 **Direcţiunea seminarială.**

„MIELUL“, cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Nr. 38/1896.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“, societate pe acţii în Poiana, în vîrtutea §. 14 din statutele societăţei se învită la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Poiana la **14 Iuliu 1896 st. n.** la 2 óre după améḑi în sala cea mare a scólei nouĕ.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul anual al Direcţiunei.
2. Raportul comitetului de supraveghiare asupra computului anual, al bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1895 şi a propunerilor pentru împărţirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanţului anual şi ficsarea dividendelor în sensul § 45 din stat.
4. Ficsarea marcelor de presenţă.
5. Eventuale propuneri din partea direcţiunei.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la dispositiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari cari sunt trecuţi cu 6 luni mai nainte ca acţionari în registrul acţionarilor şi care cel puţin cu o ḑi înainte de adunare au depus pe lângă revers la cassa societăţei acţiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora pe care-'i represintă împreună cu doveḑile de plenipotenţă.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţei cel mult până la 13 Iuliu st. n. 4 óre p. m.

Poiana, 3 Iuniu 1896.

[58] 1—3 **Direcţiunea.**

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 16—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12 47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş		6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa	Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
— —	— 2.30	— 4.30	— 7.02	— 6.30	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	—	6.12
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	—	5.36
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	—	5.40
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	5.04
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.41
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	—	3.55
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕştia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.3)	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.2	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. Timişóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5 37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Marți, 28 Maiu (9 Iuniu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2742 Scol.

Publicațiune.

Sinodul archidiecesan a adus în sesiunea sa din anul curent sub numĕrul protocolar următoriul conclus:

Manualul „Istoria Ungariei și elemente din istoria generală pentru scólele poporale“ de Dr. Nicolau Pop ediția a IX-a fiind tractat din punct de vedere al conținutului, cât și al formei, corespundĕtoriu referințelor nóstre, sĕ aprobă de carte didactică pentru scólele nóstre poporale“.

Acest conclus se aduce la cunoscința tuturor pe cari 'i privesce.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 9 Maiu 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 2865 Scol. 1896.

Notă.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică ddto 6 Maiu a. c. Nr. 21171 transpune aici catalogul cărților și hartelor, cari s'a oprit dela anul 1868—1895, din scólele de pe teritoriul Ungariei.

Acelea cu privire la limba română în carea sunt scrise, sunt cele următóre:

1. „Almanachul românului pe an. 1891“, Bucuresci. Tipogr. „Românul“ 1891.

2. Berar Mihail: „Curs de limba germână“. Bucuresci 1888.

3. Bolintineanu Dimitrie: „Viéța lui Stefan-Vodă cel mare“. Bucuresci, tip. lui Stefan Rassidescu 1863.

4. Bolintineanu Dimitrie: „Legende nóue“. Bucuresci 1862.

5. Bordeaucs Eugen: „Mapa țerilor ținĕtóre de coróna Ungariei“. (Térkép) Kolozsvár.

6. „Cântece de iroḑi la nascerea Domnului“. Brașov.

7. „Carte de cetire“ prelucrată de o asociație de învĕțători. 1 és 2 kötetei.

8. „Carte de cetire“, prelucrată de o asociație de învĕțători. Partea III. Bucuresci. Librăria Socec et Comp. 1877.

9. Ceontea Teodor: „Compendiu de geografiă universală. Edițiunea III. 1884.

10. Daniil Dimitrie: „Culegere de poesii și legende populare“. Jassy 1893.

11. Dariu I.: „Arion sau culegere de cântări naționale“. Brașov 1889.

12. Dreghiciu Meletin: „Istoria Ungariei în compendiu“. (A magyarok története. Temesvár 1874.)

13. Felkl I.: „Pămêntul“, edat de I. Felkl în Praga, românesce de Ioan Simu. (Földgömb)

14. Florențiu M. C.: „Notițe din Istoria Românilor“. Bucuresci.

15. „Vocabulariu complet pentru opurile lui Caiu Cesare“. Brașov 1871.

16. Dr. Grama Alecsandru: „Elemente de istoria bisericéscă universală“ etc. 1884.

17. Gusti Dimitrie: „Retorica“.

18. Horea B. C.: „Amor și patrie“, poesie de Brutu Catone Horea. Turin 1869.

19. Ighel Ilie: „Melancolie“, versuri. Bucuresci 1892.

20. Isopescul V. Samuil: „Elemente de geografia comparativă pentru clasele inferióre și mijlocie de gimnasii, scóle reale și alte scóle coordinate“. Cernoviț 1882.

21. Kozenn B.: „Europa proiectată și desemnată“. (Prov lui Ed. Hölzel în Viena, ed. de I. M. Moldovanu în Blașiu și W. Krafft în Sibiiu.)

22. Laky Făgărășanu-Moldovanu: „Geografia“. I. Brașov, 1886.

23. Laureanu Treb.: „Atlas geografic după L Bonnefant, acceptat pentru scólele române din ordinea M. S. Carol I Domnul Românilor. Paris-Budapesta, 1868.

24. Laureanu Treb.: „Istoria Românilor din timpurile cele mai vechi până în ḑilele nóstre“. Bucuresci 1873.

25 Lazureanu George A.: „Amorul meu“, cea mai nóuă colecțiune de cântece nóue și vechi. (Bucuresci, 1889.

26. Mandrescu Simeon C.: „Dóuĕ conferințe ținute la Ateneul din Bârlad“. (Bârlad, 1893.)

27. Manliu I.: „Curs practic și gradat de stil și composițiuni“. Edițiunea V. Bucuresci 1890.)

28. Manliu I.: „Poetica română pentru cursul secundar“. (Bucuresci, 1890.)

29. Manliu I.: „Gramatica română“. (Ediția IV și V. Bucuresci 1892, 1893 Carol Göbl.

30. Manliu I.: „Cursul de stil și composițiuni“. (Stilistica) (Bucuresci librăria Socecu et comp 1885.

31. Marescu Ioan: „Curs elementar de istoria universală pentru clasa I. (II III.) a scólelor secundare“. Bucuresci.

32. Maxim Ionu: „Gramatica elementară a limbei germâne de Nicolau Pilția“. (Brașov, 1892.)

33. Meșota Ioan G. Dr.: W. Pütz: „Geografia și Istoria I—III“. Bucuresci, 1889. (1879—1880.)

34. Michaescu M.: „Elementele geografiei fisice și politice etc.“ Ediția III. (Bucuresci. 1873.)

35. Moldovanu Ioan M.: „Geografia Ardélului pentru scólele poporale“. Ed. II. (Blaș 1870.)

36. Moldovanu M. Ioan: „Istoria Ardélului pentru scólele poporale“.

37. Moldovanu Ioan M.: „Istoria patriei pentru scólele poporale române din Ardél“

38. Mureșanu Andreiu: „Din poesiile lui A. M.“ Brașov cu tipariul lui Gött I. 1862.

39. Negrescu S.: „Retorică“. Tipografia „Progresul“, Ploesci 1883.

40. Negruzzi Iacob: „Convorbiri literare“. Bucuresci 1889.

41. Nicolescu N.: „Posițiunea și drepturile metropoliților români“. Bucuresci. Tipografia Gutenberg. 1892.

42. Oeconomu Ciru: „Cronici și Legende“ Bucuresci 1890.

43. Papiu I. Ioan: „Legendariu sau Carte de cetit pentru scólele românesci populare de confesiunea grecocath.“ (Gherla ed. II 1874).

44. Petrescu Vasilie: Schițe și amintiri. Craiova, 1893.

45. Petri Vasile: „Elementar sau Abcdar pentru scólele românesci“. Blaș 1874.

46. Petrișor Teodor: „Elemente din Constituțiunea Patriei sau cunóscerea drepturilor și a datorințelor cetățenesci“. Blaș 1877.

47. Petru Maior: „Istoria pentru Inceputul Românilor în Dacia“. Budapesta și Gherla 1883.

48. Pompiliu M.: „Antologia română. (Iași, 1890).

49 Dr. Popa George: „Istoria universală alias istoria națiunei românesci și a regatului Ungaria“. (Arad, 1872. Tipogr. diecesană.

50. Popescu D. N.: „Dorul Românului; colecțiune de cântece etc.“ (Bucuresci).

51. Popfiu Iustin: „Poesia și prosa“ Tom. I Oradea mare“. Cu tipariul lui Ottone Hügel 1870.

52. Pop Stefan: „Legendariu și eserciții de limbă pentru clasa a II-a scólelor poporale“. (Blaș 1872).

53. Dr. Popu Nicolau: „Geografia Ungariei și elemente din geografia generală“. Brașov 1877 tipogr. Gött.

54. Popu Nicolau dr.: Istoria Ungariei și elemente din Istoria generelă pentru scólele poporale.

55. Pumnul Aron: Lepturariu românesc“ (Viena. 1862—1865.

56: Pütz Bârsean: „Geografia și Istoria“ tom. III.

57. Remniceanu C. N.: „Mapa Europei“ C. N. Remniceanu și edată George Ioanidu librariul Bucuresci.

58. Resunetul; culegere de cântece naționale“.

59. Rusu I. W.: „Elemente de istoria Transilvaniei pentru învĕțătorii și scólele populare române“ (Sibiiu 1865.

60. Russu Victor „Suspinele silvelor. Poesii și prosa.“ Carlsruhe. Imprimaria, Fridericu Gutsch. 1872.

61. Săinéanu Lazar: „Autorii români moderni București“. Librăria Teodor, Ionnițiu, 1891.

62. Seligianu, Silviu: „Manualu de Geografia pentru tinerimea română“. (Viena 1871.)

63. Slavici Ioan: „Istoria universală“. (Partea II. Bucuresci 1891.)

64. Stoicescu C. S.: „Fragmente din autorii români vechi și moderni“. Edițiunea a șeptea (Bucuresci 1891.)

65. Strajanu M.: „Principii de literatură“. (Craiova 1892.)

66. Tocilescu Gr. G.: „Istoria română pentru scólele primare de ambele secse“ Bucuresci, 1887, 1888 și 1889 ediție anuale.

67. Tuducescu Ioan: „Introducere în Geografiă“. Arad, 1881 tipografia Rethy Lipót.

68. Tudicesch Ioan: „Istoria Românilor. Manual didactic pentru scólele poporale române“. (Arad, 1876)

69. Urechiă V. A.; „Legende române“. (Bucuresci, Librăria Socecu et Comp. 1891.)

70. Varna Dimitriu: „Geografia țĕrilor de sub coróna Ungariei etc“. (Sibiiu 1895.)

71. Viciu Alesiu: „Legendariu românescu“. (Blașiu, 1884.)

72. Visarion Romanu: „Carte de lectură românéscă pentru scólele române“. Sibiiu 1873.

73. Vlădescu A.: „Elemente de Geografiă pentru Classele II. și a III primari“. Ed. 13 (Bucurcsei 1818.)

74. Vulcanu I.: „Familia, fóia enciclopedică și beletristică cu ilustrațiuni“. Proprietariu, redactor și editoru I. V. Pesta.

75. Vulcanu I.: „Panteonul Român, Portretele și biografiile celebrităților Române. Tomul I. (Pesta 1869. Cu tipariul lui Alecsandru Kocsi.)

76 Vulcanu Iosif: „Ranele Națiunei Române“. Tomul I. II. Budapesta, 1876. Cu tipariul lui Alecsandru Kocsi.

77 Xenopol A. D.: „Istoria Românilor pentru clasele primare de ambele secse.“ (Bucuresci 1879.)

78. Zamphirol G. Al.: „Charta României cu țerile vecine române, sau Dacia modernă“. (Bucuresci.)

79. Zotu G. dr.: „Ortodocsul“ fóie eclesiastică. 1880. (Bucuresci.)

Ceea-ce se aduce la cunoscință oficiilor protopresditerale și parochiale din archidiecesă spre scire și urmare.

Sibiu, din ședința senatului scolar, ținută la 9 Maiu 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 27 Maiu, 1896.

Între festivitățile din incidentul mileniului, cari tóte sunt de un caracter de rară bucurie, din când în când mai vin ómenii și la realitate, mai contempléză lucrurile și în colórea lor, carea numai festivă nu se póte numì.

Parlamentul nostru în ḑilele din urmă a atins córdele realismului din incidentul legii despre judicatura curiei în cestiunea alegerilor.

Rar se întêmplă ca în parlamentul nostru sĕ mai fie representate cu demnitate și bărbăție afacerile naționalităților, și astfeliu strĕinătatea sĕ vadă, care e cruda realitate in statul nostru.

Noi Românii avem puțini deputați cari ne înțeleg durerile, și și mai puțini, cari cu demnitate sĕ le scie da cuvenita espresiune.

Dar cestiunea naționalităților nu e numai cea a românilor, ne vor dice mulți și n'a fost ea esclusiv a nóstră nici odată.

Da, așa este. Au fost timpuri, când parlamentul Ungariei rĕsura de protestul naționalităților, și era o plăcere sĕ privesci o asemene resolută luptă la 1879 când cu legea pentru întroducerea limbei magiare în scólele poporale, era o rară privelisce a vedea lupta comună la 1883, când cu legea pentru scólele medii.

Pe atunci Românii avéu în parlamentul țerei bărbat cu vaste cunoscințe juridice și de stat, ómeni cu rară esperiență, bărbați cu caracter firu oțelit în luptele vieței.

Erau în parlamentul țerei representați Sêrbii în numĕr considerabil prin bărbați de talent și aplomb, cari storcéu administrațiunea partidelor ungureni, altcum dușmane mișcărei naționale.

Erau în oposițiune Sașii ardeleni cu deputații lor declarați dușmani ai politicei de atunci, care numai în formă e deosebită de cea de aḑi, în fond rĕmâne tot aceeași.

Și ca complet sĕ fie tabloul, între deputații unguri era unul ungur nefalsificat, caracter mare de ungur sincer și prevedĕtoriu, era în parlament deputatul Ludovic Mocsáry, care când erau mai înferbântați Ungurii moderni și mai amoresați în curentul de aḑi al modernului patriotism — magiarisarea — venia și turna apă rece preste capetele înferbântate, luând în apĕrare cestiunea naţionalităţilor contra bolnăviciosului curent de aḑi, care ameninţă tóte cu cutropire, care voiesce sĕ construeze o Ungarie modernă iudaică magiară, pe ruinele celei vechi poliglote, care din mila lui Dumneḑeu ani o mie a trăit conservându-'şi fie-care popor limba şi individualitatea sa naţională.

Au trecut acele timpuri, şi aḑi nu mai avem frumosul tablou cu lupta pentru libertatea popórelor.

Ne-au căḑut bine, când în ḑilele trecute am auḑit atinsă în parlamentul unguresc córda, care a amuţit de când în Ungaria nu s'a mai aflat nici un cerc pentru deputatul Mocsáry.

S'au atins érăşi cestiunea de a nu mai face politică de rassă în Ungaria, căci nu rassele dau caracternl istoric al ţerei, ci totalitatea popórelor, cărora trebue sĕ li se facă dreptate.

Córda acésta o a atins secuiul Ugron Gábor, şi a provocat furtune de protestări în parlament.

A aplaudat singur deputatul român Şerban, care şi-a dus în parlament curatele sale sentimente românesci.

Ḑiarele din capitală unisono condamnă ţinuta deputatului Ugron, care a îndrĕsnit sĕ spună, că la noi administraţiunea se face după rasse, dreptatea asemene, şi care a cerut garanţii, că alegerile vor fi libere, şi parlamentul va fi adevĕrata espresiune a dorinţei generale din ţéră.

Condamnarea se face pentru cuvêntul, că acest deputat ungur a îndrăsnit sĕ spună adevĕrul în faţa parlamentului, care de mult nu a fost dedat a mai asculta şi la durerile naţionalităţilor.

Adevĕrul umblă cu capul spart, şi nu ne mirăm, că atâtea petrii s'au aruncat şi asupra acestui corb alb din parlamentul nostru.

Revista politică.

Comisiunea delegaţiunilor a desbătut în mod meritoric în şedinţa lor din Sâmbăta trecută bugetul ministerului de rĕsboiu. Cestiunea despre crearea unei academii militare în Ungaria a provocat o discuţie mai lungă. Rĕspunsul ministrului de rĕsboiu a fost, că planurile şi calculul speselor pentru noua academie sunt deja gata. Verbal a arĕtat ministrul Krieghammer, că nici astăḑi n'a crescut numĕrul elevilor atât de tare, încât se fie de lipsă un institut nou. Crearea unei a treia academii militare ar costa 3.2 milióne, o cheltuială, care numai atunci ar fi motivată, când celelalte academii ar fi prea grămădite cu elevi. Doi delegaţi opoziţionali n'au voit, sĕ recunóscă ca valabil acest motiv adus de Krieghammer şi repetară cunoscuta pretensiune a partidului naţional, ca sĕ se ridice immediat o academie militară cu limba de propunere magiară. In fine la propunerea referentului Münich, s'a primit rĕspunsul ministrului şi deocamdată s'a amênat crecree unei academii militare magiare. Va sĕ ḑică: Cinstiţii ovreo-magiari au trebuit, sĕ-şi pună şi de astă dată pofta'n cuiu!

* * *

In camera magiară s'a primit în ḑilele trecute aprópe cu unanimitate proiectul de lege, care 'i dă curiei dreptul de a judeca în cause electorale, ca basă la desbaterea specială. Dintre diferitele vorbiri vom aminti ceva despre vorbirea lui Pazmandy şi a lui Ugron, care se ocupă şi cu naţionalităţile.

Pazmandy a declarat, că în tot casul trebue, sĕ se pună odată capĕt sistemului de pănă acum. Cu deosebire în împregiurările nóstre ar fi de lipsă, sĕ se facă posibile alegeri libere şi independente. Pănă acum s'a urmat sistemul, de a zădărnicì alegerea candidaţilor din partide neplăcute şi anume s'a făcut acésta faţă cu naţionalitătile. Printr'o astfel de procedură însĕ a fost absolut greşită ţinta, pentru că în feliul acesta agitaţia naţionalităţilor este mult mai periculósă şi pentru că naţionalităţilor în feliul acesta sunt mai curênd aplicate a-şi îndrepta speranţelor lor în afară, decât atunci, când naţionalităţile şi-ar avea representanţii lor în dietă.

Ne pare bine, că dl Pazmandy a recunoscut în dietă nedreptatea, care ni s'a făcut nouĕ totdeuna în cause electorale. Este adevĕrat, că bună óră în Ungaria alegerile de deputaţi naţionali au fost totdeuna zădărnicite din partea guvernului. Este fórte adevĕrat că procedura acésta nu e numai greşită, dar revoltătóre. Nu este însĕ adevĕrat, că deşi asupriţi rĕu şi nedreptăţiţi, noi am gravitat sau gravităm în afară. N'am făcut şi n'o facem acésta; ci din contra căutăm între marginile legilor în vigóre, ca buni cetăţeni, sĕ ne susţinem, ca Români adevĕraţi şi sinceri patrioţi. Dacă pĕcătosul sistem de şovinism ecstrem magiar a proclamat principiul, că numai acel cetăţén, care îşi renégă némul şi limba, póte fi bun patriot, noi nu suntem de vină, şi în nĕcazul tuturor ovreo-magiarilor continuăm în veci a fi aceea, ce am fost şi suntem: Buni patrioţi, însĕ în acelaşi timp Români adevĕraţi, cari nici în faţa morţii nu-şi renégĕ legea, limba şi neamul lor!

Dep. Pázmándy a mai ḑis între altele, că nu e nici un motiv a ecslude pe naţionalităţi din corpurile legiuitóre. Trebue sĕ arătăm, — ḑice el, — strĕinătăţii, că noi dăm drepturi egale tuturor cetăţenilor. Oratorul regretă, că Francisc Kossuth a dat espresiune părerii, ca dreptul de vot sĕ fie făcut dependent dela cunoscinţa limbei magiare. Dreptul electoral nu e un dar, pe care îl poţi dărui cuiva, este un drept înnăscut. De altmintrelea nu e ori şi cine, care nu cunósce limba magiară, un duşman al statului magiar. Dep. Kossuth cunósce ţéra prea puţin; dacă o ar cunósce mai bine, ar vedea, că şi între români şi nemţi sunt milióne de patrioţi credincioşi. (Ne mirăm cum sĕ fie şi dintre nemţi în Ungaria milióne Red.) Noi nu ne putem aştepta, ca naţionalităţile sĕ-şi împlinéscă datorinţele lor, până ce noi le mărginim în drepturile lor, adecă nu le dăm drepturile cari le compet.

Aşa este. Pázmándy a vorbit fórte just; ne e témă numai, că vocea lui va rĕsuna în pustie. Timpanul ovreo-magiarilor aḑi la putere este inaccesibil pentru astfel de idei, considerate din partea lor periculóse pentru stat. Ar fi de dorit, ca barem în ceasul al 11-lea ovreo-magiarii sĕ înţelégă, că calea, pe care o calcă de mult ameninţă statul cu o sigură discompunere.

Dep. Ugron nu se teme de naţionalităţi (Vorbă, sĕ ne fie), pentru că noi (Ungurii) ḑice el, avem proprietăţi, inteliginţă şi scólă politică. Maioritatea naţionalităţilor sĕ adună în jurul nostru şi nu ne este duşmănósă. Nemţii, Rutenii, Slovacii — cu puţine eşteptiuni, sunt buni patrioţi. Sêrbii sunt, abstragênd dela unele cestiuni administrative şi bisericesci, aderenţi ai statului magiar. Şi pentru ce gravitézá o parte dintre Români în afară (?) Pentru că ei vĕd în vecinătate un stat independent connaţional, pe când Ungaria nu e în stare sĕ realiseze independenţa sa.

Cele ce am ḑis mai sus că noi nu gravităm în afară dovedesc, că dep. Ugron a spus şi în acéstă privinţă un mare neadevĕr!

* * *

În Paris, în faţa schimbărilor, cari se fac în sinul diferitelor partide politice, sĕ vorbesce despre posibila reîntórcere a lui Freycinet la putere. „Gaulois“ sĕ pronunţă asupra acestei cestiuni în mod ironic ḑicênd: Freycinet va împĕca pe Bourgeois şi Poincaré trăgêndu-le cu ochiul, el va uni şi pe Isambert şi Deschanel, va pacifica pe Goblet şi va îmblânḑí pe Quesde; numai cu cuvêntul „coneentrare“ e dat instrumentul necesar pentru acéstă întreprindere. Cu el nu sĕ mai fac reforme; sĕ guvernéză cât sĕ póte de puţin, însĕ marea societate de asigurare reciprocă se espune pericolului şi risicului, de a nu mai fi realésă.

Peste câteva ḑile va vení la desbatere în cameră cest'a revisuirei constituţiei. Goblet îşi va susţiné propunerea sa pentru întroducerea scrutiniului listelor. Se ḑice, că Méline va lua o posiţie mai hotărîtă în cestia revisuirei decât Bourgeois, că el nu se sparie ca acesta de revisuire.

* * *

În Italia sĕ mai agită din când în când lupta dintre biserică şi stat. „Tribuna“ din Roma scrie: „În ḑiua morţii lui Garibaldi a ţinut Leo XIII statului italian o cuvêntare funebrală. Metafora din evul mediu, după care statul era sórele, biserica luna, a fost pusă cu capul în jos. E o norocire, dacă asupra palidei luni italiene cad câteva raḑe de lumină din sórele bisericei. Prisonieriul împarte binecuvêntarea sa directorului de temniţă şi spune o rugăciune pentru soldaţii acestora. Ce rĕsbunare! Ce batjocură! Statul a eşit din campanie prăpădit. Catastrofa i-a golit ca un fer chirurgic o umflătură. El sĕ pare a fi o sumă de idealuri, şi nu este decât numai un conglomerat de capriţe nebărbătesci. După catastrofă organiséză guvernul umilirea ţĕrii şi nu nisuesce la altceva, decât sĕ o presente ca vai de ea, şi din punct de vedere moral şi financiar. Era natural, ca în faţa acestei nedemne discompuneri de sine puterea papii sĕ ia asupraşi tranşarea cestiunei cu Negus, ca sĕ redea mamelor pe copii lor, pe cari statul, fără voie, 'i-a predat barbarilor. Unde devine palid numele Italiei, acolo triumfă cuvêntul papei. Italia e un mare deşert fără conţinut şi ministrii sei evangelici îi oferă duşmanului cu răbdare şi ceealaltă parte a obrazului!“

* * *

În Creta continuă revoluţia. Puterile au trimis corăbii de rĕsboiu cu misiunea, ca sĕ ia sub scut pe supuşii lor ameninţaţi. Comandanţii de corăbii au ordinul în cas de confiict, sĕ ia în bună înţelegere disposiţiile de lipsă. — Paşa Abdullah va ocupa cu 10,000 de ómeni partea, care a rĕmas încă neocupată din Creta şi va proclama stare de asediu. Paşa Abdullah speră, că în 14 ḑile va sĕvêrşí pacificarea. El are dreptul, sĕ convóce şi adunarea naţională, îndată ce se vor aduna deputaţii.

Apĕrarea metropolitului.

Étă protestul depus la Sinod de I. P. S. Sa metropolitul Ghenadie în ḑiua când s'a presentat spre a fi judecat şi după ce banda négră condusă de spiţerul Poni a refusat sĕ asculte pe apĕrătorii acusatului:

I. P. S. metropolit al Moldovei şi Sucevei.

Noi Ghenadie Petrescu, metropolit al Ungro-Vlahiei, primat al României şi preşedinte al sântului Sinod al sântei nóstre biserici autocefale de Rĕsărit, — după învitarea Vóstră iubiţi fraţĭ întru Christos — presentându-ne astăḑi în acest local unde avem însemnata onóre de a preşede şedinţele sântului Sinod al sântei biserici autocefale ortodocse de Rĕsărit, şi găsindu-vĕ constituiţi de fapt sub preşidenţia Înalt Prea Sânţiei Sale metropolitului Moldovei şi Sucevei, ridicând ochii către Cel de Sus, cu cea mai profundă durere Ne credem datori a vĕ declara, că atacăm în nulitate ca făcute cu esces de putere şi fără de competinţă actele şi decisiunea aşa întitulatului sânt Sinod ce Ni s'a çomunicat în ḑiua de 17 Maiu curent, după care decisiune:

1. Suntem daţi în judecata sântului Sinod:

2. Suntem suspendaţi din trépta archieriei şi din administraţiunea metropolitană;

3. S'a instituit o comisiune specială compusă din trei archierei care sĕ ancheteze faptele ce mi se impută prin actul de acusare';

4. S'a numit o locotenenţă metropolitană care sĕ administreze provisoriu eparchia Ungro-Vlahiei.

Atacăm în nulitate ca făcute cu esces de putere şi fără de competinţă actele şi decisiunea sântului Sinod pentru mai cu sémă următórele cuvinte:

Legal şi canonic vorbind nu esista sânt Sinod întru cât acéstă înaltă autoritate bisericéscă nu este constituită conform prescripţiunilor canonice şi a legei Sinodale din 1872.

Şi în adevĕr, după art. 9 al acestei legi Sinodale, sâtul Sinod al bisericei autocefale ortodocse române, se compune: *a*) de amêndoi metropoliţii; *b*) din şése episcopi eparchioţi; *c*) din toţi archiereii titular aflaţi în România. Şi în tot casul ḑice ultimul alineat al art. 9, Sinodul nu va putea fi compus de mai puţin de 12 membrii

Din „Monitorul Oficial“ Nr. 36 vedem însĕ, că în ḑiua de 17 Maiu sântul Sinod a fost compus de I. P. S. S. metropolitul Moldovei, toţi şase episcopii eparchioţi, şi cinci archierei. Însĕ din moment ce din numĕrul acesta de doispreḑece archierei trei şi anume Ionichie Flor Bacaoanul, Pimen Pitiştearul şi Atanasie Craioveanul au iscălit şi cetit în sântul Sinod actul de acusare contra nóstră metropolit al Ungro Vlahiei, primat al României şi preşedinte al sântului Sinod pentru-ca sĕ fim caterisiţi şi depărtaţi din scaunul metropoliei Ungro-Vlahiei şi din sântul Sinod, ca nevrednic de sânta chemare a preoţiei, a episcopiei, a archiepiscopiei şi a participărei ca membru al sântului Sinod, din acel moment chiar, acesti iubiţi ai mei fraţi întru Christos nu mai puteau figura în numĕrul acel de doispreḑece archierei judecători ai nostri căci din doispreḑece archierei, trebuind a fi compus Sinodul când judecă pe un episcop, cei trei acusatori archierei nu mai puteau sĕ figureze între cei doispreḑece archierei judecători ai nostri cu dreptul ne mai auḑit şi ne mai pomenit de a acusa şi în acelaşi timp de a vota şi osânda nóstră, căci în asemenea arbitrară procedare ḑice-vom dimpreună cu sântul marele Atanasie: „S'a stîns dreptatea, călcat este adevĕrul, a perit drépta judecată, a fugit dela judecători legiuita cercetare în privirea cea cu de-amănuntul a lucrurilor . . . Căci cum póte cuviinciósă a fi şi legiuită a se numí procedarea acésta, ca chiar clevetitorii sĕ judece pe acela ce-l clevetesc...“

Ér canónele formal prescriu:

„ca pîrîşii sĕ nu-'i fie vrăşmaşii videraţi nici aceiaşi sĕ fie şi pîrîşi şi judecători, precum s'a întêmplat la nelegiuita caterisire a lui Atanasie şi a lui Chrisostom“. Regulamentul organic în art. 413 glăsuesce că la întêmplări de duhovnicesci greşele, metropolitul şi episcopii eparchisti vor fi judecaţi pe temeiul Sinodiceştilor canóne de 12 archierei eparchisti şi titulari. . .

Cine ḑice 12 archierei judecători, nu ḑice 9 archierei judecători, plus 3 archierei acusatori cari vor mai avea în acelaşi timp ante-constituţionalul, ante-legalul prilegiu de a fi şi judecătorii archiereului acusat!

Ne calculând în numĕrul celor 12 archierei-judecători ai Nostri pe cei trei acusatori, precum şi pe teofilia sa episcopul Rîmnicului şi Noului-Severin, dat în judecata Sf. Sinod, care ea prihănit, după canóne, nu putea figura între judecătorii nostri, cu numĕrul de 8 archierei-judecători nu putea funcţiona Sfântul Sinod şi nici era legal şi canonic constituit, după cum nu póte funcţiona şi nu este legal constituită o Curte cu juraţi când numĕrul celor 12 juraţi n'ar fi complet

Este un adevĕrat dispreţ şi de canóne şi de legi când o adunare de opt archierei plus trei acusatori şi un archiereu prihănit îşi însuşesc dreptul de a declara în faţa lui D ḑeu şi a ómenilor, că în unanimitate de 12 voturi a luat decisiunea de a da în judecată pe metropolitul primat, preşedinte al Sântului Sinod suspendêndu-l şi din trépta de archiereu şi din scaunul metropolitului!...

D-ḑeule înalt! Privesce din ceriuri şi dămi puteri sĕ pot spune şi creştinătăţei din lumea întrégă şi fraţilor mei întru Christos şi drept credincioşilor creştini că aşa de departe au fost dusă călcarea în picióre a canónelor şi a legilor încât acusatorii archierei s'au ferit ca sĕ îndeplinéscă îndatorirea impusă prin canóne când au consimţit sĕ jóce rolul de înverşunaţi pîrîţi, ér Inalt P. S. metropolit al Moldovei şi Sucevei dimpreună cu cei alţi opt episcopi şi archierei a lăsat a se ceti actul de acusare fără ca mai întâi sĕ-'i indatoréscă pe acusatorii mei a da înscris declararea conform canonuluî 6 din al 2-lea Sinod ecumenic care formal poruncesce:

„Deóre-ce mulţi bisericésca buna rênduélă voind a o turbura şi a o rĕsturna cu vrăjmăşasca plăcere şi cu clevetiri! pricini, óre care plăsmuesc asupra drept-slăvitorilor episcopi celor-ce economisesc bîsericile, nimic altă, fără numai mânji numele iereilor şi turburări popórelor celor pacinice apucându-se a face: pentru acésta a plăcut sântului Sinod al episcopilor celor-ce împreună au venit în Constantinopol, ca nu fără cercetare sĕ se apropie prihănitorii, nici tuturor a se da voe sĕ aducă prihănirile asupra celor-ce economisesc bisericile, nici însĕ pe toţi a-'i opri... şi poruncesce Sântul Sinod: sĕ nu înfăţişeze mai întâiu până ce ei nu vor da înscris că se vor certa cu întocmai primejdie însĕşi, dacă se vor dovedi întru rênduéla lucrărilor că clevetesc pe pîrîtul episcop... Insĕ fiind-că în cartea 60 din Variticole titlul 26 Cap 6, s'au scris că ori-carele s'ar arĕta vêndător şi mincinos în pîrile ce va face la vinovăţie de pedépsă, sĕ ia pedépsa aceea ce o ar fi luat pîrîtul. Pentru acésta urmând canonul acesta politiceştei legei aceştia adaugă, că: cel-ce pâresce sĕ nu încépă pîrile de nu va da mai întâiu înscris făgăduinţa, ca va primi întocmai osânda ce o ar fi primit episcopul fiind pîrît cu dreptul şi cu adevĕrul, de se va dovedi că cu nedreptate şi cu clevetire s'au pîrît. Ér cel ce va defaima acestea, şi necinstind pe toţi episcopii ocârmuirei ar îndrăsni apelarisi judecata sa la Impĕratul sau la judeţuri de boieri lumesci, sau sĕ céră Sinod ecumenic, înainte ca acesta sĕ nu fie primit la pîră, fiind-că au ocărît sânţitele canóne şi bisericésca bună rânduélă o au stricat-o.

Fără sĕ mĕ opresc aḑi la întocmirea acestui act de acusare, act de acusare care nici măcar nu mi-s'a comunicat, şi pe care în ḑiua judecăţii îmi reserv dreptul de a 'i da adevĕrata denumire din causa urei, mâniei neadevĕrurilor şi calumniei ce el cuprinde, sosind astăḑi aici, în mijlocul vostru, care până eri eraţi fraţii mei întru Christos, noi metropolit al Ungro-Vlahiei, primat al României, preşedinte al Sântului Sinod, calumniat şi mânjit fără de nici o cruţare şi fără de nici o îndurare, arĕtat la priveliştea omenirei întregi ca călcător de legi şi de canóne, întroducĕtor de inovaţii în serviciul liturgiei, cu deprinderi urîcióse în viéţa nóstră Duhovnicéscă, şi ce este mai îngroḑitor şi mai înfiorător! înfrêngĕtor de dogme, am devenit şi cel mai de rênd făcĕtor de rele, căḑênd sub lovirea art147 şi 333 codul penal.

Étă însĕ, că datul în judecată metropolitul primat, suspendatul din trépta archieriei şi din administraţiunea metropolitană, criminalul preşedinte al sântului Sinod, chemat de voi toţi care vĕ ḑiceţi constituiţi în sântul Sinod peste care planéză Sântul Duh... Étă-l astăḑi pe acest mare fruntaş şi mare dregĕtoriu bisericesc umilit şi smerit moralicesce în genunchi şi cu lacrimi în ochi vĕ rógă pe Voi mari şi înalţi dregĕtori şi slujbaşi bisericesci Inalt metropolit al Moldovei şi Sucevei, Inalţi episcopi eparhioţi şi smeriţi rugători către Dumneḑeu, archierei, ca sĕ vĕ înduraţi a-'i da judecători care sĕ-'l judece fără părtinire, fără ură, înaintea cărora sĕ nu pot striga împreună cu marele dascăl al creştinătăţei, stâlpul şi întărirea bisericei, sântul şi marele Ioan Gurădeaur: „Unde sĕ vin şi către cine sĕ merg? Către pîrîşii mei sau către judecători? Eu gata sunt a sta şi înaintea soborului a tótă lumea, însĕ aşa ca sĕ stea şi pîrîşii mei la judecată, altul fiind cel-ce ne-ar judeca pe noi... Ér astăḑi, astăḑi 20 Maiu, anul mântuirei 1896 şi pîrîşii şi judecătorii mei aceeaşi sunt, şi nu ca sĕ se judece cu mine, ci voesc ca sĕ mĕ judece pe mine; deci, nu voiu sta la o judecată ca acésta!"

Cetăţén supus constituţiunei şi legilor ţĕrei, credincios servitor tronului Maiestăţii Sale regelui Carol I, monach supus canónelor şi autorităţilor bisericesci, legal constituite şi legal funcţionând, dacă prin lucrările şi decisiunile sale membrii din sântul Sinod s'au pus în posiţiunea ca nici după principiile dreptului firesc, nici după legile positive, nici după canóne, sĕ nu mai pótă fi judecătorii mei firesci şi canonici, nefiind chiar în numĕrul de 12, numĕr strict necesar spre a judeca un episcop, convóce se corpurile legiuitóre, facă-se o lege care sĕ mi dea judecători către cari sĕ mĕ pot desvinovăţi şi face astfel sĕ înceteze scandalul în biserica nóstră spre întărirea credinţei Românilor în religiunea ortodocsă a rĕsăritului care este religiunea dominantă a statului român.

In calitatea mea de metropolit al Ungro-Vlahiei fiind de drept membru al senatului, calitatea acésta de mandatar al ţĕrei nu mi se póte răpí prin o judecată arbitrară de o autoritate care este ilegal constituită şi ilegal funcţionéză.

Cât pentru delictele de drept comun cari se pun cu atâta uşurinţă şi cruḑime în sarcina mea, în interesul prestigiului şi respectului bisericei nóstre, de datoria guvernului este ca fără de nici cea mai mică întârḑiere, conform art. 16 din legea sinodală, sĕ mĕ trimétă înaintea Inaltei Curţi de casaţie şi de justiţie.

Atacând în nulitate tóte actele ce aţi făcut şi rostit în contra nóstră, ca făcute fără competinţă şi cu esces de putere, vĕ contestăm şi legalitatea constituirei vóstre de astăḑi în sânt Sinod al. sântei biserici autocefale ortodocse de rĕsărit cu îndoita chemare şi de a mĕ acusa şi de a mĕ judeca, fără ca în ura şi prigonirea neomenéscă ce mi se face, sĕ mi se fi comunicat cel puţin actul de acusare.

Răpindumi-se astfel până şi sacrul drept de apĕrare formal consfinţit prin canóne şi prin canonul 27 al Sinodului din Cartagena, care, după împrejurări, acordă pîrîtului până şi terminul de dóuĕ luni spre a-şi puté aduna doveḑile, vĕ contest calitatea de fireştii, legalii, şi canonicii mei judecători!

† **Ghenadie,**
metropolit primat.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 3 Iuniu 1896 n.

Pare, că şedinţele parlamentului nostru devin din ce în ce tot mai interesante. Una din şedinţele trecute a fost interesantă pentru vorbirea contelui Apponyi în care a arĕtat la relele de cari sufere ţéra din causa legii electorale actuale nedrepte, ér şedinţa de aḑi este interesantă din causa, că doi corifei magiari ne-au luat în apărare şi interele nóstre naţionale şi confesionale. Dar sĕ nu credem în sinceritatea acestei apĕrări, căci provine dela nisce duşmani de mórte ai naţionalităţii nóstre, şi au făcut acésta numai din causa, fiind că ne aflăm în ajunul alegerilor pentru parlament. Sigur speră la vre-o câteva mandate dela naţionalităţile nemagiare.

Se trecem însĕ la decursul şedinţei.

La ordinea ḑilei proiectul de lege despre judecătoria curială.

Pázmándy Dénes îndată la începutul vorbirei sale declară, că împrejurarea, că tóte partidele au primit proiectul de lege în general, este cea mai puternică dovadă, că starea de până acum nu se mai póte susţiné. Se teme însĕ, nu cumva sĕ fie făcut cu intenţiuni reservate în scopul dominaţiunei de partid. Apoi află de lipsă crearea unei legi electorale, care sĕ facă posibilă şi naţionalităţilor nemagiare întrarea în parlament, ca sĕ-şi arete aici plângerile, în loc ca sĕ se agite în popor şi din cestiunea lor sĕ se facă cestiune internaţională. Desapróbă punctul de vedere alui Kossuth Ferencz, carele condiţionéză lărgirea dreptului electoral dela facultatea limbei magiare, căci cel ce nu scie unguresce, încă nu devine ca sĕ fie şi duşman al Magiarilor. Se declară apoi pentru votul universal acceptat de tótă lumea. Nu află la loc nici alegerile concentrice precum nici facultatea dreptului electoral basat pe sistemul de dare. Acestea ar contribui numai la jertfirea legislativei pe altariul plutocraţiei ori la înmulţirea ori restringerea numĕrului alegĕtorilor. Trece apoi la capitolele, cari cuprind disposiţiuni contra agitaţiunilor confesionale, pe cari capitole le condamnă şi cere stergerea lor cu totul din lege. Astfel de disposiţiuni sunt moştenire reacţionară de care trebue odată sĕ se abḑică şi apoi nici nu se pot defini hotarele ei ca la agitaţiunile politice. Fapt e, că tóte confesiunile fac politică în biserică, apărênd cutare drepturi şi combatând pe altele, ceea-ce prin nici un feliu de lege nu se póte opri. Se pot crea, nu-i vorbă, şi astfel de legi ad hoc, pentru ocasiuni, dar resultatul final al astorfel de legi totdéuna e rĕu. Prin crearea astorfel de legi însaşi legislativa ar trage religiunea în politică, ceea-ce nici decum n'ar fi lucru cu minte, mai ales la noi acum după întroducerea nóuelor legi politice-bisericesci. Ia în apărare apoi catolicismul, carele în Ungaria totdéuna a fost propagatoriul idei de stat magiar fără deosebire de naţionalitate la aderenţii lui şi condamnă protestatismul, care îşi arógă numai lui virtutea de a fi representantul cel mai adict al acestei idei şi a liberalismului. „După acestea apelez, Onorată Casă, la aceea, ḑice în sfêrşit Pázmándy, că după ce acum s'au terminat cestiunile politice-bisericesci, sĕ nu agităm confesiunile una contra alteia, ci din contră sĕ stăruim cu voinţă comună ca sĕ se liniscéscă, — şi aceea relaţiune bună, care până acum a sustat în Ungaria între tóte confesiunile, sĕ se susţină şi de aci înainte. Eu nici la un feliu de lege, care ar avé în sine cât de puţin colorit confesional ori naţional care ar involva, că aici póte fi cineva vătĕmat din causa sentimentelor sale confesionale şi naţionale, séu acelea nu şi le póte esercita în tótă forma şi în intregitatea lor, la o astfel de lege nu mĕ voiu alătura nici odată". (Mare vulpe. Red.)

Primesce proiectul în general.

Horváth Ádám nu primesce proiectul nici în general, din causa, că parlamentul cu dejosirea sa abḑice de judicatura în causele electorale, fără ca sĕ fi cercat mai întâiu cu alte mijlóce sanarea rĕului, ce se intenţionéză a se vindeca prin acest proiect.

Ia cuvêntul apoi *Ugron Gábor*, carele spre mirarea şi indignarea tuturor ia în apărare naţionalităţile nemagiare contra cărora a vorbit şi a lucrat pe tóte terenele vieţii sale publice de până acum.

In întroducerea vorbirei sale declară, că conform curentului ce dominéză astăḑi în întrégă Europa, aşa şi în Ungaria, pelângă guvernamentul monarchic din ce în ce tot mai mult se ridică damocraţia. In întrégă Europa s'a sguduit parlamentanismul, nu căci ca instituţiune ar fi rĕu, ci pentru că domnia maiorităţii s'a transformat în domnie de partid. Nicăiri în intrégă Europa nu se apĕră abusurile, decât numai la noi, şi încă tocmai de ministrul de justiţie al ţĕrii. Tótă legislaţiunea are atâta autoritate, câtă şi putere morală. Esemplele arată, că nici o legislativă nu s'a bucurat de autoritate, sĕ fi fost compusă din ori-cât de mari capacităţi, dacă n'a lucrat pe base morale. Multe state, şi încă dintre cele mai liberale, au inzestrat cu mari drepturi judecătoria, şi pentru ce sĕ nu facă acésta şi parlamentul magiar faţă de Curie? El primesce proiectul de şi e compus cu multă perfidie, numai căci îl consideră de óre-care îndreptare în privinţa relelor de cari sufere ţéra din causa legii electorale necorespunḑĕtóre şi nerespectată.

Prima condiţiune la alegeri ḑice, că acelea înainte de tóte trebue sĕ fie curate, ceea-ce tocmai la noi lipsesce. Nici pe timpul absolutismului n'a domnit atâta corupţiune şi terorisare la alegeri. Corupţiunea şi terorisarea este fructul vieţii nóstre constituţionale, şi ministrul nostru apără tóte abusurile ce se fac la alegeri! Crimele ce sĕ săvêrşesc la alegeri, când se răpesc drepturile firesci ale cetăţenilor, sunt crime îndreptate direct contra patriei.

Apoi şi proiectul de lege înaintat, cum ni se presintă? Ni se presintă ca un mijloc, prin care guvernul sĕ-şi pótă asigura învingerea pentru totdéuna faţă de oposiţiune, astfel ca acésta nici când sĕ nu pótă ajunge la maioritate faţă de guvern. N'avem nici o instituţiune, nici un drept, ce n'ar fi fost corupt şi falsificat numai din interesul de a-i asigura guvernului maioritatea. Şi totuşi ministrul ḑice, că plângerile sunt puţine, Da, sunt puţine, căci aḑi ómenii au resignat la drepturile lor, atacate, şi nu-şi mai fac cheltueli fără folos căutându-le, căci sciu înainte, că nu li se va face nici o dreptate din partea acelora, cari îi sunt şi atacatori şi şi judecători. Cei ce totuşi cércă a-şi căuta dreptul faţă de cortesii şi agenţii guvernului, sunt persecutaţi şi calomniaţi până la mórte. In Ungaria îţi ridici înzadar glasul în interesul libertăţii publice. Din contră cei ce servesc abusuri în favorul guvernului, sunt remuneraţi, şi numai atunci sunt încâtva pedepsiţi, când sunt prinşi în flagant delict ca tâlharii din Sparta.

Erumpe apoi contra Austriei, ḑicênd, că în pressa de acolo magiarii mereu sunt atacaţi. Pentru împedecarea acestor atacuri cere, ca procurorul sĕ confisce toţi articolii, ce ar vĕtăma pe magiari.

Nu e mulţămit nici cu revisiunea legii electorale. Dreptul electoral trebue pus pe astfel de base, despre cari sĕ nu pótă ḑice cetăţenii, că parlamentul aduce legi „de nobis sine nobis". Acésta nu trebue condiţionat nici dela censul material nici dela cunóscerea limbei magiare în scriere şi cetire. Până când în Ungaria s'a respectat principiul libertăţii, magiarii n'au avut de lucru cu naţionalităţile. Cu anul 1848 clasa de mijloc, care conducea viéţa publică, a dispărut; golul acesta acum nu se póte umplé decât cu poporul, cu lărgirea dreptului electoral prin întroducerea votului universal. Mulţi vor afla acésta primejdios pentru interesele speciale ale rasei magiare. Dar lucrul nu e aşa. Naţionalităţile sunt cetăţeni ai Ungariei şi totdéuna i am considerat de magiari; ba chiar şi legea îi numesce astfel, vorbéscă ei românesce, nemţesce, sêrbesce ori slovăcesce. Ei nu sunt duşmani magiarilor şi nici aceştia nu pot conta numai pe puterea lor proprie, de şi forméḑă maioritatea Ungariei. N'avem sĕ ne temem de naţionalităţi, căci a nóstră e averea, inteligenţa, puterea şi scóla politică. Laudă pe, nemţi venḑi, ruteni şi slovaci, cari totdéuna s'au alipit de magiari, şi admoniéză pe saşi pentru ce nu fac şi ei asemenea, ci sĕ lasă a se perde între români.

Ér cu românii cum stăm? Cu românii stăm aşa, că inteligenţa crescută mai nou şi care tocmai sub inspecţiunea statului a crescut mare, în sentimente tocmai pentru aceea nu e magiară, pentru-că vede, că până când în vecinătatea nóstră, rasa română a alcătuit un stat care are tóte atributele autonomiei, respectului, stimei, prerogativelor şi a nimbului, până atunci Ungaria, noi marea naţiune magiară nu ne-am putut crea aceeaşi independenţă, aceeasi organisaţiune politică independentă, aceeaşi viéţă economică deosebită, cum s'a creat acésta în vecinătatea nóstră. Nu vĕ miraţi dar, că ei privesc acolo ca la un ideal al lor, mai ales, că legislativa Ungariei nu le mĕsură drepturile cu aceeaşi mĕsură, cum le mĕsură celorlalţi cetăţeni ai Ungariei proprie, ci d. e. în Ardél susţine censul electoral incorect şi cercurile electorale împărţite ér incorect. Prin o administraţie bună şi dréptă trebue nisuit într'acolo, ca dreptate sĕ se facă tuturor în mod egal fără considerare, că cineva e Român ori Magiar. De altcum miseriile administraţiunei toţi le simţim. Trebue sĕ dăm naţionalităţilor drepturi de bună voie şi până când nu vom fi siliţi la acésta. Cu totul eronat e principiul, care vrea sĕ resólve viéţa de stat numai din punct de vedere al limbei. Limba nu forméḑă element constitutiv de stat. Dovadă cele mai multe state europene, precum Francia, Germania şi altele. Greşim deci când silim pe ómeni sĕ vorbéscă unguresce. Trebue sĕ îmbrăţişăm cu iubire naţionalităţile, ca ele sĕ nu vadă aici numai pămênt în care muncesc şi sufer, ci unde pot esercita şi drepturi. Tóte relele se pot vindeca prin întroducerea votului universal la alegeri. Prin acésta vom întroduce virtutea şi patriotismul şi ni se va da putinţă de a curăţi staulul lui Augias fără de a ne gândi la vre-o muncă de Sisiphus. Dreptul electoral universal ne va da putinţă de a curăţi tot gunoiul grămădit de 30 de ani încóce pe corpul naţiunei. La urmă declară, că primesce proiectul, dar numai din necesitate.

După pausă vorbesce *Kossuth Ferencz* carele încă se declară pentru votul universal electoral, dar numai pentru aceia cari sciu scrie şi ceti; apoi *ministrul Erdélyi Sándor* carele cere ca camera sĕ nu priméscă proiectul de resoluţiune înaintat de Eötvős Károly prin care acesta cere ca guvernul sĕ înainteze încă în sesiunea actuală un proiect de lege în causa lărgirei dreptului electoral, de óre-ce avênd legislaţiunea în sesiunea acésta multe proiecte de resolvat, nu ar puté elabora un astfel de proiect care reclamă fórte multă muncă şi studiare.

Purceḑêndu-se la votare, camera primesce în general proiectul de lege despre judecătoria curială, ér proiectul de resoluţiune înaintat de Eötvős Károly îl respinge.

Noutăți.

Programul pentru concertul reuniunei române de musică din Sibiiu ce sĕ va da Mercuri în 10 Iunie 1896 st. n în pavilonul din grădina „Herman“.

1. Trei cântări pentru cor mixt de G. Dima: *a)* „Sêrmană frundă“; *b)* „Rĕmâi sănătósă“; *c)* „Hai în horă de-a juca“.

2. „Phantasie Impromtu“, pentru piano (cis-moll) de F. Chopin.

3. Dóuĕ cântări pentru cor de bărbați: *a)* „O nópte de Mai“, (cu solo de tenor) de F. Abt; *b)* „Serenadă“, (cu solo de bass) de T. de Flondor.

4. Dóuĕ cântări pentru o voce de sopran cu acompaniare de piano. *a)* „Credință'n primăvară“, de F. Schubert. *b)* „Canzonă“, din opera „Nunta lui Figaro“ de W. A. Mozart.

5. Dóuĕ cântece poporale pentru cor mixt de G. Dima. *a)* „Cucule cu pénă sură“. *b)* „Mândruliță de demult“.

6. „Cântece toscanice“, pentru soli, cor mixt și acompaniare de piano de R. Weinwurm. Inceputul la 7½ óre séra.

* *

Maialul scólei civile de fete a Asociațiunii din Sibiiu, se va ținé Joi în 11 Iuniu a. c. n. în Dumbrava Sibiiului. Plecarea la 7½ óre diminéța. Sibiiu, 8 Iuniu 1896.

Direcțiunea.

* * *

Din România. La 3 Iunie s'a întrunit Sinodul și archiereul Valerian a declarat, că numai fiind amenințet a dat votul sĕu în contra metropolitului. Archiereul și-a retras iscălitura, făcênd o declarațiune în scris despre acésta. In locul lui a subscris actul de condamnare episcopul Ieronim, care fusese bolnav și nu luase parte la judecarea metropolitului.

*

Pănă la 3 Iunie Regele n'a iscălit încă decretul de confirmare a hotărîrei Sinodului în afacerea metropolitului Ghenadie.

Se dice, că guvernul e de părere, că hotărîrea Sinodului se póte esecuta și fără decret regal, și că ministrul-președinte Sturdza ar fi căutat sĕ convingă despre acésta pe regele în audiența de adi. După Sturdza a fost primit în audiență de M. S. regele dl N. Fleva. Acesta a cerut suveranului sĕ nu sancționeze hotărîrea Sinodului, ori cel puțin s'o trimită din nou în cercetarea Sinodului. In casul acesta, a dis dl Fleva, crede, că metropolitul ar consimți chiar sĕ demisioneze pentru a pune capĕt crisei. Regele a promis, că va studia cestiunea.

Sentența adusă asupra metropolitului a fost esecutată fără decret regal. Metropolitul a fost escortat la o mănăstire în modul cel mai revoltătoriu.

Amĕnunte în numĕrul viitoriu.

* * *

Publicațiune. Pe basa decisiunei comitetului administrativ din 15 Maiu 1896 Nr. 562 se publică spre asigurarea reparării podului Riușor Nr. 17 aflător pe drumul municipal Sibiiu — Cisnădióra — Cisnădie pertractare cu oferte care se va ținea *în 12 Iuniu 1896 la 10 óre a. m.* în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocați sĕ-'și aștérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutării acestei lucrări până la óra 9 a. m. a dilei mai sus ficsate la vice-comitele comitatului. Oferte întrate mai târdiu nu se vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate și provĕdute cu vadiul de 5% computate după suma de spese preliminată cu 1078 fl. 33 cr.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. de căsi în órele de oficiu.

Sibiiu, în 2 Iuniu 1896.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 56/896. [54] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Tolția-mare, cu filia Tolția-mică, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în diariul „Teleg. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt prețuite în ședința comitetului parochial din 7 Martiu 1896 și dau preste tot sumă de 404 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei pot lua dela comitetul parochial și dela subsemnatul oficiu.

Petenții au a-și așterne cererile instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Orĕștie, 8 Martiu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orĕștiei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresb.

Publicațiune.

Sĕ aduce la cunoscință publică din partea subscrisei direcțiuni, că aceia, cari voiesc a lua în întreprindere **spălatul schimburilor** (rufelor) elevilor seminariului archidiecesan gr.-or. din loc, pe anul 1896/7, se facă ofert în scris **până la 3/15 Iuniu a. c.** inclusive.

Informațiuni mai detaiate se pot primí dela direcțiune.

[55] 3—3 **Direcțiunea seminarială.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.08	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8,35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriș	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11,20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44	Sibiiu	7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16	Cisnădie	6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohanul vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	--	8 18	—	6.12
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.56
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	—	5.40
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	5.04
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.41
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	3,55
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1. –	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		--	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
--	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9 08	12.11	6.02	2.36	--
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8.57	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.4	2.18	—	Șelimber	7.17	8 45	—		--
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	—	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7.16	—	—	--
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
--	--	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	–	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpașul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.19	--	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	—	—
—	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.30	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. Sibiiu, Joi, 30 Maiu (11 Iuniu) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 29 Maiu, 1896.

ȡiua de Luni, 8 Iuniu după stilul nou, a fost contemplată pentru culmea sĕrbărilor milenare, cari le-a arangiat guvernul țĕrei.

Trecem preste pompa esternă care s'a desvoltat prin banderiile tuturor comitatelor, prin purtarea corónei în biserica regelui Mathia, trecem preste pompa, care o a desvoltat aristocrația magiară, care prin scóterea la ivélă a hainelor, sculelor de aur, și a armelor vechi a stors admirațiunea representanților puterilor strĕine.

Nu ne oprim nici la conductul cu insigniile țerilor strĕine, cari trec în balcani până la Marea négră, insignii de țeri strĕine, despre cari se ȡice, că odinióră au fost supuse corónei unguresci

Trecem și preste ședința comună a ambelor corpuri legiuitóre, în care ședință s'au cetit și gravat în granit legea milenară.

Tóte aceste sunt lucruri, cari pot atinge de aprópe pe compatrioții nostri Unguri, pe noi însĕ în timpul acestei pompe, acestor scene captivătóre de ochi și inimi, alte cugete serióse ne-au preocupat, alte griji ne-au frământat mintea, griji despre sórtea nóstră acuma și în viitoriu.

Am căutat sĕ aflăm în întrégă scenăria lucruri, cari sĕ stea in legătură firéscă cu meditațiunile nóstre, și am aflat un pasagiu în rĕspunsul care l'a dat Monarchul deputațiunei parlamentelor, după-ce acelea terminând ședința comună, s'au presentat înaintea părechei împĕrătesci regale.

Maiestatea Sa Monarchul în rĕspunsul seu a dat un program pentru viitoriu, și în programul acesta a dat loc și naționalităților din statul acesta. Forța statului e condiționată de conlucrarea tuturora, *și în programul Maiestății Sale se asigură desvoltarea naționalităților, dela cari se cere respect față cu statul unitar și respect cătră legile patriei.*

Pre lângă aceste enunciațiuni ale Maiestății Sale, care a mai accentuat la alt loc, că Ungaria numai atunci a fost tare și puternică, când toți fii ei au aflat aici mulțumire, și toți au lucrat pentru înflorirea ei, toți au luptat pentru apĕrarea ei, pe lângă aceste enunciațiuni din înălțimea tronului mai aflăm un pasagiu și în vorbirea presidentului casei de jos a deputaților, care asemenea atinge cestiunea naționalităților. Presidentul casei de jos, Desideriu Szilágyi, a ținut sĕ accentueze la momentul cel mai sĕrbătoresc al festivităților milenare, înaintea capului încoronat și a casei domnitóre că: *nici statul, nici unitatea națiunei politice, nici patriotismul nu pretind, ca diferitele naționalități din Ungaria sĕ dispară.*

In patria nóstră de mult nu mai domnesce pacea, în patria nóstră de mult nu mai sunt date garanțiile, că fie care naționalitate se póte desvolta cu tóte atributele naționalităței sale, cu limba sa, cu legea sa, cu datinile și obiceiurile sale.

In patria nóstră de mult domnesce un curent bolnăvicios, care este alimentat de cătră legislațiunea țerei și de cătră guvern, și este dirigiat de o presă fanatică și de o administrațiune nu în tóte locurile și întru tóte cinstită și corectă.

De mult se tot accentuéză, că patria acésta trebue sĕ fie una în sentimente, una în limbă, una în datini și obiceiuri: și ca așa sĕ fie, ea trebue sĕ fie curat magiară.

Și începênd dela fericitul ministru de culte Trefort, dela ministrul de comunicațiune Baross, trecênd preste teoriile lui Grünwald cu fabrica cea nostimă, în care pe dinainte întră copilul cel de slovac, cel de român, de sêrb, de sas, și la celalalt capĕt ese un gur în limbă, sentimente și datini, trecênd peste un interval de ȡeci de ani până la ómenii de aȡi, în fruntea cărora ca *spiritus rector* stă presidentul camerei Szilágyi, toți au lucrat pentru magiarisare.

Noi n'am turburat serbările milenare nici prin demonstrațiuni contra lor, nici prin o apatie, care póte deveni mai supĕrăciósă ca o demonstrațiune rĕu înscenată și rĕu esecutată.

Nu am avut însĕ nici causă de a ne însufleți în asemenea mĕsură ca Ungurii favorisați de curentul cel bolnăvicios.

Ne-am dat deci la o parte, am rĕmas acasă, ne-am vĕȡut de nĕcazurile nóstre, și am meditat asupra celor trecute, ca din ele sĕ scótem învĕțătură pentru viitoriu, căci istoria este dascălul vieții, așa ne spun strămoșii nostri.

În momentul cel mai sublim al serbărilor milenare monarchul face apel la conlucrarea armonică a tuturora, căci țéra numai atunci va fi mare, tare și puternică, când va sci asigura desvoltarea liberă a naționalităților pe lângă observarea legilor și a statului unitar.

Cuvintele aceste ale monarchului sunt un program al viitorului, și noi ne vom provoca la ele.

De bună sémă când se proclamă conservarea naționalităților cu limba, cu legea, cu obiceiurile lor, atunci nu se mai înțeleg legi și ordinațiuni, cari fățiș țîntesc la totala nimicire a acestora, nici ideia de stat după conceptul din făimosul interdict al primariului din Sibiiu.

Presidentul camerei a aflat sĕ accentueze, că perirea naționalităților, dispărerea lor nu o reclamă nici statul, nici unitatea națiunei politice, nici patriotismul.

Și la aceste vom avea ocasiune sĕ revenim și vom întreba: ce rost a avut dară nefericitul curent de aȡi al magiarisărei?

Tóte aceste la altă ocasiune.

Astăȡi ne mărginim a constata, că deși noi am stat acasă, cestiunea naționalităților în mod oficial a fost pusă pe tapet tocmai la cel mai sĕrbătoresc act în întreg ciclul festivităților millenare.

Revista politică.

Dumineca trecută i s'a predat deputațiunei magiare renunțiul deputațiunei austriace în causa cuotei. „Neue Freie Presse“ speréză, că rĕspunsul deputațiunei austriace va gasi o aprobare binemeritată. Ne servesce spre deosebită bucurie, ȡice mai departe amintitul ȡiar, că putem în fine conclude la o înțelegere între hotărîrile representanților nostrii și între dorințele opiniei publice.

Ungaria a învins până acum pe tótă linia și cuota e cea din urmă carte, care mai are s'o jóce Austria. Noi nu putem crede, că un parlament austriac va lăsa, sĕ cadă și pretensiunea unei cuote drepte. Atunci ar fi pactul o bătălie perdută, și ghimpele acestei umiliri superflue s'ar înfige în inima poporului și ar învenina pentru totdéuna raportul între Austria și Ungaria. Opinia publică din Austria cere dreptate și echitate dela națiunea magiară, cu care ea vrea, sĕ îngrigiască în înțelegere și pace de binele monarchiei. Acéstă dorință este spriginită cu demnitate și putere în nunțiul austriac. De present e vorba totuș numai despre o schimbare de scrisori, și numai în ȡiua de decidere și votare se va arĕta, dacă spatele nu se vor încovâia iarăși. Cedarea în cestiunea cuotei ar fi o abȡicere dela respectul de sine, cea mai grozavă lovitură contra vaȡei parlamentului“.

* * *

La **Félegyhaza** s'a ivit un conflict între partidul independenților și partidul poporal. Declarația de rĕsboi a făcut-o dep. **Polonyi** Géza, care întro adunare poporală a acusat pe preoți, că urméză înviațiunilor, cari vin din Viena, că sunt aliați cu dușmanii țĕrei, cu naționaliștii și cu Lueger. Despre contele Ferdinand Zichy a ȡis în deosebi oratorul, că el în ceasurile grele n'a fost nici odată de vĕȡut pe partea poporului, că nu e independența Ungariei, pentru care se rógă el. Preotilor le-a imputat lăcomie după bani. Posesiunea latifundiilor trebue, sĕ înceteze, trebue restaurată autonomia catolicilor, averea administrată de preați trebue predată credincioșilor în administrare. După Polonyi a urmat Aurel **Főrster**, care a întreținut publicul cu anecdote despre faptele „domnilor mari și a preoților din partidul poporal“. Ludovic Holló a ȡis despre contele Ferdinand Zichy, că politica lui de stat e contra independenții țĕrii, că tendințele lui sunt condamnate și de primate. Tóte acestea au fost numai un preludiu; lucrul principal a urmat după améȡi în adunarea arangiată de partidul poporal. Abia a luat cuvêntul contele Ferdinand Zichy, când sĕ și începu o larmă teribilă. Jos! Jos cu conducĕtorul Rușilor! Ce caută al aici? Zichy totuși a vorbit, dar din causa larmei nu s'a putut înțelege mai nimic. Alți doi vorbitori, cari au urmat după el, n'au putut ajunge la cuvênt din causa larmei. Zichy a rugat pe primarul orașului, sĕ intervină pentru restabilirea linistei. Primarul a intervenit. O mulțime de voci strigară „trăéscă Polonyi“. Acesta, purtat pe umeri de aderenții sĕi, începe sĕ vorbéscă, dar nici pe el nu-l mai puteai înțelege. Strigăte înjuriόse se auȡiau din tóte părțile. De pe podiu începu sĕ vorbéscă abatele **Molnár**. Căsătoria civilă, strigă el, nu e căsătorie. După legea de acum un bărbat póte sĕ-și ia trei și patru muieri. Sĕ ia naiba căsătoria civilă cu o óră mai curênd. Contele Zichy a ȡis, că el stă pe terenul evangeliei. Ocara și batjocura le disprețuesce. Apoi s'a închis adunarea poporală. — Foilor liberale le place de scena, care i s'a făurit contelui Zichy. Cu tóte acestea partidul poporal, fiind compus tot din bărbați energici și resoluți, cresce și se întăresce, un fapt, care pe noi ne înveselesce, iar pe iudeo-magiarii din Ungaria îi umple de frică. Sĕ tem și ei, că óra de rĕsbunare nu va fi departe!!

* * *

ȡiarul lui **Bismarck** „Hamburger Nachrichten“ se ridică contra aprecierii din gazeta „Neue Freie Presse“ că adecă: Impĕratul Francisc Iosif I cu espresiunile sale de curênd asupra situației din peninsula balcanică ar fi făcut alusiune la un program oriental stabilit de puterile din tripla alianță, program, care stă în contraȡicere cu acela al lui Bismarck întemeietorul triplei alianțe. Gazeta din Hamburg accentuéză, că contraȡice contractului vechiu de alianță, de a presenta ca angagiate Germania și tripla alianță pentru politica orientală a Austriei. Germania nu are nici un interes direct la evenimentele politice din Orient și urmăresce în legătură cu puterile mai deaprópe interesate numai ținta de a susținea liniștea și ordinea în peninsula balcanică, așa dară ținta păcii europene.

* * *

In **Berlin** e preocupată situația parlamentară cu diferitele păreri despre intențiile legei civile; centrul nu mai face oposiție și vrea, sĕ lucreze într'acolo, ca legea civilă sĕ fie resolvită încă în decursul acestei sesiuni. Cum o spune ultramontanul ȡiar „Kölnische Volkzeitung“, acéstă întorsătură s'a făcut, pentru-că în comisiune i-a succes centrului, sĕ întroducă în proiect unele schimbări esențiale în sens clerical. Intre altele s'a sters paragraful după care remân neatinse disposițiile legilor din țéră, cari condiționéză donațiunile la membrii din orduri religióse sau la congregațiuni asemenea ordurilor dela aprobarea statului. Astfel i s'a luat statului ori și ce controlă asupra donațiunilor. Mai departe a bucătățit centrul disposițiile privitóre la divorț, escludêndu-se din proiect divorțul pe basa antipatiei reciproce și pe basa alienațiunei mentale a unuia dintre soți. Ca sĕ asigureze aceste succese și în plen, centrul amenință acum cu renoirea propunerii cu privire la iesuiți.

* * *

Cabinetul **Méline** a trecut prin proba de foc din ședința camerei franceze. Dep. **Rivel** a interpelat guvernul despre vorbirea, care a ținut-o episcopul denumit de curênd archiepiscop în Toulouse, **Mathieu**, cu ocasia celei dintâi cuminecături a ducelui de Montpensier, fiul contelui de Paris, vorbire, în care **Mathieu** a lăudat familia Orleans.

Cabinetul n'a avut o posiție ușóră, pentru-că era vorba de sensibilitatea deputaților din drépta. Acestia considerau denumirea lui Mathien, ca o concesiune făcută clericalilor. Prim-ministrul Méline a declarat, că Mathieu e un prelat liberal, care a dat totdeuna respectul cuvenit instituțiunilor republicane. Mathieu nu s'a făcut vinovat de nici o manifestație politică. De altmintrelea guvernul nu va permite, sĕ se atace instituțiunile republicane.

Bourgeois condamnă denumirea lui Mathieu și cere dela guvern, sĕ nu-i dea preponderanță politicei clericale, Prim-ministrul Méline aminteşte, că Bourgeois a distins pe prinţul Henric de Orleans şi a adaus, că guvernul va crea respect constituţiei republicane. Discuţia s'a încheiat.

* * *

În Constantinopol lumea oficiósă e convinsă, că va succede suprimarea completă a revoluţiunei din insula Creta, îndată ce vor sosí trupele trimise, cu atât mai mult, cu cât mişcarea s'a mărginit la districtele Apocoroma şi Rethymo, pe când în celelalte 15 districte ce-'i drept domnesce óre-care iritare în poporaţiune, dar liniscea n'a fost nicăiri turburată. Este fapt mai departe, că epitropia în afară de districtele, unde a isbucnit revoluţiunea, n'a prea avut şi nu prea are popularitate. Un mare numĕr de deputaţi creştini combate aderenţa la epitropie în convingerea, că cretensii nu pot sĕ ajungă cu propriile lor puteri la nici un resultat, până când nu vor fi spriginiţi de una sau mai multe dintre puterile mari. În cercurile diplomatice din Constantinopol se accentuéză în continuu, că susţinerea durabilă a liniştei în Creta depinde numai dela împlinirea pretensiunilor drepte ale poporaţiunei de acolo, precum şi dela ameliorarea administraţiunei. De altă parte se afirmă, că Pórta nu va lipsí de a supraveghia cât se póte de strict liniştea pe insulă şi va nimicí la timp ori şi ce pofte revoluţionare.

Unele amĕnunte

dela destituirea metropolitului primat Ghenadie al României.

Am comunicat până acum cetitorilor nostrii actul de acusă ridicat contra metropolitului primat precum şi apĕrarea acestuia înaintată sântului Sinod în scris şi protestul prin care Eminenţia Sa declară de nul atât actul de acusă, cât şi sentinţa prin care a fost lipsit de tóte demnităţile bisericesci, nu numai jurisdicţionale, ci şi sacramentale.

Din tóte acestea am putut vedé, cât de necorect, ilegal şi anticanonicesce a purces nu numai Sântul Sinod, ci şi guvernul dlui Sturdza, carele a pus la cale acest ne mai pomenit scandal până acum în biserica ortodocsă română.

Ne ţinem de datorinţă a da şi unele amĕnunte privitóre la decurgerea şedinţei şi în care s'a adus sentinţa de destituire precum şi la modatăţile cu cari a fost esecutată acéstă sentenţă fără subscrierea regelui şi fără observarea nici a celor mai elementare regule de bunăcuviinţă ori umanitate, cu atât mai puţin cu observarea reverinţei ce se cuvine unui înalt dignitariu bisericesc între tot feliul de împrejurări.

Tótă purcederea dovedesce numai ură, simţ de rĕsbunare, şi ignoranţă atât din partea archiereilor din Sântul Sinod, cât şi din partea guvernului, a căror unelte órbe s'au făcut cu dejosirea lor proprie şi a bisericei.

Evenimentele petrecute până la aducerea sentinţei le-am publicat în numĕrul 57 al fóiei nóstre.

Dăm acum după diarele din România alte amĕnunte întêmplate până la publicarea şi esecutarea sentinţei.

Sentinţa este următórea:

„Sf. Sinod, cu puterea ce-i este dată de domnul nostru Isus Christos, întru duchul sânt a judecat şi a hotărît:

Inalt Prea Sfinţitul metropolit Ghenadie Petrescu sĕ fie lipsit şi caterisit de ori-ce servire şi vrednicie archieréscă şi depărtat dela scaunul metropoliei Ungro-Vlachiei, — şi sĕ fie şi sĕ se numéscă de acum înainte până la suflarea sa cea mai de pe urmă Ghenadie Monachul, şi sĕ se aşeḑe între monachii simpli din mănăstirea unde-şi are metenia sa sau din altă mănăstire, unde se va afla cu cale a fi trimis: sĕ nu mai aibă nici titlul, nici cinstea de archiereu, sau măcar de preot, ci sĕ fie şi sĕ se ḑică monach şi nimic mai mult.

Acéstă sentinţă s'a rostit de sf. Sinod prin organul I. P S. preşedinte, Domn Domn Iosif Naniescu, metropolitul Moldovei şi Sucevei, în şedinţa sa dela 20 Maiu anul mântuirei una mie-opt-sute-nóuĕzeci şi sése, şi s'a semnat de toţi membrii presenţi la şedinţă, fiind dóuĕ abţineri.

Tot deodată sf. Sinod a decis ca sĕ se comunice Inaltului guvern spre bună cuviinţă şi regulă“.

Protestul metropolitului primat contra acestei sentinţe l'am publicat în Nr. 58 al fóiei nóstre.

*

Locotenenţa metropolitană a dat ordin tuturor parochiilor, sĕ nu se mai pomenéscă în cursul liturgiei numele I. P. S Sale Ghenadie apoi că în decurs de trei ḑile sĕ nu se bată tóca şi sĕ nu se tragă clopotele în capitală.

*

Sub titlul „Agitaţia în capitală“ „Epoca“ de Joi aduce următórele sciri:

Cetăţenii, cari au făcut eri imposanta manifestaţie dela metropolie, au ales o delegaţie compusă din 17 persóne, care sĕ espună M. S. regelui agitaţia, ce domnesce din causa caterisirei ilegale a metropolitului primat.

În acelaşi numĕr „Epoca“ scrie sub titlul „Lovitura de stat bisericéscă“:

„Dispositivul sentinţei sf. Sinod cuprinde o adevĕrată lovitură de stat.

Sentinţa spune că „sf. Sinod a judecat şi a hotărît“ şi adaugă că „a decis sĕ se comunice înaltului guvern spre bună cuviinţă şi regulă“.

Acésta este o ne mai pomenita îndrăsnélă.

Metropoliţii şi episcopii sunt aleşi de Cameră, Senat şi Sinod şi întăriţi de Suveran. Şi sf. Sinod nu póte sĕ desfacă ceea-ce a făcut statul fără aprobarea statului, dată de capul statului.

E vremea, ca fie-care sĕ între la locul lui“.

*

Fiul episcopului Dionisie, al Buzĕului, s'a presentat la I. P. S. S. metropolitul primat, şi, în faţa delegaţiunei poporului din capitală, a ḑis către şeful bisericei:

— Înalt prea sfinte, iartă-l pe tatăl meu, episcopul Dionisie al Buzĕului, de pĕcatul ce a sĕvêrşit. Eri m'am dus la dînsul şi 'i-am ḑis: „Tată, nu ţi-a fost frică de Dumneḑeu sĕ osândesci pe I. P. S. S. metropolitul Ghenadie? Ai uitat tot binele ce ţi-a făcut?“ Er tata a început a plânge şi mi-a ḑis: „Fiule, nu mĕ blĕstĕma, că destul de amărît sunt, că am osândit sânge nevinovat! Dar nu cu voia mea l'am osândit“.

La aceste cuvinte I. P. Sânţia Sa metropolitul Ghenadie, făcênd semnul crucei a ḑis:

— Dumneḑeu sĕ-'l ierte!

Mai mulţi asistenţi plângeau şi ḑiceau:

— Étă cum l'au osândit!

*

Referitoriu la procedentele şi esecutarea sentinţei de destituire, scrie „Timpul“ dela 24 Maiu v. următórele:

Dómnele Lascar Catargiu, G. G. Cantacuzino şi general G. Manu vor înmanua aḑi Maiestăţii Sale regelui o petiţiune semnată de un numĕr considerabil de dómne din societate. Petiţia are cuprinsul următor:

Sire,

O vijelie cumplită s'a abătut de câteva ḑile asupra sântei nóstre biserici naţionale şi trăsnetul patimelor omenesci a doborît pe capul bisericei, în mai puţin de trei ḑile printr'o judecată ce n'a îngăduit nici măcar îndeplinirea legiuitelor întocmiri ale aşeḑămintelor bisericesci: aruncând astfel consciinţele credincioşilor într'o adâncă turburare.

Nestrămutate în credinţa înţelepciunei şi a nemărginitei iubiri de patrie ce fac slava fericitei şi gloriósei Domnii a Maiestăţii Vóstre, îndrăsnim a Vĕ ruga Prea Înălţate Dómne sĕ îngăduiţi unor credinció-e şi supuse a implora înalta judecată a regelui lor, spre a nu lăsa sĕ cadă jertfă capul bisericei nóstre unei osânde ingrate, ci a se face o luminată dreptate, chezăşia neştirbită a orênduelilor legiuite pentru pacea şi mângâierea consciinţei credincioşilor.

Pline de speranţă că, de vécuri slăvită sântă biserica nóstră ortodocsă va afla o pavăză neînvinsă în părintésca grije a Maiestăţii Vóstre, suntem

Prea Inălţate Dómne, ale Maiestăţii Vóstre plecate şi supuse serve

(Urméză semnăturile.)

„Monitorul Oficial“ conţine decretul următor pe temeiul căruia guvernul s'a creḑut în drept a comite eri séră actul de banditism asupra metropolitului Ghenadie:

CAROL I.,

prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională rege al României.

La toţi de faţă şi viitori, sănĕtate.

Asupra raportului ministrului nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice sub Nr. 2329,

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Comisiunea numită prin decretul regal Nr. 2546 şi compusă din I. P. S. S. metropolitul Moldovei şi Sucevei, P. P. S. S. episcopii Dunărei de jos şi al Argeşului, este însărcinată a continua sĕ gereze afacerile eparchiei metropoliei Ungro-Vlahiei, până la îndeplinirea vacanţei, prin alegere şi numirea unui titular, conform legii din 1872 pentru alegerea metropoliţilor şi episcopilor eparchioţi.

Art. II. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice este însărcinat cu esecutarea disposiţiunilor decretului de faţă.

Dat în Bucuresci, la 22 Maiu 1896.

Carol.

Ministrul cultelor şi al instrucţiunei publice
P. Poni.
Nr. 2587.

Acest decret este însoţit de obicinuitul raport al ministrului cultelor către M. S. regele, apoi de referatul aceluiaşi ministru către consiliul de ministri şi de jurnalul consiliului de ministri pentru autorisarea dluí Poni de a supune regelui decretul de mai sus.

Urméză apoi în „Monitor“ un lung referat al ministrului cultelor către consiliul de ministri, referat în care dl Poni dă sémă de procedura urmată în Sinod pentru darea în judecată şi condamnarea metropolitului şi reproduce sentinţa Sinodului. Ministrul cultelor continuă apoi tecstual:

„După-cum vedeţi, dlor ministri, sântul Sinod cere ca sentinţa dată de dênsul asupra Ĭ. P. S. motropolit primat Ghenadie Petrescu sĕ fie esecutată.

Esecutarea decisiunilor sântului Sinod, în materie judiciară, este regulamentată prin art. 15 din legea asupra constituirii sântului Sinod, care ḑice: „Regulamentele sântului Sinod vor fi supuse, prin ministrul cultelor, sancţiunei domnesci spre a fi esecutorii; ér decisiunile în materii judiciare religióse se vor esecuta de-adreptul de către sântul Sinod“.

Aceste sentinţe se vor esecuta pe cât timp pedepsele cuprinse într'însele vor fi disciplinare şi de un ordin curat religios.

Din cele espuse mai sus resultând:

Că sântul Sinod a fost legal constituit pentru a judeca bisericesce pe I. P. S. S. metropolitul primat Ghenadie Petrescu;

Că hotărîrea sa a fost dată în conformitate cu proscrierile legei constituirei Sântului Sinod;

Că pedépsa cuprinsă în acea hotărîre este disciplinară şi de un ordin curat religios;

Vĕ rog sĕ binevoiţi a subsemna alăturatul jurnal prin care se reguléză concursul ce puterea civilă trebue sĕ dea Sântului Sinod pentru esecutarea hotărîrei de el la 20 Maiu una mie opt sute nouĕḑeci şi şase.

Ministrul cultelor şi instrucţiunei publice, *P. Poni*“.

Pe temeiul acestui referat, consiliul de ministri a semnat un jurnal care se sfârşesce astfel:

Consiliul hotăreşte:

D-nii ministri de justiţie, interne şi culte vor da fie-care, în ceea-ce îi privesce, concursul lor delegaţilor S-tului Sinod pentru esecutarea hotărîrei sale din 20 Maiu 1896, îi îndeplinirei misiunei cu care sunt însărcinaţi.

Dl Sturdza, Eug. Stătescu, A. Stolojan, P. Poni, General de divisie C. Budişteanu, G. Cantacuzino, G. D. Pallade, C. I. Stoicescu.

Partea neoficială a Monitorului cuprinde apoi tecstul întreg al considerantelor pe care s'a întemeiat hotărîrea Sinodului.

*

In tecstul sentinţei Sinodului publicată în „Monitorul Oficial“ de aḑi găsim că Sinodul şi-a pronunţat hotărîrea şi pe temeiul acusaţiunilor de drept comun imputate metropolitului primat şi pentru cari Sinodul, nu are cădere de a judeca (Va urma.)

Noutăţi.

Învitare „Reuniunea română de musică“ din Sibiiu, sub conducerea distinsului nostru artist dl George Dima, va da în Alba-Iulia, în sala Hotelului „Hungaria“, Duminecă în 2/14 Iunie a. c. un concert cu program ales şi variat românesc, la care sunteţi cu tótă onórea învitaţi a participa. Inceputul precis la 8 óre séra. Preţul întrării: de persónă 1 fl. 50 cr. Băieţii preţul jumĕtate. Galeria: de persónă 50 cr. După concert urméḑă dans. Venitul curat este destinat pentru un scop filantropic. Suprasolvirile sĕ primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita în ḑiare. Bilete se pot căpĕta în prăvălia dlui P. S. Cirlea şi séra la casă.

* * *

Loialitatea Magiarilor. Marţi s'au început serbările de emulaţiune în gimnastică, la cari s'au adunat la Budapesta mai multe mii de studenţi de pe la diferitele scóle medii din ţéră. Mult trimbiţata loialitate a magiarilor şi-a arĕtat însĕ şi cu acésta ocasiune arama. Când studenţii s'au postat în faţa tribunei regelui şi l'au aclamat cu „éljen“, musica militară a intonat imnul casei împĕrătesci „Dómne ţine . . .“ Atâta a fost destul pentru patentaţii dinastiei, ca sĕ demonstreze contra imnului. „Egyetértés“ spune, că publicul, chiar şi cel care era abia la distanţă de câţiva paşi dela tribuna regală, şi-a pus ostentativ pălăriile pe cap, în timp ce ministrii şi dignitarii din jurul regelui au ascultat imnul stând în picióre şi cu capul descoperit. După încetarea capelei militare studenţii şi magyar nemzetul au început a cânta din tóte puterile „Szózat“-ul unguresc, drept demonstraţiune contra lui „Gott erhalte“.

* * *

Rectificare. Protestul întitulat: **Apĕrarea metropolitului,** publicat în Nr 59 al fóiei nóstre a. c, l'am reprodus după „Timpul“ dimpreună cu *întroducerea* lui cu tot.

Facem acéstă rectificare, ca sĕ se scie isvorul de unde am împrumutat, şi sĕ se scie şi aceea, că nu e compatibil cu programul nostru sĕ folosim cuvinte drastice la adresa Sântului Sinod şi la a ministrului de culte din România.

* * *

Din Uganda. Puternicul imperiu din Uganda, despre care cu atâta însufleţire a scris călĕtoriul african, renumitul M. H. Stanley, în cartea sa: Prin continentul întunecat (Durch den dunklen Welttheil), acuma începe a primi binefacerile culturei. Uganda acuma e sub stăpênirea Angliei, care a trimis misionari pentru încrescinarea şi civilisarea poporului de acolo.

In ḑilele trecute au sosit acolo şi unele surori de caritate. Se vede, că ele s'au presentat acolo în moda europénă cu mâneci largi, căci după cum cetim în un ḑiariu german, regele M'aanda e de părerea, că surorile de aceea sunt subţirele, fiindcă mâncarea le merge tótă în mâneci.

Aşa ar puté esclama şi mai mulţi europeni cu mueri slabe şi mâneci largi.

* * *

Lampă, care arde în veci. Inainte cu patru ani a inventat Tesla, renumitul electrotechtic dela nord, o lumină nóuĕ produsă prin mijlocirea curentului electric fórte espansiv întrodus în ţevi de sticlă închise hermetice. Atunci invenţiunea era considerată ca un esperiment interesant, pe carele Tesla aḑi într'atât l'a perfecţionat, încât în curênd îl va puté aplica şi în practică. In laboratoriul lui se pot vedé deja mici globuri de sticlă, cari rĕspândesc o lumină de tot albă, curată şi nesecabilă. De patru ani lumina abia le-a scăḑut încâtva. Câte un glob luminéză o sală mare. In sticla espumpată eterul face pe secundă câte sése sute de mii de oscilaţiuni. Accelerarea acésta Tesla vrea sĕ o ridice la cincizeci de milióne. Lumina lui Tesla e de trei ori aşa de intensivă ca a lampei arḑênde şi samĕnă estraordinar de tare cu lumina sórelui.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Gârbova de sus, 21 Maiu 1896.

Sfinţire de biserică.

Aḑi, în 21 Maiu, când tótă lumea ortodocsă serbéză amintirea celui dintâiu împĕrat creştin şi a matrónei bisericei lui Christos, poporul român gr, or. din comuna Gârbova de sus, tractul Albei-Iulia, a avut o sĕrbătóre duplă, căci în acéstă ḑi acest popor 'şi-a vĕḑut realisată o dorinţă de mult nutrită, 'şi-a vĕḑut sfinţită biserica nou zidită.

Împlinitu-sa şi de astădată ḑisa: „voesce şi vei puté“, căci deşí sĕracă acéstă comună în asemĕnare cu altele, totuşi, astăḑi se póte fălí cu o biserică care numai spre onóre îi servesce.

Meritul cel mare, că s'a putut ridica un aşa edificiu frumos spre mărirea lui Dumneḑeu, este în primo loco a Prea onoratului şi mult iubitului nostru protopop Nicolau Ivan, apoi a preotului din aceea comună Vasile Macsa.

Spre probarea asertiunei mele, fie-mi permis înainte de a trece la descrierea însuşi a actului sfinţirei si a banchetului care a urmat, a înşira câteva argumente.

Abia sunt trei ani de când a venit Prea onorat domniasa în fruntea nóstră şi deja putem numĕra mai multe biserici nou zidite, apoi o mulţime de scóle corĕspunḑĕtóre cerinţelor, învĕţători harnici şi preoţi zeloşi cari sunt tot atâtea doveḑi cumcă P. O. Domniasa e călăuḑit numai şi numai de binele bisericei şi a némului sĕu. Că de ce nu s'a făcut şi înainte de venirea d-sale între noi astfel de lucruri într'un aşa numĕr mare o las sĕ judece publicul cetitoriu.

Fiind că scopul meu de astădată nu a fost acela ca sĕ preamăresc pe unul ori pe altul, ci sĕ descriu în modul cel mai fidel decursul sfinţirei şi a banchetului, acum o sĕ revin asupra acestui obiect.

Pe la 6 césuri diminéţa deja puteai vedé cum o mulţime de ómeni din parochie şi de prin satele vecine aşteptau cu nerăbdare întrarea împĕratului mărirei în sfânta sfintelor. Pe la órele 9 apoi îmbrăcaţi preoţii în tóte ornatele bisericesci în frunte cu P. O. D. protopop ca autorisat de către Escelenţia Sa domnul archiepiscop şi metropolit cu sfinţirea bisericei, au plecat dela casa parochială. Ajunşi la biserică îndată s'a început serviciul prescris la astfel de ocasiuni, apoi sfinţirea apei, stropirea bisericei eu apă sfântă şi liturgia.

Liturgia a servit'o P. O. D. protopop cu diaconul George Albu, asistaţi fiind de opt preoţi. Cântările liturgice le-a esecutat corul din Măjina condus de dl Candin Suciu spre marea nóstră mulţumire.

În tot decursul liturgiei biserica deşí destul de spaţiósă a fost îndesuită de public, ba şi pe afară a fost până în vre-o dóuĕ sute persóne.

La sfêrşitul sfintei liturgii domnul protopop însoţit de ceealalţi preoţi conslujitori a eşit înaintea altariului, postându-se preoţii de-a stânga şi drépta d-sale, a ţinut o vorbire plină de înţelepciune şi sfaturi bune, către poporul present, accentuând cu deosebire buna înţelegere prin care sĕ ridică popóră şi state.

Din biserică am mers cu toţii la casele preotului, unde s'a dat un banchet pentru cel puţin o sută cinciḑeci persóne. Aci apoi a urmat un şir lung de toaste. Primul care a toastat a fost P. O. D protopop, golind păharul pentru sănĕtatea Prea Inălţatului Împĕrat şi Rege şi a Prea sfinţitului archiepiscop şi metropolitul nostru. Dl Crişan, notar, a toastat pentru P. O. D. protopop, dl Ilies u preot, pentru poporul din parochia Gârbova de sus şi alţii. Aş puté ḑice fără sĕ ecsagerez că caerul toastelor a fost destul de scărmânat.

Şi aici ne-a delectat mult cu cântările sale bine esecutate corul din Măjina. S'a făcut apoi o colectă în favorul bisericei despre a cărei resultat va raporta sigur dl preot.

Pe la órele 6 p. m. ne am depărtat cu toţii mulţumiţi, că am putut vedé ridicată o atât de frumósă casă spre mărirea lui Dumneḑeu, într'o comună, pot ḑice, sĕracă, şi ducênd cu noi dorinţa de a vedé imitându-se acest fapt în cât mai multe comune.

Sĕ ne ajute Dumneḑeu!

Geo.

Călata-mare, 21 Maiu 1896.

(Esamen. — Concert. — Teatru şi petrecere cu dans.)

Mult Onorată Redacţiune!

In ţinutul nostru de tot rar ne este dat sĕ asistăm la câte o ḑi veselá, pentru că de tot rari sunt şi ocasiunile. Acum însĕ am fost părtaşi de o ḑi plină de bucurie generală, în sensul cel mai larg al cuvêntului. Prilegiu la acéstă ḑi veselă, ni s'a dat prin esamenul dela scóla nóstră confesională gr.-or. din loc, ţinut sub presidenţa P. O. D. protopresbiter Tulliu Roşescu, Duminecă în 19/31 l. c. despre decursul cărnia Vĕ rog ca sĕ bine voiţi a da loc în preţuitul ḑiar „Telegraful Român“ raportului ce urméză.

Esamenul s'a început pe la 2 óre p. m. cu 60—70 scolari şi s'a finit după 6 óre séra. Rar mi s'a dat ocasiunea ca sĕ asist la un esamen, *ca* la acesta, şi interesul publicului faţă de acest esamen crescea continu aşa, că pe la mijlocul esamenului spaţiósa sală de învĕţâmênt a devenit deja prea mică pentru a cuprinde pe auḑitorii veniţi chiar şi din comunele din jur: Vălcăul unguresc, Butena, Ciula, Margău şi Dretea, ba nici prin ambitul scólei nu încăpea publicul ascultător.

Rĕspunsurile copiilor şi copilelor au fost la culmea lor: precise şi plîne de curaj din tóte obiectele de învăţĕmênt, în special a suprins publicul rĕspunsurile date din computul mental şi Zoologiă precum şi cântările esecutate pe 2 şi 4 voci a frapat pe auḑitori.

Domnul învĕţĕtor Ioan Luca póte fi mândru de succesul splendid al esamenului cu elevii sei şi'mi esprim dorinţa, că zelul şi abnegaţiunea ce a desvoltat pe terenul educaţiunei în anul scolar espirat sĕ nu-l părăsésca nici când, căci prin acest esamen s'a pus în categoria celor mai zeloşi învĕţători.

Recunoscinţă sinceră îi doresc părinţii micuţilor, ceea ce i s'a şi esprimat prin cuvêntul de încheere a presedintelui, precum şi din partea publicului numĕros şi variat, căci la esamen a asistat şi strĕini de biserica şi limba nóstră, precum gr. cath. maghiar şi ovrei şi toţi au fost încântaţi de succesul neasteptat al esamenului.

După finitul esamenului Dl notar local Gavriil Fărcaşiu cu stimabila-i Dómnă a distribuit celor mai diligenţi elevi premii frumóse, iar celorlalţi 2 pachete mari de zacharicale.

Laudă i se cuvine P. O. D. protopresbiter Tulliu Roşescu pentru modul şi tactul cu care a condus esamenul şi pentru încurajatorul cuvênt de încheiere. Laudă i se cuvine direcţiunei locale scolare pentru rêvna ce a desvoltat întru cercetarea regulată a scólei. Indoită laudă i se cuvine părinţilor copiilor din Călata-mare pentru trimiterea pruncilor regulat la scólă, in cât — pe cum m'am înformat în tot decursul anului scolar numai una dată au fost admoniaţi.

Ar fi fost de dorit, ca la acest esamen model sĕ fi asistat mai mulţi învĕţători de ai nostri din jur, barem cari au fost învitaţi, ca sĕ se convingă şi cu acéstă ocasiune despre cea ce póte face voinţa şi diliginţa învĕţătoriului.

După finirea esamenului inteliginţa presentă s'a depărtat pentru a lua parte la masa ospitală a D-lui notar din loc G. Fărcaşiu, unde s'a servit o gustare frugală până la ½8 séra. In decursul acestui timp disponibil, dl învĕţător Ioan Luca s'a pus în rênd cu elevii pregătiţi pentru concert şi teatru, care s'a început după ½8 óre séra cu următórea programă:

Marsillaesa cor. 2. Asinul cu trei proprietari, poesie de A. Murĕşan, declamată de Maria Frurcoviciu 3 Sânta ḑi de libertate cor. 4. Patronul ţiganului, poesie de Speranţă, declamată de Veronica Nicóră. 5. Cântecul la 1 Maiu cor de I. Viest. 6. Scolariul îndreptat, poesie după Boliac declamată de Veronica Crucin. 7. Ostaşiul Român, duet cântat de M. Furcoviciu şi Simem Cozea. 8. Sum vênător, cor. 9. Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act, persónele: Mama: Veronica Nicóră. fiul seu: Ionel, Gligor Cozea, fiica sa: Ana, M. Furcoviciu, Ileana — Veronica Crucin tineră ţerancă, fata grădinariului.

Auḑi vorbă! „Concert“ şi „teatru“ esecutate de către copii şi copile de 10—11 ani. S'ar părea lucru mare acesta. Domnul învĕţătoriu I. Luca şi micuţii sĕi diletanţi însĕ ne-a demonstrat în de ajuns, că acesta nu e aşa mare lucru şi că pentru dênşii e o uşurătate. Tóte punctele din program au fost esecutate de micii şcolari în modul cel mai precis încât pe toţi cei presenţi 'i-au pus în uimire ţinuta şi precisiunea micuţilor concertanţi. Cu deosebire punctul 2 şi 4 din program a stîrnit în public mult haz.

Apoi piesa teatrală „Cine ce face lui îşi face“, comedie într'un act pre dată de un copil şi 3 copile a fost culmea admiraţiunei. Căci întru adevĕr eram puşi într'o stare de a nu ne priví în faţa unor mititei diletanţi, ci în faţa unor actori artistici, numai corporalminte nedesvoltaţi — mici.

Rolele jucate de micuţii şcolari ar fi facut cinste chiar şi diletanţilor probaţi. „Mama“ a fost o adevĕrată mamă duiósă „Fiul Ionel“ s'a presentat ca un adevĕrat fiu rĕsfăţat şi în urmă în dreptat, asemenea şi fiica „Ana“. „Iléna“ şi-a jucat rola minunat întru linguşire. Pentru acest frumos debit şi-au şi primit rĕsplata atât dl învĕţătoriu ca instructor, cât şi micuţii actori prin desele aplaudări ale publicului şi la fine prin chemarea din nou pe bină. Apoi gratulări.

*

In urma acestor bucurii spirituale urméză apoi petrecerea cu dans. O petrecere ca şi care numai Românul scie face. La acésta au luat parte afară de bărbaţi femei, feciori şi fete din poporul local, următorii domni, dómne şi domnişóre: P. O. D. Tuliu Roşescu, protopresbiter în Cluş; dl G Fărcaşiu cu dómna, notar în loc; dl G. Condor preot în loc cu dómna şi domnişórele Maria şi Veronica; dl preot gr.-cat din Măgău, A Urzică cu dómna; dl Petru Agrişan preot gr.-cat. cu dómna; dl I. Leheni, preot gr. cat în Dretea cu dómna; dl G. Todoruţiu, preot gr. or. în Butene; dl Ioan Forneth, fost notar în Velcăul ung. cu dómna şi 2 domnişóre al căror nume îmi scapă; dómna Dankó cu fiul sĕu Ludovic din Velcău şi domnişóra; dl Stefan Bélei adj. not în loc. Dela domnul Forneth până aci toţi Magiari. Apoi domnul Löb Moriţ şi cu sora sa Fani, Ovrei din loc. Aşa dar Români, Magiari şi doi Ovrei. Magiarii şi Ovreii de loc n'au arĕtat nici un semn, că s'ar afla între strĕini, ci şi-au împărtăşit întru tot simţemintele nóstre de veselie românéscă până în fine.

P. O. D. ppresbiter Tuliu Roşescu pe la ½12 óre din nópte s'a depărtat din mijlocul nostru pentru a-'şi primi odichna necesară, ca apoi astfel cu puteri renoite sĕ-şi pótă continua luarea esamenelor din alte parochii. La 12 óre din nópte s'a întins masa şi s'a servit o cină comună, la care sĕ înţelege n'au lipsit nici toastele, care de care mai frumóse în sănĕtatea unora şi altora.

De remarcat este scurtul şi mult cuprinḑĕtoriul toast ţinut de d-na Forneth, (cas rar de a toasta dame) în care accentuat „că pentru dênsa şi familia sa stéua magiarismului din ce în ce sĕ cuprinde cu o umbră întunecósă (sötét homályba vegyül) şi în locul ei sĕ ivesce cu atât mai luminósă stéua românismului. Pentru acea sĕ simte cu mult mai bine în societatea Românilor sinceri şi drepţi decât în societatea unor magiari perfiḑi şi ingraţi.

Din partea Românilor d-na Forneth a fost frenetic aplaudată.

După masă apoi s'a continuat în cea mai perfectă ordine petrecerea cu dans. Hore mândre şi frumóse până diminéţa, când mândrul sóre ne trimitea strălucitoriul salut prin raḑele sale curate şi când óspeţii luându-şi adio unul dela altul s'au depărtat fiescecarele la ale sale, ducênd cu sine cele mai plăcute suveniri dela un esamen, concert şi teatru model şi dela o petrecere adevĕrat românéscă.

Dea ceriul ca astfel de ḑile vesele sĕ avem cât de multe; ér dacă în Călata mare sa făcut începutul la astfel de ḑi veselă, acea sĕ se repeteze baremi în tot anul cu acasiunea esamenului de vară.

Pentru succesul concertului şi a teatrului după dl învĕţător I. Luca meritul cel mai mare i-sĕ atribue d-lui notariu local, Gavriil Fărcaşiu, pentru-că la stăruinţa neobosită a dênsului sa putut obţinea concediul de lipsă dela dl ppretore, după-ce dênsul a fost primit ori-ce responsabilitate despre decursul acestora, pentru ce şi pe acésta cale i-sĕ esprimă cea mai ferbinte recunoscinţă.

Ca încheere nu pot sĕ retac o împrejurare regretabilă observată cu acésta ocasiune anume acea: că preoţimea şi învĕţătorimea nóstră gr. or. din giur cu tóte că a fost învitate a strălucit prin absenţa sa, făcêndu-se părtaşi de indiferentismul cel mai păcătos. Şi nu e bine aşa, căci tocmai acesti factori a vieţei nóstre sociale ar trebui ca la astfel de ocasiune sĕ fie în primul loc.

Dixi.....

Un participant.

Concurs.

Adunarea generală a despărţĕmêntului subscris încă în anul 1894 a decis a da douĕ premii á 25 fl. acelor învĕţători din raionul despărţĕmêntului seu, cari s'au distins în cultivarea grădinăritului şi altoirei de pomi, spre care scop se provócă toţi acei domni învĕţători, cari voesc a obţiné acestea premii, ca sĕ-şi aştérnă rugările instruate cu atestat din partea senatului scolastic, (care se conţină câţi, şi ce fel de pomi a oltoit şi cu ce resultat în an. 1894/5) subscrisei direcţiuni, până în preḑiua adunărei generale din ăst an, care se va ţiné în 11 Iuliu st. n.

Dela direcţiunea despărţĕmêntului XXVI al Asociaţiunei transilvane.

Reghin, la 4 Iuniu 1896.

Iosif Popescu, secretar.

P. Barbu, director.

Bibliografic.

A apărut:

Monografia economică culturală a comunei Gurariului scrisă de Ioachim Muntean, preot în Gurariului. Lucrare premiată cu premiul II, de 15 coróne, la concursul publicat de tinerimea română din Sibiiu pentru monografiile comunelor comitatului Sibiiu. Retipărire din „Fóia Poporului“. Sibiiu Institutul tipografic. 1896 Preţul 40 cr. Cartea se recomandă prin multe însuşiri bune, şi am dorí, ca în interesul adevĕrului istoric complet, sĕ revină cineva asupra ei din respectiva comună.

Loterie.

Sâmbătă, în 6 Iuniu n. 1896.

Budapesta: 6 48 29 79 17

Mercuri, în 10 Iuniu n. 1896.

Sibiiu: 31 20 90 8 74

Ad. Nr. 183—896 ppresb. [57] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia St. Mihaiul inferior şi superior de clasa III-a în protopresbiteratul gr.-or. al tractului Turdei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 421 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot primi la oficiul parochial şi la comitetul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea de a-şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sërbătóre în biserica din loc spre a-şi documenta desteritate în cele rituale.

Agârbiciu, 9 Maiu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Turdei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Petru Roşca
protopresbiter gr.-or.

Szám. 2971/896 polg. [56] 3—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebini kir. törvényszéknek f. évi Május hó 11-én 2680. sz. a kelt végzésével kiküldött eljáró biró, az 1893 évi Ianuár hó 3-án 356. I. M. sz. a kiadott utasitás 61. § a alapján ezennel közzéteszem hogy Szenterzsébet község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen,

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése.
2. a müködőmérnök megválasztása.
3. a költségelőirányzat elkészitése iránt

tárgyalási határnapul 1896 évi julius hó 15 napját d. e. 9 órakor esetleg a követő napokat d. e. 9 órakor a szenterzsébeti községi irodába kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a müködőmérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivásnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Szenterzsébet község határa 5622 holdnyi területet foglal el, 8780 részlettel, melyből 2114 holdnyi erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Nagyszebenben 1896 május 28 án.

Mihály Dezső,
kir. törszéki biró.

Nr. 56/896. [54] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Tolţia-mare, cu filia Tolţia-mică, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Teleg. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt preţuite în şedinţa comitetului parochial din 7 Martiu 1896 şi dau preste tot suma de 404 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei pot lua dela comitetul parochial şi dela subsemnatul oficiu.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Orĕştie, 8 Martiu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orĕştiei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noui cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61. Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Iuniu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Maiu, 1896.

In capitala țerei nóstre sunt întrunite acuma delegațiunile ambelor state din monarchia nóstră, spre a delibera asupra lucrurilor, cari au rĕmas comune pentru monarchie.

Pe noi mai mult ne interesézā afacerile strĕine.

Din raportul ministrului comun de esterne vedem cum stă în general situațiunea politică în Europa, și in special în ce raport stăm noi cu statele europene, și și mai special, cum stăm cu vecinii nostrii.

De mult timp nu a fost așa de senin ceriul politicei europene ca și acuma. Nicăiri nici un nor nicăiri un simpton, care ar putea insufla îngrigire, temere, că pacea va fi conturbată.

Ne cade bine, că o putem releva acésta. Avem noi destule alte nĕcazuri. cel puțin aici se avem consciința, că nu vom fi conturbați prin rĕsboiu european în activitatea nóstră.

E lucru natural, că noi mai de aprópe sĕ vedem în ce raport stă monarchia nóstra cu vecinul regat România.

Bunăstarea, prosperarea, înflorirea României nóuĕ totdeuna ne-a făcut deosebită bucurie. Am pus mare preț insĕ, sĕ vedem cum se esprimă despre acest stat ministrul de esterne al monarchiei nóstre, și acésta pentru cuvêntul, că diaristica ungurésca nu odată a făcut apel la ministrul de esterne pentru manifestațiunile vieței publice din România, manifestațiuni, cari nu convin curentului bolnăvicios de magiarisare.

Eram impacienți sĕ vedem raportul, care privesce România și pentru motive personale. Actualul ministru de esterne a stat multă vreme în capitala României, și ca om ager de minte, a observat desvoltarea intelectuală din România, și curentul, care determină ținuta ei politică. Este prin urmare cel mai chemat sĕ dea lumei mari o icónă despre gradul de cultură al României și despre factorii, cari determină ținuta ei politică.

Ministrul nostru de esterne a dat regatului român testimoniu din tóte lucrurile cu eminenție.

La locul prim scóte la ivélă marcanta figură a regelui Carol, care e factorul principal în politica esternă. Regele Carol este presentat ca model de om de stat, cuminte și prudent. In mânile acestui om providențial pentru România stau frênele politicei esterne. Lângă el stau bărbați cu talent. În acésta favorabilă situațiune stă România. care a ajuns sĕ fie un factor important al grupărei statelor europene

Ministrul nostru de esterne, ca om cu cultură superióră scie sĕ facă și politică în mod fórte fin.

În raportul seu el a ținut sĕ marcheze și originea de rasă latină a Românilor, cari au deosebită inclinațiune către cultura apusénă și către modul apusén de a gândí.

Din aceste nobile însușiri ale rasei latine România îndată după emanciparea sa s'a pus pe lucru după modul apusén, 'și-a creat instituțiuni europene, și în scurtă vreme s'a avêntat la o așa înălțime, încât ministrul de esterne al Austro-Ungariei o pune de model pentru alte țeri, model, care trebue invidiat chiar.

În asemenea frumos vestmênt e presentată România, și ministrul are firma speranță că favorabila situațiune de acuma va fi durabilă, și astfeliu și bunului și îmbucurătoriului raport dintre monarchia nóstră și România îi va imprima un caracter de durabilitate.

Suntem mândri de testimoniul, care se dă vecinului regat România.

Suntem de un sânge și de o lege cu frații din România liberă. Avem aceleași nisuințe pacinice, aceleași nisuințe culturale, lauda ei este prin urmare bucuria nóstră.

Am relevat aceste părți din raportul ministrului de esterne, și vom revení asupra lui și mai în special.

Revista politică.

Lunia trecută a fost memorabila di de 8 Iunie nou, în care a întrat în vigóre prin mari serbări cunoscuta lege millenară. Tóte foile din Austro-Ungaria, scrise în limba magiară și în alte limbi streine, ba și foi din alte țeri, cu un cuvênt tóte foile magiare și filomagiare sunt pline de laude și ovațiuni. Superlativele esagerate de cari sĕ folosesc ele la descrierea sĕrbărilor din Pesta, sunt cuțite cu douĕ tăișe: Unul taie în drépta și în stênga spre bucuria Magiarilor și a prietinilor lor Ovrei, altul taie în drépta și în stênga spre mâhnirea și întristarea sĕrmanelor naționalităţi asuprite. Ce privelisce tristă și durerósă! Unii cetățeni din acelaș stat sĕ nu mai încapă în piele de bucurie, alții tot din acelaș stat sĕ nu-și pótă oprí lacrimile de întristare! Étă unde duce pĕcătosul de șovinism unguresc, care a sĕmênat urîta buruiană a dișcordiei între „popórele“ din acelaș stat!..... Bine ar fi, ca acum, după o mie de ani, conlocuitorii nostrii magiari sĕ capete minte! Sĕ se lase de afurisitul lor șovinism, care distruge statul, sĕ se lase de „crasa utopie“ de a face din atâtea popóre, conscii până în măduvă de legea, limba și némul lor; un singur popor cu o singură limbă, limba magiară!

Din vorbirea, care a ținut o Maiestatea Sa Monarchul, Francisc Iosif I înaintea deputaților din cameră și a magnaților din Casa de sus cu această ocasiune, estragem următórele: Istoria ne spune, că țara sĕ-și aducă cu mulțămire aminte de acei vecini și acele natiuni, cari au fost gata sĕ-i stea într'ajutor, atunci când s'a luptat pentru eliberare de sub o stăpânire streină mai lungă decât de 100 de ani; și sĕ-și aducă aminte și de acei vecini, cu cari o a aliat sórtea schimbăciósă, precum și înțelepciunea strămoșilor nostrii, și cu cari dimpreună s'a întemeiat o monarchie, a cărei esistență în acest loc s'a dovedit în Europa ca o necesitate, pe care am moștenit'o Eu dela strămoșii Mei și pe care este sânta Mea datorință și Voința Mea a o păstra nevătămată pentru urmașii Mei, precum o pretinde acésta și propiul interes al ambelor state.

Tot asemenea este dorința Mea mai intimă, ca sentimentul pentru acéstă unire nu numai sĕ nu fie sdruncinat, ci sĕ se perpetueze nevătămat, ca acest sentiment, precum și simpatia cetățenilor din ambele state ale monarchiei sĕ fie reciprocă și reciprocă sĕ fie totdeodată și consciința, că din acéstă unire nu resultă numai drepturi, ci și datorințe pentru ambele părți, cum o ordonă acésta înțelepțesce și sancțiunea pragmatică și basa actuală a statului creată din acésta, pe care basă s'a desvoltat și a înflorit întréga monarchie și iubitul meu regat Ungaria într'un mod atât de îmbucurător, fără ca prin acésta sĕ se fi periclitat Unitatea, care trebue neîntrerupt și sus și tare susținută a statului Ungar și a națiunei politice-magiare, fără ca prin acésta sĕ se fi periclitat desvoltarea diferitelor naționalități pe lângă conservarea unității de stat și a respectului față de legi.

Dorințele Maiestății Sale sunt cât se póte de juste și loiale. Nu credem, sĕ esiste român în acest stat, care sĕ nu doréscă, ca sentimentul de simpatie reciprocă dintre cetățenii statului sĕ se perpetue nevătămat. Acest sentiment e general; numai cât e fórte sugrumat de concetățenii nostrii Magiari, cari constitue așa numita națiune politică ungară. Ei, acéstă națiune sĕ învețe minte din cuvintele Maiestății Sale și cel puțin din 8 Iunie începênd sĕ se pórte astfel, ca simpatia reciprocă dintre noi și Magiari sĕ se închege și sĕ prosperеze. Este fórte adevĕrat, că cetățenii unui stat au și drepturi, și datorințe. Noi însĕ cu deosebire in timpul din urmă am rĕmas numai cu mari datorințe fără nici un drept. Sĕ știe și sĕ înțelégă concetățenii nostrii magiari, că a impune datorințe, și a răpi drepturi, n'a fost și nu este calea, prin cari rĕmân nepericlitate naționalitățile în desvoltarea lor, prin cari cu alte cuvinte

---

FOIȚA.

„Archiepiscop și metropolit al Ungro-Vlahiei“.

Din incidentul destituirei Sale din tóte demnitățile bisericesci. metropolitul primat Ghenadie al României a scris dóue proteste, unul adresat poporului credincios, ér altul Sântului Sinod, în cari se întituléză, ca de obiceiu toți metropoliții dela Bucuresci, cu titlul de: *„Archiepiscop și Metropolit al Ungro-Vlahiei“*.

Cetind acest protest în „Timpul“, „Budapesti Hirlap“ în numĕrul seu dela 4 Iuniu a. c. atrage atențiunea istoricilor și diplomaților magiari, sĕ facă întrebate la locul competent: pe ce base ori cu ce drept pórtă metropolitul din Bucuresci acest titlu, deóre-ce Românii au protestat contra purtării insigniilor Cumaniei (adi România) la serbările millenare.

Spre a satisface acestei provocări, vin acum Dr. Bartha Sándor și Dr. Réthy László, și rĕspund tot în „Budapesti Hirlap“ în numĕrul dela 6 Iuniu a. c.

Înainte de a publica tecstual părerile acestor doi Magiari, „Budapesti Hirlap“ declară pe basa părerii acestora, că metropolitul din Bucuresci pórtă titlul de „Archiepiscop și Metropolit al Ungro-Vlahiei“ pe base de drept istoric și nu-'i denégă îndreptățirea la purtarea acestui titlu, căci acésta nu dovedesce altceva decât aceea, că suprematia magiară s'a estins órecând și preste Carpați.

Étă în traducere ce scrie Dr. Bartha Sándor cu privire la acest titlu:

„Metropolitul român s'a numit dilele trecute într'unul din documentele sale episcop al Ungro-Vlahiei, cu care ocasiune s'a născut întrebarea, că ce și este aceea Ungro-Vlachia?

Originea acestei numiri datéză din timpul regelui Ladislau al IV-lea, numit altcum *Ladislau Cumanul*. Avem un document din 1282, care mai cu sémă pentru aceea e însemnat, pentru-că în acela ocură mai întâiu în locul numelui *Cumania* *„aliqua pars de regno nostro* **ultra Alpes existens**“. Astfel s'a făcut din *Cumania*, țéra cumanilor, Havas-el-föld, (Pămênt dincolo de Alpi, adecă dincolo de Carpați. Trad.) pe care scriitorii bizantini, după datina de atunci, în descrierile lor dând nume grecesc țĕrii strĕine, au început a o numí *Οὐγγροβλαχία Ungro-Vlahia*, adecă óreș-cum Țéră unguréscă-valahă.

De altcum istoricul și cuprinsul documentului din cestiune e următoriul:

După mórtea timpurie a regelui nostru Stefan a urmat *Ladislau* în etate de dece ani, pe care, ori după mamă-sa *Elisaveta* de origine cumană, ori după societatea cumanilor, îl numesc și Ladislau *Cumanul*. Guvernul slab al copilului-rege și a reginei-mame a încuragiat pe *Lythen* voivodul valach din pămêntul de peste Alpi, ca sĕ denege solvirea tributului regesc și sĕ se considere independent față de Ungaria. Dar magistrul *Sóvári Soós György*, care a primit ca premiu pentru serviciile sale dela Ladislau *Cumanul* în comitatul Zala un bon mai mare, a făcut rênduială în *Havas-el-föld*. Pe *Lythen* l'a omorît, ér pe vĕrul sĕu *Barbat* l'a dus prins la rege, carele mai târdiu l'a pus în libertate pentru o tacsă mare de rescumpĕrare.

Acestea ni le spune acest document al regelui *Ladislau*, și care înșiră și alte multe fapte laudabile ale lui Sóvári Soós György.

Acéstă numire *Ungro-Vlahia* a rĕmas la modă până în diua de astădi în documentele festive ale Țerii valache“.

Dr. Réthy László scrie următórele:

Un comunicat alui „B. H.“ de eri, care se ocupă cu lucrurile archiepiscopului din Bucuresci, observă, că până când Românii protestéză în mare contra purtării stégului Cumaniei la serbarea din 8 Iuniu, până atunci archiepiscopul din Bucuresci se folosesce oficios de titlul de metropolit al Ungro-Vlahiei. Cu ce drept? întrébă scriitorul articolului. La întrebarea acésta mĕ grăbesc a rĕspunde. La titlul acesta archiepiscopul din Bucuresci are un drept vechiu și contra acestuia noi nu putem avea nici o escepțiune, pentru-că titlul acesta pe carc biserica valachă de dincolo de Carpați l'a păstrat cu fidelitate conservativă, demonstră în contra istoricilor valachi vechia relațiune, carea în secolul al XIII și XIV, la începutul formării Țerii romănesci, a sustat între regele magiar și voivodii valachi

In secolul al XIII-lea, când puterea cumană a decădut repede în România de adi, Bela al IV-lea a anexat la coróna sa Țéra cumană impuținată în putere și a fundat episcopia cumană în Moldova și cea din Severin în Țéra valachă mică de adi, care mult timp a fost banat severinén.

Atunci deja elementul valach s'a presentat din peninsula balcanică în numĕr mai sĕ pot realisa intimile dorințe ale bunului nostru monarch!!

* * *

Renunțiul deputațiunei austriace, esmise pentru stabilirea quotei, s'a publicat; el sĕ termină în modul următor: Deși gata spre a întinde mâna la o înțelegere, deputațiunea austriacă regretă, că nu e în posiția, sĕ-'și dea consensul la propunerile făcute de deputațiunea regnicolară ungurĕscă, și ea trebuie sĕ țină în oposiție diametrală cu acestea sus și tare la părerea sa, că relațiunile financiare incontestabil îmbunătățite ale țĕrilor din coróna ungurĕscă lasă, sĕ apară ca îndreptățită o urcare a cuotei. Dacă se va afla și se va propune o altă basă mai corĕspunḑĕtóre decât cifra poporațiunei pentru calculare, deputațiunea austriacă nu va pregeta a o supune unui esamen nepărtinitor, ba și în ce privesce präcipuul va fi cu prevenire față cu dorința esprimată și nu va lipsí a face în acéstă cestiune Reichsrathului propunerile necesare. Ce nu s'a putut realisa nici prin legí, nici prin us: a afla si stabilí o mĕsură dréptă pentru împărțirea cuotei, trebue sĕ fie de acum înainte problema de deslegat a deputațiunilor, pentru-ca sĕ nu se întêmple ca până acum, și în amêndóuĕ nunțiile sĕ obvie puncte contradictoric opuse, cari esclud din capul locului posibilitatea unei înțelegeri. Cu cât se aprofundéză cineva în detailurile vistieriilor ambelor state, cu atât se pare mai îndreptățită și mai întemeiată pretensiunea sĕ se caute o echilibrare pe altă cale, nu cum a fost până acum. Deputațiunea austriacă, cuprinsă de dreptate și echitate, e tare departe de ideia, de a propune țĕrilor din coróna Ungariei jertfe, cari trec preste prestațiunile lor; trebue însĕ sĕ-și esprime și părerea de rĕu, că deputațiunea ungurĕscă crede, că corĕspunde principiului de dreptate și echitate recunoscut de dênsa, când ține tare la o basă, care nici decum nu póte sĕ stea, cu tótă schimbarea radicală a relațiunilor. Și când se accentuéză, că „luarea asupră-și a mai multor sarcini nu o opresce numai datorința față cu sine însuși, ci și datorința față de monarchie, pentru-că acestei monarchii numai o Ungarie tare înlăuntru 'i-ar puté serví ca un scut mai sigur“; tot așa e și deputațiunea austriacă în posiția, sĕ-'și justifice cu aceleași argumente pretensiunea ei de-óre-ce numai regatele și țĕrile, cari sunt tari înlăuntru și în timp de pace nu sunt peste mĕsură încărcate, pot oferí întregului stat un scut sigur. Dela început au adus țĕrile austriace pentru susținerea monarchiei întregi cele mai mari jertfe, cari au fost în avantagiul și al țĕrilor din coróna ungurĕscă, și dacă Ungaria își serbéză cu óre-care mândrie îndreptățită esistența sa ca stat de 1000 de ani, apoi averea și sângele austriac n'a contribuit cu o părticică neînsemnată! . . . . . .

Bine le mai dă peste nas deputațiunea austriacă!

Unele amĕnunte

dela destituirea metropolitului primat Ghenadie al României.

(Încheiere.)

Cu tóte că încă de diminéță se rĕspândise prin oraș svonul că decretul pentru detronarea I. P. S. S. metropolitului primat e semnat deja și că șeful bisericei va fi surghiunit, lumea se liniștise, totuși, în urma audienței pe care o avusese dl Fleva la palat. Cuvintele: „mĕ voiu gândí la tóte acestea“, rostite de M. S. regele ca rĕspuns la espunerile ce 'i făcuse directorul „Dreptății“, lăsaserà tótă lumea sĕ înțelégă că, cel puțin eri, sentința fariseilor nu se putea esecuta. De aceea surprinderea a fost mare când s'a auḑit strigătul de alarmă: „Pornesce pe metropolit“.

Vestea s'a lățit ca fulgerul în tótă capitala. Creștinii din cele mai depărtate mahalale alergau la metropolie ca sĕ fie față la rĕstignirea celui fără a cărui binecuvêntare nu se sĕvêrșia, până deunăḑi, nici un act însemnat în țéra românéscă.

Pe tóte stradele se scurgeau valuri de lume cari se îndreptau spre locul supliciului.

La metropolie.

Curtea și palatul metropolitan erau liniștite. Câțiva vechi prietini ai metropolitului și vre-o patru ḑiaristi, robi ai datoriei, așteptau, tristi și tăcuți, ultimul act al odiósei drame care de atâta vreme sângeréză inima drept-credincioșilor.

În mijlocul unei tăceri de mormênt își fac apariția episcopii Silvestru de Huși, și Timus de Argeș, precum și dl Sihleanu, secretar general al ministeriului cultelor, însoțit de dl Moldoveanu, șef de birou în acelaș ministeriu.

Ómenii stăpânirei năvălesc în sala de așteptare a palatului, și aci, episcopul Timus, trufaș, crud și cu un glas pe care pururea l'a combătut Christos, se rĕstesce la servitoriul metropolitului:

— Aci e popa, mĕ?

Servitoriul se duce în camera de culcare unde zăcea primatul, doborît de sbucium și de scârbă, și se întórce cu rĕspunsul:

— I. P. S. Sa e bolnav și nu póte sĕ priméscă pe nimeni.

— Dar avem de comunicat lucruri importante, intervine dl Sihleanu.

Pe când între cei de față urma acest dialog, sosesc dnii Sărățeanu, procurorul general și Lilovici, primul procuror al tribunalului Ilfov. Episcopul Timuș, locotenentul metropolitan cel cu totul plin de prihană, sĕ adreséză procurorului general:

— Popa nu primesce pe nimeni!

— Trebue sĕ ne priméscă, sau altfel spargem ușile! țipă desfigurat de mănie șeful parchetului general.

Zărind la ușe pe protoiereul din Roșiorii de Vede, episcopul Timuș, care, după vechiu-i obiceiu, stătuse tótă vremea cu spatele spre cei presenți, se întórce violent și strigă turbat:

— Dar sfinția ta ce cauți aici părinte?

— Am venit sĕ cer ultima binecuvêntare I. P. S. S. stăpânului nostru.

La auḑul acestor cuvinte, episcopul se înfuriază, ridică toiagul și, pe tonul găunos al unui sergent-major doborît de rachiu, țipă:

— Ieși afară, blĕstĕmatule! Sĕ sciți odată că eu sunt locotenent metropolitan!

Procurorul general, din ce în ce mai nervos, își iese din fire și, contrariat de slaba resistență ce întimpinase, sbiară ca un stentor:

— Dar până când o sĕ așteptăm aci? Sĕ spargem ușile!

Asistenții, încremeniți de cruḑimea fiarelor, aștéptă, galbeni de emoțiune, sĕ vaḑă sfîrșitul actului cumplit ce se făgăduia.

In numele legii!

Procurorul general se repede la ușe și bătênd cu violență, strigă pe nn glas care nu amintea nici pe departe vocea omenéscă:

— In numele legii vĕ somez sĕ deschideți!

N'apucase sĕ isprăvéscă bine somațiunea și dedese deja de părete ușa coridorului celui mic. Se isbesce apoi furios de a doua ușe — a salonului, — o deschide, dar nu găsesce înlăuntru pe nimeni. Atunci, apucat par'că de amețélă, se năpustesce asupra unei alte uși și o deschide largă de păreți țipând: „In numele legii!“

O scenă sfârșitóre.

Barbarii cari în numele legii sĕvêrșéu fărădelegi pătrunseră în camera de culcare a metropolitului.

Scuturat violent de friguri, capul bisericei făcea uriașe sforțări sĕ pară liniștit în largu-i pat negru unde-l trântiseră torturile morale la care 'l epune de atâta vreme complicitatea fraților întru Christos cu cel mai miserabil guvern.

— Scólă-te, călugăre! strigă, pe un ton care pălmuesce, representantul ministrului de justiție.

Victima, deși abia respirând de friguri și de grózā, se scólă cu visibilă greutate, și se îmbracă încet cu o sutană vișinie.

Episcopul Timuș — o pată de noroiu pe foile istoriei contimporane a bisericei nóstre — își pironesce ocii pe leul bolnav și, creḑênd că cu privirea-i stinsă de om cu năravuri păcătóse a înfricoșat pe stăpânul pe care-'l vêndu-se, începe sĕ cetéscă, cu glas trăgănat de om mișel, sentința Sinodului.

— Nu recunosc nimic; sentința ei legală, întrerupe cu bărbăție I. P. S. Sa.

Timuș, care dintre tóte învĕțăturile evangeliei n'a reținut decât pe „Lăsați copii sĕ vie la mine!“ cetesce înainte, mai nasal și mai trăgănat.

Directorul ministerulului de culte dă cetire unei notificări către „monahul Ghenadie“ și apoi decretul regal privitor la însărcinarea locotenentei metropolitane de a administra eparchia până la alegerea noului metropolit.

După-ce stârșesce citania, capul bisericei înaintéză un pas spre închiḑĕtori și, cu mâna pe inimă, ḑice:

— Mĕ consider încă metropolit primat, căci ilegal am fost osândit. Dumneḑeu va face dreptate!

— Părăsiți palatul, se rĕstește episcopul de Argeș.

— Și numai decât! sbiară procurorul general.

— Nu plec de voie de aici, ripostéză I. P S. S. metropolitul, căci nu voiu sĕ recunosc legalitatea osândei. Decretul de destituire trebue sĕ fie semnat de M. S regele care e mai mare decât Sinodul. Nu mĕ supun decât unui decret regal sau baionetelor.

Stare de asediu.

Pe când acestea se petreceau în palatul metropolitan, o armată de sergenți și de gendarmi pedestri năvălesc în curtea metropoliei.

Intrările și prin față și prin dos sunt oprite de îndoite cordóne de soldați.

Procurorul general, galben și tremurênd de furie, poruncesce sergenților sĕ năvăléscă în palat. La moment, se varsă în salónele reședinței metropolitane o ordie de gardiști murdari, amenințători și gata pe pradă.

Prefectul poliției, care până aci primise, cu un stoicism mai pre jos de ori-ce laudă, zeflemelile celor pe cari cordonul de gendarmi îi oprea de a pĕtrunde în curte, năvălesce, cu procurorul general și cu dl Lilovici, în camera de culcare a metropolitului.

— Vĕ rog sĕ părăsiți metropolia! soméză dl Stătescu pe capul bisericei, care galben la față, ședea între d nii Lascar Catargiu Teodor Văcărescu, N. Filipescu și raportorii mai tuturor ḑiarelor din capitală.

— Eu nu plec de aici, replică prelatul decât când îmi veți arĕta un decret regal. M. S. regele n'a semnat nici un decret de depunere, ér osânda Sinodului e ilegală.

— Nu e locul sĕ discutăm aci, întrerupe sec prefectul poliției.

— Dar ce, ai sĕ ne ții tótă nóptea aci? sbiară cel mai ordinar agent secret din care dl Stătescu a făcut procuror general.

— Și mai întâi, eșiți afară de aci d-v. se rĕsteste Sărățeanu la cei de față.

Asistența rîde.

— Sĕ se facă cele trei somații! urlà într'un acces de bóla copiilor, odiosul procuror general.

Lumea rîde din nou.

— Rîdeți? Nu vĕ supuneți? Atunci sĕ vie forța publică.

La moment cad peste cei din casă vr'o 50 de gardiști.

— Sĕ nu puneți mâna pe nimeni, dacă nu se împotrivesce, ordonà dl Lilovici.

— Dar și fără somațiile d-vóstre m'a apucat sergentul de piept, obiectéză domnul Catargiu.

---

mare pe aceste ținuturi și s'a amestecat cu jasigi și cumani. In decurs de un secul icóna monografică a provinciilor dela Dunărea de jos a trecut prin mari schimbări; jasigi-cumanii, — din cari o parte s'a strămutat cu locuința în Ungaria, cu încetul au dispărut în valachime, dar în numele Basarabilor, cari, ca voivoḑi valachi, s'au opus regilor magiari, încă tot se vede, că *o dinastie cumană* a împreunat elementele valache și a *fundat România de mai târḑiu*; numele Basaraba însémnă adecă cuman de religiune mohamedană. Voivodatul Basarabilor, contra cărora regii magiari mai de multe ori au condus armată, până la nenorocirea fatală dela Mohács a stat în relațiuni de dependență față de regii magiari. Acéstă relațiune de dependență o esprimă numele *Ungrovlachia*, a cărui înțeles corect e: *Țéră valachă aparținĕtóre tĕrii unguresci.* Cu peirea totală a Cumanilor și jasigilor de limbă magiară au perit și cele dóuĕ episcopii catolice, și în locul lor a ajuns biserica ortodocsă, a cărei cap după numele oficios al voivodatului s'a întitulat archiepiscop al Ungrovalachiei. Cu timpul (epoca turcéscă fanarioții) numirea de țéră Ungrovlachia s'a dat întării și Havaselve sau Transalpina, cum am numit noi acest teritoriu vasal: s'a preschimbat în Vlachia, Muntenia, Țéra românéscă și în urmă în România, până când în numele archiepiscopului din Bucuresci a rĕmas până în ḑiua de astăḑi vechiul nume de Ungrovlachia significătoriu de starea de provincie, și încă pentru aceea pentru-că titlul acesta l'a sancționat în practică terminologia oficială a patriarchatului din Constantinopole. Titlul *Rex Cumaniae* este o suvenire a epocei dinainte de istoria României de aḑi, a carui susținere nu vatĕmă nici un feliu de drept istoric ori de stat *format mui târḑiu*, ér titlul de archiepiscop al Ungro-Vlachiei este justificarea istoriilor rasei nóstre de dincolo de Carpați, contra cărora istoricii valachi continuă o luptă sécă, parte din lipsă de orientare, parte din sciință în mod micșorătoriu“.

Din rĕspunsurile acestor doi „istorici“ magiari, ne privesce mai deaprópe trei asertiuni și anume:

1., că numai în sec. al XIII-lea ne-am fi arĕtat pe malul stêng al Dunării, adecă în România, Transilvania, Banat, Crișana Marmația, Bucovina și Basarabia de aḑi.

2., că România de aḑi înainte de anul 1526 a fost provincie magiară, și

3., că episcopia Moldovei și cea din Severin e de origine catolică (papistașa) și numai mai târḑiu, cu disparițiunea cumanilor și a jasigilor de limba magiară, (N'a fost și Adam Ungur?) s'a prefăcut în episcopie ortodocsă și a trecut în posesiunea bisericei orientale.

Va sĕ ḑică istoricii magiari, cu tóte documentările obiective ale istoricilor români și strĕini, cari au arĕtat până la evidență ca lumina sórelui continuitatea românilor în Dacia traiană, tot mai țin la minciunile lor istorice, fără ca sĕ vrea a vedé, că tótă lumea nepreocupată numai ride de ei din causa acestor minciuni, necum sĕ vrea a sta aḑi barem de vorbă cu ei asupra acestei cestiuni.

Apoi auḑi! România provincie magiară! ér titlul de archiepiscop și metropolit al Ungro-Vlahiei ne amintesce, că *Ungro-Vlahia* însémnă *Țéră valahă aparțiuĕtore Țĕrii unguresci!*

Apoi mai scii, d-nii istorici magiari că nu vor face din tóte țerile Europei provincii magiare,pe unde au umblat hórdele lui Arpáda jefuí?

Scim noi destul de bine, cât de mari meșteri sunt istoricii magiari în falsificarea adevĕrului istoric mai ales când au atâtea interese de a l mistifica și quasi de a-și justifica multele nedreptăți ce ne fac, numai căci pretindem și noi drepturi naționale egale cu ei, noi cari deja de 19 vécuri ne aflăm pe acest pământ atât de mult udat și frământat cu sângele strămoșilor nostrii apărêndu-l contra atâtor barbari venetici ce au trecut pe aici înainte și după venirea d lor aici.

Dacă dnii magiari din titlul: *archiepiscop și metropolit al Ungro-Vlahiei* scot conclusul, că *Ungro-Vlahia* însémnă *Țéră valahă aparținĕtóre Țĕrii unguresci,* apoi și nóue ne va fi permis a conclude că: *Austro-Ungaria însémnă*: *Țéră ungurĕscă aparținĕtóre Austriei,* adecă Ungaria provincie a Austriei.

Noi nici pecum nu vom face vre-un apel către nici un istoric ca sĕ se pronunță asupra acestei teorii scălciate ale istoricilor magiari, căci tótă lumea nepreocupată vede și este în clar cu modul dlor de a scrie istorie și scie ce valóre au opurile d-lor istorice.

Nebunia n'are leac și tiranul nu sufere adevĕrul. *G. H.*

— A fost un esces de zel, pe care'l vom pedepsí aspru, esplică primul procuror.

— Ba vĕ rog sĕ-'l lăsaţi în pace, rĕspunde dl Catargiu, căci nu bietul sergent e de vină.

— Sĕ se facă somaţiile! răgesce procurorul general.

— Cum sĕ fac somaţii când suntem în casă? observă dl Lilovici.

— Călugăre, eşi afară! sbiară Sărăţeanu.

— Sergenţi, evacuaţi sala! poruncesce dl Lilovici.

Tótă lumea părăsesce camera afară de I. P. S. S. metropolitul primat.

Dl Lascar Catargiu sărută mâna înaltului prelat şi plécă.

Pe când lumea eşia din salónele metropoliei, un domn din mulţime esclamă:

— Acestia nu sunt magistraţi, sunt vampiri!

Un oficer de sergenţi denunţă prefectuluí de poliţie pe dl N. Filipescu, ca persóna care ar fi scos acéstă esclamaţie.

Prefectul se duce la dl Filipescu şi-'l întrébă:

— D-ta ai strigat „vampiri“?

— Ce sĕ strig?

— „Vampiri“.

— Nu. Cine a spus acésta?

— V'am audit eu, dice oficerul de sergenţi.

— Minţi, îi rĕspunse dl Filipescu. Eu am curajul faptelor mele. Dacă aş fi strigat eu, aş fi recunoscut-o. De altfel ca sĕ vĕ dovedesc că nu mĕ tem, spun acum, dacă vreţi, ceea-ce pretindeţi că am spus adineauri.

— Nu e nevoe, dice blajin prefectul poliţiei; eu nu susţin că d-v. a-'ţi spus-o.

Un nebun.

În timpul aeesta apare la scară procurorul general şi, în atitudinea unui scăpat dela Mărcuţa, începe sĕ sbiere:

— Trăsura călugărului Ghenadie sĕ se întórcă la grajd. Mĕ, vizitiu, dacă îndrăsnesci sĕ eşi din grajd; te sugrum. Eşti arestat şi tu şi caii.

Publicul începe sĕ se închine, nebunul se întórce în camera metropolitului, şi pe feréstra deschisă, se audia cum îi bătea din picior şi urla:

— Mişcă-te, popo, mai repede că te scot tîrîş.

I. P. S. S. se ruga sĕ-'l lase ca sĕ-'şi ia măcar o cămaşe.

— Mişcă, călugăre, fără vorbă, că te ridic cu sergenţii! urla nebunul.

Şi capul spiritual al ţĕrei românesci, îmbrâncit de ómenii stăpânirii, se tîreşte, între prefect şi procurorul general — ca Christos! — până la trăsură.

Când sĕ se urce, metropolitul întrébă îngrijat:

— Dar geanta? Îmi luaţi şi geanta?

Apoi I. P. S. S. se întórce către poporeni, îi binecuvintéză şi se urcă în trăsură.

Trăsura plécă în góna către pórta de din dos. După trăsura I. P. S. Sale, urma o alta în care luase loc procurorul general şi primul procuror, avênd pe capră un oficer de gardişti.

Publicul a voit sĕ urmăréscă cortegiul, dar cordonul de gendarmi oprea drumul.

Abia târdiu ni s'a permis sĕ eşim din curtea metropoliei.

Trăsurile diariştilor, în góna cailor, trec prin bulevardul Maria şi strada 11 Iuniu pe la Filaret. Ajungênd dincolo cu vr'o 200 de paşi de cimiterul Şerban-Vodă, se zăresce o trăsură cu patru cai şi trăsurile prefectului de poliţie şi a procurorului general.

O trăsură cu patru cai aştepta aici pe metropolitul primat. Prefectul poliţiei învită pe „monahul Ghenadie“ sĕ se dea jos din trăsură şi-'l predă dlui Dobrescu, prefect al judeţului Ilfov, care-'l urcă într'o altă trăsură, îi smulge culionul de pe cap, îi trântesce brutal un potcapiu de pâslă murdară, şi dă poruncă visitiului sĕ pornéscă la galop.

Un nor gros de praf mai arată creştinilor uimiţi direcţia în care e dus la casnă părintele sufletesc al celor cinci milióne de Români.

*

I. P. S. S. metropolitul Ghenadie la Căldăruşani.

In privinţa sosirei metropolitului primat Ghenadie la Căldăruşani aflăm adi următórele amĕnunte:

I. P. S. S. metropolitul Ghenadie a sosit la mănăstirea Căldăruşani Mercuri nóptea la órele 12 45 m. va sĕ dică a făcut drumul dela Bucuresci la Căldăruşani în 5 óre.

In mănăstire nimeni, afară de stareţul, nu scia de sosirea I. P. S. Sale, care a fost întrodus printr'o portiţă dosnică de patru gendarmi rurali.

Obosit, bolnav şi nemâncat, I P. S. Sa a fost dus cu sila într'o chilie igrasiósă, strîmtă şi cu o ferestruică mică pe unde abia pot pĕtrunde radele sórelui.

In chilie se află un pat mic de fer cu o saltea de paie acoperită cu un cérşaf gros, o pernă de paie şi o pătură de cai.

In colţ o icónă veche şi atât de ştérsă de vremuri, încât ţi s'ar părea o măzgălitură. Sub feréstră o masă mică şi o candelă; apoi un scaun pe care se află o cană cu apă; acésta servă drept lavoar. In colo nimic, dar absolut nimic

*

Un amic al nostru care a fost eri la Căldăruşani pentru a vedea pe I. P. S. S metropolitul Ghenadie, ne-a mai comunicat următórele:

— I. P. S. Sa, afară de adânca sguduire sufletéscă ce 'i-au provocat-o ultimele evenimente, se bucură de-o sănătate relativ bună.

Vorbesce cu o vĕdită emoţiune de scena ridicărei sale şi în special spune că cel mai plăcut suvenir, pe care-lva păstra până la sfêrşitul vieţei sale, este presenţa şi atitudinea dlină de demnitate a venerabilului domn Lascar Catargiu.

Referitoriu la o visită ce a făcut dl Disescu metropolitului primat la Căldăruşeni, cetim în „Timpul“ dela 26 Maiu următórele:

Cu acéstă ocasiune dl Disescu ne-a mai spus că dela Bucuresci până la Căldăruşani a întêlnit necontenit armată. La jumĕtatea drumului a dat peste un escadron de cavalerie. La móra sécă ér armată. In cele dóuĕ curţi ale mănăstirei circulă soldaţii şi gendarmii în aşa numĕr încât te-ai crede mai curênd în curtea unei casărmi de cât a unei mănăstiri.

Dl Disescu vrênd sĕ îndulcéscă suferinţele înaltului prelat surghiunit, i a înmânat una din operile cele mai frumóse ale literaturei eclesiastice: cele 64 discursuri ale lui Ioan Chrisostom.

După câte ne-a spus dl Disescu, metropolitul Ghenadie, cu tóte suferinţele şi insultele pe care le-a îndurat, este plin de vigóre şi de serenitate şi pare a fi mai mare de când colectiviscii l'au transformat în martir.

Dorinţa înaltului prelat este însĕ a sta solat în mănăstire şi a nu avea contact cu lumea de afară.

In urma acestui scandal ne mai pomenit în biserica nóstră, numĕroşii partisani ai metropolitului primat destituit în modul cel mai frivol, ilegal şi anticanonic, au ţinut mai multe întruniri, la cari, dacă ne va permite spaciul vom reveni.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Mercuri séra directorul reuniunei române de musică din Sibiiu, domnul G. Dima, ne-a făcut o frumósă surprindere prin concertul, care s'a dat în pavilonul din grădina „Herman“.

Frumósa lună Maiu e luna florilor, a boboceilor, şi a dragostei.

Aşa a fost ales şi acest concert. Tot iubire, tot dragoste, a respirat din tóte cântecele, tot floricele, tot bobocei solistele, cari pentru prima dată au păşit în faţa publicului.

Escelenta esecutare a tuturor pieselor ne-a presentat juna reuniune ca pe o frumósă séră de Maiu, plină de farmec, plină de parfumul florilor.

O alegere mai poetică a programului, o împărţire mai cu gust şi pricepere a soliştilor, o mai armonică conlucrare a întregului nu se póte închipuí.

Frumósele cântece vechi „*Rĕmâi sănĕtósă*“ şi „*Sĕrmană frundă*“ vecinic rĕmân frumóse, şi rĕmâne vecinic al domnului G. Dima meritul, că le-a armonisat şi le a conservat pe séma posterităţei ca mărgăritare ale productului spiritului românesc.

Tot al domnului Dima e şi meritul, că aceste cântări au fost esecutate atât de admirabil, încât au stors frenetice aplause.

„*Hora*“ pentru cor micst a domnului Dima a fost pentru cei mai mulţi noutate. Acéstă admirabilă composiţiune a fost fórte bine esecutată, şi numai regreta putem, că la freneticele aplause ale publicului ea n'a fost repetată.

De tot frumos au fost cântate de corul micst şi cântecele: „*Cucule cu pénă sură*“ şi „*Mândruliţă de demult*“; acésta din urmă la stăruinţele publicului a trebuit repetată.

Şi ca sĕ terminăm cu corul micst, vom face tot aici observarea şi la cântecele toscanice de Weiwurm, cari şi ele au fost fórte bine esecutate, şi au făcut fórte bună impresiune.

„Iubirea începe cu voie şi cânturi“, aşa ni se spune în cântecele toscanice, şi trebue că în fericită situaţiune a fost şi compositorul când a pus pe hârtie aceste admirabile cântece, şi de tot pătruns de acel adevĕr a fost şi corul, care sub conducerea domnului Dima le a sciut interpreta cu atâta artă.

Bărbaţii din reuniune ne-au cântat doue piese de o sublimă frumseţe: „*Nóptea de Maiu*“ de F. Abt, şi „*Serenada*“, de T. Flondor.

Ambele au fost esecutate cu atâta fineţă, cu atâta gingăşie, cu atâta esactitate, încât întreg auditoriul a rĕmas uimit.

Admirabila poesie a moldovanului Eminescu: „*Somnoróse păsĕrele*“, şi-a aflat pe vrednicul sĕu compositor în persóna bucovinénului Flondor, şi pe conscienţiosul esecutor în ardelénul G. Dima şi a lui reuniune.

Câţi genii au conlucrat aici spre a delecta inima publicului românesc duiósă după artă şi frumseţe.

Felicităm pe dnul Dima pentru fericita ideie de a delecta publicul şi cu coruri bărbătesci mai ales când dispune de aşa valoróse tinere voci, cum sunt cele actuale din reuniune.

Concertul de Miercuri séra ne-a scos la ivélă mai multe puteri soliste, dintre cari unele pentru prima dată au păşit în faţa publicului.

Domnişóra Alecsandrina Moga în cele din urmă a pus la o parte şi modestia şi egoismul, şi plăcerile cari în cerc familiar le procură puţinilor cunoscĕtori în cele ale musicei le-a presentat şi publicului din concertul acesta. Domnia sa a esecutat frumósa creaţiune alui Chopin (Phantasie Impromtu, cis moll) cu o rară linisce, esactitate, profundă pătrundere şi admirabilă desteritate technică. Aplausele publicului i-au resplătit frumósa prestaţiune. Domnişóra Moga; ca bună pianistă, va mai delecta publicul şi la alte ocasiuni, şi o reuniune cu asemene puteri se póte felicita.

Tot domnişóra A. Moga a ţinut cu multă bravură anevoiósa acompaniare a cântecelor toscanice de Weinwurm.

La locul al doilea ca putere solistă a păşit domnişóra Leontina Simonescu, şi cu frumósa sa voce de sopran, cu modul cum a sciut cânta, cum a sciut nuanţa, cum a sciut esprima dragostea şi îndoéla mai ales în cântarea din „*Nunta lui Figaro*“ de W. A. Mozart, a captivat inimile publicului.

Asemene surprindere a făcut şi domnişóra Elena Cunţan, care a cântat solo de alt în cântecele toscanice. Frumósa voce de alt a domnişórei Cunţan cu farmec străbate la inima omului. Nimica mai frumos ca o dulce voce de alt, şi dacă o asemene voce are de stăpân o fiinţă, care cântă cu pătrundere, cu pricepere şi cu arta, care în scurt timp o a sciut însuşi domnişóra Cunţan, atunci sĕ nu ne mirăm de aceea, că aplausele au fost mari, ci de acea, pentru ce n'au fost mai mari.

In duetul cu tenorul Vasiliu Popovici ambele voci aşa au fost de clare, aşa au fost de admirabile, încât sĕ fi tot ascultat.

Frumósa voce a domnului V. Popovici mai ales a eşit la ivélă în solo din Nópte de Maiu, unde celelalte voci în un admirabil pianissimo ţin acompaniarea, şi unde domnul Popovici 'şi-a desvoltat de tot frumos vocea sa de timbru argintiu.

Ca buchetul de solişti sĕ fie complet vom spune, că de tot frumos şi cu sentiment a cântat Bass solo domnul Dr. Ioan Stroia în Serenada de T. Flondor. Domnul Stroia are o voce voluminósă, puternică şi e stăpân perfect preste ea.

De tot frumos s'a făcut lina acompaniare de pian a corului mut, dovadă despre scóla cea bună, care i-o a sciut da dl Dima.

În interval de dóuĕ luni acesta este al doilea concert dat de acéstă reuniune.

O asemenea potrivire a anotimpului cu piesele din program şi cu persónele, cărora s'au încredinţat partiile solo tradéză pe artistul cu gust şi pricepere, pe poetul, care şi timpul şi împregiurările le scie alege spre a crea frumosul şi sublimul.

Felicităm pe domnul Dima, pe cor şi puterile soliste pentru admirabilele prestaţiuni de Mercuri séra. Din florile inimilor nóstre le împletim cunună şi le-o aşedăm pe frunte în frumósa lună Maiu, luna florilor şi a parfumului.

Noutăţi.

Decorări. Printre numele celor decoraţi pentru merite, cu ocasiunea milleniului din partea Maiestăţii Sale, aflăm şi pe P. S. S. Ioan Meţian, episcopul Aradului, decorat cu marea cruce a ordului Francisc Iosif şi August Muntean, advocat în Dej, „mare diplomat politic internaţional“, decorat cu marea cruce de cavaler al ordului Francisc Iosif.

* * *

Programul pentru concertul reuniunei române de musică din Sibiiu care sĕ va da Duminecă în 14 Iunie 1896 st. n. în sala hotelului „Hungaria“ din Alba-Iulia:

1. Trei cântări pentru cor mixt de G. Dima: *a)* „Sêrmană frundă“; *b)* „Rĕmâi sănătósă“; *c)* „Hai în horă de-a juca“.

2. Dóuĕ cântări pentru o voce de sopran cu acompaniare de piano: *a)* „Credinţă'n primăvară“, de F. Schubert; *b)* „Canzonă“ din opera „Nunta lui Figaro“, de W. A. Mozart.

3. Dóuĕ cântări pentru cor de bărbaţi: *a)* „O nópte de Mai“, (cu solo de tenor) de F. Abt; *b)* „Serenadă“, (cu solo de bass) de T. de Flondor.

4. „Phantasie Impromtu“ pentru piano (cis-moll) de F. Chopin.

5. Dóuĕ cântece poporale pentru cor mixt de G. Dima: *a)* „Cucule cu pénă sură“; *b)* „Mândruliţă de demult“.

6. Trei cântece pentru sopran cu acompaniare de piano de G. Dima: *a)* „Seguidilă“; *b)* „O inimă 'ntristată“; *c)* „Şti tu mândro...?“

7. Cântece toscanice pentru soli, cor mixt şi acompaniare de piano de R. Weinwurm.

8. Recitativ şi Arià din „Vîrful cu dor“ de Zd. Lubicz.

9. „Hora“, piesă de cencert pentru cor mixt şi piano de G. Dima.

Inceputul la 8 óre séra.

* * *

Scolariu. Ordinea esamenelor la scóla elementară de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, la finea anului scolariu 1895/96.

Mercuri în 12/24 Iuniu, înainte de amédi. Dela órele 8—9 religiunea, dela órele 9—10 limba română, dela órele 10—11 comput, cu clasele I, II, III şi IV; dela órele 11—$11^{1}/_{2}$ limba magiară cu clasele II, III şi IV; dela órele $11^{1}/_{2}$—12 limba germână cu clasele III şi IV, limba franceză cu clasa IV şi geografia cu clasa IV.

Joi în 13/25 Iuniu. La órele 11 declamări, cântări şi încheierea solemnă a anului scolariu.

Sibiiu, 7 Iuniu, 1896.

Direcţiunea.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zarand, în Iuniu 1896.

In numĕrul 57 al preţuitului diar: „Telegraful Român“ domnul Dr. I. Radu profesor din Brad afirmă că: „corespondenţa din Zarand în nr. 53 al „Telegrafului Român“ debitéză o dróie de neadevĕruri şi înjurii la adresa sa“. Sĕ vedem cum stă lucrul? Corespondentul A. a combătut şi infierat după merit comunicările Dtale Dle Dr. Radu, pe cari le-ai publicat în numĕrul 97 al „Tribunei“ calumniând pe directorul gimnasial, denunciând pe elevii de 6—8 ani, că au rupt cocarde magiare la fetiţele române. etc. etc. Tóte aceste le-ai scris sub anonimul G. Mar... Una din douĕ: sau sunt neadevĕruri cele publicate — obiecţiunile — în numĕrul 52 al „Telegrafului Român“ şi atunci urméză ca o consecuenţă logică strictă, că e adevĕrat ce ai raportat Dta în nr. 97 al „Tribunei“.

Ei bine! Binevoesce Dle Dr. Radu a subscrie cu propriuţi nume cele publicate ca anonim sub G. Mar... şi atunci corespondentul A. va eşi pe faţă cu martori fiind că „va fi de lipsă“.

Fă-o acésta curagiosule Achile! Ori apoi împinge cinismul la ecstrem şi spune că: nu esti autorul celor publicate din Zarand în numĕrul 97 al „Tribunei“! Şi acésta o poţi face Dta, carele ţii capra de corn şi ḑici că-i şută. Cel puţin atunci vei fi mort pentru „Tribuna“ şi „Revista Orĕstiei“ în care ai aflat pat cald pentru a puté calumnia pe directorul gimnasial, colegi,şi institutul la care servesci. Dacă nu esti autorul — cum de ai luat asupra-ţi obiecţiunile din „Telegraful Român“ declarându-le de „neadevĕruri“?!

Cu neadevĕruri nu o mai poţi duce. Directorul G. Părău în numĕrul 22 al „Revistei Orĕstiei“ îţi combate neadevĕrurile şi calumniele trimise la aceeaşi revistă sub altă firmă — în esenţa însĕ tot cele publicate în „Tribuna“ Nr. 97. A reflectat şi preotul reformat Konya Dénes din Brad la calumniile scrise în „Tribuna“ şi încă o altă persónă; dará „Tribuna“ nu a voit sĕ publice pănă acum nimic; éră „Revista Orĕstiei“ a ciungărit articolul dir. G. P. nepublicându-l tot.

Mai vorbesci de „onestitate publică“ Dle Dr.? Dta, carele după ce ai crescut cu stipendii dela biserică, pănă ce nu se duse praful de scólă de pe urechi, ai insultat în mod murdar ţinuta „Telegrafului Român“, Dta, carele în numĕrul 36, 101 şi 117 ex 1894 din „Tribuna“ ai publicat cele mai grosolane neadevĕruri — afirmând d. e. că la balul gimnasiului „publicul întreg a cântat doina lui Lucăciu“ şi alte nĕtoţii, cari numai compromite putéu institutul gim. din Brad.

„Onestitate publică“! La Dta, carele 'ti părăsesci fără concediu scóla, ducêndu-te pe la conventicule secrete (Braşov) şi neţinênd cont de ordinile forului Dtale scolar.

Lasă pe séma altora „onestitatea publică“, éră dacă vrei sĕ fi martir, lucră pe faţă şi dute fă gălăgii în altă parte.

A+F.

Sibiu, 8 Iuniu, 1896.

Onorată Redacţiune!

Reuniunea învĕţătorilor gr. or. români din despărţĕmêntul Sibiiului, a ţinut adunarea sa generală, conform programei publicate în 6 şi 7 Iuniu c. n. în comuna Sadu.

Membrii Reuniunei pătrunşi de chemarea lor, s'au presentat la timp şi în numĕr frumos. Dintre 42 membrii abia 3—4 au absentat, şi acestia din cause întemeiate. Puternică dovadă despre zelul şi interesul laudabil de care sunt conduşi învĕţătorii nostrii în eserciarea datorinţei lor. Strălucit act apoi, de altă parte, despre stimulul şi gradul de cultură al corpului nostru învĕţătoresc.

Poporul român, esclus prin nesfêrşite mesteşugiri diavolesci, dela tóte beneficiile statului, cresce totuş şi susţine din singurile sale mijlóce, un corp didactic valoros, care nici odată nu s'au retras nici se va retrage vre-odată dela postul seu onorific.

Drept aceea póte fi mândru poporul român, că jertfele ce el aduce întru crescerea tinerimei, le aduce pentru bărbaţi maturi, cari resplătesc sacrificiul cu deplin devotament interesselor poporului.

Acest fapt constatat servéscă iubitului nostru popor, drept un isvor nesĕcat pentru înteţirea curagiului seu de a nu o mălci, de a nu scădea şi da îndĕrĕt din calea apucată. Pentru că înaintea acestor arme morale-culturale, nu'i cetate pămênténă, care sĕ fie nebiruită. Iar istoria civilisaţiunii ne întăresce în acéstă credinţă, dovedim că, de când e lumea lume, aşa s'au perondat acţiunile în tăinuitul domeniu al evoluţiunilor desvoltării popórelor. Anume, că ofrandele curate, aduse din inimă curată pentru aşeḑămintele sfinte culturale, au produs în totdéuna cele mai îmbelşugate roduri. Iar ofrandele impuse cu preţul lacrimei sĕracului şi horopsitului din partea apăsătorului, pentru interese pseudo-culturale vênăte cu forţa, au avut drept resultat zăticnirea temporală a progresului, mai vêrtos însĕ desteptarea urei, şi în consecinţă naturală rĕsbunarea crudă a sângeratului şi neîndreptăţitului... Apoi pe lângă perderi mari de timp, de forţe intelectuale şi materiale, osînda omenimei de a umbla orbecând şi rătăcind, pănă la o nóuă reculegere a puterilor. Iată tot ce póte resulta din jurstări bolnăviciórse pregătite nouĕ pe tóte terenele de opresorii drepturilor nóstre.

Dómne, când vom vedea odată stavilindu-se aceste porniri sĕlbatice, aceste digresiuni ale beţiei intelectuale dela factorii opresori instituţiunilor nóstre, cari sĕ par a nu înţelege raţiunile mai înalte de stat, nici vehicolii. ce trag brazdă între popor şi popor, nu pentru a se destina unul altuia duşman, ci pentru a-se completa numĕrul factorilor positivi în economia raţională-divină.

Acestea trebue se le accentuăm astăḑi, reflectând la mulţimea curselor şi ispitelor ce se pun în calea învĕţătorului român. Pe lângă care se mai adaugă une-ori prejudiţiile şi nesciinţa unora dintre înseşi fiii poporului.

Tóte acestea însĕ pănă acum învĕţătorul român le-a înfruntat cu bărbăţia, cu tăria isvorîtă din consciinţa posiţiei sale şi a iubirei de neam. Acestea îndemnuri nobile îl vor conduce şi în viitor, pe lângă care va binemerita de neam, dela care îi cerem tot sprijinul posibil pentru înălţarea palladiului nostru cultural.

Revenind la adunarea generală, trebue sĕ constatăm, că a decurs în deplină ordine.

Tema: Despre ocupaţiunile de casă ale elevilor, şi prelegerile practice din desemn, au succes în mare parte. Întru cât s'au putut constata unele scăderi, sunt a se reduce mai mult la modalităţile practisate pănă acum cu privire la distribuirea temelor şi prelegerilor practice. Din care motiv adunarea generală a şi luat mĕsuri, ca dintr'o convincţiă comună, ca sĕ se pună odată capĕt acestei proceduri, ce după repeţite esperimente s'a dovedit nepractică, şi care continuându-se ar ţiné lucrurile mai departe pe terenul unei superficialităţi dăunóse. — În interesul unei ilustrări mai amĕnunţite, sper a revení asupra acestui obiect de preocupaţiune justificată pentru adunarea generală, îndată-ce timpul mĕ va ierta. — Altcum e de prevĕḑut, că acestea obiecte ne vor serví şi la adunarea generală districtuală cu material bogat pentru desbateri folositóre în acţiunile nóstre didactice-pedagogice. Ceea-ce aşteptăm cu dor.

Nu pot însĕ încheia aceste şiruri, fără sĕ fac o menţiune laudabilă despre frumósa şi brava comună românéscă Sadu.

Noi am ales anume acest punct pentru convenirea nóstră scientifică-pedagogică, ca sĕ avem ocasiune a visita în faţa locului noul stabiliment electric, ce sĕ ridică în munţii Sadului, pentru întroducerea luminei electrice în Sibiiu. Am voit anume sĕ ne familiarisăm mai de aprópe din intuiţia proprie şi cu acésta nóuă invenţiune a secolului nostru, căci noi voim din rĕsputeri a ţiné pas cu lumea. Şi am visitat şi admirat lucrările şi progresul sciinţelor positive. Ér resultatul acesteia a fost, că ne-am întors de-acolo însutit mai încântaţi de frumseţa şi comorile munţilor nostri, pe ale căror cóste pănă acuma numai ciobanul sĕ desmerda cu oile sale îngânând doina română.

(Va urma).

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		–	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	–	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	--	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.44	4.42	—	6.41		Gyorok		10.14	—	8.18	—	6.12
—	3.14	5.04	—	7.01		Pauliş		10.—	—	8.05	—	5.36
—	3.31	5.15	—	7.12		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Conop		9.15	—	7.22	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51		Bêrzava		8.57	—	7.05	—	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07		Soborşin		8.15	6.34	6.25	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	7.53	—	9.42								
—	—	8.08	9.31	9.05		Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		–
--	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36		Orĕştia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	–	10.40	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32		Alba-Iulia		4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	1. –	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	--		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. –	5.50	--

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.44
–	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62. Sibiiu, Marţi, 4/16 Iuniu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Discursul contelui Goluchowski

în

delegaţiunea austriacă.

Considerând marea importanţă politică a acestui discurs, publicăm din el un estras cât se póte de larg, mai vêrtos, că ne atinge si pe noi Românii fórte de aprópe, şi într'un mod fórte plăcut.

Étă-'l:

Dela întrunirea ultimă a delegaţiunilor — începe ministrul de esterne austro-ungar — mai ales dóue cestiuni au atras asupra lor atenţiunea diplomaţiei europene, şi anume: *situaţiunea creată în peninsula Balcanică prin turburările erupte în Macedonia şi evenimentele nu mai puţin îngrijitóre din Asia mică.*

Numai solidarităţii tuturor marilor puteri şi nisuinţei afund înrădĕcinate în noi toţi, că trebue evitată ori ce complicaţiune periculósă, se póte mulţămí, că focul ce pârăia în cenuşe n'a degenerat în incendiu periculos. Crede, că nimeni nu va nega, că guvernul cesaro-regesc, la timpul seu totul a făcut pentru crearea acestui resultat pacinic, întru cât 'i-a fost cu putinţă în cercul seu de activitate.

Astă-primăvară abia 'şi-a terminat delegaţiunea consfătuirile, când în *Macedonia* şi-au şi arĕtat capul simptomele pline de pericol, cari inspirau temerea, că peninsula balcanică ér va fi teatrul astorfel de evenimente, a căror urmări necalculabile au trebuit sĕ umple pe ori şi cine de cea mai mare îngrijire.

Turburările ivite în mod sporadic în curênd au aflat resunet în *Bulgaria* vecină, a cărei elemente revoluţionare vreau sĕ facă esperimente cu o acţiune combinată şi în scopul acesta au înfiinţat un organism departe rămurit, care uşor ar fi tras după sine o mişcare, ce s'ar fi estins asupra tuturor statelor din Balcani.

Speculei numai aceea 'i a pus capĕt, că *la iniţiativa nóstră tóte statele semnatare ale tractatului din Berlin au luat posiţie,* şi cari au declarat hotărît că vor păşí contra ori-cărei intreprinderi îndreptată contra statului quo şi ar periclita pacea, şi că sunt firm decise a nu permite ajungerea de-asupra a nici unei conflagraţiuni. În Sofia au recunoscut pericolul, ce ar urma asupra principatului din trecerea cu vederea din partea guvernului egală cu complicitatea; în Constantinopole au scos energie şi curaj din provocările hotărîte ale guvernelor pentru restabilirea autorităţii puterii de stat în teritoriile rĕsvrătite şi deja după vr'o câteva sĕptĕmâni cu mulţămire s'a putut constata influinţa binefăcĕtóre pentru restabilirea relaţiunilor normale.

Nu mai puţin s'a validitat procederea unanimă a puterilor pornită din punctul de vedere al păcii europene şi în fine încă încoronată de succes în *cestiunea arménă.*

In cestiunea acésta la început ne-am purtat fórte reservaţi şi n'am voit sĕ ne alăturăm nici la acţiunea iniţiată de Anglia, Francia şi Rusia, ori cât de mare ne-a fost simpatia, ce am simţit faţă de sórtea populaţiunei cristiane din Asia mică.

N'am luat parte la acea acţiune, căci n'am voit a ne angaja la o cestiune, care nu se atingea direct de interesele nóstre şi care eventual ar fi reclamat jertfe estinse; dar n'am luat parte nici din causa aceea, căci nici eu precum nici antecesorii mei în oficiu, n'am sperat nici un efect salutar din acţiunea diplomatică ce ar fi fost a se porní, prevĕḑênd sigur în óre-care mĕsură marele pericol, ce a urmat asupra locuitorilor armeni şi pentru care n'am voit sĕ fim părtaşi la nici o responsabilitate.

Reformă — aceea mai presus de tóte e frumósă şi mare vorbă, dar nu e destul sĕ arunci reforme numai pe hârtie. Trebue sĕ dispunem de organe, cari sciu sĕ se îngrijéscă de esecutarea lor, şi durere, în de acelea Turcia duce mare lipsă.

Care a fost urmărea intervenţiunei celor trei puteri desvoltată în cestiunea arménă? Reformele au fost primite, dar au rĕmas litere mórte; din contră chiar şi numai vestea despre ele a sbiciuit fanatismul musulman şi în resultatul final a dus la fapte oribile şi maltratări, cari, durere, dar trebue sĕ spun, vor rĕmânea o pată de ruşine în istoria secolului al nouĕspreḑecelea

Ingrijirea sultanului de poporul seu, nimic n'a ajutat: cele mai bune intenţiuni ale domnitorului au suferit naufragiu faţă de oposiţiunea neînvinsă a administraţiunei turcesci de tot coruptă. Fie-care ḑi a adus noue sciri hiobice, sângele pretutindenea a curs, au adus sciri despre siluiri cu forţa de a trece la credinţa lui Mohamed, şi tocmai în momentul, când mai mare era lipsa de solidaritate între puterile iniţiatóre, a urmat o scisiune privitóre la paşii ce erau de intreprinşi faţă de situaţiunea creată.

Până când de o parte s'a arătat aplicare spre intreprinderi de disposiţiuni coercitive cu scopul, ca sĕ constringă Pórta la întroducere de reforme departe estinse, de cealaltă parte s'au spăriat de atari mijlóce şi s'au pus mai bine pe punctul de vedere, că sultanului trebue dat timp înainte de tóte ca sĕ-şi redobândéscă autoritatea şi trebue a-i da putinţă spre a restabili ordinea şi liniscea.

In jurul acestora atât da mult s'au ridicat contrastele, încât din ce în ce era mai ameninţătoriu pericolul amestecului unilateral, ceea ce ar fi dat signalul la aprindere, la punerea pe tapet a întregei cestiuni orientale.

Dinaintea cunóscerii pericolului acestuia, guvernul cesaro-regesc, carele până aci s'a ţinut în cea mai strictă reservă, mai mult nu s'a putut închide, şi *iniţiativei lui* precum şi iubirei de pace evidente de astădată a celorlalte puteri, se póte atribui, că cestiunea *numai decât şi-a perdut* caracterul seu acut.

Tóte guvernele au primit principiul cuvintelor sincere şi a purcederei solidare întru ajungerea scopului şi prin acésta şi-au câştigat cea mai mare garanţă pentru susţinerea păcii.

Situaţiunea armenilor în tot casul a ajuns fórte de compătimit, dar între astfel de împrejurări n'a rĕmas altceva decât ca, dintre doue rele sĕ se alégă cel mai mic.

Din minutul acesta puterile s'au nisuit numai într'acolo, ca sĕ rĕmână pe calea apucată şi sĕ se controleze între sine reciproc, ca nici una sĕ nu fie spre dauna vreuneia din celelalte şi sĕ nu devină necredinciósă principiului de purcedere solidară.

Dacă cu acésta am servit intereselor păcii, întru cât ne-am manifestat totodată şi firma decisiune îndreptată pentru susţinerea statului quo în statele din Balcan, atunci credem de altă parte, că putem conta şi la recunoscinţa şi mulţămita Turciei, cu atât mai vêrtos, căci dênsa trebue sĕ se témă mai întâiu de pericolul perirei pentru totdeuna din causa unei astfel de conflagraţiuni.

Barem de l'ar pune la inimă şi l'ar lua în démnă considerare acest punct de vedere la locul competent, în Constantinopole, şi recunoscinţa s'ar manifesta în aceea, că Turcia îşi va da sincer şi loial ostĕnéla, ca în provinciile sale sĕ creeze, după cât îi va fi cu putinţă, o stare de suferit.

Inainte de tóte trebue sĕ facă imposibil măcelăriri şi grozăvenii noue, şi sĕ opréscă convertirile cu puterea şi persecutarea creştinilor, despre cari, durere, încă şi acum vin sciri din diferitele ţinuturi; trebue luaţi în apĕrare cuviinciósă aceia, cari vreau sĕ se reîntórcă la credinţa strămoşilor lor, sĕ-'i apere contra erumperii fanatismului musulmanilor, cu un cuvênt, în interesul seu propriu sĕ facă tóte disposiţiunile în ţerile sale europene şi asiatice, prin cari sĕ pótă convinge pe Europa despre puterea ei de viéţă, căci altcum tot mai mult se va apropia de perire, de care în sfêrşit nici cei mai buni amici ai ei — între cari şi noi ne numĕrăm — nu o vom puté scăpa.

Spre ilustrarea situaţiunei, ministrul aci atinge cestiunea creténă.

Astăḑi numai aceea putem spune, ce s'a întêmplat, ḑice ministrul, fără ca sĕ ne putem pronunţa hotărît asupra celor ce se vor întêmpla. E fără îndoélă, că în mişcarea acésta au avut rol şi comisiunile cretense întru aţîţarea schînteei arḑênde deja, de altă parte nu se póte nega, că guvernul grecesc în cestiunea acésta s'a purtat estraordinariu de corect; nu ne putem subtrage însĕ nici dela recunóscerea, că *stările acestea în mare parte sunt a se atribui defectelor actuale ale administraţiunei turcesci.*

Arată apoi, că în § 23 a tractatului din Berlin s'a pronunţat principiul, că statutul organisătoriu din 1868 nu numai trebue susţinut, ci trebue şi întregit şi îmbunătăţit. Decisiunei acesteia a fost urmare convenţiunea — Haleppo, care a regulat autonomia administrativă, carea dela 1878 până la 1889 a funcţionat bine şi a conţinut decisiuni însemnate privitóre la regularea stărilor financiare.

Acum ér va fi vorbă aşadară, ca convenţiunei acesteia şi conţinutului ei sĕ i se câştige din nou putere validă în practică ca prin acésta sĕ se pună temelie desvoltării pacinice viitóre.

(Va urma.)

Revista politică.

Ecsposeul ministrului de esterne, a contelui Goluchowski, despre care am vorbit în articolul de fond din numĕrul trecut al ḑiariului nostru, a găsit în tótă presa o primire peste mĕsură de prietenéscă şi simpatică.

Tóte laudă cu deosebire francheţa vorbirei, ér în Berlin sĕ pune pond mai cu sémă pe acele pasagii, cari se referă la tripla alianţă.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung" se esprimă în chipul următor: Deşí discursul nu conţine nici decum vre-o espresiune sensaţională sau peste aşteptare de surprinḑĕtóre, totuşi face o impresiune vióie prin claritatea şi siguranţa, cu cari sunt marcate actuala situaţie politică şi posiţia Austro-Ungariei faţă cu cestiunile, cari resultă din acéstă situaţie. Sulevarea păşirei hotărîte şi conscie de scopul, care-'l urmăresce, în vorbirea împĕrătéscă adresată delegaţiunilor n'ar trebuí pe drept astfel interpretată, ca şi cum ar esista cu aliaţii Austro-Ungariei un program specific relativ la politica orientală austro-ungară. Statorirea unei politici positive orientale, care sĕ se refere la conservarea intereselor singuraticilor participanţi, ar sta în contradicţie cu caracterul defensiv al alianţei, dacă ar fi îndreptăţit fie-care participant, sĕ conteze la spriginul amicabil al aliaţilor sei nu numai în ce privesce menţinerea păcii, ci preste tot şi în ce privesce politica sa proprie.

„Tribuna" din Roma scrie: Cuvintele, cari le-a dedicat contele Goluchowski păcii europene, vor fi primite pretutindenea cu o satisfacţie într'adevĕr mare, pentru-că el a vorbit într'o formă, care învinge ori şi ce neîncredere. Tratarea minuţiósă dedicată diferitelor cestii europene, a fost clară şi eshauriată. El a făcut chiar şi auditorilor sĕi şi întregei Europe o surprindere plăcută. Cuvintele, cari le-a rostit contele Goluchowski despre Italia, au fost pĕtrunse de cea mai sinceră simpatic şi nu pot lăsa Italia indiferentă. Ministrul 'şi-a esprimat recunoscinţa sa sabiei armatei italiene în Africa. Italienii nu-'i vor uita, sĕ-'i dea mulţumita cuvenită.

Ḑiarul „Temps" din Paris scrie: Contele Goluchowski sĕ póte pe drept felicita de succesul, care l'a avut ecsposeul seu ţinut înaintea delegaţiunilor. Rareori a fost presentată cu atâta măiestrie istoria diplomatică a unui an întreg din partea unuia dintre acei bărbaţi, cari au contribuit la aceea, ca sĕ facă acéstă istorie. În ce privesce pe Francia, ea póte fi numai recunoscĕtóre pentru testimoniul amicabil şi drept, care i l'a dat contele Goluchowski caracterului sincer şi loial al politicei sale de pace.

⁂

In 11 Iunie nou au lucrat cu zel comisiunile din amêndouĕ delegaţiunile.

In şedinţa comisiunei, instituite din partea delegaţiunei ungare pentru statorirea bugetului ministerului comun de esterne, ministrul contele Goluchowski s'a provocat la ecsposeul sĕu despre politica esternă ţinut înaintea delegaţiunei austriace.

Referentul Max. Falk a observat, că ecsposeul l'a satisfăcut într'un grad mare cu tótă forma sa cam neobicinuită. Diferenţa este totusi numai de natură esternă. Principiile fundamentale ale ministrului de esterne sunt intocmai aceleaşi, cari le-au avut şi antecesorul sĕu. Aceste principii sunt indicate în ecsposeu cu următórele cuvinte: „De ani îndelungaţi n'am intenţionat altceva, decât consolidarea situaţiunilor create prin convenţii internaţionale în Orient, susţinerea Turciei, independenţa, întărirea şi desvoltarea liberă a singuraticelor state balcanice, relaţiuni amicabile cu acestea, în fine escluderea unei influenţe predominante a vre-unei puteri mari în desavantagiul celeilalte". Acésta e politica, pe care o observă consequent monarchia nóstră dela congresul din Berlin. Tripla alianţă formézá acum, ca şi atunci basa politicei nóstre esterne. Totuşi se póte constata o schimbare plăcut surprindĕtóre. Inainte trecea esistenţa triplei alianţe 'numai ca o garanţie a păcii; că va fi însĕ tripla alianţă capabilă şi de o acţiune plină de succes, acésta nu o putea profeţi nimenea cu siguranţă. In decursul anului trecut s'a dovedit, că tripla alianţă nu numai prin esistenţa sa, dar şi prin o acţiune de tot energică influinţézá hotărîtor asupra mersului politicei europene, şi anume nu printr'o acţiune contra vre-unei alte puteri, ci în înţelegere cu tóte puterile, aşa încât cunoscuta cestiune, unde e Europa, a devenit fără obiect. Pentru că acéstă Europă s'a manifestat escelent într'un moment critic, ale cărui pericole erau póte mai mari, de cât s'ar fi credut în general. Tripla alianţă a format sĕmburele acestei puteri imposante şi în tripla alianţă iar şi-a ocupat monarchia nóstră posiţia de frunte, care i se cuvine. — Dr. Falk a esprimat apoi în numele comisiunei contelui Goluchowski deplina recunoscinţă. Tot la propunerea amintitului referent, comisiunea ungară apróbă bugetul cerut de ministrul Goluchowski pentru politica esternă.

Comisiunea instituită din partea delegaţiunei austriace a votat bugetul curent de ministrul comun de finanţe Kállay pentru acoperirea creditului necessar pentru provinciile ocupate. Bosnia şi Herţegovina.

Sĕ speră, că rênd pe rênd delegaţiunile austro-ungare, dór se vor înţelege în tóte.

* * *

Partida antisemită din Viena a mai ţinut o întrunire publică cu scopul, de a agita poporaţiunea Vienei în lupta începută contra Ungurilor şi contra milleniului.

Cel dintâi vorbitor a fost un jurnalist antisemit, care a protestat într'un mod fórte energic, ca sĕ se sĕrbătorésca diua de amintire, în care a năvălit în Europa o cétă de bandiţi. Deputatul Pattai se îndréptă în special contra pactului şi accentuà, că un astfel de pact ca acel din 1867 ar fi cu putinţă numai cu insulanii din marea de sud. Monseniorul Schleicher a declarat, că el ţine cu Lueger şi, că una cu capul nu se va duce la Budapesta. Unul, Dr. Bredla din România?! (necunoscut nouĕ, Red.) a cerut, ca barbarismul, care domnesce în Ungaria, sĕ fie avisat la barierele lui. Leuger a vorbit apoi cu un foc ne mai pomenit şi într'un discurs escelent contra Ungurilor. El a descris suferinţele poporelor nemagiare din Ungaria, cari strigă de durere cătră cer. Dacă se vor purta Ungurii tot aşa, atunci vor deveni Slavii panslavi şi Românii panromâni. Stégul negru galbin e târît în Ungaria în tină, în tină, însĕ Germanii vor apĕra dinastia de atacurile unguresti. Lueger va continua lupta contra Ungurilor. La sfârşit a dis Lueger: Noi am smuls Viena din ghiarele liberalilor-ovrei, noi vom smulge şi Budapesta din ghiarĕle ovreo-magiarilor. Acolo vom ridica noi stégul negru-galbin la onorul, care i se cuvine şi vom face din Viena capitala imperială şi reşedinţa întregei monarchii!"

* * *

După o scire, care a primit-o „Pol. Corr." diu Londra cercurile normative de acolo sunt sigure, că înţelegerea dintre puteri în ce privesce cestiunea insulei Creta va remânea neconturbată. Afirmarea, că guvernului englez nu i-ar fi plăcute diferinţele în acéstă cestie şi că el ar favorisa direct sau indirect revoluţiunea din Creta, o resping cei din Londra ca un pur neadevĕr. Nici o ţară nu póte fi mai interesată pentru susţinerea *statului quo* în marea mediterană şi susţinerea relaţiunilor regulate în Turcia, decât Anglia. Lordul Salisbury însĕ nu va cădea în greşala, care a comis-o lordul Rosebery în cestia arménă, adecă el nu va începe o politică activă pentru urmărirea acestui scop, a cărui realisare nu s'ar putea considera de mai nainte ca sigură. In Londra însĕ lumea e încă în îndoială asupra întrebărei. dacă s'ar putea ajunge la o înţelegere între tóte puterile cu privire la o acţiune materială spre a întroduce reforme în Creta. Mai bine se menţine speranţa, că Sultanul la sfatul puterilor se va decide, a purcede cu moderaţiune la suprimarea revoltei şi va întroduce şi unele reforme necesare.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 10 Iuniu 1896 n.

La ordinea dilei este desbaterea specială asupra proiectului de lege despre judecătoria curială.

Până la §. 3 din punctul 9 s'au primit tóte dispoziţiunile cuprinse în proiect fără nici o modificare La paragraful acesta însĕ s'a deschis o discuţiune vehementă între deputaţii liberali şi unii deputaţi clericali din causa, că aceştia cereau stergerea disposiţiunilor cuprinse în lege privitóre la restricţiunile impuse confesiunilor şi despre procedura disciplinară în contra agitaţiunilor confesionale.

Primul vorbitoriu *Vajay István* cere eliminarea întregului punct în care se cuprind disposiţiuni contra confesiunilor. După dênsul disposiţiunile aceste sunt contrare cu totul principiilor de drept, egalitate şi constituţionalism. Şi e ceva penibil a lua astfel de mĕsuri contra agitaţiunilor confesionale, când tóte partidele îşi pot câsciga aderenţi prin propagandă legală şi numai confesiunilor sĕ nu le fie permis acésta? Dispoţiuţiunile acestea sunt numai fĕtul laşităţii trimurice. Unde este apoi libertatea religionară?

Ugron Gábor vede atacat în disposiţiunile luate în acest proiect contra confesiunilor direct simţul religios al cetăţenilor. Dacă respectăm religiositatea, atunci religiunea nu trebue tîrită pe strade. Tóte îşi au marginile lor. Dacă vrem sĕ aducem legi privitóre la agitaţiunile confesionale, trebue sĕ statorim ce feliu de agitaţiuni confesionale trebue combătute şi pedepsite, căci altcum legea devine mijloc de persecuţiune în mâna acelora, cari vor sci afla totdéuna nod în papură. E vorba de adunări. Tóte confesiunile ţin adunări în conformitate cu dreptul lor de autonomie garantat prin lege. In aceste adunări nu se póte sĕ nu se facă politică fiind necesitate confesiunile adeseori aşi apĕra drepturile lor atacate. Legislativa aduce legi privitóre la confesiuni, şi acestea sĕ nu fie îndreptăţite a se pronunţa asupra lor, mai ales când se aduc legi chiar în defavorul lor? A combate astfel de legi nu numai li e permis, ba chiar sunt dătóre din oficiu a face acésta. Dar chiar Tisza Kálmán nu agitézá mereu în favorul urcării salarielor preoţilor reformaţi din partea statului? Apoi proiectul actual cuprinde şi disposiţiuni riducale şi totodată, şi periculóse pare că ne aflăm în evul mediu. Ce înţeles au disposiţiunile puse în vedere, ca în adunările confesionale privitóre la alegeri, sĕ nu se ameninţe alegĕtorii cu pedepse *în cealaltă lume.* Destul sunt aceia de pedepsiţi *în acéstă lume*, dacă sunt siliţi a simţi urmările unei nefaste politice. Apoi la alegeri sĕ nu se pórte insignii religióse. Mi-ar plăcea sĕ-mi definéscă cineva, cari sunt strict astfel de insignii (? Red.) şi în localuri religióse sĕ nu se ţină adunări de colorit politic. Ce mai e şi asta. Destul de mult s'a deşteptat consciinţa confesională în locuitorii acestei ţĕri; destul de agitaţi sunt aceia din causa nefericitelor legi politice-bisericesci mai nóuĕ; nu trebue sĕ mai potenţăm aceste agitaţii prin nóuĕ legi, ci sĕ stăm locului, şi sĕ nu provocăm o luptă între confesiuni, căci acésta ar fi un pericol mult mai mare, decât cel ce ne ameninţă din legile întroduse deja până acum în materia acésta. Cere stergerea punctelor încriminate, căci altcum însuşi legislativa va contribui la provocarea unui rĕsboiu confesional şi va sdruncina temeliile societăţii şi a familiei

Veres lózsef apĕră punctele încriminate, dicênd, că adunările *administrative* bisericesci nu le consideră de adunări *confesionale.* Cere de altcum şi el stilisarea mai precisă a posiţiunei

Deasemenea combate punctul acesta şi *Horánszky Nándor* dicênd, că acela duce chiar la nimicirea mandatului de deputat pe basa unei simple suspiciuni, că respectivul deputat a avut amestec la vre-o agitaţie confesională.

Polonyi Géza vede în proiectul înaintat disposiţiuni, cari sunt îndreptate direct contra bisericei catolice.

Thali Kálmán dice, că politica nici din biserică ca atare nu se póte eschide. Nu s'au ţinut în biserici atâtea serbări naţionale la care au luat parte tot feliul de credincioşi? Nu în biserica reformată din Dobriţin s'a proclamat independenţa Ungariei, stând guvernatorul tocmai pe scaunul episcopului unde se împarte s. cuminecătură? Pacea dela Satmar nu în biserică s'a încheiat? La noi tóte actele seriόse, cari nu contradic religiunei, se fac în biserică. Deci adunările şi discuţiunile politice nu pot fi eschise din biserică.

Olay Lajos şi Horváth Gyula de şi primesc punctul din cestiune, dar nu pot sĕ nu céră stilisarea lui din nou în mod mai clar.

La tóte acestea rĕspunde *ministrul Erdélyi Sándor* dicênd, că e incompatibil cu posiţia de drept ca acésta sĕ se ocupe şi cu politica. Insistă pentru primirea capitlului.

Tisza Kálmán respinge suspiciunea lui Ugron, că prin insistarea pentru o mai bună dotaţiune a preoţimei reformate ar fi urmărit scopuri de corteşire. El a voit numai sĕ se esecute legea din 1848 şi în privinţa acésta.

Ugron Gábor esplicându-şi cuvintele se miră de dl Tisza, că în domnia lui de 12 ani numai acum şi-a adus aminte de esecutarea legii la care se provócă.

Purcedêndu-se la votare, punctul 9 se primesce cu maioritate de voturi.

Trecêndu se la p. 19 *Gullnár Gyula* rógă pe ministrul, ca în scopul unei clarificări mai bune, sĕ nu vorbéscă numai la finea discuţiei. Cere ca în proiect sĕ se ia disposiţiuni mai precise contra funcţionarilor publici, cari înfluinţézá alegerile în favorul cutărui ori cutărui partid. In scopul acesta întreg capitolul trebue stilisat din nou.

Plósz Sándor cércă a combate pe Gullner, dar acesta e apĕrat şi de *Issekutz Győző.*

Se ridică apoi *Ugron Gábor*, carele într'un ton destul de vehement întrébă, că, *guvernul şi de aici înainte voesce, ca organele administrative şi poliţia sĕ fie o bandă de corteşi pĕcătoşi, cari înşişi calcă legile în picióre la alegeri? Jos cu masca! Şi sĕ aibă grijă guvernul, că dacă va abusa şi mai departe de legi, ţéra îşi va apĕra libertatea şi cu jertfirea sângelui sĕu propriu!*

Maioritatea primesce nemodificat şi acest punct respingênd propunerea lui Gullner.

Se mai primesc vre-o câteva puncte şi şedinţa s'a încheiat.

Noutăţi.

Personal. Esc. S. I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a sosit acasă dela Budapesta Sâmbătă cu trenul de după amiadi.

* * *

Eticheta şi inima. Dintre tóte momentele înălţătóre ale încoronărei ţarului, de sigur cele mai mişcătóre şi mai frumóse au fost următórele două episóde:

În biserică e linişte profundă. Lin şi fără sgomot întră heroldii ţarului îmbrăcaţi în splendide uniforme acoperite cu gaetane de aur şi cu strălucitoriul coif cu vulturul imperial. In aceeaşi linişte profundă aşédă la locul lor insigniile de încoronare, ţarul şi ţarevna întră. Se duc la sfintele icóne, le sărută cu evlavie, apoi se postéză la locul lor; ţarul e palid; ţarevna e agitată; ţarul e îmbrăcat în uniforma de colonel al regimentului I. de infanterie, pe piept cu ordul Newsky; ţarevna în toaletă de simpatică simplitate, puţin brodată cu sîrmă de argint. — Metropolitul din Petersburg se apropie de treptele tronului; un moşnég de 70 ani, vocea-'i tremură când învită pe ţarul sĕ cetéscă mărturisirea credinţei. În paliu de mătasă întinde ţarului o carte; ţarul cetesce cu voce tare credeul; la fine toţi îşi fac semnul crucii, unii îngenunchiază. În timp ce corul cântă, purtătorii insigniilor fac cerc în jurul ţarului. Mare-ducele Vladimir încă e între ei. Nu preste mult ţarul e îmbrăcat în mantaua de încoronare şi dă semn sĕ i se aducă coróna. 'Şi-o pune pe cap. Corul cântă érăşi. Ţarul face semn ţarevnei sĕ se apropie. Ţarevna merge în faţa tronului; îngenunchiază şi-'şi aplécă capul. Ţarul atinge cu coróna sa fruntea ţarevnei, apoi îi pune pe cap coróna ei, ér purtătorii insigniilor îi dau mantaua. Acum *ţarul* fără sĕ-'i pese de regulele etichetei ori ale ceremonialului, *îşi îmbrăţişază nevasta şi o sărută de două ori.* Sentimentul inimei a învins asupra secilor regule de etichetă. Óspoţii actului de încoronare sunt adânc impresionaţi, tóte privirile sunt îndreptate spre tinĕra ţarevnă. Corul cântă. Metropolitul salută pe ţarul ca imperator; tunurile dau salve; archiducii şi archiducesele se apropie de tron spre a felicita pe ţarul, prima e *vĕduva ţarovnă* carea voesce sĕ-'şi felicite fiiul în mod solemn, *ţarul însĕ cobóră iute treptele tronului, sărută mâna şi faţa maicei sale*, la ce pe acésta o podidesc lacrimile şi îşi întinde mânile în semn de binecuvêntare asupra capului fiiului ei.... Inima s'a dovedit a fi mai puternică decât sarbeda etichetă şi regulele ceremoniale!

* * *

Fata morgana Un fenomen de deosebită frumseţă a delectat privirile vesele ale óspeţilor, cari s'au reîntors Joi pela 8 óre séra dela maialul fetiţelor dela scóla Asociaţiunii din loc.

Munţii Turdii, cu „Cheia Turdii" se oglindau maiestos în partea nord-ostică a Sibiiului, desvĕlindu-şi conturile măreţe în o admirabilă curăţenie.

Tabloul a fost feeric. O apariţie optică atât de naturală abia se va mai fi vĕdut prin părţile nóstre.

* * *

Regele arinilor. Când nemuritoriul Schubert a compus piesa „Erlkönig" (regele arinilor) atât de puţin a fost încântat de reuşita aceleia, încât a aruncat furios manuscrisul în corfa destinată hârtiilor fără nici o valóre.

Nu peste mult îi face o visită măiestrului renumitul tenorist Vogel, care din întêmplare a aflat composiţia „Erlkönig" în corfa neputinciósă. Vogel numai de cât o ridică, se aşédă la pian şi rĕmâne frapat de geniala composiţie. După câteva sĕptămêni s'a şi presentat pe bină esecutând composiţia, pe care Schubert o credea de mult nimicită. Succesul tenoristului în piesa „Der Erlkönig" a fost colosal. Piesa numită şi astădi ocupă locurile de frunte în programele concertelor şi a contribuit mult la renumele nemuritoriului Schubert.

* * *

Judecată potrivită. In dilele aceste a avut o pertractare ţinută înaintea unei judecătorii englese un sfêrşit nostim. Un june se certa cu o Cosinzénă pentru o moşie. Causa era fórte încurcată. Judelui i-a plesnit în minte în fine după multă bătae de cap, uitându-se la ambele partide, un solomonic espedient de finalisare a procesului şi dându-i espresiune dise: „Ca esecutor al legilor ţĕrii mĕ simt dator mai întâiu a vĕ atrage atenţiunea la împĕcare.... o pace e totdéuna mai bună ca un proces câscigat...... Eu vĕ recomând o cale uşóră şi totodată fórte plăcută. Actorul este un june onest şi aşedat, ér incta o copilă, *„ce se pare o rosă plină, o vióră din grădină"*. Cel mai bun lucru ar fi acum sĕ vĕ căsătoriţi la olaltă şi sĕ trăiţi fericiţi împreună pe moşia de céřtă. De veţi continua însĕ procesul, moşia se va consuma prin spesele de proces şi mai ales advocaţii se vor îngriji, ca sĕ nu vĕ alegeţi cu mult". Advocaţii surideau amar, incta roşi până după urechi, dar nu protestă; actorul croi o faţă plină de mulţămire. După aceste presemne judele publică sentenţa: „Moşia este a actorului, dacă în 2 luni sĕ cunună cu incta". Aşa dar pîrîşule:

„Judecata-'ţi e făcută:
„Ie-o 'nbraţe ş'o sărută!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Sibiiu, 8 Iuniu 1896.
(Încheiere.)

Câtă străformare şi sperăm, de bun augur... Pe locul unde mugetul fiarelor resbătea din munte în munte, astădi germanul cult a împlântat parul sĕ ne surprindă cu măreţele opere ale minţei sale iscoditóre. Le dorim succes deplin. Iar dl inginer şef Brausewetter, priméscă şi pe calea acésta a nóstră mulţămită pentru deosebita sa afabilitate cu care ne-a condus şi explicat tot secretul aparatului impunĕtor.

In urmă drept încheiere aducem omagiul nostru la adresa onor. fruntaşi ai comunei Sadu, în care privintă ierte ni-se dacă trecem marginile indiscreţiunii amintind unele nume, în special de Onorabilul paroch dl Ioan Popovici, dimpreună cu representanţii puterii civile, Dl Constantin Popovici notariul şi bărbatul Primariu al comunei. Dlor au ţinut sĕ dovedéscă, că sciu apreţia importanţa statului învĕţătoresc în sinul unui popor, prin ce s'au onorat pe sine însuşi, iar pe noi ne au obligat sĕ le păstrăm în totdéuna adêncul nostru respect şi reverinţă.

Inteţit de afaceri aş dori sĕ încheiu cât mai repede, dar abia apuc sĕ rotunḑesc o vorbă şi alta 'mi resare cerênd „vestmintele întrării“. Cum adecă s'ar putea presupune ca sĕ trecem cu vederea faptul că a doua ḑi ficsată pentru adunarea generală s'a ţinut şi examenele cu scolarii dela scóla nóstră din Sadu.

Un lucru, ce ne-a înveselit mult, că póte coincide cu întrunirea nórtră. Nu ne vom pune însĕ a face critica examenului în publicitate, între împrejurările date. Acésta nu póte fi obiectul decât al unei conferenţe private didactice. Multe ar fi póte de ḑis şi pro şi contra.

In general însĕ putem aminti, că scolarii cu deşteptăciunea lor naturală s'au ţinut bine, ér dnii învĕţători, suntem convinşi, că vor sci profita de ocasiune şi experienţele culese. Şi dacă mai stăruim la vorbă, e ca sĕ accentuăm temeinica observare a venerabilului protopop, conducĕtorul examenelor, ca nici odată omul sĕ nu se prea încrédă în puterile sale.

Adevĕrat sfat părintesc, adresat cu bunăvoinţa'i ce-l caracteriséză, iubiţilor nostrii învĕţători din Sadu. Noi am înţeles şi sfatul colegilor intimi nu póte fi altul decât: înţelegeţi şi vĕ reculegeţi!...

Cumpănind tóte nu se póte spune folosul convenirilor didactice, care convingere tot mai mult prinde rădăcini, resbătênd precum se cere şi în popor, ceea ce garantéză în mod positiv înaintarea şi înflorirea scólei române.

V. V.

Secădate, la 27 Maiu 1896.

Stimate dle redactor!

Rari sunt acei părinţi, cari se mai pótă astăḑi susţiné copii la scólă, mai cu samă dintre agronomi, fiind causele bine cunoscute, dar şi dintre aceia parte nu sunt fericiţi, ca se guste din fructul ostenelelor sale, precum s'a întêmplat într'un interval scurt în comuna nóstră Secădate şi anume: acum 4 ani a murit la noi un pedagog ab solut anume Ilie Macsin, acum 2 ani un tiner absolut de 6 clase gimnasiale, şi astăḑi am petrecut la cele eterne pe un al treilea, anume Toma Moisin pedagog curs. III-lea. Par' că e un pĕcat vechiu pe comuna nóstră, că de una sută de ani, de când 12 preoţi au fungiat în Secădate, nici unul n'a fost fericit sĕ aibă următori de parte bărbătéscă, ca cel puţin sĕ fie următori în loc.

Amintind acestea pe scurt, vĕ rog a'mi da voie a descrie şi decursul petrecerei la cele eterne a decedatului nostru de astăḑi pedagog. La dorinţa părinţilor, ca fiiul lor sĕ fie cât mai frumos înmormêntat, s'au îndrumat a merge la direcţiunea institutului nostru teologic-pedagogic, ca sĕ concédă colegilor fiului lor participarea la îngropăciune, care s'a şi esoperat, în urma careia s'a şi presentat 19 tineri îmbrăcaţi în uniformă şi cu o cunună impunĕtóre pe ḑiua defiptă. La 11 óre s'a început ceremonialul nostru ortodocs, unde, în presenţa unui public de aprópe una mie persóne, corul tinerilor pedagogi a esecutat cântările funebrale fórte frumos, încât a stors nu numai lacrimi de durere, ci şi admirarea publicului, ce se compunea din preoţi şi învĕţători şi de alte confesiuni. Cu acésta s'a dat ocasiune a cunósce poporul nostru că în adevĕr astăḑi institutul nostru dispune de puteri didactice.

In decursul sărutării s'a ţinut o cuvêntare din partea preotului îngropător C. Prie, care în genere a amintit şi biografia decedatului ér după o pausă, în care s'a mai cântat o poesie funebrală, s'a rostit altă cuvêntare în numele colegilor, din partea pedagogului Toma Măhăra, carea de asemenea a făcut impresiune plăcută. La masa comună (pomană) de asemenea s'au cântat cântări frumóse funebrale, conform usului din comuna nóstră. In fine se aduce din partea părinţilor, fraţilor şi a altor rudenii cea mai căldurósă mulţumită prea stim. Domn director seminarial pentru concesiune şi stimaţilor colegi şi coristi recunoscinţa pentru bunăvoinţa şi tributul amical depus pe mormêntul colegului lor prin cântări şi cununa frumósă. Fie-i ţerina uşóră şi amintirea eternă.

P...

Valea Haţegului, Nucşóra la 30/V 1896.

Preaonorate domnule redactor!

In Nr. 50 din 4/16 Maiu a. c. al stimatului nostru ḑiariu „Telegraful Român“, a apărut o corespondenţă cu dto 1/IV 1896, dată de dl învĕţătoriu Nicolae Sânzian ca notariu al sinodului nostru protopresbiteral din tractul Haţeg, carele fără léc de basă, şi departe de ori-ce adevĕr şi cu o cutezare şi îndrăsnire unică în feliul ei voiesce şi doresce acum după un interval de $^3/_4$ de an, a combate, a falsifica purul adevĕr, carele e basat pe drept sinceceritate şi dreptate cuprins în corespondinţele mele apărute tot în acest stimat ḑiar „Telegraful Român“ Nr. 74 şi 111 din a. tr.

Deşi cu privire la neadevĕrurile cuprinse în acea corespondenţă dată din partea autorului fără pic de sfiélă în publicitate, declar şi mărturisesc publice, că nu m'aş demite şi nici că m'aş simţi deobligat a-'i da rĕspuns, la darea aceluia însĕ mĕ deobligă onestitatea şi cinstea mea de preot la care ţin mult, precum şi dorinţa mea de a clarifica onor. public cetitor în acéstă privinţă ca sĕ nu se lase a fi rĕu informat şi sedus de o atare persónă ca dl învĕţător N. Sânzian.

Cu privire la întârḑierea „întimpinărei“ dtale, dle învĕţătoriu, am a-'ţi rĕspunde pe scurt. Într'adevĕr prea târḑiu te-ai trezit, la $^3/_4$ de an, de unde resultă că ori ai vĕḑut şi recunoscut, că nu ai drept, şi că prin o întârḑiere aşa de lungă ai creḑut că vei putea şi-'ţi va succede a informa rĕu şi a seduce onor. public cetitoriu pe povârnişul cel scălciat al dtale; ori că — dovadă sunt cuvintele din „întimpinare“ unde ḑici că aceea ai făcut'o mai mult la îndemnul şi provocarea amicilor dtale — ai consimţit cu cele cuprinse în corespondinţele mele din Nr. 74 şi 111 a „T. R.“ din a. tr. ori apoi nu ai avut la îndemâna cuvintele latinesci de cari te folosesci în corespondinţele dtale, sau apoi acéstă corespondinţă ţi a compus'o cineva întrégă şi dta numai ai subscris'o.

Pentru-că dacă aveai tóte acestea la îndemână cu siguritate, te treḑeai mai curênd, şi nu acum după $^3/_4$ de an, adecă a treia ḑi după scripturi. Din tóte acestea resultă, că dta la acea corespondinţă numai ca autor nu poţi figura.

Referitoriu la întregirea, şi clasificarea parochielor, eu am ţinut şi ţin mult la anexare a doue parochii mai slabe la un preot harnic, şi nepătimaş, — altcum eu din parte-mi nici nu cred ca dta, dle învĕţătoriu, sĕ fi primit vre-o autorisare dela locurile competente bisericesci de a te îngrijí în feliul dtale pătimaş de întregirea şi clasificarea parochiilor, lăudându-te, că te poţi folosi şi de acte oficióse de ale preoţimei nóstre, care de sigur nu ţi-a adresat dtale atari acte spre a te folosí astfel de ele. Ne fiind deci autorisat la acésta, urméză de sine, că eşti un om pătimaş şi predominat de patima interéselor private, închipuit carele îşi închipue prea mult despre sine, voind a-'şi aroga sieşi meritul în conducerea tractului nostru Haţeg.

Cu privire la conceptul ce l'ai trimis On. Red. ca model al stilului meu, te întreb: ce fel de act e şi cum ai ajuns în posesiunea lui. Dacă ţii la cinstea D-tale, eşti dator sĕ rĕspunḑi.

Ca dovadă a sciinţei şi înţelepciunei cu care îi place sĕ te mândresci şi fălesci e de ajuns a-ţi aminti aci cuvintele din întimpinarea D tale în care însuţi recunosci, că cu mine nu te-ai făcut amic, prin urmare 'mi eşti inimic, şi ca atare atât în corespondenţa din „T. R.“ Nr. 84 an. tr. cât şi în cea de acum (Nr. 50 a. c.) te abaţi cu totul dela obiect şi te atingi de personalităţi, folosindu-te în ambele corespondenţe de unele cuvinte ordinare d. e. „fals“, „linguşitor“, ca unele ce sunt demne numai de D-ta ca autor al lor. Eu la astfel de maniere lipsite de bunacuviinţă nu recurg.

Deştéptă-te şi eşi din cadrul patimilor de care eşti condus şi stăpânit şi fi mai atent la cele ce cetesci; d. e. cetesce Nr. 74 şi 111 ai stimatei foi „T. Român“ din an. trecut, căci făcênd astfel, te asigurez, că însuţi te vei convinge despre adevĕrata stare a lucrului.

Apoi, precum e o virtute frumósă a scrie prin ḑiare, numai adevĕr, din contră e o laşitate a scrie neadevĕruri. Scii proverbul „cu minciuna ori prânḑesci, ori cinezi, dar amêndóuĕ nici decum“.

Dealtcum eu nu 'ţi-aşi trage la îndoială bunele D-tale intenţiuni, ce le ai pentru înaintarea tractului nostru, dacă nu ai fi atât de pătimaş şi parţial, şi îmi pare fórte rĕu că D-ta tragi la îndoială pe ale mele numai fiind-că sunt de alte păreri de cum eşti D-ta. Ambi nisuim la acelaşi scop, numai cât cu diferite mijlóce. La punerea lor în aplicare însĕ nu trebuie se fim pătrunşi de patimă, nici unul, nici altul. Ori cine a putut vedea din corespondenţele mele, că eu nu am fost stăpânit de nici o patimă în espunerea părerilor mele, precum ai fost stăpânit Dta şi nici la peronalităţi n'am trecut.

Am ţinut de cuviinţă a aduce acestea la cunoscinţa Onor. public cetitor pentru ca sĕ şi pótă face o judecată dréptă asupra ambilor, precum şi asupra corespondenţelor nóstre publicate până acum şi deoparte, şi de alta.

Sum cu iubire frăţéscă

Ioachim Cerbiceanu,
presbiter gr. or.

Convocare.

In sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ se convócă prin acésta pe *Duminecă, în 21 Iuniu st. n. 1896 la 5 óre p. m.* a XXXI adunare generală ordinară, în localul societăţii române de lectură din Sibiiu („Albina“ parterre).

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
2. Revisuirea raţiociniilor pro 1895 şi darea absolutoriului.
3. Staverirea budgetului pro 1897.
4. Alegerea noului comitet.
5. Propuneri eventuali.

Toţi p. t. membrii reuniunei sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală.

Sibiiu, în 12 Iuniu st. n. 1896.

Maria Cosma, presidentă.
Dr. *N. Vecerdea,* secretariu.

Bibliografic.

Escursiuni pe munţii ţĕrii Bârsei şi ai Făgăraşului. Sub titlul acesta a apărut în tipografia A. Murĕşan din Braşov o scriere interesantă şi din punct de vedere istoric de mare valóre de D-nul I. Turcu protonotar pensionat. Volumul se estinde pe 200 pagini şi cuprinde descrieri întregite cu schiţe istorice despre castelele, munţii cu frumósele lor văi, dumbrăvi, platouri, piscuri şi poteci din ţéra Făgăraşului. Fie care dintre aceste frumseţi nespuse de fermecătóre ale naturei sunt amintite cu numele lor original românesc, aşa după cum acela a fost păstrat în tradiţie şi legende. E admirabil descrisă viéţa simplă patriarchală chiar a ciobanilor de prin munţii Făgăraşului. Un om, care iubesce natnra, cu drăgălaşele ei întocmiri va afla în opul acesta o deplină satisfacţie pentru sufletul séu darnic de a se îmbĕta vecinic de frumseţile naturei, ér pentru unul care voesce a cerceta vreo-dată aceste romantice locuri, cartea D-lui Turcu e indispensabilă. Ea îi va fi o istéţă şi sinceră călăuză prin cărările încurcate, ce încrucişéză munţii. Valórea cărţii, cu atât e mai mare, eu cât în limba nóstră fórte puţine cărţi s'au scris de genul acesta. O carte de valóre, scrisă într'o limbă românéscă fluentă, e deci indispensabilă pentru ori-ce cărturariu român. Noi o recomandăm cu tótă căldură. Se află de vênḑare la autor şi la tip. A. Mureşan în Braşov cu preţul de 1 fl. sau 3 franci.

Din public. *)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei declamatorică-musicală-teatrală ţinută după esamenul dela scóla nóstră confesională greco-orientală din loc Duminecă în 19/31 l. c., preste tacsa de întrare au suprasolvit următorii p. t. domni:

P. O. D. Tuliu Roşescu, protopresbiter 1 fl. 80 cr.; Aurel Urzică (Mărgău) 70 cr.; G. Farcaşiu, notar 70 cr.; Forneth, 50 cr.; L. Dankó, 20 cr.; dl Petru Agrişan, (Ciula) 20 cr.; St. Bélei, 30 cr.; dl G. Condor, 30 cr.; dl G. Todoruţiu, 30 cr.; L. Moriţ, 30 cr.; V. Dobra, 20 cr. şi S. Leheni (Dretea) 10 cr.

Acestor marinimoşi domni şi pe acéstă cale li se aduce cea mai profundă mulţămită publică, cerêndu-le dela bunul Dumneḑeu ani mulţi şi buni, ca sĕ mai pótă face astfel de fapte filantropice.

Venitul petrecerei a fost 13 fl. 35 cr., ér spesele 6 fl. 35 cr.

Restul de 7 fl. s'a depus ca basă pentru un fond pe séma bibliotecei scolare din loc.

Călata-mare, 21 Maiu, 1896.

Pentru comitetul arangiator:

Ioan Luca, preşedinte.
Gavriil Todoruţiu, cassariu.

Domnul Daniel R. Cordescu directorul şi fundatorul institutului „Lumina“ din Bucuresci, de presinte domiciliat în comuna sa natală Fofeldea (Foventea) cu ocasiunea ţinerei adunării generale a despărţĕmêntului reuniunei înveţătoresci gr. or. din tractul Agnita în aceea comună la 5 Maiu a. c. convingêndu-sĕ despre greutatea incassărei tacselor dela membrii, s'a oferit, ca atât cât va mai trăi, sĕ solvéscă dênsul tacsa pentru toţi acei membrii din acest despărţĕmênt, cari vor participa la adunările generale anuale

Din incidentul acesta îmbucurătoriu, adunarea pe lângă mulţămita protocolară, esprimă şi pe acésta cale marinimosului binefăcĕtoriu cea mai profundă mulţămită.

Coveş, în 17 Maiu 1896.

G. Borzea, preş.
T. Holerga, notariu ad. hoc.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Loterie.

Sâmbătă, în 13 Iuniu n. 1896.

Viena:	90	5	71	49	39
Timişóra:	56	41	77	63	49

Nr. 220/1896 [59] 2—2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dumbrava, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, computate în bani fac fl. 400.

Informațiuni detaiate sĕ pot trage dela subscrisul. Petenții vor subșterne suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subscrisului în terminul deschis, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Reghinului.

Reghinul săsesc, 22 Maiu, 1896.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 159 prot. 1896 [53] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de cl. III-a Frâua, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma totală de 486 fl. 50 cr. v. a. des pre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aşterne cererile concursuali instruite în sensul legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaș, 25 Aprile 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu com. parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. prot.

Ad. Nr. 183—896 ppresb. [57] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia St. Mihaiul inferior și superior de clasa III-a în protopresbiteratul gr.-or. al tractului Turdei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 421 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot primi la oficiul parochial și la comitetul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea de a-și asterne petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din loc spre a-și documenta desteritate în cele rituale.

Agârbiciu, 9 Maiu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Turdei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Petru Roșca,
protopresbiter gr.-or.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	**P. Ladány**	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.48	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11.27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	**Ghiriș**	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		**Ghiriș**		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		**Turda**		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu		7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16		Cisnădie		6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Brașov** sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13						7.29	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.59	12.51	
	9.57	6.05						6.50	12.41	
	10.17	6.25			Tohanul vechiu			6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.20	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.—		**Brașov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.32	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepși-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		**Kezdi-Oșorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.44	4.42	—	6.41	Gyorok	10.14	—	8.18	—	6.12
—	3.14	5.04	—	7.01	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Conop	9.15	—	7.22	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Branicica	6.43	—	4.49		-
—	—	8.26	—	10.16	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	8.52	9.57	10.42	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	11.57						
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	**Alba-Iulia**	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. **Teiuș** pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oșorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9 08	12.11	6.02	2.36	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.29	8.57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.41	2.18	—	Șelimber	7.17	8 45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	—	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7.16	-	—	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	-	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.19	--	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	—	—
—	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.30	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.25	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		**Timișóra**		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroșeni**		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	—	3.21	7.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	—	5 32	-
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63. Sibiiu, Joi, 6/18 Iuniu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Discursul contelui Goluchowski

în

delegaţiunea austriacă.

(Incheiere).

Ministrul, după ce astfel a eshauriat ţinuta şi procedura nóstră în cestiunile, cari în jumĕtatea a dóua a anului trecut şi în primele luni ale anului curent nu o îngrijire ne făceau, a trecut la *arĕtarea relaţiunilor nóstre faţă cu diferitèle puteri.* In privinţa acésta, ḑice ministrul, locul prim îi compete celui mai vechiu aliat al nostru *imperiului german.* E aprópe de prisos de a revela şi de a accentua la fie-care ocasiune intimitatea, încrederea reciprocă şi conţelegerea ce domnesce între noi şi aliatul nostru. *Raportul acesta stă pe o basă atât de solidă,* el corĕspunde atât de mult intereselor ambelor state, e atât de puternică garanţă pentru susţinerea păcii, şi este înrădăcinat atât de afund în popórele ambelor ţeri, încât li s'a prefăcut mai în o a doua natură şi *existenţa lui se vede asigurată şi pentru viitoriul îndepărtat.*

Dacă la locul acesta — continuă Goluchowski — totuşi consfinţesc câteva cuvinte raportului nostru cu Germania, acésta o fac pentru ca de o parte sĕ taiu calea acelora, cărora le place a auḑi şi cum cresce iarba, şi în fantasia lor productivă caută a afla simptómele unei slăbiri, sau tocmai distrugerea raportului nostru de alianţă, de altă parte ca sĕ respund acelora, cari cu preocupaţiune atacă basele politicei nóstre şi pe lângă acésta se nisuesc a pleda pentru o *altă grupare a puterilor.*

Pe cei dintâiu îi sfătuesc sĕ se liniştéscă. Raportul nostru faţă cu Germania e mai solid decât ori şi când, simţim lipsa lui reciproc, ca în tóte cestiunile atingĕtóre de teritoriul internaţional, sĕ rĕmână între noi comunicaţiunea neîntreruptă şi în conţelegere deplină cu guvernul german ne nisuim la resolvarea problemelor propuse de tripla alianţă. Ér celor din urmă le rĕspund, că n'am intenţiune a discuta, care combinaţiune e mai bună ori mai rea, aceea la care aparţinem noi, ori aceea care şi-o închipuesc ei. *Aceea însè o sciu sigur, cà tripla alianţa, s'a validitat eminent* şi noi suntem destul de modesti ca sĕ ne mulţămim cu eminenţa.

Tot atât de intim şi plin de încredere ne este şi raportul cu *Italia* ca şi faţă cu Germania. Cu participare adânc simţită urmărim desvoltarea evenimentelor pe *câmpul de luptă african, unde eroismul Italiei a dat probe demne de recunoscinţă* în luptă cu un duşman de cinci, şese ori mai numĕros. Urmărim cu cea mai sinceră simpatie acéstă întreprindere, a cărui sfîrşit cu resultat bun îl dorim cât mai în grabă, din tótă inima, aliatului nostru.

Într'un mod îmbucurătoriu ni se desvóltă raporturile şi faţă cu Rusia. *Rusia faţă cu evenimentele cele mai din urmă s'a declarat hotărît pentru menţinerea statului quo şi ca ţintă a politicei sale 'şi-a designat alipirea necondiţionată către contractele sustătătóre, totodată a dovedit şi aceea, că preste tot n'avem causă sĕ ne purtăm cu neîncredere faţă de politica ei.* Că în ce mĕsură se nisuesce a-'şi realisa aceste principii, o adeveresce evident posiţia ce a luat-o într'una din cele din urmă fase ale crisei din Orient.

Când adecă mişcările revoluţionare au luat în Constantinopol un caracter din ce în ce mai periculos, s'a născut întrebarea, cà Europa, la casul când nu ar puté restabilí autoritatea sultanului, n'ar trebuí sĕ-l iee óre pe acesta sub tutoratul seu, ca astfel sĕ-'l ajute la restabilirea ordinei. Acésta s'ar fi ajuns prin o acţiune punctuósă, la care ar fi participat tóte puterile, întru cât acésta pe lângă controlă reciprocă şi pe lângă suspendarea alor anumite puncte din tractatul dela Paris, ar fi fost esecutabilă într'un timp defipt şi cât se póte de scurt.

Rusia atunci a declarat, că ori cât simpatiséză cu tóte ideile unei regulamentări de caracter conservativ ce s'ar efectuí în favorul Turciei, faţă de modul de procedere, ca faţă de un precedent periculos, ar avé cele mai mari îngrijiri şi n'ar puté aproba nici un pas, fie pornit din ori-ce parte, care ar fi în contrast cu disposiţiile tractatului dela Paris.

Noi n'am hesitat a ne alătura acestei păreri, şi când ne-am alăturat acestei vederi, am luat cu mulţămită la cunoscinţă declaraţiunea în privinţa acésta, ca o nouă garanţă a desvoltării mai departe a raporturilor amicale.

Câtă vreme aşadară guvernul rusesc va rĕmâné pe calea apucată, póte conta pe sprijinul nostru necondiţionat şi loial.

Căci la ce am nisuit noi ani dearêndul? La nimic altceva, decât la consolidarea stării create prin convenţiile internaţionale, în Orient la susţinerea Turciei, la întărirea singuraticelor state în Balcan, pentru de a se desvolta şi a întreţiné bune relaţiuni cu noi, şi în urmă la aceea, *ca influinţa vre-unei mari puteri şi validitarea aceleia spre dauna celorlalte, sĕ fie eschisă.*

Că Rusia ţine sincer la aceste principii profesate de noi, ne póte umplea numai de bucurie şi ne póte serví de satisfacţie; părăsirea posiţiei sale intransigente manifestată faţă de Bulgaria, recunóscerea din partea ei a alegerii principelui, pe carea noi dela început o am privit de legală şi în consonanţă cu tractatul dela Berlin, recunoscinţa nisuinţei, că se abţine dela tot ce ar deştepta bănuieli de amestec în afacerile interne ale principatului şi în sfêrşit respectul ce a dovedit şi accentuat cu tóte ocasiunile faţă de contractele esistente, sunt dovadă, că vrea sincer şi hotărît sĕ ia parte la promovarea raporturilor de pace.

Din partea nóstră ne vom alipí neclintiţii şi mai departe *la principiile de cari ne-a fost condusă politica de până acum.*

Vecinii nostri din Balcani bine sciu, că aceste principii corĕspund atât intereselor nóstre cât şi intereselor lor vitale. Bine sciu ele şi aceea, că contra actelor de forţă mai mare şi contra volniciei ne-am opune, vină acelea din ori şi ce parte, şi am protesta în modul cel mai hotărît, întocmai precum nu pretindem nimic nici pe séma nóstră, din ceea-ce ar trage după sine restrîngerea esistenţei lor ca stat.

Suntem pe deplin mulţămiţi cu estensiunea statului nostru şi într'adevĕr nu aspirăm la lărgirea aceluia.

Provedinţa divină a ferit pe Austro-Ungaria de ispita, de a urmărí politică colonială, ar trebui sĕ ne cunóscem rĕu împrejurările, dacă ne-am arunca în direcţiuni de cuceriri, căci acésta ar fi cu mult mai periculos şi mai desavantagios pentru noi, decât chiar şi o politică de colonii.

Faţă de acésta aşteptăm dela vecinii nostrii acel grad de respect şi prevenienţă amicală, care o aduce cu sine încrederea reciprocă şi care noi, cei mai vechi membri a familiei de popóre cu drept cuvênt o putem aştepta dela ramurile ei mai tinere.

Ministrul trece aici la raporturile cu România

Nu póte sè nu accentuez, ḑice el, purtarea de tot corectă a regatului român. Mulţămită înţelepciunei şi prudenţei de bărbat de stat a domnitoriului ei, precum şi talentului cercurilor ei conducĕtóre, România a ajuns la un astfel de grad de maturitate politică, încât acela face din ţéra acésta un factor adevĕrat al grupării statelor europene.

Mândră de originea sa latină, deja dela emanciparea sa a manifestat o înclinare pronunţată pentru cultura şi moravurile apusene, prin ceea-ce s'a ridicat la o aşa înălţime, încât multe alte state o ar puté invidia.

Raporturile nóstre cu statul vecin sunt pe cât se póte din cele mai bune şi mai îmbucurătóre, şi putem fi convinşi, că ambele părţi într'acolo nisuim, ca acestor raporturi sĕ li-se imprime un caracter de durabilitate.

Nici pe departe nu este atât de mulţămitóre starea faţă cu Sêrbia. Acéstă ţéră, care prin anii şeseḑeci trecea de un stat mic de model, astăḑi în urma luptelor politice de partid, este atât de sdruncinată înlăuntrul seu şi rĕtăcesce pe nisce căi atât de nesigure, încât amicii ei numai cu regrete pot privi la desvoltările ei din anii din urmă. Pe lângă acésta la Belgrad se arată înclinarea, ca pentru greşelile lor sĕ facă pe alţii responsabili, şi aşa se vede, că înţeleg rĕu pericolele cari pot urma asupra regatului din causa acestei purtări. Nici decum nu învinovăţim pe poporul sêrbesc prietin cu noi pentru stêngăciile şi exageraţiunile singuraticilor bărbaţi politici, totuşi protestăm energic contra unei astfel de purtări, care ar puté seduce opiniunea publică din Sêrbia, şi în urmă ar duce acolo, ca într'adevĕr acea mare bunăvoinţă, ce o arĕtăm faţă de binevoitorii nostrii de pe malul Savei, ar trebui mult sĕ o scădem.

Bulgaria a apucat pe cale normală de când Pórta cu consentimentul puterilor i-a recunoscut principele. Raporturile afacerilor interne lasă încă şi acolo în multe privinţe câte ceva de dorit, dar suntem convinşi, că principatul, care până acum s'a validitat atât de bine pentru menţinerea ordinei în peninsula balcanică, în prima linie se va nisui într'acolo. ca sĕ se arĕte demn de simpatia, ce am manifestat faţă de el deja dela înfiinţarea lui.

Voim se sperăm, că îsi va păstra independenţa în tóte privinţele, va susţinea ordinea şi liniscea şi va încunjura ori ce acţiune, care ar sta în contraḑicere cu firma hotărîre a puterilor de a nu suferi sub nici un titlu nici un fel ne conflagraţiune în Balcani.

Că ţéra acésta vrea sĕ se fericéscă în raḑele pretinse recreatóre ale orientului, ori va prefera efectul probat a căldurei occidentului, e indiferent. In nici un cas, nu voim a-i influinţa gustul în privinţa acéstă.

Cu Francia susţinem şi mai departe raportul amical, ceea ce se póte cu atât mai uşor, căci în tóte cestiunile cari ne privesc pe ambele state mai de aprópe, interesele nóstre speciale austro-ungare nu se lovesc nicăiri cu interesele francese.

Afară de acésta Francia se arată atât de sincer şi loial amic al păcii, încât putem conta, că la promovarea desvoltării pacinice a cestiunilor europene, vom merge împreună pe aceeaşi cale.

Faţă de Anglia ne légă o simpatie tradiţională, şi de ambele părţi esistă nisuinţa pentru validitarea acesteia în raporturile reciproce.

Cu ocasiunea acésta nu voesc a trece cu vederea, ca sĕ nu clarific ţinuta guvernului cesaro şi regesc într'o cestiune, care în timpul din urmă a făcut nu puţină sensaţiune. Acésta este aşa numita expediţiune din Dongola. Anglia a păşit aici ca apĕrătoriu al guvernului egyptén, carele a aflat de necesară acésta intreprindere şi a intrevenit la puteri pentru esoperarea învoirei acelora, ca din fondul de reservă a datoriei de stat egyptene sĕ se iese o sumă mai mare spre scopurile expediţiunei. Noi numai din punct de vedere financiar am trebuit sĕ examinăm afacerea, făcêndu-ne pendentă învoirea dela aceea, óre statutul din cestiune vatĕmă ori nu vatĕmă interesele creditorilor. După examinarea punctuósă şi aprofundă a casului ne-am convins, că ne putem alătura necondiţionat la provocarea guvernului englez şi în conţelegere cu guvernul german şi italian, cari au ajuns la acelaşi resultat, am dat rĕspuns afirmativ.

Dar din partea francesă şi ruséscă s'a ridicat protest contra scóterei banilor, parte din temeri de natură politică, cu cari nóuĕ cu acésta ocasiune n'a trebuit sĕ ne ocupăm, parte pentru aceea, pentru că în Paris şi la Petropole aderau la acel înţeles, că la reservele cassei de datorii spre scopul din cestiune nici din principiu nu e permis sĕ se atingă şi la întrebuinţarea acelora în tot casul e de lipsă o hotărîre unanimă.

Noi nu am putut împărtăşi acest inţeles, de óre ce părerea acésta nu se póte motiva din statutul obligătoriu pentru comisiunea de datorie şi am rĕmas pe lângă hotărîrea dela început şi pe care şi aḑi o ţinem de motivată.

Exprimându-şi speranţa, că delegaţiunea va afla destul de exhauriate rapórtele comisiunei, cere primirea bugetului ministeriului de externe.

Revista politică.

Nu numai foile continentale, dar şi cele englezesci se ocupă cu exposeul ministrului Goluchowski. „Times" d. e. ḑice, că ministrul a făcut un lucru folositor, când a delăturat neînţelegerile, cari obvin în totdéuna în politica europénă. Este de însĕmnătate, că contele Goluchowski, care posede cele mai bune isvóre, ca sĕ scie adevĕrul, nu crede în scopurile agresive, cari i sĕ atribuesc Rusiei. Cu tóte acestea nu trebue sĕ uităm, că Austro-Ungaria nici odată nu s'a lăsat în întreprinderi coloniale.

* * *

A apărut al XXV raport al ministrului de culte și instrucțiune publică din Ungaria, respective s'a și presentat deputaților din parlament. Un volum mare (1420 de pagini). Ministrul Wlassics a fost promis în prefața raportului XXIV, sĕ publice acest volum în lunile dintâiu din anul acesta. Raportul sĕ ocupă cu starea scólelor în anul 1894/95 și anume în capitole separate, mai pe urmă chiar și cu ministeriul de instrucție, cu consiliul de instrucție al țĕrii, cu institutele superióre, cu scólele medii, cu scóla poporală, cu institutele humanitare, cu arta, cu museele și monumentele de artă. Cu totul însĕ 8 capitule. — Vom reveni mai ales spre a comunica cetitorilor nostri părerea guvernului și a ministrului cu privire la scólele confesionale, îndată ce vom pune mâna pe raport.

* * *

Cestiunea nunțiului din Viena, care odată alarmase tótă presa din Europa, după o trăgĕnare de un an s'apropie de deslegare. Organul oficios din Viena „Fremdenblatt“ afirmă, că nunțiul Agliardi va fi numit cardinal, ér în locul lui va veni la Viena ca nunțiu archiepiscopul din München, Ajuti.

* * *

In Viena a ținut stânga unită germană ședințe și a discutat situația politică internă din Austria. Câți va vorbitori au accentuat greutățile, cu cari a avut, sĕ lupte acest partid politic. Durere, că coaliția, care a provocat căderea guvernului Taaffe, un guvern dușman germanismului din Austria, mai târḑiu n'a realisat speranțele legate de ea. Ruptura făcută în coaliție a influințat situația politică într'un mod desavantagios. Față cu guvernele următóre partidul și-a păstrat deplina sa independență și și-a luat ca cinosură în tóte cestiile interesele alegĕtorilor sei. Oratorii și-au exprimat convingerea, că membrii partidului, conscii despre împlinirea datorințelor lor, nu au sĕ se geneze de judecata publică și au sĕ se ridice peste imputările pătimașe și nedrepte, făcute din partea numĕroșilor lor dușmani, cari le-au fost odată cei mai buni pretini. Partidul stângei unite germane a colaborat la o mulțime de legi, a promovat adecă reformele mari cu darea personală și orênduiala proceselor civile, a promovat reforma electorală, a îmbunătățit legea pentru pensionarea funcționarilor. In pertractările cu Ungaria partidul a representat cu seriositate și energie interese îndreptățite ale Austriei.

Pe basa reformei electorale membrii partidului și-au esprimat speranța, că aderenții lor nu-i vor părăsi, luând în considerare pagubele naționale, pe cari le-a provocat ruptura din tabĕra germană. — In fine s'a decis cu unanimitate reorganisarea partidului politic.

* * *

In camera engleză i s'a adresat guvernului o întrebare, adecă el, spre a împedeca o repețire a măcelărirei creștinilor prin soldați turci în insula Creta, în înțelegere cu celelalte puteri ar voi, sĕ recomande porții cedarea Cretei la Grecia pe lângă o despăgubire și un tribut anual. Curzon a rĕspuns, că nu s'a făcut guvernului nici o propunere de felul acesta; că guvernul nici n'are de gând, sĕ facă o astfel de propunere.

* * *

După o scire, care o primesce „Pol. Corr.“ din Belgrad, situația în Macedonia e mai puțin liniscitóre, ca cum o descriau acum câte-va ḑile nesce telegrame sosite tot din Belgrad. Se ḑice, că comitetelor macedonene din Bulgaria le-a succes, în ținuturile locuite mai mult de Bulgari, sĕ provóce o miș are intensivă, în fața căreia trebue sĕ se țină cont, că eventual pot sĕ se ivéscă ciocniri seriόse. Autoritățile supraveghiază acéstă mișcare, durere însĕ că n'au în tóte punctele destui gardiști sau destule trupe, ca sĕ pótă numai decât sugruma mișcarea. Prefecții din Ueskűl și Bitolia au telegrafat în Constantinopol, ca sĕ li se mai trimită trupe.

* * *

După o depeșă sosită din Ueskűb în Belgrad, o bandă puternică de arnăuți a încercat în Dumineca trecută un atentat asupra metropolitului sêrbesc din Prisrend, Dionysius. Metropolitul făcuse o visitațiune canonică și a scăpat de mânile tâlharilor numai prin o întârḑiere incidentală, cu tóte acestea au fost prinși și omorîți doi negustori din Prisrend, cari au însoțit pe metropolitul și cari plecaseră înainte. Metropolitul s'a reîntors numai însoțit de un detașament de Saptii (soldați). — Mare miserie și trist tablou desfășură astfel de sciri pentru peninsula balcanică, și în special pentru Sêrbia. Auḑi acolo: în sec. XIX sĕ fie „haiducismul“ din evul mediu încă în flóre, și sĕ nu pótă omul călĕtorí fără acompaniare de soldați! Trist lucru!

* * *

O scire oficiósă din „Hamburger Correspondenz“ caracterisézǎ atitudinea politicei germane în cestia insulei Creta. Se înțelege de sine, că ambasadorul german din Constantinopol nu se esclude, dacă representanții de acolo ai puterilor cred, că e bine, a esercita óre-care influință asupra porții, ca sĕ împedece înăsprirea situației din Creta. Representații în acest sens ar fi între împrejurări în interesul Turciei, care, cum stau lucrurile, singură este îndreptățită și în stare, sĕ restabiléscă ordinea pe insulă. Ca sĕ intervină pentru interesul Greciei, guvernul german n'are nici cel mai mic motiv. Acéstă constatare corĕspunde părerii lui Bismarck publicată în „Hamburger Nachrichten“, care merge într'acolo, că vĕrsarea de sânge între Turci și Cretensi nu vatĕmă interese germane și că concepțiunea despre datorința Europei, de a nu tolera măcelurile, nu ar puté seduce pe Germania, sĕ pună în joc ósele sănĕtóse barem ale unui singur matroz pentru cretensii revoltați. Corăbiile germane sunt de față pentru scutul supușilor germani, și trebue sĕ atace, dacă va fi de lipsă; de altmintrelea pentru Germania este de tot egal, cât sânge va curge în Creta. Nu e problema ei, sĕ intervină cu puterea armelor. Dacă vatĕmă pórta prin purtarea ei pe insula Creta dreptul europén, este tréba puterilor mari europene, sĕ facă representații. Cu cât succes se fac acestea se scie; cestiunea ajunge în fine în năsip, și „măcelurile“ din Creta nu s'ar termina mai altmintrelea, decât cum s'au terminat cele armenesci. Însĕ aceste resultate ale întreprinderilor diplomatice nu justifică încă interveniri militare. Puterile mari 'și-ar fi făcut datorința, dacă ar fi exhauriat mijlócele diplomatice. Aplicarea armelor depinde cu totul de alte considerațiuni.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 12 Iuniu 1896 n.

Inainte de a se trece la ordinea ḑilei, presidentul casei presentézǎ *trei felicitări adresate parlamentului din partea alor trei comitate din incidentul serbărilor millenare*, între cari una, a comitatului *Varasdia* (în Croația) a fost contrasemnată și înaintată prin ministrul croat. Pentru acésta se ridică *Ugron Gábor* și interpelézǎ pe președinte cum s'a putut face acésta, când comitatele pot corĕspunde direct cu parlamentul. La acésta rĕspunde presidentul camerei, că nu e nici o greșélă la mijloc, deóre-ce pelângă îndreptățirea comitatelor de a corĕspunde direct cu parlamentul, acelea pot sĕ-și înainteze afacerile și prin deputați ori ministri.

Tot înainte de ordinea ḑilei întrébă *Ugron Gábor*: de ce subcomisiunea pentru desbaterea afacerilor esterne își ține ședințele în secret și deputații numai din comunicatele foilor semi-oficióse află câte ceva despre cele ce sĕ petrec acolo, când acelea în sensul regulamentului de casă sunt publice, afară de împrejurarea, că acésta e și dejositoriu pentru parlamentul magiar. La acésta rĕspunde *presidentul* casei, că acésta nu se ține de competența presidenților caselor de a dispune ceva în causă. Plânsorile eventuale se pot pune însĕ la timpul sĕu spre discuțiune și regulamentare. Tot la obiectul acesta vorbesce și *Tisza Kálmán*, carele ḑice, că în sensul regulamentului de casă, la ședințele comisiunei regnicolare pentru afacerile externe pot fi de față toți deputații, ér la ședințele subcomisiunei toți delegații comisiunei. Astfel se observă acésta și la comisiunile celelalte ale parlamentului.

Urméḑă apoi după însinuarea alor dóuĕ interpelațiuni înaintate de *Olay Lajos* în causa espunerei listelor electorale și în causa inspecțiunei polițiale a trenului pe sub pămênt, discuțiunea specială asupra judecătoriei curiale încă tot la ordinea ḑilei.

La punctele 17 și 18 din §. 3 deputații *Kossúth, Pázmándy și Lukács* cer órecari modificări pentru asigurarea presenței barbaților de încredere la scrutiniul de alegere. După clarificările mulțămitóre date de *ministrul Erdélyi*, în sensul cărora, dacă presidentul alegerii ar respinge din óre-cari cause pe bărbații de încredere ai cutărui partid, acela își póte trimite alți barbați, pe cari dacă presidentul ér i-ar respinge, alegerea se nulifică, — camera primesce punctele respective nemodificate, de asemenea și celelalte din acest §.

La § 7 se încinge o discuție mai vie referitóre la tractarea cu mâncări și beuturi la alegeri și la spesele de călătorie ce le dau candidații la alegĕtorii lor. Aici *Szalay Károly* ḑice, că astfel de diurne nu pot fi mai mari nici odată de 50 cr. La ceea ce *Veres Iózsef* observă, că acésta n'ar fi altceva, decât întroducerea tarifei de zone la alegeri. Pentru evitarea astorfel de corumperi necontrolabile, după dênsul mai bine ar fi, dacă alegerile s'ar face acasă în comune căci atunci n'ar costa nimic, și s'ar lărgi dreptul electoral, și prin ceea ce s'ar face corumperile chiar imposibile.

După pausă luând cuvêntul *Horváth Gyula*, acesta ḑice, că spesele alegĕtorilor sĕ le acopere statul, căci dênsului servesc presentându-se aceia la alegeri.

Fiind la acest punct mai mulți deputați însinuați, discuțiuuea se amênă pe ședința viitóre, și se pun la ordinea ḑilei interpelațiunile lui Olay Lajos, la cari respectivul ministru declară că va rĕspunde după ce se va termina cercetarea întrodusă deja.

*

Tot aḑi a ținut și casa magnaților o ședință în cari s'au luat cu plăcere la cunoscință adresele de felicitare înaintate de comitatele Csongrád, Trencsén și Varasdia din incidentul serbărilor millenare, precum și alte rapórte referitóre la diferite afaceri.

Ședința dela 13 l. c.

După presentarea mai multor rapórte trecêndu-se la ordinea ḑilei, se ridică deputatul *Visontai Soma*, carele referitoriu la §§. 7, 8 și 9 unde se vorbesce despre tractarea alegĕtorilor cu mâncări și beuturi la alegeri, ḑice, că prin acésta se vatĕmă chiar și bunacuviință politică. Cere deci eliminarea lor cu totul din lege

Deasemenea cere respingerea acestor §§ *Issekutz Győző*, carele ḑice, că de acest mijloc numai guvernul și candidații mai bogați s'ar puté folosi.

La acestea rĕspunde *ministrul Erdély* carele ḑice, că dacă s'ar refusa cu totul tractarea cu mâncări și beuturi precum și provederea cu spese de călătorii a alegĕtorilor sĕraci, atunci numai puțini alegĕtori s'ar presenta la alegeri. (Minunată motivare a corumperii! Dar censul material privitoriu la alegĕtori pentru ce e? Cei-ce corespund acestui cens, încă sunt atât de sĕraci, ca sĕ nu pótă lua parte la alegeri? Red.)

Visontai Soma observă: Cu spese de tractare vrea el sĕ asigure dreptul electoral. Vai de el constituționalism!

Purceḑêndu-se la votare, § s'a primit cu maioritate *de 5 voturi.*

Trecêndu-se apoi la § 8 mai mulți deputați verbesc contra lui, între cari *Molnár Hozias* ḑice, că dacă s'ar primi acest §, mandatul de deputat se face obiect de vênḑare, ér *Vajay István*, că prin acela s'ar legalisa corumperea de suflete, cari vor duce țéra la perire.

Presidentul suspinde ședința pe 5 minute.

După redeschidere ia cuvêntul *Polonyi Géza*, carele ḑice, că priminndu se acest §, pe mulți deputați îi va costa mult mandatul de deputat și afară de acesta, §-ul din cestiune e un adevĕrat atentat al bunei cuviințe. Dacă voesce guvernul alegeri curate, întroducă sufragiul universal secret și alegerile sĕ se facă în comune.

După-ce mai vorbesc și alți deputați la acest §, cei mai mulți contra luí, se purcede la votare, și se primesce cu maioritate de voturi. Deasemenea se primesc, după discutiuni mai vii, și §§ 9 și 10, după care se amână discuția până Lunia următóre.

Urmézǎ interpelațiunile.

Ugron Gábor rostesce un vehement discurs contra exposeului ministrului de esterne contelui Goluchowszky, atacând mai ales partea privitóre la politica orientală, și în deosebi expunerile ministrului asupra politicei externe a României

In acest discurs întrébă Ugron pe ministrul de externe, în ce constă corectitatea acea mare a regatul român față de Ungaria? Pe cine a voit el sĕ înalte în exposeul seu, pe noi ori pe Români? Bine scim noi ce fac și plănuesc cei din România contra nóstră. Tóte fluctuațiunile agitatorice dela noi se pun la cale și se susțin din România, așa ḑis în mod „neoficios“, căci persónele oficióse, sunt destul de prudente a repăși din sinul Ligei, dar numai provisoriu, pentru ochii lumei, spre a nu servi guvernelor streine drept obiect de reclamație. Aḑi sunt douĕ feluri de Ligi în România. Una guvernamentală și alta oposițională (liberală și conservativă), cari vor emula în agitație contra nóstră spre a și câștiga cât mai multă popularitate spre a se menține respective spre a ajunge la putere. Nu prin muncă sălutară în favorul regatului se câștigă acolo popularitate ci prin resultatele cât mai mari în agitațiile contra nóstră. Și noi facem elogii acestui regat! Și așa continuă Ugron mai departe între aplausele camerei. Referitoriu la Bulgaria, ḑice că ministrul de externe o laudă, căci s'a dat influinței rusesci. Referitoriu la Turcia impută ministrului, că i-a criticat stările interne în modul cel mai aspru, și totuși pretinde că suntem în bune relațiuni cu ea. Dar apoi cu punerea sultanului sub scutul Europei până când își va puté redobândi autoritatea de suveran la supușii sei, cum stăm. Da, Rusia s'a impotrivit acestei intențiuni pentru-că ea nu vrea ca Turcia să ajungă sub un tutorat europén ori se fie împărțită între puterile europene, căci o vrea ea tótă pentru sine. Dacă guvernul extern ne a înstrăinat pe tóte popórele vecine de către noi, acum vrea sĕ ne înstrăineze și pe Turci. Discursul lui Goluchowszky privitoriu la Turcia e o adevĕrată declarațiune de rĕsboiu acesteia.

Intrébă deci pe ministrul-președinte:

In ce a stat acțiunea inițiată de guvernul nostru de externe privitóre la punerea sultanului sub un tutorat europén până își va recâștiga autoritatea înaintea supușilor sĕi spre restabilirea ordinei interne din imperiul sĕu, și pe care tóte puterile o au primit?

După Ugron, ia cuvêntul *Holló Lajos*, carele sbiciuiesce agitațiunile pornite în Viena contra Ungariei în meetingurile din urmă, la cari a luat parte chiar și vice-primariul capitalei imperiului, Dr. Lueger, carele la o întrunire a ḑis, că: „Naționalitățile din Ungaria sunt apĕsate, în Ungaria stégul negru-galben este călcat în picióre, dar se vor îngrijí ei, ca pe viitoriu acésta sĕ nu cuteze a se mai face. Vom elibera noi Ungaria din ghiarele jidano magiarilor și vom rehabilita noi onórea stégului negru galben, ca sĕ fluture din nou pe casele Budapestei; apoi atunci Viena ér va fi capitala monarchiei“. Cu astfel de lucruri vreau sĕ ne intimideze, numai ca cu atât se ne pótă stórce mai tare. La astfel de expectorări înainte cu 50 de ani națiunea conscie de sine rĕspundea cu armele în mână, și aḑi dacă nu facem acésta, sĕ o facem organisându-ne pe terenul social și sistând contractele cu acesti ómeni, cari acuși îşi întind mâna ca Lazar, acuşi ne amenință spre a ne stórce şi mai mult în tóte privințele.

Intrébă deci pe ministrul-preşedinte ce are de cuget sĕ facă pentru încetarea acestor agitațiuni şi pentru restabilirea reputațiunii, ce ne-au stricat'o prin ele în strĕinătate.

Ambele interpelațiuni se predau ministrului-president spre competentă atacere la timpul sĕu şi şedința s'a încheiat.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Alba-Iulia, 4 Iuniu.

Scriu aceste rênduri sub cea mai plăcută impresiune, şi impresiunea acésta o a făcut concertul de Duminecă séra, dat aici de către „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ sub conducerea măéstră a directorului ei G. Dima.

Nici odată nu a eşit mai pregnant la ivélă misiunea culturală a acestei reuniuni, ca şi în concertul de Dumineca trecută.

A cântat acéstă reuniune acuma de ani 17 în Sibiiu, a cântat ea în Braşov, a cântat în Bucuresci, şi totdéuna cu drag am cetit prin diaristica nóstră recensiunile favorabile asupra prestațiunilor ei.

Acuma la acest concert obvin dóuĕ lucruri, de cari trebue sĕ facem amintire. La concertul dat Duminecă séra aici în Alba-Iulia au fost abia jumĕtate dintre membrii reuniunei (20 femei, 21 bărbați). Va se dică abia jumĕtate din reuniune a contribuit la resultatul de acuma. Concertul acesta s'a dat în provincie, unde nu s'au mai dat asemenea concerte.

Spre Alba-Iulia a peregrinat Duminecă lumea din mari depărtări, Valea Murĕşului a fost tótă aici până către Ilia, Munții apuseni au fost de față până cu óspeți din Câmpeni, Abrud şi Zlatna.

Din Alba Iulia a luat parte tot ce ea are mai bun. În fruntea tuturora a stat generalul cu întrégă suita sa.

Entusiasmul a fost mare, nespus de mare, aplausele erau furtunóse, şi dóră în viéța nóstră culturală munca cinstită, voința de a produce ceva frumos, nici odată n'a fost mai sincer rĕsplătită din partea inteligenței nóstre dela sate, ca şi munca şi ostenelele domnului Dima şi ale membrilor din reuniunea română de musică din Sibiiu.

Programul s'a publicat deja în acest diariu. Deóre-ce despre concertul reuniunei române de musică din Sibiiu, dat acolo Mercuri, în 29 Maiu a. c., s'a scris o recensiune, şi întreg acel program s'a repetat în Alba-Iulia, ar trebuí sĕ repețim din literă în literă acea recensiune.

Nu o vom face, ci vom spune, că preste programul din Sibiiu a cântat de tot frumos dómna Maria Crişianu cele trei piese pentru sopran („*Seguidila*“, „*O inimă 'ntristată*“ „*Scii tu mândro*“ de G. Dima), asemenea de tot frumos a cântat domnul V. Popovici recitativul şi aria din „Vêrful cu dor“ de Zd. Lubicz.

Piesa din urmă „Étă hora se 'nvêrtesce“, pentru cor micst şi piano de G. Dima a pus coróna, şi ea a trebuit repetată, căci publicul nu se scula de pe scaune şi nu voia sĕ înceteze cu aplausele.

După concert a urmat petrecere cu joc, care a pus la grea probă şi frumósele fetițe şi femei tinere din jurul nostru. Petrecerea a ținut până în dori de di.

La órele 12 s'a ținut pausa, şi în acéstă pausă reuniunea a mai delectat publicul cu frumósele cântece poporale: „*Cucuruz cu frunza 'n sus*“, „*Hei leliță din cel sat*“ şi „*Ce faci Ioană*“, tóte arangiate pentru cor micst de G. Dima.

Concertul de Duminecă séra a lăsat aici dulci impresiuni, şi un dor general de a se forma cât mai multe reuniuni de cântări spre a desgropa comóra cântecelor nóstre poporale, a o îmbrăca în haina lor de frumósă zină, şi astfel a o presenta spre delectare poporului nostru şi strĕinilor, doritori de a ne cunósce în nisuințele nóstre culturale.

Resultatul material încă stă pe o tréptă cu cel moral, căci după-cum ni se spune s'a încassat peste 500 fl.

Reuniunea în modestia sa a venit aici şi s'a dus de aici cu classa III. spre a evita spesele în considerare la scopul cultural, pentru care s'a dat concertul.

În Alba-Iulia membrii reuniunei au avut primire fórte ospitală, onóre familiilor române. În special preste jumĕtate din membrii reuniunei au avut Duminecă şi Luni masa la domnul protopop Nicolau Ivan.

Țin sĕ fie amintit la acest loc, că îndată ce s'a lățit vestea despre venirea reuniunei române de musică aici sĕ concerteze, îndată i s'a făcut învitare dela Zlatna şi dela Abrud sĕ concerteze şi acolo, punêndu-i-se la cale trăsuri şi asigurându i-se primirea cea mai cordială. Acele asigurări i s'au dat şi verbal Duminecă dela bărbații de influență din Munții apuseni.

Cu considerare însĕ la timpul esamenelor domnul Dima nu a putut primi acele învitări, rĕmâind ca ce a respins acuma, sĕ împlinéscă la tómnă şi pentru Zlatna şi pentru Abrud.

Escursiunile de asemenea natură au un imens folos moral şi cultural pentru poporul nostru, şi felicităm din tótă inima pe domnul Dima, că a făcut bunul început, şi a eşit la concerte în provincie, ca noi sĕ putem lua model dela cei dela oraşe, unde pentru cultură şi artă este teren mai priincios.

De 10 dile întreg ținutul Alba-Iulia a fost în ferbere la vestea plăcută, că reuniunea română din Sibiiu va vení sĕ concerteze în Alba-Iulia. In fruntea mişcărei a fost preoțimea şi învĕțătorimea nóstră. Onóre lor pentru acel nobil entusiasm!

Când ne vom sci presenta în fața strĕinilor cu asemenea resultat ca Duminesă séra în sala cea mare — pentru acuma fórte mică — din hotelul Hungaria, când vom duce cu noi asemenea entusiasm pentru cultură şi artă, şi asemenea cor bine disciplinat şi instruat, asemenea conducĕtoriu cum este G. Dima: atunci vom impune strĕinilor, atunci îi vom cucerí.

Inainte pe calea apucată.

Cor.

Noutăți.

Dr. Valeriu Branisce — liber. Cu datul 6 Iuniu n. a. c. la propunerea ministrului de justiție, Majestatea Sa a agrațiat pe dl Dr. Valeriu Branisce, fost redactor al „Dreptății“, condamnat în proces de presă la doi ani temniță de stat pentru publicarea mai multor articoli de conținut politic. Ne bucurăm şi noi de acésta eliberare şi felicitâm din inimă pe dl Dr. V. Branisce pentru bărbăția manifestată sub durata pedepsei, din care a împlinit mai bine de jumĕtate, în temnița din Vácz.

* * *

Necrológe. *Dr. Alecsandru Grama*, rectorul seminariului din Blaşiu, a încetat din viéță Vineri în 12 Iuniu a. c. n. în Blaş, în etate de 46 de ani. Inmormêntarea i s'a făcut Duminecă în 14 l. c. n, oficiiând însuşi Ecs. Sa metropolitul Mihályi cu o asistență numĕrósă de preoți în presența unui public fórte numĕros. Reposatul s'a născut în Blaş unde a absolvat liceul şi teologia. A fost trimis apoi la Viena, în institutul „Augustineum“, unde a luat doctoratul în teologie Reîntorcêndu-se la Blaş a fost instituit de profesor la seminariul teol. pentru istoria bisericéscă şi dreptul canonic. La 1889 a fost ales canonic metropolitan şi denumit totodată rector la seminariu şi director al internatului de fete. La alegerea ultimă de metropolit era un candidat serios. S'a retras însĕ de bună voie numai ca prin împărțirea prea mare a voturilor, sĕ nu pótă ajunge în numĕrul ternariu o persónă neplăcută clerului, carea mai mult ca sigur ar fi fost întărită de locurile competente. Reposatul este un nume cunoscut şi în literatură. A fost óre-când redactor al „Fóiei bisericesci“ şi a „Unirei“. A scris o aspră critică asupra lui Eminescu combătându-i pesimismul. A mai scris vre-o câteva cărți didactice, precum: Introducere în cărțile s. scripturi, Principiile morale, Istoria bisericéscă pentru gimnasiu, Istoria bisericei universale, Istoria particulară a bisericei unite, amêndóuĕ pentru seminariu, Esplicarea mechanică modernă a naturei şi credința în Dumnedeu. Cel mai însemnat şi ultim op al lui este însĕ: Instituțiunile calvinesci în biserica română din Ardél, apoi câteva scrieri apologetice-polemice, în deosebi contra dlui Densuşan, care atacase unirea bisericei române cu biserica papistaşă.

— Subscrişii cu inima frântă de durere anunță, că mult iubitul lor soțiu respective tată, socru, moşiu şi frate *Ioan Buzura*, fost pretore şi deputat la congresele bisericei gr. or. române din Ungaria şi Transilvania şi la sinodul archid. transilvane gr. or., proprietariu în Magógea, — după un morb scurt şi lin, provĕdut cu sântele sacramente 'şi-a dat nobilul şi scumpul seu suflet în mânile Creatorului în 17 Iuniu 1896 c. n. la 5 óre diminéța în etate de 69 ani a vieții şi 52 ani a fericitei sale căsătorii. Rĕmăşițele pământesci se vor înmormênta Joi, în 18 Iuniu la 3 óre p. m. în cimiteriul gr. or. din Magógea. Fie-i țĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Magógea, 17 Iuniu 1896 c. n.

Teodosia Buzura, ca soție; Maria Buzura m. Sliam, Domnica Buzura m Bodea, Anna Buzura m. Andrei, ca fice; Gavril Buzura preot, ca frate; Anna Cupşa n. Buzura, ca soră; Gavril Sliam, not. cerc. Constantin Bodea, preot, Vasiliu Andreiu, preot, ca gineri; Ioan, Susana, Augustin, Augustin, Ioan, Augustin, Ioan, Aurelia, Remus, Constantin, Maria şi Romulus ca nepoți şi nepóte.

* * *

† Jules Simon. La 9 Iuniu a rĕposat în Paris unul dintre acei bărbați mari şi generoşi ai Franciei, care şi pentru causa poporului nostru avea o mare simpatie. Jules Simon este printr'aceia, cari şi-a ridicat şi el vocea în corul „Vocilor latine“. Se cuvine deci sĕ ne aducem şi noi aminte de el.

Jules Simon s'a născut la 31 Decembre 1814 în Lorient. Deja în etate de 21 de ani a devenit profesor de filosofie în Paris. In 1848 a fost ales în constituantă, unde s'a alăturat la republicanii din centrul stângei moderate. După lovitura de stat a lui Napoleon, 1851, a refusat sĕ facă jurămêntul de fidelitate, şi din causa acésta a trebuit sĕ părăséscă catedra profesorală. Atunci a scris el lucrările de mare valóre „*La liberté*“ şi „*La liberté de conscience*“. In 1861 a fost ales membru în camera legislativă de către departamentul 8 din Paris. In 1864 a scris opul „*L'ecole*“, pledând pentru instrucția poporală obligătóre şi gratuită. După căderea imperiului a devenit ministru de culte, ținênd acest post şi sub presidenția lui *Thiers*. Nesatisfăcêndu-'l coaliția monarchistă şi partidele republicane, s'a retras dela guvern în 1873, luând conducerea grupului republican moderat. In 1875 a devenit senator, şi tot în acelaşi an a fost ales membru al Academiei franceze. In 1876 a ajuns sĕ fie ministru-preşedinte. In 1890 a representat Francia la conferența internațională de apĕrare a muncitorilor în Berlin. Impĕratul Wilhelm 'l-a primit atunci demonstrativ. A fost unul dintre caracterele cele mai curate şi mai cinstite şi om, care a avut o mare înrîurire asupra raporturilor politice şi scientifice ale Franciei. Impĕratul Germaniei a adresat preşedintelui Faure o telegramă de condolență fórte căldurósă din incidentul morții lui Jules Simon.

Inmormêntarea generosului bărbat, cunoscut şi ca diarist excelent, colaborator la „*Le Figaro*“, s'a făcut pe spesele statului.

* * *

„Lucaciu în Bucuresci“. Sub titlul acesta „Kolozsvár“ publică următórea depeşă din Budapesta: „După-cum i-se comunică lui „Keleti Értesitő“ din isvor pe deplin acreditat, scopul petrecerei actuale a preotului din Şişesti, Vasilie Lucaciu, în Bucuresci, este ca sĕ restabiléscă din nou vechia Ligă, ce stă în serviciul partidei liberale. Silințele lui însĕ s'au zădărnicit total, fiind-că față de Lucaciu a încetat ori-ce încredere şi stimă, de când e lucru sciut, că ministrul-preşedinte Sturdza remuneréză cu belşug ostenelele lui Lucaciu“.

* * *

Programa esamenelor publice dela scólă civilă de fete cu internat a Asociațiunii transilvane din Sibiiu, cu finea anului scolar 1895/96.

Mercuri în 24 Iunie n.

La 9 óre a. m. examenul privat cu elevele din cursul complementar.

Joi în 25 Iunie n.

a) înainte de amédi:

dela 8—9 óre Religiunea cu tóte elevele.
„ 9—10 „ Limba română cu clasa IV.
„ 10—11 „ Istoria univ. şi geog. cu cl. III

b) după amédi:

dela 3—4 óre Istoria nat. şi arit. cu cl. I.
„ 4—5 „ Limba franç. cu ddsp. III şi IV.

Vineri în 26 Iunie n.

a) înainte de amédi:

dela 8—9 óre Istoria patr. şi geog. cu cl. IV.
„ 9—10 „ Limba magiară cu cl. III.
„ 10—11 „ Istoria natur. şi arit. cu cl. II.

b) după amédi:

dela 3—4 óre Limba germ. şi mag. cu cl. IV.
4—5 „ Chemia cu cl. III.

Sâmbătă în 27 Iunie n.

Dela 9—11 óre musica instrumentală şi vocală; declamațiuni.

La 11 óre încheerea solemnă a anului scolastic şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci sunt expuse în decursul examenelor, într'una din salele institutului.

Direcțiunea.

* * *

O descoperire interesantă. In anul 1280 s'a găsit în oraşul Aquila, al fostului regat neapolitan, un vas vechiu de marmoră care cuprindea şi o placă de bronz. Savantul profesor Stribani a recunoscut, că acéstă placă este o lespede dedicătóre cu sentință de mórte a lui Iisus Christos în limba chaldeică. Sentința de pe lespede, — autenticitatea ei a fost recunoscută mai târdiu de către o comisiune francesă de arte, — sună astfel în traducere:

„Verdictul lui Pontius Pilatus, locțiitor în țéra Galilea de jos, cu aşa cuprins, ca Iisus Nazaret, sĕ îndure pedépsă prin rĕstignire. In anul al 17-lea al guvernării lui Tiberius, în diua 25-a a lunei Martie, în oraşul sfânt al Ierusalimului, când Ana şi Caiafa erau preoți mari şi jertfitori ai lui Dumnedeu, condamnă Pontius Pilatus, guvernor al Galileei de jos, de pe scaunul sĕu judecătoresc ca pretor, pe Iisus din Nazaret la pedépsa prin rĕstiguire, înțepenit între doi ucigaşi. După mărturisirile mari şi ponderóse ale poporului, Iisus se dă: 1. în mod fals ca fiul lui Dumnedeu; 2. în mod fals ca regele lui Israil; 3 a întrat în templu în mod sacrilegiu, însoşit de tot feliul de popor, care purta în mâni ramuri de palme; prin urmare Iisus este: 4. duşman al legii; 5. un agitator; 6. un amăgitor. Pilatus poruncesce, în numele marelui imperator Tiberius, primului centurion Quirilus Cornelius, a conduce pe osânditul Iisus la locul de executare şi a face sĕ se îndeplinéscă osânda; interdice de asemenea la tot poporul, bogaților şi sĕracilor, a împedeca mórtea lui Iisus sub greutatea aceleiaşi pedepse ca şi la el“.

Martorii, cari au iscălit acest verdict, aşa dar martorii de sânge ai Mântuitoriului, sunt: 1. Daniil Robani fariseu; 2. Johannes Zarobabel; 3. Rafael Robani şi 4. Elias Kapel, cărturariu. La capĕtul de jos al lespedei stă scris, că o asemenea lespede a fost trimisă fie-cărui ném (ovrei).

* * *

O tragedie misteriósă s'a petrecut dilele trecute într'o comună din apropierea Vienei. Armin Blaha, un neguțător bogat din Viena, se retrăsese anul trecut, în urma unei bóle, în singurătate, cumpĕrêndu-şi o moşie în apropierea Vienei, unde trăia numai în societatea fiicei sale Agata, o fată de-o frumseță admirabilă. La o moşie învecinată cu cea a lui Blaha era aplicat caforestier tînĕrul Francisc Tomacek, care făcênd cunoscință cu frumósa Agata, între ambii se desvoltară în scurt timp legături de dragoste atât de strînse, încât tinerii îşi jurară într'o di, în tăcerea pădurei, că întrégă viața îşi vor consacra-o unul altuia. Fata se temea sĕ spună însĕ bĕtrânului şi bolnavului Blaha despre amorul ei, şi astfel tinerii asceptau timpuri mai bune pentru dênşii. In fine Blaha muri, şi tótă averea lui o mosceni Agata, care îi comunică lui Tomacek, că îndată ce va espira anul de doliu, ei se vor puté căsători. In fine trecu şi anul de doliu, şi acuma frumósa Agata ascepta cu inima palpitândă sĕ vină Tomacek şi s'o ia de soție. Dar ce ce sĕ întêmplă? Intr'o di Tomacek, mergênd la Agata Blaha, cădu în genunchi înaintea ei şi cu lacrimi în ochi îi comunică, că lui îi este imposibil de-a împlini ceea-ce doresce ea. La întrebările insistente ale fetei, Tomacek spuse numai atâta, că în scurt timp ea va sci totul. A dóua di forestierul fu aflat mort în pădure. Cadavrul a fost transportat în clinică, unde se constată, că el s'a sinucis trăgêndu-şi un glonț prin cap, şi tot acolo se descoperi secretul misterios, că forestierul Francisc Tomacek era — fată. Născută între munți, nenorocita fată umblase tot în haine bărbătesci. Secretul ei nu fu descoperit nici chiar în timpul studiului de forestierie. Nimeni nu póte înţelege, cum s'au putut desvolta legături amoróse atât de misterióse între forestierul — fată Tomacek şi între Agata Blaha, care a cădut victima unei întêmplări atât de tragice.

* * *

Cânele mântuitor. In comuna Jánok a dispărut în ḑilele aceste un băiat de 6 ani şi părinţii desperaţi au alarmat tóte satele vecine şi au colindat tot ţinutul întru aflarea fiului lor, dar' fără resultat. Cânele de casă dela perderea copilului arěta o purtare estraordinară, ceea-ce însě părinţii amăriţi nu au observat. Cânele petrecea cea mai mare parte din ḑi în locuri necunoscute, de mai multe ori pe ḑi venia fugind pe drumul dinspre pădure şi sosind acasă urla teribil. Preste nópte nu se mişca din pădure. Purtarea acésta continuă a cânelui au observat-o în cele din urmă părinţii copilului perdut şi creḑênd că cânele e turbat au voit sě l prăpădéscă. Un vecin însě le observă, că ar fi bine urmărit cânele, căci cine scie, póte îi va duce pe urma băiatului. In ḑiua următóre părinţii urmăresc la distanţă mică cânele, care deodată se opresce în desimea pădurii şi începe a urla din rěsputeri. Părinţii nenorociţi împinşi de un imbold intern încep a căuta prin tufe, când étă sub nisce găteje găsesc pe micuţul lor fět aprópe fără de viéţă. Ajunşi acasă au început ai freca trupul amorţit şi ai turna lapte în gură, după care experiment băiatul a început a şi veni în fire. După repeţite experimentări băiatul a istorisit părinţilor, cum el a plecat însoţit de cânele lor după pui de pasere în pădure şi de către séră s'a pierdut de câne şi astfel nu a mai putut afla drumul, până când în cele din urmă a leşinat de fóme şi a ajuns în starea aceea, în carea a fost aflat de părinţii lui prin ajutoriul cânelui.

Se înţelege, cânele prin faptul acesta şi-a asigurat o viaţă bună la bětrâneţele sale.

* * *

Comorile ţarului Rusiei. O fóie englezā astfeliu descrie comorile ţarului: „Comorile marei împěrăţii se păstréză în castelul de iarnă. Acolo se află coróna ţarului preţuită în un milion de ruble, adecă cam 3 milióne floreni. Acéstă coróna are forma unei mitre episcopesci, care însemnéză că el, ţarul, e şi capul (?) bisericei rěsăritene. Ea e înfrumseţată cu 45 de diamante şi alte petri scumpe, între cari şi un rubin de colóre roşie-palidă şi de o mărime extraordinară. Tot aşa de preţiósă e coróna ţarevnei. Pe amêndóuě însě le întrece sceptrul ţarului, carele e înfrumseţat cu cel mai mare diamant din lume, cu vestitul diamant „Orloff" carele e greu de 185 carate. Acest diamant a fost vêndut contelui Orloff — dela care îşi are şi numele — de către un comerciant armean numit Lazarev, pentru: 450,000 ruble bani gata, 2000 ruble venit anual şi o diplomă de nobil, Orloff l'a dăruit apoi ţarevnei Catarina a II-a. Mai are ţarul şi un zafir — piatră scumpă — de o colóre verde-vineţie, al cărui preţ e ne mai pomenit de mare. O parte a comorilor ţarului se păstréză în Cremlul din Moscva. Aci se póte vedé şi coróna lui Vladimir Monomach, pe carea 'i-a dăruit'o Comnen, împěratul Bizanţului la anul 1119. Acéstă coróna e un minunat lucru de filigran preserat cu petrii scumpe şi diamante.

* * *

Sborul rândunicei. Un om din Antwerpen a prins o rândunică ce-'şi făcuse cuib sub streşina casei. A dus'o cu sine în Compiègne la un prietin al sěu, de unde 'i-a dat calea de-odată cu 250 porumbi poştărei diminéţa la 8 óre. Rândunica a sosit acasă în Antwerpen la 8 óre 23 minute, ér porumbii au sosit abia la 11 óre şi 30 minute. Rândunică a făcut în timpul acesta o cale de 235 km., adecă 3455 metri pe fie-care minut; până când porumbii au făcut numai 922 metri pe fie-care minut, adecă 57 km. pe óră.

Loterie.

Mercuri, în 17 Iuniu n. 1896.

Brünn: 41 55 14 12 5

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invěţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouě de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murěşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învěţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sěptěmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango,**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64. Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Iuniu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Pro domo.

Din puținele ḑiare conservatóre, cari ne mai vin din România am aflat, că vechii tribuniști aflători în Bucuresci folosesc afacerea cu metropolitul primat din Bucuresci spre a lovi în noi cesti dela „Telegraful Român“ și în special în Escelenția Sa metropolitul nostru.

Am sciut, că domnii Brote-Slavici lovesc cu vreme și fără vreme în biserica nóstră greco-orientală și în special în capul bisericei nóstre, căci zace în natura ómenilor lipsiți de tot simțul bun — și de moralitate, ca ei sĕ lovéscă drept în binefăcĕtorii lor. Și tocmai Slavici și Brote sunt aceia, cărora bunătatea Escelenției Sale, a metropolitului nostru, le-a asigurat existența în lung șir de ani. In special domnul Brote ḑeci de ani a stors fondurile archidiecesane și a făcut conversiunea de ½ milion, luând provisiune specială pentru sine în paguba bisericei.

După ce au mers de aici, și după ce au spurcat și au pângărit tot ce am mai avut noi scump, cinstea și omenia, demnitatea de bărbat, fugĕnd dinaintea justiției, și lăsând în suferințe pe colegii lor de luptă, după ce au pângărit tot ce era mai sânt în România, liga și acuma biserica: credeam, că de rușine se vor retrage în visunii, și nu vor mai da față cu ómeni cinstiți.

Credeam, că acesti ómeni nu vor mai da față cu lumea cinstită și pentru cuvêntul, că întrégă presa română dela noi i-a huiduit ca pe cei mai ordinari făcĕtori de rele, cari din simulacrii intransigenți ca prin farmec au devenit cei mai ultramoderați, și în special în cestiunea cu milleniul unguresc au licitat în servilism chiar și cu Sașii prudenți și circumspecți.

Credeam, că în noroiul infect, în care s'au înglodat vor păstra față cu noi reserva cuviinciósă, mai ales și pentru cuvêntul: că noi nu ne-am mai ocupat cu ei în timpul din urmă.

Dar ei, ómeni fără caracter, au căutat numai prilegiu, de a se putea arunca din nou asupra Excelenției Sale, a metropolitului nostru. Și Excelenția Sa le-a și dat doritul prilegiu prin cercularíul seu din incidentul milleniului. Acel cerculariu, dictat de cel mai curat patriotism și spirit de conservare al poporului român, nu a putut fi spre placul șarlatanilor politici și al speculanților fugari.

Nu le-a plăcut nici ținuta nóstră în afacerea cu metropolitul primat al României, afacere care vecinic va rĕmâné o pată pe biserica din România, o pată în istoria justiției moderne.

Din ḑiarele conservatóre am vĕḑut, că fugarii nostri prin ḑiarele liberale ne insinuă nouă părtinire în afacerea cu metropolitul primat și tendența de a acoperí prin ținuta nóstră lucrurile, cari dóră ar agrava pe metropolitul nostru.

În afacerea cu metropolitul primat ḑiarul nostru n'a vorbit nici un singur cuvênt, care ar puté supĕra pe guvernul din România, sau care ar puté supĕra pe vre-un om de omenie, pe vre-un om, care voesce binele bisericei din România. Noi am condamnat din tótă inima și cu tótă tăria modul, cum s'a înscenat și cum s'a executat scandalul cu metropolitul primat.

Scandalul acela a compromis total demnitatea și autoritatea bisericei ortodocse-române din regatul vecin, a compromis total justiția din România, care nici celei mai înalte persóne din clerul României, metropolitului primat, nu-'i scie asigura lîbertatea personală, care în state constituționale e garantată și celui din urmă făcĕtoriu de rele, căci și acela e dus înaintea judecătoriei nepărtinitóre, și i se dă ocasiune sĕ se apere.

Atâta am ḑis, și nimica mai mult.

Patriotismul Excelenției Sale metropolitului nostru, și în general tótă activitatea lui e publică, sinódele nóstre archidiecesane an de an o controléză, și deci nu e trebuință, ca fugarii sĕ cheme prin ḑiarele din Bucuresci atențiunea presei unguresci asupra Excelenției Sale.

Din incidentul cerculariului milenariu Excelenția Sa metropolitul nostru a fost atacat în mod impertinent de către presa jidană din Budapesta. De ce sĕ nu o facă și prietenii acelei prese jidane, Slavici-Brote din Bucuresci.

Revista politică.

Deputațiunea ungurescă instituită pentru stabilirea cuotei, a ținut în Marția trecută o ședință, în care a ajuns la desbatere renunțiul deputațiunei austriace. Pentru că membrii deputațiunei, sunt unanim de părerea, că renunțiul austriac a ocolit cu precauțiune ori și ce combatere temeinică a argumentelor cuprinse în nunțiul unguresc, și că încércă, sĕ justifice numai cu nisce date mai noue, cari nu stau, susținerea punctului de vedere austriac, ei au hotărît, sĕ țină sus și tare tot așa de neschimbat la punctul lor de vedere din nunțiul dintâiu și sĕ-l spriginéscă pe acesta cu argumente nouĕ, cari se dovedéscă necorectitatea lămuririlor date de deputațiunea austriacă. De óre ce însĕ membrii deputațiunei unguresci sunt cea mai mare parte și membrii ai delegațiunilor, cari intenționéză a-și grăbi lucrările în ḑilele proxime, după a căror terminare apoi ambele parlamente își încep vacanța, deputațiunea ungurescă a decis sĕ se ocupe cu stilisarea renunțiului, care are, sĕ fie trimis la Viena, numai după espirarea vacanței. Tot de odată a fost însărcinat presidentul delegațiunei, sĕ comunice presidentului deputațiunei austriace acest conclus. — Va sĕ ḑică: de luni de ḑile fabrică amêndoue deputațiunile la nunții, renunții, și nu pot s'ajungă la nici o înțelegere, pentru că austriacii țin morțiș la punctul lor de vedere, iar ungurii la al lor. Intr'un stat constituțional acest fapt e cât se póte de îngrijitor. Punem casul, că nici într'un cas nu se pot înțelege actualele delegațiuni, împĕratul nostru probabil decât sĕ pronunțe singur într'o causă atât de cardinală, va disolva parlamentele. Nouĕle parlamente vor trebui, sĕ alégă alte deputațiuni, și dacă și acestea nu se vor putea înțelege, atunci numai sĕ va pronunța capul statului. Ori ce se va ḑice, precum am afirmat mai sus, acéstă cestie e fórte îngrijitóre, ca ori și care cestie, care nu se póte deslega într'un stat constituțional în mod constituțional. Mai amenințătóre ni se pare situația, când ne gândim, că în Austria curentul antisemit, care este tot odată și antimagiar, a cucerit mai tóte păturile poporului; când ne gândim, că și în parlamentul magiar se grămădesc interpelările în causa antisemitismului antimagiar. Spiritul popórelor din Uustro-Ungaria este astfel, că din cestia cuotei ușor s'ar putea întêmpla, ca ovreo-magiarii din Ungaria sĕ rĕmână isolați, un lucru, care nici de cum nu le-ar strica, ca sĕ se convingă si ei, ce însemnéză în sec. al XIX-lea a răpi drepturile concetățenilor lor de altă naționalitate, concetățenilor, cari fiind cu una mie de ani înaintea lor prin aceste locuri scumpe, au mai mult drept istoric decât ei. — Nici odată, Nemesis nu întârḑie.

* * *

Intre aderenții partidului poporal și ai partidului național s'a făcut un compromis; prin urmare pactul cu clericalii e încheiat. „Pol. Corr.“ scrie: Partidul poporal își îndreptéză aspirațiunile sale asupra revisuirei legilor politice bisericesci, partidul național din contră a condamnat prin conducĕtorii sei acéstă revisuire și o a declarat ca fórte îngrijitóre pentru pacea internă. Un cartel sau o fusiune între două partide, dintre cari una intenționéză tocmai contrarul dela ceealaltă, este o contraḑicere în sine. In circularul proiectat în conferința representanților ambelor partide s'a încercat, sĕ se delăture acéstă dificultate, provocând pe aderenți la o luptă comună contra liberalismului, și precum sună formula, momentul religios-moral, pe care pune pond un partid, și momentul economic, pe care pune pond celalalt partid, deocamdată sĕ se retragă după culise. Acéstă esplicare însĕ nu póte înșela pe nimenea asupra faptului, că partidul național s'a pus în serviciul partidului poporal, dela a cărui escelentă organisație și vehementă agitație evident, că își aștéptă partidul național salvarea câtor-va mandate.

Din cele ḑise aici, se vede, că falsul liberalism dela putere are mare frică de partidul poporal. Trebuiau s'o scie ovreo-magiarii de mai nainte și sĕ nu se jóce cu ce are omul mai scump pe lume, cu sentimentele religióse. Ovreii, trebuie, sĕ scie, că căsătoria civilă înaintea unui adevĕrat creștin nu valoréză nici a mia parte ca căsătoria bisericéscă. In sentimentele religióse stau șansele neîndoelnice ale harnicului partid poporal!

* * *

Fóia guvernului din Belgrad (Sêrbia), întitulată „Videlo“ sĕ esprimă în următorul chip despre exposeul contelui Goluchowski:

„Novakovici găsesce, că Sêrbia e mai sigură, mai cu vaḑă și mai liniștită sub raḑele prietiniei rusesci, care nu-i interḑice sĕ întrețină relațiuni bune cu statele învecinate, dar numai pe basa respectului reciproc și apreciarea înțeléptă a intereselor reciproce. El (Novakovici) nu se lasă a fi de nimenea convins, că nu trebuie, sĕ țină sus stégul indepenpenței sêrbesci și că trebue, sĕ renunțe la idealurile înțelegerii frățesci cu popórele balcanice, pentru-că acésta le displace Jupiterilor din Viena și Budapesta“.

După o altă versiune, „Videlo“ a scris aceste rênduri, ca sĕ se însinue la Rusia, care până acum pe lângă tóte sforțările s'a purtat fórte rece și respingĕtor față cu guvernul sêrbesc. Ca dovadă pentru acésta aduc foile radicale și liberale din Sêrbia faptul, că la încoronarea țarului delegațiunea sêrbéscă trimisă la Moscva a rĕmas de tot neconsiderată și în raport cu representanții altor state a jucat un rol trist. Nouĕ nu ne prea vine, sĕ credem foilor opoziționale, radicale și liberale, din Sêrbia, ci credem mai curênd ḑiarului „Videlo“ pentru motivul, că Rușii n'au respins și nu vor respinge nici odată alipirea la politica tradițională a Rusiei, a unui stat din peninsula balcanică. Panslavismul nu respinge în nici un cas Sêrbia!

* * *

Ḑiarul rusesc, „Nowoje Wremja“ ḑice despre exposeul contelui Goluchowski, că încă nici odată n'a vorbit un ministru austriac în delegațiuni atât de amicabil despre Rusia, ca contele Goluchowski. Speranța exprimată de contele Goluchowski, că Rusia va respecta și de aci înainte pacturile existente și că nu se va amesteca în cestiunile interne ale statelor balcanice (vorbă sĕ ne fie. Red.), e mai mult decât îndreptățită. Rusia nu nisuesce sĕ-și facă politica sa dominantă în Balcani (vorbă sĕ ne fie. Red.); ea pórtă numai o politică, care tinde la susținerea păcii. Causa însĕ, care a produs schimbarea în părerile Austro-Ungariei despre Rusia, se cuprinde în strălucitele succese diplomatice, cari le-a realisat Rusia dela memorabilul an 1891 încóce, dela înfrățirea ruso-franceză din Kronstadt încóce. Evoluțiunea politică produsă prin serbările din Kronstadt a stîrnit cuvintele de laudă ale contelui Goluchowski la adresa guvernului din Petersburg. — Și „Moskowskija Wjedomosti“ sĕ exprimă în acest sens și ḑice, că agitațiunea recentă din Macedonia nu amenință întru nimic pacea, pentru-că Rusia desapróbă acéstă agitație. (Vorbă sĕ ne fie! Red.)

* * *

Afară de interpelarea cunoscută din parlamentul magiar pentru atacurile antisemite contra Ungariei, se ḑice, că și dep. Meszlényi va adresa prim-ministrului Bánffy o interpelare în acéstă causă, și încă într'un ton cât se póte de aspru. Fracțiunea lui Ugron va convoca o mare întrunire publică pentru desbaterea acestei cestiuni. — Tot probe evidente, că tremură ovreo-magiarii din Ungaria, de li se clătină dinții în gură, de frica harnicului Dr. Lueger! Haida hai! S'apropie și acul pentru grosul lor cojoc!!

* * *

„Berliner Tagblatt“ află din Moscva: „Sănĕtatea țaralui nu e satisfăcĕtóre. Catastrofa de pe câmpul Chodinka a sdruncinat fórte mult sistemul sĕu nervos. Împĕratul a îndeplinit numai cu cea mai extremă încordare problemele representative în decursul ḑilelor de încoronare. Singurătatea în Ilinskaja are un efect binefăcĕtor pentru sistemul seu nervos. În

17 ori în 18 st. v. sĕ aştéptă reîntórcerea ţarului. Mai întâi se va duce în Peterhof şi va întra cu pompă în 24 şi 26 Iuniu v. în Petersburg“.

* * *

E greu sĕ-ţi faci o apreciare nimerită despre situaţinnea din insula Creta. Scurta pausă de linisce, care a intrevenit,, a trecut; în ḑilele din urmă iar s'au făcut măceluri, în carii Turcii au tras scurta. Corabia francesă de dinaintea Constantinopolului încă s'a dus la Creta, acum se află acolo trei corăbii de resboiu englezesci şi douĕ franceze, Rusia, Italia şi Austro-Ungaria au numai câte o corabie.

Comitetul central cretens din Athena a adresat un apel cătră puterile mari creştine şi le cere ajutorul lor direct, ca se faca posibilă emigrarea din insulă a familiilor creştine, a căror viaţă este amenințată cu mórte şi fóme. Un astfel de apel a ajuns şi la guvernul grecesc, în care i sĕ spune, că este necesară o intervenire inmediată pentru de a apĕra pe creştini de pericolul amenințător.

Caterisirea metropolitului Ghenadie.

Precum scim, metropolitul Ghenadie al României a fost caterisit şi transportat la mănăstirea Căldăruşani.

Despre modul cum a fost transportat aici metropolitul Ghenadie şi cum a fost tractat la început, am raportat în alt numĕr al fóiei nóstre.

De astădată dăm numai pe scurt unele amĕnunte despre cele ce s'au întêmplat de atunci încóce în jurul metropolitului şi în capitală din causa acestei caterisiri.

Tóte acestea după ḑiarele din România, şi nici o espresiune drastică adresată dela noi. Acésta pentru orientarea cetitorilor nostri.

Îndată după esecutarea sentenţei (ilegale şi anticanonice) s'a produs, putem ḑice, o indignare ne mai pomenită în întrégă românimea, din causa acestui scandal, atât de dureros pentru noi toţi. Accentuăm şi aci, că nici decât nu voim a lua în apĕrare pe nimenea. Priméscă-şi pedépsa cel vinovat ori cine ar fi acela; dar ne dóre de sórtea bisericei atât de ameninţată în autoritatea ei din causa acestui scandal, pe care nici guvernul, nici sântul sinod, n'a avut atâta sânge rece, ca sĕ-l scie evita. Nu póte fi judecat nimeni înainte de a-i permite a se apĕra, prin sine ori prin martori. Şi apoi acusatorii nu pot fi în aceeaşi causă şi judecători. Şi tocmai acésta s'a întêmplat la destituirea metropolitului primat al României.

Espresiunile de indignare şi protestare în contra acestei proceduri netactice a guvernuiui român şi a sântului Sinod s'au dat pe faţă în numĕrósele întruniri ce s'au ţinut de atunci până astăḑi.

Étă câteva amĕnunte şi acte ce s'au petrecut de atunci încóce până astăḑi în jurul metropolitului din causa acestui scandal.

Îndată după esecutarea sentenţei (destituirea din tóte demnităţile bisericesci) în capitală au circulat mai multe foi volante semnate de un mare numĕr de dómne şi domni din societatea bucureşténă, în cari: *Semnatarii acestor circulări se obligă a nu chema la înmormêntări, botezuri şi cununii pe Partenie şi pe nici unul din episcopii şi archiereii, cari au votat caterisirea metropolitului; sĕ nu asiste la nici o cununie, înmormêntare sau botez, celebrate de cei de sus, şi sĕ nu asiste la nici un serviciu divin oficiat de Partenie.*

Consternaţiunea din causa acestui scandal s'a manifestat chiar şi la aceia, cari dela început au fost adversari ai metropolitului. Dar mai tare s'a manifestat la întrunirile conservatorilor, nu numai în capitală, ci şi în provincie.

Étă ce ḑic unii din ei între altele:

Generalul Man: Domnilor, partidul conservator a provocat acéstă întrunire. Sĕ-'mi daţi voie se vĕḑic câteva cuvinte în numele acelui partid.

Dlor, aţi băgat de sémă că partidul conservator nu v'a convocat în întrunire dela venirea la putere a guvernului actual, cu tóte greşelile ce acesta comitea; nu v'a convocat nici când metropolitul Ghenadie a fost dat în judecată căci credea că rolul sĕu de a vorbi cetăţenilor nu era încă venit.

Când ne am retras dela putere de bună voie, am declarat că este natural ca partidul liberal sĕ ia puterea, sĕ-'l lăsăm ca sĕ se întrécă cu noi în fapte bune, pentru prosperarea acestei ţĕri, (aplause), şi sĕ nu le facem nici o greutate. Rĕu au făcut de ne au esclus dela controlul în corpurile legiuitóre, dar acésta îi privesce, dacă cred că este bine sĕ guverneze o ţéră, fără control, 'i-am lăsat sĕ guverneze mărginindu-ne a esercita controlul în presa nóstră şi în adunările din cluburile nóstre.

Au dat în judecată pe metropolitul primat, am ḑis, lăsaţi: póte sĕ fie motive juste. Nu trebue sĕ împedecăm judecare a chiar a unui înalt prelat, căci el fiind tot om póte sĕ fie vinovat, nu este datoria partidului conservator sĕ se identifice cu aceia cari au făcut greşeli, n'am făcut întruniri sĕ împedecăm judecarea metropolitului.

Astăḑi situaţiunea se schimbă. Metropolitul primat nu a fost judecat, ci executat. Astăḑi puterea civilă, prerogativa Corónei au fost închinate de guvern puterei bisericesci.

Partidul conservator are datorii cătră ţéră şi nu póte a tăcea. (Aplause.)

Dlor, partidul conservator este legat cu istoria şi tradiţiunile ţĕrii acesteia. El singur represintă România, până acum 50 ani el apĕra acéstă ţéră împreună cu biserica care a făcut sĕ se conserveze naţionalitatea română.

Dlor, regatul României de aḑi este resultatul ostenelelor tuturor cetăţenilor, este resultatul muncei generaţiunei trecute, este resultatul generaţiunei actuale; fie-care am lucrat, fie cu sabia, fie cu pana, fie cu vorba, fie cu fapta, ca sĕ clădim şi sĕ întărim acest regat.

Când vedem, că acest regat este în primejdie de a fi dărîmat din causa acelora cari ne conduc, datoria nóstră este sĕ venim sĕ vĕ deschidem ochii şi sĕ dăm alarma. (Aplause)

Dlor, cum v'a spus onor. d. Lahovari şi dl G. Cantacuzino, actualul guvern n'a lăsat nimic nepângărit: sciţi cum a înăbuşit sentimentul naţional, sciţi cum a întrodus anarchia în oştire şi a coborît prestigíul ei declarând-o nearmată, sciţi cum a lovit magistratura, dar acestea sunt vini cari se pot îndrepta.

Aḑi însĕ comite dóuĕ fapte: una care atinge credinţa nóstră şi alta care sdruncină temelia României lovind în Constituţiunea ce ne-am dat'o (Aplause).

După ce ne-au turburat credinţele nóstre religióse, vin apoi şi înlătură Constituţiunea şi supun puterea statului, puterea civilă, puterei a 12 episcopi cari s'au adunat şi au judecat numai după mobile strimte şi de interes personal. (Aplause).

Nici odată n'a înţeles nici Constituţiunea nóstră, nici legea nóstră Sinodală ca sĕ dispară puterea civilă şi sĕ fie subordonată unei puteri de clerici, cari voesc sĕ readucă inchisiţiunea; totdéuna şi în tóte timpurile puterea civilă a avut sĕ ḑică cuvêntul sĕu cel din urmă în asemenea cestiuni.

G. Gr. Cantacuzino: Ne găsim în faţa unui guvern, care prin actele sale necugetate compromite treptat şi pe ḑi ce curge tóte instituţiunile acestei ţĕri, lovesce în ceea-ce ne-am deprinsa cinsti, pângăresce ceea-ce ne-am învĕţata iubi.

In viéţa popórelor, viéţă ţesută de lupte, de greutăţi şi de amărăciuni, sunt mai ales dóuĕ idealuri cari încălzesc inimele, dóuĕ simţiri cari crează eroi şi martiri: iubirea de ţéră şi iubirea de Dumneḑeu.

Printr'ânsele naţiunile trăiesc şi se înalţă.

Fără dênsele lâncezesc şi pier.

Ce a făcut guvernul din aceste dóuĕ idealuri?

Ce au devenit dênsele în mânile sale necurate?

In ceea-ce privesce iubirea de ţéra simţământul naţional, dênsul a lucrat cu atâta pricepere, a fost călăuzit de o concepţiune atât de largă, încât a rupt în dóuĕ comitetul naţional de deste munţi şi a creat dóuĕ Ligi culturale rivale în România.

Interesul îngust de partid îi întunecă întru atât vederile, încât interesele dispar înaintea poftelor nesăţióse şi ambiţiunilor nesocotite.

Acum lucréză din resputeri spre a nimici în acéstă ţéra simţĕmêntul religios.

In ḑilele din urmă acest simţĕmênt adânc săpat în inima poporului, român a fost crud lovit şi nesocotit.

Metropolitul ţĕrei, capul bisericei române a fost ridicat cu forţa din palatul sĕu metropolitan, si tîrît între gendarmi ca cel din urmă făcĕtor de rele.

Simulacrul de judecată care i-s'a făcut amintesce ḑilele cele mai nefaste ale inchiziţiunei, şi finele secolului al 19-lea în România se asémănă cu timpurile barbare ale evului mediu.

Cu intrepretări iudaice de articole de lege şi cu făţarnicii iesuitice, nu se sdruncină simţĕmêntul de dreptate al unui popor întreg.

Suntem convinşi cu toţii, eă metropolitul primat n'a fost judecat, n'a tost apĕrat şi a căḑut victimă intrigilor sinodale şi urei pătimaşe a guvernului.

L. Catargiu: Purtarea guvernului în cestiunea metropolitului primat a măhnit ţéra întrégă

Eu, care de 50 de ani sunt în trebile publice, care am vĕḑut zidirea României de astăḑi, şi am pus în temeliile ei şi munca mea, am avut nenorocirea sĕ vĕd cu ochii cum s'a ridicat cu gendarmii, din palatul metropoliei şeful bisericii, nejudecat, şi a cărui sentenţă de condamnare n'a fost întărită de capul statului.

Sunt 30 de ani de când, ca locotenent domnesc, m'am aflat în faţa unui metropolit care, în vestmintele archieresci, sĕ pusese în fruntea resvrătirei de uliţă pentru a dărîma unirea. Am sciut sĕ scap ţéra fără sĕ înscenez simulacre de judecare; am păḑit cinstea bisericii: am scutit evlavia ómenilor şi am sfătuit pe regele Carol, atuncia Domn, sĕ facă act de milostivire ertându-l, pentru a nu sĕmâna ura şi rĕsbunarea în ţară.

Astăḑi însĕ, dacă metropolitul ar fi fost vinovat, fie de trădare, fie de vre-un pĕcat greu, guvernul, dacă ar fi avut grijă de vaḑa ţerii şi a bisericii, ar fi trebuit sĕ nu stîrnéscă scandal în inima credincioşilor, ci sĕ arete doveḑile ce ar fi avut în contra sa.

Se vede insĕ, că guvernul n'are nici o dovadă. Ce a voit dênsul?... A voit sĕ-'şi rĕsbune şi sĕ facă loc unui favorit. Pentru asta, a pus pe pîrîtorii sĕ fie şi judecători; a judecat într'un cias fără doveḑi, fără cercetare, fără apĕrare, pe metropolitul ţĕrii; şi apoi a executat hotărîrea fără decret regal care sĕ fi destituit pe primat.

Astfel guvernul a îngenunchiat statul înaintea Sinodului, a dispus de puterea executivă fără voia capului ei, în dispreţul constituţiei, şi coróna a tost despoiată de una din prerogativele ei.

Faţă cu aşa putere a guvernului, care este o ameninţare pentru toţi, căci, dacă metropolitul a putut sĕ fie tratat astfel, nimeni nu mai este în siguranţă, eu cred că şi atitudinea ţĕrii trebue sĕ se schimbe.

Noi ne-am retras dela guvern ca sĕ înlesnim liberalilor putinţa de a lucra şi ei pentru binele patriei comune; şi de când ne-am retras nu le-am pus nici o pedecă, chiar atunci când au desorganisat armata şi au suprimat neatîrnarea magistraturii.

Nu ne-am retras însĕ dela guvern ca sĕ vedem desfiinţându-se munca a dóuĕ generaţiuni, muncă din care s'a plămădit regatul României.

De aceea, de astăḑi înainte suntem siliţi sĕ luptăm pentru résturnarea acestui guvern care, dacă ar mai dăinui la cârma statului, ar fi o primejdie pentru liniscea, siguranţa şi demnitatea ţĕrii.

Dl Filipescu: Am fost înlăturaţi dela putere şi n'am protestat, am fost înlăturaţi din parlament şi am suris de nedibăcia adversarilor nostri, cari nu sciau, că unanimităţile nu sdrobesc pe adversari, ci păcălesc pe autorii lor. Au fost înlăturaţi din funcţiunile publice nu numai cei bănuiţi de a fi conservatori, dar şi cei cari serviseră în timpul guvernului nostru, şi am protestat fără a ridica glasul.

Aşa dar am fost daţi afară din guvern, afară din parlament, afară din demnităţile publice. Acum guvernul voesce sĕ ne dea afară din lege. Ei bine, acésta nu o vom tolera. (Aplause).

. . . .

Naţiunea românéscă are o îndoită temelie: religiunea şi limba românéscă.

În ceea-ce privesce limba românéscă, ei s'au apucat sĕ distrugă instituţiunile de cultură naţională. Sub guvernul nostru şi cu participarea mai multora dintre noi în comitetul dirigent, s'a întemeiat Liga, care avé menirea de-a stabili o legătură culturală între toţi Românii şi de a lucra la întărirea sentimentului românesc pe căi pacinice şi liniştite. Acéstă instituţiune, liberalii s'au silit sĕ o abată dela menirea ei: au prefăcut-o într'un instrument de partid, şi cercând sĕ creeze conflicte exterióre guvernului nostru s'au muncit sĕ grămădéscă asupra ţĕrii cele mai îngrozitóre pericole, numai ca sĕ ajungă la putere. Atunci s'au pornit acele lupte josnice menite a sĕmĕna desbinarea între Români; atunci regimul suspecţilor domnea la noi în ţéră. Ori cine lua un bilet pentru Budapesta sau se ducea la Sibiiu ori la Braşov, era acusat fără probe că merge sĕ conspire cu Ungurii ori sĕ desbine pe Români.

. . . .

Dar nu este numai atâta. După-ce Liga a fost întrebuinţată ca armă în contra nóstră, apoi liberalii au întors-o chiar în contra naţionalităţii române.

Evident, că nu pentru un interes ce se póte mărturisí stau cu forţa în Ligă, aceia a căror direcţiune a fost condamnată de congresul Ligei, care e veştejită de unanimitatea presei din Transilvania, care a fost înferată de comitetul naţional de dincolo. (Aplause).

Ceea-ce au făcut cu acéstă instituţiune de cultură, liberalii au făcut apoi cu biserica.

Biserica, dlor, are la noi un îndoit înţeles: în epoca turburată, în starea de anarchie morală în care trăim. Biserica este singurul leac în contra păcătoşielor de cari suferim. Biserica singură póte sĕ ne dea acele vîrtuţi mari, de care vorbea dl I. Lahovari, cari nu isvorĕsc decât dintr'un puternic simţĕmênt religios.

Dar biserica la noi mai are şi un alt înţeles.

Biserica nóstră e naţională; ea a fost scutul românismului şi dincóce şi dincolo de hotarele României. (Aplause).

In timpurile de primejdie, în biserică au găsit Românii un adăpost în contra vijeliilor ce ameninţau naţionalitatea nóstră.

N'aşi putea mai bine sĕ vĕ arĕt însemnătatea ce are şi aḑi biserica nóstră din punctul de vedere naţional, decât cetindu-vĕ câte-va rênduri dintr'o scrisóre prin care un fruntaş din Transilvania o trimetea ḑilele acestea unuia din amicii nostri:

Étă ce-i scria:

Ungurii nostrii se bucură grozav de acest incident şi de sigur tóte foile lor vor striga în gura mare, că nu-i vre-un lucru mare a da jos un metropolit precum o dovedesc Valachii, deci vor cere cu tótă puterea destituirea metropolitului Miron, pe care de când circulara faţă de milleniu nu-l mai pot suferi . . . .

. . . .

Hei, Sturdzo, Sturdzo! multe ai pe sufletul tĕu“.

. . . .

Cel mai mare demnitar al ţĕrei, după Maiestatea Sa regele, urmaşul marilor nostri metropoliţi, al lui Veniamin Kostaki şi al lui Grigorie, acela căruí, fie el în palatul metropolitan la Secu, fie el metropolit ori numai monahul Ghenadie, Carol II-lea va trebui sĕ-i spună „naşule“ (Aplause entusiaste) acest om a fost isgonit ca o slugă. (Aplause).

Altă dată ştim că sĕ întêmplă ca metropolitul ţĕrii sĕ fie smuls de pe scaunul lui de către Ţarul tutulor Ruşilor, spre a fi surghiunit, când lupta pentru independenţa ţĕrii. In ḑilele nóstre, sub Miţică Sturdza, mantia archiepiscopală a fost mânjită de degetele unui Sărăţénu. (Aplause).

Intr'adins s'au făcut tóte aceste înscenări; într'adins s'au comis tóte aceste infamii ca sĕ pótă ḑice dl Stătescu: étă ce putem!

. . . .

Sunt 800 de ani de când în oraşul Clermont, se adunase creştinătatea şi la apelul monachului Petru creştinii au proclamat cruciada şi au pornit la Ierusalim uniţi în lozinca: Aşa voesce Dḑeu!

Aḑi, în acéstă impunĕtóre adunare, sĕ proclamăm şi noi cruciada, sĕ pornim cu toţi la luptă în contra barbarilor şi necredincioşilor. Cruciada nóstră însĕ va fi mai pacinică, pericolul va fi mai mic, drumul va fi mai scurt şi mai puţin obositor, căci n'avem sĕ vĕ ducem la Ierusalim la mormêntul lui Chrsitos vě vom duce aprópe, fórte aprópe, la mormêntul unde vom îngropa colectivitatea (aplause prelungite).

. . . .

Disescu: Domnilor, cei ce au vorbit înaintea mea vau arětat câtă revoltă simt în consciința lor. Au dereptate. Istoria cunósce un mare inquisitor, celebru prin judecățile, condamnările și executările lui fórte expeditive, dar și fórte revoltătóre. V'ați adus aminte de Torquemada. Pe Torquemada însě, eu 'l admir pentru că cel puțin era adênc convins de causa divină pe care o servea. Credea în ce făcea și spunea curat: „Scopul scusă mijlócele“.

Vě mărturisesc, că dacă aș sci că cei ce au judecat și făptuit alungarea metropolit au profunda convicțiune a legalității și utilității actelor lor, n'aș simți atâta revoltă. Mi-aș ḑice: „au curagiul convicțiunilor, asta este credința lor“. Dar nu. Sunt convins că dacă i-am întreba în consciință, ce credeți? Acesta este sensul articolului 15 din legea sinodală: că se póte executa o sentință bisericéscă cum a-ți făcut'o?

. . . .

Nu-mi explic acest fapt de cât prin necesitatea de a salva puterea care trebue salvată cu ori-ce chip (Aplause).

(Va urma).

Examene.

Programa examenelor

la institutul Andreian pedagogico-teologic greco-rĕsăritén în Sibiiu cu finea anului 1895/96.

I. Secțiunea teologică.

În 17 Iuniu st. v. la 8 óre înainte de amédi: Teologia morală, cursul II, profesor Dr. Stroia. După amédi la 3 óre: Introducerea în teologie, cursul I. Dr. Stroia.

În 18 a. m. Teologia pastorală, cursul III. prof. Dr. Roșca.

În 19 a. m. Dreptul canonic, curs. III. prof. Dr. Stroia; p. m. Musica vocală și instrumentală, toți elevii, prof. G. Dima.

În 20 a. m. Pedagogia, cursul II. și pedagogi, prof. Dr. Șpan; p. m. Economia, curs. III. și pedagogi, prof. D Comșa.

În 21 a. m. Teologia dogmatică, curs. II. prof. Dr. Saftu; p. m. Istoria bisericéscă cu patrologia și patriotică, c. I. prof. Dr Saftu.

În 22 a. m. Didactica și metodica, curs. III. și pedagogi. prof. Dr. Șpan; p. m. Isagogia, curs. I. prof. I. Ghibu.

În 26 a. m. Esegesa și Ermeneutica, cursul I, prof. I. Ghibu; p. m. Omiletica, cursul III, prof. Dr. Saftu.

În 27 a. m. Limba și literatura română, cursul I, prof. Dr. Barcian.

În 28 a. m. Cântările bisericesci și tipicul, cursul III și pedagogi, prof. D. Cunțan; p. m. Conferență.

II. Secțiunea pedagogică.

În 17 Iuniu st. v. la 8 óre înainte de amédi: Limba magiară, cursul I. prof. Dr. Roșca. După amédi la 3 óre: Limba magiară, cursul II. prof. Dr. Șpan.

În 18 a. m. Geografia, cursul I. prof. Dr. Șpan; p. m. Limba magiară, cursul III. prof. Dr. Roșca.

În 19 a. m. Istoria universală, cursul I. prof. I. Ghibu; p. m. Musica vocală și instrumentală și Gimnastica, toți elevi, prof. G. Dima și Dr. Șpan.

În 20 a. m. Pedagogia cursul II și clerici, prof. Dr. Șpan; Fisica și chemia, cursul III. prof. D. Comșa; Religiunea: partea dogm., cursul III. prof. I. Ghibu; p. m. Religiunea: istoria biseric., cursul II, prof. I Ghibu; Economia, cursul III și clerici, prof. D. Comșa.

În 21 a. m. Istoria naturală, cursul I. prof. Dr. Barcian; p. m. Comput, cursul II. prof. D. Comșa.

În 22 a. m. Istoria patriei. cursul II. prof. I. Ghibu; Didactica și metodica, cursul III și clerici, prof. Dr. Șpan; p. m. Constituția patriei, cursul III. prof. Dr. Șpan; Istoria pedagogiei, cursul III. prof. Dr. Saftu.

În 25 a. m. Limba română, cursul I. prof. Dr. Saftu; p. m. Istoria naturală, curs. II. prof. Dr. Barcian.

In 26 a. m. Limba română, cursul III. prof. Dr. Barcian; p. m. Limba română, curs. II prof. Dr. Barcian.

În 27 a. m. Geografia, cursul II. prof. D. Comșa; p. m. Religiunea: istoria biblică, curs. I. prof. I. Ghibu.

În 28 a. m. Comput, cursul I. prof. Dr. Stroia; Cântări bis. și tipic, cursul III. și cler., prof. D. Cunțan; p. m. Conferență.

În 29 a. m. Serviciu divin și încheierea festivă a anului scolar 1895/96

În 30 a. m. Estradarea testimoniilor și absolutoriilor.

Sibiiu, din conferența corpului profesoral, ținută la 7 Maiu 1896.

Direcțiunea seminarială.

Programa

examnnelor publice dela scólele medii și superióre gr.-or. române din Brașov cu finea anului scolastic 1895—96.

Examenele de maturitate.

In 13, 14 și eventual 15 Iuniu v. va fi examenul oral de maturitate la scóla comercială.

In 17 și 18 Iuniu v. va fi examenul oral de maturitate la gimnasiu.

La examenele de maturitate nu pot lua parte scolarii; pentru publicul mare ele sunt deschise.

Examenele publice de încheiere.

A) La gimnasiu.

Vineri, în 21 Iuniu v.

Óra	Clasa	Obiectul	Profesorul
7½—8	VII	Latina	P. Budiu
8—8½	„	Fisica	L. Nastasi
8½—9	VI	Istoria	V. Goldiș
9—9½	„	Elina	P. Budiu
9½—10	V	Matematica	P. Dima
10—10½	„	Magiara	Dr. I. Bunea
10½—11	IV	Religiunea	D. Făgărășan
11—11½	„	Româna	Dr. I. Blaga
11½—12	„	Declamațiune	
2½—3	III	Latina	V. Goldiș
3—3½	„	Germâna	Dr. I. Bunea
3½—4	II	Aritmetica	I. Ilasiovici
4—4½	„	Magiara	D. Făgărășan
4½—5	I	Româna	I. Popea
5—5½	„	Geografia	Pomp. Dan.

B) La scóla comercială și reală.

Sâmbătă, în 22 Iuniu v.

Óra	Clasa	Obiectul	Profesorul
7½—8	II c.	Cunosc. de drept	I. Socaciu
8—8½	„ „	Franceza	A. Vlaicu
8½—9	I „	Principii com.	I. C. Panțu
9—9½	„ „	Arit. comercială	I. C. Panțu
9½—10	IV r.	Româna	I. B. Boiu
10—10½	„ „	Chemia	A. Vlaicu
10½—11	III „	Germâna	I. B. Boiu
11—11½	„ „	Istoria	Pomp. Dan
2½—3	II r.	Geometria	Ios. Maxim
3—3½	„ „	Istoria naturală	G. Chelariu
3½—4	I „	Geografia	P. Dan
4—4½	„ „	Aritmetica	G. Chelariu

Notă. Examenele (afară de cel de gimnastică) sě țin în sala festivă a gimnasiului.

Tot Sâmbătă în 22 Iuniu v. se va ține și examenul de gimnastică cu toți scolarii la 5 óre p. m. în sala de gimnastică.

Sâmbătă, în 29 Iuniu v. (ḑiua sfinților apostoli Petru și Pavel), după serviciul divin, la care vor participa toți scolarii, se va încheia în mod solemn anul scolastic 1895/96 distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului scolar fie-care scolar va primí testimoniu scolar și un esemplar din programa scolară.

La examenele acestea precum și la fêstivitatea de încheiere a anului scolastic sě învită cu tótă stima părinții scolarilor, amicii și binevoitorii acestor scóle.

Brașov, în 5 Iuniu v. 1896.

Direcțiunea.

Programa

esamenelor publice dela gimnasiul public rom. gr. or. din Brad și dela clasele normale adnectate.

Marți, în 25 Iuniu.

Dela 8—11 a. m. clasa a III-a normală din tóte obiectele; dela 2—5 p. m. clasa IV-a normală din tóte obiectele.

Mercuri, în 26 Iuniu.

Dela 7—9 a. m. cl. I gimnasială din Română. Geografie. Geometrie și Desemn. Dela 9—11 a. m. cl. II gimn. din Religia. Latina și Magiara. Dela 2—4 p. m. III gimn. din Aritmetica, Magiara și istoria patriei. Dela 4—6 p. m. cl. IV gimn. din Germana Algebra și Latina.

Cântul se va ținea Luni, în 24 Iuniu după serviciul divin, cu tóte clasele, dela 10½—12 óre a. m., ér Gimnastica dela 6—7 óre p. m.

Joi, în 27 Iuniu.

Serviciu divin cu Docsologia, solemnitatea încheierei anului scolar, împărțirea premiilor și a testimoniilor.

Brad, 5 Iuniu 1896 v.

Georgiu Părău,
dir. gimn.

Noutăți.

Advocat nou. Deputatul dietal, domnul Dr. Nicolau Șerban, a depus cu succes censura de advocat.

Felicităm din inimă pe tinĕrul advocat în care poporul român a căpătat un bun și desinteresat apĕrătoriu.

* * *

Postal. Direcțiunea reg. ung. de poste și telegraf din Cluș aduce la cunoscință publică, că înmanuarea espedițiunilor la Budapesta încă nici acuma nu se póte efeptui punctuos și la timp, din causa, că publicul nici acum nu observă disposițiile luate până acum în privința acésta. In interesul sĕu propriu deci, aduce din nou la cunoscința publicului, că pe espedițiunile trimise la Budapesta, pelângă adresa corectă și legibilă a respectivei persóne ori corporațiuni (numele, caracterul, strada, numĕrul casei, etagiul, numĕrul ușei) sĕ se însemne și cercul administrativ (kőzigazgatási kerület, I—X), prin ceea ce vor evita tóte întârḑierile respective perderile espedițiunilor.

* * *

Malum omen cu stégul Sêrbiei. Un domn, care la 8 ale cur. era present în Budapesta, istorisesce următoriul cas, despre care foiie din Budapesta nu au scris raport esact și complet. Adecă arangiatorii banderiului designaseră anumit pe dl Keglevich, ca pe unul dintre cei mai renumiți călăreți se pórte în banderiu stégul Sêrbiei, care în vêrful ruḑii avea coróna ungară. Când apoi călăreții toți erau sĕ plece de pe câmpul cunoscut unde se adunaseră, atunci tocmai calul dlui Keglevich s'a spăriat, a trântit pe călăreț la pământ și deodată s'a frânt și ruda stégului în mai multe dăraburi, chiar și vêrful cu coróna ungară. In ultimul moment, ce sĕ facă? Au legat cum au putut ruda stégului, dar' vêrful cu coróna nu s'a putut repara la nici un cas. Astfel apoi stégul Sêrbiei au fâlfăit în banderiu, însĕ fără coróna ungară deasupra lui.

* * *

Un călugăr — șarlatan. De mai multă vreme un călugăr, cu numele Paulus N. Eyugere, cutrieră țéra adunând milă și făcênd mai multe abusuri din nesciința și bunăvoința atât a poporului de rênd, cât și a preoților mai naivi. Călugărul spunea, că vine din Roma și că are documente subscrise chiar de prea sfințitul Papa. A și adunat multă milă, până când secretariul episcopului rom.-cat. din Oradea-mare a dat un avis, prin care atrage atențiunea publicului, și mai ales a clerului asupra acestui călugăr șarlatan. El ḑice, că e jidan italian, care umblă sĕ înșele publicul, deci provócă pe ori-cine, la care s'ar presenta după milă a-'l preda poliției, ca pe un hoț ordinar. Și unde e călugărul nostru acuma? Odichnesce la umbră în temnițele orașului nostru, Sibiiu. El adecă s'a presentat la plebanul orășenesc Gidófalvy Gergely, ca sĕ-'i céră milă, dar din nenorocirea lui, plebanul, care cetise avisul secretariului, numai decât recunoscu în persóna umilită a călugărului cerșitor pe jidanul șarlatan și făcu arĕtare la căpitanul poliției. Poliția a intervenit și el asuma se pocăiesce. S'au aflat la el mai multe cărți jidovesci și un sigil cu circumscripția: *„Sigillum Missionis S. Gabrielis Arch. Roma“*. După mărturisirile lui chiar și în Sibiiu 'i-a succes a trage pe mai mulți pe sfóră, până când s'a pomenit acolo unde i se cuvine. Trebue sĕ fim totdéuna cu multă atențiune la călugări de acestia cari umblă și seduc poporul nesciutor, și cari îți stórce mila cu documentul.

* * *

Vampirii anarchiei. O întêmplare ciudată ține în agitație poporațiunea din Budapesta. Baronul Albert Rotschild din Viena a primit ḑilele acestea o scrisóre din capitala unguréscă cu următoriul cuprins:

„Domnule baron! Anarchia nu cunósce titule și dignități! Înaintea nóstră fie-care este egal. D-tale 'ți-a dat sórtea stupidă nenumĕrate milióne, pe care d-ta le detragi din serviciul omenirei. Acésta este o nedreptate strigătóre la ceriu, pe care nu este permis a o suferí. Noi avem scopuri înalte. Principiul, ce vrem sĕ-l ducem la glorie, este, ca nime sĕ nu aibă mai mult decât altul. Pentru ajungerea acestui scop, creăm și mijlóce. Acum ne adresăm către d-ta. Te facem atent, că noi scim sĕ și valorăm pretensiunile nóstre. Aliatul nostru lucréză pretutindenea neobservat, dar sigur. Pentru prima acțiune nouă ne trebue 120,000 florini, și acestea le așteptăm grabnic dela d-ta. Trimite suma în timp de opt ḑile cu atât mai sigur la despărțĕmêntul poste-restante al postei din Budapesta pe adresa „Arbeit 1896“, căci altfel înainte de ce-'ți va plăcé, vei fi pustiit fără grație din rêndul viețuitorilor“.

Baronul Rotschild a trimis epistola acésta poliției din Budapesta cu observarea:

„Bucuros dau, dar mai întâiu sĕ socotim puțin. Pe rotogolul pământului locuesc atâtea și atâtea milióne de ómeni, averea mea însĕ e de atâtea milióne. Așa dară, dacă eu voesc sĕ-'mi împart banii între toți ómenii, după-cum poruncesce legea d-vóstră, atunci pe fie-care om se vin 25 cruceri. Étă aici îți dau partea d-tale“!

Poliția din Budapesta a dat epistola despărțĕmêntului poste-restante de acolo, când câți-va detectivi steteau la disposiție. Într'adevĕr Mercurea trecută și merse la poștă un ucenic de lăcătuș, care ridicà scrisórea dela poștă, iscălind în protocol numele unui măestru lăcătuș, care locuesce în strada „Üllö“. Băiatul se duse cu epistola într'o cârcimă față în față cu casarma din strada „Üllö“, ér detectivii au urmărit pe băiat. În cârcimă băiatul dete epistola unui soldat dela regimentul de infanterie Nr. 32. Detectivul numai decât deținù pe soldat, merseră ambii în casarmă și aici detectivul descoperí locotenent-colonelului Udvardy causa deținerii soldatului. Autoritățile militare au luat lucrul în pertractare și au aflat, că respectivul soldat este un voluntar dela regimentul 32 în uniforma unui soldat de rênd. Numele lui este Carol Benedek, de nascere din Odessa, și e de 18 ani. La voluntarul Benedek au aflat și cernéla roșie, cu care a scris epistola, precum și composiția ei, care din cuvênt în cuvênt consună cu epistola trimisă baronului Rotschild.

Se crede, că are și complicí.

* * *

Poliția secretă în epoca veche. Poliția secretă a fost în us chiar și în epoca veche. Așa satrapii regilor perși nu au fost alții decât polițiști secreți (detectivi) sau după-cum se mai ḑice satrapii erau „ochii“ și „urechile“ regelui. Tot astfel de dedectivi aveau și Romanii, spionii simbriași, dar acestia nu sunt de-a se confunda cu trădătorii. Impĕratul Claudius avé astfel de detectivi organisați, încât el era informat în detail despre tóte lucrurile ce voia fie-care senator sĕ le facă. Sub împĕratul Adrian la așa putere mare a ajuns poliția secretă, încât acésta era privită ca o plagă asupra țĕrei. Fie-care oraș era inundat de detectivi, de cari nimic și nimenea nu rĕmânea ascuns.

* * *

Treitschke despre politicianii clerici. Renumitul istoric a ḑis într'un discurs dela 23 Novembre 1871 în parlamentul germân: „Trebue sĕ susțin, că codicele napoleonean cu disposițiunile sale în contra oricărei judecăți, ce și-o forméză clerul despre cestiile politice este un simplu eflucs al despotismului milariu (parlam. aplaudéză); așa vorbesce un soldat care n'are nici ideie despre ființa internă a bisericei. De vrei preste tot sĕ opresci biserica de a se interesa de politică, comiți o nebunie..... Înc'odată repet, domnilor, că ar fi o nenoroçire, când acest tiner imperiu și-ar începe activitatea sa cu eschiderea teologilor de pe terenul politic. În ḑile de primejdie simte și statul, ce însemnătate are pentru el sprijinul puterilor morale și vii ale bisericei. Eu însumi și cu mine mulți din d-vóstră am vĕḑut cu ochii cum se umpleau tóte bisericile în ḑile amare înainte de începerea resbelului dela 1870 de credincioși până la cel din urmă loc. Atunci a vorbit întreg clerul nostru despre politică. Toți preoții își formau judecată despre cele dispuse din partea statului, și noi ne am bucurat când am aflat, că tóte confesiunile au preoți, cari în feliul lor sciau sĕ sfințéscă și sĕ nobiliteze viéța politică. Acum și în vecii vecilor sĕ nu schingiuiască o legislativă birocratică și cu vederi înguste acest bun drept al bisericei“.

Bibliografic.

Istoria gimnasiului gr.-cat. de Beiuș, (1828—1895). Compusă de Traian I. Farkas, prof. p. ord. Beiuș 1896. Tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla. Prețul 1 fl. Cartea e compusă la ordinul ministerial, prin care s'au îndrumat tóte institutele medii de învĕțămênt sĕ-'și compună istoria lor. Autorul în „Prevorbirea“ opului sĕu ne spune, că „la compunerea acestei cărți i-au servit instrucțiunile cuprinse în memorata ordinațiune ministerială“. Cartea e compusă în dóue limbi: română și magiară, prin ceea-ce a eșit fórte voluminósă. Partea română sĕ estinde pe 155 pagini, ér cea magiară pe 139. La finea volumului se află și un suplement de documente, ce se estinde pe XXXV de pagini. Cartea e compusă cu multe reserve și cu multe considerațiuni, pe cari însĕ tot omul bine simțitoriu și care cunósce pe deplin starea în care se află acéstă scólă medie românéscă și le va sci esplica. Din ea abia ar afla cei mai puțin cunoscĕtori, că acest gimnasiu e fundat de Români spre scopuri culturale curat românesci, dacă nu s'ar fi înșirat în ea cel puțin diferitele documente fundaționale și diferitele ordinațiuni dela autoritățile scolare ale statului, prin care s'a scos aprópe cu desĕvêrșire limba românéscă ca limbă de propunere. Cum ni se presintă acéstă scólă astădi, abia mai cunóscem, că e de caracter românesc și înființată spre scopuri culturale românesci. Așa e în afară dar sperăm, că tinerimea ce ésă din ea, nu va fi mai puțin credinciósă națiunei sale, decât este cea eșită din scólele românesci, fie persecuțiunile contra limbei românesci cât de mari și ispitele cât de multe.

— *Un roman în nouă scrisori* și alte douĕ novele de F. M. Dostoiewski, netraduse încă până acum în limbă strĕină, au apărut dilele acestea în nr. 22 al Bibliotecei de Popularisare.

Aceste trei novele traduse cu multă îngrijire de dnul I. Hussar, presintă un interes deosebit prin originalitatea composiției și a expunerei, arătându-ne pe Dostoiewski, întro lumină cu totul nóuă și neașteptată.

Volumul costă 30 bani și'l recomandăm cu tot dinadinsul.

Cumpărătorii acestui volum au ca premiu interesanta carte: Din Exil de Z. C. Arbure, edițiune legată, cu 3 lei în loc de 4 lei.

Nro. 23 din Biblioteca de Popularisare cuprinde Poesii, de Sully Prudhomme, traduse în versuri de A. Steuerman; 30 bani broșat, 60 bani legat,

Felicităm sincer pe talentatul traducĕtor de acéstă puternică încercare de a reda în românesce unele din admirabilele poesii ale lui Prudhomme.

Forma drăgălașă și plastică a originalului francez e așa de bine conservată, fondul așa de bine pătruns, în cât putem afirma fără încunjur, că cei ce vor ceti aceste prețióse traduceri nu vor perde nimic din farmecul gustat de către cei ce cunosc în destul limba franceză, ca sĕ prindă tótă finețа și profunditatea geniului lui Prudhomme.

Indemnăm deci publicul sĕ cetéscă acest, volum, care este una din cele mai prețióse lucrări din cele apărute în librărie în anul acesta.

— A apărut din Biblioteca nóuă, ce apare în Craiova, fasc. 5. 1896 și conține: *Note și impresiuni* de Maria Baiulescu.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla.	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65. Sibiiu, Marți, 11/23 Iuniu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Iuniu, 1896.

În sedințele parlamentului nostru se desbate legea privitóre la judecata curiei în materie de agitațiuni la alegerile dietali.

Situațiunea în statul nostru începe a se limpeḑi tot mai mult tocmai din desbaterile acestei legi.

Guvernul a aflat cu cale sĕ pună în lege un paragraf, special pentru preoțime, despre care până acuma nime nu a putut afirma în tot trecutul desvoltărei statului nostru, că ea ar fi fost vre-odată nepatriotică.

S'a luat adecă în lege un paragraf, care opresce preoțimea dela agitațiuni cu ocasiunea alegerilor dietali. Opreliscea nu va mai fi numai o enunciațiune platonică, cum a fost bună-óră în 1868 la facerea articlului de lege 53, privitoriu la confesiunea copiilor din căsătorii mixte. Eventualele transgresiuni vor fi și pedepsite cu închisóre gravă până la un an.

Aceste dispositiuni din proiectul de lege al guvernului au produs o adevĕrată furtună în presa din Ungaria, adevĕrată furtună în parlament, fiind ele îndreptate contra bisericilor din patria nóstră.

Aprópe tóte ḑiarele independente au luat posițiune contra acestor dispositiuni din proiectul guvernului, și s'au făcut provocare la lupta cea înverșunată între biserică și stat în Germania cea puternică, cu Bismarck cel puternic, în care luptă după amare decepțiuni a trebuit sĕ capituleze statul.

Ḑiarele cele mai de frunte din capitala țĕrei nóstre au conjurat pe deputați sĕ nu voteze acel paragraf, care va provoca cea mai crâncenă luptă între biserică și stat. Ca model s'au pus ilustrațiuni drastice. S'a luat ca esemplu casul, că în o diecesă întrégă preoțimea sĕ pune și agitéză cu sistem la alegerile dietali, căci dacă e iertat notariului comunal, pretorelui și în general întreg aparatului dela administrațiune sĕ agiteze, atunci pentru care motiv moral sĕ nu-'i fie permis acésta preotului, care are cele mai intime legături cu poporul, legături spirituale ca tata cu fii sei.

În casul acesta vine sĕ fie încuiată în închisóre întrégă preoțimea unei diecese, și nu fără cuvênt ḑice presa: se va afla óre guvern, care sĕ cuteze a aplica legea în un asemenea cas estrem?

Mai mare a fost agitațiunea în parlament, cei mai buni oratori au vorbit contra acelui paragraf, pentru el însĕ nu a cutezat sĕ vorbéscă nici chiar ministrul de resort.

Cu tóte acestea legea s'a primit după-cum o a proiectat guvernul, va trece și preste puțina oposițiune din casa magnaților, și va fi aplicată încă la alegerile proxime.

Chiar și când mĕsurile luate nu ar atinge și preoțimea nóstră, ar trebuí sĕ facem amintire de ea din punctul de vedere al liberalismului. Cu atât mai vêrtos trebue sĕ ne ocupăm însĕ cu ea, când ea privesce de o potrivă și preoțimea nóstră pentru casul, când vom eși și noi din apatia de acuma, și vom lua parte la viéța publică din statul nostru.

Prospectele sunt de tot posomorîte, deci pentru preoțime, și numai o luptă comună, numai o resoluțiune bărbătéscă, și o perseveranță de fer va constrînge pe guvern, ca sĕ o revóce, precum a revocat puternica Germanie legile escepționale contra bisericei catolice.

In special e atinsă prin dispositiunile din cestiune partida catolică, așa numită partida poporală, care s'a organisat în întrégă țéra, și care s'a dovedit destul de puternică în fața partidei guvernamentale.

Dispositiunile aspre ale acestei legi după a nóstră credință vor avé de resultat tocmai contrariul, și nu ce ele au intenționat. Agitațiunea va fi mai mare, tocmai pentru că opreliștea e unilaterală, permite organelor dela administrațiune, cea ce nu permite preoțimei. In asemene situațiune preoțimea va afla modalitate sĕ lumineze poporul și fără a puté fi lovită de lege, și dacă va fi lovită de lege, martirii sĕ pot presenta în asemene masse, încât nu va fi guvern, care sĕ cuteze a aplica rigórea legii.

Suntem pe calea absolutismului celui mai încarnat, dar îmbrăcat în forme constituționale.

Dr. Vasile Lucaciu — archiepiscop papistaș în Bucuresci. Intr'o corespondență datată din Brașov la 18 Iuniu a. c. și publicată în „Budapesti Hirlap“ dela 20 Iuniu a. c. aflăm mai multe date referitóre la starea cestiunei nóstre naționale în România.

Așa, se raportéză, că dela Rosalii încóce de când cu congresul ținut în causa Ligei, la care au învins conservatorii, causa națională stagnéză, respective politicii nostrii naționalisti (à la Brote, Slavici, Lucaciu et Comp.) nu duc multe ḑile albe. Comitetul vechiu al Ligei a enunciat, că problema congresului a fost numai întregirea comitetului stirbit prin abḑiceri și nu alegerea unui nou comitet, de aceea nici nu recunósce legalitatea acestuia nici cassa și archivul nu i-l predă.

In urma acestei neînțelegeri, contrarii lui Sturdza, fac preparative estinse pentru o acțiune mare îndreptată contra lui, adecă în contra liberalilor aḑi la putere și în contra vechiului comitet al Ligei.

Mulți dintre cei mai infocați aderenți ai lui Sturdza, vĕḑênd, că acesta de când a ajuns la putere, necum sĕ facă ceva pentru causa națională, ci din contră, îi pune pedeci, numai ca sĕ nu-i facă greutăți pentru a rĕmânea cât mai mult la putere, acum încep a lucra fórte energic contra lui. Acești noi inimici alui Sturdza, caută acum după tovarăși. Noul comitet al Ligei, cércă a-i câsciga pe aceștia cu atât mai vêrtos, căci aceștia au în mâni dóuĕ societăți iredentiste Carpații și Dacia Traiană, cari dispune de un capital de 14000 franci și 1300 membrii. După cum se susține prin Brașov, aceste dóuĕ societăți sunt aplicate la o fusiune cu noul comitet al Ligei.

Imprejurarea acésta și aceea, că filialele vechiului comitet încep a recunósce noul comitet, a făcut pe mai mulți din vechiul comitet a se lăsa în pertractări cu acela. Condițiunile de împăcare puse până acum, ar fi convocarea unui nou congres și alegerea unui nou comitet în care tóte partidele sĕ fie egal representate. In casul acesta chíar și guvernul i-ar sprijini din fondurile sale secrete.

Pentru realisarea acestei împăcări a petrecut ḑilele trecute la Bucuresci, Dr. Lucaciu și V. Mangra. Până acum însĕ n'au obținut însĕ nici un resultat.

Prin Brașov din nou circulă vestea, despre înființarea unei foi brotiste la tómnă, deórece „Tribuna“ sufere de slăbiciunea bătrênețelor atât în privința materială cât și în cea spirituală.

Acestea le comunică din Brașov corespondentul lui „B. H.“ până aci cetitorilor acesteia.

Mult mai interesante sunt însĕ pentru noi cele ce le comunică respectivul corespondent în ultimul pasagiu al corespondenței sale. de aceea le și comunicăm per extensum cetitorilor nostri:

După-cum vorbesc unii ómenii, cari, umblând mai deaprópe pe la Bucuresci, au venit în atingere cu Lucaciu, Lucaciu este de tot amărit contra lui Sturdza. Sturdza i-a promis astă tómnă, că-l va aduce la archiepiscopia catolică din Bucuresci ca episcop titular, cu scopul, ca în scurt timp sĕ-l facă archiepiscop catolic în Bucuresci. Acesta a fost și scopul călătoriei sale de astă tómnă la Bucuresci, dar esecutarea acestui plan a fost zădărnicită prin primirea demonstrativă ce i-au făcut o lui Lucaciu ómenii Ligei. Sturdza i-a ḑis atunci lui Lucaciu, că demonstrațiunea acésta fără tact, deșteptând susceptibilitățile cercurilor diplomatice austro-ungare, deocamdată i-au făcut imposibilă realisarea acestui plan. Vor amâna afacerea câte-va luni, până atunci sĕ rĕmână Lucaciu liniștit și cât se póte sĕ nu se amestece în politică. Acésta e esplicarea ținutei neutrale de până acum alui Lucaciu. Lucaciu credênd, că tăcerea de o jumĕtate de an e destulă pentru mulcomirea susceptibilității diplomației austro-ungare, a mers la Bucuresci, ca sĕ

FOIȚA.

Tatu.

De *O. Mirbeau.*

Într'o ḑi cocóna Bellord 'mi a adus o fată sĕracă, blândă, tăcută și puțin leneșe, ca sĕ-'mi păzéscă vacile.

— Multe nevoi a vĕḑut acest mic verme, — ḑise mama Bellord — de tóte a avut parte! . . . O poți folosí la ori ce.

Am primit băiata, care în curênd 'mi-a deșteptat interesul într'atâta, încât am absolvat'o dela tóte lucrurile grele de servitor. Am așeḑat'o în casă ca pe o pasĕre rară, ca pe un cățĕluș sau pisică, numai ca sĕ me pot delecta în mișcările și în ochii ei. Umbla încóce și încolo prin casă și nu făcea altceva decât mĕ privea. Nici odată nu 'mi-a vorbit cu limba, numai cu ochii, cu doi ochi mari și sinceri, cari și-i fixa asupra mea, și din cari vorbia adorația și supunerea.

Se chema Tatu.

Tatu! Nume strĕin din mari depărtări, ce-'ți aducea par'că cu sine un miros de smochini, curmale și banane, și despre care nu scia cum s'a legat de ea, nici că cine i l'a dat. Pentru-că nu scia despre sine mai mult, decât că o chiamă Tatu.

Nici aḑi nu pot sĕ pricep de ce au chemat'o astfel; pentru-că pe față nimic nu avea ce sĕ motiveze acest nume, care numai în gura băieților goi ai ținutului Congo îl auḑi. N'avea o față necunoscută, avea o față de irlandeză, o față de Bretagne, care a vĕḑut tristeța pădurei de brad, mĕstacănii plângători și clopotele șesurilor nesfîrșite, ce te chiamă la ruga de séra. Ea însĕ n'a sciut ce-i pădurea de brad, mĕstacănii și șesul. Pentru că ea nimic nu scia decât că numele îi e Tatu.

De unde a venit? Nici asta n'a sciut'o.

Își aducea aminte — și aceste au fost în ea nisce icóne palide fugitive, — că ea ca fetiță mititică a locuit în nisce visuine urîte, despre cari nu scia sĕ spună, fost-au ele locuri de refugiu sau temnițe? Casele acestea erau pline cu ființe mititele, sfîrșite, ca și ea, cari au ajuns acolo din diferitele unghiulețe ale miseriei omenesci. Multe au și murit dintre ele. Ḑi de ḑi se puteau vedea cosciuguri mici trecênd între lumini de céră tremurătóre și rugăciuni monotóne către cimiter. Spirite mititele se ridicau în tótă nóptea din paturile lor albe și sburau prin sale. Dară veneau mereu altele din tóte părțile, cu mânuțe mici ca de céră, cu ochi mari și fețe suferinde. Paturile, ca și cosciugurile, nici odată nu erau góle, și crucile negre de lemn se făceau din ce în ce mai dese în cimiter.

În odăile acestea erau și femei cu fețe de céră, femei severe, cu haine lungi până în pămênt, cu bonete albe pe cap, și cu buzele secate de multele rugăciuni. Aceste case mari unde ḑiua nóptea se auḑiau clopote, și acum o umpleau de gróză pe Tatu.

După multe întrebări am putut sĕ scot din fetiță atâta, că ieșind din aceste visuine urîte a împlinit la diferite familii servicii scârbóse cari erau fórte grele pentru brațele ei, o băteau în mod neomenos. Și ea nu-'i urea pe aceia, cari tractau astfel cu ea. Tractamentul murdar n'a lăsat nici o urma pe sufletul ei curat.

*

După un an de ḑile Tatu se urîse. De multe ori am găsit-o isbucnind într'un plâns sfâșietoriu.

— Pentru-ce plângi? am întrebat-o.

— Pentru-că sunt tristă.

— Și de ce ești tristă?

— Nu sciu . . . . .

— De bună sémă, pentru-că nu mĕ mai iubesci, Tatu.

— Ba da, da. Te iubesc. Da-'mi iubesc fórte mult și patria.

— Patria? Cum poți sĕ o iubesci, dacă nici nu o cunosci?

— Póte că tocmai de aceea o iubesc . . . . 'mi-ar plăcea sĕ mĕ re'ntorc acolo . . . .

— E imposibil sĕ te întorci acolo, de unde póte nici n'ai venit . . .

— Da, așa-i. Și tocmai de aceea sunt atât de tristă . . . . . . de aceea 'mi vine sĕ plâng . . . .

Intr'o ḑi apoi îmi ḑise:

— Astă-nópte am visat despre patria mea . . . . o țéră de tot albă, cu un cer senin, plină de musică . . . . Lasă-mĕ sĕ mĕ duc acolo.

— Dar unde te vei duce?

— Mĕ duc spre Orient, până îmi voi găsí patria.

Am cercat sĕ o distrag; i-am cumpĕrat vestminte, pantlice, i-am dat o capră albă mică, cu pĕr lung de mătase. Nu s'a atins nici de vestminte, nici de pantlice, și într'o séră a perdut capra în pădure.

Tatu slăbea din ḑi în ḑi. Mișcările-i erau obosite, ochii ei mari îi ardeau în ferbințélă; s'a bolnăvit, a zăcut.

Eram în desperare.

Intr'o nópte, pe când veghiam la patul ei, m'a prins de mână și într'un ton slab mi-a ḑis:

— Ești atât de bun, că m'ai lăsat sĕ călătoresc . . . Étă sunt peste dóuĕ luni, de când merg necontenit, către locul meu natal . . .

céră dela Sturdsa împlinirea promisiunei. Sturdza însě în loc de episcopie, i-a dat sfatul sě priméscă postul de predicator ce tocmai e vacant la catedrala S. Iosif din Bucuresci, până când îi va puté exopera pălăria de episcop. Lucaciu n'a primit acest ofert alui Sturdza, pentru-că el vede în el numai eludarea promisiunei date și a declarat înaintea jurnaliștilor bucureșteni, că vestea, că ar primi postul de predicator la catedrală, nu corespunde realității, căci nici prin minte nu-i trece ca părăsindu-și patria sě abḑică dela luptele politice".

Noi suntem aplicați a crede Drului Lucaciu, că n'ar primí postul de predicator la catedrala catolică din Bucuresci, dar episcopia de sigur ar primi-o, căci acésta 'i-ar și conveni de minune ca sě pescuéscă în tulburele de care sufere aḑi biserica ortodoxă din România.

Scim noi destul de bine ce plătesce naționalismul Drului Lucaciu.

Tóte le face: *spre mai marea glorie a papismului,* carele într'adevěr e destul de galant în remunerațiunile ce le dă acelora dintre servii sei, cari îi câștigă noi servi bisericesci.

Credem însě, că cu tóte turburările ce domnesc aḑi în biserica ortodocsă română din România, poporul și clerul va fi destul de precaut a se ferí de cursele astorfel de ómeni, cari din tóte cestiunile vieții publice fac cestiuni personale și de geșeft.

Credem, că ortodoxii români, după-ce au scăpat de jugul bisericesc al slavilor și fanarioților, nu se vor arunca de bună voe în jugul papistășismului, mult mai periculos, fiind acesta un jug carele ne despóie nu numai de credința cea adevěrată a lui Iisus Christos, ci ne pune în primejdie chiar și naționalitatea nóstră și așa destul de primejduită.

Revista politică.

Maiestatea Sa, Prea bunul nostru monarch, cu ocasiunea petrecerii sale, în Budapesta a primit în audiență pe corifeul Apponyi, șeful partidei naționale. Despre obiectul și resultatul acestei audiențe până acuma domnesce cea mai tainică discrețiune, dar cu atât mai multe și mai diferite sunt versiunile, emanate tóte din cele mai autentice sorginți a-le cercurilor politice din Budapesta. Se vorbesce de o schimbare radicală în viața politică a Ungariei, de crearea unei direcțiuni nóuě, care sě corespundă intereselor bine pricepute a-le statului, și care se unéscă pe toți ómenii politici într'o acțiune démnă și seriósă. Spre scopul acesta se contempléză un program comun, pentru tóte partidele din Ungaria, care program înainte de tóte va avea de basă pactul dela 1867.

O direcțiune nouě, și încă tocmai contrară acelei de acum dorim din tot sufletul și noi. O schimbare| radicală în viața politică din Ungaria, care se caracteriséză de present prin cel mai crass șovinism pretindem și noi și dimpreună cu noi și încă în locul prim le pretind interesele bine pricepute a-le statului. E întrebare acuma, care dintre noi pricepem bine interesele statului, noi, cari tindem și dorim o convețuire pacinică, basată pe un sincer respect reciproc a drepturilor ce se cuvin unui popor și tóte aceste numai pentru fericirea și prosperarea patriei comune, sau ei, cari voiesc a ridica esclusiv numai rassa magiară la fericire, însě pe ruinele celorlalte popóre, cărora li-a fost dat a locui dimpreună cu magiarii acéstă frumósă și bogată țéră. Bine ar fi, dacă și ei ar înțelege odată, că ce e bine.

* * *

Curentul socialistic prinde din ce în ce tot mai mult teren chiar și în țěrile unde se crede a domni cel mai negru despotism. In marele imperiu al Rusiei, unde absolutismul e în flóre, cu ocasiunea încoronării celui mai puternic și absolutistic domnitor s'au ivit scene turbulente în cercul lucrătorilor. Scenele aceste se ḑice a fi fost numai preludiul unei mișcări și acțiuni continue și intensive. „Kölniscke Zeitung“ primesce o corespondență referitor la acésta de următoriul cuprins: In sěptěmâna trecută în fabrica de țesut a lui König lucrătorii au sistat lucrul. Eri lucrătorii tuturor fabricelor din districtele învecinate au făcut acelaș lucru. Autoritățile au luat tóte měsurile de precauțiune pentru împedecarea eventualelor turburări.

* * *

Sâmbăta trecută s'a desvělit în Kyffhäuser monumentul împěratului german, Wilhelm I. în presența actualului împěrat si a unei mulțimi de popor imense. Din incidentul acesta iarăși i s'a dat ocasiune înțeleptului împěrat, ca într'o vorbire adresată celor de față sě-și descopere vederile lui politice înalte, de cari vecinic îi este preocupată mintea și cari forméza busola acțiunilor sale. De astă dată a vorbit despre unitatea imperiului. Intre altele a ḑis: Sum de firma credință, că memoria marelui împěrat va fi sfêntă pěně la cea din urmă răsuflare înaintea acelora, cari au urmat trofeului lui învingětor, s'au luptat și și-au věrsat sângele pentru unitatea patriei. Monumentul e simbolul nepenitor al acestui sentiment. Dar monumentul acesta are o chemare și mai înaltă. El va fi un memento pentru generațiunea viitóre, ca în dragostea către împěrat și imperiu se fie una și sinceri, sě se lipiască de acela, care a făcut patria mare și sě stimeze mai mult onórea și bunăstarea Germaniei, decât ori ce bun de pe lume. Dacă în poporul german — ḑice mai departe — va fi viu spiritul, din care s'a născut monumentul acesta — și pentru acésta implor darul lui D-ḑeu — atunci patria va putea da față cu ori ce furtună, ce ar aduce viitorul asuprai. Atunci monumentul acesta ridicat astăḑi pe locul acesta își va aduce fructele, pe cari întemeietorii le-au sperat și dorit. Cu o déosebită satisfacțiune am primit votul de credință inoit al bětrânilor sei ostași și sunt convins, că înaintea acestora nu e vorbă gólă devisa: „Cu Dumneḑeu pentru imperiu și împěrat“.

Frumóse și ințelepte cuvinte. Ele au produs bucurie în inimele celor de față, de óre ce ele erau espresiune vie a dorințelor fie-căruia. Imperatul simte una cu ostașul, domnitorul luptă pentru acelaș ideal cu supusul. Resultatul nu póte fi decât mărire.

* * *

„Pesti Napló“ are următoriul comunicat:

Vasile Lucaciu, preotul din Șișesti érăși e în parochia sa, după ce alaltăieri s'a reîntors incognito din Bucuresci, unde a fost óspele martirilor refugiați acolo. Mai scrie „Timpul“, ḑice „Pesti Napló“, că de-odată cu Lucaciu au fost în Bucuresci Mangra, vestitul profesor din Arad și Gr. a lui Sima, popă valach. și au pertractat cu Sturdza și ómenii sěi în interesul înființării unei foi românesci în Transilvania. Suma necesară pentru înființarea fóiei o va da Sturdza și directe dela el se va și inspira. Scopul acestei foi nu va fi altul decât rehabilitarea autorității lui Sturdza înaintea Românilor din Transilvania, care autoritate a decăḑut fórte dela ajungerea lui la guvern. Titula fóiei nóue va fi „Tribuna veche“ și va apărea în Sibiiu sau Brașov. Pertractările secrete se vede a fi ajuns la un resultat óre-care, despre ce dóue lucruri mărturisesc: Prima dată atacurile lui Slavici îndreptate în contra lui Rațiu în „Gazeta“ din Bucuresci, denegându-'i acestuia dreptul de a representa el și organul seu „Tribuna“ aspirațiunile Românilor transilvăneni și presentându-'l ca pe o unéltă órbă în mânile conservatorilor. Tot pe lângă acésta mai pledéză și faptul, că comitetul vechiu al Ligei nici decum nu voiesce sě se retragă și se predea actele noului comitet, sperând, că în urmă totuși le va succede a-'și asigura pentru ei conducerea Ligei.

Așa scriu foile unguresci!

* * *

Sciri din Constantinopole afirmă, că Izzet bey, favoritul sultanului, a comunicat ambasadorului englez. că s'a dat ordin de a opri ori-ce věrsare de sânge la Creta și de a pedepsi pe autorii disordinilor, fie ei musulmani sau creștini. In același timp pórta a adresat puterilor o notă, spunênd, că propunerile și sugestiunile guvernului relative la Creta pare de neacceptate. S'a publicat apoi și iradeaua imperială pentru convocarea adunării naționale din Creta.

Din Candia a sosit scirea telegrafică, că Abdul pașa, noul guvernator civil și militar al insulei, a rěspuns la protestul colectiv al corpului consular, că a luat tóte mesurile necesare pentru a împiedeca pe soldații turci de a comite vre-un exces.

Étă cum se evaluéză, după scirile din Atena, pagubele pricinuite de turburări: Până la 10 Iuniu st n. au fost incendiate 35 de sate în districtul Kissamo, Kydonia, Apokoron și Retimno, tóte situate pe partea de nord și occidentală a insulei Creta; 25,000 de ómeni se aflau fără adăpost; pierderile materiale se urcă la aprópe 1 milion lire turcesci.

La aceiași dată se aflau pe insulă următórele forțe turcesci: 1700 gendarmi, 16,200 soldați din infanterie, 800 din artilerie și cavalerie; în total 18,000 de combatanți. Gendarmeria se compune numai din soldați turci, cei trei sute gendarmi creștini, fiind licențiați din serviciu când au început turburările, și e comandată de Suliman pașa. Infanteria e comandată de generalul Hassan Taxim pașa. Artileria posede 24 tunuri Krupp; în fortul Canea se mai aflâ 6 tunuri Krupp și la Izzedin un tun mare de calibru 15. Cavaleria se compune din dóue batalióne de 300 soldați cu 2500 de catâri pentru transportul materialului. Tóte aceste trupe sunt comandate de un general de divizie, 3 generali de brigadă și 434 oficeri.

Informațiunile acestea se confirmă și se complecteză cu următórele aměnunte din oficiósa „Politische Corespondenz“ din Viena:

„După înfrângerea suferită de batalionul și jumětate și mai târḑiu, de cele trei batalióne și jumětate trimise pentru a libera garnisóna din Vamos, Pórta hotărî în ḑiua de 17 Maiu sě trimită în Creta șasespreḑece batalióne pentru a reprima rěscóla și sě mai ție și alte trupe în reservă. Dóuěspreḑece din aceste batalióne au fost luate din corpul al 3 lea de armată (Salonic și teritoriul complimentar din Asia-mică) celelalte din corpul al 5-lea (Zeitun și Maraș). Drept reservă se mobiliză brigada 22 de redili Denizli din Asia mică. Brigada acésta e gata și va fi îndreptată de sigur tot spre Creta.“

In aceeași Corespondență Politică găsim o scrisóre din Petersburg în care se definesce în modul următor rolul diplomației ruse în afacerile din Creta:

Cabinetul din Petersburg proceděză de comun acord cu tóte puterile cari, călăuzite de aceleași principii și același interes ca și Rusia, doresc menținerea liniscei în Orient. In privința acésta activitatea a fost îndoită. De o parte s'au dat într'adevăr, povețe amicale și grăbite guvernului elin pentru a'l învita sě nu ia o parte activă la mișcarea din Creta, de altă parte, Pórta a fost învitată în mod formal sě restabiléscă pe insulă o situație normală și se nu sě mai opue la realisarea dorințelor legitime ale Cretenilor.

Caterisirea metropolitului Ghenadie.

(Urmare.)

Take Ionescu: Iubiți cetățeni, n'aș fi luat cuvêntul în urma celor drepte și bune cari vi s'au spus aḑi; sunt însě dintre toți români acela, care a fost mai multă vreme ministru de culte și am creḑut, că ar fi rěu interpretată tăcerea mea, dacă n'aș fi spus dóuě vorbe la acéstă întrunire (aplause).

De aceea dlor, sě mě ertați dacă aḑi nu pót sě fac un discurs, dar sunt dator sě examinez un lucru împreună cu dvóstră.

Cu toții vě întrebați: pentru ce a făcut guvernul acest mare scandal? Pentru ce a făcut tóte câte vi s'au spus și cari au avut de resultat sě necinstéscă biserica? Pentru ce s'a pus Sinodul în luptă cu poporul, pentru ce s'a călcat Constituțiunea?

Dacă întrebați pe liberalii dela guvern, vě vor spune că se găseau în fața unui metropolit, care era cel mai rěu dintre toți clericii din țară, și în privința căruia era o datorie a ori cărui guvern sě-l dea afară.

Presupun, că ar fi justificat acest lucru. Care ar fi fost datoria unui guvern cu dragoste de țară? Dacă un metropolit ar fi trădător sau cu desăvêrșire vinovat, un guvern cu dragoste de țară s'ar fi adresat la toți capii de partid, le ar fi comunicat documentele pe cari le are și le-ar fi spus: Sě mergem cu toții sě cerem demisiunea metropolitului, și de sigur ar fi obținut-o (aplause).

Dar, dlor, nu este lucrul astfel: metropolitul Ghenadie a fost 19 ani episcop la Argeș, 12 ani, sub guvernul liberal; în acești 12 ani, i s'a făcut cinstea sě presidieze cea mai mare sěrbătóre bisericéscă din vécul nostru, sfințirea bisericei Curței de Argeș; în acești 12 ani dacă ar fi fost ce spune partidul liberal și mai ales dacă ar fi sciut-o liberalii, cum de nu au luat měsuri? Cum mai ales a fost favoritul lor?

Mai mult. In anul 1889 d. Sturdza mărturisesce în „Voința Națională“ că a primit pe episcopul de Argeș ca sě-'și pună iscălitura lui alături cu a sa pe o carte de istorie națională. Eu, dlor, sunt drept, eu nu cred că a făcut o pentru cei 10,000 lei cu care a contribuit metropolitul; eu cred că dela 1889 și până la 1892 — căci până la 1892 a durat colaborarea primului ministru cu fostul episcop de Argeș — d. Sturdza l'a creḑut și bun român și om cinstit, căci rar iscălesce un viitor prim-ministru alături cu un episcop. La 1893 — peste un an numai, episcopul de Argeș se alege metropolit și d. Sturdza, prin gazetele sale, începe sě'l insulte.

Va sě ḑică: crimele, necinstea, tóte s'au petrecut dela 1892 până la 1893? (Aplause).

Dar, dlor, merg mai departe. Ne retragem dela guvern la 1895 și dnul Sturdza merge, sau merge ministrul séu — ce sě'l numim? i-am face un bine, l'am face cunoscut — se duce acest mititel necunoscut

---

Ochii ei nu mai erau cuprinși de terbințélă. Mișcările și-au redobândit farmecul lor natural. Eu însě am simțit, că se apropie sfârșitul acestei vieți mititele.

Am coperit-o și o neteḑeam pe frunte.

— Nu vorbi Tatu . . . îți strică; Dormi.

Nu m'a ascultat și într'un ton și mai slab și clar, ca șoptitul vêntului în nopțile de vară continuă:

— D-ta ești bun . . . . și te iubesc atât de mult . . . . Am cugetat că nu voiu sosi în veci! . . . Mě simțiam obosită! Inchipueți numai! De dóuě luni merg pe jos, ḑiua nóptea . . . către patria mea! Eri însě am zărit-o, étă acolo . . . . Incă câte-va minute, și am sosit! . . . Ah! ce țéră frumósă . . . Tóte sunt albe în ea . . . . și nu-i poți zărí sfârșitul . . . . Cât voiu fi de fericită acolo!

Mi-se rupea inima, eram aprópe sě leșin.

— Tatu! . . . Tatu! . . . strigaiu rugătoriu . . . . Nu vorbi astfel!

— E albă de tot! . . . continuă Tatu. Da. In fine am sosit.

Capul i-a căḑut pe perină.

A murit fără vre-o strigare, fără vre-un suspin. In mâna cu care mi o stringea pe a mea, am simțit o smâncitură slabă, smâncitura de mórte.

V.—viciu.

şi ţine şedinţă în Sinod cu metropolitul. Nu numai atât. Insuşi d. Sturdza, tot în tómna anului 1895, se duce la Brîncovenésa braţ la braţ cu metropolitul şi'i ţine un discurs metropolitului lăudêndu-'l că vrea sĕ pună ordine la aşeḑămintele brîncovinesci, d. Sturdza, care de şi boer, nu s'a jucat nici odată cu copii de boer, dar nu uită, că se trage dela Safta Brancoveanu!

In tómna lui 1895, ca şi în 1892, nu erau dar la cunoscinţa dlui Sturdza nici crime, nici imoralitate? Ei bine, când au apĕrut? In primăvara anului 1896?

In acéstă privinţă daţi-mi voie sĕ vĕ spun, că eu nu sunt mirat de loc, că este mai mult de cât un an de când unul din aceia, cari au iscălit hotărîrea mi-a spus în cabinetul meu: „Dle ministru, voim pe metropolit sĕ l îndîrjim în contra dv. — şi nu este un secret pentru nimeni, că în Sinodul din primăvara anului 1895 metropolitul 'mi-a făcut nĕcazuri — dar noi liberalii tot nu-'l ertăm, tot îl vom da afară“.

Care sĕ fie dar adevĕrul? D. Sturdza este stăpên pe Academie, pe Bancă, pe Credit, vrea sĕ fie stăpên şi pe Biserică, şi atunci d. Sturdza 'şi-a ales din episcopii români drept al sĕu pe acela căruia dacă i s'ar face anchetă frăţéscă încă ar păţi-o, 'şi-a ales pe episcopul care acuză pe metropolit, că a sfinţit prea multe biserici ca sĕ profite, şi el a luat dela o biserică 7000 lei, şi a cerut şi dlui Olănescu tot 7000 lei pentru podul peste Dunăre, dar d. Olănescu nu 'i a dat, nu i-a dat fiindcă dacă eu nu puteam sĕ pun pe altul sĕ sfinţéscă biserica, la pod putea sĕ slujéscă şi altul; acesta este omul pe care d. Sturdza l'a hotărît sĕ fie metropolit şi o sĕ-'l alégă. (Protestări. Voci: „Nu o sĕ-'l alégă, îl vom huidui!“)

Dlor, vĕ aduceţi aminte că la 1893 am avut cinstea sĕ presint legea clerului mirean; atunci a voit d. Sturdza sĕ facă în contra-ne greva episcopală — d. Sturdza a inventat cel dintâiu greva popilor – şi a cerut şi pretenelui sĕu, episcopului de Argeş, sĕ între în grevă. N'a găsit dsa decât doi episcopi, cari sĕ-'l urmeḑe, ér episcopul de Argeş Ghenadie a ḑis: „Nu pot; eu cred că legea este bună, de 30 de ani cerem léfă pentru preoţii de mir, şi când se dă nu pot sĕ mă opun“. De atunci, s'a hotărît sórtea metropolitului Ghenadie; dela 1893 s'a spus că biserica este în doliu, de atunci s'a decis ca sĕ se aducă episcopul Partenie metropolit.

Acesta este adevĕrul.

Dar sĕ presupunem că n'ar fi aşa, sĕ presupunem, că metropolitul ar fi vinovat şi vinovat grav. Care ar fi fost datoria guvernului? N'a putut sĕ-'i ia demisia, nu a voit guvernul sĕ se adreseze şi la alţii, fórte bine; care-i era datoria?

Datoria sa era sĕ facă un proces serios, un proces, nu o strangulaţiune, ca sĕ convingă publicul, că atunci când se sgudue una din temeliile societăţei, sĕ sgudue fiindcă este nevoe, nu fiind-că aşa este capriciul sau interesul partidului.

Ca sĕ convingă însĕ publicul, nu trebuia sĕ încépă prin a pune pe episcopi în grevă, şi a arĕta astfel dinainte cari sunt părerile viitorilor judecători. Eu dlor, îi cunosc pe aceia, cari au iscălit sentinţa, unii dintre ei sunt miei lui Dḑeu, şi a trebuit sĕ sufle diavolul în ei ca să facă ceea ce au făcut, şi eu sciu de unde a eşit diavolul.

Resultatul este, că avem astăḑi un metropolit surghiunit şi luat pe sus, un popor sdruncinat în credinţa lui, un Sinod pe care'l înjură tóte gazetele.

S'a sdruncinat din temelie biserica naţională, căci cum voiţi ca lumea, care cetesce în „Monitor“ slăbiciunile omenesci, cari guvernul spune, că se ascund sub rasa unui metropolit, sĕ nu crédă tot ce spun gazetele că se ascunde şi sub rasele celorlalţi episcopi şi archierei?

Guvernul însuşi a stîrnit scandalul. Întreg Sinodul va fi acoperit cu noroiu şi nu vom putea restabili vaza şi prestigiul bisericei nici peste dóuĕ generaţiuni.

Aḑi la anul 1896 singura instituţiune din ţară care este pur naţională, căci celelalte le am imitat dela civilisaţiunea străină, este lovită, şi lovită fără léc.

Şi nu era destul biserica pîngărită, mai trebuia sĕ vie şi anarchia de sus. Am vĕḑut în jurnalele guvernamentale scriindu-se: „Se vor publica fapte grave la adresa metropolitului“. Aţi auḑit?! Un om osêndit, şi sĕ vorbesci de faptele lui după ce l'au osêndit!

Cum? Întâi îl osândesce şi apoi îi face instrucţia? Dar dacă ai doveḑi de fapte grave, de ce sĕ nu le spui dela început şi sĕ laşi lumea sĕ crédă că s'a comis o nedreptate? De ce sĕ zidesci mai întâi o sentinţă absolut nemotivată, şi tocmai pe urmă sĕ descoperi adevĕrate vine în contra condamnatului? De ce când ai doveḑi de păcate grele sĕ condamni pentru mantia şi mitra archiereului? Acésta este şi neuman şi absurd şi monstruos.

Lumea va crede altfel, lumea va ḑice că după-ce ai destituit pe toţi protoereii, după ce ai dovedit întreg clerului, că chiar pe metropolitul îl poţi da afară fără pricină, este lesne, prea lesne de produs doveḑi şi rĕul cel mai mare al situaţiei de aḑi, indignarea că s'a dat în judecată fără doveḑi va rĕmânea.

Dar sĕ mai ḑice că guvernul va face plebiscit în biserică, vor pune preoţii sĕ iscăléscă, că sunt mulţumiţi. Dar dacă s'ar face plebiscit şi în contra guvernului? Ce fel de guvern este acela, care nu găsesce decât mijlócele revoluţionare şi anarchice?

Nu cu plebiscit se póte da autoritate morală unei judecăţi, care n'a ţinut decât două césuri, mai puţin decât trebue ca sĕ citesci acusaţia şi sentinţa.

A dóua călcare de lege. Ce? Sinodul e de capul lui? Cum se póte acésta? În Grecia este scris, că dela Sinod se face apel la rege, dar la noi dacă nu este scris póte sĕ-'şi închipuéscă cineva că Sinodul póte sĕ facă ce vrea? Ia închipuiţi-vĕ că camera şi senatul aleg un metropolit la care episcopii se opun, şi acestia, a dóua ḑi, cu un simulacru de judecată, spun că acel metropolit a făcut Dumneḑeu scie ce, şi 'i aruncă o caterisire. Ce rĕmâne din votul camerei şi senatului? Este posibil acesta? Acésta este o adevĕrată usurpare de puteri, este o babilonie în capul guvernului.

Mai este un lucru, şi cu acésta daţi-'mi voe sĕ isprăvesc.

Dl Sturdza n'a furat numai bisericei prestigiul ei, Sinodului consideraţia, constituţiunei puterea şi corónei una din prerogativele sale; dl Sturdza ne-a furat nouă la toţi ceva, care e mai presus decât tóte acestea, ne-a furat credinţa în patria căreia aparţinem.

Când te-ai născut într'o ţéră mică, ca sĕ te înalţi la un patriotism adevĕrat, în sensul cel mare al cuvêntului, trebue sĕ creḑi că ţara ta e capabilă de un viitor strălucit.

Ei bine, în noi, pentru un minut, s'a stins acéstă flacără. Când am vĕḑut că nici una din instituţiile pe cari le credeam mai presus de tóte ministerele, n'a scăpat ca sĕ nu fie atinsă, când am vĕḑut că se petrec la noi în ţéră parodii de judecăţi cari amintesc ţĕrile cele mai barbare, când am simţit că vaḑa ţĕrei nóstre pălesce, am avut un cés de îndoială.

Pentru acest minut de slăbiciune morală, pe dl Sturdza nu-'l voiu ierta nici odată. (Aplause.)

*

Cum a fost tractat metropolitul Ghenadie la început în mănăstirea dela Căldăruşani, se vede din petiţia ce a adresat regelui pentru uşurarea suferinţelor, ce a îndurat acolo din partea supraveghietorilor sĕi, sigur mandatul guvernului la întrevenirea duşmanilor sĕi din Sinod.

Étă acea petiţie:

„*Sire!*

„După-cum sciţi, în ḑiua de 22 Maiu am fost răpit ilegal şi neomenesce de pe scaunul de metropolit primat al României, scaun sfânt al bisericii nóstre crescine ortodoxe, înzestrat cu drepturi politice la care ţara m'a ales şi Maiest. Vóstră m'a întărit. O judecată nedréptă şi necanonică, o conjuraţie şi o mână ocultă, îngeruind bunătatea Maiestăţii Vóstre îmi ia aceste drepturi date de ţară şi întărite de Voi, alesul naţiunii. Modul cum am fost smuls din aceste drepturi fără învoirea legală a Majestăţii Vóstre strigă rĕsplătire la cer“.

„Aştept în linisce şi cu răbdare în Dḑeu, ca Maiestatea Vóstră sĕ facă dreptate. Până atunci fiind în drepturile mele de metropolit primat, rog bunătatea Maiestăţii Vóstre sĕ poruncéscă a 'mi-se pune la disposiţie, cel puţin hainele ce ḑilnic îmi sunt necesare“.

„Am cerut mereu acésta celor în drept şi prin viu graiu şi prin scris, dar n'am fost auḑit“.

„Stau în miserie ca un criminal, cu aceeaşi cămaşă pe mine, cu care am fost furat de pe scaunul meu legitim. Fapt fără păreche în istoria nóstră“.

„Vêndut de fraţii mei ca dreptul Iosif, stau aici în mănăstirea Căldăruşani, unde s'a găsit cu cale sĕ fiu aruncat şi străjuit ca cel mai mare făcĕtor de rele“.

„Ingrădit cu pacea şi liniscea sufletéscă, aştept în curênd ca fraţii mei sĕ-'şi recunóscă pĕcatul şi Maiestatea Vóstră sĕ facă dreptate, reîntorcêndu-mĕ în drepturile mele“.

„Sunt al Maiestăţii Vóstre prea plecat şi supus serv rugător cătră Dḑeu“.

† Ghenadie, metropolit-primat.

*

Sâmbătă s'a ţinut o nouă întrunire convocată de ḑiarul „Dreptatea“, în sala „Dacia“, în cestia metropolitului primat Ghenadie. Au luat cuvêntul dnii Scorţescu, colonel Obedeanu şi N. Fleva S'a admis înfiinţarea unui comitet pentru continuarea agitatiei în tótă ţéra. S'au făcut manifestaţiuni ostile la domiciliul dlui D. Sturdza.

*

Diarele guvernamentale în frunte cu „Voinţa Naţională“, au publicat nisce scrisori atribuite metropolitului Ghenadie, cu scopul de a-'l implica într'un scandal mai mare decât cele de până acum şi anume, că înaltul prelat ar fi fost în legături cu asasinii şi ar avé la unul numit Mărgăritescu nisce acte compromiţĕtóre.

Diarele din oposiţie au somat pe cele guvernamentale sĕ publice în facsimile scrisorile atribuite metropolitului Ghenadie, ceea ce însĕ ḑiarele guvernamentale n'o pot face.

Se recunósce în urmă, că acele scrisori sunt apocrife, — aşa încât la seria scandalurilor se mai adauge unul, după-cum se mai adauge, pe lângă celelalte, încă un motiv de compătimire pentru metropolitul Ghenadie.

(Va urma.)

Noutăţi.

Nou moştenitor de tron? Se scie, că presumptivnl moştenitor de tron austriac, archiducele Francisc Ferdinand, de un timp încóce merge tet mai spte rĕu cu sănĕtatea, şi împrejurarea acésta se vede, că va face, ca familia domnitóre sĕ-şi schimbe cu totul planurile privitóre la succesiunea la tronul Áustro-Ungariei. Astfel presa din Viena şi Budapesta atribue o mare întemnătate împrejurărei, că archiducele Otto, care de present staţionéză în Şopron, a primit dela Maiestatea Sa ordinul sĕ se pregătéscă pentru permutare la Viena. În acel ordin i se comunică archiducelui Otto, că lui i se vor încredinţa acele afaceri, pe cari le îndeplinea până acum defunctul archiduce Carol Ludovic, şi afară de acésta va avé sĕ ia asupra şi îndatoririle de representaţiă, pe cari le avé mai înainte moştenitorul de tron de odinióră, archiducele Rudolf. În fine s'au pus la disposiţia archiducelui Otto, pe lângă mareşalul seu de curte, încă doi camerari din tagma militară. Cercurile politice din capitala Austriei cred, că aceste mĕsuri şi disposiţiuni ale Maiestăţii Sale, se refer la hotărîrea Sa în privinţa viitorului moştenitor de tron austriac.

* * *

Călugărul — şarlatan. În numĕrul trecut al fóiei nóstre am amintit cum călugărul-jidan, care venind dela Papa (aşa ḑice el) a tot adunat la milă, până când li s'au făcut în urmă milă de el şi l'au pus la odichnă la umbra alor patru păreţi. În numĕrul de faţă vom aminti un tapt sĕvêrşit de acest miserabil jidan, eşit din cutare institut iesuit, (precum ḑice érăşi el) care fapt va caracterisa în destul caracterul pervers şi josnicia astorfel de călugări. Scopul lui principal era sĕ adune milă cât de multă şi pentru ajungerea acestui scop, după principiul iesuitic, se folosia de cele mai murdare şi pĕcătóse mijlóce. Aici în Sibiiu a mers aşa de departe în obrăznicia sa, încât *a ţinut şi serviciul divin în biserica romano-catolică;* faptul acesta a produs o adâncă consternaţiune în credincioşii bisericei catolice şi se vorbesce de o nóuă sfinţire a bisericei profanate prin acest jidan, care atât de perfect 'şi-a jucat rola de iesuit. S'a constatat, că e jidan născut în Rusia, şi că a mai fost pedepsit pentru atari fapte, dar cu tóte acestea, după-cum se vorbesce, n'a fost condamnat decât la trei sĕptĕmâni temniţă ordinară.

Dacă şi acuma ni se mai dă a vedé lucruri de acestea, apoi ne putem închipuí ce va fii fost în evul mediu, când bigotismul favorisa tendinţele papilor şi a discipulilor lor — călugări.

* * *

Publicaţiune. Subscrisul comitet central electoral aduce la cunoscinţa publică că *din 5–25 Iulie a. c.* se vor espune spre vedere publică:

1. listele provisorice ale alegĕtorilor de deputaţi dietali din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Sibiiu în reşedinţa comitetului central electoral, în biroul comitatens de expediţie (casa comitatensă);

2. listele provisorice ale oraşului Sebeşul-săsesc în biroul magistratului din Sebeşul-săsesc, listele comunelor mari în cancelariile comunelor respective, éră listele comunelor mici în căncelariile notariatelor cercuale respective.

Fie-care póte în timpul acesta dela 8—12 óre a. m. lua intuiţiune în liste, éră dela 2—6 óre d. a. a-şi lua copii de pe ele.

In timpul din *5—15 Iulie* póte reclama: fie-cine în privinţa persónei sale şi contra listei a unui cerc, precum şi fie-care, care este indus în listă, cu privire la ori-ce inducere în listă, sau stergere. Reclamaţiunile de asemenea se vor espune în localităţile amintite spre vedere publică şi fie-care îndreptăţit de a reclama, îşi póte face din *16—25 Iulie* observarile sale asupra reclamaţiunilor.

Reclamaţiunile şi observările sunt a se adresa comitetului central-electoral în scris şi provĕḑute cu documentele necesare, şi a se subşterne magistratului din Sebeşul săsesc, respective primăriei acelei comune mari, sau notariatului cercual al acelei comune mici, contra căruia liste s'a făcut reclamaţiune.

In unul script se pot face reclamaţiuni cu privire la mai multe persóne, observările însĕ trebue făcute separat la fie-care reclamaţie (§ 44, 45 şi 46 din art. de lege XXXIII din anul 1874).

Totodată se publică, că deóre-ce darea de câştig de clasa III în comunele Săsciori, Sebeşel şi Strugar încă nu e prescrisă pe anul curent în sensul înaltei ordinaţiuni a ministrului r. u. de interne ddto 9 Novembre 1889, Nr. 70872/1889, încât privesce darea de câştig de clasa III, în acestea comune în locul contribuţiunei din anul curent şi trecut s'a luat aceea din anul trecut şi penultim ca basă la procedura de rectificare şi că fie cine, care în urma acestei proceduri n'a fost indus în listă, este îndreptăţit la cas, când în decursul timpului prescrierea dării de câştig de clasa III s'ar statori cu valóre de drept, — ca pe lângă documentarea îndreptăţirei sale pe calea reclamării şi pe lângă observarea normelor de mai sus, sĕ céră inducerea în listă.

Sibiiu, în 19 Iuniu 1896.

Comitetul central-electoral al comitatului
Sibiiu:

Reissenberger m. p.,
president.

Bock m. p.,
notar.

* * *

Necrolog. *Natalia Paşca* născută *Piso*, după un greu şi îndetungat morb, Miercuri în 17/5 Iuniu 1896 la 11$^{3}/_{4}$ óre nóptea, a adormit în Domnul, în etate de 23 ani. Rĕmăşiţele pămêntesci se vor transpune spre etern repaus dela spitalul Francisc Iosefin în cimiteriul gr.-or. din suburbiul dela pórta Turnului, Vineri în 19/7 Iuniu 1896 la 5 óre p. m. O deplângem adânc întristaţi împreună cu numerósele rudenii. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Sibiiu, 18/6 Iuniu, 1896.

Vĕd. Ana Piso n. Crişan, ca mamă; Clelia Piso, ca soră; Simeon Piso, ca frate; Simeon Paşca, ca soţ; Simeon şi Sabina, ca fii.

* * *

Americanii pace doresc. Camera advocaţială din New-York 'şi-a ţinut în ḑilele trecute adunarea sa generală, cu care ocasiune preşedintele camerei, advocatul Depew, într'o disertaţiune întitulată: „Patriotism sau şovinism datorinţa jurisprudenşilor“, a vorbit despre pace. A arĕtat, că e datorinţa advocaţilor, ca unii ce au o mare influinţă în popor, a porní o acţiune seriósă pentru înfiinţarea unui comitet de pace internaţional, al cărui scop final este de a pune capĕt ori-cărui resbel. „Nu ne trebue — ḑice Depew — acea uriaşă óste stabilă, care ne consumă cea mai mare parte din fructele ostenelelor nóstre, ameninţă pacea, dreptatea, desvoltarea culturală şi ori-ce acţiune“. La fine provócă pe toţi colegii sĕi la o acţiune agitatorică în direcţiunea acèsta.

Noi ce dorim?.... Pace!?

Loterie.

Sâmbătă, în 20 Iuniu n. 1896.

Budapesta: 78 90 5 57 25

Nr. 220/1896 [59] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dumbrava, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, computate în bani fac fl. 400.

Informaţiuni detaiate sĕ pot trage dela subscrisul. Petenţii vor subşterne suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subscrisului în terminul deschis, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Reghinului.

Reghinul săsesc, 22 Maiu, 1896.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

---

[60] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru zidirea unei biserici gr.-or. din comuna **Alămor**, protopresbiteratul Sĕliştei se va ţinea licitaţiune minuendă în **20 Iulie (1 August) a. c. la 11 óre a. m.** în scóla română din loc.

Preţul esclamării conform preliminariului de spese este **2622 fl. 35 cr.** pentru lucru fără de material.

Doritorii de a licita sunt poftiţi a se presenta la terminul de mai sus în localul destinat, ér oferenţii a înainta ofertele lor cu vadiul de **10%** din preţul de strigare oficiului parochial gr. or. din Alămor în terminul deschis.

Planul preliminariului de spese, condiţiunile de licitaţie precum şi alte informaţiuni sĕ pot vedea, şi câştiga dela oficiul parochial gr. or. din loc.

In numele comitetului parochial gr.-or. din Alămor.

Alămor, în 8 Iunie 1896.

Simeon Alămorean de Alămor,
paroch gr.-or.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat			Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.	sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mezö Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.	sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.	sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.	sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva		—	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara			3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.	sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt					Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş			5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda			4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu			7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16		Cisnădie			6.36	3.21	8.46	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst
	8.35	4.55			pl. Braşov	sos.				7.44	1.29
	9.05	5.13								7.29	1.14
	9.37	5.45			Cristian					6.59	12.51
	9.57	6.05								6.50	12.41
	10.17	6.25			Tohan. vechiu					6.30	12.15
	10.28	6.36			sos. Zernesci	pl.				6.20	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria			4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna			4.34	10.05	2.54	8.14
7.15	12.20	5.23	11.12		Hunedóra			4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—		Braşov		8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr		7.45	1.32	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu		6.44	12 15	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna		5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu		4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş		6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic		—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa		—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne			Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	—	—	—	—	pl.	sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30							
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok		10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş		10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop		9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava		8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin		8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica		6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕştia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.40	—	11.57	Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia		4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuş	pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat			Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena	sos.	5.50	--	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.	sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea		7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş		7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu		5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—			—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.		—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst			Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare		9.08	12.11	6.02	2.36	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl.	sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem		7.01	8.25	--		—
—	—	5.26	3.01	—	Tálmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig		6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav		4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.		3.58	5.02	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş	pl.	3.28	4.30	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad			10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga			9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timişóra			8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria			4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7 31	12.48	6.03		Haţeg			2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni			12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—					8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan			7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni			7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră			9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu			7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66. Sibiiu, Joi, 13/25 Iuniu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Notificare oficială.

Congresul naţional bisericesc al provinciei nóstre metropolitane prin conclusul sěu din 14/26 Maiu 1895 Nr. 110 a votat un regulament pentru organisarea învěţămêntului în scólele poporale din întréga nóstră provincie metropolitană.

Prin acel regulament s'a scos din valóre Normativul nostru scolariu votat în sinodul archidiecesan la anul 1882, anume s'a scos din valóre partea privitóre la organisarea şi administrarea învěţămêntului poporal şi a mai rěmas în valóre din acela numai partea, care cuprinde planul de învěţămênt.

Conclusul din cestiune este de următorul cuprins:

I. „Partea referitóre la organisarea şi administrarea învěţămêntului poporal se acceptéză în bloc în forma presentată de comisiunea scolară, şi se introduce în metropolie în mod provisoriu autorisându-se diecesele a o pune în aplicare. Totodată consistoriul se însărcinéză, ca la proximul congres sě presinte acest proiect de nou cu observările făcute în privinţa aplicabilităţii lui.

II. Partea, care tractéză planul de învěţămênt se separéză de partea administrativă a regulamentului şi consistoriul metropolitan se însărcinéză a elabora cu ascultarea consistorielor eparchiale un nou plan de învěţămênt şi a-'l subşterne proximului congres.

Regulamentul se aclude la protocol sub litera H.

Ceea ce prin acésta în virtutea conclusului congresual normativ dela 12/24 Octobre 1891 Nr. 194 se aduce şi pe calea acésta la cunoscinţă publică.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 14 Martiu 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Cestiunea nóstră naţională în România.

În numěrul trecut al fóiei nóstre am publicat un estras mai lung dintr'o corespondenţă datată din Braşov şi publicată în „Budapesti Hirlap“ dela 20 l. c. referitóre la unele afaceri, cari ne privesc pe noi Românii de dincóce de Carpaţi.

Aḑi ér suntem în posiţia de a publica o atare corespondenţă, datată din Sibiiu, şi publicată tot în „Bud. Hirlap“ dela 23 l. c

Mărturisim, că nu ne pronunţăm asupra acţiunilor, ce ni se reveléză în acéstă corespondenţă, dar o reproducem în întregitatea ei, şi acésta pentru-ca sě cunóscă şi publicul nostru cetitoriu combinaţiunile ce le fac foile magiare din informaţiunile ce le capětă dela corespondenţii lor destul de dibaci de a ispití pe cei neprecauţi dintre Români asupra cestiunilor nóstre românesci.

Am ḑis „de a ispiti“, căci într'adevěr nu scim cum află acei corespondenţi atâtea informaţiuni despre lucrurile românesci, despre cari mulţi dintre noi românii numai de prin foile magiare aflăm, că se petrec.

Judecând din punct de vedere de tact politic, acéstă împrejurare într'adevěr nu e îmbucurătóre pentru noi.

De şi lucrurile despre cari scrie corespondentul din Sibiiu alui „B. H.“ pe noi cei dela „T. R.“ nu ne privesc direct, totuşi nu le putem trece cu vederea, ca sě nu le luăm în revistă şi sě nu le reproducem, şi acésta din causă, că sunt afaceri generale românesci.

Fiind acea corespondenţă de interes general pentru noi românii, riscăm a o publica în fruntea fóiei lăsând tótă rěspunderea esactităţii evenimentelor ce se enaréză în ea asupra autorului ei.

Étă-o:

Cine urmăresce cu atenţiune mai aprofundată metamorfosele periodice ale politicei naţionale române, a putut observa, că punctul de gravitate al aşa numitei „cestiune română“ în timpul din urmă s'a strămutat din Bucuresci la Viena. În timpul acesta conducětorii din Sibiiu au aflat de bine a schimba alianţa ce au avut'o cu fraţii lor locuitori în România liberă, cu frăţietatea de arme a antisemiţilor din Viena şi a federalistilor naţionali austriaci. În anul trecut era Sturdza stéua conducětóre a tribuniştilor. Aḑi splendórea acestei stele deja s'a stîns şi în locul ei s'a arătat o nóuă stea strălucitóre, la apus, în oraşul Vienei, în persóna lui Lueger.

Când astă tómnă Sturdza a ajuns în fruntea guvernului din România, şi a fost silit a-'şi rostí vorbirea de pocăinţă la Iaşi, nici cât un fir de pěr n'a putut fi îndoială în adeveritatea, că Sturdza a părăsit „cestiunea ardelénă“, pe care şi aşa de altcum nu mai din tactică de partid ca un instrument agitatoric fórte eficace o a folosit în contra guvernului conservator.

Ómenii „Tribunei“ încă şi după discursul dela Iaşi mai credéu, că Sturdza îşi va împlini promisiunile şi va întreveni la Viena şi Berlin în interesul lor, ca sě constringă pe guvernul din Budapesta la concesiuni. Numai atunci s'au consternat, când au vědut, că Sturdza prin ómenii sei vrea sě paraliseze atât liga cât şi comitetul din Sibiiu, numai ca cu cestiunea naţională, cu aceste doue pârghii, conservatorii sě nu-i pótă face lui atâtea greutăţi câte le-a făcut el lor.

O parte dintre „tribunişti“ s'au şi îmbiat instrumente gata lui Sturdza, astfel raţionând, că fondul de dispoşiţiuni a guvernului român tot e mai sigură vacă cu lapte, decât dărnicia opiniunei publice române, ori decât cassa destul de gólă a oposiţiunei. Lucaciu-Mangra au trecut pe partea lui Sturdza. Raţiu şi soţii, pe cari în timpul din urmă membriii şi aderenţii guvernului conservator, Take Ionescu şi Filipescu, i-au împărtăşit de însemnate ajutóre din fondul secret ce-'l au la disposiţiune, s'au opus planurilor lui Sturdza şi au fost gata a se pune în serviciul conservatorilor dimpreună cu causa lor cu tot, dacă aceştia urmând esemplul lui Sturdza ar voi sě foloséscă „cestiunea ardelénă“ de armă.

Conservatorii însě au tras învěţături din urmările căderei lor şi nu s'au aplicat a păşí pe urmele lui Sturdza. În cercurile conservative, cu drept ori fără de drept, s'a lăţit convincţiunea, carea se susţine încă şi aḑi întocmai ca o dogmă, că pe Sturdza direct influinţa austro-ungară l'a făcut ministru-preşedinte. Conform acestei credinţe, Sturdza a făcut înainte promisiuni lui Goluchowszki, că dacă influinţa austro-ungară îl va ajuta sě ajungă la putere, va înăbuşí de tot mişcările daco-române, atât în România cât şi în Ungaria. Acésta este împrejurarea, care după conceptul conservatorilor, l'a făcut pe Sturdza nu numai preşedinte al guvernului din România, ci acesta e şi cea mai mare garanţă a rěmânerei lui la putere.

Conservatorii sunt politici isteţi. Nu sunt aplicaţi a folosí „cestiunea naţională“ drept armă şi în modul lui Sturdza a-'şi îngreuna ajungerea la guvern prin agitaţiuni antimagiare. Ómenii viitoriului dintre ei se feresc fórte tare de o prietenie de arme publică cu cei dela Sibiiu, nu cumva prin acésta sě se compromită la Viena şi Budapesta. De altă parte, nici aceea nu le stă în interes, ca cestiunea acésta sě înceteze de tot, căci acésta ar face posibil, ca Sturdza sě-'şi împlinéscă declaraţiunea făcută în causa acésta lui Goluchowszky şi astfel îl vor priví pe el şi mai departe la Viena şi Budapesta de singurul posibil ministru-preşedinte în România.

Pentru acésta partidul conservator se mărginesce, ca membrii lui mai tineri (Filipescu) şi unii afară de partide ce simpatiséză cu ei (Grădişteanu Ionel), cu ajutorul unor politici mai de autoritate şi liberalii disidenţi (Fleva) mişcarea acésta sě o susţinută deştéptă atât în România, cât şi la noi. Însuşi el se mulţămesce cu lupta în afacerile interne, cari nu ne interesézä monarchia şi astfel ţinuta lui în privinţa acésta este mai indiferentă înaintea guvernului nostru estern. Afară de aceea a voit a se uşura şi cu translocărea cestiunei. Spre norocul lui, terenul acomodat pentru acéstă translocare l'a şi aflat în Viena ajunsă sub conducerea lui Lueger.

După cădere, Take Ionescu, Carp, Ghermani, Lahovari s'au abătut de mai multe ori pe la Viena şi acolo nu numai suspiciunea s'au nisuit a o delătura dela ei şi a descepta echou simpatic pentru polítíca lor din punct de vedere al triplei alianţe, ci au studiat din punctul de vedere al „translocărei“ şi viéţa publică vieneză. Ochiul ager alui Take Ionescu a

---

FOIŢA.

EUSTAHIE.

(Legendă.)

În anii din urmă ai vechei şi păgânei împěrăţii romane, trăia un renumit căpitan de rěsboiu, care adese-ori condusese legiunile la învingere. La compatrioţii lui stetea în mari onoruri, avea moşii întinse şi altfel de proprietăţi, era în vaḑă la împěratul şi se bucura de iubirea unei soţii frumóse, care-'i dăruise doi fii drăgălaşi. Astfel trăí el mulţi ani în strălucire şi mărire. Numai una îi lipsia, veneraţia către Dumneḑeu. Era păgân. Nu voia sě scie nimic de Dumneḑeu. Iubia lumea şi obicinuia cu plăcere a se lăuda cu multele lui virtuţi şi cu înţelepciunea sa. Sosí însě timpul, când se făcu o mare schimbare în inima lui. Arětându-i se un înger — aşa sě ḑice — îi porunci sě-'şi umiléscă inima şi sě-'şi plece genunchele dinaintea unicului Dumneḑeu adevěrat al creştinilor. Arětarea n'a fost fără folos. Bravul şi bětrânul ostaş se boteză cu întréga lui familie şi din minutul acela se mărturisea de creştin. Acestia însě pe acele vremuri erau dispreţuiţi şi urmăriţi.

Eustahie, acesta era numele ce i se dase în botez, se căia cu sinceritate de mândria şi necredinţa lui de odinióră. Vechii lui amici îl batjocoreau şi îl luau în rîs vědênd cum lucră cu el provedinţa dumneḑeéscă, în care credea el acuma. În loc de bunăstarea de mai înainte, se revěrsară asupra lui tot feliul de griji. Acestea erau primele fruçte ale iubirii dumneḑeesci, ale cărei drumuri nu sunt ca drumurile ómenilor şi cari adese-ori se manifestă mai cu putere prin pedepsele ei. Cel întors la legea creştină însě cu umilinţă îşi purta crucea ce 'i-o dădea bunul Dumneḑeu, ca în scóla suferinţei şi a înfrânărei sě-'şi dobândéscă coróna cea vecinică. Şi greu avé sě se ispitéscă nóua lui credinţă prin nenorociri de tot feliul, venite asupra lui şi asupra celor de lângă sine. Turmele îi perírä de bóle, caii cei mai frumoşi fură loviţi de trăsnet, o secetă îi nimici sěměnăturile, casa îi fu ameninţată de fóme, slugile i-se bolnăvíră, sau fugiră dela el. Din ḑi în ḑi era tot mai sěrac. Pe lângă acestea domnul sěu, împěratul, i se arěta tot mai rece. În adevěr suferinţele lui erau mari, şi îl aşteptau altele încă şi mai mari. Într'una din ḑile, lipsind de acasă, acésta fu atacată şi arsă de o bandă de hoţi. La întórcerea lui îşi găsí nevasta şi copii tremurând de spaimă şi frig; abia scăpaseră sěrmanii de mórtea prin foc, numai cu hainele de pe ei.

„Fie voia ta“, se ruga Eustahie rididu-'şi spre cer ochii dela locul de pustiire şi mulţămí lui Dumneḑeu, că 'i-a lăsat în viéţă ceea-ce îi era mai scump pe lume, femeia şi copii.

Averile, prietinii, servitorii, tóte erau perdute şi însoţit numai de ai sěi, părăsi vatra dărîmată, ca sě-'şi caute locuinţa departe de locul unde trăí odinióră în atâta îmbelşugare. După un timp de călětorii ajunseră la ţěrmurii mării, unde o corabie aştepta vênt favorabil, ca sě tréca la ţěrmurele din faţă.

Eustahie se ruga de corăbier sě-'l trécă şi pe el. Ajungênd la celalalt ţěrmure ceru însě sě-'i plătéscă. Ei, bieţii, nu aveau nici bani, nici marfă cu care sě-'i plătéscă. Corăbierii îşi băteau joc de el ḑicênd, că nu primesc mulţămiri în loc de plată.

În sfîrşit ḑise căpitanul corabiei: „Norocul este că ai o femeie, pe acésta voiu opri-o şi voiu vinde-o ca sclavă“.

Eustahie striga, că nimic nu este în stare sě-'l despartă de femeia lui, dar tóte rugămintele şi protestele lui au fost zadarnice. Scumpa-i soţie fu smulsă din braţele lui, ér el, stălcit de bătăi, fu aruncat la ţěrmure dimpreună cu copii. De aici vědură cum se depărta corabia cu soţia şi mama iubită‘ care plângênd şi frângêndu şi mânile, rěmase în stăpânirea bărbaţilor blăstěmaţi. Eustahie strînse la inima-i sfăşiată de durere pe copilaşii, cari plângeau, şi se ruga: „Dómne fie voia ta!“

După ce vâslele corăbiei nu se mai vědură, nefericiţii peregrini apucară la drum în ţéra, care le era cu totul necunoscută. Nu trecu mult şi ajunseră la un rîu lat şi adânc, în mijlocul căruia se afla o mică insulă.

Trebuia sě trécă peste rîu dar nu zăriră nici o luntriţă, nici un pod. Atunci Eustahie porunci fiului celui mai mare sě aştepte la ţěrmure, lua pe cel mai tiněr în spate şi înota cu el de cealaltă parte a rîului.

Pe insulă se odichni puţin înainte de a trece şi pe al doilea copil. De-odată aude un ţipet. Întorcêndu-se iute spre băiatul, pe care numai acum îl lăsase sănětos, spre spaima lui, băga de sémă, că un leopard sare asupra băiatului îl ia în gură şi fuge cu el în tufiş. Părintele înspăimêntat de mórte, în desperarea lui voia sě plece după băiat chiar şi în punerea capului . . . atunci aude un răcnet înfricoşat pe celalalt ţěrmure şi vede cum un leu puternic ducea pe fiul cel mai mare în gură, care înzadar striga în ajutor pe nefericitul sěu tată. Ca fulgerul dispăruse îngrozitorul animal cu prada sa în pădure.

Fără arme, aprópe nebun de durere, şi, pe lângă aceea, de copilaşi şi răpitorii lor despărţit prin rîul cel lat, nu-'i mai rěmăsese observat, că galvanisarea vieţii politicei naţionale române în modul ca partidul conservator sĕ nu se compromită înaintea monarchiei nóstre, ar succede fórte frumos cu ajutoriul lui Lueger şi a federalistilor naţionali austriaci. Translocând astfel cestiunea naţională română în tabĕra federalistilor austriaci, cu o cale fiitoriul guvern conservativ s'ar elibera şi de ea şi nu i-ar sta nici mereu între el şi monarchia nóstră, ca pétră de scandal.

Dar conservatorii şi în casul acesta au fost fórte precauţi şi preveḑĕtori. Castanele le-au scos prin Fleva. Fleva, pe timpul iubileului societăţii de studenţi „România Jună“, petrecea tocmai în Viena şi a căḑut frumos în cursa conceputǎ de conservatori. A discutat cu Lueger şi soţii tóte cele de făcut. Lueger a creḑut a afla în Români un nou şi puternic aliat contra ungurimei şi de aceea cu tótă furia temperamentului sĕu s'a aruncat pe acest teren mai nou. Sibienii, natural, după ce au vĕḑut, că conservatorii din Bucuresci nu sunt aplicaţi a-'şi părăsí pentru ei ţinuta reservată şi precautǎ, au alergat în ruptul capului după alianţa cu Lueger, cu deosebire după ce au observat, că şi cassa partidei antisemitice din Viena până la un grad óre-care le stă la disposiţiune.

Aşa dară alianţa tribunistilor nostrii cu cei ai lui Lueger e lucru pe faţă şi hotărît. Raţiu şi soţii aştéptă fórte mult dela alianţa acésta, care e un instrument potrivit pentru nebunirea poporului român credul. Realitatea însĕ va arĕta, că şi în casul acesta jócă numai rolul de instrument în mânile antisemiţilor din Viena, după cum l'au jucat şi în mâna lui Sturdza şi dela 1848 până la 1867 şi în cea a reacţiunei austriace.

Acestea le comunică din Sibiiu corespondentul lui „Bud. Hirlap“ cetitorilor acesteia.

Nu scim întru cât sunt acestea adevĕrate. Atâta însĕ putem constata, că asupritorii nostrii de aici tremură de tótă frunḑa şi numai când ne plângem înaintea strĕinătăţii pentru nedreptăţile ce ne fac, dar apoi când am căuta a ne alia cu toţii cu fraţii nostrii în suferinţe şi numai aici în internul monarchiei, ori am striga după ajutoriu în străinătate pentru a ne apăra viéţa naţională în contra lor, ce ar face!

Gendarmi, săriţi, *„veszélyben a hon!“*

Sperăm însĕ, că vor căpăta odată şi minte, numai sĕ nu o capete prea târḑiu.

Revista politică.

Dumineca trecută s'au terminat delegaţiunile după o durată a şedinţelor de trei sĕptămâni. Nici odată n'au mers lucrurile atât de repede, ca acum. Desbaterile au fost interesante din mai multe puncte de vedere.

Tonul cel aspru, care l'a întrebuinţat ministrul de externe, contele Goluchowski, a găsit o aprobare vie în amêndóuă delegaţiunile şi n'au provocat nici chiar în acele state, cari sĕ puteau simţi mai tare atinse, nici o recriminaţiune de natură mai seriósă, pentru-că faptele, pe cari s'a basat ministrul, au fost nerĕsturnabile.

Din partea Ungurilor s'a observat la discuţiile asupra politicei externe şi asupra bugetului de rĕsboiu mai multă reservă, ca în anii trecuţi; aparenţa tendinţei după o influinţă dominantă a fost din fericire evitată, pretensiunile separate în cestiile militare n'au fost puse în relief şi delegatul, contele Zichy a dat în ḑilele acestea, când din cóce şi din colo de Leitha sĕ liveréză la sdruncinarea dualismului, espresiune simpatică şi plină de efect pentru comuniunea sentimentelor tuturor cetăţenilor din Austro-Ungaria.

Nici în delegaţiunile ungurescí, nici în cele austriace n'au ajuns lucrurile la conflict; ce-i drept delegaţii cechi au făcut din punctul lor de vedere oposiţie politicei externe şi şi-au esprimat îngrijirile lor pentru urcarea pretensiunilor tot mai mari ale armatei. Naţionalităţile încă au eşit destul de bine la ivială în delegaţiunile austriace.

* * *

In camera magiară a provocat proiectul pentru darea pusă pe zahar o discuţie mai lungă, care în tot casul a produs ceva amărăciune în cetăţeni. In urma sistemului de premii, care dominéză în Europa întrégă, a fost în Ungaria privită ca un lucru fórte trist necesitatea d'a urca darea pe zăhar, şi aşa cu greu s'a aprobat urcarea dării cu 11—13 fl. — Remarcabilă a fost declaraţia ministrului Lukács, că Magiarii prin proiectul acesta îşi apără numai interesele lor, şi că cestia premiilor pe zăhar nu stă în nici o legătură cu pactul austro-ungar. Ce i drept, că vorbindu se de pact trebue, sĕ se desbată şi cestia zăharului, dar nu cu privire la premii. Dacă proiectul nu se va primi, fabricele încetul cu încetul îşi vor curma funcţionarea şi nu vor mai cumpĕra napi. Ministrul a declarat pe urmă, că astfel de cestii nu trebuesc tractate din punct de vedere de partid, ci totdéuna trebue, sĕ se ţină cont de interesele ţĕrii!

* * *

Intr'unul din numerii mai din urmă ai ḑiarului nostru am amintit, că în camera magiară s'au însinuat câte-va interpelări în causa agitaţiunei antimagiare din Austria. In 20 l. c. şi-a ţinut interpelarea Ludovic Meszlényi.

Între altele el e ḑis:

Marea naţiune culturală germană — cum îi place, sĕ se numiască bucuros, — şi o parte dintr'ênsa, care locuesce în ţĕrile austriace, precum sperez o parte mai mică sedusă de indiviḑi singuratici, a scris şi vorbit de luni de ḑile într'un ton de ură órbă contra totului tot, ce e unguresc.

Cu o gură nespălată, împinsă de invidie şi cu mâni nespălate ei au atacat sub mantaua atacurilor îndreptate contra unei confesiuni la noi recunoscute, au atacat naţiunea magiară, în credinţa, că iritând fanatismul religios, pe care din colo în Austria o mulţime sedusă, încă necóptă pentru libertate şi egalitate îl apróbă, vor provoca şi aici în Ungaria un echo, pe care îl vor folosi, spre a produce acele tendinţe reacţionare, al căror scop final este, a-i pune capĕt independenţii Ungariei. Conducĕtorul acestei mişcări este ochiul Vienei, Dr. Lueger sau Dr. Lüger pe care îl putem numi Dr. Lügner (mincinos. Red.)

Otto Herman: Asta nu e de demnitatea camerii magiare.

Presidentul (pro forma:) Eu fac atent pe dl deputat, că în acéstă corporaţiune nu sĕ cuvine, sĕ vorbéscă despre persóne într'un mod atât de ofensator.

Ludovic Meszlényi: Cu acelaşi drept, cu care acest domn numesce Budapesta: Iudapesta nóstră, şi mie mi-e permis, sĕ l numesc, aşa cum l'am numit. El stă în fruntea acelui entusiasm pe care poporul cultural condus de el îl scóte din sucul orzului magiar oferit lui atât de ieftin. Şi cât timp acest conducĕtor şi consoţii sĕi predicau numai prin grădinile de bere, noi am rîs cu haz despre aceste mişcări de acrobat politice şi ne-am dis ca leul din fabulă: Ce ḑice un măgar despre mine, eu nu o bag în sémă. De altmintrelea noi am tăcut şi am respectat principiul constituţional, de a nu ne amesteca în cestiile interne ale statului vecin. Noi am rîs şi de alegerea primarului din Viena, care nu este atât un pĕcat cât lipsa de gust a unui popor sedus. Ne-am mirat însĕ, că vice-primariul din Viena după o audienţă prea înaltă a păşit mai aspru contra Ungariei şi că guvernul nostru n'a sciut împedeca batjocurile lui Ne-am mirat că vice-primarul din Viena în 8 Iunie a îndrăsnit, sĕ ḑică într'o adunare poporală, că nu există nici un Austriac cinstit, care sĕ ia parte la sĕrbătorile Ungariei; în aceeaşi ḑi, în care augusta nóstră dinastie sĕ bucura şi sĕrbătoria împreună cu noi. Şi noi ne-am întrebat uimiţi: Nu esistă dincolo nici o lege penală séu nici o lege sanitară de umblă astfel de figuri libere, în loc sĕ conducă astfel de vorbiri în camera de observare?

Presidentul (pro forma) îl face atent, că nu sĕ ţine de demnitatea camerei.

Ludovic Meszlényi: In comunele situate la graniţa Austriei, cu deosebire germane, îşi trimit ei gratuit foile lor, în cari sĕ fac atacuri asupra esistenţii nóstre ca stat şi provócă pe naţionalităţi, sĕ scuture jugul magiar. Aceste foi sĕ duc cu deosebire în comitatele Wieselburg, Presburg, Eisenburg şi Oedenburg. Agenţi singuratici călătoresc prin comitate şi anunţă, că Lueger va vení în curênd sĕ lumineze poporul, că Magiarii şi Jidovii îl jefuesc etc. Astfel de ómeni ar trebui daţi peste graniţă! Sub aceste împregiurări el adreséză următórea interpelare către ministrul de comerciu şi de interne:

1. Are ministrul de comerciu cunoscinţă, că în timpul din urmă o mare mulţime de foi. cari agită contra unei confesiuni recepte, contra statului unguresc şi contra naţiunei magiare, sĕ trimit gratuit în comitatele dela graniţa Austriei, şi dacă are cunoscinţă, este decis sĕ detragă debitul postal pentru Ungaria, şi ţerile cari sĕ ţin de ea?

2. Are dl ministru de interne cunoscinţă, că agenţi singuratici încep a călĕtorí prin ţără în scopul agitaţiunei şi dacă sĕ dovedesce acéstă scire ca adeverată, este decis a aplica tótă asprimea legii contra lor?

Am comunicat cetitorilor nostrii întréga interpelare a dep. Meszlényi. Noi am avea numai de observat, că Francezul ḑice: *„Le style est l'homme“*, şi că tot lucrul prea mirósă a usturoiu (a aiu).

* * *

În Paris s'a votat proiectul de lege, prin care sĕ declară Madagaskar o colonie franceză, cu 329 voturi contra 88.

* * *

Reichstagul german promovéză cu o repeḑiciune uimitóte legea civilă; a primit deja trei carţi dintâiu dintr'ênsa.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 15 Iuniu 1896 n.

Nu mai puţin slab cercetată a fost şi şedinţa de aḑi a parlamentului magiar. Tóte partidele strigau până acum după proiectul de lege despre judecătoria curială, ér acum când acela e pus la ordinea ḑilei, nu i dau nici barem atâta atenţiune, ca sĕ iee parte la şedinţe în numĕrul recerut ca sĕ se pótă aduce decisiuni valide asupra lui. Fórte nimerit observă la acéstă împrejurare ḑiariul „Alkotmány“, că şedinţele actuale ale parlamentului magiar nu sunt şedinţe, ci farse millenare, şi numai de aceea nu se închid, pentru-că în decursul milleniului tóte teatrele trebue sĕ fie în continuu deschise.

Nici o discuţiune mai însemnată nu s'a petrecut. Nici o modificare cerută de oposiţiune nu s'a primit, ci s'au votat de maioritate toţi paragrafii nemodificaţi până la §. 29, cu care şedinţa s'a terminat.

Şedinţa dela 16 l. c.

Şi în şedinţa acésta s'au continuat desbaterea specială asupra proiectului de lege despre judecătoria curială.

In acéstă şedinţă s'au votat fără nici o schimbare 113 §§ (30—143).

Nici o modificare ori adaus n'a fost primit de maioritate.

Declaraţiuni mai marcante în acéstă şedinţă singur deputatul *Ugron Gábor* a făcut, carele ḑice, că e nedréptă disposiţiunea din lege prin care restanţierii cu darea sunt lipsiţi de dreptul lor electoral. Pentru-ce? Pentru-că respectivul restanţier şi aşa trebue şi e silit sĕ-şi plătéscă acea restanţa acum ori mai târḑiu. Apoi codul penal numesce fapte concrete, cari se pedepsesc cu detragerea drepturilor cetăţenesci, ér restanţa de dare nu se află enumerată între astfel de fapte penibile. Guvernul, carele aduce astfel de legi dă doveḑi, că sufere de mania de a persecuta poporul. Sĕ rĕspundeţi sincer, (se adreséză guvernului şi partidei liberale. Red.), că vĕ temeţi de popor, pentru aceea şi urmăriţi scopul,ca sĕ fie cât mai puţini alegĕtori. Pentru-ce? Pentru-că, ar trebui sĕ infundaţi mai multe buzunare, ca sĕ puteţi ajunge cât mai mulţi aici.

Şedinţa dela 17 l. c. st. n.

In şedinţa acésta s'au votat §§ dela 143—162 érăşi fără modificări.

La § 143 deputatul *Sima Ferencz* propusese un nou § în sensul, că censul electoral sĕ se reducă şi generaliseze la 5 fl.

La acéstă propunere rĕspunde *ministrul preşedinte br. Bánffy*, că censul electoral egal negreşit se va întroduce în Ungaria, dar mai târḑiu printr'o lege specială.

Cu un cinism revoltătoriu pentru tot omul drept afirmă apoi dl prim-ministru br. Bánffy, că actnalul cens electoral, nu pentru noi naţionalităţile nemagiare, în special nu pentru noi Românii e nefavorabil, ci tocmai pentru magiari. Deci se va nisui, ca sĕ se dee drepturi egale tuturor.

(Auḑiţi acolo! Magiarii nedreptaţiţi de Magiari, ér noi nemagiarii, în special noi Românii favorisaţi de magiari prin legi aduse de noi fără de noi şi fără consensul nostru! Apoi se va face dreptate tuturor!.... Cât cinism şi vulpoism! Red.)

Se înţelege camera a primit cu aplause aceste enunciaţiuni făcute tocmai de prim-ministrul ei.

Şedinţa dela 18 l. c.

S'a continuat desbaterea specială asupra proiectului de lege despre judecătoria curială.

Discuţiunea o deschide deputatul *Issekutz Győző*, carele în sensul unei propuneri de mai nainte a contelui Apponyi, stărue pe lângă asigurarea alegerilor curate prin lărgirea legii penale în acea direcţiune, ca presidenţii alegerilor precum şi oficianţii publici sĕ fie pedepsiţi şi cu temniţă ordinară, dacă se vor constata abusurile ce le-au comis la alegeri prin presiune asupra alegĕtorilor. Apoi condamnă de tot aspru procedura guvernului prin care acesta cu tóte mijlócele încunjură darea în cercetare disciplinară a presidenţilor dela alegeri şi a oficianţilor publici, cari au comis abusuri la alegeri. Dacă se provĕd astfel de mĕsuri contra preoţilor, de ce nu se provĕd şi în contra acelora? Astfel de mĕsuri contra preoţilor, ating sfinţenia bisericei şi ponegresc viéţa şi dreptul privat.

Cu tóte stăruinţele deputaţilor oposiţionali pentru primirea propunerilor contelui Apponyi, acestea au căḑut şi § 168 s'a primit de maioritate nemodificat.

O discusiune de tot vehementă s'a deschis la § 169 în cari se iau mĕsuri contra influinţei preoţilor la alegeri.

---

lui Eustahie alta, decât sĕ cadă în genunchi şi sĕ se róge pentru bieţii copilaşi ca scumpa lor viéţă, chiar în pădurea întunecósă, în care nici odată n'a străbătut picior de om, sĕ fie cruţată de furia leului şi a leopardului. Ori cât de greu îi cădea lui Eustahie, totuşi, cu faţa scăldată în lacrimi, şopti: „Dómne fie voia ta!“

Numai credinţa l'a împedecat sĕ nu sară în apă şi se caute mórtea, pe care 'şi-o doria.

Din nou trecu peste rîu cu înotul şi îşi urma singur calea într'o sĕlbătăcie mare, prin desişe fără nici o urmă de om, peste stânci arse de arşiţa sórelui, pe lângă peşteri cu animale sĕlbatice. A fi sfâşiat de animalele turbate se părea o sórte fórte suportabilă pentru bărbatul, care a suferit atâtea nenorociri. Animalele răpitóre însĕ nu-'i făceau nici un rĕu, chiar şi alte fiinţe periculóse sĕ feriau spĕriate din calea omului, care avea se mai sufere multe ḑile de încercare. Eustahie tot merse înainte până ajunse la nisce stânci singuratice, într'un deşert fără suflet de om, cu multe peşteri, unde zăceau osămintele nenumĕraţilor peregrini, cari muriseră în pustietate, în mare miserie. Într'o peşteră de acestea îşi căuta adăpost, până când Domnul ceriului se va îndura a pune capĕt vieţii lui, vrednice de îndurare.

(Va urma).

La § acésta vorbesce *Hortoványi József*, carele în acest § vede dispoşiţiuni, cari conţin nu numai mĕsuri disciplinare contra preoţilor, cari ar influinţa alegerile, ci disposiţiuni prin cari nici chiar doctrinele bisericei lor nu le pot propaga, cum ar fi bunăóră combaterea căsătoriei civile şi stăruirea pentru alegerea unui deputat, carele ar lucra pentru modificarea acestei legi contrară doctrinei bisericei despre căsătorie. Paragraful acesta va fi deschiderea unei lupte culturale, analogă Kulturkampfului de odinióră din Germania când cu §-ul Kanzel. Dacă cutare deputat va căde la alegere, se póte uşor resbuna asupra ori cărui preot. Dar sĕ nu cugete, că prin astfel de disposiţiuui preoţimea se va înfrica.

Şi mai vehement vorbesce deputatul *Sima Ferencz* tot în înţelesul cuvintelor lui Hortoványi. Se vede din procedura guvernului, că preste tot legile politice bisericesci le-a adus numai ca sĕ-şi asigure reuşita la alegerile dietale. Paragraful acesta este un atac la adresa bisericei întregi, şi dispune indirect, ca în Ungaria nu-i iertat sĕ esiste deputaţi oposiţionali.

Tot cam în sensul acesta vorbesce la acest § şi *Polonyi Géza*

Şedinţa dela 19 l. c.

Putem ḑice, că puţine şedinţe ale parlamentului magiar din sesiunea actuală vor fi fost atât de importante pentru ţéră, dar mai cu samă pentru preoţi, cum a fost acéstă şedinţă.

Importanţa ei, durere, însĕ, nu se reduce la vre-un act îmbucurătoriu, ci la un act, care are meniţiunea de a restringe libertatea cuvêntului la preoţi cu ocasiunea alegerilor dietale, va sĕ ḑică a-i lipsi de cel mai cardinal drept ce sĕ dă cetăţenilor, a-i lipsi de libertatea cuvêntului tocmai atunci, când singur i se dă ocasiune de a-şi validita vederile lor în interesul întregei patrie.

Şi pentru ce li se denégă, respective li se restringe acéstă libertate. Pentru-că partida liberală dela putere vĕḑêndu-se atacată din partea acestora pentru multele pĕcătoşii, ce le-a comis faţă de ţéră, dar mai cu samă faţă de biserici, vrea sĕ-şi delăture din cale o pedecă, peste care altcum nimeni nu crede că ar putea trece la viitórele alegeri.

Étă acel negru §. (169) din legea despre judecătoria curială referitóre la alegeri şi care e menit pentru un rol atât de ruşinos şi nedrept.

„*Preotul séu altă persónă îndreptăţită a împlini funcţiune religiósă séu are oficiu bisericesc, care în vre-o localitate destinată pentru esecutarea funcţiunilor religióse séu în vre-o adunare cu caracter religios, va face declaraţiune îndreptată spre a influinţa resultatul alegeri;*

séu acela, care pentru scopul, ca unul ori mai mulţi alegĕtori sĕ voteze pentru un anumit candidat séu sĕ se abţină dela vot, va face promisiuni cu privire la provederea cu daruri bisericesci séu ameninţă cu pedepse bisericesci, séu cu detragerea darurilor, séu cu pedepse de pe lumea cealaltă;

séu acela, carele obiectele destinate pentru cinstire religiósă séu obiectele menite de a fi folosite la sĕvêrşirea serviciilor bisericesci, le folosesce la adunarea alegĕtorilor, séu la conducte de alegeri;

séu acela, carele dispune peste aceste obiecte, permite a fi întrebuinţate acestea spre astfel de scopuri:

e a se pedepsi cu arest de stat până la un an, cu amêndă în bani până la o mie de coróne şi cu suspendarea esercitării tuturor drepturilor lui politice.

Ceva de tot caracteristic a fost în şedinţa de astăḑi ţinuta partidei liberale. Până când deputaţii cu durere de inimă pentru sórtea bisericei au ţinut cele mai frumóse şi însufleţite vorbiri întru apĕrarea ei, deputaţii liberali au tăcut şi nici unul nu s'a ridicat de a şi apĕra fĕtul pătimiei lor de a persecuta tot ce le stă în cale întru ajungerea scopurilor lor duşmănóse bisericei.

La votare însĕ s'au ridicat cu toţii şi au învins. Bieţii de ei singur cu acest *argument* mai pot impune.

Dar étă decursul şedinţei:

Discuţiunea o a deschis deputatul *Vajay István*, carele într'o vorbire plină de foc şi însufleţită pentru binele bisericei persifléză pacificaţiunea lui Bánffy, care o începe cu astfel de paragrafi.

Têlhariul, nemernicul şi laşul după ce şi-a despoiat şi condamnat prada, tremură de frica pedepsei şi caută feliu şi feliu de mijlóce pentru a o evita. Astfel face şi guvernul, carele după ce a adus poporul şi biserica la marginea prăpastiei, acum tremură de frica judecăţii lui, tremură sĕ nu l ajungă pedépsa meritată. Şi pentru-ca sĕ pótă evita judecata poporului, îl depărtă dela urna electorală şi pe preoţi cércă ai amuţi, ca sĕ nu deschidă ochii poporului sĕ vadă relele, la care duce ţara guvernul actual. Acesta face tocmai ca jidanii, cari au omorît pe Christos, l'au îngropat, au pecetluit pétra de pe uşa mormêntului şi ca sĕ fie şi mai asiguraţi contra lui învierii preḑise, au pus şi miliţie spre paḑă la mormênt. Dar peste trei ḑile acela a înviat, peceţile s'au rupt, mormêntul s'a deschis, străjarii au fugit şi aḑi peste 200 milióne se declară aderenţii lui. Tocmai aşa se va întêmpla şi cu guvernul actual cu tóte mĕsurile neomenesci ce le ia contra bisericei. Mărtirii vor spori numai numĕrul drepţilor credincioşi.

Intre altele admonie pe cei cari au făcut acest §. ca sĕ-l retragă cu totul, căci după ḑisa s. scripturi, tótă ţéra care se învrăjbesce între sine, piere, şi acest §. este menit numai sĕ învrăjbéscă ţéra.

Fórte frumos arată apoi cum vrea guvernul sĕ facă imposibilă bisericei chiar şi propagarea doctrinelor sale strîns bisericesci, ceea ce aduce cu sine condamnarea eternă însuşi acelora cari aduc astfel de legi.

Cere delăturarea acestui §.

(Va urma.)

Caterisirea metropolitului Ghenadie.

(Urmare.)

„Epoca“ scrie:

Plăsmuirea afacerei. Din ḑiua când s'a hotărît guvernul sĕ scótă pe metropolitul primat din scaunul seu, ministrul justiţiei Stătescu a început sĕ întocméssă un dosar în contra metropolitului.

Trei luni a lucrat Sărăţeanu împreună cu Stătescu la dosarul din cestiune.

În fine, acum dóuĕ ḑile „Voinţa Naţională“ a publicat actele din acest dosar, menite a stabilí relaţiunile dintre metropolit şi un ocnaş, în colónele sale, sub titlul:

Ghenadie Petrescu, hoţ plastograf, falsificător şi în legături cu asasinul Mărgăritescu.

Vom dovedí, că dosarul dlor Stătescu-Sărăţeanu nu e decât o ţesătură de infamii menite a pune la cale o nouă afacere Oroveanu sau Andronic.

Ocnaşul Mărgăritescu. Există un óre-care Mărgăritescu, fost subprefect, condamnat de dóuĕ-ori pentru omorul nevestei sale şi a unei rude a sa, după cât am putut afla.

Acest Mărgăritescu făcea şantajul următoriu:

În complicitate cu un individ punea sĕ se trimétă scrisori din Bucuresci ca dela metropolitul primat către confesorul penitenciarului, spre a ruga pe acesta sĕ dea bani lui Mărgăritescu spre a lua dela dênsul pretinse acte compromiţătóre pentru metropolit.

Aceşti bani îi împărţea apoi cu complicele sĕu.

Mărgăritescu a fost în douĕ penitenciare, la Cozia şi la Slănic. La Cozia a făcut şantajul în paguba archimandritului Damaschin, ér la Slănic în paguba duhovnicului Georgescu.

De acest şantaj ordinar s'au servit Stătescu şi Sărăţeanu, ca de fapte adevĕrate, în contra metropolitului.

Acest şantaj pe care îl povestesce „Voinţa“ e cel sĕvêrşit la Slănic. Se va vedé pe urmă, cum aḑi acelaşi ḑiar povestesce ca fapte adevĕrate şi compromiţĕtóre pentru metropolit, manoperile celuilalt şantaj al aceluiaşi Mărgăritescu sĕvêrşit la Cozia.

Étă ce estragem dintr'un articol din „Voinţa Naţională“ de acum doi ani:

În penitenciar esistă un deţinut Mărgăritescu, care se ḑice, că a vrut sĕ escrocheze pe preotul P. Georgescu şi pe doctorul Becescu. Spre acest sfêrşit, Mărgăritescu a făcut sĕ parvină preotului Georgescu o scrisóre ca din partea metropolitului, prin care îl însărcinéză sĕ trateze cu Mărgăritescu, oferindu-i o sumă mare de bani, spre a i se da un pretins act fórte compromiţĕtor pentru metropolit. Cine cunósce regulele penitenciarelor scie, că un deţinut nu póte scrie cuiva decât cel puţin cu grefierul, deci acea scrisóre fabricată de Mărgăritescu, nu putea ajunge la Bucuresci, de unde a fost reexpediată preotului, decât cu concursul lui Zăgănescu.

După-ce preotul a primit acea scrisóre, a întrat în tratări cu Mărgăritescu, care deja începuse sĕ-'l ciupéscă cu bani. Preotul Petru Georgescu, vĕḑênd că i se mai cere vre-o 4—5000 lei spre a fi pus în posesia actului, sĕ duce şi el la metropolitul, şi, spre marea sa mirare, sĕ pomenesce că e sfătuit de metropolit sĕ-şi caute de trébă şi sĕ nu umble după mofturi. Atunci s'a convins ambele victime, că aci nu a fost decât o pură escrocherie.

Inscenarea parchetului Aceeaşi escrocherie a fost sĕvêrşită probabil în mod absolut identic la Cozia, cum fusese sĕvêrşită la Slănic de acelaşi Mărgăritescu. Însĕ la Cozia cel păcălit fusese archimandritul Damaschin, pe când acest rol l'a jucat la Slănic preotul Georgescu.

Luându se acest şantaj de basă, s'a ţesut în contra metropolitului, infamia publicată de „Voinţa Naţională“.

Pentru a se întemeia acéstă infamie, s'au publicat de guvern scrisorile false ca fiind scrisorile metropolitului.

Inlăturarea instanţelor judecătoresci. Stătescu şi Sărăţeanu avênd consciinţă de infamia lor, n'au cutezat sĕ trimită pe metropolit înaintea curţei de casaţiune, deşi armaţi cu probe atât de puternice cum pretind domnialor.

Din prima ḑi tótă presa a cerut ca metropolítul sĕ fie judecat de casaţiune. Guvernul avé dar siguranţa, că prin acéstă judecată opiniunea publică se va potolí. Însĕ el n'a îndrăsnit sĕ se presinte cu asemenea acte înaintea casaţiunei, deşi schimbase cu câteva ḑile înainte câţiva consilieri, încât ar fi putut compta până la un punct, că va avé majoritatea la casaţiune.

S'a însărcinat dar sinodul, ca sĕ-'l caterisécă pe metropolit; sĕ fie posibil de aci înainte de instanţele ordinare, ér nu de jurisdicţiunea curţei de casaţiune.

Dar nici înaintea acestor instanţe n'a îndrăsnit sĕ se înfăţişeze guvernul şi după-ce s'a înlăturat metropolitul fără judecată în mod arbitrar, au creḑut nemernicii, cari ne guvernéză, că e destul pentru satisfacerea opiniunei publice sĕ înşire în ḑiarele lor infamii, cari nu au nici una din garanţiile de verocitate ce le înfăţişéză într'un proces regulele cerute de organisaţiunea nóstră judecătoréscă.

Rolul infam al presei. Pentru aceste cuvinte ancheta judecătoréscă a lui Sărăţeanu în loc de-a se sfêrşí înaintea curţii de casaţie, 'şi-a luat sfêrşitul în colónele „Voinţei Naţionale“, unde fórte comod nemernicul procuror general îşi înşiră tot ce-'i trece prin minte, fără ca acusaţiunile sale sĕ pótă avé nici o sancţiune pentru metropolit, dar mai ales fără ca infamiile sale sĕ-'i atragă nici o rĕspundere.

Noi protestăm în contra acestui rol ce voesce sĕ-'şi atribue o óre-care presă.

Afacerile acestea sunt de resortul justiţiei, nu de acel al presei.

Nu aparţine „Voinţei“ sĕ ḑică, că metropolitul e hoţ, plastograf, etc. Acésta trebue consfinţit prin o sentinţă judecătoréscă.

Şi până-ce guvernul nu-'şi va întemeia afirmaţiunile pe o sentinţă dată în urma unor desbateri contradictorii, noi nu vom înceta de a înfiera cum merită pe miserabilii înscenători ai acestei infame comedii şi de a cere darea în judecată a celor ce au plăsmuit acéstă afacere démnă de Stătescu şi de Sărăţeanu.

*

I. P. S. S. metropolitul primat a trimis M. S. regelui o a dóua petiţie.

Trei sunt punctele acestei petiţiuni:

I. Metropolitul mulţumesce M. Sale, că i s'au trimis în sfêrşit schimburi.

II. Protestéză în contra actelor false publicate de „Voinţa Naţională“ în afacerea Damaschin-Mărgăritescu. Metropolitul spune că va fi nevoit sĕ recurgă la scutul legilor în contra manoperelor ḑiarelor guvernamentale.

III. Metropolitul primat rógă pe M. S. sĕ binevoéscă a da ordin sĕ se îndepărteze jandarmii dela Căldăruşeni, pentru liniscea sa sufletéscă.

O copie de pe acéstă petiţie ni s'a trimis şi nouă, dar a fost interceptată.

Protestând în contra acestui abus, cerem poliţiei sĕ cerceteze şi sĕ ne dea satisfacţia cuvenită.

*

Metropolitul primat a adresat parchetului de Ilfov următórea petiţiune:

Domnule Procuror,

Prin numĕrul 3438 dela 31 Maiu 1896 al ḑiarului „Voinţa Naţională“ am fost calumniat în chipul cel mai neomenos. De sus până jos tot ce se scrie privitor la mine în menţionatul numĕr al acestui ḑiar, e minciună şi calumnie.

Vĕ rog, domnule procuror, sĕ chemaţi înaintea d-vóstre pe autorul calumniilor despre cari vorbesc, pentru a-şi produce doveḑile, sau în casul când n'o va putea face sĕ-l trimiteţi înaintea Curţii cu juraţi, pentru a fi osândit conform legii.

Alătur pe lângă acésta şi pomenitul ḑiar cu articolul calumnios.

† Ghenadie metropolit primat.

*

Étă petiţiunea metropolitului către preşedintele Curţii cu juraţi, prin care chiamă în judecată pentru calumnie pe directorul „Voinţei Naţionale“, precum şi procura dată d-lor N. Fleva şi D. Neniţescu, cari cu tótă menţiunea expresă dela sfârşitul procurei, nu au fost ţinute în sémă:

Domnule preşedinte!

În numĕrul 3438 al ḑiarului „Voinţa Naţională“ din ḑiua de 31 Maiu 1896, subsemnatul căruia s'a încunosciinţat înaltul decret regal pentru suspendarea din trépta archieriei şi administraţiunei metropolitane, am fost calumniat în chipul cel mai neomenos. Cele dintâiu trei colóne au apreciaţiuni pe nisce fapte închipuite, cari dacă ar fi adevĕrate m'ar supune la ura şi dispreţul cetăţenilor. Pe celelalte trei colóne la aceiaşi primă pagină, se vede atribuindu-mi se douĕ scrisori către archimandritul Damaschin Cernescu.

Aceste scrisori sunt cu totul strĕine de ori ce fapt al meu, şi conţin arĕtări neadevĕrate.

În situaţiunea în care mĕ găsesc, domnule preşedinte, cu sufletul turburat de o aşa rĕutăcіósă şi meşteşugită calumnie, şi isbit de o adâncă durere, mĕ cred nevoit a vĕ aduce la cunoscinţă delictul comis, rugându-vĕ sĕ binevoiţi a dispune chemarea în judecată a persónelor asupra cărora cade rĕspunderea penală conform art. 24 din Constituţiune şi codului penal.

Mĕ constituesc parte civilă pentru suma de doi lei, scopul urmărirei mele fiind descoperirea adevĕrului, pentru care datori sunt sĕ se intereseze chiar şi aceia pe cari „Voinţa Naţională“ îi represintă.

Primiţi, etc.

Ghenadie.

Mănăstirea Căldăruşani, 5 Iuniu, 1896.

I. P. S. Sa metropolitul primat a însărcinat pe dnii N. Fleva şi D. Neniţescu sĕ'-l represinte înaintea parchetului, în afacerea procesului de calomnie ce a intentat „Voinţei Naţionale“.

*

O persónă, care făcea parte din suita AA. LL. RR. principele şi principesa României la serbările de încoronare dela Moscva întrebată asupra efectului ce a produs în cercurile rusesci scirea despre detronarea metropolitului primat al României, a rĕspuns următórele:

— Atât AA. LL. regale cât şi întréga suită erau ḑilnic asediate de întrebări şi cereri de amĕnunte atât de penibile asupra guvernului şi a clerului român, încât adese ori au evitat de a rĕspunde, ca sĕ nu atingă prestigiul ţérii atât de mult compromis de guvern şi Sinod.

(Va urma.)

Noutăţi.

Emanciparea orbilor. Devisa secolului nostru, al luminilor, este: emancipare pe tóte terenele. S'au ridicat institute de crescere şi emancipare, cu mult înainte de asta pentru nenorociţii surdo-muţi, s'au făcut şi se face multă vorbă despre emanciparea sexului (de altcum) frumos, de ce dar' sĕ nu se îngrijéscă părinţii statelor şi despre emanciparea orbilor. Aşa s'or fi cugetat mai marii oraşului Berlin, când şi-au propus zidirea unui gimnasiu pentru cei fără vedere, In institute de aceste se va lucra cu mult zel, pentru a întroduce pe orbi în teoriile diferitelor sciinţe şi ai face cunoscuţi cu capo-deoperele literaturei universale.

Acuşi vom ajunge, că în Germania şi orbii vor vedea, pe când la noi şi cei cu patru ochi umblă pe întunerec.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Mercurea, 10 Iuniu 1896.

Domnule redactor!

Fórte rar, ba de tot rar ai ocasie sĕ cetesci câte ceva prin ḑiarele nóstre şi de prin părţile acestea. Acest fapt eu îl constat cu multă părere de rĕu, pentru-că după modesta mea părere n'ar trebuí sĕ fie aşa. Scumpul nostru ḑiar „Telegraful Român“, care dela începutul întemeierii lui ne-a apĕrat întotdéuna cu căldură şi demnitate interesele nóstre naţionale şi bisericesci, ar trebuí, sĕ fie cel puţin pentru archidiecesa nóstră un caleidoscop, în care sĕ se oglindeze situaţia din tóte protopresbiteratele astfel, ca un preot sau învĕţător, care cetesce şi trebue, sĕ cetéscă regulat „Tel. Român“, sĕ fie totdéuna în clar cu starea scolară, bisericéscă, naţională etc. a Românilor ortodoxi din ori care parte a archidiecesei. În chipul acesta după câţiva ani de ḑile s'ar forma o legătură, nu numai oficiósă, între centru şi provincie; vocea „Telegrafului Român“ ar fi şi ar trebuí, sĕ fie decisivă în tóte causele nóstre bisericesci-naţionale. În chipul acesta ar exista şi trebuie sĕ existe în biserică o disciplină de fer, care este indispensabilă pentru biserica nóstră, ca şi pentru ori-care altă instituţiune doritóre de progres. Acesta este modul, cum 'mi-am închipuit eu, că scumpul nostru ḑiar „Tel. Român“ ar puté forma cimentul între provincie şi centra! Se înţelege de sine, că atunci preoţii şi învĕţătorii din diferite protopresbiterate, n'ar trebuí sĕ stea cu mânile în sîn, ci sĕ ia condeiul în mână şi sĕ scrie despre starea Românilor de prin părţile lor.

Conform acestei păreri, domnule redactor, vréu sĕ vĕ scriu şi eu ceva de pe la noi.

Ḑiua de ieri a fost pentru Românii ortodoxi din tractul Mercurei o ḑi mare, o ḑi de sĕrbătóre. Mie mi se părea, că şi clopotele, cari ne chemau la sfânta nóstră biserică, dau un sunet mai sĕrbătoresc. Adecă dl protopop al nostru, Ioan Droc, convocase sinodul protopresbiteral, pentru a cărui şedinţă s'au adunat membrii din tot tractul. La 8 óre a. m. s'a început utrenia, abia pe la 11 óre s'a finit serviciul divin. De mult n'am mai vĕḑut eu o pompă atât de impunĕtóre. Au funcţionat 6 preoţi în frunte cu dl protopop al nostru; toţi au servit cu multă pietate şi într'o ordine exemplară. Nu pot sĕ trec însĕ cu vederea a constata, că iubitul nostru protopop de astădată se părea cam copleşit de sentimente, o cestiune, care sĕ va esplica mai târḑiu. După sfinţirea apei s'a deschis Sinodul prin preşedintele sĕu. Într'o vorbire scurtă, dar pĕtrundĕtóre, protopresbiterul constată, că sunt 24 de ani, de când a avut ferícirea, sĕ fie în fruntea protopresbiteratului Miercurei; cetesce raportul sĕu, apoi raţiociniile. Din tóte resulta un progres vĕdit în comparaţie cu anii trecuţi. O discuţie mai lungă s'a încins, când a venit vorba despre salarisarea preoţilor. S'a ales o comisiune din 3 preoţi, cari sĕ cerceteze prin fie-care comună modalitatea posibilă, în cel mai scurt timp sĕ raporteze comitetului sinodului protopresbiteral, care s'o şi pună în lucrare.

La sfêrşitul şedinţei dl protopop spune membrilor sinodali, cari erau peste 30 (din 36) trista scire, că sinodul acesta protopresbiteral este cel din urmă pe care îl va conduce dênsul, pentru-că are de gând, încă în tómnă sĕ se retragă din funcţiune. Étă pentru-ce era dênsul copleşit de sentimente şi în decursul serviciului divin şi în decursul sinodului. Ori-cum va fi: Însĕ a te despărţí de ómenii, cu cari ai lucrat împreună 24 de ani de ḑile spre binele bisericei şi al scólei, nu e lucru puţin. Cuvintele dureróse ale dlui protopop ne-a umplut şi pe noi, pe membrii sinodali de întristare. Ne-am dedat în atâţia mari de ani cu dênsul; ori de câte-ori avém vre-un nĕcaz, la dênsul alergam, şi acum sĕ ne vedem numai aşa de-odată fără el.... Sunt sentimente, pe cari nici cel mai dibaciu condeiu nu le póte înfăţişa destul de fidel.

. . . .

După sinod s'au adunat toţi membrii şi mulţi alţii în sala cea mare a hotelului, unde s'a aranjat un banchet comun în onórea iubitului nostru protopop. Aici curgeau toastele, care de care mai frumos şi mai cu căldură. Sĕ înţelege de sine, că acum póte după 24 de ani de ḑile i s'a dat ocasie şi dlui protopop s'audă în public unele cuvinte de recunoscinţă pentru activitatea sa. Un proprietar de pămênt din Apoldul de sus îi enumera meritele pentru clădirea bisericei de acolo, un învĕţător pentru scóle etc. Cu un cuvênt, după 24 de ani de muncă au venit ómenii din tot tractul sĕ constate cum se presenta acesta înainte de 1872 şi cum se presentă el astăḑi. In reasumat: Tabloul este cât se póte de îmbucurător. Mişcat până la lacrimi, protopopul nostru Droc ne-a mulţumit în mai multe rênduri promiţându-ne, că deşi cu trupul nu va fi present, cu sufletul va fi însĕ totdéuna in mijlocul nostru, şi că va eternisa legătura intre dênsul şi tractul Miercurei printr'un monument, care sĕ aducă mult folos întregului protopresbiterat! Abia cătră 7 óre séra s'a terminat banchetul, la care au luat parte peste 50 de persóne, intre cari amintesc şi pe protopretorul Sĕliştei, Petru Drăghiciu, pe proprietarul Ioan Măcelariu etc.

Astfel s'a sfêrşit pentru noi, cari eram in Mercurea, ḑiua de ieri, Duminecă în 9 Iunie. Am ḑis la început, că e o ḑi mare, pentru că ni s'a comunicat o ştire tristă, cu care cam greu ne putem deda. Bine ar fi, ca până la tómnă, cum s'au esprimat toţi membrii sinodali, iubitul nostru protopop, Ioan Droc, sĕ se abată dela idea, de a ne părăsi!! *X.*

Convocare.

In *11* Iulie st. n. a. c. la sĕrbătórea S. Apostoli Petru şi Pavel se va ţinea în comuna montană „Merişori“ adunarea generală a despărţĕmêntului VII Haţeg al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Toţi membrii din despărţĕmênt precum şi toţi binevoitorii şi doritorii progresului român sunt învitaţi prin acésta cu tótă căldura a participa în numĕr cât mai mare la numita adunare.

Program:

a) După finirea serviciului divin alegerea unui preşedinte ad hoc, deschiderea şedinţei şi constatarea membrilor presenţi.

b) Alegerea comisiunilor pentru inscrierea membrilor noi, încassarea taxelor şi censurarea rapórtelor.

c) Raportul direcţiunei.

d) Raportul cassariului.

e) Eventuale disertaţiuni, care sunt a se subşterne direcţiunei cel puţin cu 24 óre mai nainte.

f) Statorirea locului pentru ţinerea adunărei generale venitóre.

g) Alegerea directorului şi comitetului pe trieniul 1896—1897—1898.

h) Alegerea alor 2 delegaţi pentru adunarea generală ţinêndă la Lugoş.

i) Alte propuneri în cadrul statutelor.

j) Dispositiuni pentru verificarea protocolului.

Haţeg, în 21 Iunie, 1896.

Michailă Bontescu,

Loterie.

Mercuri, în 24 Iuniu n. 1896.

Sibiiu: 42 88 30 49 7

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4,59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11.27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58		Ágostonfalva		--	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa			3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara		Circulézǎ nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.44	4.42	—	6.41		Gyorok		10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.14	5.04	—	7.01		Pauliş		10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.31	5.15	—	7.12		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Conop		9.15	—	7.22	—	4.41
—	4.30	5.57	—	7.51		Bêrzava		8.57	—	7.05	—	3.55
—	4.50	6.13	—	8.07		Soborşin		8.15	6.34	6.25	—	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	7.53		9.42		Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.08	9.31	9.05								
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36		Orĕştia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.40	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32		Alba-Iulia		4.11	3.57	2.28	8.47	–
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35'
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. -	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.44
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67. Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Iuniu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Iuniu, 1896.

În ḑilele trecute ministrul-president Bánffy a făcut în parlament o declaraţiune categorică, carea a fost mult comentată din partea presei unguresci.

Ministrul a dat declaraţiunea, că va presenta cât mai curênd un proiect de lege prin care va face uniformitate în privinţa censului.

La noi eserciarea de drepturi politice până acuma nu a fost mĕsurată egal pentru cetăţeni. De ani 22 esistă diferenţa între cetăţeni şi cetăţeni, şi acésta a dat ansă la plângeri şi recriminări continue.

Declaraţiunea s'a făcut tocmai când erau în Budapesta adunaţi ḑiaristii din tóte părţile lumei, şi ministrul au aflat cu cale a ilustra neuniformitatea în privinţa censului, şi a scos la ivélă un lucru, care a fost chibzuit sĕ facă efect.

Ministrul-president a adus date positive despre cens după comitate, şi a accentuat, că cel mai mare cens e în comitatele locuite de Magiari, şi cel mai mic aici la noi în Ardél.

Ḑiarele din capitală au tras consecuenţele în favorul rasei magiare.

Dacă acuma, când Ungurii faptice dau cens mai mare, şi totuşi ei sunt cari representă ţéra în parlament, ce va fi atunci când censul va fi egal?

De bună sémă naţionalităţile şi atunci vor dispărea!

Dară nu ḑiarele din capitala ţĕrei ne-au interesat pe noi în locul prim.

Censul actual s'a făcut anume cu considerare la stările din Ardél. Am fost deci curioşi sĕ vedem, ce vor ḑice ḑiarele din Cluş, cari representă interesele rasei magiare aici în frumósa nóstră ţéră.

Presa din Cluş a luat notiţă de intenţiunea guvernului. Este just, ca eserciarea drepturilor politice sĕ se mĕsure egal pentru toţi cetăţenii, aşa ḑic ḑiarele din Cluş, dară sĕ nu se uite dóuĕ lucruri.

Sunt drepturi, le putem ḑice privilegii vechi, cari cu ori-ce preţ trebuesc susţinute. De aceea guvernul sĕ nu ia din mâna celor cu privilegii nimica, şi sĕ rĕmână de pildă unele comune mici şi unele orăşele cu dreptul de a alege ele deputaţi, fără a fi încorporate în cercurile electorale comitatense. Sĕ rĕmână ca cerc propriu sătuleţele mici din secuime, sĕ rĕmână orăşelele Elisabetopolea şi Abrudul, ca în acelea cu uşurinţă sĕ se pótă alege celebrităţile politice, cari eventual în lupta cea mare electorală nu au putut ajunge la mandat.

Ca ilustraţiune se aduce Anglia, de unde trebue sĕ luăm esemplu în privinţa parlamentarismului, şi în Anglia încă sunt localităţi mici, cari se reservă pentru celebrităţile căḑute.

Mai de importanţă sunt însĕ oraşele, cari acuma aleg câte doi şi trei deputaţi. Elementul magiar spre oraşe gravitéză, elementul magiar în oraşe este concentrat, deci este în interesul egemoniei rassei magiare, ca oraşelor sĕ li se lase cercurile electorale, cari le au.

Prin deputaţii din oraşe — prin deputaţii rassei magiare se ţine in ecuilibru eventualul numĕr de deputaţi din naţionalităţi la casul, când nóua lege electorală li-ar deschide şi lor drumul cătră parlament.

In acéstă lumină ne presintă lucrurile ḑiarele ardelenesci încă de acuma.

Ele strigă încă de acuma „Memento" ardeleanului ministru president, sĕ nu se pună pe teorii de drept, sĕ nu abandoneze vechia tradiţiune a ungurilor ardeleni: privilegii şi deosebită preponderanţă a intereselor specifice magiare.

Aceste ca primele raḑe ale aurorei, care îşi dă silinţa sĕ suridă.

Cestiunea nóstră naţională în România. Sub titlul acesta am publicat la locul de frunte în numĕrul trecut al fóiei nóstre o corespondenţă tradusă din „B. H." referitóre la cestiunea nóstră naţională în România.

La acéstă corespondenţă rĕspunde acum, după „Budapesti Hirlap", un distins membru al partidului conservator din România tot în „Budapesti Hirlap" dela 24 l. c.

Fiind-că am publicat cele dóuĕ corespondenţe dintâiu, ne ţinem de datorinţă a publica şi pe acésta pentru orientarea cetitorilor nostri.

Étă-o în traducere fidelă:

Scriitoriul epistolei din Sibiiu cunósce fundamental relaţiunile de partid din România, dar când păşesce pe terenul deducţiunilor şi face deducţiuni din fapte, comite astfel de erori, pe cari sum deobligat a le corecta. Nu stă, că conservatorii numai pentru aparenţă sĕ reţin dela tóte agitaţiunile în cestiunea naţională a supuşilor ungari de limba română. Conservatorii au fost conduşi de principiul internaţional atât când erau la guvern, cât şi în oposiţiune, că nici unui stat fie cât de mare putere ar fi, nu-'i e permis a agita contra vecinului seu, nici pe faţă, nici în ascuns. Ceea-ce conservatorii cugetă şi ţintesc în cestiunea română ungară, aceea o profeséză şi pe faţă. Epistola pe care nu de mult o a comunicat „Budapesti Hirlap" despre unul din conducĕrii conservatorilor români, însuşi demonstră de ajuns: cât de călduros doresce partidul conservator, ca statul *naţional român* sĕ ajungă în cea mai sinceră şi strînsă alianţă cu statul *naţional magiar*. Ca guvernul millenar bucurestean, ministeriul Sturdza sĕ cadă, destul sĕ îngrijesce neputinţa şi politica de cameleon a dlui Sturdza. E greşit şi aceea, că conservatorii, de şi la aparenţă sĕ pórtă corect, pe contul alor câţiva membrii ai sĕi mai tineri ar sprijiní agitaţia antisemită şi antimagiară a lui Lueger. Conservatorii români deja nici pentru aceea nu cred în evangelia luegeriană, căci aceea tinde la stricarea posiţiei de mare putere a Austro-Ungariei până când acesta este singurul stat, în care partidul conservator vede sprijinul României în complicaţiunile viitoriului neevitabil. Conservatorii români preste tot nu sunt antisemiţi. Curentul antisemit produs în mod măestrit în România, este opera partidei liberale. Partidul conservator, conform sincerităţii sale tradiţionale, nu va pacta nici când cu Lueger, nici direct, nici indirect, căci ar fi incapace de a primí alianţa încheiată, dar ar fi incapace de a şi promite aşa ceva, ce, la guvern, n'ar puté şi n'ar vrea a realisa nici odată. Îndată ce se vor restabilí referinţele normale în România, ceea-ce se va întêmpla cât mai curênd, tot magiarul iubitoriu de patrie se va oonvinge, că cu Sturdza şi partidul seu va cădea pentru totdéuna totodată şi acea mişcare bestială antimagiară contrară naturei, pe care acest partid o a folosit de scară pentru a ajunge la putere.

Noi ne esprimăm îndoiala în conţinutul multor puncte din acéstă corespondenţă aşa precum ni-o reproduce „Budapesti Hirlap", dar mai ales în partea ei stilară.

Revista politică.

In şedinţa de Mercuri a camerei magiare a rĕspuns prim-ministrul Bánffy la interpelarea dep. Meszlényi, pe care am publicat-o noi tot la acest loc în nrul trecut. Intre altele a ḑis Bánffy, că Meszlényi n'a făcut o interpelare seriósă, şi că el, ca şef de cabinet e de părere, că cestia Lueger, tonul şi maniera lui Lueger nu e nici démnă, nici destul de seriósă, ca sĕ pótă forma obiect de discuţie în camera magiară! Adecă în acea cameră, în care oficerilor li s'a interḑis, sĕ între din consideraţiuni de estetică. — Omul orbit de putere crede, că tot ce-i face oposiţie, e nedemn şi neserios. Va veni însĕ vremea cât de curênd, când causa antisemită — creştină va ustura rĕu pe ovreo-magiarii din Ungaria cu prea marea ei demnitate şi seriositate! Bánffy încă condamnă agitaţia făcută de partidul lui Lueger. Ce-i drept Lueger e vice primarul Vienei, dar tot nu este o persónă oficială a Austriei, pentru care s'ar putea adresa el cătră guvernul austriac. Bánffy a promis, că contra lăţirii agitaţiei peste graniţa austriacă, fie prin gazete, prin broşuri, ori prin agenţi, va lua mĕsurile cele mai energice. In fine Bánffy a declarat, că cel mai bun rĕspuns la interpelarea dep. Meszlényi ar fi acela, că societatea magiară sĕ încépă o miscare cu totului tot contrară, cu alte cuvinte o mişcare semită necreştină contra causei sfinte creştine antisemite. — Sĕ vede, că pentru prim ministrul Ungariei societatea acesteia nu mirósă din destul a usturoiu, ci ar trebui, sĕ miróse şi mai tare. Înainte numai, căci tot va veni timpul, când ovreii de frica

---

FOIŢA.

EUSTAHIE.

(Legendă.)

(Urmare.)

Mulţi ani a trăit aici ca un pustnic. Hrana lui consta din rădĕcini şi fragi, ér de beut avea apa unui isvoraş, ce ieşia din stâncă în peşteră. Timpul îl petrecea în rugăciuni şi meditaţii asupra pĕcatelor omenesci şi a înţelepciunei şi bunătăţii lui Dumneḑeu. Adese-ori îşi aducea aminte de soţia şi copii sĕi şi mereu se ruga lui Dumneḑeu ca sĕ 'l învrednicéscă sĕ 'i mai vadă odată. Sfîrşitul fiecărei rugăciuni era: „Dómne, fie voia ta!" Astfel, pe încetul, îşi uita durerile şi găsí pacea sufletéscă, pe care nu o avea atunci, când sĕ afla în putere şi mărire.

În ţinutul întreg era cunoscut de om sfânt. Din tóte oraşele şi satele, ce se aflau în jurul deşertului, veneau la el ómeni cari aveau lipsă de mângăiere şi ajutor, ca sĕ-'şi descopere suferinţele lor. Şi Eustahie se arĕta prietinos şi îngăduitor cătră toţi, gata totdéuna e se ruga cu ei împreună, a le da cuvinte de mângăiere, cum şi sfaturi bune. De altmintrea vorbea puţin şi nime nu scia, cine e şi de unde venise?

Aşa i se trecea viéţa în tăcere şi linişte, până când într'una din ḑile îl cercetară doi bărbaţi pentru cari i se încălḑi inima, înţelegênd, că sunt ostaşi romani, fosti camaraḑi de arme ai lui.

Fără sĕ presupună cine e pustnicul, îl rugară sĕ-'i priméscă peste nópte în peşteră. Şi după ce îi ospĕta cu ce avea mai bun, îi povestiră noutăţile cele mai próspete din Roma, şi ce scop ai ei în călĕtoria lor, — îi povestiră cum barbarii sĕlbatici s'au năpustit asupra împĕrăţiei romane, călcând în picióre trofeele preţióse, de cari odinióră tremura lumea întrégă, cum în armata romană domnesce discordie şi neîncredere şi cum toţi doresc sĕ le vină îndĕrĕpt căpitanul, care aşa adese-ori 'i-a condus la isbândă sigură, şi care de multă vreme a dispărut fără de urmă, că împĕratul a trimis mai de multe ori ómeni cari sĕ-'l caute, dar totdéuna înzadar şi că în fine ei amêndoi au căpĕtat poruncă, se mérgă în tóte părţile lumei până vor găsi pe vechiul erou şi sĕ 'l aducă la Roma îndĕrĕpt, ca sĕ scape împĕrăţia de perire, cum o mai făcuse.

Pe când povestiră ei astfel, fără voie îşi gândiră amândoi de-odată, că chiar acest pustnic lipsit, este bărbatul odinióră atât de puternic, pe care ei îl caută după porunca împĕrătéscă de atâta amar de timp. Acestea erau trăsăturile bine cunoscute, deşi încreţite şi desfigurate prin lipsuri şi supĕrări, acésta era căutătura de vultur, a cărei foc, ce arde cu flacări, tradéză, că vechiul spirit rĕsboinic încă nu s'a stîns. Colo, pe fruntea lui lată era şi rana, ce şi-o căpĕtase în capul armatei într'o luptă gloriósă . . . de sigur, el era bărbatul căutat, şi óre acum în óra pericolului celui mai mare, fi va în stare sĕ se ţină departe de patria sa, de poporul sĕu?

Trist asculta Eustahie cuvinte lor. Dela început abia îşi putu stăpâní mişcarea lui adâncă. Privirea lui devenia mai întunecată şi mai ameninţătóre, cu cât i-se desvălea mai mult mărimea pericolului, în care se găsesce scumpa lui patrie. El nu tăgăduí trimişilor că dóră n'ar fi vestitul căpitan de odinióră, dar nici nu ḑise, că nu va alerga la Roma sĕ iee comanda armatei, ca sĕ scape de perire ţéra ameninţată.

După ce sĕ culcară trimişii, el se scula şi se ruga tótă nóptea, ér diminéţa era gata sĕ urmeze poruncei împĕrătesci. Hainele lui sĕrăcăcióse le schimba cu altele pompóse, ce le aduseră trimişii, şi numai decât pleca cu ei cătră Roma.

Încă acum în călĕtorie cătră capitală toţi îl sĕrbătoreau ca pe mântuitoriul imperiului. Singur numele lui umplea de bucurie şi încredere în biruinţă atât palatul împĕratului, cât şi coliba ţĕrănéscă. Pretutindenea în cale i-se făcea o primire, care îi putea stârni mândria de mai înainte. Întrarea lui în Roma sĕmĕna chiar unui triumf învingĕtor, deşi duşmanul sĕlbatic, încă neînvins, sĕ afla aprópe lângă porţile cetăţii.

Speranţa veselă a poporului întreg că, sub conducerea lui Eustahie, vor reuşi tóte bine, trebuia sĕ se împlinéscă. Pustnicul éră se făcu ostaş. El sĕ puse în capul armatei şi plecă contra duşmanului, care sĕ apropia de cetate. Însufleţite de curajul îndrăsneţ al căpitanului şi însoţite de talentul lui de comandant, legiunile romane erau neresistibile. Cetele nenumĕrate ale barbarilor sĕ risipeau dinaintea lor. ca pléva dinaintea vêntului. Comandantul victorios cuprinse castrele duşmane şi pe lângă o pradă bogată, făcu o mulţime de prisonieri, pe cari îi duse la Roma în triumf.

(Va urma).

toiagului Drului Lueger tot vor trebui sĕ se reintórcă iarăşi în pămêntul gosen. Diferenţa între gosen înainte de Christos şi cel de după Christos va fi, că Lueger va pune la aspră muncă nu numai pe ovrei. ci şi pe fraţii lor magiarii, pe când Faraon a băgat gróza numai în ovrei, pentru că fraţii lor Magiari atunci petreceau prin munţii Hymalaia!

⁂

În foile clericale din statul nostru se publică textul unei instrucţiuni adresată din partea Congregaţiunei din Vatican către episcopii Ungariei pentru reîmprospĕtarea spiritului romano-ca-tolic.

Tóte dispoşiţiunile sunt de mare interes bisericesc şi şcolariu considerând referinţele din patria nóstră şi denotă mult starea decăḑută în care se află puternica biserică rom. cath. din Ungaria, şi totuş şeful suprem din Roma al acestei biserici umblă după proseliţi în sinul celorlalte biserici creştine ca şi când nu ar mai fi încă atâtea milióne de păgâni, cari încă n'au vĕḑut lumina lui Christos, care luminéză tuturor. Étă respectivele instruncţiuni într'un mic reasumat:

Episcopii sĕ supravegheze cu deosebită îngrijire clerul lor şi în ce privesce viéţa şi moravurile lui. Sĕ alégă alumnii cu îngrijire. — Preoţii sĕ pâşiască cât se póte mai des la taina pocăinţei. — Episcopii sĕ aibă de grijă ca preoţii încredinţaţi cu îngrigirea sufletéscă, sĕ nu fie negligenţi din nici un punct de vedere, şi sĕ nu scârbească pe popor prin moravurile lor. Pe cei învĕţaţi, dacă nu ar ţinea la preceptele religiunei, sĕ cerce a-i readuce la acelea spre care scop sĕ recomandă cu deosebire înfiinţarea de asociaţiuni catolice. — De catecheţi sĕ se alégă preste tot numai preoţi talentaţi şi neescenţionabili din punct de vedere moral. — Episcopii sĕ se nisuiască a recâştiga bisericei catolice universitatea din Budapesta, fundată de cardinalul Petru Pázmány. Predicatorii sĕ accentueze adese-ori în cuvêntările lor caracterul creştin al statului. — *Sĕ se îngrigiască, cu tot adinsul ca la scólele nemagiare religiunea numai atunci sĕ se propună în limba magiară, dacă pruncii posed acéstă limbă perfeet, deasemenea sĕ se purcédă şi la propoveduirea cuvêntului lui D-ḑeu de pe amvon. În plebaniile cu credincioşi de diferite limbi, dăcă aceia nu sciu destul de bine unguresce, atunci sĕ li se predice şi în limba lor.* — Sĕ se îngrigéscă, ca credincioşii catolici, cari sunt membri la diferitele reuniuni culturale interconfesionale, sĕ nu devină indiferenţi faţă de religiunea lor. — Va fi lucru fórte folositoriu fundarea de jurnale catolice în diferitele ţinuturi. — Tóte acestea sĕ se controleze de opiscopi când cu ocasiunea visitaţiunilor canonice.

⁂

În ḑilele trecute partidul poporal din Ungaria a ţinut o adunare poporală în Parndorf. După-ce a vorbit contele Johann Zichy (jun.) s'a urcat pe tribună preotul Stefan Kustrics, care a vorbit atât de aspru contra legilor politice-bisericesci, încât protopretorul a recercat pe president, sĕ-l facă atent, ca sĕ se modereze. Când a provocat presidentul pe vorbitor, ca sĕ se modereze Kustrics 'i-a strigat protopretorului: Cine ḑice acésta, acela minte! În urma acestor cuvinte presidentul 'i-a detras cuvêntul. Partidul poporal străbate tot mai afund în pĕturile poporului în nĕcasul tuturor ovreo-magiarilor dela putere!

⁂

În Hamburg s'a ţinut o adunare publică antisemită în 21 l. c. n. la care a luat parte şi harnicul bărbat Dr. Lueger. După-ce persiflă partidul liberal din Austria şi din Ungaria a ḑis el, că se simte dator, sĕ vorbéscă şi despre Ungaria, pentru-că e fórte aprópe de graniţa ei şi pentru-că are mulţi auditori din Pojun şi din alte comune ungaresci. Lupta sa nu se ridică nici contra adevĕraţilor Magiari, nici contra Germanilor, Slavilor sau Românilor din Ungaria, ci numai contra Ovreilor, contra Magiarilor de 50 creiţari. Terorismul în Ungaria întrece ori şi ce închipuire. Camera nu e o representanţă a poporului, ci esclusiv o representanţă a intereselor Ovreilor Masca unguréscă e numai pusă înainte, şi vréu sĕ apese Austria. Este datorinţa partidelor antiliberale austriace, sĕ păşéscă contra Ungariei. Nu póte nimenea pretinde, ca austriacii sĕ se încălḑéscă pentru milleniu, căci nu trebue sĕ se uite, cum 'i-a mers Austriei, când a întrat Árpád în ţéră şi o a pustiit tótă până la Bavaria. Sĕ se bucure austriacii, pentru-că atunci au fost bătuţi? În fine a ḑis Lueger, că el simte o adâncă măhnire, că în Ungaria în ţinuturi curat germane există numai scóle unguresci; faptul aeesta nu e nici unguresc, nici nobil, e turcesc! — Ḑică cineva, că Lueger n'are drept!

⁂

Marţi a fost avansat nunţiul din Viena, Agliardi, la rangul de cardinal şi prin acésta postul sĕu a devenit vacant. În aceeaşi ḑi a fost numit nunţiu în Viena Monseniorul Emidio Taliani. El a fost mai nainte acţionar pe la nunţiaturile din München şi Paris. Din 1885 a fost Uditore în Rotta.

În aceeaşi şedinţă a consistoriului din Roma a cetit Papa o alocuţiune către biserica orientală cu privire la primatul papal, în care papa amintesce despre provocarea sa la unire, provocare, care n'o adreséză numai orientalilor, ci şi tuturor disidenţilor

Au trecut slabele timpuri de când cu episcopii slabi de înger şi lipsiţi de caracter, ca Teofil şi Atanasie.

⁂

Casa de sus din Anglia a votat cu 142 de voturi contra 113 legea, care permite căsătoria cu sora rĕposatei soţii.

⁂

În Creta încă nu e linisce. Ce-i drept comitetul de reformă, care susţiné agitaţia s'a discompus, dar mai sustă intenţiunea, ca sĕ se alégă un comitet de revoltă, care s'o continue

Precum comunică „Agence Havas" din Athena, Duminecă a fost o bătaie la Vasiltevo, care a durat tótă ḑiua. Resultatul încă nu e cunoscut. Alaltăieri au sosit fugari din Canea, cari au spus, că notabilii din comune au ţinut o întrunire, în care au decis unirea cu Grecia şi au depus jurămêntul, sĕ nu depună armele înainte de a şi ajunge scopul. — Tótă sĕptĕmâna trecută au fost focuri prin unele comune.

Din parlamentul magiar.

(Urmarea şedinţei din 19 l. c.)

După Vajay se ridică *Asbóth Iános*, carele într'o vorbire rapsodică îi spune guvernului în faţă, că sĕ nu crédă, că cu astfel de mĕsuri va spăria pe cineva. Adevĕrat, că sunt şi ómeni fricoşi şi mulţimea urméḑă la început acestora, dar totuşi sunt şi curăgioşi, cari primesc martiriul şi atunci şi mulţimea se alătură la aceştia şi atunci apoi e vai de persecutători! Vai şi de acel liberalism, care se raḑimă pe terorism!

Zelenyák Iános îşi începe vorbirea cu o asemênare luată din S. Scriptură, ḑicênd că precum Noe a eliberat din barcă un porumb spre a-sĕ putea informa despre starea potopului, astfel contele Apponyi a slobodit la anul nou ofertul de pace, dar care s'a reîntors cu ramură de spini, cu care acum se sbicuesce libertatea cuvêntului şi a convicţiunilor cetăţenilor. Anul acesta, an millenar, ar fi fost sĕ fie an de pace pentru Ungaria, el însĕ este an de persecuţiuni îndreptate contra preoţilor, cei mai mari apĕrători ai dinastiei şi ai ţĕrei vécuri dearêndul. Dar sĕ nu crédă, că prin astfel de legi ne vor înfrica. Noi şi de aci înainte ne vom esercita drepturile, ne vom apĕra libertatea, dogmele şi principiile bisericei, faţă de acea politică, care ne atacă aceste principii. La acésta avem drept, la acésta avem libertate, la acésta ne asiguréză constituţia. Pentru.că ne am scris pe stégul nostru: revisiunea, pentru aceea încă nu urméḑă, că am fi distrugĕtori de stat, ori partid trădătoriu de patrie. Suntem urgisiţi pentru-că stăm pe basele de stat create de Deák Ferencz la 1867. Dar sĕ scie cu toţii, că ori cât ar voi cineva sĕ despartă pe preoţi de popor, de a nu vorbi acestuia de pe amvon despre revisiune, el are şi alte multe prilejuri de a conveni cu poporul. Legea acésta impune bisericei sĕ nu se ocupe cu politica. Acésta însĕ e o nedreptate, căci atunci nici politica n'are ce se ocupa cu biserica şi ai răpi chiar sacramentele, după cum s'a întêmplat deja. Dacă cei ce mereu paradéză cu libertatea cuvêntului când e vorbă despre ei, pentru ce nu respectéză acésta libertate şi la alţii. Prin acest §. veţi lovi pe mulţi singuraticii, dar poporul va cere rĕsbunare, căci comiteţi astfel de lucruri în numele lui. Şi aşa mai departe. Cere şi el stergerea cu totul a acestui §.

Hodossy Imre combate şi el aspru principiul de a opri pe preoţi dela politică. Sensul cuvintelor lui este: că precum se cuvine a se da lui Dḑeu ceea ce este alui Dḑeu şi Cesariului ceea ce e-te a Cesariului; astfel sĕ se dea şi bisericei ceea ce e a bisericei şi statului ceea ce e a statului. Va sĕ ḑică biserica sĕ nu se amestece în afacerile strinse ale sta tului, dar nici acésta în doctrinele bisericei.

Tot în sensul acesta vorbesce şi *Hevizy Iános*.

Ugron Gábor ţine o vorbire mai lungă de următoriul cuprins: Numele lui Deak s'a amintit de mai multe ori în firul discuţiunei aducêndu-l în legătură cu Art. de lege LIII din 1868 despre reciprocitatea între confesiunile recepte din ţéră. El a ḑis atunci sĕ nu se dea acestui articol sancţiune în legătură cu pedépsă, căci va provoca luptă între stat şi biserică. Şi acésta durere s'a şi întêmplat îndată ce statul s'a amestecat prea mult în afacerile bisericesci. Desfăşură apoi pe larg relele ce au urmat asupra moralităţii politice din causa nóuelor legi politice-bisericesci aşa după cum s'au adus şi se esecută Prin aceste legi, popórele silite fiind a-şi apĕra credinţa, vor uita de apĕrarea patriei şi acésta va cădea jertfă nesocotinţelor acelora, cari au adus aceste legi în modul cum le-au adus. Apoi face următórea mărturisire: Mi e ruşine, că legislaţiunea magiară se ocupă cu paragrafi, cum este şi cel de faţă. Cine póte sĕ defigă timpul acţiunei politice rusesci? Nimeni. Atâta scim, că ne apropiem tot mai mult de lupta cea mare, contra acestei colosale puteri şi ar trebui neîncetat sĕ ne nisuim ca la sosirea acelui timp fatal sĕ ne aflăm cu toţii într'un gând întru apĕrarea patriei fără deosebire de rasa ori religiune. Prin astfel de legi însĕ la acéstă unitate întru apĕrarea patriei nu vom ajunge nici odată. Legile escepţionale totdéuna au adus nenorociri asupra ţĕrii şi civilisaţiunea şi acum arată cu degetul la urmările fatale alor astfel de legi. Clerul a fost mereu insultat. Acésta a dat nascere partidei poporale. Şi guvernul în loc sĕ vindece aceste rane, le mai lărgesce şi sporesce prin legi ca cea de faţă. Desbinarea religiósă totdéuna a adus nefericiri asupra popórelor şi a ţĕrilor. Acésta a şi fost una din causele principale a căderei Ungariei la Mohács. Recunósce şi el meritele protestantismului pentru civilitaţiune întru cât a eliberat consciinţa şi libertatea cugetării şi vorbirei, întru cât a întrodus autonomia în afacerile administrative bisericesci şi întru cât a început a cultiva limbile naţionale, dar cu tóte acestea Ungaria sĕ nu fi fost sfăşiată într'atâtea tabere confesionale, cu tótă căderea dela Mohács, tot nu decădea acolo unde a decăḑut. Revenind la proiectul de lege, întrébă este permis a se elibera o astfel de lege, care sĕ póte esplica într'atâtea forme? Nu. Pentru-că, cu tótă consciinţa juḑilor, esecutorii acestor legi, nu vor căuta după sensul legii, ci se vor ţinea numai de litera ei. Spre ilustrarea acestei proceduri fórte nimerit reproduce un mandat alui Nero, care ordinase mórtea tribunului Flaviu căci l'a agrăit de rĕu şi cu esecutarea sentenţei, a încredinţat tocmai pe celalalt tribun. Acesta esecută sentenţa şi pentru astrucarea cadavrului a săpat un mormênt afară din cetate dar nu l'a aflat potrivit pentru cadavrul celui ucis. Astfel fac şi judecătoriile cu legile escepţionale şi elastice. Nu vor privi la adevĕr, ci la litera legii, carea omóră. Fanatismul nici el nu-l apróbă. Dar ca sĕ pótă fi vorbă de fanatism, mai întâi trebue sĕ se constate causele lui, şi durere la noi, acestea cause sunt persecutorii bisericei, guvernul şi organele sale. In sfêrşit privitoriu la detragerea darurilor bisericei şi la ameninţarea cu pedepse bisericesci aici ori în cealaltă lume din partea preoţilor în scopul de a influinţa cutare alegere, acésta nu cade în competenţa statului a judeca, ci a prelaţilor diferitelor biserici.

Cere respingerea paragrafului şi primirea amendamentului.

După Ugron se ridică *Hock Iános*, carele într'o vorbire classică apĕră biserica şi preoţimea de tóte insultele duşmanilor lor ce le aruncă fără motive asupra lor. Hock vede atacată în §. acesta nu numai preoţimea, ci libertatea peste tot. Ce procedură e aceea din partea guvernului, că se iau mĕsuri pentru restringerea agitaţiei preoţilor la alegeri, ér pentru restringerea abusurilor organelor sale nu vréu sĕ se ia? Astfel nu preoţimea agită, ci însuşi guvernul, carele în modul acest codamnabil vrea sĕ şi asigure mandatele. Dacă proiectul acesta devine lege, atunci nimeni nu va putea vorbi cu entusiasm nici de pe amvon.

Guvernul produce o luptă între popor şi confesiuni din tulburele căreia sĕ-şi pótă pescui mandatele şi sĕ-l esploateze.

Voi aruncaţi în temniţă pe preotul, carele propagă ideile naţionale de pe amvon. Dar ori câte temniţe aţi ridica, eu promit solemn, că de câte ori vor cere interesele patriei mele, vom vorbi poporului de pe amvon, dela altariu şi de pretutindenea, de órece îmi iubesc patria mai mult decât mĕ tem de temniţele vóstre (Aplause entusiaste). Respinge §.

Mai vorbesce *Holló Lajos*, carele ḑice, că guvernul prin legea actuală vrea sĕ domoléscă fanatismul ce se manifestă la alegeri, dar prin ea mai mult îl potenţéză fiind acésta lege greşit compusă şi alcătuită.

Terminêndu-se vorbirile de încheere s'a purces la votare şi s'a primit de maioritate întreg §. nemodificat.

Astfel s'a pus un nou scăluş în gura preoţilor nu numai ca sĕ nu-şi pótă validita drepturile lor de cetăţeni la alegeri, când din întêmplare ar trebui sĕ lucre contra guvernului, ci şi atunci când ar trebui sĕ păşiască contra atari candidaţi de deputaţi dietali, cari pe faţă lucră la subminarea dogmelor şi doctrinelor bisericei.

Intr'adevĕr negre ḑile ne aştéptă. Dar sperăm în Dḑeu şi în vitalitatea nóstră, carea ne va mêntui de toţi vrăşmaşii nostri.

Şedinţa dela 20 l. c.

Şedinţa a fost destul de bine cercetată de deputaţii liberali, cari au trebuit sĕ voteze în a treia cetire proiectul de lege despre judecătoria curială, ceea ce s'a şi întêmplat.

A urmat apoi la ordinea ḑilei proiectul de lege despre darea de consum pentru zachar.

Oposiţionalii şi aici vĕd protejarea industriei austriace şi nu primesc proiectul, nu-l primesc, căci după cum ḑice *Bernáth Dezső*, acum când esistă şi în Ungaria fabrici de zachar, zacharul e mai scump ca pe timpul când nu esistau.

Discuţiunea se amênă trecêndu-se la interpelaţiuni.

Deputatul Mezslényi Lajos interpeléză pe ministrul de comerciu şi interne în causa agitaţiunilor antisemiţilor din Viena, la adunările cărora a luat parte activă şi vice-primariul Vienei, Dr. Lueger pe care îl numesce Dr. Lüger, Dr. Lügner (mincinos). Pentru acéstă espresiune a fost admoniat. In firul discuţiunei, cu o îngâmfare de bróscă declară, că ei magiarii la tóte atacurile şi cântecele vătĕmătóre (Iuden und Magyaren, Schuften und Betyaren) îndreptate contra lor, au tăcut ca leul, carele ḑise odinióră: „Eu nu iau în sémă sbierăturile măgariului despre mine".

Tot el ne mai spune, că magiarii nu mai pot trăi în căsătorie fericită cu aceea fată bĕtrână, Austria, care acum atât îi murdăresce şi despóie. (Poftim parabolă! Red.) şi apoi, că între Dr. Lueger şi antisemiţii percurg pertractări cu studenţii valachi şi panslavi cu scop de a porni o mişcare contra supremaţiei magiare. Deci pentru liniscirea sa şi a soţilor sĕi, întrébă pe ministrul de comerciu: că are cunoscinţă că la hotarele Austriei se distribue ḑiare de conţinut vĕtămătoriu şi agitatoric contra confesiunei jidane şi şi în contra magiarilor; apoi pe cel de interne, că are cunoscinţă despre agenţii cari agitéză în ţéră în contra magiarilor.

Ambele se predau respectivilor ministri spre competentă afacere la timpul sĕu.

Caterisirea metropolitului Ghenadie.

Discursul domnului I. Lahovari

rostit la o întrunire a conservatorilor.

Domnilor, eminentul apĕrător al I. P. S. Sale metropolitului primat a făcut adinéori o comparaţiune, care pe mine m'a isbit. Dl Cornea a ḑis: „Sunt două justiţii: justiţia omenéscă, aceea care se dă în numele M. Sale regelui, şi a legii. Este altă justiţie pusă sub o invocaţiune mult mai înaltă, mai presus de ori-ce putere omenéscă; acolo judecata sĕ pronunţă nu în numele vre-unei puteri pămĕntesci, ci în numele Duhului Sânt, în numele aceluia care judecă pe împĕraţi şi pe regi ca şi pe cei din urmă dintre muritori; şi e trist, a ḑis d sa, când vedem că uitându-ne la hotărîrea sântului Sinod, ar trebuí sĕ ḑicem un lucru impus şi sacrilegiu: că mai bună este justiţia omenéscă, decât justiţia Dumneḑeéscă“ (Aplause.)

Aşa sĕ fie, dlor? A fost destul de nenorocită acéstă ţară ca Dumneḑeul pentru care în cursul vécurilor a suferit acest popor, ca Christul, care s'a rĕstignit pentru mântuirea omenirei sĕ ne fi părăsit acum? Am fi destul de nenorociţi ca sĕ fim siliţi sĕ ne lăpădăm de acéstă religiune, care a fost odinióră mângăerea şi salvarea nóstră, şi sĕ ḑicem: mai bine mĕ duc la judecătorul de ocol, sau la curtea cu juraţi decât sĕ mĕ duc la un tribunal, care invócă inspiraţiunea Duhului sânt.

Mare a fost bucuria între catolici şi protestanţi când au asistat la acest spectacol ignominos al unor prelaţi, cari dau în judecată pe şeful lor, îl osândesc fără sĕ-'l asculte şi se silesc sĕ-'l înegréscă sub acusaţiuni imfame; mare triumf în acele biserici, cari ḑic: vedeţi ce este biserica ortodocsă română? ori este adevĕrat că acéstă biserică a avut nenorocirea sĕ aiba de episcop şi în urmă de şef pe un escroc. — vorba figuréză în actul de acusaţie; şi actul se va păstra, fiţi siguri, în archivele bisericei catolice — ori acéstă acusaţiune este mincinósă şi atunci ce fel de preoţi, ce fel de ómeni sunt acei prelaţi, cari aduc asemenea acusări pe nedrept? Étă rĕul ce s'a făcut. (Aplause.)

Dlor, când a fost vorba de o judecată, care punea în joc demnitatea bisericei, prestigiul ei, ce fel s'a procedat, cum s'a judecat acéstă mare causă, cu ce garanţii, după ce legi, după ce reguli? A! dlor, vi s'a pus şi îmi este ruşine sĕ o spun înaintea d-vóstră, un ţigan care s'ar fi urmărit că a furat cépă din o grădină, ar fi fost judecat cu mai multă imparţialitate, cu mai multe garanţii decât şeful suprem al bisericei românesci. Zdrelea şi Mărunţelu, bandiţi şi asasini au dreptul sĕ fie ascultaţi, sĕ fie apĕraţi, sĕ li se dea termin de apĕrare, sĕ fie judecaţi de judecători imparţiali, nepătimaşi, şi metropolitul României a fost în trei ḑile, acusat, judecat, tîrît între jandarmi şi sergenţi de oraş ca cel din urmă făcĕtor de rele! (Aplause.)

Acésta judecată se chiamă? 'Mi vine o expresiune vulgară, 'mi vine sĕ ḑic Sântului Sinod; ia staţi, Prea Sânţi Părinţi, aici e cu judecata, nu e cu lopata şi merită într'adevĕr sĕ le aruncăm asemenea cuvinte căci cu lopata au judecat pe cel mai înalt demnitar al bisericei.

Ca sĕ se înţelégă cât a fost de monstruósă acéstă procedare, nu am nevoe de un public de jurisconsulţi, cari sĕ fi studiat legile şi codul criminal; mĕ mulţămesc cu acea lumină interióră pe care Dumneḑeu a aprins-o în inima fie-cărui om, ori cât de sĕrac, ori cât de ignorant ar fi şi ori cine va înţelege, căci consciinţa îl va lumina (Aplause.) Dreptatea sântă n'aveţi trebuinţă sĕ o căutaţi prin colecţiunile legilor, prin archivele adunărilor; ori-care o puteţi găsi în cugetul, în inima d-vóstră.

Ce ne ḑice dar consciinţa, bunul simţ, spiritul cel mai elementar de echitate?

Cari sunt garanţiile, cari trebue sĕ le ofere judecata unui om mic sau mare într'un stat civilisat?

Cea dintâiu, cea mai fundamentală, garanţia primordială, este acésta; ca nu acela care îl judecă sĕ fie tot acelaşi care îl acusă.

Nu trebue sĕ fi învĕţat dreptul, sĕ fii licenţiat sau doctor pentru a sci acésta.

Ori-cine înţelege acest lucru: cum sĕ judeci tu, care ai ḑis: omul acesta e un escroc, a furat, a jefuit! şi după-ce ai ḑis tóte acestea, tot tu sĕ te aşeḑi pe scaunul de judecător şi sĕ ḑici: drepte au fost acusările mele, acest om trebue pedepsit!

(Aplause.)

Acésta justiţie se chiamă, acésta cu judecata séměnă?

A dóua garanţie, care se cere şi pe care érăşi o înţelege tot omul, este ca acel care se acusă sĕ fie totdéuna ascultat în apĕrarea lui, şi pentru-că nu ori-ce om se póte apĕra singur, ori cât de nevinovat ar fi, se cere ca acela care sĕ apĕră sĕ pótă avea recurs la concursul unor persóne, cari prin studiile, prin experienţa lor sĕ fie în stare sĕ ḑică ceea-ce póte un om inocent dar ignorant, ori turburat, ori incapabil de a se exprima cu claritate, ar fi în neputinţă sĕ ḑică pentru apĕrarea sa.

O judecată în care acusatorul a fost şi judecător, şi în care dreptul de apĕrare a fost nesocotit, numai judecată nu se póte numi, este un act pur şi simplu de violenţă, un act de brutalitate cu atât mai odios cu cât se comite în numele sânt al justiţiei şi judecăţei şi se pune sub invocaţiunea lui D-ḑeu! (Aplause.)

Un asemenea act de violenţă póte sĕ aibă consecinţele sale materiale; sĕ fie executat cu ajutoriul puterei publice; din punctul de vedere moral e nul şi neexistent; din punctul de vedere al dreptului, nu va fi considerat nici odată ca o judecată; ca un act de justiţie nimeni nu îl va recunósce, de cât numai un guvern nevrednic şi nemernic — fie-mi permis sĕ întrebuinţez un cuvênt care cred că la preşedinţa consiliului nu este necunoscut — (aplause) şi nisce prelaţi, cari au uitat că sunt îmbrăcaţi cu un caracter sânt pe care poporul în nenorocirile lui are nevoe sĕ-'l respecte, şi cari s'au înjosit până acolo încât s'au făcut instrumentele servile ale unei politici nepricepute şi ticălóse! (Aplause.)

D-lor, astfel de judecăţi în cursul Istoriei au mai fost câte-va şi, pentru nenorocirea omenirei, nu pentru întâia óră s'au vĕḑut asemenea parodii ale justiţiei.

Şi fiind-că ceea-ce ne-a adunat aci este o cestiune bisericéscă, a-şi aduce aminte Inalţilor prelaţi cel mai mare exemplu al unei judecăţi de inichitate şi de nelegiuire, judecata Mântuitoriului în numele căruia ei au întrat în biserică şi în numele caruia ei vorbesc în tóte Duminecile înaintea poporului.

Aşa a fost judecata lui Christos!

Acei cari îl acusau, au venit şi au strigat înaintea tribunalului: Restigniţi-l! Restigniţi-l!

Ér acela, care avea şi putere şi datorie sĕ cerceteze şi sĕ ḑică: este sau nu este vinovat, acela s'a spălat pe mâni şi a ḑis: judecaţi-l voi, eu nu găsesc nici o vină în acest om: şi aşa a lăsat ca tot aceia, care îl acusau sĕ fie judecătorii lui; ér dênşii strigau: „sângele lui sĕ cadă asupra capului nostru şi al copiilor nostri!“

Şi sciţi cum s'a adeverit acéstă vorbă şi cum acest popor plătesce de vécuri acéstă nedreptate!

Şi de aceea d-lor, acela, care întră într'o sală de judecată, fie cea mai după urmă, fie cea mai înaltă instanţă, la noi, ca şi în tote ţĕrile din Europa civilisată şi creştină, cel dintâi lucru ce îl vede este chipul Mântuitoriului răstignit pe cruce, care planéză veci nic asupra judecăţilor ómenilor, ca sĕ le aducă aminte că şi dênsul a fost judecat şi osândit pe nedrept, că şi dênsul a fost victima pasiunilor şi a rĕutăţei omenesci!

Şi de aceea judecătorii prestéză jurămêntul de a se desbrăca de ori-ce pasiune, şi dacă vre-unul dintr'ânşii este bănuit, că nu ar avea imparţialitatea cerută faţă cu acusatul este recusat; mai mult încă· dator este ca singur sĕ se recuze atunci când pentru cause necunoscute celorlalţi, consciinţa sa îi spune că nu póte judeca imparţial pe omul adus înaintea lui.

Ér acel, care acusă şede pe un scaun şi aceia cari judecă stau în altă parte şi au în faţa lor pe apĕrători; şi judecătorii, după ce au ascultat acusarea şi apĕrarea, se retrag în o cameră unde nimeni nu are voe sĕ între: şi acolo în deplină libertate trebue sĕ judece fără ură, fără frică, fără pasiune.

Aşa dar, cea mai miserabilă pricină este îngrădită cu tóte garanţiile, şi cu tóte acestea, judecătorul, fiind om se póte înşela, ei bine, este apel, este recurs, merge pricina la alţi judecători, cari o cercetéză încă odată ér judecătorul, care a judecat în cuget curat, care a depărtat ori-ce pasiune rea, care a căutat cu sinceritate, cu dorinţă şi sete, adevĕrul şi lumina, dacă se va fi înşelat va putea la judecată supremă sĕ ḑică: greşit-am Dómne, fiind-că om am fost; dar n'a fost cu voe.

Voiu întreba însĕ pe acei judecători din Sântul Sinod, pe acei episcopi ai bisericei lui Christos, când va veni ḑiua cea de judecată, când vor fi judecaţi cei-ce au judecat (aplause) când vor fi întrebaţi, cum au judecat, ce rĕspuns au sĕ dea?

Ei, cari în sânta liturghie ne spun în tóte Duminecile „şi rĕspuns bun la înfricoşatul judeţ dela Domnul sĕ cerem!“ Adusu-şi-au aminte de aceste vorbe cei trei acusatori, cari au terfelit, cari au calomniat pe şeful lor şi în urmă fără nici un fel de scrupul, au ḑis: după-ce l'am acusat, tot eu ḑic, acusaţia mea dréptă este şi îl condamn?

Ah! témă 'mi-e că în ḑiua cea supremă, în acea ḑi în care nu vor fi alţi apĕrători şi alţi acusatori decât faptele nóstre, bune sau rele, vor regreta amar ceea-ce au făcut aḑi pentru nisce pasiuni omenesci, fie ambiţiune, fie lăcomie de bani, fie de bună voe, fie însufleţiţi de alţii!

Dlor, după judecata Mântuitoriului vĕ voiu cita un alt exemplu: judecata unui rege.

Atunci când Ludovic XVI a fost chemat înaintea adunărei naţionale şi judecat de adversarii sei politici.

În acea măréţă pricină vechea monarchie făcuse gloria, mărirea şi puterea Franciei era trasă la bara judecăţii populare; noul suveran cerea compt representantului nenorocit al lungei serii de suverani pe cari în atâtea vécuri îi respectase şi îi iubise.

Regele era încunjurat de cei mai ilustri apĕrători; 5 ḑile au durat desbaterile; şi numai câteva cuvinte a străbătut cursul unui véc şi au meritat sĕ fie înscrise în cartea istoriei; unul dintre apĕrători a ḑis: „caut între d-vóstră judecători şi nu vĕd decât acusatori“.

Acestea sunt cuvintele, cari au trecut în istorie, fiind-că în ele se resumă inichitatea nedreptatea, monstruositatea acelei pretinse judecăţi în care omul învins era chemat la judeccta învingĕtorilor şi predat jertfă pasiunilor şi rĕsbunărilor unei adunări politice! Şi atunci acei judecători au ḑis: sângele lui pe capul nostru, şi în şiróe de sânge s'a înecat Francia şi acei nedrepţi judecători, la rîndul lor s'au suit pe treptele eşafodului.

Acestea sunt rĕsbunările justiţiei eterne, cari nu cu impunitate se calcă în picióre, şi de câte-ori în cursul vremurilor s'a petrecut câte o judecată inică şi nelegiuită, consciinţa publică în urmă a casat hotărîrea, ér acei cari au pronunţat'o au plătit'o scump.

O voce: Şi pe acésta scump o vor plăti-o.

Dl I. Lahovari: Da, cum ḑice poporul, va veńi sigur odată ḑiua de plată şi rĕsplată. (Aplause prelungite.)

Domnilor, vĕḑênd atâta neomenie, atâta nedreptate, un astfel de scandal, mĕ întreb, vĕ mărturisesc, care a putut sĕ fie causa, care a fost mobilul care a împins pe nisce ómeni ce se pretind serioşi, pe nisce bărbaţi de stat, pe acei cari guvernéză acest popor, sĕ comită acest fapt odios, care a putut sĕ-'i aducă la atâta orbire încât sĕ mânjască istoria nóstră naţională, sĕ înscrie şi ea o pagină ruşinósă pentru némul nostru, sĕ arunce pată peste biserica nóstră, sĕ sdruncine consciinţa poporului, sĕ slăbéscă credinţa în biserică şi în religie a ómenilor săraci, a acelora cari în miseriile ḑilnice ale vieţei lor, găséu cel puţin o mângăere şi o speranţă când întrau într'o biserică?

Pentru ce tóte acestea?

Pentru că acum 10 ani, când s'a sânţit biserica Curtea de Argeş, episcopul de acolo ar fi luat nisce lucruri sacerdotale?

Pentru scrisorile de şantagiu ale unui ocnaş, adresate episcopului Ghenadie dela Argeş, şi pe cari acesta le a trimis episcopului Ghenadie de Rîmnic, creḑênd că era vr'o adresă greşită, atât era de străin de conţinutul lor?

Pentru asemenea lucruri, pentru aceste motive ridicule sĕ se fi făcut atâta scandal?

Nu, dlor, este peste putinţă.

Mobilul secret este, din nenorocire, tot acel mobil care îl găsim la origina tuturor faptelor acestor asemeni, precum viermele se găsesce la rădĕcina arborilor cari se usucă, şi nu mai pot da nici flori, nici róde.

În consciinţa, în inima, în sufletul acestor găsim viermele acela: el este pofta nemărginită de putere, dorinţa de a fi stăpâni preste tot şi preste toţi în acestă ţéră, (Aplause prelungite) hotărîrea de a sdrobí, de a nimicí de a rĕsturna tot ce póte sĕ fie vr'un obstacol la vre-o combinaţiune electorală. (Aplause.)

Isbândă în alegeri, maiorităţi mari, unanimitate, étă Dumneḑeul la care se închină, étă singurul ideal al acestor ómeni. (Aplause.)

Trist ideal în adevĕr, trist şi nenorocit.

Pentru acest miserabil scop au sdruncinat disciplina în oştire, au atacat independenţa magistraturei şi acum caută sĕ facă şi din biserica nóstră un instrument servil, în mâna lor!

Ce mai rĕmâne neatins de mânile losacrilege?

Ce póte sĕ fie mai mult într'o ţéră de cât oştirea care o apĕră, decât magistratura care asigură domnia legilor şi a justiţiei; de cât biserica, care e mângăierea şi credinţa unui popor?

Ei bine, tóte le-au atacat, pe tóte le-au sdruncinat din temelii. (Aplause).

Pentru-ce?

Pentru că în inimile şi sufletele lor mici şi înguste nu încape o altă preocupare în afară de socotéla voturilor, un alt ideal afară de isbânda în alegeri! (Aplause).

Acesta e D-ḑeul la care sĕ închină ei, după-cum Evreii se închinau viţelului de aur. (Aplause).

Ei bine un popor nu póte sĕ trăiască numai cu o asemenea credinţă, numai cu o preocupare atât de josnică, cu un ideal aşa de miserabil!

Urmând pe acéstă cale pe care liberalii tîrăsc ţéra, vom sfîrşi prin a cădea în rêndul naţiunilor ajunse în decadenţă şi a căror perire se înregistréză fără regret de istoria imparţială.

O voce: Vom ajunge în starea Poloniei!

Dl I. Lahovari: Dacă vom face ca acesti ómeni, dacă nu vom sci la un moment dat sĕ jertfim un interes meschin electoral, unui ideal mai înalt moral şi social, dacă nu vom pune acest popor pe calea cea bună a muncei şi a moralităţei, dacă în politică nu vom vedea altceva decât sĕ ajungem cu ori-ce preţ la putere, odată ajunşi sĕ ne menţinem cu ori-ce preţ, şi sĕ facem până şi din metropolitul ţĕrei un agent electoral, apoi triste ḑile şi nenorocit viitor ne aştéptă.

Domnialor pot câştiga pe acéstă cale maiorităţi, unanimităţi. Eu însĕ nu-'i invidiez de loc! Şi comparând voturile cele multe ce le adună cu puţinele voturi ce am dobândit noi, bogăţia lor în acéstă privinţă cu sĕrăcia nóstră, voiu ḑice ca un mare sfânt: O prea sfântă şi prea curată sĕrăcie, tu sĕ fi partea mea de moştenire în acéstă viéţă!

Pe calea pe care au apucat'o ori-cât de sĕraci am rĕmânea în materie electorală nu-'i vom urma, rĕmână d-nialor cu voturile cele multe, cu bogăţia electorală, ér noi sĕ ḑicem:

Sĕraci, dar curaţi!

(Aplause prelungite). („Epoca“).

Necrolog.

Nicolae Strĕvoiu, unul dintre distinşii cetăţeni români ai Braşovului, preşedintele Eforiei scólelor nóstre de aici şi membru mai al tuturor corporaţiunilor şi societăţilor române din Braşov, nu mai este între cei vii. După suferinţe îndelungate, el a rĕposat astăḑi la 11 óre a. m. Societatea română din Braşov a perdut în Nicola Strĕvoiu pe un membru fórte valoros al sĕu, ér scólele centrale române pe un vechiu și vrednic conducĕtor al lor. Adresând întristatei familii condolențele nóstre cele mai sincere, lăsăm sĕ urmeze aci următórele anunțuri funebrale:

Subsemnații cu adâncă durere facem cunoscută încetarea din viéță a iubitului nostru părinte și frate

Nicolae Strĕvoiu,

advocat, președinte al Eferiei scólelor centrale române ort. rĕs. din Brașov, membru al comitetului parochial din cetatea internă a Brașovului, membru al sinodului și comitetului protopopesc, membru al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, membru în representanța comunală și comitatensă, vice-președintele camerei advocațiale și a mai multor corporațiuni.

Decedat după grele și îndelungate suferințe împărtășit fiind cu sfintele taine, în ḑiua de 13/25 Iuniu 11 óre a. m. în etate de 59 ani.

Cortegiul funebral va pleca dela edificiul scólelor de fetițe române din Gróveri Sâmbătă în 15/27 Iuniu la 4 óre p. m. către cimiteriul din Gróveri, unde vor fi depuse rĕmășițele pământesci spre eterna odichnă.

Drd. *Alecsandru Strevoiu* ca fiu; Frații: *Stana Comșia* n. *Strevoiu*: *Ioan Strevoiu* paroch gr. or. în Zernesci.

Dela Eforia scólelor centrale române gr. ort. primim următoriul anunț funebral:

Nicolae Strevoiu

Advocat și mult meritatul președinte al Eforiei scólelor centrale române de relig. gr. or. din Brașov.

nu mai este între cei vii.

Nobilul sĕu suflet astăḑi la 11 óre a. m. și-a părăsit locașul pământesc.

După un serviciu plin de zel de 20 de ani ca vice-președinte în vêrstă de 59 de ani, trecĕnd la cele eterne a lăsat Eforia și scóla lipsită de un conducĕtor valoros și probat și de un adevĕrat părinte al scólelor nóstre.

Despre acéstă durerósă și profund simțită perdere încunosciințăm pe toți amicii scólei și aderenții culturii naționale.

Corpul mult regretatului defunct se va espune în sala scólelor de fetițe din Gróveri.

Brașov, 13/25 Iuniu 1896.

Eforia scólelor centrale
române gr. ort.

Fie-i țĕrîna ușóră și memoria neperitóre!

(„Gaz. Transilvaniei“).

Noutăți.

Intărire de episcop. Maiestatea Sa a întărit pe Gavriil *Zmejanovici* archimandritul mănăstirei Krusedol și administratorul diecesei din Verșeț de episcop al aceleiași diecese, sêrbesci.

* * *

Examen. Ordinea examenelor publice dela școla rom. gr.-or. din Rĕșinari, cu finea anului scol. 1895/96.

Duminecă, în 23 Iuniu st. v, a. c. Dela 9—11 a. m. clasa I de fetițe; dela 11—1 clasa a II-a de fetițe; dela 3—5 p. m. cla I. de băieți; dela 5—7 clasa a III-a de fetițe.

Luni în 24 Iuniu: Dela 9—11 a. m. clasa a II-a de băieți; dela 11—1 cl. a III a de băieți; dela 3—5 p. m clasa a IV-a de băieți. La 5 óre p. m. producțiunea corului și încheierea anului scolar. La 6 óre escursiune în grădina scolară. Lucrurile de mână pregătite de elevele scólei, vor fi espuse în o sală a edificiului scolar în tot decursul examenelor.

La aceste examene sĕ învită cu stimă toți amicii și binevoitorii scólei.

Rĕșinari, din ședința corpului didactic, ținută la 8 Maiu st. v. 1896.

C. Hămbășan,
director.

* * *

Librărie românéscă. „Dreptatea“ scrie din Satul nou (Réva-Ujfalu) ni se scrie, că acolo dl Avram și fiul au deschis o librărie românéscă, unde sĕ află în deposit și se pot procura tot feliul de cărți și recuisite de scris. Ii dorim succes și o recomândăm publicului român.

* * *

Omor în Sibiiu. Eri diminéță a fost găsit în Dumbrava Sibiiului scăldat în sânge cadavrul pădurariului de acolo *George Mohan*, un om robust și tuturor simpatic, în etate de vre o 50 de ani. Omorul a stârnit mare resens pretutindeni. Ucigașii încă n'au putut fi descoperiți. Sĕ ḑice, că aceia nu pot fi alții, decât prevaricanții în contra cărora Mohan a făcut adese-ori arĕtare. — Sperăm, că justiția îi va puté prinde și își vor lua pedépsa meritată.

* * *

Inveninat de o muscă. Notariul Vasile Măgurean din Baia-mare fiind mușcat în cerbice de o muscă, în urma cărei mușcături înveninêndui-se sângele, în câteva óre după nisce crâncene dureri a repausat. Posibil, că musca a sburat de pe vre-un știrv, și astfel a infiltrat otravă omorîtóre în corpul nenorocitului om.

* * *

Rĕmaș periculos. Doi indiviḑi din Lippa s'au remășit, care vor bea mai mult. Urmarea a fost, că unul din ei, care beuse dintr'o dușcă o jumĕtate de litră de rachiu, imediat a murit. N'au bun sfêrșit tóte „vitejiile“.

* * *

Din perfecțiile naturei. Linné, renumitul profesor de odinióră și eminentul botanic dela universitatea din Upsala, a combinat din vre-o câteva plante diferite un orologiu. Florile respectivelor plante în anumite intervale de timp din ḑi se desfăceau și ér se închideau. Din procesul acesta ritmic al plantelor a constatat Linné órele din ḑi. Invențiunea acésta genială l'a inspirat pe un vestit zoolog pentru a stabilí órele din ḑi cu ajutoriul unui orologiu combinat din cântul paserilor. Cel dintâiu óspe al ḑilei e fringila (pinty), care deja la 1 óră după meḑul nopții ne delectéză cu drăgălașa-i voce. Pițigoiul anunță muritorilor órele 2 după mieḑul nopții. La 3 óre se aude pitpalacul prepeliței, dela 3½—4 óre mierla fluĕră neîncetat. La órele 5 se trezesce și vrabia leneșă, și cu un ciripit mânios saltéză pe érba sclipiciósă de róua dimineții. Cocoșul, care din timpurile cele mai vechi se privesce ca singurul prevestitor al zorilor lipsesce cu totul din scara de mai sus. Cucuricul sĕu s'a dovedit de nesigur. Vara la dóuĕ-trei óre deja treḑesce cu glasul sĕu de metal pe dormitori, pe când érna i se aude cântul cu deosebire pe la mieḑul nopții. Filomela nu se légă de timp, ea în nopțile de primăvară doinesce neîncetat.

Minunate sunt lucrurile Tale Dómne!

* * *

Crinii câmpului. A.: Iubite amice, pentru-ce nu te însori?

B.: Pentru aceea, pentru-că fetele de astăḑi sunt în tocmai ca crinii câmpului, despre cari este scris, că nici nu torc, nici nu cos și totuși sĕ îmbracă mai pompos decât înțeleptul Solomon când a fost la culmea splendórei sale.

* * *

Clopot uriaș. Din incidentul serbărilor de încoronare ale țarului Rusiei, s'a turnat într'o turnătorie de clopote din Mosceva pentru biserica Ticonov un clopot în greutate de 24,000 klgr. și în valóre de 35000 ruble.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

De pe Câmpia Transilvaniei.

Pe Câmpia Transilvaniei, între Cluj și Reghinul-săsesc, se află situată comuna română gr.-ort. Călian, constătătóre din 150 familii române gr.-orientale și 5 domenii cu proprietari Unguri.

Românii de aici odinióră erau fórte bine situați materialicesce, venind însĕ comasația bieții Români au fost despoiați de proprietățile lor, în favorul nobililor Magiari.

Acești 5 nobili în anul mileniului câștigară scólă de stat în loc, pe contul Românilor magiarisânḑi.

Românii scólă corĕspunḑĕtóre nu avéu; învĕțător cualificat asemenea nu; ba în timpul din urmă remăsese și parochia vacantă, și astfel ocasiunea era măréță de a triumfa ideia de stat magiar pe spatele Românilor.

Românașii nostri însĕ conduși de datorința sântă de a-și apĕra ce au mai scump: legea și naționalitatea lor, la sfaturile preotului administrator Ioan Pașca, din Geaca, și încuragiați cu toții de Prea on. domn protopresbiter tractual Tuliu Roșescu, se puseră pe lucru. Dar cum? mijlóce ca în palmă. Biserica nu dispunea de nici o para. Locuitorii comunei sĕraci de prima ordine, căci lucrând în parte domnilor, sĕ susțin. Însĕ Românul are șepte vieți și in piept e de aramă“, se înțeleseră deci cu toții, și-'și obligară puținul lor bon ce-'l mai au la institutul de credit „Economul“ din Cluș, și on. direcțiune a acestuia vĕḑênd nĕcasul, le acórdă un împrumut de 2000 fl. v. a. Domnii privesc cu ochii de Argus terminarea edificiului, ca apoi cu acesta cu tot sĕ-'i tragă la ei pe Români, neavênd ei încă zidire corĕspunḑĕtóre pentru scóla lor, ținută tot din pungile Românilor.

În tómna anului trecut scóla era pusă sub acoperiș, dar și banii împrumutați eshauriați, căci edificându-se după planul ministerial Nr. 1 trebuiră multe spese.

Se începe cu 1 Octobre scóla; porunca sună, că „neavênd Românii scólă corespunḑĕtóre aceea sĕ declară de închisă și copii români au a întra cu toții în scóla de stat. Intre aceste grele încercări Venerabilul consistoriu în îngrijirea sa părintéscă, trimite de preot ómenilor nĕcăjiți pe alesul lor Gavriil Simedrea, un tinĕr Zarandén, carele poșede și diploma de învĕțător cualificat în tótă forma și la sosire între celelalte ia și conducerea învĕțămêntului. Primariul comunal un om fără leac de consciință, ținut la putere din grația domnilor, contra voinței poporului — deși român de nascere — forța părinții spre a-și trimite copii la scóla de stat. Bieții ómeni își trimitéu și pe cei neobligați încă la scólă spre a nu-i răpi primariul vampir, în urmă vine în scólă și de aci voia a duce copiii cu sila. Preotul numit nu cedéză sĕ apucă în timp de érnă a găta barem sala de învĕțămênt în noul edificiu, sare P. On. D. ppresbiter în ajutor și scóla sĕ salvéză și a treia ḑi de Rosalii sĕ sfinți cu tótă pompa cuvenită în presența poporului întreg. Sĕ fi vĕḑut însuflețire dela popor, deși tocmai pe atunci sĕ făcu și repartiția împrumutului. Acum gónă nóuă.

Domnii promit a seduce poporul că vor plăti scóla cu patru mii de fl. deși costă numai 2300 fl. numai ca sĕ-i pótă corupe, ḑicêndu-le, că ceialalți bani i vor pune în cassa bisericei. Dar își vor pune pofta în cuiu. O îngrijire mai arḑêndă e, că în acești patru ani până vor plăti scóla nu vor putea suporta salariul învĕțătoresc la 300 fl.

Aci Venerabilul Consistoriu, fórte bine ar face dacă le ar vota un ajutor cât de modest, mai mult, ca sĕ nu despereze ómenii.

Étă interesul cârmaciului bun ce face. Pot afirma, că tótă opera e a Prea Onoratului D. protoprespiter tractual Tuliu Roșescu. Câte comune curat românesci, mai mari și mai bine situate materialicesce nu cunosc și nu au încă scóle, și totuși domnii protopresbiteri concernenți nu cutéză . . .

Avis domnilor protopresbiteri de acest soiu!!!

„Persecutatul“.

Nr. 220/1896 [59] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dumbrava, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, computate în bani fac fl. 400.

Informațiuni detaiate sĕ pot trage dela subscrisul. Petenții vor subșterne suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subscrisului în terminul deschis, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Reghinului.

Reghinul săsesc, 22 Maiu, 1896.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

[60] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pentru zidirea unei biserici gr.-or. din comuna **Alămor**, protopresbiteratul Sĕliștei se va ținea licitațiune minuendă în **20 Iulie (1 August) a. c. la 11 óre a. m.** în scóla română din loc.

Prețul esclamării conform preliminariului de spese este **2622 fl. 35 cr.** pentru lucru fără de material.

Doritorii de a licita sunt poftiți a se presenta la terminul de mai sus în localul destinat, ér oferenții a înainta ofertele lor cu vadiul de **10%** din prețul de strigare oficiului parochial gr. or. din Alămor în terminul deschis.

Planul preliminariului de spese, condițiunile de licitație precum și alte informațiuni sĕ pot vedea, și câștiga dela oficiul parochial gr. or. din loc.

In numele comitetului parochial gr.-or. din Alămor.

Alămor, în 8 Iunie 1896.

Simeon Alămorean de **Alămor,**
paroch gr. or.

Turnătoria de clopote și de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[10] 18—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Marți, 18/30 Iuniu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl..

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

PUSZTASZER.

> „Pe națiuni acele insușiri sunt chiemate sĕ le ducă la inflorire, cari le-au creat și le-au susținut".
>
> „Istoria Ungariei ne invață, că în Ungaria, între marginile națiunei politice unitare, naționalitățile s'au putut desvolta liber, ér aspirațiunile lor legitime au aflat apĕrare și scutire in constituțiunea și libertatea ungară".
>
> *Ministrul Darányi.*

Parlamentul Ungariei a dispus, ca din incidentul „Milleniului" sĕ se ridice în anul acest millenar șepte monumente în șepte părți ale țĕrei, pe unde după „Anonimul notariu al Regelui Bela" ar fi întrat cei 7 duci ai Magiarilor în țéra acésta, și anume: în Muncaciu, în Brașov, în Nitra, în Dévény, în Pusztaszer, în Zimon și în Pannonhalma.

Începutul s'a făcut în Pusztaszer, comitatul Ciongrad, unde după „Anonimus" ducele „Árpád cu nobilii", adăpostiți în corturi, sub ceriul liber ar fi ținut cea dintâiu dietă „în care au fixat tóte legile consvetudinare și tóte drepturile țĕrii, cum sĕ se servéscă ducelui și notabililor lui și cum sĕ se pedepsécă ori-ce crimă".

Observăm în trécĕt ací, că pentru a constata acest moment de mărire al rasei magiare, „Anonimus" este autoritate chiar și înaintea Curuțului Thaly Kálmán, și merită ca sĕ se facă provocare la el chiar și în documentul așeḑat în pétra fundamentală a monumentului, dar cele ce le scrie tot „Anonimus" despre Românii, cari erau aici când au năvălit peste ei magiarii lui Árpád, sunt numai combinații vage. Relativ la Români nu „Anonimus", care va fi fost atare scribler cumpĕrat de Români are drept, ci învĕțatul și obiectivul istoric Hundsdorfer-Hunfalvy.

La 27 l. c. s'a pus pétra fundamentală cu mare solemnitate, în monumentul ce se ridică în Pusztaszer, pe locul unde se dă cu socotéla, că Magiarii sub Árpád ar fi ținut cea dintâi adunare de natură legislatorică, în care s'a pus basa constituției și libertăților de care se bucură „națiunea" ungară până în ḑiua de astăḑi.

Guvernul a fost representat la acéstă solemnitate prin ministrul Darányi Ignácz.

Ministrul Darányi a rostit un discurs memorabil, prin care în numele statului, care ridică monumentul, l'a dat în grija comitatului Ciongrad pe al cărui teritoriu se ridică.

Luăm act de acest discurs, pentru-că conține unele enunciațiuni memorabile, enunciațiuni, cari durere, se fac numai pentru a împăingini ochii străinătății, dar nu pentru de a le și observa cei ce le fac.

Étă esența discursului:

„Magiarii au câștigat patria acésta cu arma, dar o au ținut în posesiunea lor cu prudența".

„Și alte națiuni au avut arme, vitejie încă, dar aici tot nu s'au putut așeḑa, pentru-că le lipsia puterea de a întemeia statul, ceea-ce caracterisa pe Árpád și pe duci"...

„Ací, după o consfătuire de 34 ḑile, străbunii nostri au pus la cale trebile țerii. Aici au pus în lucrare contractul de sânge dela Etelköz, pe carele cu tot dreptul ni-l invidiază și națiuni mai puternice. Aici s'a născut constituțiunea nóstră, și nu exagerez când afirm, că edificând pe aceste base, și-a creat mai târḑiu Stul Stefan legile sale. Pe aceste urme s'a născut „Bula aurea" ér mai târḑiu „Sancțiunea pragmatică". Putem ḑice, că constituțiunea nóstră și astăḑi se raḑimă pe aceste base străvechi".

„O mie de ani a fost puțin ca sĕ nimicéscă arborele vieții statului ungar și constituțiunea ungară, deși în formă nouă, dar pe basele vechi și astăḑi stă neschimbată. Farmecul, care ne-a asigurat esistența națională în timp așa lung, a fost alipirea nóstră neclintită cătră constituțiune și libertate".....

„Noi nu ne-am căpĕtat constituțiunea gratis din grația sorții, ci am ajuns la ea prin o mare de lacrămi și de sânge, pentru aceea am și pus preț pe ea și am simțit totdeuna valórea ei"....

„Sciu, că și națiunea nóstră își are defectele sale, care s'au manifestat mai ales atunci când îi mergea bine", (Și nici odată nu i a mers așa bine ca astăḑi. Red.) dar la nenorociri totdeuna a fost una, și nu esistă putere, care sĕ nimicéscă pe acéstă națiune, și nu pot veni timpuri cu care sĕ nu dee pept vênjosia ei"....

„Binecuvêntăm pe generațiunile dispărute, cari au sciut sĕ așede acéstă patrie pe base solide și sĕ o conserve o mie de ani".

„Dar datoria nóstră și a celor ce urméḑă după noi merge mai departe".

„Noi avem chemarea ca din acéstă naținune cu însușiri excelente, dar mică la numĕr, sĕ facem o națiune înfloritóre și mare."

„Asta numai așa o putem ajunge, dacă vom rĕmânea fideli virtuților străbunilor nostri."

„Pe națiuni acele însușiri sunt chiemate se le ducă la inflorire, care le-au creat și le-au susținut".

„Istoria Ungariei ne învață, că în Ungaria, între marginile națiunei politice unitare, naționalitățile s'au putut desvolta liber ér aspirațiunile lor legitime au aflat apĕrare și scutire în constituțiunea și libertatea ungară".

„Istoria dovedesce și aceea, că totdéuna am respectat libertatea consciinței"...

„Rasa magiară, în privința toleranței întrece și pe cele mai înaintate națiuni.... Exemplul lui Ioan Huniade dovedesce, că nu s'a recerut origine splendidă, ca un om provĕḑut cu însușiri extraordinare, sĕ pótă ajunge la cele mai înalte posturi".

„Nici între clase n'a domnit la noi ura, carea am observat'o într'alte locuri"...

„Dar nu este de ajuns ca sĕ observăm numai virtuțile vechi, ci trebue sĕ le sporim cu virtuți nóue, ér din greșelile din trecut sĕ tragem consecuențele".

„Istoria ne învață și aceea, că în ḑile bune nu odată ne-am prea încreḑut, când apoi țéra a fost copleșită de lupte de partide și de neînțelegeri. Dacă vrem ca sĕ se realiseze visurile celor mai buni ai nostri, și ca națiunea nu numai sĕ existe, dar ca sĕ-'și și ocupe locul ce-'i compete în consiliul popórelor, atunci...... sĕ nu ne usăm cele mai bune puteri unul contra altuia, ci sĕ le folosim spre binele patriei, și dacă sunt și vor fi lupte politice, nici în focul luptei nu ne este permis sĕ uităm, că toți suntem fiii aceleiași mame, că suntem frați".

„Este grația provedinței, că în aceste momente memorabile, nu numai putem medita asupra gloriei din trecut, dar putem priví cu credință firmă la viitorul nostru".

„Generațiuni au venit, generațiuni s'au dus, s'au împlinit secoli, *dar coróna ungară de secoli n'au strălucit în mai mare pompă decât în ḑilele trecute, ér națiunea magiară, din vechi timpuri n'a avut o posițiune mai respectată*". (Pentru aceea sunteți așa încreḑuți? Red.)

„Acésta o póte mulțămi națiunea, afară de lui Dḑeu și de șieși regelui încoronat. El a prefăcut festivitatea în festivitatea națiunilor. In el s'a manifestat puternic acel spirit constituțional, care a pĕtruns pe Árpád, și căruia îi póte mulțămi magiarul esistența sa de o mie de ani. El a făcut posibil ca sĕ putem încheia cu glorie milleniul espirat, și ca sĕ începem cu glorie periodul nou al istoriei nóstre. Minunate sunt căile istoriei ungare"....

„Sĕ esiste acest monument timp nepre-calculabil. Sĕ vadă pe aici, pretutindenea o națiune mare, unitară, și liberă, carea nu numai vorbesce limba lui Árpád, dar este și démnă de el, în cugete, în simțiri, în fidelitate cătră constituție și în iubirea de patrie"....

Vom reveni.

Sibiiu, 17 Iuniu, 1896.

In statul nostru se plămădesce o luptă între biserică și stat, care incepe a lua forme tot mai concrete din ambe părțile.

In fruntea bisericilor stă biserica cea mai puternică din statul nostru, biserica romano-catolică, care începe a se organisa și a da semne, că este preparată spre a întra în lupta crâncenă.

Lupta acésta o a provocat curentul bolnăvicios din statul nostru, curentul de magiarisare și curentul anticreștin, care s'a inaugurat cu legile bisericesci despre căsătoria civilă, matriculele de stat, libera eserciare a religiunei, respective neconfesionalismul și recepțiunea confesiunei israelite.

Curentul de magiarisare și acest complex de legi anticrestine au împins bisericile la o legitimă apărare comună.

Sub firma liberalismului și a ideei de stat magiar multe lucruri s'au întêmplat în statul nostru.

FOIȚA.

EUSTAHIE.

(Legendă.)

(Încheiere.)

Între prisonieri era și o femeie mai înaintată în etate a cărei privire și ținută dovedeau, că nu cobórâ dintr'o familie neînsemnată, deși sĕ găsise între sclavele conducĕtorului barbarilor. Pe ea o prinsese doi ostași tineri, cari se distinseseră fórte mult în luptă. Terminându-se rĕsboiul, ostașii duseră prisoniera la comandant și 'i-o puse la disposiție. Când acum femeia captivă apăru în cortul lui Eustahie și vĕrsând lacrimi căḑu în genunchi, ca sĕ-'i céră grație, sĕ întêmpla un lucru de tot rar și neașteptat.

La întâiul sunet al vocii ei, Eustahie tresărí, privi femeia cu căutătura lui de vultur și de-odată o ridica dela pământ și o strînse la pieptul sĕu, chemând'o după numele ei iubit, lui prea bine cunoscut. În faptă femeia era adevĕrata lui soție, Teosbyta, care de mulți ani de ḑile fusese despărțită de el într'un mod atât de tiran, pe care el o credea mórtă, sau cel puțin, pentru el, perdută pentru totdéuna.

După ce trecu prima emoțiune a acestei revederi neașteptate, Eustahie se întórse cătră cei doi tineri frumoși, înalți, cari erau încă în cort, și-i întreba: cu ce îi póte rĕsplătí mai bine, că 'i-au redat pe iubita lui soție, pe care o perduse de atâta timp.

Cel mai bĕtrân deci îi rĕspunse în următoriul chip:

Eu vorbesc numai în numele meu, eu nu mi-aș dorí alta decât sĕ găsesc érăși pe cei mai de-aprópe ai mei.

Pentru că în copilăria mea mĕ răpise din brațele tatălui meu iubit un leu înfuriat nu mult după ce mama mea fusese răpită de nisce corăbieri cruḑi. Leul însĕ nu mi-a făcut nici un rĕu. Din contră mĕ nutri și mĕ crescu mare dimpreună cu puii lui, până deteră peste mine nisce vênători, cari m'au dus în satul lor, unde cu ceilalți copii am crescut și m'am întărit, ca sĕ devin ostaș pentru împĕrat și țéră, în contra dușmanilor nostri.

Istoria ta tocmai sémĕnă cu a mea, grăí al doilea soldat, privindu-'l cu băgare de sémă. Pentru-că în același mod am fost răpit și eu de un leopard care asemenea 'mi-a crușat viéța. Mai târḑiu m'a găsit și m'a crescut o familie de păstori, până când au creḑut că sunt destul de bĕtrân și tare ca sĕ mĕ fac oștean, cum era și tatăl meu. De el și de maica mea mĕ despărțisem chiar ca și tine, și tu a bună sémă nu ești altul, decât prea iubitul meu frate.

Scumpi copii, voi ați regăsit pe tatăl și pe mama vóstră! ḑise Eustahie.

Încă câteva minute esplicară totul, și familia, care odinióră fusese despărțită într'un mod atât de crud, care acum se regăsise ca prin minune, din momentul acesta nu avea altă dorință, decât sĕ trăiască cu multă dragoste împreună.

Îndată ce sĕ sfîrși rĕsboiul, óstea victoriósă se întórse la Roma și fu copleșită de laude și de binecuvêntările cetățenilor, cari prin eroismul ei sĕ vedeau scăpați de tóte grijile. Acum și Estahie ar fi putut uita ușor ḑilele cele amare de ispită. Pe iubiții sĕi îi avea lângă sine. Erăși sĕ vedea bogat și puternic, onorat și prețuit de întreg poporul. Și în adevĕr putea sĕ fie mândru pentru faptele sale. Dar își aduse aminte de vechiul sĕu pĕcat și, chiar în óra succesului, rĕmase umilit ḑicênd, că numai lui Dumneḑeu sĕ cuvine laudă.

La întrarea în Roma învingĕtorii fură primiți de însuși împĕratul și de suita lui, și după datina veche, petrecuți în triumf pe stradele cetății. Tóte privirile sunt ațintite asupra lui Eustahie, numele lui se auḑia din gura fie-căruia. Între strigătele vesele ale mulțimei, conductul triumfal ajunse în fine la palat, unde era pregătită o masă strălucită. La acésta căpitanul încoronat ședea lângă împĕratul și fu tractat cu tóte onorurile. La sfîrșitul mesii, după ce armata vitéză fu lăudată în de ajuns, împĕratul sĕ ridica de pe tron și ḑise:

„Templul este aprópe, sĕ mergem și sĕ mulțămim Ḑeilor nostri pentru ajutorul și grația lor".

Conductul strălucit sĕ puse din nou în mișcare. Singur Eustahie rĕmase înapoi mărturisind împĕratului, că dênsul este creștin și ca creștin cu venerație își plécă genunchele înaintea unicului Dumneḑeu al cerului și al pământului, ér sĕ fățăréscă venerație mincinósă îl opresce consciința.

Auḑind acestea împĕratul, nori negri îi întunecară fruntea și pleca în tăcere mai departe.

In timpul din urmă s'a atentat și la conscienţa religiósă a elevilor de scólă și îndrăsnéla a mers așa de departe, încât s'au pretins dela catecheţi, ca ei sĕ predea religiunea nu în limba maternă a elevului, nu în limba liturgică a bisericilor naţionale românesci, ci în limba de instrucţiune a respectivei scóle, în limba magiară.

Lucrul acesta s'a încercat încă pe timpul, când în fruntea ministeriului de culte se afla contele Csáky, din când în când s'a împrospĕtat în unele locuri, și acuma stă ca focul sub spusă. Se mai manifestă din când în când, ca sĕ se scie, că nu a adormit, nu s'a stins cu totul.

Noi vorbim din esperienţele nóstre ca catecheţi la scólele strĕine cu elevi greco-orientali, ortodocși români.

Eperienţelor nóstre pănă acuma nu le-am dat espresiune și în presă. Le-am notificat auforităţilor superióre bisericesci, cărora eram datori sĕ descoperim atentatul, care se prepara asupra conscienţei nóstre de preoţi, asupra conscienţei religionare a elevilor, și în general asupra bisericei.

Curentul de a desbrăca catechisarea de scopul ei sublim și creștinesc, și a o degrada la un mijloc nedemn pentru o ideie nerealisabilă nu s'a mărginit numai faţă cu o singură biserică. El a fost general.

De aci se esplică instrucţiunea pentru archiepiscopii, episcopii și ceialalţi ordinari ai regatului Ungariei, care s'a trimis în ḑilele aceste de către congregatiunea pentru afacerile și obiectele de deliberare ale episcopilor și regularilor.

Instrucţiunea acésta esmisă pentru catolici s'a publicat în presa din patria nóstră, și ea a scos din minţi pe presa jidană liberală, care privesce în acea instrucţiune un semn de apĕrare a bisericei. Ḑiarele necreștine declară acea instrucţiune de luptă a bisericei contra statului.

Mai ales punctul IX din acea instrucţiune, unde se vorbesce de limba în care sĕ se facă catechisarea elevilor în scólele statului, și cum sĕ se predice la înţelesul poporului acel punct am voit noi sĕ-l ilustrăm prin esperienţele nóstre.

Atacurile contra religiunei, contra vieţei bisericesci, contra tainelor, atacurile aceste vor aduna bisericile creștine episcopale la o apĕrare comună, la apĕrarea instituţiunilor bisericesci, cari s'au dat nouĕ prin Iisus Christos și prin bărbăţii bisericesci, cari s'au păstrat cu sânţenie aprópe 2000 de ani, și cari acuma sunt atacate de curentul magiar-jidan, inimic bisericei lui Christos.

Când vom fi toţi pentru unul și unul pentru toţi, nici porţile iadului nu vor puté rĕsbí asupra nóstră.

Turburări în Orient.

Rĕseóla de pe insula Creta nu este încă potolită, ba nici nu se intrevede încă speranţa acésta, și deja schinteile altor turburări au ţișnit în ţinuturile turcesci locuite de Druși și Armeni. La Hauran Drușii, acest popor sĕlbatic și crud, au nimicit în luptă 6 companii complecte de soldaţi mohamedani pedestri, și o sută de călăreţi; la Soneyda au împresurat garnisóna și o ţin blocată. La Sivas, Diarbekir și Malatia, localităţi cari au format scena măcelurilor din anul trecut, situaţia e perfect aceeași — așa spun ultimele telegrame sosite pin Asia mică — ca în ajunul exploxiei atrocităţilor de atunci. Realisa-se va acéstă prevestire négră?

Și la Creta armata imperială otomană mai susţine lupte cu insurgenţii, escesele se comit de o parte și de alta, căci tocmai când știrile oficiale turcesci anunţă, că creștinii s'au făcut culpabili de măceluri și prădăciuni, sosesc și informaţiunile din sorginte creștină acusând trupele otomane de crime și jafuri. Iar telegrama primită eri séră anunţă, că nu se intrevede un sfêrșit apropiat al rĕscólei.

Puterile cele mari europene n'au intervenit încă pentru a pune capĕt acestei stări de lucruri, de și pare a exista între ele înţelegerea și asupra modului de a procede și în privinţa cererilor de formulat. Se scie numai, că puterile au hotărît sĕ nu procedeze isolat, ci de comun acord, așa cum a făcut în cestia armenéscă și sĕ céră Porţii, ca măsură de potolire a spiritelor din Creta: 1° numirea unui guvernator creștin; 2° restabilirea convenţiunii din Haleppo și 3° convocarea adunărei naţionale din Creta.

Intârḑierea acestei intervenţiuni se atribue tratărilor nesfêrșite încă asupra formei în care trebue sĕ se presinte și sĕ susţie cererile puterilor. In ori ce cas însĕ, forma nu póte fi obiectul unor neînţelegeri, cari sĕ zădărnicéscă hotărîrea de a interveni și așa se astéptă din ḑi în ḑi pasul decisiv al puterilor.

In aparenţă, demersul acesta se îndreptéză în potriva Turciei, căci reamintirea unei datorii de îndeplinit nu se consideră în politică drept act de preteșug. In realitate, intervenţia puterilor e în folosul imperiului otoman și al menţinerii sale. Se scie, că numai concertul european a înlăturat pericolul care ameninţa Turcia când cu măcelurile din Armenia și că acéstă procedare în comun acord a puterilor n'a avut alt scop de cât putinţa de a menţine Turcia în „statusquo“. Acum Europa are din nou misiunea sĕ reamintéscă Sultanului, că e o cestie de conservaţiune proprie năbușirea cât mai grăbită a rĕscólei din Creta.

Ceea ce Cretenii se încércă a obţie acum prin puterea armelor, Turcia le-a promis deja de mult pe hârtie. Au rĕmas însĕ literă mórtă și Statutul organic din 1868, și convenţia din Haleppo de la 1878 și articolul referitor la Creta din tratatul încheat la Berlin la 1879. Cretenii nu cer prin urmare inovaţiunii sau reforme, cari trebuesc d'abia încercate, cum e casul cu Armenii și Macedonenii.

In împrejurările actuale, toţi amicii sinceri ai Turciei trebue sĕ-i povĕţuiască primirea și realisarea punctelor ce vor supune Porţii puterile europene. Pe insula din marea Mediterană flacăra arde deja, în Asia mică ţîșnesc deja schinteile și în Macedonia mâni criminale se încércă sĕ aprindă fitilul bombei. Sublima pórtă trebue sĕ vegheze ca aceste provincii sĕ devie sau sĕ rĕmâie liniștite, căci numai în linisce nu se póte schimba nimic din actuala configuraţie a imperiului otoman. Asta e povaţa pretinéscă ce i-o dau adevĕraţii amici. („Timpul.“)

Din parlamentul magiar.

Ședinţa dela 22 Iuniu 1896 st. n.

După verificarea protocolului din ședinţa trecută și după luarea unor disposiţiuni referitóre la sĕrbările millenare ce se vor ţiné la Pusztaszer în 27 l. c., se trece la desbaterea specială asupra proiectului de lege despre urcarea dării de consum pentru zachar.

Deputaţii oposiţionali se silesc și în acésta ședinţă a combate urcarea dării premiilor pentru esportul de zachar motivându-și părerile tot cu argumentele din ședinţa trecută.

Tóte înzadar, căci maioritatea a primit proiectul nemodificat.

S'a pus apoi la ordinea ḑilei proiectul de lege referitoriu la darea de case din care s'au primit de maioritate mai mulţi paragrafi nemodificaţi.

Ședinţa dela 23 l. c. st. n.

In ședinţa acésta s'a continuat desbaterea specială asupra proiectului de lege despre darea pentru case.

S'au primit toţi §§ nemodificaţi cu excepţiunea §-lui despre darea pentru casele din Segedin, a căror scutire de dare s'a prelungit pănă la finea anului 1905.

A mai primit camera încă un proiect de lege, despre posesiunile jilerilor trecêndu-se apoi la pertractarea interpelaţiunilor.

Cu acéstă ocasiune *ministrul president br. Bánffy Dezső* rĕspunde la interpelaţiunile înaintate în cestiunea orientală și la agitaţiunile lui Lueger contra Ungariei.

Referitoriu la prima interpelaţiune respunde lui Ugron Gábor următórele:

Nu scie cum Ugron a înaintat acea interpelaţiune tocmai pe timpul când încă nici nu erau terminate desbaterile delegaţiunilor asupra afacerilor comune cu Austria și declară, că guvernul magiar consimte cu politica ministrului de esterne. Exposeul ministrului de externe consumă cu cele cuprinse in tractatul dela Berlin pentru susţinerea statului actual în orient și acésta nu însémnă, că nu nutrim simpatii cu Turcia. Cele ce s'au ḑis la adresa Turciei nu sunt dojane, ci admoniţiuni amicale.

Ugron Gábor nu se mulţămesce cu respunsul ministrului președinte deóre-ce acesta nu i-a respuns în ce a costat aceea acţiune iniţiată de guvernul nostru extern contra punerei provisorie sub tutorat a sultanului pănă va pute face ordine în internul monarchiei sale. Dacă guvernul extern ţine ca nici o putere sĕ nu ajungă la influinţă preponderanţă în statele din orient, atunci pentru ce nu s'a făcut acésta și faţă de Bulgaria, carea a ajuns cu totul sub influinţa ruséscă. Pănă când faţă de Turcia acel guvern s'a purtat provocătoriu, faţă de celelalte state s'a arĕtat chiar prevenitoriu. Tótă procedura delegaţiunilor nu este altceva decât, că la întrunirile sale face un compliment și dă un prânḑ după-cum făceau Spectabilele staturi și ordine (Karok és Rendek. Red.) guvernului absolutistic din Transilvania sub domnia habsburgică. Noi avem și interese politice externe speciale magiare. Ér acestea în delegaţiuni nu sunt apĕrate de ajuns. Nu putem sĕ nu ne îngrijim ca Turcia sĕ nu ajungă sórtea Poloniei.

Maioritatea ia rĕspunsul ministrului președinte la cunoscinţă.

Referitoriu la agitaţiunile lui Lueger contra Ungariei ministrul președinte rĕspunde tot lui Ugron și tot odată și lui Holló și Meszlényi următórele:

Agitaţiunile lui Lueger contra Ungariei nu le consideră de lucruri serióse și nici camera n'ar trebui sĕ le dee atâta importanţă luându-le la desbatere. Acelea sunt afaceri interne austriace și Lueger bucurându-se de libertatea cuvêntului în Austria, acolo póte vorbi ce vrea, și dacă va vorbi ce nu trebue și cum nu se cuvine, e sigur că guvernul de acolo îl va pune la reson. Dar apoi și Ugron a vorbit contra Austriei aprópe în stilul lui Lueger, ceea ce însĕ el nu apróbă nici pentru unul nici pentru altul. Cât pentru interpelarea lui Meszlényi referitóre la agenţi cari respâdesc tipărituri în Ungaria contra Ungariei, guvernul încă n'are cunoscinţă despre atari tipărituri; dar la casuri obveniente își va sci face datoria contra astorfel de agitaţiuni.

Meszlényi nu se declară mulţămit cu rĕspunsul dat. Maioritatea însĕ îl primesce și pe acesta.

Ședinţa dela 21 l. c. st. n.

Ședinţa acésta a fost ultima ședinţă a a parlamentului nostru convocat în sesiunea actuală.

Trecêndu se la ordinea ḑilei, s'au primit în a treia cetire proiectele de lege despre darea pentru case cel despre posesiunile jileresci.

Au mai rĕspuns apoi unii ministri la câteva interpelaţiuni de interes local, ér presidentul propune casei: ca sĕ nu se mai ţină ședinţe meritorice pănă la 3 Septembre; la ședinţa dela 3 Septembre, împreună cu alte afaceri curente, sĕ se pună la ordinea ḑilei proiectul de lege despre procedura penală; sĕ i-se dea autorisaţie a dispune cele necesare pentru întregirea mandatelor ce eventual ar deveni vacante și la 18 August, ḑiua nascerei Maiest. Sale, sĕ pótă preda M. Sale în numele camerei felicitările acesteia.

Primindu-se tóte aceste propuneri, ședinţa s'a terminat la 12 óre m.

Noutăţi.

Chirotoniri. Ex. Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a chirotonit la 7 Iuniu, 1896 st. v. pe dl Petru Checicheș întru presbiter pentru parochia Apahida (tract. Clușului); la 8 Iuniu a. c. st. v. pe dl Andron Bogdan, întru presbiter pentru parochia Ţărăţel (tractul Zarandului) și la 9 Iuniu a. c. st. v. pe dl Dionisiu Bobeiu, întru capelan lângă bĕtrânul seu tată parochul Simeon Bobeiu, pentru parochia Petreni (tract. Orĕștiei). Toţi clerici ordinari, absoluţi.

Felicitările nóstre!

* * *

Examene. Sĕptămâna trecută s'au ţinut examenele anuale la scólele de fetiţe ro-

---

Nu mult timp după acésta împĕratul trimise garda domnéscă, care trebuia sĕ aducă pe Eustahie dimpreună cu familia lui în templu, unde altarul de jertfă era gata și céta preoţilor jur împrejur.

Acum puteţi alege, ḑise împĕratul, avênd faţa posomorîtă. Ori vĕ închinaţi Ḑeilor, cărora ne închinăm noi, ori muriţi mórte, care o mor toţi aceia, cari despreţuesc numele lor sfânt.

Noi nu ne putem ruga Ḑeilor mincinoși, rĕspunse Eustahie și familia lui ca dintr'o gură. Dumneḑeul nostru nu ne părăsesce nici odată. Cum sĕ-'l putem despreţuí noi? Numele lui fie în veci binecuvêntat!

Auḑind împĕratul acestea, în mănia sa uită ceea-ce a făcut Eustahie pentru împĕrăţie. Păzitorii căpĕtară poruncă sĕ-'l arunce în pușcăria cea mai adêncă, dimpreună cu pe toţi ai sĕi. Și fiind-că Eustahie, soţia și copii sĕi refusară și de aici încolo d'a se închina Ḑeilor păgâni, cum dorea împĕratul, li-s'a făcut judecata: sĕ fie aruncaţi ca sĕ-'i mânânce fiarĕle sĕlbatice.

Coloseul se umplu de privitori, cari n'aveau milă în inima lor. Sgomotul mulţimei nerăbdătóre era întrecut de urletul flămândelor animale sĕlbatice, cari lacome încercau sĕ iasă din căsuliile lor, când de-odată fură conduși în arenă Eustahie, nobila-i soţie și voinicii lor fii. Ei, braţ la braţ, steteră în mijlocul arenei, liniștiţi, fără frică, ridicând cu încredere ochii către cerul limpede, azur.

Acum se deschiseră căsuliile și de-odată năvălesc afară un leu și un leopard și cu nisce sărituri sĕlbatice, se aruncă peste năsipul plin de sânge drept asupra jertfelor lor. Cum ajunseră însĕ la céta mică, neajutorată, firea lor, neastêmpărată și setósă de sânge, într'o clipă se preface blândă și cruţătóre. Fiarăle sĕlbatice recunoscură pe tinerii, pe cari îi crescură în patria deșertului lor. Cu lingușire se puseră la piciórele junilor și, spre uimirea tuturor, începură a le linge mânile.

Dar minunea acésta nu le a folosit nimic sĕrmanilor prigoniţi. Mănia împĕratului crescu afară din cale, vĕḑênd că animalele sĕlbatice au mai multă milă cu cei osândiţi, decât semenii lor proprii. El porunci ca nu numei decât sĕ se pregătéscă taurul cel mare de metal, înfiorătorul sĕu instrument de chinuire. Familia creștină fu împinsă în pântecele namilei de metal. Acésta însĕ se ruga neîntrerupt cu credinţă neclintită, lăuda și preamărea pe Atotputernicul, în care singur își avea tótă mângăierea. Îngerul Domnului li-se arĕta și le porunci sĕ nu se îngrijéscă mai departe și sĕ sufere.

Îndată ce au fost închiși în spaţiul încunjurat cu metal, slugile călĕilor aprinseră dedesubt un foc puternic, astfel că, cu amurgul serii, fierul sĕ făcu roșu de flacări. Înlăuntrul lui însĕ era tăcere și liniște.

Trei ḑile și trei nopţi a ars focul într'una, fără întrerumpere. În sfêrșit porunci împĕratul sĕ 'l stîngă și sĕ scótă afară cenușa acestora, cari au îndrăsnit sĕ nu se supună poruncilor lui.

După ce s'a rĕcit monstrul cel de fier și slugile descuiară corpul prefăcut éră negru, vĕḑură pe Eustahie, pe soţia și fii lor stând lângă olaltă neatinși ca și când nu li s'ar fi întêmplat nimic. Nu li-se pârli nici un fir de pĕr. Cu gingășie erau îmbrăţișaţi unul cu altul și toţi patru steteau pe faţă cu un zimbet supranatural, frumoși mândri, și se părea că în somnul lor dulce, fericit, au uitat pentru veci de suferinţele și grijile lor.

Comunicată de

Petra-Petrescu.

mânesci din loc. Mercuri s'au ţinut examenele cu scóla elementară de fete a Reuniunei femeilor române din Sibiiu, sub conducerea presidentei reuniunei a dómnei Maria Cosma.

Joi s'a făcut încheerea solemnă a anului scolar.

La scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane examenele anuale s'au ţinut Joi şi Vineri şi Sâmbătă s'a făcut încheerea festivă a anului scolar. Examenele aceste s'au făcut sub conducerea membrului din sinul comitetului, a asesorului consistorial Zacharia Boiu.

Lucrurile de mână au fost expuse pentru ambele scóle în sale deosebite.

La esamenele aceste au luat parte un public distins, şi mult au admirat atât examenele cât şi lucrurile de mână ale fetiţelor.

Scólele aceste românesci au o deosebită missiune culturală aici în Sibiiu, şi ele şi-o şi împlinesc cu sânţenie. Onóre corporaţiunilor, cari le susţin, onóre corpului profesoral, care cu deplină conscienţiositate îşi face datorinţa.

* * *

Cas de mórte. Gimnasiul nostru din Braşov a suferit o mare perdere prin trecerea din viéţă a profesorului **Dr. Emilian Popescu.** Abia din tómna anului trecut s'a fost aşeḑat profesorul Popescu la gimnasiul nostru din Braşov, după ce servise 2 ani ca profesor suplent la institutul nostru archidiecesan pedagogic-teologic, şi 1 an ca profesor provisoriu la scóla reală de stat din Cassovia, şi în acest scurt timp prin cunoscinţele sale temeinice şi prin firea sa blândă şi-a câscigat stima şi iubirea colegilor sĕi şi a elevilor.

Dumneḑeu sĕ-l odihnéscă în laturea celor drepţi.

Din partea familiei ni s'a trimis următoriul anunţ fnnebral:

Greu lovită de sórte vĕd. Ioana Popescu n. Sandor ca mamă, Gisela Truţia ca soţie, Victoria, Ioan Iosif, Rafila, Sofia, Iuliana şi Teodor ca fraţi şi surori, Sidonia Crişan, Pavel Şendrea şi Simion Butnariu ca cumnată şi cumnaţi, Ioan, Maria şi Ionel ca nepoţi, anunţă tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor trecerea din viaţă a prea iubitului lor fiu, soţ, frate, cumnat şi uncheşiu

Dr. Emilian Popescu

profesor la gimn. din Braşov,

carele după grele suferinţe şi-a dat nobilul séu suflet în mânile Creatorului în 26 Iunie 1896 st. n. în al 33 lea an al etăţii.

Rĕmăşiţele pămêntesci sĕ vor aşeḑa după ritul bisericei gr.-or. în 27 l. c.

Dumbrava, la 26 Iunie 1896.

* * *

† Nicolau Strĕvoiu. Institutele nóstre de învĕţământ din Braşov au suferit dureróse perderi în ḑilele din urmă. Aprópe în aceeaşi ḑi a rĕposat presidentul eforiei scólelor nóstre centrale din Braşov Nicolau Strĕvoiu şi profesorul Dr. Emilian Popescu.

Nicolau Strĕvoiu a fost strîns legat de sórtea instituţiunilor nóstre culturale din Braşov, timp de aprópe 20 ani a fost în fruntea eforiei ca vicepreşedinte şi respective ca preşedinte, pe care o a condus totdéuna cu înţelepciune şi mult tact. Inzestrat dela bunul Dumneḑeu cu minte ageră, deosebit dar oratoric, şi mai pre sus de tóte cu inimă bună, advocatul Nicolau Strĕvoiu în tóte locurile cu demnitate a representat instituţiunile nóstre culturale, cu bărbăţie le-a apĕrat de câte ori ele au fost atacate.

Trecerea lui din viéţă lasă un gol, care multă vreme se va simţi.

Fiei ţĕrina uşóră, şi memoria eternă.

* * *

Păgânismul în Ungaria. In „F. D“. cetim că: „Socialişti din Hodmezővásárhely au hotărît în adunarea lor din urmă sĕ se substragă dela ori ce legătură cu biserica şi sĕ fie neconfesionali. Inainte de a aduce în deplinire acéstă hotărîre, deciseră sĕ se înţelégă în privinţa acésta şi cu socialişti din Budapesta, ca aşa apoi sĕ procédă toţi în mod solidar.

* * *

O mare catastrofă pe mare. Se vestesce din Londra, că vaporul „Drummond Castle“ în nóptea de 16 spre 17 a curentei s'a ciocnit la Quassand pe Marea-atlantică cu un alt vapor necunoscut. „Drummond Castle“ s'a cufundat inmediat împreună cu întreg personalul. Pe vapor se aflau 143 pasagieri şi 103 matrozi şi oficeri. — O altă telegramă din Brest spune, că vaporul s'a ciocnit de o stâncă şi astfeliu s'a produs catastrofa. Dintre naufragiaţi numai trei inşi au putut fi mântuiţi.

* * *

Renumele şi grăsimea. E o veche şi generală esperiinţă, că bărbaţii renumiţi cu puţină esceptiune toţi au fost macri şi aşa sunt şi astăḑi. Deja nici Iuliu Cesar nu-şi încredea afacerile mai importante ómenilor graşi. Din contră, mai tóte femeile renumite au fost grase. Astfel Cleopatra vestita şi frumósa regină a Egipetului, Ecaterina ţarina ruşilor, Ana „cea bună“ regina Angliei, Cristiana şi Isabela, regine spaniole, ér dintre artiste şi scriitóre George Eliot, George Sand, Hanna Movre, dna Stael, Rosa Bonheur etc.

* * *

Roman. Mai ḑilele trecute în pustietăţile de Sant-Mountrin (America) a reposat un bărbat, a cărui nume era vestit în dóuĕ părţi ale lumei, adecă în Europa şi America. Pustnicul deşertului Sant-Mountrin a trăit în singuritate şi retras de sgomotul lumei purtând o viéţă ascetică şi plină de abnegaţiuni. Dr. Lazarus era numele acestui bărbat, care înainte cu 20 de ani era unul dintre cei mai renumiţi medici din New-York. S'a distins apoi şi prin scrierile sale scientifice şi de specialitate publicate în ḑiare americane şi europene. Când acest bărbat ajunse chiar la înălţimea renumelui sĕu nu numai în America ci şi în Europa, a început a se amesteca între anarchişti şi din ce în ce a luneca de pe înaltul nivel la care prin sciinţă s'a ridicat, până în urmă fu cuprins..... Atunci în desperarea sa s'a retras în ascetism, unde prietenii lui îi trimiteau din când în când mâncare şi îmbrăcăminte

* * *

In care epocă este mai ameninţată viéţa omului? Câte un învĕţat afirmă, că cel mai periclitat period al vieţii omenesci sunt anii 1, 32 şi 54. Se afirmă, că în anii acestia ai vieţii mor cei mai mulţi ómeni. Cine a trecut peste anul prim, acela are prospecte sĕ ajungă şi al 16-lea an şi fórte probabil, că şi pe al 32-lea Cine a trecut norocos peste al 82-lea, probabil va trăi încă câţi-va ani, deşi nu mulţi. Etatea cea mai favorabilă este aşa dară cea împlinită dela anul prim până la al 16-lea şi cea dela al 32 lea până la al 54-lea. In proporţie e nefavorabilă etatea dela al 16-lea an până la al 32-lea şi dela al 54 lea până la al 82-lea an. E uimitóre crescerea puterii de viéţă în anul al 32-lea şi în al 82-lea, apoi scăderea ei repentină în al 55-lea an. Ca şi când instinctul de viéţă lucrătoriu în noi, după învingerea stâncilor periculóse numerotate cu 32 şi 82 consciu de puterea sa şi-ar ridica falnic capul şi ca şi când după măcinarea anului al 54-lea ar recădea obosit şi exahauriat. Dar de altă parte sĕ nu uităm, că e vorbă de numĕr mijlociu; viéţa câte unui om singuratic, la care póte am aplica numerii acestia, eventual ne arată cu totul alte proporţii. Acésta însĕ e excepţiune. Acei mai mici şi mai mari numeri formézā regula. Conform acestei reguli anii 16, 32 şi 54 împart viéţa omenéscă în cinci perióde cu totului tot deosebite unele de altele. Până la anul al 16-lea ţine copilăria; dela al 16—32 junia; dela al 32—54 bărbăţia şi dela al 54—82 bĕtrâneţele, ér de acolea încolo moşnegia.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Zarand, în 12 Iuniu 1896.

La 9 Iuniu n. s'a ţinut examenul la scóla populară-centrală din Brad, sub presidiul dlui protopresb. tractual V. Damian. Inainte de améḑi a fost examenul cu fetiţele. Învĕţătóre e d-şóra Maria Cristea. După améḑi a fost examenul cu băeţii. Învĕţător dl G. Iula. Ambele puteri didactice au cualificaţiune prescrisă. Scóla corĕspunḑĕtóre şi provĕḑută cu tóte aparatele necesari.

Examenul cu fetiţele s'a început la órele 10 şi jumĕtate, şi s'a finit la 1 óră după améḑi. Eleve presente la examen 28, dintre cari preste jumĕtate începĕtóre. În sala de gimnastică, unde s'a ţinut examenul era pe lângă părinţii pruncilor, şi public destul de numĕros. Am observat şi vre-o 2 invĕţători dela sate; ar fi putut vení şi mai mulţi. Sala împodobită cu frunzari, éră pe un părete al salei erau bine arangiate frumósele lucruri de mână ale fetiţelor.

Sĕ începe examenul, primul examen al fetiţelor române, instruate prin învĕţătóre română. Ţinuta învĕţătoresei e démnă, şi numai câte odată prea sfiiciósă. Limbagiul e corect. Întrebările sunt bine puse, excepţionând 3—4 întrebări prea uşóre d. e.: „aşa dară, pe Iosif l'a iubit mai mult tatăl seu?“ etc. etc.

S'a examinat din rugăciuni, istoria biblică (schiţe din Testamentul vechiu şi nou). Elevele rĕspund în limbagiu fluent şi corect. Sunt bine disciplinate, înţeleg ce rĕspund, şi nu s'a putut observa dresura anume pregătită pentru examen, ce vine de atâtea ori înainte în alte scóle, unde sĕ fac examene de parade.

A urmat apoi cetirea română cu desp. I. II. şi III. Resultatul bun. Ici colo s'a observat, ca urmă a trecutului, că unele (ca excepţiune) începĕtóre rostind sunetele unei silabe, după-cum urméză, le mai rostéu încă odată împreună, ceea-ce îngreuna şi întârḑia rostirea întregului cuvênt.

S'a narat piese mai alese şi s'au întrebat din gramatică vre-o 4—5 inse, cărora s'a propus. Rĕspunsurile sunt precise. De excepţionat: pronunciarea cuvêntului singular şi plural cu intonarea pe primele silabe (sing. şi plur.) ceea-ce e necorect.

Au urmat apoi din magiară: traduceri simple. Computul în ciclul numerilor până la 1000. Din Geografie: comitatul Huniădórei, şi pe scurt capitalele comitatelor din Ungaria. Din istoria patriei: câteva monografii. Preste tot rĕspunsuri bune. După fie-care obiect de învĕţământ s'a cântat câte o poesie şi s'a declamat.

Ne cercetând eleve şi cursul IV, V şi VI, firesce nici nu s'a putut lua materialul prescris pentru aceste. Scrisorile de examen ale elevelor preste tot frumóse, luând în considerare absenţiile multe ale unor eleve. Cronicele scolare, matricula, materialul pertractat în decursul anului, în un conspect aclus, catalogul de clasă, tóte erau în ordine.

La urmă presidiul îşi exprimă bucuria pentru resultatul examenului, şi pune la inima părinţilor a-şi trimite fetiţele regulat la scólă; după-ce autoritatea scolară face totul pentru întreţinerea scólei Dacă era mai mult scos la ivélă meritul învĕţătórei la progresul realisat, ar fi fost nu un act de curtenire, ci de încuragiare. Se împărţiră apoi premii în cărţi şi material pentru lucrul de mână, între elevele, cari meritară.

În genere cu mângăere putem constata, că am asistat la un examen bun, şi ne voind a face complimente, învĕţătórea e o bună putere didactică, conscie de misiunea sa grea.

O singură durere avem: erau numai 28 eleve presente, abia a şasa parte din câte sunt obligate a cerceta scóla.

După améḑi s'a ţinut examenul cu elevii. Presenţi 36 elevi dintre cari aprópe trei părţi incepători.

Ţinuta învĕţătorului corectă, limbagiu curat, însĕ prea domol, ceea-ce se póte ḑice şi despre respunsurile elevilor Intrebările sunt bine puse, şi numai la comput s'a dat vre-o doue teme nu tocmai acomodate. S'au examinat tot din aceleaşi obiecte, ca şi la examenul cu fetiţele, căci durerea! şi aici lipsau şi nu au frecuentat scóla de loc elevi apţi pentru ultimele trei despărţĕminte. Invĕţătorul a avut de lucrat aşa ḑicênd: în ţelină, şi e un merit al dênsului, că resultatul între împregiurări, cari nu au atârnat dela dênsul — a fost bun.

Preste tot elevii au dat rĕspunsuri bune, au declamat şi au cântat binişor. Piesele cântate după cuprinsul lor au fost bine alese. Invĕţătoriul s'au făcut un rival nobil al colegei sale învĕţătore în ce privesce progresul preste tot. O ḑic acésta pentru a nu mai repeta unele lucruri amintite la examenul cu fetiţele. După multe sbuciumări în fine scóla centrală din Brad putem ḑice şi-a câştigat douĕ puteri didactice fórte bune. Atârnă numai dela autorităţile locali scolari şi administrative ca sĕ se reguleze odată şi frecuentarea regulată. A avé din aprópe 300 prunci obligaţi numai 50—60 în scólă, însémnă a stagna în veci, şi pre învĕţători ai descuragia dându-le tot numai începĕtori. Sĕrăcia şi depărtarea pruncilor de scólă, invocată adese-ori, nu mai prinde; fiind-că vedem că începĕtori până pre la al 10-lea vin la scólă firesce neregulat. Lipsesc însĕ pruncii dela 10—12 ani. Acésta a constatat-o şi presidiul. Dacă de voie bună nu se trimit pruncii la scólă, sĕ se pedepséscă culpabilii. De multe-ori trebue sĕ i faci omului bine „cu sila“.

Colegul.

Brad, în Iuniu 1896.

De încheiere.

E o infamie aserţiunea lui G. Mar. din nr. 127 al „Tribunei“, că corespondentul „Telegrafului Român“ l'a denunţat în „Ellenzék“ Nr. 130 directorului suprem de scóle, de nou şi repeţit. Eu protestez contra acestei insinuări. N'am nici o cunoscinţă şi m'a ferit Dumneḑeu sĕ scriu acel articlu. Dar până când vei continua dle G. Mar... cu ipocondria? În 1894 ai vorbit firesce nespălat că: învĕţ. I. G. te-a denunţat la directorul suprem de scóle, şi când colo însuşi directorul îţi descopere pe autorul arĕtărei, Bro Gy. Arpád, şi te face atent la urmări. Dar una mai próspĕtă: Dta, dle Dr. Radu concipiezi, trimiţi şi publici o telegramă în nr. 5 al „Rev. Orĕştiei“ că „I. G. te-a denunţat la pretură“, şi în urmă însuţi recunosci în faţa lui, că altă persónă a denunţat. Sunt acestea acte de om matur? Au nu din circul viţios al dtale G. Mar... s'a scris în nr. 4 al „Rev. Orĕştiei“ din a. c., că *„Tribuna“ cea nóuă a denunţat şi denunţă pe fraţii de acelaşi sânge cari au fost la „consfătuirea din Braşov“.* Şi acum tot despre acele lucruri ḑici, că vĕ denunţă în „Ellenzék“ corespondentul „Telegrafului Român“ şi, că sapă gimnasiul din Brad. Eu produc fapte éră G. Mar... insulte. Nu mĕ mir, că l'a apucat şi gróză de gendarmi, şi în urmă póte şi gróza de ţĕranii din Mestécăn, în urma aventurei mai próspete. Nu corespondentul „Telegrafului Român“ ci coteria din care face parte G. Mar... sapă gimnasiul, voind a surpa direcţiunea gimnasială şi pe ómenii cari au muncit gratuit pentru institut.

Şi în urmă dacă corespondentul „Telegrafului Român“ ar fi făcut vre un act antiromânesc, de sigur l'aţi fi dat de gol, strigând: „Rĕstigniţi-l!“

A+F.

Convocări.

Conform conclusului adunărei generale din 6 Iuliu 1895. adunarea generală a „Reuniunei femeilor româna din Mediaş şi jur“ se va ţinea în anul curent în 11 Iulin nou, 3 óre p. m. în scóla gr. cath. din Mediaş, la care sunt învitaţi toţi membrii Reuniunei precum şi fie-care spriginitoriu al ei.

Programa:

1. Cuvêntul de deschidere prin presidiu.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela adunarea generală trecută până în present, şi despre starea materială a Reuniunei.

3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului de subpunct 2.

4. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului adunărei generale.

5. Alegerea unui membru în Consiliu şi completarea membrilor comitetului.

6. Statorirea locului şi a timpului pentru adunarea generală în anul viitoriu.

7. Propuneri eventuale, cari ţintesc la prosperarea Reuniunei.

Se observă, că în aceaşi ḑi la 2 óre d. am. şi tot în aceaşi localitate ³/₁ va ţinea mai întêiu Comitetul Reuniunei şedinţa sa ordinară.

Mediaş, 23 Iuniu 1896.

Maria Moldovan,
presidentă.

Comitetul despărţĕmêntului subscris, în şedinţa sa dela 28 Maiu a. c. a hotărît ţinerea adunărei generale din est an pe ḑiua de 11 Iulie st. n. la 3 óre d. a. în scóla rom. gr. cath. din Reghin, la care sunt învitaţi toţi doritorii de progresul poporului şi cu deosebire, membrii asociaţiunei, şi poporul ţĕran din acest despărţĕmênt.

Programul obiectelor deliberânde în acéstă adunare generală, se va pune la vedere publică în ḑiua defiptă.

Dela direcţiunea despărţĕmêntului XXVI al Asociaţiunei transilvane.

Reghin, la 28 Maiu 1896.

P. Barbu, director.
Iosif Popescu, secretar.

Bibliografic.

A apărut:

„Istoria Împĕratului Traian“ şi a contimporanilor sei de Dr. Heinr. Francke. Traducere autorisată de Petru Broşteanu. Fasciculul VII. Braşov, 1896. Editura traducĕtorului.

Timişóra, tipografia lui Heinrich Uhrmann 1896.

— *A X-a Programă* a scólei civile de fete cu internat şi drept de publicitate, a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, pe anul scolar 1895/6 publicată de Dr. Vasilie Bologa, director. Cuprinsul: 1. Importanţa sciinţelor naturale în raport cu educaţiunea femeii, de Eugenia Iovescu. 2. Sciri scolare de directorul. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane 1896.

— *„Dicţionar universal“* al limbei române cuprinḑênd: 1. Vocabularul complet al limbei vorbite şi literare, archaismele culturale, expresiunile idiomatice, neologismele usuale, accepţiunile cuvintelor în ordiuea logică a evoluţiunii lor cu exemple din viul graiu şi cu citaţiuni din cei mai buni scriitori români. 2. Terminologia scientifică, artistică şi industrială. 3. Nomenclatura mitologică şi folklorică. 4. Vocabular general, biografic, geografic şi istoric cu privire specială la România şi la ţĕrile locuite de Români, de Lazăr Şăineanu doctor de litere, laureat al Universităţii şi al Academiei române, profesor la scóla normală superióră. Ortografia Academiei române. Institutul de editură Ralian şi Ignat Samitca, Craiova.

Dicţionarul universal din care s'a reprodus prefaţa şi câte-va pagine-specimen formézǎ un volum de aprópe 1000 agini pe 2 colóne. Prin caracterul seu naţional şi enciclopedic, el se adreséză scólelor de tóte gradele şi constitue în acelaşi timp o carte indispensabilă ori cărui om cult: profesor, medic, advocat, militar, comerciant, preprietar, etc.

Preţul unui exemplar: broşat lei 6.50, legat în pânḑă fórte elegant: lei 7.50.

Din public. *)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu tot respectul ne rugăm a publica următórea dare de sémă:

Pentru zidirea unei biserici gr.-or. în comuna săséscă Cisnădie au mai incurs ofrande afară de cele publicate în „Fóia Poporului“ Nr. 22 ex 1895, încă dela următorii P. T. domni:

Din Săcădate 1 fl.; din Gurarîului prin Ilie Măcelariu 5 fl.; din Crestis prin Ioan Petruţ 1 fl. 80 cr.; din Balomir prin N. Suciu 3 fl. 50 cr.; din Livezeni prin V. Socol 4 fl.; din Seghedin dela dl Al. Oniţ 1 fl.; din Berivoi prin dl Mateiu Chiuşdea 6 fl.; din Vaca prin dl Iosif Costea 1 fl. 94 cr.; din Turda prin dl S. Bologa 11 fl. 35 cr.; din Géca prin dl Ioan Paşca 1 fl. 40 cr.; din Găinari prin dl N. Huiu 3 fl. 10 cr.; din Vĕrd prin dl N. Munciu 4 fl. 17 cr.; din Alba-Iulia prin dl N. Ivan, protopop 5 fl.; din Comana inferióră prin dl I. Popiţa 7 fl. 83 cr.; dela Il. Sa dl Ioan Meţian, episcop în Arad 10 fl.; din Chicióra prin dl G. Popovici 7 fl.; din Poplaca prin dl C. Baca 4 fl. Suma 77 fl. 09 cr.

Priméscă mult stimaţii domni sincera nóstră mulţămită.

In noianul suferinţelor, în care ne aflăm astăḑi, unicul loc de mângăere este casa lui Dḑeu. De un atare lacaş suntem lipsiţi.

Binevoitorii consăteni saşi din Cisnădie, cunoscênd înşişi lipsa nóstră, au avut generositatea şi ni-au oferit gratuit un loc, pe care sĕ zidim s. biserică. Planul de zidire îl avem aprobat, preliminariul statorit, materialul parte procurat şi în aceste ḑile se începe însăşi zidirea.

Durere însĕ, că capitalul, de care acéstă comunitate bisericéscă dispune în present, nu ajunge la suma din preliminar

Drept aceea subscrişii, în numele tuturor crescinilor din acéstă parochie constătătóre din sĕrmani parochieni, dar cu ferbinte dragoste cătră casa lui Dḑeu, ne rugăm şi apelăm la sêmţĕmêntul de caritate şi filantropie al acelor P. P. D. D. cari încă nu ni-au retrimis listele de colectare, sĕ binevoéscă a-ni veni acum într'ajutor cu ofrande ca aşa sĕ putem ajunge la mult şi de toţi doritul scop.

Eventualele ofrande sĕ se trimită sau la adresa subsemnatului paroch sau la aceea a subsemnatului epitrop; pentru ambii posta ultimă Cisnădia, (Nagy-Disznód) Szeb. megye.

Cisnădie, în 10/22 Iuniu 1896.

Ioan Popovici, paroch gr.-or.
Savu P. Dregoi, epitrop.

Comitetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ aduce mulţămită publică următorilor domni şi dómne, cari au binevoit sĕ sprijinéscă reuniunea prin contribuirile domnialor:

Cu lista dlui inginer Alesandru Lazurean din Bucuresci dela dnii: Iosif Sângeorzan, inginer 10 l.; Alesandru L. Lazarian, inginer 20 l.; I. N. Ionescu, proprietar 15 l.; Morzum, inginer agron. 10 l.; N. H Sincos, 10 l.; G. Ratescu, locotenent 10 l.; G. Rosanescu Filip, proprietar 10 l.; C. Saraţean, judecător 10 l.; I. Hanciu, agricultor 10 l; T. Hariton, proprietar Ploesci 20 l.; Ioan Panaitescu, proprietar 10 l.; Bovier, antreprenor 20 l.; Iules Tark, inginer 20 l.; B. Aldaros, fabricant în Comarnic 20 l.; N. Gabrielescu 20 l.; Iancu Nicolescu, proprietar în Ploesci 20 l.; Stelian Pavulescu, agricol. Buzău 20 l.; Petre Danescu, proprietar 20 l.; D. C. Dura, arendaş 20 l.; C. I. Slutarean, proprietar 20 l. şi D. Mirescu din Olteniţa 5 l.; total 320 l.

Cu lista dlui Ioan Droc, protopop în Mercurea, dela: dna Agapia Droc, 3 fl.; dl Ioan Droc, 2 fl.; biserica gr.-or. din Apoldul-mic 10 fl.; dl Ioan Lazar, paroch în Apoldul-mic 3 fl.; Dumitru Orĕstean, plugar 2 fl.; Ioan Orăstean, diacon 1 fl.; Susana Orăstean 1 fl.; N. Simulescu învĕţător 1 fl. — toţi din Apoldul-mic C. Tintea învĕţător în Sĕlişte 1 fl.; I. Blaga, cancelist în Mercurea 1 fl.; şi Ilie Dobrota, paroch în Poiana 1 fl.; total 26 fl.

Cu lista dlui M. Stănescu, comerciant în Ploesci: dela dl Mihaiu Stănescu 5 fl.

Poşta redacţiunei.

D-lui I. B. în C-a. Am primit cu mulţămită ambele corespondenţe. Nu le putem însĕ publica nefiind basate pe fapte *concrete şi numite.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	6.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mezö Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58		Ágostonfalva		–	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	–
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.44	4.42	—	6.41		Gyorok		10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.14	5.04	—	7.01								
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	---	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	—	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05		Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36		Orĕştia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32		Alba-Iulia		4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69. Sibiiu, Joi, 20 Iuniu (2 Iuliu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

PUSZTASZER.

> „Pe națiuni acele insușiri sunt chiemate sĕ le ducă la înflorire, cari le-au creat și le-au susținut“.
>
> „Istoria Ungariei ne învață, că în Ungaria, între marginile națiunei politice unitare, naționalitățile s'au putut desvolta liber, ér aspirațiunile lor legitime au aflat apĕrare și scutire în constituțiunea și libertatea ungară“.
>
> *Ministrul Darányi.*

Nu scim ce însămnătate voiesce sĕ atribue însuși dl ministru Darányi cuvintelor sale rostite în Pusztaszer, înaugurat la 27 Iuniu de „Meca“ a Magiarilor pentru viitor, noi însĕ, ținênd cont de posiția ce o ocupă în stat și de timpul și locul unde a admoniat dl ministru pe conaționalii sĕi la prudență față de naționalități, ne vom nisuí, cât va fi cu putință, ca sĕ-l luăm în serios, pentru că trebue sĕ presupunem despre guvernul Maiestății Sale, că cel puțin dela 8 Iuniu încóce se va nisuí se pună stavilă șovinismului exagerat care a copleșit tótă societatea magiară cu guvern, cu legislațiune cu tot.

Noi ținem, că părțile esențiale ale cuvêntării ministrului sunt consecuențele rĕspunsului millenar al Maiestății Sale,. dat la cuvêntarea festivă a președintelui Szilágyi, rostită în numele parlamentului la 8 Iuniu a. c. după ședința festivă comună a corpului legislativ.

Étă ce dice Maiestatea Sa:

„Rără și pătrundĕtóre e acéstă sĕrbare epocală istorică, și când întréga țéră resimte importanța ei, înainte de tóte sĕ ne aducem cu pietate aminte de străbunii nostrii, a căror înțelepciune, pe lângă paza lui Dumnedeu, a asigurat sustarea până acum a acestui stat și se luăm din istorie *folositórea învĕțătură*, că acéstă țéră *numai atunci a fost tare și înfloritóre când fiii ei, alipindu-se cu credință către Regele și religiunea lor, au trăit în frățéscă concordie între sine,* — din contră însĕ pericoli au împresurat-o, când certe interne i-au consumat puterea.“

Ér la alt loc vorbind, despre legătura cu Austria, accentuéză, că pe acéstă basă „întrégă monarchia, dar mai ales iubita mea Ungariă așa de îmbucurător s'a desvoltat și înflorit, fără ca prin acésta sĕ se pericliteze cumva unitatea statului ungar și a *națiunei politice ungare,* care unitate neclintit trebue susținută, *și nici desvoltarea diferitelor naționalități*, pe lângă respectarea statului unitar și a legilor“ .... și dorința mea ferbinte e, ca în cursul nesfêrșit al veacurilor viitóre în totdéuna, făclia *adevĕratei* iubiri de patrie sĕ conducă națiunea în conțelegere cu Regele sĕu, și ca între binecuvêntările păcii, cu cumpenire calmă *considerând împregiurările și relațiunile existente*, sĕ asigure desvoltarea liniștită și înflorirea vieții de stat“.

Acest rĕspuns, despre care sĕ susține, că n'a fost concipiat de guvern, ci conține ideile Maiestății Sale, — forméză o „gebundene Marschrute“ pentru guvern.

Recunóscem, că este un lucru fórte greu acesta, mai cu sémă pentru un guvern slab și fără autoritate, față cu opinia publică magiară, agitată prin presa jidănită, alimentată de sistemul lui Tisza, și cu partidele actuale din dietă, — dar în fine bunacuviința reclamă, ca cel puțin sĕ încerce guvernul a realisa dorința Maiestății Sale.

Misiunea ministrului Darányi a fost, ca sĕ facă începutul la Pusztaszer.

Pentru de a capacita pe magiari locul nu este rĕu ales.

Dela Pusztaszer își datéză magiarii fericirea în milleniul trecut, de acolo sĕ li se vestéscă și condițiunile sub cari își pot asigura esistența în milleniul viitor.

Iubilarea din Pusztaszer este o festivitate fără îndoială pur magiară. Numai magiari au și participat la ea. Către ei s'a adresat ministrul. Numai dela ei atârnă și fericirea tuturor cetățenilor statului acum și în viitor.

Patru sunt momentele, cari trebue puse în relief din cuvêntarea ministrului Darányi.

Prudența, cu care dice el, că s'au susținut magiarii în posesiunea patriei în trecut, și numai cu acéstă virtute o vor puté păstra și în viitor.

Tractarea naționalităților astfel, ca desvoltarea lor liberă sĕ încapă în cadrele națiunei politice unitare, ér aspirațiunile lor legitime sĕ afle apĕrare și ocrotire în constituțiunea și libertatea statului.

Constatarea fatalității, că magiarul, când îi merge mai bine, când este mai îmbuibat, își perde mintea, devine prea întrecut, provócă vrajbă și nemulțămiri între fii patriei și se nenorocesce.

Și apoi numai decât constatarea, că nici odată nu 'i-a mers mai bine, decât îi merge astădi, *din grația Regelui încoronat.*

Asta o constatăm și noi, și ne-ar părea bine, dacă toți Magiarii ar fi atât de prudenți, ca sĕ recunóscă că deja au cădut în greșala lor milenară, constatată și de ministrul Darányi la Pusztaszer, și de Tisza în Orade, și de Maiestatea Sa în memorabilul seu rĕspuns din 8 Iuniu în Budapesta.

Ne temem însĕ, că ei și mai departe tot orbiți de noroc, tot întrecuți vor rĕmânea față de naționalități, spre nenorocirea lor și a nóstră, — pentru-că după-cum vedem noi, ei reduc „prudența“ numai la legăturile cu Austria și la raporturile între partidele magiare, ca astfel sĕ-'și pótă ajunge idealul: ca din „națiunea lor cu însușiri excelente dar mică la numĕr“ se pótă face o națiune înfloritóre și „mare“.

Ne îndreptățesce la acéstă presupunere chiar ministrul Darányi, care își încheià cuvêntarea cu aceea, că doresce sĕ vadă pe aci pretutindenea o națiune mare, unitară și liberă, *carea vorbescé limba lui Árpád.* Ér papa Calvinilor Coloman Tisza în cuvêntarea sa din Orade, în mijlocul Românilor, deși constată și el „greșala milenară“ a magiarului, nici cu un cuvênt nu 'și-a adus aminte nici de naționalități în general nici de Români în special. El, care a proclamat și inaugurat sdrobirea naționalităților, pe tóte căile și cu tóte mijlócele, își consideră opul atât de perfect și în bune mâni aședat, încât naționalitățile nici nu merită sĕ mai vorbesci de ele.

Noi însĕ și fără grația dlui Tisza, carele și astădi ca „gregar“ conduce destinele patriei, suntem aci *și vrem sĕ trăim și sĕ rĕmânem aci,* vrem sĕ ne putem desvolta liber, și pretindem ca „constituțiunea și libertatea ungară“ sĕ apere și ocrotéscă „aspirațiunile nóstre legitime“, pentru că aspirațiuni „nelegitime“ nu avem. Acelea se află numai în crerii acelora, cari numai din denunciarea nóstră trăesc.

Dar fiindcă și Majestatea Sa accentuéză „unitatea statului ungar“ și a „națiunei politice ungare“, care unitate „neclintit trebue susținută“ și pelângă respectarea statului unitar și al legilor, admite și „desvoltarea diferitelor naționalități“ ér ministrul Darányi, încă contempléză desvolțareá „liberă“ a naționalităților, numai în cadrele națiunei politice unitare, de și scim ce va sĕ dică „națiunea politică unitară“ după art. de lege 44 din 1868, cerem fapte care sĕ dovedéscă, că și guvernul interpretéză corect legea care definéză „națiunea politică“, cerem cu deosebire o definiție clară asupra conceptului „ideiă de stat magiar“.

Pentru-că noi totdeuna am respectat și respectăm legea și vrem sĕ o respectăm și în viitor, dar la tot pașul ne împedecăm de acéstă fatală „ideă“ fórte elastică, care astădi este mai mult decât „națiunea politică“, mai mult decât însuși „statul“.

Noi totdeuna am recunoscut și respectat „națiunea politică ungură“ și „statul ungar“.

Nu recunóscem însĕ și nu vom recunósce „națiune politică magiară“ și „stat magiar“.

Ér cu fatala „ideă de stat mamagiar“ am ajuns acolo, în cât astădi sub scutul legei pentru „egala îndreptățire a naționalităților“ interpretată de Jeszenszky, nu ne mai este permis sĕ ne numim nici „popor“ român, — pentru

---

FOIȚA.

Întâlnirea.

— Tuliei. —

L'am vĕdut trecênd cu pași repedi pela feréstra mea, . . . am audit ușa dela pórtă isbindu-se cu putere, ér sgomotul pașilor sei din curte abia străbătu până în chilia mea, dovadă, că stăpânul lor atingea numai pămêntul în mersul sĕu repede, . . . tóte acestea erau pentru mine puternice motive de a crede, că iubitul meu prietin, — căci el era acela, care venia — trebue sĕ fie fermecat de zorirea vre unui moment de fericire și acum sĕ grăbesce al împărtăși și cu mine.

Simțiam o deosebită satisfacție în inima mea, căci cunosceam durerea de care era muncit sufletul sĕu, cunosceam puterea patimei, cu care el se închina unei ilusii, despre existența căreia el singur nu-'și putea da bine sémă.

A întrat și fața lui blândă, palidă și de o adâncă melancolie, pe care suferința 'și-a pus deja marca sa de distincție era de astădată veselă, senină și trada o bucurie ascunsă a internului sĕu.

Fără sĕ-'mi dică un singur cuvênt mi-a întins o epistolă și apoi s'a trântit, par'că obosit de atâta fericire, ce-'l ispitise, pe o canapea . . . .

— Așa dară mâne la festivitățile de încheiere dela institutul A. o sĕ-'ți revedi idealul, după care sufletul tĕu mult oftéză, îți doresc, scumpule, ca momentul revederii sĕ fie unul din cele mai fericite din viéța ta, 'i-am dis și în momentul acela am observat o lacrimă ivindu-se în ochii lui, de altcum secați de plâns.

În fața acestui fenomen am început a medita asupra unor lucruri neînțelese de mine. Cer scuse prietinului meu, căci sum silit a comite o indiscrețiune.

Prietinul meu, — de origine din părinți sĕrmani, ajuns ca prin minune la scólă, — mi-se părea de multe ori o jertfă a naturei, pe care ea și l'a ales de model pentru de ași documenta sĕlbătăcia și barbaria. El a fost despoiat chiar și de fericirea de ași culca capul pe brațele moi ale unei mame iubitóre și a adormí la cântul ei nespus de dulce, căci atunci când a început a cunósce pe cei din jurul sĕu nu mai avea cui sĕ i dică: mamă.

S'a împrietinit deci din légăn cu suferința, care apoi 'i-a fost călăuză nedespărțită pe drumul vieții. A trecut prin tóte clasele gimnasiale cu succes și pe urmă a fost mânat de „vêntul nenorocirilor“ într'un seminariu. În calea acésta scurtă atât de mult s'a împrietinit cu partea durerósă a acestei lumi, încât nici o nenorocire nu-'l mai impresiona, și nici o bucurie nu 'l mai scotea din echilibrul cugetărilor sale, nu tocmai favorabile pentru acéstă comedie, numită viéță. Trăia mulțămit, în credință că mai bine nici nu se póte. Și eu cred, că tocmai în împrejurarea acésta de a nu cunósce momentele de fericire efemeră constă fericirea unui om.

Până-când prietenul meu nu cunoscea femeea, acest isvor nesĕcat de fericiri înșelătóre, trăia mulțămit. In societatea lor era modest și totdéuna se conforma unei rețete, pe care el o cetise într'o carte și pe care î-mi permit și eu a o reproduce aici, în speranță, că ea nici astădi nu va fi prea învechită și fără valóre, étă-o: „Ori-ce femee are ceva bun: fie frumseță, fie cultură, fie delicateță de spirit, fie voluptate, fie vîrtute, fie bunătate. Ia dela fiecare ce are bun. Fii puțin copil cu ele, sincer și gingaș totdéuna. Lasă fie-căreia câte ceva din sensibilitatea și spiritul tĕu. Incântă-le, nu le uita, nu fi ingrat cu ele, nu le vorbi nici odată de rĕu, inspiră-le încredere și sentimente nobile. Fugi totdéuna de celea, cari își taréfăză sărutăriie“.

Prin purtarea acésta nepretențiósă a atras póte involuntar asupra sa privirea alor doi ochi, ca mura, mici și ageri, ca de demon și urmarea naturală a fost, că prietenul meu din momentul acela a început a medita des asupra unei fericiri închipuite, ce credea a se ascunde în aceea ființă, singură menită de al înțelege și de ai îndulci amarul dilelor din viitor. S'a îndrăgit de ea și o iubia cu un amor nebun, pătimaș, până când ea mi-se părea cam indiferentă. De câte ori nu discutam óre întregi despre ignoranța și superficialitatea înăscută femeii, acești „precupeți de sentimente“. Atunci el cu o părere de rĕu recunoscea vițiul acesta neiertat a'l societății de astădi și nu afla cuvinte destul de aspre pentru de a infera cinismul și artificialul în femee. Ori-ce discuție despre tema acésta atât de bogată în esemple o sfîrșia cu cuvintele iubitului sĕu Eminescu:

Adi adeseori femeea, ca și lumea e o scólă,
Unde 'nveți numai durere, înjosire și spoială,

că după acea lege în Ungaria numai un popor ar esista, cel identic cu naţiunea politică — în crerii lui de sigur numai cel magiar, — şi nu ne putem întruni ca partid politic.

Unde este aci egalitate?

Unde este desvoltare liberă a naţionalităţilor?

Cerem fapte nu frase.

Cerem ca rĕspunsul program al Maiestăţei Sale din 8 Iuniu a. c. sĕ se respecteze de toţi, şi sĕ se curme odată curentul bolnăvicios şi periculos de astădi, faţă cu noi şi cu tóte naţionalităţile.

Sibiiu, 19 Iuniu, 1896.

Ḑiarele din capitală ne-au adus vestea despre un măcel crâncen, care s'a comis în comuna Mehadica şi care trebue sĕ ţină în deosebită agitaţiune lumea română pentru misticismul, în care e învĕlit acel măcel.

S'a scris anume prin ḑiarele din capitală, că în acea comună a fost o neinţelegere între primariu şi între popor. Pentru susţinerea ordinei s'a trimis gendarmăria.

Se susţine, că poporul a luat posiţiune ostilă şi faţă cu gendarmeria, acésta apoi a fost silită sĕ se apere cu arma. S'a dat deci foc în carne viuă, s'a tras cu puşca în mulţimea de popor. La prima puşcătură a celor 12 gendarmi au rĕmas morţi 13 români, 18 sunt greu răniţi.

Poporul nu s'a asceptat ca gendarmeria sĕ facă întrebuinţare de arme, de acea la prima puşcătură mulţimea cuprinsă de grózā s'a înprăsciat, nu mult după acea la vederea fraţilor lor tăvăliţi în sânge şi morţi, nu pe câmpul de onóre, ci de glónţele celor chemaţi a apăra viaţa, averea şi onórea cetăţenilor, la vederea sângerosului tablou, mulţimea a dat năvală asupra gendarmilor, acestia însĕ nu au mai dat foc, ci s'au mărginit a se apăra cu baioneta.

Nu peste mult a venit miliţie, care a ocupat posiţiune sigură, poporul s'a liniscit, şi acuma curge cercetarea în acéstă durerósă afacere.

Aşa ne presintă lucrurile ḑiaristica din capitala ţerei nóstre, şi noi trebue se luăm de basă acéstă espunere a lucrului, deóre-ce până aḑi nu s'a scris nimica în presa română despre acel măcel sângeros.

Luăm deci ca esactă acéstă espunere, şi o cercetăm din punct de vedere psichologic. Şi astfel cercetându o ajungem la resultatul, că aici s'a vĕrsat sânge nevinovat, s'a tras ca în animale în poporul român, şi gendarmăria nu a fost la înălţimea situaţiunei, nu, mai ales la acea situaţiune şi precauţiune, pe care i-o impune arma care i este dată în mână.

Lucrul se presentă aşa, că poporul surprins şi spăriat au fugit, va se ḑică el nu s'a asteptat la descărcarea armelor. In acéstă lumină gendarmeria a făcut abus de puterea, care i s'a dat când i s'a pus arma în mână.

Situaţiunea devine şi mai penibilă după prima descărcare de armă.

Mulţimea vede tăvălită la pămênt şi scăldată în sânge pe cea mai bună parte din populaţiunea comunei.

In ea se nasce cu iuţéla fulgerului sentimentul rĕsbunărei, şi nici o furie nu e aşa mare ca cea a rĕsbunărei.

Şi aici au sărit sĕ rĕsbune tată pe fiu, fiiul pe tată, frate pe frate. Sânge a clocotit în vine, sângele vĕrsat a cerut rĕsbunare.

S'a dat deci năvală, crăncenă năvală de rĕsbunare s'a dat asupra gendarmeriei.

Şi ce a făcut gendarmeria?

Gendarmeria nu a mai dat foc. In faţa furiei de rĕsbunare ea s'a putut apăra fără a folosi arma.

Şi aici zace pentru noi problema psychologică, care varsă drastică lumină asupra conducerei gendarmeriei.

Dacă ea la atacul isvorît din sentimentul rĕsbunărei sângelui vĕrsat, dacă ea în faţa acelui serios pericol s'a sciut apăra fără a da glonţ, pentru ce a dat ea glonţ, când poporul nu avea motive sĕ o atace, nu avea motive sĕ se rĕsbune.

Asteptăm desvoltarea instrucţiei, ca şi noi se putem deslega problema psychologică în deplină cunoscinţă de causă.

Până atunci ne esprimăm durerea pentru crâncenul măcel din Mehadica.

Episcopie gr.-cat magiară. În ḑilele trecute a fost la Budapesta o comisiune monstră de greco-catolici, şi precum ne spun foile magiare, gr.-cat. de limbă magiară, ca sĕ mijlocéscă dela guvern înfiinţarea unei episcopii greco-catolice magiare introducêndu se şi în biserică ca limbă liturgică limba magiară. Conducĕtoriul deputaţiunei este un anumit Ujhelyi Andor paroch în Dorog, carele a adus cu sine şi liturgia tradusă în limba magiară spre a desminţí argumentele episcopatului greco catolic rom. şi rutén, că înfiinţa rea unui episcopat magiar gr-cat. nu se póte admite şi din causa, că liturgia nu e încă tradusă în limba magiară. Ca probă spre a dovedí capacitatea limbei magiare de limbă liturgică şi pentru ritul oriental, numitul paroch a adus cu sine liturgia S. Ioan Gură de aur tradusă gata în limba magiară şi Dumineca trecută a şi servit în biserica universităţii acéstă liturgie în limba magiară. Deputaţiunea a constat din 58 membrii, trimisă din partea credincioşilor gr.-cat. magiari din diecesele Muncaciu, Eperjes, Oradea mare şi Gherla. Întroducerea limbei magiare ca limbă liturgică la o parte din credincioşii bisericei gr.-cat. din Ungaria, datéză deja de 60 ani, şi la 1868 s'a luat iniţiativa pentru înfinţarea unei episcopii gr.-cat. magiare. Afacerea însĕ n'a avut resolvare favorabilă nici până astădi.

Comisiunea a adus cu sine memorande şi esemplare din liturgia S. Ioan Gurăde aur traduse în limba magiară, destinate spre a se preda câte unul ministeriului, camerei deputaţilor şi primatelui Vaszary. Au făcut visite apoi la ministrul-preşedinte, la presidentul camerei deputaţilor şi la ministrul de culte. Pretutindenea a fost bine primită. Nicăiri n'a primit însĕ respunsuri positive, ci pretutindenea li s'au făcut numai promisiuni favorabile după ce se vor pune în conţelegere cu factorii competenţi bisericesci (episcopii gr.-cat. români şi ruteni, cu primatele rom.-cat. şi cu scaunul Romei).

Până vom reveni asupra acestei cestiuni, comunicăm încă atâta cetitorilor nostri, că după Prefacere la s. liturgie, preotul a rostit şi următórea rugăciune:

„La aniversarea millenară a scumpei nóstre patrii magiare sĕ cădem înaintea ***marelui***)* ***Dumneḑeu al Magiarilor*** *şi sĕ ne rugăm: ca în al doilea milleniu sĕ ne facă patria înlăuntru tare, ér în afară mare şi impunĕtóre de respect“.*

Revista politică.

Deputaţiunea, care a sosit în Budapesta ca sĕ stăruéscă pe la cei competenţi pentru înfiinţarea unui episcopat magiar greco-catolic a fost primită de prim-ministrul Ungariei, de presidentul camerii şi de ministrul de culte şi instrucţie publică. Prim-ministrul Bánffy a promis, că guvernul va supune cestiunea unui studiu detailat, deslegarea ei însĕ va pretinde un timp mai îndelungat, pentru-că guvernul trebue sĕ se supună mai întâi în înţelegere cu papa. El asigură însĕ pe deputaţiunea despre deosebita sa bunăvoinţă. Presidentul camerii, Desideriu Szilágyi îndemnă deputaţia, sĕ persiste în nisuinţele sale şi sĕ-'şi urmăréscă ţînta ei cu energie şi stăruinţă.

După părerea sa acestei tendinţe îi stau în cale numai piedeci bisericesci, dar nu dogmatice sau disciplinare; papa sĕ teme numai, ca esemplul sĕ nu fie privit ca cas de precedenţă.

Liturgia magiară, care i s'a înaintat, el o privesce ca un dar făcut camerii pe care el o va presenta deputaţilor, ca s'o vadă cu ochii lor proprii. Presidentul camerii a promis, că va spriginí după puteri nisuinţele gr.-catolicilor magiari.

Magiarisarea greco-catolicilor încă e una din tristele consecinţe dela 1700. Vom mai vedé altele încă, cari vor dovedí, că „unirea“ dela 1700 a fost şi un mare pĕcat naţional!

* * *

Parlamentul german a terminat si a dóua cetire a legii civile. O va mai cetí şi a treia óră, apoi se va încheia sesiunea. Prin primirea acestei legi e deslegată problema, care 'i-a indicat-o parlamentului mesagiul de tron din 3 Decembre 1895. Pe legea acésta se baséză unitatea imperiului şi pe terenul întregului drept civil. Prin ea a primit imperiul german un stâlp nou, fórte puternic. Nóua lege civilă va întra în vigóre în anul 1900.

* * *

În cabinetul prusian s'a făcut o repede schimbare. Împĕratul a primit demisia ministrului de comerciu de Berlepsch şi a denumit în locul acestuia pe consilierul sĕu Brefeld Despre acesta din urmă se ḑice, că e un om fórte harnic.

* * *

Guvernul francez de astăḑi a mai dat un manifest contra socialistilor. La un banchet a ḑis ministrul Barthou; „Nu sĕ póte şi nici nu e permis a caracterisa ca un concept fals despre republică şi ca o trădare a acesteia faptul, că se urmăresce o operă a unirei, a păcii şi că se dau ómenii în braţele visului, de a putea produce o bună înţelegere între toţi cetăţenii francezi. Cu deosebire însĕ nu se póte numi tradare, dar nici crimă, dacă punem noi steagul cu trei colori, simbolul păcii sociale şi al împăcării republicane faţă în faţă cu stindardul roşu, simbolul sângeros al revoluţiei sociale şi al luptelor omorîtóre de fraţi. In ce ne privesce pe noi, noi vom continua lucrarea nóstră fără provocare şi fără slăbire, pentru că suntem convinşi, că corespunde voinţei ţͤrii“!

* * *

Grevele lucrătorilor din Petersburg sĕ pot considera ca terminate, pentru că ei au reluat lucrul mai la tóte fabricele. Despre aceste greve scrie: „Neue Freie Presse“ următórele:

Grevele s'au terminat cu deosebire prin energica intervenţie a poliţiei, care a ameninţat pe lucrători cu aceea, că ei vor fi traşi la o grea rĕspundere înaintea legii, pentru că n'au ţinut terminul din contract de a anunţa stăpânilor cu 14 ḑile înainte, şi că toţi lucrătorii grevisti, cari nu locuesc în Petersburg de mai mult timp, vor fi expulsaţi. In cercurile mai înalte şi chiar şi între fabricanţi sunt unii, cari desapróbă aspru acest amestec al poliţiei. In termin mediu trebue, sĕ munciască lucrătorii din Petersburg dela fabricele de manufacturi într'o ḑi 16 óre, în ḑiua următóre 9 óre pentru o leafă lunară de 13-15 ruble maximum. Guvernul rusesc nu va avea încătrău, ci va trebui sĕ se ocupe şi cu ajutorarea lucrătorilor prin legi. Ministrul de finanţe a făcut încercarea, ca în casuri de nenorocire cei rĕmaşi pe urma lucrătorului sĕ aibă măcar o slabă esistenţă, proiectul de lege însĕ n'a fost primit. Guvernul sĕ ocupă, cu planul, sĕ normeze cestia órelor de muncă prin lege pentru tot imperiul.

* * *

Despre intervenirea ambasadorílor Franciei şi Rusiei pentru situaţia din Diarbekir sĕ scrie: Rapórte consulare din Diarbekir au dat espresiune vie îngrigirei, că se póte întêmpla o repeţire a evenimentelor din anul trecut, constată, că în poporaţiunea creştină domnesce o panică faţă cu atitudinea mohamedanilor şi a regimului lui Vali Enis Paşa. Pe basa acésta au făcut amintiţii ambasadori la 22 l. tr. rĕpresentanţii în scris către pórtă şi i-au atras atenţiunea asupra pericolelor din Diarbekir. Din partea ambasadorului francez i s'a amintit porţii, că şi în anul trecut, el a prevĕḑut întêmplărilor şi a cerut revocarea lui Vali Enis Paşa.

* * *

Din Athena sĕ scrie, că în Creta e acum linisce. Dar acéstă linisce e de o natură fórte caracteristică. In momentul, când s'a arĕta pórta înclinată a primi propunerile puterilor şi cele trei puncte, revoluţionarii din Creta

---

*) Au Magiarii şi Dumneḑeu mai mic? Red.

Aşa credea în general despre tóte, dar' apoi cu atât mai mult scia preţui şi stima pe aceea, în care vedea întrupat idealul de femee, aşa după-cum el şi-l închipuia. Se înţetege de sine, Tulia lui era un ideal de femee: bună, virtuósă, sinceră, inteligentă, credinciósă şi mai scie Domnul sfânt câte î mi înşira, când apuca a spune.

I-şi mărturisia iubirea lui în faţa ori şi cui ḑicênd, că ori-ce lucru cinstit se face la lumină şi cu o mândrie óre-care spunea, că el acum iubesce pentru prima şi ultima óră, căci „amorul începe iubind o femee şi sfîrşesce urîndu le pe tóte“. . . . . . .

. . . .

. . . .

A trecut aprópe un an de când s'au despărţit şi mâne avéu sĕ se revadă. Era nebun de fericire, şi în momentul, când am observat în ochii lui scăldându-se bucuria sufletéscă într'o lacrimă nevinovată 'mi-au venit în minte cuvintele unui mare psicholog: „Comedia şi drama sunt înrudite; rîsul şi plânsul sunt aşa de aprópe unul de altul încât espresiunea lor materială e de multe-ori aceeaşi: *lacrimile*“. . . . .

. . . .

În ḑiua următóre des de diminéţă m'a cercetat bunul meu prieten frumos gătit, căci voia sĕ priméscă întru tóte sĕrbătoresce pe alésa inimei sale. Ne-am dus împreună la festivităţile de încheiere, — căci voiam sĕ fiu martor la scena mişcătóre a întâlnirei lor, — acolo era deja multă lume adunată, atrasă de programul ales şi bogat, sau de farmecul drăgălaşelor esecutătóre. Noi ne-am aşeḑat pe un loc mai ridicat, de unde putém cuprinde lesne cu privirea tótă lumea adunată.

Mĕ uitam perdut la amicul meu, cum el îşi obosia ochii sorbind par'că mulţimea cu privirile lui scrutătóre şi espresive. Faţa lui era o oglindă fidelă a sufletului seu în care observam ivindu-se acuşi entusiasmul, acuşi decepţiunea, acuşi speranţa, acuşi amăgirea. Astfel a trecut timp mai îndelungat trecênd prietenul meu dintr'un extrem într'altul, până când de-odată simt că 'mi apucă mâna instinctiv şi 'mi-o strânge cu putere oftând: „Ah! am aflat-o!... Da!... Ea este!... E tot frumósă, ba mi se pare mai frumósă ca la despărţire!..... D-ḑeule, cât de mult o iubesc“!.....

— Bine, dragă prietine ce simţi tu în momentul acesta de supremă fericire?

— Nu sciu, dar' trebue că a simţit focul patimei, cu care eu o căutam prin mulţime, căci când mi s'au oprit ochii asupra ei, ea s'a uitat în direcţiunea în care ne aflăm, a roşit, trebue că m'a zărit, ér mie „atunci mi-se păru, că aud trecênd pe córdele simţirei mele acorduri uitate, o îngânare de note dintr'un cântec vechiu, — *cântecul plăcerii de a trăi*“.

— Eşti fericit aşa dară? Da, sum fericit, fu rĕspunsul, dóue cuvinte, pre cari el de multe-ori le-a declarat de „un suris încremenit pe buzele unui mort“.

Şi dacă i-am revocat în minte cuvintele lui de odinióră mi-a rĕspuns fórte uşuratic: da, aşa au ḑis mulţi, aşa am ḑis şi eu, aşa vor ḑice şi alţii, dar' sĕ scii scumpul meu prietin, că: *„femeea rĕmâne eternul farmec al vieţii“* şi cu acestea s'a perdut printre mulţime apropiindu-se sfiicios de iubita lui.

M'a emoţionat mult fericirea acestui suflet bun şi am început a înţelege de ce renumitul poet Musset a mărturisit în óra morţii, că el ar fi iubit şi a dóuespreḑecea óră.

Sibiiu, luna roselor 1896.

Păunaş.

sĕ scólă în picióre. Marţi a fost convocată o adunare naţională, însĕ membrii creştini nu numai că n'au luat parte, dar şi-or presentat guvernorului general şi demisia lor, pentru că ei sĕ constitue ca adunare contrară aceleia adecă revoluţionară. îşi denumesc un guvernor provisor şi stabilesc pretensiunile lor. Că aces'ea întrec cu mult cele trei puncte ale puterilor, nu mai rĕmâne îndoială, şi astfel sĕ póte întâmpla uşor, ca puterile, sĕ ia o altă posiţie, prin care situaţia de sine sĕ înţelege că nu se va îmbunătăţi. Speranţa, că pórta va face mari concesiuni, e fórte mică.

Principii moştenitori români
la
serbările din Moscva.

— Relaţie oficială. —

A. S. R. principele moştenitor al României, care a fost însărcinat de M. S regele cu înalta misiune de a-'l representa la serbările încoronărei M. S. Nicolae al II-lea, împĕratul tuturor ruşilor, şi al M. Sale împĕrătesei Alexandra Teodorovna, ce au avut loc la Moscva în luna Maiu, s'a întors în ţéră la 11 ale acestei luni, împreună cu A. S. R. principesa Maria, care îl însoţise şi a luat asemenea parte la aceste serbări.

La ducerea în Rusia, Alteţele Lor regale au fost primite cu cele mai mari onoruri.

La Varşovia au fost întimpinate de personalul ataşat pe lângă Alteţele Lor regale pentru tot timpul şederei în Rusia, compus din colonelul Nepokoicinski, adjutantul M. S. împĕratului, locotenentul din garda călare principele W. Orloff şi şambelanul imperial baronul Wolff; de generalii comandanţi ai trupelor; de înalţii demnitari din localitate şi o gardă de onóre cu drapel şi musică, care a întonat imnul românesc şi a dat onorurile militare.

De aci fură conduşi cu un tren imperial până la Moscva, unde au fost primiţi de Alteţele Lor imperiale marii duci, cu marile ducese presente, cum şi de generalii comandanţi ai trupelor, insoţiţi de un numeros stat-major; de înalţii demnitari ai Curţei imperiale şi ai oraşului Moscva, precum şi de o gardă de onóre cu drapel şi musică, şi de asemenea de un mare numĕr de persóne de distincţiune, cari au salutat cu multă simpatie pe Alteţele Lor regale.

Cu ocasiunea strălucitelor serbări ale încoronărei, Alteţele Lor regale au fost obiectul celor mai deosebite atenţiuni din partea Maiestăţilor Lor împĕratul şi împĕrătésa Rusiei.

Maiestatea Sa împĕratul a înmânat principesei Maria cordonul ordinului „Sântei Ecaterina“, şi a binevoit a decora persónele din suită cu înalte ordine.

După terminarea acelor serbări, Maiestăţile Lor imperiale, ducêndu-se câtva timp la Illinsk, lângă Moscva, Alteţele Lor regale au mers la castelul Arhanghelskoje, lângă Illinsk, şi au mai petrecut încă câteva ḑile, împreună cu familia imperială care 'i-a încunjurat de cea mai cordială prietenie.

Dragostea ce Maiestăţile lor imperiale au arătat principelui şi principesei nóstre moştenitóre, şi căldurósa primire cu care 'i-a întimpinat, au fost cât se póte de măgulitóre pentru ţéră, şi contribuesc într'un mod deosebit a întări şi mai mult legăturile de rudenie, de prietenie şi de bună vecinătate ale imperiului Rusiei cu România.

La plecare, Alteţele Lor regale luară rĕmas bun dela Maiestăţile Lor imperiale în modul cel mai afectuos, mulţumindu-le din inimă pentru căldurósa primire ce li s'a făcut, după care, cu un tren imperial, s'au îndreptat spre Odesa, unde li se deteră aceleaşi onoruri ca şi la sosirea în Rusia.

Pe peronul gărei Alteţele Lor regale au fost întimpinate de Exc. Lor guvernatorii militar şi civil ai Odesei, primarul oraşului le oferí pâne şi sare după obiceiul tradiţional, şi o gardă de onóre cu drapel şi musică, care a întonat imnul românesc, a dat onorurile militare.

Alteţele lor regale petrecură ḑiua de 10 Iuniu în Odesa, luară dejunul la Exc. Sa generalul comite Poushkine, guvernatorul Odesei, dimpreună cu A. S. imperială marele duce Nicolae Nicolaevici, şi alţi demnitari din Odesa; apoi făcură o preumblare pe Mare sub conducerea admiralului Selenskoy, însoţiţi de suite.

La órele 6 p. m. au luat prânḑul la parcul municipal, unde se afla o exposiţiune de roze, cu care ocasiune mulţi exposanţi au oferit flori M. S. R principesei Maria. După prânḑ au mers la teatru, însoţiţi de aceleaşi persóne, şi la órele 11 séra s'au îndreptat spre port.

Alteţele Lor regale mulţumiră persónelor, cari le fuseseră ataşate cu serviciul de onóre, precum şi autorităţilor din localitate, cari le însoţiră până la locul de îmbarcare. S'au suit apoi pe bordul crucişătorului „Elisabeta“, cu care s'au întors în ţéră, prin canalul Sulina, debarcând la Galaţi, de unde cu un tren special au plecat la Bucuresci.

În tot drumul spre Bucuresci, şi mai cu sémă la Sulina, Tulcea, Galaţi, şi Brăila, Alteţele Lor regale au fost primite în modul cel mai strălucit.

Autorităţile locale, persónele din societate şi un numeros public s'au întrecut a le eşí înainte, spre a le ura bună întórcere din călĕtorie.

După o şedere de 24 óre în capitală, Alteţele Lor regale au plecat la Sinaia, unde 'şi-au luat reşedinţa de vară la Foişor.

(„Timpul“.)

Cum te faci magiar?

(După „Allgemeine Zeitung“.)

Nu de mult a apărut în Budapesta o carte, carea cu greu va avé păreche, şi numai în Ungaria a şi putut apărea, căci materie pentru un astfeliu de product literar numai acolo se află. Chiar numai din acéstă causă cartea merită a fi făcută cunoscută cercurilor mai mari. Dar şi în alte privinţe ofere multe lucruri interesante; ne dă o icónă despre psychologia vieţei statului şi a societăţei maghiare, în un mod cât se póte de instructiv. Cartea scrisă în limba magiară şi de un exterior frumos are titlul: „Schimbări de nume ale seclului nostru“ *) şi ne ofere o „colecţie a numelor schimbate cu permisiunea ministerială dela 1850 până la 1893“, compusă pe basa actelor originale de un membru din direcţiunea societăţii magiare de heraldică şi genealogiă. Cartea are 253 feţe cu tipariu compus pe hârtie fină.

Sĕ aruncăm acum o privire asupra cuprinsului. Cuprinsul formézá un fapt, de care în un alt stat cultural nici vorbă nu póte fi. Înţelegem schimbările în masă a numelor de familie cu permisiunea competentă.

Astfeliu de schimbări de nume se găsesc singuratice şi în alte state; dar aceste sunt numai excepţiuni şi justificate prin cause extraordinari, ca adoptare şi altele. Şi chiar şi în asemenea împrejurări numai cu precauţiune se permite, fiind-că cu schimbarea numelui sunt împreunate o mulţime de alte schimbări, cari uşor pot da ansă la şarlatanii.

Numele de familie nu e numai proprietatea singuraticului purtătoriu al numelui, ci e proprietatea familiei întregi, de care aparţine respectivul individ. Numele se preface în o parte constitutivă al eului propriu şi în o avere comună a familiei. Care îşi depune numele de familie, abḑice deoparte din fiinţa sa înăscută; dar păgubesce totodată şi familia, la carea aparţine după nascere, căreia îi răpesce un membru sau mai mulţi membri, nu vrea sĕ-'i mai cunóscă, face de ruşine sângele sĕu propriu, desonorézá părinţii, şi despreţuesce memoria lor.

Afară de aceste părţi private, schimbarea numelui mai are şi o însemnătate publică, politică. Familia formézá basa societăţei, a naţiunei, a statului. Cu desfacerea dela familiă, ca consecuenţă urmézá şi despărţirea dela viţa sau poporul, la care aparţine acéstă familie şi mai departe dela acea naţiune sau naţionalitate, care represintă acéstă viţă, acest popor ca individualitate politică. Ba, de regulă chiar despărţirea dela viţa maternă şi alipirea la o altă viţă e motivul adevĕrat pentru schimbarea numelui de familie şi primirea unui alt nume luat dela poporul, la care te alipesci. Schimbarea numelui însémnă totodată dară trecerea la o altă comunitate naţională şi politică. Trecerea acésta dela poporul matern la un alt popor, de care genetice nu te ţini e dojenită după diferitele puncte de vedere de o renegare urîtă, sau e lăudată ca „o abnegaţiune patriotică şi vîrtute“. Acéstă schimbare de nume şi naţionalitate din motive politice în Ungaria ocure prea des şi e sprijinită şi favorisată prin diferite mijlóce.

În un stat poliglot, cum e Ungaria încă din timpurile cele mai vechi, procesul de despărţire şi amalgamisare între naţionalităţile convieţuitóre decurge deja de secli. Magiarii, după cum dovedesce istoria şi limba lor, deja la venirea lor în Ungaria erau un popor mixt, în care elementele finno-ugrice s'au amalgamisat cu elemente slave. În ţéră procesul de amalgamisare a decurs neîntrerupt mai departe. Slavi, Germani, Cazaci, Petschenegi, Kumani şi alte popóre au fost absorbite de Magiari, şi 'şi-au perdut individualitatea, dar s'au păstrat încă în poporul magiar urme despre fiinţa lor. Acésta facultate de absorbire a Magiarilor e unul dintre motivele principale ale existenţei şi înmulţirei poporului lor, care s'a înmulţit mai mult prin amalgamisarea elementelor străine, decât prin înmulţire naturală.

Dar' şi celelalte naţiuni influinţau unele asupra celorlalte. Vecinii puternici au absorbit şi asimilat elementele strĕine, cari ca sentinele singuratice au ajuns în mijlocul lor. Pre acéstă cale cu timpul s'a amestecat mult sânge german, slav şi român cu sânge magiar, sau slovacii din nordul Ungariei au absorbit mulţi nemţi din oraşele din nord, sau Românii au asimilat elemente săsesci şi magiare în Ardél, sau Şvabii din Banat au câştigat elemente române din vecinătatea lor. Acésta „luptă în miniatură“ decurge deja de ani între popórele din Ungaria, dar' era un rĕsboiu „pacinic“, nime nu se simţia vătĕmat, nime păgubit în fiinţa sa naţională. Numai pasiunea, egoismul şi dorul de a domni au conturbat mersul liniştit aţiţând astfel pe de o parte nefericita luptă între naţionalităţi şi pe de altă parte mărind artificial procesul de desnaţionalisare.

Istoria internă a Ungariei ne arată, că la acest proces elementel german a desvoltat mai puţină resistinţă. Acésta provine cu deosebire din indiferentismul înnăscut al Germanilor faţă de poporul matern. Trăsura cosmopolitică în caracterul germanilor în Ungaria se manifestă ades în acel abandon fără caracter, care numai la interese proprii se cugetă şi astfel nu numai că slăbesce consciinţa naţională, stima naţională, dar' le şi perde, cu totul şi devine inimicul cel mai încarnat al germanismului. Spiritul de renegare nicăiri nu e aşa de lăţit, ca între Nemţii din Ungaria. Acesti germani şi alţi renegaţi sunt şi principalii representanţi al şovinismului celui mai crass şi apostolii magiarisării. Magiarul adevĕrat de comun se distinge prin toleranţă şi bunăvoinţă faţă de celelalte naţionalităţi, cel mult compătimesce pe strĕinul, care n'a avut parte de fericirea, a se nasce magiar. Bărbaţii serioşi ai magiarilor au condamnat totdéuna şovinismul şi mania de a magiarisa cu forţa.

Editorul anonim a cărţii nóstre firesce în magiarisările numelor nu vede alta decât triumful consciinţei naţionale magiare treḑite şi se bucură de lâncеḑirea, de decăderea şi slăbirea elementelor nemagiare din ţéră. Aduce apoi laude mari guvernului magiar, fiind-că dela început s'a nisuit, sĕ treḑéscă şi desvólte acest spirit.

Cu ce ochi privesc aderenţii tendinţei de magiarisare aceste schimbări de nume, se póte vedea din ceea ce scrie anonimul nostru: „Ce privesce schimbările aceste de nume merită înaintea ţĕrei întregi cea mai mare stimă toţi aceia, cari au avut atâta curagiu moral, încât au realisat acéstă schimbare“. Cine dar renégă pe tatăl, mama, familia şi poporul sĕu şi sĕ alipesce la un popor strĕin, şi devine adese-ori cel mai mare duşman al fostului seu popor: acela merită cea mai înaltă stimă. De sine sĕ înţelege, că acésta numai cu privire la nemagiari are valóre, căci pentru însuşi magiarul, cea mai mare glorie e, dacă şi în strĕinătate rĕmâne credincios naţiunei sale Cum e lăudat şi ridicat până la cer un astfel de patriot!

Sub tot feliul de presiuni schimbarea numelui progresézá neîncetat. După delăturarea sistemului absolutistic la 1860 magiarisările au început a lua dimensiuni tot mai mari, astfeliu încât începênd cu anul 1880 la an se schimbă cam 2000—3000 de nume şi aḑi abia apare vre-un numĕr din monitoriul oficial, care sĕ nu aducă o listă cu numele patrioţilor, cari au avut „curagiul moral“, de a realisa acéstă schimbare“. *)

Dacă vom cerceta în listele numelor schimbate după numele originale vom vedea că cea mai mare parte dintre cei magiarisaţi au purtat mai înainte nume nemţesc. Între purtătorii acestia de nume nemţesci firesce maioritatea covêrşitóre o formézá érăşi Jidanii; mai bine de 60% dintre magiarisaţi aparţineau nobilei rase a lui Levi. Motivul principal pentru acéstă schimbare sunt numai specula şi interesele materiale.

Că o carte ca cea de faţă a fost posibilă, după părerea nóstră, nu-i ajunge Ungariei spre onóre, mai puţin démnă de laudă e tendenţa, rare se propagă prin acéstă carte. Magiarisările în masă făcute cu forţa formézá un punct negru în presentul Ungariei; e espresiunea şovinismului grandoman' şi al dispreţului faţă de celelalte popóre. La o astfel de purcedere de sigur nu póte exista pace în Ungaria; neliniştea, neîncrederea şi rĕsboiul rĕmân aci în permanentă şi împedecă ori-ce consolidare sănĕtósă şi durabilă a ţĕrei şi asigurarea viitoriului sĕu. *Byr.*

(„Dreptatea“.)

Noutăţi.

Scire redacţională. După cum vedem din primul articol de aḑi al ḑiariului „Dreptatea“, domnul Dr. Valeriu Branisce, şi-a reluat locul din nou în redacţiunea „Dreptăţei“. 'L felicităm din tótă inima, şi-'i dorim tărie trupéscă şi sufletéscă între fraţii bănăţeni, de a căror bine şi fericire şi-a legat binele şi fericirea sa personală.

* * *

Examen. Programa examenelor publice dela scóla rom. gr.-or. din Sas Sebeş cu finea anului scolastic 1895/6.

Sâmbătă în 22 Iunie (4 Iulie) dela 7—10 clasa IV de elevi şi eleve; dela 10 – 12 clasa II de elevi şi eleve; dela 3 – 5 clasa III de elevi şi eleve.

---

*) În original: „Századunk névváltoztatásai“. Budapest 1895. f. 8. 253 feţe.

*) În anul 1880 s'au întêmplat 121 schimbări de nume; în anul 1881 deja 1266 persóne.

Duminecă în 23 Iunie 5 Iulie dela 10—12 clala I de elevi; dela 3–6 clasa V și VI de elevi și eleve.

Luni în 24 Iunie 6 Iulie dela 10—12 clasa I de eleve; dela 3—5 cântări, promovări și încheerea testivă a anului scolastic.

La acestea examene se învită cu tótă onórea părinții elevilor, precum și toți amicii și binevoitorii acestei scóle.

Sas-Sebeș, în 15/27 Iunie 1896.

Direcțiunea.

* * *

Cas de mórte. Familia directorului dela scóla civilă română de fete, a domnului Dr. Vasiliu Bologa, a suferit o grea lovitură. Luni la órele 5 postmeridiane i-s'a mutat la cele eterne unicul fiu, Ionel, în etate de 4½ ani.

Lovitura acésta a venit ca fulger din ceriul sesin, deórece numai cu 3 ḑile mai nainte am vĕḑut pe mititelul Ionel jucându-se ca un îngeraș între semenii sĕi.

Dumneḑeu se dea mângăiere părinților întristați.

* * *

Mórte din bucurie. Anumit Nicolau Speciale, farmacist în Palermo (Italia) a avut un fiu înrolat în armata italiană din Africa, care a luat parte și în lupta nenorocósă dela Adua. După terminarea luptei, rapórtele oficióse despre cei morți, au comunicat și numele acestui soldat. Nu mult însĕ după aceea, tinĕrul soldat, póte avênd cunoscință despre comunicarea numelui sĕu între cei morți, spre a face o surprindere cât mai plăcută bătrênilor sĕi părinți, a pornit cătră casă fără a i avisa despre venirea sa. A și sosit acasă în pace, întreg și sănătos, dar în loc de vedere plăcută, prin venirea sa neașteptată a causat fără voia sa una dintre cele mai dureróse scene atât pentru sine cât și pentru întréga sa familie. Bĕtrênul sĕu tată creḑêndu-l mort și acum vĕḑêndu-l ér acasă sănătos și în pace, atât de tare a fost emoționat, încât, l'a lovit guta, și la moment a murit de bucurie.

* * *

Cât timp este de lipsă pentru de-a încunjura pămêntul? Omul, pentru de-a încunjura pămêntul pe jos, pe unde taie equatorul, are lipsă, de 428 de ḑile. Un tren accelerat ar avé lipsă de 40 ḑile, un resunet la o temperatură mijlocie, 32 și ½ óre, o lumină, cam peste $^1/_{10}$ secundă, și un curent electric, condus pe o sîrmă de aramă, ceva mai puțin de $^1/_{10}$ secundă.

* * *

Ce pași fac soldații diferitelor țĕri? In armata Germaniei lungimea pașului la soldați este de 80 cm. în armata Franciei, Belgiei, Austriei și Svediei este de 75 cm. Soldații ruși abia fac un pas de 69 cm. Germanii, de esemplu, dacă fac 100 de pași pe minută, atunci în 4 óre percurg o distanță de 1½ chilometri mai mult decât Rușii.

Bibliografic.

A apărut:

„Raportul al XXXIII-lea despre gimnasiul superior fundațional din Năsĕud" pentru anul scolastic 1895—96. Pag. I1—I70, *compus în dóuĕ limbi, româna și magiară* Partea magiară sĕ estinde pe pagini II1—II53. Întregul raport cuprinde numai dăte statistice înșirate într'un mod fórte contras, enciclopedic și citativ. Nici o lucrare literară nu conține.

Nr. 345 F. G. 1896. [61] 1 3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii din „Fundațiunea lui Goszdu" pe anul scolar 1896/7 se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica orientală română, spre care scop se cere estrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparțin la biserica gr.-or. română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, cea-ce studenții dela scólele medii sĕ documenteze cu atestat de pe anul scolastic 1895/6, ér cei dela facultăți și universități cu indice despre tóte cursurile ascultate;

c) că nu sunt în stare a se susținea la studii din averea propriă séu a părinților lor, și

d) fie-care concurent are sĕ indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile precum și acea, dacă are și alt stipendiu.

2. Cei-ce vor sĕ studieze afară din patriă, au sĕ arete necesitatea de a face studii în strĕinătate, ca în casul, dacă li se va vota stipendiul sĕ-se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a-sĕ adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest, VII király u. 13 sz.) până la 5 August st. n. c.

4 Totodată se provócă stipendistii actuali, ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea lit. d.) din acest concurs sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1895/6, căci alt-cum li se va sista stipendiul.

5. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

6. In interesul espedării regulate fie-care concurent se indice în petițiune locul și posta ultimă unde este de a-i se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința representanței fundațiunei lui Gozsdu ținută în 18 Martie 1896 n.

Comitetul.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[10] 19—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	--	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	---	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	~	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 70. Sibiiu, Sâmbătă, 22 Iuniu (4 Iuliu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Crisă în biserica ortodoxă din România.

Afacerea cu depunerea metropolitului primat din România a pus în agitațiune febrilă întrégă țéra. Mănăstirea Căldărușani, unde e internat ca simplu călugăr metropolitul primat este acuma locul, unde peregrinéză ómenii în masse, spre a vedea pe martirul metropolit, și a lua dela el binecuvêntare.

Sentimentul religios a fost lovit prin modul nedemn al delăturărei metropolitului în asemene mĕsură, în cât femeile din societatea cea mai înaltă s'au aflat îndemnate a da adresse metropolitului primat, adrese de aderență, ca acele sĕ-i aline durerea sufletéscă pentru modul nebisericesc și neeuropenesc cu care e tractat.

In presa din România afacerea acésta forméză dela inițiarea sa unica materie de desbatere.

S'a scos și o broșură în afacerea cu detronarea metropolitului, în care în mod tendențios se încércă a se justifica procederea sinodului și a guvernului. Broșura acésta acuma a devenit mărfă de vêndare, care o vênd prin têrgurile țerei jidanii speculanți spre scandalul bisericei ortodoxe-orientale.

Noi nu ne-am pus pe terenul de partid nici în afacerea acésta, de acea nu luăm de bani buni tóte scirile senșaționale, cari ḑi de ḑi se lanséză în presa conservatóre.

Ințelegem și scim apreția indignațiunea conservatorilor, cari vĕd trasă în tină biserica strĕmoșilor lor, biserica ortodoxă, la care atât de mult au ținut strămoșii nostri, și la care liberalismul de aḑi nu mai ține nimica, înțelegem indignațiunea lor în fața faptului, că ce ei cu bune intențiuni au zidit aprópe un deceniu, acuma e aruncat în noroiu și distrus pentru un veac, cu tóte acestea noi nu am făcut armă de partid din acéstă cestiune, care atinge onórea bisericei ortodoxe din România.

Am privit lucrurile din punctul de vedere al ortodoxismului, și ne-am indignat în inimile nóstre, căci am veḑut trasă în noroiu demnitatea bisericei ortodoxe române, a acelei biserici, la care noi priveam ca la un scut și mêntuință în multele nóstre nĕcazuri.

Stat național ortodox, biserică națională, ambele erau chemate sĕ fie mur puternic, scutul ortodoxismului!

Și ce vedem, ce privelisce durerósă se desvĕlesce înaintea ochilor nostri?

In 24 de óre cel mai înalt demnitariu după rege, metropolitul primat e degradat de către sinodul bisericei în un mod ne mai pomenit în istoria bisericéscă.

Guvernul esecută conclusul sinodal în modul barbar, neusitat în Europa.

Se svonesc apoi fel de fel de lucruri grozave asupra metropolitului, și nu se află în România omul, care se supună acele svonuri judecății nepărtinitóre, ca sĕ se scie adevĕrul, și dacă pĕcătos a fost metropolitul, sĕ-și ia rĕsplata, dar judecata sĕ nu i se facă în absența lui, sĕ i se dea posibilitatea de a se apăra, căci acésta se dă și celor mai mari făcĕtori de rele.

La priveliscea acésta cu ochi deschiși privesc celelalte biserici creștine.

Acésta ne dóre pe noi! Ce vor ḑice celelalte biserici, ce judecată își vor face ele acuma în códa vécului al 19-lea despre Sinodul României, despre prelății și clerul ortodox, și despre justiția statului român.

Aici vedem noi crisa.

Biserica catolică aduce mari jertfe pentru lățirea catolicismului în Orient. Dovadă este România, unde prin indolența guvernelor în cele confesionale, prin totala ignorare și ignoranță a clerului de mir și a călugărismului, prin corumptibilitatea aceluia, rĕmasă moștenire încă de sub era fanarioților, prin totală lipsă de caractere morale, biserica ortodoxă a ajuns la scandalul cu metropolitul-primat, și biserica catolică a ajuns la convingerea, că acuma e binevenit timpul, de a se încerca unirea în masse.

Signalăm deocamdată acest pericol și publicăm după ḑiarul „Timpul“ o scrisóre sosită în Bucuresci dela un Român, care acuma petrece în Roma.

Étă scrisórea, de care vorbim:

„. . . Sciu din „Timpul“ pe care îl primesc când din Caransebeș, când din Bucuresci, tóte infamiile cu metropolitul. Aḑi însĕ mi le-a narat un conservator din biblioteca Vaticanului, care locuesce ca și mine, în via del Babuino. Le-a auḑit dela un auditor di Rota.

„Eri a fost consistoriu secret, în care Papa a vorbit despre biserica rĕsăritului. Înainte de deschiderea ședinței, vre-o trei cardinali și directorul cancelariei diplomatice al Papei Leon XIII, 'și-au povestit unul altuia despre *l'indicibile scandalo* al bisericei române. Auditorul spunea conservatorului, că s'au petrecut lucruri despre care nici nu bănuesc ḑiarele vóstre. Directorul a ḑis, că informațiile ce s'au primit dela San-Giuseppe din Bucuresci la Roma despre metropolit și despre episcopii Sinodului sunt ne mai pomenite.

„Unul din cei trei cardinali a spus, că primul vostru ministru, care e fórte religios, ar primí cu plăcere primele oferte ce i s'ar face pentru o unire cu biserica din Roma și pentru trimiterea unor episcopi dela noi de aci, cari sĕ măture tóte murdăriile bisericei bucurescene. Cardinalul, carea ținea în mână trei scrisori din Bucuresci, a ḑis că, *dacă ar voi Miron Romanul sĕ se facă el dêntâiu catolic cu ortodoxii din Transilvania, ar fi fórte lesne sĕ trécă la catolicism tot regatul României. Il Sturdza lo vuole, ve lo dico io: lo vuole!*“ a adăugat cardinalul.

„Conservatorul bibliotecei, călugăr, își freca mânile de bucurie spunêndu-mi aceste cuvinte. Și ḑicea, că cardinalul adusese scrisorile din Bucuresci ca sĕ le arete Papei după ședință.

„Un alt cardinal din cei trei, a spus, că nu e cler mai stupid, mai lacom, mai ignorant decât clerul din România și că cu cinci milióne, cel mult cu șase, el ar face pe toți călugării din România, începênd cu episcopii și archiereii, sĕ devină mai catolici decât Papa.

„Aș voí sĕ afle Partenie despre aceste vorbe ale cardinalului de aici.

„Eu unul, sunt de rîs în biblioteca Vaticanului. Toți călugării trec pe lângă mine și mĕ privesc ca pe un nenorocit. Mai alaltăieri, doi, din care unul un „monsignore“, se opriseră lângă masa mea. Peste câteva minute, monseniorul mĕ întrébă:

— Ești Român?

Și după-ce se mai uită la mine — îi rĕspunsesem afirmativ — plécă, ḑicêndu-mi înduioșat:

— *„Povero giovine!“*

Statele europene. Fóia din Paris „Figaro“ publică o statistică a ministrului de finanțe francez, Jules Roche, cu privire la locuitorii Europei. În statistică sĕ face o comparație între locuitorii Europei de acum și cei de mai nainte cu 200 de ani.

Către sfîrșitul domnirei lui Ludovic al XV lea, scrie Roche, se afla Francia între primele state civilisate din lumea întrégă. Francezii erau un popor constătător din 20 milióne, toți uniți și toți de-o rasă. Anglia pe timpul acela (după Macaulay) avea abia 6 milióne de locuitori. Imperiul german nu avea mai mulți locuitori decât Francia; de el se mai ținea pe atunci și Austria cu 10—11 milióne de locuitori și Prusia, care se făcu regat, încă avea vre-o 2 milióne. Rusia era fórte neînsemnată și nici nu numĕra între mișcările europene.

Prin a. 1724 Rusia avea numai 6,040,000 de locuitori de genul bărbătesc, ceea-ce face o populație de 12—13 milióne. Polonia avea 10—11 milióne, Spania 8—9, Italia 10—11 milióne. Națiunile conducĕtóre ale Europei numĕrau 50—60 milióne, ér în Europa întrégă erau 120—130 milióne de locuitori.

În fruntea acestor națiuni, precum am amintit, era Francia, nu numai din causă că avea mulți locuitori, ci și pentru bogăția, unirea și puterea sa. Pe timpul revoluției Francia numai puțin s'a schimbat, ea atunci numĕra 25 milióne, Germania tot cam atâția între cari Prușii erau 6 milióne. Britania mare avea 12 milióne. Francia încă tot mai stetea în fruntea celorlalte state și acésta era o causă principală a învingerilor totale, ce le-a raportat Napoleon.

Când erupse rĕsboiul din 1870, Francia nu mai ocupa locul prim în Europa. Francia numĕra numai 38 milióne, apoi urma Au-

---

FOIȚA.

In cercul familiei.

(Urmare din Nr. 57.)

2. Capitalistului mai bine îi convine a da în un singur loc 3000 fl. adecă pe obligațiuni de stat decât câte 100 fl. la 30 ómeni.

3. Capitalistul vrea sĕ capete cametele regulat și la timp, ca sĕ le pótă da și pe aceste mai departe cu dobândă. Acésta o póte căpĕta numai dela bănci și hârtii de valóre de ale statului și nu dela agricultor care nici odată nu e regulat cu plata cametelor.

„Ce privesce ajutorul meu la înființarea unei case de păstrare în acéstă comună, cum doresce primariul, vĕ spun verde că nu mĕ dau la o parte ci fórte bucuros fac totul ce 'mi stă în putere fără de a pretinde vre-o plată. Inainte de a vorbi despre înființarea acestei case de ajutor trebue însĕ sĕ fiu pus în cunoscință cu tóte împregiurările acestei comune. 'Mi iau de acea voe a întreba de unde și cum sau procurat până acum ómenii banii la cas de nevoe?“

La acésta întrebare rĕspunse notarul, care ca conducĕtor al cărților de moșii (catastru) și al protocolului de zălogire cunoscea aceste lucruri: „Pentru îndestularea creditului hipotecar sau mobilar pentru împrumuturile de zălogire (pe amanet) sunt la dispoziția agricultorilor creditabili cassele de economii și alte instituțiuni. Interesele legale ale acestor instituțiuni nu sunt mari și calea acésta nu póte fi nefavorabilă pentru împrumuturi mai mari. Pentru împrumuturi mai mici și pe timp mai scurt aceste instituțiuni nu sunt recomandabile, fiind împreunate cu cheltueli mari și cu multe formalități. Agricultorii pentru împrumuturi mai mici și pentru timp mai scurt sĕ folosesc de casele de anticipațiuni.

Cassele de economii în înțelesul strins al cuvêntului nu sunt institute de credit; căci ele au sĕ servéscă mai întâi pentru acea de a păstra și aloca sigur economiile și banii pupilari ai ómenilor mai sĕraci, servitorilor și altora. Din causa acésta cassa de economie la casuri de împrumuturi trebue sĕ se uite la cea mai strictă siguranță prin hipoteci și chizeșie prin ce datornicului îi se causéză greutăți și cheltueli. Cassele de economie au reședința lor în orașe. Drumul până în oraș pentru a lua sau plăti împrumuturi este împreunat cu cheltueli, căci datornicul trebue sĕ alerge împreună cu chizeșii lui, și timpul perdut pentru acésta privesce pe datornic, și pentru acésta cassele de economii nu sunt recomandabile pentru agricultori mai cu osebire că acestia fac împrumuturi mici.

Cassele de anticipațiuni cum sunt ele la orașe și cari sunt fondate primo loco pentru meseriașii și comercianții mai mici, pentru poporul agricol au termini prea scurți de replătire și prea mari camete. Cassele de anticipațiuni dau împrumuturi numai pe termini scurți fiind-că circumstările meseriașului prea ușor se pot schimba, și și pentru acea că meseriașul mai repede își póte preface capitalul de esploatare în numerar în urma desfacerei repede a producțiunei, el își póte replăti împrumutul. La țeranul agricultor însĕ acésta nu sĕ póte ḑice. Meseriașul își pune de mai multe-ori pe an capitalul în afaceri (esploatare) și prin așa ceva scóte interese mai mari, pe când agricultorul nu póte face acésta pe an decât numai odată. Din causa acésta, precum și din causa micei rentabilități a economiei de câmp agricultorul nu póte plăti camete mari.

Cassele de anticipațiuni la orașe au mai mare trecere și fac mari afaceri, pentru care se recere funcționari bine plătiți. Perderile la asemenea instituțiuni încă nu sunt rari pentru-că membrii meseriași prin cine sci ce speculațiune greșită prea ușor pot deveni insolvabili, (nu pot plăti) și ei de regulă nu au avere îmobilă adecă casă și moșie.

Cassele de anticipațiuni plătesc membrilor o parte din venit ca dividende (parte din câștig.) Fiind-că membrii de comun prețuesc mersul afacerilor și aptitudinea administrației după mărirea dividendei, de acea se caută a se ținea procentele cât se póte de urcate.

Terminul cel scurt de trei luni cere de se prolungiri și agricultorul este silit sĕ i ér drumul spre oraș, perde timp, trebue se plătéscă din nou provisiune, trebue se pórte cheltuelile giranților așa că el nu pe nedrept póte ḑice: „Dacă socotesci tóte cheltuelile la luarea de împrumuturi dela case de economii și anticipațiuni, atunci procentele sunt mai tot acelea ca și la Ovreii cămătari.

Ómeni privați cari sĕ dea bani cu împrumut nu se află în acéstă localitate. Chiar și țerani mai avuți nu au bani gata. Sunt ce e drept câți-va ómeni mai cu dare de mână cari dau mici împrumuturi la ómeni creditabili, dar asta o fac numai pe termini fórte scurți.

Durere însĕ, că o parte însemnată din populațiunea acestei comune sĕ află în mânile stro-Ungaria cu 36 milióne. Ţĕrile, cari compun astăḑi imperiul german, numĕrau vre-o 38 milióne locuitori, chiar atât, cât şi Francia· Britania mare abia avea 30 milióne, Statele-Unite încă avéu 28 milióne, ca Francia.

Dela rĕsboiul din 1870 Francia s'a schimbat esenţial. Cu Elsaţia şi Lotaringia perdu Francia 1,965,000 de locuitori şi pe lângă perderea acésta mai adăugêndu-se şi perderile ce le-a avut cu ocasiunea rĕsboiului, numĕrul locuitorilor a scăḑut până la 38 milióne, ér în rang acum ocupă locul al cincilea.

În locul prim stă acum Rusia cu 100 milióne locuitori, apoi Germania cu 52¼ milione, Austro-Ungaria cu peste 43 milióne. Britania mare cu aprópe 40 de milióne şi în locul al cincilea e Francia cu 38 milióne; după ea urméza Italia cu 31 milióne.

Pe când locuitorii Franciei în ultimul secol s'au înmulţit numai cu 50%, pe atunci ai Angliei au devenit aprópe de patru ori atâţia, ca mai nainte cu 100 de ani. Locuitorii Rusiei s'au înmulţit mai mult ca de 3 ori, ai Germaniei mai mult ca îndoit (ai Prusiei de 5 ori) şi ai Italiei abia s'au duplicat. Atară de Europa, în Statele-Unite locuitorii s'au urcat la 70 milióne, în Japonia, care şi ea acum începe a se numĕra printre popórele civilisate, se află vre-o 42 milióne locuitori, aşa dar mai mult ca în Francia.

Jules Roche ḑice, că perderea acésta mare e îngrijitóre pentru Francia şi face atenţi pe conaţionalii sĕi sĕ nu uite, că primul element al puterii naţionale este omul.

Episcopie gr.-cat. magiară.

Sub acest titlu am luat în nrul trecut al fóiei nóstre o scurtă notiţă despre iniţiativa, ce au luat câţiva şovinistii magiari şi renegaţi români şi ruteni în causa înfiinţărei unei episcopii gr. cat magiare.

N'am avé nimic în contra înfiinţărei unei atari episcopii, dacă există într'adevĕr şi magiari gr.-cat.

Ceea-ce ne face însĕ sĕ ne esprimăm nemulţămirea faţă de acéstă nóuă întreprindere a opresorilor nostri, e împregiurarea, că înfiinţarea acestei episcopii nu se baséză pe interese bisericesci, ci pe interese curat politice magiare, sau mai bine ḑis, pe interese de magiarisare.

Acésta se póte vede şi din memorăndul ce-l publicăm mai la vale şi pe care l'a presentat deputaţiunea monstră a tuturor magiarilor gr. cat. din ţéră presidentului camerei deputaţilor sub conducerea plebanului din Hajdu-Dorog.

E sciut, că Magiarii, după-ce s'au aşeḑat aici în patrie, în curênd au primit religiunea creştină după învĕţăturile şi ritul bísericei ortodoxe orientale, ér după aceea lăpădându-se de acéstă biserică au trecut cu totul la biserica apusénă. O parte din ei n'a rĕmas credinciósă nici acestei biserici, ci a trecut la noua sectă religiósă, la biserica luterană şi calvină.

Dar ca sĕ fi trecut şi numai o parte din ei la biserica gr. cat., carea există numai dela anul 1700, nicăiri n'am aflat.

De unde sunt dar şi magiarii greco-catolici?

Étă de unde.

O parte dintre magiari, aşa ḑic ei, aşeḑêndu-se în ţinuturi locuite în mare maioritate de naţionalităţi nemagiare de alte confesiuni, cu timpul s'au desnaţionalisat şi s'au lăpădat şi de religiunea lor strămoşéscă, de aceea trebue înfiinţată episcopia gr. cath. magiară, ca acestia acum sĕ se reîntórcă ér la naţiunea lor genuină, la naţiunea magiară.

Pentru ce nu stărue însĕ şi pentru reîntórcerea lor la biserica de mai nainte?

La acéstă nu stărue căci s'ar angaja la un lucru, care le-ar face mari greutăţi chiar şi la readucerea lor la pretinsa lor naţionalitate originală.

Én' sĕ vedem cine sunt Magiarii greco-catolici, pentru cine se intenţionéză deja de mult înfiinţarea acestei episcopii.

Scim cu toţii, că curentul magiarisării a răpit pe mulţi din corpul naţiunilor rutene, sêrbe şi române şi s'au lăpădat cu totul de naţiunea lor mămă păstrându-'şi numai credinţa în care s'au născut.

Pentru acestia se înfiinţéză noua episcopie, ér nu pentru-că ar fi existat vre-odată, cum nu există nici aḑi, magiari gr.-cat. şi o înfiinţéză parte pentru ca sĕ nu-'i pérdă, parte pentru ca prin ei sĕ câştige noi renegaţi din naţionalităţile nemagiare în favorul sporirei rasei magiare prin noue corcituri.

Cine vrea sĕ se convingă despre acésta n'are decât sĕ cetéscă numele membrilor din deputaţiunea respectivă şi va afla o grămadă de renegaţi dintre cei mai respingĕtori.

Apoi iniţiatorii acestei episcopii, precum şi istoricii magiari sunt încă datori cu rĕspunsul psichologic, cum se póte ca domnul, stăpânul, opresorul sĕ se lapede de legea sa şi de naţionalitatea sa strămoşéscă şi sĕ priméscă pe cea a servitorului, a sclavului şi a apăsatului seu.

Nu cumva aici în patria acésta noi am fost cândva opresorii Magiarilor, ér Magiarii ne-au fost noue slugi?

Mai scii ce minciuni scârbóse vor mai născoci domnialor, numai ca sĕ-şi pótă justifica disposiţiile legale şi ilegale, ce le aduc sub pretextul apĕrărei naţionalităţii lor, ér în realitate pentru magiarisarea nóstră!

Mai ḑică cineva, că acesti domni nu sunt falsificători de istorie. Noroc însĕ, că lumea nu-'i atât de órbă, şi comunicaţiunea aḑi nu e atât de anevoiósă, ca sĕ nu pótă afla adevĕrul şi sĕ nu-'i pótă judeca ce preţuesc. Ea însĕ tace, şi ori îşi rîde de ei în pumni pentru utopiile după cari alérgă ca nebuni, ori îi advertiséză din când în când, ca sĕ-şi mai aducă aminte şi ei de drepturile altor popóre şi sĕ nu o păţéscă din nou ca la Magdeburg, căci acésta ar fi astăḑi mult mai rĕu pentru ei decât cum a fost atunci.

Dar étă memorandul şi apoi judece ori şi cine dacă noi avem dreptate ori ei:

Adânc stimată casă!

In patria nóstră există un popor magiar catolic de ritul grecesc, care în jurisdicţiunea bisericéscă stă sub supremaţia episcopilor valachi şi rusesci.

Adânc stimată casă! De mult ne-am cunoscut starea maşteră şi am folosit tot timpul potrivit în interesul causei nóstre pentru de a o duce la învingere. Aşa n'am întârḑiat deja la începutul acestui secol a substerne cereri către antestătătorii nostri bisericesci, către episcopi, şi când din declaraţiunile acestora ne-am convins, că împlinirea cererei nóstre juste şi demne mai cu sémă aceea o împedecă, că n'am avé cărţile rituale în limba magiară, încă la dieta din anul 1843 ne-am adresat şi ne-am rugat, ca luând în considerare starea nóstră materială miseră, sĕ dispună pe cheltuelile statului traducerea lor în limba magiară şi sĕ ni-se permită ca şi la altariu sĕ ne rugăm D-ḑeului nostru în limba nóstră maternă magiară.

Afară de aceea conform decisiunei luate la anul 1881 pin partea representanţei alese de marea nóstră adunare ţinută în Hajdu-Dorog la anul 1868, compusă din representanţii tuturor sêrbilor greco-catolici din ţéră şi spriginită de miile coreligionarilor nostri, n'am întrelăsat a substerne prin o deputaţiune numesóră cererile nóstre motivate umilite, ca pentru ajungerea scopului nostru salutar, sĕ se înfiinţeze o episcopie magiară independentă şi episcopul ce s'ar denumi, sĕ fie indrumat a întroduce în biserică limba magiară.

După astfel de antecedenţe nu ne-am putut îndoi, a trebuit sĕ credem, şi totuşi durere, lupta nóstră a rĕmas fără resultat până în ḑiua de astăḑi.

La cercurile competente causei nóstre nu i s'a dat atenţiunea deosebită, cum a meritat liniscea sufletéscă alor dóuĕ sute de mii de catolici magiari şi cum ar fi dorit interesele naţionale ale atâtor credincioşi patrioţi. Remuneraţiunea de până acum a multei nóstre cereri şi osteneli e numai atâta, că ni s'a înfiinţat în Hajdu-Dorog un vicariat, aprópe fără nici un cerc de competenţă, cu înfiinţarea căruia cestiunea episcopiei magiare exclusivă şi dorită de noi, ér s'a abandonat pe timp nedeterminat şi întroducerea liturgiei magiare ér şi ér s'a amânat.

Ér, adânc stimată casă, liturgia în limba rusécă şi valachă usitată în biserica nóstră şi în present, împedecă total espresiunea pietăţii religióse şi moralităţii poporului nostru, întru cât poporul neînţelegênd nimic din limba liturgică străină impusă cu puterea, e lipsit de acea influinţă binefăcĕtóre ale acelor cântări şi învĕţături sublime, cari ridică pe om în apropierea creatoriului séu. Ér dacă e adevĕrat, că moralitatea forméză isvorul virtuţilor cetăţenesci, dacă e adevĕrat, că religiositatea e isvorul principal şi fundamentul moralităţii, chemarea cea mai înaltă e a guvernamentului şi datorinţa.

Adânc stimată casă! Introducerea liturgiei magiare, după ce avem traduceri corespunḑĕtóre, din care cu stimă avem norocire a substerne stimatei case trei esemplare spre informare, nimic nu o împedecă, decât aceea că nu avem episcop de sine stătătoriu magiar, care în puterea posiţiei sale episcopesci ar ordona din oficiu întroducerea limbei magiare la altariu, ori şi-ar ţinea de datorinţă a esopera acéstă concesiune dela sântul scaun al Romei.

Ér cestiunea înfiinţărei unei episcopii magiare după noi aḑi e lucru neîndoelnic, pentru-că dacă vom lua în considerare, că cu deosebire coreligionarii nostri valachi sub titlul desvoltărei naţionaiităţii lor de ce mijlóce se folosesc, şi dacă mai departe vom lua în considerare, că acest curent păgubitor şi periculos pentru naţiunea magiară îşi estinde efectul şi activitatea sa blăstĕmată şi asupra coreligionarilor nostri de limba magiară, şi aḑi din ce în ce câştigă mai mult teren, nu hesităm a declara, că înfiinţarea unei episcopii magiare e o necesitate neamânaveră şi din interes naţional, şi tótă ni-suinţa, ca [illegible] încă şi acum ne-ar împedeca în ajungerea ţintei nóstre nobile, ar fi pĕcat, dar mai mult, nepatriotism.

Aici dorim a observa, că în Hajdu-Dorog avem gata deja o biserică destul de frumósă pentru catedrală şi din dărnicia oraşului un edificiu acomodat pentru reşedinţă episcopéscă, sarcina rĕmasă ar fi numai dotarea anuală a episcopului şi a capitolului la la care însĕ cele 3000 fl. cotisaţiune pentru vicariu din fondul religionar s'ar putea considera ca basă pentru dotarea episcopului.

Adânc stimată casă! Răḑimêndu-ne pe motivele înşirate şi încurajaţi prin disposiţiunile energice luate până acum în interesul limbei naţionale magiare şi în interesul statismului magiar din partea corpului legislativ, rugăm adânc stimata casă, sĕ binevoéscă a lua în protecţiunea sa eficace interesele religióse-morale şi totodată naţionale ale concetăţenilor lor, ce sufer torturi sufletesc permanente în privinţa acestora, şi a îndruma înaltul ministeriu reg. ung. sĕ facă representaţiune neamânat către „Domnul nostru cel mai graţios, Majestatea Sa Regele nostru apostolic, ca către supremul patron al bisericei catolice magiare“ pentru înfiinţarea unei episcopii şi capitol aici în Hajdu-Dorog pentru toţi magiarii catolici de ritul grecesc din patrie, ca în focularul magiarimei gr.-cat.

Declarăm, că noi suntem catolici, şi încă catolici magiari şi dorim ca aceia sĕ şi rĕmânem, pentru aceea nisuinţa nóstră nu e resultatul unei însufleţiri momentane, nu ilu-

---

cămătarilor, şi acestia sunt agricultorii cari nu vreau sĕ-'i scie lumea că sunt datori, ei umbla pe ascuns, şi sunt fórte numeroşí, ţeranul dacă are nevoie de bani se duce numai la strĕin, căci îşi ḑice: „strĕinul nu te spune la lume, pe când dacă iei dela un ţeran 100 fl. împrumut séra, diminéţa te scie tot satul, şi asta e aşa.

După o socotélă făcută de mine, un ţeran din Porumbeni are o cheltuélă pe an pentru dare, îmbrăcăminte luminat, încălḑit şi altele aprópe 250—300 fl. dintre care abia jumĕtate îi vine din economia câmpului adecă din agricultueă, ceilaltă jumĕtate trebue sĕ o scótă din vie. Un ţeran în Porumbeni are în termini mediu cam 15—20 pogóne vie, şi după o calculare medie de mai mulţi ani subtragênd tóte cheltuelile, abia póte sĕ scótă suma de 125—150 fl. cât îi mai trebue, aşa că dacă tómna nu e de tot bună el nu póte pune nimic la o parte.

Adunând tóte datoriile din Porumbeni, am scóte pentru fie-care familie una cu alta o datorie de 500—1000 fl. Numai pentru camătă trebue pe an cel puţin 70—100 fl. de familie, şi datoria acésta creşte pe fie-care an cu camĕta, căci agricultorii de regulă nu plătesc fără numai când sunt siliţi, cămătarii însĕ nu o fac acésta, ci caută cu ori-ce preţ a ţiné pe ţeran cât se póte de mult dator, până când cresce datoria de este egală cu proprietatea şi atunci apoi scóte averea ţĕranului la vênḑare, şi casuri de aceste sunt destul de dese în Porumbeni.

Din causele aceste datoriile ómenilor din Porumbeni au crescut în mod simţitor, şi la mulţi li s'a vêndut averea. Eu sunt pe deplin convins, că acestui rĕu nu i-se póte pune capĕt, decât numai prin înfiinţarea unei case de împrumut în localitate, şi am firma speranţă, că aşa o casă de împrumut în acésta localitate va prospera în mod binefăcĕtor şi nu va rĕmâné mai pe jos de celelalte case din alte comune. Cu aceste cuvinte îşi încheiă notarul importantul seu discurs.

Unul dintre juraţi ḑise: O casă de împrumut póte fi bună pentru ómeni mai sĕraci, cari au trebuinţă de bani, noi ţĕranii mai de frunte nu avem lipsă de aşa ceva. Noi nici nu ne vom încurca în afaceri de felul acesta, că nu vrem sĕ ne dăm banii nostri ómenilor sĕraci, cari nu au nimic“.

„Ascultă omule“, ḑise învĕţătoriul, cine póte fi chiar aşa rĕu la inimă dacă sufere un membru atunci sufer toţi, şi dacă câscigă unul, toţi câscigă. Dacă nu vor ajuta cei cu dare de mână, atunci sărăcia va cresce tot mai mare, şi ce vor face ómenii sĕraci dacă vor rĕmânea cu nimica. Cheltuelile comunei la cari contribue fiecare locuitor, şi cari în mare parte le acoper ómenii mai sĕraci, acelea cheltueli vor cădea în sarcina Dvóstră căci dela cel sĕrac nu sĕ mai póte pretinde nimic.

Casele de împrumut mai aduc şi alte favoruri pentru ómenii mai avuţi, dacă împrumută ei pe consăteni cu bani mai puţini, de regulă nu li se dă nici o dobêndă, fiindcă împrumuturi de feliul acesta se fac de comun numai pe câte 10—14 ḑile, cari de comun sĕ prefac sĕptămêni ba chiar şi în luni, şi chiar dacă se dă ceva dobêndă, acésta sĕ plătesce numai la urmă şi fórte cu greu, aşa că ei nici odată nu sunt siguri de ea, ba de multe ori renunţă la camătă, numai sĕ-'şi mai vadă încă odată capitalul în mână. Ba ce e mai mult, de multe ori se perde chiar şi capitalul, căci împrumuturile aceste de regulă se fac între 4 ochi, fără nici un înscris.

Spre a scăpa de atari inconveniente, ómenii mai bucuros 'şi ţin banii închişi în ladă, sau apoi îi duc la case de păstrare în oraş, camĕt de regulă sĕ cheltuesce acolo şi nu arareori sĕ stirbesce şi capitalul, căci în oraş sunt multe şi ţĕranul nu póte trece pelângă prăvălii ca sĕ nu têrgue ceva.

Există însĕ o casă de împrumut în localitate, atunci tot banul se póte depune fără nici o cheltuélă şi camĕta este sigură. Omul cu ceva bani póte îndruma fără nici o supĕrare, pe acela care ar veni sĕ-i céră împrumut. la casa de împrumut. Nu sunt acestea favoruri destul de însemnate, cari pentru cei cu dare de mână sunt bine-venite?

De aceia cei mai avuţi sĕ păşéscă mai întâiu la înfiinţarea acestei case de împrumut ca prin ei sĕ se câscige creditul şi sĕ se asigure esistenţa ei. Pentru administrarea acestei case de împrumut sĕ recere un numĕr de ómeni esperţi, cari prin averea şi caracterul lor nepătat sĕ dea garanţia, că conduducerea casei sĕ face pentru folosul tuturor. Ca preşedinte şi comptabil sĕ nu se alégă comercianţi, fiindcă aceştia adeseori exploatésă casa în intereresul lor propriu. Ómeni soliḑi, de sine stătători şi punctuali au sĕ formeze simburele, pelângă cari cu timpul se asociéză şi alţii.

Dacă sĕ câscigă odată acei bărbaţi de cari are necesitate cassa de împrumut pentru a putea funcţiona, ceilalţi cari au lipsă de ajutoriul ei, vin de sine.

(Va urma).

siune deşértă, nu fanatism religios sau intenţiune de a renova, ci aceea e efluxul convingerei nóstre neclătinabile şi constante, care de secoli a prins rădĕcini neperitóre în sufletul nostru; declarăm mai departe, că noi numai atunci ne vom linisci, când şi la altariu sub autoritatea archieréscă a unui episcopat de caracter magiar cu toţii vom fi în proprietatea dulcei nóstre limbi materne magiare şi ne vom putea ruga liber, pe faţă, în limba magiară Dḑeului magiarilor.

Revista politică.

Sĕ ḑice, că pertractările pentru pactul austro ungar sĕ vor continua dela 10—12 Iulie în Viena. Pentru acest scop sĕ vor duce în capitala Austriei membrii cabinetului unguresc şi vor discuta cu colegii lor austriaci mai întâi cestiile financiare. Totdeodată sĕ vor începe şi pertractările verbale cu plenipotenţiaţii băncii austro-ungare.

* * *

Dumineca trecută s'a ţinut în palatul împĕrătesc din Viena sub presidiul monarchului o conferinţă ministerială, la care au participat ministrii: Contele Goluckowski, de Kallay şi Krieghammer, contele Badeni şi baronul Bánffy, contele Vechselscheimb şi baronul Fejérváry, precum şi şeful statului major, baronul Beck. Conferinţa ministerială a făcut paşii necesari pentru înoirea legii militare.

* * *

In şedinţa de Marţi a camerei italiene a declarat ministrul de externe, ducele de Sermonetta, într'un mod peremptoric, că în politica Italiei nu s'a făcut absolut nici o schimbare. Increderea în tripla alianţă a fost accentuată în ḑilele trecute de prim-ministrul ţĕrii. Tripla alinţa s'a încheiat pentru apĕrarea păcii, un scop, la care la care tinde înţelepciunea guvernatorilor şi voinţa popórelor. Acesta e un pact de încredere reciprocă, care nu esclude, ba chiar deobligă, ca fiecare dintre aliaţi sĕ întreţină relaţii intime şi bune cu ori şi care altă putere. Relaţiunile amicale cu Rusia şi nisuinţa de a întreţinea bune relaţii cu Francia pe basa simpatiilor reciprece, cari corespund rudenii de rasă şi aducerii aminte ne evenimente neuitabile, nu pot nici decum sĕ micşoreze nemărginita încredere a ambilor aliaţi, Austro-Ungaria şi Germania.

In ce privesce pe Anglia, politica Italiei de asemenea nu s'a schimbat. Relaţiunile amicale cu Anglia constituesc o întregire naturală a triplei alianţe şi corĕspund intereselor comune cu sentimente reciproce tradiţionale.

Dorinţa sinceră şi generală după pace dă siguranţa, că cestia orientului nu va eşi la ivélă acum. Italia, care are în Orient interese atât de însemnate, se va strădui neîntrerupt, sĕ susţină între puteri acea înţelegere reciprocă, care singură póte aspira 'la reuşită.

In ce privesce peninsula balcanică, politica Italiei de asemenea nu s'a schimbat; ea vrea sĕ susţină *status quo*. Tot acest principiu fundamental îl are politica Italiană şi pentru marea mediterană şi în ce privesce ţĕrile de pe ţĕrmii africani.

* * *

La ordinea ḑilei este pe terenul politicei interne austriace interesanta adunare a bărbaţilor de încredere boemi-germani în Praga. Acéstă adunare a luat următórea resoluţiune, pe care o reproducem pe scurt. Ómenii de încredere ai poporului german din Boemia, adunaţi în Praga la 29 Iunie, s'au unit luând în considerare situaţiunea seriósă o poporului german in următórea hotărîre:

Poporul german în Boemia este prin tóte locurile, şi cu deosebire la graniţe espus poftelor de cucerire ale duşmanilor naţionali, cari prin risipirea terenului limbei germane şi prin mărirea graniţelor lor tind a întroduee supremaţia slavismului în tótă Boemia. La pararea acestor atacuri este germanismul în Boemia avisat numai şi numai la propriul seu ajutor, şi nici guvernut nu vrea, sĕ pună capĕt acestei situaţii periculóse prin împlinirea modestelor şi justelor pretensiuni, cari sĕ cuprind în pact. Apărarea intereselor naţionale, e cu atât mai grea, cu cât o parte dintre Germanii aşa numiţi vechi au rupt unitatea naţională.

Din aceste consideraţiuni adunarea îşi esprimă convingerea, că sĕ se facă pregătiri pentru formarea unui partid mare german, care sĕ apere interesele mult ameninţate ale poporului german, un partid, care sĕ-şi încépă activitatea în Reichsrathul viitor.

Sĕ vede, că Cechii sunt un popor puternic, pentru că de ei le frică nemţilor din Boemia. Rasa e rasă, n'ai ce sĕ-i faci!!

* * *

După cum comunică ḑiarul parisian „Intransigeant“ în nopţile din urmă s'au găsit lipite pe zidurile casarmei din Paris nenumĕrate şedule dule, cari purtau inscripţia: „Trăiască prinţul Victor Napoleon! Trăiască împĕratul!“ Şi prin busunarele unor soldaţi s'au găsit astfel de şedule.

Socialistii francezi fac mari pregătiri pentru congresul dela Londra, care se va ţinea în 26 l. c. E vorba, ca acest congres sĕ facă o organisaţie internaţională, care sĕ permită proletariatului din tóte ţĕrile o procedură unanimă şi egală pe terenul economic şi politic contra comploturilor ómenilor dela putere şi a guvernatorilor. Manifestestul din Hydle-Park va promova — ḑice excomunardul Vaillant — susţinerea păcii în lume, însĕ cu acelaşi rĕsuflet el declară rĕsboiu „societăţii capitalistilor“ şi află, că e în ordine, că pacea, care din popor în popor nu trebue conturbată, este desconsiderată de partidul sĕu prin unele ţinuturi. În tot casul manifestul va susţinea, că prin rĕsbóie între armatele duşmane sĕ întăresce numai tirănia domnitorilor şi a cercurilor „conducĕtóre“, dar nu sĕ promovéză în nici un cas binele omenirei. — Socialismul merge, durere, tot înainte!

* * *

De present petrece principele Nikita din Montenegro în Belgrad capitala Sêrbiei. I-se fac entusiaste ovaţiuni! Regele Alexandru l'a denumit ca proprietar al regimentului de infanterie Nr. 9.

* * *

Foile din Berlin publică amĕnunte interesante despre visita, care 'i-a făcut-o lui Bismark vice-regele din China: Li-Hung-Tschang. Acesta a ḑis cătră Bismark: Scopul visitei mele este, sĕ te întreb pe Excelenţia Ta de sfat, cum sĕ reformez China? — Bismark a rĕspuns: Eu de aici nu pot sĕ judec asupra acestei cestiuni. — Vice-regele întrebà: Cum pot eu lucra cu succes contra Curţii din Peking? — Bismark: A merge contra Curţii, nu se póte. Lucrul principal e, sĕ ai praf, atunci sĕ pot multe; dacă lipsesce nu se póte nimic. Contra voinţei domnitorului nu se póte opune nici un ministru. El numai execută sau îşi dă sfatul seu. — Cum sĕ începi însĕ, ca sĕ susţini puterea domnitorilor? întrebà Li-Hung-Tschang. — Numai pe basa unei armate, rĕspunse Bismark. Ea póte fi mică, de tot mică, póte numai din 50,000 de ómeni, însĕ trebue sĕ fie bună. — „Ómeni avem noi, ḑise vice-regele, trebue însĕ sĕ-'i cultivàm cu oficeri germani“.

* * *

În tot casul, că mai curênd îi va succede vice-regelui Li-Hung-Tschang din China, s'o reformeze, decât îi va succede Papei dela Roma, sĕ unéscă tóte bisericile creştine sub sceptrul sĕu.

De curênd ér a dat Papa c enciclică pentru unitatea bisericei, enciclică, care începe cu cuvintele *„Satis cognitum“* şi conţine 112 citate.

Papa amintesce lucruri, *satis cognita*: Că adecă dl Christos a încredinţat cu conducerea bisericei pe Petru şi pe succesorii acestuia, papii, cu supremaţia etc. etc., lucruri într'adevĕr satis cognita, dar absolut nedrepte şi nepotrivite cu timpul, în care trăim şi de sigur nici cu timpurile, în cari vom trăí. Românul în limbagiul sĕu sarcastic ar ḑice despre Papa cu enciclica: Satul arde şi . . . .

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători a „Nascerii S. Ioan Botezătoriul“, n rul proxim al fóiei nóstre va apărea Joi în 27 Iuniu st. v. a. c.

* * *

Parastas. Dumineca trecută, în 28 Iuniu 1896, după terminarea sântei liturgii s'a celebrat în biserica din Sibiiu-cetate un parastas întru amintirea marelui archiereu Andreiu Baron de Şaguna. Ca preoţi au fungat dnii: Ioan Hannia, protopresbiter şi director seminarial emeritat, Zacharia Boiu, protopresbiter asesor consistorial, şi Ioan Ghibu, protopresbiter, profesor seminarial, ér ca diacon Dr. Remus Roşca, protodiacon, director seminarial. Cântările funebrale le-au esecutat corul seminarial în patru voci, condus de dl Demetriu Cunţan, presbiter, profesor seminarial. La parastas au asistat şi o mare parte a inteligenţei din loc. Serviciul divin peste tot a decurs într'un mod demn atât pentru memoria marelui archipăstoriu, cât şi pentru cei ce l'au sĕvêrşit.

* * *

Magiarii din America la esposiţie. Sub titlul acesta publică foile din Bpesta numele membrilor deputaţiei „magiarilor“ din America, cari din incidentul milleniului au adus trei cununi de lauri din argint, una pentru Deák, alta pentru Kossuth şi a treia pentru Széchenyi. Numele acestor „magiari“ neaoşi sunt: Wilhelm Deutsh, Roderich Rombaner, Wilh. Zempliner, Ioh. Friedt, Móricz Weinberger, Ludw. Edelmann, Ludw. Horafeld şi Hermann Friedmann, carii au cercetat pe ministrul Perczel şi pe alţi şefi ai autorităţilor politice şi i-au învitat sĕ participe la solemnitatea aşeḑării cununelor, care va avé loc în 15 Iuliu. Pĕcat că n'au sosit cu câte va ḑile mai nainte, ca se participe la festivităţile din Pusztaszer, şi sĕ 'şi aducă aminte de străbunii lor, carii au ocupat Panonia sub conducerea lui Árpád.

* * *

Examen. Programa examenelor dela scóla cap. rom. gr. or. din Sĕlişte cu finea an. scol. 1895/6.

Sâmbată, în 22 Iuniu st. v. dela 7—9 cl. I de băeţi, dela 9—11 cl. I de băete, dela 11—12 Grădinăritul, dela 2—4 cl. II de băeţi, dela 4—6 cl. II de băete.

Duminecă, în 23 Iuniu, dela 9—11 cl. III de băeţi, dela 11—12 exposiţia lucrurilor de mână, dela 2—4 cl. III de băete, dela 4—6 cl. IV de băeţi şi băete.

Luni, în 24 Iuniu, dela 9—11 cl. V de băeţi şi băete, dela 11—12 încheerea an. scol. cu cântări şi declamări în biserică.

Din şedinţa a X-a a corpului învĕţătoresc, ţinuta în 5 Iuniu 1896.

I. Crişan,
notarul confer.

* * *

Informaţiuni. În ḑiua de 5/17 Septembre a. c. se va ţiné la scóla centrală de agricultură din Bucuresci examen pentru ocuparea a 13 stipendii ale statului român.

Condiţiunile de admitere la examen sunt:

a) Concurenţii sĕ aibă etatea de cel puţin 16 ani împliniţi (dispensă de etate nu sĕ admite.)

b) Sĕ fi terminat cel puţin 4 clase gimnasiale, clasice sau reale, ori un alt curs ecuivalent.

Absolvenţii a 8 clase gimnasiale şi acei cu testimoniul de maturitate sĕ primesc fară examen.

c) Sĕ fie sănĕtoşi şi de o constituţie robustă, care se va constata de medicul scólei.

Cererea de înscriere se va adresa de-a-dreptul direcţiunei scólei centrale de agricultură, Bucuresci, cel mai târḑiu pănă la 4 Septembre.

Informaţiuni mai detaiate sĕ se céră la direcţiunea scólei.

„Albina“,

institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A noua tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit şi economii „Albina“* a urmat în *1 Iuliu 1896* în presenţa domnului notar public reg. *Gavril Zagoni* şi a patru membrii ai comitetuţui de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valórea totală de *fl. 47,000* următorii numeri:

á fl. 500: Nr. 19, 100, 163, 178, 223, 231, 243, 258, 293, 324, 398, 426, 489, 516, 525, 530, 575, 588, 600, 621, 638, 651, 691, 697, 716, 871, 876, 910, 929, 943, 962, 1023, 1040, 1048, 1072, 1081.

á fl. 1000: Nr. 7, 41, 67, 76, 101, 123, 227, 250, 253, 274, 288, 316, 350, 353, 396, 457, 498, 532, 574, 590, 602, 620, 644, 691, 738, 755, 784, 806, 831.

Cu începere dela *1 Ianuariu 1897* aceste scrisuri fonciare se rĕscumpĕră la *cassa institutului în Sibiiu*, la *Filiala sa în Braşov*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft, „Mercur“ Viena* şi la *Pester ungarische Comercial-Bank, Budapesta*, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleaşi sĕ rĕscumpĕră şi mai nainte ori când prin escomptare, sau sĕ pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu *1 Ianuariu 1897* încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑĕtori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rĕscumpĕrare următórele:

à fl. 500: Nr. 131, 281, 685.
à fl. 1000: Nr. 85, 782.

Sibiiu, în 1 Iuliu 1896.

Direcţiunea.

Convocare.

Conform conclusului adunărei generale din 6 Iuliu din anul trecut adunarea generală a Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur, se va ţinea în anul curent în 11 Iuliu st. n. 3 óre d. a. în scóla gr. cath. din Mediaş, la care sunt învitaţi toţi membrii reuniunei precum şi fie-care spriginitoriu al ei.

Programa:

1. Cuvêntul de deschidere prin presidentă.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală pănă aḑi, precum şi despre starea materială a reuniunei.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului de sub p. 2.
4. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului adunărei generale presente.
5. Alegerea unui membru în consiliu şi completarea membrilor comitetului.
6. Statorirea locului şi a têmpului pentru adunarea generală pe anul viitor.
7. Propuneri eventuale.

Mediaş, 23 Iuniu, 1896.

Maria Necşa, secretară. *Maria Moldovan,* presidentă.

Bibliografic.

„Arta“, revistă musicală, Nr. 4—5 Iuniu 1896. Redactor Titus Cerne, cu următoriul

Sumariu:

Orchestra noului teatru. — Profile contimporane: Teodor Dubois. — Cronică. — Cântece poporale: „Mândra Duminecă“. — Dicţionar de musică: Armonie. Armeniu. — Examenele Conservatorului. — O critică fin de siècle. — Sciri diverse: De prin lume. Din ţéră. — Buletin bibliografic şi publicaţii nouă. — Foi culese. Iaşi strada Coroi Nr. 1.

Loterie.

Mercuri, în 1 Iuliu n. 1896.

Brünn: 77 15 27 37 8

Nr. 345 F. G. 1896. [61] 2 3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii din „Fundațiunea lui Goszdu“ pe anul scolar 1896/7 se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica orientală română, spre care scop se cere estrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparțin la biserica gr.-or. română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, cea-ce studenții dela scólele medii sĕ documenteze cu atestat de pe anul scolastic 1895/6, ér cei dela facultăți și universități cu indice despre tóte cursurile ascultate;

c) că nu sunt în stare a se susținea la studii din averea propriă séu a părinților lor, și

d) fie-care concurent are sĕ indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile precum și acea, dacă are și alt stipendiu.

2. Cei-ce vor sĕ studieze afară din patriă, au sĕ arete necesitatea de a face studii în strĕinătate, ca în casul, dacă li se va vota stipendiul sĕ-se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a-sĕ adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest, VII király u. 13 sz.) până la 5 August st. n. c.

4. Totodată se provócă stipendistii actuali, ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea lit. d.) din acest concurs sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1895/6, căci alt-cum li se va sista stipendiul.

5. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

6. In interesul espedării regulate fie-care concurent se indice în petițiune locul și posta ultimă unde este de a-i se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința representanței fundațiunei lui Gozsdu ținută în 18 Martie 1896 n.

Comitetul.

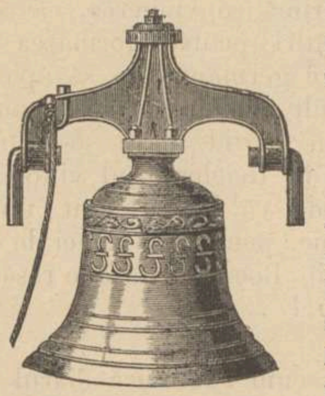

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniose, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [10] 20—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.48	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara	Circulézā nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriș		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu		7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16		Cisnădie		6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst					Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Brașov sos.		7.44	1.29	
	9.05	5.13					7.29	1.14	
	9.37	5.45			Cristian		6.59	12.51	
	9.57	6.05					6.50	12.41	
	10.17	6.25			Tohan. vechiu		6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos. Zernesci pl.		6.20	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.44	4.42	—	6.41	Gyorok	10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.14	5.04	—	7.01	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.31	5.15	—	7.12	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.30	5.57	—	7.51	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	4.50	6.13	—	8.07	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren	—
—	—	8.08	9.31	9.05						
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	micst	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4,25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.02	2.36	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	—	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.30	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de ojs în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Joi, 27 Iuniu (9 Iuliu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe săptĕmână, deschidem pe pătrariul III. Iuliu, August şi Septembre al anului 1896, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Efectul căsătoriei civile.

Nu odată am accentuat şi noi în ḑiarul nostru, că scopul întroducerei nouelor legi politice bisericesci, în special întroducerea căsătoriei civile, n'a fost altul, decât încrucişarea raselor nemagiare cu rasa magiară, în favorul întărirei şi sporirei acesteia, adecă magiarisarea.

La început, pe când numai se plămădeau aceste legi, negau acésta atât cei ce le făureau, cât şi cei dela presa jidano-magiară, cari se nisuiau a predispune spiritul opiniunei publice în favorul lor, şi numai când au vĕḑut, că lucrul nu merge tocmai aşa uşor precum credeau ei, au început a se da pe faţă şi a eşi la ivélă tot mai mult cu scopul adevĕrat, ce-l urmăréu prin întroducerea acestor legi.

Ei ḑicéu la început, că prin legile acelea vreau numai sĕ elibereze consciinţa religiósă a cetăţenilor din jugul confesionalismului şi a preoţilor, cari împedecă de a se apropia cetăţenii de diferite confesiuni unii de alţii şi prin acésta însuşi interesele patriei se periclitéză.

Ghiarele scopului adevĕrat însĕ au fost prea lungi şi prea ascuţite decât sĕ nu se vadă şi sĕ nu străbată încurênd afară din sacul destul de rar ţesut şi destul de reu legat la gură în care erau vîrîte aceste legi cu un scop atât nedemn.

In curênd s'a observat, că nu acesta e scopul adevĕrat, nu apropiarea cetăţenilor unii de alţii este scopul ce-l urmăresc acesti ómeni, ci scopul lor cel adevĕrat e: remunerarea rasei semitice, care atâtea servIţii triste pentru patrie a adus pe altariul idolului patriotismului fals şi magiarisarea naţionalităţilor nemagiare din patrie.

Vĕḑênd acesti ómeni nesocotiţi, dar puternici, că nu se pot ascunde mai departe, au început a eşi la ivélă şi a se arăta pe faţă din ce în ce tot mai mult cu planul lor adevĕrat, la început prin presă, ér mai pe urmă chiar parlament.

Aḑi, după ce aceste legi fatale au întrat în putere de lege, nici nu mai fac secret din scopul lor, ba chiar se laudă cu el, că au reuşit a întroduce acele legi cu tóte luptele ce au avut a le suporta cu bisericile crestine, cari consideră căsătoria de taină, de lucru dḑeesc.

Inceputul l'a făcut şi de astădată presa, şi aşteptăm ca şi parlamentul sĕ încépă a se lăuda cu ele. Negreşit, la urmă va veni şi el cu laudele sale de sine pentru reuşita întroducerei acelora.

Publicăm mai la vale un articlu din guvernamentalul „Pesti Napló", în care pe lângă scopul legilor întroduse deja, ni se arată deja şi efectele „salutare" din cele trei pătrare de an de când sunt întroduse acele legi.

Mai mult, ni se arată încă şi un alt scop, pe care nu l'am cunoscut până acum: **contopirea prin rasa magiară a tuturor confesiunilor**; în care însĕ, nu ni se spune, ci ne lasă sĕ ghîcim noi, şi aceea nu póte fi alta, decât confesiunea cea acum recipiată, confesiunea israelită. Şi acésta o deducem de acolo, că cu nóuele legi politice-bisericesci, aceia în tóte confesiunile au lovit afară de cea israelită, care n'a fost nici barem recunoscută la noi în ţéră până în anul trecut.

Ca sĕ nu fim bănuiţi de vre-o interpretare tendenţiósă a pasagiului respectiv, étă l şi în original:

„Különben is a magyar faj, amely a vallásgyülöletet éppen nem, vagy csak igen jelentéktelen mértékben ismerte, (!? Red.) *alkalmasabb minden más fajnál a külömböző felekezetek összeolvasztására".*

Mirósă prea mult a semitism, decât se-l pótă interpreta cineva fals.

Va sĕ ḑică, scopul căsătoriei civile este magiarisarea, ér magiarisarea contopirea confesiunilor creştine din ţéră în confesiunea israelită numai acum recipiată.

Intr'adevĕr lungă mână şi mare putere are alianţa israelită.

De altcum vom reveni în numĕrul viitoriu asupra acestui articol şi până atunci îl publicăm numai în traducere pe cât se póte de fidelă, ca sĕ l cunéscă întreg şi cetitorii nostrii şi la rêndul seu combinându-l cu interpretăţiile şi deducţiunile nóstre, sĕ-l scie aprecia după merit şi sĕ se scie apĕra de tendenţele poriculóse némului nostru, ce se cuprind în aceste legi, cărora trebue deocamdată sĕ ne supunem fiind-că sunt deja sancţionate de Maj. Sa şi au întrat în vigóre de lege; dar nu ne e permis a nu lucra pentru ştergerea séu cel puţin pentru revisuirea şi modificarea lor pe cale legală în favorul bisericilor creştine atacate atât de nedem prin ele.

Étă acum articolul respectiv din „P. N.":

(b.) *Rasa magiară are puţină putere de asimilare; mai mult se estinde decât contopesce.* Cu proporţiile sale mari de înmulţire înaintéză şi cuceresce pas de pas; dacă nu vor întreveni împrejurări păgubitóre, póte va cuceri — abstracţie făcênd dela câteva insule mai mari de naţionalităţi — întreg teritoriul patriei. *Asimilarea ei politică arată deja mai preţióse resultate;* dar numai acolo, unde printre marile grupe magiare stau tescuite minorităţi mai neînsemnate de naţionalităţi, cari deşi n'au devenit şi după limbă magiare, politicesce totuşi se pot numĕra la rasa magiară, pentru-că acelea încă nu s'au deşteptat la consciinţa lor naţională. Insaşi în privinţa limbei, rasa nóstră are însĕ puţină putere de asimilare.

Cu acésta sĕ fim în curat. Fiecare politic şi întréga naţiune trebue sĕ scie, că *tot resultatul* puterei nóstre politice şi sociale, precum şi a *instituţiunilor nóstre culturale este aprópe disparent de puţin încă şi în privinţa învĕţărei limbei statului.* Naţiunea trebue sĕ-şi cunóscă avêntagiile şi desavêntagiile sale. Trebue sĕ scie, că până când şi în Belgia numĕrul acelora, cari şi-au însuşit limba franceză s'a urcat dela sése percente la unspreḑece, până atunci *la noi numĕrul acelora, cari învaţă limba magiară, s'a urcat în deceniile din urmă la nemţi numai cu cinci, la slovaci cu dóuĕ şi jumĕtate şi la români numai cu 1.25 percente. Şi şi urcarea acésta s'a întêmplat mai cu sémă la oraşe,* ceea se adevevesce neindoit şi prin faptul complinit, că între anii 1880 şi 1890, numĕrul celor ce sciu unguresce la oraşe a crescut cu treiḑeci şi cinci de percente, până când în provincie numai cu cincispreḑece. *Apoi însuşirea limbei magiare încă nu e tot una cu magiarisarea. Inteligenţa valachă aprópe fără esceptiune scie unguresce, şi totuşi cea mai mare parte din ea stă în contraḑicere cu ideia de stat magiar.*

Pe terenul asimilărei politice însĕ am fost mai norocoşi şi sperăm, că vom fi şi de aici înainte. Politicesce am legat de noi pe cea mai mare parte a inteligenţei, slovace, rutene şi sêrbe, ba încă la rasele acestea şi pe însaşi maioritatea poporului. Puterea asimilărei politice la rasa nóstră se manifestă încă şi în aceea, că şi-a sciut imprima timbrul sĕu şi asupra unei însemnate părţi a naţionalităţilor. Opera înfiinţărei statului naţional aşa dară mai întâiu trebue pe terenul asimilării politice, sĕ o organisăm, şi în privinţa acésta abia avem instituţiune, care ar avé un rol de factor mai puternic ca căsătoria civilă.

Mai de mult nobilimea a fost astfel de instituţiune de asimilare politică ér acum e căsătoria civilă. Abia sunt trei pătrare de an, de când e în vigóre acéstă instituţiune şi deja atât de însemnate re-

---

FOIŢA.

(6)

(6) Domnului Ianescu

In cercul familiei.

(Incheiere).

După numĕrul membrilor cari sĕ înscriu mai întâiu nu ne putem lua, este o greşélă, dacă sĕ caută a se atrage aprópe întreg satul pentru aşa ceva, adese-ori un simbure sănătos de 25—30 membrii e de ajuns. Casa de păstrare cresce mai târḑiu de sine. Prin aşa ceva ţi se dă ocasie a respinge pe acei cari prin purtarea lor ar putea sĕ compromită interesele acestei reuniuni. Aşa dar iubiţi consăteni adunaţi-vĕ în o societate şi puneţi-vĕ pe lucru, căci Iisus Christos a ḑis: „Sĕ iubesci pe de-aprópele tĕu ca pe tine însuţi, şi mai mare iubire nu puteţi arĕta vecinului vostru lipsit, decât constituindu-vĕ în o societate, prin care sĕ puteţi cu uşurinţă şi la timp sări în ajutorul celor lipsiţi".

Domnul învĕţător are dreptate, strigară toţi cei de faţă. S'a sfătuit ca sĕ se ţină în o ḑi potrivită o adunare publică, în care învĕţătoriul ambulant va avea sĕ esplice ómenilor folosul şi scopul unei asemenea case de împrumut. Ca până atunci ómenii sĕ nu-'şi uite de cele vorbite în acéstă privinţă, notariul, care şi până acum a arĕtat cel mai viu interes pentru înfiinţarea acestor case de ajutor şi a luat însărcinarea, ca în fie care Duminecă sĕ discute cu poporul despre aşa ceva, aşa că la adunarea publică şi când se va pune basa înfiinţărei, nu va trebuí multă ostenélă, căci ómenii vor recunósce folosul ce li'l póte procura aşa o casă, fiind deja instruaţi.

Ţéra nemţéscă este în privinţa acésta una dintre cele dintâiu, acolo pe lângă instituţiunile de binefacere din oraşe, publicul nu dă uitărei satele, dacă sĕ face o scólă la oraş nici la sat nu se lasă mai pe jos. Basa caselor de împrumut la sate a pus'o primariul Raiffeisen, care a înfiinţat prima casă de împrumut la anul 1862 în comuna Anhanseu, şi de atunci până acum s'au înfiinţat peste 120 casse de feliul acesta în comunele din ţéra nemţéscă. Cassele de împrumut pe basa solidarităţii reciproce caută cu ori-ce preţ a închide uşile cămătarilor cari nu au altceva în vedere decât esploatarea poporului.

Cu înfiinţarea unei case de împrumut trebuesce umblat încet şi în marginile împregiurărilor locale. Fie care grăbire órbă póte aduce pagubă. Cassele de împrumut sĕ fie departe de politică şi partide.

Câştigul curat al acestor casse nu se va împărţi ca dividende, ci el sĕ servéscă pentru înfiinţarea unui fond de reservă sau pentru formarea unui capital al reuniunei de acea mărime, care cu procentele lui sĕ acopere cheltuielile de administraţie, aşa ca reuniunea sĕ nu fie silită a lua procente mai mari dela cei ce se împrumută, decât procentele pe cari trebue sĕ le dea ea pentru banii depuşi. Dacă se împărţesce câştigul între membrii cum se întêmplă acésta la alte societăţi, atunci bieţii datoraşi trebue sĕ plătéscă ei dividende ómenilor mai cu dare de mână. Ba împărţirea de dividende este numai un iritament pentru întreprinderi prea îndrăsneţe şi pentru speculaţiuni cari pot uşor ruina reuniunea din causele acestea şi pentru cotisaţiunile plătite ca membru nu se dă mai mari procente, decât pentru banii strĕini luaţi ca împrumut.

Şi banii depuşi de membrii pot aduce îndată ceva procente.

La aşa o reuniune şi cel mai sĕrac om sĕ póte primí ca membru. Ómenilor insolvabili destrăbălaţi şi cheltuitori, chiar dacă dispun de ceva avere societatea nu le póte sta la disposiţie. Cassa de împrumut nu trebue exploatată pentru speculaţiuni şi pentru a da ansă la facere de datorii zadarnice. De aceea ea nu dă decât împrumuturi mici şi numai pentru scopuri folositóre. Ómenilor cari au deja datorie nu li se dă împrumut, afară numai dacă îşi achită datoria veche, numai în casuri esceptionale, când administratorii ei sunt pe deplin convinşi, că cutare sau cutare datoraş este demn de ajutat.

Nici pentru cumpĕrare de pămênturi nu sĕ prea dau bani cu împrumut, căci ţĕranul e dedat a aduna pămênt cât sĕ póte de mult, şi el nu judecă că are cu ce 'l exploata. Societatea are mai mult în vedere de a ajuta pe ţĕrani cu bani, ca ei sĕ-'şi pótă lucra pămêntul care-'l au deja. Ea caută a oprí vênḑările de pămênturi prin licitaţiune, chiar acolo unde e imposibil de a scăpa pe ţĕran de vênḑare, ea păşesce la mijloc, cumpĕră pămênturile şi le dă tot aceluia dela care le-a cumpĕrat bine înţeles că nu de pomană ci cu o arêndă mică, aşa ca un ţĕran harnic printr'o muncă încordată şi cruţare ér póte sĕ revină la moşia lui.

Prin statorirea unui credit anumit şi mărginit pentru membrii singuratici, prin o priveghere sigură asupra datoraşilor în ceea ce privesce purtarea economiei la ei, nu se pot întêmpla perderi, chiar la chizeşi sau garanţi nu se trebue atâta băgare de sémă, cea mai mare băgare de sémă sĕ fie pentru datoraşi, sultate putem constatata în privinţa contopirei politice. Procesul contopirei diferitelor rase s'a pornit dealungul şi latul Ungariei sub egida instituţiunei căsătoriei civile. *Intre români şi magiari până acum nu s'au întêmplat un numĕr mai mare de căsătorii*, dar da, între slovaci, croaţi şi magiari, şi *proporţiile din ce în ce vor lua tot mai mari mĕsuri, după cum instituţiunea de stat a căsătoriei va elibera cetăţenii ţerei de sub puterea preoţilor naţionali.*

Interesant se formédă şi proporţia căsătoriei între creştini şi evrei. *Nu numai în capitală, ci şi în provincie e destul de însemnat numĕrul căsătoriilor mixte ce se fac între evrei şi creştini.* Şi apoi numai despre vre-o câteva luni e vorbă, ce va fi după ḑeci sau o sută de ani? Instituţiunea căsătoriei civilă a adus pretutindenea în mare mĕsură la contopirea socială a jidovimei, unde anti semitismul n'a împedecat opera contopirei. Jidovimea Franciei cu deosebire prin căsătoria civilă s'a contopit cu totul în societatea franceză. In Germania căsătoria civilă în proporţie e instituţiune tineră, totuşi pe terenul contopirei a produs şi acolo frumóse resultate, şi dacă antisemitismul nu arunca sabie ascuţită între creştinism şi jidovime, deceniile cele dóuĕ acum decurse ar fi dus la contopire şi în mai mare grad. *Căsătoria civilă austriacă din necesitate şi cu caracter înfierătoriu a oprit în Austria lăţirea repede a asimilărei; dar mai cu sémă o împedecă păşirea pe faţă şi obraznică a antisemitismului*, care a dat capitala imperială austriacă în puterea furibunḑilor urei de rasă. E fapt, că în timpul mai nou în Austria a decăḑut în mod surprinḑĕtoriu numĕrul căsătoriilor mixte, până când în strĕinătate s'a urcat.

In Ungaria putem declara de împrejurare norocósă, că antisemitismul s'a stins cu ani înainte, decât a venit în viéţă căsătoria civilă. De altcum *rasa magiară, care n'a cunoscut ura religionară*, ori o a cunoscut în mĕsură neînsemnată, *e şi mai acomodată decât ori care altă rasă pentru* **contopirea diferitelor confesiuni.** Dar şi partea mare preponderantă a jidovimei magiare deasemenea fără esemplu e aplicată pentru de a se absórbe în corpul naţiunei; tocmai de aceea efectul căsătoriei civile în Ungaria promite a fi estraordinar de favoritoriu pentru asimilarea socială a jidovimei. Jidovimea — acésta trebue s'o recunóscă ori şi cine — şi până acum, dintre tóte rasele şi confesiunile, ea a arĕtat cea mai mare aplicare şi în privinţa asimilărei de limbă, pentru-că conform conscrierei poporului dela anul 1891 din şepte sute mii de jidovi numai puţini ca patru sute cinciḑeci de mii, aşa dară aprópe şeseḑeci de percente, s'a declarat de limbă maternă magiară. Ei dar, *din civii de legea jidovéscă ai statului ungar* 233,000 adecă 33 de percente înainte de asta cu cinci ani au fost încă de limbă maternă germană, 13000, adecă aprópe dóuĕ percente, de limbă maternă slovacă şi **mai mult de 5000 de limbă maternă română.** Datele acestea adeveresc, că nu s'au asimilat gramaticesce din jidovime până acum 34 de percente, dar e fórte aplicată pentru asimilarea politică şi socială, şi acésta în scurt timp va trage după sine totodată şi asimilarea limbistică. *Principalul mijloc al contopirei sociale este căsătoria civilă, care între împrejurările speciale ale Ungariei va avé efectul cel mai binefăcătoriu* **pentru producerea legăturei de sânge a raselor şi confesiunilor,** adecă pentru încetarea celor mai infernale contraste. Nu numai creştinii şi jidovii, ci tóte naţionalităţile, cu mult mai mult se vor contopi unii într'alţii prin mijlocirea căsătoriei civile, decât înainte de acésta.

Căci până când afacerile de căsătorie erau în mâna preoţilor confesionali, aceştia totul făceau ca sĕ împedece pe credincioşii lor dela căsătorii cu indiviḑi de alte confesiuni. Şi findcă cofesionalismul în cele mai multe casuri concade cu conceptul naţionalităţii, acésta a fost una dn principalele cause, că asimilarea diferitelor rase atât de mult a rĕmas înapoi în Ungaria. Fără îndoélă fanatismul religionar şi acum se va lupta în contra contopirei şi în privinţa acésta nu e deosebire, între ultramontanismul catolic, greco-oriental şi **jidan,** *care cel din urmă încă tinde, ca părechile mixte sĕ nu se împărtăşéscă de binecuvêntarea religionară.* Toleranţa religionară însĕ atât de afund a străbătut în geniul naţiunei, încât ultimele încercări ale spiritului confesional puţin vor strica.

Instituţiunea căsătoriei civile aşa dară din an în an, din deceniu în deceniu îşi va esercita efectul formărei naţiunei fără nici un sgomot şi fără nici o sîlă. Resultatele primitive se pot deja observa şi deja sunt de ajuns pentru justificarea ulterióră a politicei bisericesci trimfătóre. *Căsătoria civilă aiurea e instituţiune numai de stat, la noi e totodată şi naţională, pentru-că e factor învingĕtoriu şi neapĕrat de lipsă pentru asimilarea politică.* Deja resultatele de până acum lovesc cu mănia sentimentului naţional pe aceia, cari totul au făcut pentru căderea programului politic-bisericesc şi în tot patriotul adevĕrat deştéptă dorinţa ulterióră, că de ar fi întrat în viéţă căsătoria civilă înainte de acésta barem cu un jumĕtate de secul. Dar resultatele de până acum deştéptă în opiniunea publică totodată şi cel mai neîndurătoriu dispreţ contra acelora, cari sunt destul de orbi ori de rĕi, că încă şi acum agită în contra acelei instituţiuni, care atât de eficace ne promovéză interesele naţionale.

Vom reveni.

Posiţia guvernului Sturdza.

Étă ce amĕnunte aduce „Keleti Értesitő“ despre starea politică internă a României:

Oposiţie şi guvern de-opotrivă recunosc, că starea actuală e de nesusţinut. Vătĕmarea întêmplată asupra bisericei naţionale prin delăturarea cu puterea a metropolitului a clătinat posiţia guvernului mai mult, decât urmările aceleia ar fi mult timp evitabile. La adunarea poporală ţinută în timpul din urmă de conservatori, a luat parte fruntea cetăţenilor. Şi din provincie au mers mulţi în capitală. A fost interesant, că Catargiu, conducĕtoriul partidului, s'a provocat la aceea, că şi sub principele Cuza, la anul 1861, a fost delăturat dela postul sĕu metropolitul de atunci; el a fost atunci referentul afacerei în cameră şi a fost destul, ca presentarea raportului seu sĕ provóce căderea grabnică a cabinetului. Take Ionescu a atacat de tot vehement guvernul, care din nou a compromitat ţéra. Şi guvernul a ţinut adunare de popor, la care a vorbit şi însuşi ministrul-preşedinte Sturdza; declaraţiunea sa însĕ s'a abătut dela declaraţiunile de mai nainte, cu cari vrea atunci sĕ justifice delăturarea metropolitului. Atunci guvernul şi presa sa afirma, că fostul metropolit e eretic, tâlhariu şi s'a asociat cu asasini, ér acum Sturdza a afirmat că pentru aceea a trebuit sĕ lipséscă pe metropolit de dignitatea sa, pentru-că ambiţiunea sa personală 'şi-a pus'o peste puterea sinodului şi a guvernului. Şi însuşi partidul guvernamental a vĕḑut starea unîlaterală în care a ajuns guvernul; guvernul a încredinţat ce e drept pe Mârzescu, vice-presidentul senatului, ca sĕ încépă pertractări de pace cu metropolitul, dar metropolitul a respins hotărît ori-ce încercare. Procesul de calumniare ce a intentat metropolitul în contra „Voinţei Naţionale“, fóia ministrului-preşedinte, într'adevĕr va descoperí amĕnunte ce vor face sensaţiune. În sinul guvernului se ia ca serios, că după întrunirea camerei la tómnă, în Septembre, ministrul-preşedinte va trebuí sĕ se despartă de posiţia sa. Sĕ ḑice, că următoriul lui ar fi principele Ghica, preşedintele senatului, dar el ar puté forma numai un cabinet de transiţiune şi e întrebare, că ar putea restabilí liniştea, pentru-că la agitarea spiritelor nu în mică mĕsură contribue şi faptul, care din ce în ce iasă mai mul la ivélă, că *vătĕmarea făcută bisericei naţionale a fost preparată deja de mult, şi încă intriga s'a pornit din palatul Propaganda Fidei, a cărei fire se concentréză în mâna cardinalului Ledehovszky.*

Ce ḑiceţi dlor dela „Unirea“: nu e papismul *intrigant,* **„De rost şi din carte?“**

Revista politică.

Maiestatea Sa Monarchul nostru a numit pe ambasadorul extraordinar şi ministrul plenipotenţiar în Stuttgart, Contele Zichy, ca ambasador şi ministru la curtea regală din Bavaria. Ca ministru plenipotenţiar şi ambasador la curtea regală din Würtenberg precum şi la curţile din Baden şi Hessa, a fost numit consulul Stephan Barian de Raseca. („Cor. Vien.“)

* * *

O corespondinţă din Budapesta, adresată ḑiarului „Poll. Corr“. din Viena, vorbesce despre reîntrunirea camerei magiare din Septembre şi declară, că cea dintâiu versiuue, după care se va întruni numai, ca sĕ audă rescriptul de disolvare, este scornită, ca sĕ se scótă alegerile la ivială şi sĕ se încépă de acum agitaţia electorală. A doua versiune, după care guvernul immediat la deschiderea camerei va ĭnainta proiectele pentru pactul austro-ungar, încă n'are o basă positivă. Sĕ înţelege de sine, astfel sĕ esprimă corespondentul, că amêndouĕ guvernele îşi dau silinţa, sĕ completeze resultatele ajunse până acum prin pertractările asupra pactului, însĕ e evident, că nu se póte calcula de acum un termin precis, când vor puté ajunge proiectele guvernului înaintea camerii. Este curios deci, că aceste versiuni ḑiaristice basate pe scorniturí vage, se folosesc deja astăḑi într'un mod agitatoric, pe când de altă parte e acusat guvernul, că e negligent şi că nu-i succede nimic în cestia fundamentală a postului.

Corespondentul din Pesta ia în apĕrare pe guvern; lucrul e limpede. Ceea-ce însĕ e positiv până acum, este că în cestia cuotei fórte cu greu va fi în stare guvernul magiar sĕ-'şi realiseze dorinţele sale. Austriacii îşi vor susţinea pretensiunile şi astfel neajungênd la o împăcare, póte că disolvarea camerii va fi cât de curênd înomisibilă. Care guvern va vení atunci la putere şi cum se va purta faţă cu noi, nu o putem sci de astăḑi. Bine ar fi sĕ capete odată minte ca sĕ nu sĕ căiască mai târḑiu.

* * *

În dieta Austriei de jos a ajuns la discuţie în 3 l. c. nou reforma electorală şi s'a primit cu o majoritate de douĕ treimi. În decursul desbaterii s'a întêmplat un mic incident, provocat de deputaţii Gregorig şi Schneider. Gregorig a vorbit despre confiscarea bunurilor, cari sunt în mânile Jidovilor şi despre aplicarea gârbaciului pe spatele Jidovilor. Pentru acésta a fost chemat din partea presidentului la ordine. Schneider a propus, ca sĕ li se ia Ovreilor dreptul electoral pasiv şi activ şi a clasificat contactul dintre Ovrei şi ómeni între sancţiunea penală a §. 129 Al. *a* de transgresiune contra naturii cu animale . . . .

* * *

Papa s'a esprimat în modul următor faţă de preoţii ungari cari i comunicaseră că automisarea catolică face progrese în Ungaria: Am sciut tot-d'auna că naţiunea ungară e buna şi fidela religiunei şi asta mĕ face sĕ sper, că vor veni timpuri mai bune pentru unguri. Francmassoneria şi banii ovreilor, precum şi liberalismul susţinut şi

---

căci nu rar se întêmplă că un om care e scăpătat şi începe a-'şi împrăştia averea, găsesce chizeşi buni şi platnici, dar tocmai aci trebue căutat că óre chizeşul nu caută se exploateze pe datoraş în favorul lui. Sunt casuri unde chizeşul îndémnă chiar pe datoraş a se împrumuta dela cassa de ajutor, ca sĕ pótă pune mâna pe moşia lui, căci cassa de împrumut în cas de neplată se acaţă de chizeş, chizeşul la rĕndul lui cere vênḑare asupra averii datoraşului.

Cassele de împrumut încă pot suferi perderi, şi acésta numai atunci, când dau bani cu împrumut la ómeni cari nu sunt demni de aşa ceva, adecă la ómeni fără credit.

Dintre puţinele casse ţĕrănesci de împrumut, cari există, încă nici una nu a avut sĕ înregistreze pagube. Sĕ înţelege de sine, că acésta provine de acolo, că ele cunosc tóte împrejuurările locale şi s'au ferit a da bani cu împrumut la ómeni cari au datorii deja în alte părţi, ba o parte din membrii sunt oficianţi comunali, şi ei sciu despre tóte datoriile din comună, şi cassele acestea nu se estind decât cel mult asupra alor 5—6 comune.

Obiecţiunea, că ţĕranii nu sunt punctuali în ce privesce plata datoriilor şi a cametelor, că prin aşa ceva cassa de împrumut nu ar putea subsiste, nu e la loc. Chiar dacă unii membrii la început nu sunt punctuali cu plata datoriilor, nu trebue desperat, căci cu timpul îi poţi aduce la plată Pe sate tot venitul ţĕranului e cunoscut. Dacă ţĕranul nu vine sĕ-'şi plătéscă datoria după secere, atunci este însciinţat (avisat sau chiar silit). Mulţi vor ḑice că aşa o înscinţare nu va fi de nici un folos, şi că unii membrii vor chiar repăşi din causa acésta. Dar pentru aşa membrii nu e nici o pagubă. Pe ómenii soliḑi şi punctuali nime nu 'i va face sĕ plătéscă de silă, căci ei cunosc datorinţa lor.

Acestia, ceea ce fac alţii de silă, ei fac de voie bună, şi acestia nici când nu se vor plânge contra administraţiei cassei de împrumut. Numai prin aşa o conducere punctuală rĕmâne societatea departe de pagube şi numai prin aşa ceva póte lucra spre binele membrilor şi în interesul întregei comune. Numai unei atari conduceri i-se póte atribuí, că nu numai că statul îi stră întru ajutor, ci cassa la cas de nevoie póte sĕ se împrumute însaşi cu sume mai mici şi mai mari după împregiurări, şi capĕtă împrumuturile acestea cu o dobândă cât sĕ póte de mică.

Mulţi sunt de părere, că prin desele înfiinţări de casse de împrumut, li se dă ómenilor ocasiune de a face datorii şi că datoriile se sporesc Dacă sĕ administréză bine aceste instituţiuni de către ómeni harnici, dacă caută ca cametile sĕ fie plătite la timp, daca cotisaţiunile dela membrii sĕ încasséză regulat, atunci aceste instituţiuni numai bine pot aduce atât mnmbrilor, cat şi celorlalţi ómeni, ba membrii urmând regulat cu plata cotisaţiunilor şi ar putea face chiar un mic capital, căci acésta este economia cea mai bună dela care un om cinstit nu se retrage şi cu tóte că unii vor ḑice că e economie silită, dar cum e cum nu, destul că e bună.

Dacă acéstă societate s'ar ocupa numai cu încassarea cotisaţiunilor şi cu darea de împrumuturi, atunci ea nu ar face altceva, decât pe samsarul. Ba dacă ar împrumuta şi pe ómeni cari sunt deja datori prin alte părţi atunci în scurt timp s'ar ruina şi ar perde totul, căci datoraşii nu ar mai replătí capitalul împrumutat şi când o societate ajunge ca prin judecată sĕ-'şi scótă banii daţi cu împrumut, nu mai póte avea durată lungă. Societatea dă cu împrumut baniii pe timp mai îndelungat, şi ca sĕ nu fie silită a refusa creditul unor clienţi solvabili ea încă trebue sĕ se împrumute dela alte societăţi mai mari, şi ea încă are aceleaşi obligaţiuni faţă de societăţile mai mari, pe cari trebue sĕ le aibă datoraşii acelei societăţi faţă de societate, adecă punctualitate în ce privesce plătirea cametei şi replătirea capitalului.

Cu cassa acésta de împrumut este împreunată şi o cassă de economii, care dă cea mai bună ocasiune atât membrilor cât şi altor săteni şi cu deosebire servitorilor şi copiilor, de a şi depune tot banul pentru a forma un capital óre-care, şi banii depuşi le aduc camete sigure. Acésta este cea mai mare binefacere căci în comunele unde nu sunt astfel de instituţiuni, banii sé depun o parte destul de însemnată în cassa de păstrare alui Itzig, adecă la cârcimă, esistă însĕ o cassă de păstrare atunci servitoriul îşi aduce banii câscigaţi la cassa de păstrare şi sĕ lasă de visitele ce le făcea păgânului Itzig, prin asta sĕ nasce în om simţiul de păstrare, şi şi luxul e combătut, căci un om care a început a depune odată la cassa de păstrare ceva parale, sĕ restringe şi 'şi cumpĕră numai ce-i este neapĕrat de lipsă, tot ce prisosesce duce de măresce sumulica la cassa de păstrare.

Dar cea mai bună păstrare este a te face membru, căci înscris odată trebue sĕ urmeḑi cu plata cotisaţiunilor, şi la început mai toţi membrii însufleţiţi plătesc regulat, mai târḑiu însĕ sĕ află câte unii cari s'ar lăsa, dar nu pot, căci în cas de neurmare încuragiat de Ovrei, sunt cei mai periculoși dușmani ai poporului unguresc, care încă din nenorocire nu simte acest adevěr“. („Cor. Vienezi“.)

Destituirea metropolitului Ghenadie.

Cetim în „L'Independance Roumaine“:

Trebue sě revenim asupra chestiunei pur juridice ce s'a ridicat în urma execuției sumare a metropolitului primat.

Actul acesta este inic și nepolitic tot odată; tótă lumea o recunósce, chiar în cercurile guvernamentale, mai cu sémă întru cât privesce partea nepolitică a afacerii, miniștrii se ascund însě sub legalitatea faptului.

„Ce voiați sě facem? ḑic ei; Sf. Sinod a judecat, a retras metropolitului darul, 'i-a interḑis sě slujască în biserică; I. P. S. Sa Ghenadie ne mai fiind archiereu perde *de jure* titlul de motropolit. Guvernul era obligat sě execute hotărîrea Sinodului, hotărîre suverană definitivă“.

De astădată nu ni se spune: „Eșim din legalitate pentru a reîntra în drept. Guvernul ne ḑice, din potrivă, că judecata Sf. Sinod e un anachronism, că e un act inchizitorial, dar perfect legal“. „Eșim din drept pentru a reîntra în legalitate“.

Pusă pe tărîmul acesta, chestia capětă un caracter mai precis și mai grav în același timp. Fie un act politic sau nepolitic, echitabil sau inic, partidul ce-'l comite îl póte justifica cu rațiuni de oportunitate, cu grija situațiunii care, în împrejurări, e singura preocupare. Nu e tot așa când e vorba de legalitate. Nu se mai pot invoca atunci rațiuni de oportunitate, nu mai e o chestie de apreciere, căci dacă se póte admite ca o opoziție sě nesocotéscă ordinea legală, acésta nu-'i admisibil din partea unui guvern care e organul legii.

Sě încercăm deci a ne da séma dacă destituirea metropolitului e într'adevěr legală.

Într'un articol precedent am arătat cum chestia acésta se resólvă în spiritul și litera regulamentului organic.

Avem, aci, cel puțin o indicațiune istorică a cărei valóre nu póte fi trecută cu vederea.

Sě ajungem însě la legislația actuală.

Din timpurile cele mai depărtate avem în România unirea statului cu biserica, cu supremația celui dintâiu asupra celeialalte.

P. S. S. Ghenadie din Vêlcea a caracterisat fórte bine raporturile dintre biserică și stat ḑicênd, când a fost ales episcop: „La Români, demnitarii cei mari ai bisericei sunt expresia sfințeniei religióse unită cu suveranitatea națională“.

Étă formula adevěrată.

În România, episcopul nu este expresia bisericei, căci nu l'a ales sf. Sinod, — autoritatea acésta eclesiastică nu-'i conferă nici darul; — el nu e nici expresia parlamentului, căci nu acesta îl alege. La noi, episcopul este alesul bisericei și al statului representat prin membrii ortodoxi ai senatului și camerei și prin șeful statului care-'l confirmă.

Principiul electivității înalților demnitari a fost întrodus în biserică prin acte de caracter politic. Așa, avem întâiu *Constituția canonică* a lui Mihaiu Vitézul din 1596, confirmată de decretul din 1630 al lui Leon Stefan și de cel din 1647 al lui Mateiu Basarab. Principiul acesta 'și-a găsit aplicația culminantă în art. 359 și 360 din regulamentul organic. Mai târḑiu, constituția din 1866, în art. 21, al. II, declară că religiunea orientului e religiunea dominantă a statului român și aliniatul final al aceluiași articol díspune că „metropoliții și episcopii bisericei ortodoxe române se aleg după modul determinat printr'o lege specială“. Legea sinodală din 1872, în fine, ca și constituția, proclamă încă odată principiul unirei statului cu biserica, cu supremația statului de câte ori e vorba de un act care atinge un fapt social sau politic.

Sě dăm pilde practice?

În biserica ortodoxă română, archiereul acordă darul diaconului și preotului. Dar cine conferă demnitatea de archiereu? Art. 25 din legea sinodală rěspunde la întrebarea acésta: „Archiereii se aleg de către Sf. Sinod în înțelegere cu guvernul“.

Sě presupunem că ar exista o vacanță. Sf. Sinod alege trei candidați. Din acești trei șeful statului confirmă pe unul singur; ceialalți doi rěmân ceea-ce au fost în momentul alegerei lor.

Deci, nu sinodul dă archieria, cum se încércă unii a susțíné.

Acum, cine ridică pe archierei la demnitatea de episcop? Sf. Sinod? Nu. Parlamentul? Șeful Statului? Nu. Alegerea unui episcop se face de către un colegiu special care forméză un fel de Sinod, în ierarchie superior Stului Sinod de drept comun, pentru-că se compune: 1-iu din membrii Stului Sinod și al 2-lea din toți deputații și senatorii ortodoxi (art. 1 din legea sinodală).

Colegiul acesta, presidat de metropolit (art. 5) are un caracter spiritual vremelnic fiind format din membrii Sf. Sinod și din persóne laice, representanți ortodoxi ai națiunei.

Așa fiind, de unde ar resulta dreptul unei fracțiuni a acestui colegiu de a destituí pe acela care a fost ales, fără ca sě aibă pentru acésta consimțěmêntul tuturor acelora cari forméză autoritatea ce învestesce?

Destituirea ca și alegerea unui metropolit este un act de caracter mixt, spíritual și vremelnic totodată. Numai o autoritate spirituală-vremelnică póte s'o decreteze, afară dacă ar exista un text de lege care sě confere acest drept Sinodului. Unde există textul acesta? Nicăiri. Din potrivă, art. 15 și 16 din legea sinodală pune formal sub competința Sinodului numai actele pur religióse.

Pur religióse. Acésta indică lămurit existența a douě categorii de acte, unele pur religióse, altele mixte, cum am ḑis mai sus. Numai cele dintâiu sunt de competința Sinodului. Dar destituirea unui metropolit întră evident în categoria a doua, căci actul acesta are în același timp un caracter spiritual și vremelnic, ca și alegerea acestui demnitar.

Art. 24 din legea sinodală confirmă și mai mult teoria nóstră.

Protopopii și proestoșii se numesc și se destitue de către metropolit sau episcopi (sau de minister, după legea nóuă).

Ori, dacă metropolitul sau episcopul destitue pe protopop, e pentru-că unul sau altul îl numesce. Cum ar destituí Sf. Sinod pe metropolit, episcop sau archiereu, din momentul ce nu Sinodul îi conferă demnitatea acésta? Nu dênsul a dat lui Ghenadie archieria pentru-ca sě 'i-o pótă lua.

Se înțelege că dacă metropolitul, dat în judecată, ar fi condamnat pentru un fapt care-'i atrage perderea funcțiunei, e de drept destituit, fără intervenția colegiului electoral, căci aci recădem în dreptul comun.

În casul de față, guvernul s'a ferit sě trimită pe metropolit înaintea justiției pentru un fapt de drept comun; a găsit că e mai comod sě 'l suprime înaintea judecății.

Un precedent istoric celebru va face sě reiasă și mai bine arbitrariul procedurei urmată cu metropolitul.

În epoca clasică a ortodoxiei găsim procesul lui Ioan Chrysostom. Pe vremea aceea Sf. Sinod era singur competent sě alégă pe episcopi, pe metropoliți și patriarchi.

După o judecată care a durat 50 de ḑile — nu 24 de óre ca pentru metropolitul Ghenadie, — judecătorii s'au adresat împěratului Erodiad rugându-'l sě confirme sentința lor: „Împěrate, care poruncesci lumei întregi... fă ça mila ta pentru unul sě nu fie perderea tuturora“!

Cinci-spreḑece ḑile în urmă, la 20 Iunie 403, un notar sosí dela Curte cu ordinul de confirmare al împěratului și, venind în fața lui Ioan Chrisostom „îi ceru sě părăséscă biserica și orașul“.

Unde e, cel puțin ordinul cu care notarul Sărățeanu s'a presentat în fața metropolitului Ghenadie pentru a-'i cere sě părăséscă metropolia și capitala? („Timpul“.)

Noutăți.

Hymen. Anuția Popescu și Ioan I. Georgia fidanțați. Butteni, 10/22 Iuniu 1896.

* * *

Catastrofa dela încoronarea țarului. Comisiunea însărcinată cu examinarea causelor catastrofei pe câmpia Chodinka a terminat lucrările și a constatat că responsabilitatea nu cade asupra nici unui funcționar. În urma acestei catastrofe au perit ca la 6000 de persóne. Suma fixată spre despăgubire se urcă la 6 milióne de ruble. („Cor. Vieneză“.)

* * *

Greva manufacturierilor din Petersburg ce luase dimensiuni îngrijitóre a încetat în urma energicei intervențiuni a autorităților. Mai multe sute de lucrători au fost expulsați. Ḑiarelor li s'a interḑis ori-ce publicațiuni, făcênd mențiune sau alusiune la aceste întêmplări presente. („Cor Vieneză“.)

* * *

„Sântul“ telefon. Menelic, regele Abisiniei, apropiindu-se tot mai mult de cultura europénă, în urmă a întrodus și telefonul. Începul l'a făcut în capitală. Sciind însě, că supușii sei nu se supun îndată tuturor înovațiunilor și importurilor de cultură strěină și cunoscênd totodată și aplicarea lor spre vandalism și ruinare a ori ce lucru întrodus dela strěini, ca sě-și asigure telefonul de ruinare, a ordinat preoților, sě vestéscă poporului și sě declare, că telefonul e „sânt“. Astfel 'și-a asigurat existența telefonului în țéra sa.

* * *

Cărțaș chiar și după mórte. În comuna neînsemnată Nompsan-Val de lângă Amiens, nu demult a murit un pasionat cărțaș. Conform testamentului, conductul funebral a stat înaintea fie-cărei cârcime pentru a juca un pichet și a bea câte un pahar de vin. Patru cărțași vestiți au dus luminile și 'i-au pus și în cosciug un ducent de părechi de cărți. Toți arangiatorii conductului au căpětat părți însemnate din lăsămênt.

* * *

Pâne veche. Un învěțat german a arătat într'o conferență pâne de 4000 de ani, aflată în Egipet cu ocasiunea unor săpături scientifice. E de tot négră, și cu lupa se pot vedé încă în ea părticele de orz din care e făcută. E interesant, că cója, care e mumificată de tot, în iod subțiat cu apă, s'a colorat în albastru, întocmai ca înăspréla.

* * *

Cucima Sphynxului. Un învěțat american făcênd nu demult cu permisiunea guvernului nisce săpături scientifice între piramidele din Egipet, a observat pe vêrful monumentului Sphynxului nisce afunḑimi, din care a dedus, că acela a avut și cucimă (căciulă) pe cap. Așa a și fost, căci continuând cu săpăturile, în apropierea aceluia, la afunḑime de 15 urme, într'un templu subteran deosebit, 'i-a găsit căciula binișor conservată. Se înțelege, e de pétră, colorată în roșu și se věd pe ea chipul alor trei columne de lotus și figura unui șerpe.

* * *

Căsătoria femeilor věduve arabe. Dacă o femee věduvă arabă voesce ca sě se mărite din nou, atunci ea trebue, cu o ḑi mai nainte de a se cununa cu noul bărbat, sě mérgă la mormêntul bărbatului reposat; acolo ea îngenunchie și se rógă plângênd: „Sě nu fii supěrat pe mine și sě nu fii gelos“. Dacă ea totuși cugetă, că reposatul ei bărbat e mănios, atunci věduva duce pe un măgar dóuě vedre de apă la mormênt și după-ce și a finit rugăciunea varsă apă peste mormêntul soțului ei rěposat, ca, pentru supěrarea ce-io face ea măritându-se, sě fie mortul rěcorit pentru totdéuna.

* * *

Devisele Habsburgilor. Aprópe fiecare din domnitorii nostri din casa Habsburgilor a avut devisa sa deosebită. In cele de mai la vale comunicăm un mic escerpt din aceste devise. Frumósă, delicată și démnă de sentimentele unei femei a fost devisa Mariei Teresia: „Justitia et clementia (cu dreptate și îndurare,) până când bărbatul seu, Francisc Lotharingianul și-a ales chiar doue devise, una este „Pro Deo et imperio“ (pentru D-ḑeu și imperiu), ér cealaltă „Lege vindice“ (sub scutut legii.) Modul civic de cugetare a fiului lor Impěratul Iosif îl reflectéză fidel devisa „Virtute et exemplo“ (cu virtute și exemplu), deasemenea și pe cel al umanului și deșteptului Lipot al II-lea ḑicerea: „Opes regum corda subditorum“ (bogăția regilor inima supușilor.) Ambe soțiile lui Ferdinand al III lea iubeau cugetările îndesate ale classicilor; una, Anna Maria, infantă spaniolă, a luat tipul Ursului mic cu inscripția: „Vertitur, non occidit“ (se învêrte, dar nu se cobóră), cealaltă Eleonora Gonzaga, a înființat ordul cruciat-stelat de aḑi cu devisa: „Salus et gloria„ (mântuire și mărire). Insuși Ferdinand al III-lea și-a ales devisa de domnitoriu aceeași pe care și Carol al IXlea rege frances și Cristian al V-lea rege danez, adecă: „Pietate et justiția“ (Cu evlavie și dreptate) Vine apoi frumósa și înălțătórea cugetare alui Iosif I: „Amore et tinore“ (cu iubire și temere), mai departe devisa lui Lipot I: „Consilia et industria“ (cu înțelepciune și silință) „Aeguis aegeus“ (drept către drepți) și superba: „Cedite, pello duos“ (lăsați-mě, alung pe doi), adecă, cu privire la rěsăritul sórelui care întunecă luna și lucéfărul. Dela Ferdinand I, primul nostru rege din casa habsburgică, își are originea ḑicerea însemnată, că: „Fiat justitia, pereat mundus“ (fie dreptate, péră lumea). Tot el a luat ca devisă ḑicerea aḑi destul de tocită: „Accidit in puncto, quod vix speratur în anno“ (adecă: se întêmplă într'un moment, ceea-ce abia sperăm într'un an.) Mai departe îi plăcea a refera la sine și ḑicerea superbă alui Carol al V-lea, „Plus ultră“ (și mai departe), precum și céstă mai înțeléptă și mai moderată: „Sobrie, juste, pie“ (tréz, drept, îndurătoriu). Fiul seu Maximilian a domnit condus de aceste trei frumóse devise: „Dominus providebit“ (se va îngriji D-ḑeu), apoi: „Justitiam vindica“ (apěră dreptatea) și „Da pacem patrie“ (câștigă pace patriei).

* * *

Pățania unui rege. Regele Ludovic I. al Bavariei (mort la anul 1868) era un bărbat fórte învěțat și iubia mult natura; el petrecea în totdéuna vara mai multe séptěmâni prin „Tegernsee“ (un ținut muntos), fiind de obiceiu îmbrăcat în portul ușor de munte al țěranilor de acolo, adecă gubă scurtă, pantaloni scurți până la genunchi, tureci lungi, cisme gróse, o pălărióră mică și o bâtă de munte.

---

cu plata, cotisațiunilor, conform statutelor ei perdu cotisațiunile plătite deja și atunci fiecare nu voesce sě pérdă ce a plătit și face cum póte de continuă, acésta în adevěr că e o economie silită dar pe de altă parte fórte la loc. Aceste cotisațiuni au următórea însemnătate:

Deși cotisațiunile acestea nu sunt ale societății ci ale membrilor, totuși nici un membru nu póte dispune după placul lui de cotisațiunea sa, cât duréză societatea. Conform statutelor nici un membru nu póte sě cedeze nici sě zălogéscă partea lui ce o are în cotisațiuni la societate.

2. Numai pe calea acésta de silă sě pot aduce unii membri acolo, de a și aduna (păstra) ceva parale de a și câștiga un credit.

3. Prin plătirea regulată a cotisațiunilor din partea membrilor, societatea ajunge în scurt timp la un capital óre care și atunci membrii au mai multă libertate ca când lucra societatea cu bani străini. Dacă de exemplu cotisațiunea unui membru s'a statorit la 100 fl., și societatea numěră 100 de membrii, atunci au la disposiție o sumă de 10,000 fl. care sumă e destul de mare pentru a puté vení în ajutor la cas de nevoie ómenilor din sat.

4. Dacă a crescut fondul de reservă așa de mare încât din cametele lui sě se pótă acoperí cheltuelile de administrație, atunci societatea póte da împrumuturi cu dobânḑi fórte mici. Sunt deja multe societăți de felu acesta, cari nu sunt avisate a scóte cheltuelile de administrație din partea datorașilor.

5. Adevěratul câștig curat al casselor de împrumut sě compune de regulă din produsul dobenḑilor, care de multe ori abia e de ajuns pentru acoperirea cheltuelilor de administrație. Sě întêmplă vre-o perdere atunci acésta trebue reparată prin supra-contribuțiune (contribuțiune suplementară) din partea membrilor. Acéstă stare însě e fórte simțitóre pentru membrii și mulți sě desgustă. Altfel stă casul cu societațile cari s'au format un fond de reservă, aci la casuri de perderi au unde sě întinde și nu supěră pe membrii

Din tóte aceste reese, că în tóte comunele înființarea acestor case de împrumut nu pot fi decât folositóre și binefăcătóre. In ḑiua de astăḑi prin mijlociri de felul acesta ajutorul de sine ajunge mai departe decât prin legi de ale statului. „Ajută-te însuți atunci te ajută și Dumneḑeu“, ḑice Americanul practic. De ar recunósce și țeranii nostrii acest adevěr, și aducându-și aminte de proverbul „Unirea face tăria“ sě se adune toți om pentru om și sě formeze o societate sub motto: „Unul pentru toți și toți pentru unul“.

Bucuresci, 25 Iuniu 1896.

Ioan Cândea.

Odată Regele se preumbla singur și înaintea lui urcau mai multe dame. Cam pe la jumětatea drumului sě întórse una din dame spre el și credênd că-'i un țěran îi dise: „Bade dragă, n'ai voí sě ne duci lucrurile nóstre pănă sus?“ — „Fórte bucuros“, rěspunse Regele, și luând bagagiul damelor, plecă cu el înainte.

Pe drum îl mai întrebară damele despre una și alta și se minunau mult, cum un țěran simplu este în stare a da la tóte întrebările așa rěspunsuri alese, din cari se vedea multă cultură și sciință. Una din dame îi dise: „Trebue că dumniata ai stat odată mai bine“.

— „Vorbind adevěrul, mie nu mi a mers nici odată rěu“, rěspunse el.

— „Așa sě vede, îi dise mai departe dómna, că dta vorbesci cu totul altfel ca ceilalți țěrani“.

Astfel povestind mai departe ajunseră în fine la țintă, aici scóse una din dame punga și-i dete călěuzului 30 cr. dicênd: „Poftim trăiesce și dta odată bine“.

— „Mulțămesc“, dise Regele Ludovic fórte prietinos, „dar nu-'mi este iertat sě primesc bacșișuri“.

— „Pentru ce nu, întrebară damele mirându-se.

— „Adecă nu mi a poruncit nimenea sě nu primesc bacșișuri“ — dise atunci Regele rîdênd, — „dar acésta nu s'ar potriví cu starea și cu mândria mea“.

Damele începură cu hohot sě rîdă. „Cu mândria dumnitale, ai dis?.. Dar cine ești d ta?“

— „Eu sunt — *regele Bavariei!*“

Damele rěmaseră înmărmurite. Începură apoi a borborosi câteva cuvinte, vrênd a-și cere iertare. Regele însě le mângăia rîdênd și își luă în modul cel mai prietinos diua bună dela ele.

Revolta din Mehadica.

Caransebeș, 30 Iuniu n.

Foile din Budapesta povestesc detailuri de o revoltă a Românilor din Meedica (Mehadica), care numai prin forța organelor politice a putut fi sugrumată. Au fost pușcați de gendarmi 20 de valachi, dintre acestia 4 au murit îndată, ér 2 ceva mai târdiu; comitele suprem al comitatului Caraș-Severin, E. Jakabffy a dispus trimiterea unei companii de ostași, care în 25-lea a. c. a plecat din Caransebeș pentru ca sě restabiléscă ordinea în numita comună.

Causa acestei revolte, după cele espuse de jurnalistica patriotică, ar fi nesupunerea Românilor față de dispozițiunile legilor scumpei (?) nóstre patrie, prin cari ar avé sě se reguleze ocupațiunile din izlasul comunal. Scim și mai mult; tendința corespondenților archișoviniști din Caransebeș a fost sě înfățișeze lucrurile ca pornite din ură națională. Dar un funcționariu onest, bine informat în causă, le-a tras de astădată dungă peste socotélă.

Motivele cari au îndemnat pe Români la revoltă, isvoresc în parte din lipsa de pământ, așa dar ele sunt de natură agrară, ér în cea mai mare parte stările administrative nesănětóse au contribuit la věrsarea de sânge.

Voiu sě espun fidel întêmplarea regretabilă, fără ca sě fiu răpit de hiperzel național, după-cum au audit-o din gura unui bărbat demn de tótă încrederea, pe care l'am trimis, pentru eruarea tuturor faptelor, la fața locului. Étă deci faptul:

Prin decis al stăpânirei au fost provocați 20 de capete de familie a preda ocupațiunile făcute în izlasul comunal, spre care scop a fost esmis Vineri în 26 Iuniu un funcționariu cercual, care avea sě efeptuéscă cele de lipsă în acéstă causă. Totodată s'a recuirat gendarmeria din Orșova, pentru-că în sat clocotia mai ales în contra primariului George Urechiatu, despre care locuitorii țineu că li-au tradat causa lor dréptă. Sě mai credea că dacă vor ceda și nu vor sprigini interesele celor 20 de conlocuitori, vor ajunge sě-și pérdă și ei pământul ocupat din izlasul comunal. O nenorocire mare pentru sěrmanii locuitori a fost venirea unui coșieriu pentru curățirea hornurilor; acesta a pretins 10 cr. dela fie-care cap de familie pentru serviciile cu observarea lui, că el trebue însuși sě incasseze taxa acésta, deóre-ce primariul nu i plătesce suma acordată de 75 fl. și incassată dela particulari, pentru-că verosimil el însuși a păpat-o. Ne putem acum închipuí ferberea în comună. Primariul trădătoriu al intereselor particularilor, pe deasupra și rěu administrată al averei comunale, câștigată cu sudóre cruntă. Sub astfel de împregiurări se presintă în comună pretorul Dellevan, un tiněr cam ușuratic de minte, apoi funcționariul judecătoriei și supratenentul de gendarmi, locotenentul Bányai dimpreună cu 6 feciori.

S'a adunat înaintea casei comunale multă lume; bărbați și femei, bětrâni și copii. Dar nu s'au presentat cu ciomaguri, cóse și sape după-cum scrie bestia de „Budapesti Hirlap“ și alte jurnale, ci cu căciula în mână, cu rugarea sě se delăture din oficiu primariul actual George Urechiatu, ér pe bărbații lor de încredere, pe șuplentul Iacob Șandru și pe Petru Șandru, fostul primariu din anul trecut, sě-i slobódă în mijlocul lor. Acestia eșind afară, poporul i-a salutat cu entusiasm i-au ridicat în sus și cereau: „acestia sě ne fie conducětori, căci primăriul de acum comite multe fărădelegi și volnicii, fără ca sě respecteze votul representanților; diceau mai departe, că primariul de acum ne mâncă averea, cum ni-a mâncat-o odată Nicolae Urechiatu (Nicolae Urechiatu a defraudat în faptă 3000 fl. pentru care fapt a fost întemnițat); dacă vor merge lucrurile tot așa, ajungem la sapă de lemn și vom trebui sě părăsim casele și satul nostru; ne rugăm sě denumiți de primariu al nostru pe Iacob Șandru“, diceau mai cu sémă. Solgăbirěul în loc de a-i mulcomí le rěspunde brusc: „acésta nu se va întêmpla, va rěmâné primariu acela pe care eu îl voiu voí“. La provocarea ca sě se îndepărteze, mulțimea a rěspuns că nu se vor duce pănă nu va fi destituit primariul.

Aceste parlamentări au decurs între mulțimea adunată pe stradă și între funcționariul din lăuntrul casei încuiate. Atunci o femeie se aruncă asupra porții cu cuvintele: „stați pe loc, am sě spun eu dlor, ce fapte comite primariul nostru“. Pórta slabă sě deschide și o aripă lovesce pe locotenentul de gendarmi peste piciorul stâng, care deschide și cealaltă aripă și trecênd preste pragul porței la uliță a lovit cu sabia pe Petru Șandru alias Vuc și i-a tăiat urechia și o parte din pielea capului, comandând apoi comanda: foc. O salvă se descarcă asupra mulțimei. Două glónțe lovesc și 2 victime cad mórte la pământ. Ómenii înspăimântați fug în ruptul capului, ér gendarmii postându-se în drépta și în stânga porței, trag în fugari pănă când li-se gătară patrónele din magazinul puscilor. Primariul voinicos ese acuma afară și arată sbirilor pe bărbații aceia, cari îi sunt dușmani (?) și asupra acestora se descărca mai vêrtos arma tiranilor. Mulți, fórte mulți sunt împușcați în fuga lor. Nenorociții udă cu sângele lor strada cădênd la pământ într'o îndepărtare de 300—500 de pași. Astfel cade la pământ, ucis de 3 glónțe, economul Dumitru Șandru, apoi alți 26 inși și 3 femei, cari au venit dela munca de holdă acasă. S'au împușcat în tot 37 indivizi, între acestia 2 copilași și 3 femei. Șepte au murit pănă acum.

Atrag atențiunea jurnalisticei nóstre asupra unei împregiurări fórte grave. Afară de 2 inși toți ceialalți sunt pușcați de dinděrět așadară în fuga lor către casă. Momentul acesta caracterizéză bestialitatea, căci s'a folosit armă atunci, când n'au mai avut lipsă de ea; așadară este motivată presupunerea, că a existat pofta de a ucide și de a věrsa sânge de valach.

Acésta poftă devine strigătóre la ceriu prin faptul, că věduvele și mamele ucișilor, când au venit sě ude cu lacrěmile lor cadavrele reci ale celor iubiți, ele au fost alungate cu patul puscei dela locul de jale Și óre de ce s'a recuirat miliția, când tóte s'au terminat în mod atât de ușor pentru sbirii millenari?

Mâne vě voiu împărtăși, dle redactor, vederile mele obiective asupra acestei regretabile, ne mai pomenite brutalități. *P.*

(„Drept.“)

Convocări.

Ne luăm voie a invita pe toți membrii despărțěmêntului, precum și pe toți aceia cărora le dace la inimă înaintarea culturală a poporului român, la adunarea generală a despărțěmêntului XXIII (Dicio Sân-Mărtin) al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va ține *Duminecă la 19 Iuliu st. n. a. c.* în comuna Jernut (Radnoth) cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea comitetului în restimpul dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassarului.
4. Disertațiuni (cari vor fi a se comunica presidiului cu 3 dile mai nainte).
5. Eventuale propuneri.
6. Închiderea adunărei.

Din ședința comitetului despărțěmêntului XXXII al Asociațiunii, ținută în 1 Iuliu st. n. 1896.

Vasile Zehan, director. *Simeon Caruțiu*, secretar

Adunarea generală ordinară a despărțěmêntului V (Sěliște) al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, se va ține în anul acesta, *Sâmbătă la 1 August st. n.*, începutul la 10 óre înainte de amédi, în biserica gr.-orientală din Gurarîului, pe lângă următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării din partea directorului.
2. Apelul nominal.
3. Raportul comitetului și al casariului împreună cu propunerile și proiectul pentru budget pe anul viitoriu.
4 Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi, pentru încasarea taxelor dela membri vechi și pentru censurarea obiectelor de sub 3.
5. „Despre lucs și risipă“, prelegere poporală de Romul Simu.
6. „Despre însemnătatea meseriilor“, de Dumitru Lăpědat.
7. „Despre înființarea unei economii de model în Mărginimea Sibiiului“, de Ioan Chirca.
8. Raportul comisiunei de sub 4.
9. Alegerea alor 2 representați pentru adunarea generală a Asociațiunei din acest an.
10. Înființarea unei bibliotece scolare.
11. Împărțirea celor 2 premii de câte un galbin la 2 femei, cari se vor fi distins în cultivarea grădinilor de legume.
12. Eventuale.
13. Abdicerea directorului, deja strămutat în raionul altui despărțěmênt.

La acéstă adunare se învită onorații membri ai Asociațiunei de pe teritoriul acestui despărțěmênt, toți Românii iubitori de înaintarea Asociațiunei transilvane și doritori de progresul nostru în genere.

Din ședința despărțěmêntului, ținută în Sěliște la 29 Iuniu 1896.

Dr. *Liviu de Lemény*, director. *Romul Simu*, actuariu.

Bibliografic.

A apărut un nou volum de D. Teleor cu titlul: *„Realiste“*. O colecție de povesti scurte, epigrame, pasteluri și descripții în versuri cari corespund perfect titlului lor. Pline de acel humor sincer și nesilit, scrise într'o limbă simplă lipsită de artificii, în acea limbă a poporului pe care o manuesce cu atâta ușurință cunoscutul autor, ele sunt de un farmec desěvêrșit.

Indemnăm pe public sě le cumpere.

Prețul unui exemplar broșat 1 leu 50 bani.

— Biblioteca nóuă. Nr. 6 cuprinde: *„Catastrofa Nibelungilor“*, de Vasile D. Păun. Craiova, 1896. Edit. D. I. Benvenisti.

— Statutele societății tinerimei române studióse în München „România“. Sibiiu tipariul institutului tipografic 1896.

Loterie.

Sâmbătă, în 4 Iuliu n. 1896.

Budapesta: 63 87 15 59 22

542/896 [63] 1—3

CONCURS.

La scóla nóstră confesională gr. or. din Tălmăcel devenind vacante două posturi de învěțători, pentru întregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Cu fie-care din aceste posturi pe lângă cuartir în natură este împreunat un salariu anual de 300 fl., care se va solvi anticipative în rate lunare din cassa alodială.

Reflectanții la aceste posturi vor avé a-și așterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, atrăgênduli se atențiunea la dispozițiunile noului regulament congresual pentru organisarea învěțămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a VII. *A)* „instituirea învěțătoriului §§. 16—74“.

Invěțătorii aleși vor fi obligați a ține în Dumineci și sěrbători una din stranele din biserică.

Sibiiu, 19 Iuniu 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial.

I. Papiu, protopresb.

Szám. 11854 IV—1896 [62] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében Ujegyház szék helyen üresedésbe jött 400 frt. évi fizetés és 30 frt. évi irodai és szertárbér, továbbá a kiépitett utak minden kilométerje után számitott 4 frt. és a kiépitettlen utak minden kilométerje után számitott 2 frt. évi úti átalány élvezetével egybekőtött tőrvényhatósági utmesteri allásra ezennel pályázatot nyitok.

Pályázni ohajtok felhivatnak, hogy az 1890 évi I t. czikk 178-a valamint az ennek alapján alkotott vármegyei Szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket 1896 évi julius hó 15-ig hozzám nyuitsák be.

Nagy-Szeben, 1896 évi junius hó 1én.

Alispán helyett:

Tóbiás, várm. főjegyző.

[60] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pentru zidirea unei biserici gr.-or. din comuna **Alămor**, protopresbiteratul Sěliștei se va ținea licitațiune minuendă în **20 Iulie (I August) a. c. la II óre a. m.** în scóla română din loc.

Prețul esclamării conform preliminariului de spese este **2622 fl. 35 cr.** pentru lucru fără de material.

Doritorii de a licita sunt poftiți a se presenta la terminul de mai sus în localul destinat, ér oferenții a înainta ofertele lor cu vadiul de **10%** din prețul de strigare oficiului parochial gr. or. din Alămor în terminul deschis.

Planul preliminariului de spese, condițiunile de licitație precum și alte informațiuni sě pot vedea, și câștiga dela oficiul parochial gr. or. din loc.

In numele comitetului parochial gr.-or. din Alămor.

Alămor, în 8 Iunie 1896.

Simeon Alămorean de Alămor, paroch gr. or.

Redactor prov. **Gavriil Hango**. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Sâmbătă, 29 Iuniu (11 Iuliu) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul III. Iuliu, August şi Septembre al anului 1896, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime sè fie scrise bine, ca sè se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

Efectul căsătoriei civile.

Prima constatare, ce o face „P. N." în articlul sĕu publicat în numĕrul nostru trecut, este, că: rasa magiară are puţină putere de asimilare, mai mult se estinde decât contopesce.

Acurat ca jidovimea.

Şi aceea e *estinsă* pe întreg rotogolul pămĕntului, dar *n'a conlopit* pe nimeni.

Intocmai s'au estins şi magiarii printre diferitele naţionalităţi din ţéra nóstră, dar însuşi sunt siliţi a constata, că în privinţa limbei fórte puţin au cucerit; mai mult au cucerit însĕ, ḑic ei, pe terenul politic, întocmai cum a cucerit jidanii lumea pe terenul materialismului, ḑicem noi.

Dar şi pe terenul politic, „numai acolo au cucerit ceva, unde printre marile grupuri magiare stau tescuite minorităţi neînsemnate de naţionalităţi, dar şi în astfel de locuri, numai acolo unde la acelea nu s'a deşteptat consciinţa naţională".

Intr'adevĕr preţióse mărturisiri.

Pentru ce dar atâta muncă şi cheltuială zadarnică pentru magiarisare, ori barem pentru învĕţarea limbei magiare?

Apoi: „tot resultatul puterei nóstre politice şi sociale precum şi a instituţiunilor nóstre culturare este aprópe disparent de puţin încă şi în privinţa învĕţărei limbei statului?"

Nu înşişi vĕ mărturisiţi prin aceste enunciaţiuni slăbiciunea rasei şi a culturei vóstre şi totuşi pretindeţi ca alţii sĕ vĕ priméscă limba şi cultura, carea, Dómne, încă mult trebue sĕ se netezéscă şi sĕ se spele de caracterul sĕu asiatic şi barbar?

Apoi érăşi voi o ḑiceţi, că: „însuşirea limbei magiare încă nu e tot una cu magiarisarea. Inteliginţa valachă (Mulţămim de cinste! Red.) aprópe fără escepţiune scie unguresce, şi totuşi cea mai mare parte din ea stă în contraḑicere cu idea de stat magiar".

Ce folos aveţi dar, că cineva învaţă limba magiară (de sila baionetelor şi puscilor gendarmilor) şi scie ungui esce, dacă prin acésta tot nu e magiarisat?

Vĕ sporiţi numai duşmanii şi înşişi agitaţi naţionalităţile nemagiare contra vóstră.

Dacă cugetaţi, că prin acésta veţi avé folos nu vĕ invidiăm de loc, şi noi nu ne dorim astfel de folóse.

Da, pe terenul politic aţi ajuns la óre-care resultate, dar precum înşişi mărturisiţi numai acolo, unde sunteţi în maioritate de tot mare şi unde în minorităţile nemagiare tescuite în aceea mare maioritate a vóstră nu s'a deşteptat consciinţa naţională, ori deşi s'a deşteptat, acelea încă nu s'au şters la ochi de somnul lor cel de mórte şi încă nu s'au ridicat în picióre contra acelor porniri barbare ce le-aţi început contra limbei şi culturei naţionalităţilor nemagiare între cari trăiţi şi pe cari din un noroc orb le stăpâniţi trăgênd folóse din nenorocirile lor şi a altora.

Da, acestea v'au făcut stăpâni peste alţii, nu puterea de viéţă a rasei, nici a culturei vóstre v'a pus pe piedestalul onorific pe care staţi şi pe care nu-l meritaţi.

Grijiţi, că pe cât staţi de sus, şi veţi cădea, cu atât vĕ veţi frânge gâtul mai tare, dacă nu de tot.

Constatăm şi noi, deşi cu durere, că „mai de mult nobilimea a fost astfel de instituţiune de asimilare politică, ér acum e căsătoria civilă".

Intr'adevĕr, instituţiunea nobilitară ne-a făcut mari stricăciuni în corpul naţiunei nóstre, căci ne-a răpit pe fórte mulţi, şi încă dintre cei mai buni ai nostri, prin ceea ce am ajuns pe seculi în jugul vostru iobăgesc, în tocmai ca animalele, bune numai de tuns, de muls şi de omorît pentru ca sĕ vĕ îmbrăcaţi şi hrăniţi din corpul nostru, dar aceea, mulţămită spiritului têmpului, a perit, s'a stins, ér noi am rĕmas neatinşi în puterea nóstră de viaţă şi conscii de demnitatea nóstră nu numai de om, ci şi de naţiune şi aḑi suntem aprópe pe aceeaşi tréptă de cultură şi bunastare ca şi voi, dar numai din hărnicia nóstră şi nu ca voi răpind drepturile şi averea altora, până la anul 1848 cu instituţiuni neumane, ér de atunci încóce prin instituţiuni liberale false, spre ruşinea veacului luminat în care trăim şi care se sfârşsce.

Acéstă sórte, ba mai rea, o va avé şi căsătoria civilă. Dar şi acésta va peri, se va stinge, ca tóte instituţiunile contrare legilor naturei şi legilor dumneḑeesci.

Ne temem însĕ de un alt rĕu, ce póte proveni din acéstă instituţiune, şi acela e demoralisaţiunea, ér demoralisaţiunea duce nu numai la perirea individilor, ci chiar la perirea statelor şi la ruinarea întregei societăţi omenesci.

Noi însĕ, de şi prevedem, că şi prin acéstă instituţiune vom perde pe mulţi dintre ai nostrii, ne încredem însĕ érăşi în puterea de viaţă a poporului nostru şi în tăria lui către credinţa şi datinele sale naţionale ereḑite dela strĕmoşii lui.

Puteţi rumpe tótă inteligenţa de către popor, dar pe preoţi nu-i puteţi nici odată. Acestia, şi acum, şi de aci înainte ca şi în trecut, îşi vor sci face datoria către némul lor, afară, dacă nu veţi cuteza a şterge chiar şi instituţiunea preoţéscă ca atare şi nu veţi face şi din biserici scóle de janiceri şi casarme de jendarmi.

Ei, dar atunci se va ridica poporul şi nu veţi avea atâtea arme, ca sĕ-l puteţi lega în cătuşi şi sĕ-l subjugaţi ér la glie, sĕ mai fiţi pe câţi sunteţi.

Feriсiţi-vĕ cu jidanii, cu patrioţii vostri cei mult lăudaţi, cari se declară în gura mare de magiari, numai ca sĕ vĕ pótă pune mâna pe averile de tot feliul şi la urmă sĕ vĕ siléscă a vĕ tăia şi împrejur: noi ne mulţămim cu constatarea chiar din parte-vĕ, că între noi românii şi magiari e de tot disparent numĕrul căsătoriilor mixte. Nici nu dorim a ne corci sângele cu o naţiune atât de „cavaleréscă" venită din pustietăţile Asiei ori parfumată cu usturoiu venită din Palestina.

Apoi vĕ prea grăbiţi, cu bucuria că antisemitismul s'ar fi stins la noi încă înainte de întroducerea căsătoriei civile. Nu s'a stins, ci tocmai cresce şi în curênd veţi ajunge cu jidanii acolo, unde au ajuns şi liberalii din Austria cu aceia în Viena. Dovadă nascerea partidei poporale.

Că rasa magiară n'a cunoscut ura confesională, e un neadevĕr. Dovadă legile ţerei: Aprobatele şi compilatele şi alte legi.

Că rasa magiară e mat mult acomodată decât ori care alta rasă pentru contopirea diferitelor confesiuni, érăşi e un neadevĕr, căci nu vedem nici o naţionalitate nemagiară închinându-se „D-ḑeului magiarilor" ori viţelului de aur.

Magiarisaţi pe jidani, ca apoi ei într'adevĕr sĕ vĕ contopéscă în confesiunea lor, tăindu-vĕ împrejur nu numai punga, ci şi gâtul naţionalităţii, precum nici nu lipsesc deja treceri religionare dela creştinii magiari la legea jidovéscă. Numai sĕ nu ajungeţi şi voi sórtea *politică* a jidovilor.

Apoi rugăm pe dl dela „P. N." sĕ ne spună cu numele şi unde sunt acei 5000 de jidani, cari la conscrierea din anul 1891 s'au declarat de limbă maternă română. Sigur, că acestia există numai în creerii Dsale şi în statistica

FOIŢA.

Ucigaşul

de

M. Jókai.

De trei ori m'am întêlnit cu el. Aceeaşi înfăţişare sălbătăcită, turburată. Aceiaşi ochi sângeroşi şi buze fără sânge. Aceeaşi căutătură, ce nu cunósce pe nimeni.

Odată ne-am întêlnit pe drumul de ţéră. Calea ducea printr'o pădure, eram la o depărtare de ḑece paşi, numai atunci ne-am observat. Ne-am înspăimêntat unul de altul. O mantea scurtă, verde avé acăţată de gât, o pălărie zdrenţósă îi acoperea pĕrul incâlcit, încălţămintele îi erau până'n genunchi pline de tină. In mână avé un ciomag măciucat de călătoriu. Părea obosit, se grăbea, ca şi când l'ar urmări cineva. Cum pe neobservate m'a întêlnit la rĕspântia drumului, s'a oprit înspăimêntat, şi-a ridicat ciomagul în formă de apĕrare, şi întorcêndu-se repede, a tulit-o de pe drumul ţĕrii, privind mereu îndărăt spre mine. Eu m'am oprit, ca o statuă, urmărindu'l involuntar cu privirea-'mi persecutătóre.

De altădată l am întêlnit pe o colină din hotar, durmind; după ḑile obositóre, nopţi nedurmite s'a aşeḑat din întêmplare pe pajişte, unde l'a furat somnul. Nóptea trecută a fost furtunósă, a plouat necontenit până târḑiu de tot; se vedea pe el, că n'a petrecut nóptea sub coperiş, puteai sĕ-i storci vestmintele de ude ce erau, pĕrul îi era lipit de têmple. N'am voit sĕ-l trezesc, am trecut pe lângă el cu paşi lini; şi totuşi m'a observat, a durmit fórte deştept, ca fiarele persecutate. La şópţele paşilor mei precauti şi-a ridicat capul, a privit sĕlbatic în juru-'i şi ţipênd de grózá, ca şi paserea sĕlbatică surprinsă pe cuibul sĕu, a fugit de mine, repede, cu o iuţală nebună, şi sgomotul, ce se depĕrta zuruind printre tufele pădurei îmi dădu de scire, că nici atunci încă nu s'a oprit a fugi, după-ce nu m'a mai vĕḑut.

Acest nefericit fugariu, înainte cu o jumĕtate de an, din fanatism politic a omorît pe un prietin al sĕu, care servea în óstea împărătéscă ca inspector de proviant. Din tapta-i sângerósă apoi şi-a făcut fală, şi-a pus numele prin foi şi n'a fost vre-o convenire, unde între pahare sĕ nu fi enarat, cum a ucis pe acel nefericit. In lupte era cutezătoriu până la nebunie, în discute nerăbdătoriu până la furie, abia a fost vr'un caracter public în ţéră, pe care sĕ nu-l fi tacsat vre o dată de trădătoriu de patrie; pentru cea mai mică abatere dela principiul revoluţiunei, ce şi-o permitea cineva, promitea mórte. Aşa a omorît cu mânile sale proprii pe unul dintre cei mai buni prietini ai sĕi.

Odată s'a întêlnit pe stradă cu o vĕduvă îmbrăcată în negru, care ducea de mână doi copilaşi deasemenea în doliu. Omul a devenit palid ca pĕretele. A vĕḑut înaintea sa familia aceluia, pe care l'a omorît el. N'a fost în stare sĕ tréca pe dinaintea lor, s'a 'ntors, s'a dus acasă, acolo s'a încuiat în odaia sa, şi dacă din când şi când la sĕptămêni de ḑile eşia pe stradă, la cea dintâiu întêlnire cu o persónă cunoscută se 'ntorcea si fugea. Nu se mai lăuda nici în petreceri, nici în lupte cu faptele sale eroice, nu l'a mai vĕḑut nimeni nicăiri; vioiciunea şi curajiul s'au stins pentru vecie din inima sa, în locul lor cel mai întunecat marasm omorîtor de spirit s'a aşeḑat pe naturelul sĕu.

Intr'o ḑi sosesce miliţie strĕină în oraşul, în care locuia el; în ḑiua aceea dispăru de acasă, s'a ascuns, l'au vĕḑut mulţi, când ici, când colo, umblând spĕriat, sélbătăcit, nóptea, prin furtune, tempestăţi, — fugea de toţi nu putea sĕ vorbéscă nimeni cu el; unde a petrecut nopţile? cu ce a trăit? nimeni nu scia.

Un frate al sĕu trăesce în celalalt hotar al ţĕrii. Om cu familie şi cu stare bună. Nóptea târḑiu întră la el o figură zdrenţósă, de o miserie sfăşietóre, obrazul lui palid îl umpluse o barbă lungă, încâlcită, cu ochii sângeroşi, buzele albe, vestmintele-'i atârnau în zdrenţe. Micii copilaşi spăriaţi s'au ascuns după scaunul tatălui lor, acesta cuprins de grózá esclamă „Frate!"

— Eu sunt, horcăi acela, într'un ton răguşit, dămi sĕ mânc, sĕ merg mai departe. Acesta a îmbrăţişat pe nefericitul sĕu frate, l'a îmbrăcat în haine calde, uscate, i-a pus mâncare şi vin înainte, l'a încuragiat, l'a mângăiat şi l'a rugat sĕ nu mérgă mai departe; acela s'a retras dela el cu neîncredere, fără a grăi un cuvênt, avea la sine un băţ mare, pe care nu voia sĕ-l lase din mână, şi după ce a beut de jumĕtate un păhar, deodată s'a oprit; „hah, ce e? ce sună afară?" întrebă; „nimic", respunseră, vêntul se jócă cu cumpĕna dela fântână, cântă între jamuri, cânii urlă, plóia bate în ferestri, afară e nópte îngrozitóre, aici în lăuntru nici o calamitate, nici un pericol.

măgiară falsificată cu intențiune, pentru seducerea opiniunei publice din strěinătate în favorul rasei lor „cavaleresci.“

Nu pentru contopirea diferitelor naționalități nemagiare în rasa magiară, ori pentru contopirea diferitelor confesiuni (sigur în cea jidană) într'o singură confesiune, ori care ar fi aceea, e acomodată căsătoria civilă, ci pentru sdruncinarea vieții morale, care de sigur va trage după sine, nu numai ruinarea ideei, ci și a însuși statului magiar și ne îndoim fórte tare despre speranțele cele mari ce-și pun alcătuitorii acestei instituțiuni demoralisătóre pentru contopirea diferitelor naționalități nemagiare în rasa magiară, prin acéstă instituțiune.

Cât pentru „disprețul suveran“ cu care ḑice dl dela P. N. că sunt tractați toți aceia, cari sunt destul de „orbi“ și de „rěi“ de nu voesc a vedé „folósele binefăcětóre“ ce isvoresc din acésta instituțiune, după noi păgână, voim și de aci înainte sě fim tractați astfel până când însuși se vor rușina de acel tratament și se vor sătura și ei de folósele ei „binefăcětóre“.

Lauda, că până când *căsătoria civilă aiurea e instituțiune numai de stat,* ér la *noi e instituțiune națională,* e o rușine dintre cele mai mari, prin care însuși mărturisesc, că nu binele statului, deși acésta o afirmă, adecă binele tuturor cetățenilor îl au în vedere la aducerea legilor, ci numai binele unei rase, carea din puterea ei proprie nu se póte susținé, ci numai din averea altora și pe ruinele altora.

Astfel de subsistență noi nu ne dorim, căci nu e nici morală, nici durabilă și când e sě mori, chiar ajungênd bětrânețe adânci, nu mori nici cinstit, nici îți rěmâne nepătat numele înaintea posterității în istorie.

Am puté ḑice mai multe la utopiile de cari bâjbăe acest articlu alui P. N., dar ne mărginim numai la atâta lăsându-l sě alerge după fata lui morgană, până se va sătura și însuși va vedé, că ḑeu acésta a fost „deșertăciunea deșertăciunilor“ și tóte utopiile lor cu magiarisarea sunt deșertăciune.

Numai sě nu-și pérdă capul cu totul alergând după o așa netrebnică deșertăciune și sě-și aducă aminte, că: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“.

Proclamația lui „Felsö Magyar Kultur-Egylet“. Ḑiarele magiare publică o proclamație (szózat) cătră „patrioții magiari“ din țéră în scopul sprijinirei reuniunii de magiarisare din Nordul Ungariei, îndreptată, precum ḑic ei, în contra panslavismului cutropitoriu, ce amenință pe Magiari în acele părți

Estragem câteva pasage din acéstă proclamație în care atributul magiar e repetat până la grétă, ér în urmă îți deștéptă compătimirea ori rîsul věḑênd svîrcolirile pline de něcaz și fără putere a celora ce o au exmis, fiind-că până acum nici barem bieții Slovaci nu s'au făcut cu toții Magiari, necum sě se fi împlinit dorința „marelui“ Vörösmarty că:

Minden ember, legyen ember és magyar,
A kit a föld hord és egével betakar.

adecă:

Tot omul fie om și Magiar
Pe care-'l pórtă pămêntul și-'l acopere ceriul.

Étă-le:

Sunt o mie de ani, — așa se începe, — ani plini de foc, de flacări, furtune și sânge, de când Árpád s'a coborît din munți și mai ântâiu 'și-a adăpat calul în apa dătătóre de viéță a Tisei.

Dacă am vedé tot sângele věrsându-se într'un basen, cât 'i-a curs Magiarului în timpul acesta pentru apěrarea patriei cucerite de Árpád, ar fi un rîu monstru purpuriu, o Tisă de sânge, care singură ar colora în fața rubinului Dunărea și Marea négră.

Și lupta nu s'a terminat. Lupta curge mai departe, alarmul chiamă pe patrioți și aḑi la luptă pe câmpul *imperiului magiar* (Auḑi, imperiu magiar! Red.) de o mie de ani, în pragul aldoilea al mileniului; *chiamă la luptă pe viéță și pe mórte*...

...Lupta acum o continuă pacea, cu armele mai mistuitóre ale civilisațiunei. (Da, alte némuri, nu însě voi. Red.)

...Auḑiți-mi glasul voi toți Magiarii, frați și patrioți, și străbată cuvintele mele în inimile vóstre deschise.

De cinci ori a fost estirpat, de cinci ori a înviat și s'a înmulțit magiarul pe pămêntul străbunilor sěi, (Străbunii vostrii au rěmas în Asia, acolo e ereditatea vóstră; aici noi avem ereditate dela străbuni. Red.) și stă și aḑi cu limba sa princiară, frumósă asaltând tronul lui Dḑeu cu rugăciuni și cu mulțămită. (Da, cu rugăciuni în cari cereți perirea nóstră a naționalităților. Red.)

... Privesce, óh magyar, ... tu fericit ... la marginile țěrii tale ... viéța-ți, limba și lucrul mânilor tale sunt atacate, cum le apěra și le păstrézǎ anteposturile tale în lupta desperată, cu jertfe supraomenesci, frații tči magiari dintre némurile strěine, insulele scumpe împrăștiate între limbi strěine.

...Nu aștepta până când strěinii (Dacă pe noi nemagiarii ne priviți de acești strěini, vě declarăm și acum, că aici nu noi suntem strěini, ci voi ați venit după noi aici, și bine taceți, că începeți lupta înainte de a ne perde pacienta și răbdarea, căci așa vě vom puté pune mai în grabă în respectul cuvenit. Red.) vor sufla alarmul de luptă, ci gândesce-te înainte, gândesce-te în timpul de pace la soldații tči, cari deja în ghesuiți îți apěră odórele sfinte: limba magiară, naționalitatea magiară, cultura magiară; organiséză-i, înarméză-i, întăresce-i la chemarea lor de jertfă, ca pe când va străbate până la acoperemêntul těu sunetul ascuțit al trimbiței, armata ta sě ia lupta în mână, gata, tare, curagiósă, în mână cu armele isbândei sigure.

Și tu cu marș triumfător, cu stég fâlfâind, pornesce în a dóua mie de ani a gloriei tale, cu mărire națională, *cu inimă magiară, cu puterea cuceritóre alui Árpád.* (Adecă *nu* cu armele civilisațiunei. De altcum fiți liniștiți, că noi nu ne vom atinge de voi îndată ce veți înceta a vě atinge voi de noi. Red.)

Astfel glăsuesce cătră tine de aici dela pólele Carpaților, cu o mână zidind, cu o mână luptând, (În tocmai ca noii vostri frați jidani, sub Iosua; numai nu scim în contra cui vě luptați, nefiind atacați de nimeni, dacă nu cumva vě luptați în contra morilor de vênt; atunci sunteți vrednici de respectul și resultatul luptei lui Don Quixotte dela Mancha. Redacț.) arḑênd din tot sufletul pentru tine, unul dintre soldații sěi, modest, dar neîntrecut în credință: reuniunea magiară de cultură dela nord, când te salută frățesce și 'ți cere spriginul la lucrarea ei grea. (Într'adevěr e grea lupta pentru utopii și în contra morilor de vênt. Red.)

Prosit.

Ce este liberalismul unguresc? Étă în ce mod minunat caracteriséză fóia unguréscă „Alkotmány“ liberalismul unguresc:

„Liberalismul este jăfuire și tiranie. Nu în totdéuna a fost așa, nu fiecare liberalism este astfel, dar liberalismul unguresc așa este, așa a devenit sub îndelungata stăpânire alui Coloman Tisza și a urmașilor sěi. Jăfuesce averea miliónelor de ómeni în interesul câtorva mii de credincioși ai sěi prin legi de dare nedrepte, și prin favorurile de dare acordate capitaliștilor și fabricanților, prin întreprinḑětori protegiați din partea statului, prin transporturi, prin favoruri de călětorii pe calea ferată, prin arendarea de regalii, prin legi de credit făcute în interesul bancherilor și acționarilor de bănci, prin convenții vamale și comerciale păgubitóre pentru agronom, prin tolerarea speculanților la bursă, prin judecătorii de burse favorabile înșelăciunilor și prin procedura concurselor cridale, și mai pe sus de tóte astea prin afaceri, funcțiuni și pensiuni pe séma membrilor partidei liberale“.

„Urmarea acestui sistem este, că în libera concurență cei slabi cad, cei tari și cu protectori se îmbogățesc ușor, miliónele de popor sěrăcesc, compania liberală se îngrașă și-'și petrece pe banii altora“.

„Deóre-ce însě poporului nu-i place acésta, după jăfuire urméḑă tirănia, ca sě suprime nemulțămirea. Tótă puterea sě concentréză în ministerii și acestea nu cunosc lege și dreptate, ci pentru tóte găsesc paragraful, pe care-l voesc ei, sau dau ordinațiuni precum ei doresc“.

„Aceste ministerii de 20 de ani forméḑă proprietatea partidei liberale și pe sama ei lucréḑă. In comitate au numit fișpani cu putere discreționară, cari nimicesc ori-ce autonomie, ori-ce drept al poporului și ori-ce libertate politică, după îndrumările, ce li-se dau, sau după bunul lor plac, ori prin momeli și mituiri, séu prin intrigi ori forță“.

„Garanțiile constituției, dreptul de întrunire, dreptul petiționărei, dreptul electoral: tóte le-au falsificat, tóte se eronéză și se calcă în picióre. Cu atât mal mare libertate însě au liberalii de-a comite tóte nepedesiți, dacă fac servicii intereselor puterei. Ultimele mijlóce ale tirăniei este temnița și arma: și pe acestea le aplică liberalii pentru asuprirea poporului și a celor de păreri contrare cu ei“.

„Partida liberală în Ungaria e viclénă și neumană. In decurs de ani de ḑile ne am convins despre acésta și ne putem convinge din nou în fiecare ḑi. Ori dacă privim faptele guvernului, ori dacă ne uităm la legislațiunea camerei, ori dacă avem în vedere apariținnile vieței sociale: pretutindenea ne întêlnim cu egoismul, cu despotismul liberalilor“. („G. T.“)

Revista politică.

În 3 Iuliu n. s'a deschis în Pesta în presența ministrului de culte și instrucție, Dr. Wlassics, congresul de instrucție al țěrii. Presidiul l'a purtat profesorul universitar Dr. Heinrich. (După nume sě vede a fi un Magiar neaoș. Red.)

În discursul de deschidere a ḑis acesta, că națiunea, care a înființat statul, acceptă tóte progresele culturii vestice, dar totuși trebue sě formeze un stat național. (O ḑice Magiarul, Dr. Heinrich. Red.) „Acéstă problemă își validitéză greutățile ei cu deosebire pe terenul educației și imstrucțiunei. Noi nu trebue sě ne excludem dela progresele strěinătății, de altă parte nu trebue sě transplantăm din strěinătate părerile, cari contraḑic caracterului nostru național. (O ḑice tot magiarul, Dr. Heinrich. Red.) Acésta e o problemă a congresului de instrucție, a dóua constă în formarea identică a întregului organism al instrucției publice, de care suntem încă atât de departe. Noi avem multe feliuri de institute de scólă, dar raportul dintre ele e întunecat și dubiu Ne-am adunat continuă vorbitoriul, ca sě arătăm națiunei unguresci, care stă la înălțimea culturii moderne (?!), ca inevitabilă condiție de progres, calea la organisația unitară a instrucției, care este totdeodată și europenéscă și națională.

După magiarul Dr. Heinrich a vorbit ministrul de instrucție. El a salutat congresul, ca pe acea corporațiune, care e chemată sě stabiléscă concentricitatea scólelor. „Congresul de instrucție, a ḑis ministrul, póte numai atunci sě devină un sprigin adevěrat al unei politici de instrucție conscie de ținta ei, când conclusele lui se vor mișca în sfera trebuințelor actuale, a politicei practice de instrucție și va ține cont de puterile, cari sunt. Celalalt punct de vedere, pe care îl sulevez, este, că Vě rog, sě aveți în vedere în consultările D-vóstre nu numai resultatele generale, universale, ba pot ḑice, cosmopolitice ale sciinței pedagogice, ci mai presus de tóte punctul de vedere cel mare național, care trebue sě străbată tóte păturile, tóte înălțimile și afunḑimile culturei magiare. DVóstră sunteți învěțătorii Ungariei: Dea Dumneḑeu apostolilor culturii magiare putere și durabilitate; atunci nu mě mai tem pentru patria mea, pentru națiunea mea de nici o sórte rea, de nici o nenorocire!!

Sě scie, că în Ungaria cel mai de frunte portofoliu este portofoliul ministrului de instrucție, pentru-că el cu scólele póte face mai mari servicii utopiei: magiarisare. Dl Dr. Wlassics s'a exprimat totdéuna clar despre politica de instrucțiune a guvernului, politică, care e conscie de ținta ei. Așa și de astădată el afirmă, că politica instrucției în Ungaria — cu alte cuvinte magiarisarea șovinistă, trebue s'o pună congresul țěrii mult mai presus preste succesele cosmopolitice ale sciinței pedagogice Sě ne erte dl ministru, dar acéstă aserțiune este o grozavă contradicție. Ori respectéză ministrul și congresul postulatele sfinte ale pedagogiei, și atunci trebue, sě dea voe fie-cărei națiuni, sě-și cultive generațiile ei în limba, datinile și simțěmintele poporului sěu, sau nu le respectéză, și atunci *à bas* cu flécul de pedagogie „cosmopolită“, și tot natul în loc sě facă sciință sě învețe ungeresce. Pedagogia din Vestul Europei, ca sciință, nu sě póte nici odată uní cu tirănia pedagogică a politicei naționale magiare de instrucție. Ceea-ce face guvernul în Ungaria cu scólele naționalităților nu numai, că nu sě póte uní dar sunt crime mari contra pedagogiei din Vest, ca sciință. Cu alte cuvinte a ḑis ministrul, Dr. Wlassics: La o parte cu voi, flécuri cosmopolite, cum vě chiamă, Dithes, Bencke, Diesterweg, Herbarth et tutti frutti, pentru că nici odată în scrierile vóstre n'ați pus *conditio sine qua non pintenii magiari.* Congresul pedagogic (?!) magiar din Pesta n'are sě bage în sémă cosmopolitele vóstre pretensiuni. Înainte de tóte omul are a fi om, care sě se créscă după firea lui, în limba și datinile poporului, de care sě ține: și totuși „marii“ pedagogi magiari pretind ca *Minden ember legyen magyar,* și numai în al o mielea rênd „ember“! — Și astfel de ómeni fanatici mai vorbesc de sciința pedagogică din Vest. *O tempora.*

* * *

În ce privesce pertractările despre bănci, sě scrie din Viena, că ministrul de finanțe magiar. Lukács și referentul băncilor, consilieriul ministerial Popovics, au conferit cu guvernul băncii austro ungare, Kautz, în ce privesce cestia privilegiului. Consultările sě ḑice, că au fost numai de caracter informativ.

* * *

Impěratul Germaniei a felicitat pe cancelarul Hohenlohe pentru legea civilă în chipul următor: „Excelenției Vóstre vě esprim înalta mea satisfacție că ați asigurat Gemaniei un drept civil general. Cu espresiunea recunoscinței mele împreun bucuros și deosebita mea mulțămire pentru încordata DV. conlucrare și reușita conducere în acéstă lucrare, în a cărei încheiere věd eu un mijloc nou de legătură pentru patria unită și în drept. Wilhelm, imperator-rex“.

* * *

In Constantinopol s'a esecutat nisce condamnări la mórte asupra unor indiviḑi, cari s'au revoltat. Aceste exe-

---

— Da, da, uitați-vě, ce sună afară? întrebă cu intețire și nelinisce strěinul pe fratele sěu. Acesta privi pe ușe afară... într'aceea celalalt se rěpede la feréstră, rupe tablele, sare afară, și alérgă în nóptea pustie și furtunósă urmat de vuetul viforului și urletul cânilor. Nu l'au putut ajunge.

De atunci copilașii dacă aud nóptea viforul urlând, jucêndu-se cu cumpěna scârțăitóre a fântânei, șuerând printre plopi, cântând prin jamuri și scuturând ușile cu sgomot, cuprinși de grózǎ ḑic tatălui lor: „E afară nenea Martin“.

Mai târḑiu s'a însinuat de bună voie, a pășit resolut înaintea judecătoriei, a enarat întêmplările deschis, sincer.

A fost pus în inchisóre preventivă, acolo s'a purtat liniștit, și la întrevenirea rudelor sale se spera că va scăpa cu câțiva ani de închisóre. Intr'o nópte, când furtuna era mai turbată, a fugit prin feréstra temniței, care e atât de strimtă, încât un corp omenesc abia încape prin ea.

De atunci nimeni n'a auḑit despre el.

—ilie—viciu

cutări au produs mare agitație între Armeni. In 2 l. c. s'au găsit în Stambul placate cu text armean și turcesc în care sĕ ḑice: „Iubiți frați! Nu vĕ spĕriați de terorisările guvernului. Și Bulgarii au suferit nedreptăți, dar în fine și-au realisat independența lor“. S'au făcut numeróse arestări între Armeni. Cine scie ce sĕ va mai întêmpla!

* * *

Guvernorul suprem al Cretei a exmis o ordinațiune prin carea declară că convențiunea dela Haleppo a întrat în vigóre cu ḑiua de eri.

Convențiunea dela Haleppo constă din următórele 8 puncte: 1. Cu pri-privire la statutul organic cretens din 1868 s'au acceptat modificările propuse în 1876; 2. Guvernorul respective presidentul provincial are sĕ fie creștin, pe care marile puteri europene îl întăresc pe cinci ani și care póte fi reales pe alți cinci ani; 3. Vice-guvernorii au sĕ fie de aceeași lege cu maioritatea districtului lor; 4. Legile esistente deja sĕ sĕ amplifice și perfecționeze prin codurile franceze și sĕ se asigure judecătoriilor scut contra poruncilor Porței; 5. Restrîngerea miliției la locurile fortificate; 6. Jumĕtate din venitul curat al insulei sĕ se verse în cassa statului, ér ceealaltă jumĕtate sĕ se întrebuințeze pentru lucrările publice ale insulei; 7. Sĕ se denumĕscă judecători de pace; 8. Toți amploiații sĕ fie îndatorați a cunósce limba grecă; 8. Creștinii încă sĕ fie aplicați la oficiile vamale. Muktar pașa, guvernorul de atunci, și delegații creștinilor au desbătut asupra acestor puncte dela 18 Septembre până la 15 Octobre (1878) când apoi pașa le-a acceptat. Congresul național cretens, conform convențiunei dela Haleppo avea sĕ constee din 80 membri, între cari 49 creștini și 31 mohamedani; cifra acésta s'a redus cu timpul la 57, și adecă 35 creștini față cu 22 mohamedani; Cretensii însĕ după rĕscóla penultimă au reclamat contra reducerei, așa că numĕrul membrilor s'a urcat éră, dar' nu la 80, ci la 65, dintre cari 40 creștini și 25 mohamedani.

Acésta este convențiunea, întrată acum în vigóre; insurgenților însĕ le sunt prea puține concesiunile cuprinse în ea. Ei pretind autonomie perfectă și numai presiunea marilor puteri ar puté sĕ îi înduplece a se mulțămi deocamdată și numai cu atâta cât le ofere convențiunea dela Haleppo.

Va sĕ dică chiar și Turcii sunt mai umani și mai constituționali decât stăpânitorii nostri magiari. Aceia întroduc în viéță o lege, care cere că „vice guvernorii din Creta au sĕ fie de aceeașii lege cu maioritatea districtului“ și că „toți amploiații sĕ fie îndatorați a cunósce limba grecă“.

Turcii au abḑis de jenicerism, ér guvernul magiar îl ia el sub scutul sĕu. Poftim progres cultural de 1000 de ani!

Dela congresul didactic regnicolar magiar din Budapesta.

Vineri, la 3 Iuliu a. c. st. n. s'a deschis congresul didactic regnicolar a corpului didactic dela scólele magiare din Ungaria în camera deputaților din Budapesta.

Deja la prima ședința a congresului a fost fórte bine cercetat atât din partea învĕțătorilor, cât și din partea învĕțătórelor.

Inainte de deschiderea ședinței s'a cântat imnul național apoi presidentul, *Heinrich Gusztáv* a deschis ședința prin o cuvêntare patriotică, se întelege după-cum pricep șoviniștii magiari patriotismul, în care accentuéză misiunea grea dar frumósă a învĕțătorilor întru cultivarea și respândirea limbei și culturei magiare. Spre ajungerea acestui scop e de lipsă unitate în programul de învĕțămênt și alegerea mijlócelor pentru realisarea acelui program, cari încă trebue sĕ fie aceleași pretutindenea alese.

Nu trebue primit nimic nici chiar din cultura europénă ce ar periclita caracterul magiar al națiunei.

Acesta a fost simburele cuvêntărei de deschidere, după care s'a trimis o telegramă de fidelitate Regelui.

Se ridică apoi ministrul de culte și instrucțiune publică Dr. Wlassics Gyula și ține o vorbire érăși patriotică în feliul seu, în care accentuéză, că la desbaterile ce vor urma sĕ nu se țină numai de instrucțiile vage ale teoriilor, ci sĕ se iee în considerare necesitățile actuale și conformându-se acestora sĕ se alégă și mijlócele potrivite pentru satisfacerea lor, apoi, că la acele consultări sĕ nu se aibă în vedere numai resultatele sciinței cosmopolite, ci locul de frunte sĕ se dee marelui punct de vedere național, care trebue sĕ străbata tóte înălțimile și afunḑimile culturei magiare. A continuat apoi ḑicênd:

„D Vóstră sunteți învĕțătorii Ungariei! Trebue, ca tótă străduința Domnieivóstre sĕ fie îndreptată spre crearea astorfel de instituțiuni de instrucțiune publică, cari fac posibil, ca generațiunea înarmată cu tóte mijlócele probate a culturei și sciinței sĕ pășéscă din scólă la marile lupte ale vieții pe deplin pătrunsă de idea statului magiar și de chemarea ei națională“. (Strigări de: „éljen“ și aplause.)

„Politica de instrucțiune publică magiară nu numai că nu se închide dinaintea instituțiunilor apusului cult — căci acesta ar fi neînțelegerea fatală a iubirei de patrie — ci tocmai le studiem cu diligință și perseveranță, și ne mândrim chiar, ca nu e națiune, care sĕ fie mai accesibilă pentru ideile culturale ale civilisațiunei apusene, ba încă e talismanul conservărei nóstre naționale în contopirea cu civilisațiunea apusénă, dar trebue *ca sĕ și îmbogățim cu un nou conținut tesaurelele politicei de instrucțiune publică a popórelor și trebue, ca puterea nóstră națională și individualitatea nóstră sĕ dea barem o nóuă față, un nou farmec creațiunilor universale ale spiritului omenesc și pe acest teren*“. (Da, da: „Minden embere legyen ember és magyar“ Tot omul, fie om și magiar. O fi: „Când a face plopul pere și răchita porumbele“. Apoi la cari creațiuni culturale ale spiritului omenesc a ți mai dat timbrul caracterului magiar? Nu cumva gendarmilor dela Mehadica? Red.)

„Dar ce vĕ și vorbesc eu despre acestea, când ḑi de ḑi adeveriți cu munca de pe catedră și dela masa de scris, că adevĕrurile acestea adânc vĕ străbat inimile și sufletele“ . . . .

Ministrului îi rĕspunde prim-primariul orașului Budapesta: *Ráth Károly* care constată, că fericirea popórelor atârnă dela scólele lor.

Urméză apoi *Berzeviczy Albert*, carele în vorbirea sa desfășura programul despre *unitatea instrucțiunei publice naționale.*

Étă ideile, ce le desfășură cu privire la reformarea diferințelor scóle inferióre și medii ca sĕ se ajungă la unitatea dorită a instrucțiunei publice naționalc, se înțelege: magiare.

Spiritul național magiar trebue neapĕrat deșteptat și desvoltat în tóte scólele din țéră (Adecă și în scólele nemagiarilor. Red.) ér atare spirit numai acela póte propaga, carele însuși e pătruns de el.

Trebue asigurată pentru toți espresiunea opiniunei în afacerile scolare, dar aceea sĕ nu fie condusă de preocupațiuni personale, *confesionale*, sociale ori *politice* (Dorím sĕ ne spună d. B. cum se póte acésta. Red)

Pentru ajungerea mai ușor la unificarea instrucțiunei publice, e de lipsă sĕ se compună istoria învĕțămêntului din Ungaria spre care scop începutul sĕ se facă edarea în oríginal și în limba magiară a „Rațiunei Instrucțiunei“ din anii 1777 și 1806.

Cu privire la instrucțiunea poporală se recere: asigurarea mai cfectuósă a influinței statului, împedecarea mai cu resultat a traficărilor scolare contra statului și statificarea cualificărei învĕțătorilor.

Legea despre instrucțiunea poporală trebue revisuită.

Scóla poporală sĕ se împartă în scólă elementară și capitală. Cea elementară, care e obligătóre, érăși sĕ se împartă în cotidiană și de repetiție Scóla obligătóre cuotidiană sĕ se reducă preste tot la patru ani. Cea capitală sĕ urmeze după cea cuotidiană și sĕ dureze 3—4 ani, propunêndu-se în ea studii, cari ajută mai mult în viéța țĕranului și orășanului, care nu se dedică unor meserii, la care s'ar recere o instrucțiune mai amĕnunțită.

Cursurile pedagogice sĕ fie ridicate la tóte pedagogiile pentru învĕțătorii poporali la patru ani. Pedagogiile necorĕspunḑĕtóre sĕ se sisteze, ori sĕ le provadă statul cu cele necesare, luându-le sub controla sa mai estinsă. Învĕțătorii sĕ fie cualificați în tóte direcținile necesare pentru scóla poporală. Cualificarea lor sĕ fie concreḑută comisiunilor de stat.

La tóte reformele sĕ se ia în considerare înainte de tóte interesele naționale magiare.

Drepturile de autonomie a bisericilor cu privire la scóle, sĕ nu se atingă pănă când acelea nu iau direcțiuni contra statului unitar magiar. (Înc'un lucru pe care numai dl B. ni l'arputea esplica cum se va puté face. Red.)

Instrucțiunea din scólele medii încă trebue reformată, dar nu numai pe basele limbilor moderne și pe studiile reale, ci mai mult pe basele studiilor umanitare (limbile clasice: latină, elină etc.), după-cum s'a făcut acésta și în apus.

Tot așa trebue reformate scólele civile și de fete, apoi cele de specialitate și superióre.

Cu privire la cualificațiunea preoților ḑice, că ar avea ceva pretensiuni și statul, cu deosebire în privința învĕțărei limbei sale (limba magiară), și acésta tocmai în interesul bisericilor (?). În scopul acesta *statul ar trebuí sĕ înființeze la universitățile sale catedre pentru fie-care confesiune.*

Congresul a primit tóte aceste enunciațiuni de ale sale și le va lua la desbatere specială.

*

Tot în ḑiua aceea a ținut în Budapesta și reuniunea regnicolară a învĕțătorilor israeliți adunarea sa generală extraordinară.

Dela acéstă adunare remarcăm numai atâta, că toți oratorii sĕ întreceau care de care în patriotism magiar și confesionalism jidan în sensul căruia s'au și luat tóte decisiunile adunării.

*

Mai bogată în resultate a fost ședința a dóua plenară a congresului.

Congresul e împărțit în 18 secțiuni, fiecare cu resort separat special.

Ședința s'a ținut în camera deputaților sub presidiul lui Péterffy Sándor, carele în curênd dă cuvêntul învĕțatoriului Láng Mihály din Eperjes, care ține o prelegere sub titlul: *„Invĕțămêntul limbei magiare în scólele de limbă nemagiară“*. Étă ce idei „patriotice“ desvóltă patrioticul dascăl magiar:

Cea mai sigură basă pentru învĕțămêntul practic al limbei magiare este însuși natura.

Trebue nisuit ea pruncii prin tipuri spirituale sĕ-'și însușéscă cuvintele strĕine. (Cât e de practic și de natural! Red.) Apoi jucându-se sĕ înveţe limba magiară. (Aci e practica, carea însĕ nu scim cum va aduce-o în consonanță cu cea de mai nainte. Red.)

Trebue dedați copii la vorbirea unguréscă.

Învĕțătorii sĕ înființeze cercurí sociale, cari ér sĕ aibă menirea cultivarea și învĕțarea limbei magiare.

Popórele de limbă strĕină trebue făcute cunoscute cu datinele magiare (Sigur dela Ös-Budavár. Red.), și atrase în societățile magiare, cari sĕ stea în legătură cu scóla.

Ministeriul de culte sĕ elaboreze programe deosebite pentru propunerea limbei magiare în asilele de copii și scólele poporale.

Sĕ se elaboreze cărți didactice speciale pentru învĕțarea limbei magiare în scólele nemagiare.

În pedagogiile nemagiare sĕ se propună mai intensiv limba magiară și sĕ se pună în practică.

Examenul de cualificațiune sĕ se facă înaintea unei comisiuni esmisă de ministrul de culte.

Acestea sunt „ideile epocale“ ale „patrioticului“ „tanitó“ pentru lățirea limbei magiare.

Dar totuși l'a întrecut „tanităul“ dela Becskerek, *Bányai Jakab*, carele *cere, ca toți învĕțătorii înainte de a-'și ocupa postul, sĕ depună jurămênt că vor fi crĕdincioși statului unitar magíar și vor cresce copii în spirit patriotic magiar.* (Sĕrman militarism scolar. R.)

Korodi Miklós, cere statificarea tuturor institutelor pedagogice.

Varga István cere pensionarea tuturor învĕțătorilor și învĕțătórelor, carí nu sciu limba magiară.

Schäffer (Tiszta magyar ember. Red.) *Károly* declară, că în tóte scólele poporale din Ungaria, limbă de propunere, póte fi numai limba magiară.

După pausă de cinc i minute, *Főldes Géza* ține o prelegere despre *„Scóla poporală unitară“*.

Étă ideile „epocale“ și ale acestui mare „hazafi“.

Scóla sĕ fie preste tot națională magiară

Confesiunile singur asupra studiului religiunei sĕ dispună.

Inspecțiunea scolară sĕ fie luată de tot în mâna statului. Inspectorul de scóle sĕ aibă același drept de inspecțiune în tóte scólele, ca și în scólele statului.

Singur statul sĕ declare de cualificați pe învĕțători.

Dreptul de disciplinare compete numai statului în tóte casurile obveniente.

Scaunele scolare trebue șterse și contrase în administrațiunea comunală.

Inspectori de scóle sĕ fie numai specialiști în ale scólei.

Catecheții sĕ fie membrii ai corpului didactic, avênd vot consultativ și decisiv.

Învĕțătorii sĕ capete salarii numai în bani și direct dela oficiul de dare.

Dreptul de pensiune sĕ se reducă dela 40 cel puțin la 35 de ani.

Congresul a primit tóte aceste propuneri încredințând comisiunea scolară pentru elaborarea unui proiect de lege în sensul acestora.

Tot pe acéstă strună au cântat și la desbaterile din ședințele următóre, singur obiect de preocupațiune a fost lățirea sentimentului și limbei magiare între nemagiari.

Bernát István vorbind despre starea socială din Ungaria, a făcut nisce mărturisiri, și constatări, cari dovedesc fórte frapant despre resultatele instrucțiunei așa după-cum o promovéză statul magiar și o plămădesce congresul didactic regnicolar magiar.

Étă-le în nucleo:

Materialismul s'a întărit, sentimentul moral s'a tîmpit.

Sinuciderile și divorțurile s'au înmulțit în mod înspăimântătoriu și alt léc nu e, decât reîntórcerea la principiile creștine, la instrucția religiósă și la sistemul vechiu.

Ce vor fi ḑis la acestea „taniteii“ patriotici, încă n'am aflat.

Duminecă (5 Iuliu n.) s'a ținut o altă ședință din decursul căreia comunicăm următórea propunere care încă s'a primit.

Elevii absolvenți ordinari și privați ai institutelor pedagogice de 4 ani se supun unui examen de maturitate, scripturistic și verbal din tóte studiile pedagogice percurse.

La examenul de maturitate presidéză inspectorul de scóle, respective exmisul ministerial, ér la institutele pedagogice confesionale aceiași, pe lângă vice-presidenția acestora. Profesori exeminatori sunt profesorii institutului.

Succesul favorabil al examenului de maturitate îndreptățesce pe respectivii elevi la drepturile de voluntar pe un an și la înscrierea la facultatea filosofică.

Numai cei-ce au trecut cu succes preste acest examen, pot fi instituiți de învĕțători definitivi și pot fi primiți la fondul de pensiune regnicolar învĕțătoresc.

La examenul de cualificațiune învĕțătoresc numai aceia vor fi admiși, cari după examenul de maturitate învĕțătoresc, vor dovedí și o praxă de doi ani ca învĕțători. Cei ce nu vor fi cualificați în decurs de patru ani dela examenul de maturitate nu mai pot ocupa post de învĕțătoriu.

Și cei cu examen de maturitate dela scólele medii se admit la examenul de cualificațiune înveţătoresc, dacă depun examen suplinitoriu din studiile pedagogice ce nu le-au percurs în scólele medii. (Dar dela pedagogii maturisanți nu pretindeți esaman supletoriu din studiile scólelor medii, cari nu le-au percurs la institutele pedagogice!? Red.)

Pentru luarea examenului de cualificațiune ministrul de culte exmite comisiuni regnicolare din bărbați specialíști din inspectorii de scóle și corpul didactic de stat și confesional dela institutele pedagogice.

Examenul de cualificațiune, care se face exclusiv în limba magiară, e scripturistic, verbal și practic, ér obiectele sunt: Pedagogia, Metodica, metodica specială a obiectelor de învĕțămênt în scóla poporală, istoria educațiunei femeei, organismul scolar și prelegere practică.

Noutăți.

Pocăirea unei femei nereligiósă. In Nussdorful din Viena a murit ḑilele aceste o femeie din clasa muncitorilor cu numele Drobuy, socialistă, orator înfocat ale adunărilor socialiste. Socialista încarnată și așa în mare mĕsură nereligiósă, acéstă femeie, cu vre-o câțiva ani înainte l'a abătut pe bărbatul sĕu dela intențiunea de a se împărtăși cu sacramentele din urmă. Cu acea ocasiune s'a esprimat către preot, că omul dacă a murit e tocmai ca animalul, nu simte nimic și corpul lui de nimic nu are lipsă. Preotul n'a îngropat pe acest bărbat. In decursul timpului s'a înbolnăvit cocóna Drobuy, și sub influința bólei într'atâta s'a îndreptat, încât a declarat că voesce sĕ se mărturiséscă și sĕ fie împărtășită cu sacramentele din urmă, ceea ce s'a întêmplat. Peste puțin a murit femeia pocăită și în una din ḑilele trecute a fost îngropată. Ingropăciunea însĕ nu s'a sĕvêrșit în linisce. In cimiter un agent socialist jidan a voit sĕ țină o cuvêntare, n'a putut însĕ, căci poporul a început sĕ se róge cu voce tare, încât cuvintele socialistului n'au putut fi auḑite.

* * *

Ingrijată. Dumnealui a beut prea mult și a murit.

Dumnia-ei, cu care nu trăia prea bine, fiindcă îi făcea concurență la crâșmă, s'a grăbit ai da cât mai îngrabă „cinstea cea mai de pe urmă“.

Pe cale însĕ către – acum într'adevĕr — vecinicul lăcaș, nu ca crâșma, un gropaș s'a poticnit și cosciugul căḑênd la pământ, D-lui s'a scuturat una bună și s'a treḑit, pretinḑênd energic eliberarea sa din acea strimtóre, unde nu se afla bine și unde se afla fără voia lui, și mulțămesce totodată fórte frumos celor ce-l însoțeau pentru cinstea ce-i fac petrecêndu-l la „casa de trei coți“ unde nu doresce deocamdată sĕ mérgă.

Conductul, se 'nțelege, l'a eliberat îndată, dar nu spre marea bucurie a dumnia-ei, carea se bocea din tótă inima, așa însĕ precum înțelegea ea.

Abia a trecut însĕ anul și dumnia-lui ér a murit, acum însĕ cum se cade, și nu de rachiu, ci de altă pacoste mai rea ca cea dintâiu.

Dumnia-ei, ce sĕ facă, ér s'a îngrijit și și de astă dată cât mai în grabă sĕ-i dea cinstea — acum într'adevĕr — cea mai de pe urmă.

Dar fiind pățită odată și ne mai voind a avé înc'o mare bucurie ca în rêndul trecut, ḑice cu evlavie celor ce-'i duceau „scumpul ei soț“ la mormênt:

„Apoi vĕ rog, dragii mei, sĕ tiți mai cu grijă, ca nu cumva sĕ vĕ poticniți ér ca în rêndul trecut!“

* * *

Decepție. Emil *Augier* renumitul dramaturg frances într'o ḑi se grăbí la cafenea undr puțin înainte mâncase înghețată, și plin de îngrijire întrebă de chelner:

— N'am lăsat pe masă un pachetaș?

— Nu, d-le, rĕspunse chelnerul.

— Ah, îmi pare fórte rĕu, nu mi-ar plăcea, sĕ-mi ajungă pachetul în mâni străine, am avut în el câte-va esemplare prețióse de......

— Giuvaere, d-le? întrebă chelnerul zimbind.

— Giuvaere? Ah, de unde! *scorpii* am avut în el, câte-va exemplare rari și fórte prețióse.

Chelnerul n'a mai zimbit, ci a devenit palid, a scos din buzunariu cu grabă un pachetaș și l'a întins confus scriitoriului.

Augier s'a depărtat mulțămit, pentru-că în pachet nu erau scorpii, ci un lanț de diamant ce a cumpĕrat pentru nevastă-sa.

Bibliografic.

A apărut:

Protocolul adunării generale a șesea a „Reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Aradului“, districtul din drépta Murĕșului ținute în Arad, la 9 Aprile n. 1896. Editura reuniunei. Prețul unui exemplar broșurat 20 cr. v. a. Arad 1896. Tipografia diecesană.

— *„Chestiuni de învĕțământ“*, un volum de 340 pagine; note asupra învĕțământului primar de dl A. Lupu Antonescu, profesor și inspector al scólelor primare și normale. Cuprinde următórele capitole:

Statul și învĕțătorul. — Alexandri și C. Negruzzi pedagogi. — Cartea de cetire. — Programa studiilor primare. — Cine, ce? — Un învĕțător inimos. — Negru pe alb: sărăcimea scólelor rurale, recrutarea învĕțătorilor, localurile. circumscripțiile scolare etc. — Conferințele didactice. — Ceceriți de Ruși. — Examenele particularilor. — Scóla și scolarii. — Un document scolar: reformele propuse de consiliul general de instrucțiune din 1884. — O excursiune la țară.

De vênḑare la tóte librăriile și la editorul H. Steinberg, Strada Șelari Nr. 18. Prețul 2 lei.

Loterie.

Mercuri, în 8 Iuliu n. 1896.

Sibiiu: 88 35 14 15 29

Nr. 112/896. [64] 1—3

CONCURS.

După-ce Venerabilul consistoriu prin ordonanța Nr. 2370 Bis. ex 12 l. c. a cassat alegerea sĕvêrșită la 22 Ianuariu 1895 pentru întregirea postului al treilea de paroch devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, sĕ publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenții la acéstă parochie au sĕ producă următórele documente conform §. 15, lit. *a)* a Regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobre 1878 și anume:

1. Că sunt Români de religiunea greco-orientală.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat o scólă medie și au făcut examenul de maturitate cu succes bun.
4. Că au absolvat cu succes bun cursul teologic la vre-un institut român gr.-or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut examenul de cualificațiune preoțéscă cu calcul distins.
6. Atestat de sănĕtate.
7. Alte documente eventuale despre aplicațiunea din timpul din urmă, sau eventuale absolutorii și atestate obținute despre absolvarea vre-unei facultăți universitare sau academice, care le va da preferință.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scóle medii și cursul teologic de trei ani suma de 800 fl. v. a.; dacă însĕ parochul ales va mai fi absolvat și vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v. a.;

b) Cinci cuincuenale de câte 10% din salariul fundamental;

c) Cuartir natural, éră până la predarea lui bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) Venitele stolare îndatinate;

e) Drept de pensiune conform statutelor existente pentru parochii nostrii.

Concurenții sunt datori până la expirarea terminului de concurs a sĕ presenta în biserică, a cânta și a ține predică de probă.

Suplicele sĕ vor așterne în terminul fixat Rever. domn Ioan Petric, protopresbiter local, însoțite de un Revers, prin care sĕ declară, că parochul ales sĕ va supune și conforma întru tóte datinilor, obiceiurilor și instrucțiunilor presente și viitóre ale bisericei nóstre.

Brașov, din ședința comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae, ținută la 21 Iuniu 1896 st. v.

David Almășan, președinte. *Arseniu Vlaicu*, secretariu.

În conțelegere cu subscrisul:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 345 F. G. 1896. [61] 3-3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii din „Fundațiunea lui Goszdu“ pe anul scolar 1896/7 se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica orientală română, spre care scop se cere estrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparțin la biserica gr.-or. română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, cea-ce studenții dela scólele medii sĕ documenteze cu atestat de pe anul scolastic 1895/6, ér cei dela facultăți și universități cu indice despre tóte cursurile ascultate;

c) că nu sunt în stare a se susținea la studii din averea propriă séu a părinților lor, și

d) fie-care concurent are sĕ indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile precum și acea, dacă are și alt stipendiu.

2. Cei-ce vor sĕ studieze afară din patriă, au sĕ arete necesitatea de a face studii în strĕinătate, ca în casul, dacă li se va vota stipendiul sĕ-se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a-sĕ adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest, VII király u. 13 sz.) până la 5 August st. n. c.

4. Totodată se provócă stipendistii actuali, ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea lit. d.) din acest concurs sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1895/6, căci alt-cum li se va sista stipendiul.

5. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

6. In interesul espedării regulate fie-care concurent se indice în petițiune locul și posta ultimă unde este de a-se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința representanței fundațiunei lui Gozsdu ținută în 18 Martie 1896 n.

Comitetul.

542/896 [63] 2—3

CONCURS.

La scóla nóstră confesională gr. or. din Tălmăcel devenind vacante două posturi de învĕțători, pentru întregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Cu fie-care din aceste posturi pe lângă cuartir în natură este împreunat un salariu anual de 300 fl., care se va solvi anticipative în rate lunare din cassa alodială.

Reflectanții la aceste posturi vor avé a-și așterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, atrăgênduli se atențiunea la dispositiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕțământului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a VII. *A* „instituirea învĕțătoriului §§. 56—74“.

Invĕțătorii aleși vor fi obligați a ține în Dumineci și sĕrbători una din stranele din biserică.

Sibiiu, 19 Iuniu 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial.

I. Papiu,
protopresb.

Szám. 11854 IV—1896 [62] 2—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében Ujegyház székhelyen űresedésbe jött 400 frt. évi fizetés és 30 frt. évi irodai és szertárbér, továbbá a kiépitett utak minden kilomérterje után számitott 4 frt. és a kiépitettlen utak minden kilométerje után számitott 2 frt. évi úti átalány élvezetével egybekőtőtt tőrvényhatósági utmesteri allásra ezennel pályázatot nyitok.

Pályázni ohajtok felhivatnak, hogy az 1890 évi I t. czikk 178-a valamint az ennek alapján alkotott vármegyei Szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket 1896 évi julius hó 15-ig hozzám nyuitsák be.

Nagy-Szeben, 1896 évi junius hó 1én.

Alispán helyett:

Tóbiás,
várm. főjegyző.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 20—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Marți, 2/14 Iuliu 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Scopul final.

In dilele aceste s'a întrunit în capitala țerei nóstre un congres didactic, spre a regula mersul instrucțiunei în tóte scólele de sus până jos, dela asilurile de copii până la universitate.

La congresul didactic au luat parte cei mai eminenți bărbați de scólă, ministrul de culte, cu secretariul seu de stat, cu referenții speciali în cele scolare, foștii ministrii și fiitorii ministri, cu un cuvênt toți factorii, cari au sĕ reguleze mersul instrucțiunei în al doilea mileniu.

Congresul acesta didactic a fost o demonstrativă manifestațiune a curentului, care va da timbrul instrucțiunei publice în al doilea mileniu.

Instrucțiune unitară, scólă unitară sub conducerea statului pentru lățirea magiarismului pentru consolidarea ideei de stat magiar.

Acesta a fost firul roșu în prelegerea model a fostului secretariu de stat sub ministrul Trefort și Csáky, și a fiitorului ministru de culte Berzeviczy, acesta a fost firul roșu în secțiunile scólelor poporale, ale celor medii, ale celor superióre.

Mai pregnant s'a accentuat luarea pedagogiilor în mânile statului, căci confesiunile cu pedagogiile lor nu cresc învĕțători, în spiritul curentului de adi și dacă e vorba sĕ se alégă între învĕțători bine cualificați, harnici, escelenți, dar in cele ale magiarisărei fără cuvenita fiduție, fără cuvenitele garanții, și între unul necualificat, nedestoinic, dară cu garanții în cele ale curentului magiarisărei, atunci alegerea va cădea asupra celui din urmă.

Nici odată nu s'a dat pe față tendența de a degrada scólele la un simplu canal al magiarisărei ca și acuma

Presa din capitală, cea mai nefalsificată manifestațiune a curentului bolnăvicios de adi, a vorbit fórte limpede.

De astădată punem sub ochii cetitorilor nostri un prim articol din diariul „Pesti Napló“, care, de un timp încóce se pare a avea fórte intime raporturi cu ministeriul nostru de culte.

Étă ce scrie acest diariu la locul prim în numĕrul de Sâmbătă:

Fie ne permis sĕ adresăm câteva cuvinte sincere muncitorilor culturei naționale magiare întruniți în congres. Dorim și sperăm, că și cercurile mai largi ale opiniei publice vor audi acest cuvênt, și vor trage din el cu ajutoriul logicei și al iubirei de patrie deducțiunile corecte Acest sincer cuvênt în realitate e plânsóre. Plânsóre din causa lașității politicei nóstre culturale naționale. Nu avem noi curagiu a mărturisi pe față și cu fală adevĕratul cuprins al aspirațiunilor nóstre nutrite despre cultura națională, încungiurăm cu precauțiune mărturisirea sinceră, ne ascundem cu frică intențiunile adevĕrate, și dacă din cója, în care le-am învĕlit cu grije, aceste intențiuni cumva, undeva totuși es la ivélă, inroșiți și confusi negăm, pe când cu capul ridicat, cu cunoscința de drept și cu resoluție puternică ar trebui sĕ luăm posiție lângă ele.

Voim noi sĕ magiarisăm, da sau ba? Care e acel magiar nepatriotic, care ar putea rĕspunde negativ cu „nu“ la acésta întrebare? Dară unde-i, căutând îl căutăm, și zadarnic îl căutăm: unde i acea opinie publică magiară cu inimă curagiósă, care ar cuteza sĕ-o vestéscă acésta pe față și prudent, dar energic și ar da silința sĕ o realiseze. Scólele nóstre, durere, numai acolo sunt magiare, unde căutând chiar, abia găsesc ceva de magiarisat, adecă în ținuturile magiare. In părțile țĕrii locuite de naționalități însĕ vlastarele omenesci, generația viitóre a civilor statului magiar sĕ desvóltă în scóle cu spirit strĕin. Că acésta e calamitate, o simte fiecare, de și puțini o spun pe față. Că asupra acestei calamități trebue sĕ se ajute cât de îngrabă și cât de fundamental, consciința acésta de mult se ascunde acolo în opinia publică. Durere însĕ, numai se ascunde. Nu este, cine sĕ rescumpere acéstă voință ascunsă cu întreprindere puternică, și sĕ o espue ca rĕspuns necondiționat resolvabil înaintea voinței de a jertfi și a vigórei naționale. Suntem precauți, ba chiar timidi, îndată ce-i vorba de scólă. Este ceva în națiunea acésta, ceea-ce paraliséză miraculosul séu avênt, îndată ce datorințele importanțe emanate din chemarea națională a cultivării ómenilor o chiamă pe câmpul faptelor. Când a fost trebuință, am putut sĕ creăm, scótem armată din nimic, trupe eroice, cari în mod brav s'au sciut mĕsura, cu forța militară a dóuĕ puteri mari. Când a trebuit, am putut sĕ ne luptăm pentru comorile de drept public ale națiunei nóstre cu o tenacitate, care a admirat-o tótă lumea, pentru că dór singur acele arme morale ni au stat la disposiție, pe cari dominațiunea absolutistică n'a putut sĕ le stîrpéscă din națiunea legată în lanțurile sclăviei. Când a fost lipsă, am putut și în lipsă de legate, aprópe din nimic sĕ creăm literatură națională, care ne-a poleit limba, a plantat în noi iubirea idealului, și ne-a altoit în inimi pasiunea săntă a alipirei cătră patrie. Când a trebuit, am putut repede compune artă dramatică, arte culturale, așa că la glasul imperativ al voinței naționale au rĕsărit dintre noi individualități artistice, cari au cucerit întrégă lumea. Am putut face tot, dar tot, de ce are trebuință o națiune, care voesce sĕ trăéscă aici, și e pătrunsă de dorul progresului. Numai una n'au putut face sĕ o facem până acum, și cine scie, când vom putea sĕ o facem de aici înainte: *scóla magiară.*

Doctrinerismul acela liberal care a renăscut Ungaria pela sfêrșitul anilor șésedeci, se póte provoca la multe merite, dară a sĕvîrșit dóuĕ erori, cari au devenit isvorul nenumĕratelor pedeci ale desvoltării nóstre naționale. Ademeniți de signalul toleranței naționale și confesionale, simplaminte am închis în legea despre naționalități și cea a scólelor poporale căile eficacei desvoltării naționale. Idealismul nobil al generațiunei legislatorice de atunci a visat, că dărnicia cu care am îngrămădit elementele de limbă strĕină ale țĕrii cu atâtea tesaure ale libertății, va desarma reacțiunile naționalităților și va cuceri cu încetul în serviciul ideei naționale pe acele puteri, cari până atunci funcționau consecuent în direcțiune centrifugală. Acest nobil idealism a predat scóla naționalităților și confesiunilor. Adi deja scim cu toții, că calculul spiritului lui Iosif Eőtvös nu s'a realisat. Acea scólă, pe care am lăsat-o în mâna bisericilor naționalităților, a desvoltat ce e drept atitudine cuceritóre, nu însĕ în tabera ideei de stat magiar și cu atât mai puțin în cea a judecății naționale magiare, ci din contră, în óstea inimicilor națiunei magiare au întrat luptători. Acele mii și mii de scóle poporale, cari în limbă strĕină și în spirit strĕin învață pe acest pământ, au devenit cuibul încă al atâtor direcțiuni antinaționale, al antipatiei îndreptate contra idei de stat magiar. Ne-am îndestulit în nemai audit'a, aprópe neghióba nóstră indulgență — cu acea singură condiție, ca limba magiară sĕ fie cel puțin studiu obligător în fiecare scólă, dară nu ne-am cugetat, că acésta disposiție va rĕmânea un favor scris, pentru-că în urmă partea preponderantă a învĕțătorilor naționalităților însași are lipsă în mĕsură completă de învĕțarea cunoscințelor celor mai elementare ale limbei statului. Dacă vom face o privire asupra resultatelor statisticei populațiunei, cu adevĕrat trebue sĕ ne numéscă apariția aceea, că sporirea estensivă a magiarimei e aprópe ficțiune. Ér causa acestei împrejurări este scóla și acea nefericită concepție, care vibra înaintea creatorilor de o estraordinară toleranță ai noului stat magiar. Puterea ademenitóre, atrăgĕtóre cuceritóre ce este individualitatea națiunei nóstre, e condamnată aprópe numai penru sterilitate, fiindcă n'a sciut sĕ se apropie de generația asimilândă pe timpul acela, care pentru primirea astorfel de impulsuri e mai accesibilă: pe timpul obligământului scolar.

Intr'alte locuri scóla este cel mai însemnat loc pentru propagarea ideei naționale, la noi au immunisat scóla în contra străbaterii ideei naționale. Intr'alte locuri statul, pentru-ca sĕ pótă conta cu siguritate la disposiția sufletéscă a generațiilor viitóre, pune mâna pe scólă: la noi și-a întors dela scólă și privirea în acea credință neghióbă, că cu atât mai puțin va privi acolo, cu atât mai mult va umbla scóla după pofta lui. Intr'alt loc, ceea-ce a cucerit arma, aceea caută sĕ o mențină cu ajutoriul scólei; la noi își póte sĕvîrși liber scopurile, mendrele sale acel spirit care în acésta țéră exercéză opera distrugerii statului. Prusia în Posen, imperiul german în Elsas și Lotharingia a întrodus scóla germână cu franchețã nemascată, impunêndu-i de datorință, sĕ estirpeze tradiția națională, sĕ cultive spirit german și sĕ créscă ómeni germani. Valachia (România) cu scólele sale poporale valachiséză liber sute de mii din sângele nostru peregrinat acolo. Sêrbia, în părțile Dunării de jos neascuns face Sêrbi, din generațiile nóuĕ valache de o mulțime de sute de mii de capete. Acel idealism, care cu voința națională isoléză scóla, este proprietatea esclusiv a națiunei nóstre. Repetăm: nu este magiar în acésta patrie, care sĕ nu pĕtrundă inversitatea și pericolul acestei situații. Insĕ ceva delicatesă neghióbă ne reține opinia publică dela pronunțarea cuvên-

---

FOIȚA.

Negutătorie comună.

Frumosul obiceiu, după care nu numai agricultorul și meseriașul 'și vindea producțele lor directe consumenților, cí și comerciantul își desfăcea mărfurile lui indigene și strĕine deadreptul consumenților, acest frumos obiceiu în dilele de astădi nu mai există. Intre producĕtor și consumĕtor a pășit samsarul, pe care cu drept cuvênt îl putem numi lingău (părăsit) care atât din sudórea agricultorului și meseriașului cât și din punga slăbuță a învĕțătorului și funcțiorului sau din capitalul gras al bancherilor și procură mijlócele de traíu. Nu e dar nici o mirare că agricultorul, meseriașul și comerciantul sĕ plânge de venitele cele mici, și consumenții însĕ despre prețurile cele scumpe ale mijlócelor de traiu. Ómeni cari sĕ tem de lucru comercianți și meseriași scăpătați și alții de soiul acesta percurg satele și orașele câte doi cu coșuri ba chiar cu căruțe și își desfac mărfurile lor între ómeni. Acesti parasiți se ocupă mai mult cu desfacere de mărfuri de prin prăvălii și cu producte de ale meseriașilor. Cei mai cu dare de mână dintre acestia se numesc agenți și comisionari și își desfac mărfurile lor mai mult prin orașe pe bani gata ér cei mai de rênd percurg satele și își desfac mărfurile pe óuĕ, sdranțe grâu și altele, rar pe bani, acestia sĕ numesc greci și îi audi strigênd pe sate:

Haideți la grecu, că sĕ duce pe părău
Și vĕ pare rĕu etc.

Numeroși lingăi de felul acesta umblă din curte în curte spre a-și vinde mărfurile lor stricate țeranilor. Acésta marfă constă din opinci, bucăți de piele, vapsele, arniciuri, bumbacuri, frunde colorate, apoi mărgele inele, săpun, luminări, tămâie, piper și altele și aceste tóte de calitatea cea mai próstă se vinde țĕranilor. Marfa acésta deși este una dincele mai próste, ei ca sĕ o pótă desface se sciu lingușí îi audi dicênd: că cutare mare comerciant a murit și marfa rĕmasă s'a vêndut pe preț mic, el care s'a nimerit acolo a pus mâna pe o cantitate óre-care și de acea o vinde și el așa eftin, că nici într'o prăvălie nu poți sĕ o cumperi cu acest preț, el însĕ o dă sĕ scape de ea, că lui nu îi este acesta meșteșugul, dar încurcêndu-se cu ea, vrea sĕ o lapede pe ori ce preț, séu apoi dice că o procură deadreptul din fabrică și el neavênd cheltueli mari cu chirie o póte da mai eftin ca ori-care comerciant, el prin așa ceva găsesce ómeni cari îl cred și își vinde marfa.

Ei dau și pe așteptate nu numai cu bani gata, acei care cumpĕră cu bani gata, cumperă odată și mai mult nu, dar cei cari iau pe credit aceia apoi sunt clienții samsarilor, pe ei îi stórce samsarul în tot anul, și nu iau bani, că bani nu sunt, dar iau producte grâu, ovĕs, fasole și altele și el scóte mai mult din productele aceste, ca când ar fi dat marfa pe bani gata.

Intre mulțimea de samsari, cari scot séu mai bine dis fură banii din punga țeranului, nu trebue uitați samsarii cari umblă cu probe de vin și rachiu, și cari vênd vinuri și rachiuri falsificate, cari nu numai că sunt scumpe și nefolositóre, dar sunt chiar și stricăcióse.

In vremurile mai vechi cârciumarii și și unii țerani mai cu dare de mână își aduceau cu carĕle lor vinul din țara vinului, dela vieri cumpĕrau și vin bun și adese-ori și eftin. Cei mai sĕraci cumpĕrau dela cârciumele din sat. Din causa deselor cârciume la sate și din causa eftinității rachiului, birtașii nu mai prea au lipsă de vin mult, căci poporul e dedat sĕ bea rachie, și birtașul puținul vin ce îi trebue îl cumpĕră dela samsar, așa că țeranul nu mai póte bea în diua de astădi decât beuturi jidovesci. Rachiul, care în diua de adi e beutura de căpetenie la țerani, dacă sĕ mai cumpĕră și dela atari samsari apoi sĕ nu ne prindă mirarea când audim de cutare sau cutare mórte provenită din beutură de rachiu. Rachiul este dujmanul bunei nóstre stări, inteligințeí nóstre, moralei și puterei nóstre, El róde încet dar sigur ta măduva poporului și trimite mii de ómeni în o grópă timpurie. Așa multe familii din causa acésta au ajuns la sapă de lemn. Unde mai de mult era avere, astădi este sărăcie, mama cu copii plâng după pâne. Casele de sănătate și ospiciile pentru infirmi sunt intețite de ómeni scăpătați, căci rachiul nu ți răpesce numai puterea dar și mintea.

(Va urma).

tului, dela constatarea sinceră a greşelii recunoscute şi dela vindecarea calamităţii grave.

Şi aḑi în congresul didactic ministrul Wlassics în cuvêntarea aceea frumósă, cu care a deschis consultările, numai în invĕlit a făcut alusie la necesitatea rotunḑirei mai intensive a spiritului naţional. Pentru că şi pe el, în a cărui energie şi simţămênt naţional sănătos însĕ nimeni nu póte dubita, îl încătuşéză tradiţia. Apoi stimăm noi tradiţiile şi considerăm de un lucru pios alipirea de ele, dară naţiunea trebue sĕ şi *progreseze*, sĕ progreseze chiar şi atunci dacă calea ei va duce peste ruinele tradiţiilor stricăcióse şi bolnăviciόse. Un alt demn şi distins muncitoriu al învăţĕmêntului magiar pe care posiţia oficială pe acest timp nu-l genéză, Berzeviczky Albert, a întonat accente mai puternice în acel studiu serios şi concipiat cu cunoscinţe estinse, pe care aḑi deasemenea în acest congres l'a cetit. Berzeviczky n'a şovăit sĕ declare, că revisuirea legii scólelor poporale e o problemă naţională urgentă, şi că cu ocasia acestei revisuiri trebue întărită influinţa statului asupra scólei. Principiul însuşi naturalmente îl aprobăm. Croită însĕ mĕsura validitării voinţei statului pe terenul cestiei scolare, după părerea nóstră Berzeviczky a rĕmas dincóce de graniţa aceea, care a tras-o trebuinţa bine pricepută a naţiunei. Noi din partea nóstră nu ne putem mulţămi cu împedecarea *mai eficace* a scopurilor intenţiunilor scolare contra statului şi cu statificarea cualificării învĕţătorilor. In formula lui Berzeviczky conceptul *mai eficace* nu face atât, cât *eficace*. Ce pedecă este, ca pe acel învĕţător a cărui consciinţă o apasă scopuri îndreptate contra statului, guvernul Ungariei simplamente sĕ l dee afară. Indată cei vine guvernului la cunoscinţă un astfel de cas, sĕ pretindă îndată pedépsă momentană, statariu disciplinariu, care nu cunósce nici hesitare, nici îndurare. Éră dacă biserica sau comuna, care susţine scóla nu va esecuta la moment acésta dispositiune, atunci guvernul sĕ închidă fără cea mai mică şovăire scóla respectivă. Vom vedea apoi, nu va fi ordine în ţéra acésta şi nu vor înceta anomaliile acele ne mai pomenite, cari se manifestă la conducĕtorii scólelor, cari agitéză contra statului, dacă legislaţiunea magiară şi puterea esecutivă a statului magiar va face aceea, de sub care fără stirbirea demnităţii sale proprii şi a interesului sĕu de esistenţă nu se póte subtrage. Ceea-ce privesce statificarea *cualificării* învĕţătorilor, şi asta o ţinem de prea puţină. Insaşi instrucţiunea învĕţătorilor trebue statificată. Statificarea cualificării învĕţătorilor esclusiv numai în privinţa uniformităţii nivelului spiritual ne oferă garanţă. Pentru noi însĕ nu-i destul atât, ba grăind sincer, nici nu-i acesta lucrul principal în ochii nostri. In direcţia aceea trebue sĕ ne nisuim noi în locul prim, ca învĕţătoriul acela, căruia i se va încredinţa educarea seriilor întregi de generaţii, în privinţa spiritului patriotic şi a caracterului patriotic sĕ fie demn de tótă încrederea. Dacă ne vor pune înainte un învĕţătoriu cu o cualificaţie escelentă dară în privinţa patriotismului dubiu, şi lângă el e un măestru de scólă cu cunoscinţe modeste, dară în privinţa sentimentului naţional şi a loialităţii de cetăţén de stat neescepţionabil, alegerea nóstră fără şovăire pe cel din urmă va cădea. Trebuinţa arḑĕtóre este aceea, ca scóla sĕ ne créscă *magiari*. Indemânarea mai mică sau mai mare în obiectele instrucţiei elementare pelângă acésta decade la un interes aprópe de a dóua mână.

In congresul harnicilor muncitori ai scólei *magiare* ne-ar fi căḑut bine nóuĕ şi împreună cu noi altora, sĕ auḑím o astfel de vorbire francă, bărbătéscă şi conscie de sine. Diplomatiseze guvernul, fie precauţi bărbaţii de stat. Noi însĕ (diurniştii, ḑilerii, proletarii) naţiunei pe terenul scolar şi cel de presă, noi sĕ facem trup, mai apoi voinţă sincer propagată şi în fine fapt resolut esecutat, sentimentul până acum ascuns. Noi din partea nóstră predicăm franc, că scopul final al desvoltării instrucţiei nóstre publice nu póte fi altul, decât statificarea instrucţiunei întregi. Nu ḑicem, că acest scop final trebue sĕ-l ajungem aḑi ori mâni, dară trebue sĕ ne nisuim după el consecuent, puternic, cerbicos. Ér şi până atunci sĕ grijim, că cine în inima sa e duşmanul acestei patrii, acela sĕ nu-şi pótă infiltra infecţia sa morală în generaţiile crescânde şi ca sub auspicele statului magiar, numai în cercul validităţii nemijlocite a voinţei sale sĕ priméscă investiţiune pentru cariera învĕţătoréscă acela, care voesce sĕ conlucre la educarea tinerimei naţiunei politice magiare. Sĕ rupem cu tradiţiile indulgenţei şi sĕ ne dedăm, cu aceea, ce inima nóstră voesce, buzele sĕ cuteze a o esprima şi mânile a o esecuta.

Cestiunea metropolitului primat. Ḑiariul „Novosti“ publică o corespondenţă datată din România în care sĕ ocupă cu destituirea metropolitului primat. Intre altele în numita corespondenţă sĕ ḑice, că duşmanii cei mai neîmpăcaţi aí fostului metropolit primat sunt *missionarií catholici*, şi tocmai din considerarea acestei imprejurări poporul atribue tótă opera destituirii esclusiv numai influinţei catholicilor. Neînţelegerile ce ulterior s'au ivit între guvern şi biserica naţională sunt cu deosebire în avantagiul *propagandei catholice*, a cărei conducĕtor e cardinalul Ledochowski, care s'a şi exprimat odată, că România mai curênd sau mai târḑiu (La tot casul mai târḑiu, aşa cam .... până-i lumea. Red.) va deveni un stat catholic. Pre lângă faptul acesta vorbesce şi tendinţa de a întroduce în catedrala catholică din Bucuresci serviciul divin în limba română şi apoi a denumi de predicator pe Vasile Lucaciu, preotul din Şişesci.

Tot referitor la cestiunea acésta „Alkotmány“ are un comunicat de următoriul cuprins: Cestiunea metropolitului, care întru atâta a agitat spiritele tuturor Românilor se apropie de sfêrşit. Spre scopul acesta guvernul a pretins dela capul bisericei, ca el în adresa sa sĕ céră iertare dela sinod sau apoi se subscrie un memorand, ce sĕ va înainta regelui, în ambele casuri îşi va redobândi rangul de metropolit.

Planul cel mare.

In statul nostru se pregătesc lucruri mari, cari dacă vor succede după cum ómenii plănuesc, în scurt timp, câte-va decenii se va schimba suprafaţa statului nostru, şi el se va presenta nu cum a fost în mia de ani, care a trecut, ci după cum e deja format el în fantasia ómenilor, cari se nutresc din curentul bolnăvicios de aḑi al magiarisărei.

Incă îndată după întroducerea erei constituţionale guvernul, legislativa, presa şi societatea unguréscă au început a lucra la realisarea statului unitar magiar, la care acuma se lucră fără de nici o sfiélă pe faţă.

S'a făcut încă de pe atunci un plan mare, şi acest mare plan acuma e pus în practică, se înţelege punerea în practică se face numai în rate când mai mari, când mai mici după împrejurări.

Cu anul acesta, anul cu care s'a făcut sĕrbătorésca întrare în milleniul al doilea, s'a pus în perspectivă o acţiune cu mult mai instensivă.

La locul prim bărbaţii de scólă întruniţi în capitala ţĕrei au luat în program punerea instrucţiunei în mânile statului şi acésta începênd dela institutele pedagogice, scólele elementare şi aşa mai departe.

Un curent puternic s'a pornit pentru înfiinţarea de episcopii magiare cu limba liturgică magiară pentru grecocatolicii unguri, şi pentru sĕcuii grecoorientali.

Dacă biserica şi scóla va fi magiarisată, atunci celelalte vor urma dela sine, aşa se crede, aşa se scrie, şi aşa se lucréză în tóte direcţiunile şi de către toţi factorii cu meniţiune de a schimba faţa acestui stat.

Deocamdată reproducem vocile de presă, şi pe cât se póte în traducere fidelă, fiind a ne face conclusiunile şi observările la urmă.

Ḑiariul „Pesti Napló“ în numĕrul dela 7 Iuliu a. c. aduce următoriul fulminant articol:

Budapesta, 6 Iuliu 1896.

Nu este Magiar, care sĕ nu urmăréscă cu adevĕrat entusiasm ostenéla consângenilor nostri cinstiţi din Dorog, cu care aceia pretind în ţéra unguréscă drepturile limbei magiare. Acei graţioşi domni, pe la cari au umblat, 'i-au încuragiat din destul la continuarea luptei de dréptă apĕrare proprie, şi sĕ adaugem: la continuarea luptei naţionale. Obiecţiunea aceea, că e de lipsă mai întâiu concursul Romei, se nimicesce dacă vom lua în considerare, că Curia nu de mult a făcut o concesie de natura acésta slavilor de Sud la cererea lui Strossmayer, ordinând de limbă líturgică în locul celei slave vechi, pe cea croată şi aşa se póte spera că nu-'i va face atât de mare greutate diplomatică guvernului regesc magiar aceea, ce unui episcop 'i a succes pe uşor. Observarea aceea făcută de presidentul parlamentului, că n'ar fi cu scop a substrage dela seminariile gr.-catolice pe candidaţii de limbă maternă magiară, deja şi numai de aceea nu se póte susţiné, căci şi până aci cea mai mare parte a astorfel de teologi nu s'a cualificat în Blaş, nici în Oradea-mare, ci mai cu sémă la universitatea din Budapesta.

Dară dacă suntem aplicaţi de a primí lupta îndreptăţită şi de bună sémă căşiunătóre de opunere cu prelaţii valachi, atunci sĕ nu ne oprim la calea jumĕtate, ci sĕ resolvim definitiv causele pendente ale consângenilor nostri magiari de rit grecesc, cari aştéptă o tranşare repede, pentru că nu numai pe credincioşii gr.-cat. magiari îi ameninţă gróza valachisării ci în prima linie pe *sĕcuii grecoorientali* din graţia lui Dumneḑeu încă nevalachisaţi, pentru-că preoţii şi înveţătorii acestora aparţin acelei rase faimóse, care se cualifică în institutul Andreian din Sibiiu, şi despre a cărei propagandă nepatriotică sala de pertractare a judecătoriei de presă din Cluş scie atâtea evenimente întristătóre. (Că consistoriul din Sibiiu când a pornit cercetare disciplinară contra preoţilor şi învĕţătorilor sei condamnaţi pentru agitaţii antinaţionale, despre aceea tace cronica.) Dară cât de mare e acea infernală lucrare de subminare, care se îngrozesce de lumina ḑilei, care numai în ascuns îşi sĕvêrşesce devastările de distrugere naţională, despre aceea vor sci sĕ vorbéscă comunele odinióră magiare, valachisate cu duzina şi pe lângă aceea şi fanatisate, în cari altceva nici nu reamintesce firea lor magiară de odinióră, decât numele locuitorilor, cari sau că au încă tot sunet magiar, sau că pe lângă o terminaţiune valachă şi pe lângă tótă întortochiarea cu ortografia valahă se pot recunósce de magiare. Aşa zadarnic vor scrie ei pe *Almási-Almăsan*, pe *Kecskés Checiches*, pe *Kendi Chendi*, pentru-că a şterge originea magiară, nu le va succede. Spiritul însĕ, acela ḑĕu 'l-au şters din inima domnului Chendi, pentru-că vechia seminţiă Chendi e inimicul turbat al acelui ném, ca al cărui membrii au apărat ţéra strămoşii lui. Şi ḑĕu-ḑĕu mai uşóră ar fi lucrarea „*Emke*“-i desvoltată în interesul recucerirei consângenilor nostri valachisaţi, dacă Kendeştii cei vechi şi ceialalţi în locul bisericei greco-orientale s'ar alătura la vre-o religiune apusénă, pentru-că procesul de descompunere nimic nu l'a executat cu atâta succes ca şi fanaticii popi şi dascăli greco-orientali valachi, plantaţi în mijlocul lor.

Aflăm de important a amintí, că consistoriul valach din Sibiiu, în publicaţiunea sa oficială din 1887, numĕrul magiarilor greco-orientali *îl pune la 58.000* pe când numerarea populaţiunei efectuită cu trei ani mai târḑiu amintesce deja numai de vre-o 18000. Ţinem de probabil, că ţĕrănimea gr. or. magiară (sĕcuii) s'a înscris sub numele de „valach“ în lista de numerare, precum, durere, ea se şi declară pe sine.

Acum întrebăm: n'a sosit încă timpul, sĕ ne gândim la înfiinţarea unei episcopii *greco-orientale magiare*. Căci dór acolo nu trebue concursul Curiei române, asta-i cestie pur internă, când statul ungar voesce sĕ dea ocasiune credincioşilor sĕi cari vorbesc în limba magiară, sĕ grăiască cu preoţii sĕi în limba sa proprie şi nu-i silesce, ca necondiţionat sĕ se valachiseze. E caracteristică opera dietei magiare — sĕvêrşită în prima sa ameţélă constituţională — când în art. IX 1868 enunţă, (§ 9) că: „credincioşii bisericei greco-orientale, cari nu sunt nici Sêrbi, nici Români, se lasă şi de aci înainte în tóte drepturile lor, pe cari le-au exerciat până acum în regularea independentă a afacerilor lor bisericesci şi scolare, în libera folosire a limbei lor rituale, precum şi în administrarea averilor lor bisericesci şi fundaţionale“. Adecă gr.-or. cari nu-'s nici Sêrbi, nici Români — cu alte cuvinte credincioşii gr.-or. de limbă unguréscă — sĕ lasă în sórtea loruşi se îndrumă a se închega ori în valachism, ori în sêrbism. Zadarnic vrea cine-va sĕ fie magiar pe lângă religia sa gr.-or. nu-i permite legea patriei, care numai *Sêrbi* greco-orientali şi *Români* greco-orientali cunósce. Şi aceste douĕ biserici în tótă privinţa *naţională*, sĕ şi folosesc cerbicos de autonomia lor garantată prin lege, aşa că pe ori-cine, care pe lângă acéstă religiune cutéză sĕ remână magiar, îl timbréză de *renegat trădătoriu de ném* şi în modul acesta pe cei mai slabi de înger îi şi clătină.

Altcum am sta, dacă le-ar fi permis greco orientalilor sĕ fi magiari în Ungaria, dacă ar fi o biserică greco-orientală magiară, de care sĕ nu se pótă apropia naţionalităţile deopotrivă agitătóre, atât în ascuns, cât şi pe faţă. După părerea nóstră dóuĕ moduri ar fi pentru paralisarea puterei inmense a valachismului din părţile transilvănene, şi a lucrării ei de distrugere naţională, emanată din aceea. Sĕ creăm la aniversarea de o mie de ani a fundărei patriei *o episcopie grecoorientală magiară*, sau cel puţin un vicariat, şi anume acolo, unde lucrările de subminare până acum au decurs mai cu succes: în comitatul Treiscaunelor. Statul nu póte ḑice, că pentru ducerea îndeplinire a unei astfel de lucrări e sĕrac şi debil.

E de lipsă însĕ şi reorganisarea instrucţiunei preoţilor, care în legătură cu o lege de universitate creândă s'ar putea resolví. Legea acésta, care ar fi coperirea legii despre asilele de copii, despre instrucţiunea în scólele poporale, şi a legii scólelor medii, ar puté resolví instrucţia preoţéscă pe întrégă linia, întrucât ar pune capĕt acelui abus condamnabil, care — cu escepţia câtor-va confesiuni — eliminéză aprópe total limba statului din institutele clericale din patrie.

Noutăţi.

Incheierea anului scolar la institutul nostru teologic-pedagogic a avut loc Sâmbătă în ḑiua sfinţilor apostoli Petru şi Pavel. S'a celebrat serviciul divin în presenţa întregului corp profesoral şi a elevilor din ambe secţiunilor. Dl profesor I. Ghibu într'o vorbire plină de sentiment se adreséză către elevii institutului îndemnându-i la muncă neobosită pentru înaintarea şi fericirea sfintei nóstre biserici şi a némului românesc. După sfêrşirea serviciului divin s'au cetit clasificaţiunile, şi celor din cursul al treilea teologic şi pedagogic li s'au distribuit absolutoriile pe lângă o căldurósă şi bine simţită vorbire ţinută de iubitul director seminarial Dr. Remus Roşca şi alta din partea D-lui asesor consistorial Zacharia Boiu, care asistase la tóte esamenele teologice ca comisar consistorial. Buna ordine şi resultatul în studii onóre face noului director, corpului profesoral şi ridică prestigiul institutului nostru „Andreian“.

* * *

Examen. Astăḑi, Luni, în 1 Iuliu st. v. s'au început examenul scripturistic pentru elevii admişi la facerea examenului de cualificaţiune. Examenele verbale se vor ţiné în ḑilele următóre. Ca comisariu din partea guvernului e present domnul inspector reg. de scóle al comitatului Têrnava mică, Dr. Pinter Gábor.

La facerea examenului sunt admişi numai acei elevi, cari pot documenta cu atestat de pe fie-care curs absolvarea cursurilor pedagogice. Despre resultat la timpul sĕu.

* * *

Donaţiune. Subscrisul comitet parochial aduce pe acésta cale mulţămită generósă dómnei vĕd. Ecatherina G. Marinovits, proprietărésă în Reghinul-săsesc pentru donaţiunea alor 500 fl. făcută bisericei nóstre, cu cari bani în timpuri critice s'a zidit respective finit zidirea bisericei nóstre.

Dumneḑeu sĕ o ţină pe generósa binefăcĕtóre încă la mulţi ani spre binele naţiunei şi a bisericei nóstre.

Comitatul parochial gr.-or. din Potocu (protopresb. Reghinului).

Mihailă Sava *Mihail Brătian*,
epitrop primar. paroch, preşed. com.

* * *

Cas de mórte. Cu inima adênc sfăşiată de durere aducem la cunoscinţa consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că în veci neuitata soţie. mamă, fică, noră şi soră *Maria Hereşiu* n. *Toncicíu*, în urmarea unui morb îndelungat şi împreunat cu grele suferinţe, Vineri în 10 Iuliu c. nou la $^1/_2$7 óre séra, şi-a dat sufletul sĕu în mânile Creatorului, în al 31-lea an al etăţii, şi al 11-le al fericitei căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctei după îndeplinirea ritualelor bisericesci gr. or. s'au astrucat spre vecinica odichnă, Duminecă în 12 Iuliu n. la 3 óre după amédi în cimiteriul din loc. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Arad, 11 Iuliu n. 1896. Ioan Hereşiu, soţiu; Valeria Hereşiu, fică; Teodor Hereşiu, socru; Dimitriu Tonciciu şi soţia Elena, părinţi; Ioana, Senca, Zorca, Emilia şi Georgiu, surori şi frate.

⁂

Naivitate sau corupţie? Representanţa oraşului Kaposvár a adus în ḑilele acestea o sentinţă unică în feliul sĕu, care de altcum arată până la evidenţă naivitatea sau apoi corupţia liberală, ce caracterisézâ respectiva representanţă. Representanţa votézâ fostului primar orăşenesc Német Ignátz suma de 3000 fl., ca „premiu pentru meritele lui“ şi la sfêrşit adauge „*deórece însĕ primariul e suspect, ba sunt chiar şi date învederate cmcă Német Ignátz prin negligenţa şi delapidările sale a păgubit oraşul şi din causa acésta au incurs chiar şi mai multe arătări criminale în contra lui, deci pentru-ca oraşul sĕ nu sufere vre-o daună sĕ i-se reţină din premiul de 3000 fl. suma de 1200 fl*“, pentru acoperirea furturilor comise de el.

La ce popor din Europa se mai găsesce o justiţie cu astfel de principii?

Limba românâ la gimnasiul de stat din Sibiiu.

Avem înaintea nóstră o carte apărută de curênd: „*A nagyszebeni állami főgymnásium történelme. Irta Dr. Boros Gábor. Nagy-Szeben 1896*“.

Nu putem trece cu vederea, ca sĕ nu luăm notiţă despre apariţiunea acestei cărţi, cu atât mai vêrtos, că gimnasiul, cu a cărui istorie se ocupă, este cercetat de fórte mulţi elevi români şi óre-când s'a propus într'ênsul şi limba română.

Înainte de a estrage din acéstă carte pasagele, cari ne privesc pe noi Românii, étă în câteva scurte liniamente generale istoria acestui gimnasíu.

În primul capitol autorul constată, că instrucţiunea publică magiară datézâ dela încreştinarea Magiarilor sub scutul bisericei. Deja regele Sântul Stefan s'a îngrijit de educaţiunea mijlocită a poporului înfiinţând scóle pe la diferitele mănăstiri, în prima linie pentru formarea clerului şi a altorfel defuncţionari de stat, ér apoi pentru însuşi crescerea poporului prin acel cler.

Instrucţiunea medie — dacă sĕ póte numi astfel — ḑice autorul, pe timpul arpaḑilor s'a mărginit numai la gramatică, la poesie şi la teologie, ér mai târḑiu s'a întregit succesiv, cu artele liberale (rhetorica, dialectika, arithimetika, musika, geometria, astronomia), şi cu medicina.

Bărbaţii de scólă au eşit aprópe fără escepţiune numai din cler.

Originea prepositurei din Sibiiu datézâ de pe timpul regelui Béla al III-lea şi era independent de episcopatul catolic ardelén, aparţinênd archiepiscopatului din Strigoniu.

În secolul al 13-lea dominicanii aveau deja mănăstire în Sibiiu, de asemenea pe la a. 1300 şi minoriţii un claustru, lângă cari trebue sĕ presupunem, că au fost şi óre cari scóle organisate analog cu celelalte scóle din Ungaria, aşa că: rectorul era directorul scólei, ér magistrii învĕţătorii. Magistrii îşi căpĕtau salariul din capital, adecă dela biserică, ér dela scolari nu era iertat sĕ céră nimic, fiind aprópe toţi sĕraci şi susţinuţi mai mult din darurile unor mecenaţi, decât din puterile lor proprii. *Puteau însĕ colecta respective cerşi: la Crăciun un copon, dóue pâni; la Pasci ér dóue pâni, un caş şi 8 óuĕ, ér la Rosalii un cocoş şi o găină; afară de aceea în fie-care lună câte un dinariu şi érna lemne de foc pentru încălḑirea scólei, — tóte însĕ numai dela ómeni mai cu stare.*

Date istorice positive despre scóle în Ardél avem însĕ numai din sec. al XV-lea.

În raţiociniile oraşului Sibiiu se află amintire despre o erogaţiune pentru scólă deja la a. 1380

La anul 1400 a fost gata şi biserica săséscă lângă care era şi scóla, care avea deja o bibliotecă constătătóre din 40 de cărţi, încari şi o biblie, tóte scrise pe pergament şi papir.

Cu ivirea reformaţiunei şi instrucţiunea a luat un nou avênt, care şi-a ajuns culmea în sec. XVI

Clerul catolic din Ardél a fost alungat şi astfel şi instrucţiunea a trecut în mânile reformatorilor religionari.

Trecerea saşilor din Sibiiu la reformaţiune s'a făcut la a. 1529, ér scóla şi a perdut cu totul caracterul catolic la a. 1544.

Cu înfiinţarea ordului iesuiţilor la 1540 catolicismul ér s'a rehabilitat după putinţă pe unde a fost învins în parte ori de tot, cu deosebire în Ardél după ce acesta a ajuns sub casa de Habsburg.

Primul iesuit s'a arĕtat în Sibiiu la a 1602 ca preot militariu în óstea lui Basta, ucigaşul lui Mihaiu-Vitézul, ér stabil s'au aşeḑat iesuiţii aici la a. 1691, când şi-au şi început activitatea nu numai pe terenul bisericesc ci şi pe cel scolar.

Deci se póte cu siguritate susţinea, că gimnasiul actual de stat din Sibiiu s'a născut din scóla înfiinţată de iesuiţi la a. 1692, ér actuala biserică catolică din piaţa mare a fost şi sânţită la a 1733.

Cu acestea a prins din nou putere catolicismul în Sibiiu sporindu se atât în cler, de diferite orduri şi sex precum şi în credincioşi şi instituţiuni umanitare. Sĕ înţelege, după multe lupte cu saşii reformaţi.

La a. 1773 au fost iesuiţii scoşi din ţéră şi gimnasiul a fost şters, ér averea a trecut în mâna statului.

E de însemnat, că la a. 1773 averea iesuiţilor din patria nóstră făcea o valóre de peste ḑece milióne, afară de cea în bani gata.

A mai rĕmas totuşi un iesuit, plebanul şi doi capelani pentru lipsele spirituale ale credincioşilor, cari la a. 1778 după multe lupte au putut deschide din nou o scólă elementară de patru ani, ér la a. 1780 un gimnasiu regesc interior.

La a. 1851 s'a deschis a 5-a clasă, ér la 1852 a 6 a clasă La a. 1853 a trecut apoi în mânile statului.

La a. 1855 s'a ţinut primul examen de maturitate la care erau admişi numai cei cari aveau patru clase elementare anuale şi 8 ani de scólă preste acelea.

Sĕ trecem la celelalte fase prin cari a trecut acest gimnasiu cercetat fórte mult de tinerimea română din jur şi se arĕtăm fasele prin care a trecut limba de propunere în acéstă scóla, ceea-ce e şi scopul notiţelor nóstre asupra acestui gimnasiu.

Limba de propunere, precum ne spune autorul acestei scrieri, la început a fost limba latină, şi nici nu se putea altcum, fiind limba de propunere pretutindenea în scóle în acele vremi limba latină, abstracţie făcênd dela împrejurarea, că scólă era susţinută şi condusă de iesuiţi. Acésta a durat dela a. 1692 până la 1784, când Iosif al II lea a întrodus limba germână ca limbă de propunere, motivându-şi acéstă procedere, 1º că peste 3 ani limba oficiósă în administraţie va fi limba germână, deci cine vrea sĕ ocupe funcţiuni publice în stat, sĕ înveţe acéstă limbă; 2º limba magiară nu e destul de cultivată pentru de a o póté întroduce în scóle şi în administraţie, şi nici celelalte popóre din imperiu nu o înţeleg, ér 3º limba latină nu sĕ mai póte susţinea din causă că nu e limbă comună tuturor popórelor din patrie şi apoi şi în celelalte ţĕri europene din ce în ce perde tot mai mult teren de sub picióre. Apoi continnă: „Si Hungara vernacula in Eodem Hungariae Regno partibus illi adnexis Magno item Transsylvaniae Principatu communis foret, posset tum quidem in ipsis etiam pertractandis publicis negotiis illius usus fieri; ast notum est Germanicam, Illyricam cum multiplicibus illius dialectus, idem *Valachicam* adeo proinde in usu esse, ut Hungarica pro communi lingua haberi omnino nequeat. Nullum prinde aliud idioma ac Germanicum, quo alioquin ipso Monarchia in cunctis militaribus non minus ac politicis negotiis utitur, pro gerendis negotiis deligi potereit“.

Profesorii însĕ nu s'au ţinut strict de ordinaţiunea împĕratului, ei încuragiaţi parte pe sub mână parte pe faţă, de episcopul catolic din Alba Iulia, au întrodus cu încetul şi limba magiară în scólă. La a. 1833 conform planului de învĕţământ basat pe *Norma Regia*, o au întrodus apoi ca obiect de sine stătătoriu. Étă pasagiul pe basa căruia li s'a permis acésta: „Ut vero Adolescentes Doctrinam Religionis traditam ex asse intelligent, in Scholis Grammaticalibus *lingua vernacula* pro vehiculo deserviat“, apoi în clasele gramaticale: „Curae sit Moderatoribus... ut Adolescentes in idiomatibus Latino, hungarico et germanico exerceant“.

Propunerea limbei magiare câştigă tot mai mult teren, până când la a. 1848 ér a început a 'l perde de sub picióre trecênd scóla sub inspecţiunea comandei militare, care a redus propunerea limbei magiare la 2 óre pe sĕptĕmână, ér în anul 1854 nu s'a propus de loc. La a. *1855* ér se întroduce cu 2 óre pe sĕptĕmână alăturea cu *limba română*, nu însĕ ca studii obligate, ci numai facultative.

Limba magiară la a. 1864/5 devine studiu obligat, ér cu încetarea absolutismului şi cu pactul dualistic dela 1867 câştigă tot mai mult teren până când la a. 1875/6 a fost declarată de singură limbă de propunere, rĕmânând acum limba latină şi cea germână ca studii obligate, ér cea română tot facultativă până în ḑiua de astăḑi.

E ceva caracteristic, dar nu surprinḑĕtoriu, cunoscênd noi destul de bine şovinismul compatrioţilor nostri magiari stăpânitori, că până când la a. 1867 se constată oficios, că între 461 de scolari sunt 251 români, 134 germâni, 66 magiari şi 10 slovaci nu se lucră într'acolo că dacă nu se lasă mai departe ca limbă de propunere limba germână, ca atare sĕ se întroducă cea română, după cum ar fi cerut mintea sănĕtósă şi principiile pedagogice, din contră, se desconsideră tóte aceste limbi şi sĕ întroduce limba magiară ca limbă de propunere adecă limba maternă a minorităţii, apropope cele mai mici a elevilor cari cercetézâ acéstă scólă.

Étă dar cum sunt naţionalităţile nemagiare „egal îndreptăţite“ deja de pe atunci.

Cred, că nu va fi fără interes a se sci numele acelor profesori şi catecheţi, cari au propus limba română şi religiunea, precum şi numĕrul elevilor români cari au cercetat acéstă scólă dela început până aḑi, apoi manualele de scólă şi alte împrejurări cari ne privesc pe noi pe Români.

Limba română au propus-o:

Antoniu Vestemian, totodată şi catechet pentru scolarii gr -cat. (1854--1863.)

Ioan Russu, totodată şi catechet pentru scolarii gr cat. (1863—1892) şi

Gidófalvy Géza, (magiar 1892 până în present.

Nic. Putnoky, (mai mulţi ani.)

Ca *manuale* s'au folosit:

Cipariu: „Compendiu de gram. limbei rom.“, „Elem. de limb rom.“, „Analectica“.
Roman: „Carte de lectură“.
Pilţia: „Gram. limbei rom.“
Popea: „Carte de cetire“.
Russu: „Carte de lectură“.
Lazarici: „Ist. lit. rom.“
Şoimescu: „Caţilina“.
Alexi: „Román Nyelvtan“.
Euripide: „Higiena în Aulida“, trad. de Dulfu.

E interesant, că dl Boros pretutindenea folosesce cuvêntul *rumen* în loc de *român* unde e vorba despre români. Se vede, că e aderent cu trup şi suflet al falsificătoriului Istoriei române Hunfalvy alias Hundsdorfer mai corect tradus respective magiarisat: Kutyafalvy cum într'adevĕr şi tractézâ el cu Istoria română.

Observăm că până la anul 1884 limba română a figurat şi ca obiect de examinare la examenul de maturitate, ér de atunci încóce a perdut tot mai mult din locul ce i se cuvine, până a ajuns sĕ o şi propună un profesor magiar, în limba magiară.

Religiunea o au propus:

a) Pentru scolarii gr.-ort.

Petru Badila, (1856—1864.)
Ioan Panovici, (1856—1875.)
Nicolau Cristea, (1864—1865.)
Ioan Popescu, (1865—1870.)
Zacharia Boiu, (1865—1875.)
Ioan Puşcariu, (1870— 1.)
Dr. Ilarion Puşcariu, (1871—1878.)
Ioan Candrea, (1875—1877.)
Moise Toma, (1877—1879.)
Ioan Maier, (1878—1884.)
Simeon Popescu, (1879—1883.)
Ioan Ghibu, (1883—.)
Ioan Cândea, (1884 - 1886.)
Dr. Ioan Crişan, (1886—1893.)
Dr. Emilian Popescu, (1892—1893.)
Ioan Popovici, (1893—.)

Ca *manuale* s'au folosit:

Pop: „Istoria biblică“.
Toma: „Catechism“.
Constantinescu: „Conf. ort.“
Şaguna: „Ist. bis. ort., Dreptul can.“
Dr. Puşcariu: „Ist. bis.“

b) Pentru scolarii gr.-cat.

Andreiu Pop, (1851.)
Antoniu Vestemian, (1854—1863.)
Ioan Russu, (1862—1892.)
Nic. Togan, 1893—.)

Ca *manuale* s'au folosit:

Boroş: „Rituale şi espl. rit. s. ale bis. gr. cat.“
Micu: „Catechism“.
Raţiu: „Principii gen. sau fund. ale rel. creşt.“
Szmigelszky: „Compendiul ist. univ. a bis. cat.“

Sĕ vedem acum numĕrul elevilor români cari au cercetat acéstă scólă dela început până în ḑiua de astăḑi şi sĕ ne facem şi de aci deducţiunile întru cât e îndreptăţită existenţa acestui gimnasiu de stat cu limba de propunere magiară într'un ţinut locuit în mare maioritate de români, apoi de nemţi şi numai în fórte mică parte de magiari.

Dela anul 1780/81—1894/95 au cercetat gimnasiul 20,149 elevi, dintre cari 8258 români (5798 gr.-ort. şi 2460 gr.-cat.) ér ceilalţi în mare maioritate germâni şi magiari rom.-cat., apoi ev.-lut., reformaţi, unitari şi 116 israeliţi. Cel dintâiu israelit s'a arĕtat la a. 1855/46 şi s'au sporit apoi succesive cu deosebire în cei ḑece ani scolari din urmă.

Românii au cercetat acéstă scóla chiar dela a. 1780 începênd, ér făcênd puţin confesionalism între scolarii români dela acest gimnasiu observăm, că dela a. 1780—1837/8 au fost gr.-cat. în maioritate, ér dela anul următoriu, totdéuna gr. or.

Au fost şi doi ani scolari 1820/1 şi 1825 în cari n'a fost nici un scolar gr.-cat. la acest gimnasiu.

Confesionalismul acesta îl esplicăm cu referinţele între cari se aflau bisericile române pe acel timp.

Scim destul de bine cât era de favorisată pe la anii 1700—1848 biserica gr.-cat. şi cât era de persecutată biserica orientală în scopul întărirei papismului adânc sguduit prin reformaţi.

Până la episcopul Moga vedem pe scolarii români gr.-ort. dela acest gimnasiu în mare minoritate faţă de scolarii români gr.-cat. Şi nici nu e mírare, că pe la anii înainte de Moga nici barem episcop nu aveam şi aşa nu era cine sĕ se îngrijéscă nici cât de puţin şi de noi.

Cu tóte acestea, cu venirea episcopului Moga şi cu tóte restricţiunile ce i s'au impus la denumirea lui de episcop în ssopul de a nu-'şi putea apĕra biserica faţă de prozelitismul gr.-cat. totuşi vedem, că pe timpul lui deja scolarii români gr.-ort. rivalisézâ în numĕr cu scolarii gr.-cat. până ce ies ér în maioritate, chiar în anii lui din urmă, ér cu venirea lui Şaguna, cu tóte că s'au sporit şi scólele româneaci gr.-ort. cu înfiinţarea gimnasiilor din Brad şi Braşov, totuşi maioritatea scolarilor români faţă de cei gr.-cat. rĕmâne constantă până în ḑiua de astăḑi.

Şi nici că s'ar puté altcum fiind împrejurimea română în mare maioritate gr.-ort.

Le-am relevat acestea, numai ca sĕ arĕtăm printre ce persecuţiuni a trecut în trecut în general limba română şi trece şi aḑi, şi în special biserica nóstră gr.-ort.

Ar mai fi şi alte date de interes naţional general de relevat, şi anume sĕ arĕtăm mijlócele nedrepte cu cari s'a statificat şi magiarisat acéstă scólă medie într'un ţinut locuit în mare maioritate de Români şi Germani în loc sĕ se înfiinţeze cel puţi şi pentru acestia o atare scólă; dar trecem preste acestea, căci atari mijlóce nu sunt destul de bine cunoscute tuturor din alte casuri concrete ce ni se ivesc ḑilnic înaintea ochilor.

Cartea e scrisă de altcum cu mult studiu şi aparat scientific, dar bâjbăe de şovinism magiar pe tóte paginele, aşa că capeţi chiar adversiune cetindu-o, în multe locuri.

De altcum noi am dorí, ca şi factorii nostrii competenţi sĕ compună atari istorii despre scólele nóstre din când în când afară de programele anuale, ca sĕ vedem cât am progresat ori regresat în anumiți ani și sĕ se reîmprospeteze greutățile prin cari am înființat, ca cei ee adi vĕdêndu-le sĕ le scie apreția și sĕ se însuflețéscă mai mult pentru apĕrarea și prosperarea lor în viitoriu. *G. H.*

Apel

cătră corurile române din Bănat.

> „El lasă plugul sapa și carul,
> „Și'n loc de armă ia lira 'n mâni"...

„Asociațiunea transilvană română, pentru cultura și literatura poporului român", — va ține adunarea sa generală din anul acesta — în Lugoș, la 15/27 August a. c. (La Sta Măria-mare).

In programul festivităților aranjânde la acea ocasiune, comitetul aranjatoriu din Lugoș — a luat și un punct de emulare a corurilor române din Bănat.

Subscrisa secțiune, însărcinată cu executarea acestui punct din program, — își ia libertatea a face apel cătră tóte corurile române din Bănat, rugându-le, ca se binevoéscă a lua parte activă la acésta sĕrbătóre națională. Voim ca cu acéstă ocasiune sĕ dăm mână cu mână, și se înălțăm inimile.

Avênd în vedere partea de pretensiune, ce interesul culturei naționale — cere dela corurile nóstre; și avênd în vedere chiar și interesul particular al fie-cărui cor, — subscrisa secțiune crede și scie, cá apelul sĕu de față va fi audit și urmat.

Acele coruri, cari vor binevoi a lua parte la emulare, sunt rugate a lua la cunoscință și considerare următórele:

Condițiuni:

1. Fie-care cor participante la emulare, are sĕ cânte o piesă originală română, eschidênd în cât se póte — traducerile.

2. Fie-care cor participante are sĕ se însinue cel mult până în 6/18 Iuliu a. c. la adresa dlui dirigent Ioan Vidu învĕțătoriu în Lugoș, — notificând titula și autorii a lor trei piese cu cari ar lua parte la emulația. Din aceste trei apoi, li se va asigura una din partea secțiunei subscrise. Acésta se face pentru evitarea eventualei esecutări a unei și aceeași piesă din partea mai multor coruri.

Tot cu acéstă ocasiune, — ca date istorice — fie-care cor are sĕ ne comunice: anul înființării sale, suma pieselor studiate și cântate dela înființare până în present, precum și alte date și momente mai însemnate din viéța sa.

3. Tóte corurile cari se vor însinua, vor primi din partea subscrisei secțiuni notele piesei: „Deștéptă-te române!" — carea piesă se va esecuta din partea tuturor corurilor presente în massă.

4. După emulare se va distribui mai multe premii, conform judecății juriului de specialiști instituiți pentru acea ocasiune. — Acele coruri, cari nu vor obținea premiu, — vor primi diplome de recunoscință. — Se obsérvă, cá dreptul la premii îl au numai corurile de plugari.

5. Fie-care corist, pe timpul cât va sta în Lugoș, — va avé cortel gratuit.

6. Un program mai detailat, fiecare cor va primi îndată după însinuare, — deodată cu notele „Deștéptă-te române!"

Fraților! — „Astra" pentru prima dată pășesce pe teritoriul Bănatului. — „Ea" vine la noi! Veniți amicilor, ca sĕ o întêmpinăm cu sunetele Lirei nóstre.

Lugoș, la „Sân-diene" 1896.

Cu tótă stima:

Secțiunea pentru aranjarea emulării corurilor.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Mureșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—55
Carte de evidență cóla	„	—03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Joi, 4/16 Iuliu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Inspecţiunea scólelor.

Vom lua rênd de rênd la analisă lucrările congresului didactic, care s'a ţinut în ḑilele acestea în capitala ţĕrei nóstre spre a ţiné publicul nostru în curent cu ideile desvoltate în acel congres didactic.

Cei mai eminenţi bărbaţi de scólă au luat parte la desbaterile din acele conferenţe didactice şi cei mai distinşi bărbaţi de scólă 'şi-au spus ideile şi experienţele, şi-au descoperit intenţiunile pentru consolidarea scólei naţionale în mileniul al doilea.

La locul acesta ne vom ocupa cu tema: inspecţiunea scólelor.

Nu mai încape nici îndoélă, că dacă voim progresul scólei, trebue sĕ exerciăm o inspecţiune raţională, dară severă.

Chiar şi omul cel mai conscienţios póte greşí, şi inspecţiunea e chemată sĕ observe greşéla şi sĕ o îndrepte; e de tot binefăcĕtóre inspecţiunea însĕ acolo, unde invĕţătoriul numai de silă îşi face datorinţa.

Congresul din cestiune şi la acéstă temă a purces din punct de vedere al statului, şi aici s'a dat manifestare atotputerniciei statului.

Inspecţiunea asupra scólelor poporale cade în competinţa statului, inspecţiunea locală are numai caracter technic.

Inspecţiunea în comitate sĕ fie uniformă, statul sĕ aibă datorinţa a cualifica inspectori de scóle în mod suficient, a-i dota, şi apoi a lua mĕsuri, ca inspecţiunea sĕ se facă regulat.

Inspectorul regesc de scóle sĕ fie supus la examen special pentru acea chemare.

Aceste sunt punctele cu privire la scólele poporale.

La inspecţiunea asupra scólelor medii s'a accentuat formalismul, care de multe ori omóră posibilitatea de a se face ceva. Organele chemate cu inspecţiunea în scólele medii prea mare corespondenţă pórtă, ceea-ce îi împedecă în inspecţionarea mai désă a scólelor.

La obiectul acesta a vorbit consilierul ministerial Klamarik, care e referent în afacerea scólelor medii.

În primăvéra acestui an consilierul acesta a fost atacat şi în parlament şi în presă, că nu e om de destulă fiduţie în cele ale curentului actual, nu e destul de aderent al magiarisărei.

Câtă nedreptate s'a făcut prin acea învinuire acestui vechiu amploiat din ministeriul de culte, se vede din declaraţiunile lui făcute în şedinţele congresului didactic.

Consilierul ministerial Klamarik a accentuat mai ales şi mai ales importanţa inspecţiunei în scólele naţionale confesionale, sau în limbagiul domnului consilieriu vorbind, în scólele confesionale susţinute de naţionalitaţi, **căci aceste scóle sunt pericol pentru stat** (mert ezekben az iskolákban veszedelem rejlik az államra.)

Din gura cea mai autoritativă s'a rostit deci în faţa lumei sentinţa, că scólele susţinute de naţionalităţi invólvă pericol pentru stat.

Nu sciu ce vor ḑice la acéstă enunciaţiune popórele din patrie, cari mai ţin la naţionalitatea lor, şi la scólele lor confesionale, nu scim ce vor ḑice Saşii şi Sêrbii. cari de un timp încóce cochetézá cu curentul de aḑi, noi Românii aflăm, că acea enunciaţiune semioficială este denunciaţiune, şi un program radical, de a lua din mânile confesiunilor scólele medii.

Domnul consilieriu în durerea sa a mai observat, că deslegarea corectă a acelei cestiuni nu se va puté face în curênd.

Stăm deci în faţa unui curent făţiş duşman scólelor nóstre medii, şi în fruntea curentului aflăm pe primul amploiat din sinul ministeriului, care îşi frământă creerii, şi nu află căi şi mijlóce sĕ scape statul din pericol: Sĕ delăture scólele medii confesionale.

Vaticanul şi noi.

Cetind în ḑiarul „Timpul" dela 19 Iuniu sub titlul „Chestia metropolitului în strĕinătate", câteva pasagii dintr'o scrisóre primită dela Roma de cătră un cetăţén din Bucuresci, am rĕmas uimit de preocupaţiunea cardinalilor din Vatican. Din acele pasagii sĕ vede clar cumcă catolicii nu vor sĕ ne lase în pace; ca unii ce pescuesc în apă turbure, ei caută şi aştéptă momentul bine venit sĕ se arunce asupra rĕsăritului. — Curcanii din Roma, îşi lungesc nasul, se umflă în pene şi îşi desfăşură coḑile, pregătindu-se a face rotiri cu huruiturí, dar cum în ţara nóstră, oportunitatea nu le va fi sóţă nici odată, rotirile şi huruiturile lor vor trece făcênd numai un sgomot în aer, ér ei vor rĕmâné ca în totdéuna, cu sacul gol, privind şi sorbind cu ochii şi înghiţind în sec

Papa în consistoriu secret, vorbesce într'una despre biserica rĕsăritului, ér cardinalii povestindu-şi unul altuia, despre *l'indicibile scandalo* al bisericei române, merg cu naivitatea până a ḑice, că aştéptă numai convertirea metropolitului Miron din Transilvania, căci dl Sturdza ar primí cu plăcere primele oferte ce 'i-s'ar face pentru o unire cu Roma şi pentru trimiterea unor episcopi din biserica Romei, cari sĕ măture murdăriile bisericei bucureştene.

Nu sciu, nu vĕd bine, nu aud bine, sau că ochii şi urechile mele nu se pot obicinuí cu aşa ceva. Dar ce e şi mai mult un cardinal ar fi spus că nu este cler mai stupid, mai lacom, mai ignorant decât clerul din România şi că cu cinci, mult şase milióne, el ar face pe toţi călugării din România, începênd cu episcopii şi archiereii, sĕ devină mai catolici decât Papa.... — O! Acésta însemnéză, că venerabilii, cutezători în totdéuna, acum însĕ în setea lor de a-şi întinde dominaţiunea 'şi-au perdut bunul simţ. Până unde veţi merge óre, prea sfinţilor? Şi până când veţi abusa, şi vĕ veţi bate joc de cei pe cari îi credeţi slabi şi nesciutori?

Că Sanctitatea Sa Papa se ocupă de biserica rĕsăritului, acésta nu e ceva nou; şi predecesorii Sanctităţei Sale au făcut acelaşi lucru în tóte timpurile. Acésta o scim şi nu ne surprinde; liber este fie-cine sĕ gândéscă ori-ce şi sĕ-'şi facă socotelile cum îi cere inima! Un lucru e hotărît: noi nu voim sĕ admitem nici una din inovaţiile bisericei papale şi între altele, mai ales dogma infalibilităţii şi a existenţei unui cap vĕḑut al bisericei, aşa cum îl înţeleg latinii. Şi tocmai aici e buba.

Pentru noi, ortodoxii, biserica nu este triumfătóre aici pe pământ, pe care n'avem şi nici putem a-'l stăpâní în veci, ci numai luptătóre şi aşteptăm încununarea operei mântuirei cu anexa credinţei adevĕrate şi faptelor nóstre bune din acéstă viéţă dincolo, în imperiul ceriului. — Pentru noi autoritatea supremă în biserica de acum este numai Sinodul general, care decide şi în materie de dogme; ér sinóde generale ḑise şi ecumenice, avem până astăḑi numai şepte, cari şi sunt recunoscute de întrega biserică. — Deci domnia tiranică a unui om pămêntén, a unui muritor, sub mantia sacerdotală asupra lumei, fiind contrară învĕţăturilor lui Iisus, contrară Stei Scripturi şi tradiţiunei apostolice, este ori producţiunea unui creer atrofiat, ori cu urmărirea unor scopuri lumesci, se uită că e o aberaţiune.

Ceea-ce n'au făcut Ebreii în statul lor teocratic, — căci altul era archiereul însărcinat cu serviciul divin, cu cultul la ei şi altul era conducĕtorul poporului în timp de pace şi de rĕsboiu, — aceea au voit şi vor sĕ facă preoţii apuseni: de a întruní în persóna Papei tóte puterile din ceriu şi de pe pămênt. Trecutul lor probéză acésta.

E, o recunóscem, o stare anormală la noi astăḑi. Biserica trece prin grele încercări. Sĕ vede că Dumneḑeu ne céṛtă pentru lămurire. Nu pricepem însĕ cum îşi închipuesc cei dela Roma, că în persóna unui singur om, în persóna dlui Sturdza, ori chiar a câtorva s'ar concentra credinţa întregului popor românesc! — Cei-ce au o astfel de idee însémnă, că şi-au format o numai după observarea proprie şi că nu sciu nimic, dar absolut nimic, despre caracterul şi trecutul poporului român.

Credinţa pe care o avem şi astăḑi 'l-a păstrat pe Român, 'l-a făcut sĕ

FOIŢA.

Negutătorie comună.

(Urmare.)

Ţeranul este uşor sedus de acesti samsari, cari sciu sĕ-'şi laude marfa lor, şi în adevĕr preţul mărfurilor dela samsari sĕ părea a fi convenabilă, dar dacă iei în considerare calitatea mărfurilor, atunci e destul de mare preţul, căci marfa este fórte prósta. Dintre multele falsificări de mărfuri înşirăm aci unele:

Făina sĕ amestecă cu cretă, gips (ipsos) şi sulfat de barit. Bobul de cafea este amestecat cu bóbe de fasole şi bóbe artificiale de scrobélă. Dacă se pune atare cafea în apă atunci bóbele false sĕ disólvă şi se cufundă. Cafea şi piper măcinat este amestecat cu fel de fel de substanţa fără valóre, aşa că nici odată nu e bine a se cumpĕra marfă de felul acesta măcinată, căci aci e mai greu a observa şarlatania. Chiar şi săpunul e falsificat. Se vinde săpun care conţine peste 60$^0/_0$ apă, afară de acéstă săpunul sĕ amestecă cu cretă, pământ, pétră acră, cartofi şi altele. Aşa un săpun falsificat pe lângă că e prost şi nefolositor mai e şi scump.

Cu deosebire la sĕmânţuri sĕ practică acéstă şarlatănie, şi la sĕmânturi nici nu se póte cunósce acésta decât fórte cu greu şi târḑiu.

Negustori fără consciinţă amestecă sĕmânţa cu sĕmânţă de erburi sĕlbatice, cu sĕmânţă veche, cu năsip şi alte lucruri cari măresc greutatea. Aceste falsificări făcute cu intenţiune adese ori sunt pe jumĕtate din sĕmânţa adevĕrată, aşa că dacă cine-va ajunge de cumpĕră dela atari negustori sĕmânţă, el cumpĕră numai 5—6$^0/_0$ sĕmênţă adeverată, restul e gunoi, s'au năsip. La cumpĕrare de sĕmênţă omul trebue sĕ fie de tot precaut. Sĕmênţurile de erburi recomandate des de negustori nu trebuesc cumpĕrate. Atari sĕmênţuri de erburi fórte adese-ori sunt amestecate cu sĕmênţuri nefolositóre, de esemplu sĕmênţa de mohor selbatic şi alte sĕmânţuri stricăciósе, cari rĕmân pe urma grâului când se cerne, sĕ adună, sĕ amestecă şi se vinde cu bani scumpi. Probele ne-a arĕtat că din sĕmênţurile cumpĕrate cea mai mare parte este sĕmênţă de erburi sĕlbatice adunate din păduri. Sunt negustori de sĕmênţuri, cari plătesc pentru păduri mii de florini, pe an numai sĕ îi lase se adune sĕmênţă. Cumcă sĕmênţa adunată din păduri, nu cresce sau mai bine ḑis nu produce dacă se sémănă pe câmp, cred că ori şi cine o va concede. In toţi anii înainte de sĕmênat se póte ceti despre preţurile sĕmênţurilor destule recomandaţiuni.

Aşa ceva totdéuna se póte, fiind-că nesciinţa şi necunóscerea în ce privesce cumpĕrarea de sĕmênţă este nesigură chiar din partea negustorilor mai mici şi cu atât mai puţin din partea ţeranilor. Aşa de exemplu sĕ póte ceti des despre o sĕmênţă de trifoiu uríaş, care cresce şi în pământul cel mai serac şi se póte cosi de trei ori în o vară, jumĕtatea de kilogram nu costă mai mult de 1 fl. 50 cr. Acesta nu este altceva decât trifoiul nostru, care cresce selbatic prin tóte locurile şi care nu e bun de nimic, căci îmbĕtrânit sĕ înlemnesce, ba flórea lui dacă sĕ usucă respândesce un miros fórte greu, aşa că vitele îl mânâncă fórte anevoie. La alt loc cetesci: Napi uriaşi de Anglia, napi regali de Schottlanda, cari în timp de 14 sĕptĕmâni ajung la greutatea de 7—8 kgrame, şi din care sĕmênţă $^1/_2$ kgr. nu costă decât 3 fl. Acestia nu sunt alţii decât napii (sfecla) cunoscuţi deja pe la noi, a căror sĕmênţă în ori ce prăvălie nu se vinde mai scumpă de cât 49 cruceri $^1/_2$ kgr.

Mai mari isprăvuri sĕ fac la cereale, acolo fie-care caută a scóte pentru grâul sau ovĕsul lui fel de fel de numiri atrăgătóre. Aşa poţi vedea: Non plus ultra, Neîntrecut, Încântat, cel mai fin, grâu imperial, orz regal, ovĕs triumpf, trifoi uriaş şi altele, dar nici preţurile nu sunt mai pe jos. Cum de esagerate sunt preţurile putem vedea de acolo, că un negustor de sĕmênţuri vinde kgramul din ovĕsul triumpf cu 2 fl. 50 cr. altul cu 1 fl. 50 şi al treilea cu 80 cr. la cel dintâi s'ar veni maja cu 250 fl. la al doilea cu 150 fl. şi la al treilea cu 80 fl. pe când ovĕsul obicinuit sĕ vinde cu 3—4 fl. maja.

Noutăţi de felul acesta trebuesc supuse mai întâi unei încercări de mai mulţi ani, spre a se vedé dacă în adevĕr merită ca sĕ fie cumpĕrate. Agricultorii cari nu au bani de lăpĕdat sĕ nu fie nici odată seduşi a târguí aşa ceva, ci sĕ aştepte, păna se va adeverí valórea acestor noutăţi.

Agricultorii din Porumbeni au făcut adese-ori experienţe triste la procurarea de sĕmênţuri; ei cumpĕrau de obiceiu dela samsari şi negustori de a dóua mână. Samsarii de regulă vênd sĕmânţă veche neroditóre şi neadevĕrată, nu arare-ori vênd ei sĕmânţa pe care negustorii cei adevĕraţi o aruncă ca trăéscă, ér el cu inima încăldită de acéstă credință, 'și-a apărat națiunea în contra tuturor cutropitorilor. Tot astfel va face și în viitor, conservând la rêndul sĕu depositul sacru care îi prelungesce viéța și-'l face astfel sĕ jóce și el un rol în istoria lumei.

Dacă în trecut, o parte din Românii din Austria sau unit, știm noi și știe tótă lumea, că numai de voie n'au făcut acésta, ci siliți, apăsați și persecutați de mórte. — Noi deplângem sórtea fraților nostri, căci acea unire n'a fost ca între doi contractanți, cu drepturi și datoriri egale, ci sub formă de unire, a fost înghițire.

In România bărbații de stat pe rênd, și cu concursul adunărei naționale conduc destinele țerei. Imediat ce vre-unul iese din sfera sa, e tras la rĕspundere. Țara schimbă ministrii la noi, nu miniștrii țara; sĕ o știe sfinții din Vatican.

Ori cine în țara românéscă, fie ministru, prelat, preot ori simplu cetățén, căruia i-ar trece măcar prin minte, prin un têrg rușinos, adoptarea unei alte credințe de cât aceea, pe care am moștenit'o delă străbunii nostrii, pentru noi s'ar asĕmâna copilului rĕutĕcios și crud, care drept rĕsplătire, ar sângera sînul mamei, care l'a purtat și peptul ce l'a alăptat. Un asemenea om ar profana, călcând cu piciórele pămêntul scump al patriei, și cenușa lui chiar, în acest pămênt, ar strica odichna vecinică a părinților nostri.

Cum că clerul nostru a fost în ignoranță până acum, nu dicem nici noi contrarul. — Dar causa adevĕrată a ținerei clerului în ignoranță au fost tot năsdrăvăniile sfinților sacerdoți latini, cari în unele timpuri au avut nesce purtări atât de nedemne, în cât a făcut pe tótă lumea sĕ-i urască; iar tinerii nostri, cari 'și au făcut studiile în părțile apusului, au împărtașit cu lumea de acolo acea ură, care li s'a imprimat așa de adânc, se vede în inimă, în cât au transportat'o și în țară la noi; de acolo, acea idee de rĕi representanți ai bisericei s'a făcut în România prejudițiul ómenilor politici, recrutați din tinerii despre cari am vorbit mai sus. De aici se explică pentru ce biserica nóstră până acum a fost mai totdéuna lăsată la o parte, ér clerul neîngrijit și materialminte și moralminte desconsiderat, ba și ridiculizat fără de vină și fără motive nedându-se bisericei ce-i trebuia; mai mult încă, luândui-se și ceea ce avé, cu tóte că ea fu scutul neamului nostru. — Unii au mers încă și mai departe, dicênd că nu le trebue biserică, nu le mai trebue religiune. — Eu unul nu mĕ pot deprinde cu ideea, că firea omenéscă s'ar putea vre-odată schimba, — și dacă chiar este imposibil acésta, atunci de sigur lipsa religiunei ar lăsa un gol în sufletul omenesc, gol care cu nimic nu s'ar mai putea umplea. — Urméză deci, că înlăturarea unei confesiuni, face loc alteia, — și dacă n'aș fi Român, aș dice: sĕ lăsăm sĕ vie romano-catolicii măcar pe un timp determinat, pentru ca sĕ vădă Românii resultatul nenorocit al indiferentismului pentru biserica mumă, — biserica ortodoxă de rĕsărit... — Nu e dar de mirare, că acum ómenii nostri de stat, sĕ culégă astfel de róde cam dupre cum le-a fost și plantațiunea.

Dumnedeu, însĕ știe ce face, El nu'și lasă biserica părăsită, așa că unii ómeni luminându-se acum, au început sĕ se convingă că ura și disprețul clerului la noi e ceva exotic. — Aș dori din inimă ca toți Românii sĕ se convingă despre acest adevĕr, — și am dulcea speranță că va fi; căci în adevĕr, pe cât de dăunătóre a fost maioritatea clerului apusan în diferite timpuri, pe atât de folositor a fost pentru noi fără îndoială, clerul nostru.

Păcatul nostru dacă póte fi păcat mare, este acela, că tot ce avem dăm pe față: credință, indiferență, gândire, simțire, iubire, dispreț, fapte bune, greșeli, slăbiciuni, fapte rele. etc. — Caracterul romano-catolicilor póte că e altfel; lumea este în stare sĕ judece ce póte fi mai periculos. — Onorabilii constanți din Roma vorbesc încă și de inconstanța monachilor din România. — Dacă pădure fără uscături nu se póte, nu monachismul din România va face o escepție. — Promit în viitor, a vorbi și despre acest lucru, precum și ce folos a adus bisericei române și țerei, acesti taxați ușuratici, cari cu faptele lor tóte pot fi considerați ca îngeri în fața celor cei gratifică cu astfel de insulte. — Dacă Dumnedeu astădi ne cértă, nu este permis ori cui, fără nici un drept, a ne insulta pe noi și instituțiunile nóstre. — *Quod licet Jovi, non licet bovi!..*

(„Timpul") *Manole.*

Partida poporală.

(L. T.) Dintre partidele politice la o însĕmnătate mai mare și într'un timp relative scurt s'a avêntat partida clerului catolic, numită „partida poporală". Însemnătatea acésta i o asigură tocmai speranțele, ce le légă massa poporuiui de resultatul scopului ce urmăresce. Partida poporală s'a format, întărit și organisat după întroducerea legilor politice-bisericesci și pe stindardul partidei strălucesce devisa: „Abrogarea legilor politice bisericesci", devisă ce indică destul de învederat ținta, la care tinde acésta partidă politică.

Cine dintre viețuitorii de astădi mai hesitéză a crede, că tótă politica bisericéscă, câtă s'a făcut de vre-o câțiva ani încóce, s'a făcut esclusiv numai și numai la comanda și în hatârul jidovimei. Favorul acesta acordat jidovimei sub diferite forme de adevĕrat liberalism au dat în deosebi stării financiare misere din Ungaria un lustru mai strălucitor, însĕ numai vremelnic.

Introducerea legilor politice-bisericesci e prin urmare, deși numai indirecte, opera politicei jidovesci, partida poporală duce o luptă fățișă în contra guvernului actual ca protector al elementului jidovesc, și pretinde abrogarea legilor contrare principiilor creștinismului, prin urmare partida poporala luptă, — deși numai indirect — în contra elementului jidovesc. Conclusiunea naturală din aceste ar fi, că partida poporală e o partidă antisemită, ca bună óră cea din Viena.

Nu va fi fost tocmai neînsemnat numĕrul acelor individi, cari în urma combinațiunilor politice au ajuns la acéstă conclusiune. Prin întroducerea legilor politice bisericesci biserica nóstră ortodoxă ca biserică genuină, a suferit cea mai crudelă lovitură, prin întroducerea nóuelor legi clerul nostru ortodox a fost în primul loc și în modul cel mai arbitrar despoiat de aprópe tóte venitele sale, cari îi asigurau o modestă existență prin urmare noi suntem dușmanii cei mai neîmpăcați ai legilor bisericesci, și am dovedit o acésta totdéuna când numai ni s'a dat ocasiune. La ce sĕ mai amintim, că suntem inimici pronunțați ai elementului jidovesc, acest mănunchiu de putregaiu al societății omenesci și că luptăm pe tóte terenele contra lui și a tot ce e opera lui.

Comparând cele dise mai sus s'ar părea, că politica urmărită de noi în unele privințe e identică cu cea a partidei poporale, deci în consecuență n'avem decât sĕ ne dăm mână cu partida catolicilor, ca astfel mai curênd și cu succes mai strălucit sĕ ajungem la resultate reale ale politicei nóstre.

Ți-sĕ pare numai! Noi însĕ, cu tóte că partida poporală amenință în tot momentul cu mórte actualul guvern, care totodată e și contrariul nostru, cu tóte că și-a scris cu litere de aur pe flamura sa devisa: abrogarea legilor bisericesci, care devisă în cele din urmă e și axioma nóstră politică, cu tóte aceste dicem, noi am păstrat o reservă cuvenită față de partida poporală, am aprobat multe din vederile ómenilor ce o inspiră, dar nu i-am declarat nici când dragoste, provenită din prea marile simpatii, ce am avea față de dênsa. Nu am făcut-o acésta, deóre-ce în internul nostru nutriam o nedumerire, care nu ne-a lăsat sĕ o facem. Dacă însĕ cine-va și-a făcut când-va ilusii despre o eventuală acțiune comună din partea nóstră cu partida poporală în vederea acelora și scopuri ce urmărim, apoi acela amar s'a înșelat. Din contră noi, cari totdeauna am avut o nedumerire în sufletul nostru suntem în plăcuta posiție de a arĕta tuturor, că noi nu ne-am înșelat, nu, căci nedumerirea nóstră o confirmă chiar organul cel mai acreditat a respectivei partide, adecă „Alkotmány" în primul sĕu de Sâmbăta trecută. Étă ce dice numitul diar: Mai întâi constată cu durere că astădi în Ungaria elementul jidovesc ocârmuesce negenat de nimenea pe tóte terenele vieții statului nostru, fără ca aroganța și obrăsnicia acésta a lor sĕ provóce un spirit de reacțiune în adevĕrații patrioți magiari. Până acuma încă nu s'a pornit vre-un curent antisemit dar' dacă jidovimea va continua pe calea apucată „Alkotmány" nu garantéză, tocmai de aceea la sfêrșitul articolului le dă (jidovilor dela guvern) următoriul binevoitor sfat: *„Și dacă le putem ceva recomanda atunci acésta singură e, ca sĕ-și schimbe tactica lor de luptă,* **căci cei drept partida poporală nici când nu va fi antisemită,** *fiind-că nu póte fi, sĕ vor găsi însĕ aderenți de ai ei, cari nu vor mai asculta de pacinicii ei conducĕtori, ci perdênd dinaintea ochilor scopul sânt pentru care luptăm sĕ vor infuria în urma purtării arogante și agresive a jidovimei. Și atunci póte nici chiar intonarea continuă a principiilor liberale nu va fi suficientă pentru mântuirea lor*".

Partida poporală deci nici când nu va fi antisemită, căci nu póte fi în urma intereselor ei mai înalte. Étă o declarație dintre cele mai categorice, étă o mărturisire spusă chiar de organul partidei.

Partida poporală deci ne dă se înțelegem, că ajungênd vre-odată la guvern, va da tot acel teren influenței jidovesci, demoralisărei, ca și partida liberală de adi.

In sensul acesta ni-se explică deci declarațiunea categorică a partidei poporale, a nu fi antisemit, însemnéză a adera la corupțiunea de adi, care e opera jidanilor și a influinței presei jidovite.

Pe lângă acésta se nu uităm încă o declarațiune tot atât de prețiósă pentru noi Românii.

Din incidentul congresului didactic, care s'a ținut dilele trecute în Budapesta învĕțătorii catolici au ținut și ei un congres special. In acel congres un dignitariu bisericesc a accentuat mai cu aplomb decât presa chiar rolul de magiarisare al învĕțătorilor catolici. A fi catolic în Ungaria e identic cu a fi magiar.

Venind deci la guvern partida catolică, care nu póte fi antisemită în sensul care noi îl dăm antisemitismului, pe lângă corupțiunea de adi, în cele naționale noi am fi și mai asupriți, căci a fi catolic însemnéză a fi magiar.

Nu ne-am putut deci încăldi pentru partida catolică până acuma, mai puțin o vom face acésta în viitoriu, căci tare ne temem că pe lângă rĕul de ádi, care e opera calvinismului lui Tisza, se va mai adauge un mare rĕu sub flamura partidei poporale, sub cea a catolicismului.

Tocmai din motivul acesta ne ocupăm de prim articolul „Unirei" din nr. ei cel mai recent intitulat „Pasivitate absolută? In partea primă a articolului constată, că deși la noi s'a proclamat pasivitatea absolută față cu alegerile dietali, în cele mai multe locuri nu se observă acest conclus și inconsecuența acésta o atribue lipsei de organisație internă. Am proclamat pasivitatea, dar' nu ni am organisat și urmarea e, că pe timpul alegerilor poporul nostru în masă votéză pentru candidații guvernului sau ai altei partide politice.

„Fapta acésta — dice „Unirea" — din șirul faptelor esistente nu va putea sĕ se stérgă prin negări, cari s'ar îmbrăca în haina de articli de jurnale".

Stăm deci în fața unui fapt împlinit, care nu se mai póte nega și întortochea. Noi poporul român suntem incapabili pentru politica de pasivitate în lipsa organisației nóstre interne. Tot atât de incapabili ne-am dovedi de ocamdată și pășind la activitate în fața mĕsurilor diferite, de cari se folosesce guvernul pe timpul alegerilor. Ce trebue deci sĕ facem? Dintre dóuĕ rele alegem pe cel mai puțin rĕu. Decât sĕ votăm cu cutare candidat din ori ce partidă mai bine ne abținem dela vot, îndemnând cu tótă tăria convingerii nóstre și pe alții a face asemenea. Și dacă ne succede a împedeca pe cineva dela urnă e bine, dacă nu cel puțin în sufletul nostru vom fi linisciți în credință, ca ne-am salvat consciința de români adevĕrați. Noi credem, că acesta e principiul cel mai sănătos; nu astfel însĕ crede „Unirea". Ea după ce ajunge la conclusia, că la noi pasivitate absolută nu esistă dice la sfêrșitul articolului amintit: *Videant consules*, ca în cercuri electorale unde

---

nefolositóre și fără valóre. Ér negustorii de a dóua mână vênd adese-ori sĕmânță rea fără scirea și voia lor, ei o procură dela negustorii cei mari cu un preț scădut, acestia o vênd cu un preț scădut numai ca sĕ scape de ea, nu dór că ar fi bună. Cu tótă bunăvoința ce o au, ei tot nu pot cumpĕra sĕmânță bună, fiind-că le lipsesc cunoscințele necesare în privința acésta, și afară de acesta negustorii acestia de a dóua mână fac negoț cu sĕmânță numai în mod lateral, ei sĕ ocupă cu alte articole, de care are țeranul mai des lipsă, sĕmânță sĕ trece la ei fórte puțină de aceea ei se ocupă mai mult fără voie de vêndarea ei.

În timpurile mai noi agricultorii au început a-și procura sĕmânța de lipsă dela acei negustori, despre cari au cetit în gazete, că au încheiat convențiuni cu institutul de examinare pentru sĕmênțuri în urma cărei convențiuni ei se obligă a garanta cumpĕrătorilor pentru veritabilitate și rodire (încolțire). Sĕmênța cumpĕrată încă n'a fost totdéuna corĕspundĕtóre și despăgubirile cerute n'au fost recunoscute din partea vêndĕtorilor.

Prin convențiunea încheiată cu institutul de examinare nu s'a dat la nici un cas garanția pentru semânță bună, nici chiar atunci, când proba trimisă din partea negustorului, a fost examinată din partea institutului, căci e cu neputință a examina tótă sĕmânța ce o are negustorul în deposit și a o avé în continuu sub supraveghiare.

Institutul de examinare de aceea nici nu concede negustorilor de sĕmânță ca sĕ declare că ei sunt sub controlul acestui institut, sau ca ei sĕ folosécă pentru reclame părerea dată de institut. Institutul de examinare examinéză pentru negustori numai proba de semânță ce i se trimite și își dă părerea numai pentru acésta, pentru sĕmânța, care o are negustorul în deposit de sine înțeles că nu se póte pronunța, cu atât mai puțin despre acea care s'a trimis deja cumpĕrătorilor, căci un negustor póte trimite spre examinare la institut o sĕmânță bună și adevĕrată drept probă, pe când acasă în prăvălie póte sĕ aibă sĕmânță próstă. Dacă vréu agricultorii sĕ-și procure sĕmânță bună și adevĕrată, atunci trebue sĕ între ca membrii la o societate agricolă sau de consum și în unire cu toți sĕ procure o cantitate mai mare de sĕmânță și sĕ céră o garanție óre-care dela negustor. Marfa sosită odată 'și-o pot ei ușor împărți.

(Va urma).

vor fi candidaţi şi de ai partidel poporale poporul român se voteze cu acestia, căci acestia vor' nimicirea guvernului şi a legilor aduse de el.

Da! partida poporală pórtă pe stindardul ei devisa: abrogarea legilor politice bisericesci aduse de guvernul jidovit, dar aceiaşi partidă portătot pe acelaşi stindard, numai pe partea ceialaltă declaraţia: *Partida poporală nici când nu va fi antisemită, fiind că nu póte fi.* Notăm încă odată antisemitismul după cum îl înţelegem noi. Se póte un contrast mai pronunţat ca acesta.

Purceḑênd noi conform principiului propagat de „Unirea“ am veni în conflict cu adevĕratele interese a-le poporului nostru alegênd dintre dóue rele, pe cel mai rĕu.

Ţinuta celor dela „Unirea“ ni-o esplicăm numai prin faptul că ei deja de mult aşa cu încetul şi pe nesimţite au început a confunda şi a identifica tot mai mult interesele nóstre naţionale, cu cele ale bisericei catolice, pentru cari interese speciale „partida poporală nici când nu va fi antisemită, căci nu póte fi“.

Esperienţa făcută în decursul timpului ne îndémnă a nu crede aşa uşor şi mai ales ómenilor de aceia, cari totdéuna mai au şi alte interese ascunse.

Noutăţi.

Visită imperială. După unele sciri eşite din cercurile curţii imperiale Maiestatea Sa împĕratul Germaniei, *Wilhelm al II* va face cât mai curênd o visită Augustului nostru împĕrat *Francisc Iosif I* şi de aici împreună vor trece Leita venind la Budapesta pentru de a visita exposiţia millenară. In onórea înaltului óspe se va aranja o vênătóre splendidă. Ḑiua sosirei încă nu se scie.

* * *

Către credincioşii români gr. catolici. „Când alteţa Sa Rudolf, clironomul nostru preaiubit a murit aşa de neaşteptat, am decis, ca se zidim o biserică votivă, drept expiaţiune pentru mórtea lui cea durerósă. In acésta biserică sĕ se înalţe rugăciunile nóstre către Domnul, ca el se depărteze în viitoriu tóte loviturile de acest feliu dela preaînalta Casă domnitóre.

Iubiţilor creştini! Spre acest scop nobil cerem dela Dvóstre fórte puţin, şi nici acesta nu cerem neresplătit dela Dvóstre.

Cu ocasiunea serbărilor millenare am arangiat şi noi o exposiţiune etnografică în museul naţional. In acésta exposiţiune etnografică veţi vedé armele, vestmintele, vasele, ḑei s. c. l. ale tuturor popórelor din ţĕrile cele mai depărtate ale pămêntului. Obiectele sunt trimise din partea misionarilor creştini de pe tótă faţa pămêntului. Dacă veniţi în capitală, numai aceea o cerem dela Dvóstre, sĕ căutaţi şi exposiţiunea nóstră, care vestesce mărirea bisericei creştine în modul cel mai acomodat.

Ca se vĕ înlesnim cercetarea exposiţiunei etnografice am statorit preţul de întrare în 15 cr. până ce la alţii mai avuţi, cari vin singuratici 30 cr. Ca se vĕ câştigaţi acest favor trebue se vĕ însinuaţi la parochul Dvóstre competent.

Cunóscem poporul român gr.-cat. şi scim, că nici când n'a detras banii sĕi dela scopuri aşa de nobile şi bine plăcute lui Dumneḑeu.

Veniţi şi cercetaţi exposiţiunea nóstră etnografică toţi cei ce sunteţi în stare sĕ veniţi la exposiţiunea din Budapesta. Din banii strînşi vom ḑidi în curênd biserica votivă „Rudolf“ spre bucuria marelui rege şi a înaltei căsei domnitóre.

Dḑeu va resplăti fiecare cruceriu dat din bunăvoinţă.

In numele comitetului pentru edificarea bisericei votive „Rudolf“. Const. Schuster, Dr. Alesandru Wekerle, presidenţi; Dr. Adalbert Breznay, Antoniu Ribényi, presidenţi ai comisiunei executive; Ludovic Cziklai, Maxim Gesztessy, notari referenţi“.

Nu ne surprinde de loc faptul, că cercularıul de faţă este adresat numai către clerul gr.-cat, ca mai patriotic, căci noi totdéuna am fost şi suntem presentaţi de misionarii catolici chiar şi din „umbra columnei lui Traian“ ca neloiali şi puţin credincioşi statului. Suntem curioşi a sci, că ce anume obiecte au adus şi espus spre vedere publică missionarii, de categoria acestora, de prin ţĕrile creştine nepapistaşe pe unde le-a succes a tulbura apa, ca aşa mai uşor sĕ pótă pescui după interesele lor personale.

* * *

Inspector din deputat. Deputatul dietal, de naţionalitate român, şi preot greco-cat. în diecesa Orăḑii mari, Silviu Rezei şi-a depus mandatul după un serviciu îndelungat adus cu credinţă guvernului şi drept rĕsplată este denumit ca inspector scolar. Silvius Rezei ar fi meritat şi mai mult.

În cercul vĕduvit Teica mare îşi va pune candidatură, după cum aflăm din foile guvernamentale, Tisza Kálmán jun. fiul „sdrobitoriului de naţionalităţi“.

* * *

Musical. Resultatul concursului anual de „Composiţii musicale“ cu premii, ţinut de dl Z. Dimitrescu, editor şi imprimator de Note musicale în Bucuresci, calea Victoriei, 117, este:

S'a decernut premiul al II-lea dlui K. R. Karrasz, organistul sinagogei centrale şi măestrul corului român din Timişóra (Banat) composiţiei dsale întitulată: „Dulce'i glasul tĕu“ romanţă pe 4 voci cu text în românesce.

S'a acordat premiul al III lea tot la cel de mai sus, cu romanţa „Consolarea“.

Menţiunea de onóre clasa I-ia s'a decernut dlui: Carol Decker profesor de piano şi vióră din Iaşi, cu „Sêrba colporterilor“.

Menţiunea de clasa II-a dlui Antonio Cirillo profesor la conservatorul din Iaşi, cu composiţia: „Marş triumfal“.

Menţiunea a III-a şi premiul I-iu s'au casat din causa că, nu au fost concurenţi.

Sperăm în viitoriul concurs la o reuşită mai bună, căci dl Z. Dimitrescu va da premiile în bani, ér nu în obiecte.

Composiţiile premiate se află sub tipar şi la Septembre vor fi puse în vênḑare.

Aşteptăm apariţia lor, pentru a putea aprecia, starea nóstră de cultură musicală.

* * *

Grozavă dramă familiară. Proprietariul, Ioan Banchel din comuna Udvard după-ce şi a omorît Luni diminéţa întrégă familia, s'a sinucis. Prima dată a tras cu revolverul asupra nevestei sale, apoi pe rênd asupra celor cinci băieţi şi pe urmă s'a îndurat şi de el. Motivul, care l'a îndemnat la fapta acésta înspăimêntătóre, care a umplut de scârbă şi grózǎ tot sufletul de creştin, sĕ ḑice a fi téma, că aḑi mâne va rĕmânea pe drumuri din causa patimei beţiei de care suferia în grad mare.

Multe şi grozave sunt urmările acestei patimi urîte.

* * *

S'a aruncat în Dunăre. Cine? Harang Pál, care în calitate de oficial postal a delapidat vre-o câteva mii de floreni. A fost dejudecat la cinci ani odihnă, lui însĕ urêndui se cu viéţa acésta ticălósă s'a aruncat de pe ţĕrmurul „Francisc Iosif“ în Dunăre şi s'a înecat. Din incidentul acesta dureros s'au tras clopotele după („Harang“.)

* * *

Erori de tipariu. In articolul întitulat: *„Limba română la gimnasiul de stat din Sibiiu“* publicat în numĕrul nostru trecut, s'au strecurat o mulţime de erori de tipariu, dintre cari pe acelea, cari alterézǎ înţelesul, ne ţinem de datorinţă a le corige. Astfel:

In alinea: Nu putem trece cu vederea etc. la sfêrşit sĕ se adaugă: *„în limba română“*.

In alinea: Cu acestea etc. în şirul al 3 lea sĕ se cetéscă: *„de diferite orduri de ambe sexele“*.

In alinea: Étă dar cum sunt etc. după cuvêntul sunt sĕ se adaugă cuvêntul *tractate* naţionalităţile etc.

In alinea: Ca manuale (de limba română) etc. la Şoimescu în loc de Catilina sĕ se cetéscă *Catilina* şi la Euripide în loc de: Higiena sĕ se cetéscă: *Ifigenia în Aulida.*

In pasagiul: Cu tóte acestea etc. în şirul penultim sĕ se cetéscă „maioritatea scolarilor români *gr.-ort.* faţă de cei gr.-cat.

In pasagiul: Ar mai fi etc. în şirul al 8-lea sĕ se cetéscă: atari mijlóce *ne* sunt destul de bine cunoscute etc.

In pasagiul: De altcum noi am dori etc. către fine sĕ se cetéscă: prin cari *s'au* înfiinţat ş. c. l.

Celelalte erori mai mĕrunte, rugăm pe P. St. cetitori a le trece cu vederea resp. a le corige înşişi, nefiind de atari încât sĕ altereze înţelesul ideii despre care se verbesce la respectivele locuri.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, cu finea anului scolar 1895/96.

Onorată societate!

Devisa secolului de faţă e lumină şi sciinţă.

Tóte popórele tind ca sĕ ajungă la putere, la puterea cea mai mare, care astăḑi consistă în sciinţă şi lumină. Toţi vreau sĕ se lumineze, pentru că toţi sunt convinşi, că nu mai singura şi eterna lumină póte sĕ-'i ridice, sĕ-'i perfecţioneze, sĕ-'i fericéscă, numai cultura este garanţa trăiniciei şi vigórei ori-cărui popor pe lume.

Progresul uimitor realisat în timpul din urmă pe câmpul frumos al culturei universale are a sĕ mulţămí în cea mai mare parte faptului, că ómenii în urma experinţei făcute în decursul vécurilor s'au convins, că succese durabile şi folóse strălucite sĕ pot realisa numai prin întrunirea mai multor puteri singuratice în societăţi şi reuniuni cu deosebite tendinţe. Precum în organismul fisiologic organele singuratice ţinute într'o continuă funcţionare în favórea întregului organism şi ele sĕ întăresc, aşa şi prin întruniri în sfera morală şi materială cunoscinţele, activitatea şi forţele singuraticilor devin un bun comun al tuturora.

Ca tóte popórele culte, aşa şi poporul român iubitor de progres, a priceput vocea timpului, a dat mult doritul semn de viéţă culturală, grupându se tineri şi bĕtrâni cu inimi bărbate în jurul sanctuarelor culturale a reuniunilor şi societăţilor de tot feliul, hotărîţi a-'şi pune puterile intelectuale şi materiale în serviciul culturei şi al civilisaţiunei.

În coróna de societăţi culturale, ce le formézǎ tinerimea română, ocupă un loc de frunte şi societatea de lectură „Andreiu Şaguna“.

S'au împlinit acum 28 ani, de când antecesorii nostri pătrunşi de însĕmnătatea societăţilor şi rîvnitori de onórea şi mărirea naţiunei, au înfiinţat societatea „Andreiu Şaguna“, lăsându-o moştenire următorilor lor, teologilor şi pedagogilor din seminariul „Andreian“. Şi e frumos a vedea aḑi, cum se grupézǎ în jurul acestei societăţi tinerimea ce are sĕ dea pe fiitorii preoţi şi învĕţători ai archidiecesei nóstre, cu mult dor şi sete de a culege, ca şi albina, sciinţa şi cunoscinţele pe cari ea i le póte oferí.

Societatea „Andreiu Şaguna“ — şi aci zace influinţa ei salutară — lucră cu necontenire la întărirea în cultură naţională, la realisarea devisei: „Lumină şi sciinţă“, cultivând în membrii ei simţĕmintele bune şi bunele deprinderi, şi îndemnându-i sĕ lucre nu numai pentru folosul singuraticilor şi pentru sine, ci în unire şi pentru folosul comun. Şi cum ḑilele curg şi cum interesele nóstre culturale pretind tot mai înteţită lucrare, scopul ei pare şi mai măreţ, tot mai multe par da torinţele, ce ea impune membrilor ei şi cari tóte trebuesc împlinite cu scumpĕtate până la una, ca deplină sĕ-'i fie isbânda culturală, fericirea poporului român ai cărui luminători membrii societăţi „Andreiu Şaguna“ vor avé sĕ fie.

Premiţênd acestea, presentăm onoratei societăţi raportul general despre activitatea ei în decursul an. scol. 1895/96 şi despre starea ei din present.

1. *Activitatea societăţii ca atare.*

A) În general.

Societatea în şedinţa sa de constituire ţinută în ḑiua de 15 Septembre şi condusă de dl director seminarial Dr. Remus Roşca, s'a constituit în modul următor:

Prĕşedinte: Dr. Petru Şpan, prof. sem.; vice-preşedinte: Victor Păcală, cleric anul al III-lea; Redactor al fóiei „Musa“: Ioan Pop cl. a. al III lea; controlor: Ilie Pop, înlocuit mai târḑiu prin Romul Gomboş, cl. anul al III-lea; archivar şi notar al corespondinţelor: Ioan Dordea, cl. an. al III-lea; notar pentru şedinţe: Ioan Dobre, cl. an. al II-lea; bibliotecar: George Gheţe, cl. a. al II-lea; vice-bibliotecar: Teofil Caliman, ped. anul I.; cassar: Vasile Giurgiu, cl. a. I.

Membrii în comitet resp. comisiunea literară:

Gregoriu Maniţiu, cl. a. al III lea; Lazar Bera, cleric a. al III-lea; Vincenţiu Orosan, cl. an. al II-lea; Iacob Manuil, cl. anul al II-lea; Ioan D. Şortan, cl. a. I.; Dionisiu Roman, înlocuit prin Lazar Tritean, cl. anul I.; Ioan Pavel, ped. a. al III-lea; Constantin Cristiu, ped. a. al II-lea.

Astfel constituită societatea a ţinut pentru pertractarea afacerilor sale 19 şedinţe; dintre acestea una de constituire, 15 ordinare, şi 3 extraordinare, parte literare, parte administrative, după cum s'a ivit necesitatea. 13 din acestea s'au ţinut sub conducerea preşedintelui ord. Dr. Petru Şpan, ér 5 sub presidiul vice-preşedintelui Victor Păcală. Pe lângă acestea societatea a mai ţinut o şedinţă festivă în presara ḑilei sf. Andreiu, în memoria „Marelui Andreiu“, cu care ocasiune a resultat un venit de 76 fl. 94 cr. în favorul fondului societăţii.

In ceea-ce privesce conclusele mai însemnate ale societăţii în numĕr de 19 acelea ating mai ales cestiuni literare şi administrative.

Tóte conclusele aduse s'au executat afară de dóue rĕmânênd a se executa în viitor.

Numĕrul membrilor societăţii cu finea acestui an a fost de 137, dintre cari 135 ordinari şi 2 extraordinari. Comparând numĕrul membrilor din acest an cu cel din anul trecut resultă un plus de 34 membrii.

B) În special.

Apreciând activitatea societăţii în special aceea o putem împărţi în literară şi administrativă.

a) Afaceri literare.

Ca corporaţiune literară societatea a discutat asupra alor 14 lucrări literare elaborate de diferiţi membrii ai societăţii, parte în prosă, parte în poesie. Tóte acestea lucrări au fost însoţite de criticele comitetului şi ale societăţii.

Elaboratele din prosă, cari după caracterul lor aparţin parte teologiei şi literaturei, parte istoriei au fost tóte lucrări originale. Dintre lucrări admise de comitet şi societate s'au indus în fóia „Musa“ 9, ér 3 deşi au fost primite nu s'au putut induce nefiind înaintate la timpul sĕu redacţiunii.

În decursul anului s'au declamat în şedinţele societăţii 26 poesii de diferiţi autori, cu 8 mai mult ca în anul trecut, semn învederat, că activitatea societăţii a mers progresând.

În ceea-ce privesce piesele literare de asemenea sĕ póte constata un sporiu de 4 piese faţă cu anul precedent.

b) Afaceri administrative.

Relativ la afacerile administrative ne mărginim a relata în deosebi: Regularea şi arangiarea cărţilor aflătóre în biblioteca societăţii şi a foilor din sala de lectură. Abia în anul de faţă a fost dată putinţa unei arangieri mult puţin suficienta a cărţilor. Compactarea celor mai multe cărţi broşurate şi foi literare nóuĕ şi vechi precum şi înmulţirea mobiliarului, care rĕspundea unei trebuinţe adênc simţite s'au îndeplinit în decursul acestui an.

(Va urma.)

Din public. *)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Comitetul „Reuniunei femeilor remâne din Sibiiu“ aduce mulţămită publică următorilor domni şi dómne, carí au binevoit sĕ sprijinéscă reuniunea prin contribuirile dlor:

Cu lista dnei Maria Indrieş soţie de notar în Boiţa, dela dómnele şi domnii: Elena Radu Istrate, económă în Boiţa 1 fl., Maria Ion Bratilescu, econ. în Boiţa 1 fl., Bădilă Elena, económă 20 cr., Ana Brătilescu 50 cr., Leutia Paraschiva Moşia 50 cr., Ana Elisei Bălăban 1 fl., Maria Cloaje 1·50 cr., Ana Toma Costea 50 cr., Maria Indrieş 2 fl., Bobeş Ioan Stoia 50 cr., Ioan Druhora, învĕţătoriu 1 fl., Nicolau Şoldea 50 cr., Constantin Vulcan, înv. 50 cr., Ioan Lodabă Maitor 20 cr. total 10 fl. şi 90 cr.

Loterie.

Mercuri, în 15 Iuliu n. 1896.

Brünn: 82 47 56 25 22

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Nr. 284 Scol. [65] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale greco-orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.
2. Cacova, cu salariu de 300 fl. şi adecă 60 fl. din cassa comunală, 140 fl. din repartiţiune, şi 100 fl. ajutoriu dela stat şi cuartir.
3. Berghin, cu salariu de 300 fl. şi adecă 196 fl. în bani, şi 104 în naturalii (dela 131 familii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit) cuartir şi grădină.
4. Şugag, cu salariu anual de 300 fl. care se solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir liber, 10 fl. pentru grădină şi 10 fl. pentru lemne de încălḑit.
5. Ohaba, dóue posturi, cu salariu de 300 fl; cuartir şi grădină şi câte 1 stânjin de lemne de încălḑit;
6. Pianul de jos, dóuĕ posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl. ce sĕ solvesce în rate treilunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul scólei şi lemnele trebuinciòse.
7. Pianul de sus, cu salariu anual de 300 fl. ce sĕ solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir şi grădină.
8. Rĕchita, cu salariu anual de 300 fl. din alodiul comunal şi cuartir.
9. Deal, un post de adjunct de învĕţător cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi grădină.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 28 Maiu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

---

[66] 1–3

CONCURS.

Pentru întregirea alor douĕ posturi învĕţătoresci la scóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu fie care dintre posturile acestea este 400 fl. şi cuincuenalele legale.

Salariul, în cari sunt computate şi cuartirul şi grădina, se solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

Cei cari vor fi aleşi, sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la s. liturghie.

Cei cu cunoscinţe musicale vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa posturile acestea sunt poftiţi a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi au a-'şi înainta cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 7 Iuniu, 1896.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

542/896 [63] 3—3

CONCURS.

La scóla nóstră confesională gr. or. din Tălmăcel devenind vacante douĕ posturi de învĕţători, pentru întregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Cu fie-care din aceste posturi pe lângă cuartir în natură este împreunat un salariu anual de 300 fl., care se va solvi anticipative în rate lunare din cassa alodială.

Reflectanţii la aceste posturi vor avé a-şi aşterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, atrăgênduli se atenţiunea la dispoziţiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a VII. *A* „instituirea învĕţătoriului §§. 56—74“.

Invĕţătorii aleşi vor fi obligaţi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători una din stranele din biserică.

Sibiiu, 19 Iuniu 1896.

In conţelegere cu comitetul parochial.

I. Papiu,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.48	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	--	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5 05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52		Cucerdea		-	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	..	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	---	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12 47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.18	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circulézǎ nnmai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriş		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44	Sibiiu	7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16	Cisnădie	6.36	3.21	8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl.	Braşov	sos.	7.44	1.29
9.05	5.13				7.29	1.14
9.37	5.45		Cristian		6.59	12.51
9.57	6.05				6.50	12.41
10.17	6.25		Tohan. vechiu		6.30	12.15
10.28	6.36	sos.	Zernesci	pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30								
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8 18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	—	3.55
—	5 40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05		Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36		Orĕştia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	--	10.40	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32		Alba-Iulia		4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	1. —	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4. —	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. -	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.44
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Şeica mare		9 08	12.11	6.02	2.35	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Şelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veştem		7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Şebeşul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtişóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpaşul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viştea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beşimbav		4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	5.02	—	—	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.30	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Sâmbătă, 6/18 Iuliu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Magiarisarea scólelor poporale.

În congresul didactic, care s'a ţinut ḑilele trecute în capitala ţĕrei nóstre a fost o emulaţiune asupra cestiunei, cum sĕ se lăţéscă mai tare limba magiară, cum sĕ se magiariseze elevii mai cu efect, ca generaţiunea viitóre sĕ fie curat magiară şi în cugete şi în simţiri.

Vom urmărí cestiunea şi vom scóte din multele enunciaţiuni şi frământări de capete numai unele.

In scólele poporale limba magiară sĕ se propună în legătură cu limba maternă. Tot ce se face pentru limba maternă, sĕ se spună şi în limba magiară. Paralelismul acesta sĕ se continue cu rigóre, şi atunci dóră sĕ va arĕta progres.

Invĕţătorii înainte de a întra în oficiu sĕ se presenteze la inspectorele regesc de scóle şi acolo sĕ facă jurămênt, că vor propune limba magiară spre a se ajunge la resultatele dorite de legea din 1879.

Dorinţele acestea s'au manifestat în conferenţa generală, unde au fost representate tóte confesiunile.

Mai radicală a fost conferenţa învĕţătorilor catolici.

Catolicismul a fost totdéuna scutul instrucţiunei poporale magiare, a sentimentului magiar de rasă şi al naţionalismului.

Scólele poporale catolice deci trebuesc susţinute cu ori-ce preţ, şi acésta pentru întregitatea statului şi a specialelor interese naţionale, căci a fi catolic însemnéză a fi magiar.

Mĕsurile cele mai radicale ar fi:

In oraşele cu populaţiune nemagiară instrucţiunea în scólele poporale sĕ fie exclusiv magiară.

In scólele poporale în general sĕ se reducă numĕrul órelor din limba maternă, şi limba magiară sĕ se propună totdéuna paralel cu cea maternă, cu astfel sĕ se pregătéscă priinciosul teren pentru o scólă specială naţională.

Mai cu sémă trebue lucrat ca limba magiară şi spiritul magiar sĕ străbată în popor.

La conferenţa acésta a catolicilor erau presenţi mulţi şi dintre români, cari au declarat publice şi ostentativ că ei sunt născuţi români, dară acum sunt magiari cu trup şi cu suflet, căci ura contra ungurilor, care s'a plantat în ei pe când erau acasă, o au stîrpit în scóle dascălii cei conscienţioşi şi sdraveni.

Au făcut epocă descoperirile şi enunciaţiunile învĕţătoriului Iuliu Viltsek din Kis-Márton. De ani 26 sum învĕţătoriu în regiuni locuite de naţionalităţi, şi eu în magiarisare totdéuna am sciut arĕta resultat. E lucru secundariu metoda în propunere. Principalul e inima. Sĕ aibă inimă magiară, sĕ aibă suflet magiar învĕţătoriul, şi atunci elevii lui vor deveni magiari. Invĕţarea limbei magiare sĕ nu se mărginéscă numai între păreţii rĕci ai scólei ci sĕ luăm parte la jocurile copiilor şi aşa prin jocuri sĕ-'i dedăm a se delecta în limba magiară.

Sĕ nu privim în scólă scop final, ci ea scóla, sĕ fie numai mijlocul prin care tinerul elev sĕ devină magiar. Şi pe acest tinĕr apoi sĕ-'l urmărim şi dacă va eşi din scólă, sĕ ne punem cu el în contact, ca sĕmânţa care în scólă s'a plantat în inima lui, sĕ nu se usce, sĕ nu se piérdă, ci elevul sĕ devină în limbă, în modul de cugetare, în simţĕmênt: magiar.

Expunerile acestea au stârnit vifor de aplause.

Am extras fidel ideile principale din desbaterile congresului pentru scólele poporale, şi ele culminéză tóte în o singură dorinţă, care e pusă ca unică ţintă a scólei: magiarisarea şi éraşi magiarisarea.

Ca caracteristic vom mai amintí şi modalitatea cea mai bună, care ni-o recomândă bărbaţii de scólă şi presa.

Nu e trebuinţă de învĕţători harnici, devotaţi carierei lor. adevĕraţi apostoli ai luminărei poporului. Nu. Dómne feresce!

In Ungaria scóla are lipsă de agenţi pentru magiarisare.

Dacă va fi sĕ alegem între un învĕţătoriu bine cualificat, cu vocaţiune şi inimă pentru scólă şi între unul fără nici o pregătire, fără caracter, dar cu tendenţă spre magiarisare, pe acesta sĕ-'l alegem, căci în Ungaria unica tendenţă a scólei poporale este: magiarisarea.

Aşa au vorbit bărbaţii de stat ai Ungariei în milleniul al doilea, acesta e programul cultural al nostru.

E bine sĕ conservăm aceste preţióse enunciaţiuni, sĕ le notăm bine, ca la ocasiuni binevenite sĕ le punem în faţa acelora, cari au cutezanţa sĕ afirme, că la noi e libertate, egalitate de-opotrivă pentru toţi.

Vaticanul şi noi.

După tóte socotelile pe care şi le-au făcut Latinii, va se ḑică nu le trebue decât cinci, mult şase milióne, pentru a cumpĕra clerul din România, ca sĕ ne fericéscă şi pe noi cu spectacolul pălăriei stacojii, pentru ca sĕ auḑim în tóte bisericile nóstre şi pe Dominus vobiscum, acompaniat de orgă şi de ritualul bizar al legei celei nóue.

Argintul lor piară cu dênşii, cum ḑice Sta Scriptură, căci numai ómeni în a căror inimă întră Satana, pot sĕ vorbiască astfel de insanităţi.

Nu le e frică nici de Dumneḑeu, nici ruşine de ómeni, sĕ spună net că sunt în stare de a da bani pentru a pune mâna pe biserica ortodoxă română! — Óre credinţa, iubirea, convingerile, se pot cumpăra cu bani? Frumos lucru din partea romano-catolicilor! — De şi am fi în drept, totuşi nu o ḑicem, că tocmai acest fel de lucruri sunt stupide, murdare. Fie sigurii sfinţii de la Roma că preotul român, monah sau de mir, dacă n'a dat îndărăt de la nici o invaḑie barbară, nu va da nici de acum înainte. ci va ţiné pept bărbătesce tuturor atacurilor. — El a creḑut în totdéuna, că e o datorie de onóre, şi cea mai sfêntă, de a'şi apăra chiar cu preţul vieţei sale credinţa şi naţionalitatea, dóuĕ petre preţióse moştenite dela străbuni, tot atât de necesare, tot atât de scumpe ca şi luminile ochilor. Ca soldat al religiunei sale dumneḑeesci, — nu al omului — se va ţiné neclintit şi cu cinste la postul seu.

Demn în trecut, aceiaşi demnitate o va păstra şi în viitor, iar poporul îl va urma de sigur, căci el voesce acésta, şi cere însuşi ca preotul, păstorul lui sufletesc, sĕ facă voia lui D-ḑeu.

Nu scim ce vor sĕ înţelégă Latinii prin cuvintele: murdăriile bisericei bucureştene. Noi înţelegem prin biserica bucureşténă, nu numai pe metropolit archierei şi cler, — căci nu socotim biserica concentrată în persóna unuia, sau câtor-va ómeni precum am mai ḑis la început; — ci totalitatea membrilor bucureşteni, cari profeséză aceiaşi credinţă ortoxă a bisericei de rĕsărit compun biserica bucureşténă. Se nasce întrebarea: — Ce au acum şi cu cetăţenii Capitalei nóstre? Cred şi eu că romano-catolicii, au avut în vedere, póte, nu persónele, ci stradele nemăturate şi canalurile nespălate din Bucuresci, după nisce informaţiuni greşite, suntem siguri; pentru că noi scim fórte bine câtă îngrijire se pune pentru curăţenie, mai ales acum în timpul verei, şi când în strĕinătate sau semnalat câte va casuri choleriforme. — Dór, cine scie, póte vre-unii din canalagii, sau măturători, sĕ fi fost cândva negligenţi, fără sĕ se gândéscă că sunt observaţi tocmai dela Roma. — In acest cas tragem respectuos atenţiunea d-lui primar al Capitalei, şi-'l rugăm cu tótă stăruinţa ca, dacă póte nu are un personal complect de canalagii şi măturĕtori, sĕ binevoiască, a angaja pentru complectare tot din ómenii locului, astfel ca sĕ nu mai avem trebuinţă de a ni-se trimite lucrători dela Roma, căci aceia nu vorbesc altfel decât latineşte, şi nu se vor putea înţelege cu ceilalţi lucrători . . . .

Dacă Latinii nu glumesc şi au

FOIŢA.

Neguţătorie comună.

(Încheiere.)

Numai marfa destinată spre cumpĕrare sau deja cumpĕrată şi luată în primire sigilată, se examinéză din partea institutului de examinare, şi atunci pentru acésta negustorul dă garanţia pentru rodire şi veritabilitate conform convenţiunei ce o are cu institutul de examinare, ba el se obligă a restituí banii primiţi la cas că sĕmânţa sĕ nu fie bună şi adevĕrată.

Staţiuni de examinare sau institute de examinare pentru sĕmânţuri sunt şi publice adecă ale statului, şi şi particulare. Staţiunile de examinare ale statului examinéză de pomană (cinste) sĕmânţurile destinate pentru cercurile agricole şi societăţi de consum.

Noi scim din capitlul „Unirea face tăria“ că în comuna Porumbeni s'a înfiinţat o societate agricolă. Societatea acésta procură sĕmênţa necesară pentru membrii ei deodată în comun şi totdéuna face un contract în scris cu liferantul. Dăm aci loc unui asemenea contract.

Contract.

Între societatea agricolă din Porumbeni şi negustorul de sĕmênţuri N. N. în D. s'a încheiat astăḑi următoriul contract:

1. Negustorul de sĕmênţuri N. N. în D. sĕ obligă a expeda sĕmênţurile mai jos notate pănă cel mult în . . . . . a. c. în marfă bună şi adevĕrată. În timp de 8 ḑile liferantul trebue sĕ trimită din fie-care soiu de sĕmênţă 250 grame ca probă fără bani şi pe cheltuéla lui.

2. Sĕmênţurile vor fi examinate din partea institutului de examinare din M. şi vor fi păstrate ca probe originale spre a fi examinate cu marfa, care se va expeda mai târḑiu după trebuinciósă statorită de menţionata societate agricolă, urméză comanda sĕmênţurilor jos notate şi anume:

. . . . măji trifoi roşu . . . à . . . . fl.
. . . . măji lucernă . . . à . . . . fl.
. . . . măji trifoi alb . . . à . . . . fl.
. . . . măji érbă italiană . . . à . . . . fl.
. . . .
. . . .

3. Negustorul se obligă a lifera sĕmânţă curăţită şi roditóre. Sĕmânţa trebue sĕ fie de tot curată şi neamestecată. Negustorul sĕ obligă a nu lifera sĕmânţă americană de trifoi roşu, în cas contrar el este obligat a plătí o pedépsă convenţională de 15 fl. reuniunei respective, şi pentru viitor sĕ exclude, adecă reuniunea agricolă nu mai procură sĕmânţuri dela el.

4. Gradul veritabilităţei şi rodirei a mărfurilor respective înainte şi după cumpĕrare sĕ stabilesce din partea institutului de examinare.

5. Dacă nu corespunde sĕmânţa cu proba originală, sau sĕ fie amestecată cu sĕmânţă americană sau dacă în altfel este mai slabă ca proba, atunci liferantul la cerere este silit sĕ priméscă înapoi sĕmânţa şi sĕ trimită în timp de 5 ḑile altă sĕmânţă conform condiţiunilor, la din contră societatea agricolă este îndreptăţită a-şi procura sĕmânţa din alt loc. Liferantul în casul acesta este obligat a plătí tóte cheltuelile şi paguba ce ar avé societatea prin aşa ceva.

6. Dacă calitatea sĕmânţei e superióră celei garantate, liferantul nu póte cere despăgubire; dacă însĕ e inferióră probei originale, atunci liferantul este obligat a despăgubí pe societate cu valórea inferiorităţei.

Dacă inferioritatea la sĕmânţuri, cari se procură în cantităţi mai mari de exemplu grâu, ovĕs etc., e mai mică ca 1% în ce privesce veritabilitatea (curată neamestecată) şi mai mică ca 4% în ce privesce rodirea (rĕsărirea) atunci cumpĕrătorul n'are dreptul de a pretinde nici o despăgubire; la unele sĕmênţuri mai mici de exemplu la ierburi se admite o diferenţă de 3% pentru veritabilitate şi 5% pentru rodire.

În casuri de felul acesta are de a decide directorul institutului de examinare pentru care sĕmênţuri sĕ se admită 3% şi pentru care mai multe sau o inferioritate în ce privesce veritabilitatea şi rodirea de mai puţine procente.

Trece însĕ valórea inferiorităţii procentul garantat pentru veritabilitate cu mai mult de 10% şi pentru rodire cu mai mult de 15%, atunci sĕmênţa trebue sĕ 'şi-o ia înapoi liferanţul şi cheltuelile provenite cad în sarcina lui.

7. În ce privesce veritabilitatea ataror sĕmênţuri, carí nu se póte constata cu siguranţă, ca de exemplu la diferitele specii de trifoi, sfecle şi cereale, aci proba pe câmp nu mai póte sĕ decidă. Acésta privesce cu deosebire şi pe trifoiul roşu american. Numai prin proba câmpului se póte constata, că trifoiul roşu este de origine americană.

Dacă se constată la proba câmpului, ca sĕmênţa liferată în ce privesce veritabilitatea ei nu corespunde condiţiunilor de liferare atunci comerciantul este silit a despăgubi pe societate de tóte cheltuelile avute cu încercarea, şi dacă se constată că comerciantul a falsificat cu intenţiune sĕmênţa atunci ajuns pănă acolo de a se gândi la tritrimiterea unui personal episcopesc, sĕ ne jucăm şi noi de-a imaginaţia — am dori sĕ scim cam din care ordine călugăresci ar fi scos acel personal?.. Din urmaşii lui Ignaţiu Loyola? Iesuiţii, cari cu faptele lor au îndușmănit lumea într'atâta încât într'un timp au fost şi expulsaţi din mai tóte ţĕrile Europei, ba au şi fost desfiinţaţi de un papă, care sĕrmanul semnând decretul desfiinţării şi·a semnat sentinţa de mórte? Din urmaşii, închiḑĕtorului dominican, monstrului de cruzime, Torquemada?.. Din soldaţi, care sĕ ne supuie cu sabia sub păpucul Sanctisimului dela Roma?... Satis.

Tăcem deocamdată. — Ḑicem acum numai: nu judecaţi, onorabili servitori devotaţi ai cesaro-papismului, ca sĕ nu fiţi judecaţi; nu scuipaţi în vênt, ca sĕ nu vi se întórcă în obraz! — Dacă aveţi o sucursală în Bucuresci, cum aveţi în mai multe părţi ale ţĕrei nóstre, însémnă că sunteţi toleraţi, — dar în aşa mod, ca sĕ nu vĕ băgaţi nasul, unde nu vĕ este óla cu fiertură. Poporul român, cu caracterul sĕu primitor, v'a poftit la masă, dar v'aţi urcat cu piciórele pe masă, căutând a ne strica străchinile. — Nu avem trebuinţă nici de grija vóstră, nici de ştersul vostru. Naţiunea nóstră e o mamă vrednică de a se ingrijí de copii sĕi singură, — şi are ălbii, făcute de ea însăşi, în care sĕ şi spele copiii slăbuţi, ea nu are nevoie de doici cu cârpe strĕine.

Ca de multe-ori, şi acum, ne aruncaţi o mănuşă murdară în obraz, — póte pentru că sciţi că suntem răbdători şi ne luptăm cu demnitate. — Vênători de profesie, înjghebători de curse, cătaţi vecinic aceea ce n'aţi perdut. Primim lupta, şi vom sci a ne lupta, şi în mocirla unde pare că ne tîrîţi, ca şi pe câmpul cu flori, cavaleresce. Deocamdată, mĕ mulţumesc a vĕ da un sfat: puneţi-vĕ mai întâiu în regulă cu înaltele principii de morală, lĕpădaţi-vĕ de trufia care nu şade bine unui apostol al lui Christos — şi numai după aceea priviţi peste gard la micile greşeli ale vecinilor.

(„Timpul“.) *Manole.*

Revista politică.

Nu ne mai surprinde de loc faptul, că în Franţa iarăşi s'a făcut un atentat asupra presidentului republicei, Atentatele, cu bombe, pumnale şi revolvere îndreptate în contra presidentului republicei, a parlamentului şi a procurorului suprem sunt acolo la ordinea ḑilei. De când cu Ravaillac s'a dovedit, că Franţa este un elegant boulevard al atentatelor şi crimelor de tot soiul. Incă nu s'au împlinit tocmai 2 ani de când pumnalul lui Caserio pe stradă a stins viaţa preşedintelui Carnot şi deja alt depravat sau nebun şi-a îndreptet arma omorîtóre în contra actualului preşedinte Felix Faure.

Acesta din urmă a fost mai norocos decât antecesorul sĕu, căci dintre dóue glónţe de revolver nici una nu a nimerit în el. Proba acésta atât de drastică, la care a fost supusă numai puţin decât viaţa lui Faure a făcut ca şi acei puţini, cari pănă acuma ducéu o campaniă destrăbălată în contra preşedintelui sĕ se întórcă şi plini de iubire şi admirare se priviască la capul încoronat cu aureola popularităţii.

Şi acuma, după ce scim, că Faure numai pe basa cunoscinţelor şi înaltelor sale vederi s'a ridicat la demnitatea cea mai mare într'un stat republican ne întrebăm, că ce motive anume au împins arma în mâna asasinului? La întrebarea acésta nu putem da un rĕspuns positiv de ocamdătă. Asasinul, care se numesce Francois dus înaintea judecătoriei a mărturisit, că el nu a voit sĕ vateme pe Faure, a puşcat în aer, căci scopul lui a fost, ca se atraga asupra sa atenţiunea publică prin ce a sperat, că mai uşor îi va succede a-şi îmbunătăţi starea miserabilă în care se află. Sĕ mai susţine, că atentatorul ar fi nebun. Despre întreg decursul autentatului o depeşă din Paris ne comunică următórele.

Felix Faure, preşedinţele republicei s'a depărtat la 2 óre şi jumĕtate într'o trăsură cu patru cai din palatul Elysee. Preşedintele mergea pe câmpul L'ongschamps pentru a face o revistă militară. Impreună cu el era prim-ministrul Méline generalii: Boisdeffre şi Fournier. Cu câte-va minute înainte de órele trei, tocmai când trăsura preşedintelui ajunsese la locul destinat, un bărbat cam de 40 ani, bine îmbrăcat, şi care sĕ răḑĕmase mai nainte de un pom a slobodit dóue glónţe de revolver asupra preşedintelui, care însĕ a rĕmas neatins. Numai decât s'a grămădit în jurul atentatorului mulţime de popor şi probabil că el pica jertfă poporului infuriat dacă nu intrevenia poliţia care la condus imediat înaintea tribunalului. Se numesce Francois. E tot acelaşi, care nu demult a aruncat bucăţi mici de hârtie în parlament. A mărturisit înaintea judelui Lépine, că a voit numai sĕ producă senaţie prin ce se atragă atenţiunea publicului asupra sa.

* * *

(*Guvernul din Italia.*) Crisa ivită în sinul guvernului din Italia a adus cu sine scóterea unor bărbaţi din fatoliele ministeriale şi formarea altui cabinet.

Marchisul Rudini fostul primministru — după o telegramă din Roma — şi-a format deja lista membrilor noului guvern, care a aflat aprobare şi din partea regelui Umberto. Dintre membrii cabinetului vechiu au rĕmas: Rudini, Brin, Gianturco şi Guicciardini, ceialalţi membri ai cabinetului sunt ómeni noi, dar cu esceptiunea unuia, toţi au mai şeḑut pe scaunele ministeriale. Numĕrul membrilor s'a sporit cu unul, au creat o posiţiă nóue pentru marchisul Codrinchi, fostul legat al Siciliei, care acuma funcţionéză ca ministru fără portofoliu. Chemarea lui Codrinchi va fi reformarea şi sanarea afacerilor grave din Sicilia. Indată ce îşi va fi îndeplinit acéstă misiune se va sfêrşi probabil şi cariera sa de ministru casându-se acéstă posiţie, creată numai interimal.

Noi şi peste tot stĕinătatea se intereséză mai mult de persóna ce va şedea pe fotoliul ministeriului de resbel şi esterne. Ca ministru de resbel s'a designat Luigi Pelloux care însemnéză, că bugetul ministrului de resboiu, redus sub Ricotti la 232 milióne se va urca iarăşi la 246 milióne. Afacerile esterne le-a luat asupra sa deocamdată prim-ministrul Rudini, se astéptă însĕ sosirea în Roma a eminentului bărbat de stat, Visconti Venosta, care va fi încredinţat cu afacerile esterne. El a fost începênd din anul 1863 în mai multe rênduri ministru al afacerilor esterne şi ca atare s'a distins prin tactul şi înţelepciunea, cu care a condus afacerile Italiei. A eşit din scóla lui Cavour. A stat mai mulţi ani, ca mare delegat în Constantinopol. In anul 1864, în calitate de ministru al afacerilor esterne a legat cu Năpoleon renumita convenţiune din Septembre; la anul 1866 a lucrat pentru încheierea păcii cu Austria, dela anul 1869 pănă la 1876 a lucrat necontenit pentru emanciparea Romei de sub influinţe dăunătóre a Papilor. A petrecut pe Victor Emanuel în tóte călătoriile sale dela Viena şi Berlin. Din schiţarea acésta scurtă se póte constata, că Visconti-Venosta dispune de frumóse şi bogate esperienţe în afacerile diplomatice ale Europei. La tot casul el va fi persóna cea mai alésă a noului cabinet italian.

Cabinetul e compus deci în modul următor:

Rudini ministru prim, de interne şi în mod provisor de esterne. Brin de marină; Pelloux de resbel; Costa de justiţie; Branca de finanţe; Luzzatti de erariu; Prinetti de lucrurile publice; Gianturco de instrucţie şi culte; Guicciardini de agronomiă; Sineo de postă şi telegraf; Codrinchi, ministru fără portofoliu.

* * *

Astăḑi s'au început din nou pertractările intrerupte pentru reînoirea pactului vamal şi comercial dintre Ungaria şi Austria.

Ministrii, ce vor conlucra la încheierea acestui pact, însoţiţi de mai mulţi senatori au plecat deja la Viena. Vom urmări desbaterile, cari la tot casul vor fi de mare interes.

* * *

Hohenlohe, cancelariul imperiului german, care petrece ḑilele verei în Alt-Aussee, a plecat Joia trecută la Ischl, unde a fost primit în audienţă de Maiestatea Sa, Impĕratul nostru, Francisc Iosif I. Audienţa a durat aprópe o óră. De aici cancelarul a poposit în hotelul „Kreuz“, ér după améḑi a fost învitat la o masă comună oficiósă. Séra la 6 óre a plecai îndĕrĕt la Aussee însoţit de tovarĕşul sĕu, principele Ratibor. Principele Hohenlohe de alt-cum nu a conferit cu nimenea.

Afacerea metropolitului primat.

Suspensiunea şi caterisirea metropolitului primat a devenit acuma aşa de celebră, încât întru apĕrarea ei a sărit un canonist special, care are timp sĕ se ocupe cu aplicarea canónelor bisericei nóstre în casul concret.

In ḑilele aceste s'a trimis urbi et orbi o broşură: Caterisirea metropolitului primat Ghenadie Petrescu. Studiu de drept canonic, de un preot ortodox. Bucuresci Institutul de arte grafice Carol Göbl 1896.

Dupà ḑiarele din capitala României broşura acésta o a scris părintele Vasiliu Mangra, profesor de teologie în disponibilitate şi precum sĕ vede canonist ambulant.

Domnul V. Mangrá tot umblă şi acuma după „Nexul causal“ şi încă tot nu a ajuns se bage degetul în gaura cuiului. In casul concret nu aflăm noi nexul causal între domnul V. Mangra şi între Sântul Sinod din România, care în afacerea cu caterisirea metropolitului primat nu s'a compromis nu numai pre sine, ci a compromis demnitatea bisericei.

Are trebuinţă Sântul Sinod de domnul Mangra în acéstă afacere odiósă sau domnul Mangra are trebuinţă de Sântul Sinod?

Noi nu suntem duşmanii Părintelui Mangra, căci dacă am fi, atunci am cânta „nex causal“ şi i-am dori părintelui Mangra de judecătoriu pe Sântul Sinod din România. Şi atunci domnul Mangra, care e numai un simplu călugăr, nu archiereu şi chiar metropolit primat, domnul Mangra pentru ţinuta faţă cu biserica sa şi faţă cu archiereul sĕu nu ar fi numai caterisit, ci pus în chiliuţa sub pămênt, unde şi mâncarea i-se dă pe feréstră, chiliuţă călugăréscă a la Ulrick Borbala, care s'a pus în perspectivă metropolitului primat.

Şi fiind-că e vorba tocmai de dl V. Mangra, cel cu „nexul causal“ ar fi pĕcat sĕ nu continuăm acest nex causal.

După scirile mai próspete din diarele unguresci la tómnă va eşi în Braşov un ḑiariu nou al tribuniştilor vechi Ḑiariul va purta numele „Tribuna Vechiă“, şi directorul politic va fi dl V. Mangra.

Gurile rele susţin, că domnul V. Mangra pentru acea a tot acusat pre actualii conducĕtorii ai „Tribunei“, că ei vênéză numai interese de bani, ca se ajungă domnia sa la o posiţie sigură.

Acuma sĕ explică nexul causal.

P. S. Sa metropolitul primat e tractat fără de nici o cruţare. Locotenenţa metropolitană a dat ordin, că I. P. S. Sa sĕ fie îmbrăcat în rassă de călugăr şi tractat cu tótă vigórea călugărismului.

Stareţul dela mănăstirea Căldăruşani a şi executat acel ordin.

Amĕnunte despre metropolitul primat. Cetim în „Timpul“ de Mercuri:

Relativ la chilia în care a fost aşeḑat I. P. S. Sa metropolitul Ghenadie la mănăstirea Căldăruşani, un confrate publică următórele amĕnunte:

Chilia în care a fost aşeḑat metropolitul Ghenadie e una din cele mai umede, mai mici şi mai ruinate din mănăstire. E situată în dosul bisericei între latrină şi uşa unei pivniţe. Sórele nu străbate nici odată din causa bisericei. Gémurile sunt sparte, uşa nu se închide.

Mobiliarul se compune din o laviţă de scânduri acoperită cu o rogojină ruptă, un dos de pernă şi altul de saltea fără paie; un dulap şi un scaun cu trei picióre.

La observaţiunile ce fostul stareţ Pafnutie face lui Procopie. acesta îi rĕspunde că acéstă locuinţă e raiu pe lângă başca (chilia subterană) şi că îi prepară postul cu pâine şi apă dacă metropolitul Ghenadie va da cel mai mic semn de desaprobare, sau va afla că se tânguesce cuiva.

„Epoca“ de Mercuri aduce următórele:

În urma unei dorinţe mai înalte, nelegiuita locotenenţă metropolitană a fost nevoită sĕ revóce ordinul dat către stareţul mănăstirei Căldăruşani privitor la supunerea metropolitului primat la tóte rigorile monahismului.

Drept consecinţă a revocării silite a acestui ordin, stareţul Procopie s'a îmblânḑit atât de mult, încât de Sâm-

---

mai este pedepsit şi din partea autorităţilor civile, ba i-sĕ póte confişca sĕmênţa şi i-se póte lua şi dreptul de a mai profesa acésta meserie pentru viitor.

8. Indată după procurarea sĕmênţurilor este de a se lua din fie care sac singuratic câte 3 probe după cantitatea arĕtată la punct 1; acésta are sĕ se întêmple înaintea alor 2 martori şi după ce s'a mestecat bine sĕmênţa din fie-care sac.

Din cele 3 probe 2 sunt de a se trimite îndată ínstitutului de examinare. A treia probă sĕ sigiléză şi se păstréză de unul din cei doi martori chemaţi.

Şi sacii cu sĕmêuţa trebuesc sigilaţi şi puşi în o cameră închisă. Deodată trebue avisat şi liferantul despre trimiterea probei la institutul de examinare.

9. Pentru cercetarea sĕmênţei din partea institutului de examinare liferantul este scutit de ori-ce cheltuélă.

Cercetarea din partea institutului de examinare se face pentru soeietăţile de consum şi agricole pe nimica (gratis).

10. O cerere de despăgubire (pretenţiune) încetéză pentru acea sĕmênţă, care nu trebue supusă unei probe pe câmp, dacă s'a folosit deja, şi care din causa acésta nu se mai póte supune unei examinări, de asemenea dacă între primirea mărfei şi trimiterea probei la institutul de esaminare au trecut mai mult de 8 ḑile.

11. Plătirea se face la domiciliu liferantului şi anume cel mult patru sĕptĕmêni după primirea marfei. Nu se plătesce în timpul acesta, atunci i sĕ plătesce liferantului 6% dobêndă de întârḑiare.

12. Impachetarea are sĕ se facă în saci noi, buni. Dacă cumpĕrătoriul trimite el sacii, atunci liferantul este obligat a bonifica cumpĕrătoriului de fiecare sac de 50 kgr. câte 15—20 cr.

La reprimirea sacilor dat de liferant el nu póte fi obligat.

Acest contract s'a făcut în duplu eşemplar, un exemplar îl primesce comerciantul de sĕmênţuri N. N. în D. şi unul preşedintele reuniunei agricole din Porumbeni.

Porumbeni la . . . . .

Subscrierile.

Tot în felul acesta sĕ fac contractele şi pentru alte lucruri procurate în comun.

Bucuresci, 5 Iuliu 1896.

I. Cândea.

băta trecută nu mai trateză pe metropolit ca simplu monah, ci ca şef al bisericei române.

*

Alaltăieri s'a celebrat căsătoria d-şórei Balş cu dl Cantacuzino.

Nunii erau sĕ fie dl şi d-na Dim. Sturdza, rude de apróￃpe ale domnului Cantacuzino. Căsătoria s'a amânat însĕ până alaltăieri, din causă că dl Sturdza ţiné ca ea sĕ fie celebrată de un episcop, pe câtă vreme mirii s'au împotrivit la acésta din causa caterisirei scandalóse a metropolitului primat.

Dl Sturdza plecând în strĕinătate, căsătoria a fost celebrată de preotul dela biserica Kretzulescu.

După căsătorie invitaţii s'au adunat la un punch, la care a luat parte şi d-na Zoe Dim. Sturdza, soţia primului ministru, care spre surprinderea asistenţilor a ridicat un pahar „în sănătatea I. P. S. Sale metropolitului primat Ghenadie".

*

Aflăm că I P. S. Sa metropolitul primat va cere darea în judecată pentru calomnie a colectivistei „Gazeta".

Acest pamflet colectivist a publicat un articol cu ocasia spargerei sĕvêrşită la metropolie de Partenie, afirmând că metropolitul primat 'şi-a însuşit o cârjă pastorală de mare valóre a metropolitului Neofit, trăgênd de aici conclusia că I. P. S. Sa e „un hoţ".

Cât de miserabilă este acéstă calomnie reiese din faptul că I. P. S. Sa nici nu se născuse pe când trăia metropolitul Neofit. Ér în ce privesce cârja ce s'a găsit, ea a fost a episcopului Neofit de Rîmnic, dela care metropolitul, pe când era episcop de Argeş, a cumpĕrat-o cu un act în regulă.

O altă calomnie a „Gazetei" e că metropolitul ar fi sustras dela o mănăstire un tablou frumos representând pe Sf. Susana.

În adevĕr acest tablou se află în posesiunea I. P. S. Sale, dar el i-a fost dăruit de dl Dr. Nicolau din Câmpu-Lung.

Pentru aceste dóuĕ calomnii odióse, „Gazeta" va fi trasă în judecata Curţii cu juraţi.

Ĕtă la ce infamii recurge guvernul pentru a puté justifica banditismul sĕu.

Noutăţi.

Klau-Su-Csu-Chu-Pero. Acésta e titula organului oficios a ministrului de externe din China. Apare de vre-o câte-va sĕptĕmâni şi se ocupă apróￃpe numai cu afaceri strĕine. O telegramă din Petersburg spune că în curênd va publica numitul organ reformele, pe cari împĕratul chinesesc voiesce a întroduce pe terenul instrucţiunei publice şi a legislaţiunei.

* * *

Un nou postulat jidovesc. Numĕrul membrilor din camera magnaţilor se urcă la 394. O fóie cu perciuni spune, că dintre aceştia numai doi (o fi?! Red.) sunt jidani şi apoi e o nedreptate acésta, dacă vom lua în considerare multele servicii, pe cari naţiunea recipiată le aduce statului magiar, pretindem deci — ḑice fóia cu perciuni-ca cel puţin 12 magnaţi de ai nostri sĕ avem în camera magnaţilor. Se vede, că perciunaţii vreau sĕ fie representanţi după cele 12 seminţii alui Iacob.

Inainte numai Iacob-leben, că nu-ţi mai lipsesce mult până ce vei putea forma un sinedrion din ómeni de ai tĕi.

* * *

Foc. Aḑi diminéţă pe la órele 5 pacinicii locuitori ai oraşului nostru au fost conturbaţi prin nisce sunete de clopote neregulate, ce anunţau iscarea unui foc. S'a fost aprins o şură de paie tocmai la halta „pórta Ocnei" de cătră Şura-mare. Vêntul liniscit, focul de paie prin urmare numai decât a fost localisat, fără de a fi causat daune mai mari.

* * *

Lăcomia aduce mórte. Intr'un cupeu a trenului ce venia dela Predeal la Braşov unul dintre conductori a aflat o sticlă cu conţinut licid. Numai decât anunţă şi pe ceilalţi doi tovareşi ai sĕi despre norocul, ce a dat peste el şi se hotăresc a exhauria împreună conţinutul, care nu póte fi decât ceva beutură bună Efectul a fost cât se póte de drastic, deóre-ce sticla a conţinut vin amestecat cu otravă. Toţi trei conductorii au căḑut la pămênt fără consciinţă şi pe urmă au fost transportaţi în spitalul civil din Braşov, unde sĕ luptă cu mórtea. Proprietariul sticlei este urmărit de poliţie.

* * *

Pentru ce mint femeile? Aşa dară ele mint? Mi se pare că da, şi încă, după o statistică făcută de profesorul din Paris Lombrosó, ele mint apróￃpe de trei ori mai mult, decât bărbaţii. În Paris unde a apărut prima dată statistica lui Lombrosó, femeile sunt fórte iritate şi supĕrate asupra dênsului. Tóte femeile sĕ simt ofensate şi caută un bărbat nobil care le-ar puté apĕra. Damele din Paris, au avut mai multe interwievuri cu diteriţi bărbaţi de frunte, dar durere, acestia toţi au dat drept profesorului Lombrosó.

Între cei interwievaţi primul a fost Mercel Prevost. Fóia „Gil Blas" scrie, că tinĕrul Mercel nu numai că a dat dreptate lui Lombrosó, declarând, că femeile mint mai mult decât bărbaţii, dar el merge şi mai departe şi ḑice, că nu numai femeile mint, ci şi băieţii şi toţi slăbănogii, deóre-ce sîmburele minciunei zace în slăbiciune.

Femeile mint, ḑice Mercel, deóre-ce ele sunt cele mai slabe. Pentru femei minciuna este arma de apĕrare faţă cu sexul mai tare. Prin minciună femeile voiesc sĕ atragă asupra lor sentimentul compătimirei, ceea-ce nu arată alta, decât slăbiciunea, deóre-ce o fiinţă tare nici odată nu doresce sĕ fie compătimită. Afară de aceea, femeile mint şi pentru aceea, că pe ele nu le opresce nici o lege, ori convenţiune socială. Minciuna lor nu le strică, deşi une-ori le causéză şi lor anumite neplăceri picante.

Un alt interwiev, ce l'au avut femeile parisiene cu Paul Hervieu, redactorul ḑiarului „Tenailles" este cam de acelaşi sens. Hervieu ḑice, că femeile mint, deóre-ce în societate ele au un rol de a dóua mână. Aşa, de exemplu, un servitor, un birjar, cu un cuvênt ori-ce individ aflător în serviciu umblă din cas în cas sĕ înşele cu minciuni pe stăpânul sĕu, pe când stăpânul nici odată n'are lipsă sĕ mintă înaintea lor.

Tot astfel Hervieu ḑice, că pentru femeie minciuna este arma slăbiciunei faţă cu puterea. Pentru a dovedí mai bine acésta, Hervieu aduce şi un exemplu: Poftiţi, ḑice el, şi puneţi o pisică faţă în faţă cu un câne. Cânele ar voi sĕ atace pe pisică dar atunci pisica sĕ sburlesce asupra cânelui, voind sĕ şi arete puterea, pe care o are. Asta nu e altceva, decât minciuna pisicei faţă cu cânele, simţindu-se ea (pisica) mai slabă.

Al treilea interview, ce l'au avut femeile parisiene cu Maurice Barrés, redactorul ḑiarului „Journée parlamentaire", a avut cu totul alt resultat. Acesta este un apĕrător al „sexului frumos" şi ḑice, că se înşélă fórte tare cine crede, că femeile mint mai mult decât bărbaţii. Lucrul stă cu totul altfel.

În politică, în viéţa publică, în societate, în tot locul, pretutindenea unde bărbaţii jócă un rol, luptă şi eluptă numai şi nu mai cu acea armă pustiitóre, ce se numesce minciună.

Într'un program politic de vorbire, într'o prelegere a unui profesor de filosofie în scrierile romanţierilor: în tóte acestea sunt mai multe minciuni decât în tóte inimile femeiesci.

Barrés mai ḑice, că femeile nu sĕ pot asĕmĕna în minciuni cu bărbaţii. Bărbaţii sunt cei dintâiu mincinoşi. Din contră însĕ, femeile sunt pururea sincere şi vor rĕmânea pentru veci embleme sincerităţii. Asta o ḑice dl Barrés. Cine nu scie ce e femeia n'are decât sĕ 'l crédă!...

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna", cu finea anului scolar 1895/96.

(Incheiere).

2. Activitatea comitetului.

Comitetul şi-a început activitatea sa îndată după constituire, alegêndu-şi în prima şedinţă ţinută la 19 Sept. 1895 de notar şi referent al sĕu pe Grigoriu Maniţiu, cleric a. al III lea. — Tot în acea şedinţă s'a denumit comisiunea controlătóre şi bibliografică. În decursul anului scolar comitetul a ţinut 26 şedinţe dintre cari 21 ordinare, ér 5 extraordinare conduse tóte de preşed. ord. Victor Păcală cl. a al III-lea. In aceste şedinţe s'au adus 57 concluse. Unele s'au executat, căḑênd în competinţa comitetului, de-adreptul de comitet, ér altele au fost promovate spre competentă afacere societăţii.

În discuţiune s'au luat de comitet 17 operate, 8 menite a fi cetite la şedinţa festivă şi 9 a fi induse în fóia „Musa". Dintre aceste operate 14 au fost înaintate împreună cu criticele lor societăţii spre ulterióră afacere.

Declamaţiuni s'au însinuat 13.

Ca afaceri administrative interne amintim:

a) Alegerea celor 2 comisiuni permanente, una controlătóre, care s'a îngrijit, ca funcţionarii sĕ-'şi împlinéscă conscienţios agendele oficiilor lor, ér alta bibliografică, care urmărind bibliografia, a propus comitetului cumpĕrarea mai multor cărţi de valóre pe séma bibliotecii.

În fine comitetul a grijit, ca organ executiv al societăţii de mersul regulat al afacerilor societăţii, făcêndu-i propunerile de lipsă pentru promovarea intereselor şi a întreprins paşii necesari între executarea exactă a concluselor aduse de societate.

Averea societăţii cu finea anului.

A) Biblioteca.

1. Cărţile.

La începutul anului biblioteca numĕra 2188 opuri în 2282 volume, 483 fascicule. In decursul anului s'a înmulţit cu 88 op. şi 98 vol. 2 fasc., prin urmare numĕră cu finea anului 1895—96 2276 opuri în 2380 volume şi 485 fasc.

Biblioteca patristică, care se administréză separat şi cuprinde 45 autori, nu s'a înmulţit în anul acesta, deci numĕră tot 45 opuri, 65 vol. 39 fasc Adăugênd acestea la cele de mai sus resultă un numĕr de 2321 opuri în 2445 vol. 524 fasc.

La acest crescământ îmbucurătar a ajuns biblioteca parte prin donaţiuni, parte prin cumpĕrare din fondul societăţii şi prin compactarea jurnalelor complete.

Cu recunoscinţă adênc simţită însemnăm aici numele p. t. domni donatori şi a diferitelor societăţi şi redacţiuni don.

I. Academia română:

1. Din etymologicum Magnum Romaniae din vol. al III-lea de Hajdĕu 2 fascicule.
2. Lege, statute, regulamente şi decisiuni ale Academiei române 1 op 1 vol.
3. Acte şi documente relative la istoria renascerei României, publicate de Ghenadie Petrescu, Dimitrie A. Sturdza şi Dimitrie C. Sturdza, 1 op. 7 vol.
4. Analele Academiei române 1892—1893, 1 op 1 vol.
5. Analele Academiei române 1893—1894, 1 op. 1 vol.
6. Analele Acagemiei române 1894—1895, 3 op. 3 vol.
7. Igiena ţĕranului român de Dr. G. Crăiniceanu 1 op. 1 vol.
8. Igiena ţĕranului de Dr. Manolescu 1 op. 1 vol.

II. Asociaţiunea transilvană:

9. Povesti din popor, de I. Pop Reteganul 1 op. 1 vol.
10. Catalogul bibliotecii Asociaţ. transilvane 1 op. 1 vol.

III. Redacţiunea „Tribunei":

11. Cestiunea română din Transilvania şi Ungaria de Eugen Brote 1 op. 1 vol.

IV. Tipografia Aurora A. Todoran:

12. Predici pentru Dumineci de Iustin Popfiu 1 op. 1 vol.

V. Institutul tipografic T. L. Albini:

13. Monografia comunei Orlat de R. Simu 1 op. 1 vol.

VI. Redacţia „Revistei Orĕştiei":

14. „Tribuna şi Tribuniştii" de Ioan Slavici 1 op. 1 vol.

VII. Societatea academică „România Jună":

15. Raportul anual pe anul 1894—95 1 op. 1 vol.

VIII. Societatea academică „Junimea":

16 Raportul anual pe anul 1894—95 1 op. 1 vol.

IX. Direcţiunea gim. gr.-or. din Braşov

17. Programa de pe an. 1894—95 1 op. 1 vol.

X. Direcţiunea gim. ev. lut. din Sibiiu

18. Programa gimnasiului pe an. 1895—96 1 op. 1 vol.

XI. Familia Ioan Popescu:

19. Istoria critică a românilor de B. P. Hajdĕu 1 op. 1 vol.
20. Miron Costin: Opere complete de V. A. Urechie 2 op. 2 vol.

XII. Dl Gavriil Hango:

21. Világ tőrténelem de Ventzel Ferencz 1 op. 1 vol.
22. Angol ország tőrténelme de Dr. Lázár Gyula 1 op. 1 vol.
23. A tudomány öszhangzásban a kinyilatkoztatással de Wiseman Miklos. 1 op. 1 vol.

24 Régi Magyar utazok Europában 1532—1770-ig 1 op. 1 vol.

XIII. Dl Ioan Russu Şirianul:

25. Dan, roman de Vlăhuţă 1 op. 1 vol.
26. Un an de luptă de Vlăhuţă 1 op. 1 vol.

XIV. Dl Dr. Elie Dăian:

27. Cartea durerii, trad. din limb. franc. de J. A. Nicolescu 1 op. 1 vol.

XV. Dl G. Bogdan Duică:

28. Indreptar practic în economia rurală de I. Baciu 1 op. 1 vol.

XVI. Dl Dr. George Maior şi autor.

29. România agricolă 1 op. 1 vol.

XVII. Dl Ioan Moţa şi autor.

30. Fără podóbe fără alaiu 1 op. 1 vol.

XVIII. Dl Ilarie Chendi:

31. Români călători de Ioan Călinderiu 1 op. 1 vol.

XIX. Dl Victor Pâcală:

32. Beschreibungen über das wesen der Gottheit der menschlichen Natur u. schriftlichen Religion 2 op. 2 vol.
33. Codicele Mateiu Voilean 1 op. 1 vol.
34. Klostocks Lieder 1 op. 1 vol.
35. Leben u. Thaten des weiland hochwürdigen Pastors Rindvigius de Dr. C. F. Bardt.
36. Cunoscinţe practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. Wlassics 1 op. 1 vol.
38. Dracul şi femeia, roman 1 op. 1 vol.
38. Kristliches Volk, wach auf! Dr. Lueger 1 op. 1 vol.
39. Unser Feld-marschal 1 op. 1 vol.

XX. Dl Georgiu Maniţiu:

40. Istoria bisericéscă ort. rom. de Andreiu Br. de Şaguna 1 op. 1 vol.
41. Viaţa lui Vlad Ţepeş Vodă şi Mircea Vodă cel bĕtrân de D. Bolintinean 1 op 1 vol.
42. T. Livi, ab urbe condita lib. 1 – 5 1 op. 1 vol.
43. Grundrihs der deutschen Sprachlehre de F. Kern 1 op. 1 vol.
44. Leitfaden der Universal-Geschichte de E. Kapp 1 op. 1 vol.

XXI. Dl Ioan Dordea:

45. Prachtische ungarische Sprachlehre de I. V. Marton 1 op. 1 vol.
46. Der winnerische sekretär, de Samuel 1 op. 1 vol.

XXII. Dl Teofil Caliman:

47. Die Jrrfahrten der Odysseus, de E. Iordan 1 op. 1 vol.

XXIII. Dl Lazar Pavel:

48. Cura naturală de G. T. Miculescu 1 op. 1 vol.

XXIV. Dl Damaschin Bălescu:

49. Mica Fadetă de G. Sam. 1 op. 1 vol.

Din fondul societăţii s'au procurat 37 op. în 37 vol. Prin compactarea şi înregistrarea unor ḑiare şi foi periodice biblioteca s'a înmulţit cu 8 op. 8 vol.

2. Jurnale.

In decursul acestui an scolar societatea a putut pune la disposiţiunea membrilor ei 26 jurnale, pe cari parte le-a abonat din averea sa, parte le-a primit gratuit. Dintre acestea 4 teologice, 2 politico-bisericesci, 8 literare, 8 politice, 1 fóie musicală, 1 humoristică, 1 pedagogică, şi 1 de comerciu şi industrie.

Jurnalele espuse spre cetire în sala de lectură au fost următórele:

1. „Tribuna", 2. „Telegraful Roman", 3. „Fóia Poporului", 4. „Tageblatt", 5. „Biserica ortodoxă" 6. „Viéţa", 7. „Convorbiri literare", 8. „Revista nóuă", 9. România musicală", 10 „Biserica ort. rom". 11 „Lumea ilustrată", 12. „Deşteptarea", 13. Candela", 14. „Gazeta Bucovinei", 15. „Familia", 16. „Vatra", 17. „Vulturul", 18. „Dreptatea", 19. „Fóia de Dumineca", 20. „Fóia Diecesană", 21. „Revista critică literară", 22. „Unirea", 23. „Gazeta Transilvaniei", 24. „Revista Orăştiei", 25. „Amicul Tinerimii". 26. „Revista Lipovei", 27. „Nép-tanitók lapja".

Din almanachul, ce l'a edat societatea ca suvenire de primul sĕu iubileu, sĕ mai află disponibile 210 esemplare, ér catalóge 153.

B) Cassa

Starea cassei cu finea anului scol. e de 1175 fl. 6 cr. Venitul brut este de 278 fl. 96 cr. din care substragêndu-se spesele în suma de 204 fl. 6 cr. resultă un venit curat de 74 fl. 20 cr. Averea societăţii în bani se compune preste tot:

1. Din un scris fonciar în valóre de 1000 coróne.

2. Din suma de 432 fl. şi 84 cr. care este depusă la institutul de credit şi economii „Albina“.

3. Din fondul de ajutorare, care în decursul an. s'a urcat la suma de 236 fl. 43 cr. de asemenea depuşi la „Albina“ şi în fine

4. Din suma de 5 fl. 79 cr. care e disponibilă la cassar.

Conform dispoziţiunilor din statute 10% din venitul brut s'au adus la capitalul neatingibil, completêndu-l la suma de 624 fl. 39 cr.

C) Archiva.

În archivă au întrat în decursul anului scolar 1895/96 68 acte, cari tóte sunt petrecute în protocolul de esibite şi alăturate la actele anilor precedenţi. Tot în archivă şi sub îngrijirea archivarului se află şi colecţiunea numismatică şi cea de cântări.

I. Colecţiunea numismatică a crescut prin donaţiuni cu 7 bucăţi în valóre nom. de 77 cr., cari adăugêndu-se la celelalte din anul trecut dau numărul de 257 piese în valóre de 32 fl. $95^1/_2$ cr. v. a. 2 lei, $^1/_2$ liră, 15 stotnichi, 16 baiochii şi o suliţă veche.

II. Colecţiunea de cântări încă s'a înmulţit cu mai multe piese musicale procurate pe banii societăţii.

D) Sale, Mobiliar.

Precum în anii trecuţi aşa şi în acest an s'au pus la disposiţia societăţii din partea seminariului 2 odăi, una a fost întrebuinţată ca sală de lectură, ér alta pentru păstrarea dulapurilor cu cărţi şi a altor obiecte.

Valórea în bani a mobiliarului ce 'l posede societatea în present trece preste suma de 500 fl.

3. Apendice.

La locul acesta nu putem trece cu vederea de a aminti împrejurarea îmbucurătóre că în sinul societăţii nóstre în decursul anului acestuia s'a observat o mişcare plină de viéţă şi o interesare deosebită, ceea-ce a fost de natură, de a desvolta şi creşte puterile vii ale societăţii şi a realisa în tóte privinţele progrese satisfăcĕtóre.

Fie dară, ca activitatea roditóre a societăţii sĕ înteţéscă puterile membrilor ei şi de aci încolo, dispunêndu-'i spre o lucrare tot mai zelósă în interesul societăţii şi în folosul lor propriu.

Fie, ca membrii ei presenţi şi viitori prin graiu viu şi în scris, prin mijlóce intelectuale şi materiale, din inimă şi suflet: Societatea „Andreiu Şaguna“ sĕ o iubéscă, sĕ o sprijinéscă, sĕ o păstreze şi desvólte!

Cu acestea terminându-şi comitetul agendele sale şi mulţumind pentru încrederea pusă în el, consciu, că 'şi-a dat tótă silinţa întru împlinirea datorinţei sale, cere ca on. societate sĕ binevoéscă a-'i da absolutoriul.

Sibiiu, în 16 Iuniu 1896 st. v.

Pentru comitet:

Victor Păcală, preşedinte. *Gregoriu Maniţiu*, notariul comit.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXVII Cohalm al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român se va ţinea în ḑiua de sf. Ilie 20 Iuliu st. v. a. c. la 2 óre p. m. în sala scólei române gr.-or. din opidul Cohalm cu următórea

Programă:

1. Deschiderea adunărei prin direct. desp.
2. Constatarea membrilor, inscrierea de membrii noi şi încassarea taxelor.
3. Raportul subcomitetului şi al cassariului.
4. Alegerea unui actuar.
5. Defigerea locului adunărei generale proxime.
6. Inchiderea adunărei.

Cohalm, în 19 Iuniu 1896.

N. D. Mircea, director. *I. Bănuţiu*, actuar provisor.

Nr. 3215/896 [67] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar devenit vacant în comuna Ludoşul mare se escrie prin acésta concurs în următórele emolumente:

1.	Salar anual de	fl. 400
2.	Bani de cuartir	fl. 40
3.	Relut de lemne	fl. 34
4.	Pauşal de cancelarie	fl. 40
5.	Pauşal de călătorie	fl. 100

6. Competenţele normate în statutul aprobat.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I 1883 au de a se presenta subscrisului până în 10 August a. c. după améḑi la 6 óre.

Protopretor cercual:
Mangesius.

Nr. 29/896. Com. par. [68] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al 3-lea şi al 4-lea învĕţătoriu la scóla gr.-orientală din Poplaca, se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din acestea dóuĕ posturi sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de locuinţă cu 15 fl. v. a. şi
3. Relut de lemne cu 25 fl. v. a. şi se solvesc din casa bisericei în rate cuartale anticipative.

Concurenţii vor fi datori a dovedí înainte de alegere destoinicia în cântări şi tipic, avênd un învĕţătoriu ales obligamêntul de a cânta cu tinerimea scolară în cor la fie-care liturgiă, ér concursele, instruate conform legilor din vigóre, au de a le înainta oficiului ppresbiteral gr.-or. din Sibiiu.

Purtarea agendelor direcţiunei scolare, (remunerată special cu 50 fl.) precum şi instrucţia în scóla de repetiţiune şi în cea de pomărit, ca şi cântarea în cele 2 străni bisericesci se va împărţí prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul didactic — la începutul anului scolastic — între toţi 4 învĕţătorii.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ţinută în 19 Maiu 1896.

Preşedinte:
Aureliu Milea,
notariu com.

Nr. 590/896.

Cu scirea şi consimţĕmêntul subscrisului.

Sibiiu, 5/17 Iuliu 1896.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 284 Scol. [65] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale greco-orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

2. Cacova, cu salariu de 300 fl. şi adecă 60 fl. din cassa comunală, 140 fl. din repartiţiune, şi 100 fl. ajutoriu dela stat şi cuartir.

3. Berghin, cu salariu de 300 fl. şi adecă 196 fl. în bani, şi 104 în naturalii (dela 131 familii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit) cuartir şi grădină.

4. Şugag, cu salariu anual de 300 fl. care se solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir liber, 10 fl. pentru grădină şi 10 fl. pentru lemne de încălḑit.

5. Ohaba, dóue posturi, cu salariu de 300 fl; cuartir şi grădină şi câte 1 stânjin de lemne de încălḑit;

6. Pianul de jos, dóuĕ posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl. ce sĕ solvesce în rate treilunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul scólei şi lemnele trebuinciose.

7. Pianul de sus, cu salariu anual de 300 fl. ce sĕ solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir şi grădină.

8. Rĕchita, cu salariu anual de 300 fl. din alodiul comunal şi cuartir.

9. Deal, un post de adjunct de învĕţător cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi grădină.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 28 Maiu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Szám. 11854 IV—1896 [62] 3—3

Pályázati hírdetmény.

Szebenvármegyében Ujegyház székhelyen űresedésbe jött 400 frt. évi fizetés és 30 frt. évi irodai és szertárbér, továbbá a kiépitett utak minden kilométerje után számitott 4 frt. és a kiépitettlen utak minden kilométerje után számitott 2 frt. évi úti átalány élvezetével egybekőtőtt tőrvényhatósági utmesteri allásra ezennel pályázatot nyitok.

Pályázni ohajtok felhivatnak, hogy az 1890 évi I t. czikk 178-a valamint az ennek alapján alkotott vármegyei Szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket 1896 évi julius hó 15-ig hozzám nyuitsák be.

Nagy-Szeben, 1896 évi junius hó 1én.

Alispán helyett:
Tóbiás,
várm. főjegyzö.

Nr. 112/896. [64] 2—3

CONCURS.

După-ce Venerabilul consistoriu prin ordonanţa Nr. 2370 Bis. ex 12 l. c. a cassat alegerea sĕvêrşită la 22 Ianuariu 1895 pentru întregirea postului al treilea de paroch devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu, sĕ publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenţii la acéstă parochie au sĕ producă următórele documente conform §. 15, lit. *a)* a Regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobre 1878 şi anume:

1. Că sunt Români de religiunea greco-orientală.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat o scólă medie şi au făcut examenul de maturitate cu succes bun.
4. Că au absolvat cu succes bun cursul teologic la vre-un institut român gr.-or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut examenul de cualificaţiune preoţéscă cu calcul distins.
6. Atestat de sănĕtate.
7. Alte documente eventuale despre aplicaţiunea din timpul din urmă, sau eventuale absolutorii şi atestate obţinute despre absolvarea vre-unei facultăţi universitare sau academice, care le va da preferinţă.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scóle medii şi cursul teologic de trei ani suma de 800 fl. v. a.; dacă însĕ parochul ales va mai fi absolvat şi vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v a.;

b) Cinci cuincuenale de câte 10% din salariul fundamental;

c) Cuartir natural, éră până la predarea lui bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) Venitele stolare îndatinate;

e) Drept de pensiune conform statutelor existente pentru parochii nostrii.

Concurenţii sunt datori până la expirarea terminului de concurs a sĕ presenta în biserică, a cânta şi a ţiné predică de probă.

Suplicele sĕ vor aşterne în terminul fixat Rever. domn Ioan Petric, protopresbiter local, însoţite de un Revers, prin care sĕ declară, că parochul ales sĕ va supune şi conforma întru tóte datinilor, obiceiurilor şi instrucţiunilor presente şi viitóre ale bisericei nóstre.

Braşov, din şedinţa comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae, ţinută la 21 Iuniu 1896 st. v.

David Almăşan, preşedinte. *Arseniu Vlaicu*, secretariu.

În conţelegere cu subscrisul:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 21—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Marți, 9/21 Iuliu 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Recepțiunea Ovreilor.

Germanul are un proverb, al cărui sens e, că nimica nu se întreprinde sub sóre cu atâta finețâ, ca sĕ nu ésă la ivélă adevĕratele motive.

Proverbul acesta mi-a venit în minte când am cetit din diarul „Budapesti Hirlap“ de alaltăieri prețul, pentru care s'a forțat legea privitóre la recepțiunea confesiunei Ovreilor.

În desbaterile parlamentare nu odată s'a declarat ministrul de justiție de atunci, actualul president al casei de jos, Desideriu Szilágyi, că mari interese naționale pretind votarea legilor bisericesci.

S'au ferit însĕ ca de foc ministrii radicali de atunci de o explicare mai amĕnunțită, și acésta nu fără cuvênt. Legile cele nóue s'au făcut în numele liberalismului, cu sântul liberalism au fost motivate pentru streinătate. Era deci interes de tactică retăcerea importantelor motive ascunse.

Din tómna anului trecut legile au întrat în vigóre.

În vara acestui an s'a sĕrbat aniversarea milenară a întemeierii statului.

Trăim deci în anul milenar, am întrat în al doilea mileniu, deci acuma nu mai e nevoie — ca sĕ vorbim ca cei din România, — nu mai e nevoie de a ascunde adevĕratul scop al legilor politice-bisericesci.

Mai dilele trecute un diariu care are intime legături cu ministeriul de culte „Pesti Napló“, a venit și ne-a spus motivele, pentru cari s'a adus legea cu căsătoria civilă.

Ni-s'a spus adecă, că Magiarii cu legea pentru forțata însușire a limbei magiare nu au câștigat nimica. A trebuit deci sĕ fie adusă căsătoria civilă, ca ce n'a putut face limba magiară în scólă, acea sĕ o facă viéța socială prin căsătoria civilă: magiarisarea.

Sĕ se sfărime legăturile vechi, cari au ținut pre Român legat de biserica și de némul sĕu, sĕ se dărime instituțiunile bisericesci, cu sistem sĕ fie poporul rupt de către parochul sĕu, de către biserica sa, de către datinile sale, de către limba sa, ca apoi sĕ se pótă contopí în rasa magiară.

Aceste motive s'au avut în vedere când s'a adus legea pentru recepțiunea confesiunei israelite.

Tendința legei a fost și este, ca jidanii sĕ se contopéscă total în rassa magiară. Acesta e scopul final, de aceea a trebuit sĕ fie umilite bisericile creștine, de aceea a trebuit sĕ fie pus moralul bisericei lui Christos pe o linie cu moralul Jidanilor, de aceea a trebuit declarată reciprocitatea între bisericile creștine cu cele necreștine, în cele din urmă de aceea a trebuit sĕ fie întrodus ca principiu al statului: neconfesionalitatea.

Destăinuirile acestea sunt caracteristica situațiunei, și acésta bine sĕ ni-o notăm.

Scopul final e înmulțirea rasei magiare.

Înmulțirea sĕ póte face numai *prin contopire* de acea s'a adus legea cu recepțiunea confesiunei israelite.

Dară cum a venit lumea la acéstă destăinuire?

Cum? Étă cum:

Din incidentul congresului didactic în capitala țĕrei au ținut și învĕțătorii jidovi congres special, în care au luat conclusul: *ca istoria jidovimei din patrie sè se învețe în legătură cu istoria patriei; sè se procure cărți pentru junime, cări sĕ îmbogățéscă inimile tineretului în direcțiune națională și confesională; slușba bisericéscă trebue astfel întocmită, ca sĕ se pótă desvolta atât sentimentele patriotice, cât și cele de alipire către poporul jidovesc; problema scólei poporale jidovesci e, că pe lângă cântecele naționale sĕ ʃacă populare și esistentele cântece jidovesci.*

Aceste au scos din sărite presa unguréscă, și jidanilor li se face grozave imputări pentru ce nu voesc sĕ se contopéscă în rassa magiară.

Pentru edificarea cetitorilor publicăm articolul dela al doilea loc din diariul amintit.

Étă-l:

Imi țin de datorința mea patriotică a-mi espune pentru apĕrarea drepturilor și a viitoriului națiunei magiare și a statului național magiar, vederile mele contrare acestor decisiuni, absolute însĕ nu în contra compatrioților nostri jidani, pe cari totdéuna sincer i-am stimat și pe cari i-am privit și-i privesc și astădi ca o parte integrantă folositóre și necesară a națiunei nóstre magiare.

Punctul doi din conclus e acesta: „Sĕ se învețe istoria jidovilor cetățeni în legătură cu istoria națională“; al 3-lea punct „trebue sĕ ne îngrijim de scrieri pentru tinerime, cari sĕ alimenteze inimile copiilor în sens național și confesional“; al 4-lea punct: „cultul divin pentru tinerime trebue de așa întocmit, ca acela sĕ servéscă pentru desvoltarea atât a simțemintelor sfinte de patriotism, precum și a alipirei către poporul jidovesc“; al 6-lea punct: „chemarea instrucțiunei în scólele poporale jidovesci pe lângă cunoscerea poesiilor nóstre naționale e indigenarea poesiilor jidovesci obveniente“.

Proiectul — dice raportorul diariului — a fost obiectul unei lungi discuții. Hoffmann Mor susține, că conceptul magiar și jidan e acelaș. Jidanii în Ungaria nu au istorie specială, deórece istoria lor e istoria națiunei magiare. Istorie specială jidano-magiară nu esistă. . . . . . Au vorbit mai mulți, în urmă proiectul s'a primit. Vederile lui Hoffmann au fost delăturate.

Eu consider de trist lucrul acesta. Nu cred sĕ greșesc, când publice afirm, că majoritatea națiunei magiare apróbă vederile lui Hoffmann și ar fi dorit a vedé în conclus întruparea acelora. În decisiunile aceste se accentuéză alimentarea inimilor tineresci în sens național, desvoltarea simțĕmintelor de alipire către patrie și poporul jidovesc, impatriarea cântecelor jidovesci pe lângă cele naționale, expresiunea însĕ „național“ totdéuna se referesce mai mult la Jidan decât la Magiar; pondul principal în expresiunea: „simțĕmêntul sfânt de alipire către patrie și poporul jidovesc“ e pe jidovime, ér despre cel patriotic se pare a amintí numai așa preste mână; conclusul despre cunóscerea poesiilor naționale și impatriarea cântecelor jidovesci érăși favoriséză pe cele jidovesci, el doresce întreducerea și indigenarea de poesii străine și recomândă numai a cunósce pe cele naționale magiare.

După mine în tóte aceste Jidanul și jidovimea e tractat ca băiatul cel dulce, pe când Ungurul și ungurimea ca cel mașter. Istoria jidovéscă, cântecele jidovesci de o parte, istoria magiară și poesiile magiare de altă parte vor fi dóuĕ vlăstare diferite în natura și desvoltarea lor, cari sădite pe terenul scólelor poporale jidovesci prin împărțirea sucului și prin o eventuală alimentare negală se vor nimicí unul pe altul. Unul va strălucí și se va întărí, ér celalalt va tângí și nu va puté ajunge la o adevĕrată putere de viéță.

Mĕ tem, că cântecele nóuĕ jidovesci vor suge prea multă putere nutritóre din poesiile naționale magiare, acele se vor înmulți, dar nici când literatura magiară națională, nici simțĕmêntul magiar național prin acelea nu sĕ va întări. Intrégă viéța simțĕmintelor sufletesci a acelei tinerimi jidovesci, care din tot și cu tot sufletul voesce a se numĕra la tinerimea magiară națională, trebue formată esclusiv și cu o dragoste deosebită numai și numai din mărgăritarele poesiei magiare naționale și din bogăția idealelor sale.

Mie totdéuna mi bătător la ochi, când unul sau altul dintre eminenții nostrii jidani citéză din Lessing și Goethe, până când și noi avem un Bajza și un Vörösmarthy. Óre generațiunea jidovéscă viitóre nu va cita în scrierile și vorbirile sale poesii jidovesci în loc de Petőfi și Arany?

Metoda, prea scósă în relief în conclusul numit despre instrucțiunea istoriei și a poesiei jidovesci în scólele poporale jidane va face atât de viuă și va înrădăcina deja în sufletul copilului jidan consciința națională jidovéscă atât de mult, încât nu numai, că va îngreuna fórte contopirea sinceră și internă cu națiunea magiară, ci contopirea într'o națiune în etatea lor de bărbați va fi chiar imposibilă după proverbul latin: *„Ouid nova testa capit, id veterata sapit“*, adecă gustul dela óla cea nóuă se simte și după-ce óla se învechește.

Noi numai contopirea în înțelesul cel mai larg al cuvêntului o privim ca serviciu adevĕrat și nici decum patriotismul utilitar și contopirea așa numai (félig-meddig) pe jumĕtate. Cu aceste își încuraja națiunea marele idealist br. Eötvös Iózsef în anul 1861, când pleda pentru înarticularea în lege a emancipării jidovesci. Aceste a îndemnat pe ministrii Wekerle-Szilágyi-Csáky sĕ lupte pentru recepțiune aprópe în contra protestelor întregii lumii catolice. Intr'o țéră catolică cum e Ungaria, recepțiunea a fost

FOIȚA.

Asigurarea de viéță.

> „Acésta este puterea tainică a legăturei omenesci, că pe când ajuți pe alții sĕ te ajuți și pe tine însuți“.

In camera dinapoi a cârciumei „la Plug“ din comuna Porumbeni avu loc astăséră o discuție fórte plăcută. Între cunoscuții cei vechi vedem de astădată și un strĕin, care sĕ numesce inspector. Nu este însĕ un inspector de drumuri, nici de dare, dar nici de poliție, el este un inspector de asigurare.

El a discutat deja de pe diuă cu învĕțătorul, cu notarul și cu alți ómeni din sat pentru de a încheia cu ei contracte de asigurări pe viéță și de a câștiga pe unul din ei ca agent al societăței de asigurare. La întrarea mea în cameră inspectorul povestea tocmai următórele:

„Mai în dilele trecute am vĕdut o mamă cu o grămadă de copii plângênd pe mormêntul părintelui mort în flórea vieții“. „Este o întêmplare fórte tristă diceau ómenii din jurul lui, avere nu a rĕmas mai de loc după cel mort și mama singură nu este în stare se créscă atâția copii!“ „Da, da am dis eu, este fórte trist, că omul cât a fost în viéță nu a căutat sĕ pună ceva la o parte pentru copii lui“.

La vorbele mele replică unul din cei de fața: „De unde sĕ fie și pus acel om ceva la o parte? Nici el și nici nevasta lui nu au avut mai nimic dela părinți. Ce e drept de muncit au muncit amêndoi destul și de trăit încă au trăit fórte retrași, dar cât timp nu le-a trebuit până s'au putut pune și ei în rênd cu lumea, că precum v'am spus ei la început au fost sĕraci lipiți pămêntului, dacă au aninat ceva parale, au trebuit sĕ mai cumpere câte un pămênt, căci o casă cu atâția copii cere pâne.

La așa ceva am rĕspuns eu: „Da, omul acesta pe lângă tóte cheltuelile tot ar fi putut sĕ lase ceva bani gata pe urma lui, dacă ar fi plătit dela etatea de 25 sau 30 ani la o societate de asigurare pe fie-care pătrar de an câte 4—6 fl.; acum vĕduva rĕmasă cu atâția copii ar fi primit dela acea societate suma rotundă de 1000 fl. Acésta sumă ar fi fost mai bună decât un pămênt mai mult care l'a cumpĕrat. De regulă vĕduvile și orfanii sunt siliți a vinde unele din pămênturi spre a acoperi datoriile existente.

Cum de binefăcĕtóre însĕ nu sĕ arată la casuri de mórte- o avere în bani gata, fie ea cât de mică? Cu o inimă liniștită omul totdéuna póte privi la mórte dacă și-a asigurat viéța: căci el are dulcea consciință a se fi înrijit pentru iubiți sĕi și după mórte“.

„Prin contractarea unei asigurări de viéță, noi nu putem prolungi viéța destinată de provedința divină, dar noi prin așa ceva prolungim preingrijirea pentru moștenitorii nostri, ca ei la o mórte neașteptată sĕ fie scutiți de miseria cea mai amară. Dar prelungim prin așa ceva într'un mod óre care și viéța fiind-că liniscea sufletéscă de a fi grijit pentru urmașii nostri și după mórte, ne întăresce puterile“.

„Am vĕdut până aci că asigurările de viéță au de scop de a asigura moștenitorilor (urmașilor) o avere óre-care, ele servesc și pentru asigurarea unei bĕtrâneți fără griji precum și pentru câștigarea unui capital pencopii până la etatea când au de a începe o viéța pentru ei sau pentru zestrea fetelor, cari în diua de adi nu se mai pot căpătuí fără zestre, căci fie care candidat de însurătóre, fie cât de nătâng întrébă de zestre. Un alt favor nu neînsemnat ne mai dau asigurările de viéță, că un om asigurat are mai mult credit, și la un cas de nevoie mai cu grabă găsesce bani, decât unul neasigurat căci unui om asigurat de aceea i se dă preferință, pentru-că el a căutat a face un capital pentru familia lui fără de a fi indemnat de cineva și a dóua la așa un om nici odată nu-i e témă de a se perde banii, căci societatea de asigurare la cas de nevoie ia asuprași datoria până la o sumă óre-care“.

La vorbele acestea ale inspectorului, rĕspunse nenea George: „Dacă m'am asigurat odată pentru foc, grindină și vite, am făcut totul, ce trebuia sĕ fac ca om care-și cunósce datorința. Asigurările de viéță pot fi bune pentru funcționari și alți ómeni, pentru noi țĕranii însĕ nu fac. Eu sunt sănătos, tinĕr și în putere, pentru ce sĕ mĕ gândesc deja de acum la mórte? N'aduce anul ce-aduce césul! După ce se vor fi făcut odată copii mei mari, vor trăí și ei ca alții în lume. Tatăl meu încă nu s'a fost asigurat și noi toți ne-am făcut mari, și ne-am făcut și ceva avere. Afară de acestea, acésta este numai o cheltuiélă grea, și cheltueli avem deja destule și dacă murim, tot rĕmâne moșia, că nu o ducem cu noi în pămênt“.

un act, pe care în secolul de faţă, pe cale pacinică nici o naţiune nu l'a întrupat. Naţiunea magiară a dat totul în cele dóuĕ legi compatrioţilor nostri jidani, le-a deschis calea spre îmbogăţire, le-a dat ocasiune pentru de a putea deveni distinşi şi erudiţi cetăţeni, prin urmare cu drept póte pretinde ca şi ei sĕ fie gata a jertfi totul pentru patrie, sĕ se simtă şi sĕ se afirme nu ca jidani, nu de jumĕtate, ci magiari în tótă puterea cuvêntului, ér basa la acésta sĕ o depună şi pregătéscă deja în scólele lor poporale — dacă peste tot mai e de lipsă se mai fie scólă poporală jidovéscă deosebită, de cea magiară. Scóla poporană jidovéscă presupune naţionalitate jidovéscă, ceea-ce compatrioţii nostri ovrei nu cunosc şi nu pretind, ca bună-óră Românii, Sêrbii şi Slovacii, ei sĕ consideră şi se numĕră ca aparţinĕtori naţiunei magiare. Aceea nu mi-o pot eu esplica, că pentru-ce nu ar putea învĕţa băeţii şi copilele israelite în scólele poporale magiare? Un seminar teologic jidovesc aflu de necesar pentru religiunea lor, aceea numai acolo şi-o pot însuşi cu temeiu; scóla poporană şi gimnasiul însĕ tocmai în interesul educaţiunei lor în spirit magiar nu le aflu de indispensabile.

Planul de învĕţămênt, materialul şi metoda pentru scólele poporane jidovesci aşa după-cum le-a presentat dl Bernát Schőn în proiectul sĕu nu forméḑă cimentul, care sĕ lege nedespărţit inimile tinerimei jidovesci de naţiunea magiară şi statul magiar, şi sĕ întăréscă în ei simţĕmêntul de unitate naţională, ci din contră e apă despărţitóre, care face imposibilă deplina lor înrudire în cele ale simţĕmintelor şi ale inimei.

Separarea de bună voie a conpatrioţilor nostri jidani pe tóte terenele publice şi sociale deja de pe acum îţi inspiră grózá. Au reuniuni şi instituţiuni jidovesci pentru sĕraci, orfani, surdo-muţi şi morboşi; sunt reuniuni economice jidovesci, sunt chiar şi ḑiare jidovesci. In prăvăliile lor de comerciu primesc mai bucuros băeţi şi copile de ai lor. Acésta îşi avea causa mai înainte, acuma însĕ după-ce legile ţĕrii i-au făcut perfect egali cu magiarii, cred, că ar fi timpul, ca sĕ nu mai continue cu separatismul acesta, ci aşa pe încetul acela se dispară cu totul. Eu aşa cred, că aceia pe cari naţiunea magiară i-a primit de concetăţeni ai sĕi cu drepturi egale, i-a declarat totodată de fraţi, prin urmare şi ei de aici încolo în societatea şi reuniunile lor trebue sĕ ocupe loc şi sĕ se simtă mai bine între fraţii lor.

Recunosc greutăţile acestei apropieri, dar cine doresce întărirea statului naţional magiar, acela trebue se nisuéscă serios la învingerea acelora. In acésta — cred — tot patriotul bun va consimţi cu mine.

Despre fostul prim-ministru al Angliei, lordul Beaconsfield toţi credeau, că e de origine englez, pe ministrul francez din 1848 Cremieux toţi îl recunosceau de francez, după cum de fapt nici nu esistă jidan englez şi jidan francez. In mine încă s'a format ilusia plăcută, că într'un viitor nu îndepărtat în Ungaria toţi jidanii vor fi magiari, ér atributul de jidan — de care ei şi acuma îşi légă mai mult numai idealul lor confesional îl vor abandona de bună voie. Cel mai puternic factor de a pregăti calea la acésta va fi organisarea scólei poporale în sensul statului magiar.

Iakab Elek.

Meetingul din Paris. Ḑiarul „Le Soleil“ din Paris publică următórea dare de sémă asupra meetingului ţinut la Paris de Români, Sêrbi şi Cehi:

„La ordinea ḑilei era „chestiunea naţionalităţilor din Ungaria“, ea a fost îndeosebi desfăşurată de către president, dl Flourens, care a făcut o expunere istorică a politicei externe austriace, constatând, că astăḑi 27 milióne din populaţiunea Austro-Ungariei stau fără nici un drept civil şi că în urma acesteia domnesce o nemulţumire generală. Austro-Ungaria trebue sĕ se prefacă în o Helveţie monarchică. Atunci va fi cu putinţă sĕ se părăséscă sistemul păcii înarmate.

La încheierea vorbirii, dl Flourens declară, că nu este datoria nóstră ca sĕ judecăm acusaţiunile expuse de oratori. Cu tóte acestea însĕ, nu este iertat a uita tradiţiile franceze, cari cer apĕrarea celor oprimaţi.

După acésta luà cuvêntul dl Zivadinovici, în numele comitetului sêrb. Oratorul ḑice, că mileniul în special n'a avut altă menire decât a seduce publicul european cu privire la însemnătatea naţionalităţilor din Ungaria.

Oratorul face apoi pe scurt resumatul istoriei Sêrbilor din Ungariei. Amintesce luptele curagióse ce acestia au purtat contra Turcilor şi declară, că creştinismul are aci multe casuri spre a mulţumí Sêrbilor pentru existenţa sa. Naţionalitatea şi independenţa lor a fost recunoscută de legile statului. Libertatea cultului şi limbii lor a fost recunoscută, dar tóte libertăţile lor au dispărut în urma despotismului magiar. Mai mult însĕ au suferit nefericitele provincii sêrbesci Bosnia şi Herţegovina, cari sunt ocupate de Austro-Ungaria. Oratorul arată că Sêrbii din Ungaria sunt expuşi atâtor persecuţiuni teribile, încât astăḑi regretă apunerea stăpânirii turcesci.

După acésta dl Ocăşianu, presidentul comitetului românesc, ţinu un discurs nu mai puţin remarcabil, în interesul locuitorilor români transilvăneni, cari sunt expuşi unei serii de mĕsuri tiranice de către guvernul magiar şi sunt pe deplin excluşi din viéţa politică, astfel că au devenit o naţiune împilată în chiar ţara protopărinţilor lor şi sunt despoiaţi de cele mai sfinte drepturi.

Atât acest orator, cât şi Schmidt-Beauchez, presidentul comitetului ceho-slovac, care vorbí în acelaşi sens, fură viu aplaudaţi.

La sfêrşit adunarea primí o ordine de ḑi, protestând împotriva mileniului, pentru-că acesta, în prima linie, are scopul de a rĕspândí în lumea civilisată o opinie cu desĕvêrşire falsă cu privire la situaţia generală a naţionalităţilor nemagiare.

Resoluţia luată declară că sprijinesce pretensiunile naţionalităţilor, pretensiuni cari sunt basate pe cele mai elementare principii ale justiţiei omenesci“.

Étă, după ḑiarul „Le Temps“, şi textul resoluţiei votată de cei presenţi la meeting:

„Adunarea întrunită la 11 Iuliu 1896 în sala Wagram, sub presidenţia dlui Flourens, după-ce a ascultat pe oratorii Sêrbilor, Românilor şi Ceho-Slavilor, cari au desfăşurat posiţia istorică, etnícă, naţională şi politică a acestor naţionalităţi, declară că Francia, în aceste naţionalităţi, vede pe amicii sĕi sinceri şi probaţi, va face totul pentru eliberarea lor naţională şi politică şi va lucra neobosit ca tóte naţionalităţile din Ungaria sĕ se bucure de libertate cetăţenéscă şi politică deplină, fără a ţiné sémă de originea lor“.

(„Timpul“.)

Magiarisarea scólelor românesci.

În numĕrul trecut am estras părţile mai marcante din conferenţele didactice ţinute ḑilele trecute în capitala ţerei nóstre, şi am arătat cum se lucréză din tóte puterile la luarea scólelor nóstre poporale din mâna bisericei.

Mĕsurile intenţionate ţintesc directe la nimicirea scólelor nóstre.

Am rătat în special ţinuta ostilă a învĕţătorilor catolici, enunciaţiunile cererilor normative catolice cu privire la importanţa catolicismului pentru succesele magiarisărei, enunciaţiuni, cari au fost potenţate prin ţinuta ḑiarului „Alkotmány“, care e organul oficial al partidei catolice.

Ţinuta ostilă a partidei catolice faţă cu luptele nóstre pentru scólele confesionale a stîrnit resens în presa română necatolică.

Ḑiarul „Gazeta Transilvaniei“ se ocupă cu cestiunea acésta la locul prim în numĕrul seu 142.

Pentru ca cetitorii nostri se cunóscă şi vederile confraţilor dela Braşov reproducem şi noi acest articol.

Étă ce ḑice „Gazeta Transilvaniei“:

Catolicii Unguri şi naţionalităţile.

Congrese peste congrese. După dascălii „liberali“ dela scólele de stat, cari suflă în cornul guvernului, s'au întrunit în Budapesta dascălii dela scólele catolice unguresci, cari stau sub protectoratul episcopatului catolic.

Alaltăeri s'a ţinut marea şedinţă a primului congres al învĕţătorilor catolici, care s'a înaugurat sub patronagiul episcopatului catolic. Deschiderei congresului i-a premers sfinţirea noului stég millenar al dăscălimei catolice, la care a luat parte şi ministrul de instrucţiune Wlassics, care bătênd la rêndul sĕu un cuiu în stég, ḑise, că „cea mai mare putere a statului este adevĕrata religiositate“.

Acéstă sentinţă corespunde şi vederilor exprimate în şedinţa congresului, dar se vede că membrii lui n'au încredere în direcţia, prin care guvernul vrea sĕ asigure aḑi statului acéstă putere a religiosităţii, căci discursurile, ce s'au ţinut, sunt pătrunse de spiritul de luptă în contra curentului de faţă „când cultura merge braţ la braţ cu ireligiositatea“.

Nu voim însĕ sĕ ne ocupăm de acéstă parte a nisuinţelor dăscălimei catolice magiare, ci ceea-ce ne interesézá pe noi este oposiţiunea hotărîtă, ce o făcură ei deja în prima întrunire tendinţelor guvernului unguresc, de-a preface scólele confesionale în scóle de stat. Ei ḑic, că scopul nisuinţelor acestora în împrejurările de faţă nu póte fi altul decât a delătura din scóle crescerea religiósă.

Acésta vrea s'o împedece dăscălimea catolică până atunci, până când statul nu va da garanţă, că elevii scólelor de stat vor fi crescuţi în direcţie religiósă.

Intr'o vorbire lungă şi mult aplaudată, canonicul Fr. Komlossy, inspector superior scolar confesional al diecesei Strigoniului, a variat tema de mai sus şi a declarat, că catolicii nu pot nici decum consimţi la prefacerea scólelor în scóle de stat, deóre-ce ei consideră scóla ca *„annexum eclesiae“*.

Caracteristic este însĕ şi de mare interes pentru noi, cum a căutat acest canonic ungur sĕ dovedéscă, că nu este nici o causă pentru prefacerea scólelor confesionale catolice în scóle de stat nici din *punctul de vedere patriotic.*

„La catolici“, ḑise între altele Komlossy. „nu esistă naţionalitate. *Ce este catolic în Ungaria trebue sĕ fie magiar*, de aceea e fórte trist, că de exemplu atunci, când e vorba de regularisarea naţionalităţilor, deşi loviturile sunt îndreptate contra altora trebue sĕ ne văetăm noi, pentru-că indirect totuşi pe noi ne lovesc“.

Ceea-ce bate la ochi în aceste cuvinte este împrejurarea, că prelatul catolic admite indirect, că din punct de vedere patriotic póte sĕ fie justificată, de pildă prefacerea în scóle de stat a scólelor confesionale nemagiare.

Mai bine ne clarifică în privinţa acésta ḑiarul catolic „Alkotmány“, care vorbind despre congresul din cestiune ḑice:

„Nu la prefacerea scólelor catolice în scóle de stat sĕ se gândéscă guvernul, ci sĕ transfórme în scóle de stat scólele acelor confesiuni, cari sunt duşmanii ideei de stat şi ai iubirei de patrie şi pe al căror drapel este înscrisă ca devisă: tradarea de patrie“.

Va se ḑică catolicii unguri ne dau pe noi, nemagiarii legaţi în mânile lui Wlassics, sĕ facă cu noi ce va vrea, numai scólele lor sĕ şi le salveze.

Acésta este fórte semnificativ tocmai acum în préjma campaniei electorale, când agitatorii partidei poporale promit marea cusarea naţionalităţilor, dacă vor vota pentru candidaţii lor.

Pentru astăḑi ne mărginim la constatările de mai sus şi întrebăm numai cum rĕmâne cu comuniunea, ce o fac de atâta timp acum episcopii nostri români uniţi cu episcopatul catolic unguresc, când canonicul preposit al Strigoniului vine şi declară în faţa con-

---

Acestor observaţiuni alui nenea George replică inspectorul: „Pentru funcţionari şi comercianţi în tot casul asigurările de viéţă sunt bune, şi mulţi s'au şi folosit de ele. Noi însĕ putem numĕra şi mulţi agricultori dela ţéră cari şi-au asigurat viéţa. Aceştia şi-au ḑis: Dacă mori, ce e drept moşia rĕmâne, însĕ mórtea ta sĕ póte întêmpla chiar într'un an rĕu, de fómete s'au de bătaie (resbel,) şi ce însemnéḑă atunci banul gata, o scie fie-care, care a petrecut astfel de ani. Bani gata în momente de aceste are valóre întreită. Dar abstragênd de acolo, că mórtea sĕ se întêmple în un an chiar bun, banul gata din asigurarea de viéţă totuşi e bine venit. Fiul, care are de a lua în primire averea părintéscă nu va fi îngreunat de plătirile adeseori grele la mamă sau surori, cu atât mai puţin sunt surorile nedreptăţite din partea numitului frate, s.au mama de fiu. Separaţiunile adeseori neplăcute la casuri de feliul acesta sĕ fac mai repede, dacă esistă un capital disponibil din asigurarea de viéţă“.

„Ce e drept asigurarea de viéţă costă bani şi dacă am avea garanţia în şerpar, că trăim 80 ani, atunci mai departe am ajunge dacă am păstra primele, ce le am da pentru o asigurare de viéţă. Insĕ cine are acéstă garanţie? cine o póte da? Cine póte ḑice astăḑi: Eu sunt tiner şi tare, în tótă viéţa mea nu am fost bolnav, mama şi tata au trăit până la adâncii bĕtrêneţe, de asemenea moşul şi strămoşul, totuşi nu se póte basa pe aceea, că el va ajunge ḑiua de mâne. Tóte aceste stări favorabile nu au de cât acea valóre, că ori ce societate de asigurare bucuros te primesce între asiguraţi“.

„Chiar pentru că esci sĕnătos şi tare şi pentru că te tragi din părinţi sĕnătoşi, pentru că nu ai fost nici odată bolnav, asigurăte! Deja mâne sau poimâne poţi deveni un om bolnav, neputincios, care bucuros ai întra în o societate de asigurare spre a griji de familie; dar atunci ori-ce societate solidă te va respinge“.

Notarul luă cuvêntul şi ḑise: „s'ar putea ajunge la acelaşi scop şi pe altă cale. Sĕ punem regulat numai tot atâţa bani la o casă de economie s'au sĕ 'i dăm cuiva cu dobêndă.

„Fórte bine, faceţi-o“, ḑise inspectorul. „A pune bani la casa de economie în adevĕr că e frumos şi bine, dar trebue sĕ pui regulat şi timp îndelungat spre a forma un capital óre care. Cine crede că prin depunerea regulată în o casă de economie şi-ar putea asigura acelaşi capital, sĕ află în rătăcire; căci mai întâi fără o îndemnare óre-care sĕ nu ḑic silă nu prea sĕ depune regulat la cassa de economie, şi afară de acea nici nu se póte ajunge în modul acesta acea ce s'ar putea ajunge prin asigurare de viéţă. Toţi cred a păstra cu timpul ca la mórtea lor sĕ rĕmână ceva pentru familie. Cine într'adevĕr depune regulat la casa de economie, totuşi nu póte cruţa decât numai cât timp trăesce. Cum sĕ face atunci, când mórtea vine pe neaşteptate şi te smulge în flórea vieţii? Atunci puţin sa putut pune la o parte. Eşti însĕ asigurat, atunci familia în ori ce cas primesce capitalul asigurat, aci nu sĕ întrébă cât timp s'a plătit. Aşadar eşti asigurat pentru tóte casurile. Prin urmare nu se póte ḑice: „Cu cassa de economie păstrez atâta cât pot păstra;“ căci a putea de multeori sĕ întrerupe. Cu atât mai mult putem ḑice: „Cu asigurarea pe viéţă păstrez atât cât voesc sĕ păstrez; aici ajung cea-ce am dorit“.

Păstrarea sĕ scie, că încă nu e un lucru tocmai uşor, mai cu sémă dacă venitele sunt mici, şi mulţi după o scurtă încercare o lasă uitărei, pentru-că póte în acel moment îi vine greu a duce la casse de păstrare ultimele parale. Dacă te ai lăsat odată de a mai depune la cassa de păstrare atunci ane-voie te mai poţi întórce, chiar şi când îţi prisosesc ceva parale. La o asigurare de viéţă e altcum, prima trebue plătită; eşti óre cum constrins la o păstrare.

Incercările sunt multe, când banii depuşi la cassa de economie sunt luaţi (scoşi). Cât de des nu lipsesc banii? Indată se scóte dela cassa de economie cu buna intenţiune de a-i depune la cea dintâi ocasiune. Adeseori intenţiunea propusă sĕ dă uitărei. De câte ori nu este omul sedus a scóte capitalul depus spre a-'l vîrî în pămênt, adecă a cumpĕra un pămênt.

De aici putem vedea, că societăţile de asigurare pe viéţă încă sunt un fel de casse de economii, cari au însĕ faţă de adevĕratele casse de economii următórele preferenţe (prerogative):

1. Asiguratul este silit a plăti depuneri regulate.

2. Depunerile nu sĕ pot scóte pentru ori-ce scop.

3. Asiguratul, respective urmaşii lui, primesc un capital statorit de mai nainte, chiar dacă asiguratul ar muri după prima plătire de patru luni“.

(Va urma.)

gresului dăscălimei catolice din Pesta, că în sinul catolicilor din Ungaria nu există naționalitate, și că tot ce este catolic în Ungaria trebue sè fie magiar?

Noutăţi.

Resultatul examenului de cualificaţiune. La facerea examenului învěţătoresc de cualificaţiune s'au insinuat cu totul 45 învěţători şi absolvenţi de cursurile pedagogice. Patruḑeci din acestia avéu sě facă examenul din tóte studiile prescrise, ér cinci erau emendaţi numai la repeţirea examenului din limba magiară. Resultatul e următoriul: cu clasă generală „fórte bine“ patru: T. Măhăra, Î. Pavel, N. Rădoiu şi Vas. Jina; cu „bine“ 18 inşi: Ch. Adămoiu, I. Bărbat, Î. Bârna, Avr. Basarab, I. Bica, Dumitru Cândea, N. Děmian, G. Felea, Avr. Lăslău, Laz. Lazar, Sim. Nosa, N. Pěcurariu, G. Perian, I. Popa, T. Roşu, Aur. Vlăduţiu, Ioan Toma şi Ilarie Aleman; cu „îndestulitoriu“ 13 inşi: N. Bărbos, A. Chirali, Il. Comşa, I. Făeran, N. Giurgiu, I. Nicóră, N. Roşca, V. Şendrea, I. Şipoş, N. Fărkas, N. Dragoman, I. Mondoc, şi G. Măican; au picat din câte un studiu cu totul 10 inşi, dintre acestia 8 din limba magiară, unul din Geografie şi unul din Istoria universală.

* * *

Manifestaţiuni de aderenţă?! În ḑilele acestea s'a ţinut în Paris, capitala Franciei o întrunire a universitarilor români, sêrbi şi croaţi cu scop de a protesta în contra mileniului unguresc. Întrunirea a fost presidată de fostul ministru al afacerilor externe Flourens. „Magyarország“ în închipuirea atotputerniciei sale provócă telegrafice pe dl Flourens, ca sě desminţéscă scirea, cumcă el ar presidia întrunirea. Venerabilul bărbat pentru liniscirea celor dela „Magyarország“ tot telegrafice le rěspunde: „E adevěrat, trebue sě dăm ascultare plângerilor. Flourens“. S'ar puté o palmă mai straşnică?

* * *

Rutenii în contra mileniului. O telegramă din Lemberg anunţă, că mai mulţi deputaţi, advocaţi, medici şi scriitori vor redacta în curênd un protest în contra mileniului magiar, pentru-ca sě cunóscă Europa nedreptăţile, ce le comit Ungurii în ţara lor faţă de conpatrioţii ruteni. Protestul va apăré în limba magiară şi germână.

* * *

Crisă duplă. Marchizul Rudini, primministrul Italiei a trecut în ḑilele acestea, şi încă norocos, prin dóue crise. Crisa primă de natură politică a isbucnit în cabinetul sěu, ér a dóua de natură mai gingaşă ţinea póte de mult în agitaţie inima sa. El a trecut victorios preste ambele. 'Şi-a compus din nou cabinetul întemeiând un nou post de ministru, ér în locul al doilea 'şi a întemeiat fericirea familiară prin conducerea la altar a marchizei Incisa.

Dumneḑeu sě binecuvinte paşii lui Rudini pentru fericirea poporului şi a familiei sale.

* * *

Atentatorul dela Paris. Mulţi susţineau despre Francois, care a făcut atentat cu revolverul asupra preşedintelui republicei Felix Faure, că ar fi bolnav de creeri, adecă nebun. El a fost supus ḑilele acestea unei visite medicale, la care a luat parte şi renumitul medic, Garnier. S'a constatat, că Francois nu e într'adevěr nebun, dar nici in stare deplin normală nu e. Sufere de mania, că el e om de renume mare, a spesat mulţi bani cu edarea de cărţi, lui însě nu 'i succede din causa ignorănţii omenesci. Prin atentatul îndreptat în contra preşedintelui a voit numai sě atragă atenţiunea lumei indiferente asupra sa. Lui 'i-a şi succes, căci acuma în Paris tótă lumea numai de el vorbesce.

* * *

Lăţirea păgânismului în Ungaria. Inarticularea neconfesionalităţii între legile ţěrei a început sě dea róde îngrozitóre. După raporturile oficiale, în dóuě districte reformate din Alföld au trecut până acum 11,300 de credincioşi reformaţi la nazarenism, ér alţi 6,500 s'au însinuat pentru neconfesionalitate, deóre-ce vor sě se elibereze de ori-ce contribuţii bisericesci. Este însè mult mai mare numěrul acelora, cari pelângă tóte admonierile solgăbirěilor refusă de a plăti contribuţiile bisericei. Aceştia toţi sunt în ajun de a trece la păgânism.

* * *

Spărgători de casse. Nu de mult 'i-a succes celebrului spărgător de casse de renume european Affendakisz şi tovarăşului sěu de meserie Kazar a fugí din temniţele oraşului Budapesta. Poliţia cu întreg aparatul sěu s'a dovedit incapabilă întru urmărirea cu succes a fugarilor experţi. Într'una din ḑilele acestea călětorii nostri obosiţi de drumul împreunat cu grózǎ şi rupţi de fóme s'au pus sě odichnéscă la umbra unui stejar în pădurea din ţinutul Szigetului-Marmaţiei. S'a întêmplat însě, că vice-notariul Kun Moricz tocmai aduna ciuperci în partea aceea a pădurii şi observând cele dóuě feţe palide i-s'au părut suspecte şi 'i-a provocat sě se legitimeze. Unul s'a legitimat în feliul acela că a luat'o la sănătósa, ér celalalt pe semne ne mai putênd fugí de fóme a picat în mânile lui Kun Moricz. Acesta din urmă s'a recomandat de Kazar Ambrus, de profesiune hoţ de casse, ér despre celalalt a spus, că e şeful şi renumitul măestru Affendakisz Pericle. A mai mărturisit, că din temniţele Budapestei au fugit în 30 Iuniu şi că de atunci au trăit tot prin munţi până când fómea 'i-a învins şi au trebuit se cobóre la şes pentru a se provedea cu bucate.

Acuma nu mai are lipsă sě se îngrijésca el, va fi mai rěu de Affendakisz.

* * *

Negoţ cu fete. Pe când la noi sě lucră pe tóte terenele pentru emanciparea sexului frumos, pe atunci în alte ţěri sexul frumos este tractat într'un mod cât se póte de urît şi neomenesc. In Iapania se practică têrgul de fete pelângă aprobarea oficială din partea statului. In Iapania anume domnesce o fómete teribilă, care silesce pe ómenii cu familii a-şi scóte fetele în têrg. Acolo fetele consideră de lucru natural a sě jertfi pe sine pentru părinţii lor. Fetele le cumpěră domnii cei bogaţi între împrejurări normale pe lângă preţul de 400 fl., acuma însě cu bagatelul preţ de 20 floreni. Cumpěrătoriul îşi însémnă preţul, ce l'a dat pentru cutare fată şi dacă aceea în decurs de 3 ani îi aduce atâta venit domnului sěu, îşi redobândesce libertatea. După şése ani se eliberéḑă necondiţionat fie-care.

„Frumos“ articlu de negoţ.

* * *

Oprire interesantă La universităţile din America senatele profesorilor au început a opri studenţilor fumatul. La unele fumarea este oprită numai în zidirea universităţii, altele însě au oprit fumatul chiar şi acasă, pentru că fumatul ar fi prea stricăcios şi pentru trup şi pentru creeri.

* * *

Invitare la producţiunea musicală-literară împreunată cu joc ce se va arangia Duminecă la 14/26 Iuliu 1896 în sala „Hotelului dela sóre“ în Topliţa-română. Venitul curat este destinat în favorul scólei române gr.-or. de acolo. Inceputul precis la 7 óre séra. Preţul întrării: de persónă 1 fl., de persónă în familie 80 cr.

* * *

„Cinstea“. Un grup de Români din Basarabia va scóte în 1 Septembre a. c. un ḑiar politic, economic-social sub titula de mai sus. Ḑiariul „Cinstea“ promite a avé corespondenţii sei speciali în Transilvania, Bucovina şi Macedonia. „Cinstea“ va fi organul unui partid politic independent. Dorim, ca apariţia ḑiariului „Cinstea“ sě fie într'un cias cu noroc!

* * *

Educaţia femeii engleze. Educaţia la femeile engleze este aprópe pe un picior de egalitate cu a bărbatului. In ori-ce universitate, în ori-ce colegiu universitar, pretutindeni numěrul femeilor e remarcabil. Cu tóte acestea, în Anglia, unde educaţia femei este atât de întinsă, acéstă educaţie nu datéză decât de un pătrar de secol; de atunci educaţia femeii a început sě fie privită cu un interes naţional, mai mult din partea naţiunei, decât a guvernului. In instituţiunile de învěţământ din evul mediu nu se vedea nici o femee, pentru dênsa nu exista scoli. Ici şi colea câte un părinte îşi învěţă fata puţină carte, dar aceste casuri erau fórte rari. Abia prin secolul al 17-lea sě înfiinţară scoli de caritate, sub protecţia bisericei. In 1848 se înfiinţă în Londra un colegiu universitar pentru femei. La 1871 universitatea din Londra permite femeilor tóte gradele şi examenele academice.

* * *

Catastrofă pe calea ferată. Din Graz sě telegraféză, că în apropierea oraşului s'a întêmplat o catastrofă pe calea ferată în care 5 ómeni 'şi-au perdut viéţa, ér 3 sunt greu răniţi. Casul s'a întêmplat în modul următoriu: Trenul accelerat ce venia dela Viena, la o cotitură din apropierea Grazului a trecut preste o trăsură ce trecea drumul de fer şi în care şedeau 8 inşi. Causa acestei catastrofe şi rěspunḑětoriul pentru mórtea celor 5 ómeni şi suferinţele celor 3 răniţi este păḑitoriul drumului de fer, care a uitat sě slobódă cumpěna şi sě închidă calea.

* * *

Contra infalibilităţii Papei dela Roma au ţiuut catolicii vechi în 13 Iuliu n. a. c. un meeting în Viena, din incidentul publicării enciclicei papale mai recente, „despre unitatea bisericei“. Preotul catolic vechiu Czeh a vorbit pe larg despre tema „Dela publicarea dogmei infalibilităţii până la cea mai recentă enciclică“. Fie-care om a putut lua parte la acel meeting şi contrarilor li s'a dat voie a lua cuvêntul şi parte la discusiunea publică.

* * *

Impěrătésa Iaponiei. Împěrătésa Iaponiei, cu numele Harukó, s'a născut la 1850 adecă e de 46 de ani. Ea încă de nevastă tineră a trăit după străbuna modă iaponeză. In 1888 însě a apărut o ordinaţiune la curtea împěrătéscă iaponeză, în care se demandă că la curte fie care om sě se presente în costum europén. Impěrătésa încă şi-a comandat un costum europén din Berlin şi pěrul şi-l pieptenă după modă europénă; ea numai atâta mai ţine la datina ei orientală, întru cât pe cap îşi pune adese-ori diademele de diamant şi penele de struţ, ceea-ce în Europa se face numai la sěrbători mari. Modul de traiu al împěrătesei e tocmai aşa, că şi al ori-cărei împerătese ori regine din Europa. Se scólă de timpuriu, înainte de améḑi cetesce, călăresce, primesce visite. După améḑi cercetéză scólele, spítalele, societăţile de binefacere sau, dacă nu póte s'o facă acésta, atunci îşi trimite damele sale de onóre, ducênd daruri institutelor şi societăţilor. Peste tot, în ţéra întrégă ea stă în fruntea ori şi cărei instituţiuni de binefacere. Cu ocasiunea rěsboiului chino-iaponez ea, împreună cu tótă curtea sa, a cercetat şi a pregătit bandage pentru răniţi. Şi cu oaasiunea visitelor ea ducea rănіţilor frumóse daruri. Poporul iaponez adóră pe împěrătésa lor.

* * *

O anecdotă despre Rubinstein. „Gazetté musicale de Russie“ istorisesce o curiósă anecdotă asupra lui Rubinstein. Marele artist fusese învitat la Viena, în casa princesei de Metternich, şi executase câte-va bucăţi. La eşirea din acea serată, portarul palatului Metternich strigă vizitii invitaţilor, după obiceiul vienez, cu vocea lui de bariton. Echipagiul E. S. contele Esterházy. Echipagiul E. S. contele Neiypperg etc. Când Rubinstein eşi, şi se află în sală încunjurat de mai multe frumóse dame şi domni, portarul strigă:

— Birja pianistului. Nobila asistenţă privi pe artist, care a făcut mult haz de acéstă vorbă a portarului şi căruia la plecare i-a dat un bacşiş de un napoleon. Portarul a rěmas cu gura căscată în faţa acestei dărnicii din partea unui pianist.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Declaraţiune.

Onorată Rodacţiune!

În numerii 53, 61 şi 68 ai „Tel. Rom.“ din acest an un individ din Brad, aşa ca din senin, se acaţă de mine şi indentificându-mě cu corespondentul din Zarand G. Mar... al „Tribunei“ folosesce ocasiunea de a sě recita pe sine însuşi cu întreg noianul însinuărilor, denunţărilor şi acuselor, ce de 4 ani neîntrerupt le făuresce contra mea şi contra altor colegi de ai mei, atât la Ven. Consistoriu şi direcţiunea supremă de scóle, cât şi la alte foruri civile.

Cine a cetit corespondenţa din Brad în numěrul 130 al ḑiariului „Ellenzék“, în care sum acusat cu mai multe „delicte“ politice, a věḑut o asemânare isbitóre cu cele comunicate D-Vóstre în nrii amintiţi. ba sunt mulţi în Zarand, cari le atribue o sorginte comună.

Ne fiind eu corespondentul G. Mar... al „Tribunei“ redacţiunea acestui ḑiar în nr. 127 a şi declarat, că nu eu, ci altcineva se ascunde sub acest nume. Ar urma acum, ca individul, semnat A+F., care ca totdéuna sě bate cu mori de vênt, sě fie caracterisat după merit. Caracterisarea lui însě s'a facut publice în scris la anul 1892 şi de atunci în repeţite rênduri. E de prisos mai mult.

Scopul lui, dovedit în atâtea rênduri e ca, prin denunţări şi acuse de amestec în politică, sě mě siliască a părăsi gimnasiul din Brad, éră ştiind, că sum cualificat şi pentru scólele medii cu limba de propunere magiară, recurge la societatea magiară şi la forurile de stat cu denunţările. Sě-i fie de bine! La gimnasii strěine n'am dorit sě ajung; éră, cât pentru zarandeni invectivele lui numai ridica mě pot înaintea acestora, cari în atâtea rânduri au manifestat, că-şi cunosc ómenii.

Cu acest individ, Onorată Redacţiune, eu de mult nu mě dimit a sta de vorbă. Societatea română de aici îl ştie, şi-l apreţiază după merit.

Dacă mě va mai molesta în ḑiarul D-Vóstre declar categorice, că voi fi silit a recurge la curtea cu juraţi din Cluş pentru ofensele ce-mi face. Faţă de atare individ nu e altă cale.

Brad, 30 Iunie 1896.

Cu stimă:
Dr. *Ioan Radu,*
profesor gimn.

Convocare.

Membrii „Despărţěmêntului VIII Deva“, al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, precum şi toţi aceia, cari pórtă la inimă măreţul scop al Asociaţiunei nóstre, prin acésta se învită la adunarea generală a despărţěmêntului, ce se va ţinea în opidul Hunedóra la 1 August st. n. (ḑiua de Sf. Ilie proroc) în sf. biserică gr. orientală, înainte de améḑi la 10 óre.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei prin directorul despărţěmêntului.
2. Raportul actuarului despre activitatea subcomitetului, dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului, despre starea casei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor restante.
5. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului presentat de actuar şi a socotelilor date de cassar.
6. Cetirea „disersaţiunilor însinuate cu 24 de óre mai nainte la directorul despărţěmêntului.
7. Desbateri asupra propunerilor însinuate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor esmise.
9. Alegerea a doi delegaţi, pentru adunarea ganerală a Asociaţiunei ce se va ţiné est an la Lugoş.
10. Statorirea locului, pentru ţinerea adunărei generale pe anul viitor.
11. Disposiţiuni pentru verificarea protocolului.

Deva, la 12 Iulie 1896 st. n.

D. Ardelean, actuar. *Fr. Hossu Longin,* director.

Loterie.

Sâmbătă, în 18 Iuliu n. 1896.

Budapesta: 28 24 35 18 7

Nr. 122/896 [69] 1—3

CONCURS.

La scólele medii române gr.-or. şi la scólele comerciale şi reale române gr.-or. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori.

1. Un post *de profesor ordinar* la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *filologia modernă* (germâna, magiara şi româna.)

2. Un post *de profesor ordinar* la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi elină.*

La scólele comerciale şi reale următórele posturi:

3. Un post *de profesor ordinar* cu cualificaţiunea specială pentru *limba română şi germână.*

4. Un post *de profesor suplent* cu cualificaţiunea specială pentru *geografie şi istorie.*

5. Un post *de profesor suplent* cu cualificaţiune specială pentru *matematecă şi fisică.*

6. Un post *de profesor extraordinar* pentru *musica vocală* împreunat cu conducerea *corului vocal bisericesc dela biserica română gr.-or. dela Sântul Nicolae din Braşov, suburbiul Scheiu.*

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu terminul până la 1 August st. v. 1896.

Concurenţii vor adresa subscrisei Eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de religiunea gr.-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică firmă şi deplin sănĕtoşi.

Concurenţii la posturile de sub 1, 2 şi 3 vor documenta:

d) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes conform articolului de lege XXX din 1883 examenul fundamental şi special din obiectele lor de specialitate.

Preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă. Concurenţii la posturile de sub Nr 4 şi 5 vor documenta:

e) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes examenul fundamental profesoral în patrie.

Concurenţii la postul de sub Nr. 6 vor documenta:

f) că au absolvat vre-un conservator sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru posturile de *profesor ordinar* în timpul serviciului provisor (prevĕdut în §. 30 al legei de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl.*, ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de *1200 fl.* cinci cuincuenalii de câte *100 fl.* şi relut de cuartir *200 fl.* şi drept de pensiune;

2. Pentru posturile de *profesori suplenţi* salariu anual de *800 fl.*, fără alte emolumente;

3. Pentru postul de *profesor extraordinar* în timpul serviciului provisoriu salariu anual de *600 fl.* ér începênd dela ocuparea definitivă a acestui post salariu anual *800 fl.* cinci cuincuenalii de câte *80 fl.* şi relut de cuartir *150 fl.* şi drept de pensiune, ér *ca dirigent al corului vocal bisericesc dela biserica Sf. Nicolae salariu anual de 600 fl. şi 50 fl. pentru note.*

Concurenţii la tóte aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că se vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare precum şi normativelor şi regulamentelor ce sunt în vigóre.

Braşov, 24 Iuniu 1896 st. v.

Eforia scólelor centrale române gr.-orientale.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	— 25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penselele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77. Sibiiu, Joi, 11/23 Iuliu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4454 Bis.

Notificare oficială.

Pentru ca cu începutul anului scolariu proxim sĕ se pótă observa cu stricteţă dispoşiţiunile din regulamentul seminarial în tóte direcţiunile, prin acésta se aduc la cunoscinţa publică următórele:

Primirea în seminariu o face consistoriul archidiecesan şi anume pentru secţiunea teologică senatul bisericesc, pentru cea pedagogică senatul scolariu (§. 29. Reg. semin.).

Tinerii, cari aspiră a fi primiţi în vre-o acţiune a seminariului, au sĕ-şi presinte consistoriului archidiecesan suplicile instruite în regulă cel mult **până la 1 August st. v.** avênd cei primiţi în secţiunea teologică a se presenta în persónă la 28 August pentru examinarea intregităţei lor spirituale şi corporale cu intrevenirea medicului seminarial, ér cei primiţi în secţiunea pedagogică la 1 Septembre st. v. spre a se înmatricula (§. 31. Reg. semin.).

În secţiunea teologică se primesc în prima linie tineri, cari au absolvat 8 clase gimnasiale ori reale cu succes bun.

Încât numĕrul de 90 nu ar fi acoperit prin elevi cu pregătire normală de 8 clase, se pot primí şi tineri cu pregătire de 7 sau 6 clase gimnasiale ori reale absolvate în regulă; de asemenea se pot primí în cele din urmă şi tineri cu pregătire de 4 clase gimnasiale ori reale, dacă acestia au şi absolutoriul din secţiunea pedagogică (§. 33. Reg. semin.).

În secţiunea pedagogică se primesc tineri, cari au împlinit 15 ani ai etăţii, şi au absolvat 4 clase gimnasiale, reale ori civile.

Nefiind complet numĕrul normal, se pot primí elevi şi cu pregătiri mai puţine, dacă supuşi unui examen special de primire se vor afla apţi pentru secţiunea pedagogică (§. 33. Regul. semin.).

Pentru primire în general se recere, ca aspiranţii se acludă la suplica scrisă cu mâna proprie, pe lângă o descriere scurtă a vieţei, următórele documente în original:

a) carte de botez;

b) testimoniu de scólă;

c) atestat medical despre starea sănĕtăţii, şi anume: că nu are nici un defect spiritual sau corporal (§. 34. Reg. semin.).

Din şedinţa consistoriului archidiecesan din Sibiiu ţinută la 9 Iuliu 1896.

Consistoriul archidiecesan.

MUNCACIU.

Duminecă în 19 l. c. s'a pus pétra fundamentală la al doilea monument millenar în fortăréţa din Muncaciu carea astădi este temniţă.

Muncaciul este pasul prin care după „Anonimus“ au întrat triburile magiare nainte de asta cu circa 1000 de ani în Ungaria.

Festivităţile s'au început cu misă în cort şi s'a terminat cu banchet şi cu concert.

Misa o a celebrat episcopul gr. cat rutén Firczák în limba ruséscă, respunsurile s'au cântat rusesce şi unguresce.

Cuvêntul de înaugurare l'a rostit ministrul de justiţie Erdély, ér între aranjerii concertului erau şi oficeri de ai armatei comune cu cocarde tricolor magiar pe pept.

De „Gott erhalte“ nici pomană n'a fost, ci în locul lui musica militară a cântat himnul lui Kőlcsey atât sub durata vorbirei lui Erdély, cât şi la banchet când s'a toastat pentru Regele. Peste tot banda militară a cântat numai arii magiare, ér Locotenentele-Mareşal Cronenwald când în numele armatei comune a dat cu ciocanul în pétra fundamentală a exclamat „Éljen a magyar“.

Publicul, afară de cei oficioşi din Bpesta şi din comitatele străine, a fost aprópe întreg ruteni, ceea ce diarele constată cu mare satisfacţie.

Cuvêntarea lui Erdély ca şi ceea alui Darányi dela Pusztaszer este plină de frase patriotice, menite a produce efect în strĕinătate şi a nu fi observate acasă.

Şi Erdély dă expresiune imensei norociri, că Maiestatea Sa dimpreună cu Casa domnitóre din inimă se însufleţesce cu Magiarii, e bătător la ochi însĕ, că de repeţite ori cere fidelitate către Tron, ca şi cum chiar rutenii ar avé mai mare trebuinţă de acéstă admoniţiune.

Vorbesce de repeţite-ori şi de naţionalităţi, de înţelepciunea cu care au susţinut magiarii acest stat o mie de ani, şi de învĕţăturile ce au se tragă din trecut pentru viitor.

Reproducem câte-va pasage din acea cuvêntare:

„Cu serbările, cu monumentele nóstre ne imaginăm şi ne facem visibile momentele cele mai înălţătóre din istoria de o mie de ani a Ungariei. Ne îndreptăm atenţiunea asupra virtuţilor şi greşelilor, ca din evenimentele trecutului sĕ-şi pótă trage fie-care învĕţătură pentru viitor“.

„Sĕ învĕţam şi se plantăm în inima nóstră şi în inima şi consciinţa copiilor şi succesorilor noştri celor mai îndepărtaţi, că conţelegerea, iubirea de patrie neinteresată, *respectarea legilor* (bună-óră a legii „pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor. Red.) *toleranţa religionară şi naţională*, şi mai pre sus de tóte fidelitatea către Rege şi constituţie, sunt arcanele, care ne-au ţinut pe noi glorioşi o mie de ani pe acest pămênt, între atâtea nenorociri şi faţă cu atâţia inimici“.

„Sĕ învĕţăm din trecut, cum se lucrăm în viitor“.

„Am ridicat un stîlp pe crésta fortăreţei din Muncaciu“.

„Ce scop are acésta? Ce va însemna acésta?“

„Nainte de o mie de ani, dóră chiar astădi e diua, când o mână de ómeni, veniţi din mari, fórte mari îndepărtări, au trecut chiar pe aci“.

„Din céţa întunecósă a legendelor şi a miturilor, ca un vifor sguduitor, a năvălit înainte magiarul cuceritor, întemeietor de patrie. Eroi au fost, cuceritori de patrie, apĕrători de patrie, luptă de eroi au luptat, pĕrae de sânge curgeau din tóte părţile. Dar acel sânge s'a contopit şi contopit la înghiţit pămêntul Ungariei. De aci apoi tóte popórele de pe pămêntul ungar s'au constituit în *fraţi buni* în *o naţiune. Obiceiurile şi limba pot fi diferite, dar simţul patriotic numai unul*“. (Subscriem cu ambe mânile acéstă frasă, poftim a-o pune în lucrare, căci numai dela voi atârnă. Red.)

„Martor îmi este la acésta oraşul Muncaciu şi giurul lui, unde în privinţa iubirei de patrie şi a simţului patriotic, între magiar şi rutén nu există nici o diferinţă. Dar tot aşa a fost acésta în ţéra întrégă. N'a fost învingător şi n'a fost învins. S'au unit cu iubire şi au făcut legi înţelepte. (Bună-óră „Approbatele şi Compilatele“ din Transilvania. Red.) Au constituit şi ni-au lăsat nouĕ patria magiară, acésta gloriósă şi sântă *ţéră a libertăţii şi egalităţei*“ (Vai de ea libertate şi egalitate! Red.)

„De pe crésta fortăreţei din Muncaciu va vesti acel stîlp strălucit, că în Ungaria: iubirea de patrie, de libertate şi de *frăţietate (? Red)*, că fidelitatea către Rege şi constituţie, a prins adânci rădĕcini în o mie de ani, şi că *pentru certele naţionale şi netoleranţa religionară* nu este aici teren bun, doctrinele rătĕcite nu pot prinde putere în vîrtoşia de stâncă a iubirei de patrie. Va vesti că poporul magiar, pentru carele libertatea este elementul de viéţă şi tesaurul cel mai preţios, *n'a subjugat pe alţii, nici odată şi pe nime n'a despoiat de convingerea sa, de credinţa sa şi de religiunea sa*“. (Bună óră: legea cu „Lutheranii comburrantur“ din Ungaria, şi constituţia din Transilvania, basată pe trei naţiuni şi patru religiuni politice, din cadrele căreia, maioritatea cetăţenilor *toţi românii erau eschişi şi ca naţiune şi ca religiune*, apoi vestitele „Approbatae şi compilatae“ care nu permiteau românului nici se învеţe, nici măcar sĕ se îmbrace ca alţi ómeni. Red.)

Am citat de ajuns, ca sĕ dovedim şi de astădată, cum se jócă guvernanţii nostri cu frasele în faţa lumii, în scop de a îmbĕta lumea cu apă rece, acasă însĕ nu respectéză nici măcar legile aduse de ei, dacă acelea sunt numai cât decât favorabile pentru naţionalităţi.

Vom mai audí încă cinci vorbiri de acestea în cinci locuri, şi anume una chiar pe „Têmpa“ în Braşov, dar semne de punere în lucrare a „învĕţăturilor“

FOIŢA.

Asigurarea de viéţă.

(Urmare.)

Deslușirile inspectorului au avut bună impresiune la ascultări. Ţeranii voiau acum sĕ audă şi părerea mea în acéstă privinţă şi eu am început:

„Pentru ţeran asigurările de viéţă sunt importante din diferite privinţe:

1. Agricultura rar face din ţĕran un om avut. Pentru bĕtrâneţe şi pĕntru urmaşi micile venite fórte anevoie sĕ păstréză de voie bună, şi de acea constringerea (obligaţiunea) contractului de asigurare pe viéţă şi pentru ţĕrani este de folos.

2. Averile (moşiile) ţĕrănesci sunt adese-ori prea mici pentru subsistenţa mai multor familii. Indată ce copii voesc sĕ fie de sine, moşia sau sĕ împărţesce în multe părţi mici, sau sĕ dă îngreunată cu apanagiu pentru mamă sau cu întorsură în bani pentru ceilalţi fraţi. S'a îngrijit însĕ părintele prin o asigurare de viéţă pentru el şi moştenitori, atunci moşia fără de a fi neîndreptăţit unul sau altul, póte trece asupra unuia dintre copii. Eşte în de obşte cunoscut, că copiii cari primesc asupra lor moşia dela părinţi, aceia trebue sĕ dea la fraţi şi surori un fel de rĕscumpĕrare numită întorsură. Acésta se face aşa, că toţi fraţii şi surorile sĕ adună şi preţuesc averea lăsată de părinţi, preţul acesta sĕ împarte în atâtea părţi câţi copii sunt şi acela care ia asupra-şi moşia trebue sĕ rescumpere pe ceilalţi în bani. 'Mi sunt cunoscute casuri unde tinĕrul agricultor prin atari greutăţi pe lângă cheltuelile lui mai trebue sĕ dea pe an 15% din valórea moşiei ca întorsură, pe când economia lui abia îi aduce 3–4%. Prin greutăţile aceste mari tinĕrul agricultor în scurt timp ajunge la sapă de lemn sau el în câţi-va ani dă întorsură la ceilalţi fraţi mai mult decât este vrednică moşia cuvenită lui.

Cine se mai póte mira în casuri de aceste dacă sĕ întêmplă nemulţămiri, cértă şi chiar bătăi în familie, şi că nu sĕ prea înalţă rugăciuni la ceriu pentru sănĕtatea mamei sau pentru odichna sufletului tatei? Acestui inconvenient i-se póte pune capĕt dacă un părinte sĕ asigură pe viéţă, prin acésta el la bĕtrâneţe are de a primi o sumulică óre-care în bani şi atunci póte preda moşia copiilor fără greutăţi, sau dacă sĕ întêmplă o mórte neaşteptată moşia tot rĕmâne liberă şi mama vĕduvă primesce suma asigurată din care póte trăi fără de a fi avisată la ajutorul copiilor. Ajutorul copiilor e bun şi frumos şi chiar copiii sunt datori de a îngriji de părinţi, dar cu mult mai frumos şi mai bine este când un purinte nu este avisat la aşa ceva, eu o dic fără de a supĕra pe cine-va, că vor fi şi excepţiuni, dar sĕ te ferésca Dumnedeu de ajutorul copiilor, de acea un părinte face bine când nu dă copilului averea decât numai dreptul de a se folosi de venitul ei cât timp trăesce părintele, că nu rar sĕ întêmplă, că copii uşuratici cheltuesc averea şi părinţii se uită la ei fără de ai putea opri căci ei sunt stăpâni, ba am audit cu urechile mele copii dicênd: „Mai am doi ani şi sunt maiorén, apoi sĕ duc viéţă, că nu 'mi mai póte porunci nime“. Chiar şi după-ce copilul s'a întabulat pe averea primită dela părinţi, se póte opri de a şi-o vinde, dar numai legea o póte face, părintele nu, şi când sĕ ajunge până acolo e deja târdiu. Eu dic că ori-ce părinte face cel mai mare bine atât pentru el cât şi pentru familie dacă sĕ asigură pe viéţă fie acéstă asigurare pe o sumă cât de mică.

Primarul nu pare a fi contra asigurărei de viéţă. El crede numai, că ţĕranul, ale cărui venite mici atârnă dela atâtea întêmplări, adese-ori nu va puté fi în stare, a plătí primele la timp. El cunósce deja un astfel de cas:

Un ţĕran s'a asigurat pe viéţă şi avé sĕ plătéscă pe fie-care pătrar de an câte 25 fl. Acésta sumă a plătit-o câţiva ani regulat; când s'au întêmplat ani rĕi, morburi în familie şi mórte între vite, nu a mai putut continua cu plata. Contractul de asigurare s'a anulat, şi primele deja plătite au fost perdute. Ţeranul nu póte plătí primele de asigurare aşa regulat ca un funcţionariu, care îşi primesce regulat salariul fie anul cum va fi, şi prin venitul acesta sigur, el sĕ póte obliga de mai nainte la aşa ceva, şi póte fi şi regulat.

Observaţiunilor primarului rĕspunse inspectorul:

„Aceste inconveniente se pot înlătura din partea ţeranilor în modul următor:

1. Nime sĕ nu se asigure preste venitul lui. Nu e de lipsă, sĕ se asigure omul pe multe mii. Pentru un ţeran şi urmaşii lui 500—1000 fl. este un capital destul de însemnat. Pentru suma acésta plătirea pen-

cari le recomândă ministrii sĕ le tragă Magiarii din trecutul „glorios“ pentru viitor, în modul indicat de ei, *nu vedem.*

Dacă ţine dl ministru de justiţie la sânţenia cuvintelor sale şi la mult bucinatul cavalerism magiar, imediat ar trebui sĕ-'şi lege portofoiul de esecutarea legii pentru egala îndreptăţirea naţionalităţilor cel puţin în resortul sĕu, şi se facă, ca cel puţin acolo unde este vorbă de averea şi viaţa Românului, se nu fie despreţuit şi batjocorit, sĕ aibă judecători cât se póte din sângele sĕu, dar la tótă întêmplarea de aceia cari îi vorbesc şi scriu limba, îl pricep când se apĕră, îi cunosc şi respectéză starea socială, obiceiurile şi legea lui, şi sĕ nu-l lase de batjocură la tot feliul de traşi împinşi, sĕ nu-i facă judecată după spusele tălmacilor, care adese-ori sunt haiducii şi servitorii de cancelarii.

Din contră, după Darányi vine fostul secretar de stat la culte, aspirant la postul de ministru de culte şi instrucţiune publică, actualul vicepreşedinte al parlamentului ungar Berzeviczy şi în congresul învĕţătorilor agitéză pentru statificarea tuturor scólelor confesionale, ca cel mai eficace mijloc de a asigura domnirea rasei magiare peste naţionalităţi rectius pentru *contopirea naţionalităţiloc în rasa magiară, în milleniul viitor.*

Vom vedea dacă vom trăí ce se va mai alege şi din aceste vifleemuri millenare.

Dóră, dóră, se vor afla şi de acei bărbaţi de stat în Ungaria, carii vor respecta pe, de toţi, fără diferinţă de naţionalitate, adoratul nostru Rege întru atâta, ca *sĕ ţină cont şi de acele dorinţe ale Lui, cari privesc pe naţionalităţile nemagiare.*

Causa căderei metropolitului din Bucuresci.

Publicăm după „Egyetértés“ o corespondenţă, care aduce unele amĕnunte fórte interesante privitóre la căderea metropolitului primat din Bucuresci. Sĕ înţelege, pentru exactitatea celor ce sĕ comunică în acéstă corespondenţă, nu garantăm, ci lăsăm tótă rĕspunderea asupra autorului ei.

Étă-o:

Cu afacerea metropolitului, care a crescut aprópe de a produce crisă de guvern în România, din cas în cas s'au ocupat şi foile magiare. Isvórele însĕ, din cari au fost silite sĕ scótă, precum telegramele semioficióse ale „Agenţei Române“ şi scirile, pe cari foile litografate din patrie le-au comunicat mai cu sémă după informaţiunile câte unui agent din partidul conservator, atât au fost de tendenţióse, încât le-a fost cu neputinţă foilor nóstre a arĕta acest lucru de mare importanţă fidel stărei faptice şi în adevĕrata lui lumină. În ce stă în realitate acésta afacere, care bate atât de mari valuri, vom arĕta publicului cetitoriu de jurnale în cele mai la vale.

Casul metropolitului Ghenadie stă în strinsă legătură cu starea clerului gr.-ort. din România. În România nu sunt astfel de plebanii şi plebani ca la noi. Câte biserici sunt în oraş sau în sat, atâţia şi preoţi şi funcţionatori sunt. Resultatul acestor referinţe e, că de present în România există un adevĕrat proletariat de preoţi, dintre cari cea mai mare parte trăiesce din cerşit şi din exploatarea nesciinţei şi superstiţiunei credincioşilor. Guvernul conservator a adus în 1893 o lege, prin care a încercat a regula starea preoţimei funcţionătóre dela sate după forma cum e starea clerului greco-oriental român dela noi. Natural, pentru ca provederea materială a preoţimei funcţionătóre sĕ fie regulată, pe basa acestei legi s'a aruncat asupra poporului şi óre-care dare neînsemnată sub titlul de: dare preoţéscă.

După ce darea nóuă nicăiri pe lume nu e surprindere plăcută pentru publicul contribuent, Sturdza, fiind atunci în oposiţiune, de o parte din tactică de partid a atacat legea privitóre la regularea stării materiale a clerului sub titlul, că se aruncă o nóuă şi grea dare pe popor, de altă parte pentru aceea, pentru că scia, că preoţimea pentru îmbunătăţirea stării sale materiale va fi recunoscĕtóre partidului conservator, dar încă şi pentru aceea, pentru-că preoţimea funcţionătóre în condiţiuni materiale regulate şi bune pretutindenea în tótă lumea cresce acele păturí ale societăţii, cari forméză într'adevĕr basa solidă a partidelor politice conservatóre.

În biserica gr.-ort., dar mai cu sémă în România, episcopii şi preste tot clerul înalt nu se institue din cercul preoţimei de mir, ci din rêndurile monachilor (călugări.) Acestia n'au privit cu ochi buni planul guvernului prin care vrea sĕ îmbunătăţéscă starea preoţimei de mir şi de aceea Sturdza a aflat în ei un bun aliat contra guvernului conservator. Metropolitul de atunci al României tocmai din causa acestei legi a abḑis dela scaunul sĕu. Din întreg corul episcopilor guvernul n'a aflat alt sprigінitoriu în acéstă nisuinţă a sa, decât pe Ghenadie, episcopul dela Argeş. Astfel guvernul conservator a esoperat, ca ambele case ale parlamentului întrunite pentru alegerea primatelui şi sinodul pe el l'a ridicat în scaunul de metropolit al Ungro-Vlahiei.

În privinţa morală Ghenadie nu mult se deosebesce de ceilalţi membrii ai clerului înalt din România extraordinar de depravat, dar e om mai cult, mai înţelept şi mai energic decât toţi. Cea mai mare parte a studiilor sale teologice le-a terminat la universităţi protestante germane şi în urma culturei sale germane a aparţinut ómenilor favoriţí ai regelui Carol. Sub episcopia dênsului s'a restaurat catedrala dela Argeş, carea póte în întréga lume e cel mai frumos monument al architecturei bizantine de mai târḑiu. A sacrificat fórte mult pentru acéstă biserică şi priceperea sa artistică şi zelul sĕu atunci i-a câştigat favórea şi veneraţiunea Carmen Sylvei cu spirit de poet.

Ca membru al academiei împreună cu Sturdza a redactat un magazin de documente privitoriu la epoca de renascere a României, acoperind din busunariul sĕu cea mai mare parte a cheltuelilor împreunate că acéstă întreprindere literară. A fost amic cu trup şi suflet alui Sturdza, cu care însĕ în anul 1893, căci nu numai a sprijinit politica bisericéscă a guvernului, ci direct a ajutat-o la învingere, s'a diferenţat.

Ghenadie, ca metropolit-primat a administrat strict şi cu tendenţe autocratice disciplină bisericéscă şi nu numai nóua lege s'a nisuit a o executa, ci a întrodus şi una-dóue inovaţiuni, pe cari ceilalţi episcopi nu bucuros le priveau. Afară de acésta s'a nisuit a păḑi şi autonomia şi independenţa bisericei faţa de stat, şi ca capul bisericei naţionale 'i ar fi plăcut a se ridica şi peste guvern. Ţinuta acésta însĕ 'i-a înstrĕinat partisanii dela sine, pe membrii guvernului conservator şi se póte ḑice în timpul din urmă relaţiunile dintre el şi guvernul conservator au fost fórte reci, ba încordate chiar.

Când Sturdza a ajuns la guvern, credea, că tocmai în urma acestei receli va putea câştiga de aliat al sĕu pe Ghenadie în contra conservatorilor şi pentru aceea s'a apropiat cu vechia amiciţie către el, ba încă se vedea, că a sosit şi ocasiunea binevenită, că aliat cu metropolitul, sĕ încépă chiar luptă contra câtorva ómeni puternici dintre conservatori.

Esistă în Bucuresci anume un mare institut filantropic, aşa numitul Institut Brancovan, a cărui avere se urcă peste 10 milióne de franci. Supraveghierea asupra acestui institut în sensul actului fundaţional a principelui Brancovan o esercită cei mai bĕtrâni doi membrii de partea bărbătéscă din familia sa şi metropolitul. Familia Brancovan există aḑi numai în linia laterală şi astfel oficiul de supraveghiere îl esercită aḑi principii Stirbey şi Bibescu împeună cu metropolitul.

După ce cei doi principi petrec mai mult în strĕinătate, nici controla nu e aşa severă şi ḑĕu astfel în anii din urmă membrii personalului de administrare *au defraudat mai mult ca o jumĕtate de milion.* Metropolitul a desvĕlit aceste defraudări şi a voit a puue la cale pedepsirea celor culpabili. Ei, dar procedura strictă în urmările sale finale ar fi compromis pe principii neatenţi Stirbey şi Bibescu şi a apĕra pe aceştia a fost în interesul partidului conservator. Sturdza indemna pe Ghenadie sĕ ducă lucrul la frângerea pânei, pentru-că credea, că aşa îi va succede a sili pe Stirbey şi Bibescu sĕ abḑică şi în locul, ca unul dintre etitori se va aşeḑa el în institut, fiindcă şi el e de origine directă din Brancovani şi va face şi din institutul acesta institutul de întreţinere pentru liberalii sei meritaţi, cum a făcut şi din Banca naţională şi din mai multe institute de bani din România.

Lupta aşa dară între metropolit şi cei ai lui Bibescu a erupt. Foile conservative tóte au luat posiţie contra metropolitului, ér republicanul „Adevĕrul“, pe a cărui redactor principele Bibescu îl subvenţionéză anual cu 12,000 de franci sub titlul de rudenie, acusă direct pe metropolitul că a furat din biserica Institutului Brancovan un Babisteriu scump şi că a furat şi catedrala dela Argeş şi în mai multe rênduri a înşelat şi pe guvern până la diferite sume. Sturdza la început a sprijinit pe Ghenadie în lupta acésta, dar când a vĕḑut, că Ghenadie de şi e aplicat a estirpa corupţiunea din aşeḑămêntul Brancovan, dar nu e aplicat a preda acest aşeḑămênt creaturelor lui Sturdza şi după ce a sciut şi aceea, că dacă s'ar întêmpla, ca metropolitul sĕ învingă în cestiunea acésta, autoritatea şi influinţa atât de mult i ar cresce, încât nici prospect n'ar putea avea, ca óre când biserica se devină unéltă inconscie în mânile sale, nu numai că l'a lăsat în baltă, ba s'a întors şi în contra lui, sperând, că după-ce şi conservatorii vreau sĕ-l trântéscă, va face şi un lucru poporal dacă el îl va trânti, ba încă va avea ocasiune a pune de primat al României pe Parthenie, episcopul dela Galaţi, pe aderentul sĕu adict şi cel mai mare duşman alui Ghenadie, carele apoi va face totul în interesul guvernului liberal, ceea ce Ghenadie a hesitat a face.

Acésta a fost causa adevĕrată a căderei metropolitului, ér cum a decurs acéstă cădere şi ce stare a creat în politica internă a României, acésta o voiu espune în epistola cea mai de aprópe a mea.

Grânarele bisericesci.

E fórte binecunoscută tuturor starea miseră materială ce s'a creat preoţimei nóstre prin întroducerea nouelor legi politice-bisericesci.

Nici aceea nu e necunoscut cât sunt de lipsite bisericile nóstre parochiale de fonduri bisericesci din cari sĕ se provédă dotarea personalului bisericesc şi scolar.

Tóte isvórele nóstre de venite au fost până acum aprópe numai aruncurile pe parochieni pentru acoperirea tuturor cheltuielilor bisericesci şi scolare.

Acésta însĕ a mers până acum cum a mers; dar acum a sosít timpul când din aceste venite, aruncuri în bani, nu ne mai putem acoperi multele trebuinţe bisericesci şi scolare, cari din an în an tot mai tare cresc şi se înmulţesc.

Apoi nimic nu e mai odios pentru popor decât aruncurile în bani, căci pretotindenea numai bani şi ér bani i se cere pentru tot feliul de cheltueli publice, şi nu i-se ia în considerare, că el e popor agricol, care nu dispune totdeuna de bani, şi şi când dispune, nu dispune totdeuna într'o formă, ci după cum i-a fost şi recolta, bună ori rea, dar pentru aceea el e silit a plăti darea şi aruncurile de tot feliul numai în bani. fără a i se scădé ceva din dare şi aruncuri după cum i-a fost şi recolta mai puţin bună ori de tot rea.

In astfel de casuri el devine în perplesitate şi nu scie cum sĕ se ajute, căci statul (aici la noi) nu-i vine într'ajutor, nici îi crează mijlóce noue de venit dacă i-a înmulţit dările, nici îi împuţinéză dările dacă recoltele i-au fost slabe.

Dar apoi unde e biserica şî scóla.

Ceea ce n'a făcut statul pentru popor tocmai în interesul seu, e datoriu sĕ facă cel puţin biserica în interesul seu şi pentru uşurarea poporului.

Adevĕrat, că nici biseica nu póte sĕ-i uşureze sórtea scăḑêndu-i din contribuţiunle pentru ea, dar póte lucra prin personalul seu, ca sĕ priméscă dela popor ca contribuiri pentru susţinerea sa şi a scólei producte dela popor, în natură, ér ea apoi sĕ le prefacă la cas de trebuinţă în bani, căci şi poporul, ca ori-şi-cine dă bucuros din ceea ce are direct şi póte dă şi mai bine.

A jertfit poporul nostru mult pentru biserică şi scólă şi până acum, dar acum atât de mult i s'au înmulţit cheltuelile de tot feliul, încât nu mai scie de unde şi din ce se mai facă bani ca sĕ pótă da tuturor cât i se cere şi cât i se ia prin esecuţiuni chiar sub o sumedenie de titluri de dare şi aruncuri pentru stat, pentru comitat, pentru comună şi altele.

Şi până aci a fost poporul nostru recunoscĕtoriu către biserica sa pentru multele serviţii ce i le-a făcut în timpuri de tristă amintire, şi şi de aci înainte i va fi recunoscĕtoriu, numai cere sĕ-i sĕ ia în considerare isvórele de venit şi sĕ i se céră din ceea ce are pentru acoperirea trebuinţelor sale.

Cunóscem fórte bine cu toţii starea miseră materială a poporului nostru precum şi puţinile lui isvóre de venit, cari aprópe pretotindenea sunt numai din economia de vite, agricultură şi numai în puţine locuri, din comerciu şi industrie.

Conform acestor împrejurări, trebue acum se se acomodeze şi biserica întru acoperirea trebuinţelor sale dela popor. Ér după împrejurările generale de aḑi ale poporului nostru, agricol, alt mijloc mai potrivit spre scopul acesta abia ar puté fi altul decât *înfiinţarèa de grânare bisèricesci* sub ad-

---

tru un pătrar de an nu face mai mult de 3—5 fl. La încheierea contractului de asigurare trebue sĕ ai în vedere totdéuna starea ta, sĕ te sfătuesci cu prieteni pricepuţi şi sĕ nu te iei orbişi după vorbele agentului. Acésta îşi are plata lui după mărimea capitalului asigurat. El de aceea îşi bate capul în primul loc pentru sine însuşi şi caută prin fel de fel de promisiuni a urca cât se póte de sus suma asigurată. Nu arare-ori şi asiguratul caută a se asigura pe o sumă mai mare numai ca sĕ fie numit şi el între ómenii cei avuţi.

2. Pentru asigurare e bine a se căuta o societate reciprocă, care garantéză dividende crescênde, adecă care urcă din an în an dividendele, ca prin aşa ceva sĕ se micşoreze în continuu contribuţiunea (prima) anuală. Precum cresc anii asiguratului şi precum scade cu ei puterea de a câştiga, aşa scade şi prima anuală. La asigurarea simplă de viéţă micşoréză de exemplu aşa o dividendă prima (contribuţiunea) unui asigurat pe 30 ani pentru capitalul asigurat de 1000 fl. dela 22 fl. 40 cr. în anul al şaselea de asigurare la 19 fl. 31 cr.

în anul al 11-lea la 16 fl. 68 cr.
„ „ „ 16-lea „ 13 „ 77 „
în anul al 21-lea la 10 fl. 54 cr.
„ „ „ 26-lea „ 7 „ 06 „
„ „ „ 31-lea „ 3 „ 43 „
„ „ „ 35-lea „ 0 „ 51 „

şi de aci încolo, în loc de plata primelor, garantéză o rentă crescêndă. Prin aşa ceva asigurarea devine posibilă şi pentru aceia, cari sunt îngrijaţi totdéuna, că în anii mai târḑii nu vor puté ave venitele, cari le au acum.

Într'un mod înţelept şi precaut asigurările de viéţă şi-au socotit cu intenţiune primele cu ceva mai mult, decât sĕ cuvine pentru sumele asigurate ce trebuesc plătite asiguraţilor. De aceea societăţile au totdéuna la finea anului un câştig. Acest câştig la unele societăţi se împarte între asiguraţi sub nume de dividende, în proporţiune cu contribuţiunea lor. Aceste societăţi de asigurare sĕ numesc „societăţi reciproce“. La aceste societăţi asiguratul e părtaş şi conproprietar şi ca atare are parte nu numai la câştig, ci are dreptul şi la alegerea membrilor în consiliu de administraţiune, ba chiar de a conlucra în consiliu.

(Va urma.)

ministrarea autorităţilor bisericesci locale sub supravegherea şi controlarea autorităţilor superióre bisericesci.

Aflu de superflu a accentua importanţa astorfel de fundaţiuni pentru biserica nóstră.

Acesta s'a accentuat din destul prin tóte foile românesci şi nu odată, ci în diferite timpuri şi în mai multe rênduri.

Ba s'au publicat chiar şi proiecte de statute pentru înfiinţarea şi administrarea astorfel de fonduri bisericesci, unele avênd în vedere numai împrejurările administrative ale bisericei gr.-cat. ér altele împrejurările ambelor biserici românesci gr.-or. şi bisericei gr.-cat.

Nu s'a publicat însĕ pănă acum un statut ori proiect de statut pentru administrarea fondurilor de bucate avêndu-se în vedere numai organisaţiunea bisericei nóstre gr.-or. române.

Voind a corĕspunde acestei necesităţi, scriitoriul acestor şire pe când eram paroch într'o comună sĕracă, agricolă, folosind şi cele douĕ statute (unul pentru biserica gr.-cat., altul general pentru ambele biserici române: gr.-ort. şi cea gr.-cat.) am compus un statut nou, pe care sinodul parochial l'a aprobat, dar Preaveneratul Consistoriu archidiecesan aflându-l prea detaiat şi vast l'a reînapoiat spre prelucrare din nou, adecă spre prescurtare şi astfel sĕ se reînainteze spre aprobare.

Urmând reînapoiarea statului după depărtarca mea din parochie, nu sciu în ce stare se află sórtea lui în present.

Fiind însĕ de interes general şi ca sĕ-l pótă folosí şi alţi fraţi preoţi, îmi ţin de datorinţă a-'l publica cu puţine modificări, începênd în numĕrul viitoriu, omiţênd unele disposiţiuni, cari póte numai în respectiva parochie ar avé înţeles.

Explicări la unii paragrafi şi alte deslușiri vor urma după publicarea lui.

Accentuez, că la compunerea acestui statut am avut în vedere numai împrejurările respectivei parochii. Cine se va folosí de el, se înţelege, îl va folosí numai ca material, cum îl dau şi eu publicităţii, şi va compune un alt statut după împrejurările locale ale respectivei parochii.

În fine aflu de bine a amintí şi aceea, că îl dau publicităţii acum în ajunul recoltei, ca cei ce se vor nisuí a înfiinţa atari grânare bisericesci sĕ-l aibă la îndemână întru administrarea acelora până îşi vor compune altul după împrejurările lor locale.

Noutăţi.

Concert cu scop filantropic. Ministeriul ces reg. austriac de interne s'a aflat îndemnat a întreprinde colecte spre scopul de a feri de pustiire mormintele celor căďuţi în 1866 în Bohemia.

Spre a putea trimite şi de aici o sumă óre-care, regimentul de infanterie Nr. 31 cu învoirea ministeriului de rĕsboiu va arangia un concert, al cărui venit curat se va da reuniunei centrale pentru conservarea monumentelor soldaţilor căďuţi.

Concertul se va da Sâmbătă în 25 l. c. în grădina „Hermann“ la mese întinse.

Începutul la órele 7½ séra. Preţul de întrare o corónă.

* * *

Sensaţional. Ďiariul „Magyarország“ din 20 a l. c. publică următórea scire: „Adevĕrul“ este informat, că cu ocasiunea visitei Regelui nostru la Bucuresci, Valachii ardeleni aflători acolo, precum şi aceia, cari pentru scopul acesta vor sĕ mérgă anume în România au de gând sĕ presinte domnitoriului un memorand. Pentru a împedeca acésta guvernul nu numai că se va îngrijí de o mai bună pază la graniţă, ca se împedece invasiunea Valachilor ardeleni, dar şi pe ardelenii cari trăesc în Bucuresci şi cari sunt suspecţi îi va expulsa“.

Aşa după-cum o presintă „Magyarország“ întrégă afacerea e interesantă; mai interesant e sĕ scím primadată, că adevĕrată e scirea adusă de numitul ďiar şi apoi în locul al doilea suntem curioşi a sci, cari dintre Românii ardeleni, aflători în Bucuresci sunt „suspecţi“ şi cari nu?

* * *

Naţia se sporesce. Fóia oficiósă publică dintr'o singură comună din Nordul Ungariei numele alor 51 de familii, cari şi-au magiarisat numele. Toţi cei din nou botezaţi sunt ďileri şi lucrători de pămênt. Fóia oficiósă ďice, că deşi ei vorbesc slovăcesce, toţi au fost şi mai nainte Magiari. Magiarisarea numelor au făcut-o la îndemnul bravului şi patrioticului preot rom. cath. Pogonyi Bernáth întru mărirea mileniului. Aşa dară o comună în Nordul Ungariei, a cărei locuitori vorbesc slovăcesce, şi totuşi au fost Magiari. Minciună perciunată! Locuitorii au fost cu toţii Slovaci lipsiţi, cari vor fi fost seduşi prin diferite promisiuni din partea patrioticului preot rom. cath., ca sĕ şi magiariseze numele. Preotul de sigur va fi remunerat pentru fapta sa de înalt patriotism, ér bieţii Slovaci vor trăí şi mai departe, ca Unguri, în miserii. Étă dle Beksics Gusztáv cum sĕ sporesce naţia, care şi pe D-ta te-a adoptat, éră nu în mod natural şi cinstit, după-cum D-ta cuteďi a ďice. Sĕ vĕ fie de bine.

* * *

Diftiritis. În Iclodul mare au obvenit în ďilele acestea mai multe casuri de diftiritis, tóte sfîrşindu-se cu mórtea pacienţilor. Din partea comitatului s'a trims o comisiune sanitară pentru de a lua mĕsurile necesare în scopul de a se împedeca lăţirea acestui morb epidemic periculos. În decurs de dóue ďile 6 copii au trecut din mórte la viéţă.

* * *

Mórte tragică. Fiul locuitoriului Roşca Iuon din comuna Lupşa cu numele Savu în 4 a l. c. jucându-se prin curte s'a suit în podul coteţului unde, sĕ vede ostenit fiind de multele alergături a adormit. Pe timpul cât a durmit băiatul coteţul s'a aprins, cum şi din ce cause nu se scie. Sĕrmanul băiat nu s'a pomenit din somn până când focul nu a început a'l arde. Părinţii lui sĕ înţelege lipsiau de acasă. A fost ars la cap, la mâni şi picióre, în urma căror arsuri după trei ďile a încetat din viéţă.

* * *

Cadou regelui nostru. Un mĕsariu de profesiune din München, ce sĕ chiamă Nicolae Rosenberg, — şi despre care foile nóstre patriotice cu fală spun, că e magiar de origine, — a pregătit cinci tacuri de biliard şi 'şi-a propus a le dona regelui nostru. Le-a trimis prima dată la exposiţia industriaşilor, ér într'o epistolă a avisat pe Mai. Sa despre darul, ce cu umilinţă îl irimite Maiestăţii Sale, regelui ungar. Tacurile se spune, a fi lucrate cu multă măiestrie, sunt fórte uşóre şi în mâna unui carambolist espert acomodate pentru lungi serii de carambóle.

* * *

Tragedie la oficiul protopopesc din Oradea-mare. Din Oradea-mare sĕ scrie, că în 18 c. la oficiul protopopesc şi respective la locuinţa părintelui protopop Toma Păcală s'a întêmplat un înfiorător omor între dóue părţi litigante. Petru Zurzac, locuitoriu din Oradea-mare în timpul din urmă ducea o viéţă de tot destrăbălată şi excentrică, pentru ce adese-ori avea céртă cu nevastă-sa, ca sĕ se pótă susţinea şi sĕ se mai ajungă şi pentru crailiciile soţului ei. Femeia ne mai putênd suferí purtarea bărbatului, şi mai ales că aplica chiar şi bătăi brutale asupra ei, într'o ďi 'şi-a pachetat hainele şi 'şi-a părăsit bărbatul. După acésta lui Zurzac îi mergea fórte rĕu, şi după 3 luni s'a decis sĕ mérgă sĕ-'şi rechieme soţia; dar acésta acum s'a purtat asemenea lui ameninţându-'l că-'l va da afară, dacă de bună voie nu o va lăsa în linişte. Zurzac s'a dus cu promisiunea, că în ďiua următóre érăşi o va cerceta. Aşa a şi facut. Acum însĕ nevasta ca sĕ scape de visitele bărbatului 'i-a promis, că va merge îndĕrĕt, dacă va ví cu ea la protopopul, ca acolo sĕ se împace şi sĕ promitea că în viitoriu va duce o viéţă mai morală. Zurzac s'a învoit şi a plecat la locul de împăcare. Ajungênd la locuinţa protopopului au trebuit sé aştepte puţin până vor puté fi primiţi la ascultare. Sub durata acestui timp de aşteptare érăşi s'a ivit céртă între litiganţi, care s'a terminat cu o detunătură de revolver. Bărbatul propuse nevestei sale ca sĕ mérgă acasă fără a sta înaintea protopopului, ea se opuse şi când a voit sĕ plece singură, nemilosul trimise după ea un glonţ. A fost ajunsă în spate dar n'a căďut. Femeia a început a striga şi a se văieta şi bărbatul sĕlbatec ce nu-'şi putea astâmpăra furia, sloboďí al doilea glonţ în soţia sa rănită. Glonţul al treilea şi l'a reservat şieşi, s'a nimerit bine cât el a căďut momentan la pămênt. Între acestea iasă părintele protopop şi spĕriat de cele petrecute la locuinţa sa şi de vederea răniţilor şi a sângelui ce curgea, pe lângă tótă perplexia în care a ajuns, a trimis numai decât după poliţie. La bărbat s'a constatat mórtea, ér femeia a fost transportată în spital. E sub îngrijire dar speranţă de viéţă nu este. — Regretabil, când trebue sĕ înregistrăm şi astfeliu de lucruri.

* * *

O crimă descoperită. Înainte de asta cu 5 ani s'a aflat pe hotarul comunei Kustély din apropierea Seghedinului cadavrul locuitorului Vicenţiu Dobrog. S'au întreprins atunci din partea forurilor civile cele mai severe urmăriri, dar înzadar, căci nu le a succes a pune mâna pe făptuitorii acestei crime. Acum de curênd un moşnég aflându-se pe patul morţii a făcut arătare la gendarmeriă despre omorul sĕvêrşit înainte de asta cu 5 ani, numind de autor al crimei pe judele comunal Sima Petruţiu. După mărturisirile bĕtrânului lucrul s'a întêmplat astfel: Judele comunal Sima Petruţiu, care trăia în duşmănie cu Dobrog, în 28 Decembre 1891 l'a înşelat pe acest din urmă prin Vas. Corcia în casa lui I. Malete unde l'au omorît. Cadavrul cusut într'un sac, în diminéţa următóre a fost transportat cu o trăsură la un loc mai îndepărtat al hotarului, unde apoi l'au aruncat într'un şanţ.

Bĕtrânul, cu numele Petru Rughia, care de cinci ani purta pe sufletul sĕu acésta chinuitóre taină mergea din întêmplare cu ginerele sĕu tocmai în partea aceea a locului unde judele aruncase cadavrul. Judele, care era cu puşca în mână ameninţă cu mórte pe ambii dacă vor cuteza a face numai un paş încă într'acolo sau dacă vor spune o singură vorbă despre cele-ce au vĕďut. Bĕtrânul, om sĕrac, s'a temut de judele criminal şi a tăcut până în óra morţii; atunci însĕ sciind, că nu va mai fi judecat de judele comunal, ci de judecătoriul suprem 'şi-a uşurat sufletul de pĕcatul, ce de atâta timp îl purta pe sufletul seu. Judele dimpreună cu complicii sĕi au fost la moment deţinuţi.

Bibliografic.

A apărut:

A XII-a Programă a Institutului ped. teol. al archidiecesei ortodoxe române din Transilvania în Sibiiu pe anul scolar 1895/6 publicată de Dr. Remus Roşca, profesor şi director.

Cuprinsul:

1. Momentele etice din cuvêntarea lui Iisus Christos de pe munte, de profesorul Dr. Ioan Stroia.
2. Sciri scolare şi cronica institutului. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane, 1896.

Afară de elaboratul dlui profesor Dr. I. Stroia, scris cu multă diliginţă, revelăm din cuprinsul acestei programe următórele date:

La seminariul nostru „Andreian“ din Sibiiu au fungat în anul acesta cu directorul provisor cu tot 7 profesori ordinari definitivi, 2 estraordinari definitivi, 1 medic şi un econom seminarial.

Elevi inmatriculaţi au fost cu totul 174, anume: în secţiunea teologică ordinari 66 (Curs. I. 23; II. 17. şi III. 26); estraordinari 5; In secţiunea pedagogică cu totul 103 (Curs. I. 48, II. 30, şi III. 25).

La finea anului scolar au rĕmas: În secţiunea teol. ordinari 64, estraordinari 5, ér în secţiunea pedagogică 96., cu totul 165.

După cele 35 de protopresbiterate numĕrul elevilor variéză între 1 şi 12. Nici un elev n'a fost în seminariu în anul acesta din protopresbiteratele Haţeg şi Ilia precum nici din afară de archidiecesă.

Contingentul cel mai mare al elevilor în ambe secţiunile îl dau elevii a căror părinţi după posiţiunea lor socială sunt economi.

Urcarea numai cu unul a numĕrului elevilor din secţiunea teologică faţă de anul scolar 1894/5 se esplică cu decăderea starii materiale a preoţilor în urma nouĕlor legi politice bisericesci, ér crescerea numĕrului elevilor din secţiunea pedagogică se esplică cu ameliorarea stărei materiale a învĕţatorilor prin nouele legi scolare.

Acésta contribue în mare parte şi la aceea, că contingentul cel mai mare al elevilor îl dau fii de economi şi nu cei de preoţi şi învĕţători.

Biblioteca seminarială în folosirea profesorilor numĕră 538 opuri în 919 volume.

Starea bibliotecei şi a averei societăţii de lectură a elevilor s'a putut vedea din raportul comitetului aceleia publicat în numerii ultimi ai ďiarului nostru.

Toţi elevii institutului, afară de un cleric estraordinariu, au fost internaţi în edificiul seminarial şi provĕďuţi cu cele necesare afară de îmbrăcăminte şi spălatul schimburilor contribuind şi ei la întreţinere fie-care cu o taxă anuală de câte 100 fl.

Afară de acésta 28 de elevi din secţiunea pedagogică au avut stipendii de câte 60 fl. solvind astfel în taxa seminarială numai 40 fl., ér 1 cleric a avut un stipendiu de 30 fl.

Din cronica institutului publicăm următórele:

Încă îndată după încheerea anului scolar 1894/5, directorul seminarial Ioan Hannia, carele ca profesor şi director a prestat bisericei bune serviţii, aprópe 50 de ani, din causa vêrstei înaintate şi-a cerut punerea în stare de odichnă, ceea ce i s'a şi încuviinţat şi P. V. Consistoriu a denumit de director seminarial provisoriu pe profesorul Dr. Remus Roşca, carele şi-a şi început activitatea la începutul anului scolar espirat.

Pentru postul de profesor devenit vacant s'a denumit ca profesor provisoriu profesorul suplent Dr. Vasilie Saftu, ér profesorii Dr. D. P. Barcian şi D. Comşa deţinuţi în prinsóre de stat, fiind agraţiaţi şi-au reînceput activitatea şi astfel statul personal profesoral ér a devenit complet.

Prelegerile s'au început la 11 Septembre v. a. tr. ér inaugurarea festivă a anului scolar s'a făcut la 14 Septembre. Tot cu acéstă ocasiune şi-a luat adio dela corpul profesoral şi dela elevi şi directorul retras în pensiune Ioan Hannia. Anul scolar s'a încheat solemn la 29 Iuniu a. c.

În anul acesta s'a elaborat din partea corpului profesoral un nou plan de învĕţământ pentru secţiunea pedagogică pe basa planului de învĕţământ dela pedagogiile de stat şi cu considerare la referinţele institutului nostru. Tot aşa s'a regulat şi facerea examenelor de cualificaţiune învĕţătoresci, şi cele private de pe cursurile pedagogice.

În decursul anului scolar institutul a fost cercetat din partea Magn. Sale dlui inspector reg. de scóle al comit. Sibiiului Emil de Trauschenfels, carele a esistat şi la prelegerile din limba magiară.

Starea disciplinei, starea morală, starea sanitară şi alimentarea a fost normală.

În anul acesta, elevii institutului au făcut sub conducerea corpului profesoral şi o excursiune în comuna Sadu pentru cercetarea stabilimentului de electricitate, ce e în lucrăre.

La finea Programei se dau unele informaţiuni privitóre la primirea elevilor în anul viitor scolar.

Preste tot progresul institutului a fost normal şi sperăm, că pe viitor şi partea economică va fi normală, mai corespunďĕtóre, avênd în vedere nouele edificări, ce tocmai sunt în decurgere.

Loterie.

Mercuri, în 22 Iuliu n. 1896.

Sibiiu: 52 72 67 20 73

Nr. 143/896 [70] 1—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei, sunt vacante şi pentru îndeplinirea lor sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Rom.“

1. Romos, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc 4 orgii.

2. Romoşel, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne suficiente de foc.

3. Sibot, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

4. Şibişel, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei lemne de foc.

5. Pişchinţi, salariu de 300 fl. v. a. cuartir închiriat până la edificarea scólei, lemne de foc.

Salarele la posturile de sub 1—4 sĕ dau regulat din cassa bisericei, la cel de sub 5 din repartiţie.

Doritorii de a reflecta la vr'unul din acestea posturi, au sĕ-şi înainteze petiţiunile instruite conform normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis şi în interesul petenţilor este, ca sĕ se presenteze în comune în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre pentru de a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Orĕştie, 16 Iuniu 189

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei, în conţelegere cu comitetele parochiali.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 325/896 [71] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din comunele mai jos însemnate sĕ deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Cunţa, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., şi 20 fl. bani de cuartir.

2. Reciu, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei, un stângin de lemne de foc, precum şi o sórte de lemne dela comuna politică.

3. Tâu, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., cu cuartir liber în edificiul scólei, grădină şi 10 fl. bani pentru lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi sĕ cere, a sĕ presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pentru a-'şi arĕta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 19 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Mercurei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale concernente.

I. Droc,
prot.

Nr. 122/896 [69] 2—3

CONCURS.

La scólele medii române gr.-or. şi la scólele comerciale şi reale române gr.-or. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori.

1. Un post *de profesor ordinar* la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *filologia modernă* (germâna, magiara şi româna.)

2. Un post *de profesor ordinar* la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi elină.*

La scólele comerciale şi reale următórele posturi:

3. Un post *de profesor ordinar* cu cualificaţiunea specială pentru *limba română şi germână.*

4. Un post *de profesor suplent* cu cualificaţiunea specială pentru *geografie şi istorie.*

5. Un post *de profesor suplent* cu cualificaţiune specială pentru *matematecă şi fisică.*

6. Un post *de profesor extraordinar* pentru *musica vocală* împreunat cu conducerea *corului vocal bisericesc dela biserica română gr.-or. dela Sântul Nicolae din Braşov, suburbiul Scheiu.*

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu terminul până la 1 August st. v. 1896.

Concurenţii vor adresa subscrisei Eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de religiunea gr.-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică firmă şi deplin sănĕtoşi.

Concurenţii la posturile de sub 1, 2 şi 3 vor documenta:

d) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes conform articolului de lege XXX din 1883 examenul fundamental şi special din obiectele lor de specialitate.

Preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă. Concurenţii la posturile de sub Nr 4 şi 5 vor documenta:

e) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes examenul fundamental profesoral în patrie.

Concurenţii la postul de sub Nr. 6 vor documenta:

f) că au absolvat vre-un conservator sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru posturile de *profesor ordinar* în timpul serviciului provisor (prevĕḑut în §. 30 al legei de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl.*, ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de *1200 fl.* cinci cuincuenalii de câte *100 fl.* şi relut de cuartir *200 fl.* şi drept de pensiune;

2. Pentru posturile de *profesori suplenţi* salariu anual de *800 fl.*, fără alte emolumente;

3. Pentru postul de *profesor extraordinar* în timpul serviciului provisoriu salariu anual de *600 fl.* ér începênd dela ocuparea definitivă a acestui post salariu anual *800 fl.* cinci cuincuenalii de câte *80 fl.* şi relut de cuartir *150 fl.* şi drept de pensiune, ér *ca dirigent al corului vocal bisericesc dela biserica Sf. Nicolae salariu anual de 600 fl. şi 50 fl. pentru note.*

Concurenţii la tóte aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că se vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare precum şi normativelor şi regulamentelor ce sunt în vigóre.

Braşov, 24 Iuniu 1896 st. v.

Eforia scólelor centrale
române gr.-orientale.

Nr. 112/896. [64] 3—3

CONCURS.

După-ce Venerabilul consistoriu prin ordonanţa Nr. 2370 Bis. ex 12 l. c. a cassat alegerea sĕvêrşită la 22 Ianuariu 1895 pentru întregirea postului al treilea de paroch devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu, sĕ publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenţii la acéstă parochie au sĕ producă următórele documente conform §. 15, lit. *a)* a Regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobre 1878 şi anume:

1. Că sunt Români de religiunea greco-orientală.

2. Că au purtare morală bună.

3. Că au absolvat o scólă medie şi au făcut examenul de maturitate cu succes bun.

4. Că au absolvat cu succes bun cursul teologic la vre-un institut român gr.-or. din metropolia nóstră.

5. Că au făcut examenul de cualificaţiune preoţéscă cu calcul distins.

6. Atestat de sănĕtate.

7. Alte documente eventuale despre aplicaţiunea din timpul din urmă, sau eventuale absolutorii şi atestate obţinute despre absolvarea vre-unei facultăţi universitare sau academice, care le va da preferinţă.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scóle medii şi cursul teologic de trei ani suma de 800 fl. v. a.; dacă însĕ parochul ales va mai fi absolvat şi vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v a.;

b) Cinci cuincuenale de câte 10% din salariul fundamental;

c) Cuartir natural, éră până la predarea lui bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) Venitele stolare îndatinate;

e) Drept de pensiune conform statutelor existente pentru parochii nostrii.

Concurenţii sunt datori până la expirarea terminului de concurs a sĕ presenta în biserică, a cânta şi a ţiné predică de probă.

Suplicele sĕ vor aşterne în terminul fixat Rever. domn Ioan Petric, protopresbiter local, însoţite de un Revers, prin care sĕ declară, că parochul ales sĕ va supune şi conforma întru tóte datinilor, obiceiurilor şi instrucţiunilor presente şi viitóre ale bisericei nóstre.

Braşov, din şedinţa comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae, ţinută la 21 Iuniu 1896 st. v.

David Almăşan, preşedinte. *Arseniu Vlaicu,* secretariu.

În conţelegere cu subscrisul:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 29/896. Com. par. [68] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al 3-lea şi al 4-lea de învĕţătoriu la scóla gr.-orientală din Poplaca, se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din acestea dóuĕ posturi sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.

2. Relut de locuinţă cu 15 fl. v. a. şi

3. Relut de lemne cu 25 fl. v. a. şi se solvesc din casa bisericei în rate cuartale anticipative.

Concurenţii vor fi datori a dovedí înainte de alegere destoinicia lor în cântări şi tipic, avênd un învĕţătoriu ales obligamêntul de a cânta cu tinerimea scolară în cor la fie-care liturgiă, ér concursele, instruate conform legilor din vigóre, au de a le înainta oficiului ppresbiteral gr.-or. din Sibiiu.

Purtarea agendelor direcţiunei scolare, (remunerată special cu 50 fl.) precum şi instrucţia în scóla de repetiţiune şi în cea de pomărit, ca şi cântarea în cele 2 străni bisericesci se va împărţí prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul didactic — la începutul anului scolastic — între toţi 4 învĕţătorii.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ţinută în 19 Maiu 1896.

Preşedinte:
Aureliu Milea,
notariu com.

Nr. 593/896.

Cu scirea şi consimţĕmêntul subscrisului.

Sibiiu, 5/17 Iuliu 1896.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 284 Scol. [65] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale greco-orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

2. Cacova, cu salariu de 300 fl. şi adecă 60 fl. din cassa comunală, 140 fl. din repartiţiune, şi 100 fl. ajutoriu dela stat şi cuartir.

3. Berghin, cu salariu de 300 fl. şi adecă 196 fl. în bani, şi 104 în naturalii (dela 131 familii câte o ferdelă de cucuruz sfărmit) cuartir şi grădină.

4. Şugag, cu salariu anual de 300 fl. care se solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir liber, 10 fl. pentru grădină şi 10 fl. pentru lemne de încălḑit.

5. Ohaba, dóue posturi, cu salariu de 300 fl; cuartir şi grădină şi câte 1 stânjin de lemne de încălḑit;

6. Pianul de jos, dóuĕ posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl. ce sĕ solvesce în rate treilunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul scólei şi lemnele trebuincióse.

7. Pianul de sus, cu salariu anual de 300 fl. ce sĕ solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir şi grădină.

8. Rĕchita, cu salariu anual de 300 fl. din alodiul comunal şi cuartir.

9. Deal, un post de adjunct de învĕţător cu salariu anual de 200 fl. cuartir şi grădină.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 28 Maiu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

---

[66] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea alor două posturi învĕţătoresci la scóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu fie-care dintre posturile acestea este 400 fl. şi cuincuenalele legale.

Salariul, în cari sunt computate şi cuartirul şi grădina, se solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

Cei cari vor fi aleşi, sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la s. liturghie.

Cei cu cunoscinţe musicale vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa posturile acestea sunt poftiţi a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi au a-'şi înainta cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 7 Iuniu, 1896.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Iuliu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4462 Scol.

CONCURS.

Din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii, pentru conferirea cărora se publică concurs cu terminul 10/22 Aug. a. c.

I. Fundaţiunea Moga un stipendiu de 500 fl. pentru tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză sciinţele iuridice sau filosofice.

II. Fundaţiunea Francisc Iosif dóuĕ stipendii câte de 100 fl. şi unul de 60 fl. pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză şi cari sunt lipsiţi de mijlóce.

III. Fundaţiunea Peiovici un stipendiu de 50 fl. pentru un tinĕr român sĕrac de religiunea greco-orientală din Transilvania.

Aspiranţii la aceste stipendii au a-şi aşterne suplicele la consistoriul archidiecesan în terminul indicat, instruindu-le cu următórele documente:

1. atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparţine, că sunt români greco-orientali;
2. atestat scolariu despre progresul în studii în anul scolariu din urmă;
3. atestat medical, că sunt deplin sănătoşi;
4. atestat dela primăria comunală despre posiţia socială şi starea materială a părinţilor;
5. eventual alte atestate recomandătóre.

Suplicanţii au a indica locul, unde voesc sĕ studieze.

Sibiiu, 11 Iuliu 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Discursul dlui Emil Flourens.

Cunóscem resoluţiunea démnă ce au luat în causa naţinonalităţilor nemagiare apăsate din Ungaria studenţii români, sêrbi, slovaci în marea adunare din Paris ţinută în sala Vagram la 11 a lunei curente sub presidiul dlui E. Flourens, deputat şi fost ministru de esterne al Franciei pe lângă participarea unui distins public francez din tóte păturile societăţii celei mai înalte.

Publicăm acum după „Gazeta Transilvaniei“ şi remarcabilul discurs a dlui Flourens, carele cu acéstă ocasiune a rostit unele principii de directivă pentru noi dintre cele mai demne de luare aminte şi de cugetat asupra lor.

Mai mult ar trebui însĕ se mediteze asupra acestor principii de directivă opresorii nostri, cari îmbătaţi de unele resultate efemere, dar neînsemnate cu magiarisarea, nu se uită în jur de sine, ci dau în drépta, dau în stânga în tocmai ca cei beţi, cari nu observă, că lovind astfel, lovesc şi în inimici şi în amici.

Dar ce sĕ le faci. E temă numai, că acéstă beţie de magiarisare sĕ nu li se prefacă în delir, căci cei cuprinşi de acéstă bólă în momente mai puţin controlate din partea celor ce se află în jurul lor, pot aduce peire nu numai asupra lor înşişi, ci şi asupra binevoitorilor lor.

Dorim sĕ nu-i cuprindă acéstă bólă, ci sĕ se destepte odată şi sĕ recunóscă, că libertatea nu e privilegiu numai pentru unii, ci e dar dḑeesc pentru toţi, nu numai, ca individḑi, ci şi ca popóre şi confesiuni:

Dar étă memorabilul discurs:

Dómnelor, Domnilor!

Una din urmările cele mai naturale ale întroducerei unui regim de libertate la un popor care nu e deprins cu el de mult timp este, că naţiunea, care are sĕ ia o parte mai mult sau mai puţin efectivă de intervenire şi, prin urmare, de responsabilitate în direcţia afacerilor publice, este mai viu, mai exclusiv preocupată de grija politicei interióre, de multiplele incidente ale vieţii parlamentare.

Poporul scóte mai rar capul pe feréstră ca sĕ vadă ce se petrece înafară, el nu aruncă asupra evenimentelor politicei externe decât o privire mai distrasă. Le dă numai o atenţiune mai trecĕtóre şi mai în fugă.

Ar fi însĕ un egoism strîmt şi orb ca sĕ nu ne interesăm desĕvêrşit de sórtea celorlalte popóre din Europa şi sĕ nu ascultăm plângerile, păsurile şi revindicările naţionalităţilor, ce se simt asuprite.

Acésta *pentru patria nóstră ar însemna o desertare dela rolul sĕu istoric şi o abdicare fatală.*

Ne-am abate astfel dela tóte aspiraţiunile generóse, dela tóte tradiţiile cavaleresci ale rassei nóstre, dela aceea grandiósă cerinţă de expansiune, care a făcut pe Francia tare şi puternică şi *a unit printr'o legatură indisolubilă, în spiritul tuturor popórelor, numele sĕu glorios cu triumful ideilor de umanitate, de progres şi de libertate.* (Aplause prelungite.)

Ar însemna, în acelaşi timp, că dăm dovadă de o absolută orbire, de o completă necunóscere a adevĕratelor nóstre interese, a intereslor nóstre vitale şi primordiale.

Francia nu este una din acele puteri insulare, cari pot sĕ se înfăşure în egoismul şi în personalitatea lor. Ea nici nu póte sĕ se isoleze de restul Europei şi póte că tocmai lucrul acesta îl uită prea mult aceia, cari ne împing cu uşurinţă în espediţii depărtate coloniale, unde cheltuesc fără socotélă avuţiile nóstre şi sângele de o mie de ori încă mai preţios al copiilor nostri, în aventuri prea adese-ori lipsite de câştig real şi de o durabilă eficacitate. (Fórte bine! Fórte bine!)

Francia este şi va rĕmâné, înainte de tóte, o putere continentală, chiemată a suferí contra-lovitura imediată şi directă a transformărilor, pe cari le va aduce neapĕrat în echilibrul bĕtrânei nóstre Europe ajungerea succesivă la libertate a naţionalităţilor încă asuprite, precum şi grupările nouĕ de interese de forţă şi de influenţă, cari vor resulta inevitabil din acésta.

Francia republicană nu trebue sĕ înoiască greşelile Franciei imperiale, şi desastrele nóstre dela 1870 se datoresc în mare parte faptului că, în acea epocă, perduserăm contactul cu evoluţiunea, ce se producea de câţi-va ani în centrul Europei, cu o forţă încă confusă, dar neîndoiósă.

Ori şi cine scie astădḑi, graţie revelaţiilor succesive ale istoriei contimporane, că dacă Germania a putut nepedepsită sĕ desmembreze patria nóstră, ea datoresce resultatul acesta în mare parte tratărilor prinţului de Bismarck cu contele Andrassy.

Intervenţiunea Ungariei, în ochii căreia prinţul de Bismark sciu sĕ facă sĕ strălucéscă speranţa unei satisfacţiuni cel puţin parţiale a prea vechilor şi prea legitimelor sale revindicări în contra Austriei şi începutul, aurora unei ere nouĕ de independenţă şi de autonomie relative, este care a paralisat bunăvoinţa Austriei şi a permis Italiei sĕ se sustragă dela angajamentele sale faţă de noi şi sĕ nu-'şi pótă împliní datoriile sale de recunoscinţă către liberatórea sa (Aplause repetate.)

Dacă sfaturile sănĕtóse, ce s'au fost dat în acel timp curţii din Viena, ar fi fost ascultate, dacă Austria ar fi sciut sĕ se profite de momentul când Germania îşi angajase cu nechibzuíre tóte forţele sale pentru ca sĕ sdrobéscă ultimele nóstre sforţări de resistenţă, ea ar fi putut, în câteva ḑile de marş, şi mai fără sĕ tragă nici un foc sĕ dicteze condiţiile de pace în Berlin, sĕ rĕsbune şi sĕ repare desastrul dela Sadowa şi sĕ recuceréscă vechia-i preponderanţă asupra Europei centrale. (Aplause.) Însĕ Ungaria s'a pus de-a curmezişul în calea executării acestor planurĭ şi în speranţa de-a dobândí dualismul, le a făcut sĕ nu isbutéscă.

Astăḑi dualismul există! Cari sunt resultatele lui?

Din 40 de milióne de locuitori, câţi numĕră imperiul austro ungar, abia 13 milióne au ajuns sĕ se bucure pe deplin de folósele acestui sistem nou.

Ultimul sĕu cuvênt, consecinţa finală a fost ca din regimul de libertate relativă, ce l'a înaugurat, sĕ facă **beneficiul exclusiv al minorităţii, privilegiul unor rase favorisate,** privilegiul a opt milióne de Germani în Cislaitania, a 5 milióne de Magiari în Translaitania. Celelalte 27 de milióne, Români, Sêrbi, Sloveni, Ruteni, Cehi şi Slovaci **nu sunt admişi ca pentru revindicarea exerciţiului aceloraşi drepturi sĕ invóce principiul acesta,** care ni se înfăţişéză nouă Francezilor, ca *funnamentul şi basa ori-cărei constituţiuni liberale şi umanitare,* **egalitatea cetăţenilor în faţa legii.** (Aplause.)

Noi Francezii nu putem înţelege, ca ómeni cari se bucură de-o valóre egală fisică, intelectuală şi morală, cum sunt popórele de

---

FOIŢA.

Asigurarea de viéţă.

(Incheiere)

O altă organisaţiune au aşa numitele societăţi pe acţiuni. La acestea aceia sunt proprietarii societăţii, cari anticipéză banii pentru formarea capitalui fundaţional. Câştigul încă sĕ împarte între ei.

3. La încheierea contractului de asigurare trebue luate în considerare următórele condiţiuni: Contractul sĕ se pótă în ori ce timp resilia (strica) aşa ca după o durată de 3 ani de asiguraţie pe basa acestui document sĕ se şi pótă împrumuta în proporţie cu capitalul vĕrsat, ca la nevoie sĕ se pótă plătí din el primele scadente.

Capitalul vérsat sĕ se pótă rĕscumpĕra ori şi când integral, sau contractul sĕ se pótă preschimba într'altul pentru o sumă asigurată mai mică, ca se nu sĕ pérdă primele plătite când asiguratul ajunge la o stare de nu mai póte plătí asigurarea“.

Învĕţătoriul mai adause: „Pedeca de a nu putea plătí odată prima de asigurare la timp sĕ póte delătura fără mare greutate şi pe altă cale. Este un léc fórte bun pentru aşa ceva, adecă „să te împrumuţi“. Farmacia unde sĕ póte face acest recept, este „reuniunea de credit“ sau „cassa comunală de economii şi anticipaţiuni“. Unui om harnic şi diligent, care póte nu are la îndemână cei 10—20 fl. pe care trebue sĕ-'i plătéscă pentru asigurare, unui atare om, cassa de economii, al cărei membru este şi el, bucuros îi va anticipa acéstă sumă, numai mai târḑiu când dă de bani trebue sĕ 'i plătéscă.

Aci iar putem vedea deosebirea între asigurarea de viéţă şi cassa de oconomii. La cassa de economii nu depune omul bani când nu are, şi de multe-ori şi când are. Prima pentru asigurarea de viéţă trebuesce plătită, şi atunci când nu sunt bani, şi dacă te-ai împrumutat pentru aşa ceva, atunci împrumutul trebuesce replătit. A căpĕta bani cu împrumut pentru aşa ceva e cu atât mai uşor, căci asigurat fiind eşti mai creditabil“.

Nenea George din nou ia cuvêntul şi ḑise: „Eu nu vreau sĕ-'mi asigurez viéţa. Am auḑit dela mulţi că acei care îşi asigură viéta nu mai trăiesc mult, căci acésta însemnéză a te amesteca în afacerile lui Dumneḑeu Acésta trebue sĕ 'i-o lasăm. Ceea-ce face bunul Dumneḑeu, e bine făcut“.

Preotul nu putu sĕ trécă cu vederea aceste observaţiuni ale lui nenea George şi rĕspunse: „Dumneḑeu în sânta evangelie poruncesce, ca el sĕ-'şi iubéscă nevasta şi copii, el poruncesce mai departe copiilor, ca sĕ-'şi iubéscă părinţii. Sântul apostol Pavel încă ḑice: „Acela care nu se îngrijesce de ai sĕi, este mai rĕu ca un păgân“. Mai departe Iisus Christos poruncesce tuturor ómenilor sĕ se iubéscă şi sĕ se ajute unul pe altul. De aceea ori ce unire spre scopuri bune este făcută la loc în sensul creştinismului, şi chiar trebue făcută. Religiunea privesce asigurarea ca o faptă morală, pentru-că ea corĕspunde dreptăţei şi iubirei creştinesci. Este însĕ şi de lipsă, ca aceia, cari se asigură sĕ fie ómeni muncitori, cruţători şi cu preîngrijire. Ne va fi uşor a documenta, că acésta zace şi în spiritul religiunei.

În creştinism, munca onestă, fie ea de ori ce natură, totdéuna s'a onorat şi s'a recomandat. Creştinii totdéuna au sciut sĕ-'şi înmulţéscă averea lor prin cruţare şi cumpĕtare.

Ómeni, cari trăesc mult, a căror casă nu arde, cari nu au pagube prin grindină, la cari nu le móre din vite, cari socotesc, că ei ar fi plătit mai mult pentru asigurări decât li-s'a dat lor, s'au că ei dela asigurare nu au căpĕtat nimic, acestia păcătuesc faţă de Dumneḑeu, care ia învrednicit cu acest noroc, alţii s'ar bucura de aşa ceva, şi dacă s'ar putea cumpĕra acest noroc, cât nu ar da ei pentru el. Sĕ nu ḑicem, ca creştinul sĕ nu se îngrijéscă de viitor, şi sĕ-şi pună încrederea numai în provedinţă. Acésta este o înterpretare greşită a evangeliei. Ce este oprit, acésta este iubirea esagerată spre avuţie, este grija exclusivă pentru bunurile pămêntesci. Religiunea nu opresce a aduna avere pe cale drétpă şi prin iubire creştinéscă.

Pe basa iubirei creştinesci fie-care om este dator a ajuta pe sémănul sĕu după puterile lui. Cu cât mai mult nu este el obligat a ajuta pe deaprópele sĕu, adecă pe familia sa. Dacă datorinţa unui părinte este de a se îngriji de copii lui până trăesce, nu mai puţin este dator de a se îngriji şi de acea, ca familia lui şi după mórte-i sĕ fie îndestulită.

Sfântul Apostol Pavel de acea ḑice: „Nu copii sĕ adune avere părinţilor, ci părinţii copiilor“. Părinţii sĕ muncéscă ca sĕ dea copiilor o stare, o meserie, bine înţeles că după starea părintelui şi aplicarea copilului.

Părinţii fac un pĕcat neiertat, dacă prin trândăvie, cheltueli zadarnice, lene, beţie, şi alte, ajung în stare de a nu mai putea îndeplini datorinţa importantă de tată de familie. Indată ce cine-va nu se îngrijesce de ai sei, acela s'a lăpĕdat de creştinism şi e mai rĕu ca un păgân, ḑice sfânta scriptură“.

origine latină și slavă, comparate cu cele de origine germană și magiară, **sĕ pótă accepta să trăiască într'o stare de inferioritate civilă și politică.** (Aplause repetate.)

Acéstă nedreptățire socială are deci ca consecință de-a pune germenele, în centrul Europei, unei *situațiuui de turburare și de neliniște*, a cărei contra-lovitură o resimt mai mult sau mai puțin viu națiunile vecine de jur împrejur; de-a contribuí astfel la menținerea acestei stări de nesiguranță generală, care este causa principală a prelungirii regimului de pace armată, regim desastruos, ce apasă așa de greu asupra budgetelor tuturor puterilor continentale de 25 de ani încóce și care paraliséză avêntul civilisațiunei europene față de rivalii sĕi din nóua lume și în curênd chiar față de națiunile din extremul Orient, dacă fenomenele, a căror martori am fost noi în timpul recent, vor continua.

Dacă, din contră, Austria ar redeveni, ce firea lucrurilor, ce posițiunea geografică și compositiunea sa etnică o chiamă a fi, o **confederațiune mare și puternică de naționalități de rasă diversă, de constituțiune și de limbă, de state autonome și independente unite sub sceptrul unuia și aceluiaș domnitor** în punctul de vedere exclusiv al intereselor apĕrării comune în contra periculului exterior, *un fel de Elveție vastă monarchică*, atunci coalițiunea care a făcut de un pătrar de secul din Europa un câmp retranșat formidabil, de unde ambițiunea gelósă germanică neliniscesce și amenință tóte popórele vecine mari și mici, ar perde basa ei de acțiune și centrul sĕu de operațiune; atunci ea s'ar slăbí încetul cu încetul și s'ar anihila. Tótă lumea ar simți atunci instinctiv, că nu mai este așa de direct amenințată și că pentru a respinge un pericol mai mic are lipsă de o sforțare mai mică și că manținerea păcii nu mai recere jertfe atât de apăsătóre. Ideia unei desarmări s'ar generalisa, ea ar trece curênd în practică și în fapt ea s'ar impune tuturor guvernelor și ar fi binecuvêntată de tóte popórele. (Aplause.)

Diversele naționalități de origine germanică, latină și slavă *s'ar contrabalansa și s'ar echilibra între ele în însuși sinul monarchiei austro-ungare.* Acésta ar serví la rêndul ei ca ponderatóre între puterile europene ale căror popóre sunt de aceeași origine. Ea ar *lucra instinctiv a împedeca ca unul din aceste trei elemente sĕ ia un rol prea preponderant asupra celorlalte douĕ.*

Forța sa n'ar mai deștepta nici o susceptibilitate, căci ori-ce gând de cucerire și de espansiune de teritor saude anexiune de popor îi va fi interḑis, din causa aprehensiunei proprielor sale popóre, cari s'ar teme cu drept cuvênt de-a vedé rupt acest echilibru stabilit între ele.

Ea ar puté astfel *îndeplini rolul de arbitru pacific*, la care, cum ḑicém adinea-ori, părea a fi predestinată, care însĕ a fost împedecată de a-l îndeplini pănă acuma prin predominarea unei oligarchii birocratice, șicanătóre și despotică, tot așa de incapabilă de a funda o unitate centralisătóre puternică cât și de a tolera o liberă expansiune a unei descentralisațiuni fecunde.

Astăḑi vom asculta pe representanții autorisați, pe oratorii delegați de comitetul de trei naționalități română, sêrbă și cehoslovacă, cari ne vor expune situațiunea în Translaitania. Nu ne aparține a ne constitui în judecători asupra gravaminelor lor, însĕ nici nu putem sĕ uităm, că *tradițiunile glorióse și cavaleresci ale țĕrii nóstre nu ne permit sĕ astupăm urechile față cu plângerile acelora, cărora rigórea legilor țĕrii lor nu le permite a expune liber revindicațiunile lor.* (Aplause).

Nu-i vorba aici nici-decum de o acțiune revoluționară și de uneltiri subversive, și încă mai puțin e vorba de-a modifica granițele împĕrățiilor sau a sgudui tronurile și dinastiile. Noi vom asculta aici cetățeni pacinici, cari reclamă pentru frații lor de origine, *în țéra care i-a născut, și care de seculi întregi a fost rodită, glorificată și liberată de jugul otoman prin sângele strămoșilor lor*, cetățeni **cari reclamă beneficiul dreptului comun din punctul de vedere politic, ca și din punctul de vedere civil și social.** (Aplause prelungite).

Un diplomat francez despre Ungaria și Sêrbia. Un corespondent parisian al ḑiariului „Alkotmány“ raportéză despre intervievul ce l'a făcut unui diplomat francez, pe care guvernul Franciei îl ține în balcan ca sĕ refereze despre relațiunile de acolo. Diplomatul a stat sub durata delegațiunilor în Budapesta timp mai îndelungat, cu care ocasiune a visitat pe ministrul-president Bànffy și pe Wekerle. După re'ntórcerea lui la Paris corespondentul lui „Alkotmány“ l'a visitat și i a cerut părerile sale despre Ungaria.

Diplomatul francez-enaréză primirea amicală ce i-s'a făcut de către cei doi bărbați de stat și ḑice, că nimic nou și despre ce el din publicistică nu ar avé cunoscință nu li-a vorbit. Un câștig totuși a avut, căci a putut sĕ cunóscă individualitatea celor doi bărbați politici.

Étă cum se exprimă diplomatul francez despre Bánffy:

„Se înșélă cei-ce cred că Bánffy nu ar avé minte destulă. Lui Bánffy nu mintea îi lipsesce, ci *mai mult cultura*, ceea-ce provine *din lipsa educațiunei* completă.

„Nu cunósce limbi, ba chiar și limba germână o vorbesce rĕu, așa încât în cercuri mai înalte el provócă ilaritate nu numai prin presentarea lui, dar' chiar și prin accentuarea cuvintelor. Aḑi dela ministrul unei puteri se aștéptă, ca în atingere cu diplomații sĕ vorbéscă perfect limba franceză și sĕ se vaḑă din întréga lui ființă și din presentarea lui cultura înaltă ce trebue sĕ o aibă.

Numai spiritelor mari, ca Bismark și Gladstone, li este permis sĕ nu fie întocmai și sĕ iasă din ogaș. Eu cred că Bánffy numai astfeliu a putut deveni ministru-president, că Consorțiul-Rotschild și cercurile antimagiare vieneze l'au creḑut un bornist (cu minte mărginită), cu care ușor vor trata la legarea convenției.

„După părerea mea, acésta e rĕtăcire, căci Bánffy se numĕră între ómenii vicleni și rafinați și pelângă acésta e și capricios, așa cât nu-mi vine a crede, că cu el se va putea face convenție.

Față de Wekerle asemenea sunt ómenii în rĕtăcire. Wekerle nu e geniu cum îl vestiau foile, este un modern bărbat de stat genial, care în fond era un mare democrat și revoluționar, dar pelângă acestea oportunist și se scie acomoda împregiurărilor.

N'are cultură înaltă, dar' are o anumită rutină birocratică, ceea-ce e de ajuns, ca sĕ acopere lacunele înaltei culturi, ce trebue sĕ o aibă.

Wekerle uresce dnii cei mari și pe magnați și nu-i place a recunósce nici o autoritate asupra burgesimei. In secret urmăresce principiele fracțiunei kossuthiste și numai din oportunism e aderentul convențiunei dela 1867, ceea ce dovedesce și faptul, că pe timpul demonstrațiunilor kossuthiste a voit sĕ aducă coróna în strîmtóre.

*

Diplomatul francez mai ḑice apoi, că sub durata întreținerii sale în Budapesta s'a convins și despre modul cum guvernul pe alegĕtori dietali atunci, când foile guvernamentale vestesc că ministrul-președinte își va validita influința sa asupra politicei esterne privitoriu la apĕrarea intereselor speciale ale Ungariei în Balcan și adecă față de Sêrbia și România.

Lucrul stă chiar din contră.

„Interesele speciale ale Ungariei în Orient — cari numai prin convențiuni economice și comerciale s'ar putea apĕra — forméḑă *obiect de compensare*, pentru care monarchia face concesiuni ca astfeliu se pótă câștiga popórele balcanice.

„De când s'a împăcat Rusia cu Bulgaria, în Balcan s'a început o mișcare, ce nici decât nu e favoritóre pentru Austro-Ungaria și posiția ei. O condițiune de viéță a unei puteri mare este, ca aceea sĕ aibă un teren espansiv, unde sĕ 'și pótă lăți influința sa și prin acésta sĕ-'și documenteze posiția sa ca putere.

„Acest teren espansiv pentru Austro-Ungaria ar fi Balcanul. Acésta a recunoscut o însuși țarul *Alexandru II.* când pe timpul legării triplei alianțe, a îndrumat Sêrbia ca sĕ se raḑime pe Austro-Ungaria și mai târḑiu prin Bismark a oferit lui Andrássy împărțirea sferelor de interes și terminarea acestora în Balcan; de sine înțelegêndu-se ca Sêrbia aparține sferei de interes a Austro Ungariei.

„*Andrássy* a respins însĕ ofertul și mai târḑiu lui Kálnoky i-a succes pe un timp, a eschide influința ruséscă din Balcan prin Milan și Stambulov. Rusia acum lucréḑă în tocmai, căci trimite pe Nichita principele Muntenegrului la Belgrad și prin el va plămădi alianță ofensivă și defensivă între Sêrbia, Muntenegru și Bulgaria.

„La spatele principelui Nichita stă Rusia și slavii sĕ tem de el pentru că are caracterul unui principe oriental.

„De cine slavii din Balcan au témă, față de acela au totodată un respect și simpatie. Nichita e slavean de sud, poet și bărbat național, pe care poporul îl înțelege și îi urméḑă ca conducĕtoriului sĕu; pe când principele Bulgariei și Alexandru al Sêrbiei pórtă rolul numai, ca și ei sĕ fie considerați ca principi naționali“.

Vorbind apoi despre milleniu, diplomatul francez, s'a dechiarat în următoriul chip:

„Celea ce am vĕḑut și auḑit privitoriu la milleniu asupra mea a făcut impresiunea, că partidul dominant, Ungaria oficială întrebuințéză milleniul ca armă contra oposiției, ca armă a cărei ascuțiș cu deosebire e îndreptat contra magnaților catolici.

In Budapesta elementul jidovesc e puternic și duce un rol de frunte în politică și stat. Mai mulți ḑiariști jidani de frunte mi-au spus că *milleniul e opera jidanilor și că Ungurii numai sub influința civilisătóre a jidanilor au devenit popor de cultură.*

In genere apoi conduita jidanilor în capitală e atât de frapantă și provocătóre, cât întreținerea străinilor în capitală nici de cât nu póte fi plăcută. Un guvern care ar putea sĕ delocueze puțin acest element ar face Ungariei într'adevĕr mari servicii, căci în posiția lor de aḑi din Budapesta sunt înspre paguba și compromiterea numelui magiar în străinĕtate, unde corupția jidovéscă totdéuna se identifică cu națiunea magiară“.

O judecatá mai obiectivă și mai caracteristică nu se póte. („D—a“.)

Industrie și comerciu.

Vécuri de arêndul străbunii noștri au fost legați de glie și judecați ca afară de rĕsplata pentru munca lor sĕ nu aibă nimica. Deși chiar și în timpurile nóstre, încât pe noi pe Românii ne privesce, avem sĕ ne luptăm cu multe greutăți, totuși putința ne este dată de a ne face munca mai roditóre. Nu mai sunt împregiurările cari împreunau numai apăsarea cu umilință. Spiritul de intreprindere numai este inăbușit cum era odinióră. Ér șicanele și cursele, cari ni s'ar putea pune, nu sunt susținute de legi. Puțină circumspecțiune și energie și sicanele ori din care parte ar veni, și cursele, ori din care parte s'ar pune, aḑi sĕ pot și în têmpina, se pot și înlătura. Conduși de astfel de credințe, ne-am cugetat cum am putea lărgi activitatea muncitorilor noștri. Însĕ așa că rodurile muncei ce avém în vedere, sĕ fie mai înbelșugată și cu timpul din trênsele se guste cu folos, nu numai acei cari participă imediat la activitatea cea lărgită, comercianții, ci pe una sau altă cale tóte păturile poporului, în special industriașii, la întărirea cărora, este neapărată trebuință sĕ lucrăm din tóte puterile. Și așa am venit la sfêrșitul, că munca poporului nostru, ca sĕ nu mai pótă sta legată de glie ca sĕ între și pe terenul industrial cu succesul dorit; se facă, ca óre cum cel comercial sau negutătoresc premergêndu-i sĕ i vina celui industrial în ajutor.

Avem începuturi de industriași, avem de negutători sau comercianți, însĕ nu avem, nici negutători nici industriași destui ca sĕ fie cumpăna dréptă între cei cu glia și cei cu meseria și comerciul. Nu avem destui, încât folosul muncei sĕ fie drept împărțit și pe alte terenuri și noi Românii în mĕsură dréptă, sĕ le putem exploata și pe acele. Așa dar aici am cugetat sĕ punem umĕrul, și sĕ lucrăm într'acolo, ca și poporul nostru sĕ ajungă odată ca în mĕsura ce i se cuvine, sĕ se bucure și de rodurile, cari le dă industria și comerciul. Spre sfêrșitul acesta încă în anul acesta ne-am întrunit mai mulți la o însoțire, care în Februariu a. c. și-a și început munca prin deschiderea unei negutătorii de marfă colonială. Insĕ fiind-că intreprinderea s'a fost întemeiat pe sistemul Raiffeisen, ér publicul român în diverse forme, la diferite ocasiuni, s'a exprimat, că-i mai bine și ar participa mai bucuros, dacă intreprinderea ar fi strămutată în asociațiune pe acții, am cedat și în adunarea generală din 23 Maiu a. c. însoțirea a votat străformarea mai sus atinsă. Scopul ne este mai pe sus de formă și sperăm că cu capitalul ce voim sĕ'l adunăm pe calea acțiunilor îl vom și ajunge. Acésta o ḑicem pe basa esperiențelor din intervalul cel scurt de 4 luni, cu tóte că greutățile, ce am avut a le învinge au fost și mari și multe.

Acésta o putem ḑice cu tótă îndrăsnéla, când scim că intențiunea nóstră este de a întemeia un isvor, nu numai de câștig material, ci și de familiarisarea și propagarea de intreprinderi comerciale și industriale în sinul poporului nostru. Prospectul cel transpunem în mânile publicului român este o dovadă viuă despre nisuința cea folositóre a subscrișilor și nu am dori altceva decât, că nisuința nóstră, fiind bine primită de publicul român, sĕ fie călduros spriginită. Credem, că o recomandațiune și mai deosebită e de prisos. Subscrierea acțiunilor indicate este un postulat, este comandată de existența materială și morală a poporului nostru, este însĕ și o datorință patriotică în sensul veritabil al patriotismului și nu în cel modern al șovinismului.

Étă prospectul:

Prospect

pentru întemeierea unei societăți de consum pe acțiuni cu sediul în Sibiiu sub numirea:
„Industriașul“.

1. Scopul societății este de a procura și vinde pe lângă prețuri moderate articoli comerciali a căror procurare și vindere va afla consiliul administrativ, că e în folosul societății și a publicului cumpĕrător.

2. Societatea sĕ înființéză pe timp nedeterminat cu un capital de 50,000 fl., care sĕ împărțesce în 1000 acțiuni à 50 fl. v. a.

3. La subscriere, ca societatea sĕ se pótă înființa și sĕ-și pótă începe fără amânare multă activitatea, sunt a se plătí 30% din valórea nominală a acțiunilur, adecă după fiecare acțiune 15 fl., restul se va solví după provocările direcțiunei; provocarea însĕ nu póte pretinde rate mai mari de 10%, nici în perióde mai scurte de2 luni.

Liniscea cea mare, care domni în decursul acestei vorbiri, mai dura încă cât-va timp, după-ce încetase preotul de a vorbi. Lui nenea George îi se putea ceti cum se cade din față, că i s'au schimbat părerile.

Notarul declară inspectorului, că este învoit a primi o agentură.

Cei de față spunéu notarului, că în scurtă vreme vor veni sĕ închee contracte de asigurare.

Césurile de séră au trecut ca vêntul, era deja destul de târḑiu și învĕțătorul ambulant totuși ar fi mai vorbit bucuros despre asigurare cu țeranii.

Ca încheere a discuțiunei le ḑise învĕțătorul, că nimic nu e mai bine ca fie-care sĕ caute a înțelege frumosul proverb:

„Ce poți face astăḑi
Sĕ nu amâni pe mâne
Că dacă amâni
N'o sĕ ajungi bine“,

căci nicăiri nu se póte mai bine și mai înțelepțesce aplica acest proverb, decât la asigurările pe viéță.

Bucuresci, 30 Iuniu 1896.

Ioan Cândea.

4. La subscriere fie-care subscriitor de acțiune plătesce 1 fl. ca contribuire la cheltuielile de fondare.

5. Membrii fundatori își reservéză dreptul de a alege prima direcțiune pe cei trei ani dintâiu. conform legii comerciale § 183.

6. În cas când s'ar subscrie mai multe de 1000 acțiuni decât cum sunt proiectate, reducerea se va face în proporție cu numĕrul acțiunilor subscrise, despre ce acționarii vor fi încunosciințați. Pentru sumele incurse până la adunarea generală fundatorii garantéză solidar.

7. Plătirile se fac până la 31 August a. c. la „Insoțirea industrașilor români“ din Sibiiu.

Terminul adunării constituante se va publica prin ḑiare.

Prospectul s'a compus și exmis conform §. 150 din legea comercială.

Dat în Sibiiu, 1 Maiu, 1896.

Comitetul fundator:

Nicolae Cristea, ases. cons., Sibiiu.
Ioan Vișa, proprietar, Sibiiu.
Teodor Popescu, comerciant, Sibiiu.
Nicolau Toma, proprietar, Făgăraș.
Ioan Popp, pelariu, Făgăraș.
Ioan Gimbesu, pelariu, Făgăraș.
Alexandru Aiser, comerciant, Făgăraș.
Iosif Cióra, pelariu, Făgăraș.
Ioan Popescu, proprietar, Toplița
Dumitru Banciu, farmacist, Sĕliște.
Stefan Oltean, mĕsariu, Blaș.
Constantin Dragoș, păpucar, Sibiiu.
Ioan Ganea, cojocariu, Sibiiu.
Ioan Costin, preot și redactor, Sibiiu.
Stan Steflea, comerciant, Sĕliște.
Mateiu Radulescu, pantofar, Sĕliște.
Ioan Țintea, cojocariu, Sĕliște.
Ioan Bucșian, pelariu, Sĕliște.
Simeon Simonetti, pantofar, Sĕliște.
Nicolau Simtion, tipograf, Sibiiu.
Teodor Moldovan, cismar, Sibiiu.
Teodor Onișor, econom, Blaș.

Scólele medii și centrale primare gr.-or. rom. din Brașov.

A apărut:

A XXXII-a programă a gimnasiului mare public român de religiunea gr.-or. din Brașov, a scólei comerciale și reale și a scólelor centrale primare pe anul scolar 1895—96, publicată de Virgil Onițiu, directorul scólelor medii, cu următoriul cuprins bogat și variat:

Conferențele pedagogice ale corpului profesoral. — Notițe din istoria scólelor. — Cestiunea scólei comerciale; un memoriu. — Fondul „Coresi“. — Date scolare: 1. Personalul didactic. 2. Schimbări în corpul didactic. 3. Materialul propus în anul scolar 1895 - 96. 4. Lucrări scripturistice din limba română. 5. Temele lucrate la examenele script. de maturitate. 6. Reforme, adiustări. inovațiuni etc. 7. Mijlócele de învĕțămênt. 8. Fonduri administrate de corpul prof. 9. Societatea de lectură „Ioan Popasu“. 10. Stipendiștii. 11. Scóla elementară capitală. 12. Notițe istorice din viéța scol. a an. 1895—96. 13. Date statistice. 14. Însciințare pentru anul viitor. 15. Clasificațiunea scolarilor. 16. Lista scolarilor premiați.

Din cuprinsul acestei programe publicăm următórele:

1. Notițe din istoria scólelor nóstre medii.

De Virgil Onițiu.

I.

Scólele medii gr.-or. române din Brașov consistă din trei institute de învĕțămênt, din:

a) gimnasiul mare cu opt clase;

b) scóla reală inferióră cu patru clase;

c) scóla comercială (până acum numită medie, din anul acesta scolar numită: superióră) cu 3 clase.

Scólele acestea sunt tóte provĕḑute cu dreptul de publicitate (gimnasiul din anul 1856, ér scóla reală și comercială din anul 1874) și sunt scóle confesionale, care stau sub inspecțiunea scolară directă cu drept de disposițiune a Venerabilului Consistoriu archidiecesan al bisericii gr.-or. române din Ardeal, avênd conform artic. de lege XXX din 1883 Inaltul guvern de stat dreptul de supremă inspecțiune asupra lor.

Proprietare și susținĕtóre ale acestor scóle sunt parochiile gr.-or. ale Sfântului Nicolae din Scheiu și a bis. Sf. Adormiri din Brașov-Cetate, cari aleg din sinul lor pe câte 3 ani o delegațiune scolară de 26 membrii — câte 13 din fie-care parochie, — supremul for administrativ scolar al susținĕtorilor scólelor. Delegațiunile scolare aleg din sinul lor un comitet scolar permanent de 12 membri, numit „Eforia scólelor centrale gr.-or. române din Brașov“, care administréză averea scólelor cu autorisarea delegațiunilor scolare și cu reserva încuviințării demersurilor sale de către Venerabilul Consistoriu archidiecesan. La ședința Eforiei participă afară de membri ordinari și directorul scólelor medii cu vot consultativ.

Dreptul alegerii profesorilor este reservat delegațiunilor scolare, cari fac us de acest drept al lor pe basa recomandațiunii prealabile a Eforiei scolare, date în urma opiniei direcțiunii scólelor.

Inspecțiunea scolară cu drept de disposițiune asupra instrucțiunii, precum și dreptul judicaturii disciplinare asupra profesorilor îi compete Venerabilului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu.

Conducerea acestor scóle până în timpul de față a avut-o un director, care ca ajutor avé lângă sine un conrector.

Dela 1891 încóce nu s'a mai ales conrector de către forurile administrative, ci spre înlesnirea agendelor îngrămădite ale direcțiunii s'a ales câte un dirigent de studii pentru scóla reală și pentru cea comercială.

Greutatea conducerii comune a acestor institute diferite, care a dat ansă la aceste mĕsuri de ușurare în organisarea direcțiunii scolare, a crescut în timpul din urmă fórte mult, în urma ordinațiunii ministrului de culte și instrucțiune publică dela finea lui August 1895, prin care scólele comerciale fură declarate de scóle superióre și astfel scóse din cadrul scólelor medii și totodată supuse unor disposițiuni divergente de cele în vigóre la celelalte dóuĕ scóle ale nóstre. Între astfel de împrejurări direcțiunea în ințelegere cu corpul profesoral s'a vĕḑut necesitată a propune onoratei Eforii scolare și Venerabilului Consistoriu archidiecesan despărțirea scólei comerciale de gimnasiu și reale (numĕrul direcț. 166 și 167 din 29 Novembre v. 1895) cerênd pentru scóla comercială un director independent, care s'o conducă și sĕ o represinte față cu forurile superióre sub propria responsabilitate. onorata Eforie și onoratele Delegațiuni au decretat deja din partea lor despărțirea scólelor și instituirea noului post de director. Dela Venerabilul Consistoriu încă s'a dat aprobarea, sub nrul 8925, ddto 11 Ianuariu 1896.

(Va urma).

Statute

pentru înființarea, sporirea și administrarea fondului de bucate al parochiei gr.-orientale române din comuna........

Articulul I.

Scopul, înființarea, numirea și proprietariul fondului.

§. 1.

În scopul de a aduce óre-care venit mai însemnat și sigur bisericei gr.-or. române din parochia .... pentru acoperirea trebuințelor sale bisericesci și scolare, poporul român de religiunea gr. orientală din acéstă parochie înființéză un fond de bucate, care se numesce: *„Fondul de bucate al parochiei greco-orientale române din comuna* .... și, cu restricțiunea §-lui 7, este proprietatea exclusivă și nealienabilă a acestei biserici.

§. 2.

Fondul este permanent și până când capitalul actual de ... ferdele à .. litre va ajunge la cantitatea de .... ferdele, acela dimpreună cu interesele lui cu tot este neatacabil, ér trecênd preste acésta cantitate, *venitul* lui se va întrebuința:

a) dóuĕ părți pentru acoperirea speselor bisericesci, și anume: spre eventuala edificare de biserică, spre acoperirea cheltuelilor împreunate cu repararea, ornamentarea și provederea ei cu vestmintele, cărțile și recuisitele necesare la executarea cultului divin și spre dotarea corĕspunḑĕtóre a preotului, și la cas de posibilitate și a cantorului, crâsnicului, clopotarilor și a epitropilor, putêndu-se da la cas de calamități mari publice din plusul venitului și unde ajutóre mai mici — nici odată însĕ permanente — în prima linie parochienilor acestei biserici, ér în urmă bisericilor sĕrace din protopresbiteratul, diecesa respective metropolia greco-orientală română la care este încorporată și subordinată acéstă parochie;

b) încât și până când caracterul scólei elementare susținută de acésta parochie va rĕmânea și pe viitoriu greco-oriental român, *o parte pentru acoperirea speselor împreunate cu susținerea acestei scóle,* și anume: spre eventuala ridicare de edificiu scolar, spre acoperirea cheltuelilor împreunate cu repararea, mobilarea, curățirea și provederea ei cu recuisitele de instrucțiune necesare, spre înființarea respective sporirea bibliotecei scolare — în prima linie cu opuri dela autori români, apoi spre dotarea corĕspunḑĕtóre a personalului didactic adecă a învĕțătoriului etc., și în urmă după putință spre ajutorarea elevilor greco-orientali români — dar cu purtare bună — cu recuisitele de instrucțiune și vestmintele necesare — preferindu-se totdéuna cei sĕraci — și spre distribuirea de premii elevilor distinși și cu purtare bună; și

c) o parte pentru întregirea, respective sporirea capitalului.

§. 3.

Restul venitului cât ar rĕmânea în cassă la finea fie-cărui an după acoperirea trebuințelor bisericesci, întru cât venitul menit pentru acoperirea speselor scolare pe respectivul an proxim expirat nu ar fi fost suficient, se póte întrebuința spre acoperirea trebuințelor scolare, et viceversa.

§. 4.

Restul venitului cât ar rĕmâné în cassă la finea fie cărui an după acoperirea trebuințelor bisericesci și scolare, acela totdéuna se va adauge la venitul menít pentru sporirea capitalului.

§. 5.

Încetând de a fi caracterul scólei elementare susținută de acésta parochie greco-oriental român, venitul menit pentru acoperirea trebuințelor scolare se va adauge la venitul menit pentru acoperirea speselor bisericesci.

§. 6.

Fondul până la cantitatea de .... ferdele capital se administréză *totdéuna* în bucate, ér suma ce ar întrece preste acest capital — cu aprobarea sinodului parochial — se póte transforma în realități și pământuri, cari aduc un venit anual sigur și permanent și se află numai pe teritoriul acestei comune, precum și în hârtii de valóre rentabile.

§. 7.

Parochienii, cari părăsesc religiunea gr.-orient. și naționalitatea română, ori și numai unul din aceste două caractere, sau își strămută locuința din acéstă parochie, ori sunt eschiși în urma dojenilor repețite pentru renitență față de fond, perd dreptul dela usufructul fondului; ér când întréga parochie s'ar nimicí, ori prin trecerea tuturor parochienilor la altă confesiune și naționalitate, ori prin emigrări, ori din alte cause, atunci întreg fondul trece în proprietatea exclusivă și nealienabilă a fondului pentru pensionarea preoților eventual al altui fond, proprietate a diecesei greco-orientale române pe a cărei teritoriu ḑace acéstă comună, respective căreia este incorporată și subordinată acéstă parochie.

Acéstă disposițiune nu se póte modifica ori nimicí prin nimeni și nici când decât numai prin sinodul diecesan greco-oriental român, căruia este subordinată acéstă parochie.

(Va urma.)

Noutăți.

Preot alungat. Sub titlul acesta publică foile din capitală o cronică, în care sĕ spune, că casina magiară din Békés-Csaba în adunarea s'a generală din Dumineca trecută a alungat cu vot secret dintre membrii ei pe preotul gr.-or. Victor Popovici. Procedura acésta a provocat-o ținuta nepatriotică a numitului preot.

Fórte bine i au făcut; așa se pată toți, cari nu sciu unde le este locul. Memento pentru alții.

* * *

Marele principe al Rusiei corfat. Principesa Maria, fiica cea mai tineră a regelui Greciei a rupt legătura de logodnă, ce o încheiase cu marele principe al Rusiei Mihail Mihaelovits. Faptul acesta este viu comentat în cercurile politice și sociale de acolo. Mulți îi atribue o deosebită importănță politică și află esplicarea în împrejurarea, că Grecia s'a alipit triplei alianțe. Ómenii de pe la curtea regală spun, că logodna s'a stricat la dorința espresă a Mariei; logodna s'a făcut fără voia ei, numai la dorința reginei Olga, și ea până acuma nu a putut afla în marele principe Mihail acele simpatii pe cari le crede a fi basa unei vieți familiare fericite.

Tóte aceste versiuni până acum nu au fost în mod oficios desmințite.

* * *

Petrecere. Inteligința română din Ocna-Sibiiului, la dorința expresă a óspeților aflători la băile din Ocna, arangiază Dumineca în 14/26 Iulie a. c. în sala cea mare dela Hotelul „Thellmann“ o petrecere cu joc, la care învită cu tótă onórea. Prețul întrării: de persónă 50 cr., de familia 1 fl. 50 cr. Inceputul la 8½ óre séra. Venitul curat este destinat bibliotecilor scolare. Suprasolvirile se vor cuita publice. Invitări speciale nu se fac.

Comitetul.

* * *

Invitare la Petrecerea de vară ce se va arangia de „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Sĕliște Duminecă, în 14/26 Iulie 1896 în „Mailat“. Venitul curat este pentru fondul reuniunii. Inceputul la 1 óră p. m. Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Comitetul arangiator.

* * *

Bonapartiștii iubiléză. Partida Bonapartiștilor a arangiat un banchet festiv în onórea expatriatului Victor Napoleon, singurul pretendent la tronul împĕrătesc al Franciei. Sub conducerea lui Jules Legoux s'au adunat vre-o 200 de inși într'un hotel din Paris, unde s'au ridicat mai multe toaste pentru împĕratul Franciei Victor Napoleon. În decursul banchetului a sosit o depeșă de încuragiare dela principele expatriat, care depeșe din modestie era subscrisă numai cu *„Napoleon“*. Faptul acesta a produs o însuflețire colosală.

* * *

Puterea de încolțire a bucatelor. După constatările mai nóuă, puterea de încolțire a bucatelor încétă în diferite timpuri. Sĕcara după 10 ani deja își perde total puterea acésta; grâul 'și-o conservă mai mult; pe când ovĕsul și orzul și după 10 ani a aceiași putere de încolțire, ca și sĕmânța din anul dintâiu.

* * *

Colórea florilor. Pentru câte un om statica e pasiune, în tocmai precum pentru altul colectarea de marce sau pentru al treilea beutura rachiului. Statisticul însĕ fără îndoială are o ocupație mai grea decât ceilalți doi, pentru-că colectantul de marce adună marce vechi, dela beutorul de rachiu nu se aștéptă, sĕ producă nóue beuturi alcoholice, statisticul însĕ trebue sĕ sĕvêrșéscă lucruri nóue. Numai cât despre atâtea lucruri s'a făcut statistică, încât abia mai poți găsí ceva nou! Ce sĕ faci deci? N'ai decât sĕ purceḑi ca și unul dintre savanții Germaniei: Schuber, care a făcut statistică despre colórea florilor. A colectat o mulțime imensă de flori așa pe nimerite, și a stabilit, că dintre 1000 de flori 284 sunt albe, 226 galbine, 220 roșii, 141 albastre, 75 violete, 37 verḑi, 12 de colórea portocalei, 4 brune și 2 negre. E interesant că colórea albă sporesce spre nord.

Nr. 229 ppresb. 1896. [74] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 455 fl. v. a. statorite în conţelegere cu comitetul parochial din 16 Iuniu a. c

Informaţiuni mai de aprópe, despre starea parochiei, se pot lua la oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-'şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 19 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 306/1896 [72] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc clasa primă dela scóla confesională gr.-or. română din Sighişóra, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Salariul sistemisat: 300 fl. v. a. şi anume:

a) Din cassa alodială în rate lunare decursive 206 fl.

b) Prin repartiţie 94 fl. pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei şi trei stânjini de lemne de foc.

Reflectanţii la acest post, vor avé a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, — atragênduli-se atenţiunea la disposiţiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a III-a A. „instituirea învĕţătorului §§-fii 56—74“.

Invĕţătoriul ales va fi obligat a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică în mod perondătoriu cu ceialalţi doi învĕţători.

Concurenţii cari vor documenta aptitudinea de a forma şi conduce un cor de plugari vor fi preferiţi, şi pe viitor se va sistemisa şi pentru acésta o remuneraţiune corespunḑĕtóre.

Sighişóra, 29 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 568/896 [73] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan al parochiei de clasa a II a Boiţa în sensul resoluţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 28 Maiu v. 1896 Nr. 3121 B. sĕ escrie a dóua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele statorite pentru acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiale, cari fără banii de cuartir, dau un venit sigur anual de 357 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avé a-şi asterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în persónă în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale precum şi cualificaţiunea practică.

Informaţiuni mai detaiate, se pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Sibiiu, 26 Iuniu 1896.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 122/896 [69] 3—3

CONCURS.

La scólele medii române gr.-or. şi la scólele comerciale şi reale române gr.-or. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori.

1. Un post *de profesor ordinar* la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *filologia modernă* (germâna, magiara şi româna.)

2 Un post *de profesor ordinar* la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi elină.*

La scólele comerciale şi reale următórele posturi:

3. Un post *de profesor ordinar* cu cualificaţiunea specială pentru *limba română şi germână.*

4. Un post *de profesor suplent* cu cualificaţiunea specială pentru *geografie şi istorie.*

5. Un post *de profesor suplent* cu cualificaţiune specială pentru *matematecă şi fisică.*

6. Un post *de profesor extraordinar* pentru *musica vocală* împreunat cu conducerea *corului vocal bisericesc dela biserica română gr.-or. dela Sântul Nicolae din Braşov, suburbiul Scheiu.*

Pentru ocuparea acestor posturi se escrie concurs cu terminul până la 1 August st. v. 1896

Concurenţii vor adresa subscrisei Eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de religiunea gr.-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică firmă şi deplin sănĕtoşi.

Concurenţii la posturile de sub 1, 2 şi 3 vor documenta:

d) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes conform articolului de lege XXX din 1883 examenul fundamental şi special din obiectele lor de specialitate.

Preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă. Concurenţii la posturile de sub Nr 4 şi 5 vor documenta:

e) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes examenul fundamental profesoral în patrie.

Concurenţii la postul de sub Nr. 6 vor documenta:

f) că au absolvat vre-un conservator sau că posed cunoscinţe temeinice de musica vocală.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1 Pentru posturile de *profesor ordinar* în timpul serviciului provisor (prevĕḑut în §. 30 al legei de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl,* ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de *1200 fl.* cinci cuincuenalii de câte *100 fl.* şi relut de cuartir *200 fl.* şi drept de pensiune;

2. Pentru posturile de *profesori suplenţi* salariu anual de *800 fl.*, fără alte emolumente;

3. Pentru postul de *profesor extraordinar* în timpul serviciului provisoriu salariu anual de *600 fl.* ér începênd dela ocuparea definitivă a acestui post salariu anual *800 fl.* cinci cuincuenalii de câte *80 fl.* şi relut de cuartir *150 fl.* şi drept de pensiune, ér *ca dirigent al corului vocal bisericesc dela biserica Sf. Nicolae salariu anual de 600 fl. şi 50 fl. pentru note.*

Concurenţii la tóte aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că se vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare precum şi normativelor şi regulamentelor ce sunt în vigóre.

Braşov, 24 Iuniu 1896 st. v.

Eforia scólelor centrale române gr.-orientale.

Nr. 3215/896 [67] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar devenit vacant în comuna Ludoşul mare se escrie prin acésta concurs în următórele emolumente:

1.	Salar anual de . .	fl. 400
2.	Bani de cuartir . .	fl. 40
3.	Relut de lemne . .	fl. 34
4.	Pauşal de cancelarie .	fl. 40
5.	Pauşal de călătorie .	fl. 100

6. Competenţele normate în statutul aprobat.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I 1883 au de a se presenta subscrisului până în 10 August a. c. după amédi la 6 óre.

Protopretor cercual:
Mangesius.

Nr. 143/896 [70] 2—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei, sunt vacante şi pentru îndeplinirea lor sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Rom.“

1. Romos, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc 4 orgii.

2. Romoşel, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne suficiente de foc.

3. Sibot, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

4. Şibişel, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei lemne de foc.

5. Pişchinţi, salariu de 300 fl. v. a. cuartir închiriat până la edificarea scólei, lemne de foc.

Salarele la posturile de sub 1—4 sĕ dau regulat din cassa bisericei, la cel de sub 5 din repartiţie.

Doritorii de a reflecta la vr'unul din acestea posturi, au sĕ-şi înainteze petiţiunile instruite conform normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis şi în interesul petenţilor este, ca sĕ se presenteze în comune în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre pentru de a şi arĕta desteritatea în cântări.

Orĕştie, 16 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei. în conţelegere cu comitetele parochiali.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 325/896 [71] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din comunele mai jos însemnate sĕ deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Cunţa, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., şi 20 fl. bani de cuartir.

2. Reciu, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei, un stângin de lemne de foc, precum şi o sórte de lemne dela comuna politică.

3. Tâu, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl.. cu cuartir liber în edificiul scólei, grădină şi 10 fl. bani pentru lemne de foc

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi sĕ cere, a sĕ presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pentru a-'şi arĕta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 19 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Mercurei în conţelegere cu respectivele comitete parochiale concernente.

I. Droc,
prot.

---

[66] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea alor douĕ posturi învĕţătoresci la scóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu fie-care dintre posturile acestea este 400 fl. şi cuincuenalele legale.

Salariul, în cari sunt computate şi cuartirul şi grădina, se solvesce în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 28 Maiu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniose, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

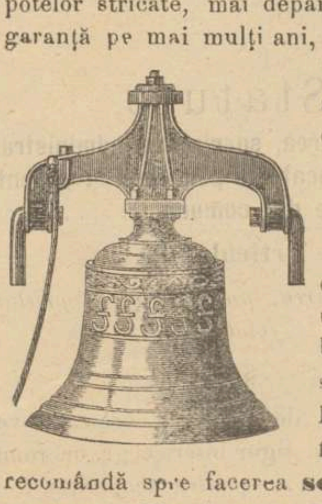

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 22--48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79. Sibiiu, Marți, 16/28 Iuliu 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de tr i ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea Orientală.

Sub titlul acesta publică dl Ürmössy Lajos în „Erdélyi Hiradó“ dela 25 Iuliu a. c. un articlu în carele face o astfel de politică, de carea dacă am face-o noi Românii din Transilvania și Ungaria, imediat s'ar umplea temnițele ungurescì cu noi, ér dacă ar face-o frații nostri din România, imediat ar pretinde dela guvern nici mai mult nici mai puțin decât întreruperea legăturilor diplomatice și declararea rĕsboiului pentru apĕrarea intregității teritoriale a „marei împĕrății magiare“.

Ei dar aci face astfel de politică un „Magiar“, și apoi „asta e altă căciulă“. Ce li-e „permis“ dd-lor, nu ni-e permis nouĕ ori altora. *Quod licet Jovi non licet bovi.*

Dar sĕ vedem cu ce se „produce“ dl Ürmössy Lajos.

După-ce constată, că împĕrăția turcéscă trage de mórte din causa religiunei sale și din causa sistemului autocratic de domnie a sultanului, carele în vîrtutea puterei sale absolutistice împedecă întroducerea de reforme moderne, între altele își pune întrebarea:

„La căderea împĕrăției turcesci cine va ocupa provinciile aceleia?“

„Noi Magiarii n'avem nimic cu provinciile împĕrăției turcesci din Orient, dar ne intereséză sórtea Peninsulei Balcanice“.

„A cui va fi Constantinopolul și corpul celorlalte posesiuni turcesci?“

„Dar mergem mai departe, și punem întrebarea: ce va fi preste tot cu statele mici din Balcan? pentru-că cu căderea împĕrăției turcesci și sórtea acestora va ajunge în crisă, aceea nici sub întrebare nu póte veni“.

„Și încă pentru aceea, pentru-că rusul vrea cu ori-ce preț sĕ-și realiseze visul, ca pe piscul Constantinopolului se infigă crucea ortodoxiei în locul semi-lunei ce apune“.

„Dar calea dréptă către Constantinopole duce prin România și se continuă preste Bulgaria, carea este pórta de întrare în partea posesiunei împĕrăției europene restrinsă între fórte înguste margini. Fără posederea acestora numai pe jumĕtate își vor puté realisa visurile“.

„Așadară, în cea mai periculósă situațiune va ajunge România, *dacă* **noi** *o vom lăsa singură.* Și totuși în loc sĕ încline către noi, mereu își ridică pumnii asupra nóstră și e plină de ilusii de felul unei Daco-Românii“.

„Așadară, căderea regatului român con stătătoriu abia din șese milióne, e sigură, dacă nu ne vom scula noi întru apĕrarea lui. In anul 1877 prin România a trecut puterea armuta rusécă contra împĕrăției turcesci, tot așa va face și acum, dar nu mai mult cu intențiunea, ca din nou sĕ se retragă de acolo“.

Arată apoi, că erumperea cestiunei orientale nu e departe, ceea ce se vede și din călătoriile țarului în timpul cel mai apropiat. Scopul acestor călătorii pe la curțile Europei centrale, dice dl Ürmössy, nu e altul, decât ca acelea sĕ se înțelégă între sine cum ar puté împărți între sine împărăția turcéscă fără vĕrsare de sânge. Astfel de conveniri de domnitori au premers și în ajunul împărțirei Poloniei.

Ne mai spune apoi, că dogma politică alui Andrássy, ca pentru contrabalansarea influinței rusesci în Orient, sĕ se înființeze state mici independente, ceea ce s'a și întêmplat, nu mai corespunde stărilor actuale, și a bancrotat.

„Statele mici: România, Sêrbia, Bulgaria, Muntenegro, tóte ochesc spre Rusia, așteptând dela ea lărgire de teritoriu. Ér nóue ne sunt dușmane, căci nu le primim planurile lor aventuriόse. Ce e drept, nici rusul nu face acésta, dar le amăgesce pentru ca sĕ pótă pescuí în tulbure“. . . . . . .

. . . .

„În statele mici din Balcani noi totdéuna vom afla dușmani. de unde urméză de sine, că noi nu putem avé mai mult interes pentru de a le apĕra independența“.

„Vrênd nevrênd, ori cât de mulți se vor mira de asertiunea mea: *trebue sĕ se întêmple schimbare în posiția nóstră față de cestiunea orientală și nu trebue sĕ împedecăm căderea statelor mici, ci trebue sĕ luăm parte la ocupațiune după modul din Bosnia.*

„*Doctrina acésta a fost politica lui Matia Huniade!*“

Și el a ținut în stare de dependență micile țerișóre din Balcani, de vice-rege al Bosniei a denumit pe Ujlaky; Sêrbia și Valachia au fost legate de noi prin legătură de state vasale“.

„Acéstă politică trebue sĕ o urmărim din nou. Precum cu împărțirea Poloniei rusul a devenit vecinul monarchiei nóstre, fără ca sĕ ni se întêmple ceva rĕu prin acésta, astfel nu va fi nici o stricăciune din o astfel de regulare a cestiunei orientale, dacă țĕrișórele balcanice vor ajunge sub clasă și în urma acesteia ér vom fi vecini cu rusul“.

„Alegerea și așa numai în jurul aceleía sĕ învêrte că: vrem sĕ împărțim cu rusul ori nu vrem?... În 1877 puterea armată rusécă s'a putut retrage din Balcan, pentru-că aliasĕu francez pe atunci sângera încă în ranele sale. Dar acum puterea armată rusécă și franceză e cu mult mai mare decât cea a triplei alianțe și astfel nu vom puté împedeca ocuparea rusécă la erumperea cestiunei orientale“.

„Trebue sĕ luăm posiție. Ér acésta nu póte fi alta decât — *împărțirea!...*

„Asupra modului cum se va esecuta acésta, va decide *Geografia.* **Jumĕtate din România în tot casul va deveni posesiune rusécă, ér cealaltă jumĕtate se va încorpora la noi, și așa mai departe“.**

„Astfel stă cestiunea orientală“.

In urmă ne mai spune înc'odată dl Ürmössy, că politica lui Andrássy în cestiunea orientală nu se mai póte susține. Statulețele din Balcani trebue se piară. Prea sunt pline cu dorințe de expansiune teritorială. Mai mult nu pot forma stavilă curentului rusesc. De aceea trebue sĕ li se pună capĕt independenței lor.

„Ungaria, ca și în trecut, așa și în viitoriu, dice dl Ürmössny, nu va avé nici o stricăciune din vecinătatea cu Rusia, îndată ce vor fi stabilite în mod durabil hotarele în Balcani. Până când s'a putut, Balcanul ne-a apărat contra cucerirei rusesci, dar fiind-că acésta e imposibil mai departe, sĕ ne silim a da altă întorsătură politicei nóstre orientale, altă direcțiune, și astfel sĕ mergem înaintea cestiunei orientale“.

Astfel închee dl Ürmössy.

Se vede că dsa sufere deja în mare mĕsură de călduriie caniculare, și că a întrat afund în sesonul castraveților.

Deci, ca sĕ-l rĕcorim puțin, vom reveni în interesul d-sale în numĕrul viitoriu, precum și în interesul patriei nóstre comune, ca sĕ vadă că grandomania politică de care sufere e departe de a aduce bune servații și numai magiarilor necum întregei nóstre monarchii Austro-Ungaria.

Conscrierea averilor bisericesci. Foile liberale aduc scirea, că ministrul de justiție a adresat un apel către toți presidenții tribunalelor în causa conscrierei tuturor averilor din „mâna mórtă“. (Averile bisericesci, fundațiuni etc). Ministrul provócă pe presidenți a câsciga dela oficiile cărților funduare tóte datele necesare spre a putea umple rubricele blanquetelor ce le trimite pe cari apoi întregite sĕ i le trimită înapoi neamânat. In instrucțiune se dice, că în blanquetele acestea sĕ se facă evidente tóte averile imobile câscigate după facerea actualului catastru; mai departe sĕ se arete titlul câscigărei: cumpĕrare, donațiune, ereditate etc. Cele câscigate în schimb nu se fac evidente. Sĕ se arete că câscigarea respectivă s'a făcut cu — sĕu fără aprobarea regelui. In privința acésta nu e destul numai comunicarea notei din cartea funduară, ci sĕ se arete și datele actelor respective.

La comunicatul acesta al foilor liberale, fórte basat observă „Magyar Állam“, că scopul acestui apel ministerial nu póte fi altul, decât continuarea actualei politice-bisericesci pe alt teren, și acésta cu atât mai vêrtos, căci am vĕdut furia liberalilor contra Curiei, care a declarat de abrogate

---

FOIȚA.

Rolul pădurilor în agricultură.

Influința pădurilor asupra temperaturii aerului din păduri și afară din păduri, asupra ploilor. — Evaporisațiunea și fenomenele electrice. — Conservațiunea apei în păduri. — Torentele și inundațiunile.

Climatul unor regiuni a suferit schimbări considerabile în urma despăduririlor necumpătate, schimbări cari au avut pentru agricultură cele mai dăunătóre consecințe. Acest lucru s'a observat mai cu samă în Statele-Unite, unde despăduririle s'au practicat de odată și fără nici o mĕsură.

Pădurile influințéză temperatura aerului. Observațiunile culese în stațiunile forestiere, astădi numĕróse, au stabilit că vara aerul se încăldesce mai puțin în păduri de cât în locurile deschise și că érna gerul e mai mic în păduri de cât pe câmpii. In timpul dilei temperatura e mai puțin ridicată în păduri, de cât afară din păduri, ér în timpul nopții aerul se răcește mai puțin în păduri. Temperatura medie anuală a aerului din păduri este cu 0.5 grade cel puțin mai scădută de cât cea din locurile descoperite.

Climatul este deci mai rece dar mai puțin escesiv. Nu e de mirare ca temperatura medie în păduri sĕ fie mai mică ca cea din câmpii, de óre-ce în păduri razele solare sunt în mare parte împedecate de vêrfurile arborilor, unde se îndeplinesce mai cu samă o evaporisațiune abundantă, care răceste aerul de pe cóme. Acest aer răcindu-se îngreunéză și se scobóră către sol. Érna, temperatura se schimbă mai puțin în păduri de cât afară din păduri, mai cu samă pentru că în păduri radiera este mai puțin întinsă.

Acțiunea refrigerentă a masivelor reșinóse e mai mare de cât acea a arborilor, frundoși. Când temperatura medie a aerului este cu 0·4 până la 0·6 grade mai prejos în codrii reșinoși decât afară din pădure, în codri formați din arbori cu foile caduce acéstă diferență nu este decât între 0·3 și 0·4 grade.

Când nimic nu împedecă radiera, aerul se răcește — devine mai greu — se cobóră pe cóste și se îngrămădesce în văi, unde produce de multe ori înghețuri neașteptate, rĕu făcătóre culturilor. Micșorând variațiunile termometrice, masivele pădurόse influințéză în bine asupra climatului și prin urmare asupra siguranței recóltelor. Pădurile forméđă deci adăposturi naturale, de cari încercăm sĕ le imităm prin plantațiunile nóstre, astfel că împădurirea platourilor înalte sĕ impune.

4 Danului Vasluianu

In urma evaporisațiunii causate de arbori, straturile de aer, cari ocupă pădurile, conțin în disoluțiune mai mulți vapori de apă de cât cele din locurile descoperite. Regiunile situate în vecinătatea masivelor pădurόse se bucură deci de o atmosferă mai plăcută și sunt mai puțin expuse sĕ sufere de secetă.

D. Ștefan

Ploile sunt mai abondente în regiunile pădurόse de cât în cele descoperite. Aerul din regiunile pădurόse, a dis dl Parisell la congresul agricol internațional reunit la Bruxel în Septembre trecut, fiind mai rece „de cât în regiunile descoperite este mai umed; punctu-i de saturațiune este mai apropiat. Masele de aer încărcate cu vapori de apă aduși de curenții equatorali, trecând pe de asupra regiunilor pădurόse se răcesc și prin urmare devin mai repede saturate de cât când trec pe de asupra regiunilor descoperite. Se efectuéză deci în casul dintâiu o mai repede condensare sub formă de umiditate și de picături de apă. Efectul se observă mai bine vara sau în timpul vegetațiunii și cresce cu înălțimea. După observațiunile făcute la Nancy, proporțiunea medie a cantităților de apă cădute dela 1867 până la 1888 în regiunile pădurόse față de cele descoperite, este de 100 către 79. Diferența e și mai accentuată dacă se socotesce apa cădută în timpul vegetațiunii“. Tóte observațiunile stabilesc în unanimitate, că ploile sunt mai abondente în părțile pădurόse.

Evaporisațiunea, atât de puternică în câmpii, se pare că exercită o influență fórte pronunțată asupra manifestațiunii fenomenelor electrice.

S'a observat în Elveția că, în districtele mai puțin bogate în păduri, trăsnetul și grindina cad mai des și gerul e mai de temut.

Pămênturile pădurόse nu numai că primesc mai multă apă de cât cele descoperite, dar o conservă și mai bine. Plóia, care cade pe pădure, oprită de cóma arborilor, ajunge încet la sol și nu póte, ca pe câmpii, sĕ alunece pe plantele bătute de căderea ei, ci se păstréză în învelitórea formată din îngrămădirea frundelor și a altor rĕmășițe vegetale. După Ebermayer, depositul de pe jos provenit dela fag póte absorbi apă 230 până la 250 la 100 din greutatea lui; cel dela pin 140 până la 160 la 100 și cel dela molift 150 până la 190 la 100.

Un metru cub de deposite de fag cere pentru a se satura, doi metri cubi de apă; muschiul cere și mai multă apă. Mai trebue adăugat că, de desuptul acestei învelitori superficiale există un strat mai mult sau mai puțin gros format din materii humóse a căror putere de absorbțiune este și mai considerabilă. Pe lângă acésta se scie că, solul sub acéstă învelitóre e pĕros și lasă sĕ trécă apa prin el și că, în păduri zăpada se topesce mai încet.

Trebue sĕ spunem, în sfêrșit, că apa care se vîră în solul acoperit cu pădure se evaporéză încet. După observațiunile culegile prin cari aşa numita „mâna mórtă“ (bisericile etc.) se opreau de a câsciga averi imobile.

In tot casul va fi bine sĕ urmărim dela început cu atenţiune acéstă nóuĕ întreprindere „liberală“.

Conscrierea averilor bisericei gr. orientale sêrbesci. În ḑilele trecute a exmis ministrul preşedinte o ordinaţiune cătră patriarchul sêrbesc Brancovics, în care i se demânda conscrierea (luarea la inventuriu) a tuturor averilor bisericesci la Sêrbi, precum şi apreţierea lor. Ca termin pentru înaintarea acestui conspect 'i-a pus ḑiua de 31 Dec. 1897 cu aceea observare însĕ, că dacă până la terminul fixat nu va satisface, atunci tóte se vor executa prin organele oficióse ale statutului şi se înţelege pe spesele bisericei sêrbesci. Inventariul este de a se pregătí în trei exemplare; unul va rĕmânea la guvern, unul se va trimite metropoliei, ér celalalt comisiunei centrale bisericesci. Fie-care parochie va primí în curênd câte un conspect, care după umplerea rubricilor va fi retrimis patriarchului. Ordinaţiunea acésta a guvernului se basézâ pe ordinaţiunea reginei Maria Teresia din 16 Iuliu 1779, numită *„rescriptum declaratorium illyricae nationis“*, şi care tractézâ despre regularea raporturilor dintre biserica sêrbéscă faţă de statul magiar. Scopul ordinaţiunei ministeriale este, ca în viitor statul se pótă supraveghia cu mai mult efect asupra bisericei sêrbesci. Dela Maria Teresia şi până astăḑi acesta este primul cas, că guvernul pretinde inventariu despre bunurile bisericei sêrbesci.

Nu cumva se ascunde sub pretextul supravegherii şi „puţină secularisare“!?

O constatare. „Unirea“ 'şi serbézâ agapele, înótă falnică prin apele papale. Enciclica papală *„satis cognitum“* a sfinţiei Sale Papa Leo al XIII, comunicată de acesta în ḑiua de Sft. Petru şi Pavel, a umplut inimile celor din jurul „Unirei“ cu „spirit“ cald şi entusiasm şi cu o inspiraţie fără margini bucină ei poporului „unit“ român sfintele învĕţături ale „marelui“ şi „divinului“ Pontifice.

Acest prelat, „locţiitor al lui Christos pe pămênt“, acest cap vĕḑut al acelei biserici, „căreia ia promis dumneḑeescul întemeietor (pare că este întemeietor şi nedumneḑeesc! Red. Tel.) asistenţa Sa până la capĕtul vécurilor“, a vorbit în numita enciclică cătră *„cei ce vor sĕ se întórcă la mama cea mai iubitóre, pe carea ori nu au cunoscut-o încă bine, ori au părăsit-o cu nedreptate“*, provocând pe aceşti apostoli a reveni la sinul adevĕratei mame.

Şi din causa acestei nóuĕ manevrări şi machinaţiuni papale „Unirea“ iubilézâ şi se angajézâ orbiş şi ea la realisarea sublimului plan de convertire făcênd în acest sens un apel călduros în numĕrul sĕu mai recent sub titlul despre „Unitatea bisericei“. Étă un pasagiu din veselul debut al „Unirei“:

„Se nu sĕrbătorim óre când auḑim acest glas? Se nu fim óre mândri, că pe acel venerabil Bĕtrân îl numim Părinte, că mădulări suntem ai acelei Biserici, care de 19 vécuri vesteste lumii destinele ei adevĕrate? Sĕ nu ne simţim înălţaţi şi mângăiaţi, **când ne scim ocrotiţi de o mamă, a cărei iubire nu e ţĕrmurită de loc, de timp, de limbă şi de ném?“**

Nu ne vom ocupa deocamdată serios cu cele trimbiţate de „divinul“ Papa şi de nedivinii dela „Unirea“, facem însĕ în interesul fraţilor nostri uniţi, cărora le place a face paradă şi faufaronadă făţărită cu iubirea lor de neam şi de limbă, constatarea că ei sunt provocaţi astăḑi a iubila şi iubilézâ chiar din motiv că „se sciu ocrotiţi de o mamă, a cărei iubire nu este ţermurită de limbă şi de neam“.

Scólele medii şi centrale primare gr.-or. rom. din Braşov.

(Urmare.)

II.

Dintre cele 3 institute cel mai vechiu este „gimnasiul“.

Representanţii parochiilor din Braşov-Cetate biserica Sfintei adormiri şi Braşov-Scheiu, biserica Sf. Niculae, la îndemnul stăruitor în deosebi a rĕposatului de piă memoriă Ioan Popasu, mai târḑiu episcop al Caransebeşului ér pe atunci protopop al Brasovului, — decid în anul 1850 înfiinţarea unui gimnasiu inferior român în Braşov, angajându-sĕ prin subscripţiuni a contribui fie-care fruntaş după posiţia şi averea sa în vreme de 10 ani tóte mijlócele de subsistenţă pentru scóla şi profesori.

În acest sens sĕ şi aşterne în 26 Septembre 1850 o petiţiune la guvernul ţĕrii pentru de a concede, în vederea mijlócelor de subsistenţă asigurate, deschiderea gimnasiului

În 1 Octobre 1850 sĕ şi deschide gimnasiul cu clasa I. gimnasială, denumindu-se ca prim şi singur profesor Gavriil Muntean, care sĕ însărcinézâ cu propunerea tuturor obiectelor de învĕţământ prescrise pentru acéstă clasă în „Organisations-Entwurf für die Oesterr. Gymnasien.“ Limba de propunere este limba română.

Cu anul scol. 1851/2 sè deschide cl. II. gimn., trecênd Gavriil Muntean în clasa acésta, ér pentru cl. I. sĕ denumesce de profesor Ioan Barac.

In anul următor (1852/3) sĕ deschide cl. III. gimn., denumindu se ca al treilea profesor (pentru cl. I. gimn.) Vasilie Oroianu. Ér la finea acestui an scolar se mai denumesc doi profesori în persóna Dlor David Almăşanu şi Ioan Petric.

Cu anul scol. 1853/4 sĕ deschide şi cl. IV. şi astfel gimnasiul inferior se completézâ, remânând în forma acésta 9 ani de ḑile- Tot în acest an programa de învĕţământ sĕ modifică după specialităţi. avênd sĕ propună diferitele obiecte de învĕţământ diferiţi profesori în aceeaşi clasă.

La 11 Sept. 1853 marele archiereu Andreiu Şaguna vine în persónă la Braşov aducând cu sine decretul guvernului, prin care se încuviinţézâ deschiderea gimnasiului, sĕ ia cu aprobare la cunoscinţă denumirea celor 5 profesori şi sĕ pune în vederea Eforiei scolare, că va urma şi acordarea dreptului de publicitate, îndată ce — conform legilor esistente — va fi denumit şi al 6-lea profesor. — In urma acestui decret sĕ denumesce şi al şaselea, în persóna lui George E. Nicefor (10 Ianuar 1854.)

Dreptul de publicitate al gimnasiului inferior s'a dat de Înaltul minister de Culte şi instr. publ. prin decretul nr. 832 ddto 38 Ianuar 1856 şi s'a publicat la ordinul lui Şaguna în tóte bisericile românesci din Braşov în mod festiv la 23 Martie 1856 ţinêndu-sĕ pretutindeni câte o predică ocasională de câte un profesor.

La 1862 se întrupézâ vechia dorinţă a Românilor din Braşov a'şi completa cu încetul gimnasiul, pentru de-a'l preface în „gimnasiu mare“, din „gimnasiu mic“, cum îi ḑicéu atunci. Cu anul scol. 1862/3 sĕ deschide cl. V. gim. — In acest an corpul profesoral sĕ compune din: Gavriil Muntean, director şi din profesorii; Dr. Ioan Meşotă, Stefan Iosif, Vasilie Oroian, David Almăşan, Ioan Barac şi catichetul Iosif Fericeanu.

In 3 ani scolari, ce au urmat sĕ deschid pe rênd şi celelalte 3 clase ale gimnasiului superior şi anume cl. VI. în 1863/4, cl. VII. în 1864/5 şî clasa VIII în 1865/66.

Dreptul de publicitate al gimnasiului complet sĕ dă de guvernul ţĕrii la 1866 şi sĕ comunică prin decretul Înaltei Cancelarii de Culte din Ardeal ddto 8 Iuniu 1866, nr. 2568. Decretul guvernial are nr. 14577/1866.

Ce privesce schimbările în corpul profesoral, ele sunt următórele: cu anul scol. 1863/64 se angajézâ ca profesori noi (după abḑicerea lui I. Barac) domnii Ioan Lenger, Dr. Vasilie Glodariu, Ioan Ionaşiu şi Dr. Geoĕge Petrean. In anul scol. 1864/65 sĕ denumesce ca al ḑecelea profesor Ioan Moldovan.

La anul 1865/6, când s'a dat primul examen de maturitate la gimnasiu, corpul profesoral, care a condus şi asistat examenul, se compunea din dnii: Gavriil Muntean, director şi profesorii: David Almăşan, Vas. Oroian, Stefan Iosif, Dr. Ioan Meşotă, Ioan Popea, Dr. Vasilie Glodariu, Ioan Lenger, Ioan Ionaş, Iosif Fericean, şi suplenţii: Ioan Moldovan şi Niculae Garoiu.

La anul 1869/70 (anul deschiderii clasei 1 comerciale şi reale) numĕrul profesorilor se urcă la 13, la 1872/3 la 14, ér la 1876/7 la 24. Aḑi funcţionézâ la tóte 3 institutele: 20 profesori ordinari definitivi, 1 ordinar provisor, 3 suplenţi şi 2 extra ordinari, cu totul 26 profesori.

Primul director al gimnasiului a fost Gavriil Muntean, care a funcţionat din 29 April 1853 până la 14/26 Iulie 1869. El móre în 17 Decembre 1869.

In decursul concediării din funcţiune a directorului G. Muntean, scóla e condusă în mod interimal de Dl. profesor David Almăşan, în urmă de conrectorul Dr. I. G. Meşotă, care în Septembre 1870 a fost apoi ales de director al scólelor medii. Dr. I. G. Meşotă, a decedat în 19 Ianuar 1878 şi în locul lui se alege de director conrectorul (denumit din 22 Decembre 1877) Stefan Iosif, care a funcţionat până la finea anului scolar 1888/9 La datul acesta Stefan Iosif, este pensionat şi în locul dênsului se alege de director Dl Ipolit Ilasievici, care a funcţionat în acéstă calitate până la finea anului scolar 1893/4. Dându-şi Dl Ipolit Ilasievici dimisiunea din postul sĕu de director, în locul dênsului fu ales actualul director Virgil Oniţiu, care funcţionézâ din 18 August 1894.

*

La 1869 se înfiinţézâ de cătră proprietarii scólelor pe lângă gimnasiu încă dóuĕ institute de învĕţământ: scóla reală şi comercială.

In anul scolar 1869/70 sĕ deschide clasa primă reală şi clasa primă comercială şi până la anul 1871/2 ele se completézâ la 3 clase rĕmânênd comercialele până aḑi cu trei cursuri, — ér realele completându-se ulterior (la a. 1878/9) la 4 clase.

(Va urma).

Statute

pentru înfiinţarea, sporirea şi administrarea fondului de bucate al parochiei gr.-orientale române din comuna........

(Urmare.)

Articulul II.

Modul formărei şi sporirei fondului.

§. 8.

Acest fond se formézâ şi sporesce:

a) prin ofertele şi donaţiunile benevole ale particularilor;

b) prin repartiţiuni de bucate (cucuruz grâu, sĕcară etc.) asupra tuturor familiilor şi particularilor greco-orientali români membrii legali ai acestei parochii, făcute din când în când prin comitetul — şi aprobate de sinodul parochial, fiind însĕ aceste organe cu cuvenită consideraţiune atât lor cantitatea cât şi la cualitatea recoltei din anul respectiv, precum şi la starea materială a deosebitelor familii şi singuratici şi la alte împregiurări eventuale;

c) prin lucrarea în parte sau luarea în arêndă a unor pămênturi ori cutărei teritoriu comun avênd a-l lucra parochienii în clacă ori pe spesele fondului;

d) prin adaugerea unei cuartalităţi a venitului menită spre sporirea capitalului, şi în fine

e) prin ori-ce alte întreprinderi şi operaţiuni, ce ar conduce la acest scop.

§. 9.

Tóte familiile greco-orientale române din acéstă parochie, fără considerare la starea lor de independenţă ori de serviciu, precum şi singuraticii credincioşi greco-orientali români, cari se aşéḑă stabil cel puţin pe un an de ḑile sau pe timp mai îndelungat în acéstă parochie, ori şi numai pe timp nedeterminat, dar îşi câştigă proprietate imobilă, ca privatieri, profesionişti, industriaşi, meseriaşi arêndaşi, etc. şi cari prin oferte benevole nu au contribuit la înfiinţarea şi sporirea fondului, dacă prin insinuare în persónă s'au încorporat legal la acéstă parochie, — se vor îndatora prin comitetul parochial a contribui la fondul acesta odată pentru totdeuna acea cantitate de bucate, ce li-se va veni în înţelesul modalităţei provĕḑute în executarea §-lui 8 punct *b)* şi împlinind de aci înainte tóte obligamintele eventuele prescrise în punctele *c)* şi *e)* ale aceluiaşi §.

§. 10.

Fie-care parochian, carele se subtrage dela împlinirea datorinţelor specificate în §§-ii 8 şi 9., îşi perde tóte drepturile faţă de fond şi la acoperirea cheltuelilor bisericesci şi scolare, ce se vor acoperi din fond, dênsul este obligat a contribui dintr'al seu propriu venit ori avere privată în proporţiunea ce cade din fond pe unul din ceilalţi parochieni în astfel de casuri.

§. 11.

Nimeni nu are nici un drept nici odată de a-şi revoca contribuirile oferite fondului, fie aeelea de ori-ce categorie în înţelesul modalităţilor prescrise în §-ii precedenţi.

Articulul III.

Administrarea fondului.

§. 12.

Fondul îl administrézâ sub controla sinodului parochial comitetul parochial prin epitropia parochială sub responsabilitatea lor proprie.

§. 13.

A) Datorinţele sinodului parochial.

Deóre-ce fondul stă indirect la dispotiţiunea sinodului parochial, acestuia i-se impun următórele datorinţe:

a) a ţinea şedinţe de câte-ori va cere trebuinţa pentru regularea afacerilor fondului, d. e. pentru statorirea intereselor, edificarea vre-unei clădiri parochiale ori reparaturi la cele deja existente, pentru transformarea unei părţi din averea fondului în realităţi, pămênturi ori hârtii de valóre, pentru dotarea personalului bisericesc şi scolar din averea fondului şi pentru alte trebuinţe;

b) a controla, a examina şi apoi a aproba eventual a respinge preiectele comitetnlui parochial pentru administrarea, sporirea şi întrebuinţarea venitelor fondului conform destinaţiunei sale, eventual a aduce şi statori însuşi astfel de proiecte şi a le concrede comitetului respective epitropiei parochiale spre esecutare;

---

lese la Nancy dela 1878 până la 1888, raportul evaporaţiunei anuale în pădnri şi afară din păduri este de 1 cătră 3·22. După Ebermayer raportul între evaporisaţiunea efectuată în solurile păduróse fără învelitóre şi între cea efectuată în solurile descoperite este de 47 cătră 100. Raportul evaporisaţiunii efectuate pe un sol forestier cu straturi de rĕmăşiţe vegetale neluat şi pe un sol fără pădure este de 22 cătră 100. O parte a apei astfel reţinută este utilisată de vegetaţiune, o altă parte servă la alimentarea isvórelor.

In regiunile de munte păduróse, apele cari cad pe vîrfuri, împedecate de mii de obstacole, se scurg încet cătră fundul văilor. Cu totul altfel se petrece când terenurile sunt descoperite. Atunci pot sĕ alunece pe cóstă fără nici o pedecă şi puterea lor distrugătóre se măresce cu viteză, care merge crescênd. Apele iau cu ele tot ce întâlnesc în cale; părţi din pămênt, petri, bolovani, se reped cu furie în rîu, a cărui albie o umple cu aceste materii tîrîte, provocând inundaţiuni.

Observându-se aceste rele provenite din distrugerea pădurilor, în multe părţi s'au reîmpădurit vaste întinderi şi peste tot s'au constatat cele mai mulţămitóre resultate.

Nifon.

c) a priveghia ca comitetul şi epitropia parochială sĕ-şi împlinéscă datorinţele totdeuna conform disposiţiunilor acestui regulament şi a concluselor aduse în şedinţele sale, şi când ar observa, că acelea comit abusuri şi iregularităţi, — a dispune numai decât cele de lipsă pentru desdaunarea fondului şi disciplinarea lor;

d) a revidia şi a aproba respective a dispune corectarea raţiociniilor fondului presentate de cătră epitropia şi comitetul parochial;

e) a substerne prin oficiul protopresbiteral concernent consistoriului diecesan competent spre revidiere şi aprobare tóte proiectele sale referitóre la eventuala modificare a a regulamentului de faţă.

§. 14.

Pentru validitatea decisiunilor sinodului parochial se recere, ca acela dimpreună cu obiectele pertractânde sĕ fia fost publicat în biserică într'o ḑi de sĕrbătóre mai însemnată prin parochul local cu 8 ḑile înainte de întrunirea lui dându-se de scire şi protopresbiterului competent, carele — la cas de presentare — ocupă locul presidial, ér parochul local respective parochul cel mai bĕtrân din parochie, eventual administratorul parochial — locul de vice preşedinte; se mai recere apoi maioritatea voturilor membrilor preşenţi, derimând în cas de egelitate de voturi votul preşedintelui.

§. 15.

B) Datorinţele comitetului parochial.

Fiind-că în multe privinţe fondul stă direct la disposiţiunea şi sub responsabilitatea comitetului parochial, acestuia i se impun următórele datorinţe:

a) a ţinea în fie-care an doue şedinţe ordinare, şi anume: una în luna lui Iulie, ér alta în luna lui Decembre, ca la sinodul parochial ordinar ţinênd în luna lui Ianuariu sĕ-şi pótă substerne raportul general despre starea fondului precum şi raţiociniul anual, fiind însĕ îndatorat a ţinea şi şedinţe extraordinare de câte ori ar pretinde acésta interesele fondului;

b) a preda pre lângă inventâriu epitropiei parochiale tótă averea fondului spre păstrare şi administrare;

c) a se îngriji pentru susţinerea în întregitate a averei mobile şi imobile a fondului, precum şi a căuta tóte mijlócele pentru sporirea fondului;

d) la timp de lipsă a compune şi substerne sinodului parochial proiecte pentru ridicarea de edificii pentru fond sau pentru prevederea fondului cu vasele şi recuisitele necesare a căror preţ nu s'ar putea acoperi din suma anuală preliminată în budget;

e) a provedea fundul cu vasele, mĕsurile, recuisitele, blanquettele pentru raţiocinii şi alte obiecte necesare la administrarea şi manipularea fondului până la suma preliminată în budget:

f) a prefige condiţiunile ce trebue sĕ le observe epitropia parochială la darea de împrumuturi din fond întru cât i a concreḑut sau nu a dispus acésta altcum sinodul parochial între marginile disposiţiunilor acestui regulament;

g) a examina cu finea fie-cărui semestru raţiociniul epitropiei parochiale şi pre lângă raport despre starea fondului a-l substerne sinodului parochial spre revidiere şi aprobare;

h) a controla din când în când epitropia parochială, ca aceea sĕ administreze şi păstreze averea fondului totdeuna conform disposiţiunilor acestui regulament, precum şi celorlalte disposiţiuni aduse în şedinţele sale şi ale sinodului parochial, şi când ar observa că se comit iregularităţi şi abusuri dăunăciόse pentru fond, numai decât sĕ dispună delăturarea lor constringênd epitropii la desdaunarea fondului şi în casuri mai grave făcênd toţi paşii necesari pentru disciplinarea lor;

i) a solvi epitropiei parochiale eventualele percente de remuneraţiune pentru administrarea fondului statorite de sinodul parochial.

§. 16.

Pentru validitatea decisiunilor comitetului parochial se recere presenţa maiorităţii membrilor şi maioritatea voturilor acestora dĕrîmând la cas de egalitate de voturi vovotul preşedintelui.

(Va urma.)

Noutăţi.

Sêrbii pentru limba lor. Sêrbii din ţinutul Neoplantei au adresat ministrului r. u. de instrucţie publică o petiţie, provĕḑută cu 1500 subscrieri, în care sĕ rógă, sĕ dispună ministrul, ca în acel ţinut prelegerile scolare sĕ se ţină în limba sêrbéscă. Întru cât cunóscem noi pe domnul Wlassics, nu credem, ca rugămintea acésta sĕ se împlinéscă în curênd“, ḑice „Alkotmány“.

* * *

Avis Ţinêndu-şi despărţĕmêntul Sĕlişte al Asociaţiunei transilvane adunarea sa generală din anul acesta în 1 August n. în comuna Gurarîului, publicul doritor de a lua parte la masa comună ce se va ţiné după adunare, este rugat pentru înlesnirea pregătirilor, a se insinua în scris sau verbal (locuitorii comunelor din apropiere prin notarii lor) la dl notar Ioan Ivan în Gurarîului.

* * *

Bilete cu preţ redus. Pentru călĕtorii dela Sibiiu la Ocna Sibiiului se vor introduce dela 1 August st. n. bilete cu preţuri scăḑute. Până acuma un bilet de clasa a II a tour şi retour costa 44 cr., ér unul de clasa a III-a 30 cr.; dela 1 August preţurile se vor reduce la 37 cr clasa a II-a, şi 20 cr. clasa a III-a, se înţelege tour şi retour.

* * *

Miserii de pe Valea Haţegului. Suntem informaţi, că poporul de pe Valea Haţegului şi cu deosebire locuitorii comunei Nucşóra şi jur, pe lângă alte multe miserii provenite din lipsa de bucate mai sufer şi din causa fierălor sĕlbatice. Dintre acestea vulpea face visite mai dese, causând mari pagube ţăranilor în galiţele de casă: pui, găini, raţe, gâsce etc Nu arare ori se arată şi lupii. Dintre tóte însĕ mai periculos e ursul, care în restimp de 10—15 ḑile a răpit vre o 6—7 capete de vite în preţ de apróne 300 fl. Causa acestui rĕu — ḑice corespondentul — cred, că e arêndarea vênatului, care de multe ori ajunge la ómeni, ce nu mult se interesézǎ de vênătóre.

* * *

† Dr. August Kanisz. In ḑilele trecute a repausat în Cluş unul dintre cei mai învĕţaţi bărbaţi al Ungariei Dr. A. Kanisz, profesor de universitate. Reposatul era un botanist atât de erudit încât în timpul de faţă abia sĕ va mai fi aflând un altul ca el în întréga Europa. Afară, că era un bărbat atât de erudit, mai era şi un om plăcut, drept şi nu şovinist ca aprópe toţi ceilalţi profesorii dela scólele magiare din patrie. Era membru aprópe al tuturor universităţilor şi societăţilor pentru sciinţele naturale din Europa. El vorbia şi românesce, fiind de origine bănăţén din Lugoş. Mai de interes pentru noi însĕ este, că într'un volum vast a descris în limba latină: Plantele României. Pentru acest operat scientific, dedicat regelui Carol, a fost ales membru corespondent al Academiei Române din Bucuresci şi fu decorat cu ordul de cavaler al corónei regesci prin regele Carol. A fost decorat şi cu alte orduri din strĕinătate. Iubia fórte mult pe tinerii români pentru inteliginţa lor, de aceea acestia şi-au şi arĕtat 'şi la mórte recunoscinţa faţă de profesorul lor erudit şi drept prin o cunună pompósă ce i-au depus pe cosciug. In veci amintirea lui!

* * *

Învitare la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce se va arangia în Hunedóra la 1 August 1896 st. n. cu ocasiunea ţinerii adunării generale a despărţĕmêntului VIII. (Deva) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, în sala hotelului „Hunyadi Várhoz“.

Programa:

„Rugămintea din urmă“, poesie de G. Coşbuc, declamată de dl Victor Bontescu. „Cinel Cinel“, comedie într'un act, de Vas. Alecsandri. După producţiune urmézǎ dans.

Preţul de întrare: de persónă 80 cr., de familie 1 fl. 50 cr. Venitul curat este destinat parte pentru fondul „Reuniunii femeilor române din opidul Hunedóra“ parte pentru „Reuniunea femeilor române din com. Hunedórei“. Suprasolvirile se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe calea ḑiaristică. Începutul precis la 8 óre séra. În pausă se vor executa jocurile naţionale „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Damele române sunt rugate a se presenta, întru cât se póte, în costum naţional.

Onoraţii óspeţi sunt rugaţi ca pentru uşorarea încuartirării, sĕ binevoéscă a se insinua cel puţin cu 2 ḑile înainte de adunare la dl preot local gr.-or. George Oprea (Vajda-Hunyad), asemenea şi aceia, cari ar dori a participa şi la banchet, cel puţin cu o ḑi înaintea adunării.

*

— Învitare la petrecerea de vară ce se va arangia cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmêntului XXIX (Mediaş) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, — la 1 August st. n. a. c. în Mediaş în pavilonul dela hotelul „Schützen“. Venitul curat e destinat jumĕtate în favorul despărţĕmêntului, ér jumĕtate în favorul ambelor scóle române din Mediaş. Preţul de întrare: de persónă 80 cr., de familie până la 3 membrii 1 fl. 80 cr., ér peste 3 membrii 2 fl. 40 cr. Începutul la 6 óre d. a. De mâncare şi beutură sĕ îngrijesce hotelieriul.

* * *

Primul între cei mici. Dintr'un articol scris în „Budapesti Hirlap“, care se ocupă cu regatele europene, scótem următórele date statistice:

România teritor.	131.000	km.	5,038.000	loc.
Portugalia	„	92.575	„	4,708.000	„
Bavaria	„	75.865	„	5,595 000	„
Grecia	„	65.119	„	2,187.000	„
Sêrbia	„	48.590	„	2,250.000	„
Danemarca	„	38.340	„	2,172.000	„
Hollanda	„	32.538	„	4,732.000	„
Belgia	„	29.457	„	6,262.000	„
Vürtenberg	„	19.504	„	2,136.000	„
Baden	„	15.082	„	1,627.000	„
Saxonia	„	14 993	„	3,502.000	„

Va se ḑică între regatele mici în privinţa extensiunei teritoriului, regatul român este cel dintâiu.

* * *

Mirésă trăsnită. Petru Muntean şi Ileana Lingurar o frumósă păreche de ţigani se iubiau şi trăiau mai de mult în concubinagiu. Voind odată ea sĕ scape de gurile rele s'au decis sĕ mérgă la matriculansul de stat pentru legarea căsătoriei. Au şi făcut. Amĕsurat obiceiurilor străbune, după legarea contractului de căsătorie s'au dus la un birt, unde îi aştepta o mulţime de nuntaşi. Când era sĕ se încépă „aldămaşul“, un fulger nemilos ajunse pe biata mirésă, care murind la moment după o viéţă de câteva minute a fericitei sale căsătorii legale, 'şi a lăsat mirele în cel mai profund doliu.

* * *

Plugul electric. După plugul cu vapor, étă că sciinţa aplicată înzestrézǎ agricultura cu plugul electric. Un asemenea plug s'a inventat la Lipsca. Cu acest plug, aratul unui hectar, ia o adâncime de 30 centimetri, costă numai 17 mărci (marca 1 leu 25 bani), pe când aratul cu abur costă 40 până la 50 de mărci, ér cu boii 50 mărci. Este de notat, că pentru aratul pămêntului la adâncimea de 35 centimetri, trebuesc înjugate cel puţin 10 părechi de boi. — G. B.

* * *

Urcarea vamei petroleului. După cum este informată vieneza „Fremdenblatt“, cu ocasiunea acum terminatelor pertractări referitóre la renoirea pactului vamal-comercial austro-ungar guvernele au ajuns la învoială şi cu privire la vama petroleului şi adecă aşa că acésta va fi urcată cu 1 fl. 50 cr. la petroleul brut. Astfeliu la comerciul en gross în loc de 2 fl. se va lua vamă 3 fl. 50 cr. Prin acésta petroleul nu va deveni mai scump, ci se va îngreuna mult fabricarea petroleului artificial, ér resultatul financial al reformei va fi un plus de 2—3 milióne fl. pe an la venitele statului.

* * *

Un nou „Iona“ în pântecele chitului. Naturalistul P. Coubert povestesce în „Kosmos“ o întêmplare interesantă. In a. 1891 naia de chiţi engleză „Star of the Exast“ circula în apropierea pămêntului de foc, când a observat un chit colosal. Au trimis dóuĕ luntri spre a-l persecuta şi au şi rănit cu dóuĕ unghiţe animalul. Animalul în sbaterile lui de pe urmă a resturnat cu códa una dintre luntri. Ómenii au căḑut în apă, dar toţi au fost scăpaţi, afară de doi matrozi. Cadavrul unuia l'au găsit mai târḑiu în apă, dar celalalt, alui Iames Bartley, a dispărut fără urmă. Când animalul n'a mai dat nici un semn de viaţă, l'au tras afară pe bord şi au început a-l tăia, ceea ce a ţinut o ḑi şi o nópte. După dóuĕḑeci şi patru de óre au spart şi stomacul balenei şi au găsit acolo pe dispărutul Bartley, leşinat, dar trăind încă. Cu mare greu l'au deşteptat, în mai multe ḑile a avut atât de vehemente paroxisme de nebunie, încât a fost cu neputinţă a scóte şi numai un cuvênt din el. Numai după trei sĕptămêni i-a revenit consciinţa de sine şi atunci a spus următórele:

Imi aduc fórte bine aminte de momentul, când chitul m'a aruncat în aer, apoi m'a înghiţit. Am ajuns într'o ţeve lucie, a cărei contrageri m'au silit sĕ alunec mai înlăuntru. Simţirea acésta mi-a ţinut numai câteva clipite, apoi am ajuns într'un sac fórte larg. pe care pipăindu-'l am aflat că chitul m'a înghiţit şi acum mĕ aflu în stomacul lui. Cu mare greutate am putut încă respira, dar era o căldură de nesuferit. Scirea teribilă, că voiu peri în stomacul chitului, liniscea mortală din jurul meu astfel a influinţat asupra mea, încât probabil, că am leşinat, căci de atunci nimic n'am mai sciut de mine.

* * *

Animalele şi schimbarea timpului. Vênătorii adese-ori pot observa, că animalele de multe ori simţesc înainte schimbarea vremei. Aşa se póte aştepta *vreme bună* când ciocârliile se înalţă sus şi cântă mult; dacă cocorii de baltă, cocorii (călăuzele), bâtlanii, cubiţii sbóră pe sus. Deasemenea se póte aştepta vreme bună, dacă liliecii sbóră des de diminéţă şi séra târḑiu, dacă licuricii (verme luminos) strălucesc în splendóre neobicinuită, dacă, brósca verde se urcă pe arbori înalţi. Insémnă *vremea rea,* dacă fringilele (o pasere mică) cântă deja înainte de rĕsăritul sórelui, dacă ciórele sbóră pe sus, dacă porumbii se scaldă, dacă rêndunelele sbóră dealungul păreţilor şi dacă paserile de casă se scaldă în nĕsip *Plóie stătătóre* se póte aştepta, dacă cânii mâncă érbă, dacă pisicele (mâţelele) se ling, dacă cocoşii cântă în timp neobicinuit şi mai de multe ori şi dacă rîmele es din pămênt. *Plóie trecĕtóre* putem aştepta, dacă sobolii scot muşunóie înalte; însémnă *trăsnete şi furtună* dacă pescii sar din apă, dacă lipitorile sunt neliniscite, dacă albinele rĕmân în coşniţe, sau dacă vin la coşniţă cu grămada. Deasemenea se póte aştepta furtună, dacă fringilele, mierlele şi piţigoi sbor neliniscîţi, dacă rêndunéua de mare sbóră cătră uscat. E semn neîndoios de *érnă grea,* dacă paserile nordului înalt sosesc la malurile mării orientale şi se retrag mai înlăuntru; dacă corbii de sĕmênătură în luna lui Octobre emigrézǎ deja; dacă găiţele, paserile dela brădet şi gâscele selbatice se arată de timpuriu. Dacă în timp de érnă aspră, vulpea latră, va urma vreme şi mai frigurósă; dacă în Octobre vespii (găunii) se arată în numĕr mare, încă ne putem aştepta la érnă tare. Putem aştepta *érnă domólă*, dacă fringhilele remân la noi până în Decembre şi dacă tómna se arată şóreci mulţi. Insémnă primăvérǎ aspră, dacă motacilele roşii (paseri) şi piţigoii se susţin în mari cete în apropierea caselor. In sfêrşit putem aştepta *véră ploiósă*, dacă cubiţii şi prepelecii caută locuri mai înalte şi dacă rêndunelele de ţermuri îşi fac cuibul pe maluri şi pe vaduri mai înalte. Dacă îşi fac cuibul pe maluri şi vaduri ordinare, avem prospecte de *véră uscată*. Schimbare de vreme însémă când măgariul sbiară, când vitele se frécă de păreţi, când porcii umblă cu paie în gură şi când gaia sbiară în înălţime.

* * *

Căldura sórelui. Căldura sórelui rĕspândită în timp de o minută este aşa de mare, încât pentru a produce o astfel de căldură îs acelaşi timp ne-ar trebui se ardem 12 cuadrilióne tone de cărbuni. Ér apa absorbită într'o minută de sóre, de pe întreg rotogolul pămêntului, este socotită la 37 miliarde tone.

Bibliografic.

— „*Candela*“ fóie bisericéscă-literară, redactată cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, de profesorii Dr. Emilian Voiutschi şi Isidor Vorobchievici. Anul XV Iuliu 1896. — Nr. 7. Cernăuţi, 1896.

Loterie.

Sâmbătă, în 25 Iuliu n. 1896.

Viena:	**46**	**61**	**10**	**69**	**45**
Timişóra:	**9**	**19**	**36**	**88**	**57**

Nr. 117/896. [75] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui ajutor anual de 540 fl. v. a. pe séma unui pedagog absolut, care ar dorí sĕ se perfecţioneze la un seminariu în străinătate, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Concurenţii la acest ajutor vor presenta:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de sănĕtate.
3. Atestat de moralitate.
4. Atestat scolar (vor fi preferiţi cei cu atestate de maturitate).
5. Absolutoriu pedagogic eminent.
6. Revers, că se vor supune condiţiunilor de a serví scólelor nóstre sau la din contră vor replătí sumele primite.
7. Indicaţiunea seminariului pedagogic din străinĕtate, la care doresce sĕ urmeze.

Rugările însoţite de acte sunt a se adresa dlui David Almăşan, preşedintele comitetului parochial al bisericei gr.-or. Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

Braşov, 9 Iuliu 1896.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela Sf. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. **Arseniu Vlaicu,** secretariu.

239—896 [76] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brad. *a)* un post de învĕţătóre cu salariu de 300 fl. şi 50 fl. bani de cuartir.

b) un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Concurenţii la postul din urmă dacă vor fi în stare a instrui şi conduce corul in biserică vor fi preferiţi şi li sĕ pune în vedere o remuneraţiune însemnată.

2. Băiţa, un post de învĕţătoriu cu salariu de 365 fl. din cari 33 fl. sunt computaţi din venitele cantorului ér 32 preţul a doi stângini de lemne, ori lemnele în natură şi cuartir.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină o strană în biserică.

Concurenţii au a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, pentru a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Cei cari vor fi în stare a instrua şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi şi lî sĕ pune în vedere o remuneraţiune însĕmnată.

3. Bulzestii de jos şi de sus, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. Crăciunesti, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

5. Curechiu, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

6. Mesteacăn, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl.

7. Ormindea, un post de învĕţătoriu cu salariu de 355 fl. din cari 40 fl. sunt computaţi din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne şi cuartir.

8. Seliste-Trestia, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl., grădină şi cuartir.

9. Valeabrad, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. grădină şi cuartir.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se astérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Demian,
protopresbiter.

Nr. 640—1896 [77] 1—3

CONCURS.

Ventru întregirea posturilor vacante de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu termin preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl. cuartir liberj lemne de foc şi grádina scólei.

2. Prostea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

3. Soarsiu, cu salariu de 300 fl. cuartir, lemne de foc, şi folosirea grădinei scólei.

4. Fofeldea, postul învĕţătoresc în cl. a doua cu un un salariu anual de 300 fl. cuartir liber, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

5. Verd cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

Acei candidaţi carii vor fi aleşi la acestea posturi învĕţătoresci sunt deobligaţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătóre strana şi se cânte cu elevii în biserică.

Doritorii a ocupa vre-unul din acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Agnita, 8 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 229 ppresb. 1896. [74] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 455 fl. v. a. statorite în conţelegere cu comitetul parochial din 16 Iuniu a. c

Informaţiuni mai de aprópe, despre starea parochiei, se pot lua la oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-'şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 19 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 568/896 [73] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan al parochiei de clasa a II a Boiţa în sensul resoluţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 28 Maiu v. 1896 Nr. 3121 B. sĕ escrie a dóua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele statorite pentru acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiale, cari fără banii de cuartir, dau un venit sigur anual de 357 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avé a-şi asterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în persónă în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale precum şi cualificaţiunea practică.

Informaţiuni mai detaiate, se pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Sibiiu, 26 Iuniu 1896.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 306/1896 [72] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc clasa primă dela scóla confesională gr.-or. română din Sighişóra, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Salariul sistemisat: 300 fl. v. a. şi anume:

a) Din cassa alodială în rate lunare decursive 206 fl.

b) Prin repartiţie 94 fl. pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei şi trei stânjini de lemne de foc.

Reflectanţii la acest post, vor avé a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, — atragênduli-se atenţiunea la disposiţiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a III-a A. „instituirea învĕţătorului §§-fii 56—74“.

Invĕţătoriul ales va fi obligat a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică în mod perondătoriu cu ceialalţi doi învĕţători.

Concurenţii cari vor documenta aptitudinea de a forma şi conduce un cor de plugari vor fi preferiţi, şi pe viitor se va sistemisa şi pentru acésta o remuneraţiune corespunḑĕtóre.

Sighişóra, 29 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 3215/896 [67] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar devenit vacant în comuna Ludoşul mare se escrie prin acésta concurs în următórele emolumente:

1. Salar anual de	fl. 400
2. Bani de cuartir	fl. 40
3. Relut de lemne	fl. 34
4. Pauşal de cancelarie	fl. 40
5. Pauşal de călătorie	fl. 100

6. Competenţele normate în statutul aprobat.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I. 1883 au de a se presenta subscrisului până în 10 August a. c. după améḑi la 6 óre.

Protopretor cercual:
Mangesius.

Nr. 143/896 [70] 3—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei, sunt vacante şi pentru îndeplinirea lor sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Rom.“

1. Romos, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc 4 orgii.

2. Romoşel, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne suficiente de foc.

3. Sibot, postul al doilea cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

4. Şibişel, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei lemne de foc.

5. Pişchinţi, salariu de 300 fl. v. a. cuartir închiriat până la edificarea scólei, lemne de foc.

Salarele la posturile de sub 1—4 sĕ dau regulat din cassa bisericei, la cel de sub 5 din repartiţie.

Doritorii de a reflecta la vr'unul din acestea posturi, au sĕ-şi înainteze petiţiunile instruite conform normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis şi în interesul petenţilor este, ca sĕ se presenteze în comune în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre pentru de a şi arĕta desteritatea în cântări.

Orĕştie, 16 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei, în conţelegere cu comitetele parochiali.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 29/896. Com. par. [68] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al 3-lea şi al 4-lea de învĕţătoriu la scóla gr.-orientală din Poplaca, se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din acestea dóuĕ posturi sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de locuinţă cu 15 fl. v. a. şi
3. Relut de lemne cu 25 fl. v. a. şi se solvesc din casa bisericei în rate cuartale anticipative.

Concurenţii vor fi datori a dovedi înainte de alegere destoinicia lor în cântări şi tipic, avênd un învĕţătoriu ales obligamêntul de a cânta cu tinerimea scolară în cor la fie-care liturgiă, ér concursele, instruate conform legilor din vigóre, au de a le înainta oficiului ppresbiteral gr.-or. din Sibiiu.

Purtarea agendelor direcţiunei scolare, (remunerată special cu 50 fl.) precum şi instrucţia în scóla de repetiţiune şi în cea de pomărit, ca şi cântarea în cele 2 străni bisericesci se va împărţí prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul didactic — la începutul anului scolastic — între toţi 4 învĕţătorii.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ţinută în 19 Maiu 1896.

Preşedinte:
Aureliu Milea,
notariu com.

Nr. 593/896.

Cu scirea şi consimţĕmêntul subscrisului.

Sibiiu, 5/17 Iuliu 1896.

Ioan Papiu,
protopresb.

Invitare.

Acţionarii Institutului de credit şi economii **„Parsimonia“** în **Bran** sunt invitaţi la

adunarea generală extra-ordinară,

pe **22 August a. c. st. n.** la 2 óre p. m. în localul „Parsimoniei“, în sensul §-lui 20 al Statutelor societăţei.

Obiectul principal de pertractare va fi constatarea şi verificarea subscrierilor la acţiile nouĕ şi alte curente.

Bran, în 16 Iuliu 1896.

Presidiul:
I. cav. de Puşcariu.

[78] 1—3

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80. Sibiiu, Joi, 18/30 Iuliu 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea Orientală.

Am publicat în numĕrul trecut al fóiei nóstre un extras destul de bogat, în cea mai mare parte traducere fidelă, din un articlu, publicat de Ürmössy Lajos în „Erdélyi Hiradó“ din Cluș dela 25 a l. c. în care dl Ürmössy își expune fără mulți scrupuli vederile sale politice în cestiunea orientală la casul când împĕrăția turcéscă ar apune în viitorul cel mai apropiat, despre ce d-sa nici nu se mai îndoesce, și trebue sĕ mărturisim, că nici noi nu ne prea îndoim, deși noi nu vedem acel viitoriu tocmai așa de apropiat cum îl vede dl Ürmössy Lajos.

Am vĕḑut din acel extras, cum dl Ürmössy constată, că împĕrăția turcéscă trage de mórte din causa decădinței sale morale — din causa religiunei — și din causa sistemului absolutistic de guvernare.

Am vĕḑut întrebările ce și le pune, că la căderea împĕrăției turcesci, cine va ocupa provinciile europene ale aceleia.

Am vĕḑut și rĕspunsurile ce și le dă el însuși la aceste întrebări, cari tóte merg într'acolo, că statele mici din Balcani, precum: România, Sêrbia, Bulgaria și Muntenegro, trebuesc șterse de pe fața pămêntului și împărțite între Rusia și Ungaria, resp. Austro-Ungaria.

Ba am vĕḑut și aceea, în ce situațiune critică va ajunge România cu căderea împĕrăției turcesci fiind ocupată de armata ruséscă, carea nu se va mai retrage din ea ca în anul 1877, de nu va sărí Ungaria în ajutoriul ei.

În urmă am vĕḑut și constatarea dlui Ürmössy, că tóte statele mici din Balcani sunt dușmane Ungariei, și așa nu se mai póte susțíné politica contelui Andrássy, ca acelea sĕ fie susținute și mai departe ca state independente pentru contrabalansarea influenței rusesci în Balcani. În urma tuturor acestora nu rĕmâne alta, decât desființarea și împărțirea lor între Rusia și Ungaria respective Austro-Ungaria după modul ocupărei din Bosnia și Herțegovina. Acésta nu invólvă nici un periclu pentru monarchia nóstră ḑice dl Ürmössy, căci vecinătatea imediată cu Rusia n'a involvat nici în trecut vre un periclu.

În anul 1877 armata rusésca a putut fi silită prin pertractări diplomatice sĕ se retragă din Balcani, căci aliatul seu, Francia, pe atunci sângera încă în ranele sale primite dela Germania în anul 1870/71 Dar aḑi nu va fi posibil așa ceva, deóre-ce Francia s'a vindecat pe deplin și aḑi armatele acestor dóue puteri aliate sunt cu mult mai mari decât armatele triplei alianțe: Austro-Ungaria, Germania și Italia.

Deci nu rĕmâne alta decât a pășí la têrg cu Rusia ca acésta sĕ cumpere dela dl Ürmössy pielea ursului care încă e în pădure, și pe care dl Ürmössy póte că încă nici nu l'a vĕḑut; adecă nu rĕmâne altceva decât uciderea independenței statelor mici din Balcan: a României, Sêrbiei, Bulgariei și Muntenegrului și impartirea lor, după-cum putem cetí dintre șirele domnului Ürmössy, probabil numai între Rusia și Ungaria și nu și între altcineva.

Acestea sunt constatările dlui Ürmössy cu privire la starea cestiunei orientale în present și acestea sunt modalitățile prin care acéstă cestiune atât de arḑĕtóre s'ar puté regula *fără vĕrsare de sânge*. Probabil și scopul călĕtoriei țarului rusesc în viitoriul cel mai apropiat pela curțile puterilor centrale europene încă nu e altul, decât înțelegerea asupra acestei împărțiri.

Așa scrie dl Ürmössy Lajos, și așa trebue sĕ și fie pentru-că d-sa ḑice acésta și pentru-că așa voesce el și cu el toți cei ce profeséză principiile politicei lui cu privire la cestiunea orientală.

. . . .

. . . .

Sĕ luăm acum pe rênd tóte constatările d-lui Ürmössy și sĕ le examinăm ca sĕ vedem că óre tóte acelea sunt și corecte ori nu sunt, și apoi sĕ vedem, că óre modalitățile propuse de d-sa pentru resolvarea cestiunei orientale sunt érăși corecte și favorabile óre pentru monarchia nóstră și în special pentru Ungaria, abstracție făcênd dela întrebarea ce i-am puté-o pune că: óre sunt acele și posibile pentru resolvarea cestiunei orientale fără vărsare de sânge? Și după ce vom examina tóte acestea cestiuni sĕ ne exprimăm și părerile nóstre cu privire la resolvarea cestiunei pe care dl Ürmössy crede că o va puté resolva cu o simplă trăsĕtură de condeiu.

. . . .

Prima constatare ce o face dnul Ürmössy este că: imperiul turcesc este în agonie, adecă trage de mórte și apoi mângáerea ce i-o face la patul de mórte îi este: că îi cântă prohodul împărțirii până încă acela este viu și-l aude.

Nu credem ca turcii sĕ se bucure de acéstă constatare nici de mângăerea ce li-o dă dl Ürmössy la patul lor de mórte.

Noi sciam pe dl Ürmössy și dimpreună cu el pe toți magiarii de prie tini sinceri ai turcilor, luând în considerare serviciile ce li le-au făcut când cu emigrația din a. 1848 după suprimarea revoluției magiare. Și acésta o sciam tocmai dela magiari, cari încă și la anul 1877/8 au cercat în ascuns a le da ajutor înarmat contra Rușilor.

Cum de aḑi nu cércă barem a-i mângăia în agonia lor, dacă nu le dau ceva ajutoriu positiv pentru a se puté susțíné barem mai departe, dacă nu i pot mântui de tot!

Așa sĕ vede, că cu tot serviciul ce le-au făcut în a. 1848, tot n'au uitat încă robia turcéscă deaprópe doue sute de ani și de care numai casa habsburgică 'i-au scăpat, ér drept recunoscință pentru acésta în anul 1848 o au detronat.

Ne mirăm însĕ, cum de nu se pun barem pe un punct de vedere moral mai înalt, și sĕ-i mângăe în agonia lor, ci le cântă prohodul la ureche până când sunt încă vii și-i aud și semi-luna n'au apus încă de pe vêrful bisericei Sântei Sofii!

Mirarea însĕ ne trece îndată ce ne aducem aminte de declarațiunea însași a învĕțaților magiari, că magiarii sunt frați de sânge cu turcii, ér cine au fost și sunt turcii față de creștini și alte popóre nemohamedane, scim prea bine cu toții.

. . . .

A dóua constatare ce o face dl Ürmössy este, că cu căderea imperiului turcesc, România va ajunge în cea mai periculósă situațiune, dacă noi, adecă: magiarii — înțelege dl Ürmössy, nu vom sărí în ajutoriul ei.

Așa e, mărturisim și noi, dar numai atunci, dacă cestiunea orientală la căderea imperiului turcesc s'ar resolva așa după cum doresce dl Ürmössy.

Dar sĕ presupunem, fără sĕ concedem, că cestiunea orientală s'ar resolva așa precum doresce dl Ürmössy, adecă: „Jumĕtate din România în tot casul va devení posesiune rusésca, ér cealaltă jumĕtate se va încorpora la noi“ adecă la Ungaria, întrebăm pe dl Ürmössy, vor avé magiari ceva folos din acésta? Nici decât! Și-ar sporí numai pretinșii dușmani interni, cu cel puțin 3 milióne de români câți ne aflăm deja în Transilvania și Ungaria și noi am ajunge în numer egal cu ei, adecă cu Magiarii, și ḑeu atunci fiind sporiți cu un așa considerabil numĕr de români mai bine disciplinați politicesce decât suntem noi cei de aici, nu sciu cum s'ar puté apĕra și cum ne-ar putea apĕsa cum ne apasă aḑi fără periclitarea propriei lor existențe naționale, abstrăgênd dela celelalte naționa ționalități nemagiare érăși neîndreptățite de magiari.

Dar apoi când prin astfel de anexare de teritoriu s'ar sporí încă și rasele slavone apĕsate din patrie!

Pentru-ce însĕ dl Ürmössy nu contempléză la resolvarea cestiunei orientale după modul dsale anexare de teritoriu și dela Sêrbia Bulgaria și Muntenegro, ca fiind mai aprópe de Ungaria, ci se mulțămesce cu anexarea unei jumĕtăți din România mai îndepărtată de propria Ungarie?

Sĕ vede, că pe acestea le-a cinstit din complesanță Rusiei, fiind tóte țĕri cu populațiune slavonă.

Apoi nici hotare naturale și tari n'ar avé Ungaria prin o astfel de anexare de teritoriu dela România față de imperiul rusesc, ci pururea 'i-ar rĕmânea o pórtă deschisă pentru o eventuală invasiune rusésca în cas de conflict cu

FOIȚA.

SĂRUTĂRI DE AUR.

De

Catulle Mendes.

I.

Fetița cânta cântece, ce le învĕțase dela pasĕri, și parcă le cânta mai frumos decât pasĕrile; băiatul bătea o tobă, purtându-și cu o desteritate miraculósă degetele pe pielea întinsă. Astfel cutrierau întrégă țéra.

Cine au fost ei? Întrebarea acésta i-ar fi adus în mare confusie. Ei nu-'și aduceau aminte de altceva, decât că nici odată n'au durmit în pat, nici odată n'au mâncat la masă; ómenii cari locuiau în case și mâncau la mese întinse nu erau din familia lor. Ca băieți mititei, când abia sciau sĕ vorbéscă, s'au întâlnit pe drumul de țéră, — fata a eșit din o tufă, copilul din un șanț — ce fel de mame fără inimă 'i au părăsit? și îndată s'au prins de mână, zimbind.

De bună sémă ar fi murit de fóme ori de sete, dacă n'ar fi dat de văi, și dacă bunele țĕrance nu le-ar fi aruncat din când în când câte-o bucățică de pâne, care deja și pentru găini era prea tare. Era sfâșietor sĕ privesci acesti copii amărîți, paliḑi, vagabunḑi.

Într'o diminéță însĕ, când erau mai mărișori, au fost de tot surprinși, când sub un pom, în iarbă, s'au trezit, și buzele le erau lipite de olaltă.

Atâta bunătate au găsit ei în a-'și uní buzele, și au continuat că sărutatul. De aci înainte nu 'și-au mai bătut capul cu maștera lor sórte, erau fericiți; nu invidiau pe ómenii bine îmbrăcați.

Umblau din sat în sat, se opreau la casele mari, și la hotele, cântau și căpătau ici colea câte-un cruceriu, pentru-că ómenii îi ascultau bucuros.

Odată însĕ cei doi copii erau fórte tristi. Era un frig teribil, și de trei ḑile nu căpĕtaseră milă; obosiți, răḑĕmați unul de celalalt s'au retras într'un șopron deschis. Zadarnic se îmbulzeau unul în altul, zgribureau de frigul grozav, și fómea îi bântuia nemilos. Și desperarea ḑilei de aḑi o mărea și mai mult neliniștea pentru ḑiua de mâne. Ce o sĕ se alégă din ei, dacă ómenii îndurători și marinimoși nu-'i vor ajuta? Vor trebuí sĕ móră fără vreme, părăsiți de toți.

Cum? ḑise fetița, óre noi nici odată sĕ nu putem ajunge acolo, unde sunt ceilalți ómĕni? Noi nu vom avé nici odată puțin foc sĕ ne încălḑim la el, și puțină pâne de cină? E gróznic sĕ te gândesci, că atâția ómeni dorm fără grije în odăi calde, și noi aruncați aici, ca pasĕrile fără pene și cuib.

Băiatul nu grăi nimic; plângea.

De-odată însĕ credeau, că au murit deja și se află în raiu, o splendóre divină sĕ rĕspândise în jurul lor; și o femeie ce avea aspectul unui înger, sĕ apropie de ei în haină de catifea, cu un toiag de aur în mână.

— Sĕrmani mititei, ḑise, maștera vóstră sórte mĕ pĕtrunde și voiesc sĕ vĕ ajut. Ați fost mai sĕraci decât cei mai lipsiți, o sĕ fiți mai avuți decât cei mai mari domni; o sĕ aveți îndată atâtea giuvaere, încât nu veți găsí în întrégă țéra destule lăḑí spre a le păstra.

Ei credeau că dorm.

— Ah, dómnă, cum s'ar puté acésta.

— Sĕ sciți că eu sunt zînă, și înâintea mea uu este nimic cu neputință. De aci înainte îndată ce vĕ veți deschide gura o sĕ cadă din ea câte un aur, depinde deci numai dela voi, ca sĕ fiți teribil de avuți.

Zina apoi a dispărut; copiii la privirea acestei minuni au rĕmas cu gurile căscate, muți de admirație, ér aurul le cădea necontenit din gură, o imensă mulțime.

II.

Peste puțin timp în întrégă lumea nu vorbiau de alta, decât despre un prinț și o princesă, cari locuesc într'un palat colosal, cât un oraș și splendid, ca cerul înstelat; păreții lui de marmur sunt înzestrați cu pietri scumpe. Splendórea externă însĕ dispare față de cea lăuntrică. N'aș termina în curênd, vrênd sĕ enumĕr imensa mulțime a mobiliarului scump, statuele de aur, ce ornau salele și candelabrele de petri scumpe ce atârnau de plafon. Apoi necontenit se succedau în palat sĕrbări splendide; mese lungi, nesfârșite, încărcate cu mâncări de cele mai gustóse, cu vase de aur și argint! Ne putem închipuì, că óspeți încă nu lipséu și preamăreau până'n ceruri pe domnii darnici, ca nisce regi, cu atât mai vêrtos, căci acestia îndată ce-și deschidéu gurile, sĕ mânce sau sĕ vorbéscă, scăpau bucăți de aur dintre dinți pe cari servitorii le adunau și le împărțeau între óspeți.

Vestea despre atâta avuție și abundanță a ajuns până la zîne. Una dintre ele, care rusii, şi apoi elementele nemagiare neîndreptăţite. socóte dsa, că într'un astfel de conflict nu ar puté cădea fórte uşor în ispită de a priví la aceia ca la eliberatorii lor mai cu sémă cei de un sânge şi de o lege cu ei? Fórte se înşală, dacă domnul Ürmössy nu crede şi aşa ceva, fie aceia ori şi cari ar fi dintre nemagiarii neîndreptăţiţi de magiari.

Cu celelalte vom continua în numĕrul viitoriu.

Revista politică.

Mişcările electorale au produs o vie agitaţie în tóte provinciile din Austria. Tóte partidele se intereséză mai mult de resultatul alegerilor din provincii, cari vor avé loc în lunile de tómnă Octobre şi Novembre. Partida liberală cu tóte că a făcut însemnate modificări în programul sĕu nu légă mari speranţe de alegerile provinciale. Partida antisemiţilor lucră din tóte puterile pentru a ajunge la o maioritate absolută în provincii. Lueger şi alţi oratori de-ai partidei caută în ḑile de Duminecă şi sĕrbători mai tóte oraşele din Austria de jos şi de sus, unde apoi în adunări de popor îşi desvóltă programul şi cucerese cu miile aderenţii. Li-se asigură un splendid succes. Cu mai puţin noroc lucră în Stiria partida poporală germană, care de-odată vrea sĕ fia şi liberală şi conservativă. Foile conservatóre din Graz protestéză în numele partidului lor în contra vre unui compromis dintre partida poporală germână şi partida conservatóre.

⁂

„Timpul“ scrie:

„L'Indépendance Roumaine,“ vorbind de visita M. Sale Impĕratului nostru Francisc Iosif I. în România, după ce scóte la ivéla importanţa faptului şi unanimitatea cu care tótă presa română a salutat acéstă veste, arată că se póte ḑice, fără témă de a fi desminţit de istorie, că numele împĕratului Francisc Iosif va rĕmâne „ca simbol al grijei Sale pentru binele popórelor Sale, ca model al unei vieţi consacrate numai datoriei“.

Confratele nostru adaugă apoi:

„Nu putem în deajuns regreta că unele ḑiare din Budapesta s'au făcut ecoul unor informaţiuni rĕutăciόse şi absurde. Astfel, „Magyarország“ afirmă că Românii din Transilvania vor profita de sosirea în România a Maiestăţei Sale Impĕratului pentru a-'i presenta un Memorand conţinênd plângerile lor. Sĕ adaugă în acelaşi timp că guvernul nostru vrea sĕ ia mĕsuri preventive; el ar opri întrarea în România a Românilor de dincolo de Carpaţi şi ar expulsa pe toţi cei suspecţi dintre cei aflători în Bucuresci.

Credem că amândóuĕ scirile sunt false.

Nu suntem nici decum amicii d-lui Sturdza, dar nu putem crede ca el sĕ fie decis a reîncepe era expulsărilor. Acésta ar fi o politică din cele mai rele şi în ajunul augustei visite ar fi mai mult decât o greşélă.

In acelaşi timp nu putem admite că Românii de dincolo de Carpaţi cari trăesc printre noi pot avea atât de puţin tact şi iubire pentru patria lor adoptivă încât sĕ turbure călĕtoria Suveranului lor printr'un act, care fórte natural dincolo de graniţă, n'ar avea aci nici o raţiune de a fi.

Supuşii M. S. Împĕratului Francisc Iosif n'au dreptul sĕ adreseze plângerile lor, cât de legitime ar fi, decât, Suveranului lor, în imperiul sĕu. În România Împĕratul Francisc Iosif e óspele nostru, şi óspele României trebue sĕ aibă putinţa de a-şi consacra tótă vremea pentru a cunósce ţéra nóstră şi poporul nostru.

De altmintrelea, e incontestabil că un demers de acest fel n'ar puté decât sĕ displacă Împĕratului şi Românii din imperiul vecin n'au voit nici odată şi nu vor sĕ facă ceea-ce ar puté contraria pe Suveranul lor.

Românii sciu că sub domnia Împĕratului Francisc Iosif au realisat cele mai mari progrese în desvoltarea lor naţională. Ori care ar fi tristeţele erei de acum, compatrioţii nostri de dincolo de Carpaţi n'ar puté uita nici odată că sub domnia actuală au siegeat, acum 30 de ani, la dieta din Sibiiu, că organisaţia admirabilă a bisericei lor naţionale e semnată cu numele actualului Impĕrat, că sub El sforţările lor în spre progres au avut cel mai mare succes.

Aceste lucruri Românii transilvăneni le cunosc mai bine decât noi. Astfel, departe de-a turbura serbările din Septembre printr'un demers inoportun şi contrariu cu tóte regulele ospitalităţei, ei se vor amesteca în mulţimea care va aclama pe acela care pentru noi, este Suveranul unei mari puteri amice şi pentru ei, a fost, şi a rĕmas, dupa expresia lor pitorésca: *Drăguţul de Împĕrat*

Scólele medii şi centrale primare gr.-or. rom. din Braşov.

(Urmare.)

Edificiul pompos al gimnasiului nostru a început a sĕ zidi la 1861, când însuşi episcopul Andreiu Şaguna a sĕvêrşit în ḑiua de 17 Septembre a acelui an punerea petrii fundamentale, care ḑi fiind aceea a Sfintei Sofii, noul edificiu şi scólele de sub acoperemântul ei s'au pus sub patronajul acestei sfinte a bisericii nóstre. Credem a lumina trecutul scólelor nóstre, dacă reproducem în cele următóre cuvêntul festiv rostit de marele archiereu cu acéstă ocasiune în faţa unui auditor imens şi entusiasmat.

Étă-l:

„Am eşit sĕrbătoresce din casa lui Dumneḑeu şi ne-am aşeḑat în locul acesta, care de aḑi înainte are sĕ ne fie sfînt şi prea sfînt. Locul acesta, unde stăm astăḑi, este menit pentru Gimnasiu, va sĕ ḑică pentru nesce scoli mai înalte, decum am avut până acum.

„Vĕ pot încredinţa, că nu am căutat după călindar, când m'aţi poftit sĕ hotăresc o ḑi pentru punerea şi sfinţirea petrii fundamentale la viitorul nostru Gimnasiu, ci simplu, fără multă gândire am ḑis, ca pe astăḑi se fie punerea şi sfinţirea petrii fundamentale. Însĕ îmi vine a ḑice, că Pronia dumneḑeéscă a vrut, ca pétra cea din capul unghiului a Gimnasiului nostru în ḑiua de astăḑi sĕ se sfinţéscă şi sĕ se pună, ḑic astăḑi sĕ se întêmple acésta, când sfânta Maica nóstră Biserică prăsnuesce ḑiua Sfintei Sofii. Dacă gândesc la acéstă împregiurare, la sĕrbătórea de astăḑi a Sfintei Sofii, trebue sĕ mărturisesc, că mĕ cuprinde uimire, cum de s'a întêmplat sĕrbătórea Sfintei Sofii în acea ḑi, care eu fără multă gândire am hotărît de ḑi pentru sfinţirea şi punerea petrii fundamentale la Gimnasiul nostru. Cine dintre voi, evlavioşilor ascultători, va ḑice, că nu cu voia lui Dumneḑeu s'a întêmplat sĕrbătórea Sfintei Sofii în ḑiua de astăḑi a punerii petrii fundamentale la mult doritul nostru Gimnasiu? Tot, ce este în Sfânta Scriptură, este sfênt şi adevĕrat. Acolo cetim între altele, că nici un fir de pĕr nu cade de pe capul nostru fără voia lui Dumneḑeu; acolo cetim, că Dumneḑeu se îngrijesce de paseri, — şi aşa cu cât mai mult se îngrijesce pentru om, pe care 'l-a făcut după chipul şi asĕmênarea sa, şi cu un suflet nemuritor, şi cu scop 'l-a făcut pe el, ca din mórte-i sĕ 'nvie spre dobândirea rĕsplăţii pentru faptele sale din acéstă viaţă. Acestea sciind, óre sĕ nu ḑicem, că cu voia lui Dumneḑeu s'a întêmplat punerea pietrii fumdamentale a Gimnasiului nostru la sĕrbătórea Sfintei Sofii?!

„Mĕ veţi întreba, evlavioşilor crestini, că în ce se cuprinde Pronia lui Dumneḑeu şi însèmnătatea cea mare, care o pun eu în sérbătórea de astăḑi a Sfintei Sofii? Toţi sciţi, că cuvêntul acesta grecesc „sofia“ însemnéză pe română „înţĕlepciune“. Sfânta Sofiă, precum arată pravila bisericéscă de astăḑi, a avut trei fice, dintre cari una se chiamă Credinţa, cealaltă Nădejdea şi a treia Dragostea. Aceste trei fete au suferit mucenicia pe vremea lui Adrian, împĕratului roman păgân, pentru Evanghelia lui Chrisţos, în anul 122. Mama lor, Sofia, nu s'a muncit prin păgânul Adrian, ci s'a pus în grópa ficelor sale, şi după ce amar sĕ tânguia şi plângea acolo trei ḑile pentru mórtea cea silnică a ficelor sale, 'şi-a dat sufietul sĕu si s'a sălăşluit în viaţa cea mai bună.

„Sciind voi acum, evlavioşilor crestini, că astăḑi serbăm ḑiua Sfintĕi Sofii şi a celor trei fice ale ei: a Credinţei, a Nădejdii şi a Dragostei, şi că tocma în ḑiua acésta s'a întêmplat şi punerea şi sfinţirea petrii fundamentale la gimnasiul nostru, veţi afla şi singuri acea însemnătate mare, care pun eu în ḑiua de astăḑi din privire la sĕrbătórea de astăḑi a Sfintei Sofii şi a trei ficelor ei şi din privire la punerea şi sfinţirea petrii fundamentale la gimnasiul nostru Aşa dar în întâlnirea armonică a acestor douĕ întêmplări aflu eu însĕmnătatea cea mare, care produce în mine o însufleţire, ceea ce numai cu punerea mea în mormênt se va rĕci în mine. Nu pot tăinui convingerea mea cea din lăuntru, ci o spun în auḑul a tuturor, că întêlnirea cea într'o ḑi a serbătorei Sfintei Sofii şi a ficelor ei cu punerea şi cu sfinţirea petrii fundamentale la Gimnasiul nostru o mărturisesc de o lucrare învederată a Proniei dumneḑeesci, care prin semnele acestea vĕḑute ale întêlnirii cei într'o ḑi a acestor douĕ sĕrbători va sĕ ne ḑică nouĕ, că Gimnasiul nostru sĕ'l întemeiăm pe Înţelepciunea aceea: care a avut trei fice, şi anume: pe Credinţa, Nădejdea şi Dragostea, căci numai acésta este înţelepciunea cea adevĕrată.

Şi într'adevĕr, de vom socoti învĕţăturile Evangeliei lui Christos, sau şi desvoltarea crestină şi morală a oricărui popor cultivat şi de vom socoti convingerea pedagogilor celor renumiţi, — numai decât vom afla, că temeiul învĕţăturii Evangeliei lui Christos este credinţa, nădejdea şi dragostea şi că numai şi numai acolo s'a desvoltat creştinătatea şi moralitatea spre folosul cel adevĕrat al popórelor, unde basa crescerii era treimea acum pomenitelor trei virtuţi crestine, şi că acei pedagogi s'au învrednicit a sĕ numi luminătorii popórelor, cari crescerea o au basat pe înveţătura Evangheliei lui Christos şi pe virtuţile cele trei, cari curg într'ênsa.

„Adevĕrul acesta ni'l dovedesc anii de curênd trecuţi 1848 şi 1849, când urmările înţelepciunii mincinóse şi ale trei ficelor sale, ale gândirii fudule, ale rĕsturnării rîndului celui legitim şi ale năzuelii comunistice au adus tótă lumea într'o stare jalnică şi critică, din care numai şi numai braţul cel puternic al lui Dumneḑeu au fost în stare a ne scăpa şi a restaura puterea Domnitorilor şi a aduce pace şi siguranţă popórelor; ér glasul cel pătrunḑĕtor din cer ne ḑicea: Veniţi către mine toţi cei osteniţi şi însĕrcinaţi şi eu Vĕ voiu odihni pe voi. Mat. cap. 11, st. 18. — Ce gândiţi prin ce mijlóce putem veni la Dumneḑeu, ca sĕ ne odihnéscă pe noi? Cu adevĕrat nu prin alte mijlóce, fără numai prin împlinirea legii lui şi prin ascultarea voii lui; sub legea lui Dumneḑeu înţelegem înţelepciunea cea mai sfântă, căci Dumneḑeu este cel mai sfânt, aşa şi înţelepciunea lui este cea mai sfântă; sub voia lui înţelegem credinţa, nădejdea şi dragostea, aceste trei virtuţi de căpeteniă ale învĕţăturii crestine.

„Cine dintre voi, evlavioşilor crestini, sĕ va afla, care sĕ nu mărturiséscă cu prorocul David despre legea lui Dumneḑeu: că adecă credinciόse sunt tóte poruncile lui Dumneḑeu, întărite în vécul vécului întru adevĕr şi întru dreptate; şi că începĕtura înţelepciunei este frica Domnului şi înţelegere bună este tuturor celor, ce o păḑesc pe dênsa. Psalm 110, st. 7, 9, 10.

„Vedeţi dară, cum Dumneḑeu ne povĕţuesce pe noi la însuşi începutul zidirii Gimnasiului nostru şi ne arată că inţelepciunea aceea, care se va preda aci, sĕ fie acea înţelepciune, care are trei fice: credinţa, nădejdea şi iubirea. — Scim din iscusinţa cea de tóte ḑilele, că învĕţătura fără înţelepciunea cerésca şi fără cele trei virtuţi acum pomenite duce pe om la fanatism, la neodihnire şi la vătĕmarea a tot binelui obştesc. Ér din contră acolo este raiul pămêntesc şi pregătirea cărării către raiul cerese, unde învĕţătura e basată pe înţelepciunea cerésca şi pe cele trei virtuţi cardinale crestinesci.

„Şi aşa pentru preamărirea Proniei dumneḑeesci, — care a vrut, ca astăḑi, când punem pétra fundamentală a Gimnasiului nostru, sĕ se întêmple sĕrbătórea Sfintei Sofii şi a trei ficelor sale, precum şi pentru vecinica aducere aminte a acestei pronii dumneḑeesci, — prochiem pe Sfânta Sofia împreună cu trei ficele sale de Patróna Gimnasiului nostru şi totdeodată vĕ las ca un amanet sfînt acea indatorire, ca sĕ vĕ fie vóuĕ tuturor, precum şi directorului, profesorilor şi tuturor învĕţăceilor ḑiua de astăḑi în tot anul o serbătóre scolară, ca voi, cari sunteţi părinţi, sĕ vĕ aduceţi aminte

---

le-a apărut copiilor, şi-a propus, sĕ cerceteze pe favoriţii sĕi, sĕ le vadă fericirea şi sĕ priméscă mulţămitele lor.

Dar când de către séră a întrat în sala splendidă, unde s'a retras prinţul cu princesa a fost curios surprinsă; pentru-că departe de a se bucura şi de a fi indestuliţi, sau asternut la picióréle ei, au isbucnit într'un plâns sfăşietoriu.

Sĕ fie óre cu putinţă, ceea-ce vĕd! Nu sunteţi îndestuliţi cu sórtea vóstră?

— Ah Dómnă! atât de nefericiţi suntem, de vom trebuì sĕ murim de supĕrare, dâcă nu te vei îndura de noi.

— Cum? Nu sunteţi destul de avuţi?

— Ba, încă prea avuţi.

— Póte vi-s'a urît de atâta aur ce vĕ cade din gură, şi de dragul schimbării a ţi vrea sĕ vĕ cadă diamanţi sau zafiri în mărimea óuĕlor de porumbi?

— Ah, cruţăne de ei.

— Spuneţi-mi dar, ce vĕ întristéză atât de mult, pentru că eu nu o sĕ vĕ gâcesc durerea în veci.

— Puternică zînă! e fórte plăcut sĕ te încălḑesci, dacă ţi e frig, sĕ dormi în pat móle, sĕ te saturi până'n gât, este însĕ un alt lucru, mai bun ca ori-ce. Sĕ te săruţi, dacă ai pe cine-va drag! Dar de când ne-ai făcut avuţi, nu mai cunóscem acésta fericire pentru-că îndată ce ne deschidem gurile spre a ne săruta, ne cade aurul din ele necontenit, şi pe el îl sărutăm.

— Ah, ḑise zîna, la calamitatea acésta nu m'am gândit. Nu pot însĕ sĕ schimb nimic în lucru, şi va fi mai bine, dacă vĕ veţi linişti în starea acésta.

— Nici odată! Fii îndurătóre! N'ai putea sĕ ne lipsesci de mulţimea darurilor, cu care ne-ai înavuţit?

— Ba da. Sĕ sciţi însĕ, că o sĕ perdeţi nu numai scurgerea aurului, ci împreună cu ea şi avuţia tótă.

— Nu ne trebue!

— Fie deci — ḑise zîna — după voia vóstră.

Şi atingându-i cu toiagul, érăşi s'au pomenit sub şopronul deschis în un ger aspru; ce au fost odiniόră, au devenit érăşi: flămânḑi, golani, tremurênd de frig, ca păsĕrile fără pene şi cuib. Dar nu se plângeau, sĕ simţiau gură'n gură fericiţi. *V. P.*

totdéuna în ḍiua de astăḍi de Pronia dumneḍeéscă, care ni-s'a arătat la ḍiua punerii și sfințirea petrii fundamentale la aceste scóle gimnasiale. Er directorul și profesorii sě afle în sěrbătórea Sfintei Sofii totdéuna ḍiua aceea, care sě le spună lor, ca sě crescă și sě învețe pe elevii Gimnasiului nostru în duchul Sfintei înțelepciuni, în duchul credinței despre unul adevěrat și în trei fețe închinat Dumneḍeu, în duchul nădejdii și a dragostii crestinesci și tóte acestea sě le spună elevilor lor, ca sě sciă, de ce bunătate și de ce învěțături se pot ei face părtași, dacă vor asculta povațele lor și dacă vor deschide fragedele lor inimi spre locaș al Patrónei Gimnasiului nostru.

„Deci încheiu cuvêntarea mea cu cuvintele lui Sirach și vě ḍic: Uitați-vě la némurile cele din început și vedeți, cine a nădějduit spre Domnul și s'a rușinat; sau cine a petrecut în frica lui și a fost părăsit; sau cine 'l-a chemat pe el și a fost trecut cu vederea; pentru aceea sě cădem în mânile Domnului și nu în mânile ómenilor; că precum este mărirea lui, așa este și mila lui. Amin! (Cartea înțelepciunii lui Sirach cap. 6., st. 10, 18)".

(Va urma).

Statute

pentru înființarea, sporirea și administrarea fondului de bucate al parochiei gr.-orientale române din comuna........

(Urmare.)

C) Datorințele epitropiei parochiale.

§. 17.

Deóre-ce fondul în prima linie stă la dispoșițiunea imediată și sub responsabilitatea personală cu averea proprie a epitropiei parochiale, acesteia i se supun următórele datorințe:

a) a primi pelângă inventariu dela comitetul parochial tótă averea fondului spre păstrare și administrare conform dispoșițiunilor acestor statute și a celorlalte dispoșițiuni aduse de comitetul și sinodul parochial;

b) a purta rațiocinii esacte peste averea fondului, și anume: inventariu, budget, jurnal de cassă — unul preste bucate și altul preste bani, contul capitalelor active, și anume: unul preste bucate și altul preste bani cerênd așa necesitatea, apoi o consemnare a tuturor reusolvitorilor, cari n'au prestat punctuos împrumuturile la fond și pe cari din causa acésta au fost silită a-i improcesua, ca astfel sě se pótă satisface dispoșițiunei §-lui 32, tóte după formularele cuprinse în Regulamentul pentru administrarea și controla averilor bisericesci, cari rațiocinii justificate cu obligațiuni, cuitanțe și alte documente legale are sě le presentese negreșit comitetului parochial în lunile lui Iuliu și Decembre a fiecărui an spre acludere la inventariul general peste întréga avere bisericéscă ale acestei parochii la titlul: Fundațiuni;

c) a păstra într'o localitate corespunḍětóre și în lăḍi cu încuetori triple și diferite tot feliul de avere a fondului, dintre cari chei una și cea a localității se va păstra la președintele comitetului parochial, ér celelalte dóuě câte una la cei doi epitropi;

La închiderea și deschiderea localității și a vaselor sě recere presența a toți trei indiviḍii cari păstréză cele patru chei, fiind aceștia totdéuna în solidum, adecă: unul pentru toți și toți pentru unul rěspunḍětori cu averea lor proprie pentru averea fondului.

d) a nu face nici o erogațiune neîncuviințată de comitetul — respective de sinodul parochial;

e) a priveghia ca edificiile, vasele, bucatele, recuisitele și cealaltă avere a fondului sě se afle totdéuna în stare bună și ori ce împrejurare daunătóre ori avêntăgiósă ce s'ar ivi pentru fond, numai decât sě-o aducă la cunoscința comitetului parochial, carele apoi ér numai decât e datoriu a dispune cele necesare în interesul prosperării fondului;

f) a aduna la espirarea terminelor tóte împrumuturile dela toți debitorii dimpreună cu interese cu tot, avênd a observa strict tóte condițiunile stipulate în obligațiuni, și anume: a měsura bine bucatele, a nu primi bucate stricate, nevênturate, necernute și de o calitate și cuantitate mai inferióră decât cea indusă în obligațiuni;

g) a nu primi bucate nóuě (capital și interese) dela debitori înainte de espirarea terminelor ficsate în obligațiuni decât numai pelângă suprasolviri de $5^0/_0$ (adecă după 1 ferd 1 litră) spre acoperirea scăḍěmêntului obveniend în astfel de casuri;

h) a improcesua pentru desdaunarea fondului pe toți aceia, cari nici după opt (8) ḍile dela espirarea terminului nu și-au acuitat pe deplin datoria față de fond, nici s'au însinuat pentru prelungirea terminului de solvire;

i) a împlini esact tóte dispoșițiunile cuprinse în acest regulament, precum și tóte decisiunile comitetului și sinodului parochial conscientios și la timpul corěspunḍětoriu și prefipt, și

l) a sta ori și când la dispoșițiunea ori-cărei autorități competente la cas de controlă ori visitațiune și a da tóte informațiunile recerute privitóre la starea și administrarea fondului.

§. 18.

Atât membrii comitetului și a epitropiei parochiale la ședințele sinodului parochial, cât și membrii epitropiei parochiale la ședințele comitetului parochial sunt îndatorați sub urmări disciplinare a lua parte, pentru eventuală dare — ori primire de informațiuni mai detaiate ori mai urgente.

§. 19.

Conclusele comitetului și sinodului parochial privitóre la acest fond, esceptiune, că se vor comunica și oficios celor competenți spre conformare, totdéuna se vor estrage în copie din protocolul general al acestor corporațiuni și pentru ușurătatea ținerei lor în evidență se vor transcrie într'un protocol separat, care se va păstra la președintele comitetului parochial, de unde membrii epitropiei, comitetului și sinodului parochial totdéuna îl vor putea primi la cerere privată pe responsabilitatea lor spre luare de informațiuni.

(Va urma.)

Noutăți.

Rugăciune pentru rege. Primatele Ungariei, Vaszary Kolozs a compus în locul rugăciunilor, ce sè rostiau pentru împěratul-rege pentru sěptěmâna cea mare un nou text de rugăciune, pe care l'a trimis și papei spre aprobare. Papa a admis rostirea și întroducere în cult a acestei rugăciuni în locul celei vechi. Rugăciunea e următórea:

„Dumneḍeule vecinic și a tot puternic, care domnesci cu o putere vecinică preste tóte națiunile, privesce milostiv spre Ungaria, ca regele ei în o cârmuire dréptă, ér poporul în supunere credinciósă sě se împreune cu evlavie pentru mărirea numelui těu și pentru binele țerii".

* * *

Cununie în casa domnitóre a Angliei. In sěptěmâna trecută s'a cununat în capela castelului Buckingham din London prințesa Maud, fiica cea mai tineră a principelui de Wales, cu Carol principele danez. Au fost învitați la cununie cel puțin 600 de persóne, dintre aceste însě nici jumětate nu au încăput în capela cea mică, care era pompos împodobită cu draperii scumpe de mětasă, cu icóne religióse din Italia și cu flori de tótă frumseța. Actul cununiei dimpreună cu tóte formalitățile tradiționale. l'au sěvêrșit în presența reginei, însuși metropolitul. Părechia prințiară a primit sěrutul reginei în genunchi. Mirésa avea un buchet numai din flori albe, în buchet era și firul acela de mirt, care nu a lipsit din buchetul nici unei mirese din casa domnitóre. Crenguța o rup din o tufă de mirt, aflătóre în castelul Osborne, și care a fost sădită din o mlădiță de mirt din buchetul împěrătesei Fridrich.

* * *

Invitare Sâmbătă, la sěrbătórea lui „Ilie Proroc" se va arangia în comuna Porcesci o petrecere de vară, la care se învită cu onóre toți Românii de prin jur. Venitul este destinat unui scop de binefacere. Invitări speciale nu sě fac.

*

— Măiestrii cojocari din Lugoș arangiază la sěrbătórea stului Ilie o petrecere cu joc, Sâmbătă în 1 August st. n. 1896 în grădina otelului „Concordia", la care învită comitetul arangiator. Începutul la 8 óre séra. Prețul de întrare: de familie 1 fl. 20 cr., de persónă 50 cr. Venitul curat e destinat pentru „Asociațiunea transilvană". Ofertele marinimóse se vor cuita cu mulțămită pe cale ḍiaristică. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ținea Duminecă în 2 August st. n. 1896.

* * *

Stabilimentul de Hidroterapie dela Băile eforiei române din Brașov este fórte bine visitat. Nu numai de aici din loc, ci și din strěinătate se înscriu mulți la acest stabiliment, care posede instalațiunile cele mai escelente și este la înălțimea cerințelor moderne igienice. Cu deosebire din România, din tóte orașele, vin aici pacienți, buni bucuroși, că pelângă aerul cel bun și posiția frumósă a Brașovului, găsesc acum și mijlocul de a putea face o cură, pentru care altădată trebuiau sě mérgă departe în strěinătate. Pelângă tóte mijlócele curative, visitatorii stabilimentului de hidroterapie din loc maai află o îngrijire scrupulósă din partea medicului stabilimentului dl Dr. Baiulescu.

* * *

Pentru arsură. Dr. I. F. Bicnert recomândă fórte mult glicerina, fie arsura produsă de apa ferbinte sau alt licuid. In acest cas se ung părțile atinse cu glicerină și tótă usturimea se alină numai decât, remânând numai roșeța care se vindecă și ea dacă se aplică continuu glicerina.

* * *

Ce mórte au avut domnitorii Franciei? Ludovic al IV-lea în călětoria sa între Laon și Rhem a fost atacat de un lup. El fugind cu calul a căḍut de pe el și s'a rănit fórte tare peste întreg corpul. Din causa acestor rane murí la 15 Octobre 954. Fiul cel mai bětrân al lui Ludovic IV în ḍiua de Pasci al anului 1129 călărea cu regele Henric al Angliei, încoronat Filip printr'un suburbiu al Parisului. Calul fiului lui Ludovic s'a spěriat, l'a trântit la pămênt și, fiind el încă numai de 16 ani, a murit din causa acestei căḍěturi. Filip al V-lea curagiosul cu ocasiunea unei vênătóre din anul 1314 la Foutainebleau prin pădure se întâlni cu un mistreț; acesta trecu pe sub cal, ér Filip dimpreună cu calul căḍu și numai decât și murí. Carol VII a murit de fóme, fiind că el cugeta, că mâncarea e otrăvită de fiul sěu Ludovic (XI). Carol VIII murí repentin în urma unei apoplexe. Francisc I murí de bube rele. Henric II făcu deprinderi de duel cu contele Montgomery în 29 Iuniu 1559, lancea acestuia se rupse pe pacera lui Henric și o aschie îi sări în ochiu și-l răni și la cap și din acéstă rană Henric muri la 10 Iuliu în acel an. Francisc II murí din causa unei umflături la cap. Lui Carol IX i se scurse sângele pe tóte părțile truputui chiar și pe perii pielei și murí la 30 Maiu 1574. Henric IV a fost străpuns de către Raveillac cu un cuțit cu dóue tăișuri la 14 Maiu 1610 și numai decât își perdu graiul și viéța. Ludovic XV a murit de věrsat. Ludovic XVI murí pe eșafod.

* * *

Despre somn. Doctorii ḍic că 6 óre de somn sunt de ajuns pentru om, ca sě-'și pótă redobândi puterile perdute. Economul care se scóla diminéța pela 3 óre și lucréză continuu, póte sě se culce séra la 7 óre. La sate, deja la 9 óre séra este linisce. Locuitorii dela orașe însě pela 9 óre séra încep se trăiască bine. Ómenii cari se ocupă cu lucruri spirituale au nevoie de mai multă odihnă decât cei ce lucréză cu corpul. Mintea ostenită ca sě se pótă recrea pe deplin, are nevoe de 8 óre. Dacă cineva mai este debil și dela natură, acela trebue sě-'și impartă ḍiua în trei părți și anume: 8 óre de lucru, 8 óre de recreare și 8 óre de odihnă. Omenii cari lucréză nóptea sunt de obiceiu paliḍi. totodată obosiți și statistica vieței acestor ómeni arată că mórtea curmă mai curênd firul vieței lor decât a celor ce lucréză ḍiua. Ómenii cred că somnul de dinainte de meḍul nopții nu se póte suplini. O óră de somn înainte de meḍul nopții face tocmai atât cât 2 óre după meḍul nopții, așa este credința. Odihna regulată este cea mai sănătósă. Dacă cineva dórme puțin dejun, nu strică, dar dacă dórme mult, se lenevesce, ér gura capětă un gust și miros neplăcut.

* * *

La un banchet. Un general vrênd a-și bate joc de un episcop, îi adresă acestuia următórea întrebare:

Generalul: Vě rog, Preasfințite, a-mi spune, *ce deosebire este între Preasfinția Vóstră și un măgar?*

Episcopul: Nici ideie n'am.

Generalul: Sě vě spun eu dară: *deosebirea e că, Preasfinția Vóstră purtați crucea pe pept, ér măgariul o are în spate.*

Gluma era cam grósă, și episcopului, cu tótă firea lui cea blândă, nu-i plăcea sě rěmână niměnui datoriu cu rěspunsuri, mai cu sémă la astfel de întrebări. Deci se adreséză și el generalului cu întrebarea următóre:

Episcopul: Sě-'mi spuneți acum Excelenția Vóstră, *ce deosebire este între Excelenția Vóstră și un măgariu?*

Generalul: Nu sciu.

Episcopul: Sě vě spun eu dară: *Nimica!*

Convocări.

Adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român", conform §§. 14 și 21 din statutele Asociațiunii, se convócă la Lugoș, pe ḍile *27 și 28 August st. nou*, pe lângă următórea

Programă:

Ședința I.

Joi, în 27 August st. n., la órele 11 a. m.

Ordinea de ḍi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în decursul anului expirat.
3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membrii:
   a) pentru examinarea raportului;
   b) pentru examinarea rațiociniului pro 1895 și a proiectului de budget pro 1897;
   c) pentru încasarea taxelor de membri.
4. Raportul în causa modificării statutelor.
5. Propuneri și interpelări.
6. Disertațiuni.
7. Raportul comisiunei pentru înscrierea de membri.

Ședința II.

Vineri, în 28 August st. n. la órele 10 a. m.

Ordinea de ḍi:

1. Deschiderea ședinței.
2. Verificarea procesului verbal din ședința I.
3. Rapórtele comisiunilor exmise în ședința I.
4. Disertațiuni.
5. Întregirea comitetului central.
6. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.
7. Dispoșițiuni pentru verificarea procesului verbal.
8. Incheerea adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni au sě fie presentate presidiului Asociațiunii în scris cu 8 ḍile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane ținută în 23 Iuliu 1896.

I. M. Moldovan, president. Dr. *C. Diaconovich*, secretar I.

Onorații membri ai comitetului central a „Reuniunei învěțătorilor români gr.-or. din districtul Devei" sě convócă la a III-a ședință ordinară ce se va ținé Sâmbătă în ḍiua de Sf. proroc Ilie la 20 Iuliu (1 August) 1896 la 8 óre a. m. în sala scólei nóstre din opidul Deva.

Obiectele:

1. Raportul presidial despre decursul afacerilor reuniunei până la ḍiua de astăḍi.
2. Raportul cassarului despre starea cassei.
3. Raportul bibliotecarului despre starea bibliotecei.
4. Deliberare asupra timpului și locului ținerei adunărei generale viitóre, precum și statorirea programei.
5. Propuneri.

Hațeg, la 8/20 Iuliu 1896.

Nicolau Sânzian, președinte. *Nicolau Pěcurariu*, secretariu.

Loterie.

Mercuri, în 29 Iuliu n. 1896.

Brünn: 60 84 34 19 33

Nr. 318 [79] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

1. Brîsnic, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Băstea-Holdea-Coşesti, un învĕţătoriu ambulant, cu salariu de 300 fl. şi adecă, în bani 138 fl. şi restul în naturalii.

3. Lăpugiul de jos şi Ohaba cu salariu de 300 fl. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci, sunt îndatoraţi a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică, şi a cânta cu copiii la sânta liturgie.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale instruate conform normelor din vigóre, pănă la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra, 2 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale.
Oficiul protopresbiteral al Dobrei.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Ad. 189/96 [80] 1—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela scólele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Albei-Iulia sunt vacante şi pentru întregirea acelora sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom.“

1. Craiva, salariu anul de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

2. Gârbova de sus. salariu anual de 300 fl. cuartir închiriat de comuna bisericéscă, lemne de foc.

3. Tĕuţiu, salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc.

Salariile se solvesc din cassa bisericei şi sĕ scot din repartiţiune.

Reflectanţii sĕ-'şi înainteze cererile instruate în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis, — ér înainte de alegere sĕ se presenteze în comună şi la biserică pentru de a-'şi arĕta desteritatea în cântări.

Alba-Iulia, 28 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetele parochiali.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 638—896 [81] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de cl. a treia Zlagna, aparţinĕtóre tractuluí protopresbiteral al Agnitei sĕ escrie de nou concurs cu terminul preclusiv de 30 de dile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de cătră comitetul parochial dau un venit anul de 440 fl. v. a.

Reflectanţii la acest post au a şi înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Agnita, 8 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 223—1896 [82] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch de clasa a III-a din comuna Grohoţ se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 409 fl. 58 cr.

Petenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 6 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 373. [83] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante, dela scólele elementare gr.-or. în comunele mai jos însĕmnate, din protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

1. Lancrăm, pentru clasa a III-a cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se solvesce din cassa bisericii în rate lunare anticipative.

2. Rĕhĕu, dóuĕ (2) posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir, grădină şi un stângin de lemne de foc. Salariile se solvesc din cassa bisericii în rate treilunare anticipative.

3. Căpâlna, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Vingard, un post de adjunct de învĕţător, cu salariu de 200 fl. cuartir şi grădină.

Cei cari vor fi aleşi la posturile acestea sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copiii la s. liturgie.

Concurenţii au a-'şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu pretopresbiteral.

Sebeş, 9 Iuliu 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 1198/1895. [84] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia din comuna Somartin protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post constatate de cătră comitetul parochial respectiv dau un venit anual în sumă de 391 fl. valuta austriacă.

Doritorii de a ocupa acest post au a-'şi aşterne petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul fixat, provĕḑute cu documentele recerute de normele în vigóre.

Informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii se pot afla dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, 19 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
protopresb.

Publicaţiune.

Biserica gr.-or. din *Tilişca* vinde pe calea licitaţiunei publice partea sa — adecă 3 ḑile — din 15 ḑile din móra numită *„Ţichil“* aflătóre în comuna sus numită. Licitaţiunea se va ţinea în localitatea scólei gr.-or. din loc la **6 August 1896 st. v. la 4 óre p. m.** Preţul strigării e **240 fl. v. a.** Ori ce deslușire referitóre la acéstă móră dă oficiul parochial din loc.

Tilişca, 14 Iuliu, 1896 v.

Oficiul parochial.

[85] 1—3 **Petru Iuga,**
paroch.

Nr. 117/896. [75] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui ajutor anual de 540 fl. v. a. pe séma unui pedagog absolut, care ar dorí sĕ se perfecţioneze la un seminariu în străinătate, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Concurenţii la acest ajutor vor presenta:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de sănĕtate.
3. Atestat de moralitate.
4. Atestat scolar (vor fi preferiţi cei cu atestate de maturitate).
5. Absolutoriu pedagogic eminent.
6. Revers, că se vor supune condiţiunilor de a serví scólelor nóstre sau la din contră vor replătí sumele primite.
7. Indicaţiunea seminariului pedagogic din străinĕtate, la care doresce sĕ urmeze.

Rugările însoţite de acte sunt a se adresa dlui David Almăşan, preşedintele comitetului parochial al bisericei gr.-or. Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

Braşov, 9 Iuliu 1896.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela Sf. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. **Arseniu Vlaicu,** secretariu.

239—896 [76] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brad. *a)* un post de învĕţătóre cu salariu de 300 fl. şi 50 fl. bani de cuartir.

b) un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Concurenţii la postul din urmă dacă vor fi în stare a instrui şi conduce corul in biserică vor fi preferiţi şi li sĕ pune în vedere o remuneraţiune însemnată.

2. Băiţa, un post de învĕţătoriu cu salariu de 365 fl. din cari 33 fl. sunt computaţi din venitele cantorului ér 32 preţul a doi stângini de lemne, ori lemnele în natură şi cuartir.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină o strană în biserică.

Concurenţii au a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, pentru a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Cei cari vor fi în stare a instrua şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi şi lî sĕ pune în vedere o remuneraţiune însĕmnată.

3. Bulzestii de jos şi de sus, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. Crăciunesti, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

5. Curechiu, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

6. Mesteacăn, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl.

7. Ormindea, un post de învĕţătoriu cu salariu de 355 fl. din cari 40 fl. sunt computaţi din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne şi cuartir.

8. Seliste-Trestia, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl., grădină şi cuartir.

9. Valeabrad, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. grădină şi cuartir.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se astérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Demian,
protopresbiter.

Nr. 640—1896 [77] 2—3

CONCURS.

Ventru întregirea posturilor vacante de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu termin preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl. cuartir liberj lemne de foc şi grádina scólei.

2. Prostea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

3. Soarsiu, cu salariu de 300 fl. cuartir, lemne de foc, şi folosirea grădinei scólei.

4. Fofeldea, postul învĕţătoresc în cl. a doua cu un un salariu anual de 300 fl. cuartir liber, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

5. Verd cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

Acei candidaţi carii vor fi aleşi la acestea posturi învĕţătoresci sunt deobligaţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătóre strana şi se cânte cu elevii în biserică.

Doritorii a ocupa vre-unul din acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Agnita, 8 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 229 ppresb. 1896. [74] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Şeica-mare, protopresbiteratul Mediaşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 455 fl. v. a. statorite în conţelegere cu comitetul parochial din 16 Iuniu a. c.

Informaţiuni mai de aprópe, despre starea parochiei, se pot lua la oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-'şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 19 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 568/896 [73] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan al parochiei de clasa a II a Boiţa în sensul resoluţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 28 Maiu v. 1896 Nr. 3121 B. sĕ escrie a dóua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele statorite pentru acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiale, cari fără banii de cuartir, dau un venit sigur anual de 357 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avé a-şi asterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta în persónă în comună înainte de espirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale precum şi cualificaţiunea practică.

Informaţiuni mai detaiate, se pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Sibiiu, 26 Iuniu 1896.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Iuliu (1 August) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de tr i ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea Orientală.

Am arătat în numĕrul trecut într'un mic resumat cuprinsul articlului dlui Ürmössy cu privire la resolvarea cestiunei orientale precum și unele reflexiuni făcute din partea nóstră la aserțiunile și modalitățile contemplate de D-sa cu privire la resolvarea acelei cestiuni.

Continuăm acum cu reflexiunile nóstre.

A treia constatare ce o face dl Ürmössy, este, că statele mici din Balcan, precum: România, Sêrbia, Bulgaria și Muntenegro tóte ochiesc spre Rusia și sunt dușmane Magiarilor, așteptând dela Rusia lărgire de teritoriu și de aceea Magiarii nici nu mai au interes de a le apĕra independența susținênd și mai departe politica contelui Andrássy cu privire la cestiunea orientală.

Da aci dl de Ürmössy are dreptate în parte, dar numai în parte, căci statele numite nu sunt dușmane Ungariei, ci numai adversari politici.

Dar pentru acésta cine e de vină?

Nimenea, decât Magiarii, cari cu politica lor de magiarisare visând după un stat unitar național magiar, comit față de frații lor de același sânge cele mai mari nedreptăți strigătóre la ceriu.

Cum póte pretinde cineva ca eu sĕ-'i fiu prieten, când acela îmi batjocoresce și ucide sub cel mai mic pretext copii, părinții, frații, surorile și pe toți ai mei!

Cum póte cineva pretinde sĕ-'i fiu prieten, și încă sincer, când acela îmi batjocoresce limba, legea, datinele și alte însușiri strămoșesci menite pentru conservarea consciinței mele de Român, Sêrb, Slovac ori German?

Cum póte pretinde cineva ca eu sĕ-'i fiu prieten, când el tinde, și încă prin legi făcute fără conlucrarea consângenilor și coreligionarilor mei a le răpí tot ce au mai scump, limbă, lege și tot ce au dela fire mai scump și comun cu mine?

Dar când nu le dă nimic din budgetul statului pentru scopurile lor culturale și confesionale-naționale la susținerea căreia și ei contribue în mod egal cu sângele și averea lor!

Acésta, sĕ ne ierte și dl Ürmössy, nu o póte pretinde nici un om de pe fața pĕmêntului care scie face cât de cât deosebire între ceea-ce e al meu și al tĕu, chiar și dacă nu ar avé consciința că ține cât de cât la o religiune mai înaintată în principiile ei morale. Dar apoi când acela e și creștin.

Apoi scim destul de bine cum au apĕrat Magiarii și până acum independența încă necompletă a României în rĕsboiul romano-ruso-turc în a. 1877/8 când au cercat a face rĕscólă în spatele Rușilor și Românilor, ca sĕ ajute pe Turci.

Étă dar, că nu România, Sêrbia, Bulgaria și Muntenegro sunt de vină, că acelea înclină spre Rusia, despre ce ne îndoim, așteptând dela aceea lărgire de teritoriu, ci Ungaria, respective conducĕtorii Magiarilor, contra cărora aceia cércă a-'și apĕra conaționalii și coreligionarii lor de desnaționalisarea făcută cu forța și prin legi nedrepte fără însĕ a tinde la sfășierea teritorială a statului ungar, vechia patrie a conaționalilor lor și pe care aceia o au deja încă înainte de invasiunea Magiarilor acolo.

. . . .

A cincea constatare, ce o face dl Ürmössy este, că: precum în trecut așa și în viitoriu, nu va resulta nici un pericol din vecinătatea imediată a Ungariei cu Rusia.

La acésta, cât pentru trecut rĕspundem dlui Ürmössy numai atâta, că în special pentru Magiari s'a dovedit destul de eclatant la Világos în anul 1848, când armatele magiare revoluționare au fost silite sĕ capituleze înaintea armatelor rusești. Cât pentru viitoriu, lăsăm pe dl Ürmössy sĕ profețéscă, căci noi nu avem acest dar, și nici nu credem deocamdată în profețiile ce le face acum.

Étă dar „avêntagiul“ vecinătății imediate rusesci în special pentru Ungaria.

Tot acest „avêntagiu“ îl póte avé, de ce însĕ sĕ ne feréscă bunul D-ḑeu, în viitoriu, și întréga monarchia nóstră austro-ungară.

Tot omul cu mintea sĕnĕtósă crede că e mai puțin periculos un dușman, când între acela și între noi se află cineva, care ține cât de cât la noi, decât atunci, când între acela și între noi nu se află nimeni. Numai dl Ürmössy nu crede acésta. Dar apoi când ne aflăm și bine cu acel vecin al nostru, care se află imediat între noi și dușmanul nostru!

. . . .

Nici cu modalitățile de împărțire contemplate de dl Ürmössy nu putem consimțí.

Dacă imperiul turcesc într'adevĕr nu se mai póte susțíné nici din puterile sale proprii, și nici cu ajutoriul celorlalte puteri europene pentru contrabalansarea ori-cărei alte puteri străine în orient, atunci la o eventală *împărțire*, contemplată *fără vĕrsare de sânge*, nu *Geografia* va decide, ci *Ethnografia*, căci numai atunci ar fi mulțămite tóte popórele din imperiul turcesc și se va puté garanta și pentru noi o pace mai durabilă.

Că în astfel de cas, nici Rusia, nici Ungaria, și nici altă putere afară de teritoriul actualului imperiu turcesc, nu va anexa nimic la sine, nu mai încape nici o îndoélă, ei vor anexa numai popórele din imperiul turcesc, formând state unitare naționale, întru cât e cu putință, și total independente față de ori care altă putere străină.

Așa contemplăm noi o eventuală *împărțire fără vĕrsare de sânge* a imperiului turcesc. Și numai așa e și posibilă de și cu greu credem că se va putea realisa o astfel de împărțire, căci cu deosebire în politică în cele mai multe casuri nu dreptatea decide ci întriga și forța brută.

O altfel de *împărțire*, se înțelege de sine nu póte fi, decât cea *cu vĕrsare de sânge*, ér că acésta ar fi în defavorul magiarilor în special, încă nu ne îndoim de loc.

Sigur, că Rusia, când se va vedé la marginile Ungariei în urma *ori cărei feliu de împărțiri*, ea nu se va opri acolo, ci va trece și preste ele întru apărarea conaționalilor sei subjugați și Világoșul de-al doilea ne temem fórte tare, că va fi cu mult mai periculos decât cel dintâiu.

Credem, că în urma acestora și dl Ürmössy va abḑice de anexarea unei jumĕtăți din România și va dori, ca necum sĕ ajungă Ungaria în vecinătate inmediată cu Rusia, ci va dori tocmai contrariul, ca adecă, nu numai România și Balcanii se fie între Ungaria și Rusia, ci chiar și toți munții, tóte mările și tóte țĕrile din prejurul Ungariei, și a întregei nóstre monarchii austro-ungare.

Apoi noi credem, că primirea cordială ce a făcut'o țarul cu ocasiunea încoronării sale moștenitoriului de tron român, nu este preludiul unei anecsări de teritoriu din regatul român la imperiul rusesc, nici pregătirile ce se fac în România pentru primirea prébunului nostru Monarch în viitoriul cel mai apropiat la curtea română, nu sunt preludiul unei anexări de teritoriu érăși din România la Ungaria, ori la Austro-Ungaria.

Apoi dl Ürmössy crede prea naivi pe ruși ori pe altcineva că la o eventuală împărțire fără nevĕrsare de sânge a imperiului turcesc, aceea se le dee magiarilor ori altcuiva iac' așa numai de pomană jumĕtăți de țeri și alte favoruri, ori cât se silesc de a da atâta importanță de mare putere magiarilor în concertul celorlalte puteri europene.

Étă dar, că în primul loc e în interesul special al magiarilor susținerea și desvoltarea statelor mici din Balcani pe ruinile imperiului turcesc, dacă acela nu se mai póte susținea pentru contrabalansarea ecuilibrului european.

FOIȚA.

Cerșitoriul

de

Guy de Maupassant.

A cunoscut el și ḑile mai bune, deși defectele lui nu te lasă a crede așa ceva. In etate de cincispreḑece ani pe drumul de țéră ce duce la Varville o trăsură a trecut preste piciórele lui. De atunci cerșind sĕ trage de-alungul stradelor dintr'o casă țĕrănéscă într'alta. Cârjile, pre cari clătinêndu-sĕ umbla i-au ridicat umerii până la urechi. Ți-se părea ca și când capul i-s'ar fi cufundat între dóue déluri.

Preotul din Billetes în preséra „Tuturor sfinților“ a aflat băiatul în cornul stradei și de atunci l'a botezat Niculae al tuturor sfinților; din mila ómenilor a fost crescut, de învĕțătura n'a avut parte și a degenerat, deóre-ce a beut câte-va pocale de rachiu, cu cari l'a imbiat din glumă brutarul satului. De atunci a devenit un vagabund și nu scie alt-ceva decât a-și întinde mânile.

Odinióră baronésa din Avari i-a destinat pentru culcare un cotețiu umplut cu paie, ce se afla lângă curtea găinilor și aparținea castelului. Era sigur, că în ḑilele cele mai negre de miserie va primi din culină o bucată de pâne și un pocal cu vin de vere. Adese-ori îi arunca dama bĕtrână de pe trepte séu din feréstră câte-va bucăți de póme uscate în coteț. Dar a murit. Prin sate aduna puțină milă, îl cunosceau prea bine și li-s'au urît de el, căci încă înainte de asta cu patruḑeci de ani l'au vĕḑut cu trupul sĕu schimonosit și învĕlit în sdrențe vagabundând pe cele dóue piciore de lemn.

El însĕ cu nici un preț nu voia sĕ se depărteze, fiind-că nu cunoscea pre întreg pămêntul alt loc, decât acest unghiuleț al țerii, acestea câte-va mille de pămênt, unde și-a petrecut ticălósa sa viață.

A pus hotar cerșitoriilor sale și nici când nu trecea preste barieră. Nu scia, că dincolo de acelea lemne, cari îi țiermureau privirea, lumea se mai continuă. Și nici când nu era curios a sci acésta. Ér dacă țeranii, cu cari se întâlnia pe la marginile pămênturilor sau pe sub garduri îl apostrofau cu; „Pentru ce nu te duci și în alte sate, în loc de a sări vecinic numai tot pe aicí“? — el nu respundea nimic, ci se depărta cuprins de o frică nenumită, ce i-o inspira necunoscutul.

Era frica omului sĕrac, care în confusia lui se teme de mii și mii de lucruri; îi era témă de fețele nóuĕ, de privirile suspecte ale ómenilor, de gendarmi, dinaintea cărora instinctiv se ascundea după vre-o tufă séu după nisce grămeḑi de petri. Dacă îi observa din depărtare cum vin strălucind în lumina sórelui îl cuprindea o istețime deosebită, istețimea animalului sĕlbatic, care își caută în pericol un loc de refugiu. Pica de pe cârjile lui de cerșitoriă ca o sdranță, sĕ aduna ghem și sĕ lipia pămêntului, ca un iepure fricos în culcușul sĕu; în stareea acésta nu-l putea-i deosebi de pămênt, fiind-că și vestmintele lui erau negre, ca pămêntul. Cu gendarmii n'a avut nici când de lucru. De altcum istețimea și viclenia erau în sângele lui, par'că le moștenise dela părinții, pre cari nici când nu i-a cunoscut.

Nu avea un loc de scăpare, un acoperemênt, un bordeiu, nu avea cine sĕ l apere. Preste vară durmia unde îl întâlnia nóptea, ér érna cu o desteritate extra-ordinară sĕ ascundea prin grajduri și poieți. Totdéuna dispărea înainte de al fi observat, că a fost acolo. Cunoscea tóte spărturile prin cari putea străbate în edificiu și în urma deprinderii continue brațele lui s'au întărit așa de mult, încât singur în puterea încheieturilor dela mână se urca în șoprónele cu nutreț, unde apoi petrecea nemișcat vre-o patru cinci ḑile dacă în decursul vagabundărilor și-a adunat proviant îndestulitoriu.

Trăia între ómeni, ca animalul în pădure, nu cunoscea pe nimenea, nu iubia pe nime, ér în țerani a deșteptat simțĕmîntul disprețului îndiferent și al dușmăniei ascunse. În batjocură i au dat numele de „clopot“, fiind-că sĕ légănă pe cârjile lui încóce și încolo în tocmai ca un clopot.

Deja de dóuĕ ḑile n'a mâncat.

Nime nu voia sĕ-l miluéscă cu ceva.

Nime nu voia sĕ-l mai vadă. Țeranii în pragul ușii stând de departe îi strigau: „Carăte de aici tândală, nici trei ḑile nu sunt de când ți-am dat pâne“. Se'ntorcea în cârjele lui și întra într'alta curte, unde era tot asemenea primit. Muerile 'și șoptiau în ușă: „Dór nu vom ținea noi preste tot anul pe acest perde-vară“. Și vagabundul în fie-care ḑi avea lipsă de nutremênt.

A percurs deja satele: Saint-Hilaire, Varville și Les Billettes fără ca sĕ priméscă o cójă de mălaiu uscată. N'avea decât sĕ mérgă în Tournolles; până acolo însĕ trebuia sĕ facă dóuĕ mille și el mai pica jos de ostenit. Stomachul și punga îi erau într'un fel góle. Totuși a plecat. Era în luna lui Decembre, un vênt rece sufla preste întreg pămêntul și fluera a grózǎ printre crengile pleșuve ale arborilor; norii sĕ alungau pe bolta

Trecem la ultima reflexiune, ce voim sĕ facem la constatările, modalităţile şi la dorinţele dlui Ürmössy cu privire la cestiunea orientală şi anume:

Dl Ürmössy doresce, ca sĕ ne silim, adecă ei magiarii, a da altă întorsĕtură politicei nóstre în Orient, altă direcţiune, după cum ar ḑice dl Slavici: direcţiune nóuă în situaţiunea schimbată, şi aşa sĕ mergem înaintea cestiunei orientale.

Da, şi noi dorim acésta. Şi noi dorim ca să se dee altă direcţiune politicei nóstre orientale, nu însĕ într'acolo încătro vrea sĕ o îndrepte dl Ürmössy, *umblând după porumbi fripţi, ci făcêndu-ne şi nóue nemagiarilor dreptate, recuroscêndu-ne de individualitate politică ca popor* şi lăsându-ne în pace sĕ ne desvoltăm ca naţiune şi dându ne şi nóuĕ cele necesare din budgetul statului pentru susţinerea bisericei şi scólei nóstre naţionale, fără a pretinde dela noi se ne lăpădăm de limba şi religiunea nóstră, căci şi noi contribuim în mod egal cu sângele şi averea nóstră pentru susţinerea acestei patrii comune locuite de atâtea naţionalităţi şi confesiuni, şi atunci, fără de a urmări politica lui Matia de Huniade, care pe timpul lui póte îşi avé rostul sĕu, *Ungaria va fi tare şi mare* **înlăuntru** *şi puternică şi stimată* **înafară**.

Ilgo

Lupta culturală în Ungaria.

Publicăm după „Alkotmány“ dela 29 Iuliu un articlu scris de contele Nicolau Bethlen în revista politică sĕptĕmânală „Zukunf“ dela 25 Iuliu, carea stă sub egida principelui Bismark şi are mare trecere în Germania

Declarăm. că publicăm acest articlu numai ca informaţiune, ca cetitorii nostri sĕ se scie orienta şi a se ferí de unghiţele ce li se aruncă acum din partea tuturor partidelor politice magiare aflându-ne putem ḑice, în ajunul viitórelor alegeri pentru parlament.

Étă-l:

„Partidul liberal ungar şi guvernul au declarat resbel curiei romane prin aşa numítul „Kanzelparagraf“. În proiectul de lege despre judecătoria curială liberalii au luat astfel de decisiuni, cari sunt îndreptate contra partidului poporal catolic şi interḑic preoţilor de a folosi religiunea spre infiuinţarea alegerilor. Decisiunile acestea formézā la olaltă aşa numitul „Kanzelparagraf“. Paragraful acesta a produs resens în tóte păturile societăţii; ba încă şi unii deputaţi liberali au adeverit în cuvêntările lor, că prímirea Kanzelparagrafului nu e altceva, decât provocare la luptă culturală. După ei ḑisul paragraf periclitézā doctrinele şi libertatea bisericei catolice, pentru că prin acela se face posibilă pedepsirea acelui preot catolic, care în sensul doctrinelor religiunei lui lovesce pe cineva cu denegarea darurilor bisericesci; şi cu o cale paragraful sĕ îndréptă şi în *contra partidului poporal*, aşa dară în contra unui partíd *dintre marginile constituţiunei*. Guvernul a dispus numai de puţină maioritate pentru paragraf şi numai aşa, că şi fracţiunea lui Kossuth din stânga extremă l'a votat. Fracţiune lui Ugron a protestat prin conducĕtotoriul sĕu contra persecuţiunei bisericei catolice. Ugron a afirmat, că în Ungaria catolicii sunt persecutaţi, batjocoriţi, şi că acţiunea partidului poporal nu e altceva, decât efluxul amărăciunei poporului pentru acea persecuţiune şi batjororire. Faptul, că catolicul Ungron s'a luptat contra proiectului, ér protestantul Kossuth Ferencz a votat cu guvernul, e o nóuă dovadă, că în Ungaria este vorbă de cestiune religionară politică; protestanţii, adecă conducĕtorii protestanţilor liberali şi a francmasonilor (pentru că marea maioritate a poporului protestant stă departe de politica acestora. Red. lui „Alkotmány“.) şi jindanii vreau sĕ rĕmână la guvern până când cele nóue milióne de catolici s'au aliat cu aşa numitele naţionalităţi (acésta nu stă de tot Red. l. „A.“) şi nisuesc într'acolo, ca sĕ le elibereze de sub presiunea exercitată asupra lor prin iscusinţa lui Tisza Kálmán şi sĕ scape de persecutarea catolicismului şi a ortodoxiei.

Sprijónele principale ale protestanţilor (adecă a liberalilor mai sus numiţi. R. l. „A.“) sunt jidovii, cari fac a treia parte din locuitorii capitalei, întréga presă fără deosebire de partid, o ţin în mână şi lăţesc în mare corupţiunea în tóte clasele societăţii. În prima linie numai acestor şovinisti jidani, cari se arată aici atât de mari germanofagi, pot mulţămí protestanţii, că au putut până acum câştiga pe naţionalităţi cu ocasiunea alegerilor pentru partidul liberal, căci maioritatea partidului liberal se póte reduce la împrejurarea, că naţionalităţile — slavii dela nord, sêrbii şi românii — mai vêrtos au votat pentru candidaţii liberali protestanţi.

O parte a liberalilor — aprópe toţi magnaţii catolici — s'a abţinut dela votarea asupra Kanzelparagrafului şi acéstă fracţiune a partidului nu face secret din antipatia sa faţă de maioritatea Tisza-Wekerle; dar n'a voit a provoca crisă de partid pe timpul milleniului. Intrebarea este numai, ca óre casa magnaţilor primi-va şi ea Kanzelparagraful ori nu. Dacă 'l va primí, atunci lupta culturală deja cu ocasiunea celor mai apropiate alegeri de deputaţi pentru parlament va erumpe cu tótă puterea, şi preoţimea subalternă vrêndnevrênd va răpi cu sine şi pe prelaţi. Principele-primate a putut până acum reţiné pe cei mai resboinici dintre principii bisericesci dela păşirea contra nóuelor legi politice bisericesci. Ba încă ierarchia înaltă n'a concurs imediat nici la întemeerea noului partid poporal catolic, ci l'a cedat magnaţilor catolici, anume: conţilor Zichy Nándor şi Nicolau Mauritiu Esterházy. Acesti doi magnaţi, cari se bucură şi de stima generală (Zichy Nándor, cavaler al ordului lerului de aur) şi aderenţii lor, în timpul din urmă au desvoltat o activitate deosebită şi în cele mai multe comitate şi în multe oraşe au ţinut adunări de popor pentru înmulţirea partidului lor şi pentru primirea naţionalităţilor de religiunea ortodoxă. La adunările acestea curge poporul din ţinuturile cele mai indepărtate, aşa că conducĕtorii noului partid adese-ori ţin vorbiri înaintea alor 50—60000 de alegĕtori cari culminézā în aceea, că trebue pretins revisuirea nóuelor legi politice bisericesci şi anume a legii, care permite neconfesionalitatea. Oposiţia până acum a lasat mână liberă guvernului în acele comitate în cari slavii şi românii sunt în maioritate şi nu s'a luptat contra candidatului guvernului, nu cumva prin agitaţiunea electorală sĕ deştepte din nou cestiunea naţională.

Slavii şi românii ungari n'au avut nici un deputat independent în parlament şi deputaţii nemagiari numai din graţia guvernului ocupă loc în casa representanţilor. Acésta altcum va fi de aci înainte. Contele Zichy Nándor e de părerea, că e patriotism fals a eschide naţionalităţile din viéţa parlamentară numai pentru ca pentru plăcerea alianţei protestante-jidane sĕ susţină absolutism parlamentar. După el, naţionalităţile trebue sĕ fie representate în parlament, ca sĕ-'şi pótă validita în faţa lumei dorinţele şi plângerile. *Cu aceea, că vor pune corfă pe gura naţionalităţilor, cu aceea nu vor putea sista cestiunea naţională.*

Probele conducĕtorilor partidului poporal pentru primirea naţionalităţilor până acum au reuşit splendid în Ungaria dela Sud şi dela Nord. Succesul acesta a înspăimêntat într'adevĕr pe cabinetul Bánffy şi acum se ostenesc prin oficianţii comitatensi şi prin comiţii supremi a modifica listele alegĕtorilor astfel, că eschid pe mulţi alegĕtori naţionali sub tot feliul de pretext. Dacă kanzelparagraful sĕ va ridica la putere de lege şi preoţii se vor opri dela agitaţiuni cu ocasiunea alegerilor, ér curia va declara de nevalidă ori ce alegere la care au luat parte şi preoţi în agitaţiune, atunci în Ungaria de Nord cu acesta au creat pretext, ca sĕ pótă nimici cele mai multe alegeri ale partidului poporal. *Astfel de ştirbire a dreptului electoral va avea de resultat, că naţionalităţile cu atât mai strîns se vor înrola lângă partidul poporal.* Proiectul încă nu s'a ridicat la putere de lege şi curia romană a şi dat sĕ înţelégă guvernului magiar consecuenţele eventualei legi. Episcopii magiari au primit deja de mult instrucţiunea congregaţiunei episcopesci subscrisă de cardinalul Verga, dar o au ţinut în secret până acum; când casa representanţilor a primit kanzelparagraful, atunci foile clericale din Viena şi Budapesta au comunicat instrucţiunea.

Foile partidului guvernamental într'adevĕr s'au înfuriat asupra instrucţiunei şi ḑic de lucru condamnabil, că congregaţiunea în sfera căreia aparţin afacerile episcopesci, adresézā astfel de sfaturi şi admonieri autorităţilor bisericesci din Ungaria, cari nu pot fi privite ca atacuri aparţinĕtóre esclusiv bisericei, ci de afaceri, cari ating interese mai înalte de stat.

(Va urma).

Scólele medii şi centrale primare gr.-or. rom. din Braşov.

(Urmare.)

La anul 1871 s'a mărit edificiul gimnasial cu aripa sa de sud.

Edificiul gimnasiului este situat în faţa unei pieţe mari deschise, care servesce ca teren de joc pentru scolari, pe unul dintre locurile cele mai frumóse ale oraşului nostru, numit „Gróver“. El constă dintr'un parter înalt şi un etagiu, şi numai la centru unde se află sala festivă, are douĕ etagiuri. Faţada măréţă a edificiului are 52 de feresti mari cătră piaţă şi 3 portale. Numĕrul total al încăperilor din edificiul gimnasiului este de 36, dintre cari astăḑi 8 încăperi servesc de cancelarii (direcţionale, eforiale şi profesorale), 2 ca locuinţă pentru pedel, ér 7 pentru diferitele colecţiuni de mijlóce de învĕţământ şi bibliotecă; e o sală mare festivă şi restul de 18 sale servesc ca sale de învĕţământ pentru cele 8 clase gimnasiale, 4 reale şi 4 primare de băeţi (cu dóuĕ clase paralele). — Faţada principală a edificiului are 72 metri în lungime.

Scóla comercială sala de desemn şi biblioteca scolarilor se află plasate într'un edificiu învecinat, pus la disposiţia scólelor nóstre de cătră parochia Sfântului Nicolae din Scheiu-Braşov.

*

Ce privesce frecuenţa scolarilor, numĕrul abiturienţilor, cari au făcut la gimnasiul nostru examenul de maturitate în restimpul dela 1866 până la 1895, se urcă la 357.

Numĕrul absolvenţilor scólei comerciale dela 1872—1895 (inclus.) este de 182, ér al celor, cari au absolvat în acest restêmp scóla reală inferióră, de 295.

În privinţa modului cum s'a sporit numĕrul scolarilor la institutele nóstre servéscă următórele date statistice:

La gimnasiu.

Anul scolar		Nrul scolarilor	
$185^{1}/_{52}$	(2 clase)	37	
$185^{2}/_{53}$	(3 clase)	52	
$185^{3}/_{54}$	(4 clase)	82	
$185^{9}/_{60}$	„	68	
$186^{1}/_{2}$	„	106	
$136^{5}/_{6}$	(8 clase)	222	
$186^{8}/_{9}$	„	259	
$187^{1}/_{3}$	„	206	după deschid. realelor şi comercialelor
$187^{7}/_{8}$	„	188	
$18^{80}/_{81}$	„	189	
$188^{3}/_{4}$	„	202	
$188^{7}/_{8}$	„	267	
$188^{8}/_{9}$	„	246	
$188^{9}/_{90}$	„	249	
$189^{0}/_{91}$	„	248	
$189^{1}/_{2}$	„	266	
$189^{2}/_{3}$	„	281	
$189^{3}/_{4}$	„	299	
$189^{4}/_{5}$	„	325	

---

ceréscă înorată, întunecósă şi sĕ grăbiau.... cine scie unde? Neputinciosul mergea încet, cu o sforţare durerósă şi-a aşeḑat o cârjă înaintea celeilalte şi s'a rĕḑimat pe picioru-i, care învĕlit în sdrenţe sĕ sfêrşia într'un mănunchiu diform.

Din când în când se aşeḑa pe marginea şanţurilor, şi odihnia câteva minute. Fómea i-a decepţionat sufletul lui posomorît şi tulburat. Un singur gând îl preocupa: „Mâncarea“, şi nu scia cum se ajungă la ea.

Trei óre întregi s'a tîrît cu multă ostenélă de alungul drumului şi când a observat pomii satului şi-a grăbit paşii.

Ţeranul cel dintâiu cu care s'a întêlnit şi dela care a cerut milă i-a rĕspuns: „Ér' esci aici ştrengariu bĕtrân“. D'apoi n'o sĕ ne scăpăm nici când de tine?“ „Clopot“ s'a depărtat. Din fiecare uşă a fost alungat, fără de ai întinde o cójă. El însĕ îşi continua pacient şi cerbicos drumul. N'a primit un singur filler.

A cercetat după aceea măeriştile. Era atât de obosit de umbletul cel mult, încât abia 'şi mai putea ridica cârgele de pe pămêntul ud de plóie. Pretutindenea a fost alungat. Tristă şi rece e ḑiua, în care inimile sĕ sbârcesc, spiritele sunt agitate, sufletele au devenit posomorîte şi nici o mână nu sĕ mişcă ca sĕ ţi dee ceva, ca sĕ-ţi ajute.

După-ce şi a încheiat visitele prin casele pe cari le cunoscea s'a lungit într'un şanţ, ce se'ntindea pelângă curtea dlui Chiquet. S'a trântit de pămênt, după-cum ḑiceau ómenii când pica de pe bâte şi şi aluneca mânile de alungul acelora. Timp îndelungat a ḑăcut acolo nemişcat şi chinuit de fóme, atât era de trudit, încât chinul lui fără margini nici că sĕ póte cuprinde.

Cine scie ce aştepta în speranţa aceea nesigură, pe care atât de bucuros ni-o formăm în miseriile nóstre. Intr'un colţ al curţii, în vêntul rece ca ghiaţa aştepta ajutoriul tainic, pe care îl sperăm din ceriu sau dela ómeni fără ca sĕ ne întrebăm: cum, pentru ce şi dela cine? Sĕ apropie o cétă de pui negri; căutau nutremênt pe pămêntul, care hrănesce tóte creaturile. In tot momentul ridicau cu ciocul lor un grăunte sau o insectă şi apoi încet, sigur căutau mai departe. „Clopot“ privea la pui, fără ca se cugete la ceva; a început însĕ ai predomina mai întâiu stomacul şi apoi mintea, mai mult sentimentul, decât raţiunea Un puiu fript la focul de găteje uscate, n'ar fi rĕu. Cugetul, că el comite un furt, în momentul acesta nu l mai neliniscia. Şi-a întins braţul după o pétră şi a aruncat în găina cea mai apropiată, a fost destul de dextru şi găina la moment s'a rĕsturnat. A bătut de vre-o câteva ori din aripi şi a murit. Celelalte au fugit cu piciórele lor subţiri, ér „Clopot“ acăţêndu-se de cârjele lui s'a grăbit cu nisce mişcări, ce aveau multă asĕmênare cu ale găinei — ca sĕ-şi ridice prada. Când a ajuns la micuţul trup negru şi sângeros a picat cu vre-o ḑece paşi înainte lăsênd sĕ-i cadă cârjele de sub suóră. Dnul Chiquet s'a aruncat asupra tâlhariului şi ca un nebun lovia în el; l'a bătut cu mâni cu picióre, — ca pe un hoţ ordinar — pe bietul om care nu sĕ putea apĕra. Au venit apoi servitorii Dlui Chiquet şi împreună l'au bătut aprópe până la mórte. După ce s'au obosit a mai da l'au ridicat şi vîrît într'o cămară de lemne încuiându-l până ce se vor duce după gendarmi.

„Clopot“ zăcea de jumĕtate mort la pămênt, scăldat în sânge şi încovoiat de fóme. S'a făcut séră, nópte, diminéţă. El încă tot nu mâncase.

Pela órele dóuĕspreḑece din ḑi sosesc gendarmii şi presupunênd resistinţa — căci dl Chiquet le spusese, că l'a atăcat miserabilul şi numai cu mare greutate s'a putut apĕra — cu multă grije au deschis uşa cămării. Sergentul strigă: „Sus! Inainte“!

„Clopot“ însĕ numai putea sĕ se misce; a probat sĕ se ridice pe cârjele lui, dar' nu i-a succes. Ómenii înarmaţi credeau, că se preface, le întinde vre-o cursă miserabilul, deci l'au apucat şi cu puterea brachială l'au ridicat pe bâtele lui.

A început sĕ tremure, era frica născută de odată cu el faţă de uniformă, frica animalului sĕlbatic în faţa vênătoriului, frica şórecelui dinaintea pisicei. Cu o putere supraomenéscă i-a succes a sĕ ţinea pe bâtele lui.

„Înainte“, strigă sergentul. Şi el mergea. Toţi ómenii sĕ uitau la el. Muierile îl amenintau cu pumnii, ér bărbaţii înjurau şi-l batjocoreau ḑicênd: l'au prins în urmă!

Ce deslegare fericită!

S'a depărtat între păḑitorii sĕi. Puterea desperării l'a cuprins, de care avea lipsă, pentru a se mai putea tîrî până de séră; nu scia ce se întêmplă cu el, şi la nimic nu se mai putea gândi atât era de chinuit. Ómenii cu cari se întâlniră steteau pe loc ca sĕ-'l privéscă şi apoi murmurau: „Acesta de sigur e tâlhariu!“

La scóla reală inferióră.

Anul scolar	Nrul scolarilor
$187^{2}/_{3}$	57
$187^{7}/_{8}$	54
$18^{80}/_{81}$	84
$188^{3}/_{4}$	72
$188^{7}/_{8}$	106
$188^{8}/_{9}$	118
$188^{9}/_{90}$	128
$189^{0}/_{91}$	132
$189^{1}/_{92}$	105
$189^{2}/_{3}$	124
$189^{3}/_{4}$	139
$189^{4}/_{5}$	148

La scóla comercială.

Anul scolar	Nrul scolarilor
$187^{2}/_{3}$	18
$187^{7}/_{8}$	19
$18^{80}/_{81}$	29
$188^{3}/_{4}$	31
$188^{7}/_{8}$	35
$188^{8}/_{9}$	32
$188^{9}/_{90}$	36
$189^{0}/_{1}$	38
$189^{1}/_{92}$	56
$189^{2}/_{3}$	66
$189^{3}/_{4}$	84
$189^{4}/_{5}$	88

IV.

Ce privesce salarisarea corpului profesoral însemnăm următórele:

Salarul profesoral la început până la anul 1860 a fost de 500 fl., ér pentru director un adaus de 100 fl.; cea mai mare parte a profesorilor ședea în edificiul gimnasiului; alte emolumente nu erau. La anul 1860 profesorii primesc la salarul lor ordinar un adaus de 200 fl.

La anul 1862 se sistemiséză salarele cu 800 fl. și 900 fl., fără alte emolumente.

La anul 1881 se sistemiséză din nou salarele cu 700 fl. pentru anul prim de serviciu, cu 800 fl. după anul al doilea și 900 fl. după mai mulți ani, stabilindu-se pentru prima dată cuincuenii de câte 50 fl.

După 4 ani, la 1885, în fine sě sistemiséză și banii de cuartir, ce-au lipsit până acum, stabilindu-se pentru 11 profesori mai vechi câte 170 fl., ér pentru 9 profesori mai tineri câte 130 fl. pe an.

La 1892 se mai face o sistemisare provisorică asigurându-se profesorilor suplenți un salar de 800 fl., profesorilor provisori de 900 fl. fără alte emolumente, ér pentru profesorii definitivi 1000 fl. și bani de cuartir pentru primii 10 ani de serviciu 150 fl. pentru următorii 10: 170 fl. și pentru ultimii 10 de câte 200 fl. pe an.

Sistemisarea ultimă s'a făcut în anul 1894 astfel:

Salar de profesor definitiv 1200 fl. + cuincuenalii de câte 100 fl. și bani de cuartir peste tot de 200 fl. Adaus pentru directorul scólelor medii s'au sistemisat 300 floreni, ér bani de cuartir 300 fl. Profesorii suplenți au 800 fl., ér cei provisori 900 fl. fără alte emolumente. Maximul competinței unui profesor aḑi deci este de 1900 fl., ér pentru director 2300 fl.

Aceste date ne arată cum mulțămită interesului viu al forurilor nóstre administrative salarisarea profesorilor a ținut pas cu esigențele timpului și în decurs de 36 de ani s'au întreit și înpătrat beneficiile profesorilor.

V.

Ce privesce diferitele colecțiuni de mijlóce de învěțămênt, extragem din programa anului scolar 1895/6 următórele date despre starea lor cu finea acelui an scolar:

1. biblioteca scólei conținea 5343 opuri în 6353 volume și 1812 fascicule;

2. museul istoric-filologic avé 40 de tablouri istorice și 6 obiecte archeologice;

3. colecțiunea numismatică consta din 485 numi;

4. museul de sciințe naturale sě compunea din o colecție bogată de 2730 obiecte din tóte 3 regnele naturii;

5. cabinetul fisical avé 219 aparate fisicale;

6. cabinetul chemic și colecțiunea merceologică consta din 300 obiecte;

7. colecția hartelor consta din 211 harte și tabele diferite;

8 colecția de desemn consta din 1037 modele pe hârtiă și din ghips sau terra-cotta.

Pentru îmbogățirea anuală a colecțiunilor a stat la disposiția direcțiunei în anii din urmă suma de 400 fl. — 700 fl. Pro 1895—6 s'a prověḑut 1200 fl., din cari 150—200 fl. sunt pentru scóla poporală.

VI.

Ca o datorință de pietate și reverință cătră marii înaintași, cari au lucrat în pămêntul sacru al culturii românesci la scólele nóstre, ca drept încheiere a acestor notițe istorice sě comunică aci și câteva notițe biografice asupra primilor doi directori ai scólelor nóstre, ale căror portrete sunt reproduse în acéstă programă spre eternă amintire.

(Urmare.)

Statute

pentru înființarea, sporirea și administrarea fondului de bucate al parochiei gr.-orientale române din comuna........

(Urmare.)

Articulul IV.

Modalitatea împrumutărei din fond și restituirea împrumutelor la acela.

§. 20.

Bucatele adunate în fond se vor manipula și administra așa, că se vor da împrumut pe lângă anumite percente în natură, adecă ca bucate și se vor restituí dimpreună cu interese cu tot ér în bucate.

§. 21.

Timpul împrumutărei dela o recoltă până la cea mai de aprópe recoltă póte fi ori și când, dar prin acéstă împregiurare nici percentele, nici alte condițiuni de împrumutare statorite nu se vor altera ori strămuta.

§. 22.

Terminul de solvire, adecă pentru strîngerea bucatelor după împrejurările locale nici când nu se va putea estinde peste 31 August pentru cereale, ér pentru cucuruz peste 20 Decembre.

Împrumute se pot acorda pe lângă garanță de cavenți siguri ori amanetare (zălogire).

§. 23.

Împrumuturi sub cantități de .... terdele nu se acordéză.

§. 24.

Interesele se solvesc totdéuna anticipative, adecă înainte, și numai la cas de necesitate mare în mod ulterior, și nici când nu se lasă în restanță mai mult ca 8 ḑile.

§. 25.

La acordarea de împrumuturi totdéuna sě se ia în considerare starea actuală a fondului în natura și după putință sě se satisfacă cererilor tuturor petenților dându-se fiecărui petent din puțin, puțin, din mult, mai mult.

§. 26.

În casul când ar fi a se decide între mai mulți petenți, sunt a se preferí:

a) aceia, cari luând în considerare scopul nobil al fondului, fără ori-ce îndatorire au contribuit, sau ar da garanță suficientă (obligațiune peste cantitatea de bucate ce ofere benevol fondului, după care apoi după espirarea unui an are sě plătéscă interese regulate și nu o póte revoca nici odată) cumcă vor contribuí și ei din îndemn propriu la sporirea fondului;

b) acei indiviḑi greco-orientali români din acéstă parochie, cari pe lângă că au satisfăcut pe deplin tuturor dispozițiunilor cuprinse în §§ 8 și 9 'și-au împlinit tóte și celelalte datorințe față de biserică și scólă și față de preotul și învěțătoriul lor și sunt de o conduită bună între ceilalți parochieni.

§. 27.

În general, tot feliul de împrumute se acordéză în primul loc numai membrilor acestei parochii și numai satisfăcêndu-se tuturor cererilor acestora se pot acorda din restul fondului împrumute celor din alte parochii și în urmă celor de altă confesiune și naționalitate, — între cari érăși sunt a se preferi cei de confesiunea și naționalitatea nóstră, apoi cei de altă confesiune și naționalitate, cari încă contribue benevol la sporirea fondului sau sunt locuitori ai acestei comune.

§. 28.

În privința cavenților se prescriu următórele:

a) Cavent póte fi — cu restricțiunea punctului *d*) numai membru al acestei parochii, și care posede și el avere;

b) debitoriul nu póte fi cavent pentru caventul sěu decât numai dacă și dênsul posede avere corěspunḑětóre imobilă proprie din care sě se pótă acoperi împrumutul pentru care a stat bun sau depune amanet (zălog) corěspunḑětoriu;

c) cei din alte parochii și din alte comune, precum și cei de altă confesiune ori naționalitate de aici sau dintr'alt sat, se îndatoréză a produce pe lângă un cavent din acéstă parochie și câte un cavent din parochia respective comuna lor;

d) preste tot cavent póte fi numai individ, care posede o astfel de avere, din care la cas de lipsă sě pótă rebonifica fondului tóte împrumuturile pentru cari a stat bun;

e) între cavenți sunt a se preferi indiviḑii de un caracter moral nepătat și cari posed avere imobilă proprie pe teritoriul acestei comune și barem în parte liberă de datorii, — toți ceilalți au a depune la epitropia parochială amanete întreit corěspunḑětóre pentru împrumutele debitorilor pentru cari au stat buni;

f) caventia este irevocabilă și încetéză numai cu solvirea împrumutului.

§. 29.

Tóte condițiunile de împrumutare întru cât acelea nu ar fi prevěḑute în statutele de față, le statoresce sinodul — respective la însărcinarea acestuia, comitetul parochial, și pentru orientare în termin de 8 ḑile prin publicare în biserică le aduce la cunoscință publică.

§. 30.

Tot insul, carele voiesce a lua împrumute din fond, are a se însinua în persónă la președintele comitetului parocial arětând: câte și ce fel de bucate doresce a lua împrumut precum și cine îi vor fi cavenții sau ce fel de garanță va da pentru asigurarea acelora, — în special:

Petentul va avea a produce pe lângă cerere:

a) la imprumutele cu cavenți dechiarațiunea acelora, că voiesc a primi caventa subscriind ca atari obligațiunea, respective contractul;

b) la cele pe lângă amanetări de efecte publice, ori obiecte de preț producerea acelor obiecte.

§. 31.

La insinuări de împrumute, președintele comitetului parochial este îndatorat pe cea mai de aprópe Dumínecă ori sěrbătóre a convoca comitetul parochial în ședință, în care presentând cererile petenților dimpreună cu propunerile sale motivate, comitetul parochial prin maioritate de voturi va acorda ori va respinge cererea unuia sau altuia dintre petenți, eventual a tuturor petenților.

La cas de acordare, comitetul parochial prin crâsnicul bisericei va încunosciința numai decât pe respectivii petenți despre încuviințarea cererilor lor, fiind datori apoi acestia în termin de 3 ḑile a primi împrumutul acordat, căci altcum nu vor puté face pretensiune la dênsul.

Când decisiunile prin care s'a acordat împrumutul s'au luat cu maioritatea voturilor, votul fie-cărui membru se face evident în protocolul ședinței.

(Va urma.)

Noutăți.

Nedreptăți administrative. Diarului „Erdélyi Hiradó“ i se scrie, că în părțile Zarandului domnesce o nemulțămire generală din causă că un oficiant dela direcțiunea financiară cu numele Petrovay Iuliu comite cele mai mari nedreptăți și mai ales îngreunéză poporul de rênd cu dări mari ne mai auḑite. La sfirșit corespondentul adauge:

„Procedura lui ilegală sě póte constata și din numerósele recurse ce incurg și tocmai de aceea atragem atențiunea ministrului de finanțe asupra despotismului acestui puternic pașă, fiind-că prin astfel de proceduri nu crescem buni patrioți, ci sporim numai inimicii patriei!“

Fórte drept! Și dacă astăḑi numěrul dușmanilor vostri — ér nu ai patriei — e mare în tóte părțile, trebue sě sciți că în tot locul sě află câte un puternic pașă, — ba și mai mulți, — pe care nu l controléză nime și astfel comite cele mai mari nedreptăți față de poporul obidit.

⁂

Noroc ... și pace bună! Tóte foile spun, că de presinte nu e om mai norocos în tótă Viena ca Strobach Johann. Nu de mult a fost ales de primar al Vienei cu tóte că între antisemiți sunt mulți bărbați mai geniali decât Strobach. Dar nu 'i-a fost de ajuns acest isvor de frumóse venite, căci la tragerea ultimă a câștigat cu un los premiul prim de 200.000 fl. (Dóue sute mii floreni!) Noroc ... și pace bună!!

⁂

Mașină de făcut bani .... în fântână. Lângă drumul de țéră dintre comunele Ciacova și Zsehely din cttul Timișului se află o fântână, pe care tocmai în ḑilele aceste au curățit'o. De odată lucrătorii, spre surprinderea lor au scos dimpreună cu alte obiecte aruncate în fântână și o mașină de făcut bani întru tóte întrégă. După o cercetare s'a constatat, că proprietariul mașinei s'a folosit de ea pentru baterea talerilor de argint. Se caută acum cu mult interes după proprietariul mașinei și apoi e interesant a sci, că ce motive l'au îndemnat pe proprietariu, ca sě-'și arunce acest isvor de taleri în fântână.

⁂

Scriitori — milionari. Nemuritoriul poet germân, Schiller, se plânge într'o poesie a sa cătră ḑeul Jupiter, că dintre bunurile pămêntesci lui nu 'i-a oferit nici unul. Jupiter 'i a permis poetului rugător, ca vecinic sě șadă lângă dênsul. Scriitorii timpului modern nu se mulțumesc cu o rěsplată atât de neînsemnată; astăḑi poesia e un isvor de venit și aflăm printre scriitorii de aḑi și de aceia, cari dispun de milióne. Și în privința acésta, ca în alte multe, Francia premerge; acolo aflăm o mulțime de scriitori — milionari. Lăsămêntul în bani gata și obiecte de valóre a lui Goncourt, care murise numai în ḑilele trecute se urcă la 2 milióne. Victor Hugo și Duma Fils încă au adunat milióne cu condeiele lor. Zola încă se numěră printre scriitorii milionari cu venitul sěu de optḑeci de mii franci. Sardou a adunat până acuma 13 milióne din tantiemele pieselor sale teatrale, din tóte aceste însě n'a fost în stare a cruța un milion. Dintre scriitorii germani numai unul s'a ridicat până la gradul de milionar și adecă Freytag Gusztáv, ér Sudermann nutresce mari speranțe că preste câțiva ani și el va păși în șirul milionarilor. Spielhagen și Ebers din venitele lor enorme nu cruță nimica, sunt bohemi adevěrați: cât câștigă, atât speséză.

Înainte de a se însera au ajuns la scaunul judecătoriei cercuale. Până aici nici când în viéța lui n'a cutezat sě mérgă. Nu și putea închipui ce s'a întêmplat și ce sě va întêmpla cu el. Lucrurile aceste neprevěḑute și îngrozitóre casele și fețele necunoscute l'au adus într'o colosală confusie. N'a vorbit un singur cuvênt, nu mai putea vorbi, fiind-că nu înțelegea nimic. Afară de aceea în decursul celor patru ani din urmă, — când n'a vorbit cu nimenea dintre ómeni — 'și-a perdut cu totul capacitatea vorbirei și ideile lui erau atât de tulbure, încât nu se puteau exprima prin cuvinte.

L'au închis în temnița cercuală. Cumcă ar ave lipsă și de mâncare nime s'a mai gândit și n'au căutat de el până în diminéța ḑilei următóre.

Când în diminéța ḑilei următóre au venit ca sě-l asculte, l'au aflat mort întins la pămênt.

Acésta li-a fost surprinderea ....

Sibiiu, 1896.

Puiul.

Nr. 117/896. [75] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea unui ajutor anual de 540 fl. v. a. pe séma unui pedagog absolut, care ar dorí sě se perfecţioneze la un seminariu în străinătate, sě publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Concurenţii la acest ajutor vor presenta:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de sănětate.
3. Atestat de moralitate.
4. Atestat scolar (vor fi preferiţi cei cu atestate de maturitate).
5. Absolutoriu pedagogic eminent.
6. Revers, că se vor supune condiţiunilor de a serví scólelor nóstre sau la din contră vor replătí sumele primite.
7. Indicaţiunea seminariului pedagogic din străinětate, la care doresce sě urmeze.

Rugările însoţite de acte sunt a se adresa dlui David Almăşan, preşedintele comitetului parochial al bisericei gr.-or. Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

Braşov, 9 Iuliu 1896.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rěs. dela Sf. Nicolaě în Braşov.

David Almăşan, preşedinte.
Arseniu Vlaicu, secretariu.

239—896 [76] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brad. *a)* un post de învěţătóre cu salariu de 300 fl. şi 50 fl. bani de cuartir.

b) un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Concurenţii la postul din urmă dacă vor fi în stare a instrui şi conduce corul in biserică vor fi preferiţi şi li sě pune în vedere o remuneraţiune însemnată.

2. Băiţa, un post de învěţătoriu cu salariu de 365 fl. din cari 33 fl. sunt computaţi din venitele cantorului ér 32 preţul a doi stângini de lemne, ori lemnele în natură şi cuartir.

Invěţătoriul va avé sě ţină o strană în biserică.

Concurenţii au a sě presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre, pentru a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Cei cari vor fi în stare a instrua şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi şi lî sě pune în vedere o remuneraţiune însěmnată.

3. Bulzestii de jos şi de sus, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. Crăciunesti, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

5. Curechiu, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

6. Mesteacăn, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl.

7. Ormindea, un post de învěţătoriu cu salariu de 355 fl. din cari 40 fl. sunt computaţi din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne şi cuartir.

8. Seliste-Trestia, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl., grădină şi cuartir.

9. Valeabrad, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. grădină şi cuartir.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sě se asternă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Demian,
protopresbiter.

Nr. 640—1896 [77] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învěţători la scólele din comunele mai jos însemnate aparţinětóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu termin preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl. cuartir liberj lemne de foc şi grádina scólei.

2. Prostea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

3. Soarsiu, cu salariu de 300 fl. cuartir, lemne de foc, şi folosirea grădinei scólei.

4. Fofeldea, postul învěţătoresc în cl. a doua cu un un salariu anual de 300 fl. cuartir liber, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

5. Verd cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scólei.

Acei candidaţi carii vor fi aleşi la acestea posturi învěţătoresci sunt deobligaţi a ţiné Dumineca şi sěrbătóre strana şi se cânte cu elevii în biserică.

Doritorii a ocupa vre-unul din acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul mai sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre spre a-şi arěta desteritatea în cântări.

Agnita, 8 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 306/1896 [72] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc clasa primă dela scóla confesională gr.-or. română din Sighişóra, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Salariul sistemisat: 300 fl. v. a. şi anume:

a) Din cassa alodială în rate lunare decursive 206 fl.

b) Prin repartiţie 94 fl. pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei şi trei stânjini de lemne de foc.

Reflectanţii la acest post, vor avé a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, — atragênduli-se atenţiunea la dispositiunile noului regulament congresual pentru organisarea învěţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a III-a A. „instituirea învěţătorului §§-fii 56—74“.

Invěţătoriul ales va fi obligat a ţiné în Dumineci şi sěrbători strană în biserică în mod perondătoriu cu ceialalţi doi învěţători.

Concurenţii cari vor documenta aptitudinea de a forma şi conduce un cor de plugari vor fi preferiţi, şi pe viitor se va sistemisa şi pentru acésta o remuneraţiune corespunḑĕtóre.

Sighişóra, 29 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 325/896 [71] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţători din comunele mai jos însemnate sě deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Cunţa, un post de învěţător cu salariu anual de 300 fl., şi 20 fl bani de cuartir.

2. Reciu, un post de învěţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei, un stângin de lemne de foc, precum şi o sórte de lemne dela comuna politică.

3. Tâu, un post de învěţătoriu cu salariu anual de 300 fl.. cu cuartir liber în edificiul scólei, grădină şi 10 fl. bani pentru lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi sě cere, a sě presenta în o Duminecă sau sěrbătóre la biserică pentru a-'şi arěta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 19 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Mercurei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale concernente.

I. Droc,
prot.

Nr. 318 [79] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci dela scólele confesionale gr. orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

1. Brîsnic, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Băstea-Holdea-Coşesti, un învěţătoriu ambulant, cu salariu de 300 fl. şi adecă, în bani 138 fl. şi restul în naturalii.

3. Lăpugiul de jos şi Ohaba cu salariu de 300 fl. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învěţătoresci, sunt îndatoraţi a ţinea Dumineca şi sěrbătórea strană în biserică, şi a cânta cu copii la sânta liturgie.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale instruate conform normelor din vigóre, pănă la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra, 2 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale.
Oficiul protopresbiteral al Dobrei.

Avram S. Pěcurariu,
adm. prot.

Ad. 189/96 [80] 2—3

CONCURS

Posturile învěţătoresci dela scólele mai jos însěmnate din protopresbiteratul Albei-Iulia sunt vacante şi pentru întregirea acelora sě publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom.“

1. Craiva, salariu anul de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

2. Gârbova de sus, salariu anual de 300 fl. cuartir închiriat de comuna bisericéscă, lemne de foc.

3. Těuţiu, salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc.

Salariile se solvesc din cassa bisericei şi sě scot din repartiţiune.

Reflectanţii sě-'şi înainteze cererile instruate în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis, — ér înainte de alegere sě se presenteze în comună şi la biserică pentru de a-'şi arěta desteritatea în cântări.

Alba-Iulia, 28 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetele parochiali.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Învitare.

Acţionarii Institutului de credit şi economii **„Parsimonia“** în **Bran** sunt invitaţi la

adunarea generală extra-ordinară,

pe **22 August a. c. st. n.** la 2 óre p. m. în localul „Parsimoniei“, în sensul §-lui 20 al Statutelor societăţei.

Obiectul principal de pertractare va fi constatarea şi verificarea subscrierilor la acţiile nouě şi alte curente.

Bran, în 16 Iuliu 1896.

Presidiul:
I. cav. de Puşcariu.

[78] 2—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, prověḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 23—48

Preţ-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit şi franco.

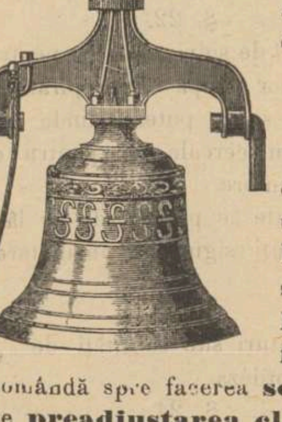

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82. **Sibiiu, Marți, 23 Iuliu (4 August) 1896.** *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕ ne apĕrăm!

(C.) Este mai presus de ori-ce îndoială, că biserica nóstră ortodoxă română a fost întotdeuna cea mai impilată dintre bisericile din statul nostru. Ea, care în decursul atâtor vécuri a avut sĕ trécă prin peripeții de grea cercare, ea care a suferit o necurmată serie de lovituri amețitóre, nu este însĕ nici astădi fără dușmani, cari fățiș și pe ascuns tind sistematic la subminarea ei. Situația bisericei nóstre în privința acésta nu s'a schimbat întru nimic față de trecut. Ba, considerând numĕrul urcat al dușmanilor și armele cu cari ei luptă în contra nóstră, considerând machinațiunile lor, cari au luat acum un colorit modern și mai primejdios, vedem că situația bisericei nóstre este mai gravă și mai inspirătóre de grije ca în trecut.

Tot ce am dobândit în decursul vécurilor se refere la existența lăuntrică a bisericei nóstre. Avem o organisație constituțională, care — între împregiurări normale — menține ordinea internă morală și intelectuală în biserică și credincioșii ei. Avem în virtutea acestei organisați un cap al bisericei, doue corpuri legislative, preoți și învĕțători, cari toți împreună au sfântul obligămênt a dirige în armonie destinele bisericei. Avem și fondurile nóstre bisericesci cari menite sunt a cimenta organismul bisericei și a-l hrăni. Dar, dacă cu tóte aceste nu putem afirma, că suntem atât de tari încât sĕ stăm pe nivoul demn al organisațiunei nóstre, dacă cu tóte aceste lipsesce în multe locuri din sinul credincioșilor iubirea caldă recerută și entusiasmul pentru biserică și instituțiunile ei, — primele cerințe cari asigură basa solidă de existență a bisericei în viitor, — trebue se mărturisim că avem fórte puțin. Avem un trup complet și frumos, căruia însĕ îi lipsesce în multe membre sucul vieții.

Dușmanii nostri sunt leghion. Și ei nu consideră și nu se înfricoșiază de organisațiunea nóstră, căci aceea nu este atât de asigurată, încât sĕ nu pótă fi atacată și incalcată; cu mititelele fonduri de cari dispunem nu putem sĕ ne făurim nici macar armele de lipsă în contra lor. Evident, însĕ, că noi ținênd la biserica nostră, și la interesele ei, trebue sĕ căutăm mijlócele de apărare, trebue sĕ căutăm a pune stavila înaintării rêvnitorilor și nesațioșilor dușmani și subminători. Ca fii ai bisericei răsăritene îi suntem datori mamei nóstre cu acésta, îi suntem datori cu toții începênd dela capul bisericei până la cel din urmă laic. Și aci prima și suprema datorință ce ni se impune este: *desvoltarea constiênței de confesiune, basată pe o intensivă cultură religiósă-morală.*

Insuflețirea sinceră, entusiasmul isvorît din o adâncă iubire și constiință sunt în stare a face cuvenitul afront metechnelor dușmănesci și a asigura persistența și pĕ viitor.

Dacă ne vom scutura din letargia și apatia, care — trebue sĕ o mărturisim — la noi a devenit istorică, póte în prima linie prin vitregitatea timpului, dacă ne vom desface de altruismul ce ne caracteriséză de atâta timp și care a degenerat aprópe în cosmopolitism în ale confesiunei, dacă mânați de un grad óre care de ambițiune nobilă și de un calm egoism vom îmbrățișa cu mai mare interes confesiunea nóstră, dacă cu un cuvênt *vom înceta astfel a ne fi în prima linie noi înșine dușmanii bisericei nóstre*, — vom spulbera cu ușurință óstea dușmanilor, ne vom achita cu demnitate de datorința nóstră ca fiii ai bisericei rĕsăritene.

Și este timpul suprem, ca acéstă consciință sĕ fie tréză pe tótă linia! Este timpul suprem sĕ ne vedem cu dinadinsul de datorințele nóstre, sè ne apucăm de muncă, care, pentru ca sĕ ducă la un dorit sfêrșit trebue sĕ fie o luptă sistematică și cu plan organisată. Da, este timpul suprem sĕ pornim lupta de apărare, dacă mai voim ca biserica nóstră ortodoxă, care în ciuda tuturor loviturilor s'a ținut atât de falnică în sborul veacurilor, sĕ nu se clatine ci sĕ-și deie ródele mănóse. Și lupta nu o declarăm noi, căci ea ni s'a declarat nouĕ de mult și noi nu voim decât sĕ nu ne lăsăm bătuți și istoviți.

Facem în sensul de mai sus apel călduros către toți credincioșii bisericei nóstre ca cu toții sĕ se achite de rolul ce fieste carele îl are în acéstă cinstită și sublimă luptă de apărare. Nu ajunge ca numai preoții, numai consistórele sau chiar numai episcopii sĕ fie angajați la acéstă muncă, nu, datori suntem cu toții a ne angaja, căci cu toții gustăm din darurile bisericei.

Noi, cei dela fóia acésta nu vom înceta a împărtăși credincioșilor bisericei ortodoxe cele de lipsă pentru a-i face în totdeauna atenți asupra primejdiilor ce amenință biserica și asupra modurilor cum sunt a se delătura acele. Și sperăm că vom fi întotdeauna bine înțeleși și că cuvintele nóstre nu vor suna în zădar, ci se vor desfășura în urma lor faptele salvatóre.

Lupta culturală în Ungaria.

(Incheiere).

Nu încape îndoială, că magnații conservatori, mai iute ori mai târdiu se vor alătura la partidul poporal. Dela 1868 încóce au stat în ținută passivă față de alegeri. In 1868, când trebuia sĕ se creere o maioritate pentru pactul din 1867 în contra lui Tisza și Kossuth, cari periclitau pactul, magnații conservatori au jertfit sume colosale și au ajutat partidul lui Deák la învingere. Dela timpul ecesta încóce s'au ținut departe dela alegeri și activitatea politică li s'a mărginit în casa de sus. Acum însĕ legile politice bisericesci și anume evenimentele millenare i-au scuturat și pe ei din letargie. In faptă, întrégă acțiunea partidului guvernamental este îndreptată în contra catolicismului și în contra magnaților conservatori; cabinetul Bánffy cu ocasiunea serbărei naționale i-a folosit numai de decor și staffage. *Tisza, Wekerle și Kossuth forméză un consorțiu, a cărui scop principal e apĕsarea catolicismului și prin acésta mână pe magnații conservatori în opozițiune. Astfel se va face posibil, ca Tisza sĕ-și dea curs liber urei sale contra bisericei catolice, ér Wekerle urei contra nobilimei principale magiare. Vréu sĕ demonstreze, că până când tiszaiștii, wekerliștii și kossuthiștii sunt patrioți adevĕrați, până atunci capii bisericei și magnații sunt reacționari întunecați, cari vréu se predea națiunea curiei romane. Dar meritele cele mari, pe cari și le-au câștigat corul episcopesc și nobilimea principală întru combaterea atacurilor îndreptate contra statului magiar, sunt încă în viuă memorie.* La începutul anilor cincidеci atotputernicul conte Grünne, a adresat următórele cuvinte unui magnat:

„Nu Kossuth și aderenții lui ne strică atâta, ci așa numiții politici conservatori".

Acestia neîntrerupt țes la intrigi și află puternici aliați în capii bisericesci; primatele și preoții acestuia au întrare liberă în cele mai înalte cercuri și noi nu putem purcede față de acesti conjurați și agitatori așa de strict, cum ar trebuí. Dacă nu ne-ar împedeca magnații conservatori, cu magiarii ușor am isprăví. Acesti, după Tisza, magnați reacționari, adese-ori au vorbit la curte în astfel de ton, cum Tisza în decursul guvernărei lui de cincisprеdece ani nici odată nu și-a permis.

Conservatorii totdeuna și-au supus interesele lor politice intereselor statului magiar. Dar consorțiul Tisza-Wekerle-Kossuth au întrodus neconfesionalitatea, ca prin acésta sĕ se pótă fálí cu constituționalismul lor fals, cu tóte că liberalii destul de bine sciu, că prin întroducerea neconfesionalității nimbul statului magiar fórte tare scade înaintea popórelor din Orient. Popórele orientale nu vor privi mai mult Ungaria de stat creștin și vor respínge influința statului magiar în Balcani.

Astfel așadară s'a ivit un nou factor în viéța politică a Ungariei: preoții catolici și partidul poporal creștin stătătoriu sub conducerea magnaților conservatori, aliați cu naționalitățile. Guvernul se luptă cu mijlóce violente contra noului partid, ba încă provócă luptă culturală, în speranța, că lupta acésta va produce tulburări, și va face posibil amestecul violent al guvernului; probabil, că va și succede la alegerile ce sunt în prag a aduna o maioritate liberală, dar

---

FOIȚA.

Insemnătatea meseriilor pentru poporul român.*)

În vremíle vechi ómenii trăiau din vênat, din pescuit, din crescerea vitelor și din lucrarea pămêntului. Și trăiau în îndestulare, pentru-că erau atunci mai puțini, aveau pămênt de-ajuns și sĕ mulțămiau cu un traiu mai simplu.

Ómenii însĕ s'au înmulțit; pămêntul s'a împărțit tot mai mult între ei. Pădurile, vênatul și pescuitul nu mai sunt lăsate ca mai nainte în dragă voia nóstră.

Trebuințele ómenilor încă s'au înmulțit

Adi nu ne mai mulțămim cu traiul cel simplu cu care sĕ mulțămiau ómenii în vechime.

Ómenii din ce au întrat în cultură, în civilisațiune, din aceea și trebuințele pentru susținerea vieții lor au devenit mai multe. Împrejurările acestea au adus cu sine ca sĕ audim pe ómeni di de di plângêndu-se:

„Am ajuns vremuri grele, merge tot mai rĕu, veniturile scad, datele se înmulțesc. Cere dela noi statul, cere comitatul, cere comuna, cere biserica! În rênd cu lumea trebue sĕ te ții și de unde sĕ le mai împlinesci tóte?! Trebue sĕ fi tot cu banul în mână ca sĕ dai, ér de căpĕtat mai de loc!

Sĕrăcim din di în di".

Da! Tóte acestea sunt adevĕrate, dar tânguindu-ne încă nu ne vom îmbogăți. Sĕ căutăm dar causele cari ne aduc sĕrăcie și mijlócele și căile cari ne-ar duce spre bogăție.

Țĕrani români!

Vedeți Dvóstră de câte aveți lipsă în casele Dvóstre? V'ați gândit vr'odată câți trebue sĕ lucre la îmbrăcămintea DVóstră, la clădirile și la uneltele DVóstre? Pe cap aveți lipsă de pălărie sau căciulă, în spate de cojoc, la mijloc vĕ încingeți cu șerpar, în picióre aveți lipsă de opinci ori cisme; de celelalte cari vi le fac harnicile soții nu mai pomenesc. Sĕ luăm apoi uneltele DVóstre, de pildă carul. Din ce se compune acesta? Din partea de lemn si din cea de fier. V'ați gândit vr'odată la lucrurile acestea și dacă v'ați gândit v'ați dat vr'odată sémă, că câte lucruri atâția rami de susținerea vieții numĕră ele? Anume pentru DVóstră lucră pălărieriul, cojocariul, curelariul, tălpariul, lemnariul, ferariul, săpunariul și alți mulți măestrii. DVóstră ca plugari nu lucrați nici unele din lucrurile înșirate mai sus, ci vĕ duceți cu banul în mână și le plătiți în tîrg. Așa se duc toți economii, și étă că toți împreună susțineți atâța și atâța meseriași.

Ce bine ar fi când toți banii acestia ar întra ér în mână românéscă! Din întêmplare însĕ aprópe toți întră în mâni străine. Astfeliu în loc ca din sudórea Românului sĕ se ajute tot familii române, sumele acelea sunt perdute pentru noi și averea românéscă sĕ preface avere străină.

Causa rĕului acestuia e, că Românii n'au îmbrățișat și nu îmbrățișéză nici adi în mĕsură de ajuns meseriile și nici puținii măiestrii cari îi avem nu sunt de-ajuns spriginiți.

De ne vom uita la starea deosebitelor popóre și a deosebitelor țĕri vom afla, că popórele cari au îmbrățișat din vechime meseriile și le lucră cu pricepere și cu sîrguință, sunt cele mai avute, ér cele lipsite de meserii, cari au rĕmas numai pe lângă lucrarea pămêntului și pe lângă pașcerea vitelor, sunt cele mai sĕrace.

Statele cele bogate din apusul Europei d. e. Anglia, Francia, Belgia etc. cu măreţele lor orașe numai prin industrie s'au ridicat. Pe când popórele aședate în țĕri cu pămênt întins și roditor, dar lipsite de industrie, de meserii sunt mai sĕrace.

Dară dacă și cei ce au pămênt de-ajuns și roditor nu pot înainta în avuție numai cu lucrarea pămêntului și pașcerea vitelor, ce sĕ facă dar aceia, cari au pămênt puțin sau n'au de loc?

Vedem cu toții cum copii de ómeni sĕraci sunt osândiți sĕ trăiască în tótă viéța lor ca servitori sau dileri. O sórte destul de rea și de josnică. Astorfel de ființe le putem croi o sórte mai bună, dându-i sĕ învețe vr'o meserie spre care au plăcere și îndemnare. Învĕțând ei meserii, acelea le vor fi isvóră de traiu, acelea-i vor face ca cu timpul ei sĕ se elibereze de sub stăpânia altora sĕ devină cât de cât ómeni neatârnători de alții și stăpâni ei pe ei. Mulți copii de ómeni sĕraci au ajuns prin meserii și negoț la stări mai bune, la avere. După meserie póte trăí omul și bine și afară de comuna sa. Un proverb dice: *„Meseria e plug de aur"*.

(Va urma).

---

*) Disertație cetită de dl Dumitru Lăpădat, învățător în Sĕliște, la adunarea generală a „Asociațiunei transilvane", despărțĕmêntul Sĕliște, ținută în diua de Sf. Ilie 1896 la Gurariului.

numai cu prețul lănțuirei naționalităților. Punctul de gravitațiune după acésta nu va fi în parlament, ci în comitate, unde nobilimea mare, preoțimea și naționalitățile braț la braț vor demonstra contra guvernului, ba încă se vor lăsa póte sĕ fie chiar și pușcați. Astfel de situațiune însĕ abia va plăcea regelui apostolic al Ungariei, carele vrea sĕ trăiască în pace cu popórele sale. Până când conducĕtorii partidului liberal s'au purtat cu moderațiune față de naționalități, față de catolici și față de magnați, până atunci coróna nu 'i-a denegat sprijinul acestui partid, cu tótă alianța-i liniștită cu fracțiunea lui Kossuth. *Dar provocarea directă la luptă culturală prin acel kanzelparagraf, regele „apostolic“ nu o va suferi.* Personalul stătătoriu aprópe de tron cu puțin înainte de acésta s'a declarat în modul următoriu înaintea unui delegat: „Grupul wekerlist va constrînge coróna ca afacerile ungare și ea sĕ le privéscă din punct de vedere catolic“. Dacă declarațiunea acésta corĕspunde vederilor regelui, în casul acesta guvernul Bánffy numai până la viitórele alegeri va rĕmânea la guvern, ér atunci, sĕ ḑice, că vor încredința formarea unui cabinet de transiție, ministrului-president de odinióră al Ungariei, contelui Szapáry Gyula; cabinetul acesta ar fi apoi chemat a conduce alegerile.

Scólele medii și centrale primare gr.-or. rom. din Brașov.

(Încheiere.)

2. *Cestiunea scólei comerciale.*

Esc. Sa Dl ministru de culte și instrucțiune publică în conțelegere cu Dl ministru de comerciu a dat sub Nr. 44001 ddto 20 August 1895 o ordinațiune, prin care impune o nouă organisațiune pentru tóte scólele comerciale din patriă, luând disposiții egale față cu tóte, fără de a reflecta la caracterul confesional al scólei nóstre comerciale, nici la faptul, că ea este o scólă cu limba de propunere românéscă.

Fiind esecutarea ordinațiunii imposibilă, fără desconsiderarea legilor, cari asigură drepturile autonome ale bisericei nóstre, corpul profesoral a înaintat cu Nr. direcțional 218 din anul scolar 1895/96 un memoriu în acéstă cestiune Veneratuiui Consistoriu archidiecesan, pentru de-a'l folosi la înaintarea unei representațiuni din parte i către Înaltul minister.

Aci se publică memoriul din cestiune.

*

La aceste scóle au funcționat: la gimnasiu cu directorul definitiv cu tot 12 profesori gimnasiali ord. def. și 1 extraord.; la scóla reală și comercială 4 profesori de comerciu ord. def.; 3 prof. de reale ord, def.; 1 profesor de reale ord. prov.; 2 profesori suplenți; 1 catechet și 4 profesori secundari.

8. *Fonduri administrate de corpul profesoral.*

A) Fondul „Coresi“ pentru tipărirea de cărți scolare și pentru trimiterea profesorilor în voiajuri de studii.

Starea averei bănesci cu ḑiua de 7 Iuniu vechiu 1896 este de fl. 262.62, depuși la filiala institutului de credit și economii „Albina“, Brașov.

B) Fondul pentru ajutorarea scolarilor sĕraci și a scolarilor bolnavi, cu încheerea anului scolar 1895/6 fl. 2124.90.

C) Fondul „Bălașa St. Blebea“ pentru premiarea scolarilor distinși în musică fl. 305.72

Mulțămită publică.

Direcțiunea scolară esprimă adêncă mulțămită și recunoscință tuturor donatorilor, cari au contribuit la înavuțirea bibliotecei, a colecțiunilor, precum și la sporirea fondului pentru ajutorarea scolarilor sĕraci și a scolarilor bolnavi dela scólele nóstre. Cu acéstă ocasiune direcțiunea îi rógă sĕ binevoéscă a păstra și pentru viitor acelaș interes pentru prosperarea scólelor nóstre, și în special apeléză la marinimositatea domnilor autori români, a autorităților și corporaț unilor scientifice, se binevoéscă a dărui câte un esemplar din opurile D-lor pe séma bibliotecii institutului nostru de crescere și de învĕțământ.

9. *Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenților dela gimnasiu și scóla comercială.*

In anul scolar 1895/6 societatea a fost condusă de Dl profesor Nicolae Bogdan. Membrii ordinari ai ei au fost studenții de cl. VIII. și VII. gimn. și cei din cl. III. și II. com., cu totul 106; membrii estra-ordinari cei din cl. VI. și V. gim. și din cl. I comercială, cu totul 78. Numĕrul total al membrilor 184.

Societatea dispune cu finea anului scol. curent de o avere de 1643 fl. 92 cr., dintre cari fl. 1606.39 sunt depuși la filiala din Brașov a institutului de credit și economii „Albina“, ér fl. 27.53 sunt per cassa la presidentul societății. Intratele anului fac 425 fl. 09. cr., ér eșitele 66 fl. 62 cr. Rĕmâne deci la încheerea socotelilor un spor de 358 fl. 47 cr.

Biblioteca societății numĕră cu finea anului scol. 1042 numeri în 1230 volume.

Societatea a ținut o ședință publică, 16 ședințe ordinare, 2 estra-ordinare, în cari s'au cetit mai multe lucrări originale, traduceri și critice: s'au declamat poesii și s'a cultivat de corul și orchestra societății musica vocală și instrumentală.

În „Internatul Cristurian“, instituit conform testamentului fericitului fundator de comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae din Scheiu (Brașov) și pus sub dirigința părintelui proto presbiter și catechet B. Baiulescu s'au întreținut cu tótă provederea gratuit scolarii: N. Stinghe II. gimn, Ilie Minea IV. gimn. Andreiu Fĕtuleț II. reală, Rom. Dogariu I. com.

În „Internatul Ionciovici“, instituit din interesele fundațiunii D. Ionciovici de Eforia scolară au fost întreținuți cu tótă provederea gratuit în anul acesta scolar următorii: Stef. Mirean cl. III gim., I. Lăpĕdat cl. I. com. și Ad. Damian cl. III. com., ér scolarul de cl. VIII. gimn. G. Nóghea a avut prânḑul gratuit.

Suma totală a scolarilor inmatriculați la scólele centrale a fost în anul scolar 1895—6:

La gimnasiu	319
La scóla reală	147
La scóla comercială.	85
La scóla primară de copii . .	406
La scóla primară de fete . . .	238
La scóla de repetițiune (copii) .	25
La scóla de repetițiune (fete) .	61
Suma .	1281

Adunarea generală

a Asociațiunei transilvane, despărțĕmêntul III al Sĕliștei.

Gurarîului, în 2 August n. 1896.

Eri s'a ținut aici adunarea generală a despărțĕmêntului Sĕliște. A fost acésta o adunare din cale afară măréță, care va lăsa la tótă întêmplarea urme neșterse, suveniri plăcute atât în inimile locuitorilor comunei cât și în ale streinilor cari mulți la numĕr au venit a lua parte la acésta adunare. Gurarîului este o comună, care are dela natura o mulțime de farmece, posiția cea admirabilă la pólele munților cu apele cele cristaline, văile înguste și încântătóre, aerul cel înviorător, tóte aceste au putut atrage un mare public.

Adunarea acésta a fost prima adunare după reorganisarea despărțĕmêntului resp. după punerea lui în activitate în anul trecut la Sĕliște prin un membru al comitetului central anume exmis la Sĕliște spre acest scop și însăși adunarea a dovedit că interesul față de acéstă instituție culturală națională în acest cerc este deja fórte mare și că în urma acestui zel și interes acest despărțĕmênt va deveni model, cu atât mai mult că el dispune de multe elemente sănĕtóse și devotate scopurilor culturale.

In fruntea despărțĕmêntului stă pe acest period următorul comitet constituit în anul trecut la Sĕliște: Dr. Liviu Bran de Lemény, director; Dr. med. Calefar, subdirector; Dumitru Banciu, cassar; Romul Simu, secretar; Ioan Ivan, Dr. Prunaș, Nicolae Hențiu membrii.

Ședința s'a deschis la 11 óre în biserică. Biserica frumos împodobită cu brad a fost ticsită de public din comunele Sĕliște, Tilișca, Sibiel, Vale, Cacova, Orlat, Poplaca, Rĕșinari și Gurarîului. Au luat parte și mai multe dómne și domnișóre între cari semnez pe d-nele Dr. Lemény, Boiu, Arsenie, Manta, Rebega, Ioana și Aurelia Decei, Dr. Prunaș, Chipară, Chircă etc.; d-șórele Cunțan, Stoica, Groze (Blaș), Calefar, Ivan, Lemény Opriș. Din Sibiiu au fost de față P. O. dl Ioan Hannia, dl asesor Boiu, prof D. Cunțan, prof. George Dima, prof. Baptist Boiu, Redactor. G. Hango și alții.

Dl director Dr. Lemény a deschis ședința prin următórele:

Onorată adunare!

Sunt 18 secoli de când esistă poporul român, căci pre Traian 'l privim ca pe al nostru strămoș, al „căruia nume cu fală 'l păstrăm în peptul nostru“.

In decursul acestor 18 vécuri fostau mândre ḑile de glorie în viéța acestui popor, fostau timpuri când forma împĕrăție și de el tremura Bizanții.

Dar au urmat timpuri grele, au dat năvală „órdele barbare“. Poporul nostru s'a luptat vitejesce, a sciut sĕ insufle respect și dușmanului mai numĕros și mai puternic, care bucuros a făcut pace onorifică cu el.

Veniră însĕ timpuri și mai grele, veniră secoli întregi de întunecime, poporul cade în amorțélă, istoria 'și uită de el, stéua românimei se pare a fi apus.

Multe popóre au perit astfel, dar nu așa românul.

Veni óra deșteptărei, stéua românimei ér sĕ ridică spre orizont, tot mai bine pĕtrunde norii, cari o impresóră încă și tot mai tare lucesce.

Somnul cel lung nu a sleit puterile acestui popor, din contră le-a înoit și le-a oțelit și cu drept cuvênt putem ḑice, că al nostru popor e bĕtrân căci Traian i este strămoș și este tinĕr căci ca un fenice s'a ridicat din pausa amorțelei. Și care a fost scânteia deșteptătóre?!

Scânteia deșteptătóre a fost cultura.

Cultura, în ințelesul cel mai larg al cuvêntului este arma acea puternică și biruitóre care de o parte asiguréză succesul individului precum și a poporului în lupta pentru esistență, de altă parte légă reciproc între sine pe toți indiviḑii, pe tóte popórele formând astfel familia cea mare a omenimei întregi.

Cultura cea adevĕrată ușuréză de o parte agonisirea bunurilor pămêntesci, îndulcește viéța omenéscă, de altă parte apĕră omen mea de esagerarea materialismului celui mârșav lipsit de Dumneḑeu și i îndreptéză ochii spre idealuri divine desvoltând cele mai nobile vîrtuți.

Astfel și pentru noi românii progresul în cultură este recerința și garanța esistenței nóstre ca popor, cultura nóstră națională și dulcea nóstră limbă este o putere suverană, care pelângă tóte granițele politicii, împreunéză sub al sĕu sceptru ideal întréga românime.

In multe privințe suntem desbinați noi romanii, una suntem însă și una vom fi în cultură, cu puteri unite sĕ ne luptăm pentru cultură și sĕ dăm dovadă lumei întregi, că românul în șirul altor popóre emuléză în lupta pacinică a culturei, că românul esistă pe acest pămênt și va esista în veci. Tinĕrul nostru despărțĕmênt s'a adunat aḑi în acéstă frumósă comună Gurariului, carea însăși este o dovadă a puterei de viéță românesci și a capacităței sale de înaintare culturală, căci privind dintr'o mică colonie atrasă de rîul cel frumos, care ese dintre munți și de verdéța ramurilor, étă o vedem aḑi o frumósă mare comună cu mii de locuitori, economi iubitori de cultură, cari cu brațele deschise primesc pe frații lor.

Bineventând deci pre domnii membri ai despărțămêntului și pe onorații óspeți adunați în numĕr atât de frumos, — declar de deschisă adunarea generală a despărțĕmêntului Sĕliștei.

Vorbirea a fost ascultată cu mult interes și primită cu aplause. După facerea apelului nominal, cetesce dl secretar R. Simu raportul anual, in care schițéză activitatea comitetului, din care raport resultă, că comitetul a desvoltat o intensivă și rodnică activitate a ținut mai multe ședințe; au încassat aprópe tóte taxele restante; a luat inițiativa pentru înființarea de agenture comunale și au înființat aprópe în tóte comunele din cerc. In raport se propune apoi înființarea unei biblioteci poporale în Gurarîului, un lucru cu atât mai ușor, cu cât sunt la disposiție peste cinciḑeci de cărți donate deja de mulți ani spre acest scop locuitorilor din Gurarîului din partea comitetului central din Sibiiu. Aceste cărți au fost păstrate de atunci de către părintele din loc Muntean, care s'a declarat acum de a ceda cărțile pe séma înființândei biblioteci.

Raportul se concrede spre censurare unei comisiuni constătătóre din domnii Petru Draghici, prim-pretor în Sĕliște, Stefan Milea, notar în Tilișca și Ilie Măcelariu, proprietariu în Gurarîului.

Urméză conform ordinei de ḑi raportul cassariului, care arată că suma intratelor în anul trecut a fost 407 fl. 34 cr., ér a eșitelor 393 fl. 25 cr.

(Va urma.)

Statute

pentru înființarea, sporirea și administrarea fondului de bucate al parochiei gr.-orientale române din comuna........

(Urmare.)

§. 32.

Acelora, cari vor fi însemnați ca rĕuplătitori și îndĕrĕtnici față de interesele prosperărei fondului, fie aceia debitori ori cavenți sau altcineva, în viitoriu, pe câtva timp hotărît de sinodul parochial, nu li se va putea acorda nici un feliu de împrumut din acest fond și nici prolungiri de termine de solvire.

§. 33.

Deasemenea se pedepsesc cu perderea dreptului de împrumut, acei membrii ai parochiei, cari bucatele împrumutate sub cuvênt de a le întrebuința înșiși, le dau altcuiva împrumut cu interese ori le vênd;

§. 34.

In urmă acei parochieni, cari au fost pedepsiți de câte 2 ori, în sensul §§ lor 32 și 33 pentru negligență și renitență față de fond, se eschid pentru totdéuna dela beneficiile fondului neputênd mai mult nici împrumuta și nici a fi primiți pentru cineva ca cavenți pentru împrumute din acest fond.

§. 35.

Impruturile acordate sunt de regulă irevocabile, comitetul parochial are însĕ dreptul de a abḑice și înainte de termin ori și când împrumutul, dacă debitoriul s'a arĕtat negligent în solvirea punctuósă a intereselor ori a ratelor, dacă obiectele amanetate (depuse la epitropia parochială ca zălog) din vre-una ori altă causă s'ar fi redus în preț, ér debitoriul nu ar fi aplicat a asigura împrumutul și pe altceva, sau a replăti din acela o parte corespunḑĕtóre reducerei prețului amanetului precum și dacă imprumutul preste tot este periclitat la debitoriu.

§. 36.

Imprumutele acordate se efectuesc astfel:

a) Petentele este îndatorat a preda epitropiei parochiale o obligațiune legală respective contract provĕḑut cu timbrul corespunḑĕtoriu valórei aceluia, și subscris cu mâna proprie de dênsul și dacă e căsătorit și de soția lui, et viceversa — ca debitori, apoi de cavenți ca atari, de epitropi ca împrumutători și în urmă de doi martori în presența cărora s'au întêmplat tóte subscrierile și cari sciu scrie și ceti și cunosc în persónă atât pe debitori cât și pe cavenții lor, precum și de președintele comitetului parochial ca contra significatoriu;

b) epitropia parochială după revisuirea obligațiunei respective a contractului prin președintele comitetului parochial, mĕsură și predă petentelui în presența celor doi martori acea specie și cantitate de bucate, care este evidentă în acele documente.

§. 37.

Ridicarea împrumutului se póte în têmpla séu prin însuși petentul în persónă séu prin un plenipotențiat al sĕu provĕḑut cu o plenipotență estradată anume spre acest scop séu i se póte trimite și pe altă cale, se înțelege: totdéuna pe spesele sale.

§. 38.

Obligațiunile, contractele, plenipotențiile și alte documente se păstréză la președintele comitetului parochial.

§. 39.

Pentru blanquettele de obligațiuni, contracte etc. și întregirea lor, de cari se îngrijesce fondul, debitorii pelângă timbrul legal, au sĕ solvéscă încă 10 cruceri pentru fiecare document, din cari se vor acoperi spesele scripturistice ale fondului.

§. 40.

La espirarea terminelor de solvire debitorii sunt îndatorați a aduce pe spesele lor împrumutele și interesele acelora la localitatea unde se păstréză bucatele fondului.

§. 41.

Despre fiecare solvire de interese ori rate epitropia parochială estradă debitoriului o cuittă, ér replătind debitoriul întreg împrumutul, i se estradă obligațiunea respective contractul.

§. 42.

Debitorilor punctuoși li se póte prolungi terminul de solvire a bucatelor restituinde în natură până când fondul nu are lipsă de încassarea lor și se prevede, că restituirea acelora din partea lor și a cavenților lor nu este periclitată.

§. 43.

Pentru prolungirea terminelor de solvire, debitorii în sensul §-lui 30 în termin de 8 ḑile înainte de espirarea acelora sunt îndatorați a se presenta din nou la președintele comitetului parochial, carele apoi purcede mai departe în sensul §-lui 31 și cei următori.

Articolul V.

Mĕsuri disciplinare.

§. 44.

Pentru dauna de ori-ce natură ce s'ar întêmpla fondului, garantéză cu averea proprie în locul prim epitropia parochială, în locul al doilea comitetul parochial, ér în locul al treilea însuși sinodul parochial (§§. 2 și 7) toți în solidum, adecă unul pentru toți și toți pentru unul, și anume: în tóte casurile când aceste corporațiuni s'ar abate dela dispozițiunile regulamentului de față și dela conclusele aduse în ședințele corporațiunilor superióre fără încuviințare dela consistoriul concernent, precum și atunci când pe ori ce cale ar lucra contra intereselor fondului.

§. 45.

Membrii singuratici ai corporațiunilor, precum și însuși singuraticele corporațiuni (epitropia, comitetul și sinodul parochial) culpabile, se vor constringe la desdaunarea fondului și se vor disciplina conform normelor prescrise în regulamentele emanate din partea forurilor nóstre bisericesci superióre.

§. 46.

Protocólele ședințelor comitetului și sinodului parochial au a le subscrie toți membrii presenți la terminarea ședințelor imediat.

§. 47.

De sub responsabilitatea cutărui conclus adus în ședințele comitetului ori sinodului parochial numai acei membrii se absólvă, cari încă în ședință au cerut a li se induce la protocol protest ori vot separat motivat, remânênd apoi numai ceilalți membrii presenți și absenți — pro-contra ori nevotisători respunḑĕtori în solidum pentru respectivul conclus.

§ 48.

Fondul se representă în afară față de tot feliul de autorități prin epitropia, respective prin președintele comitetului ori al sinodului parochial.

(Va urma.)

---

†

Nicanor Frateșiu.

Mai punem încă o cruce la locul acesta. Sub acest semn am obicinuit a anunța publicului nostru trecerea din viéță a bărbaților, cari s'au făcut nemuritori pentru biserica nóstră.

Și fericitul în Domnul totdéuna va fi amintit între acei bărbați ai noștri, cari o întrégă viéță au lucrat pentru binele bisericei.

Ajuns de tînĕr în frumósă posițiune ca secretariu consistorial protosincelul *Nicanor Frateșiu* a fost mâna dréptă a bunului nostru archiereu actual, a fost preste 20 de ani péna consistoriului, și ce a prestat acest diligent bărbat o scim mai bine noi cești mai tineri, cari acuma inclinăm și noi spre bĕtrânețe, o scim noi, ḑic, cești puțini din centru, cari am început cariera sub mâna fericitului în cancelaria consistorială, cari de ani 20 rĕsfoim actele din archiva consistorială, și nu aflăm act, sau dóră de tot rar, unde sĕ nu vedem péna fostului secretariu *Nicanor Frateșiu.*

Incordarea cea mare a avut și aici efectul seu. De trei ani de ḑile o negura négră s'a pus preste viéța spirituală a protosincelului *Nicanor Frateșiu.*

A mai rĕmas numai cu partea pămêntéscă, care aḑi se va da și ea pămêntului.

In cimiterul din Bacifalu cu ḑiua de aḑi va fi mai mult cu un mormênt.

In mormêntul cel mai próspĕt zac osemintele rĕposatului protosincel *Nicanor Frateșiu.*

Simțul de recunoscință, căci ca organ al bisericei ortodoxe române din Transilvania și prin noi trebue sĕ se manifeste simțul de recunoscință, acest simț ne împinge spre mormêntul rece al protosincelului *Nicanor Frateșiu.*

La mormêntul acesta depunem aḑi o lacrimă ca recunoscință a ostenelelor lui pentru biserică și națiune și înalțăm spre ceriu o rugăciune pentru mântuirea sufletului lui.

Sĕ vaḑă toți membrii clerului nostru, cari ḑi de ḑi se jertfesc pentru binele și prosperarea bisericei, sĕ vaḑă că biserica cea viuă nu uită nici la neputințe, nici la marginea mormêntului pe fii sei, cari cu credință și devotament o servesc.

Din partea familiei s'a dat următoriul anunț funebral:

Nicolae Frateșiu, paroch în Sânpetru, în numele întregei sale familii cuprinsă de adêncă jale pentru perderea de care voința celui Atotputernic a făcut-o părtașă, aduce cu cea mai profundă durere la cunoscință, că prea iubitul sĕu fiu,

Nicanor Frateșiu,

protosincel archiepiscopesc, asesor consistorial archidiecesan în Sibiiu, membru pe viéță al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, și al mai multor reuniuni,

în urma unei grele și îndelungate suferințe împărtășit fiind cu sfintele taine, a încetat din viéță în ḑiua de 20 Iulie st. v., în etate de 51 de ani.

Înmormêntarea scumpului decedat se va sĕvêrși Marți în 23 Iuliu st. v. la 2 óre p. m. în Bacifalu (Săcele). Cortegiul funebral va pleca dela edificiul casei parochiale române la cimiteriul bisericei din Bacifalu, unde vor fi depuse rĕmășițele pămêntești, în cripta propriă, spre eternă odichnă.

Bacifalu, în 21 Iuliu st. v. 1896.

Noutăți.

Distincțiuni Nicolau II. țarul tuturor rușilor din incidentul încoronări sale a distins cu ordul Alexander Nevki pe toți patru patriarchii ecumenici: al Constantinopolei, Alexandriei, Antiechiei și al Ierusalimului, ceea ce a produs o mare mulțămire la tóte popórele bisericei orientale, ca semne de interes manifestate din partea țarului pentru bisericile orientale.

* * *

Cas de mórte. Comandantul corpului de armată din Ardél, *Galgoczy*, a rĕposat aḑi. Amĕnunte în numĕrul viitoriu.

* * *

Necrolog. Subscrișii cu inima plină de durere aduc la cunoșcință rudeniilor și cunoscuților încetarea din viéță a prea bunei lor mamă, sócră și bunică Vĕd. *Emma Szerb* de *Cuvin* născ. *Fejér* întêmplată în 30 Iuliu a. c. la 10 óre a. m.

Rĕmășițele scumpei detuncte după sĕvêrșirea ceremoniilor funebrale conform ritului gr. or. român, se vor depune spre odichnă eternă din locuința Nr. 15 strada Baross, în cimiteriul comun din strada Kerepes, în 1 August, a. c. st. n. la 4 óre d. a. Budapesta, la 31 Iuliu, 1896 st. n. Fie-i țĕrina ușóră *și* memoria binecuvêntată!

George Szerb de Cuvin, Teodora Brândusch născ. Szerb, vĕd. Augusta Missits născ. Szerb, ca fii; Constantin Brândusch ca ginere; Clarisse Szerb născ. Geiszt ca noră; Constantin Missits ca nepot.

Convocări.

Membrii reuniunei învĕțătorilor gr. or. români din districtul „Dejului“, își vor ținé adunarea generală la *4 și 5 August st. v. a. c. în comuna Tresnea*, protopresbiteratul Ungurașului, gara Zilah, în localitățile scólei nóstre de acolo cu următoriul program: aprobat prin resoluțiunea Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 23 Maiu Nr. 2989.

Ședința I-mă Duminecă, 4 August la 10 óre ante meridiane.

1. Membrii reuniunei vor asista în corpore la serviciul divin împreunat cu învocarea Duchului Sfânt.
2. Deschiderea ședinței prin presidiu.
3. Constatarea membrilor.
4. Raportul comitetului central.
5. Raportul cassariului.
6. Raportul bibliotecariului.
7. Alegerea comisiunilor censurătóre.
8. Încasarea taxelor curente și restante.

Ședința a II-a Duminecă, 4 August la 3 óre post meridiane.

9. „Samarinénul cel milos“, prelegere practică din religiune pentru anul al III-lea și al IV-lea de scólă, tractată de Ilie Gog, învĕțătoriu în Tresnea.
10. „Însemnătatea și transformarea banilor vechi și noi“, prelegere practică din matematică, tractată de Ioan Percea, învĕțătoriu în Vima mică.

Ședința a III-a Luni, 5 August la 9 óre a. m.

11. „Șaguna“, prelegere practică din istoria patriei, tractată de Ioan Georgea, învĕțătoriu în Bălan.
12. „Însemnătatea învĕțămêntului istoric și geografic“ în scólele poporale, disertațiune de G. Gavriș, învĕțătoriu în Ciceu-Giurgești.

Ședința a IV-a Luni, 5 August la 2 óre p. m.

13. Rapórtele comisiunilor.
14. Stabilirea budgetului pe 1886/97.
15. Propuneri.
16. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului adunărei generale.
17. Încheierea adunărei.

Se observă, că acei membri, cari nu vor participa la adunare vor fi pedepsiți conform hotărîrei adunărei generale, și totodată vor fi arătați superiorităților mai înalte pentru neglingință.

Fie care membru al reuniunei se îndatoresce a aduce cu sine atât taxele curente, cât și cele restante, ér acei membri, cari au lipsit în anul trecut dela adunarea generală districtuală fără a se fi justificat sunt obligați a aduce și pedépsa de 4 corónе statorită de adunarea generală din anul trecut.

În urmă se observă, că epitropiile parochiale sunt îndatorate, ca se provadă pe învĕțători cu spese de călĕtorie corĕspunḑĕtóre și cu diurne câte de 2 corónе de ḑi dín cassa bisericei.

Ciceu-Poeni, 23 Aprile 1896.

Comitetul central:

Alexandru Sighiartĕu, capelan, președinte.
G. Prigónă, secretar I.

Nota: Membrii comitetului central sunt poftiți la ședință ordinară pe 3 August la 4 óre p. m., fără a aștepta altă învitare specială.

Se fac membrii atenți, că până în Zilah pot călĕtorí cu trenul.

Adunarea generală a despărțĕmêntului XXXIII (Treiscaune) al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ținé *Marți, în 31 Iuliu st. v. la 2 óre p. m.* în sala scólei române gr. or. din opidul Brețcu după următoriul

Program:

1. Deschiderea adunărei prin directorul despărțĕmêntului.
2. Constatarea membrilor, înscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
3. Raportul subcomitetului și al cassariului, după care se va lua decisiunea, dacă acest despărțĕmênt abia înființat va mai puté subsista de sine, sau se va încorpora la despărțĕmêntul Brașovului din care a făcut și mai înainte parte.
4. La cas de a sĕ susținé despărțĕmêntul și mai departe alegerea unui actuar și defigerea locului ținerei adunărei generale proxime.
5. Închiderea ședinței.

Brețcu, 20 Iuliu v. 1896.

Dimitrie Coltofean,
director.

Diverse.

O rețetă pentru fumători. Persónele cari fuméză cu pipa sau țigareta, ar face mai bine sĕ caute ca ele sĕ fie cât se póte mai lungi. Relele nicotinei sunt în parte înlăturate când fumul ajunge la gură rece. Pipa și țigaretele scurte aduc la gură un fum cald și plin de baccile nesănĕtóse, cari irită buzele și gingiile, negresc dinții și produc adesea o crudă bólă cunoscută sub numele de „cancerul fumătorului“.

* * *

Japonezii și florile. Dacă e adevĕrat că cel ce iubesce florile nu póte fi om rĕu, atunci ómeni mai buni ca Japonezii în lumea întrégă nu sunt, pentru-că nicăiri nu se iubesc florile ca în Japonia. Japonezii sunt adevĕrați adoratori ai florilor. Japonezul petrece adesea óre întregi admirând o flóre, și florile jócă un rol mare în tóte mișcările mai însemnate ale vieții Japonezilor. Cireșii și persecii îi stiméză numai pentru florile lor. Nu că dóră nu le ar plăcea Japonezilor cerașele sau persecile, dară înainte de tóte prețuesc florile. Insĕ Japonezii nu au aceeași iubire pentru tóte florile. Așa d. e. pe trandafir nu pun preț mare, ceea-ce se explică așa, că ei nu prețuesc atât de mult mirosul la flori, ci mai tare admiră colórea lor.

* * *

Unde cãlĕtoresc mai mult? După o fóie germană specială pentru căile ferate au călĕtorit pe calea ferată în anul trecut: în Anglia și Irlanda 864 milióne; în Germania 483 mil.; în Francia 305 milióne; în Belgia 87 mil.; în Austria 85 mil.; în Italia 51 mil.; în Ungaria și Elveția câte 37 mil.; în Olanda și Rusia câte 33 mil. Mai mult se călătoresce așa dară în Anglia și Irlanda unde pe 100 locuitori cad circa 1282 călĕtori adecă un locuitoriu a făcut circa 23 de călĕtorii în decursul unui an. Urméză Belgia unde pe 100 locuitori cad 1426 călĕtorii, în Elveția 1259, în Germania 979, în Francia 796, în Olanda și România 795, în Austria 355, în Ungaria 214, în Italia 171 și în sfêrșit în Rusia 33.

Bibliografic.

A apărut:

„Dare de samă“ despre mersul societății pentru învĕțătura poporului român, biserica sf. Ecaterina din Bucuresci cum și despre mersul scólelor ei fröbeliană, primară și normală pe anul 1895—6 întocmită de Petru Garboviceanu, directorul scólelor. Bucuresci, tipografia „cărților bisericesci“ 1866.

— *„Biserica ortodoxă română“* acte oficiale și sinodale privitóre la cele întêmplate în biserica română în decursul lunei Maiu, revistă periodică eclesiastică a sântului sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române anul al XX-lea, Nro. 3. Iunie.

Loterie.

Sâmbătă, în 1 August n. 1896.

Budapesta: 84 5 65 54 42

Nr. 298/896 [86] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr.-or. din Sibiel, protopresbiteratul Sĕliştei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul împreunat cu acest post este de 300 fl. val. aust. ce se va solvi din lada bisericei şi cuartir natural în edificiul scólei.

Alesul învĕţător va fi obligat a ţiné Dumineca şi în sĕrbători strana în biserică, spre care scop se cere ca sĕ se presenteze înainte de alegere în biserică spre a'şi arĕta desteritatea sa în cântări.

Reflectanţii la acest post sĕ 'şi astérnă cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕlişte, 15 Iulie 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier**,
protopresbiter.

Nr. 286 Scol. [87] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale greco-orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român".

1. Berinţa împreună cu Cărpinişul, salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

2. Trestia, cu salariu de 300 fl., şi adecă 115 fl. din repartiţiune 185 fl. ajutoriu dela stat cuartir grădină şi lemne de incălḑit.

3. Valeni Somcuti, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Aceia cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta la s. liturghie.

Doritorii de a ocupa posturile acestea vor avea a-'şi aşterne suplicele lor concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral Cetăţii de pétră în terminul deschis, atrăgându-li se ateuţiunea la disposiţiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a VII-a *A)* „instituirea învĕţătoriului §§ 56—74".

Fênaţe, la 11 Iuliu, 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Nr. 364/896 [88] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos insemnate se eschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman"

1. Apoldul de jos, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. şi 30 fl. relut de cuartir.

2. Mercurea, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., 20 fl. relut de cuartir, ½ jugĕr de grădină şi 4 stângeni lemne de foc dela comuna politică din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

3. Poiana, *a)* un post de învĕţător eventual şi director cu salariu anual de 300 fl. ca învĕţător şi 100 fl. adaus pentru postul de director, 50 fl. relut de cuartir şi 20 fl. pentru grădină. *b)* un post de învĕţătóre cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei şi 20 fl. pentru grădină.

4. Gârbova, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei şi 4 stângeni lemne de foc din care e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere, a se presenta în o Dumineca ori sĕrbătóre la biserică pentru a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 13 Iulie 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

I Droc,
prot.

Nr. 100/1896 Of. ppresb. [89] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare poporale gr. or. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în ḑiarul „Tel. Rom."

1. Cheuchiş, cu salariu anual de 300 fl. din cari 100 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 200 ajutoriu de stat, cuartir şi, grădină.

2. Ciceu-Hăşmaş, cu salariu anual de 300 fl. din cari 150 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 150 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi lemne de foc.

3. Ciceu-Poeni, în afiliare cu parochia fórte apropiată Dobricel cu salariu anual de 300 fl. din repartiţiune de pe popor, cuartir, grădină, lemne de foc şi păşune la vite.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică.

4. Corueni, cu salariu anual de 300 fl. din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl ajutoriu de stat.

5. Gâlgău, cu salariu anual de 300 fl. din cari 54 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 246 fl. ajutoriu de stat, o odae de cuartir şi grădină.

6. Muncel cu filia Fălcuşa, cu salariu anual de 300 fl. din cari 121 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 179 fl. ajutoriu de stat, şi lemne de foc.

7. Osoiu, cu salariu anual de 300 fl. din cari 40 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 260 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.

8. Poiana-Blenchi, cu salariu anual de 300 fl. din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 26 Iuniu, 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu respectivele comitete parochiali, ca scaune scolari.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 646/896. [90] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea următórelor staţiuni învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, şi adecă:

1. Reşnov, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.

2. Poiana-mĕrului, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.

3. Codlea, cu un salariu de 300 fl.

4. Şîrnea, cu un salariu de 300 fl.

5. Moeciul-superior, cu un salariu de 300 fl.

6. Vlădeni, cu un salariu de 300 floreni, şi

7. Simon, cu un salariu de 300 fl. precum şi cuartir liber şi lemnele de lipsă.

Doritorii de a reflecta la vreuna din aceste staţiuni, au a-'şi aşterne cererile lor instruite conform legii în terminul prescris la subscrisul oficiu.

În Codlea, Vlădeni, Poiana mĕrului şi Rĕşnov cei-ce vor înfiinţa cor în 4 voci vor primí încă 50 fl. anual.

Zernesci, 24 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 325 [91] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Dobrei sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Lăpuşnic, cu salar anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne

2. Lăpugiul superior, cu salar de 300 fl. v. a.

3. Panc, cu salar de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.

4. Rădulesci, cu salar de 300 fl. v. a. şi cuartir.

5. Roscani, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne.

6. Stăncesci-Ohaba-Făgeţel, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

Inveţătorii vor fi îndatoraţi a ţiné strana în biserică Dumineca şi sĕrbătórea.

Reflectanţii, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre în terminul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Dobra, 9 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobrei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 602/896 [92] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Têrnavei, e escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom." şi anume:

1. Blăşel, salariu 300 fl., cuartir şi gradină.

2. Cetatea pe baltă, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Chesler, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc; acest post este împreunat cu cantoratul.

4. Fărău, salariu 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.

5. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.

6. Sĕlcud, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, vor avea a-şi aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) pănă la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 9 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 163/896 prot. [93] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Veneţia inferióră, postul de învĕţătoriu dirigent cu salariu anual 350 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc

2. Veneţia inferióră, postul de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc.

3. Cuciulata, postul de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 12 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco oriental al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 6338—1896 fsz5. [94] 1—2

Pályázat.

A boiza-kistalmácsi kerületi erdőőri állás betöltendő és e czélból pályázát nyitatik folyó évi Augusztus hó 21-eig.

A kelően felszerelt kérvények 1879-évi XXXI t. ez 37 §-a) fennti napig alolirottnál beadandók.

A kerületi erdőőr illetményei a következők: Fizetés 250 frt., lakpénz 50 frt., utiátalány 30 fr., és 20 ürkőbméter tüzifa.

Nagy-Szeben, 1896 Iulius 27-én.

a jár. főszolgabiró,
Fabriţius.

Nr. 56/896 of. paroch [95] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **zidirea scólei gr.-or. române** din **Blăşel** în protopresbiteratul „Têrnava" se va ţiné licitaţiune minuendă în **6/18 August 1896** la 1 óră p. m. în cancelaria oficiului parochial.

După preliminariu, preţul exclamării este de **2881 fl. 28 cr. v. a.** între care sĕ cuprinde şi materialul de cărămidă, pétră, var, ţiglă, năsip, lucrul cu carele, ce le prestéză poporul.

Doritorii de a lua acésta întreprindere sunt poftiţi a se presenta pănă la terminul indicat mai sus, în localul destinat, ér oferenţii a înainta ofertele lor la oficiul parochial gr. oriental din Blăşel împreună cu cauţiunea de 300 fl. v. a. fie în bani ori hârtii de valóre.

Planul şi preliminariul de spese, condiţiunile de licitaţiune şi informaţiunile necesari se pot vedé în fie-care ḑi la oficiul parochial subsemnat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Blăşel, (Balázstelke) 1/13 Iuliu 1896.

Zacheiu I. Sasu,
paroch şi preşed. comit. par.

Vidi:

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 638—896 [81] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de cl. a treia Zlagna, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Agnitei sĕ escrie de nou concurs cu terminul preclusiv de 30 de dile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de cătră comitetul parochial dau un venit anul de 440 fl. v. a.

Reflectanţii la acest post au a şi înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Agnita, 8 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
prot.

Publicaţiune.

Biserica gr.-or. din *Tilişca* vinde pe calea licitaţiunei publice partea sa — adecă 3 ḑile — din 15 ḑile din móra numită *„Ţichil"* aflătóre în comuna sus numită. Licitaţiunea se va ţinea în localitatea scólei gr.-or. din loc la **6 August 1896 st. v. la 4 óre p. m.** Preţul strigării e **240 fl. v. a.** Ori ce desluşire referitóre la acéstă móră dă oficiul parochial din loc.

Tilişca, 14 Iuliu, 1896 v.

Oficiul parochial.

[85] 2—3 **Petru Iuga**,
paroch.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83. Sibiiu, Joi, 25 Iuliu (6 August) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

In contra cui?

(C.) Inainte de a ne cugeta *cum* avem sĕ ne apĕram în contra tendințelor dușmanilor nostri, trebue sĕ-i cunóscem mai întâiu pe ei înșiși mai de aprópe.

Voim sĕ se scie odată pentru totdéuna următórele: Biserica nóstră este o biserică *per eminentiam* națională, astfel a fost până la nefericita desbinare, astfel este acum și *trebue* se fie și în viitor. Tot ce are națiunea nóstră mai prețios, limbă și caracter, constiență de ném, frumósele moravuri, tóte notele originale și le-a păstrat prin biserică. Biserica nóstră a avut în totdeuna afară de rolul seu de propagator al moralului creștinesc nefalsificat totodată și rolul seu cultural-educativ, de care — între grelele împregiurări, de cari din nefericire a fost părtașe — sa achitat cu destulă consciențiositate. Biserica este cum am ḑice „mirul“ némului nostru.

Este clar deci, că *dușmanii bisericei nóstre sunt toți aceia, cari atentéză la viéța némului nostru, la limba și moravurile nóstre, avênd subversive tendințe de amalgamisare, toți aceia cari atentéză la dogmele bisericei nóstre, la instituțiunile și organisațiunea ei.*

Mânecând din aceste puncte de vedere vom întâlni inimici o sumedenie. Mulțimea lor însĕ nu ne înfricoșază nici chiar sciindu-ne atât de puțin tari și de puțin organisați în contra lor, căci cunóscem forța vitală a bisericei și a némului nostru. Din acésta mulțime vom scóte pe vre-o câți-va la suprafață pentru ai remarca cum se cuvine, ca pe cei mai încăpătinați și mai primejdioși.

Primul și cel mai notoric dușman care *fățiș* și în continuu lucră în contra bisericei nóstre ortodoxe au fost și sunt conducĕtorii poporului magiar precum și instituțiunile cari direct și indirect le stau la disposiție. Corifeii acestui ném lovesc mereu în mirul némului nostru, în biserică. „Sĕ dĕrîmăm acéstă clădire sfântă, care vécuri de-a rêndul 'i-a nutrit moralicesce și spiritualicesce pe cei Valachi“... étă devisa lor nefastă! Și ghiarele acelora cari lucră avênd acéstă losincă sĕ vĕd de departe, sĕ vĕd din tóte faptele, din tóte legile, mai bine ḑis fărădelegile lor. *Ne-au lovit mereu, ne vor loví și în viitor, și dela noi, fii vécului acéstuia atârnă de a asigura démna existență a bisericei nóstre.*

Nu vom face la acest loc restrîns istorie pentru a arĕta exemple concrete, cu atât mai puțin nu, căci este atât de dureros a resfoí prin istoria patriei, și a bisericei nóstre, unde te întâlnesci cu mii de pagini negre aducĕtóre aminte de viforóse și pline de restriște ḑile. Tóte aceste pagine vorbesc de continue persecuțiuni, de un neiertat amestec al corifeilor poporului magiar în viéța bisericei nóstre, sau de un indiferentism brusc și de o tăgăduire a ori-cărui drept și sprijin.

Raportul de reciprocitate dintre guvern și biserica nóstră n'a fost nici când cel just și echitabil. O dovedesce fórte plastic acésta în deosebi evenimentele desfășurate în timpul mai recent, cari nu mai au caracterul abstinenței și al ignorării față de biserica nóstră ci sunt directe atacuri în contra ei, sunt menite de a distruge și surpa și suntînceputul la alte lovituri.

Cu introducerea faimóselor legi politice bisericesci termometrul pericolelor s'a urcat teribil pentru biserica nóstră, căci acele sunt codificarea ingerinței statului în afacerile curat bisericesci, ingerință îndreptată în deosebi în contra bisericei naționale române.

Parlamentul magiar, care aduce legi de acésta natură, se ocupă de câte tóte, numai de biserica nóstră nu. Când o face, e pentru a-i da o — lovitură.

Partidele politice, cari alcătuesc acest parlament sunt tóte dușmane bisericei nóstre. Și la acest loc nu putem în destul sĕ ne mirăm de naivitatea acelora dintre Români, cari légă nădejdi de acțiunile unuia dintre aceste partide, a așa numitului partid poporal. Acest partid, pus mai întâiu pe basa confesională, nu ne este nouĕ nici decât mai neînsemnat dușman ca celelalte, ba suntem póte în drept a afirma, că avem în deosebi față de acest partid lipsă de a ne apĕra.

Cu naționalitățile nemagiare biserica nóstră actualminte nu are sĕ se lupte, sau dacă da, sunt casuri sporadice. Sunt însĕ confesiunile, față de cari în deosebi trebue sĕ ne fie îndreptată atențiunea și între ele se distinge una, confesiunea catolică, care din nou dă palpabile semne de intoleranță.

Dintre tóte confesiunile ne-am dușmănit mai mult cu acésta. Ea a isbutit prin uneltirile ei a ne desbina, a descărca acest blăstĕm asupra națiunei nóstre și a încercat și de atunci încóce cu ori-ce prilegiu a ne slăbí. Acéstă confesiune își face trebșórele în ascuns căci dispune de atari insușiri, și ne este prin urmare ca dușman ascuns și secular cu mult mai periculos decât toți ceialalți.

Papa Leo cel bĕtrân 'și-a rostit din nou dorințele sale țesute de aviditate și egoism, cu mâna-i slăbită vrea sĕ clătine și zidurile altor biserici, el vrea sĕ trécă în purgator ca stăpânitor preste o lume fără margini, în care lume și noi cu biserica nóstră națională-română sĕ formăm un oaș frumos. De visurile imbecile și ilusiile de sinamăgire a bĕtrânului nu ne este témă, ba trecem zimbind peste ele; nu putem însĕ trece indiferenți preste faptul că confrații nostri, biserica română „unită“ își asiméză și apropiază așa de fără nici o reservă tóte acele dorințe, se încălḑesce de ele așa de peste mĕsură pășind astfel fățiș în seria dușmanilor nostri.

Sciam noi ceva despre o aversiune nutrită de biserica surorá în contra nóstră, sciam de dorințele celor din giurul ei de a căuta cértă istorică și dogmatică, de dorințele de a provoca conflicte locale în poporul desbinat, — tot calități insușite prin influința bisericei catolice, dar am tăcut la tóte. Scoși însĕ din paciența și indulgența avută până acum în deosebi din considerațiuni pentru liniștea în poporul nostru și așa destul de agitat, dar ajunși la convingerea, că tăcerea este în absolutul defavor al bisericei nóstre, declarăm, că nu vom mai tăcé, ci ne vom face datorința de intransigenți apĕrători ai bisericei nóstre. Atârnă firește dela ei, dela neîmblânḑiții conducĕtori resp. sfătuitori ai credincioșilor de confesiune gr. catolică de a ne avé pe viitor prieteni sau dușmani. *Și noi pace voim, și în interesul păcii vom munci, — acésta bine sĕ 'și-o însemne.*

Ca ultimul dintre dușmanii mai eclatanți ai bisericei nóstre amintim presa. O parte chiar din presa nóstră română debutéză bucuros cu invective și neadevĕruri, la adresa bisericei nóstre și a conducĕtorilor ei. Vom sci lua și față de acéstă presă mĕsuri mai radicale în viitor.

Acestea am ținut a le expune credincioșilor nostri la acest loc, rugându-i a cumpĕní bine și a-și trage fiesce carele conclusiunile. *Sĕ muncim, sĕ ne apĕrăm, căci* — cum am ḑis — *este timpul suprem!*

La afacerea metropolitului primat din România. După-cum aflăm din „Epoca“ dela 20 Iuliu a. c. guvernul n'a avut alt scop cu destituirea lui Ghenadie din scaunul de metropolit primat al României, decât așeḑarea în acel scaun a episcopului Parthenie, în care acela a aflat un mare aderent al partidului liberal și supus cu totul guvernului, ér causele destituirei metropolitului Ghenadie, sunt ficțiuni pentru ochii lumii. Guvernul însĕ a dat de atari pedeci cu privire la Parthenie încât nu-l va puté deocamdată pune pe acesta în scaunul metropolitan. De aceea acum umblă după un alt episcop, care ar primi condițiunile dênsului. Se ḑice, că s'a dimis în pertrectări cu fostul metropolit-primat Gheorghian, dar acesta a refusat.

Tot „Epoca“ scrie:

Comunicarea Sinodului. Metropolitul Iosef al Moldovei, în numele Sinodului, a comunicat tuturor bisericilor ortodoxe autocefale surori, causele cari au pricinuit caterisirea metropolitului primat.

In acéstă circulară, e de notat mai întâi în ce mici amĕnunte întră președintele

---

FOIȚA.

Insemnătatea meseriilor pentru poporul român.

(Urmare.)

Cel ce pórtă meseria și negoțul cu sîrguință și cu pricepere, aceste dóue „vine de aur“ îl și ridică la o stare bună și fericită.

Meseriașii și neguțătorii forméză clasa de mijloc a societății omenesci, ei stau între ómenii învĕțați și economii de câmp și de vite. Meseriile sunt superióre agriculturei. Avuțiile cele mai multe sunt în mânile lor, de aceea cu drept cuvênt sĕ póte ḑice, că meseriile și negoțul sunt „vine de aur“ și că „cel ce are e meserie are și avere“.

Cel ce are copii și n'are pămênt, decât sĕ mai împartă pămêntul între ei, mai bine face sĕ-i împartă pe ei la deosebite meserii și sĕ lase numai pe unul doi la lucrarea moșiilor.

Aplicându-se însĕ la meserii mai mult copii sĕraci, cum sĕ și întêmplă de present la noi, acestia nu vor da un avênt mai mare industriei nóstre, ci modestele lor meserii vor fi mai mult o căpătuială individuală pentru ei.

Lucrurile, productele meseriașilor sĕ plătesc cu mult mai bine decât lucrurile economilor decât productele brute, crude.

Socotiți Dvóstră numai la aceea cât pămênt vĕ trebue și cât lucru, câtă ostenélă până sĕ faci d. e. 100 fl. din bucate, din fân sau din lemne.

Sĕ luăm un exemplu.

Unui lemnar îi trebue sĕ ostenésoă la munte pe locuri rele, prin ploi și vifore 2—3 ḑile cu carul cu boi până sĕ aducă la jógări groși de 4 fl. Groșii după ce sunt tăiați la jógăr și sunt preschimbați în scânduri, au îndată, scêndurile, preț mai mare, cu tóte că jógărul (ferestreul) e o meserie de trépta de jos. Étă dar că până când un om cu carul cu boi în 2—3 ḑile a adunat groși în preț de 4 fl. jógărul în $^1/_3$ de ḑi a ridicat prețul lor d. e. cu 2 fl.

Groșii prefăcuți în scânduri au acum prețul de 6 fl. Omul merge cu scândurile la tîrg și le vinde cu 8 fl. Sĕ ne dăm dar séma câtă ostenélă și cât timp 'i-a trebuit lui până sĕ-'și câțtige cni 8 fl., și étă cât: 2 ḑile 'i-a trebuit până să taie și sĕ aducă groșii la jógăr, o ḑi 'i-a trebuit acolo îi una la tîrg, cu totul 'i-a trebuit lui 4 ḑile și în aceste 4 ḑile a câștigat el 8 fl. și e mulțămit omul carele cu carul cu doi boi póte agonisi pe ḑi 2 fl.

Măsariul, carele a cumpĕrat scândurile cu 8 fl. dacă lucră la ele 4 ḑile și preschimbă scândurile în uși, ferestri, mese, scaune sau și altfel de mobile, lucrurile lui făcute din acele scânduri prețuesc cel puțin 20—25 fl. étă dar că el câștigă după lucrul lui 3—4 fl. fără sĕ umble cu carul la munte plouat și rĕu hrănit, ci în casă și bine hrănit.

Astfel e cu tóte lucrurile măestrite, ele sĕ plătesc cu mult mai bine decât cele firesci, deși cele firesci încă sĕ câștigă cu destulă ostenélă.

Dacă stă lucrul astfeliu, sĕ nasce acum întrebarea: óre pentru-ce s'au ferit Românii până acum de meserii? care sĕ fie causa? Lenea sau neîndemânarea? Nici una nici alta! Poporul român nu e un popor leneș! Nu! pentru-că de când l'a lăsat Dumneḑeu pe pămênt a trăit și trăiesce și aḑi din sudórea feții sale muncind la lucrurile cele mai grele: la agricultură, la lemnărit, la băeșit ș. a. de feliul acestora, pe cari le supórtă cu stăruință.

Neîndemânatec încă nu este poporul nostru.

Sĕ ne uităm numai la frumósele lucruri ale industriei de casă eșite din fantasia și din harnicile și măestrele mâni ale femeiei române. Industria casnică a fost desvoltată la Români din timpurile cele mai vechi.

În vechile instituțiuni ale României sĕ ḑice:*)

„Atunci aveam nevoe de prea puține obiecte din afară. Țeranca română era fabricantul tuturor obiectelor necesare vestmêntării familiei sale. Ea cu cânepa, inul și lâna dela vitele sale își căpătuia tóte vestmintele necesare pentru ai casei. Pe culme în casa țĕrancei române se vedea aceea, că era măestros lucrat de propriile ei mâni: marame, brobodele, covóră, velnicul cel cusut cu flori și cu fluturași; se vedeau: fotă, scurteică și trêmbele de pânză. Romăncuța prepară cămașa ițarii cióreci, minténul, sumanul, sarica, zechea și ghelea bărbatului sĕu; éră vestmintele de pat: lepedeele și numĕrósele perini cu flori de arniciu măestrite, împodobiau căscióra ei cea simplă și curată.

(Va urma).

---

*) Ioan Brezean: „Vechile instituțiuni ale României“, pag. 47.

Sinodului pentru greşeli de fórte minimă importanţă, pretextênd spre exemplu că metropolitul Ghenadie, a păcătuit, impunênd archidiaconului sĕu sĕ cânte către uşile împărătesci sau sĕ rostéscă alte anume cuvinte decât cele scrise în sfânta scriptură.

In chimb însĕ, pentru ceea-ce ar constitui adevĕratele pĕcate, pentru ceea-ce singur ar fi putut atrage o seriósă pedépsă asupra metropolitului primat — dacă acusările ar fi întemeiate — circulara Sinodului e aprópe mută şi pĕcatele sunt înşirate, dar nu precisate.

Faţă cu ce stă scris în sentinţa Sinodului şi cu ce stă scris acum în circulară suntem departe.

Dar lucru cu desĕvêrşire curios este ştergerea din circulară a pĕcatului celui mai îngrozitor ce se aducea metropolitului Ghenadie *acela că ar fi fost în relaţiuni strinse cu un ocnaş.*

Corespondenţa cu Damaschin, cumpĕrătórea unor scrisori compromiţĕtóre dela ocnaşul Mărgărit, étă pîra cea de căpetenie ce s'a adus metropolitului Ghenadie, şi Sinodul nu s'a sfiit câtuşi de puţin sĕ ia acéstă pîră drept bună şi pe temeiul ei sĕ pronunţe caterisirea metropolitului. Ceva mai mult, crima acésta părea aşa de bine dovedită pentru Sinod, încât „Voinţa Naţională“ publica chiar în colónele sale tótă corospondenţa cu ocnaşul.

Prin ce minune dar, nu se mai pomenesce nimic despre faptul cel mai grav? In urma căror întêmplări Sinodul, care prin sentinţa sa făcea din Ghenadie metropolitul tovarĕşul unui ocnaş, nu *înregistrézǎ acest fapt* în circulara sa de acum către celelalte biserici autocefale surori?

Recunósce óre Sinodul şi el tocmai acum că s'a întemeiat pe operile unui plastograf spre a osândi un nevinovat? Aşa trebue sĕ fie, altmintrelea nu mai încape îndoială, că ar fi trecut şi faptul cu ocnaşul Mărgărit în sarcina metropolitului Ghenadie.

Dar în acest cas se nasce întrebarea: Ce se face cu plastograful? Rĕmâne el procuror la Casaţie şi stăpânul sĕu ministru al justiţiei?

Nisuinţele judaismului. Rabinerii din Praga publică o gazetă jidovéscă cu titlul: „Cronica jidovéscă“. In unul din nrii mai noi al confratelui gazetelor din Budapesta puterea universală a judaismului este înfăţişată în următoriul chip.

„Noi (jidanii) poporul ales alui D-ḑeu, trebue sĕ avem consciinţa, că jidovime a trebue sĕ ajungă la convingerea, că judaismul însémnă credinţă şi putere universală“.

Nu trebue sĕ mai ajungă, căci a ajuns deja şi mai ales a ajuns şi s'a convins despre acésta Ungaria liberală, — observă „Dreptatea“, ér noi mai adaugem şi atragem atenţiunea papilor: cu cine au a se lupta pentru putere universală luméscă. Deci, va fi mai bine ca papii sĕ se adreseze cu enciclice către ovrei pentru convertirea lor decât sĕ umble după proseliţi în sinul celorlalte biserici creştine şi în special în sinul bisericei orientale, carea accentuăm şi de astădată, represintă singură adevĕrata biserică alui Iisus Christos.

Ministrul de justiţie Erdély a comunicat banului Croaţiei, contelui Khuen-Hedervâry un ordin cu privire le căsătoriile ce le încheie supuşii ungari pe pămêntul Croaţiei. Conform acestui ordin tóte căsătoriile aceste sunt a se comunica şi forurilor administrative ungare sub pedépsa de 3 luni temniţă şi amendă în bani pănă la 1000 fl.

Adunarea generală

a Asociaţiunei transilvane, despărţămêntul III al Seliştei.

(Urmare şi fine.)

Urmând la ordinea ḑilei prelegerile, dl Romul Simu, învĕţător în Orlat vorbesce despre risipă şi lux, dl Dumitru Lăpădat, învĕţător în Sĕlişte despre însĕmnătatea meseriilor, ér dl Ioan Chirca, vice-notar în Sĕlişte despre „înfiinţarea unei economii de model în mărginimea Sibiiului.“

Tóte prelegerile aceste despre obiecte atât de bine alese au fost cu multă pricepere espuse şi ascultate cu luare aminte în deosebi de massa poporului către care erau adresate.

Îmi permit înse o observare. E bine ca în prelegerile poporale sĕ se scótă în relief relele ce grasséză în viaţa poporului nostru, căci fireşte numai astfel pot fi indigitate modurile de suprimare ale acestora, dar se nu se esagereze în espunerea acestor rele. Nu póte fi deci la nici o întêmplare admisibil ca o prelegere se fie în cea mai mare parte a ei o tânguire, o condamnare totală a presentului, o tristă melodie după vechiul clişeu:

„Vai de românul seracul
Dă tot îndĕrĕt ca racul.“..

Pentru ce acéstă înduioşire şi aceste accente de pesimism?

Şi apoi încă ceva! Nu forméză numai economia singurul teren de va fi esploatat pentru prelegeri poporale. Ba alegêndu-şi mai mulţi inşi teme din aceeaşi branşă, se póte uşor întêmpla ca disertanţii se cadă în pĕcatul tautologiei, predând, — ca şi în casul de faţă — publicului aceleaşi idei, ba până şi aceleşi frase. Pentru ce nu se scot bună óra ebiecte şi şi învĕţături şi din viaţa religiósă-morală a poporului? Étă deci o curiósă dar şi caracteristică constatare! Firesce aci ar trebui se fie activi şi preoţii români şi se nu lase tótă grija în cârca învĕţătorilor. Cercul Sĕliştei are preoţi destul de destoinici şi în fruntea lor un protopresbiter. Sperăm că pe anul viitor nu-şi vor uita de datorinţa lor şi în acéstă privinţă.

Dar se reieu firul şedinţei.

După terminarea celor trei discursuri dl director Dr. Lemény mulţumesce tuturor disertanţilor pentru deosebitul zel desvoltat în interesul despărţĕmêntului şi în deosebi a poporului adunat.

Urméză la ordinea ḑilei raportul comisinnei de trei. Raportorul dl prim pretor Drăghici comunică mai întâiu, că lansând trei liste de conscriere a membrilor, acésta a avut următorul resultat momentan: au incurs cu lista primă (Gurarîului) suma de 165 fl., la cari comuna Gurarîului a contribuit 100 fl. ca membru pe viaţă; cu lista a doua (Tilişca) 15 fl.; cu lista a treia 75 fl.

Referitor la raportul comitetului, dl Drăghici, în calitate de paportor al comisiei de trei propune, ér adunarea generală primesce următórele:

1. Se ia cu plăcere la cunoscinţă raportul comitetului, care dovedesce că comitetul s'a achitat cu deosebit zel de datorinţele sale, pentru ce se şiaduce mulţămită întregului comitet şi îndeosebi directorului.
2. Se apróbă raţiociniul cassariului.
3. Adunarea însărcinéză comitetul a urma şi în viitor aceeaşi activitate cu privire la susţinerea şi înfiinţarea agenturilor.
4. Se decide înfiinţarea unei biblioteci poporale în Gurarîului, care e a se compune din cărţile esistente la părintele Ioachim Muntean şi din alte cărţi ce sunt a se procura din suma de 10 fl. care spre acest scop se votéză.
5. La invitarea comunei Tilişca proxima adunare generală sĕ se ţină acolo.
6. Adunarea atrage atenţiunea comitetului asupra însemnătăţii prelegerilor poporale şi 'l rógă ca pe viitor se alégă astfel de teme, cari sunt potrivite cu împregiurăriie locale din comuna în care se ţine adunarea.

După enunţarea propunerilor de primite de către president, urméză, un fórte interesant punct din ordinea de ḑi. Impărţirea celor 2 prĕmii de câte 1 galbin destinate pe sama acelor femei, cari au cele mai bine îngrijite grădini de legume din cercul Sĕliştei. Referentul comisiunei esmise în acéstă causă, dl notar Henţ împărtăşesce, că comisia a eşit la faţa locului şi a examinat grădinile tuturor concurentelor, aflând dintre acele mai bune şi mai demne de premiat grădinile dómnelor Maria Iosif din Aciliu, Neaga Iosof din Tilişca şi Maria Chirca din Sĕlişte.

Adunarea apróbă părerea comisiei şi decerne premiul prim dómnei Iosof, ér galbinul al doilea îl imparte între celelalte două concurente.

La ordinea ḑilei fiind propunerile dl Dumitru Lăpĕdat învĕţător în Sĕlişte propune ér adunarea primesce unanim următórele:

Adunarea generală însărcinéză comitetul despărţĕmêntului, ca acela se intervină la comitetul central pentru căutarea căilor şi mijlócelor de a se scóte cât mai curênd de sub tipar o carte de cetire pe séma scólelor industriale, care carte sĕ fie lucrată pe basa planului de învetămênt pentru acele scóle.

Acest conclus face multă onóre propunĕtorului şi despărţĕmêntului peste tot, care arată atât de mare interes faţă de progesul pe terenul industrial.

Ca ultim punct din ordinea de ḑi urméză demisiunea presidentului. Dl Dr. Lemény comunică membrilor, câ fiind silit a părăsi cercul Sĕliştei în urma noului seu post ce 'l ocupă ca asesor consistorial în Sibiiu, în sensul regulamentului nu mai póte fi directorul despărţĕmêntului ca neaparţinĕtor acestui despărţĕmênt şi rógă adunarea al absolva de acest onorific post, mulţămindu-i totodată pentru încrederea de până acum. Adunarea rógă înse pe dl Lemény prin rostul părintelui Ioan Manta din Gurarîului, ca se binevoéscă a mai conduce incă un an (restul periodului) despărţĕmêntul, avêndu-i ai da mână de ajutor şi dl subdirector Dr. Calefar.

Dl Lemény primind acéstă invitare mulţumesce locuitorilor comunei Gurarîului pentru frumósa ospitalitate şi marele intercs; doresce ca acésta adunare sĕ-şi aiba resultatele dorite şi urme neperitóre în comună şi declară adunarea de închisă între aclamări de „*sĕ trăéscă*“ din partea publicului.

După adunare a urmat banchetul la care au luat parte preste o sută de persóne. Toastele firesce n'au lipsit, ér dibaciul bard dela Dobârca, vestitul „ţimbulaş“ a delectat pe meseni cu melodii naţionale mărginenesci, cu doinele „din ḑile“.

După masă s'a încins o veselă petrecere cu dans în umbrósa grădină de la „Móra lui Arsenie“, care a durat până în amurg. O mare parte a publicului a mers la casa vrednicului proprietar din Gurarîului, la dl Ilie Măcelariu, pentru de al felicita de ḑiua onomastică. Numai târḑiu, după ce sórele se ascunsese de mult după „Pétra-Gurguiata“, începură a se depărta trăsurile cu publicul şiruri-şiruri din comună, lăsând pe „cei mai de casă“ a continua de-a-binele veselia sub auspiciile ospitalilor mecenaţi.

După cum uşor reese din cele descrise adunarea generală din Gurarîului a succes pe deplin. Laudă comitetului comunal, laudă notarilor, preotului şi învĕţătorilor din acéstă vrednică comună românéscă. Fie ca ea şi de altele se fie imitată!

Ciuciuleţ.

O metamorfosă.

În „Egyetértés“ dela 2 August c. am dat preste o scire publicată sub titlul *„Schimbarea lui Lucaciu“*, despre care n'am fi sciut ce sĕ credem, că óre este numai o născocire şovinistă, ori este adevĕrată, dacă nu am fi cetit şi într'o corespondenţă a „Tribunei“ dela Baia-mara, aceleaşi minuni, ce confirmă cuprinsul notiţei fóiei ungurosci.

Vom reproduce şi una şi alta, lăsând, ca bunul simţ al cetitoriului şi judecata sa sănĕtósă sĕ dea verdictul.

Étă ce scrie „Egyetértés“ sub titlul amintit:

„In Şişeşti, domiciliul vestitului archiagitator român Vasile Lucaciu s'a sĕrbat cu mare pompă festivă mileniul magiar. Serbarea a presidat-o Dr. Vasile Lucaciu în presenţa căruia scolarii de acolo, împreună cu părinţii lor şi împreună cu preşedintele serbărei (Lucaciu) au cântat cu mare însufleţire pe *„Isten áldd meg a Magyart“* şi *„Szózat“*-ul magiar. Unul din cei de faţă a întrebat pe Dr. Lucaciu: „Ce este asta părinte?“ Ér Lucaciu 'i a rĕspuns: *„Tempora mutantur“*.

Până aci din „Gazeta Trans.“, carea şi ea reproduce unele pasage din corespondenţa publicată în „Tribuna“ de Sâmbătă.

Noi publicăm întrégă acea corespondenţă aşa precum o publică „Tribuna“.

Étă-o:

Din giurul Băii-mari, 20 Iuliu a. c.

Onorată Redacţiune!

Ţinuta politică a Românilor din acest giur în anii precedenţi era în genere corectă şi înălţătóre de inimă, căci mic şi mare ca o falangă nebiruită da piept cu tot ce era amenintător pentru causa românéscă. Aḑi însĕ o decadinţă periculósă se póte observa la unii dintre noi, căci vedem preoţi şi dascăli cari se întrec unii pe alţii întru glorificarea milleniului unguresc în biserică şi scólă şi întru cererea ajutorului dela stat spre întregirea salarielor docenţiale: dau estmod pumnalul în mâna inimicului secular, ca sĕ ni-'l înfigă în piept, căci, — veḑi Dómne, — noi nu suntem destoinici a ne susţiné — avisaţi numai la puterile nóstre, — sĕrmanele nóstre institute culturale! Câtă ironie a sorţii:...

Din întêmplare 'mi-a căḑut la mână numĕrul 26 din a. c. al fiţuicei oficióse comitatense: „Szatmármegyei Közlöny“ în care pretorul cercual laudă şi înalţă până la nori pe unii preoţi şi dascăli de ai nostri: şi sciţi pentru ce? Pentru ţinuta lor patriotică observată faţă cu serbarea milleniului unguresc, căci vorbind şi lăudând sĕrbările scolare millenare ţinute în scólele nóstre romàne, între altele ḑice: „.... *Hasonlóan Szakállosdombó, Kékes-Oroszfalu* etc. *községekken, hol a tanköteles gyermekek hazafias magyar költeményeket szavaltak, a lelkészek és tanitók meleg szavakkal ecsetelték az ezredéves ünnepély czélját, Magyarország ezredéves fennállása jelentöségét*“.... Onóre excepţiunilor, cari nu sunt avisaţi la atari laude!...

Causa acestei decadenţe periculóse pe aici în genere e cunoscută. De când cu reîntórcerea fostului membru marcant de odinióră al comitetului naţional **Dr. Vasiliu Lucaciu** la Şişesci, inimile multora s'au înfiltrat de bóla contagiósă a aşa numitei **„împăcări“** cu vrăşmaşii nostri seculari; căci aḑi — durere — ocupă din ce în ce tot mai mult teren principiul, că *trebue sĕ ne apropiem de Magiari şi sĕ ne împăcăm cu dênşii*, căci acésta o pretinde **binele nostru** al tuturor. Pe basa căruia program sĕ fie acésta? — nu se spune.

Spre justificarea celor expuse — ca sĕ fie odată lumină şi lumea sĕ nu órbece în întunerec, — mĕ provoc la următórele fapte adevĕrate:

a) cu ocasia serbării millenare în scóla din **Şişeşti**, băieţii scolari au declamat poesii patriotice magiare şi au cântat pe unguresce de cugetai că eşti în Kecskemét. Acésta în presenţa preotului **Dr. Vasile Lucaciu**, *care a presidiat acea serbare millenară;*

b) în adunarea generală scolară ţinută în luna Maiu a. c. la **Dăneşti** în causa întregirii salarielor învĕţătoresci, prin ajutóre de stat la 300 fl. (presenţi mai mulţi preoţi notari şi pretori cercuali) dl director al scólei *Dăneşti-Bontăeni* **Dr. V. Lucaciu**, s'a declarat gata a primí *200 fl., ajutor dela stat*, pentru acea scólă, făcênd observarea naivă: „sĕ nu fie apoi acel ajutor ca şi calul troian, care sĕ ascundă în interiorul seu soldaţi înarmaţi“.

Videant consules! Unii dintre preoţii presenţi 'i-au urmat lui.

c) părintele dela **Şişeşti** s'a declarat nu mult după reîntórcerea sa către un coleg al seu (D. C.), că ḑiarul **„Tribuna“** a *încetat a fi fóie seriósă*, că abia dispune de 5—600 abonenţi, şi are sĕ încete; **însĕ va apare cât mai curênd un ḑiar nou în Transilvania, cu program mai sănĕtos** spre a apĕra *marile interese naţionale.*

Am dorit a le expune tóte aceste ca fapte adevěrate, spre orientarea publicului român. De aci va afla, că — zĕu — de când sĕ simte *zefirul brotist* pe aici, trebile nu ne merg chiar bine.

Rĕspunderea însĕ va sĕ o pórte acela, care gerându-se a fi conducĕtor *adevĕrat* — cu scirea conduce la rĕu pe frații sei Români.

La acéstă corespondență rĕspunde Dr. Lucaciu într'o telegramă adresată „Tribunei", în care dice: „tótă corespondența despre mine e falsă, tendențiósă" etc.

La acésta reflectéză „Tribuna":

„Sĕ fie asigurat părintele Lucaciu, că noi vom fi cei dintâiu, cari ne vom bucura dacă corespondența din cestiune se va dovedi nu numai „falsă și tendențiósă", ci absolut neadevĕrată".

Bine ar fi!

Statute

pentru înființarea, sporirea și administrarea fondului de bucate al parochiei gr.-orientale române din comuna........

(Urmare și fine.)

Articolul VI.

Disposițiuni generale și transitorie.

§. 49.

Bucatele câte nu s'ar putea da împrumut până la finea lui Iuniu, acelea înainte de întrarea secerișului, când bucatele se plătesc bine, tóte sĕ se vêndă și banii încurși sĕ se păstreze în cassa fondului până la proxima recoltă, ér în tómna aceluiași an, când bucatele sunt eftine, pe acești bani sĕ se cumpere alte bucate nóuĕ pentru fond.

§. 50.

Dacă în tómna cutărui an nu s'ar putea cumpĕra alte bucate nóuĕ pentru fond, atunci banii încurși după bucatele vêndute se vor depune prin epitropia parochială la careva institut de credit și economii designat de comitetul parochial, dar numai pe termin până la proxima recoltă, când scoțêndu se, în suma lor se va încerca a se cumpĕra ér bucate nóuĕ pentru fond.

§. 51.

Fiindcă bucatele cari stau mai mult timp scad în cantitate în mod însemnat, care scădĕmênt ar cădea neapĕrat în defavorul epitropilor, la încheerea rațiocinului totdéuna sunt a se decomputa în scădĕmênt ca erogațiuni 2% din bucatele aflătóre în natură în fond în defavorul fondului.

§. 52.

Cu privire la acoperirea speselor împrumutate cu păstrarea și manipularea bucatelor, se prescriu deocamdată următórele:

1. Până când fondul va ajunge la cantitatea de..... ferdele, bucatele se vor păstra la casa parochială în lădi spre a căror procurare în tómna fiecărui an se va întreprinde între parochieni o colectă de bani, bucate și lemne, ér în cât acésta ar rĕmânea fără resultatul dorit, aceste spese după putință se vor acoperi din cassa bisericei.

2. Trecênd fondul peste .... ferdele, de aci înainte o quartitatea menită pentru sporirea capitalului în tot anul se va fructifica separat până când va ajunge la o valóre în bani suficientă din care sĕ se pótă ridica un edificiu (magazin) corespundĕtoriu pe grădina parochială spre păstrarea bucatelor întreprindêndu-se până atunci și colecta amintită sub punctul 1. spre acest scop și păstrêndu-se bucatele până atunci tot la casa parochială.

Ridicându-se acest edificiu și provĕdêndu-se fondul cu tóte cele necesare pentru administrarea bucatelor, acéstă cantitate se va adauge ér la capital pentru sporirea aceluia.

§. 53.

Incât pentru alte disposițiuni privitóre la administrarea averei acestui fond, se va conforma disposițiunilor cuprinse în regulamentele aduse de corporațiunile nóstre bisericesci superióre.

§. 54.

Statutele de față se pot modifica numai prin sinodul parochial, cu escepțiunea §-lui 7, fiind presenți dóuĕ terțialități (²/₃) din toți membrii sinodului și numai prin un conclus adus cu maioritate de dóuĕ terțialități a voturilor membrilor presenți.

Modificarea regulamentului nu se póte însĕ decide definitiv în prima ședință convocată spre acest scop decât numai în principiu, arĕtându-se detaiat și motivele din cari ar urma necesitatea modificărei.

Modificarea definitivă a Statutelor se póte deci decide numai într'o altă ședință convocată conform disposițiunilor Statutului organic; dar și valórea acestei modificări atêrnă dela aprobarea consistoriului concernent arĕtându-se și acolo motivele necesității de modificare.

Propunerile de modificare pot veni numai prin o cerere subscrisă de o terțialitate (¹/₃) a tuturor membrilor sinodului parochial presentată președintelui comitetului parochial, séu dela însuși comitetul parochial.

Nefiind presenții dóuĕ terțialități a membrilor sinodului parochial la ședința în care se decide numai în principiu, modificarea Statutelor, cât și la ședința în care se decide definitiv modificarea acelora, se convócă câte o altă ședință spre acel scop, în care se aduc apoi concluse valide prin maioritate de dóuĕ terțialități de voturi a membrilor presenți.

§. 55.

Regulamentul acesta întră în valóre de drept îndată după aprobarea lui din partea consistoriului concernent și după publicarea lui pentru membrii acestei parochii.

Nr.... Sin. par.

Votat de sinodul bisericei greco-orientale române din parochia .... în ședința sa ordinară ținută la....

Noutăți.

† Locotenent mareșal campestru Teodor Galgóczy de Galantha, comandantulcorpului al 12-lea de armată, a reposat, după-cum am anunțat, Marți în 4 l. c. în vêrstă de 62 de ani. Reposatul a suferit timp îndelungat de astmă și plumâni. In dênsul perde armata comună pe unul dintre cei mai destoinici generali. Inmormêntarea va fi Joi la órele 4 p. m. Din necrologul ce ni-se trimite de către comanda militară semnăm următórele date biografice. S'a născut la 20 Iulie 1834 în Pojon. După terminarea scólelor militare din Graz a făcut o frumósă și grabnică carieră. In vêrsta de 25 de ani a devenit deja căpitan. In anul 1879 a devenit colonel și proprietar al unui regiment de husari. A fost pe urmă divisionerul diferitelor regimente de infanterie, ér la anul 1893 chemat la Sibiiu ca comandat al corpului al 12-lea de armată în locul reposatului Svetenay. In anul 1893 Maiestatea Sa l'a distins cu degnitatea de consilier intim.

Necrologul încheie astfel: „Locotenent-mareșalul Galgoczy avea o inimă caldă pentru toți, un caracter nobil, era un nobil în adevĕratul ințeles al cuvêntului".

* * *

Mare nenorocire causată prin explosiune, s'a întêmplat în 30 Iuliu a. c. în Cinci biserici (Pécs), pe la órele $8^1/_2$ a. m. într'un deposit de materii explosibile. Anume neguțătoriul Köszl Iános între alte materii explosibile a ținut sub încuetóre în casa wertheimiană în ascuns și vre-o 20 Klgr. pulvere de pușcă. La timpul indicat avênd de umblat în casa wertheimiană, a lăsat ușa deschisă și din nebăgare de sémă și-a aruncat capĕtul țigaretei ardênde în cassă, așa spun foile magiare, și a cădut pe pulverea de pușcă, carea momentan s'a aprins și a produs o sguduitură teribilă de tot edificiul colosal s'a cutremurat, tóte ferestrile s'au spart, și multe obiecte dimpreună cu tóte celelalte materii explosibile, rachete etc. s'au aprins făcênd daune teribil în avere și în viéță de ómeni. Până acum au murit 8 ómeni, mai mulți se luptă cu mórtea și și mai mulți sunt cei răniți, mai grav ori mai ușor. In tot casul, aci e de vină și poliția, care permite a se stabili astfel de deposite periculóse în locuri atât de cercetate în mijlocul orașelor în apropierea piețelor.

* * *

Atentat cu dinamită asupra mormêntului lui Stambuloff. Până unde merge rusofilia, turbarea, nerecunoscința și sacrilegiul bulgarilor față de cel mai mare patriot al lor în timpul mai nou Stambuloff, s'a dovedit în modul cel mai isbitoriu în nóptea dela 2 August, când nisce criminali încă necunoscuți au sĕvêrșit un atentat cu bombe explosive asupra mansoleului aceluia. Crucea a fost distrusă, de asemenea și îngrăditura. Însuși cosciugul n'a fost atins. S'au aflat la fața locului bombe, cari n'au explodat.

Triste semne pentru Bulgari!

* * *

Societatea „Petru Maior", a tinerimei române din Budapesta este restituită în drepturile sale prin ordinul ministerial de sub Nrul 320, comunicat în diua de 2 August președintelui acestei societăți, dlui Drd Florian Muntean.

Tinerimea are motiv sĕ se bucure de redobêndire.

* * *

Rușii religioși. În era acésta a „liberalismului" ne cade bine, când aflăm și despre lucruri folositóre și menite a regenera respective de a susținea viéța morală în popor, dar mai cu samă în păturile sociale mai culte ale omenimei. Durere însĕ, că și faptul ce voim a'l anunța, nu s'a ivit în o țéră „liberală" mai întâiu, ci într'o țéră despre care suntem dedați a vorbi numai cu dispreț, cu ură și cu gravamine, că nu primesce liberalismul atât de mult lăudat de cei ce l profeséză respective îl exploatéză în favorul lor și în detrimentul popórelor. E vorba de o *biserică mobilă*, ce s'a construit într'un vagon pe linia ferată fórte lungă ce trece peste pustietățile Siberiei în orientul cel mai îndepărtat. Anume guvernul rusesc, consciu de datorințele sale față de biserica și față de trebuințele religionare ale țĕrei, a dispus ca un vagon dela trenul ce trece prin Siberia sĕ fie prefăcut în biserică, unde călĕtorii și în decursul acestei călĕtoriii îndelungate, mai cu sémă cei bogați (căci cei sĕraci nu pot face călĕtorii așa îndelungate) sĕ afle mângăierea sufletéscă. Acéstă biserică mobilă a costat 25000 ruble Preotul și cantor-crâsnicul au cabine separate de locuință în apropierea bisericei mobile. Cu deosebire altariul e frumos fiind cioplit artistic în lemn de stejar, ér păreții sunt ornați cu icóne de-asemenea artistic executate și frumóse. Memento liberalilor! Învĕțați dela Rusia absolutistică.

* * *

Unde sunt miile de óspeți? Foile magiare di de di înregistréză nrul celor sosiți la esposiția millenară. Cu deci de mii de sosiți se fălesc dilnic înaintea lumei și când colo vedi că adi un ospătar, mâne altul bancrotéză și 'și ea catrafusele. Dar' decile de mii de străini ce dilnic sosesc la Budapesta unde descalecă și cu ce se nutresc? Resultatul ne va spune adevĕrul, dar nu mincinósele perciunate. — O sĕ vedem mai târdiu Crachul.

* * *

Fabrică de ... cerșitori. In Bucuresci s'a făcut o descoperire de tot revoltătóre. Și anume s'a descoperit o fabrică de cerșitori în care pe cale măiestrită sĕ schilăvesc prunci. Medicul de tribunal Dr. Minovici a esaminat un copil cerșitoriu schilav de ambe piciórele și a constatat asupra lui că imediat după nascere a fost schilăvit cu intențiune. Cercetarea întrodusă imediat a descoperit, că în dóuĕ orașe mai mari ale României și anume în Braila și Galați esistă agenturi, cari au menițiunea de a importa în România cerșitori schimosiți de pe insula Chios, unde există într'adevĕr o atare fabrică de cerșitori. In fabrica acésta de cerșitori se schilăvesc în modul cel mai bestial mai cu sémă orfani și copii furați din Turcia. Le rump ósele, le taie buzele și nasul și le strîmbă cu încetul membrele corpului.

Guvernul român s'a mărginit deocamdată numai la aceea, că a închis traficul și a alungat din țéră pe agenții bestiali dimpreună cu marfa lor cu tot.

Dacă numai atâta a făcut, a făcut prea puțin în interesul umanității.

* * *

Descoperitoriul statuiei Venerei dela Milo. Brest Heinrich, fost consul al Franciei pe insula Milo, care la anul 1820, Aprile 12 n. a descoperit vestita statuă antică, care representa pe frumósa deiță Venus, ținênd merul de céртă în mână, a reposat dilele trecute în etate de preste 100 de ani pe aceeași insulă.

* * *

Petrecerea din Porcești. Ni se scrie din Porcești: Petrecerea din Sâmbăta trecută nu a réușit de loc. Public puțin, musică rea, joc fără veselie. „Scopul filantropic" a rĕmas fără câscigul așteptat. Scopurile filantropice, — ar trebui sĕ pricépă și Porcești, sĕ ajung mai ușor prin conlucrarea tuturor factorilor de sémă din sat și prin urmare petrecerile „notariale" ar trebui schimbate în „naționale", la care toți sĕ ia parte. Astfel nu credem că petrecerile acestea vor mai atrage pe cineva; nici pe vecini chiar!

* * *

Avis! Cu ocasiunea adunării generale a despărțĕmêntului XI al Asociațiunei, ce se va ținea în Mihalț la 9 Aug. n. a. c. prândul comun va fi servit de un hotelieriu anume spre acest scop. Prețul unei cuverte va fi 1 fl. 50 cr.

Domnii cari vor sĕ ia parte la acest prând sunt rugați a se însinua la dl preot A. Patachi până în 7 August n. a. c.

Tot în diua acésta se va arangia și o petrecere cu dans, la care sĕ invită prin acésta on. public. În pausă se vor juca „Călușeriul" și „Bătuta" de 12 tineri din comună. Începutul la 7 óre séra. Prețul de întrare: de persónă 80 cr. de familie 1 fl. 50 cr. Venitul este destinat în favorul ambelor scóle din loc. Învitări speciale nu se fac.

Comitetul arangiator.

Convocare.

Conform disposițiunei Venerabilului Consistoriu arădan dto 22 Maiu a. c. Nr. 2652 convocăm adunarea generală a „Reuniunei învĕțătorilor dela scólele conf. gr. or. române din tractele protopresbiterale Timișóra, Lipova, Banat-Comloș și Belinț pe 8/20 August a. c. în biserica gr. or. română din Fabricul-Timișorii pe lângă următórea

Programă:

1. La 8 óre a. m. asistarea în corpore la chemarea Duhului sânt.
2. La 9 óre a. m. deschiderea adunărei prin presidiu.
3. Apelul nominal.
4. Raportul presidial și al cassariului.
5. Votarea proiectului de statute, conform ordinului înaltului ministeriu dto 27 Martiu a. c. Nr. 9265.

Revocăm în memorie confraților colegi îndatoririle, cari li se impun prin regulamente și disposițiuni existente în vigóre față de acest corp didactic, menit a promova causa culturei și propriele lor interese; apelăm în special la consciința demnităților și a datorinței lor sacre de a rĕspunde cu o însuflețire démnă apelului nostru, în deosebi acum când este pusă la ordine reactivarea acestei reuniuni pe noue base.

Apelăm la sprijinul on. inteligințe, a onor. preoțimi, prea on. domni protopopi, deputați ai sinodului eparchial și congresual — bărbați distinși de biserică — rugându-i sĕ urmeze onorificei învitări de a participa la adunare și a nu ne lipsi de spriginul lor; voind sĕ ne convingem și cu acea ocasiune prin faptă, cari sunt bărbați cu dor de cultură pentru némul lor.

Banat-Comloș, la 26 Iuniu st. v. 1896.

Iuliu Vuia, președinte.

Valeriu Ghilăzan, notariu.

Diverse.

Nou sistem pentru fabricarea aprinjórelor. Un american cu numele Barber, de origine din Irlanda, a inventat un nou sistem pentru fabricarea de aprinjóre (lemnușe, chibrite), sistem care este menit de a produce revoluțiune chiar în industria aprinjórelor. Avêntagiile acestui sistem se manifesta într'aceea, că de o parte aprinjórele se vor fabrica mai iute, mai multe și cu mai puțină cheltuélă, ér de altă parte se vor evita multele morburi de fosfor, ce se ivesc între lucrătorii dela acest feliu de fabrici. Noul sistem s'a și întrodus deja în America, și în timpul din urmă s'au făcut încercări ca sĕ se întroducă și la noi, dar până acuma fără resultat, căci „patrioții" Reiter et consortes, în mâna cărora se află exclusiv fabricarea de aprinjóre, au făcut „pașii necesari", ca acéstă ușurare sĕ nu se pótă face poporului. Sperăm însĕ, că factorii competenți vor fi mai cu considerare pentru binele țĕrii, decât acesti recipiați patrioți.

Loterie.

Mercuri, în 5 August n. 1896.

Sibiiu: 68 37 51 60 47

Nr. 223—1896 [82] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch de clasa a III-a din comuna Grohoţ se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 409 fl. 58 cr.

Petenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 6 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 373. [83] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante, dela scólele elementare gr.-or. în comunele mai jos însĕmnate, din protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

1. Lancrăm, pentru clasa a III-a cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se solvesce din cassa bisericii în rate lunare anticipative.

2. Rĕhĕu, dóuĕ (2) posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir, grădină şi un stângin de lemne de foc. Salariile se solvesc din cassa bisericii în rate treilunare anticipative.

3. Căpâlna, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Vingard, un post de adjunct de învĕţător, cu salariu de 200 fl. cuartir şi grădină.

Cei cari vor fi aleşi la posturile acestea sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copiii la s. liturgie.

Concurenţii au a-'şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu pretopresbiteral.

Sebeş, 9 Iuliu 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 1198/1895. [84] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia din comuna Somartin protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post constatate de către comitetul parochial respectiv dau un venit anual în sumă de 391 fl. valuta austriacă.

Doritorii de a ocupa acest post au a-'şi aşterne petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul fixat, provĕḑute cu documentele recerute de normele în vigóre.

Informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii se pot afla dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, 19 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 318 [79] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

1. Brîsnic, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Băstea-Holdea-Coşesti, un învĕţătoriu ambulant, cu salariu de 300 fl. şi adecă, în bani 138 fl. şi restul în naturalii.

3. Lăpugiul de jos şi Ohaba cu salariu de 300 fl. din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

Aceia, cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci, sunt îndatoraţi a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică, şi a cânta cu copii la sânta liturgie.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale instruate conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra, 2 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale.
Oficiul protopresbiteral al Dobrei.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Ad. 189/96 [80] 3—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela scólele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Albei-Iulia sunt vacante şi pentru întregirea acelora sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom.“

1. Craiva, salariu anul de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

2. Gârbova de sus. salariu anual de 300 fl. cuartir închiriat de comuna bisericéscă, lemne de foc.

3. Tĕuţiu, salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc.

Salariile se solvesc din cassa bisericei şi sĕ scot din repartiţiune.

Reflectanţii sĕ-'şi înainteze cererile instruate în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis, — ér înainte de alegere sĕ se presenteze în comună şi la biserică pentru de a-'şi arĕta desteritatea în cântări.

Alba-Iulia, 28 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetele parochiali.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 298/896 [86] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr.-or. din Sibiel, protopresbiteratul Sĕliştei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este de 300 fl. val. aust. ce se va solvi din lada bisericei şi cuartir natural în edificiul scólei.

Alesul învĕţător va fi obligat a ţiné Dumineca şi în sĕrbători strana în biserică, spre care scop se cere ca sĕ se presenteze înainte de alegere în biserică spre a'şi arĕta desteritatea sa în cântări.

Reflectanţii la acest post sĕ 'şi astérnă cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕlişte, 15 Iulie 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 286 Scol. [87] 2—3

CONCURS.

Pentru întregírea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale greco-orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Berinţa împreună cu Cărpinişul, salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

2. Trestia, cu salariu de 300 fl., şi adecă 115 fl. din repartiţiune 185 fl. ajutoriu dela stat cuartir grădină şi lemne de incălḑit.

3. Valeni Somcuti, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Aceia cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta la s. liturghie.

Doritorii de a ocupa posturile acestea vor avea a-'şi aşterne suplicele lor concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral Cetăţii de pétră în terminul deschis, atrăgându-li se ateuţiunəa la dispoşiţiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a VII-a *A)* „instituırea învĕţătoriului §§ 56—74“.

Fênaţe, la 11 Iuliu, 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Nr. 364/896 [88] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

1. Apoldul de jos, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. şi 30 fl. relut de cuartir.

2. Mercurea, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., 20 fl. relut de cuartir, $^1/_2$ jugĕr de grădină şi 4 stângeni lemne de foc dela comuna politică din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

3. Poiana, *a)* un post de învĕţător eventual şi director cu salariu anual de 300 fl. ca învĕţător şi 100 fl. adaus pentru postul de director, 50 fl. relut de cnartir şi 20 fl. pentru grădină. *b)* un post de învĕţătóre cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei şi 20 fl. pentru grădină.

4. Gârbova, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl, cuartir liber în edificiul scólei şi 4 stângeni lemne de foc din care e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere, a se presenta în o Dumineca ori sĕrbătóre la biserică pentru a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 13 Iulie 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

I Droc,
prot.

Nr. 100/1896 Of. ppresb. [89] 2–3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare poporale gr. or. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în ḑiarul „Tel. Rom.“

1. Cheuchiş, cu salariu anual de 300 fl. din cari 100 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 200 ajutoriu de stat, cuartir şi, grădină.

2. Ciceu-Hăşmaş, cu salariu anual de 300 fl. din cari 150 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 150 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi lemne de foc.

3. Ciceu-Poeni, în afiliare cu parochia fórte apropiată Dobricel cu salariu anual de 300 fl. din repartiţiune de pe popor, cuartir, grădină, lemne de foc şi păşune la vite.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică.

4. Corueni, cu salariu anual de 300 fl. din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl ajutoríu de stat.

5. Gâlgău, cu salariu anual de 300 fl. din cari 54 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 246 fl. ajutoriu de stat, o odae de cuartir şi grădină.

6. Muncel cu filia Fălcuşa, cu salariu anual de 300 fl. din cari 121 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 179 fl. ajutoriu de stat, şi lemne de foc.

7. Osoiu, cu salariu anual de 300 fl. din cari 40 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 260 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.

8. Poiana-Blenchi, cu salariu anual de 300 fl. din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 26 Iuniu, 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu respectivele comitete parochiali, ca scaune scolari.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 638—896 [81] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de cl. a treia Zlagna, aparţinĕtóre tractuluí protopresbiteral al Agnitei sĕ escrie de nou concurs cu terminul preclusiv de 30 de dile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de către comitetul parochial dau un venit anul de 440 fl. v. a.

Reflectanţii la acest post au a şi înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Agnita, 8 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
prot.

---

[96] 1—3

Casa

din **strada de jos (Untergasse) Nr. 52,** în **Mercurea,** către drumul de ţéră, carea se potrivesce pentru un **faur** sau **rotariu**

este de vêndut

din mână liberă împreună cu un **local de prăvălie.** A se întreba mai aprópe în **strada Kempel Nr. 7, Sibiiu.**

Învitare.

Acţionarii Institutului de credit şi economii **„Parsimonia“** în **Bran** sunt învitaţi la

adunarea generală extra-ordinară,

pe **22 August a. c. st. n.** la 2 óre p. m. în localul „Parsimoniei“, în sensul §-lui 20 al Statutelor societăţei.

Obiectul principal de pertractare va fi constatarea şi verificarea subscrierilor la acţiile nouĕ şi alte curente.

Bran, în 16 Iuliu 1896.

Presidiul:

[78] 3—3

I. cav. de Puşcariu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84. Sibiiu, Sâmbătă, 27 Iuliu (8 August) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Şi cum?

(C.) Constatând mai întâiu necesitatea ardĕtóre de apĕrare a bisericei nóstre, precum şi o serie de înverşunaţi inimici în contra cărora siliţi suntem sĕ ne stringem rĕndurile, trebue se ne ocupăm şi cu modul *cum* avem sĕ pornim acea muncă la care am chemat pe credincioşii bisericei nóstre. Ne vom da silinţa a marca în conture generale un plan de muncă defensivă, lăsând la înţelepciunea acelora cărora îl comunicăm, a'l urma sau nu.

Şi aci ne adresám înainte de tóte la preotii şi învĕţătorii nostri şi-i apostrofăm fără incunjur. Puneţi-vĕ mâna pe inimă şi respundeţi, făcutu-v'aţi fiesce carele, ba numai $^{2}/_{3}$, sau chiar şi numai $^{3}/_{5}$ parte datorinţa de apĕrători ai intereselor bisericei nóstre? Nu, de mie de ori nu! Daţi-vĕ bine samă şi veţi vedé, că d-vóstră purtaţi în prima linie vina la crasul indiferentism ce s'a înjghebat în massa credincioşilor, la cosmopolitismul ce duce confesiunea la malul perḑĕrii! D vóstre şi numai d-vóstre purtaţi vina, dacă întréga viéţă din organismul bisericei nóstre a devenit lâncedă şi mechanică, petrecêndu-se tóte după şablóne, fără nici o urmă de căldură şi însufleţire, fără nici o iubire faţă de biserică.

Veţi rĕspunde, că curentul de care întreg némul nostru a fost mânat, aşa numitul curent naţional, nu va îngăduit a vĕ vedé mai întâiu de interesele bisericei. Prea bine! Din norocire nu aparţinem acelei secte de români, cari sunt mai întâiu... catolici şi apoi români. Este de tot nobil şi ideal a se inspira de binele naţiunei, şi dator este tot românul cu acésta, dar nimenui nu-i este iertat a-şi uita în acelaş timp de interesele bisericei, a bisericei sale naţionale, fără de care naţiunea nu póte sĕ existe.

Dar sĕ fim niţel concreţi pentru a dovedí indiferentismul d-vóstre.

Viforul răfuelilor iscate între conducĕtorii poporului român se mai potolise Dulcele mĕr de cértă „Institutul tipografic“ căḑuse în brâncile celor mai puternici. D-vóstră remăseseţi în urma tuşului celui rece decepţionaţi, resignaţi şi calmi. În timpul acesta sosesce sĕrbătórea subjugării nóstre de o mie de ani. Frânturile conducĕtorilor d-vóstre naţionali se forţéză şi făţăresc un biet de „protest“. La vre-o câteva ḑile după acésta însĕ vĕ adreséză Capul bisericei d-vóstre, bine înţeles, Capul recunoscut de biserică, de stat, şi de Maiestatea Sa, un cerculariu plin de căldură şi iubire faţă de ném şi biserică. La acest circulariu de neperitóre valóre în istoria bisericei nóstre, d-vóstrĕ aţi rĕmas muţi şi reci. Étă ce se ḑicea în acel apel:

„... Ce privesce în special sânta nóstră biserică ortodoxă naţională, ai cărei fii şi conducĕtori sunt din partea autorităţilor statului nu numai invitaţi, ci óreşi-cum chiar constrînşi sĕ participe la festivităţile milenare, — nu pot suprima declaraţiunile auḑite din părţile ţĕrii locuite de credincioşi de ai nostri: că pentru ei şi mai ales pentru clasa mai inteligentă, este absolut imposibil sĕ participe la aceste festivităţi cu acea căldură a inimei şi cu acea linişte a sufletului, cari numai atunci le-ar avé, *când nu ne-ar fi înaintea ochilor cele multe doveḑi din timpurile mai vechi şi mai noue despre ignorarea aprópe totală a intereselor nóstre de existenţă şi de progres, şi când n'am vedé abandonate în paguba nóstră principiile cele mai sublime şi mai salutare în viéţa statului: libertatea, egalitatea şi frăţietatea*“.

Acésta a fost vocea archiereului d-vóstre, din care fieşte-care cuvênt a trebuit sĕ vĕ fie picur de balsam, în deosebi acum, când auḑiaţi căldurόse, calme şi înţelepte cuvinte faţă de frasele fără noimă din protestul „conducĕtorilor naţionali“. Dar aţi tăcut. Aţi tăcut chiar şi atunci când haita ovreiască s'a năpustit cu furie epileptică asupra Excelenţiei Sale din pricina acelui circulariu şi aţi tăcut şi când paralel cu acésta haită mergea mai mult din nepricepere ca din rĕutate, şi câte o fóie românéscă. Étă deci indiferentismul cel cras faţă de biserică şi interesele ei.

Şi din acest cas concret sĕ ne tragem prima necesară conclusiune. *Sĕ ne manifestăm în momente date pe lângă biserica nóstră şi conducĕtorii aceleia, dovedind astfel interes şi consciinţă.*

Sĕ cercetăm acum ceva mai de aprópe cercul de activitate al preoţilor. Ne vine în minte mai întâiu amvonul. Acest amvon, de pe care are vecinic sĕ rĕsune glasul desteptător al preotului, este pustiu şi mohorît. Apare ca şi când preoţii nostrii ar fi întrodus cu voia faimosul § 169, aşa numitul „Kanzelparagraph“, încă înainte de ce el a esistat. Dar trebue sĕ ne desfacem din braţele acestei neactivităţi, trebue sĕ comunicăm cu credincioşii bisericei nóstre, ceea ce mai bine o putem de pe amvon şi încă fără nici o témă de sacrilegiul paragaf, care ce-i drept îi opresce pe preoţi a pune amvonul în serviciul politicei, *dar nu şi in al bisericei.*

Activitatea preoţilor are sĕ se manifeste mai departe în sinódele şi comitetele parochiale şi protopresbiterale. Ţinem a accentua, că dela activitatea în aceste corpuri atârna în deosebi succesul în lupta nóstră de apĕrare. Aceste corpuri au imediatul control asupra credincioşilor, au directă influinţă asupra lor şi *chemarea lor este a exercia cu zel febril acest control legal şt acéstă influinţă firéscă*

Dór nu sunt puse şi inarticulate în statutul nostru organic aceste comitete şi scaune protopresbiterale numai pentru a transa afaceri administrative, ci în prima linie ca factori sĕnătoşi pentru apărarea confesiunei şi cultivarea intereselor ei. Dar în calitatea acésta nu dau semne de viaţă! Astfel primim stiri neliniştitóre din provincie, că cu deosebire în parţi locuite de Români de confesiuni mixte s'au vêrêt agenti parasitici cu tendinţe de a jigni în diferite moduri interesele bisericei nóstre. Avem cuvêntul, acum mai mult ca ori şi când, de a ne adresa deci cu insistenţă către numiţii factori, *ca sĕ veghieze conscienţios şi sĕ controleze.*

Precum biserica în scólă îşi află principalul razîm, astfel şi preoţii au a-şi'l afla în învĕţători. Invĕţĕtorii au a tinde mâna de ajutor preoţilor întru apărarea bisericei. Acésta o fac împlinindu-şi şi ei la rêndul lor misiunea în cercurile lor de activitate, în scólă şi în reuniunile învĕţătoresci.

Vedem cum din scólele aprópe a tuturor celorlalte confesiuni ies elevii pe deplin disciplinaţi în ale confesiunei ba aprópe şovinişti. Nu găsesci nici un catolic dela scólele mai superiore despre care sĕ nu poţi ḑice, că nu este ultra-catolic. Acésta noi nu o voim sĕ o imităm în tocmai, dar bine este se o ştim. *Bine este însĕ ca şi învĕţătorii nostrii sĕ deştepte mai multă consciinţă de confesiune!*

In reuniunile înveţătorilor nostri érăşi apărarea bisericei nóstre ar puté fi şi trebue chiar sé fie un obiect giuvaer, un necontenit material de discuţie istorică şi instructivă, fără a eşi din marginile toleranţei şi a respectului faţă de confesiunile celelalte.

Étă deci unele puncte mai marcante de mânecare, un mic dar precis plan pentru lupta de apărare, care plan a'l esecuta suntem datori, ceea-ce avênd bunăvoinţa şi ocrotirea factorilor superiori ai bisericei nóstre, vom fi cu uşurinţă în stare. *La muncă numai, la muncă!!*

Un prognostic. Un scriitor anonim istoric-bisericesc, Spectator, ce se ocupă adese-ori în partea literară a lui „Münchner Allgem. Zeitung“ cu cestiunile bisericei catolice pune în gura reposatului cardinal Galimberti următórele prevestiri: „Cel mai apropiat resboiu va aduce cu sine o totală schimbare a situaţiunei politice. Francia va sdrobi trupele

FOIŢA.

Insemnătatea meseriilor pentru poporul român.

(Urmare şi fine.)

Bărbatul român la rêndul sĕu pe lângă economia agricolă, pe lângă sciinţa lui de a-şi clădi casa de lemn, de a-şi face carul, plugul şi tóte uneltele, crescea şi vite frumóse, dela cari avea lapte şi lână, cultiva albine, cari îi da miere şi céră. Pe lângă lucrurile agricole ţĕranul român sĕ ocupa şi cu meserii din lemn: făcea bote, ciubare, putini, róte ş. a. Alţi sĕ ocupau cu olăria: strachini, tipsii, óle, urcióre şi borcane erau productul mânilor lui de pe timpul iernei. Piua ţĕranului da acea frumósă şi trainică dimie în patru iţe, albă ca zăpada şi désă ca pielea.“

Aceste tóte ne dovedesc, că nici lenea, nici neîndemânarea n'a fost causa, că Românii în timpurile trecute n'au îmbrăţişat de loc meseriile şi că aḑi le îmbrăţişéză prea puţin, ci causa a fost totul alta.

În vremile trecute chiar legile patriei nóstre nu permiteau ori-cui exerciarea meseriilor. Măiestrii străini şi însoţirile lor, nu primeau fii nostri ca sĕ-i înveţe vr'o meserie, ci aceste le ţineau ca lucruri tainice pentru ei. Poporul nostru a fost ţinut în starea acésta departe de meserii şi de negoţ, mulţime de ani, şi aşa poporul cu timpul s'a născut, s'a dedat în aceea, că pentru el nu e meseria, pentru el nu e negoţul, că acelea sunt numai pentru străini. Crescut odată poporul în astfel de idei, cu greu sĕ desbracă de ele. Étă dar causele pentru cari poporul nostru nici aḑi nu îmbrăţişéză de-ajuns meseriile.

Aḑi însĕ s'a schimbat lucrul, acum póte să înveţe ori cine, ori ce meserie şi se pórte negoţ.

Aḑi avem şi noi societăţi, cari au de scop lăţirea şi sprijinirea meseriilor între Români.

Amintesc în locul prim „Asociaţiunea transilvană“ în a cărei adunare de despărţĕmênt ne aflăm şi noi acum, carea pe lângă înaintarea lIteraturei şi culturei la poporul român 'şi-a pus de scop şi sprijinirea şi rĕspândirea meseriilor între poporul român din patria nóstră, dând ajutóre învĕţăceilor, sodalilor şi măiestrilor.

Amintesc mai departe „Asociaţiunea din Braşov pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor români“.

Unii bărbaţi din iubire către némul nostru şi au dat averiie pentru înaintarea meseríilor între Români, precum fericitul D. Andronic a lăsat pentru meseriaşi fundaţiunea de 140,000 fl., Alexandru Nedelcu la Lugoş 70,000 fl., Mihail şi Elena Stroescu la Braşov 25,000 fl.

În urma acestor împrejurări, în timpul din urmă s'au şi aplicat un numĕr óre-care de tineri la unele meserii.

De 10 ani am şi eu însărcinarea de a preda cu alţi colegi ai mei instrucţiunea în scóla învĕţăceilor indnstriali susţinută de comuna Sĕlişte, care scólă e cercetată pe an de câte 120--150 de învĕţăcei industriali.

Cu părere de rĕu trebue sĕ vĕ mărturisesc din intuiţiune proprie, că am constatat că se aplică la meserii mai numai băeţi din familiile cele mai sĕrace, fără nici o pregătire în învĕţătura de carte şi cu o modestă crescere de familie. Putem vedea cu toţii, că se recrutéză învĕţăcei de meserii, cu puţine excepţiuni, din partea cea mai de jos a poporului.

Ei bine, din unii ca acestia ce sĕ se alégă, dacă şi ies calfe din măiestri? Ómeni cinstíţi în casul cel mai bun pot sĕ devină, mai rar pot sĕ-'şi facă şi ceva stăricică, dar ca prin ei sĕ se dea un avênt mai mare industriei nóstre, nu. Până când meseriaşii nostri se vor recruta tot numai din pătura sĕrăcimei, tot numai din băieţi fără se aibă cât de cât învĕţătură de carte, până atunci sĕ nu ne prindă mirarea, că nu avem o clasă de maseriaşi mai de valóre şi că meseriile sunt aşa despreţuite de poporul nostru. O clasă puternică de meseriaşi, o industrie adevĕrată vom avea numai atunci, când vor îmbrăţişa meseriile băieţi din familii mai cu stare, băieţi cari au trecut dacă nu 3—4 cl. gimn. ori reale, dar cel puţin clasele civile ori primare. Atunci s'ar schimba lucrul. Băieţii acestia după ce s'ar aşeḑa ca măiestri, avênd învĕţătură, fiind bine pregătiţi în ale meseriilor şi avênd şi mijlóce bănesci la începerea meseriei, ar putea ţinea concurenţă, ar putea ţinea pas cu măiestri strĕini şi aşa ar înainta vĕḑênd cu ochii şi 'ţi-ar rîde inima vĕḑêndu-le sporiul.

Vor ḑice mulţi: dacă am eu avere dacă învaţă copilul meu 3—4 clase gimnasiale sau reale, atunci nu-l mai fac eu meseriaş, atunci îl fac dascal sau chiar popă. La asta vĕ pot rĕspunde, că sunt mulţi măiestrii cu învĕţătură de carte şi cari îşi pricep bine şi meseria şi aceia nu-'şi schimbă sórtea lor cu a unui dascăl sau chiar popă. Un astfel de măiestru póte deveni şi om cu stare şi cel mai neatârnător cetăţén.

E deci în interesul nostru al tuturor, ca sĕ ne formăm astfeliu de clasă de cetăţeni.

italiene, Rusia va strivi monarchia austro-ungară și în casul acesta va mai rĕmâné numai Germania, căreia uşor îi vor face apele. In urma desfiiinţării regatului Italiei se vor înfiinţa o mulţime de mici republici, asupra cărora dinnou se va înălţa stăpânirea luméscă a Papei"... S'ar puté altfel? Apa trece dar petrile (stului Petru!) rĕmân! Sau ca sĕ fie mai simfonic: Apa trece papa rĕmâne!!!!

„Erdélyi Hiradó" și noi. In numerii 79—81 ai ḑiariului nostru am reflectat la un articlu publicat sub titlul „Cestiunea orientală" în numĕrul 167 alui „Erdélyi Hiradó" din Cluş, la cari reflexiuni acest ḑiar revenind în numerii sei 173 şi 175, un anonim din numĕrul ultim ne înjură în modul cel mai necuviincios insinuându-ne tendenţe politice, cari nici prin minte nu ne-au trecut.

Ba ce e mai mult, în numĕrul seu 175 se ocupă în locul prim cu reflexiunile nóstre chiar dl Ürmössy, despre care trebue sĕ constractăm, că de astă-dată a scris într'un mod destul de calm. Tot aşa de calm a scris şi anonimul din numĕrul 173.

Nu însĕ aşa cel din numĕrul 175, carele, se dimite la expresiuni, cari nici o cinste nu-i fac.

Étă cate-va expresiuni, în cari ni-se insinuă şi „crimele" şi atrage şi atenţiunea autorităţilor politice asupra nóstră:

„Numĕrul de eri al „Telegrafului" se ocupă contimitiv cu articulul nostru, dar aici a eşit cuiul prin sac şi locul desvoltărilor obiective îl ocupă tradarea de patrie revoltătóre şi vătĕmarea scârbósă a patriei magiare. (*„vérlázitó hazaárulás, utálatos felségsértés a magyar haza ellen"*.)

Apoi, că acum nu póte fi vorbă de o reflexiune calmă, „ci *avem datorinţa cu toţii a respinge cu energie atacul miserabil ce îl îndreptă contra statului nostru* (adecă contra statului magiar. Red. "T. R.") *părăsiţii ce ne rod naţiunea,* (adecă naţiunea magiară. Red „T. R.") *şi s'au vîrît în corpul nostru*, (adecă în corpul naţiunei magiare. Red. „T. R.") (*„hanem kötelességünk, erélyesen visszautasitani a gaz támadást, melyet államiságung ellen a nemzetünkön rágodó, testünkbe férközött férgok intéznek."*)

Ne mai impută acel d. anonim îndrăsnéla, că *„acel trădătotiu de patrie uitat de sine" (az az önmagárol megfeletkezett hazaáruló")* adecă, noi, am cutezat a le excepţiona visul după un stat unitar naţional magiar, adecă pentru-că am protestat contra magiarisărei nóstre.

Apoi ne declară de *minciună necualificabilă* aserţiunea, că se comit nedreptăţi strigătóre la ceriu în contra nóstră şi că nu ei, conducĕtorii magiarilor, sunt de vină, că cei din România se înstrĕinéză de cătră Ungaria. Ba ce e mai mult, ni se atribue aserţiunea, că noi am dat îndreptăţire României a se amesteca în politica *internă* a Ungariei în favorul nostru.

Ni se atribue mai departe, că am dorí un al doilea Világos pentru magiari, mai periculor ca cel dintâi, apoi, că tindem la distrugerea teritorială a statului ungar, când am ḑis în reflexiunile nóstre, că la o eventuală împărţire a imperiului turcesc prin vĕrsare de sânge nu Geografia, ci Ethnografia va decide şi ni se mai impută apoi, tot pe nedreptul şi aceea, că dorim susţinerea României în starea ei actuală, numai pentru interesele României.

In urmă face o comparaţie între noi, adecă cei dela „T. Rom." şi „Tribuna" şi ḑice, că *„agitaţia* de lesa maiestate a *„Tel. Rom."* în fond *e mai periculósă* decât sĕlbătĕcia radicală a „Tribunei", pentru-că până când acésta îi atacă pe faţă, până atunci T. *agită* contra lor cu frase constituţionale („a „T—l" felségsértő agitıoja..., ... alapjában veszedelmesebb a „Tribuna" radicalis vadságánál, mert mig az nyiltan támad ellenünk, addig a „T—l" alkotmányos szólamokkal *izgat* ellenünk.")

Ca de încheere ḑice apoi acel d. anomin, că molaticia guvernului magiar şi atacurile hoţesci (*orvtámadás*) ale „T-lui", puţin vor putea strica patriei nóstre (înţelege numai a magiarilor), deóre-ce Ungaria n'a ajuns încă sórtea Turciei şi dorinţele nóstre de a dărăburi (?) statul ungar după naţionalităţi, vor rĕmânea numai nisce visuri de friguri. Sĕ visăm deci mai departe.

Aşa scrie respectivul domn anonim.

Ar fi perdere de timp a ne demite în polemii mai departe *până când d-nii dela „Erdélyi Hiradó" scriu în chipul acesta şi reproduc tendenţios aserţiunile nóstre şi scot conclusiuni false din ele, nu scim: cu intenţinne ori fără de intenţiune.*

Dacă dlor ar fi reprodus per extensum articolii nostri, orì barem unele pasage mai marcate din ei şi le-ar fi studiat serios, sigur, că nu ajungea la atari conclusiuni false, menite, cu intenţiune ori fără de intenţiune, a duce numai în rĕtăcire publicul magiar şi astfel a agita fără motive opiniunea publică magiară în contra nóstră.

Ne ţinem însĕ de datorinţă patriotică faţă de statul nostru, faţă de patria nóstră comună, a respinge cu indignaţiune tóte acusele de tradare de patrie ce respectivul dl anonim le ridică contra nóstră precum şi epitetele de „părăsiţi" adresate poporului nostru român venit aici înainte de magiari, şi declarăm sĕrbătoresce, că: nu voim dărăburirea statului nostru monarchic austro-ungar, ori ungar, **dar voim ca și noi românii sĕ fim recunoscuţi ca factor politic în acest stat, ca naţiune română egal îndreptăţită cu naţiunea magiară.** *Nu dorim nici un Világos în a dóua ediţiune aşa după cum ni se impută, că l'am dori. Nu dorim perirea nici unui stat vecin, cu atât mai puţin a monarchiei nóstre, patria nóstră comună. Dorim însĕ egalitate, fraţietate şi libertate pentru tóte popórele, atât aici în monarchia nóstră, cât şi afară de cadrele ei. Noi nu dorim susţinerea României în starea ei actuală numai din interes de rasă, ci o dorim mai vêrtos şi din interesul propriei nóstre monarchii.*

In polemii mai detaiate nu ne dimitem până când dnii dela „Erd. Hir". nu scriu obiectiv, serios şi cinstit. Pentru-că cineva e de alte vederi politice în cutare cestiune, pentru aceea acela încă nu e trădătoriu de patrie, cum ne acusă pe noi acel d. anonim din „E. H". fiindcă suntem de alte vederi politice în cestiunea orientală decum este el şi i-am adresat câteva memento tocmai în interesul patriei nóstre comune şi în opecial în interesul magiarilor.

Totuşi ca de încheere îi mai adresăm încă un memento, érăşi în interesul patriei nóstre comune, şi anume: *grijéscă conducĕtorii magiarilor, ca nu cumva prin intoleranţa lor naţională magiară sĕ ducă Ungaria acolo, unde au dus turcii Turcia prin intoleranţa lor religionară, căci atunci nu numai de noi de nemagiari va fi rĕu, ci şi de magiari, ceea ce noi în interesul nostru comun al tuturor, nu dorim nici decât.*

Şi ca dnii dela „E. H". sé nu cugete că am „supt" ceva înapoi din cele ce am ḑis în articlii nostri, declarăm, că susţinem şi aḑi tot ceea ce am ḑis atunci în interesul patriei nóstre comune şi acésta până când dlor nu ne vor combate cu argumente seriόse, ér nu cu înjurături necuviincióse şi neîndreptăţite, după proverbul magiar, ce se vede că-l urméḑă, că: dacă nu învingi cu vorba, dă cu bâta. (*Ha nem győzsz okkal, vágj bátran közbe botokkal.*)

Noi nu avem, precum nici nu urmăm atari proverbe. *Ilgo.*

Revista politică.

Situaţia în Orient.

„Timpul" scrie:

Afacerile din Creta au întrat într'o fază nouă.

Se credea până acuma că tóte puterile mari europene sunt de acord asupra atitudinei de urmat pentru a pune capĕt sângeróselor lupte dintre creştini şi musulmani. Acum, când rĕscóla a reînceput fără speranţă de înăbuşire grabnică, se constată, că Anglia are cu totul alte vederi de cât cabinetele din centrul Europei. S'a rĕspândit stirea — póte ca ballon d'essai — că puterile discută o blocare eventuală a Cretei şi că iniţiativa ar fi fost luată de cabinetul din Viena. Imediat ḑiarele engleze inspirate de Foreign-Office din Londra s'au ridicat cu energie contra unei asemenea intenţiuni.

„Times", într'un articol evident inspirat, a declarat categoric că guvernui englez va aproba ori-ce poveţe s'ar da Sultanului în privinţa Cretei, dar că, dacă se va cere Angliei sĕ intervie cu cuirasatele sale, ea póte sĕ se scuze cu drept cuvênt.

Atitudinea acésta a cabinetului din Londra a stârnit protestări din partea celorlalte puteri europene.

„Koelnische Zeitung" inspirată de guvernul german, scrie următórele: „Articolul lui „Times" asupra propunerii eventuale de a bloca Creta şi care exprimă păreri sceptice asupra eficacităţii concertului european, pare a reproduce părerea cabinetului englez. Pană acum acordul tuturor puterilor slăbise o mare parte din caracterul periculos al cestiei cretene. Din momentul ce acordul acesta a fost sfăşiat prin izolarea Angliei — şi se póte presupune că acésta s'a tăcut — s'a creat o situaţie nouĕ, al cărei viitor nu se póte încă prevedea".

Ḑiarele din Viena aprobă părerile presei germane. Éle judecă consecinţele rupturei provocate de Anglia în mod mai optimist dar constată, că de acum înainte puterile nu se mai pot amesteca direct în afacerile din Creta. Creștinii de pe insulă vor continua sĕ lupte cu Turcii si dacă cei dintâiu vor rĕuşi sĕ scuture jugul turcesc, cu atât mai rĕu pentru imperiul otoman. Puterile vor putea continu sĕ dea poveţe amicale sublimei Porţi, — şi sĕ asiste, eventual, la sfâşirea provinciei de sub dominaţiunea Turciei.

Presa franceză are vederi pesimiste, „Le Temps" care a devenit ḑiarul oficios al ministerului de externe al Franciei de când d. Hanotaux dĕţine din nou portofoliul afacerilor streine, declară că „e sigur că situaţia se agravéză neîncetat în Turcia şi nu se póte amâna până la înfinit, scadenţa unei crize grele dacă nu se iau mĕsuri radicale şi prompte".

Declaraţia e destul de gravă. Şi „Le Temps" face tabloul următor al situaţiei în Turcia.

„Creta e mai depărtată de cât ori cênd de pace, şi e urgent de a vorbi cu glas tare şi hotărît atât insurgenţilor cât si musulmanilor. Macedonia ameninţă sĕ devie câmpul de luptă al creştinilor contra Porţii şi al rivalităţii Bulgarilor, Grecilor- Sêrbilor şi Românilor între dênşii. Armenia alecărei răni nu s'au cicatrizat încă, e în prada unei fierberi surde. Hauranul e în plin rĕsboiu civil şi Libanul nu va remânea mult timp la adăpostul acesteî molipsiri. Arabia sĕ agită în umbră; ea prepară coaliţia periculósă a fanatismului wahabit cu autoritatea spirituaiă a califului de Meca.

Nici odată, încheie „Le Temps", *dela 1876 încóce, orizontul nu a fost aşa de întunecat în tot Orientul*".

Monarchul nostru şi regele României. Legăturile de prietenie dintre Monarchul nostru şi regele României devin tot mai strînse şi mai intime. Interese comune politice o cer acésta. Primele semne vĕdite ale acestei legături vor fi cele douĕ întrevederi ale acestor doi Monarchi la Mehadia (cu prilegiul sĕrbărilor dela Porţile de-fer) şi la Sinaia. Aceste douĕ întrevederi forméză astăḑi un principal obiect de comentare în presa europénă. „Neue Freie Presse" scrie despre călĕtoria Monarchului nostru la Sinaia următórele:

„Acest proiect al călĕtoriei Împĕratului Francisc Iosif în România, a isvorît, după-cum suntem positiv informaţi, din iniţiativa cea mai proprie a Monarchului nostru şi, deşí s'a aflat de abia în Iulie, e un fapt hotărît deja, că la începutul lunei Maiu, la deschiderea exposiţiei milenare, Împĕratul Francisc Iosif a ḑis dlui Ghica, ministrul României la Budapesta, că „doresce sĕ visiteze pe regele României în ţara sa după serbările dela Porţile-de-fer".

Cumcă visita acésta nu este numai o simplă visită de curtuasie, după-cum e a se judeca din cuvintele de sus, se póte deduce afară de alte multe şi din cele ḑise de jurnalul „Temps" în nrul seu din 4 l. c. care opinéză astfel:

„Împăcarea Bulgariei cu Rusia şi recunóscerea principelui Ferdinand au schimbat considerabil raporturile de prietenie dintre

---

Mĕ veţi întreba, că pentru ce mai are un măiestru atâta lipsă de învĕţătură de carte? Étă pentru ce: Ca tóte în lume, aşa şi meseriile, nu stau pe loc, ci înaintéză şi ele şi măiestrul fără pricepere rĕmâne acolo unde l'a lăsat măiestrul sĕu, care l'a învĕţat măiestria, ér cel cu minte luminată înaintéză în rênd cu lumea şi aşa lucrând acestia lucruri mai desĕvêrşite, mai frumóse, mai bune, ale celorlalţi rĕmân necăutate.

Măiestrul deştept, luminat şi priceput, îşi întocmesce lucrurile după cerinţele timpului, după gustul cumpĕrutorilor, scie sĕ creeze lucrurile sale din ce în ce mai artistic şi aşa póte ţinea concurenţa cu fabricile şi măiestrii de frunte, ér măiestrul fără pricepre neputând ţinea pas cu înaintarea rĕmâne un simplu cârpaciu.

Mai departe măiestrul cu dare de mână, cu pricepere, cu învĕţătură de carte, prin purtarea sa va sci sĕ-'şi atragă muşterii, adecă: va lucra bine, va fi cu punctualitate, adecă va isprăví lucrul pe atunci, pe când 'i-a făgăduit muşteriului sĕu, va sci sĕ-'şi atragă publicul preste tot prin purtările lui şi prin însuşirile lui. Pe când măiestrul fără pricepere, fără crescere, nu lucră după gustul publicului, promite şi nu împlinesce, lucră rĕu şi din material rĕu, întimpină pe muşterii cu vorbe nepotrivite şi aşa prin însuşirile acestea rele îşi înstrĕinéză publicul dela sine. Acestea sunt causele, că unii măiestrii nu sunt sprijiniţi fiind-că înşişi nu pot sau nu sciu sĕ-'şi atragă publicul, prin aceea ca sĕ-l servéscă spre mulţămire şi causa trebue căutată în necultura lor, în nepriceperea lor deplin a meseriei, în aceea că nu servesc publicul cu punctualitate, nu-'l servesc cu lucruri bune, cu lucruri după gustul publicului.

De încheiere reasumez cele ḑise în următórele:

Cei ce au copii şi n'au pămênt sau vite după cari să pótă trăí copii lor ca economi, pentru ca sĕ scape de sórtea tristă ce-'i aşteptă, ca sĕ nu rĕmână în viéţa lor servitori sau ḑileri, pe acestia sĕ-i dea la meserie, căci dându-i le îmbunătăţesce încâtva sórtea lor individuală, îi pune în posiţie ca sĕ pótă şi ei mai târḑiu sĕ-'şi croiască o sórte cât de cât mai bună, sĕ iese de sub stăpânirea altora repet însĕ, că în modul acesta sĕ ajută individual acelor fiinţe lipsite de avere dar prin ei un avênt mai mare innustriei nóstre nu se dă.

Dacă e ca sĕ se deie un avênt industriei nóstre, acésta se va realisa numai aşa, dacă ómenii nostri mai cu avere îşi vor trimite copii mai întâiu la scólă, ca sĕ isprăvéscă cel puţin şcólele primare, ori civile, dacă nu şi 3—4 cl. gimn. ori civile, după o astfeliu de pregătire sĕ-i împartă la deosebite meserii, aşeḑêndu-i la măestri cei mai buni dela cari pot învĕţa bine măestria, pot învĕţa conducerea ei. În familia acestor-fel de măiestrii pot căpăta şi crescere bună, o cultură potrivită posiţiunei lor.

Astor fel de tineri le-ar da mâna după ce devin sodali ca sĕ plece în deosebite oraşe şi ţĕri şi sĕ facă experienţă în meseria lor, ér făcêndu-se măiestrií astfel bine pregătiţi, dispunênd dela început şi de avere, ar începe meseria lor cu sprijin şi astfel ar putea ţinea concurenţă, carea există pe tóte terenele şi în grad mai mare în industrie.

Numai acei măestri ar putea ridica industria nóstră la o tréptă mai înaltă, ér măestri aceia ar forma clasa nóstră de mijloc. ar deveni ei cetăţenii nostri cei mai de valóre, cei mai independenţi. Atunci când pe lângă clasa inteligentă, pe lângă o clasă de economi sîrguincioşi şi raţionali vom vedea în sinul naţiunei nóstre şi o clasă puternică de industriaşi bine pregătiţi, atunci se vor deschide şi poporului nostru „vinele de aur" cari îi vor isvori bogăţie.

Dumitru Lăpădat,
învĕţător în Sĕlişte.

cele douĕ state balcanice. România începu a privi în Ferdinand şi Stoiloff pe eventualii promovători ai agresiunei slave. Apropierea dintre Sêrbia şi Montenegro, precum şi faima despre înfiinţarea unei tiplice balcanice sub auspiciile Rusiei siliră guvernul român a căuta noue proptele. Acésta tendinţă a adus cu sine reînoirea raporturilor diplomatice cu Grecia a cărei interese în Macedonia sunt contrare celor nutrite de Bulgaría şi Sêrbia. Evenimentele mai noue însĕ nu mai îngăduiau a urma şi mai departe aceste combinaţiuni. *România trebuia deci sĕ caute în alte părţi compensaţiuni şi Austro-Ungaria îşi dă silinţa a o remunera pentru atitudinea sa cea corectă.* **Astfel se explică şi caracterul cât se póte de demonstrativ al manifestaţiunilor de prietenie, şi în deosebi intenţia spontaneă a Împĕratului Francisc Iosif de a merge la Sinaia".**

Proiectul de călĕtorie al Monarchului nostru în România este salutat cu viuă plăcere de cătră întréga presă de dincolo fără deosebire de partid. „Timpul" din 24 l. c. scrie, că „partiḑul conservator din primul cés a hotărît fără nici o hesitare sĕ participe călduros la primirea M. Sale Împĕratului Austro-Ungariei".

* * *

Grânarele bisericesci.

Am promis în numĕrul 77 al ḑiariului nostru, că vom publica un proiect de statute pentru înfiinţarea şi administrarea fondurilor de bucate, ce s'au înfiinţat resp. se vor mai înfiinţa pe la parochiile nóstre bisericesci, ér după publicarea acelui proiect vom da unele explicări la unii paragrafi, ca sĕ vadă şi cetitorii nostri de ce intenţiuni am fost conduşi când am luat disposiţiunile respective în acei paragrafi.

Publicarea statutelor s'a terminat în numĕrul trecut, ér în numĕrul acesta şi în cei următori dăm explicările promise.

La Art. I. În §§. 1—7 s'a luat în vedere: scopul, înfiinţarea, numirea şi proprietariul fondului, ceea-ce se póte vedé şi din titlul acestui articol.

În §. 1 fondul s'a declarat de avere exclusiv bisericéscă şi nu şi scolară, pentru-ca la cas când scóla s'ar lua din mâna bisericei, averea din care s'a susţinut scóla sĕ rĕmână în proprietatea şi folosinţa bisericei.

Mai de însemnătate este cuprinsul §-lui al 2-lea în care se declară, că fondul este permanent şi până la cutare cantitate acela este neatacabil.

Este sciut, că sĕrăcia materială a bisericei nóstre în multe locuri duce pe organele nóstre bisericesci inferióre a se atinge chiar de capitalul micilor fonduri, ce le avem, prin ceea-ce cu timpul acelea, în loc sĕ créscă şi sĕ se înmulţéscă, dispar, şi nu se conservă nici barem basa lor pe care, la timp favorabil sĕ se pótă continua zidirea edificiului bunăstărei nóstre materiale, fără de care basă nici edificiul culturei nóstre morale şi intelectuale de loc nu se póte continua, necum şi termina.

Ce privesce proporţiunea în care sĕ foloséscă venitul fondului, dar aşa ca acela, deşi cu încetul, sĕ şi créscă, — am fost conduşi de împrejurările actuale atât de materiale cât şi intelectuale ale bisericei nóstre preste tot, cuprinḑênd în cadrele ei, se înţelege de sine, şi scóla.

Am vĕḑut câtă perdere materială a suferit biserica nóstră prin nouele legi politice-bisericesci făr' a fi desdaunată în modul corespunḑĕtoriu din partea statului, dar am vĕḑut şi ameliorarea stării materiale a învĕţătorilor nostri din partea statului prin nouele legi scolare, deşi acésta ameliorare nu ne e permis a o privi drept ameliorare, ci numai ca un dar danaidic în scopul magiarisărei, de aceea am aflat cu cale a se ajutora biserica cu doue părţi din venitul curat al fondului şi numai cu o parte scóla, ér cu o parte sĕ se contribue la sporirea capitalului fondului.

§§-ii 3—5 se explică de sine.

În §. 6 s'a avut în vedere, ca eventuale organe bisericesci mai indiferente faţă de biserică, sĕ fie împinse la o activitate mai cu resultat pentru prosperarea materială a bisericei şi fondul sĕ nu-l potă preface în bani până la o cantitate de bucate anumită, ci sĕ-'l administreze în bucate, căci aşa mai iute se va puté ajunge la scopul dorit, ca adecă acela sĕ dea un venit mai mare pentru acoperirea multelor trebuinţe bisericesci şi scolare.

§. 7 érăşi sĕ esplică de sine, şi are meniţiunea de a lega mai strîns pe credincioşii nostri nu numai de biserica, ci şi de naţiunea nóstră română, şi pe cât sĕ póte sĕ li se taie calea şi prin astfel de mĕsuri materialistice de a-'şi părăsi biserica şi naţiunea lor strămoşéscă dimpreună cu averea bisericéscă cu tot. Şi după părerea nóstră acésta e şi just, ca ceea-ce au agonisit părinţii şi strămoşii lor pentru biserică şi némul lor, fii ori strănepoţii lor eventual nerecunoscĕtori, aceea sĕ nu o pótă duce cu sine în tabĕra duşmanilor bisericei şi némului nostru românesc.

Mulţi vor afla póte acest §. de superfluu şi de sine înţeles, dar scim din experinţă proprie, câte ameninţări şi ademeniri nu se fac în popor la cel mai mic contrast ivit între el şi parochul lui, îndată ce vin în conflict unii cu alţii şi duşmanii bisericei nóstre îndată încep a tulbura apa ca sĕ pótă pescuí în ea.

De aceea eu n'am aflat de superfluă acéstă disposiţiune în Statute, deóre ce m'am convins, că vĕḑênd cutare renitent, că nu póte duce cu sine şi ceva din averea bisericei, la urmă s'a liniştit şi pacea ér a fost restabilită.

(Va urma).

Noutăţi.

Scire redacţională. Domnul Ilarie Chendi, student în filosofie, „încetând cu sfêrşitul lunei Iuliu n. a mai fi membru al redacţiunei „Tribunei"", a întrat ca colaborator în redacţiunea foii nóstre.

* * *

Inmormêntarea locotenent-mareşalului Teodor Galgóczy s'a întêmplat Joi între órele 4 şi 6 p. m. A fost acésta o imposantă înmormêntare la care afară de enorm de multa miliţie a luat parte Sibiiul întreg şi giurul, representat în parte prin comisiuni în conduct, parte însĕ prin marele public ce umplea tóte stradele prin care trecu convoiul, care porni punct la 4 óre dela reşedinţa defunctului.

Tóte regimentele armatei comune din Transilvania au fost representate prin delegaţiuni şi în deosebi reg. al 13 de husari a cărei proprietar era defunctul. Majestatea Sa a trimis ca delegat pe colonelul din statul major A. Sprecher von Bernegg. Consistoriul din Blaş a fost representat prin P. C. dl I. M. Moldovan, vicariul general şi Dr. A. Bunea secretar metropolitan.

Consistoriul nostru prin P. O. domni Ioan Hannia, Moise Lazar şi Ioan Papiu. Comanda generală militară a avut-o Escelenţia Sa generalul Pach din Sibiiu.

Cortegiul s'a format astfel: In frunte ca „companie de onóre" a mers o companie de honveḑi; a urmat apoi musica militară; preotul militar catolic asistat de mai mulţi; calul îmbrăcat în doliu al reposatului, dus de un soldat; carul cu sicriul împodobit de o mulţime de cununi, între cari şi cununa „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" cu o lată fundă tricoloră pe care era intipărit „In semn de recunoscinţă şi profundă stimă"; un soldat în armatură complectă medievală; familia, corporaţiune şi pe urmă şirul lung al armatei în ordinea următóre: cadeţii, infanteria Nr. 31 (batalionul 3), vênătorii, husarii şi în sfêrşit artileria din Sibiiu şi Braşov. Ajungênd convoiul după órele 5 la cimiterul militar aci s'au dat defunctului onorurile din urmă: 24 salve de tunuri şi vre-o 12 de către soldaţii pedestraşi. Convoiul s'a reîntors apoi între sunetele imnului regal cântat de musica militară.

* * *

Ţarul tuturor Ruşilor va sosí în ḑiua de 27 a lunei acesteia la Viena împreună cu Ţarevna. Pentru primirea înălţatilor óspeţi se fac pretutindenea mari pregătiri. Consiliul comunal a votat la propunerea vice-primarului Dr. Lueger suma de 25 mii de fl., în scopul pavoazării stradelor cari vor fi parcurse de cortegiu cu prilegiul sosirii.

* * *

Logodna princiară. Principele moştenitor de corónă al Italiei, după cum se anunţă în foile italiene, se va logodi în curênd cu fiica principelui de Muntenegro. Singurul impediment ce mai esistă este de natură religionară. Şi acest impediment este faptul, că Ţarul hesitéză cu încuviinţarea trecerei principesei dela confesiunea greco-orientală la cea catolică.

* * *

Regele Alexandru al Sêrbiei după cum se anunţă prin firul telegrafic îşi va asigura în curênd viaţa la o bancă şi anume pentru suma de 100,000 franci. Étă, că şi regii au lipsă de atari asigurări.

* * *

Congres antifracmasonic se va ţinea în Trient în 26—28 Septembre şi adecă cu învoirea preaînaltă a Papei. Iniţiativa au luat-o catolicii, cari îşi vĕd primejduită confesia prin francmasoni. Catolicii din Viena au şi lansat un apel în care provócă pe toţi aderenţii bisericei lor a se lupta în contra haitei francmasone. *Sic fata tulerunt.*

* * *

Moldován Gergely locutus est. Tóte foile magiare înregistrézā cu extremă veselie nascerea unui nou fĕt literar al „renumitului" politician şi filolog Moldovàn Gergely, întitulat: „A magyar nemzeti állam nemzetiségi feladatai". In acéstă broşură savantul dela Cluş, laureat cu odiul némului românesc, are cutezanţa de a trage lecţii naţionalităţilor, în deosebi celei române şi a le stipula linisce de conduită în viitor. *O vanitatum vanitas!..*

* * *

Dela căile ferate ungare. Administraţiunea, căilor ferate ungare aduce la cunoscinţa publicului, că pe linia căilor ferate dintre Sibiiu şi Făgăraş între comunile Şelimber şi Vestem la casa de pază Nr. 4 a înfiinţat o staţiune cu numirea „Móh" unde cu începere dela 6 August a. c. n. trenul va sta însinuându-se pasageri spre urcare ori coborire. Timpul oprirei şi pornirei trenului precum şi tarifa se pot vedé la tóte staţiunile competente.

* * *

Hymen. D şóra Anuţa Popescu, amabila fiică a dlui notariu Isidor Popescu îşi va serba cununia cu dl Ioan I. Georgia, cleric absolut, la 27 Iuliu (8 August) 1896 în biserica gr.-or. din Buteni (comit. Arad) la 5 óre d. a.

* * *

Avis. Sĕ face cunoscut, că tribunalul regesc de dto Deva 24 Iuliu 1896 sub Nr. 5727 a încuviinţat decisul adunării generale extraordinară, ţinută la 30 Iuniu a. c., prin care se urcă capitalul social dela 100.000 fl. la 250.000 fl. v. a.

Drept aceea terminul pentru subscrierea acţiilor noue se fixéză până inclusive 15 August 1896.

Subscrierile se pot face la institut în órele oficióse.

După fieşte-care acţie se solvesce la subscriere 20%, ér restul de 80% până la 31 Decembre a. c.

Orĕştie, la 2 August 1896.

„Ardeléna", instit. de credit şi de econ. societ. pe acţii.

* * *

Omor. In satul Lunca lângă Arieş a fost omorît Ilie Cetean, nóptea pre când durmia, fiind lovit în cap de dóuĕ ori cu oştia (o unéltă ce sĕ întrebuinţézā la prinderea pescilor, care constă din o rudă lungă de lemn avênd înţepenită în vêrf o furcă cu 3 colţi de fer.)

Muerea lui, care încă durmia lângă el ḑice, că n'a sciut nimic (ciudat somn!), fiind ospĕtată de cu ḑiuă, căci în casa lui Cetean adunêndu-se încă 3 prietini ai lui, toţi cinci beură 2 litre de vinars. Nu sĕ scie cine ar fi adevĕratul culpabil. Până acum sunt deţinuţi doi inşi, despre cari se presupune, că ar fi fost complici la omor precum şi soţia celui ucis.

Diverse.

Femeie vêndută. „Sieb. d. Tagblatt" din Sibiiu istorisesce următórele: Un ţeran cu numele Iosko C. a dus într'o ḑi la têrg un car cu fên. Fênul fiind frumos, îndată şi-a aflat cumpĕrător. Têrgul s'a făcut şi carul cu fên a fost dus la cumpĕnă pentru de a fi mĕsurat. Cumpĕrătoriul dl. H. lăsă sĕ-i ducă fênul acasă. Aci cumpĕrătoriul rugă pe ţĕran sĕ ajute servitoriului la descărcatul fênului. Cu ocasiunea descărcărei, cumpĕrătoriului îi păru ceva suspect şi se depărtă aşa, ca Iosko sĕ nu-l observe. Cam după 5 minute vĕḑu cumpĕrătoriul, că din carul cu fên iese o femeie, care o ascunsese în fên pentru ca fênul sĕ căntărésca mai mult. După ce s'a isprăvit cu descărcatul, Iosko şi-a cerut banii voind sĕ plece dimpreună cu soţia sa' atunci însĕ cumpĕrătoriul ḑise, că el dimpreună cu fênul a cumpĕrat şi pe femeie şi astfel ea trebue sĕ rĕmână la el. Iosko se scărpină în cap şi întrebă: „Ce dta ai cumpĕrat şi pe femeia meaîn adevĕr?" „Se înţelege", ḑise cumpĕrătoriul şi într'un ton ameninţător strigă lui Iosko: dacă nu voesci s'o lăşi aci, atunci voi aduce poliţia şi voi lăsa sĕ te încuie pentru înşelaciune. In fine ţeranul Iosko lăsă dlui H. din preţul fênului 10 fl., ca rescumpĕrare pentru soţie şi apoi se duse acasă cu buzele umflate.

* * *

Albine mântuitóre. Kissingen, locul de scaldă din Bavaria, numai cu ajutoriul albinelor a fost scăpat de atrocităţile armatelor svediene în rĕsboiul de treiḑeci de ani. Şi anume, făcênd svedienii un atac de nópte asupra oraşului şi fiind apróрe de a-'l ocupa cetăţenii în culmea desperării, la sfatul unui burgez cu numele Petru Heil, au aruncat coşniţe cu stupi între soldaţi, cari înghimpaţi cu vehemenţă de albinele conturbate în liniscea lor de nópte, atât de ţare au venit în confusiune prin acest nou mijloc de apĕrare contra lor, încât s'au retras în cea mai mare disordine. Cetăţenii recunoscĕtori au eternisat memoria civelui lor Petru Heil prin un bust de pétră aşeḑat în părĕtele de cătră Ost a casei oraşului, căre încă şi aḑi se mai póte vedé acolo.

* * *

Covor de pe timpul lui Alexandru cel mare. Un turist (călĕtor) englez mai sĕptĕmânile trecute umblând pe la mănăstirile orientale de pe muntele Athos a descoperit la mănăstirea grecéscă Esfigmenos un covor fórte preţios, atât din punct de vedere artistic, cât şi pentru vechimea lui, carea representă pe Minerva, Hercule şi Victoria. Turistul englez a îmbiat pentru el 30 mii funţi anglezi, dar călugării n'au primit.

Bibliografic.

A apărut:

„Tit Manliu Torenat". Tragedie în 5 acte de I. P. Simon. Bistriţa, Tip. Carol Orendi, 1893.

— *„Sermana Contesă"*. Tragedie în 5 acte cu un Epilog de S. P. Simon. Bistriţă. Tip. Carol Orendi, 1894.

— *„Regele Edip"*. Tragedie în 4 acte cu un Prolog şi Exod de Sofocle. Tradusă în versuri de S. P. Simon. Bistriţa, Tip. Csalner 1896.

Tóte trei opurile se pot procura dela autor cu preţul de 75 cr. Comandele sĕ se adreseze în Sóofalva p. Besstercze. Besstercze Naszod megye.

Din public.

Rugăm pe toţi acei P. T., cari prin adrese de mângăere au venit întru alinarea durerilor nóstre pentru perderea neuitatului nostru fiu *Ionel*, sĕ binevoéscă a primí pe calea acésta profunda nóstră recunoscinţă.

Sibiiu, 8 August 1896.

Dr. V. **Bologa** şi **Soţia.**

Nr. 624—1896 [97] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul al treilea de învĕţătoriu la scóla română gr.-or. din Boiţa prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Cuartir în edificiul scólei şi 4 stângini lemne de foc.

Cei ce doresc a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre până la terminul fixat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în care restimp vor avé a se presenta în comună într'o ḑi de Dumineca ori sĕrbătóre spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic în biserică.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 25 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 395/896. [98] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc la scóla nóstră din Băreşti, protopresbiteratul Haţegului, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul archidiecesan „Tel. Român.“

Fiitoriul învĕţătoriu la acésta scólă, va fi deobligat a deprinde elevii în cântările bisericesci şi a cânta cu ei în Dumineci şi sĕrbători cântările liturgice în biserică.

Petenţii au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul normeler din vigóre până la terminul mai sus arătat la oficiul protopresbiteral subsemnat — în Petroşeni. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Potroşeni, la 23 Iuliu 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 175/896 [100] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs cu timp de 30 de ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. În Certegea, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi cassa bisericei, locuinţă şi grădină.
2. În Lăpuş, cu 300 fl. v. a. din repartiţie locuinţă şi lemne de foc.
3. În Neagra de jos, cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.
4. În Poiana-Valeaverde, cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.
5. În Ponorel, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.
6. În Sohodol-Peleş, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă.
7. În Vidra-medie, cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă şi grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită cererile lor concursuale la subscrisul oficiu în terminul deschis.

Învĕţătorii aleşi sunt datori a provedea cântările bisericesci, singuri şi cu elevii şi a cultiva grădinile de pomărit.

Oficiul protopresb. gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 22 Iuliu, 1896.

Romul Furduiu,
protopop.

Nr. 341/896 [99] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale române greco-orientale din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
2. Avrig, dóuĕ posturi de învĕţători, cu salariul anual de câte 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
3. Glimbóca, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. şi anume: 220 fl. ajutoriu dela stat ér ă 80 fl. din alodiul comunal, cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
4. Porceşti, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
5. Sĕcădate, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
6. Viştea superióră, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu acea, că cei aleşi la posturile acestea sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de scólă Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la sânta liturgie.

Avrig, 14 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 419—1896 [101] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învetători din comunele mai jos însemnate, sĕ deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Baica cu Hida, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
2. Bosna şi Bodia, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
3. Dânc, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., dela popor 165 fl., dela stat ajutoriu 135 fl, cuartir şi grădină de legumi.
4. Gălpuia, un post învĕţătoresc împreunat şi cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. în bani, naturale şi din venitele cantorale.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sân-Petru, 20 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco oriental al Unguraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 373. [83] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante, dela scólele elementare gr.-or. în comunele mai jos însĕmnate, din protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

1. Lancrăm, pentru clasa a III-a cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se solvesce din cassa bisericii în rate lunare anticipative.
2. Rĕhĕu, dóuĕ (2) posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir, grădină şi un stângin de lemne de foc. Salariile se solvesc din cassa bisericii în rate treilunare anticipative.
3. Căpâlna, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
4. Vingard, un post de adjunct de învĕţător, cu salariu de 200 fl. cuartir şi grădină.

Cei cari vor fi aleşi la posturile acestea sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copiii la s. liturgie.

Concurenţii au a-'şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu pretopresbiteral.

Sebeş, 9 Iuliu 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. protopresb.

Nr. 223—1896 [82] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch de clasa a III-a din comuna Grohoţ se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 409 fl. 58 cr.

Petenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 6 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 56/896 of. paroch. [95] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **zidirea scólei gr.-or. române** din **Blăşel** în protopresbiteratul „Têrnava“ se va ţiné licitaţiune minuendă în **6/18 August 1896** la 1 óră p. m. în cancelaria oficiului parochial.

După preliminariu, preţul exclamării este de **2881 fl. 28 cr. v. a.** între care sĕ cuprinde şi materialul de cărămidă, pétră, var, ţiglă, năsip, lucrul cu carele, ce le prestéză poporul.

Doritorii de a lua acésta întreprindere sunt poftiţi a se presenta până la terminul indicat mai sus, în localul destinat, ér oferenţii a înainta ofertele lor la oficiul parochial gr. oriental din Blăşel împreună cu cauţiunea de 300 fl. v. a. fie în bani ori hârtii de valóre.

Planul şi preliminariul de spese, condiţiunile de licitaţiune şi informaţiunile necesari sc pot vedé în fie-care ḑi la oficiul parochial subsemnat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Blăşel, (Balázstelke) 1/13 Iuliu 1896.

Zacheiu I. Sasu,
paroch şi preşed. comit. par.

Vidi:

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Publicaţiune.

Biserica gr.-or. din *Tilişca* vinde pe calea licitaţiunei publice partea sa — adecă 3 ḑile — din 15 ḑile din móra numită *„Ţichil“* aflătóre în comuna sus numită. Licitaţiunea se va ţinea în localitatea scólei gr.-or. din loc la **6 August 1896 st. v. la 4 óre p. m.** Preţul strigării e **240 fl. v. a.** Ori ce desluşire referitóre la acéstă móră dă oficiul parochial din loc.

Tilişca, 14 Iuliu, 1896 v.

Oficiul parochial.

[85] 3—3 **Petru Iuga,**
paroch.

Nr. 6338—1896 fsz5. [94] 2—2

Pályázat.

A boiza-kistalmácsi kerületi erdőőri állás betőltendő és e czélból pályázát nyitatik folyó évi Augusztus hó 21-eig.

A kelően felszerelt kérvények 1879-évi XXXI t. ez 37 §-a) fennti napig alolirottnál beadandók.

A kerületi erdőőr illetményei a következők: Fizetés 250 frt., lakpénz 50 frt., utiátalány 30 fr., és 20 ürkőbméter tüzifa.

Nagy-Szeben, 1896 Iulius 27-én.

a jár. föszolgabiró,
Fabriţius.

---

[96] 2—3

Casa

din **strada de jos (Untergasse) Nr. 52,** în **Mercurea,** către drumul de ţéră, carea se potrivesce pentru un **faur** sau **rotariu**

este de vêndut

din mână liberă împreună cu un **local de prăvălie.** A se întreba mai aprópe în **strada Kempel Nr. 7, Sibiiu.**

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 24—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85. Sibiiu, Marţi, 30 Iuliu (11 August) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 29 Iuliu, 1896.

Prin renunţarea deputatului dietal Silviu Rezei dela mandatul seu a devenit vacant un loc de deputat, şi la locul acela a candidat şi fost ales cu unanimitate vicariul dela Oradea-mare, Preacuvioşia Sa domnul Iosif Goldiş.

Ţinênd la usul de a se presenta înaintea alegĕtorilor spre a-şi desvolta programul, noul cendidat de deputat a cercetat în sĕptĕmâna trecută pe alegĕtori, şi li s'a presentat ca guvernamental de rasa cea mai pură.

Ḑiarele magiare ne-au adus textul vorbirei din cestiune.

Luăm ca exacte cele comunicate de către ḑiarele unguresci, căci până acuma nime nu le-a desminţit.

Cuvêntarea părintelui vicariu Goldiş a produs multă amărăciune în presa română şi mare bucurie în cea magiară.

Noi încă aflăm, că întrégă vorbirea „de program“ nu conţine nici un program politic, căci a declara, că eşti aderent al partidului liberal de aḑi, acésta încă nu va se ḑică a desvolta un program politic.

Nu pentru a ne ocupa cu persóna candidatului de deputat scriem aceste, ci pentru ca sĕ ne exprimăm măhnirea nóstră pentru unele enunciaţiuni, cari putéu lipsí din cuvêntarea acésta, fără ca domnul candidat se cadă în disgraţia partidului liberal.

Putéu lipsí din vorbire laudele aduse regimului Tisza. A fost o puternică stâncă regimul de ani 15 al fostului ministru Tisza, aşa a ḑis părintele vicariu Goldiş, şi de acea stâncă s'au resfrânt valurile, atât cele din lăuntru, cât şi cele din afară.

Sub era Tisza s'au dat cele mai crâncene lovituri naţiunei române, şi în special şi bisericei nóstre ortodoxe române. A lăuda fără de nici un incident, fără de nici o genare acea eră a sdrobitoriului de naţionalităţi, însemnéză a loví în faţă naţiunea română şi biserica, cari nu au destule cuvinte sĕ pótă din destul condamna acea afurisită eră, din care a crescut aşa de puternic şovinismul de aḑi.

Puté lipsí din vorbirea domnului candidat de deputat lauda adusă legilor politice-bisericesci.

Biserica nóstră a luptat pe tóte căile legale contra legilor politice bisericesci. Sinódele diecesane, congresul nostru naţional-bisericesc, archiereii ca membrii în casa magnaţilor, s'au pronunciat în unanimitate contra acestor legi, pe cari le au considerat şi le consideră ca pericol pentru biserică.

Domnul ales deputat atât în sinodul diecesei Aradului, cât şi în congresul nostru naţional-bisericesc a votat contra acelora. Glorificarea lor acuma se presentéză ca o palmă dată bisericei. Şi sĕ ne ierte părintele vicar dela Oradea-mare, dară biserica nu trebuia sĕ o insulte sub nici o condiţiune.

Ne a bătut la ochi modul cum dl vicariu se da legat pe mânile partidului liberal. *„Sub nici o împrejurare nu mĕ voiu desbina de către el“.*

E ḑis mult, când te declari aderent pe vecie între tóte împrejurările.

Pot obvení lucruri, cari sĕ siléscă pe alesul deputat ca sĕ se desbine de partidul liberal. Punem casul, că guvernul iniţiază vre-o nóuă lege, care vatĕmă interesele bisericei. In un asemenea cas Preacuvioşia Sa cu greu va puté lua posiţiune contra bisericei sale, contra archiereilor.

Părerea nóstră e, că tóte aceste puteau lipsi din cuvêntarea părintelui vicariu Goldiş, fără ca ea sĕ pérdă din valóre înaintea alegĕtorilor, şi înaintea corifeilor din partida liberală. Sunt şi aşa destule laude şi pentru trecutul şi pentru presentul partidei liberale, pe care nu odată o identifică cu însuşi poporul magiar.

Asemene lucruri provócă resens, şi ele în faptă au şi provocat un asemene grad de resens, încât o parte a presei a atacat pe părintele vicariu până la necuviinţă.

Noi nu vom cădé în necuviinţă, dară cu tărie vom reproba pre toţi fii bisericei nóstre, cari vrênd a se înălţa pre sine, ca şi părintele vicariu în casul concret. se pun în conflict cu biserica. *„Cine iubesce pre tatăl seu sau pe mumă-sa mai mult decât pre mine, nu este vrednic de mine“*

In contra scólelor unitare-naţionale. Consistoriul ev. luth. din Sibiiu al Saşilor transilvăneni a înaintat cum se anunţă — un lung şi remarcabil protest în contra concluselor congresului millenar didactic, cari se refer la unificarea scólelor medii şi la statificarea scólelor peste tot. In demnul protest sĕ ḑice între altele: „Congresul didactic n'a lucrat, n'a pertractat, ci în deosebi a aprobat numai proiectele de resoluţiune înaintate de vorbitorii turburători de linisce, a căror înţeles a fost mai mult acela, *ca scólele bisericilor creştine şi în deosebi acele al căror învĕţător nu este magiar, sĕ fie statificate şi magiarisate*“.

După ce se combate cu argumente înscrise în lege tendinţa de magiarisare, rescriptul consistorial încheie astfel:

„In contra spiritului care transpiră din proiectele acele de resoluţiuni, cari sunt îndeosebi îndreptate în contra instrucţiunei în limba germană; în contra spiritului de intoleranţă şi de călcare a dreptului şi a legii; în contra patriotismului fals ce se manifestă a trebuit sĕ ne ridicăm vocea, a trebuit sĕ protestăm în contra acelui spirit, care va constringe biserica nóstră a lua posiţie cu tóte mijlócele legale“.

Cântecul „Unirei“. Iubiţii confraţi dela „Unirea“ 'şi-au fixat o sfântă ţinută de a munci din resputeri pentru a ajunge timpul în care cu ei împreună se încingem o horă mare pe plaiurile Blaşului, hora veselă de întórcere în adevĕratul staul, la care horă apoi leul alb din mama Romă se privéscă cu zimbetul mulţămirii şi a fericirei celestine. Şi spre acest scop fraţii dela „Unirea“ au început de multişor a hăuli un cântec de „verbung“ şi-l sbârnăe necontenit fără a lua în considerare cât este de disonant acel cântec. In numĕrul mai nou ér cântă. Étă vre-o câteva strofe din acel cântec ici duios şi rugător până la desperare, colo săltăreţ, hazliu dar totdéuna cutezant până la cea mai mare „neposivitate“.

„Dacă fraţii nostri neuniţi ar învrednici de o seriósă meditaţie partea acésta a enciclicei pontificale (cea dogmatică! Red. Tel.), ar fi imposibil, sĕ nu recunóscă, ce mult s'au abătut ei dela biserica strămoşilor. Şi spre acésta n'au decât sĕ pună pe un moment la o parte prejudeţele, preocupaţiunile, ura, pisma şi mai ales *erorile supte dela protestanţi (!), şi atunci lumina adevĕrului nu va întârḑia a le străluci*“.

„Trebuese o scie şi fraţii nostri neuniţi — căci sĕ poftesce numai minte sĕnătósă. (Cântecul numit e şi obraznic!) — că pentru a cunósce firea unei instituţiuni positive e de lipsă a sci ce intenţiune a avut acela, care a întemeiat-o. Pentru a cunósce natura unei însoţiri industriale, comerciale ori de credit *(Şi de consum!* Red. Tel), trebue sĕ cetim statutele unde întemeietorii şi-au depus voinţa lor“. Etc.

Uite ce-i. Sĕ facă bine musicanţii dela „Unirea“ şi se înţelégă odată că pe noi ne molestéză cântecul lor. Cânte-şi doinele în „staulul“ propriu şi nu ni le adreseze nóuĕ. „Statutele“ însoţirilor lor de credit şi consum *et tutti quanti* le cunóscem prea bine precum şi „firea“ instituţiunei lor „positive“, acele au multe însuşiri dar numai atrăgătóre nu sunt. Deci. . . . .

Revista politică.

„Pester Lloyd“ publică în unul din ultimii sei numĕri, articolul următor:

De când s'a aflat că Suveranul nostru va face în Septembre, însoţit de ministrul de externe contele Goluchowski, o visită regelui Carol al României, că apoi regele Carol însoţit de şeful cabinetului Dim. Sturdza, va asista la serbarea inaugurării Porţilor-de-fer, relaţiunile României cu Austro-Ungaria formézâ obiectul unor discuţiuni neîntrerupte în presa din ţéră şi străinătate. Petrecerea suveranului nostru în capitala României trebuia sĕ fie cu atât mai bătĕtóre la ochi, cu cât Maiestatea Sa nu a visitat, de mulţi ani, în reşedinţa sa decât pe aliatul şi amicul seu cel mai bun, pe împĕratul Germaniei. Ḑilele din urmă s'a remarcat şi comentat mult atât petrecerea de mai

---

FOIŢA.

Un document de pe timpul fómetei din anul 1807 în Transilvania.

Pănă unde au ajuns unele clase ale societăţii omenesci, şi încă creştine, cu separatismul lor pentru de a face deosebire între om şi om înainte de proclamarea drepturilor omenesci şi din partea statului, se póte vedea şi din documentul ce-l dăm publicităţii mai la vale. Şi acésta nu numai faţă de cei ce erau de alte naţiuni ori confesiuni, ci faţă chiar şi de aceia, cari erau din clasă privilegiată, dar din alta mai inferióră, ori erau în strîmtóre mare, fie aceea de ori şi ce natură.

Cetind acest document, ne aducem aminte de duiósa parabolă din s. Scriptură, în care ni se spune, că un servitoriu era datoriu stăpânului sĕu cu ḑece mii de talanţi (circa treiḑeci de milióne floreni după banii nostri), pe cari stăpânul lui 'i-a iertat fiind că l'a rugat. Eşind acel servitoriu afară, a aflat pe unul din soţii lui, care îi era datoriu lui cu *o sută de dinari* (circa dóueḑeci floreni) şi strîngêndu-l de gât, cerea sĕ-'i plătéscă ceea ce îi este datoriu; acela însĕ neputêndu-i plătí îndată, îl ruga sĕ-l mai aştepte şi îi va plătí tot; dar *„el nu a voit, ci mergênd l'a pus în închisóre pănă va plătí datoria“*. Auḑind domnul despre acéstă faptă nemilósă a slugii sale, s'a măniat şi „l'a dat chinuitorilor pănă va plătí tótă datoria lui“. (Ev. Mateiu C. XVIII v. 23—35.)

Întocmai s'a întêmplat, mulţămită Provedinţei divine, şi cu aceia, cari făceau acéstă deosebire între om şi om, deşi într'altă formă, căci s'a realisat preḑicerea marelui bărbat de stat francez, Mirabeau, că: „privilegiile vor trece, dar poporul rĕmâne“.

Dar étă documentul pe care-l publicăm şi în traducere:

Mi aláb irt Nemes személyek Adgyuk tudtára mindeneknek a kiknek illik ez Contractualis Levelünknek rendiben. Hogy a folyó 1807. Eszt. Májusnak 13-dik Napján, midön volnánk Nemes Belsö Szolnok Vármegyében Szeletskén az egyikünk ugy mint Szabad Pál Lako Házában Jelenének meg mi elötünk, az ide alább Specificalt Hollomezei Lakosok, kik is jelenték, hogy nagy és elkerülhetetlen szükségektöl kényszeritetvén kértek és vettek légyen hitelbe Nyolcz Márjáson és egy petákon Vékáját, 35 az az Harmincz öt Véka szemes Török Buzát Méltóságos Gróff Hallerköi Haller István Ur Ö Nagysága kapjoni Udvarában Biztos Tekéntetes Orbán Antal Urtol, az ezen Esztendőben esendö karátson Böjtig ezen Lajstrom szerént.

1ső	Nemes Bota Grigor vett Török-Buza vekát	5
2dik	Bota Iuon vett	5
3dik	Bota Prekup vett	3
4dik	Petrutz Iuon vett	2
5dik	Butuza Prekup Paraski vett	5
6dik	Petrutz Silip vett	5
7dik	Petrutz Kosztán vett . . .	5
8dik	Hango Iuon vett	5

vettek pedig ezen Gabonát e következö feltételek alatt: 1o Hogy akkor az irt Török Buza árát, simul et semel, Jo folyo pénzül bé fizetik addig pedig minden véka árát potolják egy egy napi kézi munkával az Udvartol adandó három Czipo mellett kapjonba. 2do Mindenik egymásért kezeséget vállala in solidum, mind a pénzre mind az usorára nézve, ugy hogy ha a Mélgos Udvar maga tulajdonát az Executioval kéntelenitetnék felvétetni, ezen Törtenetben akár mejében az egész adosságot költséget, és faradtságot, Exequaltathassa; még pedig olyan Ingo vagy Ingatan Javaiból, a melyeket tetszik a Méltoságos Udvarnak, választani minden ki fogások ki rekesztésivel. 3tio Mind azidei, mind pedid azon esetiben ha az Udvar ösznél továb ot hadgya Creditumal az azutánni minden Véka után köteles egy egy napi munkát az egy hir adásra hiba nélkül meg tészik, *és ha meg nem tévén az Udvar többször fárasztya Utánnok más embereit, minden ember fáradtságát, tiz garassal fizessék*, **söt ezen esetben szabadságot söt telyes hatalmat engedének az Mélgos Creditor Urnak, hogy akárhol non obstante Nobilitari aut alia qualecumque Praerogativae akár melyiket a Debitorok közzül propria etiam authoritate Detineáltathassa és a kötelezet Dolog ki tételeig mindenikre nézve foglyul tarthassa.**

Mely vallomást és kötelezést kéz be adással mi elötünk tévén irtuk meg mi is fide multe ḑile la Viena a ministrului-președinte Sturdza, cât și întâlnirea regelui Carol al României cu contele Goluchowski. Deóre-ce ideia vre-unei demonstrațiuni publice trebue exclusă cu desĕvêrșire, la tóte aceste întâlniri trebue sĕ fie vorba nu numai de documentarea unor relațiuni amicale, ci și de convorbiri asupra actualei situațiuni politice și asupra punctelor de vedere din viitoriul mai apropiat. Concepția acésta e așa de evidentă că o putem admite fără a fi ascultat îndĕrătul ușilor diplomatice.

Cât privesce în genere relațiunile nóstre politice cu România, caracterul lor amical nu datéză numai dela întrevederea de acum un an a celor doi Suverani la Ischl Fostul prim-ministru Ioan Brătianu a pus, recunoscênd în mod obiectiv situația României, temelia relațiunilor existente aḑi între regatul acesta și Austro-Ungaria, — și în același timp față cu tripla alianță — și relațiunile acestea au dobândit sub ministeriul Catargiu-Carp forme mai hotărîte și mai angajante. Cabinetul național-liberal Dim. Sturdza a acep[illegible] neschimbat programul p[illegible]ilor sĕi și așa aḑi nu există în România nici un partid care sĕ doréscă schimbarea politicei de pănă acum a regatului român. Există, ce e drept, o mână de politiciani pătimași cari pledéză, parte din tactică oposiționistă, parte din considerațiuni personale, pentru alipirea României de Rusia, dar lor le lipsesce într'atât ori-ce autoritate și aderenți suficienți, că nici nu trebuesc luați în sémă.

Causele pentru cari România s'a alipit deschis și amical de Austro-Ungaria și de tripla alianță, datéză cam de multă vreme, căci residă în evenimentele de pe timpul rĕsboiului din 1877 și tratatului din Berlin. Dacă amintirea celor dóuĕ decenii înainte de rĕsboiul din Crimeia, când consulii generali ruși din Iași și Bucuresci se purtau ca stăpâni ai principatelor, nu a fost nici odată plăcută României, apoi simțĕmintele politice față de vecinul din Nord s'au transformat în ură deschisă când Rusia a obținut în 1877 aprópe cu sila trecerea armatei sale, când a îndrăsnit, ca recunoscință pentru ajutoriul din fața Plevnei, sĕ atingă independența României în pacea preliminară dela San Stefano, când Rusia a sciut sĕ obție la congresul din Berlin retrocedarea Basarabiei.

In convențiunea din Aprile 1877 când Rusia a stipulat condițiunile pentru trecerea armatei, s'a asigurat prin art. 2 în mod solemn „menținerea și apĕrarea integrității României“ și totuși Rusia a răpit după un an Basarabia. Deși după eșecurile simțitóre dela Plevna comandantul armatei ruse, marele duce Nicolae, telegrafase prințului Carol: „Veniți în ajutorul nostru; treceți Dunărea pe unde voiți, sub ori-ce condițiuni voiți, dar veniți repede, căci Turcii ne nimicesc!“ totuși prințul Gorceakow amenință pe dl Ghica, ministrul României la Petersburg, când acesta anunțase după câte-va luni un protest contra art. 8 din pacea dela San Stefano, că în casul acesta „Țarul va porunci ocuparea României și desarmarea armatei.“ Și când același Ghica a îndrăsnit sĕ reamintéscă, cu ocasia retrocedării Basarabiei, onorabila făgăduială a lui Alexandru II, cancelarul Rusiei rĕspunse cu cuvintele frivole: „Nu puteți pune onórea împĕratului în ori-ce zamă, căci ar putea deveni o zamă în care vor ferbe toți Românii.“ Acestea și multe alte amĕnunte istorice, care aparțin și vreme după congresul din Berlin, sunt așa de bine cunoscute ori cărui om politic de pe malurile Dâmboviței, că tóte încercările ministrilor Urussoff și Hitrowo de a trage România înspre Rusia au rĕmas fară resultat.

Dar și abstracție de nerecunoscința și brutalitatea politicei rusesci, România tot ar fi trebuit cu timpul sĕ se alăture de tripla alianță. Situată la pórta de eșire a Rusiei, nu mai putea fi vorbă de neutralitate după 1879. Mulți ómeni politici au visat prin anii 1880—1885 de o „Belgie a Orientului“ dar spiritul experimentat și luminat al Regelui Carol recunoscuse fórte curênd că trebue sĕ trécă s'au de parte Rusiei sau de cea a triplei alianțe. Și a făcut acésta din urmă cu multă circumspecțiune și hotărîre. Pe când Suveranii altor state balcanice se gândéu mereu la un rĕsboiu apropiat și la cuceriri noui și uitau în același timp progresul situației interióre, Regele Carol avu credință într'o pace lungă și se puse, încredĕtor în puterea defensivă a triplei alianțe, alături de monarchia nóstră și lucră cu zel la consolidarea situațiunei interióre, la întărirea forții de apĕrare a țĕrii sale. Astăḑi România stă în fruntea statelor dunărene și balcanice din punctul de vedere politic, cultural și militar, ea nu a devenit nu mai un element puternic al păcii și ordinei din Sud-estul nostru, ci și un aliat prețios și demn de încredere, pe care se póte bizui cine-va în ḑile liniștite și agitate.

Ar trebuí sĕ cunóscem politica sigură și demnă de încredere a Regelui Carol și a monarchiei nóstre, dacă am admite cum a făcut ḑilele acestea un însemnat ḑiar parisian, că Austro-Ungaria ar fi făcut României pentru atitudinea ei óre-cari făgădueli de natură teritorială sau alta. Se va fi întêmplat póte adesea la Newa sau la Seina că s'au făcut aliaților vremelnici promísiuni largi din busunarul altuia sau pe socotéla unui al treilea. Dar Austro-Ungaria, care face parte dintr'o triplă alianță pe al cărei drapel stă scris în prima linie întregitatea posesiunilor aliaților, Austro-Ungaria care tinde neîncetat și după putință la susținerea statului quo în Orient, o așa putere mare ar devení necredinciósă politicei sale dacă ar garanta României deja de acum, în scris, retrocedarea Basarabiei sau o bucată din teritoriul bulgar ca acont pentru alianța ei. Regele Carol și sfetnicii sĕi sciu prea bine că desvoltarea favorabilă și progresivă a țĕrii lor în timpul ultimului deceniu sĕ datoresce în bună parte posiției apĕrate a României aliată cu tripla alianță. Pe când prințul Nicola aștepta necontenit semnele amicilor sĕi cei mai buni din Rusia și a lăsat Montenegrul pe nivelul cultural de acum dóueḑeci de ani, pe când Sêrbia și Grecia își cheltuiau puterile într'o politică experimentală de aventurieri, România a stat totdéuna cu arma la picior în umbra baionetelor triplei alianțe și a ajuns astfel pe căile unei politice defensive de pace pe acea scară a desvoltării ce ocupă astăḑi. Credem că resultatul acesta e atât de prețios că relațiunile regatului vecin cu Austro Ungaria n'au nevoie de nici un acont.

Se discută mult, cu deosebire în presa strĕină, dacă raporturile României cu Austro-Ungaria și cu tripla alianță s'au regulat printr'un tractat scris, dacă esistă sau nu o convențiune militară sau o alianță ofensivă și defensivă. N'ar fi tocmai greu a da un rĕspuns, care stă de altmintrelea la disposiția ori-cui este cât de puțin inițiat în istorie si politică și care póte sĕ înțelégă unele evenimente și sĕ tragă consecințe logice. Nu vom discuta acésta mai cu de-amĕnuntul, pentru-că detailuri de natură atât de formală nu sunt atât de decisive cât sĕ crede în general. Intrébă óre cineva dacă există între Rusia și Francia o înțelegere un tratat scris sau chiar o alianță defensivă sau ofensivă? Constelațiunile și interesele politice sunt de multe ori mult mai importante și mai decisive decât tratate scrise și după cum deja de ani de ḑile se scie de înainte și cu acuratețǎ unde se va putea găsi Francia într'un moment anumit, într'o situațiune de actualitate, tot așa nimĕruia nu-i va fi greu sĕ-'și facă o ideie unde ar sta România, fie în casul unei acțiuni pacinice diplomatice, fie în casul unei conflagrațiuni europene sau orientale. Și după părerea nóstră acésta trebue sĕ fie lucru principal și pentru toți politicianii curioși, care ar dori sĕ aibă astăḑi un rĕspuns promt și amĕnunțit la nisce cestiuni cari se înțeleg dela sine.

Grânarele bisericesci.

(Urmare.)

La Art. II și III (§§ 8—19) sunt superflue ori-ce esplicări mai detaiate, de óre-ce aceia se esplică de sine, fiind, după părerea mea, fórte vast și detaiat concipiați. Aci cu drept cuvênt mi s'ar putea face imputarea că am luat prea detaiate disposițiuni pentru administrarea fondului, de óre ce cele mai multe se înțeleg de sine și se cuprind în Statutul organic.

Eu sunt însĕ de altă părere. Organele nóstre bisericesci inferióre, epitropie comitet și sinod parochial, cu puține escepțiuni, încă nu au deplină cunoscință despre organismul bisericei nóstre și acésta din indolența celor ce stau în fruntea lor, și așa de câte ori s'a luat inițiativă la ceva întreprindere pentru ameliorarea stărei nóstre bisericesci și scolare, totdeauna a trebuit sĕ se reîmprospeteze și disposițiunile Regulamentelor aduse până acum de biserică. Afară de acésta, fiind acele organe compuse în cele mai multe locuri din ómeni fórte simpli, aceia adese-ori scot deducțiuni cu totului tot opuse principiilor stilisate în mod fórte general și cuprinse în Statutul organic și celelalte regulamente bisericesci. De aceea, pentru astfel de organe bisericesci n'am aflat de superfluu a aduce disposițiuni cât mai detaiate în cadrele acestor Statute, cu privire la administrarea unui astfel de fond bisericesc.

Apoi declar și aci, ca se fiu bine înțeles, că aceste Statute le dau publicității numai ca material, din care cei interesați vor alege ce se potrivesce pentru împrejurările lor locale și adaugênd cele ce vor afla de bine pentru promovarea intereselor nóstre bisericesci și scolare după împrejurările lor. Eu am voit aci a da numai unele conture de un astfel de plan, cari sĕ se umple amĕsurat imprejurarilor locale dela diferitele nóstre parochii rurale.

Tot așa se explică de sine și Art. IV. (§§. 20—43).

(Va urma).

Noutăți.

Deschiderea „Porților de fer“. Programul stabilit pentru festivitățile, ce se vor face cu ocasiunea deschiderii canalului dela „Porțile de fer“ în 27 Septembre, este următoriul: M. Sa regele va sosi la Orșova în 26 Sept. la 3 óre p. m. cu trenul. La gară va fi felicitat de către comitele-suprem al comitatului nostru. Maj. Sa va descinde în edificiul silvanal reg. ung., unde de loc după sosire va primi onorațiunile. După aceea va merge pe vaporul „Ferencz József“, pe care va trece nóptea. În ḑiua următóre la 7 óre diminéța va asista la serviciul divin în biserica rom. catolică; de aci va merge la gară unde va primi pe *regele Carol al României* și pe *Alexandru, regele Sêrbiei*, îndată apoi plécă toți împreună cu vaporul la canal, începêndu-se cu acésta festivitatea deschiderii canalului; de acolo întorcênd în susul Dunării merge până la strîmtórea „Cazan“. După améḑi dimpreună cu suita plécă la băile Herculane unde se dă prânḑ de gală. Aici sĕ fac pregătiri mari pentru ḑilele acelea, orașul va fi frumos împodobit tot așa și porțile de fer. Monitoriul de resbel „Körös“ va da salvele de onóre. Pentru preséra ḑilei e angagiat pirotechnicul din Budapesta, Emmerling, pentru a distrage publicul de pe Dunăre cu producțiuni pirotechnice. În sĕptămâna trecută a și fost aici, făcênd séra nisce probe, cari au reușit de minune. Pentru strĕinii ce vor veni din Budapesta, s'au și luat mĕsurile de lipsă din partea primăriei, că unde sĕ fie încortelați, astfel mai tóte casele Orșovei sunt deja ocupate, pentru atari musafiri. Afară de acestea se vor acuira 300 trăsuri pentru Orșova, 300 pentru băile Herculane, cari vor fi puse la disposițiune publicului.

* * *

Crisă ministerială? Mai multe foi magiare oposiționale scriu că situația cabinetului Bánffy a devenit critică prin decursul nefavorabil al discuțiunilor în cestiunea cuotei. Unele foi numesc chiar ca fiitor alcătuitor de cabinet pe contele Albin Csáky.

* * *

Dinamită în biserică. În Rabida, oraș în Spania, a aruncat în ḑilele trecute

---

nostra mediante szokott petsétünkel és tulajdon Subscriptionkal meg erössitet Levelünket adtuk ki Jövendö Bizonyságul a fen irt Esztendőben Holnapban Helyen.

Bányai G. Ioseff s. k.,
Nemes Személy.
(P. H.)
és
P. Szabad Pál s. k.,
Nemes Belső Szolnok Vármegyének Hütős Assesora.
(P. H.)

Ezen Contractusban irt adósók tartozásaikat scála szerént 40 f. 29 krban — hozzá adva az hátra lévő uzsorát 10 f. 25 krokban — öszvesen 50 Rf. ver. és 54 krokban ban — mái napon valósággal kifizették. Kapjon, aug. 8-án 1848.

Biró Sz.,
számtartó.

In traducere:

Noi subscrișii, persóne nobile, în rêndul acestei scrisori contractuale, dăm de scire tuturor cărora se cuvine, că în ḑiua a 13-a alui Maiu, anul 1807, pe când eram în nobilul comitat a Solnocului interior în Sălișca, s'au presentat înaintea nóstră, în casa unuia dintre noi, și anume alui Szabad Pál, mai jos specificații locuitori din Magógea și au declarat, că siliți de mari și neîncunjurabile lipse au cerut și au luat în credință dela Spectabilul Domn Orbán Antal, prefectul curții din Coplean a Mării Sale Domnului Conte Hallerkői Haller István, conform acestei liste, până la postul Crăciunului din acest an, 35 adecă Treiḑecișicinci mierțe de cucuruz sfărmat, mierța cu câte opt Mariași și un petac.

1.	Nobilul Bota Grigor a luat mierțe de cucuruz	5
2.	Bota Iuon a luat	5
3.	Bota Prekup a luat	3
4.	Petrucz Iuon a luat	2
5.	Butuza Prekup a Paraski a luat	5
6.	Petrutz Silip a luat	5
7.	Petrutz Kosztán a luat	5
8.	Hango Iuon	5

și au luat aceste bucate sub următórele condițiuni: 1. ca pe atunci prețul cucuruzului însemnat îl vor plăti întocmai în bani buni curgĕtori, ér până atunci prețul fie-cărei mierțe îl vor suplini cu câte o ḑi de lucru cu mâna pe lângă trei țipăi ce li se vor da dela Curtea din Coplean. 2. Fie-care luă chizășie asupra sa unul pentru altul în solidum (adecă: unul pentru toți și toți pentru unul. Trad.) atât cu privire la bani cât și la usură, astfel că dacă Mărita Curte ar fi nevoită a-'și scóte cu execuțiune proprietatea sa, în casul acesta sĕ pótă exequa de pe ori-care întréga datorie, cheltuélă și ostenélă; și încă din astfel de bunuri mișcătóre ori nemișcătóre, din cari i-ar plăcea Măritei Curți a-'și alege cu eschiderea ori-cărei excepționări. 3. Atât în anul acesta, cât și în casul dacă Curtea 'și-ar lăsa acolo pe credit și dela tómnă încolo (pretensiunea, debitorii, Trad.) sunt datori a-și împlini după fie-care mierță ḑiua de lucru fără smintélă la întâia dare de scire, *ér nefăcênd acésta, dacă Curtea și-ar ostenì de mai multe-ori alți ómeni după dênșii, sĕ plătéscă ostenéla fie-cărui om cu câte 10 groșițe,* **ba în casul acesta lăsară libertate, ba încă și putere deplină Măriei Sale Domnului Creditoriu, ca ori unde și neîmpedecat de prerogative nobilitari sau de altceva asemenea, pe oricare dintre debitori sĕ-'l pótă deținé și din autoritatea sa proprie, și până la depunerea lucrului obligat, sĕ-'l pótă ținé pentru toți de prinsoneriu.**

Care declarațiune și îndatorire făcêndu-o înaintea nóstră și dându-ni-o în mână, am scris și noi prin mijlocirea credinței nóstre acéstă scrisóre întărită cu subscrierile nóstre proprii și cu sigilul nostru obicinuit în locul, anul și luna mai sus scrisă.

Bányai G. Ioseff, m. p.,
persónă nobilă.
(L. S.)
és
P. Szabad Pál, m. p.,
asesor jurat al Nobilului comitat Solnocul interior.
(L. S.)

Debitorii scriși în contractul acesta și-au plătit într'adevĕr datoriile după scală în ḑiua de astăḑi cu 40 fl. 29 cr., și adaugênd și usura restantă de 10 fl. 25 cr., în total cu 50 fl. ren. băt. și 54 cr.

Biro Sz. m. p.,
prefect.

Comunicat de *Gavriil Hango*,
presb. gr. ort. rom.

un individ o bombă în fața altariului. Bomba, menită preotului, a stricat numai o parte a fruntarului. Atentatorul a fost deținut și la el au mai fost aflate alte două bombe.

* * *

Sașii din Sighișóra au fost rěu batjocoriți de cătră ministrul Perczel. Ei, ma meluci mari din fire, au votat din partea comitatului o sumă de o mie de fl. pentru o statuă ce era sě se ridice pe teritoriul Sighișórei întru amintirea lui Petöfi. Ministrul Perczel însě a ținut de bine a nu aproba conclusul acesta al congregației comitatense. Étă un bun și instructiv bobârnac!

* * *

Arpád ciungărit. Foile magiare comunică scirea, că statua lui Árpád ce s'a sculptat în ḑilele acestea în curtea unei mori de vapor din Brașov, a fost ciungărită de nisce necunoscuți. Dar încă ridicêndu-o pe Têmpa ce se va întêmpla?

* * *

Avis. Onorații domni, cari doresc a participa la adunarea generală a Asociațiunei transilvane, convocată pe 27 și 28 August a. c. st. n. la Lugoș, se avisézǎ:

1. Cumcă locuitorii români din Lugoș au pus la disposițiunea comitetului un numěr considerabil de cuartire pe durata adunărei. Aceste cuartire sunt gratuite.

2. Comitetul se va îngrijí de a reserva pentru cei-ce doresc a locuí în hotel și la hotele odăi corěspunḑětóre. Domnii cari reflectézǎ la locuințe în hotele au sě le solvéscă singuri.

3. Toți domnii, cari reflectézǎ la îngrijirea comitetului pentru încuartirarea lor, sunt rugați a se adresa cel mult până în *20 August a. c. st. n.* la dl Dr. Iacob Maior, medic în Lugoș, președintele secțiunei de încortelare.

Lugoș, în 6 August 1896.

Comitetul arangiator.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

De lângă Huniedóra, în 21 Iuliu 1896.

„Despărțěmêntul al VIII-lea Deva“ al „Asociațiunii transilvane“ în anul acesta și-a ținut adunarea generală la 1 August n. în opidul nostru Hunedóra. Pentru a treia óră în decurs de 23 ani Huniedóra a avut fericirea de a primi în sinul sěu pe membrii despărțěmêntului asociațiunii și alți inteligenți, măestri, țěrani și țěrane. Cu mult înainte domnul director al despărțěmêntului, au luat tóte disposițiunile de lipsă, în conțelegere cu fruntașii Hunedórei, pentru ca reușita adunărei se fie asigurată. Nisuințele nobile au fost încununate de succes splendid material și moral. Reservele cu cari venirǎ mulți din giur la adunare, au fost înlocuite cu suprise plăcute.

Sâmbătă înainte de améḑi.

La órele 7 și jumětate ant. m. sosesce directorul despărțěmêntului însoțit de actuar, cassar, apoi presidenta „Reuniunei femeilor române din cttul Huniedóra“ și alți óspeți din Deva, și giur în mai multe trăsuri. La întrarea în opid comitetul de primire huniedorean în frunte cu preotul G. Oprea salută óspeții cu un „bun venit“ cordial. Apoi óspeții sunt împărțiți pe la quartirele destinate.

La órele 10 antemeridiane se începe servițiul divin în biserica gr.-or, din loc, celebrând părintele ppresbiter al Dobrei Avram S. Pěcurariu și parochul local G. Oprea. Biserica era îndesuită de public, în special sexul frumos, era preste měsură bine representat. Directorul despărțemêntul însoțit de oficiali — mai mulți membrii ai despărțěmêntului — între cari amintim pe ppresbit. Iliei: Avram Pěcurariu, protopresbiterul gr.-cath. I. Pop și alți mulți asistau la serviciu. Oficialii dela magistrat în frunte cu primarul T. Dănilă, éră masa mulțimei a formau locuitorii opidani și din giur.

Abia după órele 11 se finesce serviciul sftei liturghii-celebrate cu tótă pompa, precum și unsul cu mir.

Finit serviciul în spațiósa biserică se întinde masa verde pentru a se purcede la lucrările adunărei.

Dir. desp. Francisc Hosszu Longin prin o cuvêntare méduósă arětând scopul asociațiunei, fasele prin cari a trecut despărțěmêntul Devei în viața sa de 23 ani, declară adunarea de deschisă. Directorului îi rěspunde în numele Huniedorenilor preotul local G. Oprea, prin cuvinte alese și bine simțite, bineventând publicul asistent. Se cetesce apoi raportul actuarului pe têmpul din 3 August 1895 până la adunarea presentă. Comitetul despărțěmântului și-a resolvit în mod normal agendele. Intre altele a luat pașii necesari, pentru abonamente la „Enciclopedia română“ și „Povestile“ de Pop Reteganul. Numěrul membrilor despărțěmêntului e 5 pe viéța și 18 ordinari. E neînsemnat acest numěr, sum convins, însě în periodul ce decurge, în urma zelului presidial el se va triplica.

S'a cetit apoi raportul cassariului, după care se alege o comisiune: Avram Pěcurariu ppresb. Iliei. Dr. Feier medic opidan și G. Oprea preot, pentru controlarea rapórtelor memorate, și conscrierea membrilor noi și încassarea de taxe. Ședința sě suspinde.

După redeschire la propunerea referentului comisiunei Dr. Feier. raportul comitetului și al cassariului se iau spre sciință. Resultatul inscrierilor de membri a fost preste asceptare. S'a făcut un membru fundator cu 200 fl. dl Nicolau Dima, un membru pe viață dl Nic. Stoichița cu 100 fl., apoi mai mulți membrii ordinari și ajutători. S'au încassat cu totul preste 400 fl. v. a. Delegați pentru adunarea generală a asociațiunei au fost aleși Directorul despěrțământului și Dr. Feier. Locul adunărei pe anul viitoriu va fi: Dobra, ales în urma învitațiunei venite din partea protopresb. Dobrei și a mai multor locuitori de acolo! Finindu-sě agendele oficióse dir. în o cuvêntare emoționată mulțămesce celor ce cu atâta interes s'au arětat față de scopul asociațiunei și îndémnă sě facă fie care propagandă în cercul sěu, pentru ca acésta instituțiune se ocupe tot mai estins teren. Invită apoi publicul a lua parte la esposiția de manufacturi de casă, ce s'a arangiat la inițiativa „reuniunei femeilor române din comitatul Hunedóra“.

Esposiția.

Dela biserică publicul viu discutând, s'a îndreptat spre casele parochiale ale părintelui G. Oprea. Aici în o sală destul de spațiósă, de sus până jos, erau expuse lucruri de ale țěrancei române cu deosebire din Huniedóra și giur. Tot ce lucră țeranca română pentru sine, bărbatul sěu și familia sa o a expus. Cămeși, cretințe, învělitóre, ștergare, covórě, desagi, měsurițe și altele lucruri frumos lucrate 'și aflară locul aci. Publicul a admirat mult lucrurile artistic lucrate, așa cum numai femeia română scie sě faca.

Presidenta reuniunei afabila Dnă Hosszu, Dómna Ciat membră în comitet, precum și Dnele Oprea și Schuster în tot timpul cercetărei esposiției au intreținut publicul cu deslușiri și detaiuri relative la esposiție făcêndu-ne câteva momente plăcute.

A vorbit apoi Dna preotésă Oprea în mod ademenitoriu asupra genesei esposiției și scopul ei și arătând, cari femei s'au distins prin lucrurile trimise la acésta esposiție. Se împărțirǎ apoi premii la vre-o 17 femei, cari escelară. Am věḑut cum lacrimi de bucurie curgeau din ochii celor premiate. „Reuniunea femeilor române“ și-a câștigat un merit prin suma de 40 coróne, cari s'au împărțit ca premii. Felicitâm pe Dna presidentă pentru buna idee, ce a avut cu destinarea premiilor.

De încheiere vorbí d-na Hosszu, presidenta reuniunei. Cuvinte de aur a rostit d-na presidentă, cari au făcut o adâncă impresiune asupra publicului. Matrona română descinḑênd din salonul sěu, a vorbit la inima țěrancei române ca sě o audă, sě o înțelégă și sě-'i urmeze sfatul: contribuind ca și până aci la susținerea consciinței naționale și întărirea ei. Cu aceste festivitatea sě încheiă.

Banchetul.

Târḑiu, târḑiu! după órele 3 s'a inceput un sumptuos banchet la „Hotelul opidan“. Preste 130 persóne erau presente. Serviciu bun, mâncări gustóse, vin ales de masă, și preste aceste musica din Brad, carea e renumită pentru repertoriul ei românesc. Tóte aceste au contribuit la ridicarea veseliei adevěrat românesci. Sexul frumos era bine representat. Culmea voiei bune s'a ajuns la începerea toastelor. Primul toast l'a ridicat directorul despărțěmêntului pentru presidiul Asociațiunei și membrii comitetului, urmară apoi un lung șir. Primariul Dănilă, carele a contribuit mult la ridicarea și reușita festivităților, a toastat pentru directorul despărțěmêntului, pentru presidenta reuniunei femeilor române din comitatul Hunedórei. Sě mai toastă pentru membrii comitetului despărțěmêntului, și pentru femeia română. Séra se apropia când se fini banchetul.

Producțiunea teatrală.

În vasta sală iluminată electric dela hotelul „Hunyadi Várhoz“ la órele 8 se începe producțiunea teatrală *„Cinel-Cinel“*. Sala gemea de mulțime. Diletanții 'și-au jucat bine rolele. Publicul i-a rěsplătit cu buchete și „Sě trăéscă“ însufiețite. Piesa a fost bine alésă. Era și public străin. Sě începu apoi jocul și voia bună curge, curge până în ḑiorii ḑilei.

Nu au lipsit nici costumele frumóse naționale, cu care în pausă 12 juni-curcani jucară cu mult tact „Călușerul“ și „Bătuta“. În urmă ḑiorii ḑilei și oboséla de o ḑi și o nópte ne alungă cătră casă. Publicul se depărtă ducênd süveniri plăcute. Noi străinii datori suntem a spune că: Huniedorenii s'au purtat brav până la unul.

Iuon dela rěspântii.

Convocări.

Prin acésta sě convócă adunarea generală a despărțěmêntului X. Brad al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român pe Marți în 6/18 August 1896 „Schimbarea la față“ la Cristior.

La acéstă adunare sunt poftiți a participa membrii, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii acestei instituțiuni culturale.

Obiectele:

4. Deschiderea adunărei generale la 3 óre p. m.

2. Raportul comitetului despre activitatea sa în anul 1895/6 și despre starea despărțěmêntului.

3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului.

4. Inscrierea de membrii noi și încassarea tacselor dela membrii noi și vechi.

5. Cetirea disertațiunilor, cari sunt a se însinua cu 2 ḑile mai nainte la directorul despărțěmêntului

6. Raportul comisiunei pentru censurarea raportului comitetului.

7. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunei transilvane din est an, convocată în opidul Lugoș.

8. Designarea locului pentru adunarea generală viitóre.

9. Alte afaceri, cari cad în sfera de competință a adunărei.

10. Disposițiuni pentru verificarea protocolului.

11. Inchiderea adunărei.

Brad, la 23 Iulie 4 August 1896.

Vasiliu Damian
director

Dr. Ioan Radu,
secretar.

— Reuniunea învěțătorilor români gr.-or. din districtul al X lea Brașov, al archidiecesei Transilvaniei își va ținea adunarea sa generală la 25, 26 și 27 August st. v. a. c. în comuna Poiana Sărată, cu următórea

Programă:

Membrii reuniunei vor asista Duminecă 25 August la 9 óre a. m. în corpore la serviciul divin împreunat cu învocarea Duchului sfânt și parastas în memoria membrilor decedați ai reuniunei. Va urma apoi:

Ședința I-a, Duminecă 25 August la 10 óre a. m.

1. Deschiderea ședinței prin presidiu.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1895/96.
4. Raportul cassariului despre averea reuniunei.
5. Raportul bibliotecarului.
6. Alegerea comisiunilor de revidare și scontrare.

Ședința a II-a, Duminecă 25 August la 3 óre p. m.

7. „Espunerea unui mijloc important pentru promovarea mai cu succes a intereselor generale învěțătoresci“, lucrată de v.-președintele reuniunei I. Dariu.

Ședința a III-a, Luni 26 August la 9 óre a. m.

8. Raportul special al comitetului asupra temii lucrate în despărțěminte: „Geografia comunei“, prelegere practică cu elevii an. al II-lea de scólă.

9. „Insemnătatea ordinei în viața practică“, lecțiune practică de dnul I. Dariu.

Ședința a IV-a, Luni 26 August la 3 óre p. m.

10. Raportul special al comitetului asupra temei lucrate în despărțěminte: „Cari sunt pedecile la înaintarea învěțământului în scóla poporală și cari sunt mijlócele pentru înlăturarea acelora?“

Ședința a V-a, Marți 27 August la 3 óre p. m.

11. Prelegere practică din pomărit, de membrul fundator I. Lupan.

12. Rapórtele comisiunilor.

Ședința a VI-a, Marți 27 August la 3 óre p. m.

13. Stabilirea budgetului pro 1896/97.

14. Propuneri de sine stătătóre.

15. Constituirea reuniunei pe un nou period.

Din ședința comitetului central al reuniunei ținută la 19 Aprilie v. 1896.

Ioan Popea
președ.

Nicolae Bârsan,
secretar I.

Diverse.

Ce se cere unui redactor. O gazetă din Berlin dă loc în colónele ei următoriului anunț:

„Se caută un redactor pentru fóia nóstră, de óre-ce redactorul nostru de până acum și-a dat demisia din postul de redactor din pricina surmenajului, și celelalt redactor al nostru nu prea are vreme sě mai de alte lucruri. Noului redactor i-se cere sě fie om în tótă puterea cuvêntului, mare, puternic, sě scie sě se bată cu pumnii cu piciórele, cu sabia, fleureta și pistolul; sě ție discursuri la fie ce întrunire politică, și la fie-ce banchet; sě mérgă la fie ce concert, la teatru, la operă, și la fie-care serată, dansată, sě facă pe cavalerul; sě fie elegant îmbrăcat, sě facă dări de sémă asupra costumelor damelor, sě laude seratele. Trebue sě fie înscris la tóte societățile, sě organiseze, sě formeze și sě născocéscă societăți nóuě. Sě facă pe încusatorul, sě dea în judecată și sě fie rěspunḑětor de tóte calomniile debitate prin ḑiare.

„Ne trebue un om care sě fie bine și cu dracu și cu lacu, sě sufle și cald și rece, sě urle și cu cânii și cu lupii, și la nevoie sě se întrécă și cu epurii la fugă. Sě adune abonenți, sě încaseze sume, sě scrie înjurěturile bine, cu șic, cu sevă, dacă se póte și cât mai tare va sci sě înjure cu atât mai bine va fi plătit“. Publicând și „Gazeta“ din Bucuresci acest amusant anunț esclamă: *„Curat, ca la noi în România!“*; ḑice „Timpul“.

Loterie.

Sâmbătă, în 8 August n. 1896.

Viena:	**87**	**10**	**20**	**22**	**1**
Timișóra:	**82**	**60**	**74**	**26**	**71**

Ad. Nr. 1198/1895. [84] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia din comuna Somartin protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post constatate de către comitetul parochial respectiv dau un venit anual în sumă de 391 fl. valuta austriacă.

Doritorii de a ocupa acest post au a-'şi aşterne petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul fixat, provĕḑute cu documentele recerute de normele în vigóre.

Informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii se pot afla dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, 19 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 298/896 [86] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr.-or. din Sibiel, protopresbiteratul Sĕliştei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul împreunat cu acest post este de 300 fl. val. aust. ce se va solvi din lada bisericei şi cuartir natural în edificiul scólei.

Alesul învĕţător va fi obligat a ţiné Dumineca şi în sĕrbători strana în biserică, spre care scop se cere ca sĕ se presenteze înainte de alegere în biserică spre a'şi arĕta desteritatea sa în cântări.

Reflectanţii la acest post sĕ 'şi astérnă cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕlişte, 15 Iulie 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 286 Scol. [87] 3—3

CONCURS.

Pentru întregírea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale greco-orientale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român".

1. Berinţa împreună cu Cărpinişul, salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

2. Trestia, cu salariu de 300 fl., şi adecă 115 fl. din repartiţiune 185 fl. ajutoriu dela stat cuartir grădină şi lemne de incălḑit.

3. Valeni Somcuti, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Aceia cari vor fi aleşi la posturile acestea învĕţătoresci sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta la s. liturghie.

Doritorii de a ocupa posturile acestea vor avea a-'şi aşterne suplicele lor concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral Cetăţii de pétră în terminul deschis, atrăgându-li se ateuţiunea la dispositiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale votat la 14/26 Maiu 1895 partea a VII-a *A)* „instituirea învĕţătoriului §§ 56—74".

Fênaţe, la 11 Iuliu, 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Nr. 364/896 [88] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

1. Apoldul de jos, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. şi 30 fl. relut de cuartir.

2. Mercurea, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., 20 fl. relut de cuartir, ½ jugĕr de grădină şi 4 stângeni lemne de foc dela comuna politică din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

3. Poiana, *a)* un post de învĕţător eventual şi director cu salariu anual de 300 fl. ca învĕţător şi 100 fl. adaus pentru postul de director, 50 fl. relut de cuartir şi 20 fl. pentru grădină. *b)* un post de învĕţătóre cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei şi 20 fl. pentru grădină.

4. Gârbova, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei şi 4 stângeni lemne de foc din care e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere, a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică pentru a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 13 Iulie 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

I Droc,
prot.

Nr. 100/1896 Of. ppresb. [89] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare poporale gr. or. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în ḑiariul „Tel. Rom."

1. Cheuchiş, cu salariu anual de 300 fl. din cari 100 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 200 ajutoriu de stat, cuartir şi, grădină.

2. Ciceu-Hăşmaş, cu salariu anual de 300 fl. din cari 150 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 150 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi lemne de foc.

3. Ciceu-Poeni, în afiliare cu parochia fórte apropiată Dobricel cu salariu anual de 300 fl. din repartiţiune de pe popor, cuartir, grădină, lemne de foc şi păşune la vite.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică.

4. Corueni, cu salariu anual de 300 fl. din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl ajutoríu de stat.

5. Gâlgău, cu salariu anual de 300 fl. din cari 54 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 246 fl. ajutoriu de stat, o odae de cuartir şi grădină.

6. Muncel cu filia Fălcuşa, cu salariu anual de 300 fl. din cari 121 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 179 fl. ajutoriu de stat, şi lemne de foc.

7. Osoiu, cu salariu anual de 300 fl. din cari 40 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 260 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.

8. Poiana-Blenchi, cu salariu anual de 300 fl. din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl. ajutoriu de stat, cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 26 Iuniu, 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş în conţelegere cu respectivele comitete parochiali, ca scaune scolari.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 602/896 [92] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom." şi anume:

1. Blăşel, salariu 300 fl., cuartir şi gradină.

2. Cetatea pe baltă, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Chesler, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc; acest post este împreunat cu cantoratul.

4. Fărău, salariu 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.

5. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.

6. Sĕlcud, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, vor avea a-şi aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 9 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 163/896 prot. [93] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Veneţia inferióră, postul de învĕţătoriu dirigent cu salariu anual 350 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc

2. Veneţia inferióră, postul de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc.

3. Cuciulata, postul de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 12 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 646/896. [90] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea următórelor staţiuni învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, şi adecă:

1. Reşnov, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.

2. Poiana-mĕrului, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.

3. Codlea, cu un salariu de 300 fl.

4. Şîrnea, cu un salariu de 300 fl.

5. Moeciul-superior, cu un salariu de 300 fl.

6. Vlădeni, cu un salariu de 300 floreni, şi

7. Simon, cu un salariu de 300 fl. precum şi cuartir liber şi lemnele de lipsă.

Doritorii de a reflecta la vreuna din aceste staţiuni, au a-'şi aşterne cererile lor instruite conform legii în terminul prescris la subscrisul oficiu.

În Codlea, Vlădeni, Poiana mĕrului şi Rĕşnov cei-ce vor înfiinţa cor în 4 voci vor primí încă 50 fl. anual.

Zernesci, 24 Iuniu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 325 [91] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Dobrei sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Lăpuşnic, cu salar anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne

2. Lăpugiul superior, cu salar de 300 fl. v. a.

3. Panc, cu salar de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.

4. Rădulesci, cu salar de 300 fl. v. a. şi cuartir.

5. Roscani, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne.

6. Stăncesci-Ohaba-Făgeţel, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

Inveţătorii vor fi îndatoraţi a ţiné strana în biserică Dumineca şi sĕrbătórea.

Reflectanţii, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre în terminul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Dobra, 9 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobrei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 624—1896 [97] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul al treilea de învĕţătoriu la scóla română gr.-or. din Boiţa prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.

2. Cuartir în edificiul scólei şi 4 stângini lemne de foc.

Cei ce doresc a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre până la terminul fixat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în care restimp vor avé a se presenta în comună într'o ḑi de Duminecă ori sĕrbătóre spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic în biserică.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 25 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 56/896 of. paroch. [95] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **zidirea scólei gr.-or. române** din **Blăşel** în protopresbiteratul „Têrnava" se va ţiné licitaţiune minuendă în **6/18 August 1896** la 1 óră p. m. în cancelaria oficiului parochial.

După preliminariu, preţul exclamării este de **2881 fl. 28 cr. v. a.** între care sĕ cuprinde şi materialul de cărămidă, pétră, var, ţiglă, năsip, lucrul cu carele, ce le prestéză poporul.

Doritorii de a lua acésta întreprindere sunt poftiţi a se presenta până la terminul indicat mai sus, în localul destinat, ér oferenţii a înainta ofertele lor la oficiul parochial gr. oriental din Blăşel împreună cu cauţiunea de 300 fl. v. a. fie în bani ori hârtii de valóre.

Planul şi preliminariul de spese, condiţiunile de licitaţiune şi informaţiunile necesari se pot vedé în fie-care ḑi la oficiul parochial subsemnat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Blăşel, (Balázstelke) 1/13 Iuliu 1896.

Zacheiu I. Sasu,
paroch şi preşed. comit. par.

Vidi:

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86. Sibiiu, Joi, 1/13 August 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

4
henci

Ungaria în lumină magiară.

(T.) Am arătat de nenumărate ori în colónele diarului nostru, că puternicii dilei de adi în hiperzelul lor de a magiarisa totul, mână viața statului Ungar, cu deosebire în cele religióse morale pe un povîrniș de decadință, ce duce la o sigură ruinare a statului însuși, precum și a societății, ce se lasă a fi sedusă de formele externe seducĕtóre, în cari învĕluit i-se dă veninul omorîtor. Am ilustrat acéstă tristă stare de lucruri cu esemple vii, de cari din nenorocire geme întreg organismul statului nostru. Scopul nostru a fost și este, ca de o parte sĕ constatăm, că calea pe care umblă e greșită și mijlócele cu cari cei încredințați cu conducerea destinelor acestei țĕri nu duc la fericirea popórĕlor; ér de altă parte prin indicarea relelor se ferim întru cât e posibil poporul nostru de infectarea acelor bóle contagióse, ce cu desĕvêrșire i-a copleșit.

Dar am fi póte nedrepți, dacă încontinu tot numai noi, ca interesați în causă am ridica proteste și am arunca în fața celor dela putere nedreptățile și volniciile, cu cari noi pas de pas ne întâlnim pe tóte terenele vieții nóstre bisericesci și naționale Tocmai de aceea, pentru ca sĕ nu fim acusați cu pĕcatul parțialității aflăm de bine, ca din când în când sĕ fim cu luare aminte și la diarele magiare, dintre cari unele în multe casuri adevĕrul grăesc. Din punctul acesta de vedere purcedênd lăsăm se vorbéscă organul partidului catholic „Alkotmány“ despre starea sanitară a întregului sistem de guvernare de câteva decenii, precum și despre resultatele obținute. Corupție și iar corupție este refrenul trist al cântecului, ce caracteriseză Ungaria actuală. Dar iată ce dice „Alkotmány“:

Am ajuns acolo, încât postestatea numai cu ajutoriul corupțiunii se mai póte susținea.

Din sĕptămênă în sĕptămênă și din di în di es tot mai multe casuri la ivélă, cari confirmă că aici tóte sunt corupte. Corupt este criteriul politicei guvernamentale; corupt este aluatul dătător de viéță a hegemoniei maiorității; corupt este materialul alcătuitor al guvernului și administrațiunei. Dacă privesci mai de aprópe tótă acésta organisație de stat observi, că aceea nu sĕ mișcă cu ajutoriul unei puteri vitale. Disoluțiunea gradată a corupțiunii este aceea, ce stêrnesce în privitor presupunerea, ca și cum întreg aparatul ar fi în lucrare. Și faptele singuratice ne pun înaintea ochilor nostri numai procesul desvoltării. Statul acesta sémênă cu organismul omului muribund, în care bóla produce vermi. Organismul deja numai lucră de sine. Aceste sunt fenomenele dismembrării generale, ce sĕ pot observa înainte de agonie în corpul ce este pe cale de a se discompune.

E minune, dacă s'a inaugurat acésta stare de lucruri? Sângele acestui stat și a acestei societăți a fost cu sistem înveninat și cu o consecuență premeditată i-au stricat sufletul. Acum ese la ivélă bóla infectă, ca o urmare indispensabilă a modului de guvernare nejust

Ambițiunea, caritatea și onórea pe rênd s'au mutat din viéța politică și au frânt tóte legăturile religióse morale din stat și societate. Au început atunci, când înainte de asta cu dóuĕdeci de ani au despoiat jurămêntul de caracterul sĕu religios. Acelora, cari înaintea judecătoriei și a organelor administrative au declarat, că nu cred în Ddeu, și religiune nu recunosc — li-au dat libertate, fiind-că în jurămênt nu este necesitate a-se provoca la Ddeu și religiune. Li-a dat deci prima dată posibilitatea unor cetățeni de ai statului resvrătiți sau malițioși de a constata oficios, că ei nu au nici Ddeu, nici religiune; a dóua-óră, că ei sĕ fie scutiți de jurămênt. Promisiunea din dece casuri în opt a fost identică cu jurămêntul fals.

In codul penal au creat privilegii pentru înșelare. Au indus în el principii, conform cărora e de ajuns, dacă dintre o sută de înșelători, doi pot fi condamnați și pedepsiți. In feliul acesta s'au însoțit apoi jurămêntul fals sau călcarea de jurămênt, cu libertatea legală a înșelătoriei. Resultatul a fost că ómenii stricați și perverși și au asigurat o întăetate legală față cu cei onești și cinstiți.

In politică și în viéța de partid onórea în curênd a devenit o noțiune tocmai atât de necunoscută, după-cum au cualificat de istețime în viéța privată, cea mai rafinată înșelătorie. A devenit principiu, că ori-ce vătămare de lege, abus sau perfidie sĕ iartă, dacă din acelea potestatea sau interesul de partid trage vre-un folos. E vai însĕ de acel caracter sau onestitate, care nu sĕ plécă înaintea ordinelor arbitrare și fără suflet a partidei dela putere și a comisarilor ei.

In sistemul acesta orb de guvernare și legislatoric cea mai nóuĕ dală o forméđă proclamarea legală a neconfesionalității. In legătură cu acésta din actul căsătoriei au scos religiunea și jurămêntul credinței adevĕrate. Au degradat căsătoria la o simplă afacere de comerciu, în care li-se permite părților cele mai revoltătóre înșelătorii și meschinării.

Așa a devenit din Ungaria un organism omenesc încărcat cu bube infecte, care potențat de corupțiune face sĕ se cutremure toți aceia, cari au sciut sĕ-'și păstreze neatăcați factorii sănătății morale și fisice în trupul și sufletul lor.

Aici aflăm secretul, cum de o minoritate stricată domnesce peste o maioritate întegră. Și armele călbejite ale acestei domniri le aflăm pretutindenea, în cătrău numai privim.

Așa grăesce „Alkotmány“ și triste dar sdrobitóre adevĕruri spune. In corpul statului nostru corupția a sdruncinat ori-ce putere de viață, el este corpul ologit al slăbănogului, ce de câteva decenii se chinue pe marginea lacului, dela care î-și aștéptă mântuirea. Apucat odată pe calea acésta de decadință și judecând după firea lor nouĕ ni-se pare, că au apucat pe calea, de unde numai este reîntórcere, căci delăturarea unui pĕcat invócă comiterea altuia.

Nu știm, când se va tulbura lacul, și dacă se va tulbura nu știm afla-se-va óre un mântuitor, care se arunce pe cel ologit în lac și astfel sĕ-l scape de peire sau după cum credem noi va peri el înainte de ce s'ar întêmpla acest mântuitor proces, în svêrcolirile și durerile lui proprii, căci o națiune, care numai ține la înaltele principii a-le religiunei creștine, care e lipsită de sentimentul iubirei de adevĕr și a respectului față de alții, la care caracterul și onórea sunt calități superflue, o atare națiune nu póte sĕ aibă viață lungă.

Acesta e un secret al viitoriului, pe care însĕ ori și cine îl póte prevedea.

Crisă ministerială. Cu privire la scirile dese aduse de foile oposiționale despre o pretinsă crisă a guvernului magiar guvernamentalul „Pesti Hirlap“ vorbind despre situația internă scrie între altele următórele:

„Nu putem nega că discusiunile ivite cu prilegiul desbaterilor asupra reîncheierii compromisului nu vor aduce cu sine demisiunea cabinetului atât în Ungaria cât și în Austria. Coloman Tisza încă a fost silit la anul 1877 a-'și da în aceiași causă demisiunea. Dar de aci ca și în casul acela, nu urméză de fel căderea guvernului, abstracție făcênd dela eventualitatea, că partidele se vor uni cu inimicii intereselor magiare mărind astfel puterea acelora. In casul acesta căderea guvernului ar însemna totodată și căderea intereselor magiare.... Părerea nóstră este, că în cestiunea acésta cabinetul Bánffy *nu trebue* se cadă“.

„Partidul poporal și aliații sei“. Sub acest titlu se publică în numĕrul din 8 August alui „Pester Lloyd“ un lung articol scris de un politician slovac din Trencsin. Ținem a estrage din el următórele:

„Peste vre-o câteva dile se împlinesce un an de când s'a ținut congresul naționalităților în Budapesta, care era așteptat în multe cercuri cu încordată atențiune. Care așteptare s'a împlinit însĕ? De fapt ce a produs în decursul unui an congresul înscenat cu mult aplomb, care era dóră important în ochii ori-cărui aderent al principiului de na-

---

FOIȚA.

La Păltiniș.

Cine a făcut elementarele ca și mine la țară cunósce de bună sémă poesia:

„Românașului îi place
Sus la munte la isvor,
Unde printre stânci bĕtrâne
Curg isvóre cristaline
Sus la codru 'nfloritor . . . .“

Vedeți, acésta-'mi era mie după „Ce e patria română“ (eram mare naționalist deja de băiat!!) cel mai favorit cântec și-'l cântam cu un nespus ifos, propunêndu-'mi a nu mĕ odichní pănă-ce nu voiu dări piscurile din cântec. 'Mi-am făcut copilăria pe câmpia cea plină de lacuri și de mlaștine, giur împregiur nici o pădure, numai déluri țuguiate și pleșuve, ici colo acoperite cu svêrcuri de colie. De-atunci, din nefericita mea copilărie încă visam diua nóptea despre munți cu „stânci bĕtrâne“, de șopotul tainic al isvórelor, de potecele cele bătătorite de voinici ce „trag chioriș la punga ciocoilor“ dar cu ómeni buni se înțeleg pe sprâncénă, visam de cerbi și ciute ce trec ca fulgerul în vis peste căile pădurilor seculare. Și crescut la câmpie fără a cunósce decât rozóreie cele imense cu belșugul cuiburilor de codobaturi și de cristeiu, decât rîpele cele primejdióse acoperite de podbeal, păpădie și sugel, — credém de copil încă, că visul meu de a vedé munții nu mi se va împliní nici odată.

Din „elementare“ trecui pe urmă la liceu. Cântecul meu de predilecție nu se mai ștergea din memorie, ci-'l repetam dilnic, îmi era nu sciu cum de drag, ca și rugăciunea de séra. Am cercetat un liceu săsesc. Și sĕ vedi minune, aceste licee cultiva inconscient dorul de munți. În tóte legendarele cele mai frumóse și instructive piese sunt de acest cuprins. 'Ți-se octroéză dorul și nostalgia de lăcașurile cele pline de farmecul misterios al firei. Din „*Auf die Berge möcht ich steigen*“, și „*Schweifen auf den wilden Höhen*“ nu mai eși. Pe urmă audi și popularul „*In der Schweiz, in Tirol*“ și te convingi că „Românașului îi place“ nu este decât o imitație după acésta ca și „Ce e patria română“ după „*Was ist des Deutschen Vaterland*“ de E. Moritz Arndt, — dar prin tóte aceste ți se deștéptă într'adevĕr o tot mai puternică dorință de a urca munții. Dar ca student de liceu eram silit a mĕ mulțumi cu dorul și fantasia, sau cu o „fata morgana“, și aceea, firesce, numai închipuită. Multă mângăere îmi causa în sfêrșit și faptul cunoscut din istoria literaturei, că celebrul Schiller a descris marea și munții în deosebi în baladele sale în mod genial fără a fi vĕdut munții și marea.

Trecut-au în sfîrșit și anii de liceu și — vorba aceea — „am ajuns... ba n'am ajuns“... destul că am venit în plăcuta, și deja de copil dorita posiție de a pleca „sus la munte la isvor, unde românașului îi place“. Ținta 'mi-a fost „Păltinișul“.

Păltinișul, sau cum prin contrabandă l'a botezat reuniunea carpatină „*Hohe Rinne*“ (scocul înalt) este în munții Cristianului în depărtare de 9 óre de Sibiiu, sau 5 óre din Gurarîului. Este un loc învitător de cură (Kurhaus) situat nu tocmai sus pe munte și judecând după locuitorii de acolo, aprope exclusiv Germani (sași) îți face într'adevĕr impresia că te afli „*In der Schweiz, in Tirol*“, dar așa mai de vale, sau cum am dice în termini de pe la Cetea și Geógiu „mai cam pe horeți“, „din jos de bulz“.

Diminéța plecării nóstre era pentru întréga societate diorile unei sĕrbători. Eram o societate de vre-o dece inși și inse, toți dorobanți și — dorobante, cu suflete voinicele și vesele, plecat'am dela Gurarîului (riméză pe Văslui!). Nu eram singur eu care nu fusesem decât în vis la munte, mai era cu noi și Leana din Ardél, sglobia brunetă. Eram cu toții călări (celebri dorobanți!), care fapt dedea multă ansă celui mai gras dintre noi a face cele mai drastice glume prin potrivite citate din poesia poporală locală. Cavalcada deveni interesantă prin amazónele nóstre, cari, abia plecați cu toții, înaintau cu o nespusă patimă, lăsând ca pĕrul lor despletit se sbóre undulând în aerul îmbalsamat de dulcele miros al miliardelor de flori de câmp și munte.

Și Leana era răpitóre, căci pĕrul ei cel resfirat sbura mai nebunatic, și fața ei cea rotunjóră roșise și mai tare, ér ochii îi erau scăldați în patimă. Și murgul meu se ținea morțiș de calul celei mai distinse amazóne.

Lângă olaltă treceam „ca fulgerul“ și mult neastêmpĕrați peste calea cătră Păltiniș, treceam ca „*Willhelm și Lenore*“ din admirabila baladă lui Bürger:

„Und . . . hop, hop, hop,
Ging's fort in sausendem Galopp
Dass Ross u. Reiter schnoben
Und Kies und Funken stoben“.

În sus tot mai în sus, înainte tot înainte: Și munte, padini, văi, isvóre... nu mĕ întrebați, căci nu le-am vĕdut. Vĕdutam însĕ „zina munților“, pe Leana și ochii îi erau isvóre cristaline pline de farmece, ér pĕrul ei mai încântător ca desiște de brădui. Tot ce se petrecea în giurul meu, nu-'mi păré decât un dulce mechanism ce îl simțém numai, dar ochi nu avém decât numai pentru Leana. Mĕ cuprinsese așa un dor de acéstă zină, ca pe un fĕt din dulcile povesti ţionalitate? Nimic! Din tóte conclusele luate în „Hotel Naţional“ n'a mai rĕmas nici chiar aducerea aminte de acelea. Ba mai mult, chiar şi basa, pe care s'a făcut convocarea, solidaritatea Slovacilor, Sêrbilor şi a Românilor s'a sdrobit de sine, şi sfêrşitul este o chefenélă (Katzenjammer). (Faptul că aceste lucruri se comunică de către cel mai remarcabil organ al guvernului, reclamă, ca aserţiunile se fie desminţite categoric de către factorii competenţi ai naţionalităţilor, căci tăcerea însémnă confirmarea lor. Desminţirea s'ar putea face şi prin a dovedi, câte dintre conclusele luate de congres sau executat! Red. Tel.)

„Şi dacă vom căuta motivul acestei înstreinătóre apariţiuni, trebue sĕ ne rĕspundem: că s'au a dispărut basa care făcea necesară convocarea congresului naţionalităţilor, s'au întréga acţiune a fost greşit pusă la cale şi era astfel dintru început a se privi zădarnică.

După ce declară ca pentru a nu întra în polemii se va ocupa numai cu partea a dóua a rĕspunsului urmédă astfel:

„Congresul naţionalităţilor din Budapesta s'a ţinut imediat după crearea partidului poporal, *conexul între aceste dóuĕ evenimente nime nu-l va nega şi eu cred că nici nu se va încerca nime sĕ-l nege.* (Lăsavor cei competenţi nedesminţită şi acéstă aserţiune? R. T.) Partidul poporal a primit în programul seu un punct însemnat: Satisfacerea dorinţelor legale ale naţionalităţilor nemagiare în biserică, scólă şi administraţie. Şi nu este mirare dacă promisiunile bărbaţilor în frunte cu Zichy au ameţit şi pe politicianii mai calmi ai naţionalităţilor. Nu este mirare dacă congresul naţionalităţilor s'a declarat solidar cu partidul poporal (Acesta nu este tocmai pe tocmai! Red. T.) Dar desmeticirea a urmat în curênd. Domnii de sub stégul contelui Zichy se credeau atât de siguri stăpâni ai naţionalităţilor, încât aruncară masca, declarêndu se de ceea-ce sunt: de depositari ai ligei mari internaţionale feudal clericale, care voiesce a jertfi succesele secolului pentru favorul şi dorul de stăpânire a lor dóuĕ caste. Cunóscerea acestui adevĕr face ca sĕ dispară încrederea între aliaţi şi partidul poporal, ér neîncrederea este aḑi atât de mare încât până la o descompunere totală nu este decât o cale scurtă.

„Neîncrederea faţă de partidul poporal s'a ivit mai întâiu la Sêrbi şi Români. *Aceste dóue naţionalităţi acatolice, cari chiar în timpul acesta au pornit o înverşunată luptă contra Romei, au trebuit sĕ întórcă spatele unui partid, între corifeii căruia sĕ află şi ómeni à la abatele Molnár* (un om *bine* cunoscut şi „conducĕtorilor naţionali“ români!! Red. „Tel.“) şi au şi făcut'o. Sĕ scie dór că alăturarea lor la partidul poporal, n'a urmat decât din motivul de a găsi sprijin pentru realisarea scopurilor, — ér scopul principal al tuturor Sêrbilor este şi rĕmâne biserica orientală ortodoxă.

După ce s'au convins acesti domni, că ei sunt meniţi a scóte castaniile din foc pe séma partidului poporal, l'au părăsit cu toţii. Acésta se póte ḑice *în cea mai mare parte* şi despre Români, şi de aci sĕ explică şi faptul că partidul poporal n'a făcut nici cea mai debilă încercare de a convoca pe sêrbi şi români la un meeting. **Între credincioşii bisericei ortodoxe nu mai póte conta la aderenţi“.**

Autorul articolului continuă apoi a arĕta că ceea-ce nu 'i a succes partidului poporal cu Românii şi Sêrbii, 'i-a succes pe deplin cu Slovaci, cari, mai slabi de înger, şi mânaţi de alte interese s'au aruncat „pentru un blid de linte“ cu desĕvârşire în braţele acestui partid, încât presa naţională slovacă a devenit anteluptătóre fanatică a tuturor intereselor nutrite de partidul poporal. Slovacul dela Trencin susţine, *că chiar conducĕtorii Modron, Dula şi Hurban s'au lăsat amăgiţi de promisiile catoticilor şi au devenit sateliţii lor.* La sfêrşitul articolului autorul regretă că domnii din Turocz St. Martin au deviat dela calea lor adevĕrată de până acum, „devenind purtători de şlep ai unor elemente cari tind la contrariul principiilor de libertate şi progres şi la contrariul ideii de naţionalitate — *şi încă cu mijlóce imorale*“.

Un echou.

Dela un amic al fóiei nóstre din giurul Albei-Iuliei primim următórele:

Cu viuă complăcere şi deosebită satisfacţie am luat la cunoscinţă căldurósele cuvinte din fóia d-vóstre, cu cari apelaţi la inimile credincioşilor bisericei nóstre ortodoxe, îndemnându-'i a-şi concentra tótă atenţiunea şi tótă munca sufletéscă pentru promovarea intereselor acestei biserici. Sunt convins că aceste cuvinte nu vor rĕsuna în pustiu ci pretutindenea rădăcină vor prinde, pe cei indiferenţi îi va scutura din letargia lor, pe cei somnoroşi îi va trezí. Şi ḑĕu trebue sĕ ne trezim cu toţii, în deosebi noi cei din giurul Albei-Iuliei.

Cum omul vinovat se simte mai uşor atins ca alţii, cum el este mai susceptibil, aşa şi eu stau a crede — şi póte am motive — că, cuvintele de admoniţiune ale „Telegrafului“ în deosebi celor din Alba-Iulia şi giur ne-au sunat. Noi de fapt avem sĕ ne luptăm cu toţi acei duşmani indigitaţi, avem sĕ ne luptăm, dar nu o facem. Şi e curios că până acum învĕţătură n'am luat dela evenimentele din istoria bisericéscă. Este curios, că chiar Alba-Iulia de unde s'a început slăbirea bisericei prin desbinarea de tristă memorie, sĕ fie şi acum puţin întărită faţă de atacurile duşmănesci. Ce sĕ-'i faci, sĕ vede că noi cei de pe aci formăm un teren prielnic pentru duşmanii bisericei nóstre, şi încercările lor, ca noi sĕ fim cea mai atrăgĕtóre bucată de peşte. Lucrul se explică şi prin posiţia geografică şi etnografică a Albei-Iuliei.

Astfel noi avem a da pept cu Magiarii, cu cari ne întâlnim în congregaţiune şi în scólele lor; avem sĕ ne apĕrăm de intrigile şobolanilor romano-catolici cari residéză chiar în Alba-Iulia; avem se ne păḑim turma şi proprietăţile bisericei de chiar fraţii nostri cari desbinaţi de noi aderéză acum la biserica cea catolică. Toţi aceşti duşmani la noi sunt mai înverşunaţi ca alocurea, magiarii sunt mai şovinişti, greco-catolicii ..... o greco-catolicii! Atât este de gingaşă acéstă din urmă atinsă temă, şi atât de durerósă, încât este bine sĕ o tractăm cu circumspecţiune, căci din ea pot sĕ se nască flacări mari şi cu óre-cari pericole pentru binele comun al poporului român. Dar a o tracta la tótă întêmplarea este cu atât mai necesar, cu cât este dureros a-ţi vede pe un frate în tabăra duşmanilor angajat în contra-ţi şi cu cât este mai trist a vede, cum acest frate machinézá pe faţă şi în ascuns fără nici o considerare de interese mai mari cari le avem comune.

Avênd tóte aceste în vedere salut în numele mai multora caldul apel al „Telegrafului Român“ care-şi face o datorinţă prin faptul că ne chiamă la o muncă intensivă întru apĕrarea bisericei nóstre. Aş dorí ca cu toţii sĕ 'l înţelégă şi cu toţii sĕ se organiseze căci eu cred că dela noi cei din provincie se cere o organisaţie. Nu este vorba numai de vivificarea organisaţiunei bisericei nóstre în cadrele „statutului organic“ şi a altor regulamente, ci de o activitate şi mai estinsă.

Pentru pornirea ecestei reclamate şi necesare activităţi îmi iau voie a apela către factorii conducĕtori ai bisericei din jurul acesta, învitându-i a face paşi urgenţi în cele mai apropiate întruniri ale corpurilor bisericesci. În aceste întruniri e a se discuta apoi mai pe larg chestia apĕrării bisericei.

Cunosc jurul şi tractul protopresbiteral al Albei-Iuliei. În fruntea lui avem un protopresbiter destoinic, care fórte multă cunoscinţă are de conflictele şi controversele produse de duşmanii bisericei. Avem o falanga sănătósă de preoţi şi învĕţători viguroşi. Dacă toţi acestia 'şi vor da mâna la acéstă măréţă causă, vom vedé cum Alba-Iulia mai iute se va întări şi va merge în fruntea aperatorilor bisericei. Şi sper că astfel are sĕ se întêmple!

Una însĕ am aci de observat. Dacă cu tóte că lipsa de apĕrare este arḑetóre, totuşi se vor găsi indiviḑi — şi de aceia vor fi existând — cari nu numai că nu vor eşi din indiferentismul lor blasat şi îngâmfat, ci se vor încerca sĕ ne pună şi beţe în róte la activitatea nóstră, sĕ se ştie, că biserica are mijlóce morale de n'a procede şî in contra acelora. Cine nu va voi sĕ-şi apere biserica, nu-i vrednic a aparţine aceleia.

Imi încheiu scurtele mele reflecsiuni cu dorinţa, ca în curênd sĕ vedem ródele mănóse ale acţiunei contemplate, întărind astfel temeliile bisericei nóstre şi reînoind puterile de viaţă a némului nostru.

Delamag.

Grânarele bisericesci.

(Urmare şi fine.)

In Art. V şi VI (§§ 44—55) se cuprind dispoşiţiuni, cari privesc parte la administrarea generală a fondului, parte la disciplinarea organelor esecutive, parte la eventuala modificare a Statutelor, precum şi la alte dispoşiţiuni transitorie.

Tóte aceste dispoşiţiuni sunt atât de detaiat espuse, încât e superflu a le mai şi esplica.

O singură esplicare îmi ţin de detorînţă a da aci şi anume privitoriu la modificarea Statutelor.

E sciut, cu câtă grabă se aruncă unele organe bisericesci administrative inferióre de ale bisericei nóstre cu mai puţin zel pentru promovarea intereselor nóstre bisericesci-scolare în vêrtejul de a se subtrage şi scuti dela împlinirea datorinţelor lor, de câte-ori dau de greutăţi, ori nu pot fi împărtăşite de nici o remuneraţiune din partea bisericei pentru serviţiile ce de altcum de bună voie s'au angajat a le face, exclusiv honoris causa.

Un astfel de vêrtej de scăpare pentru ele este şi revocarea diferitelor concluse ce le aduc în corporaţiunile lor privitóre la administrarea averilor bisericesci.

Indată ce dau de greutăţi mai mari, la esecutarea cutărui conclus anterior, numai decât se grăbesc a-l revoca, de şi nu ar fi neesecutabil şi ar fi ori cât de salutar pentru biserică şi pentru scólă.

De aceea am provăḑut în Statulele acestea prin dispoşiţiune specială, ca modificarea lor sĕ nu atârne exclusiv numai dela cei ce au înfiinţat acest fond ori dela următorii lor.

Apoi aceste Statute se pot privi şi ca un act, ori document fundaţional, a cărui modificare ori chiar nimicire, nu atârnă esclusiv numai dela fundatorii unui astfel de fond ori dela următorii lor mai puţin zeloşi pentru interesele bisericei.

Cu acestea am terminat.

Voiu fi făcut fraţilor mei preoţi óre-care serviţiu prin publicarea acestor Statute? Sperez, că da, fie acela cât de mic. Mi-am dat silinţa şi eu după putinţă a le atrage atenţiunea asupra unui mijloc, de altcum de mult cunoscut şi destul de apreţiat, *dar totuşi fórte negligiat*, pentru ameliorarea stărei lor materiale maştere, acomodându-se împrejurărilor economice ale poporului nostru deasemenea maşter tractat din partea acelora, cari cu mândrie se îndeletnicesc a se numi pe sine „părinţii patriei“.

Ca de încheere observ, că sĕ nu asteptăm nici un bine dela stat prin ajutoriul ce ni-l pune în vedere pentru ameliorarea sorţii nóstre materiale. El şi dacă ne va da un astfel de ajutoriu, ni-l va da numai dându-i noi în schimb ale nóstre cele sufletesci (limba şi legea strămoşască) pentru ale lui cele trupesci (congrua séu cum se va numi acel ajutoriu), ér un astfel de ajutoriu noi avem datorinţa a nu-l primi nici odată.

Ajutoriul ce ni-l pune *astăḑi* statul în vedere e numai un dar danaidic pentru perderea nóstră ca români şi ca creştini. ér acésta nu o voim.

Gavriil Hango,
presb. gr.-or. rom.

Noutăţi.

Dl prof. Dr. Saftu a ţinut Dumineca trecută o predică în biserica din Braşov despre care fóia nemţéscă de acolo „Kronstädter Zeitung“ scrie următórele: In biserica greco-orientală din suburbiul de sus (Scheiu) a ţinut ieri profesorul de teologie şi candidatul pentru postul vacant de paroch la biserica amintită, Dr. Vasilie Saftu, predica sa de probă, care i-a succes strălucit. Biserica a fost atât de cercetată, încât noi putem presenta ca model poporaţiunei nóstre săsesci din Braşov acéstă cercetare a bisericei din partea concetăţenilor nostri români.

* * *

Obrăsnicie. Fiţuica din Cluş „Erdelyi Hiradó“ în unul din numerii sĕi mai recenţi publică din Sibiiu sub titlul: Femei valache în politică“, următoriul comunicat: „Comandantul de corp Galgóczy 'şi-a fost exprimat înainte de mórte dorinţa, ca sĕ nu se pună coróne pe cosciugul sĕu. Acestei dorinţe s'a dat expresiune şí în anunţul de mórte. Reuniunea femeilor române din loc numai pentru aceea — firesce cu intenţiunea de a demonstra — a acăţat pe unul din stîlpii carului funebral o cunună cu pantlici în colorile valache. Ḑĕu ar fi fost cu mult mai bine, dacă dómna lui Parteniu Cosma, presidenta reuniunei femeilor valache, pentru banii, ce 'i-a cheltuit pe pantlicile în colorile Valachiei ar fi cumpĕrat cătrinţe pentru câteva fete valache sĕrace“.

Constatăm, că stimata presidentă a reuniunei femeilor române din Sibiiu totdéuna a excelat prin fapte de o prudenţă démnă de imitat şi nu va avé nici când lipsă în conducerea reuniunei de observările maliţióse ale unui corespondent obrasnic. Nu ne mirăm, dacă un atare guguman în nemărginita sa fiinţă se intereséză într'un mod rĕutăcios de „fetele valache sĕrace“, ci ne mirăm, cum de ceí dela „Erdélyi Hiradó“, — cari ar trebui sĕ cunoscă miseriile multe în cari ei înótă — publică astfel de stupidităţi. Ne mărginim a caracterisa faptul acesta de: obrăsnicie.

* * *

Cursuri pentru funcţionarii de postă şi telegraf. La oficiile telegrafo-postale din Braşov şi Mureş-Oşorheiu se va deschide cu începutul ḑilei de 15 Septembre n. c. câte un curs practic de 6 săptĕmêni pentru cualificarea funcţionarilor manipulanţi de postă şi telegraf cu salar anual crescênd dela 500—700 fl.

în cari fĕtul îşi întâlnesce fata de împĕrat sus pe muntele de sticlă în palatul bălaurului. Aşa 'mi venea şi mie se fur pe acéstă zină, s'o fur şi se sbor cu ea peste munţi, peste hotară, se sbor cu ea în altă ţéră...

Ajunsesem la ţintă întréga cavalcadă. Căi măestrite încunjurate de brazi înalţi, Vile cum mai vĕḑusem zugrăvite, streini gâlfezi şi rebegiti. Aer şi apă pentru sănĕtate. Étă Păltinişul. Nimic din farmecul visat în copilăria mea, nimic din impresiile ce ni le stêrnise poesia mea cu „Românaşului îi place“. Causa? Era Leana! Amorul este un sentiment mai intensiv şi împedeca ca sensaţiile mai puţin puternice sĕ se manifesteze.

Mai târḑiu îmi deschise însĕ şi mie firea braţele. Toţi ceilalţi plecară mai în sus la Onceşti — depărtare de o óră de Păltiniş — şi ne lăsară pe noi doi ca sĕ culegem flori, pe mine şi pe Leana.

Şi am cules, ea fragi, eu flori, şi-am povestit, am rîs şi-am plâns şi érăş ne-am întors la flori. Ach dulce este de-a culege în Păltiniş flori şi fragi cu Leana. . . . .
. . . . dar . . . .

„Leano dragoştile nóstre
Au rĕmas pustii pe cóste“.

Fidelio.

şi bani de cuartir. La aceste cursuri pot fi primiţi: 1. în prima linie suboficerii militari, cari în sensul §-lui 5 al art. de lege II din 1873 au dreptul de a fi preferiţi la ocuparea unor posturi mai mici; 2. indiviḑi, cari au absolvat patru clase gimnasiale, reale, civile, ori altfel de scólă de rangul acesta şi sunt aplicaţi deja ca administratori sau dirigenţi postali; 3. alţi bărbaţi cu aceeaşi cualificaţiune, cari au împlinit 18 ani de etate, ér dacă de aceştia nu s'ar afla în numĕr suficient atunci pot fi primiţi şi tineri cu 16. ani. Concurenţii trebue sĕ dovedéscă mai departe, că nu sunt trecuţi de 35 ani, că sunt cetăţeni ungari, posed bine limba magiară, au viéţa nepătată şi că sunt fisicesce capabili de-a servi la postă şi telegraf. Tacsa de înscriere şi instrucţiune este 10 fl., dela care pot fi scutiţi numai suboficerii militari. Petiţiile pentru primire, scrise cu mâna proprie şi provĕḑute cu testimoniile de lipsă sunt a se adresa până în 31 August n. c. prin primăriile, sau prin preţurile respective Direcţiunei de poste şi telegraf în Cluş.

* * *

Avis acelor români cari au depus examenul pentru păḑitorii de pădure. Pentru păḑitor de pădure al cercului Boiţa-Tălmăcel se escrie concurs. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual 250 fl. Bani de cuartir 50 fl. Spese de călătorie 30 fl. 20 metri cubici lemne de foc.

Cererile pentru postul din cestiune instruate conform § 37 al art. de lege XXXI din 1879, sunt a se înainta până inclusive 21 Aug. n. a. c. d-lui L. Fabriţius protopretor cercual al Sibiiului.

Scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunei transilvane din Sibiiu.

Condiţiuni de primire

în scóla civilă de fete, cu drept de publicitate a Asociaţiunei transilvane din Sibiiu şi în internatul aceleia.

Pentru primirea în scóla civilă se cere atestat despre absolvarea claselor scólei elementare, sau atestat despre clasa corĕspunḑĕtóre premergĕtóre dela o altă scólă de categoria scólei civile. În lipsa unui astfel de atestat, primirea se face pe basa unui examen privat. (Veḑi regulamentul ministerial referitor la examenele publice, private etc.)

Inscrierile pentru anul scolar 1896/7 sĕ fac din 1—6 Septembre a. c. st. n.

Examenele de emendare sĕ ţin în 5 Septembre n.

Prelegerile sĕ încep în 7 Septembre n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună şi pentru elevele, ce întră prima dată în acéstă scólă, o taxă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provĕḑut în §. 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, şi la prima înscriere taxa amintită de înmatriculare.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale scólei civile, sau ale scólei elementare a reuniunii femeilor, au sĕ se înscinţeze de timpuriu, în tot casul înainte de începerea anului scolar, prin părinţi sau tutori la direcţiunea scólei, pentru a se puté face disposiţiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiţi înainte în dóuĕ sau cel mult în patru rate. Cărţile trebuincióse, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înţelege, nu sunt cuprinse în taxa amintită, ci cheltuelile reclamate în acéstă privinţă se pórtă de părinţi, întocmai precum tot de dênşii sĕ pórtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în musica instrumentală şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computa la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 9 fl.*) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucţiune în aceeaşi óră, taxa se compută la 2 óre pe sĕptĕmână cu 6 fl.*) de elevă; sau

b) dacă o elevă voiesce sĕ iee órele singură, sĕ compută la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 6 fl.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi óră, taxa se compută la 2 óre pe sĕptĕmână cu 3 fl.*) pe lună de elevă.

Pentru instrucţiunea în limba franceză, câte 2 óre pe sĕptĕmână, se compută pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcţiunii scolare, care remuneréză pe instructor.

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversaţiune în limba franceză, magiară şi germană. Pe lângă aceea ele se prepară şi-'şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei şi al guvernantelor.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, mai au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covoraş la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, care tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de aceste schimburile de trup sau albiturile, câte $^1/_2$ duzină din fie care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, un parapleu şi încălţămintea trebuincióşă. Cât pentru toalete nóue, părinţii şi tutorii sunt consiliaţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a ţiné o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete cu preţuri moderate, sĕ fac aici prin îngrijirea direcţiunii internatului. Strîns de uniformă sĕ ţin: o haină, dóuĕ şurţe în forma unei haine, o pălărie de érnă şi una de vară, cari necondiţionat au sĕ se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avé „Statutul de organisare“ precum şi „Regulamentul intern“ al scólei, „Regulamentul pentru cursul complementar“ şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare“, le pot primí dela direcţiune pentru câte 10 cr. unul. Tot dela direcţiune se póte primí pentru 1 fl. şi „Monografia“ scólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul scólei şi al internatului în tóte amĕnuntele lui.

Sibiiu, în August 1896.

Direcţiunea scólei civile de fete cu internat.

---

*) Din care sumă 1 fl. se contéză pe lună institutului pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

Diverse.

O medailă a lui George Basta din anul 1603. „Hadtörténelmi Közlemények“ comunică, că întru amintirea faptelor „glorióse“ sĕvêrşite de George Basta, tiranul şi ucigaşul eroului român Mihaiu Vitézul, la a. 1603 s'a bătut, probabil în Sibiiu, o medailă în aur, de mărimea talerilor de pe timpul împĕrătesei Maria Terezia, în greutatea alor 10 galbeni. Pe faţa primă sĕ vede bustul pătrat al lui Basta, cu pĕr creţ şi cu barbă, încunjurat cu inscripţia: *Georgius Basta D. N.* (Dominus) *in Sult. Eques Auratus.* Pe cealaltă parte se pot vedé trei crenguţe de palmieri încuadrate în cunună de lauri cu inscripţia: *Val. Prof.* (Vallacho Profligrato), *Sic. Dev.* (Siculo Devicto), *Dac. Rec.* (Dacia Recuperata) 1603. Circumcrierea este: *Sacra Caesariae Majestatis Ac.* (catolici), *Reg.*(is), *Hisp.*(anicarum), *Consil.*(iarius), *Bel.*(licus), *Et In Trans.*(ilvaniae), *Capit.*(aneus), *General.*(is). Pe marginea bustului sĕ pot vedé literele: *N. W. Cibin*, de unde se deduce, că iniţiativa baterei acestei medailii o au luat şi executat saşii din Sibiiu.

* * *

Filosoful şi luntraşul. Filosoful englez Bearnes se urcă odată într'o luntre spre a trece preste rîu. În timpul trecerii întrébă pe luntraş, dacă scie aritmetică?

— Aritmetică? Nu, de aşa ceva n'am auḑit încă nimic, rĕspunse luntraşul.

Bearnes reflectà:

— Îmi pare rĕu de d-ta, căci un pătrar din viéţa d-tale e perdut.

Câteva minute mai târḑiu întrébă éră̆şi:

— Dar din matematică pricepi ceva?

Luntraşul rîse şi ḑise:

— Nu!

— Ah, strigă Bearnes, atunci jumĕtate din viéţa d-tale e perdută! Astronomie sci totuşi, cât de puţin?

— Nu, dle! rĕspunse luntraşul.

— Ei, atunci trei pătrare din viéţa d-tale sunt pierdute.

Tocmai în clipa acésta luntrea se isbí de un vêrf de stîncă, se sparse şi începu a se cufunda. Luntraşul îşi aruncă haina şi întrébă pe filosof:

— Scii sĕ înoţi?

— Nu! strigà Bearnes, cuprins de o spaimă grozavă.

— Ei, atunci aşéză-te repede pe umerii mei, ḑise luntraşul, altfel tóte patru pătrare ale vieţii d-tale sunt pierdute!

* * *

Bani sau decoraţie? Generalul Seyditz raportă într'o ḑi regelui Frideric II despre o ciocnire ce o avuse în resbelul de 7 ani, şi aminti totodată şi de un sublocotenent care, în luptă, s'a purtat fórte brav şi astfel se făcuse vrednic de a fi decorat. Regele chemă pe tinĕrul oficer şi îi ḑise amical.

— Precum am auḑit, d-ta te-ai purtat voinicesce în bătălie. Pentru aceea voesc sĕ te recompensez. Aci sunt 100 de galbeni, ér dincóce crucea cu merite; alege.

Sublocotenentul, fără a se gândi mult puse mâna pe bani.

— Mi se pare că nu ai mult simţ de onóre, ḑise regele indignat.

— Mĕ iartă, Maiestate, ḑise oficerul fără sfială, eu am datorii, şi onórea pretinde ca eu sĕ mi-le plătesc cât mai în grabă, ér ordine îmi voiu câştiga eu în câte-va ḑile.

— Bravo, ḑise regele oficerului, bătêndu-l pe umăr, i-a deci şi banii şi medalia pentru-că eşti vrednic de tóte.

* * *

Întreţinerea unei comisiuni pe timpul iobăgiei. E cunoscut, că pentru aplanarea diferentelor dintre domni şi iobagi adese-ori sĕ exmiteau comisiuni din partea comitatului, cari comisiuni pe timpul investigaţiunei trebuiau întreţinute din partea domnilor de pămênt. Dar domnii în curênd s'au scuturat şi de acéstă sarcină, punêndu-o şi pe acésta pe umerii bieţilor iobagi. Acésta ni-o dovedesce şi procesul urbarial al comunei Nagy kereki din comitatul Bihariei, în care se comunică şi o listă a speselor obvenite cu întreţinerea unei atari comisiuni la anul 1816 în 27 Iuniu. Pagubă numai, că nu ni se spune din câte persóne a stat acea comisiune. Judecând însĕ după cantitatea de pâne consumată, putem presupune că aceea n'a constat din mai mult de patru persóne.

Étă lista:

		Rénes fl. cr.
1.	O pâne albă	2.—
2.	O pâne pentru servitori	1.30
3.	O jumĕtate de font de urez	—.45
4.	Patru cupe (itze) tărină mund	2.—
5.	Safran de cel bun	—.12
6.	Un fĕrtaiu de piper	1 —
7.	Doi fonţi de slănină	3.—
8.	Un fĕrtaiu de cafea	1.45
9.	Un fĕrtaiu de zachar	1 45
10.	Trei fonţi de carne pentru friptură (börös Petsenye)	2.—
11.	Dóue cupe vin vechiu	1.20
12.	Dóue legături de ridichi lunare	—.08
13.	O citrónă	—.20
14.	15 cupe vin à 16 cr.	4.—
15.	Şese funţi carne de vită à 17 cr.	1.42
16.	O cupă şi jumĕtate vinars de prune	3.—
17.	O cupă de oţet	—.36
18.	Un font de sare	—.12
19.	25 pui	7.30
20.	35 óue à 2 cr.	1.10
21.	Dóuĕ cupe smântână	2.—
22.	O cupă de unt	2.—
23.	Mazere verde	—.40
24.	Fasole verde	—.40
25.	Trei cupe de lapte	—.18
26.	Brânză de vacă	—.18
27.	Cireşe	—.24
28.	Vişine	—.10
29.	Pătrânjei	—.06
30	Cépă roşie	—.06
31.	1 fĕrtaiu de stânjin de iemne de foc.	3.—
32.	La dóuĕ bucătărese	2.—
	Suma	47.37

Afară de acestea, forşpont cu 4 cai dela Orade până la N. Kereki şi înapoi în trei rênduri.

Óre dacă domnii din acea comisiune au trăit atât de bine, au făcut şi dreptate tot atât de bună?

Caracteristice semne pentru justiţia din acel timp!

Bibliografic.

A apărut:

Nro. 20 din anul al dóilea al revistei ilustrate pentru familie: „*Vatra*“ avênd următorul sumar:

Note de călătorie (urmare), de Neculai Iorga. — In urma gândului pribeag (poesie), de Ioan Ţicudianu. — Hainele cele nouĕ ale prinţului (Andersen), de Tr. de It. Br. — Bolnava (poesie), de Iosif Stâncă. — Medicina, de Dr. I. Calinciuc. — Badea (urmare), de Dimcion. — Tâlhăriţa (poesie) după Lessing, de Romul Perlea. — Limbuţia (poesie). de Romul Perlea. — Pândarul, de Ioan Adam. — Atunci şi acum (poesie), G. Bârsan. — Coco (după Guy de Maupassant), de Sergiu. — Lupta Geniilor (continuare), de Sextil Puscariu. — De când (poesie), de Octovian Opriş. — Semi-sonet (poesie) de Octavian Opriş. — Aş plânge (poesie), de Octavian Opriş. — Descântecele, de M. Strajanu. — Mórtea cumătra, de D. Popa. — Prin codri (poesie), de Dem. Macioceanu. — Varietăţi, ***.

Ilustraţiile:

Flori de primăvară. — Ei, ai păţit-o? — Lumea florilor. — Prin codri.

*

A apărut Nro. 2 al revistei societăţei scientifice literare „*Tinerimea Română*“ cu următorul sumar:

Concursurile societăţei „Tinerimea Română“, de dna Maria Delavrancea. — Dómna Stanca, de Gr. G. Tocilescu. — Dă-mĕ uitărei (versuri), de Nineta. — Sufocarea, de Dr. Ghidionescu. — Strofe (versuri), de T. Negrescu. — Pentru ţară, de N. Ţincu. — Ioan N. Şolmescu, de Sava Şoimescu. — Cioclul (versuri), de Rădulescu Niger. — Darea de samă generală a concursurilor societăţei „Tinerimea Română“ în 1896, de N. S. Dumitrescu. — Bibliografiii, de ***. Redacţia şi administraţia calea Victoriei Nro. 110, Bucuresci. Abonamentul 10 lei pe an, numĕrul 1 leu.

Din public. *)

Mulţămită publică.

La petrecerea cu joc arangiată de inteligința română din Ocna-Sibiiului au incurs următórele suprasolviri: Dela d-na vĕd. Elena Creiţariu (Vingard) 50 cr., d-na Lucreţia Pop (Bucerdea vinóśă) 50 cr., d-şóra Maria Cristea înv. 50 cr., ér dela d-nii Ioan Vinţeleriu, par. gr. or. 1 fl., Angelescu (Bucuresci) 80 cr., Pop, notariu în Sĕcel 1 fl., Alex. Klenck (Braşov) 1 fl., Borosnyai, proprietar (Vizakna) 1 fl., Ferescu şi fam. 80 cr., Vasile Trif, prof. (Craiova) 50 cr. şi Isaia Henteş, par. gr. or. 50 cr.

Au incurs în total 36 fl. 50 cr. din care sumă substrăgêndu-sĕ spesele de 25 fl. 50 cr. a rĕmas un venit curat de 11 fl., cari s'au predat directorului scólei gr. or. superióre spre a se adauge la fondul bibliotecei scolare. Priméscă şi pe calea acésta binevoitorii contribuenţi şi spriginitorii succesului moral şi material al petrecerii nóstre cele mai sincere mulţămite.

Ocna-Sibiiului, la 1 August st. v. 1896.

Comitetul.

Subscrisul în numele comunei Gurarîului exprim cea mai căldurósă mulţămită publică reverendis. domn Zacharia Boiu, asesor consistorial pentru dăruirea opurilor: „Desbinarea în biserica Românilor din Ardél şi Ungaria 1697—1701“, de Alexandru Pop, Bucuresci 1892, şi „Poveşti din popor“, adunate de Ioan Pop Reteganul, Sibiiu 1895 în câte un exemplar pe séma bibliotecii poporale din loc.

Gurarîului, 30 Iuliu, 1896.

Ioachim Muntean,
parocb gr.-or. şi bibliotecar prov.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Loterie.

Mercuri, în 12 August n. 1896.

Brünn: 8 84 18 88 85.

Nr. 588/596 [102] 1—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos aparţinătóre protopresbiteratului Sibiu, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Tel. Rom.“

1. Cornăţel, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
2. Nucet, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
3. Slimnic, cu 300 fl. cuartir şi 2 stângini de lemne pentru încălḑit.
4. Riu-Sadului, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vr'unul din aceste posturi vor avé a-şi aşterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre, la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, atragêndu-li-se atenţiunea la noul regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale. VI. *A)* Instituirea învĕţătoriului § 56—74.

Sibiiu, 3 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 163/896 prot. [93] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Veneţia inferióră, postul de învĕţătoriu dirigent cu salariu anual 350 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc.
2. Veneţia inferióră, postul de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc.
3. Cuciulata, postul de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Petenţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 12 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 646/896. [90] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea următórelor staţiuni învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, şi adecă:

1. Reşnov, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.
2. Poiana-mĕrului, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.
3. Codlea, cu un salariu de 300 fl.
4. Şîrnea, cu un salariu de 300 fl.
5. Moeciul-superior, cu un salariu de 300 fl.
6. Vlădeni, cu un salariu de 300 floreni, şi
7. Simon, cu un salariu de 300 fl. precum şi cuartir liber şi lemnele de lipsă.

Doritorii de a reflecta la vreuna din aceste staţiuni, au a-'şi aşterne cererile lor instruite conform legii în terminul prescris la subscrisul oficiu.

În Codlea, Vlădeni, Poiana mĕrului şi Rĕşnov cei ce vor înfiinţa cor în 4 voci vor primí încă 50 fl. anual.

Zernesci, 24 Iuniu 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 602/896 [92] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ şi anume:

1. Blăşel, salariu 300 fl., cuartir şi gradină.
2. Cetatea pe baltă, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
3. Chesler, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc; acest post este împreunat cu cantoratul.
4. Fărău, salariu 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
5. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.
6. Sĕlcud, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, vor avea a-şi aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 9 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 325 [91] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Dobrei sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

1. Lăpuşnic, cu salar anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne
2. Lăpugiul superior, cu salar de 300 fl. v. a.
3. Panc, cu salar de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
4. Rădulesci, cu salar de 300 fl. v. a. şi cuartir.
5. Roscani, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne.
6. Stăncesci-Ohaba-Făgeţel, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

Inveţătorii vor fi îndatoraţi a ţiné strana în biserică Dumineca şi sărbătórea.

Reflectanţii, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre în terminul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Dobra 9 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobrei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 341/896 [99] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale române greco-orientale din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
2. Avrig, dóuĕ posturi de învĕţători, cu salariul anual de câte 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
3. Glimbóca, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. şi anume: 220 fl. ajutoriu dela stat éră 80 fl. din alodiul comunal, cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
4. Porceşti, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
5. Sĕcădate, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.
6. Viştea superióră, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu acea, că cei aleşi la posturile acestea sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de scólă Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la sânta liturgie.

Avrig, 14 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 624—1896 [97] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul al treilea de învĕţătoriu la scóla română gr. or. din Boiţa, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Cuartir în edificiul scólei şi 4 stângini lemne de foc.

Cei ce doresc a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre până la terminul fixat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în care restimp vor avé a se presenta în comună într'o ḑi de Duminecă ori sĕrbătóre spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic în biserică.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 25 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 175/896 [100] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs cu timp de 30 de ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. În Certegea, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi cassa bisericei, locuinţă şi grădină.
2. În Lăpuş, cu 300 fl. v. a. din repartiţie locuinţă şi lemne de foc.
3. În Neagra de jos, cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.
4. În Poiana-Valeaverde, cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.
5. În Ponorel, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.
6. În Sohodol-Peleş, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă.
7. În Vidra-medie, cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă şi grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită cererile lor concursuale la subscrisul oficiu în terminul deschis.

Învĕţătorii aleşi sunt datori a provedea cântările bisericesci, singuri şi cu elevii şi a cultiva grădinile de pomărit.

Oficiul protopresb. gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 22 Iuliu, 1896.

Romul Furduiu,
protopop.

Nr. 395/896. [98] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc la scóla nóstră din Băreşti, protopresbiteratul Haţegului, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul archidiecesan „Tel. Român.“

Fiitoriul învĕţătoriu la acésta scólă, va fi deobligat a deprinde elevii în cântările bisericesci şi a cânta cu ei în Dumineci şi sĕrbători cântările liturgice în biserică.

Petenţii au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul normeler din vigóre până la terminul mai sus arătat la oficiul protopresbiteral subsemnat — în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Potroşeni, la 23 Iuliu 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 419—1896 [101] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de înveţători din comunele mai jos însemnate, sĕ deschide prin acésta concurs cn termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Baica cu Hida, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
2. Bosna şi Bodia, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
3. Dânc, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., dela popor 165 fl., dela stat ajutoriu 135 fl, cuartir şi grădină de legumi.
4. Gălpuia, un post învĕţătoresc împreunat şi cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. în bani, naturale şi din venitele cantorale.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sân-Petru, 20 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco oriental al Unguraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Paul Roşca,
protopresb.

---

[103] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pentru **zidirea unei biserici** gr. or. din comuna **Alămor**, protopresbiteratul Sĕliştei se va ţiné din nou licitaţiune minuendă în **15/27 August a. c. la 11 óre a. m.** în scóla română din loc.

Preţul exclamării conform preliminariului de spese este **2622 fl. 35 cr.** pentru lucru fără de material.

Doritorii de a licita sunt poftiţi a se presenta la terminul de mai sus în localul destinat, ér oferenţii a înainta ofertele lor cu vadiul de **10%** din preţul de strigare oficiului parochial gr.-or. din Alămor în terminul deschis.

Planul preliminariului de spese, condiţiunile de licitaţie precum şi alte informaţiuni se pot vedea, şi câştiga dela oficiul parochial gr.-or. din loc.

În numele comitetului parochial gr.-or. din Alămor.

Alămor, în 29 Iuliu 1896.

Simeon Alămorean de Alămor,
paroch gr.-or.

---

[96] 3—3

Casa

din **strada de jos (Untergasse) Nr. 52,** în **Mercurea,** către drumul de ţéră, carea se potrivesce pentru un **faur** sau **rotariu**

este de vêndut

din mână liberă împreună cu un **local de prăvălie**. A se întreba mai aprópe în **strada Kempel Nr. 7, Sibiiu.**

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87. Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 August 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Subvenţiunea dela stat.

Din mai multe părţi ni se cere, sĕ luminăm preoţimea în punctul conscrierei venitelor parochiale, care conscriere s'a ordinat în vara acésta.

In biserica nóstră tóte actele se petrec publice, încât adecă în sinóde şi în congrese totdéuna se notifică obiectele de valóre mai însemnată din viaţa bisericéscă, şi sinodul publice se pronunciă asupra lor.

Asemene s'a urmat şi în cestiunea cu conscrierea venitelor parochiale. Ea s'a tractat atât în congresul din 1895, cât şi în sinodul nostru archidiecesan din sesiunea anului 1896.

Ne mirăm de preoţimea nóstră, care mai e în nedumerire în punctul conscrierei venitelor parochiale, căci dacă preoţimea nóstră cetea conclusele congresului naţional-bisericesc din sesiunea anului 1895, şi cele ale sinodului din 1896, atunci cunoscea şi natura cestiunei şi ţinuta bisericei în acéstă cestiune.

Publicăm la acest loc conclusul congresului din anul 1895 Nr. 73.

Étă acel conclus:

Se aviséză consistoriele eparchiale, sĕ adune şi sĕ substérnă domnului ministru datele despre dotaţiunile parochiale pre lângă expresa reservă, că regularea dotaţiunilor parochiale aparţine exclusiv autorităţilor nóstre bisericesci, şi în acéstă afacere nu se póte admite de loc ingerenţa guvernului; dar punêndu-se în vedere din partea regimului urcarea subvenţiunei de stat, şi presupunênd noi, că datele se cer spre mai bună orientare în acest scop, le substernem în aşteptare, că subvenţiunea se va asemna la dispositiunea autorităţilor bisericesci superióre, într'o sumă generală, precum s'a urmat faţă de alte confesiuni din ţéră, pe lângă susţinerea intactă a autonomiei nóstre bisericesci.

Fie-care eparchie sĕ arete deci guvernului suma, cu care ar trebui urcată subvenţiunea diecesei pentru ameliorarea dotaţiunei preoţimii.

Conclusul acesta pe calea ordinară s'a comunicat consistoriului nostru archidiecesan, care a făcut raport sinodului archidiecesan şi acesta sub punctul 77 a luat următoriul conclus:

In vederea conclusului luat în congresul naţional-bisericesc la 12/24 Maiu 1895 sub Nrul 73, prin care a fost avisat consistoriul archidiecesan sĕ adune şi substérnă înaltului ministeriu de culte datele despre dotaţiunile parochiale pelângă espresa reservă, că regularea dotaţiunilor aparţine esclusiv autorităţilor nóstre bisericesci şi în acéstă afacere nu se póte admite de loc ingerinţa statului, dar punêndu-se în vedere din partea regimului urcarea subvenţiunii de stat, şi presupunênd noi, că datele se cer spre mai bună orientare în acest obiect, le subşternem în aşteptare, că subvenţiunea se va asemna la dispositiunea autorităţilor bisericesci superióre, într'o sumă generală, precum s'a urmat faţă de alte confesiuni din ţéră, pelângă susţinerea intactă a autonomiei nóstre bisericesci — şi resultând din actele presentate sinodului, că punctele de vedere ale bisericii au fost cu succes observate în corespondenţa purtată cu guvernul ţĕrei în acest obiect:

Sinodul ia cu plăcere la cunoscinţă raportul consistorial, ce i s'a presentat, aprobând şi paşii făcuţi în acea direcţiune, ca din ajutoriul pomenit sĕ se împărtăşéscă în prima linie protopresbiterii tractuali, ca cei ce au suferit cea mai mare daună prin ştergerea şedulelor de cununie şi a tacselor împreunate cu acelea, decretată prin congresul nostru naţional-bisericesc din anul trecut.

Tot odată punêndu-se în vedere urcarea graduată a acestui ajutoriu şi regularea lui prin legislaţiunea ţĕrei, se învită consistoriul archidiecesan, a stărui între marginile pomenitului conlus congresual şi în viitor cu tótă insistenţa pentru a asigura dela stat clerului nostru un ajutor potrivit trebuinţelor esistente şi proporţionat cu ajutoriul, ce sĕ va da celorlalte confesiuni din ţéră.

Este deci evident din cele înşirate atât scopul, ţinuta şi mĕsurile decretate de către biserică, cât şi natura afacerei. Şi cu aceste am fi eshauriat cestiunea despre întrebarea, ce va face biserica în casul, când guvernul ţĕrei nu ar accepta reservele puse de congres, şi ar voi ca cu delăturarea voinţei bisericesci. sau dóră în contra reservelor esprese se reguleze el dotaţiunile parochiale.

Şi în acéstă eventualitate biserica nóstră are antecedenţe, şi ţinuta ei este bine precisată.

Nu pentru cei ce ne cunosc viéţa anterióră le scriem aceste, ci pentru cei ce nu le cunosc, şi totuşi se ocupă cu noi. Facem deci provocare la sinodul extraordinariu din 1885, care a renunciat la ajutoriul de stat de 24,000 fl. ajutoriu, care se da între condiţiuni umilitóre, pe cari biserica nu le-a putut accepta.

Ce a facut biserica la 1885 va face şi după 1885 totdéuna, de câte ori va fi vorbă de demnitatea bisericei şi de autonomia ei.

Étă pentru cei ce nu ne cunosc şi conclusul sinodului extraordinariu din 5/17 Iuniu, 1885 punct 9.

Comisiunea de 9 exmisă în şedinţa de ieri sub Nr. 5, desfăşură prin raportorul sĕu, deputatul Petru Truţa, stadiul mai nou, în care a ajuns afacerea ajutoriului de stat menit dela început pentru preoţimea archidiecesană, care culminéză într'aceea: că după emisul dlui ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică din 4 Maiu a. c. Nr. 16013. Maiestatea Sa prin resoluţiunea preaînaltă din 20 Aprile a. c. a lăsat neconsiderată cererea consistoriului archidiecesan subşternută la preaînaltul tron cu datul de 28 Ianuariu (9 Februariu) a. c. Nr. 621 Plen. şi a autorisat pe dl ministru, ca şi cu preterarea jurisdicţiunei archidiecesane sĕ distribue ajutorul de stat în sensul normativului aprobat prin preaînalta resoluţiune din 15 Decembre 1883, de cumva consistoriul, sinodul şi archiepiscopul ar persista la aceea, că ajutoriul de 24,000 fl. nu-'l pot primí sub condiţiunile din atinsul normativ; însĕ pentru ridicarea autorităţii archiepiscopului şi pentru asigurarea influinţei lui patriotice asupra clerului, Maiestatea Sa a autorisat totodată pe dl ministru, a pune la dispoziţiunea archiepiscopului în tot anul câte 4000 fl. din ajutoriul de stat, care sumă sĕ se împartă exclusiv numai preoţimei, sub îndatorirea de a da raţiociniu.

În considerarea acestora, comisiunea prin numitul raportor propune sinodului a vota următórele:

a) la partea primă a votificării ministeriale, ce privesce susţinerea în valóre a normativului ministerial pentru împărţirea ajutoriului, sĕ se ia astfel de conclus:

„Avênd în vedere că guvernul, nu a avut şi nu póte sĕ aibă motive fundate de a altera dispositiunile resoluţiunei preaînalte din 29 Maiu 1861;

avênd în vedere, că dispositiuni, ca cele luate faţă cu biserica nóstră, nu s'au luat faţă cu nici una din celelalte biserici autonome din patrie, de asemenea ajutorate din partea statului;

avênd în vedere că prin punere în lucrare a acestor dispositiuni se distruge în cler legătura canonică şi se sgudue adênc disciplina bisericéscă;

avênd în vedere, că prin aplicarea acestor dispositiuni, după experinţele de pănă acum, se deschide calea la multe abusuri şi abnormităţi, prin cari s'ar putea zădărnici părintésca intenţiune exprimată de Maiestatea Sa preagraţiosul nostru monarch la acordarea acestui ajutoriu, ca dintr'ênsul sĕ se împărtăşéscă numai preoţi sĕraci, luminaţi şi zeloşi în împlinirea chiemării lor;

avênd în vedere, că aceste dispositiuni jignesc adênc autonomia şi libertatea, ce i-s'a garantat bisericei nóstre prin legile ţĕrei:

sinodul cu adêncă durere ia act, după exmisul ministerial din 4 Maiu a. c. Nr. 16013 a rĕmas neconsiderată representaţiunea aşternută Maiestăţii Sale în obiectul acesta; rĕmâne pe lângă conclusul sĕu luat cu privire la acest ajutoriu sub Nr. 52 din anul 1884 şi manţinut sub Nrii 50 şi 51 ai sesiunei ordinare din acest an, şi declară de nou: că sub condiţiunile cuprinse în normativul ministerial din 18 Ianuariu 1884, ajutoriul de stat de 24,000 fl. nu-l póte primí, neputêndu-'l considera ca pe unul dat bisericei";

b) la partea a doua din exmisul ministerial, ce privesce suma de 4000 fl. pusă la dispositiunea archiepiscepului, sĕ se enunţe ca conclus următórele:

„Considerând, că în privinţa împărţirei acestei sume nu se reservă organelor politice ingerinţă necompetentă, şi considerând, că patriotismul preoţimei nóstre manifestat în faptă în tóte timpurile, stă mai pre sus de tótă îndoéla: sinodul se învoesce ca archiepiscopul se ridice şi se împartă acésta sumă conform principiilor cuprinse în preaînalta resoluţiune dela 29 Maiu 1861".

Cu privire la aceste propuneri deputatul Rubin Patiţa consimte întru tóte cu partea

---

FOIŢA.

SINGURUL AMIC.

De

Al. Vlahuţă.[*]

„Dlui A. S. Loco. Am dorí sĕ vĕ cunóscem. Treceţi aḑi sau mâne pe la redacţie".

În sfîrşit, — doresce sĕ-'l cunóscă, îl chiamă.

Cată vesel în juru-i. E pe stradă. Îi venia sĕ strige, sĕ spue la toţi că *el* e A. S.; da, el — Arghir Savu, băiatul clopotăriţei dela Vovidenie — e autorul poesiilor publicate în „Vocea Tutovei"...

Şi ér cetesce slovele acelea mĕrunte. Işi vîrî iute cărţile şi caietele în busunarele largi ale pantalonului, ş'apucă pe huidiţa „Maria Farina"... În urma lui sună jalnic clopoţelul dela liceu. O clipă i se pare că vede în aer degetul lui domnu Pop, ridicându se ameninţător. Aşi, nu-i mai pasă de nimeni. În paltonul lui răblărit, aşa, cu ghetele scâlciate şi cu pantalonii roşi, ferfeniţă, pe la călcâie, Arghir păşesce hotărît şi mândru. Cu privirea lui, visător-zimbitóre, are aerul de a spune trecătorilor: „De-aţi sci voi cine sunt eu"...

* * *

E adevĕrat? Ori tótă fericirea asta se petrece în vis? Nici nu mai scie pe unde calcă. Îi vine s'alerge, sĕ jóce, sĕ ţipe. „Dta eşti un băiat de talent ş'ai s'ajungi departe"... Mereu îi resună în cap vorbele acestea. De acum viitoriul lui e asigurat. Visul lui s'a isbândit mai curênd decât se aştepta. Cine-ar fi creḑut?... El redactor la „Vocea Tutovei", cu léfă... patruḑeci de lei pe lună... „deocamdată!" S'au mirat toţi când l'au vĕḑut aşa de tinĕr. S'aşteptau, de sigur, sĕ vadă un chip mai arătos. Parcă-i e nĕcaz acum că n'are şi el o lécă de mustaţă. Cum ar mai răsuci-o!... C'un gest de ştrengar îşi turtesce pălăria pe céfă, pălăria spartă în fund, şi calcă ţanţoş milităresce, ca în tactul unui marş. Întins acasă sĕ duce.

Pare mai mare şi mai luminósă căsuţa lor sĕracă. Faţa lui e rumenă şi ochii scânteetori. Mama şi cele trei surori, mai mari decât el, îl ascultă uimite, vorbele lui împrăscie fericire. El se simte mare, slăvit, atotputernic. Şi — peste trei sĕptĕmâni — ce bucurie, ce sĕrbătóre în jurul celor dintâiu patruzeci de franci... Sĕrman copil, când ai sci tu ce-ai vêndut pe-acesti patruḑeci de franci.

* * *

La Bucuresci... acolo-i de el. Acolo-i luptă mare şi hotărîtóre, acolo-i adevĕrată glorie. S'au dus de mult toţi foştii lui camaraḑi de scólă, s'au dus şi l'au lăsat în urmă. Ce bine era sĕ-'şi fi isprăvit şi el liceul!

E puţină negură înainte... Sculaţi-vĕ visuri ostenite, şi risipiţi-o cu bătaia aripilor vóstre puternice şi îndrăsneţe!

— Nu fi îngrijată, mamă. Am sĕ muncesc ş'am sĕ rĕsbat. Un an, cel mult, păn' m'oi face cunoscut... atâta are sĕ-'mi fie greu. Şi ce bine are sĕ fie, pe urmă, când om fi ér împreună... Acolo-i viéţă, şi altă lume... nu 'i ca aici.

Măsa clătina din cap. Surorile se uitau lung şi trist la el.

Tinere, tinere, glasul tĕu trĕmură de îndoială, şi ţi mor pe buze cuvintele dătătóre de credinţă. Unde ţi-'s ochii scânteetori de alta dată!

* * *

Cum trece vremea!

Al şeptelea an de miserie. Şi-i iarnă, şi-i subţirel îmbrăcat. Sĕ-l vad'acum măsa nu l'ar mai cunósce. El nalt, adus puţin de spate, o barbă stufósă ş'un pĕr lung, nepieptenat, lăţos îi dă o înfăţişare aspră sĕlbatică. Face, pentru optḑeci de lei pe lună, umplutura cotidiană la o gazetă fără succes. Stă într'o odăiţă la mahala, el şi cu Chiţi, singura mângăiere şi singurul prietin care 'i-a mai rĕmas. Când sĕ întórce séra ostenit şi abătut, Chiţi, îl simte de departe, îi ese vesel înainte, se gudură, sare şi-i linge mânile. Arghir îi vorbesce cu drag; — tótă tinereţea şi tot entusiasmul lui de odinióră, sufletul lui fericit de altă dată trăiesce acum în Chiţi. Într'o ḑi — în lipsă de subiect pentru dóue colóne, a făcut despre Chiţi un articol. A dóua ḑi i l'a cetit tipărit. Căţelul asculta cu o cuminţenie de om, şi de câte ori îşi auḑia numele, mişca urechile şi da din códă satisfăcut. Acela a fost singurul articol bun al lui Arghir. Povestea simplu, cum într'o nópte eşind dela teatru, se întorcea acasă, sgrebuit de frig şi chinuit de aceleaşi gânduri urîte despre viéţa lui sĕracă umilită şi fără nici o zare de lumină în viitor! Trecea printr'o stradă pustie şi întunecósă, de-odată i-s'a primă a celor propuse de comisiune, în celelalte însĕ face contrapropunerea: ca „partea a dóua din propunerea comisiunei sĕ se lase afară şi sĕ se trécă la ordinea ḑilei“.

---

[*] Din noul volum de nuvele „În vîltóre", de A. Vlahuţă, apărut în Têrgu-Jiu, la N. D. Miloşescu.

După o discusiune referitóre la partea din urmă a propunerii comisiunei, punêndu-se la cale votarea, —

„Sinodul, cu delăturarea propunerei deputatului Rubin Patiţa, ridică la valóre de conclus propunerile comisiunei, şi anume cea de sub *a*) cu unanimitate, ér cea de sub *b*) cu majoritate de voturi.

Depeşă circulară. Patriarhul ecumenic Anthymus al XIII-lea a adresat metropoliţilor ortodoxi din Macedonia o depeşe circulară în care le impune atitudinea ce acestia au sĕ observe în tulburările de cari ţéra este cuprinsă. In numita circulară se ḑice:

„Biserica s'a convins despre agitaţiunile tulburătorilor veniţi din strĕinătate. Pe basa unui conclus al Stului Sinod Vĕ recercăm a adresa credincioşilor creştini ai diecesei d-vóstre o pastorală cu acel sfat părintesc, ca se rĕmână în linisce şi sĕ trăiéscă în pace cu tóte celelalte naţionalităţi, sĕ aibă încredere în bunăvoinţa marinímosului nostru domnitor, care supraveghiază binele supuşilor sei fideli“.

Sêrbii şi alegerile dietale. „Zastava“ publică în unul din numerii sei mai recenţi un articol privitor la nóĕle alegeri dietale, în care Sêrbii din Ungaria sunt provocaţi a face pregătirile necesare a se organisa pentru alegerile iminente. In articolul amintit se spune, că singuratice partide politice ungare au cerut deja sprijinul Sêrbilor, dar aceştia nu s'au decis încă cărora sĕ se ataşeḑe.

Sêrbii, după-cum se vede, vor întra în acţiune cu prilegiul alegerilor. Intâmplă-se acésta óre în conţelegere comună cu „comitetele centrale“ ale Românilor şi Slovacilor, sau pasivitatea decretată la congresul naţionalităţilor din 10 August a. tr. a fost numai o inspiraţie a momentului?

Necuviinţa „Tribunei“. „Tribuna“ se ocupă în numĕrul sĕu de eri în doue entrefilete cu articolul nostru privitor la părintele Goldiş şi cu entrefiletul „Partidul poporal şi aliaţii sĕi“. Ambele entrefilete ale „Tribunei“ sunt cel puţin necuviincióse. Rĕspundem la ele pre scurt.

1. Trebue sĕ înţelégă şi domnii dela „Tribuna“, că nefiind fóia nóstră „revolver“, noi nu putem tracta pe părintele Goldiş ca dênşii cu termini necuviincioşi, învĕţaţi de-a rostul din foile din România şi imitaţi „ganz papagei-mässig“. Necuviinţa este o proprietate exclusivă a „Tribunei“! Ea s'a manifestat în casul de faţă şi prin suspecta forţare a casului „Goldiş“ şi prin désa şi sistematica accentuare, că părintele Goldiş este un fruntaş al bisericei ortodoxe naţionale!

2. Articolul din „Pester Lloyd“, a cărei reproducere din partea nóstră „Tribuna“ o numesce „curiósă şi semnificativă“ nu „geme de minciuni cari n'au lipsă de desminţire“, ci — durere — de „adevĕruri crude“, o dovedeşte acésta însaşi „Tr.“ prin tăcerea sa. Şi „Tribuna“ care are din cale afară prea mult spaţiu pentru Goldiş ar puté cel puţin sĕ se încerce a desminţi lucruri importante ca cele comunicate de „Pester Lloyd“. Noi i-am indigitat modul de desminţire în intercalările nóstre, arĕtând, că prin a dovedi câte concluse dintre cele luate de congresul naţionalităţilor s'au *executat* şi cam ce fel de intrevederi au avut „conducĕtorii naţionali“ cu Zichy şi cu abatele Molnár uşor s'ar puté resturna „minciunile“ lui „Pester Lloyd“. De ce se fereşte „Tribuna“ de desminţiri şi polemii *cinstite*, fie şi cu „Pester Lloyd“?

Acésta este „curios“ şi „semnificativ„ dar şi *mai mult!*

„Inimic în ţéră.“

Sub titlul acesta publică „Erdélyi Hiradó“ din Cluş în numĕrul 181 dela 11 August nou anul curent un entrefilet, în care rĕspunḑênd la entrefiletul nostru „*Erdélyi Hiradó şi noi*“ din Nrul 84, declară că susţine şi acum tóte (înjuriile. Red. Telegr. Român) cele ce le-a ḑis în rĕspunsurile sale date la articlii nostri „Cestiunea orientală“, publicaţi mai nainte ca rĕspuns la un articlu a dlui Ürmössy Lajos din „E. H“. Nr. 167.

Ba mai mult: ne acusă, că negăm caracterul magiar politic al statului ungar (Nu scim cum înţeleg domnii dela „E. H.“ acésta) asigurat prin Art. de lege XII din 1791, I din 1848 adus în dieta din Pojun, VII, din acelaşi an adus în dieta din Cluş, XXX din 1868 şi L din 1879, şi apoi ne adreséză indirect o înjurie nóuĕ, numindu ne de „haramiák“, ceea ce este egal cu: hoţi de bandă.

Nimic adevĕrat din tóte acestea. Pórte statul nostru în intregitatea sa teritorială actuală numirea de Ungaria până când îl va ţinea Dḑeu, ceea ce noi dorim sĕ ajungă până la cele mai estreme hotare ale vieţii popórelor, şi până când vor fi susţinuţi în valóre de lege Art. mai sunt amintiţi. Noi n'avem nimic contra.

Protestăm însĕ şi de astădată, contra tendenţelor de magiarisare cu cari umblă conducĕtorii magiarilor, cu tóte dispositiunile articlului de lege despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor nemagiare din patrie.

Protestăm contra şi acelor tendenţe, prin cari magiarii cércă a se identifica numai pe sine cu statul, şi nu se mulţămesc numai cu rolul de conducĕtori în stat dând ei şi caracterul estern al statului, ci tind a ne contopi cu totul în naţionalitatea lor magiară, aşa ca sĕ încetăm de a exista nu numai ca naţiune română, germână, sêrbă, slovacă politică în internul statului, ci şi ca indiviḑi de atare naţionalitate.

Noi scim, că statul îl forméḑă nu numai aceia, după cari statului i s'a dat numele, ci toţi aceia, cari contribue cu averea şi viéţa lor la susţinerea lui, de ar fi aceia de ori-şi ce naţionalitate ori confesiune. Şi avênd aceştia consciinţă despre naţionalitatea lor, despre puterea lor politică, despre însuşirile lor de element de ordine în stat şi despre cultura lor specifică naţională şi confesională, sunt îndreptăţiţi a cere dela conducĕtorii statului asigurare şi pentru existenţa lor naţională şi confesională, chiar şi dacă mai nainte n'ar fi fost recunoscuţi ca atari corporaţiuni politice, ceea ce la noi nu se póte aplica, deórece suntem deja recunoscuţi prin lege de atari factori politici în stat, numai cât acum suntem împedecaţi din partea conducĕtorilor magiari nedrepţi a ne validita ca atari.

Inzadar accentuéză domnii dela „E H.“, că ei sunt contra magiarisării cu forţa a naţionalităţilor nemagiare de aici, şi, că tóte naţionalităţile sĕ rĕmână credinciόse rasei lor, dar sĕ fie totodată şi membri credincioşi ai naţiunei politice magiare. (Da ungare, nu însĕ magiare. Red. „T. R“.)

O astfel de teorie se va putea pune şi în praxă numai atunci, când şi focul cu apa se vor putea împreuna făr' a se nimici unii pe alţiii.

Cum póte ḑice cineva, că el vrea ca eu sĕ trăesc, când îmi răpesce mijlócele de traiu câscigate cu sudórea mea?

Cum póte ḑice cineva, că el vrea ca eu sĕ trăesc ca român şi mĕ împedecă a mĕ manifesta ca atare? Ba încă mĕ lipsesce şi de mijlócele juste, cari m'ar ajutora la acésta.

Nu e de lipsă ca sĕ toci în cap pe cineva ca sĕ móră. E destul ca sĕ-i detragi mâncarea, deodată ori pe încetul, ca sĕ móră, mai iute ori mai târḑiu.

Intocmai fac şi conducĕtorii magiarilor cu noi nemagiarii de când au ajuns ei la putere şi în fruntea statului.

Nimic nu ne dau din averea statului pentru scopurile nóstre culturale naţionale, şi totuşi ei ḑic, că ei vreau, ca noi sĕ trăim, ca români, dar ca rasă numai, şi nu şi ca naţiune politică.

Pentru-ce numai ca rasă, dacă şi noi contribuim la susţinerea statului?

Dar noi cetăţenii acestui stat, locuit de atâtea naţionalităţi şi confesiuni, nu suntem foc şi apă unii pentru alţii, ci ómeni cu raţiune, cari nu numai după legile D-ḑeesci, ci şi după cele ómenesci, nu numai putem, ci trebue sĕ trăim în pace unii cu alţii, dacă vrem ca sĕ trăéscă şi acest stat în care ne aflăm.

Precum certele familiare duc la ruinarea familiei, întocmai şi certele politice dintr'un stat duc la ruinarea şi peirea statului, ceea-ce noi nu voim.

Noi ne supunem legilor existente, nu de frica temniţelor, ori a jendarmilor, ci din loialitate către casa domnitóre şi către patria nóstră comună; dar tocmai în interesul acestei patrii, pe care şi noi o iubim, nu ne e iertat a nu lucra pentru modificarea ori chiar ştergerea totală a acelor legi, cari tind la nimicirea nóstră naţională şi confesională.

Statul e pentru noi, căci noi îl formăm, şi noi îl susţinem, şi astfel avem drept a pretinde atari legi dela el, cari asigură existenţa nu numai individuală, ci şi naţională şi confesională a tuturor acelor naţionalităţi şi confesiuni din cari se compune şi cari îl susţin.

Cum unele partide politice magiare pe faţă, altele în ascuns, tind la distrugerea monarchiei austro-ungare prin despărţirea totală a Ungariei de către Austria, întocmai suntem îndreptăţiţi şi noi pe cale legală a tinde la asigurarea existenţei nóstre, nu numai individuale, ci şi naţionale politice în cadrele acestui stat.

Şi acésta nu e tradare de patrie, ci cel mai curat patriotism, tocmai în interesul existenţei statului în care trăim.

Un stat numai până atunci se póte susţiné, până când sunt toţi mulţumiţi în el, ér noi nu vom fi mulţumiţi de loc, până când conducĕtorii din fruntea statului nu ne vor asigura şi nóuĕ existenţa nóstră naţională şi confesională.

Noi naţionalităţile nemagiare din Ungaria nu putem fi puşi în asemĕnare cu acei puţini Secui servitori şi ḑileri din România, cari dispar neobservaţi în marea massă de Români de acolo şi astfel nu pot pretinde nici un drept naţional pentru ei în acel stat.

Noi aici suntem popóre compacte conscie de naţionalitatea nóstră şi în numĕr îndoit faţă de Magiari, luând tóte naţionalităţile laolaltă.

Ungaria este o Elveţie în Orientul Europei, cu deosebirea numai, că până când acolo tóte naţionalităţile sunt şi în fapt egal îndreptăţite în privinţa politică, până atunci la noi nici ca rasă nu suntem egal îndreptăţiţi.

Aşa, dlor dela „E. H.“!

Scim noi destul de bine, că membrii unui stat forméză o naţiune politică, cum şi membrii unei familii forméză o singură familie. Tot aşa formăm şi noi naţionalităţile acestui stat o singură naţiune politică, naţiunea politică ungară, nici decum însĕ magiară, căci nu numai Magiarii forméză acest stat, ci şi noi nemagiarii.

Pentru-că naţiunea magiară este dătătóre de ton în stat şi represintă statul în afară, prin legi aduse fără conlucrarea şi fără consimţĕmêntul nostru ca naţiune, pentru aceea tot nu se póte identifica numai pe sine cu statul şi a pretinde respective a tinde la magiarisarea nóstră, pe nici o cale.

Noi ne supunem legilor existente din motivele amintite mai sus, dar nu vom înceta a pretinde şi mai departe drepturi naţionale, érăşi din motivele amintite mai sus, cu atât mai vêrtos, căci avem deja o lege despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, dar călcată în picióre de conducĕtorii magiarilor dela putere.

Până atunci poftéscă magiarii a se considera numai pe sine de identici cu statul şi de singura naţiune politică, dar asupra consciinţei nimenui nu vor puté dispune.

Dacă legile amintite sĕ interpretéză aşa, că numai magiarii forméză naţiune politică în acest stat, fie, ne supunem, până când ni se va face şi noue dreptate, şi noi nu vom înceta a lucra, ca sĕ ni se facă şi noue astfel de dreptate.

Noí respectăm şi legile aduse în detavorul nostru până când acelea se susţin în vigóre, dar avem drept pe cale legală a cere revisuirea lor astfel, ca şi noue sĕ ni se facă dreptate.

No, aci, vor ḑice d-nii dela „E. H.“, că am retirat.

Dar nu-i aşa, ci numai le-am explicat unele pasage din articolii nostri de mai nainte, susţinêndu i întocmai şi acum.

Retirat au d-lor, când în ultimul entrefilet al d-lor au ḑis, că sub „parasiţi“ n'au înţeles pe cei de naţionalitatea română, ci pe agitatorii dintre români.

Apoi aci d-lor au făcut o declaraţie contra morilor de vênt, căci noi n'avem nici o scire sĕ existe între noi agitatori în sensul înţeles de dlor.

Ne pare bine şi de aceea, că au recunoscut, că cu argumente nu ne-au putut combate, ci s'au apărat cum au putut, declarându-ne indirect de „haramiák“, adecă de hoţi de bandă.

Va sĕ ḑică recunosc totuşi indirect şi d-lor, că ţin la proverbul magiar, că: „dacă nu învingi cu vorba, dă cu bâta“.

La acésta observăm numai atâta, că epitetul de „haramiák“ = hoţi de bandă, sĕ-l adreseze acelora, cari tind la răpirea drepturilor altora, fie acelea individuale, ori naţionale şi confesionale, căci noi nu l primim fiind-că nu se potrivesce de loc pentru noi.

---

părut că aude pe cineva scîncind în urma lui — se întórce, se uită în tóte părţile şi nu vede pe nimeni, în acelaşi moment simţi ceva mişcător pe lângă piciórele lui — era un căţel.

A plecat înainte, — căţelul se ţinea după el. Când a ajuns acasă ş'a deschis portiţa bietul căţel s'a oprit sfiicios s'a scheunat aşa de duios şi de umilit rugător, că lui i-s'a făcut milă sĕ-'l lese 'n stradă — 'i-a fluierat încet şi 'i-a şoptit „Chiţi“ — un cuvênt care 'i-a venit atunci în minte — căţelul s'a tupilat blând la piciórele lui, apoi a început sĕ se gudure, ş'a întrat cu el în casă. Când a aprins luminarea, ş'a vĕḑut cât îi de slab şi jigărit, 'i-a venit sĕ-'l dea afară; dar s'a gândit la sórtea acestui dobitoc nenorocit — strĕin şi urgisit şi el — s'a uitat în ochii lui trişti şi speriaţi, şi nu s'a îndurat... A tras sertarul, ş'a găsit o cójă de pâne ş'o bucăţică de salam, şi le-a pus dinaintea căţelului, şi căţelui nu 'ndrăsnea sĕ le mânânce, dar se lingea pe bot şi scîncea ca un copil. Atunci 'i a ḑis blând: „Mânâncă, Chiţi“ ... şi Chiţi n'a mai aşteptat sĕ 'l poftésc'a dóua óră. Cine scie cât o fi suferit, pe unde a fost, şi bietul Chiţi — póte că chinuit de fóme şi de bătăi, s'o fi desperat şi... 'şi-a luat şi el lumea 'n cap... Ori o fi plecat şi el după noroc... Şi fantasia lui Arghir schiţa un roman pe ilusiile unui căţel.

Une-ori îl ia cu el la redactie. I se pare că scrie mai uşor şi mai bine, când îl simte culcat la piciórele lui. Arghir e din ce în ce mai tăcut şi mai posac cu lumea. Dar séra, în odăiţa lui, când e numai cu Chiţi, ce expansiv e — n'ai crede.

* * *

— Aşa-i, Chiţi dragă, noi nu suntem făcuţi pentru lumea asta rea, invidiósă, egoistă. Dar ce sĕ-'i facem? O sĕ trăim şi noi cum om putea, o sĕ mai tîrîm aşa targa pe uscat un an, doi, ḑece, păn' om crăpa, ş'atunci... atunci om scăpa şi noi de tóte — şi asta o sĕ fie... Ce sĕ mai speri alta?...

Chiţi se uita la Arghir şi asculta cu luare aminte. Din când în când clipia din ochi şi mişca din urechi.

— Hei, Chiţi, Chiţi, când ai sci tu ce visuri îmi făceam eu când eram în scólă! Tótă lumea-mi spunea că am talente şi am s'ajung departe — şi eu, ca s'ajung mai de grabă, am lăsat drumul cel bun şi cunoscut, ş'am luat-o razna peste câmpi, creḑênd c'aşa-i mai de-a dreptul şi când am deschis ochii, era prea târḑiu, — tovarăşii mei cari au ţinut drumul cel bun, erau departe şi nu-i mai puteam ajunge... şi m'am pomenit răzleţ şi 'nstrĕinat de ai mei, şi de unde credeam c'o sĕ s'alégă de mine cine scie ce — am rĕmas cum mĕ veḑi, dragă Chiţi... Ei, da nu-i nimica. Încap şi pĕcătoşi ca noi, în lumea asta. Te uiţi la mine şi mĕ compătimesci?... De ce n'au ómenii inima ta? Tu singur mĕ 'nţelegi şi sci ce-'i în sufletul meu. Tu pricepi ce spun eu acum. Nu-'i aşa că pricepi?

Chiţi îi pune botul pe genunchiu şi dă din códă?

— 'Ţi-e somn, vĕd după ochi că 'ţi-e somn. Haide, Chiţi, sĕ ne culcăm — atâta lucru bun avem şi noi din viéţa asta — că putem dormí.

Arghir se vîră îmbrăcat sub plapomă şi suflă în luminare. Chiţi se cuibăresce pe o jiletcă veche sub pat, închide ochii, oftéză, şi se gândesce cu milă şi cu dragoste la stăpânu-sĕu.

Protestăm și în contra aserțiunei, că noi ne am „plânge“ pentru cele ce am scris mai nainte referitoriu la acéstă cestiune. Noi, nu ne-am plâns, ci le-am arĕtat numai în mod calm și prea cuviincios adevĕrul, că ne au înțeles rĕu și au scos deducțiuni false din afirmațiunile nóstre destul de clar motivate.

In urmă le respingem din nou acusațiunile de tradare de patrie, căci trădători de patrie sunt numai aceia, cari tulbură pacea internă prin neîndreptățirea celorlalți cetățeni ai patriei și astfel ei o duc la perire și nu alții.

Nu aceia sunt trădători de patrie, cari contribuind și ei mod egal la susținerea statului cu averea și viéța lor, cer pe cale legală drepturi egale individuale, naționale și confesionale, ci aceia, cari nu vreau sĕ scie despre astfel de drepturi.

Apoi nici de amenințările cu atoritățile politice nu ne temem, căci dedați suntem noi îndeosebi Românii, a suferí totul pentru drepturile poporului nostru. Mai bine v'ați aduce aminte d-lor dela „E. H.“. de frumósa devisă: „*Iustitia regnorum fundamentum*“! și sĕ nu ne neîndreptățiți atâta până înca nu e prea târḑiu de a vĕ repara greșéla.

Așa, d-lor dela „E. H.“!

Ilgo.

Noutăți.

Visita Maiestății Sale. Este de obște cunoscut, că Împĕratul și Regele nostru după terminarea festivităților dela Pórta de fer va face o visită regelui României în Bucuresci. Cu ocasiunea acésta Augustul monarch încă de pe acum și-a exprimat dorința de a cerceta și frumósa curte de Argeș. Din motivul acesta se lucră cu mult zel la terminarea liniei ferate Pitești-Argeș a cărei deschidere se contempléză pe 27 Septembre.

⁂

Succesor lui Galgóczy, comandant la corpul al 12-lea de armată cu reședința în Sibiiu, a fost numit locotenent mareșalul Emil Probst von Ohstorff, fost comandant al corpului al 9-lea de armată în Praga.

⁂

O decepție. Compatrioții magiari erau fórte măguliți prin scirea lansată, că Împĕratul Germaniei o sĕ vină în anul acesta în Ungaria pentru un timp relativ îndelungat. Foile magiare de ieri însĕ aduc trista veste, că Împĕratul *nu* va vení.

⁂

Ferestrile lui Pavel. La tribunalul din Oradea-mare abia acum după trei ani se pertractéză procesul intentat vandalilor, cari atacaseră ferestrile episcopului Pavel. Acusați sunt cu totul 35 inși. Pertractarea până în momentul de față nu s'a sfârșit, deci despre resultat la timpul sĕu.

⁂

Deputații români se sporesc. Cetim în numĕrul de Joi al ḑiariului „Egyetértés“, că în Făgăraș față cu candidatul Mikszáth Kálmán 'si-a pus canidatura de deputat dietal dl Dr. Vasile Șenchea. Cu ce program nu scim încă.

⁂

Lueger în München. Adicții lui Lueger și ai prietinilor sĕi de principii se sporesc în continuu. Meritul în cea mai mare parte este a lui Lueger însuși. In 10 August a cercetat Lueger împreună cu căpitanii sei Schneider și Schreiber orașul München, unde într'o adunare poporală ținută în hotelul „Münchner-Kindl“ a profesat cu multă căldură ideile conducĕtóre ale antisemitismului. Insuflețirea a fost generală.

⁂

Potop. Asupra orașului Aiud (Nagy-Enyed) s'a descărcat o furtună gróznică urmata de o rupere de nor. Sĕmânăturile, cu deosebire cele de primăvară, cari mai erau pe câmp, apoi viile tóte au fost nimicite de ghiață. Pe stradă puteai vedé ómeni răniți, arbori scoși din pămênt și paseri omorîte. Bucățile de ghiață au fost de cinci cm. lungi și opt deca grele. Potopul s'a extins și asupra satelor din jur.

⁂

Un notar cercual millenar. Notarul cercual din Salgo Tarján (lângă Miskolcz), Lükő Géza, a fost acusat de curênd pentru furt și falsificare de documente. Tribunalul la osândit la 3 ani temniță ordinară.

⁂

Un Icaros modern. Nu de mult se vestise din Budapesta ca tinĕrul inginer Carol Lilienthal a inventat o mașină de plutire în aer. Aflăm că în ḑilele aceste inventatorul a făcut în fața unui numeros public prima încercare cu mașina de sburat. Dar a pățit-o bietul! Din o înălțime óre-care a căḑut jos și s'a sdrobit, devenind astfel jertfă invenției proprii.

⁂

În jurul pămêntului. În ḑilele aceste au plecat din Londra trei bicicliști, în frunte cu renumitul Mr. Iohn Foster-Frasca, cu intenția de a călĕtorí cu biciclul în giurul pămêntului. *All Heil!*

⁂

Casa lui Haynau. Generalul austriac Haynau de obiceiu petrecea ḑilele de vară în comuna Bogșa. Povestesc bĕtrânii, că el totdéuna se încuartira la una și aceeași casă, așa încât în cele din urmă sătenii o numiau „casa lui Haynau“. Imprejurările nefavorabile ale timpului au făcut, ca aceea casă, în care a petrecut renumitul general se ajungă la licitație. Invĕțătoriul Iancu Marcu însuflețit de amintirea gloriosului proprietariu a cumpĕrat casa, în speranță, că va mai veni póte o vreme, când austriacii îi vor plăti prețul întreit. „Acésta este o speculațiune semnificativă, care nu arată patriotismul dlui învĕțător într'o lumină tocmai strălucitóre“, ḑice „Alkotmány“..

⁂

„Mouche“ a murit. „Mouche“, cea din urmă favorită a lui Heine, „die letzte Herzensstation“ a murit în ḑilele aceste în Paris. Numele ei cel adevĕrat era Camilla Selden, dar lumea întrégă o cunoscea de „Mouche“ din admirabilele poesii ale lui Heine. Ea a fost blânda ocrotitóre a poetului, în ḑilele triste din urmă ale vieții lui. Când zăcea bolnav într'o căscióră din Paris, ea admirătórea lui, stetea lângă pat, îi cetia poesiile și scria și alte noue, ce 'i le dicta poetul bolnav. Din momentele acele datéză și cuvintele dictate iubitei sale „Mouche“:

„In meinem Gehirne
rumort es und knackt,
Ich glaube da wird schon
der Koffer gepackt“.

⁂

Desvĕlirea monumentului regelui Matia Huniade în Cluș. Nu peste mult se va desvĕli în Cluș monumentul regelui ungar Matia Huniade, de origine român, între mari serbări și festivități. Dl Urmőssy Lajós în „Erdélyi Hiradó“ din Cluș dela 13 Aug. făcênd unele propuneri pentru ridicarea acestor festivități, între altele ḑice:

„Preste tot nu numai bărbații, ci și femeile ar trebui ca permanent sĕ fie provĕḑute cu vestminte de galá magiară. Femeile române au portul lor național, pe care 'l îmbracă la ocasiuni, — pentru ce nu ar putea sĕ se facă acésta și la femeia magiară?“

Laudabilă propunere. Observăm numai, că de portul național român e legat și tricolorul național român: roșu-galbĕn-albastru pe care magiarii nu-l pot suferi, și astfel nu credem, ca femeile române, precum nici altcineva dintre nemagiari ar putea lua parte la acele festivități în portul lor complet național, cu atât mai vêrtos nu, căci naționalităților nemagiare li se denégă caracterul de corporațiuni politice naționale în stat, de și există o lege despre egala îndreptățire a naționalităților.

Deci?

Asociațiunea transilvană.

Primim spre publicare:

Programul

adunării generale, ce va ține „Asociațiunea transilvană“ la 27 și 28 August 1896 st. n. în Lugoj.

I. Mercuri 14/26 August 1896.

a) Primirea óspeților la gara căii ferate la tóte trenurile;

b) Óspeții cari sosesc cu trăsura, sunt poftiți a descăleca la hotelul „Concordia“, unde biuroul permanent al comitetului arangiator va da deslușirile de lipsă;

c) La 8 óre séra convenire socială în grădina „Concordia“.

II. Joi 15/27 August 1896.

a) Convenire la 8 óre a. m. la hotelul „Concordia“.

b) La 8½ óre a. m. participare la serviciul divin în ambele biserici din loc. Cântările liturgice le va executa corurile respectivelor biserici;

c) Ședința I-a a adunării generale la 11 óre a. m. în sala mare a comitatului;

d) La 5 óre p. m. participare la „Rugă“, sĕrbătórea chramului bisericei ort. române în curtea bisericei și în grădina „Concordia“;

e) La órele 7 séra emularea corurilor române pentru premiile lugoșenilor în curtea bisericei gr.-or. și grădina hotelului „Concordia“.

Programul special se va distribuí cu ocasiunea emulării.

Pentru aducerea judecății asupra producțiunilor corurilor emulante se va compune un juriu din ómenii de specialitate a românilor presenți.

Juriul va împărtăși premiile și afară de acele fie-care cor va primí litere commemorative pentru conlucrarea la acéstă emulare.

f) Continuarea „Rugei“.

III. Vineri 16/28 August 1896.

a) Convenire la 8 óre a. m. în hotelul „Concordia“;

b) La 8¼ óre a. m. participare la părăstasul pentru rĕposatul George Barițiu în biserica catedrală gr.-cat;

c) Ședința II. a adunării generale în sala mare a comitatului, la 10 óre a. m.

d) La 2 óre p. m. banchet în grădina hotelului „Concordia“;

e) La 7 óre séra Concert împreunat cu representațiune teatrală în teatru din Lugoj;

f) La 9 óre sérá petrecere de joc, în sala hotelului „Regele Ungariei“.

IV. Sâmbătă 17/29 August 1896.

Excursiuni, eventual la Băile Erculane, Orșova, Ada-Kaleh, Pórta-de-fer etc.

Óspeții cari voesc a lua parte la excursiune, sunt rugați a se insinua până în 23 August st. n. la adresa dlui adv. Coriolan Bredicean în Lugoj.

NB. Despre detailurile acestui program sĕ va tipărí un conspect detaiat.

b) Pentru executarea acestui program s'a constituit un comitet de 45 membrii.

c) Cu eventuale informațiuni va servi un biurou permanent, carele va funcționa dela 25 August st. n. în hotelul „Concordia“ Nr. 15;

d) Programe separate se vor distribuí în biuroul permanent și la cassă;

e) Toți domnii cari voesc a se folosí de cuartirele ce stau la disposiția comitetului arangiator, din nou sunt rugați ca în înțelesul avisului deja publicat, până în 20 August st. n. a sĕ însinua la dl Dr. Iacob Maior, președintele secțiunei de incuartirare.

Lugoș, 10 August 1896.

Pentru comitetul arangiator:
Dr. *Isidor Pop*,
secretar general.

Nr. 248, 254, 343 ex. 1896.

CONCURS.

Dela „Asociațiunea transilvană“ pentru literatura română și culrura poporului român cu începutul anului 1896/7 sunt de conferit următórele stipendii:

I. Un stipendiu de 100 fl. din fondul general al „Asociațiunii pentru un tinĕr român din Munții-apuseni ca sĕ pótă urma *cursul la vre-o scólă de sculptură în lemn sau pétră* din patrie;

II. Un stipendiu de 40 fl. din „fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Anna n. Bologa“ pentru *eleve „cari frecventéză vre-o scólă de fete* cu caracter național românesc, respective confesional românesc, în prima linie scóla civilă de fete a Asociațiunii și scóla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu“;

III. Un stipendiu de 60 fl. din fundațiunea „Marinovici“ *pentru studenți români de gimnasiu ori scólă reală* de aceeaș categorie.

Cererile pentru aceste stipendii au sĕ se înaintere la Comitetul Asociațiunii transilvane în Sibiiu (Strada Morii 8) *până la 31 August a. c. st. n.* provĕḑute cu următórele documente:

Ad. I. *a)* atestat de botez;

b) atestat scolar, din care sĕ se vadă, că petentul a terminat cu succes două clase la vre-o scólă medie ori civilă, sau apoi șase clase la scóle elementare poporale, ca sĕ pótă fi primit la vr'o scólă de sculptură cu începutul anului scolar 1896/7;

c) atestat dacă a cercetat în anul scol. trecut o asemenea scólă;

d) document despre învoirea părinților sau tutorului, prin care se obligă a permite tinĕrului ca sĕ încheie în regulă cursul învĕțământului de 4 ani;

e) alte eventuale documente recomandatóre.

Ad. II. și III. *a)* atestat de botez;

b) testimoniu scolar de pe semestrul din urmă al anului scolar 1895/6.

c) atestat de paupertate eventual de orfan, dacă petentul este orfan.

Ad. II. special: Concurentele, cari vor documenta, că sunt descedente din familia fericitului fundator Dr. Ioan Moga sau a soției sale Anna n. Bologa, sau înrudite, vor fi preferite *ceteris paribus* la conferirea stipendiului.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută în 13 August 1896.

Șuluțiu. Dr. *V. Bologa,*
secr. II.

Diverse.

O telegramă scurtă. În Berlin nu de mult s'a dat la oficiul telegrafic o telegramă de tot scurtă, dar de un mare conținut, care este următórea: „*Epistola St. Ioan: vers 13 și 14*“. Se înțelege, că amploiatul dela oficiul telegrafic, n'a sciut ce conțin aceste cuvinte de st. scriptură, dar îndată ce a ajuns acasă a umblat într'acolo ca sĕ afle conținutul telegramei. Conținutul versului 13, din epistola stului Ioan este: „Am avut multe de a-ți scrie, dar n'am voit sĕ-ți scriu ție cu condeiu și cu negrélă“. Conținutul epistolei 14 este: „Am speranță, că în cel mai scurt timp ne vom întâlni și atunci vom vorbí prin graiul viu“. Acésta a voit respectivul sĕ telegrafeze, care prin puținele vorbe din sânta scriptură 'și-a crutat 70 cr.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Antreprenorului de pompe funebre și conducte mortuale Kálmán Pály, concesionat de către oficiul din loc, îmi exprim mulțumirea mea pentru prompta executare și procedura sa reală.

Sibiiu, în 13 August 1896.

Vĕd. *Ludmilla Galgóczy de Galantha.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

Poșta redacțiunei.

Dlui C. C. S. în Măgina. Ba, de fel! Ioan Costin, autorul poesiilor cu prefață de G. Coșbuc nu este nici decât identic cu Domnul Ioan Costin, autorul romanului în 6 volume „*Móra din Șișiesci*“, din care n'a apărut încă decât vol. I. Salutare!

Mai multora. Cu articolii privitor la „organisație“ vom continua.

Loterie.

Vineri, în 14 August n. 1896.

Budapesta: 10 32 41 5 25.

Ad. Nr. pp. 445—896 [104] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Cluşului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“. Apahida, Bedeciu, Butene, Călata-mare, Călian, Cojocna, Geaca, Muntele-rece, Rogojel şi Someşfalĕu, tóte cu salariu anual de câte 300 fl. cuartir şi grădină de legumi şi lemne de foc.

Petenţii au a-şi înainta suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat, şi a sĕ presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Acei candidaţi, cari vor fi aleşi la aceste posturi, sunt îndatoraţi ca în Dumineci şi sĕrbători sĕ cânte cu elevii la sânta liturghie.

Cei cari vor fi abţi a înfiinţa cu adulţii cor bisericesc, vor primi o remuneraţiune separată pe lângă salariu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cluşiu, 24 Iuliu 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 420/1896 of. prot. [105] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare poporale gr. orient. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Măgheruş, în clasa a II-a, cu salariu de 300 fl. din cari 100 fl. din casa alodială, 50 fl. din lada bisericei, 65 fl. din arunc şi didactru, şi 10 fl. din fondul scólei şi cuartir în edificiul scólei.

2. Hĕrman, în clasa a III a, cu salariu în numĕrar 360 fl. cu prospect de 400 fl. solvibili în rate trilunare anticipative din cassa bisericei, ca învĕţătoriu şi cantor, relut de cuartir 25 fl. grădină aproximativ de 1/4 jug. venitele cantorale cele usitate, pentru cântările corale de Dumineca şi sĕrbătórea, şi a treia sĕptĕmână în rêndul sĕu. Alesul învĕţătoriu va avea a instrua şi tóte trei cursurile din scóla de repetiţiune, fără altă remuneraţiune.

3. Zizin, cu salariu de 300 fl. şi anume prin repartiţie dela popor 100 fl., venitele cantorale 22 fl. şi dela biserică 178 fl. şi cuartir în edificiul scólei. Cantoratul duréză în tot anul scolar până la finea lui Septembre.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legei la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, în 26 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Braşovului în conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 271/1896 [106] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Blăşeni Criş şi Grosuri, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Căinel, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitul cantoral.

3. Iunncul de jos cu filia Iuncul de sus, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. Pescera, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani şi 120 fl. în preţul victualelor.

5. Şesuri, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

6. Vaca, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi 1 stângin de lemne de foc.

7. Zdrapţi-Mihăleni, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi 1 stângin lemne de foc.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 25 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 332/1896. [107] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 230 fl., trei stângini de lemne cu 18 fl., în naturalii 16 fl., din pământ arătoriu şi de cosit 36 fl. pe lângă cuartir gratuit.

2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Iacul român, cu salariu anual de 300 fl.

4. Şard, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: 150 fl. în bani, din pământ 100 fl., din naturalii 20 fl., lemnele de foc cu 30 fl., pe lângă cuartir şi grădină.

5. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

6. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 280 fl., lemne de foc cu 20 fl., pe lângă cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕţătoresci susmenţionate, au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Dumineca ori sĕrbătóre la biserică pentru a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sighişóra, 26 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 395/896. [98] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc la scóla nóstră din Băreşti, protopresbiteratul Haţegului, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul archidiecesan „Tel. Român.“

Fiitoriul învĕţătoriu la acésta scólă, va fi deobligat a deprinde elevii în cântările bisericesci şi a cânta cu ei în Dumineci şi sĕrbători cântările liturgice în biserică.

Petenţii au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul normeler din vigóre până la terminul mai sus arătat la oficiul protopresbiteral subsemnat — în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Potroşeni, la 23 Iuliu 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 588/596 [102] 2—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos aparţinătóre protopresbiteratului Sibiu, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Tel. Rom.“

1. Cornăţel, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

2. Nucet, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Slimnic, cu 300 fl. cuartir şi 2 stângini de lemne pentru încălḑit.

4. Riu-Sadului, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

5. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vr'unul din aceste posturi vor avé a-şi aşterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre, la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, atragêndu-li-se atenţiunea la noul regulament congresual pentru organisarea învĕţământului în scólele poporale. VI. *A)* Instituirea învĕţătoriului § 56—74.

Sibiiu, 3 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 341/896 [99] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale române greco-orientale din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

2. Avrig, dóuĕ posturi de învĕţători, cu salariul anual de câte 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Glimbóca, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. şi anume: 220 fl. ajutoriu dela stat éră 80 fl. din alodiul comunal, cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

4. Porceşti, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

5. Sĕcădate, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

6. Viştea superióră, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu acea, că cei aleşi la posturile acestea sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de scólă Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la sânta liturgie.

Avrig, 14 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 175/896 [100] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs cu timp de 30 de ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. În Certegea, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi cassa bisericei, locuinţă şi grădină.

2. În Lăpuş, cu 300 fl. v. a. din repartiţie locuinţă şi lemne de foc.

3. În Neagra de jos, cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

4. În Poiana-Valeaverde, cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

5. În Ponorel, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

6. In Sohodol-Peleş, cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă.

7. În Vidra-medie, cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă şi grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită cererile lor concursuale la subscrisul oficiu în terminul deschis.

Învĕţătorii aleşi sunt datori a provedea cântările bisericesci, singuri şi cu elevii şi a cultiva grădinile de pomărit.

Oficiul protopresb. gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 22 Iuliu, 1896.

Romul Furduiu,
protopop.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 25—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88. Sibiiu, Marţi, 6/18 August 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

SITUAŢIE TRISTĂ.

(*) Sĕ fim sinceri! Sinceritatea ne-a caracterisat dór pe noi românii atâta timp şi chiar acéstă istorică sinceritate ne-a înălţat în ochii lumii faţă de alte popóre perverse în gând şi fapte. Şi este de mirat cum de un timp încóce contrar firei poporului nostru ne ferim de acéstă sinceritate, ne amăgim pe noi înşine, fugim de adevĕr, fugim, căci ne este ruşine de el şi încercăm sĕ'l acoperim cât putem.

Dar acésta nu-i onest, şi toţi cari pe calea acésta au apucat'o sĕ se reîntórcă dela ea. Şi trebue chiar sĕ o facă! Rĕul îl putem vindeca numai cunoscêndu-l.

De ce nu am lua odată exemplu şi dela duşmanul nostru, când acest exemplu este demn de imitat? Cine cetesce foile magiare se întâlnesce ḑilnic cu desvĕliri reale a situaţiei poporului magiar. Foile magiare nu se sfiesc a spune cel mai nud adevĕr, au curagiul de a se mărturisi în faţa lumei, remânând cele mai multe pe nivoul demnităţii. La noi însĕ astfel de mărturisiri sau se fac cu ori ce lipsă de demnitate şi obiectivitate, cu patimă órbă şi înverşunare, sau apoi adevĕrul se retace — şi acésta se întêmplă mai des — înlocuindu-se apoi prin frase mincinóse de sinamăgire, prin apucături iesuitice, până acum puţin cunoscute la noi, dar durere deja prea dese. — Ori cine trebue sĕ vadă că acest curent, care ameninţă a forma o scólă, este sacrileg şi că pentru mântuirea caracterului nostru românesc, condamnându-l, trebue sĕ luptăm în contra-i.

Este adevĕrat, că aş mărturisi erorile şi posiţia tristă în care a ajuns cineva în urma lor, este cu mult mai greu decât a sĕ lăuda cu emfasă după sĕvêrşirea unui fapt bun, fie şi de mică însĕmnătate şi fără merit propriu, — şi că o astfel de mărturişire reclamă o călcare pe inimă, o tărie a voinţei, o maturitate a judecăţii, şi — caracter.

Şi sinceritatea nóstră n'are sĕ fie duşmanului o armă, cum mulţi vor simula a crede, căci tot ce se petrece la noi, tóte acţiunile ne sunt controlate şi adulmecate de duşmani, cari despre tóte sunt mai bine informaţi decât mulţi dintre noi înşine, — câţi stăm departe de acei puţini, cari de un timp încóce au luat în mânile lor frânele destinelor poporului nostru, şi nu suntem „acreditaţii“ lor.

Putem deci linisciţi sĕ ne dăm séma despre realitatea situaţiei poporului nostru şi a causei nóstre naţionale.

A fost măreţ avêntul ce'l luase causa naţională în anii din urmă, măreţ, întru cât el a deşteptat în mod rapid consciinţa de neam în massa poporului. Aventatul curent idealist cuprinsese aprópe tótă suflarea românéscă, toţi iubilau şi adorau pe „conducĕtorii homogeni“ toţi mergeau înainte spre o ţintă, care păré a fi atât de aprópe, ţinta desrobirei şi a dobêndirei drepturilor de existenţă, pentru cari de sute de ani ne luptăm. Şi încrederea în acesti conducĕtori era neclintită, fanatică.

Era acesta un timp dulceag, timp de continue sĕrbători naţionale, cum n'au mai existat. Mirlele cântau peste întreg pămêntul românesc, tricolorul nostru tremura pe piepturile feciórelor române, cari jurau a da „totul pentru naţiune“, clopotele bisericilor nóstre chemau la rugă pentru „martirii némului“. Era atât de firéscă acéstă inspiraţie, acest fără margini entusiasm al unui popor ce se treḑesce dornic de o altă sórte. dornic de libertate.

Curentul ajunsese la o înălţime considerabilă, când étă că „conducĕtorii“ se poticnesc ameţiţi de înălţime. Arborele, fie el cât de mare se usucă, dacă-i putreḑesc rădăcinile, ér rădăcinile acestui arbore erau atacate deja de multişor. Homogenitatea conducĕtorilor curentului era numai la aparenţă, n'au trebuit decât se urmeze ḑile de diferite încercări pentru a dovedi acésta. Cu întrarea lor în temniţă li s'au şi sigilat sórtea şi a lor şi a curentului naţional avêntat. Entusiasmul scăḑu din ce în ce, deocamdată numai la inteliginţa, care auḑia şoptindu-se multe despre pertractări oculte în scopul eliberării, despre certe în cestiuni de parale şi despre alte secrete publice, — cari detrăgeau tot mai mult din valórea ideală a conducĕtorilor. Şi la eliberarea lor poporul nu ia mai întimpinat cu „flori şi cu ramuri verḑi“, nici cu doine nici cu tricolor, — dar cu multă neîncredere şi suspiţiune basată.

Ajunşi acasă dela Budapesta suspicionaţii conducĕtori s'au apucat de céртă cu „expatriaţii“, de resolvarea „crisei“. Şi acéstă crisă, o hidră urîtă şi pustiitóre, ia despoiat de tótă încrederea ce poporul şi inteliginţa o mai avé întrênşii. Acéstă crisă a fost o fidelă oglindă, în care poporul şi inteliginţa a vĕḑut până la cea mai esactă minuţiositate sentimentele şi caracterele conducĕtorilor cu adevĕrat homogeni! Patimile şi interesele personale au eşit drastic la iveală în oglinga acésta a lor.

Aventatul curent a avut un sfêrşit nespus de trist. Din cel mai înflăcărat idealism poporul a fost aruncat cu cruḑime în cel mai sarbĕd realism. Conducĕtorii curentului, făcêndu-şi ilusoriu trecutul lor, devenit prin sórte de bun renume, ş'au batut joc de sentimentul poporului. Cu răceală şi aversiune privesc acum popor şi inteligînţă la conducĕtorii de odinióră, dintre cari unii s'au retras, ér alţii mai stau încăpăţinaţi şi — deşi blamaţi la nemurire — au curagiul a se numi conducĕtori; şi numai din motivul că sunt stăpâni preste o moşióră personală naţională ....

Şi acum o scurtă diagnosă a situaţiei!

Causa naţională este terfelită şi încă într'un mod cum trebue sĕ ne ruşinăm de ochii străinilor. Causa naţională continuă a fi blamată prin faptul, că cei ce au călcato în tină nu se mai dau la o parte, ci 'şi ţes mai departe intrigile lor prin presa ce le stă la disposiţie şi prin diferitele legături ce le intreţin cu partide politice dincóce şi dincolo de Carpaţi.

Organisaţie în partid nu mai există căci cei ce se numesc conducĕtori nu sunt în stare a afirma acéstă organisaţie. „Comitetul naţional“ — întru cât el se ḑice că există — este compus din elementele cele mai heterogene şi până ce între aceste vor fi elemente compromise este incapabil de acţiuni, după-cum s'a dovedit deja.

Poporul este decepţionat şi primesce cu dispreţ şi ironie frasele iesuitice ale grandomanelor „organe acreditate“, din cari nu póte vedé nici o ţintă, nici un rost, numai maliţie, superficialitate, patimă şi — *interese aparte*.

Legăturile dintre popor şi clasa inteligentă au devenit mai laxe, ba s'au rĕcit cu totul, căci poporul nu mai are încredere în „sfetnicii“ sei. Însaşi inteliginţa a devenit apatică, îi lipsesce puterea productivă, curagiul faptei.

Suntem resletiţi, fără un focular naţional ce ne-ar acumula dorinţele tuturor şi s'ar lupta pentru realisarea acelora. Nicăiri o concentraţiune sau o unitate de vederi. Nici o încercare seriósă de rehabilitare şi nici un prospect de însănĕtoşare.

Cu adevĕrat tristă şi desolată situaţie, — graţie „conducĕtorilor naţionali“.

Şi în timpul acesta ne adresăm preoţilor bisericei nóstre. Voi cari aveţi în prima linie datorinţa de a conduce sórtea poporului, vĕḑênd tóte acestea, grijiţi şi încălḑiţi din nou inimile rĕcite ale credincioşilor, grijiţi de turma vóuĕ încredinţată! Precum până acum aţi fost anteluptătorii poporului şi singurii lui ocrotitori, fiţi şi de aci înainte cu demnitate la postul vostru. În deosebi fiţi cu luare aminte la următórele:

Duşmanii bisericei nóstre, cari, cum vom continua a accentua, sunt totodată şi duşmanii neamului nostru au pornit deja a exploata starea tristă în care

FOIŢA.

Pioniera secolului al 19-lea.

— Schiţă polonă. —

Sĕ me ierte sexul frumos! În galeria caracterelor societăţii moderne voiu se întroduc şi un tip din mijlocul seu. Şi înainte de a mĕ condamna pentru cutezanţa mea de a mĕ atinge de o soră, vĕ rog pe cele ce aparţineţi acestui sex a considera că: voi formaţi de fapt sexul frumos, voi cuprindeţi în fiinţele vóstre fermecătóre totul ce ne înfrumseţéză spinósa cale a vieţii nóstre. Cât eşti de frumósă, tu gingaşă şi inocentă copilă, în firésca ta libertate plină de farmec şi poesie: Eşti frumósă ca copilă castă, când junele cuprins de vrajă magică îşi propune a te dobândi ca pe cel mai preţios premiu al muncii sale perseverante; maica-ţi bĕtrână aflâ în tine mângăitórea în ḑilele din urmă; tu rĕspândesci raze de lumină şi fericire în jurul tĕu. Eşti frumósă apoi ca soţie credinciósă şi ca mamă iubitóre. Eşti frumósă ca concetăţénă, care celor ce se clatină în credinţă le dă putere şi curagiu.

Dar — tot ce apare din mijlocul sexului tĕu ca o ecrescenţă la pomul societăţii, ce-'şi ese din marginile firei proprii, — nu se mai póte considera ca aparţinătóre sexului frumos.

Dşóra Iosefina a fost şi ea odată frumósă, înzestrată nu numai cu farmece externe, căci de acelea dispune şi acum într'un grad óre-care, — dar a fost tinĕră şi nevinovată, în piept nutria iubire de părinţi, casa părinţilor îi era o lume mică în care ea stăpânia cu dragoste şi gingăşie, încât era bucuria părinţilor.

Dar sosi timpul, ca Iosefina sĕ fie trimisă într'un pensionat. Şi după vre-o câţi-va ani Iosefina veni acasă cu o „diplomă“ în busunar. Era schimbată fata de nu o mai cunosceai.

Şi schimbarea o vedeai dintr'odată. Mama care îşi iubia fiica fără margini, isbucni în plâns cu hohot, vĕḑênd, că fiică-sa în locul pletelor lungi pórtă acum pĕrul tuns.

„Ai suferit de tifus, draga mea?“ o întrebă plină de îngrijire. Ér dşóra pufni în rîs, auḑind pe mamă-sa bocindu se. Schimbarea la cap 'i-o produsese pensionul, unde era la modă pĕrul scurt. Elevele urmau strict pe dómna directóră care era dór o femeie pe deplin emancipată.

„Până când sĕ tot îndurăm şicanele bărbaţilor cari nu ne pot suferi pĕrul cel lung“, se exprimă odată directóra. Şi acéstă genială observare a fost de-ajuns pentru-ca tóte copilele sĕ-'şi tundă pĕrul cel frumos. Şi în deosebi dşóra Iosefina se bucura de acéstă modă din motiv, că un student îi şoptise că ar sĕmĕna astfel fórte mult cu un renumit naturalist... Biata copilă, ea nu scia că acel naturalist séměnă mai mult a moimă decât a om.

A sĕmĕna cu un naturalist de renume — ce triumf pentru fiica secolului al 19-lea!

O cât iubia ea sciinţele naturale şi cu cât dor aştepta a se dedica în curênd studiului anatomiei.

Şi părinţii priviau cuprinşi de spaimă la ideile ce rĕsăriau din capul tuns al fiicei lor. Frasele ei emfatice şi pline de expresiuni technice împrumutate din fisiologie îi supĕra. Dşóra Iosefina nu cunoscea „Dumneḑeu“ ci numai „natură“, nu ḑicea „spirit“ ci numai „craniu“, nu cunoscea „inimă, ci numai „nervi“. Sĕrmana mamă nu sĕ mai puté înţelege cu fiică sa în terminii acestia, ér bĕtrânul părinte scutura capul întristat, căci se convinsese, că copila rostesce frasele greóie cu — fórte dese erori de gramatică.

„Iosefină“, ḑise tată-seu, „sciu că vei ceti bucuros, uite îţi aduc o carte!“

— „O, mulţămesc căci o cunosc!“

— „Sĕ-'ţi aduc atunci poesie, copilă?“

— „Poesie?... Mersi, eu nu iubesc poesia!“

— „Ah, înţeleg, îţi place lectură seriósă! Étă deci aci o estetică şi nisce schiţe istorice!“

Dşóra n'avea încătrău, era constrînsă a lua cărţile şi a trece în odaia de studiat. Ér tată-seu prindea nădejde că va isbuti a repara erorile educaţiunei din pension. Dar se amăgi rĕu sĕrmanul, căci peste dóue césuri îşi găsi fata dormind cu capul pe cartea de estetică deschisă, făcênd astfel praxă din „fisiologia gândirii“.

Timp îndelungat se consultau părinţii cum s'o îndrepteze şi suferiau greu sub povara grijei părintesci, ér mama slăbia din ḑi ce mergea.

„Sunteţi nisce ómeni simpli, cu prejudicii ruginite“, le ḑicea ea în casuri de aceste. „Nu înţeleg cum nu vĕ îndestulesce diploma mea şi admirabila asĕmĕnare dintre mine şi —naturalistul cel renumit!“

am ajuns. Poporul nostru, care, cu drept cuvênt, nu mai are încredere în conducĕtori cari 'și-au bătut joc de el, este asaltat din tóte părțile și pus la grele probe. Puternicii ḑilei recrutéză de pretutindeni Români ca sĕ-'i transporteze la comedia millenară, ér *fanfaronii catolici umblă bătĕnd tobă și căutênd adicți la „falnicul stég al Romei".* Ér poporul nostru în situația acésta póte fi și clătinitor.

Deci veghiați preoților!

Situația este și tristă și grea!

* * *

Circulară scolară. Prea Sânția Sa domnul Ioan Mețian, episcopul Aradului a comunicat în ḑilele aceste tuturor protopresbiterilor și preoților din diecesă o circulară în afaceri scolare, în care între altele se ḑice:

„Venim a provoca pe toți preoții nostri, se pună cel mai mare pond pe bună creșterea tinerimei și pe luminarea și cultivarea poporului nostru, și așa chiar acuma la începerea prelegerilor scolare, se facă tot posibilul, ca învĕțămêntul poporal sĕ se încépă în tótă regula, ca se ia sbor tot mai mare, și mai îmbucurător".

* * *

Succesorul lui Agliardi. In ḑilele trecute a sosit la Viena noul nunțiu papal, Taliani. Postul de nunțiu în Viena este pentru biserica catolică de enorm de mare importanță și după cum se anunță — acest post s'a acordat unui destoinic prelat al bisericei, care îl va ocupa cu o mai mare demnitate și mai multă istețime decât Agliardi. Taliani se ḑice că este un diplomat dibaciu și a avut diferite misiuni la München și Paris, unde a convenit cu diferiți diplomați, între alții și cu actualul ministru de externe Goluchovski, *cu care a întreținut la Paris legături de prietenie.*

Taliani a venit la Viena cu înalte misiuni diplomatice. Acésta o confirmă o scrisóre alui „Neue Freie Presse", ce a primit-o din Roma, în care se ḑice: *„In Vatican se vorbesce, că Taliani, înainte de a-și lua adio dela Papa, a fost primit în audiență privatisimă de mai multe óre de către secretariul de stat Cardinal, cu care prilegiu a fost pe deplin instruat și deslușit cu privire la acțiunea sa diplomatică și religiósă".* „N. Fr. Presse" constată că până acum nu s'a mai întêmplat ca Vaticanul se însărcineze pe nunțiu cu misiuni confidențiale. Despre persóna însa-și alui Taliani se comunică, că nu este un spirit conducĕtor, dar că în formă sĕ va arĕta fără îndoială mai isteț și mai umblat ca antecesorul sĕu, *„căci nu de geaba a fost ani îndelungați óspe plăcut în Faubourg Saint-Germain și totodată un óspe al salónelor plutocrației din Paris".* — Recomandația acésta a noului nunțiu nu este tocmai bună.

* * *

Redeschiderea parlamentului. Foile magiare anunță, că în 3 Septembre se va deschide sesiunea de tómnă a dietei din Budapesta, ér prima discuție se va deschide asupra unui proiect de lege cu privire la procedura penală. Ministrul de finanțe Lukács va depune deja în una din primele ședințe proiectul de budget pro 1897, ér în exposeul seu va aminti și despre stadiul în care au întrat desbaterile asupra reincheierii compromisului economic. In acelaș timp își va ținea și Casa Magnaților ședințele pentru deliberarea asupra proiectului despre Judicatura Curiei în cestiunea alegerilor dietale.

* * *

Cestiunea Orientului. „Timpul" scrie: „Cunoscut este că mai tóte puterile mari europene doresc pace și în multe cestiuni iritante au reușit până la un óre-care punct a impune voința lor. Când este vorba de așa numita cestiune a Orientului sau, mai propriu ḑis, de cestiunea popórelor de sub dominațiunea turcéscă, aci ițele se încurcă.

De îndată ce Europa, ḑice „Le Temps", atinge acéstă nedeslegabilă problemă, împrumută obiceiurile de temporisațiune, de moliciune, de codire care caracteriséză modul de lucra al porții. Diplomații cei mai zeloși, miniștrii cei mai ingenioși, nu resistă acestei funeste influințe.

Neterminabile schimbări de vederi, tretative neîncetat reluate tocmai când se credeau închise, cari sĕ învêrtesc într'un cerc și nu înaintéză cu un pas, étă spectacolul umilitor ce-'l dau de 18 luni Europei și lumei cele cinci state care se ḑic în capul civilisațiunei.

În acest moment este vorba în Orient nu numai de interesul populațiunilor supuse, adecă ale umanității, nu numai de menținerea păcii, adecă de liniștea unui întreg continent, dar încă de autoritatea morală a Europei.

Dacă crisa va trăgăna încă mult timp, dacă puterile vor continua a se arĕta incapabile de a merge de acord sau de a lucra separat, dacă ele nu vor sci a lua parte nici pentru Turcia, nici pentru insurgenți, nici pentru justiție care planéză de-asupra celor doi beligeranți, dacă maximul eficacității acțiunii fie-căreia consistă în a paralisa acțiunea tuturor celorlalte, dacă ele lasă ca focul care ar fi putut stîns cu dóue trei doniți de apă sĕ se propage din ce în ce până la ierbăria Europei, dacă ele nu sunt în stare nici a ajuta pe creștini spre a obținea obiectul dorințelor lor, nici a ajuta pe Sultan spre a-'și restabili suveranitatea, nici a impune un compromis, nici a salvgarda pacea — cel mai bun lucru ar fi ca sĕ renunțe pe față la acéstă ficțiune rĕu-făcĕtóre care se numesce concertul duropean.

Încă odată, conchide „Le Temps", sĕptĕmâna acésta este decisivă: sau Europa va isbuti în fine — și elementele unei soluțiuni nu lipsesc de loc - sau își va mărturisi neputința ca în 1854 și ca în 1876."

* * *

Tripla alianță și valachii.

„Ellenzék" publică sub acest titlu în Nrul sĕu din 8 August n. următoriul articol al lui Bartha Miklós, asupra căruia ținem a atrage atențiunea cetitorilor nostri:

Bine sĕ-și noteze fie-care magiar: In România nu îl aștéptă și nu îl primesc pe Francisc Iosif Regele magiar; ci pe Francisc Iosif împĕratul austriac. Exclusiv pe împĕratul austriac.

Macar că România e vecinul nostru. Din causa curentului panslav noi am fi avisați a trăi laolaltă cu românii și nu austriacii. Tradițiunile istorice încă amintesc adesea la un loc Ungaria și Cumania și *Havas Alföld?*

Și totuși nu pe Regele magiar îl aștéptă dincolo. Ci pe Împĕratul austriac voesc chiar sĕ 'l provóce la acțiune în contra Regelui magiar. Liga o propagă acésta fățiș. Deși Liga e al doilea guvern. Póte că mai puternic decât adevĕratul guvern. Aprópe atât de puternic ca și pe timpul guvernului gironde comitetul pentru bunăstarea publică (comité de salut public) s'au ca la timpul sĕu camarilla din Viena, s'au cum e acum în Moscva comitetul slavon. Are dóuĕ sute de mii de membri; între ei foști miniștri, cari totdéuna sunt ceva, apoi deputați, senatori, profesori de universitate.

Liga face politică. Cu educațiunea poporală și cu alte probleme blânde de ale kulturegyletului magiar nici decât nu-'și bate capul. Numai politiséză. Incasséză la lună 200,000 franci. Cercul ei de activitate e Europa întrégă. Scopul ei este eliberarea fraților din Ungaria de sub jugul magiar. E tot una, dacă nu este jug unguresc. Așa îl consideră, ca și când ar fi. Astfel apoi se înțelege scopul întreg e o minciună mare. Tot atât! Destrămarea morală din sfêrșitul vécului póte sĕ întindă asigurare și pentru existența minciunilor.

Liga doresce drepturi politice și teritoriale pe sama valachilor din Ungaria. Dorința acésta însémnă desființarea unității Ungariei. Va asculta óre Împĕratul austriac dorința acésta? Dacă va asculta-o o va primi óre acésta Regele magiar?

Atâta e sigur, că politica casei habsburgice nu se instrăinéză de idea federațiunei. Cel puțin în Austria nu. O adeveresce căderea centraliștilor liberali germani. O adeveresce acésta întreg sistemul guvernării lui Taafe. O adeveresce închegarea repentină în individualități de rassă a cechilor, polonilor, dalmatinilor.

Pare a fi sigur și aceea, că în politica casei domnitóre supremația magiarilor în Ungaria e cestie de a dóua mână. In declarațiile regale intențiunile naționalităților pentru desființarea unității nici odată n'au fost atât de vehement condamnate, ca în Borossebes urgisitul șovinism magiar, pentru câți-va copilandrii, ce au spart nisce ferestrii. Măcar feréstra unui episcop valach totuși nu-i mai scumpă decât cinstea nației magiare. Pe declarația acésta încă ce e drept n'ai putea pune deosebit pond dacă ar sta isolată. Are însĕ razime fórte puternice.

Astfel stă cu pădurea din hotarul Năsĕudului, care pe basa promisiunei domnitorului au dismembrat-o din corpul imperiului magiar. Așa e organisația și spiritul armatei ces. și reg. în care interesul magiar, limba magiară, priceperea magiară nici decât nu pot ajunge la drepturile parității Ba acolo limba magiară s'a redus la acelaș nivou și rang cu limba valachă și slovacă.

Aci se mai adauge acel argument oficial, care de atâtea-ori a rĕsunat din gura baronului Fejérváry Géza, ministrul competent al vederilor celor mai înalte, că limba magiară nu se póte accepta în contingentul din Ungaria al armatei, pentru-că atunci ar trebui sĕ se accepteze și limba română, sêrbă, slovacă și ruténă. Ei, apoi acéstă vedere arată din destul, cât de puțină importanță are acolo sus supremația magiară.

În forma acésta e greu rĕspunsul la întrebarea, óre Maiestatea Sa Împĕratul austriac va asculta, și va primi cererea ce o sĕ i-se presinte în spiritul legei?

Situația la tot casul deștéptă multe griji în noi, ér lor le dă speranță. Pentru-că nóuă ne-a succes sĕ îngropăm chestia magiară cu un expedient de împăcăciune, ér lor le-a succes, sĕ li se priméscă aspirațiunile politice între părțile intregitóre ale chestiilor europene.

Nu înțeleg sub acésta opiniile jurnalistice, meetingul din Paris, ținuta publicisticei italiene și franceze, deși vĕd și a acestor importanță și efect. Ci înțeleg firea internă a tripiei alianțe.

Tripla alianță fără România nu póte conta la succese strategice. Ér dacă are în contra sa România: atunci e sigură de perdere. O causéză acésta nu numai rolul României între statele balcanice; nu numai posiția ei geografică, care-'i asigură posiție puternică prin Carpați, Dunăre și Marea négră: ci o causéză acel raport agitatoric, care în urma indulgenței îndelungate a guvernului sĕu s'a înjghebat între Valachii din România și cei din Ungaria.

Dacă România nu-'i prietenul triplei alianțe: atunci e inimicul ei. Deci cu ocasiunea unei crise și părțile Ungariei locuite de Valachi vor forma teritoriu de apărat. Acésta însémnă, că cel puțin un corp de armată va fi reținut de pericolul prevederei resbelului civil. Celuilalt corp 'i-ar da de lucru România mobilisătóre. Ér acésta e o astfel de slăbire, care eschide total succesul strategic.

Așa dară scopul, susținerea, firea și esența triplei alianțe pretinde împrietinirea cu România. Acésta o sciu Valachii tot atât de bine, ca și statul major din Viena. Și fiindcă o sciu se și folosesc de ea. Nu sunt nebuni sĕ-'și vîndă amiciția gratuit, când o pot vinde cât de scump.

Astfel primesce rol chestia valachă ca instrument salvator al triplei alianțe.

E peste mĕsură miraculósă împregiurarea, că prețul amiciției exclusiv noi trebue sĕ-'l plătim. Zadarnic există dualismul și fără vre-un folos paritatea, aliatul austriac nu ia asuprăși partea sa de sarcină din cuota acésta.

Rata primă atunci am plătit-o, când conducĕtorii ideilor triplei alianțe au ridicat principatul atârnătoriu, la regat independent. Partea cea rea din tréba acésta cade pe Magiari, pentru-că puii agitațiilor valache de atunci au căpĕtat pene, de când îi întăresce căldura inclinărilor frățesci ale unui regat vecin.

Rata a dóua încă o plătim noi, prin contractul comercial si vamal, care-i asigură avantagiu agriculturei române, precum le asigură avantagiu și fabricațiunilor fine austriace, a adus însĕ emulație dăunósă pentru agricultura magiară productelor de soiu mai ordinariu.

Rata a treia a fost cruda umilire a politicei și a judicaturei magiare prin agrațiarea memorandiștilor. Pentru-că dacă faptul de agrațiare s'ar fi întêmplat la inițiativa guvernului magiar și în urma consultării disposiției opiniunei publice, ḑĕu nimeni dintre magiari n'ar putea și n'ar voi sĕ-l escepționeze. Regele României a fost în Ischl și regele magiar a hotărît agrațiarea.

Tóte foile valache publicau, că agrațiarea e a se mulțămi întrevenirei regelui Carol. In vorbirile parlamentare tot astfel a figurat acest fapt. Nimeni, nici odată nu l'a desmințit. Precum se vede și grația acésta este prețul amiciției valache. O plătim noi, pentru-că prin ea a scăḑut vaḑa magiarilor și au crescut córnele iridentiștilor valachi.

Acum apoi vine rata a patra. Óre vine în adevĕr?

In curentul acesta de sinucidere ese în relief faptul, că valachii trag folos politic și economic din tripla alianță, ér noi în continuu păgubim pentru ea și *ardem de rușine pe altariul jertfelor.*

Și ese la ivélă un mare adevĕr. Acesta e, că tripla alianță are neapĕrată lipsă de amiciția valachă, și fiindcă de situația acésta se folosesc cu un bizantinism viclén: *cestia valachă din Ungaria înjghebată cu minciuni măestrite a ajuns a fi cestie europénă.*

Astfel a ajuns în legătură tripla alianță și tendența valachă distrugătóre de stat.

Intrebarea acum e numai aceea, ce privesce de mai important domnitoriul: susținerea triplei alianțe — care fără amiciția valachă puțin preț are — sau unitatea politică a Ungariei? Dacă ar fi un guvern consciu, tare, care sĕ și cunóscă datorința, o astfel de întrebare nu s'ar putea ivi. Dar ce sĕ așteptăm dela Bánffy?

Mĕ tem, că rata a patra va fi un pas incorigibil pe povîrnișul periculos al desmembrării politice a statului magiar.

* * *

Într'o ḑi o luă tată-seu pe altă córdă, însĕ tot cu binele. „Iosefină, te rog frumos a înlocuí vre-o câteva ḑile pe mama-ta, și a te ocupa cu gospodăria, în deosebi sĕ fi cu atențiune la grădină".

„Mulțămesc, tată!"

Și în decursul acestor ḑile gospodăria începu sĕ lânceḑéscă, în grădină vestejeau florile, ér Iosefinei tóte îi erau anoste. În scrisori adresate prietinelor se jeluia de plictiséla vieții dela țéră și de tirănia părinților neciopliți cari o silesc a se îngriji de gospodărie!

Trecu un an. Tóte încercările părinților au rĕmas fără resultat. În sfîrșit se vĕḑură siliți a o lăsa pe mână sorții și a-i da voie liberă de a merge în capitală, unde prin diploma din pension se ajungă la vre-o ocupațiune.

Și ét'o în capitală, ét'o la largul dorit! Aci sunt sfaturile cele mari, — dar femeile încă nu au vot la ele. Aci sunt gimnasii de fete, dar pentru a fi profesóră nu ajunge diploma din pension, trebue sĕ te supui la concurs. S'a supus, — și a căḑut; a căḑut, căci n'a fost întrebată din cele cale mai nóue teorii și despre ultimele succese ale sciinței, ci *numai depre nisce lucruri simple.* „Dtale îți lipsesc cele mai elementare cunoscințe din istoria naturală", sună verdictul profesorilor examinători. Dșóra Iosefina le respunse cu — priviri de dispreț...

O astfel de fire însĕ nu desperéză ci'și scie găsi mângăiere. Din ḑiua căderii sale la examen, Iosefina se arĕta la tóte prelegerile și adunările publice în fruntea ascultătorilor. Deveni óspele ḑilnic al tuturor bibliotecilor, întră în librării cu capul falnic ridicat și mustră prin lorgnetă tóte cărțile de valóre, pe Büchner, Vogt, Helmholz, Marx... Le resfoiesce și sĕ umple de admirațiune.

Adevĕrata-i activitate constă în împlinirea unei misiuni sfinte, de a propaga ideile mărețe ale secolului al 19-lea. Câmpul apt și-l găsesce în familii, cafenele și cofetării unde își cetesce jurnalele și convine ḑilnic cu tinerimna studiósă de sexul bărbătesc, din care își prinde din când în când pe câte un embrion pentru ideile sale avêntate. A devenit presidenta unui club, care are menirea de a se lupta în contra întunerecului și a barbariei. . . . .

. . . .

Sĕrmani părinți! Sĕrmană Iosefină, martiră a progresului!

Tradusă de: *Fidelio.*

* * *

Rĕspunsul părintelui Lucaciu.

Voind a fi ca totdéuna imparţiali publicăm după „Revista Orĕştiei“ şi rĕspunsul ce l'a dat părintele *Lucaciu* la învinovăţirile grave ce i s'au adus de către „Tribuna“ şi de corespondentul acesteia din Baia-mare. Étă-l:

Şişeşti, 5 August n. 1896.

Onorată Redacţiune!

Atentatul josnic, sĕvêrşit în colónele *„Tribunei“*, contra caracterului meu naţional, a provocat în poporul nostru şi la tótă inteliginţa din acest jur, cea mai profundă indignaţiune.

Minciuna şi perfidia conţinute în acea corespondenţă, sunt atât de revoltătóre, încât *e mai pe jos de demnitatea consciinţei mele, sĕ şi reflectez la ele.*

Îmi aduc însĕ aminte de ḑisa lui Fenelon, către calomniatorii sei: „De mĕ veţi calumnia că am furat turnul bisericii mele catedrale, vĕ voiu desminţí, nu cumva sĕ rĕmână ceva urmă de dubiu în vre-un suflet imbecil, după proverbul latin: *calumniare audacter, semper aliquid haeret*“.

Desminţesc şi eu şi resping minciunile debitate în acea corespondenţă.

Cum póte un Român sĕ admită, sau sĕ-şi presupună, *că eu aş fi în stare a celebra*, sau a *permite* în parochia mea, în scóla de sub direcţiunea mea, celebrarea aşa numitului „milleniu“ magiar?

Eu, care am subscris protestul dat din comitetul congresului naţionalităţilor; care pe timpul acela chiar când se inaugurau sĕrbările millenare, eram în Montpellier, şi înaintea fraţilor nostri din tótă ginta latină, între aplausele lor, am demascat sensul politic al acelor fanfaronade; eu, care pe unde m'am întors în ţĕră şi în străinătate, am fost şi sunt cunoscut şi salutat ca un luptător pentru libertatea şi independenţa nóstră naţională: eu *sĕ pot celebra* în ceva formă, *ori care sĕ fie*, aşa numitul „milleniu“ magiar? Eu sĕ pot primi, cere sau aştepta ajutor de stat cu desconsiderarea, sau chiar cu jertfirea interesolor naţionale şi religióse ale scólei nóstre române?

Ce idei aveţi, dlor dela *„Tribuna“*, despre caracterul politic, moral şi social al unui bărbat trecut prin atâtea focuri ale luptei naţionale, şi care şi aḑi e gata a-'şi jertfi şi viéţa pentru causa naţională?

Acum sĕ vede de ce-'i bună acea corespondenţă.

E bună sĕ deschidă ochii Românilor, cari au fost în nedumerire asupra naturei „crisei“ dela „Tribuna“.

Ómeni necinstiţi numai cu arme necinstite se pot susţiné: de mult am spus eu, şi acum e clar înaintea naţiunii întregi: că **minciuna, calumnia, perfidia, seducerea** pĕcătósă a opiniunii publice române, **sunt armele „Tribunei“** dela provocarea „crisei“ şi până în ḑilele nóstre.

Argumentul e pe faţă şi nerĕsturnat, din atentatul sĕvêrşit în contra caracterului meu naţional.

„Ex uno disce omnes“.

Tot aşa de bine informaţi, tot aşa de cinstiţi sunt şi în alte aprecieri.

Sturdza, Urechiă, Perieţanu-Buzeu, Sihleanu, Bian, Brote, Albini, Slavici, Rosetti, şi voi toţi ceialalţi câţi aţi înălţat causa naţională la glorie ne mai pomenită înaintea lumii întregi: vedeţi cine şi cum ne insultă!

Aşa numai **canalia** *lucréză când ajunge la desperaţiune!*

Şi desperaţi sunt Jidanii, simbriaşii şi *ibovnicii* dela *„Tribuna“*, care nu mai e a comitetului naţional nici a partidului nostru naţional.

Ómeni necinstiţi s'au furişat în sanctuarul naţional, ca sĕ-'l distruyă.

Grăbiţi-vĕ; puţină vreme mai aveţi.

Gata e biciul care vĕ va scóte şi vĕ va alunga la locul ce vi se cuvine!

Dr. *V. Lucaciu,*
secretar general al comitetului
partidului naţional.

Avis.

La scóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu inscrierile se fac în cele dintâi patru ḑile ale lunei lui Septembre. Prelegerile se încep Luni în 7 Septembre a. c. st. n.

Didactrul e 2 fl. pe lună. Taxa de înscriere. Membrii reuniunei nu solvesc taxă de inscriere pentru copii lor.

Sibiiu, 17 August 1896.

Direcţiunea.

Noutăţi.

Joi, în 8/20 August, fiind ḑiua regelui Stefan, legea opresce ca sĕ se lucre în ateliere şi astfel numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 22 August n.

* * *

Ţarul Rusiei nu se va opri în călătoria sa numai în Viena. Foile comunică următoriul plan de călătorie. Din Viena, unde va sosi în 25 l. c. va trece la Breslau, ca sĕ asiste la manevra împĕrătéscă a trupelor germane, de aci la Kopenhaga, apoi la Balmoral unde se va întêlni cu regina Englıterei şi în sfêrşit se va opri mai îndelungat în Francia, unde se va reîntórce peste Darmstadt în Rusia, unde trebue se fie present în prima Novembre, în ḑiua morţii a ţarului reposat, pentru de a putea lua parte la serviciul divin pompos ce se va celebra întru amintirea lui. Ţarevna, precum şi o mare suită îl vor însoţi în tot decursul călătoriei.

* * *

Partidul poporal vênéză după simpatii şi le-a aflat în presa ruséscă. O fóie din Varşovia „Varsavski Dnevnik“ se ocupă în unul din numerii sei mai recenţi cu multă complăcere şi laudă de partidul poporal.

* * *

Adevĕrat? „Alkotmány“ are scire positivă din Deva, că românii din giurul acela se organiséză în faţa nóuĕlor alegeri dietale, şi că îndeosebi cei din Baia de Criş au ţinut mai multe întruniri prealabile în cari au hotărît părăsirea pasivităţii şi au candidat pe un român pentru alegerile iminente. Ce o fi adevĕrat şi din acestea?

* * *

Instalarea episcopului sêrb din Vêrşeţ Gavriil Zmejanovich s'a efeptuit în 16 c. pe lângă solemnităţile cuvenite. Noul episcop a sosit la Vêrşeţ cu trenul de 4 şi jum. óre. Spre întîmpinare 'i au eşit în cale comitele-suprem Pálffy şi alte autorităţi civile locale. În numele comunei bisericesci a fost salutat de către preşedintele Czveits. La biserica sfintei Fecióre, episcopul a primit mantaua şi cârja episcopéscă. De aci a mers la catedrală unde a fost întimpinat de clerul diecesei, în numele căruia a fost salutat de protopopul Stoiadinovics. Rĕspunsurile liturgice le-a cânta corul bisericesc din Vêrşeţ. După liturgie noul episcop a fost condus de popor la reşedinţa episcopéscă.

* * *

Dar pe sama bisericei. Ni se scrie din Ponor că pe sama bisericei gr.-or. de acolo (protopresbiteratul Albei-Iuliei) s'a procurat în ḑilele trecute o cruce frumósă şi o cadelniţă în preţul de 20 fl., adunaţi prin o colectă, la care au contribuit în deosebi domni Simeon Ciorbea preot, Victor Ciorbea primariu şi L. Ciorbea învĕţător. Cinste dăruitorilor!

* * *

Bismarck despre Creta. Un distins ḑiarist din Anglia l'a interpelat pe Bismarck referitor la o declaraţiă a excancelarului, în care ar fi afirmat, că: Creta tocmai atât de puţin îl intereséză, ca un muşinoiu din grădina sa. Rĕspunsul excancelarului a fost:

„Stímate d-le! Îţi mulţămesc pentru interesul, cel areţi faţă de mine. In ceea ce privesce apologia mea despre Creta te îndrum la versurile 12 şi 13 din capitolul prim a epistolei sftului Pavel adresată lui Tit, cari sună astfel: „Unul dintre ei, chiar profetul lor a ḑis, că cei din Creta toţi sunt mincinoşi şi vite trândave“. „Mărturia acésta e dréptă, eu pentru aceea îi cert, ca sĕ se întăréscă în credinţă“.

* * *

Dr. Frithhof Nansen, celebrul scrutător scandinav s'a reîntors în 13 l. c din expediţiunea sa norocósă întreprinsă la polul nordic. Nansen a plecat din Cristiana în 24 Iunie 1893 şi a făcut descoperiri sensaţionale.

* * *

Catedrală în flacări. In ḑilele aceste s'a aprins interiorul catedralei din Ostende în decursul serviciului divin de diminéţă. Focul s'a lăţit tare iute. Intreg interiorul cu preţiósele picturi şi alte producte de artă au ars cu desăvêrşire. Au fost rănite şi vre-o câteva persóne. Monumentul reginei Luisa a Belgiei s'a dărîmat. Paguba este enormă.

* * *

Dela Chicago la Pesta „per pedes“. Un ḑiarist american, cu numele Királyfi, de origine magiar (?) s'a rămăşit că face în 90 de ḑile drumul dela Chicago la Pesta pe jos. Pe Duminecă la 5 óre d. a. trebuia sĕ fie în Budapesta ca sĕ câştige rămăşagul de 6000 marce. Din Vişegrad a trimis o depeşă, în care spune, că va sosi în Pesta pe la 4 óre. In tóte oraşele i-s'au făcut primiri căldurόse. Spunea, că din Chicago a rupt şase părechi de ghete. Părechea a şasa 'şi-a cumpĕrat-o în Drezda. In onórea lui ḑiariştii din capitală vor da un banchet.

* * *

Oraş jidovesc. In lista viriliştilor pe anul 1897 a oraşului Segedin sunt induşi 263 contribuenţi Dintre aceştia mai multă dare plăteşte firma Bernáth Back în sumă de 5840 fl. 80 cr. Toţi aceia, cari plătesc contribuţiune în sumă de preste 500 fl. sunt în mare maioritate jidani. Şi totuşi Segedinul se numĕră între cele mai ungurésci oraşe.

* * *

Fotografii confiscate. In ḑilele aceste poliţia din Budapesta a confiscat peste 5000 de fotografii picante până la neruşinare, ce le vindeau ovreii palam et publice la têrgul millenar — şi făceau un geşeft eminent cu ele.

* * *

Magiarisări millenare. Dintr'un şematism al ovreilor magiarisaţi de curênd extragem următórele: Adolf Ette s'a schimbat numele în Petőfi; Iose Andros în Andrási... Şi ḑeu, magiarii nu se scandaliséză!

* * *

Prima scrisóre de amor. Cea mai picantă şi se ḑice că prima scrisóre de dragoste este conservată în „British Muzeum“ din Londra. Sunt vreo-câteva suspine de dragoste ingravate în o cărămidă, despre care se susţine, că ar fi de acum sunt 3500 de ani. Acele ḑile fericite....

* * *

Morţi de căldură. Căldura în New-York este atât de mare încât în cele din urmă 24 óre au murit cu totul 173 persóne. Cele mai multe casuri au fost de apoplexie.

* * *

Nouă carte de cetire. In editura tipografia Carol Csalner din Bistriţa a eşit de sub tipar *„Retorica şi carte de cetire“*, de prof. G. Pletos şi I. Gheţe, întocmită în conformitate cu planul ministerial pentru cl. V şi VI-a gimnasială.

Cartea conţine partea teorotică pentru technica composiţiunilor în prosă de genul descriptiv, narativ, filosofic-didactic şi de genue oratoric. Conţine apoi mai multe modele în text şi un numĕr corĕspunḑĕtor de bucăţi de cetire anume căutate şi luate dela cei mai buni scriitori români. Special cartea de cetire are: 14 specimene de conţinut rotunḑit din genul descriptiv; 13 din genul narativ; 15 din prosa filosofică; 17 din genul oratoric.

Cartea a fost aprobată din partea înaltului ministeriu r. m. pentru culte sub Nr. 34134 ex 1895; ér de către presa română a fost apreciată ca o carte de valóre. Ea are VIII+326 pagini şi costă 1 fl. 80 cr. = 3.60 coróne, pentru Ungaria; ér pentru România 4 franci.

Librarii şi vênḑĕtorii capĕtă rabat.

Comandele se pot face la tipografia Csalner în Bistriţă (Beszterczе) ori la autori în Năsĕud (Naszód).

Diverse.

Mărimea corpului omenesc diminéţa şi séra. — Cum că omul crescut este mai scurt séra decât diminéţa, puţini vor fi sciind, şi totuşi acésta este scientificesce probat. Dr. Merkel a ţinut o conferinţă la congresul german de chirurgie, în care şi-a desvoltat observările sale la mĕsurarea corpurilor omenesci. Conferenţiarul a observat, mĕsurêndu-se pe sine însuşi, că diminéţa, în pat, era cu cinci centi-metri mai mare de cât séra stând în picióre. O bună parte a acestei diferinţe vine în socotéla scoborîrii încheieturilor ce se întêmplă în momentul când corpul se îndreptéză în sus şi greutatea părţilor ce de asupra corpului apasă asupra celor mai de jos. La încheieturile dela genunchi a observat Merkel astfel de scoborîre, în cât causară o diferenţă de un milimetru.

* * *

Cum cresc arborii. — Un preot din Danemarca a făcut observaţii interesante în privinţa creşterii arborilor. El mĕsura regulat în fiecare ḑi diferiţii arbori din grădina sa şi a ajuns la resultatul interesant că arborii au într'un an trei periόde de crescere. Mai întâiu cresc în lungime, adecă ramurile şi crengile se desvóltă şi se întind mereu în lungime. Acésta se întêmplă în lunile lui April şi Maiu, când arborele îşi întrebuinţéză tóte forţele numai spre acest scop, ér tulpina rĕmâne staţionară. In Iulie, când ramurile şi crengile cele nóuĕ s'au desvoltat pe deplin, arborele întrebuinţéză nutrimentul absorbit prin rădăcini, numai pentru îngroşarea tulpinei, ér ramurile si crengile nu mai cresc. După acest timp urméḑă periόda de repaus, care duréză până în primăvara anului următor.

* * *

Inţelepciuni din tótă lumea. Un măgar mai bucuros sbiéră el, decât sĕ auḑă pe alţii sbierând. Aşa sunt şi mulţi ómeni în lumea acésta. Un om, care se plânge, că o predică de 20 de minute e prea lungă, perde adese-ori mai bucuros óre întregi la joc de cărţi.

Femeile adese-ori sémĕnă unor case din vechime, cu uşi multe şi ferestri puţine. Mai uşor poţi sĕ te apropii de inima ei, decât sĕ o poţi cunósce bine.

Adevĕrata fericire a vieţii stă într'aceea, sĕ fii liber de griji, sĕ-ţi îndeplinesci datorinţa faţă de Dumneḑeu şi faţă de ómeni; sĕ te bucuri de present, fără ca sĕ-ţi mai faci griji pentru viitor; sĕ nu te amăgesci nici cu speranţe, nici sĕ te chinui cu griji, ci sĕ te îndestulesci cu ceea ce ai şi cu ceea ce poţi ajunge.

O profeţie vechie astronomicu spune caracterul femeilor, cari se nasc în diferite luni ale anului şi anume: Dacă o fată se nasce în Ianuar se ḑice, că va fi de natură melancolică, menageră bună, va avé inimă bună şi va iubi îmbrăcămintea pompósă; dacă se nasce în Februar, va fi soţie drăgălaşă, mamă delicată şi îi va plăcea sĕ se pórte totdéuna curată; femeia care se nasce în Martie, va fi o femeie guralivă, care ori-când se cértă bucuros şi îi place sĕ-şi pieptene pĕrul frumos; care se nasce în Aprilie, va fi nestatornică şi nu prea inteligentă, compătimitóre şi îi va plăcea sĕ aibă bucate bune pe masă; care se nasce în Maiu va fi frumósă, drăgălaşă şi îi va plăcea un costum simplu şi ales; care se nasce în Iunie va fi arogantă, va voi sĕ se mărite de timpuriu, va avea o natură uşuratică şi îi va plăcea sĕ se îmbrace cochet: care se va nasce în Iulie, va fi frumósă, dar arţăgósă şi va purta cu plăcere vestminte deschise; care se va nasce în August, va fi frumósă şi practică va avea noroc la măritiş şi îi va plăcea a se îmbrăca pompos; care se va nasce în Septembre va fi tăcută, afabilă şi de aceea va fi iubită pretutindenea şi îi va plăcea a se îmbrăca modern; care se nasce în Octobre, va fi fórte frumósă şi cochetă; care se va nasce în Novembre, va fi de natură nobilă, darnică, blândă şi îi va plăcea a se îmbrăca în haine simple; în fine care se va nasce în Decembre, va fi de o statură frumósă, curiósă, ceva estravagantă şi îi va plăcea sĕ fie tot gătită.

Ad. Nr. pp. 445—896 [104] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Cluşului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“. Apahida, Bedeciu, Butene, Călata-mare, Călian, Cojocna, Geaca, Muntele-rece, Rogojel şi Someşfalĕu, tóte cu salariu anual de câte 300 fl. cuartir şi grădină de legumi şi lemne de foc.

Petenţii au a-şi înainta suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul susindicat, şi a sĕ presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Acei candidaţi, cari vor fi aleşi la aceste posturi, sunt îndatoraţi ca în Dumineci şi sĕrbători sĕ cânte cu elevii la sânta liturghie.

Cei cari vor fi abţi a înfiinţa cu adulţii cor bisericesc, vor primi o remuneraţiune separată pe lângă salariu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cluşiu, 24 Iuliu 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 588/596 [102] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos aparţinătóre protopresbiteratului Sibiu, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Tel. Rom.“

1. Cornăţel, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
2. Nucet, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
3. Slimnic, cu 300 fl. cuartir şi 2 stângini de lemne pentru încălḑit.
4. Riu-Sadului, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
5. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vr'unul din aceste posturi vor avé a-şi aşterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vigóre, la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, atragêndu-li-se atenţiunea la noul regulament congresual pentru organisarea învĕţămêntului în scólele poporale. VI. *A)* Instituirea învĕţătoriului § 56—74.

Sibiiu, 3 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	—	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa	Circulézā nnmai Vineri	3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu		7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16		Cisnădie		6.36	3.21	8.46	—

Braşov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Braşov sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13						7.29	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.59	12.51	
	9.57	6.05						6.50	12.41	
	10.17	6.25			Tohan. vechiu			6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos. Zernesci pl.			6.20	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—		Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.32	–		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	–		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	---	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
--	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕştia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	1.–	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.44	
–	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.02	2.35	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8.57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.30	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5. –		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timişóra		8.20	2. –	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	–
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de ojs în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89. Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 August 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Sub numirea sidoxia s'a incassat prin organele statului dela credincioşii bisericei nóstre o taxă de 5 cr. în anii din urmă de 10 cr., ca acoperire a anticipaţiunilor pe cari statul le făcea cu salariul de 4000 fl. şi mai târḑiu de 8000 fl. pe séma episcopului, mai târḑiu a archiepiscopului bisericei nóstre din Ardél.

Afacerea acésta a trecut prin multe fase, cari merită sĕ fie cunoscute. Cu deosebire stadiul actual trebue sĕ ne intereseze mai ales pre toţi, căci de el e legată aşa ḑicênd existenţa bisericei nóstre în cele administrative, întru cât dela ea atârnă dotaţiunea protopresbiterilor nostri şi în parte şi a preoţimei.

Prin întroducerea căsătoriei civile bisericile din patrie au fost şi sunt puse la grea cercare.

Consistoriul nostru metropolitan încă înainte de promulgarea legilor politice-bisericesci a cugetat serios asupra tristei situaţinni, ce se creéză bisericei prin legile politice-bisericesci, de cari vorbim, şi spre a evita eventuala rĕcire a credincioşilor de cătră biserică, şi aşeḑĕmintele ei, s'a decis la jertfe fórte însemnate, jertfe materiale, cari sunt în stare se pună la grea cercare existenţa protopresbiterilor nostri din archidiecesă.

A creḑut adecă suprema nóstră corporaţiune administrativă, că va fi în interesul credincioşilor nostri în general, dacă li se vor da cele mai mari uşurinţe la încheerea căsătoriei şi înaintea bisericei: de acea a propus stergerea taxelor îndatinate pentru licenţele de cununii.

Congresul nostru naţional-bisericesc în sesiunea din anul 1895 a considerat motivele învocate de cătră consistoriul metropolitan, şi prin punctul 3 al conclusului Nr. 85 „spre scopul de a înlesni şi uşura susţinerea căsătoriei bisericesci pentru toţi credincioşii bisericei“ a sters taxele împreunate cu licenţele protopresbiterale.

Congresul a fost consciu de marile jertfe, cari se impun prin enunciatul sĕu, de acea ca punct final la numitul conclus a luat următórele dispoziţiuni:

„Deóre-ce prin ştergerea licenţelor protopopesci de cununii protopresbiterii vor pèrde taxele avute déla aceste licenţii, cari au format o parte considerabilă a dotaţiunei protopopesci, eparchiile sufragane vor avé a se îngriji pentru recompensarea şi rebonificarea acelor perderi după împregiurări.

Cestiunea a venit înaintea sinodului nostru archidiecesan din sesiunea anului curent, care s'a ocupat cu ea în 2 conferenţe confidenţiale ale deputaţilor.

Este lucru clar înaintea nóstră a tuturora, că prin ştergerea taxelor dela licenţele de cununii protopresbiterilor nostri li s'a luat venitul cel mai sigur. Prin legile cele nóuĕ s'au luat din mânile bisericei şi procesele divorţiale, şi astfel protopresbiterii au rĕmas numai cu visitaţiunile, şi în multe locuri taxele dela visitaţiuni nu ajung sĕ acopere nici spesele efective ale protopresbiterilor.

A stat deci sinodul în faţa unei situaţiuni din cele mai grele. Trebuia creată pentru protopresbiteri o dotaţiune bisericéscă sigură, şi încă cu o ḑi mai nainte, dacă era, ca organismul bisericesc se pótă funcţiona regulat.

În lipsa de alte mijlóce sinodul nostru archidiecesan a luat refugiul la poporul credincios, căci el e temelia în cele financiare, şi în loc de a impune o nouă taxă cu numirea, care sĕ corĕspundă meniţiunei ei, a ridicat taxa sidoxială actuală dela 10 cr. la 1 corónă de familie.

De aici venim noi de am dat articlilor nostri acest titlu.

Despre conclusul din cestiune în numĕrul proxim.

⁂

Solamen miseris. Da, este adevĕrat. Scirea lansată în jurnalele magiare, că sute de români din ţinutul Hunedórei şi a Haţegului vor merge la Budapesta pentru cercetarea esposiţiei millenare, — s'a adeverit. Aflăm din isvor positiv, că s'au şi reîntors cu trenul de alaltă séră. Şi aceşti români n'au mers, ci au fost duşi. Pretorii şi notarii au făcut tótă presiunea posibilă pentru a-i duce. O persónă care a venit cu acelaşi tren, cu care se reîntorcea turma rĕtăcită dela Budapesta, ne povestesce următórea scenă.

Era la gara din Arad. După ce a stat trenul s'au dat jos din mai multe vagóne o mulţime de români ce se reîntorceau dela milleniu. Aveau pe pept cocarde tricolore magiare, cari prindeau fórte rĕu îmbrăcămintea românéscă.

Intrebaţi fiind că de unde sunt, cine i-a îndemnat şi cine le-a plătit spesele, ei rĕspundeau, că sunt de pe la Petroşeni şi Haţeg şi că pretorii şi notarii i-au silit sĕ mérgă la milleniu, dându-le spre acest scop cele de lipsă. La Pesta n'au făcut altceva decât s'au preumblat şi s'au uitat la mirozeniile de acolo.

La gara din Arad pretorii au plătit apoi călĕtorilor millenari vre-o câteva butóie de bere şi i-au îndemnat sĕ închine în sănătatea patriei şi a naţiei magiare. Semnificativ este, că între aceşti călĕtori, au fost şi vre o câţiva preoţi, cari înse de ruşine au preferit se rĕmână în tren, şi nu s'au învrednicit de beutură...

Triste semne ale timpului! Făcutu-s'au încercări pretutindeni ca Românii sĕ fie duşi, expedaţi ca şi nisce fiinţe lipsite de voinţă la milleniu, cu scopul vanitos ca stăpânii ḑile sĕ pótă dovedi strĕinilor că acéstă „serbare“ este universală în Ungaria şi simţită de tóte naţionalităţile. Şi acésta este deja a doua cétă românéscă care n'a putut resista încercărilor şi forţei. Vina, că poporul nostru român s'a arĕtat în acele părţi atât de slab de înger, cade în prima linie în sarcina preoţilor, cari şi-au uitat de sfânta lor mene, a nu lăsa ca Românul sĕ fie batjocurit d ori-ce venitură, — căci a merge undeva d comedie, pentru a distrage şi gâdili ochii nlor de privitori, însémnă a te expune băti de joc. Responsabilitatea şi ruşinea sĕ descarcă deci înainte de tóte asupra preoţilo din satele acelea. Acésta fie ḑis, pentru ca alţii sĕ fie cu luare aminte.

Se nasce deci întrebarea, dacă cei ce cârmuiesc cu forţa acele ţinuturi, pretorii şi notarii magiari şi-au ajuns sau nu scopul? Rĕspundem: nici decât! Strĕinii au destulă cunoscinţă despre stările nóstre din patrie şi sciu prea bine cum se pun la cale astfel de lucruri. Faptul, că au isbutit a *silí* pe vre-o sută de Români a merge la exposiţie, este o şi mai plastică dovadă despre şovinismul nesaţios al acelora, în mâna cărore este aḑi forţa. Biruinţa lor deci n'a fost prea mare.

Se pot bucura — dacă vor, — dar bucuria lor este mai mult o încercare de a se amăgi alăturea cu strĕinii şi pe sine, este un *solamen miseris.*

Sĕrbările saşilor. Reuniunea culturală „Gustav Adolf“ a Saşilor transilvăneni ş'a ţinut în anul acesta adunarea generală a 31-a în Sibiiu. Acéstă adunare, care s'a început în Sâmbăta trecută şi a durat până Luni inclusive, a fost împreunată cu diferite serbări, şedinţe ale diferitelor reuniuni, recepţiune la biserică, întruniri sociale, petreceri cu dans şi escursiuni. Prea din cale afară n'a fost cercetată adunarea, au fost însĕ óspeţi şi din Germania, între cari consilieriul guvernial prof. Dr. Meitzen, şi publicistul de Gerlach.

Şedinţe s'au ţinut cu totul patru. S'a întrunit mai întâiu „reuniunea transilvană de sciinţele naturale“, presidată de Dr. E. A. Bielz, în care profesorul Otto Phlepps a ţinut o disertaţie despre „elementele combustibile fosile“. Sâmbătă după ameḑi s'a într'unit secţia istorică a Landeskundeverein-ului sub presidiul vicariului superindendenţial H. Wittstock.

Duminecă după pomposul serviciu divin, s'a ţinut apoi adunarea generală a reuniunei „Gustav Adolf“, deschisă prin o vorbire avêntată de dl vicar Wittstock. Din raportul general cetit reiese, că reuniunea dispune de un venit anual de 4332 fl., din care subvenţionéză biserici şi scóle. De notat este, ca subvenţiuni se dau şi în afară. Din România bună óră au obţinut ajutor scólele săseşti din Craiova, Turnu-Severin, Hliboka şi Pitesci. Luni s'a ţinut o întrunire stu-

---

FOIŢA.

MĂRTURISIRE.

Nuvelă

de

Traian Demetrescu.

Vreme rea...

Dela feréstră privesc în stradă. Peste drum, într'o cârciumă, un chitarist bĕtrân, — artistul sĕracilor, — cântă romanţe vechi şi uitate. În jurul unei mese, câţiva muncitori îl ascultă, beau şi par veseli. Mĕ întreb: sunt veseli în realitate, sau au puterea sĕ-'şi creeze sensaţia veseliei? Între simţirea mea şi natură este atâta apropiere, încât o mare parte din sensaţiunile mele plăcute sau triste, sunt hotărîte după starea vremii...

A început sĕ plouă.

Un câne lăţos, slab şi murdar, tremură în mijlocul drumului. Par'că e adâncit într'o constătuire cu sine însuşi; trebue sĕ-'i fie fóme şi frig.

Gardistul de stradă, cu gluga în cap, trecênd pe lângă dênsul, îl lovesce cu piciorul. Cânele abia sĕ depărtéză, schierlălăind, — e schiop.

Mĕ retrag dela feréstră. A observa e adese-ori o durere. Lumea, în cele mai ascunse colţuri ale ei, ascunde mai mult aspecte triste şi brutale.

* * *

Singur, singur...

Aşi putea eşi sĕ întâlnesc un prietin. Dar lucru ciudat! Câte-odată am scrupulul acesta: când sunt trist caut sĕ nu întâlnesc ómeni. Lumea, în general, e veselă; ea nu toleréză pe cei tristi. Un om, care ar plânge în stradă, ar fi ridicul, sau luat drept nebun. Durerile şi nenorocirile, manifestate în vileag, sunt neînţelese sau batjocorite.

Singurătatea este singurul loc în care se pot retrage cei ce pórtă cu ei o suferinţă. Cu tine însuţi poţi fi cum vrei: odată ce ai păşit pragul casei, pentru a întra în lume cauţi a te potrivi celorlalţi.

De aceea mulţimea e atât de puţin originală; toţi par'că se asémĕnă.

Şi cu tóte acestea, e un sentiment mai adânc omenesc ca nevoia de-a te mărturisi? În tótă religiunea creştină, confesiunea mi se pare taina cea mai binefăcĕtóre.

Cei simpli, cei ignoranţi, rar pot sĕ privéscă clar în propriul lor suflet. Lumea lor ntrică e strîmtă şi obscură. Dar pentru om, care îşi dă sémă de tóte impresiile, oţiile, gândurile şi visurile sale; care le ţelege, le analiséză, le definesce; care pe tivul lor, îşi formuléză o concepţie şi o sofie asupra vieţii, — de sigur e o neie şi o fatalitate sĕ stea puţin mai departe lume.

Iubirea sau prietinia unei femei este tot convine acestui fel de ómeni.

* * *

Ea înţelegea totdéuna acéstă filosofie inviduală, şi fără a-'i da un caracter antisocial, urma.

Era o prietenă de copilărie. Mersesem preună la şcólă; petrecusem verile în aceşi grădină, într'o stradă depărtată; mai târu, ne plimbam siguri, ceteam aprópe aceaşi cărţi.

Din causa sĕrăciei în care se afla tatăl u, fusese silită sĕ întrerupă învĕţătura. Mama murise.

Tatăl sĕu, vecinic în luptă cu cele mai pre nevoi, o lăsa, mai totdéuna, singură. duceam în fie-care sĕptĕmână cărţi. Câte lată o găsiam plângând, deprinḑêndu-'şi ast-l sensibilitatea cătră o stare bolnăviciósă.

Lipsită de ceea-ce întocmesce mulţămile obicinuite ale vieţii, ea îşi crea o atmosferă de vise, de ilusii copilăresci, póte, dar din care dorea sĕ n'o depărteze nimeni...

Trăind mereu în singurătate, într'o resignaţie durerósă, cu visurile şi cărţile ei, mĕ gândeam, ce va face acéstă fiinţă, când va trebui sĕ între în lume? Era atât de puţin făcută pentru viéţă!...

Toţi ómenii mor, — după-ce au *trăit;* sunt însĕ unele fiinţe predestinate, cum s'au născut pentru a muri. Éle nu pot sĕ trăiască.

* * *

N'a iubit'o nimeni. S'a măritat c'un om ordinar şi brutal, care de sigur a făcut'o sĕ sufere; apoi a murit.

Sunt dureros de tainice vieţele acestea cuprinse numai în câteva cuvinte!

* * *

M'am dus sĕ-i visitez mormêntul. Cimiteriul ne dă ilusia că morţii sunt aprópe de noi, — şi cu tóte acestea sunt aşa de departe!

Plouă.

In nici o parte tómna nu 'ţi causéză o deprimare sufletéscă mai sfăşietóre, ca într'un cimitir. Oh! e atât de nenimerit cadrul acesta posomorît, — orizontul noros, arborii desfrunḑiţi, monotonia ploii, — pentru lumea acésta de morminte!

denţii universitari saşi (mai mulţi gimnasişti!) sub conducerea iuristului absolut Fritz Albert din Sighişóra. Studenţii saşi sunt deja de 3 ani preocupaţi de o organisare a lor şi au şi înaintat în cestiunea acésta un proiect de statut ministrului, care înse a fost respins. Astfel s'au decis acum a înfiinţa la universităţile din patrie societăţi de lectură şi a eda o fóie, un „organ comun“ al tinerimei universitare săseşti. Acestei întruniri i-a urmat séra un comers festiv-studenţesc. Marţi după terminarea serbărilor, s'a întreprins o escursie la „Păltiniş“.

„Regele Carol şi Ungaria“.

Sub titlul acesta fóia catolică „Alkotmány“ publică un articol datat din Bucuresci, pe care îl' reproducem întocmai:

Bucuresci, 13 August.

De câte-ori regele Carol plécă la drum şi se întâlnesce la Viena cu ministrul de esterne austriac-magiar — fie acela Kalnoky sau Goluchovski — tóte foile anunţă, că scopul călătoriei regelui este, de a alipi strîns România de tripla alianţă. Pressa folosesce ocasiunea acésta pentru formularea celor mai cutezătóre combinaţiuni. Acuma aprópe de ḑece ani se amintesce în fiecare an ca „noutate“ întrarea României în tripla alianţă, şi cine scie cât va mai dura timpul, până când se va publica acésta „noutate“.

Regele Carol e un Hohenzollern. In România a dat peste un tron şi şi-a câscigat frumósă avere. A fost cu mult mai precaut şi mai prudent, ca regele italian, deóre-ce regele Carol se nisuesce a scóte mai mult dela tripla alianţă, decum e preţul acela, pe care tripla alianţă îl póte da. El, ca persóna este de obligat, voesce însĕ sĕ conserve vaḑa în afară şi doresce a cruţa pe toţi.

In politica esternă Carol tocmai aşa dominéză în România ca Umberto, regele italian în Roma. In Bucuresci, ca şi în Roma numai în casul acela va fi un ministru chemat a forma cabinet, dacă mai înainte se va deobliga faţă de domnitor şi va primi unele angajamente în ceea-ce privesce politica esternă. Persóne şi partide se schimbă unele pe altele în esercițiul potestăţii, în conducerea politicei esterne însĕ nu se întêmplă schimbare, cel mult în forma lucrurilor mai neînsemnate, întru cât un cabinet dovedesce mai multă sau mai puţină cutezanţă decât altul.

In România ca şi în Italia se póte observa curiósa împrejurare, că aceiaşi bărbaţi de stat, cari fiind la guvern sunt prietini sinceri ai triplei alianţe şi sĕ însufleţesc pentru ea, îndată ce trec în oposiţie fără cruţare atacă şi defaimă tripla alianţă. Când Crispi nu e ministru, gravitéză spre Francia, ér Sturdza, ca conducĕtor al oposiţiei de barcă cu furie în contra monarchiei nóstre şi cu deosebire în contra Ungariei.

Că ce posiţie ia regele român în tripla alianţă s'a hotărît înainte cu ḑece ani şi nu e secret.

Călătoria presentă a regelui Carol şi cu deosebire întâlnirea lui în Viena cu Goluchovski nu se referă într'atât la tripla alianţă, ca la aceia promisiune a regelui Carol, *că el va întreveni la curtea din Viena, ca guvernul magiar sĕ satisfacă dorinţele legitime ale românilor ardeleni.*

Referitor la acésta regele Carol încă înainte de plecare s'a pronunţat astfel unui diplomat austriac-magiar:

In mĕsura aceea, cum sĕ desvóltă lucrurile în orient şi Balcan tot mai mult se învederéză, că interesul de viaţă a României pretinde, ca ea sĕ se raḑime de Austro-Ungaria. Interesul acesta însĕ este reciproc. Nici monarchia Austro-Ungară nu are alt aliat mai sincer în Orient, decât România. De aici urméḑă de sine, că ori-ce disarmonie dintre România şi Ungaria trebue delăturată. Spre scopul acesta eu am promis întrevenirea mea, şi pelângă o bunăvoinţă împrumutată nu ţin de imposibil, ca românii din Ardél sĕ se împace cu magiarii. In România nu este politic tréz, care sĕ pretindă, ca magiarii se facă românilor ardeleni concesiuni de acelea, cari se pericliteze unitatea statului magiar. Iridenta română, care voesce se anexese Ardélul la România există numai în feliul acela, după cum esistă şi unii agitatori politici, cu cari serios nu te poţi ocupa. De altă parte însĕ e fapt, că românii ardeleni au causă pentru plângerile lor îndreptăţite, cu cari nu atât ministeriul magiar este de invinovăţit, ca şovinismul oficialilor din comitate. Tocmai de aceia paşul cel dintâiu pentru împăcarea românilor cu magiarii ar fi, ca guvernul magiar şi partida sa sĕ facă românilor ardeleni concesiuni loiale, cari corespund pretensiunilor poporului român ardelén şi cari se formeze o garanţă, cumcă guvernul magiar va purta de aici 'ncolo grijă, ca sĕ apere pe românii ardeleni în contra şovinismului oficialilor din comitat. Sperez, că-'mi va succede a convinge pe Goluchovski despre acésta. Totul depinde dela aceea, că fi vor magiarii înduplecabili a face românilor acele concesiuni loiale, pe cari ei le pretind; dacă da, atunci eu şi Sturdza ne vom îngriji, ca sĕ delăturăm din cale tóte acele greutăţi, cari din partea poporului nostru împedecă împăcarea.

Primăvara cimitirile au o înfăţişare cochetă; sunt prea multe flori.... Fie-care mormênt pare o grădinuţă. Nu, atunci locaşul morţii e prea frumos, prea estetic....

Pentru ce căutăm sĕ înfrumseţăm mórtea, când în realitate e atât de hidósă?

Am ajuns, în sfêrşit după câteva colindări printre cruci, în faţa mormêntului prietenei mele. O pétră drept unghiulară, pe care stă gravat numele ei.

In jurul ei, uitare, uitare, uitare....

Am stat puţin şi am plecat. Pe drum am cugetat mai mult la mórte decât la ea.

Pe séră, tatăl ei mi-a adus un caiet îmbrăcat în scórţe albastre. Bĕtrânul mi-a spus că l'a găsit într'unul din cuferele ei vechi. Le-a resfoit puţin şi a văḑut că în-tr'însul e vorba despre mine.

Tótă nóptea am cetit şi am recetit paginile acestui caiet. E un jurnal de iubire, — de iubire mută, nemărturisită, dusă în mormênt....

Numele meu revine la fie-care frază....

. . . .

. . . .

Programul de primire al împĕratului Francisc Iosif.

Ḑiarele din România publică în părţile lor principale, programul de recepţiune al M. Sale împĕratului Francisc Iosif. Étă-'l:

La 15 Septembre la órele 8 şi jumtate séra MM. LL. împĕratul Francisc Iosif şi regele vor pleca dela Mehadia cu un tre special.

La 16 Septembre, diminéţa la órele , trenul special va sosi la Piteşti, unde se face o recepţiune oficială MM. LL. Dela P teşti MM. LL. vor pleca la Curtea de A geş, unde la órele 11 şi jumĕtate vor lua d junul.

Statul a dat deja instrucţii societăţii constrcţiuni ca sĕ facă repede poduri pr vísorii pe nóua linie Pitesti-Curtea de Arg pentru trenul regal.

*

La 16 Septembre, după améḑi la órel 4, MM. LL. vor sosi la gara de Nord, und vor fi întimpinate de M. Sa regina şi AA LL. regale principele şi principesa Românie oficerii superiori şi persónele oficiale. Pentr acéstă ocasie la gara de Nord se lucréză dej la arangiarea unui mare salon de recepţie.

În séra aceleiaşi ḑile va fi o mare re tragere la palat apoi un prânḑ de gală, l care vor fi învitaţi actualii şi foştii ministrii actualii şi foştii presidenţi ai Corpurilor legiuitóre, generalii şi colonelii din garnisónă ministrii plenipotenţiari străini şi alte persóne oficiale.

După prânḑ se va face o retragere cu torţe. Capitala va fi iluminată.

*

În ḑiua de 17 Septembre, diminéţa la órele 8, MM. LL. şi AA. LL. RR. se vor duce la castelul Cotroceni şi apoi pe platoul dela Cotroceni pentru a trece în revistă trupele, în numĕr de 32,000 ómeni.

După defilare MM. Lor şi AA. Lor regale vor lua dejunul la castelul Cotroceni.

După dejun se vor duce cu un tren special la forturile dela Chitila şi Otopeni, unde se vor face mari exerciţii de tir şi tragere asupra cupolelor.

*

După améḑi la órele 3 şi jum. MM. LL. şi AA. LL. RR. vor pleca la Sinaia, unde vor sosi la órele 8 séra.

Împĕratul Francisc Iosif va face o plimbare prin Sinaia cu M. Sa regele.

Séra prânḑ de gală la castelul Peleş, iluminaţie mare şi o nouă plimbare prin oraş.

*

În diminéţa ḑilei de 18 Septembre MM. LL. şi AA. LL. RR. vor face excursiuni la stâna regală, la Urlătóre şi probabil la Buşteni.

Séra la órele 8 şi jumĕtate, M. S. împĕratul Francisc Iosif va pleca prin Predél la Viena MM. LL. regele şi regina, precum şi AA. LL. RR. vor însoţi pe augustul suveran până la Predél.

Rĕscóla din Creta.

Raportorul special al lui „Neue Freie Presse“ trimite ḑiarului sĕu o adresă a deputaţilor creteni creştini către guvernatorul general al insulei, în care se cuprind plângerile lor în contra dominaţiunei turcesci. O copie a acestei adrese s'a trimis şi representanţilor puterilor europene.

Deputaţii accentuéză că lor are a li se mulţămí că populaţiunea creştină s'a abţinut până acum de a comite acte de rĕsbunare şi violări de lege.

Ei înşiră tóte acele casuri în cari creştinii nu numai că nu au atacat familiile mohamedane, care mergeau spre ţĕrmuri, ci le-au ajutat chiar sĕ-'şi transpórte efectele. Acéstă stare nu mai póte dăinuí. Administraţia e aprópe în descompunere; cea mai mare parte a insulei se află în plină anarchie. Trupele regulate comit atrocităţi şi incendiază localităţile creştinilor; afară de aceea bande de tâlhari musulmani nimicesc satele creştine, ucid copii şi femei.

În Retimno multe comune au fost devastate, tot asemenea şi în provinciile Kissamo, Selino, Manurio etc.

Făptuitorii sunt ocrotiţi de autorităţile civile şi militare. Locuitorii creştini sunt cuprinşi de o panică, de nedescris.

O mulţime de familii creştine au emigrat, celelalte aştéptă numai concesiunea guvernului pentru-ca sĕ părăséscă insula.

Mişcarea în provincii este următórea: creştinii sus la munte, mahomedanii în jos spre cóstă, în cetăţi întărite. Ori-ce lucrare stagnéză şi recolta este periclitată. Scirile că creştinii ar fi comis atrocităţi sunt lipsite de temeiu.

La sfêrşit deputaţii creştini se rógă pentru ultima óră de guvernul turcesc, sĕ pună capĕt terorismului de pe insulă.

Raportorul ḑiarului vienez confirmă plângerile deputaţilor creştini. În adever, ḑice el, este înfiorător tabloul pustiirei ţĕrii, căci întrece tot ce s'a întêmplat până acum.

Abdulah-paşa este de vină la tóte acestea, căci pe unde călca el nu mai creşte érbă. Kissamo, un district mai înainte înfloritor, acum, după trecerea trupelor turcesci printr'însul este o pustie imensă. În fie-care ḑi se întêmplă masacre de creştini. Numai înaintea Candiei stau 10,000 de mohamedani, cari cer sĕ între în oraş. Dacă vor fi primiţi toţi. atunci creştinii trebue sĕ iasă afară din oraş. Guvernatorul Candiei — o creatură a lui Abdulah-paşa — a întrodus în oraş 300 de familii mahomedane.

Scopul mohamedanilor este de a organisa jafuri şi tâlhării. Ei ard sate, nimicesc recolta, taie pomii roditori, profanéză biserici, batjocoresc icónele finţilor, scot morţii din mormintele lor. Nota caracteristică este desfăşurarea fa atismului mohamedan, — o luptă până a exterminare. Va fi fórte greu sĕ se ai ajungă la o înţelegere pacinică tre aceste douĕ popóre. Nu vor puté fi biruitori, şi nici nu trebue sĕ fie în Creta, cei 70,000 mohamedani asupra celor 200,000 creştini şi acésta în numele civilisaţiunei şi al umanităţii.

Acum se începe recolta. Maslinii sunt încărcaţi cu fructe bogate şi recolta lor ar fi un balsam alinător al durerilor creştinilor, provocate de acest rĕsboiu nemilos. Dacă situaţiunea acésta ar mai dura numai dóuĕ luni, atunci recolta e nimicită şi ţéra va fi bântuită de o fómete egiptiană.

. . . .

Noutăţi.

Noul comandant de corp. Excelenţia Sa locotenent mareşalul de Probst a sosit Mercuri în 19 l. c. la Sibiiu. La gară a fost întimpinat de cinci generali. Joi, în ḑiua de Sf. Stefan a cercetat cu o mare suită biserica catolică, unde s'a celebrat serviciul divin şi s'a rostit o predică în limba magiară.

* * *

Ministrul de externe, contele Goluchowski a fost distins de către Maiestatea Sa cu ordul velerei de aur, cea mai înaltă distincţie în monarchia nóstră.

* * *

Sentinţă în afacerea ferestrilor episcopesci. Pertractarea s'a ţinut la tribunalul din Oradea-mare, a durat vre-o câteva ḑile; sentinţa s'a adus Sâmbăta trecută. Primul acusat cu numele Bercsey György, precum şi ḑiaristul Sas Ede, au fost judecaţi ta 6 luni temniţă ordinară; opt inşi la câte o lună, 14 au fost absolvaţi, ér pentru 9 inşi s'a pus un alt termin de pertractare. Toţi acusaţii au înaintat recurs. Sentinţa din partea foilor magiare e timbrată de „prea aspră“, ba chiar „sensaţională“.

* * *

Intimpinat cu flacări. Cu prilegiul recepţiunei noului episcop sêrbesc Smejanovici în Verşeţ, doi indiviḑi au dat foc porţii triumfale de primire, care era împodobită cu tricolorul magiar. Pórta a ars întrégă.

Rĕu augur pentru noul episcop!

* * *

Fără religiune. În comuna Feldióra de lângă Tisa 30 familii de ţĕrani fără nici o causă binecuvêntată au eşit din sinul bisericii rom.-cath. şi au declarat înaintea oficiului civil, că ei voesc sĕ rĕmână fără religie.

Fericită eşti Ungarie, căci duchurile rele te stăpânesc.

* * *

Simpatii între Suverani. Legăturile de prietenie dintre Împĕratul Austriei şi al Germaniei devin tot mai strînse. O bună dovadă despre acésta este noul toast rostit de împĕratul Germaniei, cu prilegiul unui prânz festiv, care toast se sfêrşesce astfel: „Beau în sănĕtatea Împĕratului Francisc Iosif, a intimului meu prieten şi aliat“.

* * *

Logodnă princiară. Logodna principelui de corónă al Italiei cu principesa Elena de Montenegro s'a comunicat deja în mod oficios Logodna acésta se asigură, nu este vre-o combinaţie diplomatică, ci o logodnă din curată dragoste ce a esistat deja de mult în părechea cea tinĕră.

* * *

Inspector diecesan. Cetim în „Gazeta Bucovinei: În şedinţa consistoriului din 4/16 Iuliu 1896 a fost denumit de inspector diecesan, I. P. C. Sa vicariul general archim.-mitrofor Vladimir de Repta, care din cas în cas va inspecţiona singuraticele păstorii sufletesci, spre a se încredinţa despre împlinirea datorinţelor păstoresci, în special însĕ a învĕţământului religionar la scólele poporale şi a celui catechetic în biserică.

* * *

Dar millenar. Ţarul Rusiei a dăruit pe séma museului naţional din Budapesta o preţiósă sabie a principeluí George Rákóczy II Ministrul comun de externe şi-a exprimat mulţămita prin o notă adresată legatului Rusiei în Viena.

* * *

O jertfă a rescólei cretene. Din Belgrad se telegrafézä că arnăuţii resculaţi au asasinat pe consulul turc din Vranja.

* * *

Preot acusat. Preotul gr.-or. Aurel Bejan din Verna de jos a fost acusat de către ovreul Marton Samuel la forul civil şi anume din motiv că într'o vorbire avêntată ar fi făcut apel către credincioşii sĕi a se feri de ovrei, cari umblă sĕ prindă copii creştinilor şi sĕ-'i ucidă pentru a le lua sângele. Foile magiare, cari aduc acéstă scire, spun, că arĕtarea în contra preotului român este plină de aserţiuni false.

* * *

Limba română în America. Eruditul profesor de limbile romanice la universitatea din Columbia (America), Sir Woodward, a întreprins în vara acésta o călĕtorie prin România, şi a stat timp mai îndelungat la Sinaia. Plecând în ḑilele aceste din Bucuresci, a declarat mai multor ḑiarişti, că la începutul anului viitor scol. va deschide la universitatea din Columbia un curs de limba română.

* * *

Episcopat armeano-catolic. Oficiosul „Budapester Correspondenz“ pune în vedere înfiinţarea apropriată a unei episcopii armeano-catolice cu reşedinţa în Gherla.

* * *

Cas de habilitare la facultatea teologică ort. or. din Cernăuţ. „Gaz. Bucovinei“ scrie: Colegiul profesoral, sub reserva întăririi din partea înaltului ministeriu i. r., 'i-a acordat dlui Dr. Vasile Găina pe basa temei sale de habilitare şi a coloquiului ţinut cu dênsul, *„venia docendi“* din teologla dogmatică ortodoxă şi filosofia creştină, denumindu l totodată suplent pentru aceste discipline dela 1 Octobre a. c.

* * *

Victor Emanuel, regentul Italiei. Victor Emanuel, cu care atât de mult se ocupă presa europénă în ḑilele acestea 'şi-a încredinţat de fiitóre soţie pe Elena, fiica principelui Nichita din Montenegro. El de când e majorén trăesce departe de curtea regéscă italiană. Umberto, regele actual ţine fanatic la autoritatea lui şi dacă cineva nechemat cutéză a-i da vre-un sfat, e destul ca nefericitul sĕ pice în disgraţia lui. Aşa a păţit comandantul de corp Pallavicini, care venind în vorbă cu regele 'i-a spus că întrégă óstea simte o durere adâncă din causă, că suveranul prea puţin se interesézǎ de ea. Pallavicini peste câteva sĕptĕmâni a fost suspendat din postul seu. Tot astfel a păţit şi ministrul Orban Baltazzi, care 'i-a reamintit regelui de chemarea lui faţă cu uneltirile Papei. Din motivele acestea Victor Emanuel a trăit totdéuna mai bucuros departe de curtea regéscă; în timpul din urmă a petrecut în Neapol şi Florenţa, unde se ocupă intensiv cu studii militare şi cu adunarea şi aranjarea de monede vechi. În viéţa publică încă n'a păşit, deci despre capacitatea lui spirituală încă nu se póte vorbí. El este fórte mult iubit de popor, dovadă snóvele cele multe ce circulă în popor despre el. Referitor la fidanţarea lui cu Elena, fiica principelui din Montenegro din Petervaradin se publică o telegramă, în care se ḑice, că principele Nichita s'a adresat Ţarului Rusiei, ca cap al bisericei ortodoxe, [illegible] rugarea de a [illegible] la religiunea [illegible]ă. Ţarul 'şi-a dat învoi[illegible]ea bucură de căsătoria acésta basată numai pe sentimente de simpatie, ei ar fi voit sĕ între în legături de căsătorie cu vre-o casă domnitóre de mai mare ponderositate.

* * *

Furtună. Ni se scrie din Mogoş: În urma căldurilor de nesuferit de cari avem parte, în Mercurea trecută s'a descarcat o furtună înfricoşată asupra comunei Mogos şi jur. Şi furtună împreunată cu ghiaţă de mărimea nucilor şi alta ca pumnul, ceia ce spun ómeni mai bĕtrâni, că aşa ghiaţă nu s'a mai pomenit, aşa au venit de repede în cât au sdrobit total sămênĕturile, şi holdele de pe câmp, aşa de tare, încât nici cosi nu s'a putut în celea mai multe locuri. Ba încă şi coperişurile caselor ómenilor tóte lea sdrobit dimpreună cu ferestrile caselor. Şi vai Dómne la ce speranţă şi înbelşugare colosală se aşteptau bieţii plugari, dóră aşa holde frumóse şi bune ca în anul acesta nu au fost de mult. Dar étă voia lui Dḑeu! Le-a sdrobit cu desăvêrşire. Pagube enorme şi o sărăcie colosală pe bieţii plugari români de aicea.

Icóna scólei române.

În ḑilele trecute am primit dela zelosul nostru învĕţătoriu din Braşov, dl Ioan Dariu, dóuĕ broşurele în cari se ocupă cu o cestiune de mare însemnătate pentru istoria scólelor nóstre românesci din Ungaria.

Prima broşurică este întitulată:

„O întrebare sinceră şi o propunere“ către domnii învĕţători români din Transilvania şi Ungaria, de Ioan Dariu, învĕţător la scólele centrale române din Braşov. (Retipărire din „Gazeta Transilvaniei“ Nr. de Duminecă 22.)“

A dóua broşurică e întitulată:

„Interpretarea cestiunei *„Icóna scólei române“* la finea secolului al XIX-lea: Un Album în biografii şi portrete de ale conducĕtorilor scólei şi de alc membrilor corpului învĕţătoresc român de sub coróna Stului Stefan, în legătură cu monografia unor scóle, de I. Dariu, învĕţător la scólele centrale române din Braşov“.

În prima broşură ne spune scopul întreprinderei la care ia iniţiativa, care, exprimându-ne cu cuvintele Domniei Sale, este:

„Voesc sĕ cunóscem, după putinţă, pe toţi măestrii, cari lucrézǎ în oficinele culturei şi deşteptărei nóstre naţionale.

Voesc sĕ cunóscem pe apostolii mari şi mici de pretutindeni, cari propoveduesc evangelia luminării şi nobilitării némului românesc.

Voesc sĕ cunóscem o parte dintre luptătorii resoluţi şi întrepriḑi ai poetului V. Hugo, cari luptă ḑilnic în contra întunerecului, spre a raporta strălucita victorie, prin care sĕ va întemeia împĕrăţia adevĕrului pe pământ şi se va realisa idealul nostru.

Voesc se arĕtăm şi se dovedim cu vrednicie şi cu demnitate, la finele acestui véc, că ce am făcut în lume, cât am trăit, ca dascăli.

Voesc în resumat sĕ expunem viitorului *„Icóna scólei române“* la finea secolului al XIX-lea: Un album în biografii şi portrete ale membrilor actuali ai corpului didactic român de sub coróna Sft. Stefan.

Opera acésta adusă la îndeplinire ar da la timpul seu cele mai bune documente din epoca nóstră, pentru cel ce s'ar apuca odată a scrie cu temeiu Istoria pedagogiei la noi“.

În a doua broşură ne expune apoi planul după care ar trebuí sĕ se execute acéstă lucrare.

Din acéstă broşură reproducem părţile următóre:

II.

Planul executării albumului:

„Icóna scólei române la finea secolului al XIX-lea“.

Eu intenţionez, ca Albumul din cestiune sĕ se compună din trei grupe, cari sĕ formeze însĕ un singur corp, şi anume:

Grupa întâia.

O vor forma, în ordine alfabetică, archiereii actuali ai ambelor confesiuni, ca supremi inspectori scolari confesionali, cu portretele şi biografiile P. SS. Lor, împreună cu ale câtorva dintre antecesori, cari au stăruit mai mult pentru ridicarea şi înaintarea scólei române în jumĕtatea din urmă a secolului actual, d. e. Şaguna, Şuluţ, Vancea, Popasu ş. a.

Grupa a dóua.

O vor forma în aceeaşi ordine profesorii actuali dela preparandiile sau seminariile pedagogice ale ambelor confesiuni, cu portretele şi biografiile lor, cari vor voí a lua parte, împreună cu câţiva dintre cei reposaţi sau pensionaţi, mai meritaţi, d. e. I. Popescu (rĕpos.), V. Petri (pens.) ş. a.

Tot în grupa acésta întră şi biografiile şi portretele preşedinţilor actuali şi din trecut ai reuniunilor învĕţătoresci, precum şi ale acelor protopopi, cari ca inspectori scolari districtuali au stăruit mai mult pentru promovarea causelor nóstre scolare, în special şi pentru realisarea acestei idei.

Grupa a treia.

O va forma învĕţătorii actuali ai ambelor confesiuni, cu portretele şi biografiile lor, în rênd alfabetic, de sine înţeles, numai cei ce de bună voie vor lua parte, împreună cu aceia dintre învĕţătorii pensionaţi, sau cari aḑi sunt preoţi şi au funcţionat ca învĕţători, şi cari ér numai de bună voie vor participa, precum şi aceia dintre cei reposaţi, ai căror urmaşi sĕ vor învoí a trimite portretele şi datele lor biografice în sensul de mai jos, solvind în acelaşi timp cel puţin câte un exemplar, pe care îl vor şi primí îndată după apariţiune.

Pentru-ca învĕţătorii, precum şi aceia, pe care îi privesce, sĕ scie, ce fel de date au a da din viéţa lor şi din trecutul scólei, unde au funcţionat sau funcţionézǎ de present, las sĕ urmeze aci întrebările, căror vor avé a se acomoda.

1. Numele complect, anul, luna şi ḑiua nascerii, precum şi confesiunea, comuna şi comitatul.

2. Ocupaţiunea şi starea părinţilor.

3. În ce condiţiuni 'ţi-ai făcut studiile? (Unde, când, cu ce succes şi câte categorii de scóle ai absolvat)?

4. Când, unde, şi cu ce succes ai făcut examenul de cualificaţiune şi de limba magiară?

5. Când, unde, la ce fel de scólă şi cu ce salar ai întrat ca învĕţător?

6. Câţi ani ai servit cu examen de cualificaţiune şi câţi fără examen?

7. Ai fost denumit sau ales prin concurs?

8. Câţi ani ai servit provisor la aceea scólă şi când ai fost definitivat?

9. Dacă ai trecut cumva la altă scólă, în ce condiţiuni ai fost ales?

10. Cu ce salar ai servit şi de ce emolumente te-ai bucurat în fie-care an, de când funcţionezi ca învĕţător şi până aḑi?

11. De unde şi cum îţi primiai salarul şi emolumentele? Şi din ce constau acestea?

12. De present eşti în funcţiune sau pensionat? Ori ai repăşit din cariera învĕţătorécă şi acum ce ocupaţiune ai şi cum eşti plasat şi retribuit? Dacă eşti pensionat, de când eşti, cu cât şi de unde? Când erai în activitate, ce taxă anuală plăteai pentru pensiune?

13. Ai servit şi ca cântăreţ la biserică? Dacă da, cu ce erai beneficiat şi dela cine? Când se întêmpla d. e. vre-o înmormêntare pe timpul prelegerilor în scólă, mergeai la înmormêntare? Dacă da, cine îngrija de copii în scólă pe timpul acela?

14. Purtai şi economie de câmp sau alte ocupaţiuni laterale şi cu ce succes?

15. Ai locuinţă proprie şi alte proprietăţi, sau stai cu chirie, ori în încăperile scólei? Dacă stai cu chirie, câtă chirie plătesci pe an? Cât capeţi ca bani pentru cuartir?

16. Pe ce vreme începeai cursurile? Cum erau cercetate? Pe ce vreme mai puţin? Când mai mult? Când le încheiai? Cine şi cam de câte-ori inspecta scóla într'un an? Cine presida de regulă la examene? Aveai mult public asistent la examene şi de ce fel? Cam cât timp dura examenul? Examinai din tóte obiectele de învĕţământ sau numai din unele şi din cari anume? Erau toţi elevii examinaţi sau numai unii? Ţineai examenul în şcólă sau în biserică? Ce pregătiri scripturistice făceai cu elevii pentru examen?

17. Aproximative sau exact: câţi elevi sau eleve ai instruat în fie-care an, de când funcţionezi ca învĕţător?

18. Câte divisiuni (despărţĕminte) ai instruat în fie care an? Dacă aveai mai multe divisiuni, cât timp te ocupai cu o divisiune şi cât cu alta? Preste tot câte óre ţineai prelegeri înainte de prânḑ şi câte după prânḑ? În care ḑi nu ţineai prelegeri preste sĕptĕmână? Ce signal sĕ da sau după ce se orientau elevii pentru întrarea şi eşirea din scólă?

19. Instruezi pe copii şi din cântările bisericesci şi cu ce succes? (coruri...)

20. Ţineai şi scólă de repetiţiune? Dacă da, cam de câţi elevi sau eleve era cercetată pe an? Ce remuneraţiune primiai anual pentru acésta?

21. Propuneai şi gimnastica şi aveai aparate gimnastice?

22. Ce scii din trecutul cel mai depărtat şi până aḑi al scólei, unde funcţionezi sau ai funcţionat? Localul de scólă e propriu sau în vre o casă privată? Cum era în trecut şi cum e acum? De cine şi cum s'a înfiinţat cel actual? Din ce material e făcut? Câte încăperi are şi cât sunt de mari salele de învĕţământ?

23. Cari persóne din comună au stăruit mai mult pentru ridicarea şi îngrijirea scólei?

24. Are scóla fondul ei propriu, sau e susţinută de biserică sau de popor prin repartiţie, ori altcum?

25. Ce mobiliar şi recuisite a avut şi are scóla: bănci, table, masă, catedră, dulap (scrin), charte geografice, maşină de calculat, icóne din învĕţământul intuitiv, din istoria biblică, din istoria naturală, glob, aparate fisicale şi a.? Ce manuale ai folosit sau folosesci în scólă din fie-care obiect de învĕţământ?

26. Are scóla grădină de pomi? Cine o cultivézǎ? Cu ce succes? Cine ia folosul? Nu sĕ plătesce cumva o remuneraţiune separată pentru instruirea copiilor în grădinărit?

27. Are scóla bibliotecă? Dacă da, din câte opuri constă şi cum se întrebuinţézǎ?

28. Ce s'a făcut mai deosebit prin stăruinţa D-Tale pentru înaintarea scólei şi pentru binele comun al poporenilor, unde ai funcţionat sau funcţionezi?

29. Întru cât ai fost spriginit de preotul local şi întru cât nu, pentru realisarea intenţiunilor D-Tale, cu privire la înaintarea scólei şi în ce raporturi ai stat cu dênsul şi cu poporenii din comună.

30. Alte date d. e. lucrări didactice publicate, disertaţiuni şi lecţiuni practice prin reuniuni, lucrări literare, colecţiuni din literatura poporală, colaborator sau corespondent la ḑiare, membru în diferite corporaţiuni, experienţe proprii de interes comun de pe terenul învĕţământului şi al vieţii sociale, etc.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„Transilvania“, organul asociaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului român Nr. VII—VIII (Sibiiu, August—Septembre 1896,) cu următorul

Sumar:

„Astra“ la Lugoş. — Mersul instrucţiunii în gimnasiile nóstre. — Concurs literar. — Astra: programul festivităţilor, ce se vor aranja cu ocasiunea adunării generale a „Asociaţiunii transilvane“ în Lugoş. — Partea oficială: convocarea adunării generale a „Asociaţiunii transilvane“. — Raport general despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1895. — Consemnarea stipendiştilor „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ pe anul scolar 1895/6. Consemnarea membrilor „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi şi cultura poporului român“, cari s'au însinuat la comitetul central dela adunarea generală din 1895 până la adunarea generală din 1896. — Consemnarea membrilor „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, cari au repausat dela adunarea generală din 1895 până la adunarea generală din 1896. — Raţiociniul pentru anul 1895. — Inventarul „Asociaţiunii transilvane“ pentru anul 1895. — Proiect pentru budget pe anul 1897. — Procesele verbale din şedinţele comitetului Asociaţiunii transilvane dela 4 Iunie, 7 şi 22 Iulie, 13 August 1896. — Consemnarea taxelor de membrii întrate în cuartalul II din 1896. — Concurs.

Loterie.

Mercuri în 18 August n. 1896.

Sibiiu: 55 48 27 85 53

Nr. 254/896 [108] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Scoreiu protopresbiteratul Avrigului, pe basa resoluţiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 7 Maiu a. c. Nr. 2659 B. sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa sinodului parochial ţinută la 2 Iuniu 1896 şi dau suma de 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform disposiţiunei stat. org. şi a regulamentului pentru parochii din 1891, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye) pănă la terminul sus indicat.

Avrig, 29 Iuliu, 1896.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 306/896 [109] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.
2. Bucium-Sat, cu salariu de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.
3. Buninginea, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.
4. Ciuruleasa, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
5. Petrângeni cu Valea-Bulzului, cu salariu de 300 fl. şi adecă 133 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligaţiunea de stat, restul din repartiţie, cuartir grădină şi lemne de foc.
6. Roşia, cu Corna, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
7. Valea-Dosului, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
8. Trîmpoele, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
9. Zlatna cu Vultoriu, *a*) un post cu salariu de 350 fl. şi lemne de foc, *b*) un post de învěţător adjunct cu salariu de 200 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, îşi vor aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre, pănă la terminul arětat subsemnatului oficiu protopresbiteral, ér concurenţii la posturile de sub Nr. 1, 2, 3, 5, 7, şi 9, sě vor presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre la biserică, spre a-şi arěta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului, cu consensul comitetelor parochiale respective.

Abrud, 31 Iuliu 1896.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 408/896 Prot. [111] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învěţători din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cenade, un post de învěţătoriu cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesare pentru foc.
2. Dobârca, un post de învěţătoriu cu salariu anual de 300 fl. şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a se presenta în vre-o Dumінecă sau sěrbătóre la biserică pentru a-'şi arăta desteritatea în cântări.

Cererile de concurs instruite conform legii în vigóre, au sě fie înaintate subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul fixat.

Mercurea, la 4 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 281/896 [110] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea porturilor învěţătoresci mai jos însemnate dela scólele din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Apaţa, salariu 150 fl. dela popor şi din fond 150 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu din fondul scolar eparchial şi cuartir liber în edificiul scólei.
2. Boroşneul mic, 300 fl. din fond şi repartiţiune cuartir liber.
3. Chezdi Mărtănuş, 253 fl. 50 cr. dela popor 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu cuartir liber 2° lemne de foc sau 10 fl. în bani şi folosirea 3 părţi din grădina de lângă biserica în valóre de 10 fl.
4. Dobêrlău, 300 fl. în bani şi naturalii şi cuartir liber.
5. Doboli inferiori, 200 fl. din fond şi repartiţiune 100 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu venitele cantorale stolare şi cuartir liber cu supraedificate economice, dela concurent sě cere vorbirea limbei magiare carea este limba de propunere.
6. Heghig, 250 fl. din fondul şi repartiţiune 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu şi cuartir liber.
7. Intorsura Buzeu, post de al doilea învěţător cu salariu de 300 fl. din fond şi repartiţiune, cuartir liber.
8. Lisneu, 150 fl. dela popor şi eventual ajutoriu dela Ven. Consistoriu de 150 fl. cuartir liber, limba magiară ca limbă de propunere.
9. Marcoş, 300 fl. din fond şi repartiţiune cuartir liber.
10. Vama Buzeu, 200 fl. dela popor şi 100 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu cuartir liber şi lemnele necesari pentru încălḑit.
11. Zagon, 300 fl. din fond şi repartiţiune cuartir liber în edificiul scólei şi lemne trebuinciósе.

Fiind tóte posturile împreunate cu cantoratul dela reflectanţii se cere desteritate în cântări şi tipicul bisericesc.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a se aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu, (Bereczk) 28 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopop.

Ad. Nr. pp. 448—896 [112] 1—3

CONCURS

In urma ven. ordin consistorial din 19 Maiu 1892 de sub Nr. 3455 Bis. prin acésta sě escrie concurs nou, pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Măguri, din protopresbiteratul Cluşului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi asterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul ppresb. în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 24 Iuliu 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 445—896 [104] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învěţători la scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Cluşului, sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“. Apahida, Bedeciu, Butene, Călata-mare, Călian, Cojocna, Geaca, Muntele-rece, Rogojel şi Someşfalěu, tóte cu salariu anual de câte 300 fl. cuartir şi grădină de legumi şi lemne de foc.

Petenţii au a-şi înainta suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul susindicat, şi a sě presenta în vre-o Dumінecă sau sěrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arěta desteritatea în cântări.

Acei candidaţi, cari vor fi aleşi la aceste posturi, sunt îndatoraţi ca în Dumineci şi sěrbători sě cânte cu elevii la sânta liturghie.

Cei cari vor fi abţi a înfiinţa cu adulţii cor bisericesc, vor primi o remuneraţiune separată pe lângă salariu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cluşiu, 24 Iuliu 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 420/1896 of. prot. [105] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învěţătoresci dela scólele elementare poporale gr. orient. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

1. Măgheruş, în clasa a II-a, cu salariu de 300 fl. din cari 100 fl. din casa alodială, 50 fl. din lada bisericei, 65 fl. din arunc şi didactru, şi 10 fl. din fondul scólei şi cuartir în edificiul scólei.
2. Hěrman, în clasa a III a, cu salariu în numěrar 360 fl. cu prospect de 400 fl. solvibili în rate trilunare anticipative din cassa bisericei, ca învěţătoriu şi cantor, relut de cuartir 25 fl. grădină aproximativ de $^1/_4$ jug. venitele cantorale cele usitate, pentru cântările corale de Dumineca şi sěrbătórea, şi a treia sěptěmână în rêndul sěu. Alesul învěţătoriu va avea a instrua şi tóte trei cursurile din scóla de repetiţiune, fără altă remuneraţiune.
3. Zizin, cu salariu de 300 fl. şi anume prin repartiţie dela popor 100 fl., venitele cantorale 22 fl. şi dela biserică 178 fl. şi cuartir în edificiul scólei. Cantoratul duréză în tot anul scolar pănă la finea lui Septembre.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sě-'şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legei la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Braşov, în 26 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Braşovului în conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 271/1896 [106] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Blăşeni Criş şi Grosuri. un post de învěţător cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.
2. Căinel, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitul cantoral.
3. Iunncul de jos cu filia Iuncul de sus, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
4. Pescera, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani şi 120 fl. în preţul victualelor.
5. Şesuri, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
6. Vaca, un post de învéţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi 1 stângin de lemne de foc.
7. Zdrapţi-Mihăleni, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi 1 stângin lemne de foc.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sě se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 25 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Doue fetiţe de scólă
sě primesc cu
cost şi cuartir
într'o casă bună unde eventual pot fi instruate şi în **lucrul de mână** şi **bucătărie.** A se întreba la **administraţiunea „Telegrafului Român“.**
[113] 1—3

Turnătoria de clopote [illegible] metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică
se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, prověḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând
clopote patentate găurite
de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.
[11] 26—48
Preţ-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90. Sibiiu, Marți, 13/25 August 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Fiindcă organele nóstre bisericesci atât cele din centru cât și cele din afară vor avé mult de lucru cu cestiunea de care tocmai ne ocupăm, credem că facem bun serviciu cetitorilor nostri, dacă la locul acesta vom arăta pe scurt istoricul taxelor sidoxiale.

Guvernul regesc din Ardél, prin decretul dto 3 Septembre 1783 Nr. 1516 a asignat pe séma episcopului român ortodox din Ardél cu reședința în Sibiiu deodată cu denumirea lui o dotațiune anuală de 4000 fl.

Dotațiunea o anticipa statul din visteria sa, și pentru acoperirea acelei sume a pus pe credincioșii români gr. orientali o taxă de 3 cr. sub numirea: taxe sidoxiale.

Taxele le încassau organele bisericesci și le administrau statul.

Stadiul acesta a durat 26 de ani. În acest interval guvernul de atunci se vede că a făcut experiențe și a luat alte mĕsuri. Anume cu considerare la referințele bisericesci pe atunci neregulate, și dóră și cu considerare la lunga vacanță în vĕduvia episcopiei, destul că prin decretul dto 25 Maiu 1809 Nr. 1301 guvernul a dispus, ca taxele sidoxiale sĕ le încasseze organele statului. S'a luat deci afacerea din mânile bisericei și 'și-a impus statul sarcina în interesul bisericei precum se va vedé mai târḑiu.

Cu 20 de ani mai târḑiu, și anume la anul 1829 taxele s'au urcat ceva, încât ele s'au pus cu 3 cr. monetă convențională. Și astfeliu statul anticipa salariul episcopului cu 4000 fl. la an, încassa taxele sidoxiale, și purta consciențios socotéla, precum tot mai târḑiu vom vedé.

Prin decretul dto 20 Maiu 1860 Nr. 8101 dotațiunea episcopului nostru s'a urcat la suma de 8000 fl. anuali, taxele sidoxiale însĕ au rĕmas tot cele vechi.

Ajungem acuma la era constituțională.

Ministrul de culte și instrucțiune publică dto 24 Octobre 1868 Nr. 16.961 notifică metropolitului de atunci, în Domnul fericitul Andreiu Baron de Șaguna, că Maiestatea Sa cu datul 1 Octobre 1868 s'a indurat a dispune, ca fondurile archidiecesane, cari erau în administrațiunea statului, sĕ se dea în administrațiunea autonomă a bisericei.

In urma acestei notificări rĕposatul metropolit nu a voit sĕ lucre el numai de capul seu în o afacere atât de importantă, ci a convocat o conferență archidiecesană, din bărbații, cari i-a avut la îndemână, și cu cari după cum se vede, se consulta în afacerile bisericesci.

Conferența s'a ținut la 27 Octobre, și pentru importanța ei vom arĕta și cine a luat parte la aceea conferență.

Metropolitul Șaguna a presidat, secretariu presidial a fost fericitul în Domnul Ioan Popescu, protopresbiter și profesor seminarial. Presenți: protosincelul Nicolau Popea, protopresbiterii: Ioan Panoviciu, Petru Bădilă, Ioan Hannia, preotul Zacharia Boiu, profesor seminarial: consilieriul Servian Popoviciu, senatorul Petru Roșca, advocatul Ioan Oniț: căpitanii în pensiune: Constantin Stejariu și Stanislau, proprietarul Ioan Brote din Rĕșinariu, apoi din Sibiiu comercianții, Bechnitz, Gregoriu Mateiu, D. Popovici, Haggi, advocatul Dr. Ioan Nemeș și Dr. Demetriu Răcuciu, și profesorul seminarial Nicolau Cristea.

Conferența a luat conclusul, ca fondurile, cari erau în administrațiunea statului, anume fondul sidoxial fondul seminarial, fondul de 30,000 și fondul Moga, sĕ se ia din administrațiunea statului, și sĕ se dea în cea a bisericei Predarea sĕ se facă aici în Sibiiu unei comisiuni bisericesci. Statul asemene sĕ esmită o comisiune pentru predare.

În înțelesul acestor enunciațiuni dto. 13 Novembre, 1865 Nr. 1109 s'a trimis o representațiuue la guvern, în care s'a mulțămit Maiestății Sale monarchului pentru grația prea înaltă, s'a mulțămit ministrului de culte, fericitului Br. Eötvös pentru esoperarea grației preaînalte, apoi s'a notificat comisiunea din partea bisericei, care cu metropolitul în frunte au stat din eforii: Ioan Hannia, Petru Roșca și Ioan Brote, apoi din fiscalul consistorial Dr. Ioan Borcia.

* * *

Reforma averilor mănăstiresci în Sêrbia. Estragem dintr'un entrefilet publicat sub acest titlu în „Budapesti Hirlap“ Nr. 229 a. c. următórele:

Numĕrul mănăstirilor în Sêrbia relative e destul de considerabil (31) și tóte dispun de însemnate averi. Sub domnia musulmanilor mănăstirile formau scutul celor prigoniți, ajutoriul celor lipsiți, apĕrătoriul și propagatoriul religiunii creștine. După scuturarea jugului turcesc alte instituțiuni culturale au luat asupra-și rolul binefăcĕtor al mănăstirilor, așa încât existența acéstora a devenit din ce în ce tot mai dispensabilă. Numai așa ne putem explica, cum înainte de asta cu 16 ani s'a făcut propunerea în parlamentul sêrbesc, ca mănăstirile sĕ se prefacă în biserici publice, ér din averile lor sĕ se facă economii de model.

Proiectul asesta motivat cu aserțiunea, că mănăstirile nu mai corespund cerințelor timpului, într'adevĕr a și fost privit în scupcină ca o necesitate indispensabilă a timpului și nu a fost combătut din nici o parte, singur numai călugării în frunte cu metropolitul actual au luat posiție contra lui. Protestul lor a fost spriginit și de guvernul din Rusia. Dacă însĕ nici până în ḑiua de astăḑi proiectul nu s'a dus în îndeplinire, causa nu o vom afla în protestul călugărilor spriginiți de guvernul rusesc, ci în lipsa banilor și a ómenilor de specialitate, cari sĕ realiseze proiectul. Dar în cele din urmă s'au convins și călugării, că nu mult vor mai putea resista curentului, ce tot mai intensiv pretinde întruparea nóuei reforme și tocmai pentru aceea în adunarea lor ultimă ținută sub presidiul metropolitului Michail au decis, ca mănăstirile sĕ se prefacă în biserici lumesci. ér pe moșiile lor sĕ se ínstituéscă economii de model, cu observarea însĕ, ca acele economii sĕ fie conduse de călugări, cari vor avea chemarea ca și mai departe tot din sinul lor sĕ créscă tineri anumit pentru conducerea acestor economii.

Conclusul acesta a aflat resunet și la popor și se crede a duce la împăcare. Singur numai partida liberală pretinde a scóte averile mănăstiresci în totul de sub administrarea călugărilor, a-le împărți în parcele mai mici și astfel a le exarenda particularilor pe lângă anumite condițiuni. Liberalii voiau, ca în felul acesta averile mănăstiresci se ajungă sub administrarea coloniilor strĕine despre cari se crede a sci mai bine cultiva pământul. Cei mai mulți însĕ sunt în contra tendinței de a da averea mănăstirilor pradă strĕinilor.

Ultim rĕspuns lui „Erdélyi Hiradó“. Ar fi sĕ nu mai perdem vorba cu acesti ómeni încăpĕținați. O facem însĕ ca sĕ le comunicăm părerea pe scurt ce ne-am făcut'o despre dniile lor în decursul polemiei nóstre. Ați scris despre „cestiunea orientală“ lucruri horibile, făcênd o politică monstruósă. Ne-am demis a vĕ arĕta clar aberațiiunile d-vóstre în bună credință, că ne adresăm la ómeni cu mintea sănĕtósă. În schimb d-vóstră ne-ați tractat cu injurii și evasiuni a mocirlei d-vóstre intelectuale. Incapabili de a discuta cu noi în mod demn, ați devenit astuți, indecenți și nespălați. Nu vĕ cunósceți chiemarea! Punctul nostru de vedere este lămurit.

Regretăm a fi stat de vorbă cu ómeni de calibrul d-vóstre.

* * *

Nr. 4186.

Cerculariu

către onorații protopresbiteri și către onorații preoți din diecesa Aradului.

Una dintre cele mai mari datorințe ale nóstre, a preoților de sus până jos, pentru care avem mare și grea rĕspundere înaintea lui Dumneḑeu și a posterității, fiind și bunacrescere a tinerimei, și luminarea poporului

FOIȚA.

La pusóre.

Este prima lui vênătóre a munte! Un tinĕr vênător, cu nervi ce se pun în mișcare la ori-ce zuruit al frunḑelor, cu o inimă bună, încât mai bucuros ar fi prins prada cu mânile, decât sĕ supere cu glonțul. Dar aḑi s'a hotărît. Aḑi își va călca pe inimă; aḑi trebue se puște.

Pampu, țintașul satului l'a pus la cea mai favorabilă „pusóre“. După un stejar străvechiu, din umbra căruia putea privi peste o padină întinsă și puțin de a cósta, peste un loc frumos, unde poposesc adese-ori căpriórele, când trec pe aci de se cobóră la rîul din vale.

S'a așeḑat pe un ciot de brad acoperit de mușchiu și pușca cu cocoșii întinși o ține pe genunchi. Ochii trebue se-i aibă în patru, astfel i-a lăsat în grije Pampu. — —

E către asfințitul sórelui, când locuitórele codrului încep a se treḑi din somnul de améḑi. Un vênt ușor și subțirel trece prin crengi împrășchiind parfumuri culese de pe bujorii de munte. Érba cea mare de pe padină sĕ îndóie în vênt în unde mătăsii și se îngâna cu pâlcurile de viorele. Din crengile stufóse de stejar și braḑi se desprind șópte și versuri, ear cucuruzii braḑilor zuruie atât de misterios...

Inima tinĕrului vênător se umple de fioruri dulci și neînțelese; de prima-dată este îmbrățișat de atâtea farmece. Privirile lui se resfiră peste darurile îmbelșugate ale naturei. Sgomotul vêntului și vêjăitul cataractului din depărtare îi suna în urechi ca o suprafiréscă simfonie, o musică sĕlbatică și totuși divină. Pe aripile fantasiel scrutéză rostul acestor taine. — —

Stă îngândurat. Arma și-a așeḑat-o în érbă, ér pe genunchi ține acum o hârtie, pe care cu creon își descrie impresiile atât de vii. Multe simte o inimă de om în liniscea munților....

Frunḑele șoptesc în vênt mii de taine. Prin tufele de afiniș țireiesc greeri. Roiuri de țințari saltă scâncind în aer. Din spre brădet s'aud ritmici bătăi de sgaițe scobitóre. Câte o găinușe trece cotcorozind prin feregă. — —

Și tinĕrul vênător scrie, face câte o pausă de se uita în giur și éråș scrie. Dela impresii trece la improvisațiuni poetice, la eternisarea primei vênătóre:

Colo peste „Pisc“, în munte
Unde vêjeie Cibinul,
Mers-am opt cu Pampu 'n frunte
Și cu Simon, cu — „botrinul“...

Dar — oprește-te poete!.. Colo la marginea de jos a padinei se despică ramurile de bradui și — se ivesce un cap, — un trup — de animal. Este o căpriórá sprintenă și frumósă și căpriórа îl zărește în grabă, se oprește, și cu ochii mari și blânḑi și plini de melancolie și iubire privesce țintă la el.

Ce drăgălașă-i Dómne!

Unde a mai vĕḑut el acești ochi, acéstă căpriórá,... unde?

Ah!

.... A fost odată, o copilă, frumósă ca o zinișóră, cu ochii negri de mure, cu pĕr de abanos. Și copila avea o mamă mașteră și rea, mai rea ca tóte mașterile. Și mamă-sa acésta a dus-o într'o pădure, afund afund și a lăsat-o acolo părăsită. Copila a rătăcit o ḑi și o nópte prin pădure și hainele îi s'au sdrențuit tóte fâșii prin tufele de spini și rugi. Ii s'au făcut fóme și sete. Și au sosit la un isvor limpede, mai istovită. S'a plecat și a beut sĕ-și stêmpere setea. Dar isvorul era vrăjit și copila s'a prefăcut într'o căpriórá frumósă cu ochi blânḑi și plânși și plini de duioșie...

.... Și au trecut vre-o câți-va ani și s'au făcut prin pădure o vênătóre mare împĕrătéscă. Fiul de împĕrat, voinic și frumos ca un lucéfĕr s'a pus la pândă. In cale i-a eșit o căpriórá blândă și cu ochii triști. Și fiul de împĕrat a țintit, ... dar în clipa aceea vraja a dispărut și căpriórа s'a prefăcut în zina cea cu ochi de mură și cu pĕrul lung de abanos. . . . .

. . . .

Cât séměnă acéstă căpriórá cu cea din poveste!

Inima tinĕrului vênător se sbate puternic sub impresiile realității și a amintirilor din poveste. Și — se decide. Se plécă lin, — ridică arma și — trage....

Norii de fum se împrășchie. La locul ei stă încă „smirnă“ căpriórа. Mai privesce încă odată cu ochii plini de tristeță la vênător, apoi dispare în salturi mari în desiștea pădurii...

*

Sórele a apus. Amurgul a cuprins în haină plumburie văi și munte. Pe cărarea cunoscută cobórá opt vênători. 'Și-au spus cu toții cele pățite, sunt veseli acum și cântă.

„Sunt vênător, de căprióre
Glăsuitóre, fermecătóre,
Tralala,
Fetițe dalbe voiu săruta“.

„Da, da, la de-al de-acestea te vei fi pricepênd și d ta“, observă zimbind bĕtrânul Simon celui mai tinĕr vĕnător:

Fidelio.

nostru: venim şi la ocasiunea începerii prelegerilor scolare de estimp, a vě trage atenţiunea tuturor şi la împlinirea acestei mari datorinţe, tot mai cu mult zel şi interesare.

Pentru a vě convinge, că este de lipsă a desvolta tot mai mult zel şi interesare la împlinirea acestei mari datorinţe, aflăm de bine a premite, că deşi în timpul din urmă s'au făcut multe progrese frumóse pe terenul învěţământului nostru confesional, sporindu-se, în mod îmbucurătoriu numěrul scólelor şi al învěţătorilor: totuşi, — dacă nu voim a ne amăgi noi pe noi, — datori suntem a recunósce, că stăm încă tare departe de a concura cu celelalte popóre conlocuitóre.

Acésta o simţim noi însine, dar apoi ni o mai arată, în faţa lumii, cu date oficiale, şi raportul ministerial, ce se face în tot anul către dieta ţerii, în care raport la tinerimea nici unui dintre popórele conlocuitóre, nu se arată aşa cercetare slabă a scólei, ca şi la tinerimea poporului nostru.

Este fórte îngrijitoriu şi dureros acésta pentru noi toţi, când vedem că numai acele naţiuni şi popóre, se bucură de bunăstare, vadă şi înaintare, şi sunt îndreptăţite la un viitoriu mai bun şi mai frumos, cari îmbrăţişézá învěţătura şi cultura; ér naţiunile şi popórele cele fără învěţătură şi cultură, sunt condamnate la o stare tristă şi durerósă.

Este deci prea natural sě fim atât de îngrijaţi de sórtea şi viitoriul poporului nostru, de care e strêns legată şi sórtea şi viitoriul nostru; când înşine trebue se recunóscem, că poporul nostru este încă departe de a ţinea concurinţa cu celelalte popóre conlocuitóre; ér dacă voim a ne uşura de asemenea durerósă îngrijire, şi a face loc bucuriei în sufletul nostru; atunci nu rěmâne decât sě ne punem tóte silinţele nóstre întru bunăcrescerea tinerimei, speranţa viitoriului nostru, şi întru luminarea şi cultivarea poporului adult.

Făcênd aşa ni vom împlini una dintre cele mai mari datorinţe nu numai ca preoţi dar şi ca români şi inteligenţi, vom pregăti şi naţiunei nóstre o sórte mai bună, şi un viitoriu mai frumos, şi vom avea fericirea a vedea şi pe poporul nostru ocupând loc tot mai onorific, în societatea celorlalte popóre conlocuitóre.

Şi cine altul sě facă şi ar putea face de nu părinţii lui cei sufletesci, preoţii lui, cari au nu numai chiemarea, dar si datorinţă de a face acésta, şi cari pentru împlinirea acestei datorinţe folosesc şi beneficiile parochiali.

Trebue cu bucurie, se recunóscem, că avem mulţi preoţi, cari împlinesc conscienţios acésta datorie; dar de alta parte nu putem tăinui nici durerea de a mărturisi, că chiar şi în aceste timpnri de grea cercare, tot mai sunt încă mulţi preoţi, şi încă dintre cei cu mai cu multă cualificaţiune, cari numai din gură, prin vorbe mari şi late, se intereséză de sórtea si viitoriul poporului; nu însě şi prin fapte, cari ar promova bunăcrescerea tinerimei, cultura şi luminarea poporului; ér când li-se imputǎ acea negliginţă, cércă a se scusa, cu unele şi altele, şi mai ales cu criticile împrejurări.

Sě nu uite însě acei preoţi, că şi la alte parochii, precum şi la alte popóre conlocuitóre, sunt atari împrejurări critice, dar avênd acelea conducětori buni, tot progreséză în mod îmbucurătoriu; dar mai ales sě nu uite nici unul dintre preoţi, că de se va ridica poporul concredut conducerii lui, al lui va fi meritul; ér de va regresa şi decădea, tot asupra lui va cădea osênda lui Dumnedeu şi a posterităţii.

In convingere, că mai ales în situaţiunea gravă de astădi, toţi preoţii nostri vor înţelege acésta, şi ca unul fie-care va fi observând cum pelângă îndiferentismul religios, se mai lăţesc feliurite învěţături stricăciόse între ómeni; în convingere că fie-care va înţelege, că asemenea rele sunt spre ruinarea poporului şi a bisericei; şi în fine, în convingere, că atari rele, numai prin bunăcrescerea tinerimei şi prin luminarea şi cultivarea celor adulţi în direcţiune religiósă, se pot delătura: venim a provoca pe toţi preoţii nostri, sě pună cel mai mare pond, pe bunăcrescerea tinerimei şi pe luminarea şi cultivarea poporului nostru, şi aşa chiar acum la începerea prelegerilor scolare, se facă tot posibilul, ca învěţământul poporal sě se încépă în tótă regula, ca sě ia sbor tot mai mare şi mai îmbucurătoriu.

Pentru a înlesni modul procederii, aflăm de bine a repeţi şi astădată, cele recomandate prin pastorala nóstră din 16 August 1881. Nr. 1826, încă cu unele adause şi anume:

1. Conform dispoşiţiunilor din „normele pentru administraţiunea învěţământului“ sě se facă de timpuriu conscrierea tuturor pruncilor de scótă dela 6—12 ani, îndatoraţi a cerceta scóla de tóte dilele, şi a celor dela 12—15 ani îndatoraţi a cerceta scóla de repetiţiune; ér părinţii sau tutorii acelor prunci sě fie părintesce sfătuiţi şi admoniaţi dela diua începerei prelegerilor încolo a-şi trimite pruncii lor regulat la scólă.

2. Pe diua de 1 Septembe a. c. nou, tóte edificiile de scólă sě fie bine grijite, şi provědute cu tóte cele trebuinciόse, precum: scaune, mese, table, mape, globuri şi altele, ca pe atunci sě se pótă începe prelegerile fără împedecare.

3. Preoţii primesc însărcinare: că în Dumineca, ori sěrbătórea, ce premerge începerii prelegerilor după finirea serviciului divin în biserică, sě cuvinteze poporului despre folosul învěţământului, în sensul celor espuse mai sus. După cuvêntare îmbrăcaţi în ornat bisericesc sě mérgă la scólă împreună cu poporul, unde vor face sânţirea apei şi a scólei.

4. Preoţii primesc însărcinare: ca în sěptěmêna primă a începerei prelegerilor sě cerceteze în tótă diua scóla câte odată, pentru a se încredinţa: dacă învěţătorii ţin regulat órele de prelegere, şi dacă pruncii îndatoraţi au început a cerceta prelegerile. Dacă vor observa că careva dintre prunci încă n'ar fi început a cerceta prelegerile, atunci preoţii, ori vor chema la sine pe părinţii acelora, ori vor merge pe la casele lor, ceea ce póte face preotul în interesul învěţământului — apoi vor întreba pe acei părinţi de causele, din cari fii lor n'au cercetat prelegerile, şi observând, că acele cause n'ar fi motivate — şi că acei părinţi din nepăsare şi renitenţă reţin pe fii lor dela scólă, sě-i sfătuéscă părintesce a şi trimite pe fii lor la scólă arětându-i folósele scólei şi urmările cele triste ale ne'nvěţăturei, ér dacă nici după acésta sfătuire n'ar urma a trimite pe fii lor la scólă, atunci sě-i citeze înaintea comisiunei scolare, şi sě-i sfătuéscă de nou, pe lângă acea admoniţiune, că dacă nu vor asculta, vor fi arětaţi diregătoriei politice spre ai constringe prin pedepse la împlinirea acelei datorinţe a lor.

5. Preoţii vor repeţi a cerceta scóla şi în a dóua sěptěmênă după începerea prelegerilor, şi dacă vor observa, că careva părinţi nici după cele dóuě admoniţiuni din punctul precedinte nu ar trimite pe fii lor la scólă; atunci cerênd dela învěţătoriu consemnarea acelora, compunêndă după §. 15. din „norme“, în conţelegere cu comisiunea scolară, o va transpune antistiei comunale, şi va stărui pentru constrigerea acelor părinţi prin pedepse, la trimiterea fiilor lor la scólă.

6. Tot asemenea vor purcede preoţii în conţelegere cu comisiunile scolare — şi în a treia şi a patra sěptămênă, şi mai departe, până când vor face, ca toţi pruncii apţi de scólă, sě cerceteze prelegerile regulat. Tóte cele până aici au sě se înţelégă şi pentru pruncii dela 12—15 ani, adecă, pentru scóla de repetiţiune.

7. Unde numěrul pruncilor de scólă ar fi mult mai mare de 80, maximul prescris pentru o scólă, acolo preotul cu comitetul parochial şi alţi fruntaşi ai poporului, sě stărue din tóte puterile, ca sě se mai înfiinţeze o scólă, capacitând poporul despre nepreţuitele folóse ale învěturii, convingêndu-l că scóla e calea pe care putem ajunge şi noi mai sigur la bine şi fericire.

8. Preoţii vor stărui cu deadinsul, că chiar şi scólele cu un învěţătoriu, se aibă 6 clase sau despărţeminte, şi sě se propună tóte obiectele, precum prescrie planul de învăţěmênt, nu numai ca sě corespundă scopului; dar şi pentru-că sutele de prunci, cari doresc a merge şi la scóle superióre din oraşe, sě nu fie siliţi a întra érăşi în scóla elementară din oraş; ci de a dreptul în scólele medii, gimnasii sau reale, prin ce s'ar cruţa părinţilor spese de deci de mii de floreni, precum şi grija co o au părinţii, când îşi înstreină pruncii în cea mai fragedă etate.

9. Preoţii vor îngriji şi de ameliorarea dotaţiunei învětătorilor, cum şi de regulata plătire acelei dotaţiuni, pentru-că aşa şi învěţătorii sě se pótă dedica cu tot deadinsul frumósei lor chemări, cum şi, ca şi dênşii sě-şi pótă cresce familiile cum cere spiritul timpului de adi, érăşi în interesul nostru comun.

10. După-ce astfel sě va fi regulat cercetarea scólei, urmédă a se face îngrijire pentru cărţile de scólă, fără care nu se póte progresa învěţământul. Părinţii pruncilor cu dare de mână sě se îndemne a procura însii acelea, cumpěrându-le ei de a dreptul, ori predând preţul lor preotului sau învěţătoriului, ca sě le procure dênşii; ér pentru pruncii cei sěraci şi fără de mijlóce sě recomândă procurarea acelor cărţi prin comitetul parochial, din fondul scolariu ori din casa bisericei.

In fine mai amintind încă odată, că acésta este chemarea şi datorinţa nóstră cardinală, şi că este timpul suprem, sě ne cugetăm cu toţii mai mult şi mai serios ca până acum, la împlinirea acestei datorinţe, dela care depinde viitoriul credincioşilor nostri, viitoriul bisericei, şi chiar viitoriul clerului nostru, şi asigurând prea onorata nóstră preoţime şi învěţătorime, că noi vom fi cu mare atenţiune şi asupra acelora cari sciu apreţui vócea timpului, arětată lor şi prin şirele acestea, cum şi asupra acelora, ce n'ar considera acestea, şi nu vom întrelăsa a remunera după putinţă serviciile preoţilor şi învéţătorilor, cari sě vor distinge întru promovarea învěţământului, cu binecuvêntare archierésca am rěmas

Arad, 1 August 1896.

Al vostru tuturor
de bine voitoriu:
Ioan Meţian, m. p.
Episcopul Aradului.

Noutăţi.

Avis. Se atrage atenţiunea P. O. public asupra publicaţiunei de pe pagina a patra referitóre la liferarea de victuale pentru elevii dela seminariul teologic-pedagogic gr.-or. rom. „Andreian“ din loc în anul scolariu viitoriu 1896/7.

* * *

Guvernul din Germania se va retrage. Deja de vre-o câteva sěptămêni se vorbesce despre o crisă în cabinetul german, ér conform scirilor mai nóuě cancelarul Hohenlohe şi-a dat revocabil demisiunea. Causa repăşirei lui Hohenlohe se dice că este lipsa de sănětate, şi disensiuni politice. Impěratul şi-a reservat voia de a delibera în cestiune numai după întrevederea sa cu ţarul.

* * *

Hymen. Dl August A. Nicóră şi d na Lucreţia Costa věd. Olariu, anunţă căsătoria lor, celebrată la 9 August st. v. în Deva.

* * *

Primirile la gimnasiul de stat din loc se încep în 28 August şi ţin până inclusive 3 Septembre a. c. st. n., totdéuna dela 8 până la 12 óre a. m. Studenţii întârdiaţi numai pe basa unei cereri motivate pot fi primiţi. In dilele ultime ale lunei lui August trebue sě se facă însinuările şi pentru depunerea examenelor de primire, de corigere şi supletorie, cari se ţin în 31 August diminéţă la 8 óre. Pentru depunerea examenelor de maturitate de corigere şi supletorie s'a fixat diua de 7 Septembre a. c. la 8 óre diminéţa.

* * *

Condamnat la mórte. Tribunalul militar din Oradea mare a condamnat la mórte pe un soldat de rênd din regimentul pedestru 101. Nefericitul 'şi-a fost omorît drăguţa, din causă, că ea nu voia sě 'l aştepte până va scăpa din cătănie. În contra sentinţei tribunalului infanteristul a apelat la Maiestatea Sa.

Ard'o focul dragoste.

* * *

Ciocnire de trenuri. În gara dela Gherla trenul mixt ce venia dela Cluş spre Deeş s'a ciocnit cu un tren de povară. Dóuě vagóne s'au sfărîmat cu totul. După ciocnire pasagerii spěriaţi au sărit pe unde numai au apucat din cupee, fără ca sě se întêmple însě vre-o nenorocire. Trenul mixt 'şi-a continuat calea cu o întârdiere de dóuě óre mai departe.

* * *

Dragoste ursésca. Intr'o crâjmă din comuna Munar din comitatul Timişului s'a oprit preste nópte o caravară de ursari. Ursului i-s'a dat cuartir într'un coteţ în care încă în diua premergětóre se adăpostea un porc bine îngrăşat. După medul nopţii nisce vaste desperate au tredit pe toţi óspeţi din somn. Toţi au alergat imediat în curte, unde au găsit uşa coteţului desfăcută ér pe urs îmbrăţişând cu multă dragoste pe un om a cărui óse pârăiau de mama focului de atâta prietinie. După-ce cavalerul nopţii a fost scăpat din ghiarele ursului, a mărturisit, că a voit sě fure porcul crâjmarului şi, că nebănuind nimic, că coteţul şi-a schimbat aşa de curênd chiriaşul, a aruncat un laţ în grumadii ursului şi a voit sě-l ducă, dar acela numai decât s'a aruncat asupra lui şi i-a rupt dóue cóste. Mărturisirea a produs mult ris, ér crâjmariul s'a mulţămit cu satisfacţia poetică şi n'a arětat pe tălhariul păcălit la poliţie.

* * *

O rectificare. Dl notar Nicolae Fleschin din Porceşti ne trimite cu privire la o scire luată în unul din numerii trecuţi ai foii nóstre o lungă rectificare, prin care constată, că petrecerea amintită n'a succes în deosebi din causa neparticipării şi necontribuirii multor fruntaşi din sat şi giur. Suma întratelor la petrecere a fost de 29 fl. 95 cr., ér a eşitelor 31 fl. 46 cr. Lucrându-se deci cu deficit, se înţelege de sine, că scopul filantropic nu s'a putut ajunge. La celelalte caracterisări tendenţióse a petrecerei nu rěspunde, neaflându-le demne de atenţiunea ómenilor serioşi.

* * *

Vitézul scrutător Nausen este astădi o persónă mult apreciată în foile Europei. Curagiul şi succesele lui la polul nordic sunt pretutindeni preamărite. Mult este tălmăcită următórea cestie familiară a lui. Inainte de a pleca în voiagiul cutezat el s'a divorţat de către soţia sa din motiv, că dacă va peri cumva în turneul sěu, sě nu i-sě facă ei greutăţi, la o eventuală a dóua căsătorie. A obligat-o totodată ca sě-l aştepte 5 ani de dile. Reîntors însě deja după 3 ani a aflat-o sănětósă şi fidelă, şi şi-a fidanţat-o din nou! Veritabil!

Icóna scólei române.

(Urmare.)

III.

Observări explicative

la executarea planului: „Icóna şcólei române la finea secolului al XIX-lea“.

1. Îmi iau voie a ruga cu insistenţă pe fraţii învěţători, ca în interesul înaltului scop, ce urmărim, atât datele din viéţa lor, cât şi cele referitóre la şcólă, sě fie cât sě póte de exacte, ca sě conglăsuiască cu adevěrul şi astfel sě pótă resista ori-cărei critici, ce ar puté urma după publicare. Mărturisiţi fie-care adevěrul şi nu vě temeţi de nimic Lauda nemeritată şi neadevěrul detrag mult din valórea personală a celui, ce le comite, şi în casul de faţă nu servesc nici decum marilor interese ale lucrării, ce ne preocupă.

2. Biografiile archiereilor, ale profesorilor preparandiali, ale preşedinţilor reuniunilor învěţătoresci şi ale protopresbiterilor din ambele metropolii le vor face învěţătorii nostri cei mai desteri sau alţi bărbaţi de scólă, cari au mai multe şi mai exacte date din viéţa respectivilor. Cei ce voiesc a se angaja cu facerea biografiei vre-unui archiereu, sau profesori preparandiali, ori preşedinţi ai reuniunilor învěţătoresci sau a vre-unui protopresbiter sě binevoiască a me anunţa de timpuriu, ca comitetul de redacţie, ce se va instituí pentru scopul lecrării, sě se scie orienta.

3. Pentru buna reuşită a lucrării de faţă nu e nevoie, ca fie-care învěţătoriu sě fie indus în Album, ci numai representanţii din fie-care loc, însě nici unul nu e respins dintre cei ce voiesc. Un exemplu ne luminéză mai bine. În Săcele (şepte sate), de pildă, sunt vre-o 19 învěţătorí. În interesul scopului, ce urmărim, sunt mulţămit dacă vin numai 7, ca sě am dela fie-care scólă câte unul, de a cărui biografie sě leg şi monografia scólei, cu tóte acestea toţi 19 sunt primiţi, dacă toţi voiesc a figura în Album.

4. Cine voiesce, póte sĕ lase ca datele, ce le va da din monografia scólei respective, sĕ i se confirme şi prin subscrierea preotului, ca director scolar local, cu al cărui binevoitor concurs le va şi compune. Tot asemenea sĕ urmézá şi unde sunt mai mulţi învĕţători la o scólă. Monografia scólei o fac împreună şi în Album sĕ publică numai după datele biografice ale celui dirigent sau ale celui mai în vêrstă, ér ceilalţi vin publicaţi în Album numai cu portretul şi biografia lor.

5. Dacă un învĕţătoriu a funcţionat şi la altă scólă, acesta sĕ pune în conţelegere cu cel ce funcţionéză acum, căruia îi va da datele ce le are din trecutul scólei amintite.

6. La datele din trecutul scólei sĕ se pună totdéuna şi reuniunea învĕţătoréscă din care respectivul învĕţătoriu face parte, comitatul, protopopiatul şi archidiecesa sau diecesa şi sĕ se arate câte scóle sunt în comună şi cu câţi învĕţători, după naţionalitate şi confesiune, precum şi numĕrul locuitorilor în toţal şi în special.

7. Învĕţătórele de lucrul de mână încă vor lua parte în Album, arĕtând între altele cam câte eleve instrua în lucrul manual, din care clase, pe ce timp şi cu ce fel de lucruri manuale le ocupa şi ce expunea la examene.

8. În expunerea datelor fie-care învĕţător e rugat a înşira lucrurile aşa, după cum s'au succedat în decursul timpului fără a face anacronisme şi lacune.

9. Datele familiare din viéţa învĕţătoriului încă îşi au valórea lor în ceea-ce privesce educaţiunea şi asigurarea copiilor sĕi

10. Titula dată de mine Albumului din cestiune este numai provisorică, căci cea adevĕrată se va da numai când se va începe publicarea, orientându-ne după categoriile şi după numĕrul celor ce vor lua parte în acel album.

11. Fie-care membru, care participă la lucrarea acésta, e dator a abona cel puţin un exemplar, sau pentru sine, sau pentru şcólă; altmintreli nici nu s'ar puté executa lucrarea acésta atât de costisĕtóre.

12. Un exemplar va costa cam vre-o 12 floreni, şi anume 6 floreni fotografiile şi 6 floreni opul ca atare. Hotărît nu se póte sci şi acum.

13. Apelul şi expunerea planului lucrării cu întrebările şi explicările de lipsă se vor trimite gratuit tuturor celor ce le vor cere.

14. Terminul pentru trimiterea preparativelor de lipsă pentru începerea lucrării sĕ pune *până la 15 Novembre a. c. v.* Până la acest termin fie-care învĕţător, care va voi a participa la acéstă lucrare, va avea a trimite: *a)* datele din viéţa sa şi din monografia scólei în sensul întrebărilor şi explicărilor date mai sus; *b)* o fotografie cabinet şi iscălitura proprie, şi *c)* o declaraţiune în care sĕ arete, câte exemplare abonéză şi pe séma cui?

15. Banii sĕ vor plăti în rate lunare de câte 1 fl. începênd dela 1 Ianuariu 1897, în decursul carui sĕ va începe şi publicarea opului din cestiune. Ratele lunare se vor trimite sau la cassarii reuniunei învĕţătoresci, din care respectivul face parte, sau la comitetul de administraţie din loc, ce sĕ va institui spre scopul acesta sau după cum se va anunţa la vremea sa prin foi.

16. Dacă cineva are vre-o nedumerire într'o privinţa sau alta, stau la disposiţie cu explicarea ori şi când.

Câţi sunteţi chiemaţi şi câţi sunteţi credincioşi misiunei vóstre veniţi!

Óre m'aţi înţeles? Dacă m'aţi înţeles, faceţi; semnul e dat; la probă sunteţi puşi:

Ori gunoiu pentru pămênt,
Ori lumini în ceriul sfânt!

„Nu vĕ supĕraţi că vĕ chiem pe voi aşa. Eu nu sunt Christos, ci fratele vostru adevĕrat!"

Ş'am un singur dor pe lume:
Sórtea vóstră fericită
Şi slăvit al vostru nume.

Braşov, 1896.

I. Dariu.

(Va urma.)

Corespondenţă particulară
a „*Telegrafului Român*".

Haţeg, în 10 August 1896 v.

Onorate Domnule Redactor!

În Nr. 62 al diarului D-Vóstre „Telegraful Român" presbiterul Ioachim Cerbicean din Nucşóra, dela pólele Retezatului — şi nu din Valea Haţegului — dă un rĕspuns, drept pamflet, la celea cuprinsĕ în întimpinarea mea din Nr. 50, carele represintă pe subscrietorul sĕu după inimă, caracter şi sciinţă, ca pe un rĕsvrătitor şi intrigant, carele până la finea corespondenţei sĕ svêrcolesce, ca pestele în virşă fără leac de dovadă, a mĕ presenta Onoratului public cetitor de un om rĕutăcios, carele numai din maliţiă şi nechemat vin a discuta în public, fără autorisaţia Dsale, o cestiune prea delicată, pe carea Dsa — nemai avênd ce dice, o reduce la personalităţi; ba cu o cutezanţă unică în felul seu deneagă chiar şi dreptul de autor al aceleia; ca astfel sĕ-'şi potenţieze aroganţa órbă, că D-Sa este „*totum factum*" pe aici şi nu „*èx toto nihil*".

Daţi-mi voie Dle Redactor, ca în interesul clarificării mele sĕ revin asupra acestui rĕspuns nemotivat şi fără leac de basă, ca sĕ vadă Onoratul public cetitor. că cu cine am fost necesitat a mĕ demite pentru a sta de vorbă.

Greu te înşeli Dle Presbitere!

Eu în întimpinarea mea din Nr. 50 fără nici o patimă am dis: „Precum eu ţ'am rĕsturnat în total cuprinsul corespondenţei D-Tale — care întru adevĕr este emanat din ură şi poftă de rĕsbunare — aşa rĕstórnă şi Dta aserţiunile mele, dar cu falsităţi şi cu încurcături nu umbla."

Dacă o ţinei acésta de cinosură ai fi dat vre un rĕspuns obiectiv la celea cuprinse în întimpinarea mea!? Dar Dta, vĕdêndu-te învins şi paralisat, nu ai făcut nici o alusiune meritorică, n'ai dat nici un rĕspuns la întrebările puse şi nu ai făcut nici o clarificare vrednică de credĕmênt, ci simpliciter recurgi la personalităţi presentându-mĕ publicului de ceea ce nu am fost, nu sum şi nici că voiu fi atrebuindu-mi nisce epitete vrednice numai de Dta.

Că am venit cu întimpinarea numai la 1 Aprilie a. c. nu impórtă, pentru că aceea, dimpreună cu rĕspunsul de mai jos de astădi, am compus'o încă în sĕptĕmâna primă după ce a apărut corespondenţa D-tale din Nr. 111 a T-lui, a tr., dar împrejurări neatêrnătóre de voinţa mea au causat întârdiarea, ceea ce ţi o dovedesc cu martori de tótă încrederea, cari au cetit manuscriptul precum şi că întimpinarea este productul meu propriu, neîmprumutând dela nimenea nici un cuvênt, precum te silesc împrejurările pe Dta a recurge la concepte strĕine. — Afirmând dar că Te cunosc intelectualminte am şi dovedit'o acésta Onoratei Redacţiuni — cu document scris de mâna Dtale, pe care chiar Dta mi l-ai predat.

Şi acum ca sĕ dovedesc şi mai bine aserţiunile mele referitóre la ţinuta Dtale, permite-mi pro primo a mĕ folosi şi eu de proverbul Dtale din Nr. 111 a T-lui: „De pe póme se cunósce pomul, de pe fapte omul".

Dle presbitere! Afirmi, că esti preot de preste 20 de ani în Nucşóra! Frumos numĕr de ani! Aprópe un pătrar de seclu!

Cu tóte acestea rĕspunde-mi însĕ la întrebarea: În têmpul acesta îndelungat şi frumos — ce ai făcut pentru scólă ?ce ai făcut pentru biserică? şi ce ai făcut pentru poporul Dtale din Nucşóra?!

De astădată iartă mĕ ca sĕ rĕspund eu la aceste întrebări cu categoricul: Chiar nimic pentru că:

1. Dacă în timpul acesta ţi-ai fi câştigat încrederea poporului, ori dacă ai fi avut, energia şi iubirea către deaprópele, ai fi putut aduce din pădure, — cu o comună împopulată, compactă şi cu stare — cum e Nucşóra, atâtea lemne ca sĕ poţi clădi o scólă după recerinţele têmpului de astădi.

Nu te supĕra însĕ când îndrăsnesc a-ţi spune adevĕrul: Îţi lipsesce interesul, energia şi iubirea către deaprópele! pentru că de câte ori a eşit faţa locului de pie memorie I. Raţ şi de câte ori a ieşit actualul şef tractual, tot de atâtea ori poporul acel blând şi bun, s'a promis, ba s'a deobligat pentru clădirea scólei, — dar în lipsă de conducĕtor cu atragere de inimă şi cu iubire de neam, el a rĕmas până adi fără localul de unde sĕ împarte nectarul cel de viaţă dătătoriu, pentru ce vei avea a rĕspunde la tronul proniei divine.

Şi tot deatâtea ori voinţa poporului au fost aprobată şi din partea autorităţilor, ba sciu, că pretura a promis tot sucursul de lipsă numai ca după atâta trăgânare sĕ se ridice localul de scólă. — Astfel tóte erau puse în rênd, şi DTa ... ce ai făcut? ce ai făcut — ai făcut — şi scólă ca în palmă.

Acésta e faptă şi fapta e proprietatea DTale.

Inzadar legi scóla de familia DTale şi Te încerci a te descurca în Nr. 111 a T-lui pentru că tot astfel 'ţi-ai desvoltat activitatea regretabilă şi cu ameliorarea salariului învĕţătoresc, deşi mai trebuia numai vr'o câţi-va cruceri de familiă până la suma minimală.

Nu spune nici aceea, că in interesul DTale a fost, ca sĕ-ţi aşedi copilul aci de învĕţător, pentru că DTa cu totul altă politică urmăreşti, spre dauna poporului, pe care ţ'o spun mai târdiu, şi rĕspunsul DTale din Nr. 111 nu sunt decât vorbe góle spre a îmbĕta lumea cu apă rece, şi pe cei cari nu te cunosc.

Fapte Dle presbitere! Faptele bune sunt cari caracteriséză pe omul de inimă, pe conducĕtorul, pe păstoriul cel bun, care îşi pune sufletul pentru oile sale.

Faptele bune, sacrificiile pentru progresarea scólei şi a instrucţiunei, pentru înaintarea bisericei şi a neamului — de cari la Dta nu aflăm — înalţă vaza conducĕtoriului şi insuflă respect şi la strĕini.

(Va urma.)

Scólele medii gr.-or. române din Braşov.
Avis.

Înscrierile pentru anul scolar 1896/7 la *scólele medii gr.-or. române din Braşov* (gimnasiul mare de 8 clase şi scóla reală inferióră cu 4 clase) se vor face în dilele de 2/14, 3/15 şi 4/16 Septembre a. c.

Studiile pregătitóre cari sĕ cer la aceste scóle sunt:

a) pentru primirea în cl. I gimn. şi I reală, absolvarea cu succes a clasei IV elementare (primare) şi trecerea unui examen de primire, ce este a se depune cu o di înaintea înscrierii, avênd scolarii sĕ dovedéscă un cuant suficient de cunoscinţe din cetire şi analisă şi din cele 4 operaţiuni simple ale computului;

b) pentru primirea în celelalte clase ale scólelor medii se cere absolvarea cu succes cel puţin suficient a clasei precedente.

Spre orientarea celor interesaţi observăm, că în gimnasiul superior limba grecéscă este studiu obligat pentru toţi scolarii; deci scolarii, cari vin dela un institut, unde n'au făcut cursul de limba grecéscă, vor fi supuşi la un examen de primire din limba grecéscă.

Examenul de primire al scolarilor cari vor sĕ între în clasa I gimn. sau I reală se va face în dilele de 31 August st. v. şi 2 Septembre st. v. a. c. *Examenele supletorii şi examenele de emendare* ale scolarilor căduţi din câte 1 studiu se vor ţiné în 31 August v. dela 8—12 óre a. m. şi dela 2—5 p. m.

Din causa aglomerării mari de scolari în cl. primă gimnasială, la înscrierea în acésta clasă se va observa următórea ordine: în 2 Septembre v. se vor înmatricula numai scolari, cari au terminat clasele elementare cu nota generală fórte bine, în 3 Sept. v. cei cu bine, ér în 4 Septembre v. cei cu suficient, — între ceşti din urmă în prima linie scolarii din Braşov şi comitatul Braşovului. În tóte celelalte clase înmatricularea se va face în ordinea presentării, fără aceste restricţiuni.

Scolarii, cari nu au absolvat clasa lor în anul precedent scolar la scólele nóstre medii, au sĕ se presinte la înscriere cu următórele documente:

1. Testimoniu scolar de pe clasa ultimă absolvată.
2. Atestat de botez.
3. Certificat de revaccinare (reoltuire). Scolarii trecuţi de 15 ani nu au se presínte acest document.

Didactrul, din care cel puţin jumĕtate este a se plătí necondiţionat la înscriere, este pentru scolarii de religiunea gr.-or. şi gr. cat. 7 fl. în gimnasiul inferior şi scóla reală inferióră, ér în gimnasiul superior 11 fl. — Scolarii de alte confesiuni plătesc didactrul împătrat.

Afară de didactru fie-care scolariu trebue sĕ plătéscă îndată la înscriere încă următórele taxe:

1. Pentru bibliotecă scolarii din cele 4 clase inferióre câte 30 cr., ceialalţi câte 50 cr.;
2. Taxa pentru testimonii şi programă scolară 1 fl. 50 cr.
3. Taxa de primire de 2 fl., care o plătesc odată pentru totdéuna acei scolari, cari pentru prima-dată se înmatriculéză la scólele nóstre.
4. Scolarii din gimnasiul superior mai au sĕ plătéscă pe lângă aceste şi taxa de membru al societăţii de lectură, care face pentru cl. V şi VI 50 cr. ér pentru cl. VII şi VIII 1 fl.

Dela taxele înşirate sub 1, 2, 3 şi 4 nu se scutesce nimeni. Se observă însĕ, că scolarii dela scólele nóstre, cari au fost scutiţi de didactru în anul trecut scolar ca taxă de testimoniu plătesc numai 1 fl.

Spre orientarea Stimaţilor domni părinţi direcţiunea în conformitate cu repeţitele sale avisuri publicate în decursul anului scolar trecut, aduce la cunoscinţa celor interesaţi, că toţi acei scolari, cari frecuentéză anul scolar precedent aci nu 'şi-au fost plătit didactrul întreg până în 1 Iuniu v. a. c. nu vor fi înscrişi până nu vor plăti pentru anul scolar curent didactrul întreg înainte.

Petiţiunile de scutire de didactru ale scolarilor sĕraci şi diligenţi, instruite cu atestat valabil de paupertate sunt a se înainta în timpul dela 4—15 Septembre v. la d-nii profesori de clasă, cari le vor presenta conferinţei profesorale spre ulterióra afacere.

Braşov, în 8 August v. 1896.

Direcţiunea scólelor medii gr.-or. române din Braşov.

Virgil Oniţiu,
director.

La scóla comercială superióră gr. or. română din Braşov, anul scolar 1896—97 se începe în 1 Seprembre st. v. In 2 3 şi 4 Septembre se vor înscrie scolarii.

Aceia, cari de prima-dată voiesc sĕ fie primiţi ca scolari ordinari în prima clasă a acestei scóle, trebue sĕ dovedéscă cu testimoniu scolastic, cumcă au terminat cu succes cel puţin 4 clase reale, gimnasiale, sau civile şi sĕ producă atestat de botez şi revaccinare. In o clasă mai înaltă se primesc numai cei promovaţi din clasa precedentă.

Taxa scolară anuală trebue plătită cu ocasia înscrierei şi constă din: *a)* didactrul, care pentru scolari de religia greco-orient. şi gr. cat. este de 11 fl. v. a., pentru cei de altă confesiune didactrul de 11 fl. se socotesce împătrat; *b)* taxa pentru bibliotecă 50 cr.; *c)* pentru testimoniu şi programa dela finea anului plătesc scolarii nescutiţi de didactru 1 fl. 50 cr., cei scutiţi plătesc numai 1 fl.; *d)* pentru societatea de lectură a studenţilor plătesc scolarii din cl. II şi III 1 fl., cei din cl. I numai 50 cr.

Afară de acestea cei ce se înscriu de prima-óră la acéstă scólă plătesc 2 fl. v. a. taxă de primire.

Braşov, 6 August 1896.

Pentru direcţiunea scólei comerciale:
Ioan Socaciu.

[115] 1—3

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

a) **Pâne de grâu curat;**
b) **Franzele făcute cu lapte;**
c) **Fărină de grâu curat Nr. 2 și 3;**
d) **Carne de vită;**
e) **Carne de vițel;**
f) **Carne de óie;**
g) **Carne de porc și**
h) **Unsóre de porc**, tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 160—180 de elevi dela seminariul teologic-pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu, apoi
i) **pentru provederea serviciului de servitori de casă și**
l) **pentru spălatul vestmintelor de pat**, ale acelorași elevi în anul scolar 1896/7, cu începere dela *1 Septembre a. c. st. v.*, prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la care-va din aceste posițiuni, sĕ-și înainteze ofertele în scris, respective sĕ se însinue la subsemnatul până la **19/31 August a. c.**, de unde vor afla mai detaiat și condițiunile pentru încheierea contractului.

Sibiiu, 10/22 August st. n. 1896.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Nr. 461/896. [114] 1—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Paucea în protopresbiteratul Têrnava, prin acésta se escrie concurs de nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au sĕ-și aștérnă petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Kükülövár) pană la terminul indicat.

Concurenții își pot lua informațiuni atât dela comitetul parochial respectul cât și dela oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 6 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 281/896 [110] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea porturilor învĕțătoresci mai jos însemnate dela scólele din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Apața, salariu 150 fl. dela popor și din fond 150 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu din fondul scolar eparchial și cuartir liber în edificiul scólei.

2. Boroșneul mic, 300 fl. din fond și repartițiune cuartir liber.

3. Chezdi Mărtănuș, 253 fl. 50 cr. dela popor 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu cuartir liber 2° lemne de foc sau 10 fl. în bani și folosirea 3 părți din grădina de lângă biserica în valóre de 10 fl.

4. Dobêrlău, 300 fl. în bani și naturalii și cuartir liber.

5. Doboli inferiori, 200 fl. din fond și repartițiune 100 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu venitele cantorale stolare și cuartir liber cu supraedificate economice, dela concurent sĕ cere vorbirea limbei magiare carea este limba de propunere.

6. Heghig, 250 fl. din fondul și repartițiune 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu și cuartir liber.

7. Intorsura Buzeu, post de al doilea învĕțător cu salariu de 300 fl. din fond și repartițiune, cuartir liber.

8. Lisneu, 150 fl. dela popor și eventual ajutoriu dela Ven. Consistoriu de 150 fl. cuartir liber, limba magiară ca limbă de propunere.

9. Marcoș, 300 fl. din fond și repartițiune cuartir liber.

10. Vama Buzeu, 200 fl. dela popor și 100 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu cuartir liber și lemnele necesari pentru încălḑit.

11. Zagon, 300 fl. din fond și repartițiune cuartir liber în edificiul scólei și lemne trebuinciόse.

Fiind tóte posturile împreunate cu cantoratul dela reflectanții se cere desteritate în cântări și tipicul bisericesc.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a se aștérne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brețcu, (Bereczk) 28 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.18	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara	Circuléză nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriș		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu		7.10	3.55	9.20	–
—	6.06	2.51	8.16		Cisnădie		6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Brașov sos.			7.44	1.29	
	9,05	5.13						7.29	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.59	12.51	
	9.57	6.05						6.50	12.41	
	10.17	6.25			Tohan. vechiu			6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos. Zernesci pl.			6.20	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1.–	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	~	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.02	2.36	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	--		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.30	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91. Sibiiu, Joi, 15/27 August 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Menirea originală a fondului sidoxial era, ca din el sĕ se acopere salariul archiepiscopului de 8000 fl. anuali şi pentru 24 de învĕţători sĕ se dea un ajutoriu anual câte de 20 fl., va sĕ ḑică în o sumă totală de 480 fl. Erogaţiunile din fond erau deci 8480 fl.

Fiind-că la predare fondul sidoxial era de fl. 126,355 conferenţa a luat conclusul, ca sĕ se susţină usul de până acuma, anume statul sĕ anticipeze suma de 8480 fl. El se încasseze taxele sidoxiale, cari cu acel an s'au urcat la 7 cr. de capul de familie. Incât suma anticipată nu ar acoperi întrégă suma anticipală de către stat, biserica la finea fie-cărui an sĕ refundeze diferenţa. Statul cu finea fie-cărui an are sĕ facă socotélă despre sumele eiectate asupra credincioşilor nostri şi despre cele faptice încassate.

Pe basa acestor enunciaţiuni, s'au formulat următórele cereri:

1. Maiestatea Sa monarchul sĕ fie rugat a încuviinţa încassarea taxelor sidoxiale în suma câte de 7 cr. prin perceptoratele regesci;

2. Archiepiscopului sĕ i-se anticipeze salariul de 8000 fl. în rate lunare prin perceptoratul regesc din Sibiiu;

3. Celor 24 învĕţători sĕ li se solvéscă ajutoriul prin respectivele perceptorate regesci, în al căror cerc 'şi au locuinţa.

4. Perceptoratul regesc din Sibiiu, ca cassă centrală în fie-care an sĕ facă socotélă despre sumele încassate, ca ast.el consistoriul archidiecesan sĕ refundeze eventuala diferenţă între suma anticipată şi cea faptice încassată.

Le acéstă representaţiune ministrul de culte dto. 16 Decembre 1868 Nr. 20536. a rĕspuns, că a dispus încassarea sidoxiei şi mai departe prin organele statului, a dispus anticiparea sumei de 8000 fl. ca salariu archiepiscopului, darea de socotélă în fie-care an, şi eventuala refondare a sumelor, cari nu au aflat acoperire prin încassările sidoxiei.

Vom nota la acest loc un lucru pe care încă de acuma dela începutul erei constituţionale, dela momentul predării fondurilor în administrarea bisericei, nu este permis sĕ l perdem din vedere.

Dela 1783, până la finea anului 1868 va se ḑică în un interval de 85 de ani statul a încassat şi a administrat el dela sine — cu mica escepţiune dela început — fondul sidoxial, taxele erau numai 3 cr. salariul archiepiscopului s'a anticipat regulat la început 4000 fl. mai tărḑiu 8000 şi la predare fondul era de fl. 126,355.

În acest interval de ani când biserica nóstră, nu era organisată ca dela 1868 încóce, când numĕrul credincioşilor nostri nu era aşa de mare ca acuma, când în general referinţele în stat nu erau regulate ca acuma, ḑicem în acel lung interval fondul sidoxial în continuu a crescut, s'au acoperit erogaţiunile din sumele încassate, şi încă a mai rămas la predare suma de fl. 126,355.

După predare încóce nu mai putem constata asemene lucruri îmbucurătóre pentru noi, din contră încassările nici pe departe nu mai acoper sumele anticipate, aşa, că din suma predată la anul 1868, până la finea anului 1855 a trebuit sĕ dee biserica ca refundare aprópe jumĕtate.

Vom vedea cum s'au putut desvolta astfeliu lucrările.

* * *

Sinod archidiecesan în Blaş. „Unirea“ din Blaş are o informaţie sigură că în tómna acestui an se va ţiné în Blaş un sinod archidiecesan, — cel dintâiu sinod sub conducerea Escelenţiei Sale Victor Mihályi. „Unirea“ vede sub împrejurarea acésta o firmă intenţie a noului metropolit de a satisface întru tóte canónelor bisericei, cari dispun ţinerea pe fie-care an a unui sinod. Obiectele ce vin a fi discutate la acel sinod nu se indigitéză în special, ci se ḑice numai în general că, nici o cestiune de natură bisericéscă nu este eschisă din sfera de competinţă a sinodului archiniecesan“.

„Trăim în epoca congreselor“, ḑice „Unirea“. Aḑi e o maximă a vieţii publice, că numai prin însoţirea forţelor sociale se póte ajunge la succese“...

Fórte adevĕrat! De cât că alusia la congrese şi faptul că despre sinod se vorbesce chiar acum, face prea bătător la ochi nexul causal dintre congresul catolicilor din Bpesta şi sinodul din Blaş.

La cestiunea caterisirei metropolitului primat. „Dreptatea din Timişóra scrie: Pe lângă cele multe şi urîte lucruri aduse în legătură cu afacerea caterisirei metropolitului-primat Ghenadie, despre cari s'a descris preste destul în pressa din România şi s a reprodus érăşi destul si în pressa dela noi, atât în cea română cât şi în cea streină, — corespondentul din Bucuresci alui „Magyar Hirlap“ raportéză şi dóuĕ momente importante. Unul necunoscut până acum, ér altul cunoscut numai în partea lui mai puţin odiósă. Pentru întregirea informaţiunilor ce le am dat asupra acestei afaceri cetitorilor „Dreptăţii“, înregistrăm aci ambe aceste dóuĕ momente aşa după cum le enaréză corespondentul lui „Magyar Hir“.

După ce în cinci colóne întregi face istoricul caterisirei, corespondentul îşi încheie raportul cu următórele:

„Atunci a eşit la ivélă, că şi regele însuşi numai în urma acestor documente false şi-a dat învoirea încă astă-primăvară la suspendarea primatelui. Şi când s'a făcut evident că documentele sunt falsificate, contele Leyden, consulul german, la o recepţiune diplomatică i-a aruncat în faţă ministrului-president şi ministru de esterne Sturdza:

— Dacă aceste documente sunt autentice, cade mare ruşine pe ţéră, ér dacă sunt false, atunci nóuĕ diplomaţilor nu ne rĕmâne alta decât sĕ pachetăm giamantanele şi sĕ părăsim ţéra.

In aşa mare confusiune ajunsese guvernul, în cât şi-a perdut rostul şi nu scia în ce direcţiune s'o mai cârnéscă. Spre norocul sĕu, oposiţiunea a întrerupt agitările, din causa sesonului de vară, pentru-ca cu atât mai puternic sĕ le continue în Septembre şi în lunile următóre.

Guvernul încă, pentru-ca încâtva sĕ abată dela sine rĕspunderea, a căutat în tótă ţéra un preot espert în dreptul canonic, care se iee în apĕrare sentinţa sinodului La aşa ceva însĕ nici un preot nu s'a angajat, până ce la urma urmelor guvernul a chemat pe Vasile Mangra, profesor de teologie gr.-or. în Arad, şi acesta pentru o sumă frumuşică a scris un pamflet, în care a voit sĕ documenteze, că sentinţa s'a adus în sensul canónelor.

In ţéra întrégă s'a început de nou agitarea în interesul primatelui. Nu peste mult se vor ţiné érăşi meetinguri“.

Congresul Catolicilor.

„*Avita et recepta religio*“ a întrat în anul acesta în o acţiune febrilă. Ani mulţi au trecut de când nu s'au mai vĕḑut în patria nóstră curente atât de puternice în sinul confesiunei catolice ca în timpul mai recent; se păré că acéstă confesiune pornesce spre o nouă viaţă, mai tolerantă şi mai lipsită de ambiţiune, de vanitate şi egoism, spre binele şi înaintarea şi a celorlalte confesiuni, faţă de cari ea întotdéuna a avut prerogative în abundanţă. Era mult îmbucurătóre acésta pornire spre o mai calmă şi mai naturală cale a bisericei catolice, căci înrădăcinatul şovinism confesional ce o caracterisa, era diametral opus intereselor generale de progres şi cultură. Evenimentele mai nouĕ însĕ i-au rupt acest curent abia pornit; dignitarii înalţi ai bisericei catolice au revocat spiritele vechi conducĕtóre, au redeşteptat vechile patimi şi étă aviticile porniri reîncepute.

Sub masca simulată, că biserica catolică este mai prigonită decât celelalte, ér credincioşii ei au devenit letargici în ale credinţei, — conducĕtorii acestei biserici au făcut apel la popor, chemând cu sunet de fanfară pe toţi factorii competenţi la o organisare strînsă întru apĕrarea şi respândirea intereselor catolice.

Primul pas fórte marcant în favorul organisatiei lor, ba putem ḑice, că chiar basa solidă la acéstă, a fost înfiinţarea partidului poporal catolic, cu tendinţe politico-confesionale. Al doilea pas înainte a fost apoi „congresul reuniunilor catolice“ ţinut în primele ḑile ale sĕptĕmânei trecute la Budapesta sub presidiul contelui Eszterházy Mór.

S'au adunat representanţii alor peste 400 reuniuni catolice din patrie, cari lucră pe diferite terene pentru susţinerea şi respândirea intereselor vitale catolice. In fruntea miilor de representanţi au venit vre-o 6 episcopi şi mulţi nobili catolici, cari cu enormele lor averi intotdéuna spriginesc causa bisericei lor. Au discutat şi acceptat mai multe resoluţiunni, cari indică diferite căi întru ajungerea scopurilor, prin reuniuni literare, înfiinţarea de instituţiuni filantropice etc. Vorbirile tóte au fost rostite cu cunoscutul patos al oratorilor catolici. Eszterházy a dat tonul fundamental, Zichy a concretisat modul de luptă, ér episcopul Hornig a prevestit direcţiunile viitoriului, accentuând că cetăţenii catolici nu sunt şi nici nu vor fi nici odată cetăţeni de a dóua mână. Dintre vorbírile acestor trei stejari ai catolicismului a fost mai apodictică a lui Hornig. El arată, cum catolicii s'au deşteptat abia acum după un somn îndelungat (?), că s'au deşteptat *pretinḑêndu-şi drepturile de a învinge şi a domni.* Catolicii, cari au fost şi sunt cetăţenii cei dintâi (?) ai Ungariei **vor a restabili în Ungaria domnirea principiilor catolice.** In faţa acestor firme propusuri, congresul catolicilor forméză un punct de culminaţie în istoria Ungariei şi a catolicismului din Ungaria ...

Acéstă declaraţie ajunge pentru a caracterisa mişcarea cea intensivă a catolicilor pornită de curênd. Din ea ies în relief dóue momente:

1. *Influinţa bisericei catolice asupra modului de ocârmuire a ţerii,* care influinţă voiesce a 'şi-o dobêndí prin combaterea sistematica şi înfrângerea liberalismului fals şi corupt ce dominéză astăḑi;

2. *Lăţirea principiilor catolice în contul celorlalte confesiuni,* la ceea-ce crede a puté ajunge cu uşurinţă, după-ce va fi ajuns cel mai puternic factor în corpurile legiuitóre ale ţerii.

Acestor dóue utopii se dă continua expresie şi în întréga presă catolică. „Alkotmány“ cere în continuu „o biserică puternică şi influenţă, care se pĕtrundă în tóte păturile popórelor din Ungaria, şi care sĕ transplanteze în inimile tuturor creştinilor un nou spirit, spiritul universal şi puternic al catolicismului“...

Pe lângă tendinţele aceste, congresul catolicilor ne învaţă destul de lămurit, ce importanţă are în mişcarea catolicilor aşa numitul partid poporal, care în faţa nóuelor alegeri dietale desvóltă cea mai mare acţiune şi ne învaţă a ne face o părere concretă despre toţi cei-ce cu conducĕtorii acestui partid cochetéză.

Credem, că în vederea acestora, credincioşii bisericei nóstre vor sci aprecia cu necesara gravitate importanţa şi necesitatea organisării nóstre, cum am indicat în numerii nostri din sĕptĕmânile trecute, întru aperarea bisericei nóstre, care este o bucată gâdilitóre şi mult atragĕtóre pentru cei-ce vor a întroduce „spiritul universal şi singur mântuitor al catolicismului!“

Sĕ fim bine înţeleşi!!

Asociaţiunea transilvană.

Sibiiu, în 14 August v.

Mâne în ḑiua adormirei Maicei Domnului, se deschid la Lugoş festivităţile „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“. Este acésta o ḑi epocală în istoria culturală a poporului nostru. In ḑiua acésta este dat Asociaţiunei prilegiul de a face un mare pas înaintea pe calea progresului, a menirei sale, de a secera un triumf înălţător, vĕḑênd grupaţi sub stégul sĕu şi pe fraţii nostri Bănăţeni.

Basele pe care este pusă acéstă instituţiune a nóstră sunt generale, în ea au întrare toţi Românii de sub coróna Stului Stefan şi au fost numai un nefericit joc al sorţii, dacă până acum nu ş'au luat refugiu, toţi Românii din tóte unghiurile ţerii nóstre la sinul mamei comune.

Bănăţenii au fost cei dintâiu cari s'au afirmat de fii ai acestei mame. Laudă lor! Prin Bănăţeni Asociaţiunea dobêndesce un element destoinic şi productiv, care va contribui în mod considerabil la promovarea intereselor nóstre culturale. Impregiurările între cari trăesc Bănăţenii, putem afirma, sunt cu mult mai fericite decât ale nóstre în Transilvania. Ei forméză în multe locuri masse mai compacte decât noi, au o stare materială mai pre sus de a nóstră, sunt mai lipsiţi ca noi de certe interne şi externe. Pe urmă Bănăţenii mai au şi calităţi ce îi ridică şi mai mult peste noi şi îi fac în consecinţă sĕ fie un factor cu atât mai eminent şi binevenit al Asociaţiei: îşi iubesc limba din cale afară şi o cultivă cu mai mare zel şi căldură ca noi.

Considerând tóte aceste putem susţiné, ca ḑiua de mâne este inceputul unei nóue mai intensive şi mai rodnice activităţi a Asociaţiei, — ceea-ce trebue sĕ umple cu bucurie inimile tuturor Românilor — este începutul unei nóue ere de avênt.

Asociaţiunea nóstră este *pentru* literatura şi cultura poporului român. Ea s'a achitat de acest rol al sĕu după putinţă numai. Dela înfiinţarea ei încóce nu s'a vĕḑut încă nici un curent mai puternic care ar fi dovedit un progres mai mare îndeosebi pe terenul literaturei. Tot ce s'a produs pe acest teren a fost editarea organului sĕu de publicitate „Transilvania“ şi tipărirea vre-o câtor-va cărţi istorice, şi scientifice-literare.

Este fapt nerĕsturnabil, că îndeosebi în anii din urmă s'a produs fórte puţin în literatura nóstră. Se pare, ca şi când noi Românii din „fericita“ Ungarie am fi cu desĕvêrşire sterili pe acest teren. Cine cunósce însĕ situaţia poporului român din Ungaria, cine scie, că acum când în lumea întrégă domnesce spiritul libertăţii şi al luminii, noi, popor impilat, suntem siliţi a ne lupta încă cu puterile elementare, a ne apĕra în prima linie însaşi existenţa nostră de ném, — îşi va explica uşor neproductivitatea nóstră literară. *Inter arma silent musae*, — ér noi, durere, tot „*inter arma*“ trăim.

Dorinţe de a promova cultura şi literatura române avem noi pe tótă linia în şi afară de cadrul Asociaţiunei. Dar ne este făcută imposibilă şi încă în mod brutal, realisarea acestor dorinţe. Cum — este prea cunoscut! Cărţile nóstre românesci din ori-ce branşă din ori-ce pătură a literaturei produse în şi afară de ţéră ne sunt scrupulos censurate şi pentru un singur cuvênt ce le pare suspect, sbirii guvernului, sunt în stare sĕ ni le confişte. Înfiinţarea de societăţi literare, ca mici foculare, cari Asociaţiei sĕ-'i stee întru ajutor, este oprită, şi cele puţine existente ne sunt ameninţate cu desfiinţare. Lă noi nu există nici un drept de asociare ce ar fi normat în lege şi astfel înfiinţarea şi desfiinţarea Asociaţiilor culturale şi literare încă sunt lăsate la discreţia celor ce sunt duşmanii seculari intereselor nóstre de progres.

Propagărei culturei naţionale asemenea se pun restricţiuni. Acésta se face prin ingerinţa statului în scólele nóstre poporale şi gimnasiale, prin impunerea cărţilor didactice şi prescrierea unui plan de învĕţământ cu desconsiderarea desĕvêrşită a principiilor fundamentale de pedagogie. Numĕrul scólelor nóstre este limitat. Suntem cu un cuvênt despoiaţi de posibilitatea unei desvoltări libere între marginile culturei.

Între astfeliu de împregiurări chemarea unei instituţiuni culturale cu tendinţe atât de mari şi universale ca a „Asociaţiunei transilvane“, este grea preste mĕsură şi trebue sĕ fim mulţumiţi dacă ea se achită de datorinţa sa şi în felul modest cum o face.

Veni-vor, şi trebue chíar sĕ vină timpuri mai bune pentru viéţa popórelor din acest regat, când şi focularul nostru iubit va rĕspândí mai binefăcĕtóre raze, care se vivifice şi regenereze cu mai multă forţă.

Ḑiorile s'au ivit deja!

Ḑiua de mâne este începutul erei nóuĕ.

Noutăţi.

Patriarchul grecesc cătră macedoneni. Patriarchul grecesc din Constantinopole la provocarea Porţii otomane a trimis o depeşă Metropoliei şi episcopilor din Macedonia de următoriul cuprins: „Biserica a venit la cunoscinţa unor traficări, pe cari le-au început tulburători de pace din afară. De aceea îţi recomandăm sfinţiei Tale, ca conscienţios concluselor sinodale sĕ adresezi epistole pastorale unor comune bisericesci, în cari se faci atenţi pe locuitorii creştini, ca sĕ se pórte linisciţi, cu locuitorii de altă religiune sĕ trăéscă în pace, sĕ se încrédă în intenţiunile bune ale domnitoriului, care este prietenul poporului şi care are la inimă bunăstarea supuşilor sĕi. Constantinopol la 4/16 August 1896. Anthinos patriarch!

* * *

Din ţéra Făgăraşului. Corespondentul ḑiariului „Erd. Hiradó“ se plânge că în Făgăraş, de când e în fruntea comitatului Bausnern Guidó, Saşii par că se află într'o mică Saxonie. Pe ministrul Darányi l'au primit cu stéguri săsesci, nici unul măcar unguresc, ér musica a intonat mereu numai tot imnuri naţionale săseşti. Tóte aceste s'au făcut de faţă fiind şi comitele von Guido, care a mai numit primirea acésta şi „patriotică“. Mai mult! Reuniunea săséscă „Gustav Adolf“ a înfiinţat o scólă, la a cărei deschidere festivă şi jurul a fost representat prin delegaţii sĕi. Séra au arangiat un grand banchet, la care numai Saşi au fost învitaţi. In şirul toastelor s'a ridicat unul pentru patrie şi altul pentru guvern, când colo se scólă un sas inteligent cu numele Krafft şi-şi sfêrşesce toastul cu: „Man hat das Vaterland, man hat die Regierung leben lasen, aber ich sage pereat und hoch lebe unsere Kirch und Schule“. (S'a toastat pentru patrie, pentru guvern, eu însĕ ḑic „pereat“, trăéscă biserica şi scóla nóstră!) Tot în cârca Saşilor pune corespondentul şi ruşinea, ce au păţit-o făgărăşenii cu banderiul lor în Budapesta. (Tóte banderiile cari s'au dus la milleniu au luat parte la 8 Iunie într'o procesiune festivă, numai făgărăşenii umblau după potcóve de cai morţi Refrenul: Dummer Kerl von Fogaras“ din tóte părţile le suna). Corespondentul sfêrşesce: „In Făgăraş saşii domnesc, românii rîd, ér bieţi de magiari se ruşinéză“.

Când şi Guido von Nemengedem e timbrat de nepatriotic atunci siliţi suntem sĕ constatăm efectele triste a le acestei caniculare călduri.

* * *

Cununia din Muntenegro. Alexandru regele Sêrbiei dimpreună cu mamă-sa au trimis o telegramă de felicitare principesei Elena şi mirelui ei Victor Emanuel. La curtea sêrbéscă nu este privită tocmai cu ochi buni cununia acésta, deóre-ce li frică, că vaḑa şi autoritatea familiei domnitóre din Montenegro va cresce tot mai mult. Generalul Belimarkovits a adresat tinerei părechi următórea depeşă: Dea Dḑeu, ca din legătura acésta de dragoste se ḑoréscă ḑile mai fericite pentru Sêrbi, ca Elena, fiitórea regină a Italiei se creeze astfel de legături între Italia şi Sêrbia, cari se reînoéscă gloria trecută a Sêrbilor.

* * *

Budapesta — caleidoscop picant. Capitala Ungariei dela începutul mileniului e un adevĕrat caleidoscop picant, bogat tn tablouri demoralisătóre, cari produc scârbă în ori-ce privitor cu simţĕminte curate. Într'un cabinet secret de acestea alăturea cu tablourile destinate de a excita simţĕmintele bestiale din om, figurau şi representaţiuni din religiunea mohamedană. Lucrul acesta venind la cunoscinţa sultanului, acela a întrevenit la locurile competente şi a pretins depărtarea tablourilor din religiunea mohamedană din acele locuri de generală corupţie. La aceste „Alkotmány“ observă: „Am ajuns acolo de Orientul, — a cărui civilisatori ne place sĕ ne afirmăm — ne face morală pentru vătĕmarea simţĕmintelor religióse ale unui întreg popor. E cu adevĕrat ruşine“.

* * *

Nobil magiar. Maiestatea Sa regele notru a dăruit lui Weis Manfred mare neguţător în Budapesta precum şi urmaşilor sĕi pentru meritele sale câscigate pe terenul comercial titlul de „nobil magiar“ cu atributul „de Csepel“. Din causa acésta foile magiare sunt fórte nĕcăjite. Dacă respectivul domn şi-ar fi schimbat şi numele ar fi fost bine, aşa însĕ tóte strigă într'un ton desperat, că ne „germanisăm“.

* * *

Phylloxera. Constatându-se casuri de phylloxeră în viile comunei Şaeş (Segesd) din comitatul Têrnavei-mari, ministrul de agricultură a pus sub pază întreg hotarul numitei comune.

* * *

Doi morţi vii. In sĕptămêna trecută s'au întêmplat dóuĕ învieri din mórte, un cas în Italia în oraşul Borda, şi altul în satul unguresc Hosszu-mező. Casul prim e următoriul: Un anumit Beuzerti a fost osândit la mórte prin ştréng. După esecutarea judecăţii mortul a fost luat jos de pe spânḑurătóre ca sĕ fie înmormêntat. Dar ce se veḑi, el îşi căscă ochii şi cu graiu înalt cere de beut. Autorităţile civile sunt în redumerire, nu sciu sé-l spânḑure din nou sau sĕ-l agraţieze. In casul al doilea a murit o femeie o mórte grabnică. Medicul constatase mórtea. Dar a dóua ḑi, abia vre-o câteva óre înainte de înmormêntare, femeia se mişcă, se ridică de pe catafalc şi aruncă de pe sine spre spaima celor din casă tóte vestmintele de înmormêntare; era numai ameţită biata femeie!

* * *

Invitare la producţiunea teatrală urmată de dans ce sĕ va arangia din partea junimei studióse române din Sighişóra şi jur Duminecă în 18/30 August a. c. în pavilonul „Winter“ în Sighişóra. Program: „*Sĕrăcie lucie*“, comedie însoţită de cântece, de J. Vulcan. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 50 cr. Venitul curat este destinat colectei efeptuite pentru repararea bisericei române din Sighişóra. Oferte marinimóse sĕ primesc cu multămită şi se vor cuita în public.

Icóna scólei române.

(Urmare şi fine.)

Publicând în cele trecute partea II şi III din Cestionariu, ne dăm în cele următóre şi părerile nóstre asupra acestei întreprinderi de mare valóre pentru scólele nóstre române de sub coróna regelui sântului Stefan.

Noi declarăm din capul locului, că suntem pentru propunerea dlui Romul Simu, înv. în Orlat, care ḑice:

„Eu, din parte-mi, sunt cu trup cu suflet pentru realisarea acestei idei. Nu mĕ pot însĕ uni cu dl Dariu în modul executării acestei opere. Nu aflu destul de potrivite scopului „portretele“ şi „biografiile“ învĕţătorilor care ar avé sĕ compună albumul din cestiune. Şi pentru ce mii, ori sute de portrete de ale dascălilor?“

„Cu mult mai ducĕtóre la scop cred însĕ, că ar fi monografiile scólelor, în cadrul cărora ar încăpé şi date din viéţa şi faptele învĕţătorilor actuali“.

Nu scim cu ce şi-a motivat dnul Simu propunerea sa, dar noi o aflăm mai corectă şi mai practică din dóue motive, şi anume:

1. Executându-se acéstă lucrare în mod biografic ar trebui întroduse în ea o mulţime de biografii seci, constătătóre aprópe numai din date matriculare şi alte date statistice referitóre numai la persóna învĕţătorilor, nici decum însĕ şi la progresul învĕţământului la multele scóle la cari aceia au funcţionat. Căci sĕ ne punem numai mâna pe inimă şi sĕ mărturisim drept: óre nu vom fi avênd încă şi astăḑi o mulţime de învĕţători, cari din vina lor, nu au făcut nici un progres în scólă, dovadă ţĕranii nostrii dintre cari fórte puţini sciu ceva barem scrie şi ceti, cu tóte că şi ei au umblat la scólă, — şi atunci pentru-ce sĕ se pună şi dascălii acestora în şirul acelor dascăli, cari au ridicat progresul nostru cultural la nivoul cuvenit ori la o tréptă mai inferióră. dar mulţămitóre între împrejurările date?

Noi nu ḑicem ca sĕ lipséscă biografia acestor învĕţători din acéstă istorie a scólelor nóstre, nu, dar aceea sĕ se pună în cadrul monografiei scólei la care au funcţionat mai pe urmă, indicându-se şi scólele la cari au funcţionat eventual mai înainte, ér dacă respectivul învĕţătoriu a funcţionat într'adevĕr la mai multe scóle, numele aceluia. la scólele la cari a funcţionat mai nainte, numai sĕ se indice, arătându-se la monografia scólei la care i se află biografia întrégă. Şi acésta ar fi în parte şi motivul technic al lucrării.

2. Executându-se acéstă lucrare în mod biografic, nu ne am puté da sémă nici despre începutul, nici despre desvoltarea şi nici despre stadiul progresului cultural al scólelor nóstre considerându-le ori din punct de vedere monografic, ori în total, — aşa că dacă ar voí cineva sĕ compună chiar şi numai monografia unei singure scóle din aceste biografii, necum o istorie generală a tuturor scólelor nóstre, adecă a învĕţămêntului nostru preste tot, ar da de greutăţi, cutezăm a ḑice. aprópe neînvinse, până când executându-se acéstă lucrare după planul monografiilor, fórte uşor am ajunge la ambele scopuri: şi la biografii şi şi la istoricul scólelor nóstre.

Principiul biografic şi monumental ce-'l invócă dl Dariu faţă de părerea dlui Simu pentru apĕrarea părerii sale de a se face istoria scólelor nóstre pe base biografice, aci nu are loc. Ar avé loc când ar fi sĕ se scrie biografia alor câţiva bărbaţi de tot meritaţi ai nostri pe terenul scolar. nici decum însĕ a tuturor învĕţătorilor nostri.

Biografii sĕ scriu şi monumente se ridică numai bărbaţilor ce au escelat pe óre-care teren al vieţii publice, nici decum însĕ tuturor luptătorilor, dintre cari, durere, fórte mulţi, de multe ori, ba póte nici odată n'au fost la locul lor.

Apoi încadrând monografia scólei în biografia învĕţătoriului, am încadra de multe ori mai multe monografii în biografia unuia şi aceluiaşi învĕţătoriu, ceea-ce ér nu convine, căci tot de mai mare interes e a se sci istoria unei societăţi întregi decât a unui singur membru al ei, ori-cât de meritat ar fi acela.

Adevĕrat, că: „ori-ce lucrare omenéscă se sĕvêrşesce de indiviḑi. ér lucrările omenesci desĕvêrşesc pe indiviḑi“, şi că „de aceea şi istoria a admis aḑi în descrierea întêmplărilor principiul biografic, întemeindu-l adecă pe biografii caracteristice ale bărbaţilor, împrejurul cărora se învêrtesc faptele lor, căci ei le-au sĕvêrşit“. Dar aci casul acesta nu se póte aplica, deóre ce dl Dariu vorbesce de biografiile tuturor învĕţătorilor, nici decum însĕ de „biografii caracteristice“. O icónă a scólelor nóstre compusă pe basa biografiilor tuturor învĕţătorilor nostri va fi fórte greu de executat. Dar apoi portretele!

Ar fi în interesul causei ca sĕ se exprime cât mai mulţi asupra acestei întreprinderi literare de mare importanţă, cu atât mai vêrtos, că e împreunată şi cu jertfe materiale considerabile.

Noi îi dorim de altcum cea mai splendidă reuşită, ori sub care formă s'ar executa, şi ne am esprimat vederile nóstre mai sus indicate numai ca, după părerea nóstră, fiind mai ducĕtóre la scopul final şi cu mai puţine jertfe materiale de executat.

Corespondenţă particulară
a „*Telegrafului Român*“.

Haţeg, în 10 August 1896 v.

(Urmare şi fine.)

Acum sĕ vedem scóla D-Tale!

Scóla e închiriată, necorĕspunḑĕtóre şi fără recuisite; învĕţătoriul năcăjit, chinuit şi huiduit, aştéptă numai sĕ depună examenul şi apoi sĕ se ducă cu Dumneḑeu. La cas însĕ când învĕţătoriul sĕ duce în mijlocul anului ori când de loc nu se află concurenţi, în atare cas substituéză popa, carele apoi ḑice în sine şi o dovedesce cu faptă: „Muncă fie nu fie, dar plata sĕ se scie“, o óră dóuĕ într'o ḑi şi 3—4 ḑile în sĕptĕmână e destul.

De preste 20 de ani de când eşti în Nucşóra, s'au perondat acolo mulţi învĕţători, mai tot în al doilea an, dacă nu în tot anul, şi tot numai de rĕul D-Tale, pentru-că nici unul nu a putut eşi la lumină cu D-Ta. Toţi au fost huiduiţi, toţi au fost batjocoriţi de D-Ta şi ai D-Tale încât astăḑi..... 'ţi-e dusă vestea departe-departe.

Alta sĕ-'ţi spun!

Protopopul de pie memorie Ioan Raţ, îmi spunea, că pe lângă alte greutăţi ameninţi pe bieţii învĕţători ca sĕ-'ţi dea şi D-Tale din salariul cel scump, câştigat cu trudă amară în aerul cel corupt al scólei, sub deosebite pretexte; şi preoţi de acestia mai avem mulţi la numĕr în tóte părţile.

Pentru astfel de fapte ai avut aspiraţiuni — după-cum te-ai lăudat — sĕ fi fost denumit de administrator protopresbiteral?!

„Nuda simplicitas“.

Astfel dar, ca cu copilul D-Tale sĕ nu vii în atac, ca cu ceialalţi, 'l-ai trimes în strĕini învĕţător, ca D-Ta sĕ poţi rĕmâné acasă. Sĕrmană şcólă şi tu popor nenorocit!

2. Dacă onoratul public cetitor 'ţi-ar vedé biserica în care ai servit de preste 20 de ani, pentru care nu ai făcut absolut nimica, 'ţ-ar condamna nu numai ţinuta şi interesul D-Tale, dar şi posiţia ce o ocupi.

Sĕrmană biserică din Nucşóra — în care întri (ca într'un celar) pe petrii în loc de trepte, nevăruită, necurăţită, nepodită şi neîmpodobită; cu uşi ruinate şi cu nişte ferestri fórte înguste şi lungăreţe (ca la temniţă), prin cari rasele luminei cu greu se strecură, a cărei clopot până mai acum era provĕḑut cu o funie sucită dintr'o nuia de mestacăn, e în stare cu mult mai slabă ca când Te ai dus D-Ta acolo; căci atunci..... cel puţin, era îngrădită.... dar astăḑi...? vai! porcii, vitele, oile şi caprele satului sĕ adăpostesc pe lângă biserică şi în uşa bisericei.

Sĕmn, cinstite părinte, că Te dóre şi Te interesezi mult de altariul cel sfânt, care Te-a hrănit de preste 20 ani!

Şi preste tóte! Dacă eşti preot fi stăpân în altariu, nu permite ca preotésa D-Tale sĕ numere prescurele, prinósele şi ploştele cu rachiu spre neîncrederea cantorului şi a crîsnicului, pentru-că acésta degradézà vaḑa şi posiţia unui preot.

3. Aşa dară..... după tóte acestea: dacă D-Ta pentru scólă nu ai făcut nimica, ba 'i ai causat regres; dacă biserica e în stare mai slabă acum, ca când ai mers acolo şi dacă pentru popor nu Te-ai întrepus nici nu ai făcut nimic, ba îl batjocoresci şi vorbesci cu el peste umĕr, atunci ce ai făcut D-Ta dle presbitere în un timp de preste 20 de ani...?

Ertă-mĕ ca sĕ rĕspund şi la acésta întrebare.

Ai asudat pentru causa proprie familiară, abandonând tóte causele ce nu 'ţ au adus dobândă!... pentru-că poporul din Nucşóra, popor blând românesc, cu stare, de una şi aceeaşi religiune, vacă bună, 'ţi-a dat tot sucursul şi în puţină vreme, după mergerea D Tale acolo, ai devenit cămĕtar (ca sĕ nu ḑic usurar) şi ca atare ai ajuns în patima iubirei de argint... în avariţiă... pentru că dela unul ai camăta.!.. alt debitor îţi iernézà vite pentru camătă şi al treilea 'ţi-a dat obligaţiune cu interese... pentru nerĕspunderea stolei, şi la cas de neîmplinire tóte acestea, atât capitalul cât şi interesele capitalisate sĕ duplică, triplică şi aşa mai departe, de nimenea nu-'l mai póte descurca pe bietul popor.

Ba alta am auḑit: că ai pârît pe 7 ómeni la pretură în Pui, că au îndrăsnit sĕ pescuéscă în apa arêndată de D-Ta, cari după-ce au fost pedepsiţi, au trebuit sĕ plătéscă şi arênda apei respective!?

Étă dar păstoriul:.... cum îşi jupóie oile!!

După-ce 'ţi-ai ajuns scopul, acum umbli cu capul ridicat vorbind preste umĕr şi în batjocură; ér înaintea celor mai mari Te linguşescí pentru interese şi favoruri.

Sic transit gloria mundi.

Şi acum, fiind-că în întimpinarea mea am afirmat că D-Ta eşti un om fals şi linguşitor — ceea-ce sĕ scie — pentru documentarea acestora, értă ca dintr'altele sĕ mĕ provoc la argumentul următor:

În 1884 statul ia din mâna consistoriului archidiecesan distribuirea ajutoriului de 24 de mii.

Sinodul archidiecesan în sesiunea ordinară din 1885 Nr. prot. 50 şi 51, şi apoi în sesiunea extraordinară Nr. 9 a hotărît paşii ce sunt a se lua faţă cu procedura acésta, pentru-că ordinul ministerial Nr. 77 din 18 Ianuariu 1884 nu numai că atacă vaḑa autorităţii nóstre bisericesci, dar cel împărtăşit sĕ degradézà prin scopul ce-'l urmăresce.

Ce ai făcut D-Ta dle presbitere faţă de conclusul preoţimei de a vĕ reţiné şi a nu recurge după ajutoriul de stat?!

Étă, la acésta îţi rĕspunde protopopul de pie memorie I. Raţ, carele la provocarea Consistoriului archidiecesan Nr. 5939–1886 Plen. aşterne consistoriului în 1887 conspectul celor împărtăşiţi de ajutoriul de stat, în care la locul prim ḑice: „Ioachim Cerbicean, paroch în Nucşóra, a primit în 1885 un ajutor de 80 fl., în 1886 unul de 60 fl.“, şi eu afirm: de atunci a primit în tot anul până şi în 18 Maiu 1896.

S'au împărtăşit pentru-că Ioachim Cerbicean a fost primul preot în tractul Haţegului, care mergênd la pretură cu îndatinatul seu salut: „Legalázatosabb szolgája“ şi „tisztelettel vagyok“ a fost recomandat şi s'au împărtăşit — fără scirea autorităţilor nóstre bisericesci — din ajutoriul de stat.

Óre cum şi pentru-ce s'au împărtăşit?

S'au împărtăşit, Ḑĕu pentru „Családi értesitő„ ca „görögkeleti lelkész“ şi ca „jó hazafi“ — (Veḑi protocolul sinodului archidiecesan din 1883 p. 103 şi 118) dar nici când pentru meritele sale faţă de biserică, scólă şi naţiunea sa străbună.

Pentru-că după fapte.... altă dinstincţiune ai merita.

După-ce au ridicat ajutoriul votat, dela perceptoratul reg. din Haţeg, calea directă şi-a luat'o către cassa de păstrare... doră la Haţegana? la cea romăuéscă? feréscă Dumneḑeu — ci la „Hunyad megyei első tararékpénztár Hátszegen“ şi i-a depus cu libelul spre fructificare.

Aşa cu ajutoriul de stat! aşa cu alegerile de deputaţi! şi tot hoţul de păgubaş e de vină!

Nu 'ţ-ar trebui Dle presbitere vre-o recomandaţiune şi dela oficiul protopresbiteral?! ori vre-un lăudătoriu? ca sĕ poţi ḑice: „Et ego ejusdem magna pars fui“!

Ce lipsă ai avut Dle presbitere, ca sĕ te dejoseşti înaintea mai marilor şi a colegilor D-Tale? căci D-ta esti un om cu stare, cu o parochie bună — ce aduce minimum 600 fl. anual şi nu esti constrîns a te umili şi linguşi cu îndatinatul salut: „Legalázatosabb szólgája“ şi cu „tisztelettel vagyok“ către cei dela ocârmuire, cari 'ţ-au făcut plăcerea, dar în secret... te-au rîs... cugetând: Dacă şi acesta, — care are bani depuşi spre fructificare la cassa de păstrare şi la popor... pe interese — mai îndrăsnesce a cere ajutoriu, ce vom ḑice de cei mulţi sĕraci şi lipsiţi?!

Iată omul! vedeţi-i faptele.

Şi veḑi dle presbitere! zestrea la unica fică ce ai măritat'o, ai fi putut'o câştiga şi pe altă cale... şi aşa ai fi putut lăsa ajutoriul acela celor misĕri şi lipsiţi, cari întru adevĕr sunt constrênşi la el, şi cari nu-l dau pe camătă.

E drept, că nici ministrul nu pâşesce corect, când pe D-Ta Te împărtăşesce în 12 ani de-arêndul, ér altul cu conscienţă şi cu caracter, care e misĕr, sĕ nu fie împărtăşit nici odată?... Acesta e un lucru cam ciudat! Chiar şi D-Ta te poţi întreba.

Despre acésta însĕ voiu face întrebare la locurile competente, ér resultatul 'ţi sĕ va comunica la timpul seu, ca sĕ putem apoi sci apriat proverbul D-Tale: „De pe póme sĕ cunósce pomul, de pe fapte omul“ — precum şi cuprinsul evangheliei Matei 25. 24—30 despre sluga leneşă şi viclénă, care ḑice: „Dómne... un talant mi-ai dat.... am ascuns talantul tĕu în pămênt, iacă al tĕu!“

Iar domnul a ḑis: „şi pe servul cel netrebnic aruncaţi-l întru întunerecul cel mai din afară...!“

„Cel ce are urechi ḑe auḑit, sĕ audă.“

Nicolae Sanzian,
notariul sinodului protopr.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

Onorată aduuare generală!

În sensul §. 32 din statute, comitetul central presentă onoratei adunări generale următoriul raport general despre activitatea sa din ultimul an de gestiune şi anume dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1895.

1. Şedinţele comitetului.

În decursul anului 1895, comitetul central a ţinut 24 şedinţe, 12 ordinare, 12 extraordinare. Numerii exhibitelor în 1895 au fost 570 (1894: 511).

Conclusele adunării generale din anul trecut s'au executat tóte, afară de unele mici excepţiuni, a căror finalisare după natura lucrului se află încă în curgere. În special se amintesce, că în nexul indigitărilor adunării generale precedente, comitetul central a luat stricte disposiţii pentru încassarea regulată a taxelor de membrii, pentru sporirea numĕrului membrilor şi pentru redactarea organului Asociaţiunii pe lângă un cuprins şi format mai corĕspunḑĕtor exigenţelor timpului modern. Şi crede a puté constata, că şi în punctul acesta s'a obţinut resultatul dorit.

Relativ la propunerea dlui I. Costin, preot şi redactor în Sibiiu, în cestiunea explicării legilor statului pentru trebuinţele poporului, ce s'a transpus comitetului central spre studiare şi raportare (nr. prot. 19 lit. b 1895), se presentă raport special din partea comitetului cu exhibit separat. Ér întru executarea conclusului (nr. prot, 19 litera c. 1895) pentru conferirea unui stipendiu de 100 fl. vre-unui ţinĕr din munţii apuseni, ca sĕ urmeze o scólă de sculptură în lemn sau pétră, comitetul central a escris la timpul seu concurs, la care însĕ n'a reflectat decât un singur concurent, şi acela 'şi-a retras concursul, primind dela stat un asemenea ajutor. Rĕmânênd stipendiul vacant pro 1895/6, comitetul 'l'a votat drept ajutor pro 1895/6 tinĕrului Alexandru C. Liuba absolvent al preparandiei române din Caransebeş, de present elev la scóla de belearte din München, şi a escris de nou concurs pentru conferirea stipendiului cu începutul anului scolar viitor.

În legătură cu acestea se aduce la cunoscinţa onoratei adunări generale, că noul comitet central al Asociaţiuni, ales în Blaj la 28 August 1895 pe un nou period de trei ani 1895—1898, s'a constituit îndată după adunarea generală şi a început activitatea sa. Ér funcţionarii, conform usului din trecut, au întrat în funcţiune numai la 1 Ianuariu 1896. Dintre membrii noului comitet însĕ dl Alexandru Lebu n'a primit mandatul adunării generale din considerare la cele întêmplate cu ocasiunea alegerii sale în comitet, ci 'şi-a presentat demisia cu datul 15 Septembre 1895, care se aclude sub *A)* onoratei adunări generale pentru competentă afacere, pe lângă observarea, că în programa actualei adunări s'a luat un punct pentru întregirea comitetului.

Alegerea preşedintelui Asociaţiunii Ioan M. Moldovanu, vicariu general în Blaj şi a vice-preşedintelui Dr. Ilarion Puşcariu, vicar archiepiscopesc în Sibiiu, sĕvêrşită în aceiaşi adunare, după ce s'au făcut paşii necesari în sensul §. 11 din statute, s'a luat spre scire din partea ministeriului regesc prin rescriptul seu din 14 Novembre 1895, Nr. 95136. De asemenea s'a luat spre scire alegerea dlui Dr. Gustav Weigand, profesor de universitate în Lipsca, de membru onorariu al Asociaţiunii, prin rescriptul ministerial din 13 Ianuariu 1896, Nr 22 reservat. În urma acesteia avem satisfacţia a numĕra astăḑi între membrii onorari ai Asociaţiunii şi pe acest bărbat erudit şi devotat cultivător al limbii şi literaturii române.

Cu privire la statutele cele nóue, votate de adunarea generală precedentă şi aşternute ministeriului de interne spre aprobare la 12 Septembre 1895, se presentă din partea comitetului central raport special pe lângă exhibit separat.

În fine se constată, că relativ la stipendiile şi ajutórele conferite dela Asociaţiune, s'a susţinut praxa de până aci, adecă s'au lăsat în folosinţa stipendiştilor, cari n'au terminat încă studiile, dar au dovedit sporiu bun şi purtare corĕspunḑĕtóre. Ér stipendiile vacante s'au conferit de nou prin concurs, în sensul literelor fundaţionale. În alăturare sub *B)* se aclude consemnarea stipendiştilor Asociaţiunii din timpul present cu numirea fondurilor, din cari sunt împărtăşiţi.

(Va urma.)

Diverse.

Simbolismul naturei. Vorbéscă cine ce va vorbi în contra simbolismului naturei, vorbirea acésta întru nimic nu va schimba împrejurarea, că fie-care creatură în lumea acésta este închipuire la un ce mai înalt în lumea nevĕḑută. Acésta ne învaţă şi S. Scr. (Rom. I, 18—20).

De căte ori privesce la bolta ceriului când nóptea e senină şi vĕd blânda lună strălucind în palida ei lumină încungiurată de miliardele stelelor şi îmi închipuesc acolo şi sórele: totdéuna îmi aduc aminte de Dḑeu încunjurat de oştile îngerilor şi ale sfinţilor între cari se află şi S. Feciórà Maica Maria. Dḑeu ĕste aceea ce este sórele pe ceriu; S. Feciórà este ceea-ce este luna pe firmament, ér sfinţii şi îngerii în jurul tronului ceresc, ceea-ce sunt stelele, cari, ca şi aceia, neîncetat se întorc în jurul sórelui. Sórele îşi are lumina sa dela sine, ér stelele şi celelalte corpuri ceresci., îşi au dela sóre lumina în care strălucesc, fiind în sine corpuri fără de lumină şi întunecóse. Dacă sórele se arată pe ceriu, stelele dispar şi nu le vedem. Lumina lor împrumutată este copleşită de lumina cea nemărginită a sórelui. Stelele numai atunci lucesc în ochii nostri, când sórele a apus şi a venit nóptea. Astfel îşi are şi Dḑeu tóte perfecţiunile sale dela sine, tótă gloria şi potestatea, ér îngerii şi sfinţii tótă gloria şi potestatea ce au, o au dela Dḑeu, dela isvorul perfecţiunei supreme. Şi ei, ca şi stelele, numai atunci strălucesc în ochii nostri, în ochii sufletului nostru, când Dḑeu s'a retras óre-cum din sfera lor. Precum tóte corpurile ceresci prin puterea atracţiunei rĕmân în anumită depărtare dela sóre în jurul căreia se învêrtesc fără de a se apropia prea tare sau de a se depărta prea mult dela el, astfel şi îngerii şi sfinţii stau în anumită depărtare dela tronul dḑeesc fără de a se depărta sau apropia prea mult de acela, susţinuţi fiind în acéstă stare de iubirea ce o au către Dḑeu.

Cu ce putem asĕmĕna stelele cari cad, dacă nu cu Satan şi îngerii lui, cari dela început s'au depărtat dela tronul dḑeesc? Consciinţa inferiorităţi în privinţa perfecţiunei lor face, ca sfinţii sĕ rĕmână în depărtarea cuviinciósă dela tronul mărirei.

Stelele şi pămêntul nostru sunt fraţi născuţi din aceiaşi mamă, din chaosul străvechiu. Şi noi suntem fraţi cu sfinţii. Dar precum nu tóte stelele sunt în aceiaşi depărtare sau apropiere de pămêntul nostru, astfel nu stăm nici noi ómenii în aceiaşi relaţiune cu sfinţii.

Precum dintre stele luna este care stă mai aprópe de noi luminându-ne nopţile ca sĕ nu rătăcim în călĕtoriile nóstre, astfel dintre sfinţi S. Feciórà Maică Maria este ceeace se intereséză mai mult de sórtea nóstră în necasurile nóstre, ca sĕ nu rătăcim şi sĕ perim.

Precum sórele mai multă lumină revarsă asupra lunei, astfel şi Dḑeu dintre toţi sfinţii sei mai multe daruri a reversat asupra S-tei Feciórе, care este cea dintâiu între toţi sfinţii. Spiritele meditătóre privesc mereu la strălucirea blândă a lunei graţióse. Astfel spiritele cari caută după un ideal despre ceea ce e drept, frumos şi bun, se aprofundéză în cugetări adânci asupra fiinţei nemaculate a sântei şi fericitei Feciórе. Precum luna neîncetat urmăresce pămêntul în calea lui, astfel neîncetat pórtă grija şi S. Feciórà de noi.

Ḑic învĕţaţii, că fluxul şi refluxul mării este un resultat al influinţei lunei asupra mării. Cine nu scie câte influinţă nu are asupra nóstră rugăciunea Maicei Domnului, către fiul seu I. Chr.? Cine nu scie câtă influinţă a avut Veturia mama lui Coriolan asupra fiului sĕu, carele era sĕ dirime Roma, dacă nu influinţa mama lui atât de puternic asupra lui, până ce acesta a cedat şi s'a depărtat cu óstea străină de sub murii cetăţii? De câte ori nu vătĕmăm noi pe I. Chr. prin pĕcatele nóstre, ca şi odinióră poporul roman pe Coriolan şi nu ne scapă Maica Lui de pedépsa meritată prin rugăciunile Sale, ca şi mama lui Coriolan Roma de mănia acestuia.

Au fost timp când ómenii fără minte credeau, că fac plăcere lui D-ḑeu când batjocoreau sfinţii Lui şi le stricau icónele lor, provocându-se la prima poruncă divină. Dar óre ce ar ḑice chiar un împĕrat pămêntesc când 'i-am batjocorí pe ministrii, pe slugile lui? În ce relaţiune stau ministrii etc. către împĕratul lor, în aceeaşi relaţiune stau şi sfinţii către D-ḑeu. Câtă supunere şi umilinţă nu arată ómenii către ministrii împĕratului, ca prin acésta sĕ pótă câştiga graţia lui dela împĕratul? Câtă trebuinţă nu avem noi de cinstirea sânţilor, ca sĕ ne mijlocéscă ertarea pĕcatelor dela Dumneḑeu!...

„Minunat este D-ḑeu întru Sânţii Lui!“

Loterie.

Sâmbătă în 22 August n. 1896.

Viena:	**45**	**17**	**15**	**10**	**81**
Timişóra:	**45**	**63**	**1**	**67**	**50**

[115] 2—3

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

a) **Pâne de grâu curat;**

b) **Franzele făcute cu lapte;**

c) **Fărină de grâu curat Nr. 2 și 3;**

d) **Carne de vită;**

e) **Carne de vițel;**

f) **Carne de óie;**

g) **Carne de porc și**

h) **Unsóre de porc**, tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 160—180 de elevi dela seminariul teologic-pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu, apoi

i) **pentru provederea serviciului de servitori de casă și**

l) **pentru spălatul vestmintelor de pat**, ale acelorași elevi în anul scolar 1896/7, cu începere dela *1 Septembre a. c. st. v.*, prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la care-va din aceste posițiuni, sĕ-și înainteze ofertele în scris, respective sĕ se însinue la subsemnatul pănă la **19/31 August a. c.**, de unde vor afla mai detaiat și condițiunile pentru încheierea contractului.

Sibiiu, 10/22 August st. n. 1896.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Nr. 271/1896 [106] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de **30** ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Blășeni Criș și Grosuri, un post de învĕțător cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

2. Căinel, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computați din venitul cantoral.

3. Iunncul de jos cu filia Iuncul de sus, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

4. Pescera, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani și 120 fl. în prețul victualelor.

5. Șesuri, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

6. Vaca, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și 1 stângin de lemne de foc.

7. Zdrapți-Mihăleni, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și 1 stângin lemne de foc.

Petițiunile de concurs instruate, conform normelor din vigóre sĕ se așternă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 25 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Doue fetițe de scólă

sĕ primesc cu

cost și cuartir

într'o casă bună unde eventual pot fi instruate și în **lucrul de mână** și **bucătărie.** A se întreba la **administrațiunea „Telegrafului Român“.**

[113] 2—3

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noui cunun-ați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92. Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 August 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Guvernul ţĕrei încă în tómna anului 1868 a luat mĕsuri, ca organele finanţiare din Transilvania sĕ nu mai încasseze taxele sidoxiale. şi a trebuit sĕ întrevină biserica şi sĕ céră prin ministrul de culte revocarea ordinului de neîncassare.

Din 1869 până în 1874, va sĕ ḑică în 5 ani de ḑile diferenţa între salariul archiepiscopesc anticipat de către stat şi între sumele încassate ca taxe sidoxiale sĕ urcă la suma de fl. 10.724.

Autoritatea bisericéscă îndată după primirea notificării ministeriale despre diferenţa între sumele încassate şi anticipate a luat mĕsuri spre a afla de unde provine acea diferenţă mare. Anume sub datul 10 August, 1874 Nr. 1406 consistoriul a trimis o representaţiune la ministrul de culte, în care acesta e rugat sĕ considere suma de 10724 fl. ca anticipaţiune dată bisericei, deóre-ce asupra solvirei aceleia trebue sĕ se pronunţe sinodul archidiecesan.

Totodată e rugat ministrul sĕ arete ce sumă mai era de încassat la finea anului 1868 când s'a făcut predarea, cât de mare a fost din an în an numĕrul familielor conscrise pentru solvirea sidoxiei, câtă sumă s'a încassat an de an, şi ce restanţă a mai rĕmas. În celelalte apoi s'au cerut explicări pentru unele sume indicate ca erogaţiuni în conspectul trimis de guvern.

În Martiu 1875 ministrul rĕspunde în meritul representaţiunei consistoriului. Din capul locului accentuéză, că diferenţa din cestiune nu o póte considera ca anticipaţiune dată bisericei a cărei solvire sĕ fie pendentă dela punctualitatea cu care credincioşii nostrii solvesc taxele sidoxiale. Organele guvernului au rolul de mijlocitori numai, şi încassările le fac cu multă trudă şi ostenélă. Pretinde deci, ca diferenţa sĕ se solvéscă îndată, ne mai aşteptând votul sinodului, care se póte pronuncia şi mai târḑiu, şi eventual pentru suma solvită afară de buget sĕ póte cere îndemnisare.

De deosebit interes e cea-ce rĕspunde ministrul faţă cu restanţiile; ministrul comunică consistoriului, că a îndrumat direcţiunea financiară din Sibiiu, ca cassă centrală, ca se céră dela tóte direcţiunile financiare conspecte despre sumele aruncate ca taxe sidoxiale asupra credincioşilor bisericei nóstre, asemene cospecte sĕ facă şi ea despre cei din cercul seu, arĕtând dela 1869 încóce tóte restanţiele. Asemene sĕ arete an de an cât de mare a fost numĕrul familiilor gr. or. conscrise, cât de mare numĕrul celor cari faptic au solvit taxele, şi ce sumă este în restanţă.

Evidenţa acésta sĕ se facă an de an după cercuri financiare şi după comune.

Aceste mĕsuri ale guvernului aveau meniţiunea sĕ facă lumină în causă, şi sĕ se întroducă ordine în interesul fondului sidoxial.

Durere, mĕsurile nu s'au executat.

* * *

Budgetul anului 1897. Ministrul-preşedinte Bánffy şi ministrul de finanţe Lukács au fost primiţi în ḑilele acestea de Maiestatea Sa într'o audienţă mai lungă. Ei au presentat Maiestăţii Sale proiectul de budget pe anul 1897, ér Maiestatea Sa — după-cum se anunţă — 'şi a dat învoirea de a-'l presenta la dietă spre discuţiune, ceea-ce se va şi întêmpla în primele ḑile din Septembre.

Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român 'şi-a ţinut adunarea sa generală împreunată cu mari şi varii festivităţi în anul acesta cu un succes admirabil. Ḑiua de Sf. Mărie din anul acesta va rĕmânea neştérsă din istoria Asociaţiunei precum şi din istoria culturală a Românilor de sub coróna Şf. Stefan. Neputênd a publica în lipsă de spaţiu raportul ce ne-a sosit, anticipăm, că la adunare au luat parte peste două mii de óspeţi. În preḑiua adunării au sosit comitetul central din Sibiiu, întimpinat de către un comitet de primire. În aceeaş ḑi a sosit la Lugoj şi Prea Sânţia Sa episcopul Popea, căruia 'i-s'au făcut o primire înălţătóre. Prima şedinţă s'a ţinut Joi, la 11 óre, ér a doua Vineri la 10 óre. La discursul de deschidere al presidentului Moldovan a rĕspuns dl Alexandru Mocionyi. Serviciul divin la biserica gr. or. l'a celebrat Prea Sânţia Sa episcopul Popea. Joi nóptea s'a cântat de către corurile de faţă (740 cântăreţi) imnul naţional: „Deşteptă-te Române". La „Ruga" ţinută din incidentul serbării hramului la biserica gr.-or. au luat parte peste 20,000 de ómeni. Emulaţia corurilor, teatru, bal — tóte au avut un succes splendid.

Vom reveni pe larg în numĕrul viitor.

Maiestăţile Rusiei la Viena. Joi în 27 l. c. a sosit părechia împĕrătéscă a Rusiei dela Petersburg la Viena pentru a visita familia domnitóre a Austro-Ungariei. Primirea a fost măréţă în ciuda timpului nefavorabil. Deja cu mai multe ḑile înainte erau arangiate tóte departamentele de primire, stradele erau pavoasate cu tricolorul Rusiei şi negru-galbenul austriac. Miliţie în numĕr de 19 batalióne a format lungul cordon dela gara de Nord până la podul „Aspern", ér de aci până la Burg alte 6 batalióne de cavalerie.

La gară au eşit spre întimpinare Maiestăţile Lor, mai mulţi membri ai casei domnitóre, ministrii, representanţele capitalei şi un regiment de onóre în cea mai mare paradă.

La órele $10^1/_2$ a sosit trenul separat al Ţarului, musica a întonat imnul rusesc. Din tren a eşit mai întâiu Ţarevna apoi Ţarul, ambii cu feţe zimbitóre. Inalţii domnitori şi soţiile lor s'au îmbrăţişat şi s'au sărutat. După-ce au fost presentaţi toţi membrii cei de faţă ai casei habsburgice, convoiul a plecat spre Burg, în frunte cu óspeţii cari în întregul parcurs până acolo au fost cu entusiasm aclamaţi. Ajunşi în Burg au fost presentaţi Ţarului şi ministri, între cari şi ministrul preşedinte Bánffy. Imediat după presentare ministrii Badeni, Goluchovski şi Bánffy au obţinut audienţă specială la Ţar.

Ḑiua venirei Ţarului Nicolae al II-lea a fost pentru Viena o ḑi de înaltă sĕrbătóre. Pretutindenea simpatii şi complăcere, nici o demonstraţiune, nici chiar în sinul socialiştilor cari plănuiau lucruri demonstrative. Foile tóte l'a bineventat şi 'l-au salutat ca pe un mare nunciu al păcii europene, care vine cu ramura de oliv la Viena spre a pune păcii o basă solidă. Şi este firesce binevenit acest semn în deosebi acum, când se prevedeau conflagraţiuni europene din causa tulburărilor din Orient. Se speră cu tot dreptul o pacinică complanare a cestiunei orientale în urma acestei întrevederi a monarchilor.

Foile magiare salută şi ele cu destulă afecţiune venirea la Viena a Ţarului *şi provócă poporul magiar ca sĕ cam uite că la perderea libertăţii Magiarilor numai predecesorul lui Nicolae al II-lea a fost de vină.*

„Dar — ḑice „Budapesti Hirlap" — de uitarea acésta legăm şi o condiţie, în sensul căreia Rusia sĕ înceteze a mai fi duşmanul libertăţii nóstre şi al tendinţelor nóstre de înaintare".

Hm! Totuşi le este greu sĕ facă „gute Miene". Ranele Magiarilor nu s'au cicatrizat de tot! Le-a mai trece!

* * *

Revista politică.

(Stări interne.) Timpul de când s'a început milleniul a fost pentru Bánffy şi guvernul sĕu, cel puţin dintr'o parte privit, un timp de adevĕrată linişte. In faţa epocalei sĕrbări, pentru a cărei reuşită cât mai splendidă tot patriotul dator era sĕ se însufleţéscă, au amuţit gurile duşmanilor celor mai apropriaţi. Atentatele îndreptate în contra guvernnlui din partea partidului poporal sau au fost uşor de parat, sau s'a trecut simplu preste ele la ordinea ḑilei. Partidele oposiţionale îmbătate de gloria ne mai pomenită, la care se aşteptau, şi-au dat mâna cu guvernamentalii, un lucru pe care imitându-l şi noi n'am face rĕu.

Sĕrbările millenare sunt pe sfêrşite, despre reuşita lor încă nu vorbim, dar póte că realitatea pe mulţi i-a decepţionat alungându-le ilusiile frumóse ce şi-le făceau înainte de începerea lor. Oposiţionalii încep a se treḑi din visul dulce, ce i-a cuprins; Apponyi corifeul lor a suflat în corn, semnalul de organisaţie s'a dat deci.

FOIŢA.

Importanţa religiunei.

Acum când mulţi nu pun nici un pond pre religiune, când unii vréu a păşi contra ei, deşi cuvintele mele vor suna în pustiu, totuşi mĕ voiu încerca a arĕta cumcă credinţa e mai de preferit decât necredinţa şi din punct de vedere raţional

Nu mĕ voiu provoca la citatul din sânta scriptură: cel-ce va crede şi se va boteza, sĕ va mântui, ér cel-ce nu va crede se va osândi, căci pentru cel-ce nu crede în Dumneḑeu ar fi de rîs. Cum va putea primi cuvintele când nu crede în autoritatea celui ce le au scris?

Chiar şi la popórele cele mai vechi des pre cari face amintire istoria, au esistat credinţa în Dumneḑeu. Deci dacă şi acele popóre, cari s'au aflat în stadiul cel mai inferior de cultură, au creḑut în Dumneḑeu, credinţa se póte considera ca o necesitate înascută în firea omenéscă, ér necredinţa ca o abatere dela legea naturală. Impulsul de a crede, i-s'a dat omului din motivul, că cunoscinţele omului au fost şi sunt mărginite, însĕ în om a fost înăscută curiositatea de a sci şi de a-şi putea da sémă despre tóte. Omul s'a întrebat şi despre ceea-ce nu cade sub simţirile lui şi la acestea i-a venit în ajutoriu religia, dându-i respunsurile dorite şi omul s'a aflat mângăiat în internul sĕu creḑênd în ceea-ce i spune religia şi şi-a stêmpĕrat curiositatea cu rĕspunsurile date.

Cred, că nu voiu greşi, de voiu ḑice, că impulsul, de a crede în o putere suprema s'a dat omului în urma conscienţei sale despre neputinţa sa. El au observat că trebue sĕ existe ceva mai pre sus de el, căruia trebue sĕ-i fie supus. Precum însĕ copilul nu-şi póte da sémă la început cari sunt părinţii lui adevĕraţi, ci numesce de tată şi pre bunicul sĕu şi alérgă la dĕnsul ca şi cum acela 'i-ar fi tată, tot astfel şi omenimea n'a putut ajunge dintr'odată la cunoscinţa adevĕratului Dumneḑeu, ci acésta cunoscinţă s'a desvoltat în ea pe rĕnd conform gradului de pricepere avêndu-şi culminaţiunea în religiunea creştină.

La început omul, după ce s'a depărtat dela Dḑeul adevĕrat, după isgonirea sa din raiu în urma călcărei poruncei, şi a făcut ḑei din lemn, pétră, metal etc. căci omul avênd de a se lupta cu vêrtoşimea lor, a vĕḑut, că acelea sunt mai tari decât el. Insĕ când omul şi-a făcut instrumente prin cari le-a putut sfărima şi şi le-a putut acomoda voinţei sale, a căḑut şi credinţa în atari obiecte. Tot în stadiul cel mai inferior de cultură al omenimii, omul avea o frică fórte mare de animalele ascunḑêndu-se de ele pe unde putea numai, deci a recunoscut în acestea o putere mai mare decât a sa, şi pe unele din acestea au şi început a le adora socotindu-le de ḑei. După ce omul s'a ridicat peste acelea supuindu-le voinţei sale, a căḑut şi credinţa în acelea. Ómenii au observat, că dela acea lumină şi căldură a sórelui îşi ia începutul vegetaţiunea şi fără acestea n'ar puté exista vietate în lume, deci şi-a ḑis, că sórele, luna şi stelele sunt ḑei. După-ce a observat, că şi un nor e în stare a le lua lumina lor cea atât de pompósă şi după ce prin sciinţă au ajuns la cunóscerea mai de aprópe a acestora, credinţa în corpurile ceresci încă a căḑut. Au observat ómenii, cumcă unii dintre ei sĕ deosebesc prin înţelepciune, bunătate, frumseţe sau prin putere corporală şi au vĕḑut că aceia, cari au una din aceste calităţi în grad mai înalt se ridică şi domnesc peste ceialalţi ómeni, de aci au dedus că aceia, cari vor fi avênd una din aceste calităţi în gradul suprem, aceia vor fi ḑei, şi prin urmare trebue adoraţi. De aci s'a desvoltat religiunea grecilor şi a romanilor în care vedem, că ḑeităţilor sunt atribuite însuşirile omenesci avênd o calitate în grad suprem, dar de altă parte aflăm, că ḑeităţile sunt supuse slăbiciunilor omenesci ca şi ómenii. Mai târḑiu însĕ ómenii au ajuns la convingerea, că ḑeitatea nu póte fi supusă şi slăbiciunilor. ci ea trebue sĕ fie cu totul perfectă şi din punct de vedere al moralităţii, la care credinţă s'a avêntat creştinismul.

Deci religiunile până la creştinism arată pe om a fi încă nematur şi predomnit mai mult de fantasie. Fantasia cea mai poetică o întêlnim în religiunea grecilor şi a romanilor, care şi aḑi ne încântă considerându-o ca poesie. Religiunea creştină sĕ presenta ca bărbatul matur în care predomnesce mai tare judecata. Omul sĕ întrébă despre ceea ce e bine şi rĕu, despre ceea ce-l póte face fericit sau nefericit şi îşi dă sémă despre tot ceea-ce face. Celor mai nepricepuţi le dă poveţe, pentru ca sĕ scie ce au a face ca sĕ nu se căéscă

Inceputul s'a făcut în Somorja şi deóre-ce a vorbit tocmai şeful partidei şi totodată cel mai respectabil politician magiar, vom reproduce unele din vederile lui.

„Despre politica de partid pănă acuma am tăcut din causa sěrbărilor.“

„Acuma însě când pe orisontul politic sunt douě cestiuni de o nespus de mare însěmnătate în consecuenţele lor: cuota şi alegerile dietali, ar fi păcat sě tac“, ḑice Apponyi.

„Asupra acester douě cestiuni i-şi va spune cuvêntul sěu. Susţine, că „din pactul dualistic de mai multă însěmnătate este reînoirea sau sistarea pactului vamal şi comercial. In numele partidului sěu enunţă, că el nu e contra compromisului, dacă darea de consum va incurge în casa erarială magiăra şi dacă la statorirea tarifei vamale interesele magiare vor deopotrivă luate în consideraţie cu cele ale Austriei. Austria voesce sě ridice cuota, ḑicênd: că ne-am îmbogăţit. Mě bucur însě, că în delegaţiuni guvernamentalii cu cei din partida naţională s'au unit susţinênd, că cuota în stadiul ei de acuma e: maximul. In Ungaria nu e decât progres technic, care în comparaţie cu progresul economic însémnă, că póte fi cineva isteţ şi învěţat, dar cu un venit bagatel. Ridicarea cuotei nu e justă, fiind-că ea şi acuma e în favorul Austriei şi apoi nici nu suntem în stare a o face.“

„În Austria se ocupă guvernul cu micşorarea dărei de pămênt, la noi însě e imposibil, fiind că ne lipsesce organisaţia de stat. Dacă comisiunile esmise pentru resolvarea cuotei nu vor ajunge la resultat, cuvêntul decisiv îl are regele. Am avea tótă increderea in decisul sěu, dacă ar decide după dreptatea lui individuală, el însě decide conform proiectelor înaintate de guvern, adecă transpune cestiunea din parlamente în mânile guvernelor.“

„Trebue sě silim guvernul la mărturisire, deóre-ce noi încă nu-i cunóscem părerile. Dacă voim sě resolvim acuma cuota, apoi sě pretindem conpensaţie. Unii cer micşorarea erogatelor comune, alţii privilegii morale, ér alţii, ca darea de consum sě nu mai trécă graniţa, ci sě remână pentru statul nostru. Tóte aceste sunt pretensiuni îndreptăţite şi fără de ridicarea cuotei. Numai o singură conpensaţie e posibilă şi acéstă rebonificare este: *teritoriul vamal independent cu nóuele venite.*“

Vorbind despre nóuele alegeri ḑice, că dela alegětori depinde, ca darul şi binecuvêntarea sau blăstěmul sě cadă asupra lor şi a urmaşilor, fiind-că ei trimit în parlament pe legislatorii lor. (Aşa ar fi, dacă nu s'ar face atâtea atentate la consciinţa poporului, corupţia însě e modernă! Red.)

A amintit şi despre fusiune şi a declarat, că el fusionéză cu ori şi cine căci bucuros luptă împreună, dar numai pe lângă conservarea nealterată a principiilor sale.

* * *

(Cèstiunea Cretei.) „Fremdenblatt“ declară, că ultimele ştiri dau speranţa unei soloţiuni pacinice a cestiunei cretene. Creta şi pórta au cerut mijlocirea puterilor, astfel încât sě aibă ca basă proiectul elaborat de conferenţa ambasadorilor din Constantinopole şi primit de tóte puterile

Punctele esenţiale sunt: numirea unui guvernator general al Cretei, creaţiunea unei jendarmerii şi concesiuni financiare. Din fericire tóte puterile sunt înţelese şi unitatea concertului european e restabilită. Se speră, că conlucrarea unanimă a puterilor va reuşi în curênd cât se póte mai bine în interesele Cretei şi ale Turciei.

Afacerea Dr. Lucaciu—„Tribuna“.

Sibiiu, 17/29 August.

Pentru a ţine în curent pe cetitorii noştri cu afacerea acésta, care de doue sěptěmâni încóce preocupă opinia publică a Românilor dincóce şi dincolo de Carpaţi şi de care şi noi în doue rênduri am luat notiţă, ţinem a comunica unele detaiuri între marginile ce spaţiul ni-le permite.

Ultima informaţie ce am comunicat a fost scrisórea părintelui Lucaciu, publicată în numěrul dela 3/15 August al „Revistei Orěştiei“ în care respinge în termini aspri tóte învinuirile ce ii s'au adus din partea „Tribunei“ prin corespondentul ei din giurul Băii mari. Părintele Lucaciu caracteriséză în numita scrisóre debarcarea „Tribunei“ în contra d-sale de un atentat la caracterul seu de Român şi luptător naţional şi în consecinţă numesce pe cei grupaţi în giurul „Tribunei“ *„canalie“, „mişei“, „jidani simbriaşi“, „ómeni necinstiţi, cari s'au furişat în sanctuarul naţional ca sě-'l distrugă.“*

Datorinţa „Tribunei“ era deci a declina aceste puţin onorifice epitete dela sine şi acésta, prin a dovedi de adevěrate cele susţinute despre Lucaciu în corespondenţa din giurul Băii mari şi în un prim articol explificativ la acea corespondenţă.

Primul pas spre rehabilitarea sa l'a făcut „Tribuna“ prin expedarea imediată după cetirea scrisórei lui Lucaciu în „R. O.“ a unei telegrame corespondentului seu Eugeniu Dredean, capelan preoţesc în Siseşti, de conţinutul următoriu:

„Respunde imediat, în care ḑi s'a ţinut serbarea millenară, la care a presidiat Lucaciu? El négă totul. Scrie-ne de nou grabnic.“

Acéstă telegramă însě a a ajuns şi în mânile — cum, a remas enigmatic până acum — p. Lucaciu, care descoperind astfel pe autorul corespondenţei din cestiune, a adresat „Tribunei“ următórea telegramă:

„Adorabila provedinţă a dat în mâna mea firele procedurei vóstre *neruşinate, perverse.* Am descoperit isvorul calomiilor. Inzadar cereţi cu rěspuns plătit confirmarea minciunilor. V'aţi tovărăşit cu cele mai compromise elemente în persóna unui miserabil de pessima specia. Veţi fi ulterior demascaţi şi obrăsnicia lui Jenö. (Dredean. Red. „T.“) Nimic n'ajută depeşa vóstră. Dr. Vasile *Lucaciu.*

Corespondentul „Tribunei“ însě, capelanul din Siseşti despre care se afirmă, că ar fi pus de stăpânire şi de către episcopul Szabó acolo ca sě persecute şi denunţe toţi paşii lui Lucaciu, a rěspuns telegrafice „Tribunei“ următórele:

„Baia mare, 15 August. Serbarea ţinută la 17 Maiu. Docentele mi-a raportat verbaliter ex offo presenţa lui Lucaciu, presionat fiind el şi poporul o négă. Dredeanu“.

Acestor telegrame a urmat şi o scrisóre mai lungă a p. Dredeanu, publicată în numěrul dela 8/20 al „Tribunei“, în care acesta susţine: că învěţătorul din Siseşti Vasile Baban de fapt a serbat cu elevii milleniul în scólă, dar că dl Dr. Lucaciu deşi era la Siseşti n'a luat parte la acea serbare. (Conscienţios raportor! Red. „Tel.“); că pentru susţinerea scólelor din Dănesci (filiala Siseştilor) s'a cerut ajutor dela stat şi cererea a fost iscălită şi de către părintele Lucaciu; şi în sfêrşit, că părintele Lucaciu ar fi bârfit gróznic în contra „Tribunei“ actuale în faţa preotului Ciontea din Baia mare.

La acestea se respunde pe larg în „Revista Orěştiei“ din 10/22 August, în care p. Lucaciu comunică, drept desminţire faţă de prima aserţiune a lui Dredeanu:

„Chiar în acest moment, 18 Aug. la 2 óre d. a. vine citaţiune stafetală dela solgăbirěu, cu putere armată, sě 'l ducă pe bravul nostru învěţător Vasile Băban la investigaţiune, pentru-că *n'a* serbat aşa numitul milleniu magiar în scóla nóstră română“.

Ér p. Lucaciu trimite „Tribunei“ următórea depeşe:

„Pornită cercetare severă, pentru-că *nu* am serbat milleniul. Veniţi, *canalie,* şi dovediţi sě nu ne pórte pe la cele foruri civile şi bisericesci. Lucaciu“.

Poporul din parochiile părintelui Lucaciu publică apoi în „R. O.“ şi Gazeta din Bucuresci doue lungi scrisori de aderenţă lui Lucaciu, prověḑute cu iscălituri, în cari cu privire la a doua invinuire se ḑice, că ajutor dela stat în favorul scólei din Dănesci s'a cerut, (pentru întregirea salariului de 300 fl.) însě cu următoriul adaus: „fără ca statul sě 'şi pretindă ceva ingerinţă specială, peste cea normată în legile existente, adecă lăsând neatins caracterul naţional şi confesional al respectivelor scoli poporale“.

Punctul al treilea din invinuirí cu privire la „gróznicile“ bârfeli în contra „Tribunei“ actuale a rěmas cu tótă insistenţa „Tribunei“, până acum desconsiderat de dl Lucaciu.

Acesta este firul fidel al discutei certe de până acum, cu omiterea nuor casuri mai secundare. Polemia a fost în ambele părţi purtata cu mare aparat, cu patimă şi o fraseologie din cale afară mare.

„Tribuna“ a declarat dintru început, că s'ar bucura dacă cele susţinute de corespondentul sěu n'ar fi reale, dar sě vede că acésta a ḑis'o mai mult ca un fel de „Galgen humor“, căci acum, cu tóte că s'a cam convins, că a fost trasă pe sfóră prin corespondentul de bună credinţă, nu prea are motiv sě se bucure de adevěr. Acest adevěr de care nu se póte bucura, este fondul politic al polemiei. Lucaciu le-a spus în prima sa scrisóre celor dela „Tribuna“, că este aprópe biciul ce-i va scóte din sanctuariul naţional; în a dóua scrisóre apoi a declarat: „A sosit momentul, věd primejdia naţiunii, păşesc în acţiune“.

Şi care este acţiunea ce va începe părintele Lucaciu, ne-o spune tot „Tribuna“. El ese din reserva şi ţinuta sa nehotărîtă de până acum şi se pune în fruntea politicei lui Eugen Brote. „Lucaciu e brotist“ — este ultima constatare a „Tribunei“ în acest proces.

Selecţiunea între „bravii conducětori naţionali“ devine deci tot mai pregnantă.

„Crisa“ de astă érnă a fost numai începutul trist pentru alte crise. Foile din România, cari şi de astădată au partea lor interesantă în acéstă afacere, înregistréză cele întêmplate sub titula „Crisa din Sibiiu“. Înainte numai, lucrurile merg strună şi fac deosebită onóre „luptătorilor naţionali“ — astăḑi încoronaţi cu fel şi fel de epitete mişcător de frumóse!!

De încheiere amintim, că Lucaciu 'şi-a ţinut cuvêntul, el a întrat deja în acţiune.

Pe ḑiua de Sta Mărie — după cum s'a anunţat în „Gazeta Transilvaniei“ — a fost convocat la Şişeşci un numěr de bărbaţi români la o sfătuire („conventicol“) asupra situaţiei. Este vorba şi de promulgarea unui „pronunciament“ al părintelui Lucaciu.

Ce-o fi mai departe — vom vedé!

Noutăţi.

Personal. Aḑi în ḑiua sântului Mucenic **Miron,** fiind ḑiua onomastică a Escelenţiei Sale, dlui archiepiscop şi metropolit al nostru, s'a ţinut în biserica din Sibiiu-cetate serviciu divin împreunat cu obicinuitele rugăciuni de mulţămire.

La 11 óre membrii consistoriali şi inteligenţa din Sibiiu s'au presentat la Escelenţia Sa şi i-au adus felicitări.

— Preasânţiile lor domnii episcopi Ioan Meţian al Aradului şi Nicolau Popea al Caransebeşului au sosit aici, Preasânţitul dela Arad cu trenul de eri, şi cel dela Caransebeş cu cel de aḑi, spre a lua parte la şedinţele comitetului fundaţiunei Gozdu, şi la cele ale consistoriului metropolitan.

* * *

Ordin ministerial salutar. Cei mai mulţi dintre gendarmii activi au fost înainte de întrarea lor în acest serviciu suboficeri în armată. Ca gendarmi, de regulă, se înroléză cei de naţionalitate magiari, şi ca atari nu prea vorbesc altă limbă decât cea a statului. Necunoscinţa acésta, după-cum s'a observat în decursul timpului, e împreunată cu multe inconveniente.

---

mai târḑiu. Religiunea creştină, ca una care stă pe culmea cea mai înaltă, a avut şi o durată mai lungă şi va avé în veci.

Ómenii fiind conscii despre adevěrurile cuprinse într'ênsa, s'au jertfit pe sine mai bucuros, de cât sě se lapede de învěţăturile ei. Dar unii ómeni rěi, fiind conduşi de capriţiuri s'au lucrând pentru interesul lor privat, pe basa influinţei ce avéu ca capi ai bisericei, au început a face abusuri, cari din partea ómenilor cu judecată, dar fără a fi pătrunşi de adevěrata credinţă, s'au considerat ca pete pe întréga religiune creştină. Aceştia sě vor fi întrebat, că óre sě crédă sau sě nu crédă omul în nimic. Dacă religiunea e folositóre, pentru ce sě fac atari lucruri dejositóre de înşişi capii bisericii? De altă parte ómenii au ajuns a delătura prin ajutoriul sciinţei o mulţime de credinţe false întroduse ca din întêmplare pentru a stêmpăra curiositatea ómenilor asupra lucrurilor neînţelese şi nepricepute. Deci aceştia věḑênd, că cei vechi s'au rătăcit în credinţa lor sě vor fi întrebat, că óre nu prea rětăcim şi noi în a nóstră? Unii sě vor fi întrebat věḑênd, că religiunea a trecut prin atâtea fase, cum de s'au îndurat Dumneḑeu — dacă esistă — sě-i ţină pe ómeni atâta timp în rětăcire? Firesce acésta e un secret mare al proniei divine, care cu mintea nóstră cea mărginită nu-l putem înţelege pe deplin. Sě póte sě fie si acel motiv, ca un copil, care nu scie pe tatăl sěu adevěrat, ci primesce pe altul strěin de părinte, cu atât mai mult sě bucură aflând pe cel adevěrat. Póte sě fie şi alt motiv, căci cine póte pătrunde în cele ascunse ale proniei divine. Noi nu putem pricepe lucrurile divine precum fiul nu póte sci tóte planurile tatălui sěu.

Destul atâta, că credinţa au început a se da la îndoélă. Unii îşi vor fi ḑis: de cât sě credem în ce n'am vèḑut şi póte sě ne aflăm mai târḑiu înşelaţi, mai bine nu credem în nimic.

Din cele arětate sě vede că şi credinţa a fost supusă legilor ce sě observă la tot ce este, din stadiul cel mai de jos s'au desvoltat până au ajuns punctul de culminaţiune, apoi a început a scădea şi vedem că deja scade şi póte va scădea şi mai mult: astfeliu vedem că omenimea ajunge într'un extrem opus credinţei — la necredinţă. Şi óre nu sě va întórce érăşi? Ba eu cred că da, căci aşa merg tóte în lume, merg până în extrem pe o cale apucată, dar věd că e rěu, şi atunci ér sě re'ntorc pe cea lature. Odată e predomnită lumea de materialism şi după ce vede, că nu e bine aşa, érăşi începe a fi idealistă. După ce ómenii vor merge şi mai departe cu necredinţa, érăşi vor începe a crede. Şi dacă acuma ne-ar întreba un necredincios, că dacă există Dumneḑeu, de ce lasă pe ómeni sě se depărteze de el. Aci firesce érăşi dăm peste un secret al proniei divine neînţeles de noi. Dar totuşi putem sě-l esplicăm făcênd o asămênare: Noi ţinem pe Dumneḑeu de părintele nostru, ér pe noi ne considerăm de fii ai lui. Fiii numai atuncea cunosc bunătatea părintelui, după ce s'au depărtat de el şi au gustat amărăciunea străinului. După ce s'au convins că nu e mai bine, sě reîntorc érăşi la dênsul sciindu i preţui acum bunătatea şi nici că sě mai pot despărţi de el.

Ómenii, cari şi-a pus încrederea în sciinţă, aştéptă ca ea sě i lămuréscă în tóte. Dar sciinţa despre ceea ce nu cade sub simţiri încă face nisce deducţiuni sarbede, une-ori chiar greşite.

Ce e sciinţa? Un ghem de pe carele învěţaţii în secoli întregi abia desfăşură un fir de aţă. Dar firele sě încâ'cesc şi trebue sě stea în loc până când vine altă generaţiune, ca sě le descâlcéscă şi după ce şi acésta a mai desfăşurat un fir, firele sě încâlcesc de nou şi acestea abia le desfăşură generaţiunea următóre. Şi apoi éră şi éră aşa, sě continuă asta prin secoli încolo şi noi nu mai scim pe ce sunt înfăşurate firele de aţă. Pot fi pe o pétră, sau pe un semn, sau pe o alună ori o nucă. Dar dacă ne va spune cineva, că pe o nucă sunt înfăşurate, şi vom crede, noi ne vom îndestuli curiositatea nóstră, şi nici că ne póte imputa cineva pentru ce credem aşa.

Sciinţa e în stare ca sě ne esplice şi sě ne lămuréscă despre tot ce ne încunjură, ce vedem şi ce cade sub simţirile nóstre, aşa cât sě nu ne mai lase în dubiu, şi tot odată e în stare a ne spune causa pentru ce sě întêmplă astfeliu. Insě cu cât vrea sě străbată mai afund în cele nevěḑute cu atât înaintea ei sě întunecă începe a merge numai pe pipăite, dela un loc e întunerec besnă înaintea ochilor ei şi aci începe a da cu socotéla pentru a astêmpăra curiositatea ómenilor.

(Va urma.)

Din motivul acesta ministrul comun de rĕsboiu prin ordinul sĕu de sub Nr. 5548/I. a dispus, că numai acei indiviḑi pot întra în serviciu ca gendarmi, cari afară de limba statului mai vorbesc și limba poporului din ținutul în care voesc a fi instituiți.

Așa ar trebuí purces față de toți oficialii de stat!

* * *

Preoți români milenari. Ni se scrie că turma rătăcită care a fost dusă în sĕptĕmâna trecută la comedia de țéră din Budapesta a fost păstorită și de cătră „harnicii“ preoți Ioan Fărcaș din Baești și George Popovici din Vălcele. Acești preoți ’și-au ridicat apoi după reîntórcere un ajutor dela stat! — Sĕ le fie de bine supa cea grasă millenară!

* * *

Zmejanovici — membru al reuniunei femeilor israelite. Lui „Pester Lloyd“ i se telegrafézĕ din Verșeț, că noul episcop sêrbesc de acolo, Zmejanovici, a întrat din mulțumire față de buna primire ce ’i-au făcut-o cu prilegiul instalării sale femeile israelite, ca membru pe viéță al „Reuniunei femeilor israelite din Verșeț“. Cel puțin — escentric!

* * *

Cununie. Dl Ioan Toma, absolvent de cursurile teologice și pedagogice din Sibiiu face cunoscută cununia sa cu d șóra Elena A. Nan, ce se va celebra Duminecă în 18/30 August în biserica gr. or. din Herman, lângă Brașov. Trimitem tinerei părechi urările nóstre de bine!

* * *

Înscrierile la universitate. Inscrierile la universitatea din Budapesta pe semestrul prim a anului școlar 1896/97 se vor începe cu 20 Septembre st. n., ér la universitatea din Cluș cu 21 Septembre și vor dura pănă inclusive 2 Octombre.

* * *

Arpád éră̦ș a pățit o. Foile magiare au scire din Brașov, că s’a sĕvêrșit un nou atentat de pângărire în contra statuei încă neisprăvite a lui Árpád. De astădată însĕ atentatorii — ḑice-se doi tineri români, calfe de prăvălie — au fost prinși și escortați. — Însémnă atâta, că Árpád trebue sĕ ’și cam iee catrafusele de pe la Brașov, că nu-’i aerul de el pe-acolo!

* * *

Femei farmaciste. Ministrul de instrucțiune publică face cunoscut prin o ordinațiune a sa din 10 August, că pe viitor se dă voie și damelor a se aplica la farmaceutică, după-ce vor întruni cualificația prescrisă (6 clase gimnasiale).

* * *

Politică teatrală. Locuitorii orașului Corfu au arangiat în onórea celor 400 óspeți italieni o representațiune de gală, la care pe lângă o mulțime de popor au luat parte și consulii turcesci, stabiliți acolo. În pausa urmată după scena primă musica întonéză imnul grecesc, ér publicul voind a-’și arăta simpatia pentru óspeți isbucnesce în strigăte de „Sĕ trăéscă Kandia“. La aceste consulii turcesci părăsesc logele însoțiți de acordurile sgomotóse ale publicului, care se întrecea în fluerături și strigăte de „Fuori“ (Afară cu ei)! După representațiune au arangiat o demonstrațiune generală în contra consulilor. Au percurs tóte stradele orașului în marșul lui Garibaldi și a cântecelor naționale grecesci. La reședința consulului s’au oprit onorându l cu un „Katzen musik“, ce se sfêrșia cu refrenul „Jos cu Turcia“! În ḑiua următóre consulul a cerut satisfacțiă!

* * *

Concurs. Epitropia fundațiunei „Ana Alexandrovici“ din opidul Lugoș escrie concurs cu termin de 30 de ḑile pentru îndeplinirea postului de învĕțătóre la școla superióră de fete gr.-or. română, acum înființată în Lugoș.

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 600 fl.
2. Cortel sau în natură sau în bani 120 fl.

Recursele provĕḑute cu documentele prescrise se vor adresa președintelui epitropiei fundaționale, Dr. George Popovici, protopresbiter în Lugoș.

Recurentele, cari pe lângă atestatul de cualificațiune dela unul din institutele pedagogice din metropolia nóstră gr.-or. română, vor dovedi că posed cunoscința de a instrua elevele în limba franceză și fortepian, conform dispositiunilor testamentului, vor avé preferință.

Dat din ședința epitropiei fundaționale ținută la 9 August 1896.

Epitropia fundațională.

* * *

Fabricanți de bani — deținuți. In piața orașului Abrud au fost în ḑilele acestea deținuți tocmai în momentul, când voiau a pune în circulație nisce taleri de 1 fl. și mai multe bucăți de câte 20 fileri, doi locuitori din comuna Ruda și anume faurul acelei comune cu calfa sa. În locuința lor au aflat mașina de fabricat de bani. Numai decât au fost puși la rĕcóre, cercetarea în contra lor s’a pornit.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

(Urmare.)

II. Școla Asociațiunii.

Școla civilă de fete cu internat și drept de publicitate a Asociațiunii se află în normală desvoltare spre deplina mulțămire a factorilor competenți.

În decursul anului școlar 1895/6 au fost înmatriculate 72 eleve în cursurile ordinare și 8 în cursul complementar, cu totul 80 eleve.

În internatul scólei au fost adăpostite în acest an 60 eleve, dintre cari dóue au frecuentat școla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Instrucțiunea s’a provĕḑut prin corpul didactic din anul trecut întregit conform Statutului de organisare al școlei cu următórele puteri nóue: dșóra Eugenia Iovescu din Caransebeș, absolventă a preparandiei superióre din Budapesta, cu examen de cualificațiune pentru școlele civile, învețătóre ordinară provisorie, și dșóra Aglaida Băcillă din Mĕrul, absolventă a preparandiei și școlei superióre industriale din Szabadka, învĕțătóre suplentă din 1 Septembre 1895 până în 31 Ianuariu 1896, când la cererea sa proprie a fost dispensată dela postul seu și înlocuită prin dșóra Maria Cioban din Roșia-Abrudului, cu examen de cualificațiune pentru școlele civile.

Comitetul a exerciat dreptul sĕu de supraveghiare prin vice președintele Asociațiunei ca delegat al sĕu și constată, că mersul învĕțământului, spiritul școlei și internatului a fost deplin mulțămitor.

Date mai amĕnunțite cu privire la starea școlei și a internatului în decursul anului 1895/6 se cuprind în programa școlei, publicată prin direcțiunea școlară, din care se alătură un exemplar sub *C.*

Din rațiociniul școlei și al internatului, presentat de direcțiunea școlară se constată, că percepțiunile au ajuns în acest an suma de 22,076 fl. 87 cr. ér erogațiunile suma de 21,609 fl. 53 cr. — și a resultat la finea anului un sald activ de 467 fl. 34 cr., avênd încă o restanță de încassat pro 1895/6 în suma de 863 fl. 03 cr.

Rațiociniul școlei se subșterne onoratei adunări generale ca aclus la rațiociniul Asociețiunii pro 1895 pentru informare.

III. Averea Asociațiunii.

În alăturare sub *D*) presentăm onoratei adunări generale rațiociniul fondurilor Asociațiunii pe anul 1895, compus de cassariul Asociațiunii, examinat și aprobat din partea comitetului.

Din rațiociniu se constată, că venitele fondului general în 1895 au fost 18,594 fl. 68 cr. erogațiunile: 10,474 fl. 37 cr. resultând la finea anului un sald de 8120 floreni 30 cr.

Averea fondului general a fost la finea anului 1895: 132564 fl. 11 cr. 85000 lei.

Întréga avere administrată de comitetul central al Asociațiunii a fost: 175,661 fl. 20 cr. și 85,000 lei. Față de anul precedent un crescământ de 17,928 fl. 02 cr.

Între venitele extraordinare amintim stipendiul dnei Zinca Roman, vĕduvă soție de advocat în Făgăraș, întemeiat în memoria fericitului ei soț Ioan Roman, în suma de 240 fl., pro 1895/6 și 1896/7.

Dimpreună cu rațiociniul pro 1895 presentăm onoratei adunări generale proiectul de budget al Asociațiunii pro 1897 în alăturare sub *E*).

Despre fundațiunea fericitului advocat George Filep din Tășnad se notéză de-ocamdată numai atâta, că pertractarea lăsĕmêntului e încă în curgere și că representantul Asociațiunii în acéstă afacere este dl Andreiu Cosma, advocat în Șimleul-Silvaniei.

IV. Donațiuni.

Din anul 1895 avem sĕ înregistrăm o singură donațiune făcută în favorul Asociațiunii, anume: 1000 fl. votată de institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu pentru trebuințele curente ale școlei civile de fete a Asociațiunii.

(Va urma.)

Anunț.

Înscrierile la gimnasiul român gr.-or. — și clasele normali adnexate din Brad — pe anul școlar 1896/7 se vor efeptuí, ca și în anii precedenți din prima până în 4 Septembre inclusive.

Tinerii, cari doresc a fi primiți pentru prima óră în clasa I. gimnasială, sau în clasele normale, au a se presenta la direcțiunea gimnasială însoțiți de părinții sau tutorii lor, și provĕḑuți cu carte de botez, de revaccinare și cu atestatele școlare de pe ultimul semestru.

În clasa I. gimnasială se primesc numai acei fii, cari au împlinit deja etatea de 9 ani dar nu sunt mai bĕtrâni de 13 ani. În privința primirei celor mai bĕtrâni de 13 ani, decide conferința corpului profesoral.

Elevii cari se vor presenta fără atestate scolare bine formulate, se vor supune unui examen, și se vor primi după pregătirile și etatea lor, pe clasa a III-a sau a IV-a normală, eventual pe clasa I. gimnasială.

Examenele de repetițiune — emendare — se vor începe în ultima August și vor dura până în 4 Septembre.

Didactru, atât în clasele gimnasiale, cât și în cele normale, solvesc toți elevii din fostul comitat al Zarandului, și recte cei din protopresbiteratul Bradului și al Halmagiului câte 4 fl. v. a. pe an, ér cei din comitate strĕine câte 8 fl. v. a. pe an.

Pentru biblioteca gimnasilă toți elevii solvesc câte 1 fl. v. a. pe an, ér în fondul elevilor morboși câte 50 cr. v. a.

Competințele acestea au a se solvi de odată sau în dóue rate egale și anume: jumĕtate cu ocasiunea înscrierei, ér cealaltă jumĕtate la începutul semestrului al doilea.

Dela solvirea didactrului se vor elibera numai scolarii distinși și sĕraci, avênd a-și așterne cererile lor în acéstă afacere direcțiunei sau conferinței corpului profesoral spre ulterióră afacere, — la începutul anului școlar.

Fără scirea și consensul direcțiunei nici unui școlariu, nu-i este permis a ocupa cuartir.

Direcțiunea gimnasiului rom. gr.or. (din) Brad, în 14 August 1896.

Georgiu Părău,
director gimnasial prov.

Bibliografic.

A apărut: 1. fascicul din „*Enciclopedia Română*“, editată sub auspiciile și din însărcinarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ de Dr. Corneliu Diaconovich, prim-secretariul Asociațiunii. Sibiiu în August 1896.

Acest dicționar enciclopedic urmăresce scopul de a popularisa sciințele și artele și de a lăți cunoscințele folositóre în sinul poporului român și în special de a oferí publicului cetitor o icónă cât mai fidelă a întreg trecutului și a tuturor stărilor actuale a Românilor, fără deosebire de hotare politice. „Enciclopedia Română“ se lucréză de aprópe 200 de autori distinși și apare în editura librăriei *W. Krafft* în Sibiiu, în estensiune de *cel puțin* 2 tomuri de câte 60 cóle de tipar, (format „Lexicon“, 8° mare, în 2 columne, litere „petit“), cu numeróse ilustrațiuni și harte.

Publicarea se va face în fascicole de câte 6 cóle în decurs de circa 2 ani, 10 fascicole forméză 1 tom.

Redacțiunea și editorul își reservă dreptul, ca amĕsurat cerințelor materiilor tractate și numĕrului abonaților, sĕ pótă da publicațiunii o extensiune mai mare.

Abonamentele obligă la procurarea opului *întreg* și se pot face pe lângă achitarea anticipativă a prețului pentru 2 tomuri, pentru 1 tom ori pentru 1 fascicol. La prenumerări de 2 tomuri se acórdă 25%, ér la prenumerarea de 1 tom 20% rabat.

Prețul de prenumerare face:

	Austro-Ungaria	România
pentru 2 tom. . .	fl. 15.—	lei 40.—
„ 1 tom. . .	„ 8.—	„ 20.—
„ 1 fasc. . .	„ 1.—	„ 2.50

La prenumerări de 1 tom resp. 1 fasc. prețul tomului resp. fascicolului următor este a se achita cel mult în 30 de ḑile după primirea celui premergĕtor.

Abonații primesc fascicolele *franco.*

După terminarea publicării opul se va vinde în librării cu un preț *ridicat.*

Abonamente se pot face: la editorul *W. Krafft* în Sibiiu, la despărțĕmintele Asociațiunii transilvane, precum și la tóte librăriile.

Deposit general pentru *România* la libraria *Carol Müller* în Bucuresci, (Calea Victoriei 53), care va îngrijí expedițiunea fascicolelor abonate pentru întreg regatul român.

Atât redacțiunea cât și editorul „Enciclopediei Române“ nu au crutat nici o jertfă pentru a asigura succesul acestei opere mult folositóre și și-au dat tóte silințele ca pe lângă un conținut bogat și redigeat cu îngrijire, atât tipariul, cât și materialul de ilustrațiuni, lucrat la cele dintâiu stabilimente din Viena și Lipsca, sĕ satisfacă tóte pretensiunile juste.

Subsemnații se adreséză deci cătră toți amicii culturii poporului român cu rugarea: de a sprigini cu tótă căldura acéstă mare operă inițiată de Asociațiunea Transilvană.

Pentru Redacțiune: *Dr. C. Diaconovich.*
Pentru editură: *W. Krafft.*

Diverse.

Potu-se sci cugetele și simțĕmintele omului de pe trăsurile feței? Fisionomia este sciința, care învață de-a cunósce de pe trăsurile și desvoltarea feței caracterul (însușirile) omului. Renumitul naturalist Carus a scris despre sciința acésta o carte întitulată: „Când regii edifică, lucrătorii au mult de lucru“. În cartea acésta se scriu multe despre diferitele forme și trăsuri ale feței.

Între altele se ḑice, că un om cu barba ascuțită însémnă că este șiret, înțelept și tăcut; barba móle și grósă e semnul cuminției, semnul unui temperament rece, o natură dură; barba mică este semnul unui temperament lăsător, a lipsei unei voințe firme și a lașității și fricei. O barbă, ce mai mult e dată înapoi, e semnul naivității, simplicității.

Dacă spațiul între nas și marginea buzei de sus e mic, și dacă pe față se pot vedea crețe, atunci respectivul este de o natură tare simțitóre, dar de caracter slab. Se ḑice, că acel om a cărui buză de sus e îngustă, nu este inteligent. Dacă spațiul între nas și buza de sus e puțin lungă, dar nu neted, atunci însémnă, că respectivul are dela natură darul oratoriei, ér dacă spațiul e lung și neted, însémnă un caracter ordinar și rĕutăcios.

Un nas de tot têmpit cârn, e semnul têmpirei, ceea ce cam cu greu se crede, de-órece Socrate încă avea nasul cel mai urît de pe lume, și totuși a fost cel mai învĕțat din lume.

Un nas, care e de tot drept, însémnă că respectivul e om de tot viclén, periculos.

Dl Carus mai scrie în cartea sa, că omul care are o voce răgușită, este „pessimist“, și privesce tóte întâmplările cu nepăsare, ér cel ce are o voce sonoră și aspră, are un caracter energic.

40 **Loterie.**

15 Mercuri, în 26 August n. 1896.

2 Brünn: **51 61 58 43 38**

2

1

60

ad. Nr. 507 1896 [116] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante, în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr.-or al Bistriței, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Borgo-Prund, un post de învĕțătoriu și un post de învĕțătóre ambele cu salariu de câte 300 fl. și bani de cuartir câte 30 fl. din fondul scolar, apoi folosirea în părți egale a grădinei scolare în mărime de 1 Jug. 1500°□;

2. Galați, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. în bani dela popor, cuartir în edificiul scólei, lemnele de încălḑit și folosirea grădinei de legume de lângă școlă.

3. Blașfalĕul de sus, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl, dela popor, cuartir în edificiul scólei; 3 orgi de lemne de foc și folosirea grădinei de legume de lângâ scólă.

Concurenții au ,ași așterne suplicile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița în 31 Iuliu 1896.

În conțelegere cu comitetele parochiale.

Simion Monda,
protopop.

Nr. 617/1896 [117] 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Draos, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și grădină de legumi.

2. Paloș, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl.

3. Crihalma, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

4. Valendorf, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir în edificiul scólei.

5. Ticușul român, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl.

6. Stena. un post de învĕțătoriu pentru cl. a II-a cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne pentru foc; învĕțătoriul e îndatorat a cânta cu copii cântările liturgice, și după împrejurări a ținea și strană la utrenie.

7. Fântâna, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. din care 250 fl. dela popor, 3 stêngini de lemne computați în 20 fl. venitele cantorale 30 fl. pe lângă cuartir în edificiul scólei. Dela concurenți se pretinde sĕ țină în Dumineci și sĕrbători strana în biserică.

8. Bogata Olténă, cu salariu anual de 300 fl.

9. Fibert, cu salariu anual de 300 fl.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cohalm, 30 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 233/1896. [120] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scólele gr.-or. române din mai jos semnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului Murĕș-Oșorheiului se escrie concurs și anume:

1. Lasläul-român, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

2. Medeșfalĕu, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

3. Petea de câmpie, cu salar anual de 300 fl., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

4. Șoimușul român, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

Informațiuni mai ample despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor ș. a., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, cum și dela autoritățile bisericesci în fața locului.

Petițiunile concursuale, instruite în sensul legilor bisericei nóstre, sĕ se adreseze în termin de 30 ḑile dela prima publicare către subsemnatul oficiu protopresbiteral.

M.-Oșorheiu, 6 August 1896.

Oficíul protopr. gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Manegutțiu,
protopresbiter.

Nr. 319 [118] 1—3

Concurs repețit.

Pe basa ordinului consistorial Nr. 3993 dto 2 Iuliu a. c. sĕ escrie de nou concurs pentru întregirea parochiei Selnițe, aparținĕtóre tractului protopresbiteral al Cetății de pétră, cu terminul preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post și constatate de către comitetul parochial dau un venit anual de 185 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Fênațe, la 30 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

Nr. 320—1896 [119] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕțătoresc dela scóla confesională gr.-or. din Vale, protopresbiteratul Sĕliștei, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Salariul împreunat cu acest post este de 300 fl. v. a. care se va solvi anticipative în rate trilunare din lada bisericei și cuartir natural în edinciul scólei.

Dintre concurenți se vor preferi aceia, cari vor fi în stare sĕ compună un cor cu elevii de scólă.

Reflectanții la acest post sĕ-'și aștérnă cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕliște, 9 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliștei, în conțelegere cu comitetul paroch. concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresb.

Nr. 430—1896 [121] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr.-or. al Hațegului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Telegraful Rom“.

1. Livezeni, cu salar anual de 300 fl. cuartir și lemne.

2. Nucșóra, cu 260 fl. cuartir și lemne.

3. Fizesci-Federi, un post de învéțător ambulant cu salar de 360 fl. cuartir și lemne.

Invĕțătorii acestor comune sunt deobligați a deprinde elevii cu cântările bisericesci (liturgice) și a cânta cu ei la biserică în Dumineci și sĕrbători.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat mai sus în — Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroșeni, la 6 August 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 281/896 [110] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea porturilor învĕțătoresci mai jos însemnate dela scólele din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Apața, salariu 150 fl. dela popor și din fond 150 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu din fondul scolar eparchial și cuartir liber în edificiul scólei.

2. Boroșneul mic, 300 fl. din fond și repartițiune cuartir liber.

3. Chezdi Mărtănuș, 253 fl. 50 cr. dela popor 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber 2° lemne de foc sau 10 fl. în bani și folosirea de 3 părți din grădina de lângă biserica în valóre de 10 fl.

4. Dobêrlău, 300 fl. în bani și naturalii și cuartir liber.

5. Doboli inferiori, 200 fl. din fond și repartițiune, 100 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, venitele cantorale-stolare și cuartir liber cu supraedificate economice, dela concurent sĕ cere vorbirea limbei magiare, carea este limba de propunere.

6. Heghig, 250 fl. din fondul și repartițiune 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu și cuartir liber.

7. Intorsura Buzĕu, post de al doilea învĕțător cu salariu de 300 fl. din fond și repartițiune, cuartir liber.

8. Lisneu, 150 fl. dela popor și eventual ajutoriu dela Ven. Consistoriu de 150 fl. cuartir liber, limba magiară ca limbă de propunere.

9. Marcoș, 300 fl. din fond și repartițiune, cuartir liber.

10. Vama Buzĕu, 200 fl. dela popor și 100 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber și lemnele necesari pentru încălḑit.

11. Zagon, 300 fl. din fond și repartițiune cuartir liber în edificiul scólei și lemne trebuinciόse.

Fiind tóte posturile împreunate cu cantoratul dela reflectanți se cere desteritate în cântări și tipicul bisericesc.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a se așterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Bretcu, (Bereczk) 28 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopop.

Nr. 461/896. [114] 2—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea în protopresbiteratul Têrnava, prin acésta se escrie concurs de nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au sĕ-'și aștérnă petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u p. Küküllővár) pană la terminul indicat.

Concurenții își pot lua informațiuni atât dela comitetul parochial respectiv cât și dela oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 6 Iuliu 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 419—1896 [101] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învețători din comunele mai jos însemnate, sĕ deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Baica cu Hida, un post de învĕțătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

2. Bosna și Bodia, un post de învĕțătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

3. Dânc, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., dela popor 165 fl., dela stat ajutoriu 135 fl, cuartir și grădină de legumi.

4. Gălpuia, un post învĕțătoresc împreunat și cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. în bani, naturale și din venitele cantorale.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș-Sân-Petru, 20 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral greco oriental al Ungurașului, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Paul Roșca,
protopresb.

Doue fetițe de scólă

sĕ primesc cu

cost și cuartir

într'o casă bună unde eventual pot fi instruate și în **lucrul de mână** și **bucătărie.** A se întreba la **administrațiunea „Telegrafului Român“.**

[113] 3—3

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☛ în Timișóra — Fabrică ☚

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceca-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 27—48

☛ *Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.* ☚

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93. Sibiiu, Marți, 20 August (1 Septembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Organele financiare încă dela era dualismului încóce au fost de părerea, ca taxele sidoxiale sĕ nu se mai încaseze de către stat, ci afacerea sĕ se dea în competința bisericei.

Direcțiunea financiară din Cluș a cerut inviațiuni dela ministrul de finance în afacerea cu încasarea taxelor sidoxiale. Ministrul de finance în Ianuariu 1869, va se ḑică îndată după predarea fondului sidoxial, a întrevenit la minisirul de culte, ca taxele sidoxiale sĕ nu le mai încaseze organele financiare. Motivul ministrului de finance a fost: încassarea și administrarea acelor taxe dă mult de lucru. Bisericei prin art. de lege IX 1868 și XX din 1848 'i-s'a dat dreptul de autonomie. Înainte de 1810 tot organele bisericei au încassat acele taxe.

Ministrul de culte nu a dat loc vederilor celui dela finance.

Într'aceea an de an tot mai mare era diferența dintre sumele anticipate și cele încassate.

Cu considerare la interesele erariului exactoratul din ministeriul de culte la anul 1871 și apoi 1874 a insistat și el pentru darea încassărei în mânile bisericei.

Ministrul de culte deși a recunoscut motivele exactoratului sĕu și le-a și apreciat, totuși a susținut usul din trecut.

Este de interes sĕ cunóscem curentul care domnia în ministeriul de culte acuma 22 de ani față cu biserica nóstră.

În anul 1874 ministrul de culte a resonat astfeliu:

Salariul anticipat dela stat este aprópe unicul isvor de venit al metropolitului român gr.-or.; posiția și demnitatea acestui prelat pretinde, ca aceste venite sĕ 'i fie sigure și regulate. Guvernul aduce, ce e drept unele jertfe, când anticipă solvirea și îngrijesce de încassarea taxelor sidoxiale pentru a acoperí anticipațiunile, jertfa acésta însĕ se rĕsplătesce cu împrejurarea, că guvernul vine în legături mai strînse cu acest prelat, și că vaḑa acestui prelat și din punctul de vedere al statului se susține după-cum trebue neștirbită; pe când dacă solvirea salariului metropolitului ar atârna dela încassarea taxelor sidoxiale, atunci ea ar devení fórte clătinată și problematică, ar atêrna dela condițiuni economice și dela caprițiul credincioșilor, pe calea acésta o eventuală agitațiune ar fi în stare sĕ clătine independența metropolitului prin denegarea în masse sau prin întârḑierea încassărilor; astfeliu archiereul avisat în cele ale susținerei la credincioșii sei, ar vení sĕ atêrne dela dispositiunea acestora.

Vederile acestea în decursul timpului, după-cum vom vedé, s'au schimbat tare.

Adusă în grea strîmtorare biserica prin marea diferență între sumele anticipate și cele încassate, la anul 1889, urcă taxele sidoxiale la suma de 10 cr. de capul familiei.

În zelul de a salva fondul sidoxial biserica face ea conscripțiunile familiilor greco-orientale, le ordinéză după comitate, și după cercurile financiare, și așa gata le dă direcțiunilor financiare, cari acuma aveau numai sĕ facă încassările, și la finea fie-cărui an sĕ facă socotéla: cât s'a încassat, și ce mai este în restanță.

După conspectele făcute numĕrul celor obligați a solvi taxele sidoxiale se urca la cifra de 160,000. Era deci pusă în vedere o sumă de 16 000 fl. la venite, și 8000 fl. la eșite.

Pe lângă o încassare regulată și consciențiósă sidoxia se puté încassa în duplu, și totuși diferența crescea, așa, că la anul 1894 biserica avea o diferență de 56,741 fl. 78½ cr. care trebuia solvită din fond, și se ducea fondul pe jumĕtate.

Nu căutăm aici motivele sau causele acestui lucru misterios, ci trecem la firul istoric.

O representațiune românéscă în cestiunea congruei. In 24 Iulie n. clerul român gr. cat. din vicariatul Silvaniei a ținut o conferență sub presidiul d-lui vicar Alimpiu Barboloviciu, discutând între altele și cestiunea salarisărei preoților. Resultatul acestei conferențe a fost înaintarea unei representațiuni către episc. Ioan Szabo, în care se cere: 1) Ca episcopul se întrevină la guvern pentru a-i-se restitui clerului perderile îndurate prin întroducerea căsătoriei civile; 2) Sĕ mijlocéscă, ca salarisarea preoților gr. cat. sĕ se facă în mod independent de guvern; 3. In urmă clerul din Silvania, „îngrijat în cel mai mare grad de starea fondurilor diecesane“, cere sĕ se numéscă o comisiune censurătóre a fondurilor diecesane, compusă din bărbați clericali plini de încredere din tóte unghiurile diecesei, „pentru a fi liniștiți și cu deplină încredere despre buna administrare a fondurilor diecesane publice.“ Representația e subscrisă de vicarul Alimpiu Barbuloviciu și alți vre o 26 preoți și protopopi din vicariat.

Cuvêntarea

P. S. S. Domnului episcop Nicolau Popea ținută în biserica din Lugoș la 15/27 August c.

Dorind dorém, evlavioșilor ascultători, sĕ pot sĕvêrși servițiul dumneḑeesc, sânta liturghie în biserica acésta frumósă, aducênd laudă, închinăciune și mulțămire Tatălui ceersc, pentru facerile de binc, ce le revarsă peste noi în tóte ḑilele. Căci dacă ființele cele necuvêntătóre, însăși natura în felul sĕu, dă semne de mulțămire către Dumneḑeeul puterilor, care le-a zidit și le cârmuesce, apoi cu atât mai vêrtos omul, omul ḑic, unica ființă cuvêntătóre in lume, făcută după chipul și asĕmênarea lui Dumneḑeu cu hotărîrea da a fi desĕvêrșit, precum și Tatăl din ceriuri desĕvêrșit este?

Au nu în tóte ḑilele auḑim noi spunêndu ni-se în biserică, că tótă darea cea bună și tot darul desĕvêrșit este, pogorînd dela Părintele luminilor?

Dorind dorém mai încolo, iubiților, ca sĕ mĕ vĕd față în față cu credincioșii comunei acesteia scutită de Dumneḑeu a Lugoșului, care fără îndoélă e una din cele mai de frunte comune, nu numai din eparchia Caransebeșului, ci din întrégă provința nóstră metropolitană, sĕ dau ḑic, față cu iubiții mei fii sufletesci din comuna acésta și prin învĕțăturile, sfaturile și povețele mele bine-voitóre archieresci sĕ pot contribui și mai mult la zidirea lor și la înălțarea simțului lor religios și moral, mai ales în aceste ḑile de încercare, ce din tóte părțile ne impresóră Și așa, iubiților, numai la câte o ocasiune, cum e și cea de aḑi, ér altă dată prin pastorale, îmi pot îndrepta glasul meu către iubitul cler și popor din eparchie.

Dorind dorém în sfêrșit, iubiților, ca sĕ particip și eu la îndoita vóstră sĕrbătóre de astăḑi, sĕ mĕ bucur și eu de bucuria vóstră bine sciind, că aḑi sĕrbați hramul sântei biserici acesteia, al adormirei prea curatei Născătórei de Dumneḑeu și pururea feciórei Maria deoparte, ér de altă parte tot astăḑi își ține aici în Lugoj adunarea sa generală Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român. O mare distincțiune acésta, căci sĕ știe, că acésta asociațiune cea mai veche și mai însemnată la noi românii, până acum își ținuse adunările sale anuale tot numai între marginile transilvanice, ér acum întâiaș-dată trecênd marginile acestea, onórea cea dintâiu v'au dat-o vóuă.

Dar, iubiților, bucuria, ce o simt eu aḑi sĕ duce mai departe, încă și din alte puncte de vedere. Aruncându-mi privirile împrejur, eu aflu aici la voi nesce urme afund brăzdate de un simțĕmênt tainic religios și moral al înaintașilor vostri; aflu lucrul mânilor lor neobosite, care mĕ îndémnă sĕ cred, că ei, acei înaintași ai vostri, au fost nesce ómeni vrednici, nesce creștini adevărați pătrunși de o însuflețire curată pentru credința și biserica lor strămoșéscă, de o parte; éră

FOIȚA.

Importanța religiunei.

(Urmare.)

Vedem, că existăm în lume, că pe lângă noi mai există și alte ființe sau lucruri. Curioși a sci începutul nostru și al lor, ne întrebăm: cum a fost înainte de a fi acestea? când și cum și-au luat ele începutul? și cum de au ajuns în forma care le vedem aḑi? Ba mergem și mai departe și ne întrebăm că ce are sĕ se întêmple cu ele? Vedem, că există legi, după cari se conduc tóte în lume și ne întrebăm, că sunt ele dependente de cineva? La acestea întrebări omul nu póte rĕspunde precis, căci n'au vĕḑut. Cu tóte acestea sciința se încércă a ne rĕspunde că lumea s'au creat de sine, inconscient, fără sĕ fi voit cineva și că ea se conduce după nisce legi create érăși de sine, inconscient și nici că depind ele de cineva. Credința însĕ ne spune, că lumea s'au creat în urma voinței unei ființe supreme conscientă de sine și de ce face și că ea a creat și legile după cari se conduce lumea.

Pe când în casul prim când nu credem sĕ fi existat o ființă viuă cu simțiri la a cărei voință sĕ se fi creat lumea, ci totul se presintă mort, rece fără simțiri, inima nóstră încă se umple de răcélă, care se măresce tot mai mult voind a ne da sama despre ceea ce suntem și ce avem sĕ devenim, prefăcându-se în o durere sfâșietóre. Ne pomenim ca din întêmplare pe lume, întocmai ca nisce copii orfani, ce n'au pe nime cu durere față de ei, și nici barem părinții sĕ și-i pótă cunósce. Și érăși ca din întêmplare nu vom mai fi pe lume, ci vom rĕmânea pentru totdéuna reci și fără de simțiri.

Dacă credem însĕ în o ființă conscientă de sine, atot-puternică, prea-înțeléptă la a cărei voință s'a făcut tot ce există și care a așeḑat legile după cari se conduc făpturile, atunci în inima nóstră se nasce o iubire și adorațiune față de aceea ființă. Acum scim că n'am venit în lume din întêmplare, căci ne cunóscem părintele și suntem convinși, că ne vrea binele, tot odată se nasce în noi speranța cumcă noi nu vom înceta de a fi conscii de noi și după mórte, ci ne vom puté apropia mai tare de acel părinte.

Óre sciința póte ea sĕ încuragieze pe ómeni ca sĕ lupte până în sfêrșit contra greutăților celor mai mari?! Óre nenorocitului póte-i ea tinde un picur de speranță în suferințele lui?! Mĕ tem, că sciința nu e capace de așa ceva până acum. De nu creḑi, spune-mi la cine cauți mângăere în suferințele tale? La cine vei striga după ajutoriu? La ómeni? Dar ei sunt cei mai neajutoriți. In cine sĕ mai sperezi, când ómenii te-au părăsit? In cine sĕ te încreḑi, când toți se scólă asupra ta? 'Ți s'a răpit averea, ai fost nedreptățit, tradat până și de amicul tĕu cel ce-l credeai mai sincer, ți-ai perdut și onórea, ce-ți mai rĕmâne? Un glonțiu, îți vei face tu conclusiunea, si sciința nu vine sĕ ți contraḑică, sinuciderile pot ḑice că se întêmplă mai multe în lumea cultă, decât între ómenii de rênd. Pentru ce? Pentru că instinctul conservării de sine înăscut în omul de rênd încă nu e delăturat prin nici o conclusiune de a se sinucide, și pentru că are credință mai mare. Sunt în stare a recurge la mijlócele cele mai extreme ucideêndu-se unul pe altul, îi veḑi flămânḑi, apoi batjocoriți, suferind fel de fel de asupriri și nici că se cugetă la mórte. Religiunea îmbărbătéză pe om ca sĕ lupte, căci prin luptă va dobândi cunună nevestejită. Spuneți-mi ce medic póte da un așa balsam desperatului și sĕ-i însufle paciință în suferințe, ca religiunea? O atunci lăsați cârja în mâna bĕtrânu'ui! Nu răpiți scândura de sub piciórele naufragiatului! Lăsați nenorocitului un sprigin și desperatului o mângăiere! Nu fiți așa de cruḑi! Nu le răpiți totul, totul! Nu le luați și aceea din ce voi nu trageți folos!

In noi există o putere óre-carea nevĕḑută, care e indispensabilă pentru a da acestui corp însuflețire și viață de unde provine nisuința și faptele. Acésta e imaginațiunea.

Prin imaginațiune omul se póte ridica peste lumea ce-l încunjură, putêndu-și representa ceva mai bine, mai frumos mai perfect. De aci se póte vedé, că sufletul la care aparține imaginațiunea e mai pe sus de corp care represêntă numai realitatea. Imaginațiunea nu e de o potrivă la toți ómenii. Imaginațiunea cea mai aprinsă e la genii. Prin ajutoriul ei artistii s'au putut avênta ca se represinte ceva mai frumos de cât antecesorii lor, însĕ fără a le fi dată putința a representa frumosul în mod absolut. Producĕtorii nu pot face simțită pentru alții întrégă imaginațiunea lor, ci numai o parte o pot representa ceea ce înșiși ar mărturisi-o. Urmĕtorii vin pe urma acestora, și ridicându-se cu imaginațiunea la un punct mai înalt, sunt în stare că în urmă imaginațiunea lor sĕ represente ceva mai frumos decât cei ce a fost înainte de ei.

(Va urma.)

de altă parte aflu mai încolo pe urmaşii acelora nu mai puţin silitori, călcând cu bărbăţie în urmele părinţilor, continuând lucrurile începute de ei mai departe cu o statornicie neînfrêntă şi neslăbită.

Au, iubiţilor creştini, biserica acésta măréţă cu podóbele ce o înfrumţeséză, cu scóla şi clădirile, ce o împresóră, au preoţimea acesta zelósă in frunte cu un conducĕtoriu la locul sĕu, cu corporaţiunile în ordine regulamentară şi cu un cor aşa de escelent; au poporul acesta evlavios şi plin de însufleţire în frunte cu o inteligenţă di stinsă, au tóte acestea sĕ nu dovedéscă cu desĕvêrşire cele ḑise de mine?

Dar nici că sĕ póte altmintrelea, iubiţi ascultători, dacă voim sĕ susţinem ce-i al nostru, dacă voim sĕ asigurăm existenţa şi viitorul bisericei nóstre naţionale. Ne aflăm, ce-i drept, în împrejurări fórte îngrijitóre, pline de greutăţi şi nĕcasuri din tóte părţile. Dar trebue sĕ luptăm, ca sĕ le învingem şi lĕ vom învinge, dacă vom voi, căci tóte le póte omul, dacă voesce pe cale dréptă punêndu-şi nădejdea în D-ḑeu.

Urmaţi deci, iubiţi credincioşi, calea acésta şi mai departe avênd în vedere exemplul cel bun şi frumos al părinţilor vostri. Iubiţi-vĕ biserica cu statornicie şi căldura vóstră tradiţională; fiţi tari ca stênca în credinţa strĕmoşéscă, dela care nici un fel de făgăduinţă, fie cât de amăgitóre, sĕ nu vĕ pótă abate; ţineţi strîns la aşeḑĕmintele, datinele, obiceiurile bătrâne ca la lumina ochilor. Sĕ nu uitaţi, iubiţilor, nici odată, că acéstă credinţă, aceste aşeḑĕminte, aceste datini şi obiceiuri au fost totdéuna razimul cel mai puternic al neamului nostru românesc pe acest pămênt. Mulţimea năcasurilor trecute, au nu ne dovedesce acésta?

Dar, iubiţilor biserica îşi îndeplinesce scopurile sale înalte şi adecă: crescerea, cultivarea şi luminarea fiilor sei credincioşi prin scólă. Scóla e fica bisericii, dar nu scóla păgânéscă, ci cea creştinéscă, care se întemeiază pe învĕţăturile sânte, dḑeesci, pe care le a învĕţat însuşi Mântuitorul lumii Iisus Christos şi apostolii lui. Scóla, iubiţilor, e lumina, care luminéză întru întunerec, împrăştiind întunerecul orbiei, şi are de scop luminarea poporului. Tot acesta a fost şi scopul cel salutar al barbaţilor nostri naţionali cari au înfiinţat asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român. Îngrijiţi-vĕ, deci şi voi, iubiţilor de scóla vóstră, ca sĕ corespundă din ce în ce tot mai mult recerinţelor timpului şi prin urmare scopului celui sânt amintit.

Îmbrăţişaţi mai încolo, iubiţilor, pe lângă celelalte şi industria, comerciul şi meseriile, ce ne duc la starea cea bună naţională, căci acestea ne desgrópă comorile şi avuţiile. Părinţii vostri le-au cultivat acestea cu multă însufleţire odinióră, sĕ înţelege după împrejurările timpului lor. Au piaţa Lugoşului nu ne-ar putea şopti nimic despre acest adevĕr? Fiţi şi buni economi iubiţilor, căci numai aşa putem ajunge la o stare materială mai bună, de care avem trebuinţă în tóte ḑilele, căci dacă datori suntem a ne îngriji de cele sufletesci, nevoiţi suntem a ne îngriji şi de cele materiale, fără de cari nu putem împlini lipsele şi trebuinţele nóstre.

Dar, iubiţilor, tóte acestea numai aşa vĕ vor folosi dacă veţi trăi în dragoste şi bună înţelegere frăţéscă între voi, dragostea produce bună înţelegere între fraţi, prin urmare şi între fii şi credincioşii comunei acesteia. Prin buna înţelegere lucrurile cele mici cresc şi se fac mari, ér prin neînţelegere şi cele mai mari scad şi se nimicesc; pentru-că buna înţelegere zidesce, ér neînţelegerea sau vrajba risipesce. Prin urmare numai prin bună înţelegere veţi putea da înainte şi spori şi voi în tóte afacerile şi intreprinderile vóstre bisericesci, scolare şi economice.

Acestea, iubiţilor, sunt sfaturile şi învĕţăturile mele archieresci, sfaturi şi învĕţături binevoitóre eşite din adêncul inimii mele.

Primiţi-le, iubiţilor, şi puneţile şi voi adênc în minţile şi inimile vóstre, şi urmaţile întocmai atât voi cât şi fii vostri, şi veţi afla uşurinţă în tóte afacerile vóstre, spor şi dar dela Dumneḑeu, în economia şi întreprinderile vóstre de tot felul, ceea-ce pe lângă împărtăşirea binecuvêntării mele archieresci vĕ şi doresc din inimă acum şi pururea şi în veci vecilor. Amin.

* * *

Reformaţi contra politicei bisericesci liberale.

Avem satisfacţia completă, că şi aceia sunt siliţi a recunósce pericolul ce resultă asupra ţerii din nouele legi politice bisericesci, cari mai mult au contribuit la aducerea lor şi la punerea lor în aplicare.

Inzadar s'au opus la aducerea acestor legi tóte bisericile din ţéră, afară de cea reformată şi cea israelită, căci tóte protestele lor, au fost numai mazere în părete, şi glasul celui ce strigă în pustie faţă de aceia, cari aveau şi au încă şi aḑi puterea în mână şi le au adus în deplinire.

Înzadar au arătat cu toţii, cei-ce s'au opus la aducerea acestor legi, la pericolul ce resultă asupra ţĕrii din întroducerea acelora, căci n'au folosit nimic.

Cei-ce au avut puterea în mână, s'au făcut surḑi şi n'au voit sĕ audă nimic despre un astfel de periclu. Ei bucinau în lumea largă, că aşa pretinde liberalismul modern, şi că aşa pretind mai presus de tóte interesele statului *naţional magiar*, şi cu acésta au ajuns, că nu numai pe reformaţi şi pe Jidani 'i au câştigat cu totul pentru conlucrarea la aducerea acestor legi, ci chiar şi pe o parte din credincioşii bisericei romano-catolice, se înţelege — Magiari.

Jidanii au fost dela început pentru aducerea acestor legi, curat numai din interese materiale; reformaţii din consideraţiuni primo loco naţionale magiare, ér puţinii catolici numai din interese naţionale magiare.

Nici unii, nici alţii însĕ nu 'şi-au dat bine séma despre ceea-ce fac, ci s'au lasat a fi conduşi şi răpiţi cu totul de curentul şovinismului de rasă magiar şi n'au vrut a sci, că aceste legi vor duce la ruinarea bisericilor, apoi la ruinarea morală a poporului şi în urmă chiar la ruinarea statului, pe care tocmai voiau sĕ-'l întăréscă prin aceste legi, dar punêndu-'l pe base curat de rasă, vrênd a-'i da un caracter exclusiv naţional magiar, cu desconsiderarea celor dóuĕ terţialităţi de nemagiari din care se compune în cea mai mare parte acest stat.

Dar şi-au şi vĕḑut resultatul acestor legi, şi încă mai curênd decât s'au aşteptat, nu însĕ aşa precum au dorit, ci tocmai în modul contrariu şi neaşteptat.

Intâiu li s'a arĕtat pe terenul bisericesc, şi suntem convinşi, că dacă se vor mai susţiné în vigóre nu va întârḑia a se arĕta acel resultat şi pe terenul naţional magiar şi apoi asupra statului însuşi.

In loc ca aceste legi sĕ fi contribuit barem la întărirea bisericei reformate, însuşi reformaţii sunt siliţi a constata contrariul.

Étă cum se esprimă Banó Iózsef, inspector bisericesc, în adunarea presbiteratului reformat din Kis Szeben în nordul Ungariei, ţinută mai ḑilele trecute, când şi-a dat totodată şi demisia din postul sĕu din causa întroducerei acestor legi, vĕḑênd că în cadrul acestora nu mai póte lucra spre binele bisericei sale, — după o activitate numai scurtă de 50 de ani:

„De un jumĕtate de secul, ḑice dl Banó, acesta e primul cas, că viu în contraḑicere cu coreligionarii mei, şi încă aşa se vede cu o mare maioritate din ei. Da, On. adunare presbiterală, încă înainte cu puţină vreme, nu credeam, că şi un astfel de cas e posibil şi că acela va urma încă la sfêrşitul vieţii mele. Şi dacă nici nu ar fi alt motiv, acela sigur e de ajuns, ca sĕ nu fiu prietin al acelora, cari sunt causatorii acestei stări de lucruri. S'ar puté numi aceia cu numele, precum şi motivele egoistice de cari au fost conduşi. Dar în acéstă adunare presbiterală nu vreau sĕ fac recriminări, nici politică regnicolară nu vreau sĕ amestec. Simplu primesc starea creată, dar din aceea voiu trage şi consecinţele stricte şi neîncunjurabile“.

„In adunarea presbiterală din anul trecut, dar ca deputat, în adresele mele dietale mi-am spus părerea în cestiile aşa numite politice-bisericesci. Eu ţin legile acestea de periculóse nu numai pentru ţéră, *ci de distrugătóre chiar pentru biserica reformată.* Dlor, ḑic un mare cuvênt, dar îl ḑic! De dóuĕ sute de ani, ba chiar dela timpul lui Pázmány încóce, mai mare pericol n'a ameninţat biserica protestantă magiară ca acum“.

„Dela era lui Thun încóce, nici timpul patentului, nici 1859 nu se póte asemêna celui de aḑi. Pentru că ceea ce ia puterea cu forta, aceea o bună ocasiune ér ţ o póte reda, dar aceea ce, dela ce naţiunea de bună voie a abḑis, numai cu cele mai mari greutăţi şi sguduiri se póte recâsciga“.

Arată apoi cu câtă uşurătate s'a anulat §. 12 din Art. de lege LIII din 1868, care garanta pacea între confesiuni şi reciprocitatea între ele, apoi mijlócele prin cari i-a succes guvernului a seduce pe protestanţi făcêndu i sĕ l sprijinéscă în politica sa funestă bisericéscă, cari mijlóce au fost: îmbrăcarea principiilor sale funeste pentru biserică în costumul celui mai cras liberalism, aventagiile materiale, secularisarea averilor bisericesci etc. Apoi continuă:

„Dar póte-se nega, că aşa numitele legi politice bisericesci — ca sĕ mĕ esprim cu espresiunea cea mai domólă – nu vatĕmă interesele protestante? Dar nu vedeţi Dvóstră cum a fost jertfit pentru căsătoria civilă aşa numită antidogmatică din partea catolicilor §. 12 din Art. de lege LIII. din 1868 care atât de înţelepţesce regula religiunea copiilor şi care liniscea pe deplin pe reformaţi? Căci destul de clar a vorbit junctimul! *Dar de când legea acésta există, acésta totdéuna a fost ţandură în ochii catolicilor, pentru că a făcut sĕ trécă ḑilele aranjueze a reversalelor, ei sunt deci mulţămiţi cu acest câştig si dacă pentru onórea stégului mai desvóltă óre care oposiţie, acésta va înceta în curênd, pentru-că aḑi tot omul cugetătoriu din Ungaria, scie că totalitatea legilor politice-bisericesci posibil numai unei biserici va fi favorabilă, şi acea biserică e biserica catolică* şi numai pentru una vor fi distrugătóre şi aceea e biserica reformată“.

Arată apoi cum tocmai reformaţii au ajutat guvernul la abrogarea legilor anterióre cari le garantau autonomia bisericéscă, apoi ḑice:

„În anul trecut v'am putut încă spune, că urmele peirei nu se vor arĕta imediat, dar astăḑi susţin, că étă, pericolul deja a şi urmat. Cunosc pe marele şes de jos o biserică reformată (ev. ref.) unde numĕrul acelor căsătoriţi dela 1 Oct. 1895 încóce se urcă la sute dintre cari nici unul n'a mers la preot. Cunosc alt oraş mare protestant pe acelaşi şes unde reversalele sunt la ordinea ḑilei, totdéuna în defavorul reformaţilor“.

Tot aşa susţine oratorul că sunt reversalele la ordinea ḑilei şi în Ardél, tot numai în defavorul reformaţilor în minoritate.

La urmă arată la relele ce resultă din legea care permite a nu ţiné nici la o religiune. Acésta seduce pe credincioşii mai sĕraci a nu da nimic pe séma bisericei şi astfel ducênd şi pe preoţime la sĕrăcie, aceia înşişi se lipsesc de instrucţiunea în cele morale, ceea-ce nu va rĕmânea fără pericol nici pentru însuşi statul magiar. Spre documentarea acestei aserţiuni se provócă şi îndrumă la istorie.

Va sĕ ḑică şi aceia încep a vedé pericolul ce le ameninţă nu numai biserica ci şi statul, cari au fost cei mai mari sprijinitori ai guvernului la aducerea nóuelor legi politice-bisericesci.

Durere, că numai acum au recunoscut acest pericol, ce póte veni şi asupra statului şi n'au voit sĕ dea creḑĕmênt celor ce 'i-au făcut atenţi dela început la acest pericol.

Cele ce le ḑice dl Banó referitoriu la biserica reformată periclitată din partea bisericei rom.-cat., se potrivesce fórte bine şi la biserica nóstră mereu atacată din partea unor gr.-catolici mai catolici decât papa.

Sperăm însĕ, că credincioşii bisericei nóstre nu se vor lăsa a fi seduşi a da reversale în defavorul bisericei nóstre cu tóte promisiunile de uşurări materiale şi alte favoruri, pe cari în urmă cei-ce le promit, nici că voesc, ba nici că le pot împliní.

In urmă sperăm şi aceea, că nici înşişi greco catolicii mai cu minte nu vor provoca o luptă bisericéscă în sinul poporului român, avênd ambele biserici aḑi cu mult mai mari interese, naţionale, de apĕrat contra duşmanului comun, contra şovinismului magiar degenerat în nebunie.

Acésta o ḑicem, nu căci ne-am teme, ci numai ca cu atât mai iute sĕ ne putem realisa aspiraţiunile nóstre naţionale legitime.

Şi sperăm, că aşa va şi fi.

* * *

Adunarea generală

a

Asociaţiunei transilvane în Lugoş.

— Raport special —

Scriu sub impresiunea celor mai înalte şi nobile sentimente, şi stând sub graba unui raportor consciu, nu aflu destule cuvinte pentru a putea zugrăvi în colori vii, adevĕratele atâtea momente înălţătóre de inimi, date de împrejurarea plăcută, că sanctuarul naţional, „Asociaţiunea transilvană“, îşi ţine pentru prima-dată adunarea sa generală pe fructiferul teritoriu al Bănatului, în istoricul opid Lugoş, şi în provincia odinióră a falnicului principe român, Vlad.

Étă-ne acum uniţi în cugete şi sentimente! Barierele naturale ale Carpaţilor au perit înaintea nobilului scop, ce-'l urmărim cu toţii: Cultura şi literatura poporului român din tótă Ungaria!

Asociaţiunea transilvană după o activitate intensivă de 35 de ani desvoltată cu multă îmbelşugare poporului român din Transilvania, ca o mamă dulce 'şi îndréptă privirile spre fii sei mai îndepărtaţi, cari atât cu privire la situaţiunea geografică a lor, cât şi cu privire la favoritórea împrejurare, că nu le-a fost dat sĕ trăiéscă sub legi despotice, ca ardelenii, deosebiţi au fost, şi acum mama cea bună „Asociaţia“, opera marelui Andreiu baron de Şaguna, îi chiamă cu cuvintele: „Veniţi fiilor, apropiaţi-vĕ de focularul nostru, gustăţi din fructele nóstre, îmbrăţişaţi cu căldură nisuinţele nóstre, şi dacă pe alte terene numai solidari nu suntem, solidari sĕ fim pe terenul culturei şi al rĕspândirei literaturei poporului român!“

Şi Bănăţenii au venit. Cu mic, cu mare, tinĕr şi bĕtrân, bogat şi sĕrac, din cele mai mari îndepărtări, toţi darnici de a îmbrăţişa pe mama lor, étă-i vedem inundând ca valuri măiestóse stradele Lugoşului, toţi în haine de sĕrbătóre. Pentru-că mare e sĕrbătórea acésta! Acésta este ḑiua, în care ardelénul cântă:

Bănăţene, măi Române,
Vin' de dă mâna cu mine,
Spre cultură cu 'nfrăţire
Şi la mórte cu unire!

Inteliginţa română din Lugoş în veverea unei reuşite cât se póte de splendide, s'a constituit într'un comitet arangiator, alegêndu-şi de preşedinte pe dl Titu Haţeg, advocat, vice presidenţi pe domnii: Coriolan Bredicean şi Virgil Tomici, de secretari pe d nii: Liviu Marcu, Dr. Isidor Pop şi Corneliu Jurca, de cassar pe dl Dr. George Dobrin, ér de controlor pe dl Coriolan Bireescu.

Acest comitet s'a constituit apoi în 7 secţiuni, şi anume: 1. Secţiunea pentru primirea şi încuartirarea óspeţilor, president: Dr. Iacob Maior; 2. Secţiunea pentru pregătirea şedinţelor, pres. Dr. George Popovici; 3. Secţiunea pentru conscrierea membrilor, preş. Dr. Stefan Petrovici; 4. Secţiunea pentru arangiarea convenirei sociale, a banchetului şi a excursiunilor, preş. Coriolan Brediceanu. 5. Secţiunea pentru arangiarea concertului şi a representaţiunii teatrale, preş. Virg. Tomiciu; 6. Secţiunea pentru arangiarea emulării corurilor, preş. Dim. Florescu şi 7. Secţiunea pentru arangiarea petrecerii de joc, preş. Dr. Isidor Pop.

Acest comitet constătător din 45 de membrii şi-au dat tótă silinţa a contribui la o reuşită cât de splendidă.

Intimpinarea comitetului.

La scirea, că comitetul Asociaţiunei transilvane va sosi în Lugoş, Mercuri la órele 4 p. m., o mulţime imensă de ómeni, fruntaşi, inteligenţi şi ţĕrani, s'au adunat la gară pentru primirea acestuia. Comitetul arangiator în frunte cu dl Tit Haţeg aştepta pe ilustrii óspeţi. La sosirea comitetului arangiator un puternic „Sĕ trăiéscă“ eşit din pepturile a sute de români. Dl Haţeg bineventéză într'o vorbire scurtă, dar însufleţitóre pe óspeţii ardeleni, la care vorbire rĕspunde preşedintele Asociaţiunei, dl I. M. Moldovan. După acésta óspeţii au fost conduşi în trăsuri la Otelul „Concordia“, unde apoi li-s'a dat desluşirile de lipsă.

Intimpinarea Preacuvioşiei Sale a episcopului Nicolae Popea.

Ilustrul prelat al eparchiei Caransebeşului, preabunul episcop Nicolae Popea, unul dintre cei mai vechi membri fundatori ai Asociaţiunei, din incidentul, că Asociaţiunea 'şi ţine adunarea sa în Lugoş, a binevoit a însciinţa pe On. oficiu protopresbiteral şi pe comuna bisericéscă din Lugoş, că Preacuvioşia Sa va cerceta Asociaţiunea şi pe Lugoşeni. Vestea acésta a umplut de bucurie inimile tuturor credincioşilor din Lugoş. Prea On. D. Dr. George Popovici i-a făcut o primire strălucită, démnă de posiţia Sa şi de activitatea Sa plină de fructe pe tóte terenele. Preocuvioşia Sa păşind pe hotarul tractului Lugoş, la tóte staţiunile au fost întimpinat de poporul din comunele învecinate, la tóte staţiunile au fost viu felicitat, corurile de plugari executau cântări în onórea ilustrului prelat.

Sosind în Lugoj, însoţit de Cuvioşia Sa părintele archimandrit Filaret Musta, într'o frumósă şi elocuentă vorbire îl bineventéză protopresb. Dr. G. Popovici, apoi vice-comitele comitatului, Magnificenţa Sa dl Béla Litsék, clerul gr.-cat. în frunte cu prot. Grozescu, clerul catolic în frunte cu protopresbiterul Novák, magistratul orăşenesc în frunte cu prim-senatorul Simeon Popeţ şi alţi onoraţiori şi particulari. Preacuvioşia Sa rĕspunde la tóte corporaţiunile în cuvinte dulci şi adevĕrat părintesci, isvorite din inima unui demn şi zelos păstor sufletesc. O imensă mulţime de ómeni între urale de „Sĕ trăiască“ şi un banderiu de peste 100 de călăreţi l'au condus pe Ilustritatea Sa într'o ordine exemplară până la cuartirul sĕu, unde după puţină recreare a binevoit apoi a primí şi alte deputaţiuni. Locuinţa protopresbiterului Dr. G. Popovici, unde a plasat Ilustritatea Sa, inundată a fost de protopresbiteri, preoţi, învĕţători, precum şi de alţi credincioşi în faţa cărora vedeai bucuria şi însufleţirea, dragostea şi alipirea către înaltul prelat.

Convenirea socială.

Lume, lume şi ér lume curgea din tóte părţile, atât pe trăsuri, cât şi mai mult pe trenurile de către Caransebeş, Orşova, Mehadia óspeţi din România, din oraşele Bucuresci, Pitesci, Craiova, Iaşi, Turnul Severin. Cetăţeni din întreg Bănatul, din Crişana, Maramurĕş, ardeleni, din Sibiiu, Braşov, Deva, Huniedóra, Cluş, au umplut curtea cea spaţiósă a bisericei, au tăbărît în larga grădină a hotelului „Concordia“ proprietatea bisericei gr.-or. din loc. Ar fi lucru cam greu a înşira aci chiar şi numai pe tóte notabilităţile mai remarcabile. O voiu face acésta mai la urmă. Acum amintesc cu o vie satisfacţiune presenţa ilustrilor domni Alexandru Mocsonyi, Zeno Mocsonyi, Vasile Maniu, membru al Academiei române din Bucuresci, Vlădescu, [illegible] universitar, Dr. Ioan Raţiu, presidentul partidului naţional, etc.

La órele 8 séra s'a început „convenirea socială“ în hotelul „Concordia“. O grădină spaţiósă provĕdută cu dóue pavilóne mari. Capela vestitului musicant Nica Iancovici drept semn al începutului, a întonat rĕsunetul „Deşteptă-te Române“, sentimentele publicului au isbucnit în uralele de „vivat“, lumea începe a se cunósce, ardelénul strînge mâna bănăţanului, crişanul închină pocalul de bere în cinstea sătmăreanului, vioiciunea cresce, inimile se deschid, scopurile nobile se desfăşură, ér de-asupra tuturor planéză ca o manifestaţie psichologică unirea spre acelaşi scop.

Servicii divine.

Joi, în 15/27 Aug. c.

Românul care ţine mult la religia sa, 'şi începe totdéuna lucrul sĕu cu implorarea ajutoriului celui prea înalt. Şi aici membrii Asociaţiunei, mulţimea de óspeţi şi de credincioşi au luat parte la serviciul divin celebrat cu multă pietate atât în biserica gr. or. cât şi în cea gr.-cat.

Biserica gr.-or. din Lugoş, cea mai mare şi cea mai massivă biserică dintre tóte bisericile române din Ungaria, a fost prea mică pentru atâta lume de om. Deja la órele 9 a. m. biserica era îndesuită de public. Sânta liturghie a fost celebrată cu o pietate, ce-ţi ridică sufletul şi-ţi înalţă inima, de Ilustritatea Sa părintele episcop, Nicolae Popea, asistat de cuvioşia sa păr. Fil. Musta, archimandr., Dr. G. Popovici, Sevastian Olariu, N. Grădinariu, protopresbiteri, Nicolae Riveescu şi Matei Igna, par. şi Dr Petru Barbu, prof. ca diacon. Cântările liturgice le a esecutat cu multă precisiune escelentul cor mixt al Lugoşenilor gr.-or. dirigiat de dibaciul lui conducĕtor dl Ioan Vidu. Executarea precisă, feliul melodiilor religióse, accentuarea şi întonarea corectă, tăria (80 de membri) acestei reuniuni de cântări a pus în uimire pe toţi cei asistenţi. La serviciul divin a asistat întreg comitetul Asociaţiunei în frunte cu P. O. D. I. M. Moldovan, ca preşedinte. La finea sântei liturgii Preacuvioşia Sa păr. episcop Nicolae Popea, a ţinut o frumósă şi instructivă cuvêntare, în care arată îndoita însemnătate a sĕrbătórei de adi, când adecă credincioşii bisericei gr. or. din loc 'şi serbéză hramul bisericei lor, şi când primesc în mijlocul lor pe cea dintâiu asociaţiune culturală. Indémnă pe credincioşi a-şi iubi biserica lor naţională, a-şi iubi scóla care este fiica bisericei, a ţiné tare la datoriile, moravurile şi obiceiurile strămoşesci, a îmbrăţoşa industria şi comerciul, a tinde la îmbunătăţirea sorţii lor materiale. etc. Fiind vorbirea de un interes deosebit, o trimite on. Redacţii spre publicare.

Tot aşa s'a ţinut serviciu divin şi în biserica gr.-cat. în care s'a sĕvêrşit şi un parastas întru memoria fericitului G. Bariţiu.

(Va urma).

Noutăţi.

Personal. Membrii comitetului fundaţiunei Gozsdu, domnii Ioan cav. de Puşcariu, jude de curie în pensiune, Avram Berlogia, jude de curie, Dionisiu Cimponeriu, jude de tablă, şi Georgiu Szerb, deputat dietal, au sosit aici încă de Sâmbătă, spre a lua parte la şedinţele comitetului.

* * *

Alegere de preot. După-cum suntem informaţi, sinodul parochial dela biserica sântului Nicolae din Braşov, în Dumineca trecută cu mare majoritate a ales de paroch pe profesorul seminarial Dr. Vasiliu Saftu.

* * *

O jertfă tinĕră a şovinismului maghiar. Dl Aurel Ciato din Blaş, student în drept, a fost acusat deja de doi ani pentru-că cu prilegiul banchetului arangiat după examenul de maturitate ar fi ţinut un discurs agitatoric în contra statului şi pentru-că s'ar fi opus cu alt prilegiu ordinelor gendarmilor. Pertractarea finală în acest proces s'a ţinut în 28 l. c. în Alba-Iulia. Martorii aduşi din partea acusatului n'au fost consideraţi şi *pe basa fasiunilor acusatorilor dl Aurel Ciato a fost osândit la un an temniţă de stat şi 400 fl. amendă; ér pentru pretinsa ofensare a gendarmilor la 5 dile temniţă ordinară şi 50 fl. amendă, precum şi la suportarea cheltuelilor procesuale.*

* * *

Un împrumut de stat. Consiliul ministerial a decis ridicarea unui împrumut de 122 milióne pe séma căilor ferate de stat. Din suma acésta înainte de tóte vor achita datoria de 36 milióne, moştenită încă dela ministrul Baross, cel cu întroducerea zonelor. Suma restantă o vor întrebuinţa pentru edificarea de staţiuni, fabricarea de locomotive şi cupee, precum şi pentru repararea drumului de fer.

Statul face mereu datorii şi nu ţine cont, că poporul în spinarea căruia se aruncă e istovit aprópe cu totul. Poftim numai! Unde vom ajunge — D-deu scie!

* * *

O nóuă carte despre noi. După-cum anunţă foile magiare în Nagy-Becskerek a apărut de curênd o carte pe 560 pagini sub titula „Românimea“ (A románság) de istoricul Szabó Ferencz. Autorul în opul sĕu 'şi a luat de normă lucrările linguistice, geografice, istorice şi politice ale lui Moldován Gergely.

* * *

Furt pe calea ferată. Pe calea ferată dintre Oradea-mare şi Püspök-Ladány în Mercurea trecută s'a întêmplat un furt sensaţional. Unui advocat din Ardél, — a cărui nume se retace — i-au dispărut 42 bancnote de câte o mie şi 14 Napoleoni de aur. Cu comiterea furtului sunt trei individi suspicionaţi, cari erau într'un cupeu cu respectivul advocat şi vorbiau în limba italiană şi franceză. Unul dintre ei — probabil cel cu paralele — s'a dat jos la o haltă; ceialalţi doi au fost deţinuţi, fără ca sĕ afle la ei însĕ vre-o urmă de bani.

* * *

Examen pentru pădĭtorii de pădure se va ţiné la Sibiiu la 19 Octobre n. a. c. şi dilele următóre în casa comitatului. Cererile instruite în regulă pentru admitere la acest examen, sunt a se trimite pe calea antistiilor competente la inspectorul reg. de păduri în Sibiiu cel mult până la 5 Octobre a. c. st. n.

* * *

Muntenegru mare principat. Se scrie, că din incidentul cununiei principesei Elena de Muntenegru cu moştenitorul de tron al Italiei, principatul Muntenegru va fi proclamat de mare principat.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Zlaşti, la 8/20 August 1896.

Sĕ spunem şi noi inteliginţei.

Despărţĕmêntul al VIII-lea „Deva“ al Asociaţiunei transilvane în anul acesta 'şi a ţinut adunarea sa generală la 1 August n. în opidul Hunedóra. Aşa îşi începe corespondenţa sa anonimul „Ioan dela rĕspântii“, în nrul 85 al iubitului nostru diar „Telegraful Român“ din a. c., în care descrie dênsul un resultat atât de splendid a menţionatei adunări, încât, dĕu, aşa se cuvenea într'un opid ca Hunedóra cu un ţinut locuit aprópe de Români, cari deşi nu se bucură de vr'o cultură modernă, dar nutresc un dor de a se cultiva şi a conveni cu de el mult respectata inteliginţă, pe care o adoréză ca pe un factor dela care aşteptă o mângăere şi încuragiare în valurile nĕcasurilor în care sufer mic şi mare.

Tot astfel şi „Revista Orĕştiei“ în nrul sĕu de Sâmbătă 27 Iuliu v. (8 August n.) a. c. descrie cursul acestei adunări în mod reuşitoriu, dar ca totuşi sĕ nu credem, că e chiar aşa, în fruntea fóiei sub titlul „Sĕ spunem poporului“, arată destul de eclatant, că adunarea Asociaţiunei din acest an la Hunedóra a fost aprópe o întrunire a inteliginţei până când însemnătatea sa îşi are partea semnificativă în presenţa cât de mare a „poporului dela ţĕră“, şi numai numĕrul poporului duplu ori chiar întreit faţă de al inteliginţei ar fi ilustrat-o în modul cuvenit scopului seu.

Dar vedi, aşa trebue sĕ scriem în public, că a reuşit de minune; dar în fond nu e aşa! ba fără hesitare putem afirma că dacă despărţĕmintele Asociaţiunei nóstre transilvane vor reuşí tot ca în Hunedóra, atunci nu avem causă de vr'o mare bucurie, ba aceste adunări vor deveni nisce conveniri de distracţii de vară a inteliginţei române, şi 'şi-ar perde chiar scopul sânt şi însemnătatea sa măréţă de „adunarea Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român.“

Cu mine şi alţii vor regreta, căci sunt între inteligenţii nostri şi de aceia, cărora le place astfeliu — sĕ fie ei de ei — da pentru că unii ca acestia n'au atins încă adevĕratele córde ale culturii, căci cultura adevĕrată nu face deosebire între clasele de ómeni, şi o astfeliu de inteliginţă, ce 'i-am puté numí şi noviţi se găsesc şi pe la Hunedóra.

„Revista Orĕştiei“ ne deobligă cu rĕspunsul când scrie: „De ce era vorba.....? De adunarea despărţĕmêntului din partea locului, a „Asociaţiunni transilvane pentru literatura şi cultura poporuiui român“. Şi când colo, poporul, pentru a cărui cultură se lucréză, nicăiri la adunare (ca în palmă). Şi asta nici decât din vina lui! ci din vina cărturarilor şi inteligenţilor nostri de prin comune etc.“ — Cu acestea ne dă se înţelegem, că acei cărturari şi inteligenţi de prin comune sunt preoţii.

Aşa este! Unde nu sunt presenţi preoţii dela sate, lipsesce poporul dela ţĕră. Şi ce este causa?

S'o spunem inteliginţii!

O parte dintr'înşii n'au vîrtutea dragostei, pe care o înlocuesc cu pĕcatul ambiţiunei, şi din acésta îşi trag conclusiunea: separatism! şi devin egoişti, ér la acestia opinca ţĕranului le mirósă rĕu, şi mai rĕu póte ca străinilor, şi nu mai puţin simpatici sunt către preoţii dela sate, uitând aceia, că precum ţĕranul este talpa ţĕrei, aşa preotul dela sate e cel mai de valóre factor întru valorarea scopurilor nóstre culturale-naţionale şi bisericesci.

Astădi nu 'ţi trebuesce mai mult, decât sĕ dai ureche la conversările unei societăţi „a parte“ a unor inteligenţi de ai nostri, ei discută negenaţi în mod aprópe batjocoritor, asupra preoţimei de sus până jos. Că vedi Dómne, aşa cum suntem noi preoţii dela sate cu sórtea aprópe legată de a poporului, nu numai străinii, dar chiar nici ai nostrii nu ne pot învêrti jocul ursului.

Nu vorbesc în general, ci abstrăgênd la adresa unora pe cari aşa trebue sĕ le dicem „inteliginţă“, fiindcă aşa e modern, pentru cari tot aşa de modern ar puté fi şi numirea de semidoxi.

Memento domnilor! Luna atunci luminéză splendid nóptea, când ceriul flacără de stele, dar semnificativi sunt lucéferii între stele, ei sĕ ivesc întâiu şi apun în urmă. Sciu preoţii bine, că nici un favor nu aduc poporului, când trebue sĕ vĕ facă câte un astfeliu de afront, dar ce sĕ 'i faci? tot rĕul îşi are şi partea sa bună! Fiţi mai umani! Fariseismul din vechime e declarat de uricios.

Viitoriul naţiunei române are sĕ fie! Aceia, cari se giréză de conducĕtori şi luminitori ai poporului român, sĕ-'şi şi valoreze primo loco ei vîrtuţile cele mai bune pe care ni le recomândă Sf. Scriptură, făcêndu-ne toţi una, ér nu separându-ne unii de alţii din motive neiertate şi periculóse intereselor nóstre naţionale.

„Zachei“.

Concurs.

Pentru ocuparea a **2 locuri la „mésa studenţilor“**, dela 1/13 Septembre a. c. până la 18/30 Iuniu 1897 se escrie prin acésta concurs.

La suplică sunt de a se alătura:

1. Carte de botez.
2. Certificat despre înscriere de elev ordinar la gimnasiile sau la scóla reală din Sibiiu.
3. Testimoniul ultim pe basa căruia a fost primit în clasa ce o frecuentéză.
4. Atestat oficial despre mijlócele materiale ale părinţilor suplicantelui.

Suplicele netimbrate trebue presentate la institut până la 1/13 l. c.

Cele întrate mai târdiu nu se vor considera.

Sibiiu, 1 Septembre n. 1896.

Direcţiunea instit. de credit şi econ. „Albina“.

Diverse.

Un vis a lui Friederic cel mare. Am visat, că la apus s'a arătat o stea luminósă, carea ridicându-se pe orisont, a crescut colosal în estensiune. O mare de lumină, nesuportabilă ochiului, s'a rĕspândit împrejur, ca o negură. Simţeam, că sum cuprins de tot în radele acestui comet extraordinar. Cercam sĕ mĕ scap din radele acestea, dar nu 'mi-a succes. În fine, după mari sforţări, m'am deşteptat.

Şi acest vis miraculos l'a avut în nóptea dintre 14 şi 15 August, când în Ajaccio, pe insula Corsica, s'a născut marele beliduce Bonaparte, mai târdiu împĕrat al Francezilor, Napoleon I.

Loterie.

Sâmbătă, în 29 August n. 1896.

Budapesta: 1 31 55 57 69

Nr. 248/896 V. [122] 1—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a-se conferi deocamdată pe anul scolar 1896/7 3 stipendii și anume unul de 600 fl. și dóuĕ de câte 100 fl. la elevi dela vre-una scólă specială de economie din patrie.

La stipondiul de 600 fl. pot concura numai atari competenţi, cari voiesc se frecuenteze academia agricolă din Magyar Ovár. éră la cele de câte 100 atari, cari voiesc se frecuenteze scóla agricolă din Mediaș, sau altă scólă analogă din patrie. — Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producered documentului despre primire în institutul numit,

Doncurenţii, cari în tot casul trebue se aparţină acestui comitat, au sĕ-și substérnă rugările provĕdute cu documentele despre studiile lor teoretice și practice și despre indinat până în 20 August vt. n. la ‚2 óre p. m. la vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice.

Sibiiu în 26 Iulie 1896.

Reisenberger,
vice-comite.

---

ad. Nr. 507 1896 [116] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante, în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr.-or al Bistriţei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Borgo-Prund, un post de învĕţătoriu și un post de învĕţătóre ambele cu salariu de câte 300 fl. și bani de cuartir câte 30 fl. din fondul scolar, apoi folosirea în părţi egale a grădinei scolare în mărime de 1 Jug. 1500°☐;

2. Galaţi, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. în bani dela popor, cuartir în edificiul scólei, lemnele de încălḑit și folosirea grădinei de legume de lângă școlă.

3. Blașfalĕul de sus, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl, dela popor, cuartir în edificiul scólei; 3 orgi de lemne de foc și folosirea grădinei de legume de lângâ scólă.

Concurenţii au ași așterne suplicile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, la oficiul protopresb. gr.-or al tractului Bistriţei.

Borgo-Bistriţa în 31 Iuliu 1896.

În conţelegere cu comitetele parochiale.

Simion Monda,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	–	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	–	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	–	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	–	11.59	–	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	–	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11 48	1.54	–	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	–	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	–	—	12.55	12.32	2.40
12 47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10 03
6.12	–	—	8.87	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara	Circulézâ nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	–	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	–	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	–
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	–
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
-	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	–	8.35	—	–	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriș	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44	Sibiiu	7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16	Cisnădie	6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1 14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.—	Brașov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34	Prejmĕr	7.45	1.32	-		6.34
6.35	10.31	—	4.17	Sepși S.-Georgiu	6.44	12 15	-		5.28
8 08	12.48	—	5.46	Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23	Kezdi-Oșorheiu	4.56	10 25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—		—
6.48	12.41	—	—	–	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	5 40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	–
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1.–	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	–	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.2	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11 40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7 07	1.58	7.43	11.44
–	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9 08	12.11	6.02	2.35	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	–
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
–	circul. numai Marţi și Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi și Vineri	
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	-	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	-·-	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.30	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.25	5.—	Arad	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14	Vinga	9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39	Timișóra	8.20	2.	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6. 0	11.27	4.20	Simeria	4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7 31	12.48	6.03	Haţeg	2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05	Petroșeni	12. –	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—	Lupeni	7.15	–	3.21	7.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighișóră	9.51	—	5 32	–
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94. Sibiiu, Joi, 22 August (3 Septembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Nici prin ridicarea taxelor sidoxiale la 10 cr. de capul familiei nu s'a putut delătura neajunsul, care s'a întrodus cu era constituţională. An de an crescea diferenţa dintre sumele anticipate şi cele încassate pentru acoperirea anticipaţiunilor. Era în pericol însuşi fondul predat la 1868, căci în 20 de ani el s'a mistuit jumĕtate numai pentru acoperirea diferenţei.

Biserica în îngrijirea sa cerea socotéla despre sumele încassate şi despre restanţe, ca sĕ se vadă unde e greutatea şi care e adevĕrata causă a pericolului.

La anul 1894 ministrul de culte aduce la cunoscinţa bisericei, că cu începutul anului 1895 organele financiare ale statului nu vor mai încassa taxele sidoxiale.

Este de interes sĕ se cunóscă curentul din ministeriul de culte faţă cu archiepiscopul metropolit după 20 de ani.

În numĕrul trecut am arătat vederile ministrului de culte la anul 1874. Se vedem acuma şi vederile din sinul ministeriului din anul 1894.

La acest an ministrul de culte are următórele resóne:

„Cu anul 1864 prin preaînaltul rescript din 8 Aprile s'a dat pe séma metropolitului din mijlócele destinate spre scopurile bisericei gr.-or. o sumă de 4000 fl. prin urmare acel metropolit dela anul 1864 nu a mai fost avisat numai la cele 8000 fl. anticipate dela stat în sarcina taxelor sidoxiale, ci o parte a dotaţiunei metropolitului e asigurată în sarcina vistieriei statului.

„După cum prea bine este cunoscut taxele sidoxiale sunt de natura dărilor bisericesci, prin urmare ca şi la dările celorlalte biserici cu organism autonom, regulata încassare a acestor taxe se póte asigura pe cale administrativă.

„Prin ridicarea sidoxiei la 10 cr. de familie, care ridicare s'a aprobat de către guvern în anul 1890, fiind circa 160.000 familii române greco-orientale [illegible]chidiecesă, din taxele sidoxiale póte [illegible] suma de 16.000 fl. Nu se póte deci presupune, că pe lângă ajutorarea administraţiunei de aḑi suma de 8000 fl. ca salariu al metropolitului sĕ nu se pótă încassa chiar şi între împrejurările cele mai nefavorabile.

„În anul 1868 sub titlul de fond sidoxial s'a dat în administraţiunea autonomă a bisericei o sumă de 121.952 fl. 34 cr.

„Suma acésta a crescut exclusiv din plusul taxelor sidoxiale, şi nicăiri nu este urmă, că acel fond ar avé şi altă destinaţiune specială fundaţională. Dela 1868 acel fond de bună sémă a mai crescut, deci, deşí el nu ar fi suficient sĕ supórte întreg salariul metropolitului de 8000 fl., la tot casul e în stare sĕ anticipeze cele 8000 fl. pe lângă încassarea taxelor sidoxiale precari le-a anticipat până acuma statul.

„Deci temerea contra propunerei de a se da în administraţiunea autonomă a bisericei taxele sidoxiale, invocată la 1874 şi anume: că împrejurări economice, capriţiul credincioşilor şi o eventuală agitaţiune ar puté face problematice emolumentele de sub întrebare ale prelatului, faţă cu datele înşirate mai sus, nu mai póte fi privită ca motivată, ca justificată.

Aceste sunt motivele din 1894.

Scopul nostru e se facem simplu istoricul taxelor sidoxiale, de aceea noi ne abţinem dela o apreciare critică, o facem din adins acésta.

Dacă nu acésta, adecă expunerea istorică a faselor prin cari a trecut afacerea cu sidoxia ar fi scopul nostru, atunci am puté face comparare între motivele din 1874 pentru incassarea taxelor prin organele statului şi cele din 1894 pentru neincassarea mai departe prin acelea. Am puté face întrebarea pentru-ce în 1874 s'a simţit necesitatea de a vení guvernul în legături mai strinse cu acest prelat, şi pentru-ce acuma au încetat necesitatea acésta? pentru-ce în 1874 s'a simţit necesitatea ca statul se susţină şi el din a sa parte autoritatea prelatului, şi acuma numai e necesitate?

Pentru-ce în 1874 a trebuit ferit prelatul de a deveni în atârnare dela dispositiunea credincioşilor sei, şi acuma trebue lăsat, ca el în tóte se atârne eventual dela dispositiunea bună-rea a acelor credincioşi?

Am puté face asemene întrebări dóră şi altele, dară nu acesta este scopul nostru, de acea trecem la continuarea firului istoric.

* * *

Plecarea Ţarului din Viena s'a întêmplat Vineri în 29 August la órele 11 a. m. Înaintea plecării s'a făcut cu multă ceremonie obicinuita revistă a trupelor austriace staţionate în Viena şi giur. Ţarul purta uniformă de general al regimentului al 2-lea de infanterie, Alexandru I, împĕratul Rusiei. Presentate au fost trupele de către însuşi Maiestatea Sa Monarchul nostru, care au făcut înaintea Ţarului onorurile militare. — Pe drumul către gara de Nord de unde au plecat Suveranii Rusiei au fost aclamaţi cu însufleţire de publicul vienez. Despărţirea cu prilegiul plecării a fost fórte afectuósă. Suveranii s'au îmbrăţişat şi sărutat. — Înainte de a pleca Maiestăţile Rusiei au conferit îmbelşugate daruri. Pentru regimentul al 2-lea de infanterie au lăsat 3 ruble de soldat. — În decursul acestei înalte visite nu s'a ivit nici un incident neliniştitor.

Principele Lobanov, ministrul de externe al Rusiei, unul dintre cei mai de frunte dregători ai politicei europene a murit în 30 l. c. în călătoria sa dela Viena la Kiev, unde a însoţit pe ţarul, o mórte subită. Reposatul a fost de 71 ani şi pe lângă tóte cunoscinţele sale diplomatice a ajuns numai târḑiu la posiţie înaltă şi hotărîtóre în corpul diplomatic al Rusiei. El a fost mâna dréptă a tinĕrului Ţar şi un om cu simpatii şi legături mari la curţile diferite ale Europei. Pentru Austria are înaltul merit de a fi lucrat cu succes întru susţinerea şi promovarea relaţiilor pacinice cu Rusia. Se scrie, că Ţarul, pe care mórtea zelosului sĕu ministru l'a sguduit fórte dureros, nu face schimbări esenţiale din causa acésta în planul sĕu de călătorie. Drept urmaş al lui se amintesce în primul rênd ambasadorul Kapnist din Viena, cu care Goluchovski a şi avut o întrevedere de 2 óre, ér în rêndul al doilea ambasadorul Nelidov al Constantinopolului. Numele complet a lui Lobanov este: Alexei Borissovici Lobanov Rostovsky.

Papa satisfăcut. Se anunţă, că principesa Elena de Muntenegru va trece în curênd dela religia sa gr.-or. la cea romano-catolică din incidentul cununiei sale cu principele de corónă al Italiei. Acéstă trecere se considera drept o satisfacţie cerută de papa Leo, care tot mai simte dureri cumplite din pricina perderei principelui Boris al Bulgariei. Infalibilitatea sa ţine mult la principiul: Dinte pentru dinte!

De ale Ligei. Procesul dintre Liga cea nouă şi membri ligei celei vechi nu s'a sfêrşit încă. Dl Perieţean-Buzĕu, fostul cassar a intentat comitetului celui nou un proces de conturbare în posesiunea localului. Acest proces a avut abia în 31 August n. pertractarea finală, în care comitetul cel nou a fost judecat în contumaciam la evacuarea imobilului, admiţêndu-se şi execuţia provisorie. Comitetul cel nou a apelat la tribunal în contra acestei sentinţe.

* * *

Adunarea generală
a
Asociaţiunei transilvane în Lugoş.

— Raport special. —

(Urmare.)

Intimpinarea corurilor.

Comitetul arangiator între alte puncte ale festivităţii, şi ca o activitate particulară a bănăţenilor, a pus la cale şi arangiarea unei emulări a corurilor din Bănat. Spre scopul acesta secţiunea respectivă a publicat un apel către tóte corurile din Bănat; a decis ca fie care cor sĕ se producă la emulare cu o singură piesă, avênd acésta a se însciinţa de timpuriu secţiunei. Tóte corurile, ce vor debuta, vor primi apoi notele „Deşteptă te Române“, acesta avênd a se executa în massă.

Drept urmare a acestui călduros apel a fost, că nóuĕspreḑece coruri s'au angagiat la emulare. Dirigenţii corurilor, toţi învĕţători şi unii plugari, au venit cu o sĕptămână înainte pentru a primi informaţiunile de lipsă.

Etă lista corurilor cari au conlucrat:

1. Bobda, cor bărb. cântă: „Marşul român“ de I. Vidu.

2. Belinţ cor mixt, cântă: „Taci bărbate“ de I. Vidu.

3. Cacova, cor bărb., cântă: „Marşul economilor“ de C. Porumbescu.

FOIŢA.

Importanţa religiunei.

(Urmare.)

Am arĕtat, că frumosul din punct de vedere moral ajută pe ómeni ca sĕ se pótă perfecţiona tot mai tare, şi totodată am ḑis, că pentru a puté representa frumosul, imaginaţiunea lor sĕ fie în un grad mai înalt din care o parte sĕ o pótă face simţită şi de alţii. Acésta se póte ḑice şi despre bun din punct de vedere moral.

Pentru a deveni mai morali, noi avem sĕ ne imaginăm ceva moral în grad înalt decum se póte afla moralitatea în om. Trebue sĕ ne imaginăm un bine absolut perfect concentrat în Dumneḑeu. Astfeliu şi în noi se va nasce dorinţa de a ne apropia cât mai mult de acel moral absolut perfect. Deşi noi ca ómeni nu vom puté fi nici când morali în mod perfect, totuşi ne vom nisui a ne apropia de morala perfectă după cât ne e cu putinţă.

Sau creḑi că moralitatea e de prisos? Atunci pentru ce mai sunt judecătorii, de ce apĕrătorii păcii? Vedem însĕ că studiul moral stă în strînsă legătură cu studiul religiunei. S'ar şterge studiul religiunei şi cu el şi starea morală, atunci spune 'mi din ce motive vei spune cuiva ca sĕ se abţină dela ce e rĕu? Au dóră ómenii nu vor face rĕu numai de frica pedepsei? Omul nu e animal, are înţelepciune, prin urmare el trebue sĕ fie pus în posiţia de a judecă, că din ce metiv face sau nu face ceva. Trebue aduse înaintea omului motivele, că pentru ce trebue sĕ se ferécă de rĕu şi sĕ facă bine, ca aşa tot ce face sĕ facă din convingere proprie. Omenimea trebue sĕ se ţină mai presus decât sĕ facă totul din frică. Pentru ce ne numim noi pe noi regi ai făpturilor, dacă nu ne deosebim prin nimic de animale, mânându-ne dinapoi cu puşca în loc de bâtă, ca sĕ ne împlinim datorinţele nóstre.

Omul îşi degradéză însuşi demnitatea sa de om: în loc de a se îngrijí pentru înmulţirea institutelor de învĕţămênt, vedem înmulţindu-se casarmele de gendarmi. Pentru ce? Pentru că acestia în locul cuvintelor dulci înjură, în loc de a da ei exemple bune, se sciu întrebuinţa de baionetă, în loc de a sădí ruşinea, sciu impune frica sciu sĕ insufle grózǎ în loc de iubire, sciu alunga ér nu conduce. Este prea dejositoriu acésta pentru om. Ar trebuí se cugete asupra mijlócelor cum se sădéscă în om iubirea către ce e bine şi frumos, şi acestea sĕ'l îndemne la facerea faptelor bune. Sbiciul şi bâta sĕ rĕmână pentru vite.

Avênd omul sentimente ar trebuí sĕ sădéscă în om ruşinea, şi simţul religios pentru a se obţiné dela tot ce este rĕu.

Ruşinea şi frica obţin pe om dela rĕu, numai până când crede, că este vĕḑut; ér pe ascuns vor comite ori ce fapte rele.

Cel ce crede însĕ scie, că el e vĕḑut în ori ce timp şi loc, şi faptele lui făcute la întunerec se vor vădi la lumină, şi că rĕsplata pentru fapte nu-'l va trece.

Étă dar că credinţa şi din acest punct face serviciu mai mare omenimei.

Sciţi ce doresc eu mai mult când stau sĕ me cuget? Sĕ fie sădit în mine o credinţă atât de firmă încât nimic în lume sĕ nu o pótă clăti. Din acéstă credinţă firmă urméză iubirea faţă de Dumnedeu împlînind cu plăcere tot ceea ce aştéptă Dumneḑeu dela ómeni. Acéstă iubire e unica, care ne póte hrăni inima în întrégă viéţa, fără sĕ fim cândva înşelaţi. De iubim avuţia ea e trecĕtóre şi după ce am perdut'o în sufletul nostru în locul iubirii golul sĕ umple de o tristeţă durerósă. Iubim până la adoraţiune o fiinţă încântătóre, dar mai târḑiu observi că-'ţi rĕsplătesce iubirea cu dispreţ şi atunci te umpli de furie; de o perḑi te umpli de un dor nebun. De iubim pe Dumneḑeu acéstă iubire naînşelătóre te însoţesce în tot locul şi în tot timpul, rĕmânênd aceiaşi. Va ḑice cineva: cum voiu puté iubi pe Dumneḑeu pe care nu-'l vĕd? Cel ce va fi iubit în viéţă pe cineva cu mult foc, va fi observat cumcă iubirea e mai puternică atunci, când fiinţa iubită nu e de faţă. Acésta provine de acolo, că atunci când e departe, atunci imaginaţiunea lucră asupra omului cu mai mare putere, decât atunci când e de faţă. Omul îşi crează din fiinţa iubită un ideal în care dispare ori ce defect, pe când atunci când e de faţă trebue sĕ recunosci într'însa o fiinţă ca şi tine cu defecte.

(Va urma.)

4. Caransebeș, cor bărb., cântă: „Serenada“ de T. Flondor.

5. Comloșul mare, cor bărb., cântă: „Cântec sĕrbătoresc“ de I. Karrasz

6. Comoriște, cor bărbătesc cântă: „Junimea parisiană“ de Adam.

7. Ghilad, cor bărb., cântă: „Bobocele și inele“ de I. Vidu.

8. Herendești, cor bărbătesc cântă: „Doină doiniță“ de I. Vorobchievici.

9. Ictar, cor mixt, cântă: „Lelea vitéză“ de G. Musicescu.

10. Jena, cor bărbătesc cântă: „Uite mamă“.

11. Oravița, cor gr. or. mixt, cântă: „Dómne buzele mele“ de G. Musicescu.

12. Oravița, cor gr.-cat. bărb. cântă: „Ciasul rĕu“ de I. Vorobchievici.

13. Oloșag, cor bărb., cântă: „Créngă ruptă“ de I. Vidu.

14. Pesac, cor bărb., cântă: „Spiritul“ de * * *

15. Silha, cor bărb. cântă: „Veste bună“ de I. Costescu.

16. Têrgoviște, cor bărb., cântă: „Cucuruz“ de I. Humpel.

17. Ticvanul mare, cor bărbătesc, cântă: „Valurile Dunării“, de Ivanovici.

18. Topolovețul mare, cor mixt, cântă: „Hora Oltului“ de C. Cordoneanu.

19. Chisetĕu, cor mixt, cântă: „Fii României“ de Musicescu, cu acompaniare de pian de dl Liviu Tempea.

Mai pune apoi în fața acestora corul „Reuniunei de cântări și musică“ din Lugoș, constătător din 80 membri, și apoi cetitoriule țăți o idee, cu ce putere s'a executat „Resunetul“ din partea celor (20) douĕḑeci de coruri. Dar despre acésta mai târḑiu.

La sosirea acestor coruri, parte cu trăsurile, parte pe tren, Lugoșul a devenit mai pitoresc. Iți era drag se privesci la sĕrbătorescile costumuri ale coriștilor și coristelor toți țĕrani și țĕrance dela plug, cari ḑiua țin de córnele plugului, și torc cât e ḑiulița, ér séra se întrunesc în scólă, a învĕța cântări bisericesci și naționale!

Corurilor întrunite în spațiósa curte scolară a bisericei gr. or. din loc, li-s'a împărțit apoi la fie-care câte o tabelă, cu inscripțiunea locului, de unde sunt. Cătră órele 11 s'au pus tóte în șir, și în frunte cu stégurile lor de o frumseță rară, au percurs o parte din strada Timișórei, strada Făgetului, au încungiurat piața Lugoșului și pe urmă s'au postat spalier în fața edificiului comitatens, unde între vivate însuflețite au așteptat sosirea comitetului Asociațiunei și a preaiubitului lor episcop Nicolae Popea.

Sala comitatului.

Edificiul comitatului, un edificiu pompos și mare ridicat într'o eră fericită, când și românii își potéu exercita drepturile lor municipale, dispune de o sală care pentru tóte întrunirile și festivitățile făcute până acum, era prea mare. Acum era prea mică, cu mult prea mică pentru a încăpea chiar și numai óspeții veniți din depărtări. Decorațiune separată nu s'a făcut, remânênd tot așa cum a fost cu ținerea ședinței millenare a congregațiunei. In fața salei erau tablourile M. M. Lor regele și regina, în mărime naturală, în mijlocul acestora figura o emblemă a Ungariei decorată cu stéguri în tricolorul magiar. La drépta era tabloul vestitului Tabajdi pașa, a contelui Wenkheim, etc. Pe lungile mese s'a pus din partea comitetului arangiator frumóse buchete de flori.

Biroul de presă.

Masa reservată pentru biroul de presă, o masă, la care puteau ședea 16 persóne, a fost prea mică pentru atâția representanți ai ḑiarelor. Étă lista ḑiarelor representate: „Telegraful Roman“ Sibiiu, „Gazeta Transilvaniei“ Brașov, „Dreptatea“ Timișóra, „Tribuna“ Sibiiu, „Fóia Poporului“ Sibiiu, „Vulturul“ Oradea-mare, „Fóia diecesană“ Caransebeș, „Unirea“ Blaș, „Controla“ din Timișóra, „Românul“, „Dreptatea“, „Voința națională“, „Epoca“, „Dreptul“, „Naționalul“, „Adevĕrul“, „Lumea nóuĕ“, „Indépendance Roumaine“, „Revista tiner mei“, și „Constituționalul“, din Bucuresci: „Hazánk“, „Budapesti Hirlap“, „Magyar Hirlap“, „Országos tudositó“, din Budapesta, „Temesvarer Zeitung“, din Timișóra, „Krassó Szőrényi lapok“, și „Südungarn“, din Lugoș. Acésta este lista cea mai corectă despre biroul de presă, compusă pe basa însciințărilor făcute la biroul permanent.

Ședința primă.

Incă înainte de venirea comitetului Asociațiunei sala era eminamente plină și îndesuită de public. Membrii comitetului erau postați pela mesele verḑi o mulțime de dame și domnișóre au ocupat locul în mijlocul salei. La propunerea advocatului Ioan Budințan din Bocșa se alege o comisiune de 3, pentru a învita pe president la ședință. Se aleg advocații din Lugoș: George Martinescu, Fabin Rezei și Titu Hațeg, președintele comitetului central pentru arangiare.

Cătră órele 12 între frenetice urale de „Sĕ trăéscă“, cari păreau că nu se mai terminau, pășesc în sală membrii comitetului Asociațiunei în frunte cu președintele I. M. Moldovan, membrii Partenie Cosma, Ioan Papiu, Zacharia Boiu, Iosif Sterca Șuluțiu, Onoriu Tilea, Leontin Simonescu, Dr. C. Diaconovici Dr. Vasile Bologa și alții. Se observă' că Ilustritatea Sa păr. archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, au sosit mai târḑiu venind la adunare direct dela băile din Boemia cu trenul de Joi séra. De odată cu comitetul întră în sală dnii Dr. Eugeniu Mocioni, Zeno Mocioni, Vincențiu Babeș, George Pop de Băsesci, profesorul Străjan din Craiova, Vlădescu prof. univers. din Bucuresci, Patriciu Barbu, Vasile Mangra, Dr. Oncu, Dr. Stefan Pop, Dr. Ioan Rațiu etc. Publicul îi primesce cu ovațiuni și frenetice aplause de „Sĕ trăéscă“.

Președintele Asociațiunei, dl I. M. Moldovan, cetesce o frumósă și elocuentă cuvêntare de deschidere, (o publicăm la alt loc, Red. Tel).

Discursul președintelui a fost întrerupt de repețite-ori prin aplause însuflețite. Tot publicul asistent l'a ascultat în cea mai încordată linisce. În fața dlui Bela Litsék, vice-comite și representant al guvernului am observat cele mai multe semne de interes și atențiune, ochii îi erau ațîntiți la președinte pentru a puté prinde tot cuvêntul exprimat.

După terminarea acestui discurs, Ilustritatea Sa dl Dr. Alex. Mocionyi salută în numele bănățenilor pe comitetul Asociațiunei transilvane prin o clasică vorbire. (Acésta o vom publica în numĕrul viitoriu. Red. „Tel. Român“).

Acest discurs, rostit cu o elocuență rară și unică în feliul sĕu, compus cu multă dibăcie, ce tradézĕ pe adevĕratul diplomat, a fost ascultat cu cea mai mare atențiune și întrerupt prin dese aclamațiuni și frenetice aplause. El va forma un eveniment epocal în analele Asociațiunei. Și într'adevĕr dacă vom țîné sus și tare la trinitatea sântă: la creștinism, naționalitate și patriotism, geniul națiunei plana-va ca scut puternic asupra nóstră, și „afară de frica Domnului, altă frică nu vom cunósce“!

În decursul vorbirei dlui Mocionyi întră în sală iubitul nostru episcop I. Preasânția Sa dl Nicolae Popea, publicul erumpe în frenetice aplause de „Sĕ trăéscă“! I. Preasânția Sa a ocupat loc la masa comitetului, la drépta presidiului.

Președintele Moldovan mulțumesce dlui Al. Mocionyi pentru frumósa bineventare, pe care o privesce de un bun augur pentru viitoriul Asociațiunei.

Urmédă la ordinea ḑilei raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului expirat. Raportul fiind tipărit și împărțit atât membrilor cât și óspeților la propunerea dlui George Pop de Băsesci, se privesce de cetit și pentru censurarea acestuia se dă unei comisiuni compuse din domnii: Alexandru Mocionyi, Dr. Vasile Hossu și Dr. Georgiu Vuia, medic în Mehadia.

Se procede apoi la alegerea unei comisiuni pentru examinarea rațiociniului pro 1895 și a proiectului de budget și se aleg domnii George Pop de Băsesci, Dr. N. Oncu, adv. în Arad și Dr. Isidor Pop, adv. în Lugoș.

După aceea se alege o comisiune pentru încassarea taxelor dela membrii și înscrierea de membrii noi, și se aleg domnii: Dr. Stefan Petrovici, George Martinescu, advocați în Lugoș și Onoriu Tilea, inginer în Sibiiu. În ce privesce înscrierea de membrii noi, secțiunea respectivă din comitetul arangiator 'și-a făcut datorința.

Secretariul al II-lea, dl Dr. V. Bologa cetesce raportul privitor la modificarea statutelor. Spune, că la 12 Septembre 1895 s'a așternut o representațiune ministrului reg. de interne în causa modificării, la 30 Ianuariu același ministru a cerut alte modificări, la 10 Iuniu c. s'a trimis a dóua representațiune și că rĕspuns până acum n'a sosit.

Urmând la ordinea ḑilei propunerile, presidiul anunță, că comitetul are propunere privitóre la edarea unui manual, ce ar explica legile și ordinațiunile poporului într'o limbă accesibilă lui. Se concrede comisiunei alese pentru censurarea raportului general.

La punctul 6 din program, dl Vincențiu Grozescu, protopresbiter gr. cat. în Lugoș cetesce disertațiunea întitulată: „*Momente istorice despre continuitatea Românilor în Bănat*“. Disertația întocmită pe diverse isvóre vechi și nóue, se primesce de public cu satisfacțiune și mulțumire. Disertațiunile membrilor: Ioan Popea, despre: „*Influința casei părintesci asupra indiviḑilor și a națiunilor*“ și a dlui Gavriil Pop, despre: „*Căsătoria la Romani*“ se amână pe ședința viitóre.

Secretariul Dr. V. Bologa dă cetire următórelor telegrame sosite la adresa presidiului: I. Preasânția Sa Ioan Mețianu, episcopul Aradului, Dr. Aurel Murĕșan Brașov, inteligința din Betlean, Oltean pentru inteligința din Verșeț, General-majorul Seracin din Caransebeș, Popovici din Bocșa, redacțiunea „Tribunei“, savantul profesor G. Weigand, din Hațeg, Petra Petrescu Brașov, inteligința din Orĕștie. adv. Nicola din Alba-Iulia, publicistul P. Broștean din Brașov, Petru Truța din Arad, Bontescu din Hațeg, Augustin A. Nicóră pentru inteligința din Deva, Asociațiunea aradană și altele.

Cu acestea presidiul ridică ședința primă la órele 1 3/4 p. m.

Vecernia și Ruga.

Vecernia s'a început la órele 4 p. m. Publicul și acum a umplut spațiósa biserică gr.-or. din loc, ca se asculte frumósele cântări bisericesci ale „Reuniunii de cântări din Lugoș“. Un moment plin de evlavie și înălțător de inimi a fost, când protopresbiterul Dr. G. Popovici, asistat de preoții Mateiu Ignea și Nicolae Biräescu au cântat rugăciunea „Lumină lină“ și „Cine e Dḑeu mare ca Dḑeul nostru“.

Ér acum sĕ ve descriu petrecerea așa numită: „Ruga“. Pe aici prin Bănat există obiceiul vechiu și frumos, că tóte comunele bisericesci când se serbéză hramul bisericei respective, sĕ arangieze în folosul bisericei o petrecere de joc, unde tineri și bĕtrâni, industriași și inteligență își petrec și jócă până a dóua ḑi.

Așa bună óră în Lugoș în tot anul din petrecerea acésta, care se ține în tot anul în ḑiua de sânta Mărie, hramul bisericei de aici resultă un venit curat de 3—400 fl.

Ruga din anul acesta a fost imposantă Mulțimea nu a încăput în curtea bisericei, mare ca piața Brașovului, ci a trebuit sĕ se rupă pălanul dinspre grădina „Concordia“, ca se încapă publicul. După terminarea serviciului divin protopresbiterul tractului, comitetul parochial, de astădată și membrii din comitetul Asociațiunei, sunt primiți de capela musicală la locul de petrecere, unde după usul vechiu protopresbiterul tractual dă curs liber jocului. Protopresbiterului Dr. G. Popovicĭ i-se presintă din partea epitropiei parochiale o domnișóra. De astădată a fost alésă gentila domnișóră Mariți Ignea. Protopresbiterul a binecuvêntat'o, a luat'o de mână și făcênd doi pași în drépta și doi în stânga a predat'o apoi dlui Tiberiu Bredincean, jurist, și cu acestea apoi s'a început „Ruga“ luând parte la joc sute de părechi. Sĕ susține credința, că acei tineri, cari încep „Ruga“ până la anul următor se vor căsători. Nu sciu basată e credința acésta, destul că domnișóra Letiția Tempea și scriitoriul acestui raport, începênd acum un an „Ruga“, aḑi ne vedem ambii căsătoriți!

Petrecerea a fost fórte animată. Excelenta musică a lui Nica Iancovicĭ te silesce sĕ joci sĕ fi cât de bĕtrân. Petrecerea s'a întrerupt la órele 7 séra, parte pentru cină parte din împrejurarea, că la 8 óre s'a început emularea corurilor.

(Va urma).

Vorbirea de deschidere

rostită de președintele Asociațiunei transilvane I. M. Moldovan, la adunarea generală ținută la Lugoș.

Onorată adunare!

Cu viuă mulțămire salut pe aceia cari în numĕr atât de frumos s'au presentat la acéstă sĕrbătóre cu însemnătate deosebită în analele Asociațiunii nóstre.

E primul pas ce se intreprinde spre a lărgi cercul de activitate al societății nóstre culturale și a-'l extinde la toți Românii locuitori în largul și frumosul teritor al Ungariei. Este prima-óră, că ținem adunarea generală afară de granițele dintr'un timp óre care ale Transilvaniei și cu acestea înplinim dorința respicată de repețite ori a fraților situați mai către periferia teritoriului locuit de Români, însĕ sub aceeași stăpânire politică.

Patria nóstră comună fórte bine și după adevĕr se asemână cu o grădină înțesată cu fel de fel de pomi, cari producênd flori și fructe de soiuri diferite, fie-care după firea sa, toți contribuesc a înălța frumósa grădină și a ridica valórea țĕrii în ochii celor ce o privesc.

Fie-care din popórele locuitóre aci are însușirile sale bune și va fi avênd fără îndoélă și scăderile sale, că în lume lucrurile sunt mestecate. Cele dintâiu trebue desvoltate și cultivate, aceste din urmă înădușite și stirpite. Desvoltarea și stirpirea acésta recere muncă îndelungată și stăruitóre.

Asociațiunea nóstră și-a pus de problemă a inobilita și îndulci fructele unui soiu din pomi, ce ocupă în mod precumpĕnitor un ținut considerabil din partea rĕsăriténă a Ungariei. Ea 'și-a avut membrii sei între toți Românii de pe teritoriul Ungariei fără de căutare la ținutul în care locuesc, dar adunările ei generale, îndatinate a se țîné din an în an, până aci au descălecat tot numai în lăuntrul corónei și pădurei de munți seculari, întru ale căror restrîngeri nepĕtrunse, străbunii nostri au aflat adăpost pe timpul invasiunilor.

Acesta e primul pas ce-'l face, scoborînd cósta munților și înaintând spre marginile extreme ale terenului ocupat de némul nostru.

Legătura sângelui și a limbii, cari închégă și țin la olaltă deosebitele națiuni și produc diversitatea lor, — legătura sângelui și a limbei, care la români totdéuna s'a manifestat cu tărie neînvinsă, încât ḑisa lui Bonfiniu, că Românul mai mult au luptat pentru limbă decât pentru viața sa, este adevĕr istoric în deplina putere a cuvêntului, — aceste legături puternice făcură, ca adunarea ținută în anul trecut la Blaș sĕ se sup[illegible] vitări frățesci și sĕ prefigă locul adunării presente între frații, ce locuesc acéstă regiune încântătóre.

Fie de bun augur pasul acesta, și contribuéscă el cu îmbelșugare la producerea acelor fructe, cari unul fiecare din noi le dorim și așteptăm dela însoțirea ce ne-a întrunit aci.

Adevĕrat, resultatele ce putem constata dela întemeierea Asociațiunii sunt puține și modeste, dar sĕ nu trecem cu vederea greutățile interne și externe cu cari avem a ne lupta de ori câte ori nisuim o face un pas înainte. Totdéuna brânele nóstre trebue sĕ fie încinse brațele înarmate. Trebue sĕ cucerim formal terenul împedecat în greutăți felurite și altora, cari se află în posițiuni favorabile, de tot necunoscute.

De acésta nu avem a ne mira, când știm cu toții, trecutul ce vitreg a fost pentru noi și presentul la câte frămêntări ne este expus. S'a cerut stăruință de fer, ca Românul sĕ se pótă țîné în ținuturile acestea, pentru-că ele de o parte sunt fórte expuse prin situațiunea lor geografică, pe de altă parte sunt fórte atrăgĕtóre nu numai prin glia lor mănósă, dar și prin avuţiile nesecate ce ţin ascunse în sînul lor.

Se cere stăruinţă îndoită adi, când în lupta de existenţă ce decurge între popóre, decisiunea nu atêrnă dela forţa brută, ci mai vêrtos știinţa și cultura câștigă precumpĕnire atât în rĕsbóiele sângeróse, cât și între cele pacinice.

Poporul nostru încă a ajuns la recunóscerea acestui adevĕr. Étă pentru ce vedem și la el emulaţiune nobilă pentru progres în cultură, étă pentru ce el se bucură din tótă inima, când póte constata un paș cât de mic inainte pe calea nesfêrșită a deșteptării și luminării.

Judecătorul nepărtinitor chiar în acest ţinut în care petrecem acum, va trebui sĕ constate progrese în cultură fórte îmbucurătóre, dacă va alătura stările de acum cu cele de mai înainte. Cu 200 de ani înainte de acésta câte și ce biserici românesci erau pe aci? unde și ce scóle rĕspândéu lumina binefăcĕtóre? De mult, tare de mult alergările sĕlbatice ale barbarilor sfărmară și îngropară sub pămênt cultura înfloritóre, ale cărei urme le descoperim și admirăm mai în tóte unghiuleţele acestui teritor. Valuri preste valuri urmară în decursul veacurilor și împedecară ne contenit ori ce nisuinţă de înaintare a poporului nostru. Încă nu sunt 200 de ani, de când s'a frânt furia celui din urmă val și pacea și liniștea oftată de mulţi secoli, s'a redat acestui ţinut și étă în restimpul acesta, scurt în viaţa unui popor, s'au ridicat sate și orașe înfloritóre, s'au ridicat biserici și scóle, cari purcedênd mână în mână lucră cu zel și stăruinţă îmbucurătóre la pregătirea unui viitor mai bun și la ridicarea némului nostru pe aceeaș tréptă de cultură cu celelalte popóre.

Fie, ca Asociaţiunea nóstră sĕ ajute și ea prin activitatea sa emulaţiunea nobilă spre cultură a Românilor din ţinutul acesta.

Încă odată salutându-vĕ din inimă pe toţi, declar adunarea generală de deschisă.

Noutăţi.

Rectificare. Din o regretabilă eróre în raportul despre sĕrbătorile dela Lugoș, Inalt Preasânţia Sa domnul episcop al Caransebeșului Nicolae Popea, e pus cu titulatura „Preacuvioșia Sa“.

Rectificăm acéstă regretabilă greșélă.

Asemene trebue se rectificăm și notiţa despre membrii fundaţiunei Gozdu, unde tot din greșélă s'a omis numele domnului jude de tablă Dionisiu Poynariu.

* * *

Lueger între jidani. Lueger, celebrul antisemit din Viena a făcut în Dumineca trecută o excursiune la Budweis. Jidanii de [illegible]vênd cunoscinţă despre lucrul acesta s'au făcut o primire, care revarsă destulă lumină asupra murdăriei fiinţei lor. S'au presentat în cete tumultuóse pe peronul gării și în momentul, când Lueger s'a dat jos din tren tabăra semită a isbucnit într'o larmă teribilă. Sbierau, fluerau, amenintau cu pumnii și scuipau bătându-se cu pumnii în pept și scărmânêndu-și perciunii. Lueger a trecut printre urmașii celor de pe pămêntul „Gosen“, liniscit.

* * *

O conferenţă despre noi. Distinsul filoromân Roberto Fava, directorul „Mesagerului Naţional“ din Bucuresci a ţinut în Roma la 27 August o conferenţă despre: „*Cestiunea naţională română în Transilvania și Ungaria*“. Conferenţa a succes splendid. Mai tóte diarele italiene se ocupă cu un interes viu de conferenţa dlui Fava aducând lungi și măgulitóre rapórte despre decurgerea și sucesul conferenţei.

* * *

Examenele la voluntari. După-cum se anunţă din Viena sunt în curgere unele schimbări și reforme esenţiale, cari vor întra în vigóre chiar la facerea examenelor de oficeri din anul acesta. Esenţa reformelor constă în faptul, că voluntarilor la facerea examenului li-se permite a rĕspunde în limba lor maternă. In chipul acesta mulţi dintre aceia cărora limba germână le causa mari greutăţi vor fi scutíţi de onorifica titulă: Zweijähriger musswilliger.

* * *

Turn prăbușit. In dilele trecute s'au serbat cu mare pompă milleniul ungurese în satul lor istoric Pannonhalom, desvĕlindu-se totodată în presenţa ministrului Wlassics și un monument arpadian. Sórtea a voit însĕ ca sĕ le mai reducă bucuria. S'a întêmplat, că turnul dela biserica satului, ridicat anume din incidentul milleniului, s'a prăbușit în nóptea aceea cât a fost de lung. De ce nu le ai amestecat și limbile, dómne...

* * *

Mórte tragică. Pe drumul de fer, ce trece pe hotarul comunei Chichinda-mare a avut loc o scenă mișcătóre. Băiatul de 13 ani a unui paznic s'a aruncat cu mânile întinse înaintea locomotivei. Când conducĕtoriul a dat semnalul de pericol a fost târdiu, căci trupul copilului era sdrobit în bucăţi. Nefericitul părinte, când a vĕdut cadavrul băiatului sĕu a fost lovit de aploplexie și a cădut numai decât mort la pămênt.

* * *

E. M. K. E. Asociaţiunea culturală magiară din Ardél își va ţiné în 8 Septembre st. n. a patruspredecea adunare generală în vasta sală a exposiţiei millenare din Budapesta.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Valea Haţegului, în 10 August 1896 v.

Onorate dle Redactor!

Ţéra Haţegului cu locuitori români atât de pacinici și răbdători, încât li s'a dus vestea că numai dacă nu-'i calcă sĕ-'i dóră preste mĕsură, alianul póte sĕ 'și facă mendrele în dragă voia lui.

A răbda e o vîrtute, dar a răbda prea mult și până în infinit e o lașitate, e o trândăvie — și a răbda vĕdênd, cum ţi se răpesce dreptul, este o crimă. Drept aceea, nu e onóre a șterge din lume, ori a omorî, ci din contră, e un criminal, cine îndrăsnesce a cugeta numai la așa ceva.

Și totuși Ţara Haţegului, și mai mult capitala ei, nu a putut scăpa de pomul milenar!

Avem de a face cu un nou atentat la viéţa nóstră naţională. Atentatul s'a pregătit și s'a plămădit în cercurile înalte de unde ca un venin s'a turnat preste noi, ca astfeliu opăriţi sĕ putem fi sdruncinaţi și lipsiţi de puterea ochilor sufletesci, de puterea intelectuală.

Óre până când va privi D-deu la atari stăpâni, cari și lumina ochilor încă voesc sĕ 'ţi-o răpéscă?!

E vorba, că în Haţeg există de 25 de ani o scólă comunală de fetiţe cu limba de propunere românéscă, și în restimpul acesta tot astfel de învĕţători a avut, cari au făcut onóre nu numai scólei lor, dar întregei naţiuni, încât sunt de admirat întru tot ce au privit chemarea lor. Vestea acésta a ajuns și la urechile celor din fruntea ocârmuirei, că vedi dómne, sĕ deștéptă, sĕ perfecţionéză și femeia română și deșteptându-se va fi preferită, ér avênd trecere, va fi mai harnică și ca atare mai lăudată decât tóte străinele.

Din punctul acesta de vedere s'a născut invidia, ura și pisma lui Cain, încât acésta scólă, care purta în frunte creșterea femeii române, trebuí sĕ capete o lovitură de mórte ca astfeliu sdruncinată de glónţele milenare în suferinţe grele, împărtășită cu misteriile omorîtóre milenare, se pótă trece mai curênd la cele eterne.

În 3/15 August a. c. s'a ţinut ședinţa scaunului scolastic comunal, în carea între alte obiecte se publică și abdicerea fostei învĕţătóre, o d-șóră prea modestă, fórte înţeléptă cu fórte bune calităţi și cu o conduită morală exemplară. La acésta, deși cu regret nu am avé altceva de observat, decât că d-șóra menţionată făcea mult mai bine dacă își dădea abdicerea într'o scrisóre compusă în limba română, după cum merita atât ea cât și caracterul scólei la care a funcţionat. Dar ce sĕ-'i faci dacă suntem în anul mileniului și n'a putut nici ea sĕ nu 'și schimbe portul ca mulţi alţi greșiţi, póte fără voe.

Primariul orașului Muzsnay Béla, ca președinte aducênd acéstă abdicere înainte, sĕ primesce. Imediat apoi membrul Dr. Moskó Antal și face propunerea ca acéstă scólă din cause financiare sĕ se disólve — sĕ nu mai funcţioneze.

Românii, ce e drept, sĕ opuseră cu energiă contra acesteia — dar totul înzadar, căci propunerea sĕ primi cu maioritatea magiarilor.

Au protestat în scris contra acestei violări membrii: Ioan Baciu, Ambrosiu Bêrsan, Stefan Șelariu, Nicolae Sânzian, Paul Oltean și Nicolae Nestor, dicênd că cestiunea sistărei scólei nu depinde dela voinţa comitetului scolastic, pentru-că el e numai îngrijitoriul și nu susţinĕtoriul scólei, și că chemarea seclului presinte este înmulţirea și nu reducerea scólelor pe motive neîntemeiate și cu scop tendenţios.

Cine a asistat la examenul din urmă al fetiţelor române, făcut sub presidiul dlui A. Bêrsan și își va revoca în memorie frumósele rĕspunsuri ale acelora, și va mai conserva ceva din vorbirea de încheiere a președintelui, uimit de marele și strălucitul progres, va trebui ca sĕ prevadă cumcă agonia, în care se află astădi scóla nóstră, numai alésă medicină o va puté vindeca, și acea medicină este consolidarea și închegarea Românilor într'un cuget și o simţire cu devisa: „Voi o omorîţi, noi o înviem“.

Dómne ajută! Așa sĕ fie!

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

(Urmare.)

V. Membrii Asociaţiunii.

La finea anului 1895 au fost:

1. Membrii fundatori: 72, (1894: 73);
2. Membrii pe viéţă: 171, (1894: 162):
3. Membrii ordinari cu taxă anuală: 668 (1894: 412); cari au solvit deja taxele pro 1895.

Consemnarea membrilor noi ai Asociaţiunii, primiţi de comitetul central dela ultima adunare generală încóce și provĕduţi cu document de legitimare, sĕ așterne sub *F*), ér sub *G*) se așterne consemnarea membrilor Asociaţiunii, rĕposaţi în intervalul amintit.

VI Biblioteca Asociaţiunii.

Biblioteca Asociaţiunii la finea anului expirat a constat în general din 3306 opuri în 9773 broșuri și 15 charte, faţă cu 3232 opuri în 7389 tomuri, 5521 broșuri și 15 charte dela finea anului 1894.

Dintre scrierile periodice au incurs parte gratuit, parte în schimb pentru organul Asociaţiunii „Transilvania“ următórele: „Archiva“ organul societăţii scientifice și literare din Iași, „Biserica și Școla“ din Arad, „Dreptatea“ din Timișóra, „Familia“ din Oradea-mare, „Fóia diecesană“ din Caransebeș, „Fóia de Dumineca“ din Timișóra, „Gazeta Bucovinei“ din Cernăuţi, „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov și „Telegraful Român“ din Sibiiu.

Faţă cu sporiul de mai sus statul bibliotecii a scădut în anul 1895 cu 132 tomuri și 324 broșuri, parte depuse spre vêndare la librării, parte dăruite pentru biblioteci și date în schimb pentru alte cărţi.

VII. Publicaţiuni literare.

La adunarea generală ţinută în anul trecut în opidul Blaj s'a presentat propunerea ca secretariul I. sĕ facă în fie-care an pentru adunarea generală un raport detaiat despre literatura română pe teritoriul Ungariei, în care raport „Asociatiunea sĕ se pronunţe definitiv și asupra chestiei: care a fost în anul, asupra căruia raportéză, cea mai bună operă tipărită românéscă“ și acestei opere sĕ i se confere un premiu de cel puţin 300. fl.

Adunarea generală, ocupată atunci în mod extraordinar cu noul proiect de statute, nu a putut întra în desbaterea acestei propuneri, ci a predat'o comitetului central „spre posibilă considerare“.

Comitetul central după studiarea temeinică a cestiunii a enunţat în ședinţa sa din 2 Ianuariu a. c., că realisarea propunerii astfel cum a fost formulată la Blaj, nu o află folositóre, pentru că de o parte adunarea generală nu are însușirile unei corporaţiuni literare, care — abstragênd dela scurţimea timpului, de care dispune, — ar puté întra într'o apreciare critică și detaiată a operelor apărute în decursul unui întreg an, ér de altă parte premiarea prevĕdută în propunere pe lângă multe alte inconveniente nu ar atinge scopul dorit, pentru că nu ar contribui la sporirea producţiunii nóue literare.

Comitetul central a decis deci, ca premiile Asociaţiunii, — care păn' atunci, până când nu se va puté organisa în sensul noului proiect de statute și ca corporaţiune literară, trebue sĕ se restrîngă mai ales la sprijinirea literaturii, — sĕ se confere și în viitor pe cale de concurs și pe basa de recensiuni critice, lucrate de bărbaţi de specialitate.

De altă parte însĕ comitetul a recunoscut necesitatea, ca Asociaţiunea și în actuala ei organisaţiuna de corporaţiune mai mult culturală, sĕ urmăréscă cu mai mare atenţiune literatura nóstră naţională. care este un factor principal al înaintării poporului român.

Din acest motiv a decis ca secretariul I. sĕ facă în fie-care an un raport general despre întrégа producţiune literară de pe teritoriul Ungariei, care raport — fără a întra astr'o apreţiare critică a operelor singuratice, — sĕ arete în liniamente generale direcţiunea mișcării nóstre literare, sĕ cerceteze dacă acéstă direcţiune corĕspunde trebuinţelor nóstre reale și sĕ designeze atât terenul, unde producţiunea literară este avisată la sprijin, precum și mijlócele, prin cari Asociaţiunea ar puté contribuí la înaintarea ei.

A fost de lipsă a premite aceste informaţiuni, pentru a pune în vedere punctul de plecare al acestei părţi a raportului general.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Sintaxa limbei germane*“ întocmită pentru clasele superióre ale scólelor medii, precum și pentru preparandii de Nicolau N. Pilţia, profesor la gimnasiul român gr.-or. din Brașov. Preţul broș. fl. 1.25 = 2 cor. 50 fil. Brașov, editura librăriei Enric Zeidner 1896.

Diverse.

Napoleon I. și d-șóra Georges. D-șóra Georges, vestita teatralistă, într'un timp se bucura de mare trecere la Napoleon I., dar fiindcă acesta nu era prea darnic faţă de ea, relaţiunile erau mai mult superficiale decât dorea ea. Intr'un rênd a rugat pe împĕrat sĕ o dăruéscă cu un portret al sĕu. Se înţelege, ea aștepta un portret încadrat în rame de aur și ornat cu diamante. Napoleon fiind însĕ în diua aceea în voie rea, și-a deschis portmoneul și i-a predat o bancnotă de 5 franci cu chipul sĕu dicênd: „Primesce, domnișóră, portret mai fidel nici când nu vei căpĕta dela mine“.

* * *

Petru cel Mare în Hollandia. Petru cel mare, ţarul tuturor rușilor, în călĕtoriile sale prin Europa a cercetat și Hollandia. Principele provinciei s'a grăbit a-l felicita cu tótă curtea sa și a dat în onórea lui un mare prând. Petru cel mare însĕ nici decum n'a fost mulţămit cu acest ospĕt lucullic, și cum era el din fire fórte sincer, 'și a esprimat pe faţă nemulţămirea sa. Și pentru ce n'a fost óre mulţămit? Pentru că nu l'ar fi satisfăcut prândul luculic? Nu, ci pentru că a fost prea costisitoriu. — Mănios a întrebat pe principele, despre numĕrul locuitorilor ţĕrii, despre avuţia ei și după-ce la tóte acestea a primit rĕspunsuri exacte, a întrebat încă pe principele că óre locuitorii sunt mulţămiţi? La rĕspunsul afirmativ, suridênd, a declarat, că aceia, deu nu așa dic și a ţinut principelui o morală despre datorinţele sale de domnitoriu, de acésta mai bine s'ar fi băgat în pămênt de rușine decât sĕ-l asculte. La urmă s'a adresat către moștenitoriul de tron în etate de 12 ani și 'i a dis sĕ nu urmeze exemplul tatălui sĕu.

[123] 1—3

Anunț.

Fiind vacante **dóue posturi de institutori interni** în Institutul de băeți **„Alex. Frateșiu“ — Craiova,** se publică spre cunoscință amatorilor.

Condițiunile de admitere: sĕ fie bacalauriați (examen de maturitate) cu preferință, sau abiturient, sau absolvenți ai unei scóle preparandiale (pedagogice) însușind și examenul de cualificație cu preferință.

Cererile se vor adresa la direcțiunea Institutului, care va anunța și onorariu.

Director:
Al. Frateșiu.

Nr. 408/896 Prot. [111] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕțători din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cenade, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei și lemnele necesare pentru foc.

2. Dobârca, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pentru a-'și arăta desteritatea în cântări.

Cererile de concurs instruite conform legii în vigóre, au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul fixat.

Mercurea, la 4 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

I. Droc,
protopresbiter.

---

ad. Nr. 507 1896 [116] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante, în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr.-or al Bistriței, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Borgo-Prund, un post de învĕțătoriu și un post de învĕțătóre ambele cu salariu de câte 300 fl și bani de cuartir câte 30 fl. din fondul scolar, apoi folosirea în părți egale a grădinei scolare în mărime de 1 Jug. 1500°☐;

2. Galați, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. în bani dela popor, cuartir în edificiul scólei, lemnele de încălḑit și folosirea grădinei de legume de lângă școlă.

3. Blașfalĕul de sus, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl, dela popor, cuartir în edificiul scólei; 3 orgi de lemne de foc și folosirea grădinei de legume de lângă scólă.

Concurenții au a-și așterne suplicile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, la oficiul protopresb. gr.-or al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița în 31 Iuliu 1896.

În conțelegere cu comitetele parochiale.

Simion Monda,
protopop.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian 1 = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	— 50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	[illegible]
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95. Sibiiu, Sâmbătă, 24 August (5 Septembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Trecênd la greutăţile împreunate cu administraţiunea prin organele statului se fac din partea ministrului mai multe observări.

În cei din urmă 20 de ani (1874—93) s'au încassat prin organele statului sub titlul de taxe sidoxiale suma de fl. 103.258 01½ cr. v. a., dela stat s'a anticipat ca salariu suma de 160,000 fl. pe séma metropolitului. A resultat deci o diferenţă de 56.741 fl. 98½ cr. în sarcina fondului.

Acéstă grea însărcinare a fondului sidoxial, biserica o atribue organelor statului, cari la încassarea taxelor sidoxiale n'au fost cu destulă rigóre şi atenţiune. Acestei învinovăţiri aparenţa i dă o îndreptăţire óre care.

Învinovăţirea este greşită din temelie — aşa resonéză rescriptul ministerial — şi acésta din mai multe motive: Conscripţiunile pentru dările statului se fac fără consideraţiune la confesiunea contribuabililor. Organele statului nu au putut sci, cari contribuabili sunt greco-orientali, şi cari nu, prin urmare ele nu au putut face conscripţiunea familiilor greco-orientale, şi acéstă lucrare cădea în competinţa supremei autorităţi bisericesci.

Dar chiar şi în casul, când autoritatea bisericéscă ar compune şi ar trimite ea la perceptorate conspectele familielor greco-orientale, — ceea-ce în cei 10 ani din urmă s'a făcut ḑicem noi — chiar nici atunci nu se póte spera nici un resultat cu încassarea sidoxiei prin organele statului.

Deşi statul acuma e regulat în tóte privinţele, totuşi se ivesc mari greutăţi la încassarea dărilor statului. Conspectele familielor greco-orientale ar puté fi date perceptoratelor prea târḑiu, încât acele nu ar puté face aruncul la timpul sĕu, nu ar putea face încassarea, şi nu şi-ar puté da în regulă socotéla.

Dar presupunênd, că prescrierile s'ar puté face în regulă şi la timp, chiar şi în acest cas socotéla, şi mai pe sus de tóte controla şi în acest cas ar întimpina asemene greutăţi, încât acele greutăţi abia ar puté fi delăturate, **precum şi în trecut tocmai din acest motiv nici nu s'a încercat nici o controlă.**

Archidiecesa se estinde asupra Ardealului întreg, deci urmarea a fost, că aprópe tóte perceptoratele din Transilvania au trebuit sĕ încasseze taxele sidoxiale. Pentru cele 160.000 familii greco-orientali ca contribuabili au trebuit sĕ se pórte cóle separate. La raţiocinare parte prin fasionare necorectă, parte prin mutări din un loc în altul, parte prin mórte, parte prin treceri religionare s'au ivit asemene complicaţiuni, şi asemene greutăţi, **încât a fost preste putinţă, ca sĕ se păstreze corectitatea administraţiunei şi sĕ se esercieze o controlă cu succes.**

Cu considerare deci la împregiurarea, că încassarea taxelor sidoxiale prin organele statului fără a esercia controla necesară nu se mai póte admite în interesul reputaţiunei acelor organe; cu considerare la împregiurarea, că încassarea taxelor sidoxiale fără de nici o greutate se póte lua dela organele statului, şi se póte da în cea a organelor bisericesci după natura acelor taxe: ministrul declară, că cu începere dela 1 Ianuariu 1895 taxele sidoxiale nu se vor mai încassa prin organele statului.

* * *

Felicitări

la adresa Asociaţiunei transilvane din incidentul adunării generale ţinute în Lugoş.

Din incidentul adunărei generale, pe care Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român în anul acesta o a ţinut afară de graniţele Transilvaniei, comitetul central, instituit pentru arangiarea festivităţilor a învitat cu datul de 1/13 August a. c. şi pre Excelenţia Sa Inalt Preasânţia Sa domnul archiepiscop al nostru Miron Romanul.

La acéstă onorifica învitare Excelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit cu datul 6/18 August, anul curent Nr. 740 pres. a dat următoriul rĕspuns:

Prea Stimatului Domn advocat

Tit Haţeg

în

Lugoş.

Prea Stimate Dle!

Mulţămindu-Vĕ pentru onorifica învitare, ce 'mi-o aţi adresat cu dl Dr. Isidor Pop la însărcinarea Onorabilului Comitet central pentru arangiarea festivităţilor la întrunirea „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ în Lugoş la 15/27 şi 16/28 a curentei, — cu părere de rĕu Vĕ fac cunoscut, că avênd sĕ se întrunéscă în acelaşi timp aici la Sibiiu representanţii fundaţiunei lui Gozsdu, al căreia preşedinte sum, nu voiu puté participa la serbările ce le arangiaţi pentru ocasiunea amintită, cu tóte că aş dorí sĕ fiu present mai ales la prima întrunire a numitei Asociaţiuni pe un teritoriu lărgit, care chiar pentru că este lărgit, are sĕ unéscă tot mai strîns şi mai cu succes întreg elementul nostru român în nisuinţele sale culturale, ceea-ce a fost şi rĕmâne o dorinţă a mea ferbinte.

Cu acésta exprim totdeodată Onorabilului Comitet respectele mele, ér adunării generale a Asociaţiunei nóstre devotamêntul meu sincer.

Sibiiu, 6/18 August 1896.

Miron Romanul m. p.,
metropolit.

* * *

Adunarea generală

a

Asociaţiunei transilvane în Lugoş.

— **Raport special.** —

(Urmare.)

Emularea corurilor.

„Et nunc venio ad fortissimum .....“! Culminaţiunea festivităţilor din Lugoş se revarsă fără îndoélă în punctul cel mai greu, dar totodată şi cel mai grandios şi de o amintire vecinică în istoria culturei nóstre naţionale, în executarea emulării corurilor!

Lira română, musica vocală şi instrumentală — nu sciu în urma cărei împrejurări, — a luat prin întreg teritoriul Bănatului un avênt puternic şi îmbucurător. Mai prin tóte satele găsesci învĕţători, ba chiar şi economi de pămênt, cari în calitatea lor de dirigenţi, fără nici o remuneraţiune, cultivă musica vocală, acésta voce expresivă a inimei, care te răpesce, te emoţionéză, şi-'ţi nutresce speranţa spre un viitor mai fericit!

Meritul acestui avênt înveselitor în cultura musicei vocale, — după modesta mea părere, — se cuvine fără îndoélă zelosului dirigent al Reuniunei române de cântări şi musică de aici, neobositului domn Ioan Vidu, carele ţinênd în vre-o câteva rênduri cursuri de musică, a sciut sĕ-'şi alégă direcţia cea mai sănĕtósă: cultivarea musicei nóstre naţionale, a frumóselor nóstre melodii poporale!

Aşa, numai aşa ne putem explica splendidul succes în emularea corurilor la serbările „Asociaţiunei“ din Lugoş.

Secţiunea emulării corurilor a desvoltat o energică activitate în acéstă privinţă. În faţa altarului bisericei gr.-or. era ridicat un podiu, de asupra lui era aţintită o liră frumósă, de o mărime extraordinară. Faţada podiului şi lira întrégă era iluminată cu candeluţe aprinse. Un loc reservat şi provĕḑut cu vre-o 600 locuri de şeḑut s'a arĕtat prea puţin. Grădina „Concordiei“ şi întrégа curte a bisericei era iluminată cu lampióne, cu piramide provĕḑute cu sute de lampióne. La stânga podiului cam pe la órele 8 séra au ocupat locurile lor: Înalt Preasânţia Sa, dl episcop Nicolae Popea, Preacuvioşia Sa, părintele archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu,

---

FOIŢA.

Importanţa religiunei.

(Incheiere).

Prin ajutoriul imaginaţiunei omul e în stare a iubi pe cineva, care nu l'a vĕḑut nici când, ci numai a auḑit despre înţelepciunea, buneţa sau de jertfele prestate pentru interesul public. În om se nasce un feliu de atragere faţă de acela: vrea sĕ audă cât mai multe despre dênsul, doresce sĕ-'l vadă, inima i-se aprinde de veneraţiune faţă de el, ajunge în posiţiunea chiar de a se sacrifica pentru el. Cred, că şi de nu toţi, dar partea cea mai mare vor fi convinşi despre acest fapt experiându-'l înşişi. Deci dacă în om se nasce atragere şi iubire faţă de alt om, pe care nu l'a vĕḑut, şi numai a auḑit de el, acésta iubire se va nasce şi faţă de Dumneḑeu, numai de vom crede într'însul. Mintea ne va spune ca sĕ l iubim mai mult decât pe ómeni, căci el e fiinţa cea mai superióră decât tóte, unde nu se admite nici un defect şi care ne iubesce şi pe noi mai mult şi ne póte da o rĕsplată mai mare. Că o astfeliu de iubire se nasce în om de vom crede într'însul, încât e în stare a se sacrifica însuşi pentru Dumneḑeu, deşi nu pot aduce exemple din viéţa de aḑi, când credinţa a decăḑut, totuşi voiu amintí pe martirii din timpurile trecute, cari fiind convinşi despre existenţa lui Dumneḑeu, mai bucuros au suferit chinurile cele mai înfiorătóre şi mórtea, decât sĕ-şi nege credinţa în Dumneḑeu.

Cred însĕ, că ori-ce om imparţial faţă de religiuni, va admite că creştinii au în istoria lor o persónă mai démnă de iubit decât alte religiuni. Iisus Christos e acela, care s'a ridicat de-asupra tuturor prin înţelepciunea, buneţa şi smerenia sa, ceea-ce trebue sĕ recunóscă şi contrarii religiunei. Ceea ce face sĕ iubim pe Christos mai mult ca pe ori-ce om, este că el a suferit patimile cele mai înfiorătóre, suferind chiar şi mórte, neavênd nici o vină, ci numai din iubire faţă de noi. Étă de ce pun eu patimile ca motivul cel mai însemnat de a iubí pe Christos.

Nu sciu de a iubit cineva pe unul cu carele sĕ se fi întêmplat vre-o nenorocire, cel ce a iubit însĕ, va fi observat, că iubirea atunci e mai puternică, când a auḑit despre nenorocirea aceluia şi chiar de au suferit pe dreptul, totuşi iubirea lui nu încétă, dar cu atât mai mare va fi iubirea atunci, când sufere pe nedreptul şi neasĕmânat de mare va fi atunci, când scie, că a suferit pentru el.

A încetat iubirea cea mare de odinióră faţă de Dumneḑeu. A încetat căci noi suntem ómenii interesului.

Lucrăm în contra convingerii nóstre pentru bani, ne vindem caracterul pe bani şi ne lăpădăm onórea pentru bani. După bani strigă avutul şi sĕracul, puternicul şi slabul, cel mic şi cel mare. Pe toţi îi auḑi strigând: bani! bani! bani! Da! bani ne trebue nóuĕ, căci noi numai cu ei ne putem cumpĕra plăceri reci, ca banul, căci chiar noi suntem reci ca acela.

In noi nu mai există simţiri calde, şi de aceea nu ne putem însufleţi pentru ceva nobil şi frumos, pentru un ideal. Noi am dori mórtea, ca sĕ scăpăm de relele ce întimpinăm în viéţă şi ne temem de ea, căci nu credem. Şi n'avem cum sĕ nu ne temem, vĕḑêndu-ne pe noi regii acestei lumi deodată doboriţi în pulbere, presăraţi cu ea şi stând pe veci nemişcaţi, reci şi fără de simţiri în intunerec. Tu carele pe o clipă te ridicai în infinit, acum esci călcat ca şi un verme! De cugeţi aşa, n'ai cum sĕ nu te rĕscoli asupra naturei care şi-a bătut joc de tine mai mult decât de alte făpturi.

Te luminéză cu lumina sórelui pentru a te pune în besnă pentru totdéuna. Te ridică pe tron şi te aruncă în abis. I-ţi da minte, pentru a-ţi cunósce nemernicia ta. I-ţi dă simţiri, pentru-ca deodată sĕ rĕmâi rece. Te face frumos, ca vermii sĕ pótă róde mai cu gust din tine. Atâta rĕmâne totul pentru cel necredincios, şi n'avem sĕ ne mirăm de strigătul astorfel de ómeni, ce sunt deḑaţi a medita. In ban sĕ poţi afla fericirea? Banul numai plăcere ne póte da, dar nu fericire. Dar plăcerea e trecĕtóre, o simţi un minut şi apoi de scârbesci de ea.

De credem, însĕ róta se întórce. Stăm în periclu, dar aşteptăm mântuire. Voim a muri, dar mórtea o dorim pentru a scăpa de neajunsurile, ce le întimpinăm, şi a merge în o altă lume.

Luptăm în viaţă, dar lupta ne pare uşóră de suportat, căci scim, că prin ea dobândim lauri neperitori, întocmai ca ostaşul, ce luptă vitejesce, căci prin luptă câscigă gloria, speranţa ne stêmpără în suferinţele, ce avem de suportat, întocmai cum apa stêmpără gura însetatului.

Sĕ credem deci, ca sĕ fim fericiţi!

Eliseiu Mezei-Câmpean.

ilustrii domni: Eugen și Zeno Mocsonyi, Magn. Sa I. M. Moldovanu, președintele Asociațiunei, Vicențiu Babeș, Dr. Ioan Rațiu, Vasile Maniu, prof. universitar din Bucuresci, prof. Străjan din Craiova, senatorul Magnu, Parteniu Cosma, Zacharia Boiu, Ioan Papiu, etc. etc.

În fața podiului era reservată o masă pentru membrii din juriul ales spre a-'și da judecata. Președinte al juriului s'a proclamat Ilustritatea dl Zeno Mocsonyi, membrii: Dr. Dim. Florescu, Coriolan Bredicean, Dr. Elie Dăianu, I. M. Roșu, Nicolae Stef, Timoteiu Popovici și Ioan Vidu.

Secțiunea, grație interesului desvoltat în materia acésta, a statorit următórele premii:

1. Premiul donat de familia Mocsonyi: un armoniu;
2. Premiul compositorilor români: Colecțiune de composiții române, în 2 ex.
3. Premiile „Reuniunei române de cântări și musică din Lugoș“:
   a) Un pocal de argint,
   b) o violină,
   c) o flaută.

Acestea au fost expuse la vederea publicului în fața podiului. Afară de premii s'a mai împărțit fie-cărui cor „litere comemorative“ în formă de diplome, pentru conlucrarea lor la acéstă emulare.

Emularea s'a început în ordine alfabetică cu corul din comuna Bobda și s'a terminat cu corul excelent din Chisetĕu, carele nu a concurs la premii. Asemenea și cel din Caransebeș.

Pășirea maiestósă, aspectul coristilor în costumele lor țĕrănesci, drăgălașele țĕrance în pitorescul lor costum, ce tradéză urme de orientalism, îți răpea privirea ochilor, te farmeca, inima îți sălta de bucurie, sufletul câștigă puteri nóue, ér dulcile melodii armoniόse făceau sĕ uiți tot amarul acestei vieți, și sĕ te simți batăr pe un moment într'un adevĕrat raiu pămêntesc!

Fie-care cor terminându-'și cântarea, a fost grămădit cu aplause furtunóse. Mai excelent au cântat corurile din comunele: Belinț, Cacova, Caransebeș, Comloșul mare, Comoriște, Ghilad, Ictar, Oravița gr.-or., Oravița gr.-cat., Ticvanul mare și Topolovețul mare. Ér corul din Chisetĕu sub conducerea parochului Șepețan în executarea piesei „Fii României“ de Musicescu, cu acompaniamentul la pian al dlui Liviu Tempea a încheiat cu glorie șirul cel frumos al emulării.

Și acum étă-ne în fața celui mai grandios moment, plin de ilusii, ce-ți reînprospătéză în memorie trecutul, judeci presentul și privesci falnic spre viitor! Fericiți, de trei ori fericiți se pot simți toți aceia, cari au putut asista la sĕrbătorirea acestui moment plin de glorie!

Iancule Mare, înfocatule Bărnuț și Balinte, „preot cu crucea în frunte“ tresăltați în sântele vóstre morminte, căci adi, în dina memorabilă de 15/27 August 1896 nepoții vostrii, toți adoratori ai lirei și ai libertății, toți luptători ai culturei naționale, cântă mărețul „Deșteptă-te române“, glasul neuitatului Andrei Murĕșan, „preotul deșteptării nóstre!“

Douĕdeci de coruri cu 740 dis: șepte sute patrudeci de persóne execută sub ceriul liber mărețul nostru „Rĕsunet“!

Onóre și stimă coriștilor, lauri și recunoscință fericitului diriginte Ioan Vidu, care în acésta di măréță fericit a fost a dirigia pe cele 740 de persóne în executarea acestei opere naționale!

Entusiasmul era la culme când s'a executat „Rĕsunetul“. Toți cu capetele descoperite plin de óre care sentiment al evlaviei, cu lacrămi de bucurie în ochi ascultau. Nici o vorbă, nici o mișcare, o tăcere adêncă și sântă domnia preste cele (6000) șese mii de persóne, câte s'au aflat în grădina și curtea bisericei.

La dorința expresă a Inalt Preasânției Sale D-lui episcop Nicolae Popea, „Resunetul“ a fost repetat. In decursul repetării tótă curtea și grădina s'a iluminat cu foc bengalic. In veci nu pot uita acest moment, ce póte numai în seculi îl prevĕd.

Juriul sub presidiul d-lui Zeno Mocsonyi a împărțit premiile în modul următor:

Premiul I: Corului gr. cat. din Oravița dirigent: Ioan Bogdan.

Premiul II: Corului gr. or. din Oravița și corului din Belinț; dirigenți: George Jian și Const. Pava.

Premiul III: *a)* pocalul de argint, corului din Ticvanul-mare, dirigent: Iuliu Birou; *b)* o flaută corului din Topolovet; *c)* o violină corului din Ictar, dirigent: Virgil Amandia.

Un „adorator“ din Craiova în entusiasmul sĕu a donat „Reuniunei române de cântări din Lugoș, corului gr.-or. din Oravița și celui din Topolovet câte (100) o sută floreni v. a.

Cu acestea s'a terminat emularea și s'a continuat apoi petrecerea „Rugei“, care a durat până la órele 4 diminéța.

Plecarea Inalt Preasânției Sale D-lui episcop Nicolae Popea.

Inalt Preasânția Sa Dl episcop Nicolae Popea avênd a lua parte la ședințele fundațiunei „Emanuil Gozsdu“ și la ale Consistoriului metropolitan a plecat spre Sibiiu Vineri la órele 11 a. m. La gară protopresbiterul Lugoșului, dl Dr. George Popovici asistat dr preoții locali și din tract, de corpul învĕțătoresc, epitropia și comitetul parochial din loc și-au luat rĕmas bun dela Inalt Preasânția Sa urându-i călătorie fericită, viață îndelungată și sănătate deplină.

Părăstas pentru G. Barițiu.

Vineri la órele 8 a. m. s'a celebrat în biserica catedrală gr.-cat. de aici sânta liturghie pontificând Magnificența Sa dl Stefan Moldovan, preposit capitular, asistat fiind de 2 canonici, 5 protopresbiteri, 4 parochi și 2 diaconi. Celebrarea liturghiei a fost fórte solemnă și plină de pietate. Terminându-se liturghia s'a ținut un părăstas în memoria fericitului George Barițiu, la care au asistat întreg comitetul „Asociațiunei“, mai toți membrii fără deosebire confesională și un public ales și numeros. Respunsurile liturghice le-au executat cu multă precisiune corurile din Oravița și Ticvanul mare. Ar fi fost de dorit, ca pentru cunóscerea biografiei, și a faptelor neperitóre ale lui George Barițiu din partea bănățenilor sĕ se fi ținut și o cuvêntare ocasională. Nu tot „natul“ cunósce meritele lui G. Barițiu.

Ședința a II-a.

Ședința a II-a s'a început la órele $10^1/_2$ a. m. și a fost mai tot așa de cercetată ca în prima di. Se procede la autenticarea procesului verbal din ședința anterióră, care pe lângă unele modificări propuse de dl Part. Cosma se autentică. Urmând la ordinea dilei raportul comisiunei exmise pentru înscrierea de membrii noi, referentul acesteia, dl Onoriu Tilea referéză cu viuă satisfacțiune, că s'au înscris 650 de membrii noi, incurgênd în favorul Asociațiunei frumósa și considerabila sumă de 1600 fl. v. a. Raportul s'a luat spre plăcută sciință.

Referintele comisiunei exmise pentru censurarea raportului general al comitetului, dl Dr. Hossu în firul unui raport detaiat și binemotivat propune, ér adunarea generală decide a se da absolutoriu comitetului central pentru activitatea sa desvoltată în anul expirat primind de ale sale tóte propunerile aceluia.

Referintele comisiunei budgetare își cetesce raportul seu, care se aprόbă cu puține modificări.

Urmând apoi disertațiunile, dl I. Popea, harnicul profesor gimn. din Brașov, cetesce disertațiunea sa, întitulată: „Influința casei părintesci asupra indivizilor și națiunilor“. Disertantul, dl Ioan Popea a fost des întrerupt prin furtunóse aplause. La sfêrșit a fost viu felicitat. Dorim, ca disertația din cestiune cât de curênd sĕ o vedem publicată dacă nu în broșură — ceea ce ar fi mai folositor, — cel puțin în jurnale.

Disertația dlui canonic Gavriil Pop, întitulată „Căsătoria la Romani“, la dorința publicului și a autorului ei, a rĕmas sĕ se publice în fóia Asociațiunei fiind timpul fórte înaintat.

De membru în comitet în locul dlui Alexandru Lebu, la propunerea dlui M. Popovici, protopresbiter în Orșova, s'a ales unanim dl Ioan Hannia, dir. sem. în pensiune, ér de controlor dl I. Crețu.

Cu privire la locul, unde are sĕ se țină adunarea generală în anul viitor, s'au insinuat douĕ propuneri. Dl Francisc Hossu Longhin invită adunarea în orașul Deva, ér dl Onoriu Tilea insistă a se ținé în Mediaș. Se decide a se ținé în Mediaș.

Secretarul II. Dr. V. Bologa mai dă cetire următórelor telegrame sosite dela: Excelenția Sa, d-nul Victor Mihăli, metropolit, Axente Sever din Brașov, Județul Argheș, Pîtesci, Munții Carinthiei: Olimpiu Boiu și soții, Musicescu din Iași, George Lupșa, Vióra Magdu din Ecica, Aug. A. Nicóră și soția din Deva, Mai mulți din Ecica, Dr. Pop și N. Bobeș din Cluș, Barbolovici din Șimleul Silvaniei, Andr. Pop din Zilău, Giurgiu, Dr. Popescu din Reghin, Iuliu Coroian din Szász-Reghin, Dr. Tripon din Bistrița și altele.

După-ce s'au luat disposițiuni pentru verificarea acestui proces verbal președintele Asociațiunii, Magn. Sa dl I. M. Moldovan, mulțumesce din căldura inimei sale bănățenilor și în special lugojenilor pentru frumósa și neuitavera primire, de care a fost împărtășită Asociațiunea. Exprimă sentimentele sale de mulțumire Magnificenței Sale d-nului vice-comite, Béla Litsek, pentru bunăvoința manifestată, cedând sala acestui comitat locuit în preponderanță de Români, și cu acestea declară adunarea generală de închisă.

(Va urma).

Vorbirea

dlui Al. Mocsonyi ținută la 27 n. c. la adunarea generală a Asociațiunei transilvane în Lugoș.

Domnule president!
Onorată adunare generală!

Accentele însuflețite ce le-ai întonat în discursul de deschidere, au potențat însuflețirea cu carea noi am alergat din tóte unghiurile române ale patriei la acéstă adunare, care, precum ai relevat, este prima adunare generală a „Asociațiunii transilvane“ într'un cerc național afară de frontierele Transilvaniei de odinióră. Desfășurând însĕmnătatea acestui fapt în cuvêntarea frumósă ce ni-ai adresat'o, ai vorbit, dle președinte, din inimile nóstre.

Simțit-am cu toții, că adunarea acésta are sĕ fie un eveniment de mare importanță pentru nisuințele și interesele nóstre culturale. Prin acésta sĕ dărimă un zid de despărțire între frații de același neam, setoși de aceeași cultură. Asociațiunea nóstră în acéstă adunare se desbracă de caracterul ei provincial, se proclamă principiul solidarității naționale pe terenul cultural. (Aplause frenetice).

Aclamarea viuă și entusiastă a acestui principiu, din partea adunării a resunat ca un ecou puternic, care dovedesce că noi cu toții, cu tot sufletul voim sĕ îmbrățișem acest principiu și că noi cu toții ne angajăm la lupta solidară pentru cultura națională. Și de unde acéstă însuflețire? Rĕspunsul ne este simplu.

Noi pricepem cu toții că pentru un popor luptă mai nobilă decât lupta pentru cultura sa proprie, nici că s'ar putea închipui. (Aplause).

Dar lupta acésta nu este o luptă sângerósă, o luptă cu foc și cu fer, nici o luptă pentru nesce interese meschine și efemere. Este luptă cu armele cele mai nobile ale minții și inimii, pentru idealuri mărețe și neperitóre. Ér idealurile aceste isvoresc din sentimentele lor religióse, naționale și patriotice.

Și cutez a afirma fără sfială, că aceste sentimente nobile, la nici un popor nu sunt mai adênc înrĕdăcinate în inimi, la nici un popor nu sunt ele mai armonios contopite, decât la poporul român. (Bravo.)

Chiar și în secolul nostru, despre care, precum știm, dintr'o parte, nu scrutez cu câtă îndreptățire, dar negreșit cu óre-care predilecțiune, mereu se afirmă, că ar fi secolul necredinței, chiar și în secolul acesta noi cu satis facțiune putem susținé că nu esistă popor, care ar fi mai evlavios, care s'ar alipi cu mai multă căldură de inimă la credința moștenită dela strămoși, decât poporul român. (Aplause repețite).

Prea onor. domn president ne-a adus aminte de un citat caracteristic pentru poporul nostru. Precum scim despre acest popor s'a dis încă de pe timpuri când consciința națională a popórelor era adânc adormită, s'a dis cu drept cuvênt, că acesta, mai mult decât la viéță, ține la limba sa.

În privința sentimentelor sale patriotice, pe cari poporul român totdéuna, mai mult prin fapte decât prin vorbe le decumentéză, este cunoscut, dar și recunoscut, că poporul român în sacrificii patriotice, în sânge și în avere nu a rĕmas îndĕrĕpt la nici un timp față cu nici un popor din patrie. (Bravo, aplause repetate.)

Ca un ce tot caracteristic pentru poporul nostru apare însĕ acea frumósă, intimă și armoniósă contopire a acestor sentimente nobile, care contopire mai perfectă și mai armoniósă nu o vom găsi la nici un alt popor.

Sentimentele religióse și naționale ale poporului român sunt prin mii și mii de fire vii și delicate, atât de strîns conțesute și concrescute, încât ele fără vătĕmarea lor nici că s'ar puté despărți unele de altele.

Bisericile nóstre sunt curat și complet naționale, ér moravurile, datinele și tradițiunile sale naționale sunt mai tóte suportate și saturate de idei și sentimente religióse. Nu altfel stă lucrul și cu sentimentele sale patriotice.

Sunt convins, că patriotismul poporului român isolat de sentimentele sale religióse și naționale, s'ar usca ca o crengă ruptă de pe trunchiul ei. (Aplause frenetice).

In acéstă armoniósa trinitate a sentimentelor mai înalte și mai nobile ale inimei omenesci se manifestéză acel idealism nobil al poporului român, care forméză trăsătura fundamentală a caracterului sĕu național.

Din acéstă indisolubilă trinitate a sentimentelor religióse, naționale și patriotice resare în deplina sa splendóre geniul național al poporului român.

Acest geniu național al poporului român are sĕ-i fie în totdéuna și bunul sĕu geniu.

Nu fără rost întonez acéstă dorință.

Precum a-ți putut observa și d-vóstră, în bine simțita cuvêntare a d-lui președinte, pre lângă radele luminóse ale speranței și încrederii în opera nóstră de cultură, apar și nisce umbre de îngrijiri pentru comóra nóstră mai scumpă: cultura națională. Și în acéstă, a-'și dice: vibrare sufletéscă a prea onor. nostru domn președinte, érăș se reoglindéză starea sufletéscă, care nu este alt ceva, decât reflexul psichologic al amenințătórelor stări faptice. Așa încât vedem, că nici în astfel de momente de elevare ale inimilor nóstre, nu ne putem ascunde pericolele ce ne amenință tesaurul cel mai scump.

Dar eu totuși nu preget a da expresiune firmei mele credințe, că până când poporul român va fi inspirat de b[illegible] sĕu geniu, până când noi, inteligi[illegible] fideli acestuia ținem neclintit, ca la o dogmă nerĕsturnabilă, la convingerea cumcă *cultura poporului are sĕ fie creștină, națională și patriotică,* până atunci poporul român în fața tuturor pericolelor amenințătóre, liniștit póte exclama: afară de frica Domnului „altă frică nu cunosc!“ (Aplause frenetice, repetate.)

Onorată adunare generală! Asociațiunea nóstră culturală până acum de aceste sentimente, de aceste vederi, de aceste principii și de acest spirit a fost condusă în lucrarea sa. Doresc și sunt convins, că ea, Asociațiunea, și de acum înainte în lărgita sa sferă de activitate, extinsă acuma preste întregul popor român de sub coróna Stului Stefan, tot de același spirit, tot de bunul geniu al poporului român va fi inspirată.

Doresc, și sunt convins, că Asociațiunea nóstră amĕsurat extinderei sferii sale de activitate va fi și mai rodnică în lucrarea sa binefăcĕtóre și la tot casul binecuvêntată.

Cu aceste dorințe salut și bineventez acéstă primă adunare generală a Asociațiunei transilvane aici în mijlocul nostru, în acest focular național al bănățenilor, în numele bănățenilor.

Și precum dl președinte din inimile nóstre a vorbit, sunt convins, că vorbesc din inima bănățenilor când ḑic: salutăm cu tot sufletul în mijlocul nostru acéstă adunare, care marchéză o nóuă fasă promițětóre în nisuințele, lucrările și luptele nóstre pentru cultura națională. (Aplause frenetice).

Noutăți.

Personal. Terminându-se eri ședințele consistoriului metropolitan, membrii aceluia, domnii externi cu trenul de eri s'au depărtat de aici.

* * *

Stipendiile din fundaț. „Gozsdu“. În anul școlar expirat din fundațiunea fericitului *„Gozsdu“* s'au împărtășit de stipendii cu totul 113 studenți. Dintre acestia 92 inși și-au menținut stipendiul avut, ér 21 stipendii au rĕmas vacante, parte prin absolvare, parte prin nelegitimarea progresului, cărora li-s'a detras beneficiul. În anul acesta în locul celor 21 stipendii vacante s'au conferit 26, deci în total numĕrul stipendistilor e 118. Dintre acesti 118 studenți după specialitate sunt:

1.	Rigorosanți în medicină și jură	20
2.	Studenți juristi	47
3.	„ medicinisti	13
4.	„ în filosofie	10
5.	„ technici	8
6.	„ în comerciale . . .	7
7.	„ silvicultori	3
8.	„ în gimnasii . . .	10
	Cu totul .	118

Dintre acestia pentru doi inși stipendiul e ținut în suspens. *Suma conferită pe anul școlar 1896/7 e 30,821 fl. 55 cr.*

* * *

Strutul din Sibiiu. Avem un struț în Sibiiu, și se chiamă „Tribuna“, care are nobilele însușiri de a-și ascunde capul în năsip când este vorba de a nu auḑi și a nu vedé lucruri ce o impórtă, dar plitul și-l scie vêrî unde nu-i ferbe óla. Astfel ea scie (de pe căile laturalnice pe cari órbecă) ce s'a petrecut în consistoriul metropolitan, are spaț imens pentru părintele Goldiș și pentru persiflage la adresa epitetului „Preacuvioșia Sa“, dar n'are nici măcar un cuvênt, când o sfidăm noi și alții a rĕspunde la lucruri cum sunt cele ce se ating de alianța naționalităților, sau când alții (acum dl Dr. Lucaciu) o tractéză cu cârbacie. La celelalte virtuți ale sale „Tribuna“ mai adauge deci una și cea mai potrivită pentru a seduce, tăcerea sau politica de struț.

* * *

Ferestrile dlui Dr. Rațiu au fost alaltăeri nópte din nou sdrobite.

Este acésta a patra manifestație de simpatie față de presidentul partidului național, de când a eșit din temniță unde a stat închis pentru însemnata sa activitate ce a desvoltat pentru binele poporului. „Tribuna“ susține cu o suspectă posivitate, că manifestanții sunt Români și o motivéză acésta cu faptul, că sașii din Sibiiu sunt blajini, ér unguri nu există pe aci. Incap multe comentări, dar este bine a le omite!

* * *

Preparandii de stat în Sibiiu. Cu 1 Septembre n. s'a deschis în Sibiiu un curs de 4 ani pentru învĕțătorese de scóle normale. La examenele de primire pentru anul I. au trecut cu totul 8 inse, între cari și 2 domnișóre române din Sibiiu. Preparandia va avé și internat în care se vor transpune și vre-o 30 eleve dela preparandia de stat din Cluș.

* * *

Prof. Gustav Weigand a sosit Joi séra la Sibiiu, unde va petrece vre-o câteva ḑile pentru continuarea studiilor sale filologice din limba română, în special pentru cunóscerea dialectelor din Sibiiu și giur.

* * *

„Obrăsnicie valachă“. „Erdélyi Hiradó“ publică sub acest titlu scirea, că preotul valach din Csik-Lázárfalva dimpreună cu tot poporul credincios, în ḑiua regelui St. Stefan în loc de a ține serviciu divin și a se ruga pentru fericirea și bunăstarea Magiarilor a secerat demonstrativ tótă ḑiua. Din causa acésta numitul ḑiar revolver nu se sfiesce a încărca pe preotul român cu cele mai murdare atribute, proprii nației cavaleresci.

De a caracterisa acest fapt de „obrăsnicie valahă“ este nici mai mult nici mai puțin, decât o „obrăsnicie ungurésca“ la culme.

* * *

Mii perdute. In gara din Viena d-nul *Zeibig* directorul băncii din Sibiiu a observat, că îi lipsesce portmoneul în care avea 3 bancnote de o mie, una de o sută și un libel de depunere despre 10 mii. D-nul Zeibid a făcut numai decât arĕtare la poliție, până acum însĕ fără nici un resultat.

* * *

Miserie îngrózitóre. Locuitorii din comitatele Árva, Liptó și Turocz spun, că ei de 6 sĕptĕmâni n'au vĕḑut ceriu senin. Plóia cade mereu, tóte riurile își ies din alvia lor măturându-le case, vite și ce biete bucate 'și-au putut aduna. Cartofii, primul articlu de nutremênt în părțile acelea, s'au stricat în cuiburi deja; de asemenea curechile și pómele au fost cu desĕvêrșire nimicite de ghiață. Poporul miser privesce desperat în fața ḑilelor de iarnă.

* * *

Cadou țarului. Cu ocasia visitei, ce o sĕ-o facă țarul la Paris, francezii voesc sĕ-i cinstéscă clopotul acela mare, care s'a trimes în Francia cu ocasiunea ocupării Sebastopolului, și care de present se află în un turn al Notre-Dame-i.

* * *

„Schabbes goj“ e o espresiune jidovéscă și nu mulți vor sci ce însemnéză. Talmudul opresce pe jidani de a lucra Sâmbăta. Ei, chiar și până astăḑi î-și tocmesc ómeni, cari sĕ îndeplinéscă lucrurile, dela sĕvêrșirea cărora pe ei îi opresce religia. Acești indiviḑi apoi se numesc pe ovreesce „schabbes-goj“. In timpul mai nou tot cu atributul acesta sunt onorați din partea jidanilor toți acei creștini, cari sunt părtași la vre-o afacere jidovéscă. „Schabbes-goj“ sunt cei câțiva redactori dela foile liberale perciunate din Pesta, oficialii dela băncile jidovesci, toți membrii creștini a reuniunei ḑiariștilor „Otthon“ etc.

Ar face bine jurnalistica magiaro-jidană, dacă ar întroduce terminul acesta și în literatura magiară, căci de fapt pretutindenea în viéța de astăḑi a statului magiar creștinii sunt numai „schabbes-goj“.

* * *

Sêrbii la milleniu. Foile magiare inregistréză cu multă predilecție, ca positivă scirea, că între sêrbi s'a constituit un comitet cu scopul special, de a îndemna sĕ cerceteze cât mai mulți sêrbi exposiția millenară.

* * *

Un lord englez. Placate în diferite colori și cu litere sensaționale anunțau pe locuitorii orașului Timișóra, că lordul Millney de Saveroy va da un concert de renume europén. In placate se spunea, că lordul e un cântăreț de operă de prima ordine, compositor și „poéte par excellence“. Lordul î-și avea locuința în primul Hotel. Caracteristic era, că nu vorbia cu nimenea.

In ḑiua ultimă însĕ, când eminentul cântăreț de operă avea se debuteze s'a șters din Hotel, fără ca se plătéscă un singur ban. Dar a fost prins lordul și s'a dovedit că e un croat cu numele Svetislav Nicolici. Caracteristic: o voce răgușită. Lucru natural pentru un cântăreț de operă de prima ordine.

* * *

Orduri rusesci. Cu ocasiunea petrecerei sale ultime în Viena, țarul Rusiei a conferit comandantului de corp *Lobkovitz* și ministrului de externe conte *Goluchowsky* ordul Al. Nevski, ér mareșalului de curte L. Apponyi marea cruce a ordului vulturul alb.

* * *

Tragedie în familia unui milionar. In ḑilele aceste și-a pus capĕt vieții în Viena Mauthner, cavaler de Markhof. Mauthner a fost în etate de 63 ani și era de mai multeori milionar. Desele nenorociri familiare l'au silit sĕ se sinucidă prin împușcare. Mama lui Mauthner a nebunit, un frate al sĕu s'a aruncat pe ferésträ în stradă, ér mirele fiicei sale s'a pușcat. In urma atâtor nenorociri miliónele cu tot farmecul lor nu-l mai puteau face fericit, deci....!

* * *

Un defraudant candidat de deputat. Renumitul fișpan millenar al comitatului Borsod, Miklós Gyula, care din pricina unor defraudațiuni și a multor alte transgresiuni a fost suspendat din postul sĕu, a candidat de deputat dietal cu program guvernamental în cercul Mezö-Keresztes.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

(Urmare.)

De un șir de ani destul de considerabil producțiunea literară română atât la noi, cât și în celelalte țĕri locuite de Români, este caracteristică prin o secetă simțitóre. Opere de o importanță mai generală, de o valóre mai mare, lipsesc aprópe cu totul în bibliografia română din anii din urmă și chiar și scrierile premiate în timpul mai nou de corporațiunile nóstre literare numai arare-ori se ridică la un nivel mai înalt.

Puterile națiunii par a fi angajate în luptele ḑilei și literații 'și-au părăsit condeiul, ori l'au pus în serviciul altor porniri strĕine de chemarea lor, încât astăḑi literatura română — după-cum vom mai arĕta — o fac mai mult librarii decât autorii nostri.

Dela ultima adunare generală acéstă regretabilă situațiune nu s'a schimbat și în special productele literare din patrie — cu puținele excepțiuni ce vom aminti — nici după numĕr, nici după valórea lor internă nu arată un avênt deosebit, care ar asigura în special Românilor de sub corónă Stului Stefan o posițiune excepțională și mai favorabilă față cu producțiunea literară din celelalte țĕri locuite de Români.

În anul expirat producțiunea nóstră literară, tótă la olaltă, se reduce la circa 50 publicațiuni, între cari *literatura didactică*, atât după numĕrul cât și după extensiunea și valórea internă a scrierilor, face partea cea mai de frunte.

In special au apărut în anul expirat numĕróse manuale menite a promova studiul limbei române (o Gramatică de Petran și alta de Dariu, cărți de cetire de Oniț, Pletos și Gheție și de mai mulți autori din Brașov, un manual de stilistică de Negruțiu etc.), o edițiune nóuĕ a gramaticei germâne de Barcianu, o gramatică magiară de Goldiș și Koós și un dicționar român magiar de Gheție. In fine mai amintim un manual istoric de Goldiș, o aritmetică de Lurtz și un voluminos manual de Merceologie de Vlaicu.

Recensiunile, publicate de specialiști asupra acestor opere, remarchéză mai multe manuale de valóre deosebită și astfel corpul didactic al scólelor nóstre medii, mai ales cel din Brașov, a desvoltat în timpul din urmă pe terenul literaturii nóstre o activitate spornică și intensivă, care cu atât mai vêrtos merită tótă recunoscința, pentru-că în urma stărilor nóstre speciale, noi numai putem profita de productele literaturii didactice din România, ci avem inomis lipsă de manuale școlastice proprii, aprobate de autoritățile nóstre competente. Astfel producțiunea literară pe acest teren corespunde unei necesități reale.

Acest ram al literaturii, — favorisat de altmintrelea de împrejurarea, că autorii de cărți didactice bune găsesc fără greutate editori și astfel sunt dispensați de grijile materiale împreunate cu editarea de cărți românesci, — este unicul, în care putem înregistra o activitate mulțămitóre.

Literatura economică după numĕrul publicațiunilor ocupă locul al doilea între productele literare ale anului expirat și s'a sporit cu o lucrare mai mare despre Asociațiunile de sistemul Reiffeisen, lucrată de Dr. Aurel Brote și cu un șir întreg de broșuri mai mici despre diferite cestiuni de interes comercial-financiar. Pe acest teren este de remarcat o anumită unilateralitate, care negligă aprópe cu totul cestiunile de agricultură, cari pentru poporul nostru — în preponderanță agricultor — sunt de cea mai mare însemnătate.

S'au făcut, ce e drept, în timpul din urmă si pe acest teren — în special prin publicațiunile reuniunii de agricultură din Sibiiu, — modeste dar laudabile începuturi și partea economică a celor 3 foi poporale din țéră încă aduce servicii valoróse pentru instruirea poporului în cele ce ating agronomia.

Tóte aceste însĕ nici pe departe nu ne pot mulțămi față cu importanta agriculturii pentru bunăstarea și progresul poporului nostru, care ne impune mari datorințe și cere din partea nóstră o activitate perseverantă și intensivă pe acest teren.

Salutăm deci cu bucurie apariținnea unui studiu agronomic, vast și sistematic, care a fost anunțat numai în ḑilele din urmă și care, avênd de autor pe un bun cunoscĕtor al stărilor agricole din tóte regiunile locuite de Români, va umple o lacună mare în literatura nóstră și va puté aduce servicii prețióse pentru înaintarea economică a poporului nostru.

Importanța obiectului pretinde, ca Asociațiunea sĕ sprijinéscă cu totadinsul asemene scrieri și până când vom avé o literatură completă de acest ram, sĕ suplinéscă lacunele ei prin inițiarea și lățirea de mici și eftine broșuri instructive despre diferitele cestiuni de agronomie.

Partea comercială financiară a literaturii nóstre economice în proporțiune e destul de bine îngrijită și are un eficace protector în băncile nóstre. Și de astădată putem anunța aparițiunea apropiată a unei nóuĕ și folositóre scrieri de acéstă natură, care se tipăresce cu spesele uneia dintre băncile nóstre mai de frunte și este chemată a popularisa sciințele comerciale și a lăți cunoscințele necesare în afaceri de bancă.

Asemene ne putem lipsi deocamdată de jertfe mai mari pentru publicațiuni referitóre la cestiuni industriale, deóre-ce astăḑi ne lipsesce încă o industrie națională și prin mijlóce literare numai cu greu vom puté grăbi crearea ei, până când nu se va face un început serios pe calea asocierii și prin scóle de specialitate.

Literatura bisericéscă, după numĕrul publicațiunilor de acest ram, ocupă locul al treilea în producțiunea nóstră literară din annl trecut. Credem însĕ, că ne putem dispensa de o apreciare mai detaiată a acestor publicațiuni deóre-ce literatura bisericéscă își are factorii sĕi chemați de a o ocroti și conduce și astfel nu e avisată la sprijinul Asociațiunii. Și de altmintrelea scrierile bisericesci ale anului trecut se reduc la protocolul ultimului congres al bisericii gr.-or. și la câteva manuale, retipăriri de predici și cărți de rugăciuni, și astfel nu conțin opere mai mari și de importanță generală.

(Va urma.)

Diverse.

Carmen Sylva despre arderea morților. Redacția ḑiariului *Phönix*, care a început mișcare mare în causa arderei morților a rugat pe dómna României, poeta *Carmen Sylva*, sĕ se declare, dacă e pentru séu contra arderei morților. Regina a rĕspuns redacției, următórele: „Arderea cadavrelor o aflu de folositóre din punct de vedere higienic și astfel o țin de un lucru prudent, de odată însĕ și nemilos. Eu aștept învierea corpului, întocmai ca și a sufletului, ér mortul-cenușe nu mai e materie organică. Nu se metamorfoséză și nici odată nu se póte alege din el nimic. Acésta e vederea mea, stimez însĕ vederile tuturora, și se póte, că cei ce altcum raționéză și simt, au dreptate“.

* * *

Unde a fost paradisul? Corespondentul din Stockholm al „Aftenposten“-ului îi scrie acestuia, că un preot protestant de acolo într'o adunare ținută de curênd a predicat, că nici *Nansen*, nici alt cineva nu va ajunge nici odată polul nordic. Pentru-că — ḑice — *paradisul a fost la polul nordic.* Cherubinul înarmat cu sabia de foc stă și acum acolo la polul nordic, la pórta raiului de odinióră, sĕ-i alunge pe cei-ce se apropie de pol. Lumina de nord nu-i alt-ceva decât splendórea sabiei cherubinului. Sunt curioși acum cei din Stockholm óre după predica acésta va mai continua *Nansen* cu călătoria sa, ori descuragiat își va părăsí planul.

Loterie.

Mercuri, în 1 Septembre n. 1896.

Sibiiu: 52 26 64 20 41

Nr. 319 [118] 2—3

Concurs repețit.

Pe basa ordinului consistorial Nr. 3993 dto 2 Iuliu a. c. sě escrie de nou concurs pentru întregirea parochiei Selnițe, aparținětóre tractului protopresbiteral al Cetății de pétră, cu terminul preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post și constatate de către comitetul parochial dau un venit anual de 185 fl. v. a

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Fênațe, la 30 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

N . 320—1896 [119] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învěțătoresc dela scóla confesională gr.-or. din Vale, protopresbiteratul Sěliștei, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Salariul împreunat cu acest post este de 300 fl. v. a. care se va solvi anticipative în rate trilunare din lada bisericei și cuartir natural în edinciul scólei.

Dintre concurenți se vor preferi aceia, cari vor fi în stare sě compună un cor cu elevii de scólă.

Reflectanții la acest post sě-'și aștérnă cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sěliște, 9 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sěliștei, în conțelegere cu comitetul paroch. concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresb.

Nr. 430—1896 [121] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěțătoresci dela scólele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr.-or. al Hațegului sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Telegraful Rom“.

1. Livezeni, cu salar anual de 300 fl. cuartir și lemne.

2. Nucșóra, cu 260 fl. cuartir și lemne.

3. Fizesci-Federi, un post de învěțător ambulant cu salar de 360 fl. cuartir și lemne.

Invěțătorii acestor comune sunt deobligați a deprinde elevii cu cântările bisericesci (liturgice) și a cânta cu ei la biserică în Dumineci și sěrbători.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sě se aștérnă subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat mai sus în — Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroșeni, la 6 August 1896.

Avram Stanca,
adm. protopre-b.

Nr. 617/1896 [117] 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învěțătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Draos, un post de învěțătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și grădină de legumi.

2. Paloș, un post de învěțătoriu cu salariu anual de 300 fl.

3. Crihalma, un post de învěțătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

4. Valendorf, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir în edificiul scólei.

5. Ticușul român, un post de învěțătoriu cu salariu de 300 fl.

6. Stena, un post de învěțătoriu pentru cl. a II-a cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne pentru foc; învěțătoriul e îndatorat a cânta cu copii cântările liturgice, și după împrejurări a ținea și strană la utrenie.

7. Fântâna, un post de învěțătoriu cu salariu de 300 fl. din care 250 fl. dela popor, 3 stêngini de lemne computați în 20 fl. venitele cantorale 30 fl. pe lângă cuartir în edificiul scólei. Dela concurenți se pretinde sě țină în Dumineci și sěrbători strana în biserică.

8. Bogata Olténă, cu salariu anual de 300 fl.

9. Fibert, cu salariu anual de 300 fl.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sě se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cohalm, 30 Iuliu 1896.

Ofieiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 233/1896. [120] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învěțătoresci la scólele gr.-or. române din mai jos semnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului Murěș-Oșorheiului se escrie concurs și anume:

1. Lasläul-român, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

2. Medeșfalěu, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

3. Petea de câmpie, cu salar anual de 300 fl., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

4. Șoimușul român, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

Informațiuni mai ample despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor ș. a., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, cum și dela autoritățile bisericesci în fața locului.

Petițiunile concursuale, instruite în sensul legilor bisericei nóstre, sě se adreseze în termin de 30 ḑile dela prima publicare către subsemnatul oficiu protopresbiteral.

M.-Oșorheiu, 6 August 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al Murěș-Oșorheiului.

Nicolau Manegutiu,
protopresbiter.

Nr. 461/896. [114] 3—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea în protopresbiteratul Têrnava, prin acésta se escrie concurs de nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au sě-'și aștérnă petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u p. Küküllövár) pană la terminul indicat.

Concurenții își pot lua informațiuni atât dela comitetul parochial respectiv cât și dela oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 6 Iuliu 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 420/1896 of. prot. [105] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învěțătoresci dela scólele elementare poporale gr. orient. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

1. Măgheruș, în clasa a II-a, cu salariu de 300 fl. din cari 100 fl. din casa alodială, 50 fl. din lada bisericei, 65 fl. din arunc și didactru, și 10 fl. din fondul scólei și cuartir în edificiul scólei.

2. Hěrman, în clasa a III a, cu salariu în numěrar 360 fl. cu prospect de 400 fl. solvibili în rate trilunare anticipative din cassa bisericei, ca învěțătoriu și cantor, relut de cuartir 25 fl. grădină aproximativ de $^1/_4$ jug. venitele cantorale cele usitate, pentru cântările corale de Dumineca și sěrbătórea, și a treia sěptěmână în rêndul sěu. Alesul învěțătoriu va avea a instrua și tóte trei cursurile din scóla de repetițiune, fără altă remunerațiune.

3. Zizin, cu salariu de 300 fl. și anume prin repartiție dela popor 100 fl., venitele cantorale 22 fl. și dela biserică 178 fl. și cuartir în edificiul scólei. Cantoratul durézǎ în tot anul scolar până la finea lui Septembre.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sě-'și aștérnă petițiunile concursuali, instruite conform legei la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Brașov, în 26 Iuliu, 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Brașovului în conțelegere cu respectivele comitete parochiali.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 408/896 Prot. [111] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învěțători din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cenade, un post de învěțătoriu cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul scólei și lemnele necesare pentru foc.

2. Dobârca, un post de învěțătoriu cu salariu anual de 300 fl. și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserică pentru a-'și arăta desteritatea în cântări.

Cererile de concurs instruite conform legii în vigóre, au sě fie înaintate subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul fixat.

Mercurea, la 4 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 332/1896. [107] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învěțători din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 230 fl., trei stângini de lemne cu 18 fl., în naturalii 16 fl., din pământ arătoriu și de cosit 36 fl. pe lângă cuartir gratuit.

2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină.

3. Iacul român, cu salariu anual de 300 fl.

4. Șard, cu salariu anual de 300 fl., și anume: 150 fl. în bani, din pământ 100 fl., din naturalii 20 fl., lemnele de foc cu 30 fl., pe lângă cuartir și grădină.

5. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină.

6. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 280 fl., lemne de foc cu 20 fl., pe lângă cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învěțătoresci susmenționate, au a-'și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori sěrbătóre la biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Sighișóra, 26 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

---

[123] 2—3

Anunț.

Fiind vacante **dóue posturi de institutori interni** în Institutul de băeți **„Alex. Frateșiu“** — **Craiova,** se publică spre cunoscință amatorilor.

Condițiunile de admitere: sě fie bacalauriați (examen de maturitate) cu preferință, sau abiturient, sau absolvenți ai unei scóle preparandiale (pedagogice) însușind și examenul de cualificație cu preferință.

Cererile se vor adresa la direcțiunea Institutului, care va anunța și onorariu.

Director:
Al. Frateșiu.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouě, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, prověḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 28—48

Preț-curanturi ilustrate sě trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96. Sibiiu, Marţi, 27 August (8 Septembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Am expus pe scurt istoricul sidoxiei dela anul 1783 pănă la finea anului 1894.

Trei fase principale reclamă o apreţiare mai amĕnunţită şi noi o vom face şi acésta ca sĕ remână bine marcate în mintea cetitorilor noştri, şi apoi sĕ putem trece la stadiul actual al acestei cestiuni de vitală valóre pentru biserica nóstră.

Stadiul prim a fost cel dela 1783—1809 când taxele sidoxiale se încassau prin organele bisericesci.

Despre stadiul acesta nu avem multe date positive, deóre-ce revoluţiunea dela 1848 a nimicit cu totul archivul consistorial, şi în archivele statului pănă acuma dintre români nime nu a făcut cercetare în afacerea din cestiune.

Scim însĕ un lucru, şi acela e, că în primii 26 de ani ai sidoxiei taxele nu incurgeau regulat, deóre-ce încassarea o făcéu organele bisericesci, cari nu avéu executiva, şi cari nici nu erau aşa de bine organisate, ca şi cele ale statului.

Spre a ajuta lucrului guvernul de atunci a luat încassarea taxelor din mânile bisericei, si o a pus în cele ale organelor financiare de stat.

Nu căutăm motivele pentru cari statul a credut că e bine şi folositor ca organele sale sĕ intrevină pentru încassarea regulată a taxelor sidoxiale. Biserica nóstră pe atunci era umilită, fără de cap sufletesc, care sĕ chirotonéscă preoţi, care sĕ dea dispensaţii în casurile oprite de canóne, care sĕ sânţéscă antimise şi altare, cu un cuvênt turma era fără de păstoriu. În asemene tristă situaţiune fiind biserica, statul maşter de atunci a sărit în ajutoriul ei, şi o a scos din neajunsuri.

Ani 60 statul a încassat taxele sidoxiale fără a fi datoriu a da sémă despre modul cum face încassarea, socotéla şi administrarea taxelor.

Şi administrarea organelor statului a fost conscienţiósă, a fost corectă, se vede, că statul a sciut esercia timp de 60 de ani controlă cuviinciósă.

Aşa pănă la era constituţională.

Statul a fost puternic, esact în lucrările sale. A avut interes, ca el sĕ anticipeze salariul episcopului resp. archiepiscopului ortodox din Transilvania, ca el sĕ încasseze taxele sidoxiale.

A avut interes statul, ca organele sale sĕ-şi facă datorinţa, a avut interes, ca anticipaţiunile sĕ fie acoperite, a avut interes, ca eventualul plus din taxele încassate sĕ fie ţinut în evidenţă, administrat separat, ca avere a bisericei ortodoxe române, care a resultat din crucerii fiilor acelei biserici.

Acesta a fost stadiul al doilea, care s'a încheiat cu întroducerea erei constituţionale, şi cu finea anului 1868 s'a dat bisericei ca fond sidoxial suma de 126,355 fl.

Stadiul al treilea a fost cel de sub era constituţională dela 1869—94.

Ani 25 s'au încassat taxele sidoxiale de către organele statului.

În acest scurt timp taxele sidoxiale
urcate — nu au acoperit nici
icipaţiunea dată archiereului
rtodoxe.

Situaţiuuea se schimbă, şi la finea anului 1894 cestiunea se derivă éră la stadiul din 1783.

Dăm deci îndĕrĕpt cu ani 111.

Din suma adunată în stadiul al doilea al cestiunei, adecă dela 1809—1868 pentru acoperirea diferenţei între sumele anticipate şi cele faptice arătate ca încasate se rumpe considerabila sumă de fl. 56,741·98½.

Statul nu mai are interes, ca el sĕ fie cel tare şi puternic, nu mai are interes sĕ vină în ajutoriul bisericei, nu mai are interes sĕ susţina vada şi autoritatea archiereului bisericei ortodoxe, nu mai póte controla organele financiare ca şi înainte de era constituţională, faptice sub era acésta nici n'a încercat vre-o controlă óre-care în încassarea şi administrarea acelor taxe sidoxiale.

Conclusiunea: se restitue stadiul din 1783 şi încassarea taxelor sidoxiale se dă în mânile bisericei.

Cu aceste întrăm în stadiul cel mai nou.

* * *

Budgetul ţerii pro 1897. Ministrul de finance Lukács a aşternut în prima şedinţă a dietei proiectul de budget pe anul 1897, contemplat în următoriul mod: Cheltueli ordinare 441,274.181 fl., cheltueli transitorii 8.013,952 fl., investiţiuni extraordinare pentru afaceri comune 6.897,886. Deci în total cheltuelile se urcă la suma de **475.238.680 fl.**, adecă cu 2,194,497 fl. mai mult decât în anul trecut. Apoi venite ord. 435,191,881 fl. venite transitorii 10,139,424 fl. Deci suma totală a venitelor se urcă la **475,325,305 fl.** adecă cu 2.261,907 fl. mai mult decât în anul trecut. Astfel excedentul represintă suma de *87,635 fl.*, adecă cu 66.410 fl. mai mult ca anul trecut. *Bilanţul* este următoriul: cheltueli ordinare 441,275.181 fl., venite ordinare 465,191.881 floreni, deci un excedent de **23,916.000 fl.**

Disolvarea parlamentului. In 3 a lunei curente s'a redeschis parlamentul magiar. Deja în prima şedinţă a fost interpelat Bánffy de către deputatul Szederkényi în cestiunea scirilor comunicate chiar şi de diare guvernamentale cu privire la o apropiată disolvare a parlamentului. Bánffy n'a rĕspuns categoric, ci a rugat casa se iee spre sciinţă, că guvernul nu s'a ocupat încă de loc cu ideia disolvării, fiindcă deocamdată nu o află de necesară şi că Maiestăţii Sale prin urmare nu s'a înaintat nici o propunere în privinţa acésta. Casa a luat spre sciinţă acest rĕspuns. Foile magiare chiar cele guvernamentale vĕd în acest rĕspuns nehotărît punerea în prospect a unei faptice disolvări înainte de timp a parlamentului magiar.

Zichy locutus. Contele Zichy Nándor, şeful partidului poporal catolic, care tinde a prinde în mréja sa seducătóre pe toţi bărbaţii conducĕtori ai naţionalităţilor nemagiare, 'şi-a spus în dilele aceste credeul seu politic, care culminéză în următórele:

„*Ce mĕ impórtă pe mine patria, naţiunea? Patria este o bucată de pământ locuită de o mână de ómeni. Nu am nimic cu aceştia,* **eu mĕ lupt numai pentru confesiunea mea, acésta-i pentru mine supremul scop pe acéstă lume**".

Am sciut-o acésta deja de mult. Partidul acesta când era încă în embrion se numia numai catolic. Atunci tóte foile magiare s'au nepustit asupra lui din motiv, că se pune pe basă confesională, ceea-ce a avut efectul, că partidul a fost botezat „poporal". A primit numai altă numire pentru a-'şi urma scopurile sub mască. Zichy însĕ nu 'şi-a mai putut ascunde doririle şi le-a dat expresie într'un moment póte lucid. Mărturisirea lui este preţiósă şi o recomandăm în deosebi acelor români cari au cochetat şi cochetéză cu d'al de Zichy. Acéstă marturisire este totodată o cumpĕnă cu care avem pe viitor a mĕsura pe cei-ce vor continua a-şi da pe ascuns mâna cu acest politician catolic şi cu camerazii lui.

* * *

„Lupta de limbă în Transilvania".

Acesta este titlul unei broşuri a lui Stefan Ludwig Roth, apărută de curênd în a doua ediţie. Acéstă broşură devenise tare rară şi aprópe necunoscută, din prima ediţie, tipărită la anul 1842, nu se mai aflau decât vre o câteva exemplare pe la biblioteci. Broşura îşi dobêndesce o importanţă pentru tóte naţionalităţile din Transilvania, întru cât ea tractéză asupra primelor porniri de maghiasare oficiósă în Transilvania, prin hotărîrile dietei de la Cluş privitóre la scóterea limbei latine din usul public şi întroducerea celei maghiare ca limbă oficiósă.

Stefan Ludwig Roth, — a se deosebi de contimporanul seu Dr. Daniil Roth, care şi el a fost scriitor politic şi s'a ocupat în scrierile sale cu predilecţiă de Români, — este acela care în revoluţiunea din 1848 a murit pentru poporul săsesc, el a fost deci la tótă întêmplarea un bărbat mare şi providenţial al saşilor. Cuvintele lui trag prin urmare în cumpĕnă cu atât mai mult cu cât ele pot fi considerate ca expresiunea sentimentului comun de care în vremea aceea era stăpânit poporul săsesc.

Roth se ocupă în broşura sa şi de Români, pe cari îi consideră de Slavi (welche ursprünglich Slawen sind). Tonul fundamental în care vorbesce despre noi, abstracţie făcênd dela unele accente de ironisare, este fórte binevoitor. El vede în valah pe poporul jobagiu, greu apăsat cu tóte că forméză maioritatea locuitorilor, şi arată, că Maghiarii în loc de a da acestui popor împilat ceeace-i compete, ei vor sĕ-l sugrume. Prima încercare de sugrumare au sĕvêrşit-o Maghiarii prin desbinarea Românilor în cele religionare, neisbutind însĕ, acum vor sĕ le octroeze limba magiară, răpindu-le limba maternă. Între astfel de împregiurări — crede Roth, — nu este mirare, dacă valachul devine panslavist.

Reproducem la acest loc o parte din capitlul al VI-lea al broşurei, întitulat „Panslavismul sau valachii şi nobilimea", care parte este de tot actuală, întru cât persecuţiile şi terorisările sunt şi acum aceleşi, ba în multe direcţiuni mai meschine, obrasnice, şi mai ascuţite. Étă acele pasage:

„Dacă este vorba ca Valachul sĕ fie scos din braţele panslavismului pe lângă dobândirea fidelităţii sale pentru tron şi a inimei sale pentru statul austriac, care este patria sa, trebue sĕ i-se acórde delăturarea lipselor, stima demnităţii sale de om, veneraţiune faţă de creştinismul seu, casă şi masă, mijlóce de educaţiune şi alte multe, cari se cuprind în cuvintele: satisfacerea intereselor sale. Interesele légă şi deslégă.

„Binevoéscă guvernul din patrie şi se sature pe acest popor flămând şi setos, ca sĕ nu rĕmână tot numai cu nădejdi în viitor. Valachii au lipsă de bucatele dreptăţii şi de beutura tractamentului omenesc. Faceţi-le patria atrăgĕtóre prin binefaceri: daţi-le ceva ca sĕ aibă ce perde prin rĕsboiu şi prin invasiuni. Daţi-le tot ce se pretinde în numele dreptăţii şi al echităţii, ca sĕ nu mai aibă nimic de dorit când se vor iví străinii. Străinul va promite şi va da chiar; dar acela tot dela voi are sĕ ia ce le va da lor. Acum veţi primí drept rĕsplată o mulţumită sinceră din partea cinstitului, mai târdiu însĕ veţi fi rĕsplătiţi cu rîs şi batjocură. Dacă însĕ le satisfaceţi de acum intereselor lor, ei se vor linişti şi vor căuta pacea. Valahul nu se va mai ridica apoi pe vêrful degetelor, privind, că mai este sau nu departe mântuitoriul; el nu-'şi va mai încorda audul pentru de a ascultа dacă nu vine cumva vre o puternică nădejde împreună cu limba străinului. Dela voi atârnă nobili Magiari, a ameliora sórtea jobagilor vostri valahi, de a dobândi dragoste prin dragoste şi încredere prin încredere. Apăraţi-'i de abusuri pentru viitor, acordându-le beneficii, îmblândiţi-'i prin blândeţe, faceţi-'i proprii némului prin proprietate.

„Darul şi concesiunea fie-vĕ fĕtul liberei vóstre voinţe, fără ca sĕ vĕ dóră de ceea-ce daţi. Un astfel de dar face cinste dăruitoriului, ér dăruitul se simte îndatorat a aştepta cu indulgenţă cele viitóre. Ceea-ce cu de-a sila se dă şi cu mână timidă, îndémnă la alte noue pretensiuni şi la încăpăţinări.

„Un lucru este înainte de tóte necesar: Urbariul. Dar acesta are sĕ fie un beneficiu, un adevĕr fără uşiţe, pâne adevĕrată ér nu pétră, peşte şi nu năpârcă.

„Dacă ţéra acésta are de gând aşi face pe Valach de fiu adeverat, ea trebue sĕ fie o mamă justă pentru Uniţi şi Neuniţi, caci dór ambii sunt Valahi. *Deie şi acestora, neuniţilor, câtva pământ, căci biserica lor se consideră de adevĕrata biserică valahă, deie şi preoţilor neuniţi porţiunea canonică.* Altfel acestia se socotesc de martiri ai valahismului (Märtyrer des dem Walachentume treugebliebenen Walachentums), care sufere lucruri supraomenesci, dar póte fi şi neomenesc(?).

„Astfel octroaţi Valachului bănuitor (?) credinţa necesară, că beneficiul este menit valahului şi nu confesiunei. Prin daruri de acestea îi faceţi pe valahi inaccesibili pentru linguşirile seducĕtóre ale emisarilor. Avênd ei odată ce le-a lipsit, avênd ceea-ce au cerut, sĕ nu mai aveţi nici témă dacă vor suna tobele ruseşti pe vêrful Carpaţilor, lăsaţi sĕ sune pănă ce vor sări de pe ele pieile de câne. Cu voi împreună se lupta atunci cel deobligat, cel fericit, cel mulţumit, se luptă pentru cel ce i-a acordat beneficiul, fericirea pentru autorul mulţumirii sale, pentru ţară, popor şi pentru tron. Ei vor fi între noi şi ai nostrii, precum noi deja mai înainte am fost ai lor. (Neclar!) *Dați-le, dați-le, căci și vouĕ ví se va da; cu mĕsură plină și abundantă vi se va mulțumi.*

„Ce se mai ḑic despre limbă? Nu prea multe și totuși nu prea puține! Poftiți și dați valahului literatura vóstră magiară în tótă a ei estensiune, în legătură de lux, în placă de aur, sau fie din parte-mi scrisă și pe pielea măgarului lui Bileam, — ea *nu-i* va îndestuli și *nu-i* va sătura în doririle și așteptările lor.

„Speranța de a câștiga pe Valahi prin magiarisare este basată pe năsip. Cui stomachul îi cântă de fóme, nu se satură prin un buchetaș de flori. Prin un ofert ca acesta vĕ bateți numai joc și *ei* vor ríde de voi și o sĕ vĕ întórcă spatele. *Dacă în decursul alor zece ani, în cari ați contemplat a intra cu forța chiar și în biserica lor, vĕ veți convinge, că nu vĕ ajută nimic acéstă procedură, vedeți și vĕ abateți și nu mai aruncați cărbuni aprinși în paie cu atâta fală păcătosă.*

„Voi sĕmênați vênt și veți secera orcan!“

A trecut mai mult de o jumĕtate de veac de când a scris Roth acestea. Ceea-ce a ḑis el atunci am repetat'o noi póte cu alte cuvinte de mii de ori, dar tóte ḑisele au avut puțin efect real. Lupta de limbă este aprópe în acelaș stadiu, în care a descris'o Roth. Tendințele de magiarisare sunt și astăḑi, numai că sunt mai brutale.

Sunt multe constatările ce le-am puté face pe basa broșurei lui Roth, dar nu ne-o permite spațiul. Ne împlinim însĕ la tot casul datorința, recomandând acéstă broșură atențiunei cetitorilor nostri. *Il Ch.*

Adunarea generală

a

Asociațiunei transilvane în Lugoș.

— Raport special. —

(Urmare.)

Banchetul.

După cuvintele de mulțămire și recunoscință adresate cu o vervă și patos oratoric de dl Augustin Hamzea, directorul seminariului gr. or. din Arad, președintelui și Comitetului „Asociațiunei“, membrii și óspeții întruniți în sala comitatului se re'ntorc grupuri, grupuri în grădina „Concordia“, mândri de succesele atât morale cât și materiale, dobândite în decurs de 2 ḑile, și dornici de a se delecta și în distracțiile sociale inițiate de comitetul arangiator de aici.

Secțiunea pentru arangiarea banchetului în frunte cu președintele seu, dl Coriolan Brediceanu, prevĕḑênd, că la banchet vor lua parte o mulțime considerabilă de óspeți, cu tóte că grădina „Concordia“ era provĕḑută cu un pavilon de vară, a dispus ridicarea în mod provisoriu a unui pavilon mai mare, pe care apoi l'a împodobit cu brădet și frunḑe de stejar.

Pavilonul era provĕḑut cu trei mese fórte lungi, cari stetéu în legătură cu o a patra masă reservată comitetului „Asociațiunei“ și óspeților mai distinși. Președintele „Asociațiunei“, dl I. M. Moldovan ocupă locul onorific la mijlocul mesei, la drépta era vice-comitele comitatului Caraș Severin, Magnificența sa dl Béla Litsék, apoi Ilustritatea Sa dl Mocsonyi, Vicențiu Babeș, Zacharia Boiu, Dr. Ioan Rațiu, profesorul M Vlădescu din Bucuresci, și alții; la stânga presidentului erau domnii: Ilustritatea Sa păr. archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, George Pop de Băsesci, Parteniu Cosma, Iosif Sterca Șuluț, Dr. C. Diaconovich, etc. etc. Participanți la banchet au fost cam la 300, elita societății românesci din tóte unghiurile locuite de românii din Ungaria. O frumósă cunună de dómne și domnișóre erau asemenea la banchet, cu deosebire damele și damicele venite din depărtări la Lugoș.

Banchetul s'a început la órele $2^1/_2$ p. m. Étă lista de bucate servită cu ocasia banchetului: Supă négră, Piftii de pesce din apele Dunării, Carne la tigaie garnisită, sos, Aluat cald, Fripturi de purcel, de gâscă și rață, sălată, Prăjituri, Zaharicale, Póme și Brânză, Inghețată, Cafă négră, Vin roșu și alb. Și pe deasupra ca poclon excelenta capelă a lui Nica Iancovici. Tóte numai cu prețul bagatel de 2 fl. 50 cr.

Mâncările au fost bune,... dar antreprenorul „Concordiei“, bietul Felix nu s'a așteptat la atâția óspeți (so grosse romänische Inteligenz). Mulțămită însĕ secțiunei, și îndeosebi d-lor C. Bredicean, Titu Hațeg, Dr. St. Petrovici etc. óspeții în mare parte s'au declarat mulțămiți. Dealtmintrenea din experiență o sciu, că „Asociațiunea“ în privința banchetului tot cam așa a pățit-o.

„Nu numai din mâncare și beutură trăiesce omul, ci și din cuvêntul lui D-ḑeu“. Și cuvinte divine au fost presărate în toastele ținute la banchetul „Asociațiunei“.

Primul toast l'a ținut Rev. Domn I. M. Moldovanu, președintele Asociațiunei, pentru Maiestatea Sa împĕratul-rege și pentru augusta casă domnitóre.

Toastul presidentului a fost cam de următoriul cuprins: „Este obiceiu vechiu ca la ocasiuni de acestea cel dintâiu pocal sĕ-'l închinăm întru sănĕtatea Maiestății Sale, căruia avem sĕ-'i mulțămim existința Asociațiunei, căci Maiestatea Sa a întărit statutele ei încă pe timpul absolutismului. Sĕ trăiască dar sănătos și fericit Maiestatea Sa, prea bunul nostru monarch și augusta Casă de Habsburg!“

Întreg publicul ascultând toastul în picióre a erupt în întreite urale de „Sĕ trăiască“, ér capela musicală a intonat imnul imperial „Dómne ține și protege“ și imnul național, rĕsunetul „Deșteptă-te Române!“

Ilustritatea Sa dl Alexandru Mocsonyi, ca al doilea toastant, ține în onórea comitetului Asociațiunei următoriul toast:

„În timpurile acestea poporul român fórte arare-ori are ocasiune sĕ însemneze în călindarul seu ḑile de bucurie, ḑile de veselie națională. Mai de mult ḑile festive erau acelea când „comisiunile de verbuncare“ cutrierau țéra de-a lungul și de-a latul, și înrolau ostași cari sĕ apere patria.

„Pentru noi ḑile festive sunt ḑilele acestea, când societatea nóstră culturală, cea mai vechie dintre tóte, pentru prima dată a arborat stindardul falnic, pe care stă scris: „Literatura și cultura poporului român!“, în jurul căruia ne-am grupat cu toții, ca sĕ-l înălțăm și sĕ-'l ducem din învingere în învingere.

„Doi factori se recer, pentru-ca într'o corporațiune lucrurile sĕ mérgă bine: însuflețirea ostașilor și încrederea în conducere.

„Însuflețirea s'a manifestat atât de puternic ieri. Și acum observ, că și încrederea în conducere este deplină.

„Conducerea Asociațiunii o au bărbați vrednici, bărbați cu sciință și pricepere, bărbați cu sentimente nobile și curate, bărbați zeloși și probați. Când astfel de bărbați compun statul-major, atunci e firesc lucru, că și ostășimea sĕ fie cu încrede față de ei.

Încrederei și stimei voiu sĕ dau expresie, când închin păharul meu pentru prea onoratul domn președinte și pentru întreg comitetul central al Asociațiunii“.

Toastul dlui Al. Mocsonyi a fost primit din partea publicului cu frenetice și însuflețite aplause.

Al treilea toast l'a ținut Ilustritatea Sa păr. archimandrit și vicariu archiepiscopesc, Dr. Ilarion Pușcariu, pentru comitetul arangiator și pentru inteligința din loc și jur.

Face o privire asupra istoriei de 35 ani a Asociațiunii, și constată cu o viuă satisfacțiune, că nici prima adunare generală, care s'a ținut în Brașov și în legătură chiar și cu o exposiție pe timpurile acelea destul de frumósă, nu a succes așa de strălucit, așa de impunĕtor ca adunarea din Lugoș. Meritul fără îndoială este al comitetului arangiator, al întregei inteligințe din loc și jur. Închină dar în sănătatea acesteia. (Aplause însuflețite).

Președintele comitetului arangiator dl Tit Hațeg într'un toast scurt și însuflețit mulțămesce Ilustrităţii Sale păr. archimandrit și închină întru sănĕtatea óspeților. (Aplause).

P. O. D. Zacharia Boiu, cu darul sĕu oratoric amintesce prin exemple din istoria nóstră națională de virtuțile femeii române susține, că femeia română a fost în vremuri de restriste îngerul păḑitor al națiunei nóstre, ea ne-a conservat datinele, obiceiurile, dar mai presus de tóte limba nóstră străbună. Închină dar în sănătatea femeii române.

Toastul următor a fost ținut de dl On. Tilea, membru în comitetul central al Asociațiunei, în onórea tuturor bănățenilor unde a găsit cu mult mai mult decât s'ar fi așteptat. „În loc sĕ dăm, noi aici avem sĕ luăm, căci ne-ați întrecut“, a ḑis dl Tilea.

A urmat apoi toastul plin de vervă oratorică al dlui Dr. Augustin Bunea, secr. metropolitan în Blaș, care cu o logică sănĕtósă, într'un ton însuflețitor închină pocalul seu întru sănĕtatea Ilustrei familii Mocsonyi și special în sănĕtatea dlui Alex. Mocsonyi.

Ultimul toast l'a ținut dl M. Vlădescu, profesor universitar în Bucuresci, toast ținut într'o limbă dulce, mlădiósă, fluentă. Bea în sănĕtatea tuturor Românilor din patrie, cari cunoscêndu-și misiunea lor, tind la solidaritatea culturală a întregului românism.

Președintele, dl I. M. Moldovan într'un toast scurt érăși la adresa Lugoșenilor încheie șirul toastelor și cu acestea banchetul oficios s'a terminat.

Un album.

Dl Dr. George Dobrin, advocat în Lugoș, și membru în comitetul arangiator a avut fericita idee, de a propune și comitetul arangiator unanim a primit propunerea, ca spre eternisarea ḑilelor festive de 15/27 și 16/28 August 1896, când „Asociațiunea transilvană“ pentru primadată își ține adunarea sa generală pe teritoriul Bănatului și special în Lugoș, sĕ se facă un album, în care după împrejurări óspeții veniți în Lugoș sĕ-și scrie numele lor.

Albumul s'a comandat. El se presintă fórte frumos. Tablele pe din afară sunt ornate cu diferite figuri în metal. Fie care fóie e încadrată în tricolor național, ér pe pagina primă aflăm următórele:

Album comemorativ

cu subscrierile membrilor Asociațiunei, a óspeților și a corurilor, cari au luat parte la sĕrbările adunării generale a XXXV-a ținută pentru primadată pe teritoriul Bănatului, în Lugoș, la 15/27 și 16/28 August 1896.

Dau în cele următóre lista celor subscriși în decursul celor 2 ḑile în acest album. Și acésta o fac pentru-ca sĕ vadă publicul cetitor al „Telegrafului Român“, că așa ḑicând, din tóte părțile locuite de Români au venit la adunare și cât de mare a fost interesul față de adunarea acésta. Sĕ nu crédă însĕ cineva, că numai atâția vor fi fost presenți. Subscrierile s'au făcut în ruptul capului și ar fi trebuit ḑile întregi pentru a se subscrie toți cei presenți. Observ, că la banchet fiind toți la mese, s'au subscris mai mulți.

Étă dar cei subscriși în acest album:

Comitetul central:

I. M. Moldovan, president, Dr. Ilarion Pușcariu, vice-president, Diaconovich, secr. I. Dr. V. Bologa, secr. II. Zacharia Boiu, ases consistorial, Partenie Cosma, I. Papiu, Teodor Pop, protopop, Iosif Sterca Șuluțiu și On. Tilea.

Ales. Mocsonyi, Eugeniu Mocsonyi, Vinc. Babeș, M. Strajanu, Drd. G. Spinean, președintele comitetului național studențesc din România, Athanasiu Cimponeriu, V. Maniu, Bucuresci, membru al Academiei române, George Demeter, stud. în litere și drept, secr. la Liga culturală, Bucuresci, Andrei C. Radulescu, stud. inginer, Bucuresci, G. Cristea, stud. drept Bucuresci, Chevulescu din partea Societății literare „Tinerimea Română“ din Bucuresci, Pantil Popovici, președinte asociației generale a studenților români din România. Popa, advocat și redactor al Calicului, Sibiiu, Mihail Popovici, prot. gr. or. Orșova, Bojocean, Bucuresci, Dr. Valeriu Branisce, prof. și red. Septimiu Sev. Secula, Ioan M. Roșiu, adv. Biserica albă, Ion Budințian, adv. Bocșa montană, Dr. Aureliu Novac, adv. Biserica-albă, Lucia A. Cosma, Dr. Aurel Cosma adv. Timișóra, Pavel Rotariu, adv. Timișóra, Iulia Rotariu, Timișóra, D. Voniga, redactor Timișóra, Ilie Bogdan, controlor în serviciul căilor ferate rom. în Bucuresci, Nicolae Garoiu, advocat, în Zernesci, Ioan Popea prof. în Brașov, Ioan Popescu, prof. onorific, deputat de Tutova, urbea Bârlad, Ioan Ghiețe, prof. în Năsĕud, Emil Popp, proprietar, din Bobohalma, Dr. Rațiu, George Pop de Basesci, Alexandru L. Lazarian, inginer, Bucuresci, Coriolan Bredicean, Dr. Dim. Florescu, Dr. Alexandru Birĕescu, Dr. Isidor Pop, adv. în Lugoș, Alma, Major, Fabin Rezei, adv. Lugoș, George Martinescu, adv. în Lugoș, Simeon Faur, înv. în Chizĕteu, Vasile Pop, Letiția Oncu, Dr. Ioan Nedelcu, adv. în Oravița, Nicolae Broștean, adv. Lugoș, Sofia Popp, Sidonia Major, Dr. Nic. Oncu, adv. Arad, Aureliu Dragan, din Ghilad, N. Martinovici, Topolovețul-mare, Teodor Ioaneș din Bencecul rom. Dr. Nicolae Șerban, deputat, Ioan Sfêrcovici, Valea-mare, Ioan Iorga de Burencia, comptabil în Lugoș, Petru Calțunariu, adv. Orșova, Sever Ispravnic, cand. de adv. în Arad, Patriciu Barbu, adv. în Reghin, Dr. E. Dăian, red. al „Tribunei“ Sibiiu, Nic. Stef, înv. în Arad, Ioan Ivan, notar în Gurarîului, delegat al desp. V Sĕliște, Toma Joandrea, înv. în Sibiiu. Victoria Joandrea, absolventă de pedagogie din Sibiiu, Macrina Joandrea n. Serbu în Lugoș, George Joandrea, înv. în Lugoș, Ioan Marcu, înv. în Bocșa-montană, Iuliu Marcu din Bocșa, Nicolae Stoia, paroch gr. or. în Șipet, Victor Russu, preot în Ultoiu, Adam Groza, preot gr. or., Dr. Petru Mladin din Brebul, Nicolae Sciopoiu, paroch în Remetea, Constantin Burdia, primariul orașului Caransebeș, David Terfĕlogă, Lungu Ioachim din Idióra, Dr. Simeon Tămaș, adv. în Hida, Dem. Chiriță, preot, Dr. Stefan C. Pop, adv, Arad, Dr Nestor Oprean, adv. în S. Miclăușul-mare, Maria Oprean, Eugenia C. Pop, I. Br. Hodoș, dir. inst. „Patria“ dín Blaș, Dr. Maior, medic, Simeon Popeț, prim senator din Lugoș, Mih. Bredicean, jurist, Safroniu Pascu, George Dicu, Const. Popovici, M. Popea, Hortensia Mihaiu, Helene Popea, Constantin Liuba, Vasile Jorga, Dr. Mihail Pop. medic, Adrian Micu, Ben. Densușan, Iuliu Herbay, Nicolae Bireescu, T. Câmpea, preot din Prigor, Elena Hosszu-Longin, Francisc H. Longin, prof. Dr. P. Ionescu, Nic. Ionescu, stud. jur., prof. D. Vlădescu, directorul institutului botanic din Bucuresci, Eugenia Vecerdea, Dr. Nic. Vecerdea, advocat din Sibiiu, Cornelia Beșan, Livia Beșan, Mihail Beșan, Silvia Maior, Maria Popea, Maria Mihaiu, Catarina Chirița, Emilian Bogdan, director de bancă în Bănat-Comloș, Mara Bogdan, Cornelia Maior, Ioan Vulcan jun., Dr. Onciul, G. M. Popea, Nicu Muntean, Ioachim Totoian, George Popovici, preot gr.-cat. în Oravița, Sabina Florescu, Dr. Petru Zepeneag, ad. în Vêrșeț, Alexandrina Ianculescu, Maria Zepeneag, Emilia Rezei, Teodor Marcu, Dr. Palumie Avramescu, Virgil Tomici, Măriófra Tomici, Dr. P. Barbu, prof., Augustin Hamsea, Gavriil Pop, canonic, Patriciu Drăgălină, Păun Popescu Bucuresci, G. Verzescu din Craiova, Isidor Saturn preot fin, Lucreția Popeț, Dr. A. Fodor, Măriófra Putici, Ioan Lengher din Brașov, Virg. Popea, profesor la liceul St. Sava din Bucuresci, Dr. Traian Putici, protopresbiterul Timișórei, Silvia Drăgălină, Basiliu Podóbă, dir. de bancă, Eustițiu Gogălnicean, din Ploiesci, Iosif Novac, prof. în Oravița, Aurel Vălean, cand. de adv. în Lugoș, Ioan Gaita, stud. jur. din Făget, Ioan Boros preot în Zabran, Dr. V. Smigelszky. Dr. V. Hosszu prof., Dr. Aug. Bunea, secr. metr., Aurel C. Domșa, George Caiman, Nicolae Belone, din Ticvanul mare, Iuliu Birou, Vasile Dobrin din Lugoș, Simeon Blajovan, preot în Hodoș, Ioan Popovici, teol. abs., Ioan Urzan, Simeon Luca, P. Bercea, cand. de prof. în Cictova Rom., Dr. G. Popovici, prot. în Lugoș, A. Olariu din Făget, E. Popovici în Lugoș, H. Haneșiu, din Făget, D. Banciu f. în Sĕliște, Sebast. Olariu din Făget, Iustin Ardelean, rĕd. „Vulturului“ din Oradea-mare, Aurelia Velcean, Iosif Velcean înv., Toma Haneșiu din Făget, D. Crașovan, Const. Missitsi, Dr. Georgiu Ilea, adv. în Cluș, Ida Ilea de Csato, Helena de Csato, Luisa I. Neamțu, directóră în Bucuresci, Ioan G. Neamțu, prof. în Bucuresci, Iulian Ianculescu, dir. de bancă în Lugoș, Nicolae Stoichița, propr. în Hunedóra, Sofia Stoichița, Amalia Dima, Maria Muntean din Hunedóra, Victor Proștean, stud. med., Tib. Bredicean, Ioan Taflan din Prigor, Mariți Feneș din Făget, Vasile Zehan, adv. în Dicio-Sân-Mărtin, Irina Zehan, Dr. Ioan M. Nemeth, adv. în Arad, Sever Bocu din Lipova, Al. Muntean al lui Vasile, G. Cristescu din Bucuresci, George A. Șerban, propr. din Brașov, Teodor Botiș, educator la familia Mocsonyi, Nic. Vuia, înv. Avr. Mircu, înv. în Totvaradia, Dr. Paul Jurma, Fr. Muntean, Romul Ciorogar, prof. teol. în Arad, P. Givulescu, stud. fil. din Arad, Vasile Mangra, prof. în Arad, Floria Budiu din Jam, N. Brânḑeu din Pitesci, Tr. Hențiu din Orșova, Petru Vancu, înv. în Măgerat, Damaschin Medrea, Iuliu Putici din Bobda, Const. Vuia din Ilteu, N. Velcu, V. Onițiu dir. în Brașov, Dr. St. Petrovici din Lugoș, Valeriu Tempea, Sulyók Arp. Val. Pop, Cornel Jurca, cand. de adv., Cornel Aisĕr, funcț. de bancă în Sibiiu, Aug. Tuculea, v.-notar; Spătariu, adv., Barbulescu, not. în Boldos, Elena Dobrin n. Radulescu din Lugoș, Dr. George Dobrin, advocat în Lugoș, George Telescu etc. etc.

Urméză apoi subscrieri de ale membrilor din corurile din Bobda, Caransebeș, Oravița etc. etc.

În ultimul meu raport voiu vorbi apoi despre representația teatrală, concert, petrecere de joc și de excursiuni.

(Va urma.)

Noutăţi.

Monument Monarchului nostru în Laibach. Consiliul comunal al oraşului Laibach într'una din ultimele sale şedinţe a decis sĕ ridice pe una din pieţile publice ale oraşului un monument M. S. Monarchului nostru, spre aducere aminte pentru înalta visită, pe care a făcut-o Maiestatea Sa acolo în 7 Maiu 1895. Spre acest scop oraşul a dăruit suma de 10,000 fl.

* * *

Monarchul nostru în România. In România se fac pregătiri grandióse, pentru-ca primirea monarchului nostru se le succédă cât se póte de splendid. Tóte staţiunile, pe unde va trece monarchul, vor fi decorate. Linia dintre Câmpina şi Sinaia va fi decorată cu stéguri. La tot casul însĕ mai grandióse vor fi decoraţiile în Bucuresci si Sinaia. Atât guvernul, cât şi autorităţile orăşenesci au votat sume mari spre acest scop. Staţiunea căii ferate din Sinaia au amplificat-o şi vor provedea-o cu lumină electrică. De altcum pentru ocasia acésta întreg acest teritoriu romantic va străluci în lumină electrică. Monarchul va sosi în 28 Sept. la Bucuresci, unde va sta dóuĕ ḑile. In 30 Sept. diminéţă va călători la Sinaia unde va sta o ḑi.

* * *

Turneul regelui Alexandru. Alexandru, regele Sêrbiei, va pleca în ḑilele acestea din Simendria la Belgrad unde va rĕmânea până la 26 Septembre, când va lua parte la festivităţile arangiate la deschiderea Porţilor de fier. După încheierea acestora va asista la manevra cea mare, care va dura probabil până pe la sfîrşitul lui Octobre. La 27 Octobre merge la Bucuresci pentru a visita pe regele Carol. De aici va cĕlĕtorí de-a dreptul la Viena, unde va sta dóue ḑile. Din Viena va pleca la Roma şi apoi acasă. Cumcă regele Alexandru ar avé intenţiunea de a visita Pesta cu minunăţiile ei, e o faimă nebasată şi cu totului necunoscută celor din jurul regelui.

* * *

Nóuĕ atrocităţi şi osânde. In 21 August s'a ţinut în Elisabetopole pertractare finală într'un proces de pretinsă agitaţie, intentat protopopului gr. cat. Stef. Câmpean, servitoriului acestuia Nicolae Crişan, învĕţătoriului Ioan Sighişorean şi unui băiat de 17 ani cu numele Teodor Storca. Motivul acusei a fost faptul că în ḑiua de 7 spre 8 Iunie au fost murdărite vre o 3 stindarde magiare arborate la biserica reformată din incidentul serbării milleniului, care murdărire s'a pus în cârca celor amintiţi. Pertractarea a durat până la 7 óre séra. Apĕrător în cestie a fost advocatul Caluţiu din Dicio-St. Martin. Tribunalul a osândit pe servitoriul Nicolae Crişan la 1 an arest şi 49 fl. amêndă ér pe băiatul Stoica la 17 ḑile arest şi 20 fl. amendă. Ceilalţi au fost achitaţi în lipsă de doveḑi. Este de notat, că cei doi osândiţi, cari au fost consideraţi de matadori, au fost şi bătuţi din partea gendarmilor! Halal de tine libertate unguréscă!

* * *

Arestare sensaţională. În Miskolcz a fost deţinută în ḑilele trecute o damă tineră din societatea fruntaşă de acolo. Foile magiare îi indigitéză numele numai cu iniţialele. Causa deţinerii a fost faptul că signorina a adus în circulaţie 25 cambii false în valóre nominală de peste cinci mii de floreni. Sirécă păsărică!

* * *

Magiarisare în massă. Mai expuşi magiarisării sunt dintre toţi funcţionarii de stat cei angajaţi la postă şi telegraf, cărora li se îngreunéză mult avansarea dacă nu-'şi magiariséză numele. Dovadă este şi scirea cea mai nouă ce se comunică din Arad, că acolo s'au magiarisat în ḑilele acestea 67 inşi toţi funcţionari de poştă şi tren. Grea pâne!

* * *

Colecta pentru monumentul lui Iancu. In anul 1894 s'a iniţiat o colectă pentru ridicarea unui monument pentru eroul nostru Avram Iancu. Au incurcurs aprópe la 4000 fl. când ministrul în primăvara anului 1895 a sistat colectarea, pe colectanţi i-a pedepsit cu temniţă, ér suma colectată a confiscat-o. In contra acestei ordinaţiuni administratorii colectei au înaintat recurs şi după-cum aflăm în „Revista Orĕştiei“ ordinaţiunea din anul 1895 este retrasă, ér fondul eliberat de sub confişcare. Fondul pe timpul confişcării numĕră: 3780 floreni 65 cr. 330 lei 50 bani.

* * *

Kasics Péter, pensionatul consilieriu ministerial, care, după cum am anunţat la timpul seu, a debarcat cu multă vehemenţă în contra abusurilor sĕvêrşite în ministeriu de cătră ministrul Fejérváry şi consoţii, este rechiemat la locul sĕu de consilieriu şi acésta tot prin Fejérváry. Au căpĕtat domnii recóre de supusul lor!

* * *

Din Kohn nu poţi face Kollár. Un cetăţén perciunat din Győr, cu numele *Kohn* a cerut la ministrul de interne, sĕ-i permită a-şi schimba numele în *Kollár*. Ministrul nu i-a considerat rugarea din motivul că numele *Kollár* nu-i magiar, şi a mai adaos, că numai sub condiţia de a-şi magiarisa numele, ii permite schimbarea lui. Sĕ fi cerut şi el sĕ-'l schimbe în Kossuth!

* * *

Cestia Pulszky. Un comerciant italian cu numele *Sambon*, dela care la timpul sĕu Pulszky a cumpĕrat tablouri, a cerut la ministrul Wlassics pretensiunea sa de 17893 lire. Ministrul nu i-a considerat cererea. Indignat pentru purcederea acésta nedréptă, *Sambon* a tipărit o scriere volantă, în care ridică acusă gravă asupra lui Wlassics, pentru nedreptatea acestuia, şi a împărţit-o între deputaţii dietali magiari cerênd scutul acestora în scopul revindicării sale.

* * *

Foc în Ocna Sibiiului. Sâmbătă în 24 August l. c. a isbucnit pe la 1 óră după améḑi un foc, care a lăsat o miserie sfăşietóre în urma sa. Focul a fost favorisat şi de vênt şi astfel numai a fost posibil, ca într'o óră peste 50 de familii se rĕmână în drum. Case şuri, grâu, fân, paie cu un cuvênt totul a fost mistuit. Cei nenorociţi aprópe cu toţii sunt români. Paguba e enormă, miseria la culme.

* * *

Bibliografic. In editura lui Ios. Drotleff în Sibiiu a apărut o broşură interesantă din punct de vedere istoric: *„Der Sprachkampf in Siebenbürgen“* de Stefan Ludwig Roth martirul Saşilor căḑut în anul 1848. Cărticica acésta costă numai 20 cr.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

(Urmare.)

Trecem acum la *literatura istorică.*

Mai de mult ne plângeam, că precum toţi Bănăţenii sunt prea mari filologi, astfel toţi Ardelenii sunt prea mari istoriografi. In timpul mai nou însĕ predilecţiunea nóstră pentru studii istorice se pare că a secat cu totul, căci dela scrierile lui Gerge Bariţiu producţiunea literară pe terenul istoriei şi al ramurilor înrudite a încetat la noi aprópe cu totul şi până când popórele conlocuitóre desvóltă o activitate deosebită pe acest teren şi atât prin scrieri de sine stătătóre, cât şi mai ales priu numĕróse şi valoróse studii publicate în presa lor periodică, manifestéză o atenţiune deosebită pentru istoria lor naţională şi basele situaţiunii lor actuale, până atunci noi Românii, póte cei mai interesaţi în causă, se pare că am devenit nepăsători faţă cu aceste cestiuni atât de importante.

Este prea puţin şi nu ne póte face onóre ceea-ce am lucrat şi lucrăm pe acest teren. Studii etnografice şi archeologice numai strĕinii mai fac în patria nóstră străveche şi între strĕini numai rar amicii nostri; monumentele falnice ale trecutului nostru, ba chiar şi admirabilele producte ale industriei nóstre naţionale, portul nostru şi icóna vetrei românesci numai în musee şi colecţiuni strĕine le găsim şi numai Aacademiei din Bucuresci este de a se mulţămi, că nu avem sĕ căutăm tot în mâni strĕine şi isvórele istoriei nóstre naţionale.

Aceste stări reclamă o acţiune seriósă de sanare şi vor avé sĕ fie pentru viitor problema specială a activităţii Asociaţiunii care este cel mai chemat factor pentru a pune basele unui Museu naţional Românilor ciscarpatini.

Avem dar datorinţe mari în acéstă direcţiune şi în vederea lor nu sĕ póte mulţămi producţiunea literară a anului expirat, care numai incidental a atins istoria şi se reduce în acest ram la câteva articole de ḑiare (cum sunt: schiţele lui Vas. Moldovan din 1848/9, şi o disertaţiune alui G. Bogdan-Duică despre călugărul Visarion), la traduceri din autori strĕini (Istoria lui Traian, tradusă de P. Broştén), la o modestă broşură despre istoria scólelor din Banat şi la câteva capitole din alte mici scrieri (cum sunt: o carte turistică despre munţii Făgăraşului şi dóuĕ monografii comunale, apărute la iniţiativa fericită şi laudabilă a câtorva tineri Sibieni).

Ne despărţim de acéstă expunere puţin înveselitóre sub un prognostic mai favorabil pentru viitor, amintind cu recunoscinţă şi mulţămită, că sesiunea generală din est an a Academiei române a destinat un premiu mare pentru o lucrare din istoria nóstră specială, înregistrând mai departe valorósele disertaţiuni istorice, publicate în programele scólelor nóstre medii din Braşov şi Beiuş şi anunţând în fine, că continuarea valorósei scrieri „Ţara nóstră“ de Silvestru Moldovan este deja lucrată şi se va publica îndată ce prin trecerea părţii deja apărute se vor puté procura mijlócele ediţiunii nóuĕ.

Pe terenul *literaturii frumóse* continuă seceta veche. Din anul trecut avem sĕ înregistrăm o singură publicaţiune, care s'ar puté plasa în acest cadru, şi aparţine literaturii populare: Poveştile culese de Ioan Pop Reteganul, premiate încă la 1892 şi tipărite de Asociaţiunea transilvană. O a doua colecţiune premiată tot atunci de Asociaţiune (poesii populare din Maramurĕş culese de Tit Budu,) va avé sĕ se dee la tipar în timp apropiat.

Producţiuuea noua lipsesce deci cu totul pe acest teren şi chiar şi publicaţiunile de literatură frumósă ale presei nóstre periodice sunt reduse la dimensiuni minimale şi neobicinuite la un popor poet cum e al nostru. Avem un singur organ literar, care mai de mult era locul de convenire al unei întregi pleiade de poeţi şi scriitori români, astăḑi însĕ e mai mult o fóie socială, decât o revistă literară. Foişórele ḑiarelor nóstre aprópe au încetat a fi o rubrică stabilă şi dacă reapar din când în când, de regulă nu conţin altceva decât traduceri debile din áutori străini, ori câteva încercări stilistice lipsite de valóre.

Acéstă amuţire a lirei române este o notă regretabilă, dar caracteristică pentru stările de pe tóte terenele vieţii nóstre naţionale şi chiar pentru motivul, că are o rădăcină mai afunda în corpul naţiunii, sanarea reului e mult îngreunată şi mijlócele, de cari s'ar puté folosí Asociaţiunea în acéstă direcţiune, sunt lipsite de ori-ce eficacitate momentană. Decepţiunea unui popor nu se póte sana nici cu concurse. Alţi factori mai puternici vor trebui sĕ regenereze spiritul de viaţă al poporului nostru prin muncă seriósă îndelungată şi provĕḑĕtóre.

Pe terenul literaturii frumósĕ ne bucurăm de marele favor, că precum limba tuturor Românilor e aceeaşi, asemene şi literatura frumósă a tuturor ţĕrilor locuite de Români este un bun comun al naţiunii întregi, şi astfel lacunele, ce se ivesc la noi, se pot umplea mai uşor din bogăţiile producţiunii literare a fraţilor de dincolo. Numai că stările actuale nici în România nu sunt cu mult mai îmbucurătóre şi rĕul, de care ne plângem noi cei de aici, este un rĕu comun, precum comune se par a fi şi causele, din cari s'a născut.

Cu tóte aceste anul expirat ne-a adus şi un mic câştig pe acest teren, câştig modest, dar real. Am ḑis deja, că în timpul mai nou literatura nóstră o fac mai mult librarii decât autorii nostri şi am înţeles sub acésta acţiunea démnă de tótă recunoscinţa, ce a iniţiat-o librăria Carol Müller şi a continuat-o apoi mai multe alte librării prin editarea bibliotecilor poporale, cari nu numai că au dat ansă la o mică producţiune literară, ci — şi în acésta este importanţa lor — au paralisat întru cât-va scăderile împreunate cu lipsa totală de scrieri nouĕ, prin o lăţire extra-ordinară a operelor bune deja existente.

Pe lângă starea materială puţin îndestulitóre a poporului nostru şi de altă parte pe lângă preţurile exorbitante de până acum ale cărţilor românesci, cetirea a fost mai mult un privilegiu al clasei mai cu dare de mână. Bibliotecile poporale vor face însĕ ca literatura nóstră sĕ devină în sensul deplin al cuvêntului un bun comun al tuturor straturi-poporului şi vor duce lumina culturii până în cea din urmă colibă românéscă.

(Va urma).

* * *

Diverse.

Un rĕspuns potrivit. — Profesorul Hufeland, care totodată era şi medic, fu chemat odată la curtea regelui Frideric Wilhelm III. Acesta îi ḑice lui Hufeland: „Dta trebue sĕ scii vindeca ori şi ce bólă, de óre-ce nimeni nu cunósce aşa bine corpul omenesc ca dta!“

— In tot casul noi medicii cunóscem corpul omenesc. rĕspunse Hufeland, dar medicií sunt ca şi păḑitorii de nópte; aceştia cunosc fórte bine stradele, dar nu sciu ce se petrece înlăuntru caselor.

* * *

Haz. Doi prietini din copilărie sĕ întâlnesc după mai mulţi ani.

— Ce ocupaţie ai? întrébă unul.

— Sunt jurnalist.

— Şi ce venite ai de acolo?

— Îmi reprimesc manuscriptele.

Din public. *)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Spesele enorme, avute cu ridicarea monumentalei biserici rom. gr. or. adumbrite de secularul „Goronul lui Horea“ şi lângă carea zac în linisce ósele eroului Iancu, ne-au consumat în timp de doi ani, cel din urmă cruceriu din lada parochiei nóstre Cebea.

Siliţi am fost a lua refugiu la colecte publice, exmiţind preste o sută de apeluri cu liste de colectare. Resultatul a fost însĕ puţin mângăios, şi din unele locuri nici până aḑi nu ne-au sosit listele de colectare, spre a finalisa socotele. Făcut-am şi aruncuri în popor, şi numai D-ḑeu scie cu câte nĕcasuri luptând, abia s'a finit zidirea bisericei în Iuniu 1895. Dar sĕ recereau nóue spese pentru mobilarea şi ornarea bisericei, şi poporul din parochie era stors. Când lipsa era supremă ne-au venit întru ajutor următorii p. t. d-ni şi d-ne: Petru Gligor, cassar de bancă în Baia de Criş şi epitrop gimn. a contribuit 25 fl.; Dionisiu Sida, not. în Ribiţa 15 fl.; Pavel Marc, vigil de pădure 4 fl.; Adam Iude lui Ioan 1 fl.; Adam Indreiu lui Ianoş şi Saveta Marc câte 2 fl.; Elena Oprişa lui Lazar 1 fl; Saveta lui Adam 5 fl.; Eva Oprişa 10 fl.; Petru Ievuţa 1 fl., toţi acestia din Cebea. Sabau Călăruţa din Brad 10 fl. şi o mesăriţă de haras pe prestol în preţ de 10 fl. — Suma 86 fl.

Din acésta sumă s'au făcut Icónele împĕrătesci la pictorul Reuman Ioan din Orĕştie, şi alte lucruri e lipsă. Deja ornarea şi mobilarea internă, a înaintat întru atâta încât s'au făcut paşi de lipsă la locul competent spre a se puté sânţí măreţul locaş D-ḑeesc, ce am ridicat.

In urma acestora, în numele comitetului parochial din Cebea vin a exprima profunda-ne mulţămită generosilor donatori memoraţi. Sunt rugaţi pe acésta cale p. t. d-ni cari au primit „liste de colectare“ a-le re'ntórce cu s'au fără subscrieri, spre a puté finalisa socotelile. Oferte marinimóse ce ar mai incurge, se vor cuita publice; éră ḑiua sânţirii bisericii se va aduce în timpul seu la cunoscinţa publică.

Cebea, la 15 August 1896 st. n.

In numele comitetului parochial:
Ioan Jurca,
paroch gr.-or. şi preş. com.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Loterie.

Sâmbătă, în 5 Septembre n. 1896.

Viena: 40 74 70 81 65
Timişóra: 25 73 48 86 40

Nr. 617/1896 [117] 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Draos, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și grădină de legumi.

2. Paloș, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl.

3. Crihalma, un post de învĕiătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

4. Valendorf, un post de învęțătoriu cu salariuode 300 fl. și cuartir în edificiul scólei.

5. Ticușul român, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl.

6. Stena. un post de învĕțătoriu pentru cl. a II-a cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne pentru foc; învĕțătoriul e îndatorat a cânta cu copii cântările liturgice, și după împrejurări a ținea și strană la utrenie.

7. Fântâna, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl. din care 250 fl. dela popor, 3 stêngini de lemne computați în 20 fl. venitele cantorale 30 fl. pe lângă cuartir în edificiul scólei. Dela concurenți se pretinde sĕ țină în Dumineci și sĕrbători strana în biserică.

8. Bogata Olténă, cu salariu anual de 300 fl.

9. Fibert, cu salariu anual de 300 fl.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cohalm, 30 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

---

[123] 3—3

Anunț.

Fiind vacante **dóue posturi de institutori interni** în Institutul de băeți **„Alex. Frateșiu“ — Craiova,** se publică spre cunoscință amatorilor.

Condițiunile de admitere: sĕ fie bacalauriați (examen de maturitate) cu preferință, sau abiturient, sau absolvenți ai unei scóle preparandiale (pedagogice) însușind și examenul de cualificație cu preferință.

Cererile se vor adresa la direcțiunea Institutului, care va anunța și onorariu.

Director: **Al. Frateșiu.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara	Circuléză nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriș		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu		7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	.16		Cisnădie		6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.—		Brașov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.32	–		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepși-S.-Georgiu	6.44	12 15	–		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oșorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	---	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36	Orĕștia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. Timișóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.02	2.36	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl. Sibiiu sos.	7.29	8.57	—	circul. numai Marți și Vineri	-
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.30	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timișóra		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97. Sibiiu, Joi, 29 August (10 Septembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Învĕțătorilor veghiați!

(C.) Încă vre-o câte-va ḑile ne despart de începutul unui nou an scolastic. După un interval de repaos destul de îndelungat învĕțătorii nostrii sunt din nou chemați la menirea lor. Nouĕ mlădițe, nouĕ generații li se concred din partea națiunei nóstre spre educațiune. Unii stau acum la începutul carierci lor de luminători, plini de rêvnă, plini de doriri, alții ér continuă opera lor după planul stabilit conform experienților făcute.

Ne împlinim o datorință mare adresând tuturor învĕțătorilor nostri vre-o câte-va cuvinte.

Ani puțini au trecut numai de când și biserica nóstră se póte bucura de substratul ei real, de scólă. Ani puțini au trecut, de când negurile cele dese, de cari pămêntul locuit de Români era învĕlit au dispărut și s'au ivit raze binefăcĕtóre, cari greu, dar totuși au încălḑit pămêntul aprópe sleit. Și pămêntul a început apoi a fi prelucrat și a da róde chiar.

Îndată ce era crasului feudalism s'a frânt prin puternicile curente ale civilisațiuni îndată ce s'a întrodus dominațiunea libertății deși numai relative, în care raportul de stăpân și domn a devenit mai lax, în care și noi Românii am început a respira mai liber, — primul gând și prima nóstră lucrare a fost înființarea scólelor.

Stat-am atâtea vécuri subjugați, gustat-am atâta timp pâne amară, și otrăvită pentru munca uriașă trupéscă ce o sĕvêrșiam, fost-am părtași de o sórte de cari póte numai bieții eloți ai Heladiei vechi au mai avut parte, — era deci la rêndul nostru a părinților nostri, ca după ce ne-a sunat óra desrobiei, după ce am început a interpreta și cunósce noțiunea deșteptării, după ce am înțeles cuvintele de admonițiune ale marelui dascăl: minte, minte măreță nație românéscă — era la rêndul nostru a ne pune pe lucrare pentru a căpăta — minte.

Óre n'au înțeles părinții nostri apelul de deșteptare?

Ba da, ei s'au desfăcut cu grăbire de firea lor letargică, au desgrădit pămêntul încungiurat de gard de spini, la'u curățit de ucigătórele polomiḑi și — cu zelul de albină au ridicat scóle în cari fii lor sĕ afle cum trebue sĕ devină ómeni și nu robi veneticilor, robi neștiinței. Și în scólele aceste, ori cum erau ele la început de bârne ori de zid, au început, dascăli bĕtrâni, cantori încărunțiți a plămădi viitorul națiunei, și l'au plămădit cum au putut, cu bucóvna și cu octoichul a mână.

Astăḑi? Da astăḑi avem scóle în tóte comunele nóstre și încă scóle comfortabile, avem în ele învĕțători cualificați. cari dispun de alte mijlóce de învĕțămênt, mijlóce ale timpului, cari și ele însĕ sunt succesele sau ródele muncei bĕtrânilor lor antecesori. Pe lângă acestea activitatea dascălilor nostri este ușurată în prima linie prin împregiurarea, că basa instrucțiunei există, pămêntul este deja de multișor deștelinit de cătră bĕtrânii amintiți, poporul în general este mai deștept și prin urmare mai accesibil pentru învĕțuri și sfaturi. Astfel învĕțătorilor actuali de sine se impune datorința a continua opera bĕtrânilor, a înțelege îndeosebi ce însĕmnătate are pentru noi Românii progresul, a fi convinși, că stagnarea însémnă regres, *ér regresul pentru noi însémnă a cădé din nou în ghiarele ascuțite ale veneticilor, în gura dușmanului ce veghiază flămâdn sĕ ne înghită.*

E bine deci sĕ ni-le notăm acestea stând în préjma noului an scolar, e bine sĕ reprivim asupra trecutului nostru, care dór atât este de instructiv și tocmai în urma acestei însușiri ne indigitéză calea adevĕrată, pe care avem sĕ purcedem.

Dar sĕ nu mergem departe, sĕ ne ocupăm numai cu anul acesta, care pentru noi, pentru învĕțătorii nostri este un an de posomorît auguriu pe de o parte, pe de alta însĕ plin de evenimente instructive în felul lor, cari au a ne servi de îndemnuri, de busolă pentru anul viitor, ba pentru toți ceilalți.

In anul acesta a serbat nația stapânitóre din patria nóstră cu mare aparat, între sunete de organe și chimvale încătușarea nóstră de o miie de ani. Acéstă serbare a lor a fost o oglindă mare și fidelă prin care *ei* ș'au tradat cu voie și fără voie tóte însușirile lor, tóte intențiile și planurile lor ascunse. Privind în acéstă oglindă am vĕḑut pe dușmanul fioros și secular al limbei și bisericei nóstre și am distins în fața lui nouĕ fapte avare. nesăturabile dorințe. Am asistat în anul acesta ca privitori la o serbare de soiul antic, la care învingĕtorii ostași jucau în jurul unui foc gróznic și saltau cu nespusă bucurie vĕḑênd triumfurile lor nemarginite, oțelindu-se totodată pentru alte nouĕ triumfuri.

Vĕḑut-am în anul acesta multe, multe.

Din toiul triumfurilor auḑit-am amenințări rostite cu voce înaltă, amenințări gróznice vestitóre de ḑile grele pentru basa de esistență omenéscă a națiunei nóstre, pentru scólele nóstre și cei ce în prima ordine sunt chemați a munci în aceste.

În diferite rênduri, cu diferite ocasiuni în anul acesta, dușmanul nostru secular au jurat peire limbei nóstre, au pus legĕtură strênsă pentru o campaniă violentă și estinsă în potriva scólelor nóstre.

De mult, tare de mult nu le-a fost atât de lămurit și totodată atât de înfiorător cântecul ca acum.

Ca o hidră purtătóre de otravă, ca și un nor înspăimêntător, care vestește vifor pustiitor, astfel s'a arătat în acest an cunoscutul congres „didactic“ millenar, în care cas conducĕtorii-corifei ai instrucțiunei publice au ținut sfat și adus asêndă gravă asupra scólelor nóstre poporale.

Hotărît-au acolo ca în orașele cu populațiune nemagiară instrucțiunea în scólele poporale sĕ fie exclusiv magiară;

ca în școlele poporale în general limba magiară sĕ fie propusă paralel cu cea maternă;

ca învĕțătorii sĕ se nisuéscă din rĕsputeri pentru-ca spiritul limbei magiare sĕ străbată în sinul poporului nemagiar.

Ne-a fost dat a auḑi cu acest prilegiu cum cu toții, ca dintr'un graiu cereau cassarea școlelor pregătitóre de învĕțători (preparandii) și a școlelor confesionale; a auḑi, cum însuși un consilieriu ministerial s'a avêntat la cutezata afirmație, că scólele confesionale sunt un pericol pentru stat (!!).

Și tóte aceste atentate în contra limbei și școlelor nóstre, tóte aceste încercări de încălcare a puținelor nóstre drepturi înscrise în legile țĕrii, s'au sĕvêrșit sub marinimósa ocrotirea ministrului de culte și instrucțiune.

Deși enunciațiunile patrioticului areopag, a congresului „didactic“ (ce ironie!) nu sunt oficióse ale guvernului singur chemat de a și da votul în cestiuni de acestea, totuși ele pot fi considerate de cel puțin semioficióse, din motiv că forméză votul colectiv al tuturor bărbaților magiari de stat și s'au luat sub conducerea supremului diregĕtor al instrucțiunei publice. Și nici un organ al guvernului, nici al oposiției nu s'a exprimat în contra reformelor de natură sacrilegă arătate mai sus, ci din contră tóte au cântat osanale la adresa înțelepților pedagogi.

Acéstă este situația, aceste sunt prospectele cu cari întrăm în noul an scolar. Grea situație, de tot triste prospecte!

Din cale afară însĕ nu ne întimidéză! *Tóte încercările lor se vor frânge sdrob de voința și puterea nóstră de resistență.*

FOIȚA.

Poeme în proză

de

Traian Demetrescu. *)

ROZELE.

La cea mai ușóră adiere, rozele se scuturau, colorînd pămêntul cu petalele lor albe, roșii, galbine.

Grădina era plină de aceste flori, cari cresceau și mureau cu o repeḑiciune uimitóre. Nu le culegea nimeni; erau lăsate în pace: sĕ trăiéscă și sĕ móră, atât cât le era dat.

Când vêntul se pornia mai tare, lua în sbor foile risipite, învârtindu-le într'un dans fantastic, ducêndu-le departe, asvêrlindu-le peste zidul grădinei, în praful de pe drum.

Și vêntul par'că avea glas, par'că spunea: „Cine n'a iubit, cine n'a sperat cât timp rozele erau înflorite? . . . Acum rozele au murit! Acum rozele au murit“! . . .

Grădinarul, voinic și vesel, fumêndu și cu poftă luleaua, curĕța aleele, mătura rozele scuturate.

Ér fata lui, o flóre mai trainică, venia în urmă-i, cânta, se gândea la Ianoș, la ochii lui albaștri, la rochia ei de mirésă . . .

* * *

Rozele înfloreau . . . .

La cea mai ușóră adiere, ramurile lor se mișcau cu acea înmlădiere ideală ce o au numai florile.

In jurul lor pluteau parfumuri.

Era cel mai frumos colț din grădină: tinerețea acestor roze albe, roșii, galbine, desfătêndu-se în lumină și în sóre . . .

Când vêntul se pornia mai tare, împrăscia parfumul lor prin ferestrile deschise, din împrejurime, peste zidul grădinei, dealungul stradei, îmbĕtênd trecătorii.

Și vêntul par'că avea glas, par'că spune:

„Cine nu iubesce, cine nu speră, acum când rozele au înflorit?“ . . .

Grădinarul, obosit și abătut, uda aleele, curĕța pomii de omiḑi.

Ér fata lui, o flóre care s'a veștejit, venea în urmă'i, plângea, se gândea la Ianoș, la ochii lui închiși pentru totdeuna, la rochia ei de doliu . . . .

Reichenhall, 1894.

*

TIMID . . . .

O fată iubea pe un băiat . . .

— Ho! . . . Ho! . . . ni s'au mai spus de astea . . .

— Așteptați, așteptați . . .

. . . Și fata aceea avea părinți fórte bogați, și ea era singurul lor copil. Dar băiatul n'avea pe nimeni, părinții lui muriseră lăsându-'l sub îngrijirea unui unchiu rĕu și bolnăvicios.

— Fă te negustor, mĕi băiete, 'i-a spus de câte-va ori unchiul sĕu; el însĕ a urmat sĕ-'și vadă de visul lui: pictura, pentru care da mari semne de talent.

Într'o ḑi, fata, însoțită de mama ei, — femee mândră și desprețuitore, — a eșit sĕ se plimbe afară din oraș, într'o trăsură eleganta.

Era o ḑi dulce de primăvară.

Băiatul, — sĕ-'i ḑicem pictorul, — se dusese pe câmp sĕ copieze priveliști, și mai ales sĕ facă studii de cer . . .

Fata l'a zărit, și 'n sufletul ei a scris un vers: „Ce frumoși ochi are!“

Credeți-mĕ ce vĕ spun: așa începe dragostea, dintr'un suspin, dintr'o privire, dintr'un zimbet, din nimica . . . Ce urméză, e o parte mai seriósă; dar începutul e totdéuna o glumă.

După cât-va timp, băiatul, — ḑiceți-i pictorul, — a înțeles că este iubit. Dar ce folos! . . . nu îndrăsnea nici s'o privéscă. De ce nu era fata băiat? . . . Cum ar fi sciut ea sĕ dea o lecție stângaciului și sfiosului acesta, care nu scia sĕ privéscă decât peisagele? . . .

Dar chipul unei fete nu e cel mai frumos peisagiu? . . .

În sfîrșit, fata s'a hotărît sĕ aibă ea îndrăsnéla care lipsea băiatului, — nu-'i mai ḑiceți pictorul.

Și ea s'a gândit în nelinistea câtor-va nopți: când voiu fi odată singură acasă am se-'i scriu sĕ trécă pe la mine; îl voi chiema dela feréstră . . . El va veni, eu mĕ voiu arunca în brațele lui, îi voiu spune cât îl iubesc, cât doresc sĕ-'l fac de fericit, — și, fără îndoială, el va sci sĕ se foloséscă de clipa aceea . . . Apoi: părinții află, fac o sĕptĕmână pe supĕrații și, în sfîrsit, se învoiesc și . . . celelalte.

Étă-'i fericiți . . . duși aiurea pe malul unei mări . . . El lucréză la un tablou; ea, cu fie care sărutare, îi dă și o schinteie de geniu . . .

O! visuri! . . .

Fata e singură acasă; părinții sunt duși la țară; slugile au plecat sĕ se plimbe . . .,

---

*) Din volumul „Priveliști din viață“, apărut în anul 1896, anul morții al autorului.

Avem, ca învĕţători, voinţa firma de a nu stagna, ci a duce poporul nostru impilat înainte pe calea progresului, cultivându-ne limba şi promovând cultura naţională.

Avem o istorică putere de resistenţă şi în vêrtutea aceleia ne vom opune în contra ori-cărei încercări de sugrumare, — *ér răpirea limbei nóstre de asasinare a nóstră o considerăm.*

Suntem puşi paznici peste dulcea nóstră limbă, o vom păḑi-o ca pe cel mai sfânt odor remas drept moştenire dela falnicii nostri străbuni.

O vom păḑi-o cu sânţenie până la mórte!

* * *

Adunarea generală

a

Asociaţiunei transilvane în Lugoş.

— **Raport special.** —

(Incheiere).

Representaţiunea teatrală.

Rĕmâne acum sĕ descriu prestaţiunile intelectuale ale lugoşenilor per eminentiam.

Inteliginţa română din Lugoş în vederea participării publicului ardelenesc a pus la cale şi representarea unei piese teatrale, în care sĕ se reoglindeze cât de fidel dialectul bănăţenesc în limbă, datini şi alte credinţe din poporul de aici.

Dl Virgil Tomiciu, preşedintele secţiunei pentru arangiarea concertului şi a representaţiunei teatrale, unul dintre cei mai activi şi mai zeloşi membri din comitet, a propus membrilor din secţiune alegerea piesei „Pacienta“, comedie într'un act, localisată de fericitul tinĕr talentat, decedat în flórea vieţii, reposatul Victor Vlad (Delamarina), care prin publicaţiunile sale (poesii şi prosă), lucrate în dialectul bănăţenesc, a devenit fórte simpatic şi iubit de lumea cultă.

Piesa, ca cuprins, represintă în locul prim jalusia femeii, unele mici intrigi, ér ca formă îţi descopere diferite caractere, hazlii, fórte originale, tipuri, cu cari mai în tóte ḑilele te întâlnesci prin stradele Lugoşului. Aşa d. e. „Iulca“, e o servitóre cu apucături şi şiretlicuri, ce numai la servitórele din Lugoş le poţi observa. Guralivă, şirétă, grabnică ca pârdalnica, „Iulca“ prin speculaţiile sale mai mult naive, aşa îndrăsnéţă cum e, face pe stăpânul seu sĕ crédă, că e cea mai nevinovată fată de casă. Ér acest rol, — deşi mic în sine — l'a interpretat cu destul succes afabila d-şóră Maria Jurca.

Pe „Tuşa Sida“ o fată bĕtrână, o poţi vedé în tóte dimineţile în biserica din Lugoş. Vine cu „statu“ sau cu „colacul“ de céră în mână, pune douĕ luminiţe la icónele domnesci, s'apucă apoi de sărută: ţop, ţop, tóte icónele, croesce nisce cruci dela cap până la degetele piciórelor, ér ochii şi-'i preumblă în tóte părţile, dór, dór, o va observa cineva, cât e de evlaviósă şi cu frica lui Dumneḑeu. S'aşéḑă apoi pe scaun, şi până când preotul cetesce ecteniile, ea spune vecinei sale tóte minciunile băbesci. Pe stradă mai tot la a ḑecea vorbă o auḑi pomenind de „Maica Precestă“ şi de „Dumneḑeu, dragul de el“. Bigotism şi pur fariseism! Rolul „Tuşei Sida“, desfăşurat în diferitele scene de multe-ori fórte hazlii şi comice, l'a predat cu multă dibăcie şi admirabil efect d-ra Laura Vlad, secerând dese aplause.

Cu „Pepi lu Sgodişĭ“ sfătosul doftor de cai, ne întâlnim adese-ori în Lugoş la vama podului de peste Timiş, dând sfaturi „înţelepte“ şi ridicându-se une-ori în procopsala sa până la gradul de „Doctor universae medicinae“. Palavragiu, temerariu, stângaciu în vorbe şi în fapte, „Doctorul“ Pepi ne ofere scenele cele mai comice şi bizare. Şi dl Ioan Cadariu jun. s'a absolvat cu un succes strălucit de rolul seu.

Eroina acestei piese, tipul cel mai modern, în care se întrupéză tóte rafinăriile vieţii de aḑi, a fost fără îndoélă Nina, fosta actriţă, soţia lui Iosif Grumbucan, domn de cancelarie, cel cu „grăuruşi în cap“. Şiréta Nina, prin apucăturile sale rafinate, drept experinţă câştigată între culise 'şi-a validitat tóte planurile sale faţă de soţul ei, domn dela „Grumbuch“. D-şóra Alexandrina Ianculescu, care s'a angajat cu interpretarea acestui rol, prin o predare corectă, prin o înfăţoşare plăcută şi drăgălaşe, a secerat cele mai dese şi furtunóse aplause. Gentila d-ră A. Ianculescu a dovedit şi cu ocasiunea acésta, că e în posiţia celor mai vaste cunoscinţe dramaturgice, o notă, ce numai la adevĕraţii artişti se póte observa.

Dl Tiberiu Bredicean în rolul tinĕrului medic „Dr. Popescu“, prin o desteritate deosebită în executarea rolului seu, a sciut câştiga simpatia şi mulţumirea întregului public asistent. Tot cu acelaşi succes vĕdit a jucat şi d-şóra Silvia Iorga, în rolul „Valeriei“. Asemenea şi d-nul A. Vălean, în rolul lui „Iosif Grumbucan“, s'a absolvat cu o splendidă reuşită de rolul seu, cu care s'a angajat.

Un deosebit merit în executarea acestei piese îl are cu tot dreptul dl Virgil Tomiciu, care în calitatea sa de regisseur, a contribuit fórte mult la succesul piesei.

Representaţiunea teatrală s'a început precis la órele 7 séra, terminându-se la órele 8½. Cu regret facem observarea, că Lugoşul, centrul comitatului, nici până aḑi nu dispune de un teatru în adevĕratul înţeles al cuvêntului, ci numai de o sală scundă, provĕḑută cu vre-o câteva logi. Mulţimea imensă de public stătea îndesată şi înăduşită ca „ruşii“ îndesaţi în butoiu.

Concertul.

După terminarea representaţiei teatrale publicul cu cea mai mare încordare aştéptă începerea concertului arangiat de „Reuniunea română de cânt şi musică din Lugoş“. Aici s'a putut judeca în tótă valórea talentul de compositor şi desteritatea de dirigent a dlui Ioan Vidu.

O notă caracteristică a lugoşenilor e, că mai toţi dispun de voci frumóse şi puternice; în corul dlui Vidu aflăm tenorişti excelenţi, basişti şi baritonici cu voci metalice, sopranul cel admirabil 'l dă contingentul de copiliţe şi domnişóre eşite din clasa de rênd a ţĕranilor, ér altul e completat prin băeţii de scólă, elevii dirigentului. Ce a pus în uimire pe întreg publicul asistent a fost precisiunea şi siguranţa în esecutare. Băieţii avéu costume uniforme bănăţenesci, ér coconiţele pitorescile lor costume naţionale. Un aspect plăcut şi impunător!

Primul punct din program a fost o composiţie poporală a dlui Vidu şi adecă: „Resunet dela Crişana“. Executarea corectă şi plină de înduioşare, textul composiţiei adecuat stărei actuale sufletesci a poporului, partea de bariton solo executată de dl Iuliu Dobrei, cu o precisiune deosebită, tóte acestea au pus în uimire pe cei asistenţi.

Composiţia e plină de viaţă şi spirit, şi fără a se abate într'un singur motiv de caracterul original al melodiei naţionale.

Punctul II a fost „Othelo“ cor extern din actul II de C. Verdi cu acompaniament de pian. In opera bĕtrânului Verdi, înfiinţat deja de direcţiunea Wagneriană, nu se validitéză aşa de vĕdit melodia italiană, ca în partea acésta a composiţiei. Textul s'a tradus cu mult sentiment de dna Sofia Vlad Radulescu. Publicul asistent în faţa executării acestei composiţii se credea că ascultă o adevĕrată operă. Executarea precisă, observarea corectă a celor mai fine nuanţe musicale desteritatea şi siguranţa întregului cor a avut drept urmare erumperea publicului în furtunóse aplause. Acompaniamentul la pian l'a avut stimabila dómnă Elena Dobrin, care a interpretat cu un strălucit succes întreg cuprinsul intern al piesei.

Dl Liviu Tempea, rig. în med. în executarea punctului III din program: „Polonaise, Es-moll“ de Fr. Chopin, a fost aşa de perfect, încât chiar şi cele mai grele colorite musicale le-a sciut preda cu o desteritate şi precisiune adevĕrat artistică. Pĕcat numai, că vastele i cunoscinţe musicale nu s'au manifestat, — cel puţin cu ocasiunea acésta, — în executarea unor piese naţionale românesci. Cu tóte acestea publicul l'a aplaudat.

La deschiderea punctului IV din program: „Al doilea concert bisericesc“ de G. Musicescu, prin asociaţia ideilor 'mi reamintesc vorbirea de deschidere a primei adunări generale a Asociaţiunei, ţinută de nemuritoriul prim preşedinte al acesteia, Marele Andrei Baron de Şaguna!

„Înoiesce-te, înoiesce-te, noule Ierusalime, că 'ţi-a venit lumină ţie şi mărirea Domnului preste tine a strălucit! Acéstă casă Tatăl a zidit, acéstă casă Fiul a întărit, acéstă casă Duchul a înoit şi a luminat sufletele nóstri!“ Paremi-se cu acest psalm 'şi-a început Şaguna vorbirea sa atunci.

O coincidenţă providenţială a lucrat aci că „Reuniunea română de cântări“ la prima întrunire a Asociaţiunii pe teritoriui Bănatului, tot acest psalm, tot citatul de mai sus al nemuritoriului Şaguna l'a executat la concert cu o precisiune admirabilă!

Psalmul acesta, am puté ḑice al Asociaţiunii, e o composiţie în stil legat religios „fugato“. Autorul, când a adresat composiţia lui Dḑeu, Domnului, a făcut'o acésta plin de entusiasm şi însufleţire dumneḑeéscă şi tot impresiunea acésta adêncă a făcut'o şi asupra publicului. Publicul a isbucnit în frenetice şi însufleţitóre aplause şi dese aclamaţiuni.

Ultimul punct din program „Hora“ de C. Cordoneanu, — o alegere fórte nimerită şi în conformitate cu împrejurările date, — ca o manifestaţie psichologică a ardelénului cu bănăţanul în cele culturale, a fost executată cu un entusiasm deosebit, cu o veselie marcantă pe feţele coristilor, publicul a cerut bisarea ei, coriştii o repetéză, bucuria generală se revarsă peste tot publicul, ca şi raḑele focului bengalic, sub care s'a executat piesa. Onóre şi recunoscinţă dirigentului I. Vidu!

Balul

Mult s'a discutat în comitet despre arangiarea balului. Toţi au fost în urmă de părere, ca sĕ se arangieze numai o petrecere de joc, intenţionând abandonarea luxului, acestei cangrene, ce s'a vîrît aşa de adênc în tóte păturile societăţii nóstre! Cu tóte acestea petrecerea cu joc s'a metamorfosat pe nesimţite într'un adevĕrat bal de elită.

Sala dela hotelul „Regele Ungariei“ a fost prea mică pentru un public atât de numeros.

Balul s'a început la órele 10 séra cu frumosul joc „Lugojana“. Quadrilul prim l'a jucat în 2 lungi colóne preste o sută de părechi. Jocul ardelenesc „Romana“ a început a se lăţi şi pe aici; s'a jucat cu mult foc cu multă vioiciune. Petrecerea a durat până la órele 4 diminéţa. O veselie, o animaţie generală a domnit în întréga nópte. O frumósă cunună de dómne şi damicele a umplut sala splendid decorată. Étă o mică listă a drăgălaşelor dşóre:

Alma şi Sidonia Maior (Lugoş), Hortensia Mihaiu (Batiz), Helene şi Glicheria Popea (Braşov), Maria Branişte (Braşov), dşórele Penciu (Sibiiu), d-şórele Simonescu (Sibiiu), d-şóra Iosof (Bujor), Alexandrina Ianculescu (Lugoş), d-şóra Cimponieriu (Budapesta), dşóra Drăgălina (Caransebeş), Victoria Jóndrea (Sibiiu), Aurora Ardelén, Coşariu, Gerdan şi Jurma (Timişóra), dşóra Teleşiu (Arad), dra Csato, dşóra Elena Sântíon (Blaj), dşóra Zehan Irina din Dicio-St.-Martin, dşórele Mariţi Jurca, Aurora Iovanescu, dra Voda, dra Aurora Ignea, dşórele Sofia şi Livia Florescu dşórele Cobilas etc. etc.

Excursiuni.

Cu trenul de diminéţă la órele 9 în frunte cu dl Coriolan Bredicean au plecat o mulţime de óspeţi, cu deosebire ardeleni, spre Caransebeş în frumósele regiuni ale pădurii „Teiuş“, spre Orşova, Mehadia, Porţile de fer, ostrovul de pe Dunăre „Ada-Caleh“, şi în alţe părţi. Preşedintele Asociaţiunei, dl I. M. Moldovan, prof. Ion Popea, dir. gimn. Virgil Oniţiu, prof, Val. Branisce, şi alte familii distinse au plecat spre partea sudică a bănatului, atât de bogată în locuri şi evenimente istorice.

Comitetul arangiator.

Cine au lucrat mai mult la splendidul succes al festivităţilor?

Étă lista comitetului arangiator:

Dr. George Popovici, Titu Haţeg, Coriolan Bredicean, Mihail Besan, Dr. Ioan Maior. Dr. Stefan Petrovici, Virgil Tomici, Dr. Iuliu Raţiu, Stefan Antonescu, Ion Vidu, Dr. Dim Florescu, George Joandrea, Ioan Nedelco, Vicenţie Grozescu, Iulian Ianculescu, Dr. Iacob Maior, George Martinescu, Fabiu Rezey, Ben. Densuşan, Nicolae Proştean, Pahomie Avrămescu, Aug. Tuculia, Traian P. Raţiu, Dr. George Dobrin, Nic Muntean jun. Iuliu Iacobescu, Vasile Dobrin, Vas. Iorga, Ioan Rugi, Dr. Liviu Marcu, V. Jurca jun., Dr. Cornel Besan, Liviu Tempea, Avram Nedelco, Tib. Bredicean, Octaviu Proştean, Ioan Iorga, Dr. Isidor Pop, Const. Missici,

---

E o ḑi de sĕrbătóre; mai nimeni pe stradă...

Îl zăresce... Vine încet... par'că ar vrea sĕ se întórcă... ah! ce timid... se apropie... e roşu... privesce în pămênt... îi tremură piciórele...

Ea îl chiamă...

El a auḑit, s'a făcut mai roşu, s'a împedecat de-o piatră, a trecut înainte...

În urma lui s'a închis cu sgomot o feréstră...

A mai trecut pe-acolo băiatul, — ḑiceţi-i dobitocul! — dar nimeni nu l'a mai chiemat...

Craiova, 1894.

*

UN NEGUSTOR.

Mĕ mutasem într'o stradă dosnică din Bucuresci. Imi trebuia multă linişte şi un orizont mai larg, pentru-că eram în ajun de-a începe o lucrare îndelungată. Voiam sĕ scriu un roman.

În ḑiua mutărei n'am băgat de sémă cine îmi sunt vecinii. Proprietarul îmi spusese: „Casa 'ţi-e împrejmuită de salcâmi“. Credém că acestia îmi sunt singurii vecini.

Dar m'am înşelat: peste drum de mine şedea un cioplitor de cosciuguri şi de cruci de morminte.

Pe firmă era zugrăvit îngerul morţii, făcut, pe semne, după ideea negustorului, — fórte gingaş la chip. Ba chiar îi lipsea şi cósa cu care seceră sufletele.

Vecinul acesta lugubru nu îmi convenea de loc. În fie-care diminéţă, când deschideam feréstra, dam cu ochii de sicriile cu capacurile deschise, cari par'că îmi rînjeau.

Negustorul, de obiceiu, sta în pragul atelierului, fumând o ţigară de foi. Era un om gros, roşu la faţă, cu ochii mici, răutăcioşi şi cercetători.

Mai nici odată nu-'l vedeam lucrând; de sigur, prin împrejurimea aceea nu prea mureau ómeni mulţi.

* * *

Nu sciu prin ce împrejurare am făcut cunoscinţă cu cioplitorul de cosciuguri. El m'a întrebat:

— Eşti bolnav?

— Nu.

— Cu tóte astea, arăţi a suferí: eşti palid şi ostenit.

— Pentru că lucrez mult nóptea.

— Ce lucrezi?

— Scriu.

El a suspinat:

— Ah, d-ta ai de lucru!... eu stau...

De atunci, omul acesta mĕ observa, îmi repeta adese-ori:

— Din ce în ce devi mai slab, mai galben....

Ridicam din umeri.

* * *

Într'o ḑi, vecinul meu lucra la un sicriu. De curiositate am vrut sĕ sciu cine a murit. El 'mi-a rĕspuns:

— Nimeni.

— Apoi, atunci, pentru cine îl faci?

— Pentru cine s'o nimerí.

Şi a rînjit, — ca şi cosciugurile lui.

După câteva ḑile sicriul era gata. Ciudat! sicriul acesta mĕ atrăgea şi mĕ îngrozea totodată.

— Uită-te, ce bine e lucrat, 'mi-a ḑis negustorul.

— Da, e bine lucrat.

— Şi ce bine e văpsit! Par'că e de marmoră!

— Da, par'că e de marmoră...

El se uita mereu la mine; mie nu-'mi venea sĕ-'mi iau ochii după cosciug. A urmat o tăcere lungă; pe urmă m'am uitat în ochii negustorului şi 'l am întrebat.

— Şi cu cât vinḑi un astfel de sicriu?...

— Ieftin....

N-a sfêrşit fraza; dar, trecêndu-i un suris pe baze, 'i-am ghîcit-o:

— Sĕ ne tocmim...

Bucuresci, 1895.

Dr. Ión Popovici, Coriolan Nedelco, Corn. Jurca, Aurel Stefani, Ant. Musteţ, Tim. Popovici, Mihail Jivanca, Mariu Tempea, Ioan Cadariu jun., Ion Miclĕu, Nicolae Biréescu, şi M. Bradicean.

Incheiu acest raport plin de frumóse amintiri, de epocale evenimente şi drăgălaşe suveniri dela Adunarea generală a Asociaţiunei ţinute în Lugoş nutrind speranţa că bun lucru am făcut pentru cetitorii ḑiariului „Telegraful Român“.

George Jóndrea.

Noutăţi.

Sfinţire de biserică. Primim următórele: Sfinţirea bisericei nou zidite în Cebea, ppresbiteratul Zarand, se va sĕvêrşi la 8/20 Septembre a c. premergênd la 7/19 Sept. vecernia împreunată cu lithia, prin Esc. Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul.

* * *

Ministrul de culte în interesul magiarisărei numelor. Ministrul Wlassics a trimis tuturor inspectoratelor de şcóle următoriul ordin:

Presidiul societăţii centrale pentru magiarisarea numelor 'mi-a adresat rugarea, sĕ sprijinesc causa magiarisării numelor, ce sub ocrotirea sa a luat avênt. Deóre-ce rugarea acésta merită apreţiare şi sprigin, recerc inspectoratul, ca din partea cercului sĕu sĕ binevoéscă a sprigini din adins străduinţa amintitei societăţi manifestată în menţionata dorinţă, încungiurând naturalmente ori ce presiune. *Wlassics* m. p.

* * *

Conclusele comitetului central electoral a comitatului referitóre la reclamaţiunile despre listele alegĕtorilor dietale din cele patru cercuri electorale ale acestui comitat pentru anul 1897 sunt expuse spre vedere publică în oficiul de vice-comite în timpul uin 20 până în 30 l. c.

* * *

Socialismul progreséză. Din Braşov sĕ scrie, că în 6 l. c. social democraţii au ţinut o conferenţă la care au luat parte lucrători magiari, germâni şi români. Socialistii s'au pronunţat pentru sufragiul universal. Şedinţele a decurs sub pază poliţienéscă în linisce. Oratorii au vorbit în tóte trei limbile.

* * *

Himen. Dionisie P. Iuga şi Maria D. P. Dobrescu au onóre a face cunoscută cununia lor, care se va ce'ebra Duminecă în 1/13 Septembre 1896 la 3 óre p. m. în biserica gr. or. din loc. Rodu, Septen bre 1896.

* * *

Mórte pentru şepte floreni. În comuna Ranicsa din oomitatul Caraş Severin un ţĕran român l'a omorît pe vecinul sĕu, pentru o datorie de şepte floreni, pe care nu o puté scóte dela dînsul. Criminalistul a fost numai decât deţinut.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

(Urmare.)

Dăm acestor biblioteci o importanţă atât de mare, pentru că am avut ocasiune a ne convinge despre acel lucru puţin cunoscut, ori puţin apreciat, că poporul nostru de rênd e cu mult mai dornic de carte, decât aşa numita inteligenţa nóstră. Cărţile librăriilor nóstre, listele abonaţilor la foile nóstre şi mai ales producţiunea anuală de cărţi poporale. c[illegible] merită a fi apreciată într'un studiu special, ne [illegible] despre acésta dovedi eclatante.

Mai rĕma[illegible] sĕ ne dăm sémă de o serie de publcaţiuni me[illegible] a lăţi diferite cunoscinţe folositór[illegible] sinul poporului nostru.

Amintim aici în rêndul pr[illegible] literatura *nóstră calendaristică*, care între stări[illegible] speciale are o importanţă deosebită şi m[illegible]e mai multă atenţiune, decât i se dă de comun. Calendarele nóstre, cari — după date autentice, câştigate la locuri competente, — au apărut pe anul 1896 în 11 ediţiuni laolaltă în numĕr de peste 30,000 exemplare, atât pentru tiragiul extraordinar de mare, cât şi mai ales pentru motivul, că nu lipsesc în nici o casă românéscă şi că conţinutul lor în decursul anului ajunge pe deplin la cunoscinţa tuturor membrilor familiei, şi astfel străbate în cercuri atât de largi, ca nici una dintre celelalte publicaţiuni românesci, ar puté fi folosite ca un mijloc fórte eficace pentru luminarea poporului şi lăţirea cunoscinţelor folositóre.

Deşi editorii unor calendare au ţinut cont de importanţa acestor publicaţiuni şi au urmat la redigearea lor cu atenţiunea şi priceperea recerută, încât avem câteva calendare excelente (p. ex. Calend. poporului pe 1896), cum rar se găsesc la alte popóre cu mult mai înaintate, totuşi în mare parte modul de redigeare a acestor cărţi poporale este lipsit de sistem şi conţinutul lor depinde mai mult dela întêmplări. Din acéstă causă credem că ar fi de folos, dacă însă-şi Asociaţiunea ar încerca a contribui la reformarea sistematică a literaturii nóstre calendaristice, pentru ca acest eficace mijloc pentru luminarea poporului sĕ fie bine şi pe deplin exploatat.

Trecem acum la *activitatea literară a Asociaţiunii.*

In decursul anului expirat Asociaţiunea a editat o singură publicaţiune, anume „Poveştile“ deja amintite în acest raport.

La 1894 Asociaţiunea a publicat un nou concurs pentru 3 premii anume: *a)* pentru un manual dıdactic, *b*) pentru o scriere poporală despre lucrarea moşiilor după comasare şi *c)* pentru dietetica ţĕranului român.

In urma acestui concurs au întrat pentru fie-care premiu câte dóuĕ lucrări, cari după cum e cunoscut în rapórtele publicate în „Transilvania“ au fost examinate de specialişti, dar nu au putut fi premiate, parte că au fost lipsite de valórea recerută, parte pentru că nu au satisfăcut condiţiunilor din concurs.

Numai pentru premiul de dietetică au întrat dóuĕ lucruri mai valoróse şi comitetul central au şi luat disposiţiuni, ca sub anumite condiţiuni sĕ se pótă publica ambele.

Acéstă parte a concursului deci nu a rĕmas fără resultat şi ţinênd cont de împrejurarea că Academia Română a premiat în timpul mai nou 2 scrieri de acéstă natură, cari în mare parte ţin cont şi de împrejurările nóstre speciale, resultă că literatura referitóre la igiena ţĕranului nostru deocamdată nu este avisată la o nóuĕ iniţiativă din partea Asociaţiunii.

De aceeaşi părere suntem şi cu privire la literatura didactică, căci pe lângă tóte că concursul publicat de Asociaţiune la 1894 a rĕmas fără resultat, totuşi literatura didactică, după cum am arĕtat, a luat un avênt considerabil şi si de altmintrelea se bucură de o situaţiune escepţional de favorabilă. Anume productele ei bune au o trecere sigură şi prin urmare şi editori aplecaţi a dispensa pe autori de ori ce greutăţi materiale, apoi sunt sprijinite şi de autorităţile bisericesci scolare, precum şi din partea unor fonduri şi institute românesci.

Mai rĕmâne al treilea premiu cu subiect de agronomie. Am insistat deja la alt loc asupra importanţei deosebite ce o are pentru noi literatura referitóre la acest ram principal al vieţii nóstre economice şi am accentuat, că merită o atenţiune cu mult mai mare, decât i s'a dat. Cu mult mai mult trebue sĕ regretăm deci, că chiar acéstă parte a concursului publicat de Asociaţiune a rĕmas cu totul fără resultat şi ni se impune necesitatea de a face nóuĕ şi cât mai intensive încercări pentru a promova desvoltarea acestui ram al literaturii nóstre.

Intre publicaţiunile Asociaţiunii este de a se aminti şi organul ei „Transilvania“ care pe basa unei propuneri dela adunarea generală din Blaş, recomandată comitetului central „spre posibilă considerare“ a fost, sau mai bine ḑis avé sĕ fie reorganisată pe temelii nóuĕ. Dorinţele exprimate la Blaş se vor puté realisa în mĕsură satisfăcĕtóre numai după ce Asociaţiunea dimpreună cu corpul oficialilor sei va fi organisată în sensul noului proiect de statute. Si păn' atunci însĕ comi[illegible]l central a căutat sĕ ridice acest organ nóstre [illegible]el mai corespunḑĕtor trebuinţelor a puté în[illegible] redacţiunii mijlócele pentru [illegible]dela anul nou încóce mai multe îmbunătăţiri. De atunci până astăḑi a trecut însĕ d'abia un scurt semestru, deci a lipsit redacţiunii chiar şi timpul fisic pentru o reformare temeinică a revistei nóstre şi astfel numai adunările generale viitóre se vor puté pronunţa în acéstă materie.

Sub egida Asociaţiunii a apărut în fine, după mari şi anevoióse lucrări pregătitóre, primul fascicol al „Enciclopediei Române“, care a fost anunţată deja adunării generale dela Blaş şi distinsă din partea acesteia cu o primire fórte căldurósă. Ca prima încercare de acéstă natură pe terenul literaturii nóstre şi ca o operă, care recere un aparat extraordinar, „Enciclopedia Română“ va fi un bun început şi va aduce servicii însemnate şi reale.

(Va urma.)

Exposiţie de vite

arangiată de

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

I. Programul

exposiţiei de vite ce se va ţiné Dumineca la 15/27 Septembre 1896 în comuna Fofeldea.

În scopul de a înainta economia de vite „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va arangia *la 15/27 Septembre 1896* în comuna Fofeldea o exposiţie de vite şi de rîmători împreunată cu distribuire de premii în bani.

Exposiţia se va mărgini de astădată la vite cornute (cu excepţiunea oilor şi caprelor) şi la rîmători.

2. Exposiţia se va ţiné în ḑiua amintită, începênd dela 10 óre înainte de améḑi şi până la 2 óre după améḑi, când va urma premiarea.

Cât ţine exposiţia îndepartarea vitelor şi a rîmătorilor nu se îngădue.

Exposiţia se va ţiné în strada „Rovina“ şi înaintea şcólei gr.-or.

3. În exposiţie sĕ primesc vitele şi rîmători din comunele: Fofeldea, Săsăuş, Chirpĕr, Ilimbav, Marpod, Bendorf, Alţina, Nocrich, Cichindeal, Vurpĕr, Hosman, Cornăţel, Nucet, Săcădate şi Glîmbóca.

Pentru vitele aduse din aceste din urmă patruspreḑece comune, de asemenea pentru rîmători se cer pasapórte în regulă.

Cerênd trebuinţa, proprietarii au sĕ dovedéscă, că au ţinut înşişi vitele în timp de $^3/_4$ an, ér rîmătorii timp de 4 luni.

4. Primirea vitelor şi rîmătorilor în exposiţie se face prin comitetul arangiator local, care va publica din parte-'şi disposiţiunile luate. — Comitetul póte refusa primirea însĕ numai din cause binecuvêntate.

La fie-care vită, respective rîmători, se alătură o tăbliţă sau bilet, cuprinḑênd numĕrul curent, etatea vitei sau rîmătorului şi numele proprietarului.

5. Exponenţii sunt îndatoraţi a purta înşişi grije de vitele sau rîmătorii lor şi a le da hrana trebuincíósă.

6. Se va distribuì suma totală de 200 coróne în argint, dăruite de reuniune, şi anume se vor distribuì următórele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasa indigenă şi strĕină).

a) tauri de 3—5 ani: 2 premii de câte 16 coróne; ér tauri de bivol, de aceeaşi etate: 1 premiu de 12 coróne.

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 12 coróne, 1 premiu de 10 coróne, 1 premiu de 8 coróne şi 1 premiu de 6 coróne; ér bivoliţe, de aceeaşi etate: 1 premiu de 8 coróne şi 2 premii de câte 6 coróne.

c) junci, junince şi tăurenci de 1—3 ani: 1 premiu de 10 coróne, 2 premii de câte 8 coróne şi 1 premiu de 6 coróne; ér junci junince şi tăurenci de bivol, de aceeaşi etate: 1 premiu de 6 coróne şi un premiu de 4 coróne.

d) viţei şi viţele de $^1/_4$—1 an: 1 premiu de 9 coróne şi un premiu de 6 coróne; ér viţei şi viţele de bivol, de aceeaşi etate: 1 premiu de 5 coróne şi 1 premiu de 4 coróne.

Grupa II. Rîmători (porci) de prăsilă (rasa indigentă şi strĕină).

a) Veri şi grăsuni de $^1/_2$—3 ani: 1 premiu de 8 coróne şi 2 premii de câte 5 coróne.

b) Scrófe şi purcele de $^1/_2$—3 ani: 1 premiu de 8 coróne, 1 premiu de 6 coróne şi 1 premiu de 3 coróne.

II. Premiarea.

1. In scopul premierii, comitetul central al reuniunii agricole a ales un juriu de 22 membri în persónele domnilor: Demetriu Comşa, prof. semin, în Sibiiu, ca president al juriului; George Bobeş, paroch în Sibiiu; Emil Verzariu, func. de bancă şi Victor Tordăşianu, funcţionar consistorial în Sibiiu; Daniil R. Cordescu, profesor şi proprietar; Ioan Bonea, paroch şi Toma Maniu, proprietar din Fofeldea; George Stănuleţ, învĕţător în Săsăuşi; Ambrosiu Marcoviciu, paroch în Chirpĕr; Alexandru Ioan, paroch în Ilimbav; Florian Bologa, paroch în Marpod; Nicolae Gavrea, paroch în Bendorf; Zosim Cichindelean, învĕţător în Alţîna; Nicolae Moldovan, adm. protopresbiteral în Nocrich; Ioan Tatu, paroch în Cichindeal; Nicolae Neamţ, paroch în Vurpĕr; Ioan Pinciu, paroch în Hosman; Ioan Petrişor, paroch în Cornăţel; Ioan Tat, paroch în Nucet; I. Stanciu şi I. Iordache, înv. în Săcădate şi I. Puşcaş, învĕţător pens. în Glimbóca.

2. Nu este iertat a funcţiona nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de ale rudeniilor mai deaprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor expuse, examinéză pe rênd şi cu deosebită luare aminte fie-care vită şi apoi se consultă asupra premierii, îngrijíndu-se ca publicul şi exponenţii sĕ nu înrîuréscă câtuşi mai puţin asupra hotărîrilor de luat.

4. In şedinţa ce urméză examinării vitelor, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărînd cu maioritate absolută de voturi.

Preşedintele votéză în totdéuna. La cas de voturi egale decide sórtea.

Asupra fie-cărei premieri se votéză deschilinit.

5. Exponenţii de premiat se petrec în o listă separată, care, odată stabilită, se subscrie de preşedinte şi secretar precum şi de alţi ḑoi membri ai juriului.

6. Impărţirea premiilor urméză a se face în mod sĕrbătoresc, ţinêndu-se mai întâiu o vorbire în presenţa juriului şi comitetului arangiator, a exponenţilor şi publicului întrunit.

Exponenţii premiaţi adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului se însărcinéză a compune un raport special asupra exposiţiei şi premiilor. Raportul subscris de preşedintele şi secretariul juriului se păstréză în archivul reuniunii.

(Va urma.)

Diverse.

Marinimia Monarchului. Impĕratul şi regele nostru Francisc Iosif I. în anul acesta a asistat la manevrele din Galiţia. După terminarea exerciţiilor strategice în o comună de acolo, s'a urcat în o trăsură, sĕ se depărteze, când un ţĕran bĕtrân, care servise timp îndelungat în armată, îngenunche înaintea Domnitoriului şi cere milă. Căpitanul de poliţie voesce sĕ alunge cerşitoriul, dar Maiestatea l'a împedecat, şi a dispus ca biroul de cabinet sĕ iee în mână causa cerşitoriului. Monarchul apoi s'a depărtat. In ḑiua următóre trecênd érăşi pe acolo Monarchul s'a întâlnit cu căpitanulul de poliţie; l'a chemat la sine şi l'a întrebat, dacă s'au urmat cele dispuse în interesul bĕtrânului? Căpitanul a rĕspuns, că cerşitoriul nu s'a presentat de atunci. Maiestatea Sa a dispus, sĕ-'l caute, şi sĕ-'i priméscă cererea, care apoi sĕ o subştérnă biroului de cabinet.

* * *

Contra biciclului. D-na Marchesi, renumita profesóră de musică în ḑilele trecute a trimis o corespondenţă unei reviste franceze, în care combate în terminii cei mai aspri sportul biciclului aḑi atât de mult rĕspândit, şi moda de îmbrăcăminte a acestui sport. Cu deosebire e indignată pe femei, cari se schimonosesc cu costumul de biciclu. Etă cum îşi termină corespondenţa profesóra din cestiune: „Dacă ar sci damele, cât de stricăcios este biciclul pentru sonoritatea vocei femeesci, de sigur ar părăsi acest sport, de altcum neestetic pentru ele. Eu am interzi strict tuturor elevelor mele biciclul“.

Nr. 40/896 com. par. [125] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de preot în vacanta parochie gr. or. de cl. II-a din comuna Poplaca se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile socotite dela I-a publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele stolare sigure pentru o parochie de clasa II-a sistemisate şi statorite de comitetul parochial în sumă de 655 fl. 08 cr.; ér doritorii de a ocupa acest post sunt învitaţi a şi adiusta concursele lor cu tóte documentele prescrise de legile din vigóre şi a-le aşterne comitetului parochial pe calea Oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Poplaca ţinută în 1 Ianuariu şi 6 August 1895.

Presidiul:
Aureliu Millea,
notariu com.

Nr. 641/1896
Vidi:
Sibiiu, 5 August 1896.
Ioan Papiu,
protopresb.

Ad. Nr pp. 448—896 [112] 2—3

CONCURS

In urma ven. ordin consistorial din 19 Maiu 1892 de sub Nr. 3455 Bis. prin acésta sĕ escrie concurs nou, pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Măguri, din protopresbiteratul Cluşului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi asterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul ppresb. în conţ. cu comit. parochial

Cluşiu, 24 Iuliu 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

]124] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Berivoii-mici, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
2. Comana inferióră, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
3. Dridif, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
4. Galaţi, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
5. Grid, salar anual 300 fl. v. a, cuartir şi lemne.
6. Herseni, salar anul 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
7. Hurez, salar anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
8. Ludişor, salar anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
9. Păreu, salar anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
10. Perşani, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
11. Riuşor, salar anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
12. Rucăr, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
13. Sâmbăta inferióră, salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.
14. Sâmbăta sup. apus., salar anual 300 fl., cuartir şi lemne,
15. Sâmbăta sup. rĕs., salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
16. Şercăiţa, salar anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.
17. Şinca-nóuă, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
18. Şona, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a-şi subscerne suplicile lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 16 August 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al Făgăraşului în conţ. cu respect. comitete parochiali.

Iuliu Dan, protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea st. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2. —
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.02
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla		
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	— 02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. din 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		

Tot feliul de hârtie de er[illegible]ole cu preţuri fórte mo[illegible]ate.
Note-e dela 4 cr. păn[illegible] 1 fl. bucata.
Trăisti de scólă [illegible]ntru copii, chi[illegible]opii, Circele, Văpsel, Liniale, puri pensele, Hârtie sugativă, hârtie pentru ste[illegible]hagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98. Sibiiu, Sâmbătă, 31 August (12 Septembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cultură naţională.

(Io.) Trăim, putem dice, în era congreselor.

Atâtea feliuri de congrese avem, încât nici nu le-am putea numi pe nume pe tóte.

Unele au de scop rĕspândirea culturei în general, altele urmăresc promovarea aceleeaşi culturi, dar numai într'un cerc mai restrêns ori privitoriu numai la un ram din părţile ei constitutive.

Privindu-le însĕ mai de aprópe aceste congrese, cu deosebire în timpul mai nou, aflăm în ele o notă caracteristică, carea putem dice o aflăm la tóte şi pretutindenea.

Şi acea notă caracteristică e, caracterul lor **naţional**, urmărirea şi rĕspândirea culturei naţionale în cercurile lor de activitate.

Adi d. e. un congres agronomic, nu e numai agronomic, ci e totodată şi magiar, român, ori germân, după cum sunt după naţionalitate membrii din cari se compune, ori după cum sunt locuitorii din cercul de activitate, români, magiari ori germâni, pentru cari s'a înfiinţat.

Şi nu e rĕu aşa, ci din contră e fórte bine; pentru-că pe lângă urmărirea scopului principal (agronomic sau altul,) se póte conlucra cu fórte mare succes şi pentru ajungerea altui scop, pentru ajungerea scopului naţional, adecă pentru promovarea culturei naţionale şi pentru conservarea limbei cutărui popor, a limbei naţionale, carea este unicul mijloc potrivit şi sancţionat de însuşi Dumnedeu pentru comunicarea ideilor de sciinţă şi morală între ómeni.

Aşa ar trebuí sĕ fie.

Durere însĕ, că nu totdéuna şi nu pretutindenea e aşa. Nu, cu deosebire la noi în acest stat locuit de atâtea naţionalităţi hetoregene.

Dacă privim la decursul diferitelor congrese culturale magiare, ce s'au ţinut din incidentul serbărilor millenare magiare, numai bucura nu ne putem.

Şi acésta nu pentru că i-am invidia pe Magiari. căci pentru nimic nu invidiăm pe nime, ci pentru scopul principal ce-'l urmăresc şi acela e: rĕspândirea culturei şi limbei magiare cu uciderea şi alungarea neîndreptăţită a culturei şi limbei nóstre naţionale române.

Sĕ vede, că caracterul Magiarilor e ca numai pe ruinele altora sĕ edifice, dacă nu află fond şi basă tare în cultura lor proprie. Un astfel de edificiu însĕ la cea mai mică suflare de vênt nefavorabilă se clatină şi se prăbuşesce, omorînd pe ziditori şi locuitori în tocmai ca casele lui Job pe fii acestuia.

Ér dacă îi întrebi, că ce cultură au ei, ei înşişi sunt siliţi a rĕspunde, că tótă cultura lor e împrumutată dela popórele romane din occident şi mai cu sémă dela Germani.

Apoi în ce stă cultura magiară? În aceea, că ce au împrumutat ei dela occidentali, vreau sĕ ne o predea nouĕ în altă formă, dar numai în formă, în formă unguréscă, silindu-ne a ne lăpĕda de limba şi obiceiurile nóstre strămoşesci şi sĕ primim pe ale lor, ce nici se potrivesc pentru noi, nici se cuvine a le primi, ca dela unii cari cu forţa vreau sĕ-'şi impună însuşirile lor caracteristice, şi nici pe o tréptă culturală mai înaltă decât noi nu sunt

Căci sĕ-'i întrebăm numai pe Magiari: potu-se ei óre asĕmĕna cu vechii elini, cari, o mână de ómeni, au cucerit şi străbătut cu cultura şi limba lor întréga lume veche cunoscută, Europa, Asia şi Africa? Nici pe departe.

Acei vechi elini au avut *cultura lor proprie,* şi nu cultură împrumutată; au avut o cultură originală puternică şi *superióră* culturei tuturor celorlalte popóre de pe timpul lor

Acésta a fost *puterea* cu care s'a lăţit limba elină pretutindenea, ba chiar şi în vastul şi puternicul imperiu roman, şi nu forţa brută şi corumperea.

Tot aşa s'a întêmplat şi cu limba şi cultura latină.

Insuşi magiarii sunt siliţi o recunósce, că abia în deceniile trecute au putut scăpa de limba latină; de cultura latină însĕ, vor mai trece încă multe valuri pe Dunăre, până vor puté scăpa de tot, ba póte nu vor puté scăpa nici odată. De cultura latină, cu deosebire pe terenul sciinţelor de stat, póte nici un popor nu va puté scăpa nici odată care şi-a clădit edificiul basat pe aceste sciinţe. Pentru-ce? Pentru-că afară de religiunea creştină anevoie va puté afla un nou teren, mai bun decât acela pe care sĕ-şi clădéscă edificiul cu atâta siguranţă pentru existenţa proprie.

Chiar şi în timpul nostru avem un exemplu cum póte se-şi respândéscă limba şi cultura un popor, carele din mic ce era la inceput (întocmai ca poporul elin şi cel roman), adi e rĕspândit cu limba şi cultura lui peste tóte cele cinci continente ale pămêntului nostru.

Şi acela e poporul englez, carele adaugând şi el la cultura elină şi romană, a putut străbate cu limba şi cultura lui la tóte popórele pe unde a umblat, până când magiarii, cari nu au nici cât de puţină cultură originală folositóre nici barem lor, necum şi omenimei s'au barem vecinilor lor, nu au putut exercia aprópe nici o influinţă binefăcĕtóre nici chiar în favorul lor asupra popórelor cu cari au convenit.

Un popor ca şi un individ numai atunci primesce şi învaţă limba altui popor, când cu limba aceluia deodată póte sĕ-şi câştige şi un fond de cultură folositóre; ér acésta magiarii n'au de unde da, de aceea nici nu le a străbătut limba nicăiri preste marginile ţerei, şi înzadar cercă a o impune cu forţa şi corumperi şi locuitorilor acestei ţĕri.

De aci înstrĕinarea tuturor de către ei.

Deci n'au motive a se plânge, că sunt păsăriţi de toţi şi desconsideraţi.

Fie cine scóte apă din isvor când póte, şi noi acésta o putem, căci e mai limpede şi mai bună, decât după-ce a curs cine scie pe unde.

Au, nu-i vorbă, şi magiarii unele însuşi bune, precum e iubirea lor nemărginită de libertate.

Dar nici de acésta nu s'au sciut folosi şi nu se sciu folosi nici astădi. Pentru-ce? Pentru-că nu şi-au cultivat-o, ci au lăsat o în starea ei sĕlbatică aşa precum au adus-o de pe pustietăţile Asiei.

Ei îşi permit faţă de alţii tóte, până când altora le imputá şi numai încercarea de a-şi apĕra existenţa proprie faţă de atacul lor

Apoi acésta nu e libertate omenéscă şi creştină, ci e libertatea ferelor sĕlbatice, de cari omul la cas de necesitate extremă se apĕră cum póte.

Nu cultura magiară a susţinut Ungaria o mie de ani, ci caracterul creştin al statului, creştinismul carele n'a fost atât de mult batjocorit cum este el astădi chiar din partea statului, sau mai corect dis. din partea conducĕtorilor statului (Ós-Budavár.)

Caracterul naţional al statului numai acolo are înţeles şi e spre binele statului, unde statul e locuit de o singură naţionalitate şi în el se vorbesce o singură limbă.

Altundeva nicăiri nu are înţeles şi nu e spre folos, căci din impunerea cu forţa a caracterului unei singure naţiuni asupra statului poliglot, se nasc numai împărecheri cari slăbesce puterea internă a statului, ceea-ce aduce cu sine şi slăbirea externă.

Dela ivirea creştinismului încóce numai acel stat şi popor s'a putut susţiné timp îndelungat şi póte spera viéţă lungă şi în viitoriu, carele a respectat principiile de morală ale aceluia.

Tóte celelalte popóre şi state au dispărut dimpreună cu mijlócele cu cari s'au susţinut în scurta lor viéţă.

Ér între principiile morale ale creştinismului numĕrăm în primul loc şi respectarea limbei de-aprópelui nostru, ca mijlocul cel mai potrivit pentru câştigarea unei culturi folositóse nu numai pentru individ, ci şi pentru corporaţiune, fie aceea stat ori naţiune.

Étă dar în ce stă valórea culturei naţionale.

Cultura naţională e numai mijloc pentru susţinerea statului prin observarea principiilor morale ale creştinismului, cari fără respectarea limbei materne, naţionale, nu se pot câştiga.

Deci rĕu fac Magiarii, sau mai bine dis conducĕtorii Magiarilor, când

---

FOIŢA.

Femeia română

de

Carmen Sylva.

I.

„Acéstă fiinţă nepătrunsă, numită femee"! — 'mi spunea un om a cărui căsnicie era biblică şi a cărui toţi copii erau virtuoşi, frumoşi şi cuminţi.

Ce ar dice el despre femeia română? Ea 'mi pare cea mai interesantă din Europa.

Nu trebue uitat că ea derivă dintr'un amestec extra-ordinar de rase.

Dacii, Romanii, Pacinaţii, Goţii, Celţii, Slavii, Grecii au populat, pe rênd sau în acelaşi timp, aceste locuri, lăsând urme de existenţa lor. Aşa veţi vedea pe matróna romană cu ochiul de vultur, cu trăsăturile regulate, alăturea de femeia slavă de o frumseţă viclénă şi de credinţă încercată, alături de femeia grécă cinstită şi curată, împreună cu femeia tătară puternică şi răsbunătóre şi de femeia celtică, poetică şi superstiţiósă, şi printre ele pe *parias* din India rĕmase *parias* şi în Europa, ţiganca cerşitóre şi sdrenţurósă, frumósă ca o statuă sau ca o vrăjitóre înfricoşitóre în totdéuna pitorĕscă.

Frumseţia femeei române a fost de mult timp vestită. Dar energia, curagiul şi devotamentul sĕu nu se cunoştéu, căci istoria acestei ţĕri mai nu e cunoscută în Europa.

Şi tocmai în istorie o găsim pe ea în întregime. Sĕ căutăm la cronicari câte-va notiţe asupra femeilor domnitóre, aşa: principesa Calinichia, soţia lui Radu Negru Basarab (1372) şi mama lui Mircea, se ocupa cu opere evlavióse. Ea înzestréză bisericile, zideşte mănăstiri, spitale şi scoli.

Nora-sa Boiana, soţia lui Mircea, e cântată încă în cântecele populare. Ea trecu Dunărea cu armată spre a scăpa pe soţul sĕu închis la Brusa de către sultanul Baizet. Ea ajută spre a se zidi în locurile cele mai pitoresci a părţei ce se numia în strĕinătate Valachia, mănăstirile Cozia, Cotmeana, şi Tismana.

Principesa Clara, bulgară de origine şi de religiune catolică, fu soţia lui Alexandru Basarab (1320–1365). Ea lucră din tóte puterile sale pentru unirea bisericilor de Rĕsărit cu cea de Apus, trimise bogate daruri bisericei Sf. Petru şi fu lăudată prin o bulă de către papa Urban al V-lea. Ea mărită pe fiica sa cea mai mare cu Strasimir, regele Simeon, Stareţ al Serbiei. Ea nu încetă de a le arĕta cu stăruinţă necesitatea de a reuni bisericile, din nenorocire atât de despărţite.

Un veac mai târdiu vedem pe Vlad Vodă şi pe soţia sa părăsind tronul şi călugărindu-se, zidind fie-care câte o mănăstire. La sfârşitul veacului se repetă acelaşi lucru şi vestita mănăstire Bistriţa de pe Olt e întemeiată de domnitorul Barbu Basarab; principesa luă numele de Salomia. Tóte comorile pe care le are acéstă mănăstire sunt datorite acestei evlavióse princese.

Mama lui Stefan-cel.Mare a ajuns legendară. Nu-i copil, care sĕ nu-i cunóscă istoria sa.

Stefan-cel-mare (1436—1504) dl Moldovei purtă mai mult de cincideci de rĕsbóie şi zidi mai mult de cincideci de biserici. El fu un adevĕrat zid de apĕrare pentru creştinătate şi întră în tratări cu Veneţia şi cu Papa pentru încheerea unui tratat ofensiv şi defensiv contra Turcilor.

Maria, démna sa mumă, fu numită Olténca, fiind-că se trăgea din familia Coloianu de peste Olt şi Olteanca este între tóte femeile române vestită pentru energia sa. Se dice, că ea are în gură 24 de măsele. Maria avea doi fraţi, cari erau cei mai instruiţi ómeni de pe vremea lor, mai cu samă în cestiile religióse.

După asasinarea soţului sĕu, ea rĕmase vĕduvă spre a-şi cresce pe cei patru fii şi cele dóue fete ale sale. Ştefan era copilul său iubit, eroul neînvins, rănit în tóte bătăliile şi recăpătênd totdéuna puteri nóuĕ. Odată, cu tóte aceste, Turcii îl îngrămădiră şi îl urmăriră deaprópe până sub zidurile Cetăţei Neamţului, în nordul Moldovei.

El se lăsă învins de data acésta, bătu la pórta cetăţei sale şi ceru ca sĕ-i se lege ranele Dar îndărătul porţei resună, aspru dar puternic, glasul mamei sale: „Cine bate? Ce strĕin cere sĕ între aci? Fiul meu nu întră la mine învins, el móre apĕrându-şi moşia!". Stefan ruşinat, sună din corn, adună încă odată trupele sale împrăştiate şi dă vestita bătae dela Rĕsboeni (1476).

S'au vĕdut mamele de acelaş caracter în timpul celui din urmă rĕsboiu, dela 1877, trimiţêndu-şi peste Dunăre pe fii lor dezertori din armată, în gura tunurilor dela Plevna.

atacă limba şi cultura altor naţiuni şi încă conlocuitore cu ei şi cari şi ei contribue în mod egal, ba póte mai mult cu averea şi viéţa lor la susţinerea acestui stat per eminentiam poliglot.

Cultura naţională la care tind magiarii prin împedecarea şi uciderea culturei nóstre naţionale. e o prăpastie în care însişi ei vor cădea dimpreună cu statul lor cu tot.

Promoveze-şi cât de mult cultura lor naţională, noi nu îi vom împedeca de loc; nu ne împedece însĕ nici ei pe noi întru promovarea culturii şi limbei nóstre naţionale, ci sĕ ne dee şi nouĕ acele drepturi, cari le au ei şi după cum meritâm pentru jertfele ce le aducem şi noi pentru susţinerea acestui stat, şi atunci prăpastia care ne ameninţă şi de care noi fără de voie ne apropiem, în veci nu o vom vedea şi nici în ea nu vom cădea vreodată cu statul nostru.

Dumneḑeu, naţiune şi patrie, aceste trei sĕ ne fie stelele conducĕtóre tuturor în viéţa acésta şi atunci vom avé aici pe pĕmênt o patrie fericită trecĕtóre, ér dincolo de mormênt o patrie fericită neperitóre.

Conferenţa interparlamentară. „P. Napló“ dela 10 Septembre comunică că în Budapesta se fac pregătiri pentru primirea óspeţilor ce vor veni la conferenţa interparlamentară. În legătură cu acestea publică din comunicările comitetului central că: *Sêrbia* încă va fi representată la conferenţă; deşi acest stat a lipsit totdéuna, lui Bánffy 'i-a succes sĕ-'l câştige pentru conferenţa din Budapesta. Apoi scrie: *Românii* în adevĕr vor excela prin absenţa lor. Comitetul central din Bern a primit încunosciinţare dela grupul român, că membrii aceluia la nici un cas nu doresc sĕ iee parte la conferenţa magiară. — Comitetul din Bern apoi a făcut paşii de lipsă pe cale confidenţială, sĕ înduplece comitetul român la revocarea hotărîrei sale, însĕ fără succes, pentru că atât senatul român, cât şi parlamentul a declarat, că nu *va fi de faţă la conferenţa magiară* şi despre acésta pe calea ḑiarului „*La petite Presse*“ a încunosciinţat comitetul din Bern“.

Cestiunea cuotei. Delegaţiunile, încredinţate cu statorirea cuotei se vor întruni în conferenţă cel mult până la sfîrşitul lui Septembre nou. Desbaterile vor decurge în Budapesta. După-cum se pretinde a sci din locurile cele mai competente, nu este nici o speranţă pentru a ajunge la o înţelegere óre-care. Delegaţiunea austriacă ţine cu încăpăţinare la propunerile sale, ér delegaţiunea ungară este firm hotărîta a nu primi la nici un cas ridicarea cuotei, ci din contra a protesta energic în contra unei atari tendinţe. Din motivele acestea prim-ministrul Bánffy a aflat de bine *a nu rĕspunde de-ocamdată* la interpelările lui Kossuth şi Apponyi, adresate lui în cestiunea cuotei.

Un toast al împĕratului Wilhelm. La prânḑul care s'a dat în Goerlitz la 7 Sept. cu prilegiul revistei corpului al cincilea de armată, împĕratul Wilhelm a pronunţat un discurs pe care la terminat spunênd că, atât e', cât şi Ţarul fac cele mai mari sforţări pentru a uni pe tóte popórele Europei, cu scopul de a-le solidarisa pe temeiul interes elor lor comune şi de a-le păḑi bunurile cele mai scumpe.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 3 Septembre 1896 n.

După o lungă vacanţă de vară, în fine aḑi ér s'au deschis uşile parlamentului magiar şi deputaţii ér 'şi-au început activitatea lor legislatorică.

Şedinţa a fost bine cercetată. Presenţi au fost toţi ministrii afară de cel croat.

President: Des. *Szilágyi*, notari: Antoniu *Molnár*, Ern. *Schober* şi I. *Hévizy*.

Şedinţa s'a deschis la 10 óre a. m.

După deschiderea şedinţei, presidentul presentă mai multe esibite întrate peste vară în decursul vacanţei între cari şi mandatul noului deputat Ioan Goldiş, vicariu în Oradea-mare.

Se trece apoi la exposeul ministrului de finanţe *Lukács László* asupra budgetului pe anul 1897. Din acest exposeu reesă, că întratele sunt: 475.326,305 fl. ér eşite 475.238,670 fl. prin urmare resultă un plus de 87,635 fl. adecă mai mult cu 66,410 fl. ca plusul preliminat în anul trecut.

Din datele speciale amintim aci, că erogaţiunile ministeriului de culte şi instrucţiune publică s'au urcat cu 1.946.000 fl. faţă de anul trecut. Din suma acésta s'a folosit pentru pensionări şi curente 1,230,000 fl. pentru investiţiuni 769,000 fl., transitoriile au scăḑut cu 53,000 fl. Pentru instrucţiunea poporală s'au folosit cu 645,000 fl. mai mult, pentru ajutorarea bisericilor cu 100,000 fl. şi pentru ajutorarea scólelor cu 54,000 fl. mai mult ca în anul trecut.

Ministrul accentuéză cu óre-care satisfacţie împrejurarea, că cu tóte calamităţile publice venite asupra referinţelor nóstre economice în unele locuri ale ţĕrii, acestea n'au avut urmări prea simţitóre asupra budgetului ţĕrii, ci acela se presentă din ce în ce tot mai favorabil faţă de anii trecuţi. Dă apoi unele lămuriri speciale asupra contractului vamal şi comercial, ce este a se reînoí, precum şi unele explicări asupra băncei şi valutei. Asupra cuotei nu se póte exprima, deóre-ce pregătirea aceleia în primul loc nu cade în competinţa guvernului, ci în competinţa comisiunilor guvernelor cu ajutorul acelora.

Exposeul a fost primit cu aplause sgomotóse din partea partidei guvernamentale.

Urméză la cuvênt deputatul *Ugron* Gábor, carele cércă a combate pe ministrul, ḑicênd, că stările financiare nu sunt atât de favorabile precum le-a expus ministrul.

Şedinţa se suspinde pe 5 minute, ér după redeschidere se nasce o discuţie, ca sĕ se trécă la desbatere asupra proiectului de lege despre procedura criminală ori sĕ se amâne acésta, pănă pe şedinţa viitóre.

Punêndu-se acésta la vot, majoritatea decide, ca sĕ se purcédă la desbatere imediat.

În urma acestei decisiuni referentul *Chorin* îşi ţine recuisitorul asupra raportului privitoriu la acest proiect, recomandându-l spre primire.

La urmă *Szederkényi* Nándor interpeléză pe ministrul president asupra svonurilor rĕspândite prin jurnale despre disolvarea parlamentului.

Nefiind ministrul-president, br. Bánffy de faţă, rĕspunsul îl va primí în şedinţa viitóre.

Cu acestea şedinţa s'a terminat la 2 óre p. m.

Şedinţa dela 4 Septembre 1896 n.

După deschiderea şedinţei cetindu se protocolul şedinţei trecute, acela se verifică, apoi se presentă actele întrate şi se trece la ordinea ḑilei, la desbaterea asupra proiectului de lege despre procedura criminală.

Prímul vorbitoriu la acest obiect este ministrul de justiţie, *Erdélyi*, carele la începutul vorbirei îşi exprimă bucuria, că lui i s'a dat a presenta acel proiect de lege, la care s'a lucrat peste 100 de ani considerând multele proiecte de acéstă natură, ce s'au elaborat, dar totdéuna au căḑut. Ḑice, că proiectul actual a fost gata de mult, dar nu l'a presentat pănă când nu a fost sigur, că va fi şi primit, nu cumva respingêndu-se sĕ nu mai pótă fi presentat, acesta ori altul, póte ér o sută de ani.

Declară că acest proiect se baséză pe principiul acusei şi nu pe sistemul urmăririi. Astfel este şi în Anglia, deşi nu în tótă puritatea sa. Alte principii observate în acest proiect sunt: procedura imediată, verbalitatea, publicitatea şi judicatura cu juraţi.

Contra ultimului principiu au fost mulţi în contra susţinênd, că nu vom avé destui bărbaţi apţi pentru de a forma o astfel de corporaţiune. Acésta însĕ nu stă, căci ne dovedesce statistica contrariul.

Alt gravamen ridicat contra acestui principiu a fost, că nu vor fi destui judecători juraţi cari sĕ scie ungueresce în părţile locuite de naţionalităţi şi nici cei acusaţi nu vor puté fi pricepuţi de cătră judecătorii lor juraţi. Acésta, ḑice ministrul, încă nu stă, căci şi despre acésta ne documentéză statistica contrariul. Puţinele casuri, când judecătorii nu ar pricepe deplin limba acusatului, se pot resolva prin interpreţi.

Recomandă proiectul spre primire.

Polonyi Géza încă recomandă proiectul spre primire, ḑicênd, că el nu consideră gravamenul ridicat contra acestui proiect, că prin acela, adecă prin instituţiunea judecĕtoriei cu juraţi în părţile locuite de naţionalităţi supremaţia naţiunei magiare va fi periclitată. El nu se teme de aşa ceva. Elementul magiar e mult mai tare decât sĕ pótă fi învins de naţionalităţi.

Are şi dênsul unele de excepţionat contra acestui proiect şi anume dispositiunea prin care se dă procurorului putere de decidere în procesele pentru vătĕmarea de onóre.

Pentru modificarea acestei dispositiuni înaintéză proiect de resoluţiune.

Urméză pausă de 5 minute.

Redeschiḑêndu-sa şedinţa, *Ragályi Lajos* luând cuvêntul, încă nu primesce în total proiectul aflându-l prea hierarchic în părţile lui privitóre la judecătoria cu juraţi şi la judecata procurorului în procesele pentru vătĕmare de onóre. În aceste dispositiuni nu vede altceva decât validitându se şi legalisându-se omnipotenţa guvernului care nu totdéuna e la locul sĕu

Tot aşa sĕ exprimă şi *Haviar Dániel* şi *Issekutz Győző*.

De altcum şi ei îl primesc spre desbatere specială.

Cu acestea s'a terminat şi acéstă şedinţă.

Noutăţi.

Visita Monarchului nostru la Bucuresci. Luni va sosí regele Carol dela băi la Sinaia şi inmediat va statori programul festivităţilor ce se vor arangia din incidentul petrecerei Maj. Sale împĕratului rege Francisc Iosif la Bucuresci. In Sinaia încă se fac din rĕsputeri pregătirile de primire. Lucrările pentru restaurarea castelului de Peleş s'au terminat In curênd se vor apuca sĕ ridice şi porţile triumfale. Lucrările pentru introducerea luminei electrice s'au început. In Cotroceni sĕ va edifica un pavilon regal, în forma unui castel, de aici Maj. Lor vor privî defilarea trupelor; lucrările din Cotroceni le conduce o comisiune militară.

⁂

Metropolit gr.-or. în Bosnia. Scaunul metropolitan gr.-or. din Serajevo, vacant deja de mai mult timp, va fi întregit în viitoriul cel mai apropiat. Pentru acest scaun metropolitan e designat actualul metropolit din Dolna-Tuzla, Nicolau Mandics, fostul protopop al Goszpic ului în Croaţia. În locul lui Mandics e designat vicariul mănăstirei gr.-or. sêrbesci din Gomirje, Grig. Zsifkovics.

⁂

Călĕtoria Ţarului. Părechia imperială rusésca a plecat din Breslau. În calea sa spre Kiel în nóptea din 7 a l. c. a ajuns în Berlin, unde însĕ nu s'a oprit de loc. Primiri oficiale nu i-s'au făcut. Ţarul Nicolau 'i-a pus în perspectivă împĕratului german, că prin 15 Octobre, reîntorcêndu-se din Darmstadt, în Podsdam érăşi îl va cerceta.

⁂

Sturdza şi valachii ardeleni. Sub titlul acesta „*Kolozsvár*“ din 9 a l. c. comunică următórea scire, ce-i sosesce din Bucuresci: „În cercurile guvernamentale se vorbesce, că Sturdza s'a hotărît sĕ facă totul pentru redobândirea vaḑei sale perdute înaintea valachilor ardeleni. Din motivul acesta subvenţia pe séma scólelor române ardelene, care au sistat'o după căderea conservatorilor, érăşi o vor pune în curgere, însĕ numai sub condiţia, ca persónele bisericesci, însărcinate cu conducerea scólelor, cari nu aparţin castrului partisanilor lui Sturdza, sĕ

Viaţa fiicei lui Stefan cel Mare, Elena fu din cele mai agitate. Ea duse cu sine în Rusia o inimă caldă, o dragoste arḑĕtóre pentru nóua sa patrie şi o blândeţă îngerésca, care nu se desminţi nici în cele mai crude întêmplări prin care ea trecu. Ea fu măritată la Moscva cu moştenitoriul tronului Ioan, fiul lui Ioan al III-lea. Dar cu tótă marea iubire ce o avea Ţarul, socrul sĕu, pentru ea, precum şi pentru fiul lor Dimitrie, ea avu de suferit cele mai crude persecuţiuni din partea Sofiei, femeia a dóua a Ţarului si nepóta lui Constantin Paleologul, cel din urmă împĕrat al Bizanţiului.

Sofia era furiósă, vĕḑênd că nu póte ocupa tronul fiul sĕu Vasile şi făcu tot ce i stătu prin putere pentru a puté desmoşteni pe Ioan, soţul Elenei, dar nereuşind ea puse pe un medic italian, maestro Leone, ca sĕ-l otrăvéscă. De şi se sciu cine e autorul crimei, nimeni nu îndrăsni sĕ-l denunţe şi întrigile împĕrătesei Sofia ajunseră din ce în ce tot mai puternice, cu tot dispreţul sĕu pentru Ruşi şi dragostea sa vădită pentru Greci, de care ea se încunjura esclusiv, pe când vîrtuósa Elenă veţuia în mijlocul poporului sĕu şi se identifica cu el.

Cu tóte acestea, complotul făcut de Sofia pentru a ucide pe tinĕrul Dimitrie, fiul Elenei, a detrona pe Ţar şi a proclama pe fiul sĕu de împĕrat fu descoperit, ér Sofia aruncată în inchişóre, principalul conspirator decapitat şi Dimitrie încoronat şi proclamat moştenitoríul tronului moscovit.

Dar un an abia după aceia Sofiia şi-a recâscigat tótă influenţa şi a obţinut dela Ţar a se ucide pe partisanii lui Dimitrie, proclamând pe fiul sĕu Vasile, mare duce de Novgorod şi de Pascov. Fără nici un motiv cunoscut, Ţarul aruncă încă în închisóre pe nora sa Elena şi puse pe nepotu-sĕu în lanţuri, în luna lui Aprile 1502; în acelaş timp declară pe fiul sĕu Vasile moştenitoriul tronului.

Pe nenorocita Elenă o declară eretică şi ea muri în 1504, în vêrstă de 40 de ani, în mijlocul celor mai crude persecuţiuni ale amicilor sĕi, din care mulţi fură arşi pe piaţa publică. Mórtea Elenei făcu pe ţar sĕ vină la alte sentimente şi în timpul agoniei lui, chemă pe Dimitrie, 'i ceru ertare şi î lăsă lui coróna. Dar îndată ce Ţarul a murit, Vasile aruncă pe Dimitrie într'o închisóre îngrozitóre, unde muri după 4 ani de martir, în vêrstă de 25 de ani.

O viaţă fórte interesantă este aceia a blândei principese Despina Miliţa, fiica lui Brancovici, despotul Sêrbiei, care se însoţi cu evlaviosul domnitor al Valachiei, Neagoe Basarab. Ea fu de o mare evlavie, ca şi soţul sĕu, copilul iubit al bisericei. Ei făcură daruri la tóte locurile sfinte, în ţară la ei, în Transilvania, Moldova, la Athos, Constantinopol, Sinaia, Erusalim.

Neagoe a început zidirea vestitei biserici curtea de Argeş, unde legenda spune că meşterul Manole, architectul, zidi pe femeia sa vie şi care biserică a fost restaurată în tótă splendórea sa sub domnia regelui Carol de cătră dl Lecomte de Nouy.

Edificiul devenea extraordinar de frumos, dar étă că banii lipsesc şi pentru a înlătura punerea de dări nóuĕ peste ţară, stórsă prin rĕsbóie, dna Despina Miliţa oferi odórele sale ḑicênd: „Eu voiesc ca lacrimile femeilor sĕ ude petrile bisericei nóstre“. Ea continuă opera bărbatului sĕu, chiar după mórtea lui, împreună cu fiica sa Ruxandra şi cu ginerele sĕu, domnitoriul Radu dela Afumaţi. Ea în văduvia sa, a avut durerea de a vedé pe fiul sĕu Teodosiu detronat şi asasinat şi ea însĕ-şi a trebuit sĕ se refugieze în Transilvania, când la Sibiiu, când la Braşov. O fată a ei se mărită cu Stefăniţă, domnul Moldovei şi nepotul lui Stefan cel Mare.

Într'o frumósă mănăstire, Ostrov, intemeiată de ea, se găsesce mişcătorul tablou al Maicii Domnului ţinênd pe genunchii sĕi pe Iisus mort şi dedesubt Despina, ţinênd în braţe pe fiul sĕu Teodosiu, cu următórea inscripţiune: „Primesce, Dómne, în împĕrăţia ta cerésca pe robul tĕu Teodosiu“. Se vĕd la Curtea de Argeş, la Crusedol în Sêrbia, la Diciani şi în museul din Viena, vestminte bisericesci brodate de evlaviósa princesă.

Dómna Elena, soţia lui Petru Rareş, domnul Moldovei, era fiica lu Heraclide, din familia vestitului Lazăr al Sêrbiei care bătuse pe Turci în câmpul Mierlei, la 1389.

Ea era fórte cultă şi scria în mai multe limbi. Când soţul sĕu fu detronat de cătră sultanul Suliman şi silit a se închide la Ciceu, fuga Dómnei prin munţi pentru a întâlni pe soţul şi pe copii sĕi, a rĕmas legendară şi scrisórea sa cătră Sultan a rĕmas istorică. Acéstă scrisóre era aşa de mişcătóre, că îmblânḑi inima Sultanului care, redădu tronul lui Petru Rareş.

Fiica Sa, Ruxandra, se mărită după Alexandru Lăpuşneanu cel Crud, care-i presintă patruḑeci de capete de boieri pe o masă. Cu toţi nervii sănătoşi ce erau în acele vechi se înlocuéscă cu indiviḑi, cari sunt amici cu Sturdza. „Tribuna vechiă“ care va apărea în timpul cel mai apropiat, ca organ al lui Sturdza în Braşov, cu deosebire cu espectoraţiunile sale contra maghiarilor, va fi chemată sĕ câştige simpatia şovinistilor pentru Sturdza“.

* * *

Profanarea crucii. Nu odată au scos la ivélă foile magiare scene din „Ös-Budavárul“ exposiţiei millenare din Budapesta, de cari i s'a urcat omului sângele în faţă. Scenele acelea au fost însĕ până acum de natură luméscă. Acum însĕ nu se mulţămesc cu atâta. Au început a produce scene religióse, nu însĕ spre întărirea simţului religios, ci din contră spre batjocorirea aceluia. Au început cu batjocorirea religiunei mohamedane, până ce a fost silit sĕ întrevină însuşi sultanul turcesc, pentru curmarea aceleia. Acum au început a batjocori religiunea statului, religiunea creştină, şi încă biserica romano catolică cea atât de puternică.

Despre un astfel de cas ne relatéză „Alkotmány“ dela 4 Sept. a. c. Ĕtă în extras ce ne spune „A.“:

S'a imitat o procesiune bisericéscă executată de preoţi din ordul jesuiţilor. Tóte persónele cari s'a produs în acésta procesiune imitată, au fost jidani.

Inainte mergea o bandă de svabi, 4 călăreţi între cari doue „dame“ îmbrăcate fórte „cruţătoriu“, şi un car aşa numit triumfal, în care se aflau un ducent de dame obscure deasemenea fórte cruţătoriu îmbrăcate, adecă mai în peile góle.

A urmat apoi un ştrengar de jidan cu piciórele ca leucile, îmbrăcat de jesuit, cu o cruce în mână.

După acesta veneau 12 jidani îmbrăcaţi ér ca jesuiţi, pe cari conaţionalii lor tăieţi şi netăieţi împrejur, îi întimpinau cu salutul: „Sĕ trăiéscă partida poporală“.

Mai pe urmă veneau alte care încărcate tot cu dame ca cele de mai sus şi apoi încă o musică de svabi.

De trei ori a încunjurat acéstă procesiune „Ös-Budavárul‘ sub ochii şi sub scutul autorităţilor publice, spre scandalisarea şi indignarea publicului creştin asistent.

Scandalisarea şi indignarea şi-a şi dat expresiune vĕḑută, când un domn a păşit înainte şi a smuls crucea din mânile jidanului şi o a depus la redacţiunea fóiei ce relatéză despre acest fapt.

Şi procurorul . . . . . tace.

Mai ḑică apoi cineva, că exposiţia millenară magiară nu e comedie.

Nu se supere pe noi domnii dela „Kolozsvár“, când ér o cualificăm aşa. Până când nu vor înceta de a se face pe acolo batjocure din tot ceea ce are omul mai scump, tot aşa vom fi siliţi a o cualifica.

* * *

Următoriul lui Lobanoff. In cercurile diplomatice din Viena circuléză scirea positivă, că la fotoliul de ministru de externe al Rusiei ar fi designat contele Kapnist, ambasadorul din Viena. Contele Kapnist în sĕptĕmânile următóre deja va părăsi Viena, şi va călĕtori la Paris, unde se va întâlni cu Ţarul.

* * *

Fericire, în casa ministrului de justiţie. În ḑilele acestea s'a logodit Maria, fiica ministrului Erdély cu comitele din Verşeţ. Cununia o contempléză tinera păreche pe luna lui Decembre, când casa ministrului va fi teatrul multor serbări familiare, şi anume: Bunica îşi serbéză aniversarea anului 70 al vieţii, ministrul nunta de argint, ér fiica fericita sa cununie, care la tot casul va forma coróna sĕrbărilor.

* * *

Adunarea generală a „Emke“-i. In 7 a curentei s'a ţinut în Budapesta a XI-a adunare generală ordinară a „Emke“ i în sala festivităţilor millenare. La masa presidială, afară de preşedintele „Emke“-i, contele Bethlen Gábor, a mai ocupat loc şi contele Apponyi Albert.

Adunarea a fost deschisă de preşedintele ei, contele Bethlen; Cuvêntul de deschidere 'l a rostit preşedintele şi-'l terminà astfel: „. . . . ţéra acésta, scumpa nóstră patrie o privim de pământ magiar, şi ca Ungarie nestricată voim în viitoriu şi până în infinit sĕ o susţinem şi după-ce ca naţiune unitară dorim şi o voim acésta, ne încredem în atotputernicul Dumneḑeu, că în aceste nisuinţe ale nóstre ne va ajuta“.

Au urmat rapórtele oficialilor; în fine s'a dat mulţămită presidiului şi au decis, ca adunarea viitóre sĕ se ţină în Alba-Iulia; cu aceste adunarea s'a terminat.

* * *

Desvĕlirea monumentului lui Mathia în Cluşiu. În 30 Septembre va avé loc în Cluşiu desvĕlirea statuei regelui Mathia; la festivitatea acésta va fi representat şi Majestatea Sa Monarchul, prin baronul Fejérváry, ministrul de honveḑi; ér guvernul prin baronul S. Jósika, fostul comite suprem în Cluşiu.

* * *

Sĕ înmulţesc neaoşii. Ministrul r. u. de interne a încuviinţat schimbarea numelor următorilor indiviḑi, toţi perciunaţi, în chipul ce urméză: din *Klein—Kádár*; *Baumöhl—Balázs*; *Rosenberg—Gönczi*; *Rosenberg—Rácz*; *Herczog—Herczeg*; *Grünwald — Aczél*; *Roth — Rácz*; *Grünwald—Kovács*; *Schwarczkopf Almási*; *Braun—Barna*; *Ehrenfeld—Faragó*; *Reichmann — Révész*; *Blau — Hegyi*. Dăle Dómne minte şi noroc spre fericirea rasei ce o înmulţesc! „Wie heiszt?“

* * *

Mare bucurie în Israil... Tóte foile magiare, dar mai ales cele cu perciuni saltă de bucurie, că părintele lor, marele Mecenate: Rothschild se va indura de ei şi va veni la Pesta pentru a visita exposiţia. „Schabbes-goj“ spun că légă mari speranţe de visita acésta mai ales avênd în vedere interesele economice ale Ungariei.

Acésta va se ḑică: ei preved „Krach“-ul, care va încorona tămbălăul millenar, şi în decepţiunea lor cred, că venind, Rothschild la Pesta sigur î-şi va lăsa o parte a averii lui acolo cu care apoi sĕ-şi acopere ruşinea.

Nu-i vorbă ar puté se mai şi cinstéscă, că împrumut v'a dat destul.

* * *

Contra panslavismului. „P. N.“ sub acest titlu aduce scirea, că ministrul de interne magiar a încunosciinţat judicatura oraşului Kassau, că a dispus confiscarea tuturor exemplarelor aflătóre pe teritoriul Ungariei, ale broşurei cu direcţie panslavistă, intitulată: „*Chrestania*“, şi ale ḑiarului slovac „*Zkara ludu slovenskehn*“.

* * *

Congres internaţional de femei, se va ţiné în ḑilele de 20—26 Septembre la Berlin Desbaterile congresului se vor estinde asupra tuturor obiectelor cari intereséză pe femei, începênd dela rêntaş până la nisuinţele artistice şi problemele emancipării. S'au însinuat representanţi din tóte părţile lumii, chiar şi Rusia a trimis delegatele sale. Din Ungaria reuniunea „Maria Dorotea“ va esmite o representantă, care la reîntórcere va avé sĕ ţină o prelegere publică despre cestiunea femeii. Doritorii de a lua parte la acest congres de mare însemnătate în istoria evoluţiunii sexului frumos, sĕ se însinue la dna Lina Morgenstern (Berlin, Postdamerstrasse 92), presidenta comitetului arangiator. Spesele de călătorie tour şi retour pelângă un bilet cu preţ scăḑut vor costa numai 38 fl.

Avis celor „culte“ şi „inteligente“.

---

timpuri, tinera Domniţă leşină în faţa acestei privelişti.

Sora sa, dómna Kiajna, deveni soţia lui Mircea şi dómna vestită a Valachiei, care apĕră cu securea în mână pe fiul sĕu minor contra boierilor revoltaţi.

Ruxandra era sĕ se mărite întâiu după un óre-care Joldea, destinat a ajunge Domn. Dar Alexandru Lăpuşneanu chiemă în ajutor armata leşască, scóse ochii lui Joldea şi i răpi şi tronul şi logodnica. Cruḑimile sale fură nenumĕrate, el domni cu tóte acestea şi tocmai cu ajutorul acestor cruḑimi în dóue rênduri şi în sfîrşit fu otrăvit. Nu s'a putut dovedi nici odată, că soţia sa ar fi fost complice la acéstă faptă. Ea făcu în adevĕr multe daruri pe la mănăstiri, dar acestea nu probéză o consciinţă turburată din causa unei crime, ci acésta e caracteristică femeei vécului de mijloc de a căuta o mângăiere în fapte pióse, pe care nu o puté găsi în bărbat, care nu o pricepea. Ea domni timp de doi ani ca regentă, pentru fiul sĕu care era minor şi sciu a se face iubită de supuşii sĕi.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

(Urmare şi fine.)

Rĕmâne acum ca în firul celor expuse sĕ formulăm vederile nóstre cu privire la activitatea literară a Asociaţiunii pe anul viitoriu.

Pe basa unei propuneri primite de adunarea generală dela Blaş, comitetul central a decis, ca pentru instruirea poporului în numĕrósele cestiuni de drept, cari îl ating şi dela a căror cunoscinţă este condiţionată bunăstarea şi desvoltarea lui, Asociaţiunea sĕ se îngrijéscă de lucrarea şi editarea unei serii de publicaţiuni populare şi eftine, din cari ţĕrănimea nóstră şi conducĕtorii ei sĕ se pótă informa fără greutate în cestiunile ce privesc drepturile şi datorinţele cetăţenesci şi diferitele afaceri particulare ale poporului.

Despre acest conclus raportăm la alt loc, ér cu privire la direcţiunea, ce va avé sĕ urmăréscă Asociaţiunea pe viitor în lucrarea sa literară, înaintăm următórea propunere:

In vederea importanţei deosobite, ce o are pentru noi literatura referitóre la agricultură, care este ramul cel mai de frunte al vieţii nóstre economice, şi cu considerare la lipsa de scrieri bune de acéstă natură;

mai departe în vederea împrejurării, că de un timp îndelungat au încetat cu totul publicaţiunile şi studiile referitóre la istoria Românilor de sub coróna Stlui Stefan şi la ramurile literare înrudite cu istoria; şi

în fine pentru a exploata în mod corespunḑĕtor şi deplin mijlocul de luminare a poporului, ce ni-se ofere în literatura nóstră calendaristică:

Asociaţiunea va urmări cu deosebită atenţiune şi, fie prin publicarea de concurse pentru premii, fie prin iniţiarea directă şi editarea de nóuĕ scrieri bune eftine ori prin ajutorarea de publicaţiuni deja lucrate, dar inedite, va sprijini în primul rênd opere de agronomie, de istorie naţională şi materii înrudite (archeologice, etnografice, geografice etc.) şi în fine va încerca o reformare sistematică a literaturii nóstre calendaristice.

VIII. Despărţĕmintele Asociaţiunii.

Dintre 33 despărţĕminte ale Asociaţiunii următórele susţin cu zel laudabil relaţiunile normate de statut cu centrul şi poporul nostru, şi anume:

Abrud, Alba-Iulia, Bran, Braşov, Blaş, Cohalm, Deva, Dicio Sân-Martin, Făgăraş, Haţeg, Mediaş, Mureş-Ludoş, Mureş Oşorheiu Năsĕud, Reghin, Orĕştie, Sebeşul săsesc, Se l şte, Sibiiu şi Şimleul Silvaniei. Activitatea acestora pe teren cultural şi economic în sinul poporului nostru produce resultate îmbucurătóre şi face onóre instituţiunii nóstre culturale. Ceea-ce se propune a se lua cu recunoscinţă spre scire.

N'au dat nici un semn de viaţă în 1895 următórele despărţĕminte: Agnita, Betlén, Ciachi-Gârbău, Deeş, Elisabetopole, Gherla, Mociu şi Turda. Se observă însĕ că unele dintre aceste despărţĕminte reclamă o nóuĕ arondare a cercurilor, mai corespunḑĕtóre stărilor actuale. In acésta privinţă, urmând aprobarea statutelor celor nóuĕ, comitetul central nu va întârḑia a lua mĕsurile de lipsă în conţelegere cu direcţiunile despărţĕmintelor.

IX. Propuneri

Supunênd acest raport apreţierii onoratei adunări generale, dimpreună cu aclusele sale, rugăm onorata adunare generală sĕ binevoéscă:

a) a lua spre scire raportul general pro 1895;

b) a declara de membrii Asociaţiunii pe ce primiţi de comitetul central şi provĕḑuţi cu document de legitimare, după consemnarea presentată;

c) a da expresiune condolenţei pentru membrii reposaţi ai Asociaţiunii, după consemnarea presentată;

d) a da absolutoriu pentru raţiociniile Asociaţiunii pro 1895;

e) a aproba proiectul de budget al Asociaţiunii pro 1897;

f) a primi propunerea de sub VII. referitóre la activitatea literară viitóre a Asociaţiunii;

g) în fine a întregi comitetul central pe restul periodului 1895—1898, prin alegerea unui membru ordinariu şi a controlorului.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaciaţiunii transilvane ţinută în 13 August 1896 n.

Iosif Sterca Şuluţiu m. p.,
president ad hoc.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
secretar II.

Exposiţie de vite

arangiată de

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

(Urmare şi fine.)

III Disposiţiunile de premiare.

A. În general.

1. Scopul exposiţiei este mai ales a urni şi încuragia adevĕrata propăşire în economia vitelor. Drep aceea, în privire se va lua nu atât intenţiunea vĕdită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu sémă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia şi inteligenţa dovedită în realisarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuóse încâtva, se pot premia în rênd cu vitele óre-cum desĕvêrşite. Întrevenind împrejurările de mai sus, chiar şi întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar nici măcar în totala lipsă de alte mai bune nu este iertat a premia vite hotărît rele sau avênd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grepă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile ce ar prisosi se pot destina pentru o altă grupă. Premiile care din una sau altă causă nu s'ar fi împărţit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia cari au prăsit înşişi vitele, vor avé întâietate faţă cu aceia cari au expus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu póte fi premiat, care n'a ţinut în grija proprie şi anume vita $^3/_4$ an, ér rîmătoriul 4 luni cel puţin.

5. Acelaşi exponent nu póte dobândi decât un singur premiu în aceiaşi grupă. Faţă cu cel premiat din cutare grupă, concurenţii din altă grupă au întâietate, prasupunênd, că vitele lor sunt de o potrivă.

B. În special.

I. Bovine (viţei, vaci, bivoliţe, tauri.)

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care întrunesc în mare mĕsură însuşirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă şi de îngrăşat.

Faţă cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rasă curată.

2. Între scăderile care nu îngădue premiarea se numĕră: Trup bolnăvicios, murdar, cu totul slubit sau cu bóle înăscute, cum şi scăderi, care supĕră vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urîte etc.)

3. Ca semne de lapte mult se consideră: trup prelungit, piept larg şi fóle şerpuit de vine gróse; uger plin şi mare, nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu pĕr scurt şi móle şi avênd patru ţîţe moi, deopotrivă de mari; pele molatecă, pĕr subţire şi privire blândă.

4. Ca bune de îngrăşat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, cu capul mic, óse subţiri, piept larg şi cărnos, şolduri îndepărtate, cópsă lătăréţă, pele mişcăciósă, pĕr móle.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu sémă vitele osóse, cu picióre cam iungi, piept larg şi rotunḑit, şolduri puternice, copite sănĕtóse, mers vioiu şi regulat.

II. Rîmători (porci).

Întâietate se cuvine mai ales rîmătorilor, cari se disting prin o grabnică creştere, prin rodnicie, îngrăşare lesniciósă, de asemenea se cuvine întâietate rîmătorilor de rase aievea nobile.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la Sibiiu în 2 Septembre 1896 st. n.

Demetriu Comşa,
president.

Victor Tordăşianu,
secretar.

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu.“

Ad Nr. 34/1896 [134] 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învĕțătóre la școla elementară a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie prin acésta concurs.

Doritórele, de a ocupa acest post care este împreunat cu un salariu de 500 fl. v. a. și 100 fl. bani de cuartir, vor avé sĕ presinte următórele documente:

a) atestat de botez;

b) atestat de cualificațiune pentru școlele elementare;

c) testimoniu despre cunóscerea perfectă a limbei române, ca limbă de propunere și despre cunóscerea limbei magiare; cari vor documenta că sciu perfect și limba germână, eventual și cea franceză, vor avé preferință.

Petițiunile provĕḑute cu documentele numite mai sus sunt a se presenta subsemnatului comitet *până la 26 Septembre st. n. 1896.*

Din ședința comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, ținută la 9 Septembre st. n. 1896.

Maria Cosma, presidentă. **Dr. N. Vecerdea,** secretariu.

Nr. 270--1896 [126] 1—4

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Pescera, se escrie — pe basa încuviințării date de către Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin resoluțiunea din 17 Naiu a. c. Nr. 2930 Bis, — concurs cu termin de 50 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt 312 fl.

Petenții an a-și așterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1896.

În conțelegere cu comitetul parochial Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 420/896 [127] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului învĕțătoresc dela scóla din Târlungeni, tractul protopresbiteral al Brașovului sĕ escrie concurs cu termin până la 10 Septembre a. c.

Salar în bani 200 fl. și 100 fl venit cantoral.

Concurenții vor avea a sĕ presenta în una din Dumineci sau sĕrbători spre ași arăta desteritatea în cântarile bisericesci.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și aștérnă petițiunile concursuali instruite conform legei la subsemnatul oficiu protopresb. în terminul deschis.

Brașov, în 13 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului in conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 32/896 [128] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci cl. primă și a II-a dela scóla confesională gr. or. română din comuna Bendorf se publicá prin acésta concurs cu termin de 8 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt:

1. Pentru postul dela scóla primă (invețătoriul dirigent):

a) din cassa alodială în rate lunare decursive 200 fl.;

b) din repartițiune dela poporenii de ambele confesiuni 100 fl.;

c) grădina recerută și cuartir în natură.

1. pentru postul al II-lea.

a) conform rescriptului înaltului ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică ddto 16 Iuniu Nr. 24546/896 dela regim: 160 fl.;

b) din repartițiune dela poporenii de ambele confesiuni 140 fl.;

c) grădină și cuartir în natură.

Reflectanții la acestea posturi vor avea a-și așterne suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre în terminul legal prea onoratului oficiu protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita: Reverendis. Domn administrator prot. Nicolae Moldovan în opidul Nocrich, avênd totodată a se presenta în persónă înainte de expirarea concursului spre a-și documenta desteritatea în cele rituale precum și cualificațiunea practică.

Bendorf, în 18 August v. 1896.

Nicolau Gavrea,
președinte.

Membrii comitetului parochial, ca senat scolariu:

Nicolae Popoviciu și *Iosif Basarabă* prin Gavrea, *Iosif Lungociu, Ion Albu, Ioan Gligor Pop, Iosif Bucșa.*

Nr. 451/896 [129] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc dela scóla confesională gr.-or. română din Huniedóra, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este 400 fl. în cari sunt computați și banii de cuartir și lemne.

Reflectanții la acest post vor avea a-și așterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Hațegului în terminul deschis, atrăgêndu-li-se atențiunea la dispositiunile noului regulament congresual pentru organísarea învĕțămêntului în scólele poporale, votat la 14/26 Maiu 1895 partea a III-a *A*) „instituirea învĕțătoriului §§ 56—74.“

Învĕțătoriul ales va fi totodată obligat a forma și conduce și un cor de adulți fiind prospecte sigure a i se ridica salariul pe anul viitoriu.

Huniedóra, la 13/25 Aug. 1896.

Pentru comitetul parochial:

George Oprea, paroch și vice-președ. *Nicolae Stoichiția,* not. com.

Vidi:

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 433/896. [130] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scólele din mai jos însemnatele comune aparținĕtóre tractului Lupșei, se escrie concurs cu terminul până în 13 Septembre a. c. v.

1. Bedeleu, cu salariu în bani 250 fl, ér 50 fl. în naturale, cuartir și lemne de foc.
2. Sălciua de jos, cu salariu în bani 300 fl., cuartir și lemne de foc și folosirea grădinei.
3. Sălciua de sus, cu salariu în bani 300 fl., cuartir și lemne de foc și folosirea grădinei.
4. Cacova Jeri, cu salariu în bani 300 fl., cuartir, lemne de foc și folosirea grădinei.
5. Ocolișul-mic și Buru, dela fie-care câte 150 fl., laolaltă 300 fl, cuartir și lemne.
6. Lunca și Vidolm, câte 150 fl. dela una, cuartir și lemne.
7. Șasa, cu salariu de 300 fl.
8. Ofenbaia, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne de foc și 400°☐ grădină.

Toți concurenții au sĕ se presenteze în o Duminecă sau serbătóre spre a-și doveдí desteritatea în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au a-'și așterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Ofenbaia, în 13 August 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Lupșei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 339/896 [131] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr.-or. române din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Solnocului, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.
2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.
3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.
4. Văleni afiliată cu Poiana porcului, cu un învĕțătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și grădină.
5. Peteritea afiliată cu Mașca, cu un învĕțătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a.
6. Borcut afiliată cu Inĕu cu un învĕțătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a.
7. Stoiceni afiliată cu Dobric și Dobriținaș cu salariu anual de 300 fl. v. a. Invĕțătoriul va fi ambulant în Stoiceni și Dobric, căci elevii din Dobriținaș vor cerceta parte scóla din Dobric parte din Stoiceni.
8. Costeni afiliată cu Cupșeni, cu un salariu anual de 300 fl. și locuință.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a sĕ așterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

Cupșeni, (Kupsafalva, Szolnok Doboka m.) la 9 August 1896.

S. Cupșa,
protopresb.

Nr. 305 protopresb. 1896 [132] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegrgful Român“.

1. Dârlos, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.
2. Ernea săs. cu salariu de 309 fl. din reparție, cuartir și lemne de foc.
3. Frâua, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a'și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, păna la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Mediaș, 13 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului.

Romul Mircea,
adm. protp.

Nr. 132/896. [133] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele din mai jos numitele comune, în protopopiatul Geógiului II., se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Almașul mare, salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Băcăinț, salariu 300 fl, cuartr și lemne de foc.
3. Bozeș salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Cibu, salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
5. Geógiul-inferior, salariu 300 fl. și cuartir.
6. Glod-Nădăștia, salariu 300 fl, cuartir și lemne.
7. Homorod, salariu 300 fl., cuartir și lemne.
8. Mada-Steuini, salariu 300 fl. și cuartir.
9. Mermezeu-Văleni, salar 300 fl. și cuartir.
10. Renghet, salariu 300 fl. și cuartir.
11. Sĕcărâmb, salariu 360 fl. în rate lunare anticipative din cassa bisericei.
12. Vărmaga, salariu 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și înainta cererile de coneurs instruite conform legilor din vigóre în terminul preclus subsemnatului oficiu.

Sĕcărâmb, (Nagyág) 10 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geógiu II.

Sabin Piso,
protopresb.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 29—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99. Sibiiu, Marți, 3/15 Septembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invĕțămêntul religiunei.

(*) Pentru ca scólele sĕ fie la înălțimea chemării lor și sĕ ajungă la resultatele dorite, la crearea de caractere religióse-morale, trebue sĕ se cultive în primul rênd principalul obiect de învĕțămênt: religiunea.

Studiul religiunei a devenit pe nesimțite cel mai negles obiect de învĕțămênt, așa ḑicênd cenușotca scólelor, la noi mai puțin, la alte națiuni însĕ mai mult. Lăsând rĕul acesta sĕ se încuibe și sĕ progreseze, scólele vor deveni o cloacă de corupțiuni și considerând pe urmă si alte tentațiuni, cărora scólele nóstre expuse sunt, *nu* este greu de a face prognosticul trist al bisericei și al națiunei nóstre.

Curentele ce există în nefericita țéră ai cărei locuitori suntem, atât cele politice cât și cele culturale, întru cât în fruntea lor stau deținĕtorii puterii, sunt favorabile *exclusiv* de a distruge, a sgudui tóte instituțiunile, din temeliile fundamentale, — cari sunt cele morale.

Curentele materialisării și ale înstrăinării de către instituțiunile creștinesci, cari dominéză în alte țeri de o cultură mai înaintată ca a nóstră, și cari au o însemnată înrîurire asupra progresului din țara nóstră, devin și ele periculóse, întru cât cultura străină se impórtă la noi cu defectele ei împreună. Magiarii imitând pe strĕini, îndeosebi pe germani și aplicând resultatele activității lor, aplică de obiceiu fals, unileteral și cu scopuri ascunse — dovadă declararea mai recentă a Kulturkampf-ului.

Efectele acestor stări apoi sunt: degenerarea pe tótă linia, lipsa basei morale la ori ce faptă, fie ea sĕvêrșită de singuratic, fie de o corporațiune, încuibarea neconfesionalității și a sectelor eretice, și alte multe.

Sunt îngrijitóre stări aceste și ne impun și nouĕ datorințe seriόse, de a ne întrarma în contra lor, ceea-ce o vom face prin importanța cuvenită ce avem a atribui studiului religiunei.

O spunem acésta acum, când învĕțătorii nostri își reiéu firul ocupațiunilor lor, și îi facem atenți asupra deosebitei importanțe, ce o are acéstă cestiune.

Studiul religiunei se începe în scólele poporale, cari au a octroa elevilor cele mai generale noțiuni, pe cari apoi cu încetul se edifică frumosul palat, ce'l numim caracter, împreună cu multe nobile însușiri. Cu cât este de mare însĕmnătatea acestui studiu, cu atât este și el de greu, dar totodată și de plăcut și atrăgĕtor.

Cum-că este greu, o dovedesce resultatul imediat ce se póte constata la singuratice examene. Resultatul atât este de nemulțămitor, încât inspiră îngrijire. Și ce este causa? In prima linie faptul, că în tóte celelalte studii se face progres s'au în întroducerea de manuale nouĕ sau în metodul predării, în a doua linie însĕ însușirea istorică a învĕțătorilor de a preda acest studiu mechanice a da voie elevului a învĕța de a rostul cele cuprinse în manuale, fără a le comenta, fără de a prelucra. Astfel se produce în mintea elevului un chaos de noțiuni, cari de cari mai neclare și acésta este apoi causa că învĕțămêntul și progresul în scólele superióre este atât de îngreunat, cercul de vederi religióse al elevului atât de strimt fiind. Tot acestei împregiurări — mânecând din principiul, că totul se desvóltă după cum este și germinele sau plămădéla, — se póte ascrie și faptul constatat și dureros, că *nici națiunea nóstră nu este liberă de caractere infirme și clătinătóre, lipsite de basa morală.*

Este deci timpul suprem ca învĕțătorii nostri sĕ se desfacă din brațele acestui mechanism regretabil, vivificând acest tudiu, întroducênd cum am ḑice nou suc de viață în principalele vine ale corpului nostru național. Datori sunt învĕțătorii a jertfi mai mult timp pentru pregătirea lor proprie, căci numai ocupându-se însuși mai mult acasă pot propune acest obiect în mod mai rațional și în conformitate cu succesele pedagogiei moderne. Pondul principal sĕ se pună pe explicări și scopul sĕ fie darea de noțiuni mai bine mai puține, dar lămurite.

La acest loc revocăm în memoria învĕțătorilor o cardinală datorință și anume: datorința de a se îngriji ca învĕțămêntul sĕ fie confesional per eminentiam, ca în membrii bisericei nóstre sĕ treḑéscă o puternică consciință de confesiune, o viuă iubire față de biserică și superiorii ei. Am remarcat acestea în timpul mai nou cu deosebită insistență o spunem și acum învĕțătorilor tuturor scólelor nóstre și în deosebi catecheților.

Catecheții ocupă un loc deosebit în organisațiunea instrucțiunei nóstre confesionale. Locul ce'l ocupă ei este de o valóre înaltă.

Lor le este concreḑută propunerea religiunei la elevii cari frecuentéză scóle străine. Considerând că acesti elevi sunt expuși multor cercări, cercetând ei scóle de confesiuni străine, în parte însĕ și școle ale căror conducĕtori exerciază diferite presiuni morale asupra elevilor, — se înțelege de sine că posiția, chemarea și responsabilitatea catecheților este mai grea și mai mare. Este grea chemarea lor întru cât au a se lupta cu tótă puterea posibilă pentru salvarea membrilor confesiunei și ai națiunei nóstre din laturile ce le pun străinii, ceea-ce o fac deșteptând pe lângă consciința puternică de confesiune, și consciința de neam, firesce între marginile permise. Catecheții nostri sĕ nu se créḑă numai de instructori simpli de religie, ci de adevĕrați misionari și părinți sufletesci, ér pe lângă acésta și de propagatori și cultivatori ai limbei. Statul ne sprijinesce în privința acésta — ca în tote cele — destul de mașter. Dar sĕ nu contăm la spriginul străinului ci sĕ ne vedem înșine de ale nóstre.

Mai avem în acest stat încă atâta libertate ca sĕ ne cultivăm religia. Este la rêndul nostru a ne folosí de libertatea acésta până ce o avem, căci folosindu-o ne facem calea pe care sĕ ajungem la ḑile mai bune și mai senine.

* * *

„Temps“ despre situația politică magiară. „Temps“ scrie în unul din numerii sĕi mai recenți următórele:

„Serbările millenare, cari au legănat țéra în o dispoziție lirică, și au ridicat'o în splendórea apotheosei, se apropiu de sfîrșit, parlamentul s'a întrunit și se pare, ca și când cestiile, cari sub decursul somnului frumos au fost suspendate, s'ar re'ntórce cu atât mai cu greu, pretinḑênd deslegare. Nu putem secera glorie nepedepsiți și nu putem sĕ ne urcăm pe capitoliu fără deșteptarea jalusiei și invidiei: nici succesului splendid al expoziției din Ungaria nu-i urméză recunoscința curată. Guvernul Ungariei și partidul sĕu liberal a ajuns în crisă la deslegarea acelei referințe, ce îl légă de Austria. E adevĕrat că Austria, tovarĕșul de viéță al Ungariei, nu începe acum pentru prima dată sĕ protesteze în contra împuternicirei peste mĕsură a tovarĕșului sĕu. Ungaria totdéuna a avut râvnă a se sbuciuma după domnie. În tot locul era cu ochii, mânile încă i-s'au sdrobit cu multe afaceri. Acum i-s'a umplut mĕsura. Până când Ungaria sĕ vedea fălindu-se, că ea e în stare sĕ conducă economie de casă separată de Austria, Austria a cerut extradarea socotelilor și le examinéză, nu cumva e înșelată în comunitate? Ungaria întrégă, începênd dela guvernul liberal, până la cea mai extremă oposiție, protestéză unanim în contra ridicării poverilor ce cad pe ea din spesele comune. Austria încă nu cu mai puțină conțelegere declară, că Ungaria dela împărțirea purtării poverilor (1867) s'a înavuțit, a progresat, deci trebue sĕ plătéscă mai mult. E probabil, că regele va prolungi pe un an starea actuală; modul acesta însĕ va mări numai greutățile situației. Opinia publică vieneză se ridică cu vehemență în contra presiunei Ungariei, care voiesce ca și în Viena numai politică magiară sĕ se facă. Acésta se

FOIȚA.

Femeia română

de

Carmen Sylva.

II.

Dintre tóte viețele așa de tulburate a femeilor române de pe tron și de pelângă tron, de sigur cea mai furtunósă a fost acea a dómnei Kiajna, soția lui Mircea Ciobanul (1540—1590), atât pin causa propriei sale naturi violente și ambițiósă, cât și mai mult din causa împrejurărilor contra cărora ea avé de luptat.

Soțul sĕu, domnitoriul Mircea fu supranumit ciuma boerilor și biciul poporului. El domni în trei rênduri și ucise mai mult de 2000 boeri.

Cifrele cronicarilor n'au fost nici odată controlate și ele sunt mai de grabă elocuente decât exacte.

Rĕmasă vĕduvă în 1560, dna Kiajna puse pe tron pe fiul sĕu Petru Schiopul, dar boerii alungați se întórseră în țéră și o alungară peste Dunăre. Ea însĕ nu perdu curajul, ceru ajutoriul Turcilor, se puse, înarmată din crescet până în tălpi, în fruntea armatei, bătu pe boeri de dóuĕ ori și reașéză pe fiul sĕu pe tron. Când fiul sĕu se făcu nesuferit în Valachia din causa birurilor și cruḑimelor sale, ea întrebuință tótă influența sa pelângă sublima Pórtă, pentru ca sĕ-i i-se dee tronul Moldovei și de a fi înlocuit în Valachia prin fratele sĕu Alexandru. De patru ori Petre Schiopul fu rĕsturnat, dar dómna Kiajna eși totdéuna victoriósă pentru fiul sĕu, 'i redădu tronul, pe care ea puse mai târḑiu pe fratele sĕu vitreg Iancu Jasson, ea dădu nepotului sĕu Mihnea tronul Valachiei. Cronicarul povestesce multe doveḑi de energia și de cruḑimea dómnei Kiajna, dar spațiul lipsesce pentru a da amănuntele acestei vieți ciudate. Ea puse într'o ḑi pe o tavă, în mijlocul unui ospăț, capul plin de sânge al unui trimis; ea chemă la o serbare, la Curte, un mare numĕr de boeri, de preoți și doi episcopi și după ce au jurat pe Sf. Fecióră și toți sfinții că nu le va face nici un rĕu, puse de-i sugrumă pe toți.

Curajul ei neînfrânat, energia sa nu se desminți nici odată și dacă ea era crudă, trebue sĕ ținem socotélă de timpul sĕu și de cei ce o încunjurau.

O apariție, de o mărime mișcătóre, e démna soție a mult iubitului erou a poporului român, Mihaiu Bravul. Ea se numia Stanca, din familia Crețulescu și fu în tóte întêmplările, cel mai bun amic și povățuitor al acestui mare domn.

La începutul carierei sale, cât timp au ținut luptele pentru corónă contra lui Sinan Pașa, Mihaiu fu nevoit de a și pune femeia și fiica în siguranță la curtea lui Sigismud Batori, prințul Transilvaniei. De acolo el le trimise cu mama sa la Sibiiu și numai în Decembre 1595 dómna Stanca putu întra în capitala sa Têrgoviștea, unde se ocupă cu multă energie de nenorociți, de flămânḑi fără adăpost și fără foc.

Au făcut prisonieri pe fiul și fiica unui turc de distincțiune numit Mihaiu Oglu și i-au dăruit lui Mihaiu Bravul. Dar dómna Stanca, după ce le-a făcut o primire fórte bună, i-au trimis la părintele lor.

O conspirație a Khanului Tătarilor și multe alte nĕcasuri întunecară ḑilele dómnei. Ea păstra în tóte greutățile liniscea, și înțelepciunea ei o făcură sĕ prevină multe primejdii. In momentul în care soțul ei, îmbătat de victoriile sale, fericit de pacea propusă de către Sultan, voi ca sĕ între în Transilvania spre a o cuceri, ea cercă al îndupleca ca sĕ renunțe la acéstă idee, arĕtându-i necesitatea ce au popórele de recunoscință ce ei o datorau lui Batori pentru ospitalitatea ce le-o dăduse în timpurile grele. Dar pricepênd că rugăciunile ei sunt zădarnice, ea hotărî de a lua pe copii sĕi Nicolae și Florian și de a însoți pe Domn până în fața inimicului. In bătaia dela Șelimber în potriva cardinalului Batori, ea era în primele rênduri, la adăpostul celor trei cruci de aur, care erau purtate în fruntea armatei.

La întrarea triumfală a Românilor în Belgrad, ea singură rĕmasă cu fața gânditóre și cu ochii întristați, ca cuprinsă de nisce presimțiri dureróse; s'ar fi creḑut că tóte aceste onoruri o oboseau. Când asasinii lui Andrei Batori aduseră lui Mihaiu Bravul capul nenorocitului prinț, pe dómna Stanca o podidiră lacrimile, și la întrebarea ce i-o făcu soțul sĕu, pentru ce plânge, ea rĕspunsă:

— Ceea-ce is'a întêmplat lui se póte fórte bine sĕ ți se întêmple ție și acestora! arĕtând la copii sĕi.

Ea puse sĕ se caute corpul cardinalului și l înmormêntă cu pompă. Prin blândeța sa, ea încercă de a micșora furia bărbatului sĕu, încărcând cu binefaceri pe vechii sĕi supuși valachi, precum și pe cei din Transilvania cucerită.

Ne mai simțindu-se la adăpost nici în Belgrad, nici în Têrgoviște, ea luă pe fiul sĕu cu ea la Făgăraș. După nenorocita bătae înţelege nu-'i opinia foii oficiale sau a celor liberale, ci cu atât mai vĕdit domnesce în o parte a aristocraţiei înalte, în cercurile antisemiţilor, conservatorilor şi a socialistilor creştini. Lueger pentru o mare parte din succesele sale mulţămesce acestei antipatii în contra Ungariei şi prepotenţei ei. Acésta îi póte pune pe gânduri şi pe Magiari. Óra crisei a bătut.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 9 Septembre 1896 n.

Şedinţa de aḑi a fost fórte rĕu cercetată. A decurs de tot liniştit, fără nici un interes. Se presentă vre-o câteva cereri de concedii, cari se acórdă; se anunţă, că expirând terminul de 30 de ḑile dela alegerea vicariului Iosif Goldiş, de deputat fără a se pretexta alegerea, acela se verifică şi apoi se purcede la desbaterea specială asupra proiectului de lege despre procedura críminală, din cari se primesc cu puţine modificări 141 de §§.

Şedinţa dela 10 Septembre 1896 n.

Tot atât de liniştită şi slab cercetată a fost şi şedinţa de aḑi, ca şi cea de ieri.

După cetirea şi verificarea protocolului din şedinţa trecută, şi după presentarea câtor-va acte, se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbateiii asupra proiectului de lege despre procedura criminală din care se primesc cu puţine notificări §§ 142—348.

Mésa studenţilor.

Duminecă în 1/13 Septembre s'a deschis „Mésa studenţilor“ la institutul „Albina“ pe anul scolar 1896/7.

Admişi sunt 50 studenţi dela şcólele medii din loc. Şi anume:

din clasa VIII	5
„ „ VII	8
„ „ VI	8
„ „ V	7
„ „ IV	12
„ „ III	7
„ „ II	3
Total	50

Între cari 32 studiază la gimnasiul de stat, 10 la gimnasiul ev. lut. ér 8 la scóla reală ev. lut.

Concurs s'a publicat numai pentru 2 locuri devenite vacante în urma ieşirei a doi studenţi cari în anul trecut au fost în clasa a VIII-a, pentru cari au concurat 54 de petenţi.

Parte pentru-că n'au terminat anul expirat cu succes, parte că s'au dus la alte scóle însĕ, din cei din anul trecut nu 'şi-au presentat testimoniile 11 inşi, şi astfel cătră 39 vechi s'au mai primit de astădată 11 studenţi, toţi cu calcul general cel puţin bun, şi anume din clasa VIII: 1, din cl. VII: 2, din cl. VI: 1, din cl. V: 3, din cl. IV: 3 şi din cl. III: 1.

Nainte de servirea bucatelor directorul „Albinei“, dl P. Cosma, denumind de ductor pe studentul de cl. VIII gimn. Nicolae Schiau, în o cuvêntare scurtă a accentuat: că institutul „Albina“ a înfiinţat „mésa studenţilor“ nu simplu pentru ajutorarea studenţilor sĕraci, ci mai vêrtos pentru ajutorarea acelor tineri români relativ sĕraci, cari *au talent şi voie* pentru studiu şi cari cu prestaţiunile lor ne îndreptăţesc a spera că vor deveni ómeni harnici, membri folositori poporului român.

La început direcţiunea institutului a fost mai cu considerare şi la studenţii cu calculi mai slăbuţi. Resultatul acestei culanţe a fost, că din 48 deja în anul al doilea 9 inşi n'au mai putut reflecta la acest ajutor.

De astădată s'au admis numai tineri cu calcul general eminent şi bun. In viitor tot asemene se va procede, — ba de aci încolo nici dintre cei actuali nu se va mai admite la mésa studenţilor nici un tinĕr, care în decursul anului scolar a regresat în calculi fără de a fi justificat regresul prin morb s'au alte împregiurări acceptabile.

Pretinde deci direcţiunea dela tinerii carii se bucură de acest ajutor, ca şi ei înşişi sĕ se ambiţioneze a fi între cei dintâi studenţi, ca ieşind de aici, chiar şi împregiurarea de a fi fost membri la mésa studenţilor dela „Albina“ sĕ le servéscă drept un titlu acceptabil la dobândirea stipendiilor, de cari toţi au lipsă când trec la facultăţi.

Noutăţi.

Examen de cualificaţiune preoţesc. In 26, 27 şi 28 a l. c. s'a ţinut în semin. archidiecesan examenul preoţesc de cualificaţiune la care s'au însinuat cu totul 23 clerici absoluţi. In comisiunea examinătóre au fost designaţi din partea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan Ilustritatea Sa Dr. Il. Puşcariu; Reverendisimii dni asesori consist. I. Hannia (în pensiune), Zach. Boiu şi Matei Voileanu. Resultatul examenului în general a fost mulţămitoriu; toţi au reuşit, deci în rêndul celor candidaţi la preoţie au păşit: Nicolae Albu, Ioan Aldea, Andreiu Badiu, Lazar Bera, Ioan Bercan, Alexandru Boieriu, Nicolae Chirciu, Ioan Dăian, Ioan Dobre, Ioan Dordea Romul Gomboş, Ioan Hanzu, Romul Măeruşan, Gregoriu Maniţiu, George Modran, Eulampiu Negrea, Stefan Nicola, Nicolae Pallade, Ilie Pop, Avram Sêrbu, George Simplăcean, Vasile Stan, şi Savu Timariu.

* * *

Avis. Comitetul reuniunii femeilor române din Sibiiu în şedinţa sa dela 9 l. c. n. a luat asupra sa şi pentru durata anului scolar 1896/7 conducerea economică a „Mesei studenţilor“, ce o susţine institutul de credit şi de economii „Albina“ şi a decis totodată sĕ róge pe tóte dómnele române din Sibiiu, ca sĕ îl sprijinéscă cu preţiosul lor concurs în aceea conducere.

Spre acest scop va circula în ḑilele proxime o listă pe la fie-care dómnă română în care va fi comunicată modalitatea de conlucrare şi asupra acesteia ne luăm voia a atrage şi pe acéstă cale binevoitórea atenţiune a stimatelor dómne române din Sibiiu.

Dela biroul comitetului reuniunei femeilor
române din Sibiiu.

Sibiiu în 9 Septembre n. 1896.

Maria Cosma, presidentă. *Dr. Vecerdea*, secretar.

* * *

„Unirea“ din Blaj strêmbă din nas din causa entrefiletului nostru de aḑi e sĕptĕmâna, întitulat: „Zichy locutus“. Faptul că „Unirea“ ia în apĕrare pe generalissimul catolicilor, nici semnificativ nu mai este!

* * *

Vultur cu dóuĕ capete în Budapesta. În şedinţa ultimă a comisiunei financiare parlamentare s'a iscat între Bánffy şi Pázmándy o discută vehementă. Pázmándy adecă cerea cu insistenţă delăturarea vulturului cu dóuĕ capete de pe palatul din Viena al guvernorului magiar. Bánffy se miră de ce recriminéză Pázmándy cu atâta vehemenţă vulturul acela, când în Budapesta chiar, se află case multe înzestrate cu pasĕrea acésta. Pazmándy declară că nu are cunoscinţă, va căuta însĕ după aceste case, şi va dispune delăturarea eventualilor vulturi aflători pe ele.

* * *

Şi proşti şi sĕlbatici. In ḑilele aceste s'a adus la tribunalul din Deva o sentinţă, care cu drept cuvênt, ne îndreptăţesce la titula de mai sus. Étă antecedenţele: Fiicele preotului George Popovici din Leşnic eşind la plimbare cu o soră a lor măritată au fost oprite în drum şi apoi provocate în mod obraznic de către doi gendarmi, ca sĕ-şi rupă şi arunce frunḑa tricoloră de pe haina, ce o purtau. Se înţelege, fiicele indignate de manierele grosolane ale acestor tărbăciţi s'au opus ḑicênd că treicolorul e cusut de haină şi prin urmare nu pot sĕ-şi strice haina pe drum. La aceste cel mai forte în prostie şi sĕlbătăcie „Fekete Jozsef cu o furie barbară se repeḑi la d-şóra Sinefta Popovici şi cu puterea a rupt de pe gâtul ei pantlica treicoloră română“. Despre bravura acésta a lor au reletat şi oficiului pretorial din Deva, care la rêndul sĕu încă nu s'a lăsat mai pre jos, ci şi-a făcut datorinţa patriotică. A pornit cercetare, în urma căreia la 29 Iulie n. d-şórele Sinefta şi Victoria Popovici au stătut înaintea solgăbirĕului din Deva, Fekete Károly. Apĕrătoriul d-şórelor între altele a spus că „pantlica confişcată se vinde prin prăvălii, deci e un obiect de negoţ şi prin urmare dacă se póte vinde şi cumpĕra se póte şi purta“. Nu sunt colori strĕine, deóre-ce chiar şi colorile Budapestei sunt roşu-galbin-vênăt. După un restimp de 29 ḑile dela pertractare patrioticul selgăbirĕu aduce următórea sentinţă: „Maria, Sinefta şi Victoria Popovici, până acuma nepedepsite, pentru purtarea de insignii strĕine se judecă de vinovate! Drept aceea se pedepsesc: *cu câte o ḑi de închisóre sau 5 fl. apoi fie care cu câte 35 fl. 80 cr. pedépsă în bani ca spese.*“

In contra acestei draconice sentinţe acusatele au recurat la vice-comitele. „Revista-Orĕştiei“ scrie, că vice comitele ar fi ḑis, către feciorii, pe cari îndemnându-i a merge la milleniu i-au reflectat, că vor merge, dacă le permite se pórte treicolorul românesc: „Puteţi se purtaţi cât vreţi, ba şi obielele în opinci pot se vĕ fie în treicolor, numai veniţi“.

Dacă astfel a raţionat atunci d-nul vicecomite asupra „insigniilor strĕine“ aşteptăm, ca se fie consecuent şi se anuleze sentinţa adusă de subalternul sĕu conscienţios. Vom vedea.

* * *

Ţarul şi parisienii. În Francia se fac pregătiri enorme pentru primirea ţarului. Cu deosebire se pune mare pond pe mĕsurile de precauţiune pentru încunjurarea periclitării vieţii ţarului. S'au trimis opt detectivi în Anglia pentru a se împedeca vre-un eventual atentat îndreptat de acolo. S'au trimis doi oficiali de poliţie la ambasadorul francez din Londra, cari sĕ fie cu grije la staţiunea din Dover. Pe timpul când va veni ţarul, tóte trenurile de pe linia respectivă vor avea sĕ aştepte, pentru încunjurarea ciocnirei. Guvernul şi a îndreptat atenţia şi asupra locuitorilor strĕini de pe linia, pe care va veni ţarul, ba pe mai mulţi 'i-a îndepĕrtat în strĕinătate.

* * *

Tragedie mişcătóre. Fiica proprietariului Ioan Popovici din Satoraljaujhely se plimba la braţ cu mirele seu prin grădină. Mirésa Otilia s'a plecat sĕ rumpă o flóre, cu care se decoreze pieptul fiitoriului ei soţ. În momentul când a rupt flórea o viperă a muşcat-o de mână şi nefericita mirésă fără consciinţă a căḑut în braţele desperatului sĕu mire. Ajutoriul medical a fost numai decât reclamat, dar spre durerea tuturora fără folos, căci mirésa în câteva óre a trecut din viéţă.

* * *

Cincispreḑece lăḑi de dinamită furate. In ḑilele trecute, după-cum aflăm din foile magiare, s'au furat 15 lăḑi de dinamită dela staţiunea Greben a societăţii de navigaţie de pe Dunăre. Intêmplarea acésta a produs o spaimă teribilă, s'au trimis depeşi la ministrul de interne. Jendarmeria din Segedin a pornit cercetare mare în comunele din jur. După-cum s'a constatat mai târḑiu, lăḑile sunt furate încă din 7 Septembre, tréba însĕ nu s'a comunicat, ca cu atât mai uşor sĕ pótă fi prinşi făptuitorii. In fiecare ladă se aflau câte dóuĕḑeci şi cinci funţi de dinamită. Se crede, că lăḑile au fost transportate pe corabie către Sêrbia.

* * *

Sinucidere. Foile din Cluj comunică un cas unic de sinucidere. Farmacistul din Deş, Roth, fiul fostului deputat, a luat în căsătorie pe una dintre cele mai frumóse şi de frunte domnişóre din Cluş, la 3 ḑile după cununie s'a şi sinucis. Causa a fost un atac de nervi. Tinera vĕduvă s'a îmbolnăvit ş ea de supĕrare, căci căsătoria a fost încheiată din curată dragoste.

* * *

---

dela Mirislău, Mihaiu plecă prin munţi şi trecu în România cu femeia şi copii sĕi.

Simţind mersul ameninţător a lui Sigismund şi a lui Moise Székely, Mihaiu se hotărî a face pace cu Basta, cu condiţiunea de a lăsa ca ostatici în Transilvania pe întréga sa familie.

Nenorocita Dómnă fu aruncată în închisóre de către Stefan Csàky şi tratată în chipul cel mai barbar, transportată dela Făgăraş la Sibiiu şi dela Sibiiu la Făgăraş, fără ca arestul sĕu se devină ceva mai liber sau mai puţin aspru.

Noutatea asasinatului soţului sĕu o lovi crud şi nu se scie cum ea însuşi putu scăpa de loviturile asasinilor.

In 1602, 'i se dădu în sfêrşit libertatea şi pe când fiul sĕu se ducea la Viena pentru a căpăta tronul tatălui sĕu, ea se retrase în mănăstirea Cozia, unde găsi trăind încă, pe mama lui Mihaiu Vitézul, care se călugărise.

Ne închipuim cât de durerósă a trebuit sĕ fie întêlnirea acestor dóuĕ femei nenorocite. Anul următor, ea mărită pe fiica sa în Grecia şi în 1604, pentru a pune capăt unei vieţi pline de chinuri şi de nelinisce, fu atinsă de ciumă, care bântuia pe atunci România. Cea din urmă faptă a ei fu un dar făcut episcopului din Rêmnic.

Portretul sĕu se vede încă pe zidul mănăstirei Caluiu, o figură blândă şi melancolică, plină de inteligenţă, în costumul sĕu de Dómnă, cu coróna pe cap, rochia roşie brodată cu aur şi manta cu blana de cacom. Cu regret te desparţi de acéstă nobilă femee, când n'ai dat asupra ei decât câteva noţiuni, un schelet a acestei frumóse şi dureróse existenţi, o idee asupra acestor mar furtuni, care au vênturat-o şi au înghiţit o, neputêndu o schimba nici odată.

O apariţie originală e soţia lui Erimia Movilă, domnul Moldovei (1595—1620).

Ea nu ajunse interesantă decât în timpul vĕduviei sale, în 1607. Vestitul cronicar Miron Costin povestesce cum ea puse sĕ otrăvéscă pe cumnatul seu Simeon Movilă, cum ea luptă în capul copiilor sei în contra copiilor lui Simion, cum ea chiamă în ajutor pe cei trei gineri ai sĕi, polonezi, şi cum ea reuşí a pune pe fiiul seu pe tron. Dar după puţin timp Turcii îl rĕsturnară şi puseră pe Stefan Tomşa în locul seu. Elisabeta se retrase în Polonia, unde începu a aduna o armată.

Fiiul sĕu fu prins de Tătari şi înecat în Nistru, ér ginerii sĕi fură făcuţi prizonieri; unul din ei îşi cumpĕră libertatea, altul se făcu musulman. Atunci Elisabeta se hotărî a întra singură în ţéră în fruntea armatei sale, pentru a cuceri tronul pentru unicul fiu, Bogdan, ce-'i mai remăsese.

Ea bătu pe Stefan Tomşa la Tătărani (1615) şi puse mâna pe tronul Moldovei.

Dar Strinder Paşa şi domnul Valachiei Radu Mihnea se uniră şi merseră contra ei. Strinder Paşa îi trimise rĕspuns că el îi aduce stégul şi puterea din partea Sultanului, dar domnul Radu vĕḑênd că ea va cădea în capcană îşi făcu o datorie de creştin de a o vestí. Ea nu creḑu în sinceritatea unui vrăşmaş şi fu prinsă împreună cu fiiul sĕu. O ducea într'o căruţă, când întâlní nisce boeri, la care ea strigà plângênd: „Boeri, boeri,! păgânul mĕ necinstesce“. Se spune că ea a tăiat una din frumósele sale cosiţe şi că ar fi aruncat-o unuia dintre ei. Se află încă la Sucéva. Ea fu silită a fi femeia unui agă turc, şi cronicarul sfêrşesce povestirea sa povăţuind pe femei de a rĕmânea credincióse la furcă şi de a nu se amesteca în trebile bărbaţilor.

E aprópe un repaos de a vedé ridicându-se, în mijlocul acestei vijelii care se chiamă istorie a României, pe demna soţie a vestitului Domn Matei Basarab, Elena (1633—1654) care fu sufletul renascerei bisericei În casa sa găsi Varlaam, metropolitul Moldovei, un catechism calvin, căruia el îi făcu un rĕspuns. Acéstă păreche înţeléptă şi cultivată lucră din puteri spre a întroduce limba română în biserică, în scóle şi la curte. De atunci liturghia se face în românesce în loc de în limba grécă sau slavă, întrebuinţată până atunci.

Dómna Elena puse sĕ se traducă din limbi străine în limba română cărţile bisericesci şi le tipărí pe cheltuéla sa. Ea fu regentă în timp de câteva luni, cât Matei stătu la Constantinopol spre a căpĕta investitura. Ea trebue sĕ fi iubit florile, căci se află o scrisóre a femeei unui judecător din Braşov, care-'i trimise sĕminţe de flori.

Domniţa Bălaşa a vĕḑut decapitându-se în aceiaşi ḑi la Constantinopole, după luni de torturi în închisóre, pe tatăl sĕu Constantin Brancoveanu, pe cei patru fraţi şi pe soţul sĕu Văcărescu, un urmaş al lui Radu-Negru şi străbunul a patru poeţi. Li se propuse pentru cea din urma dată ca sĕ se facă musulmani, dar ei muriră până la cel din urmă, credincioşi creştinismului.

Domniţa nu mai voi nici bogăţie, nici putere. Ea dădu dar tot avutul sĕu bisericei Brancoveanu şi întemeiă măreţul spitalul Dómna Bălaşa. Spitalele în România sunt înzestrate cu averi de milióne şi în ele se îngrijesc gratuít bogaţi şi sĕraci.

Domnul Moldovei, Vasile Lupu avea trei fete vestite prin frumseţe. El mărită pe

Un duel serios cu sfîrşit... ridicol. Sâmbătă la amédi a avut loc un duel cu pistolul între deputatul dietal Veszter Imre şi proprietarul din comitatul Nyitra, Skublics József. Condiţiunile duelului au fost o puşcătură (în vênt) dela 30 paşi. Prima dată a puşcat Skublics, în vênt, şi după el Veszter asemenea.

Întru adevĕr naţie cavaleréscă! Se fac unii pe alţii de dóue parale, se pun apoi într'un mod cavaleresc faţă în faţă cu câte un pistol în mână şi... puşcă în vênt. Lucru natural cinstea li salvată! Ridicol!!

⁂

Presa engleză contra Sultanului. Foile din Londra aduc scirea, că puterile europene sĕ ocupă cu idea detronării Sultanului. În mai multe oraşe din Anglia sĕ ţin adunări poporale, cari se ocupă de ideia acésta. S'au ţinut în ḑilele trecute în Londra, Birmingham etc. meetinguri, în care s'a luat posiţie ostilă în contra Turciei, dar mai ales în contra Sultanului. În curênd o sĕ se ţină sub presidiul fiului lordului Salisbury o adunare poporală, care în formă de propunere va subşterne parlamentului spre desbatere ideia acésta.

⁂

Victimele jocurilor hazarde. În oraşul Nizza a sosit de curênd o tineră păreche, care spunea că vine din Marseille şi doresce a petrece câte-va ḑile în Nizza. Preste nópte au tras la hotelul Villefranche exprimându-şi dorinţa de ai lăsa sĕ dórmă linisciţi până târḑiu în ḑiua urmàtóre. În ḑiua proximă la órele 12 din ḑi vĕḑênd otelieriul că óspeţii tineri nu voiesc a deschide uşa a întrat cu forţa în odaia lor de durmit. Tabloul ce i-sa presentat era îngrozitor: Femeia mórtă pe pat, ér bărbatul, care a făcut pe călăul, căḑut din genunchi mort înaintea ei. O bucată de hârtie, ce s'a aflat pe masă conţinea următórele: Nu de mult ne-am împreunat în viéţă şi împreună dorim a ne scoborî şi în morment. Decât a trăi în miserie şi griji — după perderea averii nóstre — mai bine mórte. Nu vĕ siliţi a afla cine suntem, şi ertaţi pentru neplăcerea ce v'am causat prin întêmplarea acésta. Ce bani mai avem servéscă ca preţ pentru odae şi serviciu. Destinul a făcut, ca sĕ ne cunóscem la Monte-Carlo, unde am perdut tótă averea nóstră de 50.000 (cinciḑeci mii) franci. Nu putem trece uşor preste superficialitatea acésta, mai bine murim.

⁂

Un oraş în surpare. Întreg teritotoriul oraşului Brüx e pe cale de a se surpa. O parte însemnată a oraşului o deja cufundată, celelalte părţi sunt în pericol teribil. Sĕ crede că minele de cărbuni din jur, exploatate peste mĕsură causéză surparea. Întreg oraşul şi jurul a fost examinat de experţi spre linişţire locuitorilor, nu se crede însĕ posibil a se împedeca catastrofa gróznică de a fi cufundat întreg oraşul.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Dela Pareng până la Retezat.

Cât sunt de măestatice figurele bĕtrânului Pareng şi a încărunţitului Retezat, pe cari moşii şi strămoşii nostrii 'i au pomenit precum se vĕd aḑi.

Ei privesc cu drag spre plaiurile României şi la cetăţenii ei buni, ce 'şi-au dovedit virtutea română, pe câmpul de luptă, cu atâtea némuri ce au năvălit asupra lor, — dar zăresc totodată şi cu jale privesc spre partea opusă unde un popor copleşesce pe altele, neavênd nici odată liniscea şi traiul pacinic.

Cu duioşie privesce bĕtrânul Pareng spre Vulcan, unde Sâmbătă în 5 Septembre a. c. naţiunea magiară din fruntea comitatului Hunedórei, au ridicat un monument drept suvenire millenară.

De asemenea întristat îşi deschide pleópele sale şi încărunţitul Retezat şi cu jale privesce spre comuna Zeicani unde trufaşa naţiune la 6 Septembre — cu o ḑi mai târḑiu — a ridicat un alt monument millenar, drept suvenire pentru eroul Ioan Huniade, carele a eliberat Ungaria de jugul turcesc.

Daţi-mi voie domnule redactor ca despre ţinuta Românilor la sĕrbătórea acestor dóue monumente sĕ vĕ împărtăşesc ceva, după modesta-'mi putere intelectuală şi întristat, ba uimit, sĕ vĕ spun că nu numai cei doi munţi priviau cu jale şi neîndestuliţi dar şi pămêntul ce-'l călcau cu văile şi arborii seculari desaprobau paşii Românilor, ba chiar şi ceriul a plâns de prostia lor şi cu forţa i-a silit a se depărta.

Pentru scopul acesta totul îl voiu descrie numai în liniamente generali:

Sâmbătă diminéţa au sosit la gara din Petroşeni o mulţime de Magiari — fruntea comitatului, — Români nu erau. Într'un târḑiu vĕḑui totuşi în marea cunună un bobocoiu, pe Moldován Gergely, vestitul filolog din Cluş, care învaţă pe Români limba română ungiuresce. Au mai fost într'un unghiu şi doi scăieţi din Haţeg.

La Petroşeni, şi de aci încolo, am fost daţi de gol.

Pretutindenea popor român, preoţi şi dascăli români, de ambe confesiunile, cu protopopul în frunte — ca plóia alergau în ruptul capului, ca sĕ nu scape trenul şi sĕ pérdă o suvenire, ce le servesce de cea mai mare ruşine, ce póte îndura omul necunoscĕtor de posiţia şi de chemarea sa.

Dar ce lucru imposant a fost la sosirea óspeţilor cu tren separat în Vulcan? Naţia, comuni întregi din vecinătate, au alergat acolo. Nu cred sĕ fi rĕmas vre-un preot român acasă ori vre-un dascăl, ci cu popor cu tot, au alergat la tămbălĕu, sĕ priméscă pe banderiu, sĕ facă onóre acelora, cari când au lipsă de noi te desmérdă, te încântă şi te îmbată cu promisiuni şi vorbe góle, ér în cealaltă vreme „eşti códă, eşti nimic, român prost, — O te büdős bocskor.“

Nu mĕ mir de preoţii nostri cari au mers acolo se servéscă... sĕ se róge lui Dumneḑeu... căci pe aceia are cine sĕ-'i tragă la rĕspundere... dar mult mĕ mir de ceialalţi preoţi, 6 gr.-cat. şi 4 gr.-or. cu 3 dascăli. Ce au căutat aceia pe acolo? Au mers dóră cu fetele la nedea? Dóră nu e aci tîrgul găinei! şi apoi de ce au stat cu gura gólă acolo?

Vai de turma fără păstor!

Şi mai presus! Un pĕcat mai mare strigător la ceriu ca al părintelui protopop din Petroşeni Stefan Radic nu mai este. Dsa şi-a luat voie a ne representa la banchet printr'un toast în limba magiară.

Sĕrmanul Bolintineanu, unde a rĕmas dela acest creştin! El ḑicea:

„Pentru limbă, lege şi naţiune mori,
Şi-'ţi va fi mormêntu 'ncoronat cu flori“.

Dar cu tóte acestea pot ḑice că părintele protopop din Petroşeni a studiat şi în Blaşiu.

Numele celoralalţi preoţi îl retac fiind-că 'mi-e ruşine de ruşinea lor.

De aci óspeţii s'au rentors la Haţeg spre a merge la Zeicani — lăsând pe poporul băstinaş şi pe amărîţii sĕi conducĕtori sĕ privéscă până se vor ruşina la acel monument ridicat cu atâta pompă, plăcere şi înfrăţire.

La Haţeg au avut o primire de rege! Între óspeţii sosiţi a fost şi dl Gherguţ care s'a rugat sĕ nu-'l încuartireze la Români şi aşa a fost dus la un Jidan.

Cei doi scăeţi încă au sosit cu trăsura cea mai de pe urmă, pre când s'au gătat tóte ceremoniile; cu tóte acestea însĕ nu i-au lăsat sĕ mérgă pe sub eleganta pórtă triumfală, că le-a dat calea cu trăsură cu tot prin apă, pre la podul cel mare, şi aşa s'a re'ntors pe drumul bănatului. Laudă conducĕtoriului.

Haţegul încă mai că sĕ póte ascunde cu conducĕtorii sĕi, dacă băeţii de români au purtat torţele şi poporul au alergat în masă cu toţii întru întimpinare.

După sosire şi încuartírare a urmat concert. Duminecă diminéţa stradele şi piaţa Haţegului erau pline de trăsuri din tóte comunele învecinate spre a duce óspeţii la Zeicani.

La 8 óre diminiéţa sau dus toţi.

Aci ca şi la Vulcan poporul român era sosit în masă, ba aci sĕ arĕtară, mai buni patrioţi ba chiar asimilaţi şi bunii tribunişti de odinióră.

Iţi era scârbă a vedea pre învĕţătoriul Nicolae Trimbiţoi din Grădiştea (Sarmisigetusa), care purta pe pept o cocardă naţională unguréscă, mare tocmai ca o scovardă de a celor din Zeicani; carea e suvenirea celor trei luni temniţă din Segedin.

Causa el o va sci... Ruşinea ér el o simţesce, ca şi scriitoriul notarial Ghilea Peter.

Sĕ pot făli ungurii, căci românii cu şubele lor, cu căiţele lor mari — oierii dela munte — cu cocarde ungureşti formau un banderiu de preste 120 ómeni.

Dar tóte ca tótele cea mai neiertată şi mare greşală şi cea mai mare ruşine, între cei vr'o 12 preoţi români ce erau ca privitori, a comis'o dl administrator vicarial al Haţegului Nicolau Nestor, carele prin vorbirea sa despre Huniade, au pus prea puţin pond pre românismul d-sale atrebuind virtutea şi învingerea, raportată de 15 mii ómeni creştini asupra 80 mii turci, aprópe numai ungurilor.

Nici dialectul d-sale, nici provincialismul nu-'l tradéză de un orator, cu atât mai puţin gesticulaţiunile nu contribuesc la reuşita temei. Şi dacă l'au lăudat ungurii, şi mai ales acea cari ne privesc mai rĕu, póte fi asigurat dl vicariu că s'au a comis o greşală ori pĕcat sau apoi s'au transpus cu totul în timpul, împrejurările şi spiritul lor de vorbire.

Puteau sĕ lipséscă şi cele dóuĕ toaste a d-sale dela banchet, pentru-că fişpanul şi inspectorul scolar şi aşa l'au fost indus în lista bunilor patrioţi.

Şi aci afară de cei doi scăeţi din Haţeg au mai fost vre-o douĕ persóne, dar şi acestea numai din curiositate şi nici decum cu intenţiunea ca sĕ causese vre-o supĕrare scumpei nóstre naţiuni.

Pe la 1 óră p. m. sau început jocul ba póte mai de timpuriu, sĕ fi vĕḑut înfrăţirea; poporul român cu magnaţii jucau laolaltă într'un loc, ér ceriul, cunoscêndu-le inimile... neputêndu-i suferi, norii vărsau lacrimi şiróe, ér óspeţii înfricaţi vĕḑênd puterea de sus mâhnită au luat-o la fugă, lăsând monumentul, ca suvenire millenară Hunedeştilor şi poporului din Zeicani.

Sentinela.

Diverse.

Gladstone şi musica. „Ómenii rĕi nu cântă“, ḑiceau bĕtrânii. Tot cam de principiul acesta a fost condus şi nemuritoriul Schakespeare: „Omul, în sufletul căruia nu este câtuşi de puţină musică, şi pe care sinfonia musicei nu-l emoţionéză, acela e capabil de tradare, de nedreptate. Mişcările sufletului sĕu sunt tardive şi melancolice, ca nóptea“. După Gladstone musica este un dar dela Dumneḑeu: Marele bărbat de stat admiră mult cântecul gregorian. Pe Wagner nu-'l iubesce, fiind-că nu e destul de simplu. Iubesce până la fanatism oratoriul „Mors et vita“ al francezului Gounod. La o ocasiune înaintea unei mari societăţi, a vorbit cu atâta însufleţire despre musică, încât a fost purtat pe umeri de către ascultători. Analisele sale le a sfêrşit cu aceea, că musica nu este numai cea mai nobilă distracţie a omenimei, ci este totodată o indispensabilă condiţie a fericirei ei.

⁂

Archiepiscopul din Paris contra biciclului. Archiepiscopul din Paris, pe motivul, că nu i compatibil ca posiţia şi chemarea preoţilor biciclatul, părêndui-se de un spectacol caraghios, cum preoţii cu reverendele pe ei percurg stradele Parisului, prin cerculariu a interḑis biciclatul la preoţi.

⁂

Legenda rîului „Humora“ şi a cetăţii „Gura Humora“, din Bucovina. In timpurile fórte vechi nu erau în Bucovina mori de apă, ci numai mori de vênt. Şi mori de vênt erau mai în tótă ţéra. Şi erau fórte mulţi morari români în Bucovina. Éră pe când a domnit în ţéra Moldoviei voevodul Stefan, pe care îl numesc cel mare, s'au întêmplat cum că au venit Tătarii şi au avut lupte cu dênsul. Şi s'au bătut în multe localităţi şi mulţi viteji români au perit în acele lupte. Dar Stefan s'a arĕtat vitéz şi în aceste lupte cu Tătarii şi era demn de poporul moldovan, ce l cârmuia. Tătarii fură bătuţi, şi hordele lor s'au întors înapoi în stepele de unde au venit. Dar mulţi dintre Tătari, stând câtva timp în ţéra nóstră, nu au mai simţit dorul de a se întórce înapoi în locurile cele pustii de pelângă Marea Négră, ci lea plăcut mai mult sĕ rĕmâie pentru totdéuna în Moldova şi în Bucovina, deórece aici erau câmpii mănóse. Şi era un tătar, ce se chema Hu-Mervan. Hu era numele lui şi Mervan însemna pe limba tătarilor, meşter. Adecă Hu-Mervan însémnă meşterul Hu. Şi era meşter în a face mori de apă, cum nu s'a mai vĕḑut astfel de mori nicării în tótă Moldova. Hu Mervan a construit astfel de mori dealungul unui rîu din Bucovina, ce se chema atunci rîul Dómnei, şi care se varsă în rîul Moldova. Éră de atuncea rîul Dómnei s'a numit de popor rîul Humora, întru amintirea morilor pe care Hu le făcuse acolo. Ér lângă móra, ce era în locul unde Humora se varsă în Moldova, s'a făcut un sat, ce cu timpul a devenit un têrguşor şi acum e un orăşel. Acest orăşel se chiamă Gura-Humora.

(„Timpul“). *Horatius Menelas Pineles.*
(Cules din gura poporului)

⁂

Pe patul de mórte. Cutare bărbat fiind pe patul de mórte dictéză notariului public testamentul:

— Las nevestei mele 5 mii coróne.

— Dar dacă se va mărita din nou după mórtea d-tale?

— În casul acesta 10 mii coróne.

— Pentru-ce?

— Ca premiu pentru acel bărbat, care va lua de nevastă pe acéstă muiere.

⁂

În hotel. — Auḑi dle, carnea acésta de puiu e fórte tare.

— Fórte drept, dar trebue sĕ fii cu considerare la faptul, că a fost fórte sănĕtos puiul, căci la din contră nu ajungea adânci bĕtrâneţe.

Loterie.

Sâmbătă, în 12 Septembre n. 1896.

Budapesta: 61 76 77 79 13

---

cea mai mare cu Ioan Radzivil, platinul Litvaniei; pe a dóua o trimese la seraiu pentru a îmblânḑi mănia Turcilor, provenită din causa alíanţei lui cu Leşii. Rĕmăsese cea d'a treia, Ruxandra, cea mai frumósă din tóte şi cea mai cultivată. Pe acésta o ceru în căsătorie Timuş, Hatmanul Cazacilor, care o vĕḑuse la Iaşi, când a fost acolo ca trimes. Domnul refusă, ḑicênd că nu-'şi póte mărita fata cu un sĕlbatic. Cronicarul Miron Costin, spune de Timus că avea: „numai singur chipul de om, ér tótă firea de fiară“.

Tatăl lui Timuş, Hatmanul Bogdan Hmelniţki, devastă Moldova cu 16.000 de cazaci şi 20.000 de Tătari, bătu pe Vasile Lupu şi 'l sili a logodi pe fica sa cu Timuş. Dar îndată ce armatele Hatmanului dispărură, domnul nu-şi ţinu cuvêntul, găsi mijloc de a învrăjbi pe Cazaci cu Leşii şi de a-i face sĕ pórte rĕsboiu între ei. Hatmanul bătu pe Leşi şi trimise veste lui Vasile că va năvăli asupra lui cu 100.000 Cazaci (cifra cronicarilor).

In luna lui Iunie 1652, Timuş întră în Moldova şi sili pe domn a face nunta. „Mare netocmélă în de potriva caselor şi firilor, ḑice Miron Costin. Acéstă parte era o domnie de 18 ani şi împărăţiei cu belşug şi cu cinste semănătóre, ér cealaltă parte de doi ani eşită din ţĕrănie“.

O mănăstire, nu departe de Iaşi, a păstrat numele de Frumósa, fiind-că frumósa domniţă Ruxandra, petrecu după nuntă câte-va ḑile acolo, înainte de a urma pe bărbatul sĕu la Cehrin.

Vasile Lupu nădăjduia că cu ajutorul ginerelui sĕu va putea rĕsturna pe Matei Basarab şi va putea reuni cele dóuĕ tronuri a Moldovei şi a Valachiei, dar fu bătut pe Dâmboviţa şi perdură şi un tron şi altul. Timuş alergă în ajutorul sĕu, fu victorios şi se închise la Suceava.

In acest oraş, Timuş fu lovit de o bombă aruncată de către Vişnoveţki, vechiu peţitor a Ruxandrei. Dar rĕsbunarea acestuia nu-i servi la nimic, căci frumósa Ruxandra nu se mai mărită. Ea trăi în oraşul Rascov pe care îl dărui socrul sĕu nu se întórse în patria sa decât pentru un proces cu Dilenii în 1670.

In 1688, în faţa trupelor leşeşti şi cazace, care întrau în Moldova sub Ioan Sobieschi, ea se refugiă în mănăstirea tatălui sĕu, la Neamţ. Dar un boer numit Crupenschi o tradă, aduse cazaci în cetatea Neamţului, unde pe pragul porţei, tăiară capul frumósei Domniţe Ruxandra.

Se păstréză încă mai multe autografe de mâna sa, mai ales în limba grécă.

(Va urma).

Nr. 472—1896 [135] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Boz (cu gr. cath. la olaltă) cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Nădăstia superióră cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Haşdĕu, cu filiile Cernişóra şi Goleş cu sistem ambulant cu un salariu anual de 300 fl. prin repartiţie dela popor.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în Petroşeni până la terminul provocat mai sus.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţegului.

Petroşeni, la 22 August 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 307/896 [136] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele însemnate mai jos se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Bacea cu filia Cueş cu salariu anual de 300 fl., repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei şi grădina de legumi.

2. Cărmăzenesci, cu filia Dănulesci, cu salariu de 300 fl. şi anume: *a*) bani din repartiţie 236 fl; *b*) din camĕta împrumutului dela stat 64 fl., cuartir în edificiul scólei, lemnele de încălḑit şi folosirea grădinei de legumi.

3. Gothatea, cu salariu anual de 300 fl., şi adecă: *a*) folosirea a 12 jugere de pămênt arătoriu şi fênaţiu 200 fl., *b*) una grădină intravilană 35 fl., *c*) în bani gata 35 fl., şi *d*) lemne de foc 3 stângeni computate în 30 fl.

4. Uleş, cu salariu anual de 300 fl., repartiţiaţi în popor şi cuartir liber.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sé se presenteze până la alegere în vr'o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea scólei şi modul de plătire al salariului.

Invĕţătoriul ales la vreuna din aceste scóle e datoriu sĕ ţină prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi astérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 21 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 464/896. [137] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din comunele mai jos însemnate, se deschide prin acésta concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Român“.

1. Tămaşa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber şi grădină de legumărit.

2. Miluan, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sânpetru, 26 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 143—1896 [138] 1—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei, sunt vacante şi pentru ocuparea lor sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

1. Acmariu, salariu anual de 300 fl., şi lemne de foc.

2. Dêncul mare, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Ludeşti-Costesci, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

4. Mărtineşti-Turmas, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi au sĕ-şi înainteze petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis şi în interesul petenţilor este ca sĕ se presenteze în comune în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru de a 'şi arĕta desteritatea în cântări.

Orĕştie, 25 August 1896.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Ivan.
adm. prot.

Nr. 32/896 [128] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci cl. primă şi a II-a dela scóla confesională gr. or. română din comuna Bendorf se publicá prin acésta concurs cu termin de 8 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt:

1. Pentru postul dela scóla primă înveţătoriul (dirigent):

a) din cassa alodială în rate lunare decursive 200 fl.;

b) din repartiţiune dela poporenii de ambele confesiuni 100 fl.;

c) grădina recerută şi cuartir în natură.

2. pentru postul al II-lea.

a) conform rescriptului înaltului ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică ddto 16 Iuniu Nr. 24546/896 dela regim: 160 fl.;

b) din repartiţiune dela poporenii de ambele confesiuni 140 fl.;

c) grădină şi cuartir în natură.

Reflectanţii la acestea posturi vor avea a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre în terminul legal prea onoratului oficiu protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita: Reverendis. Domn administrator prot. Nicolae Moldovan în opidul Nocrich, avênd totodată a se presenta în persónă înainte de expirarea concursului spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale precum şi cualificaţiunea practică.

Bendorf, în 18 August v. 1896.

Nicolau Gavrea,
preşedinte.

Membrii comitetului parochial, ca senat scolariu:

Nicolae Popoviciu şi *Iosif Basarabă* prin Gavrea, *Iosif Lungociu*, *Ion Albu*, *Ioan Gligor Pop*, *Iosif Bucşa*.

Nr. 433/896. [130] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele din mai jos însemnatele comune aparţinĕtóre tractului Lupşei, se escrie concurs cu terminul până în 13 Septembre a. c. v.

1. Bedeleu, cu salariu în bani 250 fl, ér 50 fl. în naturale, cuartir şi lemne de foc.

2. Sălciua de jos, cu salariu în bani 300 fl., cuartir şi lemne de foc şi folosirea grădinei.

3. Sălciua de sus, cu salariu în bani 300 fl., cuartir şi lemne de foc şi folosirea grădinei.

4. Cacova Jeri, cu salariu în bani 300 fl., cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei.

5. Ocolişul-mic şi Buru, dela fie-care câte 150 fl., laolaltă 300 fl., cuartir şi lemne.

6. Lunca şi Vidolm, câte 150 fl. dela una, cuartir şi lemne.

7. Şasa, cu salariu de 300 fl.

8. Ofenbaia, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi 400°☐ grădină.

Toţi concurenţii au sĕ se presenteze în o Duminecă sau serbătóre spre a-şi dovedí desteritatea în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Ofenbaia, în 13 August 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 339/896 [131] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr.-or. române din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Solnocului, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.

2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.

3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.

4. Văleni afiliată cu Poiana porcului, cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi grădină.

5. Peteritea afiliată cu Maşca cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a.

6. Borcut afiliată cu Inĕu cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a.

7. Stoiceni afiliată cu Dobric şi Dobriţinaş cu salariu anual de 300 fl. v. a. Invĕţătoriul va fi ambulant în Stoiceni şi Dobric, căci elevii din Dobriţinaş vor cerceta parte scóla din Dobric parte din Stoiceni.

8. Costeni afiliată cu Cupşeni, cu un salariu anual de 300 fl. şi locuinţă.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a sĕ aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

Cupşeni, (Kupsafalva, Szolnok Doboka m.) la 9 August 1896.

S. Cupşa,
protopresb.

Nr. 132/896. [133] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din mai jos numitele comune, în protopopiatul Geógiului II., se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Almaşul mare, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Băcăinţ, salariu 300 fl, cuartr şi lemne de foc.

3. Bozeş salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Cibu, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Geógiul-inferior, salariu 300 fl. şi cuartir.

6. Glod-Nădăştia, salariu 300 fl, cuartir şi lemne.

7. Homorod, salariu 300 fl., cuartir şi lemne.

8. Mada-Steuini, salariu 300 fl. şi cuartir.

9. Mermezeu-Văleni, salar 300 fl. şi cuartir.

10. Renghet, salariu 300 fl. şi cuartir.

11. Sĕcărâmb, salariu 360 fl. în rate lunare anticipative din casa bisericei.

12. Vărmaga, salariu 300 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-şi înaiuta cererile de concurs instruite conform legilor din vigóre în terminul preclus subsemnatului oficiu.

Sĕcărâmb, (Nagyág) 10 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geógiu II.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 305 protopresb. 1896 [132] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegrgful Român“.

1. Dârlos, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Ernea săs. cu salariu de 309 fl. din reparţie, cuartir şi lemne de foc.

3. Frâua, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pâna la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Mediaş, 13 August 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al Mediaşului.

Romul Mircea,
adm. protp.

Nr. 420/896 [127] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului învĕţătoresc dela scóla din Târlungeni, tractul protopresbiteral al Braşovului sĕ escrie concurs cu termin până la 10 Septembre a. c.

Salar în bani 200 fl. şi 100 fl. venit cantoral.

Concurenţii vor avea a sĕ presenta în una din Dumineci sau sĕrbători spre aşi arăta desteritatea în cântarile bisericesci.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuali instruite conform legei la subsemnatul oficiu protopresb. în terminul deschis.

Braşov, în 13 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 319 [118] 3—3

Concurs repeţit.

Pe basa ordinului consistorial Nr. 3993 dto 2 Iuliu a. c. sĕ escrie de nou concurs pentru întregirea parochiei Selniţe, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Cetăţii de pétră, cu terminul preclusiv de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de către comitetul parochial dau un venit anual de 185 fl. v a

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-şi înainta cererile lor concursuale nstruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Fênaţe, la 30 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100. Sibiiu, Joi, 5/17 Septembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invĕțămêntul istoriei.

(Io.) Pe lângă învĕțămêntul religiunei în scólele poporale, putem ḑice, cel mai ponderos obiect ḑe învĕțămênt este, studiul istoriei

E cunoscută tuturor inscripția de pe frontispiciul templului dela Delphi: *cunósce-tĕ pe tine însuți,* de-asemenea și frumósa definițiune a istoriei prin marele cetățén roman Cicero: *istoria este magistra vieții.*

Nu e de lipsă sĕ analisăm până în cele mai mici detaiuri însemnătatea acestor douĕ sentințe de aur ale filosofiei vieții. Ele sunt atât de clare și atât de mult comprobate prin întrégă viéța popórelor și a singuraticilor chiar, încât a le mai și analisa până în detaiuri, ar fi numai perdere de timp....

Da, așa ar fi pentru un popor între împrejurări sociale și politice mai favorabile decât noi poporul român de sub coróna regelui Sântului Stefan. Da, așa ar fi pentru un popor, care nu este amenințat în tóte ḑilele de pericolul desnaționalisării sale, cum suntem noi amenințați de molochul magiarisării și de ispita demoralisării prin viéța de stat și socială decăḑută și coruptă de cei ce au aceste dóuĕ puteri în mână aici la noi în patrie.

Nu așa stă însĕ lucrul la noi în Ungaria. La noi totul e putred, totul e minciună.

Nimic nu e presentat în adevĕrata sa valóre, nici în starea sa adevĕrată, până chiar și lucruri pe cari tótă lumea le vede altcum, le vede în starea lor adevĕrată și reală.

Și pentru ce acéstă presentare falsă a lucrurilor din partea celor ce au puterea în mână? Pentru-ce atâta negare a adevĕrului? Pentru-ce atâta minciună?

Pentru-că adevĕrul nu-'l pot suferí, căci dacă l'ar puté suferí, atunci ar trebuí sĕ ne facă și nóuĕ dreptate, ar trebuí sĕ ne recunóscă și pe noi de egali cu ei, dându-ne și nóuĕ aceleași drepturi politice cari le țin de present numai pentru ei.

Așa însĕ, negând adevĕrul, și lumea din afară neputêndu-se orienta totdéuna bine asupra stărilor nóstre ascunse, trece peste noi la ordinea ḑilei și ei își fac trebile mârșave neconturbați, cu mijlócele cele mai condamnabile, ér poporul nostru necunoscêndu-și încă bine originea, puterea de care dispune și destinațiunea sa în viitoriu în concertul celorlalte popóre mai luminate, nu-'i póte împedeca.

Până acolo au ajuns detentorii puterii de stat și a celei sociale dela noi, încât de un timp încóce respândesc minciuna nu numai pe căi private, ci chiar și în mod public, așa ḑicênd oficios.

Dovadă comunicatele cele multe despre diferite afaceri publice despre cari se raportéză prin foile magiaro-jidane.

Ba, mai mult. Cei ce am avut nefericirea ori fericirea (nefericirea pentru-că ne-am petrecut cele mai frumóse ḑile ale vieții între dusmanii némului nostru, deși fără voia nóstră; fericirea, căci am avut ocasiune a cunósce armele cu cari vrea dușmanul nostru sĕ ne nimicéscă încă din cea mai fragedă și mai nevinovată etate a vieții), de a studia la scóle magiare, am avut trista ocasiune de a ne convinge, că în scólele magiare, póte cu puține excepțiuni, minciuna și calumnia se propune de pe catedră chiar.

Cine nu și va fi aducênd aminte de minciunile cele grosolane, ce se propun cu deosebire despre originea nóstră negându-ne adevĕrata ei sorginte? Cine nu-'și va fi aducênd aminte de expunerea perversă a faptelor eroilor noștri naționali? Cine nu-'și va fi aducênd aminte de batjocorirea tuturor evenimentelor istorice, prin cari am fost și noi, fără voia stăpânitorilor noștri, ridicați la demnitatea de om, și numai în mică parte și de cetățeni, dar și aci, numai ca indivizi, nici decum însĕ și ca națiune, abia putêndu-ne dobândi prin forța împrejurărilor nefavoritóre lor ceva libertate de consciință pe terenul religionar.

Noi trebue însĕ sĕ spunem adevĕrul. Trebue sĕ arĕtăm lumii originea nóstră, puterea nóstră și destinațiunea nóstră.

Acésta am făcut-o și până acum, dar cu mai mult succes pentru străini, decât pentru noi înșine.

Strĕinii sciu cine suntem, de unde ne tragem; ba au vĕḑut și puterea nótsră și destinațiunea nóstră.

Dovadă scrierile nóstre istorice, faptele eroilor nostrii pe câmpul de luptă și ridicarea teritoriului unei părți locuite de noi, vorbim despre români în general, la regat

Nu așa de bine însĕ sĕ cunósce pe sine poporul nostru din părțile de dincóce de Carpați.

Nu, căci *stăpânitorii și asupritorii* lui, atât cei din trecut, cât și cei de aḑi, *nu i-au spus nici odată adevĕrul, ér lui nu i-a fost permis a-l căuta, și astfel i-a fost imposibil și însuși a-l afla.*

Poporului nostru din aceste părți nu i s'a spus adevĕrul despre originea lui din partea asupritorilar lui din causa, ca nu cumva deșteptându se în el consciința despra mărirea acelei origine, sĕ se destepte din somnul cel de mórte și cercându-și puterile sĕ pretindă și el drepturi politice egale cu acei asupritori ai sei. Și acésta s'a urmat consecuent în tóte afacerile nóstre publice și private când am venit în atingere cu acesti ómeni fără consciință și fără de lege.

Dar tóte minciunile lor au fost desvĕlite și adevĕrul a eșit la ivélă ca sórele de după nori.

Trebue însĕ sĕ recunóșcem, ca și aci, ca și în multe alte privințe numai în parte e meritul nostru.

De multe ori numai forța împrejurărilor esterne ne-au desteptat din letargiă, și numai îmboldiți óre cum din afară am început a lucra la deșteptarea nóstră, la ridicarea edificiului nostru cultural naticnal și apoi a celui politic.

Ceea ce n'am făcut însĕ până acum, trebue sĕ facem în viitoriu și începutul avem sĕ-l facem în scólele nóstre poporale la propunerea studiului istoriei arătând tinerei generațiuni originea sa, puterea sa, și încurajându-o pentru ajungerea unui viitor mai fericit decât ne-a fost trecutul și ne este presentul.

Trebue sĕ convingem pe poporul nostru despre adevĕrul exprimat atât de frumos din partea vestitului romancier și poet magiar Mariuțiu Jókai că: *„Pentru națiunea, carea a căḑut în luptă, mai există înviere; dar națiunea care cade în timp de pace, nu învie mai mult".*

Trebue sĕ deșteptăm consciința națională în tóte păturile societății nóstre; trebue sĕ arĕtăm poporului nostru, ce și câtă putere zace în el, pe care dacă ar folosi-o la timp potrivit și înțelepțește, câte n'ar puté câștiga pentru binele sĕu și al patriei sale; trebue sĕ-l încuragiăm și sĕ 'i întărim speranța într'un viitoriu mai strălucit, ca astfel sĕ folosécă trecutul și presentul pentru ridicarea viitoriului; trebue sĕ-'i arĕtăm virtuțile și scăderile strămoșilor nostri, ca sĕ scie trage învĕțăturile cuviinciόse din ele; *trebue sĕ-'i arĕtăm și armele dușmanilor noștri, cu cari cercă a ne nimici, ca astfel cunoscêndu-le, la timp potrivit sĕ se pótă apĕra și susținé cu tótă demnitatea ce i-se cuvine, fără însĕ de a ataca pe nimeni.*

Am căḑut în multe lupte până acum, dar ér am înviat; trebue însĕ sĕ ne ferim de a cădea în timp de pace, demoralisându ne și recăḑênd ér în întunerecul nesciinței, căci atunci am perit pentru totdéuna și nu vom mai învia.

Acestea învĕțătorilor noștri la începutul anului școlar pentru orientare în interesul viitoriului nostru *național.*

Nóuĕ ferii parlamentare. Abia s'au întrunit bieții deputați, abia au ținut câteva ședințe și étă că au și obosit. In ședința din 12 l. c. în care altceva n'au hotărît, decât că *n'au* suspendat dreptul de inmunitate al lui Podmaniczky în cestia Kasits, au votat nóuĕ ferii parlamentare și adecă până în 24 Septembre.

FOIȚA.

Femeia română

de

Carmen Sylva.

(Urmare și fine.)

III.

Maria Putoianca, fiica poporului, a însoțit pe tatăl sĕu în tóte luptele sale contra Turcilor. Ea a fost prinsă și dusă la Constantinopole. Sultanul voí sĕ o vadă. „E adevĕrat, îi ḑise el, că tu ai ucis un Turc cu propria ta mână?"

„Nu un Turc, ci ḑece! și-'mi pare rĕu că n'am ucis o sută, atâta abia ar ajunge pentru a rĕsbuna mórtea unui părinte!"

Sultanul fu așa de mulțămit de acest rĕspuns, că-'i dădu libertatea.

Bunica unuia din aghiotanții nostri a vĕḑut tăind pe bărbatul sĕu pe ulițele Bucurescilor. Ea luă pe cei unspreḑece copii ai sĕi, merse la Constantinopole și a îngenunchiat în calea Sultanului; privirea acestuia a fost atrasă de către aceste dóuesprełece persóne în doliu mare. El o cercetă și o întrebă ce puté sĕ facă pentru ea?

— Eu cer capul pașei, care a pus sĕ asasineze pe bărbatul meu.

Sultanul il dădu.

Un proprietar voia se facă o hotărnicie nedréptă, prin care moșia sa se mărea și despoia pe țĕrani. El a câștigat pe primar și pe câțiva ómeni ai subprefecturei, înjugă patru boi la un plug și începu a trage brazda de hotărnicie.

Țĕranii erau adunați toți într'o pădure vecină și priveau la acéstă despoere încleștându-și pumnii.

De odată o femeie, cu copilul în brațe, eși din mulțime se aruncă înaintea boilor, puse copilul la piciórele lor și strigă

— Vor merge peste el înainte de a face acéstă nelegiuire!

Raporturile între femeia proprietarului și țărance sunt câte odată încântătóre.

Ele se duc la ea când voiesc, o îmbrățișéză ca pe o soră și-i cer o flóre roșie din grădină, o garófă spre a o pune în cap, un bujor cu care și frécă obrajii și bărbia în loc de suliman, când merg la horă, — jocul de Duminecă. Ele nu se hotărăsc a servi, căci acésta le-ar înjosi, și acéstă ocupație o lasă unguróicelor și țigancelor. Independența este pentru ele un lucru sfânt, chiar în meserie. O femeie ceru proprietarului scânduri pentru a face sicriu bărbatului sĕu, dar îi aduse 60 de bani pentru a avea aerul că i le plătesce.

Spațiul îmi lipsesce pentru a povesti tot ce am vĕḑut în timpul rĕsboiului.

Un nenorocit băiat, pe care l'am îngrijit în baraca mea în timp de 4 luni, muri în brațele mamei sale în momentul când eu ieșiam din sală. Ea începu a suspina și a țipa. O dómnă îi puse cu blândețe mâna pe umĕr și-i ḑise: „Nu țipa! Noi am voi sĕ nu scie regina pentru câteva césuri mórtea fiului tĕu!"

Ea tăcu pe loc.

Eu le-am vĕḑut căutând pe bărbatul lor până la șanțurile dela Plevna, prin obuzurile tunurilor pentru a le aduce puține fructe sau rufe, și încă căutându-'l din spital în spital când află că era rănit, stând în picióre la căpătâiul lui ḑi și nópte, fără a îndrăsni măcar a se pune jos.

Cu părere de rĕu mĕ las de a povesti în amĕnunțimi în „Revue des Revues", numerósele și încântătórele întêmplări ce se găsesc în cronicari și acele pe cari le-am vĕḑut cu proprii mei ochi. Eu n'am putut sĕ arĕt, decât spicuind, pe femeia română de prin vécuri. N'am putut decât sĕ ridic un mic colț din vĕlul acestei istorii așa de însemnat. Aș puté umplea un volum mare povestind moravurile și obiceiurile țĕrancei, a acestei ființe răbdătóre și devotate, care lucréză la câmp vara, și érna la meșteșug. Ea tórce, cósă, brodéză costume mărețe cari strălucesc de albéță și de colori armonióse la raḑele sórelui strălucitor. Ea nu zimbesce decât rar și se vestejesce repede, sub povara muncei prea grele și sub povara mulțimei copiilor.

Seriositatea sa e impunĕtóre și atingĕtóre în același timp, când nu se schimbă în asprime, ceea-ce se întêmplă câte odată țĕrancelor bogate, cari apasă greu pe cele sĕrace și n'au milă de chinurile lor. Pe de altă parte ele se ajută între ele în chipul cel mai mișcător. Când o familie are mulți copii, femeile sterpe a satului și i împărțesc. Ele numesc pe copii adoptați: copii de suflet.

Dacă acéstă țéră există încă, în urma atâtor invasii, femeilor lí se datoresce. Ele au fost păḑitorii limbei, religiunei, tradițiunilor sale. Sunt o grămadă de legende, de

Cheltueli pentru alegerile dietale. Guvernul a luat în budgetul pro 1897 suma de 25,000 fl., drept cheltueli pentru alegerile proxime. In anul 1892 a fost în budget numai 16,000 fl. Actualul ministru de finance declară însĕ că cu tóte acestea s'au cheltuit în acel an 30,000 fl.

Rĕsboinicul Apponyi. Dumineca trecută a ţinut partidul naţional-apponyist o sgomotósă adunare în Ipolság, sediul cottului Hont, care póte fi socotită drept o declarare de rĕsboiu înverşunat partidului liberal şi guvernului. Au vorbit acolo mai mulţi corifei ai partidului, dar mai aplaudat a fost Apponyi, dela care se aşteptau acum declaraţiuni categorice în urma scirilor diferite ce circulau asupra-i, că adecă s'ar retrage de pe arena politică lăsând pe membrii partidului sĕu în voie liberă de a fusiona cu ori şi care alt partid. Cestia fusiunei a fost obiectul principal al vorbirei lui. Étă ce a ḑis despre acésta:

„Rog pe toţi soţii mei de principii a nu-şi risipi forţa prin o meḑditare asupra fusiunei sau a pacificării; unicul nostru gând sĕ fie a ne pregăti de luptă şi a fi resistenţi în luptă. Ceea-ce se numesce fusiune şi ce se pretinde dela noi sub acest titlu, nu este altceva decât o *depunere a armelor, o capitulare*. Cine voiesce graţie, poftéscă şi mérgă acolo, *pe mine însĕ nime nu mĕ va vedé în fruntea acelui urît conduct*“.

E clar deci că Apponyi nici nu va fusiona, nici nu va repăşi de pe terenul politicei, ci din contră întră într'un nou foc cu mai mare propusuri şi cu mai multă rêvnă

Adunare de ţĕrani în Viena. Duminecă s'a ţinut în Viena prima adunare de ţĕrani din Austria, sub presidiul lui *Kielmansegg*, fiind de faţă şi vice-primariul *Lueger*. Ḑece mii de ţĕrani au participat la adunare. S'au pertractat cu deosebire chestii agricole, şi s'au înaintat la parlament proiecte de resoluţie.

În numele guvernului, Kielmansegg deschide şedinţa şi declară în numele ministrului de agricultură conte *Ledebur*, că guvernul totdéuna va sprigini şi promova interesele clasei ţĕrănesci. Vorbesce apoi în chestii economice. — După el vorbesce Lueger, la început în chestii agricole, apoi referéză în chestia contractelor comerciale şi ajungênd la reînoirea pactului, se ridică cu vehemenţă contra Ungariei, face propunere în sensul căreia pactul cu Ungaria numai atunci e a se renoi, décă vor ridica în mod considerabil cuota magiară, şi vor da garanţă, că contractul vamal şi comercial, ce eventual se va încheia, Ungaria îl va ţinea în mod cinstit. În fine adunarea se ocupă cu idea înfiinţării unei bance de stat austriace.

Sórtea Sultanului. Oficiosul „Nemzet“ publică sub acest titlu un articol, care dacă exprima vederile cabinetului în cestiunea orientală, este menit a face sensaţie. Étă un pasagiu din acel articol:

„În cele din urmă ḑile s'a lansat deodată scirea în foile din Europa, că tóte cabinetele au început a se ocupa în mod serios de cestiunea detronării Sultanului. Acéstă veste a revocat fără îndoială în memoria multora istoria lui Abdul Aziz, precum şi catastrofa dela 1876 care a pus capĕt atât stăpânirii cât şi vieţii lui. Presa oficiósă a grăbit a desminţi acéstă scire, dar lucrul stă astfel, că opinia publică mai uşor este aplicată a crede scirei, decât desminţirei. *Nu numai în Constantinopol, dar în întréga împĕrăţie turcéscă este situaţie aceea, că în fie care moment se pot desfăşura cele mai neaşteptate evenimente*. Iritaţiunea a ajuns la culme în urma turburărilor din Asia-mică, Creta şi Constantinopol şi acésta nu numai la supuşii creştini ai Sultanului, ci şi la Mohamedani. Partidul Turcilor tineri îşi continuă agitaţiunile, atât în lăuntrul ţĕrii, cât şi în afară, ér pe partea Turcilor bĕtrâni nemulţămirea este întocmai atât de mare ca şi pe partea celor tineri.

Rusia şi Erancia vor susţiné statul quo până la un moment mai favorabil scopurilor rusesci, ér interesele politicei austro-ungare externe reclama aceiaşi atitudine. În Germania însĕ sĕ póte observa, că opinia publică a luat o direcţie duşmănósă Sultanului şi sfătuitorilor aceluia, ér presa engleză pretinde din ḑi în ḑi, ca imperiile sĕ pună odată capĕt dominaţiunei infirme a Sultanului Abdul Hamid. „Standard“, organul lui Salisbury pretinde fără încunjur, *ca sĕ fie pus un alt Sultan pe tronul Turciei*.

Tonul acesta al foilor engleze devalvéză preţul resonementelor foilor continentale cari lucră în interesul păcii. Cum sunt astăḑi împrejurările, nu se va mira nime dacă într'o bună diminéţă, — care nici nu mai este întocmai departe, — treḑindu-se lumea, *va auḑi o veste analógă ca cea dela anul 1876 despre cele întêmplate la Constantinopol*.

Oficiosul „Nemzet“ pune deci în vedere o apropiată detronare a Sultanului E greu a constata întru cât póte fi articolul din cestiune inspirat din părţile competente politice. Caracteristic firesce este. că vienezul „Fremdenblatt“ — tot organ oficios — n'are nici o scire de combinaţiuni de aceste.

Programul militar pentru primirea împĕratului Austriei.

Ministrul român de rĕsboiu a stabilit următoriul program — aşa ḑis program militar — pentru primirea M. Sale Impĕratului Francisc Iosif;

In ḑiua de 15 Septembre întréga divisie I-a din corpul I de armată va fi aşeḑată în linie de bătaie la frontieră, în apropiere de Verciorova, în aşa mod ca sĕ pótă fi vĕḑută de Impĕratul Austriei din tren. La întrare în gara Vîrciorova, o companie cu musică şi drapel va face onorurile militare. O baterie va da 101 salve în momentul întrărei trenului în gară. La oprirea trenului în gara Vîrciorova, dl general comandant al corpului I de armată, avênd la stênga sa pe comandantul Statului major al corpului I, va presinta M. S. Impĕratului Francisc Iosif si tuaţia şi raportul trupelor corpului I de armată; apoi se vor urca în trenul imperial. In tot timpul musica va cânta imnul austriac.

După plecarea din gară, trenul va merge cu o fórte mică viteză, aşa că Impĕratul sĕ pótă observa mai bine trupele din divisia I, aşeḑate de a lungul drumului ferat în linie de bătaie. Dl general va da esplicaţiunile cerute.

La Severin o companie cu musică şi cu drapel va face onorurile cuvenite. 101 tunuri vor anunţa venirea în gară a trenului imperial. M. S. regele României, după ce va asista la serbarea Porţilor de fer, se va reîntórce la Craiova unde va aştepta sosirea Impĕratului Austriei. Se vor afla la gară M. S. Regele cu stat majorul sĕu, casele cívile şi militare, M. S. regina cu damele de onóre şi AA. LL. RR. principele şi principesa României cu casele lor. De asemenea toţi dnii ministri cu dómnele, şi oficerii cari nu vor fi sub arme. După ce o companie din divisia II-a de musică şi drapel va face onorurile militare, trenul imperial, în care vor lua loc MM. LL. regele şi regina, AA. LL RR. principele şi principesa României şi dnii ministri, va merge încet aşa ca M. S. Impĕratul Austriei sĕ pótă trece în revistă trupele din divisia a II-a şi elevii scólei militare din Craiova.

La gările Slatina şi Pitesci, unde trenul se va opri, onorurile militare vor fi date de gărḑi de onóre din divisia a II a.

La gara de nord din capitală o companie cu drapel şi musică, din divisia III-a va face onorurile militare. Dl comandant al corpului II de armată va presenta raportul şi situaţia trupelor. Dela gară la Cotroceni trăsurile Auguştilor Suverani vor fi escortate de întreg divisionul de gendarmi călări. Pe tot parcursul stradelor se vor afla pe ambele trotuare trupe de infanterie, ér pe pieţe şi locuri libere escadróne de cavalerie şi baterii de artilerie.

Defilarea corpului II de armată se va face în ḑiua de 17, órele 9 diminéţa pe platoul dela Cotroceni. Ambii Suverani vor încăleca dela palatul Cotroceni şi vor merge până la locul de defilare, situat la spatele casărmei geniului, printr'o alee de arcuri de triumf. Terenul despre Nord şi Vest al platoului va fi închis cu stêlpi decorativi legaţi cu frânghii.

Programul de ordinea defilărei nu s'a întocmit încă.

Se va ataşa corpului II de armată o brigadă de roşiori compusă din regim. 1, 3 şi 4. Infanteria va avé bataliónele compuse din 500 ómeni; Cavaleria şi excadrónele de 120 cai; Artileria avênd regimentele de 6 baterii compuse din 6 tunuri, 1 furgon şi 3 chesóne.

După terminarea defilării, la órele 12, se va da un prânḑ de galǎ la Cotroceni, ér la órele 2 trenul imperial va conduce pe înaltul óspete la fortul Chítila, unde se vor executa trageri de rĕsboiu cu plesele fortului.

Linia ferată dela gara Chitila până la forturi va fi decorată cu arcuri de triumf. La debarcare se va construí un frumos pavilion. Garda de onóre va fi compusă din compania de asediu.

La órele 5 séra Împĕratul Austriei va părăsi Bucurescii. Trenul imperial nu va întra în gara Ploiesci, ci va trece pe la racordarea liniei Bucuresci-Ploiesci-Sinaia. În acel loc trupele divisiei a V-a din corpul III de armată vor fi aşeḑate în linie de bătaie, aşa ca sĕ pótă fi observate de M. S. Împĕratul din tren.

La Sinaia, batalionul de vênători va face onorurile cuvenite. După-ce M. S. Împĕratul va visita Castelul Peleş, va pleca chiar în acea nópte prin Predeal.

Noutăţi.

Sfinţire de biserică. Teodor Cotuţiu, paroch şi comitetul parochial dimpreună cu poporul român al parochiei gr.-or. din Diug invită cu tótă stima la serbarea sânţirei bisericei din loc, ce se va celebra la 15 Septembre st. vechiu (27 Septembre stilul n.) a. c.

Programa
festivităţilor, ce se vor arangia cu ocasiunea sânţirei bisericei nou edificate, este:

1. In 13/25 Septembre a. c. primirea Excelenţiei Sale Inalt Preasânţitului Domn Miron Romanul, archiepiscop şi metropolit etc.

2. In 14/26 Septembre a. c. la 4 óre p. m. inseratul cu litie prin Excelenţia Sa.

3. Séra serenadă Excelenţiei Sale din partea poporului.

4. In 15/27 Septembre a. c. salutarea dimineţii prin salve cu tréscuri.

5. Primirea p. t. óspeţi.

6. La 8 óre a. m. începutul actului sânţirei bisericei şi continuativ s. liturgie.

7. După sânta liturgie presentări la Excelenţia Sa.

La $1^1/_2$ óre banchet în localitatea destinată spre acest scop. (De couvertă 1 fl. v. a.)

9. Petreceri poporale cu dans.

10. La 7 óre séra petrecere cu dans pentru inteligenţă în favorul bisericei, la care servesce de bilet învitarea. (Preţul întrărei de persónă 1 fl., de familie 2 fl. v. a.) Alte învitări nu se fac.

Se iau tóte mĕsurile pentru confortul deplin al p. t. D. óspeţi. Buffet corespunḑĕtoriu cu preţurile cele mai moderate.

NB. *a*) Dăruiri benevole în favorul bisericei se primesc cu mulţămită pelângă cuitare publică.

b) Programa se va executa şi în timp nefavoritoriu.

c) Doritorii de a participa la banchet, sunt cu tótă onórea rugaţi a se însinua prin o corespondenţă postală (în Diug, p. u. Ispánmező) cel puţin cu 4 ḑile înainte de 15/27 Septembre, la adresa parochului.

* * *

---

vechi balade, adunate de către scumpul şi neuitatul poet Alexandri, care povestesc actele de curaj şi de devotament ale femeii române.

Sĕ nu vĕ înşelaţi, vĕḑêndu-o jucând ca o Poloneză şi auḑind-o vorbind ca o parisiancă. Cultura străină n'a schimbat-o.

Ea e încă aceeaşi soţie aprinsă şi ambiţiósă, mama pasionată a vechilor timpuri. Ea întrunesce pe lângă aceste, alte calităţi tot aşa de mari; ea e o delicată îngrijitóre de bolnavi. Trebue sĕ o veḑi îngrijind pe ţĕranii sĕi ca un medic şi conducêndu-şi moşia ca un om de afaceri.

Femeia română nu socotesce jertfele sale. Ea le găsesce naturale. Ea a uimit pe medicii străini în rĕsboiul dela 1877.

Ea se lipsesce de tot pentru a da o educaţie copiilor sĕi. Ea e naivă şi viclénă nepăsătóre, cel mai bun prieten al bărbatului sĕu şi cel mai îngrozitór vraşmaş al lui, îndată ce sunt în duşmănie. Alexandri ḑice că sórele caută sĕ pĕtrundă pe sub ciucurii lungi a negrelor lor gene spre a lăsa flacăra sa în marele lumini a ochilor lor. Limbagiul lor e bogat şi înflorit ca tóte limbagiurile Orientului, mărinimia lor nu le îngădue nici odată a ţiné socoteli. Inima le birueşte în totdéuna.

Larga brobódă care le învĕlue, cu austerele sale îndoituri, dă trăsăturilor şi mişcărilor sale o măreţie antică; şi maternitatea îi pune pe frunte o diademă invizibilă.

„Mama mea, măiculiţa mea!“ era strigătul răniţilor în timpul lungelor ḑile şi nopţi de suferinţă. Dar îşi găseau la căpătâiul lor cui sĕ adreseze suspinele lor.

Nici una n'a rĕmas în urmă. Mamele de bună familie au părăsit eleganţa şi mângăerea bărbatului spre a se aşeḑa într'o colibă, lângă sala unde gemeau răniţii; frumósele dame de lume ţineau în braţele lor pe sĕrmanii Turci, cari mureau de tifos negru, cea mai îngroḑitóre din tóte bólele molipsitóre.

Nu se observa nici slăbiciune, nici dare înapoi, nici şovăélă. Infruntă infecţiunea şi merg sĕ îngrijască pe copilul bolnav de difteriă sau de scarlatină a prietinei nebună de frică.

Copiliţa română, în vîrstă de doi ani, cu mari ochi melancolici sub pĕrul cel negru, cu un limbagiu limpede şi curat, e de o precocitate surprinḑĕtóre. La vrîsta de 5 ani, ea, e mica mamă a fraţilor şi a surorilor sale. La opt ani e aprópe o fată mare. Ea nu se mai mărită la doispreḑece ani fiind-că legea nóuă o opresce, atunci ea se apucă în schimb de studiu, trece bacalaureatul, se face doctor; căci trebue o eşire prisosului care se frământă sub aceste plete bogate, sub aceste mari sprâncene cuminţi şi încântătóre.

Sunt patruḑeci de ani, când întrând într'un salon rĕmâneai surprins că nu găsesci decât frumuseţi perfecte.

Dar atunci viéţa era simplă. Astăḑi ea a devenit grea. Fetiţele de ḑece ani împărtăşesc deja grija părinţilor lor şi sciu prea bine că lucrurile nu sunt aşa de frumóse în acéstă lume.

Jertfele şi suferinţele póte sunt folositóre spiritului, — fie, — dar de sigur vătĕmătóre desvoltărei corpului care nu mai creşte ca o frumósă flóre fără de grije şi liniştită, fără a mai vorbi de plăcerile lumesci ce nu se cunoşteau altădată şi care au ajuns tot aşa de ameţitóre şi tot aşa de luxóse ca şi în celelalte ţĕri.

Dar e cu neputinţă a se opri, mai ales în o ţéră care a făcut sforţări supraomenesci pentru a fi într'un timp aşa de scurt la nivelul de desvoltare a celorlalte ţĕri. Fatal trebue sĕ cadă în multe greşeli, sĕ lunece pe marginea multor prăpăstii, sĕ se înămoléscă în primejdii neprevĕḑute. Vîrtejul v'au cuprins, scumpele şi mult iubitele mele Românce pe care eu v'am studiat cu tótă puterea mea, cu tot sufletul meu şi pe care eu mĕ bizui în viitor, voi cari n'aţi lăsat a se scufunda ţara vóstră de atâtea invasiuni, voi îi veţi da încă mame nobile şi mândre avênd în ele tótă seva acestui pămênt bogat şi producĕtor care le-a purtat şi hrănit.

Mame române! voi, care aţi plâns atâta când îngerul destructor a trecut peste noi cosindu ne familii întregi, răpindu-vĕ tot ceea-ce voi iubeaţi, voi, care aţi luptat ca sĕ faceţi din fiii vostri ómeni, voi care nu daţi îndĕrăt când e vorba de a înainta, mame române, viitoriul e în mânile vóstre.

Din măruntaele vóstre renasce acéstă ţéră, a cărei ursită viitóre nu se scie, dar care trebue sĕ dea nota sa în concertul civilisaţiunei europene.

Mame române, păḑitóre a celor mai scumpe comori, vouĕ vĕ e încredinţat aceste mâni pentru care atâtea vécuri au luptat şi au suferit.

Şcólele române din Braşov. „Gaz. Trans.“ scrie: În şedinţa de Joi a delegaţiunilor scolare, la propunerea Eforiei s'a ales cu unanimitate de profesor ordinar la gimnasiul rom. ort. din Braşov Dr. Valeriu Branisce, şi s'au luat la cunoscinţă angajările de profesori suplenţi ale dlor I Baptist Boiu, Pompiliu Dan, Iordan Popovici, Tim. Popovici, (pentru musică), Aurel Ciortea, P. Roşca (pentru grimnastică), şi de suplinitor pentru francesă a dlui I. Pricu. — În şedinţa de Vineri a Eforiei s'a mai angajat dl Ioan Priscu de învěţător suplent la şcóla normală paralelă.

* * *

La şcólele din Blaş. Cetim în „Unirea“, că la şcólele din Blaş, adecă în gimnasiu, preparandiă, normale şi şcóla de fetiţe cu începutul anului şcolar 1896/97 s'au înscris cu totul *793 şcolari.* Înscrierile la şcólele elementare de băeţi şi fetiţe încă nu s'au încheiat.

* * *

Archimandrit osândit. După-cum se anunţă din Zimony tribunalul d n Belgrad a condamnat la patru ani temniţă pe archimandritul Pelagits, fiind că a fost exmis un manifest, ce conţinea principii socialiste.

* * *

„Kolozsvár“ despre Weigand. Sub titlul *„agitator valach-germân în Cluş“* „Kolozsvár“ din 15 a l. c. scrie următórele: „Un anumit domn din Lipsca, cu numele Weigand se încurcă de o vreme încóce în Ardél. Trăiesce din banii Ligei din Bucuresci, şi ca resplată propagă calumniile valache în presa germană. Eri séra domnul Weigand a sosit în Cluş şi în sala de mâncare a hotelului central a cinat în societatea inteligenţei valache din loc. In societatea era şi un oficial comitatens şi unul dela judecătoria reg. Musica lui Csikai trăgea cu caldură cântările valache, încă mai bine şi mai cu inimă, decum obicinuesce a executa cântecele magiare. La despărţire societatea a strigat „sě trăiéscă“ domnului Weigand, care şi ḑiua de aḑi va petrece-o aici. Când a umblat domnul acesta în Alba-Iulia, primariul de acolo i-a pus la disposiţie un comisariu de poliţie ca gardă stabilă, pentru-că a avut motiv a se îndoí, că „savantul“ german (care de altcum vorbesce minunat limba valachă) exclusiv „cu scop scientific“ umblă prin Ardél. Poliţia clujană respectéză cu mult mai tare dreptul de ospitalitate, ca primariul din Alba-Iulia. Cu tóte aceste mai că domnul primariu are drept“. In adevěr e de compătimit creerul, în care se póte plămădi o astfel de — „cuminţenie“.

* * *

Şcandalul ḑilei. Locul şcandalului a fost piaţa oraşului Zala-Egerszeg, ér eroii şcandalului cavalerii Iosif Csesznák, advocat în Perlák şi Emeric Svastics locotenent de husari şi fiul fostului fişpan al comitatului Zala, Svastics Benő. Antecedenţele: Advocatul Csesznák a scos înca la începutul acestui an la ivélă unele lucruri compromiţětóre pentru fişpanul Svastics, în urma cărora acesta a şi fost suspendat din postul sěu. De atunci advocatul Csesznak era totdéuna pregătit de luptă, fiind-că i-s'a promis a bătaie publică, unde va fi întâlnit.

In Zala-Egerszeg era têrg de ţéră. Pe piaţa acestui oraş, în mijlocul mulţimei de ţěrani, punct la 12 óre din ḑi întâlnesce locotenentul Svastics, pe adversarul sěu Csesznák. Locotenentul îşi scóte sabia din técă şi începe cu o furie nebună a lovi în faţă pe Czesznák, până când îl dobórâ la pământ. Advocatul prima dată nu şi-a dat bine séma despre cele ce se întêmplă fiind atacat pe nesimţite, acuma însě vědênd, că aici e vorbă de o luptă pe viaţă şi mórte, 'şi reculege puterile şi îi succede, ca sě-şi scótă din buzunariu revolverul, care era în tot timpul gata de foc şi trage un glonţ în pieptul voinicosului locotenent. Acesta vědêndu-se acuma rănit se înfuriază şi mai mult şi din nou se aruncă asupra advocatului Csesznák, când un al doilea şi al treilea glonţ de revolver îl culcă scăldat în sânge.

Acest scandal a decurs în mijlocul unui têrg de ţéră, la anul millenar, şi la anul Domnului 1896, între un locotenent de husari şi un advocat.

Aceste date ne arată eclatant gradul de cultură intelectuală şi morală a lor doi indiviḑi, ce stau pe trépta primă a societăţei naţiei cavaleresci. Şi demoralisaţi şi sělbateci.

* * *

Români la milleniu. Aflăm în cel mai recent numěr al lui „P. N.“ că Românii din comitatul Caraş-Severinului continuă a excela prin purtarea lor necorectă. În curênd vor mai peregrina la exposiţia millenară dóue grupe. Cea dintâiu va fi în 23 Sept. în Pesta unde va sta dóue ḑile. Din cercurile: Făget şi cel murěşan se vor recruta total 420 inşi. Al doilea şi cel mai mare grup va sosi la 3 Oct. şi va fi compus din 720 de inşi, între cari 36 preoţi şi învăţători; ei sunt din cercurile: Timiş, Orşova, Bogoţ şi Teregova. Ei vor aduce cu sine musică şi jucători, cari vor executa căluşeriul. O păreche tineră încă va fi în societatea acésta, care se va cununa la exposiţie. Dacă sunt adevěrate aceste sciri apoi ele aruncă o lumină tristă mai ales asupra preoţilor şi învěţătorilor din acele părţi, cari sunt chemaţi a conduce poporul.

* * *

Publicaţiune. În sensul §-lui 25 din art. de lege XXI din anul 1886 se aduce la cunoscinţă publică, cum-că comisiunea verificătóre chemată de a rectifica lista membrilor virilişti (celor mai mari contribuabili) ai comitetului municipal îşi va ţinea şedinţele în cancelaria protonotariului comitatens în Sibiiu *în 22, 23 şi 24 Septembre a. c.*, ca în ḑilele amintite lista menţionată va fi expusă întuiţiunei publice, şi se pot face reclamări pentru înducere întrinsa.

În sensul §-lui 27 din citatul art. de lege se provócă toţi aceia, cari voiesc a profita de favórea §-lui 26 al legii menţionate ca în decursul şedinţelor sě'-şi documenteze îndreptăţirea verbal sau în scris, căci în casul contrariu vor remânea de astădată lipsiţi de favórea §-lui 26, de a li se socoti duplu contribuţiunea.

Conspectele de dare dela perceptorat cari servesc de basă la rectificarea listei virilisrilor, sunt expuse în biroul protonotariului şi din ḑiua de astăḑi până în 21 Septembre inclusive se pot face reclamări contra acelora. Lista virilistilor statorită se va afişa în 25 Septembre a. c. la casa comitatului şi se va expune intuiţiunei publice în decurs de 15 ḑile în cancelaria protonotariului comitatens; recursele contra ei sě pot subscerne în terminul acesta la comisiunea reviḑětóre permanentă.

Sibiiu, 12 Septembre 1896.

Gustav Reissenberger,
vice-comite.

* * *

Magiarisare de nume în masse. Societatea pentru magiarisarea numelor lucră din resputeri, ca oficialii de stat din incidentul milleniului sě-şi magiariseze numele. Apelul societăţii e spriginit cu căldură de cercurile oficiale. Aşa d. e. mai pe urmă direcţiunea căilor ferate a provocat pe oficialii sěi, sě se asocieze cât mai mulţi la acésta mişcare.

* * *

Dinamitarḑi prinşi. Poliţia nin Bruxella a descoperit în ḑilele aceste un deposit întreg de bombe şi mai multe sute chilograme de dinamită. Acest deposit era proprietatea mai multor anarchisti englezi, cari — după cât s'a putut constata — au contemplat un atentat în contra Ţarului, când va ajunge la Balmoral. Telegramele ce sosesc din Bruxella anunţă: că doi dinamitarḑi au fost prinşi în Rotherdam, ér alţi doi în Londra. Toţi acestia purtau cu sine maşina pentru pregătirea corpurilor explosive. Numele celor prinşi în Rotherdam este: Wallace şi Halnes.

* * *

Programul examenului final, ce se se va ţiné la 15 Octobre 1896, la $8^1/_2$ óre a. m. în scóla agronomică a comitatului Sibiiu, în privinţa aptitudinei învěţăceilor în lucrările economice:

a) Lucruri de mână.

1. Tăierea de napi şi nutreţe în diferite estensiuni.
2. Mulgerea vacilor.
3. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor.
4. Cosítul.
5. Scóterea şi curăţirea napilor de zăchar şi de nutreţ.
6. Săparea cu plugul de săpat Gröben
7. Sěmânatul cu mâna şi cu maşina de sěmânat.
8. Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor.
9. Demustrarea diferitelor sisteme de altoire la pomi.

b) Lucrări cu vite:

1. Stratul cu plugul universal Sack şi anume *a)* cu plugul singur; *b)* cu tăetoriul înainte; *c)* cu plugul pe dóuě bresde *d)* cu plugul pentru afunḑime; *e)* cu unelte de curăţit; *f)* cu uneltele de grămădit; *g)* cu extirpatoriul *h)* cu făcătoriul de gropi.
2. Aratul cu plug schimbător.
3. Săpatul şi grămăditul cu „Planet junic.
4. Grăpatul.
5. Sěmânatul cu maşina de sěmânat.
6. Preiucrarea cânepei cu maşina.

Sibiiu, la 10 Septembre, 1896.

Preşedintele comisiunei economice a comitatului Sibiiului.

Reisenberger,
vice-comite.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Despre Românii din Ungaria

de

Petru Vancu. *)

Introducere.

Am aşteptat timp îndelungat, ca cineva se scótă la ivélă, se aducă la cunoscinţa lumii, care nu este încă destul de orientată, ca sě scie că nu numai în Ardél locuesc Români mulţi, ci şi în Ungaria, ba, póte tot aşa de mulţi ca în Ardélul oficios de aḑi.

Alte naţiuni 'şi cunosc pe conaţionalii lor se locuiască aceştia în cele mai depărtate ţěri şi în comunele ori catunele cele mai neînsemnate. Ii sciu câţi sunt, cum se numesc locuinţele lor, cunosc ocupaţiunea lor şi, cu un cuvênt tóte împregiurările sociale şi familiare.

La noi nu.

Sě scie, că în cutare stat ori provincie atâţia şi atâţia Români sunt, şi şi acel numěr de tot dubios.

Vĕḑênd, acéstă trecere cu vederea ori chiar nepăsare, am cugetat sě dau publicului românesc studiul de faţă, care deşi nu este chiar de tot exact dar cred, că va suplini încâtva lipsa ce s'a simţit până acuma.

I. Situaţie şi hotarele.

Dacă vom privi harta Ungariei, vom vedea mai la mijlocul ei un ţinut, care la „Nord“ şi „Vest“ se mărginesce cu rîul Tisa la Sud cu Dunărea dela împreunarea ei cu Tisa până la Orşova (Ruşava) o linie, oblu spre Nord până la comuna Lacul negru (Fekete tó) lângă Crişul repede, ér de aici spre Nord-Ost, până la creştetul muntelui „Gutinul“ şi de aci spre Ost până la isvórele Tisei, linia acésta va forma hotarul Ostic şi Sud-Ostic a acestui ţinut, care se torméză din vechile provincii Bănat, Crişana şi Marmaţia.

Ţinutul acesta, în partea lui ostică e muntos. Munţii fac parte din „catena Carpaţilor“ şi se estind spre Vest în forme de coline. Partea cea mai mare a grupelor din aceşti munţi au numiri românesci. Intre aceste grupe mai însemnate sunt:

a) Munţii Marmaţiei, sub care numire se înţeleg ramul Carpaţilor din cemitatul Maramureş. Cu acestea stau în legătură Gutinul sau munţii Vestici ai Marmaţiei cari se estind între Tisa şi Someş.

Min aceşti munţi isvoresc rîurile Tisa, Viscul şi Borşa.

b) Munţii Meseşului, se află între Someş şi Crişul repede.

c) Munţii Metalici şi Dealul Craiului se află spre Sud dela Crişul repede şi sunt părţi din aşa numiţii: Munţii Bihorului sau munţii Apuseni Din aceştia isvoresc Crişurile. Intre Crişul Negru şi Alb se întind munţii Muma Codrul, între Crişul Alb şi Mureş munţii Drocia, cari de altcum sunt de puţină însemnătate, în ce privesce înălţimea.

d) Munţii Rusca se află spre Sud de Mureş.

e) Munţii Siminic se află între rîul Timiş şi Dunărea.

Călătorul privind aceşti munţi şi aseměnându-i cu celelalte ramuri ale Carpaţilor rěmâne uimit. Până când aceştia se ridică ca nisce muşinóe gigantice, singuratici şi isolaţi unul de altul, după-cum se póte vedea în munţii apuseni dintre Arieşi, Ampoi şi Mureş, ori se curmă în rîpe înfiorătóre, s'au sě ridică în stânci colosale, ce par'că vreau sě se avênte de asupra norilor; pe atunci, în partea Ungară (Bănat şi Crişana) munţii se finesc în dealuri şi coline.

Excepţie face ţinutul dela Siria (Világos) până la Radna (Radna Lippa) şi ţinutul din jurul Verşeţului — unde cóstele munţior — spre şes sunt aprópe verticale.

Şesul produce tot felul de cereale, şi încă în aşa cantitate de e în stare sě susţină întréga ţéră, pe mai mulţi ani.

Colinele şi délurile sunt plantate cu vii şi cu tot felul de pomi nobili cari aduc poporaţiunii un venit îmbelşugat şi o hrană îndestulitóre.

Munţii sunt acoperiţi cu păduri seculare; ér internul lor cuprinde o mulţime de metale, ca aur, argint, aramă, apoi fer, sare, cărbuni de pétră şi alte minerale de preţ.

Şesul, acéstă massă imensă îşi are puţine asemenea pe teritoriul Europén. Deşi în asemĕnare cu altele, extensiunea nu se póte numi mare, dar e cel mai frumos, cel mai regulat, aprópe peste tot locul e asemenea, fără întreruperi, fără văi, care sě-i strice forma. Peste nivelul mării Adriatice se ridică în Bănat dela 70—85 m. afară de colinele dela Alibunar, cari ajung la 130, între Mureş şi Crişul Alb, ajunge dela 90—110 m., ér între Crişuri, Someş şi Tisa diferéză între 80—120 metri.

In timpul verei, când sunt căldurile cele mari, se póte observa fenomenul „Fata morgană“ care de multe-ori înşela pe călătorii ce fac calea între comunităţile depărtate deolaltă făcêndui sě rětăcéscă.

Despre acest şes spun istoricii că în timpurile vechi au fost acoperit cu apă, formând „mare“. Póte, pe unde acuma sunt frumósele oraşe şi sate de pe câmpia Ungariei, înainte cu douě mii de ani vor fi umblat popórele antice cu năile.

Că totuşi sunt adevěrate spusele istoricilor, ne încredinţéză natura locului. Pe unde pămêntul e mai ridicat, solul dela suprafaţă până la afunḑime de 5—6 metri constă din petriş şi nĕsip; ér pe alte locuri chiar din nĕsip volant. Pe locurile mai jóse — cu deosebire în apropierea Tisei — se află bălţi şi mocirle nestrăbătute, despre cari se crede că n'au fund. Mulţi curioşi, voind se cerceteze acele locuri, au plătit cu viaţa cutezanţa lor.

Cu tótă străduinţa statului, de a regula cursul Tisei şi a celorlalte rîuri afluente, acele nefericite locuri nu s'au putut seca. Şi şi astăḑi cuprind teritorii destul de vaste în unghiul format de cursul Tisei şi Mureşului.

(Va urma).

---

*) Reproducem din acest valoros studiu publicat in „Buletinul societăţii geografice române“ din Bucuresci, unele părţi cari sunt de interes comun.

Diverse.

O istoriórâ instructivă. Faptul s'a întêmplat în Anglia, în acéstă ţéră a moravurilor bune, a sistemelor de educaţiune şi romanţelor morale. Un ḑiariu englez a publicat mai ḑilele trecute un avis de următoriul cuprins: O damă bolnăviciósă cautâ o conversatóre. Condiţiunile: Sě fie casnică, sě se pricépă la arta musicei, sě aibă manieri plăcute şi exterior simpatic. Sculare de diminéţă şi desteritatea în îngrigirea de morbos e prima recerinţă. Concurenta corespunḑětóre acestor condiţiuni va avea tótă plăcerea şi liniştea dorită. După câteva ḑile dama primi dela postă o corfă în care era împachetată o mâţă albă, avênd la grumaḑi o epistolă cu următoriul cuprins: „Dómnă! La avisul Dvóstre vě fac plăcerea trimiţindu-vě o conversatóre corěspunḑětóre. E crescută casnicesce şi scie mârloia după tóte regulele artei musicale; se scólă de diminéţă şi are manieri cuviinciónse, şi după afirmările celor demni de creḑĕmênt, exteriorminte încă e destul de frumósă. Ca îngrijitóre 'şi-a câştigat praxă destul de mare, încât familia sa constătătóre din numĕroşi membri, singură 'şi-o a crescut şi educat. La plată nu reflectéză. Pentru liniştea şi plăcerea ce o va afla la Dv. va fi mult recunoscětóre“.

Loterie.

Mercuri, în 16 Septembre n. 1896.

Sibiiu: **16 77 6 84 43**

]124] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgărașului se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Berivoii-mici, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Comana inferióră, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
3. Dridif, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
4. Galați, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
5. Grid, salar anual 300 fl. v. a, cuartir și lemne.
6. Herseni, salar anul 300 fl. v. a., cuartir și lemne.
7. Hurez, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.
8. Ludișor, salar anual 300 fl v. a., cuartir și lemne.
9. Păreu, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.
10. Perșani, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
11. Riușor, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.
12. Rucăr, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
13. Sâmbăta inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.
14. Sâmbăta sup. apus., salar anual 300 fl., cuartir și lemne,
15. Sâmbăta sup. rĕs., salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
16. Șercăița, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.
17. Șinca-nóuă, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.
18. Șona, salar anual 300 fl. cuartir și lemne.

Concurenții au a-și subscerne suplicile lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraș, 16 August 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al Făgărașului în conț. cu respect. comitete parochiali.

Iuliu Dan, protopresb.

Nr. 233/1896. [120] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci la scólele gr.-or. române din mai jos semnatele comune bisericesci ale protopresbiteratului Murĕș-Oșorheiului se escrie concurs și anume:

1. Laslăul-român, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.
2. Medeșfalĕu, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.
3. Petea de câmpie, cu salar anual de 300 fl., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.
4. Șoimușul român, cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință în edificiul scólei și folosința grădinei scolare.

Informațiuni mai ample despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor ș. a., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, cum și dela autoritățile bisericesci în fața locului.

Petițiunile concursuale, instruite în sensul legilor bisericei nóstre, sĕ se adreseze în termin de 30 ḑile dela prima publicare către subsemnatul oficiu protopresbiteral.

M.-Oșorheiu, 6 August 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu, protopresbiter.

Nr. 332/1896. [107] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕțători din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 230 fl., trei stângini de lemne cu 18 fl., în naturalii 16 fl., din pĕmênt arătoriu și de cosit 36 fl. pe lângă cuartir gratuit.
2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină.
3. Iacul român, cu salariu anual de 300 fl.
4. Șard, cu salariu anual de 300 fl., și anume: 150 fl. în bani, din pĕmênt 100 fl., din naturalii 20 fl., lemnele de foc cu 30 fl., pe lângă cuartir și grădină.
5. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină.
6 Hetur, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 280 fl., lemne de foc cu 20 fl., pe lângă cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa vre unul din posturile învĕțătoresci susmenționate, au a-'și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Sighișóra, 26 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan, protopop.

Nr. 32/896 [128] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci cl. primă și a II-a dela scóla confesională gr. or. română din comuna Bendorf se publică prin acésta concurs cu termin de 8 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acestea posturi sunt:

1. Pentru postul dela scóla primă învețătoriul (dirigent):

a) din cassa alodială în rate lunare decursive 200 fl.;

b) din repartițiune dela poporenii de ambele confesiuni 100 fl.;

c) grădina recerută și cuartir în natură.

2. pentru postul al II-lea.

a) conform rescriptului înaltului ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică ddto 16 Iuniu Nr. 24546/896 dela regim: 160 fl.;

b) din repartițiune dela poporenii de ambele confesiuni 140 fl.;

c) grădină și cuartir în natură.

Reflectanții la acestea posturi vor avea a-și așterne suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre în terminul legal prea onoratului oficiu protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita: Reverendis. Domn administrator prot. Nicolae Moldovan în opidul Nocrich, avênd totodată a se presenta în persónă înainte de expirarea concursului spre a-și documenta desteritatea în cele rituale precum și cualificațiunea practică.

Bendorf, în 18 August v. 1896.

Nicolau Gavrea, președinte.

Membrii comitetului parochial, ca senat scolariu:

Nicolae Popoviciu și *Iosif Basarabă* prin Gavrea, *Iosif Lungociu. Ion Albu, Ioan Gligor Pop, Iosif Bucșa.*

Nr. 420/896 [127] 3–3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului învĕțătoresc dela scóla din Târlungeni, tractul protopresbiteral al Brașovului sĕ escrie concurs cu termin până la 10 Septembre a. c.

Salar în bani 200 fl. și 100 fl venit cantoral.

Concurenții vor avea a sĕ presenta în una din Dumineci sau sĕrbători spre a și arăta desteritatea în cântarile bisericesci.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și astérnă petițiunile concursuali instruite conform legei la subsemnatul oficiu protopresb. în terminul deschis.

Brașov, în 13 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului in conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Ioan Petric, protopresbiter.

Nr. 305 protopresb. 1896 [132] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegrgful Român“.

1. Dârlos, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.
2. Ernea săs. cu salariu de 309 fl. din reparție, cuartir și lemne de foc.
3. Frâua, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a'și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pāna la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Mediaș, 13 August 1896.

Oficiul protopr gr.-or. al Mediașului.

Romul Mircea, adm. protp.

Nr. 433/896. [130] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scólele din mai jos însemnatele comune aparținĕtóre tractului Lupșei, se escrie concurs cu terminul până în 13 Septembre a. c. v.

1. Bedeleu, cu salariu în bani 250 fl, ér 50 fl în naturale, cuartir și lemne de foc.
2. Sălciua de jos, cu salariu în bani 300 fl., cuartir și lemne de foc și folosirea grădinei.
3. Sălciua de sus, cu salariu în bani 300 fl., cuartir și lemne de foc și folosirea grădinei.
4. Cacova Jeri, cu salariu în bani 300 fl., cuartir, lemne de foc și folosirea grădinei.
5. Ocolișul-mic și Buru, dela fie-care câte 150 fl., laolaltă 300 fl, cuartir și lemne.
6. Lunca și Vidolm, câte 150 fl. dela una, cuartir și lemne.
7. Șasa, cu salariu de 300 fl.
8. Ofenbaia, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne de foc și 400°☐ grădină.

Toți concurenții au sĕ se presenteze în o Duminecă sau serbătóre spre a-și dovedí desteritatea în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au a-'și așterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Ofenbaia, în 13 August 1896.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Lupșei.

Ioan Danciu, protopresb.

Nr. 132/896. [133] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele din mai jos numitele comune, în protopopiatul Geógiului II., se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Almașul mare, salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Băcăinț, salariu 300 fl, cuartr și lemne de foc.
3. Bozeș salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Cibu, salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
5. Geógiul-inferior, salariu 300 fl. și cuartir.
6. Glod-Nădăștia, salariu 300 fl, cuartir și lemne.
7. Homorod, salariu 300 fl., cuartir și lemne.
8. Mada-Steuini, salariu 300 fl. și cuartir.
9. Mermezeu-Văleni, salar 300 fl. și cuartir.
10. Renghet, salariu 300 fl. și cuartir.
11. Sĕcărâmb, salariu 360 fl. în rate lunare anticipative din casa bisericei.
12. Vărmaga, salariu 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și înainta cererile de concurs instruite conform legilor din vigóre în terminul preclus subsemnatului oficiu.

Sĕcărâmb, (Nagyág) 10 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geógiu II.

Sabin Piso, protopresb.

Nr. 307/896 [136] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele însemnate mai jos se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Bacea cu filia Cueș cu salariu anual de 300 fl., repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei și grădina de legumi.
2. Cărmăzenesci, cu filia Dănulesci, cu salariu de 300 fl. și anume: a) bani din repartiție 236 fl; b) din camĕta împrumutului dela stat 64 fl., cuartir în edificiul scólei, lemnele de încălḑit și folosirea grădinei de legumi.
3. Gothatea, cu salariu anual de 300 fl., și adecă: a) folosirea a 12 jugere de pĕmênt arătoriu și fênațiu 200 fl., b) una grădină intravilană 35 fl., c) în bani gata 35 fl., și d) lemne de foc 3 stângeni computate în 30 fl.
4. Uleș, cu salariu anual de 300 fl., repartițiați în popor și cuartir liber.

Dela reflectanții la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea scólei și modul de plătire al salariului.

Invĕțătoriul ales la vreuna din aceste scóle e datoriu sĕ țină prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și astérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 21 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei în conțelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu, protopresbiter.

Vineri
se află
Pești próspeți
de vênḑare la
Neuman,
Reissenfelsgasse Nr. 11.
[139] 1—1

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101. Sibiiu, Sâmbătă, 7/9 Septembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Jia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Aticulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Septembre, 1896.

Abia 'şi-a început parlamentul nostru activitatea sa, şi deja începe a păşi tot mai mult la ivélă planul, după care se va regula la noi instrucţiunea publică.

De ani de ḑile se tot vorbesce despre revisiunea legei de instrucţiune, care şi până acuma numai în parte s'a executat.

Legea acésta s'a făcut în anul 1868, deci pe un timp când în fruntea instrucţiunei publice sta un om cu vederi mai largi europene, un om, care nu a stat în serviciul curentului de aḑi, care se concentréză în scopul suprem: magiarisare.

În ministeriul de culte se lucréză cu zel la noul proiect de lege pentru instrucţiunea publică.

Este de interes sĕ cunóscem curentul din plenul parlamentului, ca sĕ putem judeca spiritul în care se va revida actuala lege de instrucţiune.

Ḑiarele din capitală ne aduc rapórte amĕnunţite despre discusiunea, care tocmai se continuă în comisiunea financiară asupra raportului ministrului de culte.

Legea de instrucţiune actuală nu mai e bună, căci ea nu mai corĕspunde cu spiritul timpului din ḑilele nóstre.

Faptice legislaţiunea a şi cioplit mult la actuala lege de instrucţiune

Artictul de lege XVIII din 1879 a întrodus limba magiară ca limbă obligată în şcólele poporale elementare.

Articlul XXX din 1883 a regulat instrucţiunea în şcólele medii, şi a dispus: ca profesorii dela scólele medii numai în patrie se pot cualifica. În cele 2 clase superióre limba şi literatura magiară trebue sĕ se propună în limba magiară.

Dorinţele acuma se duc mai departe. Deputatul Pázmándy s'a făcut interpretul dorinţelor moderne. Spre a acoperí guvernul de bănuială, că în executarea legei de instrucţiune nu consideră dispoziţiunile privitóre la naţionalităţi, deputatul din cestiune vine cu dorinţă, ca în gimnasiile naţionalităţilor sĕ se propună în însaşi limba magiară geografia şi istoria, şi acésta numai pentru-ca în limba magiară sĕ se facă mai mare sporiu.

Cumcă numai la magiarisere completă ţintesce dorinţa domnului deputat, se vede şi din a dóua dorinţă, căreia i-a dat expresiune. Programele scólelor medii sĕ se publice de aci încolo în limba magiară.

Acésta în formă.

In fond? In fond lucrul e şi mai pronunţat.

Cuibul tendenţelor antimagiare, cuibul tendenţelor contrare statului sunt scólele medii susţinute de naţionalităţi. In aceste scóle domnesc asemenea situaţiuni, încât ele nu mai pot fi trecute cu vederea.

Trebue deci sanat rĕul, alt spirit, altă limbă în scólele medii române, unde ungurii cei mai veritabili se valachiséză.

Aşa cu şcólele medii.

N'au rĕmas fără de a fi observate nici scólele elementare. In virtutea legilor esistente dotaţiunea învĕţătorilor în casuri extreme o încasséză organele statului. Acesta e unicul ajutoriu, dat de către stat bisericilor în casul, când credinciosul popor se arată renitent.

Statul în viitor sĕ nu mai dea nici acest ajutoriu, ca apoi bisericile sĕ fie avisate întru tóte numai la forţele lor morale.

Şi ce va fi atunci?

Lucru mare va fi atunci. Bisericile nu vor puté încassa salariul minimal de 300 fl., comisiunile administrative din comitat vor constata acéstă neputinţă a bisericei, şi şcóla va ven í în mâna statului.

Aceste sunt prospectele, sub cari intrăm în era cea nóuă din mileniul al doilea.

Suntem împinşi cu forţa împrejurărilor spre un lucru: suntem împinşi spre necesitatea de a ne basa numai pe noi înşine, pe forţele nóstre morale.

E bine aşa, dacă vom ajunge cu toţii la convingerea, că dela stat nici puţinul sprijin de până acuma nu ni se mai dă, vom fi îndoit mai tari, căci atunci ajutoriu vom cere numai dela bunul Dumneḑeu şi dela noi înşine.

Şi Dumneḑeul nostru e mare, Dumneḑeul nostru face minuni.

* * *

Sachsentag. Au trecut deja multe luni de când o mare parte a inteligenţei săseşti, îndeosebi saşii verḑi cu organele lor de publicitate din Braşov şi Bistriţa au relevat ideia ţinerii unei conferinţe a saşilor, numită „Sachsentag“. După atâta timp de şovăire Saşii bĕtrâni, conducĕtorii aşa numitei politice poporale, vĕḑêndu-se cu atâta seriositate asaltaţi din partea celorlalţi, s'au vĕḑut necesitaţi a conchema mai întâiu comitetul central, pentru-ca acesta sĕ se consulteze asupra unei eventuale conferinţe. Acest comitet s'a şi întrunit Luni în 14 a l. c. sub presidiul d-lui Dr. Carol Wolff, advocat în Sibiiu. La şedinţa comitetului central au luat parte cu totul 36 membrii, representând tóte comitetele districtuale, afară de cel din Sebeşul-săsesc, a cărui representanţi au aderat în scris.

Presidentul Dr. Wolff, accentuând în vorbirea sa de deschidere seriositatea situaţiei, arată că acésta reclamă ţinerea unui Sachsentag, cu care prilegiu sĕ se dobândéscă o unitate a tuturor Saşilor, ca „cel puţin se succédă a susţine basele pentru afirmarea posiţiei, fără însĕ de a periclita organisaţia“.

După acésta biroul subşterne prin secretarul seu Dr. Teutsch raport despre activitatea sa de şase ani, care a fost primit cu unanimitate. Intre alte propuneri ale biroului s'au primit şi următórea: ca conchemarea pe viitor a sachsentagului sĕ se întêmple îndată ce ea va fi cerută de cel puţin trei comitete districtuale s'au de maioritatea comitetului central.

Comitetul central decide apoi ţinerea unui sachsentag la Sibiiu şi anume: in a dóua jumĕtate a lunei lui Octombre. Fixarea terminului sĕ concrede unei comisiuni de 3 în frunte cu Dr. Wolff.

La acest sachsentag comitetul central decide a presenta o declaraţiune, *în care se va accentua susţinerea programului poporal săsesc în tóte punctele salĕ.*

Comitetul central decide în sfêrşit, ca sachsentagul *sĕ se ţină ca şi până acum pe o basă largă poporală, şi fie care locuitor din fostul fund regiu se aibă dreptul a lua parte, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate,* — dacă este alegĕtor dietal şi stă pe basa programului poporal săsesc.

Foile magiare salută cu „satisfacţie şi plăcere“ pacinica şi legala procedură a Saşilor. Vom vedea cele următóre!

* * *

Casa magnaţilor va ţiné în Septembre o şedinţă, în care se va discuta în prima linie proiectul de lege, votat deja de cameră asupra cunoscutei iudicaturi curiale, cea cu paragraful urgisit. Convocatórele sunt deja distribuite tuturor membrilor. Şedinţa promite a fi furtunósă după scirile ce s'au lansat că representanţii partidului poporal precum şi alţii mulţi se pregătesc a se lupta cu tótă tăria posibilă în contra proiectului. Comisia verificătóre a casei magnaţilor a ţinut în ḑilele acestea o şedinţă în care a verificat de noi membri pe baronul Piret Bela şi pe conţii Rudolf şi Gustav Ehrenfels Normaun.

* * *

O voce despre catolici. În ḑilele trecute s'a ţinut sub presidiul lui Tisza Kálmán conventul bisericei reformate al districtului transdanubin. În acest convent episcopul Antal Gábor 'şi-a cetit raportul seu anual care a fost luat cu unanimitate spre scire. Episcopul Antal vorbesce în raportul seu despre interconfesionalitate şi susţine teoria, *că dela anul 1868 încóce relaţiunile dintre singuraticele confesiuni din Ungaria au devenit mai reci şi mai laxe,* — starea ce se promovéză îndeosebi prin confesiunile cari *nu* se

---

FOIŢA.

Testamentul

de

Jean Ramaeu.

Casa ţĕrănéscă a lui Martial în limbagiul gascognian se chiamă „cazebére“, ér în limba literară îi ḑic „casa cea frumósă“. Era situată pe culmea unei cóste, de unde privea graţios asupra sătuleţului şi zimbea amical cu ferestrile-i strălucitóre decorate cu table verḑi şi perdele albe. Unde şi unde găseai câte o grămăduţă de muschiu, ca nisce fulgi de barbă pe faţa unei femei bĕtrâne. Feréstra din mijloc de asupra era dărăpănată. În tótă primăvara însĕ venia zidariul şi lipea crepăturile neliniştitóre. Tocmai din pricina acestor disposiţii ea merita acel mândru nume, ce i-l'a dat gura poporului: „Casa cea frumósă“.

Martial, proprietariul cazebérei, era un om sdravĕn, bine făcut, al cărui obraz strălucea în colórea roşie a sângelui. Scia sĕ şi cetéscă; cu chiu cu vai silabiza din calendar profeţiile timpului. Cu scrisórea o ducea mai rĕu: dacă péna era bine retezată şi hârtia netedă, cu mare greu puté sĕ-'şi zugrăvéscă numele. Fie-care trăsură de condeiu însĕ scotea din el câte-un oftat dureros.

Nevasta lui era Marceline: o femeie frumuşică, atrăgĕtóre. Vecinii îi zimbeau când o întâlneau, ér ea le întorcea bineţea într'un ton blând.

Neavênd copii, femeia 'şi-a înduplecat bărbatul, sĕ priméscă în casă pe un nepot al ei, un băiat cum se cade, pe care mai târḑiu îl vor puté primí de băiat al lor. Iulien Bartiguenabe fusese soldat, şi despre aventurile sale povestea atâtea mirozenii, de lăsa ţĕrancele cu gurile căscate şi cu ochii înholbaţi de mirare.

Într'o ḑi ferbinte din Iunie, bĕtrânul Martial cu nevasta şi cu nepotul sĕu, care desfăcea cucuruz, şedeau pe o laviţă dinaintea casei. De odată fără a ḑice un cuvênt, cade la pămênt.

— Pentru Dumneḑeu, — strigă speriată Marceline, — ce ţi s'a întêmplat?

Iulien sări îndată şi cu ajutoriul mătuşei sale l'au dus pe Martial în culină.

Bĕtrânul nu s'a mai mişcat; respira greu, a înholbat nisce ochi, nu puté sĕ vorbéscă sau sĕ-'şi misce vre-un deget.

Astfel a zăcut până séra.

Când a înnoptat, ceva ca o umbră ia trecut prin întreg trupul, mânile îi tremurau, buzele, s'au deschis, şi a început sĕ vorbéscă.

— A fost apoplexie. Nu sciu adecă cum o numesc medicii, dară 'mi aduc aminte, că moşul meu cu puţin înainte de a murí, tocmai aşa a fost izbit, ca şi mine. Iulien, chiamă pe notarul şi adu cu tine patru martori cari sciu scrie.

Bĕtrânul cu mare greutate s'a ridicat şi s'a tîrît abia până la dulap, din care a scos o veche carte de legi. Cartea flendurită s'a deschis aprópe de sine. Betrânul a rĕsfoit până la capitlul 971, care l'a cetit cu voce tare: „De testament valid e a se priví numai acela, care-i redactat de doi notari, în presenţa a doi martori, ori de un notariu în presenţa a patru martori“.

Marceline la auḑul acestora a fost cuprinsă de o spaimă oribilă.

— Cum Martial? — exclamă ea — dóră nu te gândesci sĕ faci testament?

— De ce nu? Din avere nimic nu pot sĕ duc cu mine în pămênt.

Şi a cetit mai departe ..... „Dacă testamentul a fost luat de doi notari, la dictarea testatorului, atunci strict după dictare e a se decopia de unul din notari“.

Martial cetía sĕrbătoresce cu voce înaltă ca omul ce se pregătesce la un lucru mare.

II.

Martorii s'au presentat în cazabére.

Peste puţin sosesce şi notariul în vestmênt negru, sĕrbătoresc, cu o mapă subţióră

Marţial şi-a depus căciula de casă şi a condus pe cei sosiţi în odaie. După-ce i a îmbiat cu câte un păhar de vin, le-a declarat, că voesce sĕ facă testament.

Martorii au ocupat loc cu seriositatea cuviinciósă; notariul s'a aşeḑat la masă.

Testatoriul, într'un ton înalt a început:

„Eu subscrisul, Jean Francois Martial, din mila lui Dumneḑeu proprietariul cazebere-i, salut pe toţi cei presenţi“.

Apoi fără şovăire continuă:

„Nevestei mele Marceline, născută Labescot îi testez tótă averea mea mobilă, mai departe vre-o mie trei sute franci, pe cari îi va găsi în dulap ...“

Martial privi spre martorĭ, cari dedeau din cap cu mirare ....

„Mai departe nepotului meu Iulien Bartiguenabe îi las casa, în care m'am născut şi în care voiu muri în curênd“.

Cei patru martori erau emoţionaţi, ér moştenitoriului, de pătruns ce era, îi veneau lacrimi în ochi.

mulţumesc cu reformele politice bisericesci. Episcopul continuă apoi astfel:

„Motivele acestor stări sunt a se căuta în faptul, *că spiritul bisericei romano-catolice şi a clerului romano-catolic s'a schimbat tare în decursul celor din urmă 30 de ani. Clerul romano-catolic tinde într'acolo, ca membrii bisericei catolice sě fie separaţi de către aderenţii celorlalte confesiuni, şi nu numai în afaceri religionare, dar şi în cele civile;* spiritul acesta a fost importat în timpul cel mai recent dela universitatea din Innsbruck şi dela alte universităţi străine, pětrunse de acelaşi spirit ér aci la noi trebue sě se lupte cu vechiul spirit patriotic. Acest spirit se manifesta prin tendinţele catolicilor, de a abţiné pe credíncioşii bisericei catolice dela ori-ce atingere cu credincioşii altei confesiuni; acest spirit mai departe organiséză reuniuni catolice şi timbréză de erezie ori-ce acţiune sau corporaţiune a catolicilor, care ar promova eventual şi bunăstarea celorlalte confesiuni".

Pázmándy pedagogul. Gălăgiosul domn Pázmándy érăş umblă după lauri. Sfeclindu-o în diferite rênduri cu înalta şi totuşi ridicola sa politică de împăciuire, jucând în totdéuna pe necinstitul samsar, — a luat-o acum pe altă cale. Voiesce se dovedéscă că pelângă bărbat de stat mai este şi mare pedagog. Incercarea primă a făcut o în şedinţa ultimă a comisiei financiare a dietei, unde a scuipat venin asupra scólelor românesci, dar în deosebi asupra scólelor medii.

Cerênd cuvêntul la titlul „gimnasii", Pázmándy observă cu furie, şi regret că: gimnasiile naţionalităţilor formézăisvorul principal pentru tendinţele Românilor contrare statului şi că aceste stări au devenit insuportabile. Promite, că în o proximă şedinţă a dietei va înainta o propunere absolut necesară, *ca în scólele Românilor sě se propună în deosebi istoria şi geografia esclusiv în limba magiară,* asemenea şi tóte programele anuale scolare se fie redactate în limba magiară.

Nu-i place mai departe coconaşului Pázmándy că la gimnasiul din Năsěud, care este dóră de stat (ce spui!!), nu există altă urmă de limbă magiară decât numai inscripţia de pe front spiciu. Nu-i place mai departe că la gimnasiul din Beiuş se magiariséză şi cei mai încarnaţi magiari (?) Şi nu-i place că la gimnasiile săseşti se propune nu mai nemţesce...

Tot acest coconaş 'şi ridică apoi cinstita voce şi la rubrica „scóle poporale" şi face atent pe ministru, că comunele române înfiinţéză scóle poporale şi unde nu este de lipsă (Ce idioţie!!), şi că statul susţine învěţători în aceste scóle fără a lua aminte că ei cultivă tendinţe streine statului.

Suntem positiv convinşi că cei dela *un* sfat cu acest pedagog monstru îi vor fi luat în sémă aceste halucinări întocmai ca şi noi, dacă ei mai au vre-o scânteie de seriositate. Ér luat în rîs va vedé şi Pázmándy ce e greu a fi pelângă voiageur politic, samsaul păcii etc. etc. şi pedagog laureat. Las-o mai la domolul!

Noutăţi.

Personal. Excelenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, a plecat ieri cu trenul dela $10/_2$ óre séra la sânţirea bisericei nou zidite din comuna Cebea, protopresbiteratul Zarandului, fiind însoţit de Preaonoraţii domni asesori consistoriali Ioan Papiu şi Mateiu Voleanu, protopresbiteri, de P. O. D. Dr. Remus Roşca, directorul seminariului Andreian şi protodiacon, de P. O. D. Ioan Cândea, protopresbiter al tractului Avrigului, de onoraţii domni Isaia Popa, presbiter în Ocna-Sibiiului şi Ioan Mihu, expeditor consistorial şi clericul absolut Victor Păcală.

In suita Excelenţiei Sale se afla şi Preastimatul domn Partenie Cosma, director al institutului „Albina".

Excelenţia Sa va ajunge împreună cu suita sa aḑi la órele 5 diminéţa în Deva, de unde se va continua călětoria cu trăsuri peste Băiţa şi Brad, către Cebea, unde după sosire — adecă cam la órele 4 după améḑi se va ţiné în biserica cea vechie vecernie împreunată cu litie.

* * *

Visita regelui sêrbesc în România — cum anunţă unele foi din România — a devenit în timpul mai nou problematică din causa situaţiei amenințătóre interne din Sêrbia.

* * *

Inspecţiunea scólelor nóstre medii. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a încredinţat visitarea, şi eserciarea inspecţiunei statului la scólele medii gr.-or. din Braşov şi Brad şi la cele reale gr.-or. din Braşov, pe a. scol. 1896/7, prodirectorului din districtul scolar al Sibiiului, Iosif Elischer.

* * *

Cercularíul episcopului din Vaţ. Episcopul din Vaţ *C. Schuster* prin un cerculariu face atenţi pe preoţii diecesei sale, sě se reţină dela ori-ce agitaţie politică. In special a provocat pe Hegyi Antal, preot în Csongrád, sě nu facă în fóia sa luptă politică, la ceea-ce preotul a declarat, că pe el nici scaunul papal nu-'l va putea abate dela convingerile sale.

* * *

Serbare milenară în biserica catolică. În înţelesul unui nou ordin papal se va celebra în ḑiua de 2 Octombre în tóte bisericile catolice din Ungaria serviciul divin, cu care prilegiu se va rostí o nóuă rugăciune către Sf. Maria, patróna ţerii.

* * *

Cumpěrări la milleniu Preşedintele societăţii industriaşilor contele Zichy Jenő şi subdirectorul societăţii Gelléri Mór au lansat un apel, în care îndémnă publicul patriotic, ca spre ridicarea succesului moral al exposiţiei, sě cumpere cât mai mulţi obiecte aduse de meseriaşi la exposiţie.

* * *

Scóle millenare. Din incidentul sěrbărilor millenare statul nostru, mai ales în urma stăruinţelor zelóse ale inspectorului de scóle Petri Mór, a ridicat în Sělagiu dóuěḑeci şi patru (24) scóle de stat, anume în acele locuri, unde e mai mult periclitată „ideia de stat".

* * *

Arpád de pe Têmpa. „Kolozsvár" dela 17 l. c. aduce un prim articol plin de indignaţie sufletéscă şi de injurii la adresa saşilor verḑi din Braşov, din motiv, că organul acestora „Kronstädter Zeitung", în unul din cei mai recenţi numeri ai sěi, prin un articol de o energie rară şi vrednică de imitaţie s'a ridícat cu vehemenţă justificabilă în contra ridicării pe Têmpa a monumentului lui Árpád. „E un non sens, o minciună istorică şi o vătěmare volnică a elementului german, domnitoriu în ţéra Bârsei: a ridica monument lui Árpád în Braşov... Noi nu vom serba orgiile şovinismului magiar", — ḑice între altele organul Saşilor verḑi. Constatările şi declaraţia acésta îl umplu pe „Kolozsvár" de indignaţie sufletéscă. „Fie-care Sas cinstit ar puté sě privéscă cu pietate şi cu simţěmênt de gratitudine la monumentul lui Arpád, căci sě nu fi cucerit Arpád, şi sě nu fi fost regele din casa lui Arpád, care a donat Saşilor acel pămênt înzestrat cu privilegii: aḑi de bună sémă n'ar palpita inimă germană pe acel pămênt. Atentatul acesta — ḑice „Kolozvár" — l'am puté cualifica de o sělbătăcire sufletéscă, dacă n'am sci că o scris de Saşii verḑi, cari sunt în minoritate, fără experienţe, şi în contra cărora luptă maioritatea Saşilor patriotici.

* * *

Limba magiară în ţěrile Croate. Maiestatea Sa a sancţionat normativul, pe basa căruia limba magiară se întroduce în gimnasiile şi scolile reale din Croaţia, ca studiu ordinar, deja cu începutul acestui an scolar. Succesul acesta îl atribue foile magiare afară de Banul Croaţiei şi lui Kraicsovics Otto, un fel de ministru de culte şi instrucţiune publică în ţěrile croate

* * *

Adunarea lucrătorilor din Braşov. Lucrătorii români şi saşi din Braşov au ţinut acolo Duminecă, o adunare, în care au hotărît ca la alegerile viitóre dietale vor fi solidari, şi vor pretinde votul universal.

* * *

Afacerea monumentului lui Arpád. Mercuri în 16 l. c s'a discutat în representanţa comunală din Braşov afacerea monumentului Arpad, resp. propunerea magistratului orăşenesc cu privire la cheltuelile ce sunt a se vota de către comună pentru sfinţirea acestui monument. Magistratul a cerut adecă dela representanţă la însărcinarea fişpanului prin un rescript al seu, a decide, ca primarul se fie împuternicit de-a lua în primire, în numele şi în proprietatea oraşului monumentul lui Arpad de pe Têmpa; mai departe representanţa se voteze suma de 2000 fl. şi încă o altă sumă pentru primirea festivă şi ospětarea minisfrului de interne, care va vení la inaugurare. „Gaz. Trans." scrie ca asupra acestor propuneri sa discutat vehement. Românii şi Saşii verḑi au fost în contra lor. In fine ele au fost totuşí primite cu 50 de voturi în contra 29. Circumspecţii érăşi au secerat o graţie ministerială!

* * *

Parasiţii societăţii. In timpul din urmă emigrările în America au luat un terən tot mai mare, mai ales între ţěranii de pe şesul Ungariei. Emigrarile acesto totdéuna se fac în masse mari, se associază cu sutele şi aşa plécă.

Dar cum trupele aceste se compun în mare parte din ţěrani, ómeni neştiutori, totdéuna se află câte un om mai isteţ, care primesce conducerea pe mare şi pe uscat, pănă în America. Lucru natural, că pe bună plată. In cele mai multe casuri însě ómenii acestia s'an dovedit nu numai de rěi conducětori, ci de cei mai fără de ruşine şarlatani. Incasséză banii dela ómeni, îi conduc pănă la Pesta sau Viena şi apoi işi perd urma lăsând pe ómeni în stirea Domnului. Un asemenea cas s'a întêmplat în ḑilele trecute. Infamul şarlatan a fost însě prins de către poliţia din Sátoraljaujhely. Ştiţi, cum se chiamă parasitul pungaş? Schlesinger Armiu este numele lui.

* * *

Pedépsa de mórte ştérsă. In Norvegia, criminalii cei mai ordinari se pedepsiau cu mórte, chiar şi acum în ḑilele nóstre. Făcêndu-se acuma în parlament revisuirea legii penale, comisiunea a hotărît ştergerea pedepsei cu mórte, deóre ce acésta nu garantéză pe deplin siguranţa vieţii cetăţenilor. Se dovedesce acésta în statele unde pedépsa de mórte e deja de mult scósă din us, şi cu tóte acestea acolo nu se întêmplă casuri de omoruri mai multe. Mai tradéză existenţa acestei legi şi un grad de cultură interior celoralalte state europene, prin urmare sě se ştérgă. S'a şters!

* * *

Dragostea la tribunal. Věduva Stefan Juhász din Mezőtur a primit în anul trecut o epistolă subscrisă de grof Csáky, prim ministru. Epistola conţinea espresii drăgălaşe, pline de farmec, provenite dintr'o simpatiă a grofului, faţă de věduva Juhász. Inima věduvei se aprinde de vorbele calde ale grofului şi o corespondinţă întinsă îşi ia începutul între cei doi (incognito) amoresaţi. Pe urmă primesce věduva o epistolă lungă, în care i-se pune în vedere întâlnirea dorită, care va fi totdeodata împreunată şi cu mult aşteptata cununiă, dar pentru-ca tóte aceste sě se pótă cât mai uşor şi mai de grabă întêmpla o rógă pentru o anticipaţie de o mie floreni. După epistola acésta věduva începe a vorbi publice despre fericirea, ce o aştéptă, prin ce a atras indirect atenţiunea poliţiei asupra casului, care nu póte se fie, decât vre-o mişelie.

Aflând poliţia dela věduvă ḑiua întâlnirei trimite doi detectivi, pentru a urmări pe pretinsul Csáky. Intâlnirea a fost cât se

---

Martial a mai făcut câte-va alusiuni la mórtea sa apropiată, apoi a luat din mâna notariului condeiul.

— Dă-o 'n cóce — ḑise — sě subscriu.

Cu degetele-i tremurânde s'a muncit multişor, pănă când in fine a scos un „Martial" teribil.

Apoi au subscris documentul şi martorii.

— Dta – ḑiseră ei — poţi sě trăesci încă cinci ḑeci de ani! Omul trăesce mai mult dacă şi-a făcut testamentul.

— De, de, reflectă bătrênul, petrecându-şi óspeţii pănă la uşă.

Era la unspreḑece şi jumětate. Martial şi-a încungiurat casa — 'şi-a examinat grajdul, şura, podul şurii şi după ce s'a convins, că tóte sunt în ordine, s'a întors spre casă, sě se culce.

Inaintea uşei însě deodată s'a rostogolit de pămênt si fără vr'un strigăt de durere a murit.

III.

In starea acésta l-a aflat nevastă-sa peste câte-va minute. A început sě strige după ajutor. Nepotul sěu a venit de grabă. — L-au dus în pat pe bětrânul.

Martial a rěmas nemiscat.

Nu respira şi par'că nimic nu observa în jurul sěu.

— Vai de mine, Dumneḑěule! gângăvea Marceline, îmi móre bărbatul.

Iulien a adus în fuga mare lumina, care sě obicinóesce a se aprinde la ţěrani, înainte de ce sě departă sufletul.

— Martial, strigară, când unul, când altul.

Bătrânul nu rěspundea.

— Martial, veḑine, auḑine? . — strigă Marcelina, în vreme ce îi freca mânile fără viaţă.

Martial nu se mişca.

Pe femeie a prins-o gróza, s'a cutremurat de gândul, că mórtea e la ea în casă. Şi-a făcut cruce şi plângênd cu hohot a căḑut în genunchi dinaintea patului.

— Ei, de ce plângi aşa, ḑise Iulien, îmbrăţişându-o.

— Ah, rěspunse Marceline, dacă te şi saturi dela o vreme de bărbat, totuşi te dóre când îl veḑi mort....

Pe obrazul lui Martial nu s'a observat nici o mişcare.

De-odată însě, pe când Marceline încă tot plângea lângă patul bětrânului, un sgomot lin se auḑi, care la fie-ce moment crescea. Martial se mişcă. Un fior lin scutură întreg trupul muribundului. Cu chin mare şi-a întors capul şi privea încremenit la Julien.

— Ah, el trăiesce! exclamă nepotul şi se retrase speriat.

Marceline fugi într'un colţ.

Respiraţia bětrânului deveni din ce în ce tot mai gâfâitóre, mai puternică, mai înfiorătóre. Se raḑimă pe o mână şi cu greutate se aşéḑă pe marginea patului. Ochii erau aprópe sě-'i iasă din cap.

Nu,... casa... mea!... gângăvi ridicându-şi amenințător mâna asupra lui Julien, nu,... casa... mea!...

Cu puterea desperării repetă aceste cuvinte. Din când în când îşi ţipa mâna la gât ca şi când ar fi voit sě-'şi descătuşeze limba paralisată.

Tóte le-a auḑit, tot a înţeles.

A voit sě-'şi lase casa aceluia, care i-a răpit soţia. Nu, nu va muri pănă când îşi va schimba testamentul!

Dar ce puté sě facă? Testamentul era valid, notariul l'a dus cu sine! Ah, de s'ar repeḑi cineva pănă la el, sě rupă scrisórea aturisită!... Dar el deja era incapace se fugă, piciórele îi erau ţapene.

Voia sě strige afară pe feréstră, a voit sě spună vecinilor cum a fost tradat de nevasta sa şi de nepotul sěu.... voia sě cheme pe cei patru martori, sě facă testament nou. Deschide gura mare.... 'şi-a forţat tóte puterile. Zadarnic! Abia nisce tonuri răguşite, fără înţeles putu sě pronunţe... Cu unghiile ar fi voit sě-şí sape în pěrete voinţa ultimă. Dar când numai numele era în stare sě şi l scrie!...

....Şi totuşi va trebuí sě rěmână aşa, şi casa lui cea scumpă va rěmânea nepotului sěu.

Martial horcăia.

Înainte însě de a-şi închide ochii pe vecie, 'şi-a adus aminte de lumina sfinţită... simţia că inima 'i-s'a rěcit... atunci cu degetele-i aprópe înţepenite apucă lumina, şi cu sforţarea ultimă a ridicat-o pănă la perdéua dela pat. A věḑut cum para progresa tot mai mult pănă când a început sě prelingă plafonul.... Numai atunci 'şi-a dat duchul, când a auḑit cum grinḑile aprinse pogneau în para focului....

Marceline şi Iulien voiau sě se repédă la foc sě-'l stingă, dar nu cutezau de frica ochilor oribili ai mortului, cari priviau încremeniţi, şi într'un mod înspăimântătoriu asupra lor. *Rinaldo.*

póte de mişcătóre, dar ministrul Csáky care era un tinĕr elegant, curênd după puţine vorbe de dragoste, revine la partea cea mai delicată a chestiei, la mia de floreni. Vĕduva îi spune, că tocmai de o mie nu dispune, dar cât are bucuros îi dă. Când era sĕ priméscă Csáky banii, detectivii pun mâna pe el şi-l provócă sĕ se legitimeze. Din legitimarea lui Csáky reiese, că se numesce Maria Kerékgyártó, cusătóre, de 17 ani şi că a voit se facă numai o glumă cu vĕduva Juhász. S'a pornit cercetare în contra ei şi tribunalul din Dobriţin a absolvat'o de sub acusă, condamnându-o numai la o ḑi închisóre pentru folosirea de nume fals.

* * *

Bibliografic. In tipografia diecesană din Caransebeş a apărut de curênd: Topografia satului şi hotarului *Măidan*, de Şofronie Liuba şi Aureliu Jana, urmată de un studiu despre Celţi şi Numele de Localităţi de Dr. At. M. Marienescu. Opul e dedicat „Preasânţiei Sale Domnului *Nicolae Popea*, episcopul diecesei române a Caransebeşului, apĕrătoriul şi spriginitoriul a tot ce e românesc şi drept credincios“. Preţul 1 fl. 20 cr.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Despre Românii din Ungaria

de

Petru Vancu.

(Urmare.)

II. Urme de presenţa Romanilor pe acest ţinut.

Intreg teritoriul locuit de Români e plin cu remăşiţe de ale falnicului trecut, plin cu urme de monumente măreţe rĕmase dela străbunii nostri, dar róse de dinţii vremii şi sdrobite de ferul barbarilor, cari setoşi de avuţii şi pradă, au nimicit tóte cu foc şi fer.

Rari vor fi ţinuturi românesci, cari se aibă atâtea urme istorice, ca ţinutul Bănatului şi al Crişanei. Şanţuri (valuri), castre, lagăre şi alte întărituri se află mai peste tot locul. Plugul ţĕranului român s'a în prins de multe ori în armele legionarului roman şi în obiectele rĕmase dela castrele romane.

Amintirea cea mai vie este şanţul sau „valul lui Traian“ care se începe dela nordul Dunărei (meridianul 39 l. o.) şi duce până la Verşeţ (în vechime Ducidava), unde se desface în 2 ramuri.

Unul, care se pare a fi principal, merge oblu spre Nord până la Timişóra (Tibiscum) de unde duce spre Nord Ost peste Murĕş până la Şiria (Castrum lucidum Legiones sirum delorum) în comitatul Arad, unde se finesce aprópe de fortăréţa, care a fost zidită pe un vêrf de dél ce predominéză şesul Ungariei dintre Murĕş şi Crişuri, până aprópe de mocirlele Tisei.

Alt ram duce dela Verşeţ spre Nord-Ost pelângă déluri până la rîul Verzava — unde mai mult a stat cetatea „Berzovia“, de aici duce spre Nord până la rîul Timiş — unde se perde.

Al treilea ram duce dela comuna Cuvin tot pelângă Dunăre, începênd spre Vest dela cel dintâiu până în mocirlele dela Alibunar.

Valul e compus din trei şiruri paralele de ridicături, făcute de pietriş şi nisip — pe alocurea chiar bolovani. De alungul valului, la distanţe anumite se află urme de lagăre. Un astfel de lagăr, ale cărui urme se mai cunosc bine, se află lângă drumurile de ţară (şosele) ce duc dela Arad pe rîpa dréptă a Murĕşului în Transilvania, şi spre promontoriu (aprópe de comuna românéscă Sâmbăteni).

Intre castre, cel mai însemnat se pare că a fost cel de lângă Crişul Alb şi Ciger, ér de altă parte cu terenul mlăştinos peste care aḑi duce canalul mărilor. Acest castru se pare a fi stat în legătură cu fortăréţa Siriei prin un val ce abia se mai cunósce şi care probabil a servit şi ca cale de comunicaţiune

Dela acest castru, duce oblu spre Sud un drum (şosee) pe une locuri bine conservat, şi care se numesce de cătră popor „calea lui Traian„ până la alt castru sau lagăr aprópe de Murĕş.

Acest castru trebue că au fost fórte estins, căci se află urme pe un teritoriu de 9 chilometri □ încungiurat de trei părţi cu alvia unui rîuleţ. Locuitorii din vecinătate, numesc partea nordică „Cetate“, ér cea sudică „Gomilă“. Săpêndu se pe locurile acelea s'au aflat o mulţime de óse.

Dela fortăréţa Şiriei în direcţiune vestică, la distanţă de 15—16 chilometri se află nisce valuri de pămênt, cari au formă de inel, cu periferie de 7—8 chilometri. În anii trecuţi, când s'a clădit calea ferată s'au aflat în val mai multe scule preţióse, cari s'au administrat museului magiar din Budapesta.

Între Someş şi Bereteu până la Crişul repede se mai află urme de valuri, dar fiind terenul mocirlos, abia sĕ mai cunosc.

Urme de cetăţi romane şi castele se află mai peste tot locul, se înţelege, mai tóte zidite la déluri pe locuri întărite şi de natură, în comitatul Selagi se află: la Moigrad (Parolissum) Unguraş, Şimleu şi Cichul Silvaniei; în comitatul Bihor, la Beiuşi, Bihor, Păclişa şi F. Bátor; în comitatul Arad se află la Şoimuş, Şiria, B. Ineu, Dezna, Hălmagi, Agriş şi Glogovĕţ; în comitatul Timiş: la Lipova, Timişóra, Verşeţ şi lângă rîul Berzava aprópe de comuna Gataia; în comitatul Caraş-Severin: la Ruşava, Mehadia, Craşova, Şdióra, Lugoş, Bocşa, Drencova şi Zlatica; ér în comitatul Torontal, la Cenad (Moreşiana), Igris (Aegrius) şi Periamos (Priamus).

În ţinutul dintre Crişuri şi Murĕş, precum şi în partea sudică a Murĕşului se află o mulţime de movile isolate. Locuitorii susţin, că acolo ar fi înmormêntaţi soldaţii căḑuţi în resbel în vremile bĕtrâne. Săpate fiind unele — ori prin scrutări istorice, ori prin proprietari ca sĕ le dărîme spre a asemĕna locul — în internul lor s'au aflat o mulţime de óse, în altele, al căror interior era boltit s'au aflat şi comori. Care e originea adevĕrată a acestor movile, nu se scie cu siguritate.

Românii din ţinutul Crişului numesc ridicăturile acestea: dâmburi, hanturi şi holumburi, ér cei din Bănat: hunce.

Pe astfel de movile sunt clădite bisericile românesci din comunele Otlaca şi Chitighaz, ér pe una, dela vestul comunei Şiclău, e clădit un chioşc, care predominéză întreg ţinutul.

La comuna Covăsinţi, se află un turn — bine conservat, — făcut din pétră şi cărămidă, partea de jos e în patru unghiuri, ér vêrful seu are forma unei piramiḑi cu şase muchi. Locuitorii au diferite tradiţiuni despre el, unii ḑic, că ar fi de pe vremea când domniau Turcii. ér alţii cred, că 'l-au făcut năsdrăvanii (urieşi) deodată cu cetăţile dela Şiria şi Şoimuş ce sunt în apropiere. Cumcă odată e zidit cu fortăréţa Şiriei sĕ póte deduce din feliul zidirei şi a materialului, care e acelaşi şi în aceeaşi formă zidit ca fortăréţa şi ca şi celelalte ruine din apropiere dela comuna Şiria.

III. Locuitorii baştinaşi şi imigraţi.

Vor fi în monarchia austriacă — care e poliglótă — ţinuturi cu locuitori de diferite naţionalităţi, dar sĕ fie atât de felurite naţionalităţile ca pe ţinutul din stânga Tisei şi mai ales pe şes, nu cred sĕ existe nici în întréga Europă. Aici locuesc: Români, Nemţi, Unguri, Sêrbi, Slovaci, Ruteni, Bulgari, Bohemi, Poloni, Sloveni, Ovrei, Greci, Venzi, Francezi şi Italieni, apoi Iazigi şi Cumani.

Locuitorii băştinaşi însĕ sunt Românii, rĕmăşiţe de-ale popórelor dacice romanisate şi de ale legionarilor romani, rĕmaşi din vremurile străvechi. Ceialalţí sunt colonisaţi mai târḑiu, cu deosebire după alungarea Turcilor.

În ţinutul Crişurilor şi al Someşului, sunt colonisaţi: Magiari, Slovaci, Germani, Ruteni şi puţini Sêrbi. În Bănat Germani şi Sêrbi în numĕr mare, ér celelalte naţionalităţi în numĕr mai mic.

Germanii (Nemţii) au fost colonisaţi — începênd, de când a căḑut Ardélul sub casa austriacă — cu scop de a germanisa pe popórele vecine, pentru care scop, s'au şi folosit tóte mijlócele. Sate întregi românesci din ţinutul Murĕşului, au fost ridicate cu forţa şi duse până în fundul Bănatului, pe ţĕrmurii Tisei şi Dunărei, ér în locul lor au adus Nemţi, de asemenea satele românesci erariale erau duplicate cu poporaţie nemţéscă. În unele locuri au şi păţit-o, aşa spun bĕtrânii, că în comuna Sâmbăteni comitatul Arad, erariul a început a face case pentru Nemţi, dar, ce se lucra ḑiua, tot ardea nóptea şi acésta tot aşa s'a petrecut până cand Nemţilor le-a trecut pofta sĕ se aşeḑe laolaltă cu Românii, cari acum la început le-a sciut da de cap.

Sêrbii, au fost primiţi numai ca óspeţi — până la vremuri mai bune — când ér sĕ se întórcă la căminele lor, dar gustând libertatea aici pe pămêntul — pe atunci fără stăpâni, şi mai fiind şi protejaţi de curtea austriacă, s'au aşeḑat aici pe vecie, ba, la urmă s'au făcut domni şi stăpâni peste averile românesci şi, numai în timpul mai nou s'au putut Românii — pe lângă mult nĕcaz şi mare luptă, — deslega din braţele frăţesci ale goştilor.*)

Ungurii au fost aşeḑaţi numai în secolul trecut, aduşi din drépta Dunării unde s'or ascuns şi ei de frica Turcilor. În trecut s'au colonisat ca sĕ umple locurile rĕmase pustii aḑi însĕ, se coloniséză cu alt scop, ca sĕ facă şi din noi Unguri, dar aceia va fi când şesul Ungariei va fi aşa de înalt ce „Găina Moţilor“.

În comitatul Torontal, lângă Dunăre, respective între braţele Dunării, se află câteva comune: Ofcea, Borcea, Glogon şi Iabuca, cu locuitori români exilaţi din munţii apuseni, (adecă moţı şi crişeni) în urma participării la rĕscóla începută de nemuritorii Horia, Cloşca şi Crisan, când Transilvania era independentă, dar era monopolisată de nobili.

Pe cóstele muntelui „Siminic“ (Bănat) colonii din România sub numire de: Buteni şi Munteni.

In comuna Comloş (comitatul Torontal) încă se află Români din România şi spre a sĕ deosebi de ceilalţi locuitori români**) se numesc Munteni. Acestia sunt rĕmăşiţele haiducilor lui Tudor Vladimirescu***) cari au putut sĕ scape de urgia Turcilor şi a Grecilor. După multă pribegire s'au aşeḑat prin tufişele din împrejurimea Comloşului, ér în comună, — numai după lupte înverşunate cu Sêrbii. Étă ce nĕ spune într'o schiţă istorică vrednicul român, dl V. Grozescu, protopresbiter în Lugoş; — odraslă de a vitejilor haiduci, — că a auḑit povestind pe părinţii sĕi: „Muntenii la venirea lor în Comloş nu se „stabiliră în comună, ci-'şi făcură bordeie în „părţile Mocrinului aprópe de bălţi şi trestii„şuri; în comună se abăteau numai în ḑile „de sĕrbătóre, însĕ pururea călare în céta şi „înarmaţi, năpăstuiau pe locuitorii sêrbi, atât „în biserică, cât şi locurile lor publice. Érau „temerari, înfricoşaţí, mănuiau arma vitejesce „şi biciul haiducesc de minune. Acesti pri„begiţi nestăpâniţi pe acele timpuri, atraseră „asupra lor atenţiunea guvernului, pentru-că „coloniile germane şi sêrbe, aduse cu atâtea „cheltueli de-a împopora Banul, erau la cale „a se reîntórce de frica pribegilor români… „Tóte întreprinderile autorităţilor de a îm„blânḑi şi a pune în regulă pe munteni au „fost zadarnice; căci nici singură armata nu „putu sĕ-i stăpânéscă. Ei rĕmăseseră tot aceia „până la ocuparea şi alungarea Sêrbilor din „comună, când sĕ făcură locuitorii cei mai „inteligenţi şi lucrători ai comunei.

„E de o curiositate a cunósce cum şi „prin cari acţiuni, Muntenii au ocupat co„muna dela locuitorii sêrbi.

„Un tinĕr cam de 20 de ani, care luase „parte activă în legiunea revoluţionară de a „estêrpi fanarioţii din România cu Tudor Vla„dimirescu. Acest tinĕr de o bărbăţie rară, „era Oprea Grozescu, născut în Livezi, aprópe „de Craiova. După sufocarea rĕscólei deve„nise proscris şi ca atare persecutat de pan„durii stăpânirii, luă lumea în cap şi pribe„gind prin multe încercări, au venit la Sânt„Nicolaul mare unde au întrat ca îngrijitor „la un locuitor cu numele Luconi care era „bogat….. Aci auḑise el de compatrioţii „sĕi pribegi, sĕ duse într'o ḑi de Pasci la „biserica sêrbéscă din Comloş, unde veniau „şi Muntenii (regulat) îndatinat. Aci dênsul „cânta după datinele cantorilor greci din Ro„mânia şi numai decât fu cunoscut de com„patrioţii sĕi, exclamând în biserică: băiatul „nostru! Grozescu dela Livezi!

„După sĕvêrşirea liturgiei îl conduseră „la primarul comunei Ciocârlan, care era şi „vĕtavul pribegilor. Ciocârlan era pe atunci „om betrân şi cu óre-care reputaţiune îna„intea proprietarului Naco, care ca pe atare, „pentru a îmblânḑi pe Muntenii pribegi îl „ridică la demnitatea de primar. El a primit „pe tinĕrul Grozescu cu multă bucurie şi „nici că la mai lăsat a se depărta dela dên„sul. Aci tinĕrul se căsători, luând pe fata „lui Ciocârlan, în curênd socrul sĕu stărui „la episcopatul sêrbo-român din Timişóra, că „Grozescu veni primul preot român în Comloş.

„Preot avéu pribegii dar nu avéu bi„serică, pe drumurile ţĕrei între bordeele lor, nu avéu lipsă de preot. Se consultară că ce „e de făcut, că aşa în pribegie pururea în „duşmănie cu tótă lumea nu se póte duce „îndelungat. Se consultară a arunca din co„mună pe toţi Sêrbii, apoi a-le ocupa biserica „şi casele. Ciocârlan dădu poruncile, şi pro„punerea era executată. Intr'o ḑi de Dumi„necă Muntenií sĕ iviră sprinteni, călare, „înarmaţi cu flinta şi biciul de dorobanţ „(sîrmă şi ghiulea la vêrf) şi pe când sêr„bimea petrecea în hora lor, îi încungiură „şi începu o bătaie grozavă. Se face o alarmă, „se adună şi românii ardeleni cari locuiau „în comună — la care se încinge o luptă „formală pe mórte şi viéţă. Pandurii pro„prietariului se alătură lângă sêrbi; dar Mun„tenii de pe caii lor sprinteni îi pun şi pe „aceştia la fugă. Lupta ţinu până în mur„gitul serei, când Sêrbii dau dosul şi fug „pela ale lor. Românii se adună în piaţa co„munei şi ţin consiliu de resbel, respective, „se continue şi peste nópte bătaia şi apoi „continuu, până Sêrbii nu vor fugi şi părăsi „comuna. Luând scire locuitorii sêrbi de in„tenţiunile românilor, peste nópte o luă la „fugă prin trestişurile din prejur, fără sĕ „mai cugete a se reînturna în Comloş la „cele lăsate. Românii munteni ocupară ca„sele sêrbilor şi se făcură adevĕraţii proprie„tari ai comunei“. . . . .

. . . .

Étă şi câteva nume de ale pribegilor: Ciocârlan, Contrea, Călin, Belu, Boerescu, Vlădoian, Voinescu, Ureche, Grozescu, Şerban, Văcărescu, Gropşoreanu, Jianu, Conda etc.

Aceştí ómeni voinici, şi până aḑi se deosebesc de ceilalţi români din împrejurime, prin pronunţarea vorbelor şi dialectul din Muntenia respect. Oltenia, prin vioiciune şi temperament. (Va urma).

---

*) Goşti, in limba sêrbă însémnă: óspeţi, locuitorii romani aprópe de sêrbi folosesc cuvêntul acesta.

**) În Coloş sunt 3 feliuri de români: Românii băştinaşi, următori dela coloniile romane póртă numire de „Fratuţi“, colonii români din ţinutul Crişului şi munţii apuseni se numesc „Crişeni“ şi apoi „Munteni“.

***) Veḑi Ist. Bănatului de V. Grozescu.

Diverse.

Ḑiua onomastică a reginei Natalia. De când ex-regina Natalia petrece în Sêrbia, la curtea regéscă este mare veselie şi mai ales acum decurênd se arangiă, un mare tămbălău cu ocasiunea ḑilei onomastice a ex reginei; óspeţii jucau şi béu, ér domnişórele făceau politică. La ḑiua onomastică a ex-reginei tótă căsuţa din micul regat al Obrenovicilor trebue sĕ fie decorată cu stéguri tricolore sêrbesci şi iluminată, ér clopotele rĕsună din tóte turnurile bisericilor ca şi când s'ar aştepta ceva extra-ordinar. Toţi cetăţenii îşi îmbracă vestmintele de sĕrbătóre şi se grăbesc spre castelul regesc, ca cu umilinţă şi supunere sĕ gratuleze ex-reginei. Frumósa Natalia şi-a serbat ḑiua onomastică din est an în Semendria, acolo unde, după cum se susţine, prima viţă de vie a fost plantată de soldaţii împĕratului roman Probus, ér afurisita filoxeră a pustiit cu totul acele vii. La festivitatea acésta au fost de faţă o mulţime de dómne din societatea înaltă, ca Novacovici, Miscovici, Stimovici etc. dimpreună cu bărbaţii lor. In ḑiua aceea după améḑi s'a făcut o cursă cu cai sub conducerea colonelului Constantinovici. Séra au urmat gratulările. Ministri, generali- amploiaţi de curte şi amploiaţi de stat, pe rênd au apărut înaintea ex-reginei punêndu-i la picióre cu supunere gratulaţiile lor. Uniforma a fost cam slab representată, dar fórte mulţi au fost decoraţi. „Zjivela Krjalitza“ şi „Zjivio Krjal“ (Trăéscă Regina: şi Trăéscă regele!) nu au fost strigăte de astă dată cu destul entusiasm şi de aceea ex-regina s'a cam supĕrat. Gratulările din Semendria au avut un sfêrşit nu prea vesel prin faptul, că radicalii au stat cam departe de acéstă serbare.

Nr. 386 896 [140] 1—3

Edict de licitaţiune.

Darea sub intreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende a edificărei unei biserici nouĕ gr. or. în comuna Ibănesti, se va efeptui în faţa locului în **15/27 Septembre a. c. la 9 óre a. m.** prin subscrisul.

Preţul de strigare prevĕḑul în preliminariul de spese e: **fl. 17,423.31 cr.**, şi doritorii de a licita vor avé a depune ca vediu 10°/₀ din preţiul de strigare.

Condiţiunile speciali de licitaţiune şi planul de edificare se pot vedea la oficiul parochial concernent: ceea ce prin acésta se aduce la cunoscinţă publică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul săsesc, 30 August 1896.

In conţelegere cu sinodul parochial:

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 472—1896 [135] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Boz (cu gr. cath. la olaltă) cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Nădăstia superióră cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Haşdĕu, cu filiile Cernişóra şi Goleş cu sistem ambulant cu un salariu anual de 300 fl. prin repartiţie dela popor.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în Petroşeni până la terminul provocat mai sus.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţegului.

Petroşeni, la 22 August 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 464/896. [137] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din comunele mai jos însemnate, se deschide prin acésta concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Român“.

1. Tămaşa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber şi grădină de legumărit.

2. Miluan, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sânpetru, 26 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 339/896 [131] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr.-or. române din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Solnocului, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.

2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.

3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani.

4. Văleni afiliată cu Poiana porcului, cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi grădină.

5. Peteritea afiliată cu Maşca cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a.

6. Borcut afiliată cu Inĕu cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a.

7. Stoiceni afiliată cu Dobric şi Dobriţinaş cu salariu anual de 300 fl. v. a. Invĕţătoriul va fi ambulant în Stoiceni şi Dobric, căci elevii din Dobriţinaş vor cerceta parte scóla din Dobric parte din Stoiceni.

8. Costeni afiliată cu Cupşeni, cu un salariu anual de 300 fl. şi locuinţă.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a sĕ aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

Cupşeni, (Kupsafalva, Szolnok Doboka m.) la 9 August 1896.

S. Cupşa,
protopresb.

Nr. 143—1896 [138] 2—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci dela şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei, sunt vacante şi pentru ocuparea lor sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

1. Acmariu, salariu anual de 300 fl., şi lemne de foc.

2. Dêncul mare, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Ludeşti-Costesci, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

4. Mărtineşti-Turmas, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi au sĕ-şi înainteze petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis şi în interesul petenţilor este ca sĕ se presenteze în comune în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru de a 'şi arĕta desteritatea în cântări.

Orĕştie, 25 August 1896.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Ivan.
adm. prot.

N. 320—1896 [119] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr.-or. din Vale, protopresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Salariul împreunat cu acest post este de 300 fl. v. a. care se va solvi anticipative în rate trilunare din lada bisericei şi cuartir natural în edificiul scólei.

Dintre concurenţi se vor preferi aceia, cari vor fi în stare sĕ compună un cor cu elevii de scólă.

Reflectanţii la acest post sĕ-'şi aştérnă cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕlişte, 9 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei, în conţelegere cu comitetul paroch. concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresb.

Nr. 40/896 com. par. [125] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de preot în vacanta parochie gr. or. de cl. II-a din comuna Poplaca se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile socotite dela I-a publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele stolare sigure pentru o parochie de clasa II-a sistemisate şi statorite de comitetul parochial în sumă de 655 fl. 08 cr.; ér doritorii de a ocupa acest post sunt învitaţi a-şi adiusta concursele lor cu tóte documentele prescrise de legile din vigóre şi a-le aşterne comitetului parochial pe calea Oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Poplaca ţinută în 1 Ianuariu şi 6 August 1895.

Presidiul:
Aureliu Millea,
notariu com.

Nr. 641/1896
Vidi:
Sibiiu, 5 August 1896.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 430—1896 [121] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scóele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr.-or. al Haţegului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Telegraful Rom“.

1. Livezeni, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Nucşóra, cu 260 fl. cuartir şi lemne.

3. Fizesci-Federi, un post de învĕţător ambulant cu salar de 360 fl. cuartir şi lemne.

Invĕţătorii acestor comune sunt deobligaţi a deprinde elevii cu cântările bisericesci (liturgice) şi a cânta cu ei la biserică în Dumneci şi sĕrbători.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subscrilui oficiu protopresbiteral până la terminul indicat mai sus în — Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroşeni, la 6 August 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Ad. Nr pp. 448—896 [112] 3—3

CONCURS

In urma ven. ordin consistorial din 19 Maiu 1892 de sub Nr. 3455 Bis. prin acésta sĕ escrie concurs nou, pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Măguri, din protopresbiteratul Cluşului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a şi asterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul ppresb. în conţ. cu comit. parochial.

Cluşiu, 24 Iuliu 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 451/896 [129] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr.-or. română din Huniedóra, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este 400 fl. în cari sunt computaţi şi banii de cuartir şi lemne.

Reflectanţii la acest post vor avea a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Haţegului în terminul deschis, atrăgêndu-li-se atenţiunea la dispositiunile noului regulament congresual pentru organisarea învĕţământului în scólele poporale, votat la 14/26 Maiu 1895 partea a III-a *A*) „instituirea învĕţătoriului §§ 56—74.“

Învĕţătoriul ales va fi totodată obligat a forma şi conduce şi un cor de adulţi fiind prospecte sigure a i se ridica salariul pe anul viitoriu.

Huniedóra, la 13/25 Aug. 1896.

Pentru comitetul parochial:

George Oprea, paroch şi vice-preşed. — *Nicolae Stoichiţia,* not. com.

Vidi:
Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 306/896 [109] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. Bucium-Sat, cu salariu de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Buninginea, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

4. Ciuruleasa, cu salariu de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

5. Petrângeni cu Valea-Bulzului, cu salariu de 300 fl. şi adecă 133 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligaţiunea de stat, restul din repartiţie, cuartir grădină şi lemne de foc.

6. Roşia, cu Corna, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

7. Valea-Dosului, cu salarlu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

8. Trîmpoele, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

9. Zlatna cu Vultoriu, *a*) un post cu salariu de 350 fl. şi lemne de foc, *b*) un post de învĕţător adjunct cu salariu de 200 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, îşi vor aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul arĕtat subsemnatului oficiu protopresbiteral, ér concurenţii la posturile de sub Nr. 1, 2, 3, 5, 7, şi 9, sĕ vor presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului, cu consensul comitetelor parochiale respective.

Abrud, 31 Iuliu 1896.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

☛ în Timişóra — Fabrică ☚

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiu'tări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 30—48

☛ *Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.* ☚

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102. Sibiiu, Marți, 10/22 Septembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Visita împĕrătéscă.

„Timpul" scrie sub acest titlu un prim articol, din care reiese că tóte partidele de dincolo fără privire la coloritul politic se bucură de înalta visită împĕrătéscă și se pregătesc de a aduce împĕratului și regelui țĕrii nóstre ovațiuni frumóse și pacinice.

Étă articolul:

Se apropie momentul, când M. S. Francisc Iosif, Împĕrat al Austriei și Rege al Ungariei, va pune piciorul pe pămêntul României și va fi în timp de trei ori dóuĕḑeci și patru de óre óspe al regelui Carol și al poporului român.

Acéstă visită are pentru noi, Românii, o deosebită însemnătate politică.

Este mai întâiu o mare cinste pentru țéra nóstră, până mai ieri vasală a imperiului otoman, de a primí și ospĕta pe un așa de puternic Domnitor, pe capul vechei și ilustrei case Habsburg, pe monarchul unei așa de puternice împĕrății cum este Austro-Ungaria. Ar trebuí sĕ ne întórcem cu multe vécuri înapoi, în timpul gloriósei epoce a Domnilor-eroi, pe când statele Europei aveau altă împărțire și altă importanță decât cea de aḑi, ca sĕ regăsim exemplul unei astfel de visite.

Este adevĕrat că nu de mult țĕrișóra nóstră a ospĕtat pe puternicul țar al tuturor Rușilor Alexandru II, însĕ acéstă visită era impusă de nevoile rĕsboiului ruso-româno-turc. Astăḑi Împĕratul Francisc Iosif vine sĕ vadă pe un prieten, fără altă necesitate, decât aceea de a aduce un omagiu Suveranului român și prin urmare poporului al cărui Suveran e regele Carol I. Și acéstă visită e cu atât mai prețiósă, cu cât sciut este, că Împĕratul-Rege nu prea e darnic cu asemenea visite.

Însemnătatea politică a acestei visite nu are nevoe de a fi explicată; ea sare în ochii tuturor și se explică prin ea însăși. Faptul că Maiestatea Sa Francisc Iosif vine la noi e prin el însuși o manifestație politică suficientă pentru-ca sĕ nu mai fie nevoie de nici un act complementar care sĕ-'i interprete și sĕ-'i lămuréscă importanța. Visita imperială e ea însăși o manifestație politică și dacă póte fi ceva care sĕ-'i ridice importanța e împrejurarea, că ea se presintă pentru prima-óră. Pentru prima-óră Împĕratul-Rege va călca pe pămêntul României, ér pe de altă parte este primul exemplu, de vécuri, ca un Suveran al imperiului vecin sĕ visiteze pe capul statului nostru.

Dacă acéstă visită n'ar avé alt resultat, totuși este neîndoios că ea nu póte decât sĕ ridice în ochii lumii și în consciința tuturor Românilor prestigiul regatului român și însemnătatea sa politică. Este ca și o înălțare în grad ce se confere României prin acéstă augustă visită, este o afirmare și o confirmare a însemnătății pe care statul român a dobândit-o în concertul european în timpurile din urmă.

Ca Români nu putem deci decât sĕ salutăm cu bucurie și cu mândrie acest act însemnat și sĕ mulțămim cu căldură augustului óspe pentru cinstea ce face némului nostru.

Ca partid politic, asemenea ne bucurăm și ne mândrim de acest eveniment, la sĕvĕrșirea căruia a contribuit sub auspiciile și sub îmboldul lui Carol cel înțelept, politica demnă și prudentă a conducĕtorilor nostri.

Negreșit că acéstă visită nu trebue considerată ca resultatul imediat al unor acte întêmplate de curênd, ca consfințirea unei întorsături recente a politicei României. E lung sirul de ani care a adus acest fapt. El e fructul unei îndelungi activități patriotice a mai multor generațiuni de fruntași ai némului românesc, din care fie-care a adus petricica sa la edificiul statului român de astăḑi, ridicându-l la un așa nivel, ca sĕ pótă ospĕta, peste ḑece ḑile, ca pe un bun prieten, pe unul din cei mai puternici monarhi ai Europei. Și acela care a contribuit în gradul cel mai mare la acest fericit resultat e fără dór și póte gloriosul și înțeleptul Domn care de treiḑeci de ani presidéză la destinele acestei țĕri.

Nu este mai puțin adevĕrat însĕ că fără o înțeléptă și bine chibzuită politică a bărbaților de stat în ultimul deceniu acest eveniment nu s'ar fi putut întêmpla.

Dar tótă acéstă înțelepciune ar fi foșt zadarnică dacă ea nu și-ar găsi rĕsunetul în întregul popor român.

Étă că se presintă acum ocasia când tótă suflarea românéscă va puté dovedi că conducĕtorii poporului român n'au lucrat decât așa cum cugetă și cum simte el însuși și că ei au fost nesce tĕlmaci credincioși ai acestor simțeminte. Națiunea română póte da acéstă dovadă prin primirea caldă și respectuósă ce va face înaltului óspe al Suveranului și al poporului român.

Indemnăm deci pe toți Românii nu numai sĕ pună o surdină unor resentimente pe care le-ar puté avé, nu numai sĕ se abțină dela ori-ce manifestațiuni supĕrĕtóre sau necuviinciόse, dar încă sĕ încunjóre cu căldură și cu respect pe împĕratul rege Francisc Iosif și sĕ nu-și desmintă tradiționala ospitalitate românéscă.

Românul ori nu primesce pe un óspe, ori dacă îl primesce, nu-l póte primi decât bine. Se facem cinste acestei vechi tradițiuni naționale.

Sĕ nu se uite că împĕratul Francisc Iosif este, după regina Victoria, cel mai vechiu Suveran din Europa, căci peste doi ani se va împlini o jumĕtate de veac de la suirea sa pe tron, că acest înțelept monarch se bucură nu numai de iubirea tuturor popórelor de sub sceptrul seu, dar și de a tuturor Suveranilor și tuturor națiunilor din lume, *sĕ nu se uite în fine că Împĕratul Francisc Iosif este Suveranul mai multor milióne de Români, cari totdeuna l'au încălḑit cu iubirea lor și cu o credință nestrămutată.*

Și sĕ-i strigăm cu toții din inimă și în unison:

— Bine ai venit, Înălțate Împĕrate, în mijlocul nostru.

* * *

Casa magnaților a ținut Sâmbătă ședința în cestiunea proiectului referilor la judicatura Curiei în afacerile alegerilor dietale. S'au presentat cu totul numai 25 magnați. Proiectul a fost recomandat de către ministrul Erdély, ér în contra lui a vorbit contele Zichy Nándor, accentuând că proiectul este elaborat din punct de vedere politic și nu din punctul de vedere al dreptății. Zichy arată apoi că în o lege de natura acésta nu încape vorba de politică, de naționalități și de interesele naționalității magiare. După vorbirea sa Zichy s'a depărtat din ședință, ér casa a primit proiectul *en bloc.* Referent a fost dl Dr. Iosif Gáll.

Suspinele „Unirei". In ultimul seu numĕr „Unirea" din Blaș varsă lacrămi și suspină din causa puținului succes ce a avut ultima enciclică papală în sinul bisericei nóstre ortodoxe. Publicăm acest articolaș al „Unirei" atragênd fără deosebit comentar atenția cetitorilor nostri asupra-i. Étă-'l:

Silințele Papei Leo XIII pentru unire în biserica grecéscă *schismatică* adevĕrat că n'au produs resultatul acela, care l'am dori *chiar în interesul acestei biserici,* (O fi Red. Tel.) dar un resunet totuși au produs, și acésta e deja mult, dacă avem în vedere *toporéla (??) spirituală,* (Sunteți prea sobrii dlor! Red. Tel.) de care e cuprinsă biserica rĕsăritênă neunită. El dovedesce măcar atâta, că biserica acésta încă nu e de tot mórtă, ci asemenea fetei lui Iair „nu a murit ci dórme". (Ce spui! Red. Tel) La timpul seu ne ocupasem deja de rĕspunsul patriarchului din Fanar dat la enciclica cea dintâiu a Papei Leo XIII. Rĕspunsul acela dat în privința stilului cât și în cea a cuprinsului mirosa tare a reformațiune din vécul al XVI-lea. Același Fanar împărtășesce acum lumii, că el și-a propus, sĕ respingă din parte-și printr'o notă nóuă și enciclica cea mai nóuă „Satis cognitum". „Enciclica patriarchală, ce se aștéptă", așa ḑice avisul, „se va dimite cu mult mai tare decât cea dintâiu în amĕnunte și va combate (?) odată pentru totdéuna (!) punct după punct tóte atacurile (!) cari se cuprind în amintita enciclică și așa apoi va pune capĕt unei discusii sterile, carea ține acum deja de vécuri. Enciclica acésta a „bisericii celei mari" se va traduce pe diferite limbi".

Pe cum se vede, deja tonul acestui avis oficios se află éră într'un contrast regretabil față cu declarările cele prisositóre de adevĕrată iubire părintéscă ale Sfinției Sale; putem sci deci înainte, (Fórte înțelepți șolomonari! Red. Tel.) la ce putem sĕ ne așteptăm, că se va cuprinde în documentul

FOIȚA.

Inșelătorie marinimósă.

In timpul, pe când Italia era încă în mână franceză, într'unul din regimentele staționate în Louverne a erupt o rescólă. N'a fost acésta éc' așa numai o resmiriță militară, de cari adese-ori produce disciplina de fer, ci a fost mult mai periculósă decât acésta. Napoleon cel Mare, împĕratul sbiciutoriu al lumei s'a aprins teribil de mănie, când i-a ajuns în urechi acéstă noutate de necreḑut. Nici n'a întârḑiat mult, ci a dat mandat strict cumnatului sĕu, Ioachim Murat, căruia nu de mult îi dase ca premiu pentru eroismul seu regatul neapolitan și mâna surorei sale mai tinere, — sĕ pornéscă numai decât și sĕ pedepséssă în mod aspru și înspĕimêntătoriu de exemplar regimentul resvrătit. Mandatul împĕratului era hotărît.

— Nu convoca consiliu de resbel — ḑise cumnatului seu, — acolo se predică mult; în astfel de casuri iuțimea e lucrul principal, fă totul după priceperea ta cea mai bună.

Ioachim Murat deja a doua ḑi a fost în Louvene și îndată după sosire a și scos regimentul vinovat pe câmpul de luptă. Apoi a călărit înaintea feciorilor și într'un ton puternic le-a făcut cunoscut, pentru-ce l'a trimis pe el împĕratul acolo. Regimentul a făcut mare pĕcat, regimentul trebue sĕ-și ia pedépsa.

Energia vócei, gesticulațiunile amenințătóre și posomorîte, dar mai cu samă autoritatea numelui într'o clipită atât de tare a înfrênat pe soldații rĕsvrătiți, încât toți cu priviri umilite și rugătóre s'au aruncat în genunchi la pămênt. Pe Ioachim l'a impresionat adênc acéstă scenă, dar în zadar! mandatul împĕratului nu suferia opunere; și-a învins deci emoțiunea, pe față și a forțat o expresiune și mai măniósă și într'un ton tîmpit, de a mai înghețat sângele în soldați, numai atâta a ḑis:

— Voiu lăsa sĕ pusce pe tot omul al ḑecelea dintre voi.

Mare a fost spaima la cuvintele acestea. Regimentul a fost condus înapoi la casarmă. Dar nici nu s'a odichnit de ostenelele drumului și una după alta îi întrau deputațiunile pentru de ai cere agrațiare. Oficeri și soldați de rênd deopotrivă se jurau, că înaintea ochilor împĕratului vor lăsa sĕ fie omorîți în cea dintâiu luptă. Murat a remas multă vreme nemișcat, dar numai la vedere, căci în urmă totuși l'au copleșit sentimentele la vederea unei pocăințe atât de mare. Dar când pĕcatul li era atât de mare și porunca atât de hotărîtă! Disciplina vătămată neapĕrat pretinde pedepsire.

După multă cugetare, în decursul căreia umbla cu pași mari în sus și în jos prin chilie, în fine a declarat Murat rugătorilor, că bine, va da grație regimentului și va spăla pata rușinósă ce a căḑut asupra regimentului numai cu sângele alor trei soldați ce s'or afla mai vinovați.

Nu peste mult au și fost designați feciorii meniți pentru jertfă și li-s'a făcut cunoscut că mâne vor fi executați. Ér până atunci regimentul rĕmâne în arest de casarmă.

Așa, pe la meḑul nopții, Ioachim Murat, regele neapolitan, chiemă în secret la sine pe cei trei luptători. Un păḑitor de temniță 'i-a condus, despre a cărui tăcere nu încăpea nici cea mai mică îndoélă.

— Mâne veți fi împușcați! a ḑis Murat soldaților ce lăcrimau. Pregătiți-vĕ de mórte și muriți curagioși, spălați rușinea barem cu mórtea vóstră. Eu voiu preda părinților vostri cele din urmă dorințe ale vóstre și cuvinte de adio. Ḑeu, n'au meritat familiile vóstre astfel de fii. Căci spuneți-mi, nu v'ați adus aminte de mamele vóstre?

Plânsul a înecat cuvintele soldaților, ér Ioachim a continuat:

— Acele femei sĕrace, cât de mândre și cât de fericite ar fi fost, când ați fi căḑut înaintea dușmanului! Dar așa!.. nenorocitele! Mergeți, îndată voiu trimíte un preot, care sĕ vĕ dea ultima mângăere religiósă. Cugetați la Francia și la D-ḑeu, căci voi din momentul acesta nu mai sunteți din lumea acésta.

Soldații au căḑut în genunchi înaintea regelui, dar acum nu ca sĕ céră grație, cí numai ertare înainte de mórte.

Deodată însĕ în ochii lui Ioachim se arătă un foc neobicinuit.

— Sculați vĕ, ați fi voi ómeni de cinste dacă v'ași da înapoi viéța?

— Nu, nu! Noi vrem sĕ murim, rĕspunseră soldații. Noi suntem vrednici de mórte; nu ni se va face nedreptate, dacă ne vei împușca.

— Ei, dar dacă eu nu vreau sĕ vĕ împușc, strigă Ioachim, pentru-ce vreți sĕ muriți, dacă eu vreau ca sĕ trăiți? Eu încă nici odată n'am comandat foc, decât asupra inimicului. Și voi, deși sunteți vinovați, totuși sunteți francezi, sunteți de ai mei…

anunţat. Firesce ce privesce Vaticanul, patriarchul din Constantinopol în zădar crede, că acolo vor da rĕspunsului lui o importanţă cine scie cât de mare; acolo ómenii — abstragĕnd de alte considerante mai înalte — sciu, că rĕspunsul acela e lipsit de ori ce importanţă, când óre cine va sĕ mĕsure după el disposiţia rĕsăritului faţă cu cestia unirii. Rĕspunsul acela e glasul unui om, care se fălesce cu o auctoritate ce nu o are. (Ḑi-mi sĕ nu-ţi ḑic! Red. Tel.) De aceea rĕspunsul acesta al patriarchului va avé o însemnătate tot aşa de efemeră ca şi cel de dăunăḑi, pe când fiesce care cuvênt al lui Leo XIII rĕmâne întocmai ca şi stênca, de pe care s'a rostit.

Ceea-ce deştéptă în Vatican o îngrijire mult mai mare, sunt anumite curenturi, cari se observă în cercuri mai largi ale bisericii grecesci neunite, curenturi, cari pórtă un timbru de tot modern şi nu-şi au isvorul în Rĕsărit, ci sunt importate din Apus, în special din Anglia. Se aude adecă în Rĕsărit în tocmai ca şi în Anglia şi în America de Nord punêndu-se din partea catolicilor întrebarea mirată, că Papa de ce a potenţat aşa de tare în enciclica sa cea mai de pe urmă condiţiile, pelângă cari ar fi cu putinţă reunirea bisericilor. In multe părţi s'a vĕdit adecă aplicarea de a recunósce pe Papa óre cum de president de onóre comun al unei „reuniuni a bisericilor Rĕsăritului şi Apusului confederate“, ceea-ce după părerea lor sigur ar fi fost deja un succes fórte preţios. Prospectele acestea, — ḑic ei, — Papa Leo XIII le-a nimicit acum din temeiu cu enciclica „Satis cognitum“, în care a pretins de-a dreptul supunere şi a zugrăvit o icónă a bisericii, care eschide de tot o astfel de „confederaţie“.

Ideile acestea false, cari nici de cum nu pot sĕ se unéscă cu firea bisericii şi cu principiul de auctoritate cuprins întrênsa, causéză Vaticanului îngrijiri mai seriόse decât oposiţia făţişe şi directă. Dar se vor limpeḑi cu timpul şi greşelile acestea şi adevĕrul(?) va înainta mai departe pe calea sa triumfală. Despre asta Vaticanul nu se îndoiesce. (Dar domnii dela „Unirea“? Red. Tel)

Croaţii în contra magiarilor. „Obzor“ (Nr. 214) din causa rĕspunsului plin de sentimente magiare, ce l-a dat *Kovacsevics*, comitele comitatului Zagrab în contra atacurilor foilor naţionale croate, din incidentul trimiterei cu forţa a croaţilor din comitatul sĕu la serbările millenare, se ridică cu vehemenţă justă contra lui. Fóia din cestiune constată, că patriotismul magiar al lui Kovacsevics caracteriséză fórte bine felul de amiciţie magiară, domnitor în Croaţia, care călcând în picióre drepturile sânte ale naţiunei croate, numai scopurile egoiste ale magiarismului le ţine înaintea ochilor. Îşi ridică vocea în contra conceptului trist al lui Kovacsevics, după care Croaţia nu trăesce în comunitate cu Ungaria, ci forméză un singur stat cu acésta. Acest concept caracteriséză judecata unei micimi morale. Se ridică contra întregului sistem, ce domnesce în Croaţia. Cercetarea exposiţiei numai aşa s'a putut întêmpla, că întreg aparatul oficios a înduplecat prin presiune pe Croaţi sĕ peregrineze la Budapesta. Aceste sunt resultate temporale, conscienţa tréḑă a poporului croat însĕ se va opune desnaţionalisării. Va sosi acel timp, când indignaţia naţiunei îşi va face drum pentru a pedepsi după merit pe trădătorii de patrie de felul lui Kovacsevics. Perigrinarea la Budapesta s'a ajuns numai pe cale măiestrită, poporul croat independent n'are parte în ea, el este contrar milleniului. Miserabili ca Kovacsevics nu ne trebuesc, îi cedăm bucuros magiarilor. — „Hrvatska Domovina“ încă se rĕscólă, tot din acest motiv, contra lui Kovacsevics, protestând contra ideei unităţii Croaţiei cu Ungaria. Dacă se va destepta odată conscienţa croaţilor — ḑice fóia din cestiune, — ómenii de felul lui Kovacsevics vor fi imposibili ei vor scriblerì pe la Kecskemét, ér croaţii vor avé astfel de comiţi supremi, cari vor sci, că strĕmoşii lor de odinióră au ales regi croaţi şi au avut posiţii splendide în statul croat.

Ultima fasă pe insula Creta. Sunt fórte interesante amĕnuntele pe care le primesce „Neue Freie Presse“ dela corespondentul sĕu special din Creta asupra fasei din urmă a rĕscólei din acea insulă.

Deşi aşteptată de mult — scrie acest ḑiar — soluţiunea cestiunei cretane veni ca o surprisă. Aprópe nu se credea la Canea că deodată a sosit sfârşitul ḑilelor de terόre. Toţi simţiau încă gróza măcelului din Platania, unde o cétă de Turci năvălise în ajun şi ucise 11 bărbaţi şi 2 femei.

In urma acestui fapt petrecut sub ochii armatei otomane care a tras focuri asupra creştinilor fugari, consulii adresaseră un protest energic guvernatorului general. Aşa stăteu lucrurile, când în séra de 28 August consulul francez Paul Blanc se duse pe tóte corăbiile de rĕsboiu şi comunică comandanţilor o telegramă din Constantinopole, care anunţa că tratările cu Pórta au luat sfârşit, că Sultanul a primit tóte propunerile puterilor şi le va ratifica fără întârḑiere. Nici un alt consul nu cunoscea încă lucrul acesta, aşa că colegii d-lui Blanc aflară totul dela comandanţii corăbiilor.

A dóua ḑi — Sâmbătă, 29 August — consulul englez Biliotti şi ceilalţi representanţi ai puterilor primiră des de diminéţă scirea oficială despre soluţia afacerii cretane. Intreg oraşul o află imediat. Creştinii iubilară. Turcii se prefăceau că nu sciu sau nu cred, dar în ochii lor ardea şi furia şi frica. In timpul acesta creştinii se coborîseră din munţi pentru a rĕsbuna Platania şi atacaseră trupele la Monodendri; focul dură dóuĕ ḑile. Duminecă şi Luni — aniversarea urcării pe tron a Sultanului — consulii umblau deja cu sórta Cretei în buzunar, amĕnând promulgarea până după serbarea Sultanului pentru a evita o isbucnire probabilă a furiei turcesci; în genere spuneau numai că soluţia e favorabilă pentru ambele părţi.

Duminecă diminéţa se respândi deodată vestea că Turcii se adună din nou la Kemurja Chora. Negustorii creştini fură avertisaţi de către Turcii amici sĕ-şi închiză prăvăliile şi sĕ se retragă în locuinţele lor, dar sĕ nu plece la Haleppa. Se ḑicea că de astădată Turcii se vor îndrepta spre Akrotiri pentru a pregăti creştinilor de acolo sórta celor din Platania — şi drumul trece spre Haleppa. Nu-'şi póte nimeni închipui sensibilitatea nervósă a Cannei faţă de asemenea sciri. Prăvăliile şi porţile fură închise la moment aşa că s'ar fi putut crede că nu vor mai fi redeschise nici odată; stradele locuite de creştini deveniră pustii.

Scirea sĕ şi adeveri. Guvernatorul general ordonă arestarea imediată a căpeteniilor, ce se şi făcu. Turcii credeau că prin vr'un act óre-care de terόre vor înfricoşa puterile făcêndu-le sĕ 'şi schimbe proiectele.

Sosi în fine ḑiua Sultanului (31 August care trecu în fel de fel de petreceri nepotrivite cu situaţia: salve de tunuri, decorarea vapórelor de rĕsboiu, primire oficială la guvernatorul general, visitele oficiale ale consulilor, paşalelor şi comandanţilor de corăbii în sunetele musicilor militare. Creştinii rĕmaseră însĕ în ascunḑătorile lor.

A dóua ḑi, la órele 11 diminéţa, toţi consulii veniră în cancelaria consulatului englez şi invitară pe deputaţii creştini presenţi la Canea — dintre cari mulţi fuseseră chemaţi telegrafic din Atena — pentru a le pune în vedere soluţiunea cestiunei cretane. După-ce li-se ceti şi înmână documentele conţinênd statutul cel nou al Cretei, consulii adaugară că dacă nu ar înceta imediat ostilităţile, puterile vor retrage concesiunile acordate. Şi dacă creştinii ar respinge aceste nóuĕ concesiuni, insula şi-ar perde cu desĕvêrşire protecţia puterilor şi ar fi dată cu totul pe mâna Turciei.

Dar deputaţii creştini nici nu se gândiră sĕ le respingă. Erau prea fericiţi că au putut obţine atât. Ei se retraseră în hotelul lor „Kriti“ unde se adunară în şedinţă plenară. Aci hotărîră sĕ se înţelégă cu şefii revoluţionarilor şi doi deputaţi plecară în munţi. Restul se scie: şi deputaţii şi revoluţionarii au primit concesiunile.

Noutăţi.

Personal. Cu trenul de aḑi la órele 4 diminéţa a sosit dela sânţirea bisericei din Cebea Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul şi suita sa.

Calea dela Deva până la Brad-Cebea şi Baia de Criş a fost adevĕrată cale triumfală. Întreg comitatul Huniădórei a îmbrăcat haină de sĕrbătóre, şi întreg drumul a fost presărat cu flori.

Descriere amĕnuntă în nrul viitoriu.

* * *

Cununie princiară. Cununia între archiducesa Maria Dorotea şi ducele de Orleans se va sĕvîrşi în 5 Novembre a. c. în biserica „Hofburg“-ului din Viena.

* * *

O nóuă victimă. Sâmbătă s'a ţinut pertractarea finală în procesul de agitaţie intentat tinĕrului învĕţător Petru Onea. Basa acusei o forméză fasiunile alor doi gendarmi cari susţin, dar nu sciu sigur, că învĕţătoriul Petru Onea, în anul 1894 când cu întórcerea preşedintelui I. Raţiu dela procesul Memorandului, ar fi strigat un „sĕ trăiască“. Învĕţătoriul, pe atunci pedagog, négă faptul atribuit lui, ba spune, că nici la gară nu a fost. Apĕrătoriul Dr. A. Frâncu, arată într'un mod elocuent, cum pe basa unei presupuneri sau suspiciuni nime nu póte fi judecat. Gendarmii spun, că ei nu sunt tocmai siguri, dar Petru Onea cel present fórte mult sémĕnă cu repectivul, care a strigat atunci. Tribunalul se retrage şi consultându-se aduce următórea sentinţă Petru Onea pentru crima de a preamărí pe un osândit se declară de vinovat şi se judecă la 8 ḑile temniţă ordinară precum si la suportarea speselor procesuale. Recurs nu s'a mai insinuat. Petru Onea din sala de pertractare a întrat de adreptul în temniţă.

* * *

Scólă de stat în Bonţida. Marţi în 3/15 Septembre a. c. s'a ţinut inaugurarea festivă a scólei elementare magiare de stat, ce s'a înfiinţat dín incidentul serbărilor milenare magiare în comuna Bonţida, din cott. Cojocnei. Precum aflăm din „Erdélyi Hiradó“ din Cluş, festivităţile de inaugurare, s'au început cu servíciu divin, care s'a celebrat în bisericele **tuturor** confesiunilor din comună (rom. cat., ev. ref., gr. or., gr.-cat. şi israeliţi). După serviciul divin s'au adunat cu toţii în sala cea mare a noului edificiu scolar, unde contele Nic. Bánffy, preşedintele comitetului scolar a ţinut un discurs festiv ocasional, la care a rĕspuns primul învĕţătoriu Tamás Károly, apoi notariul comitetului Szabó Árpád a cetit unele acte referitóre la înfiinţarea şi deschiderea scólei. Terminându-se partea oficială a serbării, contele Nic. Bánffy, presidentul comitetului scolar a dat un prânḑ festiv în sala cea mare a scólei pentru 30 persóne. Se înţelege, tóte vorbirile şi toastele au fost pătrunse de cel mai pronunţat spirit magiar. Séra s'a improvisat şi o petrecere cu joc, care a durat în ordine până la 11 óre nóptea când a fost disolvată prin un foc, care a fost provocat din rĕsbunare, precum se bănuesce, din partea unui anumit Czipszer Pista din loc tocmai în curtea acestuia, fiindcă a fost eschis dela petrecere din causa, că s'a presentat beat. Individul acesta a şi fost imediat deţinut. La festivităţile de inaugurare şi petrecere, din onoraţiorii din loc şi giur au fost de faţă: contele Nic. Bánffy, presidentul comitetului scolar, Szabó Ferencz, preot rom. cat, Bartok Bela, preot ev. ref. din loc, Nagy Imre, preot ev. ref. din Lona, Hankó Veres Károly, prim-prətor şi Kosma Ferencz, inspector reg. de scóle din Cluş. Dintre români aflăm, că au luat parte la festivităţi şi la banchet Iacob Blaga, fost primaríu, cantor şi membru în comitetul parochial şi Gavriil Garda, învĕţătoriu.

Cunoscênd noi fórte deaprópe starea miseră a scólei nóstre confesionale gr. ort. rom. din acéstă comună constătătóre în $^2/_3$ din români gr. ort. (gr. catolicii fiind fórte puţini, abia câţiva servitori la contele Bánffy, n'au scólă) suntem curioşi a sci cu ce şi-ar putea justifica cei competenţi ţinerea serviciului divin şi în biserica gr. ort. rom. de acolo pentru înfiinţarea acestei scóle de magiarisare, dacă într'adevĕr s'a ţinut atare serviciu divin.

Statul dacă era drept, trebuia sĕ înfiinţeze în acéstă comună o scólă cu limba de propunere română, fără nici o condiţiune tendenţiósă. Acésta o pretindea şi legea despre naţionalităţi şi nici necesitate nu era de înfiinţarea unei scóle magiare acolo, căci erau deja dóue scóle magiare confesionale bine adjustate.

Atragem atenţiunea factorilor nostri competenţi asupra acestei posiţiuni românesci fórte periclitate din partea celor ce au cârma în mână şi pe noi ne tractéză atât de maşter şi nedrept.

* * *

Avis. P. T. Domnii, cari doresc a lua parte la adunarea generală a „Societăţei pentru fond de teatru român“, convocată pe 27 şi 28 Septembre a. c. st. n. în Făgăraş şi voesc a reflecta la îngrijirea comitetului arangiator pentru încuartirarea lor, sunt rugaţi a se adresa în acéstă privinţă la subscrisul cel mult până în 25 a l. c.

Făgăraş, în 17 Septembre, 1896.

Dr. Ioan Şenchea,
preşed. comit.

* * *

„Un capelan renitent“. Sub acest titlu comunică foile magiare că preotul Csapó din Csongrád a cununat în Octobre anul trecut o păreche tineră, fără a fi aşteptat mai întâiu sĕvêrşirea înmatriculării civile. Din

Şi Ioachim, eroul eroilor, comandantul glorios alor o sută de lupte victorióse, a plâns, a plâns ca o femeie.

In celalalt minut însĕ s'a recules şi într'un ton blând a continuat:

— Sunteţi mari pĕcătoşi, dar mĕ încred în voi, că caracterul vi se va renasce din nou. Ascultaţi-mĕ dară, eu vĕ dau înapoi viéţa, dar pentru aceea înaintea lumei întregi şi mai cu sémă înaintea regementului vostru trebue sĕ rĕmâneţi morţi pentru totdéuna. Mâne după ce se va înopta, veţi fi duşi pe câmpul dinaintea porţii cetăţii. Acolo vor puşca asupra vóstră din depărtare de douĕḑeci de paşi, dar — cu umplătură órbă; după puşcare cădeţi la pământ — apoi întunecimea nopţii ne va ajuta la tóte. După ce regimentul se va retrage, va veni după voi un om cu un car, a cărui ţinere în secret o voiu cumpĕra cu bani buni ori cu cuvinte bune; el vĕ va duce apoi în cimiteriu, unde vĕ vor astepta deja vestminte de matrozi. Câte o mie ce franci veţi afla în buzunarele fie-căruia din voi. In vestmintele aceste false veţi petrece 2—3 ḑile întro crâşmă, unde vĕ va conduce încredinţatul meu şi apoi cu naia cea mai de aprópe ce merge la America veţi călători şi voi acolo. Acolo veţi trăi, dar ca ómeni cinstiţi, m'aţi înţeles? Sĕ nu-mi aduceţi ruşine asupra capului! De familiile vóstre mĕ voiu îngriji eu.

Soldaţii cu lacrimi de bucurie au udat piciórele regelui marinimos şi numai atâta au putut ḑice, că va fi mulţumit cu ei....

Tóte s'au întêmplat aşa, precum Ioachim a plănuit. Regimentului i s'a dat un aspru exemplu, fără de a sĕ vĕrsa nici măcar o picătură de sânge şi cesarul Napoleon nu scia cum sĕ mulţăméscă cumnatului seu Murat, că cu jertfirea numai alor trei soldaţi a satisfăcut cerinţelor pentru restabilirea disciplinei. Mai târḑiu a sciut totuşi órecum despre acéstă intrigă marinimósă, dar s'a prefăcut, că nu scie nimic. Lucrul numai după mórtea lui Murat a ajuns în publicitate.

. . . .

Mult mai târḑiu s'a întêmplat, că odată un vênător a ajuns într'un mic oraş american. Indată înaintea oraşului se întindea o mică dar frumuşică măjĕrîşte (farm). Şi fiind că tocmai atunci bântuea o mare tempestate, vînătoriul strĕin a bătut la uşa acestei măjerişti. Uşa s'a deschis şi o mamă bĕtrână a condus pe óspele necunoscut în odaia simplu mobilată, dar curată. Păreţii micei chilii erau plini ornaţi cu portrete de ale beliducilor francezi vestiţi.

— Aşa se vede, ḑise străinul, în limba franceză, că stéua mea cea bună m'a condus între compatrioţi de ai mei.

— Dta eşti francez? întrebă femeia bĕtrână.

— Da, dómnă, şi încă un bun francez, care îşi află şi pe tatăl seu aici la dvóstră, — ḑise preumblându-'şi ochii pe portretele atêrnătóre pe păreţi.

— Fiul meu e în grădină, îşi apĕră micii sei arbori contra furtunei, îndată îl chiem în lăuntru. Cum se va bucura când te va vedé pe dta aici!

— Fiul dtale încă e francez?

— Da, domnul meu!

Rĕspunsul l'a dat cu multă hesitare mămuca, ca şi când 'i-ar fi părul rĕu, de cele ce a ḑis. Dar în urmă a prins curagiu şi a continuat:

— Deja de mult s'a aşeḑat în ţéra acésta şi mulţămită lui Dḑeu nu ne putem plânge.

Măjeriştea acésta e a lui şi trăim aici cinstiţi şi fericiţi.

(Va urma).

causa acésta el a fost pedepsit cu 100 coróne, ér când i-s'a pronunţat verdictul s'a bătut în pept ḑicênd, că şi pe viitor tot astfel va cununa.

* * *

Programa adunării generale, ce o va ţiné „Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţional-român“ la 27 şi 28 Septembre st. n. a. c. în Făgăraş.

I. Sâmbătă, în 26 Septembre 1896.

a) primirea óspeţilor la tren;

b) óspeţii, cari sosesc cu trăsurile sunt rugaţi a se oprí la localul societăţii „Progresul“ (casele d-nei Zinca Roman), unde se află biroul comitetului arangiator, care le va da deslușirile de lipsă;

c) la 8 óre séra convenire socială în grădina „Mexico“.

II. Dumineca, în 27 Septembre 1896.

a) la 8 óre diminéţa serviciu divin la ambele biserici din loc;

b) la 10 óre a. m. şedinţa I-mă a adunării generale în sala hotelului „Lauritsch“;

c) la 1 óră banchet în grădina „Mexico“;

d) la 7½ óre séra producţiune musicalăteatrală şi joc în sala hotelului „Lauritsch“.

III. Luni, în 28 Septembre 1896.

a) la 10 óre a. m. şedinţa a II-a a adunării generale;

b) la 1 óră d. a. masă comună în grădina „Mexico“.

c) la 4 óre d. a. eventuală excursiune la „Móra de hârtie“.

Făgăraş, în 18 Septembre 1896.

Pentru comitetul arangiator:
Dr. *Ioan Şenchea*,
preşedinte.

* * *

Invitare la producţiunea musicală-teatrală ce o arangiază societatea „Progresul“, cu ocasiunea adunării generale a societăţii pentru fond de teatru român, în sala hotelului „Lauritsch“ din Făgăraş, Dumineca în 27 Septembre st. n. a. c. la care sĕ învită cu tótă onórea.

Programa:

I.

1. Musicescu: „Baba şi moşnégul“, cor mixt.
2. Dima: „Cucule cu péna sură“, cor mixt.
3. Dima: „Fântână cu trei isvóre“, cor mixt.
4. Musicescu: a) „Dor dorule“ b) „Iléna“. } c. mixt

II.

„Sfrederul dracului“, farsă.

După producţiune joc.

Preţul întrării: Locul I. şirul 1 şi cercle 1 fl. 20 cr., şirul 2—3 1 fl. Locul al II-lea 80 cr., Partere 60 cr., Galerie 30 cr. de persónă. Venitul curat e destinat în favorul societăţii pentru fond de teatru român. Inceputul la 7½ óre séra. NB. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se cuitéză publice.

* * *

Unirea partidelor sêrbesci. Partidul radical al Sêrbilor din Ungaria, pentru a puté propaga cu mai mult succes idea naţională sêrbéscă, intenţionéză a se uni cu liberalii. Unirea voesce sĕ o facă pe basa concluselor congresului naţionalităţilor, ţinut în vara anului trecut în Budapesta, enunţând: că noul partid naţional în tóte chestiile politice va purcede totdeuna în conţelegere cu românii şi slovacii, că în locul actualelor ḑiare ale partidelor, vor înfiinţa un nou ḑiar politic, mai mare, că vor propaga idea naţională sêrbă şi în casul când s'ar amesteca în afacerea acésta procurorul de stat; că vor atrage în cercul lor şi pe sêrbii din Croaţia şi-i vor face sĕ priméscă şi ei conclusele conferenţei din Budapesta şi că în primăvară vor ţiné érăşi un mare congres al naţionalităţilor împreună cu naţionalităţile magiare şi că afacerile bisericei sêrbe tot noul partid le va aplana. In fine cer ca ḑiarele partidelor sêrbesci şi ḑiarul „Szrbobran“ din Zagrab sĕ spriginéscă înfiinţarea acestui nou partid.

* * *

Nazareni în armată. Pe şesul cel mare al Ungariei se sporesc nazarenii într'un mod de tot bătătoriu la ochi. Precum scim, nazarenii sunt o sectă religiósă, carea între alte credinţe deşerte, mai are şi aceea, că membrii ei nici chiar pentru apĕrarea personală nu vre-au sĕ se foloséscă de arme fisice; astfel basându-se pe cuvintele S. Scripturi: cel-ce are sabie, de sabie va muri, nu vreau sĕ servéscă nici în armată, ci mai bine sufere ani de temniţă decât sĕ ia arma în mână. Ce e mai dureróse însĕ e împrejurarea, că acéstă credinţă falsă s'a lăţit şi între reserviştii, cari au servit deja în armată. Şi acestia mai bine vreau sĕ li se prăpădéscă familiile de miserie, decât sĕ se supună legilor militare şi sĕ ia arma în mână. Asupra unor astfel de casuri triste va avé sĕ judece judecătoria militară din Arad în ḑilele cele mai deaprópe. Étă unde duce fanatismul regionar!

* * *

O fată care dórme de 12 ani. In comuna Gambke de lângă Brema, o fată dórme deja de 12 ani fără sĕ se fi deşteptat din somn decât o singură dată pe scurt timp în anul prim al somnului sĕu extraordinar. De atunci încóce nici nu s'a clătit. Medicii îşi bat mult capul cu deslegarea causelor acestui fenomen extraordinar, dar înzadar. Nenorocita, se înţelege, e nutrită în mod măiestrit şi e grijită cât se póte mai bine din partea celor din jurul ei.

* * *

Dar ţarului. Ţarul se află de present în Kopenhaga. Acolo a fost întimpinat şi de baronul Caza dela Bove, care în numele a lor 800 de francezi i a oferit un dar fórte frumos care constă din nisce tacâmuri de masă (32 farfurii cu emblele Franciei) şi un album lucrat de cei mai destoinici pictori artişti din Francia.

* * *

Convocare. Adunarea generală a despărţĕmêntului II al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă pe Marţi în 6 Octobre 1896 st. n. la 2 óre după amédi în Bran, la care se învită onoraţii membri şi toţi aceia cari se intereséză de progresul poporului român.

Zêrnesci, în 18 Septembre 1896.

Nicolau Garoiu, director. *Ioan Strĕvoiu*, secretariu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Despre Românii din Ungaria

de

Petru Vancu.

(Urmare.)

IV. Starea socială şi culturală.

Cu referinţă la starea socială a Românilor se póte afirma cu tótă siguranţa, că deşi suntem încungiuraţi de strĕini, Românii nu se împrietinesc cu ei, nici chiar în ţinuturile unde 'şi-au perdut sătenii români naţionalitatea. Pentru lume, un ţĕran român nu şi-ar căsători feciorul cu o fată din părinţi de altă naţionalitate şi, nici nu ar merita-o după strĕin. Se întêmplă casuri rari de căsătorii mixte pe la sate, şi acelea cu locuitorii sêrbi, fiind-că sunt de aceiaşi confesiune. La oraşe se întêmplă mai dese casuri de înrudire cu strĕinii, dar numai la casa măiestrilor şi a neguţătorilor. Mai dese casuri de căsătorii mixte se întêmplă în clasa funcţionarilor, cari, ca sĕ ajungă la ceva, póte îşi uită némul şi sĕ căsătoresc cu străine.

Dacă ţĕranul român n'ar cresce din sinul sĕu pe membrii inteligenţei, — de mult ar fi perit clasa care are menirea sĕ conducă naţiunea română — din părţile ungare.

Putem fi mândri, că din întréga inteliginţă, luând şi pe comercianţi şi industriaşi, 60–70% sunt ridicaţi dintre ţĕrani; deci, vecinic sĕ se trudéscă inimicii nostrii ca sĕ ne nimicéscă... tot nu vom peri, pentru că avem un isvor nesecat, de unde se nasce inteliginţa, şi acel isvor este: „ţĕranul român“.

Incât privesce starea culturală, încă nu ne putem plânge *) căci, dacă vom lua în considerare pe conlocuitorii nostri de alte naţionalităţi — protejaţi şi spriginiţi (favorisaţi) pe tóte căile, vom afla, că nu cu mult sunt înaintea nóstră, ba, unde şi Românii au fost favorisaţi de sórte, acolo au întrecut pe străini.

Deşi i-s'a făcut Românului o mulţime de instituţiuni, cu limba de propunere neromânéscă — nu numai în comunele mixte, ci şi în cele curate, — Românul cu greu îşi însuşesce cultura străină, impusă lui cu sila.

Numai în comunele aflătóre în centre magiare fiind Românii fără şcóla, fără viéţă românéscă, 'şi-au perdut graiul românesc dar nu şi simţul de naţionalitate. E superb pe numele de român.

Cu tótă opresiunea făcută asupra nóstră şi pe lângă tóte stavilele puse înaintene, tot înaintăm, cât de cât, dar dacă Românul ar fi liber, atunci ar pune lumea în uimire. Până atunci este mult timp, va mai trebuí sĕ înotăm câţiva ani în glodul suferinţelor.

Strĕinii, ba chiar şi unii dintre români îl descriu pe ţĕranul român în colorile cele mai negre. Că e lenos, astut, murdar, iubitor de gâcévă şi mai câte altele. Tóte acestea sunt nisce calumnii aruncate în spatele ţĕranului, care nu se póte destul sĕ se afirme, fiind-că mult puţin, a ereditat frica şi sfiala din vécurile de grózǎ şi de tristă memorie.

Lenios nu e ţĕranul român, căci o demonstră starea lui bunicică, ba pe unele locuri fórte bună, în comparaţie cu a străinilor atât de favorisaţi. De lucră undeva românul ca ḑileriu cu străinii alăturea, se constată că ḑiaşul român a lucrat mai mult şi mai bine. E lenios, respective nepăsătoriu, dacă 'l duci cu sila sĕ ţi lucre pe plată de nimica, ori chiar fără plată, atunci supĕrarea şi nĕcasul îi împedecă ori ce activitate, căci se întrébă, de ce numai pe el l'a făcut sórţea aşa?

Astut încă nu e, dar e isteţ, şi ómenii cari fac „gheşeft uri“ neputêndu-l înşela şi despoia după plac, îi dau epitetul de astut. Acei ómeni hulitori sĕ poftéscă sĕ compareze pe ţĕranul român cu ţĕranii străini şi vor fi surprinşi de resultat: ţĕranul român va fi aflat sincer şi isteţ faţă cu ceilalţi.

Murdar încă nu e. Sĕ poftéscă în casele ţĕranului roman de pe „câmpie“ şi pela „podgorii“, şi se vor convinge hulitorii. In loc de murdărie vor afla o curăţenie, pe care nu o va afla şi la alte némuri. La munţi se va afla, unde şi unde şi câte o căscióră mai murdară. Causa: împregiurările grele în care trăesce „munténul“ abia 'l lasă ca sĕ solvéscă atâta amar de dare, şi sĕ trăéscă de aḑi pe mâne, necum sĕ-şi mai pótă face haine de lux.

Cu atât mai puţin este iubitor de gâlcévă căci de ar fi, nu cred, sĕ fi putut sta cu mânile în sîn şi sĕ rabde atâta amar de vreme asupririle şi batjocurile ce le sufere şi aḑi, ci ar fi făcut gâlcévă..... de s'ar fi spăriat toţi..... dar, dacă nu-i vor da bună pace duşmanii, sigur, că se va gândi sĕ facă.

Dacă se află ţĕrani rĕi, aceia trebue căutaţi în comunele unde trăesc în coatingere ḑilnică cu străinii, dela care pot sĕ înveţe destule.

Aşa dar tóte însuşirile rele atribuite ţĕranilor nostri sunt numai nisce batjocuri, aruncate asupra naţiunei întregi, ca sĕ scădem înaintea lumii. Dar, va veni o ḑi. . . . când . . . . . după aceia nu va fi tot aşa [1].

(Va urma.)

Diverse.

Contra biciclului. Fóia din New-York „Forum“, aduce grave acuse contra biciclului, din punctul de vedere al economiei publice. Şi e fórte naturală plângerea acésta pentru-că în New-York nu 'ţi poţi închipuí om fără biciclu. Oficiantul sĕ duce în oficiu pe biciclu, medicul îşi cercetéză pacientul pe biciclu, copii sĕ duc la şcólă pe biciclu, învĕţătoriul érăşi pe biciclu umblă 'ncóce-'ncolo; de bună sémă şi sócra pe biciclu îşi ia la gónă ginerele. Se înţelege atâta amar de biciclu are şi desavantagiile sale: Caii de călărit nu au trecere. Fabricanţii de trăsuri nu 'şi pot vinde marfa, mai multe firme de acest soiu au bancrotat. Curelarii s'au apucat sĕ facă şele pentru bicicle. Şcólele de călărit au devenit tot atâtea scóle de biciclat; instructorii de călărit au trebuit sĕ-'şi vadă de altă pâne. Óre la noi în Europa va puté produce biciclul o astfel de schimbare?

* * *

Valórea mucurilor de ţigări. E aprópe de necreḑut, ce valóre teribilă ar representa mucurile de ţigări, pe care aşa de cu nepăsare le aruncă cei ce fuméză, dacă s'ar aduna. Ca exemplu sĕ servéscă despre acésta un pasagiu din raportul oficiului statistic englez, după care mucurile de ţigări adunate anual în Anglia valoréza 12 milióne floreni. Ca sĕ putem constata şi mai clar mărimea acestui numĕr, trebue sĕ socotim, că în Anglia în partea cea mai mare se fuméză cu luléua şi relativ puţini fuméză ţigări.

* * *

Cinstea birjarilor francezi. La poliţia din Paris se adună în tot anul multe obiecte, pe cari publicul le uită în birje. Partea cea mai mare a obiectelor uitate o fac plouarele, de cari şi în anul trecut s'au adunat vre-o 15 mii. Publicul totdéuna însĕ îşi recapătă obiectele perdute, căci birjarii francezi în respectul acesta, dau mult pe cinstea lor. In ḑilele trecute s'a întêmplat că un rus şi-a uitat în birje un portmoneu, care conţinea frumósa sumă de 10.000 de franci; pe cari nu mai speră a-'i reprimí, dar cât de mare i-a fost mirarea când poliţia îi redete portmoneul din care nu lipsia nici barem un ban. Un juvelier şi a uitat în birje un juvaer de mare preţ. Numĕrul birjei nu-'l scia, ci numai atât a putut spune că cu birjarul a avut o dispută fórte violentă. Poliţia încă nu-'l mai mângăia, cu vre-o speranţă. Deodată întră birjarul, carele depuse obiectul perdut. Juvelierul voí sĕ-l rĕsplătéscă, el rĕspunse însĕ, că cu un om ca acela, carele s'a sfădit cu el pentru taxa de birje — nici nu stă de vorbă. De sigur, cei din Budapesta nu ar face aşa.

* * *

Vulcanii lunei. Cele mai nóue cercetări astronomice constatéză, că luna odinióră a fost mult mai avută în vulcani decât pământul. Pe teritoriul lunei s'au numĕrat păn' acum o sută de mii de vulcani, cu tóte că numai o lature a lunei e viḑibilă.

* * *

O stea din nou descoperită. O stea perdută a descoperit din nou un astronom american, în institutul astronomic din Lowal în Arizona. Stéua ca păreche la Sirius, a fost descoperită cu 34 ani înainte, de atunci n'a fost viḑibilă; probabil că splendórea mai mare a celorlălte stele din jurul ei au ascuns'o.

Din public. *)

Dare de sémă.

Cu ocasiunea petrecerii cu joc din 18/30 August a. c. a tinerimii române studióse din Sĕlişte, au incurs următórele suprasolviri:

Dela dl P. Comşa 4 fl., dela domnii P. Drăgits, prim-pretor, Dr. N. Maier, protopresbiter, D. Banciu, farm., D. Vulc şi M. Zimmermann pretor, câte 1 fl. 50 cr.; dela V. Aldea (Gurarîului), P. Roşca (Bucuresci), N. Roman, A. Acilenescu (Galeş), C. Herţia, Il. Popa, V. Milea, notar (Tilişca) şi D. Roman câte 1 fl.; N. Henţiu, notar, I. Bucişan, Duchésne stud. din Paris, O. Şteflea (Sibiiu), I. Cosma, notar (Vale), N. Opriş, preot (Şuramare), Dr. Calefariu, medic, Dr. Comşa, med., A. Bicskei, I. Banciu, Tóth F., subjude reg., L. Eck, N. Sêrbu, N. Mosora, O. Borcea, N. Petruţiu, I. Chirca, G. Itu, preot (Vale), şi dela dómnele P. N. Mosora, M. Simian (Rîmnic V.) şi M. Banciu câte 50 cr.; Dela dl M. Tomoiagă 20 cr.

Au mai incurs ulterior dela următorii p. t. domni: D. Schileru, deputat (Bucuresci) 20 lei, N. Aleman, jude reg. 2 fl., I. Florian, notar (Laz) 1 fl. 50 cr., I. Dubenscu 1 fl. — Venitul total a fost 119 fl. 70 cr. Spese a fost 67 fl. 69 cr. Rĕmâne venit curat 52 fl. 01 cr., care sumă s'a alăturat la fond.

Pe lângă mulţumitele cele mai călduróse cuităm şi pe calea acésta sumele amintite.

In numele tinerimei:
A. Banciu.

Loterie.

Sâmbătă, în 19 Septembre n. 1896.

Viena:	**61**	**77**	**25**	**63**	**83**
Timişóra:	**56**	**17**	**49**	**54**	**64**

---

*) Pe când s'a făcut acest studiu nu s'au fost luat mĕsurile draconice, faţă cu tot ce e românesc.

[1] In cât privesce graiul românesc, cu tóte străinismele ce le avem — după provincii — în limba nóstră, împrumutate dela naţiunile conlocuitóre, totuşi ne înţelegem. Chiorénul şi Sătmărénul se înţelege cu Bănăţénul, ér între Crişeni şi Câmpeni nu este decât puţină deosebire.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Nr. 290—896 ppresbiteral [141] 1—3

CONCURS.

Pentru următórele postur, invĕțătoresci devenite vacante din protopresbiteratul Turdei se publică concurs cu termin de 15 ɖile dela prima publicare:

1. Harastăș cu talariu anual de 300 fl. și anume: 190 fl. din repartiție, 30 fl. didactru, 80 fl. venitul cantoral, locuință în edificiul scólei, lemne de foc. Doritorii de a concurge la acest post au a se presenta spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic, fiind postul împreunat cu cel cantoral.

2. Hidiș, postul împreunat cu salariu de 300 fl., lemne de foc și cuartir în edificiul scólei.

3. Murĕș St. Iacob cu salar de 300 fl., anume: 9 jugĕre arătură și fĕnaț, didactru 20 fl., din repartiție 190 fl, venitele cantorale 100 fl.

4. Soporul de câmpiă, cu salariu de 300 fl. anume: Din porțiunea canonică 78 fl., 22 ɖile de lucru 8 fl. 80 cr., Terțialitatea computată 13 fl. 20 cr., 200 fl. din aruncătură dela popor (în anul 1887 Ianuariu 1. 100 fl., în 1897 Maiu 5 100 fl.) grădină lângă scólă și locuință în casa scólei. Doritorii de a ocupa acest post învĕțătoresc împreunat cu cel cantoral, sĕ binevoéscă a sĕ presenta în vre-o Dumineca sau serbatóre în biserică spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic.

Agârbiciu, 5 Septembre 1896.

Petru Roșca,
prot. gr.or.

Nr. 386 896 [140] 2—3

Edict de licitațiune.

Darea sub intreprindere pe calea licitațiunei publice minuende a edificărei unei biserici nouĕ gr. or. în comuna Ibănesti, se va efeptui în fața locului în **15/27 Septembre a. c. la 9 óre a. m.** prin subscrisul.

Prețul de strigare prevĕɖul în preliminariul de spese e: **fl. 17,423.31 cr.**, și doritorii de a licita vor avé a depune ca vediu 10% din prețiul de strigare.

Condițiunile speciali de licitațiune și planul de edificare se pot vedea la oficiul parochial concernent: ceea ce prin acésta se aduce la cunoscință publică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul săsesc, 30 August 1896.

În conțelegere cu sinodul parochial:

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Nr. 472—1896 [135] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 15 ɖile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Boz (cu gr. cath. la olaltă) cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

2. Nădăstia superióră cu șalariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

3. Hașdĕu, cu filiile Cernicóra și Goleș cu sistem ambulant su un salariu anual de 300 fl. prin repartiție dela popor.

Petițiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în Petroșeni până la terminul provocat mai sus.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațegului.

Petroșeni, la 22 August 1896.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 464/896. [137] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători din comunele mai jos însemnate, se deschide prin acésta concurs cu termin de 20 de ɖile dela prima publicare în fóia „Tel. Român“.

1. Tămașa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber și grădină de legumărit.

2. Miluan, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile de concurs în terminul de mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș-Sânpetru, 26 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Ungurașului, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Paul Roșca,
protopresbiter.

Nr. 143—1896 [138] 3—3

CONCURS.

Posturile învĕțătoresci dela școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕștiei, sunt vacante și pentru ocuparea lor sĕ escrie concurs cu termin de 15 ɖile dela prima publicare în ɖiarul „Tel. Rom.“

1. Acmariu, salariu anual de 300 fl., și lemne de foc.

2. Dêncul mare, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

3. Ludești-Costesci, salar anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Mărtinești-Turmas, salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi au sĕ-și înainteze petițiunile instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis și în înteresul petenților este ca sĕ se presenteze în comune în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru de a 'și arĕta desteritatea în cântări.

Orĕștie, 25 August 1896.

Oficiul protopresbiteral al Orĕștiei în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Ivan.
adm. prot.

Nr. 40/896 com. par. [125] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de preot în vacanta parochie gr. or. de cl. II-a din comuna Poplaca se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ɖile socotite dela I-a publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele stolare sigure pentru o parochie de clasa II-a sistemisate și statorite de comitetul parochial în sumă de 655 fl. 08 cr.; ér doritorii de a ocupa acest post sunt învitați a și adiusta concursele lor cu tóte documentele prescrise de legile din vigóre și a-le așterne comitetului parochial pe calea Oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Din ședința comitetului parochial gr. or. din Poplaca ținută în 1 Ianuariu și 6 August 1895.

Presidiul:
Aureliu Millea,
notariu com.

Nr. 641/1896

Vidi:
Sibiiu, 5 August 1896.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 306/896 [109] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ɖile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Bucium-Sat, cu salariu de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

3. Buninginea, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

4. Ciuruleasa, cu salariu de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

5. Petrângeni cu Valea-Bulzului, cu salariu de 300 fl. și adecă 133 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligațiunea de stat, restul din repartiție, cuartir grădină și lemne de foc.

6. Roșia, cu Corna, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

7. Valea-Dosului, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

8. Trîmpoele, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

9. Zlatna cu Vultoriu, *a)* un post cu salariu de 350 fl. și lemne de foc, *b)* un post de învĕțător adjunct cu salariu de 200 fl. și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, își vor așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul arĕtat subsemnatului oficiu protopresbiteral, ér concurenții la posturile de sub Nr. 1, 2, 3, 5, 7, și 9, sĕ vor presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului, cu consensul comitetelor parochiale respective.

Abrud, 31 Iuliu 1896.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 451/896 [129] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc dela scóla confesională gr.-or. română din Huniedóra, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ɖile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este 400 fl. în cari sunt computați și banii de cuartir și lemne.

Reflectanții la acest post vor avea a-și așterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Hațegului în terminul deschis, atrăgêndu-li-se atențiunea la dispozițiunile noului regulament congresual pentru organísarea învĕțămêntului în scólele poporale, votat la 14/26 Maiu 1895 partea a III-a *A)* „instituirea învĕțătoriului §§ 56—74.“

Învĕțătoriul ales va fi totodată obligat a forma și conduce și un cor de adulți fiind prospecte sigure a i se ridica salariul pe anul viitoriu.

Huniedóra, la 13/25 Aug. 1896.

Pentru comitetul parochial:

George Oprea, paroch și vice-președ. *Nicolae Stoichiția,* not. com.

Vidi:
Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 307/896 [136] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele însemnate mai jos se escrie concurs cu termin de 30 ɖile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Bacea cu filia Cueș cu salariu anual de 300 fl., repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei și grădina de legumi.

2. Cărmăzenesci, cu filia Dănulesci, cu salariu de 300 fl. și anume: *a)* bani din repartiție 236 fl; *b)* din camĕta împrumutului dela stat 64 fl., cuartir în edificiul scólei, lemnele de încălɖit și folosirea grădinei de legumi.

3. Gothatea, cu salariu anual de 300 fl., și adecă: *a)* folosirea a 12 jugere de pămênt arătoriu și fênațiu 200 fl., *b)* una grădină intravilană 35 fl., *c)* în bani gata 35 fl., și *d)* lemne de foc 3 stângeni computate în 30 fl.

4. Uleș, cu salariu anual de 300 fl., repartițiați în popor și cuartir liber.

Dela reflectanții la aceste posturi sĕ recere sé se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea scólei și modul de plătire al salariului.

Invĕțătoriul ales la vreuna din aceste scóle e datoriu sĕ țină prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și astérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 21 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei în conțelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 254/896 [108] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Scoreiu protopresbiteratul Avrigului, pe basa resoluțiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 7 Maiu a. c. Nr. 2659 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ɖile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în ședința sinodului parochial ținută la 2 Iuniu 1896 și dau suma de 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și subștérnă cererile concursuale instruite conform dispozițiunei stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 29 Iuliu, 1896.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

---

[124] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgărașului se escrie concurs cu termin de 15 ɖile dela prima publicare și anume:

1. Berivoii-mici, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

2. Comana inferióră, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

3. Dridif, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

4. Galați, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

5. Grid, salar anual 300 fl. v. a, cuartir și lemne.

6. Herseni, salar anul 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

7. Hurez, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

8. Ludișor, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

9. Păreu, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

10. Perșani, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

11. Riușor, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

12. Rucăr, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

13. Sâmbăta inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

14. Sâmbăta sup. apus., salar anual 300 fl., cuartir și lemne,

15. Sâmbăta sup. rĕs., salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

16. Șercăița, salar anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

17. Șinca-nóuă, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

18. Șona, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

Concurenții au a-și subscerne suplicile lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraș, 16 August 1896.

Oficiul protopr. gr.-or. al Făgărașului în conț. cu respect. comitete parochiali.

Iuliu Dan, protopresb.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103. Sibiiu, Joi, 12/24 Septembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Apponyi despre cestiunea nóstră naţională.

Nu e bărbat de stat magiar, care la ocasiuni binevenite intereselor lui sĕ nu se fi ocupat şi cu cestiunea nóstră naţională, cu cestiunea naţionalităţilor nemagiare din Ungaria.

Ba aflăm rari bărbaţi de stat români şi în România liberă, cari sĕ nu se fi ocupat cu cestiunea nóstră, a fraţilor de peste munţi, precum ḑic ei, tot din acest interes.

Şi durere, nici cei din România toţi, înţeleg români, cu atât mai puţin cei din Ungaria, înţeleg magiari, nu s'au ocupat cu cestiunea nóstră în mod sincer, desinteresat, ci aprópe toţi s'au folosit de cestiunea nóstră numai din interes de partid, numai ca de o armă eficace contra adversarilor lor ori contra inimicilor lor politici, ba de multe-ori contra aceloraşi adversari, ori inimici ai lor personali.

Pánă aci am fost numai mijlóce în mâna altora, ca aceia sĕ-şi facă trebile de partid ori personale pe socotéla nóstră.

Şi le-a şi succes.

Acésta ne-o dovedesce starea miseră în care se află aḑi în tóte privinţele cestiunea nóstră naţională, atât dincóce cât şi dincolo de Carpaţi.

Şi nici nu e mirare, când pretotindenea numai înşelătorie, numai minciună, numai egoism personal ori de partid.

Toţi au călărit pe noi şi fără voia nóstră i-am dus departe spre scopurile lor egoiste şi contrare nouĕ.

Şi cine e de vină?

Noi, cari ne-am încreḑut orbesce în nisce ómeni cu gură mare, dar cu puţină rutină politică de a fi conducĕtori.

Că mai toţi bărbaţii de stat magiar au călărit pe cestiunea nóstră în contra adversarilor lor politici, nu ne mirăm, căci ei ne-au fost totdéuna duşmani când am pretins si noi drepturi naţionale egale pentru poporul nostru.

Dar, că şi unii bărbaţi de stat români au călărit pe cestiunea nóstră tot cu acel scop, cu scopuri de partid, acésta ne dóre şi ne dóre cu atât mai mult, cu cât am fost dejosiţi din partea celor de un sânge cu noi şi cu cât cestia nóstră, cestia românismului întreg, a fost folosită de instrument în mâna unor ómeni, cari pe faţă se chiar jertfeau pentru noi, ér în ascuns urmăreau alte scopuri egoistice, personale şi de partid.

Dar sĕ lăsăm la o parte aceste idei şi sĕ ne ocupăm de un bărbat de stat magiar şi totodată şi membru al parlamentului nostru, care şi el nu odată s'a ocupat de cestiunea nóstră, folosindu-o ca o armă contra adversarilor sei politici.

Se înţelege, nici el nu ḑice că se folosesce de cestiunea nóstră numai ca de o armă, ci se arată de cel mai mare binevoitoriu al nostru, ba mai mare binevoitoriu chiar şi decât acei fraţi ai nostri din România, cari se ocupă fără interese particulare cu cestia nóstră.

Şi acel bărbat de stat magiar e contele Albert Apponyi.

Mai ḑilele trecute însoţit de mai mulţi membri ai partidei naţionale magiare, a călĕtorit la Timişóra unde a convocat o adunare pentru de a-şi organisa partidul şi acolo.

In vorbirea ce a ţinut la acea adunare a vorbit despre multe cestii actuale politice şi în urmă şi despre cestia nóstră naţională, despre cestia naţionalităţilor nemagiare din patrie.

Étă ce dice el despre acéstă cestiune:

„In fine am ḑis, că va fi vorbă despre întărirea ori slăbirea baselor morale ale unităţii statului şi a unităţii magiare. Şi la punctul acesta dau de cestiunea naţionalităţilor, care în ţinutul din aceste părţi ale patriei nóstre e de o deosebită actualitate. Dacă e vorbă despre vre-o cestiune a naţionalităţilor, mi-ar plăcea sĕ fac atenţi pe compatrioţii mei de limbă nemagiară, că astfel de bunuri morale şi materiale ne sunt în joc, pe cari contra puterei numai cu incordarea unită a tuturor cetăţenilor le putem apĕra. Ori dacă nu vom delătura pericolul cu urcarea cuotei, prin ceea-ce ni-se vor urca sarcinile comune, nu se va ridica şi darea cetăţanului sêrb ori român? Ori dacă în urma unei politice vamale eronate ne va inunda piaţa grâul din România, grâul acesta va fi atât de cruţătoriu faţă de productul agricultorului ungar de limbă română, ca preţul grâului acestuia sĕ nu scaḑă? Ori dacă în urma dispositiunilor sanitare detectuóse privitóre la vite, porcii din Sêrbia vor aduce şi la noi ciuma aceea, bóla acésta molipsitóre va cruţa dór vitele cetăţénului ungar de limbă sêrbéscă? Şi dacă drepturile libertăţii nóstre a tuturor ni le calcă în picióre puterea şi absolutismul, ne vom puté dór scăpa de acéstă cangrenă dacă nu vom fi solidari întru apĕrarea libertăţii nóstre legale?

Aceia deci, cari în astfel de situaţiune vreau sĕ facă separaţiune confesională ori naţională între cetăţeni, fac rĕu serviciu poporului, fără deosebire de confesiune ori naţionalitate.

Étă dar, pe terenul intereselor e gata solidaritatea carea o statoresce legea pe terenul dreptului public. Nu e teoria mea, ci resultatul scurs în lege positivă a desvoltărei istorice a patriei nóstre, că în patria acésta numai o naţiune politică există: naţiunea magiară. Ce însémnă acésta? Dór aşa ceva, ce ar fi apĕsătoriu ori umilitor pentru cetăţenii patriei de limba nemagiară? Tocmai că nu. Ci din contră, unitatea naţiunei politice magiare însémnă, egalitatea tuturor cetăţenilor, atât cu privire la drepturi, cât şi cu privire la datorinţe, fără deosebire de rasă ori de limbă. Acésta e conţinutul positiv al aceleia şi unica pétră fundamentală sigură a libertăţii politice pentru toţi cetăţenii acestei patrii. Ér în direcţiune negativă, unitatea naţională politică însémnă, că aici împărţiri teritoriale după rase nu se pot forma, nici rase ca individualităţi de drept public nu pot fi recunoscute. Din libertatea individuală urméḑă libertatea folosinţei limbei şi a nisuinţelor culturale între marginile demandate de scopul statului.

De libertatea acésta cu atât mai sigur şi mai deplin se pot bucura cetăţenii nostrii de limbă nemagiară, cu cât se vor feri mai cu grijă de urmarea unor atari seduceri, cari i-ar aduce în contraḑicere cu pretensiunile unităţii naţionale magiare, aşa dară tocmai cu punctul de mânecare al drepturilor propriei lor libertăţi".

La urmă contele Apponyi arată şi motivele din cari naţiunea magiară este singură îndreptăţită (?) a fi recunoscută de naţiune politică, şi acelea ar fi dóue: Antĕiu prestigiul politic al acelei naţiuni, mărirea şi sentimentul fórte desvoltat despre valórea sa proprie şi apoi echitatea, imparţialitatea şi liberalismul instituţiunilor de stat ale ei.

Când le-ar fi rostit cuvintele acestea un Pázmándy sau alt politician plătit, nu ne-am mira de loc; dar când le rostesce un conte Apponyi, cel mai celebru orator al parlamentului magiar şi cel mai idealist politic magiar, ne prinde un fel de mirare, carea ne face sĕ ne îndoim fórte tare despre capacitatea politică a conteluî Apponyi

Vorbesce de egalitate, când ne denégă dreptul de existenţă naţională politică!

Vorbesce de libertate, când de vre-o câţiva ani nu s'au curmat procesele pentru purtarea tricolorului nostru şi numai pe vestmintele nóstre.

Vorbesce de liberalism, când noi gemem sub cel mai întunecos absolutism al organelor de stat magiare.

Vorbesce de dreptate, când noi suntem nedreptăţiţi pe tóte terenele vieţii nóstre publice în acest stat.

Sĕ nu socotéscă dl conte, că naţionalităţile şi aḑi sunt atât de órbe, ca sĕ crédă vre-unui politician magiar numai pe cuvênt, nici atât de naive ori de simple, ca sĕ nu 'i pricépă destul de bine intenţiunile, de altcum fórte rĕu ascunse, cu tótă oratoria sa măéstră.

Drepturi naţionale egale pentru toţi cetăţenii acestei patrii sunt condiţiunile de prietenie a naţionalităşilor nemagiare cu Magiarii.

Dacă cu toţii avem aceleaşi sarcini publice, trebue sĕ avem cu toţii şi aceleaşi drepturi, dar nu numai individuale, ci şi naţionale.

Acésta e egalitatea, ér nu cea propagată de dl conte Apponyi şi de ceialalţi şovinisti magiari cuprinşi de idea fixă a unui stat unitar naţional-magiar, şi alte utopii şi visuri nerealisabile aici la noi.

In combaterea mai amĕnunţită a enunciaţiunilor contelui Apponyi nu întrăm, căci acelea se combat de sine, îndată ce dl conte nu recunósce drepturi egale pe lângă sarcini egale.

FOIŢA.

Inşelătorie marinimósă.

(Urmare şi fine.)

În momentul acesta a întrat şi stăpânul casei în chilie.

— Fiule, ḑise mama, domnul acesta ne-a făcut onóre casei, aşteptând aici sfîrşitul furtunei. E dintre noi, un francez.

Stăpânul măjeriştei a salutat milităresce şi a rostit gângav câteva cuvinte. Faţa străinului l'a surprins de tot şi l'a adus în aşa confusie, că nici rĕspunde n'a putut la întrebările aceluia.

În urmă prinḑênd curagiu, l'a întrebat:

— Domnul meu, póte îmi vei afla întrebarea de necuviinciósă, dar totuşi sum silit a te întreba despre preţuitul nume. Scusă-mĕ, dar faţa d-tale...

— Amice, rĕspunse vênătoriul, acésta e singura întrebare, la care nu 'ţi pot rĕspunde. Ar fi lesne sĕ te înşel şi sĕ-ţi spun un nume fals, dar îmi place mai bine a tăcé. Un om, care pórtă numele meu, nu scie şi nu vrea sĕ minţéscă. Şi acum, după-ce mi-am negat numele, nici eu nu îndrăsnesc sĕ te întreb după al d-tale.

Stăpânul casei n'a rĕspuns.

— Aşa sĕ vede, că şi d-ta ai motive de aţi ascunde numele, îl ajutoră din confusiune vênătoriul.

— Da, dl meu, numele ce-'l port în acéstă ţeră, nu 'mi este numele cel adevĕrat. Şi în sfêrşit, ce te ar şi interesa pe d-ta, chiar dacă ţi l'aş şi spune. Aici sunt cunoscut după numele Gelasiu.

— Dar pentru aceea sĕ nu creḑi, că fiul meu a profanat numele francez. Alta e causa, întrerupse femeia bĕtrână.

— Tocmai aşa sum şi eu, ḑise vênătoriul. Eu numai aceluia îmi spun numele carele e vrednic sĕ-'l scie. Din momentul acesta eu cred însĕ, că d-vóstră sunteţi vrednici de de acésta confidenţă din partea mea. Eu sum Achile Murat, fiul regelui de Neapole.

Gelasiu şi mamă-sa, ca loviţi de fulger au căḑut înaintea lui la auḑul acestui nume mare.

Príncipele, carele atunci era numai un simplu cetăţén al Statelor unite din America de Nord, fiind-că într'aceea pe tatăl seu l'au omorît, ér pe el Italienii l'au scos din ţéră, n'a înţeles acéstă mare emoţiune a compatrioţilor sei şi torentele lor de lacrimi.

În sfêrşit, Gelasiu putênd veni la cuvênt, a arătat la portretul de pe părete a regelui neapolitan încadrat cu frunze de laur şi astfel a vorbit către fiul aceluia.

— Acolo e gloriosul d-tale tată, acela e proprietariul şi patronul sânt al acestuí locaş; totul numai lui pot sĕ mulţămesc. Deja de jumĕtate eram în mormênt, când el 'mi-a redat viéţa.

— De sigur pe câmpul de onóre — întrebà fiul lui Murat.

— Nu, ci mai bine pe câmpul infamiei. 'Mi-am uitat de sine-mi; am fost rĕsvrătitor; am meritat mórtea. Dimpreună cu doi camaraḑi vinovaţi ai mei a voit sĕ mĕ pusce, dar în puşcă a fost umplătură órbă. Însuşi Murat a plănuit lucrul aşa. Încă şi bani ne-a dat el ca sĕ putem vení în America. Sunt doi ani de când 'mi-au murit cei doi camaraḑi în New-York. Eu am lucrat, şi lucrul 'mi-a fost binecuvêntat. Îţi poţi închipuí bucuria bunei mele mame, când după vre-o câţiva ani a primit epistolă dela fiiul seu viu, pe care de atâtea-ori l'a plâns ca pe un mort. O-am chemat la mine în America. E aci şi se bucură împreună cu mine, că putem saluta în modesta nóstră locuinţă pe fiul regelui nostru binefăcĕtoriu. Dl meu, viéţa, averea, braţul şi tóte ale mele sunt ale d-tale, dispune asupra mea.

— Fapta nobilă într'adevĕr arată la tatăl meu, a suspinat Achile Murat şi ochii 'i-s'au umplut de lacrimi.

— Într'adevĕr va fi dat şi multor altora astfel de graţie! — opină Gelasiu.

— Dar lui nu 'i-au dat graţie — şoptea Achile într'un ton înecat de plâns. Luaţi jos ramura de lauri de pe icónă, puneţi-o mai bine în cadru de doliu. Pe voi v'a agraţiat, dar pe el — l'au executat!

(Traducere din: „Szépirodalmi Kert", Nr. 38 — 1896, hetimelléklet a „Magyar Államhoz" de (*).

Disolvarea parlamentului. In ḑilele aceste tóte foile magiare oficióse şi neoficióse comunică cu multă positivitate stirea, că parlamentul magiar va fi disolvat prin un rescript regal încă în primele ḑile ale lui Octombre. Despre disolvarea parlamentului a fost vorbă şi în ultima şedinţă a comisiei parlamentare financiare. Discutându-se amĕnuntele referitóre la budgetul anului viitor, Pázmándy, a interpelat pe ministrul de finanţe, dacă sunt sau nu adevĕrate cele lansate cu privire la disolvare, pentru că în casul acela, o discuţie mai departe ar fi superfluă. Ministrul de finanţe a încungiurat a da un rĕspuns categoric, regretând ca nu este de faţă presidentul Bánffy, singur chemat a da înformaţii positive în cestia acésta.

Afacerea Metropolitului Primat. „Timpul“ scrie:

„Cetim în „Dreptatea“: Savantul profesor universitar, dl B. P. Haşdĕu, spunea în tren directorului nostru, că aştéptă sĕ vadă ce se face cu cestiunea metropolitului şi, în casul când s'ar consfinţi detronarea lui arbitrară, îl va chiema spre a-'i sfinţi locuinţa în semn de protestare.

„Şi acésta, a adăugat dl Haşdĕu, pentru că eu cunosc pe „monachul Ghenadie“, cum îl numesc unii astăḑi, de treiḑeci de ani şi în tot timpul m'am convins că-'i vrednic de stima şi de creştinésca dragoste a tuturor“.

Ce palmă sdravĕnă pentru fariseii cari au smuls de pe scaunul sĕu pe şeful bisericei nóstre!

Tótă lumea îi veştejesce, toţi sĕ depărtéză cu orórө de Iudele din Sinod şi dela guvern“.

Relaţiunile diplomatice dintre România şi Grecia de-abia restabilite s'au turburat din nou în urma cererei Greciei ca institutele de binefacere grecesci sĕ fie recunoscute în România ca persóne juridice.

Turcia şi Europa. Din tóte părţile se rĕspândesc svonuri asupra modului cum trebue sĕ se reguleze cestia turcéscă. Nu se mai scie unde e adevĕrul şi unde e fantasia în tóte acestea combinaţiuni. Póte că deslusirile următóre pe care un om de stat le-a dat ḑiarului „Neue Freie Presse“ vor arunca o lumină óre-care asupra întunerecului în care se ascunde atitudinea diplomatică a puterilor după ultimele evenimente din Constantinopole.

— Reţineţi întâiu faptul — a ḑis acel om de stat — că nu există nici o propunere positivă a Angliei pentru resolvarea cestiunei turcesci. Tot ce pĕtrunde în public în privinţa acésta reiese din opinia poporului englez, nici de cum din cercul guvernului britanic. Un fapt e sigur: în momentul acesta Anglia este izolată în Europa.

Puterile sunt încă convinse că Englitera nu ve întreprinde nici o acţiune isolată faţă cu Sultanul. Sir Philipp Currie, ambasadorul englez din Constantinopole, care a vĕḑut pe lordul Salisbury după măcelul din urmă, pare că s'a întors din Londra la Constantinopole fără nici un ordin special al guvernului sĕu. Indignaţiunea englesă nu se va transforma deci deocamdată în vr'un fapt positiv.

Mai e adevĕrat că în momentul acesta nu există un concert europén absolut. Unirea Europei, care şi a arĕtat efectele cu prilegiul desordinelor din Creta, nu mai există şi nu se póte spune pentru cât timp. Trebue constatat însĕ că Europa continentală e de aceeaşi părere în privinţa turburărilor de pe Bosfor. Inţelegerea dintre Austro-Ungaria şi Rusia pentru menţinerea statului quo în orientul turcesc, a putut produce o înţelegere între tripla şi dupla alianţă Austro-Ungaria e mandatara Franciei pentru a obţine un acord continental faţă cu Turcia. Constelaţia Europei este însĕ aḑi aşa că în cestia orientală dupla alianţă e mai puternică în iniţiativă decât tripla alianţă, adecă că Rusia e mai puternică decât Austro Ungaria.

Acésta s'a manifestat deja în cestia cretană. Iniţiativa pentru blocarea cóstelor Cretei a plecat din Peterburg şi nu din Viena. Contele Goluchovski a secundat pe prinţul Lobanow.

Inţelegerea actuală dintre puterile continentale în general şi între Austro Ungaria şi Rusia în special constă în aceea că s'a hotărît ca nici o putere sĕ nu lucreze separat în Orient şi ca la fie-care fasă acută sĕ obţie o înţelegere. Trimiterea flotelor europene în apele turcesci e un resultat al unei aşa înţelegerii dintre puteri.

Sĕ nu se créḑă însĕ că avem aci a face cu o acţiune comună europénă, sau mai bine ḑis continentală. E vorba numai de o măsură profilactică luată de fie-care putere în parte. Fie-care putere vrea ca atunci, când va sosi óra pericolului pentru creştinii din imperiul otoman, sĕ aibă la faţa locului corăbii pentru apĕrarea supuşilor sĕi. Fără sĕ existe deci astăḑi o hotărîre comună, puterile au luat mĕsuri pentru un aşa cas.

Neîncrederea faţă cu guvernul turcesc nu o mai are aşadar numai Anglia. E însĕ sigur că cestiunea detronării Sultanului Abdul Hamid nici nu a fost discutată de puteri Dacă Rusia are într'adevĕr rolul conducĕtor în concertul continental, atunci e nelogic de a admite că la Petersburg s'ar dori detronarea Sultanului. Nici un alt Sultan nu va fi o unéltă aşa de supusă a politicei rusesci cum e Abdul Hamid. Dar şi celelalte puteri au destulă minte pentru a-'şi ḑice că un Sultan numit de Europa nu va avea nici o autoritate pe lângă musulmani. Şi ce se reproşéză lui Abdul Hamid decât lipsa sa de autoritate?

Ar fi deci şi mai rĕu dacă s'ar detrona Padişahul actual şi s'ar instala un succesor, a cărui cădere ar urma repede. Natural, că dacă Sultanul ar fi detronat printr'o revoluţie internă, de pildă de către partidul tinerimei otomane, Europa ar suporta acésta în liniste, aşteptând sĕ urmeze un Sultan, care sĕ fie în stare sĕ îndeplinéscă reformele garantate cu iscălitura. Există încă ómeni, cari cred, că nici reformele din Creta nu vor fi executate după spiritul nóuei constituţii.

Póte că şi de astădată vor dispărea norii negri de pe orisontul imperiului osmanic. Cine póte nega însĕ că atmosfera politică internaţională e din nou încărcată.

Sânţirea bisericei din Cebea.

Una dintre datorinţele cardinale ale archiereilor este grija pentru zidirea de biserici, şi pentru sânţirea acelora după rânduéla aşeḑată de maica biserică.

E sublim ceremonialul dela sânţirea bisericei prin archiereu, o neobosită activitate de 6 óre pune la grea probă chiar şi puterile tinere robuste.

Este un adevĕrat sacrificiu a te supune acelor greutăţi la o etate mai înaintată, şi Excelenţia Sa preabunul nostru archiepiscop şi metropolit cu drag s'a supus acelor greutăţi, spre a sânţí o casă de rugăciune, spre a sânţí lăcaşul Domnului, unde poporul credincios se pótă înălţa rugăciuni de cereri şi de mulţămită.

După-cum am anunţat în numerii precedenţi ai acestui diariu Excelenţia Sa a plecat spre Cebea Vineri, cu trenul de séra.

Sâmbătă la órele 5 a fost sosirea în Deva. Aici era adunată preoţimea şi inteliginţa din Deva şi din împrejurime, asemenea representanţa oraşului. În numele clerului şi al poporului l'a salutat pe Excelenţia Sa părintele protopresbiter din Ilia şi administrator al tractului Devei, Avram Pĕcurariu. In numele oraşului cuvêntarea de bineventare o a ţinut protonotariul magistratului.

De aici s'a pornit cortegiul peste Băiţa spre Brad şi Cebea. Calea acésta a fost cale triumfală. Lungul drum dela Deva până la Baia de Criş a fost presĕrat cu flori, bărbaţii cu capetele descoperite toţi purtau în mâni ramuri verḑi, femeile şi fetiţele aveau în mâni flori, şi plóie de flori curgea din óte părţile asupra archiereului, care mergea spre a sânţi locaş Domnului.

De alungul drumului casele, arborii, porţile, crucile cele multe, cari vesteau religiositatea acestui bun popor, tóte erau împodobite cu flori, din tóte délurile rĕsunau tréscurile, cari dela o comună la alta dau signalul de sosire.

Asemenea privelişte maiestósă rar se va mai desvălí în comitatul Huniedórei, şi a trebuit sĕ vadă omul cu ochii, sĕ audă cu urechile isbucnirea manifestaţiunei de bucurie din partea clerului şi a poporului ca sĕ pótă cuprinde mulţămirea sufletéscă pentru atâtea semne de stimă şi iubire.

In comuna vecină Şoimuşul murĕşan, care aparţine protopresbiteratului Geógiu I. se afla ridicată o pórtă triumfală sub care sta protopretorele cercului Deva, care la ordinul vicecomitelui are sĕ însoţéscă pe Excelenţia Sa pe teritoriul acelui cerc. Asemenea se afla acolo bĕtrânul protopresbiter Vasiliu Pipoş cu preoţimea din tract, cari au bineventat pe Excelenţia Sa şi a dat expresiune bucuriei de a-l vedé în mijlocul poporului.

In comuna vecină Chişcădaga preotul sta în capul satului în reverenḑi şi poporul în haine de sĕrbătóre salută trecerea archiereului între sunetul clopotelor.

Mai bine s'au presentat celelalte comune prin cari a trecut Excelenţia Sa.

In comuna următóre Nevoeş era ridicată pórtă triumfală, şi parochul în ornate bisericesci cu crucea şi evanghelia în mână aştepta sosirea pontificelui. Parochul a ţinut vorbire ocasională, dând expresiune bucuriei poporului de a vedé pe bunul sĕu archiereu.

Asemenea a făcut comuna vecină Fizeş-Barbura ultima comună din tractul Geógiu I.

Comuna vecină Crăciunesci era graniţa protopresbiteratului Zarand.

Sub pórta triumfală se afla protopresbiterul Vasiliu Damian care în cuvinte alese a salutat pe Excelenţia Sa.

In mijlocul comunei era parochul local în ornate bisericesci tot cu asemene calde şi dulci cuvinte de bineventare.

In acéstă comună se începe cercul pretorial al Bradului. Fiind în concediu protopretorele acelui cerc, s'a presentat protopretorele cercului Baia de Criş, care la ordinul vice-comitelui a salutat pre Excelenţia Sa şi l'a concomitat până la Cebea şi Baia de Criş.

Frumos aspect a avut oraşul Băiţa. Pórta triumfală era aşedată în mijocul comunei la strada, care duce spre biserica românéscă. După cuvêntarea de bineventare, s'a pornit procesiunea spre biserică între cântări bisericesci armoniόse şi între sunetul clopotelor.

După visitarea ornamentelor sânţite din altariu bunul archiereu s'a postat în mijlocul bisericei şi a ţinut poporului cuvêntare, lăudând alipirea lui către sânta biserică şi hărnicia, cu care ţine în bună rênduielă casa Domnului.

In comuna Băiţa s'a dat un dejun bogat şi cu multă eleganţă servit la care pre lângă Excelenţia Sa şi suita dênsului a mai luat parte ambii protopretori, de cari am făcut amintire, directorul de mine de acolo, parochul local romano-catolic şi diregătoriile comunale.

Domnul notăriu local Georgiu Moldovan şi stimabila dómnă soţie, ca gazdele casei cu multă prevenire au făcut onorurile, agiutaţi de domnul Dr. Corneliu Moldovan ca ginere şi de stimabila lui tinĕră soţie.

După dejun s'a continuat drumul spre Brad, comunele erau tóte îmbrăcate în flori, preoţii în ornate bisericesci salutau pe mirele bisericei.

In Dealu mare, în Valea care desparte comunele Luncoiul de sus şi jos erau ridicate porţi triumfale încărcate cu flori şi preoţii în ornate salutau trecerea bunului archiereu.

In comuna Băiţa, o pórtă triumfală era aşeḑată lângă scóla elementară, una lângă gimnasiu. Colo parochul local, ici directorul gimnasial au rostit însufleţite cuvêntări de binevenire. Junimea scolară era aşeḑată pe marginile stradei şi plóie de flori, mii de glasuri tinere, dulci ca cele ale îngerilor erau semnele manifestaţiunei de stimă şi iubire.

După cântarea „Intru mulţi ani stăpâne, întonată de corul junimei studióse, procesiunea s'a pornit spre biserica din Brad.

La uşa bisericei învĕţătoriul Ioan German a bineventat pe Escelenţia Sa în numele comunei bisericesci locale.

După ce a cercetat sânta biserică Escelenţia Sa a ţinut poporului o vorbire, lăudând vrednicia lui, virtuţile lui, şi îndemnându-l la perseveranţă în cele bune.

După un prânḑ bogat la mésa protopresbiterului Vasiliu Damian pe la órele 5 conductul s'a pornit spre Cebea.

In fruntea comunei pórtă triumfală, nu departe de ea pe un loc ridicat măreţ se înalţă turnul bisericei celei nouĕ, care s'a pus în locul celei vechi.

In apropierea bisericei falnic se înalţă spre ceriu un stejar puternic, simbolul bărbăţiei, al statorniciei şi al forţei de resistenţă.

Acest stejar puternic a fost martor la însemnate evenimente istorice.

Poporul îi ḑice **„Goronul lui Horia“**, căci de pe acest loc înălţat, de sub acest stejar s'a pornit în vécul trecut prima mişcare pentru a scutura jugul sclăviei.

Acestei mişcări istoria i-a dat numirea „revoluţiunea lui Horia“.

1784, 1848.

Dóuĕ date istorice strĕns legate de istoria poporului român, şi puternicul stejariu a fost martorele acelor evenimente.

Puternic, vênjos, neînfrânt stă şi aḑi acel stejariu.

Vijeliile au trecut tóte peste capul lui, şi el a resistat.

Vênjos, puternic, neînfrânt stă aḑi poporul român şi cu fală privesce spre acest stejar istoric.

E sântă amintirea, că de sub acest goron s'a pornit mişcarea dela 1784, că sub acel stejar se umbresce mormêntul care a primit în blândele sale braţe osemintele lui Avram Iancu, care în anii din urmă ai vieţei sale de sub acel stejariu făcea contemplaţiuni, comparând presentul cu trecutul, şi prevĕḑênd în posomorîte colori viitorul.

În 7 şi 8 Septembre, cât timp au ţinut ceremoniile cu sânţirea bisericei din Cebea mii şi mii de Români au călcat aceste locuri pline de reminiscenţe istorice, şi nici o singură voce nu a făcut măcar alusiune la evenimentele trecute, nici chiar între pahară nu!

Este un element de ordine poporul român, tactul şi precauţiunea lui sunt vrednice de admirat.

Dar sĕ luăm firul istorisirei.

La pórta bisericei sta ridicat un arc triumfal. Parochul locului în ornate bisericesci a ţinut vorbirea de bineventare.

În numele Românilor din Baia de Criş şi împrejurime a vorbit domnul advocat Gerasim Candrea. Domnul Candrea a făcut amintire şi de nedemnele atacuri, la cari a fost expus Excelenţia Sa din partea presei române şi neromâne din incidentul cerculariului seu milenar.

Mulţămind de bineventare, Excelenţia Sa a reflectat şi la acel incident, accentuând, că a lucrat după îndemnul inimei sale, că în consciinţă e liniscit cu ceea-ce a făcut, şi că cerênd trebuinţa, tot aşa va face şi de altădată.

A urmat apoi în biserica cea veche vecernia, litia şi apoi utrenia după rânduéla prescrisă de biserică. Ceremoniele aceste au durat dela 6 până la órele 8 sĕra.

Terminate ritualele aceste, cortegiul s'a pornit spre Baia de Criş. Excelenţia Sa a fost găzduit la ospitala casă a domnului Gligor, unde s'a servit o cină bogată.

Îndată după sosire s'a arangiat în onórea Excelenţiei Sale un conduct de facle din partea Românilor de acolo.

Oratorul a fost juristul absolut Valeriu Candrea, care în termini aleşi a bineventat pe Excelenţia Sa.

A urmat apoi ḑiua de 8 Septembre cu sânţirea bisericei.

(Va urma.)

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 21 Septembre 1896 n.

Parlamentul magiar, după nóuele ferii de o sĕptĕmână, în fine ér s'a deschis.

Ca de atâtea ori, aşa şi de astădată, prima şedinţă a fost cât se póte de rĕu cercetată Abia s'au adunat 100 de deputaţi, ca sĕ se pótă aduce concluse valide. De comun deputaţii parlamentului nostru se adună în numĕr mai mare numai atunci, când e vorbă de a se crea câte o lege favorabilă şovinismului magiar şi menită de a nutri speranţele şoviniştilor magiari în realisarea ideei fixe cu „statul unitar naţional magiar“, îndreptată contra nóstră a naţionalităţilor nemagiare.

Obiectul conversaţiunei înainte de deschiderea şedinţei a fost vestea despre disolvarea parlamentului. Aşa se vede, că mulţi nu doresc a se arunca în vêrtejul unor nóue alegeri, deórece se tem fórte mult, de „dă cu Bánffy“. Şi nu e mirare, când avem atâtea motive a la Stompfa, Giralt etc.

Despre decursul şedinţei comunicăm următórele:

Şedinţa s'a deschis prin presidentul camerei Szilágyi Dezső.

Notari: Lakatos Miklos, Molnár Antal şi Perczel Béni.

Din partea guvernului sunt de faţă br. Bánffy, Perczel, Daniel şi Iosipovich.

După deschiderea şedinţei şi după verificarea procesului verbal din şedinţa trecută ministrul preşedinte br. Bánffy presentéză proiectul de lege despre recrutarea din anul 1897, apoi contele Blasiu Bethlen alt proiect de lege despre construirea unei căi ferale vicinale în comitatul Sopronului spre Austria. S'au mai presentat şi alte rapórte, dar de mai puţină însemnătate.

Discusiune mai vióie s'a încins numai asupra proiectului de lege despre calea vicinală amintită, ridicându-se Pázmándy în contra lui şi ḑicênd, că el nu e pentru construirea acestei linii ferate, deóre-ce duce spre Austria, prin urmare concesionarea construirei acestei linii ar fi un lucru nepatriotic. Casa însĕ primesce cu mare maioritate proiectul.

După pausă ministrul-preşedinte, br. Bánffy rĕspunde la dóue interpelaţiuni, una a lui Szluha István: „ce are de cuget guvernul sĕ facă pentru uşurarea sorţii agricultorilor păgubiţi prin catastrofe elementare“, ér alta a lui Ugron Gábor privitóre la starea triplei alianţe.

La prima rĕspunde prim-ministrul, br. Bánffy, că guvernul a făcut fórte mult şi până acum pentru uşurarea sorţii atâtor agricultori păgubiţi prin elementele naturei, şi va face şi de aci înainte. În special constată, că anul acesta e puţin favorabil pentru agricultori, de óre-ce afară de împrejurarea, că recolta e numai ceva peste mediocră, au mai venit asupra ţĕrei şi alte calamităţi, anume: tempestăţi, grindină şi morburi de vite. Pagubele se arată mai cu sémă la cucuruze, vii, tabac şi pâne, aşa că pe alocurea sunt nimicite 70% din întréga recoltă. Cu tóte acestea de vre-un pericol asupra ţĕrei întragi nu póte fi vorbă, deóre-ce recolta în cele mai multe părţi e bunişóră.

Pentru ajutorarea celor păgubiţi guvernul a luat următórele disposiţiuni: A dispus ca sĕ se execute strict ordinaţiunile şi legile privitóre la iertarea dărei unde e ne încungiurat de lipsă; a dispus ca sĕ se împartă plantaţiuni noue între producenţii de póme păgubiţi; a dispus ca sĕ se sisteze încassarea dării în comitatele Turda-Arieş, Ung şi altele, unde elementele naturei au causat pagube simţite în mod de tot aspru. Tot aşa a dispus cele necesare pentru împedecarea lăţirei bólei de vite, maî departe cele pentru ajutorarea celor ajunşi în miserie completă, când s'ar adresa guvernului, punêndu-se în vedere adresarea şi la marinimositatea publicului în cas de necesitate extremă.

La a doua interpelare rĕspunde, că tripla alianţă stă neschimbată şi visita ţarului la Viena n'a alterat'o de loc. Ţarul încă e pentru menţinerea statului quo în Balcani, tot aşa doresce şi el desvoltarea culturală a popórelor din Orient.

Atât interpelanţii cât şi casa primesc rĕspunsurile date, deşí Ugron a arătat şi óre-care îndoélă la primirea rĕspunsului.

Şedinţa s'a închis la 1 óră p. m.

Colonisările în Ardél.

Ministrul unguresc de agricultură, Ignaţiu Darányi a presentat ḑilele acestea camerei deputaţilor o dare de sémă asupra întrebuinţărei fondului menit pentru colonisări, precum şi asupra colonisărilor sĕvêrşite din partea statului în Ardél. Reproducem din acéstă dare de sémă următórele:

Pentru formarea fondului de 3,000.000 fl. menit pentru colonisări, ministrul de finance în anul 1894 a pus la disposiţiunea ministrului de agricultură 1,000.000 fl., ér în anul 1895: 500,000 fl. Total 1,500,000 fl.

Din suma acésta s'au cumpĕrat pentru scopuri de colonisare mai multe proprietăţi, dintre cari trei sunt în Ardél. Anume s'a cumpĕrat în comitatul Cojocnei proprietatea dela Şermaş, respective Tuşin, constătătóre din 3884 jugăre în massă cu 600.000 fl. şi alte 387 jugăre împreună cu imobilele înprăştiate în diferite părţi ale hotarului dela Şermaş, cari au fost cumpĕrate cu câte 153 fl. 45 cr. de fiecare jugăr.

Altă proprietate s'a cumpĕrat în Nimigia unguréscă din comitatul Bistriţa Năsĕud. Acéstă constă din 723 de jugăre şi 688 stângini pătraţi şi a fost cumpĕrată cu 75,000 fl. A treia este proprietatea dela Viţa în comitatul Solnoc-Dobâca. Acéstă constă din 842 jugăre, 1467 stânjini pătraţi şi a fost cumpérată cu 600,000 fl.

După cumpĕrarea proprietăţilor înşirate aici, fostul ministru de agricultură Betlen a acordat din fondul de colonisări un împrumut de 14. 765 fl. 76 cr. la 32 familii din Viţa, ce erau înglodate în datorii, aşa că moşiile lor erau sĕ ajungă la licitaţiune. Afacerea acestui împrumut, care va avé sĕ se restitue fondului prin amortisare, încă nu e regulată.

Tot fostul ministru Behtlen a cumpĕrat cu ajutoriul fondului pentru colonisări proprietatea „nemeşéscă“ dela Bucoveţ, în comitatul Caraş-Severin, constătătóre din 1853 jugăre şi 1216 stânjini cu 102,000 fl. Ér în comitatul Făgăraşului a cumpĕrat proprietatea din Cârţişóra inferióră şi superióră cu 31,000 fl.

S'au anticipat pentru construirea caselor pe séma coloniştilor din Şermaş, Nimigea unguréscă şi Viţa: 171.333 fl. 57 cr. De óre ce însĕ până acum numai la Şermaş s'a început de fapt colonisaţiunea, ministrul de agricultură încă nu póte sĕ spună, când şi în ce mĕsură se vor restitui fondului sumele anticipate pentru colonişti: de asemenea nu póte sĕ facă o dare de sémă amĕnunţită nici asupra cheltuelilor, ce s'au făcut şi se vor mai face cu edificările.

In înţelesul legei pentru colonisări, favorurile acordate coloniştilor vor trebui restituite fondului prin interesele luate după capitalul împrumutat lor. Până acum însĕ nu póte fi vorba de vre-o restituire, de óre ce cheltuelile se fac şi s'au făcut dinainte cu clădirea caselor etc., pe când coloniştii încă nici nu şi-au ocupat nóuĕle lor proprietăţi.

Legea pentru colonisări în §. 3 art. V din 1896, obligă pe statul colonisator, ca sĕ îngrijéscă a întocmi învĕţămêntul poporal astfel, ca sĕ corespundă direcţiei naţionale. Pentru a asigura în mod necondiţionat ajungerea acestui scop, în împrejurările actuale cea mai potrivită este scóla de stat, prin care se esprimă şi caracterul de stat a colonisaţiunei. Ministrul de culte şi instrucţiune publică s'a şi declarat gata de-a înfiinţa în tóte coloniile scóle de stat cu limba de propunere magiară, şi pelângă ele „kisdedovuri“ séu asile de copii, ér dela colonişti nu va pretinde pentru acésta nici cele 5% dare pentru scólă, nici cele 3% dare pentru „kisdedov“, nici contribuirea obligătóre la fondul de pensiune învĕţătoresc. In urma acestei declaraţiuni a ministrului de instrucţiune publică s'a şi hotărît deocamdată a se edifica trei scóle poporale, şi localurile necesare pentru învĕţători.

La Şermaş au început a se aduce colonişti încă din anul trecut. Proprietatea de aici este împărţită în 188 moşii ordinare şi 2 moşii mari. O moşie ordinară constă din 700 stânjini pătraţi întravilan (loc de casă îi grădină), 900 stânjini pătraţi loc pentru cânepişte, 800 stânjini loc de vie, $13^{1}/_{2}$ jugăre loc arător şi rît într'o tablă, $4^{600}/_{1000}$ jugăre din păşunea comună şi 1000 stânjini pătraţi ca părtaş din pădurea comună. Cele dóuĕ moşii mari constau din câte 50 jugăre.

Acésta este pe scurt darea de sémă a ministrului. El fară mult încungiur arată, că scopul principal al colonisărilor este magiarisarea. Se feresce însĕ sĕ spună, că de exemplu la Şermaş şi Nemigea încercările de colonisare au suferit un cumplit fiasco. Este, se vede, o apucătură propie a tuturor ministrilor unguresci de a retăcea partea rea şi nenorocită a întreprinderilor lor. („G. T“.)

Noutăţi.

Hymen. Dl Ioan Arthur Schmidt şi d-şóra Alexandrina Cunţan, anunţă cununia lor, care va avé loc Sâmbăta în 14/26 Septembre a. c., la 4 óre d. a. în biserica parochială gr. or. din Sibiiu-cetate.

* * *

Adunare poporală sângerósă în Viena. Societatea lucrătorilor socialişti — creştini au avut Marţi séra o adunare publică în Viena, în care s'au făcut demonstraţii. Social-democraţii încă au intenţionat sĕ iee parte la adunare, dar nu le-au permis sĕ între; din causa acésta lucrătorii socialişti creştini şi social-democraţii s'au încăerat. Au rĕmas mai mulţi inşí vulneraţi. A intrevenit apoi poliţia şi social-democraţii cam la 3000 mii de inşi au fost împrăştiaţi.

* * *

Omor. In 10 a. l. c. păḑitorul de câmp Precup Merjam din Cianul de Câmpie a fost omorêt în curtea crâşmei de către Mitru Purcel, din aceiaşi comună. Causa acestei fapte atât de îngroḑitóre e, că păḑitoriul de câmp a închis în mai multe rênduri vitele lui Mitru Purcel din oprit. Făptuitorul s'a însinuat de bună voie la tribunalul din Turda, de unde s'a şi trimis o comisiune pentru cercetarea amĕnunţită a afacerii. S'au deţiuut mai mulţi săteni.

* * *

Bibliografic. *„Biblioteca Nóuă“* cuprinde o descriere fórte interesantă a judeţului Dolj. Recomandăm tuturor „Biblioteca Nóuă“ care se găsesce de vênḑare la tóte librăriile din ţară pe preţ de 15 bani. Nr. 10 va cuprinde ultimele nuvele ale regretatului poet Traian Demetrescu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Despre Românii din Ungaria

de

Petru Vancu.

(Urmare.)

V. Starea materială.

Românii de aici tóte le au, port naţional frumos, graiu sonor şi plăcut, simţ de némul lor, cultura potrivită în asemênare cu împregiurările în care trăesc, — numai ce ér mai trebui sĕ aibă, nu are: Avere.

Aḑi trăim în timpul materialismului, când numai averea jócă rolă, cine e avut are cinste, — aici la noi — ér cine e sĕrac e părăsit de toţi. Şi Românul n'are averea ce ar trebui s'o aibă, şi care ar trebui se fie a lui.

Istoricii — chiar şi cei străini *) — ne spun, că ţinuturile nóstre în timpurile trecute au făcut parte din Transilvania şi că numai timpurile vitrege au făcut sĕ rĕmânem rupţi de către ţéra mumă.

După-ce, provincele acestea au fost devastate de către Turci, ér copii lor nimiciţi au devenit locul de luptă între ordiele turcesci şi banderiile unguresci nemţesci. Câte suflete românesci nu şi-au aflat sfêrşitul neputênd în pripă sĕ fugă dinaintea povoiului.

Dâlmele şi movilele ce presară peste tot locul ţinutul dela pólele Carpaţilor, ne amintesc cu durere timpul de atunci. Poporaţiunea din ţinuturi întregi au lăsat casă şi moşie şi s'a refugiat la munţi, cu gândul că după trecerea luptelor şi după ce se va linisci ţéra se va reîntórce la căminul sĕu. Au putut însĕ, aştepta, căci acel timp n'au sosit aşa iute. Au perit acel rênd de ómeni şi au venit altul, şi au murit şi acela tot aşa, până în a cincea generaţiune.

Când Turcii au fost scoşi de prin părţile acestea, Românii au coborît de prin ascunḑĕturile lor dela munţi, la şes, sĕ-şi ocupe căminele strămoşesci — despre cari au auḑit dela părinţi şi moşi, că au sĕ mérgă sĕ le moştenéscă — acelea au fost ocupate de alte némuri, şi dacă Românul au voit sĕ-şi reocupe vatra au fost luat cu puterea armată şi dus departe de căminul sĕu. Astfel, mulţime de Români cu lacrimile în ochi, trebuiau sĕ lase avutul lor altora şi sĕ se mulţăméscă cu puţinul ce 'l căpătară, şi, şi acela condiţionat, ca sĕ fie robi, sĕ fie sclavi; pe când străinii: Nemţii, Ungurii şi Sêrbii trăiau liberi, fericiţi pe ogorul românesc. Câte sate românesci mai nainte, astăḑi sunt locuite de străini?

Românului dacă i-se înmulţea averea — prin trudă şi ostenélă — se lua dela el; ér străinului, ca sĕ se pótă ridica de asupra cât mai iute, i se da ajutoriul.

După ce au venit neuitatul an 1848, fiecare „sclav“ au fost declarat liber, ţĕranul român — de şi acum şi el e liber — au rĕmas tot cu puţină avere ce i era permis ca iobag; va se ḑică i s'a dat voie sĕ nu mai fie clăcaşul şi supusul nici unui boer, dar nu i s'a dat şi averea răpită dela el. Ce folos avea el de libertate, când mai târḑiu trebuia sĕ se vêndă pentru o bucată de pâne? Căci averea rĕmasă dela iobăgie trebuia sĕ se împărţéscă între fraţi, fii şi nepoţi, cărora li-se venise abia câte o făşie bună de nimíca, ori n'au moştenit nici o brasdă. De cumpĕrat nu era de unde, pentru că domnii feudali nu le-au vêndut, nici le vênd (ba, da, aḑi a început a vinde pe ele, dar nu românilor ci ovreilor); ér averile statului era şi sunt sub puterea părinţilor vitregi — nóuĕ — acelea se vindeau şi se arendau străinilor, ca sĕ se ridice sĕ ne astupe şi sĕ ne înece.

Astfel stau lucrurile în ţéra nóstră, ţéră de glorie şi mărire a strămoşilor nostri. Românul din agrul fără margini, câscigat de strĕbunii sĕi şi moştenit cu sânţenie acum, abia are câte o făşie pe care s'o lucreze, dar din care nu scie, avé va atâta recóltă ca sĕ-şi nutréscă familia? ori se samene pe viitor? ori se solvéscă spuzaiul de dări ce îi îngreunéză sĕrmanele spate? E sigur, că tóte nu le póte face. De aici apoi nĕcasuri şi suferinţe, cari apoi la urmă, se prefac în nepăsare josnică.

Rugări peste rugări şi representaţiuni la guvern ca sĕ li se dee celor lipsiţi, părţi din moşiile statului, cari moşii mai de mult au fost ale lor.

Dar nu se póte.

Atunci cum ar ajunge protejaţii ovrei se fie „baroni“ etc.

Li-se promite (li s'a promis înainte cu bani) că vor căpăta în cutare loc — fie acel pămênt supus la esundări, ori fie chiar stepe sĕ mérgă linisciţi acasă.

Românii tot aştéptă se fie încunosciinţaţi despre resultat, ba, perḑênd pacienţa se duc sĕ şi vadă locul unde sĕ-şi aştérnă din nou căminul familiar. Dar ce surprindere?.. Acolo — la locul destinat — vĕd sate din nou construite, cu case frumóse.... dar nu pe séma lor, pe a Românilor.... ci pe a unei colectivităţi de popóre, a unei composiţiuni a tot feliul de némuri de care e speranţă se nobiliteze gintea magiară... numai Român ba.

Ţĕranul Român, acum îşi deschide ochii şi mai bine şi vede că e părăsit, e despreţuit şi alungat din tot locul de stăpênitorii străini de némul sĕu.

Se întrébă de ce?

Intrébă pe conducĕtorii némului sĕu, că de ce aceste tóte suferinţe?.... Şi atunci vine la cunoscinţa adevĕrată, atunci îşi aduce aminte de vorbele — de mult auḑite — dar, de el prinse numai în trecût că Românul e temut, că pe Români toţi voesc sĕ-i nimicéscă, mai întâiu prin despoierea averilor, apoi prin a limbei şi a legei.

Fi-v'a aceia óre când?! Nu se póte sci care e sórtea viitoriului nepătruns. Dar dela noi atârnă, că:

S'au Români trăim
S'au cu toţi perim.

(Va urma.)

---

*) Istoria comitatului Arad de Dr. A. Márki.

Nr. 386/1896. prot. [142] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu terminul preclusiv 25 Septembre a. c. v.

1. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
2. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.
3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕţătoresci sus menţionate, au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 3 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în cenţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu.“

Ad Nr. 34/1896 [134] 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învĕţătóre la şcóla elementară a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie prin acésta concurs.

Doritórele, de a ocupa acest post care este împreunat cu un salariu de 500 fl. v. a. şi 100 fl. bani de cuartir, vor avé sĕ presinte următórele documente:

a) atestat de botez;

b) atestat de cualificaţiune pentru şcólele elementare;

c) testimoniu despre cunóscerea perfectă a limbei române, ca limbă de propunere şi despre cunóscerea limbei magiare: cari vor documenta că sciu perfect şi limba germână, eventual şi cea franceză, vor avé preferinţă.

Petiţiunile provĕdute cu documentele numite mai sus sunt a se presenta subsemnatului comitet *până la 26 Septembre st. n. 1896.*

Din şedinţa comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, ţinută la 9 Septembre st. n. 1896.

Maria Cosma, presidentă.
Dr. N. Vecerdea, secretariu.

Nr. 254/896 [108] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Scoreiu protopresbiteratul Avrigului, pe basa resoluţiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 7 Maiu a. c. Nr. 2659 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa sinodului parochial ţinută la 2 Iuniu 1896 şi dau suma de 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform disposiţiunei stat. org. şi a regulamentului pentru parochii din 1891, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 29 Iuliu, 1896.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopr. gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 270—1896 [126] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Pescera, se escrie — pe basa încuviinţării date de către Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin resoluţiunea din 17 Maiu a. c. Nr. 2930 Bis, — concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt 312 fl.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1896.

În conţelegere cu comitetul parochial Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 386 896 [140] 3—3

Edict de licitaţiune.

Darea sub intreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende a edificărei unei biserici nouĕ gr. or. în comuna Ibănesti, se va efeptui în faţa locului în **15/27 Septembre a. c. la 9 óre a. m** prin subscrisul.

*P*reţul de strigare prevĕḑul în preliminariul de spese e: **fl 17,423.31 cr.**, şi doritorii de a licita vor avé a depune ca vediu 10% din preţiul de strigare.

Condiţiunile speciali de licitaţiune şi planul de edificare se pot vedea la oficiul parochial concernent: ceea ce prin acésta se aduce la cunoscinţă publică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul săsesc, 30 August 1896.

In conţelegere cu sinodul parochial:

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.48	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3 26	Rév	–	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	--	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Haiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbéu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52	Cucerdea	-	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	...	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11 48	1.54	–	12.55	8.33	sos. Teiuş pl.	-	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—	Micăsasa	—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	8.—	10 03
6.12	—	—	8.87	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara	Circuléză nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	-	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44		Sibiiu		7.10	3.55	9.20	--
—	6.06	2.51	8.16		Cisnădie		6.36	3.21	8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Braşov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1 14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10 17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	–	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30						
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	--	8 18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	--	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	–	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	3.55
—	5 40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	-
—	—	7.53	—	9.12	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05	Ilia	7.06	5.45	5.13	Tren	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	micst	—
--	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	–	9.24	10.37	11.36	Orĕştia	5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	1. -	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. -	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7 07	1.58	7.43	11.44	
-	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	–	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.5	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.02	2.3	-
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	–
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
-	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5 10	–	Arpaşul inf	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	-	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5 19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	5.02	—	—	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.30	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

---

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104. Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 Septembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţa interparlamentară.

Un an întreg au corteşit în ruptul capului. Agenţi voiagiori de calibrul lui Pázmándy şi a lui Türr au pornit deja imediat după expirarea dilelor congresuale dela Bruxella prin ţĕrile Europei, pentru ca sĕ-şi câştige aderenţi pentru conferenţa interparlamentară, ce, conform hotărîrei dela Bruxella avé sĕ se ţină în Budapesta. Şi au isbutit, au isbutit în contra aşteptării.

Lume multă a curs la Budapesta pentru a lua parte la a VII-a conferenţă de pace, venitau representanţii aprópe a tuturor corpurilor legiuitóre din ţĕrile Europei: între cari îndeosebi representanţii ţĕrilor latine. Marchisul Pandolfi a adus numai vr'o 150 de inşi cu sine.

Şi corifeii politicei de pace europénă sunt plini de admiraţiune pentru buna primire şi pentru cele ce au vĕdut, cu toţii găsesc cuvinte călduróse la adresa naţiunei „cavalereşti“, cu toţii vor sĕ constate, că este mare cultura acestei naţiuni.

Conferenţa s'a deschis în 23 a l. c. în aula casei magnaţilor. Magiarii au venit cu „sturm“-ul, avênd în frunte pe cunoscuţii cameleoni, Apponyi şi Pázmándy, cu întréga gardă ministerială. De president a fost aclamat Szilágyi Dezső. Intréga discuţie pănă acum este pusă pe base generale şi constă din raportarea representanţilor singuraticilor ţeri asupra simpatiilor faţă de imperiul austro-ungar şi faţă de poporul magiar în special.

Vom scrie la timpul sĕu şi vre-o câteva amĕnunte.

Lipsesc cu desĕvêrşire dela conferenţă grupul român şi grupul deputaţilor cehi.

Românii, în frunte cu dl Urechiă au fost întotdeuna cei mai devotaţi adicţi ai idealelor şi humanitarelor idei de pace. Au luat parte la tóte conferenţele interparlamentare, au sciut deştepta interes pentru mica ţară românéscă, au făcut cunoscută marelui for europén causa nóstră naţională, a apăsaţilor români din Ungaria. Ér de le-a succes magiarilor acum e anul a induplica maioritatea conferenţei a veni pe anul acesta la Pesta, românii 'şi-au ţinut de datorinţă a declara, că nu pot şi nu vor sub nici o împregiurare a merge acolo la locul triumfului millenar al unui nesaţios popor, la locul unde se croesc legile nefericitóre de atâtea milióne de ómeni, unde se sancţionéză verdictele monstruóse de osândă.

Şi n'au venit românii. Ba ei s'au ţinut de virtute a desmênta şi pe alţii, cari mai au fraţi de sânge ce sufer în ţara iubilară, de a nu face parte din areopagul păcii, expus de astădată eventualităţii de a face nedréptă judecată. La scrisorile de desmêntare ale d-lui Urechiă au sosit mai multe respunsuri. Deputatul din dieta regatului Boemiei Ioan Kaftan, rĕspunde în numele colegilor sei următórele:

„*Vĕdênd situaţia detestabilă, ce guvernul unguresc face românilor, saşilor şi îndeosebi slovacilor, nu vom participa nici noi la conferenţa dela Budapesta, în o ţară în care, cu tótă legea naţionalităţilor din 1868, drepturile naţionalităţilor menţionate nu sunt respectate*“.

Ér Dr. Lueger a rĕspuns d-lui Ureche astfel:

„*Am onóre a vĕ vesti, că nici eu şi nici unul din partisanii mei, nu vor lua parte la conferenţa din 23 Sept. la o serbare, care în adevĕr n'are alt scop, decât de a oprima pe toţi cei cari nu sunt magiari.*

Abstinenţa acésta cinică îndeosebi a Românilor învecinaţi a fost comentată de către foile din patrie. Comentarea acésta este aprópe la tóte foile mai mult ironică, cât se póte de reservată, fără isbucniri de revoltă şi înjurii cocişesti după şablonul tradiţional. „Budapesti Hirlap“ din 23 a. l. c. scrie următórele:

„Numai România singură nu-i representată. Şi asta n'o constatăm bucuros atunci, când regele nostru se gătesce sĕ cerceteze pe regele României în Bucuresci, şi când pacea dintre douĕ naţiuni de sub presiunea referinţelor europene o doresc bărbaţii de stat ai ambelor părţi. Câtă preocupaţie a trebuit, ca urmând sfatului lui Urechiă şi a soţilor lui, nimeni sĕ nu vină din România la consultarea acésta internaţională. Inainte de asta tocmai românii au pus pond mare pe conferenţele interparlamentare, şi şi de douĕ ori şi-au dus acolo gravaminele lor acusătóre în contra magiarilor, şi acum póte de aceea nu vin, pentru-că óspeţi fiind, nu şi-ar repeta înjuriile în contra domnului casei. Sau póte de aceea au rĕmas, pentru-că în consultările trecute nu le-a succes sĕ înduplece pe membrii parlamentelor europene sĕ se amestece în cestiile naţionale, sĕ se consulteze şi sĕ decidă asupra afacerilor interne ale Ungariei? Cu părere de rĕu simţim deci lipsa vecinilor români, dar găsim mângăiere în imprejurarea, că întru nimic nu suntem causa reservei lor şi fie convinşi, că deşi cu plăcere 'i-am fi primit şi pe ei, absenţa lor nu ne va îndemna sĕ ne supărăm“.

Tonul acesta iesuitic se explică lesne.

Absentarea grupului român la tótă întêmplarea este o demonstraţie ostentativă. Cei ce cunosc activitatea acestui [illegible] vor întreba de causele acestei demonstraţii şi căutând cause vor găsi cu belşugul. Şi judecătorii de pace dela conferenţa interparlamentară, dacă nepreocupaţi şi obiectivi vor sĕ fie, *trebue* chiar sĕ cerceteze aceste cause.

Magiarilor la tótă întêmplarea le convine acéstă demonstraţie pasivă. Işi pot face liniştiţi trebşórele. Prea sunt „pacinici“ domnii cari au venit la Budapesta, prea complesanţi ca óspeţi şi puţin cunoscĕtori ai stărilor din ţéră, ca sĕ pótă avé magiarii témă de declararea unui rĕsboiu. Popórele subjugate din ţéră n'au nici un apĕrător în acest areopag, stăpânitorii au prin urmare motiv perfect de a salta şi aş da ifosuri. Ei pot sta la sfat asupra păcii europene şi a idealelor ce determină acéstă pace, — pănă când în vatra ţĕrii arde un foc mistuitor.

Roma deliberéză, ér Saguntul e în peire!

Şi tare le era témă magiarilor noştri, că vor fi traşi pe sfóră de către „bĕtrânul şi astutul Urechiă“. Le era témă, că cu tótă declaraţia sa de abstinenţă, totuşi va apărea în conferenţă rĕsboinic şi vitéz, avênd în mână acte veritabile despre sumedenia de fărădelegi sĕvêrşite faţă de némul românesc din acésta ţéră, că va pâşi ca încruntat acusator în potriva elementului cutropitor, va ridica acusă gravă în potriva celor ce-'şi bat joc în cel mai cutezat mod de principiile păcii. Socoteau că dacă nu Urechiă, va vení cel puţin noul, tinĕrul şi vigurosul preşedinte al Ligei.

Întru cât ne-ar fi surprins şi pe noi o tragere pe sfóră de natura acésta, nu discutăm, căci nu voim se mărim bucuria iubilanţilor.

Constatăm însĕ, că conferenţa interparlamentară din Budapesta pentru noi importanţă deosebită n'are.

* * *

Disolvarea parlamentului. In cercurile politice competente domnesce părerea, că disolvarea parlamentului se va întêmpla în 17 Octobre. Alegerile vor decurge între 6 şi 16 Novembre. Deci în înţelesul legii, parlamentul cel nou înainte de 26 Novembre nu se póte întruni.

* * *

Sânţirea bisericei din Cebea.

(Urmare şi fine.)

Duminecă în 8 Septembre a. c. la órele 8 diminéţa s'au început ceremoniile prescrise pentru sânţirea bisericei.

In cimiteriul din Cebea era o mulţime mare de ómeni. Toţi doreau sĕ vadă o ceremonie rară, sânţirea prin archiereu a unei biserici.

Numĕrul poporului adunat trecea preste cifra de 5000.

După ce s'au ridicat sântele móşte din biserica cea vechiă, s'au făcut cele trei încungiurări prescrise la biserica cea nouă, apoi întrarea în biserica cea nouĕ, sânţirea apei, stropirea bisericei,

---

FOIŢA.

Copilul

de

Guy de Maupassant.

Jacques Bordillere 'şi-a propus de mult, sĕ nu se însóre nici odată. Intenţia acésta însĕ ca şi când de-odată 'şi-ar fi uitat'o. Schimbarea s'a întêmplat repede, în o vară, la o scaldă, lângă mare.

Într'o diminéţă senină, după obiceiu, se întindea comod pe nisipul galben de pe malul mării şi era ocupat exclusiv cu observarea femeilor, ce eşiau din scaldă. În decursul observărilor sale, cu deosebire 'i-au atras atenţia niste picióre drăgălaşe, delicate.

'Şi-a ridicat privirea curios, şi a rĕmas încântat de frumseţea fetei, desi numai capul i-l'a putut vedea, căci întreg trupul îi era înfăşurat într'o învĕlitóre de flanel. In întrégă viéţa lui a fost privit de un băiat de lume, de rangul prim. Au fost deci destule graţiile fetei ca sĕ-'l cuceréscă. Naivitatea şi gingăşia ei l'au fermecat total.

A făcut cunoscinţă cu familia şi l'au îndrăgit de grabă. De câte ori vedea din depărtare pe Berta Lamis întindêndu-se pe nisipul galben al malului mării, era cuprins d agitaţie în întreg trupul sĕu. Dacă şedea lâng fată, era mut şi incapace de a exprima vre-gândire, sângele însĕ îi ferbea, urechile i vîjeiau, capul îi era ameţit.

Asta a fost dară iubirea?

Cu întrebarea asta nu-'şi bătea capul, voia însĕ cu ori-ce preţ se aibă fata de evastă. Părinţii au stat mult la îndoială pănă când 'şi-au dat învoirea, pentru că tinĕrul nu prea avea nume bun în cercul mamelor cu fete. Se povestea despre el, că ar fi avut o răguţă, cu care mai mulţi ani de-a rêndul a ţinut relaţii, şi nu-'l ţineau în stare sĕ rupă cu ea pentru vecie.

El însĕ a rupt total relaţiile cu vechia a amantă, fără sĕ simtă lipsa de a-i dice barem rĕmas bun acelei femei, care atâta timp a fo dómna inimei lui. A avut un prietin, care luat asupra sa aplanarea părţii financiare afacerii, ér el s'a îngrijit cu dărnicie d amorul sĕu părăsit. Jacques plătea, dar n voia sĕ scie mai mult de ea, şi afirma, că î va uita în curând şi numele. Epistolele, ce le primea dela ea nici nu le desfăcea, ci le rupea cu nĕcas, fără sĕ fi cetit vre-un şir din ele, pentru-că scia că afară de plângeri şi reproşuri nimic nu cuprind.

După-ce părinţii Bertei nu prea aveau încredere în constanţa hotărîrei lui, i-au pus ca timp de probă iarna întrégă. Numai primăvara s'au învoit la căsătorie.

Incheerea căsătoriei s'a întêmplat în luna lui Maiu, la Paris.

Au abandonat planul de a face voiagiu de nuntă prin Italia. S'au învoit, sĕ facă petrecere de casă, care însĕ sĕ nu dureze peste unspredece ciasuri. Părechea tinĕră va petrece prima nópte în casa părintéscă, ér în diminéţa următóre vor călătorí la malul mării, unde s'au cunoscut şi s'au îndrăgit.

Nóptea a sosit, în salonul cel mare s'a arangiat petrecere cu joc. Jacques şi Berta s'au retras în un boudoir arangiat în stil japonez, luminat de radele posomorîte ale unei lampe atârnătóre. Pe feréstra de jumĕtate deschisă pătrundea un aer recoritor, căci era o séră lină de primăvară, de miresme plină. Nici un cuvênt nu-şi grăiau, mânile le erau încleştate Tinera soţie privea adâncită, în zarea îndepărtată, schimbarea ce a trecut acum peste ea o agita. Intr'un moment i-ar fi plăcut sĕ plângă, în celalalt sĕ ţipe de bucurie. Dar numai sĕ zimbéscă putea, fără sĕ-şi pótă da séma pentru-ce, şi întreg trupul ii era cuprins de nelinişte; mai apoi simţea, cum întreg sistemul sĕu nervos e stăpânit de o încordare neexplicabilă, dar plăcută.

Bărbatul sĕu o privea numai, fără de a grăí un cuvênt, întreg amorul sĕu passionat şi-'l manifesta prin a-'i strânge mânile neîntrerupt. Nu găseau o singură gândire, care sĕ şi-o fi putut comunica.

Deodată numai se deschide uşa, întră un servitor şi-'i predă lui Jacques o scrisóre. Jacques îşi întinde mâna tremurândă după epistolă şi deodată o frică neexplicabilă îl cuprinde, acea frică ce de obiceiu e presemnul pericolelor mari.

A privit mult plicul, scrisórea îi era necunoscută, şi nu cuteza sĕ deschidă epistola, ci voia sĕ o păstreze în buzunar: „mâne, da mâne; — îşi dicea — atunci vom fi departe, şi epistola acésta nu ne va nelinişti“. Dar pe un colţ al epistolei zăresce dóuĕ cuvinte substrase, de cari se sparie: „fórte urgent“.

„Imi vei permite dragă prietină“, şi cu aceste desface plicul şi se cufundă în cetirea epistolei. In decursul cetirei devine palid, o resciteşte, ca şi când ar trebuí sĕ o silabipregătirea altariului celui nou, aşeḑarea sântelor móste, cimentarea lor la locul destinat, spălarea altariului, aseḑarea celor patru evangelisti, apoi acoperirea şi înḑestrarea altariului, punerea chivotului, a celorlalte ornamente de pe altariu, ungerea cu sântul mir, şi în urmă predarea decumentului despre sânţire, care s'a subscris de către preoţimea, care a asistat în ornamente şi de către inteligenţa, care a asistat la acel măiestos ceremonial.

După aceste archiereul a adresat poporului o cuvêntare pastorală. Îndemnându-l la alipire către biserică şi instituţiunile ei, la iubire de patrie şi de neam.

A urmat sânta liturghie, celebrată de către Escelenţia Sa, asistat de 30 de preoţi şi 3 diaconi.

Sub decursul sântei liturghii s'a sânţit întru presbiter, profesorul dela gimnasiul din Brad, diaconul Stefan Albu. şi întru diacon absolventul de cursul teologic Petru Rimbaş.

După sânta liturgie, care s'a terminat abia la órele 2 p. m. a urmat o masă comună, care s'a întins în cimiteriul de lângă biserică, sub stejarul lui Horia.

Ómenii practici din Cebea începênd dela trunchiul stejarului au întins o masă lungă sub un coperiş ridicat spre a scutí mulţimea de raḑele sórelui.

Sub acest coperiş avéu adăpost peste 300 de óspeţi. Mâncările au fost bune, reminiscenţele istorice au impus o seriositate proprie firei românului.

Şirul toastelor l'a început Excelenţia Sa domnul archiepiscop pentru Monarch şi casa domnitóre.

A fost impunĕtóre ţinuta démnă a poporului, peste 5000 de ţĕrani grupaţi în giurul bunului archiereu, şi-au înăduşit în inimă reminiscenţele de pe timpul lui Horia, de pe timpul lui Iancu, şi nĕcazurile de aḑi.

Ţinuta acésta démnă o constată şi ḑiarele unguresci, ca dovadă despre trezvia de minte a românului.

Duminecă séra Excelenţia Sa a luat cina la protopresbiterul V. Damian, ceialalţi óspeţi la casele ospitale ale domnilor Dr. Russu, Stefan Albu, Ioan German şi parochul Bogdan.

Luni diminéţa la órele 7, Excelenţia Sa a cercetat gimnasiul din Brad, şi a constatat, că afacerile sunt în stare normală.

La órele 8 a plecat spre Deva.

În acest drum comunele Vălişóra, Selisciórа, Stoenésa, Fornadia, Beşan şi Deva l'au întimpinat cu preoţimea în ornate sub porţi triumfale.

Imposantă a fost primirea în Deva, unde sub pórta triumfală era adunată preoţimea din protopresbiteratele Deva, Dobra, Ilia şi Orĕştie. Cuvêntarea ocasională o a ţinut parochul din Deva Georgiu Nicóră.

După puţină pausare la casa parochianului August A. Nicóră, Excelenţia Sa a mers la biserică, unde aştepta poporul credincios. Acolo după rugăciunile de mulţămită, Excelenţia Sa a cuvêntat poporului adunat în numĕr respectabil în biserica cea pompósă din oraşul Deva, care ar face onóre ca biserică catedrală pentru metropolie.

A urmat apoi facerea de visite la onoraţiorii din Deva. La órele 3 s'a servit prânḑul în ospitala casă a dlui August A. Nicóră, unde a luat parte inteliginţa română din loc

La sânţirea bisericei din Cebea cântările liturgice le-a executat corul bisericesc din Deva sub conducerea învĕţătorului Toma Roşu.

Sĕ încheiăm cu un incident, care merită sĕ fie accentuat în acest raport.

Din incidentul mergerei Excelenţiei Sale prin comitatul Huniedórei organele administrative au luat mĕsurile cuviinciόse, ca Excelenţia Sa sĕ fie primit oficial din partea comitatului în frunte cu vice-comitele.

Cu trei ḑile înainte de plecarea Excelenţiei Sale în comuna Şoimuşul murĕşan s'a deschis o şcólă de stat, una dintre cele 9 şcóle destinate pentru acel comitat.

Parochul local a fost provocat ca în ḑiua deschiderei şcólei sĕ ţină în biserica din loc sânta liturghie şi apoi în ornate bisericesci sĕ ia parte la serbarea deschiderei şcólei.

Parochul local Georgiu Guga a cerut inviaţiuni dela Excelenţia Sa.

Capul bisericei nu a aflat nici o legătură organică între şcóla de stat şi biserica nóstră, nu a avut nici o cunoscinţă despre aceea, că scóla de stat din cestiune ar avé meniţiunea sĕ promoveze în special interesele bisericei nóstre, de aceea a dat ordin parochului, ca el sĕ nu ia parte în mod oficial la acea serbare.

Acéstă corectă şi bărbătéscă ţinută a Excelenţiei Sale a pus în turburare [illegible] comitatul Huniadórei, şi ei au luat înţelépta mĕsură sĕ nu priméscă pe Excelenţia Sa.

Cu atât mai spontaneă şi mai sĕrbătoréscă a fost primirea din partea poporului credincios.

Casul acesta este al doilea, unde în mod oficial ni s'a spus, că capul bisericei nóstre la organele statului nu are sĕ mai conteze în nimica. A dóua óră a fost avisat numai la spriginul poporului român ortodox.

Şi poporul român ortodox a dat meritată lecţie guvernului şi organelor lui. A făcut archiereului primire ca unui principe, a dat cuvenitele onoruri principelui bisericei.

Acésta a fost satisfacţia cea mai démnă, pe care o recomandăm deosebitei atenţiuni a ḑiariului „Hunyad“.

Onóre poporului român ortodox din comitatul Huniădórei, şi bunilor lui conducĕtori: preoţi şi mireni.

Sforţări naţionaliste române.

Sub titlul acesta publică „Egyetértés“ dela 23 Septembre a. c. o telegramă cu datul 21 Septembre a. c. dela corespondentul sĕu din Sibiiu, pe care o facem cunoscută şi cetitorilor nostri:

În ḑilele trecute unul dintre corifeii români de aici a primit o epistolă dela baronul Hurmuzaki, unul dintre bărbaţii conducĕtori ai românimei bucovinene. Obiectul acestei epistole a fost alianţa încheiată între Mocsonyi şi Raţiu. Baronul Hurmuzaki, carele în sĕptĕmânile trecute a petrecut în Bucuresci şi a primit dela Sturdza o mai mare subvenţiune pentru fóia sa „Gazeta Bucovinei“, ca contra serviciu a promis lui Sturdza, că-şi va folosi popularitatea şi influinţa de care se bucură la românii ungureni, ca sĕ-'i pótă pe acestia persvada, ca sĕ se reîntórcă ér la Sturdza şi ameliorarea stărei lor sĕ şi-o facă pendentă direct dela Sturdza şi politica lui. Epistola amintită a fost urmarea directă a acestei promisiuni.

„Precum se vede din „Gazeta Bucovinei“ inspirată de Sturdza, scrie baronul Hurmuzaki în epistola amintită, „e clar, că capul partidei liberale, Sturdza rĕmâne credincios acelor pretensiuni naţionale, cari le-a profesat pe când era conducĕtoriul oposiţiunei. Ungaria însĕ în momentul acesta e un factor atât de ponderos în monarchia Habsburgilor, încât Sturdza nu póte păşi pe faţă contra Ungariei. Acésta trebue cruţată până atunci, până când va învinge politica curţei vieneze, atunci apoi vor vedé ce a făcut Sturdza pentru cestiunea naţională.

Până atunci însĕ românii sĕ se mulţămésca pe faţă cu starea actuală şi sĕ priméscă minimul de concesiuni, pe cari magiarii sunt aplicaţi a le da.

Ca sĕ putem înţelege cum sĕ cuvine şi sĕ putem apreţia acest pasagiu din epistolă, trebue sĕ scim, că în respectul esenţei [illegible] naţionale române nu e nici o deosebire între singuraticele colorite de partid naţionale române, dar este în privinţa cadrului de drept public, în care realisarea aceleia o ţin nu numai de posibilă, ba chiar de salutară pentru românime.

Unul din aceste colorite, credincios tradiţiunilor dela 1848/9, vrea sĕ o validiteze acésta într'un imperiu austriac central şi pentru aceea atât uniunea Ardélului cât şi dualismul îl perhorescheză. Direcţiunei acesteia a fost representantul dela început, până la destinarea de acum, „Tribuna“. Ér celalalt colorit crede realisarea pretensiunilor române numai într'o Ungarie stătătóre pe basa uniunei personale. Contra dualismului nu se luptă, dar nici nu-i place, pentru-că crede, că partida de odinióră alui Deák numai pentru aceea a primit dualismul, ca sĕ nu trebuéscă a ceda pretensiunilor naţionaliste, în interesul Ungariei de sine stătătóre şi independente.

In 1888 Mocsonyi a întrat în direcţiunea „Tribunei“, dar sub următórele condíţiuni:

a) „Tribuna“ îşi va modera manierele şi nu va ataca preoţimea înaltă română, respective pe Miron Romanul.

b) In contra stărei actuale de drept public a statului magiar, nu va iua posiţie, cum a făcut până acum, în interesul monarchiei centrale vechi, ci va ţiné la latitudinea, ce-i permite programul din 1881.

c) Loialismul faţă de dinastie nu-l va duce până la extremul, care e aprópe de servilismul ridicol şi e umilitoriu pentru un popor.

Invoéla acésta la inspiraţiunea lui Babeş o a publicat „Telegraful Roman“, la ceea ce „Tribuna“ a declarat, că desvĕlirile „Telegrafului Roman“ nu sunt adevĕrate şi cu acésta a negat pactul înaintea publicităţii. Acéstă procedură perfidă a „Tribunei“ a silit pe Mocsonyi, ca sĕ păşéscă afară din direcţiune şi în „Luminătoriul“ din Timişóra sĕ pornéscă o luptă vehementă contra „Tribunei“ şi contra direcţiunei ei.

Atunci partida tribunistă a pornit luptă deschisă şi turbată contra lui Mocsonyi. Şi i a şi succes a-l scóte dimpreună cu aderenţii lui cu tot din comitetul naţional, de a cărui preşedinte au pus, ca **pictus masculus**, pe Raţiu. Atunci a triumfat necondiţionat politica naţională română cea cu vulturul cu dóuĕ capete până la fiascul cu ducerea Memorandului la Viena. Memorandul acesta a fost cartea acea mare lovitóre, care au scos'o afară ultraiştii naţionali români cu vulturul cu dóuĕ capete, natural că, fără nici un resultat. Când au vĕḑut, că împĕratul nici nu primesce *„pe cei mai credincioşi ai sĕi supuşi“*, ce sĕ plâng contra revoluţionarilor magiari, a simţit şi sciut ori şi cine, că politica „Tribunei“ a făcut fiasco. Toţi ochii s'au îndreptat spre Mocsonyi, dar că sórele lui Mocsonyi n'a putut rĕsări, causa a fost, că guvernul magiar a pornit proces contra lui Raţiu şi soţii lui. Procesul Memorandului a fost acel material nenorocit, care a nutrit politica „Tribunei“ dela 1892 până la 1895. Procesul acesta a dat ocasiunea, ca desbinarea rapidă dela început între cele dóuĕ colorite sĕ o acopere cu vĕlul pretinsei solidarităţi.

Sturdza pe timpul sĕu de conducĕtoriu al oposiţiunei s'a alăturat la partidul „Tribunei“. El a raţionat, că în Viena tot nu-i vor lua în nume de rĕu, dacă astfel va exploata cestiunea naţională în scopurile sale de partid, că va lovi numai în magiari, dar va linguşi cercurilor vieneze pretinse contrare dualismului şi centralismului. A ţinut de apucătură măiastră diplomatică furişarea iredentismul în politica activă sub mantaua austriacă centralistă şi federativă. Partidul tribunist a adorat pe Sturdza ca pe un ḑeu şi a fost convins, că îndată ce va ajunge la guvern, România va exopera ca condiţiune la întrarea în tripla alianţă, că în Viena vor abandona dualismul şi vor sili pe magiari sĕ se mulţăméscă cu o a dóua ediţiune a stărilor din 1863.

---

sezé. Deodată îşi ridică capul, pe faţă-i era întípărită gróza, şi grăí gângăvind: „Scumpa mea, cel mai bun prietin îmi scrie, ii s'a întêmplat o nenorocire mare, fórte mare, şi încă în momentul acesta are trebuinţă de mine în o cestie, în care e vorba de viéţă şi mórte. Permite-mi, sĕ mĕ depărtez pe dóuĕḑeci de minute, momentan mĕ re'ntorc“. Berta în ton tremurând şopti: „mergi numai iubite prietine“!

Pentru-că nu era încă al ei într'atâta, sĕ-'l fi putut întreba unde merge şí despre ce e vorba.

Jacques s'a depărtat, nevastă-sa a rĕmas singură, în sală jucau.

Pe stradă s'a oprit sub o lampă şi a mai cetit odată epistola a cărei cuprins era:

„Stimate Domnule!

„Ravet, iubita D-tale de odinióră, „a dat viéţă unui copil. Ea zace pe „patul de mórte, te rógă ferbinte sĕ o „cercetezi pentru cea din urmă dată.

„Îndrăsnesc deci a te ruga, sĕ-'i „împlinesci rugămintea din urmă, e fórte „nefericită şi merită consolare.

Stimătoriu:

Bonnard“.

Pe când a păşit în odaia muribundei, ea deja era în agonie. — Un medic şi douĕ îngrijitóre o încungiurau. — Odaia luminată de dóuĕ lumini de céră, lângă pat era un légăn, în acesta un băiat plângea. Nefericita femeiă, care tremura sub cataplasmele de ghiaţă, era total eşofată. Viéţa încetul cu încetul părăsea trupul obosit, şi pe lângă tóte cataplasmele şi buna îngrijire, mórtea se apropia din ce în ce.

'L-a recunoscut pe Jacques, voia sĕ-'şi întindă braţele spre el, era însĕ prea debilă pentru atâta mişcare. Câteva lacrimi îi udară obrazul palid.

Jacques a căḑut în genunchi înaintea patului nefericitei mame, ca eşit din minte 'i-a apucat o mână şi a umplut-o de sărutări, s'a apropiat mai tare, s'a înclinat asupra obrazului ei palid, uscat. Nefericita, într'un ton stîns grăí: „Eu trebue sĕ mor, scumpul meu, promite-mi, că vei sta aci până 'n sfârşit, te rog nu mĕ lăsa în momentele din urmă“.

Pe Jacques 'l-a năpădit un plâns amar, o sărută. „Fii liniştită — şopti el — voiu rĕmânea la tine până 'n sfârşit“. Tinera femeie avu lipsă de-un repaus de câteva minute, până când s'a recules într'atâta, sĕ pótă grăí: „Mititelul e copilul tĕu; îţi jur în momentul morţii, că afară de tine pe nimeni nam iubit, promite mi, că nu-'l vei părasí“. Jacques îmbrăţişà trupul diform, stins, şi muncit de remuşcări sufletesci ḑise: „Îţi jur c voiu cresce copilul, îl voiu iubí şi nici oată nu 'l voiu părăsí“.

Nefericita femeie a încercat sĕ îmbrăţişze pe Jacques, dar de slăbită ce era, n'a fos în stare nici sĕ-şi ridice capul, numai buzle şi le-a întins spre sărutare. Jacques sărtă buzele fără sânge ale femeii, care şopt liniscită: „Adu-l mai aprópe, sĕ vĕd îl iubeci óre şi tu?“ Şi el a luat băiatul, l-a culc cu blândeţe pe pat; băiatul n'a mai plân Jacques ţinea în mânile sale ferbinţi mân de ghiaţă ale femeei, şi privea din când n când la orologiu impacient, sĕ uita la aătoriu, care din minut în minut înairt, aătând trecerea timpului.

Medicul s'a retras, cele dóuĕ îngrijitóre auadurmit, mititelul durmea, mumă-sa încă sevedea durmind. Deodată însĕ, când razele sélui se pregăteau sĕ străbată prin giamuri feia şi-a întins cu putere mânile, de era sşi împingă băiatul din pat. Jacques a au- un horcăit de mórte, ce a durat câteva pe, şi nefericita femeie a rĕmas înţepeă şi fără viaţă.

Ingrijitórele s'au treḑit spăriate, au grăbit la pat şi strigau cu desperare: „e gata“. Jacques a mai aruncat o privire asupra femeei, s'a uitat la ceas, care arăta 4, apoi s'a grăbit fără pardisiu, în vestminte negre, cu copilul în braţe.

*

Tinĕra lui nevastă la început îl astepta linistită în boudoirul iaponez. După ce vĕḑu, că zadarnic mai astéptă, a întrat în sala cea mare, la aparinţă de tot linistită, indiferentă, în butul agitaţiei interne. Singură mamă-sa a băgat de sémă iritaţia fetei şi a întrebat'o despre absenţa bărbatului ei.

E în odaie — rĕspunse — îndată vine. După un cés însĕ, după-ce din tóte părţile o întrebau, a enarat sosirea epistolei, gróza bărbatului sĕu, şi îngrijirea lui, că s'a întêmplat vre-o nenorocire.

Au mai aşteptat; óspeţii s'au depărtat, şi numai rudeniile mai de aprópe au mai rĕmas.

Către mieḑul nopţii, pe tinĕra femeie, ce înota în lacrimi, au condus-o în o odaie laterală. Mamă-sa şi dóuĕ mătuşi ale sale stătéu mute şi desperate lângă patul ei. Tatăl sĕu fugi la poliţie sĕ sciricéscă după jinerele sĕu.

Partidul conservator dela putere ca sĕ-și câștige ceva sprijin față de popularitatea lui Sturdza, și-a făcut de a sa cestiunea națională și pe contul lui Mocsonyi s'a nisuit a-și recruta aderenți între românii din Ungaria. Într'aceea din cause de politică externă partidul conservator a fost silit a ceda locul lui Sturdza, și Sturdza pentru vorbirile sale opoziționale iredentiste și contrare magiarilor în vorbirea sa dela Iași a fost silit a se pocăí și la guvern a arĕta o ținută cu totul contrară în cestiunea așa numită națională, de cum a arĕtat pe timpul când era conducĕtoriu al opozițiunei.

Tóte aceste împrejurări obvenite pe neașteptate, au îndemnat pe partidul conservator, ca sĕ-și pregătéscă calea, de a face din cestiunea națională instrument de partid pentru sine. Sturdza cu ómenii sĕi s'au nisuit a face imposibil acésta și urmarea acestei lupte duple a fost apoi desbinarea completă, cérta, terfelirile personale, ce au urmat în partidul național român.

Mocsonyi a vĕḑut de sosit timpul ca ér sĕ ia el conducerea la sine. S'au început pertractările cu Rațiu, și precum se póte judeca din semne, învoéla s'a și făcut între ei doi la Lugoș. Punctele principale ale acestei învoeli sunt aprópe identice cu condițiunile lui Mocsonyi dela 1888 cunoscute deja și se pot cuprinde în următórele proposițiuni:

1. A încungiura agitațiunea și a părăsi tactica provocătóre urmată până acum.

2. In părțile ungurene românimea va păși în acțiune la viitórele alegeri; în părțile ardelene însĕ numai în casul modificării legíi electorale.

3. Autonomia Ardélului formézǎ numai un feliu de punct mort în program, dar nu formézǎ obiect de pretensiune seriósă. Starea de drept public actuală a statului magiar nu se va face obiect de discuțiune.

4. „Tribuna“ și „Dreptatea“ se impreună și îndată ce va fi posibil, sĕ se convóce congresul, ca în direcțiunea semnalată sĕ se modifice programul dela Sibiiu.

5. Respingerea a ori-ce amestec, ce ar veni din România, ori dela partide ori dela Ligă. Românimea din patria nu-și póte face politica sa pendentă dela interesele partidelor din România.

Sturdza informat despre pact, a cerut epistola amintită a lui Hurmuzaki, a cărei scop este, ca sĕ sfatuéscă pe românii din Ungaria sĕ nu crédă lui Mocionyi, ci sĕ se încrédă în Sturdza.

După ce Sturdza și politica națională română cu vulturul cu dóuĕ capete a perdut „Tribuna“, va porni „Tribuna veche“ sub redacțiunea lui Mangra, ca sĕ aibă organ în care sĕ-și propage politica sa magiară, carea nu voesce a recunósce nici stat, nici rege magiar, ci numai împĕrăție austriacă și împĕrat austriac, și unica speranță 'și-o pune în reacțiunea vieneză, pe care o crede de un atare factor puternic, cum a fost în 1848 vestita camarillă. Sturdza fórte bine scie, că lucrul nu stă așa, și că românii nimic nu pot aștepta dela acea protecție secretă vienesă, dar o propagă prin aderenții sĕi, căci o consideră de bun mijloc pentru nebunirea celor nerăbdători.

Către cinci óre sĕ auḑi zuruitul unei uși și deodată un strigăt lin întrerupse liniștea mută a casei. Femeile săriră repede, și Berta în butul rugării mamei sale și a mătușilor, în costumul de nópte eși și ea în odaia vecină. Iacques palid, iritat sta între ele, cu copilul în brațe. Cele patru femei îl priveau cu grózǎ; Berta prinse curaj, și păși lângă el: „Ce s'a întêmplat? spune, ce s'a întêmplat?“ Iacques confus, și cu o voce tremurândă rĕspunse: „Ce s'a întêmplat, ce s'a întêmplat? étă aci un băiat, a cărui mamă muri în momentul acesta“, și arătă băiatul, ce odihnea în brațele lui.

Berta, fără de-a grăi un cuvênt, apucă băiatul și l strênse la pept. Privi apoi cu ochii lăcrămênḑi la bărbatul sĕu și întrebă: a murit mamăsa?

Da, rĕspunse Iacques, tocmai acum muri.... în brațele mele.... deja în véră am rupt cu ea.... eu n'am sciut nimic, ... dar m'a chemat medicul ....

Și într'un ton abia șoptit rĕspunse Berta: bine dară, o sĕ crescem mititelul.

Rinaldo.

Noutăți.

Personal. Excelenția Sa I. P. S. D. archiep. și metropolit Miron Romanul, abia reîntors dela sânțirea bisericei din Cebea (Zarand), a plecat din nou în lungă călĕtorie alaltăieri la órele $10^1/_2$, tot în scopul sânțirii unei biserici nou zidite, și anume la Diug, în tractul protopresbiteral al Dejului.

I. P. S. Sa are în suita sa pe P. O. D. Mateiu Voileanu, protopresb. și asesor consistorial, pe P. O. D. Ioan Cândea, protopresbiter al tractului Avrigului, P. O. D. Dr. Remus Roșca, protodiacon și director seminarial, O. D. Isaia Popa, paroch în Ocna-Sibiiului, O. D. I. Mihu, preot, exped. consistorial și pe Prea Stimatul domn Dr. Vasiliu Saftu, profesor seminarial, ales paroch la biserica sântului Nicolau din Brașov, care va fi promovat cu ocasiunea actului sânțirii bisericei la gradul de diacon.

* * *

Deschiderea festivă a anului scolar. Joi în 12 a. l. c. s'a făcut la seminariul nostru pedagogic-teologic deschiderea solemnă a anului scolar 1896/7. La 8 óre din ḑi s'a început serviciul divin, celebrat de dl profesor I. Ghibu. Toți profesorii au asistat la servițiu. La sfêrșit s'a cetit rugăciunea împreunată cu învocarea duchului sfânt. După terminarea liturghiei toți elevii seminariului s'au adunat în sala cea mare, unde în presența întregului corp profesoral directorul seminarial Dr. Remus Roșca într'o vorbire démnă a arătat la datorințele și chemarea unui elev până este în seminariu, dar mai ales la chemarea lui pentru care se pregătește în viața practică. „Până sunteți aici trebue sĕ țineți la prestigiul bun al acestui institut, la care ține tótă suflarea ortodoxă, ér după ce eșiți de aici, DVóstră veți fi stâlpii bisericei și a națiunei și după faptele DVóstre posteritatea Vĕ va preamări sau urgisi“. Ér de altă parte „forța vieții fiind disciplina“ d-l director aduce la cunoscința elevilor unele reguli privitóre la disciplina internă seminarială. La sfêrșit fostul profesor, ér acum ales presbiter în Brașov, Dr. Vasilie Saftu în călduróse cuvinte își ia adio dela iubiții sei elevi, la a căror edificare morală cu drag a conlucrat preste trei ani de ḑile. În ḑiua acésta prelegeri nu s'au ținut.

* * *

Școlă millenară în Bran. În urma stăruințelor patriotice — scriu foile magiare — ale lui Hajdu János, inspector de păduri comitatens, și președinte al scaunului școlar, s'a ridicat în Bran, din incidentul serbărilor millenare, o școlă de stat. Deschiderea sgomotósă a acestui focular pentru susținerea și alimentarea „ideei de stat magiar“ s'a făcut în 15 Septembre.

* * *

Sașii la milleniu. „Erdélyi Hiradó“ de Mercuri scrie: „Aséră a sosit un tren separat la gara din Cluș; pe tren erau 500 proprietari sași din comitatul Têrnavei-mari. Ei călĕtoresc, sub conducerea protopretorului din Mediaș Lendvay Sándor, în capitală spre a contempla exposiția millenară. Trenul a stat mai mult timp în gară, și astfel publicului din gară i-s'a dat ocasie sĕ aclameze călduros pe sașii patriotici.

* * *

Kossuth Ferencz la Cluș. La serbarea pentru depunerea petrii fundamentale a statuei lui Mathia și-a anunțat participarea și Kossuth Ferencz. Patrioticii, din incidentul acesta, sĕ vede că voiau sĕ-i facă primire sgomotóse, căci Ugron, conducĕtorul partidului independent provócă pe președintele partidului independent din Cluș, ca pe Kossuth sĕ-l priméscă ca pe ori ce persónă privată, și din considerare la decorul sĕrbării naționale sĕ împedece ori-ce demonstrațiă politică.

* * *

Profesor amovat. Profesorul de limba și literatura slavă din Carolina (Croația) *Imhoff*, care a intreprins colecte în favorul studenților condamnați în afacerea stégului din Zagreb, după terminarea investigațiunii făcute în contra lui a fost amovat din postul sĕu.

* * *

Un hoț somnoros. Hoț mai neghiob, ca despre care scriu foile din Viena nu cred că mai există: O calfă de lăcătariu s'a furișat într'o séră în odaia unui student cu intenția de a fura. După-ce a căutat prin tóte sertarele și o fi găsit ceva, (la studenți nu te prea poți încărca) de obosit ce era, s'a lăsat pe patul studentului, sĕ se odihnéscă puțin; dar din nenorocire a adormit. Studentul re'ntors s'a mirat auḑind horcăit în patul sĕu. A aprins lumina și îndată s'a și orientat asupra situației. S'a depărtat cu pași molcomi și a adus un polițaiu, care a arestat pe hoțul mutalău.

* * *

Fóia lui Kneipp. Societatea kneippiană magiară redactézǎ o fóie higienică. Titlul ei este: „Kneipp-Lap“, ér scopul: de a rĕspândi în cercuri cât de largi metodul lui Kneipp la vindecarea bólelor. Ea dă loc și altor publicațiuni medicale, cari adecă sunt conduse de alte metóde de vindecare, dacă ele vor fi obiective și vor încungiura ori ce fel de atac sau polemie.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Despre Românii din Ungaria

de

Petru Vancu.

(Urmare și fine.)

VI. Portul.

Dacă străbate călĕtoriul de-alungul și de-a latul ținutul din stânga Tisei, începênd cu Marmația până jos la Dunăre, rĕmâne surprins de diferitele porturi românesci, ce le vede.

Maramurășénul și Selăgéuul, Sătmărénul din părțile ostice și Bihorénul din parțile nord-vestice, pórtă suman făcut din lână de óie, cu partea bițiósă (lânósă) din afară, sub el pórtă ori cojoc scurt, ori mintén de lână, séu de pânză, și cu cióreci tot de lână. Pe cap pórtă pĕlării cu margine lată, ori căciuli (clabețe cusme) de miel făcute de cele mai multe ori prin înșiși țĕrani.

Sătmărénul și Bihorénul, unde locuesce în amestec cu Ungurii și Slovacii, și-au schimbat portul însușindu-și pe a acestora. In comitatele Bichiș și Cenad, atât bărbații cât și femeile au port unguresc (adecă: véra, bărbații pórtă ismene și cămăși largi, pălării și cisme, ér în timp de érnă pórtă nădragi (pantaloni) și mintén scurt, de postav negru. Atât portul bărbaților cât și al femeilor e industrie de fabrică, chiar și albiturile. Hainele de sĕrbători la amêndóuĕ sexele sunt luxóse.

In partea Sud-Ostică a comitatului Bihor șt în întreg comitatul Arad, Românii au port românesc frumos, bărbații în ḑilele de lucru pórtă: véra opinci, albituri (ismene și cămăși (iie) făcute din pânză de cânepă, in, ori bumbac, aceste lucrate în economia casnică. Ismenele sunt legate sub gennnchi, cămașa e lungă până din jos de brîu (în alte locuri de tot scurtă). Peste cămăși pórtă peptare, ori cojóce și zăbune de postav negru sau alb, ér peste peptar pórtă șuba (suman) făcut din lână de óie*). Pe cap pórtă pălării de pĕr de diferite forme, dar negre. Érna, afară de opinci mai pórtă cisme (ciobote), cióreci (pantaloni) albi, pe unele locuri și negrii, de lână de óie, în cap pórtă căciulă (cușmă, clăbăț).

Pe unde și unde se pórtă șerpare late mai bine de o palmă făcute din piele.

In Bănat încă sunt diferite porturile. Pe partea Nordică a comitatului Caraș-Severin și aprópe în întreg comitatul Timiș și Torontal — afară de șubi — cealaltă îmbrăcăminte e ca și în comitatul Arad. Șubile sunt cusute simplu — tot din lână de óie — în unele locuri lungi până la călcâe, ér în altele scurte până la brâu.

În ținutul rîurilor Bega și Timiș (comitatul Caraș-Severin) în locul șubei albe se pórtă buhae — un fel de șubi lungi și largi — de colóre verde ori cafenie, ér în locul cojócelor, pórtă zăbune (peptari de pănură) de postav alb ori cafeniu cusut frumos cu șinóre.

În părțile sudice ale Bănatului în ținutul Dunării se pórtă șubi din lână de colóre cafenie ori albă.

În alte locuri se pórtă cojóce cu mâneci, cusute cu mare măestrie, altele lungi până la genunchi, ér altele scurte.

Peste tot ținutul însĕ, femeile se diferesc cu portul, deși tóte pórtă lucruri făcute în economia casnică (afară de femeile din comitatul Bichiș, Cenad și partea Vestică a comitatului Arad, Bihor și Sătmar). În părțile muntóse femeile pórtă opinci, póbe și cămașă (iie) de cânepă ori in și bumbac! în loc de rochie (sucnă) pórtă catrințe sau zaghie, pe partea dinainte și înapoi, în părțile banatice fórte frumos lucrate.

Tot astfel de port au femeile și în partea șesósă a Bănatului, numai că nu pórtă opinci, ci călțuni și ciobote. Pe cap sunt acoperite — învelite — cu cârpe ori ștergare.

Portul fetelor se deosebesce de al nevestelor respective de al femeilor măritate. Fetele pórtă capul descoperit chiar și iarna, în unele locuri pĕrul capului e adunat într'o chică împletită după cap și atârnă pe spate, în altele, de după fie-care ureche duce câte o chică (cosiță) în jurul capului. În părțile Bănatului sunt împodobite cosițele cu bănuți de argint și imitație de galbeni. Costumul e ca și al femeilor.

Pe șesul dintre Mureș și Someș, femeile au primit portul strĕin și cu puțină deosebire tótă materia de îmbrăcăminte o au din fabrici. Un rĕu fórte mare pentru că costă bani mulți și nu e așa trainică ca haina lucrată de mânile țĕrancelor nóstre.

Portul băeșilor se deosebesce de al țĕranilor, fiind acel port însușit dela strĕini.

Diverse.

Fetele principelui din Muntenegru. Principele Nichita din Muntenegru e unul dintre cei mai fericiți părinți. Are 6 fete una mai frumósă ca cealaltă, adevĕrate ḑine ale țĕrei muntóse. E și mândru principele de aceste odóre ale sale, póte mai mândru și decât pentru coróna și țéra sa.

Nu de mult un călĕtor angles a trecut și prin Muntenegru și principele l'a distins cu aceea, că l'a învitat la masă.

Conversațiunea se învêrtea pe lângă circulația din Muntenegru. Anglesul observă:

— Eu cred, că principatul n'are de loc sau are de tot puțin esport.

— E nu! îl întrerupse repentin domnul munților negri. Avem noi multă marfă căutată, după care alérgă la noi strĕinătatea sĕ și-o procure.

— Și care e aceea? întrebă mirându-se anglesul.

— Cele șase fete ale mele, rĕspunse principele cu ochii strălucitori de bucurie.

Adevĕrată scenă ca cea cu mama Grachilor.

Din public. *)

Exposiție — amânată.

Însciințare.

După-ce între vitele locuitorilor din comuna Ilimbav, Marpod, Săsăuși, Bendorf, Vurpĕr etc. din cercul Nocrich, a erupt și grasézǎ în mod epidemic morbul de gură și de unghii — ne vedem constrînși a *amâna pe timp nehotărît* exposiția de vite de prăsilă, împreunată cu premii, ce era sĕ se țină, conform programului dto 2 Septembre n. c. și publicat pe Duminecă la 15/27 Septembre c. în comuna Fofeldea.

Despre noul termin al exposiției, vom vesti la timp pe cei ce îi privesce.

Sibiiu, 11/23 Septembre 1896.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Dem. Comșa,
președinte.

V. Iordășianu,
secretar.

---

*) Fiindcă șubile formézǎ o decóre a portului românesc, o haină trainică și de falǎ pentru economia nóstră națională, merită sĕ i-se scie pregătirea. După ce lâna e tunsă de pe óie și spălată, se scarmănă, apoi sĕ face caer, din care se tórce. De pe fus se face ghem, apoi sĕ vâștie pe răștitori, apoi se urzesce și după aceia se învelesce la rĕsboiu. După aceia sĕ trimite la dubi unde prin presiune și spălare se îndésă, în urmă se croesc și se cóse. Cusute nu sunt tóte la fel. Prin colorile puse la pept și mânecă se deosebesce portul din fiecare comună. E interesant, că numai măestrii români — țĕrani — sciu cóse șubi.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

Nr. 386/1896. prot. [142] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu terminul preclusiv 25 Septembre a. c. v.

1. Hașfalĕu, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.
2. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină.
3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕțătoresci sus menționate, au a-'și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 3 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în cențelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu."

Ad Nr. 34/1896 [134] 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învĕțătóre la școla elementară a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu", pentru ocuparea aceluia sĕ escrie prin acésta concurs.

Doritórele, de a ocupa acest post care este împreunat cu un salariu de 500 fl. v. a. și 100 fl. bani de cuartir, vor avé sĕ presinte următórele documente:

a) atestat de botez;

b) atestat de cualificațiune pentru școlele elementare;

c) testimoniu despre cunóscerea perfectă a limbei române, ca limbă de propunere și despre cunóscerea limbei magiare; cari vor documenta că sciu perfect și limba germână, eventual și cea franceză, vor avé preferință.

Petițiunile provĕḑute cu documentele numite mai sus sunt a se presenta subsemnatului comitet *până la 26 Septembre st. n. 1896.*

Din ședința comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu", ținută la 9 Septembre st. n. 1896.

Maria Cosma, presidentă. **Dr. N. Vecerdea,** secretariu.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniose, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 31—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.00	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.24	5.31	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.55		**P. Ladány**		12.03	3.56	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		**Ghiriș**		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.52		**Cucerdea**		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Ujóra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.09	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	12.52	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	12.32	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	11.59	2.26
1.18	—	—	3.11	—		Micăsasa		—	—	12.01	11.28	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.41	11.10	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	11.05	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	10.48	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	10.18	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		**Sighișóra**		—	5.53	9.42	9.36	11.56
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	9.18	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	8.—	10.03
6.12	—	—	8.87	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	7.22	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața			3.37	6.36	7.16	9.01
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara		Circulézá nnmai Vineri	3.16	5.58	6.33	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.15	5.08	5.57	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		**Ghiriș**	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		**Turda**	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	7.44	Sibiiu	7.10	3.55	9.20	—
—	6.06	2.51	8.16	Cisnădie	6.36	3.21	8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst					Tren micst	Tren micst
	8.35	4.55	pl.	**Brașov**	sos.		7.44	1.29
	9.05	5.13					7.29	1.14
	9.37	5.45		Cristian			6.59	12.51
	9.57	6.05					6.50	12.41
	10.17	6.25		Tohan. vechiu			6.30	12.15
	10.28	6.36	sos.	**Zernesci**	pl.		6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	**Arad**	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.45
—	2.30	4.30	7.02	6.30								
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.41
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	—	5.56
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	—	5.40
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	---	5.04
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	--	4.41
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	—	3.55
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6.34	6.25	—	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.05		Ilia		7.06	5.45	5.13	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49		—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.24	10.37	11.36		Orĕștia		5.45	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.40	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.31	—	2.49	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.32		**Alba-Iulia**		4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	**Teiuș**	pl.	3.43	3.33	1.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	**Budapesta**	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.52	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11:45	—	1.20	2.39	—		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.44
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oșorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.5	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Șeica mare		9.08	12.11	6.02	2.3	-
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	-
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Șelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veștem		7.01	8.25	-		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Șebeșul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtișóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		4.52	6,02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viștea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beșimbav		4.14	5.19	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	5.02	—	—	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.30	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de cetit de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

---

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105. Sibiiu, Marţi, 17/29 Septembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Inaugurarea Porţilor de fer.

La anul 1856 a fost declarată Dunărea prin compromisul dela Paris de fluviu liber, ér la congresul din Berlin Ungaria a luat asupra-şi regularea Dunărei, delăturarea tuturor impedimentelor întru înlesnirea comunicaţiunei cu Marea négră, Bosforul şi Marea egeică.

Impedimentul cel mai mare şi la aparenţă neînvigibil a fost la Porţile de fer, primejdiósele cataracte dintre Moldova şi Turnu Severin. Deja Iuliu Cesar şi pe urmă divul Trajan sau ocupat cu idea delăturării acestor cataracte, lucru ce le-ar fi uşurat considerabil înaintarea lor cuceritóre în părţile nordice ale Europei. Ce însĕ n'a succs destoinicilor nostri a fost dat sĕ succédă technicei moderne, care în timpul nostru a luat un avênt puternic. Regularea Dunărei la Porţile de fer este fără îndoială o strălucită învingere a progresului technic.

Lucrările s'au început la anul 1889 şi s'au încheiat în anul acesta cheltuindu-se din budgetul ţerii suma de 8,370,000 fl. Acéstă enormă sumă firesce este legată de mari interese economice şi politice.

Sórtea a voit ca lucrările sĕ se sfârşéscă chiar în anul „millenar“ şi astfel înaugurarea Porţilor de fer este considerată din partea concetăţenilor nostri de o sĕrbare millenară, serbare ce câştigă importanţă deosebit de mare întru cât ea decurge în presenţa a lor trei monarchi vecini, între cari şi al României. Chiţibuşul magiarilor însĕ de a brilia înaintea Europei cu o serbare millenară, la care curg şi sute de români, jurul românesc fiind, este fórte astut, decât se va sci că 1. Sĕrbarea acésta nu are şi nu póte avé caracter curat magiar; a 2-a Românii presenţi nu-şi aduc omagiile lor magiarilor, ci Augustului nostru Monarch, care cu acest prilegiu pune basă solidă la o prietinie binefăcĕtóre cu regele României, înţeleptul stăpânitor al fraţilor nostri de dincolo de Munţi.

Actul solemn al inaugurării, numit pe multe foi din patrie şi afară de patrie act istoric s'a sĕvêrşit în 26 şi 27 Septembre n. Prima ḑi îşi arĕ importanţa sa politică întru cât în aceea Maiestatea Sa a primit singuraticile deputaţiuni din comitatul Caraş-Severinului şi la vorbirile lor de bineventare s'a îndurat a pronunţa respunsuri la fiesce-care în parte. A dóua ḑi are mai mult caracter social, consacrată fiind cercetării şi luării în samă a lucrărilor şi îndeosebi a unui vapor imposant ce pórtă numele Monarchului nostru.

E póte de prisos a mai spune, că pregătirile de primire şi decoraţiunile au fost enorm de multe. Mulţime multă a curs la Serbare. In Orşova au fost arborate sute de flamuri tricolore, magiare, române şi sêrbesci.

Numai timpul cel nefavorabil, plóia cea désă şi rece a conturbat sĕrbarea.

Maiestatea Sa Monarchul nostru a sosit la Orşova împreună cu suita sa Sâmbătă la 3 óre d. a. întimpinat fiind de către representanţii guvernului magiar (toţi ministrii afară de Lukács Béla), de ministri austriaci, dignităţile bisericesci şi civile din comitat şi un batalion de honveḑi şi o mulţime imensă din apropiere şi depărtare. La sosire în gară musica honvedilor a cântat imnul austriac, ér mulţimea a isbucnit în strigăte de „éljen“ şi „hoch“. Numai puţine foi magiare aduc scirea că printre aceste exclamării de bineventare s'ar fi auḑit şi debile voci de „sĕ trăiésca“. E greu de a crede acest lucru!

După luarea onorurilor militare Maiestatea Sa a întrat prin o serie de porţi triumfale în oraş, şi cu tóte că ploua şiroi, a preferit a sta în trăsură deschisă în uniforma sa de general.

Intre deputaţiunile, cari au avut prilegiu a 'l saluta, a treia a fost deputaţiunea clerului nostru greco-oriental din diecesa Caransebeşului, care s'a presentat în frunte cu Preasânţia Sa episcopul Nicolau Popea

Ilustritatea Sa a adus — după foile magiare — urmĕtoriul salut Maiestăţii Sale:

Maiestatea Ta cesară şi apostolică regéscă!

Prea Înduratul nostru Rege şi Domn!

„Cu mare bucurie a inimilor am primit scirea despre venirea Maiestăţii Tale în aceste ţinuturi extreme ale Monarchiei, locuite de un popor, care totdéuna, în ḑile grele ca şi în cele uşóre, în timpuri furtunóse ca şi în cele senine, cu mândrie s'a numĕrat şi se numĕră între cele mai credinciόse şi în adevĕrat înţeles patriotice popóre ale Maiestăţii Tale, şi ai cărui fii, foştii grăniţeri romàni de odinióră, în mare numĕr şi cu multă bravură au luptat şi luptă pe câmpii bătăliilor gloriósei nóstre armate austro-ungare.

Pătrunşi de aceeaşi credinţă şi însufleţire a înaintaşilor nostri pentru prea iubitul nostru Rege apostolic, venim şi noi în umilinţă şi veneraţiune pentru ca şi cu acéstă ocasiune sĕ esprimăm cele mai sincere, mai călduróse şi tradiţionale omagii de credinţă şi alipire cătră Maiestatea Ta, şi prea înalta Casă domnitóre, din partea credincioşilor bisericei nóstre greco-orientale române a diecesei Caransebeşului.

Devotaţi acestor sentimente de iubire şi de patriotism probat şi nefăţărit; conscii de beneficiile câte le avem isvorite din nobila, şi părintésca inimă a Maiestăţii Tale, şi în firmă speranţă că şi în viitoriu biserica nóstră se va învrednici de puternicul scut şi graţia regală, deopotrivă cu celelalte biserici din patrie, Vĕ urăm, Maiestate, din adêncul inimilor nóstre, ani mulţi şi fericiţi, spre bucuria şi fericirea numeróselor popóre de sub gloriosul sceptru al Maiestăţii Tale!

Sĕ trăiască Maiestatea Sa“.

Ér Monarchul a binevoit a rĕspunde următórele:

„*Primesce graţios omagiul ce'mi-aţi tălmăcit, precum şi asigurarea alipirei dvóstre fidele şi a patriotismului sincer a dvóstră, nutrina eu aceeaşi iubire părintéscă faţă de toţi supuşii mei fideli de ori cé religie. Fiţi pe deplin convinşi, că şi credincioşii bisericei greco-orientale române pot conta la aceeaş ocrotire şi graţie din parte-mi la ori-ce timp în manifestarea susnumitelor sentimente*“.

Nóua asigurare de iubire a Majestăţii Sale faţă de mult cercata nóstră biserică ne aduce mângăiere multă.

Majestatea Sa, preabunul nostru Monarch a stat dóuĕ ḑile la Orşova cea împrejmuită de Români, de aci va merge în România şi se va reîntórce acasă prin Transilvania cea locuită de Români. Şi unde va umbla, pe unde va trece, va lăsa suveniri plăcute în sinul românesc. Acum pentru întâia óră îi este dat a cunósce pe deplin acest popor, a-şi culege convingeri firme despre el.

Dorim ca aceste convingeri sĕ fie multe şi bune şi ca acele resultate sĕ aibă.

Sperăm, că deschiderea Porţilor de fer va fi pentru noi românii în privinţa acésta începutul unei nóuĕ ere.

Saşii lecţionaţi. Din incidentul ridicării monumentului lui Árpád pe Tâmpa de lângă Braşov, unele foi săsesci 'şi-au exprimat indignarea justă pentru ridicarea acelui monument milenar într'un ţinut locuit în cea mai mare parte de români şi saşi şi numai de fórte puţini magiari. Acésta a fost destul ca sĕ scótă din sărite pe foile patrioţilor nostri magiari şi jidani, şi sĕ timbreze şi pe saşi de nepatriotici, ca şi pe noi pe românii, fiindcă ne apĕrăm ca sĕ nu nebunim şi noi de idea lor fixă cu „naţiunea magiară singură alcătuitóre de stat“, „idea de stat unitar naţional magiar“ şi alte utopii tulburătóre de creeri.

Aşa „E. H.“ dela 24 a. l. c. le spune saşilor în faţă, că sĕ nu le fi dat magiarii patrie, ei şi aḑi ar vagabunda cine scie pe unde, ca jidovul cel rătăcit, şi-'i declară de cerşitori. Le face apoi imputarea, că sunt nerecunoscĕtori pentru favorurile primite dela principii ţĕrii pentru scopurile lor culturale pe

---

FOIŢA.

Millo.

Aprópe o jumĕtate de secol a luminat acéstă candelă altarul artei nóstre dramatice. La început sclipind, în urmă strălucine şi în fine declinând până s'a stins cu desĕvêrşire.

Millo n'a fost numai un artist de frunte; el a representat o epocă întrégă, avênd locul sĕu în istoria regenerărei nóstre naţionale.

Pentru a putea aprecia cineva opera lui Millo, trebue sĕ-şi amintéscă ce era teatrul românesc la venirea lui, mai ales în Moldova, căci în Muntenia se făcuseră deja încercări laudabile de organisare sub iniţiativa lui Assaki şi a lui Câmpineanu.

In Iaşi abia eşísem din „Irozii“ poporului şi din „caraghioşii“ boiereşti.

O pleiadă de tineri cari se adăpaseră la cultura Occidentului reîntraseră în ţară cu idei reformatorii în tóte privinţele.

Dar pe atunci ideile politice şi reformele sociale nu se puteau propaga în libertate nici prin scris nici prin graiu. Bonjuriştii — acésta este porecla care se dăduse tinerilor reformatori, poreclă care a devenit renume — aveau în capul lor pe Mihail Cogălniceanu, pe Costachi Negri, pe V. Alexandri. Posiţiunea lor socială îi punea órecum la adăpostul represiunilor brutale, dar acésta nu împedeca pe puternicii de atunci de a-i persecuta prin tot felul de mijlóce care uneori au mers până la întemniţarea lor în mănăstiri şi până la surghiun.

Era firesc ca satira sĕ fie refugiul ideilor nóuĕ. Dar satira cea mai eficace a fost totdéuna teatrul; istoria omenirei, dela Aristofane până la Molière, ne o dovedesce în destul. Acelaşi lucru se petrecu şi în Moldova, dela 1840 până la 1848 negreşit pe o scară mai mică decât în Grecia şi în Francia dar cu aceleaşi procediminte. Lozinca *ridendo castigat mores* 'şi-a arĕtat şi aci temeinicia. Din şandramaua de scânduri din curtea lui Talpan, unde se jucau piese traduse şi aprobate de censura domnéscă, teatrul sare deodată în sala dela Copou şi îşi ia aripi. In zadar Vodă Mihai Sturdza îi retrage subvenţiunea de câteva sute de galbini pe care o dedea, în zadar se fac tot felul de greutăţi, se întrebuinţéză tot felul de amenințări şi se impun mĕsuri vexatorii. Bonjuriştii merg înainte şi publicul în urméză şi-i încuragiază. Satira muşcă şi se înfige în carnea despotismului.

Aci începe rolul politico-teatral al lui Millo.

Făcênd parte dintr'o familie boieréscă a protipendadei, el fusese trimis la Paris spre a-şi complecta studiile; dar teatrul îl atrăgea cu o putere neînvinsă.

Tótă opunerea familiei fu zadarnică; tinĕrul boer îşi părăsi aprópe cu desĕvêrşire studiile şi începu o viaţă care îl împinse tot mai mult spre cariera teatrală; el jucă chiar pe câteva scene mai mici ale Parisului şi dovedi un talent extra-ordinar. Părinţii furioşi, îl rechemau mereu, el însĕ îşi urma destinul; în fine, i s'au tăiat míjlócele de trai şi el fu silit a reveni în ţară, dar cu scopul de a se întórce la Paris.

Dar odată întors, Millo dădu de un câmp de acţiune care convenea de minune atât temperamentului sĕu artistic, cât şi posiţiunei sale în societate.

Teatrul începuse sĕ jóce un rol social şi politic: tinĕrii entusiaşti cari erau în capul mişcărei aveau nevoe de un om cunoscĕtor în ale scenei. Se stabili îndată un contact intelectual între dênşii şi Millo. V. Alexandri luă direcţiunea teatrului, pe care Millo îl însufleţi. Trebue sĕ fi asistat la una din povestirile fermecĕtóre pe care le făcea nemuritorul Alexandri în al sĕu buenretiro din Mirceşti, la gura sobei, pentru a'ţi da sémă de activitatea ce domnea atunci în rêndurile tinerilor bon'urişti. Era un fel de camaraderie politică, literară şi artistică; articolele de jurnale, broşurile, poesiile, piesele de teatru se întocmeau ca prin farmec. Se înţelege, că timp de gândire nu prea era; se lua o comedie francesă şi se localisa; pe ici pe colo se improviza şi câte o comedióră originală.

In acéstă lucrare fabrilă Millo juca un rol covêrşitor; în colaborare cu V. Alexandri el scotea la lumină comedii, farse, şansonete; le monta, forma actori şi actriţe, juca roluri croite pentru dênsul, făcea pe regisorul, pe decoratorul, pe suflerul, pe profesorul. Une ori făcea şi pe autorul dramatic. Acéstă activitate a dăinuit un şir de ani cari au dat nascere la un repertor întreg de piese. Teatrul român era fondat în Moldova. Dar pare că Millo avé presimţĕmêntul unirei care era sĕ se săvêrşéscă între ţĕrile surori şi al rolului centralisator pe care era sĕ-l jóce Bucurescii ca capitală a ţĕrei. In 1852 el veni pentru prima dată în Bucuresci, unde din prima sa apariţiune cuceri publicul prin talentul sĕu superior. Aci el începu o serie de creaţiuni care vor rĕmâne neuitate şi aprópe neimitabile.

O singură imputare 'i se póte face în acéstă a dóua parte a carierei lui, aceea de a fi lăsat la o parte misiunea sa culturală şi de a se fi materialisat prea mult. Trăind din succesele lui trecute şi din cele presente, tóte terenele vieţii, şi aḑi în loc sĕ fie recunoscĕtori pentru acele favoruri, vorbesc despre magiari, ca şi când 'şi-ar fi cucerit dela magiari cu sabia în mână pământul ce-'l locuesc, şi nu cu mânile încleştate spre rugăciune. Laudă apoí pe celelalte seminţii germane, cari s'au magiarisat şi în urmă caută a explica nerecunoscinţa saşilor cu împrejurarea, că fiind şi aşeḑaţi la marginile ţĕrii unde mercantilismul totdéuna e mai în flóre decât în celelalte părţi ale ei, ei, saşii nu simt necesitatea de a se alipi aşa de tare de acel pământ, cum o simte poporul muncitoriu de pământ. Proverbul *„ubi bene ibi patria“* încă e de origine germană.

În numĕrul dela 26 Septembre apoi, arată pentru ce saşii totuşi nu 'şi părăsesc acéstă patrie, cu tóte, că sunt popor mercantil şi mereu se plâng de „barbaria magiară“. Causa că ţin la acéstă patrie „E. H.“ o află în împrejurarea, că având ei fórte multe averi comune mari donate de regii şi principii magiari, nu pot sĕ le părăséscă fără a nu se expune la mari perderi materiale. Şi cu tóte acestea în loc sĕ primésca cultura magiară, în loc sĕ se magiariseze, mai bine se valachiséză.

Am puté face multe comentarii la aceste expectoraţii ale lui „E. H.“ şi sĕ arătăm cât de drepţi au fost şi sunt magiarii faţă de unii şi cât de nedrepţi sunt faţă de alţii. Nu vrem însĕ sĕ aruncăm şi de astădată mazere în părete, căci şi aşa lumea cunósce destul de bine stările dela noi, şi cât creḑĕmênt are sĕ dea expectoraţiunilor foilor magiare când e vorbă despre naţionalităţi, chiar fiind vorbă numai despre saşi, contra cărora, durere, au fórte puţin de a se plânge şoviniştii magiari.

Nóue obiecte de învĕţământ în institutele teologice. „Egyetértés“ dela 27 a l. c. sulevéză cestiunea, ca obiectele de învĕţământ la institutele teologice sĕ fie sporite şi anume între altele cu: Constituţiunea patriei, administraţiunea, cunoscinţa legilor civile, penale şi financiare etc. Fórte corect, căci de cunoscinţa acestora preotul are lipsă nu numai pentru sine, ci şi ca conducĕtoriu şi sfătuitoriu al poporului. Nu putem însĕ consimţi cu acea idee alui „E.“ după care anumite obiecte ar trebuí sĕ se propună în limba magiară carea nu stă în nici un fel de legătură cu meniţiunea institutelor teologice. Institutele teologico preste tot nu au meniţiunea lăţirei limbei şi culturei magiare, fórte necioplite încă, adecă magiarisarea (un lucru imoral), ci câştigarea cunoscinţelor necesare pentru propagarea cuvântului lui D-ḑeu în popor, pentru binele comun şi individual. Respingem şi acea însinuare tendenţiósă, că institutele teologice ar fi paturi calde pentru nutrirea a nu sciu ce fel de nisuinţe naţionaliste antipatriotice. Dacă şi locotenenţa ţerii din era absolutismului ori a celei de transiţiune până la 1867, a cercat a întroduce limba magiară în institutele teologice, la ce se provócă „E.“ pentru motivarea moţiunei sale, apoi rĕu a făcut şi aceea locotenenţă, şi constituţionalismul n'ar trebui nici sĕ se provóce la astfel de proceduri, cu atât mai puţin sĕ le imiteze.

Dar la „noi“ tóte sunt „iertate“, deşi bine sciu, că nu tóte ne sunt spre „folos“:

Ce se faci însĕ dacă aşa pretinde „idea“, acea nefericită de idee, care le-a tulburat capul de tot, şi nu aiuréză decât numai despre ea.

Liberalismul e minciună. Fostul bibliotecar a ministrului de justiţie, Dr. Schmidt Ienő scrie în „Magyarorszag“ un articlu în care în antitesă cu fariseismul liberal î-si apără punctul sĕu de vedere. Condamnă cu cuvinte aspre laşitatea şi simularea unui stat liberal, care în chipul acela se îngrijeste de funcţionarii şi servitorii sei, că se face stăpân despotic nu numai asupra puterii de muncă, dar şi asupra consciinţei lor. Articolul se termină: Eu adecă seducerea acésta uriaşă de lume, pe care astăḑi la noi o numesc liberalism, am voit sĕ o descoper. Şi mi-a succes. Masca a căḑut şi acuma tot copilul se póte convinge, că libertatea cugetărei şi a conscienţei în gura liberalismului magiar, e una dintre cele mai obraznice minciuni, pe cari vre-odată omenimea le-a putut afirma.

Dare pentru matriculele de stat. Prin întroducerea nouelor dispoziţiuni despre purtarea matriculelor din partea oficialilor de stat budgetul statului, la rubrica erogatelor s'a suit cu aprópe *un milion* floreni. Referitor la acoperirea acestei sume s'au împărţit conspecte pe la tóte comunele. Unele dintre comune au scris ministrului, că nu sunt în stare sĕ plătéscă şi peste tot sĕ binevoéscă ministrul a se îngriji de încassarea dărei celei nóue pe altă cale. La un astfel de script a rĕspuns ministrul — după o semioficiósă, unei comisiuni comitatense administrative, că deóre-ce legea despre matriculele de stat nu dă inviaţiunile necesare dospre încassarea acestei dări pe altă cale, rĕmâne ca sumele respective sĕ se împartă în formă de *arunc* asupra tuturor contribuanţilor de dare directă de stat, pe basa legii comunale, cu atât mai vêrtos, cu cât spesele făcute cu matrícula de stat sunt spese, cari de o potrivă privesc pe toţi locuitorii comunei.

Aruncurile se înmulţesc spre greutatea sĕrmanului popor pentru legi, în contra cărora el totdéuna 'şi-a ridicat glasul sĕu. Nu face nimica, căci aruncurile cele multe vor grăbi ḑiua, în care toţi se vor convinge despre necesitatea imperativă a abrogării legilor şi dispoţiunilor create în mod arbítrar, fără consensul poporului suveran.

Gladstone despre Turcia. Bătrânul bărbat de stat din Anglia, provocat fiind a'şi da cuvêntul asupra situaţiei triste din Constantinopol, scrie o mică epistolă ḑiarului parisian „Figaro“, în care pentru tóte măcelurile timpului din urmă face deadreptul pe sultan responsabil. Intre altele ḑice, că după părerea unor foi austriace ori ce acţiune isolată a unei puteri în crisa europenéscă merită atenţiune. De frica acésta a foilor austriace două mari puteri nu se vor împărtăşi. Una e Rusia, care în anul 1878 a eliberat Bulgaria, ér ceialaltă e Francia, care la anul 1840 a luat sub scutul sĕu afacerea Egiptenilor şi neţinênd cont de pericolul unui resbel auropean general, i-a şi apărat. Astăḑi sultanul, care nu ştie de frică, comite măceluri preste măceluri şi e aprópe un an, de când amăgeste şase mari puteri din Europa. Şi aceste şase mari puteri s'au plecat. Sultanul s'a încreḑut şi acuma e întrebare numai, că unde îşi va continua opera. Consecuenţele faptelor sale vor face imposibil, ca sĕ-şi pótă apăra intregitatea imperiului atât de miserabil condus, dar până atunci fie-care putere din Europa ar trebui sĕ se întrebe, că óre póte concede, ca sultanul sĕ îmulţéscă miile de jertfe cu alte mii nouĕ. Până când eu am fost la guvern, am făcut totul pentru încuragiarea puterilor europene; mărturisesc însĕ necondiţionat şi aceea, că tot binele, care a venit asupra Turciei în cesti din urmă 20 ani, n'a venit în urma bunei înţelegeri a puterilor europene, ci tocmai în contra aceleia. Aceste le-am spus din datorinţă, şi de óre ce nu am putere de a învĕţa poporul frances, mai multe nu pot ḑice. Imi exprim însĕ speranţa, că Franţa va purta o politică corespunḑĕtóre caracterului sĕu de stat creştin.

Lume jidovéscă în Ungaria.

O sută patruḑeci şi trei magiari israeliţi millenari, cuceritori de patrie de cei noi s'au presentat la ministrul-president liberal Bánffy Dezső, dorind, sĕ fie pe spesele lor deputaţi poporali în Palestina. Bánffy Dezső a ales dintre ei patruḑeci, cărora le-a promis, că le va da cercuri şi-şi va îndruma comiţii supremi, ca pe aceşti membrii de încredere ai sĕi sĕ i sprijinéscă din rĕsputeri. Cei mai mulţi dintre aceşti domni candidaţi nu numai că şi pórtă spesele sale electorale, dar pelângă acésta au contribuit cu sume considerabile la cassa partidului liberal, care a inundat de banii jidovesci, de ceea-ce Bánffy se bucură fórte mult. Un fabricant de piei, care şi a câscigat avere mare din boconcii expedaţi pe séma honveḑilor, a oferit o sută de mii floreni pentru cercul Gödölő, deóre ce el dorea sĕ fie deputatul regelui, şi comitele Beniczky zădarnic a rugat pe ministrul, sĕ i fie milă de cerc. Un altul, care expedéză conserve pentru armată, deasemenea jertfesce o sută de mii de fl. pe altariul liberalismului: pentru asta s'a trimis în Transilvania de sĕcuiu de onóre. Pentru acésta comitele Haller s'a certat cu subcomitele Ugron şi se ḑice, că domnul comite va avé şi duel pentru liferantul armatei, care trebue sĕ ocupe loc în legislaţie. Un al treilea candidat jidov, care de profesiune e advocat în Budapesta, deasemenea plătesce în fondul general liberal o sută de mii fl. Dacă toţi patruḑeci s'au încărcat cu o dare de o sută de mii, din partea harnicului prim rabin, vréu sĕ ḑic, prim-ministru, din belirea acésta tocmai patru milióne floreni ar veni pentru corumperea poporului magiar, pentru cumpĕrare de suflete. Şi dacă fiecare Iuda, şi-ar lăpĕda credinţa pentru o sută de mii de floreni şi se va vinde jidovilor, patruḑeci de mii de voturi liberale vor trada patria.

Frumos, fórte frumos, şi noi cu tóte aceste sperăm, că lui Bánffy şi partidei liberale jidovesci nu-i va succede nici în dieta viitóre sĕ decreteze de lege tăerea împregiur obligătóre. Pentru-că ce e drept, influinţa lor asupra guvernului liberal şi asupra maiorităţii parlamentului a fost decisătóre deja şi în dieta acésta, ér maioritatea liberală viitóre, alésă pe bani jidovesci şi prin jidovi, va depinde total dela ei, cu tóte aceste încă tot vor fi în numĕr suficient astfel de cestiuni în Ungaria, cari nu se vor subordina domniei recipiaţilor.

Că atât de mulţi sunt candidaţii jidovesci şi şi mai mulţi corteşii jidovesci şi că foile jidovesci bat toba cea mare a opiniune publice, că directorii de bance amenință pe datoraşi cu abḑicerea creditului, şi că jidanii dau bani guvernului pentru alegerile viitóre, nu ne mirăm de loc. Ba aflăm fórte naturală împregiurarea, căci fac totul contra revisiunei şi partidului poporal, pentru ca sĕ pótă susţiné în Europa ţéra ocupată de ei. Şi dacă aici se simt domni, şi în proporţie corĕspunḑĕtóre numĕrului şi puterei lor pretind loc în parlament şi casa magnaţilor, cine s'ar putea mira asupra acestui lucru, cunoscêndu-le trăinicia şi modestia. Nu se póte contesta, că au drept sĕ se scóle pentru a fi aleşi, eventual trântiţi. Ne şi putem închipui dieta viitóre, care va fi silită sĕ priméscă dóuĕ sute patruḑeci deputaţi liberali, dintre cari tot al optulea jidov, şi la proxima crisă ministerială în cabinetul lui Bánffy lângă cei doi armeni cel puţin doi jidovi.

Dar pelângă imaginaţia acésta, care va da adevĕratul caracter partiduli liberal, ne-o închipuim şi aceea, că creştinii totuşi îşi vor veni în minţi, dacă vor vedea, că sórtea lor în viitor, dacă astfel vor merge lucrurile şi mai departe, va fi că vor deveni bucătărese la casele jidovesci, argaţii arendaşilor jidovesci, ḑileri la fabricanţi jidovi, servitori de boltă la comercianţi jidovi, ucenici la deputaţi jidovi şi portari la magnaţi jidovi.

Din causa acésta reproba nóstră nu-i privesce pe jidovi, cari trăesc cu drepturile şi infiuinţele lor în interesul lor propriu cum pot, şi nu voesc sĕ scape ocasiunea bună, când Bánffy e ministrul, şi Podmaniczky presidentul partidului, pentru a-şi întări posiţia în Ungaria şi a şi asigura domnia pe cinci ani cu ajutoriul parlamentului şi a guvernului. Intrebuinţaţi aceşti cinci ani cu isteţime pentru ei pot sĕ fie necalculabil de avantagioşi şi cu profit şi pot sĕ restitue spesele electorale cu camete cu tot. Ungaria întrégă dór plătesce patru milióne! Indignaţia nóstră nu-i póte atinge pe jidovi, pentru-că în tot locul prada e a învingătorilor. *Vae victis!* Suntem indignaţi pe creştini. Pe protestanţi şi catolici, cari n'au ascultat de vocea de admoniţie a consciinţei lor, ci lăpădaţi şi de religia lor, ţéra şi poporul, ba şi pe sine chiar s'au predat şi au ajutat jidovilor sĕ umiléscă creştinismul şi sĕ insulte religia creştină. Asta s'a întêmplat înainte cu 4 ani şi se întêmplă de atunci în tótă ḑiua. Ér acum cum vin alegerile, aceeaşi creştini falşi dau creştinismului magiar legislatori jidani. Pentru-că étă ministrul president magiar a făcut de vênḑare guvernul, vinde legislaţia, vinde cercurile, vinde comiţii supremi, pretorii şi alegătorii. Aceeaşi o fac domnii liberali, cari în provincie pe acei bani voesc sĕ fie aleşi ca candidaţi guvernamentali, pe cari i-au plătit candidaţii jidovi. Amicii lor de clasă sunt notarii, corteşii principali, şi toţi aceia, cari din aceşti bani beau şi mânâncă. Aici au cufundat Ungaria ministrii, deputaţii şi magnaţii partidului liberal.

Urmările nu vor remânea, poporul se va treḑí. Deocamdată însĕ gratulăm la jidovirea totală a partidului liberal.

(„Alkotmány“).

Congres economic.

Starea agricultorilor nostrii, de un timp îndelungat deja, atât de mult s'a agravat, încât nu numai proprietarii mici, ci şi cei mari s'au pus pe seriόse gânduri, cum sĕ se mai ajute ca sĕ pótă da barem cât de puţin înainte şi sĕ pótă suporta şi grelele sarcini publice, ce mereu sĕ sporesc, ér venitele mereu le scad şi li se împuţinéză.

Frământările acestea au dat nascere ideei de a se înfiinţa şi pentru agricultorii din ţéră un congres, în care în diferite tîmpuri şi locuri, cei interesaţi sĕ se adune şi sĕ se sfătuéscă ce e de făcut, ca sĕ-şi pótă ameliora sórtea ei înşişi, căci guvernul de ori ce se îngrijesee mai mult, numai de aceea nu, ce ar aduce poporului, în deosebi poporului agricultor, uşurare şi înaintare. Guvernul tóte le face numai cu anumite tendenţe şi numai în linia a dóua pentru adevĕratul şi anumitul scop.

Astfel s'a înfiinţat şi în Ungaria un congres agronomic, carele în anul acesta şi-a ţinut a IV-a adunare generală în Budapesta la 24 a. l. c.

Puţin după 10 óre a. m. presidiul comisiunei executive, Rokowsky István salută pe membrií coadunaţi, amintind, că idea congresului este fĕtul fostului ministru de agricultură, contele Bethlen.

De president al congresului a fost ales contele Károlyi István, carele în vorbirea sa de deschidere arată la necesităţile, cari au dus pe agricultori de a se grupa în societăţi ca sĕ se pótă apăra contra greutăţilor ce-i apasă deja de mult prin scăderea preţurilor productelor agricole, şi prin înmulţirea sarcinilor publice. Doresce ca sfătuirile sĕ decurgă în inţelegere frăţéscă şi recomandă de preşedinte de onóre pe ministrul de agricultură, Dr. Darányi Ignácz, contele Dessewffy Aurel şi Rakowszky István.

Comisiunea învită pe ministrul Darányi la consfătuiri, carele şi presentându-se ţine un discurs din care extragem următórele:

Asigură pe membrii despre bucuria sa pentru activitatea lor; doresce reuniunilor existente deja cât mai rodnică activitate şi înfiinţarea de atari reuniuni în tóte comitatele unde încă nu sunt. Işi va ţinea de datorinţă a sprijini ori ce nisuinţe a reuniunilor, cari ar duce mai îngrabă la scopul dorit şi salută cu bucurie idea asocierei tuturor reunilor întro singurĕ reuniune agricolă regnicolară. Vorbesce apoi despre planurile sale în viitoriu şi declară, că e gata deja proiectul de lege despre statificarea inspecţiunei sanitare cu privire la vite. apoi, că s'au făcut dispoziţiile necesare pentru lăţirea cunoscinţelor agronomice şi pentru validitarea productelor economice.

---

pe care le obţiné cu uşurinţă din causa imensului sĕu talent şi a popularităţii ce câştigase cu drept cuvênt, Millo devenise sceptic, nu mai forma elevi, se bucura de pensiunea de 600 lei pe care Parlamentul i-o acorda-se ca recompensă meritată pentru partea însemnată ce luase la regenerarea teatrului românesc.

Cu tóte acestea, cu tóte bĕtrâneţele cari îi răpiseră mijlócele fisice, cu tóte defectele lui, Millo rĕmăsese o figură artistică din cele mai interesante şi originale. Când apărea pe scenă, vedeai îndată că o domină, că ai în faţa ta un mare artist. Ori-ce gest, ori ce mişcare, ori ce intonaţiune erau la locul lor; el îmi făcea efectul unei ruine clasice, care prin frumseţa rĕmăşiţelor îţi dă o idee de ceea ce a fost edificiul în întregul sĕu

Millo s'a stins la vîrsta de 92 ani, prea târḑiu pentru gloria lui ca artist, dar numele sĕu va rĕmâne pe veci înscris cu litere de aur în rêndurile acelora cari au lucrat pentru regenerarea nóstră naţională şi culturală.

Este destul ca sĕ nu se pótă pomeni de Millo fără a se pomeni de V. Alexandri, nici de V. Alexandri fără a se pomeni de Millo, pentru ca locul primului artist dramatic al României sĕ facă parte din Panteonul nostru.

(„Timpul“.) V.

La urmă declară, că pentru ameliorarea agriculturei în budgetul statului pro 1897 a luat mai mult cu 1,099,000 fl. decât în anul trecut.

După constituirea biroului, secţiunea I-a îşi ţine consultarea sa despre asociarea tuturor reunilor agricole existente.

Acéstă consultare se sfêrşescə cu primirea propunerei contelui Károlyi Sándor, carele propune, ca congresul sĕ declare în principiu asociarea reuniunilor şi în conlucrare cu cele 27 de reuniuni sĕ mijlocéscă pâşirea în legătură de asociare şi a celorlalte reuniuni.

In Secţiunea a II-a Szilasy Zoltán ţine o prelegere despre pactul economic cu Austria ḑicênd, că trebue eliberat teritorul vamal comun de inundarea industriei teritorului vamal extern; bursa încă trebue reformată, căci cea mai mare jumĕtate a Ungariei vinde şi cumpĕră la bursa din Viena. Despre cuotă ḑice, că austriacii pentru aceea pretind urcarea ei pentru Ungaria, căci de ḑece ani de ḑile tot mereu se accentuéză propăşirea nóstră economică.

Tot în acéstă secţiune Emődy Iózsef se esprimă pentru ştergerea concesiunei de măcinat, ér Sűmeghi pentru cassarea privilegiilor morilor din Budapesta etc.

Cu acestea şedinţa I. s'a terminat.

In şedinţa a II-a, în ḑiua următóre, contele Széchenyi István ţine o prelegere despre impresiunile ce au făcut asupra lui pertractările din şedinţele congresului internaţional economic.

Inainte de tóte declară, că şi congresul agronomic internaţional a constatat decăderea preţurilor productelor agricole pretotindenea. Legile vamale trebue reformate şi puse pe base comune, cu eschiderea privilegiilor. Producţiune superfluă generală nu există, ci numai locală, dar şi aici, nu permanentă. Bimetaliştii se sporesc.

Tisza István ia în apărare concesiunea măcinatului, despre care ḑice, că e tocmai în favorul economilor.

S'au sulevat şi alte cestiuni, de mai puţină importanţă, dar nici acelea nu au fost deslegate aşa ca sĕ se pótă constata ceva resultat practic pentru ameliorare stărei agricultorilor.

Şi anume nu s'a aflat nici causa căderei preţurilor productelor agronomice nici mijlócele pentru urcarea lor barem la minimul corĕspunḑĕtoriu.

Tóte clasele societăţei dau înainte, numai agricultorii nu.

Şi cine e de vină? Sigur că nu ei, ci statul, carele de toţi se îngrijesce, numai de ei nu, ori de tot puţin.

Pănă când?

Pănă când va vedé, că ḑeu acestia sunt talpa ţerii, ér ruinându-se aceştia, acest fundament al statului, însuşi statul se prăbuşesce, şi astfel atunci se va îngrijí şi de sórtea lor, numai cât se nu fie prea târḑiu.

Am aşteptat altfel de resultate dela congresul acesta, dar aşa se vede, că cei sătui nu prea află sfaturi potrivite pentru cei flămânḑi. Şi nici nu e mirare. Numai cel bolnav póte sĕ spună unde l dóre, ér a-l vindeca încă numai un doctor de profesiune îl póte. Aci bolnav e agricultorul, ér medic statul, carele singur e competant a-'l ajutora, scăḑêndu-i sarcinile publice nesuportabile deja şi nu ridicarea acelora sub diferite pretexte şoviniste şi mai scie D-ḑeu ce feliu de utopii de magiarisare, cu cari ne vexéză materialicesce deopotrivă pe toţi.

Atunci apoi nu vor fi de lipsă nici atâtea congrese pentru apărare contra rĕului cutărui pericol, căci nu va exista — afară dacă nu se vor iví óre-cari calamităţi publice elementare, ér contra acelora sunt cunoscute mijlócele de apĕrare încât e cu putinţă.

Acestea ar fi trebuit congresiştii agricoli sĕ le ia la desbatere şi sĕ le propună guvernului spre considerare.

Reducerea sarcinilor publice de pe spatele agricultorilor este aḑi singurul mijloc pentru ameliorarea sorţii acestora.

Noutăţi.

Personal. Escel. Sa I. P. S. nostru D. archiep. şi metropolit Miron Romanul, s'a reîntors dimpreună cu suita Sa dela sânţirea bisericei din Diug, tractul protopresbiteral al Deeşului, aḑi diminéţă cu trenul dela 5 óre.

* * *

Un dar regelui Sêrbiei. In ḑilele aceste s'a presentat înaintea regelui Sêrbiei o deputaţiune din cercul Sudnik, care ii oferi ca dar, un tron. Tronul e cioplit din trunchiul stejarului, sub a cărui clómbe, întemeietorul dinastiei sêrbesci Nicolae Obrenovits a proclamat în anul 1815 lupta pentru independenţă. Rĕgele Alexandru a primit darul, care va fi aşeḑat în parlamentul sêrbesc, cu mulţămită,ca un semn al loialítăţii supuşilor sei.

* * *

Artistul român Millo repausat. Marţi a repausat în Bucuresci renumitul artist dramatic român Millo, în frumósa etate de 92 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Joi, în Bucuresci, pe spesele ministrului de instrucţie, care a designat spre scopul acesta 1000 lei. Millo a fost contemporanul lui Alexandri, în tovărăşia lui a înfiinţat teatru naţional la Iaşi. Cu trupa sa de actori Millo executa piesele teatrale ale lui Alexandri. Millo cu drept cuvênt póte fi socotit între bărbaţii marcanţi ai desvoltării nóstre culturale.

* * *

Statistica numelor magiarisate. Ministrul de interne a trimis tuturor oficiilor de stat statistica despre aceia, a căror magiarisare de nume a fost din parte-i încuviinţată în jumĕtatea primă, a anului 1896. Dăm după „Kolozsvár“ un mic extras din acéstă statistică. S'au încuviinţat cu totul 683 cereri, un plus de 187 faţă cu anul 1895. Dintre 683 suplicanţi din Budapesta a fost 205. Dintre oraşele din provincie mai mulţi au suplicat din Arad (16), Pécs (14), Kaşovia (12), Oradea-mare (11). După posiţie şi ocupaţiune sunt mai mulţi copii minoreni (110), studenţi (52), urméză oficialii privaţi (52), învĕţători (36), oficiali de stat (25). oficiali dela calea ferată (23), oficiali dela comitat (18), medici (12), negustori 40, calfe de negustori 25, comercianţi 46, învĕţăcei 32; mai departe 38 gendarmi, 14 militari: *După religiune*: 426 israeliţi, 200 rom. cath., 23 gr. cath. şi 24 de religiunea evangelică.

* * *

Nihiliştii din Rusia. In Petersburg, capitala cea nóuă a marelui imperiu de nord éră̦ş s'au făcut de curênd unele arestări de nihilişti, cărora li-se atribue mare însemnăteta. În ochii poliţiei secrete era suspectă o casă, ce era în faţă cu alta suspectă şi apoi de acolo a urmărit cu atenţiune pe cei-ce locuiau într'ênsa, precum şi mişcările lor. Când s'au convins, că acolo se lucră într'un mod fórte neobicinuit au impresorat casa şi au deţinut pe vre-o câţiva indiviḑi. S'a descoperit o conjuraţiune de nihilişti, a cărei frêne se extind pănă la academia de sciinţe. E amestecat chiar şi medicul academiei Dr. Feyt, precum şi alţi ómeni de sciinţă. In casa suspectă au aflat afară de unele scrieri de conţinut revoluţionar, arme, dinamită, şi o tipografie în miniatură, din care a eşit şi ultima proclamaţie. Descoperirea acésta a făcut în cercurile mai înalte din Rusia o deprimătóre sensaţie, deórece se presupune existenţa unei conjuraţiuni întinse şi bine organisate.

* * *

Tesaur descoperit. In comuna Ruszkizca din comitatul Caraş-Severin un lucrător din societatea de mine din Braşov a aflat în păretele căsii de locuinţă a directorului, Rüdiger o ladă de fer. Lada a fost plină cu Napoleoni, galbini unguresci, pietre de diamant şi alte juvaere scumpe, a căror preţ se urcă la suma de 50,000 floreni. Se crede, că lada a fost ascunsă acolo în revoluţiunea din 1848, ér cei ce avéu scire despre ea probabil, că au murit pe câmpul de luptă. De presinte lada stă sub paza casariului Holzmann, în Budapesta. E întrebare, că acui va fi? Ea nu póte fi decât, s'au a directorului, fiindcă s'a aflat în păretele căsii lui, s'au a societăţii de mine, s'au apoi trece în erariul statului

* * *

Contra duelului. Intr'una din şedinţele congresului de pace din est an, esmisul din Insbruck, Dr. Renk a declarat, că lupta contra e mai urgentă duelului decât lupta contra resbelului, pentru-că pănă când resbelul e provocat numai din necesitate, duelul e impus prin lege chiar, aşa că cu deosebire soldatul e inferat aspru de societate dacă la casuri obveniente nu dueléză. In urma acestei declaraţiuni mulţi au combătut, dar mulţi au şi aperat duelul. La urmă s'a luat decisiunea, că congresul aştéptă dela toţi membrii reuniunilor de pace, ca sĕ sprijinéscă pretutindenea mişcările contra duelului, că ei nici vor provoca nici vor primi duelul şi vor lucra ca legile aduse contra duelului în patria lor sĕ fie observate cu cea mai mare stricteţă

* * *

Avis! Subscrisul prin acésta aduc la cunoscinţa tuturor fraţilor învĕţători, conducĕtorilor de coruri, preparanḑilor etc. că am pus sub tipar în Lipsca (Leipzig) „Liturgia lui Ioan Crhisostom“ lucrată (pe note) pentru corul scolarilor, pe 2 voci (sopran-alt).

Acéstă liturgie e întocmită, pe basa melodiilor bisericesci, pentru tóte Duminecile, de peste an, va sĕ ḑică e completă, conţinênd şi „Mărire şi acum, Binecuvintéză“. ... „Mărire şi acum... Unule născut“ — „Veniţi sĕ ne închinăm“. Afară de acestea mai conţine pentru sĕrbători: „Câţi în Cristos v'aţi botezat“. Pentru rugăciunile, „Mântuieşte-ne pre noi“, apoi: „Irmosul întrării“, „Irmosul nascerii Domnului“ şi „Irmosul botezului“. Cele 2 prime pe 3 voci, ér al botezului pe 4. tóte trei pentru cor bărbătesc, dar luate mai jos se pot executa unisono şi în duet şi cu scolarii.

Conţine mai departe: tropariul pascilor „Christos a înviat“ şi 2 pricesne: 1. „Plécă Dómne urechea ta“ şi 2. „Dómne buzele mele vei deschide“ tóte pentru corul scolarilor.

Pricesnele le am întocmit — pentru corul scolarilor — după măreţele opere (concerte) a dlui Musicescu. Scopul mi-a fost sĕ nu rĕmână nepopularisate cele mai frumóse inspiraţiuni bisericesci a Domnului Musicescu, ci sĕ le cânte chiar şi băieţii!

Eu cânt liturgia acésta — cu scolarii de 6 ani în Arad spre mulţămirea tuturora. Acum, — la dorinţa şi stăruinţa multora, — îmbrăcată în „haină nóuĕ“ — am pus-o sub tipariu!

Preţul unui exemplar va fi numai 1 corónă (50 cr.)

Cei ce doresc a o avé, se binevoéscă a mĕ avisa, pe o cartă postală cu possibilă grăbire: câte exemplare prenumĕră, ca sĕ mĕ sciu orienta în privinţa numĕrului, căci numai atâtea se vor tipări, câte vor fi prenumĕrate.

Bani înainte nu se cer, dar comanda e obligătóre şi broşurele se vor speda cu rambursă.

Mai puţin de 2 exemplare nu se pot prenumĕra.

Sperez, că fiecare învĕţător şi dirigent de cor — musicant — va prenumĕra cel puţin 5—10 exemplare pentru scolari!

Liturgia e aprobată de adunarea generală a reuniunii înv. rom. gr.-ort. din diecesa Aradului, protopopiatele din drépta Murĕşului! — Carea singură a prenumĕrat 100 exemplare.

Arad, 1/13 Septembre 1896.

Nicolau Ştefu,
învĕţător.

Diverse.

Despre creştinii din Siria Sórtea creştinilor din Siria e fórte tristă, după cum scrie un preot de acolo. Aprópe de doi ani seceriş nu au mai avut. Şi dacă séměnă, nu pot secera din causa Turcilor şi a Curḑilor, cari le aprind satele, le răpesc femeile, averea, ér pe bărbaţi unde numai pot după grele suferinţe îi omórĕ. Sufer creştinii mai ales din causa religiunii lor. Religiunea şi-au primit-o probabil dela apostolul Toma. Serviciul divin în esenţă e aprópe analog cu cel calvin. Cuminecătura o iau sub forma vinului şi a pânei. Au un patriarch, de presinte Mars Simion, care petrece ca fugar pe pământ persic în oraşul Sipurgan. Sub supremaţia acestuia stau mai mulţi episcopi şi sub a acestora mai mulţi preoţi. Creştinii sirieni sunt ómeni simpli şi pacinici. Trăesc din economia de câmp. Ei lucră şi pămênturile turceşti, ér din producte dóuĕ părţi sunt a proprietariului şi a treia a lucrătoriului. Lor nu le este ertat a avé moşie. Pămêntul îl ară cu pluguri de lemn şi de multe ori prind la un plug câte opt bivoli, ca sĕ pótă sparge pămêntul, care de arşiţa sórelui se face tare ca pétra. Casele le edifică din pétră. Acoperişul caselor e plan şi prin găurile din acoperiş întră lumina ḑilei în case. Se nutresc îndeosebi cu plante. Imbrăcămintea diferéză, după starea materială. Bărbaţii mai sĕraci pórtă haine largi, peste mijloc încinşi cu un brîu de piele. Cei mai avuţi auşi alte haine pe trup. De regula pórtă dóuĕ haine pe ei, una cea de desupt se numesce „guda“, ér cea de asupra ceva mai lungă „gemah“. In picióre au ghete roşii sau galbine, numite „sole“. Femeile pórtă o haină lungă pănă la pămênt, făcută din o singură bucată de stofă, ér la mijloc şi ele ca bărbaţii au brîu de piele. Haina se chiamă „oima“.

* * *

Ţarul biciclist. Ţarul Nicolau II. e pasionat biciclist. Cu ocasia petrecerei sale în Copenhaga a făcut mai multe escursii mari. Cu o ocasiune însĕ era sĕ o păţéscă. În societatea alor doi prinţi, ţarul a plecat sĕ facă o tură mai mărişóră; pe cale cei doi prinţi s'au abătut de pe drumul principal, şi pe când s'au reîntors, ţarul ca'n palmă. Indată s'au încunosciinţat poliţiştii secreţi, cari apoi au şi plecat sĕ-l caute. Intr'aceea ţarul s'a cufundat într'un codru mare şi a rĕtăcit. In fine după ce a căutat mult sĕ se orienteze, sub un arbore zăresce un om, îmbrăcat in haine ţĕrănesci. Ţarul l'a agrăit în limba daneză, cerêndu-i sĕ-i arete drumul, ce conduce afară din pădure. S'a cutremurat însĕ ţarul, când omul de sub arbore i-a rĕspuns în limba rusécă. Ţarul adecă creḑu, că are de a face cu vr'un nihilist. „Cine eşti?“ întrebă ţarul. „Sunt poliţist secret“ rĕspunse acela. Ţarul tótă ḑiua a fost agitat de scena acésta. Din ḑiua acésta apoi n'a mai făcut decât ture mici.

* * *

Cestiunea orientală, ca zestre. O fóie din Zürich comunică următórele. Intr'o societate de bărbaţi erudiţi a venit vorbă de cestiunea orientală. „In fie-care ḑi auḑim alte şi alte veşti despre măcelurile din Constantinopol şi în tot momentul ne putem aştepta la surprinderi sensaţionale“ ḑise unul. La aceste unul mai bĕtrân ḑice „De câte ori aud ceva despre cestiunea orientală, totdéuna îmi vine în minte întêmplarea care s'a petrecut pe timpul petrecerei mele în Viena. Un ḑiarist vienez, aşa cred un colaborator dela „Presse“ a cerut în căsătorie fiica unui înalt oficial de stat. Când a venit vorba la zestre socrul a ḑis ginerului sĕu: Iubite fiule, bani n'am sĕ-ţi dau, dar aici e „cestiunea orientală“, dacă Dta esti un ḑiarist talentat, fără griji poţi trăi din acésta şi o sută de ani“.

* * *

Cea mai mare corabie din lume. In ḑilele aceste au sloboḑit pe apă din oraşul Hamburg cea mai mare corabie din lume. Corabia e pentru transportarea de persóne şi se chiamă „Barbarossa“. Corabia e colosală şi fără păreche, e un capo-de operă şi o învingere a technicei moderne. E interesant, că în mijlocul corabiei se ridică un edificiu cu dóue etage şi de 256 paşi în lăţime, care este arangiat pentru pasagerii din clasa I şi a II-a. Restaurante spaţióse, sale de lectură, de conversaţie, de diferite jocuri aprovisionate cu tóte comodităţile moderne au loc pe corabie. Afară de aceste mai este şi pe coperiş loc pentru vre-o 2 mii călĕtori. Pentru pregătirea apei de beut se află pe coperiş un aparat, cu care în decursul unei ḑile se pregătesce din apa sărată a mării 18 litre apă bună de beut. Corabia „Barba[illegible]sa“ e provĕḑută cu 20 luntri de scăpare, se iluminată de 650 lampe electrice. Tóte maşinile acomodate la acésta corabie uriaşă lucră cu o putere de 3500 cai.

* * *

Un rămăşag ciudat. După teoriile lui Darwin omul s'a desvoltat din moimă; nu ştim însĕ după a cui teorie doi ómeni din America s'au prefăcut din ómeni în moime. Un anumit Barry şi altul Kromann s'au rămăşit, că vor face drumul dela New-York pănă la St-Francisco în patru brânci. Pe mâni vor purta cisme lungi pănă la umeri ér piciórele le vor fi cu o funie strêns legate de trup, încât nu se vor puté obli nici cum. Vor fi supraveghiaţi în tot decursul călĕtoriei ca astfel nici o înşelătorie sĕ nu aibă loc. Drum bun!

Loterie.

Sâmbătă, în 26 Septembre n. 1896.

Budapesta: 71 52 77 57 68

Nr. 113—896 [142] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postui de paroch în comuna bisericéscă de clasa a III-a Peleș din protopresbiteratul Câmpenilor, în conțelegere cu comitetul parochial, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele împreunate cu acest post sunt 402 fl. v. a. cuprindêndu-se în ele și cele accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post se trimită cererile lor concursuale legale la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 Maiu 1896.

Romul Furdui,
protopr.

Nr. 4524/896. [143] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului silvicultorului suprem devenit vacant în comitatul Sibiiului, cercul Mercurei, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1.	salar anual	fl.	900.—
2.	bani de cuartir	„	150.—
3.	paușal de călĕtorie	„	200.—
4.	paușal de cancelarie	„	15.—
	Laolaltă	fl.	1265.—

Cererile concursuale instruite în sensul §-lui 36 art. de lege XXXI 1879 au de a se presenta cu documentarea de cunóscere a limbei magiare oficióse, precum și a limbei germână și română, și cu dovedirea cunóscerei serviciului practic silvanal, până inclusiv *20 Octomvrie a. c.* la subscrisul, deóre-ce petițiunile mai târḑiu întrate nu se pot lua în considerare.

Silvicultorul suprem ales e pe lângă obligămintele prescrise de lege și instrucțiunea de serviciu încă deobligat la compunerea definitivă gratuită a planurilor de exploatare.

Mercurea, în 25 Septembre 1896.

Pretorele cercual suprem:
Mangesius.

Nr. 290—896 ppresbiteral [141] 2—3

CONCURS.

Pentru următórele postur, invĕțătoresci devenite vacante din protopresbiteratul Turdei se publică concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare:

1. Harastăș cu talariu anual de 300 fl. și anume: 190 fl. din repartiție, 30 fl. didactru, 80 fl. venitul cantoral, locuință în edificiul scólei, lemne de foc. Doritorii de a concurge la acest post au a se presenta spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic, fiind postul împreunat cu cel cantoral.

2. Hidiș, postul împreunat cu salariu de 300 fl., lemne de foc și cuartir în edificiul scólei.

3. Murĕș St. Iacob cu salar de 300 fl., anume: 9 jugĕre arătură și fênaț, didactru 20 fl., din repartiție 190 fl, venitele cantorale 100 fl.

4. Soporul de câmpiă, cu salariu de 300 fl. anume: Din porțiunea canonică 78 fl., 22 ḑile de lucru 8 fl. 80 cr., Terțialitatea computată 13 fl. 20 cr., 200 fl. din aruncătură dela popor (în anul 1887 Ianuariu 1. 100 fl., în 1897 Maiu 5 100 fl.,) grădină lângă scólă și locuință în casa scólei. Doritorii de a ocupa acest post învĕțătoresc împreunat cu cel cantoral, sĕ binevoéscă a sĕ presenta în vre-o Dumінecă sau serbatóre în biserică spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic.

Agârbiciu, 5 Septembre 1896.

Petru Roșca,
prot. gr.or.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Cu[illegible]ere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor activ. cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noü cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penseles, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106. Sibiiu, Joi, 19 Septembre (1 Octobre) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Septembre, 1896.

Erau timpuri, când întrunirea capetelor încoronate în ochii mulțimei însemna rĕsboiu.

Astădi s'au schimbat timpurile.

Intrunirea regilor se face în interesul păcei, pentru consolidarea legăturilor de pretinie între state, pentru înflorirea industriei și a comerciului, cu un cuvênt pentru bunăstarea popórĕlor.

Serbarea deschiderei canalului dela Porțile de fer a fost o puternică manifestațiune de pace.

Puternicul cap al monarchiei austro-ungare din incidentul deschiderei canalului a chemat la sine pe regii statelor mărginașe, și la învitarea acésta cu drag s'a presentat regele României și cel al Sêrbiei.

Trei capete încoronate au asistat la deschiderea canalului spre a sanționa cu presența lor o operă gradiósă sĕvêrșită în interesul industriei și al comerciului.

Serbărei acesteia i se atribue o deosebită importanță politică.

Din toastele ținute la prândul de gară respiră un aer, care îndreptățesce la presupunerea, că sĕrbarea dele porțile de fer nu va rĕmânea fără efect în ce privesce referințele dintre monarchia nóstră, România și Sêrbia.

Din toastul monarchului nostru transpiră bucuria gazdei de casă, care la o solemnitate mare are fericirea de a saluta pe suveranii statelor vecine.

Toastul de curtoasie al monarchului nostru exprimă dorința și speranța de a vedea manifestată și din partea referințelor dintre state amiciția, pe care Maiestatea Sa personal o nutresce pentru statele vecine.

La toastul acesta rĕspunde îndată regele României. După cuvintele de mulțămire pentru învitare și pentru primirea cea cordială, regele României trece la caracterul sĕrbătórei, care are timbrul păcei.

S'au delăturat pedecile, cari au stat până acuma în calea navigațiunei; împregiurarea acésta va fi în favorul industriei și al comerciului. Regele României în bucuria sa exprimă o dorință ferbinte, dorința e, ca grandiósa operă se aducă în legături și mai strînse pe popórĕle din cele 2 state. Spre acest scop caută el base solide și durabile, și aceste base se vor afla, dacă se va ținé cont de dispozițiunea personală a capului statului și de favorurile isvorîte din desvoltarea industriei și a comerciului.

In asemene spirit a rĕspuns și regele Sêrbiei.

Ca încoronare a cuvintelor pacinice dela Băile Herculane urméză mergerea monarchului nostru la Bucuresci.

Importanța politică a acestui act o accentuéză întrégă presa europénă; presa dela noi din al sĕu punct de vedere.

Vom da umĕnunte.

MM. LL. la Băile Herculane.

Dumineca după terminarea sĕrbărilor dela porțile de fer MM. LL. Monarchul nostru și cei doi regi cu suitele lor au plecat la Băile Herculane, cu tren separat. Acolo în salonul de cură li s'a servit prândul, pe la 6 óre.

Aici s'au ținut vorbirile de întêmpinare și respective de mulțămire, care au fost manifestațiunea importănței politice a serbărilor.

Majestatea Sa împĕratul-rege a ținut următoriul toast:

Ridic păharul întru sănătatea înalților mei óspeți, a regelui României și a regelui Sêrbiei, mulțămindu-le pentru bunăvoința, că cu presența lor au onorat serbarea nóstră de ădi; sum cu cele mai bune dorințe pentru fericirea lor și pentru bunăstarea țĕrei lor, dorind, ca legăturile de prietenie sinceră, cari mĕ légă de ei, sĕ-și afle adevĕrată expresiune totdéuna în relațiunile de buni vecini ale statelor nóstre.

Regele României a rĕspuns cu următoriul toast:

Adênc pătruns de cuvintele pline de dragoste a Majestății Tale, Te rog primesce mulțămita mea cea mai adêncă pentru manifestațiunea acestei bunevoințe. Cu sinceră bucurie am rĕspuns grațiósei învitări a Majestății Tale, de a lua parte la inaugurarea lucrărilor dela Porțile de fer, a acelor lucrări prin cari în favorul statelor mărginașe s'au delăturat ultimele pedeci, cari au stat în drumul navigațiunei Dunărene.

Amintirea acestei frumóse sĕrbători 'mi-e cu atât mai scumpă, cu cât ea îmi procură fericirea de a Te saluta pe Majestatea Ta la granița țĕrei mele. De ar da bunul Dumnedeu, ca din incidentul acestei întâlniri, legăturile de amiciție dintre statele nóstre cari din fericire s'au legat, sĕ se consolideze tot mai mult, și sĕ pună pe base solide, permanente desvoltarea economică și referințele comerciale ale statelor nóstre.

In speranța acésta din tótă inima mĕ alătur la dorințele ferbinți, cu cari necontenit se arată supușii credincioși ai Majestății Tale către Majestatea Ta și către înalta casă domnitóre, mĕ alătur la acele esclamațiuni, cari trebue sĕ resune ădi din Alpi până la Marea négră: Sĕ trăéscă Majestatea Sa împĕratul Austriei și regele Ungariei, sĕ trăéscă Majestatea Sa împĕrătésa regină.

Regele Sêrbiei a ținut următoriul toast:

Sum adênc pĕtruns de cuvintele rostite de către Majestatea Ta. Cu cea mai viuă bucurie am rĕspuns învitărei făcute da Majestatea Ta, de a lua parte la sĕrbătórea deschiderei Porților de fer. Referințele dintre statele nóstre au fost pretinesci, și dorința mea totdéuna a fost, ca legăturile aceste sĕ le consolidez în continuu. Sum deci de convingerea, că convenirea de ădi va contribui și ea la acéstă consolidare. Cu plăcere vĕd, că multele legături economice și comerciale dintre statele nóstre se ușuréză încă prin deschiderea canalului dela Porțile de fer, rog deci pe Majestatea Ta sĕ dea credĕmênt adâncilor manifestațiuni de amiciție și stimă, cu cari mĕ port eu și poporul meu.

La 8 óre séra toți trei regii se aflau în gara dela Băile Herculane. Regele Sêrbiei a plecat spre Belgrad, regele României la Craiova, unde în diua următóre avea sĕ întimpine pe M. Sa Monarchul nostru. M. S. Preabunul nostru Împĕrat și Rege a plecat la Orșova, unde a petrecut nóptea, în trenul de curte.

* * *

Mai Sa. monarchul nostru în România.

A fost o adevĕrată cale de triumf aceea, ce a făcut-o M. Sa monarchul nostru în capitala României. La tóte stațiunile i s'au făcut ovațiuni grandióse, a fost acoperit de manifestația de iubire a delegațiunilor și a poporului.

Luni la 6 óre și 15 minute s'a oprit primadată trenul de curte al M. Sale pe pămêntul românesc, la *Verciorova.* Pe peronul gării a fost postată o companie de militari, cu stindard și musică. La sosirea trenului musica a întonat imnul poporal austriac.

Aici M. Sa a fost salutat de prim-ministrul Sturdza, și de ministrul de rĕsboiu în numele regelui român. După presentarea persónelor mai marcante, trenul a plecat spre *Turnu-Severin.*

La ivirea trenului împĕrătesc în apropiere de Turnu-Severin, bateria de tunuri a dat salve de onóre. O mulțime imensă de stindarde s'au ivit pe mulțimea de corăbii postate în portul Dunărei. O gardă de onóre sta pe peronul gării, cu stindardul în frunte și cu musică. La întrarea trenului în gară, capela a intonat imnul austriac.

La 9 óre 25 minute diminéța a sosit trenul la *Craiova.* Aici s'au întâlnit M. Lor, monarchul nostru cu regele României. Când s'a ivit în zarea îndepărtată trenul ce aducea pe M. Sa, bateria regimentului 9 de tunari, postată în fața gării, a dat 21 salve de onóre.

Cum s'a oprit trenul, regele României s'a apropiat, și a primit pe M. Sa monarchul nostru. Cei doi regi și-au strîns mânile călduros, apoi s'au sărutat. Și aici peronul gării arangiat ca și cele de mai nainte, o companie de militari, apoi autorități civile și militare.

După 20 minute trenul a grăbit mai departe, ducênd cu sine acum și pe regéle român.

S'au mai făcut ovațiuni în gările dela *Slatina* și *Pitești.*

După Pitești a urmat *Bucuresciul.*

Sosirea la Bucuresci.

Au fost uimitóre ovațiunile ce i s'au făcut M. Sale în gara dela Bucuresci. Gara era decorată într'un mod fermecător. O mulțime imensă de stéguri, austriace, magiare și românesci fâlfăiau pe întreg edificiul.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare din Nr. 80 1895).

2956 și 2957.

Noi Francisc al doilea

din mila lui Dumnedeu ales Impĕrat al Romanilor, Craiul Germaniei, Ungariei, Bohemiei, Galiției, și a Lodomeriei; Archipovățuitoriu Austriei, povățuitoriu Burgundiei, și a Lotaringiei, Marele povățuitoriu a Hetruriei. Iproci.

De lipsă am aflat, ca dintre cele de multe feliuri a Cetății Beciului (Vienei) Bancute (în sine Bani cuprindĕtóre țidule) după cuprinsul Patentalișului încă în anul 1800 în 2 . . . e Iulie eșit, până acuma umblătóre; cele de 50 de Zloți sĕ se culégă în lăuntru, și sĕ nu umble mai mult.

Pentru ac......ră:

§. 1.

Aceste de 50 de Zloți Bancute (Banco țidule) numai până . . sfârșitul lui Iunie acestui curgĕtoriu Ann sĕ vor lua, (primi) la cele de obște Administrații și plătiri; éră du . . . . . dela diua întâi Iulie începênd, și între ómeni, și la Cassele, cele împĕrătesci, și de obște, luând afară K . . . . . țidulelor, fără de preț, și neputernice sĕ fac, și din umblare afară sĕ pun.

§. 2.

Insĕ acele de 50 de Zloți Bancute la tóte Cassele, cele . . . . țidule de acuma nu numai păna la sfârșitul viitórei luni Iulie, ci și supt curgerea lui Iulie cu alte banc . . . . au Bani de hârtie sĕ vor schimba.

§. 3.

Éră după acésta mai pe urmă hotărîtă vreme, adecă cu â . . . . August aceste mai de multe ori pomenite Bancute, nici la Cassele, cele de Banco țidule sĕ vor schimba mai mult . . . . tot șterse sĕ vor sci.

S'au dat în cea de frunte, și de ședere a nóstră cetate . . . . Martie în anul 1803 a împărăției nóstre Rêmlenești într'a 11, și a țerilor de moșie într'a 12 ann.

(L. S.) **Francisc.**

Aloizie Groff Ugarte al Bohemii, și a Austriei întâiul canțălariș. *Iosif baron von der Mark. Francisc Groff Boina.* După însuși a Cesaro Crăești Măriri Poruncă. *Leopold Carol Hann.*

La Num. 8773. 1804.

Insciințare

de lipsă spre cunoscință cătanelor celor îmbĕtrĕnite, și slăbite în îndelungata Cesaro Crăiască slujbă, și pentru credinciósa lor slujbă au dobândit, cu patenș ajutorința ca invalidusi.

Cătanelor celor îmbĕtrânite în slujba Cătăniei, care rĕsplătirea slujbei sale cei credinciósă sau în Casele sale o primesc, sau sé țin, și sĕ hrănesc în Căsile cele orênduite, pentru Invalidusi spre îndreptarea, și încunjurare faptelor acelora cu greșală, care îi pot lipsi de acea hrană, sau ajutorință a lor cu Patenși orênduită. Următórele Reguli tuturor celor cu Patenși, Invalidusi de obște li sĕ fac cunoscute.

a) Invalidusul cu Patenș dobânditul drept de hrană până la Mórte îl perde, dacă într'adins fără nici o slobodenie sĕ departă din Casa invalidusilor, s'au dacă mai multă vreme decât au fost dobândite rămâind, și ca pe un rĕmâitoriu, (Emanyor) sĕ șterge din Catastihul celoralalți.

b) Mai încolo își va perde dreptul sĕu, dacă sĕ va însura fără de data în scris slobodenie dela mai mare povățuitoriu al oștilor în ținutul acela unde sĕ află el, cu acel drept.

(Va urma).

Sala de aşteptare începênd dela 1 óră după amiaḑi era îndesuită de lume. Actualii şi foştii miniştri, membrii delegaţiunei austro-ungare, prelaţii, presidenţii camerei, corpul juridic, directorii de bance, rectorul şi decanii universităţii şi o mulţime de dame erau de faţă. La 3 óre 15 m. a sosit M. Sa regina, însoţită de părechea moştenitóre de tron, şi cu prinţul de Sachs-Koburg-Gotha.

Când trenul s'a ivit pe hotarul capitalei, tunurile cetăţuei *Chitila* au dat salve de onóre. Din pepturile tuturor celor de faţă au isbucnit puternice aclamaţiuni.

La 3 óre 32 m. a sosit trenul monarchului nostru în gara Bucurescilor; atunci a dat salve de onóre bateria postată lângă staţiune. Pe peron a fost postată o gardă de onóre din regimentul Vlasa, care cu puternice strigăte de „hurra“ a primit pe domnitoriul nostru.

Regina Elisabeta a grăbit înaintea trenului, urmată de membrii casei domnitóre Monarchul nostru a sărutat mâna reginei Elisabeta, apoi i a cerut braţul, şi însoţit şi de regele român, a trecut pe dinaintea gardei de onóre.

Regele Carol a presentat M. Sale pe primariul *Robescu* şi pe vice primariul *Burasano*. Primariul apoi a bineventat pe M. Sa monarchul nostru, salutându-l ca pe puternicul domnitor, care a lucrat pentru bunăstarea popórelor şi pentru susţinerea păcii.

M. Sa Monarchul în rĕspunsul sĕu accentuéză surprinderea causată de grandiósa primire ce i s'a făcut.

Primariul după aceea, pe o tavă de argint, (în valóre de 6000 franci) i-a intins M. Sale monarchului nostru — după obiceiul român — pâne şi sare. M. Sa s'a întors mirat spre regina Elisabeta, care zimbind i a explicat obiceiul vechiu. Monarchul a sărat pânea şi a îmbucat din ea.

După acestea M. M. S. S. au întrat în sala de aşteptare, unde au fost primiţi de ministri, prelaţi, presidenţii camerei şi a senatului, membrii academiei, directorii diferitelor bance etc. M. Sa s'a întreţinut cu mai mulţi inşi. Damele i-au predat flori.

După presentarea autorităţilor M. Lor s'au urcat în elegantele trăsuri, ce steteau la disposiţie; moştenitoriul de tron a luat comanda regimentului de roşiori.

Intrarea în oraş.

Intre însufleţiri sgomotóse 'şi-a făcut întrarea M. Sa monarchul nostru în capitala română uimitor de splendid decorată. Din tóte părţile aclamaţiuni entusiaste şi puternice. Strigătele de „hurra“ şi „sĕ trăéscă“ îţi luau auḑul. Nici o urmă de demonstraţie!

Într'o trăsură acoperită de mulţime de flori s'a urcat M. Sa Monarchul nostru cu M. S. regele României; în a doua trăsură M. S. regina cu soţia moştenitoriului de tron şi cu prinţul de Sas-Koburg-Gotha.

A plecat apoi cortegiul în următoriul rênd:

În frunte era şeful de poliţie al oraşului, apoi un excadron de jandarmi. Au urmat cele douĕ trăsuri cu M. Lor, încungiurate de comandantul corpului I, de adjutantul gen. al regelui, şi de adjutantul regelui.

Urmau apoi Ex. Sa ministrul de externe contele Goluchowski cu Ex. Sa prim-ministrul Sturdza.

Excelenţa Sa Feldzeugmaister baronul de Beck, cu generalul de divisie Barozzi.

D-na Olga Mavrogheny, marea dómnă de onóre a Maiestăţii Sale reginei, cu Excelenţa Sa generalul de cavalerie comitele Paar, şi cu adjutantul împĕrătesc şi regal locotenent-colonel Somogyi de Gyöngyös.

D-na Zoe Bengescu, dómnă de onóre a Maiestăţii Sale reginei, cu Excelenţa Sa Feldmareşalul locotenent Bolfras de Ahnenburg, şi cu adjutantul imperial şi regal locotenent-colonelul cavaler Pollak de Klumberg.

D-na Maria Greceanu, dómnă de onóre a Alteţei Sale Regale Principesa Maria, cu generalul Alexandru Robescu, măestru al curţei Alteţelor Lor Regale Principele şi Principesa României, primul locotenent de Wangenhaim, adjutantul Alteţei Sale Regale Ducelui de Saxa-Coburg şi Gotha, şi generalul I. Borănescu, ataşat în serviciul de onóre pe lângă Alteţa Sa Regală Ducele de Sax-Coburg-Gotha.

Un excadron de gendarmi.

Urmară trăsurile suitelor imperiale şi regale.

Pe întreg parcursul, dela gara de Nord, până la palatul regal, era postată miliţie. Capelele militare cântau necontenit imnul casei domnitóre. Când s'a oprit cortegiul lângă palatul regal, excadrónele de jandarmi s'au oprit în Calea Victoriei.

Din curtea palatului a eşit o companie a regimentului Mihaiu Vitézul, cu stindardul în frunte, şi cu capela sa, care întona imnul austriac.

In momentul, când M. Sa a pâşit peste pragul palatului, pe partea unde era cuartirul Sĕu, s'a ivit stindardul casei domnitóre.

După presentările făcute în palat, M. Sa monarchul nostru, pela 4 óre şi trei pătrari a cercetat palatul delegaţiunii austro-ungare, unde a primit clerul catolic, diplomaţii cu domiciliul în Bucuresci etc. Pela $5^1/_2$ între aclamaţiile entusiaste ale celor adunaţi pe stradă s'a reîntors în palat.

La 7 óre séra s'a servit prânḑ de galǎ, la care afară de suitele Suveranilor, de membrii legaţiunii şi vicepresidenţii senatului şi a adunării deputaţilor au participat 'şi fostii ministri şi generalii.

Din incidentul Inaltei Visite, Regina-poətă *Carmen Sylva* a făcut o poesie de ocasie, care tipărită elegant, circuléză între locuitori, şi causéză însufleţire mare.

Monarchul nostru, M Sa Francisc Iosif I. a donat M. Sale reginei Elisabeta, pentru meritele sale neperitóre pe terenul literar, ordul *Pro litteris et artibus;* medalia acésta i-a predat-o în séra acésta în persónă poetei laureate. M. Sa Regina Elisabeta e prima femeiă, care e distinsă cu acest ord. Dintre scriitorii strĕini au primit acest ord: Virchov, Mommsen, Menzel şi Broglie. Medalia e fórte frumos lucrată: In mijloc e fotografia M. Sale, care e încungiuretă cu o corónă de diamante.

Episod dela Orşova. Unele din foile magiare povestesc cu puţine variante următoriul episod caracteristic pentru cultura magiară millenară privitóre la societatea cea mai înaltă şi încă în cestiuni de bunacuviinţă:

Maiestatea Sa, Împĕratul şi regele nostru, aşteptând pe peron sosirea trenului, cu care venea regele României, ca lovit de trăsnet observă, că unii din céta *domnilor magiari* îmbrăcaţi în haine de galǎ, membri în cortegiul de primire, *fumă gróznic din ţigări* şi astfel aştéptă sosirea regelui român.

Numai decât sĕ întórce spre Bánffy şi-l agrăesce în limba magiară:

„Fi bun şi spune domnilor acelora, că nu se cuvine a fuma când aştéptă regi“.

Ministrul-preşedinte cu ochii împăinjeniţi privesce spre direcţiunea arătată de Maiestatea Sa şi numai decât se repede într'acolo şi ţigările dispar.

Maiestatea Sa exclamă apoi indignat către cei din jurul Seu în limba germană:

„Într'adevĕr ómenii totdéuna trebue crescuţi“!

Apoi mai laude-se domnii magiari, cĕ domniile lor sunt chemaţi a rĕspândi cultura în Orient, când după o existenţă de o mie de ani în mijlocul celei mai civilisate părţi ale lumei, nici chiar bunăcuviinţă nu sciu, ori nu vreau sĕ scie, nici chiar atunci când Maiestatea Sa e în mijlocul lor şi aştéptă împreună cu El sosirea altor Maiestăţi.

România şi Grecia în tripla alianţă. Precum se telegraféză din Bucuresci unor foi străine, ar decurge pertractări, ca România şi Grecia sĕ între în tótă forma în tripla alianţă. Spre scopul acela a şi sosit acolo un trimis grec. Se crede că pertractările în privinţa acésta, in timpul pe cât va fi Maiestatea Sa monarchul nostru acolo, şi ministrul de externe Goluchowshy, se vor puté şi termina.

Crispi despre Vatican. Fostul ministru-preşedinte italian, Crispi în ḑiariul „Italia dela Plata“ ce apare in Buenos-Ayres, America de Sud, a publicat un articlu, din care „Alkotmány“ dela 28 a l. c. rəproduce cu anumite comentare în favorul cesaro-papismului următoriul pasagiu:

„Septembre 20 nu numai a pus vêrful unităţii nóstre, ci acela e şi ultimul act al rescumpĕrărei spiritului omenesc. Dar óre ajunsu-'şi-a cele mai extreme margini ale propăşirei sale politice? Mĕ îndoesc fórte tare. Prin legea dela 13 Maiu 1871, parlamentul italian asigură astfel de prerogative sântului scaun, de cari nici o confesiune nu s'a bucurat cândva, nici se bucură. Vaticanul, carele în afaccrile lumesci, e supus legilor ţerii, nu recunósce principiul suveranităţii naţionale. Papa şi aḑi pretinde puterea luméscă şi nu va afla modalitate pentru împăcare cu Italia, de aceea nici nu vor avé capĕt certele dintre aceste doue puteri. Papa în Roma totdeuna va fi un pericol pentru libertatea şi unitatea Italiei. Statul modern nu póte suferi existenţa unei puteri mai mari ori barem de un rang cu el în sinul seu. Dar pentru aceea sĕ-mi permită cetitorii a tăcea despre deslegarea acestei cestiuni“.

La acestea noi nu facem nici un comentariu, ci numai atâta întrebăm pe fraţii nostrii gr.-cat. dela „Unirea“: cum apĕră dară papismul interesele *naţionale* ale popórelor, când Vaticanul e declarat de un pericol pentru totdeuna pentru unitatea politică a Italiei, a propriei sale patrii *unitare naţionale* şi încă din partea unui fost ministru preşedinte *italian şi catolic* totodată, carele de sigur cunósce fórte bine tendenţele sântului scaun roman?

Visita Impĕratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I. în România şi cestiunea naţională.

„Alkotmány,“ dela 20 Sept. a. c. publică un interwiew ce l'a avut un corespondent al sĕu din Viena cu un magnat ungur, care nu mai face parte din copul diplomatic, din care scótem următórele:

Maiestatea Sa va merge preste câte va ḑile la Bucuresci. Visita acéşta e un important eveniment politic mai ales cu raport la politica internă a Ungariei.

Se hotărîse deja acum doi ani la Viena ca monarchul nostru sĕ useze de influenţa Sa asupra Regelui Carol pentru a determina întrarea oficială a României în tripla alianţă. Pe atunci se hotărîse deja, ca M. Sa sĕ facă o visită regelui Carol.

„Dar dela început douĕ predici mari s'au opus acestor hotărîri.

„Prima pedecă, a fost, că ministrul de externe de atunci, contele Kálnoky, a luat asupra sa óre cari angajamente în ce pripesce politica din Orient.

„Cercurile hotărîtóre din Viena trebuiau deci sĕ se gândéscă la un alt om, care sĕ execute hotărîrile luate, fără a avea nici un angajament cu nimeni. Şi au găsit pe omul în peesóna contelui Goluchowsky, care fiind amic bun al Regelui Carol, adese-ori a susţinut politica acestuia faţă de Kálnoky.

„Kálnoky n'a fost prea bine vĕḑut de Curtea din Bucuresci şi din acéstă causă a avut dese conflicte cu dl Goluchowsky, pe atunci ministru în Bueuresci. Şi resultatul acestor conflicte a fost, că dl Goluchowsky fusese silit a se retrage în disponibilitate.

„Când se hotărîse numirea contelui Goluchowsky în postul de ministru de externe, în acelaşi timp Curtea nóstră trebue sĕ se gândéscă la mijlócele de a face pe magiari, — cari erau cam reservaţi faţă de Goluchowsky, chiar pentru bunele impresiuni pe cari le-a lăsat în Bucuresci, — sĕ apróbe acéstă numire. Şi sĕ o apróbe în aşa fel, ca acéstă numire sĕ pară o victorie a guvernului şi a partidului liberal din Budapesta

In acest scop s'a înscenat conflictul dintre baronul Bánffy şi contele Kálnoky. Şi diplomaţii vienezi rîdeau de naivitatea lui Bánffy, pe care de altfel nici nu l'au luat vr'odată în serios, fiind o mediocritate în politică.

Cursa ce s'a întins a isbutit; parlamentul magiar a salutat cu bucurie pe Goluchowsky, ignorând simpatiile acestuia pentru România, ér Bánffy se mândrea pretotindeni, că a răsturnat pe Kálnoky.

Şi după acéstă victorie, Bánffy începuse sĕ facă politică cu Goluchowsky, dar acesta i-a dat frumos a înţelege. că în cestiunile externe sĕ céră informaţiuni direct dela M. Sa. De atunci Bánffy lasă în pace pe Goluchowsky.

A doua pedecă pentru executarea hotărîrilor de mai sus, a fost cestiunea românilor ardeleni.

Opinia publică a Româníei, cuprinsă de credinţa, că românii ardeleni sunt asupriţi de guvernul magiar, se întereséză fórte viu de sórta lor şi hrănesce o antipatie fórte pronunţată faţă de magiarii din Transilvania.

Regele României profită de tóte ocasiunile sĕ convingă pe poporul sĕu, că plângerile românilor ardeleni se pot sana uşor, deci românii sĕ fie mai moderaţi faţă de Austro-Ungaria, şi tot aşa guvernele ce se succedéză în Bucuresci, cată sĕ convingă pe diplomaţii austriaci şi magiari că prin concesiuni locale s'ar putea ajunge uşor la o bună înţelegere între românii şi magiarii ardeleni.

Pot afirma din isvor sigur, că monarchul nostru are cunoscinţă despre acele concesiuni locale pe cari cercurile din România le ţin de absolut necesare pentru împăcarea românilor cu magiarii. Acele concesiuni locale se referă numai şi numai la administraţie, afară de un singur punct privitor la revisuirea legilor politico-bisericesci.

Până când nu se va face în parlamentul din Budapesta acéstă revizuire, nu póte fi vorba de o împăcare, ci numai de un modus vivendi. Dar şi acest modus vivendi numai în casul când România şi românii ardeleni vor fi linisciţi în timpul visitei M. Sale în România.

Românii, atât cei din România, cât şi cei din Transilvania, şciu bine că influenţa Corónei asupra raporturilor parlamentare din Ungaria este atât de mare, în cât mai curênd sau mai târḑiu ea va libera pe alegĕtori de sub terorismul partidului guvernamental şi al presei jidovite.

Sânţirea bisericei din Cebea.

Lângă cele scrise până acum despre memorabila primire, care i s'a făcut Escelenţiei Sale Metropolitului nostru în părţile zarandene din incidentul sânţirei bisericei din Cebea, mai adaugem încă unele amĕnunte caracteristice şi de importanţă pentru judecarea ómenilor şi a împregiurărilor.

Incepênd cu comuna Crăciunesci (graniţa protopresbiteratului Zarand) până la Cebea, Excelenţia Sa a fost petrecut de un banderiu de călăreţi, care crescea în mĕsura, în care Excelenţia Sa înainta spre comuna Cebea. La întrarea în Brad numĕrul călĕreţilor trecea peste 100. Acest frumos cortegiu s'a recrutat din comunele, cari erau situate pe marginile drumului, dară chiar şi comunele mai îndepărtate au ţinut sĕ onoreze cu călăreţi drumul de flori al bunului archiereu.

Atât la sosirea cât şi la trecerea prin comunele tractului s'au tras pretutindenea clopotele şi s'au bătut tóca. In comunele Brad şi Baia de Criş clopotele s'au tras la bisericile tuturor confesiunilor. Era ceva impunĕtoriu se veḑi o asemenea trecere triumfală între sunete de clopote, de pusci şi de tréscuri.

Frumóse au fost porţile triumfale în Căirel, Ormindea, Délul mare şi Luncoiul de jos, unde preoţii în ornate au ţinut însufleţite vorbiri de bineventare. In Ormindea au vĕḑut în paradă şi căluşeri cu căciulă a là Mihaiu Vitézul, se înţelege cu tricolorul român naţional.

Biserica din Cebea a dat ocasiune Excelenţiei Sale sĕ-şi împlinéscă una dintre cele mai sânte datorinţe de archiereu, şi clerului şi poporului ortodox din acele părţi, de a-şi arĕta stima şi iubirea, alipirea către biserică şi instituţiunile ei şi către persóna Excelenţiei Sale.

Din depărtări a alergat cler şi popor spre a asista la actul sânt, care s'a sĕvêrşit în Cebea. Din vecina diecesă a Aradului a fost la acea festivitate venerabilul protopresbiter din Halmeag, Groza, care a adus cu sine de pe teritoriul protopresbiteratului şi un diacon.

Adevĕrată iubire creştinéscă a arĕtat faţă cu biserica din Cebea şi comerciantul din Baia de Criş Romul Coţoiu, care a însoţit pe Excelenţia Sa în tot drumul dela Deva până la Baia de Criş şi retour, şi pentru infrumsețarea bisericei a spesat din al sĕu peste 200 fl.

Corul bisericesc din Deva a alergat la Cebea pentru a înfrumseța cultul divin cu executarea liturgiei pentru cor bărbătesc a domnului G. Dima.

Protopretorele cercului Bradului, domnul Krasznay a făcut obositoriul drum dela Crăciunesci până la Cebea și resp Baia de Criș, mergênd el cu trăsura în frunte, un act de curtenire acesta, care face deosebită onóre vicecomitelui din fruntea acelui cerc.

In cele din urmă convenirea la ospitala mésă a domnului A. Nicóră a dat ocasiune bărbaților din fruntea oficiilor publice de stat sĕ se cunóscă cu Excelenția Sa, și dóră în multe privințe sĕ mai netedéscă multe colțuri, cari produceau frecări și sgărĕituri dureróse.

Cu aceste încheiem dulcile amintiri legate de călĕtoria Excelenției Sale prin comitatul Hunedórei.

Sfințirea bisericei din Diug.

Era în 5 Septembre a. c. într'o Joi, séra la 10½ óre, pe când Excelenția Sa, bunul și iubitul nostru archiepiscop și metropolit, *Miron Romanul*, decisese sĕ plece din Sibiiu, pentru-ca sĕ sĕvêrșéscă încă un act sfânt, însoțit de consecințe neprețuite și neperitóre. Suita Excelenției Sale era constituită din domnii: Mateiu Voileanu, ases. consistorial, Dr. Remus Roșca, dir. seminarial, Ioan Cândea, protopresbiterul Avrigului, Dr. Vasilie Saftu, ales paroch în Brașov, Isaia Popa, paroch în Ocna-Sibiiului și Ioan Mihu, expeditor consistorial. Până la Copșamică a însoțit pe Excelenția Sa și Vasilie Voina, protopresbiter onorar și paroch în Brașov.

La gara din Bonțida s'a presentat în fruntea unui popor numeros cu administratorul parochiei amintite, presbiterul Anania Moldovan. După câteva cuvinte de bineventare și după rĕspunsul Excelenției Sale, Inalt Prea Sânția Sa s'a întreținut cu unii dintre țĕrani. Nu pot trece cu vederea plângerile unui creștin, care ḑicea, că ortodoxii din acea comună sunt în mijlocul lupilor. Sĕ vede, că se pórtă fórte delicat românii de cealaltă confesiune, dacă poporul nostru le aplică un astfel de epitet.

Vineri diminéța pe la 7 óre ajungênd în gara din Gherla, protopresbiterul onorar și spiritualul de acolo, Titu Ghiaja, a întimpinat pe Excelenția Sa, ér d-na Pop 'i-a oferit un buchet fórte frumos de flori naturale.

La gara din Deș aștepta pe bunul nostru archiepiscop protopresbiterul tractului Teodor Herman, în fruntea preoților din împrejurime și în fruntea inteligenților laici din loc, între cari sulevez cu intențiune pe harnicul advocat, Dr. Ioan Farkas.

Reproduc aici în detail vorbirea protopresbiterului:

Excelenția Vóstră, Inalt Prea Sânțite Domnule archiepiscop și metropolit!

„Clerul și poporul acestui protopresbiterat de mult a dorit sosirea acestui moment solemn, în care, precum fiii se înveselesc de revederea părintelui iubitoriu, sĕ ne putem și noi bucura de presența mângăitóre a preabunului și prea Inaltului nostru părinte sufletesc, adecă de presența Excelenției Vóstre!

Ceriul v'a conservat prețiósa sănĕtate, dorința nóstră ferbinte este împlinită și acum cu mulțămită adâncă, cu mângăere fiéscă și cu bucurie deplină Vĕ rugăm: primiți Excelenția Vóstră în semn de recunoscință inimile nóstre iubitóre!!

Situațiunea critică, creată de un an încóce, prin care trece acum în general sânta nóstră biserică a pus la grea cercare clerul și poporul cu deosebire din acest ținut extrem al archidiecesei nóstre, unde și altcum împregiurările locale au rĕmas nefavorabile intereselor nóstre vitale bisericesci. Dar cu ajutoriul bunului D-ḑeu, pe lângă probata ocrotire părintéscă din partea Excelenției Vóstre și pe lângă îndoitul nostru zel în împlinirea consciențiósă a datorințelor nóstre: mare și puternică ne este speranța, că nici acéstă situațiune gravă nu va fi în stare, sĕ lase urme mai simțitóre în corpul sântei și măreței nóstre biserici străbune.

Intru împlinirea acestei nisuințe a nóstre ne servesce nu numai ca îndemn, dar și ca întărire și putere iubirea părintéscă a Excelenției Vóstre, iubire, care nu consideră jertfe, greutăți și osteneli, iubirea adevĕrată, care V'a condus a Vĕ pogorî dela înaltul tron archipăstoresc în mijlocul turmei cuvêntătóre și astfel a urma calea apostoliei întru întărirea și propășirea sântei nóstre biserici din aceste părți! „Binecuvêntat este cel ce vine întru numele Domnului“, „Binecuvêntat este Domnul din Sion“, care ne-a dat nóuĕ acésta ḑi mare de astăḑi, căci „acésta este ḑiua, care o a făcut Domnul, ca sĕ ne bucurăm și sĕ ne veselim într'însa“!

Și acum, în acest moment solemn, cu cea mai profundă umilință Vĕ rog, ca în numele clerului și poporului din acest protopresbiterat și în numele acestei parochii centrale de aici, sĕ binevoiți Excelenția Vóstră a primí felicitările nóstre cele mai intime, precum și profundul nostru devotament fiesc, cu acea dorință ferbinte a inimilor și sufletelor nóstre, ca părintele luminilor sĕ Vĕ lungéscă firul vieții, atât de scumpe nóuĕ, la mulți fericiți ani spre binele și prosperarea sântei nóstre biserici!

Sĕ trăiți Excelenția Vóstră!“

După rĕspunsul de mulțămire al Excelenției Sale, care a fost însoțit de nesfêrșite urale de „sĕ trăiéscă“, Excelenția Sa, suita și publicul, care l'a întimpinat, a fost condus în oraș. Erau peste 15 trăsuri, cari în ordine bună urmau trăsurei Excel. Sale. Inalt Preasânția Sa a fost primit în ospitala casă a harnicului advocat, Dr Farkas. După ce iubitul nostru metropolit a făcut câteva visite pe la autoritățile politice și bisericesci din loc, dela 11½ óre a primit contravisitele acestora. La 2 óre p. m. s'a dat un prânḑ grandios în ospitala casă a d lui Farkas, la care au luat parte șefii politici și bisericesci din loc. S'au ridicat diferite toaste pentru Excel. Sa, pentru Magnificența sa vice-comitele, un bărbat erudit și conciliant. etc. Opulentul prânḑ abia s'a isprăvit cătră 7 óre séra, când apoi suita Excelenției Sale s'a dus la cină la protopresbiterul Teodor Herman.

A doua ḑi de diminéță — în ḑiua Crucii — Excelenția Sa însoțit de suită a luat parte la serviciul divin în biserica ortodoxă română. La sfârșitul serviciului divin Excel. Sa a adresat câteva cuvinte călduróse dreptcredincioșilor creștini. Intre altele a ḑis, că avênd sĕ îndeplinéscă inaugurarea, adecă sânțirea și darea în folosire a unei biserici române ortodoxe din apropiere, s'a oprit cu dragoste și în Deș la iubitul sĕu popor din acéstă comună bisericéscă. Excel. Sa a accentuat, că biserica, în care sĕ afla, nu e corĕspunḑĕtóre, că iubitul sĕu popor ortodox e mic la numĕr în comparație cu celelalte popóre și confesiuni. A lăudat rêvna bisericéscă a ortodoxilor și le-a atras atențiunea, sĕ nu se descurageze nici pe viitor, ci din contră, rêvna lor către biserica strămoșéscă sĕ fie și mai mare; sĕ-și dea tótă silința, ca sĕ ridice în viitor și prin puterile lor proprii o biserică, care sĕ facă onóre și lor și tuturor românilor ortodoxi. Excel. Sa i-a asigurat, că vĕḑênd autoritățile superióre bisericesci rêvna dreptcredincioșilor creștini, le vor da tot ajutorul după putință. Frumósa cuvêntare o a terminat iubitul nostru archiepiscop cu firma speranță, că în viitor venirea archiereului în Deș va avea de scop sânțirea unei nóue biserici ortodoxe, care va face fală Deșenilor și tuturor românilor dreptcredincioși.

Din ochii puținilor parochieni curgeau lacrimi de bucurie în urma acestor cuvinte călduróse ale iubitului și excelentului cap al bisericei nóstre ortodoxe. Prin străduința protopresbiterului T. Herman s'a strêns un mic capital, — așa suntem informați — pentru clădirea nouĕi biserici. Toți românii ar trebui, sĕ spriginéscă acéstă nobilă întreprindere.

După-ce Ecselenția Sa a împărtășit anafora. a făcut o visită protopresbiterului Teodor Herman, alte visite la câteva autorități din loc, apoi s'a dus la cuartirul sĕu în frumósa casă a advocatului Dr. Farkas.

Aici s'a servit un prânḑ grandios, care a durat până la 1½ óre p. m.

Aș comite o crimă neiertată, când la acest loc n'aș suleva o cestiune meritată: dl advocat, Dr. Ioan Farkas, a dat probe evidente, că este în aceeași mĕsură un român bun și un ortodox sdravĕn. A luat în căsătorie o femee de naționalitate magiară, dar cu o inimă bună și maniere delicate. Soția dênsului a primit și ține la legea ortodoxă a bisericei nóstre din tóte puterile. Fiica lor, Livia, în vêrstă de 4 ani, a dovedit o conscientă de sine și o inteligentă laudabilă. Mărturisesc sincer, că am simțit o mândrie nedescriptibilă în inima mea vĕḑênd prin acele părți espuse o familie ortodoxă atât de fericită. De ospitalitatea iubitului nostru advocat nici nu mai vorbesc, pentru că aceea a întrecut tóte asteptările nóstre. Ecselenția Sa a împărtășit înalta sa binecuvêntare acestei sdravêne familii române — ortodoxe. Meritul iubitului nostru amic, Dr. Farkas, e duplu; eu îi doresc ani mulți fericiți, ca și pe viitor sĕ fie o stêncă de granit a ortodoxismului românesc în acele părți fórte espuse și din punct de vedere național și bisericesc.

(Va urma.)

Noutăți.

Impĕratul german în România. Se vorbesce, că și împĕratul Germaniei va cerceta România, dar numai în vara viitóre, și probabil pe timpul dela 10 Maiu când se fac sĕrbările întru amintirea încoronării regelui Carol.

* * *

Rectificare. Primim spre publicare următórele: In ședința casei magnaților din 19 Septembre c. nou s'a pertractat și primit en bloc procedura criminală, ce forméză finea încercărilor legislative de preste un secol pentru înființarea unei proceduri unitare corespunḑĕtóre principiilor acceptate de sciința juridică în stadiul ei de aḑi, și aplicate cu succes în statele apusene mai înaintate în civilisațiune; cu întrarea în viéță a acestei proceduri, va înceta și în Transilvania procedura criminală inquisitorie întrodusă încă de absolutism, cum și procedura escepțională în cause de presă. Referentul acelui op de mare însemnătate în casa magnaților a fost dl Dr. I. Gall, ales fiind la acésta prin comisiunea juridică a casei magnaților, ce e a bună sémă o distincțiune, și s'ar fi ocupat póte și foile române mai pe larg cu acest op atât de însemnat, dacă nu le-ar fi trecut din vedere pe lângă luptele neîncetate mici și mari cu tot felul de cestiuni politice.

Proiectul de lege despre jurisdicțiunea curiei în cause de alegere se va pertracta în casa magnaților în 30 Septembre c. n., (eri, Red.) prin urmare notița cuprinsă în nrul 102 al „Telegr. Român“, că s'ar fi pertractat deja în 19 Septembre, e basată pe confundarea proiectului procedurei criminale cu acest proiect.

* * *

Invitare. Avênd în vedere adunarea generală ordinară de tómnă a comitetului municipal convocată pe a 5. Oct. n. a. c. domnii membrii ai clubului municipal român se invită prin acésta la ședință pe *Sâmbătă în a 3 Octobre n. a. c. la 6 óre séra* în localul societății române de lectură (edificiul „Albina“ parterre) pentru consultare asupra obiectelor cuprinse în ordinea de ḑi a amintitei adunări generale comitatense.

Biroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului.

Sibiiu în 30 Septembre, n. 1896.

Ioan de Preda, președinte
Dr. N. Vecerdea, secretar.

* * *

Necrolog. Maria Nestor, vĕduvita Cosma ca soție, Gavril Cosma, sen. ca tată; Marta Pantea, născ. Cosma, vĕd. Valtner născ. Cosma, Dr. Gavril Cosma, ca surori și respective ca frate și vĕd. Ecaterina Nestor ca sócră, deprimați de cea mai adâncă durere, în numele lor și a nenumĕratelor rudenii anunță încetarea din viéță în urma unui morb îndelungat și plin de suferințe a iubitului soț, fiu respective frate și ginere *Michail Cosma*, fost subnotar opidan în Beiuș, întêmplată în 24 Septembre a. c. la ¼12 óre nóptea în a 53-lea an al etăței și al 18-lea al fericitei căsătorii. Astrucarea osămintelor decedatului sĕ va întêmpla Sâmbătă în 26 Septembre d. m. la 3 óre după ritul bisericei gr.-or. în cimiteriul din loc. Beiuș, 25 Septembre, 1896. Fie-i țĕrina ușóră și memoria binecuvêntată!

*

— *George Perșinariu*, paroch și președinte al comitetului parochial la biserica gr.-or. a Sântei Adormiri din Brașovul vechiu, asesor la scaunul protopresbiteral gr.-or. al tractului Brașov etc. în etate de 63 ani, în al 41 an al fericitei sale căsătorii și al serviciului sĕu preoțesc, în urma unui morb grav, împreunat cu lungi suferințe, fiind împărtășit cu sfintele taine, și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului astăḑi în 17/29 Septembre la 3 óre diminéța. Despre acésta ireparabilă perdere încunosciințéză cu profundă durere pe tóte rudeniile, amicii și cunoscuții. Rĕmășițele pămêntesci ale scumpului decedat sé vor așeḑa spre vecinică odihnă din biserica Sântei Adormiri din Brașovul-vechiu, Joi, în 19 Septembre (1 Octobre) a. c. la 3 óre p. m. în cimiteriul bisericei Sântei Adormiri din Brașovul vechiu. Brașov, 17/29 Septembre 1896. Fie-i țĕrina ușóră și memoria binecuvêntată!

Jalnica familie.

Diverse.

De actualitate. — Ce deosebire este între pórta fer și ori-ce altă pórtă?

— ?

— Aceea, că până când ori-ce altă pórtă se deschide cu o cheie, pe atunci pórta de fer se deschide cu o vorbire.

* * *

Fulgerul și plopul. In ținutul din jurul Moscvei în urma unor cercetări, s'a aflat, că dintre 600 arbori loviți de fulger, mai mult ca 300 au fost plopi albi. In urma acestei experiențe ar fi recomandabil, ca economii sĕ planteze plopi albi, unde voesc ca ca aceștia sĕ servéscă ca parafulger natural.

Din public. *)

Invitare.

Subscrisul comitet central va ținé *Duminecă la 4 Octomvrie n. a. c.* în comuna *Gușteriță* o

Întrunire agricolă

la care sunt învitați toți membrii și sprigionitorii Reuniunei.

Întrunirea se va ținé la órele 11 din ḑi în localul scólei gr. or. române.

La acésta întrunire se va discuta:

a) asupra comasărei și

b) asupra „cultivării grădinilor de legumi“.

Sibiiu, 18/30 Septembre 1896.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

Loterie.

Mercuri, în 30 Septembre n. 1896.

Sibiiu: 52 48 67 83 8

Nr. 386/1896. prot. [142] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate se escrie prin acésta concurs cu terminul preclusiv 25 Septembre a. c. v.

1. Hașfalĕu, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

2. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕțătoresci sus menționate, au a-'și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 3 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în cențelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 4524/896. [143] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului silvicultorului suprem devenit vacant în comitatul Sibiiului, cercul Mercurei, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1.	salar anual	fl.	900.—
2.	bani de cuartir . . .	„	150.—
3.	paușal de călĕtorie. .	„	200.—
4.	paușal de cancelarie .	„	15.—
	Laolaltă .	fl.	1265.—

Cererile concursuale instruite în sensul §-lui 36 art. de lege XXXI 1879 au de a se presenta cu documentarea de cunóscere a limbei magiare oficióse, precum și a limbei germâne și română, și cu dovedirea cunóscerei serviciului practic silvanal, până inclusiv *20 Octomvrie a. c.* la subscrisul, deóre-ce petițiunile mai târḑiu întrate nu se pot lua în considerare.

Silvicultorul suprem ales e pe lângă obligămintele prescrise de lege și instrucțiunea de serviciu încă deobligat la compunerea definitivă gratuită a planurilor de exploatare.

Mercurea, în 25 Septembre 1896.

Pretorele cercual suprem:

Mangesius.

Nr 290—896 ppresbiteral [141] 3—3

CONCURS.

Pentru următórele postur, invĕțătoresci devenite vacante din protopresbiteratul Turdei se publică concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare:

1. Harastăș cu talariu anual de 300 fl. și anume: 190 fl. din repartiție, 30 fl. didactru, 80 fl. venitul cantoral, locuință în edificiul scólei, lemne de foc. Doritorii de a concurge la acest post au a se presenta spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic, fiind postul împreunat cu cel cantoral.

2. Hidiș, postul împreunat cu salariu de 300 fl., lemne de foc și cuartir în edificiul scólei.

3. Murĕș St. Iacob cu salar de 300 fl., anume: 9 jugĕre arătură și fênaț, didactru 20 fl., din repartiție 190 fl, venitele cantorale 100 fl.

4. Soporul de câmpiă, cu salariu de 300 fl. anume: Din porțiunea canonică 78 fl., 22 ḑile de lucru 8 fl. 80 cr., Terțialitatea computată 13 fl. 20 cr., 200 fl. din aruncătură dela popor (în anul 1887 Ianuariu 1. 100 fl., în 1897 Maiu 5 100 fl.) grădină lângă scólă și locuință în casa scólei. Doritorii de a ocupa acest post învĕțătoresc împreunat cu cel cantoral, sĕ binevoéscă a sĕ presenta în vre-o Dumineca sau serbatóre în biserică spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic.

Agârbiciu, 5 Septembre 1896.

Petru Roșca,
prot. gr.or.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . . : . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III.	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorințele civile ·	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian 1 = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică e Cri[illegible] & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad . . .	„	—.50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț .	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțământului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla .	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăți

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Septembre (3 Octobre) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Septembre, 1896.

Majestatea Sa împĕratul şi Regele nostru dela sĕrbătorile din incidentul deschiderei canalului dela porţile de fer a fost timp de 3 ḑile óspele vecinului regat România. Din adins ḑicem óspele României, căci bucuria pentru acésta înaltă visită, pentru acéstă înaltă dinstincţiune o a simţit de o potrivă familia regală şi ţéra întrégă.

Visita Majestăţei Sale la curtea regală din Bucuresci este considerată ca un eveniment de mare importanţă politică, în general pentru tripla alianţă şi în special pentru România.

De câte ori în România s'au petrecut lucruri mari, ni s'a dat sĕ vedem frumosul spectacol, că s'au pus la o parte interesele de partid şi cele personale. Intréga România a serbat din inimă, şi totdéuna am putut constata unanimitatea în manifestarea bucuriei.

Aşa s'a întêmplat şi acum. Bunul suveran al monarchiei nóstre a vĕḑut desfăşurêndu-se înaintea ochilor manifestaţiunea unanimă a unei ţĕri. Şi România din acest incident a îmbrăcat haine de sĕrbătóre, şi astfel a primit pe óspele iubit.

In fruntea manifestărilor a stat brava armată a României. Iubitul óspe cu ochi pricepĕtori a privit la evoluţiunile armatei române. Forţa statelor e aḑi armata.

România a dat doveḑi despre vitegia armatei sale, şi defilările înaintea împĕratului şi Rege al monarchiei vecine au insuflat respect.

România din punct de vedere militar este un aliat valoros, şi acésta s'a intenţionat când în planul prim s'a scos la ivélă ţinuta armatei.

Forţa a doua este iubirea generală a ţĕrei. Iubirea acéstă există, şi acestei stări faptice i s'a dat viuă expresiune în decursul petrecerei monarchului nostru în România.

Tóte păturile societăţei s'au întrecut întru a primi călduros pe puternicul cap al vecinei bătrâne monarchii. Unanimitatea în manifestarea bucuriei o a accentuat la locul prim cel mai competent om în România, regele Carol în toastul, cu care a salutat la masa sa pe iubitul sĕu óspe; o a manifestat presa liberă din libera Românià, o a manifestat mulţimea de ómeni, care a aclamat pe scumpul óspe în drumul seu.

Presa României în liberalismul seu de multe-ori merge până la necuviinţe chiar şi faţă de persóna regelui Carol.

Visita Maiestăţii Sale monarchului nostru a întrunit întrégă presa română în un singur gând la o singură manifestaţiune: că ea onoréză România. De aici unanimitatea în expresiunea sgomotósă a bucuriei.

Ne saltă inima de bucurie la cetirea rapórtelor despre multele semne de stimă şi iubire, de cari a fost părtaş monarchul nostru pe pămêntul României, şi despre mulţămirea, căreia împĕratul rege i-a dat nu odată expresiune. Gândul, că monarchia nóstră s'a apropiat de România, că capul statului nostru s'a convins cu ochii despre vitalitatea vecinului regat, — despre vitalitatea poporului român — gândul acesta ne încălḑesce şi ne dă speranţă la ḑile mai senine şi pentru noi aici acasă.

Ce urmări politice va avé acéstă înaltă visită, noi încă nu putem sci.

Evenimentele se succed cu iuţéla fulgerului. Incă pre când Maiestatea Sa monarchul nostru era óspele regelui Carol în feericul castel din Sinaia ministrul president al nostru, baronul Bánffy în casa magnaţilor anunţă legislatorilor apropiata disolvare a dietei.

Disolvarea va urma în primele 10 dile din Octobre.

Stăm deci în ajunul alegerilor dietale şi e preste putinţă, ca la acele sĕ nu se verse vre-o lumină în încurcata nóstră situaţiune politică de aḑi.

Dar aḑi nu mai stăm la acéstă temă, căci am voit se consacrăm totul bucuriei generale dela noi pentru înalta visită, care s'a făcut prin monarchul nostru regelui României, poporului român din statul vecin.

Monarchul nostru în România.

În numĕrul nostru trecut am amintit că Marţi séra la 7 óre s'a dat un prânz de gală în palatul regal. La prânḑ s'au ridicat toaste din partea suveranilor. Primul toast l'a ţinut *regele Carol* în limba franceză. El a ḑis următórele:

„Permiteţi mi Maiestate, sĕ Vĕ exprim mulţămitele mele adânci, pentru visita, cu care V'aţi îndurat a ne onora. Entusiasmul, cu care capitala României a primit pe Mai. Vóstră, găsesce rĕsunet nedespărţit în întrégă ţéra, care e mândră pe amiciţia, cu care Mai. Vóstra a-Ţi onorat-o. Presenţa Maiestăţii Vóstre în cercul nostru e o adevĕrată sĕrbătóre naţională şi ridică în mod eclatant valórea, care o atribue Mai. Vóstre tinĕrului regat dela Dunărea de jos, care vede asigurată în viitoriu relaţia dintre statele nóstre. Din acest motiv visita Mai. Vóstre o salutăm ca pe un eveniment de mare însemnătate şi cea mai internă dorinţă a nóstră este: sĕ dee Atotputernicul, ca Mai. Vóstră sĕ domnéscă timp îndelungat şi în pace spre fericirea nu numai a imperiului sĕu puternic, ci şi spre binele nostru, cari cu cea mai adâncă stimă ne purtăm faţă cu Maiestatea Vóstră şi înţelepciunea mare a Mai. Vóstre o admirăm. Cu aceste simţĕminte, cari sunt şi ale poporului meu, îmi ridic păharul în sănĕtatea Mai. Vóstre şi a Mai. Sale împĕrătese şi regine. *Sĕ trăéscă Maiestatea Sa Impĕratul Austriei şi Regele Ungariei!*“

Ca rĕspuns la cuvintele M. Sale regelui Carol, M. S. Monarchul nostru a ḑis următórele, tot în limba franceză:

„Mulţămesc Maiestăţii Vóstre pentru cuvintele preţióse ce mi le-aţi adresat. Sunt fericit, că pot sĕ dau însumi expresie sincerei şi neclintitei iubiri ce nutresc faţă de Mai. Vóstră, în inima acestei frumóse şi avute ţĕri, pe care înţelepciunea Mai. Vóstre a con dus-o pe calea progresului şi a cărei însemnătate a asigurat-o între statele europene. Îmi golesc păharul în sănĕtatea Mai. Vóstre, a reginei şi a familiei regale“.

Pe la 9 óre musicele militare, puse sub comanda majorului Ivanovici au dat un concert în curtea palatului regal.

Oraşul a fost splendid iluminat. Pe stradă aglomeraţie de lume, ce a împedecat circulaţia pe câteva momente.

Pe la 10 óre s'a terminat prânḑul, şi Mai. Lor s'au retras în apartamentele Lor.

Defilarea trupelor.

In ḑiua următóre (Mercuri) a fost defilarea trupelor pe platoul de lângă *Cotroceni*, înaintea Monarchului nostru cu un succes splendid.

Defilarea a fost privită de o mulţime de fruntaşí din ţéră, veniţi în mii de trăsuri, şi de un public de peste 150,000 de capete.

Primul a sosit pe platou A. S. moştenitoriul de tron *Ferdinand*, sĕ priméscă comanda regimentului al patrulea de roşiori. Puţin după aceea sosesce între aclamaţiile entusiaste ale publicului, M. Sa regele *Carol* în uniformă de comandant suprem. După un pătrar de óră sosesce M. Sa Monarchul nostru în uniformă de cavalerie; M. Sa a fost primit cu ovaţiuni furtunóse. M. Sa împĕratul a fost urmat de principele de Coburg-Gotha, *Alfred* şi de o mulţime de oficeri. A sosit apoi M. Sa regina în o trăsură, mai târḑiu A. Sa moştenitórea de tron, călare. Ministrii *Goluchovski* şi *Sturdza* au privit defilarea din trăsură. Când M. Sa împĕratul a ajuns în faţa trupelor, regele *Carol* a comandat salut; ér pe când musica a intonat imnul austriac, regele Carol a raportat M. Sale. Suveranii apoi au inspectat trupele, a căror rênduri s'au estins la doi chilometri. M. Sa împĕratul-Rege şi-a exprimat mulţămirea ferbinte asupra ţinutei excelente a trupelor.

Tot pe platou s'a întêmplat denumirea M. Sale împĕratului-Rege, de proprietar al regimentului 6 de tunari.

La órele $10^1/_2$ s'a terminat defilarea, când M. Lor urmaţi de aclamaţiunile entusiaste ale publicului imens şi-au luat calea către *Cotroceni*, unde au dejunat.

Spre Sinaia.

La 1 óră după amiaḑi M. Lor din gara dela Cotroceni au plecat spre *Sinaia*.

Pe trenul de curte erau: contele Goluchowski, suitele suveranilor, ministru-presidentul, ministrul de rĕsboiu, delegatul austro-ungar, delegatul român la Viena, mi-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

v) Işi va perde mai pe urmă dreptul, şi atunci dacă de ţinutul acela unde s'au fost dus sĕ-şi iae ajutorinţa sa fără de nici o sloboḑenie într'adins sĕ va depărta.

g) Aceia cu Pateņş Invaliduşi, carii neputênd trăi mai încolo, cu ajutoriul acel după Pateņş sé poftesc a sĕ duce la Casa Invaliduşilor la Sâmbăta mare, sĕ se înştiinţeze numai la aceia staţionaliceşti Comendanşi, adecă: la aceia Comendanşi a locurilor, dela carii până atunci şi-au fost luat plata sa, şi acela Comendanş Carte de mărturie (legitimaţie) dând despre aceea până când şi-au luat plata cea cu Pateņş, îi va da Carte de îndreptare către Sâmbăta mare.

d) Invaliduşi cu Pateņş carii poftesc sĕ se însóre vor avé datorie dela cuviinciósa Deregătorie a Varmeghiei, Scaunului s'au dela Deregătoria Oraşului despre averile încredinţatei sale, şi despre aceea cumcă acea căsătorie îşi vor întări, şi în buna lucrurile căsilor sale dobândita Carte, Deregătorii Cătăneşti, care sĕ găseşte mai aprópe a o da, şi după aceea dela Generalcomando sloboḑenia a o aştepta.

e) Aceia Invaliduşi carii cu plata cea Pateņş ar pofti a trece într'altă ţéră, sunt datorii o cerere alor ca aceea sĕ o facă cunoscută Tistului Catănesc dela care îşi ia plata, şi Generalcomando nu va lipsi a rêndui cele ce mai încolo vor fi de lipsă.

Invaliduşilor celor cu Pateņş spre îndreptarea lor, şi pentru aceeai de lipsă ca nu cumva prin fapte împrotivnice sĕ-şi piardă plata însemnatele Reguli de obşte sĕ vestesc, şi tuturor sĕ dau spre înştiinţare.

In Sibii, Noemvrie 24 Anul 1804.

Mitrovoki, m. s.

La numĕrul 6055. 1806.

Circulare

dela Cesaro şi erăşi Cesaro Crăiasca Gubărnie în Archi-Ducatul Austriei supt Enns:

Acum de vro cătăva vréme prin mai multe vesti înlăuntru şi afară de ţară scornite, s'au lăţit grijea ca cum Bancoţidulele şi preţul lor sar scădé, şi grijea acésta acum, dupăce tocma pentru cea cu gloata, şi prea cu graba întoarcere îndărăpt a ţidulelor care era afară din ţară, curênd fórte tare sau împedecat schimbul lor, şi sau suit preţulul Banilor celor grei, cu atâta mai tare sau mărit.

Pentru aceea a sa Impĕrătésca Mărime prin scrisórea Mânii sale din ḑiua de astăḑi au poruncit Presidentului Cămării împĕrăteşti, ca în tóte ţĕrile cele de moşie prin Deregătoriile locurilor tuturor supuşilor sĕi în numele Cráeştii Mărimi sĕ facă încredinţare, şi spre acest sfârşit sĕ se facă de ştire: că Statul Finanţii, măcar că prin bătăile cele cu mari cheltueli în mai mulţi ani sau slăbit, totuşi nici de cum n'au sosit până acolo, ca sĕ trebuiască a întrebuinţa o mijlocire aşa silnică spre ajutoriul aceluia, precum ar fi scăderea Bancoţidulelor, drept aceea înălţia sa şi după făcuta şieşi representaţie a Statului Finanţii de a întrebuinţa o mijlocire ca aceea drept este; şi cu atâta mai departe, cu cât după aşa multe cu fapta arĕtate dovede a iubiţilor sĕi supuşi căci neclătiţi stau creḑincioşi către înălţia sa, şi către ţară, cu totul este încredinţat, cumcă cu toţi de obşte, şi deosebi fiiesce-care după mĕsura putinţii, şi a averilor sale cu tótă voinţa va ajuta spre ţinerea, şi încredinţoşarea dreptelor sale orêndueli, care le cugetă pentru întărirea preţului Bancoţidulelor, precum şi a Obligaţiunilor celor de obşte a Statului (adecă a Contracturilor) şi pentru cea deplin ajutorinţă a lipselor Statului de obşte, cât mai curênd sĕ le ducă în sfârşit.

Care lucru întru urmarea prea înaltului Decret de Curte din 21 Iulie 1806 prin acésta sĕ face cunoscut.

In Vienna, la 22 Iulie 1806.

In nefiinţa mai marelui cămării împĕrătesci:

Ignatie Carol Groff fon Korinski,
Consiliar de curte.

Ernest Groff fon Hoiuş,
Sfătnic sau Consiliar de Gubernie.

(Va urma).

nistrul de rĕsboiu român şi secretarii comisiunei forturilor.

La $1^1/_2$ trenul sosesce la fortul *Chitila*. Suveranii însoţiţi de moştenitorul de tron şi de principele de S.-Koburg-Gotha au întrat în fort. Aici Maiestatea Sa împĕratul a primit raportul generalului Pilat- despre al III. corp de armată.

La órele $2^1/_2$ trenul a plecat spre Sinaia.

Aprópe de *Ploeşti* era postat corpul V. de armată. Trupele fac onorurile înaintea trenului, ce trece încet înainte. Musicele intonéză imnul austriac.

Pe întrégă calea, trenul a fost primit de aclamaţiuni entusiaste. La órele $5^1/_2$ sosirea la *Sinaia*. Gara era decorată splendid; aici garda regimentului 2. de vênători primesce pe M. Lor cu stég şi cu musică. In gară erau autorităţile locale, cari întimpină pe Maj. Lor. De aici Maj. Lor, însoţiţi de suite au plecat cu trăsuri în castelul *Peleş*.

Pe cale în spre Castelul Peleş şi în spre oraş un grandios arc de triumf cu emblemele Habsburgilor, ale Austriei şi ale Ungariei. De asupra arcului erau patru vulturi vii de tótă frumseţea, cari fiind legaţi cu o sfóră — dădéu din aripi şi se svêrcoleau. In momentul când a sosit cortegiul, sforile au fost tăiate şi vulturii, simţindu-se liberi, au sburat şi în curênd s'au perdut prin vĕzduch.

Cum a fost primită de lumea imensă acéstă scenă, — este de nedescris. M. Sa împĕratul a rĕmas atât de surprins, încât câte-va secunne a urmat cu privirea evoluţiunilor vulturilor şi apoi plin de satisfacţiune'a cerut lămuriri M. Sale Reginei, care a conceput acéstă scenă.

Mulţumirea sufletéscă a Augustului óspe a fost subliniată de aclamaţiunile mulţimei.

La castel deasemenea aşteptă o gardă cu musică Pe castel a fost arborat un stég negru-galben. Séra s'a dat un concert în castel.

Mai. Sa regele *Carol* din incidentul inaltei visite a fost decorat de către Monarchul nostru cu ordul *Sântului Stefan* în diamante.

In Sinaia.

Mercuri diminéţa Maiestăţile Lor, în presenţa ministrilor Goluchowski şi Sturdza şi a mareşalului Beck au ţinut o conferenţă, care a durat un cés şi jumĕtate. Conferenţei i-a premers o consfătuire între Goluchowski, Sturdza şi Beck.

După dejun, Maj. Lor, urmaţi dĕ suite s'au urcat pe o stâncă, lângă castel, unde un fotograf al curţii a fotografat întrégă societatea. Insaşi regina a arangiat grupul. După terminarea fotografării, M. Sa regina prin o vorbire frumósă a rugat de M. Sa Impĕratul sĕ permită, ca stânca fără nume, pe care se află acum, sĕ o numéscă *piscul Francisc Iosif*. Maj. Sa s'a învoit cu plăcere. S'a scris apoi în grabă un act pe pergament despre afacerea din cestie, care subscris de toţi cei presenţi a fost îngropat în o peşteră; în uşa peşterei se va ridica un stâlp de marmoră, pe care se va eternisa întêmplarea.

Séra s'a servit un prânḑ de gală. După prânḑ s'a arangiat un concert, la care tóte damele s'au presentat în costum naţional.

La 10 óro séra M. Sa monarchul nostru a plecat la *Predeal*.

* * *

Impĕratul Wilhelm şi ţarul Nicolae. „Times“ din Londra publică, — din isvor diplomatic, — o conversaţie fórte importantă dintre împĕratul Wilhelm şi ţarul Nicolae, cu ocasia visitei acestuia la Breslau.

Impĕratul Wilhelm ar fi adus în discuţie înţelegerea franco-rusă şi ar fi spus că:

— Mĕ bucură prea mult acéstă relaţie intimă, de óre ce ea este o garanţie a păc,i. Sper însĕ, că francesii nu voiesc rĕsboiul; dar totuşi s'ar putea întêmpla ca unii ómeni, în speranţa unui ajutor rusesc, sĕ constrêngă pe guvern a face rĕsboiu.

— Dar eu ştiu, ar fi urmat împĕratul Wilhelm, că nici tu nu vrei sĕ înlesnesci Franţei îndeplinirea ideei de revanşă, precum nici eu nu-i voi da ocasie pentru acésta. Dar înţelegerea franco-rusă are şi o parte bună; contribue la înfrênarea spiritului revoluţionar. Rusia are pe nihilişti.

Ér socialismul scientific al Germaniei sub masca unor faţarnice formule scientifice tinde la o distrugere totală. Franţa este sbuciumată de dorul variaţiunilor şi rolul nostru e, sĕ fim păḑitorii ordinei şi ai păcii universale. Sĕ ne aliăm pentru distrugerea duşmanilor lui Dumneḑeu şi ai regilor.

Despre rĕspunsul ţarului „Times“ publică douĕ versiuni. După prima versiune ţarul ar fi strêns cu căldură mâna împĕratulu. şi i-ar fi rĕspuns:

— Impărtăşesc cu desĕvêrşire vederile tale şi sunt gata a mĕ alia cu tine în acéstă nisuinţă vrednică de posiţia nóstră.

După o altă versiune, ţarul ar fi fost penibil atins când i s'a pomenit de Franţa şi ar fi exprimat numai în termini vagi adesiunea sa la vederile împĕratului.

„Tribuna veche“. Sub firma acésta ḑiarul „Brassói Lapok“ din Braşov aduce următórea notiţă plină de maliţie:

„*Tribuna veche*“. Acesta va fi titlul noului ḑiar politic cotidian, care în timpul cel mai apropiat va apărea aici în Braşov. Valachimea privesce fóia acésta de organ al prim-ministrului Sturdza şi va face totul pentru susţinerea acestei foi. In întrégă afacerea e caracteristică numai împregiurarea, că colaboratorul prim al acestei foi va fi Dr. *Saftu*; el va tălmăcì românilor de aici voia prim-ministrului valach Sturdza, cu un cuvênt Saftu va fi mijlocitorul între prim-ministrul valach şi valachii ardeleni. Şi ca Saftu cu atât mai comod sĕ pótă continua agitaţiile aici în Braşov, metropolitul din Sibiiu l-a băgat în reverĕndă şi a făcut sĕ fie ales de preot la Braşov. E fórte natural, că aici e lipsă de un om probat, cum e Saftu. Inainte însĕ de a lua Saftu în mână crucea sântă, trebue sĕ se rectifice faţă de acusele, pe cari le-au ridicat contra lui credincioşii sĕi“.

Notiţa e scrisă de românii, cari la alegerea de paroch dela biserica Sântului Nicolae au rĕmas în minoritate cu candidatul lor. Alegerea acésta e lucru intern al parochienilor, şi e lucru de tot urît a aduce în legătură cu resultatul alegerei persóna Excelenţiei Sale a metropolitului nostru.

Asemene e lucru necinstit a aduce în legătură cu eventuala fóie din Braşov, care după-cum ne spune ḑiarul din Braşov, va fi organul d-lui Sturdza şi va ajuta în patria nóstră, ḑicem a aduce în legătură cu acea fóie persóna Excelenţiei Sale.

Excelenţia Sa ca cap al bisericei totdeuna a lucrat pe faţă şi n'a avut trebuinţă sĕ şi ia refugiu la ḑiare, şi plano chiar la „Tribuna“.

Combinaţiunea cu Saftu ca redactor la acel ḑiariu este o glumă próstă, la cetirea careia toţi zimbesc.

Ce e drept timp ar avé domnul Saftu, căci la Sântul Nicolae numai tot a treia sĕptĕmână are de lucru.

Insĕ şi în acéstă fericită situaţiune dl Saftu nu are inclinaţiune a face plăcerea domnilor, cari dau vêntului asemene faime.

* * *

Sfinţirea bisericei din Diug.

(Urmare şi fine.)

La óra $1^1/_2$ p. m., în ḑiua Crucii, a plecat bunul şi iubitul nostru archiepiscop şi metropolit, Miron Romanul, împreună cu suita sa, în trăsuri, spre Diug.

În Reteag, la mijlocul satului, îl aştepta cu dor o mulţime de dreptcredincioşi în frunte cu preoţii lor. Cu acéstă ocasie capelanul din Ciceu-Poieni, Alexandru Sighiartău, a rostit cu căldură următórea vorbire:

Excelenţia Vóstră, Inalt Prea Sânţite Domnule archiepiscop şi metropolit!

„Vestea îmbucurătóre şi înveselitóre, că Excelenţiei Vóstre 'i-s'a dat ocasiune a cerceta şi aceste părţi extreme ale provinciei metropolitane, respective ale archidiecesei transilvane, a îndemnat şi pe credincioşii din giurul Ciceului a alerga aici şi a saluta cu cea mai profundă veneraţiune şi umilită supunere pe Excelenţia Vóstră.

Acéstă distincţiune, cu care Excelenţia Vóstră a binevoit a ne onora, va rĕmâné pururea neştérsă şi tipărită în inimile nóstre.

Urăm din adâncul inimilor nóstre şi totodată rugăm pe Părintele ceresc sĕ lungéscă firul vieţii Excel. Vóstre, ca sĕ puteţi conduce naia bisericei naţionale ortodoxe din Ungaria şi Transilvania cu acelaş zel, tact şi înţelepciune şi în viitor, ca şi în trecut, spre mărirea lui Dumneḑeu şi fala credincioşilor, mai ales între împregiurările grave create bisericei nóstre.

Promitem solemn Excelenţiei Vóstre, că în butul tuturor pedecilor şi ispitelor cultural-religióse, ce ne recércă, clerul va fi la locul seu şi credincioşii urmându-l vor rĕmânea fideli tradiţiunilor erezite dela strămoşii nostri.

Priméscă Excelenţia Vóstră stima, veneraţiunea, dragostea şi iubirea ce Vi-o păstréză clerul şi credincioşii acestui ţinut.

Sĕ trăéscă Excelenţia Vóstră la mulţi, mulţi şi fericiţi ani“!

După rĕspunsul de mulţumire al Excel. Sale Inalt Prea Sânţia Sa a plecat mai departe între nesfêrşitele urale de „Sĕ trăéscă“ ale mulţimei drept-credincióse.

În fruntea conductului erau acum peste 40 de călăreţi în uniforma română locală sub conducerea învĕţătorului din Hăsmaş.

Pe la 4 óre p. m. am ajuns în Diug. De pe un dél salve de trascuri anunţau sosirea bunului şi iubitului nostru archiereu.

In capul satului, sub pórta de triumf, îl aşteptau parochul locului, încungiurat de alţi preoţi, toţi în hainele de sĕrbătóre şi de funcţiune bisericéscă.

Parochul local, Teodor Cotuţ, a adresat Excelenţiei Sale următórele cuvinte:

Excelenţia Vóstră, Inalt Prea Sânţite Domnule archiepiscop şi metropolit!

Sĕ ḑice în sfânta scriptură: „Mergênd învĕţaţi tóte némurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui, al Fiului şi al sfântului Duch“.

Pĕtruns de însemnătatea acestor cuvinte sacre, de când V'a designat Provedinţa cu păstorirea bisericei nóstre, nu aţi pregetat a îndeplini cu consciinţă acéstă misiune. Cu o rară înţelĕpciune şi cu tact ales conduceţi destinul bisericei nóstre, încât numai spre mângăere ne póte servi. Spre mângăere dic, căci Vi s'a designat tocmai acea eră, când biserica este mai mult opugnată şi are lipsă de apĕrător energic, şi sprigînitor tare, ér poporul de blând mângăitor Şi nu póte nimeni, fără sĕ greşéscă, a trage la îndoélă marele zel al Excelenţiei Vóstre. Dovadă sunt călĕtoriile Excel. Vóstre în archidiecesă, cari deşí împreunate cu mari osteneli, ba chiar cu sdruncinarea sănĕtăţii Excel. Vóstre, sunt fórte dese. Nu a trecut mult timp, de când Excel. Vóstră a atins aceste locuri, când prin caldele şi părintescile cuvinte aţi încuragiat poporaţiunea acestei comune în iubirea de Dumneḑeu şi biserică, cari vorbe au prins rădĕcini cu deosebire în generaţia tinĕră a acestei comune. Acei tineri de atunci sunt bărbaţii de astăḑi, aceia însufleţiţi prin vorbele dulci ale Prea Sfântului Părinte s'au pus pe muncă cu nădejde în Dumneḑeu şi în speranţa de a revedea pe bunul lor părinte sufletesc. Étă visul realisat! Sionul este ridicat şi între lacrimi de bucurie vor vedé pe înaltul archiereu pontificând în noul Sion, ca óre-când israiltenii pe împĕratul David. Precum sórele înveselesce orisontul cu razele sale trecênd norii, astfel acest popor după greaua muncă saltă de bucurie vĕḑêndu-Vĕ, Excelenţă, în mijlocul seu.

Nu am cuvinte, cu cari sĕ Vĕ pot aduce mulţumite pentru acéstă bunătate decât exprimându-Vĕ din inimă un „Bine a-Ţi venit“! Rog Provedinţa sĕ Vĕ susţină viéţa lung timp pentru apĕrarea sfintei nóstre biserici, spre mângăerea nóstră a tuturor.

Totodată Vĕ rog Excel. Vóstră sĕ primiţi caldele urări eşite din inimile nostre a tuturor, când ḑicem cu toţii: „Trăéscă Excelenţia Sa la mulţi ani“!

Nu sĕ mai sfârşiau uralele eşite din pepturile a sute de ómeni — bărbaţi şi femei, — cari se postaserá de o parte şi de ceealaltă a drumului.

Excelenţia Sa mulţumí cu câteva cuvinte călduróse, apoi se urcá în trăsură şi plecà la cuartirul parochului local, Teodor Cotuţ, însoţit de nesfêrşitele aclamaţiuni ale poporului iubitoriu.

După o pausă de o óră, pe la $5^1/_4$ p. m Excel. Sa însoţit de toţi preoţii, cari erau de faţă şi de mulţimea de popor, s'a dus la biserica cea veche unde a sĕvêrşit obicinuita Litie. Acéstă biserică e situată pe un vêrf de dél, e din scânduri făcută şi cât se póte de mică. Din causa construcţiei ei şi a mulţimei de ómeni era o căldură ne mai pomenită şi un aer cât se póte de deprimător. Sub astfel de împregiurări bunul şi iubitul nostru metropolit a sĕvêrşit litia timp de 3 óre. Am admirat perseveranţa Excel. Sale în oficiul bisericesc, mai ales între astfel de împregiurări. Suferind, şi într'o vêrstă cam înaintată, n'a pregetat, ci stând în picióre a împărţit anafora şi la cel din urmă credincios. 'Mi-am ḑis atunci în gândul meu: Fórte stricaţi trebue sĕ fie unii ómeni, cari sunt atât de orbi, încât nu vreau sĕ recunóscă în Excel. Sa un neîntrecut şi adevĕrat archiereu!

Cina s'a dat în casa parochului local. Pe la 9 óre séra fetele şi ficiorii din sat sub conducerea învĕţătorului local au făcut o serenadă la ferestrile locuinţei Ecselenţiei Sale. Au cântat vre-o trei cântece unisono destul de bine.

A doua ḑi diminéţă pe la 8 óre s'a început serviciul pentru sfinţirea bisericei celei nouĕ, care în comparaţie cu cea vechiă, se presentă ca un diamant.

Preste 22 de preoţi, îmbrăcaţi în odăjdii bisericesci au pornit dela casa parochială spre biserică. Cu tóte că ploua straşnic, Exelenţia Sa, fără sĕ fi fost scutit de umbrelă, împreună cu întregul cler şi popor a încungiurat biserica. După ce a întrat într'ênsa, a făcut sânţirea apei, stropirea bisericei, pregătirea altariului celui nou, aşeḑarea sântelor móşte, cimentarea lor la locul destinat, spălarea altariului, aşeḑarea celor patru evangelişti, apoi acoperirea şi înzestrarea altariului, punerea chivotului, a celorlalte ornamente de altar, ungerea cu sfântul mir şi în urmă predarea documentului despre sânţire, care s'a subssris de preoţimea, care a asistat în ornamente şi de către inteligenţa presentă.

Obosit de lungul serviciu, torturat de căldura produsă de mulţimea publicului, care ajunsese până la altar, bunul şi iubitul nostru archiepiscop n'a pregetat nici acum, sĕ ţină poporului sĕu o vorbire classică şi destul de lungă. In resumat, 'i-a sfătuit pe drept credincioşii sĕi sĕ fie cu supunere faţă de autorităţile statului, sĕ-şi iubéscă patria lor şi sĕ-şi iubéscă cu tărie némul lor. Sĕ iubéscă cu putere biserica nóstră ortodoxă şi instituţiunila ei! Sĕ trăéscă în armonie şi sĕ fie toleranţi faţă cu celelalte confesiuni, nici odată însĕ sĕ nu neglige interesele bisericei nóstre ortodoxe, ci întotdéuna sĕ le apere mai întêi pe ele, ca fii adevĕraţi ai scumpei nóstre biserici străbune.

In decursul sântei liturghii s'au făcut doi ceteţi, s'a sânţit întru diacon profesorul seminarial ales paroch în Braşov, Dr. Vasilie Saftu, întru presbiter-sincel directorul seminarial protodiaconul de până acum Dr. Remus Roşca şi întru protopresbiter al archidiecesei profesorul gimn. presbiter George Pletos din Năsĕud.

Abia peste 1 óră p. m. s'a isprăvit serviciul divin. Pe drumul dela biserica cea nouĕ spre casa parochului numai putéi străbate. Preste 2000 de ómeni — cea mai mare parte greco catolici, — sĕ îmbulzéu sĕ-i sărute mâna Ecselenţiei Sale. Unii îi sărutau omoforul, alții mânile, cu un cuvênt Excelenția Sa nu putea înainta decât fórte cu greu. Așa de mare era rîvna ómenilor, sĕ-i sărute mâna adevĕratului nostru archiereu. Am audit pe un greco-catolic inteligent afirmând, că acum, ca nici odată nu i-a părut așa de rĕu, că s'a făcut desbinarea confesională la 1700; se vede, că maiestosul ceremonial ortodox, sĕvêrșit mai ales de Ecșelenția Sa, așa li-a împus de mult greco-catolicilor, încât le părea rĕu și-i durea inima, că nu sunt și ei drept credincioși ortodoxi.

Pe la $2\frac{1}{2}$ óre s'a dat o masă comună afară în curtea casei parochiale. Intre diferitele toaste sulevez pe cel dintâiu al Exc. Sale pentru Monarch și casa domnitóre. Musica din Betlén a distras publicul în de cursul prândului.

Luni diminéța pela 11 óre Excel. Sa a primit visitele preoților și ale fruntașilor din comune, ér la 12 óre împreună cu suita Sa Inalt Preasânțitul archiereu au plecat în trăsuri spre Retég.

Nu pot sĕ trec cu vederea, a accentua cu acéstă ocasiune în contestabilele merite, cari le are parochul Teodor Cotuț pentru clădirea bisericei din Diug. Fiind comuna acésta în sine curat ortodoxă, însĕ încungiurată de tóte părțile numai de comune greco-catolice; fiind parochienii nu tocmai ómeni cu dare de mână, e o laudă binemeritată faptul, că prin o neobosită stăruință și muncă, poporul sub conducerea păr Cotuț a ridicat o biserică tot din pétră și mare, atât de mândră. Trebue sĕ adaug, că și protopresbiterul Teodor Herman i-a dat puternică mână de ajutor parochului local, ca sĕ-și pótă realisa ferbintea sa dorință.

Acum, părinte Cotuț, ți-ai vĕdut munca încoronată, visul realisat. Biserica mândră ți s'a dat spre folosire. Păstréz-o ca pe un odor neprețios, și precum până acum comuna bisericéscă Diug a rĕmas curat ortodoxă, așa și pe viitor, silește, ca mândra biserică din parochia Sânției tale sĕ fie o stâncă de granit a ortodoxismului românesc și un semn de înspăimêntare pentru toți aceia, cari ar îndrăsni sĕ turbure liniscea acestei parochii curat ortodoxe!

Cu trenul dela $3\frac{1}{2}$ óre p m. au plecat din Retég spre Cluș. Aici Excel. Sa a ajuns la $5\frac{3}{4}$ p. m și a fost primit de protopresbiterul local, Tuliu Roșescu și de dl advocat Almășanu.

După ce au cinat, cu trenul dela $8\frac{3}{4}$ óre séra au plecat spre Sibiiu.

Astfel s'a terminat călĕtoria întreprinsă de bunul nostru archiepiscop și metropit pentru sânțirea bisericei din Diug. Am dis la început, și s'a putut vedea din descriere, cari sunt acele consecințe neprețuite și neperitóre.

Acum încheiu cu mărturisirea, că vĕdênd pontificând la sânțirea unei biserici pe un astfel de archiereu, cum este iubitul nostru metropolit, de un milion de ori, dacă m'ași nasce tot român ortodox aș vrea, sĕ mĕ nasc!

Ortodoxul.

Noutăți.

Statua regelui Matia în Cluș Mercuri în 30 Septembre a. c. s'a asedat pétra fundamentală la statua ce se va ridica în Cluș întru eternisarea memoriei regelui Matia, supranumit „Dreptul“, de origine român. La festivitățiі Maiestatea Sa a fost representat prin ministrul br. Fejerváry Géza, ér guvernul prin ministrul br. Josika Samu.

* * *

Căsatoria principelui de Neapole. Câteva jurnale din Roma publică următoriul program despre cununia moștenitoriului de tron italian. La 20 Octobre sosirea principesei Elena din Bari; la 21 ceremonia trecerei dela biserica ortodoxă la cea catolică; la 22 întrarea în Roma; la 24 cununia bisericéscă și cea civilă; la 25 presentarea autorităților înaintea principesei Elena; la 26 prând diplomatic; la 27 prând militar, séra representațiune de gală în teatrul Argentina; la 28 mare revistă militară și la 29 călĕtoria tinerei părechi la Florența.

* * *

Ajutoriu neașteptat și finanți păcăliți. Anumit Isac, mare comerciant de bucate dintr'o comună din comitatul Szabolcs, avea o mulțime de cucuruz sfărmat și fiind vremea în toiul lucrului de câmp, nu căpăta nici pe bani grei ómeni cari sĕ i'l întórcă, ca sĕ nu se strice în hambare. Supĕrat de acéstă împregiurare, s'a plâns și unui agent călĕtoriu care i s'a dat pela casă. „La's pe mine“, dise agentul, îți aduc eu lucrători destui și harnici, dacă îmi dai o plată bună“. „Iți dau“, dise comerciantul, și-i puse în mână câte-va bancnote. Agentul plécă drept la finanți și l denunță pe dl Isac că ar avé tăbac ascuns în cucuruz și face comerciu neertat cu el. Acelora le-a fost destul ca sĕ plece numai decât la dl Isac și sĕ i céră extradarea tăbacului. Acesta înghețat de spaimă se scusă, dar înzadar, căci finanții, vĕdênd că cu binele nu es la cale, cer cheile dela hambare și încep a întórce sdravĕn, cu lopețile la cucuruz, până l'au gătat tot și s'au făcut tot apă de sudori. Vĕdênd, că nu află ce caută, își cer scusele și se depărtéză căutând pe denunțanț. Dar acela ca 'n pasmă, ca și tăbacul. Numai acum a priceput dl Isac ce fel de lucrători harnici și cu puțină plată i-a trimis agentul călĕtoriu.

„Concordia“

intreprindere comercială în Sibiiu.

Cu bucurie luăm act de intreprinderea cea mai nouĕ a istitutului „Albina“ și a conducĕtorilor ei și credem că dimpreună cu noi, întreg publicul român o va întêmpina cu încrederea ce o merită, fundatorii ca bărbați probați, cari au dat cele mai strălucite dovedi, că tot ce este sub conducerea lor prosperéză și servesce spre binele poporului.

Este sciut că la finea anului trecut s'a înființat aici în Sibiiu o însoțire de „Consum“ sistem Raiffeisen în scop după cum se dicea, ca prin aceea sĕ se ajutore industriașii.

Cu mise mici, cu membri puțini, fără capital, firesce că s'a putut bucura numai de credit mărginit, și astfel după cum suntem informați, direcțiunea acestei intreprinderi ar fi decis încă astă véră, ca sĕ licuideze și sĕ predea tótă afacerea la o societate pe acții, înființată tot de „industriași“.

S'a compus un „Conspect“ subscris tot de iniciatorii „Consumului“ și de unii „industriași“ din Sibiiu, Făgăraș, Sĕliște și Blaș, pentru înființarea unei întreprinderi „comerciale“ sub numele „Industriașul“, cu capital social de 100,000 coróne; dar precum se vede nici acea încercare n'a succes, și în fine tot „Albina“ și „albiniștii“ au trebuit sĕ întrevină ca sĕ creeze un început solid și pe terenul strict comercial.

Salutăm pe bunii iniciatori și întreprinderea lor, fórte necesară la români, cari în cele mai multe locuri neglig terenul comercial, lăsându-l monopol în mâna străinilor cari se așédă cu sdrențe în comunele românesci, ca peste câțiva ani sĕ devină proprietari și factori decidetori.

Reproducem din comitiva cu care s'a distribuit Prospectul, următórele:

„In scopul de a desvolta și încunraja comerciul în comunele rurale din giurul Sibiiului, și dacă va cere necesitatea și din alte părți, precum și în scopul de a cresce elemente solide pentru comerciu, monopolisat astădi mai peste tot printre români prin străini, — subscrișii iniciază fondarea unei întreprinderi comerciale, societate pe acții cu capital social de fl. 50,000 eventual 100,000 cu sediul în Sibiiu, sub nemijlocita controlă a „Albinei“.

„Firma societății va fi „Concordia“.

„Considerând situația favorabilă a Sibiiului, carele prin juncțiunea călei ferate Alvincz-Sibiiu-Turnu-roșu, în scurt timp devine un punct însemnat în linia cea mai scurtă și verosimil și cea mai frecuentată spre Orient, întreprinderea, abstracție făcênd dela partea ei morală, promite chiar și din punct de vedere material a fi fórte rentabilă“.

Dup'acestea dăm loc însuși „Prospectului“ carele este următoriul:

Prospect

pentru înființarea unei societăți comerciale pe acții în Sibiiu.

În scopul, mai vêrtos de a desvolta și încuraja comerciul în comunele rurale din giurul Sibiiului, se fondéză o societate comercială sub firma **„Concordia“**.

Societatea se înființéză cu un capital de 100,000 coróne împărțit în 500 acții de câte 200 de coróne.

Pentru subscrierea acestor acții se emite prospectul present.

Subscrierile sĕ fac pe listele alăturate acestui prospect; ér ca ultimul termin de subscriere sĕ fixéză diua'de 15 Octobre 1896.

Ca societatea sĕ-și pótă începe activitatea cât mai curênd, din capitalul social sĕ rĕspund deodată la subscriere 10% adecă 20 coróne, — ér la 15 Novembre 1896, 20% sau 40 coróne de fie-care acție. Restul se va plăti la terminele ce le va fixa direcțiunea.

Se póte rĕspunde însĕ și întreg prețul acțiunei sau mai multe rate deodată, în care cas 'i se asigură acționariului 5% interese dela diua plătirei.

Drept spese de fondare se plătesc la subscriere de fie-care acție câte 4 coróne.

Plățile se pot face:

1. la cassa institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu și la filiala acestui institut în Brașov;

2. la „Furnica“, cassă de păstrare în Făgăraș;

3. la „Cassa de păstrare“ din Sĕliște.

Dacă s'ar subscrie mai multe acții decât 500 bucăți, va urma reducere în proporție cu acțiile subscrise, eventual adunarea generală constituantă va decide urcarea capitalului social la 200,000 coróne.

Fundatorii în sensul §-lui 183 al legei comerciale își reservă dreptul de a denumi direcțiunea pe cei dintâiu trei ani.

Imediat după terminarea subscrierilor se va convoca adunarea generală constituantă ér convocarea se va publica în diarele „Tribuna“ și „Telegraful Român“ din Sibiiu.

Pentru orientare mai dăm următórele informațiuni, cari se vor lua în considerare și la compunerea statutelor:

a) Firma societății este *„Concordia“*, ér sediul e Sibiiul. Societatea e îndreptațită a deschide filiale pe întreg teritoriul Ungariei.

b) Acțiile sunt nedivisibile și sună pe nume.

c) Acționariului, care nu plătesce la timpul sĕu ratele ficsate, i sĕ vor computa 6% interese de întârdiere, ér dacă a rĕmas în restanță cu dóuĕ rate și nici la 15 dile dela provocarea făcută în scris, nu vor plăti ratele restante, atunci 'și perde acțiile, ér sumele solvite deja trec în favorul fondului de reservă.

d) Direcțiunea, care constă din 6 membri, pe primii trei ani se denumesce de către fundatori, ér dup'aceea sĕ alege tot pe câte 6 ani prin adunarea generală.

e) Comitetul de supraveghiare se constitue din 3 membri și pe anul prim se alege în adunerea generală constituantă, ér în viitor tot din 3 în 3 ani de către adunarea generală a societății.

f) Bilanțul anual sĕ face conform §-lui 199 din legea comercială.

g) Din profitut net, înainte de tóte sĕ va garanta o dividendă de 5% dela capitalul social, și anume la primul bilanț socotite dela diua rĕspunderi ratelor; asupra restului va dispune adunarea generală conform statutelor, ce se vor stabili în adunarea generală constituanță.

h) Afacerile interne sĕ conduc prin direcțiune și sĕ controléză prin comitetul de supraveghiare. Ca organe executive sunt: Directorul, conducĕtorul, contabilul și ceilalți funcționari, cari sĕ denumesc după trebuință din partea direcțiunei.

Sibiiu, în 15 Septembre 1896.

„Albina“.

institut de credit și de economii în Sibiiu,

Membrii consiliului de direcțiune al „Albinei“:

Ioan Hannia, protopresbiter, președinte; *Iosif Sterca Șuluțiu*, consilier de tribunal reg. în pensiune, vice-președinte: *Leontin Simonescu*, secretar al consistoriului metropolitan, vicepreședinte; *Simeon Damian*, advocat; *George Dima*, profesor seminarial; *Alexandru Lebu*, proprietar; *Pantalion Lucuța*, căpitan ces. reg. în pensiune; *Petru Nemeș*, notariu public reg.; *Ioan Papiu*, protopresbiter; *George Pop*, protopresbiter în Băsesci; *Ioan Popa*, advocat; *Dr. Nicolau Vecerdea*, advocat.

Membrii comitetului de supraveghiare al „Albinei“:

Dr. Ilie Beu, medic; *Dr. Aurel Brote*, director la „Transilvania“; *Ioan Crețu*, vicenotar comitatens; *Dr. Ilarion Pușcariu*, archimandrit, vicar archiepisc.; *Stefan Stroia*, proprietar.

Funcționari de ai „Albinei“:

Parteniu Cosma, director executiv; *Valeriu Bologa*, dirigent la filială în Brașov; *Dr. Octavian Russu*, advocat; *Iosif Lissai*, șef-contabil la centrală; *Nicolau P. Petrescu*, adjunct la filială; *Dominic Rațiu*, contabil la centrală.

Diverse.

Aventura unui fotograf. Din incidentul, că moștenitorul de tron al Italiei și-a ales de soție pe una din ficele principelui Nichita din Muntenegru, acesta mereu e obiectul privirilor curioșilor strĕini, dar mai cu sémă a englesilor, cari tóte vréu sĕ le scie și sĕ le vadă. Așa mai dilele trecute un fotograt angles și a propus sĕ ia o posă de pe principele Nichita, și fiind-că n'a avut permisiune directă, a voit sĕ-și execute planul pe furiș. S'a pus deci la pândă și la momentul potrivit și-a întins aparatul spre principe. Spre nenorocirea lui însĕ l'a vĕdut un om dela curte, care cugetând, că are de a face cu un atentat, s'a repedit cu sabia scósă asupra lui și numai cu mare greutate, luându-o la sănătósa și intrevenind căpitanul orașului, a scăpat de mórtea sigură.

Mulțămită clarificărilor haslie, Salisbury n'a cerut încă satisfacție pentru vătĕmarea supusului angles și astfel nici speranță de vre-o încurcătură diplomatică europénă nu e din causa curiosului fotograf călărit fără voie.

* * *

Păstrarea fructelor în praf de var. Pentru a se feri fructele d'a sĕ strica din causa influențelor din afară, sĕ se ștérgă și sĕ se svênte bine ródele cele mai bune și sănĕtóse culese pe timp uscat și puțin mai înainte de complecta lor cócere, sĕ se așeze în lădi umplute cu praf de var și sĕ se ție în pivnite. Varul nu va strica de fel cója fructelor nici nu le va usca séu da vr'un gust óre care. În var se țin fórte bine portocale, mazăre, bob, cireșe, cócăze, prune, persice, cartofi, struguri, gutui, mere și pere.

* * *

Puterea nutritivă a pânei. Deja Liebig a fost de părere, că grâul, măcinându-se fin, își perde mult din puterea sa, ér făina décă se cerne își perde fosfatul, care îl conține și de aceea pânea albă nu e recomandabilă pentru lucrători. Acum un chemic-englez, Yates, într'o broșură, scrisă pentru popor, dice: Pentru-că clasa muncitorilor consumă fórte puțină carne, de aceea trebue sĕ mănânce pită négră. Tĕrițele forméză partea cea mai nutritóre a pânei și servesc pentru formarea și desvoltarea óselor și mușchilor, conțin cel mai mult și mai puternic nutremênt.

* * *

Gâsca țiganului. „Evenimentul“ din Iași povestesce urmatórea ispravă țigănéscă:

Un țigan din satul Golăești, pe malul Prutului, a găsit un metod fórte ingenios de a atrage gâscele dela ruși și a face apoi comerciu „cinstit“, fără sĕ fi făcut contrabandă. El legă în tufiș pe malul românesc o gâscă, fără a-i da nici o mâncare. Gâsca, hemisită de fóme; începea sĕ facă un sgomot asurditor, care deștepta gâscele dela ruși, așa că acestea trecéu în corpore Prutul ca sĕ vie sĕ libereze de suferințe pe prietina lor. Țiganul atâta aștepta pentru a le lua în stăpânire și a le aduce la têrg. Acest mod de a face comerciu 'i a mers un timp, până când a fost prins în „flagrant delict“. Țiganul însĕ susţine că 'şi-a legat gâsca ca sĕ nu fugă la ruşi, şi ce póte fi el vinovat dacă gâscele de peste Prut au venit la gâsca lui, că dór nu el le-a chemat şi nici s'a dus sĕ le fure; apoi vĕdênd că gâscele nu vor sĕ se mai întórcă, le-a luat sĕ le créscă el. În adevĕr cu ce póte fi ţiganul vinovat, decât cu spiritul inventiv de a fi făcut ca gâscele de bună voe sĕ vie la el?

* * *

Spaima celor datori. In New-York sunt mulţi ómeni, cari se ocupă cu incassarea de datorii anevoie de incassat. Unuia din acestia i-a venit în cap idea, ca sĕ-şi văpséscă pe trăsură cu litere mari următórea inscripţie: „Trăsura acésta se opresce numai înaintea acelor case unde locuesc ómeni, cari nu vreau sĕ şi plătéscă datoriile“. Iţi poţi închipuí efectul ce a produs acéstă inscripţie. Toţi se nisuiau, mai cu sémă neguţătorii a trimite cât mai în grabă la vecinul pe inventiosul executor, se înţelege, plătindu-şi datoriile.

Nr. 4524/896. [143] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului silvicultorului suprem devenit vacant în comitatul Sibiiului, cercul Mercurei, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1.	salar anual	fl.	900.—
2.	bani de cuartir . . .	„	150.—
3.	pauşal de călĕtorie . .	„	200.—
4.	pauşal de cancelarie .	„	15.—
	Laolaltă .	fl.	1265.—

Cererile concursuale instruite în sensul §-lui 36 art. de lege XXXI 1879 au de a se presenta cu documentarea de cunóscere a limbei magiare oficióse, precum şi a limbei germână şi română, şi cu dovedirea cunóscerei serviciului practic silvanal, până inclusiv *20 Octomvrie a. c.* la subscrisul, deóre-ce petiţiunile mai târḑiu întrate nu se pot lua în considerare.

Silvicultorul suprem ales e pe lângă obligămintele prescrise de lege şi instrucţiunea de serviciu încă deobligat la compunerea definitivă gratuită a planurilor de exploatare.

Mercurea, în 25 Septembre 1896.

Pretorele cercual suprem:

Mangesius.

Nr. 113—896 [142] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postui de paroch în comuna bisericéscă de clasa a III-a Peleş din protopresbiteratul Câmpenilor, în conţelegere cu comitetul parochial, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele împreuuate cu acest post sunt 402 fl. v. a. cuprindêndu-se în ele şi cele accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post se trimită cererile lor concursuale legale la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 Maiu 1896.

Romul Furdui,
protopr.

Nr. 270—1896 [126] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Pescera, se escrie — pe basa încuviinţării date de către Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin resoluţiunea din 17 Maiu a. c. Nr. 2930 Bis., — concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt 312 fl.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1896.

În conţelegere cu comitetul parochial Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Cors de limba magiară de Molnàr I. II. III.	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad . . .	„	— 50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	— 20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	— 25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţământului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108. Sibiiu, Marți, 24 Septembre (6 Octobre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Voci magiare

din incidentul

visitei Maiestății Sale la Bucuresci.

Întréga presă europénă s'a ocupat cu visita Maiestății Sale la Bucuresci, fie-care fóie din al seu punct de vedere, și tóte îi atribue o deosebită importanță politică, mai cu sémă cu privire la cestiunea orientală și în legătură cu acésta cu privire la tripla alianță. Vom publica câteva voci din foile magiare, cari ne interesézǎ mai de aprópe. Începem cu „Fgyetértés", carea sub titlul „Calea la Bucuresci" scrie:

Dacă călětoriul dincolo de Brașov va lăsa hotarul unguresc, va vedea gravat cu litere gigantice în păretele de stâncă, ce se 'naltă către cer, că acolo se începe patria poporului român, regatul român. În primul moment omul se opresce înspăimântat înaintea acestui strigătoriu semn, gravat în pétră, apoi primul sentiment, care ia expresie în fața lui, ar fi zimbetul asupra acestei vanități copilăresci, dacă, nu 'i-ar trece ca fulgerul prin creer istoria celor douěḑeci și cinci ani din urmă ai Românieì, bogați în resultate.

Ce era România încă cu douěḑeci și cinci de ani înainte? Nici atâta nu poți susține, că a fost concept geografic, pentru-că peste granițele ei șterse și ḑi de ḑi schimbate, trecea turcul, tatarul, muscalul, de câte ori numai îi venea poftă, și n'a fost popor, care sě fi putut opri în calea sa inimicul aducětor de pericol, și amicul viclén, dacă nu chiar cu arma, cel puțin cu acea putere morală, care i-o dă și unui popor apăsat, pe cale de a se stinge, decimat, sentimentul de solidaritate.

România aḑi e putere. Pe tóte terenele vieții politice și economice e un factor de însemnătate, și la acel popor mic, despre a cărui sórte încă nici cu dóuě decenii înainte, puterile europene au hotărît cu o simplă poruncă, aḑi a mers în visită un gigant, sě 'l câștige de aliat în contra altui gigant. Cu întreg statul seu major, cu fruntea, cu partea cea mai excelentă, cu fala armatei sale s'a dus regele nostru în România, sě câștige de aliat fățiș la tripla alianță o mână de ómeni, care dacă se și alătură la noi, cu întrégă puterea sa armată, abia ajunge cu un corp de armată al nostru.

Dela rěsboiul din Crimea încóce România este călcâiul lui Achile pentru pace. Nu e pentru un diplomat încă o atât de grea problemă, ca și aceea ce-i aștéptă pe delegații din Bucuresci, pentru-că fibrele nervóse ale istoriei întregei Europe se concentrézǎ în Bucuresci. Este făuria secretă acésta a intereselor rusesci, austro-ungare, turcesci, englese, terenul clocotesce necontenit sub picióre, ori ce se va întêmpla de acum în Europa, aceea în primul rênd România o va simți. Și astăḑi, nici dóuě decenii încă de când contractul dela Berlin a alcătuit România din nimic, acéstă țéră cu tóte aceste e avută, independentă, de sine stătătóre și pentru amiciția ei emulézǎ puteri, cari cu optspreḑece ani înainte i-au pertractat întreg trecutul, întreg viitorul, în trei paragrafi.

România este exemplu splendid, că ideia națională are putere miraculósă și este un popor în Europa, o mână de ómeni, fără rudenii, care ar puté sě și-o însemne acésta. Când pentru prima-dată a fost vorba, ca regele României sě fie Carol, prințul de Hohenzoller, n'a fost om în Europa, care sě nu fi privit cu zimbet compătimitor țéra acea mică, care au aruncat-o acolo ca pradă unui principe străin, sě aibă acela țéră și corónă, cu cari în lunile de tómnă neguróse, ploióse sě-și pótă omorî timpul și sě și alunge plictiséla. Acest rege Carol a devenit una dintre figurile cele mai mărețe ale seclului al XIX. El a fost german când s'a dus în România, descedent al casei regale din Prusia, încărcat cu tradiții seculare, concepte false, cu prejudiții, a avut însě spirit mare, vederi politice agere, ca tóte acelea sě și-le alunge din inimă, și a voit sě fie român cu trup, cu suflet.

S'a făcut român, și țéra sa mică 'și-a făcut-o mare, înfloritóre. Dogmaticii dau din capete la vederea acestei preschimbări miraculóse, care s'a petrecut în inima regelui Carol și încep a nu crede în nestrămutabilitatea tradițiilor seculare. Principele Carol s'a dus în o țéră străină, 'și-a dus o principesă străină de soție, și în acel pământ miraculos, din principele german a devenit un șovinist român și din principesa germână cea mai mare poetă română. Norocósă țéră, și dacă este popor, care sě o privéscă cu invidie, atunci noi suntem acela, magiarii. Istoria tristă a trei sute de ani furtunoși, sângeroși, ne légă de casa regală și noi nici aḑi încă n'am ajuns acolo, unde a ajuns România în decurs de douěḑeci și cinci de ani. Milióne preste milióne au trebuit la spargerea stâncilor dela Porțile de fer, poporul magiar le-a adus cu sudóre în speranța, că din incidentul acesta va auḑi un cuvênt de recunoscință din gura regelui sěu, dar s'a reîntors abătut fie-care magiar, pentru-că nici acum nu ni s'a dat sě vedem aceea rotunḑire a statismului nostru care am avut drept sě-o așteptăm pentru executarea acestei opere exlusiv magiare.

Magiarul nici aḑi nu e altceva, decât parte întregitóre a monarchiei, un dinte de rótă în mașinăria aceea mare, care face sgomot necontenit și se învêrte fără întrerupere, dar nimic nu e în stare sě producă; care, ce e drept, din causa extensiunei sale celei mari și a situației sale norocóse, e putere, dară de o mie de ani are acea nefericire, că conducětorii ei politici sunt miopi și fără minte.

Monarchia cu tótă siguranța câștigă din amiciția aceea, care ca eflux a acestei visite aduce pe România mai aprópe de tripla alianță, dar pentru politicii magiari, dacă numai nu s'a stins din inima lor și cea din urmă scânteie de mândrie națională magiară, călătoria la Bucuresci aduce mare umilire. Acum, când faptul visitei a devenit neîndoielnic, când prim-ministrul român Sturdza deja a sciut, că se va întâlní pe pământul patriei sale cu conducětorii vieții politice magiare, și atunci pe politicii români separatistici i-a ajutat în Transilvania și cu câteva săptămâni înainte s'a resculat în contra Ungariei în o vorbire plină de injurii.

Este incontestabil, că dacă nu ne-ar lega de Austria nemângăietórea nóstră situație de drept public și dacă ori-ce cuvênt de resbunare nu ar fi făcut imposibil cu corfa de bot a influinței strěine, ar fi și în guvernele împotente, consumate, destulă putere de a rěspunde, dar așa trebue sě tăcem și cum a ḑis un senator înțelept cu câțiva ani înainte, cestia română trebue sě o tranșăm pe cale socială. Nici în internul, nici în externul granițelor țěrei nu putem face sě se simtă documentele puterei susținětóre de stat a magiarilor, și așa s'a putut întêmpla, că un ḑiar din Germania cu mare trecere și de altcum bine informat cu provocare la Austria, și în inaugurarea Porților de fer a serbat victoria banilor germani, și a operei germane.

Regele nostru acum a visitat curtea română, și un cuvênt, un glas, un stég nu a semnalat, că el nu e numai împěratul Austriei, ci e și Regele Ungariei și nimeni n'a declarat din curată curtuasie față de domnitoriul óspe, că mărgăritarul corónei Habsburgilor este Ungaria. Călětoria va avea mare importanță cu privire la politica externă: România va fi împinsă de tripla alianță ca un ic, de părete despărțitor între slavii de nord și de sud, și astfel poziția monarchiei va fi întărită în Balcani, dar atâtea interese vitate ale magiarilor nici n'au ajuns la discuție, și fiind-că în anumite cercuri, nu înțeleg altceva sub interes al monarchiei, decât interesele Austriei, — și cu ocasia acésta noi suntem de pagubă.

* * *

România și cestiunea orientală. Un colaborator dela „N. Fr. Pr." a avut ḑilele trecute o convorbire cu un bărbat de stat român, care s'a declarat și despre visita Maj. Sale Monarchului nostru în România. Étă ce ar fi ḑis:

E meritul regelui Carol, că România s'a avêntat atât de puternic în anii din urmă. Regele vrea deocamdată sě asigure numai liniscea și pacea în România, ca sě-și pótă desvolta țéra mai departe. România nu póte aștepta nimic din împărțirea Turciei, și tocmai pentru acésta are o posițiune deosebită între statele din Balcani. Bismarck deja cu ani înainte a caracterisat cu următórele cuvinte chemarea României: România trebue sě fie acel zăvor de fer, care sě închidă Rusiei calea în Balcani și spre Constantinopol. România s'a nisuit ca sě se întărésca spre acest scop, și speră că va fi un puternic sprijin pentru desvoltarea pacinică a statelor din Balcan și a Orientului. Din posițiunea sa deosebită în care se află, are putință ca sě susțină cu Turcia cele mai bune relațiuni. Regele Francisc Iosif I a voit sě se convingă cu ochii sei proprii, că România póte sě-și împlinéscă acéstă misiune; cu visita sa ca și când ar fi ḑis României: Bun lucru a-ți făcut, sum îndestulit cu voi. Și acésta e ceea, ce a făcut adâncă și puternică impresiune asupra românilor fără deosebire de partid.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

La Num. 2613. 1806.

Despre general pardon.

Pré Inălțatul Impěrat al Romanilor, și al Austriei Craiul Apostolic al Ungarii, și al Bohemii, prin acésta face la toți cunoscut, și de scire.

Cesaro, și éràș Cesaro, Crăéscă. și Apostolicéscă Mărime, milostivește socotênd, cum că în Anul trecut pe șase Luni până la sfârșitul lui Aprilie data ce de obște ertare (General Pardon) pentru atuncea începuta Bătae peste tot locul deplin nu sau putut vesti; pentru ca acésta milă a prea înălțatului împěrat, și acelor fețe sě se facă cunoscută, care în țěri străine aflându-se acei prin ḑisa de obște ertare vestite Mili la o hotărêtă vreme a fi părtași, ar pofti prin cunoscința Greșalelor. și prin întórcerea înapoi; Acea de obște ertare (General Pardon) încă pe opt luni al înlungì sau milostivit.

Intru acești prea înalte Rêndueli urmare sau hotărît:

a) Ca acésta milostivire de obște ertare din tâia ḑi a Lunii lui Maiu acestui curgětoriu An, până la sfârșitul lui Decembre așișderea acestui An, atât în țěrile prea înălțatului Impěrat, cât și în alte țěri străine sě țin.

v) Tuturor Cătanelor fugite dela Cesaro, și éràș Cesaro Crăésca Armadie, care în curgerea acestor opt luni de bună voia sa la lăsata sa slujbă se vor întórce aici în Țară la vre o Comandă Militărésca sau la vreun Regement sau la ori ce Deregătorie afară din Țéră la Cesaro, și éràș Cesaro Crăeștile solii, sau la Vărbuncurile Impěrății sau la careva Cesaro, și éràș Cesaro Crăéscă óste, care este afară din Țară se vor arěta, și de călcarea Jurămêntului sěu le va părea rěu, și se vor făgădui cumcă de aici înainte statornicește vor rěmâné în Cesaro, și éràș Cesaro slujbă, tótă pedépsa, de care au fost vrednici, că li se va erta, cinstea că li se va întórce înapoi, de obște nemutat, și nevătămat sě făgăduește. și sě încredințéză, nu sě face nici o osebire între fii Țěrii, și între străini. ori sě află în țěrile împěrătești cele de Moșii, ori în țěri străine, toți fără nici o împotrivire, fără întârḑiare, fără împedecare că sè vor primi la obicinuita plinire a slujbei cei Cătănești, Greșala care o au făcut prin lăsarea stégurilor că în veci va fi uitată, precum și pedépsa pentru cei de Țară, de a le Confișcăluì Averile, adecă: de a le lua pe sama împěrătéscă începênd dela Strajameșter în jos, și luatele lor Averi li se vor da înděrěpt. Dacă Deḑărtoriul, adecă: Cătana fugită după înscиințarea acestui General Pardon de bună voie că se va întórce la Regementul sěu, și va fi harnic de slujba cătănéscă.

g) Dintre cei ce se vor întórce înapoi, care sě vor afla a nu fi harnici de slujba cătănii, în Cesaro, și éràș Cesaro Crăești de Moșie țěri în pace slobodi ca sě pótă lăcui li sě îngăduește.

d) Dela, întru aceste dóuě aici mai sus însemnate articulușuri pomenita și făgăduita Milă numai aceia sě închid afară, care afară de Greșala fugirii, și nu alte rěutăți sunt însemnați.

e) Și aceia de împărtășirea cu acéstă Milă sě lipsesc, care după vestirea acestii milostive hotărîri îș vor lăsa Stégurile sale; ba încă aceea și cu pedepsile, care în Articulușurile militărești, pentru cei ce fug sunt hotărîte, sě vor pedepsi.

s) Éră ca persónele, care prin Articulușurile aici mai sus însemnate nu sě închid afară de către ertare, la slujba sa, ce cu Jurămênt întărită cu atâta mai cu mare cutezare, și îndrăsnélă sě se pótă întórce, la toți Generari, Obêșteri, și alte Tisturi Cătănești sě poruncește, că Ertarea pentru cei, ce sě vor întórce înapoi făgăduită cu sirguință sě se plinéscă, și sě fie cu fórte mare luare aminte și spre aceea, că celea făgăduite celor, ce sě vor întórce și prin alți cu adevěrat sě se plinéscă.

(Va urma).

România în tripla alianţă. Diariul „Magyarország“ primesce scirea sensaţională, că cu ocasiunea visitei monarchului austriac în Bucuresci, s'a încheiat convenţie în scris cu privire la alăturarea României la tripla alianţă. In convenţie România se obligă a pune, în cas de resbel, pe picior de bătaie o armată de 150.000 soldaţi pe partea triplei alianţe.

„Neue Freie Presse“ négă, că între monarchii Austro-Ungariei şi României s'ar fi încheiat vr'o convenţie politică şi afirmă, că visita împěratului Francisc Iosif în România a avut caracter curat privat. Consultările între Goluchovski şi Sturdza s'au învêrtit singur numai pelângă cestiuni economice.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 30 Septembre 1896 n.

Casa magnaţilor.

De când cu discuţiunile cele mai înverşunate din causa proiectelor — aḑi legile politice bisericesci, arare-ori a avut casa magnaţilor o şedinţă mai bine cercetată ca cea de aḑi.

La ordinea ḑilei a fost proiectul de lege despre *judicatura curială şi afaceri electorale.*

Înainte de a se trece la ordinea ḑilei s'au înaintat din partea baronului *Vécsey József* două interpelaţiuni, la cari imediat s'au şi dat rĕspunsurile cerute.

Prima interpelaţiune a fost adresată prim-ministrului br. Bánffy, că ce e adevĕrat din svonurile despre disolvarea parlamentului.

La acésta *prim-ministrul br Bánffy* rĕspunde imediat, că da, guvernul are intenţiunea de a cere dela Maj. Sa învoirea pentru disolvarea parlamentului, şi că casa magnaţilor nu va avé alte şedinţe meritorice în sesiunea actuală.

Declaraţiunea hotărîtă a prim-ministrului a surprins pe toţi.

A doua interpelaţiune a fost adresată *ministrului de interne Perczel* în causa folosirei armatei la alegeri, în causa abusurilor electorale şi a compunerei listei alegĕtorilor.

La aceste întrebări ministrul îşi spală mânile, ḑicênd, că acestea tóte se refer la preşedintele alegerilor, la comisiunile de conscriere, apoi la comitetele centrale şi la Curie. Că pentru ce e el apoi ministru responsabil, a tăcut.

Cassa a luat réspunsul prim-ministrului la cunoscinţă, dar pe cel al ministrului Perczel nu, şi astfel conform dicisiunei cassei, acela se va pertracta în şedinţa viitóre.

S'a trecut apoi la ordinea ḑilei.

Primul vorbitoriu a fost *ministrul de justiţie Erdélyi*, carele recomandând proiectul, ḑice, că paragrafii cari la cari părere ar fi îndreptaţi contra bisericilor, nu sunt îndreptaţi contra acelora, ci sunt îndreptaţi contra persónelor, cari vor folosi lucrurile religióse în scopuri de corteşire profanând prin acésta însaşi dumneḑeirea şi religiunea.

După ministrul Perczel i-a cuvêntul *archiepiscopul Samassa* dela Eger, carele recunósce unele părţi bune în proiect, dar multe şi rele, cari la desbaterea specială vor trebui delăturate. Primesce proiectul în general.

Contele Keglevich István încă îl primesce în general cu esceptiunea unor părţi, cari dacă s'ar primi, ar produce frecări îndreptate contra naţionalităţilor şi contra confesiunilor, ér el n'ar puté fi liberal faţă de unii şi antiliberal faţă de alţii..

Venind lucrul la votare, cassa primesce în general cu unanimitate proiectul înaintat.

După pausă de 5 m. trecêndu-se la desbaterea specială, la §. 3 p. 7 şi 8 se ridică *contele Zichy Ferdinánd*, carele a propus un punct nou de înţelesul, că aceea nu umblă ca din codul penal sĕ se iee părţi neînsemnate, ér cele principale sĕ fie ignorate. Intre altele voesce sĕ se declare şi aceea, că în contra legăturilor cu Austria nu este permis a agita.

Ministrul combate pe Zichy ḑicênd: că dispoziţiunile îndreptate contra agitarei contra Austriei nu le póte primi, de óre-ce atunci nimeni n'ar puté candida cu program 48-ist.

Majoritatea casei a primit modificarea propusă de Zichy.

Tot Zichy pretinde eliminarea punctului 9. ḑicênd, că nu preoţimea influinţéză asupra alegĕtorilor, ci guvernul asupra preoţimei, când demandă episcopilor, ca pe cutare ori cutare capelan sĕ-l transfereza şi astfel folosesce biserica în scopurile dênsului (aprobări din partea episcopilor.) Punctul acesta e profanarea bisericei şi a religiunei. Ministrul se apăra din tóte puterile, dar majoritatea a primit şi acéstă modificare propusă de Zichy.

§§-ii 3—168 au fost primiţi întocmai, dar §§-ii 169 şi 170 au fost respinşi tot la propunerea lui Zichy.

Deci §-ul negru, 169, kanzel paragraful, a fost respins.

Ceialalţi paragrafi au fost primiţi fără discuţiune şi astfel după autenticarea protocolului, şedinţa a fost încheiat la 3 óre 30 m. p. m.

Din municipiul comitatului Sibiiu.

Sibiiu, 23 Sept. 1896.

Aḑi s'a ţinut adunarea generală ordinară de tómnă a comitetului municipal al comitatului Sibiiu.

Adunarea s'a presidat de către comitele suprem G. Thalmann.

Presenţi au fost fórte puţini membri, dintre români erau de faţă: Boiu Zacharie, Cristea Nicolae, Cosma Parteniu, Dr. Brote Aureliu, Tilea Onoriu, Dr. Vecerdea Nicolae, Manta Ioan, Dr. Beu, Florian Valeriu, Verzariu Emil, Imbĕruş Petru, Dr. Leményi Liviu, Voilean Mateiu, Hannia Ioan, Ghibu Ioan, Dr. Stroia Ioan, Popa Ioan, Dr. Barcian D. P.

Desbatere a provocat punctul privitor la votarea unui arunc de $1^1/_2$ % pentru scopuri de natură agronomică. In sesiunea anului trecut comisiunea agronomică a comitatului a fost îndrumată sĕ studieze cum s'ar puté face în acest comitat muntos o economie de vite, şi o brânzărie, care în privinţa calităţei sĕ stea pe o tréptă cu instituţiunile de asemene natură din alte state. Deóre-ce în comitatul acesta românii sunt economi de vite, propunerea venia si în favorul populaţiunei române. Comisiunea economică nu a lucrat nimica, motivând nelucrarea cu împregiurarea, că guvernul ţĕrei încă s'a ocupat şi se ocupă încă cu asemene instituţiuni economice.

Dr. Aurel Brote propune, ca percentele cerute ($1^1/_2$) pentru scopuri economice sĕ nu se voteze, comisiunei agronomice sĕ i se dea vot de neîncredere pentru că nu a împlinit o misiune ce i s'a dat în anul trecut, totodată sĕ fie îndrumată a continua lucrarea în sensul conclusului din anul trecut.

Propunerile dlui Dr. Brote au fost spriginite numai de voturile românilor presenţi. Prin urmare au căḑut chiar şi conclusele adunării generale din tómna anului 1895, şi comisiunei agronomice 'i-s'a dat decret de a nu mai lucra nimica, când e vorba de a se face ceva şi în favorul românilor, cari forméză marea majoritate a populaţiunei comitatense.

Asemenea s'a urmat şi cu aruncul de $^1/_2$% spre a acoperí spesele făcute cu casa săséscă dela expesiţia din Budapesta. Neajungênd sumele votate în anul trecut, s'a cĕrut din nou arunc. P. Cosma a declarat, că românii rĕmân consecuenţi ca în anul trecut, şi spre acel scop nu votéză nimica. Au votat deci toţi românii în contra aruncului, compatrioţii saşi, se înţelege, toţi au fost pro.

La statutul despre cârcime şi beuturi au dat ansă la mai înfocată desbatere. Comunelor din jurul Sibiiului: Guşteriţa, Cisnădia şi Cisnădióra li s'a dat drept sĕ ţină deschisă crîşmele mai mult. La propunerea deputatului Dr. Lemény, acest nefericit favor s'a dat şi comunelor Gurarîului şi Rĕşinariu, din considerare la excursioniştii sibieni, cari cercetéză véra acele locuri.

Nu s'a primit propunerea preotului Florianu de a se pune depărtarea dintre biserici, scóle şi crîşme dela 50 la 100 de metri.

Obiect de importanţă a mai fost contractul, care e sĕ se încheie cu concesionarii călei ferate Sibiiu-Agnita în ce privesce liferarea de petriş. În contract era luat un punct, ca pentru liferarea de petriş sĕ se ia pe 50 de ani obligămêntul de a se solví anual 13,000 fl. Deputatul Onoriu Tilea românilor propune neaprobarea contractului care e oneros pentru comitat cu obligămêntul pentru 50 de ani înainte, fără a se sci că avem sau nu avem trebuinţă de acel petriş.

Arz von Strassenburg spriginesce propunerea comitetului permanent.

P. Cosma e de părere, că noi nu putem hotărî nimica cu acesti concesionari, pe cari statul încă nici nu 'i-a acceptat. Afacerea încă nu a trecut prin parlament, deci sĕ nu primim lucrul.

Lucrurile sterile dintre Agnita şi Sibiiu nu merită jertfe, deci cum putem noi obliga pe 50 de ani, cine scie peste 50 de ani în ce mod se va face comunicaţiunea. Şi aşa dăm pentru drumul de fer 20% deci acuma sĕ nu ne grăbim până va rescumpĕra statul dela noi linia principală Sibiiu Turnu roşu.

Propunerea lui Tilea cade, o avut numai voturile românilor.

Asemenea cade propunerea dep. P. Cosma de a nu se da anticipaţiunea cerută de către concesionarii acelei linii pentru începarea lucrărilor.

La punctul 59, unde comunei bisericesci Dobârca i s'a dat pe séma unui edificiu scolariu un loc afară din comună, în un vêrf de dèl, dep. Voileanu a propus restituirea actelor la representanţa comunală spre a căuta pe séma scólei un loc mai potrivit. Chiar şi acéstă propunere a căḑut, spriginindu-o numai puţini români, câţi mai erau presenţi.

Şedinţa s'a închis fără vre-un alt incident de importanţă pentru public, la órele 5 p m.

Adunarea generală

a

„Societăţii pentru fond de teatru român.“

„Societatea pentru fond de teatru român“ şi-a ţinut adunarea sa generală din anul acesta în Făgăraş la 27 şi 28 Septembre a. c. n. sub presidiul d-lui Iosif Vulcan. După serviciul divin, ea a fost deschisă prin următoriul discurs presidial:

Onorabilă adunare generală!

Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţional român vine la d-vóstră, dómnelor şi domnilor, cu un stég, pe care strălucesc cuvintele: „cultură naţională“.

Nu ne-am îndoit un singur moment, că presentându-ne între d-vóstră cu devisa acésta, avem sĕ fim bine primiţi, căci Făgăraşul şi ţinutul sĕu au pagine frumóse în istoria desvoltării nóstre culturale; ér' generaţiunea de acum nu póte decât sĕ urmeze pe calea înaintaşilor ei.

Vĕḑêndu-vĕ dar' grupaţi în giurul stégului nostru cu rêvna de a-'l spriginí cu concursul d-vóstră moral şi material: din capul locului 'mi-se impune datoria sĕ vĕ mulţămesc, în numele societăţii nóstre, pentru primirea ce faceţi ideii, pe care o representăm.

Nu ne mirăm de loc de acésta, căci astăḑi nu este idee care întru atâta sĕ frămênte tóte inimile românesci, ca ideia culturii naţionale.

Ea ne stăpâneşte pe toţi, cu o putere elementară, căreia trebue sĕ ne închinăm.

Pentru ea trăim, pentru ea jertfim tot.

Şi cu cât pedecile se vîră mai mult în cale, cu atâta zelul de stăruinţă ne cresce şi forţele ni-se oţĕlesc.

De unde acéstă însufleţire?

Am învĕţat o în scoli?

Nu.

Este o caracteristică a sângelui nostru. O moştenire dela strămoşi, cari preţuiau mai mult limba lor, decât viéţa.

O dogmă stântă, care ne învaţă, că fără cultură naţională avem sĕ perim, că ea este paladiul existenţei nóstre.

O pârghie de frunte a culturii naţionale este teatrul, care îşi deschide porţile tuturor şi rĕspândeşte lumină de sus şi până jos chiar şi în massele poporului care nu scie carte.

Étă cuvêntul pentru care tóte naţiunile civilisate au întemeiat teatre şi le susţin cu jertfe mari.

Noi românii din acéstă monarchie încă n'avem teatru, şi tótă mişcarea nóstră de pe terenul acesta se reduce la representaţiile de diletanţi, printre cari în locul prim trebue sĕ punem corurile vocale ale ţĕranilor nostri de prin Bănat.

Însĕ tocmai pornirea din popor a acestor mişcări arată invederat, că a sosit timpul sĕ ne gândim şi noi de mulţumirra trebuinţelor nóstre scenare, şi astfel a isbucnit ideea sĕ înfiinţăm un teatru naţional.

Idee îndrăsnéţă, căci la realisarea ei se cere un capital mare şi pe noi nu ne ajută nimeni.

Trebue sĕ adunăm numai noi dela noi, crucer cu crucer, tot ce putem da din prisosul câştigat cu sudórea feţei nóstre.

Cu tóte acestea nu ne-am spăriat.

Ori cât de mare şi ori cât de neajuns ni-s'a presentat fondul trebuincios, ne-am aşeḑat încrederea în consciinţa de element de cultură a némului nostru, şi ne-am pus pe lucru.

Am sciut, că veleităţi confesionale, frecări politice, neînţelegeri sociale, ambiţii şi antipatii personale, câte odată ne pot desbina, dar când ni-se cere sprigiunul pentru cultură naţională, toţi românii cinstiţi uită supĕrările lor şi dau mâna frăţesce spre a 'şi face datoria pentru scopul sfânt.

Şi nu ne-am înşelat.

În rîndurile nóstre, ba chiar în capul întreprinderii, am vĕḑut bărbaţi, cari pe alte terenuri profeséză vederi opuse, — aici însĕ lucrau în conţelegere, dându-şi cea mai bună parte a sufletului lor.

Acéstă conlucrare frăţéscă a produs resultatul material de astăḑi; acéstă armonie sĕ ne fie devisa şi în viitor, şi atunci sĕ fim siguri, că scopul nostru se va atinge mai curênd, şi ne vom vedé visul cu ochii.

Învitându-vĕ cu tótă inima, dómnelor şi domnilor la acéstă lucrare culturală-naţională, deschid adunarea generală.

(Va urma.)

Noutăţi.

Distincţiuni. Cu ocasia deschiderei canalului dela Porţile de fer, M. Sa regele Carol a distins pe prim-ministrul ungurese Bánffy şi pe ministrul de honveḑi Fejérvari cu marele cordon al Stelei României; ér pe ministrii Wlasics, Daniel, Iosika, Erdélyi şi Lukács cu marele cordon al corónei României.

* * *

Budgetul austriac pro 1897. În şedinţa dela 1 Octobre a. c. n. a fost presentat parlamentului austriac budgetul pro 1897, în care se priliminéză un plus de o jumĕtate de milion.

* * *

Stégurile magiare la Porţile de fer. Durere mare şi indignaţie teribilă a produs între magiari faptul, că la sĕrbarea dela Porţile de fer stégurile magiare au fost slab representate şi astfel „independenţa“ Ungariei n'a fost scósă la ivélă. A fost interpelat Bánffy în cestia acésta de mai mulţi deputaţi. La interpelaţii Bánffy a rĕspuns, că el a vĕḑut la Porţile de fer şi stéguri ungurescí .... pe cele trei păhare din cari au beut regii a fost inscripţie magiară .... foile străine sunt pline de recunoscinţă faţă de Ungaria, şi acésta dovedesce, că Ungaria a fost representată în modul cuvenit. Foile oposiţionale nu sunt îndestulite cu respunsul ministrului.

* * *

Fóie română în Şimleul Silvaniei. „E. H“. aduce vestea, că la primăvéră se va înfiinţa în Şimleul Silvaniei o fóie politică română, care va apăré de trei ori pe sĕptămênă, ér mai târḑiu în tóte ḑilele. Nu ne spune însĕ cu ce feliu de colorit politic. Ea va avé titlul: „Revista „Silvaniei“ şi se va tipări în tipografie proprie pentru a cărei înfiinţare s'a şi constituit deja o societaie pe acţii. „E. H“. sĕ teme de pe acum, că numita fóie nu va contribui la înfrăţirea magiară-română. Noi încă ne temem de acésta, dar causa acestei temeri noi nu o aflăm în fóia română ce încă încă nici n'a apărut, ci în foile magiare, cari nu vréu sĕ scie decât de interese magiare cu totala nóstră nedreptăţire.

* * *

Năsĕudeni la exposiţia millenară. „K.“ aduce scirea că, o cétă de 80 de români şi alte némuri din cercul Năsĕudului au călĕtorit la Budapesta pentru de a vedé exposiţia millenară magiară. Între excursionişti ar fi fost mai mulţi preoţi, juḑi, notari şi învĕţători, majoritatea însĕ e din agricultori; conducĕtoriu a fost protopretorele cercual Bodó Kálmán.

* * *

Deputați italieni în România. Douĕḑeci și șepte deputați italieni, cari au luat parte la conferența interparlamentară din est an la Budapesta, după terminarea sĕrbărilor dela Porțile de fer au mers în România în frunte cu marchisul Pandolfi, spre a-și face idee despre situația de acolo. La Verciorova au fost întimpinați de V. A. Urechiă și conduși de el în capitală, unde călăuziți și de domnii: Sihleanu, Butculescu, Fleva, Grădișteanu, au visitat tóte așeḑĕmintele culturale. In grădina Bragadir li s'au făcut ovațiuni, s'au cântat în onórea lor mai multe piese italienesci, imnul italian și imnul regal român. Joi, deputații și senatorii români au arangiat un banchet în onórea lor. Banchetul a fost presidiat de Dim Ghica, presidentul senatului, și de P. S. Aurelian, presidentul camerei. Au visitat apoi Curtea de Argeș. Séra s'au re'ntors în capitală, unde colonia italiană a arangiat banchet în onórea lor. Vineri au fost în Sinaia, unde au fost presentați Mai. Sale Regelui. Sâmbătă au visitat podul peste Dunăre la Constanța, de unde au plecat cu vaporul „Cobra“ la Constantinopol.

* * *

Profanarea mĕtaniilor. „Alkotmány“ dela 29 Sept. a. c. aduce scirea primită dela un raportor al seu, că într'una din Duminecile trecute a trecut pe dinaintea cafenelei „Ferencz Iózsef“ din Budapesta un car încărcat cu gunoiu, în care ședeau mai multe persóne, fie-care îmbrăcate altcum. *Intre aceste persóne obscure era și un individ îmbrăcat în haine călugăresci și cu 3—4 părechi de mĕtanii în grumaḑi.* Dupăce „A“ atrage atențiunea capitanatului și a procurorului, asupra acestui fapt batjocuritor de cele sfinte, întrébă nu cum-va a fost carul acesta car milenar de reclam pentru cuibul de imoralități din Budapesta, numit „Ös Budavár“.

* * *

Jurămêntul fals. Foile magiare publică după „Aradi Közlőny“ următórea întêmplare, care ar avé loc și în cel mai sensațional roman:

In ḑilele trecute în biserica din Galșa îngenunchea înaintea statuei Feciórei Maria o nevastă. Biserica era gólă; numai un bărbat sta lângă femeea ce îngenunchea. Femeia se jura cu mânile ridicate spre ceriu, ér bărbatul o asculta. Deodată însĕ nevasta țipă teribil, se apucă de inimă, și cade ametită dealungul padimentului. Bărbatul o a dus acasă, unde s'a deșteptat puțin, apoi ér și-a perdut consciința și a murit curênd.

Ca comentar la acésta întêmplare, tragică, numita fóie aduce următórea istorisire. Agricultorul Vass Mihály din Galsa deja de mult îș bănuia cu necredință pe tinĕra sa nevastă și nu se putea linisci de loc din causa jalusiei, cu tóte că acésta nu se referea la present, ci la trecut. In sfêrșit în ḑilele trecute nu s'a mai putut răbda, ci a ḑis femeei: Vino cu mine la biserică și dacă ești curată, jură înaintea statuei Maicei-Fecióre, că nu ai avut amant. Femeia a fost gata și la acésta. Ei au fost într'una din Sâmbetele trecute după améḑi în biserică și nevasta lui Vass Mihály se jura pe curățenia ei ca fată. Când după jurămênt au ajuns acasă și s'a treḑit din leșin, și-a chemat bărbatul la pat și i-a mărturisit cu pocăință, că a jurat strîmb, căci a avut deja ibovnic încă înainte de a o lua el în casătorie. Puțin după mărturisire a murit. Cadavrul i l'au secționat medicii și au constatat, că a murit de apoplexie de inimă. Poporul însĕ ḑice, că a murit din frica căci a jurat strîmb

* * *

Dela serbările așeḑării petrei fundamentale la statua regelui Matia în Cluș, étă ce scrie raportorul lui „B. H.“ dela 1 Octobre: A bătut extraordinar la ochi demonstrațiunea liniștită, ce au înscenat prelații naționalităților împreună cu clerul lor inferior. Archiepiscopul dela Blaș Mihályi și metropolitul dela Sibiiu Miron au fost învitați dar s'au excusat și nu s'au presentat la punerea solemnă a petrei fundamentale. Müller episcopul săsesc nici nu și-a excusat remânerea. Parochii gr.-cat. și gr.-ort. din Cluș și-au aflat de lucru în provincie, și n'au binecuvêntat stégul millenar. Lönhardt, episcopul catolic de fapt e morbos, dar óre-cum s'a întrelăsat a se îngriji pentru substituirea lui, așa, că evlavioși magnați catolici ardeleni, cu mare părere de rĕu, ba cu indignațiune, au vĕḑut de lângă cortul regal, că nimeni nu e de față la fundamentul statuei lui Matia cine se execute obicinuitele lovituri de ciocan în numele bisericei catolice. Intrégă serbarea însĕ a avut un astfel de caracter patriotic însuflețit dar mai cu sémă *național* încât tóte neajunsurile acestea nici n'au fost observate din partea publicului evlavios ce serba.

Póte, că tocmai prevederea acestui caracter de tot *național* (magiar) a sĕrbătórei a făcut pe lângă altele, ca numiții prelați sĕ absenteze dela aceste festivități.

* * *

Foc mare în Tanger. În Fez a ars de tot partea orașului locuită de evrei; sunt fórte mulți morți.

* * *

Necrolog. Subscrișii cu inima înfrântă de durere anunță, că mult iubita soție, mamă fiică, soră și cumnată *Elena Hosszu născ. Lázár*, după un morb îndelungat, și-a dat nobilul suflet în mânile creatorului, în 2 Octobre a. c. la $3^1/_2$ óre p. m. în etate de 35 ani, după 16 ani fericitei sale căsătorii, lăsând după sine o jale pătrunḑĕtóre.

Osemintele defunctei se vor înmormênta în 4 Octobre a. c. (alaltăeri Red.) la 3 óre după amiaḑi, din casa proprie, strada Wesselényi Nr. b. 1. în cimiterul comun din loc, după ritul greco-catolic.

Ér parastasul pentru odichna sufletului reposatei, se va celebra în biserica gr.-cath. locala în 5-a Oct. a. c. la 8 óre a. m.

Fiei țĕrina ușóră și memoria binecuvêntată.

Cluș, 2 Octobre 1896.

Ladislau V. Hosszu, jude la tabla reg. ca soț. Anizia, Elena, Alecsandrina și Iosif ca prunci. Aurelia fiica vitrégă și bărbatul Dr. Laurențiu Petric. Vasiliu Lazar protopopul gr.-cath. a tractului Sigetul Marmației, ca tată. Andreiu, Alecsandru și Susanna Lázár, ca frați și sóră. Anna Ivasco și Margareta baronesa de Stroica ca cumnate.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Valea Hațegului, Nucșóra, la 10 Septembre 1896 v.

Onorate domnule redactor!

În nrii 90 și 91 ai prețuitului d-vóstre ḑiar „Telegraful Român“ din a. c., învĕțătoriul Nicolae Sânzian din Hațeg, se produce la adresa mea cu o grămadă de expectorațiuni, nisuindu se a dovedí prin acelea, că eu ași fi un rĕsvrătitor și intrigant.

Asertiunile dlui învĕțătoriu neputêndu-le lăsa fără a-mi face observările la ele, în speranța, că onorata redacțiune îmi va da posibilitatea a reduce la valórea lor adevĕrată acele expectorațiuni ale dlui învĕțătoriu Sânzian, îmi iau libertate a 'mí face observările în următórele:

Te înșeli domnule învĕțătoriu, dacă creḑi, că eu pe mine mĕ țin de un totum factum, ér pe alții de nulă, pentru-că după a mea crescere, nu mĕ țin mai mult decât sum, și modestia 'mi-a fost în totdéuna o vîrtute, pe care D-ta nu o ai, ceea-ce o documentéză tótă purtarea D-tale, dar mai cu sémă purtarea în disputa actuală, când treci dela obiect și te atingi de lucruri personale și familiare chiar. D-ta nu bagi de sémă, că prin modul cum cerci a vindeca un rĕu, închipuit, de care ar suferí biserica și școla de sub îngrijirea mea, mai mult strici decât diregi.

Afirmi dle învĕțătoriu, că eu în loc de a-ți rĕsturna asertiunile d tale m'am demis la personalități. Veḑi, aci ești în rătăcire completă, pentru-că eu nu m'am depărtat dela obiectul nostru de discuțiune, și nici la personalități nu m'am demis, cum te-ai demis D ta. Eu am arătat și criticat lucrurile imparțial, apoi dacă critica bine meritată, e personalitate, atunci e vai de lume, căci atunci e a se obțíné dela criticare, ceea-ce ar involva în sine, că trebue lăsat fie care a-și juca mendrele cum îi place. Eu cred că d-tale și celor de o mână cu D ta, ți-ar convení așa ceva, însĕ nu iartă salutea publică; aceea are mai mari pretensiuni decât interesele personale ale D-vóstră, și astfeliu de dragul cuiva nu va stârpi nimenea critica din lume.

D ta tragi la îndoélă, că eu ași fi făcut ceva în decurs de 20 de ani pentru parochia mea. Cu tóte, că nu te recunosc de competent a-ți da raport despre faptele mele, nefiindu mi nici un feliu de autoritate, dovedindu-te și de parțial și și de pătimaș, totuși din considerare cătră on. public, îmi voiu țíné de datorință a-ți respinge acusele nedrepte și a-'ți dovedí prin autorități competente de neadevĕrate asertiunile cu cari debutezi contra mea.

Află deci dle învĕțătoriu, deși prea bine se scie, că eu în decursul acestor preste 20 de ani, mi-am dat tótă silința, și m'am silit din tóte puterile a cresce poporul în frica lui D-ḑeu, și a forma din el un element de ordine, ceea-ce laudă Domnului. 'mi-a și succes, deși acest popor la venirea mea în acésta comună era cu totul destrăbălat și nepăsător de tot ce e bun pe lume, rătăcit și străin de biserică, ér astăḑi în Dumineci și sĕrbători mari biserica e îndesuită de el, spre a asculta serviciul divin, și spre a fi mângăiat și liniscit în cele sufletesci, ceea-ce o recunosci și D-ta, că poporul meu este „bun și blând“, ceea-ce pentru mine nu este altceva, decât o satisfacție, căci acésta e și chemarea unui preot, de a face pe poporul seu spre a fi „bun și blând“.

Tare greșesci dle învĕțătoriu, când îmi descrii edificiul și curtea bisericei și cimiterul așa precum le descrii.

Sĕ vedem biserica. Aceea vedem că e ḑidire edificată din pétră, văcăluită, văruită, acoperită, ér internul ei zugrăvít peste tot, podită și provĕḑută cu tóte recuisitele de lipsă pentru serviciul divin, cărți, vestminte pentru doi-trei preoți, destul de spațiósă, forma după-cum au bisericile vechi; ca dovadă veḑi descrierea acesteia în rat ociniul parochiei după vĕḑute, și nu după închipuiri precum o descrii D-ta. Sigur prin descrierea ei falsă ai voit sĕ mĕ batjocoresci pe mine, dar nu 'ți a succes și așa D-ta însuși pe D-ta te-ai batjocorit.

La venirea mea în acésta comună, bíserica nóstră nu dispunea de nici un feliu de avere în bani, dar astăḑi la stăruințele mele da, și s'au cumpĕrat un loc nou pentru cimiteriu, pe care 'l-am îngrădit cu pétră, la un loc cu cel vechiu, și totuși biserica mai dispune și de o avere în bani óre care. Ér îngrăditura cimiteriului dta dle învĕțător ai voit sĕ o veḑi de lemn, și nu de pétră, așa precum 'ți-a imaginat și despre funia dela clopote·

Étă ce am mai făcut: 3—4 creștini din parochia mea, înainte de venirea mea aici, au fost cuprins din pămêntul bisericei o bună parte, contra cărora, cu concediul autorităților nóstre bisericesci, am intentat proces pe spesele mele proprii, care s'a și finit în favorul bisericei nóstre, despre ce la timpul seu am raportat și la locurile competente bisericesci.

Referitoriu la școlă sĕ vedem cum stă cu ḑisele D-tale dle învĕțătoriu:

La venirea mea nici pomenire de școlă, și numai după aceea încetul cu încetul am putut ajunge ca sĕ-și iee un modest început, întâiu pe lângă un salariu mai mic, astăḑi pe lângă un salariu corĕspunḑĕtoriu legilor în vigóre. Totdéuna la timpul seu am stăruit a se deschide concurs, pentru a ne câștiga un învĕțătoriu cualificat, ér în casuri de lipsă am substituit eu pe învĕțătoriul. Fie-mi ertat a-ți spune, că substituirea pentru mine ca preot bĕtrân a fost o sarcină grea și dacă am primit, acésta am făcut-o pur și simplu numai din interes cătră școlă, căci nefiind cine sĕ fie învĕțător ar fi fost sistată.

Deci spunem acum dle învĕțător, că óre era mai bine, dacă nu primiam substituirea și prin acésta perdeam scóla? Apoi că s'au perondat mai mulți învĕțători, nu e a mea vina, ci a sĕrăciei poporului, carele n'a putut presta salariul corespunḑĕtoriu, ca sĕ putem căpăta un învĕțător cualificat stătătoriu.

Că scóla încă nu e edificată, aceea este a se atribui érăși stărei misere a poporului, și nu indolenței mele, căci eu pentru susținerea scólei, totdéuna m'am luptat, dar cu deosebire m'am opus nisuințelor de a se cassa scóla confesională. Cred ca și D ta încă îți mai aduci aminte de acele timpuri, dacă patima nu te-a orbit de tot. Apoi află și aceea, că la venirea mea ca preot aici în Nucșóra, nu am aflat nici loc de casă, nici casă parochială, eu însumi am șeḑut în casă închiriată, dar la stăruința mea, s'a procurat loc de casă în mijlocul comunei, aprópe de biserică, loc de frunte, în strada principală, și pe care tot la stăruințele mele, s'au edificat casă cu dóuĕ încăperi, cămară, pivniță, cuptoriu, cuină de vară, o șură mare cu trei grașduri, lângă care supraedificate, și se află și o grădină cu o mulțime de pomi.

Pentru mai buna încredere atât din partea P. O. redacțiuni, cât și a On. public cetitoriu, cumcă: tóte menționatele mele asertiuni, atât cele referitóre la biserică, cât și cele referitóre la scólă, sunt drepte și adevĕrate, drept dovadă alătur dóuĕ documente, date și subscris din partea comitetului nostru parochial gr.-or. din Nucșóra.

(Documentele respective se află la noi. Red.)

Impărtășirea mea din ajutoriul de stat, pe Domniata nu te impórtă (impórtă însĕ biserica. Redacțiunea.) pentru-că d-ta nu ești în drept a mĕ trage la rĕspundere; ca preot sĕrac, și cu familie, voiu fi avênd și eu lipsă de acel ajutoriu, căci dacă nu aș avea lipsă, chiar nici la stolă nu aș reflecta — și că acel ajutoriu l'am depus la o cassă de păstrare óre care érăși nu te impórtă, pentru că ca tată de familie a trei copii, pe care îi aveam aprópe deodată de ai purta la scólă, a căror greutăți și sarcine, numai acela le simte, care le și pórtă, trebuia sĕ mĕ îngrijesc pe óre-care cale de ei.

In corespondența D-tale din Nr. 50 a „Telegrafului Român“ din a. c. te provoci la un manuscript de al meu ca document, veḑi Dne, despre mărginirea facultăților mele spirituale și în corespondența D-tale din Nr. 90 91 a „T, R“. a. c. ḑici că eu 'ți-l'ași fi dat și tot D-ta, ḑici, că noi nu am fost amici nici odată, urméḑă deci de sine, că numai în mod extraordinar au putut ajunge acel manuscript în proprietatea D-tale, și D-ta faci acum us neertat de el.

La asemênarea parochiei mele cu o vacă grasă și bună de lapte, te întreb dle învĕțătoriu: de unde ai cunoscință despre acésta? Sĕ cunosci starea adevĕrată, ḑeu nu m'ai invidia.

Referitor la salutari observ numai atâta, că acelea sunt impuse prin legile convenționale de bunacuviință ca sĕ se facă în limba pricepută de cel ce-l saluți. Póte dl învĕțătoriu Sânzian e priveligiat în privința acésta. Eu însĕ nu sum, și cred ca nu sunt nici alții.

Numaj ura și pizma, te-a răpit și la aceea ca sĕ afirmi, că mĕ ocup și cu cămătăria. Deci tóte asertiunile Dtale publicate în numerii sus menționați, le declar de minciuni, și ca pe atari le resping cu indignațiune; alt cum despre D-ta s'ar puté afirma fórte multe, precum: purtarea D-tale la unele alegeri, — alungarea din sinodul protopresbiteral — „nyilatlozatul“ dat de D-ta jupânului etc. etc. Te sfătuesc deci, ca sĕ-ți mături mai bine dinaintea casei D-tale, unde cred că vei avea destul de lucru, de cât sĕ scrii astfel de corespondențe tendențióse.

Tot așa nu-ți sunt adevĕrate nici asertiunile, că soția mea ar primi și ar împărți prinósele aduse la biserică. Dovadă atestatele menționate mai sus.

Cu acestea eu declar discuțiunea de încheiată cu D-ta despre acest obiect.

Sum cu tótă stima:

Ioachim Cerbicean,
presbiter gr. ort.

Cărți manuale

în scólele poporale pre anul școlariu 1896/7 se întroduc acestea:

I. Din religiune:

1. Istoria biblică, cu icóne, spre folosul scólelor poporale. Sibiiu, tiparul archidiecesei, leg. 25 cr. 2. Istoria biblică a vechiului și noului testament, de G. Ludu și I. Dariu. Editura Nic. I. Ciurcu, Brașov 30 cr. 3. Istoria biblică, de Dr. Georgiu Popa, Arad, tiparul diecesei, 10 cr. 4. Istoria biblică. Din „biblioteca cărților școlare“. Sibiiu, tipariul archidiecesei, 30 cr. 5. Istoria bisericéscă. Din „biblioteca cărților școlare“. Sibiiu, tipariul archidiecesei, 35 cr. 6. Elemente de biblie și istorie bisericéscă, de Iosif Aron. Editor Ciurcu. Brașov, 30 cr. 7. Catechism de Moise Toma. Sibiiu, tipariul archidiecesei, 30 cr. 8. Catechismul religiunei ort. de Dr. P. Barbu, 15 cr.

II. Din limba română:

1. Tabele de părete, Buda, tipografia statului. 2. Micul Abecedar, 18 tabele de părete, de D. Roman și I. Tuducescu 3 fl. 60 cr. 3. Antêia carte de cetire, de I. Popescu. Sibiiu, tipariul archidiecesei, leg 25 cr. 4. A dóua carte de cetire, de I. Popescu,

70 cr. 5. Nou abcdar românesc de Vas. Petri. Sibiiu, librăria W. Kraft, leg. 25 cr. 6. Legendariu, de V. Petri, 50 cr. 7. Abecedariu pentru şcólele poporale, de Zah. Boiu, Sibiiu, 24 cr. 8. Carte de cetire, de Zah. Boiu, 40 cr. 9. Micul abecedariu, de I. Tuducescu, dóuĕ părţi câte cu 20 cr. 10. Micul legendariu, de I. Tuducescu; 30 cr. 11. Adecedar sau ântâia carte de cetire, de mai mulţi prietenl ai şcólei. Braşov, I. Ciurcu, 20 cr. 12. A dóua carte de mai mulţi prieteni ai şcólei. Braşov 28 cr. 13. Gramatica limbei românesci, de I. Dariu. Braşov, 25 cr. 14. Lecţiuni din gramatica limbei românesci de I. Ilica. Arad, 25 cr. 15. Limba română de I. Tuducescu, 30 cr. 16. Gramatica limbei române, de Maxim Pop, Braşov, Ciurcu, 30 cr. 17. Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, Sibiiu, 40 cr. 18. Gramatica română de N. Miheltan, Braşov. 19. Carte de cetire, de D. Dogariu şi Nic. Pilţa, Braşov 70 cr.

III. Din limba magiară:

1. Abecedar magiar-român, de N. Putnoky, leg. 20 cr. 2. Legendar magiar-român de N. Putnoky, leg. 30 cr. 3. Curs practic pentru limba magiară, de C. Varga şi G. Betranutiu, 30 cr. 4. Legendariu magiar-român, de I. Tuducescu, 20 cr. 5. Abecedar pentru limba magiară, de Koós şi Dariu, Braşov, 20 cr.

IV. Din aritmetică:

1. Elemente de aritmetică. de Pent. Dima. Braşov. 2. Aritmetica de I. Dogeriu, Braşov. 3. Socóta de I. Tuducescu. 4. Curs de aritmatică, de Arseniu Viaicu, Braşov. 5. Elemente de geometria, de D. Dogariu şi I. Dariu, Braşov.

V. Din geografia, istoria şi constituţiune:

1. Geografia patriei şi univertală, de I. Dariu. Braşov 30 cr 2. Istoria patriei şi universală de I. Dariu 20 cr. 3. Tipuri din istoria Ungariei, de I. Tuducescu, 20 cr. 4. Elemente din constituţia patriei, de Vas. Goldis, Braşov 25 cr. 5. Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, Sibiiu 20 cr. 6. Istoria patriei de V. Goldis edit. Ciurcu Braşov 25 cr.

VI. Din istoria naturală, fisică, economiă şi gimnastică:

1. Curs metodie de istoria naturală, de Ipolit Ilasieviciu. Braşov, 30 cr. 3. Elemente de istoria naturală, de Dr. Daniil Barcian. 3. Istoria naturală de I. Tuducescu, 20 cr. 4. Elemente de fisică, de I. Dariu, 30 cr. 5. Curs practic de economie, de I. Georgescu. Braşov, 30 cr. 6. Introducere în economie, de I. Tudueescu 20 cr. 7. Manual de gimnastică, de Ioan Prodan. Braşov.

VII. Despre carte geografice şi globuri.

Cartele geografie ale singuratecelor comitate au apărut în ediţiune oficială. Se pot procura ca şi globurile, dela fie-care librăriă. Mapa Ungariei de Kogutowitz şi a Europei tot dela numitul, sunt cele recomandate de înaltul Minister.

Observaţiune.

Unde la unul şi la acela-şi obiect de învĕţământ se indică mai multe manuale, d. e. abecedare, legendare scl. învĕţătorul este liber a alege dintre cele indicate

Arad, din şedinţa consistorială dela 28 August 1896.

Consistoriul Aradului:

Ioan Meţianu, m. p.,
episcopul Aradului.

Diverse.

Sultanul şi jurnalistica. Ministeriul de externe turcesc în anul 1884 a organisat un despărţĕmênt separat pentru presa din strĕinătate. In despărţĕmêntul acesta au tradus din foile mai mari europene articiii scrişi des pre Sultan şi Turcia şi îi ceteau sultanului. Paşei Sureja i a cădut acéstă misiune delicată, ca sĕ cetéscă acesti articlii sultanului şi nu odată s'a întêmplat, că sultanul atât de tare s'a înfuriat, încât a aruncat afară pe nenorocitul paşă. Despărţĕmêntul jertfesc sume colosale anual pentru corumperi şi mai cu samă vre-o câteva gazete parisiene capĕtă subvenţiune regulată din casseta sultanului. Insuşi în Turcia domnesce o censură extraordinal de severă. Fie-care gazetă, apĕrând chiar şi în limbă străină, e datóre a reproduce minciunile oficióse, în cari de comun e vorbă, că în tóte vilaetele Turciei domnesce ordine.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20 —
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . . : . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Carticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	— .50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	--.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	— .70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad . . .	„	-- .50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	— .50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	— .20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	— .25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţământului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noii cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (córde) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109. Sibiiu, Joi, 26 Septembre (8 Octobre) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„*Telegraful român*",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul al IV-lea, Octobre, Novembre și Decembre al anului 1896, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Sibiiu, 25 Septembre, 1896.

Luni s'a disolvat parlamentul nostru prin decret regal, și în ḑilele aceste se vor ordina alegerile cele nóuĕ, cari se vor face în primele ḑile ale lunei Novembre.

Ca tóte lucrurile din lume și sesiunea actuală a parlamentului nostru și-a avut începutul, durata vieţei și sfârșitul, nenatural, încât adecă i s'a tăiat capul înainte de a-i fi venit óra de mórte.

La alt loc publicăm cuvêntul de tron, prin care s'a încheiat sesiunea parlamentară.

Timp de 4 ani parlamentul nostru a fost teatrul scenelor celor mai uimitóre.

Sub firma liberalismului s'au votat legi radicale cari au sguduit până în temelie instituţiuni, sub cari ţéra a înflorit una mie de ani.

Tot sub firma liberalismului s'a desvoltat o demagogie, care era sĕ ameninţe din temelie una dintre cele mai principale instituţiuni, pe cari se raḑimă bunăstarea si înflorirea statului, prerogativele corónei de a dimite ministerii, și de a chema alţi ómeni la guvernare.

Ne sunt încă în vie memorie scenele tumultóse, cari s'au succedat între casa deputaţilor și cea a magnaţilor din incidentul legilor politice-bisericesci. De trei ori casa magnaţilor a respins legile bisericesci, ca unele, cari lovesc în instituţiunile bisericelor și sgudue din temelie consciinţa și liniștea cetăţenilor.

Magnaţii conservatori și prelaţii bisericilor au fost daţi pradă insultelor plebei de pre stradele capitalei.

Monarchul cu considerare la iritaţiunea spiritelor din ţéră și la pacea dintre biserică și stat primesce dimisiunea ministeriului Wekerle.

Şi aici vine momentul psichologic, care nu trebue perdut din vedere. Demagogia demonstréză contra corónei, sub auspiciele cercurilor guvernamentale cari susţin partidul liberal.

La reîntórcerea sa din Viena fostul ministru Wekerle nu vine ca un bărbat de stat, care pus între corónă și demagogie, pune totul pentru prestigiul corónei, ci din contră el vine ca un demagog și demonstréză. Mulţimea-l duce în mers triumfal trăgênd ea trăsura, și insultând coróna.

Partida dela putere demonstréză și ea ameninţând cu partida lui Kossuth.

Ministeriul demagogic este reactivat, și legile politice-bisericesci votate și în casa magnaţilor sub cuvêntul, că acea este dorinţa corónei.

Slăbirea autorităţei corónei, gugulirea demagogiei a creat un mare abis între partidele parlamentare, au pus în totală neputinţă de a mai crea ceva întreg parlamentul, au provocat generală nemulţămire în ţéră. Apatia acésta nu s'a putut delătura nici cu chemarea la guvern a fostului comite suprem din comitatele Solnoc-Doboca și Bistriţa-Năsĕud, a baronului Bánffy, nici cu măiestrita înscenare a sĕrbătorilor millenare.

Parlamentul purta în sine simburele putregiunei.

Inainte de vreme ministrul Bánffy i-a dat lovitura de mórte înainte de a crea legea curială în afacerile electorale.

A rĕmas deci sistemul de corupţiune din trecut, și abusul ne mai pomenit al guvernului prin aplicarea intrevenirei miliţiei după plac.

Sub asemene auspicii se fac alegerile cele nóuĕ, cari la tot casul vor aduce guvernului o maioritate mai mare decât până acuma.

Suntem în momentul suprem de o acţiune politică, și cu curiositate asteptăm mĕsurile ce cred că e bine sĕ le ia bărbaţii nostrii, cari conduc destinele politicei românesci.

In faţa alegerilor va trebui clarificată situaţiunea dubiă actuală.

Voci magiare

din incidentul

visitei Maiestăţii Sale la Bucuresci.

„*Budapesti Hirlap*" dela 29 Sept. sub titlul: „*Sic vos non vobis*" scrie:

Ne umple de mâhnire adêncă strălucirea și pompa, cu care colo din jos, în graniţa de sud a acestei ţĕri au sĕrbat inaugurarea canalului Porţilor de fer. Am creḑut, eram îndreptăţiţi a spera, că aceea va fi coróna sĕrbărilor nóstre millenare, dar tóte au fost acolo, numai Ungaria millenară a lipsit. Nici măcar Ungaria modernă n'a fost acolo. Colorile Ungariei, limba Ungariei, încă n'au fost acolo. A fost mai mult o petrecere decât sĕrbarea de nuntă a technicei magiare, a operei magiare, a jertfei magiare bănesci. Nimeni dintre capetele încoronate n'a luat pe buze numele Ungariei, pe corăbii, pe locuinţe, pe tóte locurile principale stégul împĕrătesc, capela întona imnul poporal austriac, Majestatea Sa a vorbit despre monarchia austro-ungară, ér ómenii nostri stătéu acolo cu capetele în pămênt, cu muschii descordaţi, cu opera lor terminată: Óre n'au vĕrsat lacrimi în Dunărea turbată?

Ce vătĕmare ar fi fost pentru pact dacă la sĕrbarea acésta s'ar fi presentat regele magiar înaintea domnitorilor vecini, în splendórea sa întrégă, cu întréga sa pompă, cu tóte insigniile, colorile, cu scumpa sa emblemă? Unde stă scris în articlul XII din 1867, că ceea-ce e magiar, e austro-ungar?

Agitaţie infamă și josnică decurge din cele dóuĕ ţĕri vecine între supușii Maj. Sale Regelui magiar. Când a avut coróna și guvernul ei o așa ocasiune, ca și cea care acum a scăpat-o, de a presenta naţiunea millenară cu drepturile ei, voinţa ei și insigniile puterii ei, unitatea naţiunei și a corónei în simţĕminte și nisuinţe? Ungaria ca mandatariul Europei în opera civilisaţiei Orientului.

Ce voim, ce sperăm, ce ameninţăm noi mereu suflete naive magiare cu naţiunea nóstră magiară, cu Ungaria nóstră istorică, când la astfel de ocasiuni, atunci, când suntem chemaţi a lua merite pentru opera nóstră: guvernul nostru nu cutéză sĕ pue în gura regelui acest cuvênt: Acésta este ḑiua gloriei naţionale a Ungariei mele!

Cel-ce crede, că acesta este pactul lui Deák Ferencz, acela e orb. Cel-ce declară, cel-ce propagă, că e executarea corectă a pactului, acela sĕvêrșesce opera cea mai eficace a agitaţiei din stânga extremă. Ce putem aștepta după acestea dela visita din Bucuresci? Politică europenéscă? Lângă cei trei aliaţi un al patrulea? Nici tréba asta nu ni-se pare bagatelă din punctul ei de vedere, dar apăsarea morală, amărăciunea, sugrumarea cumplită a dorinţelor, sentimentului patriotic, mândriei, care s'a sĕvêrșit acolo cu atâta pompă: aceea strînge inimile magiare, sentimentele le face sĕ rĕtăcéscă fără proprietar, și le alungă sĕ-și caute ţintă — unde? Nu între paragrafii pactului.

Am privit cu pismă vigórea tinerei ţĕri naţionale române. S'a presentat în mod imposant în graniţa ţĕrei; entusiasmul și consciența naţională îi legănau stindardele și dădéu aripi cuvêntului ei de salutare. Inundarea, credinţa, dorul puternic al junelui acolo,

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

z) Dacă totuș dintre cei fugiţi (Dezărtori) cărora li sau ertat Greșala s'ar afla unii împetriţi, care Mila înălţii sale întru nimica socotînduo, și mai încolo vor rĕmânea întru rĕutatea sa, și hotărîta de opt Luni vreme a Ertării spre folosul sĕu a o întórce nu ar pofti, unii ca aceia după celea mai aspre Legi Cătănești sĕ vor pedepsi.

Pentru aceia fieşte care Deregătorie, ori cu ce nume s'ar numi, sĕ îndatoréză că după trecerea Terminului acestui de opt Luni, pe unele Cătane ca acestea împetrite întru rĕutatea sa, în tot chipul ale certa, și a le prinde. cari după modrul în Legile Cătănești hotărîtă fără nici o îngăduinţă pedepsindu-se, de tótă Ertarea de aici înainte pururea vor fi lipsiţi. Dat în Vienna Austrii în a dóua ḑi Marte Anul o mie opt sute șése

(L. P.)

Archipovăţuitoriu Carol
Prea Marele General a Óstelor Impĕrătești.

La Num. 1503. 1806.

Noi Francisc al doilea

din mila lui Dumneḑeu alesul împĕrat al romanilor, și al Austriei, craiul apostolicesc al Ungariei, și al Bohemiei. etc. etc.

Pace am câscigat Credincioșilor mei supuși. Orânduélele mele sau lovit cu Doririle lor; nădejdea, carea aș puté sĕ am în schimbătórea Norocire, o puiu jos, numai că primejdiile, și patimile acelea cărora cele mai înflorite, și mai vestite Stăpâniri a Mele ba tocma și cea de lăcuinţă a mea cetate, ca o pradă sau supus, mai de grabă sĕ le pociu depărta. Mari sânt cu adevĕrat jertfele, care pentru acésta le-am făcut! și batăr că cu greu sau despărţit Inima mea de dênsele, totuș fiindcă totul, și binele a Milióne de ómeni, și fericirea caselor lor Era în primejdie, le am făcut. Rĕsplătirea mea sunt binecuvêntările acelea care mile făgăduește întórcerea păcii întru Norodul meu

Nu cunosc altă mai mare fericire, decât de a puté face fericiţi pre supușii mei, și mai înaltă mărire de cât aceia, ca sĕ pociu fi tată supușilor mei, carii încâtui Inima lor cea Dréptă, Credinţa cea ne clătită și Dragostea cea Adevĕrată cătră Monarcha, adecă: cătră stăpênitoriul lor, și cătră Patria sa nu stau înapoia nici unui Ném din Europa carii prin acest haractăr, adecă: sămn Naţionalicesc aceia au săvîrșit, cât însuș înprotivnicul au fost silit sĕi cinstéscă. Éră în Inima mea un sămn de pomenire ca acela au făcut pre care nici o vreme nu l va ștergе. Cu mișcarea Inimii m'am întors în Cetatea mea cea de lăcuinţă, între credincioșii, și bine gânditorii lăcuitori aceia la lucrurile Deregătoriei mele. Afunde sunt ranele care le au făcut Bătaia, și numai Anii vor fi îndestulaţi spre vindecarea lor, și spre uitarea Greutăţii Patimilor, care le-au pricinuit Acéstă vreme nenorocită. Datoriile îndreptării statului cu mult vor fi mai mari, și mai grele de cum au fost vreodată, și le va și plini; Dară dinpreună și Iușul sau Dreptul e mai mare de a pofti dela tótă Ciata supușilor sĕi, ca spre sfârșitul cel bun și de obște, Adecă spre adaugerea și creșterea puterii cei din lăuntru a statului: prin adevĕrata poleire a minţii, prin înoirea Industriei Naţionalicești adecă prin Deșteptarea sârguinţii Némului întru Meșteșuguri prin întórcerea, (și punerea în statul sĕu a creditumului de obște adecă a încredinţării întocmele) și prin acésta spre ţinerea Monarhii întru acea stare, carea între celelalte staturi a Europii până acum și înschimbatele norociri totdéuna o ţinut cu o împreunată putere sĕ se străduéscă.

Tótă clipita vieţii mele numai spre acest sfârșit, numai singur spre crescerea fericirii supușilor mei, Carii toţi sunt mie prunci după Inima mea, sĕ fie sfinţită, și împreunată cu supușii mei prin împrumutatele legături aceii mari încredinţări, și adragosteii cei mai ferbinţi. Numai atunci voiu crede, că Inimii mele, ca un Prinţ, și Părinte am făcut destul, când spre înflorirea Monarhii Austriacești temeiu tare sĕ va pune, și uitându se patimile, și rĕutăţile ţĕranilor mei numai sângură aducerea aminte de jertfele mele și de cea neclătită credincióså alor Iubire cătră Ţară va rĕmânea în sus.

(Va urma).

precauţiunea teribilă şi abdicerea bătrâneţelor în ómenii noştrii, pe cari *monarchia* îi tîrá după sine cum tîresci corabiile de funie.

Dacă Apponyi, care a fost acolo, nu şi-a propus până acum de şepte ori, că mai bucuros va muri ca călugăr, decât sĕ se predea acestui spirit, atunci nu are sânge în vine. Ce voim noi cu valachii noştri, căci dór nici noi nu cutezăm sĕ existăm. Unde suntem proprietar de casă, unde în o operă de secoli am deslegat o problemă de mai mult de douĕ mii de ani, nu află demn de a ne aminti pe numele nostru.

Mi ar fi plăcut sĕ privesc în inima lui Szilágyi Dezső, sĕ vĕd ce-şi vor dice simţirea şi cugetul, ce se vor întâlni acolo. O aşa nulificare de stat a fost acésta acolo, încât e imposibil, sĕ fie sinceră. O rabdă omul de o silă fără Dumnedeu, dar îşi strênge palma în pumn, şi-şi muşcă buzele dicêndu-şi: Răbdare, răbdare!

Regele nu presupune, că în mii şi în mii de inime credincióse magiare distruge o amărăciune turbată şi de ar vedea cum ne împăturăm sĕrmanul stég tricolor, vĕrsându-ne lacrimile pe el la acest sfêrşit al sĕrbării millenare, apoi nu ne-ar înţelege.

Şi nu este om în jurul lui, care sĕ aibă ori îndrăsnélă, ori destoinicie, pentru ca sĕ l lumineze.

„Marea minciună a timpului nostru“. Nu de mult, după cum anunţă „M. A“, preşedintele sântului sinod al bisericei ortodoxe din Rusia, Petrovics Pobjedonoszcev, a publicat sub titlul: „Marea minciună a timpului nostru“, o carte în care vorbesce despre puterea bisericéscă teocratică, despre socialism şi despre democraţie. „M. A.“ reproduce din acestă carte un pasagiu în care se vorbesce despre constituţionalism şi-l însoţesce de nisce observări, în sine fórte corecte, dar pline şi de maliţie la adresa autorului. Făcea fórte bine dacă reproducea şi pasage în care autorul vorbesce despre puterea bisericéscă teocratică, pentru ca sĕ scim ce păreri are şi clerul inalt din Rusia despre acéstă formă de guvernament.

Departe dela noi de a apăra absolutismul rusesc, fie acela pe terenul politic ori pe cel bisericesc, dar nici constituţionalismnl nemărginit nu ne multămesce totdéuna. Şi acésta nu pentru el, ci pentru persónele, cari îl aplică şi cari nu vréu, ori nu sciu sĕ-l observe totdéuna. E de preferit însĕ totdéuna constituţionalismul faţă chiar şi de cel mai înţelept absolutism din cauză, că totdéuna există posibilitatea, cà mai mulţi ochi, mai multe vĕd, mai multe urechi mai multe aud, decât un singur om, de ar fi acela ori cât de înţelept. Ér când nu merge nici cu absolutismul, nici cu constituţionalismul, atunci se recurge la dictatură, până când se restabilesce ordinea publică, ca sĕ se pótă da un nou guvernament, după o formă ori alta, perfectă, ori mai puţin perfectă.

Dar éta ce dice Pobjedonoszcew desprs constituţionalism, observari cari se potrivesc fórte bine şi la constituţionalismul nostru de stat aşa după cum este el aplicat adi la noi aici în Ungaria.

„Dintre marile principii politice, dice P., cel mai mincinos este principiul democraţiei, adecă aceia ideă, care tótă puterea o deduce dela popor, dela voinţa poporului, după cum s'a adeverit acésta în marea revoluţiune francesă. Din acésta a isvorêt teoria parlamentarismului. In ce şi stă aceea? In credinţa, că întreg poporul el însuşi îşi crează legile în parlament, că el îşi alege funcţionarii, şi că el îşi exercită şi validitéză voinţa sa proprie.

Acésta e teoria! Dar sĕ privim la praxă în ţĕrile classice ale parlamentarismului. Alegerile nu sunt expresiunea voinţei alegĕtorilor. Representanţii nu sunt legaţi de opiniunea alegĕtorilor şi fac ce vréu ei, ori ce le prescrie politica de partid. Ministrii sunt adevĕraţi autocraţi, singur ei şi nu alţii dispun de parlament. Ei dispun de puterea naţiunei, ei împărţesc graţiile şi privilegiile, şi se încunjóră cu o cétă întrégă de ómeni perde-véra pe care o susţin pe spesele naţiunei şi nu trebue sĕ sĕ témă de nimic, decât de aceea, că 'şi vor perde maioritatea în parlament.

Maioritatea acésta o susţin prin servitii grase, pe cari le plătesce naţiunea. Şi e dréptă următórea difiniţiune a parlamentarismului că, acela e sistem, care servesce pentru satisfacerea grandomaniei representantului şi a intereselor lui private. Naţiunea aşa dară nu guvernéză; naţiunea nu are putere, de acésta se bucură voinţa indviduală şi interesul celor privilegiaţi. Parlamentarismul este cel mai înalt grad al egoismlui si expresiunea aceluia. In teorie representantul se légă în serviţiul alegĕtorilor, ér în praxă alegĕtorii sunt aceia, cari abdic de drepturile lor în favorul representantului. Naţiunea este numai mijloc pentru scopurile lui. Alegĕtorii sunt sinul, din care acela se nutresce. Ei sunt capitalul, pe contul căruia acela ajunge la posiţie, oficiu şi traiu în cinste. Acésta e maşinăria parlamentară“.

Parlamentul disolvat.

Budapesta, 5 Octobre 1896 n.

(*) Astădi în 5 Octobre n. se închide sesiunea parlamentară 1892—97 în sala cea mare a palatului regal din Buda în presenţa Maiestăţii Sale şi a ambelor case.

Inchiderea parlamentului se întêmplă cu un an înainte de timpul prescris. Este deci firéscă întrebarea: cari sunt causele ce au îndemnat guvernul a-'şi exopera dela Majestatea Sa actul de disolvare?

Ş'o pun întrebarea acésta foile magiare, ş'o pun foile străine, dar curios, că în ultima şedinţă a parlamentului din 3 a l. c. nimenui nu i-a plesnit prin minte a constringe guvernul pe cale interpelară la un rĕspuns lămuritor. Vorbirea lui Apponyi cu privire la urgentarea rĕspunsului la o interpelare a sa făcută în cestiunea cuotei, póte fi considerată de o indirectă întrebare de causa disolvării.

Rĕspunsul lui Bánffy, că Apponyi prin vorbirea sa voiesce sĕ corteşéscă şi în ultima şedinţă — este o slabă încungiurare a rĕspunsului.

Decurgerea şedinţei agitate din 3 a l. c., téma de a discuta cestiunea pendentă a cuotei şi enunciaţiunile foilor magiare, arată clar, că principalul indemn la disolvarea parlamentului înainte de timp a fost tocmai cestiunea cuotei.

Oposiţia şi cu ea, putem dice, majoritatea poporului magiar a pornit în timpul mai recent o companie vehementă în *contra* reîncheierii legăturilor financiare şi economice cu Austria, legături ce aveau a fi reluate în anul viitoriu după expirarea celor dece ani de convenţiune.

În cestiunea acésta decurg deja de un an încóce pertractări confidenţiale între cele dóuĕ guverne, cari au avut de resultat o pacinică înţelegere, o reîncheiere a tuturor contractelor cu excepţiunea cuotei.

Guvernul austriac cere urcarea cuotei pentru Ungaria. Bilinski a făcut în Reichsratul din Viena următórea declaraţie: „Guvernul austriac a stat în totdéuna pe punctul de vedere pe care şi astădi stă, că chestiunea cuotei trebue regulată în favorul Austriei“.

Guvernul magiar însĕ tace, la interpelări în causa acésta de importanţă nu rĕspunde. A abdice compromisul economic cu Austria nu se îndură şi nu póte, că nu-'i permite nici programul şi posibil nici interesele ţĕrii, a primi propunerea guvernului austriac referitor la urcarea cuotei peste cele 35% nu cutéză.

Nu póte şi nu cutéză, — căci nu are destulă încredere în majoritatea ce o are în parlament. Îi trebue guvernului actual un sprigin mai puternic al casei, o majoritate mai mare pentru a vota din nou compremisul cu Austria.

În felul acesta îşi deslégă cu toţii enigma disolvării, în felul acesta resonează oposiţia şi foile ei cari sunt pline de o patriotică indignare din causa că actualul guvern lucră la subminarea Ungariei, la tradarea celor mai vitale ale ei interese.

„Budapesti Hirlap“ din 3 Octobre se întrébă astfel: „Pentru ce sunt chemaţi la urmă alegĕtorii Ungariei? De ce se disólvă parlamentul? Din interes de partid? Nu! Din interes de guvern? Posibil? Din causa dualismului? *La tótă întêmplarea*“!

E un însemnat act ce vor a încheia cei dela guvern cu Austria. Va fi deci mare şi lupta ce ei vor încinge pentru obţinerea majorităţii dorite

Cu disolvarea parlamentului se începe deci o nóuă eră, o eră de sguduitóre transiţie.

Tóte partidele întră în foc. Fiecare voesce sĕ exploateze situaţia în favorul seu şi fiesce-care sperézâ a eşi mai lămurit şi mai puternic din focul acesta.

Corteşirile s'au început deja de mult. Guvernul face după-cum am scris în unul din numerii precedenţi — o colosală risipă cu bani ovreeşti, punênd un numĕr mare de candidaţi ovrei.

Partidul poporal, vesel din cale afară de a fi scăpat de odiosul paragraf, agitéză aprópe în cel mai intensiv mod. Organele de publicitate ale acestui partid pledéză cu cele mai plastice frase în contra actualului sistem de guvernare atât de corupt.

„Alkotmány“ din 3 Octobre are un primarticol întitulat: „stăpânirea gendarmilor“, în care se dic următórele:

„Forma de guvernare a parlamentului magiar a încetat. Stăpânesc acum gendarmii, cari se simţesc despre sine că sunt ministri. Poporul acestei ţeri va judeca în curênd, dacă mai este suportabilă acéstă stare turburătóre de sânge. Puterea este în mâna alegĕtorilor; ei au a frânge politica de gendarm şi de paşă“.

La lăţirea vestei despre disolvarea parlamentului au rĕmas nemişcate numai naţionalităţile.

În situaţia acésta, ca în totdéuna în ere de transiţie la o nóuă constelaţie a corpurilor legiuitóre, se aştéptă şi cuvêntul naţionalităţilor.

Şi sperăm că acest cuvênt se va rostí în curênd.

Cum? *Videremo!*

* * *

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 1 Octobre 1896 n.

Casa deputaţilor.

„Representanţii“ nostrii în legislaţiunea ţerii au ţinut şi ei o „scurtă“ şedinţă la 1 Oct. n. în casa deputaţilor. Trebue sĕ recunóscem, că a fost bunişor certată. Se vede, că în spaima ce a produs în ei declaraţia prim ministrului br. Bánffy despre disolvarea parlamentului, îi adună laolaltă, căci cine scie mai întórce, se vor toţi pe aici.

La ordinea dilei a fost raportul casei magnaţilor despre primirea proiectului de lege despre judicatura curială în afaceri electorale şi apoi cinci interpelaţiuni. Prima a fost alui *Horánszky Nándor* carele cere desluşiri cu privire la declaraţiunea prim ministrului br. Bánffy în şedinţa de eri a casei magnaţilor cu privire la disolvarea parlamentului.

Prim ministrul Bánffy rĕspunde, că pentru aceea va disolva parlamentul fiind-că nu are garanţii pentru desbaterea budgetului.

A dóua a fost alui *Ugron Gábor*, carele acusă pe guvern, că şi-a ţinut departe partidul dela sedinţa de eri din casa magnaţilor şi astfel a contribuit la mutilarea durerósă a proiectului de lege despre judicatura curială în afaceri electorale.

A treia a fost alui *Polonyi* în causa cuotei, a patra alui *Komjáthy Béla* carele acusă pe guvern, că a întrelasat a accentua caracterul magiar a serbărilor dela Porţile de fer şi independenţa Ungariei, şi a cincea a *contelui Apponyi şi alui Ugron* tot în afacerea acésta cu adausul, că avut'a cunoscinţă guvernul despre aceea, că la acele sĕrbări s'ar fi întêmplat şi vătĕmări de drept public?

La tóte interpelaţiunile acestea rĕspunde decdată prim ministrul Bánffy, că caracterul magiar a fost destul de pronunţat la sĕrbările dela Porţile de fer, deóre ce stégul magiar a fâlfâit pretutindenea şi despre vătĕmări de drept public n'are cunoscinţă.

Casa trece mai departe peste interpelatiuni şi respunsuri.

Fiind timpul înaintat, interpelaţiunea lui Hock Iános despre scandalele din „Ös Budavár se va desbate în şedinţa viitóre.

Disolvarea parlamentului ungar.

Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele nostru a disolvat parlamentul nostru la 5 a l. c. n. prin următoriul

Discurs de tron.

Stimaţi Domni, magnaţi şi deputaţi! Iubiţi credincioşi!

In istoria naţiunei magiare o dietă significatóre de un însemnat punct îşi ajunge sfârşitul, în decursul căreia iubita nóstră Ungaria şi-a serbat a mia aniversare a existenţei sale de stat.

Ne sunt în viuă memorie şi totdeuna vor fi neuitate înaintea nóstră serbările însufleţitóre decurse în anul present.

Când din nou dăm mulţămită Provedinţei divine, care ne-a dat sĕ ajungem, că am putut ţiné serbarea existenţei de o mie de ani a iubitei Nóstre Ungarii, bucurându-ne de binecuvêntările păcii, primiţi şi d-vóstră înc'odată pentru faţă de noi manifestata alipire credinciósă şi iubire mulţămita nóstră ferbinte.

Intru amintirea fundărei patriei, dvóstră aţi înfiinţat numĕróse instituţiuni pentru binele public şi culturale şi aţi ridicat monumente. Dar mai cu sémă trebue sĕ ne aducem aminte despre o operă de pace de mare însemnătate internaţională, care din considerare la timpul, în care s'a terminat, încă stă în legătură cu serbarea fundărei patriei.

Numai câteva dile sunt, de când ne-am întors dela serbările deschiderei canalului dela Porţile de fer dela Dunărea de jos, care operă de regulare pe basa încredinţărei date monarchiei nóstre în contractul dela Berlin, Ungaria o a împlinit.

M. M. L. L. Regele român şi regele sêrbesc, precum şi represeentanţii puterilor subscrise în contractul dela Berlin, deasemenea guvernul regatelor şi ţĕrilor nóstre representate în consiliul monarchiei şi trimişii corporaţiunilor legislative au fost martori acelui splendid succes, care l'a secerat mintea omenéscă şi puterea de lucru la învingerea pedecilor puse navigaţiunei din partea naturei şi care totdeuna va fi vestitoriul gloriei bărbaţilor de specialitate magiari.

Ocasiunea acésta cu bucurie o-am folosit spre aceea, ca sĕ cercetăm pe Maj. Sa Regele român în capitala sa şi sĕ întărim şi prin acésta intima, amicala, bună relaţiune, ce de mult a existat deja între noi.

Cu sentimente de recunoscinţă ne aducem aminte de acea primire cordială şi splendidă, cu care am fost împărtăşiţi în călătoria acésta în România atât din partea Maiestăţei Sale a regelui român şi a înaltei sale familii, cât şi din partea tuturor locuitorilor din România.

Preste tot cu bucurie vĕ facem cunoscut, că cu tóte puterile stăm în cele mai bune relaţiuni de amiciţie, care ne îndreptăţesce la speranţa sigură, că pacea nici de aci înainte nu va fi tulburată.

Când la începutul anului 1892 am deschis dieta actuală, am signalisat ca una dintre cele mai ponderóse probleme reorganisarea administraţiunei.

Referinţele desvoltate însĕ în intervalul timpului au îndreptat în altă direcţiune activitatea guvernului nostru şi a dietei. Cea mai mare parte a timpului dietei presente o au ocupat cestiunile politice bisericesci eşite la ivélă.

(Va urma.)

* * *

Adunarea generală

a

„Societăţii pentru fond de teatru român.“

(Urmare şi fine.)

La discursul preşedintelui a rĕspuns vicariul B. Raţiu, ér după constituirea biroului s'a cetit următoriul raport despre activitatea comitetului în decursul anului 1895/6:

Onorată adunare generală!

Adunarea generală a societăţii nóstre ţinută în 14/26 şi 15/27 Oct. 1895 la Braşov prin hotărirea sa din şedinţa II punctul V. în sensul § 9 p. şi al §. 13 din statutele societăţii, pentru 3 ani de ḑile ni-a încredinţat nóuĕ conducerea afacerilor societăţii nóstre. Cu ḑiua de astăḑi am ajuns la sfârşitul unui an din acest restimp. In puterea §-ului 7 din statutele nóstre şi pe basa învitării prevenitóre a Românilor din Făgăraş, adunarea generală din anul trecut prin hotărîrea sa din şedinţa II p. VII a decis, ca adunarea generală din ĕst an sĕ se ţină în ospitalul oraş al Făgăraşului. Étă-ne deci astăḑi înaintea D-vóstrĕ rugându vĕ în sensul §-ului 17 din statute sĕ daţi binevoitóre ascultarea raportului nostru despre cele isprăvite de noi în decursul anului expirat acum.

Onorată adunare generală!

Dispoşiţiunile capitolului IV al statutelor societăţii nóstre precisèză activitatea comitetului. Ţinem sĕ relevăm în resumat aceste disposiţii. In înţelesul, lor comitetul va ţinea şedinţă în fiă care lună odată, cerênd trebuinţa şi mai de multe-ori, — el îngrijesce de averea societăţii, de observarea statutelor şi esecută decisiunile adunării, el va eloca banii încassaţi la un loc sigur pentru fructificare, va purta registre despre ţinerea în evidenţă a membrilor, în sfîrşit comitetul va face raport adunării generale despre tótă activitatea sa de peste un an.

Pentru de-a rĕspunde acestor însărcinări cuprinse în statutele societăţii şi pentru executarea hotărîrilor aduse de adunarea generală din 1895, comitetul D-vóstre a ţinut în decursul anului expirat acum 9 şedinţe. În cele următóre avem onorul a Vĕ raporta despre cele sĕvêrşite în şedinţele nóstre.

Adunarea generală din anul 1895 prin decisiunea sa din şed. II p. III al. 2 hotărise „sĕ dea absolutoriu comitetului vechiu pentru gestiunea anilor 1890—1895, 4 Martie şi pentru administrarea averii societăţii sub reserva presentării ulterióre a actului de deposit despre averea societăţii predată în administrarea institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, care act sĕ fie presentat în timpul cel mai scurt noului comitet şi sĕ se notifice proximei adunări generale“. Cele cerute de adunarea generală din anul trecut prín acéstă hotărîre s'au împlinit întocmai. Tóte actele referitóre la averea societăţii dimpreună cu cestionatul act de deposit, comitetul vechiu le-a predat comitetului D-vóstre de acum, care cu plăcere a putut constata în partea comitetului de mai nainte acurateţă şi corectitate deplină în administrarea averei societăţii nóstre.

În cât privesce hotărîrea de sub p. III al. 2 şi 4 din şedinţa II a adunării generale din anul trecut, hotărîre privitóre la presentarea unei socoteli exacte despre averea societăţii şi la plasarea fondului societăţii în hârtii de valóre cu rentabilitate mai mare, decât hârtiile, în care până aci fusese plasată averea societăţii, comitetul vĕ raportéză separat prin raportul special al dlui Valeriu Bologa, cassarul societăţii nóstre.

Prin pregătirea, convocarea şi ţinerea presentei adunări generale, comitetul D-vóstre a satisfăcut decisului adunării generale din anul trecut adus în şedinţa II p. V. al 1, care decis îndruma comitetul a stărui din tóte puterile, ca sĕ se execute disposiţiunea din §. 6 al statutelor, care prescrie, ca în fie-care an sĕ se ţină o adunare generală.

Administrarea averii societăţii conform conclusului V al. 2 al adunării generale din anul trecut comitetul a luat-o în mânile sale. În puterea hotărîrii din p. V al. 6 şedinţa II din ultima adunare generală a societăţii nóstre, comitetul în lunile din urmă a provocat de douĕ-ori pe restanţierii fondului nostru, ca sĕ-şi achite restanţele până la presenta adunare generală. Resultatul puţin îndestulitoriu al acestei provocări comisia respectivă îl va afla din raportul special referitor. Cestiunea restanţierilor onorata adunare de acum o va resolva definitiv în chipul cum va afla de trebuinţă. Comisiunea, ce se va alege pentru presentarea propunerilor, îşi va face şi în cestiunea acésta propunerea sa.

In înţelesul punctului V. al. 9. din protocolul adunării generale din 1895 comitetul D-Vóstrĕ de ucum a transmis comitetului vechiu mulţămita D-Vóstrĕ pentru purtarea agendelor societăţii din Sept. 1889 până la adunarea generală din 1895.

Adunarea generală din anul trecut a hotărît, ca sediul comitetului sĕ se transpună dela Budapesta la Braşov, éră comitetul cel nou sĕ însciinţeze despre acésta pe Înaltul guvern. Comitetul a făcut însciinţarea cuvenită, dar ministeriul de interne prin hârtia sa Nr. 70.572/V—B de dtul 4 August 1896 ni-a comunicat, că nu ia la cunoscinţă aprobătóre schimbarea sediului sub cuvênt, că cestiunea mutării sediului n'a fost pusă la ordinea ḑilei în respectiva adunare generală. In urma acestei hotărîri ministeriale cestiunea mutării sediului dela Budapesta la Braşov comitetul a pus-o la ordinea ḑilei în adunarea generală de acum

Tipărind raportul de faţă dimpreună cu raportul cassariului şi cu conspectul membrilor societăţii, comitetul D-Vóstrĕ a rĕspuns hotărîrii adunării generale din anul trecut al. 11 p. V. şed. II. care cerea ca raportul comitetului, şi cassariului şi conspectul membrilor sĕ fie tipărite pentru adunarea generală.

Cu privire la conclusul V 12 luat în şedinţa a II a adunării generale din 1895, prin care comitetul sĕ însărcinéză, ca sĕ studieze modalităţile cele mai potrivite, sub cari s'ar puté realisa cele cuprinse în §-ii 1 şi 21 ai statutelor, comitetul D-Vóstrĕ în I şedinţă a sa (p. 8) însărcinase pe secretarul II Vas. Goldis a face un studiu detaiat asupra cestiunii, cum s'ar puté realisa scopul societălii pe terenul teatral-cultural şi a-l presenta spre discuţie comitetului. — Incepênd însĕ a studia mai dinadins acéstă cestiune, comitetul s'a convins, că statutele nóstre absolut nu permit societăîii o altă activitate decât aceea de-a aduna bani pentru fondul unui viitor teatru naţional-român.

Drept eceea comitetul a absolvat pe secretarul sĕu Vas. Goldiş de însărcinarea primită în cestiunea acésta şi se rógă, ca şi onorata adunare generală sĕ reasumeze decisul respectiv al adunării generale din anul trecut în înţelesul expus aci al acestei cestiuni.

Cestiunea filialelor, ce ar fi sĕ se înfiinţeze în punctele principale din ţinuturile locuite de români pentru promovarea scopurilor societăţii nóstre, comitetul o studiază şi speră, că la prexima adunare generală va fi în posiţie de a presenta şi în acéstă cestiune propuneri positive.

Cu ocasia arangerii averii societăţii nóstre s'a constatat, că o parte din acea avere se află în administrarea „Asociaţiunii Transilvane“ şi anume $^1/_3$ (una a treia) dintr'un los de 500 fl. 1860, carea a fost donată societăţii de fericitul dl T. Cipariu, precum şi interesele, cari au resultat dela 1877 încóce pe partea fondului nostru din acest los. Pentru extradarea acestei părţi de avere a fondului de teatru, comitetul de mai nainte s'a adresat de 2 ori „Asociaţiunii“, care sub Nr. 138 de 3 Maiu 1879 s'a declarat învoită de a extrada societăţii fondului de teatru acea sumă, care după cursul ḑilei se va constata ca valórea părţii a 3-a din valórea losului din cestiune. Deóre-ce la acéstă hârtie a Asociaţiunii comitetul de mai nainte al fondului de teatru n'a dat rĕspuns, comitetului d-vóstră a hotărît sĕ priméscă ofertul Asociaţiunii cu adausul. că în casul, când acest los la sortire va realisa un câştig mai mare, decât a fost cursul, cu care s'a rescumpĕrat partea a treia a fondului de teatru, acéstă sumă sĕ beneficieze la a 3 a parte a câştigului, conform intenţiunii donatorului, ér în casul, când câştigul ar fi mai mic ca cursul rescumpĕrării, fondul de teatru sĕ fie deobligat a restitui Asociaţiunii diferenţa, ce vine pe partea a 3 a a losului. La acéstă hotărîre a nóstră comitetul Asociaţiunii a rĕspuns în 7 Iulie 1896 sub Nr. 273, că nu póte primi ofertul nostru, ci insistă pe lângă vênḑarea losului avênd societatea nóstră a primi din preţul de vênḑare partea cuvenită ei. Stând astfel lucrul comitetul d-vóstră a creḑut de bine a supune cestiunea acésta deliberării adunării generale presente.

Vĕ aducem în sfârşit la cunoscinţă, că dl George B. Pop, ales în adunarea generală din 1895 de v.-preşedinte al comitetului, nu mult după alegere a abḑis de postul ce-l ocupa în comitetul dvóstră, şi astfel comitetul a trebuit sĕ pună la ordınea ḑilei în acéstă adunare generală şi întregirea sa.

In puterea celor expuse, în sfârşit comitetul dvóstră îşi ia voie a vĕ face următórele propuneri:

1. Adunarea generală sĕ ia la cunoscinţă raportul present şi sĕ dea comitetului absolutoriul pentru activitatea sa până în ḑiua presentărei adunărei generale.

2. Restanţele specificate în hârtia respectivă a comitetului ca neincassabile sĕ se ştérgă din socotelile societăţii, ér încassarea celorlalte restanţe comitetul sĕ o încerce din nou în decursul anului următor.

3. Sĕ reasume hotărîrea adunării generale din 1895 şed. II., V. p. 12 în acel înţeles, că pe basa statutelor deocamdată adunarea generală nu află posibil a întreprinde într'un chip ori în altul realisarea scopului final al societăţii nóstre.

Braşov, în 24 Sept. 1896.

Comitetul societăţii pentru crearea unui fond de teatru român.

Iosif Vulcan, m. p., *Vasile Goldiş*, m. p.,
preşedinte. secretar II.

După cetirea acestui raport alegêndu-se comisiunile pentru examinarea raportului comitetului şi a cassariului şi o comisiune pentru înscriere de membrii noi şi încassarea taxelor, prima şedinţă s'a terminat, ér a dóua s'a fixat pe ḑiua următóre.

După prânḑ şi séra s'a ţinut banchet producţiune de cântări şi teatru după care a urmat petrecere cu joc.

Din desbaterile şedinţei a dóua, amintim că s'au înscris trei membrii fundatori cu taxă de câte 100 fl. şi mai mulţi membri ordinari cu taxa de câte 5 fl anual; raţiociniul cassariului s'a aflat în regulă, apoi comisiunea pentru censurarea raportului comitetului propune, ér adunarea generală aduce următórele hotărîri:

1. Raportul comitetului se ia la cunoscinţă, 'i se dă absolutoriu şi pentru activitatea desvoltată 'i se votéză mulţămită protocolară;

2. Taxele restante propuse de comitet a se şterge ca neîncasabile, se şterg;

3. Referitor la extradarea părţii a treia dintr'un los de 500 fl. din 1860, dăruit de fericitul T. Cipariu pentru Asociaţiunea transilvană şi Societatea pentru fond de teatru român, se decide primirea ofertului Asociaţiunii, ca losul sĕ se vêndă şi societatea sĕ priméscă partea a treia.

4. Considerând, că un mijloc al sporirii fondului societăţii sale este şi editarea de opuri literare, cari cad în cadrul scopului ce-'l urmăresce societatea, se îndrumă comitetul, ca sĕ studieze cestiunea acésta şi se însărcinéză, că, dacă o află realisabilă, încă în decursul anului acestuia sĕ încépă editarea astorfel de opuri, pe cari comitetul le va afla de valóre şi se împuternicesce, ca spre acest scop sĕ pótă folosí suma de lipsă din venitele societăţii, despre ce va face raport adunărei generale viitóre. Ce privesce modalităţile editării şi feliul speciilor, acésta se concrede comitetului.

Se puse după acésta la ordinea ḑilei întregirea comitetului: La propunerea d-lui protopop Dan. în locul dlui G. P. Popp, care a dimisionat, a fost aclamat ca vicepreşedinte dl Virgil Oniţiu, director gimnasial în Braşov, ér ca nou membru în comitet a fost ales tot prin aclamaţiune dl Dr. Iancu Meţianu din Zêrnesci.

Locul şi ḑiua adunărei generale viitóre a rĕmas sĕ le hotărască comitetul. S'a ales o comisiune pentru verificarea procesului verbal, constătătóre din dnii Basiliu Raţiu, vicar, Iuliu Dan, protopop şi Ioan Turcu protonotar pens, după care preşedinţele închise adunarea la 1 óră p. m., mulţămind Românilor din Făgăraş pentru buna primire şi căldurosul sprijin dat societăţii cu ocasiunea acésta.

Noutăţi.

Falimentul Constantinopolei. Nu a celui delângă Bostor, a vechiului Bizanţiu, ci a acelui din Budapesta, dela exposiţia milenară. Se scie, că pentru distragerea, sau mai corect ḑis, pentru taxarea publicului, ce cercetéză exposiţia millenară magiară, între altele s'au constituit şi anumite societăţi pe acţii, cari au construit apoi diferite barace şi alte încăperi pentru primirea aceluia. Unul dintre aceste cuartire este şi „Constantinopolul“, sub direcţiunea vestitului vojager politic Pázmándy Dénes. Capitalul fundaţional al întreprinderei a fost 2,300.000 fl., ér aḑi pasivele se urcă la 3,000.000 fl. Deci în onórea milleniului presintă în decurs de o jumétate de an, de când s'a înfiinţat, un deficit de 1,300.000 fl. Nici nu e mirare, când magiarii sunt atât de norocoşi şi întreprinḑĕtori specialişti în tóte branşele publice.

* * *

Extra Hungariam non est vita. Foile magiare se plâng amar, că an de an sute şi sute de tineri magiari secui trec în România şi se aplică în servit. Acesta încă nu ar fi nimica, dar rĕul e, că cel care merge, nu mai vine, rĕmâne acolo, se împămêntenesce şi din cetăţén şi fiu al patriei magiare devine cetăţén român, prin ce ţéra are însemnate perderi în braţele muncitóre. Spre împedecarea acestui rĕu 12 comune (Budapesta, Cluş, Aiud, Arad, Szolnok, Pecica, Czegléd, Makó, Szeged, Miskolcz, Caşovia) s'au adresat mai ḑilele trecute către camera industrială din secuime, ca sĕ li recuireze dintre secui băieţi pentru a-i aplica la meserii. — Prea mult trebue sĕ fie maşteră mama, pe care o părăsesc fii sĕi. Nu scim de va puté împedeca mişcarea celor 12 comune emigrarea secuilor, căci ei vor fi convinşi de minciuna ceea că „extra Hungariam non est vita“.

* * *

Omor misterios. Vineri în 2 Octobre séra, venind nisce tineri dela Dêrşte, aflară cam 20 paşi dela Dêrşte spre Braşov lângă linia tramvaiului corpul preotului din Belin, Alexe Bucşa, întins în şanţ, fără conscienţă şi plin de sânge. Acei tineri îl luară în trăsură ducêndu-l la poliţie, unde interogat fiind după ce-şi veni puţin în ori preotul arătă numai 2 degete, simbolisând, că 2 indiviḑi l'ar fi bătut. Preotul a murit Sâmbătă către séră, în spitalul civil din loc. („G. T.“)

* * *

Bibliografic. A apărut: „*A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota*“. I. kötet. Irta Iancsó Benedek. Ára 6 frt. Budapest, 1896. Lampel Robert könyvkeresdése. 801 lap.

Ne vom exprima asupra acestei cărţi numai după ce va apăré şi volumul al II-lea.

Amĕnunte dela Orşova şi Mehadia.

Cei-ce au luat parte la prânḑul festiv din Mehadia spun, că cei trei monarchi 'şi-au ţinut în moduri fórte diferite toastele. Împĕratul nostru cetí textul cu voce cam slabă, dar cu întonare căldurósă. Regele Carol toastà de-a rostul, cu vervă oratorică şi cu mult temperament, plecându-se de repeţite-ori înaintea Împĕratului şi în fine vorbind cu aşa un afect, încât produse la masă mişcare generală. Regele Alexandru al Sêrbiei în fine îşi cetí toastul cam perplex, privind însĕ de mai multe ori cu o deosebită reverinţă spre împĕratul, care totdéuna clintea din cap în mod aprobător.

*

Toţi trei monarchii au fost fermecaţi de posiţiunea admirabilă a băilor herculane. Imediat înainte de prânḑ se întâlni pe coridorul palatului „Francisc Iosif“ Monarchul nostru cu regele Carol, care venea dela regele Sêrbiei. Împĕratul îşi luă óspele de braţ şi-'l conduse pe balcon cu cuvintele:

— „Acum sĕ-ţi arăt ceva admirabil de frumos“.

Ambii monarchi rĕmaseră apoi mai mult timp adânciţi la privirea sceneriei nedescriptibile, ce ofereau băile herculane şi împrejurimea romantică, ce înótă într'o mare de lumină.

*

Coloniştii sĕrmani din Slatina se adresară înainte cu câteva sĕptĕmâni către Majestatea Sa cu rugarea, ca, voind ei sĕ vadă pe monarchul faţă în faţă, în trecere spre Orşova sĕ poftéscă şi în comuna lor. Se înţelege, li-se spuse ómenilor, că dorinţa lor nu se póte împliní. Împĕratul însĕ auḑise de rugarea coloniştilor, şi când sosí Sâmbăta trecută trenul imperial în apropierea comunei Slatina, spre bucuria locuitorilor înşiraţi lângă linia ferată, Majestatea Sa dete ordin, ca trenul sĕ mérgă în cel mai încet tempo. apoi se aşeḑà în feréstră şi zimbind le mulţumí coloniştilor, cari acum îl putură vedé bine pe Monarchul.

*

Despre regele Carol se povestesce următórea episodă, ce s'ar fi petrecut la gara din Orşova:

Regele Carol întorcêndu-se din Mehadia, fu salutat cu cea mai mare reverinţă de publicul, ce se afla pe peronul gărei dín Orşova. De-odată regele îşi scóse capul pe feréstra cupeului sĕu şi strigă cu voce tare:

— „Éljen“!

Magiarii presenţi se înţelege erupseră în aplause şi aclamaţiuni frenetice.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Cisnădie, 18 Sept. n. 1896.

Onorată redacţiune!

Astăḑi în 16 Sept. 1896 am fost martor ocula la un act de mare însemnătate şi îmbucurător pentru biserica nóstră gr.-or.

In acésta ḑi s'a pus pétra fundamentală la edificânda biserica gr.-or. din comuna Cisnădié (N. Disznod). Cisnădia, ca comună politică, este, cred eu, prima comună săséscă din întreg ţinutul Transilvaniei. Comunitatea bisericéscă gr. or. din acéstă comună constă din circa 60 familii români şi neorustici şi ea aparţine ca filială la matera parochie gr. or. Sadu.

Aceste premise, sĕ reviu la obiect. Punct la 10 óre a. m. se aflau aprópe toţi parochienii în fiitórea curte a bisericei. Afară de acestia se aflau de faţă şi onoraţiorii comunei politice representanţi prin D. D. Michael Petri, notar, Michael Bonfert, sub primar şi director de poliţie şi D. Tomas Binder, jurat cassar comunal.

La timpul susindicat s'a început serviciul: sânţirea apei, a petrei fundamentale, cetirea rugăciunei, prescrise la atari ocasiuni, cetirea documentului şi punerea acestuia într'o sticlă cu unt de lemn în o pétră anume pregătită de măiestrul zidar dl Ioan **Comşa** din Sibiiu, apoi aşeḑarea petrei în fundamentul altariului.

Tóte acestea s'au urmat sub înţelépta conducere a bravului paroch din matera Sadu, On. D. Ioan Popovici, carele a ridicat vaḑa întregului act nu numai prin exemplara ordine, dară şi prin vorbirea sa liberă ce a ţinut-o la finea actului.

Incât am putut prinde din vorbire, Sânţia Sa îndémnă pre credincioşii acestei filii la statornicie în strămoşésca credinţă, la mulţămire şi respectare către binefăcĕtorii lor.

Acéstă vorbire ocasională a părintelui Ioan Popovici a stors óspeţilor străini (onoraţiorilor comunei) respect manifestat prin bineventare şi strêngere de mână, éră parochienilor lacrămi, urări şi poftire de viéţă indelungată.

Dee D-ḑeu ca acesti sĕrmani parochieni sĕ-şi vadă cât mai curênd biserica lor isprăvită.

Un participante.

Loterie.

Mercuri, în 7 Octobre n. 1896.

Brünn: 25 35 8 84 29

Nr. 113—896 [142] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postui de paroch în comuna bisericéscă de clasa a III-a **Peleş** din protopresbiteratul Câmpenilor, în conţelegere cu comitetul parochial, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele împreuuate cu acest post sunt 402 fl. v. a. cuprindêndu-se în ele şi cele accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post se trimită cererile lor concursuale legale la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 Maiu 1896.

Romul Furdui,
protopr.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . : . . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. „	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr I. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea st. Ioan gură de aur .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui işi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêrtări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	— 20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	— 25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	— 55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla.	„	—.06
Conspecte prot. I. II III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla. . .	„	— 02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noii cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tote acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Septembre (10 Octobre) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul al IV-lea, Octobre, Novembre și Decembre al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on domni abonați, al căror abonament s'a sfĕrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

Voci magiare

din incidentul

visitei Maiestății Sale la Bucuresci.

Un deputat magiar care cunósce personal pe contele Goluchowski de pe vremea când era consilier de ambasadă în Paris, a avut cu dînsul o importantă convorbire la Budapesta asupra visitei M. Sale Împĕratului și Regelui nostru Francisc Iosif I. Convorbirea este publicată în „Egyetértés" cu observația, că dela mórtea contelui Andrássy, Austro-Ungaria n'a avut un ministru de externe atât de energic ca contele Goluchowsky, care face o politică potrivită intereselor Ungariei.

„Egyetértés" compară apoi pe dl Goluchowsky cu contele Andrássy urîndu-i succes bun pe drumul desemnat de politica tradițională a bărbaților de stat magiari.

După aceste premise, urméză declarațiile contelui Goluchowsky.

„Când eram în România ministru plenipotențiar al M. Sale, în tóte ocasiile am constatat atențiunea delicată și interesul cald al regelui Carol, al reginei, cu un cuvênt al Curții regale române față de M. Sa Împĕratul și Regele meu. Pe atunci încă mi s'a sugerat ideia, că România, al cărei popor sub domnia regelui Carol face progrese atât de repeḑi, merită acea bună pornire de care e cuprins personal M. Sa stăpânul meu față de ea.

„Primul meu scop a fost deci sĕ intervin ca acele neînțelegeri, cari din ce în ce cresteau între România și Ungaria, sĕ fie reduse la justa lor valóre. Căci deși aveam cunoscință că românii ardeleni agită mereu în România, sciam însĕ că sentimentul constituțional va triumfa ori când în România și Regele Carol nu va permite ca bunele relațiuni dintre cele doue state sĕ fie compromise de câțiva aventurieri politici.

„In munca mea obositóre întêmplarea m'a împedecat și am plecat acasă în Galiția — sĕ fac agricultură. Dar când încrederea cu care m'a distins M. Sa m'a chemat la acest post, am reluat firul și despre resultate v'ați convins înși-vĕ . . .

„Dimitrie Sturdza, primul ministru român, s'a îngrijit cu un tact fin, pe care trebue sĕ îl recunóscem, ca ḑiariștii magiari, cari au fost la Bucuresci, sĕ nu se plângă de nimic. Pe lângă colorile casei imperiale pretutindeni au fâlfâit stindardele ungurescì.

„Pot sĕ constat cu bucurie că în tot drumul nostru nici cel mai mic incident n'a turburat sĕrbările, ceea-ce a fost recunoscut cu vie satisfacție și de prea grațiosul nostru stăpân.

„Căci vĕ asigur, că prea grațiosul nostru Stăpân cu aceeași grijă veghéză pentru menținerea păcii europene ca pentru traiul pacinic al popórelor sale.

Publicând aceste declarații, deputatul magiar le însoțește de următórele comentarii:

„Acestea mi le-a spus contele Goluchowsky. In cursul convorbirei nóstre m'am convins că noi ungurii nu vom avea motive de a regreta, că încrederea M. Sale l'a ales pe dênsul pentru îndeplinirea acestui post plin de rĕspunderi". (După „E.")

Credem, că din vocile publicate până acum din foile magiare din incidentul visitei Majestății Sale Monarchului nostru la Bucuresci, fie-care om cugetătoriu își va putea face judecata sa asupra importanței politice a acestei înaltei visite, precum și asupra dispositiunilor sufletesci produse în inimile magiarilor din incidentul acesteia și eșite la ivélă într'un mod atât de neașteptat.

* * *

Scrisórea regelui Carol către dl Sturdza. M. S. Regele a adresat dlui Dimitrie Sturdza, președintele consiliului de miniștri, următórea scrisóre:

„Silințele depuse de poporul român „în așeḑĕmêntul unui Stat pacinic, viguros și muncitor, nu puteau sĕ capete o „recunóscere mai onorătóre decât prin visita Majestăței Sale Împĕratului și Regelui „Francisc Iosif I.

„Primirea démnă și căldurósă făcută „de țéra întrégă Augustului Meu Óspe și „Amic, ordinea perfectă, care a domnit „pretutindenea, spriginul adus autorităților „statului de toți cetățenii fără osebire pentru a da acestei sĕrbători o mai mare „strălucire, bĕrbătésca înfățișare a iubitei „Mele armate, tóte aceste au umplut inima „Mea de bucurie și M'au făcut sĕ resimt „o adevĕrată mândrie.

„Constatând cu o vie mulțumire sufletéscă avêntul patriotic, care a domnit „în tot timpul acestei sĕrbători, îl primesc „ca o reînoită dovadă de dragostea și încrederea ce poporul român Mi a arătat cu „dărnicie în tóte împrejurările.

„Mulțămesc dar tuturor și fie-căruia „în parte pentru concursul ce au dat guvernului Meu și autorităților municipale „în acéstă solemnă ocasiune, și te rog, dle președinte, sĕ fii interpretul acestor simțĕminte, aducêndu-le la cunoscința țĕrei „întregi.

„Primesce, te rog, cu acéstă ocasiune „încredințarea stimei și afecțiunei ce-ți păstrez.

„*Castelul Peleș*, în 22 Septembre 1896.

Carol".

Declarațiile lui Sturdza. Ḑilele acestea un corespondent al lui „P. Ll." a cercetat pe prim-ministrul Sturdza în Sinaia. Conversația decursă între ei e de interes curat politic și se referă cu deosebire la relațiunea dintre monarchia nóstră și România.

Sturdza înainte de tóte s'a declarat asupra importanței visitei Monarchului nostru. Visita acésta — ḑise prim-ministrul — n'am pus-o la cale nici eu, nici Goluchowski, ea e a se mulțumi direct inițiativei înțelepte și nobile a lui Francisc Iosif. El este primul domnitor, care s'a apropiat de România pacinic și prietenesce. Sultanii, Țarii, cu sabia în mână au venit în România, sĕ-și pună piciórele pe grumazul ei. În locul apăsătorilor acum a venit adevĕratul domn al păcii; că poporul cât de mult simte acésta distincție, dovedesce calea triumfală a Maj. Sale prin România. Visitei împĕratului-rege Francisc Iosif îi dă importanță și împrejurarea, că în Orient acum érăși s'au ivit astfel de complicații, care reclamă conțelegerea tuturor statelor iubitóre de pace.

Referitor la scirile ce circuléză în chestia adesiunei României la tripla alianță, Sturdza a declarat, că România ca stat mic, nu póte urma decât o astfel de politică, care doresce pacea; și deóre-ce Austro-Ungaria este cel mai marcant representant al acestei direcții, noi cu cea mai curată convingere îi urmăm politica ei de pace. Noi din punctul de vedere al desvoltării, avem lipsă de pace.

Despre condiții hotărîte, despre contract subscris nici vorbă nu este.

Cu privire la efectul, ce l'a avut visita asupra politicei interne, Sturdza a ḑis: Unicul partid mai mare, conservatorii, cari sĕ tot tem încă de muscal, numai acum vĕd, la ce resultate a ajuns guvernul liberal. Cu tóte că nu el, nici Goluchowski n'au înscenat visita totuși acésta o consideră el de cea mai frumósă ḑi a activității sale de 40 ani pe teren politic. Pentru-că 'i s'a dat ocasie sĕ vadă cât de mult preț pune pe România marele și înțeleptul domnitor al Ungariei, când a recunoscut-o de factor europén, și ca atare a presentat-o înaintea lumii.

S'a declarat mai departe despre câțiva bărbați politici magiari, cu cari a încheiat respective a innoit cunoscință. In locul prim amintesce de cunoscința cu Szilágyi, Kállay, Apponyi. Cunoscințele aceste le consideră de avantagii spre scopul de a aplana neînțele-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 2898. 1807.

Invățătură

In ce chip, și cu ce feliu de mijlociri cei Inecați în Ape s'ar putè ajuta mai pre lesne.

De vreme ce întru acest lucru cea mai dintêiu pricină a tótă sârguința întru acea razămă, ca plămânile și crierii de sângele cel adunat și închegat acolo sĕ se ușuréză și sângele la a sa obicinuită curgere sĕ se întórcă, pentru aceea acésta întru acesta modru ce urméză să va face.

Cea dintâiu: Și mai folositóre Mijlocire razămă în sloboḑirea sângelui din grumaḑi: din vêna ce sĕ chiamă iugularis, care sĕ póte face acar de carea parte; Éră de cumva nu sar puté sloboḑi din vêna aceea sânge, atunci din mână, din Picior, sau de airea se slobóḑă Opt au Zece unți, sau și mai mult de afi lipsă, socotindu sĕ, și acésta, cum că tăerea vênii în picior mai nici odată. în Mână arare ori, éră în grumaḑi mai tot déuna slobóde sânge, Intra cea vreme, până curge sângele, E de lipsă sĕi pipăe adesea ori Inima, și pulsul dela mână ca dóră ceva mișcare sar puté simți, care sémne dau bună nădejde. Éră

A dóua: De cumva nu sar da de față în pripă vrun Bărbiu sau fălceriu, care ar puté sloboḑi sânge, îndată fără zăbavă trebue căutat unul, și adus înainte, éră până la venirea acestuia, cel tras din apă trebue desbrăcat de hainele cele ude, și sbicit de uméḑélă, si cu altele uscate îmbrăcăminte, Acopereminte, sau Straiuri acoperit, precum și nasul săisă ție astupat, și pre gură țapăn, și ne curmat săisă sufle Aier nou. După aceea

A treia: Un foiu de sĕ va da îndemână, sau o técă de cuțite reteḑânduo de vêrf, sau de nu sar da nici acésta, cu o țeve de pipă sĕi sufle prin Șeḑut în cele din lăuntru, care suflare a Aierului, sau a fumului de tăbac (ce e mai bine:) mai lesne sĕ pótă face de va fi gătată amână țéve de suflat; Éră de nar fi o țeve ca acea, atuncea întru fărtaiu de apă fierbênd un lot de tăbac, apoi numai abia cald fiind, un foiu sĕ sufle întrênsul.

A patra: Făcêndusă acestea trebue pe tot pieptul dar mai ales pe ambe părțile unde sĕ strêmbă cóstele cu mâinile încălḑite lin, și des al pipăi.

A cincia: Un trup ca acela cât mai de grabă cu căldură stâmpărată trebue sĕ se ajute, care cu straiu de pânză sau de lână mai pe lesne așa sĕ póte face, că încălḑêndule sĕ se frece tot trupul celui înecat, dar mai ales spatele.

A șasa: Éră ca acéstă încălḑire să se facă fără zăbavă, trebue îndată a sĕ aduce trupul celui înecat la un loc mai aprópe unde va fi pat cald; și după aceea

A șapté: Doi ómeni sănătoși calḑi la fire, culcândusĕ lângă trup fórte mult ar folosi. Sau

A opta: Să se pue trupul întrun pat în care ar fi preserat Cenușă caldă grósă ca de patru degete, și trupul éră să se presere cu Cenușă, sau supt cărămiḑi, léspeḑi, sau tiere de lemn calde să se ție câteva Césuri până când odată sar arăta ceva semne de viață. Și de cumva

A nóua: Sar arăta ceva semne de viață în trup, atuncia după sloboḑirea sângelui, carii spirituși or fi mai tari săisă ție supt nas, tăbac fórte uscat săisă sufle în nas, și mai pe urmă din spiritușii mai sus numiți isă pot da în gură óre câteva picături amestecate cu apă.

Și tocma de sar și arăta semne de viață în vre un trup de acestea, totuși cele mai sus ărătate mijlociri nu trebue a să părăsi, ce incă óre câteva césuri cu acelea e de lipsă a sĕ ajuta trupul de vreme ce sau dovedit, și acésta că părăsinduse acéstea, mai curênd, Omul după cea din tâiu mișcare au murit.

(Va urma).

gerile nu prea acute dintre cele dóuĕ țĕri, ca raportul și pe teren economic tot atât de cordial sĕ fie, cum o doresce România. Îi pune la inimă presei magiare, ca relațiile bune sĕ le alimenteze, împretinêndu-se cu supușii români ai regelui magiar.

Disolvarea parlamentului ungar.

Discursul de tron.

(Urmare și fine.)

Pe terenul acesta s'au creat legi de mare însemnătate despre dreptul matrimonial, despre religiunea copiilor, despre matriculele de stat, despre religiunea israelită și despre liberul exercițiu al religiunei.

Dar de și marea operă a reorganisării n'a putut fi îndeplinită, totuși s'a făcut un paș însemnat și în interesul ameliorării administrațiunei. S'a creat legea despre judecătoriile administrative și guvernul nostru se va îngriji, ca aceea la timpul fixat, la începutul anului viitor, sĕ între în realitate și în viéță.

S'au făcut pași însemnați și pentru ameliorarea graduată a justiției prin aducerea legilor despre procedura sumară, despre mandatele de solvire, despre procedura ereditară și despre procedura penală.

Pe terenul instrucțiunei publice pelângă desvoltarea diferitelor instituțiuni culturale și înmulțirea graduată a scólelor poporale, mai cu sémă spre ameliorarea stărei materiale a învĕțătorilor a fost îndreptată îngrijirea legislațiunei.

Numĕróse disposițiuni salutare s'au luat pentru îngrijirea și desvoltarea intereselor economice și de comunicațiune precum și a celor de agricultură.

Cu mai multe state, anumit cu Rusia vecină, cu România și Sêrbia, afacerile comerciale ni s'au regulat prin contracte și statornicit.

Prin legi ni s'au regulat referințele de drept privitóre la concessionările de invențiuni, și Art. de lege II din 1890 despre marcele de apĕrare s'a modificat și întregit amĕsurat scopului.

Lege salutară s'a creat despre apĕrarea contra nenorocirelor a celor aplicați la industrie și în fabrici și despre instituirea inspectorilor de industrie separați.

Viuă activitate a domnit pe terenul construirei de căi ferate pentru scopuri locale, dar s'a asigurat și construirea mai multor linii ferate, cari vor înființa legături nóuĕ în direcțiunea spre orient, cu rétéua de linii ferate a României vecine. S'a terminat edificarea călei ferate Sighetul Marmației.

Legi aduse despre nóuĕle căi ferate edificate și despre ajutorarea din partea statului și împărtășirea cu favoruri a năilor de comerciu magiare, cari fac navigațiune maritimă liberă și a construirei acestora, precum și înfiiințarea întreprinderei pentru navigațiunea pe rîurile și marea magiară, vor da un nou avênt cerculațiunei și comerciului nostru.

Pentru satisfacerea necesității de circulațiune a capitalei, s'a decis edificarea alor dóuĕ poduri comune peste Dunăre, dintre cari unul s'a și terminat și în presența Nóstră personală s'a dat circulațiunei.

Economia de câmp a țĕrii a fost ajunsă în anii din urmă de multe lovituri. Dar în interesul sanărei relelor, pentru ameliorarea și promovarea stărei economice a țĕrii s'au făcut multe instituțiuni folositóre și de mare însemnătate.

S'au creat legi pentru ridicarea regnicolară a fondului pentru prăsirea vitelor cornute, pentru stirpirea epidemiei lipiciósă de plumâni, pentru conscrierea datelor statistice referitóre la economia de câmp, despre oprirea fabricărei de vinuri măiestrite și aducerea lor în circulațiune și pentru oprirea falsificării productelor și articlilor de agricultură, despre colonisări, despre economia de câmp și poliția de câmp și despre promovarea renovării viilor pustiite de phylloxeră.

Marea operă de ḑece ani a regulărei Dunărei de sus fiind terminată, s'au făcut pașii într'acolo, ca sĕ se încépă și la Dunărea de mijloc operațiunile de regulare în mai mare mĕsură. Nu altcum s'a asigurat și executarea uniformă a regulărei Tisei.

Dorim din inimă și sperăm, că și aceste disposițiuni legislatorice sĕ influințeze într'acolo, ca sĕ fie spre ajutorarea economiei nóstre de câmp, carea sĕ află între grele împrejurări.

Pe terenul financiar în decursul acestei sesiuni parlamentare s'au făcut însemnați pași ca început pentru regularea valutei. Opera încă nu e pe deplin terminată, pentru-că asigurarea succesului demândă precautǎ mergere înainte; dar tóte preparativele s'au făcut, ca sĕ se delăture pedecile dinaintea susceperei solvirii cu bani gata

Deși creațiunile amintite și disposițiunile luate în interesul ameliorărei și ridicărei referintelor nóstre de economie și circulațiune au ridicat în mare mĕsură erogațiunile țerii, desvoltarea graduată a puterei de apĕrare anual pretinde mai mari sume și în urma legilor create pentru regularea pretensiunilor oficialilor de stat a forurilor comitatense o nóuă sarcină permanentă a căḑut asupra statului: ne servesce spre liniscire, că puterea materială a țerii a putut suporta greutățile înmulțite și în economia de casă a țerii a succes a susține neschimbat ecuilibrul restabilit.

Stimați domni! Magnați și deputați! Incă o problemă de mare însemnătate a așteptat după d-vóstră; pertractarea acelor tocmeli, cari avéu de scop prelungirea alianței vamale și comerciale cu celelalte regate și țeri de sub stăpânirea nóstră și regularea altor cestiuni economice și a statori împreună cu legislațiunile acelor regate pe alți 10 ani acea proporțiune, cu care țerile corónei ungare contribue la sarcinile afacerilor de stat recunoscute de comune în Articolul de lege XII din 1867.

Dar am luat în considerare, că dieta presentă până la expirarea mandatului nu dispune deja de atâta timp cât s'ar recere pentru desbaterea în liniștea recerută și socotință rece a astorfel de presentațiuni de mare însemnătate, și mai cu sémă atunci, când ar trebui sĕ se îngrijéscă și despre statorirea budgetului de stat pentru anul viitoriu.

De aceea la adresa guvernului nostru, basată pe Art. de lege IV din 1848 și X din 1867, dieta convocată pe 18 Februariu 1892 am decis sĕ o disolvăm mai de timpuriu, ca dieta ce se va convoca cât mai îngrabă sĕ aibă cât mai lung timp pentru regularea afacerilor de mare însemnătate amintite.

Exprimându-vĕ mulțămită pentru activitatea patriotică și ostenelile cu sirguință, primiți și duceți și trimițetorilor d-vóstră salutarea nóstră regéscă sinceră.

Cu acésta declarăm dieta presentă de încheiată.

Scrisóre din Budapesta.

— 7 Octobre 1896.

(Știri electorale. — Eșecuri millenare. — De-ale tinerimei.)

In fața nóuĕlor alegeri dietale se fac sgomotóse pregătiri. Aci în capitală sunt petecite tóte zidurile cu placatele recomandătóre ale diferiților candidați. Stirile din provincie ce foile magiare înregistréză ḑilnic arată, că multe schimbări în candidări nu se vor face. Numai partidul liberal 'și-a urcat numĕrul candidaților și a contemplat unele permutațiuni, întru cât față de candidații partidului poporal vor păşii corifei liberali de rangul prim.

Va fi vehementă lupta cu acestia. Zichy Nándor însuși va candida de deputat la Kecskemét, părăsind astfel Casa-Magnaților.

Osuspectă bucurie produc în Israil stirile, că Românii vor părăsi și ei câmpul de demonstrațiune pasivă. Intrarea Românilor în activitate parlamentară se consideră pe aci de lucru positiv, și anume se afirmă acésta despre tóte fracțiunile închebate de curênd în sinul partidului național. Se crede, că fracțiunile aceste au hotărît, sau că în curênd vor hotărî între sine, adecă fără de nici o înțelegere comună, căreia dintre partide sĕ se atașeze. După părerea unor foi, Românii vor candida cu trei programe, unii vor fi liberali, alții ugroniști, ér cei mai mulți pentru partidul poporal.

Se susține între altele, că părintele Vasilie Lucaciu a primit candidatura pentru un cerc óre-care cu program liberal. Se susține, că dlui Iuliu Coroian 'i-s'a oferit de către Bánffy un mandat de deputat și un post de secretar în ministeriul de justiție. Se crede, că cei dintâi cari vor părăsi pasivitatea vor fi Românii aradani, dintre cari dl Truța va fi primul candidat. Aderenții părintelui Mangra încă nu 'și-ar fi rostit cuvêntul hotăritor în chestiune.

Cea mai nóuĕ scire cu privire la Români este cea din „Budapesti Hirlap“ de astăḑi, căreia ii se atribuie și din alte părți o absolută probabilitate. „B. H“ susține anume, că bĕtrânii corifei români vor rĕmâne pasivi, ér lupta electorală o vor purta elementele mai tinere, cari s'au și construit spre acest scop în frunte cu Dr. Diaconovich, secretariul „Albinei“. Candidații acestora vor fi numai oposiționali, ér acțiunea lor va fi tăinuită până în chiar priajma alegerilor.

Se speră, că Romanii vor fi imitați în privința acésta și de către celelalte naționalități „aliate“ lor. Astfel hotărîrea „istoricului“ congres al naționalităților va rĕmânea un *pium desiderium*.

Cu privire la sașii — cei cu pactul — nu încape nici o îndoială, că Sachsentag-ul convocat pe 22 Octobre va accepta din nou programul liberal și va hotărî din nou întrarea în parlament ca aliați credincioși ai lui Bánffy.

*

Pe când cresce sgomotul electoral, decrește cu caractĕrul paralisărei progresive vuietul tămbălăului millenar. Au sosit ḑilele de tómnă pentru anul millenar; peste exposiție a căḑut o brumă grósă; interprinḑĕtorii încep a sgriburi și a-și cam strînge calabalicurile. Dintre întreprinḑĕtori, cari în ciuda timpului frumos de tómnă au înghețat cu totul, sunt deputații Pázmándy și Fenyvesi. Amêndoi corifei, unul cu „reputație europénă“, celalalt director la o fóie.

Acești doi onorabili aveau în intreprindere „Constantinopolul în Budapesta“, al doilea cuib de corupțiune millenară după „Ős-Budavár“. Cum acest cuib, cu fantasticele sale haremuri nu prea era cercetat, pașalele au fost constrinși a însinua faliment. Și suma pasivelor nu este nici mai mult nici mai puțină decât *trei milióne și trei sute de mii* floreni. Scandalul e teribil, cu tóte aceste însĕ foile magiare sunt atât de precaute a'l acoperi cu vĕlul ignorării. Nu vor sĕ-l atace pe bietul Pázmándy și așa atacat de câte tóte — căci atunci ar fi gata cu pacea europénă (pardon, mai au pe generalul Türr!) și, veḑi dómne, au lipsă de el și în chestia nóstră națională. . . .

Sĕ ne o însemnăm bine! Falimentul Constantinopolului forméḑă punctul prim din registrul eșecurilor millenare materiale (căci morale fostau cu ridicata!). In curênd au sĕ urmeḑe altele, dintre cari cel mai apropiat și mai sigur de faliment este mărgăritarul milleniului, „Ős Budavár“. Are, pe semne, sĕ fie clasic acest registru, căci sĕ hazardéză cu milióne!

*

Cu începutul lunei acesteia s'a reluat și cursul prelegerilor la Universitate. Tinerimea română s'a adunat în numĕr considerabil și este veselă că-'și póte continua alăturea cu activitatea sa la Universitate și activitatea culturală și literară la societatea de lectură „Petru Maior“, care — cum se scie — trecênd în anul precedent scolar prin o grea probă, este restituită în tóte drepturile sale prin o ordinațiune ministerială. Va trebui încă nițel timp de reculegere, până se vor pune afacerile ei în vechiul curs, apoi se va porni o activitate, care, colaborând cu toții, cu o înțelegere bună, promite a fi rodnică.

Eri s'a ținut obicinuita „séră de cunoscință“, la care au luat parte vre-o 70 tineri români dela tóte facultățile. Séra a decurs în mod plăcut și vesel sub conducerea presidentului societății Drnd Florian Mun-

---

In bordeiu.

de

S. Giorovici.

E séră.

În mahalaua sărăcăciósă și murdară, într'o cocióbă și mai sĕrăcăciósă, o femee frumósă șede lângă băiatul seu.

Bordeiul e scund și strîmt. Numai dóuĕ ferestruțe are, și aceste de mult stricate. Locul jamurilor îl ocupă o hârtie murdară, lipită acolo de proprietariul casei. Pe păretele murdar se vĕd lungi brazde gălbuie, pricinuite de plóia ce se strecură prin coperișul dărăpănat.

În lăuntru abia câteva mobile.

Pe un părete atârnă o veche icónă sfântă, pe care însĕ vremea, afară de ochiul drept și degetele dela mâna stângă a sfântului, nimic n'a lăsat. Sub icónă o masă veche, slăbuță, ce se mișcă la ori ce atingere, acoperită cu o bucată de pânză. Pânza ce pare mai veche decât masa, e înzestrată într'un corn cu o gaură măricică, provenită din arsură. Într'o margine a mesei e așeḑat un pahar știrb și un ulcior cu apă, sub masă o lădiță, plină cu albituri și sdrențe. Lângă masă stă un scaun, pe acesta o carte, a cărei table cine scie de când lipsesc.

Mama își ia copilul în brațe și-'l sărută.

— Unde-ai fost astăḑi? — întrebă mama pe copilul sĕu.

— La Stoiacici. Scii, că George al lor e bolnav.

— Și ce-ai făcut acolo?

— Am povestit.

— Ce-ați povestit?

— Multe de tóte.

Apoi érăși se făcu tăcere.

Mama netezesce capul băiatului sĕu, împletindu-și degetele în pĕrul lui.

Băiatul își ridică capul și ḑise:

— Scii ce mamă?

— Ce-'i dragă?

— Cât de fericit e George.

— De ce, dragul mamei?

— Dar numai așa. Sĕ fi vĕḑut numai în ce scumpete de pat zace; lângă el farfurii pline de colaci, apoi cai și cătane de lemn, musică și alte.

Mama oftă.

— De, maică, tatăl sĕu e cel mai bogat om.

Băiatul oftă, apoi se gândí puțin și érăși priví spre mamă-sa.

— Dar tătucul meu de ce nu-i bogat?

— Așa a voit Dumneḑeu — rĕspunse mama.

— Și de ce tatălui lui George 'i-a dat D ḑeu bogăție?

— De aceea . . . . . căci . . . . . pe el îl íubesce mai mult.

Băiatul érăși se gândí.

— Dacă ne-ar da și nóuă, sĕ fim și noi bogați, oftă mititelul.

— Și ce-ar fi óre atunci?

— Și eu 'mi-aș cumpĕra cal, dară cal adevĕrat, 'mi-aș cumpĕra și carte cu cântece scii așa una, cum are și George, în care-i și Marcu Kralievici, apoi . . . . . lui Steva Supits 'i-aș cumpĕra haine nóuĕ, căci umblă sdrențuros de tot.

Mama își sărută copilul.

— D'apoi mie nu 'mi ai cumpĕra nimic?

— Ție 'ți-aș cumpĕra potúri noi, căci acestia sunt prea tociți.

Mama érăși oftă.

— De, maică, bogații s'au născut în ḑi cu noroc. Ei au tot ce le trebue și nici nu se chinuesc ca noi. Așa i, așa-i.

Copilașul asculta, asculta cuvintele mamei sale, în urmă 'i-s'au îngreunat pleópele, și-a închis ochii, și a început sĕ moțăie, apoi 'și-a răḑimat capul de sinul mamei, și a adormit.

Femeia a rĕmas șeḑând, cu băiatul în brațe — aștepta după bărbatul seu.

— A 'ntârḑiat — gândí în sine — măcar nu obicinuesce . . . .

În momentul acela se deschide ușa, și întră *el*, — bărbatul. Cu pălăria trasă binișor pe frunte, era vesel, aducea o pâne subțióră.

— Bună séra! — ḑise el.

— Dómne-ajută!

— Ce lucrezi?

— Nimic . . . Étă șed.

A închis ușa, apoi a luat cartea de pe scaun și-a șeḑut.

— Scii, Zima — ḑise el nevestei, — că m'am tocmit cu Bajanici, sĕ-'i lucrez la casa cea nóuă. Îmi dă 8 groșițe la ḑi. Ce ḑici?

— Ce vei ḑice și tu.

— Eu sunt îndestulit. Nici nu am lucru greu. Mulțămită Domnului, sunt sănĕtos, tóte îmî sunt ușóre. Fie cât de grea povara, o ridic pe umĕr ca o pénă.

tean. Scopul serii a fost cunóscerea între sine, punerea basei solidarităţii.

Bucurie mare pentru tinerimea de aci este faptul, că Magnificenţa Sa, dl profesor Alexandru Roman va ţiné din nou prelegeri din limba şi literatura română prelegeri cari Magnificenţa Sa a fost silît a le întrerumpe pe un semestru din causă de morb. Dl profesor Roman a fost pentru tinerimea din Budapesta întotdéuna un indispensabil factor, un isvor de însufleţire pentru interese culturale şi literare. Suntem veseli deci că avem din nou în giurul cui se ne grupăm, avem motiv de a ne bucura vĕḑêndu-l din nou în mijlocul nostru, şi pentru noi.

Ch.

Noutăţi.

Dinstincţii. Maj. Sa Monarchul nostru a permis dlui *Georgiu Dima* purtarea medaliei române *Bene-merenti cl. I.* pentru merite pe terenul musical, şi dlui *Dr. Corneliu Diaconovich* a medaliei române *Bene-merenti cl. II.* pentru merite pe terenul literar.

⁂

Principele Ioachim bolnav. După o telegramă din Berlin, principele Ioachim, băiatul cel mai mic al împĕratului german a căḑut greu bolnav. În urma acestei triste împrejurări impĕrătésa a abḑis de intenţiunea de a visita pe soţul ei la Hubertusstock. Principele sufere de durere de grumazi şi de ferbinţeli mari.

⁂

Nóuele alegeri. După-cum aflăm din semioficiósele magiare nóuele alegeri se vor ţiné începênd din 28 Octobre până în 6 Novembre st. n.

⁂

Constituirea societăţii de lectură „Andrei Şaguna“. Şedinţa de constituire a elevilor teologi şi pedagogi din seminariul „Andreian“ s'a ţinut sub presidiul directorului semin. Dr. Remus Roşca, Duminecă în 22 Sept. (4 Oct.). Societatea s'a constituit pe anul scolar 1896/97 în modul următor: De preşedinte s'a ales dl profesor Dr. Petru Şpan; vice-preşedinte al societăţii şi preşedinte al comitetului Ioan Dobre, cleric an. III; archivar şi notar al corespondenţelor: Paul Coteţiu, cleric an. III; controlor, Nicolau Gorun, cleric an. III; notariu al şedinţelor, Terentie Popovici, cleric an. II; cassariu, Georgiu Perian, cleric an. I; bibliotecariu Sabin Cerbu, cleric an. II; vice-bibliotecariu Vasiliu Cărpinişan, ped. an. I; redactor la fóia „Musa„ Georgiu Costin; — membrii în comisiunea literară: Georgiu Hamsea şi Georgiu Cheţe, clerici an. III; Corneliu Condor şi Ieronim Hêrţióga, cleric an. II; Romul Frateş şi Ilie Hociotă, clerici an. I; Constantin Cristiu ped. an. III şi Ioan Iacob ped. an. II.

⁂

Influinţa universitarilor jidani. În Lunia trecută s'a făcut alegerea de preşedinte la societatea studenţilor universitari magiari, numită „Egyetemi kör“ din Budapesta. Pentru a arăta la ce putere s'au avêntat jidanii chiar şi la universitate vom spune, că ei şi au avut pe candidatul lor, pe Merkl Adolf, în oposiţie cu candidatul magiarilor, Herczeg Béla. Lupta dintre aceste dóuĕ partide a fost cât se póte de desperată şi privind resultatul voturilor, nevrênd te întrebi, óre ce va fi preste câţiva ani? Candidatul magiarilor a fost ales cu o majoritate numai de 18 voturi. Jidanii nemulţămiţi cu alegerea au apelat în contra ei la rectorul universităţii.

— Şi când vei sfârşi cu lucrul? — întrebă nevastă-sa.

— Nu sciu, dară cred că nu va ţiné mult. — Ai auḑit... într'adevĕr pagubă!

— Ce-'i?

— Am venit prin têrg, servitoriul lui Sztojacici ducea o grămadă de lumini. 'L-am întrebat ce s'a întêmplat? — a murit *George* — ḑise el.

Femeia spăriată:

— Într'adevĕr a murit?

— Murit ḑĕu, D-ḑeu sĕ-'l odihnéscă şi-'l priméscă în împĕrăţia ceriului. Pagubă. Singurul băiat, şi atât de bun, ca un ânger. Sĕrmanul boier Nicola! Cum se va simţí acum?

Femeia n'a ḑis nimic.

Ochii 'i se umplură de lacrimi, şi-a plecat capul şi a privit la fiiul seu.

— Uite, cât de bine dórme.

— Dórme.

— Dór' şi pe noi ne iubesce D ḑeu, în adevĕr ne iubesce.

— În adevĕr ne iubesce.

Şi cu o satisfacţie fericită priveau amêndoi la băieţelul, ce-'şi durmea somnul dulce.

Rinaldo.

⁂

Sinuciderea unui profesor de universitate. Marţi la 4 óre d. a. a aflat servitoriul universităţii din Praga pe profesorul Dr. Belohradsky Venczel mort în laboratoriul universităţii. Jos, lângă cadavru era o sticluţă, pe care sta scris „strychnin“, ér pe un bilet nefericitul profesor a scris, că cu voia s'a sinucis, fără a spune însĕ causa care l'a îndemnat la fapta acésta.

Belohradsky a fost un om de carte şi iubit de toţi, tocmai de aceea mórtea lui repentină şi nenaturală a produs în cercul ómenilor literaţi o întristare deprimătóre.

⁂

A căḑut din vêrful turnului. Văpsitorul Iosif Gabrini din Petrovatz văpsind turnul dela biserica rutenă din Cucuira, comit. Bács, în decursul lucrului alunecând cu un picior de pe stelaj, a căḑut pe trotoar şi atât de tare s'a sdrobit, încât a murit momentan lăsând după sine o familie din şepte membri.

⁂

Bibliografic. A apărut: *„Monografia comunei Vlădeni“* de Iacob Zorca, notar pensionat şi Biografia sa de Iosif Comanescu, paroch în Codlea. Cu mai multe adnexe. Editura: familiei Zorca. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane, 1896.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Români la „Milleniu“.

— Corespondenţă din Budapesta. —

Dela începutul serbărilor magiare încóce tóte foile române ş'au ţinut de datorinţă naţională a avertisa pe Români, ai provoca chiar, ca sĕ nu se încumete a pribegi la locul veseliei millenare, spunêndu-se de mii de ori, că acéstă veselie a Magiarilor este o batjocură la adressa nóstră.

Şi s'a vorbit apoi Românilor şi din părţi înalte, mai competente, de către supremii lor conducĕtori sufleteşti.

Şi se pare ca şi când Românii pe tótă linia ar fi ascultând de aceste voci. Până mai eri alaltăeri nu se auḑia de nicăiri, că Românii ar jubila cu Magiarii, că ar face ruşinosul peregrinagiu la Iuda-Palestina, pentru aşi cheltui acolo creţăraşii şi a se face de ruşine.

Era motiv acesta ca sĕ ne bucurăm cu toţii, cu atât mai mult, că celelalte naţionalităţi se dovedeau de mai puţin resistente. Slovacii fuseseră la Pesta în numĕr considerabil, ér Saşii îşi profanaseră acolo obiceiurile naţionale, debutând înaintea publicului jidovit cu jocurile lor şi cu serbarea unui ospĕţ.

Nu ne-a fost dat însĕ nici nóuĕ Românilor ca sĕ facem escepţie, ca sĕ ne dovedim mai tari, mai solidari şi mai ascultători de cât celelalte naţionalităţi. Nu ne a fost dat, ca la sfêrşitul acestui nefericit şi păgubitor têrg de ţéră sĕ ne vedem óre-cum satisfăcuţi şi mândri pe noi înşine.

Era — cred eu — între actualele împregiurări, când o organisĕţie politică ne lipseşte cu desĕvêrşire, ceva imposibil, ca noi se triumfăm prin o abstinenţă încăpăţinată. Era imposibil acum, când „conducĕtorii politici“ sunt în mare parte blasaţi, îngâmfaţi şi compromişi, sĕ ne afirmăm de un element consciu.

N'au succes demonstraţiuni în contra serbării, căci de acele n'au fost puse la cale în stil mare şi bărbătesc. In tot decursul milleniului pare că ne am aclimatisat Saşilor, luându-le rolul de prudenţi şi circumspecţi.

Şi urmarea tuturor acestor impregiurări este, că suntem în trista posiţie a vedea cum alérgă sute şi ér sute de Români la „Golgota“ némului nostru, la acel loc, unde corpurile legiuitóre codifică răpirea libertăţilor nóstre de cetăţeni.

Cei dintâi cari au spart ghiaţa şi au venit a fost Bănăţenii. Al doilea transport a fost din giurul Devei şi a Haţegului. Au fost aceste masse destul de mari, aduse de preoţi, învĕţători şi primari, firesce la însistenţa pretorilor, cari au putere nemărginită în provincie şi-şi dobêndesc prin manevrări de aceste merite înaintea mai marilor.

Al treilea transport, şi cel mai ruşinoş, a fost ér din Bănat şi anume din comunele fruntaşe Bocşa română, şi Bocşa germană, Vaşiova, Fìzeş, Jidoveni şi Barbos.

Mai mult de 500 de bănăţeni au sosit la Budapesta Dumineca în 4 l. c., în fruntea lor cu preoţii din Bocşa, învĕţătoriul Nicolae Popovici din Fizesi şi alţi învĕţători, primarii sau chinezii, soţiile preoţilor şi ale învĕţătorilor, ér ca conducĕtor suprem, pretorul cercului. Aveau în mijlocul lor vre-o 36 de flăcăi înbrăcaţi căluşeri şi vre-o 18 fete şi neveste tinere îmbrăcate în costum auriu de Dumineca.

Precum oile se mână în, strungă astfel au fost vêrêţi apoi în exposiţie şi bănăţenii noştri de către poliţiştii oraşului. Ajunşi aci preoţii şi învĕţătorii s'au cam despărţit de turmă, ér cei din turmă s'au resleţit ca sĕ caşte gurile pela sĕtrii şi ca şetrile sĕ se minuneze şi ele de dênşii şi aveau de ce sĕ se minuneze, căci erau buni de a fi expuşi, erau cu toţii aleşi, bine hrăniţi, cu opinci şi suman, cu cămeşi albe ca helgea şi cusute cu fir de aur, vorbeau o limbă străină, erau cu un cuvênt ceva exotic.

Rîdea lumea, rîdea cu hohot, bătêndu-şi joc de acest „ceva exotic“, ér unii dintre ei, cari mai aveau o bună cantitate de ruşine priveau în giur cu amărăciune, ca cânii cei jigăriţi de duşmani.

Când mĕ apropiam de câte o cétă, fugeau de mine, căci nu le plăcea sĕ audă vorbă românéscă. Aveau instrucţiune de sus a nu da desluşire despre sine.

Intr'un târḑiu mi-am găsit un om deschis din Bocşa germână. Venise bietul cu fiu, cu noră cu tot. I-am câstigat încrederea cu vorbe bune, şi mi-a comunicat genesa acestei degrădătóre excursiuni. Étă vre-o câteva cuvinte reproduse fidel după cele spuse:

„Suntem chiar din acele locuri, unde împĕratul Traian a pus piciorul pe pămêntul care este astăḑi al nostru, al strănepoţilor lui şi se chiamă Bănat. La noi aprópe a fost o frumósă cetate a lui Traian. N'am venit noi aci, căci am fost aduşi. Mai mult ca de opt săptĕmâni s'au făcut pregătirile, am fost provocaţi de primar şi de preoţi sĕ ne ducem, ba scim, că chiar preoţii din satele aceste şi mai cu sémă preotul Nămoian, care altfel a rĕmas acasă, s'au îmbiat că ne vor sili sĕ mergem.“

„Fibirĕul s'au folosit de tóte mijlócele pentru ca sĕ ne siléscă. Uite o pildă. Fiul meu a scăpat cu „lăcrămaţie“ dela miliţie. El n'a voit la nici o întêmplare sĕ facă parte din căluşeri, dar fibirĕul ia trimis vorbă prin chinez, că dacă nu va merge, îl va sili sĕ cătănéscă.

„In feliul acesta s'au făcut încă o mulţime de siluiri, ameninţări cu urcarea dării, cu esecutor şi alte multe.

„Ce sĕ fi făcut deci? Ne-am strîns frumuşel bani, am plătit de persónă câte 5 fl., pe cari 'i-am mai împrumutat dela preoţi (!!) şi étă-ne aci duşi de căpăstru.

„Noi ni-'s ómeni de omenie, dar dacă conducĕtorii ni-'s mişei? (Ipsissima verba!)

„Scim noi, că rĕu am făcut ce am făcut (Bĕtrânul vĕrsa lacremi povestindu-ne. Coresp.), scim că vom fi de ocară românilor, dar ḑĕu, noi nu ni-'s de vină. Nu puteam sta unii acasă dacă alţii au venit, căci asupra celor cari am fi rĕmas acasă s'ar fi descărcat fulgerile fibirĕului, de cari noi ne temem.

„N'avem preoţi şi învĕţători de cinste domnilor (eram vre-o 3 inşi), n'avem sfătuitori. 'Mi e ruşine unde am ajuns la bĕtrâneţele mele“.

Astfel a glăsuit bĕtrânul bocşan şi fraţii lui ce s'au strîns în giurui îl aprobau.

Culmea acestei ruşini însĕ a fost executarea jocurilor românesci.

Într'o curte spaţiósă a satului millenar din exposiţie au jucat mai întâiu 18 flăcăi bătuta şi căluşerul, ér după acésta s'au înşirat 18 părechi la „Ardelénă“.

A fost acésta o scenă, care făcea sĕ ţi-se umple inima de adâncă măchnire şi indignaţiune. Jucau frumósele părechi şi-'şi zimbeau necontenit, se păreau mulţumite şi fericite. În momentele acelea sémă nu-'şi dedeau de sine şi de faptele lor, rîsetele şi chihotele din giur ei nu le auḑiau, ci jucau mereu, după-cum li se poruncise de notar şi fibirĕu. Sĕrmanii naivi, ei nu simţiau nimic, simţiam însĕ noi, cari priveam plini de întristare la ei, simţiau părinţii lor cari se ascundeau de ruşine prin mulţimea adunată şi simţi-va némul nostru, care va auḑí de acéstă ne mai pomenită bătaie de joc la adresa obiceiurilor nóstre strămoşesci...

După expirarea jocurilor, românii jubilanţi s'au retras cu musica ţigănéscă din exposiţie, ducêndu-se la gară ca sĕ plece, după ce dór făcuseră bună ispravă!

La plecare am mai vorbit încă cu vre-o câţiva ómeni de cinste dintre ei şi impresia ce 'mi-au făcut este, că mulţi dintre cei veniţi se simt tare nenorociţi din causa venirei lor. Aprópe toţi aruncă vina asupra preoţilor şi învĕţătorilor.

Sila morală s'au făcut asupra lor cu următorul pişicherlic: Trebue sĕ mergeţi la Pesta, căci vi se vor da apoi şi vóuĕ drepturi mai multe, veţi primi şi învĕţători cari sĕ vĕ înveţe pe nimica limba ungurésca, veţi puté odată face şi voi lucruri, cum au făcut ungurii la Pesta....

Acésta a fost ḑiua de 4 Octobre, în care némul nostru a fost batjocorit prin slăbiciunea fiilor sei înşişi.

Ch.

Convocare.

Conform conclusului comitetului central dela 15 Septembre v. a. c. adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor gr.-or. români din districtul Sighişórei sĕ convócă pe ḑilele 13 şi 14 Octobre a. c. în biserica ortodoxă română din Brateíu protopresbiteratul Mediaşului (staţiunea Brateiu) la care sĕ învită toţi p. t. domnii membrii ai reuniunei şi alţi iubitori de progres.

Programa:

Şedinţa I Dumineca în 13 Octobre a. c. v.

1. Serviciul divin cu invocarea Duchului Sânt la 8 óre a. m. în biserica română din Brateiu.
2. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
3. Apelul nominal, constatare membrilor presenţi şi absenţi.
4. Incassarea taxelor restante şi curente.
5. Comunicarea ordinului Prea ven. consistoriu archidiecesan dto 19 Octobre 1895. Nr. 7270 Scol.
6. Cetirea raportului comitetului central al reuniunei, al cassariului, bibliotecarului şi exmiterea de comisiuni pentru censurarea rapórtelor.

Şedinţa a II-a Dumineca p. m.

7. Verificarea procesului verbal din şedinţa I-ă.
8. Tema I: „Folosul şcólei de repetiţie şi materialul de propunere“. Disertaţiune de Ioan Muntean învĕţător diriginte în Sighişóra.
9. Tema a II-a: „Revelaţiunea divină“ prelegere practică în scris, în cursul V şi VI, lucrată de Dumitru Stuchirean învĕţător în Bertan.

Şedinţa a III a Luni în 14 Octobre v. a. c. anti-meridiane.

10. Verificarea procesului verbal din şedinţa a II-a.
11. Tema a III-a: „Desvoltarea simţului religios şi moral în elevi“. Disertaţiune de Filon Necşa învĕţător în Mediaş.
12. Tema a IV-a: „Colonisarea romanilor în Dacia şi originea poporului român“. Prelegere practică în scris de Nicolae Ghiaja învĕţător în Sighişóra.

Şedinţa a IV-a Luni p. m.

13. Verificarea procesului verbal din şedinţa a III-a.
14. Raportul comisiunilor exmise.
15. Staverirea budgetului pe anul 1896/7.
16. Propuneri.
17. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal din şedinţa a IV-a.
18. Incheerea şedinţei prin preşedinte.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei învĕţătorilor gr. or români din districtul Sighişórei ţinută în Mediaş la 15 Septembre 1896.

Preşedinte: *Romul Mircea.* Notariu: *Filon Necşa.*

Avis.

Toţi acei P. T. D., cărora li s'au expedat Prospecte în causa înfiinţândului institut de credit şi economii „Zlăgnéna" ca din Zlatna, şi vor fi atât de buni ca sĕ se întereseze de acéstă absolut necesară şi binefăcătóre instituţiune, li se face cunoscut:

1. Că dela acei P. T. D. cari vor binevoi a subscrie acţii, pentru sus numitul institut, afară de taxele de înscriere de una corónă după o acţie, altă pretensiune în bani sĕ nu se facă.

2. Că terminul ultim pentru subscrierea acţiilor este 31 Octobre, ér terminul ultim pentru prima depunere de 40 coróne după o acţie este 30 Novembre 1896, despre ce fiecare membru în special, are sĕ fie încunosciinţat din partea „Direcţiunei".

Zlatna, la 4 Octobre 1896.

Pentru membrii fundatori
Emanuel Beşa,
paroch gr.-or.

Diverse.

Petiţie colosală. Femeile engleze vor înainta cât de curênd o cerere colectivă reginei, Victoria a Angliei în care vor cere oprirea comerciului cu opiu şi beuturi spirtuóse. Sub cerere sunt şepte milióne de subscrieri în patruḑeci şi patru de limbi. Cererea acésta o a compus reuniunea de temperanţă a femeilor creştine. După-ce cererea acésta uriaşă va fi imposibil a o presenta reginei, aceea se va fotografa în miniatură şi astfel va fi înaintată la locul seu: Dar şi aşa dau subscrierile trei tomuri colosale. Regina Victoria a mai primit cereri colosale în decursul domniei sale de 60 de ani, dar ca acésta încă nu.

* * *

Ţéră de pitici. Călĕtoriul englez Dr. Smith Donaldson scrutând ţéra triburilor somale, în jurul laçului Rudolf a aflat nisce seminţii de pitici, pe cari cei de acolo îi numesc dume. Cel mai înalt om din ei abia e ceva preste cinci urme. Pĕrul li-e negru închis, nasul lat; de altcum corpul li-e proporţionat. Trăesc de tot goli. In nările nasului şi în urechi pórtă verigi de cinc. Locuesc în sate situate pe la pólele délurilor. Casele le sunt rotunde în formă de semiglob şi acoperite cu iarbă. Natural, că în cultură sunt fórte rĕmaşi, dar sciu face cărămiḑi şi a edifica case din cărămiḑi.

* * *

Mijlóce pentru cresterea pĕrului la Romani. Că multora li s'a făcut lună plină pe vêrful capului, nu numai în ḑilele nóstre pline de griji, ci şi celor de demult, cari au trăit ḑile mai bune decât noi, o dovedesc îngrijirile contra pleşuviei. Astfel Plinius în opul seu: Historia naturalis, recomandă ca mijloc pentru crescerea pĕrului pilulele de stejar, cari sfărimate fărină şi amestecate cu unsóre de leu, contribue la crescerea pĕrului, dacă ungem capul cu acéstă composiţie de unsóre. Ca mijloc pentru crescerea pĕrului mai recomendă a se unge capul cu sucul ce ese din tăeturile făcute în ulm. Acésta ajutoră crescerea pĕrului şi împedecă căderea aceluia.

* * *

Haz.

L'a luat gura pe dinainte. Crâjmariul către vigheţ: Pentru-ce daţi d vóstră vinul cel alb mai scump decât cel vechiu?

Vigheţul: Ce credi d-ta, căpĕtăm noi văpselele de cinste!?

*

Micul Moişele. Invĕţătoriul: Spune-mi fiul meu, cum au vêndut fraţii lui pe Iosif?

Moişele: *Ieftin!*

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl. 15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„ 18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„ 20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„ —.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„ —.75
Proscomidia altariului	„ —.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„ 10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„ 2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„ 25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„ —.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„ —.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„ —.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„ —.20
Aritmetica, de P. Dima	„ —.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„ —.45
Aritmetica după Lurz	„ —.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„ —.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„ —.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„ —.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„ —.70
Catechism de M. Toma	„ —.30
Catechism bogat	„ —.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„ —.15
Comput de Ioan Popescu	„ 1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„ 2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„ 3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„ —.10
Culegere de cântece naţionale.	„ —.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„ 1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„ —.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„ —.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„ —.20
Chemia elementară de Vlaicu	„ —80
Chemia anorganică de Filipescu	„ —.80
Drepturile şi datorinţele civile	„ —.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„ —.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„ —.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„ —.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„ —.30
Fisica de Făgărăşan	„ —.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„ —.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„ —.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„ —.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl. 1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„ —.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„ 1.—
Gramatica română de I Dariu	„ —.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„ 1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„ —.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„ —.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„ 3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„ 1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„ —35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„ 1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„ —.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„ —.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ —.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„ 1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„ —.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„ 1.—
Legendar român de V. Petri	„ —.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„ —.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„ —.40
Mărturisirea ortodocsă	„ 1.20
Pastorala veche	„ 1.—
Pastorala nouă	„ 1.50
Pomăritul de D. Comşa	„ 1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„ 1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„ 2—
Teologia dogmatică	„ 1.—
Teologia morală	„ 1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„ —.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl 2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„ 1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„ 4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„ —.50
Polemia contra Heliad	„ —.50
Calendariu pe anul 1896	„ —.30
Scrisori apologetice	„ —.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„ —.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„ —.50
Vocabular român german	„ —.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„ 1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„ —.65
Antologie română de Manliu	„ 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„ —.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„ —.10
Codicele de Mateiu Voilean	„ —.80
Colinde de A. Marienescu	„ 1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„ —.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„ 1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„ 1.75
Date istorice de I. C Puşcariu	„ 2.—
Descântece poporale de Marian	„ 2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„ 2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl. —.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„ —.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„ —.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„ 1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„ —.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„ 1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„ —.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„ 2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„ —.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„ —.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„ 1.50
Poetica română de I. Manliu	„ 1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„ 1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„ —.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„ 2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„ —.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„ —.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„ —.45
Stupăritul de C. Dimian	„ —.80
Vechia metropolie de N. Popea	„ 1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„ 19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„ 7.60
Statut organic	„ —.25
Regulament pentru parochii	„ —.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţământului	„ —.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„ —.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„ —.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„ —.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„ —03
Catalog de clasă cóla	„ —.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„ —.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„ —.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„ —.55
Carte de evidenţă cóla	„ —.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„ 1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„ 2.10
Chronica scolară leg.	„ 1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„ —.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„ —.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„ —.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„ —.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„ —.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„ —.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„ —.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„ —.02
Contul capitalelor active cóla	fl. —.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„ —.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„ 1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„ —.10
Jurnal de casă cóla	„ —.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„ 165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„ 1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„ —.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„ —.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„ 4.—
Protocolul parochial cóla	„ —.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„ 4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„ —.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„ —.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul morţilor cóla	„ —.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„ 4 50
Protocol de esibite cóla	„ —.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„ 1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„ 2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„ —.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„ 1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„ —.05
Testimonii scolare esempl.	„ —.02
Testimonii de religie	„ —.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl. 2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„ —.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„ —50
Portret Şaguna	„ 1.—
Portret Gozsdu	„ 1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„ —.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„ —.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„ —.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„ —.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„ —.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.	
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.	
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.	
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi	
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata	
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.	
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata	
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penselele, Hârtie sugativă.	
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.	

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111. Sibiiu, Marți, 1|13 Octobre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 30 Septembre, 1896.

In întrégă țéra se fac pregătirile pentru alegerile cele mai nóue la dietă.

Partidele politice au exmis manifeste către alegĕtori în cari 'și spun vederile și programul lor, critică ținuta guvernului și activitatea parlamentului, care este acuma disolvat.

Este deci mare agitațiunea în întrégă țéra, căci e vorba de exerciarea dreptului electoral, cel mai sânt drept în viéța constituțională.

In mișcarea generală a țerei întregi numai noi românii stăm apătici la o parte, și lăsăm ca evenimentele sĕ trécă preste capetele nóstre, stăm în passivitate, ca alegerile sĕ se facă fără de a fi audită și vocea nóstră, fără de a fi cel puțin pusă la probă vitalitatea poporului nostru și în cele electorale.

Din capul locului ḑiariul nostru nu a fost pentru principiul de passivitate, care s'a inaugurat în politica nóstră, și care acuma de ani 15 s'a decretat și pentru părțile ungurene.

Credincioși trecutului nostru nici acuma nu suntem pentru apatia, în care stăm de 30 de ani căci passivitatea nu ne-a adus nici un bine, și în viitoriu după a nóstră convingere tot binele de până acuma ni-l va aduce.

Noi cu passivitatea ne-am angajat la un lucru, care nu l'am executat.

Nu căutăm motivele neesecutărei conclusului cu pasivitatea.

Posibil, că nu am voit executarea conscientiósă a acestui conclus; posibil, că nu am fost în stare sĕ-l punem în practică. În ambe casurile purtăm o mare rĕspundere, și ar fi timpul sĕ ne tragem bine séma cu noi înșine și cu situațiunea, care s'a creat poporului nostru tocmai din neputința, la care prin pasivitatea nóstră ne-am condamnat și stăm legați de atâta amar de vreme.

În practică pasivitatea nóstră n'a avut nici un efect bun.

Ne-am dat la o parte și lucrurile au mers înainte fără a se simțí lipsa nóstră dela dirigerea afacerilor statului. Prin declararea abstinenței politice nu s'a oprit deci carul statului, din contră, șovinismul s'a potențat încă tocmai din causa modalitățeí care o am ales pentru a ne manifesta nemulțumirile nóstre.

Serios nu am luat nici noi situațiunea politică, care ni-o am impus deóre-ce nu am făcut nimica pentru a ajunge la resultate cu pasivitatea. Am lăsat bunul nostru popor pradă în mânile administrațiunei, care la alegeri s'a și folosit de poporul abandonat de noi. Faptice poporul nostru a mers la urnă, și a dat votul pentru candidații guvernului.

În acest chip ne-am despărțit noi înșine de poporul nostru, l'am abandonat în o afacere de cel mai mare interes pentru el, l'am dat pradă în mânile administrațiunei, am creat un abis între noi și el, care devine tot mai îngrozitoriu, cu cât noi persistăm a nu ne mai interesa de sórtea poporului, în cestiunile electorale.

Cu voia nóstră deci am rupt legăturile firesci dintre noi și poporul nostru, l'am lăsat de 30 de ani desub influința nóstră, l'am dat pradă demoralisărei, și aḑi parodăm cu passivitatea dóră numai pentru ca sĕ ne acoperim slăbiciunea.

Pressa nóstră simte gravitatea situațiunei, simte că suntem și acuma în fața alegerilor nepreparați, ca totdéuna dela era constituțională încóce; simte că suntem total desorganisați, fără de nici o directivă, fără de nici un plan, ci numai cu enunciațiunile dela 1881, enunciațiuni platonice, cari faptice au rĕmas literă mórtă.

Ni s'a creat o situațiune aprópe insuportabilă. Tinerimea nóstră cresce fără de nici o scólă în cele politice, și faptice aḑi stăm de 10 ori mai rĕu ca acuma 20 de ani și în punctul inteligințeí și în punctul bărbaților nostri de stat.

Am lânceḑit în passivitate și noi inteligența, și poporul nostru și aḑi nici o încercare nu o mai riscăm.

Noi voim lucruri mari pentru noi și pentru națiunea nóstră, nu facem însĕ nimica pentru ajungerea lor, ci stăm cu gura căscată, ca póma bună sĕ ne cadă în gură.

Ținuta acésta nu mai este démnă de un popor consciu de missiunea sa, și poporul nostru are sântă missiune.

* * *

România și Austro-Ungaria. Un corespondont al lui „Alkotmány“ ḑice că în ḑilele trecute a cercetat pe principele „Gy.“ (Ghyca ?) ca sĕ convorbéscă cu dênsul asupra causei române. Despre acest interviv numitul ḑiar publică următórele:

Satisfac cu plăcere dorinței d tale, căci prin acésta vom clarifica ideile înaintea publicului magiar. Inainte de tóte însĕ, voiu vosbi despre opiniunea (dominanța) cercurilor politice române privitóre la alianța României cu Austro-Ungaria. Acésta alianță, pentru noi românii este o necesitate politică atât de mare, cât însuși Sturdza, cel mai mare spriginitoriu al românilor ardeleni, o au adus la realisare definitivă, după-ce deja antecesorii sĕi în guvern o pregătiseră.

E o suscepere de tot greșită — ceea-ce în presa germână e la ordinea ḑilei, că adecă menționata alianță s'a făcut cu scopul de a contrabalansa călĕtoria țarului la Paris. Acésta părere isvorește din interesul mare ce'l are Austro-Ungaria, de a conta la ajutoriul unei armate române de 300.000 ostași, în casul unui rĕsboiu cu Rusia. Acésta e drept, cu tóte acestea însĕ, alianța României întru nimic nu se refere la alianța triplă, ci acésta este o directă aliantă cu Austro-Ungaria și se refere exclusiv numai la cesstiunea orientală, dar mai ales la eventualele întêmplări din Balcan.

Am experiat în timpul mai nou, cât pot fi de slabe (lazák) stipulațiunile alianței triple privitóre la cestiunea orientală. Austro-Ungaria a făcut învoială nemijlocită cu Rusia; ér' Italia a pășit alăturea cu Anglia, în contrast cu celea douĕ state aliate. Germania vacciléză când în drépta, când în stânga și nimenea, dór' nici chiar Wilhelm II nu scie ce voiesce.

Intre astfel de împrejurări nu e mirare, dacă Austro-Ungaria a nisuit într'acolo ca sĕ facă cu România o strînsă alianță, după-ce s'a convins că prin alianța triplă nu îi sunt din destul de asigurate interesele ei orientale. Chiar și din acest punct de vedere alianța română-austro-ungară este un eveniment europén important, care va restabili equilibrul între influințele dominante din țerile dunărene și între puterile existente acolo. Din celea de până aci vei înțelege și d-ta, — continuă „principele Gy.“ — că tot românul inteligent, fără deosebirea de partid, va trebuí sĕ spriginéscă alianța, acum definitiv făcută între România și Austro-Ungaria.

Dar' nu neg, că mulți români nu prea se însuflețesc de acésta, căci poporul român e de credința, că guvernul magiar apasă pe românii ardeleni și nisuește a-i magiarisa cu forța. Și acéstă credință s'a întărit și mai mult prin întroducerea legilor bisericesci, pe cari românii le consideră ca atentat contra bisericei române ardelene, ca amestec în cestiunile lor bisericesci, și ca încercări de a nimicí cu încetul autonomia lor bisericéscă. De altmintrelea poporul român se încrede în simțul de dreptate al împĕratului austriac. Eu însumi am auḑit mai pe multe ori vorbindă-sĕ că:

„In Ungaria au băgat în închisóre pe românii ardeleni, cari au voit sĕ suștérnă împĕratului austriac un memorand; ér' în Bucuresci împĕratul austriac a primit omagiile coloniei române ardelenesci“. Acéstă împregiurare ne îndreptățesce a spera, că împĕratul va ușura și sórtea românilor apĕsați din Ardél.

Aci am întrerupt pe principele Gy. — ḑice intervievantul — și i-am ḑis că plângerile românilor ardeleni nu sunt drepte, căci și ei se bucură întocmai ca ungurii de aceleași drepturi. La ce principeele Gy. a început a rîde și a urma:

Da, se bucură pe hârtie, căci guvernul magiar mĕsură cu două mĕsuri. Pe românii ardeleni îi persecută pe calea administrativă întocmai ca pe acum înființatul partid poporal, al cărui membru ești și DTa. În Februariu tribunalul a condamnat la închisóre pe mai mulți patrioți români pentru publicarea cunoscutului manifest. Pe cei condamnați, deși s'au insinuat la împlinirea pedepsei, nu 'i-au întemnițat până când au ținut serbările milenare pe modivul-pretext, că în temnițe nu ar fi loc până mai târḑiu. De loc ce se va încheia mileniul și se vor termina nouele alegeri, patrioții vor fi chiemați la înplinirea pedepsei.

Guvernul magiar crede, că conducĕtorilor români va fi destul punerea în prospect grațierii, ca rĕsplată, dacă vor îndemna pe alegĕtorii români sĕ voteze pentru candidații guvernului.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Deci pentru că din adésă patimi, și pilde Scim. cum mai sus adusăle probe au fost cele mai bune mijlociri de ajutoriu, pentru acea noi am socotit afi de trebuință ale vestí obștii adăugând și acésta, că precum aceste mijlociri sunt fórte folositóre spre ținerea Vieții celor înecați, așa despre altă parte putem nădăjdui că cu nesce Ómeni nenorociți ca aceia nu să vor mai face ne cuviințele cele ce să face mai nainte, adecă: ai băgă în buți și ai tăvăli întrânsele, sau ai pune să sté în cap, sau pentru ne priceperea ai spânḑura de picióre, lângă acestea, și așa să cade asá însămna, pentru cei ce din melancolie (mâhnire voe grea) sau pentru alte pricini să spênḑură pe sine dóră înpripă cu acest feliu de mijlocire sar puté țíné în Viață.

Invățătura

Cum trebue a ține Viéța Ómenilor celor năduşiți de Aburul Cărbunilcr.

De să află unul sau doi Ómeni întră o Casă sau Bordeiu nădășuți de duhórea cărbunilor, a cărora Grumaḑii, Obrazul, Mâinile, sau tot trupul așa e de gros, și așa de gânfat ca cum lar fi umflat cineva, éră mișcarea vânii dela Mână abia să póte sâmți. Așa dară.

Cea dintâiu: Și mai de lipsă a vieții ținere întru acésta raḑămă, ca unul ca acela îndată să se scóță afară la Aer nou, și țiindusă Nasul, cât de mult aer săisă sufle în gură. După acea:

A doua: Întru acelaș chip precum sau scris mai sus pentru cei înecați, săisă slobódă sânge, și tocmai de nar curge îndată, pentru aceea nu trebue a avé frică dei slobodi și adoua, sau a treia óră. Intru acea vreme.

A treia: Fața, și pieptul celui nădușit cu apă rece din destul să se ude, éră supt nas săisă ție oțet fórte tare, sau cu acela după olaltă și nasul săisă frece; și de cumva Omul începe ași veni în fire. și întru aceea ar puté înghiți ceva, atunci cu apă caldă în care a zecea parte să fie oțĕt unul ca acela sĕ póte ajuta, și ușura.

A patra: Frecătura cu cârpe calde precum mai nainte sau ḑis și aici întru acelaș chip să póta isprăvi cu acelaș folos. Mai preurmă.

A cincea: Fumul de tăbac, și clisteriul odată sau de va fi de lipsă și mai de multeori isă póte da, fiind că acelea, mai nainte de puține săptămâni aici fórte norocită sĕvârșire au avut.

Lângă acestea cadesă a sci și acea, cum că mijlocirile carele silesc, și pricinuesc borâtul, tocmai de sar și sili Omul la turnat sunt fórte stricăciósă, de vreme ce acéstă silă, sau ignitură nu vine din rânză, ci din crierii, cari sunt strênși și nădușiți.

Invățătură

Cum trebue tótă ne norocirea, carea sĕ face în pivniță când fierbe Mustul nu numai ao împedeca, și pre Omul cel nădușit al ajuta. Ca aburul mustului ce fierbe să se pótă lesne străcura.

Întêia: E de lipsă, ca nu numai ușile Pivniței, ce și răsuflările îndată sĕ se deschidă, când sĕ bagă mustul, ci până va fierbe sĕ rămâe deschisă ḑiua și nóptea.

Adoua: Când începe mustul a fierbe, atuncii inaintea ușii pivniții care sĕ ție deschisă, sau deasupra în trepte, sau și în trépta cea mai de jos să se facă foc, și sĕ ardă neîncetat. Éră când: (Va urma).

Cu astfeliu de mijlóce lucră Bánffy, ministrul-president magiar. De astă dată însĕ se va înşela, căci românii condamnaţi nu vor întra în cursă (kelepczébe) şi nutresc convingerea, că Monarchul Francisc Iosif îi va agraţia fără ca sĕ sprigineascâ indirect guvernul la alegeri.

De altmintrenea noi aici în Bucureşti nu avem motiv a fi supăraţi pe Bánffy, căci el în călătoria din România, atât pe regele Ungariei, cât şi idea de stat magiar le a pus la o parte (háttérbe szoritota), prin ce în poporul român a stirnit convingerea, că idea de stat magiar nu e decât o nominală aţă înmuiată în miere pentru şoviniştii magiari, dar fără valóre practică.

Voci despre sĕrbarea dela Porţile de fer. Pe când magiarii varsă lacrimi şi suspină, pentru-că la sĕrbarea dela Porţile de fer n'a eşit la ivélă independenţa de stat a Ungariei, pe atunci foile străine le împută tocmai pĕcatul, că au înscenat sĕrbarea prea cu caracter exclusiv magiar.

Un colaborator al lui „Münchener Neueste Nachrichten“, care a fost de faţă la sĕrbările de inaugurare, publică o corespondenţă în fóia menţionată, despre ᶁilele dela Orşova şi despre visita monarchului nostru la Bucuresci.

Serbării oficiale — ᶁice corespondentul — i-au dat un colorit magiar măestrit, mai corect ᶁis, i l'au impus cu forţa, deşi aici locuitorii sunt exclusiv germani şi români, şi partea 4/5 a óspeţilor încă o forméᶁă germani, români şi sêrbi. Faptul acesta a dat ansă la o nemulţămire mare, ceea-ce n'a micşorat-o convingerea generală, că sub decursul lăudăroşiei cu milleniul, sĕrbarea Porţilor de fer, luată în program este sĕrbarea unei opere, care dacă ar fi succes, ar plăti mai mult, ca tot ce au sĕvêrşit magiarii în viaţa lor de o mie de ani în Europa. Insĕ durere, n'a succes. Destoinicia magiarilor stă în proporţie inversă cu ceea-ce pretind ei a fi.

Milleniul în faptă are acel resultat bun, că magiarii s'au putut convinge, cât de mult îi uresc pe ei popórele culte pentru violenţa cu care sĕ pórtă faţă cu cei mai buni compatrioţi ai lor, faţă cu naţionalităţile şi cât de ridicoli sunt cu vorbirile lor festive, bombastice Acei magiari, cari póte n'au fost în curat cu tréba acésta, s'au putut convinge la Orşova. Acelora, cari dimpreună cu corespondentul dvóstră au călĕtorit dela Orşova spre Bucuresci, îndată în graniţă, la staţiunea din Verciorova le-a bătut la ochi, cât *de cultivat e spiritul poporului român faţă cu ţinuta brutală a magiarilor.* Ura îndreptăţită, care o nutresc faţă cu apĕsătorii magiari, nu i-a împedecat, sĕ aducă omagiile lor împĕratului Francisc Iosif *totdeodată şi ca regelui magiar.* La tóte staţiunile, pe tóte edificiile, pelângă stégurile românesci fêlfâiau nu numai cele austriace, *ci tocmai atâtea stéguri magiare,* pe când magiarii abandonéză consecuent colorile austriace atunci, când Francisc Iosif petrece între ei. Gentileţa acésta nu i-au denegat-o nici şahului Persiei. Faptul acesta arată, *că românii sciu, ce pretinde urbanitatea şi buna-cuviinţă internaţională, pe când magiarii faţă cu împĕratul austriac, şi cu statul austriac îşi permit tóte mojiciile posibile, numai din simplul motiv, că regele lor e şi împĕrat austriac.* Ĕtă cavalerismul magiar de aᶁi.

Ţarul la Paris.

(*Tr.*) Pe când împĕratul-rege Francisc Iosif I, monarchul nostru s'a reîntors din vecinul regat România pĕtruns de cele mai dulci suveniri, ce i le-au însuflat fraţii nostrii prin primirea lor căldurósă, pe atunci împĕratul ruşilor, Ţarul Nicolae al II-lea se pregătia a cerceta Republica francesă şi a pune basă unei alianţe, care se crede a fi o necesitate pentru echilibrarea puterilor europene în interesul unei păci continue. Tripla alianţă şi mai ales nisuinţele acesteia din timpul mai nou de a atrage şi regatul României în alianţa ei, se crede a fi motivul principal, care l'a îndemnat pe monarchul autocrat a se apropia tot mai mult de înflăcarata republică Francesă.

Nu căutăm a justifica prin combinaţiuni şi conclusiuni politice certitudinea acestui motiv, ci ne mărginim a constata numai că călătoria Tarului pe la curţile domnitóre din Europa şi îndeosebi primirea grandiósă din partea francesilor, oprirea lui mai îndelungată în Paris, pompa şi însufleţirea de care s'a împărtăşit, precum şi declaraţiunile făcute în multele toaste, ne îndreptăţesc a-i da acestei visite o importanţă politică de prima ordine.

A cercetat Ţarul şi Viena, unde încă a fost primit cu afabilitate, după-cum se întêmpla între domnitori, s'au dat prânᶁuri festive în onórea lui, s'au ţinut toaste în cari se reamintea tradiţiunile unei prietinii de odinióră Ţarul a aprobat, i-a asigurat despre inclinările lui pacinice dar' n'a isbucnit, ci din contră a rĕmas rece.

A visitat Tarul şi pe împĕratul german, unde asemenea i-s'a dat a se bucura de tóte onorurile cuvenite unui puternic domnitor, ba la masa împĕdatului Wilhelm l'a asigurat pe acesta despre simţĕmintele tradiţionale a-le părintelui sĕu, dar şi aici Ţarul a fost cât se póte de reservat Chiar şi puţinele declaraţiuni, din cari respiră un aer de prietinie, au fost mai târᶁiu contestate, ba chiar combătute prin presă.

Atât în Viena, cât şi în Breslau Ţarul a fost primit numai de domnitori şi ómenii din jurul lor, poporul a stat departe, nici un semn, nici o manifestaţiune din partea lui. Faptul aceţta dovedesce, că după cum din partea Ţarului visita s'a făcut fără nici o altă intenţiune de mai mare preponderanţă, ci simplu numai din curtenire, tot asemenea şi manifestaţiunile de iubire, de cari s'a împărtăşit, pórtă în sine incontestabil numai timbrul complesanţei.

Nu tot astfel stă lucrul la Paris.

Indată-ce Ţarul a pus piciorul la Cherbourg pe pămêntul glorios al Franciei, bubuitul necontenit al tunurilor anunţau Parisului şi vestiau întreg poporului frances, că soseste cel mai puternic domnitor din Europa, ca sĕ se convingă despre puterea de viaţă şi cultura poporului frances. Şi acest măiestos anunţ a aflat un puternic şi viu rĕsunet în sufletul francezilor plini de viaţă. Intrégă republica s'a pus în mişcare, a alergat poporul din tóte colţurile ţĕrei şi toţi se grăbeau a-şi arăta stima, iubirea şi admiraţiunea către absolutisticul Impĕrat. A fost o primire plină de pompă, splendóre şi însufleţire, despre care se spune, că nu s'a mai vĕᶁut de pe timpul marelui Napoleon Bonaparte, când se întorcea victorios în ţara sa. Aristocralul de pe boulevardele Parisului, se întrecea cu lucrătoriul de prin fabrice, republicanul cu imperialistul, boerul cu socialismul, întru aclamaţiuni de *„Sĕ trăéscă Ţarul“*

Preşedintele republicei Felix Faure cu capul desvĕlit a sărutat mâna Ţarevnei, ér Ţarul bineventându-l a mărturisit, că se simte fericit, că a putut visita gloriósa republică francesă

Intrégă calea dela Cherbourg, până la Paris a fost o adevĕrată cale triumfală fără sémĕn. Strigătele fără sfêrşit, aclamaţiunile frenetice, acordurile puternice ale imnului rusesc, capete desvĕlite şi bucuria vĕdită în faţa tuturor, te făceau a crede, că poporul frances, acest popor per eminenţiam republican, şi-a uitat pe un moment de sine. Francia avea aspectul unei stări de lucruri în care extremele se ating.

Şi Ţarul n'a rĕmas nemişcat, el n'a rĕmas dator faţă de aceste semne de o nemărginită iubire. A mulţumit în termini plini de căldură tuturora, preste tot locul, 'i-a asigurat, că în viéţa lui nu va uita acéstă primire, şi că nu pentru ultima dată cercetéză acésta fericită ţéră. A visitat apoi Ţarul pe preşedinţii camerei şi a senatului, precum şi pe preşedintele republicei, cu care s'a întreţinut timp mai îndelungat. A ţinut în fine sĕ visiteze tot ce Parisul are frumos şi însemnat în sine şi ce geniul poporului francez a putut produce. În Pantheon s'a purtat cu veneraţiune către morţii Franciei, s'a închinat chiar înaintea spiritelor marilor şi nemuritorilor scriitori francezi, cari în operile lor au combătut puterea absolută a monarchilor. În teatru, în biserici şi preste tot locul veneraţiunea şi stima către cei morţi, iubirea şi admiraţiunea sa pentru cei vii a fost tributul Franciei

La mesele festive s'au ridicat toaste oficiale şi însufleţite, în niciunul însĕ alianţa Rusiei cu Francia în mod categoric nu s'a accentuat. S'au reamintit tradiţiunile istorice despre o prietenie óre-care a acestor dóuĕ ţeri, s'au asigurat reciproc despre garanţele unei prietenii şi de aici încolo, dar cuvêntul alianţă rostit nu a fost. Nu s'a rostit, şi cu tóte aceste alianţa s'a făcut. Primirea imposantă ce 'i-s'a făcut din partea bărbaţilor de stat, însufleţirea fără margini a întreg poporului francez, sunt aceste doveᶁi, cari ne arată evident, că ideia unei alianţe dintre aceste două puteri a străbătut şi a prins rădĕcini începênd din Palat până în colibă. Şi idea acésta trup s'a făcut prin visita Ţarului şi s'a sancţionat prin primirea lui din partea poporului francez.

O recunósce acésta tótă presa europénă. Ĕtă ce scrie „Neue Fr. Presse“ din Viena într'un articol de fond: *„Fără o singură lovitură de sabie, fără rĕsboiu şi victorie, Ţarul şi-a mărit puterea într'un mod colosal, ce nici nu se póte calcula, 'şi-a luat în mână conducerea politică în Europa. Amiciţia cu Francia şi mărirea influenţei rusesci în două părţi ale lumii fără cheltueli şi jertfe este unul dintre cele mai mari succese diplomatice, ce le-a vĕᶁut istoria“*, ér la sfêrşit: „Nici-odată tripla alianţă n'a fost o garanţă mai necesară şi mai însemnată a păcii ca acuma. Dacă ea n'ar exista, atunci voinţa unui singur om ar puté sĕ decidă asupra liniscei popórelor“!

Programele partidelor politice magiare.

Fiind în préjma alegerilor dietale, credem, că nu va fi lucru superfluu a face din nou cunoscute principiile politice de cari sunt conduse diferitele partide magiare în parlamentul nostru. De aceea vom publica în extras principiile acelora aşa după cum le aflăm publicate în proclamaţiile ce le au exmis unele din ele către alegĕtorii şi aderenţii lor.

Incepem cu *principiile politice* profesate de *partidul independist şi 48-ist:*

Pretindem ca Ungaria sĕ fie stat magiar independent, de sine stătătoriu, afacerile sĕ le resólve independent, liber şi scutită de amestecul orì cărei alte ţĕri.

Intre Ungaria şi între provinciile ereditare austriace sĕ nu fie nici o altă legătură, decât persóna domnitoriului.

Pretindem armată magiară de sine stătătóre, asupra căreia sĕ exercite control singură dieta magiară; pretindem afaceri străine independente şi sistarea afacerilor financiare comune.

Ungaria sĕ fie pe deplin independentă şi de sine stătătóre şi în afacerile de economie publică; cu teren vamal de sine stătătoriu, cu bancă naţională de sine stătătóre şi cu contracte vamale şi comerciale de sine stătătóre.

Pretindem lărgirea dreptului electoral până la dreptul de vot universal condiţionat de facultatea de a sci scrie şi ceti în limba magiară; împărţirea dréptă a cercurilor electorale şi întroducerea votărei secrete.

Dorim reformarea sistemului de dare, scăderea dărei în mare mĕsură întru cât e cu putinţă din scăderea cheltuelilor pentru susţinerea independenţei ţĕrii şi a sistemului mai corect de guvernare; dar şi până atunci, până când vom ajunge la acésta, ne impotrivim ori cărei nóuĕ împovorări a ţĕrii, şi deşi afaceri comune nu recunóscem, în cheltuelile comune parte nu luăm, şi până atunci, până când cuota cu tótă opunerea nóstră se va susţinea, urcărei acesteia ne opunem din tóte puterile.

Pretindem apĕrarea energică a agriculturei magiare şi a industriei magiare contra concurenţei străine.

Dorim reformarea graduată a economiei magiare de câmp cu conlucrarea şi ajutoriul statului aşa, ca concurenţa universală sĕ nu ameninţe mai mult cu miserie şi suferinţe clasa muncitorilor de pămênt

Dorim desvoltarea industriei din patrie; aşa, ca producţiunea crudă din patrie sĕ o pótă prelucra şi necesităţile din patrie acoperì.

Dorim organisarea creditului şi peste tot organisarea creditului ce este a se da producenţilor, pe atari base, ca pămêntul magiar sĕ rĕmână în proprietatea posesorilor lor.

Dorim astfel de legislaţiune, care trece pămêntul prin cât mai multe mâni. Şi atare, care sĕ amelioreze sórtea clasei muncitóre.

Pretindem educaţiune gratuită şi cu direcţiune curat magiară.

Pretindem reducerea timpului de serviciu militar.

Pretindem simplificarea şi eftinirea judicaturei.

Pretindem validitarea completă a principiilor de guvernare independentă pe terenul administrativ.

Dorim reformarea casei magnaţilor pe basă representativă.

Dorim pelângă ţinerea înaintea ochilor a unităţii magiare de stat resolvarea dréptă a cestiunei naţionale şi ne alipim de tot ceea, ce am ţinut în trecut de necesar pentru înflorirea materială şi spirituală a patriei nóstre, şi cele ce am accentuat în programele nóstre de până acum.

Pentru ajungerea acestor aspiraţiuni, partidul ᶁice, că şi scóte puterea din puterea de viaţă a rasei magiare de a alcătui şi susţinea stat; din puterea ce-i dă libertatea, liberalismul adevĕrat şi democraţia patriotică.

Proclamaţia e subscrisă de Kossuth Ferencz ca preşedinte şi de Mülek Lajos ca notariu. (Va urma.)

Noutăţi.

Chirotoniri. Astăᶁi în 1 Octobre v. a. c., Excelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscopul şi metropolitul nostru, *Miron Romanul*, a chirotonit întru presbiter pentru biserica română ortodoxă cu chramul Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu pe domnul Dr. Vasilie Saftu, fost profesor seminarial în Sibiiu, ér întru diacon pe dl Ilie Moga, învĕţător la şcóla de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Căldurósele nóstre felicitări!

* * *

Rectificare. În numĕrul nostru de Sâmbătă, din eróre am publicat scirea, că Majestatea Sa a permis dlui Dr. C. Diaconovich primirea şi purtarea medaliei române *Bene merenti cl. II.* De fapt dl Dr. C. Diaconovich a fost decorat deja la anul 1890 cu *cl. I.* a medaliei „Bene merenti“, ceea-ce prin acésta cu plăcere rectificăm.

* * *

Te deum. La deosebite ocasiuni festive cum e începerea anului scolariu, încheerea anului scolariu, ᶁiua nascerei şi a numelui monarchului se ţin în biserica creştină sluşbe cu rugăciuni speciale statorite de biserică.

In bisericea rom. catolică se execută cântarea „Te deum laudamus“ o cântare fórte frumósă, cari nóuĕ celor cari am studiat în scólele medii romano-catolice şi acuma ne mai sună în urechi.

In biserica ortodoxă la asemene ocasiuni se cântă „Doxologia festivă“ cu cântarea admirabil de frumósă: „Mărire Ţie celui ce ne-ai arĕtat nóuĕ lumină.“

In ᶁiarele din România e permanentă rubrica „Te deum“ în biserica cutare şi cutare din incidentul cutare şi cutare.

Nu ne mirăm de presa din România ortodoxă, care şi cu acésta numire dovedesce neorientare în cele bisericesci, şi se face unélta agenţilor bisericei catolice. Mirarea nóstră se opresce la ᶁiarul oficial al diecesei Aradului, la **„Biserica şi şcóla“** care în numĕrul seu din Dumineca trecută, ne aduce scirea, că Preasânţia Sa domnul episcop diecesan în 4 Octobre a oficiat în biserica catedrală un **„Te deum“** ridicând rugăciuni ferbinţi pentru îndelunga viéţă şi deplina sănătate a Majestății Sale monarchului și a întregei auguste case domnitóre.

Cele privitóre la rugăciuni le credem dară ca din gura Preasânției Sale a domnului episcop sě fie audit redacțiunea fóiei cântarea **„Te deum“**, noi nu o credem **„Doxologia festivă“** acésta o credem **„Te deum“** însě nu.

* * *

Eternisarea visitei monarchului nostru în România. Maiestatea Sa regele Carol a încredințat pe pictorul Adukievits, ca sě eterniseze vre-o scenă mai înălțătóre din visita Impěratului Francisc Iosif în România. Și pictorul s'a horărît, după cum se anunță din Bucuresci — sě eterniseze ca punct mai înălțător defilarea miliției și anume momentul, când regele Carol se presentă înaintea Impěratului Francisc. Figurile vor fi de mărime naturală. Pe tablou se vor vedea doi vulturi sburând unul către altul, cari vor representa simbolul alianței.

* * *

Sě fim pe pace, căci lumea nu va peri. O panică grozavă a produs între muritori descoperirile mai multor astronomi, cari pe basa observărilor făcute asupra corpurilor ceresci, au vestit peirea lumei pe anul 1899. Dar spre liniștirea nóstră vine acuma directorul institutului astronomic regesc din Berlin, Dr. Vilhelm Förster și desminte în mod categoric și oficios tóte afirmările riscate ale colegilor sei de profesiune. Profesorul erudit dice: „Pe basa unor enunciațiuni scientifice scălciate din nebăgare de sémă, séu superficialitate séu nepricepere în cercuri mai largi s'a lățit spaima, că în anul 1899 putem aștepta sfêrșitul lumei. Povestea acésta, care în secolul nostru deja a treia — séu a patra óră se repetéză, se baséză pe împrejurarea, că în luna lui Novembre din anul 1899 se repetéză întâlnirea pământului cu o cétă de corpuri ceresci mai mici. Corpurile aceste ceresci s'au ciocnit cu pământul pe urmă în 14 Novembre 1866 între órele de diminéță 1 și 3. Cele mai apropiate întâlniri au fost la anii 1799 și 1833 și repetarea lor regulată se póte prevedé din cronicele vechi și mai ales din însemnările chinezesci cu o mie de ani înainte. Suprafața pământului nici când n'a fost atacată, ci ómenii totdéuna s'au veselit numai în splendórea unui frumos joc de foc. Și acum nu avem causă, ca îngroziți sě așteptăm anul 1899“. Deci sě fim pe pace, că lumea nu va peri!

* * *

Eliberatorul Caucasului. In comuna Novosjelice, care dace tocmai în frontiera Rusiei dinspre Austria, poliția austriacă a deținut pe un aventurier suspect. Mărturisește, că se chiamă Simion Salarizi, de nascere din Caucas, corespondent al mai multor foi de acolo, și că scopul lui este, ca sě elibereze Caucasul de sub supremația Rusiei. Salarizi e un om de o cultură superióră, a călătorit mult, a cercetat Parisul și Londra. In Museul Britic din Anglia a căutat tóte actele și scrierile referitóre la istoria Caucasului. In Paris fiind suspiționat ca făcênd parte dintre anarchiști, a fost și deținut, dar în curênd eliberat. Acuma e transportat în Cernăuț unde va fi ținut prins, până când nu se va adeveri pe deplin, că cine este și ce scopuri urmăresce.

* * *

Magiarii părăsesc țéra lor fericită. Joi în 8 Octobre a. c nu mai puțin decât cinci sute de magiari din ținuturile sudice au trecut granița acestei țěri fericite pentru a lua lumea în cap pentru a-și căuta o patrie mai bună în marele continent America. Ei și-au prefăcut tótă sărăcia în bani și dimpreună cu femei și copii cu tot s'au pus pe mare luându-și de țintă Brasilia. Au spart ghiața spre Brasilia jidanii din Galiția și acum frații lor magiari îi imitéză în masse. Acésta e dovadă, că nici chiar magiarii nu se simt tocmai prea bine în Hungaria felix. Nici un popor din ținutul nostru nu emigréză în měsură așa mare, ca jidanii și magiarii. Emigrările la un popor sunt o dovadă slabă despre adevěratul sentiment al iubirii de patrie.

* * *

Gladstone înprocesuat de Sultanul Foile din Anglia spun, că prin Londra circulă vestea, că Sultanul ar fi înprocesuat pe eminentul bărbat de stat Gladstone, petru cuvintele „marele asasin“, cu cări l'ar fi caracterisat acesta vorbind despre multele măcelurі din Constantinopol. Sultanul se dice că ar fi făcut acusa la tribunalul din Anglia. Din incidentul acesta diarele din Londra dic, că acesta nu este casul prim, când un domnitoriu european figuréză ca acusator înaintea tribunalului englez. În anul 1799 trei jurnaliști, Vint, Ross și Barry au fost dați în judecetă de către împěratul rusesc, Pavel I., pentru vătěmare de onóre. Vint a fost condamnat la 6 luni închisóre și 100 punți sterlingi, ér ceialalți doi la câte o lună prinsóre.

* * *

Constituire. Societatea de lectură a elevilor dela institutul ped.-teol. gr. ort. rom. din Arad s'a constituit în 26 Septembre st. n. sub presidiul Prea Cuvioșiei Sale Domnului Augustin Hamsea, director seminarial în următorul mod:

De vice președinte s'a ales Romul Roșescu teolog c. III; de secretar Romul Mladiu teolog c. II; de notari N. Vulpe teolog c. III; I. Moga t. c. II. și D. Vuculeșcu ped. c. IV; de cassar F. Roxin t. c. II; de bibliotecari: A. Crăciunescu teolog c. II și T. Telescu ped. c IV. In comisia literară: C. Gherga teol. c. III; C. Popescu teolog c. II; V. Mihulin teolog c. I; A. Magurean ped. c. IV; și D. Têrlai ped. c. III.

In comisia revisóră: G. Dogariu, R. Hărduț teolog c. III, M. Davidoviciu teolog c. II. N. Costa teolog c. I, I. David ped. c. IV și P. Dîrlea ped. c. III.

* * *

Publicațiune despre insinuarea deobligaților de glóte. Pe basa art. de lege XXXVII ex 1893 sunt toți acei deobligați de glóte, cari sunt exercitați milităresce și au servit în armata comună, la marină, la honvedi și în reserva suplitóre sau la gendarmerie, precum și aceia, cari nu sunt exercitați milităresce, însě prověduți cu bilet de recomandare (colore rosa) pentru glóte, obligați a se presenta personalmente sau a se insinua scripturistice, și încă aceia, cari la Sibiiu competenți, în 30 Octobre, la alte locuri competenții însě la 31 Octobre a. c. la 8 óre diminéța la casa orașului din loc.

Pe calea scripturistică se pot insinua următorii:

a) aspiranții de oficeri (amploiați) deobligați de glóte;

b) preoți și duhovnici aparținětori de biserică și confesiune recunoscută prin lege;

c) indivizi deobligați de glóte și aplicați la vre-un institut militar sau honvedi;

d) amploiații de stat și administrațiune, învěțătorii, servitorii de birău, păditorii de carcere, dacă nu se pot presenta personalmente;

e) personalul financiar, silvanal, dela căile ferate și vapóre, precum și lucrători din fabricile acestor din urmă, în fine personalul serviciului postal și telegrafic;

f) cari au concesiune pentru călětorie pe mare;

g) cei deobligați, cari sunt scutiți în vreme de resbel de sub serviciul de glóte în interesul serviciului public:

h) acei, cari în diua de însinuare sunt reținuți într'o causă familiară sau privată bine legitimați și neamânabilă a se presenta personalminte;

i) bolnavii, cari nu se pot presenta în persónă;

k) reținuții în carcere de stat sau judecătorécsă și cei concediați condiționalminte, însinuarea acestora se efeptuesce prin șeful respectivului institut, în care sunt reținuți sau concediați;

l) acei, cari au locuința în Bosnia și Herțegovina.

Insinuările de sub punctele *a*, *b*, *f*, *h*, *i*, *l* se pot efectuí prin rudenii sau împuterniciți, verbal sau în scris; ér cele de sub punctele *c*, *d*, *e*, *g*, pe lângă intervențiunea șefului oficiului respectiv.

Blanchetul pentru insinuarea în scris *„Jelentkező lap“* se capětă la magistrat gratis, orientare pentru umplerea acestui blanchet dă referentele militar și instrucțiunea din dosul tipăriturei.

La insinuarea personală sě se aducă cu sine documentul militar primit în urmă (document de dimitere [Abschied], certificat de repășire, biletul de recomandațiune) și lângă insinuarea în scris sě se acludă acest document.

Acei, cari locuesc aici, însě aparțin în țěrile regale și austriace, sunt asemenea obligați pe lângă modalitățile de sus și în calitatea lor a se insinua — ca și supuși magiari — în dilele amintite.

Absentarea nedocumentată dela insinuare se va pedepsí dela 2—5 până 100 fl. sau cu închisóre corespundětóre.

Sibiiu, în 30 Septembre 1896.

Magistratul orașului.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Brașov, 26 Sept. 1896.

Inmormêntarea parochului George Perșinariu din Brașovul vechiu s'a întêmplat în 19 Sept. a. c.

Incetat-au suferințele, tăiatus-au slăbiciunile, cu cari mult s'a luptat acest vrednic servitor al bisericii Sf. Adormiri din Brașovul vechiu, pentru că în 17/29 Septembre a. c. și-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului.

In interesul tagmei preoțesci și al fiilor lui sufletesci pe cari i a păstorit 41 de ani credem, că se cuvine sě spunem ceva și publicului mare despre serviciul acestui paroch.

La înmormêntare l'am vědut aședat în Sfta biserică pe un catafalc negru; era îmbrăcat cu stichar, sfită și epitrafir, avênd sânta cruce în mâni și Sfta Evangelie pe pept și un cer deasupra lui; era încungiurat de obidații sei consângeni și de parochienii sei; šépte preoți au sěvêrșit piósele rugăciuni și cântări, însě numai doi preoți din jur au luat parte la petrecerea din urmă.

Prea Onoratul Domn protopop, Ioan Petric, a rostit cuvêntarea funebrală. In acésta a arětat chemarea preotului, a arětat meritele reposatului și acel merit, că a crescut, instruit pre cei trei feciori la Universitate, dintre cari pe doi deplin formați și o fiică în timp de patru ani, unul după altul, i-a răpit mórtea.

Dar n'a fost destul cu atâta: Nemilósa secerătóre de vieți îi smulge numai acum două sěptěmâni și pe ginerele sěu cel dintâi, dl inginer Vasilie M. Lazar. Deodată vede rěposatul paroch un gol pustiu în jurul sěu în locul numerósei familii, care păn'atunci constituia singura lui bucurie. Au mai rěmas în viață: Cea mai mare fiică a sa, astădi věduva Elena Lazar, încungiurată de 5 băeți, dintre cari cel mai mare abia este de 9 ani; neconsolabila preotésă, věduva Susana Perșinariu; fiica sa mai mică, Eugenia măritată după dl Dr. Vasilie Saftu, fost profesor la seminariul archidiecesan din Sibiiu, ér acum ales paroch la biserica Sf. Nicolae din Brașov și singurul sěu fiu, dl inginer Aurel Perșinariu, subșef de tracțiune la căile ferate din România. Tristul fapt, că vrednicul paroch, G. Perșinariu, și-a vědut într'un timp atât de scurt familia sa atât de distrusă prin nemilósa mórte, i-a precipitat desigur și încetarea lui din viață.

Indemnat am fost sě scriu acestea din dóuě motive: colegialitatea preoților și recunoscința parochienilor, dacă a meritat acésta parochul rěposat.

Colegialitatea mai ales in timpurile acestea grele trebuesce cultivată între preoții români; trebuesc ei înșiși a sě apěra, ei înșiși a sě consulta, ei înșiși la lipse și něcazuri a se ajutora și a se suplini gratuit în serviciele lor preoțesci. Preoții se numesc între sine frați, însě puține fapte de frăție întimpinăm Ei trebuesc unii pre alții a sě valora, că sunt destui și sě înmulțesc cei, cari i devaloréză. Pentru cel, ce scrie acestea, a fost o mirare, că lângă un preot luteran numai doi preoți români au luat parte la petrecerea din urmă pe când toți sciu, că parochul, George Perșinariu, a fost în 28 de ani membru al scaunului și comitetului protopopesc și a luat parte la tóte consultările și lucrările naționale în mod activ.

Fața de colegialitate ar trebui, sě luăm exemple dela preoții altor confesiuni, dela cei luterani, dela papistași, am putea lua exemple și dela alte branșe mirenesci. Voesc a dice, că pe viitor sě dea preoții exemplu, că sunt mai intim legați. George Perșinariu a servit aprópe o jumětate de seclu parochienilor bisericii române din Brașovul-vechiu. El a fost preot la oraș, unde a avut mai multă lucrare decât într'o parochie la sat, fiindcă poporenii dela oraș vin în atingere cu vecinii lor de altă religie, de alte principii nóuě și aici aud diferite reflecsiuni, încât cei slabi de înger perd din religiositate și din morală.

In astfel de împregiurări chemarea reposatului a fost fórte însemnată. Parochia lui are la dóuě mii suflete și sě întinde la un chilometru. Poporenii de profesiune sunt agricultori, români de un spirit ager cu datine naționale.

La mórtea unui paroch ar trebui, sě ne întrebăm: care este resultatul activității lui? Ar trebui, sě constatăm publice în mod serios, de au înaintat parochienii sau au regresat?

La aceste întrebări putem rěspunde despre activitatea numitului paroch următórele:

Poporenii bisericii sfintei Adormiri din Brașovul vechiu 'și-au păstrat cu sfințenie religiositatea și morala. Trecere la alte religiuni nu s'a întêmplat. Concubinatele îndatinate în timpul present, mai ales pe la orașe, în parochia acésta nu sunt. Chemarea sa în biserică și afară de biserică 'și-a îndeplinit-o rěposatul paroch cu scumpětate. Putem asigura pe cât cunóscem, că cele 15 îndatoriri din § 186 din Compendiul dreptului canonic le-a îndeplinit; va se dică, el a corěspuns îndatoririlor sale. E mult afirmat, când dicem adi în timpul liberal, că 'și-a împlinit un preot îndatoririle canonice; este în adevěr un merit.

Cunoscut este, că unii români, fie și preoți, mai mult rěu fac prin desconsiderarea religiei lor decât aceia, cari în adevěr ne fac rěu, fiind-că le înlesnesc lucrarea lor.

Preotul G. Perșinariu prin activitatea lui s'a distins Biserica lui ne avênd fonduri, nici bani, prin colecte a adunat cu cărticica și a zidit o școlă de model cu trei încăperi, care a ridicat vada parochiei sale; prin colecte înainte cu 26 de ani a stăruit și a făcut de nou o templă frumósă la sf. altar. Prin danii dela unii și alți creștini a strîns și a format un fond scolar, din care biserica plătesce 600 fl. unor doi învěțători. Pentru-ca toți copii dela 6—12 ani sě cerceteze școla, a stăruit până s'a făcut cu unii parochieni de ură.

A regulat cimiteriul, încât póte sě-l vadă ori-ce străin.

Preste datoria lui de preot a stăruit și a format 24 meseriași români, el n'are proletari în parochia lui, din contră eu susțin, că românii din acéstă parochie și materialicesce au înaintat.

Nu tóte tot reposatul le va fi făcut, ci și epitropii și alți creștini, el însě era președintele comitetului și inițiatorul. In 41 de ani dară nu numai a botezat, a cununat și îngropat, ci diua și nóptea cei, ce avéu něcasuri, au venit la el și 'i-a povățuit. Deci, vě rugăm pe voi, fraților, sě cunósceți pe cei, ce sě ostenesc între voi și sě-'i aveți pe dênșii de prisosit în dragostea vóstră pentru faptele lor.

y.

Diverse.

Comisariu de poliție isteți. Un comisariu de poliție din Tunis eșea la preumblare cu tinera sa nevastă, când după câteva întorsěturi încóce și încolo observă, că un oficer începe a-i fixa nevasta în mod necuviincios. Se înțelege, el acésta ca bărbat și soț totodată n'a putut-o trece cu vederea, ci a îndrumat la ordine pe oficerul necuviincios. A dóua di acesta își trimite numai decât doi secundanți ca sě céră satisfacție cavalerécsă dela bărbatul și soțul tocmai de el insultat. Acesta fiind pregătit la așa ceva, le dice: Domnilor, domniile vóstre ați venit cu provocare la mine. Bine. Eu însĕ am cea dintâi, şi cea mai de frunte datorinţă, ca sĕ lucrez în înţelesul legilor. De aceea, spre cea mai mare a mea părere de rĕu sunt silit *a vĕ deţiné*. Şi aşa a şi făcut. Prefectul 'i-a eliberat însĕ curênd, dar mai mult nici vorbă n'a fost de acésta afacere cavalerésca.

* * *

Cardinal — biciclist. Cardinalul Satolli din Washingon e biciclist dela rótă. Ce e drept pănă acum i-a fost ruşine sĕ iasă pe stradă, ca sĕ debuteze, dar în sala de joc (!) a palatului sĕu face deprinderi ḑi de ḑi. După cum scriu foile din Washington, cardinalul îşi va duce biciclul la Roma, şi cu prilegiul acela se va tranşa cestia, că óre e admisibil biciclul pentru preoţi séu ba?

* * *

Vulpea şi cocostêrcul. Intr'o revistă de vênători germană cetim următórea întêmplare: Un pădurar din Germania în luna lui Iuliu a acestui an, reîntors din un vênat, pe cale în depărtare de 200 de metri dela trăsura sa, pe o mirişte observă un cocostêrc, ér în depărtare de 4—5 paşi dela acesta o vulpe. Atât vulpea, cât şi cocostêrcul căutau şóreci. Spectacolul era interesant, pentru-că pe când vulpea se făcea, că nici nu bagă în samă cocostêrcul, acesta mai la fie-care pas privea la vulpe cu neîncredere. Pĕdurarul a privit mult cele dóuĕ animale. Deodată însĕ cocostêrcul sbură, lăsând cu buzele umflate pe ambii vênători, cu deosebire vulpea privea supărată după prada sigură.

Nr. 29 of. par. [144] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru zidirea bisericei gr.-or. din comuna Chesler în protopresbiteratul Têrnava, se va ţiné licitaţiune minuendă **în 8/20 Novembre 1896 la 10 óre a. m.** în edificiul scolar.

După preliminariu preţul exclamărei este **4442 fl. 22 cr. v. a.** între cari se cuprinde şi materialul de cărămidă, ţiglă, năsip, lemne de stejar, lucrul cu carăle şi palma ce le prestéză poporul.

Doritorii de a efeptui zidirea acestei biserici pe basa planului aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan Nr. 3637 Ep. din 19 Iuniu 1893, sunt poftiţi a se presenta pănă la terminul mai sus arĕtat la locul destinat, ér oferenţii sĕ-şi înainteze ofertele lor oficiului parochial gr.-or din Chesler împreună cu vadiul de 10% fie în bani ori hârtii de valóre, planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parochial subsemnat.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Chesler, 20 Septembre 1896.

Nicolau Manoviciu,
paroch gr.-or. şi preşedintele comitetului parochial.

Nr. 564/896 of. protop.

Am vĕḑut.

Cetatea de baltă (Kükülőfalva 20 Septembre 1896.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 32—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3 26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	-	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézä nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Braşov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1 14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6,34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.12	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
--	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3 57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2. -	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.3)	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.2)	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	–

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54	
-	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.5)	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.02	2.3)	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
–	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	–		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	–	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpaşul inf	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	—	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112. Sibiiu, Joi, 3|15 Octobre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 2 Octobre, 1896.

Am ḑis, că ḑiaristica română încă simte gravitatea situațiunei, care ni s'a creat parte prin mĕsurile guvernului, prin cele ale legislativei și ale administrațiunei, parte însĕ prin ținuta și neactivitatea nóstră. De aceea în fața alegerilor puse acuma la ordinea ḑilei afară de ḑiarul nostru tóte cele politice sunt și acuma pentru observarea pasivităței.

O mică deosebire se observă însĕ în presa nóstră cu privire la practicabilitatea abstinenței politice. Unele ḑiare sunt de părere, că avem sĕ stăm cu totul pasivi, cu totul la o parte, sĕ ne încrucișăm mânile în sin, căci în momentele politice de acuma cel mai mare bine pentru poporul nostru este sĕ nu facem nimica. Cu alte cuvinte cea mai eclatantă activitate este dacă vom fi pasivi, apatici în adevĕratul sens al cuvêntului.

Sunt însĕ și ḑiare române, cari s'au pus cu totul pe pĕrerile susținute de noi de ani 30. Între aceste locul prim îl ocupă „**U n i r e a**" și al doilea „**T r i b u n a**".

Voim sĕ fim onorabili din capul locului, și de acea observăm, că vederile nóstre până acuma au fost discutate în ḑiarele numite în mod academic numai.

Ambele constată, că pasivitatea este o puternică armă de luptă în statele constituționale însĕ numai în casul, când poporul respectiv o scie și o póte aplica.

Noi nici nu o scim, nici nu o putem aplica.

Ambe ḑiarele, de cari facem amintire, în deplin acord cu noi constată, că poporul nostru este dat pradă politicei de rassă de aḑi a curentului liberal, care nisuesce la totala nóstră nimicire, că faptice poporul român nu observă pasivitatea, ci votéză pentru deputații guvernului.

In aceste ne întâlnim.

„Tribuna" cere organisare pe tótă linia fără a discuta, dacă e bine s'au nu, sĕ mai rĕmânem în passivitate. Pentru ea sunt normative conclusele conferențelor de până acuma, cari s'au pronunțat pentru passivitate.

Tot conferența națională va fi chemată sĕ se pronunțe, dacă e bine sĕ mai stăm passivi, s'au sĕ întrăm în luptă și sĕ ne validităm ca popor, a cărui voce trebue sĕ fie considerată și auḑită.

„Tribuna" cere organisare, sĕ fim gata, fie pentru — fie contra pasivităței de până acum. Cere o manifestațiune a poporului român acuma în fața alegerilor fie pro activitate, fie contra, dară vocea poporului român sĕ fie auḑită.

Acéstă ținută înțeléptă și conciliantă a „Tribunei" merită sĕ fie accentuată căci dela întemeierea sa „Tribuna" pentru prima dată vorbesce cu reson, pentru prima dată s'a desbrăcat de frasele bombastice, cari au fost forța ei, de escomunicarea acelora, cari eventual accentuau vederi contrare vederilor ei, de terorisarea publicului celui mare, în o direcțiune, care până acuma cu nimica nu s'a dovedit de folositóre pentru poporul român.

Este fapt ceea ce constată „Tribuna" în o polemie cu ḑiarul din Timișóra, că românii au trecut la ordinea ḑilei peste passivitate, că tot mai mulți români se candidéză de deputați și aḑi mâne acești români vor ridica glasul în parlamentul magiar, dară nu în sensul, cum dóră noi am dori sĕ se vorbéscă, ci în sensul declarațiunilor făcute de Preacuviosia Sa părintele Goldiș în véra acestui an, și vor arĕta faptice, că passivitatea e „*o sdrénță și văpsélă, care ar exista numai în foile nóstre politice*".

Ințelegem, că presa nóstră, care se ține legată de conclusele conferențelor de până acuma, nu voesce sĕ pună pe tapet cestiunea, dacă e bine sau nu, ca se mai persistăm la sinamăgirea de până acuma cu resistența politică.

Cea ce nu o fac aḑi, o vor face credem mâne.

Ajunge sĕ constatăm, că o parte mare a presei române accentuéză dimpreună cu noi necesitatea de a ne apropia de popor, de a-l smulge din mânile străinului, de a-l angaja la luptă cu noi, pentru ale nóstre interese naționale.

Fie deocamdată și astfeliu pusă formula, ori pentru activitate ori pentru pasivitate.

Mâne formula va fi: sĕ smulgem la noi poporul, sĕ mergem cu el la luptă, că dacă va fi sĕ murim, cel puțin sĕ murim pe câmpul de luptă.

Dar ce vorbă am riscat?!

Românul în veci nu piere, căci **devisa lui e, tot înainte!**

Alianța ruso franceză. Fóia parisiană „Goulois" are o informație diplomatică démnă de tótă credința, după-care încă în anul 1894 Casimir Perier, președintele republicei de pe atunci a încheiat cu ministrul rusesc de externe, Giers, un contract militar, în care se spune, că ori-care dintre aceste dóuĕ țĕri, Francia séu Rusia, va fi atăcată de cătră vre-o putere din tripla alianță, cealaltă este obligată a-i sări într'ajutor. Ascuțișul acestei convenții a fost îndreptat cu deosebire în contra Germaniei și Italiei. Compromisul acesta a fost întregit și subscris și de însuși Țarul, cu ocasiunea petrecerii lui la Paris.

Politică culturală.

(*) In Novembre își va începe noul parlament activitatea sa; în Novembre — cu alte cuvinte — se constitue pentru noi românii și pentru naționalități preste tot un nou tribunal, care va dicta continue verdicte, va face continue judecăți asupra nóstră fără a ne consulta și considera și pe noi înșine. Prevedem deja vre-o câte-va din aceste verdicte, ni le semnaléză organele guvernului.

Am vĕḑut, că in decursul sesiunei trecute guvernul magiar, imitând pe cel german, a inaugurat așa numitul „K u l t u r k a m p f", punêndu-l firesce pe o basă mai îngustă și mai subiectivă ca germanii. Acéstă luptă culturală cei dela guvern sunt cu tótă firmitatea deciși a o continua și în nóua sesiune parlamentară, sunt deciși a se rĕsboi cu biserica și școla și cu elementele cari spriginesc aceste dóue instituțiuni și anume din mult condamnabilul motiv, că aceste instituțiuni nu promovéză interesele națiunei magiare în înțelesul priceput de cei dela guvern.

In sesiunea trecută guvernul s'a ocupat și a isbutit cu politica bisericéscă, croind cele mai nefaste legi din punctul de vedere al religiosităţii, al culturei naționale și al bunelor moravuri.

In sesiunea viitóre guvernul se va ocupa, și — nu e greu de a prevesti — el va isbuti la tótă întêmplarea, cu politica scolară, urcându-și ingerența sa în scólele confesionale la cel mai înalt grad posibil

Étă-ne deci în fața unei nóuă ere, care va fi o era de „p o l i t i c ă c u l t u r a l ă" — *sui generis*.

Aurora (!) acestei nóuă ere s'a ivit deja. Ministrul Wlassics și-a compus deja o companie din bravi argați ai sei, menită de a porni acéstă politică prin fabricarea de proiecte. Acéstă cétă de bărbați se numesce „c o n s i l i u p e d a g o g i c", care va avé sĕ lucre în sensul cunoscutelor expectorațiuni dela faimosul congres millenar didactic.

Cel mai nou rescript al ministrului Wlasics conține planuri principale de cari se va ocupa acest corp didactic. Intre aceste găsim următórele:

Revisuirea planului de instrucțiune în scólele poporale;

Revisuirea noului plan de învĕțămênt în institutele pedagogice și provederea lui cu nóue instrucțiuni metodice. (Ce-o fi și asta?);

Revisuirea planului de învĕțămênt în scólele medii; Reformarea scólelor civile.

Scim ce sĕ așteptăm dela astfel de „revisuiri" și reforme, scim ce sĕ ținem la o politică culturală, care se pornesce cu revisuiri de natura celor de sus.

Suntem în timpul din urmă cu desĕvêrșire despoiați de posibilitatea de a ne lupta cu arme puternice și pe cale constituțională în contra celor ce ne atacă atăt de des și fără nici o rușinare și simț de cultură. Avem însĕ

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

A t r i e a: sĕ sêmte aburul mustului atunci nime fără lumină sĕ nu îndrăsnéscă a sĕ băga în pivniță, și pentru aceea tot déuna o făclie sau o lumină mare sĕ fie de în dĕmână, și cu aceea numai câteva trépte sĕ pășască în jos sau făclia au lumina cu drot de fier sĕ o slobódă în lăuntru, éră de s'ar întêmpla, ca luminarea făclii sĕ se adune la olaltă ca un bumb, și întĕiu începe a sĕ micí, atunci nui bine a întra în pivniță, și din potrivă sĕ poate întêmpla ca sĕ se stîngă lumina, acésta e mai cu primejdie, și atunci niminea sĕ nu îndrăsnéscă fără de primejdia vieții a întra în pivniță. Întru acéstă întêmplare.

A p a t r a: Nu-i mai de folos, ca una, doue sau și mai multe granaturi de hârtie făcute, umplute cu praf una după alta sĕ se arunce în pivniță, fiind că trăsnetul acelora răsipește aburul cel stricătoriu a mustului, și îl scóte afară. După ce s'au sĕvêrșit acésta:

A c i n c e a: Érăși sĕ poate cerca cu făclia, sau cu lumină mai mare precum s'au ḑis mai sus, putés'ar întra în pivniță sau ba; încă și s'ar puté întêmpla, ca cineva ne făcênd mai înainte cercarea cu lumina sĕ între în vr'o pivniță plină de abur de must, și din sîngură greșala sa va rămâné acolo nădușit, într'o întêmplare ca aceea nu trebue pentru scóterea lui sĕ se bage unul după altul. Ci ei de lipsă mai în têiu sĕ se curățéscă Aerul din pivniță după modrul mai sus scris, și după aceea sĕ se facă cercare, ca de ar puté întra fără de grije. Eră după ce pre un om ca acela l'au scos afară, tóte acelea mijlociri care s'au însĕmnat mai sus pentru cei nădușiți de aburul cărbunilor sĕ pot cerca.

Invĕțătură.

Ce trebue a face mai înainte de curățirea fântânilor, care de mult au stat închise: și în ce chip sĕ póte ajuta Vre-un om nădușit cu acel prilej.

Mai nainte dé sĕ apuca de curățirea fântânilor de cel feliu.

I n t ĕ i u: Și preste tóte ei de lipsă, ca cu trei patru ḑile, sau și mai mult sĕ sĕ deschiḑă, și întra céea vreme sĕ se lasă deschisă, ca duhórea cea stricătóre sĕ ésă fără înpiedecare dintrênsele, și așa întru acéea vreme.

A d o u a: În tóte ḑilele sĕ se bage apă multă întrênsĕle, precum după acéea până la un loc sĕ se slobódă întrun drot un granat, sau umplătură cu praf făcută de hârtie, prin care duhórea cea stricătóre sĕ se împrăștie, și sĕ ésă pe gura fântânii. Dară după ce s'au isprăvit acéstea

A t r e i a: E de lipsă încă și mai nainte, ca pentru mai mare îndrăsnirea sĕ se slobódă cineva în lăuntru țêindusĕ o lumină aprinsă, pentru aceea ca sĕ se vaḑă rĕmânéva aprinsă, sau stêngeseva, și de va rĕmâné aprinsă, atunci cu tótă îndrăsnéla sĕ póte coborî în fântână, éră de cumva s'ar stênge, atunci de nou sĕ încépă modrul curățirei, și până atunci sĕ cerce până va rĕmânea lumina (ce or sloboḑi) aprinsă, sĕ póte întêmpla încă și cuiva acea ne norocire, ca sau sloboḑinduse, sau în adâncul fântânii, ne fiind duhórea din destul curățită, sĕ se nădușască: scoțêndusĕ de acolo unul ca acela, așa trebue sĕ se ajute, ca cei nădușiți de bórea cărbunilor.

Mai pe urmă, și acésta trebue aci însemnată, că de s'ar năduși cineva în fântână, nu trebue îndată a sĕ băga după dênsul, ci mai întêiu trebue sĕ se facă de știre. Apoi trebue de nou sĕ se apuce décurăți Aerul și după acéea sĕ se cérce cu lumina, póte-se întra cu îndrăsnire.

(Va urma).

ceva, ce ne face a nu simţi atât de dureros meschinele atacuri, şi acest ceva este forţa de resistenţă, de care dispune poporul nostru. Acéstă forţă de resistenţă ni s'a validitat în decursul atâtor vécuri şi ea se va validita şi în viltor.

Au constatat acest fapt şi stimabilii stegari ai politicei culturale magiare şi au pornit deja a se văicări, că prea puţin resultat practic a avut politica de instrucţiune de pănă acum în ţinuturile locuite de nationalităţi şi îndeosebi de Români. In zadar s'au ridicat sute de scóle de stat în ţinuturile nemagiare, în zadar s'a plantat în aceste locuri stégul culturei magiare, căci puţini de tot au fost cei ce sau grupat în giurul acelui steag.

Étă ce-i face pe ei sĕ fie supĕraţi, ér pe noi sĕ stăm cu fruntea ridicată în faţa nóuelor furtune ce se vor descărca asupra-ne.

Estragem la acest loc unele date statistice, comunicate de guvernamentalul „Pesti Hirlap“ în numĕrul din 11 l. c. şi provĕdute din parte-i cu un jăluitor comentar.

„Coriteii politicei nóstre culturale — dice „P. H.“ — au încercat a planta cultura (?) în ţinuturile locuite de naţionalităţi. Au înfiinţat relativ fórte multe institute de învĕţĕmênt îndeosebi în ţinuturi valache, ér resultatul a fost acela, că tóte şcólele de stat laolaltă n'au fost frecuentate decât de 10,000 de valachi, s'au mai bine dis de atâţia elevi, cari cu numele erau valachi. (Ennyi névleges oláh nemzetiségű oláh tanulójuk volt.)

„Mai *regretabil* este acest resultat din şcólele poporale de stat din punct de de vedere al culturei naţionale (!!) dacă îl vom studia cu amĕnuntul. In comitatul Bistriţa-Năsĕud numĕrul magiarilor este de 5000, al nemagiarilor însĕ se urcă la 100,000, ér numĕrul total al românilor cari umblă la scólele de stat din acest district este 344. In comitatul Făgăraşului elementul magiar este şi mai mic ca în cottul Bistriţa-Năsĕud, cu tóte aceste însĕ numĕrul magiarilor cari cercetéză şcólele de stat este egal cu al românilor. In comitatul Caraş-Severin românii sunt în maioritate de 76%, dar la scólele de stat nu trimit decât 576 elevi, pre când nemţii întrec numĕrul de 1000. In Solnoc-Dobâca magiarii nu fac făr' 17% din locuitori, ér românii mai mult de 76%, *la şcólele de stat însĕ umblă aprópe exclusiv magiari.* Mai caracteristice sunt stările din comitatul Braşovului. Politica culturală magiară (!) a creat cu cea mai mare abundanţă şcóle de stat în acest oraş şi comitat, îngrijindu-se astfel ca acolo sĕ se pună la cale asimilaţiunea de limbă şi cultură. (Acésta-i definiţiunea dela: politică culturală în sensul unguresc!! Red.) Şi care este resultatul! Acela, că institutele de stat séu sunt góle şi pustii, séu sunt cercetate numai de magiari. Indeosebi ce privesce scólele poporale de stat, ele au avut în anul trecut acel trist (gyászos) resultat, că dintre 2311 elevi n'au fost decât 54 români şi 40 saşi; caracteristic este şi aceea, că elementul german, care alocurea este atât de inclinat spre asimilare, pe pămêntul săsesc se retrage cu desĕvêrşire dela cultura magiară“.

Astfel glăsuiesce fóia guvernamentală plină de amar şi-şi trage apoi din aceste supĕrăciόse constatări logice conclusiuni. Principala conclusiune este aceea, că guvernul magiar, vĕdêndu-se suferind naufragiu cu politica sa culturală în ţinuturi locuite de naţionalităţi, sĕ absteie pe viitor dela acéstă zădarnică muncă sisifică şi sĕ-şi mute punctul de gravitaţiune al activităţii culturale în ţinuturi locuite de magiari. „Sĕ ne întórcem la ale nóstre, — resonéză „Pesti Hirlap“, — este timpul suprem sĕ pornim o *nóuă* politică culturală în feliul acela, că de aci înainte sĕ ne interesăm mai cu sémă de rassa magiară“.

Étă un cuvênt cuminte. Noi n'am reflectat nici când la cultura lor, şi ne place a lua la cunoscinţă, că s'au convins şi ei din experienţă, că pentru cultura lor nu suntem accesibili, ci rĕmânem imuni faţă de atacurile lor, fie ele cât de rafinate.

Jidovescul areopag pedagogic dela Budapesta póte deci în tichnă sĕ-şi ţese planurile, póte sĕ dicteze legi câte va voi, căci noi rĕmâne-vom element nefalsificat.

Nu ne temem de politica lor culturală!

* * *

Gladstone despre Ungaria şi cestiunea orientală.

Publicăm mai la vale un interviev pe care l'a avut un corespondent al diariului „Alkotmány“ cu eminentul bărbat de stat Gladstone. Numele acestui bărbat, a trecut tóte hotarele ţĕrilor şi este pretutindenea recunoscut ca sprigînitoriul celor asupriţi şi ca cel mai autorisat adict al principiilor de echitate dreptate şi libertate. Pentru justificarea acestora e destul sĕ amintim, că în anii 70, când Sêrbia era pe picior de resbel, ér în Bulgaria spiritele agitate erupseră în revoluţie, Gladstone a fost primul, carele şi-a dat cuvêntul în favorul popórelor subjugate şi a arangiat meetinguri de protestare anti-turceşti.

Ca ministru-preşedinte Gladstone a conceput epocalul proiect de lege în care cerea independenţa Irlandiei şi egala îndreptăţire a Irilor chiar în contradicere cu interesele proprii ale Angliei, şi tocmai de acea acest proiect va forma vecinic o podóbă a principiilor sale liberale, şi a simţului sĕu de dreptate.

In timpul mai nou şi-a ridicat vocea în interesul armenilor şi grecilor, a adresat epistole puterilor europene în cari în numele humanismului şi a creştinismului le provoca a sări în ajutoriul nefericiţilor creştini din Macedonia. Şi cuvêntul lui Gladstone totdéuna a fost tradat cu mult tact şi înţelepciune.

Ne bucurăm, că un bărbat ca Gladstone află de juste gravaminele nóstre şi ne ia în apĕrare faţă de guvernul nostru ipocrit. Credem, însĕ, că corespondentul magiar n'a publicat tot ce Gladstone a dis despre noi, ci numai câteva cuvinte după cum se póte vedé mai jos.

Étă comunicatul corespondentului:

Corespondentul din Londra al diariului „Nev-York-Herald“ e un prietin vechiu al lui Gladstone şi peste tot e privit în Anglia ca organul lui „grand oldman“. Eu cunosc aprópe de un an pe acest distins jurnalist şi nu odată i-am servit cu informaţiuni în ceea-ce privesce Ungaria. Cu ocasiunea discursului lui Gladstone din Liverpool l'am rugat, că la casul dacă se va întreţinea cu Gladstone despre cestiunea orientală, sĕ aducă în discuţie şi Ungaria şi sĕ-i spună lui Gladstone, că corespondentul din Londra al unei foi magiare ar dori sĕ scie, că ce părere are Gladstone despre relaţiunile magiare şi despre speciala misiune a Ungariei în peninsula balcană.

— Vino cu mine în Liverpool, dise prietenul de casă a lui Gladstone, eu te voi recomanda lui şi el la rugarea mea bucuros îţi va rĕspunde la întrebările D-Tale. Aşa s'a întêmplat. Când m'au presentat înaintea lui, simţiam ca şi când un mare bărbat al bisericei, un missionariu ar sta înainte-mi. Gladstone de ani 86, pĕrul alb ca zăpada şi fiecare vorbă, mişcare nu tradéză într'atâta pe bărbatul de stat laic, cât pe omul bisericei.

Bine a dis despre el prietenul sĕu de casă, că chemarea dela natură a lui Gladstone nu a fost politica, ci theologia; ca preşedinte la guvern totdéuna a lucrat aşa, ca şi când la spatele sale ar sta un preot, care are idei abstracte despre bine şi rĕu şi care stă departe de machinaţiunile lui Talleyrand şi Machiavell.

In diplomaţie a suferit multe înfrângeri şi dacă învingea, acésta avea sĕ o mulţăméscă naivităţii sale, sub care alţii credéu machinaţiune; învingea une ori, după-cum învinge în duel acela, care nici când n'a prins sabia în mână, în contra unui duelgiu bine disciplinat.

In oratoria sa nu e nimic laic sau profan, glume ironice şi sarcasme în vorbirea lui nu ocură, nici urmă de aşa numitele frase oratorice, cari vênéză impresiunea; vorbele lui aprind, fiindcă în ele se manifestă tăria convingerii şi auditorul se încăldesce de flacările credinţei, care luminéză vorbirea şi transpiră din aceea.

Soţia lui Gladstone e de 83 ani şi e vecinic lângă bărbatul sĕu; şi acuma în Liverpool sta acolo bĕtrêna lady în îmbrăcămintea sa simplă, pe când din privirea ei orcine puté ceti sufletu-i curat şi copilăros; presentarea ei e o dovadă despre viéţa casnică exemplară a lui Gladstone, şi caracteriséză pe bărbatul de stat „evangelic“. Gladstone m'a primit fórte afabil şi mi-a spus, că în anul 1850 a cunoscut pe mai mulţi distinşi emigranţi magiari; a audit şi pe Kossuth vorbind şi i-a admirat mult oratoria lui

Acele au fost dile frumóse în istoria naţiunei magiare, — dise Gladstone — dacă atunci prĕşedintele republicei franceze, Ludovic Bonaparte asculta de Lordul Palmerston, încă în 1849 se făcea rĕsboiul în contra Rusiei şi Austriei şi învingerea era sigură, căci Italia, Ungaria şi o parte a Germaniei ţinea cu noi şi noi eliberam Ungaria, Italia şi partea sudică a Germaniei, care pe atunci amărîtă în contra domnitorilor germani, ar fi stat pe partea republicei franceze.

Ludovic Bonaparte însĕ din motive dinastice egoiste, a dispreţuit Ungaria şi Italia, ér Anglia a lăsat-o în baltă.

De atunci au trecut 46 ani şi multe s'au schimbat; Ungaria a pactat cu Austria şi bine a făcut; însĕ spre nenorocirea naţiunii magiare, Ungaria cea nóua a adoptat greşelile Austriei vechi.

Devisa de odinioră a austriacilor „*divide et impera*“ adi e şi devisa Ungariei.

Şi aici Gladstone — pe basa unor informaţiuni greşite — mi-a înşirat nedreptăţile făcute Românilor, aşa după cum acelea se pot ceti în foile românesci; revenind apoi asupra nóuĕlor legi bisericesci a vorbit astfel:

„*Nu era nici o lipsă ca prin instituţiunea obligătóre a căsătoriei civile apĕsarea naţionalităţilor sĕ se facă şi mai de nesuferit, prin aceea, că guvevnul magiar a confiscat prin nóuele legi libertatea conscienţei. După-cum am înţeles a făcut-o acésta guvernul magiar în interesul ideii de stat. Acésta e o concepţiune greşită. Ideia de stat magiar nu o poţi face plăcută cu forţa, nici cu astfel de legi, cari sunt contrare cu datinele, tradiţiile şi simţĕmintele religióse ale poporului.*

Legile aceste bisericesci însĕ au făcut numai mai urgisită înaintea naţionalităţilor ideia de stat magiar. Contractul, pe care l'a încheiat Austro-Ungaria cu regele Carol în Bucuresci e de un caracter numai oficial şi la rêndul sĕu poporul român nu va ratifica acest contract.

Ungaria are o mare misiune în Orient, pe care însĕ guvernul de adi şi partida guvernamentală n'a înţeles-o. Chemarea naţiunei magiare ar fi unirea bisericei ortodoxe cu cea catolică, dar cu astfel de mijlóce, cari sĕ fie spre binele moravurilor bune şi spre conservarea libertăţii consciinţei. Până atunci Austro-Ungaria viséză de anexisiuni şi se pregătesce a înghiţi Macedonia, ér Rusia privesce cu poftă spre Constantinopol.

După ce însĕ căile ferate ale Rusiei nu sunt încă edificate, acésta voesce sĕ susţină statul quo, mai târdiu însĕ de sigur va năvăli asupra Austro-Ungariei.

Austro-Ungaria a întrat în cursă şi s'a invoit cu Rusia pentru susţinerea statului quo în peninsula balcanică.

Dómna Josselin

de

André Theuriet.

Prietinul meu Tristan 'mi-a povestit întêmplarea acésta.

— Pe când eram încă oficial la afacerile publice mi s'a întêmplat, că şeful meu din curat capriţiu, m'a trimes pe şase luni în un orăşel din Picardia, pe ţĕrmul mocirlos de Vest. unde rîul Somme se varsă în la Menche.

Oraşul era situat destul de simpatic la piciórele unei coline: În realitate consta din dóuĕ părţi: din pătrariul mai împopulat, mai vioiu, locuit în mare parte de negustori şi pescari şi din pătrăriul mai vechiu, pe a cărui strade somnoróse şi érba a rĕsărit. În faţă, inspre partea opusă a sinului mării pănă unde numai vedi cu ochii, stâncile dela Saint-Quentin se iveau din mare; mai departe ţinutul e mai frumos: livedile încoronate de făgetul imens, grădinile de meri, pare că presupuneau, că Normandia nu e departe de ací.

Pe la sfêrşitul lui Martie am sosit în orăşel, era o di morósă, ploua; la început se înţelege îmi era colosal de urît. Cu tóte acestea nu eram de tot părăsit. M'au recomandat domnului Sallanel, inspector de vamă, un prieten vechiu al familiei mele; Domnul Sallanel om de trébă cum era, a încercat totul, numai ca sĕ 'mi facă plăcută petrecerea în oraşul sĕu. M'a presentat unei rude de a lui, care şedea pe malul mării şi la care prin mijlocirea lui am găsit o odaie comodă, mobilată, cu ferestrile spre capul Hornu şi spre mare. Ba ce e mai mult, m'a primit fórte ospital şi m'a poftit sĕ-'mi petrec nopţile la el.

Şi nopţile acelea, la cari cu atâta dragoste m'a chemat — mărturisesc — 'mi au procurat numai o distracţie slăbuţă. Óspeţii inspectorului de vamă erau toţi nişte burghezi de rênd, nişte cărţaşi pasionaţi, mie deci, care totdéuna mĕ feream de cărţi, nu 'mi-a rĕmas alt refugiu, decât sĕ conversez cu consângéna domnului Sallanel. Dómna Josselin era numele acestei consângene, era vĕduva unui căpitan. Cu figura ei slabă, bolnăviciósă, chinuită de nervositate, era ca un chip preraphaelist. Pĕrul ei cărunţit de timpuriu o făcea bĕtrână, deşi n'avea mai mult de trei deci de ani, eu, care abia avém dóuĕdeci şi cinci de ani, nici n'o consideram de muiere. O priveam de o făptură aeriană, de spirit, care abia are ceva materie în sine. Pe obrazul ei fin, oval, numai ochii 'şi au păstrat în mod miraculos tinereţea, elocuenţa: acei ochi de un albastru închis.

Da, dómna Josselin a fost numai spirit, dar spirit nobil, cel puţin experinţa acésta am făcut-o în acele câteva nopţi, care le petreceam cu ea în salonul de tóte dilele al inspectorului de vamă.

Pricepea musica excelent, şi în cultură era mult superióră societăţii în care se învîrtea. Vorbea perfect limba engleză, în chipul acesta deci cunoscea temeinic poeţii lirici de peste la Menche; cu un gust de o uimitóre siguranţă le judeca însuşirile bune şi defectele. Cu entusiasm tineresc luam parte la discuţii, şi din privirile ei din ce în ce mai înfocate observam, că entusiasmul meu îi convine. Deóre ce locuiam sub un coperíş, dl Sallanel m'a rugat, ca séra sĕ fiu cavalerul vecinei mele. Cu încredere percurgeam malul spre locuinţă; eu îi întindeam braţul, ér ea îl primea fără pic de genă; în frumósele nopţi de Maiu ne opriam de atâtea-ori şi ascultam glasul filomelei din grădina cu pomi.

Mai târdiu mi-a povestit mult despre vĕduvia ei atât de timpurie; mĕ întreba apoi despre anii mei de copilărie, îmi cerea informaţii asupra planului meu pentru viitoriu, şi mĕ încărcá cu sfaturi. Eu le consideram aceste de sfaturi binevoitóre, de porniri de mamă, măcar décă maş fi oprit mai cu băgare de sémă asupra lor, aş fi putut observa: cu câtă jingăşie îmi vorbia atunci. Când ajungeam la scară, îmí dicea nópt bună, şi-mi ştrêngea mâna nervos. Dómn Josselin atât de puţin era în ochii mei muer încât nici o atenţie nu dădeam acestor porniri ale ei.

Pretinia nóstră sĕ închega din ce în ce şi într'aceste sosi şi luna lui Iulie, aducên cu sine sesonul băilor de mare. Deşi orăşelul nostru era un loc de scaldă fórte neîn însemnat, pe timpul acesta totuşi era bin cercetat. Erau câteva familii din Paris şi ma multe din Picardia, pe cari le atrăgea cu deosebire viaţa eftină. Cum aveam douăzeci cinci de ani, sângele nu mi sĕ astêmpăr şi eu mĕ folosém de viaţa tumultuósă, ce pricinuiau óspeţii de scaldă, spre a-mi căut cunoscinţe. Şi dómne! nu prea am cuvênt mĕ laud cu cuceririle mele; era vorba num de camariera unui privatier din Paris. Dar posiţia mea strîmtorată urmam exemplul l Ovid, care nu se sfia sĕ strêngă în braţe Cypassis, sclava Corinnei. Apoi era tinĕră drăgălaşe iubita mea şi era îndrăgostită mine cu trup cu suflet.

Şi astfel Sultanul póte sĕ prădeze după placu-i şi cu soldaţii sei sĕ ucidă cu grămada pe armeni. Observările puterilor, intervenţiunea europénă, Sultanul o privesce fórte superficial, deóre-ce pactul ruso austro magiar îi asigură statul quo şi şi aceea, că pentru măcelarirea creştinilor va rĕmênea nepedepsit.

După vederile mele Ungaria lucră tocmai în contradicere cu interesele sale, când spriginesce şi primesce politica de status quo.

Rĕsboiul dintre Rusia şi Austro-Ungaria e o cestiune de timp şi ori-ce va face astădi Austro-Ungaria, Rusia nu va începe în momentul de faţă resbel din simplul motiv, că nu e în posiţia aceea, ca se rischeze un resbel european pănă când nu-i vor fi gata căile ferate.

Timpul acesta Ungaria l'ar putea folosi pentru a câştiga simpatia creştinilor din Orient şi sĕ intrevină pentru eliberarea lor.

Ce face însĕ în loc de aceea?

Provócă acasă Kulturkămpful!

După vederile mele acésta e o politica pe cât de greşită, pe atât de imorală.

Cu acésta interwiewul s'a sfêrşit.

Programele partidelor politice magiare.

(Urmare.)

Partidul poporal încă a exmis o proclamaţiune către poporul din Ungaria, în care cere multe şi salutare instituţiuni pentru fericirea patriei, dar şi el, ca şi partidul independist şi 48-ist, nimic ceva, barem cât de puţin, pentru satisfacerea justelor nóstre pretensiuni politice-naţionale. Étă în extras ce pretinde el şi ce doresce el pentru fericirea, după noi unilaterală, a patriei.

După-ce în introducere constată, că Ungaria numai ca stat creştin s'a ridicat şi s'a putut susţiné pănă astădi, declară, că partidul vrea, ca Ungaria şi de aci înainte sĕ rĕmână stat creştin, apoi ridică o mulţime de acuse, îndreptăţite, contra partidului liberal, carele de mai bine de douĕ decenii se susţine numai cu baionetele gendarmilor şi din corupţiune. A făcut contra voinţei poporului legile despre căsătoria civilă, despre matriculele de stat, despre neconfesionalitate şi altele, cari nu ţintesc la fericirea poporului, ci la demoralisarea aceluia, numai ca sĕ-l pótă stăpâní şi exploata rĕmânênd el la putere, nepăsându-i de nimic. Vinde cercurile electorale şi alegĕtorii împarte favoruri ilegale şi răpesce drepturile constituţionale ale cetăţenilor. Înaintea lui nu e alt scop decât remânerea partidului la putere, spre căpătuirea şi fericirea unor singuratici, cari au contribuit la întărirea lui, nepăsându-i nimic de fericirea generală a patriei. A atacat instituţiunile de stat, a amărît poporul, a vătĕmat consciinţa, a tulburat pacea, a încărcat ţéra cu datorii şi pe cetăţeni cu dări, ér din stat a făcut mijloc pentru scopurile sale. Nici una din partidele oposiţionale n'a avut program, cu care sĕ înlocuéscă programul partidului liberal, nici energia, cu care sĕ dobóre pe acesta la pămênt; dovadă activitatea lor din trecut fără resultat. Tóte aceste avantagii le are partidul poporal, dic proclamanţii, carele 'şi-a scris pe stégul activităţii sale următórele:

Inainte de tóte vrea susţinerea intactă a constituţiunei magiare millenare, cu întregitatea şi respectarea legală a drepturilor regelui şi cu apărarea libertăţii poporului.

Pretinde alegeri curate, reducerea censului electoral, împărţirea mai uniformă, demnă şi proporţionată a cercurilor electorale, ca astfel deputaiii într'adevĕr sĕ fie representanţii poporului în parlament.

Precum în parlament aşa şi în corporaţiunile administrative, în comitate, oraşe şi în comune, pretinde respectarea drepturilor de guvernare independentă a poporului, asigurarea şi desvoltarea acelora, apoi regularea administraţiunei într'acolo, ca aceea sĕ fie mai accesibilă pentru popor, cu încetarea centralisaţiunei birocratice şi a absolutismului oficial.

Adunările de popor şi întrunirile sĕ nu atîrne dela bună plăcerea guvernului, ci sĕ se reguleze prin lege.

„Constituţiunea magiară n'a făcut deosebire între diferitele naţionalităţi, cari dela ocuparea patriei au locuit împreună în patria nóstră; au împărţit între sine credinţa, fericirele şi nenorocirile, s'au bucurat împreună de binecuvêntările păcii, ori şi-au vĕrsat sângele pe câmpul de luptă întru apărarea patriei. Legile din 1848 au împărţit drepturi politice egale tuturor cetăţenilor, fără deosebire de naţionalitate. Legile din 1868 au asigurat tuturor popórelor vieţuitóre din patrie, folosirea limbei lor, autonomia afacerilor lor bisericesci şi scolare. *Partidul poporal vrea sĕ fie drept şi faţă de naţionalităţi, şi în programul seu a declarat, că „pretensiunile lor, întru cât se pot aduce în conformitate cu unitatea statului magiar şi cu caracterul naţional al aceluia, le va considera, şi pe ele doresce a le împărtăşi de o procedură dréptă şi démnă.“*

„Dacă piere poporul, piere şi naţiunea, ori câtă avere ar aduna şi ar depune în mâna capitalistului, cu el va peri şi statul magiar şi ţéra Sântului Stefan“.

Economia capitalistă liberală n'a apĕrat pe agricultor şi n'a făcut permanentă averea de pămênt, n'a apĕrat pe industriaş şi nu s'a îngrijit de clasa muncitorilor, ci din contră, mereu i-a îngreuét cu dări, fără a le spori ori face permanente venitele. Pentru sanarea acestor rele va lucra partidul poporal, cerênd totodată reducerea şi reformarea dréptă a dărei precum şi regularea creditului economilor şi industriaşilor, apoi regularea taxelor de transport a productelor agricole şi industriale conform pretensiunilor juste ale agricultorilor şi industriasilor.

Pretinde apĕrarea muncitorilor şi resolvarea cât mai grabnică şi dréptă a cuotei dimpreună cu contractele vamale şi comerciale. Discuţiune asupra pactului dela 1867 nu va provoca, fiind acésta un lucru periculos pentru binele public.

Dar primul principiu al partidului poporal este, ca Ungaria sĕ-şi conserve caracterul sĕu de stat creştin, ér în scopul acesta pretinde irrevocabil revisuirea legilor politice bisericesci. Scopul întroducerei acestor legi n'a fost altul, decât ca partidul liberal sĕ dispună şi de consciinţa cetăţenilor, ca astfel acestia nici decum sĕ nu-şi pótă apĕra drepturile lor faţă de omnipotenţa statului ajuns cu totul pe mâna partidului liberal. Ei, dar consciinţa este un dar dumnedeesc, şi statul nu va puté mêntuí pe nimeni; pentru acceea partidul declară, că va apĕra pe ori care confesiune din patrie în nisuinţele sale pentru apĕrarea libertăţii consciinţei, cerênd ca contra serviciu ajutoriu pentru obţinerea revisiei legilor politice bisericesci menţionate.

Partidul poporal nu e partid confesional, ci partid creştin, de aceea chiamă la luptă întru apĕrarea creştinismului pe toţi creştinii, fără deosebire de confesiune, dacă şi-au dat mâna pe sub ascuns şi toţi duşmanii aceluia pentru subminarea lui.

Cere revisiunea legei despre căsătoria civilă şi matriculele de stat, ér legea despre neconfesionalitate pretinde simplu sĕ fie ştérsă.

Pretinde autonomia pentru biserica catolică şi extradarea fondurilor catolice din mâna ministeriului în mâna bisericei pentru administrare. Deasemenea şi instrucţiunea tinerimei catolice sĕ se concrédă bisericei catolice întocmai ca instrucţiunea tinerimei celorlalte biserici în mâna acelora.

Acestea sunt pretensiunile politice ale partidului poporal.

(Va urma.)

Noutăţi.

Numĕrul „nazarenilor“ creşte. Secta acésta îşi recrutéză aderenţii mai ales din părţile sudice ale Ungariei. În comitatul Torontal a luat dimensiuni mari. În comuna Mocrin, după-cum spun foile din capitală au trecut în céta nazarenilor opdeci de familii sêrbesci. Sunt aceste simptóme, cari pun pe gânduri pe tot creştinul adevĕrat.

* * *

Sciri electorale. Aflăm, că în cercul electoral Lăpuşul unguresc, alegĕtorii români au candidat pe advocatul din Deş, Dr. I. Farcaş, în contra candidatului guvernamental Teleky Sándor. In cercul electoral Iclodul-mare şi-a pus candidatura preotul *gr.-cat.* Iosif Onciu cu programul partidului poporal, în contra lui Vas. Béla, conte şi Dr. Deák Albert, ambii cu program guvernamental.

* * *

Autorii canalului dela Porţile de fer. Foile oposiţionale magiare aruncă foc şi pară asupra guvernului magíar, dar mai cu sémă asupra ministrului preşedinte, br. Bánffy, sub cuvênt, că Ungaria n'ar fi fost destul de eficace representată cu caracterul seu magiar la festivităţile deschiderei canalului Dunărei dela Porţile de fer în presenţa MM. LL. monarchului nostru şi regii României şi Sêrbiei, cu tóte că cultura „magiară“, technica „magiară“, sciinţa „magiară“, punga „magiară“, şi mai scie bunulD-deu ce fəliu de „magiară“ a deschis Porţile de fer (?) Ca sĕ arĕtăm însĕ cât merit au magiarii la deschiderea acestui canal, vom aminti numai că executarea acestei opere colosale au luat-o în întreprindere Banca Disconto din Berlin, fabricantul Hugo Luther din Branschweig şi inginerul Iulius Hajdu pentru suma de 13000000 fl., ér guvernul magiar a denumit în direcţiunea lucrărilor technice pe domnii: Wallandt, Hoszkotzky, Gruber, Herbert, Kendl, Otterman, Ruptschitsch, Lenner şi Bácskay, despre cari, afară de doi, anevoie credem, că strămoşii lor ar fi venit deodată cu Árpád aici.

* * *

Studenţi de ai naţionalităţilor la universitatea din Dobriţin. „B. H.“ scrie: La universitatea din Dobriţin, după cum ne scrie corespondentul nostru, se măresce în mod mulţumitor numĕrul studenţilor naţionalităţilor, cari vin aici pentru limba magiară. Deja în anul trecut academia iuridică a avut 29 ascultători de acestia, dintre cari 18 saşi, 5 sêrbi, 4 români, câte 1 slovac şi italian dela Fiume. In est an éraşi s'au înscris 12 iurişti de limbă strĕină. Dintre acestia 8 români, câte 2 sêrbi şi saşi. Românii sunt din comitatele Bistriţa-Năsĕud, Braşov, Făgăraş, Têrnava mică şi Hunedóra, sêrbii din Bănat. Doi studenţi sêrbi de confesiunea gr.-or. s'au declarat deja de magiari In gimnasiu deasemenea sunt mai mulţi studenţi de ai naţionalităţilor, dintre cari cei mai lipsiţi primesc stipendii şi ajutóre lunare,

* * *

Sultanul a înebunit. O fóie din România aduce scirea dintr'un isvor autentic, că Sultanul Abdul Hamid a înebunit. Ómenii lui de curte au observat-o acésta mai de mult şi acuma au constatat-o oficios şi medicii. Acésta se dice a fi causa, pentru care de mai nainte au voit sĕ-'l depărteze dela tron, nu ştiau însĕ, că următoriul Sultan ce formă de guvernament va adopta şi acésta 'i-a reţinut. Bóla Sultanului e nevindecabilă.

* * *

„Perpetuum mobile“ descoperit. In timpul când Majestatea Sa împĕratul-rege se afla în castelul regal din Buda, dilnic se puté observa în jurul castelului umblând un om, care ţiné ceva ascuns sub vestmêntul sĕu. Purtarea acésta a devenit suspectă şi poliţia în cele din urmă a deţinut pe respectivul. El a mărturisit, că i-a succes a afla „perpetuum mobile“ şi referitoriu la invenţiunea lui voia sĕ înainteze regelui rugarea de vre o câteva cóle, ce o avea la el. După mărturisirea acésta a fost supus unei visite medicale şi pe urmă transportat în casa alienaţilor. Nefericitul e din Galiţia şi petrece de 4 sĕptĕmâni în Pesta.

* * *

Damicele emancipate. Nu sunt tocmai multe dile de când s'a terminat în Berlin congresul de femei ţinut acolo pentru emanciparea femeilor, şi deja se şi vĕd efectele desbaterilor aceluia. Aşa în Silesia de sus, în orăşelul Ratibor, matrónelor bĕtrâne încărunţite în datinele strămoşesci li-s'a dat sĕ vadă spre scandalisarea tuturor, că o coconiţă, fica unui înalt funcţionar, se preumblă pe stradă cu nasul pe sus cu un baston de ghigherl în mână; altele, mai multe gâscuţe de şcólă îşi dau aer de femei emancipate pe stradă cu ţigarete aprinse în gură şi aşa mai departe. Diariul din Ratibor, care aduce aceste noutăţi, exclamă: „Dómne, Dómne, ca mâne o sĕ ajungem, că gâscuţele amorisate din Ratibor vor fura simplu pe blăjinii tineri ce légă la ciorapi sub ingririle temĕtóre ale bunelor lor mame“.

Loterie.

Mercuri, în 14 Octobre n. 1896.

Sibiiu: 26 58 11 66 5

Nóptea, după-ce adormea stăpânul seu, o tulea din casă. Ne întâlneam la cuartirul meu.

Deşi eram din cale afară precaut, totuşi aventura mea n'a rĕmas secret. După o lună Dómna Josselin ca şi când 'şi-ar fi schimbat atitudinea faţă de mine. A devenit mai închisă, mai morósă şi dacă ne întâlneam, mĕ măsura cu o privire rece, duşmănósă.

Era în luna lui Septembre; într'o după prând urcam scările spre odaia mea. Eram tocmai în etagiul al doilea, când uşa vĕduvei se deschide. Dómna Josselin stetea în prag; mi-a făcut semn sĕ întru.

Când am ajuns în salon, mi-a aruncat o privire tristă, mişcătóre.

— Domnule Tristan — gângăvi cu faţa aprinsă, — astfel de faime circuléză prin curte, cari nu-ţi prea servesc spre cinste. Se vorbesce că ai amantă, şi nóptea o aduci aici. Nu-mi vine sĕ cred, dar dacă totuşi aşa este, îţi sunt mult mai bună prietină, decât sĕ nu te fac atent, ce va urma din tréba asta. Domnul casei s'a indignat la audul faimei: are de gând sĕ te pândéscă. Dacă te prinde, s'a jurat că'ţi face tovarăşa de batjocură. Mi-am ţinut de datorinţă, sĕ te încunosciinţez despre afacere, şi dacă în faptă eşti vinovat, te cruţ cel puţin de ruşinea scandalului.

Privirea scrutătóre şi de o duiósă rugare şi-a ficsat-o asupra mea.

— Iţi mulţămesc, dómnă!

Apoi mi-am mărturisit greşéla sincer; i-am istorisit aventura.

Deodată faţa dómnei Josselin s'a schimbat, în ochii ei albastri a erupt furtuna, şi fulgerul patimei şi al mâniei scânteia în ea.

M'a întrerupt indignată:

— A avut dară dreptate!.... Iubesci fata aceea? Ah asta-i josnicie!.... Astfel de persóne ar trebui biciuite în têrg.

O priveam îngheţat. Epresia rĕsbunătóre a feţei, iritaţia vocei se abătéu atât de mult dela manierele ei liniştite, încât era cât pe aci sĕ-mi perd presenţa.

Dómnă Josselin mi-a observat turburarea şi îndată a început se predomineze în ea reacţiunea; expresia feţei i s'a înblândit, mĕ învăluia în o privire duiósă: deodată 'mi apucă mâna cu vehemenţă şi cu voce tremurândă gângăví:

— Értă-me! Scuză, că într'atâta m'a răpit... Dar te-am stimat atât de mult... îmi erai atât de drag.... te-am iubit atât de mult!...

Plângea amar. Deodată se aruncă în braţele mele, îngrămădindu-mĕ de sărutări.

Instinctiv am făcut o mişcare, ca şi când aş fi voit sĕ o resping. S'a ruşinat: s'a retras puţin, faţa aprinsă şi-a acoperit-o în palme şi a erupt în un plâns sfâşietor, apoi întreruptă de dese sughiţuri, cu o voce înspăimêntătóre strigă:

— Dute!... Pentru Dumnedeu, te rog părăsesce-me!...

Şi eu ca un laş am ascultat-o... Imi făceau imputări, că sunt prea nemilos, dar în acelaş timp mĕ înfioram, când mĕ cugetam la acel amor neînchipuit, la acel amor ridicol şi imposibil.

Juneţia e tot atât de neîndurătóre, ca copilăria. Sĕrmana dómna Josselin, n'am vĕdut-o mai mult!....

Comisia mea provisorică şi a ajuns sfârşitul şi eu m'am re'ntors la Paris, cât am putut de repede.

Au trecut de atunci treideci de ani, dómna Josselin a murit deja. Şi dacă mĕ gândesc la pĕrul ei alb, la ochii ei albastri, si acum simt încă în inimă tortura nesfârşită, dulce durerósă a remuşcărilor sufletesci.

Rinaldo.

Nr. 437/896. [145] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia Bosna, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, constatate şi sistemisate de comitetul şi sinodul parochial respectiv, dau un venit anual de 406 fl. 08 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul mai sus indicat, provĕḑute cu documentele recerute.

Informaţiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii se pot lua dela comitetul parochial sau dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş Sânpetru, 26 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 650/896.]146] 1—3

CONCURS.

Pentru ocubarea posturilor vacante de învĕţători din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Têrnavei, se scrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Bobohalma 300 fl., cuartir şi grădină de legume.

2. Botez 300 fl., care constă din pămênt arătoriu şi cositoriu precum şi cuartir şi grădină de legume.

3. Heria 300 fl., cuartir şi grădină de legume.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, vor avea a-şi aşterne rugările de concurs înstruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de-baltă (u. p. Kükülövár) pănă la terminul fixat.

Cetatea-de-baltă, 20 Septembre 1896.

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comit. parochiale respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 540—896 [147] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Merchiaşa cu filia Jimbor, în protopopiatul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de către comitetul parochial dau un venit anual de 477 fl. 60 cr.

Casă parochială de pétră cu mai multe încăperi, — grajd de pétră cu mai multe despărţĕminte, şură coperită cu ţiglă, tóte nouĕ şi în stare fórte bună.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor în regulă instruite conform legilor nóstre bisericesci la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cohalm, 23 Iuniu, 1896.

Nicolau D. Mircea.
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 472/896 [148] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Someşul-cald cu filia Lăpuşteşti, din protopresbiteratul Cluşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 432 fl. 40 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor in vigóre, subsemnatului oficiu, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 3 Septembre 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20 —
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III.	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113. Sibiiu, Sâmbătă, 5|17 Octobre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Octobre, 1896.

În cele din urmă totuși se face ceva în fața alegerilor dietale.

Mercuri au fost adunați aici în Sibiiu mai mulți fruntași români, cari au discutat asupra situațiunei, și a mijlócelor, cari ar trebuí aplicate în fața alegerilor

Conferența a fost confidențială, în public nu au străbătut multe, dară „Tribuna“ în numĕrul de Joi séra, „Gazeta Transilvaniei“ în numĕrul de Vineri diminéța aduce scirea, că s'a luat conclusul, de a se convoca pe 12/24 Octobre o conferență generală electorală aici în Sibiiu. Conferența s'a convocat în „Tribuna de ąłi prin dl Dr. Ioan Rațiu.

La conferență vor avé sĕ participe câte doi bărbați de încredere, pe care îi vor delega cercurile electorale.

In timp de o sĕptĕmână deci se vor întruní alegĕtorii români, cari stau pe basa programului dela 1881 Aceștia vor avé a se pronunța asupra ținutei românilor în fața alegerilor.

Bărbații de încredere cari se vor alege, vor aduce cu sine conclusul conferențelor locale, aici apoi se va alege de sórtea românilor la alegerile, cari se apropie cu pași accelerați.

In cele din urmă totuși se va auḑi și glasul românilor, și cel puțin în organele nóstre de publicitate, pe hârtie se va mai decreta din nou passivitatea, ca în realitate nime sĕ nu o observe, ci alegĕtorii sĕ fie din nou dați pradă curentului bolnăvicios de aḑi, care lucră la nimicirea nóstră.

Vom avé decretată deci pe hârtie passivitatea și cu atâta ne vom alege.

In realitate însĕ poporul nostru ca și pănă acuma va merge la urnă și se va folosi de dreptul electoral.

In lânceḑirea generală ómenii s'au disgustat, și spre uimirea nóstră bărbații nostri conducĕtori nu observă, că lumea s'a disgustat de passivitatea după-cum noi o executăm.

Elementele mai tinere au trecut la ordinea ḑilei preste conclusele puse pe hârtie în ce privesce passivitatea.

In cercul Arpașului și acuma a candidat ca deputat Dr. Nicolau Șerban, care a representat acest cerc în sesiunea trecută, și care în parlament ne-a făcut onóre, singur representând interesele nóstre naționale românesci.

In fața alegerilor au mai candidat 2 români în comitatul Solnoc-Doboca, și unul în comitatul Bistrița Năsĕud.

Avem deci în Transilvania cu tótă vigórea legei electorale 4 candidați români.

Posibil vor mai candida și altii aici în Transilvania.

Asemene vedem și în Ungaria, unde pe lângă deputații români din cercurile de pănă acuma au mai pășit și alții.

In practică deci lumea a trecut preste pasivitate, nu mai consideră nici conclusele conferențelor locale, nici cele ale conferenței generale căci de cât o viéță în trândăvie, unde în loc de a ne organisa și a ne disciplina poporul, ne certăm pentru lucruri de lâna caprină, pentru „drăguțe“ și „ibovnice“, decât o asemene viéță în trândăvie și ură, elementele mai tinere mai bucuros caută teren de luptă energică, unde deși póte vom fi acuma învinși, totuși cel puțin ne vom cerca puterile morale, cari de ani 30 nu au mai fost puse la probă.

Pănă acuma mai avé ceva farmec aparența, că românii prin abstinență dela afacerile parlamentare dau expresiune nemulțămirei lor.

Ḑicem aparența, căci passivitatea transilvănenilor numai la aparență avé ceva farmec. In realitate poporul român totdéuna a fost dus la alegeri, și durere nu odată tocmai acea inteligență l'a dus la urnă, care în conferență mai mare gură făcea pentru passivitate.

Popórele din giurul nostru nu sunt de un gând cu noi românii în punctul acesta.

Sașii, un punct neînsemnat față cu noi, au representanții lor naționali, pe cari i-au sciut alege și când erau în oposițiune și acuma când sunt în partida guvernamentală. Votul acestora e auḑit în Europa întrégă și e luat în considerațiune. In comitatele cu porațiune săséscă totul e în mâna lor, și lucrurile merg strună.

Sêrbii au luat conclusul de a nu pune candidați naționali, va candida poporul pe cine va voì. Slovacii au candidat pe cei mai pronuntați naționaliști.

Numai noi românii mai stăruim pelângă un lucru, care nu l'am observat nici odată.

* * *

Guvernul și metropolitul primat.

„Epoca“ dela 1/13 a. l c scrie: Am dat în numĕrul nostru precedent óre cari amĕnunte în privința unui nou scandal bisericesc, ce e în perspectivă sĕ isbucnéscă cu ocasia sesiunei de tómnă a sântului Sinod, care urméḑă sĕ se deschidă la 1 Octobre.

Deóre-ce s'au ivit óre cari întârḑieri, terminul pentru deschiderea Sinodului s'a fixat abia pe ḑiua de 12 Octobrie: Decretul precum și programul de lucrări al Sinodului sunt deja gata și urméḑă sĕ fie expediate; se aștéptă numai ca decretul sĕ fie semnat de M. S. regele, pentru ca prelații sĕ se întrunéscă în ḑiua de 12 Octobre.

Prelații se agită însĕ fórte mult în vederea deschiderei Sinodului; intrigile și ocăbile curg și o nóuĕ rușine pare reservată bisericei nóstre.

Așa s'a svonit că metropolitul Iosif al Moldovei, desgustat de intrigile ce sĕ țes, refuză a veni în Capitală pentru a presida Sinodul. In acest cas, întréga sesiune este amenințată a fi presidiată de episcopul Ghenadie de Rîmnic, ceea ce nu convine de loc celorlalți prelați. Pentru a evita deci un nou scandal ce s'ar produce în cestiunea presidenției, vicariul metropoliei, Melitie, archiereul Atanasie Craioveanu și Dragomir dela ministeriul cultelor, au plecat Vineri séra la Iași, pentru a determina pe metropolitul Moldovei sĕ vie cu ori-ce preț la Sinod, căci în cas contrar maioritatea prelaților refusă a se întruni sub presidenția episcopului Ghenadie de Rîmnic și scandalul este gata.

Pe de altă parte însĕ, guvernul, îngrijat de situația pe care a creat-o bisericei prin infamiile sale, cu complicitatea Timușilor și a Partenilor, și temêndu-se de isbucnirea unor scandaluri rușinóse, — în consiliul de ministri ținut sĕptĕmâna trecută a oprit expedarea lucrărilor făcute de dl Poni, pentru convocarea Sinodului pe ḑiua de 12 Octobre.

Prin urmare Sinodul e amenințat sĕ nu se întrunéscă în sesiune de tómnă.

Cari sunt adevĕratele motive ce au împins pe consiliul de miniștri la acéstă extremitate?

Nimeni nu scie nimic positiv. Se vorbesce însĕ că guvernul a recurs la acest mijloc pentru a salva situația episcopului Ghenadie de Rîmnic, care de un an deja este dat în judecată pentru mituire și imoralități.

Cei inițiați spun că guvernul ar fi avênd cunoscință despre intențiunea unor prelați de a pune la ordinea ḑilei în Sinod atât afacerea metropolitului primat Ghenadie, cât și darea în judecată a episcopului de Rîmnic. Și natural că aceste douĕ cestiuni ar nimicí planurile ascunse ale guvernului, ar agita opinia publică și ar sgudui situația deja șubredă a partidului guvernamental. Pentru a evita acésta, — dacă se póte evita — consiliul de miniștri refusă a convoca Stul Sinod în sesiune de tómnă.

Ér cu datul de 2 a. l. c. continuă: Cestiunea metropolitul primat a întrat în o nouă fază, fórte ocultă pentru guvern. Din afară, din streinătate, guvernul a fost sfătuit ca să facă tot chipul pentru a împăca situația gravă creată prin detronarea ilegală și scandalósă a I. P. S. Sale metropolitului Ghenadie.

Aflăm însĕ, că d. conte Goluchowsky, în timpul vizitei Împăratului Franz Iosef, a spus adeseori d-lui Dim. Sturdza, că ar fi de dorit ca prin o soluție împăciuitóre sĕ se împace cestiunea.

Și putem sĕ mai adăugăm că numai după mature chibzuinți s'a hotărît a nu se invita membrii locotenenței metropolitane la prânzul dela Palat, la care au asistat toți marii demnitari ai Statului.

Astfel, sub presiunile opiniei publice, sub presiuni mai înalte și sub presiuni din afară, guvernul a fost din nou silit sĕ reia cestiunea mitropolitului primat.

Singurul mijloc înpăciuitor i-se părea d-lui Sturdza alegerea părintelui Iosif Gheorghian. Dar părintele Iosif sondat în mai multe

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

La Nr. 2037. 1810.

Despre general pardon.

În Numele Prea Inălțatului Împĕrat al Austriei, și Craiul Țĕrii Ungurești, și al Bohemii tuturor se face cunoscut.

Chesaro Crăésca Mărire din acea deosĕbită Milostivă băgare în sémă, precum acel de Obște General Pardon, care în anul 1809 în 23 Octomvrie s'au dat afară, peste tot locu, după Cuviință nu s'au vestit, acel General Pardon încă pe trei luni a'l mai întinde, și a'l mai prĕlungí sau milostivit.

Prin acéstă Milostivă Rênduélă următórele Condiții sĕ hotăréscă:

1. Vremea acestui înlungit General Pardon atâta despre Cătanele fugite, care sĕ află în Țĕrile Prea Înălțatului Împĕrat, cât și despre aceia, care sĕ află fugiți în alte Țĕri străine, sĕ întinde pănă la sfĕrșitul viitórei Luni Iulie.

2. Acéstă de obște ertare (General Pardon) sĕ înțelege despre tóte dela Chesaro Crăésca Armadie fugite Cătane, și așa și despre acelea, care pentru paza Țĕrii s'au într'armat, și care sĕ numesc Landveri; de unde Pardonul de obște pentru acest Landveri la a ḑecea ḑi Luni lui Octomvrie An. 1809. dat sĕ înlungește pănă la sfĕrșitul lui Iulie An. 1810.

3. Tuturor Cătanelor fugite dela Chesaro Crăésca Armadie, care în curgerea acestei vremi, de bună voe la lăsata sa slujbă sĕ vor întórce aicea în Țéră, la vre-o Comandă Militărésca, séu la vre-un Regement, séu la ori care deregătorie, afară din Țéră la Chesaro Crăeștile Solii, séu la careva Chesaro Crăéscă Óste, care este afară din Țéră, sĕ vor arăta, și de călcarea Jurămêntului sĕu le va părea rĕu, și se vor făgăduí cum de aici înainte statornicește vor remânea în Chesaro Crăésca slujbă, tótă pedépsa, de care au fost vrednici, că li sĕ va erta, Cinstea li se va întórce înapoi de obște nemutat, și nevătĕmat li sĕ făgăduește, și sĕ încredințéză; nu sĕ face nici o deosebire între fii Țĕrii, și între străini, ori sĕ află în Țĕrile împĕrătești cele de Moșie, ori în Țĕri străine toți fără nici o împotrivire, fără întârḑiere, fără împiedecare, că sĕ vor primi la obicinuita împlinire a slujbei cei Cătănești, greșala, care au făcut prin lăsarea Stégurilor în veci va fi ertată; precum și pedépsa, pentru cei de Țéră, de a le Confișcăluí Bunumurile, adecă de a le lua pe sémă împĕrătéscă, începênd dela strajameșter în jos, și luatele averi li sĕ vor da îndĕrĕpt, dacă Desĕrtorul, adecă Cătana fugită după înștiințarea acestui General Pardon de bună voia sa sĕ va întórce la Rĕgĕmentul sĕu, și va fi harnic de slujba cătănéscă

4. La aceia, care după ce se vor întórce înapoi, nu sĕ vor afla harnici de slujba Cătănii, li sĕ îngăduește, ca în Țĕrile Chesaro Crăești în pace slobodi sĕ pótă trăí.

5. Dela, întru aceste dóuĕ aici mai sus însemnate Articulușuri, pomenita, și făgăduita milă, numai aceia sĕ închid afară, care afară de greșala fugirii, și cu alte rĕutăți sunt însemnați.

6. Și aceia de împărtĕșirea cu acéstă milă sĕ lipsesc, care după vestirea acestii hotărîri prea milostive își vor lăsa stégurile sale, ba încă aceia, și cu pedepsele, care în Articulușurile Militărești, pentru cei ce fug sunt hotărîte, sĕ vor pedepsí.

7. Éră pentru ca Persónele, care prin Articulușurile aicea mai sus însĕmnate, nu se închid afară de către acéstă Milostivă ertare, la slujba sa, cea cu Jurămênt întărită, cu atâta mai cu mare cuteḑare, și îndrăsnélă sĕ se pótă întórce, la toți Generalii, Obeșterii, și alte Tisturi Cătănești sĕ poruncește, ca ertarea, (Pardonul) pentru cei, ce sĕ vor întórce înapoi, făgăduită, cu sîrguință strînsă sĕ se împlinéscă, și sĕ fie cu fórte mare luare aminte și spre aceea, ca celea făgăduite, celor ce se vor întórce, și prin alții cu credință sĕ se plinéscă.

(Va urma).

rînduri, a declarat la mai multe persóne că recunóște și azi pe Ghenadie de metropolit primat al țării și în consecință nu primește sub nici o codiție să fie reales. Dar chiar dacă n'ar fi această împrejurare. părintele Iosif tot n'ar primi, căci după cîte a îndurat în Sinod, știe prea bine, că n'ar putea face nimic.

Neisbutind cu acéstă încercare de împăciuire, acum se zice că guvernul ar avea intenția sĕ desființeze mitropolia din București, investind pe mitropolitul din Iași cu tóte titlurile mitropolitului primat.

Pregătiri de resbel. Corespondentul politic din Paris a ḑiariului „Bud. Hirlap“ trimite următórea telegramă: „Sciu din isvor sigur, că cu ocasiunea visitei Țarului la Paris și Londra s'au luat următórele hotărîri: La începutul acestei sĕptĕmâni Rusia va face la Constantinopol unele propozițiuni și presentându-se pe sine ca executorul puterilor va pune următórele condițiuni: Turcia neamênat sĕ îndeplinéscă reformele proiectate de puteri, la din contră va fi pusă sub paḑă vamală și comercială și vor bloca porturile Mării negre dela Smirna și Saloniki. La casul unei nóue măcelăriri a creștinilor, Constantinopolul va fi asediat milităresce prin o armată și o flotă combinată. Egipetul va fi neutralisat la tot casul.

La ambasada turcéscă de aici consternația e fórte mare. Se ḑice, că Turcia e la sfîrșitul rolului sĕu.“

Demisia lui Rosebery și cestiunea orientală. Fostul prim-ministru al Angliei lordul Rosebery în scrisórea prin care își anunță demisia din șefia partidului liberal, nu contestă că în cestia orientală părerile sale diferă de cele ale bĕtrânului Gladstone și cum e convins că acesta trebue sĕ mai păstreze în partidul liberal autoritatea de păna acum, preferă sĕ i cedeze locul. Dar este stiut că Gladstone nu se va mai întórce în fruntea afacerilor Angliei. De aceea tóte privirile sunt îndreptate în spre persóna cea mai influentă din partidul liberal, spre Sir William Harcourt, pe care opinia publică îl consideră deja de mult ca succesor al lordului Rosebery. Dar, nici Sir Harcourt nu împărtăsesce părerile lordului Rosebery în cestia orientală.

Tóte aceste considerațiuni au hotărît pe șeful de până acum al liberalilor sĕ renunțe la posiția sa politică în sînul partidului. In discursul ce a ținut Vinerea penultimă la Edimburg, lord Rosebery a pus și mai mult în evidență deosebirea de păreri dintre dênsul și Gladstone și Harcourt.

„Cestia turcéscă — a ḑis lord Rosebery — e punctul vulnerabil al Europei. S'a propus detronarea Sultanului sub cuvênt că se póte găsi un succesor mai bun, dar unul mai rĕu nici odată. Acésta ar însemna o evitare a cestiunei. Nu e vorba de persóne, ci de metodă. Sultanul nu póte fi detronat. Puterile s'ar opune Dacă puterile s'ar puté unì asupra punctului acesta, ele s'ar puté uni și asupra unor puncte mai importante. S'a mai propus ca sĕ se dea Rusiei Dardanelele sau ca Rusia sĕ administreze Turcia. Dar nici Dardanelele și nici Turcia nu ne aparțin nuóĕ ca sĕ le putem dărui“.

Trecênd apoi la propunerea lui Gladstone ca ambasadorul englez din Constantinopole sĕ fie rechemat, Rosebery ḑise că e silit sĕ nu fie de acord cu Gladstone asupra punctului acesta, ceea-ce nu-i împedecă de a fi prietini. Cu tóte simțĕmintele ce are pentru Gladstone, lord Rosebery declară că rechemarea ambasadorului ar fi un mare afront care ar putea pricinui un rĕsboiu. Propunerea lui Gladstone de a amenința pe Sultanul fără a întreprinde o acțiune, ar fi mărturisirea publică a neputinței.

„Sunt hotărît, a adaugat lord Rosebery sĕ lupt cu mânile și cu piciórele contra politicei de intervențiuae isolată în afacerile orientale. Un rĕsboiu european ca consecință a unei acțiuni isolate a Marei Britanii nu este o fantomă. Propriul meu panaceu pentru tratarea cestiunei orientale e procedarea comună a puterilor, și dacă nu a tuturor, cel puțin a celor direct interesate. Nu este exact că concertul european e neputincios“.

„Wiener Allgemeine Zeitung“ are din Odessa următórea sensațională telegramă: Ministrul de rĕsboiu rusesc transpórtă spre hotarele României trupe din Basarabia și de lângă Prut; din districtul militar al Chievului încă a pornit unele trupe în districtul militar din Odessa. In districtul acest din urmă deja e concentrată o armată de 24.000 capete. In porturile din Marea-négră se lucră ḑi și nópte, pentru a le aduce în stare bună. Torpilorii flotei rusesci de pe Marea-négră au mers cu câte-va ḑile mai înainte la Constantinopol incognito, ca sĕ împedece invasiunea torpilorilor în Dardanele și Bosfor.

Din tóte aceste se póte deduce, că în ce privesce politica orientală Rusia și Anglia înțelege nu s'au putut și că Rusia se teme, că Anglia făureste vre-o cursă în contra Constantinopolului“.

Programele partidelor politice magiare.

(Urmare.)

Partidul național, în fruntea căruia stă contele Apponyi, a esmis către națiunea magiară o proclamațiune de următorul cuprins:

Disolvarea parlamentului e fapt împlinit.

Regele chiamă națiunea sĕ-și alégă deputați noi pentru parlament. Sórtea țerii se află acum și în viitoriu în mâna alegĕtorilor. *Cum își vor exercita acestia drepturile lor, astfel vor fi și libertățile publice asigurate, drepturile țĕrii susținute, interesele apărate, problemele naționale împlinite.*

Cum va fi dieta viitóre, așa va fi guvernul, așa vor fi legile, ce se vor aduce, așa va fi administrațiunea, bunăstarea materială și desvoltarea întregei vieți publice. Alegerea constituțională așa dară nu e numai cel mai sânt drept cetățenesc, ci totodată și datorință seriósă, care trebue împlinită cu consciință.

Națiunea înaintéză spre peirea materială și morală, acésta o experiăm pretutindenea. Ministeriul responsabil și ce-i ce-l sprijinesc, se rĕspundă pentru acésta. Acum însuși națiunea și inteligența ei conducĕtóre sĕ dea direcțiunea pentru validitarea libertății de cetățeni în stat. Judece asupra partidelor și asupra politicei. Dacă va judeca liber, ne incredem într'un viitor mai bun.

Partidul național stă pe basa pactului dela 1867, sub scutul căreia se pot ajunge tóte aspirațiunile naționale.

Ungaría icuită între mari state străine și națiuni tinere, cu Austria în alianță contractuală, cu Croația în comunitate de stat, cu naționalitățile de diferite rase si limbi în unitate de națiune politică, numai așa își va puté susținea independența de drept public, unitatea de stat a și-o întări, desvoltarea națională a și-o asigura și a mijloci fericirea popórelor sale, dacă în afară și înlăuntru, atât în instituțiuni, cât și în guvernarea publică, își va păstra nestirbită supremația națională și se va îngriji de o guvernare dréptă și binefăcĕtóre a poporului. Partidul liberal a întrelăsat a face acésta, de aceea au fost guvernele lui incapabile de a satisface intereselor politice naționale și a întări statul magiar.

Partidul național totdéuna a pretins susținerea întactă a pactului dela 1867 și validitarea conținutului lui național; a pretins câștigarea tuturor garanțiilor pentru instituțiunile sale de stat de drept și a libertății; nici odată n'a întrelăsat a cultiva spiritul național, a apĕra suvenirile trecutului și onórea stégului național atât în afară cât și înlăuntru.

Cu trezvie a veghiat ca legile sĕ fie cu dreptate aplicate și totdéuna și-a ridicat vocea de câte ori guvernul ori organele lui au atentat la sânțenia lor folosindu-le de mijlóce pentru mărginirea libertăților cetățenesci. Astfel va lucra și în viitor. Va fi credincios regelui magiar din casa Habsburg, și numai atunci va fi liniscit, când nu va fi nici o îndoélă despre independența corónei magiare și despre plenitudinea suveranității de stat magiar. Susține tóte punctele din programul sĕu publicat înainte cu cinci ani, dar pelângă acelea aḑi au eșit și altele la suprafață, precum: delăturarea crisei economice, renoirea echitabilă a pactului economic cu Austira, și scăparea libertăței personale și politice a cetățenilor.

Deci pretinde: reducerea dărei de pămênt și taxarea cu dare dréptă a averei mobile, mai cu sémă întroducerea dărei de bursă; simplificarea sistemului de dare; regularea creditului economic, și înmulțirea însoțirilor pentru atare credit; renovarea viilor, ameliorarea terenului, colonisări, promovarea arênḑilor mici prin parcelarisare, desvoltarea industriei de casă precum și regularea prin lege a referințelor de servitori și muncitori; politică de tarifă și de comunicațiune acomodată pentru urcarea prețurilor productelor agricole, scutirea acestora de vamă, desvoltarea articlilor de industrie, împedecarea abusurilor privitóre la fabricarea de articlii de consum, la cartele apoi o activitate mai intensivă pentru lățirea cunoscințelor economice. Apĕrarea industriei și agriculturei mai cu sémă în ce privesce referințele față cu Austria în legătură cu cuota, și cu contractul vamal și comercial. Susținerea cuotei actuale, căci încetarea relelor ce a resultat din sistemul rĕu de dare de consum pentru Ungaria, nu póte fi privit ca compensațiune pentru urcarea cuotei, cum raționéză guvernul.

In cele următóre arată apoi la defectele și intențiunile antipatriotice ale guvernului carele a disolvat parlamentul numai din causa, căci a prevĕḑut, că cu parlamentul acum disolvat nu va puté obține urcarea cuotei.

Dar partidul național, cu tóte că prevede lupte electorale à la Nyitra, Stompfa și Giralt, duse la isbândă în favorul guvernului prin corupțiuni, amenințări și baionetele gendarmilor, tot nu va ceda, ci se va lupta până în capĕt sub scutul corónei și a stégului magiar, la care luptă chiamă și națiunea, la luptă pro rege, patria ac libertate.

Acesta e programul partidului național magiar.

(Va urma.)

La Canossa.

Mercuri în 14 l. curente era multă inteligență externă prin Sibiiu. Pe atunci era convocată o adunare generală extraordinară a institutului „Tipografia“ fost cândva „Institutul tipografic“.

Intre cei veniți era și părintele Lucaciu din Șișesci.

Credeam, că a venit și el sĕ între în „senat“ sĕ-și reclame drepturile „răpite“.

Dar n'a fost așa. Dl Lucaciu n'a întrat în senat. Externii veniți nici nu comunicau cu el, ci-'l vedeai numai când cu părintele Cristea, când cu părintele Ghibu, când plimbându-se singur ca un „*passer solitarius*“.

Nu mai era superbul Iulius Cesar, ci într'adevĕr îți făcea impresiunea bietului Celestin.

A venit la Canossa.

Actul următor, reprodus după „Tribuna“ explică totul.

După un an.

Tristă séră de tómnă.

Vêntul țiuie a mórte pe la ferestri, aruncând stropi mari de plóie în geamuri. In felinarele de pe stradă tremură flacările, prelingênd sticla afumată. Lumina posomorîtă din felinare cade pe o pardosală stricată, acoperită acum de bălți murdare. Nici un sgomot, nici o urmă de om.

In casa din colțul stradei, în odaia lui Dorin licărește o lumină. Tinĕrul ḑiarist se plimbă prin odaie, se plimbă cu pași grabnici, ținênd mânile în buzunare și capul tras între umeri.

Atât e de palid și de sfêrșit. Numai ochii cei schînteitori și puțin ascunși în orbite mai tradéză viață. E ca un automat de céră, a cărui ochi și trup se mișcă prin un mechanism invisibil.

O tusă sécă îi sguduie întreg corpul și îi înroșește debil umerii obrajilor. Vêntul și plóia de afară îl face nervos. Se apropie de ferestri, le zăvorește bine cu clanța, apoi lasă la vale perdelele cele dese. Oprește și orologiul, al cărui ticăit nu l póte suferi.

Se face liniște în casă, liniște înfiorătóre, ca tómna cea urîtă. Numai stropii de afară bat în jalusii misterios de lin, ér înlăuntru se aud bătăile lui de inimă și sgomotul ce-'l produce camașa scrobită, la fiecare bătaie de inimă, la fie-care resuflet.

Intr'un târḑiu se liniștesce și Dorin; se așéḑă la masă, ca sĕ 'și scrie foiletonul pe mâne. Trebue sĕ-'l scrie. S'a hotărît. Va comunica lumei durerea sa, își va cânta însuși cântecul, scriind va căuta alinare. Va scrie despre „Ea“ și va spune tot, tot ce a suferit el în decursul unui an.

Are sĕ fie ultimul foileton în care se va ocupa de „Ea“.

Vre-o câteva minute stă îngândurat, cu capul răḑimat în mâni, și cu iuțala fulgerului îi trec prin minte tóte amĕnuntele vieții sale din ultimul an, le resimte încă odată tóte, apoi scrie:

„*După un an*“ ...

Un an din viață i-am jertfit Miórei: A fost un an lung de suferință, anul iubirei mele!

Iubirea mea a fost o mare întinsă pe a cărei valuri inima-mi purtată era ca o gondolă ușurică Pe malul mării stetea ea, frumósa undină, cu plete negre resfirate peste trupul de crin. Și gondola 'mi plutea spre ea, spre luceafĕrul fericirei.

„Ea“ mĕ chema adese-ori la sine, la mal, cu zimbetul ei vecinic mĕ chema, cu ochii cei umeḑi și negri la înfiorare. Dar când me apropiam de ea, fața îi se încrunta, devenind rigidă și rece sloiu,... ér barca mi-se depărta din nou de mal. Astfel lăcașul fericirei, ridicat în ḑile lungi, mi-se dărîma într'o clipită; visuri țesute în nopți veghiate mi-se nimiceau fără crutare..... O, este o nespusă durere de a-ți vedé cu ochii cum îți apune fericirea croită, și încă de țintă aprópe creḑêndu-te!

Astfel iubirea mea. O vecinică mișcare între extreme. O vecinică plutire pe marea îndoielii.

Când trist și resignat eram, Miórа mĕ înviora cu vorbe dulci, cu blânde priviri de undină seducătóre.

Când dornic me apropiam de ea, voind a-i destăinuì tot focul meu de iubire, mĕ părăsia și-'mi rĕspundea cu un zimbet indiferent și cu o privire rece.

Și eu o iubiam!...

Era o dulce ḑi de primăvară. In grădinița lor înflorea scumpia și reseda. Pe un scaun sub scumpie ședeam singurel și gândind la ea — plângeam,... căci plâng ușor inimile când se sbat în nĕcasul nedumerirei. M'a vĕḑut însĕ Miórа și a venit sĕ-mi stingă amarul.

Și prinḑêndu-mĕ de mână s'a uitat adênc și lung în ochii mei, mi-a mângăiat fruntea arḑêndă, apoi mi-a șoptit cu glas duios de dulce: „Nu fi astfel!“

„Nu fi astfel“....

Cât de ceresc mi se părea acest cuvênt!

Și inima mi-a trăsărit de fericire; vedém cu ochii semne vii, că mĕ iubesce. Am prins viéță și curagiu și am început a-i povesti cu patimă de chinul dragostei mele. Dar ea s'a depărtat cu grabă și s'a reîntors, aducêndu-mi — un păhar — de — apă — rece....

Astfel era Miórа, o ḑi caprițiósă din Aprile, un fenomen înșelător, un „dute'n colo vin'on încóce; lasă-mĕ și nu-mi da pace“, — o dulce tortură.

Și stăpânit de farmecele ei am suferit un an întreg. Mĕ încălḑiam de o singură rază din ochii ei; îmi aninam iubirea mea de fire de paiangin.

Dar tóte, tóte s'au sfêrșit. Acum după un an s'au rupt și firele de paiangin. De pe ochi mi-a căḑut céța înșelătóre. Sórele iubirei mele s'a cufundat în marea tristă a realității Indoiala mi-a dispărut din inima-mi, ce astăḑi e pustie, fără ilusii, fără nădejdi, ca un arbore tomnatec, despodobit de frunḑele sale. Cerul iubirei mele s'a învĕlit în negri nouri. Jalnica poveste a iubirei mele s'a sfêrșit.

Miórа nu mĕ iubesce....

Miórа are priviri dulci, cuvinte atrăgĕtóre și zimbete pentru mulți și ea 'și trafică cu drag aceste daruri ale ei.

Miórа știe simula, de nu-i găsesci părechie.

Miórа nu e démnă de iubirea mea.

Protocol

luat la 15 Octobre 1896 în urbea Sibiiu în consiliul juriului de onóre exmis din partea comitetului național român pentru judecarea și eventual aplanarea diferențelor ivite între preşedintele comitetului național Dr. *I. Rațiu*, membrul comitetului *Iuliu Coroianu*, și secretarul Dr. *Vasile Lucaciu.*

Din partea comitetului național se presentă membrii juriului exmis: *Dionisiu Vaida, Alexandru Filip,* Dr. *Mihali* și *Petru Truța,* cari constituesc și designéză de preşedinte pe Dionisiu Vaida, ér de notar pe Petru Truța.

Presentându-se Dr. Ioan Rațiu, Dr. Vasile Lucaciu și Iuliu Coroianu, cărora aducêndu-li-se la cunoscință, că comitetul național a denumit juriul de mai sus pentru complanarea și judecarea diferențelor ivite între ei, se provócă a se declara, că primesc judecarea causei prin juriul exmis de comitetul național și nu au ceva excepțiune față de persónele juriului?

Dr. Ioan Rațiu, Dr. Vasile Lucaciu și Iuliu Coroianu se declară, că primesc judecarea causei prin juriul exmis și se supun necondiționat verdictului acestuia, ér față de persónele cari constituesc juriul nu au nici o excepțiune.

Dr. *I. Rațiu.* Dr. *V. Lucaciu.*
Iuliu Coroianu.

În urma acestora presentându-se părțile interesate, și după declarațiunile reciproce Dr. Vasile Lucaciu dă următórea declarațiune:

Declarațiune.

In fața jurului de onóre, exmis de comitetul partidului național român, declar, că eu stau pe basa programului național din 1881 și a concluselor conferențelor naționale și a enunciațiunilor comitetului, nu sunt și nu am fost angagiat cu nici un partid politic afară de patrie. Din lămuririle și declarațiunile date aceluiași juriu de onóre, de Dr Ioan Rațiu și Iuliu Coroianu, am primit convingerea și certitudinea, că domnialor stau pe aceleași base politice, și asemenea nu sunt angagiați cu nici un partid politic afară de patrie.

Așa între noi nu există nici o diferență principială în cestia națională.

Astfel fiind constatat lucrul declar, că apĕrându-mĕ de atacurile nedrepte și nebasate ăpărute în „Tribuna“, la adresa caracterului meu național, sub presiunea indig națiunii juste, m'am folosit de afirmațiuni și expresiuni vătĕmĕtóre la adresa numiților domni, pe cari cu regret le consider prin acésta de neavenite și le revoc.

Sibiiu, 15 Octobre 1896.

Dr. *V. Lucaciu.*

Noi, Dr. Ioan Rațiu și Iuliu Coroianu, luăm spre știință declarația domnului Dr. Vasilie Lucaciu, și declarăm din partea nóstră, că pentru cele publicate în „Tribuna“ afară de articolii subscriși de noi, nu putem lua responsabilitatea, ér vătĕmările cele scrise în „Tribuna“ noi nu le-am influențat și le regretăm.

Sibiiu, la 15 Octobre 1896.

Dr. *Rațiu.* *Iuliu Coroianu.*

Prin daclarațiunile de mai sus, consiliul juriului, afacerea ivită între domnii Dr Ioan Rațiu și Iuliu Coroianu de o parte, ér de altă parte între domnul Dr. Vasilie Lucaciu, o consideră de aplanată.

Dat în Sibiiu, la 15 Octobre 1896.

Dionisiu Vaida, preşedinte. *Petru Truța,* notar.
Alexandru Filip. Dr. *T. Mihali.*

Sic transit gloria mundi!
Ce mai dici parinte Mangra?

Noutăți.

Crimă în contra instrucțiunei religionare. „Alkotmány“ dela 14 l. c. are următórea scire dela corespondentul sĕu din Malacka, comit. Pojonului. „In Malacka (cott. Pojon) în școla poporală susținută de statul magiar, la 10 Octobre a. c. s'a întêmplat o astfel de crimă în contra religiunei și în contra autorității învĕțătoresci, care sta fără păreche în istoria pedagogiei. Crima acésta necualificabilă este următórea: Când preotul din ordul franciscanilor și vice-guardian P. Schmidt Felix a întrat în clasa a III a școlei de stat, ca sĕ țină óra din religiune, scolarii l'au primit cu declarațiunea, că lor *nu le trebue sĕ învețe mai mult religiunea*, la catechet nu trebue sĕ se supună mai mult, *ba încă le-a promis și premii preşedintele scaunului școlar, dacă vor da afară pe catechet din sală, ori îl vor chiar și bate.* Catechetul ca încremenit a întrebat pe școlari, că cine le-a dat lor acest sfat. Și ei au rĕspuns, că preşedintele scaunului scolar, în diua premergĕtóre, i-a chemat în cancelaria directorului în edificiul scolar, și acolo le-a dat aceste sfaturi. Ér acel nisuitoriu spre a scóte din inimile nevinovate ori ce respect cătră religiune, morală și autoritatea învĕțătoréscă, nu e altul, decât *Rosznáky Kornél*, cassarul cassei de păstrare din Malacka, un vestit atheist, denumit de preşedinte al scaunului scolar dio partea ministrului reg. ung. Catechetul in urma unor precedențe atât de triste a părăsit numai decât institutul și a făcut arĕtare autorității sale bisericesci competente pentru vĕtămarea îndurată.

Intrebăm, ce fel de generațiune póte cresce un astfel de institut în fruntea căruia stă un om fără religiune, demoralisatoriu și cu sentimente de carbonariu. Sunt de compătimit părinții, cari își trimit copiii în astfel de institute.“

Fără comentar.

* * *

Mórtea tragică a primatelui din Anglia. Cea mai înaltă dignitate a bisericei anglicane, metropolitul din Cantenbury, dupăcum se depeșéză din Londra, s'a sfĕrșit în tr'un mod tragic. Metropolitul Benson a fost în visită la Gladstone în orașul Havaarden, unde a luat parte la serviciul divin dimpreună cu Gladstone, muierea și copilul acestuia. În momentul acela însĕ, când preotul din Havaarden rostia rugăciunea, căruntul metropolit a picat jos fără consciință. A fost atacat de apoplexie și dus fiind la casa preotului a murit numai decât. Se dice a fi fost un păstor bun și adevĕrat, și mórtea lui tragică a produs o întristare generală în Anglia.

* * *

Cum am fost judecat. I P. S. Sa Ghenadie, metropolitul Primat al României, acum caterisit, a scos sub titlul acesta o broșură, pe care „Epoca“ o publică per extensum în suplement.

* * *

Mórtea generalului Trochu. Diarele franceze aduc scirea, că în 7 a. l. c. a reposat în Tours generalul Louis Iules Trochu, care la anul 1871, în resbelul franco-teutonic, a fost comandant al Parisului. Inmormêntarea s'a făcut fără părădi și în modul cel mai simplu. S'a născut la Palais, în deparlamentul Morbihan la a. 1815, a luat parte activă și laudabilă în multe resbele și în 1871 a fost și preşedinte al guvernului. In curênd s'a retras din armată, (1873) la locul sĕu natal unde a și repausat.

* * *

Hymen. Dl Nicolau Oneț, absolvent de teologie, și Dșóra Maria Goia, anunță serbarea cununiei lor, care se va celebra în biserica română gr.-or. din Sohodol-Peleș la 27 Octobre st. v. 1896, la órele 10 a. m.

* * *

Omorîtorii lui Stambulov. Tribunalul din Sofia a isprăvit cu urmărirea omorîtorilor ministrului Stambulov și a constatat, că adevĕrații asasini Chalin și Talin au fugit și numai complicii lor, Boni și Tufekcsiev pot fi trași înaintea tribunalului și judecați. Boni a fasionat, că el numai din rĕsbunare personală a voit sĕ omóre pe Stambulov, ér Tufekcsiev, care e de orgine din Macedonia spune, că el a fost o unéltă órbă în mânile fostului guvern, dușman lui Stambulov. Pertractarea în contra lor s'a început deja Mercuri. După cetirea acusei tribunalul a constatat, că dintre 170 martori citați, treizeci și unul nu s'au presentat. Procurorul anunță, că dintre cei absenți fasiunile alor opt-sprezece martori sunt importante și prin urmare cere amânarea pertractărli. Juriul admite cererea procurorului și decide, că pe martorii absenți, la cas de lipsă și cu forța brachială îi conduce la fasionare. Pertractarea s'a amânat pe 27 a. l. c.

* * *

Priculiciul. Mulți susțin, că dintre tóte clasele omenimei, poporul de rênd e cel mai superstițios. Se póte. Dar, că superstițiunea sĕ află în mare mĕsură și la clasele cele mai culte chiar, numai încape nici o îndoélă. Deosebirea e numai, că până când la poporul de rênd aceea mai totdéuna ese la ivélă, până atunci la clasele culte acésta se întêmplă fórte arare ori. Acésta o dovedesce și casul următoriu:

In Budapesta trăesce o dómnă cu dóuĕ fice ale sale așteptând și ele realisarea visurilor ce le pot avé dóuĕ fete de măritat. In primăvéra trecută li s'a întors pela casă o țigană bĕtrênă cu ofertul, că va aduce celor dóuĕ coconițe doi pețitori, dar scii cólea, pețitori, nu de ori-ce ném, ci de magnați. A declarat însĕ, că mai înainte trebue sĕ mérgă pela priculiciu (garaboncias diák), ca sĕ se înțelégă cu el și spre acest scop îi trebue spese de drum. Dómna îngrijată de măritișul fetelor sale, dă țigancei 50 fl. spese de drum, cu cari acésta s'a și depărtat. A treia di s'a și presentat un holteiu de țigănoiu îmbrăcat fantastic și s'a presentat dicênd, că el este priculiciul. Dómna și cele dóuĕ fete ale ei și-au făcut cruce și au cădut în genunchi înaintea priculiciului mormăind un fel de rugăciune „ocasională“. După acestea, priculiciul a declarat, că a venit după bani, deóre-ce ceilalți priculici nu vréu sĕ slobódă pe femeia, care a venit la ei în causa fetelor până nu le va duce taxa de rescumpĕrare și așa până atunci lucrul cu măritișul nu póte da înainte. Cere deci 50 fl. Dómna, ce sĕ facă, i-a dat 50 fl., ér una dintre dșóre mai nerăbdătóre, i-a dat de present și trei inele. Cu acestea priculiciul s'a depărtat, și nu s'au mai vĕdut la olaltă, până înaintea tribunalului, unde l'au dus familia înșelată. Hêrca de țigană însĕ s'a făcut nevĕdută, așa că nu s'a putut trage și ea la rĕspundere pentru înșelătoria comisă și pentru abusul cu credința superstițiósă a celor trei femei, *culte.* Ce e mai bătătoriu la ochi, e împregiurarea, că dșórele au absolvat scólele într'un claustru. Tribunalul a judecat pe țigănoiu, carele însĕ négă totul, la patru luni temniță și 20 fl. amendă.

* * *

Jurnal cotidian, exemplarul un cruceriu. In Budapesta a apărut dilele trecute un jurnal cotidian de format ordinar, o cólă tipărită fórte des și a cărei exemplar costă numai 1 cr. Apare după amédi între órele 4—5, va sĕ dică, atunci, când n'a apărut încă nici un alt jurnal. Titlul lui este: „Esti Ujság“.

* * *

Bibliografic. In tipografia diecesană din Caransebeș a apărut: *Monografia comunei Alibunariu,* de Teodor V. Petrișor, învĕțător.

Diverse.

Idei sănătóse despre duel și onóre. In Marburg a apărut o broșură întitulată: *Duel, Onóre, Seriositate.* Fascicolul a eșit din péna locotenentului Thesing, care de present e student în medicină Thesing se revoltă în contra conceptului fals, ce domnesce despre onóre, care face dependentă onórea bărbătéscă in locul prim dela bani și capabilitatea pentru satisfacție, o cumpănesce amĕsurat acestora; referitor lapunctul acesta dice:

„Dacă cine-va are bani, póte sĕ fie cât de mare dobitoc, ori pișicher, totuși își póte tîrgui cultura pregătitóre trebuinciósă, cu ajutoriul căreia se ridică la așa numita clasă *cultă* capabilă de satisfacție cavalerécă. Cel ce are bani își póte însuși formulele caracteristice, de multe-ori ridicole, cărora trebue sĕ se conformeze ca unor paragrafi articulați. Dacă însĕ cineva e sĕrac, póte sĕ aibă caracter cât de neesceptionabil, idei cât de sănătóse și cinstite, valórea lui morală póte sĕ întrécă cât de mult prețul așa numitei tinerimii parasitice, care între pareții academiei séu cu sabia de ofițer affectéză vocațiune, dar care află de compatibil din tóte punctele de vedere cu conceptul despre onóre, sĕ facă datorii fără pic de garanță, ba nici în amăgirea unei fete inocente nu vede faptă necinstită. Pentru cel sĕrac nu există cinste, acela nu are onóre, cel bogat însĕ necondiționat are onóre, adecă e părtaș de mare stimă, dacă cum-va nu-i detrag distincția acésta pentru vre-o măgărie mare. După Thesing, acest concept fals este vătămarea adêncă a onórei adevĕrate. Thesing recomandă dóuă lucruri în contră acestor idei: întêiu trebue pus capĕt duelatului pentru totdéuna, a dóua óră trebue ridicată la valóre corespundĕtóre judicatura în afaceri de onóre. Cu purtările *studențimei,* sub care înțelege tinerimea academică, Thesing e fórte neîndestulit și desfrênarea lor o condamnă vehement; patriotismul lor — dice Th. — constă din aceea, că strigă și sbiară din rĕsputeri.

* * *

Cel mai mare clopot din lume a fost turnat dilele aceste la Cincinati, în Statele-Unite. E de 30,000 funți de greu, cu un diametru de 18 urme, și cu o înălțime de 7 urme. Limba trage șepte sute funți. Metalul clopotului e compus din 78% aramă și 22% plumb.

* * *

Oraș subteran în Caucas. Nu demult în apropierea orașului Kerk din Caucas s'au aflat nisce sticle, cari au condus la întrarea unui oraș subteran. Epoca orașului subteran după monedele aflate se póte pune pe timpul Sassanidilor. Nu e vorbă despre ruinele vre unui oraș îngropat, ci despre labiryntul de catacombe a unor ambite și încăperi de locuit, care se extinde departe și în care încă și adi se pot afla diferite unelte de casă. Se află aici drumuri, strade, bulevarde cu basine de apă uscate; casele, dacă le putem numi așa, sunt preste tot cu trei etage. Pe strade pot umbla drept. Păturile de pămênt stau din stalaktil și alabastru și pentru aceea iluminate fac o impresiune feerică. După bucchari, cari cunosc deja de mult acest oraș de visunii, înainte de acésta aici se puteau găsí multe monede de aur și de argint și juvaere. Se crede, că orașul acesta a fost loc de scăpare cutărui popor cultural contra nomadilor jăfuitori. Guvernul din Turchestan s'a îngrijit pentru susținerea în întregitate a acestui oraș, ér societatea archeologică din Moscva va trimite în véra viitóre o comisiune pentru studii scientifice

* * *

Piciórele chelnerului. Un englez a computat, câți pași face un chelner pe di. A constatat, că un chelner dela un hotel bine cercetat din Londra în o singură di a făcut 51,348 pași, ceea-ce corespunde unui drum de 43 kilometri.

* * *

Haz.

Afinitate spirituală. O domnișóră, care iubea fórte mult cântarea, dice unui ascultătoriu la universitate:

— Când vĕd note așa mĕ prinde un dor sĕ cânt! Nu se întêmplă acésta și cu d-ta?

— O, da, rĕspunse studentul, dar numai atunci când vĕd bancnote.

Și pentru acéstă ființă am jertfit un an întreg din viață!

La despărțire i-am aruncat îndrăsneț în față cuvêntut „simulantă“, ér ea a rîs — a rîs — tirana, a eșit mănióså din odaie, dar érăși a venit cu o tavă în mână, cu o dulcéță și — un păhar — de — apă — rece. . . .

O, e greu de a suporta convingerea, că ai iubit o dină fără inimă, un suflet cosmopolit.

. . . .

Dorin a încetat de a scrie.

In odaie domnesce liniște înfiorătóre, pe când inima lui tremură grozav în viforul stêrnit de tristele reamintiri.

Stropii de plóie cad pe jalusii cu sgomotul lor misterios. E rece. Tusea sécă îl chinue.

Cu capul rădimat în pălmi stă timp îndelungat privind dus la flacăra luminei, ca și când ar fi voind sĕ îngrópe în acea flacără un vis lung și nefericit.

E singur, părăsit de toți acum. Are de prietin numai plânsul. Cu plânsu'n ochi stinge lumina și se culcă.

Afară țiuie a mórte vêntul pe la ferestri . . . .

Budapesta.

Fidelio.

Nr. 724/896 [150] 1--3

CONCURS.

Pentru parochia Cheia, din protopresbiteratul Branului, pelângă neputinciosul paroch Iosif Moşoiu, sĕ escrie concurs de capelan cu venitele jumĕtate ale parochiei, cari dau suma de 200 fl. v. a. anual

Doritorii de a competa la acest post au a-şi aşterne rugările lor la subscrisul oficiu instruite conform legii în termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului
In conţelegere cu comitetul parochial.

Zernesci, 21 August 1896.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 327/896 [149] 1-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual: *a)* în bani 150 fl. repartiţiaţi în popor; *b)* 64 cară de lemne evaluate cu 76 fl. 80 cr.; *c)* venitele cantorale 34 fl.; *d)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi şi un ajutoriu dela stat de 39 fl. 20 cr., care laolaltă fac suma de 300 fl.

2. Gialacuta cu filia Câbesci, cu salariu anual 300 fl. şi adecă: *a)* în bani repartiţiaţi în popor 100 fl.; *b)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. Micănesci, ca salariu anual de 300 fl. şi adecă: *a)* în bani 200 fl. repartiţiaţi în popor; *b)* 80 cară de lemne în preţ de 80 fl.; *c)* venitele cantorale computate în 20 fl.; *d)* cuartir liber în edificiul şcólei, şi *e)* grădină de legumi.

4. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: *a)* în bani din repartiţie 100 fl.; *b)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl.; *e)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină pentru legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere, sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a 'şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Invĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu se ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 18 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 393—896 protopresb. [151] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii „Şard“ protopresbiteratul Sighişórei, se publică conform veneratului ordin consistorial ddto 23 August 1896 Nr. 5282 Bis. concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 358 fl. 59 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se dau la subscrisul oficiu protopresbiteral, eventual la comitetul parochial concernent.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterel, avênd a se presenta sub durata concursului în vre o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-şi arăta aptitudinea în cele rituale.

Sighisóra, 4 Septembre 1896,

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent,

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 6749 pol. 1896. [152] 1—2

Publicaţiune.

Subscrisul magistrat aduce la cunoscinţa publică, că **Joi, în 22 Octobre 1896 la 10 óre a. m.** se va da în licitaţiune în sala de şedinţe a comunităţii **arênda pentru ernatul oilor** pe hotarul Sighişórei.

Vadiul este *50 fl.* Amĕnuntele licitaţiunei se pot vedé în cancelaria magistratului.

Sighişóra, 28 Septembre 1896.

Magistratul.

Nr. 29 of. par. [144] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru zidirea bisericei gr.-or. din comuna Chesler în protopresbiteratul Têrnava, se va ţiné licitaţiune minuendă **în 8/20 Novembre 1896 la 10 óre a. m.** în edificiul scolar.

După preliminariu preţul exclamărei este **4442 fl. 22 cr. v. a.** între cari se cuprinde şi materialul de cărămidă, ţiglă, năsip, lemne de stejar, lucrul cu carăle şi palma ce le prestéză poporul.

Doritorii de a efeptui zidirea acestei biserici pe basa planului aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan Nr. 3637 Ep. din 19 Iuniu 1893, sunt poftiţi a se presenta până la terminul mai sus arĕtat la locul destinat, ér oferenţii sĕ-şi înainteze ofertele lor oficiului parochial gr.-or din Chesler împreună cu vadiul de 10% fie în bani ori hârtii de valóre, planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parochial subsemnat.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Chesler, 20 Septembre 1896.

Nicolau Manoviciu,
paroch gr.-or. şi preşedintele comitetului parochial.

Nr. 564/896 of. protop.

Am vĕḑut.

Cetatea de baltă (Kükülőfalva 20 Septembre 1896.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 33—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3 15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8 54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11 48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuş sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2 08	—	Crăciunel	-	—	12.55	—	2.40
12 47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5 27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézā nnmai Vineri	3.16	5.58	--	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	—	-
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.30	1.42	—	—	-
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	–
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2.-	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10 40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.2	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. Timişóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5 37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	-	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11 25	—	7.	5.50	-

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

-	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
–	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7 07	1.58	7.43	11.51
-	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.51	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, ele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114. Sibiiu, Marți, 8|20 Octobre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Octobre, 1896.

Numai patru ḑile ne mai despart dela întrunirea conferenței generale, care are sĕ judece ținuta românilor în fața alegerilor.

Lupta e febrilă în tóte părțile, tóte partidele lucră din puteri spre a-și asigura reușita.

Se lucră deci în tóte părțile, și din tóte puterile se fac presiuni din partea organelor administrative, se fac cele mai mari corupțiuni, se cumpĕră pe bani voturile alegĕtorilor, și astfel se pângeresce sistemul constituțional, se pângăresce parlamentul și parlamentarismul în general.

Noi românii am rĕmas pănă acuma în passivitate.

Nu vom mai stărui asupra motivelor, din cari a rĕsărit passivitatea, nu vom mai înșira neajunsurile legate de passivitatea nóstră.

Datori suntem însĕ ca organ de publicitate sĕ arĕtăm situațiunea în adevĕratele ei colori, în adevĕratele ei consecințe, și se spunem poporului român, care este cea mai curată credință a nóstră.

Pasivitatea după-cum noi o am executat a fost o școlă de demoralisare a poporului nostru.

Am decretat pe hârtie pasivitatea, dară nu am lucrat în direcțiunea sănĕtósă, de a și executa conclusul cu pasivitatea.

Poporul a rĕmas de capul sĕu, fără ocrotire din partea inteligenței.

Poporul român a mers la urnă, și astfeliu 'și-a exerciat dreptul electoral, care i-l'a dat legea.

Neavênd candidat național român, poporul român a votat pentru candidații guvernului și unde nu o a făcut acésta în masse, unde au mai fost candidați de ai oposiției, acolo pentru câțiva cruceri a votat pentru acestia.

S'a depărtat deci inima poporului de către conducĕtorii lui, și paralel cu acest fapt în inima lui a întrat înclinarea spre corupțiune.

Astăḑi stăm în fața acestor 2 rele. Cu cât vom înainta mai mult pe lângă pasivitatea de pănă acuma, cu atât mai mult dăm poporul pradă corupțiunei.

Vor vení timpuri, când vom avé trebuință de votul poporului, și atunci ne vom căí pentru pasivitatea de pănă acuma, căci atunci inima poporului în casul cel mai bun va priví mai bucuros la banii din corupțiune, decât la vorbele nóstre.

Tinerimea nóstră în cele din urmă s'a urît de neactivitatea de pănă acuma. Ea pretinde teren de luptă, puterile, cari ḑac în ea. nu mai pot sta nefructificate.

De aceea vedem, că în fața alegerilor de acuma fără a mai aștepta votul conferenței o sumă de ómeni au acceptat terenul legal și 'și-au pus candidatura.

După-cum am amintit deja, în comitatul Solnoc Doboca au candidat 2 români, în Năsĕud a candidat directorul gimnasiului Ioan Ciocan, se vorbesce, că vor mai candida unii și în cercul Orĕștiei, Dr. Nicolau Șerban își susține candidatura în cercul Arpașului.

În Ungaria pe lângă românii deputați de pănă acuma au mai candidat alții noi.

În cercul Șiriei a candidat presidentul dela sedria orfanală, Antonescu, în comitatul Bihorului a candidat cu program guvernamental advocatul Teodor Fașie.

In parlamentul viitoriu vom avé deci de lucru cu o serie de deputați români aleși contra eventualului conclus al conferenței electorale generale.

Suntem deci de părerea, că noi românii, din programul nostru deocamdată sĕ reservăm pentru timpuri mai bune punctele acele, a căror realisare nu atêrnă dela puterile nóstre și cari dacă va fi sĕ se realiseze, se vor realisa fără concursul nostru.

Sĕ reservăm pentru alte timpuri mai bune punctul cu autonomia Transilvaniei, și cel cu dualismul, care și așa nu e actual.

In consecuență sĕ acceptăm actuala basă de drept în stat, și cu susținerea celorlalte puncte din program sĕ pășim pe terenul de luptă, sĕ ducem poporul la luptă sub stindardul nostru național, și sub acel stindard prin luptă sĕ-l ducem la isbêndă

* * *

Agitații din incidentul alegerilor dietale. In numĕrul 17 l. c. al lui „Erd. Hiradó", cunoscutul Ürmössy Lajos publică un prim articol fulminant, prin care agită din rĕsputeri contra partidului guvernamental, ca în contra unuia, care voesce sĕ-i dea legați pe maghiari în mânile austriecilor. Introducerea articolului însĕ are în câtva un caracter tânguicios. Étă ce ḑice dl Ürmössy între altele:

Nu este nici un motiv, care ar îndemna pe alegĕtori, sĕ ridice la maioritate partidul guvernamental.

Despre urmarea unei politice naționale nici vorbă nu póte fi cu sistemul aulic de acum, de aceea a rĕmas caracterul țĕrii pănă aḑi naționalist și nu-i imprimat pe el caracterul statului magiar.

Ne place sĕ ne mândrim cu magiarisarea Budapestei și fapt este, că dintre 41 biserici ale capitalei, în 39 servițiul divin decurge în limbi nemagiare. — Poți vorbi după aceste despre capitală magiară? ....

Unde e curtea magiară? Nicăiri! Din contră curte imperială există în Viena.

Representarea nóstră externă e tótă germană. Ungaria aḑi e numai concept și nimic altceva.

Tóte aceste ar putea sĕ fie altcum, dacă guvernele magiare n'ar petrece în servilism, ci s'ar angaja de luptători ai ideei naționale.

Constată apoi, că ministrii magiari au devenit lingușitorii Austriei, și își dau silință sĕ atragă întrégă poporațiunea ungariei la servilism fată de Austria, apoi continuă:

A și făcut cuceriri spiritul acesta, și elementele independente au sĕ desvólte putere mare, ca se împedece ajungerea la victorie a masselor cucerite de Viena.

Invingerea partidului liberal ar fi victoria Austriei!.....

In privința teritorială am rĕmânea și mai departe, și în privința materială vom deveni prada Austriei.

Vorbesce apoi despre starea deplorabilă a economiei de stat, deși dările s'au urcat în mod insuportabil.

Intr'un punct numai escelăm, — ḑice Ürmösy — pe terenul decorațiilor. Nu există în lume o țéră, unde sĕ fie atâția ómeni decorați, ca la noi, A devenit o adevĕrată manie vênarea după titluri și orduri. In punctul acesta guvernele magiare desvóltă mare zel, voiesc sĕ prindă în mrejele lor de interes locuitorii țĕrii, de aceea cad ordurile și titlii ca plóia.

Infectéză caracterul curat magiar, ca cu atât mai ușor sĕ pótă tracta cu națiunea în Viena.

. . . .

A sosit timpul, ca elementele independente sĕ se consolideze. Fie-care casă magiară sĕ fie o cetate, în care céta de corteși a guvernului sĕ nu pótă pĕtrunde, și locuitorii ei sĕ nu se înficieze.

Muerile sĕ considere de rușinos, dacă cineva dintre membrii familiei lor votéză cu partidul austriac. Sĕ-'i fie rușine la acel alegĕtor, care la aniversarea sĕrbării nóstre de o mie de ani se angajéză de simbriaș în tabĕra austriacă. Sĕ despreţuim pe acel funcționar, care nu din principiu, ci din interes și mai vîrtos la poruncă votéză pentru candidat austriac......

Ne cade pe grumaḑi cuota, și s'a terminat cu desvoltarea nóstră pe terenul economiei publice și a industriei; ér frumósa nóstră patrie va degenera total în un ținut austriac.

În fine provócă inteligința, sĕ trimbițe la urechia poporului, sĕ-'l readucă la consciință că de nu, e vai! — toți vor deveni austriaci, îi răpesce vulturul!

* * *

Magiarii despre acțiunea nóstră în fața alegerilor.

„Budapesti Hirlap" dela 17. a l. c. sub titlul „Acțiunea electorală a valachilor", publică o corespondență datată din Brașov, asupra căreia ținem a atrage atenția cetitorilor nostri:

Când a devenit fapt, că Majestatea Sa va visita România, în cercul conducĕtorilor naționalității române, cea dintâiu întrebare a

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

8. Dacă totuși dintrĕ cei Fugiți (Dezertori) cărora li sau ertat greșala; sar afla unii împietriți, care mila Inălțimei sale întru nimica socotinduo, și mai încolo vor rĕmâné întru rĕutatea sa, și acésta pănă la sfêrșitul lunii lui Iulie An 1810. hotărîtă vréme a ertării spre Folosul sĕu a o întórce n'ar pofti, unii, ca aceștia, după cele mai aspre despre Cătanele Fugite sunătóre Articulușuri Cătănești sĕ vor pedepsi.

Pentru aceea tótă Deregătoria ori de ce nume s'ar numi, strênsă sĕ îndatoréză, ca după trecerea Terminului acestuia așa înlungită, pe unele Cătane ca acestea întru rĕutatea sa împietrite în tot chipul a-le cerca, și a-le prinde, care după modrul în legile Cătănești hotărît fără nice o îngăduință pedepsindu-se de tótă Ertarea de aici înainte pururea vor fi lipsiți. Sau dat în Vienna la 17 Ianuarie Anul 1810.

Groful Vențel Coloredo,
Feldmarșalul, și Prezident al Sfatului Oștilor.

Prin Sfânta Chesaro Crăiasca Mărire. In ḑiua, și Anul precum mai sus:

(L. S.) *Cașpar Lehmann.*

La Num. 9647. 1810.

De obște înștiințare.

Prea Inălțatul Impĕrat la arătarea Deputații, spre schimbarea, și ștergerea Bancutelor orânduită în a 17 ḑi Septemvrie acestui An curgĕtoriu făcută s'au milostivit a hotărî, ca după orânduéla prin Patenșul la 25 Iulie An. 1807 și la 13 August An. 1808 eșit de obște vestită. cele din Anul 1800. Bancute de cinci zloți din curgere sĕ se pună afară.

Intru acăruia orêndueli urmare Banco Țidulele cele de cinci zloți din Anul 1800 pănă la ḑiua cea mai de pe urmă adecă sfêrșitul lui Ianuarie a Anului 1811 la cele visterialicești, și de obște Cașșe în tóte plătirile sĕ vor lua înlăuntru, și sĕ vor primi, éră dela ḑiua cea dintĕi Februarie a Anului 1811 înainte numai la Banco Cașșa pănă la sfêrșitul lui Iulie aceluiași An 1811 sĕ vor schimba cu altele, éră după trecerea acestui termin, adecă după ḑiua cea dintêi August a Anului 1811 nice acésta schimbare va mai avé loc.

Acésta orênduială numai spre cele vechi din Anul 1800 de cinci zloți Bancute sĕ întinde, éră cele nóuă din Anul 1806 pedeamândóuă laturile tipărite Bancute de cinci zloți și de aici înainte în curgerea sa cea de pănă acum rămâne.

3458. 1813.

Noi Francisc ântêiu,

din darul lui Dumneḑeu Impĕratul Austrii, Craiul Țĕrilor Ungarii, Bohemii, Galiții și Lodomerii; Marele Povățuitoriu a Austrii, etc. etc.

A mai deaprópe trecuților, și mai vêrtos acelui de an ani întêmplări încât de lipsă întru Starea biruinței nóstre cu anumită în curgere au fost.

Pacea și Rĕsboiul, a staturilor pre noi împrejurătóre fericită, au nefericita stare, la a Némurilor din grija lui Dumneḑeu Nóuă încredințate odihnă, și fericire cu une încunjurată în curgere este.

Incàt ne am străduit spre aceea, ca prin a lucrurilor curgerea dela Noi poftitelor silințe, cu cea mai mare luare de sémă spre curgerea Supușilor nostrii sĕ rĕspundem: Credincioșii nostrii Supuși cu mulțămită vor cunóște.

Cumcă sêrguința nóstră, și dela un an încóce dela Țĕrile nóstre mai mari, și preste rênd poftitele jertfe, a pre mai stătornice tălpi ziditórei odihnă ajungere o avuto sfêrșit; Acésta în biruința nóstră și în tótă Europa întru o de obște învingere s'au prefăcut.

(Va urma).

fost, că visita acésta, care de fapt este sigilarea adesiunei României la tripla alianță, ce resultate va avea în favorul nisuințelor naționaliste a românimei din patrie? A fost generală convingerea, că *Sturdza* își va împliní promisia și pentru România va pune condiția neströmutabilă, ca guvernul magiar sě facă anumite concesii pentru românii din Ungaria. Șirul acestor pretinse concesiuni ar fi sě l încépă o nóuă lege electorală, care ar face cu putință pășirea în acțiune și a românilor din părțile transilvănene.

A fost în plan, că *Coroianu* și *Rațiu*, vor călătorí la Bucuresci, ca cu prilegiul visitei împěrătesci sě se convingă acolo la fața locului, ce consecuențe va avea visita împěrătéscă pentru românimea din patrie? Deja atunci era hotărît, că îndată după terminarea visitei, *Rațiu* o sě convóce în Sibiiu o conferență confidențială, pentru discutarea ținutei politice urmate de situația, ce avea sě se schimbe. Convocarea acestei conferențe părea fapt împlinit, într'atâta, că „*Epoca*“ din Bucuresci a aflat cu cale a o și semnala publice.

Coroianu și Rațiu însě n'au putut sě mérgă la Bucuresci, pentru-că tocmai atunci a trebuit sě-și împlinéscă închisórea de opt ḑile, ce li s'a dictat pentru publicarea *manifestului*. Visita regală dela Bucuresci a decurs fără de a-le succede diplomaților valachi din Sibiiu sě afle: óre fost-a vorbă în Sinaia și despre ei, sau ba? Ca posiția lor sě fie și mai încurcată, disolvarea parlamentului a adus la ordinea ḑilei alegerea de deputați.

Că partea mai tineră a românimei e neîndestulită cu politica de passivitate, care păn'acum afară de fiasco alt resultat nu a avut, e fapt în genere cunoscut și conducětorilor din Sibiiu cu acel adaus, că mai mulți din elementele tinere ar fi aplicați, dacă altcum nu, apoi după modelul sașilor, sě între în politica activă, ba și vestea aceea e rěspândită, că dintre ei mulți s'au insinuat deja la *Bánffy* pentru mandat și că Bánffy cu organisarea *unui grup de partid român guvernamental* va nimicí înaintea străinătății cea mai puternică acusă, că românimea nu e represen tată în legislațiune. In adevěr nimic n'ar putea fi mai fatal pentru politica tribuniștilor decât un energic grup de partid parlamentar român, constătător din 10—15 bărbați, care ar avea curagiul sě declare pe față, că nu Rațiu și Coroianu represintă românimea, ci ei, cari stau pe basa constituționalismului și iau parte în legislațiune, pentru-că asta ar fi desmințirea fățișe din partea română a afirmativelor pretensiuni naționaliste române și ar pune capět humbug-ului politic, cu ajutoriul căruia au licăit păn'acum pretinșii politici ai naționalității române.

Acum ce-or sě facă? Acésta a fost întrebarea întrebărilor. Vecinic îngrijoratul Hamlet al politicei naționaliste române, *Mocsonyi*, pe calea „*Dreptății*“ a dat expresie vederii, că nu trebue făcut nimic. Trebue așteptat în liniște cursul evenimentelor, și ținuta politică viitóre trebue cumpănită după schimbările nóuě ale situației. Direcția Lucaciu-Mangra, a cărei mediator e „*Revista Orăștiei*“, solicită pasivitatea energică, care ar consista în aceea, ca în taină, sau de jumětate ascuns, sě se organiseze comitetele după cercuri electorale, a căror problemă ar fi, a desmênta alegětorii români dela aceea, ca sě spriginéscă cu voturile lor candidatul vre-unui partid legal, așadară a lărgì pasivitatea și prin participarea la votare, nu așa, cum a fost datina până acum. În Arad, unde vor pășì și câțiva români guvernamentali, tovărășia Mangra a și cercat organisarea acestor comitete.

Partidul lui Rațiu era de părerea, că fără consultarea poporului român, în chestia acésta nu se póte hotărî. Ér forma consultării poporului român este o conferență națională. Conferența acésta trebue deci în primul plan convocată. Dar cum, când au cercat-o acésta deja în 15 Maiu a. c., autoritățile însě n'au încuviințat-o?

Și totuși trebue încercată convocarea, pentru-că din 15 Maiu încóce sisuația s'a schimbat, apoi nu trebue uitat, că conferența din 15 Maiu n'a oprit-o guvernul, ci numai autoritățile, și despre apelația dată contra oprirei, ministrul de interne încă n'a decis, deci guvernul în chestia acésta încă n'a pronunțat ultimul cuvênt și așa încuviințarea conferenței nu se póte priví cu siguritate de eschisă.

După ce relativ la cele de făcut, cu deosebire însě relativ la convocarea conferenței, vederile bărbaților comprtenți difer, trebue sě se țină o conferență confidențială, în interesul învoirei prealabile uniforme. La conferența acésta confidențială, sub pretextul, că acționarii societății *Tipografia* se consultéză, cu datul de 6 Octobre Rațiu, din diferitele părții ale țěrii a convocat vre-o 40 persóne pe 14 Octobre. Interesant e, că la consultarea acésta n'au fost învitați *nici Lucaciu nici Mangra*.

Conferența s'a și întrunit pe eri (14 a. l. c.), ba încă și dintre cei nechemați s'a presentat *Lucaciu*, cu vre-o doi partisani ai sei. Din consultarea acésta numai resultatul a eșit la lumină, a cărui cuprins este, că conferența află de lipsă convocarea conferenței naționale și-l îndrumă pe Rațiu, sě o convóce pe 24 Octobre.

Acum întrebarea e, ce țintă positivă are acéstă nóuă acțiune?

După Rațiști, dacă guvernul nu va permite ținerea acestei conferențe, e clar, că visita regală la Bucuresci nu va avea nici o consecuență și că pentru Români situația a rěmas neschimbată. Dacă o va permite, permisia va fi document vědit, ba chiar garanță, că consecuențele visitei la Bucuresci vor fi favorabile pentru români, si de aceea ținută în 24 Octobre, conferența națională numai aceea ar enunța-o: Românii vor rěmânea pe lângă ținuta lor passivă de până aci, până când legile electorale cel puțin în părțile ardelene nu se vor schimba într'atâta, sě se egaliseze cu disposițiile legii electorale valabile dincóce de dealul Craiului.

Dacă parlamentul viitor ar schimba în acest înțeles legea electorală, atunci o conferență viitóre ar schimba programul dela 1881 din Sibiiu, și încă în forma aceea, că ar decreta *activitatea*, și ar renunța la punctul privitor la *autonomia* Transilvaniei, în convingerea, că susținând celelalte pretensii, totuși ar fi cu putință pe basa acésta pactarea cu vre-un guvern magiar.

Acésta este tabloul situațiunii politice a naționalităților române în raport cu alegerile apropiate, și așa candidații guvernamentali sau opoziționali ai cercurilor electorale locuite de români, n'au de ce sě le fie témă, că în tertipurile lor vor fi conturbați de activitatea naționaliștilor români.

Petiția Metropolitului la rege,

presentată în audiența avută eri de dl Dr. Nenițescu, fost decan al facultății de teologie, din partea I. P. S. S. metropolitului primat Ghenadie.

Sire,

Frații mei întru Christos, metropolitul Moldovei și Sucevei, episcopi și archierei, nesocotind Sf. Canóne, legea, regulamentul și precedentele Sf. Sinod, s'au adunat, după o prealabilă înțelegere și pe căi peḑișe, în localul Sf. Sinod și m'au judecat sub înrîurirea rěutății lor.

Judecata P. P. S. S. Lor necanonică mi s'a înfățișat în ḑiua de 22 Maiu anul curent, când am și fost neomenesce ridicat cu puterea publică și poliție de pe scaunul de metropolit-primat al țěrei, pe care scaun stând pe temeiul alegerei țěrei, prin ai sěi representanți legali și pe temeiul întărirei Majestății Vóstre, Suveranul nostru, mě sîrguiam fără pregret la împlinirea datoriilor sfinte pe care mi le cereau Sf. nóstră biserică și încrederea deplină de care mě bucuram înaintea Majestății Vóstre; și am fost aruncat în Sf. mănăstire Căldărușani, pus fiind sub paza polițenéscă și până astăḑi.

Sire,

Până acum n'am îndrăsnit sě supăr pe Majestatea Vóstră decât numai atunci, când nelegiurile sěvêrșite asupră'mi de pârâșii și judecătorii mei sě revărsau cu prisos de dușmănie asupra mea, lipsindu-mě și de cea mai neapěrat trebuinciósă îmbrăcăminte pentru un om. Atunci fiind într'o stare de plâns, tratat mai rěu decât făcătorii de rele, neavênd la cine cere îndurare, am cuteḑat sě cer dela Majestatea Vóstră, ca după atâtea rele și nedreptăți ce mi s'au făcut, sě nu fiu și batjocorit.

Cu cea mai adêncă recunoscință vě mulțămesc, Majestate, că n'ați trecut cu vederea smerita mea rugăciune.

Sire,

Dacă n'am cuteḑat de atunci și până acum sě Vě supăr cu ceva în causa mea, este că m'am gândit sě rabd, ca Majestatea Vóstră sě aibă timpul trebuincios spre a cunósce nevinovăția mea, nedreptatea strigătóre ce mi s'a făcut și tóte fără de legile sěvêrșite asupram-i din ură, pismă și dușmănie.

Am socotit cuviincios, ḑic, sě rabd și sě nu supăr pe Majestatea Vóstră în ḑilele scumpe și de mare însemnătate pentru trebile și nevoile țěrei, de care Majestatea Vóstră Vě ocupați ḑilnic, adâncit fiind în grijile cele mai mari pentru binele și fericirea scumpei nóstre țěri.

Acum, după-ce Dumneḑeu binevoi ca sě Vě întorceți sănătoși în țéră și că aveți și fericirea ca împreună cu întréga țéră sě primiți pe marele óspe, pe Majestatea Sa Impěratul Austro-Ungariei, și că de acum sunteți puțini mai linistiți mi-am ḑis, că este timpul cuvenit sě pot lua îndrăsnélă ca sě alerg la Majestatea Vóstră, spre a Vě ruga, cu tot respectul, a mi sě face dreptatea pe care o cere și Dumneḑeu și ómenii.

(Va urma).

Noutăți.

Nóuă politică culturală. „B. H.“ dela 15 a. l. c. se plânge că s'a pornit în foile magiare o nóuă mișcare ḑiaristică cu scopul de a da o altă direcțiune politicei culturale magiare prin scólele poporale înființate de guvern printre naționalități. Mișcarea țintesce într'acolo, ca astfel de scóle sě nu se înființeze mai întâiu acolo unde naționalitățile sunt compacte și magiari nu sunt de loc, ci în ținuturile amestecate, unde elementul magiar este amenințat, cu desnaționalisare.

Fórte corect, ḑice „B. H.“, dar acésta nu e ceva nou, căci, neavênd puteri materiale de ajuns pentru de a înființa pretutindenea astfel de școle, s'au înființat și se înființéză și aḑi mai întâiu în ținuturi unde elementul magiar e periclitat cu desnaționalisare și numai apoi ici și cólea în ținuturi locuite de naționalități în masse compacte. Deci nu e de lipsă ca sě se suleveze din nou acéstă cestiune, căci e înțelésă de sine.

Un ținut productiv apărat cu stavile contra inundării ne arată datorința din destul ce avem de făcut în cas de pericol. Dacă stavila isvoresce, ba chiar curge pe undeva, atunci nu pentru o lucrare mai intensivă a pământului ne vom întórce grija mai întâiu, ci pentru repararea stavilei, ori chiar pentru ridicarea de stavile nóue. Astfel vom scăpa totul, dacă vom puté țíné inundarea cât se póte mai departe prin stavile sigure.

Cine nu are puteri de ajuns, nu se apucă deodată de tóte, ci de aceea, ce îi este mai necesar, ca sě pótă face pe rênd totul ce voesce.

Mai consult ar fi, ḑice „B. H.“ ca sě se mediteze asupra unui nou sistem de alegeri, decât asupra unei nóue politice culturale ca acésta, care nici nu e ceva nou.

Fórte corect raționéză „B. H.“, și ar trebuí sě ținem cont de și noi cele ce le ḑice ea despre politica culturală magiară prin școlele înființate printre naționalități, îngrijindu-ne și noi mai întâiu pentru elementul românesc rěspândit printre alte némuri și apoi pentru celalalt neamestecat și

---

Pețitorul

de

Paul Bourget.

Enric Mantolle a ajuns la pórta cu gratii a căsuței, care de câteva luni îi e atât de scumpă, atât de dragă.

Inima îi bătea vehement. Cu drépta strîngea nervos mănunchiul de argint al bastonului sěu elegant. Mâna 'și-a ridicat-o la gât și 'și-a potrivit cravata. Ghetele nu 'i se păreau destul de sclipiciόse și înjura în sine servitórea, care le-a curățit atât de rěu.

Dar abia trase clopoțelul și s'a deschis înaintea lui ușa scârțăetóre, pe treptele, ce conduc în casă apăru o tiněră fată.

În momentul acesta inima lui Enric Martolle svîcnea mai puternic.

Fata sub adierea mângăetóre a raḑelor sórelui de primăvară trecu repede prin foișorul de arbori înaintea tiněrului. Era o blondă, cu fața rumenă. În ochii ei de-un albastru închis, strălucea fericirea, ér pe buzele ei primăvara dulce suridea. Inima îi bătea în o agitație mai intensă, decât a tiněrului....

Trandafirii de-un roșu palid, albi, și de-un roș închis se închinau în lungul șirului de arbori, părea că vreau sě vadă mai bine trecětoriul. Viorelele își rěspândeau mirosul lor îmbătător de sub tufițe. Între ramurile unui castan, ce-'și împrăștia floricelele albe ca zăpada, ciripea veselă o păsărică sprintenă.

Enric Martolle strinse cu foc mâna Lucilei Fleuret.

S'au salutat în modul obicinuit, ascunzênduși agitația la adăpostul unor cuvinte convenționale. Urmânduși tinera conducătóre, și sorbind mirosul dulce, ce-l rěspândeau vestmintele ei, tiněrul ajunse la trepte, cari de dóuě laturi erau închise cu iederă verde. lăsă antișambra și întră în odăiță, unde sub jalusiile inchise domnea un întunerec blând. Odaia era și salon și sală de mâncare.

Pe trepte apucă mâna fetei, pe-un moment privirile li s'au împreunat și împrumutat își șopteau:

— Lucile!

— Enric!

Tiněrul a întrat în odaiă, s'a înclinat înaintea mamei, věduva Fleuret, adresându-i cuvinte respectuóse.

Dómna Fleuret, deși încă tiněră în ani, părea o femeie înaintată în vîrstă. Supěrarea, gândurile, viforele timpului au lăsat urme vecinice pe fața ei. Sosirea tiněrului óspe însě se vedé că o învioréză și o umple de o plăcută satisfacție.

Au ocupat loc cu toții și s'a început conversația, la început ca totdéuna, despre timp, despre flori și alte lucruri indiferente. Privirea lui Enric din timp în timp se oprea asupra Lucilei; aceste cuvinte mute ale amorului o umpleau pe mamă de sentimentul nedescriptibil al bucuriei. Era acésta realisarea visurilor ei. Fericirea scumpei sale fete, încoronarea vieții sale de dureri pline și obosite: acest moment îi prevestea un viitoriu mai senin, asigurarea unei vieți pacinice și împrăștiarea norilor neliniștitori de pe cerul vieții sale.

Ca totdéuna, de câte-ori a venit în visită, Enric a rugat pe Lucile sě-'i cânte cu violina. Cânta cu o adevěrată artă; în ḑilele mai fericite a învětat, mai târḑiu prin silințele proprii s'a perfecționat.

Brațele ei rotunjóre, albe ca zăpada, și până 'n cot góle te fermecau, ca și gâtul ei ca laptele, pe care-'i cădeau pletele aurii de voluptate tremurânde.

Dómna Fleuret, în haina ei négră, morósă își înclină capul și cufundată în gânduri părea că ascultă cântecul violinei. Enric Martolle șeḑênd în întunerecul sěrbătoresc, privea când la fată, când la mama ei......

*

Acum a venit cu hotărîrea firmă, sě se declare, sě-și facă cunoscută dorința, și fără încungiur, sincer, și cinstit sě și mărturisécă dragostea, ce o simte pentru Lucile. Pentru că 'i era dragă fata. Și-a mărturisit'o sieși, precum i-a murturisit'o și Lucilei în séra trecută, în grădina cea cu flori plină, fermecată de raḑele lumei. Amorul acesta s'a ivit în mod natural, de sine s'a deschis, ca bobocul de trandafir, la cea mai mică adiere a primăverei. Enric a venit sě-și petrécă feriele în orășel, și aici a cunoscut pe Lucile. Drăgălășia ei fermecătóre și tinerețea ei fragedă au încătușat întâiu sentimentele, apoi inima tinerului. Și când pentru a dóua óră a věḑut fata, a sciut că-l iubesce. Și jingășia ei tineră a furișat o rază de sóre în inima lui pe cale de a se vesteji.

Pentru el, parisianul sceptic, iubirea jingașe și curată a băiatei însemna întinerirea inimei sale. Își împodobea visurile cu ideale frumóse, și privea cu încredere la apropriata lor realisare.

Cu tóte acestea iubirea nu i-a copleșit întreg gândul, întrégă inima. Pentru că nu l-a cuprins ca fulgerul patimei, care traforméză dintr'odată viața, care deodată înseninéză vězduhul înourat, și ne desvělesce cerul cu bolta sa azurie, și care din iad ne vrăjesce in un raiu miraculos! Nu, prietinie premeditată a fost acésta, care se desfășură încet în dragoste și conduce la fericire.

In séra aceea, căreia i-au premers multe alte visite de felul acesta, Enric a venit cu neameninţat atât de mult de pericolul desnaţionalisării.

Pentru orientarea tuturor celor competenţi.

* * *

Iubileul telegrafului în Austria. La 19 Decembre a. c se vor împlinì 50 de ani de când s'a dat folosinţei pnblice în Austria prima linie telegratică, între Viena şi Florisdorf în lungime de 15 km. Astădi lungimea liniilor telegrafice e de 133,155 km. cu 4393 de staţiuni. La început s'a folosit sistemul Morse, astădi se folosesce sistemul cu litere. La anul 1850 o telegramă de 10 cuvinte dată din Viena la Triest a costat 9 fl. 12 cr. Astădi pentru acéstă sumă la aceeaşi depărtare se transportă o telegramă de 300 de cuvinte. Circulaţiunea în primul an a fost 3045 de telegrame, ér astădi circulaţiunea pe tóte liniile telegrafice austriace trece preste 4,822,935. Se fac mari pregătiri pentru serbarea acestui iubileu însemnat.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Zarand, în 12 Octobre 1896.

Electorali. — Demoralisarea alegĕtorilor. — Afaceri economice. — Reforme impuse de împregiurări.

Suntem şi pe aicea în toiul alegerei de deputat dietal. Alegĕtorii din cerc sunt aprópe toţi români — la 2000 — faţă de o disparentă minoritate a magiarilor. Pe dreptul s'ar aştepta omul ca şi în sinul acestor alegĕtori sĕ se observe ceva-şi mişcare. Dar pĕnă acum linisce, ca în mormênt. Ómenii în di de têrg convenind unul cu altul se întrébă óre ce facem noi românii ? Şi nu află omul, carele se rĕspundă. Cei ce au monopolisat afacerile politice tac şi se nu cutezi cumva ai atinge, căci atunci furiile tóte ţi se descarcă în cap. Nu aşa insĕ fac străinii şi lumea oficiósă. Ei se pregătesc. Pun tóte în mişcare. Ei activi — în adevĕratul inţeles al cuvêntului; éră noi pasivi — ca se nu dic indolenţi — în sensul strict al cuvêntului. E mai mult ca sigur, că alegĕtorii români — neorientaţi — lesne vor fi seduşi şi demoralisaţi ca şi în 1892. In 14 Octobre a sosit în Brad — fostul deputat al cercului Baia de Criş: baronul Josika Gábor guvernamental. La órele 11 a. m. a întrat în Brad — fiind însoţit de pretorele cercului Brad, şi directorii băilor dela Ruda şi Musariu. La arcul de triumf — i-a ţinut vorbire preotul reformat Konya — ca esmis din partea clubului liberal. La órele 3 p. m. candidatul Br. Josika şi-a ţinut darea de sémă în hotel „Hungaria“. Nimic însĕ nu ne-a spus nóue, — decât că a spriginit guvernul, ceea ce şi altcum sciam. Lume puţină înse, atât la primire, cât şi la darea de sémă. Mai tot oficiali, notari şi judi. Chiar şi maghiari erau fórte puţini — fiind şi pe aici opoşiţionali. Deja candidatul petrece în cerc şi precum se vorbesce va cerceta pe unii notari, ca sĕ se informeze mai de aprópe asupra ţinutei alegĕtorilor. De contra candidat până în momentul ce scriu nu se scie nimic. Şi probabil nici nu va candida opoşiţional. Reuşita — după tóte combinaţiile va fi uşóră — nepăşind contra candidat.

Svonul. că ar păşi un candidat român în loc de a se confirma, sĕ suprimă. Poporul 'şi vede de lucrurile lui.

Recolta grâului şi a cucuruzului a fost mijlocie. Prune, cari sunt articlu însemnat de câstig în aceste părţi pentru ţĕran, mai nu s'au făcut de loc. Un car de prune cu 12—17 fl. v. a. ér mĕsura de 50 litre prune roşii 80 cr. până la 1 fl. v. a. Prunele bistriţie a 30 litre mĕsura s'a vêndut cu câte 1 fl. 20 cr. Au fost fórte puţine. Se caută bine şi merele, apoi nucile. Têrgul de nuci din Brad e fórte vioiu. Fórte mulţi străini s'au putut vedé têrguind nuci cu sutele de saci, mĕsura 1 fl. 80 cr. până la 2 fl. 20 cr. Probabil se va urca preţul. In general putem profeţí ca lucru secur, că pómele pe viitor în urma venirei trenului până la Brad au sĕ fie un articlu de comerciu fórte căutat. Şi nu este o alta regiune în tótă Ungaria, în carea sĕ priéscă clima aşa de bine pomilor. De ce dară sĕ nu deschidem ochii poporului asupra acestui ram de câstig, de ce sĕ nu-l facem ca sĕ îmbrăţişeze agricultura cu tótă ardórea. Relativ la acésta afacere conducĕtorii sunt datori a face mult.

Ar fi de dorit a se stărui asupra următórelor mijlóce menite a promova cultura pomilor:

a) Sĕ se pună premii pentru învĕţătorii, cari ar puté dovedi, că au grădini scolare cultivate, şi cari au împărţit mai mulţi pomi fie pădureţi, fie nobilitaţi, în sinul poporului. Şi câţi sunt de aceştia în Zarand?? Despărţĕmêntul asociaţiunei transilvane cercul Brad ar puté lua afacerea asupra-şi;

b) Sĕ se premieze privaţi, cari ar puté dovedi, că poşed mai multe specii de pomi nobili, şi cumcă au făcut anual mai multe plantaţiuni de pruni, meri etc;

c) Cu ocasiunea conferinţelor învĕţătoresci sĕ se discute cestiunea pomăritului înaintea poporului;

d) Cu ocasiunea ţinerei despărţĕmêntului asociaţiunei sĕ se arangieze exposiţiuni din póme, éră exponenţii sĕ se premieze, cari ar merita.

S'ar mai puté aminti şi alte mijlóce. Lucrul principal însĕ este: sĕ nu lipséscă voinţa, priceperea şi energia celor ce stau în fruntea poporului.

Dacă cei cu stare au înfiinţat bănci pentru popor, şi bine au făcut; dacă ne place a fi directori, secretari etc. şi câte tóte; dacă ne place a dice şi a spune, că clientela e fórte numĕrósă, şi că nu mai ajung banii de dat împrumut: apoi trebue sĕ ne cugetăm a lumina poporul şi asupra ramilor de economia rentabilă din care sĕ pótă face bani, spre a ne plăti regulat la bance. Éră în Zarand nu era un ram de economie mai rentabil ca tocmai pomăritul şi în parte economia de vite şi legumăritul. Sĕ fim dară deştepţi, spre binele nostru. Dacă de bună voie nu voim a face reforme, vom face mâne, poimâne de sîlă. Reformele sĕ impun de sine la tóte. Şi întêmplarea va fi mai rentabil pentru popor a sàdi pomi, a ţiné vite frumóse, decât a lucra tótă véra cu sapa pe cóstele pedişe, şi când colo tómna se tredesce sĕrmanul om numai cu paiele de cucuruz. Ba une-ori nici cu acele, mânândule apele, ce sĕ vérsă din vêrfurile délurilor. Se sperăm, că poporul luminat, se va pune pe lucru.

Eremitul.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Influinţa pădurilor asupra căderei grindinei.

I.

Multe persóne, între cari meteorologiştii de profesiune, credeau cumcă pădurile exercită o influinţă binefăcĕtóre asupra furtunilor însoţite de grindină, avênd de efect atât de a opri şi devia mersul lor, cât şi de a micşora grosimea bucăţilor de grindină, transformând chiar aceste periculóse fenomene meteorologice în simple ploi, de multe-ori necesarii. Dar acéstă acţiune a pădurilor nu era în de-ajuns probată.

Dela un rênd de vreme acéstă cestiune cercetându-se de aprópe în mai multe ţĕri, credem interesant a da, în resumat, resultatele obţinute în acéstă privinţă şi asupra cărora dl C. Claudot publică un studiu amĕnunţit.*)

Deja la 1865, Becquerel a presentat Academiei de sciinţe din Paris un memoriu asupra cartei furtunilor grindinei din departamentele Loíret şi Loir-et Cher, care cuprinde interesante observaţiuni. Aceste observaţiuni însĕ sunt relative numai la furtunile regulate adecă la acelea cari par a revení în mod periodic neglijindu-se cele dise neregulate, al căror mers capriţios scapă ori cărei clasificaţiuni, deşí fórte păgubitóre, din fericire se întêmplă fórte rar. Din acest memoriu resultă că, în urma unor observaţiuni, făcute în curs de 18 ani, Beauce (Beoţia) a fost de multe ori atacată de grindină prin furtunile cari formau un fel de cerc în jurul pădurii de Orleans şi că această pădure ar fi protegiat cantóne Lorris şi Bellegrade, situate înapoi, la nord-vestul masivului. Deasemenea pădurea de Montargis spre a fi ţinut totdéuna adăpost cantónelor Ferriéres, Courtenay şi Château-Renard, fórte rar bătute de grindină. In fine pe când arondismentul Blois a fost des încercat de grindină, vecinătăţile pădurilor de Marchenoir şi de Boulogne au fost ferite.

In 1886 acelaş au tor a presentat Academiei un memoriu asupra zonelor furtunilor cu grindină din departamentul Seine-et-Marne din care resultă că arondismentele Melun şi Fontainebleau par a fi preservate din grindină din causa pădurei cu acelaş nume.

In acelaş an, într'un memoriu asupra zonelor furtunilor cu grindină în departamentul Bas Rhin, Becquerel ajunge la aceleaşi conclusiuni, adecă cà: pădurile nu opresc în mod brusc furtunile cu grindină, că marginile pădurilor dinspre vêntul acestor furtuni sunt une-ori atinse, dar că aceste furtuni pĕtrundênd în pădure perd încetul cu încetul din intensitatea lor, încât locurile situate dincolo de păduri sunt în genere preservate.

Ilustrul savant atribue acéstă fericită influenţă a masivelor păduróse, la două cause. Mai întâiu pădurile oprind masele de aer cari transportă norii, resultă o scurgere s'au o schimbare de direcţie a aerului d'alungul pădurilor: Viteza maselor aeriane şi a norilor fiind diminuată, grindina va cădea înainte de a ajunge la pădure. Apoi, dacă se admite, cu Volta şi Peltier, că electricitatea intervine la formaţiunea grindinei, arborii ar servi de paratonere — după expresia chiar a lui Chevreul, — spre a depărta din nori electricitatea, astfel că grindina nu se va mai putea atunci forma.

Aceste explicaţiuni ale lui Becquerel n'au fost primite la Academia de sciinţe fără seriόse discuţiuni, mai ales din partea lui Boussingault şi Pouillet.

Printre observaţiunile, cari apărură mai în urmă, asupra acestui subiect, merită a fi citate acelea ce fură consemnate la 1872 în Buletinul societăţii de emulaţiune din Jura de către Ogearien, şi care observaţiuni sunt basate pe cercetări fórte minuţióse şi pe documente relative la grindină încă de pe la 1820.

Ĕtă cele mai interesante din aceste observaţiuni:

„Grindinile sunt nule sau fórte rari pe culturile încungiurate de păduri mari. Pămênturile învecinate de păduri înalte (futaie) nu sunt atinse de grindină, măcar că topografia solului ar fi favorabilă furtunilor. Este de observat, că pădurile fac cu atât mai bine oficiul de paratonere cu cât arborii sunt mai înalţi şi mai situaţi la vestul pămênturilor, adecă de partea vêntului care aduce furtuni. Pentru a se cita un fapt fórte semnificativ, printre multe altele în susţinerea celor ce purced, este a se spune, că nu se află în archivele departamentale nici o notiţă cum că cercul Voiteur sĕ fi fost atins de grindină mai înainte de 1830, pe când dela acéstă epocă, 16 furtuni au prăpădit mai mult sau mai puţin convavitatea al cărui centru este Voiteur *). Mai înaintea acestei epoce însĕ, părţile ridicate ale cercului Voiteur este complet acoperit de păduri înalte, mai ales la sud-vest (pe muntele Lavigny), pe când dela acéstă epocă pădurile s'au dus. Dela dispariţiunea marilor păduri datéză deci apariţiunea grindinelor fórte frecuente şi fórte întinse.

(Va urma.)

---

*) „Revue des Eaux et Forêts“ studiu de C. Claudot

*) Voiteur este una din vignobilele cele mai mportante din Jura.

Loterie.

Sâmbătă, în 17 Octobre n. 1896.

Viena:	**51**	**25**	**27**	**46**	**50**
Timişóra:	**28**	**1**	**52**	**76**	**36**

hotărîrea, sĕ păséscă pe faţă cu mărturisirea sa şi cu peţitul seu, care moralicesce va rĕmânea deobligătoriu ventru vecie.

Şi până când Lucille cânta, Enric şi-a luat timp în abundanţă, pentru a privi cele dóuĕ femei, pe cari voia sĕ le conducă în cercul vieţii sale.

Dómna Fleuret, de-şi avea numai cu nouĕspredece ani mai mult ca fată-sa, cu cei patrudeci de ani ai sei, părea deja de cincizeci. Pe faţă şi pe frunte avea însĕmnate creţe adênci, ochii 'i zăcéu adânc după cércănele vinete, umflate de desele şiróe de lacrimi. Buzele gróse păréu boboci uscaţi de sórele de tómnă. Pelea feţei în unele părţi părea uscată, pe buze şi pe gât avea pete gălbui, cari anunţau bĕtrâneţele apropiate.

Şi cum şi-a asternut Enric privirea acum asupra Lucilei, a tresărit ca de spaimă. Abstragênd dela strălucirea tinereţelor, dela frăgeda-i etate, limpedimea feţei şi dela trăsurile ei nobile, sĕmêna de minune cu mamă-sa. Acela-şi chip, numai în alt cadru, în altă podobă .....

Şi peste câţi-va ani — acest gând i-a plesnit deodată prin creeri — Lucile tocmai aşa va fi ca mamă-sa; peste auriul pĕrului ei se va aşterne a palóre, se va schimba în blond spălăcit, obrazul ei înflăcărat, móle ca catifeaua se va încreţí, ochii ei mari, albastri, prevestitori de fericire se vor turbura, buzele ei rumene se vor vesteji. Şi întrégă fiinţa acésta plină de viaţă va deveni ruină, asemenea mamei sale.

L'a cuprins gróza

Nu, nu; nu mai vrea sĕ-'şi lege viaţa de Lucile! Ca şi până acum, va cerceta şi de aci înainte cele dóuĕ femei, pentru-că găsesce plăcere în societatea lor, în conversaţia lor cu spirit. Atâta-i tot! Va rĕmânea prietinul, cunoscutul intim, dar bărbat, ginere, nu va fi.

Nu-şi va lega viéţa încă tineră şi veselă de fetiţa asta sĕrmană, care mâne va fi urîtă ca mamă-sa, şi ce e mai mult, nici zestre nu are!

Fără a fi observată, cu ochii de jumĕtate închişi, studia dómna Fleuret într'aceste figura tinĕrului. Ii ceti din faţă schimbarea gândurilor, simţia tóte acele stări, prin cari sufletul lui se mişca în acest moment.

Experienţa acésta a umplut-o de durere adêncă. Pentru că Enric Martolle îi era simpatic. Ca tinĕr serios şi amabil, îndată la început 'i-a câştigat încrederea. Şi 'i-ar fi plăcut mult sĕ-i încredinţeze lui fericirea Lucilei, a acestui băiat scump, care nu cunoscea încă viéţa, care numai în mamă-sa sĕ încredea, şi care a rĕmas neatins de tóte viforele.

Lucile termină piesa începută. Violina deja se odihnea pe măsuţă, tonurile ei însĕ vibrau încă în odaia întunecósă. In aerul blând domnea un dulce miros.

După complimentele de curtoasie ale lui Enric, tinĕra violinistă s'a aşedat p'un scaun. In momentul acesta tinĕrul observă căutătura mamei, care plină de dragoste, de gingăşie şi adoraţie de mamă, dar şi de jale ascunsă, — se odihnea asupra copilului ei. Indată pătrunse intimitatea glasului tânguitoriu şi îngrijorarea din suspinul înăbuşit al mamei. Şi cum a agrăit-o érăşi a venit la consciinţa tuturor acelor bunătăţi, cari au isvorît din inima mamei, la tóte frumseţile inimei sale nobile, care între tóte tempestăţile unei vieţi ingrate, au rĕmas curate, a gâcit, ce a putut sĕ sufere la cugetul, că póte şi el le despreţuesce pentru miseria lor, că dóră din curată aventură le cercetéză, că póte trebue sĕ se îndoéscă în amorul lui şi în el însuşi.

Şi s'a cugetat în sine, că sĕrăcia nu e pĕcat, curăţenia, nevinovăţia sunt tesaure de necalculabil preţ şi că Lucile deşí póte mai târdiu va sĕmâna mamei sale, deşí frumseţea ei între viforele de érnă va perí póte, dacă şi căutătura ei senină se va turbura şi roşéţa feţei i-va acoperi-o palórea, totuşi după lungul şir al anilor plini de fericire îşi va păstra nobleţa inimei, farmecul dulce al jingăşiei, spiritul marinimos şi cult, sinceritatea şi francheţa inimei, cu cari mamă-sa atât de abundant a fost înzestrată. El, care nici odată n'a umblat după superficialităţi, care totdéuna a simţit lipsa unui suflet senin pentru vindecarea naturelului sĕu bolnav şi sceptic: el sĕ pună mai mare preţ pe frumseţe decât pe bunătate, şi sĕ lase ca prin idei materialiste urîte sĕ fie dus în rătăcire? Nu, de o mie de ori nu!....

*

Deodată cuvintele tremurânde ale vĕduvei îl făcură pe Enric sĕ tresară:

— Aşa mi se pare Enric, ca şi când te-ar tortura gânduri sinistre. Nu vorbesci, ca de obíceiu. Ce ai d-ta astădi?

Tinĕrul se sculă repede şi gângăvi confus:

— Ah, dómnă — nu sciu — nu îndrăsnesc. — De aceea am venit, sĕ vĕ rog pentru mâna Lucilei......

Rinaldo.

Nr. 650/896.]146] 2–3

CONCURS.

Pentru ocubarea posturilor vacante de învĕţători din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Têrnavei, se scrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Bobohalma 300 fl., cuartir şi grădină de legume.

2. Botez 300 fl., care constă din pămênt arătoriu şi cositoriu precum şi cuartir şi grădină de legume.

3. Heria 300 fl., cuartir şi grădină de legume.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, vor avea a-şi aşterne rugările de concurs înstruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de-baltă (u. p. Küküllövár) pănă la terminul fixat.

Cetatea-de-baltă, 20 Septembre 1896.

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comit. parochiale respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 540—896 [147] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Merchiaşa cu filia Jimbor, în protopopiatul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de cătră comitetul parochial dau un venit anual de 477 fl. 60 cr.

Casă parochială de pétră cu mai multe încăperi, — grajd de pétră cu mai multe despărţĕminte, şură coperită cu ţiglă, tóte nouĕ şi în stare fórte bună.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor în regulă instruite conform legilor nóstre bisericesci la subsemnatul oficiu protopresbiteral. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cohalm, 23 Iuniu, 1896.

Nicolau D. Mircea.
protopresbiter.

Nr. 393—896 protopresb. [151] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii „Şard“ protopresbiteratul Sighişórei, se publică conform veneratului ordin consistorial ddto 23 August 1896 Nr. 5282 Bis. concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 358 fl. 59 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se dau la subscrisul oficiu protopresbiteral, eventual la comitetul parochial concernent.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protoprəsbiterel, avênd a se presenta sub durata concursului în vre o Duminecă séu sărbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-şi arăta aptitudinea în cele rituale.

Sighişóra, 4 Septembre 1896,

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent,

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 472/896 [148] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Someşul-cald cu filia Lăpuşteşti, din protopresbiteratul Cluşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 432 fl. 40 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor in vigóre, subsemnatului oficiu, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 3 Septembre 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 29 of. par. [144] 3–3

Publicare de licitaţiune.

Pentru zidirea bisericei gr.-or. din comuna Chesler în protopresbiteratul Têrnava, se va ţiné licitaţiune minuendă **în 8/20 Novembre 1896 la 10 óre a. m.** în edificiul scolar.

După preliminariu preţul exclamărei este **4442 fl. 22 cr. v. a.** între cari se cuprinde şi materialul de cărămidă, ţiglă, năsip, lemne de stejar, lucrul cu carăle şi palma ce le prestéză poporul.

Doritorii de a efeptui zidirea acestei biserici pe basa planului aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan Nr. 3637 Ep. din 19 Iuniu 1893, sunt poftiţi a se presenta pănă la terminul mai sus arĕtat la locul destinat, ér oferenţii sĕ-şi înainteze ofertele lor oficiului parochial gr.-or din Chesler împreună cu vadiul de 10% fie în bani ori hârtii de valóre, planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parochial subsemnat.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Chesler, 20 Septembre 1896.

Nicolau Manoviciu,
paroch gr.-or. şi preşedintele comitetului parochial.

Nr. 564/896 of. protop.

Am vĕḑut.

Cetatea de baltă (Küküllőfalva 20 Septembre 1896.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3 15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	--	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	-	8 54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. Copşa-mică sos	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézĕ nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Braşov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1 14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10 17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	--	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.12	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	...	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11 57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.20	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. Timişóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5 37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
-	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		--	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.50	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	--
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.02	2.33	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1 27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. Sibiiu sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	--	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.21	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	—	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115. Sibiiu, Joi, 10|22 Octobre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Octobre, 1896.

In ḑilele aceste s'au presentat și ministrii in cercurile lor electorale, au dat sémă despre lucrările parlamentului disolvat, și și-au desvoltat programul sesiunei viitóre.

Pe noi ne intereséză vorbirea ministrului de culte și instrucțiune publică. căci în resortul acestuia cad lucrurile, cari ating viéța nóstră bisericéscă-școlară.

Scim, că în ministeriul de culte de mult se lucréză la regularea congruei, cu care e legată dotațiunea clerului greco-catolic.

Scim, că în ministeriul de culte e conceput planul de a subvenționa bisericele, respective de a se dota dela stat preoțimea tuturor bisericilor.

Spre scopul acesta s'a cerut dela biserici conscrierea dotațiunei actuale, și deja în budgetul anului viitoriu s'a luat o sumă mai mare pentru dotațiunea clerului.

Scim și aceea, ce de altcum de ani de ḑile s'a accentuat și în parlament, că se intenționéză modificarea actualei legi de instrucțiune, și de mult se pretinde, ca statul sĕ ia în mânile sale instrucțiunea, și sĕ o magiariseze pe tótă linia. Propuneri speciale și radicale s'a trimis în ministeriu din partea congresului didactic, care s'a ținut în véra anului trecut, și care a dat ansă consistoriului evangelic din Sibiiu de a merge cu demonstrațiune la ministru contra curentului sprijinit cu o așa necruțare din partea dascălilor magiari.

Vedem cum se manifestă lucrurile în practică atât pe terenul bisericesc, cât și pe cel scolariu și inspirația vine tot din cercurile guvernamentale.

Este dóră firesc lucru sĕ fim cu atențiune la cele ce vorbesce ministrul de culte către alegĕtorii sei, și prin acésta către țéră, și cunoscênd firea lăudărósă a domnului ministru, din capul locului am putut sci, că el va spune și ce a făcut și ce voesce sĕ facă.

In vorbirea către alegĕtorii sei ministrul nostru de culte vorbesce pe larg despre cestiunea congruei. In afacerea acésta s'au făcut propuneri Maiestăței Sale Monarchului și au urmat o serie de disposițiuni.

Nu cunóscem mai de aprópe cuprinsul acelor mĕsuri, căci ele nu se indică. Un lucru ni se spune, anume s'au conscris venitele prelaților și ale preoțimei atât în biserica rom.-cath., cât și in cea greco-catolică, și materialul adunat este acuma în primul stadiu al esaminărei. E dată deci basa de a se regula congrua, și cu ea se va regula și patronatul, venitele stolare și parochiale în biserica greco-catolică.

Ministrul de culte descopere planul sĕu și față cu celelalte biserici. Statul deodată cu clerul romano-și greco catolic a cugetat și la preoțimea celorlalte biserici.

Preoțimei trebue sĕ 'i-se asigureze o dotațiune corĕspunḑĕtóre. În privința acésta în ministeriul de culte s'a și lucrat un proiect, și acest proiect în cele esențiale are deja aprobarea consiliului ministerial.

Nu peste mult se va publica proiectul din cestiune, ca lumea sĕ-'l cunóscă, și sĕ-'l pótă apreția din tóte punctele de vedere. Un lucru a anticipat domnul ministru, sĕ se scie încă de acuma.

Asupra acestuia se póte încinge încă acuma discusiunea. Reforma se va face succesiv în decurs de 10 ani. Preste trei ani fie-care preot, care a absolvat o teologie superióră va avé o dotațiune de cel puțin 600 fl., care în decurs de 10 ani se va urca la suma de 800 fl. Dotațiunea se va da pe lângă respectarea autonomiei bisericilor, se vor face însĕ în lege dispositiuni spre a se crea statului garanțiile cuviinciόse.

Nu vor fi dotați dela stat preoții, cari vor greșí contra statului magiar, și contra moralitățeí, și în casul, că li s'ar fi dat dotațiunea contemplată, vor perde dreptul de dotațiune.

O cestiune cardinală mai atinge domnul ministru în vorbirea sa, asupra căreia se pronunță numai în generalități. Cestiunea acésta este crescerea clerului.

În sesiunea trecută s'a sulevat o ideiă vechiă, care însĕ n'a adormit și e bine ținută în evidență, cestiunea de a se crea academie teologică în capitala țĕrei pentru bisericile gr.-orientale.

Ministrul de culte își légă vorbirea de sulevarea acestei cestiuni, marchéză trebuința și necesitatea de a se da clerului o cultură superióră. Paralel cu acésta — cu o facultate teologică centrală, va trebuí ridicat nivelul instrucțiunei în seminariele dieceselor, aducêndu-se în consonanță cu recerínțele timpului atât planurile școlare cât și ordinea învĕțĕmêntului.

Conceptele aceste atât sunt de generale și de vagi, încât va trebuí sĕ cunóscem bine amĕnuntele, ca sĕ putem străbate în planurile ministrului.

Atâta din cuvêntarea ministrului pentru informațiunea publicului nostru.

Din tóte aceste un lucru este clar pentru noi.

In ministeriul de culte s'a croit de mult un plan mare, bine întocmit, la a cărui parțială executare se lucră cu multă bărbăție și cu mare încordare.

In acest plan mare e luată întrégă viéța bisericilor, atât în cele ale scólei, cât și în cele sociale ale ei.

Scopul e clar: unificarea statului în o limbă, în o gândire și în o manifestațiune a vieței de stat

Cu scólele suntem binișor ferecați, ele cu un picior stau deja în grópa săpată.

E rêndul bisericilor.

Dotațiunea contemplată va fi prima probă în privința patriotismului după mĕsura de aḑi.

Vom fi deci cu ochii în patru!

Deputați liberali anatemisați. Foile sêrbesci aduc scirea, că sinodul episcopesc din Carloveț a pus sub anatemă pe deputații de naționalitatea sêrbă ai dietei magiare: Br. Fedor Nicolici, Petru Lupa, Ioan Staievici, Vasiliu Popoviciu, Ioan Ivanovici, Milan Zaca și Stefan Iovanovici, pentru-că au votat pentru căsătoria civilă, și provócă pe toți dreptcredincioșii sêrbi sĕ nu voteze pentru realegerea lor. Se înțelege foile patriotice condamnă acéstă ținută a sinodului episcopesc din Carloveț.

Un apel către poporul magiar. Partidul dela guvern, așa numitul partidul liberal a lansat un apel către poporul magiar, unic în felul sĕu. O așa monstruositate din tóte punctele de vedere, rar ți se dă sĕ veḑi. Apelul are forma unui placat inmens. La prima privire cugeți că e vr'un anunț despre sosirea vr'unui circ s'au a vr'unei panorame. E scris cu litere roșii, carmin! tot câte de un cot de mari. Intreg apelul — ținut de altcum într'un ton de tot copilăros — este o aglomerație de laude la adresa partidului liberal și o ponegrire scandalósă la adresa partidelor opoziționale. Étă câteva specimene: „Partidul liberal a adus astfel de legi și acuma în urmă, cari promovéză bunăstarea poporului“. Apoi specifică acele legi de o rară bunătate, așa: despre scăparea de filoxeră a viilor, despre promovarea economiei de vite etc. „A regulat Dunărea și Tisa, ca sĕ nu vĕ enundeze pămênturile.... Câte stele pe cer, cu atâtea lucruri și-a bătut capul guvernul. Tóte cugetele i-au umblat într'aceea, ca sĕ vĕ ajute vóuĕ. Cum lucrați voi în sóre, în vênt și plóie, așa a lucrat guvernul și partidul sĕu în parlament. Dar oposiția l a lăsat, ea a făcut numai scandale, s'a obrăznicit etc. Dacă n'a putut face guvernul și mai mult pentru voi, vina e a oposiției“.

„Ce vĕ trebue vóuă, pace ori rĕsboiu?“

„*Politica partidului guvernamental e pacea. Pacea religionară, pacea socială, pacea economică, pacea dreptului public!*“

„Politica oposiției e rĕsboiul!“

Apoi începe cu terorisarea: Nu votați cu oposiția, că se supĕră bunul nostru rege. „Aceea o merită acest bun și mare rege al nostru, sĕ-i întristați inima?“

Apoi urméză o litanie de ponegriri, defaimări.

„Nu votați cu partidul poporal, acela e partidul popilor și al domnilor, cari țin cu muscalul. Politica lor dă îndărăt ca racul. Ea vrea sĕ aducă îndărăt timpul iobăgiei, când plătiați robotă, dejmă și decimă popiască. Vreți voi sĕ fiți érăși iobagi?“

„Nu votați cu partidul lui Ugron, el e amicul socialiștilor sângeroși, și légă prietinie

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Și când pre noi acé nădejde ne ține, cum, că cu prilegiul apropiitórei dezvăluiri a sórtei tótei Europa, pentru binele de obște, carele de către a nostru a sĕ despărți nu sĕ póte, acé luare aminte, despre care așeḑarea Țĕrilor nóstre, și cu celelalte Puteri avuta însoțire stau bine, o vom ține, cu atâta mai de lipse ne este, ca cu a ostășeștilor Puteri înmulțire, întru acelui sfêrșit măsurată stare sĕ ne așeḑăm.

In vremile cele mai anumite, și mai grele, a Impĕrăției nóstre Supușii nostrii, avuta către noi dragoste, și spre binele de obște silință cu cât cu mai multe Pilde au arătat, cu atâta mai vêrtos ne am puté întru aceea nădăjdui, că cu cea mai anumită Stare, adecă întru aceea, care afară de ajungerea a de mult doritei și lipsitórei odihnă, cu aceștia blagoslovite urmări de împreună, și viitoriul Stat l'a hotărî; la gătirea și cu alor sale spre acest sfêrșit jertfire Supușilor nostrii sĕ ținem samă.

Totuș Părințésca a nóstră grijă spre împlinirea acelor din afară de rênd următóre lipsă ca o slujitóre unéltă, la a unuia ca acela modru aflare au pășit carele afară de aceea, ca dela Supușii nostrii óreși care oblu curgĕtóre jertfă ar pofti, care Starea cea bună a Contribuenșilor, și cele mai de lipsă părți a sârguinții le-ar împedeca, mai vêrtos întru arĕtata către noi a Némurilor nóuă supusă, nădejde sau întemeiat.

Fiind că noi de hotărîrea aceea a nóstră ne ținem, ca hotărîta prin Patenșul din 20 alui Februarie a anului 1811. Eșit, și tuturora de știre făcută a înschimbătórelor Țidule sumă, nici odată, și nici cu un prilej sĕ nu o înmulțim, întru aceea ne am hotărît, ca prin calea a întru o mai anumită parte a viitorilor Staturilor așezatei înainte Primiri (in Anticipationis via) un anumit, și îndată spre sfêrșit întorcĕtoriu Funduș sĕ ridicăm, acésta nóuă țiindune, ca scăderea a obicinuitelor venituri cu altele și aceia întru asemenea mĕsură, și la acel sfêrșit alcătuitóre unelte după stările împrejur a vremilor sĕ le plinim. Pentru aceea hotărîm și rênduim.

§. 1.

Spre alcătuirea acestui înainte primitoriu Funduș am hotărît pe tot anul 3,750,000 de florinți, carii dela începutul anului 1814 supt curgerea a 12 ani, dintru a Țĕrilor nóstre Nemțești, Bohemii, și Galiții după Funduri aruncatelor Țĕri venituri pe fieşte care an sĕ vor alege.

§. 2.

Fiind că înschimbătórea și ștergĕtórea Deputație aceluia sfêrșit, spre care s'au fost hotărît, până acuma de sĕvêrșit au rĕspuns, cât și îndestularea nóstră, și a obștii încredere au dobândit'o; chivernisirea a Fundușului, din făcuta supt §. 1 hotărîre, următoriu aceștii Deputație singură, o încredințăm.

§. 3.

Spre acest sfêrșit, din anumita înlăuntru viitóre Dare hotărîtă pe an de 3,750,000 de florinți sumă, la unita laolaltă înschimbătóre și ștergĕtóre Deputație trebue sĕ se dee înlăuntru, prin care acésta, supt curgerea a mai sus hotărîților 12 ani, la 45 de Milióne de florinți va crește.

§. 4.

Dară ca acestea a Fundușului împliniri (adausuri) după a lipsii mĕsură, spre punerea acelor din afară de rênd chieltuele îndatăș sĕ se pótă întórce unitei laolaltă schimbătórei, și ștergĕtórei Deputații am încredințat ca 45 de Milióne de florinți făcĕtóre înainte primitóre Țidule sĕ gătéscă, și spre porunca a sfatului nostru Finanțialicesc gata sĕ le țină.

§. 5.

Formele acestor înainte primitóre Țiduli, după acelora deschilinitóre împărțire, prin alt osebit Patenș sĕ vor da afară.

(Va urma).

cu valachul, sêrbul şi slovacul Pe Ugron l'au dat afară de pretutindeni magiarii, numai între sêrbi mai are primire, vedeţi, într'atâta a decăḑut omul acesta.“

„Nu votaţi nici cu partidul naţional, că-i de o pănură cu Zichy“.

„Partidele opositionale nu ne spun de ce aveţi voi lipsă, măcar de v'ar aduce lipsele înaintea guvernului, noi am face totul“.

„Dacă ar sci guvernul de ce aveţi lipsă bucuros ar face tot pentru voi. Dar něcazul e că nu scie, opoşiţionalii n'au grija vóstră.“

„Popor magiar! Un D-ḑeu, o onóre, o viaţă, şi *un vot* ai! Dă-ne nóuě votul acesta, căci guvernul şi partidul liberal este prietinul tĕu şi termină: Trăiască poporul, trăiască patria!“

Nu scii sĕ riḑi de ei, s'au sĕ-ţi fie milă de truda lor, cu care vreau sĕ se menţină la putere.

Italia repăşeşte din tripla alianţă. Ministeriile de esterne din Viena şi Berlin au scire positivă, că Italía încă în decursul acestui an va repăşi din tripla alianţă. Sĕ ḑice, că regele Umberto cu mâna sa proprie a scris epistole împĕratului austriac Francisc Iosif I şi celui german, că motive politice interne şi externe îl silesc a face pasul acesta.

Urcarea cuotei. „Neues Wiener Tagblatt“ în numĕrul sĕu din 16 a l. c. se ocupă cu chestia cuotei şi constată, că membrii guvernului magiar şi politicii din jurul lor în vorbirile ţinute ḑilele ultime fără excepţie se fereau de a se pronunţa categoric despre chestia cuotei, ér aceea încă n'a accentuat-o nimeni, că nu va contribuí la urcarea cuotei. De o parte din acésta, de altă parte din alte informaţii deduce numitul ḑiar, că comisia pentru cuotă a noului guvern va face concesii în favorul Austriei, şi în chipul acesta lui Bánffy 'i-va reuşí urcarea moderată a cuotei.

Absolutismul parlamentar magiar în lumină prusiană. La banchetul arangiat de berlinezi în onórea membrilor din reuniunea de industrie magiară am făcut cunoscinţă cu un distins bărbat de stat din Prusia, despre care se ḑice, că stă în mare favor la împĕratul Wilhelm al II-lea.

Vorbiam despre Ungaria; vederile bărbatului de stat din Prusia, despre referinţele ungare sunt de interes şi din motivul, că el în enunciaţiunile lui a dat expresiune vederilor cercurilor germâne hotărîtóre. In decursul convorbirei nu odată a accentuat, că şi Wilhelm II are tot părerile lui în ce privesc relaţiunile ungare.

„Noi aici în strĕinătate — ḑice prusianul — nu cunóstem în detail afacerile interne magiare, şi pentru ca se ne putem face despre acele o idee adevĕrată, numai din acel punct de vedere putem judeca cestiunile magiare, că óre stările ungare în mare şi peste tot sunt ele favorabile sau stricăcióse pentru consolidarea de putere mare a monarchiei austro-ungare, respective pentru conservarea ei în viitor. Pe noi germânii cari suntem avisaţi şi pe viitor la o strinsă alianţă cu Austro-Ungaria mai pe sus de tóte ne intereséză faptul, că óre referinţele magiare nu se desvóltă în aşa o direcţiune, care se micşoreze vaḑa monarchiei înaintea puterilor europene, sau eventual sĕ-i paraliseze acţiunea în afară.

Din punctul acesta de vedere pornind dóuĕ lucruri au atras asupra lor atenţiunea politicianilor germâni, şi amêndóue atât nóue (diplomaţilor) cât şi însuşi împĕratului ne dau motiv de seriόse îngrijiri.

Din faptele petrecute în Ungaria ori cine s'a putut convinge despre aceea, că partida liberală, ce domneşte în parlamentul magiar, ecserciéză absolutism parlamentar, fiind-că aduce legi de acelea, cari sunt în contraḑicere cu simţul religios al maiorităţii popórelor locuitóre în ţéră şi apasă libertatea conscienţei lor. Crearea astor fel de legi numai atunci e posibilă, când partida dela putere eserciéză absolutism parlamentar deórece între impregiurări parlamentare normale maioritatea se ferasce a provoca popórele locuitóre la oposiţie şi tocmai de aceea începutul la legi mai delicate şi tăietóre în interes îl fac prin compromise. Guvernul magiar insĕ contrar acestei regule în numele libertăţii a turburat linistea internă a Ungariei şi a adus, aşa ḑicênd întro posiţie critică coróna, care la început a hesitat a sancţiona legile cele nóuĕ.

Cumcă libertatea nu stă nici într'o legătură cu căsătoria civilă obligătóre şi cu neconfesionalitatea, asta e lucru de sine înţeles: asta a fost numai un pretext, ca sub masca liberalismului guvernul la nóuele alegeri pe cale volnică sĕ-şi asigure o mare maioritate şi cu foc şi fer sĕ persecute partida oposiţională guvernatóre, care a primit pactul din 1867.

La partida magiară liberală prima întrebare este, puterea volnică, ori ce altă consideraţiune se perde. Partida acésta la cas de obvenirea unor mari intêmplări nu se intereséză de viitorul monarchiei bĕtrêne, níci de siguranţa posiţiei de mare putere a Austriei şi a Ungariei. Acésta urméză de sine din faptul acela, că partida liberală totdéuna pactéză cu partida kossuthistă de câte ori numai i-şi vede posiţia în parlament ameninţată.

Partidul lui Kossuth cere uniunea personală, adecă descompunerea alianţei din 1867; adicţii uniunei personale deja forméḑă a treia parte din parlament; partida liberală magiară nu se genéză a pacta cu inimicii monarchiei, ai guguli şi ai întări intensiv; aşa de exemplu la casul unui resbel se póte întêmpla, că se institue un minister coaliţional şi dacă armelor nóstre la început nu le-ar suride norocul puternica stângă extremă întemeéză uniunea personală.

Cu acésta însĕ monarchia Austro-Ungară, ca putere mare nu póte exista, fiindcă alianţa strînsă alor dóuĕ state mijlocii (Austro-Ungaria) nu forméḑă putere mare, cu tóte că Bavaria şi Hannovera în timpul acela sub un domnitor puteau figura, ca putere mare.

Mai de mult un conducĕtor al stângei extreme, repausatul Irányi a mărturisit-o acésta pe faţă şi a recunoscut-o.

Impĕratul Wilhelm, precum şi diplomaţia are causă de a fi îngrijiţi, când vĕd monarchia prin absolutismul magiar şi prin pactarea guvernului cu partida lui Kossuth pornită pe o cale, care periclitéză pe viitor posiţia monarchiei de mare putere şi despóie pe aliatul natural a Germaniei de autoritatea sa în concertul puterilor europene.

Declaraţia acésta a bărbatului de stat din Prusia n'au putut rĕmânea fără rĕspuns, deci i-am replicat următórele:

Excelenţia Vóstră aveţi tótă dreptatea, când susţineţi, că partida liberală eserciéză absolutism parlamentar în Ungaria, şi ca sĕ se mai ţină la putere se aliéză cu partida lui Koşsuth, adecă cu duşmanii posiţiei de mare putere a monarchiei.

Nu este însĕ motiv de îngrijiri pentru viitoriul monarchiei deóre-ce acésta partidă liberală coruptă şi arbitrară îşi numĕră ḑilele din urmă.

Bánffy va aduna cu bani şi cu forţa o mare maioritate pe séma partidei liberale; póte şi mai mare ca mai nainte.

Dar cu cât va fi mai mare maioritatea, cu atât mai curênd se va întêmpla descompunerea partidei liberale. După-ce partida acésta va vota urcarea cuotei atât de mare va fi nemulţămirea opiniunei publice in contra lor, încât elementele mai cinstite nu vor puté suporta îndelung acésta presiune, ci vor eşi din partid şi atunci apoi se va duce în indeplinire organisarea noului partid.

Coróna după sĕvêrşirea pactului economic va sprigini organisarea noului partid; nóua maioritate, pe care o va aduna Bánffy pe séma partidului liberal, va fi o casă construită din cărţi de joc, care la primul semn al corónei se va dărima.

Acésta mĕ îmbucură, — ḑise bărbatul de stat din Prusia — şi sperez, că profeţia D-Ttale se va şi împlini.

Astfel relatéză corespondentul din Berlin a ḑiariului „Alkotmány“.

Petiţia metropolitului la rege,

presentată în audienţa avută de dl Dr. Neniţescu, fost decan al facultăţii de teologie, din partea I. P. S. S. metropolitului primat Ghenadie.

(Urmare.)

Sire,

Nu 'mi-am îndreptat privirile, până astăḑi, la nici un fel de autoritate luméscă sau bisericéscă, după-cum a făcut necanonica locotenenţă, care eşind cu totul din căderile sale şi din sfera bunei cuviinţe bisericesci, m'a defăimat către biserica ţĕrei şi chiar şi către bisericile afară din ţéră.

Scrisórea enciclică a locotenenţei prin care mĕ denegréză la tóte bisericile ortodoxe ce sunt afară din ţéră, este o abatere dela obiceiurile şi datinele bisericesci, precum şi dela legile ţĕrii; locotenenţa nu era în cădere sĕ facă un asemenea act, ci numai metropolitul care ar fi venit în scaun. El singur numai avênd şi demnitatea de preşedinte al Stului Sinod puté şi era în cădere sĕ notifice împrejurările prin care a fost suit pe tronul de metropolit primat.

Acéstă grea abatere dela datoriile bisericesci, cum şi chipul cum a fost alcătuită acea scrisóre enciclică, îmi dă dreptul sĕ mĕ plâng amar şi mult timp bisericei nóstre naţionale împotriva necanonicei judecăţi şi silnicii ce mi s'au făcut de întrunirea în Sinod a pîrîşilor mei, întrunire, care nu se póte cualifica.

Faţă de tóte aceste nedreptăţi făcute mie, am pus împotrivă răbdarea care nu m'a părăsit în greaua încercare la care sunt supus şi am aşteptat în pace şi linişte întórcerea Majestăţii Vóstre, ca singuri Voi, înţeleptul rege, sĕ Vĕ aruncaţi privirea luminósă asupra mea, luând în puternica şi binefăcĕtórea Vóstră mână nevinovăţia mea, şi sĕ sfărămaţi cu drépta Vóstră judecată nedreptatea ce mi s'a făcut şi care bate prea departe.

Gloriósa Vóstră domnie de peste treiḑeci de ani trebue ferită de acéstă négră pată, eşită din fărădelege.

În mâna Majestăţei Vóstre a pus D-ḑeu dreptatea care înăbuşesce grozăvia dela cel rĕu, şi vrajba pusă asupra mea din partea vrăşmaşilor şi a rĕuvoitorilor mei.

Sire,

Nu m'am tânguit nimic până astăḑi la nici o instanţă judecătoréscă ori-care ar fi ea, ci mĕ îndreptez numai către înţelepciunea Majestăţii Vóstre, şi cer potrivit cu regula, datina şi obiceiul bisericei sĕ mi-se facă dreptate.

Îndrăsnéţa şi urîta judecată, rostită cu precugetare asupră-'mi şi fără precedent în istoria bisericei nóstre, trebue lovită cu tărie de a Majestăţei Vóstre puternică mână ca cu chipul acesta sĕ fie înfrênate între fraţii episcopi şi archierei patimile şi urile care în timpul din urmă bântue cu rĕutate biserica. Astfel lipsa de pace în biserica nóstră şi turburarea credincioşilor ei crescênd vor nemulţumi şi vor amărî pe Majestatea Vóstră după o gloriósă domnie de atâta timp.

Sunt pe deplin încredinţat, Sire, că înţelepciunea Vóstră încercată şi totdéuna aflată bine lămurită va aduce lucrurile la calea lor dréptă şi adevĕrată.

Majestatea Vóstră binevoind îşi va aduce aminte de credincioşia mea şi de devotamentul meu nesecat încă de când aţi călcat pe pămêntul României, şi tainicile mele lacrămi numai Dumneḑeu le scie cu câtă căldură s'a vĕrsat pentru Majestatea Vóstră şi pentru binele bisericei şi al ţĕrii.

Cuibul de rândunică

de

Emile Richebourg.

Pe când eram încă băiat — sunt dóuĕḑeci de ani de atunci — de multe ori mĕ opriam înaintea casei domnului Blériot.

Şedeam acolo câte-un pătrar de óră, câte odată şi mai mult, pe laviţa cea mare de pétră şi cu interes nedescriptibil priveam rândunicele, cari se trudeau cu ridicarea cuibului lor. Le urmăream cu privirea în sborul lor pe stradă, cu ciocul lor mititel umplut de tină cum se re'ntorc repede la edificiul lor.

* * *

Domnul Blériot era cunoscut ca milionar, dar în acelaş timp şi ca omul cel mai nemilos, nesimţitor şi sgârcit.

Avea un singur copil, care umbla în gimnasiu, şi pe care îl aştepta un viitor splendid. Blériot aştepta cu nerăbdare ḑiua aceea mare, în care diploma academică îi va aduce un nou renume.

Dómna Blériot era o femeie mică, îndesată, era dintrĕ femeile, cari sunt incapabile de a-şi da opinia asupra vr'unui lucru cât de neînsemnat si sunt sclavele bărbaţilor lor în tótă puterea cuvêntului.

* * *

Intr'o ḑi i-a venit în minte domnului Blériot, că are sĕ-şi repareze streşina şi coperişul casei. A şi trimis degrabă după zidari.

— Aruncaţi jos şi comediile acelea, — ḑise, arĕtând spre cuibul rândunicelor.

— In chipul acesta cel puţin voiu scăpa şi de bidigăniile aceste murdare, — adause satisfăcut.

Din norocire era pela sfêrşitul lui August; puii de rândunică au sburat şi ei din cuib, care stetea acum gol. Şi acele câteva rândunice cari mereu se re'ntorceau la cuibul lor, îşi puteau petrece puţinele nopţi pe nucul din apropiere.

Când m'am re'ntors dela scólă éraşi pe acolo am vĕḑut zidarii lucrând pe scările lungi, şi cuiburile sfărmate ḑăcênd le temelia păreţilor. Vêntul a măturat fulgii, şi lutul l'a împrăştiat. Mi s'au umplut ochii de lacrimi. Cuiburile aceste mititele erau cea mai mare bucurie a mea, acum şi acésta 'mi-au răpit-o. . . . .

Dar în înălţime apăru un cârd de rândunice: Atât de fericite păreau ele astfel, încât îndată m'am mângăiat.

Cu tóte aceste câteva ḑile domnul Blériot îmi era nesuferibil.

In anul următor éraşi s'au re'ntors rândunicele. Dar cuibul lor ridicat cu atâta trudă nu l'au găsit la locul sĕu; ele păreau atât de amărîte. Am aflat apoi în curênd, că în apropíerea casei nepretinóse şi-au ridicat locuinţă nóuă. Dar peste câteva ḑile, spre marea mea surprindere, sub streşina drumului Blériot munceau dóuĕ rândunice la un nou cuib. Şi aceste dóuĕ mici creaţiuni se purtau fórte curagios. Póte nici de veste nu i-au auḑit lui Blériot, şi acum pentru prima dată s'au abătut în strada acésta. Destul că nu lucrau înţelepţesce şi le aş fi strigat bucuros:

— Grijiţi! Aţi face mult mai cuminte, décă v'aţi căuta alt loc.

Domnul Blériot, deşi avea buni ochi, nu băgă de sémă animalele; numai mai târḑiu a dat peste cuib, când mitetele şi-au tradat presenţa prin piscuitul lor, strigând necontenit: tiuit, tiuit, tiuit!. . . . . Blériot s'a nĕcăjit gróznic, şi s'a dus repede după o prăjină în cămară.

— Ce vreai cu ea? întrebă nevastă sa.

— Vei vedé îndată!

Dómna Blériot a băgat de sémă intenţia bărbatului sĕu, şi a cuprins-o frica, căci ea credea în superstiţia, că rândunicele aduc fericire la casă şi în familie.

— Ah, te rog, nu strica cuibul.

In momentul acesta trecu o ţĕrancă bĕtrână pe dinaintea casei.

— Dómna are drept, domnule Blériot — grăí apăsat ţĕranca — ar fi pĕcat mare, şi-'ţi va părea rĕu, de-'l vei strica.

Blériot nĕcăjit se răstí asupra ei.

— Veḑi-ţi de drum, nebună, şi spune-i altuia sfaturile tale próste!

— Bagă de sémă domnule Blériot, rândunicele aduc fericire.

— Acum chiar destul 'ţi-ai bătut gura. Jos cu cuibul acela!

— Dragă! — strigă dómna Blériot — nu ne aduce nefericirea pe cap!

Şi sĕrmana femeiă era cât pe-ací sĕ cadă de frică.

— Dór' nu-'ţi fac nici o stricăciune păsĕruicele acestea, sĕrmanele. Şi atât de drăguţ gâlgâie!

— Ah! nu pot suferi ciripitul pasĕrilor — strigă dur domnul casei.

— Îmi conturbă somnul! — şi cu asta pălí cuibul cu atâta cruḑime, încât acela s'a prăbuşit la pămênt tot bucăţele, omorînd cinci pui cu mama lor cu tot, care în momentul acela era la ei.

Când a vĕḑut dómna Blériot cele şase cadavre la pămênt, a ţipat îngrozită şi plângênd a rupt-o la fugă în casă.

Dacă în vre-un moment voiu fi fost neplăcut înaintea Majestăţii Vóstre, totuşi nu meritam ca sĕ fiu denigrat şi judecat cu atâta neţărmurită vrăşmăşie de către fraţii mei. Dacă privirea Majestăţii Vóstre nu s'ar fi întors dela mine, du-pă cum duşmanii mei au rĕspîndit svonul, vrăşmaşii mei n'ar fi putut nimic; căci sprijinit de dragostea de care mĕ bucuram înaintea Majestăţii Vóstre, duşmanii mei aprinşi unii de rĕsbunare, ér alţii setoşi de scaune de metropolie şi de episcopie, n'ar fi îndrăsnit sĕ mĕ facă jertfă patimilor lor.

Sire,

Sânta nóstră biserică învaţă, că mai bine 'i-ar fi fost lui Irod sĕ calce jurămêntul sĕu nechibzuit decât sĕ taie capul lui Ioan Botezătorul. Majestatea Vóstră ţinênd dreptarul adevĕrului, cumpĕna dreptăţii, este în drept sĕ ḑică celor impotriva mea sfătuiţi, că plăcut este lui Dumneḑeu ca ei sĕ nu fie robiţi de patimi, ci sĕ se îndrepteze, gonind din sufletele lor ura din care naşte vrajbă, prigonire şi umilire pentru biserică.

Rog smerit pe Majestatea Vóstră sĕ binevoéscă a nu îngădui sĕ stea asupră-mi nedreptatea strigătóre cu care m'au lovit vrăşmaşii mei, şi acésta pentru binele şi pacea bisericei nóstre, şi scăparea lor din laţul fără de lege în care s'au prins, după-cum mărturisesce ori ce minte neturburată de patimi.

Sire,

Mĕ îndreptez către Înalta judecată şi înţelepciunea Maiestăţii Vóstre şi cer smerit ca sĕ mi-se facă dreptate.

Când nici la Majestatea Vóstră nu va puté pĕtrunde glasul slab al rugămintei mele, voiu alerga cu lacrămi şi rugăciuni la Dreptul judecătoriu, în care am deplina şi nestrămutata credinţă, că voiu afla sprigin pentru nevinovăţia mea; voi găsi fără îndoélă limanul de scăpare pe care îl doresce inima mea şi îl caută sufletul meu. Totuşi voi rĕmânea pururea credinciosul Majestăţii Vóstre, de óre-ce ca archiereu, ca episcop al Argeşului şi ca metropolit primat am stat sub scutul Majestăţii Vóstre, şi chiar în nedrépta stare de aḑi în care m'au adus pismaşii şi vrăşmaşii mei, tot la Majestatea Vóstră mĕ îndreptez cu încrederea nestrămutată, că dreptate mi se va face.

(Va urma.)

Noutăţi.

Deficitul exposiţiei din Berlin. După cum se depeşéză din Berlin deficítul exposiţiei în total se urcă la considerabila sumă de 1,200,000 mărci

In tot momentul suntem gata pentru a înregistra şi deficitul exposiţiei millenare, căci convinşi suntem, că rostirea acelui deficit e numai cestie de timp. Dacă nu aḑi, apoi mâne la tot casul.

⁂

Judecaţi la mórte. Cinci armeni creştini, cari cu ocasiunea ultimelor măceluri din Constantinopol au fost prinşi cu bombe, în ḑilele aceste au fost osândiţi la mórte.

⁂

Proces pentru calumnie. Pe Marţi, înainte de amiaḑi era fixată pertractarea finală în procesul de calumnie intentat de Dnul protopresbiter Nicolau Maneguţiu, în contra preotului Ioan Runcan şi în contra lui Tit Liviu Albini, ca proprietar, ér Ioan Ciontea ca redactor a ḑiarului „Tribuna", în care apăruse articolul calumniator. Dintre cei acusaţi Ciontea nu s'a presentat, Runcan a călătorit în România, ér Albini a cerut amânarea pertractărei. Juriului nu i-a rĕmas alta, decât se fixeze un alt termin de pertractare.

⁂

Arpád pe Têmpa Braşovului. Dumínecă în 18 a. l. c. a fost desvĕlirea monumentului millenar de pe Têmpă, a bietului Árpád, care după cum ştim a trecut până a ajuns pe vêrful Têmpei prin mai multe ciungăriri. Guvernul a fost representat prin ministrul de interne Desideriu Perczel, apoi comiţii supremi din comitatele Têrnavei mici, Treiscaune şi Sibiiu, şi în urmă episcopul evangelic săsesc din Sibiiu, Dr. Fridr. Müller. Massa poporului o formau ciangăii veniţi cu prune şi scânduri, sasii negrii şi câţi-va unguri cocardaţi. Românii, cari erau pregătiţi pentru sĕrbătorirea unui eveniment de mai mare însĕmnătate pentru ei, şi cu saşii verḑi s'au abţinut demonstrativ dela serbarea millenară. Desvĕlirea a decurs după şablonul cunoscut, ministrul Perczel în vorbirea sa a accentuat însĕmnătatea ḑilei şi tradiţiunea, ce se légă de numele lui Árpád.

Punctul cel mai interesant din tótă serbarea a fost vorbirea patriotică a episcopului săsesc Dr. Müller, care într'adevĕr prin declaraţiunile sale a produs sensaţie şi încă în dóuĕ înţelesuri. Magiarii au rĕmas plăcut suprinşi, ér saşii verḑi amar descepţionaţi. Câteva pasage din vorbirea lui: Eu şi saşii nu am venit aici numai din datorinţă, ci pentru validitarea drepturilor nóstre.... Milleniul e ca un ospĕţ, la care mia de ani trecută e mirele, ér mia viitóre e mirésă. I-mi pare rĕu de toţi aceea, cari nu au voit a sĕ presenta la un astfel de ospĕţ. El în adevĕratul patriotism nu vede numai expresiunea iubirei faţă de rege şi patrie, ci doreşte timpul, când ómenii se vor înţelege pe deplin şi în ceea-ce privesce limba, religiunea şi originea.

D-ḑeu sĕ le ajute, ca sĕ ajungă timpul când împreună cu magiarii vor vorbi despre o singură limbă şi religiune naţională, ba sĕ şi pérdă şi consciinţa originei lor, şi se crédă că-şi au originea dela Árpád cel de pe Têmpa Braşovului.

Convocare

Subscriitorii acţiilor îndreprinderei comerciale în înfiinţare „Concordia" societate pe acţii sĕ învită prin acésta în vîrtutea §-lui 54 al legei comerciale la *adunarea generală constituantă*, care se va ţiné în Sibiiu *Sâmbătă la 7 Novembre a c.* înainte de améḑi la 10 óre, în casa institutului de credit şi de economii „Albina" (strada Baier Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul fundatorilor.
2. Constatarea subscrierei capitalului.
3. Stabilirea statutelor societăţii.
4. Constituirea societăţii cu capital social de 200,000 coróne.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare pe timp de un an.
6. Descărcarea fondatorilor de responsabilitatea normată în §. 152 legei comerciale.

In sensul § lui 155 al legei comerciale fiecare acţie subscrisă dă un vot, mai mult de 10 voturi însĕ nime nu póte exercita, ér subscriitorii pot participa la adunare séu în persónă séu prin plenipotenţiaţi.

Din şedinţa fondatorilor „Concordiei" ţinută în Sibiiu la 19 Octobre 1896.

Ioan Hannia
preşedinte

Dominic Raţiu,
notar.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Influinţa pădurilor asupra căderei grindinei.

(Urmare.)

Printre lucrările din alte ţĕri, relative la aceeaşi cestiune, se găsesc dóuă, foarte importante: Un memoriu al doctorului Künzer din Prusia, care tratează despre „influenţa pădurilor asupra mersului furtunilor în Marienwerder" memoriu care a fost prezintat la 1879 Societăţei de Botanică şi Zoologie din Prusia occidentală; şi o lucrare a inspectorului forestier Riniker din Elveţia, care tratează „despre căderile grindinei şi raportul lor cu starea superficială şi împădurită a solului în cantonul Argove" lucrare care a fost publicată în 1881.

Doctorul Künzer, în memoriu sĕu, ajunge la concluzia că nu Vistula, ci numai distribuţiunea păturílor de pe înnălţimile laterale ale acestui fluviu, mai ales a pădurilor reşinóse, au înfluinţat la mersul furtunilor Marienwerder.

Inpectorul Riniker, centralizând observaţiunile personalulu forestier, ajunge la mai multe concluzii, din care cele mai importante, în scurt, sunt: 1) Că grindina vine mai des în partea sudică a cantonului şi anume acolo unde este mai puţin împădurită; 2) că furtunile cu grindină vin mai cu seamă de la sud-vest, de la vest şi de la nord-vest; 3) că acestea furtuni nu se formează în câmpie de cât când după o serie de zile calde, nourii trec peste înălţimi goale sau puţin împădurite, şi apoi sunt opriţi de vênturi contrarie, desupra văilor profunde şi calde; 4) că nici odată grindina nu provine din furtuni cari au trecut peste păduri de brad pline şí situate pe înălţimi; din contra, furtuna din 28 Iulie 1872 a încetat de a arunca grindină când a trecut preste pădurea de Lenzhard, şi grindina n'a reînceput de cât când condiţiunile de la puntul 3 au fost din nou îndeplinite; alte păduri înalte în tot casul opresc, micşorează sau deviază asemenea furtuni; 5) zonele de grindină încep la câteva sute de metri de localitatea care se gĕseşte în condiţiunile arĕtate la punctul 3 în din direcţiunea vîntului, şi în lărgime proporţională cu lărgímea zonelor despădurite; 6) crăngurile tinere cu populamente neregulate, nu sunt suficiente a opri un nour deja format, din contră pădurile de brad chiar înguste constituesc singure excelente barieri; etatea brădeturilor capabile a împedica furtuni cu grindină nu s'a putut fixa în mod sigur dar atitudinea lor exercită în genere o influenţă serioasă. Crângurile compuse situate la înălţimi, avênd numeróse rezerve şi abundante lăstare, par deja a prezinta, la 5—6 ani, o protecţie contra formaţiunei furtunilor cu grindină.

Riniker îşi termină lucrarea arătând că teoria se acórdă cu experienţa spre a ne consilia se reîmpădurim înălţimile, evitând cu totul tăerile rase în aceste locuri, dacă vrem sĕ oprim în viitor căderea grindinei.

(Va urma).

Din public. *)

Mulţămită publică.

Comitetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" aduce mulţămită următorilor domni şi dómne, cari au binevoit sĕ sprijinéscă reuniunea prin contribuirile domnialor:

Dela dl A. Lupaşcu Bucuresci 50 fl.

Cu lista d-lui Avram P. Pĕcurariu, protopop din Ilia dela domnii şi dómnele: Ioan Moţiu. jude reg. Deva 1 fl., Maria A. Pĕcurariu, Ilia 2 fl., Serafim Olariu, paroch, Branisca 20 cr.. George Nusara, paroch Deva 1 fl., August A. Nicóră, Deva 1 fl., Ioan Snitimbreanu, Deva 20 cr., Ardelean Nicodim, Deva 50 cr., Alex., Deva 1 fl. şi dl Avram P. Pĕcurariu, protopop Ilia 1 fl. — Total 7 fl. 90 cr.

Cu lista d-lui Ioan Chiţu, mare proprietar Bucuresci dela domnii: I. Chitu 20 fr., I. Iosof, 10 fr., D. Gheanţu, 1 fr., I. C. Axentie, 5 fr., Raduţu Geblescu, 4 fr., C. Popescu, 3 fr., A. St. Geblescu, 5 fr., O. Aitter, 2 fr., V. N. Orghidau 5 fr., Ioan Clinciu, 5 fr., G. Giuvelcă, adv. 5 fr., N. Galea, 5 fr.. M. Popescu, 5 fr., I Aiser, 5 fr., I. Manliu, 5 fr. — Total 84 fr.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Loterie.

Sâmbătă, în 21 Octobre n. 1896.

Brünn: 34 26 80 36 50

Domnul casei însĕ mornăí liniştit: Aşa le-a trebuit, dacă vor vení altele, tot aşa vor păţi.

⁂

Puţin după aceea, feciorul lui Blériot, după depunerea cu succes a examenului filosofic s'a re'ntors la părinţi.

Faţa domnului Blériot strălucea de fericire, şi astfel medita:

Feciorul meu îmi va aduce glorie, aḑi-mâne, va avé o astfel de posiţie în societate, încât tótă lumea va pomení numele Blériot.

Şi-'şi vedé deja feciorul în fotoliul de deputat şi ministru....

Într'o ḑi din August domnul Blériot şedea pe laviţă dinaintea casei, la aer curat. Deodată ḑărí pe o crêngă din nuc o rândunea singuratică cum îl privea trist. Capul 'şi-l ţiné plecat, aripile'i-atârnau, ér trupul îi sgriburea. Ochii ei mititei, negri, ca doi diamanţi sticleau în inima lui Blériot.

Numai o pasere mititică a fost aceea, şi Blériot cel cu autoritate mare totuşi s'a înspăimântat de privirea ei şi de-odată 'i-a deşteptat o nelinişte internă.

Şi mai mult s'a turburat, când deodată 'i-s'a nălucit, ca şi când 'i ar striga cineva în ureche:

— Rândunicile aduc fericire!

În ḑiua următóre, şi peste sĕptĕmâna întrégă mereu a ḑărit acolo rânduneaua tremurândă. Ca şi când în fie care cias 'l-ar fi dus o putere misteriósă acolo, sub arborele pe a cărui crêngă stetea rândunica.

O vecinică mustrare a fost acésta pentru el, din pricina tirăniei lui, căci rândunica mereu îşi bocea acolo familia perdută, fericirea distrusă.

In curênd a devenit atât de nervos, încât nu-i mai venea somnul, sau apoi îl mistuiau visurí oribile.

Rîndunele gigantice, tot ca vulturii de mari se invêrteau în jurul lui şi mereu îl pişcau cu ciocul.

Apoi cu chiote tênguiciόse, de-ţi rupeau urechile, sburau mai departe.

Domnul Blériot chinuit până 'l treceau sudori reci, tresărea înspĕimântat din somn, — şi rîndunelele dispăreau. Dar una rĕmânea totdeuna acolo, înaintea ochilor lui, aceea, care sgriburea pe ramura de nuc.

In fine, ca sĕ scape de atâta tortură, şi-a propus, să puşte rêndunica.

'Şi.a luat puşca, şi cu o agitaţie nervósă eşi în curte. A luat la ţintă rêndunica, a tras de cocoş, dar puşca n'a luat foc. De trei ori după olaltă a tras asupra rêndunicei şi ea tot acolo a rĕmas pe ramură, cu privirea mustrătóre.

Blériot observă, că puşca era rĕu încărcată, o umplu deci din nou.

In momentul acela se reîntórse fiul sĕu Augustin cu mamă-sa, dela primblare. Blériot ţinea fórte nedibaciu puşca, o scăpă din mână şi căḑênd se sloboḑi. O detunătură se auḑi, şi Augustin căḑu la pământ, scăldat în sânge.

Sĕrmanul tinĕr fu nimerit chiar în pept. A şi trecut îndată, în braţele mamei sale.

La detunătura armei rêndunica speriată a sburat.

Durerea lui Blériot a fost nedescriptibilă.

Mândria, ambiţia, unica speranţă şi a perdut-o. Ce va face acum cu averea sa inmensă?

Rudeniile lui, pe cari le-a despreţuit, şi cari îl ureau, se vor încuiba rîḑênd în averea lui. Ah, ce lovitură îngrozitóre i-a aplicat sórtea.

— In ḑiua aceea, când ai omorît rêndunicele, ne-ai adus nefericirea pe cap! — 'i ḑicea mereu nevastă-sa. — Rândunicile aduc fericire.

Un foc întunecos i-a săgetat prin ochi, ca un fulger. Dar a rĕmas mut, şi capul şi l-a înclinat spre pămênt.

Rêndunicele aduc fericire!

Cuvintele aceste 'i-sunau mereu în urechi.

Totuşi sosesce odată şi momentul, în care şi în cei mai necredincioşi, în cei mai nesimţitori se trezesce consciinţa.

De când şi-a îngropat feciorul nu l-au mai vĕḑut ómenii. Pe faţă şi frunte 'i-s'au format creţe adênci, pĕrul i-a încărunţit, figura îngâmfată 'i-s'a încoviat sub greutatea loviturei îngrozitóre; nici înnainte nu vorbea multe, dar acum a amuţit de tot.

Pentru ce era linistea acésta mare? De ce ascundea dómna Blériot pe bărbatul sĕu dinaintea lumei? S'a aflat şi asta în curênd.

Un arendator al lui Blériot voia sĕ-şi faca socotéla cu el, şi era lipsă şi de presenţa lui.

A păşit în sală cu nevastă cu tot.

Arendatorul i-a pus înainte scrisorile şi l-a rugat sĕ revadă socotelile.

Blériot îl ascultă cu un zimbet curios pe buze. A luat apoi un condeiu în mână şi cu litere mari scrise pe document următórele cuvinte:

„Rîndunicele aduc fericire!"

A înebunit!

Rinaldo.

CONCURS.

Pentru prăvălia din Sibiiu a societății comerciale în înființare **„Concordia“**, care sĕ va deschide la 1 Ianuariu 1897 eventual și mai curênd, se caută un

Conducĕtor.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ probeze prin documente cualificațiunea și aptitudinea lor în tóte afacerile comerciale.

Ofertele provĕdute cu documentele necesare sunt a se înainta la comitetul executiv al fondatorilor „Concordiei“ sub adresa **Institutului „Albina“ în Sibiiu** până cel mult în **15 Novembre st. n. 1896.** [155] 1—3

La provocare va avé a se presenta aspirantul și în persónă.

Din ședința fondatorilor „Concordiei“ ținută în Sibiiu la 19 Octobre 1896.

Ioan Hannia, președinte. **Dominic Rațiu,** notar.

Nr. 437/896. [145] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia Bosna, protopresbiteratul Ungurașului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, constatate și sistemisate de comitetul și sinodul parochial respectiv, dau un venit anual de 406 fl. 08 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul mai sus indicat, provĕḑute cu documentele recerute.

Informațiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii se pot lua dela comitetul parochial sau dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș Sânpetru, 26 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Paul Roșca,
protopresb.

Nr. 398—1896 [154] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă Văleni, de clasa a III-a din protopresbiteratul Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele inpreunate cu acest post sunt 418 fl., casă parochială cu patru încăperi și supra-edificatele economice

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale legale la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Oficiul protopresb. gr. or. al Cetății de pétră.

Fênațe, la 26 Septembre 1896.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

Nr. 331/896 [153] 1—3

Edict de licitațiune.

Darea în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende a edificării unei nóuĕ biserici gr. or. în comuna **Câmpuri Surduc** (u. p. Guraszáda) se va efeptuì la fața locului în **27 Octobre st. v. (8 Novembre n) a. c la 10 óre a. m.**

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e: *6833 fl. 95 cr.* Materialul: pétră, cărămidă, nĕsip, precum și cărăușitura le dă comuna. Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din prețul strigării.

Acestea se aduc la cunoscință publică cu adausul, că planul de edificare și alte condițiuni speciale se pot vedé la oficiul parochial concernent.

Ilia, la 23 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 724/896 [150] 2—3

CONCURS.

Pentru parochia Cheia, din protopresbiteratul Branului, pelângă neputinciosul paroch Iosif Moșoiu, sĕ escrie concurs de capelan cu venitele jumĕtate ale parochiei, cari dau suma de 200 fl. v. a. anual

Doritorii de a competa la acest post au a-și așterne rugările lor la subscrisul oficiu instruite conform legii în termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului
In conțelegere cu comitetul parochial.

Zernesci, 21 August 1896

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 6749 pol. 1896. [152] 2—2

Publicațiune.

Subscrisul magistrat aduce la cunoscința publică, că **Joi, în 22 Octobre 1896 la 10 óre a. m.** se va da în licitațiune în sala de ședințe a comunității **arênda pentru ernatul oilor** pe hotarul Sighișórei.

Vadiul este *50 fl.* Amĕnuntele licitațiunei se pot vedé în cancelaria magistratului.

Sighișóra, 28 Septembre 1896.

Magistratul.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		--	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.08	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	-	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriș		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31		Sibiiu		7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08		Cisnădie		6.36	3.21	9.30	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl.	Brașov	sos.	7.44	1.29
9.05	5.13				7.29	1.14
9.37	5.45		Cristian		6.59	12.51
9.57	6.05				6.50	12.41
10.17	6.25		Tohan. vechiu		6.30	12.15
10.28	6.36	sos.	Zernesci	pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	...	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕștia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	Teiuș	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea		7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș		7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu		5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—			—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.		—	7.54	3.30	8.05	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Șeica mare		9.08	12.11	6.02	2.36	-
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8 11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	p.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Șelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veștem		7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Șebeșul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtișóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viștea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beșimbav		4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.57	—	- -	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116. Sibiiu, Sâmbătă, 12|24 Octobre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La situațiune.

Aflându-ne éră în preséra alegerilor dietali, e de lipsă neîncunjurat a veni în curat cu ținuta luândă față de acelea, vĕ rog dar a publica în prețuita-vĕ fóie, si vederile mele în asta cestiune.

In ori-care stat constituțional aspirațiunile politice numai prin parlament se pot validita; cine caută alte căi își îngreunéză numai situațiunea, ba devine imposibil, pentru că vine considerat de inimicul constituțiunei, atrage în contra sa și în contra nisuințelor sale politice ura tuturor concetățenilor, cari țin la constituțiune.

Unicul mod de a câștiga sprigin în parlament și încurgere asupra trebilor publice, e participarea la alegerea membrilor parlamentului, lupta de a scóte de deputați pre acei bărbați, cari sunt însuflețiți de acele-și aspirațiuni, ori barem sunt aplicați a le părtinì.

Cine sĕ retrage dela alegeri, abdice de realisarea aspirațiunilor sale politice!

Atare abdicere cuprinde în sine programa română dela Sibiiu din 1881. Când au decretat passivitatea față de alegerile dietali, făptuitorii acelei programe au desperat de a mai reuși în, — și prin parlament cu aspirațiunile lor politice; au sperat a reușì mai sigur prin retragerea dela alegeri și încercarea altor căi, credênd că acésta va umple de atari îngrijiri pre guvern și pre majoritatea parlamentului, încât vor face concesiuni.

Experiența de 15 ani arată, că asta presupunere, asta speranță a fost zădarnică.

Ba cu cât mai tare s'au încercat a validita pretensiunile amintite pre căi laterali afară de parlament, cu atât mai mult a crescut înstrĕinarea și situațiunea a devenit și mai grea.

E timpul suprem sĕ învĕțăm din acésta experiență, ce e de făcut, sĕ vadă tot natul, că e o necesitate a rupe cu passivitatea.

Poporul altcum participă tot mai mult la alegeri și din inteligință încă, așa că cercul acelora, cari țin la passivitate se îngusta tot mai tare.

Mai e o împrejurare, importantă, care arată necesitatea de a rumpe cu passivitatea. Exemplul însuflețitoriu de buna înțelegere ce l'au dat monarchii, nu póte sĕ remână fără efect și asupra popórelor lor.

Cu inima tresăltătóre de bucurie a vĕdut tot patriotul îmbrățișarea prea bunului și prea grațiosului nostru Rege Apostolic și Impĕrat cu regele României, primirea regelui României la frontierile țerei, primirea entusiastă a Regelui nostru în România, ca o expresiune vie a recunóscerei adevĕrului necontestabil, că față de viitoriu și anume față de orient, e o necesitate înfrățirea elementului magiar și român!

Sĕ urmăm exemplului măreț al Regilor! Situațiunea politicei înalte dela 1881 s'a schimbat cu totul în ce atinge pre români! Opiniunea publică magiară e impresionată de acel eveniment, prospectele sunt favoritóre, sĕ îmbrățișem dară ocasiunea de apropiere, de înțelegere! Acésta însĕ sĕ póte face numai în — și prin parlament! De aceea vĕd de fórte indigital a propunne o încercare nóuă pe basa programei nóstre dela 1884.

Sĕ ne aducem aminte, ce abnegațiune, ce reducere a pretensiunilor a representat la 1865—7 partida lui Deák față de pretensiunile partidei infocate naționale condusă de contele Teleky, care numai cu un vot dóuĕ a venit în momentul decisiv în minoritate, și care nu voia a sci de transacțiune, de concesiuni!! Ce desastru ar fi căusat învingerea aceleia, și ce resultat strălucit a adus cu sine pășirea conciliantă a marelui patriot Deák și a partidei sale.

Sĕ nu uităm nici aceea, că după deschiderea erei constituționale până la 1881 românii toți au fost activiști, și că în timpul dela 1867 până la 1881 aspirațiunile românilor au fost bine representate în dietă, și în anul 1868 s'au creat legi fórte folositóre pentru asigurarea egalei îndreptățiri atât pe terenul politic, cât și pe cel bisericesc și școlar.

Voi sĕ amintesc aci numai legea despre drepturile naționalităților, despre matricularea metropoliei greco-orientale române, prin care s'a sancționat despărțirea românilor de către sêrbi, și autonomia bisericei nóstre greco-orientale; legea despre religiunea copiilor, care a executat și în astă privință egala îndreptățire a tuturor confesiunilor, și legea despre învĕțămêntul poporal, care a susținut scólele confesionale. Și ce posiții ocupa inteligința română pe acel timp? Că unde au dus ținuta dela 1881 încóce, nu trebue sĕ o descriu, o sciu cu toții.

Intrebare nu mai puțin principală e, la care partidă sĕ se alăture alegĕtorii români? Sciu, că greutatea rĕspunsului dând la acésta întrebare duce nu pe unul la acea conclusiune, că mai bine e sĕ nu participe la alegere, ne aflând de consult a se alătura la nici una din partidele politice a țĕrei; sunt și de aceia, cari numai prin alăturarea la oposițiune cred a puté reuși. Eu așa cuget, și în asta privință, numai experința ne póte da orientare.

Sĕ căutăm la desbaterile dietei de atâția ani și vom vedea, că partidele oposiționale tóte fără deschilinire iau totdéuna posițiunea contrară față de naționalități, anume față de români, atacă mereu guvernul și maioritatea dietei, de ce nu ia mĕsuri mai aspre față de dênșii; ce spriginire se póte dar dela acelea aștepta! Promisiunile vagi făcute în termini generali cu cari caută în manifestele lor acum în preséra alegerilor a câștiga pe alegĕtorii români, nu ne pot seduce, căci după fapte trebue judecat pe om și nu după vorbe. Nu ne rĕmâne dar alta decât ca sĕ ne alăturăm la partida liberală, cu programa statorită în conferința română bpestană la 1884, cunoscută ca programa românilor moderați. Ce e drept nici în partida liberală, care a avut până acum maioritatea în dietă și va avé după tóte presemnele maioritatea și în dieta nóuă, și din a cărei sin a eșit guvernul de adi, nu ne putem aștepta cu nu sciu ce concesiuni de a gata, însĕ acolo vom avé primire bună, un spirit conciliant, care va face possibil a desvolta o activitate folositóre, a capacita, a câștiga causei cercurile decidĕtóre, a paralisa pornirile dușmănóse, a validita peste tot și interesele speciale ale românilor, și ale cercurilor representate de ei. Nu e ertat însĕ sĕ perdem din vedere trei lucruri: Intâi, că cine vrea serios o acțiune cu prospect de reușire, la formarea pretensiunilor sale politice trebue sĕ țină cont de interesele statului pentru existența și desvoltarea sa. A dóua, că fiecare minoritate trebue sĕ ia în considerațiune nu numai interesele sale, ci și pretensiunile, interesele juste ale maiorității, dacă nu vrea sĕ încépă o luptă desperată fără succes. Că unde sunt mărginile ecuitabili între pretensiunile maiorității și minorității, se póte chiarifica numai prin lupta din parlament. Concesiunile politice trebue de regulă eluptate din pași în pași; nici o maioritate nu ți-le presêntă ușor de-a gata, ér că nu noi suntem maioritatea, cred că nu e de lipsă a dovedi. A treia, că desvoltarea constituțiunei, și respective a instituțiunilor aceleia în direcțiuni liberale, de sine promovéză interesele fiecărui concetățén. Cu cât sunt acele mai liberale, cu atât mai mult garantéză mișcarea, desvoltarea liberă a fiecărui individ și în privința politică națională.

Spriginirea acelei direcțiuni ne póte fi dară și nouă românilor numai folositóre.

Sĕ luăm de exemplu legea electorală a cărei mancități s'au luat de o causă esențiala la decretarea pasivității în anul 1881. Modificațiunea aceleia în direcțiune liberală, ca censul sĕ se egaliseze pe întregul teritoriu a statului ungar, și anume nu pe lângă îngreunarea, ci ușorarea censului, sĕ se îndrepte legea prin împărțirea mai amĕsurată a cercurilor electorale, după proporțiunea poporațiunei, prin regularea procederei organelor, cari conduc alegerea, ca sĕ se împedece ori-ce abus, alegĕtorilor sĕ nu li se știrbéscă dreptul de alegere sub pretexte nedrepte, ér la alegere sĕ se validiteze voința adevĕrată a alegĕtorilor, și prin acésta și parlamentul sĕ devină din ce în ce mai adevĕrată representanță a voinței alegĕrorilor, ar fi un câștig mare și pentru români, și e pretensiune recunoscută de majoritatea aderenților direcțiunei liberale, bărbații guvernului au promis-o publice în dietă, ba a și subșternut deocamdată un proiect de

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

§. 6.

Tarul respunderi despre aceea, că începênd dela anul 1814 în tot anul 3.750,000 de florinți de înainte primitóre Țiduli sĕ ștérgă, și făcuta aceștii Deregătorii întocma împlinire totdéuna sĕ o plublicăluéscă, l'am încredințat înpreunatei la olaltă înschimbătórei și ștergĕtórei Deputății.

§. 7.

Fiind-că întru acest chip viitórele încurgere înainte primitórele Țiduli, prin întocma îndestulit Fundus supt îndestulită Chizășie vin afară, și prin acésta supt curgerea a 12. ani de tot se vor șterge, prin acésta rênduim, că acele numai în tóte a Staturilor Casse, ci și prin osebite Fețe întru întregul alor numit preț, întocma ca înschimbătórele Țiduli sĕ se priméscă, și altmintrele încă cu acestea ca și cu cele sĕ se urmédă.

S'au dat afară întru împĕrătésca întâe și lăcuitórea nóstră Cetate Beciu. In șasĕsprĕdĕce dile Lunii lui Aprilie, în anul o mie opt sute treispredéce. Éră a împĕrăţii nóstre în anul dóuĕdeci și doi.

Francisc. (L. P.)

Grof Ugarte Aloisius,
A Bohemiei mai mare, și a Austriei întâe Cancelarius
Grof Voina Francisc,
După a Inălții sale osăbită Poruncă:
Kibek Károli.

Transl. ex Hung. ad. Nr. 10897. 1815.

Semnele

din carii sĕ póte cunósce Ciuma.

Ciuma este o bólă fără veste, și asemenea beteșugului de Lêngóre, care totdéuna sĕ începe cu frig, dară după aceea urmédă înfierbințală mare, și afară de aceste este cuprins cu durere, și amețélă de cap, cu tărbăcire, cu trândăvire, și cu osebită slăbiciune a trupului.

Insĕ tóte aceste semne încă nu dovedesc de sine adevărată Ciumă, ci încă afară de aceste trebue sĕ fie și mai multe semne, dintru a cărora întâlnire la olaltă putem cunósce, cumcă Ciumă trebue sĕ fie.

Șése sunt de acest feliu de semne din afară; carii sunt adevĕrate ale Ciumii, și măcar nu sĕ vor afla tóte deodată la un betég, totuși numai vr'o câteva din trênsele de sĕ vor afla de odată, și lângă acésta beteșugul va fi înpripă; atunci iaste cu dreptul Ciumă.

Semnele sunt aceste:

1. Bubă rea (Bubo) Acésta minteni cu începerea beteșugului iasă ca o gâlcă fórte cu durere, care dintâiu dace afund în piele, și este numai ca un grăunț de mazere, dară după aceea încet eșind afară crește ca un ou. Acésta mai cu samă la jămĕnări sau povóele cu trei degete mai jos dela capĕtul fólelui mai rar la dosul urechii, dară și mai rar supt susuori, cu trei degete mai în jos dela gaoră au obicinuit a rĕsări. Buba acésta de multe ori sĕ împrăscie, dară mai adese ori sĕ móie, și sparge. Buba rea la tótă Ciuma trebue sĕ fie, și nici unul nu iaste, carele avênd acéstă bubă sĕ fi viețuit până a patra di.

(Va urma).

lege, care sĕ delăture cel puţin abusurile la conscrierea alegĕtorilor şi la actul de alegere.

Sĕ considerăm, că partida liberală a votat legea despre forul administrativ judecătoresc, înaintea căruia se póte căuta vindecare în contra nedreptăţilor comise prin organele administrative politice.

A votat legea despre procedura nouă criminală, care face capĕt procedurei criminale şi de presă separată de pănă acum pentru Transilvania, garantând în grad mai mare libertatea personală şi de presă.

Sĕ considerăm, că între legile create cu concursul acestei partide se află şi de acelea, cari ţintesc a uşura, a îmbunătăţí starea materială a poporului, cum sunt acele ce privesc rescumpĕrarea viilor, scăriţindu-se eventual ştergêndu-se şi de tot datorinţa rescumpĕrărei, unde a nimicit viile filoxera, eliberarea atâtor vii de dare pe un şir de ani, spre încurajarea la nouă sedire; mai încolo cari privesc uşurarea plantărei nouă a viilor cu viţe americane, dispunêndu-se chiar şi ajutorarea în bani.

Asemenea legea despre înfiinţarea unei bance agrare pentru asigurarea unui credit mai eftin pe séma economilor.

Sĕ nu perdem din vedere, că tot partida acésta a scris pe stégul seu reformarea administraţiunei politice, spre îndreptarea aceleia, şi că guvernul a început a face paşi pentru dotarea amĕsurată a clerului nostru.

Óre dacă vom căuta prin participarea la alegeri sĕ iasă cât mai mulţi bărbaţi de acéstă direcţiune, cari sĕ ne represinte şi interesele nóstre speciale, sĕ înrîuréscă la facerea legilor, ca acele sĕ corespundă şi acestor interese, sĕ combată preocupaţiunile, sĕ câştige pe cei-ce conduc sórtea ţĕrei pentru pretensiunile juste ale românilor, nu ni-se deschide o perspectivă mai bună, ce ne dă speranţă de reuşire?

Óre póte-se ḑice cu drept cuvênt, că vom ajunge mai departe, dacă vom priví cu mânile încrucişate, cum ni se croeşte sórtea fără ingerinţa nóstră, cum dăm îndĕrĕpt din paşi în paşi, pănă-ce ne vor da undele peste cap?

Sĕ căutăm la fraţii saşi! au nu prin participarea la parlament, prin întrarea în partida liberală au ajuns la starea mulţămitóre de aḑi?

Au capacitat, au câştigat amici causei, şi-au redus pretensiunile pănă la marginile posibilităţei, şi le-a venit în favor situaţiunea, care am intonat-o la timpul seu în fóia „Viitoriul“ de atâtea-ori, că voturile lor au devenit deciḑĕtóre la unele proiecte de legi, într'atâta s'au fost desbinat partidele.

Sĕ căutăm la conlocuitorii de confesiunea israelită. Óre nu prin alipirea către partida liberală au câştigat într'aceea amici causei şi pre lângă tóte prejudeţiile, tótă anticipaţia cu cari au avut a se lupta, au reuşit în scurt timp a ajunge la deplina realisare a egalei îndreptăţiri?

S'ar limpeḑí mult situaţiunea, dacă s'ar discuta cestiunile politice cu obiectivitatea recerută, şi în loc de a întimpina cu înjurături obicinuite numai prin birturi între ómeni netrezi, ce reţin pe mulţi ómeni onesti dela eşirea cu părerea lor pe terenul publicităţii, 'şi-ar trage fie-care sémă, că cestiunile vitali când e vorba de viitorul unui popor, trebue desbătute cu cea mai mare conscienţiositate şi modestie, spre a face posibilă clarificarea ideilor şi capacitarea.

Lucareţi în 22 Octobre 1896.

Cu tótă stima fiind:
Dr. *Iosif Gall.*

Voci străine despre situaţia politică în Ungaria. Se plângeau magiarii, că Ungaria nu-i cunoscută în strĕinătate; că ori ce s'ar întêmpla în Ungaria, foile strĕine au scire în forma, ca şi când s'ar fi întêmplat în Austria. Va se ḑică „independenţa“ nu iese la ivélă. Dar acum — mulţămită destoiniciei genialului Bánffy — se vor mângăia. Ceea-ce în decurs de trei decenii, n'au putut face guvernele magiare, a făcut-o Bánffy în decursul timpului scurt al domniei sale. Dar ceea-ce scriu acum foile străine despre ţéra ocârmuită de domnul ministru-president actual, nu credem că le va pune în salonul domniei sale ca decor. Aşa într'un numĕr mai nou al unei reviste franceze cetim un articol mai lung despre situaţia politică în Ungaria. După ce face istoricul legilor politice bisericesci, articolul din chestie, titulat: „Ce qui se passe en Hongries“, despre situaţia actuală scrie următórele:

„Legile nóuĕ sunt în valóre în Ungaria deja aprópe de un an de ḑile. Ele n'au deşteptat însufleţire în popor, ba din contră în decurs de câteva luni au devenit atât de urgisite, că fórte mulţi se presintă în haine simple de lucru înaintea oficialului insărcinat cu încheerea căsătoriei, arătând prin acésta, că căsătoria civilă o consideră numai ca siluire, care e umilitóre pentru ei faţă cu starea de pănă aci. Din contră toţi îşi îmbracă cele mai frumóse vestminte de sĕrbătóre, când după încheerea căsătoriei civile se duc la biserică, ca acolo sĕ li se binecuvênteze căsătoria. Dacă căsătoria civilă n'ar fi cea mai mare vĕtămare, faptul, că nu e de nici un folos şi e superfluă, s'ar invedera din împregiurarea, că în decurs de un an de ḑile nu s'au aflat decât 500 părechi, cari s'au îndestulit cu încheerea civilă şi nu şi-au binecuvêntat legătura şi înaintea altariului. Cu mult mai mare succes a avut legea despre neconfesionalitate, pentru-că până acum peste 11000, în mare parte cetăţeni de confesia protestantă, au declarat, că nu doresc sĕ aparţină nici unei confesiuni.

Singur jidovii se entusiasméză pentru stările nóue. Rĕsturnându-se şi ultimile pedeci, cari pănă acum cel puţin înfrênau lăţirea lor, din tóte părţile inundéză în Ungaria: cu dróia vin din Rusia, Polonia, statele balcanice, ba şi din Austria, privind Ungaria, ca noul pămênt al făgăduinţei. Aici însĕ se pórtă cu şiretenie: vorbesc unguresce, chiar şi numele şi-l magiariséză. Pentru 50 de creiţari pot sĕ priméscă numele celor mai vechi şi mai de frunte familii magiare. Aprópe fără escepţie sunt liberali, şi se încuibă pretutindenea. Universitatea, presa, comerciul, industria, tóte bancele sunt în măna lor, pretutindenea ei dispun. Ocuparea terenului, ales în Budapesta cresce din ḑi în ḑi. Jumĕtate din locuitorii, de peste un jumĕtate de milion al capitalei ungare, sunt jidani. Incă putem sĕ ajungem, că în curênd vor pretinde dela rege, sĕ-şi schimbe titlul de rege apostolic, cu titlul: „regele Israilului“.

E în interesul jidanilor, după-ce ei prin ajutorul liberalismului au ajuns la atâta putere, ca acest liberalism sĕ-'şi menţină potestatea cât de mult. Dupĕ-ce însĕ minciuna şi viclenia în privinţa acésta s'au constatat de insuficiente, se folosesc faţă cu guvernul şi de siluire. Nemulţămirea poporului, care s'a manifestat la câteva alegeri supletorii de deputaţi, este suprimată în mod infam. Nelegiurile nóstre faimóse dela Toulouse, sunt lucruri bagatele în raport cu siluirile acelor bandiţi, cari presidéză la alegerile din Ungaria. In Nyitra şi Stomfa s'au sĕvêrşit atât de scârbóse călcări de drept, asemenea cărora s'ar ruşina sĕ sĕvêrşéseă şi cel mai sĕlbatic hatman muscălesc. Sute de alegĕtori au fost simplamente eschişi dela votare, pentru-că fiind de ai partidului poporal, ar fi trântit candidatul guvernului. In genere sĕlbătăcia, nesimţirea, ba cruḑimea animalică chiar, cu care au fost persecutaţi alegĕtorii poporali la aceste dóuĕ alegeri, la ordinul guvernului, trece peste ori-ce închipuire. Cu dobitóce fără raţiune nu este ertat sĕ tractezi, cum au tractat cu alegĕtorii partidului poporal.

Liberalismul, care lucră cu astfel de mijlóce, trebue sĕ simtă, că ḑilele îi sunt numĕrate. Şi în Ungaria va avea aceea-şi sórte, care a avut-o în celelalte state catolice din Europa: în Belgia, Italia, Francia şi Austria.

Forţarea Dardanelelor. „Dresdner Journal“, ziar german semi-oficios şi în legături cu cercurile guvernamentale din Viena, publică în numĕru-i din urmă o corespondenţă din capitala Austriei în care găsim óre-cari aluzii la dispoziţiile actuale ale puterilor faţă cu Turcia.

Guvernele continentale — scrie acest ziar — sunt de acord asupra ideei că siguranţa supuşilor creştini ai Sultanului forméză aḑi punctul principal al chestiunei turceşti şi că trecue să se desvólte cea mai mare energie în tóte demersurile şi mĕsurile viitóre. Mĕsurile maritime ale puterilor arată, că ele trebue să caute întâiu garanţii pentru scutul material al creştinilor, şi deplinul acord care s'a dovedit cu ocazia acésta se manifestă şi în tratările ce se urméză cu pórta în urma măcelurilor din Constantinopole.

„Reprezentanţii puterilor nu-şi pierd timpul cu cercetarea proiectelor generale de reforme ce se presintă mereu şi în termin vagi din cercurile turceşti, ci ei cer aplicarea neîntârḑiată a reformelor parţiale menite sĕ îmbunătăţească lipsurile cele mai evidente din mĕsurile de siguranţă şi dreptate. In timpul din urmă Pórta a cedat totde-una acestor cereri. Dacă prin acésta pericolele vor putea fi depărtate, se va ajunge póte la evitarea unei catastrofe fatale.

„Acordul puterilor continentale se întinde însĕ evident şi asupra unor eventualităţi seriόse — încheiă ziarul citat — şi este întemeiată credinţa, că evenimentele viitóre din imperiul otoman nu vor surprinde puterile. Nimeni nu uită că în fie care ḑi se pot produce turburări nóue. Dacă acésta s'ar întêmpla, se va constata, că diplomaţia continentală e pregătită pentru ori-ce întorsătură a lucrurilor“.

Limbagiul acestui ziar e destul de categoric. De aceiaşi natură e o scrisóre pe care „Pester Lloyd“ o primeşte de la corespondentul ei din Viena, în legătură şi el cu ministerul de externe din Austria.

„In chestia cretană — scrie corespondentul acesta — Anglia nu s'a izolat într'atâta de Europa, cât Europa de Anglia, care a veghiat cu mai multă grijă pentru demnitatea Europei de cât acésta însăşi. Când Europa s'a întors la Anglia, s'a resolvat chestia cretană. Şi de rêndul acesta se va întêmpla póte, că Europa sĕ stăpânéscă pe Sultanul, îndrumându-se pe calea dréptă ce'i indică Anglia.

„Se va datori deci Angliei dacă în curênd se va face un pas concret pentru epitropisirea Turciei. Puterile sunt pe cale, dacă suntem bine informaţi, se céră Porţii nu numai reforme nóue pentru supuşii creştini ai Sultanului, ci, ce este mult mai important, executarea reformelor promise dar neindeplinite. Paralel însĕ cu acest fapt al puterilor, la care se va asocia şi Anglia, acel puternic în care Pórta are acum tótă încrederea, adecă Ţarul, va spune Sultanului, că'l face rĕspunḑĕtor în casul când ar curge din nou sânge.

Acésta e starea actuală a lucrurilor şi pare a fi mai mult fructul şederei familiare a Ţarului la Balmoral de cât a vizitei sale dramatice din Francia“.

Petiţia metropolitului la rege,

presentată în audienţa avută de dl Dr. Neniţescu, fost decan al facultăţii de teologie, din partea I. P. S. S. metropolitului primat Ghenadie.

(Urmare şi fine.)

Sire,

Sunt cunoscute aḑi fórte bine tóte firele intrigii ţesute spre înjosirea mea. Pe temeiu de plastografii şi acte născocite ce înspăimântă mintea omului nepătimaş, însoţite şi de învinuiri nesăbuite, precum şi de restălmăciri ale sfintelor canóne, s'a obţinut încuviinţarea Majestăţei vóstre, ca sĕ fiu suspendat din trépta de archiereu şi din demnitatea de metropolit primat.

Ţesăturile intrigei au fost multiple şi mari. S'au cheltuit tot felul de mijlóce şi stăruinţe pentru ca Majestatea Vóstră sĕ-'şi întórcă privirea dela mine.

S'a deschis sfântul Sinod prin mesagiul Majestăţii Vóstre, am făcut cuvenita învitare P. P. S. S. membri sĕ se întrunéscă în şedinţă, dar unii din P. P. S. S. Lor n'au rĕspuns odată, de douĕ-ori, de trei-ori; alţii 'mi au făcut formal cunoscut că nu pot lua parte la şedinţele sfântului Sinod şi că au plecat; ér alţii 'mi-au declarat că sunt ameninţaţi de guvernul Majestăţei Vóstre ca ei sĕ lucreze astfel după-cum se pornise.

După acéstă vădită fratrie, pedepsită de sfintele canóne, m'am vĕḑut cu mâhnire nevoit sĕ fac formal cunoscut dlui ministru de culte, cele urmate, cerênd închiderea sfântului Sinod.

D-sa însĕ, în loc de a se consfătuí cu mine, preşedintele sf. Sinod, după-cum îl rugasĕm, găsesce de cuviinţă sĕ se ducă pe la membrii sf. Sinod, spre a le mulţumí că n'au urmat chemărei ce le făcusem de a veni sĕ ia parte la şedinţele sântului Sinod.

De aci se vede lămurít, că dl ministru era acela care punea la cale zămislirea fără de lege.

'Mi-s'a cerut de Domnia Sa acte privitóre la răsvrătirea membrilor sf. Sinod, şi am trimis aceste acte pentru fie-care în parte. Dar dl ministru în loc sĕ ia mĕsurile necesare împotriva celor răsvrătiţi, se pune în mijlocul lor, şi fără sĕ ţie sémă de tóte cele arătate, de regulament şi de ordine, face, în dispreţul precedentelor urmate pănă aci, invitare dela sine, chemând Domnia Sa pe membrii sf. Sinod sĕ ţină şedinţă în ḑiua de 17 Maiu a. c.

După întrunire îşi pun preşedinte pe I. P. S. S. metropolitul Moldovei şi Sucevei, şi resvrătiţii, pregătiţi fiind mai dinainte la sĕvêrşirea fărădelegei lor, scot imediat un act de acusaţie, alcătuit de mai nainte şi subsemnat de trei din P. P. S S. Lor, îl cetesc şi hotărăsc cele puse la cale mai înainte de a lor întrunire, adecă suspendarea mea din trépta archieriei şi din demnitatea de metropolit.

Dobândindu-se la acésta Înalta încuviinţare a Majestăţei Vóstre, P. P. S. S. Lor, mĕ judecă şi mĕ osândesc în ḑiua de 19 Maiu a. c. dând prin acésta afară la lumina ḑilei faptul nelegiuirei zămislit în sufletele lor pline de pismă, ură, duşmănie şi vădită vrăşmăşie, judecată care a pus, pune şi va pune în uimire nu numai pe sfânta nóstră biserică, ci şi pe alte biserici ortodoxe şi eterodoxe, precum şi pe tótă lumea luminată şi nepărtinitóre.

Sire,

Ori cărui om, fie el ori cine, tot 'i-se învoeşte a avé timpul cuvenit ca sĕ ia cunoscinţă de capetele de învinuire, şi sĕ se apere.

Mie, metropolitul primat, ales de ţéra întrégă prin ai ei representanţi legali, întărit şi învestit după tóte formele legale de către Majestatea Vóstră, nu 'mi-s'a comunicat nici actul de acusaţie pe care P. P. S. S. Lor l'au publicat prin ḑiarul oficios „Voinţa Naţională“ în scop de a surprinde în chip revoluţionar gândirea lumei; nici nu 'mi-s'a lăsat timpul sĕ iau cunoscinţă de acest act aşa cum a fost alcătuit şi publicat, pentru-ca sĕ pot fi în stare de-a mĕ apĕra; şi apĕrarea ce nevoit am fost s'o fac pe repede înscris n'a fost ţinută în sémă, deóre-ce judecata, ce aveau sĕ rostéscă asupra mea, era formulată, chibzuită şi primită mai dinainte de vrăşmaşii mei. O astfel de procedare a P. P. S. S. Lor, avênd în mijlocul lor pe dl ministru al cultelor, nu se póte numí decât un act revoluţionar, posibil numai acolo, unde se înlătură cu desĕvêrşire ori-ce lege, unde domnesce anarchia.

Judecata P. P. S. S. Lor este necanonică şi dată în dispreţul tuturor legilor positive şi firesci: Ea a fost rostită asupra mea de 11 membri ai întrunirei în localul Sf. Sinod, între cari unul, episcopul Rîmnicului şi Noului Severin, era dat judecăţei de sf. Sinod, încă din sesiunea de tómnă a anului trecut; trei au fost acusatorii şi judecătorii mei; alţii au propus darea mea în judecată, şi deci dar tot acusatori şi judecători cari se rostesc mai dinainte.

Judecata acésta osânditóre, rostită după procedarea expusă mai sus şi în acelaş timp de unul fără drept, de trei acusatori şi de alţi cari prin propunerea d'a fi dat judecăţei se rostiseră mai dinainte, a fost îndeplinită de guvernul Mejestăţii Vóstre, fără ca sĕ aibe Inalta Vóstră încuviinţare, întărind el cu dela sine putere fără de legea sĕvêrşită de P. P. S S. fraţii mei.

Grea şi durerósă stare de lucruri s'a început pentru sf. nóstră biserică, ferită pănă acum de ori-ce pată de felul acesta.

Cine nu va crede óre că ierarchii bisericei nóstre nu sunt scurţi la vedere, înguşti la judecată, mici la suflet, înjosiţi cu inima? Ne am făcut privelişte lumei!

Sire,

Tótă nădejdea mea este în Dumneḑeu şi la Majestatea Vóstră, care aţi pus mâna pe tóte firele din care s'a urḑit intriga şi s'a ţesut corpul nedreptăţei şi judecăţei rostite în potriva mea.

Am încredere în Majestatea Vóstră, că nu veţi face astfel decât cum place lui Dumneḑeu, adecă dreptate şi ér dreptate.

Dreptatea şi adevĕrul, ḑice sf. scriptură, întăresc şi împuternicesc tronurile Regilor şi Impĕraţilor, ér nedreptatea le slăbesce şi le dobóră.

La Majestatea Vóstră, care ţineţi drep tarul adevĕrului, cumpĕna dreptăţei, caut şi cer dreptate, judecată nepărtinitóre şi apĕrare faţă de crâncenii mei vrăşmaşi

Sunt încredinţat, că 'mi vei face dreptate, rĕsturnând nelegiuirea sĕvêrşită asupra mea. Când ḑic şi cer acésta, mĕ întemeez pe înalta judecată şi înţelepciunea Majestăţei Vóstre, că nu veţi îngădui turburarea bisericei din partea celor pătimaşi şi sdruncinarea inimilor credincioşilor ei ortodoxi.

† Ghenadie, metropolit-primat.

Noutăţi.

Conferenţa oprită. Conferenţa generală a delegaţilor alegĕtorilor români convocată de Dr. Raţiu pe 12/24 Octobre a. c. a fost oprită prin ordinul primariului oraşului Sibiiu. Actul de oprire spune, că conferenţa aşa după-cum a fost convocată e în contra legii, deóre-ce gruparea după naţionalităţi nu e admisibilă, şi conchemarea delegaţilor şi nu direct a alegĕtorilor ar fi în contraḑicere cu legea electorală. Conferenţa alegĕtorilor români dela Braşov şi Sibiiu încă a fost oprită, ne mai avênd înţeles, fiind oprită conferenţa generală.

* * *

Studenţii din Blaş la milleniu. Corespondentul din Blaş al „Tribunei“ confirmă din nou scirea lansată prin ḑiarele române, că studenţii dela gimnasiul gr.-cat. din Blaş în frunte cu patrioticul lor director, Iosif Hossu se pregătesc a vojagia la exposiţia din Budapesta. De astădată corespondentul relatéză un fapt împlinit şi spune, că 75 de elevi s'au însinuat şi în fruntea lor spre ruşinea némului românesc va merge dir. cu numele de mai sus, precum şi profesorii Deák Áron şi Bánffy Bonfinius. Curiósă e afirmaţiunea corespondentului, că consistoriul metropolitan nu ar avé nici o scire despre isprava acésta a directorului, aruncând în spatele lui tótă rĕspunderea cu care dator este înaintea lui Dḑeu şi înaintea némului românesc.

Naiv mai e dl corespondent, când crede, că lumea românéscă va da creḑĕmênt vorbelor D-Sale. Scirea cu mergerea studenţilor blăşeni la milleniu s'a ventilat cu câteva sĕptĕmêni înainte de asta prin ḑiare; tot publicul românesc luase cu regret şi scârbă act despre fapta acésta a directorului; cum se póte ca Consistoriul din Blaş sĕ nu audă, când chiar şi dl Iosif Hossu e canonic şi ca atare credem membru în Consistoriu. Sĕ plece din Blaş 75 de studenţi cu trei profesori în frunte, şi Consistoriul, care are inspecţiunea supremă şi e numai la câţiva paşi de gimnasiu sĕ nu scie. E ridicol a şi spune aşa ceva. A sciut, şi a tăcut, deci „*consentire videtur*“.

Multe s'au ḑis şi s'au scris chiar şi în ḑiarul nostru, despre cei ce în chipul acesta îşi bat joc de némul lor, nu le mai repetăm, cele ḑise resfrêngă-se şi asupra acestor din urmă rĕtăciţi. „Unirea“ are cuvêntul.

* * *

Schimbare de ocupaţiune. Ḑiarele din România ne aduc scirea, că domnii Eugeniu Brote şi Ioan Slavici în curênd se vor retrage de pe terenul politic. Domnul Brote va lua în îngrijire o moşie a statului, căci ḑice-se — la agricultură se pricep mai bine ca la politică, şi domnul Slavici va rĕmâné la conducerea orfelinatului dela Măgurele şi la arangiarea documentelor după Hurmuzachi.

Noi am ḑis-o acésta de când domnul Brote a trecut în România. Era mai bine, dacă acest înţelept lucru se făcea mai de mult, aḑi nu am sta în încurcata politică, în care ne aflăm.

* * *

Hymen. Nicolae Mihăilă şi Paraschiva Mihu invită la actul cununiei lor, care se va celebra Duminecă, în 25 Octobre n. 1896 la 2 óre d. m., in biserica gr. or. română din Vinerea precum şi la masă la 3 óre post meridiane.

* * *

O dramă familiară. O telegramă din Dresda vesteşte o dramă familiară îngroḑitóre. În satul Blasenitz trăia un bĕtrân scriitor german cu numele Dr. Eulenburger în cea mai mare miserie. Dela o vreme li s'au urît de atâta lipsă şi chin şi bĕtrânul în conţelegere cu soţia lui 'şi-au otrăvit prima-dată cei trei copii şi în urmă au înghiţit şi ei câte odată din acésta materie de dureri alinătóre. Când a dat poliţia preste ei, erau numai cadavre rĕci, viéţa s'a fost stins din ei.

* * *

Demonstraţiune contra căsătorie civile. Nu e vre-un cas rar, dar din considerare cătră persónele, care o au înscenat, e vrednică de atenţiune. Casul e următorul: Fica comandantelui cetăţii din Poujn s'a măritat după un colonel, obsərvând cu fidilitate tóte datorinţele impuse de biserică la astfel de ocasiuni. Au fost vestiţi în biserică de trei ori, s'au mărturisit şi cuminecat ca buni creştini şi ómeni la locul lor. A dóua ḑi „popa civil“ ordinat de guvernul liberal magiar, i-a asteptat desdedimineţă îmbrăcat în gală magiară, socotind că şi nupturienţii i se vor presenta în astfel de pompă. Dar s'a înşelat amar, căci părechea nóuă s'a presentat în haine de călătorie şi însoţiţi numai de 2 martori. Mai mare i-a fost decepţiunea atunci, când mirii au denegat subscrierea protocolului de cununie şi de acolo s'au dus îndată la biserică cu o pompă şi lux cum are-ori s'a vĕḑut. Insuşi mirii au înfrumseţat altariul şi întrările bisericei. Musica militară a aşteptat în cor cu cântări pe miri şi multele trăsuri elegante ale nuntaşilor. Biserica a fost îndesuită de cel mai ales public şi cununia a fost celebrată cu o splendóre ne mai pomenită.

Deci avem un clasic exemplu, cum trebue sĕ cinstim mai mult legile lui Dḑeu, decât ale ómenilor.

* * *

Împĕratul nostru pentru sĕracii din Bucureşti. Francisc Iosif I, bunul nostru monarch cu ocasiunea visitei din România a dăruit pe séma sĕracilor din Bucureşti suma de 12,000 franci. Consiliul orăşenesc a luat hotărîrea de a distribui acésta sumă la sĕrbătorile Nascerii Domnului, şi astfel a le face şi săracilor ḑiua nascerii, o ḑi de bucurie.

* * *

Darul Sultanului. „Ḑina munţilor negri“, după cum e numită fiica principelui din Muntenegro a fost plăcut surprinsă prin darul Sultanului, din incidentul cununiei sale. O depeşă din Constantinopol spune, că Sultanul, 'i-a trimis miresei mai multe daruri, ér surorilor ei, princeselor Helena şi Ana marele cordon al ordului Sefakat.

* * *

Convocare. Adunarea generală a despărţĕmêntului IV (Sibiiu) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ din acest an sĕ convócă pe Dumінecă, 20 Octobre st. v. (1 Novembre n.) a. c. în Sibiiu suburbiul Iosefin, localităţile scólei gr.-or.

Toţi membrii despărţĕmêntului respective ai Asociaţiunii transilvane precum şi amicii şi binevoitorii acestei instituţiuni culturale sĕ învită şi sunt rugaţi a participa la acéstă adunare generală.

Programa:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţĕmêntului.
2. Cetirea raportului general al comitetului.
3. Exmiterea unei comisiuni pentru inscrierea membrilor noi şi pentru incassarea taxelor dela membri vechi şi noi — şi a alteia pentru examinarea raportului general şi revisiunea raţiociniilor.
4. Cetirea unei disertaţiuni.
5. Rapórtele comisiunilor esmise sub pctul 3. şi darea absolutoriului despărţĕmêntului.
6. Intregírea comitetului prin alegerea unui membru.
7. Statorirea budgetului pro 1897.
8. Luarea disposiţiunilor pentru representarea despărţĕmêntului la adunarea generală a Asociaţíunii din 1897.
9. Defigerea locului şi timpului pentru ţinerea adunărei generale a despărţĕmêntului in 1897.
10. Propuneri eventuale.
11. Luarea disposiţiunilor pentru autenticarea procesului verbal, luat despre ţinerea adunării generale şi încheiarea şedinţei.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului IV (Sibiiu) al Asociaţiunii transilvane.

Sibiiu, în 15 Octobre 1896.

I. Papiu, director. Dr. *N. Vecerdea*, notar ad hoc.

* * *

Bibliografic. In tipografia „Gutenberg“, Iosef Gőbl, din Bucuresci a apărut „*Ficţiune, imagine şi comparaţiune*“, studiu comparativ de literatură poetică şi „*Sihastrul*“, poveste poetică de Vasilie D. Păun. Exemplarul 2 lei.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Influinţa pădurilor asupra căderei grindinei.

(Urmare şi fine.)

II

Spre a ne face o ideie de pagubele produse în Francia din causa grindinei şi de îndemnisările ce statul póte sĕ acórde celor loviţi de acest flagel, atât sub formă de ajutorare cât şi sub formă de scutire de imposite, este a arĕta după statisticele anuale agricole, că în cinci ani (1884—1888), perderile admise pentru scutire de imposite au fost de franci 483,550.511, ér ministeriul finanţelor a acordat scutire de imposite în valóre numai de 6.494.727 franci; perderile admise pentru ajutorare au fost de franci 115.377.651, ér ministeriul agriculturei a acordat ajutóre în valóre numai de 6.303.879 franci. Cu alte vorbe, în termin mediu perderile admise pe fiecare an pentru scutire de imposite se urcă la 96 710.102 franci, pe când scutirile acordate sunt de 1.298.945 franci, ér perderile admise pe fiecare an pentru ajutóre se urcă la 23.075.530 franci, pe când ajutórele acordate sunt de 1.250.776 franci, ceea ce revine că, că cei loviţi de grindină, pelângă óre-care despăgubiri acoperite de societăţi de asigurare, primesc îndemnisări dela stat numai 2, 4% din perderile ce au suferit.

In faţa unor asemenea desastre, de care agricultura este lovită în fiecare an, lumea cu drept cuvênt şi-a îndreptat atenţiunea asupra pădurilor, a căror acţiune binefăcĕtóre era deja de mult reputată în astă privinţă, căutând sĕ-şi dea sémă dacă în adevĕr este exact că, graţie arborilor (mai ales cei rĕşinoşi), s'ar opera între nori şi sol numĕróse combinaţiuni electrice, capabile de a degaja o sumă destul de mare de căldură spre a împedeca atmosfera sĕ se răcéscă până la gradul d'aforma grindină. Dorinţa legitimă a agricultorilor din Francia de a fi fixaţi asupra acestui punct a făcut pe un membru al parlamentului sĕ céră (în şedinţa camerei din 17 Novembre 1891) ministrilor de instrucţie şi agricultură sĕ pună serios în studiu cestiunea influenţei pădurilor asupra grindinei căci în cas când acéstă influenţă ar fi demonstrată, opera reîmpăduririlor ar fi cu totul uşurată.

Pentru a se conforma dorinţei camerei, ministrul instrucţiunei prin mijlocirea biroului central meteorologic, a trimis comisiunilor meteorologice departamentale o circulară prin carele învită a inscrie în programul lor acéstă importantă problemă. In acelaş scop directorul general al pădurilor a însărcinat staţiunea de cercetări de pelângă scóla forestieră din Nancy de a instala în mai multe departamente posturi de observaţiuni încredinţate brigaderilor. Astfel 49 brigaderi, convenabil depărtaţi unul de altul în dóuĕ departamente, au fost desemnaţi a completa un cestionar, de câte ori va căde grindina.

Centralisându-se tóte aceste observaţiuni, făcute în timp de patru ani, se dovedesce influenţa binefăcĕtóre a pădurilor în privinţa căderei grindinei, şi anume că pădurile, fără a opri brusc căderea ei, protejéză regiunile cultivate din dosul lor, micşorând mult intensitatea flagelului. Şi este de notat că aceste observaţiuni au fost făcute la regiuni de câmpie, la altitudini de 200—400 metri, adecă acolo unde furtunile n'au putut fi înfluenţate de accidentele solului ci numai de păduri.

De curênd chiar, dl Duchaussoy studiind zonele de grindină în departamentul Somme, dela 1861 până la 1890, constată că cantónele Nouvion, Rue şi Crécy, singurul masiv important al departamentului.

Dacă pădurile aduc servicii în acéstă privinţă, este de dorit a se face o clasificare a departamentelor încercate mai mult de grindină, ca astfel sĕ se scie unde acţiunea forestierului pentru împăduriri sĕ fie mai seriósă. Şi în acéstă privinţă în Francia tot brigadierii însĕrcinaţi deja cu observaţiile meteorologice au fost desemnaţi sĕ consemneze resultatul sumar al constatărilor lor, după fie-care cădere de grindină, complectând un cestionar trimis de staţiunea de cercetări. *)

Din resumatul cercetărilor de mai sus resultă că pădurile au fără îndoiată o acţiune protectóre. Totuşi se crede că o simplă perdea de arbori nu ar putea protege suficient pămênturile cultivate ci numai un masiv păduros de óre-care întindere. Şi apoi, în localităţi accidentale, factorul orografic intervine spre a modifica factorul forestier.

Asemenea cercetări sunt interesante şi pentru România, unde grindina face pagube colosale agricultorilor, pe timpul marilor călduri, cu atât mai mult, cu cât agricultura este principala producţiune a ţĕrei. Şi observaţiunile s'ar putea face tot prin agenţii silvici, însărcinaţí anume cu acestea, cari vor complecta nisce cestionare trimise de ministerul domeniilor.

La şcóla de silvicultură dela Brăneşti, laboratorul de fisică şi chemie s'ar putea acomoda mai mult în staţiuni de cercetări forestiere, care punêndu-se în legătură cu agenţii forestieri, sĕ studieze atât diferitele produse ale pădurilor în raport cu diferiţi factori ai sĕi (sol, esenţe, lumină, căldură, tratament, vêrstă, etc.), cât şi influenţa pădurilor din atâtea puncte de vedere. Căci un laborator pentru ca elevii silvici sĕ prepare oxigen şi hydrogen ar fi o utopie.

In tot casul, menţinerea pădurilor mai ales la munţi, în stare de masive pline şi înalte, este şi din punctul de vedere de mai sus, o cestiune de conservare naţională. Şi pentru acésta, repetăm aceea ce am ḑis altă dată, că: pornirea generală a silvicultorilor sĕ fie pe cât e de posibil cătră codru, regulat s'au grădinărit, căci numai ei asigură îmbrăcămintea grósă şi eficace a munţilor, în contra desgolirii lor.

(„Timpul.“) *G. S.*

Diverse.

Cât de sus sbóră pasĕrile. Anumit West, astronom american, a urmărit cu telescopul sboru alor câteva pasĕri ce treceau pe sub cercul lunei. Au trecut 7—8 secunde până au eşit din sfera aceiuia, şi a constatat că pesĕrile au sburat la înălţime de 15.000 de metri.

* * *

Haz. *Unde-şi bate capul Moritz.*

Invĕţătoriul: Nó, copiilor, care mi-ar sci spune, pentru-ce şi-a ars Cortez năile?

Moritz: Abunăsémă au fost bine aşigurate.

---

*) Étă în scurt, ca specimen, cestionarul dresat de staţiunea de cercetări, dela şcóla Forestieră:

1. Óra începerei şi sfârşirei grindinei;
2. Direcţia generală a furtunei cu grindină;
3. Furtuna cu grindină a traversat sau ocolit un masiv păduros?
4. Numele şi descrierea acestui masiv. Altitudinea părţei lovite sau ocolite de furtună. Lărgimea masivului în sensul trajectorii furtunei şi în sensul perpendicular. Esenţele predominante şi tratamentul. Etatea aproximativă a populamentelor.
5. Arĕtarea regiunilor lovite de grindină. Lungimea şi lărgimea bandei lovite. La ce distanţă înainte de marginea pădurei a început grindina, şi la ce distanţă după pădure a încetat.
6. Intensitatea furtunei. Grosimea grindinei înainte de pădure, în pădure, şi după pădure, precum şi descrierea stricăciunilor făcute în aceste trei locuri.
7. Regiunea atinsă este des visitată de grindină?

CONCURS.

Pentru prăvălia din Sibiiu a societății comerciale în înființare „**Concordia**“, care sĕ va deschide la 1 Ianuariu 1897 eventual și mai curênd, se caută un

Conducĕtor.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ probeze prin documente cualificațiunea și aptitudinea lor în tóte afacerile comerciale.

Ofertele provĕdute cu documentele necesare sunt a se înainta la comitetul executiv al fondatorilor „Concordiei“ sub adresa **Institutului „Albina“ în Sibiiu** până cel mult în **15 Novembre st. n. 1896.** [155] 2—3

La provocare va avé a se presenta aspirantul și în persónă.

Din ședința fondatorilor „Concordiei“ ținută în Sibiiu la 19 Octobre 1896.

Ioan Hannia, președinte. **Dominic Rațiu,** notar.

Nr. 331/896 [153] 2—3

Edict de licitațiune.

Darea în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende a edificării unei nóuĕ biserici gr. or. în comuna **Câmpuri Surduc** (u. p. Guraszáda) se va efeptuì la fața locului în **27 Octobre st. v. (8 Novembre n.) a. c. la 10 óre a. m.**

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e: *6833 fl. 95 cr.* Materialul: pétră, cărămidă, năsip, precum și cărăușitura le dă comuna. Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din prețul strigării.

Acestea se aduc la cunoscință publică cu adausul, că planul de edificare și alte condițiuni speciale se pot vedé la oficiul parochial concernent.

Ilia, la 23 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 34—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuș sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.18	—	—	3.46	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod		4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézā nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	–	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	2. –	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. Timișóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.02	2.35	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	–
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
–	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	p. Sibiiu sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.25	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriș	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117. Sibiiu, Marţi, 15|27 Octobre 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prudentes et circumspecti.

Compatrioţii nostri saşi pe Joia ţrecută au convocat aici un „Sachsentag“, va se ḑică o conferenţă săséscă. La acésta au fost învitaţi alegĕtorii dietali din fostul fond regiu, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune.

Era contemplată deci o conferenţă a saţilor *„nesaşi“* şi de confesiune străină de cea a saşilor din Ardeal.

Înainte cu câteva ḑile de întrunirea Sachsentagului s'a lansat prin presa din loc un avis oficios, că cu considerare la localităţile mici pentru un mare Sachsentag, numai alegĕtorii învitaţi vor avé întrare în sală.

Acei saşi *„nesaşi“*, cari au voit sĕ aibă de curiositate întrare în sală, s'au insinuat pentru bilet de întrare.

Bilet de întrare li s'a dat, dară nu pentru sală, *ci pentru galerie.*

Mistificarea acésta îşi va fi avut şi ea sensul şi raţiunea sa, căci în ḑiua ţinerei Sachsentagului avisurile oficióse de pe uşi nu mai sunau pentru óspeţii „învitaţi“, şi faptice dela alegĕtorii adevĕraţi saşi nici nu s'a cerut un bilet de întrare.

Cu minte şi şiret.

*

Compatrioţii saşi sunt grupaţi în dóuĕ tabere: saşi verḑi şi saşi uscaţi, în ramură verde şi ramură uscată.

Cei verḑi au dat o declaraţiune contra modului de convocare Sachsentagului internaţional şi interconfesional şi au părăsit sala de consultare.

Cei „uscaţi“ 'şi-au ales comitet special săsesc, din representaţiune specială săsésca, au partid special săsesc, cu program special naţional săsesc, căci după logica ministrului-president Bánffy în Ungaria nime nu se póte constituí be base naţionale: ergo saşii, cari fac strigătóre excepţiune sunt ei şi nime“?

Duo si faciunt idem, non est idem.

Românii au convocat adunare de alegĕtori români în tóte cercurile electorale.

Alegerile au fost permise.

La locul prim s'au putut românii întruní în Cluş, în Deş, în Dicio-Sân-Mărtin şi aşa mai debarte, va se ḑică în cercurile, unde domnesce cel mai cras şovinism unguresc.

Interḑise au fost întrunirile românilor în Bistriţa, în Braşov şi în Sibiiu, va se ḑică tot între saşi şi prin saşi.

Óre guvernul unguresc a dat ordin pentru oprirea conferenţelor românesci în numitele cercuri?

Cum se opréscă guvernul pe alegĕtorii din Bistriţa, Braşov şi Sibiiu, şi sĕ-'i lase pe toţi ceialalţi din Ardeal şi Ungaria?

După logica modernă fórte uşor. Guvernul nu 'i-a oprit, ci 'i-a oprit primarii saşi spre a spăria pe saşii verḑi.

Dacă nu aşa s'ar fi făcut, atunci pentru-ce s'ar mai numí politica politică.

Saşilor verḑi li s'a înfundat gura cu oprirea conferenţelor românesci, în cele trei cercuri numite.

Nu mai pot ḑice cei verḑi, că şi ei s'ar fi putut aduna pe base pur naţionale, căci în acel cas conferenţa lor ar fi fost oprită, — din partea saşilor uscaţi, cari şi ei îşi tem popularitatea şi prudenţi cum sunt şi sub firmă internaţională şi interconfesională sciu face politică exclusiv săsésca.

*

O adunare, unde sunt saşi, unguri şi români, sêrbi şi slovaci, acea este Sachsentag, căci Sibiiul e săsesc, deşì aici sunt unguri, jidovi români şi saşi.

Gimnasiul evangelic de aici e săsesc. căci în el sunt studenţi de diferite limbi.

In gimnasiul de stat de aici încă sunt studenţi de diferite naţionalităţi, deci şi el e săsesc.

In parlamentul din Budapesta afli unguri, saşi, sêrbi, croaţi, slovaci, români: ergo parlamentul din Budapesta e Sachsentag.

Tot cu acéstă logică e oraş săsesc Bucureştii, Belgradul, Sofia şi Debreţinul.

*

In lume tóte sunt possibile, dacă omul are minte în cap şi o scie bine întrebuinţa.

Putem deci convoca Sachsentag internaţional şi interconfesional, şi din el sĕ iasă o organisaţiune special săsésca, putem opri conferenţele alegĕtorilor români fără de a ne teme, că vom fi traşi la rĕspundere în faţa legei, şi în cele din urmă putem face logică după vederile nóstre proprii.

Putem, dacă suntem prudenţi şi circumspecţi.

„Magyar Allam“ despre noi. In numĕrul sĕu dela 25 a l. c. *„Magy. Àllam“* sub titlul „falimentul passivităţii“, vorbind despre întrarea nóstră în parlament, ca despre o intenţie vĕdită, constată că aceea sub guvernul liberal nici când realisabilă nu va fi: „Sĕ-şi însemne bine, — ḑice fóia catolică — că sub ori-ce titlu ar întra ei în acţiune, în Sibiiu adunări cu direcţie federalistă mai mult nu vor putea ţinea“.

Constată mai departe, că lui Bánffy absolut nu-i trebue amiciţia nóstră, ca a unui partid separat. Conferenţa convocată pe 24 a c. a trebuit sĕ o oprésca, căci i-a fost frică, că abstând noi dela passivitate, vom forma un nou partid. Intenţia guvernului este, sĕ ne iee possibilitatea de a participa la conducerea afacerilor publice, fiind în interesul sĕu tréba asta.

Ne recomandă apoi abandonarea principiilor federaliste şi crearea unui program, care sĕ cuprindă în sine nu numai păsurile nóstre ale românilor, ci astfel de postulate, cari le póte pretipde ori-ce cetăţén.

„Ar putea sĕ pretindă românii, ḑice „M. Á.“ de exemplu:

1. Revisiunea legii electorale şi anume cu votare secretă după comune, cu drept electoral lărgit.

2. Stergerea legii electorale din Transilvania, împărţirea dréptă a cercurilor.

3. Stergerea legii de presă transilvănene, adecă stergerea patentului imperial din 1852 ce sĕ tot susţine încă spre batjocura patriei.

4. Ajutorarea din partea statului a institutiunilor culturale naţionale şi a şcólelor susţinute de confesiuni, şi propunerea limbei ţinutului în şcólele de stat.

5. Revisiunea legii despre naţionalităţi şi provederea ei cu sancţiune penală.

6. Sĕ se dispună apriat, ca majoritatea organelor administrative a comitatelor locuite în majoritate de naţionalităţi deasemenea sĕ se recruteze din sinul respectivei naţionalităţi.

7. Libera folosire a limbei naţionalităţii în comune, în adunări comitatense şi înaintea legii.

8. Autonomia bisericei de sub conducerea metropolitului român gr.-cat.

9. Revisuirea, respective scóterea din valóre a nóuelor legi şi ordinaţiuni ministeriale vătĕmătóre, şi revisuirea legilor politice bisericesci“.

Stând pe lângă acest „program“, ḑice „M. Á.“, am găsí sprigin în o parte însemnată a magiarilor, — ba are speranţă tare fóia menţionată, că odată totuşi va trebui sĕ revenim la acest program.

„E adevĕrat — ḑice „M. Á.“ — că punctele aceste sub actualul guvern liberal nu sunt executabile, pentru-că numai un partid conservativ póte sĕ mai facă aici ordine“.

„Dar ori-ce vor voí naţionalităţile, trebue sĕ recunóscă, că omul înţelept totdéuna îşi acomodézà timpului pretensiile şi mai bine sĕ 'ndestulesce cu puţin, decât sĕ-'şi pérdă şi ceea-ce are. De aceea a falimentat pasivitatea, pentru-că s'a legat de lucruri, pentru a căror realisare n'a avut nici putere, nici mijlóce. . . . . . .“

„Cugete-se aceia, cari încă tot mai aştéptă mântuire dela pasivitatea federalistă descreditată, că cu acésta promovézà numai regimul liberalismului, al acelui liberalism, care a făcut pe român, ca pe ungur păgân, sĕrac“.

Apoi ce înţeles au conferenţele acelea vecinice? Se pot convoca din diferite ţinuturi consultări confidenţiale, acolo se pot face înţelegeri, membrii consultării apoi organiseze acasă cluburi şi păşésca în acţiune în cercurile lor electorale . . . . .“

În fine recomandă sĕ nu ascultăm de nici un conducĕtor, ci sĕ avem în vedere numai interesele Ungariei, „care deşi *nu recunósce decât o naţiune politică,* (!) dar póte sĕ împlinéscă tóte interesele juste . . . . .“

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

2. Zgaibă (Carbunculus) acésta mai arare ori sĕ arată decât Buba rea, dar este mai adevĕrăt semn al Ciumii. Iaste o umflătură fórte tare înfocată, care rĕsare dintr'o beşică fórte mica, şi fórte curênd sĕ preface în lupare. Antĕiu rĕsare pe piele o sgrăbunţă roşie, şi fórte înfocată. In mijlocul acesteia iasă o beşică mică şi întunecată, care preste 12 ciasuri spărgênd va fi o Zgaibă négră cu cerc roşu împrejur. De va fi betégul de mórte, atunci Zgaiba acésta négră într'o stare rĕmâind nu sĕ mai întinde, şi şi cercul cel roşu din prejur oapĕtă faţă întunecată ca şi cuptoriul. Éră de va fi spre tămăduire, atunci negrimea cea de desupt de din lăuntru, şi pe din afară pănă atunci sĕ lăţesce cu cercul cel roşu, pănă când tótă materia cea înveninată sĕ strînge acolo, şi cercul cel roşu sĕ preface ca o brazdă umeḑeóse, si aşa partea cea cu lupare, de cea sănĕtósă o desparte, care preste vr'o câteva ḑile de sine va cădea, lăsând după sine o rană afundă şi curată. Zgaiba mai târḑiu rĕsare decât Buba rea, şi este mai bine de sĕ va ivi a 4 sau a 7-tea ḑi. Póte sĕ iasă măcar în care parte a trupului.

3. Petele, aceste unde şi unde es supt piele ca nisce pătături mici. Aceste de vor fi roşii, mici, şi dela începerea beteşugului la a 4, 7 sau a 9 ḑi numai sĕ vor ivi, şi numai după aceea, după ce Buba rea, sau Zgaiba va fi dară preste o ḑi sau douĕ încet vor trece, atunci va fi sfêrşitul lor bun. Dară decumva vor fi rari, mari, negre, şi decumva dóră minteni cu începerea beteşugului în ḑiua cea dintêiu sau a doua ḑi fără a sĕ arăta Buba rea, sau Zgaibă vor rĕsări, atunci mai cu samă spre mórte arată.

4. (Antrax) este o sgrăbunţă négră, mare cu cerc roşu împregiur, dară în mijloc nu are beşică.

5. Beşica Ciumii, acésta este o beşică négră fără cerc împrejur.

6. (Vibices) aceste sunt nesce trăsuri lungăreţe, roşii, vinete, sau negre pe piele, carii sunt de mórte.

Fiind dară că Ciuma nu are aşa osebite semne, care tóte aflându-se la vr'un betég, dintru acelea sĕ se pótă minteni sci totdéuna, ce feliu de bólă póte fi; aşa dară ca sĕ se pótă hotărî, că Ciumă este au ba? La aceste următóre trebue luat sama:

Decumva în vremea aceea, când în Ţéra învecinată stăpânesce Ciuma; aprópe de hotar am prinde de veste, că pe careva într'o casă, şi pe mai mulţi în căsi osebite, care s'au însoţietat la olaltă, i-ar scutură frigurile tare, éră după aceea le-ar urma căldura mare, pierderea puterilor, tărbăcire, îngreuiare, şi neodichnire şi mai pe urmă, încă când este viu, au şi după ce móre vor eşi pe trup nesce Pete mari, late, rari şi negre, şi decumva în starea acésta în ḑiua cea dintĕiu, a doua, sau cel mai mult a treia ḑi vor muri; atunci acéstă bólă este cu prepus. Éră decumva betégul afară de aceste minteni atunci, sau şi mai târḑiu sĕ jeluesce că la jămânări, supt susuóră sau la códa urechii ar avé dureri cu junghiuri mari, şi tocmai în locurile acele s'ar simţi, şi ceva tare, sau nod, atunci aceea bólă şi mai cu mare drept o putem cunósce Ciumă; ba decumva încă fără aceste ar eşi la betég şi vr'o Zgaibă, aşa atunci fără nici o îndoélă este chiar Ciumă. Insĕ afară de aceste tóte decumva vor eşi şi nesce mlădiţĕ vinete şi negre pe pielea lor, atunci cu tot dreptul sĕ póte vesti Ciumă.

Aşa dară petele cele late fac prepus de Ciumă, Bubele cele rele mai mare lumină dau despre dênsa. Zgaibele tótă îndoéla o depărtézà; éră mlădiţele cele negricióse cu adevĕrat arată Ciumă.

(Va urma).

Atentatul lui Bánffy contra ideei de stat magiar. „Alkotmány“ dela 25 a lunei curente, publică dela corespondentul seu din Viena următórea epistolă:

„Cu cât va fi mai mare majoritatea lui Bánffy în noul parlament, cu atât va cădé mai în grabă guvernul și cu el deodată și și așa numita clică alui Tisza-Wekerle.

Elementele mai oneste a nouei majorități se vor rușina, că își vor puțé mulțămi mandatul volniciilor lui Bánffy; Bánffy va sta înaintea lor ca o mustrare; la acésta se va alătura votarea urcărei cuotei, pretensiunile consorțiului lui Rotschild pentru miliónele date la alegeri; cu un cuvênt impopularitatea lui Bánffy va lua astfel de dimensiuni, încât ómenii ambițioși — fără diferință de partid — toți convin, că guvernul actual cu ori-ce preț trebue trântit.

Acéstă opiniune domnesce în cercurile ministeriului de externe din Viena și în acel colorit al curții vienese, care simpatiséză cu magiarii.

Eri am avut ocasiune a veni în atingere cu un „mare“ banchier, care e unul din stêlpii consorțiului lui Rotschild; bravul domn jidan cu tótă naivitatea mi-a enarat tot ce sperézǎ judaismul dela Bánffy; mi-a spus cum se exprimă Bánffy înaintea cercurilor vienese *antimagiare*, cari îl sprijinesc.

Roșéță de rușine mi-a sărit în obraz, când am auḑit cu cât *cinism* se pórtă ministrul președinte al Ungariei între austriaci și financieri.

— Astfel de om ca Bánffy ne trebue nóue, — mi-a ḑis marele banchier jidan, — carele nu diplomatiséză, ci vorbesce sincer cu noi și ḑice: *donnant, donnant* — adecă, dacă noi vom da bani pentru alegeri, atunci va fi majoritate, și apoi acesta va vota totul ceea-ce doresc în Viena austriacii și financierii, așa „urcarea cuotei“ — deși acoperit, sub titlul de *„nóuă cheie“*, apoí afaceri și operațiuni de bani așa după cum dorim noi (consorțiul lui Rotschild).

La întrebarea — continuă marele banchier, — că óre sigur e Bánffy despre acea, că noua majoritate va vota tóte acestea — ministrul-președinte a rěspuns: „eu sciu tracta cu magiarii și nu e lucru pe care nu l'aș puté duce la îndeplinire în parlament. Am fost în stare astăvéră a duce la îndeplinire așa ceva, a cărei posibilitate înșiși aderenții mei o au negat. Și parlamentul era încă laolaltă și eu încă sum tot ministru-președinte.

Maiestatea Sa a călătorit la Bucuresci, ca *împěrat austriac* și m'am învoit la aceea, ca cu ocasiunea visitei la Bucuresci, regele ungar nici o urmă sě nu aibă; ministrul președinte magiar n'a fost lângă regele magiar și stidardele magiare numai din complesanța guvernului român au putut fi věḑute. Am sciut înainte, că acésta va vĕtăma pe șovinistii magiari, de aceea le am șoptit, că pentru acea nu merg la Bucureșci, ca sě nu trebuéscă a mě angaja la așa ceva față de regele român, ce nu ar sta în conțelegere cu interesele nóstre.

Anume, dacă regele român ar fi făcut vorbă despre concesiuni locale pentru românii ardeleni, n'am voit sě fac nici o promisiune, — La acéstă șoptire sovinişti sau liniștit și s'au predat“.

— Și într'adevěr din causa acésta n'a mers Exelenția Ta la Bucureșci?

„N'am mers, a rěspuns la acésta Bánffy, pentru că Goluchowsky a dorit sě nu merg, căci s'ar conturba primirea *Maiestății Sale a Impěratului*, dacă din întêmplare cineva ar demonstra contra ministrului președinte.

Apoi acum înainte de tóte trebue sě asigurez domnia partidului liberal atât față de Viena, cât și în jos prin nóuele alegeri.

Cel mai mare inimic al liberalismului este *partidul poporal*, și acesta trebue sě-l năduşim în germine, și încă cu ori ce preț; dacă se póte pe cale constituțională, dacă așa nu, pe altă cale.

Dar partidul poporal trebue sě piară. Spre scopul acesta vom primì ori ce feliu de sprijin, sě vină acela ori din ce parte; vom primì sprijinul jidovimei, a nemților-austriaci, a carbonarilor, a partidului kossuthist, — ba, aș primi și sprijinul dracului, ca sě scăpăm de partidul poporal. Partidul acesta cu timpul ar împăca naționalitățile și ar aduna împrejurul sěu poporul catolic; prin acésta și-ar câștiga o astfel de putere, care ar face imposibilă *secularisarea bunurilor preoțesci*, ér acésta e ținta principală a partidului liberal; pentru că numai atunci, când clerul catolic nu va dispune de averi mari, va fi cu putință ca liberalismul sě-și desfășure de tot flamura sa: din contră, dacă partidul poporal s'ar întări, catolicismul va nimici liberalismul, care deopotrivă e interesul comun al protestantismului și a *judaismului aliat cu el*“.

Cu astfel de cinism vorbesce Bánffy cu banchierii jidani din Viena.

Nu cu mai puțin cinism se declară Bánffy față de ministrii austriaci.

Aceştia vorbesc publice, că Bánffy s'a declarat într'acolo, că nu esistă guvern magiar, care s'ar mulțămi cu mai puțin în ce privesce urcarea cuotei ca cabinetul Bánffy și cu care s'ar puté așa de ușor încheia pactul.

Ér Bánffy își motivéză acéstă declarațiune cu aceea, că partidul liberal e gata spre cele mai mari jertfe materiale, numai ca liberalismul sě se susțină la putere, ceea ce el o pune peste ori ce jertfe materiale.

Dar partidul e amenințat și de acele partide opoziționale, cari stau pe basa pactului dela 1867; de aceea el e aplicat a primì și urcarea cuotei, de și în altă formă ca cuota de acum.

Cu astfel de declarațiuni cugetă Bánffy că-și va asigura stăpânirea.

Dacă națiunea va suferi acésta, atunci e vrednică de sórtea sa. —

Vor fi multe adevěrate din cele câte le ḑice corespondentul lui „A“ despre Bánffy, mai cu sémă în ce privesce visita Majestății Sale la Bucuresci, dar ne vin de necreḑut cele ce le-ar fi ḑis Bánffy despre partidul poporal și interesele protestantismului și a judaismului aliat cu acesta.

Că intențiuni dușmănóse va fi avênd Bánffy față de partidul poporal și față de biserica catolică prin secularisarea averilor aceleia și în ce privesce spriginirea protestantismului și jidanismului în scopul magiarisărei încă ar fi condus de atari intențiuni, numai încape nici o îndoélă. Ne îndoim însě ca aceste intențiuni sě și le fi dat pe față tocmai acum în preséra alegerilor și într'un mod atât de fără încunjur.

Dar mai scii: nu e acésta un: „Dă cu Bánffy“, fără sě scii de pe acum pe unde crépă?

Apoi omul rafinat de multe ori își spune pe față fără încunjur tot ceea ce simțesce numai ca cu atât mai ușor sě te pótă seduce ca sě nu cugeți la apěrare, contând la aceea, că nu-l vei crede, věḑênd atâta sinceritate, după tine prefăcută, din partea lui. Dar el își face mersul lui mai departe și dacă nu ești destul de precaut, își ajunge scopul nu cu multe greutăți și tu-i simțesci urmările rafinărei cu care te a înșelat.

„Pester Lloyd“ și naționalitățile.

In numěrul sěu de Sâmbătă „Pester Lloyd“ publică un prim-articol în care se ocupă cu acțiunea naționalităților în fața alegerilor dietale. Étă vre-o câteva pasage din acel articol:

„Intre cele mai binefăcětóre apariții in fața iminentelor alegeri dietale socotim fără îndoélă și cele ce se refer la mișcările din sinul naționalităților.

Nu ne vom ocupa acum cu aprecièri și teorii asupra modalității de a resolvi cestia naționalităților. Dacă preste tot este a resolvi ceva în așa numită cestie a naționalităților, credem, *că n'a sosit încă timpul pentru acésta* (?). Probabil, că numai sesiunea parlamentară după anul 1901 va crea acea situație, în care se vor puté contempla pregătirile pentru o resolvire de acéstă natură.

Voim astăḑi sě vorbim numai despre aceea, că agitațiunile electorale de până acum au dovedit deja îmbucurătóre apariții, cari cestia naționalităților nu o presintă nici decât în o lumină atât de amenințătóre, în care pesimistii o presintă. Cestiunea nu s'a pus la ordinea ḑilei ca o necesitate arḑětóre în forma unei devise în mijlocul masselor; cestia naționalităților s'a relevat de astădată numai în astfel de cercuri, cari nu se pot împăca cu idea, sau mai bine ḑis cu *faptul viu* al statului magiar și cari nici nu se pot împretiní cu acéstă idee.

Se scie din diferite resoluțiuni și articoli de jurnal cari au apărut de curênd în foile oposiționale ale Sêrbilor, Românilor și ale Slovacilor, că inteligența naționalităților érăși a proclamat pasivitatea ca principiu conducětor în agitațiunile electorale. Pe lângă repetarea cunoscutelor gravamine alegětorii au fost admoniați, cà, în fața „pretinsei“ volnicii a guvernului și a organelor sale, în fața „pretinsei“ rêvne de stăpênire a Magiarilor, ar fi absolut zadarnic, ca naționalitățile sě între în lupta electorală. Conform concepțiunii politicianilor pasivisti ar fi cu neputintă, ca naționalitățile sě ajungă în parlamentul viitor representate în conformitate cu cualitatea și cuantitatea lor. Eu cred, că guvernul precum și rassa stăpênitóre trebue lăsată a-și face în linisce trebile, până când sistemul existent se va nimicí de sine.

Și ce ḑic la acésta alegětorii lor? Din relatările de până acum despre mișcările electorale resultă, că o mult preponderantă parte a naționalităților perhoreschiază pasivitatea și că se vor presenta la urnă. Urméḑă de aci, *că ultraiștii și-au perdut mult lăudata lor influință la conaționalii lor, dar în deosebi la așa numitul „popor“ le care ei cu predilecție se provocau cu ori-ce prilegiu.*

Astăḑi Hurban, Polit și Lucaciu de geaba ar păși undeva ca deputați, căci cu greu ar obțíné vre-un mandat. Astfel fără voie vine omul la ideia, că inteliginţa oposițională a naționalităților s'a decis pentru pasivitate numai din motivul, că sě teme în cas de acțiune de surprínḑětóre naufragii.

Pasivitatea deci astăḑi nu se estinde asupra naționalităților întregi, asupra maselor celei mari de alegětori, ci numai asupra așa numitelor cercuri inteligente, cari din dovedita lipsă de mandate vor sě-și facă o virtute patriotică-națională.

In acest vědit contrast — dintre ultraiști și massa alegĕtorilor — *zace după părerea nóstră cel mai îmbucurător resultat al actualei mișcări electorale, care fără îndoială conține și elemente și condițiuni pentru resolvarea cestiunei naționale.*

Deşěrtăciunea politicei de pasivitate se manifestă prin faptul, că amintitele naționalități vor fi representate în parlamentul viitor în diferitele partide. Maioritatea preponderantă a deputaților români și sêrbi își vor afla probabil locuri în partidul liberal, ér dacă Slovacii vor întra în cel poporal, acésta își va avé urmările sale pentru slovaci“.

In feliul acesta discută „Pester Lloyd“ cestiunea pasivității naționalităților, și ne recomândă în sfêrșit în atențiune atitudinea sașilor și cuvintele episcopului Müller, ce acesta a rosit când cu inaugurarea monumentului lui Arpád la Brașov.

Sunt la tótă întêmplarea multe caraghióse dintre opiniile acestei foi inspirate de guvernul magiar, dar conține și lucruri reale, ce și noi am repețit de mai multe ori. E caraghiósă părerea, că timpul pentru resolvarea cestiunei naționalităților n'a sosit încă

Fetele americane

de

Paul Bourget.

Acéstă apotheoză a femeii care e o atât de caracteristică trăsătură a societății americane, în locul prim și mai ales o privesce pe fată. Acest titlu, de altcum atât de simplu, e a se definí mai strict, pentru-că probabil în tótă privința — excepționând firesce chestia de onóre — însemnéză tocmai contrariul în Statele-Unite, ca d. e. în Francia.

Ceea-ce mai presus de tóte îl surprinde pe străin, care atâtea a auḑit vorbindu-se despre fetele din America e, că abia le póte deosebí de nevestele tinere. Faptul atât de des amintit, că umblă singure încóce în colo, nu e suficient pentru explicația greutății deosebirei. Identitatea merge mai departe. Pórtă aceleași podóbe, aceleași vestminte, tot atât de liber rîd și vorbesc, cetesc aceleași cărți, mișcările, ținuta, frumseța cam trecută, tóte aceste sunt identice cu ale femeilor. Nu există teatru, cârcimă, nici un fel de petrecere, la care sě nu mérgă ele singure, la învitarea ori-cărui bărbat cunoscut.

De fapt însě totuși nu umblă singure. De regulă sunt însoțite de vre-o fată — sau de vre-o prietină věduvă (věduva este ușor înlocuită de femeia despărțită de bărbat), dar „gardedama“ acésta 'și-o alege fie-care fată însași, ceea-ce însémnă, că totuși numai ea e rěspunḑětóre de faptele sale. Obiceiul „guvernării de sine“ se manifestă în siguranța caracteristică a expresiunei feței lor. O prietină a mea din New-York are o colecție interesantă din portretele damelor celor mai frumóse din acel oraș. Am visitat des acésta colecție cu scopul, de a recunósce pe cele măritate; distingerea a fost imposibilă.

Este ușor de înțeles, că fetele americane se mărită târḑiu. Pentru ce sě se și grăbéscă? Libertate n'ar prea puté câștiga, pe când pentru distracție vor avé mai puțin prilegiu. Deși căsătoria nu însémnă pentru ele sfêrșitul traiului celui plăcut, ca la noi pentru tineri, dacă o rup cu burlăcia, la tot casul însě forméză începutul renunțării. Cele mai multe o sciu acésta, și se nisuesc a 'și lua partea înainte de căsătorie, își petrec, se distrag, pentru-că nu poți sci ce va urma după aceea. Procesele divorțiale, cari le comunică une-ori ḑiarele, le dau drept acelora, cari astfel raționéză. Sě vede că căsătoria nu totdéuna e petrecere.

Din pricina libertății nețěrmurite, de care se folosesc fetele americane, la prima privire tóte 'ți fac aceeași impresie. Corespund tipului, care și-l'au format scritorii europeni în romanele și teatrele lor despre femeile americane: purtare necuviinciósă, un anumit grad de naivitate, — și păpușa e gata. Dar păpușa acésta, precum și cele dóuě elemente, din cari au compus-o, nici decât nu corespund realității. Dacă vom observa noi aici în Europa fetele americane, le putem afla de fórte rěu crescute, mai ales, dacă le vom asěmâna cu purtarea convențională a fetelor nóstre, care între noi fie ḑis, încă nu o putem ținea de exemplară: Dar sě privim femeia americană în patria sa proprie, vom observa îndată, că libertatea acésta nețěrmurită a purtării o putem găsí fără excepție atât la fata bine crescută, cât și la cea rěu crescută. Ér în ceea-ce privesce naivitatea lor, totdeuna se pornesce din principiul, că pentru femeia nemăritată numai o chestie există pe lume, aceea a dragostei.

La tot casul cu toții suntem de acord, că chestia acésta e cea mai importantă, atât în viața fetei, cât și în a tuturor femeilor. Scrutăm, că óre ce presupun, și cât sciu din ea, și cum e rěspunsul, din acesta putem sě judecăm asupra inocenței lor sufletesci. La femeile americane modul acesta nu-'l putem aplica, pentru că la ele, întocmai ca și la bărbatul american, amorul nu ocupă locul prim în lumea lui sensuală. Óre va lega ea căsătorie din simpatie s'au ba? Va avea óre inima ei istorie de dragoste s'au ba? întrebarea acésta în cugetările sale nu jócă rol. Ba la acele, cari mai mult își dau silința sě placă și cu farmecele lor externe cochetéză mult, din o sută de casuri în nóuěḑeci nu însémnă alta, decât un fapt al vieții sociale. E vorba simplu numaí de satisfacerea vanității, și de împlinirea dorului de a fi distinsă de céta curtenitorilor. O cochetare de feliul acesta aici nu e împreunată cu atâta primejdie pentru fată ca în alt loc; de o parte pentru că ea cunósce temeinic caracterul bărbatului, ér de altă parte pentru-că însuși bărbatul dă probe de mare reservă. O damă tineră, cu care vorbeam despre o cunoscută comună fórte amabilă, o femeie spaniolă, ce trăia la Roma în o căsătorie fórte nefericită, s'a pronunțat astfel: „Nu scie sě tracteze cum se cade cu bărbatul sěu“. Apoi mi-a istorisit, cum i-a succes unei rivale a prinde în mréja sa pe bărbatul necredincios și a 'și-l încătușa. Astfel de reflexii mărturisesc o inocență sufletéscă caracteristică, care noi n'o prea putem înțelege. Un diplomat tiněr, care a trăit ani de ḑile în America și căruia i-am comunicat conversația acésta 'și-a resumat judecata despre americana pomenită în următórele câteva cuvinte: „E infițiată de o corupțiune virginală“. Ca sě-mi documenteze corectitatea definiției sale epigramice, mi-a enarat câteva istorii de logodnă. Am cunoscut — ḑise — mai multe fete, cari au făcut promisii de căsătorie unor tineri, după cari nici prin minte nu le-a trecut sě se şi e curios prognosticul, că acet timp va sosi numai după espirarea acestai sesiuni. Şi mai de rîs este însĕ împărţirea naţionalităţilor şi îndeosebi a nóstră a Românilor în dóuĕ tabere, dintre cari una recunósce alta nu recunósce ideia de stat magiar.

Adevĕrat însĕ, amar de adevĕrat este simburele în care culminézǎ acest articol, legăturile dintre popor şi conducĕtori (după noţiunea lui „P. Ll". ultraişti), întru cât ele au existat nu numai că s'au laxat, dar s'au rupt în cele mai multe părţi cu desĕvêrşire şi că urmările acestei stări sunt desastróse. Poporul nu are fiducia necesară faţă de sfătuitorii sĕi şi urmările sunt, că apariţiunile semnalate de Pester Lloyd" şi alte foi sunt reale, bucuria lor este întemeiată.

* * *

Noutăţi.

Studenţii din Blaş la exposiţie. În numĕrul de Sâmbătă am luat notiţă despre mergerea studenţilor din Blaş la exposiţiunea din Budapesta, şi indignaţi de naivitatea unui corespondent din „Tribuna", care punea pe Consistoriul din Blaş în o lumină de tot eomică, ne-am exprimat uimirea în faţa acelei naivităţi, şi am aşteptat sĕ se declare oficiosul din Blaş, ḑiariul „Unirea".

„Unirea" de aḑi şi rĕspunde corespondentului din „Tribuna", şi la înţeles rĕspunde.

Étă rĕspunsul din „Unirea":

Studenţii nostri la exposiţie. — Aḑi plécă 75 studenţi dela gimnasiul nostru sub conducerea alor trei profesori la Pesta, ca sĕ cerceteze exposiţia regnicolară.

Excursiunea acésta s'a aranjat aşa după cum deja am spus în numĕrul nostru trecut:

1. Studenţii toţi merg de bună voe. Cine va puté arĕta *un singur* student, care a fost *sitit*, sĕ mérgă, primesce un premiu.

2. Studenţii *toţi* merg cu scirea şi învoirea părinţilor.

3. Consistoriul n'a oprit excursiunea acésta, deşi membrii lui au avut destul de timpuriu scire despre plănuirea ei.

Întrebăm după tóte acestea, ce rost au bădărăniile din corespondenţa „Tribunei" din nrul 225—1896?

E scopul gimnasiului, sĕ facă politică? Nu aţi nefericit destui tineri cu aceea, că 'i-aţi băgat în politică?

E pĕcat a vedé şi a învĕţa, fie chiar şi dela magiari?

E lucru patriotic a urî tot, ce este magiar, şi a sădi astfel de sentimente în inimile tinerimii?

Are cineva dreptul, sĕ dispună preste pruncii altora? Cine dă acest drept sĕcăturilor dela „Tribuna"? Dacă părinţii s'au învoit, ca fii lor sĕ mérgă, cine are cuvênt de rostit?

Dacă consistoriul n'a aflat cu cale a se amesteca, cine pune pe „Tribuna" preste consistor?

La o parte cu nebuniile. Tinerii au se înveţe, şi merg la exposiţie, ca sĕ înveţe.

Cine vede într'asta demonstraţiune politică ori pată pe numele gimnasiului nostru, acela nu scie, ce e chemarea gimnasiului, acela nu are inimă pentru interesele instrucţiei, acela e orbit de cel mai detestabil şovinism.

La tot casul „Tribuna" comite o tradare faţă de gimnasiul nostru împreună cu corespondentul ei.

Atâta pentru părinţii studenţilor şi pentru cetitorii nostri.

Dacă „Tribuna" şi corespondentul ei doresc mai mult, apoi stăm la disposiţie şi le vom spune, ce li-se cade.

* * *

Convocări. Adunarea generală a despărţĕmêntului IV (Sibiiu) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura remână şi cultura poporului român" din acest an sĕ convócă pe Duminecă, 20 Octobre st. v. (1 Novembre.) a. c. în Sibiiu suburbiul Iosefin, localităţile scólei gr. or. la órele 11. a. m.

Toţi membrii despărţĕmêntului respective ai Asociaţiunii transilvane precum şi amicii şi binevoitorii acestei instituţiuni culturale sĕ învită şi sunt rugaţi a participa la acéstă adunare generală

Programa:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţĕmêntului.
2. Cetirea raportului general al comitetului.
3. Exmiterea unei comisiuni pentru inscrierea membrilor noi şi pentru incassarea taxelor dele membri vechi şi noi — şi a alteia pentru examinarea raportului genenal şi revisiunea raţiociniilor.
4. Cetirea unei disertaţiuni.
5. Rapórtele comísiunilor esmise sub pctul 3. şi darea absolutoriului despărţĕmêntului.
6. Intregirea comitetului prin alegerea unui membru.
7. Statorirea budgetului pro 1897.
8. Luarea disposiţiunilor pentru representarea despărţĕmêntului la adunarea generală a Asociaţiunii din 1897.
9. Defigerea loculni şi timpului pentru ţinerea adunării generale a despărţĕmêntului in 1897.
10. Propuneri eventuale.
11. Luarea disposiţiunilor pentru autenticarea procesului verbal, luat despre ţinerea adunării generale şi încheiarea şedinţei.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului IV (Sibiiu) al Asociaţiunii transilvăne.

Sibiiu, în 15 Octobre 1896.

I. Papiu,
director.

Dr. *N. Vecerdea*,
notar ad hoc.

* * *

— Membrii activi ai „Reuniunei române de musică din Sibiiu sĕ învită prin acésta la adunarea generală ordinară, care sĕ va ţiné *Vineri, în 30 Octombre 1896 st. n. la órele 6 p. m.* în seminarul „Andreian".

Obicte de pertractat:

1. Raportul general.
2. Censurarea socotelilor.
3. Budgetul anului 1896/7.
4 Propuneri eventuale.
5. Alegerea comitetului.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Reuniunei române de musică" ţinută la 23 Octobre 1896.

G. Dima.
pres.

Dr. *I. Stroia.*
secretar.

* * *

Avis.

Cântările rituale pe note.

In timp de 5 ani de când din încredinţarea Preasânţiei Sale propun musica şi cântarea rituală la institutul ped.-teologic din Arad, am urmat cuvintelor fericitului metropolit Silvestru Morariu-Andreieviciu, care în precuvêntarea archipastorală a Tipiconului sĕu edat la 1883 ḑice, ca „încă pe la anul 1860 am fost chemat de a împărtăşi învĕţătura din cântare şi tipicon în seminariul clerical şi în şcóla centrală (din Cernăuţi), dar ceea-ee cunoscurăm însĕ curênd este, că deprinderea şi îndeletnicirea ritmică în cântările bisericesci numai cât după auḑ, fără de note musicale, nu póte avé succesul dorit".

Un adevĕr necontestabil acesta, care îşi are temelia nu numai pe experienţă, ci şi cu deosebire pe următórele motive:

Voind sĕ-ţi înveţi elevul a cânta, trebuie sĕ-i dai în mână manualul, care cuprinde semnele grafice ale tonurilor s'au ale cântării, întocmai cum cuprinde cartea din care înveţi a cetí şi a vorbì corect, — semnele grafice ale sunetelor s'au ale graiului (literele).

Biserica ortodoxă, care din vécuri practică musica vocală, simţind necesitatea notelor, adecă a unor anumite semne prin cari sĕ se pótă ficsa şi transmite melodia unei cântări, a inventat aşa numitele „psaltichii", nesce note de tot primitive şi defectuóse, prin cari nu s'a obţinut nici un resultat. Astăḑi însĕ, avênd notele perfecte moderne prin cari ori ce melodie şi cântare se póte scrie şi fixa pe hârtie precis şi întocmai, cum de pildă am scrie pe hârtie un discurs rostit, — de ce sĕ nu le întroducem şi noi în biserică pe aceste în locul „psaltichiilor" defectuóse şi învechite prin cari nici odată nu vom putea ridica cântările rituale la nivelul perfecţiunei şi al frumseţei classice, la care rêvnim? — Unii póte vor reflecta, că nu se póte pune pe note tóte cărţile nóstre bisericesci. Dar acésta ar fi o dorinţă prea exagerată, a cărei realisare însĕ de loc nu e absolut imposibilă. De altmintrelea nici nu avem lipsă de acest lucru. E suficient sĕ avem arangiate pe note cântările rituale ce le executăm în ḑile mai însemnate, cu deosebire în Dumineci şi sĕrbători. Şi aceste tóte se pot pune şi arangia pe note, — un lucru acesta, care gradat cu timpul se va şi realisa, numai cât înoeputul trebue sĕ-l facem odată.

O cântare arangiată pe note, aşa dară scrisă pe hârtie, se învaţă cu cel puţin 50 procente mai uşor decât cea numai cât după auḑ, întocmai ca un discurs, care am dori sĕ-l învĕţăm d'arostul numai din auḑ si nu din scrisóre. Elevii (chiar şi aceia, cari nu au aşa numitul „dar de a cânta" sau „auḑul musical)" îşi învaţă cântările rituale, şi ori ce cântare, cu multă uşurinţă şi precisiune, dacă ele sunt arangiate pe note, — din contră numai după auḑ, le învaţă cu greutate şi fără garanţia de a fi executate precis, indentic şi uniform.

Cântările rituale din graiul ómenilor sunt expuse corupţiunei, nu se pot perfecţiona şi se pocesc, pe când cele arangiate pe note se perfecţionéză şi execută cu precisiune, cu accent şi ritm corect în conformitate cu prosodia limbei, şi mai pe sus de tóte uniform.

Astăḑi ne isbesce prea dureros faptul, că cântările rituale ale bisericei române se deosebesc după provincii într'un mod atât de pregnant, încât de pildă nóuĕ cestor din părţile ungurene şi bănăţene nu ne convin cântările rituale din România ori cele din Ardél, cari se deosebesc întru tóte de ale nóstre, precum viceversă, nici lor nu le plac ale nóstre. Astăḑi la noi în părţile ungurene şi bănăţene se cântă într'un chip, în Ardél într'alt chip, şi în România ori în Bucovina érăş într'alt chip. Dacă însĕ erau cântările rituale ale bisericai nóstre arangiate (puse) pe note înainte de asta cu vr'o 100 de ani, pe când adecă sĕ cânta în tóte provinciile române cu mai multă asĕmânare séu uniformitate, astăḑi am avé o ediţie sancţionată de cântări bisericesci originale, cari ar fi normative pentru întrégă biserica română, şi în chipul acesta pela tóte catedralele nóstre s'ar propune aceleaşi cântări rituale în completă uniformitate. Dacă însĕ nu s'a putut face acest lucru până acuma, de ce sĕ nu-'l facem pentru viitor? Deocamdată sĕ punem pe note şi sĕ colectăm tóte cântările rituale (melodiile) ce le avem prin diferite provincii, ca astfel parte sĕ le mêntuim de perḑare, parte sĕ le rĕspândim şi sĕ le aclimatisăm printre noi şi prin tóte părţile locuite de Români. Biserica va veni odată sĕ le reguleze într'o uniformitate, alegênd şi adoptând numai melodiile bune, frumóse şi corespunḑĕtóre caracterului sĕu religios şi naţional.

(Va urma).

Diverse.

Parabolă despre pom. În America din ce în ce se lăţesce tot mai mult secta quecherilor. Unul dintre mijlócele cele mai puternice, prin cari se promovéză lăţirea acestei secte, este împrejurarea, că nu se eschide dela apostolat nici sexul frumos, dar mai cu sémă nu se eschid femeile, cari prin însuşirile lor personale sunt capabile de a câştiga aderenţi. Neveste tinere, fete frumóse îmbrăcate în talare splendide cutrieră oraşele şi satele şi rĕspândesc cuvêntul „adevĕrului" de pe buzele lor carmine cu vócea lor îngerescă. Şi adunările acestor „apostoli" frumoşi sunt fórte bine cercetate. Pentru ilustrarea mijlócelor de cari se folosesc acesti „apostoli" în predicile lor pentru de a câştiga aderenţi şi pentru de a instrua pe neophiţi, vom aminti o parabolă pe care o a pus o tinĕră şi frumósă „Reverendissimă" ascultătorilor sei spre deslegare ca exerciţiu spiritual-moral într'o adunare ce s'a ţinut ḑilele trecute în Philadelphia.

„Ascultaţi la povestea mea, iubite surori, ḑice ea cu glas îngeresc, (erau de faţă numai noviţi din sexul frumos) şi Domnul sĕ vĕ lumineze minţile, ca sĕ puteţi pĕtrunde în înţelesul ei. În mijlocul unei grădini frumóse sta un pom mare încărcat cu cele mai gustuóse fructe. Nisce copii rĕsfăţaţi întră în grădină şi încep a arunca cu petrii în pom, ca sĕ cadă mai degrabă pómele cópte numai pe jumĕtate. Atunci se ivesce de după un tufiş un bĕtrân încăruntit şi cu vorbe mustrătóre ḑice tinerilor: „Pentru ce aruncaţi în pom, fiilor, şi pentru ce vĕ urcaţi în el cu pericolul vieţii, până când dacă fructele vor fi cópte, acelea, şi aşa de sine vor cădé în braţele vóstre?" Şi copii au înţeles cuvintele bĕtrânului şi s'au depărtat! Acum spuneţi-mi, iubitelor surori, la ce se referă parabola mea?"

Numai decât se ridică în mijlocul adunărei un frou-frous de domnişóră delicată şi ḑice, că ea a pĕtruns în înţelesul parabolei.

— Sĕ aud dară, copila mea, deslegarea, ḑice „oratorul" frumos.

— Parabola însémnă, o „maica" mea, că pentru ce alérgă atâta tinerii după fete şi neveste, când dacă ar sci aştepta frumuşel, în sfêrşit — 'i ar căuta ele pe ei.

Apostolésa quecheriană a clătit din cap cu bunătate şi întréga adunare a aprobat deslegarea prin un murmur de consimţire. Mica neophită numai decât a fost primită între membrii societăţii.

Bune „póme"!

---

mărite. Il doriau numai de mire, — de bărbat nu l'ar fi luat nici când.

Şi érăş am cunoscut o mulţime de acelea cari îş tăinuiau logodirea luni întregi, ca sĕ guste timp mai îndelungat plăcerea de a fi distinsă, ceea-ce miresei i-se denégă. Logodna în cele mai multe casuri pentru fată e aceea, ce pentru o femeie tinĕră e un fel de stare de interes. Până atunci o tăinuesce, până când nu mai póte...... Eu din parte-mi din tóte aceste comunicări, cari am motív temeinic sĕ le cred, nu găsesc argumentul corupţiunei. Singur numai aceea o probéză, că fata americană înainte de tóte e o fiinţă, care e condusă mai mult de raţiune, decât de sensuri'şi care în urma capacităţii şi crescerei sale e în stare sĕ se conducă. — Ce ai domnia-ta? — întrebă un frances ce a călătorit la exposiţia din Chicago şi a stat şase ḑile în New-York, — pe o tinĕră damă americană încă nemăritată. De dóuĕ ori a şeḑut lângă ea în table d'hote şi a aflat, că dela prima convenire s'a schimbat mult. Sunt nervósă puţin, — rĕspunde fata — m'a cercetat cineva aḑi şi cu prilegiul acela nu s'a purtat cum se cuvine. Deşi îmi pare rĕu, — voi fi silită sĕ desfiinţez ori-ce relaţie cu el..... Màcar e un băiat fórte de trébă. Ce gândesce în sine o fată onestă, sĕ aibă cineva atâta încredere într'un bărbat, pe care abia de eri îl cunósce? Ei, apoi în tótă chestia nu-i nimic altceva, decât neînfrânarea în vorbire, ceea-ce documentéză simplitatea care atât de fals o esplicăm noi. Eu cel puţin sunt convins, că fetiţa aceea nu dă mai multă importanţă purtării necuviincióse a „băiatului aceluia de trébă", decât eventualităţii, décă i ar fi scăpat un pony, pe care 'l conducea rĕu. E cu nărav. Nu-l va mai puté înhăma. Pagubă. „Era un pony fórte brav"..... O fată stricată, séu şi numai senSuală, în a cărei lume sensuală amorul jócă mare rol, despre astfel de lucruri séu nu vorbesce de loc, séu dacă chiar vorbesce, apoi întebuinţéză alt ton.

Tocmai fiindcă facultatea imaginală a fetei americane nu e plină numai de dor şi curiositate, caracterul ei e mult mai complicat, decât a surorilor ei europene. Ca cea din urmă sĕ se pótă pe deplin desvolta, trebue ca inima ei sĕ şi dea opinia, şi sĕ ajungă la valóre influinţa bărbatului. — Din contră femeia americană duce o viaţă liberă, neatârnătóre. E conscie de acésta, aşa voiesce ea, şi e mândră pe tréba asta. Individualitatea i-e terminată, décă s'a măritat. Şi dacă numai ceva avere au părinţii ei, amână până când numai póte, apoi îşi ia un bărbat, care sĕ-i înlocuéscă părinţii, la care póte sĕ trăéscă liber şi fără gânduri. O blondă cu ochi albastri, din cari vorbia ironia, şi gingăşia, cu un nas impertinent, sfătos, într'o ḑi mi-a ḑis: „Mama crede, că dragostea e ca durerea de măsele. Păn' acum n'am avut lipsă de dentist. Eu numai dup'un bărbat avut, dar fórte avut vréu sĕ mĕ mărit. Tóte celelalte vor urma de sine. Deci nu-i grabnic...." Apoi peste câteva minute adause cu melancholie: „Ah, atât de mult mi-ar plăcea sĕ fiu vĕduvă. Cea mai ferbinte dorinţă mi-a fost totdéuna, sĕ-mi perd bărbatul în ḑiua cununiei. Fiindcă atunci nu l cunósc încă mai de aprópe, nu ma'ş căi atâta după el. Mi ar plăcea, dacă după cununie, când am eşi din biserică mi-ar cădea mort la picióre. Ah, ce plăcut e sĕ fii vĕduvă tinĕră..... Damicela — nu era încă de 19 ani — avé mare plăcere sĕ se arate mai rea, decum era în realitate şi sĕ facă paradă înaintea unui scriitor frances. „Scriitorul frances", aceste dóuĕ cuvinte par'că o întărîtau sĕ mi se presinte mai escentrică. Modul ei de vorbire se'nţelege era lipsit de ori-ce temeiu serios, exagera în glumă şi numai atâta voia sĕ-mi demustre, că are încă timp în abundanţă pentru a-şi schimba sórtea actuală. In privinţa asta dincolo tóte fetele cugetă într'un fel. Bucuros îşi lungesc etatea până la 25—26 ani, pentru-că până când sunt nemăritate, pot sĕ trăéscă liber, independent după înclinaţiunile şi gustul lor individual.

Rinaldo.

Nr. 650/896.]146] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Têrnavei, se scrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Bobohalma 300 fl., cuartir şi grădină de legume.

2. Botez 300 fl., care constă din pămênt arătoriu şi cositoriu precum şi cuartir şi grădină de legume.

3. Heria 300 fl., cuartir şi grădină de legume.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, vor avea a-şi aşterne rugările de concurs înstruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de-baltă (u. p. Kükülövár) pănă la terminul fixat.

Cetatea-de-baltă, 20 Septembre 1896.

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comit. parochiale respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 540—896 [147] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Merchiaşa cu filia Jimbor, în protopopiatul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post şi constatate de cătră comitetul parochial dau un venit anual de 477 fl. 60 cr.

Casă parochială de pétră cu mai multe încăperi, — grajd de pétră cu mai multe despărţĕminte, şură coperită cu ţiglă, tóte nouĕ şi în stare fórte bună.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor în regulă instruite conform legilor nóstre bisericesci la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cohalm, 23 Iuniu, 1896.

Nicolau D. Mircea.
protopresbiter.

Nr. 398—1896 [154] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă Văleni, de clasa a III-a din protopresbiteratul Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetul parochial sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele inpreunate cu acest post sunt 418 fl., casă parochială cu patru încăperi şi supra-edificatele economice

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale legale la subscrisul oficiu pănă la terminul cuvenit.

Oficiul protopresb. gr. or. al Cetăţii de pétră.

Fênaţe, la 26 Septembre 1896.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Nr. 393—896 protopresb. [151] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii „Şard“ protopresbiteratul Sighişórei, se publică conform veneratului ordin consistorial ddto 23 August 1896 Nr. 5282 Bis. concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 358 fl. 59 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se dau la subscrisul oficiu protopresbiteral, eventual la comitetul parochial concernent.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterel, avênd a se presenta sub durata concursului în vre o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-şi arăta aptitudinea în cele rituale.

Sighisóra, 4 Septembre 1896,

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent,

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian 1 = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.--
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (céde) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118. Sibiiu, Joi 17|29 Octobre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Politică națională-culturală.

Tocmai ađi se încep alegerile pentru parlamentul țĕrei.

Întrégă țéra e pusă în mișcare, pretutindenea iritațiune și îngrijire, numai noi românii am lăsat poporul sĕ mérgă el de capul sĕu.

Străinii au recunoscut de mult, că poporul fără directivă, fără conducere din partea inteligenței, e bun material de exploatat.

Ca ironia sĕ fie și mai simțită, partidele politice din țéră s'au pus în serviciul sistemului nostru politic, și ađi spre pildă cei mai mari sprigini tori ai politicei nóstre de pasivitate sunt tocmai candidații guvernului, cari dau cu sutele de floreni alegĕtorilor români, numai sĕ rĕmână acasă, sĕ nu se foloséscă de dreptul electoral, sĕ observe pasivitatea.

Disgustați ne întórcem deci privirea dela spectacolul cu politica nóstră românéscă, și atragem atențiunea publicului nostru asupra scólei, asupra scólelor poporale în special, căci cât timp le vom mai avé acele, vom puté da poporului român prima condițiune de existență națională.

Avem înaintea ochilor nostri programul guvernului în privința scólelor, vederile ómenilor conducĕtori din sinul guvernului și curentul, din care se hrănesc toți bărbații de scólă ai statului nostru.

Indată după era dualismului s'a început a se pune în practică programul cultural al statului nostru, și în mĕsura în care s'a consolidat statul, s'a consolidat și curentul de ađi, care incepe a deveni omnipotent.

Legea de instrucțiune din 1868 dă guvernului dreptul de a institui scóle de stat, unde voesce, și când voesce.

Scólele aceste până acuma au fost așeđate pe teritorii, unde naționalitățile locuesc mai compact.

Limba de instrucțiune în scólele de stat este cea magiară în contra expreselor disposițiuni a legei din 1868.

Scopul e vĕdit. Prin scóla de stat nu se intenționéză cultivarea poporului, ci magiarisarea, asimilarea, contopirea masselor în elementnl magiar.

De eceea sunt așeđate scólele de stat în locurile, unde nu sunt magiari și de acea limba de instrucțiune e esclusiv cea magiară.

Acésta e politica culturală a statului nostru.

In timpul din urmă s'au ivit voci, cari au voit și voesc sĕ se dea politicei culturale altă direcțiune.

Timp de ani 20 s'a urmărit politica de până acuma, și puțină ispravă, puține resultate póte arĕta.

Magiarisarea nu a luat avêntul, care se spera la întemeiarea școlelor de stat; sentimentele pur naționale nu au străbătut în inima naționalităților în așa mĕsura, după cum o spera fantasia inferbintată a curentului actual; idea de stat magiar nu prinde rĕdăcini; popórele nemagiare cu îndĕrătnicie țin încă la limba, la credința, la datinile și la obiceiurile părinților lor.

Sĕ schimbăm deci tactica, sĕ facem scóle de stat pe locurile, unde elementul unguresc e compact, sĕ ridicăm nivoul cultural al acestui element și apoi cultura superióră se va impune ea de sine și valachilor și slovacilor și sêrbilor.

Acesta e noul curent al politicei de instrucțiune·

Părerile sunt divisate; până acuma sunt în majoritate aceia, cari voesc sĕ susțină curentul de pănă acuma.

Noi am luat notiță despre mersul politicei culturale naționale dela noi, și vom reveni.

* * *

Alegere. Episcopul bisericei reformate magiare din Transilvania, Szász Domokos, a exmis cu datul 25 a. l. c. către preoțimea și corpul profesoral și învĕțătoresc reformat de sub păstorirea sa din cercul Zelaului o pastorală prin care îi înterđice tot feliul de agitațiune contra guvernului, dela care precum đice I. Sa., biserica reformată aștéptă multe favoruri, mai ales că în fruntea acestui guvern stă Bánffy, reformat, care și până acum are merite neperitóre pentru biserica reformată magiară.

Ce e mai curios în acéstă circulară, e împregiurarea, că în întroducerea ei se accentuéză libertatea consciinței și a cuvêntului și totuși conclusiunea e, că preoțimei și învĕțătorimei reformate magiare i-sĕ interđice formal de a se alătura și la alte partide la alegerile, ce tocmai s'au început, și nu numai la partidul liberal, guvernamental.

Făcênd altcum, s'ar dejosi pe sine și véđa bisericei. Așa raționéză I. Sa.

Apoi ce e și mai curios, e împregiurarea, că dl episcop đice, că acéstă admonițiune, respective interđicere o face din datorință emanată din posiția sa de episcop.

Pelângă meritele lui Bánffy pentru biserica reformantă, ca motiv pentru alăturare la partidul liberal, domnul episcop amintesce, că biserica reformată magiară nici dela una din partidele oposiționale nu aștéptă atâta bine cât aștéptă dela partidul liberal dela putere. Apoi și posiția onorifică și vađa la care a ajuns Ungaria de astăđi, tot numai meritul partidei liberale este. Sparie și cu naționalitățile și cu celelalte confesiuni pe credincioșii sĕi dl episcop, numai ca sĕ voteze cu partidul liberal, căci numai acesta póte mântui pe magiari și pe reformați de aceia, mai ales aici în părțile ardelene.

Ba ce e mai mult, îi amenință și cu anumiți paragrafi (140 și 301) din legile bisericei reformate, prin cari se opresce corteșirea și care are de urmări cercetare disciplinară.

Curios lucru. Dl episcop, opresce corteșirea în defavorul guvernului respective a partidului liberal și o recomândă, ba chiar o impune în favorul acestuia, și I. Sa nu sĕ teme de urmările acestor §§-i pe cari însuși ar trebui sĕ-i observe mai întâiu ca antestătătoriul bisericii respective.

Încă o astfel de circulară nu ni s'a dat sĕ vedem între astfel de împregiurări atât de funeste pentru tóte bisericile din patrie. Nici nu dea Dđeu sĕ mai vedem.

Constituționalismul la noi. Nu numai noi români ne plângem în foile nóstre în contra actualului sistem de guvernament, ci ni se dă prilejiu, sĕ găsim đi de đi voci magiare chiar, cari se revóltă în contra constituționalismului magiar sub guvernul lui Bánffy. Astfel „Erdélyi Hiradó“ dela 26 a. l. c. face niște constatări prețióse referitoriu la feliul cum se fac la noi alegerile dietale: La noi nu națiunea, ci guvernul alege deputații — đice „E. H.“; — pe când el alt lucru n'ar avea, decât sĕ grijéscă pentru respectarea legilor, el face contrarul.

Astăđi alegerile decurg în chipul următor:

Guvernul denumesce în fie-care cerc un candidat de deputat. Pe acesta îl provede cu bani din cassa statului. Cu acesti bani îndrumă organismul, care ar fi chemat sĕ conducă administrația publică, sĕ-'i sprginéscă candidatul cu validitarea totală a puterii oficiului seu, cu tóte presiunile posibile, cu amenințări, violentări. Acésta e candidarea de deputat. Alegĕtorii apoi se recrutéză: 1. din funcționari; 2. din persóne ce stau în ori-ce relații cu guvernul și cu autoritățile administrative; 3. din cei cumpĕrați pe banii statului.

Cu un cuvênt: la alegeri guvernul stă față în față cu națiunea, nu — după-cum s'ar cuveni — o parte a națiunei cu ceealaltă.

Este acesta constituționalism?

Pună-și mâna pe inimă ori-ce om cinstit și cu minte — fie chiar din tabĕra guvernului — și declare: nu se întêmplă tóte aceste în chipul arătat? Au se pote numi acesta constituționalism?

Colonisări germane în Transilvania. „Dortmunder Zeitung“ dela 13 a l. c. sub titlul „Aus dem siebenbürgen Sachsenlande“ publică un articlu în care face o dare de sémă pentru publicul din Germania despre activitatea ce au desvoltat sașii nostrii pe terenul politic, economic, social și cultural în anul acesta.

Intre altele numitul jurnal scrie:

„Deja înainte cu 50 de ani au făcut încercări sașii ardeleni ca sĕ cheme germani evangélici din Württenberg pentru întărirea comunelor săsesci slăbite. Preotul săsesc Ste-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Despre cercetarea trupului mort, carele este cu prepus.

Când în Țéra învecinată stăpânesce Ciuma, atunci tóte trupurile celora cari au murit la marginile Hotarului, mai înainte de ce s'ar îngropa, trebue sĕ se ispitéscă, că óre nu au ceva semn de Ciumă pe dênsele?

La tot Satul dintre Ómenii cei mai harnici, și mai încredințați sĕ se alégă vr'o câțiva, cari sĕ aibă datorie acéstă cercetare a o isprăvi; și de cumva vor oblici ceva, cu prepus; atunci sĕ chieme Fișcușul, sau Hirurgul, ca trupul acela de isnov sĕ se cerceteze.

Cercetarea întracest chip sĕ face:

1. Când spre cercetarea vr'unui trup mort trebue sĕ mérgă, mai întâiu sĕ se ispitéscă, că înce feliu de bólă au murit, și câte đile au zăcut, și óre mai înainte de aceea cu puțină vreme, n'au murit și mai mulți în acel beteșug și întru acea Casă, sau óre nu zac și acum betegi acolo?

2. In Casa aceea unde sĕ află trupul mortului trebue mai întâi sĕ se deschidă ușa și ferestrile, ca sĕ iasă, și sĕ se curețe aerul bine din lăuntru.

3. După aceea cu fum de Ciumă, sau nefiind acest feliu de fum, sĕ se tórne oțet pe un fer cald și cu acestuia pară sĕ se curețe bine aerul din casă.

4. Aceste isprăvindu-se, după aceea sĕ se pue pe aceia, cari în vremea bólii au fost pelângă dênsul, ca sĕ-l desbrace în pielea gólă, ca sĕ se pótă tóte părțile trupului cerceta, Cercetătoriul fórte bine sĕ ia sama, ca nici de trupul mortului, nici de cei de casă sĕ nu se atingă, și pentru aceea cu câte doi pași de departe sĕ stea de feşte carele, cercetând bine; că dintru semnele mai sus scrise, adecă: Bubărea, Zgaibă, Péte de cele mari, și late ș. a. nu sĕ află pe trupul mortului.

5. De sĕ vor afla semnele Ciumii pe trupul mortului, și fără aceea s'ar fi întêmplat mórtea lui fără veste, atunci cu adevĕrat este Ciumă; și Cercetătoriul fără nici o larmă în pripă dând de scire la Tisturile Locului, Casa cu tot ce sĕ află într'ênsa sĕ o închidă de tóte părțile, éră uneltele mortului, mai vêrtos îmbrăcămintea, și hainele de pat, sĕ le arđă.

6. Éră decumva pe trupul mortului nici un semn cu prepus de Ciumă nu se va afla, atunci Cercetătoriul numele mortului, vremea bólii, și điua în care au murit sĕ le pue în Protocol, și după aceste tóte sĕ dea Scrisóre de slobozenie, ca sĕ se pótă îngropa trupul mortului după obiceiul de obște.

Samuil Pataki m. p.
Protomedicus.

Transl. ad. Nr. 1604. 1816

F. P.

Fiind că prin vèrtutea și vitegia Cătanelor în Rĕsbóiele cele mai de pe urmă, (cari puindu-se fundamentumurile Soțietetului orășenesc, precum și Asiguranții de obște, și osĕbite, în anii 1813. 1814 și 1815. au strălucit, și celor viitori au lăsat spre cinste vecinică pomenire) cu noroc s'au sĕvêrșit tóte lucrurile; de sine urméđă; că precum, ca nici odată, la bătaie fórte mare numĕr au trebuit sĕ iasă; așa mulți dintru aceia au trebuit sĕ se întórcă din óste, ca neputincioși (Invaliđi) socotindu-se lângă acésta încă și aceia, pe carii valurile rĕsbóielor, celor la 20 de ani prelungite iau adus la acea stare; Numĕru Cătanelor celor neputinciόse sue la 50.843 de Capete, întru a cărora numĕr sĕ cuprind:

a.) 6,702 de Capete, carii în Căsile Invaliđilor a Beciului, Pragii și Tirnaviei, precum și întru acestora Filialuri, adecă Peșta, Scaliți și Petau din veniturile fundușului de obște al Invaliđilor, și din prisosirea Erariumului împĕrătesc întru lipsele sale se ajută făcêndu-se și pentru aceia cuviinciósele Orêndueli, ca Căsile aceste, cari acum mai multe Capete nu pot cuprinde, sĕ se facă mai mari, și pe sama mai multor Invaliđi sĕ se gătéscă.

(Va urma).

fan Ludwig Roth a pretrecut mai mult timp în Württenberg, ca sĕ pótă induplica pe mai multe familii de şvab spre emigrare. Până la finea lui Maiu 1846 au emigrat pe pămêntul săsesc din Ardél 307 familii din Württenberg cu 1460 de suflete şi s'au aşeḑat în diferitele scaune săsesci. Astfel în scaunul Sibiiului 57 de familii, în al Sebeşului săsesc 56, în ţinutul Braşovului 43, în jurul Mediaşului 32, în scaunul Orĕştiei 64 etc. Dar fiind-că dóue din trei părţi dintre cei emigraţi erau meseriaşi şi la lucrarea pămêntului nu se pricepeau, acéstă inmigraţiune a fost spre folos mai mult oraşelor, de cât satelor, cari au mai mare trebuinţă de aceea.

Inainte cu vre-o câţiva ani o mare bancă ardelenéscă a făcut nóue încercări de colonisări, dar acum nu din Germania, ci din Ungaria de Sud aducênd şvabi. Incercarea a succes în mod splendid. La anul 1892 societatea a cumpĕrat bunul hallerian din Fehéregyháza în estensiune de 1380 de jughere şi l'a impopulat cu 43 de familii nemţesci. Cei mai mulţi dintre colonişti s'au apucat bine şi puţini au trebuit sĕ fie înlocuiţi cu alţii. Altă comună de colonişti s'a înfiinţat pe bunul dela Benczencz cumpĕrat dela contele Stefan Kun, unde au fost aşeḑate 20 de familii evangelice de şvabi din Bacska. Acésta colonie e şi mai înfloritóre ca cea dela Fehéregyháza, pentru-că terenul e cu mult mai bun. Pe amêndóuĕ çoloniile s'au înfiinţat şcóle germane.

Banca a cumpĕrat mai de aprópe şi bunul Macskásy, care constă din 500 jugĕre pămênt arătoriu şi livadă şi afară de aceea din 1700 jughere pădure. Pădurea va rĕmânea proprietatea băncei, ér pămêntul arătoriu s'a distribuit între locuitorii germani din cele trei comune din apropiere.

După ce noii colonişti germani se simţesc fórte bine, mai multe familii de şvabi din Ungaria încep a inmigra pe pămêntul săsesc din Ardeal. Astfel s'au aşeḑat în cei doi ani din urmă în Sebeşul săsesc mai multe familii de acestea, unde celor 2200 de locuitori germani au ajutat fórte mult pentru de a se întări faţă de cei 4000 de valachi. Dacă nemţii din Ungaria şi pe viitor vor emigra în astfel de proporţiuni între saşi, saşii vor avé mare folos şi comunele săsesci amenintate cu peire din Ardél, se vor ridica la nóuă viéţă“.

Puteţi aduce în ţéră câţi venetici, căci pe poporul român tot nu-'l veţi face sĕ-'şi părăséscă patria lui strămoşéscă, nici sĕ piară, căci puterea lui de viéţă este o stâncă de care toţi veneticii îşi vor sparge capul şi vor perí, dacă nu vor înceta cu uneltirile şi cu persecuţiunile contra lui.

„Tribuna“ cea sfătósă.

Sĕ nu fie cu supĕrare, că nevoiţi suntem din nou a ne apăra şi noi faţă cu bădărăniile ómenilor dela „Tribuna“.

Ómenii actuali dela „Tribuna“ voesc sĕ imiteze pe ómenii de odinióră dela „Tribuna“, de aceea se încércă a face spirit.

Mai ḑilele trecute numai trei ḑiare românesci erau ceva. „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“ şi „Dreptatea“, tóte celelalte erau „*obscurităţi tipărite în limba română şi aburate de spirit distrugĕtoriu*“ (Nr. 222).

Dintre ḑiarele cu patent e scósă acuma şi „Dreptatea“.

Grandomania acésta mai e presărată şi cu necuviinţă, bună óră cum e cronica nespus de scandalósă, cu care a felicitat pe domnul Eugen Brote din incidentul fidanţărei sale cu domnisóra Adelina Heldenberg.

Un punct cardinal al actualilor ómeni dela „Tribuna“ e necuviinţa faţă cu ḑiarul nostru, şi acéstă necuviinţă mai e presărată şi cu puţină „dragoste confesională“.

In numĕrul de eri sorióra de aici éră se ocupă cu ḑiarul nostru, cu „Telegraful Român“ ḑiar aşa ḑis românesc, tipărit în Sibiiu, şi în 250 esemplare, partea cea mai mare împărţite gratis“.

Am reprodus fidel, şi nu am omis nimica, ca publicul cetitoriu sĕ vadă cu câtă dragoste ne tractéză „Tribuna“.

Dragostea acésta ni-o manifestă pentru cuvêntul, că am publicat în numĕrul de Sâmbătă articolul domnului Dr. Iosif Gal.

Noi credeam, că „Tribunei“ îi ajung miseriile sale interne, şi nu va mai provoca polemii, cari nu pot fi in interesul ei.

Inţelegeam pe ómenii vechi ai „Tribunei“. Ei avéu un titlu de drept sĕ dea în „Telegraful Român“. Mai erau şi ómeni cu cap şi cu pénă ascuţită, aceste trei lucruri îi îndreptăţia óre-cum sĕ lovéscă în noi.

La ómenii actuali dela „Tribuna“ nimica din aceste nu afli, ei trăesc din nimbul spiritual al antecesorilor lor. In asemene cas mai bun lucru e, sĕ fii modest, şi sĕ nu provoci lovituri.

Romanitatea ḑiarului nostru nu actualii scriitori dela „Tribuna“ au sĕ o judece.

Este o miserie specială românéscă, dar esclusiv românéscă, că toţi, câţi nu ţin la programul „Tribunei“ sunt trădători, tóte ḑiarele române, cari nu au în programul lor autonomia Transilvaniei sunt numai ḑise române, dar nu sunt române.

Deocamdată numai atâta, în credinţă că cei dela „Tribuna“ 'şi vor veni în fire şi vor vedea, că şi noi scim scrie, şi noi ne scim apăra.

Noutăţi.

Cununia moştenitoriului de tron italian s'a sĕvêrşit în 24 a. l. c. atât cea bisericéscă cât şi cea civilă în Roma. O depeşă din Roma anunţă, că Dumineca trecută a primit tinera părechie deputaţiunile tuturor primarilor din Italia, conduse de ministrul preşedinte Rudini. Părechia s'a intreţinut timp mai îndelungat cu deputaţiunile, cari au adus frumóse şi preţióse daruri moştenitórei de tron Helena. Consulii monarchiei Austro-Ungare şi a imperiului german încă au predat din partea domnitorilor lor epistolele de gratulaţiune şi felicitare. Séra a fost un splendid banchet pe Quirinal, la care au luat parte toţi ministrii şi ómenii de stat, ér un conduct de torţe a percurs stradele Romei spre Quirinal între strigătele de bucurie ale unei imense mulţimi de popor. Pe colina Ianiculum au arangiat o representaţiune cu foc bengalic, în splendórea căreia tinera părechie se delecta de pe colina Quirinal. Ovaţiunile au ţinut până nóptea târḑiu.

⁂

Călĕtoria regelui sêrbesc. Regele Sêrbiei, Alexandru, în 29 Octobre va pleca la Bucuresci, unde în decurs de 3 ḑile va fi óspele regelui Carol. Din România preste Predeal şi Budapesta regele Alexandru va merge la Viena, unde va petrece dóuĕ ḑile şi va avé întâlnire cu tatăl sĕu, ex-regele Milan. Din Viena va cerceta în Roma pe regele italian. Cercurile politice, cari stau aprópe de regele Alexandru dau acestei călĕtorii o deosebită importanţă politică. Călĕtoria acésta forméză, ḑic ei, punctul de rupere cu politica sêrbéscă de până acum şi urmând exemplul statului român va întra şi Sêrbia în tripla alianţă.

⁂

Hymen. Dl Ioan Iosof şi d-şóra Ana Vulc învită la celebrarea cununiei lor, care va avé loc Duminecă în 20 Octobre (1 Novembre) la 2 óre p. m. în biserica gr.-or. din Pianul-superior, precum şi la masă Luni la órele 6 p. m. în casele socrului mare.

⁂

Repartiţie în Turcia. Ḑiarului „Politische Correspondenz“ i se face cunoscut din Constantinopol, că Sultanul ar fi aprobat planul pentru exmiterea unei irade prin care sĕ se facă o repartiune de dóue şi jumĕtate milióne de funţi turcesci pe poporaţiunile din Turcia, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune. Pe un locuitor ar căde dela 5—25 piastri. Scopul acestei repartiţiuni ar fi: înfiinţarea unei casse militare pentru provederea trupelor cu cele necesare şi pentru înarmarea poporaţiunei musulmane care ar forma poliţia civilă în casuri de rescóle interne.

Intenţiunea din urmă a deşteptat bănueli în cercurile diplomatice şi se aşteptă cu mare încordare cum se va resolva.

⁂

Din Constantinopol la Praga — călare. Contele Eszterházy Károly, probabil, ca sĕ dovedéscă o mică urmă din desteritatea strămoşilor sĕi în călărit, s'a prins că va face drumul dela Constantinopol până la locuinţa sa din Praga călare. Contele călăreşte numai nóptea, ér ḑiua odichnesce. În Sêrbia a fost de patru ori prins, ca spion german, şi numai la intrevenirea consulului din Belgrad a fost eliberat. În Ungaria a sosit în 31 de nopţi şi spune, că până la Praga mai are 875 de kilometri.

⁂

Ordinaţiune ministerială în favorul magiarisărilor de nume. La întrevenirea societăţii centrale pentru magiarisări de nume din Budapesta, ministrul de interne a adresat o ordinaţiune tuturor administraţiunilor comitatense, prin care declară, că absólvă pe toţi oficialii publici dela producerea atestatului de competenţă, cari voesc a-şi magiarisa numele, şi astfel cererile de acéstă natură, ca sĕ nu sufere întârḑiere, au sĕ fie trimise direct numai decât la ministeriu spre resolvare. Alţii şi de aci înainte au sĕ producă numitul atestat.

Poftim „ordinaţiune ministerială“.

⁂

Dela economia de model a comitatului Sibiiu. La şcóla de agricultură de model a comitatului Sibiiu (în Sibiiu, têrgul de vite Nr 10) sĕ vor primi pe anul 1896/7, 7 elevi (in linia primă feciori de economi).

Rugările de primire sunt a se adresa cel mult până la 10 Novembre a. c. la conducĕtorul institului de economie Iuliu Schuster in Sibiiu, care va da bucuros şi alte desluşiri.

⁂

Convocare. Adunarea generală anuală a despărţĕmêntului XXX (Sighişóra) al despărţĕmêntului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, conform conclusului comitetului dela 3 Septembre a. c. n. sĕ convócă în comuna „Haşfalĕu“ pe ḑiua de *27 Octobre (8 Novembre) a. c. 2 óre d. a.* în şcóla română.

La acéstă adunare sunt rugaţi a participa în numĕr cât de mare atât membrii despărţĕmêntului, cât şi toţi românii cari cunoscênd scopul mâreţ al acestei instituţiuni culturale române sĕ intereséză de înaintarea ei. În special este rugată onorata preoţime împreună cu domnii învĕţători în acéstă direcţiune a influinţa, în fine toţi acei p. t. Domni, cari stau în fruntea agenturilor aparţinĕtóre acestui despărţĕmênt sunt rugaţi a încassa taxele restante şi curente şi a le administra în persónă ori pe cale postală până la ḑiua susmemorată cassariului despărţĕmêntului, Lazar Gavrilă în Sighişóra.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Deschiderea adunărei generale prin presidiu.
2. Comunicarea ordinelor Venerabilului comitet central ddto 14 Novembre 1895 Nr. 349, ddto 24 Octobre 1895 Nr. 529 şi ddto 23 Novembre 1895 Nr. 203/634 1895.
3. Raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1895/6 şi raportul cassariului despărţĕmêntului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului comitetului şi al cassaruiui despărţĕmêntului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii noi şi încassarea taxelor dela membrii noi şi vechi.
6. Disertaţiuni, cari au a se presenta în scris direcţiunei despărţĕmêntului în 8 ḑile înainte de adunarea generală.
7. Staverirea şi verificarea listei membrilor Asociaţiunei din acest despărţĕmênt.
8. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
9. Alegerea unui membru în comitetul despărţĕmentului.
10. Propuneri.
11. Disposiţiuni pentru verificarea protocolului.
12. Încheierea şedinţei.

La 6 óre séra întrunire socială împreunată cu dans, taxa de întrare 30 cr. de persónă.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului XXX (Sighişóra) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la anul, luna şi ḑiua mai sus memorată.

Director:	Notariu:
D. Moldovan, protopop.	*Zachariă Ganea,* par. in Ferihaz.

⁂

Urechi operate. Într'o adunare a reuniunei medicilor din Berlin, medicul Dr. Iosif Schmukk, a raportat despre un cas de operaţie sĕvêrşită de el, care e menit a face surprindere în lumea scientifică. Anume numitul medic şi profesor spune, că a avut un mic pacient cu nisce urechi atât de mari, încât dau capului un aspect, ca şi când acela ar fi un ol cu douĕ torţi mari, ceea-ce a nĕcăjit mult pe părinţii copilului. Acestia vĕḑêndu-şi copilul expus batjocurei, s'au decis a-'l supune unei operaţii. Au mers cu el la numitul profesor, care a şi tăiat din ele partea superfluă, apoí ca sĕ le facă sĕ stea mai aprópe de cap, la uu loc potrivit le a cusut către cap astfel, că vindecându-se pe deplin, deşi nu fără puţine dureri, au dat capului o înfăţişare de tot plăcută.

Óre. înainta-va sciinţa medicală până acolo, ca sĕ pótă opera şi „urechile“ intelectuale?

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român“.

Blaşul la Milleniu.

> „Venin vom lua, în foc ne vom scălda pentru idealul naţional“.

E recentă încă în memoria nóstră manifestaţia studenţilor români din Blaş pe lângă acéstă devisă. Scim, că acum e anul s'a fotografiat a opta clasă gimnasială în frunte cu profesorul de clasă Groze şi sub fotografie au tipărit acéstă frumósă sentinţă, care sĕ le fie devisă la conduita naţională în viitor. Cercetarea pornită de către guvern în contra entusiaştilor studenţi, pedepsele ce sau dictat atunci asupra lor le-a mărit póte însufleţirea.

A trecut însĕ un an şi étă acum înaintea nóstră o nóuă manifestaţie a studenţilor din Blaş, a întregului gimnasiu şi a corpului didactic de acolo, o manifestaţie care'şi bate joc de însufleţirea şi devisa arătată, şi face ilusoriu întreg trecutul naţional al unei instituţiuni, ce până acum a dat naţiunei un contingent óre-care de bărbaţi destoinici şi de caractere. Pe cât era de românéscă şi de mult promiţĕtóre prima manifastaţie, pe atât de degrădătóre şi de ruşinósă este cea de acum: mergerea oficiósă a studenţilor împreună cu o parte a corpului profesoral la Milleniul unguresc.

In calitate de raportor nu mĕ voi ocupa cu însĕmnătatea din punct de vedere naţional şi pedagogic a acestei manifestaţii, ci numindu-o *a priori* un **scandal naţional**, trec la cele amĕnunte.

Adecă s'au decis sĕ plece! Dl Hosszu, directorul gimnasial, ḑice-se, a fost provocat de către Bánffy cel din Pesta, ca sĕ vină la exposiţie cu óstea sa, care ..... mânâncă foc. Şi dl Hosszu ascultând slugarnic de binevoitórea învitare, a dat straşnică poruncă tuturor profesorilor, ca sĕ-şi pregătéscă companiile de plecare. Profesorii apoi au descris băieţilor în cele mai frumóse colori mirozeniile dela tămbălău şi 'i-au luat mai cu frumosul mai cu furca cea lungă, până ce 'i-a înduplecat sĕ plece.

„E mare frica de secunde
Ori şi unde, ori şi unde“...

Le-a succes a încripa o óste de românaşi, între cari toţi cei din colegiu, dela a 3-a cl. gimnasială în sus. Acasă s'au decis sĕ rĕmână numai cei mai sĕrăcuţi, cari n'au putut contribui sumuliţa de 5 fl. şi încă unii, cărora părinţii *express* le-au demândat sĕ steie acasă. Şi dl Hosszu, făcênd de căpitani pe dnii profesori Bánffy, Deák şi Checzán şi — prescriidu-le marşruta, a urnit óstea din Blaş Sâmbătă, în 24 l. c. şi a trimis-o la Pesta ca sĕ se „scalde în foc pentru idealul naţional“...

Prima ovaţiune li s'a făcut la Cluş. Aici era adunată la gară o parte a inteligenţei române; vre o patruḑeci de universitari, cari le-au făcut o primire căldurósă, aclamându-i cu prea măgulitórele cuvinte: „Ruşine sĕ vĕ fie!“ „Abzug!“ „Scandal!“ „Huideo!“ Se ḑice că dintre cei-ce aducea aceste expresii omagiale mai cătrănit a fost părintele protopop Roşescu, care nu-'şi puté crede ochilor, de a vedé cum nevinovatele mlădiţe ale némului românesc sunt necinstite, prin faptul că sunt tîrîte la locul urgisit de tot natul românesc. Se vorbeşte mai departe, (isvórele le am dela chiar bieţii studenţi! Coresp.) că un tinĕr român a inmanuat unuia dintre cei trei profesori o scrisóre de aderenţă, cu inscripţia: Strêng şi cocardă...

Cu suvenirile aceste au plecat mai departe. Manifestaţiuni de simpatie nu li s'au mai făcut pănă la Oradea-mare. Aci éră̦ş au foşt întimpinaţi prea-graţios din partea alor 20—30 de tineri, cari în *drastice* cuvinte au tras pe profesorí la rĕspundere pentu-că „au blamat un ném întreg.“ Tinerii români din Oradea-mare au fost fórte vehemenţi, au întrat la profesori în cupeu şi i-au huiduit în faţă, ér unul a poftit pe dl prof. Bánffy sĕ nu uite a se săruta cu Bánffy cel din Pesta.

Aceste dóuĕ primiri şi întimpinări fără „flori şi ramuri verḑi“ — ’i-a lăsat pe profesori apatici, dar pe elevi mâchniţi şi supĕraţi la desperare.

Au sosit apoi la Pesta, Duminecă diminéţa, au sosit cu frica în sîn, se temeau, că noi studenţii din Pesta ne vom demite a le face o şi mai grandiósă ovaţiune. „Tribuna“ ne învitase la acésta, şi deja multe dintre foile cele magiare de aici scriseseră, că noi pregătim demonstraţiuni în contra Blăjenilor, dar — ḑiceau foile magiare — la aceste demonstraţiuni vor sci rĕspunde studenţii magiari, cari îşi vor ţinea de datorinţă a eşi spre întimpinarea românilor din Blaş şi a-i primi cu *éljen*-uri. Noi însĕ am decis a *nu-i* învrednicì cu nici un fel de primire şi pe semne şi studenţii unguri tot aceiaşi hotărîre au luat între sine, căci în gară nu s’a întêmplat la sosire nimic deosebit, numai 4 universitari români fiind incidental pe acolo, iau *bineventat* cu: „Sĕ vĕ fie ruşine!“

Totuşi însĕ am căutat a venì în atingere cu dênşii, pentru a erua mai de aprópe scopul venirei lor.

Studenţii sunt blajini, înfricaţi şi tare ruşinoşi în urma celor întêmplate, dar des coper tot, spun pe faţă tótă a lor durere. Nu găsesci unul dintre ei, care n’ar recunósce greşala ce a făcut şi care n’ar recunósce presiunea ce au eserciat profesorii şi directorul asupra lor, când i-au mânat la Pesta. Ţi se umple inima de durere şi indignaţiune, când povestesci cu un student de aceştia, când îl veḑi că îi este témă de profesor sĕ nu-l vadă că povestesce cu un student universitar, ér când nu-l vede îţi povestesce cu lacrimi în ochi şi cu sinceritate. Ce impresii, ce sentimente vor fi torturat pe aceşti băeţi în urma meritatelor manifestaţii ale Cluşenilor şi ale Arădanilor!! Ce sistem de instrucţiune, ce procedură pedagogică este acésta dlor profesori din Blaş? Luaţi dvóstră rĕspunderea pentru maltratarea în feliul acesta alor 68 de suflete? Dacă nu o luaţi dvóstră, cine este responsabil?

Cu totul altfel sunt apoi cei trei profesori. Ei sĕ feresc fórte a conveni cu noi. Nu vor sĕ ne descopere nimic, şi dacă-i întrebăm de scopul venirei lor, ne spun că ei n’au venit sĕ facă cu noi politică, ei fac o excursiune curat scientifică, n’au venit la milleniu, ci au venit sĕ arete băeţilor capitala.

... Intr’adevĕr, frumóse concepţii de sciinţă, cultură şi sentiment naţional dlor profesori, n’ar strica ca pentru aceste vederi sĕ fiţi decoraţi de către „tizul“ dvóstră Bánffy.

Caravana întrégă astfel se presintă în colori fórte posomorîte. Elevii cu profesori cu tot n’au îmbrăcat vestminte de Dumineca, şi fac impresia, că au atestate de paupertate în buzunare. Intrebându-i de causa acestei negligări de sine mi-au rĕspuns, că le-a fost témă de óuĕ clocite sau de alte „botezuri“.

Incuartiraţi sunt gratuit, anume la „*Curia szálloda, 60 és 50 kros szobákkal*“, unde au 3 chilii, pentru durata întrégă a excursiunei. Hotelul acesta este anume întocmit pentru óspeţii millenari şi este cel mai scund şi mai infect hotel din centru. Aici s’au sălăşluit şi slovacii millenari şi Saşii cei cu nunta şi ciangăii din giurul Braşovului şi cicoşii de pe pustă. Şi în aceleaşi chilii au fost vîrîţi claie pe grămadă şi millenariştii din Blaş. Pe saltele şi perini de paie mucegăite, în aer extrem de corupt au petrecut bieţii de ei o nópte, în care au făcut intimă cunoscinţă cu stelniţe şi alte insecte multipedii, cari poposeau acolo drept rĕmăşiţe dela nobilii antecesori millenari.

Pentru exposiţie au „*pas par tout*“, de care s’au şi folosit în prima şi a doua ḑi. În ambele ḑile au fost purtaţi dela şatră la şatră. În fruntea gledei merge totdéuna dl. Cheţanu. Explicaţiunile ce li se dau, firesce, numai scientifice nu sunt, căci se vĕd a fi tare puţin specialişti, d-nii profesori, chiar şi în puţinele ramuri de „artă patriotică“ spre admirarea cărora au alergat la Budapesta.

Viptul asemenea îl au gratuit şi anume în cele 5 birturi, cari au sĕ servéscă gratuit pe cei cu concesiune mai înaltă.

În prima ḑi însĕ birtaşul ’şi-a bătut joc de bieţii Valachi. Dóuĕ óre întregi ’i-a ţinut la mese fără mâncare, pe urmă le-a adus ceva, dar rece şi puţin. Profesorii au fost siliţi sĕ procure înşişi câte ceva pe séma băeţiior rĕmaşi flămânḑi. Din cele ce au vĕḑut prin exposiţie firesce nu s’au săturat! Astăḑi, în a dóua ḑi de sĕrbătóre, spun că le-a umblat mai bine.

Din cele comunicate de dênşii se vede, că vor mai sta pe acì încă o ḑi, apoi se vor reîntórce bogaţi în cunoscinţe şi în sentimente patriotice, ér Blaşul va ridica sigur porţi triumfale pentru a primí cu demnitate pe fiii sei, pe cari ’i-a trimis sĕ:

„ieie foc şi sĕ se scalde in venin pentru idealul naţional!“

Budapesta, 25 Octobre 1896.

Corespondentul.

O rugare.

Incă în anul trecut — simţind lipsa arḑêndă — am spedat în diferite părţi locuite de români apelul ce urméḑă pentru co lectare de ajutóre pentru restaurarea bisericei din V. Velenţa, care se află într’o stare de tot miseră.

Apel

către inimile românesci!

O mică colonie, care din vechi timpuri mai sustă aici, dar acum slăbită, fără sprigin şi fără ajutor a ajuns în pericolul de a se nimicì. Silită de împrejurări, venim dar în faţa publicului marinimos a-’i cere ajutoriul, ca prin dăruiri sĕ ne vedem biserica renovată şi scăpată de totala ruinare, unde ne mai putem păstra limba şi religiunea străbună.

Timpul vitreg, lupta pentru existinţă a stors cu desĕvêrşire isvórele nóstre de venit, ér noi de noi nu mai suntem în stare a scăpa de peire unicul nostru Sion, care de atâtea vécuri vesteşte existenţa nóstră pe acest pămênt. Recurgem la fraţi, ce rêndu-le obolul lor ca sĕ ne ajute nóuĕ, cari stăm strîmtoraţi între elemente străine, şi de cari se isbesc mai cu putere tóte furtunile vieţii, pe care sprigin şi ajutor — credem — îl vom afla la fraţii nostri de o credinţă şi de o limbă.

Vĕ rugăm în numele credincioşilor nostri sĕ binevoiţi a colecta în cercul cunoscuţilor d-vóstră pentru ajutorarea Sfintei nóstre biserici, ér colecta dimpreună cu resultatul ei a o retrimite în restimp de 3 luni la adresa presbiterului mai jos însemnat. — Socóta sĕ va face public.

Mulţămindu-vĕ binevoitoriul sprigin, suntem cu deosebită stimă

Várad-Velencze, luna Iunie, 1895.

Andrei Horvath, preş. sinodului par. presb.

Dimitrie Sime, notariul sinodului par.

Câteva colecte au întrat încă în decursul anului rrecut, dar am observat, că mulţi au dorit şi aprobarea colectei din partea Vener. Consistoriu. Apreţiindu-se apelul şi de către Ven. Con. şi neputênd da fie-căruia rĕspuns separat, sunt în plăcuta posiţie de a publica aprobarea precum urméză: Copie Nr. 690. 13 Pl. 1896. Prea onorate Dle! Venerabilul sinod eparchial prin conclusul de sub Nr. 78 a. c. la propunerea făcută de aici a încuviinţat deschiderea unei colecte pe partea bisericei nóstre din V. Velenţa. Despre ce eşti poftit a încunosciinţa pe oficiul par. din comuna susnumită. Oradea-mare, 1/13 Iulie, 1896. Iosif Goldìş vic. eppesc. Pentru copie: Toma Păcală, m. p. protopopop. (L. S.)

Rog dar preaumilit pe toţi acei P. T. Domni, cari au binevoit a primi colecte, sĕ binevoéscă a le pune în circulaţie, si a le retrimite subscrisului până la finea lunei Novembre a c. ca astfel sĕ putem face socóta publică.

Oradea-mare, la 1/13 Octobre 1896.

Cu tot respectul:

Andreiu Horvath,
presb. ort. rom.

Avis.

Cântările rituale pe note.

(Urmare şi fine.)

Cântările rituale arangiatə pe note se pot conserva pe vecie, pe când cele din grai se pierd. Câte cântări şi melodii frumóse din bĕtrâni astăḑi nu se mai aud cântându-se prin bisericile nóstre!

Aceste sunt motivile principale, cari m’au determinat a propune de pe note o parte din cântările rituale la institutul nostru pedagogico-teologic din Arad.

Acum avênd aprópe tóte cântările rituale de prima necesitate puse şi arangiate pe note într’o colecţiune bogată şi creḑênd a face un bun serviciu bisericei mele, m’am decis a le eda într’un volum litografiat spre folosinţa bisericei şi cu deosebire a preoţilor, învĕţătorilor şi a credincioşilor cântăreţi.

Étă aci consemnarea pieseselor, cari vor constitui un volum de peste 200 pagine 8° mare:

Irmósele sĕrbătorilor împĕrătesci şi ale Născătórei de Dumneḑeu. Pricesnele sĕrbătorilor împĕrătesci, ale Născĕtórei de Dumneḑeu şi cele ocasionale ale Duminecilor. Himnurile Cherovimilor. Mărimurile la tóte sĕrbătorile împĕrătesci, la ale Născĕtórei de D-ḑeu şi la ale Sfinţilor cu Polieleu. Troparele şi condacele sĕrbătoriior împĕrătesci, ale Născĕtórei de D-ḑeu şi ale sfinţilor lui Dumneḑeu. Sfétilnele serbătoriloɹ împĕrătesci şi ale Născĕtórei de D-ḑeu. Cele 8 glasuri cu stihóvnele, troparele şi condacele învierii. Podobiile glasurilor. Respunsurile liturgice pe mare (ceremoniile) arangiate în duet şi rĕspunsurile pe mic în cvartet arangiate pentru voci de copii şi bărbaţi. Aghiósele la liturgia Sântului Vasile şi rĕspunsurile la liturgia cea mai înainte sfinţită. Măritórea mare (Doxologia) pe podobia gl. 8. Impĕrate caresc. Axionul pe gl. 4 şi 5. De Tine se bucură. Antifónele mari liturgice. Glasul Domnului. La rîul Vovilonului. Cântarea „întreit sfântă“ la înmormêntarea D-lui. Învierea Ta Christóse. Laudele mari la Pasci (Sĕ se scóle Dumneḑeu). Cântări funebrale şi alte piese bisericesci trebuinciόse şi folositóre, — de tot până preste 250 bucăţi.

Tóte aceste cântări rituale vor apare succesive în fascicule lunare pe o estensiune de câte 16—20 pagine, în format 8° mare.

Ca sĕ fiu orientat la ediţiune in privinţa numerului exemplarelor, îmi iau voie prin acésta a învita la prenumeraţiune pe On. Domni preoţi, învĕţători şi credincioşii cântăreţi precum şi corurile nóstre, cari doresc sĕ se îndelecnicéscă în frumósele nóstre cântări rituale.

Avisul de prenumeraţiune, care e obligător pentru întréga colecţiune, sĕ mi se facă pe o cartă postală cu indicaţiunea precisă a adresei, a exemplarelor comadate şi a postei ultime.

Preţul unui fascicul pentru prenumeranţii la întréga colecţiune este 35 cr, pentru neprenumeranţi 50 cr.

Fascicului prim, care va cuprinde Irmósele, va apare pe la începutul lui Novembre st. n.

Banii de prenumeraţiune sunt a se trimite numai după apariţiunea fasciculelor anunţate prin ḑiare.

Arad, la 11/23 Octobre 1896.

Valeriu Magdu,
diacon şi prof. de musică şi cant.

Diverse.

Originea cuvêntului „Ţar“. Din incidentul călĕtoriei Ţarului Nicolau II. prin Europa, istoricii francezi caută cu sirguinţă după originea şi înţelesui cuvêntului „Ţar“. Câţiva învĕţaţi dela Academia francesă au statorit, că înţelesul cuvêntului „Ţar“ este indentic cu înţelesul cuvêntului german „Kaiser“ şi cu a celui latin „Caesar“, ceea ce îi denótă şi originea. Dar învĕţaţii francezi deastădată sunt în rătăcire, ḑice „P. N.“ din care scótem acéstă notiţă. Acésta o adeveresce şi împrejurarea că la anul 1721, când Petru cel Mare s’a numit pe sine „Ţarul tuturor Ruşilor“, curtea din Viena s’a ferit de a considera acest titlu de egal cu cel de „împĕrat“. Acésta o indreptăţesce şi idea ce o avéu pe atunci cercurile din Viena despre acesta: Ţarul rusesc e Ţar tot odată şi al Cazanului, al Chersonesului, al Moscvei şi provinciile acestea mai de mult au figurat numai ca principate.

Ţarul tuturor Ruşilor“ propriu ḑis e principele tuturor provinciilor rusesci.

Ér ce privesce originea cuvêntului, etimologii îl duc înapoi până la asiri, la cari cuvêntul „sar“, ori „zar“ esprimă proprietarul celei mai înalte puteri. Dară dacă scrutătorii de şi îi denégă lui Nicolau II. îndreptăţirea de a-şi deriva titlul dela un August, ori Traian, filologii îl recompenséză din destul, când i-au arătat, că Nabucodonozar, Balsa-zar au fost antecesori de ai lui în purtarea acestui titlu.

⁂

Novelă din societatea englesă. Nu de mult anumit Mac-Farlene poliţist englez sta la postul sĕu într’un colţ de stradă, când o trăsura cu doi cai spăriaţi se apropia cu repeḑiciune nebună spre el pe strada plină de public. Toţi se nisuiau a se pune în siguranţă, şi nimeni n’a cutezat a se pune în calea cailor ca sĕ-i opréscă. Poliţistul însĕ, când a vĕḑut, că trăsura se apropie de el, a sărit înaintea cailor, le-a prins frênele şi i-a silit sĕ stea. Acestei scene a fost martoră miss Badham-Thormvill, o succesóră a unei familii de conte din Irlanda. Frumósa domnişóră n’a véḑut pedecă ca sĕ-şi ascundă simpatia faţă de curagiosul tinĕr şi în curênd s’au desvoltat relaţiuni de pretinie între ei. Cunoscuţii tinerei domnişóre totul au făcut ca sĕ i depărteze de către olaltă, dar în zadar.

In sfârşit au recurs la mijlocul, că au denunţat pe poliţist la superiorul sĕu. Acésta însĕ i-a apropiat şi mai tare unul către altul şi frumósa contesă nu preste mult n’a mai putut trăi fără alesul inimei sale. De era în serviciu, îl urmarea cu calésa şi îi da recoritóre, ér dacă era împedecată a-l urmărì, trebuia sĕ-l urmăréscă o servitóre, care raporta stăpânei sale şi despre cele mai mici detaiuri. Intre astfel de împrejurări au vĕḑut şi rudele domnişórei, că mai bine va fi dacă îi vor da laolaltă şi vor statorì ḑiua de nuntă. Tinera păreche se va retrage apoi la careva dominiu a contesei şi-şi vor petrece acolo sĕptĕmânile de miere. Străbunii contesei, regii irlandezi, póte se vor întórce în morminte, dar ei ce-i pasă pentru acésta.

⁂

Proverbe despre bani. Banii vin încet şi se duc iute. Banii nu sunt tuturor prieteni buni. Pentru bani şi pe măgariu îl încoronéză. În bani e omenia, a ḑis brósca, şi a şeḑut pe un filer. Banii pe mulţi îi duc la iad, dar pe nimeni nu scot afară de acolo. De bani vei asurḑi. Banii furaţi nu muceḑesc. Dacă nu ai bani, nu ai nici prieteni buni. Banii numai atunci îi preţuim, când nu mai sunt. Banii daţi împrumut îţi câştigă inimici. Înaintea celui ce ’l-ai împrumutat cu bani, ridicăţi pălăria. Cel ce câştigă bani şi perde libertatea, mai mult perde decât câştigă. Cel ce are bani, îşi alege ginerele. Cel-ce séměnă bani, seceră sĕrăcie. Cine cere bani împrumut dela mine, ori îmi este deja inimic, ori va sĕ-’mi fie ca atare. Unde sunt bani, acolo e şi dracul; unde nu sunt bani, acolo sunt nóueḑeci şi nouĕ de draci. Banii câştigaţi în cărţi sunt cu aripi. Pe bani poţi cumpĕra ori şi ce, numai consciinţă curată nu. Banii nu vin singuri; gândurile încă sunt cu ei. A iubí fără de bani, e tot atâta ca a sbura fără de aripi. Banii câştigaţi pe căi nedrepte nu rĕmân până la al treilea neam. Cine vrea sĕ-’şi pérdă banii, pórte numai procese.

⁂

Plantă-directivă. O însuşire deosebită s’a observat la plantele Silphium lacinatum şi Silphium terebintinaceum. Frunḑele lor totdéuna se aşéḑă în direcţiunea acului magnetic. Insuşirea acésta cu atât e mai pronunţată, cu cât planta e mai tineră, din contră imbĕtrânind planta succesiv î-şi perde şi însuşirea amintită. Planta acésta face enorme serviţii cĕlătorilor rătăciţi.

Loterie.

Sâmbătă, în 24 Octobre n. 1896.
Budapesta: 67 25 10 48 47
Mercuri, în 28 Octobre n. 1896.
Sibiiu: 82 45 3 72 41

Nr. 809/896 [156] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învĕţătoriu la şcóla poporală gr.-or. elementară din Sibiiu cetate sĕ escrie concurs cu termin pănă la 3/15 Novembre a. c.

Emolumentele 400 fl. şi 100 fl. relut de cuartir, cari sĕ solvesc în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post vor avé a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protoprosbiteral, în terminul deschis.

Sibiiu, 14 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 327/896 [149] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual: *a)* în bani 150 fl. repartiţiaţi în popor; *b)* 64 cară de lemne evaluate cu 76 fl. 80 cr.; *c)* venitele cantorale 34 fl.; *d)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi şi un ajutoriu dela stat de 39 fl. 20 cr., care laolaltă fac suma de 300 fl.

2. Gialacuta cu filia Câbesci, cu salariu anual 300 fl. şi adecă: *a)* în bani repartiţiaţi în popor 100 fl.; *b)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. Micănesci, ca salariu anual de 300 fl. şi adecă: *a)* în bani 200 fl. repartiţiaţi în popor; *b)* 80 cară de lemne în preţ de 80 fl.; *c)* venitele cantorale computate în 20 fl.; *d)* cuartir liber în edificiul scólei, şi *e)* grădină de legumi.

4. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: *a)* în bani din repartiţie 100 fl.; *b)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl.; *e)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină pentru legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere, sĕ se presenteze pănă la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a 'şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Invĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu se ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Ilia, la 18 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa	Circulézâ nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31		Sibiiu		7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08		Cisnădie		6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Braşov sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13						7.29	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.59	12.51	
	9.57	6.05						6.50	12.41	
	10.17	6.25			Tohan. vechiu			6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos. Zernesci pl.			6.20	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—		Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5`	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.12	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. Timişóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.02	2.35	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl. Sibiiu sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timişóra		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6. 0	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.01	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119. Sibiiu, Sâmbătă, 19|31 Octobre 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Românii la alegeri.

Mercuri a fost prima ḍi a alegerilor pentru parlamentul țerei.

Alegerile făcute duc pentru ministeriul Bánffy o majoritate sdrobitóre.

Românii încă au luat parte la alegeri spre a ilustra passivitatea de pe hârtie, care o a decretat și o mai susține în teorie partidul nostru românesc.

La locul prim vom lua act despre alegerea din țéra Oltului.

In cercul Arpașului majoritatea românilor s'a grupat în jurul fostului deputat, Dr. Nicolau Șerban.

Guvernul a pus un contra candidat în persóna unui ovreu bogat.

S'a pus în mișcare întreg aparatul administrativ, s'a vĕrsat o sumă horribilă de bani pentru corupțiune, și cu tóte aceste românii s'au sciut validita, au resistat tuturor presiunilor, tuturor corupțiunilor și au asigurat învingerea deputatului român.

O probă acésta, că chiar și între actualele critice împrejurări. cu sistemul crâncen de presiune și corupțiune, poporul român se alipesce de candidații români, inima lui stă mai aprópe de inima candidatului român decât de aurul jidanului.

Dacă e vorba sĕ cresci poporul pentru luptă politică, sĕ-'i oțelesci caracterul, sĕ-'i probezi forța morală, atunci întră cu el în luptă.

Pasivitatea l'a demoralisat până acuma, și-'l va mai demoralisa încă, cât timp noi vom face teorii și cestiunile de tactică le vom presenta ca cestiuni de principiu, cari nu sufer nici discusiune.

Făgărășenii cu românii din țéra Oltului au salvat bunul nume al poporului român, și la acésta va trebuí sĕ ne provocăm totdéuna.

Numai prin luptă ne vom sci apĕra drepturile nóstre.

Mult nu vom mai puté sta la o parte, căci supĕrarea nóstră nu impune neamicului.

Nu mai putem sta cu mânile încrucișate, căci de bună voie nime nu ne dă nouĕ drepturi.

Sĕ stăm la o parte, până nu va vení guvernul sĕ ne împlinéscă tóte dorințele?

Atunci la o parte vom sta până la a dóua venire, căci de bună voie nime nu ne va da nóuĕ drepturi.

Au dóră partidele unguresci din parlament stau ele cu mânile în sin? au dóră nu curge lupta până la extrem chiar între acele pentru asigurarea vederilor lor?

Pasivitatea ne demoraliséză.

În comuna vecină Ocna-Sibiiului românii au luat și acuma parte activă la alegerile de deputați.

Prin voturile românilor s'a asigurat reușita candidatului guvernamental.

Candidați erau mulți, din partida guvernamental erau trei.

Pentru corumpere se dau sume; enorme, un vot se prețuia cu 120 fl.

Românii au fost solidari, ei au mers compacți pentru candidatul guvernului.

Cel mai românesc cerc electoral este cel al românilor grănițeri dela Caransebeș.

In cercul acesta s'a ales fostul deputat Petru Vuia, care ocupă locul decedatului general Traian Doda.

Tot prin voturile românilor s'au ales fostii deputații G Szerb, Ioan Beleș, Iosif Goldiș și céta guvernamentalilor din cercurile bănățene și ardelene.

Aceste sunt ródele pasivităței nóstre în ḍiua primă a alegerei.

Tabloul acesta dă de minciună întrégă sceneria cu pasivitatea românilor.

Vom mai aduce ilustrațiuni, ca sĕ nu adórmă dulcele vis cu pasivitatea nóstră, ca cel puțin după 5 ani sĕ nu ne mai înșelăm noi pe noi prin desamăgirea de aḍi cu pasivitatea.

* * *

Cum judecă străinătatea despre stările din Ungaria. „Alkotmány“ în primul sĕu dela 27 a. l. c. ne spune părerile ce-și dau foile străine despre stările nóstre din Ungaria, și îndeosebi foile engleze, franceze și germane.

Părerea ce-și dau aceste foi asupra stărilor dela noi, se referă la dóue cestiuni, vitale nu numaí pentru monarchia nóstră austro-ungară, ci și în special pentru existența nóstră națională a popórelor nemagiare din Ungaria de aḍi.

Prima cestiune e ținuta guvernului magiar față de pactul dela 1867, adecă față de dualism, ér a dóua e, ținuta guvernului față de cestiunea nóstră națională.

La prima se exprimă o fóie franceză într'acolo, că la alegerile dietale, ce tocmai s'au început pentru parlamentul magiar, a eșit la ivélă înțelegerea partidului liberal dela putere ce stă pe basa pactului dela 1867 cu partidul kossuthist, care tinde la ruperea acelui pact.

Va sĕ ḍică, partidul liberal ține la dualism numai pentru amăgirea celor naivi, dar în fond ține la principiile profesate de kossuthisti, cari viséză după o Ungarie independentă unitară națională cu nimicirea tuturor naționalităților nemagiare prin magiarisare.

Acésta fraternisare a partidei liberale cu kossuthistii, a sguduit adênc încrederea străinătății în posibilitatea rĕmânerii monarchiei austro-ungare ca putere mare și în urma acesteia, autoritatea monarchiei a scăḍut mult înaintea concertului europén.

Dar este o pedecă mare pentru realisarea unei Ungarii independente așa precum o viséză kossuthistii. Și acea pedecă mare sunt naționalitățile nemagiare, cari la anul 1848 au dat celor 6 milióne de magiari doveḍi, că până când există ele, aceea nu se va puté realisa.

In urma acestei lecții, magiarii tind acum la magiarisarea celor 10 milióne de nemagiari. Dar acestia vĕd pericol pentru existența lor națională în înființarea unei Ungarii independente, de aceea și țin atâta la susținerea monarchiei habsburgice, care le asigură óre-care autonomie locală.

Guvernul magiar nu se póte alătura pe față la partidul independist, fiind-că nu vrea sĕ-și pérdă grația în Viena, ci pactéză pe sub mână cu acela, și-l lasă sĕ agite pentru principiile sale independente, în schimbul unui sprijin, când ar vedea, că el, partidul independist, n'are prospecte de reușire și e pericol sĕ reéșă alt partid la alegeri, atunci sĕ sprijinéscă pe cel liberal.

Acésta în tot casul e un pericol pentru monarchia austro-ungară.

Referitoriu la ținuta guvernului față de naționalități, ḍice, că acela sĕ pórtă de tot absolutistic și violent față de ele. Dovadă oprirea conferenței române. Românii anume au voit sĕ-și precisēze ținuta ce ar fi avut sĕ observe față de alegerile dietale mai nóue, dar guvernul nu i-a lăsat.

Ce fel de alegeri pot fi acelea unde nici consultări nu se permit alegĕtorilor de naționalitate nemagiară în privința ținutei ce vor sĕ iee față de acelea?

Guvernul aruncă năsip în achii străinătății cu liberalismul sĕu și totodată asmuță naționalitățile contra sa și le provócă, oprindu-le chiar și consultările.

In România s'a sperat mult, că după visita împĕratului austriac la curtea română, sórtea românilor din Ungaria se va îmbunătăți. Dar s'au înșelat.

Și-a dat de sémă guvernul magiar cui folosesce cu aceste volnicii? Nimĕnui, decât dușmanilor monarchiei.

Aceste sunt părerile ce-și fac acum strĕinii, de sine, despre stările nóstre de aici.

Și n'au greșite păreri.

Incheierea serbărilor millenare. Sĕrbărilor exsistenței de o mie de ani a stăpânitorilor nostri în acest stat li se cântă în curênd „vecinica pomenire“. Majestatea Sa monarchul chemat de afaceri de importanță superióră sĕrbărilor din cestiune, va părăsi capitala, și prin urmare la sĕrbările închierei oficiale la 3 Novembre nu va lua parte, și-a extradat însĕ ministrului president autograful, prin care din partea sa declară sĕrbările deja de acum închise. Autograful e publicat în fóia oficială și în câteva ḍiare magiare și se va rĕspândi și prin placate. Autograful din cestiune „Budapesti Hirlap“ îl însoțesce cu un comentar jeluitor. Se plânge fóia din chestiune că și de astădată au dat spre subscriere Majestății Sale un concept sĕc, gol și de șablon, care e chemat sĕ facă generațiilor viitóre impresia, că noi magiarii în decurs de o mie de ani într'atâta am îmbătrânit, încât nici însufleți nu ne mai putem; limba ne e săracă, înghețată, fantasia ne-a secat, suntem în stare sĕ sĕrbăm cu inima rece, cu spirit exauriat și în disposiție prosaică“.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

b) Invaliḍi, carii pelêngă Instrumentumul Proviḍiei Invaliḍilor sunt lăsați, și pentru carii rar sĕ întêmplă, ca ei la starea Invaliḍilor Patentalicești, (care decumva ar pofti a o primi, după întărita Sistemă nulise póte tăgădui) sĕ se poftéscă a trece, fiindcă acestea lecuirea sa la Rudeniile sau cunoscuții sĕi, sau acolo unde socotesc a avea deprindere mai bună spre păstrarea vieții sale, au obicinuit a o așeḍa, și starea Invaliḍilor Patentalicești, care cu dese slujbe (Convacații) este legată, numai pe vremea lipsii cei de pe urmă o țin, mai pe urmă

c) 25,081. Invaliḍi Patentalicești, carii peste tot în tóte Provinciile Monarchii Austriei după rĕsbóiele dela 25 de ani încóce supt arătatul mai sus numĕr 50,843. sĕ cuprind, și carii, după ce puterile trupului sĕu, și sănătatea, pentru binele de obște, și a fiește cărui om osĕbit (Privat) care altmintrelea însuș trebuia sĕ se lupte cu primejdiile, au jerfit; cu tot dreptul au loc de a aștepta, ca lor întru cunoscința mulțămirei de obște cu ceva mai mult sĕ li sĕ dea, ca cât spre spriginirea vieții sale ar fi de lipsă. Prea Inălțata sa Mărire după părințésca sa Milă, care, mai vîrtos pentru Cătanele Invalide o are, când prea milostivește ar vedea, precum Căsile (Inștitutumurile) pe sama lor hotărîte, măcar, după cum mai sus s'au pomenit, pentru acelora lărgime s'au făcut cuviósa Proviḍie, afară de 6,702. de Capete fórte puțin numĕr vor cuprinde încă; ba nici puterile Prea înălțatului Erarium nu sunt în stare de a putea hrăni așa o înmulțime, sau ai putea ferici; nu are mai mare părințéscă grijă, decât aceea, ca trăgênd întru ajutorință, pe toți ceilalți ai sĕi credincioși Supuși, cu acelora grabnică dărnicie, lucrul de obște cuviósa mulțămire către Clasișul acestor Orășeni cu cuviósa dărnicie sĕ o rĕsplătéscă; în fórte multe locuri au rĕspuns sĕvêrșitul acestei prea înalte așteptări, care inima Prea înaltei sale Măriri au rêdicat-o la fórte veselă nădejde; Drept aceea rêndueşte Prea Inălțata sa Mărire, și întru prea iubitul sĕu Marele Prințipat al Ardélului drumul și mijlocirea spre acest vrednic sfêrșit a o procopsi; și a o face de obște, preamilostivește încredințându-se precum și alții de acest feliu de vîrtute fiind îndemnați, aceste frumóse intenții le vor urma; Așa dară preamilostivește au rênduit acestui Crăesc Gubernium a sĕ porunci ca prin cuviinciósele Tistii (Iurisdicții) toți Domnii stăpânitori Obștile, și (Privați) spre ajutorința acestor Cătane, carii în Rèsbóiele cele de pe urmă în ani 1813, 1814 și 1815 la starea neputinții au ajuns, despre cari aici sĕ face cuvêntare, și carii după arĕtarea însemnării, care prin General Comando sĕ va comunicălui Crăescului Gubernium numai puțină parte a mai sus pomeniților 25,000. de Invaliḍi patentalicești o cuprind în sine de bună voie, fără nici o silință, sĕ se îndemne, și sĕ se deștepte, sunt întraceștia mulți, care sunt din Țéra acésta născuți, pe carii Frățiile, Rudeniile, Locuitorii, Oștile și Domnii stăpênitori în sinul sĕu întorcêndu-se în dată îi vor primi, și fără nici o îndoială îi vor dărui cu cele trebuinciόse de păstrarea vieții sale, și alții éră către alții, carii airea vor lăcui, așișderea și către cei străini, carii Craiului și Patriei au făcut acéstă vrednicie, Dărnicia sa o vor arĕta, nici Magistratului de obște nu-i vor lipsi Argumentumurile spre plecarea inimilor la urmarea acestui sfêrșit, ca totuș întru aceste sĕ pótă ținea Norma, și lucrul într'un chip sĕ se pótă face mai ușor, aceste următóre s'au poruncit:

1.) Precum Prefectura Armelor, (Ceneral Comando) din Ardél au primit rênduélă, ca însemnările (Consignațiile) Neputincioșilor (Invaliḍilor) acelora, carii sunt din acéstă Țéră născuți, și carii în Rĕsbóele cele mai de pe urmă s'au făcut neputincioși, Guberniumului Crăesc al Ardélului sĕ le comunicăluéscă, și de odată pe aceia în Sorțile sale, adecă, cei ce sunt neputincioși, și de primirea lor la Căsile

Noi Românii în genere am căutat sĕ ne abstinem dela sĕrbările stăpânitorilor nostri. N'am avut nici un motiv de bucurie sau veselie. Am avut însĕ şi avem destule motive de a nu sĕrba şi a nu ne veseli împreună cu asupritorii nostri. In genere noi Românii ne-am purtat binişor faţă cu sĕrbăríle millenare. E adevĕrat, că din multe părţi au peregrinat în capitală în numĕr considerabil cete din poporul nostru, dar nimeni nu póte sĕ susţină că aceste cete de români au mers acolo din interes, sau din tragere de inimă, ei au fost duşi cu sila, au fost înfricaţi, terorisaţi, un lucru care atât de des se aplică la noi, când acésta le vine la socotélă stăpânitorilor nostri. Singur Blaşul a fost chemat sĕ ne facă de batjocură cu prilegiul acesta. Póte chiar studenţii blăşeni vor fi cei din urmă óspeţi oficiali la exposiţie, ei vor cânta la prohod.

Autograful regal, prin care se închid sĕrbările millenare textual glăsuesce în chipul următor:

Iubite Baron Bánffy! Acum, când sĕrbările ţinute din incidentul existenţei de o mie de ani a Ungariei mele iubite deja s'au terminat, făcênd o reprivire asupra întêmplărilor din lunile expirate, nu pot sĕ mĕ depărtez din iubita mea capitală residenţială, fără de a-mi esprima din nou bucuria adevĕrată şi completa îndestulire asupra decurgerei înălţătóre de inimă a acestei sĕrbări atât de rari şi în adevĕr epocale în viaţa naţiunilor.

Ceea-ce cu câteva luni înainte am semnalat-o ca speranţă sigură, s'a împlinit.

A arĕtat naţiunea înaintea lumei întregi, că după existenţa sa de o mie de ani póte sĕ-şi privéscă cu mândrie nu numai resultalele politice, ci şi desvoltarea intelectuală şi materială, şi că astfel póte sĕ ocupe un vrednic loc între statele culturale; a arĕtat prin cele întêmplate şi prin ţinuta loială şi exemplară manifestate nu numai în ínima ţĕrii, ci în întreg cuprinsul ei, entusiasta sa iubire de patrie, una dintre cele mai solide base ale statului, şi prin iubirea şi alipirea fidelă documentată faţă de Persóna şi Casa Mea a dat garanţă cu deosebire despre aceea, că naţiunea, care e destoinică pentru astfel de fapte, care e pătrunsă de astfel de sentimente şi e unită cu regele sĕu, póte se privéscă cu încredere şi cu cele mai bune speranţe înaintea viitoriului milleniu.

Urmez îndemnului inimei mele, când Te însărcinez prin acésta sĕ comunici ţĕrii întregi acéstă bucurie şi satisfacţie a Mea şi implor pronia dḑeéscă, ca iubita Mea Ungarie şi nisuinţa naţiunei spre progres spiritual şi spre bunăstare materială, pe care teren atât de multe sunt încă de sĕvêrşit, — şi de aci înainte sĕ o însoţéscă cu darurile sale bogate şi sĕ îngădue, ca naţiunea sĕ se bucure de ródele acestei nisuinţe nu numai sub scutul păcii externe, ci şi sub a celei interne, în conţelegere frăţéscă şi în iubire, pelângă tradiţionala fidelitate de supuşi, ţinênd înaintea ochilor totdéuna numai promovarea intereselor juste ale monarchiei întregi.

Dat în Budapesta, în 28 Octobre, 1896.

Francisc Iosif m. p. *B. Bánffy* m. p.

Afacerile turcesci. Din Constantinopol se anunţă, că iritaţiuuea dintre poporaţiunea creştină şi mohamedană mereu cresce în loc sĕ slăbéscă. Ambasadorii n'au primit încă instrucţii hotărîte dela guvernele lor pentru o acţiune óre-care, ér Sultanul tot numai promite întroducerea reformelor pentru restabilirea ordinei, dar nu întreprinde nimic. Singur ambasadorul francez a păşit mai hotărît faţă cu Sultanul, dar şi el a trebuit sĕ se mulţăméscă cu promisiuni. Rusia se pórtă fórte reservat, pentru-că miliţia încă nu-i e pusă în stare de resbel. In cercurile diplomatice se vorbesce, că Ţarul totuşi ar fi aplicat a păşí la o acţiune comună cu celelalte puteri contra Turciei, dacă acelea i-ar preda lui Constantinopolul ca garanţă, adecă i-ar concrede Rusiei ocuparea Constantinopolei.

Intr'adevĕr mare încurcătură în cestiunea orientală. Era un timp, când tótă Europa creştină se lupta contra semilunei, ér aḑi aceeaşi Europă o susţine din tote puterile ca nu cumva neputêndu-se învoi la împărţélă sĕ se încurce ele de ele între sine, tóte statele creştine din causa Turciei.

Până când va dura acéstă stare de lucruri, e încă de neprevĕḑut.

Destăinuire politică sensaţională. Ḑiarul „Hamburger Nachrichter“, organ inspirat de principele Bismarck, fostul cancelar al Germaniei, într'unul din numerii din ḑilele trecute face o descoperire politică de tot sensaţională şi care preocupă de present intréga diplomaţie şi presă europénă. Étă un pasagiu din lungul articol în care autorul se ocupă cu relaţiunile dintru Germania şi Rusia după resbelnl din 1876/7:

„Deja la Skiernewice, adecă fórte curênd după schimbarea de pe tron şi dimisia lui Gorceacov, se restabilise buna înţelegere în politica rusă şi germană, care remase aşa până la 1890. Până la data acésta ambele state erau pe deplin înţelese în punctul acela, ca în casul când unul din ele ar fi atacat, celelalt sĕ remână neutru şi binevoitoriu. Aşa, că dacă de exemplu Germaria ar fi atacată de Francia, Rusia trebuia sĕ rĕmână neutră, întocmai cum remânea neutră Germania dacă Rusia ar fi fost atacată fără provocaţiune. Înţelegerea acésta n'a fost renoită după dimisia principelui Bismarck şi dacă suntem bine informaţi asupra celor petrecute la Berlin, nu Rusia a refusat continuarea acestei asigurări reciproce, ci contele Caprivi, căci Rusia era gata sĕ-o renoéscă. Acésta şi împreună cu acésta alte curente anti-rusesci au dus pe Rusia în alianţa cu Francia. Astfel a urmat, ḑice articolul, Kronstatul cu Marseillase şi prima apropiere a republicei francese de imperiul absolutistic al ţarilor, după părerea nóstră, curat din fiascurile politicei lui Caprivi. Politica acésta a silit pe Rusia, sĕ caute în Francia aceea asiguranţă, care politicul precaut bucuros o primesce în relaţiunile cu marile puteri europene“.

Descoperirea acésta a făcut mare sensaţiune în tóte cercurile diplomate, dar mai cu sémă în presa germană, care e consternată din sémă afară. Nici nu e mirare, căci astfel de descoperiri politice, denotéză o nesinceritate în legăturile ce le are un stat cu alt stat, ér că astfel de duplicitate în politică nu inspiră încredere în nimeni, e uşor de înţeles. Şi tocmai spulberarea astorfel de bănueli sĕ străduesce presa germană a o ajunge.

Étă cum comentéză unele ḑiare acéstă descoperire:

„Hamburger Correspondenz“ scrie:

„De fórte mare importanţă e faptul constatat mai sus, că până la 1890 a existat o înţelegere pentru o neutralitate reciprocă între Germania şi Rusia. Pentru a aprecia faptul acesta după întréga sa valóre, ar fi important sĕ se scie, dacă înţelegerea acésta a fost stabilită în scris de una s'au de ambele părţi. Şi o altă întrebare fórte importanţă e: întru cât suveranii şi guvernele puterilor din tripla alianţă sau póte numai un singur suveran a cunoscut înţelegerea acésta? Ori cât am admira arta diplomatică a principelui Bismarck, care se bucura de încredere deplină pe lângă împĕratul Wilheim I, e totuşi surprinḑĕtoriu, că împĕratul Wilhelm II, care trebue sĕ fi fost iniţiat în drumurile şi scopurile politice ale fostului cancelar, a putut lăsa sĕ se pérḑă un instrument aşa de important, cum era înţelegerea ruso-germană de neutralitate reciprocă“.

Presa liberală din Germania nu dă creḑĕmênt acestor sciri.

„Berliner Tageblatt“ consideră articolul drept o denunţare urîciósă contra contelui Caprivi.

Oficiosul „Reichanzeiger“, e împuternícit a declara, că guvernul german nu va face nici o enunciaţiune cu privire la descoperirile lui „H. N.“, deórece paşii diplomatici de natura celor relevaţi aparţin celor mai stricte secrete de stat şi e o datorinţă internaţională, de a nu-le viola.

Ḑiarul engles „Times“ ḑice, că revelările lui „H. N.“ au fost lung timp un secret public, şi e de părere, că ele conţin o premergere puţin onorifică din partea Germaniei pe timpul regimului lui Bismarck.

Mai era impresiune au făcut aceste descoperiri în cercurile politice din Viena. Cei dela legaţiunea germană nici nu-şi ascund acésta impresiune şi declară, că ei n'au avut nici o scire despre un astfel de tractat în scris; ce e drept o înţelegere de acéstă natură a existat, dar numai verbal, si înainte de încheerea triplei alianţe. Speréză însĕ, cĕ aceste descoperiri nu vor avé nici o inriurinţă păgubitóre asupra relaţiunilor dintre puterile din tripla alianţă.

In singuraticele cercuri totuşi se accentuéză, că faptul acesta póte se dea nascere la neîncredere între aceste puteri.

Din Rusia se asigură, că guvernul rusesc încă nu se va lăsa în discuţii cu cei dela „H. N.“ pentru aceste descoperiri, ci tótă rĕspunderea o lasă în spatele lui Bismarck.

In Berlin se vorbesce, că se vor lua mĕsuri aspre contra lui „H. N.“ pentru aceste revelări şi contra bărbaţilor ce stau la spatele lui.

Cu privire la revelările sensaţionale din „Hamb. Nach.“, ḑiarul „Neue Freie Presse“ publică următórele informaţiuni, despre cari se afirmă, că le-a căpĕtat direct dela prinţul Bismarck:

Înţelegerea amintită de „H. N.“ a existat, şi încă nu numai cu vorba, ci şi în scris, şi s'a făcut de către ministri în numele Suveranilor lor. Ea nu s'a împărtăşit celorlalte puteri. Inţelegerea stipulată la 1884 pe şase ani, îndatora pe ambele puteri la o „neutralitate binevoitóre“ îndată-ce una din ele, fără a provoca, ar fi fost atacată de o a treia putere.

Starea acésta de lucruri favorabilă pentru Germania, care stare Germanilor le asigură supremaţia europénă, se schimbă la 1890, când espirase timpul invoielei ruso-germane şi trebuia renoită pe alţi şése ani. Chiar când decurgeau pertractările şi era lipsă numai de subscrieri, se ivi crisa privitóre la postul de cancelar, şi într'o ḑi contelele Şuvaloff merse la Bismarck şi-i spuse, că domnitoriul sĕu, Ţarul, nu prea are încredere sĕ încheie învoială, dacă în locul lui Bismark va lua alt diplomat în mâni guvernul de externe.

După-ce ajunse Caprivi sĕ fie cancelar, Rusia totuşi se declară gata de-a încheia şi cu acesta învoiala. Spre uimirea sa însĕ contele Şuvaloff fu refusat din partea Germaniei pe motiv, că Germania nu póte continua în dóuĕ direcţiuni o politică atât de complicată, ci se va mărgini pelângă tripla alianţă. Astfel renoirea învoielei ruso-germane încetă în véra anului 1890, şi e fórte probabil, că refusul Germaniei a înduplecat pe Rusia sĕ se apropie de Francia.

Noutăţi.

Biserică magiară, în Chicago. In oraşul alb, după cum e numit Chicago de către americani — şi în jurul lui locuesc aprópe 5000 de magiari, şi în mare parte de religiunea anglicană. Coreligionarii lor din Anglia au luat disposiţiuni pentru a întemeia pe sama acestor pribegi o biserică. Le-au dat loc şi le-au promis şi un ajutoriu în bani. Pribègii s'au adunat în o şedinţă de constituire, a unui comitet pentru executarea afacerilor. Şedinţa a fost presidată de preotul reformat din Cleveland, cu numele Harsány, care probabil va fi şi primul lor preot.

⁂

Un defraudant prins. Poliţia din München a deţinut Marţi la améḑi pe un renumit defraudant, care în anul 1895 a furat dela societatea de credit a industriaşilor mici din Budapesta 190 mii floreni. Numele lui e Keller Ágoston. Din anul 1895 a umblat prin tóte statele, se înţelege sub nume fals. Despre delapidarea acésta au fost încunosciinţate tóte oficiile din Europa, cari prin organele lor au şi pornit urmărirea. Defraudantul a fost prins în München, unde trăia sub nume fals în renume de om bogat. S'a aflat la el 12,000 coróne. A fost dimpreună cu soţia s'a deţinut.

⁂

Convocare. P. T. membrii ai „Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului“, se învită prin acésta a participa

---

Invaliḑilor vrednici, sau carii sĕ numesc neputincioşi (Invaliḑi) patentaliceşti, sau mai pe urmă carii ar fi a sĕ slobodí la Inştrumentumul Proviḑii Neputincioşilor, sĕ-i osĕbéscă, şi despre Competenţa fieşte-cării Categorii Crăescul Gubernium sĕ trimiţă înştiinţare (Informaţie), aşa şi a mai sus ḑiselor însemnări Extracturi cuviincióselor Iurisdicţii pentru întrebuinţarea lor sĕ se comunicăluéscă, şi acele Iurisdicţii despre cele mai sus însemnate sĕ se înştiinţéză.

2.) Măcar că stă în slobodă voe a fieşte-cărui om, cine ce vrea spre acest sfêrşit dăruí, aceia totuşi mai nainte de tóte vine de a sĕ poftí; ca Starea Cătanii cei neputinciόse, care s'au primit la osĕbită Provizie, mai slabă sĕ nu sĕ facă, decât după puterile funduşului Invaliḑilor, spre păstrarea lor s'ar puté rênduí; ca Cătana neputinciósă, care odată s'au primit întru acéstă osĕbită Provizie sĕ fie fericit şi grijit sub tótă vremea vieţii sale, căci de sine urméză; ca de cumva dênşii acea Provizie o ar perde ce lucru greu ar fi atât încât este pentru starea neputincioşilor, cât şi pentru Căsile (Inştitutumuri) neputinşilor, dar nici cuprinde lucrul acesta pentru sĕvêrşirea sa nici o neputinţă. Fiind că mai mulţi ómeni osĕbiţi unul, éră Oraşele şi obştile întreji mai multe Cătane neputinciόse spre chivernisirea lor în tótă viéţa îi pot primí. Însĕ totuşi aceste nu vin aşa de a se înţelege, că dóră şi pe mai scurtă vreme ţinerea şi ajutorinţa neputincioşilor nu s'ar primi.

3.) Ca cu vreme despre partea dătătoriului au primitoriului sĕ nu fie ceva învăluire sau împedecare de lipsă este, ca dela domnii pămêntului şi Privaţi, precum şi dela obşti, acelea, care spre acest sfêrşit le vor făgăduí şi dăruí, sĕ se ia înscris, şi declaraţiile acelea sĕ se chivernisécă la cuviinciósele Iurisdicţii, şi despre acelea după Chipul aici arătat gătitele Consignăţii cât mai îngrabă sĕ se trimiţă Crăescului Gubernium de acolo spre cârmuirea şi facerea mai încolo trebuinciόselor orêndueli cu Prefectura Armelor (General Comando) comunicăluindu-se; a cărora Conspect Sumarium şi Prea Inaltei Măriri împĕrătesci spre vedere trebue sĕ se aştérnă. Mai încolo datoria Tistiilor, (Iurisdicţiilor) va fi, a purta grije, ca fieşte-care Cătană neputinciósă sĕ aibă o Cărticică, în care aceea, ce întru asemânarea făgăduinţii din vreme în vreme 'i-s'au dat, totdeuna sĕ se scrie în sus.

4. Sau milostivit Prea înălţata sa Mărire a îngăduí, ca toţi aceşti feliu de Neputincioşi (Invaliḑi) în tótă premea vieţii sale sĕ fie supuşi Tistii (Iurisdicţii) orăşeneşti întru tóte cu acea păzire (Cautelă):

a.) Ca şi acest feliu de Neputincioşi după Norma Neputincioşilor patentaliceşti în vreme de lipse prin Prefectura Armelor la slujbă sĕ se pótă chema, şi ei vor fi datori, acea slujbă a o isprăví.

b.) Ca sĕ pótă vrunul dintr'înşii trece la Căsătorie, trebue sĕ aibă slobozenie dela Prefectura Armelor (General Comando); mai pe urmă:

c.) Ca aceşti neputincioşi cu prilegiul luării lor în samă (reviḑii) în Ţirculuşuri sau districtuşuri trebue în faţa sa (personaliter) sau de cumva n'ar fi cu putinţă prin scrisóre, care va fi şi de Tistia (Iurisdicţia) locului iscălită, sĕ se arete.

5. Trebue sĕ se rênduéscă, ca, la vreme, când Magistratul de obşte spre împlinirea Prea Inaltei aceşti sĕvêrşiri va porní, cuviincioşii Păstori a sufletelor cu blândeţe sĕ pue înaintea Norodului acest lucru, despre care cel mai frumos, şi mai mare câmp pot avé, prin care Norodul spre urmarea acestui sfêrşit sĕ póte pleca.

Crăescul Gubernium aşa dară întru asemânarea celor mai sus arătate cele trebuinciόse va poruncí, mergerea înainte, şi grăbirea acestui lucru, Fişpaniior, sau Administratorilor, precum şi Tisturilor altor Iurisdicţii cu tot dédinsul o va pune înainte; şi despre împlinire înştiinţarea sa după mai sus poruncitul chip o va aşterne încóce.

S'au dat în Beciu la 26 Ianuarie anul 1816.

Samoil Grof Teleki m. p.

Grof Ioan Nepomuk Eszterházi m. p.

(Va urma).

la adunarea generală a Reuniunei, ce se va ţiné în ḑilele de *26 şi 27 Octobre st. v. a. c.* în comuna Sĕlişte cu următoriul

Program:

1. Participarea membrilor la serviciul divin împreunat cu chemarea sântului Duch.
2. Deschiderea adunărei şi apelul nominal al membrilor ordinari.
3. Statorirea definitivă a programului.
3. Presentarea raportului comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce până în present şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea lui.
5. Presentarea elaboratelor întrate dela despărţĕminte.
6. Pétra de var; lecţiuni practice despre ea.
7. Premiarea elevilor, din punct de vedere pedagogic este de recomandat sau nu?
8. Eventuale propuneri.

Învĕţătorii, cari sunt împedecaţi a participa la adunarea generală, sĕ aducă împedecarea lor de cu bună vreme la cunoscinţa presidiului, căci la din contră se vor considera, ca absentând fără causă binecuvêntată.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central ţinută la 27 Septembre 1896.

Dr. *D. P. Barcianu*, preşedinte.
Al. Galea, secretar I.

* * *

Jidanilor din Austria. Consiliul comunal din Viena a hotărît cu 94 voturi contra 33 ridicarea unei fabrici de gaz aerian. Trei dintre membrii liberali ai consiliului au votat cu antisemiţii. Inainte de votisare Lueger întorcêndu-se către galerie, care era îndesuită de ómeni de ai sĕi, a ţinut o vorbire înflăcărată şi între altele a ḑis:

— Acum vom scutura pe englezi de pe grumaḑul nostru, şi apoi vine rêndul la jidani. Preste trei ani şi de acestia ne vom scăpa.

* * *

Ḑinele munţilor negri. Astfel sunt numite pentru frumseţa lor clasică fetele principelui din Montenegro. Moştenitorii de tronuri, cari nu pâşesc la căsătorie din considerări politice, află ideale de frumseţa în munţii negri a principatului Montenegro. In ḑilele trecute s'a sĕvêrşit cununia unei fice cu moştenitoriul de tron din Italia, care cununiă după cum se vesteste va fi principiul altei cununii. Un descendent a împĕratului Napoleon Bonaparte, anume Victor Napoleon a conversat timp fórte îndelungat cu princesa Anna, sora miresei Helena. Urmarea e, că Victor Napoleon în curênd se va logodi cu Anna, care în privinţa frumseţei cu nimic nu e mai pre jos de sora sa.

* * *

Telefon între Budapesta şi Berlin. Încă în anul trecut s'au început unele pertractări între guvernul magiar şi cel din Prusia pentru posibilitatea de a comunica prin fir telefonic. Resultatul acestor pertractări e, că în anul venitor se vor apuca de lucru aşa, că pe Septembre 1897 sĕ se pótă deschide comunicarea prin telefon din Pesta la Berlin. Linia acésta de telefon va fi cea mai lungă din câte există până acum în Europa. Spesele se vor urca la suma de 290,000 floreni, din cari Ungaria va lua asupraşi 130,000 fl.

* * *

In atenţiunea învĕţătorilor noştri. In câte-va cuvinte voim a atrage atenţiunea învĕţătorilor şi preste tot a ómenilor nostrii de scólă asupra lucrării pedagogice, scósă în broşură *„Esercitiile de stil în scóla poporală“* de Dumitru Lăpĕdat, învĕţătoriu în Sĕlişte. Lucrarea acésta, apărută în tipografia nóstră archidiecesană, a fost presentată adunărei generale a „reuniunii învĕţătorilor din districtul Sibiiului“ în anul 1894 şi reuniunea în credinţă, că va face un paş înainte către ţinta ce şi-a prefipt, a aflat de bine a scóte în broşură pe spesele sale acéstă lucrare, ca aşa fi-cărui învĕţătoriu sĕ-i fie dată posibilitatea de aş îmbogăţi cunoştinţele şi esperienţa pe terenul instrucţiunii în scólele nóstre poporale. Cărticica acésta, ce se estinde pe 51 pagine cuprinde în sine esemple din tóte ramurile stilisticei. Fie-cărui esemplu îi premerge puţină teoriă, scrisă cu multă pricepere şi într'un stil clar şi frumos. Pondul principal se pune în acéstă lucrare pe metodul, ce trebue sĕ-l urmezə un învĕţătoriu la predarea cunoscinţelor de stil în scóla poporală. Dacă „stilul e omul“, atunci încă cu mai mult drept putem afirma, că în exerciţiile stilistice se arată fisionomia psichică aunei scóle“. Recomandăm cu tótă căldura învĕţătorilor nostrii de ambe sexe lucrarea acésta, care se póte procura pentru bagatelul preţ de 15 cr. Suntem rĕmaşi îndĕrĕpt şi pe terenul instrucţiunei, deci când se intenţionéză înaintarea şi desvoltarea instrucţiunei, sĕ arătăm că avem interes pentru cultura naţională a poporului şi prin urmare sĕ nu denegăm ajutoriul, ce ni se cere, ci cu drag sĕ contribuim din avutul nostru. Sperăm, că aşa va fi. Se află de vênḑare la librăria archidiecesană.

* * *

Tempestate grozavă în America. Un orcan nebun a percurs în 13. a. l. c. ţermurul ostic al Statelor-Unite din America. Pagubele causate sunt nespus de mari, şi ce e mai trist, şi câte-va vieţi omeneşti au căḑut jertfă acestui înfuriat ciclon! Orăşelul Coney Island din apropierea New-Yorkului a fost cu desĕvêrşire acoperit cu apă. Valurile mării turbate au trecut preste inălţimea ţĕrmurilor, anume făcuţi pentru a scuti oraşul la cas de grele tempestăţi. Un val uriaş de apă a rupt drept în dóue sala cea mare a Hotelului Beach. Intreg orăşelul era zidit numai din vile şi castele admirabile ridicate de cei mai bogaţi bancheri din New-York. Era un loc de dulci reverii în decursul ḑilelor de véră pentru aristocraţii americani. Marea l'a înghiţit cu tótə bogăţiile şi frumseţile lui.

Diverse.

Cocostîrc gelos. Pe vîrful unei căsi ţĕrănesci îşi construise cocostîrcul locuinţa sa. Mueruşca a avut dóuĕ óuĕ. Dar ţĕrănul a furat unul şi a pus în locul lui un ou de raţă. Ambele óuĕ au fost scóse deodată. Cum a zărit bărbatul fiinţa curiósă ce a eşit din un ou, s'a luat la cértă cu mueruşca. Sfêrşitul sfeḑii vehemente a fost, că bărbătuşul, a sburat. Puţin dup'aceea bărbătuşul, urmat de vre-o ḑece alţi cocostîrci s'a re'ntors. Céta cocostîrcilor apoi s'a pus pe sĕrmana mueruşcă nevinovată, care scosese puiul acela urît şi după părerea lor a ouat şi oul acela, şi atâta au bătut o cu ciocurile lor lungi şi ascuţite, până când s'a prăvălit la pămênt mórtă.

* * *

Bróscă ţestósă cu dóuĕ capete. In unul din numerii mai recenţi ai foii „Science“ savantul american Barbour istorisesce lucruri miraculóse despre o bróscă ţestósă cu dóuĕ capete. Animalul acesta la timpul sĕu a făcut mare sensaţie. In mlaştinele dela West-River, lângă New Haven, l'au găsit în etate de o ḑi. De sub ţest se estindeau dóuĕ capete. E de mirat, că fie-care cap avea sistemul sĕu nervos separat şi complet, organele circulaţiei sângelui, ţevea maţelor (exofag) deasemenea erau desvoltate în duplu. In brósca duplă în adevĕr funcţionau dóuĕ voinţe, şi încă dóuĕ voinţe duşmănóse. Ingrijitorii cel puţin au observat mai de multe-ori, că cele dóuĕ capete sĕ hărţuiau laolaltă pentru vre-o bucată bună şi chiar şi în alte privinţe se deosebiau. Unul dintre capete se purta, ca şi când ar fi al unui animal timid, iritabil, celalalt era mult mai flegmatic, mai stupid. Unul dintre capete — primul — dormea puţin, pe când ochii celuilalt cap după cea mai mică mişcare se închideau de somnul provenit de ostenélă, animalul curios de altcum a trăit puţin. Deşi a fost cu atenţie grijit, după câteva luni a murit.

* * *

Ereditarea criminalităţii. Sciinţa juridică până acum s'a basat numai pe teorii şi fapte istorice; în timpul din urmă însĕ au eşit la suprafaţă şi aici sciinţele naturale. Juriştii acum nu concep atâta teorie, cât caută esplicare la motorul faptelor mai mult în înclinarea spre sevêrşirea acelora, ce respectivii au ereḑit-o dela părinţii lor şi acésta o computǎ la împrejurările uşurătóre ale celor ce le-au sĕvêrşit, anumit învĕţat Tarde la congresul antropologic criminal din Genf a compus o statistică despre criminalitatea eredită, dar declară şi el, că datele nu pot fi considerate ca pe deplin exacte. După acéstă statistică înclinarea spre criminalitate au ereḑit'o dela părinţi din 10000 de indiviḑi: la agricultori 0.84, la comercianţi 1, la industriaşi 1·32, la clasele mai culte 2·20 de inşi. După clasele mai culte se arată următórea graduaţiune: la preoţi 0·91, la învĕţători 1·58, la medeci 1·66, la farmacisti 3·79, la artişti 4·82, la scriitori 4·49, la persóne în serviţiul postal 7·45, la funcţionari publici 28·13. Lucru natural, numerii acestia se refer numai la crime descoperite.

* * *

„Cu femeile nu te poţi înţelege“. Waldemar, moştenitorul de tron danes în ḑilele trecute a avut o întâlnire de tot curiósă cu un ţĕran în parcul castelului seu dela Charlottenburg. Anume, pe când se ocupa cu ceva în parcul castelului deodată i-sĕ presintă un ţĕran şi-l întrébă, că încătrău duce calea spre castel.

— Ce voesci acolo omule bune? îl întrebă moştenitoriul, fără a se descoperi.

— Aş vrea sĕ vorbesc cu moştenitorul de tron, căci mi-a perit o vacă, mĕ rog, şi dór mi-o da alta Alteţa Sa.

— Dar pentru ce nu te adreseḑi cu cererea către moştenitórea de tron?

— Vai, mĕ rog, cu femeile nu te poţi înţelege aşa uşor, îi rĕspunde ţĕranul cu un suris viclén, şi cu aceea a luat calea către castel.

Moştenitoriul de tron a luat'o peste puţin curios după ţĕran şi l'a urmărit până în salon unde tocmai işi preda cererea soţiei moştenitoriului de tron. Işi póte închipui ori şi cine confusiunea în care a ajuns bietul ţĕran când a vĕḑut pe domnul cel simplu îmbrăcat, cu care vorbise în grădină atât de confidenţial şi care nu era altul decât însuşi moştenitoriul de tron al Daniei. Şi nici nu s'a recules decât numai atunci, când părechea principală i-a dat de scire, că va căpăta 100 de coróne ca sĕ-şi cumpere o altă vacă, cu tóte, că „cu femeile nu te poţi înţelege“.

* * *

Fonograful ca instructor de limbă. Un profesor din Şvedia, anumit Dr- Dallender, şi a bătut mult capul, cum ar puté afla el vre-o metodă mai practică pentru de a învĕţa pe elevii sei o accentuare mai coréctă a limbei franceză. In fine i-a venit o idee, de a face încercări cu fonograful. S'a dus deci la Paris, a cumpĕrat un fonograf dintre cele mai fine, a cercetat pe câţiva actori de teatru vestiţi, i-a rugat sĕ-i vorbéscă câteva bucăţi în prosă şi sĕ-i declameze câteva poesii în fonograf, ceea-ce acestia i-au şi făcut, apoi s'a reîntors înapoi la elevii sei în Şvedia şi în órele de lecţie din limba francesă a pus fonograful în funcţiune, ér pe elevi sĕ asculte şi astfel a ajuns la nisce resultatə îmbucurătóre neaşteptate.

Din public. *)

Şi în farmecul [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Convocare.

Pe basa conclusului comitetului central din 24 Octobre n. 1896 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute, am onóre a convoca a *VIII-a adunare generală ordinară* a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ în Tilişca (în edificiul şcolar) pe Duminecă în 3/15 Novembre a. c. la 11 óre anti meridiane.

Program:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, a raţiociniilor pe anul 1895 şi proíectul de budget pe 1897.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs despre cultura fênaţelor şi a pómelor.
4. Despre însĕmnătatea „Tovĕrăşiilor agricole“.
5. Autenticarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 27 Octobre n. 1896.

Demetriu Comşa, preşedinte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Sărutare de frate.

Şeḑeau alăturea în odăiţa băieţilor. O întunecime misteriósă se aşternu peste ei, obiectele cu încetul se făceau nevisibile. O liniste sĕrbătorésca domní deodată în jurul lor. Cei doi tineri priveau încremeniţi înaintea lor. In ochii fetei o privire obosită, resignată, în ai bărbatului un foc turbat, mistuitoriu. Şi gândea unul la celalalt. Şi-au şi uitat, că se află lângă olaltă. Se iubeau, şi-'şi tăinuiau iubirea. Tinĕrul nu grăia, n'avea drept sĕ grăéscă. Fata nu vorbea, ea scia, că e pedecă neînlăturabilă între ei.

Simţéu de sĕptĕmâni, de luni de ḑile, că aşa nu mai póte să mérgă, sciau că trebue sĕ facă ceva. Deodată fata îşi întórse privirea. Un zimbet dureros îi trecu preste faţă, ceva i-a venit în minte. Un plan i s'a conceput în creeri; dureros, adevĕrat, dar mai bine aşa, decât despărţiţi pentru totdéuna. Astfel vor fi scăpaţi de tortură şí el şí ea. Un părete se va ridica între ei, prin care dragostea nici când nu va putea pătrunde.

Şi ḑise:

— Veḑi Victore, eu a-şi putea sĕ mĕ rĕmăşeşc, ba sciu chiar, la ce gândesci d-ta acum. Veḑi, eu pot sĕ afirm că eşti pe cale greşită. Te înşeli. Nu suntem copii, trebue sĕ ne facem în fine socotéla. Creḑi, că eu sunt colosal de amoresată în domniata. Apoi sĕ scii că nu e aşa. Nu-ţi sunt altceva, decât o prietină sinceră, bună. Te rog, nu cugeta la mine nici când în alt chip. Veḑi, e atât de frumos, atât de neegoist sentimentul ce mĕ légă de domniata. D-ta eşti un naturel posomorît, melancholic, viéţa nu 'şi-a împlinit promisiunile, ce ţi le-a făcut. Nu ai pe nimeni...... n'ai cine sĕ te iubéscă. Ceea-ce simt pentru domniata e, că îmi eşti simpatic. Ba îmi eşti chiar drag, dar ca un frate, ca un prietin. Scii ce? Eu îţi voi fi o prietină sinceră, căreia îţi vei putea împărtăşi tóte durerile. Ori când vei vení la mine, vei găsí o inimă sinceră, un suflet bun, care va fi gata sĕ te mângăie, încât îi e cu putinţă unei femei. Ei, d-ta taci, nu grăesci nimic? Eu cred, că mai deschisă, mai sinceră o fată tineră nu póte sĕ fie faţă cu d-ta. Póte te supĕră afacerea? Se póte, că în viaţă îţi vor ḑice multe fete într'alt chip: Te iubesc! Dragoste poţi găsí multă şi adese-ori. Prietinie sinceră, care-'ţi dă tot, ér în schimb nimic nu doresce, mai rar. Prietina e aloe, ér dragostea trandafir mirositor. Ei, te rog, de ce nu vorbesci, de ce mĕ privesci atât de posomorît? Te implor, înţelege-mĕ. Atât de mult te supĕră?

— Prietenie! ḑise tinĕrul cu ironiă. Pot sĕ ḑic, că vorbesci admirabil! Sĕ cercăm, nu-'mi pasă. Creḑi póte, că cu asta îţi vei ajuta d-tale şi mie? În zadar. Îţi vĕd în suflet, Margaretă. Sciu fórte bine ce ai de gând. Fraze frumóse sciu sĕ fac şi eu tocmai ca şi dta. Cugetul bun zadarnic există, dacă trăesce încă în noi sentimentul, patima. Îţi mărturisesc şi aceea, că d-ta judeci mai frumos, mai nobil decât mine. Scii ce, Margaretă? D-ta susţii, că n'ai alt sentiment faţă de mine, decât acela ce-'l nutresci faţă de un frate. Bine, îţi cred, dar dacă ai curagiul, — atunci sărută-mĕ. Fie acest sărut dovadă, că e adevĕrat, ceea ce 'mi ai ḑis. Ei, şi d-ta mai stai la îndoélă? Pentru ce nu-ţi sĕruţi — prietenul? Spune, 'ţi-e frică de mine?

Fata nu respunse.

— Veḑi, că e adevĕrat, ḑise agitat tinĕrul. — Nu îndrăsnesci, căci n'ai încrederea proprie....

Fata devení palidă, ca mórtea; mânile 'şi-le strîngea nervos.

Tinĕrul nu vedea nimic, căci într'aceste se întunecă.

Frică îndoită tortura sufletul fetei. Se temea de sărutare, îi era témă, că nesărutându-'l va dovedi, că tótă tréba a fost minciună. Simţea, că stă de-asupra unei adâncimi, dacă mai şovăe puţin, se rostogolesce în ea ameţită. Cu o săritură cutezătóre însĕ póte sĕ sbóre peste ea. Un rîset sglobiu, dar forţat, îi trecú peste faţă şi într'un ton îngâmfat grăí:

— Étă-l, pofteşte!

S'a apropiat agitată, cu frică, tremurând. Voia numai d'abea sĕ-i atingă buzele. Dar când buzele ei s'au atins de buzele tinerului, a început deodată sĕ tremure, numai atât' a mai simţit, că buzele li s'au incleştat într'un sărut înfocat, arḑĕtor.

— Spune-mi dar, că mĕ iubesci ca pe fratele tĕu! ḑise tinĕrul, neteḑind pletele aurii ale fetei.

După Ghita. *Rinaldo.*

Nr. 428—1896 [157] 1—3

CONCURS.

Incuviințându-se prin conclusul Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 17 Septembre a. c. Nro. 5787 B. instituirea unui capelan lângă parochul Ioan Petru din Ibanești, prin acésta se publică concurs pentru ocuparea acelui post de capelan, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din venitele parochiali anuali de fl. 956 40 cr. adecă fl. 318 80 cr.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, sunt a-se adresa subscrisului p. u. Reghinul săsesc (Szász-Régen.)

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul săsesc, în 10 Octobre, 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

◆ ◆ ◆

CONCURS.

Pentru prăvălia din Sibiiu a societății comerciale în înființare „Concordia“, care sĕ va deschide la 1 Ianuariu 1897 eventual și mai curênd, se caută un

Conducĕtor.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ probeze prin documente cualificațiunea și aptitudinea lor în tóte afacerile comerciale.

Ofertele provĕḑute cu documentele necesare sunt a se înainta la comitetul executiv al fondatorilor „Concordiei“ sub adresa **Institutului „Albina“ în Sibiiu** până cel mult în **15 Novembre st. n. 1896.** [155] 3—3

La provocare va avé a se presenta aspirantul și în persónă.

Din ședința fondatorilor „Concordiei“ ținută în Sibiiu la 19 Octobre 1896.

Ioan Hannia, președinte. **Dominic Rațiu,** notar.

◆ ◆ ◆

Nr. 398—1896 [154] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă Văleni, de clasa a III-a din protopresbiteratul Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele inpreunate cu acest post sunt 418 fl., casă parochială cu patru încăperi și supra-edificatele economice.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale legale la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Cetății de pétră.

Fênațe, la 26 Septembre 1896.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

Ad. Nr. pp. 472/896 [148] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Someșul-cald cu filia Lăpuștești, din protopresbiteratul Clușului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 432 fl. 40 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor in vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 3 Septembre 1896.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter

Contra

tusei, răgușelei și flegmei

cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,

(Pemetefű czukorka)

carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **O cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Bekés-Csaba.

[158] 1—10

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 35—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	**P. Ladány**	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézǎ nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	**Szolnok**	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	–
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6,34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5,19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. **Teiuș** pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oșorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05	

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120. Sibiiu, Marți, 22 Octobre (3 Novembre) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strèinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Octobre, 1896.

România are fericire de a primi ca óspeți capetele încoronate ale țerilor vecine, cu cari trăiește în relațiuni de prietenie.

Încă sunt în viuă memorie ḑilele de rară distincțiune, când Impĕratul și Rege al împeriului Austro-Ungar a visitat părechia regală română, capitala țerei, grandiósele fortificațiuni făcute pentru apărarea țerei, și în cele din urmă locurile feerice dela Sinaia, unde părechia regală petrece ḑilele de vară.

Vigurósa armată română cu eroismul vechilor osteni români a luat parte la rĕsboiul ruso turc, și de ani 19 gloria armatei române strălucește ca corónă de diamant, și între instituțiunile tînĕrului regat ea ocupă locul prim.

Armata a asigurat României locul de onóre între statele europene, ea a făcut posibilă o desvoltare pacinică a celoralalte instituțiuni.

Și sub siguranța generală de armată s'au desvoltat normal și îmbucurătoriu celelalte instituțiuni ale statului.

S'au îmbunătățit administrațiunea, s'au regulat prin legi corespunḑĕtóre justiția, comerciul și agricultura.

Avênt îmbucurătoriu a luat instrucțiunea publică în țéră, și pagina acésta de aur din istoria desvoltărei României va rĕmânea vecinic deschisă pentru conservatori, cari au sciut crea stabile instituțiuni pentru sciință și cultură.

Ochii sufletesci ai monarchului nostru de bună sémă au cunoscut starea de progres, în care se află România, și în special rolul elementului românesc în problema cea grea a civilisărei orientului.

Visita monarchului nostru în România a fost cea mai eclatantă recunóscere a faptului, că elementului românesc are rolul de civilisator în orient.

Acésta o au sciut apreția în special și bărbații conducĕtori din România, de aceea am asistat la frumosul spectacol, că toți bărbații politici din România, întrégă pressa fără escepțiune, fără considerare la colorit politic, a salutat din tótă inima sosirea monarchului nostru în capitala României, petrecerea lui pe pămêntul vecinului regat.

Petrecerea tinĕrului rege al Sêrbiei în capitala României se légă de frumósa corónă de flori, care s'a împletit când cu visita monarchului nostru.

Ea constată bunele relațiuni dintre cele 2 dinastii, bunele relațiuni între cele dóuĕ țeri vecine, și nobila nisuință de a le cultiva acele și în viitor pentru binele și prosperarea popórelor ortodoxe din Sêrbia și România.

Credem, că regele Alexandru se va simți bine în România. In vinele lui isbucnesce și ceva din sângele românesc.

Ne asociem și noi la manifestațiunile de bucurie ale românilor din România liberă.

* * *

Resultatul alegerilor dietale pentru parlamentul nostru în primele trei ḑile este următoriul:

Liberali (guvernamentali)	. 277
Independisti (kossuthisti) .	. 47
Naționali (apponyiști) . .	. 33
Poporali	20
Fără partid	9
Ugroniști	8
Independiști neîntrați încă în partid	3
Alegeri supletorii	8
Suma .	. 405

Va se ḑică maioritatea covêrșitóre a guvernului față de tóte celelalte partide, atât singuratice, cât și în total, e asigurată

Români au fost aleși până acum 8 inși: 6 guvernamentali, 1 național și 1 fără partid.

Guvernul n'a ales de loc între mijlócele de cari a dispus pentru de a învinge total opozițiunea. Și a și raportat o învingere întocmai ca alui Pyrhus. Oposiția a fost bătută cu totul; nu numai deputați mai de a dóua și a treia mână au rĕmas afară fără mandat pentru sesiunea parlamentară viitóre, ci și matadori fruntași și conducĕtori chiar. Și ce e mai curios, acésta s'a întêmplat chiar și în unele cercuri liberale. N'a fost realeși d. e. Ugron, Beothy, contele Szapáry, Wekerle, Iokay, Kovács, Szerderkényi, contele Andrássy și Izekutz, tot persóne însemnate pentru parlamentul magiar.

Se vede, că br. Bánffy, când a luptat cu atâta tărie pentru trântirea conducĕtorilor opozițiunei, a avut în vedere ḑicerea, că bate-voi păstoriul și se vor risipi oile.

Vai însĕ de o astfel de învingere. Un parlament fără opozițiune la locul ei, însuși își pregătesce mormêntul.

Noi n'avem de a ne bucura de invìngerea nici a unei partide magiare, nici pentru de a ne exprima condolențele pentru decimarea cutăreia, căci nici una nu ne-a făcut nici un bine nici până acum; regretăm însĕ, că aleșii deputați români au întrat în partidele magiare așa fără nici o candițiune pentru interesele nóstre naționale și fără nici un program al lor propriu barem.

Dar ce e mai regretabil, e împregiurarea, că poporul a mers la alegeri, nu condus de conducĕtorii lui naturali — cu puține excepțiuni, — ci condus de străini, pentru interese străine.

Ce ḑic la acésta passiviștii? Au lucrat ceva conducĕtorii partidului național român pentru împedecarea poporului de a lua parte la alegeri?

Nu se vede nici o urmă, căci chiar și în puținele locuri pe unde s'au ținut conferențe pentru apĕrarea passivității, chiar și acolo poporul a pășit de sine ori condus de străini la alegeri. Deci și dacă au lucrat pe undeva câte ceva, poporul nu i-a ascultat.

Și totuși nici acum nu vreau sĕ înțelégă, că pasivitatea mai multă stricăciune ne face prin demoralisarea poporului, decât că am păși la lucru, chiar lucrând înzadar deocamdată, căci suntem convinși și noi, că mari resultate nu vom avé momentan, dar vom cresce poporul pentru luptele politice în favorul lui și la timpul potrivit își va șci validita puterea de care dispune și va constringe pe dușmanii lui la o pace onorifică pentru ambii, în favorul tuturor naționalităților din patrie.

Când va sosi acest moment, credem, că timpul nu e tocmai departe, judecând după semnele de activitate ce poporul a manifestat aprópe spontaneu din incidentul acestor alegeri.

Rĕspunsul lui Bismarck. Principele Bismarck rĕspunde la cele ḑise de Reichsanzeiger la descoperirile sale din Hamburger Nachrichten. Eată ce ḑice această foaie inspirată de dênsul:

Nu recunóscem, că evenimentele diplomatice din cestiune ar aparțině celor mai stricte secrete de stat. Mențíonatele pertractări germano-rusesci aparțin istoriei și archivei; ținerea lor în secret n'a fost necesară nici pentru Germani, nici pentru tripla alianță. Singur la dorința Rusiei s'a întîmplat, și posiția care a desceptat atunci acéstă dorință, deja a dispărut. După părerea noastră, ar fi fost în interesul Germaniei aducerea afacerei în deplină publicitate, pentrucă întreaga afacere n'a fost așa ceva pentru ce ar fi trebuit sĕ ne rușinăm, ci tot supusul pacinic al imperiului ar fi privit înapoi cu mulțămire la eveniment. Afirmațiunea, că învoéla germano-rusă expirată în 1890 este perfidie față de tripla alianță, e luată din vênt înaintea tuturor acelora, cari o cunosc și cari au cetit și numai fugitiv convențiunile triplei alianțe. Textul triplei alianțe permit Austro-Ungariei încă și aceea în casul unei încurcături germano-francese, ca sĕ pótă rĕmâné neutră și în casul, dacă Francia ar ataca pe Germania, dar' pentru aceea nimenui nu 'i-a trecut prin minte, ca sĕ arete în dóue fețe posiția Austro-Ungariei față de tripla alianță. Și dacă — vorbind în teorie — Germania ar ataca fără provocare pe Rusia, atunci conform învoelei triplei alianțe, Austro-Uungaria n'ar puté fi îndatorată, ca sĕ ia parte în resbelul german de cucerire contra Rusiei. Dacă guvernul Rusiei ar fi aplicat, după părerea noastră, încă și aḑi ar fi recomandabil ca sĕ se renoéscă acest contrat,

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Transl., ex Hung. ad Nr. 10123, 1818.

Indreptare

pentru mai ușóră aduceréa Vitelor, din Bucovina, și trecerea lor prin Ardél la Téra Unguréscă.

1. Fieşte carele, cine se neguțitorește cu Vite, când pornesce cu cioporul de Vite din Țéra sa, este datoriu, atâți Măciucași (Hăităi) ași câștiga, de câți va avea lipsă.

2. Când neguțitorul sosește cu Vitele la careva Sat, dela cei mai Mari ai Satului atâția Măciucași sĕ cĕră, de câți va avea lipsă, și aceștia sĕ fie datori pentru 30 de creițari de fieşte carele om a rêndui atâța, de câți va fi lipsă, carii vitele a-le petrece, nu mai departe, ci numai până la alt Sat mai aprópe, vor fi datori, și decumva supt mâna acestor ómeni spre ajutoriu rênduiți s'ar întêmpla pagubă în Vite, dênșii sĕ îndatoréză a rĕspunde pentru pagubă, și a plăti acea pagubă, îndatorêndu-sĕ așa dară și Neguțitorii ași prinde, nu străini, ci cunoscuți, și avuti Măciucași, cărora se oprește a primi măcar ce feliu de ómeni.

3. Nu va fi slobod nici odată supt nici un feliu de pretext în locuri oprite și întră sămânături a da loc de pășune la acest feliu de vite, cu atâta mai vêrtos, căci mai cu samă pentru acest feliu de pășune în locuri oprite s'au obicinuit întră stăpânii locurilor, și întră Gazdele Vitelor a sĕ pricinui bătăi și invrăjbiri, și a da prilej spre trăsături și storsături.

4. Când acest feliu de Vite de Neguțătorie pe hotarul slobod a óre căruia Sat, adecă unde este călcătură, preste nópte vor dormi, atunci nu mai mult, ci de tótă Vita câte un creițariu sĕ se plătéscă, carii bani la lipsele cele de obște ale Satului sĕ se întrebuințeze; însĕ nici mai marilor Satului, nici altor locuitori pentru dormirea Vitelor în câmp mai mult a trage, precum și pentru trecerea Vitelor ḑiua preste hotarul óre cărui Șat a primi ceva Taxă nu va fi slobod. Mai pe urmă

5. Decumva totuși s'ar întêmpla, ca acest feliu de Neguțători sĕ se păgubéscă, atuncia aceștia sĕ se jeluéscă la Solgăbiroul cel mai aprópe, care se ține de acel Țirculuș, a căruia datorie va fi, cât mai îngrab a le face destul. Éră de cumva lucru așa de mare va fi, cât peste puterea unui Tist de jos de Varmeghie sau de Scaun ar trece, atunci sĕ năzuéscă la Tistia cuviinciósei Iurisdicții, unde decumva facerea îndestulării așa înpripă nu s'ar putea mijloci, la acéstă întêmplare, spre partea păgubitului Negu țătoriu sĕ se rênduéscă asistenție Fișcușiască, pe lêngă care, tocmai de n'ar fi Neguțătoriul de față, lucru sĕi curgă cu graba jos, și paguba, cu ascultarea amêndoror părți fără zăbavă, sĕ se plătéscă îndĕrăpt

Cluj, în 14 ḑile Septembre 1818.

12479. 1823.

Cu numele Chesaro Crăeștii

și apostolicești sale măriri, marelui prinț al Ardélului, și grofului sĕcuilor, preamilostivului nostru Domn Domn.

Pentru împedecarea schimosirii, éră osebit pentru aceia, carii de frica Cătănitului Mădulările trupului sĕu a le schimosi și a le chilăvì, nu sĕ spăimântéză, s'au milostivit Prea înălțata sa Mărire prin Prea milostivul sĕu decret Crăesc de Curte la anul 1784 Maiu în 22 de ḑile supt Numĕrul de Curte 984 eșit, și cu numĕrul Guvérnialicesc 5503 însĕmnat preamilostivește a porunci; ca acest feliu de Persóne, carii însuși pe sine se vor schimosi, la așa întêmplare, decumva pe lêngă schimosirea lor spre purtarea armelor ar fi harnice, sĕ se asentăluéscă întră Recrute, éră decumva prin acésta de purtarea Armelor s'ar fi făcut neharnice, în vremea Bătăii lêngă Tunuri, și Cară tăbărești sĕ se priméscă, éră în vremea Păcii la Robie de ḑece ani sĕ se judece; întracelaș chip, ca decumva s'ar începe Bătăi așișderea lêngă Tunuri, și Cară tăbărești în slujbă sĕ se întrebuințeză, însĕ implinindu-sĕ vremea Robiei la slujbele Tunurilor, și Carălor tăbărești sĕ se însemneză, (prenotăluéscă) și acéstă pedépsă fieşte cărui Schimositoriu cu prilejul publicății Delibĕratului asupră-i făcut, sĕ se facă cunoscută.

(Va urma).

a cărui prolungire în 1890 l'au respins şi a cărui publicare de acum a agitat în presă în atâta mĕsură sentimentul moral al acelor partide, cari înainte de 1890 s'au luptat contra imperiului, ér după 1890 s'au inrolat în servițiul aceluia. Afirmațiunea, că aducerea în publicitate a acestui secret de stat, s'a întêmplat spre paguba imperiului german, o aflăm cu totul fără basă. În contractul rusesc, ce, durere nu mai există, vor cunósce órecând pĕtrunderea adêncă şi consciențiositatea guvernărei împĕratului Wilhelm I. Încă şi mai puțin putem lăsa fără cuvênt aceea întorsĕtură a articolului lui Reichsanzeiger, în care abdice de aceea, ca sĕ „îndrepte neadevĕrul“ séu ca sĕ „întregiască mancitățile“. Lucrul din urmă numai Reichsanzeiger l'ar puté face, dacă ar publica întreg contractul germano-rus atât de vehement atacat. În comunicatul nostru preste tot n'a fost nici un neadevĕr, şi presupunerea, că totuşi ar fi, ne îndreptățesce la aceea, ca în ințelesul legei de presă sĕ pretindem rectificare dela Reichsanzeiger, în partea neoficiósă a jurnalului.“

Acest rĕspuns a înfuriat şi mai tare presa berlineză.

Ba afirmațiunea lui „H. N.“, că tractatul secret menționat dintre Germania şi Rusia aparține deja istoriei şi archivei, „Naz. Ztg“ dice, că asupra archivelor numai guvernul dela putere póte dispune şi guvernele dela putere de obiceiu îşi susțin dreptul de a dispune asupra ținerei în secret. Apoi secret de stat a fost şi aceea, că Germania a refusat prelungirea acelui contract secret cu Rusia. „Berl. Tagbl“, amintesce, că încă nici adi nu e publicat memorandul lui Fridrich cel Mare despre causele resbelului de şepte ani, ci se ține în secret, ca secret de stat.

„Hamb. Nachr.“ într'un comunicat mai nou declară, că Austro-Ungaria n'a avut cunoscință despre contractul secret între Germania şi Rusia şi că tripla alianță este o garență pacinică şi că politica veche germană încă a ințeles necondiționat ca atare problema aceleia, ca sĕ susțină pacea europénă, căreia încă, şi atunci va putea corĕspunde, dacă toți trei membrii alianței, singuratici séu împreună, s'ar acoperi cu tot astfel de contra-asigurare în contra resbelelor agresive, cum a fost şi contra-asigurarea, ce, durere, pentru Germania, a espirat înainte de acésta cu şese ani.

Se vede, că bĕtrânul cancelar încă şi astădi dispune de destule puteri pentru ca se încurce din nou ițele politicei europene. Şi într'adevĕr, cu descoperirea menționată i-a şi succes. Că va fi acésta în favorul pangermanismului, pentru a cărui învingere a lucrat o viéță întrégă, e încă un secret al viitorului.

Adunarea generală

a Despărțĕmêntului IV (Sibiiu) al „Asociațiunii transilvane“.

Sibiiu, 21 Octobre v. 1896.

Eri, în 20 Octobre v., 'şi-a ținut despărțĕmêntul al IV-lea al Asociațiunii transilvane adunarea generală, conform convocării premerse, în localitățile scólei gr. or. din Sibiiu, Suburbiul Iosefin.

O parte a inteliginței române din Sibiiu a plecat spre suburbiul Iosefin după órele 9 a. m., a luat parte la liturgia, sĕvêrşită în biserica „din grópă“ de parochul local Petru Simtion. După terminarea sântei liturgii şi după o scurtă revistă în cimiterul de lângă biserică, care cuprinde pentru noi multe şi scumpe morminte, s'au adunat — cam pe la órele 11 cu toții în localitatea scólei, unde directorul despărțĕmêntului Prea On. Domn Ioan Papiu, pretopresbiterul Sibiiului a deschis şedința prin următórea vorbire:

Onorabilă adunare generală!

Stimaților Domni şi iubiți frați!

Existența unui popor din marea familie a némului omenesc şi puterea lui de viéță se manifestéză prin activitatea lui pe deosebitele terene ale vieții publice. Poporul român din cea mai depărtată vechime a fost împins aprópe de pe tóte terenele, şi numai tăriei lui de viéță, şi alipirii lui tare de obiceiurile şi datinele străbune avem sĕ mulțămim, că mai existăm ca popor român. Bărbați cu carte am avut în trecut fórte puțini, cei mai bĕtrâni ne aducem încă bine aminte, că numai cu 40—50 de ani înainte, abia era în comună preotul şi cantorul, cari le tâlcuia ómenilor sfânta scriptură, şi le puté da câte un sfat bun în multele nĕcazuri şi marile trebuințe ale vieții de tóte dilele; astădi însĕ, laudă Domnului, s'a deşteptat şi poporul nostru din somnul greu, şi păşesce cu energie pe calea culturei. Avem în fie-care comună şcólă, după starea nóstră, destul de bine organisată şi din generațiunea mai tineră nu este aprópe nici unul, sĕ nu scie ceti şi scrie.

Dar fiind-că împrejurările s'au schimbat şi lumea a înaintat în toți ramii de cultură, şi înaintéză cu o iuțélă ca de fulger, se căutăm şi noi a ține paşi cu lumea cultă, dacă voim sĕ nu perim.

Între institutele cu menire de-a lumina şi deştepta poporul pe lângă şcólă şi biserică, punem la locul prim pentru némul românesc, instituțiunea culturală numită „Asociațiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“. Activitatea acestei instituțiuni binefăcĕtóre, desvoltată în decurs de 35 de ani ai existenței sale, a adus róde îmbucurătóre, între altele sĕ privim numai la şcóla de fete întemeiată şi susținută de Asociațiune cu mari jertfe. Au nu este acésta fala şi mândria nóstră națională? De aici ese în fie care an un contingent destul de considerabil de eleve, cari rĕspândesc în limba dulce frumos vorbită pe lângă o cultură românéscă, şi nobilele simțĕminte naționale în sinul poporului, şi cari mai târdiu, cu mame, vor cresce o generațiune démnă de spiritul timpului luminat în care trăim. Dacă dar Asociațiunea nóstră transilvană urmăresce acest scop nobil, şi cultivă aceste simțĕminte adevĕrat naționale în 33 de despărțĕminte, ca tot atâtea vetre de ardere a focului sacru, din care se încăldesc mii de inimi românesci, putem noi cei din despărțĕmêntul acesta de lângă centru sĕ rĕmânem indiferenți şi nepăsători? Cred că nu! Sĕ ne dăm dar şi noi obolul cuvenit, sĕ contribuim şi noi din cea ce avem, ca sprijinind pe bărbații nostri din fruntea Asociațiunei, cari pe lângă contribuiri materiale 'şi-au pus în serviciul causei pentru ajungerea scopului tótă puterea intelectuală a talentului lor cu zel şi devotament, sĕ ne ținem de o fericire şi onóre a ne număra între membrii Asociațiunei transilvane, se dăm pildă viuă, că noi cei de lângă centru ne scim însufleți de causa poporului român, sĕ nu lăsăm sĕ ne întrécă frații nostri din celelalte despărțĕminte, cari şi cu locul stau mai departe şi în privința materială în cele mai multe despărțĕminte stau cu mult îndĕrĕptul nostru.

Onoraților domni şi iubiților frați! Cred că din cele expuse pe scurt în acésta modestă vorbire de deschidere a adunărei presente, ați putut cuprinde însemnătatea întrunirii nóstre de astădi, şi veți binevoi a apreția mai mult voința de a câştiga inimile d-vóstre pentru spriginirea scopului, decât cuvintele prin cari 'mi-am dat silință a Vĕ pune în posiție de a cuprinde însemnătatea lui; de aceea apelând la simțĕmêntul D vóstre de români adevĕrați, care simțĕmênt de danià şi jertfire pururea a caracterisat pe părinții nostri, Vĕ salut cu iubire frățéscă cordială, şi dorind adunării nóstre cel mai bun resultat declar adunarea despărțĕmêntului nostru de deschisă.

Cuvintele presidiale au fost primite de publicul asistent, între cari numĕroşi membri din popor, cu aplause.

Imediat s'a purces la constituirea biroului, alegêndu-se notar pentru şedința presentă dl Dr. Elie Cristea, secretariu consistorial.

Urméză cetirea raportului general despre activitatea despărțĕmêntului în anul expirat prin membrul din comitet Dr. Nicolau Vecerdea.

Terminându-se cetirea raportului s'au ales 2 comisiuni, una pentru examinarea raportului în persónele dlor Bardossy, inspector reg. în pensiune şi Dr. Petru Şpan, prof. seminarial şi alta pentru înscrierea de membrii noi şi încassarea taxelor în persónele dlor Demetriu Câmpean şi Ioan Gârbacea.

Spre a-şi puté îndeplini aceste comisiuni însărcinarea, şedința s'a suspendat pe mai multe minute.

(Va urma.)

La visita regelui Sêrbiei în România

(L. T.) România, tinĕrul regat al fraților nostri de peste Carpați, pe di ce merge se validitează tot mai mult ca primul stat în Orient, de a cărui existență şi forță puterile europene trebue se țină sémă. Tactul şi ințelepciunea domnitorului, puterei de viață a poporului român, conscienţa şi mândria națională desvoltată la acest popor de bărbați providențiali şi pe urmă zelul şi abnegația, cu care acest popor a îmbrățioşat cultura pe tóte terenele tóte acestə au dus pe tinérul regat român pe o cale de propăşire, ce stă fără păreche în Istoria mai nóuă a popórelor. Şi n'au trecut decât câteva decenii decând frații nostri prin spiritul luminat a conducĕtorilor lor au ințeles semnul timpului şi astădi plini de admirațiune şi fericiți trebue sĕ constatăm, că regatul român a atins gradul de desvoltare unde într'un timp atât de scurt nu credeam că va ajunge.

Câteva decenii în viața unui popor formează un timp relative fórte scurt, şi regatul român în câteva decenii a ajuns a fi respectat, considerat, iubit şi căutat de tóte puterile europene. Astădi regatul român are legături de prietinie şi diplomatice cu cele dintêiu state din Europa. Astădi vedem însemnătatea şi mărirea acestui regat exprimată prin visitele ce se perondează în capitala României din partea domnitorilor străini.

Porțile triumfale, prin cari a trecut cel mai simpatic domnitoriu. monarchul nostru, încă nu s'au dărîmat, stindardele arborate, mărturia gloriei trecute şi prorocia măririi viitóre, încă tot mai fâlfâiau, pompa şi splendoarea dilelor de primire încă nu s'a şters, simțemintele sub impresiunea puternică a acelor dile pline de mândrie națională încă băteau cu putere, când tóte aceste trebuiau, ca din nou sĕ se manifesteze.

Tocmai în anul acesta, când noi, frații lor, stăpâniți de nişte ómeni, cari vor sĕ schimbe destiuul poporului român, cari viitoriul de aur al națiunii nóstre vor al preface într'un viitoriu de sclavagiu, tocmai în anul acesta, dicem, când noi siliți am fost sĕ mar căm cele mai desperate acțiuni din partea duşmanilor nostri în direcțiunea mai sus arătată, ei, frați nostri au avut fericirea de a saluta pe pământul țĕrii lor pe doi dintre domnitorii Europei: pe Împĕralul-rege Francisc Iosif I. şi pe regele Alesandru al Sêrbiei Coincidența acésta de lucruri desminte în modul cel mai hotărît tendințele duşmănóse dela noi şi ne convinge pe deplin, că ochiul ager a spiritului de poet a străbătut cu adevĕrat în tainele viitoriului şi a vĕdut vedeniă dréptă când a profesat: Viitoriu de aur Românimea are...

Renumele, importanța şi întărirea regatului vecin în mod firesc ne îndreptățesc şi pe noi la un viitoriu mai bun.

Însemnătatea visitelor din partea domnitorilor e în sine de o valóre absolută cu mult mai mare, decum aceea de fapt se manifestéză în afară. Scopul adevĕrat al acestor visite totdéuna este retăcut din motive politice mai înalte şi tocmai de aceea din incidentul unei atari visite în cercurile diplomatice şi în presă se fac cele mai riscate combinațiuni şi sĕ țes planuri dintre cele mai fantastice. Fie-care explică şi interpretéză faptul din al seu punct de vedere şi de multe-ori şi inspirat de cutare sau cutare isvor autentic.

Astfel de combinațiuni s'au născut din visita monarchului, cari tóte au culminat în afirmațiunea, că prin visita acésta se sfințesce în mod solemn întrarea României în tripla alianță, deşí cestiunea acésta, după cât noi scim a rĕmas şi mai departe numai o hipotesă, căci ea de fapt în mod oficios nu s'a vestit. Ne-am făcut şi noi reflexiunile nóstre asupra acestei visite şi am ținut în deosebi a accentua importanța deosebită ce 'i-se dă României din partea Europei şi în consecuență îndreptățirea speranței nóstre într'un viitoriu mai prielnic desvoltării nóstre culturale-naționale şi preste tot mai fericit.

Tot asemenea se ocupă presa şi de visita regelui Alexandru, cércă după motivele acestei visite şi trage conclusiuni diferite. În formă diferite, în fond se reduc tóte la dóuĕ: regele Alexandru voeşte sĕ urmeze întru tóte regelui Carol şi prin urmare întră şi el în tripla alianță, şi a dóua, că visita acésta este simplu un act de curtuasie şi o reînoire a vechilor legături de prietenie, ce totdéuna au existat între aceste dóuĕ popóre. Cam în sensul acesta din urmă vorbesc şi diarele din România, drept aceea *„depărtând ori-ce combinații de politică vulgară, salutăm cu un adevĕrat simțĕmênt de iubire națională în visita M. S. regelui Alexandru I. consacrarea solemnă a amiciției sincere între amêndóuĕ națiunile vecine şi dinastiile lor, aducênd ca prinos acestui fericit eveniment respectuósa şi căldurósa nóstră urare pentru prosperitatea domniei şi fericirea tinĕrului şi iubîtului rege al Sêrbiei“*. E sĕrbătoresc acest ton al fraților nostrii şi ei pot vorbi astfel, căci au multe dile de sĕrbătóre. Viéța lor sufletéscă trăesce dile de fericire şi mărire profețitóre şi ei şi țin a se arăta demni de iubirea şi importanța, ce li-se atribue.

Constatăm şi din acest incident, că ori din ce motive politice s'au făcut visitele menționate, ele au consacrat în fața tuturor puterilor însemnătatea indiscutabilă a regatului român, prin urmare şi noi trebue sĕ sperăm, căci una suntem, acelaşi sânge fierbe în vinele nóstre, o viéță are poporul român şi nu se póte, ca ei frații nostri sĕ se înalțe la glorie şi mărire, ér noi frații lor sĕ decădem până la robie. Nu se póte.

Inaugurarea portului dela Constanța.

La 16 a. l. c. s'au inaugurat lucrările dela portul Constanța, cu deosebită pompă, a dóua lucrare mărétă pe care o întreprinde România în scurtul rĕstimp de cățiva ani. Legat cu podul de peste Dunăre, acest port va căpăta o mare însemnătate în Marea Négră, care va aducĕ multă prosperitate asupra țĕrei.

Portul vechiu, făcut de englezi, a fost prea mic, aşa, că nici când marea era liniştită nu corespundea multelor trebuințe. Portul actual însĕ e mare, aşa că în el încap 35—40 vapóre mari de comerciu, şi sĕ va compune din dóuĕ bazenuri mari, cu un mol pentru cărbuni şi un anteport pentru adastarea la adăpost a vapórelor înainte de descărcare. Afară de acestea, se vor mai construi dockuri mari pentru cereale şi mărfuri. Peste tot, lucrarea va putea fi terminată numai în decurs de şaşe ani.

Inaugurarea lucrărilor, pe cari le execută Cassa Hallier din Francia, aceeaşi, care a refăcut portul din Marsilia, s'a făcut cu fórte mare pompă în presența Suveranilor şi a înalților demnitari ai statului. Partea, pe care a luat-o la acéstă solemnitate poporația dobrogénă şi în special cea constanțiană, a fost fórte mare. Nici n'ai fi putut crede, că în Constanța sĕ fie aşa de multă lume ca aceea ce a luat o parte fórte căldurósă la sĕrbările de inaugurare a marei lucrări de pace.

In tot drumul cortegiului regal, dela gară şi până în port, era un val de lume, care aclama neconfenit; ér pe înălțimile dinaintea portului, pe stâncile din dosul Cazinului, prin bărci, cari se legănau a lene pe mare, o imensă mulțime de tóte națiile, în care românii predominau şi din care nu lipsiau numěroşi turci şi tătari în costume de sěrbătóre.

Momentul cel mai interesant al sěrbărei a fost acela când, — după ce episcopul Dunărei de jos Partenie oficiase slujba divină şi cei presenţi iscăliseră, după MM LL. regele şi regina şi după AA. LL principii moştenitori şi marele duce Boris Vladimirovici, actul de fundaţiune, şi după ce eşind din pavilonul regal suveranii şi principii moştenitori merseră sě aşeḑe pergamentul în blochul de piatră ce aştepta pe malul mărei, — acest bloch a fost prins de gigantica macara mişcată cu abur şi ridicat în aer spre a fi încet şi matematiceşte exact aşeḑat în gaura pregătită spre a'l primi în dig.

Blocul cântâré 46 de tone, ceec-ce face 46000 de kilograme.

Macaraua, ce ascepta sub presiune, înainteḑă încet pe raiuri, până când belciugele de cari va fi prins blocul ajung désupra lui. Doi ómeni mişcă macaraua; doi ómeni sunt îndestulători spre a prinde blocul de belciuge şi a'l înţepeni cu pirónele. Un singur om îsě urcă în cuşca de lângă aparatul cu belciugele şi cu o pârghie grósă de fier dă direcţiunea cuvenită, în vreme ce macaraua rídică, printr'un sistem ingenios de roţi îmbucate, blocul dela pămênt. Când blocul a ajuns la doi metri, ridicarea e suficientă. Pârghia gigantică, care susţine blocul, se mişcă încet pe roţi şi pornesce în direcţiunea mărei. Blocul ajunge în fine désupra gaurei unde va fi aşeḑat. Fórte uşor i se dă direcţiunea cuvenită şi sistemul de roţi îmbucate reîncepe sě funcţioneḑe în sens invers; blocul se lasă încet şi pe nesimţite în jos.

Curtea regală, demnitarii Statului şi o mare mulţime de ómeni se apropie acum de acel loc, în vreme ce, încet-încet, blocul se cobóră. Peste câteva minute dela începutul operaţiunei, imensul bloc de 46 tone, a fost luat şi aşeḑat la locul seu. Désupra lui se bé întâiul păhar de şampanie, ér inginerii portului şi dl Hallier sunt viu felicitaţi de cei presenţi.

După acéstă parte a serbării, cea mai importantă negreşit, MM. LL. şi Curtea regală au mers în port, unde Regina şi părechea princiară urcându-se pe încrucişătorul Elisabeta, care împreună cu Mircea aşteptau în radă, au făcut o mică escursiune pe mare. O altă escursiune fusese organisată pentru învitaţi cu vaporul Cobra. Marea lină ca o oglindă şi frumuseţa ḑilei au dat mult farmec acestei escursiuni.

Regele, însoţit de dl D. Sturdza, preşedintele Consiliului, a visitat mai întâiu şantierele de lucru ale portului, şi apoi au mers, împreună cu toţi dnii ministri la Canara, spre a visita carierile de unde se extrage pétra necesară la lucrarea portului, pétră din care este făcut şi piedestalul statuei lui Ovidiu din piaţa Constanţei.

Séra, în sala cea mare a Cazinului, frumos decorată cu acéstă ocasiune, s'a dat un prânz de 130 tacâmuri. Invitaţii ocupau locuri la patru mese mari aşeḑate în latul salei; în lungul ei, în partea despre bulevard se afla aşeḑată masa regală, la care au luat loc MM. LL. regele şi regina, AA. LL. RR. principele Ferdinand şi principesa Maria, marele duce Boris Vladimirovici, actualii ministri, dómnele de onóre Greceann şi Mavrogheni, dnele Stătescu şi Stoicescu, foştii ministri, preşedintele Camerei etc.

Din sala prânḑului, pe uşile deschise şi pe ferestrile ce dau pe terasa dinspre mare, vederea este fermecătóre.

Mircea şi Elisabeta au iluminat tótă puntea şi un şir lung de lumini arătă conturarile elegantelor vase de rěsboiu române.

Din când în când focuri de bengal se ard pe Mircea şi ele aruncă o vie lumină asupra mării calme de un verde sombru. De pe Elisabeta se îndreptéză de repeţite ori asupra Cazinului proecţiuni luminóse electrice, cari aruncă peste valurile mării dungi lungi de lumină albă.

Privelistea este feerică.

(Va urma).

Noutăţi.

Dar frumos. Din incidentul onomasticei Ilustrităţii S. Dlui Dr. Ilarion Puşcariu, serbată ieri încunjurat de ai sei numěroşi devotaţi cu iubire şi veneraţiune, Dl. Căpitan Constantin Stejar, un vechiu stîlp brav şi emeritat al bisericii nóstre, a binevoit a dărui în memoria şi atenţiunea onomasticei Ilustrităţii Sale, bustul fericitului şi neuitatului Archiereu Andreiu baron de Şaguna, pentru nóua şi frumósa şcólă românéscă gr. or. din comuna Cetea, protopopiatul Albei-Iulie.

Faptul vorbesce de sine. Din parte-ne, adênc şi plăcut atinşi în sentimentele nóstre de stimă faţă de bărbaţii nostri amintiţi, înregistrăm cu bucurie aceste nobile porniri de frăţietate, de stimă şi veneraţiune şi le urăm: multe ḑile bune încă şi senine pentru binele neamului şi bisericei şi pentru bucuria nóstră. *Unul dintre cei presenţi*

* * *

Catastrofă pe mare. În portul dela Hamburg s'au ciocnit dóue vapóre. Când vaperul „Cordelia“ sosia pe la órele 10 séra în port, s'a ciocnit cu vaporul hollandez „Aetna“ care tocmai voia se plece din port. Vaporul Cordelia s'a umplut de apă şi s'a cufundat numai decât. După cât s'a putut constata în negura grósă a nopţii, vieţi omeneşti nu au perit.

* * *

Cutremur de pămênt. În sěptămâna trecută oraşul Kecskemét a fost în continuu supus unor sguduiri puternice. Primele sguduiri au fost produse de valurile turbate a cetelor de alegětori, şi când aceste nici nu se liniscisěră bine, s'a simţit un cutremur de pămênt. Cutremurul s'a simţit de trei-ori şi a urmat în intervale de câte-va minute. Ultima sguduire a fost acompaniată de un murmur subpământean. Poporul se teme, că cutremurul, care de alt-cum nu a causat nici o pagubă, se va repeta.

* * *

Bătaie millenară. In ḑilele aceste au peregrinat la Pesta o cétă de sêrbi, bărbaţi, ficiori şi fete pentru a cerceta esposiţia millenară. In Pesta au convenit cu universitarii sêrbi, cari vorbindu-le la inímă acestora, a desteptat în ei dorul de ţéra lor şi ura faţă de tot ce e magiar. Pe lângă o astfel de disposiţie eşind cu toţii din cafeneaua „Mitsek“ au început a striga: „Abzug Ungaria“, „Trăéscă Sêrbia“. Strigătele aceste au produs tocmai un echou contrar între o cétă de universitari magiari, cari veneau faţă cu ei. Apropiindu-sě, cetele s'au încăerat într'o păruială millenară din care unii s'au ales cu capetele sparte, ér alţii s'au pomenit în nisce chiliuţe înguste şi întunecóse Sêrbii vor merge acasă încărcaţi de suveniri millenare.

* * *

Mai bine mort, decât invins. Alegerea de deputat din Nyiregyháza, s'a început cu un ospěţ mare şi s'a sfîrşit cu o pomană straşnică. Învingerea a raportat'o guvernul şi acéstă învingere a avut de urmare o jertfă. Un anumit Bukovinszky, gazdă bună şi înfocat aderent a ideilor kossuthiste, în supărarea s'a cea mare, că o picat candidatul independent, s'a gândit, că de cât învins, mai bine mort, şi s'a spânzurat.

* * *

Nebun desertor. Din spitalul alienaţilor din Buda a desertat Vineri un bosniac cu numele Matapesits; desertorul e de 28 ani, are statură mijlocie la faţă blond. Se urmăresce.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Zarand, 28/10 1896.

Preludiele alegerei de deputat în cercul Baia de Criş. — Alegětorii români. — Alegerea însaşi. — O datorinţă a comitetului electoral.

Joi la 22 Octobre a. c., s'a întrunit în Brad conferinţa alegětorilor români, fiind convocată prin preşedintele clubului electoral ppresbiterul Vasile Damian. Deşí convocarea s'a făcut în ultimul moment, a fost binişor cercetată de alegětori, la ce a contribuit mult şi împrejurarea, că fiind ḑi de têrg în Brad, au venit şi alegětori la cari nu ajunsese convocarea. —

Presidiul deschiḑênd adunarea recomandă alegětorilor abstinerea dela alegeri de deputat — aducênd înainte o mulţime de gravamine, din care trage conclusiunea pentru pasivitate.

Se constitue apoi biuroul şi sě păşesce la alegerea alor doi delegaţi pentru conferinţa naţională din Sibiiu, ce era se sě ţină la 24 Octobre. La propunerea alegětorului I. Comşa, preot, se aleg: Vasile Dămian şi Teodor Pop adv.

Se pune apoi pe tapet ţinuta alegětorilor, şi la propunerea alegětorului T. Drăgan se primesce propunerea făcută de presidiu ca: sě rěmânem pasivi. Şi în urmă s'a pus coronă pasivităţii alegêndu-se prelângă biurou un comitet electoral de 12 inşi, alegêndu-se mirén unul — ḑi unul, Teodor Pop, adv, şi 11 preoţi. Lucrurile au mers strună — am putea ḑîce la comandă.

Candidatul de deputat dietal, guvernamental a petrecut în cerc până la ḑiua de alegere. Prelângă Br. Josika, s'a mai ivit şi al doilea candidat, pro formă, anume: Francisc Ulain, — cu program afară de partide. Corteşirile pentru Josika au început, s'au împărţit bani pe la juḑi şi notari, şi în parte pe la alegětori. Reuşita era sigură. Cu tóte aceste, Marţi au început a se grămădí gendarmi la Baia de Criş. Ba, ce sě veḑi minune! S'au adus şi două companii de soldaţi la alegere, cari însě, har Domnului, s'au reîntors, cum au venit, nefiind lipsă de ei, precum nice de gendarmi. Marţi odată cu noaptea, au sosit alegětorii români în Brad, din părţile dela munte: Blăşenii, Dupăpéatră, Buceş, etc; eară pe la meḑul nopţii din jurul Băiţii de pe la Sălişte, Herţegani etc., cari trăgênd şi ei la Hotel au cerut sě 'li-se dè mâncare şi de beut. Diminéţa au sosit în Brad alegětorii de prin Luncoiu, Podele, Scrófa, Ţeratel, Valeabrad, etc. Nu a rěmas o comună din carea sě nu meargă alegětori. Fapt e că preoţi, şi înv. nu s'au arětat unul din cércul pretorial al Bradului. Mulţi, mai mulţi, decâţi au asceptat chiar notarii şi juḑii s'au presentat alegětorii. Tot astfel au alergat alegětorii şi din cercul Baia de Criş. Minimul de 1000 alegětori — erau presenţi la alegere în Baia de Criş — şi mai totalitatea erau Români — din cari unii veniră pe jos de capul lor. Din Brad plecară 42 căruţe încărcate; eară din pretura Baiei de Criş, cei mai mulţi pe jos. Au votat şi 3 preoţi: Micluţescii şi un S. T.

Pela o óră, candidatul Ulaia, primind abia vre-o 27 voturi, s'a retras; astfel s'a proclamat de deputat, Br. Iosika căpătênd peste 600 voturi. Nu a votat peste 100 alegětori din cercul pretorial Brad, şi mai mult de 300 alegětori din cercul Baia de Criş. Votarea adecă s'a sistat.

Alegerea a sěmânat mai mult a înmormêntare; nici un „vivat“ nici un „éljen“. Alegětorii aveau mai mult înfăţişarea unor oi duse spre junghiare. Era o turmă fără păstori, ce umbla rětăcită. Am fost martor ocular la tóte alegerile începênd din 1881, şi am luat parte activă în acest cerc. Convingerea mea este că: desfrăbălarea şi corupţiunea şi-a ajuns aci culmea. Am věḑut alegětori mergênd, de capul lor pe jos, cari ajungênd în Baia de Criş, au pretins dela notari bani ca sě voteze şi ei precum şi de mâncare şi beutură.

Aci trebue sě amintesc că: direcţiunile băilor de aur dela Ruda şi Musariu au întrevenit cu tótă puterea ca alegětorii băeşi sě participe la alegeri.

Alegerea a trecut, şi cine are durere pentru némul sěu trebue sě constate că astfel cum se execută pasivitatea ne deslipesce poporul de conducětorii lui naţionali. Căci întreb eu!: unde a fost comitetul electoral? Câţi s'au arětat în piaţa Bradului, sau în Baia de Criş, ca sě ḑică alegětorilor: şedeţi acasă ori mergeţi acasă? Nici unul. Şi dacă o făceau, sigur ar fi fost duşi la rěcóre! Cred, că fiecare a întrevenit acasă, în comuna sa! Dar, durere! Alegětorii o mare parte nu le-au dat ascultare. De aci resultatul atât de compromiţětoriu.

Am věḑut alegětori Joi, în 22 Octobre, cari aplaudau pe ppresbiterul Damian, auḑindu-l vorbind aşa de frumos, ér în 28 Octobre, aceiaşi alegětorierau pe căruţe cătră Baia de Criş, ca sě alégă deputat. Nu credém ochilor, dar era cruda realitate..

Scóla politică, ce o face poporul nostru în aceste părţi, e scóla corupţiunei, căreia trebue sě-i se pună capět, căci altcum desfrăbălarea crescênd, se va manifesta şi la alte ocasiuni.

Ei bine! S'a ales un comitet electoral.

Au rěmas însě ţinuturi, cari nu sunt representate prin nici un membru în comitet. Nu ar fi bine, ca acest comitet sě se lărgéscă avênd în fiecare comună câte un membru? Nu ar fi óre o datorinţa acestui comitet, ca sě se organiseze faţă de adunările municipali şi sě fie cu deosebire activi la formarea listelor electorali în fiecare comună în tot anul? Trebue sě es pe faţă şi sě o spun, că o mare parte dintre cei îndreptăţiţi la vot nu sunt induşi în liste, din simpla causă, că nime nu s'a înteresat de conscrierea lor, chiar nicí în centrele Brad şi Baia de de Criş. Ce sě mai ḑici apoi de alte comune? O comună mare şi avută ca Cebea are 26 alegětori!! Sě ne ascundem şi sě ne recunóscem odată sincer greşalele, şi rěul ce ne-a cuprins.

Cu apă rece sě nu mai îmbětăm lumea.

Erem...

Diverse.

Câte feliuri de limbi sunt în lume. Un învăţat limbistic german deosebesce 390 de limbi ce s'ar vorbi pe întreg rotogolul pămêntului şi le împărţeşte în 12 grupe precum urméză: 1.) Polynezia australiană papuel cu 2 limbi; 2.) Hottentoţii cu 4; 3.) Kafferii séu bantuii cu 25; 4.) Negrii cu 58; 5.) Australiani cu 19; 6.) Malaii polyneziani cu 36; 7.) Turanii sěu mongolii cu 59; 8.) Polarii cu 8; 9.) Americanii (genuinii dela nord şi dela sud) cu 61; 10.) Draviḑii cu 10; 11.) Nubienii deasemenea cu 10 şi 12.) Cei din jurul mării mediterane cu 98. În grupa acésta se ţin limbile culte moderne: anglesă, francesă, italiană, spaniolă, germană, apoi persă, hindostană, evraică, grecă, română etc.

* * *

Trecutul degetariului. Cel dintâiu degetariu despre care avem cunoscinţă a fost pregătit cu dóuě sute de ani înainte în Amsterdam. A rěmas epistola aurariului Nicolau Benschotan dela anul 1688, prin care trimite rudei sale dómna Van Rensselar „ceva pe deget“ pregătit din aur, ca sě pótă ajuta acul mai uşor prin pelea grósă, ce tocmai acum o cósă cu sirme albastre şi roşii. La dómna Van Rensselar au věḑut mai mulţi instrumentul neobicinuit şi şi-au făcut şi ei asemenea instrument, astfel că în curênd s'a lăţit în tóta Olanda, dar toţi îl purtau pe degetul cel gros. Un englez s'a îngrijit apoi, ca sě pregătéscă cât mai multe degetare pentru femeile din Olanda şi în scurt timp s'a lăţit şi în Anglia.

* * *

Hiperbolă. *Dama:* Nó, domnul meu, şi pe d-ta te a ajuns săgéta lui Amor?

Cavalerul: O, dómnă, inima mea e deja ca sîta!

*

Peţire. *Domnişóra:* Curiósă datină mai au şi spaniolii aceia; când omul le admiră ceva, proprietarul îndată i-o cinstesce.

Curtisanul: Scumpă dominişóră, eu încă admir mâna cea frumósă a Dtale.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Dl Ioan Paraschiv, subjude reg. în presiune şi epitrop-primar al bisericei nóstre din Sebeş, cu stimabila sa soţie, au donat pentru biserica nóuă de aici cinci candele frumóse, în preţ până la 80 flor. —

Subsemnatul comitet parochial deci 'şi împlineşce a plăcută datorinţă, când vine a esprima şi pe calea acésta susnumiţilor donatori, pentru fapta lor nobilă şi creştinéscă, sincera sa mulţămită.

Sebeş, 19 Octobre 1896.

Comitetul parochial gr. or.

S. Medean,
preşedinte.

Loterie.

Sâmbătă, în 31 Octobre n. 1896.

Timişóra:	**84**	**5**	**13**	**70**	**81**
Viena:	**54**	**79**	**83**	**4**	**45**

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Nr. 809/896 [156] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învěțătoriu la școla poporală gr.-or. elementară din Sibiiu-cetate sě escrie concurs cu termin până la 3/15 Novembre a. c.

Emolumentele 400 fl. și 100 fl. relut de cuartir, cari sě solvesc în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post vor avé a-și așterne suplicele lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protoprosbiteral, în terminul deschis.

Sibiiu, 14 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 724/896 [150] 3—3

CONCURS.

Pentru parochia Cheia, din protopresbiteratul Branului, pelângă neputinciosul paroch Iosif Moșoiu, sě escrie concurs de capelan cu venitele jumětate ale parochiei, cari dau suma de 200 fl. v. a. anual.

Doritorii de a competa la acest post au a-și așterne rugările lor la subscrisul oficiu instruite conform legii în termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“.

Ofic'ul protopresbiteral gr.-or. al Branului In conțelegere cu comitetul parochial.

Zernesci, 21 August 1896

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 437/896. [145] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia Bosna, protopresbiteratul Ungurașului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, constatate și sistemisate de comitetul și sinodul parochial respectiv, dau un venit anual de 406 fl. 08 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul mai sus indicat, prověḑute cu documentele recerute.

Informațiuni mai de aprópe asupra stărei acestei parochii se pot lua dela comitetul parochial sau dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș Sânpetru, 26 August, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Paul Roșca,
protopresb.

Nr. 428—1896 [157] 2—3

CONCURS.

Incuviințându-se prin conclusul Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 17 Septembre a. c. Nro. 5787 B. instituirea unui capelan lângă parochul Ioan Petru din Ibanești, prin acésta se publică concurs pentru ocuparea acelui post de capelan, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din venitele parochiali anuali de fl. 956 40 cr. adecă fl. 318 80 cr.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, sunt a-se adresa subscrisului p. u. Reghinul săsesc (Szász-Régen.)

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul săsesc, în 10 Octobre, 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 331/896 [153] 3—3

Edict de licitațiune.

Darea în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende a edificării unei nóuě biserici gr. or. în comuna **Câmpuri Surduc** (u. p. Guraszáda) se va efeptuì la fața locului în **27 Octobre st. v. (8 Novembre n.) a. c. la 10 óre a. m.**

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e: *6833 fl. 95 cr.* Materialul: pétră, cărămidă, năsip, precum și cărăușitura le dă comuna. Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din prețul strigării.

Acestea se aduc la cunoscință publică cu adausul, că planul de edificare și alte condițiuni speciale se pot vedé la oficiul parochial concernent.

Ilia, la 23 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pěcurariu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cârticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invěțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêrtări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouě de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murěșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învěțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sěptěmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121. Sibiiu, Joi, 24 Octobre (5 Novembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Resultatul alegerilor.

Este cunoscut acum resultatul alegerilor pentru parlamentul nostru.

Partida guvernamentală a eşit cu o asemenea sdrobitóre majoritate, încât sémĕnă şi parlamentul nostru cu ţerile orientale, unde fie-care guvern fără sfiélă îşi face majoritatea sa, aşa că parlamentele cu drept cuvênt se numesc parlamente ministeriale.

Ministrul Bánffy se vede a fi copiat întru tóte pe ministrul român Sturdza, care în tómna anului trecut nici foştilor ministrii conservatori nu le-a mai dat loc în parlamentul ţĕrei, în parlamentul guvernamental.

Asemenea a purces şi ministrul nostru president, a folosit tóte mijlócele, ca în parlamentul viitoriu nici chiar bărbaţii conducĕtori ai fracţiunilor oposiţionale sĕ nu mai aibă loc.

Vorbim din punct de vedere general al partidelor politice, cari nóuĕ românilor deopotrivă ne sunt neamice.

Fala parlamentului unguresc a fost până acuma şi ca orator, şi ca bărbat de stat contele Apponyi.

Acestui bărbat de stat guvernul la alegerile de acuma 'i-a pus un contracandidat în persóna ministrului de justiţie.

Pentru prima dată s'a pus deci faţă cu contele Apponyi un contracandidat.

O neînsemnată majoritate a asigurat mandat pentru Apponyi, guvernul însĕ prin presă a încercat a ataca onestitatea acestui mandat.

În urma acestor uneltiri Apponyi nu a primit mandatul; probabil în ḑilele aceste va merge între alegĕtorii sei spre a justifica neprimirea mandatului.

Dintre corifeii partidei independente nu au ajuns la mandat Ugron şi Bartha.

Acésta este starea lucrului.

Ḑiarele oposiţionale de o sĕptĕmână numai cu alegerile parlamentare se ocupă, şi circumstanţial arată abusurile, cari au asigurat o asemenea falsificare a opiniunei publice.

O mână amică (?) ne trimite dela Arad numĕrul de Duminecă al ḑiariului „Arad és Vidéke“, în care se arată abusurile dela alegerile parlamentare şi se propune o medicină radicală.

Au fost comandaţi la alegeri amploiaţii publici de stat, şi pentru mobilisarea alegĕtorilor s'au pus în mişcare amploiaţii dela oraşe, dela comitate şi din comune.

S'au făcut deosebită precisiune asupra prefecţilor, cari stau la disposiţiunea ministrului de externe. Dintre aceştia cei mai conscienţioşi, cari n'au voit sĕ fi unelte órbe ale guvernului, au tras consecuenţele pentru sine şi au demisionat.

Cei mai cu trecere bărbaţi din oposiţiune au fost ademeniţi sĕ trécă în tabĕra guvernului şi acei foşti oposiţionali s'au luptat contra soţilor lor de odinióră.

Coróna abusurílor au fost corupţiunea cu bani. A fost adevĕrat têrg de suflete, încât făcea impresiunea, că suntem în centrul Africei celei mai întunecate şi asistăm la têrgurile cu sclavi.

După acest tablou ḑiariul din cestiune revine la o propunere a oposiţiunei din 1884.

Deputaţii oposiţionali puţini câţi mai sunt, sĕ-şi depună mandatele, ca coróna şi lumea sĕ se îngrozéscă de icóna parlamentului actual.

Mâna amică care ne-a trimis acest ḑiariu ne face observarea: poftiţi activitate domnilor activişti.

Da activitate poftim!

Activitate poftim, ca sĕ vedem încât poporul nostru român mai are tăria, de a resista abusurilor înşirate mai sus.

Tóte aceste abusuri s'au făcut în cercul Arpaşului, şi poporul român totuşi au dat mandatul de deputat românulni Nicolae Şerban, şi nu jidanului Krauss.

Românul Şerban a candidat şi în cercul Şercaia, şi faţă cu guvernul a rĕmas în minoritate numai cu câteva voturi. De era el present la alegere aici, avé de sigur maioritatea.

Voim sĕ ne ţinem poporul cu noi, şi despre credinţa şi alipirea lui voim sĕ avem probe.

* * *

Efectul alegerilor magiare — în România. Sub acest titlu „Alkotmány“ dela 1 Novembre publică o scrisóre a corespondentului sĕu din Bucuresci, care ţinem a o comunica in estensiune cetitorilor noştri:

Prin alegerile sîlnice Bánffy a făcut un serviciu fórte mare — *irredentiştilor români.*

După visita la Bucuresci a regelui Francisc Iosif opinia publică română începea sĕ se înprietenéscă cu ideea, că relaţia amicală cu Ungaria trebuie restabilită. Lui Studrza i-a succes sĕ lămuréscă despre chestia acésta pe conducĕtorii partidelor şi pe politicii normativi până intratată, că cei din urmă faţă cu inredentiştii apelau la patriotismul acestora, sĕ pună capĕt agitaţiilor. Mulţi dintre inredentişti erau gata sĕ urmeze bunul sfat, când deodată se rĕspândi faima, că *Bánffy a oprit* coferenţa din Sibiiu a românilor ardeleni, a cărei scop a fost stabilirea atitudinei românilor ardeleni sub decursul alegerilor.

La auzul acestei faime, tinerimea universitară română a protestat într'o adunare sgomotósă în contra oprimării alegătorilor rom. dar lui Sturdza i-a succes sĕ aplaneze afacerea. El a făcut sĕ pricépă politicii români, că pentru acest pas nesocotit al lui Bánffy nu trebuie sĕ se pearḑă nădejdea, că dóră totuşi va pune capĕt guvernul magiar apasării violente a românilor ardeleni şi va asculta glasul înţelept şi împăciuitoriu al lui Goluchowsky.

În urma acesteia furtuna aţiţată s'a domolit în câtva! Dar domolirea, care s'a manifestat în hotărîrea amicală faţă cu Ungaria a ligei culturale române, n'a dăinuit mult. Alegerile magiare, decurse în 28 Octobre, la cari guvernul magiar a purces într'un chip nedemn unei naţiuni civilisate din centrul Europei, şi s'a purtat, cum le e datina guvernelor sêrbe şi bulgare: a plătit, a provocat, a secuestrat pe alegătorii oposiţionali şi în mai multe locuri a lăsat sĕ se puşte şi la aprinderile sevêrşite de partisanii sĕi 'şi-a închis ochii, — au trezit opinia publică română ce se domolise, şi care aḑi e convinsă, că până-când guvernul lui Bánffy se susţine, ori-ce apropiere de Ungaria din parte română a devenit imposibilă, pentrucă dela un guvern, care lucră cu astfel de mijloce faţă cu oposiţia magiară, nu poţi aştepta dreptate faţă de români.

Ca sĕ primesc informaţii din isvor sigur despre efectul alegerilor magiare nu numai asupra opiniunei publice, ci şi asupra *cercurilor oficiale române*, am cercetat pe un magnat magiar, care se învêrte des prin Bucuresci şi cu ministru-presidentul român stă în cele mai bune relaţii.

Magnatul magiar, care nu aparţine nici unei partide din dieta Ungariei, şi care în tóte timpurile pleda pentru împăcarea românilor ardeleni cu *concesii locale*, şi dacă asta nu e cu putinţă, cel puţin prin o tractare cinstită ḑicĕ, că acestia trebuesc scutiţi de terorismul ultraistilor şi în chipul acesta influinţa *elementelor române moderate* asupra poporului român trebue restabilită. La întrebarea mea, că ce efect au avut alegerile magiare *asupra regelui român şi asupra lui Sturdza,* magnatul a rĕspuns:

„Bánffy prin o siluire ne mai auḑită şi-a adunat o maioritate uriaşă în parlament.

„Se vede, — îmi ḑise un român normativ, — că Bánffy invidia laurii bărbaţilor de stat Sêrbi şi Bulgari. Din ori-care partid sĕ alégă regele sêrbesc pe preşedintele ministerial, póte sĕ scie înainte, că acela va avé o majoritate teribilă în scupcină, unde totdéuna numai câţiva deputaţi oposiţionali ocupă loc *pro forma;* aparţină ministru-preşedintele Sêrbiei ori-cărui partid, majoritatea îi e asigurată, pentrucă cel-ce votéză cu oposiţia e încuiat séu omorît, aceste sunt argumente ad hominem, în contra că-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Însĕ oblicindu-sĕ prin acest Crăesc Gubernium, că acéstă Prea înaltă Poruncă au venit la uitare, şi din aceei neînplinire s'au urmat, de pentru scăparea Cătănitului, mai vêrtos întrĕ Norodul de rênd schimonosirea acésta s'au fórte lăţit; drept aceea sĕ poruncește Dumnelor vóstre, ca mai sus pomenita Hotărîre împărătéscă în Ţinutul Iurisdicţii Sale după obicinuitul chip sĕ o publicăluiţi, şi tuturor făcêndu-o cunoscută, la întêmplările mai sus arătate sĕ vĕ ţineţi de acéstă Rênduélă şi întru tóte a o înplini sĕ vĕ cunósceţi strînsă datorie. Din Crăescul Gubernium Marelui Prinţipat al Ardélului.

Cluj, în 22 de ḑile Decemvrie 1823.

B. Ioan Iojika mpr.

Ladislaus Cediu,
Cănţălarius Prov.

Antonius Holaki,
Secretariu.

Înălţata Kesaro Crăésca şi Apostolicésca Mărire Părinţéşte s'au milostivit a îngăduí, ca sĕ se facă în Braşov o Şpar-Cassa de obşte, după cum sau făcut în cele mai multe Cetăţi în ţéra acésta şi în cele de afară cu urmarea cea mai fericit blagoslovită.

Aşa tuturor se făgăduește prin acésta poftita prilejuire, ca banii sĕi cât de puţini, ce va avé, nu numai sĕ şi-i păstreze cu siguranţie, şi nu numai sĕ şi-'i strîngă din vreme în vreme pentru cea mai mare lipsă, şi sĕ şi-'i şi mai înmulţéscă prin dobânda lor, fără de ai căuta sĕ aibă grije mai încolo pentru datul înlăuntru al Capitalului sĕu, şi pentru de a-şi scóte dobânda lor.

Drept aceea dacă le este voia Părinţilor şi Crescĕtorilor de nevêstnici, ca sĕ-şi înveţe Copii sĕi, sau pe cei ce îi cresc la o păstrare cuminte, dacă le este voia unora ce dau de lucru sau slujbă la lucrători buni, ca sĕ nu-'şi cheltuéscă ajutoriul sau simbria sporiului, ci sĕ şi-i păstreze pentru a-'şi face sculele şi uneltele meşteşugului, sau pentru întêmplări de bólă, — sau ca slugile şi slujnicile sale sĕ nu-'şi prăpădéscă simbria fără rênduélă pe nimicuri, ci sĕ şi-'i păstreze cu rodire până la vremea căsătorii sale, — în scurt dacă le este voea unor Iubitori de ómeni ca sĕ ajute la sporiul binelui străin ca şi la al seu: aşa de acum înainte nu va lipsi prilejul la acésta, că prea înălţata Milă Părinţéscă şi împĕrătéscă au îngăduit, şi o patrioticéscă unire a bărbaţilor înţelepţi îşi iau ostenéla şi grija acésta fără al sĕu folos, care sĕ ḑice Institutul uniei Şpar-Cassa de obşte.

Aşa toţi carii pot sĕ-şi ţie înapoi din câştigul strădanii sale, de s'ar silí tinerimea de osebit sĕ-'şi strîngă banuţii cei dăruiţi din vreme în vreme întracésta Şpar-Cassa de obşte, a cărora deregĕtori ai locului sĕ află de multe ori zăbovind în sfat aici în Casa unde sĕ strîng Sutaşii Cinstitului Ţentumviral Communitet, sĕi pue înlăuntru ca ori când vor poftí cu sporiul lor sĕ şi-'i pótă scóte érăşi afară.

La primirea daturilor înlăuntru, cum şi la plătirea lor înapoi, s'au rênduit ḑiua, începênd acum dela 1 Ianuarie 1836, numai Sâmbăta înainte de améḑi dela 9 până la 12 césuri.

Cine vor vrea sĕ ştie mai multe despre lucrul acesta, póte sĕ-'şi cumpere Regulele (Ştatuturile) cele în limba nemţéscă tipărite cu 4 Creiţari arg., ori din Bolta d. Paul M. Weis, sau din Buchhandlungul d. Wilhelm Németh, şi de acolo mai pe larg póte se înţelégă. Mai târḑiu se vor tipări Ştatumurile acelea şi româneşte şi ungureşte.

Mai pe urmă se face cunoscut de obşte, cum că Inştitutul aceştii Şpar-Cassa, dă afară împrumut banii ce i-se încredinţéză, numai cu cinci la sută dobândă pe jumĕtate de An înainte, însĕ numai cu zălog de sĕvêrşită siguranţie. Aşa cine va voí sĕ ia bani de acolo, sĕ poftéscă cu arătarea zălogului ce vrea sĕ pue la în jos subscrisul Căpetenia Inştitutului, sau la d. Magistratual-Secretairul şi Inştitut Cassirul Fridrich Bemhes, sau la d. Boltaşul şi Inştitut-Cassa-Controlor M. P. Weis, şi sĕ se prenumĕrisască, pentru că cei ce se vor arăta mai din Vreme sĕ vor socotí mai nainte.

Braşov, în 18 Novembre 1835.

Unirea cei de obşte Şpar-Cassa din Braşov.

Ioan de Albrichsfeld,
Senator şi Căpetenie.

Ioan Fabriţius,
Secretar şi Actuar.

(Va urma).

* * *

rora nu se póte lupta. Bánffy după model sêrbesc 'şi-a câştigat majoritate uriaşă, dar acésta e victoria lui Pirhus. Absfragênd dela faptul, că o astfel de majoritate parlamentară nu póte avé pond moral nici în Ungaria nici în străinătate, până când în fruntea guvernului magiar stă un astfel de politician volnic (bărbat de stat nu-l pot numi), despre apropierea Românilor de Unguri nici vorbă nu póte fi. Şi în urmă tot Goluchowscky va ajunge în posiţie strîmtorată, şi va fi silit sĕ urmeze exemplul lui Kálnoky, adecă sĕ abḑică. Însĕ deórece după votarea cuotei ne va mai fi lipsă de Bánffy, el se va duce, şi Goluchowscky va rĕmâné.

Astfel li se presintă situaţia, bărbaţilor români dela guvern. Nu tăinuesc, că în desvoltarea chestiilor ungare pentru români un singur moment înveselitor există, şi acesta e **întărirea partidului poporal**, care e chemat sĕ formeze o zală de impreunare între naţiunea magiară şi poporul român. Dóră îi va succede naţiunei magiare, sĕ-'şi scuture de pe grumaḑi absolutismul parlamentar al lui Bánffy-Kossuth. Atunci apoi se vor organisa relaţii parlamentare mai sănĕtóse în Budapesta. Naţiunea magiară se va convinge, că prin călcare de lege şi prin mijlóce nelegale pentru *ideea de stat magiar nu va puté câştiga naţionalităţile* (*!*)

Înainte de tóte faţă cu poporul român trebue respectată legea, şi acele drepturi ale românilor, cari le asigură pentru ei legea despre naţionalităţi. Ér dacă politicii magiari cred, că legea despre naţionalităţi din 1868 a mers prea departe cu concesiile naţionaliste, a căror punere în practică ar periclita unitatea statului ungar, atunci sĕ propună în parlament revisia acestei legi şi *legea revidată sĕ o aplice.*

Dar a călca legea simplamente, pentru că nu e favorabilă dorinţelor şoviniste, e o purcedere absolutistică, şi se va rĕsbuna amar, pentru-că în loc de a câştiga naţionalităţile în modul acesta pentru ideea de stat, nimic nu le întărîtă ura în contra ideei de stat magiar, decât vătĕmarea drepturilor cuprinse în lege.

Intr'un stat de drept faptul acesta nici decât nu ne póte surprinde.

Astfel raţionézá bărbaţii de stat români şi cred, că partidul poporal va iniţia revisia legii despre naţionalităţi în parlament şi va pretinde, ca de drepturile garantate în legea revidată, naţionalităţile sĕ se şi foloséscă.

De present legea simplamente e delăturată, ca şi când nici n'ar exista, — o purcedere fórte comódă, dar călcarea de lege în un stat de drept conduce la absolutism şi cu acesta nu poţi întemeia un stat permanent. Cu sîlnicii şi cu baionete nu e greu sĕ domnesci. Dar, că unde conduce lucrul acesta, am vĕḑut-o la Solferino şi Sadova.

Étă în scurt — termină magnatul magiar — opinia curţii române şi a guvernului român despre Ungaria, şi opinia asta o va împărtăşì *în mare parte* fiecare magiar cumpătat.

Adunarea generală

a Despărţĕmêntului IV (Sibiiu) al „Asociaţiunii transilvane“.

(Urmare şi fine.)

Redeschiḑêndu-se şedinţa se pune la ordinea ḑilei, referada asupra raportului general. Raportorul Dr. P. Şpan, accentuéză, că nu póte trece cu vederea puţinul interes, ba chiar regretabilul indiferentism, ce-l arată publicul — altcum inteligent şi binişor situat, din jurul Sibiiului faţă de-o instituţiune culturală, ca şi „Asociaţiunea“. Propune deci, ca raportul general care constata acéstă tristă situaţiune sĕ se iee spre scire numai cu adausul, ca sĕ se însărcineḑe comitetul despărţămêntului a erua pentru viitoriu şi causele acestui indiferentism şi întru cât va fi posibil sĕ lucre şi pentru delăturarea lor, spre a întra şi despărţămêntul al IV. în nobilă emulaţiune cu despărţĕmintele surori.

In adevĕr este surprinḑător, că în comunele ce formézá acest despărţĕmênt şi cari au şcóle, pe cari le ţinem între cele mai bune din ţéră, sĕ nu se afle un învĕţător, care sĕ reflecteze la premiul de 50 coróne, escris pentru învĕţătorii, ce se ocupă cu grădinăritul.

Mai dureros însĕ este sĕ auḑi dela ómeni fruntaşi din Reşinari, „Vĕ sfătuim sĕ-nu ţineţi la noi adunarea despărţĕmêntului, căci de astădată, n'ar întîmpina nici minima prevenire recerută la asemenea ocasiuni“. Nimic mai regretabil, decât asemenea simptóme îngrijitóre, când e vorba nu de interese particulare, nu de certe politice, ci de ce avem mai scump — de causa nóstră culturală. Acésta nu sĕ póte cu nimic scusa, cu atât mai puţin cu banala frasă „noi aşteptăm mai multă activitate“. Când e vorba de causa nóstră culturală, de temelia, pe care voim a ne clădí viitoriul, nu-i permis, sĕ te pui pe punctul de vedere a'l critisării altora, ci — dacă nu eşti mulţumit cu ceva, ai sĕ pui însuţi umĕrul şi sĕ contribui, ca lucrul sĕ se îndrepte şi se prospereḑe. Cel ce critică pe tótă lumea, de regulă însuşi nu face nimic.

Dar sĕ reîntrăm în sala de şedinţă. Luându-se raportul spre scire cu adausul propus, se apróbă şi raciociniul fără specială examinare, constând din un singur document principal, un libel de depunere dela institutul „Albina“.

Mai îmbucurător a fost raportul comisiunii pentru incassarea de tacse. Referentul D. Câmpean constată, că au plătit tacsa de câte 5 fl. 9 membrii ordinari vechi; că s'au înscris şi au solvit tacsa 13 membrii ordinari noi, şi anume: Dna Maria Dr. Bologa, soţia directorului şcólelor de fete a „Asociaţiunii„; dşóra Eugenia Iovescu, profes. la şcóla civilă de fete; dşóra Maria Cioban, profes. la şcóla civ. de fete; dna Eugenia Moga, prof. la şcóla civ. de fete; Victoria Joandrea, înv. la şcóla elem. a „Reuniunii femeilor române“; Maria Câmpean, soţia archivariului consistorial; Maria Gârbacea, soţia manipulantului libr. archidiecesane; I. Gârbacea, manip. libr. archid.; Petru Simtion, paroch gr.-or., Vătăşan, oficial la „Albina“; Dumitru Câmpean, arch. consistorial şi ţeranii Ilie Bădilă şi Ioan Mafteiu; ér ca membrii ajutători au contribuit câte 1 fl: Toma Joandrea, învĕţător; Iuliu Pipoş, jurist absolut; Nic. Joandrea, Bucur Săvoiu, Iosif Marcu, Ioan Lugojan, George Simtion, Lazar Imbĕruş, Ioan Pinciu j., Petru Simtion, Nicolau Apolzean, Lazar Vintilă, Lazar Ţĕran, G. Arpăşan, N. Căndea, Lazar Popovici, N. Arpăşan, N. Avrigean, I. Sêrbu, aprópe toţi plugari, Aron Lupean, oficial 2 fl., şi N. Tălmăcean, 50 cr.

De tot s'au incassat 132 fl. 50 cr.

După acest îmbucurător resultat presidiul anunţă, că lista membrilor ordinari noi va fi promovată adunării generale procsime a Asociaţiunii, spre a se pronunţa asupra primirii lor şi ai provedé cu diploma de membri ordinari, şi pe cei-ce au solvit sub 5 fl. îi declară între aclamările tuturor de membrii ajutători ai despărţĕmêntului.

Trecênd la propunerile singuratice, cuprinse în raportul general, sĕ primesce abḑicerea dlui G. Bogdan-Duică, de membru în comitet fiind acum domiciliat în Bucureşti şi la propunerea dlui Dr. V. Bologa se aclama de membru în comitet dl Dr. E. Cristea. Acesta mulţămesce pentru distincţiune şi promite a face din parte-şi posibilul pentru achitarea datorinţelor împreunate cu ea.

Proiectul budgetului pentru anul 1897 se primeşte cu puţină modificare.

Designarea persónelor, cari se represente despărţĕmêntul la adunarea generală în Mediaş s'a concreḑut comitetului,

Cât pentru designarea locului în trunirii proxime în adunare generală, dl Bologa propune comuna **Poplaca**, dl Cosma Veştem. Se designéză Veştemul, în considerare, că acolo nu s'a mai ţinut nici când adunare generală.

Fixarea timpului se lasă în grija comitetului.

In fine aduce presidiul la cunoscinţă, că dl Cosma a pus la disposiţia despărţĕmêntului 20 exemplare din „Povestile ardelenesci de I. P. Reteganul“, ér membri Leontin Simonescu, Dr. Vecerdea şi Dr. Cristea 20 exemplare din opul „Higiena copilului“ de Simeon Stoica, ambele opuri premiate de Asociaţiune spre a se împărţi între popor. Impărţirea sĕ încredinţéză dlui D. Câmpean şi I. Gârbacea. Adunarea exprimă donatorilor mulţămită.

După aceste în scurte dar binecumpĕnite cuvinte mulţămesce presidiul tuturor, ér mai ales ómenilor din popor pentru presentare şi pentru obolul oferit spre un scop salutar şi mai pe sus de tóte românesc. Cu aceste sĕ încheie şedinţa.

Partea cea mai mare a publicului sĕ întrunesce în restaurantul „Ardean“, unde membrul Dr. Vasile Bologa expune datele ce le-au putut afla parte în documente, parte în tradiţia poporului, privitóre la vitejii eşiţi din poporul nostru: **Moca Filimon** din Geógiul de sus şi **Nicolau Pitirici** din Măgina (comitatul Albei inferióre), despre cari sĕ scie, că au participat şi au vitejit în rĕsbóiele Austriei contra lui **Napoleon** I, marele împĕrat al Franciei, glorificând cutezanţa, şi numele Românilor.

Fie ca proxima adunare generală sĕ satisfacă aşteptărilor tuturor.

Deca.

◆

La mormêntul lui Gozsdu.

Budapesta, în 3 Novembre, 1896.

Ḑiua de prima Novembre este, precum se stie, în fie-care an o ḑi de serbătóre pentru tinerimea română din Budapesta. In acéstă ḑi obicinuesce adecă tinerimea a serba an de an memoria marelui fundator, prin peregrinarea *în corpore* la mormêntul lui şi prin depunerea unei cununi, spre care scop comitetul fundaţiei pune la disposiţie cele materiale. In fieste care an dovedesce atât tinerimea cât şi inteligenţa un fórte mare interes şi însufleţire pentru acéstă serbare.

In anul acesta am plecat un conduct de peste 60 universitari români din localităţile societăţii nóste de lectură, în frunte duceau doi inşi prea frumósa cunună cu o lungă şi admirabilă fundă tricoloră. In cea mai frumósă ordine am sosit la 3 óre d. a. la cripta lui Gozsdu, care se află în cimíteriul principal din capitală. La criptă era deja aduvat un cerc mare al inteligenţei române din Budapesta, familiile Cimponeriu, Boldea, Cosmuţa, Grama, Oltean, Dumitrean, Ruha şi altele, dnii Georgiades (preotul gr.-or. grecesc), Bogorivici, Orz, Streiu Moţu (Prigor) precum şi vre-o câţiva domni funcţionari români de postă şi telegraf. Au lipsit mulţi dela acéstă festivitate, cari *quasi ex offo* trebuiau se fie acolo, adecă chiar o mare parte a stipendistilor lui Gozsdu. Sunt acestia acei tineri, cari ştiu sĕ useze acest beneficiu, dar îşi uită cu desĕvêrşire de obligămintele cele morale în prima linie faţă de fundator, apoi faţă de neam şi limbă. Va fi desigur un lucru nou multora, că un bunişor contingent al stipendiştilor acestei fundaţiuni nu dovedesce nici un interes faţă de limba şi neamul lor, ba unii merg atât de departe, încât se pun în serviţiul foilor magiare de aci, fugând de lumea şi societatea românéscă şi făcênd servicii duşmanului limbei nóstre. Recomand acéstă împregiurare spre binevoitórea atenţiune a celor chemaţi, a forului ce dispune asupra distribuirei beneficiilor.

In giurul criptei s'au adunat apoi o mulţime mare de magiari, căci ḑiua morţilor fiind, cimiterul era plin de public Cripta însaşi era împodobită cu flori vii, în giurul lespedei de marmoră dela capul rĕpausatului şi pe grópa insa'şi erau ghirlande de flori şi de iederă.

Imnul habsburgic.

Dómne, ţéra ne-o susţine
    Şi pe bunul Împĕrat, —
Sĕ ne ducă la mărire
    De credinţă inspirat.
Strămoşésca Lui Corónă
    S'o păzim cu dor ne'nfrânt,
Căci de dênsa sórtea ţĕrei
    Am legat cu jurămênt.

Munca dréptă aib'alături
    Arma bravelor oştiri,
Iară tu, şciinţă sacră,
    Gândul nostru sĕ'l inspiri.
Spor în tóte aibă ţéra,
    Spor şi glorii cu prisos,
Şi pe cer, ca sol de pace,
    Rîdă sórele voios.

În unire stă puterea,
    Oţeliţi şi admiraţi
Lumea tótă sĕ ne védă
    Un popor întreg de fraţi.
Mână 'n mână, fără preget
    Ţĕlul sânt vom urmărì;
Sus Monarchul, sus Imperiul,
    Austria nu va pierì!

Drepţi şi sinceri, tari şi mândri,
    Soli ai sântei datorii,
Vom opune peptul nostru
    La străine duşmănii.
Avênd pururea 'nainte
    Vitejiile de ieri,
Aḑi ţinem de jertfă gata
    Şi viéţă şi averi!

Şede-alături cu-Impĕratul
    Sóţa Lui de traiu şi gând,
Un izvor etern de graţii,
    Ca o stea cu ochiul blând.
„Sĕ trăéscă — strigă vesel
    Fie-care cetăţén —
Suveran şi Suverană
    Şi tot némul Habsburgian!

Imnul naţional.

(*V. Alexandri.*)

I.

Trăéscă Regele
În pace şi onor
De ţéră iubitor
Ş'apărător de ţéră.
    Fie domn glorios
    Peste noi!
    Fie 'n veci norocos
    In rĕsboiu!
O Dómne Sânte!
Ceresc Părinte,
Susţine cu-a Ta mână
Coróna Română!

II.

Trăéscă Patria
Cât sórele ceresc!
Raiu vesel pământesc
Cu mare falnic nume!
    Fie'n veci ferită
    De nevoi!
    Fie'n veci locuită
    De eroi!
O Dómne Sânte!
Ceresc Părinte,
Intinde-a Ta mână,
Pe Ţéra Română!

Notă: din incidentul înaltei visite a Monarchului nostru Francisc Iosif I. în România în Septembre a. c., un autor necunoscut a făcut o nóuĕ traducere a imnului Casei nóstre domnitóre „Dómne ţine şi protege“, (tradus pentru primadată de A. Murĕşan la anul 1854) pe care cu viuă plăcere o reproducem după „Lumea Ilustrată“ Nr. 15 1896, şi noi în foiţa ḑiariului nostru dimpreună cu imnul naţional al României.

Autorul melodiei Imnului Habsburgic, numit Kaiserlied, este renumitul compositor Haydn. Regretăm, că nu cunóscem şi pe autorul nóuei traduceri.

Compositorul melodiei imnului naţional al României este Eduard A. Hübsch.

◆

Festivitatea s'a început prin executarea cântări funebrale: „Adusu-'mi am aminte“ ... a lui Ciprian Porumbescu din partea corului societății „Petru Maior“, care cor stă sub destoinica conducere a studentului în drept Ioan Cădar.

A urmat vorbirea funebră a dlui Nicolae Mănoiu, student în drept și stipendistul fundațiunei.

Corul a cântat apoi drăgălașa piesă: „Finită-i calea lui“ .. de Schubert.

A mai vorbit studentul în filosofie Ilarie Chendi, ḑicênd cam următórele:

Preastimați ascultători!

Fie'-mi permis și mie a face puține reflexiuni din incidentul convenirei nóstre la mormêntul acestui mare român.

Cunóscem puțini bărbați dela cari a atârnat și atârnă démna existență a poporului nostru românesc și cari prin fapte mărețe spirituale și fisice s'au făcut vrednici de venerațiunea nóstră. La mormêntul unui dintre acești puțini stăm noi astăḑi, cu capetele desvêlite în semn de înaltă pietate, cu inimile palpitânde de iubire și recunoscință. Am venit sĕ depunem modestul nostru tribut omagial la mormêntul acestui binefăcĕtor al némului nostru.

Țin de consult a vĕ da pe scurt sémă cu acest prilegiu despre însemnătatea binefacerei pentru neam, căci din acéstă însemnătate putem cu ușurință conclude și asupra criteriilor, ce reposatului fundator iau servit drept basă la sĕvêrșirea binefacerei.

Tot ce are o națiune mai prețios este limba, care conservă tóte notele caracteristice ale unui neam. Ea conservă individualitatea națională precum și tóte moravurile, ea conservă cu un cuvênt tóte condițiile de viață ale unui popor.

Este un mare pas înainte pentru un popor, când ajunge la acel grad de conșciență, ca sĕ-și scie prețuí limba sa.

Poporul nostru n'a ajuns tocmai de mult la acest grad de conșciență. Limba nóstră și cu ea tóte nobilele ei însușiri s'a conservat exclusiv prin o armonică conlucrare a provedinței dumneḑeesci și a geniului limbei materne. Și atât a fost de puternică acéstă ocrotire a celor dóuĕ suprafirești forțe, încât dulcea nóstră limbă a rĕmas vécuri de-a rêndul imună, făcênd cerbicos afront tuturor vijeliilor, apărêndu-se cu un puternic instinct în contra tuturor ingredientelor de natură nefastă.

Semințiі mari și rĕsboinice, cari o dinióră îngrășau pămêntul cu sângele protopărinților nostri, au apus de mult, numai numele și frânturi de limbă le-a mai rĕmas ca urmă. Altele s'au asimilat cu desĕvêrșire, s'au contopit cu elementele înrudite sau heterogene chiar.

Limba nóstră, care în totdéuna a avut dușmani leghion, cum nu găsesci póte exemplu în istoria universală, n'a fost în stare popor sĕ ne-o răpéscă, sau sĕ și-o supună șie-și prin asimilare. Nici forța brutală, nici alte machinațiuni infernale n'au isbutit a ne despoia de limbă.

A venit apoi timpul, când instinctul a încetat de a lucra, căci provedința a trimis poporului nostru bărbați aleși ca sĕ-l trezéscă și sĕ-i desvólte dragostea de ném și limbă. Și era suprem momentul, căci limba nóstră, o dulce și atrăgătóre bucată pentru dușman, ajungea tot mai asaltată, ghiarele ce sĕ înfigeau în corpul nostru național deveniau tot mai străbătătóre și mai ascuțite prin progresul, numit cultural, ce'l făcea dușmanul nostru. Rêvna lui crescea mereu, și cu ea pericolul pentru noi.

N'auḑiți și astăḑi chiar țipĕtul de durere amară ce iese sfășietor din pepturile milionelor de frați ai nostri?

Nu este acesta însĕ țipĕtul unui muribund, nu d-lor, este vocea titanică a unui popor ce se deștéptă, dar deșteptându-se își vede cu durere unica moșie în flacări, își vede împrejmuită de dușman strămoșésca limbă. Și acest popor conscient cere acum arme potrivite, arme culturale, spre combaterea dușmanului și cere puteri destoinice pentru dextra manuare a acestor arme.

Între acei bărbați, d-lor, car au adus poporul nostru direct și indirect la atâta consciență, socotim cu tot dreptul și pe marele fundator Gozsdu.

Cardinalul seu merit este, că înțelegênd la timpul seu seriositatea situației în care a ajuns poporul nostru, și-a propus de ideală țintă crescerea de apĕrători ai limbei și ai neamului. Iată, d-lor, cel mai sublim ideal, ce și-l póte cineva prefige, cel mai înălțător principiu, cea mai sănĕtósă politică, de care omul póte fi condus și ce-l face demn de venerațiunea unui neam, întreg, iată principalul moment etic al binefacerei lui Gozsdu.

Gozsdu a vĕḑut neamul nostru plutind în sărăcie materială, ce-l ținé încătușat, zădărnicindu-i propășirea; a vĕḑut pe de altă parte „orênduiala cea crudă și nedréptă“, pe nesațiosul și astutul dușman, și — desbrăcându-se de ori-ce egoism și inspirat de șóptele generósei sale inimi, — a creat acéstă instituțiune cu scopul de a îngrădí neamul cu apĕrători.

Îmi vin la acest loc în minte cuvintele bĕtrânului Mircea, rostite către sultanul Baiazid:

> Eu îmi apĕr sĕrăcia și nevoile și némul . . . .
>
> . . . .
>
> N'avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
> Care nu se 'nfiorézá de-a ta faimă Baiazid!“
>
> *Eminescu, Satira III-a.*

De aceleași convingeri a fost nutrită și inima lui Gozsdu, când a sĕvêrșit faptul fertil, pentru glorificarea căruia astăḑi ne am adunat.

Colegi!

Datori suntem cu toții acestui bărbat cu o adâncă recunoscință, datori suntem sĕ înțelegem scopul binefacerei sale și înțelegêndu-'l, sĕ tindem a-'l ajunge.

Noi suntem și avem sĕ fim *zidul* din giurul moșiei, a limbei nóstre, și de *noi trebue* sĕ se sfărîme sdrob tóte uneltirile și atacurile îndreptate în potriva acestei moșióre.

E bine sĕ ne dăm séma despre acestea la acest loc și în acest moment festiv, și — dându ne séma, — sĕ depunem aci drept omagiu solemna nóstră făgăduință, că fie care dintre noi va fi un stegar al causei, pentru care Gozsdu a clădit mărețul edificiu, fie care un apĕrător al limbei nostre, al némului.

Colegi! Sĕ promitem cu toții!

Și nemernic fie cine nu-'și va țіné făgăduința! Și mai nemernic este cel ce nu voesce și nu póte face acéstă făgăduință!

Festivitatea s'a încheiat cu cântarea „Cu sfinții odichnesce Christóse sufletul robului tĕu“, de I. Vidu.

Atât cântările cât și vorbirile au fost primite cu căldură și fiește care ne am depărtat cu satisfacția și mulțămirea, că ne-am împlinit o frumósă datorință față de un mare binefăcĕtor al bisericei și al neamului nostru.

Corespondentul.

Noutăți.

Invitare. Corpul învĕțătoresc dela scólele gr.-or. din Sĕliște, cu ocasiunea adunării generale a reuniunii învĕțătarilor români gr.or. din districtul Sibiiu, va arangia Sâmbătă în 27 Octobre st. v. o producțiune cu elevii scólei, și după producțiune petrecere cu joc.

Invitări speciale nu se fac.

Inceputul la 7 óre p. m. în sala scólei din loc. Venitul curat ce va resulta din contribuirile benevole, sĕ împart în părți egale în favorul reuniunii și bibliotecei sus amintitei scóle.

Sĕliste, în 22 Octobre 1896.

Corpul învĕțătoresc.

* * *

Constituirea societății de lectură „Ioan Popasu“. Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a junimei studióse dela institutul teologic-pedagogic gr.-or. român din Caransebeș are onóre a vĕ aduce la cunoscință constituirea ei, care s'a efeptuit în 5 și 13 Octobre st. v. a. c. s'au ales: președinte al societății dl profesor Gherasim Sêrb, vice-president al societății și president al comitetului Coriolan Zuiac cl. c. III, notariu I. Valeriu Dabiciu cl. c. III, notariu II. Solomon Balint ped. c. III, bibliotecariu George Băiaș cl. c. II, vice bibliotecar Patriche Rămneanțu ped. c. III, cassariu: Aureliu Sdicu cl.c. II, controlor: Ioan Stan ped. c. III, redactor al foii „Progresul“: Coriolan Zuiac cl. c. III.

Membrii în comitetul executiv al societății: Aureliu Ciuclin și George Treta cl. c. III., Radu Tritea și Ioan Roșca cl. c. II, Michail Costescu și Aureliu Maghețiu cl. c. Petru Hunița ped. c. IV, Mărian Groza ped. c. III, Nicolae Șola ped. c. II și Iosif Jian ped. c. I.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Sibiiu, 23 Octobre, 1896.*)

Ḑile de grea cumpĕnă străbate astăḑi poporul nostru și în deosebi credincioșii bisericei nóstre gr.-or. în urma asupririlor și prigonirilor necurmate ce le suferim de vécuri întregi și cari până aḑi n'au încetat.

In asemenea suferințe simțim o adevĕrată mângăere sufletéscă și primim un impuls spre resistență, când vedem, că cu tóte asupririle, prigonirile și pedecile, ce ni se pun în calea desvoltării și progresului nostru național și bisericesc, poporul nostru nu slăbăsce, ci din contră, prinde nou curagiu și nóuĕ puteri în lupta pentru esistență, pentru biserică și națiune.

Una dintre temeliile principale ale esistenței nóstre naționale-bisericesci este fără indoială, constituțiunea nóstră bisericéscă, în ale cărei limite liberale atât de larg poporul nostru credincios își póte realisa aspirațiunile sale spre progresul religios-moral, cultural și național.

Numai când vom cumpăní mai de aprópe resultatele sau fructele înbelșugate, ce ne a dat constituțiunea nóstră bisericéscă dela întemeierea sa până aḑi, vom putea judeca, ce salutar și sublim a fost idealul acelor bărbați demni și nemuritori ai bisericei nóstre, cari prin lupte grele și înverșunate și prin multe jertfe ne-au eluptat constituțiunea de aḑi

De astă dată ni se dă ocasiunea de a ne îndrepta privirile asupra unei părți a archidiecesei nóstre din care suntem obicinuiți a auḑi cu deosebire despre lucruri bune și salutare.

E vorba despre protopresbiteratul nostru din Sighișóra, unde la 17/29 Octobre a. c. s'a ținut sinod protopresbiteral extraordinar.

Necesitatea acestui sinod extra ordinar vine a se atribui împregiurărei, că în Februarie a. c., când de regulă sĕ țin sinódele nóstre bisericesci anuale, sinodul protopresbiteral ordinar al tractului Sighișóra nu s'a ținut pentru că nu s'a putut întruni maioritatea recerută de statutul organic, și astfel a trebuit sĕ se amâne până la un timp mai potrivit.

De astă dată la ḑiua sus indicată sinodul protopresbiteral s'a ținut în regulă, și în cele următóre vom da un resumat despre activitatea și lucrările lui.

Șinodul s'a deschis in 17 Octobre a. c. la 11 óre a. m sub presidiul agerului și zelosului protopresbiter D. Moldovan, care de 15 ani conduce acest tract cu mult tact și zel, și cu multă înțeleptiune. Deschiderea a fost precedată de cântarea nóstră bisericéscă: „Bine esti cuvêntat Christóse D-ḑeul nostru“.

Presidentul, Dl protopresbiter D. Moldovan, a deschis sinodul prin o cuvêntare clasică, în care cu multă căldură, cu vervă oratorică și cu o esactă cunoscință a arĕtat în liniamente mari starea critică, în care se află astăḑi poporul nostru drept-credincios, cum interesele nóstre atât de periclitate pretind aḑi mai mult, ca ori când o luptă energică, solidară și intensivă, dela toți fii sei sufletesci, — acum când adversarii nostrii seculari prin legile păgânesci ce au întrodus, vor sĕ pună sĕcurea la rădăcina așeḑĕmintelor vechi ale bisericei nóstre, — și între aceste așeḑăminte un loc de frunte îl ocupă instituția căsătoriei ca sacrament pe care adversarii vor sĕ o sguduie prin întroducerea căsătoriei civile.

Pentru a paralisa consecuențele desastruóse ale acestei legi curat păgânesci, elocuentul protopresbiter a apelat la credința nestrămutată și probată a poporului nostru în așeḑĕmintele creștinesci, la zelul, însuflețirea și energia, ce trebue sĕ desvoltăm în aceste grele vremi și sĕ ne înarmăm cu pavĕḑa iubirei și frățietății, care singure ne pot duce la liman prin valurile agitate ale timpului de aḑi. Nu pot trece cu vederea marcantele cuvinte cu cari dl president a confirmat adevĕrul și valórea ideilor, ce le-a espus D-sa când s'a provocat la cuvintele Mântuitoriului nostru Iisus Christos: „Nime nu va fi în stare a strica Casa lui Dumneḑeu, căci Casa Lui sântă este“.

Și într'adevĕr zadarnice vor fi tóte încercările adversarilor nostrii, de a dărîma instituțiuni, cari de seculi și-au probat trăinicia și valórea lor. Aceste tentative se vor frânge de credința și virtutea neînfrântă a poporului nostru, cu care și-a conservat și în trecut religia și naționalitatea sa.

Acéstă cuvêntare, elocuentă ascultată cu viu interes, a fost prímită cu aplause sgomotóse din partea numĕroșilor membri sinodali, printre cari cu multă plăcere și bucurie am putut remarca și membri esterni, și anume pe Dnii Zach. Boiu, și Dr. Nicolau Olaríu, cari acum ca și de altădată, n'au crutat nici timp, nici sacrificii pentru a ne onora cu presența și a ne pune la disposițiune cunoscințele și experiențele cele bogate, ce și le-au câscigat prin o lungă și spornică activitate pe terenul vieții nóstre constituționale-bisericesci.

După ce s'a așeḑat entusiasmul ce l'a produs cuvêntul de deschidere, s'a procedat la pertractarea obiectelor puse la ordinea acestui sinod.

Conform programei compusă din 10 puncte espuse în literile de convocare, s'au cetit prin notariul sinodului D-l Zacharia Ganea trei resoluțiuni consistoriale relative la întregirea scaunului protopopesc, la activiatea sinodului din anul trecut și la întregirea sau constituirea comitetului protopresbiteral din acest protopopiat. Aceste resoluțiuni consistoriale au fost luate cu plăcere la cunoscință.

Obiectul, care a provocat o discusiune mai viuă și mai interesantă a fost Nr. 5 din programă: Comunicarea ordinului consistorial relativ la rugarea sinodului parochial din Crițiu cu filiile Closterf și Mesendorf pentru descorporarea lor dela protopresbiteratul Cohalmului și încorporarea lor la tractul protopresbiteral al Sighișórei.

Maioritatea sinodului a pledat cu argumente temeinice pentru încorporarea numitelor comune bisericesci la ppresbiteratul Sighișórei, anume s'au relevat motive administrative. Comunele aceste sunt în centrul ppresbiteratului Sighișórei, ele atât în privințe administrative politice, justiție, economice, gravitéză spre Sighișóra ca un centru natural pentru ele, ér cu Cohalmul nu au puncte de atingere, ba e învederat inconvenientul ce sĕ observă din acésta nenaturală legătură organică a acestor comune bisericesci cu ppresbiteratul Cohalmului. Astfel ppresbiterul acestui din urmă tract trebue sĕ trécă prin tractul protopresbiteral al Sighișórei ca sĕ ajungă la ḑisele comune, cari au o situațiune insulară. — Cu drept cuvênt au accentuat oratorii angajați la discuțiunea acestei rugări, că dorința parochienilor din numitele comune nu numai că este legitimă, dar e și spriginită de interese vitale, cari reclamă încorporarea lor la ppresbiteratul Sighișórei.

Printre membri. cari au participat la discuțiune remarcăm pe dl Zach. Boiu, Dr. Nic. Olariu, dl protopop și president sinodal D. Moldovan, pe D. Nic. Doctor, I. Hârțógă, I. Vătășan și Zach. Ganea. Unul dintre membrii sinodali din óre care diferență și pentru tradițiune, că nu a reclamat în terminul prescris, a frânt o lance slabă pentru a obținea rĕmânerea comunelor bisericesci în vechiul legămênt organic, care însĕ s'a dovedit a fi cu totul nenatural și necorespunḑĕtor intereselor vitale ale acestor parochieni.

Sinodul apreciând motivele aduse pentru incorporarea comunelor în cestiune la ppresbiteratul Sighișórei a decis unanim, ca acésta rugare sĕ fie recomandată Ven. Consistoriu arch. spre adoptare, presupunênd ca reson justificat, că acésta și sinodul ppresbiteral al Cohalmului, în interesul esactei administrațiuni, o va cere.

(Va urma.)

Nr. 6598 Plen. [159] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor şi ajutórelor, ce sunt a se vota pe anul 1897 din **fundaţiunea „Andronic“**.

I. Pentru învĕţăcei de ori şi ce meserie.

II. Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1896.

III. Pentru sodali, cari petrecênd cel puţin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea şi hărnicia lor pentru a devení măiestrii, prin acésta se escrie concurs pe lêngă următórele condiţiuni:

Toţi cari voesc a concura la stipendii şi ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat comunal despre averea proprie şi a părinţilor;
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentului, şi fiind şi acesta căsătorit, şi despre familia dênsului; în atestat are sĕ se indice şi aceea, că în familie câţi copii sunt minoreni, câţi frecuentéză scóla şi câţi se mai află la vre-o meserie?
4. Concurenţii pot fi numai *români greco-orientali născuţi în archidiecesă.*

I. Invĕţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat cu succes bun, cel puţin şcóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măiestrul şi că contractul s'a înregistrat în condica autorităţii industriale (la pretor ori magistrat). Contractul este a se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕţătură în decursul anului 1896, ceea ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (§. 67 art. de lege XVII din anul 1884);

b) că au purtare bună şi fac sporiu mulţămitoriu în meserie; acésta o vor dovedí prin atestatul măiestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arate prin atestat dela măiestru, ce cunoscinţă de limbă mai au;

d) aparţinênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriaşi, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a devení măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măiestru;

b) sĕ fie lucrat cel puţin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce vor dovedí cu atestatele dela măiestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere sĕ arete anume, unde voesc a se aşeḑa ca măiestrii, ce feliu de mijlóce în bani mai au, pentru a-şi începe meseria pe socotéla lor? În fine pot produce şi alte documente recomandatóre.

Dela toţi concurenţii de ori şi ce categorie se recere, *ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie* şi adresate *Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu,* sĕ le înainteze aici cel mai târḑiu pănă la **31 Decembre 1896 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută la 9/21 Octobre 1896.

Dr. **Il. Puşcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr. 327/896 [149] 3–3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual: *a)* în bani 150 fl. repartiţiaţi în popor; *b*) 64 cară de lemne evaluate cu 76 fl. 80 cr.; *c*) venitele cantorale 34 fl.; *d*) cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi şi un ajutoriu dela stat de 39 fl. 20 cr., care laolaltă fac suma de 300 fl.

2. Gialacuta cu filia Câbesci, cu salariu anual 300 fl. şi adecă: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl.; *b*) în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c*) venitele cantorale 30 fl.; *d*) lemne de foc 3 stângini = 30 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. Micănesci, ca salariu anual de 300 fl. şi adecă: *a*) în bani 200 fl. repartiţiaţi în popor; *b*) 80 cară de lemne în preţ de 80 fl.; *c*) venitele cantorale computate în 20 fl.; *d*) cuartir liber în edificiul scólei, şi *e*) grădină de legumi.

4. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: *a*) în bani din repartiţie 100 fl.; *b*) în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c*) venitele cantorale 30 fl.; *d*) lemne de foc 3 stângini = 30 fl.; *e*) cuartir în edificiul şcólei şi grădină pentru legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere, sĕ se presenteze pănă la alegere în vr'o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care a concurat, spre a 'şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Invĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu se ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Ilia, la 18 Septembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 36—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2. –	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5 37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. –	5.50	–

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 122. Sibiiu, Marți, 29 Octobre (10 Novembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Concordia“.

Este sciut, că din partea celor-ce stau în fruntea institutului de credit și economii „Albina“, s'au făcut pregătirile necesare pentru înființarea unei societăți comerciale. Aceste pregătiri au ajuns până la acel stadiu, că adunarea generală constituantă, ținută Sâmbătă la 26 Octobre v., a decretat societatea de înființată și constituită sub numele „Concordia“ și cu un capital social de 200,000 coróne.

Direcțiunea și comitetul de supraveghiere al societății sunt designate. Rĕmâne acum sĕ se angajeze un conducĕtor expert și onest, precum și celalalt personal necesar și societatea sĕ-și încépă activitatea sa și sĕ-și extindă operațiunile în cercuri cât mai largi.

Acésta se sperézǎ cu atât mai vîrtos, cu cât întreg Ardealul este românesc și cu cât intreprinderile românesci de asemenea natură sunt fórte rare.

Cine cunósce Ardealul, acela cu regret va trebui sĕ mărturiséscă, că abia ici-colea există câte-o băcănie și prăvălie română de-a 2 sémă, a 3-a mână și vre-o 3—4 reuniuni de consum tinere și nu tocmai înfloritóre.

De altă parte aflăm însĕ pretutindenea între români comercianți străini, unii chiar dintre dușmanii pronunciați ai nostri, cari au venit printre noi „érna cu pălărie de paie“ și deja după câțiva ani și-au și făcut stare, și s'au chiar îmbogățit; ba unii din ei mai ales ovreii, nu se mulțumesc cu aceea, că trăesc dela noi, că ne incasséză tot câștigul muncei, ci mai iau și uritul rol de spioni și denuncianți ai nostri.

Și cu tóte aceste noi continuăm a păși peste pragul lor și nu numai a le ușora existența, ci a-i menaja și îmbogăți. Noi nu vedem, că ridicarea lor merge in contul nostru.

Óra a 11-a a sunat, e timpul suprem, ca și noi, sĕ ne trezim și sĕ ne nisuim a pune mâna pe terenul comercial.

Totul atêrnă dela noi. Când un român va deschide o prăvălie și poporul — în majoritate român, fără sĕ aducă cea mei mică jertfă — îl va ajuta, va cumpĕra dela el, — succesul este asigurat.

Pentru ce n'am învĕța óre și noi dela popórele conlocuitóre, cari țin cu cerbicie la némul, la sângele lor. Cunosc bărbați, cari desvóltă un deosebit zel întru a îndupleca pe connaționalii lor sĕ spriginéscă numai pe comercianții din némul lor.

Eram învĕțător în un oraș săsesc. Directorul unui institut cultural de acolo și-a intrepus tótă autoritate sa și a amenințat pe elevii institutului cu fel de pedepse, dacă vor cuteza a cumpĕra o cerusă măcar din librăria română ce exista acolo, numită din întêmplare tot „Concordia“.

O persónă de frunte a inteliginței săsesci din Sibiiu a interpelat nu demult pe un măiestru sas, lăcătuș de frunte, pentruce ține la învĕțătură tot băeți Români? Măiestrul i-a rĕspuns „pentrucă sunt isteți și lucră bine“; noi mai adaugem „și pentrucă îi plătesc pentru învĕțătură sume considerabile“.

Din esemplele aduse se póte convinge ori-cine, cât sunt alți de egoiști, cum țin la ai lor cum nu dau creițarul din mână la om din ném străin, și cum caută, ca și pe viitoriu sĕ-și asigure, sĕ monopoliseze pentru ei atât terenul comercial, cât și industrial.

Óre ce ne împedecă pe noi, de-a trage dungă peste socóta lor, de a-le subtrage sucursul nostru, de-a înființa noi înșine prăvăliile de cari avem trebuință?

Unii vor rĕspunde: „N'avem bani“; alții, „n'avem ómeni specialiști pe acest teren“; ér alții, „pe poporul român nu poți conta, deóre-ce mai bucuros cumpĕră dela străini decât dela Români.“

Dacă n'avem singuratici capital suficient, sĕ ne unim mai mulți și din puțin sĕ facem mult; dacă n'avem ómeni, sĕ ni-i creăm. N'avem ađi, dar vom avé mâne. Odată trebue făcut începutul.

Cât privesce rĕspunsul al treilea, este adevĕrat, că simțemêntul invidiei este întru atât înrădăcinat în poporul român, încât adeseori avem ocasiune a experia, cum un Român se necăjesce, se supĕră, când vede, că vecinul, séu alt consătén dă înainte și se îmbogățesce; cu tóte aceste, sentimentul național desvoltându-se generaliséză tot mai mult convingerea, că este în interesul nostru, sĕ nu dăm banul la străini.

O prăvălie română de curênd înființată în Orăștie arată, că și în privința acésta am făcut progres.

Temerea, ce o au mulți, că nu vom puté ține cont cu ovreii, cari au legături extinse și pricepere mai multă în afaceri de comerciu, n'are sĕ ne descurajeze.

Ce-i drept, cu ovreii abia póte concura cineva, mai ales în afaceri de beuturi, dară nu legăturile și banii îi ajută, ci dexteritatea întru falsificarea beuturilor. Pe Român însĕ nu-l lasă inima, onestitatea lui, a vinde connaționalilor sei venin.

Altcum stă lucrul cu articlii, ce se vênd în băcănii și prăvălii. Aceștia nu se pot falsifica așa ușor, ca și rachiul, unii sunt chiar nefalsificabili.

N'avem deci motiv de a fi pesimiști și în acéstă privință. Sĕ se facă numai începutul și se va dovedí, că Românul este apt pentru neguțătorie.

Și-apoi sĕ nu uităm, că era un timp, când o mare parte a comerciului nu numai din Ardeal, ci și din Ungaria, era în mâni românesci. Și astăđi mai dăm ici-colea de câte-un urmaș ai renumiților comercianți „greci“, cari însĕ de fapt erau Români din Macedonia, Cuțovlahi séu Țințari. Cei mai mulți din ei s'au stins, au dispărut și pe ruinele lor s'au ridicat mai ales Ovrei, Armeni și alte némuri.

Terenul perdut trebue ér câștigat, căci dór și românul din Dacia Trajană va fi avênd, dacă nu același, cel puțin o parte din spiritul comercial al Țințarilor.

Că este așa, dovedesc mărginenii nostrii, dintre cari mulți 'și-au deschis boltițe prin diferite părți ale Ardealului, mai ales pe câmpie.

Până acum însĕ au contras aceștia marfa dela liferanți străini, dintre cari mulți au ajuns la avere considerabilă.

O intreprindere română, care pelângă că deface ea în mic articlii, — mai provede și prăvăliile din provincie cu cele necesare până acuma nu există.

Acest gol tinde a-l implea „Concordia“, care a tras acționari din tóte părțile locuite de români. Toți aceștia, precum și toți membrii inteligenței române, cari doresc progresul neamului românesc, credem, că vor fi totatâția agenți ai nóuei intreprinderi, puse în mânile cele mai de încredere și mai probate.

Acésta se și aștéptă cu atât mai vĕrtos, cu cât timpurile grele pretind dela noi mai mult, ca ori și când, sĕ ne întărim basele existenței, sĕ ne eliberăm de sub ori-ce influință străină și sĕ ne câștigăm independența pe tóte terenele, dar mai ales pe cel economic.

Nimic nu reclamă mai mult atențiunea nóstră, ca și principiile economiei naționale și raționale.

Atâția rami ai numitei economii pentru români sunt recunoscuți și ne cuprinde mirarea, cum deși ađi se face pe acest teren puțin.

Românii dincóce de Carpați suntem un popor eschis de pe terenul politicei, al administrațiunii, al justiției, cu un cuvênt de pe tóte terenele, cari atârnă mult puțin direct dela ocârmuitorii actuali ai patriei comune. Literatură nu facem, căci n'avem linistea sufletéscă, ce se cere pentru asemenea producte.

Ar fi deci o urmare națională, că forța neamului sĕ se manifesteze pe terenul economic în toți ramii lui. Forță, talent, dar este in noi și-i mirare, că stăm atât de mult în o stare latentă, lipsită de manifestațiuni. Un curent, dacă îi stavilești mersul în o direcție, se opresce un timp, ca mai târđiu sĕ erumpă în altă direcțiune cu o putere potențată.

Nu-'i vorbă în deceniile ultime am făcut pe terenul economic óre-care progres înființând mulțime de institute de bani; soliditatea pe care stau și succesul lucrărilor lor sunt un indemn pentru continuarea înființării lor și în locuri, unde țĕranul român este avisat încă la capital străin.

Mult mai necesar, ca și băncile, sunt intreprinderile de natura „Concordiei“.

Țeranul român nu are tocmai deosebită trebuință de capital, respective nu scie sĕ-l întrebuințeze

Fórte mulți nu împrumută bani ca sĕ facă întreprindere, din care sĕ se alégă cu un profit curat, ci adeseori am vĕđut împrumutând ca sĕ desvólte pompă mai mare la îngroparea sau căsătorirea unui consângean.

Cu înmulțirea institutelor de crear trebuí deci sĕ mérgă paralel și deșteptarea spiritului de intreprindere.

Altcum stă lucrul cu prăvăliile. Aceste cuprind și desfac articlii, de cari tot natul are đilnic trebuință și fără de care nu póte exista.

Nu i țĕran român, care sĕ nu fie silit a întra în prăvălie de nenumĕrate ori și a lăsa acolo o parte însemnată din valórea întreg produsului sĕu anual.

Din aceste considerante ușor putem trage conclusiunea, că nu este lucru, care sĕ reclame mai urgenta lui întroducere în viéța românului, ca și cât mai multe „Concordii“.

Nime nu va nega, că cea mai mare parte dib orașele ardelenesci, cu pompósele și multele lor case, sunt făcute pe bani românesci. Dacă românul ar subtrage ajutorul, obolul seu, mulți ar trebui sĕ lase tăraba, sĕ închuie ușile, sĕ se cam mai ducă pe unde a venit.

O bucurie trebue deci sĕ simtă tot românul, când va auđi, că din partea celor mai competenți s'a pus basa de-a intreprinde o nouă acțiune și de a ne desvolta și pe terenul comercial.

Dar bucuria nóstră sĕ nu rĕmână platonică, ci sĕ ne fie un îndemn de-a lucra din tóte puterile, ca lucrul început sĕ producă și ródele așteptate, sĕ se desvólte, sĕ progreseze și sĕ înflorésca.

Sĕ ne facem toți de principiu *„a nu da banul din mână la străin, ci numai la omul nostru;* sĕ ne ajutorăm reciproc, ca astfel sĕ ne întărim singuratici și prin noi întreg némul“.

Sĕ stăruim deci, ca toți comercianții, la cari têrguim, sĕ între în legături cu „Concordia“, a cărei înflorire toți trebue sĕ o dorim și pe care toți trebue sĕ o sprijinim.

Progresul ei va fi progresul nostru, căci cu cât va face treburi mai bune, cu atât va puté cresce mai mulți neguțători români, cari își vor pune experiințele câștigate în folosul nostru general.

„Concordia“ înflorind va deveni o șcólă, din care vor eși comercianți cu pricepere și mai presus de tóte români.

Din parte-ne îi dorim cel mai splendid succes, îi dorim sĕ se întăréscă, sĕ prospereze, ca nu numai odată la an sĕ *„roéscă“*, ci cât de mai multe-ori, înființând parte direct, parte prin bărbați crescuți de ea, „filiale“ în tóte părțile locuite de români. *Deca.*

* * *

Gura pĕcătosului. *Jokai,* cel mai mare și mai fertil poet al Magiarilor, desí abia a trecut un an, de când consângenii sei, din gratitudine națională i-au donat un milion de florini, candidat din partea guvernului în Karczag, a căđut față cu candidatul Kossuthist.

Din acest incident prin o epistolă adresată președintelui își ia adio dela cariera politică pentru totdéuna, mulțămind și celor carii l'au sprijinit și celor carii l'au trântit, și recunoscênd, că el nu mai este harnic de-a face politică astăđi când lupta nu se pórtă pentru idealuri, cari sunt realisate deja, ci pentru „problemele vieții practice“.

„Cel-ce voiesce sĕ-și ridice cuvêntul la deslegarea acestor probleme în parlament — đice Jókai — acela are sĕ fie séu un specialist cualificat, un om multilateral înțelept, séu un om de tot simplu, un prost („bornirt“). Deóre-ce însĕ nu cutez sĕ-mi pun întrebarea, că la care din aceste dóuĕ categorii aparțin eu? trebue sĕ mĕ mulțumesc cu neevitabila ursită, că am sĕ-mi termin cariera politică“.

„Aceea, că un om *devine de prisos*, este un rĕu mic. Este un rĕu mare însĕ, dacă asta nu o observă însuşi omul, dar este fórte mare rĕu, dacă sĕ şi supĕră pentru acésta. Eu mi-am observat la timp situaţíunea, şi pentru acésta nici o amărăciune nu s'a născut în mine“.

„Gura pĕcătosului adevĕrul grăesce“ ḑice Scriptura.

Mulţi dintre ai nostri însĕ nu vor sĕ pricépă acest adevĕr, ci cred că ei în veci sunt indispensabili, ér vederile lor dogme pentru „sfânta“ nóstră causă naţională.

Destăinuirile lui Bismarck Contractul secret încheìat între Germania şi Rusia, acum expirat şi desvĕlit, fără consentimentul conducĕtorilor politicei germane actuale, încă mereu dă de lucru opiniunei publice germane, şi ḑiariul inspirat de Bismarck, „Hamburger Nachrichten“ în numĕrul sĕu mai nou, dą pe faţă şi causele pentru cari s'a destănuit acest contract, un succes splendid al artei de stat germane, după acest ḑiar.

Étă ce ḑice între altele:

Că coatingerea cu Rusia şi-a perdut tótă însemnătatea prin încheierea triplei alianţe, aceea nu o primim şi nu o credem nici aceea, că ceialalţi doi aliaţi ai nostri din tripla alianţă ar împărtăşi necondiţionat aceste vederi. Acestea au cunoscut contra-asigurarea nóstră cu Rusia şi abia credem că le-a fi fost în contra dorinţelor lor. Tocmai din contră, acestea au privit cu mulţămire, când Germania totdéuna şi-a folosit relaţiunile sale cu Rusia ca sĕ împedece eventualele diferenţe din aceste dóuĕ imperii vecine. Dacă guvernele interesate altcum ar cugeta, deja pe timpul domniei împĕratului Wilhelm I. ar fi făcut obiect de discuţiune din relaţiunea Germaniei faţă de Rusia. Casul acesta nici odată nu s'a întêmplat, deşi bine au sciut, că acelea nutresc relaţiuni faţă de Rusia şi cum din partea Berlinului cu tótă regulamentarea de pregătire şi a bursei nici odată nu s'au întrerupt şi nici învoéla cea acum atât de condamnată n'a fost necunoscută.

La pertractarea acestor relaţiuni afară de alte scopuri, în privinţa cărora nu suntem datori nimenui cu explicări, ne-au îndemnat şi aceea falsificare continuă a istoriei, pe care pressa — în tot casul nu fără concursul semioficióselor o continnă în direcţiunea, ca sĕ facă responsabilă guvernarea împĕratului Wilhelm I. şi a cancelariului sĕu în mod necinstit, în privinţa căreia acum se ridică mai multe acuse, anume pentru întreruperea bunei relaţiuni de odinióră cu Rusia, ceea-ce în nici un cas nu amelioréză posiţia europénă a imperiului german.

Apoi continuă:

Faptul comunicat cu noi pentru aceea l-am dat în publicitate, pentru-că întreruperea încă numai sub guvernul al doilea cancelar s'a făcut şi pentru-că continuarea relaţiunilor cerute din partea ruséscă au exclus ori-ce duplicitate. Contra argumentului documental, că întreruperea relaţiunei rusesci s'a întêmplat sub Caprivi, mai nóua calumniare a politicei validitate sub împĕratul Wilhelm I. nu póte susta. Am fi ţinut mai de corect, dacă întocmai când cu ocasiunea falsificărei telegramei emsiene s'ar fi curăţit afacerea din partea oficiósă pe basa documentelor şi aceea încă şi aḑi o am recomanda.

In sfîrşit mai ḑice:

Credem, că nici cancelarul de mai nainte al imperiului n'ar fi ţinut de necesar, ca sĕ facă declaraţiuni politice înaintea comisiunilor şi înaintea publiciştilor, dacă în pressa oficiósă şi semioficiósă a celor şese ani din urmă s'ar putea afla barem cât de mică urmă, că 'şi aduc cu bunăvoinţă aminte de timpul împĕratului Wilhelm I. şi că în urma acesteia tóte suspiciunile rĕu voitóre s'ar fi putut primi cu linisce. Şi sunt multe ḑiare, cari împreună cu noi judecă drept asupra trecutului, dar semioficióse ori inspirate între acestea nu sunt. In acestea caprivinismul, încă nici după selecţiunea fundatorului acestuia, continuă mai departe neconturbat, şi principelui Bismarck încă şi atunci îi denégă drepturile cetăţenesci când acelea le folosesce spre apărare, ca şi când acelea şi le-ar fi perdut prin aceea, că un véc de om a lucrat cu pricepere de specialist la maşinăria statului.

Descoperirile lui „H. N.“ au făcut rea impresiune şi în Rusia. Étă ce scrie corespondentul semioficiosului „Pol. Cor„ acestuia din Petersburg:

Desvĕlirile lui „H. N.“ au produs indignaţiune nu numai în Rusia, ci pretutindinea contra autorului acelora. Tocmai principele Bismarck a fost acela, care a dus pe Germania în antagonism faţă de Rusia şi încă nu numai cu ţinuta sa dela congresul din Berlin şi cu ţinuta s'a cu dóuĕ feţe manifestată în cestiunea bulgariei, ci şi cu persecutarea supuşilor rusesci din Germania, cu campania contra valorilor rusesci şí cu resbelul vamal întreprins cu atâta amărăciune contra Rusiei.

In timpul acela, dar mai cu sémă în 1887 şi 1888 se putea astepta un conflit serios între Rusia şi Gsrmania- Astfel de precedente au necesitat, ca Rusia sĕ se apropie de Francia. E cu totul nebasată imputarea lui „H. N.“ că contele Capriri a fost de vină la rĕcirea prietinei dintre Germania şi Rusia. Din contră tocmai el a fost acela, care a făcut mai mult pentru ameliorarea relaţiunilor sdruncinate de antocesorul sĕu. Politicei conciliante alui Capriri se póte mulţămi şi aceea, că referinţele economice s'au desvoltat favorabil, că s'a încheiat contractul comercial şi acum ambele state trăesc in bună înţelegere cu tóte celelalte puteri.

Un distins diplomat englez s'a pronunţat în urmĕtorul chip asupra destăinuirilor lui „H. N“.

Monarchul austro-ungar în 1880 a sciut sigur, că între Germania şi Rusia există contract secret, dar a fost destul de înţelept sĕ înţelégă, că ori ce acţiune ar începe, ar câştiga numai atâta, că va arunca pe Germania în braţele Rusiei şi va causa căderea alianţei triple.

Destăinuirile pin „H. N.“ nu ameninţă cu pericol alianţa triplă; Italia este unicul element şi nesigur; Italia înclină spre Francia, fiind fórte supărată, că în ultimul rĕsboiu abisinian alianţa triplă nu i a dat sprijin material.

La urmă, vĕḑênd atacurile cele multe îndreptate contra sa, principele Bismarck a chemat la sine redactorul fóiei „Berliner Neueste Nachrichten“ şi i-a declarat următórele:

Am cugetat eu, că pétra pe care o-a aruncat „H. N.“ în lacul raţelor, va produce mare larmă, dar aceea totuşi nu o-am creḑut că va produce o larmă atât de urîtă. D-Vóstră îmi apreţiaţi prea mult pasiunea mea politică. Nici responsabil nu sum, nici influinţă nu am şi probabil că nu voiu ajunge nici urmările celeia ce se întêmplă, séu ce se întrelasĕ acum, dar regret adânc, că acum tóte se descompun, după ce în decurs de treiḑeci de ani atât de frumos am mers înainte. Regret pentru fiul meu, că lucrurile astfel s'au desvoltat. Se ḑice, că ar putea întroduce procedura penală contra mea; eu nu am esceptiune contra aceleia, că voesc sĕ-mi facă un sfêrşit cursului carierii mele.

Acésta e starea de pănă acum a desvĕlirilor lui „H. N.“ privitóre la acel contract secret încheiat între Germania şi Rusia.

In tot casul afacerea în stadiul de pănă acum aruncă multă umbră asupra politicei lui Bismarck.

Inaugurarea portului dela Constanţa.

(Urmare şi fine.)

Când s'a servit şampania, dl Stoicescu, ministrul lucrărilor publice, a ridicat un toast călduros pentru M. S. Regele, care, în lunga şi gloriósa lui domnie, a avut fericirea sĕ dé îmbold la atâtea lucrări mari de propăşire a ţĕrei. M. S. Regele a rĕspuns în câteva cuvinte, cari vibrau de .o adâncă emoţiune, şi după-ce a pus în lumină însemnătatea economică a portului din Constanţa, a ridicat păharul pentru poporul român, care s'a înălţat atât de mult. La órele 9 M. S. Regele a părăsit Constanţa. Peste un sfert de óră un tren special a adus pe invitaţi în Capitală.

Fiecare invitat la masă a primit, pe un plan a'l lucrărilor portul şi o preafrumos executătă vedere a viitoriului port cu ambele sale basenuri şi ante-portul, şi medalia comemorativă a punerii pietrei fundamentale la această măreaţă lucrare. Pe o parte, acéstă medalie, executată la Monetăria Statului după macheta făcută de gravorul Scharff din Viena, pórtă bustul în relief al Regelui cu exerga: Carol I. Rege al României. Pe verso, vederea în relief mic a viitoriului port cu sórele rĕsărind din valurile mării; în colţul de jos, din drépta, o ancoră, peste care stă marca Dobrogei, doi delfini.

Inscripţia de pe verso este: sus, Portul Constanţa; în partea de jos, Punerea pietrei fundamentale, 1896, 16 Octomvrie. Medalia este o adevĕrată lucrare de artă.

Iată textul actului de fundaţiune, care s'a pus în blocul de beton aşeḑat în digul portului dela Constanţa:

Noi Carol I,

prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională, Rege al României.

„În anul mântuirei 1896, în a şeasespre-ḑecea ḑi a lunei Octobre, am pus pétra de temelie pentru construîrea portului Constanţa pe ţĕrmurile Mărei Negre.

Dumneḑeu dăruindu-Ne, în Domnia Noastră asupra acestei ţĕri, nu numai ani de glorie, ca împreună cu vitéḑa Mea oştire, sĕ i pot da independenţa şi o posiţiune statornică, dar şi ani de pacinică domnie, am lucrat cu rîvnă şi stăruinţă pentru înflorirea şi prosperitatea României.

Înmulţind căile de comunicaţiune şi reţéua căilor ferate, unind cele dóue ţĕrmuri ale Dunării prin podul dela Feteşti-Cernavoda, luat-am hotărîrea ca aceste temeinice şi neperitóre lucrări sĕ fie desăvîrşite prin întemeierea unui port la ţĕrmurile vechiului Pont-Euxin, unde din vécurile cele mai depărtate comerciul a găsit un loc de adăpost, unde atâtea monumente istorice ne aduc aminte vechea dominaţiune a strămoşilor nostri Romani, şi unde şi-a sfîrşit ḑilele marele poet Ovidiu.

În al trei-ḑecilea an al domniei Mele şi al cinci-spre-ḑecelea al fondărei Regatului am pus astăḑi pétra de temelie a acestei însemnate lucrări, faţă fiind Maiestatea Sa Regina, Alteţele Lor Regale Principele şi Principesa României, Înaltul Cler, Ministrii Mei, Preşedinţii şi Vice-Preşedinţii Corpurilor Legiuitóre, Înalţii demnitari ai Statului şi Corpul Technic.

Spre amintire, am subscris acest document în îndoit éxemplar, din care unul se va aşeḑa în pétra de temelie, ér altul se va păstra în archiva Statului.

Acest act a fost iscălit de MM. LL. Regele şi Regina, AA. LL. Principele Ferdinand şi Principesa Maria, Marele Duce Boris Vladimirovici, de dnii ministri: D. Sturdza, E. Stătescu, A. Stolojan, P. Poni, general C. Budişténu, C. I. Stoicescu şi de dnii: P. S. Aurelian, C. Schina, G. Lahovari, G. Filiti, P. Ţeruşianu, A. Saligny, I, B. Cantacuzino şi P. S. Partenie al Dunării de-jos“.

„Concordia“.

Sâmbătă la órele 10 'şi-a ţinut adunarea de constituire nóua întreprindere comercială „Concordia“, care e iniţiata şi pusă în lucrare de institutul „Albina“.

Presenţi au fost 55 de acţionari, cari din capitalul subscris de fl. 50,000 au representat suma de fl. 39,300.

În adunarea acésta condusă de domnul protopop Ioan Hannia, ca president ales adhoc, s'au luat la cunoscinţă raportul fundatorilor, asemenea comitetul de direcţiune numit de către funcţionarì pănă la aprobarea statutelor, s'au votat statutele şi s'a ales comitetul de supraveghere.

Direcţiunea e compusă din 7 membrii: Parteniu Cosma, Dr. Aurel Brote, Iosif St. Şuluţ, Alexandru Lebu, Pantalion Lucuţa, Iosif Lissai şi Dr. Nicolau Vecerdea.

Acesta s'a şi constituit alegêndu-şi de president pe P. Cosma, vicepresidenţi: Iosif St. Şuluţ şi Dr. Aurel Brote.

În comitetul de supraveghere s'au ales 5 membri: Dr. Liviu Leményi, Dr. Elie Beu, Dr. Vasilie Bologa, Onoriu Tilea şi Nicolau Penciu.

Capitalul social s'a urcat dela sumă fl. 50,000 la fl. 100,000.

Ca director interimal al „Concordiei“ s'a numit domnul Dominic Raţ, comptabil la „Albina“.

Noutăţi.

Concert. Tenorul Gh. S. Vassiliu, basul Marcassa şi Em. Pagano, vor da Mercuri în 11 Novembre a. c. n. în sala dela Musikverein un concert cu următórea.

Programă:

I.

1. Campana: „*O séră de amor*“, duo, cântat de dnii Vasiliu şi Marcassa.
2. Vassiliu: „*Te-am asteptat*“ serenadă, *Jurămêntul*“, idilă, cântate de autor.
3. Alexandri: „*Hodja Murad-Paşa*“, versuri ḑise de dl Pagano.
4. Verdi: „*Cavatina*“ din opera „*Ernani*“, cântată de dl Marcassa.
5. Mendelsohn: „*Aşi vrea*“, duo, cântat de dnii Vasiliu şi Marcassa.
6. Verdi: „*Cavatina*“ din Ballo in Maschera: Vasiliu.

II.

1. Vassiliu: „*Cât aş dori*“ duo, cântată de dnii Autor şi Marcassa.
2. Bizet: „*Aria Toreadorului din Carmen*“„ cântat de dl Marcassa.
3. Vassiliu: „*Doina Ardealului*“, eântat de Autor.
4. Th. Speranţă: „*Ţiganul şi ursóica*“ versuri, ḑise de dl Pagano.
5. Gounod: „*Salve di mora, Cavatina din Faust*“, cântat de dl Vassiliu.
6. Kücken: „*Dutci cântări*“, duo. cântat de dnii Vassiliu şi Marcassa.

Inceputul la 7 óre séra precis.

Preţul locurilor: Statul I. florini 1, statul II. 80 cr., Statul III. 60 cr., pentru studenţi statul III. 30 cr.

Bilete se află de vênḑare la „Tipografia“ societate pe acţii“ din loc.

Atragem atenţiunea iubitorilor de musică asupra acestui concert.

* * *

Un exaltat pe cathedră. La institutul de clinică a renumitului profesor Ebing-Krafft de presinte se află un individ, care sufere de un morb de creeri periodic. S'a constatat, că respectivul, când se află într'o stare psichologică exaltată tocmai atunci se crede a fi un om cu spirit, şi cu un intelect normal. Într'o prelegere din ḑilele trecute profesorul Ebing-Krafft a presentat ascultătorilor sei pe respectivul şi le-a documentat, că el se află într'o stare psichologică de tot nenormală. Le-a spus, că a fost rugat din partea lui, ca sĕ i permită se prelégă el o óră. Profesorul deci s'a dat jos de pe catedră şi locul lui l'a oeupat nebunul, cate ḑise, că doresce se vorbéscă ceva despre momentele de exaltare ce sĕ ivesc la un morb de creeri periodic. Puţin după-ce şi a început prelegerea a întrerupt-o sbierând ca un sĕlbatic, ca se dé afară pe cel-ce rîde şi astfel îi conturbă prelegerea. Profesorul l'a liniştit spunându-i cu toţi ascultă cu mult interes cele prelese de el. A trecut apoi dela psichologie şi a făcut o escursiune prin tóte sciinţele şi nu odată s'a exprimat cât se póte de nefavorabil chiar şi despre Ebing-Krafft. Prelegerea a fost interesantă, cu tóte-că a avut şi unele momente comice. La sfîrşitul prelegerii nebunul a părăsit sala cu o linişte măiestósă.

* * *

Bancnote de 5 şi de 10 false. Mai ales în părţile sudice sau observat in timpul mai nou, că în circulaţie obvin o mulţime de bancnote de 5 şi 10 false. Bancnotele false sunt atât de fidel copiate, încât şi ochiul cel maí espert numai cu greu póte observa înşelătoria. Autorităţile au luat mĕsurile de lipsă pentru urmărirea falsificătorilor, dar şi pănă atunci va fi bine dacă ómenii vor fi cu băgare de sémă lă bancnotele ce le primesc.

* * *

Mandatul a rĕmas acasă. In Abrud s'a ales cu aclamaţiune de deputat dietal ministrul de finanţe Lukács László. In ḑiua următóre primarul oraşului în fruntea unei numĕróse deputaţiuni a plecat la Pesta, pentru-ca în persónă se predee mandatul de deputat celui reales.

Deputaţiunea a şi sosit în capitală şi tocmai în momentul când sĕ pregătéu se între la Lukàcs au observat, că mandatul ca în palmă. A rĕmas acasă. Au trebuit sĕ astepte dóuă ḑile până ce le-a sosit mandatul.

Vai de piciórele, care pórtă cap nebun, ḑice românul.

* * *

Cetirea romanelor în Anglia. In Anglia pe ḑi ce merge ı-a tot mai mari dimensiuni obiceiul de a ceti romanele începênd dela sfêrşit, adecă „jidoveste“, cum am ḑice noi. Se ḑice că modul acesta de cetire face asupra cetitoruluì o impresiune esthetică grozavă. O damă s'a angajat cu analisarea tuturor impresiunilor primite prin feliul acesta de cetire. Mai interesant e, că cetínd astfel acţiunile nu-se desvóltă din caracterul persónelor, ci caracterul se acomodéză acţiunilor. Unii scriitori englezi au şi încercat a scrie astfel de romane, pe cari le-au început cu sfêrşitul.

* * *

Au respect de muscani. O societate archeologică din Clus a dat în cimiteriu preste mormêntul unui general rus din anul 1849 şi a cerut unele date dela consulatul rusesc referitóre la generalul acesta. La ştirea acésta redacţiunea ḑiarului „Kolszsvár“ primesce dela un ungur curagios o epistolă, pe care o publică fără nici o observare, şi care glăsueste astfel: Pentru D-ḑeu, sĕ-i dăm pace dacă se póte mormêntului aceluia, căci ne vom convinge dureros, că sfêrşitul cercetării nóstre va fi, că guvernul rusesc va desgropa trupul generalului mort în choleră, şi astfel cholera se va lăţi şi între noi, sau apoi vor ridica generalului rusesc un monument în locul nostru de odichnă. Au prins mare respect de muscani.

* * *

Ţarul încoronéză mormêntul lui Carnot. Marele delegat al Rusiei, br. Mohrenheim a depus pe mormîntul lui Carnot o corónă trimisă din partea Ţarului. La mormînt era vĕduva lui Carnot cu 3 copii, ministrul preşedinte Méline şi vre-o câti-va generali. Mohrenheimḑice: Din încredinţarea Ţaruluì îndeplinesc o datorinţă a pietăţii atunci, când în numele lui pe mormîntul marelui preşedinte Carnot depun acest simbol al devotamêntului faţă de meritele lui mari şi neperitóre. Méline a rugat pe Mohrenheim, ca se fie interpretul mulţemitei lor, pentru acest act de gingaşă atenţiune, care însĕ cu cât e mai gingaş cu atât pătrunde mai adânc în sufletul impresionabil a poporului frances.

* * *

Învitare la representaţiunea teatrală („Sgârcitul risipitor“, dramă în 4 acte de V. Alexandri) ce va avé loc Joi, la 7/19 Nov. 1896, în hotelul „Hungaria“ din Brad. Venitul e destinat, o parte pe séma bisericii gr.-or., (procurarea unui rînd de odăjdii diaconeşci) altă parte pentru fondul de convict la gimn. român din Brad. Începutul precis la 7 ½ óre séra. **Preţurile:** Locul I: 80 cr.; Locul II: 60 cr.; Loc de stat: 40 cr.; studenţi şi copii 20 cr. După representaţiune va urma „Petrecere cu joc“. . Bilete de întrare se pot căpĕta la dl diacon Petru Rimbaş, şi séra la cassă.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sibiiu, 23 Octobre 1896.

(Urmare şi fine.)

Printre membri, cari au participat la discuţiune remarcăm pe dnii: Zach. Boiu, Dr. Nic. Olariu, dl protop. şi president sinodal, dl Moldovanu, pe dl N. Doctor, I. Harţógă, Vătăşanu şi Zach. Ganea. Unul dintre membrii sinodali din óre-care diferenţă şi pentru tradiţiune că nu a reclamat în terminul prescris, a frânt o lance slabă pentru a obţiné rĕmânerea comunelor bisericesci în vechiul legământ organic, care însĕ s'a dovedit a fi cu totul nenatural şi necorĕspunḑĕtor intereselor vitale ale acestor parochieni.

Sinodul apreciând motivele aduse pentru incorporarea comunelor în cestiune la protopresbiteratnl Sighişórei a decıs unanim ca acésta rugare sĕ fie recomandată ven. Consistoriu arch. spre adoptare presupunând ca reson justificat, ca acésta şi sinodul protopresbiteral al Cohalmului în interesul esactei administraţiuni o va cere.

Ulteriorul obiect, ce a venit după acésta rugare la desbatere este, raportul comitetului protopresbiteral cetit sinodului de referentul Z. Ganea. Fără de a ne face vinovaţi de complimente linguşitóre la adresa raportorului, trebue sĕ relevăm şi sĕ recunóscem că acest raport a dat sinodului protopresbiteral o espunere clară, precisă şi completă despre starea în care se află biserica, şcóla şi chivernisirea averilor bisericesci — o fidelă oglindă a stărilor nóstre din acest tract bine organisat.

Rar ni s'a dat ocasiune, de a vedé în sinóde protopresbiterale un raport atât de clasic, atât de fidel, atât de esauriator cu privire la tóte ramurile activităţii constituţionale bisericesci din acest tract.

Dar mai multă plăcere ne-a căşunat cuprinsul însuşi al acestui escelent raport spunêndu-ni-se intrînsul şi dovedindu-ni-se cu date autentice, că tractul Sighişórei a făcut un progres imens pe tóte terenele activităţei sale: în biserică, în şcólă şi în partea materială a averilor bisericesci.

Dar pe lângă acest progres general îmbucurător realisat de factorii competenţi, cari conduc afacerile acestui tract, trebue sĕ aducem la cunoscinţa publicului şi un alt act de mare însemnătate ce s'a sĕvîrşit pentru instrucţiunea publică din acest tract. — Voim a aminti aici numele unui binefăcătoriu particular — bărbat zelos şi devotat binelui acestui tract — care prin o faptă de binefacere a pus temelia la infiinţarea unei şcóle centrale în Sighişóra.

Dl Zach. Boiu, asesor consistorial în Sibiiu, ca fiu al vredicului seu părinte Zah. Boiu senior, fost protopresbiter al acestui tract — în semn de pietate către memoria demnului seu părinte, şi în semn de iubire către locul seu natal — precum şi din devotămentul şi zelul ce l'a dovedit totdéuna în cariera sa de înalt funcţionar bisericesc în tóte afacerile nóstre bisericesci — acest vrednic bărbat a'l bisericei şi naţiunei nóstre a pus basa la o şcólă centrală în Sighişóra, destinând din avutul propriu întru amintirea părintelui seu repausat 100 fl. ca capital fundaţional.

Zelosul Părinte asesor Z. Boiu, însĕ nu s'a oprit în zelul seu la acest pas prim, ci prin cunoscuta-i energie şi abilitate a stăruit în multe părţi pentru alimentarea acestui fond, care prin aceste nobile stăruinţe a şi ajuns astăḑi la respectabila sumă de 700 fl. anunţând sinodui, că până va fi în viéţă, va nisuì ca şi până acuma a continua şi de aci înainte la sporirea fondului.

Trebue sĕ relevăm aici şi numele unui generos binefăcătoriu şi anume a dlui Daniil Cordescu, director la liceul „Lumina“ din Bucuresci, care tot la iniţiativa Părintelui asesor Z. Boiu a donat pentru fondul sus numit — suma de 100 fl. în semn de pietate către reposaţii sei 2 copii.

Astfel fondul pentru o şcólă centrală în Sighişóra e pe cale de a cresce şi a ajunge într'un viitoriu apropiat la o sumă suficientă cu care institutul sĕ se pótă înfiinţa.

Acésta faptă este una din cele mai frumóse din cele multe câte a sevêrşit Păr. Z. Boiu, care de o serie lungă de ani desvóltă o fecundă activitate nu numai ca funcţionariu de frunte în centrul administraţiunei nóstre bisericesci, ci şi pe alte terenuri ale vieţii nóstre naţionale.

Providenţa divină sĕ-i prelungéscă firul vieţii ca sĕ-şi védă realisate nobilele aspiraţiuni şi în deosebi sĕ şi védă realisat idealul de a vedé înfiinţându-se şcóla centrală în locul seu natal pentru care atâta a alergat şi ostenit.

Urmând mai departe la discuţiune, censurarea raţiocinilor protopresbiterale pe anii 1893—1886 — membrul I. Şandru dă ansă la o discuţiune lungă care nu stă nici într'o proporţiune cu neînsnmnatele reflecţiuni ce le a făcut dificultând unele posiţii din raţiocinii în scăderea cassariuluì Nic. Doctor. I-s'a reflectat însĕ dlui Şandru din partea dlor asesori Z. Boiu şi Dr. Nıc. Olariu şi a altor membri, că n'are sĕ fie dsa îngrijat, pentrucă Consistoriul nostru dacă acele inesactităţi ar exista de facto, va sci să le dificulteḑe în sfera sa de autoritate superióră când i-se vor subşterne spre revisuire şi aprobare. *)

Ne aşteptăm ca numitul domn la viitórele sinóde sĕ ne prevină cu o judecată mai calmă şi mai obiectivă de cum s'a arĕtat de astă-dată, pentruca membri sinodului sĕ nu pérdă paciinţa la o discuţiune, inscenată fără nici o basă reală.

Drept rĕspuns la aceste dificultări făcute de dl Şandru, sinodul protopresbiteral a votat dlui cassariu N. Doctor o remuneraţiune de 20 fl. drept recompensă pentru conscienţiósa şi esacta gestiune ce a purtat.

În urmă venind la discuţiune întrebarea relativă la interpretarea conclusului congresual în cestiunile de căsătorie civilă şi constatându-se că acel conclus este interpretat în diverse sensuri, s'a decis că, din motivul că causa nu e matură pentru a fi discutată, s'a decis că comitetul protopresbiteral sĕ studieze causa şi pe basa casurilor concrete ce le va esperia sĕ vină la proximul sinod cu o propunere bine motivată.

Designându-se o comisiune pentru verificarea protocolului preşedintele declară şedinţa închisă fiind obiectele discusiunei terminate. Importanţa acestei şedinţe se vede şi din faptul că ea a durat dela 11 óre până la 3 óre d. am.

În fine mĕ simţesc îndemnat a face o observare cu privire la fisiognomia sinodului. Membri clericali şi laici s'au presentat în ţinută solemnă şi din înfăţişarea esterióră puteai vedé o disciplină perfectă care e resultatul bunelor poveţe şi esemple, ce le dă şeful tractului Sighişóra.

Dorim ca ecest tract sĕ-şi afle imitatori în archidiecesa întrégă, şi atunci nu vom avé motive de a ne teme că vom apune şi — nici acestea tentaţiuni nu vor fi în stare a ne răpi ce avem mai scump, biserica şi naţiunea.

Corespondentul.

---

[*] Fórte necorecte observări aceste, fie venite ele din ori-ce parte. Dacă rectificările nu se fac acolo la protopopiat, unde lucrurile le cunosc ómenii din propria intuiţiune, mai puţin le va face esactoratul consistorial, care lucră numai la masa verde. Red. „T. R.“

Sohodol, 18 Octobre. 1896.

Daruri pentru biserică.

Pe lângă tóte necazurile şi neajunsurile ce le întimpină bietul popor al nostru, pe lângă tóte cursele ce după vremi i-s'au întins, în scopul de a'l converti dela legea şi limba lui, el totuşi ca untul de lemn a eşit la suprafaţă, sdrobite fiind intenţiunile reuvoitóre, de tenacitatea cu carea a ţinut la aceste scumpe odóre, la legea şi limba sa.

O seriósă îngrijire ne cuprinse în faţa nóuelor legi politice-bisericesci, şi cu încordare aşteptam sĕ vedem atitudinea ce o va observa poporul.

Mulţămită proverbialei lui alipiri către biserica străbună şi încrederea neţĕrmurită ce o are în firescii sei conducători cu blândeţă şi resignaţiune se supun nóuelor reforme, dar o caldă iubire şi dulce satisfacţie transpiră din întréga lui fiinţă, când conform frumóselor nóstre obiceiuri î'şi conduce pe fii sei în biserică, spre a primi binecuvêntarea ceréscă pentru tóte momentele mai însemnate din viéţă.

Adênc impresionat prin manifestaţiunile de iubire ce le au o sémă dintre parohienii bisericei nóuĕ din Sohodolul Branului, pentru împodobirea casei lui D ḑeu, las se urmeze aici, cu numele acei marinimoşi creştini cari au adus daruri şi au făcut bine acestei sfinte biserici în timpul mai din urmă şi anume:

1. Ioan B. Babeş a dăruit un „apostol“ legat frumos, în valóre de 5. fl. şi un prapor în valóre de 20. fl.

2. Nicolae Pop şi soţia sa Elisafta au dăruit un rênd de vestminte preoţesci în valóre de 60. fl.

3. Leonte P. Dia a lăsat să sculpteze şi zugrăvéscă uşile împărătesci, pentru cari a plătit 35. fl.

4. M. B. a dăruit o zveră (perdea) de catifea de mătasă cu broderie în valóre de 15. fl.

5. George G. Hermeneanu a dăruit o masă pentru proaduceri în preţ de 5. fl.

6. Vĕduva Maria B. Tătoin a dăruit icónă mântuitotului în valóre de 20. fl. precum şi a hramului (s. treime) în cadre frumóse, în valóre de 12, fl. precum şi o pînzătură pe masa de proscomidie.

7. Bucura A. Hermeneanu a dăruit o pănzătură pe s. prestol lucrată din haras şi fir cu multă artă, după cum numai fantasia şi harnicele mâni ale ţerancei române póte crea.

8. Comitetul parohial prin o celectă între membrii sei a cumpĕrat o cădelniţă de Alpaka în valóre de 20. fl.

9. Prin contribuiri benevole între credincioşii acestei parohii s'a mai procurat un rĕnd de vestminte preoţeşti în valóre de 60. fl. şi alte vestminte negre în valóre de 30. fl.

Dar şi binecuvêntare de sus, sporiu, noroc şi iertare de păcate se dăruiască părintele îndurărilor marinimoşilor dăruitori, şi prin faptele lor nobile lăţite pe acésta cale în lume să'şi afle mulţi imitatori.

George Babeş.
paroch.

Convocări.

Adunarea generală a despărţĕmêntului Sas-Sebeş (VI) al Asociaţiunei transilvane, pentru literatura şi cultura poporului român, se va ţiné în anul acesta în comuna Săsciori la 3/15 Novembre a. c.

La acéstă adunare sĕ învită cu tótă onórea membrii Asociaţiunei, precum şi toţi binevoitorii şi sprigínitorii acestei instituţiuni.

Programa:

1. La 11 óre a. m. deschiderea adunării prin directorul despărţĕmêntuluí.
2. Raportul despre activitatea comitetului despărţĕmêntului dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului despărţĕmêntului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii şi încasarea de taxe.
6. Eventuale disertaţiuni.
7. Raportul comisiunei de sub Nr. 4.
8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5.
9. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală a Asociaţiunei din 1897.
10. Curentii.
11. Alegerea a doi membrii pentru verificarea protocolului.
12. Încheierea adunării.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntulu ţinută în Sas-Sebeş la 4 Novembre 1896.

Dr. *P. Isac,* director.
Z. Murĕşan, secretariu.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sas-Sebeş 'şi va ţinea adunarea sa generală în ḑilele din 8/20 şi 9/21 Novembre a. c. în oraşul Sas-Sebeş.

La acésta adunare generală se învită toţi membrii acestei reuniuni, precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei şcolare.

Programa:

1. Vineri în 8/20 Novembre a. c. la 10 óre a. m. învocarea Duchului sânt: deschiderea adunării şi constatarea membrilor presenţi.
2. Raportul comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală, dinpreună cu raportul cassarului şi al bibliotecarului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
4. Cum are a se propune cu succesu limba maternă în cursul I. al şcólei primare, — disertaţiune de T. Popoviciu.
5. Prelegeri practice — vii — din limba maternă pentru curs I. G. Tatar, pentru curs II. S. Roşiu, ér din Fisică pentru cursul V1. Av. David.
6. Mijlócele prin cari sĕ póte pune o basă bună religiosităţii şi morălităţii in elevii incepetori — disertaţie de C. Sava.
7. Raportul comisiunei de sub pt. 2.
8. Alegerea unui vicepresident.
9. Curentii.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei înv. rom. gr. ort. din districtul Sas-Sebeş ţinută in 1 Octobre 1896 st. n.

Z. Mureşan preşedinte.
G. Tatar notariu

Loterie.

Sâmbătă, în 7 Novembre n. 1896.

Budapesta: 68 57 66 63 38

„Albina", institut de credit și de economii în Sibiiu.

Publicare de licitațiune.

Sĕ face de vênḑare din mână liberă pe calea licitațiunei livadia de circa 15 jug. cat. întrodusă în protocolul cărții funduare Nr. 54 a Sibiiului sub A. 1 ord. 3947 top., care formézâ proprietatea institutului de credit și de economii „Albina" în Sibiiu.

Licitațiunea se va ține **Sâmbătă, la 21 Novembre nou la órele 10 a. m. 1896** în cancelaria advocațială a „Albinei" (strada Bayer Nr. 1), și se vor admite și oferte în scris, cari se vor desface după încheierea licitațiunei verbale.

Livadia e comasată într'o singură parcelă, încungiurată din tóte părțile cu șanțuri și situată în nemijlocita apropiere a orașului, imediat lângă drumul de țară spre Șura-mare.

Condițiunile de licitare sĕ pot vedé dela 16 Novembre încolo în fie-care ḑi în órele antemeridiane la cancelaria advocațială a institutului.

Sibiiu, 6 Novembre 1896.

Direcțiunea.

5098/1896 [160] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar devenit vacant prin pensionare în Comuna Apoldul din jos se escrie prin acésta concurs pe lângă următórele emolumente:

1. Salar anual de 500 fl.
2. Paușal de călătorie 60 fl.
3. Cuartir natural
4. 2 Stângini de lemne
5. Competințele normate în statutul aprobat.
6. Pentru portarea matriculei de stat 100 fl.

Cererile concursnale instruite în sensul §. 6. I. 1883 au de a se presenta subscrisului până în *1 Decembre a. c.* după ameaḑi la 6 óre.

Mercurea în 2 Novembre 1896.

Protopretor cercual:
Mangesius.

Nr. 809/896 [156] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învĕțătoriu la școla poporală gr.-or. elementară din Sibiiu cetate sĕ escrie concurs cu termin până la 3/15 Novembre a. c.

Emolumentele 400 fl. și 100 fl. relut de cuartir, cari sĕ solvesc în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post vor avé a-și așterne suplicele lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protoprosbiteral, în terminul deschis.

Sibiiu, 14 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Nr. 428—1896 [157] 3—3

CONCURS.

Incuviințându-se prin conclusul Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 17 Septembre a. c. Nro. 5787 B. instituirea unui capelan lângă parochul Ioan Petru din Ibănești, prin acésta se publică concurs pentru ocuparea acelui post de capelan, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din venitele parochiali anuali de 956 fl. 40 cr. adecă 318 fl. 80 cr.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, sunt a-se adresa subscrisului p. u. Reghinul săsesc (Szász-Régen.) Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul săsesc, în 10 Octobre, 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următorele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Cors de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	--.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noii cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123. Sibiiu, Joi, 31 Octobre (12 Novembre) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7047. Bis.

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial votat în sinodul archidiecesan din anul 1892 §. 5, și în legătură cu conclusul consistorial din 22 Octobre, 1896. Nr. 7047. B., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea unui post de profesor la seminariul archidiecesan din Sibiiu, anume în secțiunea teologică, pe lângă următórele condițiuni:

1. Dotațiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului după trei ani de probă, de profesor definitiv: salariu 800 fl. și relut de cuartir 150 fl., ér după întărirea lui de profesor definitiv: salariu 1000 fl., relut de cuartir 200 fl., și după cinci ani de serviciu un adaus cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alți cinci ani câte cu 100 fl., până la suma maximală de 500 fl.

2. La concurs se admit indivizi ortodoxi români, cari, avênd examen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pe lângă acésta au făcut cu resultat bun examenul de cualificațiune profesoral, după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875, în special din studiile principale grupate acolo în §. 7, punct 2, adecă: Morala, Pastorala și Omiletica.

3. Suplicele concursuale sunt a se presenta subsemnatului consistoriu până la 15/27 Martiu 1897 inclusive, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu clerical;
d) testimoniu de cualificațiune profesorală;
e) atestat despre aplicarea și serviciile de până acum și despre purtarea morală, eventual și alte documente recomandătóre.

Sibiiu. din ședința senatului bisericesc, ținută la 22 Octobre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Străinătatea despre alegerile nóstre.

Presa europénă continuă a se ocupa cu alegerile ce tocmai s'au terminat pentru parlamentul nostru.

În numěrul ultim al ḑiarului nostru am arătat după unele foi oposiționale magiare cum au decurs aceste alegeri, cari au fost mijlócele cu cari s'a luptat guvernul pentru asigurarea unei victorii atât de strălucite — din punct de vedere material, dar atât de întunecate din punct de vedere moral — și ce impresiune au făcut acelea asupra tuturor acelora, cari nu sunt înrolați în tabăra guvernului, respective în cea a partidei liberale.

De astădată vom arăta după unele foi germane, ce impresiune au făcut acele alegeri în Germania, unul dintre aliații nostri în tripla alianță.

Așa, liberalul „Frankfurter Zeitung" scrie:

„Ceea-ce se sěvêrșesce în Ungaria la alegeri în privința apucăturilor, presiunilor și a volniciilor, aceea apusenii Europei nici cu cea mai cutezătóre fantasie nu-'și pot închipuí. În Ungaria nimic nu există mai corumpabil, mai imoral decât alegerile. Nu numai sângele, care curge vale și lasă după sine ură amărîtă în țéră, contribue la sělbătăcirea moralităţii, ci mai cu sémă aceea procedură legală, care deschide pórtă largă la tóte corupțiunile și silesce direct la siluire morală Sistemul acesta póte fi avantagios din punct de vedere politic, dar din punct de vedere moral e un monstru, care dacă va mai susta mult, va produce pustiire teribilă în caracterul poporului.

Votarea publică încă n'ar fi cel mai mare rěu, dacă peste tot în țéră ar fi ceva moralitate publică, care ar puté împedeca abusurile ce se comit cu atâta cinism din partea puterei, Baronul Bánffy s'a presentat ca cel mai mare măiestru în apucăturile electorale; nici nu se aștepta din partea niměnui sě se presente altcum. Se póte ḑice, că resultatul alegerilor a fost statorit înainte și surprinderile au fost cu totul eschise.

Fie-care alegětor a fost prenotat (circa 900.000), pe fie-care l'au lucrat ómenii de încredere a guvernului și banii fondului de disposițiuni n'au fost crutați. *Cine a avut ceva de sperat ori de temut dela guvern, acela a trebuit sè corteșéscă pentru candidatul guvernului.*

Lucrul corteșilor a fost, fără ca sě împingă carul guvernului înainte ori pe acesta sě-l compromită, ca sě facă alegětorilor promisiunile necesare, ér unde promisiunile n'au avut destulă influință, sě câștige cu bani voturile necesare. În casul cel mai extrem, sě se folosésca de forță.

La locul de alegere au pășit în acțiune presidenții alegerilor. Presidentul alegerei, mult-puțin, își póte validita influința în favorul candidatului seu simpatic. Sub mii de feliuri de excepționări respinge pe alegětori, pe o partidă o strecură iute la urnă, ér cu ceealaltă votiséză înspăimêntător de încet".

„Münchener Allgemeine Zeitung" între altele ḑice, că se vor afla la urmă chiar și în taběra guvernului aderenți de ai partidului poporal.

„Die Zeit" ḑice, că între tóte partidele opoziționale, cel mai urgisit și mai persecutat partid a fost din partea guvernului, partidul poporal, în frunte cu contele Zichy Nándor. Pe aderenții acestuia simplu nu 'i-au admis la votare. Nimeni nu s'ar fi mirat, dacă alegětorii dați la părete ar fi proclamat revoluțiune. Unde nu există drept și dreptate, acolo începe domnia forței. Libertatea electorală în Ungaria de aḑi este de atare, încât din punct de vedere moral, n'am vedé nedreptate într'o revoluțiune deschisă.

La urmă profețesce viitoriul partidului poporal, carele se luptă pentru ideile creștinismului.

Se declară asupra acestor alegeri și o fóie sêrbéscă „Dnevni List", carea și ea făcênd asemĕnare între alegerile din Sêrbia, așa precum le pune la cale guvernul de acolo, și între alegerile dela noi, ḑice, că totuși alegerile de acolo sunt flóre după urechi pe lângă alegerile dela noi în privința corupțiunei, presiunei și a volniciilor.

Va sě ḑică, corupțiune și decadință morală în tótă viéța publică de stat, nicăiri nu există ca la noi.

Nici nu e mirare, când cea mai mare parte a cetățenilor stăm cu mânile în sin și lăsăm pe cei îndrăsneți, dar corupți, sě-și facă mendrele așa după-cum voesc și le pretind interesele lor de rasă, de clasă, condițiune și individualie, ér bietul popor n'are conducětori destui și la locul lor.

* * *

Cestiunea orientală în parlamentul frances. În parlamentul frances s'a încins o discuție asupra cestiunei orientale. Denis, Cochin, contele Mun și Hulst au făcut interpelări despre măcelurile, a căror jertfă au căḑut mai multe mii de armeni creștini, precum și despre starea actuală a cestiunei orientale. Cochin și Mun, oratori din drépta, věd în cestiunea orientală numai o cestiune curat religiósă, pe care o tractéză numai din punctul de vedere a'l apărării armenilor creștini. Partea politică a cestiunei abia au atins'o oratorii. Prima dată Cochin și-a desvoltat interpelația. S'a provocat la tractatul dela Berlin, care prin conclusele lui referitóre la reforme a documentat, că Europa a prevěḑut grozavele întêmplări. Însě ce a făcut Europa dela anul 1880? Acésta înzadar vom căuta-o! Istoria universală încă nu a înregistrat suferințe, asemenea cu a-le armenilor. Față de ei s'a purces în modul cel mai barbar, din partea poliției au fost cu ciomege atăcați. Femei, copii și moșnegi au fost arși de vii pe lângă consimțěmêntul perfid al guvernului. Înzadar a fost cuvêntul consulilor străini. În rěspunsul sěu Hanotaux recunóște faptele triste și ḑice, că puterile numai în conțelegere pot se intrevină și în privința acésta ele sunt de acord. Noi — ḑice ministrul — ne vom abțíné dela ori-ce politică aventuriósă, reformele însě le vom pretinde energic. In privința financială și administrativă vom cere, ca reformele sě devină folositóre nu numai pentru o partidă, ci ele sě fie în favorul tu-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

1711. 1837.

Ținerea Regulilor

Pentru Stăpênii Dobitócelor, séu Păscětorii, când sè scot Vitele, spre pășune afară la Părțile dincolo de Cordon.

§. 1.

Precum Tistiile Vămilor trebue sě aibă cunoștința datelor porunci, a putea împlinì slujbele sale, tocmai așa de lipsă este Păscuitorilor a se da Reguli pentru cârmuirea sa, și ținerea lor după care dênșii la scóterea afară și aducerea înděrěpt la schimbarea Boletelor, și la scóterea de pășune vor fi datori a se ținea, din care de sine urméză: că fieşte care Stăpên a Dobitócelor, atât pentru Slugile sale, ce se atinge de știința rênduelilor, cât și pentru călcarea rênduelilor sunt rěspunḑétori.

Tocméla cea mai alésă, sub care Dobitócele din acéstă Țéră se pot scóte la pușune afară dincolo de Cordon este, ca Stăpênii Dobitócelor, carii Familiile sale nu sunt silite a le duce, afară din Țéră cu sine, după numěrarea și clasificația Vitelor sale, celor spre scóterea pășunii, hotărîte, la cuvinciósa Tistie a locului sě se arete spre scóterea Pasului de Vite, numěrul, vremea, soiul Vitelor, hotărîrea lor spre ernat, séu erburit, séu îngrășat adevěrat sě o dea înainte, și acest pas cu testimoniumurile dinpreună, despre aceea precum acele Vite, aici sunt acasă puse supt dare, la acea Tistie sě-l arete, care Boletă de pășune o gătește fiind că supt nici un feliu de pretext fără Pasul Vitelor Boletă nu se va da, că nici scóterea Vitelor nu se va îngăduì.

S'au adus Pasul, așa trebue Păscutoriul Vitelor încă afară de acésta, și despre Vitele sale, acărora numěr, feliul, soiul și vreme, precum și de lungimea vremii a pășunii adecă: mai puțin decât un an séu dóră un an întreg va fi, inscris, séu cu gura sě de în sus, și după fundamentul acestii arătări, séu spuneri, Vitele prin Tisturi de Vămi se vor numěra, și Boletele (pentru carii un creițariu bun se va plăti) se vor iscălì, și într'acest chip Stăpênii Vitelor, Vitele sale la cuviinciósa Tistie de Contumație, séu purtătorii de grijă la Cordon a se arăta, și Boletele sale cu Viḑa a le lăsa sě se însemne, și așa Vitele sale a le duce preste Graniță va fi slobod.

Dintru acésta urméză de sine, precum Vitele spre pășune scóse după regulă trebue sě se arete la Tistia de Vamă, care Boleturile de pășune îi datóre ale da.

La așa întêmplare totuși stările locului séu alte stări așa ar fi de grele, că fără mare ostenélă, séu perderea vremii, și věrsarea cheltuelilor n'ar putea vr'o Tistie a resbate, la așa întêmplare se va îngăduì, Turmele Vitelor și preste alt plaiu a le trece la altă Tistie de Vamă unde se va afla în partea aceea. Insě totuși la așa întêmplare Gazda Vitelor trebue aceste împedecări, și trecerea séu scóterea Vitelor la Vama cea mai de aprópe a le arăta, și la acéstă Vamă și Declarația după orênduelі sě o arăte înainte. Tistia după acestea întemeiat la acestea va da Bolete de pușune, cu care partea, séu Stăpânul Vitelor la Persónele cele din vreme în vreme la scóterea Vitelor rênduite sě se arăte, și tóte sě le slobódă la revisie, și numěrare.

§. 2.

Ca Păscětorii Vitelor séu Stăpânii în Țéra din afară pentru Vitele sale a se putea legitimăluì, și la întêmplarea jefuirii, séu păgubirea a putea căpăta rěsplătire, séu despăgubire, trebue aceea cu pășirea lor afară din Țéră prin purtătorii de grijă la graniță rênduiți, séu Vameșii pe spatele Boletelor de pășune a lăsa se scrie, numěrul și feliul Vitelor sale, fiind că de acestea nu le va face despre partea acestii Țeri, séu Stăpênirea acésta nici un ajutoriu nu li-se va putea da, drept aceea și Pasușurile, și Boleturile, de pășune sě le ție bine, și sě pórte grijă de dênsele.

(Va urma).

turor, a catolicilor, ortodoxilor şi musulmanilor. Francia este convinsă despre necesitatea întregităţii Turciei. Europa va cere dela Sultan îndeplinirea promisiunilor făcute, precum şi întruparea şi rĕspândirea reformelor deja concese. Va pretinde a se pune capĕt presiunilor cu forţa, ca temniţele sĕ se deschidă şi relele cele mai grave sĕ se saneze. Vor repeta hotărît în faţa lui, că existenţa coloniilor europene este încredinţată lui, şi că el e responsabil pentru aceea; mai departe, că el e dator a întinde garanţiile liniştei şi a păcii publice nu numai la supuşii sei, ci şi la toţi aceia, cari locuesc pe pămêntul turcesc. Vor convinge mai departe puterile europene pe Sultanul, că numai politica acésta e loială şi démnă şi că numai acésta îi va aduce atât lui, cât şi supuşilor sei cinste şi fericire. Parlamentul s'a declarat mulţămit cu acest rĕspuns.

Bismarck şi Ungaria.

(Reminiscenţă din 1866.)

Presa européná de present se ocupă cu desvălirile lui Bismarck. Diplomaţii îşi bat capul, cum au putut încăpé laolaltă convenţia germană încheiată cu Rusia cu alianţa încheiată între Germania şi Austro-Ungaria. Cu privire la acésta nu e fără interes a se sci, cum a opinat Bismarck despre Austro-Ungaria la 1866.

În resbelul austro-prusian — ca oficer austriac vulnerat — am avut ocasiune a audî opiniunea lui Bismarck despre Ungaria, şi aceea mi-am însemnat-o în jurnalul meu.

Iată fragmentul din jurnal privitoriu la acésta:

Castelul L., 1866, la începutul lui Iulie.

Mulţămită lui Dumnedeu!.. Sum vulnerat grav. Bietul suflet acum şi-a aflat repaus. Nu vĕd mai mult pălăriile cu pene verdi şi nu le aud vorbele lor góle.

Principele L. a dat peste mine într'un sat şi m'a dus la castelul seu. Aici suntem în mijlocul unei păduri şi un singur suflet de om nu vine la noi.

Principesa diua şi nóptea stă la patul meu.

*

Castelul L., 1866, la mijlocul lui Iulie.

Bismarck a fost aici; a stat o jumĕtăte de óră la patul meu şi mi-a spus lucruri de cari nici presupuneri nu am avut. Lucrul s'a întêmplat astfel:

Ieri cu totul agitată a întrat în odaia mea buna principesă L.

— Trebue sĕ-ţi spun ceva, dacă-mi vei promite, că vei rĕmâné liniştit.

— Totul promit, numai vorbesce, principesă.

— Vechiul meu cunoscut, Bismarck a fost aici, rĕmâne dóuĕ óre la noi, aştéptă un „domn“ din Viena, cu care vré sĕ vorbéscă fără a fi bătător la ochi: Bismarck m'a întrebat, cine mai este în castel afară de bărbatul meu; eu i-am spus numele d-tale şi că eştí greu rănit. M'a întrebat mai departe, că dta eşti Magiar, şi după-ce i-am rĕspuns afirmativ, astfel mi-a grăit Bismarck:

— Mi ar plăcé sĕ fac o visită vulneratului d-tale, dacă visita mea nu l'ar agita. No, ce dici la acésta?

— Eu sum cu totul liniştit şi voiu fi recunoscĕtoriu lui Bismarck, dacă mĕ va cerceta.

Principesa s'a depărtat şi Bismarck peste câteva minute a stat lângă patul meu, m'a întrebat cu compătimire despre starea în care mĕ aflu şi despre împrejurările în cari am fost rănit şi apoi după óré-care pausă a continuat:

— Eu m'am bucurat din inimă pentru învingerile din Italia a armatei austriace eroice; întrégа armată a luat parte la acéstă bucurie, pentrucă acum deşí luptăm unul contra altuia, nu uităm, că armata austriacă, e armată germană.

La privirea mea isbitóre Bismarck continuă:

— Da, nici pentru învingerile nóstre nu mĕ pot bucura pedeplin şi departe sĕ fiu mândru pentru ele. Deosebirea între Austria şi Prusia e numai aceea, că generalii austriaci fac mai multe prostii, decât ai nostri.

— Un vulnerat — între înferbinţeli de rană, am dis — are óre-cari prerogative şi mĕ voiu folosi de acestea, ca sĕ fac pe nimerite o modestă întrebare: „Cum a putut organisa guvernul conservativ prusian expediţiune în contra lui Klapka şi soţilor lui?“

— Pot rĕspunde de tot pe faţă la întrebarea d-tale; expediţiunea a voit sĕ fie numai o demonstraţiune militară pentru nelinişcirea liniilor de retragere a duşmanului. Dar nu mi-a trecut prin minte a aţiţa revoluţiune în Ungaria. Cunosc mai bine împrejurările, decât sĕ nu sciu, că nimeni nu ar puté împinge pe Maghiari la revoluţiune, şi încă din diferite cause.

O naţiune numai atunci póte prinde arma în contra guvernului seu, când nu are nici un prospect, că-şi va ajunge scopul pe cale pacinică.

Magiarii şi au pregătit deja terenul pentru o viitóre înţelegere cu Austria; continuitatea dreptului lor li-e recunoscută, încheerea pactului deja e numai cestiune de timp. Afară de aceea pasivitatea, ce a inaugurat Francisc Deak, e o armă cu dóue tăişuri. *O naţiune, care a observat o ţinută pasivă în decurs de mai mulţi ani, aceea în multe privinţe a slăbit şi nu-şi póte validitá imediat tóte puterile, precum cere revoluţiunea.* Ar fi fost o sinamăgire din parmea, dacă aş fi contat la o revoluţiune in Ungaria: acésta o am şi dis pe faţa lui Klapka şi celorlalţi domni, şi nu le-am făcut nici o promisiune pentru viitoriu. De totul numai atâta le-am promis, că voiu nisui într'acolo, ca uniunea personală între Austria şi Ungaria sĕ o priméscă şi dinastia ca basă la pact. Nimic altceva.

(Bismarck şi-a şi ţinut promisiunea. Uniunea personală cu Ungaria a fost unul din punctele preliminarielor de pace dela Nikolsburg, cari au fost substernute şi lui Napoleon III pentru privire, carele însĕ punctul acesta de pace, ca contrar intereselor Franciei, l'a sters afară cu mâna sa proprie).

— Cu uniunea personală — am observat — monarchia ar înceta de a fi putere mare.

— Aceea într'adevĕr s'ar întêmpla — respunse Bismarck, — dacă magiarii n'ar înţelege, că susţinerea rassei magiare stă în strînsă legătură cu posiţia de mare putere a monarchiei. Nu se póte presupune, ca înţeleptul Francisc Deak şi ceialalţi bărbaţi de stat magiari sĕ nu fie pe aceea, ca uniunea personală sĕ nu o modifice în acea direcţiune, care face posibilă susţinerea de mare posiţie a monarchiei; cel mai bun sprijin al magiarilor în contra invasiunei slavone, se află în posiţia de mare putere a monarhiei; cu descompunerea acesteia, magiarii ar comite o sinucidere-

Dar şi Prusia are mult interes, ca monarchia sĕ-şi pótă susţinea posiţia de mare putere. Austria şi Prusia fie care are deosebită misiune de împlinit în interesul germanismului; Prusia, ca putere conducĕtóre trebue, sĕ creeze unitatea Germaniei; ér Austria, ca aliatul Prusiei, trebue sĕ apere interesele germanismului în Orient şi ca o legătură între aceste dóue sĕ împedece ciocnirea slavismului cu germanismul.

— Ar fi cu putinţă — strigaiu mirat — când se vorbesce, că Exelenţia Ta voesce mai iute ori mai târdiu sĕ încorporeze Austria la Germania?

— Sciu, că aşa se vorbesce, dar acesteia nici un bărbat de stat nu-'i póte da credĕmênt; aş fi copt pentru casa de alienaţi, dacă m'aş ocupa cu o astfel de întreprindere. Cu păşirea Austriei afară din confederaţia germană s'a făcut numai primul pas pentru unitatea Germaniei. Vor trece ani, până când va puté Prusia ca putere conducĕtóre sĕ creeze şi numai după forma externă unitatea Germaniei; ér la aceea se recere un jumĕtate de seclu, până ce va sta pe base atât de tari, pe cari sĕ nu le mai pótă cineva clătì. Eu am murit deja de mult şi următorii mei vor avé încă destul de lucru, ca sĕ întăréscă basele unităţii Germaniei. No, mai presupui despre noi acel plan nebun, că prin anectarea Austriei ne-am aduce pe grumadi patrusprедece milióne de slavi? Dar prin acésta tocmai opera unităţii ne-am periclita-o şi am lucra contra acelui scop, care ne-a silit la rĕsboiu in contra Austriei. Cu cât e mai puternică monarchia D-Vóstră, cu atât e mai bine pentru noi, pentru-că mai iute ori mai târdiu alianţă de apĕrare şi atacare trebue sĕ se încheie între Austria şi Germania, ca a uneia ce stă în interesul ambelor puteri. Eu sperez, că Ungaria, dacă îşi va redobândi independenţa sa, va reţiné pe Austria de a se amesteca în afacerile interne ale Germaniei şi-'şi va pricepe corect misiunea sa în Orient. Sub acésta înţeleg, că Ungaria va fi conciliantă faţă de slavii ungari şi se va nisuí, ca sĕ le apere interesele în cadrele statismului magiar. *Ar fi mare greşéla, dacă magiarii ar năvălí asupra naţionalităţilor. Ei nu au lipsă sĕ-'i magiariseze cu forţa,* pentru-că în tóte privinţele stau atât de sus asupra lor, încât rolul conducĕtor din nici o parte nu li-se va puté ataca“.

Aci a întrat principesa şi a dis: El a venit şi aştéptă în salon.

Bismarck s'a ridicat repede, 'mi-a strîns mâna şi s'a depărtat. Ér eu atât de mult m'am mirat, încât nu prea am sciut, că tóte acestea au fost vis ori realitate.

Contele Nicolau Bethlen jun.

(„Alkotmány“.)

Noutăţi.

Avansări în armată. Cu 1 Nov. n. au fost avansaţi în armată comună următorii Români: La infanterie: la rangul de locotenent-colonel: Bogdan Romanic, reg. 98, Leopold Popovici 11; căpitani cl. I.: Iuliu Beran 55, Iuliu Malina 79, Nicolau Marciu 34; Ioan Stacel 90; locotenenţi: Teodor Verdan 1, Ioan Pădure 2, Vespasian Tarangul 68, Coman Bêrs 83, Emil Sobota 4, Aurel Brostean 64; sublocotenenţi: Teodor Sbârcea 7, Traian Bulbuc 88, Constantin Dimic 86, Teodor Malina 80, Vasile Popescu 27. Silviu Cutean 81, Aurel Păcală 5, Alexadru Candrea 97, Octavian Grecul 75, Ioan Vinţeleriu 7, Iosif Şindelar 76, Paul Paul 44, Iosif Beran 86 şi Iacob Brênduşianu 73. La vênători: la rangul de locotenent: Adrian Napoleon 3; sub-locotenent: Virgil Bianu 10. La pioneri: la rangul de sublocotenent; Eduard Lacom 6, Eugen Pelnar 5, Hermil Cosmuţa 12. La corpul medicilor militari: la rangul de medici de regiment cl. II.: Mihaiu Pop, Victor Corbul, Iacob Făgărăşan. La administraţie: la rangul de sublocotenent: Aurelian Cadariu. La honvezime au fost avansaţi următorii: la rangul de căpitan cl. I. Teofil Vătăşan, reg. 24, Gavriil Blându 21, Nicolau Literat 17, Ivan Prusac 25, medici militari: Dr. Elia Beu şi Romul Marcu; la administraţie: sublocotenent: Stefan Fodor.

⁂

Un premiu regal. In viitórea sesiune a Academíei Române se va anunţa un premiu de 10,000 lei oferit de Regele Carol pentru cea mai bună lucrare asupra istoricului rĕsboiului ruso-româno-turc din 1877-78.

⁂

Banii cei vechi, Atragem luarea aminte a publicului român asupra împrejurărei, că banii cei vechi de câte 10 cr. (băncuţele séu piţulele) mai umblă numai până la 31 Decemvre st. n. a acestui an. Până la acéstă di ei pot şi trebue sĕ fie primiţi ori unde în comerciul privat. Dela 31 Decemvre încolo şi până la sfîrşitul anului viitor 1897 vor mai puté fi schimbaţi numai la oficiile de dare' ér după aceea piesele de câte 10 cr. vor mai puté fi schimbate până la finea anului 1898 numai la cassele de schimb din Sibiiu, Clusiu, Timişóra, Dobriţin etc. — Banii de hârtiă de câte 1 fl. nu mai pot fi schimbaţi numai la cassele de schimb amintite şi

---

Iedera.

de

André Theuriet.

Dilele trecute, pe când sórele se coborea spre asfinţit, rătăcém pe câmpia ce se întinde în lungul malului mării. Eram cu prietenul meu Iacobus. Pe pajiştea bogată zăceau sătule nişte vaci grase; monotonia câmpiei nu era conturbată de nici un arbore. In iarbă unde şi unde pómele roşietice ale tufiţelor de fragi se scăldau în razele sórelui ce asfinţea, încolăcite de viţa de iederă şi adumbrite de florile ei albastre.

— Atât mi-e de dragă iedera, dise Iacobus, şi cu voluptate sorbea dulcele miros al iederei; — aceste floricele mlădióse, subţirele, sunt ca ochii albastri ai unei fetiţe; mirosul lor e plăcut şi îmbătător, ca începutul de amor. Sunt mirosuri, cari într'un mod miraculos ne evócă în memorie cu deosebire o anumită vîrstă. Mirosul iederei mĕ răpesce în anii juniei mele şi-'mi deştéptă în suflet cele mai dulci césuri din vêrsta mea de dóuĕdeci şi cinci de ani.

Pe timpul acela am primit aplicaţie în ministeriul de agricultură, ca oficial supranumĕrariu.

Deocamdată m'au încredinţat cu substituiri. Décă vr'un oficial primia concediu, décă se bolnăvea careva, eu îi conduceam oficiul. Situaţia mea sĕmăna în multe privinţe cu aceea a unei paseri pribegitóre: acésta sbóră de pe o ramură pe ceealaltă, ér eu umblam din oraş în oraş sĕ substituesc. Dar îmi era dragă viéţa, şi ca unui june îmi plăcea variaţia. Apoi peste tot locul, unde substituiam, mĕ primiau cu prevenire, şi ca pe un om nou mĕ îngrijíau în ruptul capului.

Intr'o di din Septembre am primit ordin, sĕ plec la Charroux, sĕ substituesc un cassar, care a fost transferat nu de mult în un alt oraş şi care a plecat, fără sĕ-şi aştepte succesorul în oficiu.

— Ian audi frate! îmi diceau prietenii, — oficiul e în vacanţă, şi tu ai cele mai splendide prospecte.

Pentru un om supranumĕrariu, care trăesce numai din speranţe frumóse, a fost la tot casul un prospect încuragiator. Tatăl meu deasemenea raţiona în acest chip, pentru că în gară numai cincidеci de franci mi-a dat ca spese de drum. Am plecat deci la nóua staţiune, avênd punga gólă, dar cu atât mai multă speranţă în inimă. Pe atunci mijlócele de comunicaţie erau încă puţin comode. Până în Civray am călătorit cu posta, dar când am ajuns aici, trăsura din Charaoux spre cea mai mare indignaţie a mea plecase deja. Mi-am continuat deci calea jos. Eram pedestraş bun, de trei mile nu mĕ prea spăriam. Cu paşi repedi călcam prăvosul drum de ţéră. Printre nourii, ce intunecau vĕzduhul abia din când în când se străcura câte-o radă de sóre, luminând pajiştia umedă şi floricelele înrourate ale iederei, ce umplea câmpia. Pe cale nu m'am putut reţinea, sĕ nu rup din florile aceste frumóse, ce te slăveau cu mirosul lor dulce, aşa că la sosire eram acoperit de o mulţime mare de flori.

Biroul era într'o casă veche, în mijlocul unei grădini frumóse. Intraiu cu scumpa mea sarcină de flori. Era acolo cassariul, care resfoia cu grabă prin jurnale şi prin acte. M'am presentat. S'a sculat vesel, şi m'a bineventat în chipul următor:

— Domnul meu! Te aşteptam cu nerăbdare, pentru-că cu posta dela trei óre trebue sĕ plec. Transportarea bagajelor trebue sĕ o încredinţez acum numai nevestei mele. Eu o sĕ-ţi predau oficiul îndată.

Domnul Davril, aşa se chema cassariul, era un bărbat tinĕr, mic, cu un exterior bolnăvicios, avea nisce ochi surii cu o privire obosită. După predarea socotelilor mi-a întins o cólă împestriţată cu numeri lungi.

— Acésta — dise — este inventariul despre mobilele din birou, cari succesorul meu e dator sĕ le iee în primire. Dar vremea trece, şi dta m'ai deobliga mult, décă ai fi atât de bun, sĕ-mi achitezi preţul lor. Nu e mare, numai o sută dóuĕdeci şi cinci de franci. Succesorul meu o sĕ ţi i restitue.

O sută dóuĕdeci şi cinci de franci! Şi eu numai cincideci aveam în buzunar..... Sudori reci mĕ treceau, şi-'mi era par că ruşine sĕ tradez situaţia miseră a pungei mele. In perplesitatea în care mĕ aflam, m'am hotărît sĕ resping simplamente primirea mobiliaturei, sĕ nu-o plătesc, căci onorabilul succesor în oficiu póte sĕ mi-o lase pe cap. Aşa am făcut, şi după-cum se întêmplă cu prilegiuri de aceste torturătóre, m'am exprimat cam stângaciu, cam grosolan. Cassariul a rĕmas ca trăsnit, îşi muşca necontenit buzele cu indignaţie.

— Nu pricep ţinuta domniei tale, bolborosi înăduşit; — ăsta e obiceiul la predarea tuturor oficiilor; prevenire colegială, care nimenui nici odată nu-i pricinuesce neplăceri.

(Va urma.)

la monetăria centrală de stat, dar şi aci numai până la finea anului viitor 1897.

* * *

Nóuă confesiune — izraelită. Din incidentul întroducerei legii despre liberul exerciţiu al religiunei, între Jidanii inteligenţi din Budapesta s'a pornit o mişcare pentru înfiinţarea unei nóuă confesiuni religiósă. Acésta se va numì „Liberul Izrail“. Scopul ei este de a reforma cu totul religiunea mosaică, sceţênd afară din ea tóte inovaţiunile tîmpului prin cari iudeii s'au separat cu totul de ceealaltă parte a omenimei şi a întroduce obiceiuri, cari fac posibilă şi altor némuri întrarea în acest nou Sion. Lucrul principal însĕ este, ca sĕ întroducă limba magiară ca limbă la serviciu divin. În fruntea mişcării s'a pus fostul prim-rabin ardelén Dr. Kondor F. József. — Nu-i vorbă, nu i rĕu ofert pentru Magiari. Jidovii le vor da magiarilor lege, ér magiarii jidovilor limbă, şi apoi ambii se vor numi „Liberul Izrail“ şi nu „l. Árpád“ ori „l. Magyar“. Şi cine a câştigat? De sigur, că nu Magiarii.

* * *

Necrolog. Sâmbătă, în 7 Novembre a. c. st. n., a repausat în Mureş-Cueşdiu: *Vĕd. Anastasia Sándor n. Branea*, membră pe viaéţa a Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, — proprietărésă şi preotésă, în al 59-lea an al vieţii şi al 19-lea a vĕduviei. Înmormêntarea a avut loc Luni în 9 Novembre a. c. st. n. la órele 9 a. m. în cimiterul gr. ort. din Mureş.Cuieşdiu. În veci amintirea ei!

* * *

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Braşov, 23 Octobre, 1896.

Domnule redactor!

Graţie politicei fără cap şi fără códă de păn' acum, am ajuns, noi românii, într'un chaos, care-l întrece şi pe al lui Ovid din Metamorfose. Nu mai scie bietul român, ce sĕ facă şi încătrău sĕ apuce. Conducĕtorii nostrii, aşa ḑişi naţionali, s'au cufundat; — întocmai ca şi nevasta aceea, care se treḑise fără voia ei în fundul unei fântâni seci şi de acolo îi făcea în mănie bărbutu sĕu, strigând în gura mare, că tot *ea* e mai mare în casă.

Numai orbul nu póte vedea şi numai hăbĕucul nu póte pricepe critica situaţie, în care am fost împinşi.

Şi cu tóte aceste trebue sĕ te miri, că după atâtea triste esperienţe, după atâtea catastrofe, care de care mai bócănă, tot nu le vine ómenilor mintea la cap, ca sĕ înţelégă odată, că calea bătucită de 15 ani de ḑile este cât se póte de greşită.

In împrejurările grele, în care trăim, ne a mai rĕmas numai biserica, singurul stâlp, în giurul căruia ne putem încă întruni şi sfătui, singurul teren, pe care ne mai putem mişca.

Tótă lumea ar trebui, sĕ fie convinsă, că singură biserica, ca şi până acum, aşa şi de aici înainte póte fi: scăparea nóstră naţională.

Şi cu tóte acestea: Sĕ face ceva pentru acest unic asil al neamuiui nostru? Este interes, iubire şi căldură pentru ea? Este disciplina necesară, care s'o pótă întări şi ridica?.... - Nici vorbă.

Avem în Sibiiu o fóie bisericéscă: — Este ea pusă în curent cu tot, ce sĕ petrece in archidiecesă? Îşi împlinesce ea chemarea, d'a fi un bun mijlocitor între centru şi provincie? — Nu. Nu, pentru-că cei din provincie îşi vĕd de daraverile lor particulare şi nu-şi mai bat capul cu indispensabila legătură, care trebue sĕ existe între centru şi ei.

Biserica nóstră ortodoxă fără disciplină şi fără legătură nu-şi póte îndeplini chemarea: De a salva neamul român esc.

Condus de aceste idei, dle redactor, vréu, sĕ Vĕ raportez asupra unor cestiuni de caracter local, de sigur nu fără interes pentru toţi fii, cari îşi iubesc biserica lor.

*

Frumosul nostru Braşov de vre o 4 luni de ḑile a trecut printr'o agitaţie continuă.

Cu 1 Iulie începênd, după-ce s'a publicat concursul pentru întregirea parochiei a III-a dela biserica sf. Nicolae, cu deosebire suburbiul Scheiu a fost într'o mare ferbere. Dar nu numai Scheiul, locuit de parochienii amintitei biserici, ci oraşul întreg era interesat, sĕ vadă cum se va termina alegerea de paroch.

Mai curios este, că Românii din Braşov, chiar şi cei, cari n'au avut drept de vot, erau împărţiţi în dóuĕ tabere, cărora nu le a lipsit şi coloritul politic.

Într'o tabără puternică erau fruntaşii actuali dela biserică, încunjuraţi aprópe de tótă inteligenţa română, care avé drept de vot; ér în ceealaltă tabără erau malcontenţii, pe lângă cari s'au grupat şi câţiva negustori fără drept de vot. O spun acésta, ca sĕ caracterisez încâtva situaţia. Nostim e, că unul dintre aceşti negustori fără vot era la băi în străinătate şi atât interes a dovedit pentru alegerea de paroch, încât de acolo i-a scris servitorului seu, care avé drept de vot, sĕ nu voteze cu candidatul ómenilor dela putere dela biserica sf. Nicolae, căci, dacă va vota, îl dă afară din serviciu . . . tot un fel de fanflé, duşmanul substantivelor.

Ar trebuí, dle redactor, sĕ scriu o carte întrégă, ca sĕ amintesc tot, ce am auḑit eu dela 1 Iulie până la 18 August, când a fost ḑiua de alegere. Fel de fel de interese materiale, politice, de ambiţie, de rĕsbunare etc., se ciocnesc, când e vorba să-şi dé omul votul seu. Fel de fel de mijlóce se aplică ca sĕ se pótă obţinea majoritatea.

Sunt însĕ mijlóce permise şi nepermise. Malcontenţii bunăóră, cari au pus cestia pe aut — aut şi cari au şi rĕmas în mare minoritate, au folosit şi mijlóce, pe cari — în interesul moral al poporului din Scheiu, — trebue, sĕ le dau şi publicităţii.

E cunoscut, dle redactor, că mulţi dintre ómenii nostri din Scheiu sunt muncitori chiar şi pe la străini. Malcontenţii s'au adresat cătră stăpânii lor şi i au rugat, sĕ le porunciască, ca sĕ voteze cu candidatul minorităţii. De aici a provenit, că Saşi, Unguri, ba chiar şi Jidani au poruncit servitorilor lor, sĕ voteze cu candidatul malcontenţilor. Cestia acésta a mers atât de departe, încât părintele protopop Vasilie Voina, îngrijat de caracterul poporului din Scheiu, a trebuit s'o spună în sinodul electoral: Că adecă acum 50 de ani alegeau Saşii dela magistrat preoţi la biserica Sf. Nicolae, ér acum au ajuns, sĕ ne aleagă preot Jidanii etc., cuvinte, cari erau aprópe, sĕ revólte poporul contra filosemiţilor.

Astfel de mijlóce trebue înfierate şi în publicitate, ca sĕ încete odată pentru totdéuna. Auḑi acolo: Jidanii sĕ pună preot romănesc?!.....

Unii dintre malcontenţi au cumpĕrat voturile chiar şi cu bani (1, 3, 5—10 fl.). Aici însĕ spre onórea parochienilor, trebue, sĕ accentuez, că aceştia au fost la înălţimea lor. Nu 'şi-au vêndut sufletul, — cum se exprimau ei, — ci au votat după consciinţa lor, fără sĕ se atingă de bani.

Amintesc şi acest mijloc în publicitate, ca sĕ-'l înfierez după cum merită, pentru-că ce ne om face noi în viitor la alegeri de altă natură, când ómenii nostri din popor 'şi-ar vinde consciinţa lor naţională pentru 1 sau 2 floreni?

Mijlócele acestea condamnabile au fost rĕsbunate prin ele însăşi, pentru-că au avut tocmai efectul contrar.

După-ce dl Dr. Saftu 'şi-a ţinut predica*) de candidat în 18 Iuliu v. a sosit şi ḑiua de alegere — 18 August. În acéstă ḑi s'a manifestat laudabila consciinţă a alegĕtorilor. Aceştia nu s'au lăsat seduşi nici de saşi, nici de unguri, şi cu atâta mai puţin de jidani, nu s'au lăsat seduşi nici de paralele Judei, ci 'şi-au dat votul după consciinţă, astfel, că din 483 de alegĕtori presenţi, 391 au votat pentru Dr. Saftu şi abia numai 92 pentru contra-candidatul Ioan Prişcu. Majoritatea prin urmare e de 299 de voturi, nu tocmai neînsemnată.

În urma acestei teribile înfrângeri te-ai fi aşteptat, ca malcontenţii sĕ fie consternaţi şi sĕ tacă. Ei însĕ din contră: 'Şi-or luat refugiul la pamfletul magiar din loc, la ḑiarul „Brassói Lapok“, şi acolo, în mai multe rênduri, 'şi-or depus maliţiósele lor observaţii injuste, pline de calumnii la adresa candidatului ales, a partidului triumfător, ba chiar şi la adresa Excelenţiei Sale. Vĕ aduceţi aminte, dle redactor, că într'un numĕr al preţuitului ḑiar, care-'l redigiaţi, aţi fost singur silit, sĕ stigmatisaţi maliţiósa lor procedură. Apoi nu este acest mijloc revoltător?! Auḑi acolo: Sĕ te plângi în gazete străine, plane magiare, despre afaceri curat bisericesci?! — Ce fii rătăciţi şi de biserică şi de neam!!....

De ruşine, şi póte sciind din capul locului, că în faţa unei majorităţi atât de imposante protestul n'ar avé nici un înţeles, ei n'au mai protestat.

Am lăsat anume, dle redactor, sĕ trécă mai întâi alegerea de paroch prin tóte forurile competente bisericesci, ca sĕ nu prejudiţiez; de altfel de mult Vĕ raportam despre acéstă cestiune. (Va urma.)

---

*) Predica o publicăm de altădată. Red.

Lipsca, în 7 Novembre 1896.

Deschiderea seminariului român din Lipsca.

Mercurea trecută a fost o ḑi de sĕrbătóre pentru Românii din Lipsca. După trei luni de vacanţă seminariul romănesc din Lipsca s'a deschis érăşi, s'a deschis într'un mod vrednic. Ce este acest seminar? Este un loc unde se munceste serios pentru cunoscinţa limbei românesci. Şi nu este uşóră munca acésta. Filologia română este aprópe cu totul necunoscută, se asémănă cu un câmp mănos dar nelucrat, pe care au crescut până acuma numai spini şi mărăcini. S'au cercat deja mulţi sĕ cultive acest teren şi avem şi noi românii destui bărbaţi, cari pórtă numele de filologi, cu drept séu fără drept. Micu, Şincai, Maior şi Cipariu, étă cele 4 nume cari au întemeiat filologia română. Şi munca lor a fost o muncă de uriaş. Lor le-a succes sĕ lase brazde largi pe câmpia filologiei nóstre. O ţîntă sântă au avut toţi 4, sĕ arete prin limbă originea nóstră, şi inspiraţi de acest ideal au lucrat cu puteri îndoite şi — le-a reuşit sĕ arete ce au voit. Ei nu s'au mulţămit sĕ rupă mărăcinii şi spinii din rădăcină, ci au săpat încă adânc în pămênt, voind sĕ afle acolo o comóră.

Dela ei încóce cei ce au făcut filologie românéscă au apucat o cale greşită şi în loc sĕ ajute, au stricat. Au fost de acei, cari în setea lor de a a a comori ascunse sub acest pămênt, s'au înşelat pe sine şi pe străini şi au ascuns ei însişi aur pentru ca mai târḑiu sĕ îl afle tot ei. Aşa au lucrat Laurian şi Massim şi atâţia alţii. Ei au uitat, că nici un pămênt nu ascunde sub el numai comori, au uitat că aurul e greu, însĕ nu-i tare şi că trebue şi bronz şi fier pentru ca temelia unei limbi sĕ fie trainică, ér cine aureşte cu deasîla fierul, se dă de gol, căci timpul şterge lustrul şi în locul lui ese rugina. După munca acestor bărbaţi, terenul era brăzdat, însĕ nu lucrat. Şí acuma nu se recerea o muncă cu un plug electric, séu chiar spiritistic, ci era trebuinţă, truda grea, de a săpa cu mâna tot întinsul acest teren.

Şi Dr. Weigand şi seminariul român, pe care îl conduce, sunt aceia ce sĕvêrşesc acéstă muncă anevoiósă. I-am auḑit pe mulţi bătându-şi joc de cei ce muncesc cu anii la o singură literă. Dar mulţi sunt hulitorii în lumea asta! Uite, aşa cu încetul, cu sapa, scormonind pămêntul, a succes celor dela seminariul român sĕ afle bucăţile de aur, cari puse la un loc fac mai mult decât comóra aflată cu uşurinţă la început!

După 3 luni de tăcere rĕsună dar éră melodiósa limbă armînéscă (macedo-română) în sala seminarului român. După câteva óre de căutare prin texte vechi, partea scientifică se sfêrşi şi dl Dr. Weigand ne învită la sine, unde simpatica D-sale soţie ne pregătise un ospĕţ. Acéstă serată fu cât se póte de animată. Printre limba de conversaţie germână resunau pe ici şi colo vorbe românesci, ca susurul unui isvor printre freamătul codrului. Şi aceste vorbe erau în mare parte rostite de străini. Deşí nesiguranţa se întrevedea pe alocurea în graiul lor, deşí sunetul *î* şi *ă* încă nu primiseră întru tóte acel timbru neaoş românesc, care le caracteriséză, totuşi îţi era mai mare dragul auḑindu-ţi limba ta vorbită de o gură străină.

Şirul toastelor îl începu gazda căsii, salutând pe membrii valachi (între cari 2 doctori în limba română) pe cei noi (1 englez, 1 germân şi 2 români) şi în locul prim pe dl Dr. Thalmann, care cu 2 ḑile înainte depusese cu succes doctoratul cu studiul principal: Româna, şi era al 7-lea dintre cei ce au depus examenul de doctor din limba română în aceşti $3^1/_2$ ani, de când există seminariul român. Pentru cei ce l'au auḑit vorbind pe dl Dr. Weigand nu e lucru nou modul D-sale de a vorbí. Nu afli în discursurile lui floricele de stil, nici frase oratorice, cari mie totdéuna îmi fac impresia nesincerităţii, nici frase góle, ci ceea-ce spune e scurt, însĕ cu sîmbure, sunt vorbe gândite de o minte sănĕtósă şi simţite de o inimă caldă.

La acésta rĕspunse dl Dr. Thalmann, mulţămind dlui Dr. Weigand, care nu 'i-a fost numai profesor, ci şi părinte şi închină paharul în sănĕtatea dlui şi a d-nei Weigand.

Al 3-lea toast fu ţinut de dl S. Puşcariu. Într'o frumósă limbă românéscă, întreţesută pe alocurea de humor arătă însemnătatea institutului, impresia ce o face la noi românii şi golesce paharnl în sănĕtatea tinerei copiliţe a dlui Weigand: Elfriede, ca cea mai nouă filo-română, „căci“, ḑice d-sa, „cine se nasce din părinţi cu aşa simpatii faţă de români, nu va fi nici-odată duşmană némului nostru.“

La acésta rĕspunse dl Dr. Weigand, într'o lungă şi frumósă vorbire, în care ne arătă calea ce noi ca tineri români avem sĕ apucăm, când vom întra odată în viéţa practică. „Iubesce poporul român“, sfêrşeşte D-sa, „căci î-l cunosc. Am fost la românii din Macedonia şi nu 'i-am putut iubi, căci nu ţin la limba lor, am fost la românii din Bănat şi Transilvania şi am vĕḑut cu câtă sfinţenie ţine cel din urmă ţĕran la limba şi obiceiurile sale, pentru care ar fi în stare sĕ se jertféscă. De aceea î-i iubesc, şi pentru ţĕranul român golesc paharul meu!“

Şirul vorbirilor îl încheiă dl Magheţiu, ridicând paharul în onórea dlui Dr. Weigand, a cărui merite le arătase în decursul discursului seu.

După aceea trecurăm în salon unde mai petrecurăm câteva óre plăcute. Punctul de culminaţie şi-'l ajunse petrecerea, când gentila d-nă Weigand se aşeḑă la pian şi cântă: „Deştéptă-te române!“ Din tóte pepturile românesci şi neromânesci rĕsună imnul nostru naţional cu o însufleţire rară.

Când plecarăm acasă, îmi rĕsunau încă mult timp în urechi melodiósele părţi ale acestei cântări atât de iubite de ori ce român şi atât de frumóse, mai ales când o auḑi în străinătate! *Seminaristul.*

Din public. *)

Mulţămită publică.

In 18/30 August a. c. sa arangiat din partea juniei studióse române din Sighişóră şi jur o producţiune teatrală împreunată cu dans în favorul reparărei sântei biserici gr. or. române din Sighisóra. Cu acestă ocasiune a incurs un venit brut de 108 fl. 50 cr. Din care sumă subtrăgându-se spesele de 92 fl. 83 cr., a rĕmas un venit curat de: 15 fl. 67 cr.

Petrecerea a fost cercetată preste aşteptare, de un public numĕros romănesc, poporul şi înteliginţă.

Prelângă tacsele de întrare, au mai binevoit a contribui domnii marinimoşi mai jos însemnaţi cu următórele supresolviri:

I. B. Teutsch, comerciant 5 fl,; Zaharie Ganea, preot 2 fl.; George Negru 1 fl.; Rusan, proprietar 1fl. 50 cr. Ioan Moldovan, protopr. gr. cat. 1 fl. 50 cr.; Ioan Haller, ingineriu 2 fl. 50 cr.; Teodor Mossora, ampl. la jud. cerc. 50 cr.; N. Todor, amploiat 50 cr. — Suma suprasolvirilor: 14 fl. 50 cr.; 188 bilete de întrare á 50 cr. = 64 fl. — Suma totală = 108 fl. 50 cr.

Subscrişii în numele comitetului arangiator venim a ne esprima şi pe calea acésta profunda nóstră mulţămită, atât marinimoşilor domni suprasolvenţi cât şi numĕrosului public pentru sprijinul binevoitor.

Despre cea ce rugând pe Onorata Redacţiune sĕ binevoéscă a face notiţă în unul din N rii procsimi ai preţuitului nostru ḑiariu bisericesc „Telegraful Român“.

Suntem ai Onoratei Redacţiuni: Sighişóra, în 20 Octobre 1896 v.

P. Pintea,
preşedinte.

Titu Perţia,
cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Nr. 268/1896. [162] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I., se deschide concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informații mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hondol 21 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului I., în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 316/1896. [164] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele învecinate Apata și Ormeniș din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând pe viitoriu ambele numai una parochiă de cl. III-a cu sediul parochului în Apața, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, ating lȧolaltă în ambele comune suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a constatat în sinódele parochiale din 4 Aug. a. c.

Informațiuni mai de aprópe se pot câştiga la oficiul protopresbiteral şi comitetele parochiale respective.

Reflectanții au a-și subşterne cererile concursuale, instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Brețcu, (Bereczk) 29 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Treiscaunelor, în conțelegere cu organele parochiale respective.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter.

Nr. 532/896 [163] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de classa III Mogoş Valeabarnei, protopresbiteratul Lupșei, se scrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele înpreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl. din care o terțialitate este a cantorului.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și aşterne suplicile concursuali instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu, pănă la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia în 21 Octobre 1896.

Ioan Danciu.
protoprebiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4,53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézā nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	**Ghiriş**	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	**Turda**	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov—Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. **Braşov** sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. **Zernesci** pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	**Simeria**	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	**Hunedóra**	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—	**Braşov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34	Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17	Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46	Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23	**Kezdi-Oşorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	**Szolnok**	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
--	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	**Alba-Iulia**	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. **Teiuş** pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oşorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.02	2.35	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8.57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	-		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		**Timişóra**		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6. 0	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.05
4 30	9.55	3.40	9.05				12.01	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—		**Petroşeni**		8.38	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	—	3.21	7.50

Sighişórá—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişórá		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124. Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 Novembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Afacerea metropolitului primat din România.

Trecem prin timpuri de tot grele pentru biserica nóstră ortodoxă.

La noi abia de ani 40 suflă un vênt mai călduţ, abia de ani 40 s'au rărit încâtva norii cei negri, dând loc liber dulcelor raḑe de sóre, ca ele sĕ reverse căldură şi lumină şi asupra bisericei ortodoxe române, care de veacuri a stat la o parte, desconsiderată, ba supusă la gónele cele mai barbare.

In timpurile mai recente pe lângă alte multe neajunsuri s'a mai ivit şi grozavul de indeferentism religionariu, tocmai când legislaţiunea statului prin întroducerea reformelor cardinale bisericesci ţintesce la nimicirea din temelie a bisericei nóstre.

Prin crise grave trece însĕ biserica ortodoxă din România.

Afacerea cu detronarea metropolitului primat a sguduit până în temelie pacea şi desvoltarea naturală a instituţiunilor din biserica ortodoxă în statul vecin.

Noi din capul locului am condamnat sentenţa adusă de sinodul României şi modul cum guvernul a executat acea sentenţă.

Nu fără incident revenim asupra acestei afaceri odióse, care a compromis autoritatea sinodului din România pentru sute de ani, şi a cempromis guvernul liberal, care a dat mână de ajutoriu sinodului, de a compromite autoritatea bisericei ortodoxe în mod atât de ruşinos.

Ni s'a spus, că membrii sântului sinod s'au supĕrat pentru ţinuta nóstră în acéstă penibilă afacere. Supĕrarea a fost aşa de mare, încât locotenenţa metropolitană nici nu a comunicat cu metropolitul bisericei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania enciclica în afacerea cu scóterea din scaun a metropolitului Ghenadie.

Acéstă ţinută a actualei locotenenţe metropolitane noi în cel mai bun cas o putem numi: „lipsă de tact“.

Faptice între metropolia românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania şi între biserica din România legăturile spirituale sunt tot cele vechi. şi locotenenţa metropolitană se pare a fi uitat, că din a ei necuviinţă, biserica nóstră, avênd afaceri oficiale cu cea din România se va adresa metropolitului Ghenadie, care pentru noi şi aḑi e în scaunul seu de primat al României.

N'a fost suflet ortodox, care sĕ nu se indigneze de modul cum sinodul bisericei ortodoxe române din regatul României a facut judecata metropolitului primat.

O astfel de justiţie bisericéscă este o pată pe biserica ortodoxă- şi durerea nóstră e cu atât mai mare. cu cât o asemene justiţie bisericéscă se practică în códa vécului al XIX.

Pe noi nu persónele ne-au interesat. Pentru noi e indiferentă persóna judecatului, sau cea a judecĕtorilor.

Ne-a durut, că cel judecat a fost metropolit, faţă cu care biserica n'a avut nici atâta consideraţie, câtă legile civile în vécul nostru dau celui din urmă făcĕtoriu de rele.

Mai mult ne-a rănit inima faptul, că judecătorii sunt toţi archierei, cari dacă nu din respect către persóna lor, cel puţin din respect către demnitatea de archiereu, pentru nimbul biisericei sĕ nu facă o bărbărie în veacul nostru, cu care duşmanii nostrii incă o mie de ani sĕ ne facă sĕ roşim.

Nu fără incident revenim la acéstă odiósă cestiune.

Partidul conservatoriu Dumineca trecută a ţinut o întrunire şi a luat conclusul de a da regelui o petiţiune pentru a face dreptate în cestiunea metropolitului primat.

De gravă importanţă este acest pas al conservatorilor.

Până acuma a intrevenit în afacere presa, şi singuratici.

Acuma a intrevenit partidul conservatoriu.

Ninistrii de **eri** şi ministrii de **mâne** au luat afacerea în mânile lor, şi au cerut dela rege sĕ facă dreptate.

La alt loc publicăm petiţiunea adresată către rege. Ea e eşită din péna fostului ministru de culte Tache Ionescu, cara o a şi cetít în adunarea de Dumineca trecută.

Pentru orientarea publicului mai observăm, că adunarea a fost presidată de fostul ministru president Lascar Catargiu, oratorul ḑilei a fost fostul ministru de esterne Al. Lahovari, petiţiunea o a cetit fostul ministru de culte Tache Ionescu, şi vorbirea de încheere o a ţinut fostul primariu al capitalei Nicu Filipescu.

În faţa acestui act istoric nici presa liberală din România nu mai póte vorbi cu superficialitatea de până acuma.

Claritatea, cu care petiţiunea tractéză cestiunea, tonul cel de tot cald, iubirea cu care se vorbesce de biserica orientală şi de rolul ei în viéţa poporului român, trebue sĕ farmece pe fie care român, care ţine la limba şi la biserica sa.

Incheem reflexiunile nóstre cu un pasagiu clasic din admirabila vorbire a domnului A. Lahovari.

„Suntem români, suntem creştini, suntem ómeni. Nu e cu putinţă, ca un fapt, care a călcat Constituţia, legile scrise, şi legile chiar nescrise ale omenirei, dar cari sunt adênc înfipte în cugetul fie-căruia, sĕ nu ne misce până în adêncul inimilor nóstre. Acéstă odiósă judecată putea chiar sĕ sdruncine credinţa. Dar până aci. *Acéstă credinţă, în care ne-am născut, şi în care voim se murim, care a preşeḑut la cele mai mari acte ale vieţei nóstre, care a împreunat mânile nóstre cu mânile soţiilor nóstre, care a adumbrit leagănul copiilor nostri, care a veghiat mângăietóre la căpĕtéiul strămoşilor nostri adormiţi, în care şi noi sperăm sĕ adormim în pace, pentru a reînvia în speranţă, aceea credinţă nu póte fi pângărită de un Partenie, nici siluită de un Sturdza. Dênsa a fost dela început şi dealungul istoriei una cu naţiunea română, dênsa a purtat în luptă steagurile biruitóre ale Mihailor şi ale Stefanilor, pentru dênsa au murit Basarabii în Constantinopole. Ea este amestecată cu pămêntul şi cu ţĕrina acestei ţĕri, ea este dospită în inimile şi în cugetele nóstre.*

Nimic nu o va sdruncina“.

Petiţia partidului conservator

către

M. S. REGELE.

Sire,

Biserica română, cea mai veche şi mai puternică temelie a Statului, aceea în care s'a adăpostit şi păstrat vécuri de-arînndul conştiinţa naţională, a fost în lunile din urmă lovită într'un chip atât de dureros, încât vor trebuì sĕ trécă multe ḑeci de ani până-ce sĕ şi pótă recăpĕta fala şi cinstea ce i-se euvine.

Capul bisericei române, Mitropolitul Primat al Ţĕrei, a fost scos cu silnicie din scaunul unde îl pusese voinţa Ţĕrei şi a Majestăţei Vóstre. Cu ameninţări, momeli şi stârnire de patimi, făptuitorii au isbutit sĕ înduplece Sinodul ca sĕ acopere cu o închipuire de judecătă, ceea-ce în realitate a fost o adevĕrată zugrumare.

În ţéra nóstră, ferită până acum de frămîntările religióse, s'a iscodit o cestiune religiósă şi s'a creat astfel un isvor de vrajbă între cetăţeni.

Prestigiul celor mai înalte autorităţi ale bisericei s'a întunecat în ochii dreptcredincioşilor, şi cu scăderea lui s'au zdruncinat însăşi sentimentele religióse ale poporului, care cu greu póte sĕ deosebéscă între sfinţenia şi măreţia bisericei şi netrebnicia slujitorilor ei cei mai sus puşi.

În durerea nóstră obştéscă, în turburarea conştienţilor dreptcredincioşilor cari se vĕd îngustaţi din cea dintâia dintre libertăţi, aceea de-a puté sĕ închine Ziditorului în linişte rugile lor creştinesci, în revolta sufletéscă în contra nedreptăţii, ne întórcem, Sire, glasurile către Majestatea Vóstră, sub a cărui gloriósă Domnie, Biserica naţională mersese într'o continuă propăşire.

La Majestatea Vóstră, sub domnia căruia s'a recunoscut autocefalia bisericei române, s'a aşeḑat Sfântul Sinod pe base canonice, s'a îmbunătăţit sórta slujitorilor bisericei şi s'au reînălţat falnice monumentele pe cari le-am primit moştenire dela evlavioşii nostri strămoşi, se îndreptéză plângerile nóstre şi ale Ţĕrei.

Sire,

Priveliştea la care Ţéra a asistaţ cu o adâncă mirare şi o neţĕrmurită jale, este ne

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

§. 3.

In regulă se va da la fieşte care Stăpên a Vitelor deschilinită Boletă de păşune. Éră de cumva mai mulţi Gazde se vor însoţi cu Vitele sale laolaltă, şi Vitele sale într'un Bolet de obşte ar pofti sĕ se scrie, aşa trebue deodată sĕ se declarăluéscă, precum rĕspunderea pentru păzirea mai bună a orênduelilor se pot naşte, de tot, şi peste tot trebue sĕ o priméscă asupra sa. După o vreme despărţindu-se acéstă Soţie, (Companişti) séu împărţindu-se acea turmă între mai mulţi Stăpêni, séu vênḑêndu-se din acea turmă ceva alt cuiva, aşa dară de lipsă este, dacă părţile de acea legătură vor pofti a se slobođi, Boleturile sale cele dintĕi de păşune a le duce la Tistia de Vamă, şi în locul acestii Boletă la fieşte care parte despre a sa parte deschilin Boletă se va da afară. Numai la acea întêmplare, când vr'o Vită din partea cealaltă, la vr'un Supus de aici, séu vr'o Vită din partea cealaltă, care în parte dincóce va paşte, la vr'un Supus acestii Ţĕri se va vinde, nu se va lua în sus, aşijderea şi dela Boleturile Vitelor de păşune a se abate, care totuşi în tótă vremea minteni au mai târḑiu, cu prilejul cei mai aprópe a înoirii Boletelor de păşune cuviinciósei Tistie de Vamă este a se arĕta. Care pe numele Stăpânului celui mai de pe urmă are a scrie Boleta.

Tóte celelalte păşiri îndĕrăpt dela Bolete se opresc, aşa dară de cumva întru aşa faptă cu scăderea Vămilor înlăuntru, séu afară a mâna Vitele va îndrăzni, unu ca acela la aşa călcare, aflându-se se va ţiné ca un ajutoriu la înşelare, şi după orênduelile de Vamă se va tractăluì.

§. 4.

După ce terminul Boletelor de paştere cel mai mult pe un an sunt date, şi acésta totdeuna de Vama cuviinciósă trebue a se însemna; aşa sunt datori Gazdele Vitelor de terminurile în Bolete însemnate a se ţiné tare, şi cu Boleta cel mai târḑiu cu 6 sĕptĕmâni mai nainte de împlinirea anului séu a terminului a se arĕta înainte, despre starea la păşune, séu în grăşare lăsaţelor Vite cu Tistia a ţiné socotélă, şi despre alt termin, cel mai mult pe un an, a scóte Boletă nóuă de paştere.

§. 5.

Acel Păscĕtoriu, care în vreme de şese sĕptămâni, mai nainte de căpĕtarea terminului de păşune înoirea Boletiii de păşune o lasă sĕ trécă, şi acéstă trecere la C. Tezaurariat cu credinciose doveḑi nu o arată; se îndatoréză Vitele sale la păşune scóse a le arĕta la acea Tistie, de unde i s'au dat Boleta, şi când dênsul acésta nu va face, de Vitele sale se va trage taxa scóterii negreşit.

Boleta de păşune se póte în vremea hotărîtă şi la altă Tistie de Vamă, nu numai la aceea, care Boletele de păşune cele de dintru'ntâi le-au dat afară, a se înoì.

§. 6.

Vitele cu lapte, séu de jug, acele, carii numai în tóte ḑilele spre paştere nu departe se trimit, şi mai cu sémă séra vin îndĕrăpt, vor fi numai supt ochii Tistii locului séu a Contraşilor, carii vor purta grijă, ca dintre cele în Ţéra din afară nimica sĕ nu vêndă, nici de cele străine sĕ nu se aducă înlăuntru, şi Păstorii aceia, carii vor fi rênduiţi la acest feliu de Vite, peste tótă véra vor căpăta Ţidulă séu Răvaş.

§. 7.

Gazdele Vitelor la întórcerea Vitelor din Ţéra din afară dela păşune, séu dela pămênturile arĕtate şi la aducerea Productumurilor totdeuna la Contumaţie séu Cordon trebue sĕ facă arĕtare.

(Va urma).

mai pomenită și în istoria nóstră, și în aceea a bisericilor surori.

În trei ḑile Mitropolitul Primat al Țĕrei, a fost acusat, citat, judecat, osêndit, ridicat din scaunul lui și surghiunit într'o mănăstire. Așa de repede s'au petrecut lucrurile, încât noi toți supușii M. Vóstre nu am putut sĕ ne dăm sémă despre învinuirile ce se aducéu Mitropolitului Primat decât după-ce poreclita hotărîre fusese deja adusă la îndeplinire.

Atunci am vĕḑut cu grózā pentru ḑiua de aḑi și cu temere pentru ḑiua de mâne, că Capul bisericei fusese osêndit pentru lucruri pe cari unul dintre cei cari au iscălit sentința le-a botezat nimicuri, că pentru mantiile și mitrele unor archierei se sguduise în țéra acésta cel mai puternic al ei așeḑĕmênt.

Cu aceeași grózā am mai vĕḑut că deși Mitropolitul Țĕrei fusese osêndit și pentru vine pe cari le pedepsesce condica penală, hotărîrea nu cuprindea nici o probă, nici o ascultare de martori, nu avé nici măcar acea spuză de dovedire pe care sentințele cele mai nedrepte, din cartea istoriei tot au ținut sĕ le îngâne.

Și când mirarea, nedumerirea și jalea cuprinsese întréga națiune, am vĕḑut căutându se doveḑile după osêndire, adecă atunci când învinuitul nu se mai puté apĕra, și am vĕḑut și ceea-ce nu s'a mai vĕḑut: Guvernul, el, care ar trebuì sĕ fie strajă și garanție a libertăților și drepturilor nóstre, producênd prin uneltele sale plastografii ca sĕ încarce pe nedrept pe un osêndit și executat.

Nu este mirare, Sire, dacă în mijlocul acestor ne mai auḑite și ne mai pomenite fărădelegi, neliniștea nóstră a mers tot crescênd, și ne-am hotărît, după mai multă vreme de așteptare în care nădăjduiam că făptuitorii vor îndrepta singuri cele ce făptuise, sĕ ne adresăm M. Vóstre.

Sire,

Hotărîrea Sinodului nici nu puté fi executată de guvern și nici până astăḑi nu a fost legal și constituțional executată.

Hotărîrea Sinodului, Sire, nu puté fi executată de către autoritățile statului, fiindcă ea s'a dat cu nerespectarea acelor principii pe cari legile țerei și canónele la cari trimite art. 12 din legea sinodală le-au privit și le privesc drept garanție de bună și nepărtinitóre judecată, și fără de respectarea cărora hotărîrile Sinodului, ca ale ori-căror alte autorități duhovnicesci séu pământesci, sunt simple abusuri de putere, ér nu hotărîri.

Cei cari au acusat pe Mitropolitul Primat au luat parte și ca judecători la judecată. Așa s'au nesocotit principiile cari stau la basa ori-cărei societăți omenesci și cari nu îngăduesc ca acelaș sĕ fie și parte și judecător, și s'au violat și regule netăgăduite ale canónelor cari spun: *„episcopul sĕ nu judece judacata sa“* și *„aceiași sĕ nu fie și pîrâși și judecători.“*

Chemat pentru întâia-óră dinaintea Sinodului la 17 Maiu, I. P. S. Sa a fost chemat pentru a dóua-óră la 18 Maiu și pentru a treia-óră tot la 18 Maiu, adecă în curs de 48 de césuri a fost chemat de trei-ori și în temeiul acestor chemări judecat în lipsă. Cu acéstă volnicie nu numai că s'au îngrozit mințile și inimile ori-cărui creștin în care n'a apus încă simțul dreptății, dar' s'au nesocotit dispozițiile hotărîte și limpezi ale legei sinodale, care în art. 16 spune că episcopii nu pot fi judecați în lipsă până-ce nu i-se vor face chemările prevĕḑute de canonul 74 apostolic, canon care prevede sĕ se facă trei chemări și pe care îl complinește canonul 27 al Sinodului din Cartagena, în care se spune lămurit, că trebue sĕ trécă măcar o lună între întâia și a dóua chemare. Nici măcar sĕ fie vremelnicește oprit dela Sfânta grijanie episcopul dat în judecată, nu îngădue acest canon, dacă nu a trecut o lună de ḑile dela întâia chemare.

Dacă n'ar fi decât atât, și ar fi destul ca ori-cine sĕ vadă, că așa ḑisa sentință a Sfântului Sinod nu este o sentință, că dată făra îndeplinirea celei dintâi dintre garanții, aceea de-a fi chemat din vreme și în regulă ca sĕ pótă omul sĕ întimpine, cum ḑic canónele, ea nu puté și nu póte sĕ fie executată de autoritățile statului, fără a se face și dînsul părtaș la o fărădelege.

Nenumĕrate sunt întocmirile canónelor cari iarăși au fost violate.

Vom mai da încă o pildă.

Legea sinodală ca și canónele cer ca la judecata episcopului sĕ ia parte cel puțin 12 archierei. La așa ḑisa judecată a Mitropolitului Primat n'au fost 12 archierei, căci cei trei acusatori nu se pot numĕra printre cei cari avéu dreptul sĕ judece.

Dar nu numai atât. Dintre cei cari au dat osênda, unul și-a rétras semnătura mărturisind că i-se făcuse siluire, ér semnătura pe care a pus-o un altul care nu fusese de față la judecată, póte sĕ fie o pată mai mult pe acéstă judecată, dar nu o iscălitură de judecător.

Sire,

Legea nóstră sinodală, însuflețită de ideia dreptății care este și cea mai frumósă podóbă a creștinismului, nu a voit sĕ lase pe episcop la judecata semenilor lui în ce privesce vinele de drept comun. S'a temut de patime și de ure, s'a temut și de nedestoinicie, și a trimis pe înalții prelați dinaintea celor mai înalte instanțe judecătoresci din țéră, dinaintea Curței de Casație. Așa glăsuesce articolul 16 din legea sinodală.

Neapĕrat, Sire, că și Sântul Sinod este indrituit ca la rêndul lui sĕ dea pedepse disciplinare episcopului vinovat pentru vine de drept comun, care i-ar fi scăḑut demnitatea și prestigiul, dar ceea-ce nu póte Sântul Sinod, fără a turbura ordinea în Stat și a încălca peste căderile altora, este sĕ osândéscă el pe un episcop pentru vine de drept comun, înainte ca Curtea de Casație sĕ fi cercetat și constatat acele vine.

Și acest înalt principiu de Stat, pus în legea sinodală, în acea lege dela care Sântul Sinod își trage ființa lui legală, și în afară de disposițiile căreia el nu are și nu póte avea nici o atribuție judiciară, a fost nesocotit. Lăcomia pătimașĕ d'a înegri pe capul bisericei a făcut ca așa ḑisa hotărîre a autorității spirituale sĕ se sprijnéscă pe patru învinuiri de drept comun, din cari nu lipsesce nici cea mai odiósă: relații cu un asasin.

Este vĕdit, Sire, că Statul nu póte executa o astfel de hotărîre, că el nu póte pune forța publică la porunca unei hotărîri care îi nesocotesce legile lui fundamentale și care calcă peste atribuțiile unui alt înalt așeḑĕmênt al Statului.

Sire,

Dată fără cădere și cu călcarea tuturor rênduelilor canonice și civile, așa ḑisa sentință a Sântului Sinod nici nu a fost legal și constituțional adusă la îndeplinire.

Constituția țĕrei, Sire, nu cunósce altă putere executivă în Stat decât pe Majestatea Vóstră. După articolul 35, Majestăței Vóstre este încredințată puterea executivă, singur M. V. puteți dispune de forța publică, singur o puteți pune în mișcare. Ministrii nu sunt decât consilieri rĕspunḑĕtori ai M. V., ei însĕ nu sunt și nu pot fi stăpâni pe puterea executivă. Chiar sentințele curților și tribunalelor cari se execută fără o intervenire specială a M. V , totuși nu se execută decât în numele M. V.

Ședința sinodului, Sire, nu putea fi adusă la îndeplinire de către puterea Statului decât printr'un decret al M. V. Printr'un decret al M. V. fusese așeḑat în scaun metropolitul țĕrei, printr'un decret al M. V. putea numai metropolitul primat sĕ fie scos din scaun. Neapărat, că un asemenea decret se putea întemeia pe sentința sinodului, dar numai dacă aceea sentință cercetată de către M. V., capul puterei executive, se găsea că fusese dată cu tóte formele legale, cu tóte garanțiile de dréptă judecată, prevĕḑute de legi și canóne și cari îi dau caracterul unei adevĕrate judecăți, ér nu a unui simplu act de violență. Sântul sinod neavênd prin nici o lege forța publică la disposiția sa și trebuind, sĕ céră ajutorul puterei seculare este evident, că acésta este în dreptul ei sĕ cumpănéscă și sĕ vadă dacă există séu nu o sentință dată în limitele și în competința legilor țĕrei și ale canónelor, la cari trimit legile țĕrei.

S'a încercat, Sire, sĕ se pretindă că grație articolului 15 din legea sinodală, sentințele sântului sinod se pot executa d'a dreptul de către sântul sinod.

Da, există acest articol, dar altul este înțelesul lui. Când legea vorbesce de sentințe cari se execută d'a dreptul de către sântul sinod, ea nu póte sĕ se gândéscă decât la cele cari se pot executa d'a dreptul de către sântul sinod, cum ar fi o oprire de la slujbă, séu dela sânta grijanie.

Din potrivă, legea sinodală, destul de lămurit, spune, într'o altă parte a aceluiași articol, că nu se execută aceste sentințe decât „pe câtă vreme pedepsele cuprinse într'ênsele vor fi disciplinare și de un ordin curat religios“,

Sentința sântului sinod care s'a adus la îndeplinire nu este de un ordin curat religios. Ea pronunță „depărtarea metropolitului din scaunul de metropolit“, și demnitatea de metropolit nu este o însușire curat religiósă, ci o demnitate cu un caracter mixt, religioș și politic. Istoria Apusului stă martoră a luptelor uriașe și îndelungi dintre stat și biserică tocmai din pricína caracterului mixt al episcopatului și pentru hotărnicirea căderiler fie-căruia.

În biserica rĕsăritului cestiunea este și mai limpede. Nici odată în imperiul de rĕsărit, și nici în biserica română, nu s'a recunoscut autorităților eclesiastice singure dreptul de a scóte din scaun pe metropoliți și episcopi. Cu atât mai mult cu cât ele singure nici nu-'i pot sui pe acele scaune.

Majestatea Vóstră cunósce judecățile sinodale în contra Sânților Atanasie și Ioan Gurădeaur, și scie cum numai grație intervenirei Impĕratului acele judecăți nedrepte, pătimașe și tâlhăresci, au fost desființate și biserica creștină scăpată de tina de-a fi lovit pe doi din cei mai mari și mai sfinți ai ei dascăli.

În biserica română drepturile statului au fost și mai puternice. Cantemir Vodă ne spune, că în biserica română Domnul singur adecă statul de pe atunci, numesce și depune pe episcopi, el singur îi judecă și îi osândesce.

Nici odată statul, în biserica de rĕsărit n'a abdicat la dreptul și datoria lui de a nu îngăduí fărădelegile, și nici odată nu s'a înjosit la rolul de simplu gendarm al ori-cărei decisii sinodale, ori-cât ar fi dênsa rodul violărei legilor, nerespectărei canónelor și al încălcărei de atribuțiuni.

Așa până la un loc a înțeles și guvernul dreptul și datoria sa. Intr'adevĕr, ministrul cultelor a făcut un referat prin care a afirmat, că sentința a fost dată în condițiile legei și că astfel puterea statului o póte executa, însĕ în loc de a adresa acel referat capului statului, 'l-a adresat consiliului de ministri.

Astfel, Sire, s'a creat în statul nostru o autoritate neconstituțională, căci numai în absența Majestăței Vóstre constituția delegă consiliului de ministri puterea executivă, și încă sub reserva unei ulterióre aprobări.

Acéstă încălcare și turburare a drepturilor respective ale Corónei și ale ministrilor, este, Sire, în mijlocul atâtor greșeli și fărădelegi, cea mai de căpetenie, fiind-că sdruncină însuși pactul nostru fundamental.

Lucrul este cu atât mai uimitor cu cât pentru suspendarea I. P. S. S. se urmase după adevĕrata orênduială constituțională și

---

Iedera.

de

André Theuriet.

(Urmare și fine.)

Expresia asta mi se părea prea netacticósă și cu cât se zdrobea mai mult sĕ mĕ lămuréscă, cu atât mai cu multă îndărătnicie mĕ țineam de propusul meu. Mĕ miram, cum un oficial, cu cel puțin o mie de taleri venit anual, într'atâta se agață în o sumă bagatelă de o sută cinciḑeci de franci. Nu mĕ gândeam la sumedeniile de nĕcasuri ale oficialilor subalterni. Nici nu presupuneam, că acești o sută și cinciḑeci de franci pot sĕ fie tot atât de însemnați pentru existența dlui Davril, ca pentru a mea cei cinciḑeci de franci primiți dela tatăl meu. Ce era sĕ facă sermanul cassar în fața renitenței mele, s'a liniștit. Privì la orologiu cu jale, 'și luă pălăria și se depărtă, salutându-mĕ cu rĕcélă.

Am rĕmas singur. Până séra la șése óre am lucrat necontenit. După-ce am regulat tot, am mers în un birt din apropiere sĕ cinez și m'am re'ntors în biurou.

Cu cât amurgul se apropia mai mult, cu atât mai trist deveneam și eu. Eram neîndestulit cu mine însumi, și nĕcăjit pe domnul Davril. Posiția mea strimtorată, din pricina căreia am fost silit sĕ deneg colegului meu acest bagatel serviciu, mi se părea umilitóre. In vălmășala acestor gânduri sinistre, un miros dulce mĕ loví, îmi veni în minte sarcina de iederă, care la sosire am aruncat-o pe o masă de scris. Am aprins lampa, și florile ce începeau sĕ vestejéscă le-am așeḑat în apă próspĕtă. In mijlocul acestei ocupații disposiția rea îmi perì, m'am așeḑat la feréstră și am început sĕ cetesc dintr'o carte.

Abia întorseiu câteva pagine, cineva bătu lin în ușe.

— Intră! strigaiu și priviiu încremenit la tinéra femeie de-o fermecĕtóre frumsețe, care păși în odaie, în costum de călătorie. De vre-o dóuĕḑeci și cinci de ani putea sĕ fie, o figură grațiósă, elastică, cu o față albă ca zăpada, cu plete brune ondulate; în ființa ei fermecătóre avea ceva din poesia iederei. Trăsăturile fine ale feței ei ovale 'i se terminau în mici gropițe, când surisul 'i-se ivea pe buze, și ochii ei negri, dulci luceau în lumina palidă a lampei.

— Am vĕḑut lumină la d ta, ḑise cu un fel de scuză, și-am venit sĕ-ți predau cheile casei, pentru-că în curênd o sĕ plec.

Cheile le așeḑă pe masă și așternênd o privire fugitivă peste mine, stetea înaintea mea cu o vĕdită surprindere. Bărbatul seu de sigur m'a descris de un strengar grosolan, respingător, și se mira acum, vĕḑênd înaintea sa un june modest, timid, cu ochí visători, cu mustața abia rĕsărită. Iedera deasemenea păré a o câștiga în favorul meu, pentrucă ținuta nainte atât de nelămurită și-a schimbat-o repede: A suris și cu o mișcare grațiósă mi-a respins scaunul ce i-l'am oferit.

— Nu te ostenì, te rog, ḑise. Pe un moment devenì seriósă, apoi grăí cu un fel de mustrare: — Dta te-ai purtat cam urît față cu bărbatul meu, când i-ai respins cererea. Măcar era un bagatel!

Încă și ea află că m'am purtat urît. Pe cât de puțină atenție am dat indignației bărbatului, pe atât de mult mĕ gena mustrarea acestei femei frumóse. N'am putut suporta sĕ plece cu o judecată atât de slabă despre mine. Și cu tótă rușinea ce mĕ tortura, i-am mărturisit starea materială strîmtorată, în care mĕ aflam. 'I-am mărturisit, că nu din rea voință séu malíție am denegat bărbatului sĕu acel serviciu neînsemnat; nu am bani, ḑiseiu, și torturat de rușinea grozavă pentru atâta umilire, am început sĕ plâng amar. Lacrimile mele au muiat-o, și 'mi-a creḑut. A suris, și punêndu-și mânile pe umerii mei, ḑise:

— Ei, las' nu te mai tânguí! E o nimica tótă întrégă chestia, și eu nici nu sunt supĕrată pe d-tą.

Și ca sĕ-'mi arete, că în adevĕr nu e supĕrată, a șeḑut S'a înclinat apoi asupra iederei și cu voluptate îi sorbea dulcele miros. Repede s'a întors apoi spre mine și ḑise:

— Așa dară și pe d-ta te țin părinții în lipse. Sciu ce însémnă tréba asta. Tatăl meu încă era sgârcit, și nu 'mi prea împlinea dorințele.

Apoi întreruptă de dese surisuri, 'mì-a enarat viéța sa de fată, césurile plictisitóre petrecute în familia sa, cum a devenit soția dlui Davril, numai ca sĕ scape de torturile familiei sale.

— Dómne! oftă, — nu cunosceam viéța unei soții de funcționar și 'mi-e témă ḑĕu, că am scăpat de-o calamitate, și-am dat de alta.

Así érăși a rîs cu poftă, apoi m'a întrebat cum am fost educat, ce distracții am, ce-'mi place, ce nu. Sub decursul acestei investigări m'a privit adênc în ochi, și cu buzele jumĕtate deschise zimbea cu farmec, când tóte 'i-le-am mărturisit. Cu încetul deveneam din ce în ce mai intimi. Melancolia negurósei nopți de Septembre, conversația intimă, privirea magnetică a acestei femei frumóse, mirosul pĕtrunḑĕtor al iederei, tóte aceste m'au îmbĕtat. Când 'i-am spus că-'mi place poesia, 'mi-a ḑis zimbind:

— Pariez, că ești 'ndrăgostit....

Abia m'am putut reține, sĕ nu 'i ead la picióre și sĕ 'i mărturisesc:

— Da, da, sunt îndrăgostit — în d-ta până la nebunie!

De pe strada liniștită se auḑí deodată un zuruit de trăsură și larmă de clopoțele. Dómna Davril se sculà:

nu se făcuse decât în temeiul unui decret al Majestăţei Vóstre.

Acest decret a mers chiar cu afirmarea prerogativelor puterei executive până la ultimele ei limite, căci tot actul puterei executive a suspendat pe I. P. S. S. nu numai din metropolie dar şi din archierie.

Şi când a fost vorba de un ce mult mai grav, de desfiinţarea votului Parlamentului care alesese pe I. P. S. S. şi a decretului Majestăţei Vóstre care îl numise, atunci s'a substituit consiliul de miniştri Capului Statului, şi s'au împuţinat cu una prerogativele Majestăţei Vóstre.

In zadar, Sire, s'a căutat sĕ se ocoléscă acéstă călcare a legei fundamentale, sub pretextul că fiind vorba de o perdere a calităţei spirituale a I. P. S. S. printr'o sentinţă eclesiastică, demnitatea de Mitropolit este implicit perdută.

Lucrurile nu s'au petrecut asa. Sinodul nu a osândit pe I. P. S. S. sĕ-şi piardă numai calitatea sa de archiereu, ci categoric l'a osândit şi la isgonirea din scaunul de Mitropolit.

A recunósce acest drept al Sinodului ar fi a rĕsturna ordinea în Stat. Ceea ce s'a făcut de către autorităţile Statului, el nu mai póte desface.

Sire.

Nu este cu putinţă ca Biserica Română sĕ rămâe în starea în care se află cu autoritatea păstorilor ei veştejită, şi cu capul ei, victimă a unui act de ură şi de siluire, nici măcar acoperită de o făţarnică respectare a formelor.

Cu inimile cernite rugăm pe Majestatea Vóstră sĕ facă dreptate.

Fără dreptate, Sire, nu se pot împăca cugetele nóstre şi nu se póte readuce printre noi pacea şi liniştea. Din potrivă, dacă acéstă nedreptate se va urma până în capĕt, este de temut că conştiinţele asupra cărora nimeni nu este stăpân, sĕ ajungă într'o ast-fel de turburare, în cât viéţa nóstră creştinéscă sĕ se împartă în schisme necunoscute până acum la noi, şi cari nu pot de cât sĕ micşoreze vaḑa bisericei ortodoxe române şi sĕ o pună în neputinţă de a-şi îndeplini înalta ei chemare de diriguitóre a sufletelor, de mângăetóre a suferinţelor, de propovĕduitóre a adevĕrului, a virtutei şi a nădejdei.

De aceea, Sire, rugăm pe M. V. sĕ facă dreptate.

Decă capul bisericei nóstre e vinovat, sĕ fie judecat şi osândit, dar judecat omenesce şi creştinesce, iar nu sugrumat, cum nu se sugrumă nici făcĕtorii de rele.

Dacă este nevinovat, sĕ se ridice după el învinuirile şi hula.

Suntem, Sire, ai Majestăţei Vóstre prea supuşi şi prea plecaţi servitori.

(Urméză semnăturile)

— E aci posta.... Trebue sĕ plec.

— Aşa iute!

— Da .... Adio, domnule! Îmi pare rĕu, că trebue sĕ ne despărţim ... Ne-am fi făcut prietini fórte buni.

— Dumneḑeule, bolborosi-i înnăduşit, — deja 'mi eşti dragă .... Pentru ce te duci?

I-am apucat mânile cu passiune şi re ţinêndu-o i-am ḑis:

— Te iubesc dómnă! îmi eşti atât de dragă, mi-aş da viaţa pentru domnia-ta.

— Ce copil, rĕspunse tremurând. — Dă-mi buchetul acela de flori de iederă şi de câte-ori mĕ voiu uita la el pe cale, mĕ voíu gândi la domnia-ta.

A luat florile şi legându-le în batistă, cu ochii plini de lacrimi mi-a întins fruntea spre sĕrutare:

— Adio! şoptí, şi dispăru printre arborii întunecoşi.

Am rĕmas un moment pe prag şi am ascultat, până când sgomotul trăsurei a dispărut .....

De atunci nu ne-am întâlnit. Dar de câte-ori simt mirosul iederei, totdéuna îmi apar în închipuire ochii ei pătrunḑĕtori, pĕrul ondulat, figura sveltă, cari tóte îmi evócă momentele începutului de amor, cele mai dulci, căci nu sunt urmate de mustrări de conscienţă nici de desamăgiri.

Rinaldo.

Concertul „tenorului“ Vassiliu.

Mercuri séra s'a ţinut concertul anunţat deja de mai mult de o lună de ḑile, al domnului „tenor“ *Vassiliu.* Sala dela „Musikverein“ era binişor impopulată de o parte însemnată a societăţii române din loc. Era de faţă şi un numĕr frumos de domnişóre din internatul Asociaţiunii, mai mulţi clerici din seminariul ortodox de acì, în sfârşit studenţimea încă era binişor representată. Dintre străini încă am observat câteva familii.

Concertul s'a început la 8 óre.

S'au executat *şése* piese de cântări, dintre cari *cinci* romanţe ale domnului Vassiliu şi *„Salve di mora, Cavatina din Faust“*, de Gounod, tóte din partea domnului Vassiliu. Apoi s'au declamat dóuĕ poesii, din partea domnului Pagano.

Domnul *Vassiliu* dispune de o voce de tenor destul de bună, căreia însĕ îi lipsesce şcóla necesară. Urmarea este, că vocea îi e aspră şi nemlădiósă. Absolut nu e în stare domnul Vassiliu sĕ execute un *crescendo* séu un *decrescendo;* dispune singur de cele dóuĕ extremităţi: de un *forte*, care de multe-ori trece peste graniţele frumosului, şi de un *pianissimo*, nu e însĕ în stare sĕ facă o trecere dela *forte* la *piano* şi viceversa, pentru-că registrul falsetului şi registrul vocei de pept la domnia sa nu sunt de loc egalisate, şi astfel nu e în stare sĕ farmece auditorul, din contră, îl lasă apatic. Are în falsetul domniei sale unele apucături măestrite, cu care cércă sĕ seducă lumea, şi i-ar şi succede, dacă cântarea domniei sale n'ar fi numai mechanică ci şi expresivă. Aceste apucături le-a aplicat cu succes relativ în „doina Oltului“. Mai are defectul fórte mare, că pronunţă necorect şi nefrumos, astfel, că te face sĕ creḑi la început, că nu cântă românesce.

Domnul Vassiliu, — după-cum am accentuat deja, — a executat tot cântări de ale domniei sale. Va sĕ ḑică domnia sa mai e şi compositor. In calitatea asta domnul Vassiliu aparţine celei din urmă categorii de compositori de aşa numitele „romanţe“, cari grasséză aḑi în România. Musica domniei sale e comună, lipsită de ori-ce gust musical şi cu desĕvêrşire necaracteristică. Defectele aceste se pronunţă cu deosebire în aşa numita „Doina Ardélului“ („doina lui Raţiu“), în care domnia sa deplânge sórtea venerabilului president în ritme vesele de Wals.

Programul n'a fost executat aşa, după cum s'a publicat, ci a fost mutilat. Inainte de a se purcede la executare, domnul Pagano anunţă publicului, că „bassul“ *Marcassa*, care încă avea sĕ conlucre la concert, nu va fi de faţă, şi promite, că spre satisfacerea asteptărilor publicului se vor executa unele piese afară de program. Ce a făcut însĕ domnul Vassiliu? — N'a executat nici punctele din program, ci căḑênd în urma absenţei domnului Marcassa şése puncte (2 soli şi 4 duette), a mai eliminat şi punctul: *„Cavatina“* din „Ballo în Maschera“ de Verdi, înlocuindu-l cu o romanţă de — domnia sa. In chipul acesta deci a compus iute şi degrabă o nóuă programă din cinci romanţe ale domniei sale şi din o piesă de Gounod. Şi a terminat spre mirarea tuturora cu repetarea „doinei lui Raţiu“, care nimeni n'a cerut-o!!

Astfel domnul Vassiliu a pus la probă indulgenţa publicului binevoitoriu — dóuĕ ceasuri de-arêndul.....

Domnul *Pagano*, al doilea debutant, e un declamator unic în felul sĕu.... Domnia sa, fără pic de sfială lăsând la o parte poesia: *„Hodja-Murad-Paşa“*, provĕḑută în program, a „ḑis versurile“: *„Ţiganul şi ursóica“* şi *„Balcanul şi Carpatul“*. Cea dintâiu nu l-a costat multă osteneală.... dar cu a dóua s'a făcut de rîs: credea că are a face tot cu „ţiganul şi ursóica“.

Acompaniarea a provĕḑut-o cu multă abnegaţie escelenta pianistă, domnişóra *Schell.*

In fine nu putem sĕ nu dăm expresiĕ mirării nóstre, cum de o sémă din publicul sibiian e în stare sĕ se entusiasmeze de pro ducte musicale mai puţin decât problematice, cum sunt romanţele domnului *„tenor“* Vassiliu.

Rinaldo.

Noutăţi.

Deputaţi la congresul naţional bisericesc. După scirile de până acuma deputaţi preoţesci la congresul naţional bisericesc s'au ales în cercul Sibiiului: Preacuvioşia sa dl archimandrit, Dr. Il. Puşcariu; în cercul Ilia: protopresbiterul Iliei Avram Pĕcurariu; în cercul Cluşului: protopresbiterul Tuliu Roşescu; în cercul Deşului: protopresbiterul M. Voileanu, asesor consistorial.

* * *

Societatea de lectură „Petru Maior“. Societatea de lectură „Petru Maior“ în şedinţa generală extraordinară din 7 Novembre st. n. s'a constituit în modul armător:

A) Comitetul: Preşedinte: Nicolae Puican, stud. phil.; vice-preşedinte: Victor Onişor, stud. jur.; secretar: Nic. Petroviciu, stud. jur.; notari: Cornel Pincu, stud. jur. şi Pavel Chimbir, stud. med.; bibliotecar: D. Lupan, stud. phil.; cassar: Ioan Pascu, stud. jur.; controlor: Roman Rudnean, stud. med. *B)* Comisiunea literară: Preşedinte: Ilarie Chendi, stud. phil.; referent: Roman Rudnean, stud. med.: membrii: Ax. Banciu, stud. phil.; D. Lupan, stud. phil.; V. Onişor stud. jur.; Nic. Sulică, stud. phil.; A. Vlad, stud. juris. *C)* Econom: Aurel Cioban, stud. juris.

* * *

Nenorocire în minele dela Reşiţa. În minele de cărbuni de pétră dela Reşiţa s'a întêmplat Marţi o mare nenonocire. Într'un despărţământ esploatau băieşii cu dinamită, După aşeḑarea dinamitei şi după aprinderea fitilului doi lucrători au întârḑiat prea mult la faţa locului. Dinamita s'a aprins, şi esploadând a rănit atât de greu pe cei doi băieşi, încât unul din ei după nisce grozave sguduri de creri a murit, ér cela-lalt şi-a perdut vederea ochilor.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Braşov, 23 Octobre, 1896.

(Urmare.)

Alesul nostru, fostul profesor seminarial, Dr. Saftu, după-ce şi Scaunul protopresbiteral i-a aprobat unanim alegerea, a plecat la Sibiiu. După ce Venerabilul Consistoriu archidiecesan unanim i-a întărit-o; după-ce în fine şi Exelenţia Sa, iubitul şi bunul nostru archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, s'a îndurat preagraţios a o aproba — ḑic, alesul nostru a fost chirotonit întru diacon şi presbiter.

Vineri în 4 Oct. v., primim ştirea, că alesul şi acum chirotonitul nostru preot, Dr. Saftu, va sosì cu trenul accelerat, Duminecă 16 Oct.) la 2 óre p. m. în Braşov.

Ḑilele de 4, 5 şi 6 Oct., v., au pus Braşovul într'o deosebită mişcare, pentrucă Vineri a sosit aici episcopul Saşilor din Transilvania, Dr. Fr. Müller, din Sibiiu; ca sĕ participe din inimă şi cu deplină conştiinţă naţională (?!) Duminecă la inaugurarea monumentului lui Árpád, făcut în vîrful Têmpei.

Sâmbătă (5 Oct.,) a sosit ministrul de interne D. Perczel, ca delegat al guvernului poreclit în batjocură liberal, tot pentru acest scop. Va sĕ ḑică: Banderii peste banderii, trăsuri peste trăsuri, alaiuri peste alaiuri, arangiate de Unguri şi Saşi. Numai noi, Românii, stetém indiferenţi şi priviam cu mâhnire la dandanelele conlocuitorilor nostri. Nu ne lăsa nici inima, nici cugetul, sĕ ne bucurăm împreună cu aceia, cari au jurat mórtea nóstră, ca Români neaoşi, de viţă nobilă şi veche.

Când a sosit telegrama preotului nostru din Sibiiu, că soseşte Dumınecă, — o viaţă întrégă s'a desvoltat cu deosebire în Scheiul nostru: Peste 80 de călăreţi, — dintre cari mai bine de jumĕtate erau aşa numiţii juni albi, în costumele lor uniforme şi de o rară frumseţă, decoraţi cu brîne, cu pantlici şi cu cocarde naţionale la căciuli, peste vre-o 60 de trăsuri, dintre cari multe cu flori împodobite, — ne-am grăbit, sĕ eşim întru întimpinarea noului nostru paroch.

Am făcut-o, dle redactor întâiu, pentrucă ne-a dictat-o inima nóstră, ér în linia a dóua, ca sĕ dovedim conlocuitorilor nostri Saşi, Unguri şi Jidani, că noi ne ştim cinsti preoţii şi biserica nóstră.

Nu mai încăpéi de lume la gară. Aici i-a adresat secretarul Comitetului parochial, prof., Arsenie Vlaicu, preotului nostru următórea vorbire:

Prea stimate Părinte!
Prea iubite Frate!

„Comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae şi poporul acestei sfinte biserici îşi împlinesc o sfântă şi plăcută datorinţă, a Vĕ primì în aceste momente solemne prin mine cu întimpinare de: Prea stimate Părinte şi prea iubite Frate. În calitatea de prea stimat părinte, te primeşte aḑi poporul nostru doritor de păstor bun, flămênd şi însĕtoşat de hrană sufletéscă, nerăbdător de a se vedé condus pe căile cele bune, pe calea adevĕrului, pe calea binelui şi a virtuţii, pe calea isbânḑii şi fericirii lui vremelnice şi vecînice. Cu cuvintele, prea iubite frate, te întimpină Comitetul nostru parochial, care aştéptă un frate de muncă, harnic, nepregetător şi desinteresat, un soţ de luptă neînfrânt şi neînfricoşat de pedeci şi pericole de ori-ce natură.

Biserica nóstră aḑi mai mult, ca ori-şi-când, are lipsă de păstori sufleteşti adevĕraţi, devotaţi chemării lor şi turmei încredinţate păstoririi lor; are lipsă de iubiţi fraţi de muncă stăruitóre, de luptă aprigă pentru asigurarea existinţei naţionale şi morale a credincioşilor ei.

Drept aceea cu inima însetată şi doritóre implorăm ajutorul Atotputernicului Dumneḑeu, ca sĕ binecuvinte pasul Tĕu făcut în acéstă carieră, sĕ încununeze cu bogate róde munca Ta pentru binele şi fericirea poporului nostru! Pronia ceréscă sĕ-'şi reverse darurile ei Dumneḑeesci asupra tuturor faptelor Tale, pentru-ca cu toţii cu bucurie adevĕrată sĕ putem striga: „Binecuvêntat fie césul, în care Te-am primit; — şi lăudat şi prea mărit fie numele Domnului, care ne-a luminat mintea, ca sĕ Te înălţăm la trépta înaltă de Părinte şi Frate!

În aceste sentimente şi dorinţe 'Ţi ḑicem: Bine ai venit în mijlocul nostru şi D-ḑeu sĕ Te ţină, la mulţi fericiţi ani. Sĕ trăeşti, Părinte şi Frate!“

O salvă de „Sĕ trăéscă“ a aprobat căldurósa vorbire a unuia dintre cei mai zeloşi şi activi fii ai bisericei nóstre.

Părintele Dr. Saftu a rĕspuns următórele:

Iubiţilor fraţi!

„Vĕ mulţămesc din inimă la toţi, cari v'aţi grăbit, sĕ eşiţi întru întimpinarea mea; la toţi, cari aţi venit înaintea onorificei funcţiuni, pe care eu am îmbrăcat-o din momentul în care prin înaltul dar archieresc am fost chirotonit. Astăḑi vĕ întimpinaţi preotul, pe care, — sunt acum câte-va sĕptĕmâni de ḑile, — l'aţi ales cu atâta rêvnă şi entusiasm.

Faptul, că V'aţi presentat într'un număr atât de frnmos, îmi servesce spre deosebită satisfacţie, pentru că el mĕ convinge, că iubiţii poporeni dela biseriea sf. Nicolae din Scheiu ştiu, sĕ-şi iubéscă şi sĕ-şi respecteze biserica lor.

Până când un popor va ţinea cu căldură la biserica şi preoţii sĕi, bine îi va merge şi pe acest pământ!

Până când în special iubiţii poporeni dela biserica nóstră cu chramul Sf. Niculae din Scheiu, vor ţinea cu căldură la strămoşasca lor biserică, vor iubi şi respecta, precum sĕ cuvine, pe preoţii lor, până atunci darul Domnului sĕ va coborî asupra capetelor lor, a copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor lor!

Frumósa vóstră întimpinare este cea mai vie expresiune a speranţelor, cari le-aţi pus în persóna mea; ea îmi impune mie din nou sânta datorinţă, sĕ caut, nu numai sĕ realisez aceste speranţe, ba dacă voiu putea, sĕ le întrec chiar.

Fac şi în acest solemn moment acéstă făgăduinţă înaintea vóstră şi a consciinţei mele! Viitorul va dovedi.....

Incă odată din inimă vĕ mulţămesc şi vĕ urez din parte-mi tuturora, sĕ trăiţi mulţi ani fericiţi, ca sĕ vĕ puteţi convinge!“

Nu sĕ mai isprăviau uralele de „Sĕ trăiéscă“. Constat cu părere de rĕu, că in tot timpul, cât a vorbit păr. Dr. Saftu, un maşinist hain la suflet manevra în apropiere cu un cinism numai lui şi la ai lor caracteristic!

(Va urma.)

Nr. 6598 Plen. [159] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor şi ajutórelor, ce sunt a se vota pe anul 1897 din **fundaţiunea „Andronic“.**

I. Pentru învĕţăcei de ori şi ce meserie.

II. Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1896.

III. Pentru sodali, cari petrecênd cel puţin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea şi hărnicia lor pentru a deveni măiestrii, prin acésta se escrie concurs pe lêngă următórele condiţiuni:

Toţi cari voesc a concura la stipendii şi ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;

2. Atestat comunal despre averea proprie şi a părinţilor;

3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentului, şi fiind şi acesta căsătorit, şi despre familia dênsului; în atestat are sĕ se indice şi aceea, că în familie câţi copii sunt minoreni, câţi frecuentézâ scóla şi câţi se mai află la vre-o meserie?

4. Concurenţii pot fi numai *români greco-orientali născuţi în archidiecesă.*

I. Invĕţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat cu succes bun, cel puţin şcóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măiestrul şi că contractul s'a înregistrat în condica autorităţii industriale (la pretor ori magistrat). Contractul este a se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕţătură în decursul anului 1896, ceea ce vor doved́ prin atestatul autorităţii industriale (§. 67 art. de lege XVII din anul 1884);

b) că au purtare bună şi fac sporiu mulţămitoriu în meserie; acésta o vor doved́ prin atestatul măiestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arate prin atestat dela măiestru, ce cunoscinţă de limbă mai au;

d) aparţinênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriaşi, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măiestru;

b) sĕ fie lucrat cel puţin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce vor doved́ cu atestatele dela măiestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere sĕ arete anume, unde voesc a se aşeda ca măiestrii, ce feliu de mijlóce în bani mai au, pentru a-şi începe meseria pe socotéla lor? În fine pot produce şi alte documente recomandatóre.

Dela toţi concurenţii de ori şi ce categorie se recere, *ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie* şi adresate *Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu,* sĕ le înainteze aici cel mai târdiu până la **31 Decembre 1896 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută la 9/21 Octobre 1896.

Dr. **Il. Puşcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicare de licitaţiune.

Sĕ face de vêndare din mână liberă pe calea licitaţiunei livadia de circa 15 jug. cat. întrodusă în protocolul cărţii funduare Nr. 54 a Sibiiului sub A. 1 ord. 3947 top., care formézâ proprietatea institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţiné **Sâmbătă, la 21 Novembre nou la órele 10 a. m. 1896** în cancelaria advocaţială a „Albinei“ (strada Bayer Nr. 1), şi se vor admite şi oferte în scris, cari se vor desface după încheierea licitaţiunei verbale.

Livadia e comasată într'o singură parcelă, încungiurată din tóte părţile cu şanţuri şi situată în nemijlocita apropiere a oraşului, imediat lângă drumul de ţară spre Şura-mare.

Condiţiunile de licitare sĕ pot vedé dela 16 Novembre încolo în fie-care di în órele antemeridiane la cancelaria advocaţială a institutului.

Sibiiu, 6 Novembre 1896.

[161] 2—3 **Direcţiunea.**

Nr. 420/896 [166] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă Săcel, protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post de paroch dau suma de fl. 437.02.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuale, înstruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Selişte, 23 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. **Nicolae Maier.**
protopresbiter.

Nr. 316/1896. [164] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele învecinate Apata şi Ormeniş din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând pe viitoriu ambele numai una parochiă de cl. III-a cu sediul parochului în Apaţa, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, ating laolaltă în ambele comune suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a constatat în sinódele parochiale din 4 Aug. a. c.

Informaţiuni mai de aprópe se pot câştiga la oficiul protopresbiteral şi comitetele parochiale respective.

Reflectanţii au a-şi subşterne cererile concursuale, instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Breţcu, (Bereczk) 29 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu organele parochiale respective.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter.

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remuneraţiune de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [165] 1–6
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea **44** de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstrézâ colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acéstea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**
Se căpĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,
agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19 W. — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă séu pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Extras din scrisorile de recunoscinţă:

Garnitnra trimisă o am primit, sunt fórte îndestulit şi te rog a-mi trimite cu rambursă încă o garnitură constătătóre din 44 bucăţi.

Bozoviciu (Krassó-Szörény megye), 18 Iuliu 1896.

Alexandru Keresztes, proto-pretor.

Piliş, în 24 August 1896 (Comitatul Pestei).

Cu garnitura sunt fórte îndestulit. Mĕ rog a trimite la cumnata mea baronesa Nyary n. Somogyi la Szunto încă trei asemenea garnituri.

Baron Iulius Nyary.

Contra

tusei, răguşelei şi flegmei

cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,

(Pemetefű czukorka)

carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **O cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Bekés-Csaba.

[158] 2—10

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 37—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125. Sibiiu, Marţi, 5/17 Novembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Novembre 1896.

Cu 1 Octobre 1896 s'au început un nou ciclu de 3 ani al congresului nostru naţional bisericesc.

În sensul normelor din vigóre consistoriele eparchiale la ordinul consistoriului metropolitan au luat mĕsurile cuviincióse pentru facerea alegerilor de deputaţi congresuali pentru noul period de trei ani.

În archiedecesa nóstră alegerile în colegiele preoţesci s'au făcut Vineri în 1 Novembre a. c.

Cele mirenesci s'au făcut pentru întrégă archidiecesa ieri, Dumineca, în 3/15 Novembre a. c.

Colegiile de scrutiniu se vor întruni Duminecă în 10/22 Nov. a. c.

La alt loc publicăm resultatul alegerilor de deputaţi clericali, şi la timpul seu vom publica şi resultatul alegerilor mirenesci.

În congresul din véra anului 1895 am serbat iubileul de ani 25 al constituţionalismului din biserica nóstră.

Ochii nostri sufletesci au făcut atunci o privire asupra unui period de un pătrariu de veac. Am trecut în revistă pe bărbaţii mari ai bisericei nóstre, cari în decurs de ani 25 au lucrat la consolidarea instituţiunilor constituţionale în sinul bisericei nóstre.

Unii dintre aceia cu apostoléscă rîvnă lucră şi acuma la consolidarea acelor instituţiuni constituţionale, şi este fericire, că mai trăiesc încă mulţi dintre aceia, cari la anii 1868 şi 1869 au lucrat pentru crearea actualelor instituţiuni, şi de atunci până acuma îşi consideră viaţa ca dar dela Dumneḑeu spre a lucra pentru consolidarea lor.

Bĕtrânii aceştia şi aḑi lucră cu mai mare entusiasm, ca mulţi din tinĕra generaţiune, care a crescut la umbra actualelor instituţiuni constituţionale liberale.

Ei, cari au trăit în era absolutismului de tristă memorie în biserica nóstră, când volnicia clerului superior sĕrb dicta în biserica nóstră, de bunăsémă sciu aprecia binefacerile sistemului constituţional.

Generaţiunea de aḑi a devenit mai apatică, mai indeferentă, şi noi cu îngrijire signalăm acéstă durerósă apariţiune în sinul bisericei nóstre.

Facem acéstă constatare, şi deschidem discusiunea, dând prilegiu bărbaţilor nostri din provincie sĕ se pronunciă în meritul afacerei reservându-ne şi noi a ne spune vederile, convingerile şi dóră şi esperienţele nóstre.

Sĕ dăm ilustraţia situaţiunei.

Avem până acuma resultatul alegerilor preoţesci.

Indreptăţiţi la alegere au fost cu totul 946 membri clericali ai archidiecesei nóstre.

Dintre acestia la alegerea din Vinerea trecută s'au folosit de dreptul acesta numai 278 va se ḑică abia 29 de percente.

Vom grupa cifrele după cercurile electorale.

In cercul I. al Sibiiului, la care concurge preoţimea din protopresbiteratele: Sibiiu, Sĕlişte, Avrig, o parte din Agnita, una din Mercurea, şi un singur preot din tractul Mediaşului, drept de vot au avut 107; dintre acestia faptice s'au folosit de acest drept 44, au lipsit deci 63.

In cercul II Alba-Iulia-Sebeş, îndreptăţiţi la vot au fost 90; faptice s'au folosit de el 34.

In cercul III Deva-Haţeg cu voturi 92 s'au dat voturi 18.

In cercul IV Ilia şi Giógiu voturi sunt 80, dintre aceste s'au dat 22.

In cercul V Zarand-Câmpeni îndreptăţiţi la votare sunt 80, faptice s'au folosit de ea 21.

In cercul VI Cluş-Turda din 95 s'au dat 22.

In cercul VII Solnoc-Bistriţa, unde concurge tractul Deş, Solnoc, Cetatea de pétră, Bistriţa şi Reghin cu 102 voturi îndreptăţite s'au dat 11 voturi.

In cercul VIII. Têrnava, unde concurg protopresbiteratele: Mediaş. Têrnava, Murĕş-Oşorheiu, Agnita, Sighişóra şi Cohalm, cu voturi 122 s'a dat numai 36.

In cercul IX. Braşov-Treiscaune cu voturi 71 s'au dat 41.

In fine în cercul X. Bran-Făgăraş cu voturi 97 s'au dat faptice 29.

Sĕ grupăm cifrele şi mai intuitiv.

Cercul	I.	voturi îndreptăţite	107.	s'au dat	44—40%
„	II.	„ „	90.	„ „	34=37%
„	III.	„ „	92.	„ „	18=19%
„	IV.	„ „	80.	„ „	22=27%
„	V.	„ „	80.	„ „	21=26%
„	VI.	„ „	95.	„ „	22=23%
„	VII.	„ „	102.	„ „	11=10%
„	VIII	„ „	122.	„ „	36=28%
„	IX.	„ „	71.	„ „	41=57%
„	X.	„ „	97.	„ „	29=29%

După ani 25 în constituţiune ni se presentéză spectacolul trist, că membri clericali din archidiecesă abia 30% se folosesc de dreptul electoral în corporaţiunea cea mai înaltă în sistemul nostru constituţional.

Deschidem deci discusiunea în acéstă afacere, care varsă lumină destulă, dar care lasă umbră adêncă şi ne presentéză spectacol dureros.

Credem că preoţimea nóstră, şi mai ales protopresbiterii ni vor clarifica lucrul şi vom ajunge sĕ vedem, care este causa acestei durerόse apariţiuni.

Ori unde va zăcea causa, datori suntem sĕ o eruăm, şi sĕ luăm mĕsuri radicale pentru îndreptarea rĕului.

Sĕ mergem!..

Un cuvênt către confraţii învĕţători din Reuniunea districtului S.-Sebeş.

Fraţi Colegi!

Adunarea generală din acest an a scumpei nóstre reuniuni se va ţiné în centrul şi inima districtului nostru, în oraşul S.-Sebeş în ḑilele din 7/19 şi 8/20 Novembre a. c. Convocatoriul adunării s'a distribuit deja până la cele mai extreme margini ale celor trei tracte, aşa că astăḑi cred fie-care dintre noi îl va puté avé dinaintea sa, şi cetindu-l numai bucurie sinceră 'i a putut cuprinde sufletul. Convocarea acésta şi în anul de faţă ca şi în cei trecuţi ne-a surprins plăcut, ba mai mult póte acum, pentru-că interesul, grija nóstră faţă de şcóla română, din ḑi în ḑi, din an în an trebue sĕ crescă în raport direct cu anii grelei nóstre munci.

Fraţilor! Fie-care dintre noi care e pĕtruns de însemnătatea acestor ḑile, care e pĕtruns de sfânta causă şi mântuirea scólelor nóstre, care e dornic de o mai bună sórte şi prin urmare de progresul ţĕranului român, nu póte, dar nu-'i este permis, sĕ rĕmână indiferent şi nemişcat la acéstă convocare şi sĕ nu-'i rĕspundă cu însufleţire „da, vom merge!“

Fie-care dintre noi, care a cetit aceea convocare a putut vedé cumcă lucruri destul de importante reclamă ca toţi sĕ ne presentăm „uniţi la gânduri şi 'n simţiri“ sĕ ne grupăm sub drapelul pe care stă scris: „pentru fericirea şi emanciparea“ némului românesc.

Pentru noi ḑilele acestea de întruniri trebue sĕ fie cele mai măreţe, pline de vraje nobile, în aceste timpuri a opresiunilor, când spionaţi şi ispitiţi suntem până chiar şi la cele mai nevinovate afaceri familiare, şi apoi când putem avea şi noi parte şi numai de vre-o ḑi de adevĕrată bucurie séu mulţămire sub decursul unui an — plin de grea muncă — dacă nu atunci când se întâlnesce frate cu frate cu aceeaşi sfântă misiune, când ne concentrăm cu toţii în reuniune.

Colegi! În lături deci cu tóte scusele, căci acel glas din convocătoriu care ne chiamă la muncă cinstită şi nobilă, nu este glasul unor particulari, ci este ţipetul după ajutor al însăşi şcólei române, care vĕḑêndu-se astăḑi în préjma unei sistematice prigoniri, pretinde dela fii sĕi jertfe şi dragoste!

Datorinţa, de a face zid puternic de apĕrare de care sĕ se sdrobéscă tóte atacurile acestor fiitóre vijelii, a cui sĕ fie, dacă nu a nóstră a dăscalimei române?

Sĕ arătăm deci şi de astădată străinilor şi tuturor celor ce sĕ cuvine, că nóuĕ cel mai scump odor pe lume ne este şcóla de care atât de strîns este legată fericirea şi înflorirea némului nostru românesc.

Sciu că cu multe calaminaţi şi mari neajunsuri sunt împreunate acestea adunări, dar causa scólei române care trebue pusă mai pe sus de tóte, ne impune astăḑi ca nici când, ca cu cea mai curată dragoste sĕ o îmbrăţişem, căci dór noi nu vom voì sĕ fim acusaţi de necredinţă. Resultatele acestor întruniri ne sunt enorm de folositóre, şi nu e de lipsă sĕ vi le mai înşir, decât sĕ Vĕ amintesc cum-că acestea sunt locurile celea mai potrivite ale nóstre unde ne putem sfătui „cum sĕ ne potrivim, ca bine sĕ eşim“. De aci ne reîntórcem noi fraţilor în laboratórele nóstre modeste, plini de curagiu,

FOIȚA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

După ce se va sĕvêrşí la Contumaţie Curăţenia (Purificaţia), li se va da Ţidulă de sănĕtate, atunci trebue prin arătarea Boletelor de păşune Vitele sale ale trage la revizia Tistii de Vamă, când gazdele Vitelor se vor dojení, Articuluşurile cele de vămuit, supt pierderea lor a nu le amesteca cu Vitele de păşune, şi Productumurile lor pentru o Boletă, ce se va căpĕta dela Vamă, se va plătí numai un Creiţariu bun de argint, şi de cumva Productumurile ar trebuí sĕ se pue jos, şi de pe acelea legiuita taxă trebue sĕ se plătéscă, éră afară de acésta nimica mai mult sĕ nu se plătéscă, afară de aceste nimic alte declaraţii supt nici un pretext nu se vor primí. Mai încolo Economii primitele Bolete de consumo, care spre legitimaţia sa sunt de lipsă, trebue bine sĕ le păstreze.

§. 8.

De cumva s'ar întêmpla vr'un Econom a-şi fi pierdut Boleta de păşune, atunci fără zăbavă trebue la Tezaurariat, séu Tistia, care Boleta de păşune au fi dat-o pentru căpătarea unui (Dupplicat) duplicat a se arăta cu cererea sa, arătând de odată şi pricinile pierdutei Boletă, a puté încredinţa Tistia de Vamă, care au fost dat Originalu afară. Spre hotărîrea cererii sale trebue suplicantul însuşi în Persónă sĕ mérgă, care dăduse mai nainte Boleturile de păşune afară, fiind-că numai la acea Tistie este slobod a da duplicatumuri, de unde s'au fost scos Originalele, şi pentru fieşte-care duplicat partea va plătí 2 Creiţari de argint la Vamă.

§. 9.

De cumva Economul ar încumeta Tistia cu pierderea Boletii a o înşela, ca sĕ pótă la altă Tistie cu acea Boletă face înşelăciune, unul ca acela după strajnicile legi a Vămilor cu pierderea păşunii se va pedepsí, aşa dară fieşte care Păscĕtoriu séu Econom se îndatoréză ca Originalu Boletii cei pierdute, care după vreme s'au găsit, spre a se casăluí, a-'l da la Tistia de Vamă.

§. 10.

Spre uşurarea economilor acolo unde locul, şi stările împrejur ar poftí, se îngădue Vitele sale, şi Productumurile nu numai la acea Tistie, unde boletele li se dăduse, ci şi la altă Vamă, după chipul mai sus arătat, a-le arăta înainte.

§. 11.

Numai Oile spre tundere, şi Mieii spre vênḑare înlăuntru a se aduce, şi peste câteva ḑile éră fără Pas a se trimite îndărĕpt, almintrilea nu se va îngăduí, ci ca economii Vitelor acea tundere supt nemijlocita lor pază, ca şi la Contumaţia supt ceriu, după Instrucţia supt numĕrul Guvernialicesc 6894. 1824. Tezaurarialicesc 7615. 1824. dată, trebue sĕ se păzască, se întêmplă, séu despre vitele, care odată s'au mânat înlăuntru pe lângă punerea Pasuşului, s'au Răvaşului de vite sĕ va da altă Boletă nóuă de păşune. Întêmplându-se tunderea Oilor în locul dincóce de Vamă séu Cordon trebue Economul Vitelor, dela Contraşul, care la tunderea oilor va fi faţă despre numĕrul, carii din partea dincolo s'au adus la tundere, şi éră sĕ vor trimite îndĕrăpt, precum şi despre Lâna ce s'au adus înlăuntru, sĕ poftéscă Răvaş, care la înoirea Boletii de păşune supt pedépsă a plătí taxa Vămii în Lână va fi datoriu a o arăta la Vamă.

§. 12.

Se opreşte la fieşte-care Econom supt grea pedépsă Vitele din afară de Ţéră séu productumurile cumpĕrate, séu înschimbate pe Bolete de păşune a-le însemna, a-le aduce înlăuntru.

(Va urma).

plini de nădejdile muncei nóstre, și de celea mai nobile planuri. Da „sĕ mergem“ sĕ nu ni se pótă face nici o imputare din nici un loc, că noi am fost indeferenți, că n'am purtat destulă grijă de celea mai scumpe ale nóstre sanctuare. Timp este încă așa ca fiecare dintre noi póte sĕ-și întocméscă lucrurile astfel, ca la césul plecării sĕ nu întimpine nici un abstacol care i-ar putea face imposibilă mergerea. Consult ar fi, ca fiecare sĕ-și facă notițe în câte-va ḑile, din esperințele sale câștigate pe terenul educațiunei și al instrucțiunei, și așa óre-cum preparat — la nesce consultări séu mai bine ḑis discusiuni — sĕ se presenteze. Sĕ dorim cu toții, ca cu mergerea de astădată sĕ se inaugureze în corpul reuniunei și între membri ei o mișcare mai vie, mai plină de viéță, căci astfel numai îi putem asigura calea spre înflorire și progres.

Fraților din acéstă reuniune! In proximile nóstre ședințe sĕ dăm mâna, sĕ ne îmbrățișem cu adevĕrat colegială dragoste cât mai mulți, pentru că lipsă e, și responsabilitatea nóstră e mare înaintea lui Dumneḑeu și a neamului, dacă nu vom fi credincioși numirei nóstre de „luminători ai poporului“.

Dee Dumneḑeu ca aceste cuvinte sincere eșite din inimă, — cari au menirea de a pĕtrunde érăși acolo — sĕ afle primire bună și în inimile vóstre fraților Colegi, și sĕ Vĕ predispună pe toți a satisface cuvintelor puse în capul acestor rênduri „sĕ mergem“!

La revedere

al Vostru confrate dela Măgina:

Candin C. Suciu.

Noutăți.

Alegeri de congres. Din cler s'au ales ca deputați congresuali următorii: Cercul I. Sibiiu, Dr. Il. Pușcariu; Cercul II. Alba-Iulia, Nicolau Ivan; Cercul III. Deva-Hațeg, Ioan Papiu; Cercul IV. Ilia-Gióginu, Avram Pĕcurariu sen.; Cercul V. Zarand-Câmpeni, Vasiliu Damian; Cercul VI. Turda-Cluș, Tuliu Roșescu; Cercul VII. Solnoc-Bistrița, Mateiu Voilean; Cercul VIII. Têrnava-Sighișóra, Nicolau Maneguț; Cercul IX. Treiscaune-Brașov, Ioan Petric; Cercul X. Bran-Făgăraș, Iuliu Dan.

* * *

Mulțămită publică. Prea On. D. Dr. N. Maier, protopop în Sĕliște, carele a donat pe sama bibliotecii școlare din Apoldu-de jos 5 opuri în valóre de 3 fl. 90 cr. precum și O. lui D. Ioan Măcelariu, notarîn loc, carele a donat 7 opuri în valóre de 12 fl. 50 cr., li-se aduce și pe acésta cale călduróse mulțămiri. Apoldu-de-jos, la 30 Octobre 1896. Nicolae Șimulescu, director și învĕțător.

* * *

Distincțiune. In considerarea meritelor câștigate cu arangiarea în decursul esposițiunii regnicolare milenare Maj. Sa a dăruit grătuit ministrului Daniel Ernő de Szamosujvár és Némethy baronatul, pentru persóna sa și pentru următorii sĕi bărbătesci, cu dreptul de a fi membri pe viéță in casa magnaților.

* * *

Atentat. Din Comloșul-mare se scrie, că în 8 Novembre séra, tocmai pre când preotul George Bălan era cu familia și cu nesce óspeți la cină, cineva a tras un glonț prin ferêstă țintind la capul preotului, care din fericire n'a fost nimerit, ci numai la un deget rănit. Triste semne. Cercetarea se face cu tótă energia pentru acest act de resbunare și ură personală.

* * *

„Romania“. Societatea tinerimei române studióse din München s'a constituit pe anul 1896/7 în următoriul mod: Președinte: Cand. arch. Constantin B. Cretzoiu: Secretar: stud. electr. Iosif Sceopul; Casier: stud. ing. Camil Pop de Hărsianu; Notar: stud. arch. Remus P. Iliescu. Localul societății se află: *Schleissheimerstrasse 109/I. R.*

* * *

Pedépsă meritată. Gendarii dela Caransebeș Atanasie Sulea, Nic. Gerga și Const. Ilea au fost osêndiți de către Curia reg. din Budapesta la câte 9 ani prinsóre grea, pentru că au chinuit de mórte pe un plugariu și soția sa nevinovați și fără temei suspiționați cu furt de oi.

* * *

Studente universitare. Consiliul universitar în ședința sa din Sâmbăta trecută s'a ocupat cu cestiunea, că óre femeile pot fi primite ca studente extraordinare la universitate. Favorul acesta până acum nu-l avea sexul frumos. Acuma au hotărît, că dacă domnișóra respectivă, ce voiesce sĕ fie înscrisă, promite, că după o jumĕtate de an face examenul de maturitate, se primesce ca studentă extraordinară, ér după producerea atestatului de maturitate își póte continua studiile ca ordinară.

* * *

Schintei din filosofia lui Radu Cupariu. Filosoful din cestiune e un tinĕr, ce se ḑice câte-odată român, a fost dóuĕ luni președinte la societatea „Petru Maior“, acuma e student în filosofie, redactor la „Magyar Állam“ și membru activ în mai multe societăți de catholisare din Ungaria. În 8 Novembre a. c. și-a ținut societatea „Szt-Imre“ ședința festivă, cu care ocasiune zelosul ei membru Radu Cupariu, a dat probe de adânca sa filosofie debutând cu o vorbire plină de căldură catolică, saturată de frase bombastice și presărată cu schintei filosofice de cea mai „pessimă specie“. Iată unele absurdități filosofico-jesuiticei: „Fără religiune nu există societate, fără religiositate patria nu póte înflori. Acésta o recunosc și acei liberi cugetători, cari se ocupă serios cu marile întrebări a-le omenimei. (Până aici fórte adevĕrat. Red. „Tel. Rom.“) Noi însĕ mergem mai departe. (Până la absurditate. Red. „T. R.“) *Mintea și inima acestei mici, dar însuflețitóre societăți catolice nu se póte oprì la acésta. Da, noi afirmăm, că fără religiune catolică ori ce societate se descompune . . . . Asta e credința, asta e convingerea nóstră și acesteia după modestele nóstre puteri voim ai câștiga, cât mai mulți aderenți.*“ E códa vécului! Întrégă societatea omenéscă nepapistașă se prăpădește! Așa ne spune un filosof, fiu de român, în o adunare unguréscă de catolisare. Sensațională descoperire ai făcut dle filosof, ai merita sĕ fii decorat cu pecetea rușinei pe frunte, ca astfel sĕ te cunóscă și sĕ te încunjure toți tinerii români, cari își folosesc „modestele lor puteri“ spre alte scopuri mai nobile, decât D Ta.

* * *

Amintiri electorale. Dela alegeri încóce par'că trăim în epoca duelelor din evul mediu. Nu este ḑi, în care foile magiare sĕ nu anunțe resultatul cutărui séu cutărui duel dintre un deputat guvernamental și dintre unul de alt partid. Sunt deputați, cari au avut și câte dóue-trei dueluri. S'a bătut și Kossuth fiul stântului dela Turin. Astaḑi a rĕmas pe câmpul de luptă greu rănit renumitul polițaiu, Ieszenszky. Prosit constituție magiară, căci duelgii cu viața în vêrful sabiei i-ți apără sfințenia ta.

* * *

Un schelet de 400 ani. În curtea Hotelului „Anfang“ din Gyula voind sĕ sape un ghețariu au dat la o afunḑime de doi metri preste un schelet de om. În locul acesta se ḑice a fi fost o temniță, ér scheletul e a unui prinsoner, căci pe fluerile piciórelor și acum stau lanțurile ferecate. Scheletul espus vederii publice, după constatările unor specialiști este înainte de asta cu 400 de ani.

* * *

Mórte din causa unei musce. Din Dobrițin se scriu următórele: Stefan Farkas, conducĕtor de locomotivă, s'a dus la înmormêntarea unui amic al sĕu. Mortul se afla în casă rece și coperișul cosciugului nu era așeḑat pe el. Pe Stefan Farkas, care stetea lângă mort, îl mușcă de obraz o muscă și în scurt timp obrazul i se umflă între cele mai mari dureri. Când sosi medicul, sângele îi era deja înveninat. Nenorocitul om muri după câte-va ḑile între chinurile cele mai mari.

* * *

Bibliografic. A apărut de sub tipar Raportul general al comitetului reuniunei române de musică din Sibiiu pe timpul dela 1 Septembre, 1895 până la 31 August, 1896.

În acesta se cuprinde darea de sémă despre momentele mai însemnate din viéța reuniunei în anul expirat, este înșirat conspectul musicalielor procurate în anul 1895/6, este espus rațiociniul acelui an, înventariul încheiat la 31 August, 1896, proiectul de budget pre anul 1896/7, comitetul vechiu și însemnarea membrilor.

Amĕnunte vom aduce în alt numĕr.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Brașov, 23 Octobre, 1896.

(Urmare și fine.)

După aceea imposantul conduct (în frunte o trăsură cu 4 cai, *) împodobită cu flori, în care era noul paroch Dr. Saftu și epitropul Sterie Stinghe; după acésta urma alta trăsură, în care erau epitropul George Navrea, cu secretarul comitetului etc. etc.), a percurs în cea mai bună ordine lunga cale până la biserică. Vĕ puteți închipuì, dle redactor, că tot orașul deja de Vineri și de Sâmbătă era decorat. Prin Scheiu curgéu buchetele de flori, care sĕ aruncau de pe ferestrii în trăsura preotului nostru.

În biserică a fost întimpinat de protopresbiterii Ioan Petric și Vasilie Voina; dl protopresbiter Ioan Petric, fórte mișcat și cu lacrămile de bucurie în ochi a rostit următórele cuvinte:

„Bine ai venit în mijlocul nostru, iubite frate în Cristos! Poporul acestei sfinte biserici, care cu câteva sĕptĕmâni mai nainte te-a ales cu o majoritate atât de mare, Ți a ieșit spre veselă întimpinare, întreg, fără deosebire de partid. Toți parochienii prin urmare s'au grăbit, sĕ-Ți arate dragostea, cu care te-au așteptat și acum te primesc în mijlocul lor. Bunul Dumneḑeu sĕ-Ți dăruiască sănătate și viață, ca sĕ poți servì sfintei biserici acesteia mulți ani fericiți promovând progresul poporului, binele și fericirea lui.“

După-ce au încetat uralele de „sĕ trăiască“ păr. Dr. Saftu a rĕspuns astfel:

„Iubiților dni protopresbiteri!

Iubiți poporeni!

Ori de câte ori sentimente prea puternice copleșesc inima omului, acestuia îi este greu, sĕ nimeréscă expresiunile potrivite.

Vĕ mulțumesc, dlor protopresbiteri, din suflet pentru bunăvoința, care o a-ți manifestat față cu persóna mea. Am fost surprins de grandiósa întimpinare, care mi-o face mie iubitul popor dela acésta sfântă biserică, fără deosebire de partid și cu o dragoste generală. Fiind cel mai sfânt principiu al legii nóstre ortodoxe: Dragostea, conform acestuia voiu lupta pentru propagarea lui și între colegii mei și între poporeni.

Cu toții a-ți dat astfel de probe și prin atitudinea de astăḑi, încât eu trebue sĕ mĕ simt fórte mândru, că fac parte din trupul și sângele vostru. Faptele vĕ îndreptățesc, iubiți poporeni, la un viitor mai mândru și mai strălucit. Pregătirea acestuia constitue sfânta datorință a nóstră, a preoților.

Dómne, stăpânitorul tuturora, revarsă darul tĕu cel sfênt asupra capului meu, dă-mi putere, ca sĕ pot realisa speranțele puse în persóna mea!“

Era o scenă fórte mișcătóre: Protopresbiterii, preotul și mulțimea de popor nu și puteau opri lacrimile de bucurie.

După aceea noul nostru preot a fost condus în locuința sa de întreg poporul.

Astfel s'a terminat ḑiua, în care am primit pe alesul și chirotonitul nostru preot, fiind toți mângăiați, că am făcut o faptă bună și că am dovedit conlocuitorilor nostrii de alte confesiuni, că noi ne scim prețui biserica și pe preoții nostri.

Duminecă în 13 Oct. v. s'a făcut instalarea oficiósă a noului nostru paroch.

In decursul unui serviciu înălțător, la care au funcționat toți 3 preoții împreună cu diaconul, după ce s'a cântat „unul sfênt“, a eșit dl protopresbiterul Ioan Petric în ușile împĕrătesci, — păr. Dr. Saftu stetea înaintea altariului la drépta, — și a rostit următórea vorbire:

Evlavioșilor creștini!

„Trecură 12 ani, de când bunul Dḑeu chemă la sine pe fericitul paroch și protopop, Iosif Barac; de atunci până astăḑi purtară sarcina acestuia cei doi parochi rĕmași în viață, cu consciențiositate și scumpătate, în cât iubitul lor popor dela acéstă sfêntă biserică nu suferi nici o lipsă în cele sufletesci. Cu tóte acestea înmulțindu-se agendele acestor doi păstori sufletesci nu numai cele bisericesci, ci și cele scolare, atât din loc, cât și din protopopiat, pentru ca aceste sfinte institute sĕ progreseze tot mai mult, și sĕ nu rĕmână îndărătul celorlalte biserici și scóle de alte confesiuni, cari se întrec între sine în cultură și literatură, fiindcă pretinde duhul timpului de astăḑi, comitetul nostru parochial, care este ales de sinod nu numai, ca sĕ lucre pentru binele luminarea și fericirea tinerimei și poporenilor acestei sfinte biserici, ci și pentru sutele de tineri străini, cari vor sĕ se îndulcéscă din nectarul sciințelor, ce se predau în scólele nóstre capitale, reale, comerciale și gimnasiale, din cari iasă creștini buni, bărbați luminați, naționaliști înfocați, buni patrioți și folositori némului românesc de ambele confesiuni. Repet: Comitetul nostru parochial, resp. membrii aceștia cu domnii epitropi împreună, ca nisce părinți ai acestui popor, s'au îngrijit, sĕ ușureze sarcina cea grea a actualilor doi parochi, și sĕ le dea o putere nóuă, prin alegerea unui al treilea paroch la cea dintâi biserică din archidiecesa nóstră, ba pot ḑice din întréga nóstră provincie metropolitană.

Spre scopul acesta s'a escris concurs pentru ocuparea acestui post, la care concurară 4 indiviḑi, dintre cari întrunindu-sĕ sinodul nostru parochial electoral extra-ordinar la 18 August a. c. eschiḑênd pe doi, cari nu întrunéu condițiunile din concurs, a pus în candidație pe cei mai vrednici și binemeritați concurenți pe terenul scolar și bisericesc, pe dl Dr. V. Saftu, profesor de teologie la archidiecesa nóstră și pe părintele diacon al acestei sfinte biserici Ioan Prișcu. — La votisare reușind cel dintâiu cu maioritate de voturi, presidiul sinodului l'a proclamat de paroch al III-lea. Alegerea acésta aflându-o scaunul protopresbiteral că a decurs în ordine, în ședința din 4 Septembre a recomandat aprobarea alegerei Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan. Acesta în ședința din 17 Septembre a. c. a întărit pe cel ales, pe dl Dr. V. Saftu, de paroch al III-lea la acéstă sântă biserică.

Escelența Sa, Domnul Archiepiscop și metropolit, cu ocasiunea sfințirei bisericei din comuna Diug l'a sfințit întru diacon și în 1 Octobre a. c. la chirotonit întru presbiter precum vom vedea din gramata archieréscă. Vĕ rog sĕ fiți cu luare aminte:

No. 6565 Pres. 1896.

Miron

din îndurarea lui D-ḑeu archiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania; metropolit al românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania; doctor în teologiă; consiliariu intim al Maiestăței Sale cesaree și apostolico-regesci.

Facem cunoscut tuturor cărora sĕ cuvine: Că pe clericul absolut, mai în urmă profesor la seminariul archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu, Dr. V. Saftu din Brașov, în urma alegerii făcute în sinodul parochial dela biserica Sântului Nicolau din Brașov-Scheiu la 18 August a. c. și a aprobării consistorului Nostru archidiecesan din 17 Septembre a. c. No 6058 Bis. l'am chirotonit la 15 Septembre a. c. diacon, ér la 1 Octobre a. c. presbiter, și l'am instituit canonicesce de paroch stabil pentru una din cele trei parochii dela biserica mai sus numită a Sântului Nicolau din Brașov-Scheiu, tractul protopresbiteral al Brașovului, dându-i totodată jurisdicțiune canonică special și în forul spiritual și îndreptățire la folosirea tuturor emolumentelor împreunate cu acest oficiu parochial, pe lângă îndatorirea, ca dênsul sĕ se conformeze întru tóte normelor prescrise pentru statul preoțesc.

Despre ce dăm numitului paroch Dr. Vasilie Saftu, decretul present archieresc cu propria Nóstră subscriere și cu sigilul archiepiscopesc.

Sibiiu, la 4 Octobre 1896.

Miron Romanul.

Din cele premise auḑind în scurte cuvinte istoricul alegerii de paroch, precum; și gramata archieréscă mĕ întorc către frăția ta, stimate în Christos frate, și mĕ adresez cu cuvintele dătătorului de lege, Christos, către apostolii sĕi, ḑicêndu-le: „Așa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕḑênd faptele vóstre cele bune, sĕ preamăréscă pe Tatăl vostru cel din ceriuri“. Aceste cuvinte le-a rostit Iisus atunci, când i-a tră mis, sĕ propoveduéscă adevĕrul evangelii în tóte unghiurile lumii.

---

*) La Piso din Aguita au fost 6 cai. Red.

Aceste cuvinte le-am aflat mai potrivite a-le întona cu acéstă ocasiune, când am fericirea a te instala de al III-lea paroch la acéstă sf· biserică și tot odată ați aduce aminte, că chemarea preotului, deși este frumósă, dar are și mare rĕspundere.

Frăția ta cunoști, că trépta preoției nu o póte ocupa individul, ca alte oficii numai pentru de a-și asigura modul de esistență, ci sĕ se examineze el pe sine serios, că simte vocațiune pentru preoție. Mulți bărbați culți din vechime, cunoscênd responsabilitatea, ce o au față de popor, s'au reținut dela preoție, precum Grigorie din Neocesarea și alții.

Chemarea unui păstor sufletesc în societatea creștinéscă are acea însĕmnătate, că lui i se cuvine a pasce turma lui Christos, adecă pe poporul credincios, cu învĕțăturile din sânta scriptură.

Acéstă îndatorire i-o impune sf. Scriptură preotului, numindu l, că el este îngerul bisericei, sarea pămêntului, lumina lumii, ér Sf. Ioan Gurădeaur, ḑice:

„Deși preoția sĕ sĕvîrșesce pe pămênt, totuși ea trebue sĕ se numere în céta și rîndul lucrurilor ceresci, pentrucă Sf. Grigorie ḑice:

„Preotul slujind stă cu îngerii, lucréḑă împreună cu Christos.“

Înalta chemare a păstoriului sufletesc are mare responsabilitate, căci el cade și sub pedépsa vremelnică și vecinică neîngrigind sufletesce de poporul, ce i-s'a încredințat; ér din contră împlinindu-și preotul cu sfințenie chemarea sa, atunci și poporul este deobligat, sĕ și împlinéscă datorințele sale creștinesci față de preot, sĕ-i dé, ce-i compete și sĕ-l spriginéscă în cele ale traiului, căci sĕ ḑice în sf. Scriptură: „Cine slujește în óste cu léfa sa? sau cine sădește viie, și din rodul ei nu mănâncă?“

Domnilor și fraților! Noi ne-am născut cu dóuĕ comori scumpe, mai scumpe decât viața, și acestea sunt limba românéscă și religiunea strămoșéscă; aceste tesaure, sĕ le păstrăm cu scumpĕtate, sĕ îngrijim, sĕ nu le răpéscă nimeni nici cu momele, nici cu înșelăciune. Aceste dóuĕ comori în prima linie ești și Frăția ta chemat a-le apără, și a satisface pretensiunilor legale ale mai marilor și a împlinì datorințele legale față de poporul, ce ți-se încredințéză astăzi grijei ce-i sufletesci, și a-l conduce la calea cea adevĕrată. Frăția ta ca Doctor în filosofie și profesor de teologie cunosci prea bine, că preotul este oglinda, în care se oglindéză viața poporului pus sub conducerea sa. Pentrucă dela hărnicia și priceperea preotului atêrnă fericirea, bunăstarea și înaintarea poporului încredințat conducerii lui, în cele mai multe casuri. Adevĕrul acesta se constată și din următórea pildă: O grădină bine cultivată, bine îngrijită, produce fructe bune, multe și cu gust plăcut. Meritul este al grădinariului înțelept. Așa și o parochie, a căreia membrii dau semne de înaintare și bunăstare, și astfel contribue la vaḑa bisericei și la fericirea némului seu, peste tot dovedește, că în capul ei se afla un preot consciu de chemarea sa, și demn de a se numì coducĕtor și păstor înțelept al acelei parochii.

Astfel și Frăția ta urmând, când vei sta înaintea judecătorului Christos, vei auḑi dulcele lui glas: „Bine, slugă bună și credincósă, peste puține ai fost pus, peste multe te voiu ſpune, întră întru împĕrăția Părintelui Meu!“ Amin.

Și acum primește decretul archiepiscopesc cu urmarea, ca sĕ păstoresci turma încredințată Frăției tale cel puțin $^1/_2$ de secul precum o păstoresc și eu de 58 de ani, și ca sĕ ajungi adânci bĕtrânețe poporul strigă împreună cu mine „sĕ trăéscă părintele Dr. Vasilie Saftu! Sĕ trăéscă.“

Părintele Dr. Saftu primind decretul archieresc s'a urcat în amvon, și ca și la candidare, și-a rostit predica, aci, de instalare, care predică a fost însoțită de urale de „sĕ trăéscă.“

Astfel s'a încheiat agitația produsă prin întregirea parochiei a III-a dela biserica sf. Nicolae dela noi din Brașov.

* * *

Când gândiam, că suntem liniciți, altă pacoste: De óre ce era convocată conferența națională pe 24 Octobre, trebuiau și Românii nostrii din Brașov, sĕ se întrunéscă, ca sĕ-și alégă bărbați de încredere. Comitetul electoral convócă întrunirea alegĕtorilor români din comitatul Brașovului pe 22 Octobre. Căpitanul orașului o permite și prefectul Comitatului adecă fișpanul o opresce numai cu $^1/_2$ de óră înainte. Apoi nu este și asta mare pacoste pe capul nostru? Brașovenii în loc sĕ se liniștéscă, sunt din nou agitați, pentru că cu o violență nespusă li se calcă în picióre drepturi politice, cari le are ori și care cetățén în ori-care stat constituțional!

* * *

In noianul acesta de împregiurări, cari cum am ḑis au ținut pe Brașoveni într'o agitație continuă, sĕ ivesee spre mângâierea nóstră o stea prea strălucitóre: Concertul cunoscutului și renumitului tenorist Vasiliu, dat în sala dela Nr. 1 în 18 Oct. st. z.

Ne am dus, ca Români agitați de atâtea săptămêni de ḑile, ca sĕ ne recreăm și sĕ ne liniştim; când colo ce sĕ veḑi? altă pacoste: Programul compus și cântat numai de „autor“ a rĕușit „splendid“. Apogeul succesului l'a ajuns dl Pagano cu declamația „Hodja Murad Pașa“, ér în vêrful piramidei s'a urcat când a declamat poesía „Țiganul și urșóica“.

Cu ocasia declamației din urmă „Lewinsky“ al Românilor perduse ursóica și rĕmăsese singur pe scenă. S'a încurcat, sĕrmanul, și apoi s'a retras, a contul publicului plătitor.

Cântăreții Vassiliu și Marcassa au fost fórte tari în pianissimuri. Bine ar fi, când decrescendo în pianissimuri s'ar face așa, încât sĕ tot dispară încetul cu încetul, până nu se vor mai auḑi de loc.

Sĕ mĕ ierți, dle redactor: De o parte, că nu apreciez în detail adecă punct de punct programul concertului, pentru că nu merită; de altă parte, sĕ nu-mi iai în nume de rĕu, că sunt prea drastic în critică; o fac pentru că merită!

Cu altă ocasie și mai multe.

Tl.

Cohalm, 30 Octobre 1896.*)

Onorată Redacțiune!

În numerii 121 și 122 ai „Telerafulni Roman“ s'a publicat o corespondență datată din Sibiiu, 23 Oct. a. c., plină de entusiasm cu laude — cu privire la sinodul protopresbiterai ținut în Sighișóra în 17/29 Oct. a. c.

Am cetit, că obiectul, care a provocat „o discusiune mai viuă și mai interesantă“ a fost Nr. 5 din programă: „Comunicarea ordinului consistorial relativ la rugarea sinodului parochial din Criț cu filiile Clósterf și Meșindorf, peutru descorporarea lor dela protopopiatul Cohalmului și incorporarea lor la tractul protoprĕsbiteral al Sighișórei.“

Majoritatea sinodului protopresbiteral între ai cărei „oratori“ — după cum se afirmă în corespondența din cestiune — au fost și dnii Zach. Boiu și Dr. Nic. Olariu, asesori consistoriali în Sibiiu, cari „au participat la discusiune“, a decis cu unanimitate incorporarea comunelor în cestiune la protopresbiteratul Sighișórei.

Drept „argumente temeinice“ a adus aceea majoritate: motive administrative, politice, justiție, economice, gravitând acele comune spre Sighișóra ca un centru natural pentru ele, ér cu Cohalmul nu au puncte de atingere; și că protopresbiterul Cohalmului trebue sĕ trécă prin tractul protopresbiteral al Sighișórei ca se ajungă la ḑisele comune.

Nu sum eu chemat, a arĕta într'ucât majoritatea sinodului protopopesc din Sighișóra, a voit sĕ se folosăscă ori nu a voit sĕ se foloséscă de „argumente temeinice“. Cred că acésta va fi în drept a o face la timpul seu și sinodul protopopesc al Cohalmului, carele pe aici se ține de regulă în fie-care an în luna lui Februariu.

Am voit numai în calitate de protopopul Cohalmului, și pentrucă e vorba tocmai de Cohalm, — sĕ rĕspund la aceea corespondență cu starea faptică și adevĕrată a lucrului.

Că comuna Criț cu filia Clósterf, aparține în cele politice și jud. Sighișórei, e adevĕrat; filia Meșindorf aparține însĕ în privința acésta Cohalmului, și nu Sighișórei.

Argumentul de administrațiune invocat de sinodul protopresbiteral al Sighișórei, nu póte fi temeinic, căci tótă lumea de pe aici, ba și cine a umblat pe aici numai odată, scie, că Crițul e cu mult mai aprópe de Cohalm decât de Sighișóra, ceea-ce cerênd trebuința, și la timpul seu, se póte argumenta și cu cifre matematice, ergo, administrațiunea bisericéscă e mai ușóră din Cohalm decât din Sighișóră, lasă că poporul din tract în ḑiua de aḑi, puțin, sau mai nimic, nu mai are cu protopopul.

Alte vor fi motivele pentru care insistă sinodul prot. al Sighișórei pentru atari „descorporări și încorporări“; póte că motive de a satisface pasiuni personale și de nóuĕ cuceriri, dar nu motive de administrație. Asta se póte vedé cât de colo.

Vin la al doilea argument al sinodului protopopesc al Sighișórei „că protopopul Cohalmului eșind din Cohalm sĕ mérgă în Criț, trebue sĕ trécă prin tractul protopresbiteral al Sighișórei ca sĕ ajungă în Criț“.

Aici sinodul protopresbiteral al Sighișórei vorbesce adevĕrul și are tótă dreptatea.

Dar cum?

Când s'au făcut arondarea protopopiatelor, protopopiatul Sighișórei a întrat cu comunele situate în spre Cohalm, anume cu comunele Bundorf, Roadeș, Beia, Archita și Paloș, acésta din urmă 'și-a fost reclamat descorporarea în timpul prescris, până în hotarul Cohalmului și al filiei sale Fișer, căci dacă trece omul preste așa numitul „Gherghelău“ carele e un deal mare și înalt situat pe hotarul Cohalmului, predominând cu înălțimea tóte comunele din jurul lui, dă în hotarele premenționatelor comune, ergo în tractul Sighișórei.

În fine, dacă la descorporarea Crițului de protopopiatul Cohalmului, la care aparține de decenii, căci Crițul cu filiile Clósterf și Mesindorf înainte de asta cu 65—70 ani a aparținut atât în cele politice și judiciare cât și în cele bisericesci Sibiiului, și s'au dat de episcopul Moga în conțelegere cu protopopul de pe atunci al Sibiiului Moise Fulca, din unele considerațiuni adevĕrat părintesci, protopopului Cohalmului de bună aducere aminte David Popoviciu din Cația, sinodul prot. al Sighișórei aduce de motiv împrejurări administrative și economice, apoi îmi permit modesta întrebare; că comunele Bundorf, Roadeș Beia și Mucundorf, abstrăgênd dela altele, situate în préjma Cohalmului, aparținĕtóre cu tóte judecătoriile și cu cartea funduară de Cohalm, și care comune preste sĕptĕmână își împacă lipsele lor numai în piața Cohalmului, după analogia începută, nu ar fi în drept a se descorpora de protopopiatul Sighișórei, fiind în depărtare de Sighișóra cale de o jumĕtate de ḑi, dacă nu mai bine, ér de Cohalm 2 séu 3 óre cel mult?!

Dar cu tóte acestea — se póte lua Crițul cu filiile sale dela Cohalm și sĕ se dea Sighișórei, căci protopopiatul Cohalmului numĕră 14,663 suflete, pe când al Sighișórei numai 21.504 suflete, plus mai are protopopul Sighișórei 2 parochii, dóră de cl. I., în păstorirea lui exclusivă, ér protopopul Cohalmului nu are nici barem o parochie care sĕ pótă fi numĕrată în rêndul parochiilor de cl. III.

Éră un argument.

Cine are pânea și cuțitul în mână, taie cât îi trebue; celalt se uită în drépta și în stânga sĕ capete și el ceva sĕ nu péră de fóme

Așa se practiséză dreptatea și ecuitatea!

Nicolau D. Mircea,
protopopul Cohalmului.

---

*) Corespondența despre sinodul protopresbiteral al Sighișórei, cu bisantinismul seu potențat până la frivolitate și ridicol peste mĕsură, a stârnit și aici în Sibiiu adevĕrată indignațiune.

Noi o am publicat, ca sĕ se vadă, cum cred unii ómeni, că e bine a se scrie corespondențe. Pentru cuprinsul corespondenței însĕ noi nu luăm nici o rĕspundere. Redacțiunea.

Convocare

Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din districtul Deva, al archidiecesei transilvane, își va ținea adunarea generală în 10/22 Novembre 1896 și ḑilele următóre în opidul Deva cu următórea

Programă:

1. După serviciul devin: deschiderea ședinței în localul ce ni sĕ va pune la disposiție.
2. Constarea presenților.
3. Raportul comitetului central, al cassariului și al bibliotecariului.
4. Alegerea comisiunilor revĕḑĕtóre și de controlare.
5. Deliberare asupra statutelor, desbaterea proiectului de statute și redactarea acelora pentru așternere spre întarire.
6. Cetirea disertațiunilor:
    - *a)* „Cari sunt mijlócele, prin cari învĕțătoriul póte face pe elevi ca sĕ cerceteze școla nesiliți“, de Ioan Balomiri.
    - *b)* „Despre mijlócele educațiunei și aplicarea lor“, de Iosif Pârv.
7. Prelegeri practice:
    - *a)* „Albina“ prelegere de D-ra Eugenia Pop.
    - *b)* „Prelegeri din limba română“, de Ioan Rus, Petru Hodan și George Șandru;
    - *c)* „Prelegeri din comput“, de Nicolae Igna și Filon Nicoară;
    - *d)* „Prelegeri din învĕțămêntul intuitiv și din limba magiară“, de Ioan Boța, Ioanichie Olariu și George Danil.
8. Raportul comisiunilor.
9. Stabilirea budgetului pentru anul viitor.
10. Propuneri și disposiții pentru verificarea protocolului.

La acésta adunare generală se învită toți membrii acestei reuniuni precum și toți amicii și binevoitorii causei școlare.

Toți membri participători au a sĕ însinua la dl învĕțătoriu Toma Roșu pentru încuartirare.

Din ședința comitetului central al reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din districtul Deva, ținută, .

Deva la 20 Iuliu 1896.

Nicolae Sanzian, președinte. *Nicolae Păcurar,* secretar.

Diverse.

Limbagiul Florilor. Miosotul. (Ferget me not. — Vergiss mein nicht. — Souvenez-vouz de moi. — Nu mĕ uita.) Legenda povestește o sumă de versiuni privitóre la mica flóre albastră, cunoscută sub numele de Miosot.

După cea dintâiu, una din aceste flori, care avea proprietatea de a indica aceluia care o posedă intrarea într'un castel în care se afla mari tesaure, căḑu în mânele unui individ, care, uimit de bogățiile cu care în grabă își umpluse buzunarele și pĕlăria, a părăsit acolo pe biate flóre căreia el îi datora norocul sĕu.

Puțin după acésta cuvintele; „Souvenez vous de moi!“ pronunțate de a voce necunoscută, îi reproșară ingratitudinea sa, și îmbălsămată fu închisă lui pentru totd'auna.

A dóua versiune povestește, că un june târât de curentul impetuos al unui fluviu, reușește sĕ apuce după malurile sale, înainte de a se cufunda și dispăré pentru tot-d'a-una, o mică flóre albastră, pe care o aruncă logodnicei sale iubite, strigându-i: „*Vergiss mein nicht!*“

A treia are ca erou pe ducele de Lancastre, un strămoș al princesei nóstre, póte, care într'nn lung voiagiu, trimise ca talisman scumpilor sĕi din Bretania micuța floricică albastră botezată de el: „*Forget me not*“.

A patra versiune se ridică tocmai la Paradis: Adam, punênd nume la tóte florile care împodobeau Raiul, le-a pus în vedere fie-căreia din ele de a nu-și uita numele; dar una mică, rușinósă că nu putea sĕ-și aducă aminte numele ce-l primise de la părintele neamului omenesc, întrebă tot pe el: cum o numise; atunci Adam i-a respuns micei uituci: *Nu mĕ uita.* („Pressa“.)

Loterie.

Sâmbătă, în 14 Novembre n. 1896.

Viena:	24	59	72	52	31
Timișóra:	55	37	19	83	41

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicare de licitaţiune.

Sĕ face de vêndare din mână liberă pe calea licitaţiunei livadia de circa 15 jug. cat. întrodusă în protocolul cărţii funduare Nr. 54 a Sibiiului sub A. 1 ord. 3947 top., care forméză proprietatea institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţiné **Sâmbătă, la 21 Novembre nou la órele 10 a. m. 1896** în cancelaria advocaţială a „Albinei“ (strada Bayer Nr. 1), şi se vor admite şi oferte în scris, cari se vor desface după încheierea licitaţiunei verbale.

Livadia e comasată într'o singură parcelă, încungiurată din tóte părţile cu şanţuri şi situată în nemijlocita apropiere a oraşului, imediat lângă drumul de ţară spre Şura-mare.

Condiţiunile de licitare sĕ pot vedé dela 16 Novembre încolo în fie-care ḑi în órele antemeridiane la cancelaria advocaţială a institutului.

Sibiiu, 6 Novembre 1896.

[161] 3—3 **Direcţiunea.**

Nr. 420/896 [166] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă Săcel, protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post de paroch dau suma de fl. 437.02.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuale, înstruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Selişte, 23 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. **Nicolae Maier.**
protopresbiter.

Nr. 532/896 [163] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de classa III Mogoş Valcabarnei, protopresbiteratul Lupşei, se scrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele înpreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl din care o terţialitate este a cantorului.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicile concursuali instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu, pănă la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia în 21 Octobre 1896.

Ioan Danciu.
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren accele-rat		Tr. de per-sóne	Tren acce-lerat	Tren de per-sóne	Tren accele-rat.	Tren de per-sóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	**7.20**	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	**9.15**	**Budapesta**	**5.45**	7.40	7.—	1.50	**6.20**
11.21	4.16	**6.52**	**9.02**	**11.12**	**Szolnok**	**2.24**	**5.31**	**3.37**	11.44	3.35
1.33	5.48	—	**11.33**	**12.47**	**P. Ladány**	**12.03**	**3.56**	**1.19**	10.03	1.34
3 42	**7.08**	—	1.48	2.11	sos. **Oradea-mare** pl.	—	**2.37**	**11.04**	8 43	11.32
3.58	**7.15**	—	**2.06**	2.18	pl. sos.	—	**2.30**	**10.44**	8.38	11.17
4.38	**7.43**	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	**10.07**	8.11	10.42
5.20	**8.18**	—	3.45	3.26	Rév	—	**1.34**	**9.30**	**7.46**	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	**9.10**	—	9.50
6.32	**9.07**	**2.52**	**4,53**	**4.17**	Ciucia	5.48	**12.52**	**8.32**	7.08	9.19
7.16	**9.37**	**3.51**	**5.32**	**4.50**	Huiedin	4.59	**12.20**	**7.54**	6.39	8.37
8.07		**5.05**	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	**6.54**	—	7.37
8.34	**10.37**	**6.14**	6.59	**5.55**	sos. **Cluş** pl.	2.23	**11.01**	**6.13**	**5.23**	7.—
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl. sos.		**10.45**	5.24	**4.35**	6.45
9.06	**11 27**	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	**4.14**	6.27
10.12	**12 30**	—	10.40	7.27	**Ghiriş**	—	**9.24**	3.47	3.01	5.18
10.42	**12.57**	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	**8.54**	3.06	**2.25**	**4.43**
11.01	**1.09**	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	**2.08**	**4.27**
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	**4.20**
11.31	**1,36**	—	12.29	8.17	Aiud	—	**8.23**	2.17	**1.38**	**3.59**
11.48	**1.54**	—	12.55	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	**8.06**	1.55	**1.17**	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	**7.59**	1 29	—	**3.06**
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	**2.40**
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	**7.30**	12.40	—	**2.26**
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	**7.09**	12.01	—	**1.54**
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	**6.56**	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	**6.54**	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	**6.41**	10.55	—	**12.45**
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	**6.20**	10.21	—	**12.16**
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	**11.40**
4.03	—	—	**6.12**	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	**11.17**
5.34	—	—	**7.59**	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	**8.37**	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	**9.07**	1.15	Apaţa	—	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	**9.40**	1.34	Feldioara	Circuléză nnmai Vineri	3.16	**5.58**	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos. **Braşov** pl.		2.45	**5.08**	—	**7.48**
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	**5.11**	1.12	—	—	—
—	**8.30**	—	—	**9.30**	sos. **Bucuresci** pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	**10.21**	**Ghiriş**	**5.05**	10.30	3.20	**9.12**
7.53	11.20	5.20	**10.41**	**Turda**	**4.45**	10.10	3.—	**8.52**

Sibiiu—Cisnădie

—	**5.30**	**2.15**	**8.31**	Sibiiu	7.10	3.55	**10.04**	—
—	6.06	2.51	**9.08**	Cisnădie	6.36	3.21	**9.30**	—

Braşov—Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. **Braşov** sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	**6.05**		6.50	12.41
10.17	**6.25**	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	**6.36**	sos. **Zernesci** pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	**10.28**	**Simeria**	**4.50**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.46**	Cerna	**4.34**	10.05	2.54	**8.14**
7.13	12.20	5.23	**11.12**	**Hunedóra**	**4.10**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—	**Braşov**	8.15	1.46	—		**7.12**
5.53	**9.33**	—	**3.34**	Prejmĕr	7.45	1.16	–		**6.34**
6.35	**10.31**	—	4.17	Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	–		5.13
8 08	**12.48**	—	5.46	Covasna	**5.38**	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	**6.23**	**Kezdi-Oşorheiu**	**4.56**	10 25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	**9.40**
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	**5.55**

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne		Tren de per-sóne	Tren accele-rat	Tren de per-sóne	Tren micst	Tren de per-sóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	**7 20**	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	**7.20**	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	**Szolnok**	4.14	11.19	**2.49**	—	—
—	—	3.55	**6.52**	6.05	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	**9.35**	—	-
—	2.30	4.30	**7.02**	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	**8.55**	**6.54**	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	**8.43**	**6.41**	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	**8 18**	**6.12**	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	**8.05**	**5.56**	—
—	3.58	**5.33**	**7.46**	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	**7.52**	**5.40**	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	**7.22**	**5.02**	—
—	4.50	**6.13**	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	**7.05**	**4.44**	—
—	5.40	**6.58**	**8.48**	8.47	Soborşin	8.15	**6.34**	**6.25**	**3.35**	—
—	—	**7.27**	**9.07**	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	**7.53**	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	**8.08**	**9.31**	9.58	Ilia	7.06	**5.45**	5.13	—	—
—	—	**8.26**	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	**8.52**	**9.57**	10.42	Deva	6.20	**5.19**	4.25	**10.52**	—
—	—	**9.06**	**10.18**	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	**5 07**	4.10	**10.35**	—
—	—	**9.52**	**10.37**	11.36	Orĕştia	**5.19**	**4.39**	3.31	**9.51**	—
—	–	**10.16**	—	11.57	Şibot	**4.55**	—	3.10	**9.27**	—
—	—	**10.40**	—	12.19	Vinţul de jos	**4.34**	—	2.49	**9.03**	—
—	—	**11.01**	**11.18**	12.32	**Alba-Iulia**	**4.17**	**3.57**	2.28	**8.47**	—
—	—	**11.30**	**11 40**	1.05	sos. **Teiuş** pl.	**3.43**	**3.33**	2.—	**8.11**	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de per-sóne	Tren acce-lerat	Tren de per-sóne	Tren accele-rat		Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Orient. Espres	Tren accele-rat	Tren de per-són.
8.36 Vineri	**11.—**	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	**5.50**	—	7.20	**6.45**	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	**10.40**	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.25	**2.10**	1.25	**9.05**
6.39	5.31	**8 02**	**5.49**	**8.14**	sos. Timişóra pl.	**9.25**	—	**9.01**	7.50	4.10
6.47	—	**8.10**	7.15	3.10	pl. sos.	**8.09**	7.14	**8.55**	7.42	—
—	—	**10.29**	10.32	—	Caransebeş	5.15	**4.15**	—	**5.37**	—
11.05	—	**12.30**	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	**3.27**	—
11.45	—	**1.20**	2.39	7.35	**Verciorova**	12.50	—	3.40	**2.18**	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	**11.25**	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	**2.30**	8.10	3.11	**10.59**	**Cucerdea**	7.45	2.36	**8.31**	**12.42**
—	**3.19**	8.51	3.52	**11.40**	Ludoş	7.07	1.58	**7.43**	**11.54**
—	**5.12**	10.27	5.26	**1.14**	**Oşorheiu**	**5.34**	12.25	5.50	**9.54**
—	**5.40**	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	**9 35**
—	**7.14**	12.16	**7.14**	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	**8.05**

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren micst		Tren micst	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren de povară	
—	**4.45**	**2.20**	11.55	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9 34	**12.35**	**6.25**	3.05	—
—	**5.18**	**2.50**	12.21	**7.41**	Şeica mare	9.08	**12.11**	**6.02**	2.35	—
—	6.02	**3.27**	12.58	**8.21**	Lómneş	8.37	**11.32**	5.32	2.01	—
—	6.35	**3.57**	1.25	**8.50**	Ocna	8 11	**11.01**	5.07	1.27	—
—	7.01	**4.19**	1.48	**9.15**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10 30**	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	**4.34**	2.05	—	p. sos.	7.29	**8 57**	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		**4.47**	2.18	—	Şelimber	7.17	**8.45**	—		—
—		**5.04**	2.36	—	Veştem	7.01	**8.25**	–		—
—	—	**5.26**	3.01	—	Tălmaciu	6.42	**8.04**	—	—	—
—	—	**5.42**	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.36**	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	**7 16**	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	**5.25**	**6.40**	—	—	—
—	—	**7.07**	4.50	—	Cârtişóra	**5.01**	**6.13**	—	—	—
—	—	**7.25**	5.10	—	Arpaşul inf.	**4.52**	**6.02**	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	**4.24**	5.32	—	—	—
—	—	**7.55**	5.44	—	Beşimbav	**4.14**	5.14	—	—	—
—	—	8.15	**6.06**	—	Sâmbăta inf.	**3.58**	4.57	—	--	—
--	—	8.42	**6.35**	—	sos. Făgăraş pl.	**3.28**	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—	**Arad**	10.43	**3.44**	**10.55**	—
—	7.08	12.15	**6.14**	Vinga	9.42	3.01	**10.11**	—
—	8.01	1.10	**7.39**	**Timişóra**	8.20	2.—	**9.10**	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20	**Simeria**	**4.25**	10.33	**8.45**	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03	Haţeg	**2.58**	9.05	**7.34**	2.05
4 30	9.55	3.40	9.05	**Petroşeni**	**12.01**	6.10	5 25	11.2
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—	**Lupeni**	**7.15**	—	3.21	7.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	**3.22**	11.08	Sighişóră	9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	**3.—**	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126. Sibiiu, Joi, 7/19 Novembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Novembre 1896.

Situațiunea internă din țéră s'a mai domolit dela trecerea alegerilor dietale, dară numai la aparență s'a domolit, căci faptice și după alegeri cursul lucrurilor e tot cel vechiu.

E tot cursul cel vechiu în afacerile instrucțiunei publice, tot cel vechiu în administrațiune, tot cel vechiu în aplicarea justiției, tot cel vechiu în presă, tot cel vechiu în raporturile sociale.

Nu putem deci sĕ signalăm nicăiri o îndreptare spre mai bine.

Ne dóre inima, când constatăm tóte aceste, și când stăm față în față cu apatia cea mai demoralisătóre în conducerea afacerilor nóstre politice.

Ne-am pus noi românii pe terenul negațiunei, și ceva positiv de ani 30 nu am făcut nimica.

Nu am acceptat basa actuală de drept, nu am recunoscut validitatea actualei constituțiuni, nu am voit sĕ ne validităm pretensiunile nóstre legale pe cale constituțională.

Ne-am pus pe terenul negațiunei, fără a ne da séma de forțele nóstre intelectuale, morale și materiale, am provocat urgia tuturor elementelor din stat, cari au acceptat actuala basă de drept, și lucră în sistemul constituțional.

Stând dêrjiți pe terenul negațiunei, și provocând urgia statului pe tóte terenele, în posițiunea nóstră isolată am stat cu mânile în sin, cu gura căscată, ca porumbul se sbóre fript în gura nóstră.

Am abandonat poporul, l'am dat pradă corupțiunei de tot soiul, și noi am fost ómenii principielor, neînfrânți pe hârtie, dară numai pe hârtie.

Și décă ómenii, cari stau în serviciul bisericei, ómenii cu inimă, cari sunt chemați a apĕra puținul ce ne-a mai rĕmas în biserică și în scólă, décă dic acești ómeni în apatia generală de adi a politicei nóstre mai scapă câte un țipet de durere, ei sunt stigmatisați în pressa, care e inspirată din partea conducĕtorilor politicei nóstre.

„Unirea“ din Blaș sĕ nu cuteze a scăpa vre-o vorbă, sĕ nu cuteze a risca vre-o opiniune în privința conducerei politicei nóstre, căci îndată i se spune, că și ce i-se pare că scie, numai scie.

Ne-a mai rĕmas numai biserica și scóla, aici ne mai putem mișca, Dumnedeu scie până când.

În biserică și școlă mai avem o comóră bogată, și se nu dică marii nostri politici, că noi nu mai avem ce perde.

„Unirea“ și „Telegraful Roman“ nu póte întrebuința frase sforăitóre, nu póte închide ochii înaintea instituțiunilor culturale, date în grija bisericei.

O pot face acésta ómenii tineri, cari aici n'au ce perde, și cari, pentru unele frase umflate, trecênd granițele patriei nóstre fac carieră.

Acei tineri fără căpĕtêiu, bine plătiți și aici și peste graniță, în sensul sentinței filosofice pot exclama: Omnia mea mecum porto.

Nu așa organele legate de interesul bisericei.

Noi avem sĕ apĕrăm instituțiunile culturale cari ne-au rĕmas moștenire dela moșii, strămoșii și părinții nostri.

Noi trebue sĕ acceptăm basa actuală de drept, sĕ lucrăm pentru o înțelegere reciprocă între noi și între cei-ce conduc destinele statului.

Pretensiunile nóstre trebue sĕ le validităm în parlamentul țerei cu abandonarea stărilor de adi, cari ne duc la totală nimicire.

Ca organe legate de interesele bisericei noi trebue sĕ căutăm punctele de întâlnire, sĕ legăm firele înțelegerei unde s'au întrerupt, și sĕ fim înțelepți ca șerpii și blândi ca porumbii.

Resoluți în apărarea drepturilor nóstre pe terenul legal dat mai mult vom folosì națiunei, decât stând la o parte, și așteptând ca alții sĕ schimbe actuala stare de drept în stat.

In acest sens înțelegem noi activitatea poporului român, dară nu în stagnațiunea de adi.

Diarul guvernamental din Cluș „Kolozsvár“ în numĕrul de adi aduce o telegramă în care este vorba de o declarațiune a ministrului president Sturdza dată representanților ligei culturale române. Din ce incident s'au presentat la el conducĕtorii ligei nu se spune, atâta se spune, că domnul Sturdza cu considerare la complicațiunile din orient a cualificat de trădare a intereselor României ori ce încercare de a conturba bunele relațiuni dintre România și Ungaria.

Noi la acésta adaogem, că e trădarea de neam a mai stagna, a mai persista în penibila situațiune politică de adì.

Datoria către națiune cere, ca cei ce au înfundat causa națională sĕ o și scótă din încurcătură, séu dacă nu, sĕ dea terenul altora, în încurcătura de adi însĕ nu mai putem sta.

* * *

Taine de culise despre ocuparea Bosniei și Herțegovinei. Destăinuirile făcute de Bismarck în „Hamburger Nachrichten“ au dat ansă la nóue destăinuiri cu privire la ocuparea Bosniei și Herțegovinei. „Neue Freie Presse“, probabil din isvor ce stă aprópe de Bismarck, — dilele trecute a publicat următórele:

Față cu imputarea unui diariu berlinez, că însuși Bismarck a înstrăinat pe Rusia de către Germania când în congresul dela Berlin s'a învoit, ca Austro Ungaria sĕ ocupe Bosnia și Herțegovina, atragem atențiunea la faptul că *ocuparea Bosniei și Herțegovinei* se basézĕ pe compromisul dela Reichstadt, respective dela Buda ori Pesta, pe care Rusia l'a încheiat cu Austro-Ungaria înainte de rĕsboiul ruso-turc și care asigură Austro-Ungariei cele dóuĕ provincii *drept remunerațiune pentru neutralitatea sa față cu Turcia.*

Despre istoricul acestui compromis „N. Fr. Pr.“ publică următórele:

Pe la mijlocul anilor 70, cam pe acel timp, când Gorciacov trimisese la Paris asigurarea: Maitenant le paix est assurée (acum e asigurată pacea), un diplomat rusesc de distinsă posiție s'a exprimat astfel către un bărbat de stat german: „Rusia e nelinișttită. De dóuĕdeci de ani trăiesce în pace, armata ei cere ocupațiune, dorul după decorări și avansări face necondiționat necesar rĕsboiul“. Enunciațiunile aceștea nu tocmai înțelepte și circumspecte ale diplomatului, în scurt timp au primit confirmare dela cel mai înalt for al Rusiei. Bismarsk a primit în Varzin epistolă dela Țarul. Epistola împĕrătéscă autografă, trimisă din Crimea, sulevă direct întrebarea, că rĕmâné-i-ar óre în pace Germania în casul când *Rusia ar atăca pe Austro-Ungaria în Galiția?* Bismarck nu a rĕspuns la acéstă epistolă, ci a trimis-o împĕratului Wilhelm, spunêndu-și în comitivă clar și amĕsurat datorinței sale părerile asupra ei. Într'aceea i-a venit o altă întrebare din parte ruséscă în acéstă cestiune, a cărei postilon a fost ambasadorul german de atunci. Bismarck a scris de nou împĕratului și l'a rugat sĕ rechieme pe ambasadorul, pe care evident că-l folosesc spre machinațiuni periculóse păcei. Urmarea acestei ținute pacinice a politicei germane a fost, că *atăcarea Austro-Ungariei a rĕmas baltă.* După-ce însĕ în Rusia încă tot mai exista pofta de rĕsboiu, din Petersburg s'au adresat la ministeriul de externe din Viena și au încheiat cu el contract, prin ce primejdia rĕsboiului, delăturată de pe Austro-Ungaria prin ținuta Germaniei, s'a abătut către orient și a isbucnit asupra Turciei. În contractul încheiat atunci cu Austro Ungaria Rusia a pus condițiunea, că *Germaniei nu-i este permis sĕ scie nimic despre trébă.* Austro-Ungaria însĕ a comunicat lucrul la Berlin, fiind-că a aflat, că năvala Rusiei în Galiția a fost împedecată numai și numai prin obligata fidelitate a Germaniei.

Badeni despre naționalități. Mai dilele trecute, ministrul-president contele Badeni, în cursul desbaterilor în comisiunea budgetară, provocat fiind din partea cehă în chestia limbei boheme, care egal îndreptățită cere sĕ fie în țeară cu limba germană, s'a vĕdut îndemnat sĕ rĕspundă într'un mod binevoitor și a făcut, între altele, niște enunciațiuni prețióse în ceea-ce privește vederile sale politice în chestia limbei și a naționalităților în general.

„Considerând numĕrósele diferenții și relațiunile diferitelor țeri aparținĕtóre, — a dis între altele dl Badeni — este imposibil a vorbì despre cestiuni politice fără a ne da sémă de pacea națională. Restituirea, séu cel puțin prepararea păcii naționale, trebue sĕ

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

§. 13.

Acea Vită, care ca în loc de plată pentru pășune, séu alt feliu de despăgubire va rĕmânea îndĕrăpt, așa numai puțin Productumurile într'acest chip adusă va fi supt taxa de Vamă. Precum de obște Economii tótă sporirea séu Productumurile turmelor sale sunt datori a-le aduce îndĕrĕpt, séu de cumva nu le-ar aduce îndĕrĕpt, a plătí taxa scóterie. Numai aceea Vită, care la naștere fără vina Păstoriului va perí, séu spre hrana Păstoriului s'ar ucide, după dovedirea cu Documentumuri va fi slobodă de acéstă taxă.

§. 14.

Economii Vitelor, carii stau supt Iurisdicțiile Provincialicești vor scóte pașușurile dela Iurisdicția Provincialicéscă, așijderea cei ce stau supt Direcția Cătănéscă de Graniță, acele vor avé datorie a le scóte dela Iurisdicția Cătănéscă, când Iurisdicția va avé priveghiare, ca dênsa cu emigrația Persónelor celor primejdióse, séu prepuse a se pune cauțion.

§. 15.

Mai încolo fiindcă Iurisdicțiile provincialicești nu pot avé totdéuna Pașușuri tipărite, și Pașușurile scrise nu se pot socotí nici decum ca credinciόse, așa Iurisdicțiile se datoresc a purta grijă, ca sĕ aibă totdéuna Pașușuri destule tipărite, ca Economii Vitelor cu pornirea lor sĕ nu se împedece.

Iurisdicțiile cătănești au acest feliu de Pașușuri, ca sĕ pótă da Persónelor de Graniță.

Adeogare,

spre învețătura Colibașilor.

§. 1.

Colibașii, care se află între Linia Tistiilor de Vamă, și în Granițele din afară, trebue sĕ se ție de acéstă Instrucție, pentru carii încă osebit se hotărește:

a.) Ca Vitele Colibașilor, carii la întrarea înlăuntru în Ardél dinpreună cu Productumurile sale sunt slobode a întra fără Vamă, în tot anul de Comisariul Rectificăţii, pe lângă luarea la sine a unui Individuum, dela Vamă, de cumva stările împrejur a sănĕtății vor îngăduí, la fieşte-care Econom dechilin sĕ se scrie în sus, și sĕ se însemneze, ba încă sĕ se însemneze și aceea, în ce parte poftește a-le ținé la pășune.

b.) Ca despre locul arătat în tot anul sĕ scóță fieşte-care Econom dela Vama cea mai aprópe Boletă de pășune.

§. 2.

Carii la Graniță dincóce de Cordon pasc Vitele sale, trebue de întrebuințarea sării străine sĕ se păzască, și sĕ păzască acéstă oprire, Tisturilor spre acéstă pază rênduite sĕ fie cu ascultare, și la tóte întrebările sĕ rĕspundă drept, fără nici o fățărnicie, căci almintrilea se vor socotí ca călcători orênduelilor de Vamă, și strajnic se vor pedepsí. Inpotrivă sĕ li se dea slobodenie la toți Economii, și Păscĕtorii, ca dênșii, fieşte ce Exces, ce prin Slujile séu Tisturile lor li s'ar pricinuí, séu trăsĕturile minteni sĕ le arete la cuviinciósele Iurisdicții, ca unii ca aceia sĕ se pedepséscă, dară pe lângă acésta sĕ se feréscă, Tistiile Vămilor sĕ nu le asupréscă cu jelbi fără temeiu, ci de obște sĕ se pórte ca credincioși Sudiți a Țĕrii și a Stăpânirii.

(Va urma).

trécă înaintea fiecărui guvern ca un'a dintre cele mai momentuóse probleme.

„Când se voeşte ajungerea acestui scop, aplicarea de mĕsuri unilaterale este eschisă; ba guvernul nici că póte procede de capul sĕu, singur şi esclusiv, pe acest teren. Pacea între naționalități este nesmintit o mare necesitate pentru stat. Dar' şi statul este o necesitate pentru naționalitățile, cari rivaliséză între sine. Aceste cestiuni se pot resolva numai cu tact şi cu bunăvoință, şi nu este permis, ca cu acéstă ocasiune (a resolvărei) *o naționalitate sĕ fie lăsată pradă altei naționalități.*“

Sdurdza despre cestiunea orientală.

„Neue Freie Press“ din Viena spune, că ministrul-preşedinte român d-l Dimitrie Sturdza s'a pronunțat în modul următor despre cestiunea orientală către un diplomat din Austria:

Actualul sistem de guvernare din Turcia va căde nu peste mult, dér nu se póte aştepta o cădere repentină, fiind-că deocamdată acésta nu este în interesul Europei. Puterile nu sunt pregătite pentru o astfel de eventualitate, din care causă fac tot posibilul unei amânări.

Numai dóuĕ dintre puteri se par încât-va pregătite: Anglia, care vré sĕ-şi apere posițiunea în marea Mediterană, dér totodată voesce sĕ-şi obléscă drumul şi spre India, ér în acelaşi timp în Anglia se arată adevĕrate simpatii față cu locuitorii creştini din Turcia.

A dóua putere este Rusia, al cărei scop e, de a pune sub domnia ei Mediterana şi Adriatica, apoi tóte popórele de religia vechiă. O parte din aceste popóre pórtă cu multă nerăbdare jugul turcesc şi mereu caută să şi-l scuture. Mai ales în Macedonia se manifestă acésta; ivirea necontenită a bandelor din Macedonia nu se póte atribui, decât vecinicei agitațiuni.

Acea parte a poporațiunei din Macedonia, care nu e duşmană Turcilor şi care forméză în acésta provinciă elementele ordinei şi siguranței, sunt Românii macedoneni. Europa ar trebui sĕ se rađime pe acest element din punct de vedere al întórcerei pe-o cale mai bună a raporturilor otomane, fiind-că cu ajutorul acestui pacinic popor s'ar puté realisa în Macedonia astfel de reforme, cari deocamdată ar asigura pacea. Europa astfel şi-ar câştiga timp pentru a-şi crea basa unui formațiuni ulteriόre.

La tótă întêmplarea România este mult interesată fața de ordinea viitóre a locuitorilor din Turcia, fiă ca unul din cei mai apropiați vecini, fiă că se pórtă cu sinceră simpatiă fața de coreligionarii sĕi, ca şi față de populațiunile creştine într'o formă.

Uniții la „Porțile de fer“. Din incidentul deschiderei „Porților de fer“, după cum scim s'a presentat în Orşova înaintea Maj. Sale şi o deputațiune a clerului român unit din diecesa Lugoşului.

Tóte điarele române au raportat, că deputațiunea acestui cler a fost condusă înaintea Maj. Sale de dl can.-vic. Petru Pop, carele ar fi fost rostit cu acea ocasiune şi o vorbire omagială. În acea vorbire dl canonic ar fi đis şi următórele:

„Episcopia Lugoşului, care din cenuşa *anticei episcopii bănățene*, ca un fenice s'a ridicat, întimpină cu cele mai intime sentímente de recunoscință pe Maj. Vóstră etc.“

După-cum anunță „Fóia Diecesană“, vorbirea acésta nu s'a ținut, deóre-ce dl canonic a ajuns târđiu la locul de recepțiune, după-ce deputațiunile clerului s'au fost presentat Maj. Sale. În locul dlui can. Pop, deputațiunea clerului român unit a fost presentată înaintea Maj. Sale prin dl canonic Madinca, carele a ținut o vorbire improvisată.

Ce privesce însĕ cuvêntarea omagială „proiectată, dar nu rostită“, trebue sĕ ne exprimăm mirarea asupra îndrăsnelei de a spune lucruri contrare adevĕrului istoric, — đice „F. D.“ Se face adecă amintire de o „antică episcopie bănățénă“. Óre ce episcopie înțelege acea proiectată vorbire sub antică episcopie bănățénă, din a cărei cenuşă s'a ridicat ca un Fenice episcopia de ađi a Lugoşului?

Apoi în amintita cuvêntare se vorbesce despre „preoțimea diecesei de rit grecesc a Lugoşului“.

Sĕ vede, că frații nostri români uniți cu biserica rom. cat. nu vreau a recunósce adevĕrul istoric, că în Lugoş n'a existat nici când, nici un feliu de episcopie unită până în đilele nóstre, cu atât mai puțin antică. Apoi le place a se confunda cu totul în biserica rom. cat. şi numai de silă mai recunosc publice, că sunt de ritul grecesc.

Ce se faci, când „Unirea“ scrie „*Minciuni istorice*“ în contul adevĕrului istoric şi în contul fraților lor de un sânge, ortodoxi, de cari cu atâta perfidie s'au lăpĕdat pentru un blid de linte, în cele bisericesci, şi prin acésta în mare parte şi în cele naționale.

Li-se pot aplica cu dreptul cuvintele: Unde e argintul lor, acolo e şi inima lor.

Intrunirea conservatorilor
în
cestiunea metropolitului-primat.

La 8 Novembre a. c. partidul conservator a ținut o mare întrunire în sala dela Dacia, la care dl. A. Lahovari a rostit un eminent discurs din care publicăm după „Timpul“ în extras următórele partii:

Domnilor, venerabilul nostru şef — bĕtrân, dar nu îmbătrênit, căci nu e îmbĕtrânit nici la minte, nici la suflet, — v'a spus pentru ce ne-am adunat aci. Ne-am adunat ca sĕ ne consfătuim frățesce, creştinesce asupra unei cestiuni care atinge sentimentele nóstre cele mai intime — ne am adunat ca sĕ ne adresăm regelui sĕ facă dreptatea pe care o refusă guvernul complice şi magistratura îngenunchiată.

Când guvernul-complice nu ne ascultă şi când magistratura nu e sluga legei, atunci suntem siliți sĕ usăm de dreptul strămeşesc şi constituțional petiționând la rege în contra guvernului, noi, oposiția, în contra guvernului, care a eşit din constituțiune.

De când a venit la putere, guvernul acesta nu cred sĕ fi făcut ceva pentru țéra şi interesele publice. Dar un lucru trebue sĕ-i recunóscem, că incidentele sgomotóse țin lanț, şi că guvernarea lui se asémână cu o dramă bine maşinată în care interesul nu lâncezeste un singur minut, dar noi credem că, pentru binele şi cinstea țĕrei, ar fi timp ca cortina sĕ cadă.

Oratorul continuă, vorbind despre cestiunea scólelor române din Macedonia. Cu mari jertfe şi cu greutate multă înființasem în imperiul turcesc scóle în care sĕ se predee limba română copiilor de români, ai căror profesorii rătăcesc fără domiciliu pe drumurile Macedoniei sau cerşesc prin Bucuresci, — đice vorbitorul.

Avusesem norocul, continuă, fiind ministru de esterne, sĕ ridic drapelul românesc la Bitolia înființând aci un consulat românesc.

Erau veacuri uitate de când ori-ce relațiuni erau întrerupte întrĕ românii de la Dunăre şi rĕmăşițele neamului lor din Macedonia şi din Epir.

Şi nu uitați, că un consulat în acéstă parte a Europei nu însémnă o autoritate comercială sau administrativă, ci o autoritate cu puteri mari, cu puterea de a judeca, de a aresta, osândì şi ocrotì. Ei bine, o mână profană şi insolentă l'a dărêmat din nou la pământ.

Autoritatea care represintă pe rege şi țéra pe care turcii chiar o respectau, a fost inlocuită de atotputernicia unui Apostol Mărgărit!

Astfeliu acésta bucată de pĕmênt românesc, îngrădită în mijlocul imperiului otoman, a dispărut, spre marea întristare şi mirare a românilor din Balcani — acest atentat s'a sĕvêrşit de mâni românesci.

Mai frumos: un general, un ministru de rĕsboiu vine şi declară în parlament cu precugetare şi recidivă, că puşca românéscă este un ciomag. Va sĕ đică, oştirea e desarmată şi țéra un maidan deschis pentru oricine ar voi sĕ între. Dacă lucrul era adevĕrat, totuşi era criminal sĕ facă o asemenea mărturisire înainte de a fi înlocuit până la una arma neputinciósă, şi dacă nu este adevĕrat, vĕ las sĕ judecați ce merită asemenea om.

Nu voiu vorbi, domnilor, despre celelalte lucruri, neînsemnate pelângă acestea.

Oblăduirea acésta e tinĕră dacă-i numĕrăm đilele, bĕtrână dacă-i numĕrăm pĕcatele şi gârbovă dacă-i socotim prostiile.

Îi trebuia mai mult acestui guvern: trebuia sĕ vie şi, în mijlocul Bucurescilor şi în fața țĕrei uimită care până astăđi nu s'a desmetecit încă de o asemenea îndrăsnélă, sĕ pune mâna pe metropolitul țĕrei, pe al doilea demnitar al regatului după M. S. regele, pe acela care s'a aşeđat în scaunul Grigorilor şi Neofiților, pe cel care are întreita investitură: a Parlamentului, a Sinodului şi a Suveranului, şi sĕ-l trateze mai rĕu, nu đic decât cel din urmă borfaş, prins asupra faptului — căci şi pentru acesta sunt legi, judecători şi forme — dar' cum trata închisiția spaniolă pe acusații sĕi sau cum se pórtă un rege negru din fundul Africei cu supuşii sĕi.

Față cu acest tratament barbar mĕ întreb şi ne întrebăm cu toții: suntem, óre, în România, după 30 de ani dela constituție, ori în întunecimile Africei şi în pustiile Sudanului?

Au luat nóptea pe capul bisericei, 'l-au pus într'o birjă cu doi gendarmi şi un prefect — numesc pe gendarmi înainte, căci probabil erau mai de omenie decât prefectul — şi l-au închis într'o chilie, unde 'i-se aplică regulamentul monachilor vagabonđi.

Este culpabil, đice guvernul. Fie! Dar nu este om care, culcându-se séra nevinovat, sĕ se scóle diminéța osândit — când legile au fost respectate.

La judecarea ucigaşilor şi a borfaşilor se iau garanții, cari nu s'au luat față de metropolitul primat! Capul bisericei a fost suspendat într'o đi, pe temeiul unui act de acusație pe care nu avusese nici vremea sĕ 'l cetéscă — şi când guvernul actual orênduesce anchetă în contra câte unui subprefect sau alt om de al dlor, nu-l suspendă şi ancheta ține câte 8 luni.

(Va urma.)

Noutăți.

Italienii au încheiat pace cu Menelic. Tóte foile italiene vestesc cu bucurie pacea, ce în đilele aceste s'a încheiat între guvernul italian şi regele Menelik. Înainte de asta cu opt ani Italienii şi-au asigurat suveranitatea peste regatul Abisinia, astăđi acelaş regat în frunte cu regele Menelik şi a eluptat independența şi a dictat Italiei condițiunile de pace. Condițiunile de pace, cu tóte-că Italia a stat sub óre-care presiune în urma celor 13 prinsoneri aflători în posesiunea regelui Menelik, totuş, nu alteréză întru nimic vađa Italiei. Pacea acésta, a cărei puncte le vom publica în numerul proxim a produs o bucurie generală în Italia.

* * *

Deficit millenar. Multe róde triste a adus milleniul magiar asupra țĕrii pe tóte terenele vieții publice, dar, ca pe cel matnrial, nici pe unul. — Foile magiare publică conspectul ministeriului de finanțe asupra visteriei statului dela 1 Iulie până la

---

Literatură?

Anul milleniului! În lumea literară magiară s'a pornit o febrilă mişcare. E vorbă de a produce monumente literare demne de însĕmnătatea anului. Şi ce se veđi, productele rĕsar cu toptanul, se inspiră cel mai lipsit de idealuri, scrie şi cel mai tîmpit — bard. Se face istorie, culturală, confesională, tóte branşele vin exploatate numai pentru a fericì acéstă nefericită „magyar haza“

Şi la acest curent în favorul regenerării Ungariei s'au angajat ca „mânători înainte“ (mai potrivită este expresia unguréscă „hátramozditók“) şi indiviđi, cari se dau de fii ai némului nostru. Gerguț, dela Cluj şi-a tipărit astă-érnă fițuica literară, cu ingeniósele desvĕliri şi argumentări Sulzer-Roesler-Hunfalvyane. Antipodul seu Alexits a tipărit înainte cu vre-o dóuĕ sĕptĕmâni nóue expectorațiuni, ce le numesce cercetări asupra limbei române. Unul este profesor universitar, celalalt numai aspirant (dacă cumva geniul dela Năsĕud, dl Dr. (?) Csokány János nu i-a lua apa dela móră); ambii aşteptând după sistemul lui gură-cască de-a fi denumiți membri ai Academiei magiare. Acolo le este locul!

Dar sĕ ne coborîm dela aceste celebrități, căci, „*procul Jove, procul fulmine*“, sĕ ne coborîm la figuri mai aşa de-a dóua séu chiar a 3-a mână. Sunt celebrități destul de mari, necunoscute ce-i drept, dar demne sĕ facem cu d-lor cunoscință.

În sĕptĕmânile aceste din urmă a apărut în Budapesta teribila carte: „*Magyar Zsidók a Millenniumon, művelődéstörténeti tanulmány*“. Şi mai teribilii autori geniali sunt: Zichy Hermán gróf şi Derestye Gy. M., ér eroicul editor este Milkovic Dragutin. Sĕ recomandăm mai întâiu pe acest trias. Sunt trei anteluptători intelectuali (!) ai judaismului, contele Zichy unu din familia cea lățită în Ungaria, Derestye un botézat român, ér dl Milcovici un rigorosant în drepturi, care până mai ieri alaltăieri se gira de român, făcênd parte din societățile tinerilor români, aderând chiar şi la politica română prin subscrierea de proteste etc. Şi aceşti trei s'a pus sĕ scótă de sub tipar un studiu cultural-istoric, în care sĕ arete importanța Ovreilor la Milleniu. Nobil scop ce-i drept.

Studiul întreg constă din 17 cóle tipar şi 123 de pocitanii, voi sĕ đic ilustrațiuni, mutrele celor mai binemeritați ovrei din Ungaria, Kohni şi Silbersteini, rabini şi deputați, care de care mai nespălat şi mai neestetic la infățişare. Inspăimêntător de grețos este perciunatul Friedländer Dávid din Magyar-Lápos.

Prefața studiului este scrisă de Miljkovic, care spune, că „prin acéstă carte vrea sĕ dovedéscă cum concetățenii nostri ovrei au desvoltat pe tóte terenele activitate ca şi ori cine altul, că ovreii au spriginit cu bucurie tóte instituțiunile culturale şi patriotice din patria nóstră. Şi acésta se dovedesce prin diferiți articoli, într'unul se arată, că ovreii din capitală cheltuiesc pentru scopuri humanitare 1,374, 488 fl., într'alt articol se expune galeria ovreilor de sciință (zsidó-magyar tudósok), pe urmă a ovreilor din parlament (zsidó-magyarok a törvényhozásban). Ovreii nici când nu sunt numiți pe nume, când zsidó-magyarok, când magyar-zsidók.

Scopul scrierii acesteia este ajuns. Ovreii plătesc bine autorilor pentru că i-au făcut nemuritori. Efectul însĕ nu este cum ar trebui sĕ fie, căci pe de o parte este mancă, denegând mai mulți perciunați voia de a fi expuşi acolo, pe de altă parte este scrisă pe unguresce, adecă într'o limbă din care străinii puțin se pot procopsi. Şi, zeu, importanța ovreilor în Ungaria străinii ar trebui sĕ o vadă şi cunóscă, cei cari nu pot veni la Iuda-Palestina. Pentru acésta lucrare compete laudă romănaşilor nostri!

Et nunc ad fortissimum! A mai apărut tot în đilele trecute următórea broşură: A magyarországi Románok szent unioja. Tanulmány az egyháztőrténelem kőréből. Irta Siegescu József. Pe basa acestei broşuri dl Siegescu a obținut diploma de doctor în sfânta teologie catolică la universitatea din Budapesta.

Ori şi cine va lua de prima dată în mână broşura noului lucéfĕr al catolicismului şi cetesce acolo pe pagina primă „tanulmány“, îi va crede dlui autor, dar dacă va ceti numai vre-o câteva pagini mai departe, se va convinge, că dl autor n'a spus adevĕrul, ceea-ce se cuprinde în broşură numai „studiu“ nu este. Intr'o cestiune atât de importantă şi atât de controversată ca şi cum e „sfênta Uniune“ dsa n'are absolut nici o urmă de păreri proprii, nu póte găsi nici cel mai neînsemnat moment nou, ci se mulțămesce cu o scurtă şi superficială espunere a istoriei bisericei române pe timpul Episcopilor Teofil şi Atanasie, adaugênd acestei expuneri un scurt, dar copilăresc rĕspuns dlui Densuşanu.

In prefață spune următórele: „Scopul tractatului meu este a arĕta pe scurt reîntórcerea românilor din Ungaria la sinul bisericei catolice singură fericitóre. Đic reîntórcere, căci dacă nu s'ar fi întêmplat nefericita scisiune alui Fotie, — românii ar fi şi astăđi acolo unde au fost dintr'un început: uniți într'o inimă şi într'o credință cu Roma“. Şi acésta i unica schinteie din filosofia doctorului — Şegescu! Ce-i drept luminósă de tot!

La începutul tractatului constată cu regret că sunt mulți români, cari şi astăđi mai atacă pe catolici. „Acésta o fac natural aceia, cărora le este pănea (a

1 Septembre a. c., din care, dacă se adauge minusul din prima jumĕtate a anului, reiese un deficit de 36.914,140 fl. 33 cr., deficit, —mai nefavorabil cu 1300000 fl. decât cel din anul trecut pe acest timp. Dar, „Ţéra plânge şi plătesce.“ Până când?

* * *

Schimbări în îmbrăcămintea armatei nóstre. Cu câteva luni mai nainte s'a ţinut o şedinţă sub presidenţa archiducelui Frideric cu scopul pentru de a se face unele schimbări în îmbrăcămintea armatei nóstre, care nu mai corĕspunde cerinţelor actuale nici în ce privesce colórea, nici croitura, nici calitatea. După planul hotărît, care va fi presentat şi M. Sale, uniforma infanteriei va fi de colóre albastră, rocul de mare ţinută şi blusa vor fi cassate, ér în locul lor se va troduce o blusă cu guler ca rocul. Colórea regimentelor va rĕmâné tot aceeaşi. Pantalonii vor fi asemenea celor ai soldaţilor din Bosnia şi Herţegovina. Pentru infanterie uniforma de colóre cenuşie e cea mai potrivită, acésta o recunóşce întréga Europă. La artilerie voieşce sĕ se schimbe pantalonii roşii cu alţii de colóre suri.

* * *

Necrolog. După o viaţă scurtă şi destul de sbuciumată, ca fóie oposiţională „*Erdélyi-Hiradó*“ şi-a dat nobilul ei suflet în mânile celui, ce n'a creat-o. Abia a ajuns frageda etate de 9 ani, când nemilosul Bánffy i-a şi tăiat firul vieţii. O deplâng numĕroşii sei abonenţi şi adicţi. În veci pomenirea ei!

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Predică

ţinută în biserica Sântului Nicolae din Braşov-Scheiu, în 28 Iulie a. c. de Dr. Vasile Saftu, profesor, ca candidat de paroch.

În numele Tatălui, şi al Fiului, şi al sântului Duch!...

Iubiţi ascultători!

Pentru a treia óră, într'un rĕstimp nu tocmai scurt, în care îngăduitorul pământ 'şi-a făcut de douĕspreḑece-ori vecinicul sĕu ocol în jurul strălucitului sóre, — mĕ urc eu în acest loc sacru menit dintru inceput pentru propoveduirea adevĕrurilor morale-creştinesti.

Mĕ urc, pentru-că mi se impune, ca născut în Braşov şi ca fiu al acestei sfinte biserici, mie, care am crescut aprópe numai cu banii ei, sânta datorinţă, sĕ nu-'mi ţin modesta mea lumină sub obroc, ci sĕ Vĕ arăt, în semn de recunoscinţă chiar şi de pe amvon ródele mângăetóre ale bunăvoinţei D-Vóstre de atunci.

Acum trei ani de ḑile, pe la sfârşitul unei ierni cam aspre şi geróse, V'am spus tot din acest loc, că scopul final al învĕţăturilor Domnului Christos este: Inaintarea pe tóte căile a întregului ném omenesc. — V'am spus, că religiunea creştină pretinde, ca tot omul sĕ înveţe cât de multe scóle, pentru-ca apoi prin învĕţătura sa înaltă şi prin inima sa nobilă sĕ facă fapte mari şi bune spre binele bisericei şi al némului sĕu!

Astăḑi, în legătură cu cele ce le-am ḑis atunci, voiu supune binevoitórei D-Vóstră atenţiuni, cestiunea: Cum are omul, care tinde la înaintare, sĕ-şi împlinéscă una dintre cele mai de frunte datorinţe către sânta sa biserică?

Nesecatul isvor, care a dat naştere şi datorinţei, despre care vreau sĕ Vĕ vorbesc eu acum, îl găsim în nemuritórele cuvinte ale Mêntuitorului nostru:

„*Unde sunt doi séu trei adunaţi întru numele meu, acolo sunt şi eu în mijlocul lor*“.

Da, dar sarcina de a explica aceste frumóse expresiuni ale Rĕscumpĕratorului némului omenesc, e mare şi grea; puterile mele sufletesci în schimb mici şi neîndestulitóre.

Tu Dómne, ştii în ce loc sunt şi ce vreau sĕ vorbesc! Trimite Duchul tĕu cel sânt asupra mea! Dă-mi idei, dă-mi cuvinte înţelepte, uşóre şi puternice!...... Dă-mi putere!

I.

Iubiţi ascultători!

Înainte de a se înălţa Domnul Christos la ceriuri a ḑis către Apostolii sei: „Unde sunt doi séu trei adunaţi întru numele meu, acolo sunt şi eu în mijlocul lor“.

Prin aceste cuvinte cel născut în Vifleem a întemeiat în biserica sa o instituţiune sântă cunoscută sub numele de: Sinodalitate, adecă Nazarineanul a ḑis: Ori de câte ori e vorba, ca sĕ se hotărască în biserică lucruri mai mari, cestiuni mai de însemnătate, n'are sĕ decidă unul singur după capul seu, ci mai întâi Voi, Apostolii, apoi pe urma Vóstră toţi creştinii sĕ Vĕ adunaţi la un loc, sĕ Vĕ sfătuiţi şi în bună înţelegere sĕ hotărîţi.

Cum a poruncit Domnul Christos, aşa s'a şi întêmplat.

Apostolii au ţinut trei sinóde numite apostolesci:

În cel dintâiu au ales pe cucernicul Matia în locul alesului de mai nainte, al trădătoriului Iuda; în al doilea au instituit diaconii, cari avéu pe atunci o misiune cu mult mai sublimă, pentrucă ei susţinéu legătura spirituală între bunii martiri ai creştinismului şi între creştini; ér în al treilea au hotărît, că păgânii, cari voiau sĕ trécă la creştinism, n'au trebuinţă se trécă mai întâiu prin judaism.

În consecinţă şi ca continuitate sânţii părinţi ai bisericei nóstre au ţinut 7 sinóde ecumenice sĕu de a tótă lumea. În cele dóuĕ dintâiu, din Nicea şi Constantinopol, s'a alcătuit simbolul credinţei ortodoxe, acel sânt simbol, dela care nu-i e permis nici unui ortodox sĕ se abată nici un pas. În celelalte 5 sinóde ecumenice şi în o mulţime de sinóde locale s'au explicat dogmele făcute şi s'au normat canónele bisericei nóstre.

Dela cel din urmă sinod ecumenic, ţinut în Nicca la anul 787, biserica nóstră ortodoxă a mai ţinut un sinod mare la Iaşi în anul 1642, ca sĕ paraliseze pericolul venit din partea reformaţilor, cari ameninţau ortodoxismul némului nostru. Atunci s'a stabilit ca carte simbolică „mărturisirea ortodoxă“ a metropolitului, român de origine, din Kiew, Petru Movilă, o carte, care în biserica nóstră e întru tóte normativă.

De atunci încóce sinodalitatea a avut un caracter local. În special în biserica nóstră, rom. ort. din Transilvania şi Ungaria ea a fost redeşteptată şi întrodusă prin statutul organic în parochii, în protopresbiterate, în diecese şi metropolie. Ori de câte-ori a avut şi are biserica, sĕ hotărască lucruri mai de importanţă, în sensul cuvintelor dlui Christos, s'a întrunit şi sĕ întruneşte în sinóde.

Sunt mândru, câ pot constata, că singură biserica nóstră ortodoxă a menţinut întru tóte neschimbată organisaţia bisericei, aşa cum a moştenit-o ea dela Rĕscumpĕrătoriul némului omenesc şi dela Apostolii sei.

De aceea nu mĕ sfiesc, ci declar de pe acest amvon aceea, ce aş voi se rĕsune cu deosebire în ḑilele de astăḑi, cari din causa micimei de suflet a unor ómeni din ţéra învecinată nu sunt tocmai favorabile pentru ortodoxism, — ḑic că aş voi sĕ rĕsune, ca sĕ se audă peste tot pământul convingerea tare:

Că singură biserica nóstró ortodoxă merită numele de apostoléscă şi sobornicéscă!

Acésta e conclusia istorică şi logică a celor înşirate până aici!

II.

Trec acum, iubiţi ascultători, dela partea istorică şi generală a predicei mele, la partea practică şi specială.

V'am spus mai sus, că precum în mare, aşa şi în mic, în parochii bună-óră, ori de câte ori e vorba, sĕ se decidă lucruri mai mari, membrii parochiei, respective membrii sinodului, cari represintă pe cei doi séu trei amintiţi de Mêntuitorul, în sensul cuvintelor acestuia. „Unde sunt doi sau trei adunaţi întru numele meu“, se strêng în sinóde, se sfătuesc şi decid.

Aici cade întrebarea din cestiune: Cum au membrii sinodali, cari sunt chemaţi, sĕ-şi dea părerea, sĕ-şi împlinéscă acéstă sântă datorinţă către biserica lor?

Séu ce condiţiuni trebue sĕ întrunéscă fie-care dintre ei ca sĕ se pótă realisa cuvintele des amintite ale dlui Christos?

După-ce am constatat un adevĕr, pe care nimenea din lume, nu-l póte nega, ca adecă religiunea creştină pretinde numai progres şi înaintare, nu mai încape nici o îndoială, că cea dintâiu şi cea mai de căpetenie datorinţă pentru fie-care membru sinodal este: Ca el sĕ iubéscă din tot sufletul şi din tótă inima sa progresul şi înaintarea.

In consecinţă fie-care membru sinodal nu trebue sĕ pregete nici un minut, ci sĕ-şi dea copii la scólă, ca sĕ înveţe cât de multă carte. Nu e ertat, ba e un pĕcat strigător la cer, a ţinea copii acasă şi a dispreţuí învĕţătura.

A sta pe loc, séu a preferi timpurile primitive, când nu existau scóle superióre, când nu existau academii, nu existau facultăţi, nu existau Universităţi, — însemnézâ a se face nevrednic de a fi între cei doi séu trei pomeniţi de Mêntuitorul nostru!!

Mai departe: Toţi membrii sinodali, cari sunt chemaţi sĕ-şi dea părerea, sĕ-şi întrebe inainte de tóte mintea lor sănĕtósă respective constiinţa lor. Patimile, consideraţiunile de persónă, compătimirile, hatâruri1e etc. tóte trebue, sĕ dispară înaintea normativului verdict al consciinţei.

Cer bună óră doi fii ai parochiei nóstre dela sinod un ajutor, care este de dat: Fie-care membru sinodal n'are sĕ ţină socotélă, că cutare e ficiorul unei persóne, cu care nu sĕ are bine, şi de aceea nu vrea sĕ-i dea. El are sĕ şi pună înaintea conştiinţei sale următórea întrebare: care din amêndoi merită mai mult şi sĕ dea ajutorul aceluia, care merită.

Numai atunci, când toţi membrii sinodali fără deosebire respectă meritul şi dreptatea; numai atunci, când toţi membrii sinodali fără deosebire spriginesc progresul şi înaintarea, numai atunci se realiséză cuvintele Mântuitorului: „Unde sunt doi séu trei adunaţi întru numele meu, acolo sunt şi eu în mijlocul lor“.

Când însĕ membrii sinodali, cine scie din ce cause nejuste, nu vor vrea, sĕ respecte meritul şi dreptatea, când ei nu vor sprigini, precum se cuvine, progresul şi înaintarea, atunci ei nu împlinesc cuvintele dlui Christos, ci le calcă, şi prin fapta lor nechibzuită expun scumpa nóstră biserică strămoşéscă desconsiderării din partea celorlalte biserici conlocuitóre, adecă a bisericei romano-catolice şi săsesci, cari sunt şi astăḑi înaintea bisericei nóstre, pentru că au sciut în totdéuna învĕţătura, programul şi înaintarea!

Conclusiunea este dar următórea:

Dl Isus Christos sĕ cobóră în chip nevĕḑut numai între acei doi séu trei séu 6—600 de membrii sinodali:

Când aceştia în sensul consciinţei lor respectă meritul şi dreptatea; când membrii sinodali preţuiesc, cum se cuvine, comóra de aur a învĕţăturei; când ei spriginesc cu tótă căldura progresul şi înaintarea, — singurele condiţiuni, cari ne ridică némul şi biserica nóstră!!

III.

Iar acum, iubiţi ascultători, după-ce am lămurit încâtva cu puterile mele sufletesci nemuritórelor cuvinte ale fiului lui Dḑeu, sĕ ne întorcem cu toţii rugăciunile nóstre către Cel Atotputernic, progresul progresurilor şi înaintarea înaintărilor!

Către Tine, Stăpênul tuturor, ridic eu glasul meu! Căci nicăiri nu aflu mângăiere, decât în cuvintele Tale! Nicăiri nu aflu lumină, decât în învĕţăturile Tale!

Trămite Duchul Tĕu cel sânt asupra iubiţilor Tĕi credincioşi! Deştéptă-le consciinţa în sufletul lor!

Fă dintr'ênşii tot atâţi doi s'au trei vrednici, ca sĕ te cobori în mijlocul lor! Tot atâţi stâlpi puternici, cari sprijinind cu căldură sânta nóstră biserică ortodoxă peste tot, şi în special biserica nóstră cu hramul Sântului Nicolae!

Acésta sĕ sbóre pe aripile înaintării în totdéuna acum şi pururea şi în vecii vecilor Amin.

Diverse.

Lumina ḑilei — artificială. Foile americane sunt de la o vreme pline de ştiri despre descoperirea tinĕrului fisic Farlan Moore, care ar puté produce pe cale artificială lumina ḑilei. Descoperitorul susţine, că prin lumina sa se pot lumina fără deosebite greutăţi şi fără mari spese strade, pieţe, ba chiar oraşe întregi. Nóptea va fi deci ştérsă de pe faţa pământului. Lumina acésta miraculósă întruneşte pe deplin însuşirile luminii ḑilei, nu-'i orbitóre şi nu produce arşiţă. Ea se revarsă din tuburi subţiri de crookes, cari sunt transparente şi au un părete intern spoit cu o materie misteriósă. Punênd aceste tuburi în giurul tavanului unei săli, acesta se luminăză ca ḑiua, fie nóptea ori-cât de sinistră. Moore are de gând sĕ-'şi mai perfecţioneze invenţia, înainte de a surprinde naturala lumină a ḑilei cu artificiala sa lumina a ḑilei. Ear' dacă şi visul acesta american se va realisa, atunci — sĕ póte ascunde sórele!

* * *

File rupte din album.

Durerea e ca aerul tare al munţilor, — întăresce pe cei-ce nu-'i omóră.

*

Ura, care vine după o mare iubire, vĕdesce încă o iubire ascunsă.

M-selle Scudery.

*

Un caracter este o stâncă la care trag năvile naufragiate şi se sfarmă cele asaltatóre.

La Rochefoucauld.

---

kiknek ez a kenyerök), cărora le zace în interes şi adecă greco-orientalii,“ — şi acestor „görög keleti urak“, eruditul autor le spune că „dacă Dumneḑeu nu s'ar fi îndurat spre acest greu cercat popor, sau n'ar mai exista de loc (teribile auditu!!), sau dacă ar exista, nu ar fi astfel cum îşi închipuesc dênşii (adecă greco-orientali) un trup şi un suflet, ci ar fi reformat şi supus bisericei reformate“.

Schiţéză apoi genesa „sfintei“ uniuni. Schiţa este tendenţiósă, reflecsiunile puţine sunt naive şi false. Aşa bună-óră scóte în relief şi comentéză chestia cu căţelul lui Sava al II-lea, denunţă că în biserica gr. or. nici în ḑiua de aḑi nu se predică, minte că Bárányi şi Kolonich au fost conduşi de multă iubire faţă de poporul românesc, când s'au decis al ajuta prin primirea lui la catolicism“.

Forţa acestui studiu (sic!) care stă pe base atât de scientifice (!!) este necondiţionat capitlul: „Felelet Densusian álokoskodásaira“. Aici devine îngâmfat genialul doctor „în sfânta uniune“.

„Cine-i acest Densusian? întrebă, mĕ rog, necunoscuta celebritate Segescu. „Este un om greco-catolic crescut în Ungaria, care în urma pregătirei sale superficiale ne fiind în stare a se ferici aci, a trecut în România sĕ-şi cerce norocul. A şi fost norocos, căci jurist fiind a trecut dincolo ca mare istoric“. „Densuşian, după ce a găsit decretul original despre uniunea din 1698“, ḑice tot genialul Segescu „a voit sĕ se linguşască pe lângă greco-orientalii din România, că el, cu tóte că este greco-catolic, totuşi atacă uniunea, care în ochii greco-orientalilor este o mare bêrnă. Mĕ mir, cum a putut fi acest om atât de cutedător de a susţinea lucruri, cari iau nimicit şi celmai mic renume cel avé. Ce sĕ-i faci, la astfel de lucruri îl duce pe om superficialitatea!“

După spusele aceste a dlui Şegescu cine nu va crede, că îngâmfarea provine din prostie? Şi încalte dacă dl Şegescu ş'ar fi permis luxul a deveni ridicol pe basa propriilor deducţiuni, dar nu, dênsul a ţinut de bine aş trage conclusiunile din „Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei unite“....

Apărĕtorii bisericei unite s'au înmulţit cu o slabă forţă.

Ei, fie, dar s'a înbogăţit literatura, va ḑice dl Şegescu.

Asta da; trăim în anul millenar şi era inevitabil, ca sĕ nu îmbogăţéscă şi Români literatura magiară cu lucrări demne de autori, de limba în care sunt scrise şi de anul milleniului.

Ciuciuleţ.

Nr. 6598 Plen. [159] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutórelor, ce sunt a se vota pe anul 1897 din **fundațiunea „Andronic“**.

I. Pentru învĕțăcei de ori și ce meserie.

II. Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1896.

III. Pentru sodali, cari petrecênd cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea și hărnicia lor pentru a deveni măiestrii, prin acésta se escrie concurs pe lêngă următórele condițiuni:

Toți cari voesc a concura la stipendii și ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului, și fiind și acesta căsătorit, și despre familia dênsului; în atestat are sĕ se indice și aceea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentéză scóla și câți se mai află la vre-o meserie?
4. Concurenții pot fi numai *români greco-orientali născuți în archidiecesă.*

I. Invĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun, cel puțin școla poporală;

c) că au încheiat contract cu măiestrul și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale (la pretor ori magistrat). Contractul este a se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕțătură în decursul anului 1896, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (§. 67 art. de lege XVII din anul 1884);

b) că au purtare bună și fac sporiu mulțămitoriu în meserie; acésta o vor dovedi prin atestatul măiestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arate prin atestat dela măiestru, ce cunoscință de limbă mai au;

d) aparținênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriași, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măiestru;

b) sĕ fie lucrat cel puțin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce vor dovedi cu atestatele dela măiestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere sĕ arete anume, unde voesc a se aședa ca măiestrii, ce feliu de mijlóce în bani mai au, pentru a-și începe meseria pe socotéla lor? În fine pot produce și alte documente recomandatóre.

Dela toți concurenții de ori și ce categorie se recere, *ca cererile sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie* și adresate *Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu,* sĕ le înainteze aici cel mai târdiu până la **31 Decembre 1896 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 9/21 Octobre 1896.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr. 4922/1896 fszb. [167] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în comitatul Sibiiului, cercul Mercurei se escrie prin acésta concurs.

Reședința medicului cercual este Mercurea și aparțin la cercul sanitar al sĕu comunele Mercurea, Apoldul din jos, Amnașiu, Topârcea și Ludoșul mare.

Emolumentele medicului cercual sunt următórele:

1. Salar anual 800 fl.
2. Bani de cuartir 200 fl.
3. Paușal de călĕtorie 300 fl.
4. Taxele după statut pentru cercetarea bolnavilor.

Medicul deobligat e deobligat a cerceta comunele aparținĕtóre de cercul sĕu, și anume: Apoldul din jos și Amnașiu pe sĕptĕmână de 2 ori, Topârcea și Ludoșul mare pe sĕptĕmână odată și a ordina la órele prescrise.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 9. I. 1883. și §. 143. XIV. 1876 au de a se presenta pelângă dovedirea funcțiunei de până acuma și cunóscerea limbilor până în 15 Decembre a. c. d. a. la 6 óre subscrisului.

Mercurea, în 12 Novembre 1896.

Pretor cercual suprem
Mangesius.

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei scóle nóuă in comuna Pianul de sus, protopopiatul Sebeșului, se va da în intreprindere pe calea licitațiunei publice minuende *Vineri în 6/18 Decembre a. c. la 10 óre a. m.* în scóla gr.-or. în Pianul de sus.

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e 3078efl. 32 cr. v. a.

Materialul și cărăușiile le dă comuna. —

Doritorii de a licita vor avea a depune ca vadium 10% din prețul strigării.

Planul și preliminariul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parochial din Pianul de sus. Celea ce se aduc la cunoscință publică.

Pianul de sus, 3/15 Novembre 1896.

Comitetul parochial.

Simion Ghibu, m. p.,
paroch și președinte.

[168] 1—3

5098/1896 [160] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar devenit vacant prin pensionare în Comuna Apoldul din jos se escrie prin acésta concurs pe lângă următórele emolumente:

1. Salar anual de 500 fl.
2. Paușal de călătorie 60 fl.
3. Cuartir natural
4. 2 Stângini de lemne
5. Competințele normate în statutul aprobat.
6. Pentru portarea matriculei de stat 100 fl.

Cererile concursnale instruite în sensul §. 6. I. 1883 au de a se presenta subscrisului până în *1 Decembre a. c.* după ameadi la 6 óre.

Mercurea în 2 Novembre 1896.

Protopretor cercual:
Mangesius.

Nr. 316/1896. [164] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele învecinate Apata și Ormeniș din tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând pe viitoriu ambele numai una parochiă de cl. III-a cu sediul parochului în Apața, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, ating laolaltă în ambele comune suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a constatat în sinódele parochiale din 4 Aug. a. c.

Informațiuni mai de aprópe se pot câștiga la oficiul protopresbiteral și comitetele parochiale respective.

Reflectanții au a-și subșterne cererile concursuale, instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Brețcu, (Bereczk) 29 August 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Treiscaunelor, în conțelegere cu organele parochiale respective.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter.

Nr. 268/1896. [162] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I., se deschide concurs nou, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informații mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hondol 21 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului I., în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 38—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerațiune de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

[165] 2-6

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acéstea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19 W. — Telefon Nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă séu pe lângă anticiparea sumei.

AMERIK PATENT

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

Extras din scrisorile de recunoscință:

Garnitura trimisă o am primit, sunt fórte îndestulit și te rog a-mi trimite cu rambursă încă o garnitură constătătóre din 44 bucăți.

Bozoviciu (Krassó-Szörény megye), 18 Iuliu 1896.

Alexandru Keresztes, proto-pretor.

Piliș, în 24 August 1896 (Comitatul Pestei).

Cu garnitura sunt fórte îndestulit. Mĕ rog a trimite la cumnata mea baronesa Nyary n. Somogyi la Szunto încă trei asemenea garnituri.

Baron Iulius Nyary.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127. Sibiiu, Marți, 12/24 Novembre 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Și superficiali și de rea credință.

În istoria biblică ni-se povestesce de tot plastic, ce s'a născut în inima lui Cain, după-ce a vĕḑut, că Dumneḑeu a primit numai jertfa lui Avel.

În inima lui Cain s'a născut mănia, pisma și ura.

Mănia, pisma și ura nici odată nu sunt buni consilieri.

Din incidentul articolului nostru dela 2/14 Novembre a. c., în afacerea Preasânției Sale a Metropolitului Ghenadie, ḑiarele liberale din Bucuresci au dat năvală asupra P. S. S. a Metropolitului nostru.

Din articolii acelor ḑiare la locul prim a vorbit ignoranța, căreia ni-ar plăcè sĕ-i putem da un nume mai domol. O vom numi deci superficialitate.

În locul al doilea a vorbit mănia, pisma și ura.

Filosofia vieței ne învață, ca nimica sĕ nu facem în fasele prime ale măniei. Sĕ durmim cel puțin o nópte, și sĕ cumpănim a dóua ḑi ce voim sĕ facem.

Ḑiarele din capitala României au urmat esemplul lui Cain. Au fățărit un fel de bunăvoință, un fel de scusă față cu capul bisericei nóstre, ca apoi cu atât mai sigur sĕ-i pótă da cu ciomagul.

Ḑiarul „Gazeta“ în numĕrul dela 6/18 Novembre din incidentul articolului nostru amintit mai sus se simte autorisat a accentua, că vederile exprimate în acel articol sunt vederile redacțiunei, și pentru acele vederi redacțiunea are sĕ rĕspundă și nu Ecselenția Sa Metropolitul nostru.

Acésta este corect, dară atunci cum vine „Gazeta“ din Bucuresci de pune în perspectivă o revoltă morală a sinodului nostru, în care cas autoritatea statului nu ar putea oferi adăpost, pavază și sprijin archiereului nostru.

Mănia, pisma și ura acelui ḑiariu centempléză o judecată ca cea a modului din România și o executivă, ca cea a guvernului din România.

Spre desilusionarea celor dela „Gazeta“ observăm, că bucuria acésta nimeni nu li-o va face

Noi trăim în Ungaria, și în Ungaria asemenea judecată nu e posibilă.

O asemenea barbarie nu se póte nici închipuí în Ungaria, care pentru presa liberală din România pe când ea era în oposiție, era țéră barbară.

Pănă aici cu rĕutatea, acuma sĕ trecem la superficialitate.

Susține adecă „Gazeta“ din Bucuresci, că relațiile dintre biserica nóstră și cea din România se fac nu cu Metropolitul din Sibiiu, ci cu tóte episcopatele în parte, și cu sinodul archidiecesan în genere.

Nu credem, că în practică așa sĕ se întêmple lucrul, după cum spune ḑiariul din cestiune.

Metropoliții din Romania de bună sémă cunosc organisarea bisericei nóstre. In special vor sci și aceea, cá sinodul nostru archidiecesan este corporațiune legislativă, care nu are nimica de făcut cu administrațiunea.

In faptă schimbările în scaunul metropoliei din Bucuresci s'au notificat capilor bisericilor ortodoxe. Pentru Ungaria și Transilvania ea s'a făcut la adresa Excelenției Sale a Metropolitului nostru. Așa s'a urmat și în anul 1893.

Ca de încheiere observăm încă odată, că pentru noi persónele sunt lucru de tot secundariu. Noi ne-am indignat de modul cum s'a făcut judecata, și cum ea s'a executat.

O asemenea judecată a trebuit sĕ provóce resens general, indignațiune generală, și în Ungaria nu vei afla om cu mintea la loc, care sĕ apróbe aducerea și executarea acelei judecăți.

Noi cei din Ungaria am fi protestat tot cu asemenea tărie, dacă o asemenea judecată se aducea celui din urmă făcĕtoriu de rele, și dacă ea se executa în asemenea mod barbar.

S'a indignat întrégă presa dela noi fără osebire de colorit politic, și acésta e dovadă, că la românii din Ungaria e tare încă simțul de dreptate și luptele de partide nu au alterat încă simțul moral al ómenilor.

Pentru presa liberală din România nu se póte da acest testimoniu.

* * *

Cum și de unde a devenit partidul liberal atât de puternic la nóule alegeri? „Alkotmány“ dela 8 Novembre a. c. vorbind în primul seu despra partidul lui Bánffy, între altele își pune întrebarea: *Cum și de unde s'a putut aduna la olaltă acéstă uriașă tabără liberală?* și apoi respunde:

„Prin candidați câștigați cu bani și alegĕtori cumpĕrați cu bani, cu ajutorul oficialilor plătiți, cu voturile partisanilor lor îmbĕtați sub conducerea presidenților călcători de drepturi și prin puterea armată, care i a făcut legistatori ai Ungariei. Ér la acésta cel mai mare merit îl au jidanii, cari au dat lui Bánffy bani și au ocupat Ungaria, care de aci înainte se va numi Jidania.

Dar, afară de jidani și partidul lui Kossuth, *de mare ajutoriu i-au fost lui Bánffy și passiviștii naționaliști, comitetul valah dela Sîbiiu și cel sêrb dela Neoplonta*; *Rațiu și Polit au dat pe mâna lui Bánffy, cu pact orí fără de acela, cercurile române și sêrbe ardelene și sudice de unde mai cu sémă au eșit cu unanimitate mamelicii la alegeri.* Așa a pactat și cu sasii. Apoi ținuturile rusesci: Marmația, Bereg, Ung, și Ugocia încă au liferat voturi liberale. La slovaci însĕ acésta nu a mers așa de ușor. Acolo au invadat regimentele din Moravia și Galiția, și cu ajutoriul acestei ocupații militare au cucerit cercurile dela Szepes, Liptó, Turocz, Trencsin, Nyitra și Pozsony. In loc de alegători au ales cătanele și solgăbiraele.

E minciună așadară lăudăroșie liberalilor, că magiarii sunt pe partea lor; realitatea altcum arată. Pe partea lor sunt jidanii, valahii, sêrbii, rușii și șvabii din Bănat. Budapesta o numărăm la jidovi. Dacă naționalitățile n'ar fi fost passiviste, ḑeu nu i-ar fi succes lui Bánffy astfel alegerile.

La urmă ne spune, că la alegerile acestea constituțiunea a fost suspendată, au fost omorîți 33 de inși, mulți au devenit nimornici și temnițile s'au umplut.

Intrunirea conservatorilor
în
cestiunea metropolitului-primat.

(Urmare.)

Doveḑile pentru monstruositatea acestei procedări le iau din însăși broșura domnului Mârzescu . . . mijlocitorul ministeriului.

Iată ce spune dl Mârzescu:

„În aceea ḑi, 17 Maiu, S. sinod încuviințéză cetirea actului de acusațiune, votéză propunerea de dare în judecată, propune suspendarea metropolitului, numesce o locotenență metropolitană, — tot în aceea ḑi ministrul cultelor cere încuviințare dela consiliul de ministri, consiliul de ministri îl autorisă sĕ supue M. S. Regelui cuvenitul decret, ministrul cultelor face raport M. S. Regelui, decretul se iscălesce, se notifică metropolitului-primat și se și execută.

În ḑiua aceea ministrul cultelor a trebuit sĕ nu se scobóre din birjă. (Ilaritate.)

Iată dar, că guvernul actual a inaugurat judecarea și depunerea metropolitului în birjă cu césul.

Dar judecata și judecătorii? Chiemările s'au făcut trei în dóuĕ ḑile.

N'a avut nici măcar pudórea sĕ pue trei ḑile pentru trei chemări, ci într'o singură ḑi suspendat, în trei chiemat, judecat osêndit și pornit cu birja la Căldărușani.

Învinuirile în contra prelatului care, pentru d-vóstre ca și pentru mine, este tot I. P. S. S. metropolitul-primat — tot așa de mare în chilia dela Căldărușani, ca și în palatul metropolitan — mai mare aș ḑice la restriște și umilință decât în pompă și slavă ca ori-ce adevĕrat creștin — sunt de dóuĕ feliuri: unele de competința sinodului și altele de competința Curții de casație. Asupra celor dintâiu a fost nedrept și pătimaș, asupra celorlalte, sinodul a fost imcompetent, arbitrar și abusiv.

Iau una séu dóuĕ din învinuirile care întrau în căderea sinodului. Se acusă metropolitul, că ar fi ordonat ca o rugăciune către Sta Treime în loc sĕ se ḑică mistic în altar, sĕ se rostéscă cu glas tare în auḑ; alta, că la slujbele unde e de față însuși metropolitul, episcopii, în loc sĕ se slujéscă cu mitra pe cap, ar fi fost orânduiți sĕ slujéscă fără mitră și fără cârjă! Ei bine, dacă chiar ar fi așa, pedépsa fost-a ea în proporție cu vina? Dar am întrebat clerici superiori, ómeni cunoscĕtori în materie, și toți mi-au afirmat, că învinuirile ce se aduc metropolitului sunt nisce „flécuri și nimicuri“ — propriile lor expresiuni.

Dar apĕrarea metropolitului este fórte simplă:

I. P. S. S. metropolitul Ghenadie ḑice, că sunt tradiții în privința acésta: sub Nifon

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

13,526. 1847. Urb. 328.

Milostivul Regescu Rescriptu din 7 noemvrie subt numerul aul: 5537. anului 1847. emanat.

Dobindindu csea mai innaltá a nosztre interire Artikuli de Lezse in privincza Szluzsbelor schi Dazsdelor urbariale de kredintsosi nostri SS. si OO. inaintea noasztrá cu umilintze asternutzi, kari inpreune ku szkimbarile prin noi fakute, de dinsi szau primit. dupe Rezseaska noastrá kiemare, acseja neau remasz mai inkolo de afacse, ka dupe data inkredintzare SS. și OO. prin milosztivul nosztru Rescriptu din 23 Sept, anului kurgetoriu, introducserea Urbariului sze sze mizslocseaszke prin Lezsei fierei lukrului acsesztua asa inszemnat ameszurate. Si sze sze intokmeaszke intoata privincza asa, prekum pofteste firie si marimea lnkrului acsesztuja. Si fiindke introducserea urbariului dupe lezsile interite pofteste niste pregatiri ka acsele, fere de cari nicsi marimea mosiilor apriat nusze poate hoteri, nicsi szluzsbele si dazsdiile urbariale nusze pot sztatornicsi, iare acsele kare viszau incredinczat vóá szpre innaintarea skopului acsesztuja kaszeve szfatuiczi deszpre mizsloacsele prinkari sze sze introduke urbariul, si deszpre intsrúctziile karii szevorda Comisiilor introduketorae, prin al nosztru milosztivul Rescriptu din 18 August a. k. supt nrul 3960 , din firea loru asa szint intokmite, kit péne la ínplinirea acsesztora, akerora deszevirsita interire nóaé ni o am pesztrat, trebue sze trake oare kitva vreme. Ka sze sze poaté inkunzsura ka nicsi supt timpul acseszta sze nusze intimple neszcari neplecseri intre Posessori lokurilor si szluzsbasi; am orinduit ka urmetoarele sze sze sztatornicseaszke, prekum prin acsaszta sztatornicim si hoterim: Ka pene atuncsa cse sze vor seversi pregetirile de Lezsi hoterite prin Comisiile kari de noi sze vor numi, si péne kind ku dinsi szeva impertesi Urbariul de kare or trebui sze sze tzije, dupe intzeleszul lezsilor pentru fiestekare lok alketuit si de noi interit. Szluzsbasi sze fie datori a inplini szluzsbele si dazsdele szale intruacseja meszura, prekum acsele szau prin mai inalte orinduili au foszt hoterite, szau prin alte impetsuiri de bune voje fakute, au foszt obizsnuiti pená akuma ale inplini; ketre Posessori locului sze fie ku kuviincsoasza si plekare, asisderea, si de Deregetorii mosiilor de szluzsitori, Hajtei, si Hajducsi lor in vremea szluzsbi aszcultetori — si sze nu indrezneaske, pe acsestia ai vetema, inpotriva lor asze szkula, szau lor inderevnicseste alisze impotrivi, dar dekumva sze aflé prindinsi afi aszupritzi szau vetematzi, sze sze zseleaszke la Tisturile vármegyiilor szkaunelor, szau Czinuturilor, kari supt dare de szamé szint datori alefacse desztul, insze pine atuncsa se fie ku astyeptare, si sze sze fereaszke de tot felul de vétámeri si impotriviri, findka uni ka acsia dupe' merimea faptelor netrekut szevor pedepszi — prekum din potrivé orinduim ca Posessorii lokurilor deszkilinit sze sze dozseneaszke, ka nukumva ei, tiszturile szau szluzsitori lor, pine' kind szevor impertesi Lezsile acum dekurind adusze, sze' indrezneaske mosiile szluzsbasilor ale miksora, szau greutetzile lor ale iumultzi, si sze nu indrezneaszke prin amézsiri szau tokma prin amerinczeri deszpre szoartea kare prin aduszul Urbariu éi astyeapta, predinsi ai tulbura, szau óri princse inkáltsitur, szau deszmintéri toloszul Lezsilor acsesztora innainte de vreme al aducse supt indojale, pentru ke de szar intimpla una ka acsaszta dupe aszprimea Lezsilor szevor pedepszi.

(Va urma).

se făcea așa; sub Calinic s'a făcut astfel. Metropolilul Ghenadie n'a făcut — în casul când învinuirile ar fi întemeiate — decât sĕ se întórcă la o veche tradiție.

Dar sĕ trecem la învinuirile de drept comun. Pentru acestea sinodul nu era competent nici sĕ le judece nici prejudece. Călcând peste cercul competinței sale, afirmând nisce fapte infamante pe socotéla șefului lor bisericesc, fără cădere, fără interogatoriu, fără apĕrare, fără acte sinodul a iscălit un pamflet, ér nu o hotărîre și s'a făcut vinovat de o monstruositate juridică.

Ceea-ce, însĕ, este mai cumplit în acéstă afacere, este că faptul cu care au sperat sĕ întărîte mai mult opinia publică, adecă raporturile dintre metropolit și ocnașul Mărgăritescu, s'a dovedit că se baséză pe o corespondență falsă de sus până jos, fabricată de acest ocnaș.

Așa dar, un ocnaș, care plastografiază o scrisóre, este în stare, după 30 de ani dela Constituție, ca cu tóte legile și instanțele nóstre judecătoresci, sĕ aibă puterea din fundul ocnei în care este închis sĕ ia de guler pe metropolitul-primat al țĕrei, sĕ-l dobóre și sĕ-l tîrască cu el în pușcărie!

Guvernul de adi este primul guvern din acéstă țéră și din lumea întrégă, care resbună morala publică în contra metropoliților sprijinindu-se pe ocnaș.

Adevĕrat, domnilor, cea mai mare dificultate a guvernului viitoriu va fi, ca sĕ feréscă pe ministrii de adi de consecințele faptelor lor. I-am mai scăpat odată . . .

Acésta hotărîre pătată de viții, în formă și fără formă, fără cele 12 iscăliturі canonice, dar cu iscălitura lui Mărgăritescu, ocnașul s'a executat fără semnătura și aprobarea M. S. Regelui în mânile căruia este încredințată de catră Constituție puterea executivă. Dar iscălitura M. S. Regelui, care s'a pus în josul atâtor acte mari, nu se puté pune dedesuptul semnăturei lui Mărgăritescu și Partenie!

Cum, însĕ, s'a executat o sentință care nu pórtă pecetea și numele aceluia care singur deține puterea executivă, și fără voia căruia, în acest domen, nimic nu se póte mișca în acésta țéră? S'a invocat un articol prin care sinodul are dreptul sĕ-și execute singur hotărîrile, dar jurisconsulții și apĕrătorii oficioși ai guvernului au citat numai pe jumĕtate acest articol, unde se arată, că numai pedepsele cu caracter disciplinar și curat religios se pot executa de-a dreptul de sinod. —

Oratorul desvoltă pe larg acéstă temă juridică.

— Dar cei cari au plastografiat scrisorile lui Mărgăritescu nu se vor sfii de-a plastografia un text de lege.

Guvernul, neputênd obțіné semnătura Regelui, s'a lipsit de dînsa. Și avé dreptate. Ca sĕ ridice pe un metropolit, ca sĕ-l violenteze, ca sĕ-i spargă ușile, ca sĕ-l trimită nóptea la mănăstire, n'avé trebuință decât de gendarmi.

D. Carp a dis: „Regele și Dorobanțul“; guvernul de adi a simplificat formula reducênd la „Dorobanț“‘ la „gendarm“.

Dar ceea-ce nu sciu ei este, că mai există un Rege și o opinie publică și la aceste dóuĕ înalte instanțe ne adresăm, ca la un ultim recurs, căci tóte celelalte garanții sunt desființate de fapt.

Judecat fără sĕ fie chiemat, osândit fără sĕ fie apĕrat, și pot dice, executat fără sĕ fie osêndit, acéstă este situația I. P. S. S. metropolitului.

Și mĕ întreb: de ce atâta urgie în contra metropolitului Ghenadie? Înțeleg lupta regilor Franciei în contra Papilor ambițioși, cari îi excomunicau și încercau sĕ usurpe drepturile puterei seculare, dar dușmănia în contra metropolitului Ghenadie, care, sciind că metropolitul este al țĕrei și al bisericei ér nu al unui partid, la venirea guvernului de adi era așa de puțin ostil dlui Sturdza, încât unii din tinerii nostri amici s'au credut chiar în drept sĕ-l atace une-ori — fapt pe care nu l-am aprobat, mărturisesc, că nu înțeleg. —

Revenind la sentința sinodului, oratorul dovede-ce, că nici acei cari au impus-o și au dictat-o nu se țin mulțămiți cu dînsa. Cugetul îi mustră și caută dovedi în contra celui judecat și articole de lege în contra celui osêndit — lucru unic în analele judecătaresci.

— Judecătorii dlui Statescu alérgă, dice oratorul, dela Bucuresci la Căldărușani cu minciuna la subțióră și cu falsul în gheozdan.

Dacă judecata este dréptă, ce mai e nevoit de-a o motiva; și dacă este neîntemeiată, de ce s'a executat?

Dóuĕ victime a făcut guvernul prin faptele sale criminale și nechibzuite: cea mai puțin lovită este I. P. S. S metropolitul-primat — căci conșciința sa curată îi face ușóră suferința; dar victima cea adevĕrată este biserica română și sinodul seu: pe unul l'a lovit numai, pe celalalt l'a necinstit.

Acéstă instituție încă fragedă a primit o lovitură de mórte. Judecata lui îl va judeca. Biserica nóstră națională are astădi o pată care greu se va puté șterge. Acéstă defăimare a trecut peste hotarele țĕrei, și celelalte biserici surori, cărora s'a comunicat sentința infamă și dela care se aștepta un rĕspuns, s'au manifestat prin tăcerea disprețului.

Este ceva mai grav.

Este de temut, că dacă nu ómenii culți, cel puțin mulțimea, care nu póte sĕ facă distincțiuni subtile sĕ nu facă rĕspundĕtóre însăși legea creștină de nevrednicia slujitorilor sĕi și sĕ nu se lățéscă în țéra acésta necredința și nepăsarea de cele sfinte. Dar acésta nu va fi.

Suntem Români, suntem creștini, suntem ómeni. Nu e cu putință ca un fapt care a călcat constituția, legile scrise și legile chiar nescrise ale omenirei, dar cari sunt adênc în fipte în cugetul fie-căruia, sĕ nu ne misce până în fundul inimilor nóstre. Acéstă odiósă judecată putea chiar sĕ sdruncine credința. Dar' până aci. Acéstă credință în care ne-am născut și în care voim sĕ murim, care a președut la cele mai mari acte ale vieței nóstre, care a împreunat mânile nóstre cu mânile soțiilor nóstre, care a adumbrit légănul copiilor nostri, care a veghiat mângĕitóre la căpătâiul strămoșilor nostri adormiți, în care și noi sperăm sĕ adormim în pace, pentru a reînvia în speranță, acea credință nu póte fi pângărită de un Partenie, nici siluită de un Sturdza. Dênsa a fost dela început și de-alungul istoriei una cu națiunea română, dênsa a purtat în luptă stégurile biruitóre ale Mihailor și ale Stefanilor, pentru dênsa au murit Basarabii în Constantinopole. Este amestecată cu pămêntul și țĕrina acestei țĕri, ea este dospită în inimile și cugetele nóstre.

Nimic nu o va sdruncina.

Guvernul, spriginitorii lui, scribii și cărturarii lui dela un timp încóce repetă în tóte modurile „cestiunea este închisă, până la sfêrșit“.

Domnilor, când Mêntuitoriul lumii fu pironit pe cruce, când dete ultimul sĕu strigăt și când Duhul sĕu se întórse la ceriu de unde venise, poporul ucigaș al Evreilor a strigat și el într'un glas: „S'a sfêrșit!“

S'a sfêrșit! au dis Ana și Caiafa; „s'a sfêrșit“ au dis fariseii; „s'a sfêrșit“ au dis judecătorii nedrepți; „s'a sfêrșit“ a dis mulțimea orbită; „s'a sfêrșit“ a dis Pilat din Pont și și-a spălat póte mânile pentru a dóua-óră.

Ei bine, nu se sfêrșise și nu s'a sfêrșit încă. Poporul, complice al celei mai mari crime în istoria lumei, a fost risipit în cele patru unghiuri ale pămêntului, imperiul roman a cădut; atâtea alte împĕrății s'au format și au perit și încă nu s'a sfêrșit. Sunt peste puțin o mie nóuĕ sute de ani și sute de milióne de creștini la dile anumite se adună și ridică rugele și blăstĕmele lor la cer în contra poporului ucigaș și judecătorilor infami. O nedreptate nu se sfêrșește nici odată; ea strigă către ceriu și către pămênt. Și sĕ nu dică fațarnicii că asĕmânăm pe metropolitul primat cu însuși Isus Christos, căci se scie că nu metropolitul primat, dar' cel din urmă nenorocit este în fața nedreptății egal cu Christos.

Tótă sfênta scriptură ne spune *fiat justitia pereat mundus.* Sĕ se facă dreptate chiar dacă ar peri lumea.

Dreptatea, acea simțire născută în inima fie căruia din noi, cere o înaltă satisfacție în acéstă cestiune, și nu se va linisci până când nu va fi îndestulită.

Sĕ avem sete, sĕ avem fóme de dreptate, și vom fi săturați.

Lumea nu va peri pentru acésta. Va peri cel mult până și suvenirea atentatului odios sub nume de judecată, plămădit de un guvern fără stréjă și primit de un Sinod fără neatêrnare și a cărui victimă măréță a cădut un bĕtrân, un preot un archiereu, un șef al bisericei. Lucrurile nu pot sĕ rĕmână așa.

Dela un capĕt al țĕrei până la celalalt, dela Carpați până la Dunăre, sĕ înălțăm către rege, către suveranul iubit și slăvit, într'un cuget, într'o suflare, un singur glas, un singur: Sĕ se facă dreptate! Și printr'ênsa se vor împăca consciințele, se va aduce pacea și iubirea unde este zavistie și ură, se va restabili cinstea Bisericei, buna faimă a țĕrei și se va întări încă mai mult încrederea națiunei în alesul sĕu.

In acéstă speranță ne-am întrunit, cu acésta sĕ ne despărțim.

(Fine.)

Noutăți.

Hymen. Dl Chirion Muntean, cleric absolut și d-șóra Elena Regmann își anunță cununia lor ce s'a celebrat Dumінecă în 10 Novembre st. v. la 2 óre p. m. în biserica gr.-or din Sighișóra. Dile bune le dorim.

* * *

De ale timpului. Sâmbătă și Duminecă s'a presentat érna în frumósa sa haină albă. Coperișele caselor sunt pline de zăpadă, și avem speranța, că adi-mâne va îngheța mai bine, și ne vom scăpa de tina și umedéla, care si până acuma a produs bóle, mai cu sémă în copiii mici de școlă.

* * *

Frecuentarea universității din Cluș. După datele statistice despre numĕrul ascultătorilor la făcultățile universității din Clușiu în periodul I. al anului scolar curent, facultatea juridică este cercetată de 432 ascultători; cea filosofică de 144; cea de medicină de 116; cea de matematică și de sciințele naturale de 65; farmaciști sunt 33. In genere în anul scolar curent sunt înscriși cu 166 mai mulți ascultători, ca în anul trecut. După confesiune: greco catolici sunt 65; greco-orientali 35; Judecând după confesiune, *români sunt circa 100.*

* * *

Leo Tolstoj — în Siberia. Foile polone din Lemberg aduc scire sensațională, că guvernul rusesc acusă pe cel mai mare scriitor rus, contele Tolstoj cu demoralisarea bisericei de stat rusesci. Probabil contele Tolstoj va fi deportat în Siberia.

* * *

Contra duelului. Scriitorul frances Felix Lacaze, în conțelegere cu bărbații politici ai mai multor state a înființat o ligă internațională pentru sistarea duelului. Reședința ligei va fi în Bruxela. Lacaze a lansat un apel, în care cere sprijinul societății culte pentru acțiunea ce a pornit-o. Lacaze, speră, că cu ajutorul ligei internaționale se vor puté aduce stricte legi pentru conceptul onorului, și acțiunea a pornit o cu devisa: pentru onor.

* * *

Furt sensațional. Un medic din Budapesta cu numele Dr. Korotnai-Krick Árpád, a fost prins, că a furat o mulțime de bani, hârtii de valóre și giuvaere prețióse dela o dómnă bĕtrână cu numele Patsu, al

---

Din fată de sultan — principesă regală

de

Z. A. G.

Abia trecu o lună de-atunci. Tóte foile europene aduceau o scire romantică.

Era vorba despre o hotărîre a sultanului, hotărîre epocală și de-o necalculabilă consecință: domnitorul imperiului ajuns în agonie, simțind urmările desastróse ale isolării sale, voesce sĕ între în legături familiare cu casele domnitóre din Europa. Se și amintea deja un principe, care ar fi luat în căsătorie una dintre fetele sultanului; un alt diar din contră a găsit o principesă acomodată pentru fiul sultanului, ce era sĕ fie proclamat de moștenitor de tron, principesa cu învoirea Papei s'ar mărita după moștenitorul turcesc, firesce, rĕmânênd credincióssă religiei sale și cu condiția, ca bărbatul sĕu se aibă o singură soție și regulele vieții de harem pentru ea sĕ nu fie deobligătóre.

După trei dile apoi s'a constatat, că tótă scirea aventurióssă a fost o poveste șiret născocită, și așa lumea trecuse peste ea la ordinea dilei, când a patra di sosí din India-Orientală o scire analógă, numai cât acésta era autentică.

Principele *Francisc Iosif Teck,* fratele fiitórei regine a Angliei, nepotul principelui regal Alexandru Württenberg și a contesei Claudina Rhedey, finul monarchului nostru, s'a logodit cu principesa *Laga Krisnahamani,* sora cea mai tinĕră a sultanului de Nupore, o fată mohamedană, care firește va trece la creștinism, ca sĕ pótă fi soția unuia dintre principii Britaniei.

Principesă creștină a devenit deja soție de sultan. Cu vre-o 500 de ani înainte unul dintre țarii Sêrbiei de frică 'și a dat fata, cu numele Maria, de soție sultanului turcesc. Dar faptul acesta la timpul seu a produs un scandal inmens. Nici înainte, nici după asta nu s'au încheiat căsătorii între membrii dinastiilor creștine și mohumedane și pe cât de respingĕtóre e istoria căsătoriei principesei sêrbe, pe atât de simpatic e romanul amoros, care acum se sfêrșesce séu se începe cu căsătoria tinĕrului căpitan al primului regiment „Royal-Dragoons“.

De altcum în familia Teck căsătoriile extraordinare sunt la ordinea dilei. Însăși familia își are originea dela așa numita mesalliance: Principele Alex. Württemberg adecă s'a căsătorit la anul 1835 cu frumósa contesă Claudina Rhedey. Regina Angliei Victoria urcată atunci pe tron nici visa n'a putut, că nepóta încântătórei contese magiare, după șasedeci de ani va devení soția nepotului sĕu, și moștenitórea corónei sale. Dóuĕ sĕptĕmâni după căsătoria sa, contesa Claudina Rhedey a fost distinsă din partea împĕratului austriac cu rangul de contesă de Hohenstein, ér copiii ei au primit dela regele de Württemberg rangul de principi, respective principese de Teck. Dintre cele dóuĕ fete Claudina Teck nu s'a maritat, pe când Amalia a devenit soția contelui Paul Hugel. Unicul fiu, Paul Francisc s'a căsătorit cu Maria Adelaida, véra reginei, și împreună cu copiii sĕi a primit rangul de principe englez, în 1876.

Din căsătoria acésta s'au născut patru copii: o fată și 3 prunci. Maria Victoria e soția principei de York și e aspirantă la tronul Angliei. Adolf s'a căsătorit acum doi ani cu fata principelui de Westminster. Francisc Iosif și Alexandru August sunt neînsurați încă.

Principele Francisc Iosif Teck, după tradiția boerilor englezi de asemenea în India 'și a făcut serviciul militar. Tinĕrul căpitan, fratele fiitórei regine nu se plictisia Timpul liber și-l petrecea cu excursii și cu vênatul, așa că locuința întrégă 'și-a decorat-o cu piei de tigri pușcați de el.

Diarul „Bombay Gazette“ povestesce fórte pe larg istoria dragostei și a logodirei principelui. E un adevĕrat roman de al cavalerilor din evul mediu acesta, mai frumos, mai pĕtrundĕtor decât ori-ce product al fantasiei poetice.

Cu prilegiul unui vênat, — scrie autorul idilei, — principele și ofițerii sĕi s'au întâlnit cu o caravană. Partea bărbătéscă a conductului afără de servitorime o formau numai câțiva călăreți. În turnurile de pe spatele elefanților ședeau tot femei. Bogăția provisiunii mărturisea, că vre-o princesă indigenă călĕtoresce în vre-o visită, séu acasă. Fețele nu se puteau distinge din pricina vĕlurilor ce le acopereau. Englezii se pórtă cu mult respect față cu tóte obiceiurile naționale, cari din punctul de vedere al politicei lor sunt indiferente; acésta e taina colonisării lor. Nici nu există cas, ca soldatul englez sĕ nu ferésсă cu cea mai mare curtenire femeile mohamedane. Nici oficerii aceștia deci n'au dat importanță călĕtorilor, ci s'au afundat în codru.

Gonacii au însemnat un mic rîuleț, unde se coboreau tigrii sĕ se adape. Într'un loc rîulețul se lățea în chipul unui lac, ací principele s'a urcat pe un arbore, unde avé pregătit un pat comod din bambus. Ceilalți de-asemenea au ocupat mai mulți arbori, și astfel așteptau tigrul în cea mai mare liniște. Trecu mai mult timp, până când în sfêrșit un sgomot teribil întrerupe liniștea, și din tufiș apare tigrul. Mirosea și privea în jucărei amic intim şi medie de casa era. Furţul l'a sĕvêrşit impreună cu servitórea respectivei dómne, numită Török Lina. Dar ce e mai deprimătoriu în acest furt sensaţional, este împregiurarea, că la sĕvêrşit immediat după mórtea bĕtrânei şi bogatei dómne. Fiul acesteia, carele isgonit dela casă trăia în mare miserie în provincie, audind despre mórtea mamei sale, s'a presentat pentru a dispune cele necesare pentru înmormêntare, şi luarea averei în posesiune. A observat însĕ că lipsesce multe cele din averea mamei sale şi a făcut arĕtare la poliţie. Nefiind altcineva la casă, bănuéla a cădut pe numita servitóre, care fiind deţinută, a mărturisit, că şi ea a pus la o parte pe séma sa din averea dómnei sale, dar, banii cei mai mulţi, giuvaverele cele preţióse, hârtiile de valóre etc. le-a luat medicul, carele după ce a murit dómnă-sa, i-a luat acesteia tóte cheile dela cassa vertheimiană, ce le avea acăţate la grumadi şi a luat tot ce a putut duce cu sine. In urma acestei mărturisiri, a fost prins şi medicul, carele la urmă a mărturisit faptul şi el, ér acum simuléză demenţie. Medicul e un om bogat, necăsătorit, cu bun renume în capitală, dar sgârcit până la extrem. Din cele furate s'au găsit multe la el, astfel, că faptul e dovedit şi numai justiţia trebue sĕ-şi mai facă datorinţa până în sfêrşit.

* * *

Emigrările din Ungaria continuă. Până acum au emigrat mai mulţi din părţile nordice mai puţin fertilei ale ţĕrii, slovaci, dar acum încep a emigra şi din părţile de sud, fertile, ale ţĕrii, magiarii.

Nu e mirare, căci trebue sĕ facă loc jidanilor, cari ţin cu cel mai tare şi nedrept, care le dă favori în schimbul serviciilor materiale cu cari îi spriginesc, ca sĕ se pótă mai multă vreme susţine la putere şi la ólele cu carne.

Până când va dura acésta, atârnă dela voinţa poporului, carele trebue odată totuşi sĕ-şi pérdă răbdarea faţă de atâtea lipitori.

* * *

Pĕcatul unei femei sĕrace. Constrînsă de cea mai crudă miserie, o femeie din Viena, cu numele Kurz, a sĕvêrşit o faptă oribilă. Neavênd cu ce-'şi hrăni cei doi copilaşi, 'i a luat cu sine, şi împreună cu ei s'a aruncat în Dunăre. Cei doi copii s'au înecat, dar femeia a fost scósă înainte de a-şi da duchul.

* * *

Înşelătorie cutezătóre. Foile din Viena comunică următórea întêmplare curiósă: Doi agenţi din Viena au cerut un împrumut dela un privatier de acolo, pe séma unui conte ajuns în strimtóre financiară. Privatierul i-a împrumutat cincisprezece mii fl., primind în schimb o lădiţă, cu expresa reservă din partea agenţilor, sĕ nu o deschidă numai în casul, dacă terminul pentru achitare ar expira fără-ca datoria sĕ i-se plătéscă. Creditorul năuc póte în credinţă că are a face cu ómeni de cinste, s'a învoit. Terminul achitării firesce a trecut, fără-ca cineva sĕ şi fi bătut capul cu replătirea sumei de 15000 fl., şi creditorul cu numele *Reichhofer*, a deschis lada, dar în ea afară de hârtii fără valóre nimic n'a găsit. Unul dintre agenţi anume *Wolf* (36 ani) a fugit la Pesta, unde a fost prins în una din nopţile trecute. Al doilea, *Böhm* cu numele s'a aruncat în Dunăre la Viena, dar de frica morţii a înnotat la mal, unde a fost deţinut momentan. „Groful“ de ocasie e un pişicher de pânura celor doi menţionaţi; el nu-i prins încă.

* * *

Cas de mórte. În sĕptĕmâna trecută a reposat în Braşov fiul cel tinĕr al dlui advocat Iosif Puşcariu, Marin, în etate de 8 ani. Trimitem familiei întristate sincerile nóstre condolenţe!

* * *

Personal. În amărăciunea sa pentru unele exagerări în ce privesce mêntuirea sufletului, care biserica papistă şi o-a reservat numai sieşi, un colaborator al diarului nostru a atacat pe tinĕrul profesor Radu Cupariu şi în romanitatea dênsului.

Noi până acuma nu ne-am atins de persóna tinerilor teologi greco-catolici, crescuţi în seminariul romano-catolic din Pesta pentru lipirea lor de biserica romano-catolică, mai mult ca de cea greco-catolică.

Regretăm strecurarea acelei greşeli.

Fie-cine cu a sa credinţă se va mântuì.

* * *

Princesă fugită. Dilele trecute a a fugit dela casă Donna Elvira, fiiea pretendentelui de tron spantol Don Carlos, cu pictorul Forchi. Princesa a luat cu sine diverse preţióse în valóre de 300,000 fr. E interesant, că numitul pictor nu e ceva om frumos şi apoi e căsătorit, avênd muere şi un copil, de care însĕ trăia despărţit, şi apoi nu e nici tocmai în primăvéra vieţii. *Ard'o focul dragoste!*

* * *

Cei mai bĕtrâni soţi de căsătorie în Germania sunt o părechie de moşnegi, cari trăiesc în Neumünster. Bărbatul e de 96 ani, ér femeia de 92 şi trăiesc în căsătorie de 68 de ani. Şi au serbat până acum nunta de argint, de aur şi de diamant şi dacă vor mai trăí încă 2 ani, precum e fórte probabil, fiind încă pe deplin sĕnătoşi, îşi vor serba încă o nuntă pentru care dicţionariul încă nu are cuvênt ca s'o pótă numì.

* * *

Bibliografic. A apărut în Bucureşti editura librăriei C. Sfetea, din operele complete a-le poetului Publ. Vergilius Maro, partea primă: *Aeneis*, traducere în formele originale, de bine cunoscutul nostru poet, George Coşbuc. Cine a avut ocasiune de a ceti productele literare a-le lui Coşbuc va şti preţui şi cea mai nóuă a sa operă. Preţul 5 lei.

Adunarea generală

a învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului, ţinută la 26 şi 27 Octobre st. v. în comuna Sĕlişte.

— Raport special. *) —

„Cine are şcóla, are viitoriul“!

Este acésta o sentinţă, ce cuprinde în sine un adevĕr mai presus de tóte. Fericită este naţiunea, care a ajuns la consciinţa acestui adevĕr, căci aceea póte privì cu ochi siguri la viitoriul seu, ér poporul, care nu-şi scie preţui şcóla, după adevĕrata ei valóre, perdut este. Bunăstarea, fericirea, ba chiar şi existenţa unui popor depinde dela caracterul fiilor sei, şi acest caracter şcóla îl forméză.

Devisa timpului nostru este pentru tóte popórele: sciinţa, deci numai cultura morală şi intelectuală póte fi singura garanţă pentru înaintarea şi prosperarea poporului nostru. În faţa acestor nerĕsturnabile adevĕruri de sine ni-se impune întrebarea: Cum stăm cu şcóla? Vom rĕspunde: pe picior de rĕsboiu! Privirile lacome a-le duşmanului existinţei nóstre sunt îndreptate acum asupra şcólei nóstre poporale, la nimicirea căreia cu multă predilecţie şi cu diabolesc aparat se lucră! Au declarat o acésta corifeii din tabăra duşmană în congresul didactic regnicolar, ér noi di de di ne putem convinge, că atentatele în contra celui mai scump al nostru odor, sunt cu sistem îndreptate. Şi ce facem noi în faţa pericolului iminent? Ca rĕspuns la acéstă întrebare las se urmeze raportul meu, în care îngrijirea şi activitatea celor competenţi îşi vor afla o fidelă expresie.

Reuniunea învĕţătorilor din districtul Sibiiului, pe lângă aceea, că cuprinde în sine comunele din protopresbiteratele: Sibiiu, Avrig şi Sĕlişte, prin urmare unde şcólele nóstre sunt póte mai bine situate şi dispun de harnici învĕţători, mai are fericirea acest district de a fi condus de cel mai probat bărbat al nostru pe terenul pedagogiei, de dl Dr. D. P. Barcian. Cunoscinţele lui vaste, tactul şi înţelepciunea în conducere, combinate cu interesul ce-'l are pentru prosperarea şcólelor nóstre, au făcut, ca reuniunea învĕţatorilor din acest district sĕ se ridice la rangul ori-cărei altei reuniuni de acésta categorie. Tot cu acelaşi zel şi abnegaţiune lucră şi entusiastul ei vice-preşedinte dl Dr. P. Şpan.

În credinţă, că fac învĕţătorimei nóstre un bun serviciu şi în speranţă, că celelalte reuniuni în adunările lor generale se vor conforma acestei reuniuni de model, voiu da un raport amĕnunţit.

Şedinţa I, Sâmbătă, în 26 Oct. st. v.

După terminarea serviciului divin cu consciinţa omului liniştit în sufletul sĕu ne-am adunat în sala spaţiósă a şcólei, unde cu atenţiunea încordată am ascultat vorbirea de deschidere a stimatului preşedinte. Toţi, câţi au fericirea de a-'l cunósce pe acest distins bărbat, vor fi doritori de a sci ce a vorbit. Las sĕ urmeze întréga lui vorbire, fiind convins, că din aceea tot cuvêntul e spus cu premeditare şi fie-care dicere cuprinde în sine un adevĕr. Étă-o:

Grele au fost şi grele sunt timpurile, în cari am trăit şi trăim. Incungiuraţi de neamuri, cari, mai favorisate de sórte, au putut sĕ se desvólte mai nejignite, atât în ce privesce cultura intelectuală şi morală, cât şi în ce privesce viaţa lor bisericéscă, politică şi economică, noi, lipsiţi de acel favor, a trebuit sĕ rĕmânem mult în urma lor pe tóte acele terene. Ajungênd însĕ în împregiurări puţin mai priinciose, decum au fost ale trecutului dureros, în timp destul de scurt am realisat frumóse progrese nu numai pe terenul culturii îndeobşte, ci şi pe terenul bisericesc, pe cel al vieţii publice, al economiei, al meseriilor, al comerciului. Cum însĕ viaţa unui popor este resultatul unui joc de cause şi efecte fórte complexe, sé nu ne asteptăm ca progresul pe tóte terenele sĕ fie deopotrivă, şi sĕ nu ne perdem rostul, dacă ici colea, miserii mai mici séu mai mari ni se vor pune în cale, părênd a ameninţa cu nimicire tótă lucrarea sĕvêrşită până aci. Popor plin de viaţă fiind, acele miserii mĕrunte sunt ca bólele de copii, preste cari trebue sĕ trecem cu toţii, pentru ca cu atât mai oţeliţi sĕ fim după ce puterea sănătósă a organismului nostru le-a învins. Totuşi constatând cu satisfacţie şi mândrie progresul ce l'am realisat, nu ne este permis a slăbi nici măcar pe o clipă în stăruitórea nóstră lucrare pentru înaintarea pe tóte terenele, braţul şi spiritul nostru nici pe un minut nu au sĕ obosécă în munca înteţită pentru dobândirea de nóue hărnicii, de nóue cunoscinţe, ci fie-care succes dobîndit, trebue sĕ fie un nou îndemn spre nóuă încordare spre nóuĕ cuceriri de teren, căci nobilă este ţinta, cătră care nisuim, dar lung şi greu este încă drumul, ce avem sĕ l străbatem şi multe sunt încă pedecile de delăturat.

In acéstă lucrare de propăşire datori suntem cu toţii a pune tóte ale nóstre puteri, şi nime sĕ nu se crédă prea mic şi neînsemnat, ca sĕ nu pótă contribui cu ceva la îndeplinirea ei.

Mijlocul cel mai sigur şi mai puternic, care şi poporului nostru sĕ-i înlesnéscă ajungerea mai grabnică la ţinta dorită, este scóla peste tot şi în special scóla poporală, care are menirea a înzestra cu elementele culturii păturile cele mai largi ale poporului, pe ai cărui umeri numai se póte ridica edificiul solid şi impunĕtor al adevĕratei şi binefăcĕtórei culturi generale. Dar' pentru-ca scóla sĕ-şi pótă împlini frumósa ei chemare, ea trebue înainte de tóte sĕ fie înzestrată cu învĕţători harnici, cari sĕ dispună nu numai de cunoscinţele trebuinciose, ci sĕ fie dedicaţi cu trup şi suflet chemării lor şi totdéuna, în tóte cele bune, modele vrednice de imimitat şi de elevii lor şi de poporul ai cărui fii îi cresc.

Sórtea învĕţătorilor dela scólele poporale, la noi ca şi la alte popóre mai înaintate, n'a fost şi nu este din cele strălucitóre nici din cele mai respectate şi mai bine retribuite, deşi în vederea marilor servicii ce tocmai învĕţătorii scólelor poporale aduc bisericei, statului, societăţii şi particularilor, contrarul ar trebui sĕ fie. Causa acestei puţin îmbucurătóre stări de lucruri avem sĕ o căutăm nu numai în împregiurările externe, afară de lumea învĕţătorécă, ci adese în învĕţătorimea însaşi.

Lumea de obiceiu nu e prea aplicată a cunósce pe deplin însemnătatea serviciilor ce-i fac cei mulţi şi mici şi fără putere; dar de multe ori cei mici înşişi sunt de vină, dacă nu află considerarea, ce li se cuvine. Lumea noi nu o putem schimba după placul nostru, dar în ceea-ce pe noi înşine ne privesce, ca învĕţători, putem face fórte mult, ca posiţia învĕţătorului sĕ devie mai favorabilă, mai cinstită, mai plăcută. Mijlóce sigure pentru ajungerea acestui scop sunt: perfecţionarea progresivă în tóte ale învĕţăturii: cunoscinţe, metod, abilitate, apoi zel neobosit în împlinirea chemăriii şi caracter firm. In acéstă privinţă nime, nici cel mai bun, sĕ nu crédă, că n'ar mai avé nimic de învĕţat, nimic de îndreptat. Terenul educaţiunii prin scólă este vast, lucrarea, din causa diversităţii individualităţilor elevilor, fórte variată şi mijlócele ei multiple, aşa că nimeni nu se póte lăuda, că tóte le scie, ci, cu cât cineva scie mai mult, cu atât mai bine înţelege, că mai multe trebue sĕ scie şi sĕ înveţe, pentru a puté fi învĕţător adevĕrat. De aceea învĕţători adevĕraţi voind a fi, deapururea învĕţăcei neobosiţi, sirguincioşi, zeloşi şi inteligenţi trebue sĕ rĕmânem.

Fiinţa D-vóstre de faţă în acésta fruntaşă comună, (care se póte mândri cu o frumósă lucrare pe terenul cultural îndeobşte şi cu acéstă ocasiune a adunării generale a reuniunii învĕţătoresci, dovedesce că aţi înteles acest lucru, căci aceste adunări sunt şi ele un mijloc, prin care sĕ înaintaţi în hărnicia D-vóstre pentru chemarea învĕţătorécă. Frin discutarea temelor presentate spre pertractare D-Vóstre aveţi ocasiune sĕ vĕ arătaţi cunoştinţele, de cari dispuneţi, dar sĕ cunósceţi şi lacunele ce se arată în cunosinţele proprii, prin comunicarea esperienţelor dobândite în exerciţiul funcţiunii învĕţătoresci vĕ lărgiţi împrumutat cercul cunoscinţelor, vĕ netediţi calea de umblat, învĕţaţi din păţăniile altora, a încunjura neajunsuri înainte de a da înşive de ele, vĕ îmbărbătaţi unul prin altul la învingerea greutăţilor şi la purtarea mai cu dragă inimă a sarcinei, ear prin ocasiunea ce daţi, ca şi poporul sĕ vadă mai aievea ce şi cum lucraţi, contribuiţi a deştepta şi într'însul un mai mare interes pentru lucrarea D-Vóstre şi astfel veţi ajunge cu timpul, sĕ'l faceţi sĕ aprecieze mai după dreptate însemnătatea muncei D-Vóstre.

Convins, că zelul şi abnegaţiunea DVóstre va face, ca din ce în ce tot mai bogate şi mai frumóse róde sĕ aducă întrunirile aceste învĕţătoresci, nu numai pentru învĕţători înşişi, ei şi pentru şcólă şi pentru întreaga lucrare culturală, căreia servesc şcólele poporale şi învĕţătorii acestora, declar adunarea gererală a reuniunii învĕţătorilor din tractul Sibiiului de deschisă şi vĕ învit, ca, dupăce am învocat şi ajutorul Celui de sus, sĕ întrăm imediat în lucrările, ce ne sunt înfăţişate pentru acéstă adunare!

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 21 Novembre n. 1896.

Budapesta: 88 12 32 64 83

---

ru i cu nelinişte. Teck s'a pus în posiţie, a tras cocoşul, dar tigrul 'l-a audit. Priví în sus turbat, un răcnet rĕsunà în codru, şi pregătit sĕ sară, păşí în rîu. Ochii îi schinteiau, pĕrul 'i-s'a sburlit, cum privea înmărmurit şi cu sete asupra principelui. De pe uscat era prea departe sĕ sară, ér din apă nu puté. Şi cum stetea acolo nedumerit, cu piciorul dinainte ridicat, principele îl luă la ţîntă şi puşcá. Spre nenorocire 'i-se întêmplă casul rar, că glonţul exploadă pe cale, şi deşí a nimerit tigrul cu putere, n'a fost în stare sĕ'l omóre.

Tigrul răcnì puternic, şi înainte de a putea fi puşcat înc'odată, a dispărut în desiş. Teck în credinţa, că nu va puté suporta mult timp rana, s'a coborît repede dela pândă, şi s'a luat după urmele de sânge. Dar tigrul fugea repede. Peste un ceas 'l-au urmărit, urmele de sânge încă s'au rărit, principele şi ómenii sĕi deja începeau sĕ-'şi pérdă nădejdea, când de-odată nişte ţipete îngrozitóre le atrase atenţia. Între glasurile de spaimă se puteau distinge clar sbierăturile tigrului. Principele tresări. Făcu semn soţilor sĕi, şi cu armele gata grăbiră în direcţia de unde veniau strigătele.

(Va urma.)

---

*) Iniărdiat din lipsă de spaţiu.

Nr. 56/1896 of. par. [171] 1—3

Concurs.

Comuna bisericéscă Borgo-Suseni, protopresbiteratul Bistriţei, voesce a-'şi edifica o biserică, conform planului aprobat din partea Prea Ven. Consistoriu archidiecesan dto 13 Iuliu 1896 Nr. 4559 Ep.

În scopul de a se da acésta biserică spre edificare unui întreprindĕtoriu, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“. Licitaţiunea însĕ se va face în prima Duminecă de după ecest termin, la 10 óre a. m. în sala şcólei confesionale din loc.

Doritorii de a lua acésta întreprindere, au a se insinua comitetului parochial, pănă la terminul statorit; éră la licitare vor avé a depune o cauţiune de 10%.

Suma aprobată este fl. 9318.40 v. a.

Planul, preliminarul de spese, condiţiunile sub care se extradă edificarea, sĕ pot vedé în cancelaria oficiului parochial, de unde se pot primi tóte informaţiunile referitóre la acésta lucrare.

Borgo-Suseni, în 4/16 August 1896.

Ioan Orban, par. şi preşed. com. par.
Macavei Grigorescu, epitrop.
Ioan Săreţian, epitrop.

Nr. 525/896.

Vĕḑut.

Simeon Monda,
protopop.

Nr. 617/896 [170] 1–3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa I din Braşovul-vechiu, pentru ocuparea ei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma totală de 810 fl. v. a. pelângă casa parochială.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-şi asterne cererile lor, instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a-se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din acéstă comună spre a-şi arĕta aptitudinea lor în cele rituale.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral eventual dela comitetul parochial concernent.

Braşov, 29 Octobre, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 420/896 [166] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă Săcel, protopresbiteratul Selişteí, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post de paroch dau suma de fl. 437.02.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuale, înstruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Selişte, 23 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Selişteí în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. **Nicolae Maier**.
protopresbiter.

Szeben várm. alispánjától.

21240 sz IV. 1896. [169] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvárm., törvényhatóságánál rendszeresitett és kinevezés utján betöltendő *törvényhatósági rétmesteri állás* főispán ur Ő-Méltóságának megbizása folytán ezennel pályázatot hirdetek és felhivom az ezen állást elnyerni óhajtóhat, hogy a rétmesteri szakvizsgálati bizonyitványaikkal, valamint születési bizonyitványnyal felszerelt folyamodványaikat 1896 évi deczember hó 10-ig hozzám nyujtsák be.

Javadalmazás: évi 500 frt fizetés, 100 frt utazási átalány, 50 frt iródai átalány és kűlső szolgálat alkamával a szabályrendeletileg megállapitott napi-és kilométerdijak.

Nagy Szeben, 1896 november hó 20-án.

Reissenberger,
alispán.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur.	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango**.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128. Sibiiu, Joi, 14/26 Novembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Novembre 1896.

Sĕptĕmâna trecută Preasânţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit Dr. Victor Mihályi, a întrunit în jurul sĕu pe protopresbiterii archidiecesei române greco-catolice şi pe representanţii clerului archidiecesan, spre a le da sémă despre mersul afacerilor bisericesci, şcolare şi financiare din archidiecesă si a se consulta asupra afacerilor bisericesci de natură mai delicată.

Sinodul acesta archidiecesan a fost întimpinat pretutindinea cu viuă satisfacţiune, şi despre resultatele lui se spun lucruri, cari trebue sĕ insufle pretutindinea cea mai mare încredere în vitalitatea poporului nostru şi a conducĕtorilor lui naturali, cari per eminentiam sunt şi vor fi preoţii noştrii.

Fiind la noi românii din Ungaria şi Transilvania biserica unicul scut, unica pad̦ă, unicul liman al desvoltărei nóstre culturale. datori suntem toţi românii sĕ luăm act despre mersul afacerilor bisericesci, şi despre instituţiunile culturale, crescute, adăpostite de către biserică.

La locul prim s'a luat în desbatere rapórtele consistoriului despre afacerile bisericesci, despre cele şcolare şi financiare, ca sĕ se vadă, ce curs au avut afacerile.

Pe noi mai mult ne intereséză afacerile şcolare. Din desbaterile asupra afacerilor şcolare am vĕd̦ut cu plăcere, că archidiecesa greco-catolică susţine 411 şcóle poporale confesionale cu elevi 38.527.

Sinodul a enunciat faţă cu starea şcólelor concluse, cari sunt chemate a îmbunătăţi sórtea şcólelor.

În special s'au luat conclusele ca:

a) după putinţă sĕ se ştérgă instituţiunea învĕţătorilor ambulanţi; *b)* sĕ se ţină şcóle de repetiţie; *c*) la şcóle cu 2 învĕţători sĕ se aplice totdéuna o învĕţătóre cualificată; *d*) sĕ se stărue ca învĕţătorii cualificaţi sĕ stea cel puţin 3 ani într'o staţiune; *e*) sĕ se cultive grădinile de pomărit şi sĕ se ţină în stare bună; *f)* sĕ se înfiinţeze pretutindenea fonduri şcolare districtuale; şi *g*) sĕ se recomande învĕţătorilor cultivarea pomăritului.

Institutul pedagogic s'a înfiinţat în anul 1865. Până în anul 1881 el a avut 2 cursuri, de atunci are trei. De presinte sunt înscrişi 118 elevi. Profesori ordinari sunt 3. Pedagogia e împreunată cu şcólă practică.

In gimnasiu sunt 456 de elevi.

Stipendişti sunt 50, beneficiaţi cu pâne 180, în internatul de băeţi 125.

Din incidentul întroducerei legilor politico-bisericesci unii protopresbiteri au cred̦ut sĕ facă poporului o înlesnire şi nu au mai încassat licenţele protopopesci de cununii. Deóre-ce şi în biserica greco-catolică venitul protopresbiterilor constă mai cu sémă din aceste licenţe, şi ştergerea lor ar fi însemnat ruinarea materială a protopresbiterilor, sinodul a susţinut solvirea licenţelor protopopesci.

Ajutoriul de stat şi în biserica greco-catolică a început a se împărţi prin guvern. Sinodul a luat couclusul ca consistoriul se intrevină la guvernul ţĕrei pentru susţinerea usului vechiu, adecă, ajutoriul sĕ se dé bisericei, ca acésta se facă împărţirea, căci ea cunósce mai bine pe preoţii cei vrednici.

După biserica nóstră greco-orientală română prigonirea s'a descărcat acuma şi asupra bisericei greco-cotolice române.

Forţa nóstră totdéuna a fost alipirea poporului de aşed̦ămintele bisericesci.

A fost pentru noi adevĕrată bătaie de Dumned̦eu demoralisarea poporului prin uneltiri de proselitism confesional.

Aceia, cari pentru un favor material ad̦i trec dela noi la biserica greco catolică. şi mâne dela ea la cea a nóstră, d̦icem credincioşii aceia nu sunt elemente morale; cu aceia nu întărim biserica, nu o oţelim la statornicie de martir pentru causa sântă a bisericei, mai ales în d̦ilele grele de acuma.

Am luat la loc de frunte notiţă despre sinodul bisericei române greco-catolice, am atins afacerile, cari aceiaşi sórte o au şi în biserica nóstră şi încheiem cu o dorinţă creştinéscă.

Desbinarea confesională a slăbit puterea de viaţă a poporului român, şi cel mai crâncen mijloc de demoralisare ad̦i sunt uneltirile proselitistice.

Nĕcasuri de o natură se descarcă acuma asupra ambelor biserici.

De ar da bunul Dumned̦eu, ca cel puţin în aceste d̦ile de grea cer care se dispară dintre noi demoralisarea causată prin turburările confesionale.

◆

Acţiunea partidului lui Ugron. Partidul lui Ugron in o şedinţă a sa ţinută Joi, in 19 a. c. l. s'a ocupat cu politica esternă a statului nostru. În decursul desbaterilor mai mulţi oratori s'au ocupat cu ţinuta lui Goluchowski: esprimându-sĕ că în timpul din urmă el se simte şi se pórtă ca un cancellar de stat: Asta e in contra articlului XII. 1867. — d̦ic ei, — ceea-ce 'şi vor ţinea de datorinţă sĕ o aducă la cunoscinţa ţerei.

Ca o urmare din înprejurarea acésta, partidul lui Ugron 'şi-a propus o acţiune duplă: sĕ neliniştéscă continuu de-o parte guvernul lui Bánffy cu promovarea şi criticarea de chestiuni de politică esternă in formă de interpelaţii, de altă parte, deórece conform pactului dualistic de fapt numai acele afaceri pretind o resolvare comună, cari privesc de o potrivă cele dóue state, şi nu sunt rare prilegiurile, că spre esemplu in chestiuni religionare, care sunt afaceri interne ale Ungariei, şi cari n'au nici o legătură de politică esternă cu celalalt stat, dispune ministeriul comun de esterne; trebue aflată modalitatea, ca guvernul magiar in astfel de afaceri, cari privesc numai statul ungar, sĕ purcédă independent de ministrul de esterne comun, cu organele sale proprii. Mai departe — zic ei — deórece avem dreptul, sĕ instituim representanţi proprii pentru apĕrarea esternă a comerciului nostru: guvermul magiar sĕ institue în unele posiţii mai principale consulate separate curat magiare. Propunerea acésta voiesc sĕ-o promoveze la parlament in formă de proiect de resoluţie. Pentru formularea şi studiarea detailată a acestei chestiuni s'a ales un comitet esecutiv sub presidiul lui Ugron din membrii partidului: Polónyi Géza, Holló Lajos, Bartha Miklós, Springe rLászló etc.

Disciplinarea studenţilor din România. Sub acest titlu „Budapesti Hirlap“ din 18 a. l. c. publică o scrisóre a corespondentului sĕu din Bucuresci, care ţinem a o reproduce in estensiunea sa:

Ministrul român de instrucţiune publică zilele trecute a denumit un comitet din profesorii universităţilor din Bucuresci şi Jaşi, care sĕ elaboreze normativ şi regulament disciplinar comun pentru aceste dóuĕ universităţi. In urma ecestor regulamente tinerimea cu greu va putea sĕ jóce in demonstraţiile politice acel rol, care l-a jucat păn' aci. Inainte de tóte va fi strict interd̦is, ca tinerii sĕ infiinteze reuniuni de natură politică, séu sĕ ţină adunări de acest fel. Cel ce pentru prima dată va călca acéstă disposiţie, va fi eschis pentru un timp óre-care din universitate, ér décă casul se va repeta, respectivul va fi total eliminat.

Pricina, pentru care Sturdza voesce sĕ disciplineze cu astfel de mijlóce draconice tinerimea universitară, opinia publică de aici o caută in aşa numita chestie naţională, şi in rolul tinerimei, ce l-a jucat la ligă.

După-cum se scie raportul dintre tinerime, ligă şi partidul liberal l-a stabilit acel program, care l-a conceput Ioan Brătianu înainte de mórtea sa şi care s'ar putea reasuma in punctele următóre:

Banca naţională, Creditul rural şi fonţiar, Banca hipotecară etc., cu un cuvênt tóte acele mari institute economice şi de bani, cari jócă rol însemnat în viaţa economică publică a statului, a căror posturi de directori şi altele mai principale tocmai in urma spriginului lui Bratianu au fost ocupate de persónele mai marcante ale partidului liberal, sunt datóre sĕ pună la disposiţia partidului sume considerabile, spre scopuri agitaţionale. Er scopul acestei agitaţii e: prin amestecarea în afacerile românilor din Ungaria şi prin agitare în contra Ungariei, a destepta în cercurile conducătóre ale Monarchie Austro-Ungare nu numai neincrederelfaţă de România şi regele Carol, dar a constrânge chiar aceste cercuri sĕ facă presiune asupra regelui Carol ca acesta sĕ dea dimisia partidului conservator, din pricina, că acest partid nu s'a adeverit destul de puternic in a înăduşi agitaţia.

Ca regele Carol şi guvernul seu sĕ nu bage de sémă, că aceste mişcări anti-magiare sunt inspirate de către partidul liberal, au hotă-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Asa dare Rezsescul nostru Gubernium a voastre deregetorie vafi, ka indaté kitu veczi intzelezse innalta acsaszta a nosztre Rezsaszka voinicza, deszpre acseja a gindi, ka vointza acsaszta nu numai sze vije la kunostintza si stiincza cselora cse sze kuvine, csi sztredanii, si deregetorii voasztre ameszurat intru acseja sze ve szilitz, ka toate Jurisdictiile, Tiszturile csele mari si csele micsi. Magistraturile si Prepusi, sze privigeze, ka acseszte a nosztre innalte' poruncsi, szupt darea de szame' a fieste keruja, sze sze inplineaszke, si acsia kari ar indrezni poruncsilor acsesztora asze inpptrivi, dupe Lezsi, si rindul prin prea innaltele noastre orindueli preszkrisze aszpru szevor pedepszi.

7237. / U. 243. 1848

Preinstiintzare.

Prin hoterirea obstesti aduneri (Dieti) din 6. di a luni kurgetoare, Szluzsbele Domnesti, texile, dezsmele si alte danii Urbariale szau instetat, si terminul a insteteri atsestia szau pusz Dumineka Sfinti Treime (dumineke intie dupe ruszale) adeke a 19 di aluni lui Junie a anului kurgetoriu, atseszt artikul de Lege szpre interire trimitindusze szau aszternut inaintea Preinduratului nosztru Domnu si Kraju, si dupe' tze Inaltzija sza o aszeminea Lege inprivintza tzeri unguresti nu de mult au interit, nitse o indojale' jeszte, kumke tseva a szeminea va inplini Kredintsosilor sei szupusi din Transilvania; asa dare cse mai szfinte' si neinkunzsurate' a fieste keruja fosztului pine akuma Jobazs si Zseler ardeleneszk jare akuma szlobodului csetetzan deregetorie eszte, ka pretzuind, si ku multzemite kunoszkind atsejes frumoasze' zsertfe' kare dupe pilda tzeri unguresti, si Domni pemintesti dinardeal, din szimtzire kurat Patriotika, si kétre' fosti szei Jobazsi Fratzaszka' dragoszte a adutse nau interzijat; Kuateta maji gata afi, szpre inplinirea tuturor datoriilor szale, inprivintza sztepiniri, a' Patrii si a fieste keruja csetetzan lekuituriu de oszebi, maiku szame ferindusze de atsejes szmintita' perere, kumke akuma dupe tse au kistigat atseszt mare dar, ar avea drept maimult, si doare si atseja cse jeszte a altuja, a pofti, ku puterea akuprinde, si asi inszusi; Tukma asa szfinta' si nevetemata' remine si de atsi innainte proprietatea Domnilor pemintesti inprivintza Kurtzilor a lokurilor de kurte, a peminturilor, a pedurilor, si a altor leguite foloszuri, prekum ne indoite este proprietatea mosiilor si paminturilor a fosztului pine akuma jabozsu, jare akuma szlobodului csetetzan. Totzi atsija kari inpotriva bunului altuja szárszkula, lokuri szau pesuni de obste arkuprinde, si kari ar indrezni la tseva a szeminea prealtzi ai povetzui, szau si inszusi ín neszkar lukreri ka a tzeszte parte arlua- kari szar inpotrivi okirmuirii szau Tisztiilor dupe aszprimea Legii indate si neaperat szevor pedepzi. Datoria si ne aparata vointza a Krejeszkului Gubernium eszte ori cse de aszt feliu inderevnitse si inpotrivitoare fapte, vije atsele ori din tse parte ku sztrezsnitsije ale infrina, si tot deodate cselor pegubitzi, din partea pegubitorilor de pline' si intreage' desgubire a mizslotsi.

Szaudat din Sedintza Kesaro Krejeszkului Gubernium in 7 di a luni lui Junie a anului 1848 in Klusu tenute.

Gróf Teleki Jozsef m. k.
Gubernator.

(L. S.)

Biro Jozsef m. k.
Secretariu

(Va urma).

rît sĕ înflinţeze o societate de studenţi sub numirea de ligă, delegând în comitetul ei central pentru conducerea mişcării, un membru de frunte al partidului, pe Grigoriu Brătianu. Pentru înfiinţarea ligei nu lipsea nici prilegiul nici titlul. Se ḑicea: In Ungaria s'a infiinţat „Emke“, cu scopul de a magiarisa pe românii ardeleni. Asta nu este ertat sĕ-o permitem. Trebue sĕ înfiinţăm o astfel de reuniune culturală, care sĕ destepte consciinţa naţională a poporului român în Ungaria, prin înfiinţarea de scoli şi institute culturale spre impedecarea „Emke“-i în realisarea scopurilor sale.

Liga s'a înfiinţat şi studenţimea şi-a jucat isteţ şi punctual rolul destinat ei de Brătianu. Regele Carol însĕ îndată la început s'a informat despre acţiurea plănuită şi a găsit mod, sĕ-şi vîre unul sau doi ómeni încreḑuţi în comitetul ligei, cu ajutorul cărora apoi era pus în curent cu tóte. Spre a câştiga încrederea tinerimei, nu numai cocheta cu acţiunea, ci prin influinţa sa a esoperat, că mai multe foi germane cu trecere şi-au deschis colónele calumniilor anti-magiare ale ligei. Cu un cuvênt spre surprinderea liberalilor, fără scirea şi învoirea regelui în ligă, nimic n'a putut sĕ se întêmple.

După ce a ajuns Sturdza la guvern, cei doi aliaţi, liga şi studenţimea, erau cât se póte de încomoḑi pentru el. Ca sĕ scape de ei, a cercat dóuĕ căi. Cea dintâiu a fost netedă: Simplamente a voit sĕ desmânte studenţimea dela continuarea mai departe a acţiunei. In primele ḑile deja după ajungerea sa la guvern, a chemat la sine pe preşedintele studenţilor, *Spineanu*. Aprópe dóue óre s'a întreţinut cu el, dar n'a ajuns la nici un resultat, pentru-că Spineanu, şi cu el studenţii dătători de tron erau câscigaţi de conservativi.

Al doilea mijloc mai violent a fost următorul: A dispus tuturor studenţilor aplicaţi în ministerii şi în oficii, pe calea şefilor lor, sĕ nu cuteze a participa la acţiunea ligei ajunse sub conducerea conservativilor. După ce preste 50% din studenţi îşi agonisesc pânea de tóte ḑilele ca oficiali de stat, era de prevĕḑut cât de paralisătóre influinţă va avea acéstă dispoziţie asupra acţiunii agitatorice a studenţimei.

Da, însĕ totuşi au mai rĕmas circa 40—45% de tineri independenţi, cari la aţîţarea conservativilor pot sĕ-i facă multă neplăcere lui Sturdza.

Acestia numai aşa sĕ vor îmblânḑi, dacă regulamentele disciplinare peste mĕsură liberale, ba chiar destrămate se vor schimba, şi cu ajutorul acestora se va disciplina în mod draconic studenţimea română iubitóre de demonstraţii sgomotóse. După ce de present partidul conservativ a chemat la luptă opinia publică în contra guvernului în cestia metropolitului, şi astfel nu se va prea ocupa cu cestia studenţilor, Sturdza şiretul se va folosi de prilegiu, ca sĕ scape de vechii sĕi aliaţi incomoḑi.

Noutăţi.

† **Ieremia Magyarevici,** episcopul gr. or. sêrbesc din Buda, a decedat Duminecă în 22 a l. c. în Szent-Endre. Magyarevici s'a născut la anul 1822 în Báttaszek, comitatul Tolna. Studiile gimnasiale şi le-a făcut în Kecskemét. Teologia a absolvat-o la facultatea din Carloveţiu. La anul 1844 a fost hirotonit de preot. In anul trecut sinodul gr. or. sêrbesc l'a ales cu unanimitate de episcop al Budei. In acelaşi an a fost şi întărit din partea guvernului în acésta demnitate.

* * *

Rĕsboiu nostim la uuiversitatea din Zűrich. La universitatea din Zűrich a isbucnit un rĕsboiu vehement între studenţii de sexul bărbătesc şi între cei de secsul feminin, dintre cari cei din urmă sunt 150 la numĕr. Studenţii cei cu fuste voesc sĕ-şi apere interesele lor in convent prin doi delegaţi din sinul lor. Neinţelegerile au ajuns până acolo, că studenţii de sex bărbătesc au declarat, că sau ei sau cele cu fuste vor părăsi universitatea. Şi în punctul acesta tinerimea sa imparte în dóuĕ tabere: în liberali şi conservativi.

* * *

Takács Zoltán — nebun. Faimosul pungaş al capitalei Takács Zoltán, care stă în temniţa din Seghedin, zilele trecute s'a făcut nebun. Medicul temniţei l'a luat sub observaţie şi a constatat că pişicherul simulézǎ. La început nu voia sĕ mânânce şi sĕ purta, ca şi când ar fi alterat total; dar când medicul a adus aparatul trĕbuincios la nutrirea măiestrită, domnul Takács de-odată şi-a venit în fire, nu mai voia sĕ fie nebun.

Adunarea generală

a învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului, ţinută la 26 şi 27 Octobre st. v. în comuna Sĕlişte.

— Raport special. —

(Urmare.)

Vorbirea presidentului a fost primită cu însufleţitóre aplause de „sĕ trăéscă“. Sĕ cetesce apoi numai decât apelul nominal şi se constată presenţa a lor 78 membrii.

Urméḑă presentarea raportului general al comitetului central despre activitatea sa şi a reuniunei dela ultima adunare generală, şi acest raport se dă unei comisiuni de 3 membri spre censurare; şi în fine tot la locul acesta se stabileşte definitiv ordinea ḑilei, care e următórea: „Ocupaţiunile de casă“, de Ioan Viţelariu înv. în Poplaca; „Desemuul bisericei din localitate“, de Iuliu Crişan înv. în Sĕlişte; „Premiarea elevilor din punct de vedere pedagogic este de recomandat sau nu? de George Bărbat înv. în Ucea-superiórǎ; „Pétra de var“, prelegere practică de D. Lăpădat învĕţător în Sĕlişte şi la punctul ultim „Proiect de regulament pentru folosirea şi administrarea bibliotecei reuniunii“.

Se pune la ordinea ḑilei lucrarea de sub punctul prim. Autorul în întroducere vorbeşte despre diferitele direcţiuni, ce s'au observat în educaţiunea diferitelor popóre şi conclude, că precum nutremêntul este indispensabil pentru desvoltarea sănĕtósă a corpului, tot astfel şi învĕţătura e puterea de viaţă a spiritului. Scopul învĕţămêntului este formarea unui caracter religios-moral şi o voinţă firmă. Ocupaţiunile de casă contribuesc în mod binefĕcătoriu în direcţiunea acésta. Temele trebuesc luate din tóte obiectele de învĕţamênt, ér materialul din singuraticile obiecte trebue încă dela începutul anului şcolar cu sistem împărţit. Din Istoria naturală în lunile de tómnă sĕ se predee Zoologia, în cele de érnă Mineralogia, ér primăvéra Botanica. La sfêrşit ţine după treptele formale o prelegere cu elevii din Mineralogiă despre Sare şi le dă ca ocupaţiune de casă: descrierea sării.

Se deschide discusiunea asupra lucrărei şi asupra acestor discusiuni atrag cu deosebire atenţiunea învĕţătorilor nostri, căci multe bune vor puté învĕţa din ele. Prima-dată ia cuvêntul dl v.-preş. Dr. Şpan şi constată, că autorul în predarea temei s'a prea abătut dela obiect. Ocupaţiunile de casă nu întăresc într'atâta spiritul, cât mai ales ele au de scop se măréscă abilitatea de a se sci folosi elevul de cunoşcinţele câştigate.

Subiectul ocupaţiunilor de casă sĕ nu fie de un conţinut prea general şi abstract; el sĕ fie luat din materialul obiectelor predate în şcólă, şi totdéuna e bine a aduce tema de casă în legătură cu învĕţămêntul limbei materne.

La corectură învĕţătoriul va avé se subtragă erorile cu creion séu cernélă şi apoi sĕ le îndrepte împreună cu elevii în şcólă. La caligrafie încă sĕ fie cu luare aminte, căci prin observarea caligrafiei desvoltăm în elev simţul ordinei şi al frumosului.

Tot cam în sensul acesta a vorbit şi învĕţătoriul I. Crişan, recomandând ocupaţiunile de casă ca avênd o binefăcĕtóre inriurinţă asupra desvoltărei spirituale a elevilor.

Preşedintele reasumând observările făcute şi completându-le şi din partea dînsului cu preţióse indigitări pedagogice, propune un conclus, referítoriu la ocupaţiunile de casă, constătătoriu din următórele puncte:

1. Ocupaţiunile de casă au se deprindă pe elevi la muncă intelectuală şi îndeosebi a'l face stăpân pe cunoşcinţele sale, deci ca material pot servi lecţiunile percurse;

2. repetiţiile şi temele de pe trépta formală a cincia: a aplicaţiunii;

3. resolvirea celor mai multe teme din cetit, scris şi aritmetică e mai consult sĕ se facă în şcólă, căci aici interesul şi emulaţia e mai viuă, ér de altă parte în chipul acesta s'ar putea para şi apucătura unor elevi de a recurge la ajutoriu străin;

4. ocupaţiunile de casă au sĕ fie bine pregătite încă din şcólă, prin-ce se înlesnesce reuşita lor şi astfel desceptăm în elevi dorinţa de a deslega teme tot mai grele;

5) nu e recomandabil a îngreuna pe elevi cu prea multe teme de casă, de aceea unde sunt mai mulţi învĕţători într'o clasă, aceia vor avé sĕ se înţelégă referitor la temele de casă aşa, ca sĕ nu vină mai multe ocupaţiuni, ca din dóuĕ obiecte pe ḑi;

6. luând în considerare absoluta necesitate de recreare a elevilor nu e consult a da teme de casă înainte de amédi pe după-améḑi, tot asemenea şi ḑiua Duminecii este pentru toţi creştinii o ḑi de odihnă deci şi pentru elevi are se fie o ḑi de bucurie şi recreare;

7. temele de casă trebuesc astfel întocmite, ca resolvirea acelorǎ în clasele inferióre sĕ nu reclame mai mult ca ½ órǎ, în clasele de mijlcc 1 órǎ, ér în cele din urmă până la 2 óre;

8. temele resolvite au sĕ fie predate învĕţătoriului la timpul prefipt de dînsul, şi aceia cari au întârḑiat din óre-cari motive, au sĕ se insinue mai înainte la învĕţătoriu;

9. temele presentate au sĕ fie revĕḑute şi controlate de învĕţătoriu; greşelile subtrase şi apoi la începutul órei învĕţătoriul va distribuí caietele între elevi pentru a face corecturile împreună în clasă;

10. pentru încuragiarea elevilor va apreţia lucrarea fie-căruia, dar aşa, ca sĕ nu facă pe cei mai buni prea încreḑuţi, ér pe cei mai slabi sĕ-'i descurajeze cu totul.

Cu aceste şedinţa s'a încheiat designându-se pentru şedinţa următóre órele 2 şi jum. d. a.

Şedinţa a II-a, Sâmbătă d. a.

Şedinţa se deschide prin presidiul ordinar la órele 2 şi jumĕtate d. a. La ordinea ḑilei e: „Desemnarea bisericei din localitate“, prelegere practică de I. Crişan, înv. în Sĕlişte. Conform unei hotărîri luate de comitetul central, prelegerile aceste practice cu ocasiunea adunărilor generale totdéuna se vor ţiné cu copiii şcólei din comuna respectivă.

Prima dată înv. Crişan cetesce cu copiii „Biserica“, o piesă din cartea de cetire şi apoi pune diferite întrebări, referitóre la cele cetite. Astfel prin întrebări potrivite ajunge la întrebarea: Mai vĕḑutaţi voi şi alte biserici? Copiii înşiră bisericile din Sĕlişte şi satele vecine. Învĕţătorul întrébă: Nu cumva a-ţi vĕḑut vr'una şi desemnată? Copiii:

Din fată de sultan — principesă regală.

de

Z. A. G.

(Urmare şi fine.)

Un călăreţ dispăru pe lângă ei, după el altul. Lăncerii indieni nu puteau sĕ învingă cu caii, cari cuprinşi de spaimă oribilă o rupseră la fugă spre codru.

Teck a strigat după ei, dar ei au dispărut. Principele o luă deci la fugă în direcţia vuetului, deodată însĕ înmărmurit se oprí în poiană. Elefanţii caravanei pe lângă care trecură ceva mai nainte, steteau acolo şi cu trombele ridicate în aer erupseră în nişte sbierături trimbiţătóre. Gonacii steteau între ei, cortegiul de călăreţi dispăru fără urmă, ér pe pajişte femeile văietându-se şi smulgêndu-şi pĕrul fugeau încóce şi încolo neputinciόse şi desperate.

Teck abia putu sĕ pricépă situaţia. Caravana se vede că a poposit în poiană, femeile s'au coborît, când de-odată năvălí între ele tigrul. În năvala sa sĕlbatică pe mai multe le-a tăvălit la pămênt, deodată o apucă pe una, şi măcar că puterea din ce în ce îi scădea, o tîrî după sine destul de repede spre pădure. Caii înspăimântaţi o rupseră la fugă cu călăreţi cu tot . . . . .

Principele nu mai asculta femeile, ci împreună cu soţii sĕi năvălí în urma tigrului. Fiara slăbită de-atâta perdere de sânge, n'a putut sĕ-şi ducă departe prada. Au dat de el într'un tufiş. Victima zăcea ameţită sub talpele animalului eşofat. Înfricat de sgomotul gónei, tigrul luându-şi posiţie de apĕrare privea în juru-i, acesta fu norocul femeii răpite. La ivirea principelui fiara s'a sculat bombănind şi s'a pregătit sĕ sară, dar a întârḑiat. Teck şi tovarăşii sĕi ţîntind cu băgare de sémă aprópe de-odată au puşcat. Tigrul trecu momentan.

Nevoia a făcut din oficerii englezi ai armatei indiane tot atâţia chirurgi excelenţi. Toţi se pricep la vindecarea muşcăturilor de şerpi şi a altor rane, deci şi Teck s'a pus repede pe lucru. Dama singur la un picior era mai greu rănită, loviturile şi sgârieturile erau neînsemnate. În curênd 'şi-a venit în ori, şi când 'şi-a deschis ochii, principele Teck înmărmurit exclamă: „O fată frumósă, asemenea căreia încă n'am vĕḑut!“ Prima mişcare a fetei a fost, sĕ-şi acopere faţa, dar vĕlul îi era rupt. La vederea atâtor bărbaţi străini şi simţind, că principele îi légă piciorul, 'şi-a acoperit faţa în palme, şi a început sĕ plângă.

— Răbdare numai! — o încuragiă principele în limba indiană — nu e nici un pericol. Şi rupênd vĕlul casidei sale, îl aşternu cu gingăşie pe obrazul fetei. Spre marea mirare a principelui, fata îi mulţumì în limba engleză pentru-că 'i-a salvat viéţa, şi 'l-a rugat sĕ o conducă la servitorii tatălui seu Dama s'a sculat şi schiopătând mergea la braţul principelui. 'I-a spus, că merge sĕ cerceteze pe mătuşa-sa, soţia nizamului din Hyderebad, dar că cine e tatăl sĕu, nu 'i-a spus, ér principele póte din curtoasie, séu póte-că privind-o cu atâta nesaţiu, 'şi-a uitat şi n'a întrebat-o.

Au ajuns apoi la cortegiu. Ómenii refugiaţi într'aceea s'au reîntors, şi căḑênd în genunchi înaintea damei, au rugat-o sĕ nu spună întêmplarea tatălui seu, pentru-că cu viéţa ar fi nevoiţi sĕ-'şi plătéscă negrijea. Fata 'i-a liniştit, şi luându-şi rĕmas bun dela principe, a plecat mai departe cu cortegiul.

Lui Teck 'i-se părea un vis tótă aventura, întru amintirea căreia primí dela fată un inel. În rubinul splendid al inelului era imprimat ca talisman, o sentenţă mohamedană, şi principele era abătut în urma gândului, că din pricina prescriptelor mosaice probabil nici odată nu va puté revedea frumósa zină.

Trecură luni de ḑile, Teck cutrierase deja jumătate India, când fu învitat la o vênătóre din partea maharadsei din Nupore. Rudenia împĕrătesei Indiei nu puté sĕ fie decât óspele domnitorului şi astfel principele prânḑi la masa maharadsei.

Domnitorul mohamedan era om cult, vorbia bine şi englezesce, principele deci avé bună distracţie. La masă însĕ maharadsa zăresce inelul în degetul principelui. Faţa 'i-s'a întunecat şi abia putêndu şi suprima agitaţia, cu o linişte prefăcută îl întrebă:

— Principii englezi pórtă inel turcesc?

Teck devení serios şi aprópe cu tristeţă îşi istorisí aventura.

— Cel puţin de aşi sci, cine a fost fata aceea încântătóre! — oftă în sfêrşit.

— Şi dacă ai sci? — rĕspunse întrebător maharadsa — ce 'ţi-ar folosì? Fată mohamedană tot nu poţi lua în căsătorie!

— Dacă e din neam de domnitor, o pot lua.

— Dar religia?

— Ar trece la creştinism.

— Şi atunci ai lua-o de soţie?

Mănăstirea dela Argeș, din cartea nóstră de cetire.

In chipul acesta învĕțătoriul spune elevilor, că astăḑi vor desemna biserica cea mare din loc. Pentru efeptuirea acestui lucru am eșit cu toții la fața locului unde prin întrebări și rĕspunsuri s'a constat părțile principale ale bisericei: altariul, naia și tinda, s'a dat definițiunea diferitelor forme geometrice, ce le au păreții bisericei, coperișul, turnul și altariul, s'a constatat prin elevi, că privind biserica numai dintr'o parte nu o vedem tótă și că partea vĕḑută sĕ numesce „profilul bisericei“, pe care îl vom desemna. S'a purces tot prin elevi la mĕsurarea bisericei. După ce elevii au mĕsurat cu metrul înălțimea, lungimea și lățimea ḑidului din față, învĕțătorul le spune, că dênsul a mĕsurat și celelalte părți tóte, deci acum ne vom întórce în scólă ca mĕsurile câștigate sĕ le punem pe tăbliță, respective hârtie. După-ce elevii s'au așeḑat la locurile lor învĕțătorul le spune, că cutare parte a bisericei e de atâța metrii ect. ér elevii însémna tóte datele pe o hârtie. Invĕțătorul acum prin întrebări și rĕspunsuri ajunge la conclusiunea, că pe hârtie noi nu putem folosi mĕsurile naturale, ci trebue sĕ le reducem. Astfel metrul se reduce la cm, în felul acesta elevii pe hârtie vor lua în loc de 1 m. 2 mm., ér învĕțătorul pe tablă 2 cm. Se desémnă linia fundamentală, brîul și păreții laterali.

Fiind timpul înaintat învĕțătoriul trece la celelalte părți din o prelegere practică conform legilor pedagogice, adecă la trépta a dóua formală, unde spune, că tóte bisericile zidite în chipul acesta se ḑic: în stil roman; se pot zidi mai departe în stil gotic și german. Face apoi asĕmanări și deosebiri între biserica din loc și între mănăstirea dela Argeș; aceste vin pe a III-a tréptă formală, ér pe a IV-a vorbesce despre împodobirea și însemnătatea bisericilor peste tot. La trépta ultimă a aplicațiunii le dă elevilor, ca ocupațiune de casă: desemnarea încă odată a bisericei din loc“.

Terminêndu-se prelegerea elevii se trimit acasă și se deschide discusiunea asupra prelegerii.

Se ridică dl vice-președinte Dr. Șpan și constată în general, că tema a fost pusă pe basă bună, dênsului i-se pare însĕ, că elevii au fost de mai nainte pregătiți, de aceea nu e tocmai cu trup și cu suflet pentru astfel de prelegeri practice, fiindcă pregătindu-se băeții înainte, nici odată nu se póte constata desteritatea învĕțătoriului și capacitatea de gândire a elevilor. A greșit mai departe învĕțătoriul prin modalitatea de a provoca totdéuna prima óră pe elev și apoi ai pune întrebarea; după legile pedagogiei se purcede tocmai contrar. Nu e pedagogic a întreba prea de multe ori pe unii și aceeași elevi, ér în urmă cele spuse despre „stiluri“ nu trebuiau puse pe trépta a dóua formală, ci pe a IV-a.

Președintele reasumând și îndigitând și asupra altor puncte referitóre la subiectul temei din cestiune, adunarea generală primesce de a s'a următórea părere: Cetirea piesei: Biserica, trebuia se rĕmână cu totul afară; învĕțătoriul dela început avé sĕ spună ținta prelegerei, adecă: desemnarea, și sĕ nu fi adus acésta în legătură cu Mănăstirea dela Argeș, un obiect elevilor cu totului necunoscut.

Pe trépta primă a analisei putéu veni mĕsurările părților bisericei și formele geometrice; ér ca sintesă însuși desemnul în mĕsură redusă, dar acesta bine pregătit și nu fugitiv. La nici un cas vorbirea despre stiluri nu trebuia pusă pe trépta a dóua. Pe trépta asĕmânării nu au avut loc întrebări asupra modului de a înfrumseța biserica, nici constatări, că biserica e casa lui Dumneḑeu; la trépta sistemisării, trebuiau pe scurt reasumate cunoșcințele dobândite și nu a vorbi despre însemnătatea bisericei. Învĕțătoriul are sĕ contreleze lucrările elevilor, sĕ fie în desemnul lor simetria recerută, în urmă se anunță, că învĕțătoriul în decursul prelegerei sĕ se feréscă încât e posibil de întrebuințarea de provincialisme și de comiterea de erori gramaticale.

Numĕr nou. La ordinea ḑilei urméḑă elaboratul: „Premiarea din punct de vedere pedagogic este de recomandat séu nu“? Autorul George Bărbat, înv., în Ucea-superióră, conclude, că premiarea este un mijloc al educațiunii și disciplinei pentru de-a îndemna pe elev la bine, deci premiarea din punct de vedere pedagocic e recomandabilă. Arată apoi „când“ și „cum“ sĕ aplicăm acest mijloc pentru ca sĕ ducă la adevĕratul scop. Avem sĕ-l întrebuințăm în stadiul când copilul încă nu póte aprecia motivele interne, ce l-ar determina a-și face datorințele. Premiarea nici-când sĕ nu se pună în vedere elevului, ci ea sĕ urmeze totdéuna după sevîrșirea faptei bune. Premiarea are sĕ consiste din semne de aprobare, tractare amicală și așa treptat din daruri anumite: recuisite de scris, cărți etc. etc.

Urmând discuția asupra temei cetite v.-președintele amintesce cu numele mai mulți scriitori germâni de valóre, cum e Comenius, Locke, cari recomandă premiarea, ba unul cu numele Basedof merge mai departe și ḑice, că tot farmecul stă în a sci excita dorința în elevi, și spre scopul acesta el a făcut literile din zăchar și fie-care elev, care cunoștea litera, o primia spre înghițire. Principii de aceste a adoptat și școla jesuitică, adecă de a face pe om sĕ facă binele de grózĕ. Asta nu e morală. Premiarea nu e o chestiune educativă de principiu, ci este mai mult o disciplină de tact, care folosită prea mult, duce învĕțămêntul pe o cale greșită. Prin premiare se desvóltă poftele, cari încă sunt de condamnat. Elevul totdéuna va ḑice: „eu învĕț, fiind-că sciu, că voi fi premiat“; aici nu mai este interes nemijlocit și prin urmare lucrăm contra pedagogiei. El recomanda premierea numai ca o amintire a unor momente sĕrbătoresci din viéța copiilor.

Tot în sensul acesta vorbesce și președintele enunțând ca decis al adunării, că premierea din punct de vedere pedagogic nu e de recomandat, ci numai ca o aducere aminte de vre-un moment sĕrbătoresc din viéța de școlă a elevilor.

Cu aceste ședința se termină.

(Va urma.)

— Numai pe ea, séu apoi pe nimeni.

Maharadsa zimbí. După prânz își lăsă óspele singur. Reîntorcêndu-se mai târḑiu, grăi cu solemnitate.

— Scusă, că érăși te întreb. Tu ești om de cinste, și te ții de cuvênt. Vei lua de soție fata, pe care ai salvat'o?

Principele îl priví mirat.

— Pe cuvêntul meu! — respunse cu hotărîre.

Maharadsa luă pe Teck de braț și deschiḑênd ușa îl conduse în salonul vecin.

— Sora mea cea mai tineră. După-cum ḑiseși: Mirésa ta!

Principele credea că visézĕ. Inaintea lui stetea în costum europenesc princesa Lega Krisnahamani și cu ochii plini de lacrimi și cu zimbetul pe buze priví spre salvatorul sĕu.

Teck se repeḑí la ea, o îmbrățișă, fata își înclină capul pe umĕrul lui, și lăsă ca principele prin un sărut sĕ-o logodéscă.

Étă istoria primei căsătorii între un principe european și o princesă mohamedană.

Rinaldo.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Predică

ținută în biserica Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, cu ocasiunea instalării sale ca paroch, în 13 Octobre a. c. de Dr. Vasilie Saftu.

In numele tatălui, și al fiului, și al sfêntului duch. . . . .

Mult iubiții mei parochieni!

Era în luna lui August, anul domnului 1881. Făcusem examenul de maturitate la scumpul nostru gimnasiu ortodox d'aici, și ca ori și care copil sĕrac stăteam pe gânduri, fără sĕ sciu încătrău s'apuc. Intr'o Sâmbătă séra spre Duminecă, în casa iubiților mei părinți, licuria cu o lumină evlavióśă candela înaintea icónei Sftei Treimi. Un sentiment religios rar a cuprins sufletul meu, — și m'am hotărît, sĕ fac o petiție către Onor. Comitet al acestei biserici, în care sĕ cer un ajutor, ca sĕ pot studia teologia în seminariul nostru ortodox din Sibiiu.

— Atunci am luat în inima mea firma resoluție, ca sĕ mĕ fac preot ortodox.

Bunul Dḑeu a vrut; Comitetul parochial mi-a acordat ajutoriul cerut și eu am plecat la Sibiiu.

Când eram cleric în cursul al III-lea, Onor. Sinod parochial, tot dela acéstă biserică în ședința sa dela 20 Maiu 1884, a autorisat în mod exepțional pe Comitetul sĕu, sĕ creeze pentru mine un stipendiu acomodat ca sĕ fac studii mai înalte în streinătate. Comitetul s'a conformat, mi-a dat stipendiu și eu m'am dus la universitatea din Lipsca.

Vi le spun tóte acestea, iubiții mei parochieni, ca sĕ constat înainte de tóte, că începênd din luna lui August anul 1881, va sĕ ḑică nu mai puțin ca de 15 ani de ḑile alerg eu cu rîvnă, prin învĕlmășagul fără de sfêrșit al vremurilor, după un singur cuvênt, ca și care mai dulce astăḑi pentru mine nu există.

In acest restimp plin de valuri mari și grele m'am urcat de trei ori în acest loc sacru, totdéuna cu speranța tare, că va veni vreméa, când eu voiu putea pronunța cuvêntul dulce, pentru care am rĕsbătut lumea și țĕrile!

M'am urcat în amvon, dar mie nu 'mi a fost permis, sĕ mĕ adresez către voi decât numai cu cuvintele: Iubiți ascultători sau iubiți creștini!

Abia numai astăḑi, după 15 ani de ḑile, 'mi-a împlinit bunul Dḑeu ferbintea mea dorință; numai astăḑi îmi este ertat, sĕ pronunț din acest loc sacru cuvêntul dulce, pentru care m'am muncit; numai astăḑi am dreptul, sĕ nu vĕ ḑic numai: Iubiți ascultători sau creștini, ci: „Mult iubiții mei parochieni!“

„Parochienii mei“, — étă scumpa vorbă, pentru care m'am trudit! Étă într'un singur cuvênt aprópe întregul program al vieții mele de acum înainte! Étă basa și scopul final al activității mele viitóre!

De astăḑi înainte numai sunt eu numai al soției mele și al copiilor mei; familia mea s'a mărit: Voi, toți, ați devenit fii mei sufletesci, ér eu, parochul, părintele vostru sufletesc. — De astăḑi înainte gândurile mele s'au înmulțit, pentru că mie nu-'mi mai este ertat, sĕ mĕ gândesc numai la fericirea mea, a soției și a copiilor mei, ci și la fericirea a tuturora. De astăḑi înainte prunci, cari îi aveți și cari sĕ vor mai nasce, nu sunt avisați numai la îngrijirea vóstră, ci și la îngrijirea mea. Dḑeu cel mare și puternic 'mi-a impus datorința sfêntă, sĕ veghiez ḑiua și nóptea pentru fericirea lor!

Cestiunea este cât se póte de limpede și de curată: Când toți iubiții mei parochieni împreună cu copiii lor vor fi fericiți, atunci întréga parochie dela biserica S. Nicolae, încreḑută conducerii mele, e fericită. Ér, când tóte parochiile din sinul scumpei nóstre biserici vor fi fericite, atunci întréga nóstră biserică ortodoxă e fericită; — și toți preoții greco-orientali, cari, ca și mine, își vor sacrifica viața lor pentru fericirea bisericei lor, și-au sacrificat-o spre a bineplăcé Stăpânitoriului cerului și al pămêntului!

Am luat sfânta cruce în mână, mult iubiții mei parochieni, cu inima curată și cu conștiința liniștită:

1. Ca sĕ lucrez din tóte puterile prin Cuvêntul lui Dumneḑeu, — care numai singur e în stare, se fericéscă pe om și aici și dincolo de mormênt, — ca sĕ lucrez, ḑic, prin cuvêntul lui Dumneḑeu la fericirea tuturor parochienilor dela acéstă mândră biserică ortodoxă.

2. Ca sĕ contribuesc, cât voiu puté mai mult, la ridicarea și înaintarea scumpelor nóstre școle române ortodoxe: A mândrului nostru gimnasiu, a școlelor comerciale și reale, a școlelor primare.

3. Am luat sfânta cruce în mână, ca sĕ lucrez într'acolo ca scumpa și strămoșésca nóstră biserică ortodoxă sĕ ajungă până la cel mai înalt apogeu posibil!

Am luat sfânta cruce în mână, pentrucă sunt convins, că executând acest program, eu împlinesc Înalta voință a Tatălui, făcĕtoriul tuturor vĕḑutelor și nevĕḑutelor.

⁂

Și acum, după ce așa pe scurt v'am desvĕlit programul meu ca paroch al vostru, vréu chiar și cu acéstă sĕrbătoréscă ocasie și tocmai din acest loc sacru sĕ-mi împlinesc unele datorințe inevitabile:

Vréu, sĕ mulțumesc în linia întâi Exelenției Sale, bunului și iubitului nostru archiepiscop și metropolit, Miron Romanul, pentru înalta încredere, ce-a pus-o în mine atunci, când m'a chirotonit dându-mi înaltul dar de preot ortodox!

Vréu, sĕ mulțămnsc în linia a dóua Veneratului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, pentrucă a aprobat cu atâta bunăvoință alegerea mea de paroch!

Vreau, să mulțumesc în linia a treia dlor protopresbiteri Ioan Petric și Vasilie Voina, pentru bunăvoința manifestată către mine!

Vréu în fine, mult iubiții mei parochieni, sĕ mĕ întorc către voi, sĕ vĕ deschid inima mea vóuĕ și sĕ vĕ mulțămesc cu căldură pentru încrederea ce-ați pus-o în mine în falnica ḑi de alegere!

Astăḑi, ca și atunci, vĕ promit sĕrbătorește, că îmi voiu da tótă silința, ca sĕ vĕ satisfac și să vĕ dovedesc, că atunci, când m'ați ales cu o majoritate atât de mândră, voi nu ați greșit!

⁂

Ér acum implorând ajutorul prea înalt al lui Dumneḑeu asupra capului meu:

Jur sĕrbătoresce, din acest loc sânt, în fața lui Dumneḑeu, a altariului și a vóstră: Că voiu veghia ḑiua și nóptea chibzuind căi și mijlóce, prin cari cu crucea în frunte sĕ contribuesc cât mai mult la fericirea și înaintarea mult iubiților mei parochieni, la ridicarea școlelor nóstre române ortodoxe; la bunăstarea și propășirea mult cercatului și vrednicului meu neam românesc!

Jur sĕrbătoresce, că voiu veghia ḑiua și nóptea chibzuind căi și mijlóce, prin cari sĕ contribuesc cât mai mult și mai mult la avêntul cât de puternic al scumpei și mult meritatei mele biserici străbune: a bisericei române ortodoxe!!!

Așa sĕ-mi ajute Dumneḑeu! Amin.

Diverse.

Scriitor portugez despre cestia femeii. Un scriitor portugez érăși se ocupă cu acea temă veche, și încă tot nóuă, că femeile sunt superióre bărbaților. Popórele creștine, ḑice scriitorul, — cu deosebire cele din sudul și vestul Europei recunosc, că femeile hotărît întrec pe bărbați în punctul amabilității. Că bărbații sunt dătători de ton pe terenul politic și nu femeile, causa e, că ele sunt prea delicate, gingășia lor nu le permite sĕ se demită în lupta grea a politicei. Oficiile, cu puține escepții sunt închise înaintea lor, dar apoi supremația femeilor nici nu se manifestă în for séu pe tribună, nici în birouri, ci mai mult acasă, în salon. Acolo sunt ele regine, legislatori, acolo li permis sĕ calce și acele legi, cari ele le-au adus. In salon bărbații sunt sclavi, sclavii frumseței, spiritului femeii. — Tot lucruri vechi, acentuate atât de des, nimic nou nu ne spune scriitorul. Și domnia sa scóte în relief părțile bune,, ideale ale femeii, — celelalte părți le lasă încurcate, e și mai bine așa...

Nr. 4922/1896 fszb. [167] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în comitatul Sibiiului, cercul Mercurei se escrie prin acésta concurs.

Reşedinţa medicului cercual este Mercurea şi aparţin la cercul sanitar al sĕu comunele Mercurea, Apoldul din jos, Amnaşiu, Topârcea şi Ludoşul mare.

Emolumentele medicului cercual sunt următórele:

1. Salar anual 800 fl.
2. Bani de cuartir 200 fl.
3. Pauşal de călĕtorie 300 fl.
4. Taxele după statut pentru cercetarea bolnavilor.

Medicul deobligat e deobligat a cerceta comunele aparţinĕtóre de cercul sĕu, şi anume: Apoldul din jos şi Amnaşiu pe sĕptĕmână de 2 ori, Topârcea şi Ludoşul mare pe sĕptĕmână odată şi a ordina la órele prescrise.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 9. I. 1883. şi §. 143. XIV. 1876 au de a se presenta pelângă dovedirea funcţiunei de pănă acuma şi cunóscerea limbilor pănă în 15 Decembre a. c. d. a. la 6 óre subscrisului.

Mercurea, în 12 Novembre 1896.

Pretor cercual suprem
Mangesius.

5098/1896 [160] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar de venit vacant prin pensionare în Comuna Apoldul din jos se escrie prin acésta concurs pe lângă următórele emolumente:

1. Salar anual de 500 fl.
2. Pauşal de călătorie 60 fl.
3. Cuartir natural
4. 2 Stângini de lemne
5. Competinţele normate în statutul aprobat.
6. Pentru portarea matriculei de stat 100 fl.

Cererile concursnale instruite în sensul §. 6. I. 1883 au de a se presenta subscrisului pănă în *1 Decembre a. c.* după ameaḑi la 6 óre.

Mercurea în 2 Novembre 1896.

Protopretor cercual:
Mangesius.

Nr. 532/896 [163] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de classa III Mogoş Valeabarnei, protopresbiteratul Lupşei, se scrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele înpreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl din care o terţialitate este a cantorului.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicile concursuali instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu, până la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia în 21 Octobre 1896.

Ioan Danciu.
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4,53	4.17	Cincia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.--	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa	Circulézǎ nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Braşov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6,15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—	Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34	Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17	Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46	Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23	Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2,44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04		7.01	Gyorok	10,14	—	8 18	6.12	—
—	3,31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	—	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2. –	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
–	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.02	2.31	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1 27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	-		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	—	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	..	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timişóra		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.0
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.01	6.10	5.25	11.2
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.1
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighişórǎ—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişórǎ		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129. Sibiiu, Sâmbătă, 16/28 Novembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Berzeviczy despre cultura magiară.

Încă tot mai resună echouri dela serbările millenare. Acelea, în mod oficios s'au încheiat pentru ţéră, dar în diferitele localităţi şi din anumite incidente, atât în provincie. cât şi în centru, încă tot mai continuă. Mai cu sémă societăţile, şi în deosebi cele cu scopuri de magiarisare, îşi ţin de datorinţă şi de o deosebită onóre a ţiné fiecare în acest an câte o adunare generală festivă extraordinară pentru eternisarea şi serbarea milleniului şi pe acéstă cale.

Şi o fac acésta acum în feliul unor serbări familiare, dar cu caracter public, d. e. o nuntă, când după-ce s'a terminat partea aşa ḑicênd oficiósă a serbării, şi óspeţii străini s'au depărtat, membrii familiei şi cei mai de aprópe ai lor ér se adună, numai ei între ei, şi se pun la masă şi se ospětéză dându-şi fiecare curs liber manifestaţiunilor sentimentelor sale.

Întocmai fac şi millenariştii nostri: Străinii s'au depărtat, ér ei s'au pus la masă şi se ospětéză ici pe colea, din rěmăşiţele dela masa milleniului.

Avé-vor de unde plăti barem aceste rěmăşiţe, e altă întrebare.

Dar nu acésta ne impórtă de astădată, ci alte lucruri, de mai mare interes pentru noi.

Pe la mijlocul acestei luni 'şi-a ţinut adunarea sa generală festivă în onórea milleniului (după încheierea în mod oficios a exposiţiei millenare) şi Societatea Széchenyi din Eperjes, la care adunare consilieriul intim şi patron al societăţii, Berzeviczy Albert, a ţinut o vorbire, care se póte numí cu drept cuvênt: program cultural pentru magiari.

Sciind, că magiarii de câte-ori întreprind câte ceva pentru promovarea intereselor lor specifice de rasă, totdéuna întreprind şi acţiuni îndreptate contra nóstră a naţionalităţilor nemagiare (acésta e firea lor, neputêndu-se impune prin cultura lor, trebue sě se impue prin volnicie), nu putem trece cu vederea, ca sě nu reproducem ideile ce transpiră din acéstă vorbire rostită din partea unui bărbat de stat, care póte fi considerat drept representant nu numai al guvernului, ci al tuturor magiarilor în ce privesce politica culturală magiară.

Étă ce idei transpiră din acéstă vosbire:

La început reflectéză puţin la aceea, că milleniul impune magiarilor o dare de sémă pentru trecut şi o designare a scopurilor şi a căilor pentru ajungerea acelora în viitoriu.

Acésta e şi scopul serbărilor de aḑi a Societăţii Széchenyi, care societate încă are meniţiunea de a promova şi lăţí cultura magiară naţională, — deşí într'un cerc mai restrîns, amĕsurat posibilităţii de a se ajunge scopul general, lucrându-se în partii, mai cu succes, şi amĕsurat mijlócelor de cari dispune.

După acésta întroducere, caută la douě pericole, ce pot veni asupra magiarimei, tocmai din partea magiarilor.

Primul e: încrederea peste mĕsură în puterile proprii ale magiarilor cu privire la mijlócele pentru ajungerea scopului (de sigur, magiarisarea. Red. „Tel. Rom."), ér al doilea: micşorarea succeselor dobândite până acum.

Aceste dóuě pericole neapěrat trebue delăturate, atât pentru orientarea străinătăţii, cât şi pentru regularea acţiunei înlăuntru.

Celor încreḑuţi în succesele dobândite (?) până acum, le spune, că sunt încă numai la începutul lucrărei şi trebue sě se repareze multe cele negligiate şi întrelăsate din trecut, ér celor pesimişti cari şi acum négă unitatea culturei naţionale magiare, le spune, séu mai bine ḑis îi întrébă, că óre atunci a fost cultura magiară mai unitară şi mai naţională, când a domnit în întrégă viaţa publică numai limba latină şi apoi cea germână, ori aḑi, când peste tot şi aprópe fără excepţiune în întrégă ţéra domnesce în oficiile publice limba magiară, ca limbă de stat (?)

Limba magiară e învěţată cu succes (?) în tóte şcólele medii şi în 87 % din şcólele poporale, astfel că realisarea unităţii vieţii spirituale aḑi nu mai e utopie (?), ci un scop, de care nu sunt departe.

Aşa ḑice dl Berzevicy şi apoi trece la partea politică a vorbirei, unde face ce face şi tulbură apa, ca sě pótă scóte ceva la cale, pentru de a dovedi străinătăţii, că magiarii nu sunt intoleranţi faţă de naţipnalităţile nemagiare din ţéră, că ei nu voesc nimicirea naţionalităţii şi culturei lor naţionale, că ei nu voesc a-i magiarisa cu forţa, că ei doresc numai sě înveţe limba magiară, ca şi ei sě pótă fi aplicaţi în funcţiile publice de stat magiar, şi aşa mai departe.

Acusările magiarilor, din partea naţionalităţilor înlăuntru şi înaintea străinătăţii, sunt numai nisce calumnii ordinare, născocite în pressa ultraiştilor acelora. Ḑice tot dl B.

E de tot interesantă acéstă parte a vorbirei. Magiarismul trebue întărit şi în scopul acesta trebue sě priméscă în sinul seu pe ori-cine, care voesce (dar care nu voesce, cum nu voim nici noi românii? Red. „Tel. Rom") sě fie magiar. *Nu identitatea rasei face naţiunea, ci consciinţa viuă şi tare a unităţti şi solidarităţii. Rasa este numai o copcie materială, carea încă nu e destul pentru întărirea unei naţiuni. Dacă din indiviḑi lipsesce consciinţa comunităţii şi unităţii, naţiunea e slabă. Politica calturală trebue sě nisuéscă deci într'acolo, ca sě créscă şi întăréscă în locuitorii ţěrei consciinţa, că ei cu toţii aparţin magiarimei.*

Étă conclusiunea dlui B.

E curios cum esplică D sa şi modul cum póte fi rasa magiară întărită cu elemente străine şi totuşi sě rěmână curată. Spre scopul acesta se provócă la germani, la francezi şi la italieni, cari tóte au contopit in sine pe tóte popórele conlocuitóre, formând acestea din limba acceptată şi amestecată cu alor diferite colorite de limbă, aşa numite provincialisme, prin ceea ce-şi manifestéză şi individualitatea lor de naţiuni deosebite (?)

Slabă explicare. Se vede, că dl B. nu vrea a sci, că germanii, francezii şi italienii n'au desnaţionalisat pe nimeni, elemente străine de rasa lor, ci numai şi-au apropiat mai bine de ei pe conaţionalii lor de cari se deosebeau încât-va prin óre-cari provincialisme de limbă şi culturale. Deci aplicaţia acésta de loc nu se póte face şi la magiari în raporturile lor cu noi naţionalităţile nemagiare, de diferite rase, şi deosebite fie-care faţă de celelalte şi cu atât mai mult faţă de magiari.

In urmă ne mai spune d. B., că ei, magiarii, nu voesc, sě lipséscă pe nimeni de limba sa naţională, de naţionalitatea sa, ba nici chiar de o cultură proprie naţională întru cât aceea nu e îndreptată prin ideile sale în contra statului magiar; dar din partea statului se póte aştepta sprigin şi ajutor numai pentru promovarea culturei magiare, care singură este îndreptăţită aici; apoi prin lăţirea limbei magiare se are în vedere numai împregiurarea, ca sě se pótă da fiecărui cetăţĕn al acestei ţeri posibilitatea de a ocupa după puterile sale oficii publice în acest stat, care e proprietae singur a magiarilor, după cum a ḑis — un domn magiar la ultimile serbări millenare din Deeş.

Sunt de tot caraghióse aceste idei ale dlui Berzeviczy. Ḑice Dsa, că magiarii nu voesc sě magiariseze pe nimeni cu forţa, dar îi dau tóte mijlócele pentru de a învěţa limba magiară, ba încă îl şi silesc prin diferite manopere condamnabile la acésta şi îi detrag chiar şi mijlócele proprii, pe lângă cele ce i se cuvin din partea statului pentru susţinerea limbei şi naţionalităţii sale, şi totuşi ḑice că nu voesc magiarisarea niměnui.

Norocul nostru, că lumea nu-i aşa de órbă ca sě nu vadă intenţiunile rěutăcióse ce le nutresc magiarii faţă de noi naţionalităţile nemagiare şi sě-'i crédă pe cuvênt.

E fórte dureros însě, că politicianii magiari în sus şi înaintea străinătăţii nu spun adevěrul, ér în jos, pe noi, ne tiraniséză. In străinătate se arată de cei mai blânḑi ómeni, ér aici acasă dau pe tiranii şi ne maltratéză.

Fac tocmai ca acei administratori de bunuri straine, cari sciindu se vinovaţi, la darea de sémă înaintea stăpânului mint, ér pe subalternii lor îi teroriséză ca se nu-i denunţe.

Acésta însě merge până la un timp, dar apoi când se descopere minciuna, nu-i léc de mântuire.

Aşa o vor păţi şi magiarii, de nu se ḑor lăpăda de timpuriu de asupririle lor faţă de noi.

Noi din parte-ne constatăm, că dl Berzeviczy reu serviţiu a făcut magiarilor prin vorbirea sa, dar şi mai rěu pentru reputaţia sa de bărbat serios de stat.

Deschiderea parlamentului. Alaltăieri la órele 12 din ḑi s'a deschis parlamentul ţěrei nóstre prin cuvêntarea de tron rostită în palatul regesc din Budapesta.

Dăm în liniamente generale cuprinsul mesagiului de tron.

După-ce salută pe deputaţi, înşiră lucrările din acéstă sesiune.

La locul prim e pusă convenţia vamală şi comercială cu cealaltă parte a monarchiei, şi e contemplată şi o uniformitate pentru ambele părţi în manipularea dărilor de consum.

În legătură cu convenţia dintre Austria şi Ungaria se va regula instituţiunea financiară dintre acèsta şi Croaţia.

De mare importanţă este organisarea din nou a administraţiunei, a cărei executare o reclamă în mod imperios interesele ţěreí.

Se va regula procedura criminală prin punerea în practică a legei aduse, şi se va reforma procedura civilă.

Se va pune în lucrare o lucrare a legilor de drept privat.

Se va regula autonomia bisericei catolice, în spěcial se vor îmbunătăţii starea materială a preoţimei. La catolicii de ambe riturile (mindkét szertartása katholikusok) regularea se va face pe basa congruei prelângă concursul prelaţilor; la celelalte confesiuni recepte (a többi bevett vallás felekezetek) regularea se va face pe cale legislativă prelângă intacta conservare a drepturilor lor autonome.

Pe terenul instrucţiunei publice se va considera mai ales urcarea resultatului în învěţĕmênt, apoi se va face tot posibilul în ce privesce cualificarea profesorilor şi a învěţătorilor.

Se vor lua speciale mĕsuri pentruca comerciul şi industria sě înfloréscă, şi industria mai mică sě pótă ţiné şi ea concurenţa. Se vor edifica căile ferate vicinale proiectate, considerându-se şi interesele locale.

Se vor regula rîurile; locurile pustii se vor planta cu arbori şi prin udări artificiale se vor face roditóre.

Se va îmbrăţişa sórtea economiei de câmp, şi se vor ajuta mai ales economii de mâna a dóua. Spre acest scop puterile economice se vor concentra, se va desvolta creditul, se va ridica economia şi prăsila de vite, starea sanitară a animalelor va veni în mâna statului şi se va asigura prin mĕsuri cu scop starea animalelor.

Guvernul se va ocupa şi cu afacerea colonisărei şi se vor regula referinţele de drept ale lucrătorilor.

Pe terenul finanţilor se va finalisa marea operă a regulărei valutei. Se va regula darea directă prin un sistem mai proporţionat şi mai drept.

In fine după ce prin mĕsurile ridicate mai sus se vor regula finanţele statului, se va purcede la facerea unei nóue proceduri militare în afaceri criminale. In deosebi se vor lua mĕsuri de disciplinare în casurile de a fi tradate secretele militare.

Cerênd binecuvêntarea cerului asupra lucrărilor parlamentare, Maiestatea Sa declară dieta de deschisě.

Destăinuirile lui Bismarck şi efectele lor. Încurcăturile iţelor diplomatice, provenite în urma revelaţiunilor lui Bismarck în chestia alianţei secrete dintre Germania şi Rusia, tot încurcături au rěmas chiar şi după discutarea lor atât în presă, cât şi în Reichstagul german, unde chestia a ajuns în timpul din urmă. In Reichtagul din Berlin, guvernului german 'i-s'a adresat din partea partidului central interpelarea: „Este cancelarul imperial în posiţie a da următórele deslușiri: E adevěrat, că până la anul 1890 a existat un contract secret între Germania şi Rusia? Dacă da, ce a împedecat reînoirea acestei contract? Cari sunt influenţele ultimelor destăinuiri, referitóre la acest contract, — asupra triplei alianţe şi asupra celorlalte state din Europa?"

In şedinţa din 16 l. c. a Reichstagului, la care se adunase un public fórte numĕros şi la care a asistat şi contele Herbert Bismarck, fiul excancelarului, — actualul cancelar al imperiului, prinţul Hohenlohe a respuns la Interpelaţiunea de mai sus şi a declarat, că în timpul negocierilor dintre Germania şi Rusia s'a stipulat secretul cel mai desĕvêrşit. Guvernul singur nu póte sĕ decidă, dacă a venit momentul, când angajamentul acesta a încetat de a fi în vigóre. Dînsul exprimă convingerea, că dela 1890 nu s'a produs nici o modificare defavorabilă în relaţiunile ruso-germane, şi respinge ca neîntemete aserţiunile, că Englitera séu alte puteri ar fi exercitat vr'o influenţă în privinţa ultimelor destăinuiri asupra posiţiunei Germaniei faţă cu tripla alinţă şi cu celelalte puteri. Prinţul de Hohenlohe declară, că relaţiuuile Germaniei cu aliaţii sĕi sunt, ca şi mai nainte, călĕuzite de o încredere mutuală desĕvêrşită. Relaţiunile Germaniei cu Rusia n'au încetat nici odată de a fi bune şi amicale. — După cancelarul a ţinut în chestie o lungă vorbire şi secretarul de stat baronul Marschall, care prin mulţimea sofismelor sale a lăsat par'că întréga chestie şi mai încurcată. — Mai mulţi oratori au insistat apoi asupra dreptului Germaniei de a încheia tractate speciale, ér' alţii au declarat tractatul ruso german de incompatibil cu tripla-alianţă.

In fine contele Herbert Bismarck a declarat, că un sentiment de tact îl împedecă de a vorbi. Declaraţiunile prinţului cancelar Hohenlohe au luat discuţiei basa sa esenţială.

Cu tóte acestea, chestia rĕmâne deci tot chestie deschisă, şi lumea diplomată va avé încă sĕ se ocupe cu dînsa.

Francia sĕ uite şi sĕ se împace. Din incidentul desvĕlirilor principelui Bismarck privitóre la contractul secret încheiat între Germania şi Rusia, tótă presa europénă s'a ocupat cu comentarea raporturilor dintre Francia şi Rusia incompatibile cu acel contract. Acest contract, a fost imcompatibil şi din alt punct de vedere. A fost incopatibil nu numai pentru Rusia cu privire la raporturile sale cu Francia, dar şi pentru Germania pentru raporturile sale privitóre la tripla alianţă, la aliaţii sei Austro-Ungaria şi Italia. Eşind acel contract la ivélă, se silesce fiecare dintre cei mai mult interesaţi atât Germania, cât şi Rusia, parte a'l nega în intregitatea lui parte a'l comenta în diferite moduri astfel ca sĕ-şi salveze fie-care onórea politică şi sĕ se scuze faţă de ceilalţí aliaţi ai lor pe faţă.

La alt loc al fóiei publicăm rĕspunsul cancelariului german Hohenlohe dat la o interpelaţie privitóre la acest contract în parlamentul german, ér aci publicăm în extras nisce idei lansate de ḑiariul rusesc „Petesburske Vedemosti“. Firul roşu al acestor idei este: Francia sĕ uite şi sĕ se împace.

Acéstă fóie a sfătuit pe Francia sĕ uite de anul 1870, adecă perderea Alsaţiei şi Lorenei, căci şi alte state au avut perderi de teritorii, dar la urmă vĕḑênd imposibilitatea de a le mai redobândi s'au împăcat cu situaţiunea impusă şi au căutat a-şi repara aceste perderi pe alte terene. Neînţelegerea dintre Francia şi Germania ţine pe aceste dóuĕ mari în continuă stare de rĕsboiu, şi acésta e causa, că astăḑi tótă Europa a căḑut în mânile militarismului, ca şi în evul vechiu şi mediu. Decât o stare de pace ca cea de aḑi, care consumă tóte forţele statelor pentru înarmare, ar fi cu mult mai mic rĕu un rĕsboiu între Francia şi Germania. Prin acésta Europa ar scăpa de sarcina grea a militarismului fără resbel.

Ţarul a călătorit prin Europa, dupăcum sĕ susţine, pentruca sĕ împace pe aceste dóuĕ state, şi ambele s'au silit ca sĕ-i câştige bunăvoinţa în acest scop.

Francia trebue sĕ uite anul 1870, ḑice fóia ruséscă, pentrucă şi alte state au trebuit se uite de cele mai grele lovituri. Rusia a trebuit sĕ uite anul 1854, când a primiţ grele lovituri din partea Franciei, şi anul 1866 cu privire la Germania. Nu e mai mare perderea Franciei suferită din partea Germaniei la anul 1870, decât este grea lovitura ce a primit Rusia din partea Franciei şi Angliei la anul 1854, şi totuşi Rusia astăḑi este cel mai bun amic al Franciei. Apoi mai sunt pe lumea acésta teritorii unde politica rusésca póte sĕ aducă Franciei mari servіţii.

Împăcarea Franciei cu Germania ar aduce mare folos nu numai acestora, ci întregei Europe.

Aceste sunt ideile lansate de ḑiarul rusesc pentru împăcarea Franciei cu Germania.

Bune idei, dar greu de acceptat.

Consideraţiunile de stat se pot adeseori împăca fórte uşor şi fără resbel, dar e fórte greu de a-le împăca pe cele de rasă. Francia a perdut nu numai teritoriu, dar a perdut şi cetăţeni de aceeaşi rasă cu locuitorii absoluţi ai acestei mari şi glorióse împĕrăţii. Bunurile materiale perdute se pot adeseori redobândì ori repara pe alte terene, dar perderile naţionale, de rasa, ca şi cele causate prin mórte, nici-odată, şi acésta e cel mai greu lucru de uitat.

Vom vedé ce respuns vor da foile francese la acest articol a lui „Peterburske Vedemosti“ şi tare credem, că nu vor accepta ideile lansate în el pentru modul de împăcare între Francia cu Germania.

Impărţirea Turciei. Ḑiariul englez „Daily Maily“ se ocupă cu un plan de împărţire a Turciei, pe care plan ḑice, că Ţarul l'ar fi recomandat împĕratului german. După acest plan Rusia ar căpĕta Asia mică; Austro-Ungaria: Salonicul; Francia: Siria; Italia: Albania, ér Anglia: Egyptul. Constantinopolul ar rĕmânea port liber sub inspecţiunea şi controlul representanţilor marilor puteri europene.

Alt ḑiar englez, „Daily News“, afirmă, că între marile puteri ar decurge pertractări pentru de a se denumí un ministeriu européan în Turcia. Acesta s'ar constitui în modul următoriu: Marele visir ar fi numit de către Sultan şi sancţionat prin marile puteri; financele le ar conduce un ministru englez; pe ministrul de interne l'ar denumí Francia, ér pe cel de rĕsboiu Rusia.

Scire destul de riscată.

Alegerile congresuale.

Turda, 11 Novembre 1896.

Pe Duminecă în 10 Novembre v. s'a fixat terminul întrunirii colegiilor de scrutiniu în locurile centrale ale celor XX cercuri electorale din archidiecesa Transilvaniei, pentru revisuirea protocólelor electorale din tóte comunele bisericesci şi provederea a XX aleşi cu mandatul de deputaţi la congresul naţional bisericesc.

Bine ar fi, dacă din tóte locurile centrale s'ar raporta despre decursul actelor de scrutiniu şi despre cele experiate, mai ales, că este de interes general a cunósce după un pătrar de veac modul funcţionării organismului nostru constituţional.

Eu mĕ şi grăbesc a informa publicul cetitor al acestei foi despre decursul scrutiniului din cercul XI al Turḑii, unde Veneratul Consistoriu archidiecesan a exmis ca comisariu pentru conducerea şedinţei pe secretariul sĕu Dr. Elie Cristea.

Înainte de începerea actului au asistat toţi bărbaţii de încredere, veniţi din tracturile Turda, Lupşa şi Cluş, la sânta liturgie, celebrată de preotul local în biserica, care se presentă în un mod destul de sĕrăcăcios.

Te durea inima vĕḑênd pe cei presenţi în cea mai mare parte moţi, — cum îşi manifestau cele mai nobile ale lor sentimente în un loc aşa sĕrăcăcios, in care am observat multe lucruri străine de ritul nostru oriental. Aşa era pe tetrapod o cruce, pe care era fixat trupul M. Christos, vĕrsat din metal; sus pe catapitesmă sta de partea dréptă gânditóre şi posomorîtă o statuetă a Maicei Domnului, deplângênd sórtea figurei corespunḑĕtóre din partea stângă pe care a nimicit-o dintele timpului lăsându-i numai urma; ér pe prestol erau mai multe statuete, mai ales de îngeri.

Icónele erau aprópe tóte în rit latin. Te cuprinde mirarea, când veḑi, ce puţin conscii sunt preoţii noştri de caracterul formelor externe ale ritului bisericei nóstre, pe care chemaţi sunt a o representa.

Pe acest teren observi în cele mai multe părţi adeverată anarchie. Posomórîtele impresiuni ni le-au mai delăturat melodiositatea şi farmecul cântărilor nóstre, reproduse de mai mulţi ca 8 cantori dela diferite biserici din jur. Am observat la unii voci fórte frumóse şi pĕtrunḑĕtóre. Mai ales a escelat unul dintre moţi, care a versat, în cântarea: „Carii pe Cheruvimi“ întreg amarul sufletului seu şi a întreg neamului. Era o adevĕrată melodie de „doină“ scósă din fundul înimei de moţ şi turnată în textul cântării bisericesci.

După terminarea serviţiului divin s'au întrunit cei chemaţi în localul destinat pentru şedinţa scrutiniului, pe carea comisarul cons. Dr. E. Cristea a deschis-o cu o cuvêntare mai lungă, în care a desvoltat cam următorul şir de idei:

Onoraţi membri ai colegiului de scrutiniu şi iubiţi creştini!

Biserica nóstră dreptcredinciósă română, — întemeiată pe cuvintele Mântuitoriului Isus Christos, care ḑice: „*Unde vor fi doi séu trei adunaţi în numele meu, acolo voiu fi şi eu în mijlocul lor:*“ şi-a încreḑut conducerea afacerilor, treburilor sale, *corporaţiunilor* bisericesci. În aceste corporaţiuni póte întra ori-ce fiu al bisericei nóstre, care e majorén şi are purtare cuviinciósă, adecă o nepătat.

La noi sinodul parochial, din care fac parte bărbaţii comunei bisericeşci, conduce tóte afacerile bisericeşci din parochie, alege pe parochul seu, pe învĕţătoriu, alege comitetul şi epitropia parochială.

Sinódele din un tract protopopesc aleg pe cei-ce stau în fruntea unui protopresbirat; ér tóte protopresbiteratele laolaltă pe membrii sinodului archidiecesan; acesta pe consistoriu, pe episcop şi aşa mai departe până la metropolit.

Biserica nóstră ortodoxă nu numai primesce la sinul ei cel cald pe toţi credinciosii sei, nu numai înalţă rugăciuni la ceriu pentru fericirea vremelnică şi vecinică a tuturor, dar conform învĕţăturilor sântei evangelii, şi a obiceiurilor străvechi, ea chémă pe fiii sei şi la fie-care îi dă după puterea, mintea şi învĕţătura lui, un loc potrivit, în care se lucre pentru înaintarea, întărirea şi înflorirea acelor instituţiuni, cari sunt ale bisericei.

Acésta, iubiţilor mei, este bine aşa, căci mai mulţi ochi vĕd mai multe, unde sunt mai mulţi, acolo toţi contribue cu păţăniile, cu sfaturile, cu experinţele câştigate, ca sĕ se facă lucru bun şi ales. Mai mulţi inşi laolaltă mai greu pot sĕ greşéscă, ca şi unul singur. Dar e nu numai bine, ci şi just, este drept; căci dacă noi susţinem biserica, şi şcóla ei, pe preot şi învĕţător, etc., atunci cuvine-se, ca noi sĕ n-ii şi alegem.

Dreptul despre care am ḑis, că-l dă biserica nóstră tuturor credincioşilor sei, este un drept de mare însemnătate, căci în mare parte, aşa ne merge cum ne scim folosì de el.

Alegem de pildă un preot reu şi netrebnic, reu şi schiopĕtând o se mérgă şi treburile, ce se încredinţéză lui. Alegem un învĕţătoriu, care nu-şi cunósce chemarea sa, copiii, — mlădiţele nóstre — o se rĕmâie „fără carte, dar şi fără parte“, ca şi pădureţii din câmp şi pădure, nodoroşi neciepliţi, cu un cuvênt lipsiţi de frumseţa şi folósele unei cultivări înţelepte. Din contră, unde în frunte punem ómeni harnici, ómeni cu precepere, ómeni cu dragoste faţă de legea nóstră. acolo lucrurile merg strună, comuna înaintéză şi binecuvêntarea Domnului se revarsă asupra tuturor.

De un astfel de drept s'au folosit Duminеca trecută toţi credincioşii bisericei ortodoxe române, alegênd în sinódele parochiale pe deputaţii, cari au sĕ facă parte din cea mai înaltă corporaţiune bisericéscă, din congresul naţional-bisericesc, care în frunte cu I. P. S. nostru metropolit cârmuesce metropolia ortodoxă română din patrie.

Voturile din singuraticele comun sunt cuprinse în protocólele, ce s'au luat în sinódele electorale. 58 de comune din archidiecesa Ardélului, cari forméză cercul al XI-lea numit al Turḑii, v'au încredinţat pe d-vóstră cu aducerea acelor protocóle aici în Turda, la locul central al cercului, sĕ luaţi parte la numĕrarea voturilor şi — constatând cine a întrunit majoritatea voturilor, — sĕ daţi împreună cu mine celui ales adeverinţă (credenţional) despre aceea, că este deputatul congresual al acestui cerc.

*

Declarându-se cu aceste şedinţa de deschisă, s'a constituit biuroul şi s'a purces la actul scrutiniului.

Bărbaţi de încredere s'au presentat numai 37 (din 58).

Din protocólele aduse de aceştia s'au dificultat 11 din motive formale. La cele mai multe lipsia în lista alegĕtorilor subscrierea bărbaţilor de încredere, la unele lipsia lista însaşi.

Din cele 26 comune, a căror protocóle s'au aflat de bune, a întrunit:

Dr Petru Şpan prof. sem.	897	voturi
Pantaleon Lucuţa, ases. cons.	366	„
Dr. Elie Cristea, secr. „	182	„
Silvestru Moldovan publicist	41	„
total:	1486	„

Comisariul cons. Dr. E. Cristea, observând din protocóle, că şi numele dînsului ocură între cei-ce au primit voturi, abḑice înainte dela eventualul mandat de deputat congresual al acestui cerc.

Protocólele dificultate cuprindéu pentru:

Dr. Şpan,	322	voturi
Lucuţa,	37	„
Dr. Cristea	107	„
Moldovan	46	„
D. Moldovan	8	„
Ilie Mateaş	5	„
total:	525	„

Îndreptăţiţi la votare au fost în cele 41 comune bis. 3802 inşi, dintre aceştia şi-au eserciat dreptul 2081. În 18 comune votanţii n'au atins jumĕtate din cifra alegĕtorilor; peste jumĕtate din alegĕtori au votat în 18. În comuna Aţintiş au votat toţi alegĕtorii (48); ér în locul reşedinţei protopresbiterale a tractului Turḑii abia au participat la sinodul electoral 26 din 212.

Constatându-se, că marea majoritate a tuturor voturilor date a întrunit-o profesorul seminarial *Dr. Petru Şpan*, comisariul consistorial î-l declară deputat congresual pentru periodul present.

Înainte de închierea şedinţei a mai adresat comisariul consistorial Dr. Cristea, cam următórele cuvinte celor întruniţi:

Cu aceste am ajuns la sfârşitul lucrării, pentru carea din porunca mai marilor nostri bisericesci ne-am adunat.

Vĕ mulţumesc deci tuturor pentru ostenelele făcute, venind unii din apropiere, alţii chiar din depărtări mari la locul de scrutiniu.

Înainte de despărţire însĕ nu pot sĕ nu vĕ mai adresez puţine cuvinte, mai ales, că sunt rare prilegiurile, când ne întâlnim aşa mulţi laolaltă şi încă din felurite locuri şi comune.

La începutul şedinţei v'am arĕtat, că biserica nóstră dă credincioşilor sĕi drepturi însemnate şi tocmai prin acésta se deosebesce încâtva de celelalte biserici, cari au credincioşi în patria nóstră.

Sĕ nu uitaţi însĕ, că aveţi faţă de biserică şi datorinţe.

Timpurile de aḑi sunt grele şi ele cer dela noi mai mult ca ori şi când, sĕ ne grupăm în jurul bisericei, sĕ ne apropiem de sinul ei, care totdéuna ne-a mângăiat şi ne-a ocrotit sub aripile sale în timp de primejdie şi de furtună.

Dar tocmai ca sĕ-şi pótă împlinì biserica mêntuitórea-i chemare, trebue sĕ alergăm în ajutorul ei, de câte-ori ne chémă, sĕ jertfim din câştigul nostru pentru susţinerea ei, mai ales, că ea tot asupra nóstră şi a urmaşilor nostri îşi revarsă şi-şi va revărsa binefacerile ei.

Aduceţi-vĕ aminte şi de fiica bisericei, de şcóla confesională, care e menită sĕ departe întunerecul şi sĕ ne arete şi nóuă calea luminii, a înaintării şi a progresului.

Destul am zăcut noi Românii în amorţéla nesciinţei.

Glasul şcólei ne strigă acum, sĕ ne deşteptăm, ca sĕ dăm înainte, sĕ ţinem pas cu celelalte némuri din patrie şi sĕ ne cultivăm puterile nóstre sufletesci, ca sĕ arĕtăm lumii că şi mintea Românului se póte ridica până la cele mai mari înălţimi ale cugetării omenesci:

Sĕ avem totdéuna înaintea ochilor vorba din bĕtrâni:

„Décă n'ai învĕţătură,
„Eşti la ochi cu legătură;
„Şi nu ai cuvênt în gură,
„Dar nici bună 'mbucătură.

In speranţă, că sfaturile şi învĕţăturile ce vi le-am dat aşa în fugă, v'au străbătut la inimă, doresc, ca reîntorcêndu-vĕ acasă sĕ le împărtăşiţi la consătenii, la copiii dvóstre, ca sĕ le lăţéscă din ném în ném.

Am creḑit dela strămoşii nostri o lege creştinéscă, o relegiune, o credinţă, care ne dă viaţă.

Datori suntem noi fiii lor, ca sĕ o susţinem, sĕ o păstrăm necorcită şi nepângărită şi sĕ o predăm urmaşilor nostri în tótă cu răţenia şi frumseţa ei.

Acésta-i întâia datorinţă a fiecărui creştin: precum ne-au lăsat nóuĕ părinţii, aşa şi noi cu limbă de mórte trebue sĕ lăsăm urmaşilor nostri admoniţiunea, pe care a cuprins-o repausatul nostru poet Alexandri în 2 rênduri:

„Cred, că treptat se perde a némului fiinţă,
„Când-el se depărtéză de-a bunilor credinţă.

Cu aceste declar şedinţa colegiului de scruţiuniu încheiată.

Dḑeu sĕ vĕ ducă în pace acasă!!

Notarius.

Resultatul alegerilor congresuale.

Cercul I Sibiiu: Parteniu Cosma, director la „Albina“ 1525 voturi; Dr. Elie Beu, medic în Sibiiu 18 voturi; Dr Daniil P. Barcian, prof. sem. în Sibiiu 5 v.; Dr. N. Vecerdea, adv. în Sibiiu 1 vot; Dem. Comşa, prof. sem. în Sibiiu 3 voturi; Ioan de Preda, advocat în Sibiiu 8 voturi; cu totul 1560 voturi.

Cercul II Sĕlişte: Dr. Liviu Leményi, asesor cons. în Sibiiu 1402 voturi; Dr. D. P. Barcian, prof. sem. în Sibiiu 47 voturi; Ioan Măcelariu, propr. în Mercurea 354; cu totul 1803 voturi.

Cercul III Sebeş: Ioan de Preda, adv. în Sibiiu 1156 voturi; Dr. Elie Cristea, secretar cons. în Sibiiu 164 voturi; Dr. Liviu B. de Leményi, asesor cons. în Sibiiu 18 voturi; cu totul 1338.

Cercul IV Alba-Iulia: Michail Cirlea, not. publ. reg. în Abrud 1481 voturi; Nicolau Florescu, proprietariu în Ighiu 43 voturi; Dr. V. Bologa, dir. şcólei de fete în Sibiiu 156 voturi; cu totul 1680 voturi.

Cercul V Deva: Dr. I. Mihu, directorul băncei „Ardeléna“ în Orĕştie 1691 voturi; August A. Nicóră, cand. de adv. în Deva 39 voturi; cu totul 1730 voturi.

Cercul VI Haţeg: Ambrosiu Bêrsan, senator magistr. în Haţeg 794 voturi; George Dănilă, primar în Hunedóra 493 voturi; G. Dima, prof. Semin. în Sibiiu 227; Stefan Şelariu, comerciant în Haţeg 82 voturi; I. Muntean din Haţeg 3 voturi; cu totul 1599 voturi;

Cercul VII Ilia: Gerasim Sêrbu, prof. sem. în Caransebeş 1500 voturi; August A. Nicóră, cand. de adv. în Deva 137 voturi; Victor Tordăşianu, esactor la consistorul din Sibiiu 74 voturi; cu totul 1711 voturi.

Cercul VIII Geógiu: Petru Piposiu, jude reg. de tablă în pensiune 1163 voturi; Iosif Orbonaş, pretor în Orĕştie 618 voturi; cu totul 1781 voturi.

Cercul IX Zarand: Simeon Damian, adv. în Braşov 1189 voturi; Dr. P. Oprişa, prof. gimn. în Brad 547 voturi; Teodor Pop, advocat în Baia de Criş 44 voturi; cu totul 1780 voturi.

Cercul X Câmpeni: Dr. Vasiliu Preda advocat în Câmpeni 937 voturi; Dr. Zosim Chirtop, advocat în Campeni 169 voturi cu totul 1106 voturi.

Cercul XI Turda: Dr. Petru Şpan, prof. semin. 322 voturi; P. Lucuţa, ases. 37 voturi; Dr. Elie Cristea 107 voturi; S. Moldovan 46 voturi; D. Moldovan 8 voturi; Elie Măteiaş 5 voturi: cu totul 625 voturi.

Cercul XII Cluj: Leontin Simonescu, secretariu metropol. în Sibiiu, 474 voturi; Petru Nemeş, notariu publ. reg. în Braşov, 16 voturi; Dr. Iosif Gáll, membru în casa magnaţilor, 12 voturi; Iosif Puşcariu, advocat în Braşov, 32 voturi cu totul 534 voturi.

Cercul XIII Solnoc: Dr. Ioan Farcaş, advocat în Dej, 334 voturi; Dr. Nicolau Olariu, advocat în Sibiiu, 286 voturi; Dr. Victor Cupşa, oficial în ministeriul de finanţe, 67 voturi; Dr. Gavriii Buzura, candidat de advocat, 60 voturi; cu totul 747 voturi.

Cercul XIV Bistriţa-Reghin Dr. Elie Cristea, secretariu consistorial în Sibiiu, 2051 voturi; Dr. Ioan Popescu, advocat în Reghin, 132 voturi; Georgiu Şandor, proprietariu în Reghin, 50 voturi; cu totul 2233 voturi.

Cercul XV Têrnava: Dr. Nicolau Vecerdea, advocat în Sibiiu, 998 voturi; Dr. Ioan Ivan, advocat în Mediaş, 485 voturi! Georgiu Dima, prof sem. în Sibiiu, 72 voturi; cu totul 1555 voturi.

Cercul XVI Sighişóra: Dr. Nicolau Olariu, asesor cons. în Sibiiu, 866 voturi;

Cercul XVII Treiscaune: Valeriu Bologa, directorul „Albinei“ din Braşov, 845 voturi; Octăvian Sorescu, advocat în Braşov, 6 voturi; cu totul 851 voturi.

Cercul XVIII Braşov: Ioan Lenger tóte voturile.

Cercul XIX Bran: Ioan cavaler de Puşcariu, jude de curie în pens. 976 voturi;

Cercul XX Făgăraş: Dr Ioan Şenchea, cand. de adv. în Făgăreş, 1894 voturi; Ioan Turcu protonotar comit. în pens. 1480 voturi. cu totul 3384 voţuri.

Noutăţi.

Presidentul casei magnaţilor. Fostul president al casei magnaţilor *Szlávy* József din pricina bătrâneţelor şi a sănătăţii sale scăpătate, şi-a depus în mânile baronului Bánffy actul de demisionaee. La demnitatea de president al casei magnaţilor sunt candidaţi contele *Szapáry* Gyula şi baronul *Vay* Béla

* * *

Constituirea parlamentului se va sĕvêrşi Lunea viitóre. In ḑiua premergătóre comisiile vor esamina credenţionalele deputaţilor şi la începutul şedinţei de Luni tóte nóue vor raporta despre resultatul esaminării. Inmediat după acésta presidentul interimal va ordona alegerea funcţionarilor parlamentului. Cu publicarea resultatului alegerei s'a terminat activitatea presidentului şi notarului interimal şi încă în şedinţa de Luni va întra în funcţie definitivul president al parlamentului.

* * *

Episcopul Lugoşului. Auḑim, că dl Dr. Dumitru Radu, directorul seminariului de clerici romano-catolic din Bucuresci este denumit episcop al diecesei greco-catolice din Lugoş. Dsa a şi depus deja jurĕmântul obicinuit de fidelitate cătră dinastia ţĕrei.

* * *

Facultatea technică a universităţii din Pesta îşi va serba în semestrul al doilea al anului scolar curent, iubileul de 50 de ani.

* * *

Miseria bosniecilor. O catastrofă dintre cele mai sfăşietóre a lovit cu cruḑime pe locuitorii Bosniei tocmai în pragul iernei. Rîul *Drina* a inundat, nimicind oraşe, sate, ajungênd astfel la cea mai crudă miserie mii şi mii de locuitori. Pentru alinarea miseriei, pelângă guvernul de stat din Bosnia-Herzegovina, autorităţile au făcut paşii de lipsă pentru întreprinderea unei colecte.

* * *

Victima rachiului. Ḑilerul din Solnoc Mihály Mátyás, Duminecă după prânḑ s'a abătut întro cârcimă şi atâta a beut din rachiele cele mai tari, până când în urmă şi cârcimarului i s'a urît de el şi i-a dat drumul. Pe cale spre casă s'a rostogolit întrun şanţ. La strigătele lui după ajutoriu, doi trecători l-au scos din apă şi l au dus într'o căsă vecină, unde înainte de aş veni în fire a murit, — după cum s'a constatat de puterea alcoholului.

* * *

Omor de soră. Din Lippa se scriu lui „P. N.“ următórele: Fraţii Ghica, Pavel şi Saveta, din comuna Nagy Cselle în cott. Timişului, în urma repausărei părinţilor lor au ajuns în posesiunea unei frumóse averi. Până la un timp fratele a trăit în bună pace cu sora sa, dar în ascuns îşi băté capul, cum ar puté-o pune sub picióre, ca sĕ ajungă el singur în posesiunea întregei averi. Intenţiunea acésta mârşavă şi a comunicat o cu soţia sa şi astfel ambii în bună înţelegere şi-au vĕḑut de lucru ca sĕ şi-o pótă şi realisa. Au pus-o tot la lucrurile cele mai grele, ér de mâncare nu i-au dat nici-odată sĕ se sature, ér când a întrat frigul, au pus-o de mas într'un coteţ din curte, pe paie umede, fără acopereminte calde. Ne putem închipuì, pe lângă acestea câte lovituri a primit biata copilă dela hoherii sei. În urmă blăstĕmaţii şi-au ajuns scopul: copila într'o nópte s'a recit de mórte, a căpĕtat aprindere de plumâni şi în câteva ḑile a scăpat de tóte suferinţele pentru totdéuna. Că cine i-a fost causatorul morţii, deocamdată n'a sciut nimeni. Dar resbunarea totuşi i-a ajuns pe criminali şi încă într'un mod miraculos. Pe fratele ucigaş l'a cuprins o mustrare de consciinţă teribilă, care i-a produs adevĕrate visiuni. I-s'a presentat forma surorei sale omorîte, nu numai în vis, ci şi când era tréz. În urmă omul superstiţios a creḑut, că sora sa a înviat, şi a eşit din mormênt şi îşi va lua resbunare asupra lui. Deci a voit sĕ se convingă, că óre sora-sa într'adevĕr este în cosciug în mormênt. Spre scopul acesta a luat cu sine pe trei prietini ai sei, pe Petru Ipolean, Ioan Per şi Ilie Ţeran, ca sĕ mérgă cu el la cimiteriu şi acolo sĕ desgrópe mormêntul micei repausate. Cei trei ómeni plătiţi au şi mers cu ucigaşul în împĕrăţia morţilor şi acolo în întunenerecul nopţii au început la lucrul demn de cronicele criminale. Dar şi-au aflat perirea în munca lor de hienă. Păzitorul cimiteriului i-a observat şi a fugit după gendarmi, cari tocmai atunci au sosit acolo, când criminalii desfăcéu cosciugul. I-au prins şi criminalul frate ucigaş, chinuit de mórte de mustrările consciinţei, a mărturisit totul. Atât pe el cât şi pe soţia lui, gendarmii i au legat în fere şi i-au predat judecătoriei pentru de a-şi lua pedépsa meritată.

Adunarea generală

a învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului, ţinută la 26 şi 27 Octobre st. v. în comuna Sĕlişte.

— Raport special. —

(Urmare.)

Şedinţa a III-a, Duminecă în 27 a. l. t.

Şedinţa se deschide la órele 10 a. m. Îndată la începutul şedinţei v.-preşedintele Dr. Şpan avênd în vedere că corpul învĕţătoresc din Sĕlişte prin producţiunea, — despre care voiu vorbi la alt loc — a procurat atât membrilor reuniunei cât şi publicului numeros câteva óre de plăcută distracţie, propune o mulţămită protocolară, ér adunarea primeşte.

La punctul al doilea membrul D. Lăpĕdat constatând cuprin'sul instructiv şi poveţele preţióse a vorbirilor de deschidere, de când actualul preşedinte conduce reuniunea, îşi exprimă dorinţa prin propunerea, ca tóte cuvintele de deschidere sĕ se publice, eventual sĕ apară într'o broşură, ca astfel tuturor învĕţătorilor sĕ le fie dată posibitatea de a culege şi învĕţa din bogatul cuprins al acelora. Adunarea primeşte cu însufleţire idea fericită a dlui Lăpĕdat şi lasă la buna chibzuélă a presidiului modalitatea de a scóte la lumină vorbirile d-sale de deschidere.

Urméză prelegerea practică „Pétra de var“, de D. Lăpĕdat înv. în Sĕlişte.

Prelegĕtoriul prin cuvintele adresate elevilor: în legătură cu cele espuse în óra trecută despre sare aḑi vom vorbi despre var, fixéză ţinta prelegerii şi imediat trece la analisă, unde repeţeşte cunoscinţele câştigate în óra trecută şi le înmulţesce cu alte nóuĕ. Trece apoi la pétra de var povestindu-le însuşirile aceleia. Tot dênsul le vorbesce şi despre composiţia petrei de var şi numai după aceea face esperimentul cu accid, pentru a-le arăta accidul carbonic. Le spune, că accidul carbonic se póte scóte şi prin ardere în foc. Povesteste apoi elevilor despre folosirea varului stins şi pe urmă despre varul hidraulic (lut, argilă) beton, cement, cristalele de calcar, despre marmor, cretă, ghips şi alte variaţiuni a-le calcarului. Pe trépta sistemisării constată, că din productele crude omul prin înţelepciunea sa póte trage nenumĕrate folóse pentru sine şi societate. In sfêrşit le dă băieţilor ca ocupaţiune de casă ca din piesa despre var din cartea lor de cetire se scótă 10 ḑiceri amplificate, dintre cari în 5 sĕ se spună asĕmĕnări, ér în 5 deosebiri între pétra de var şi sare.

Terminându se prelegerea urméză observările membrilor.

Înainte de a se începe discusiunea asupra temei, preşedintele face un apel către membrii reuniunei în care îi îndémnă a lua parte mai intensivă la discuţie. Sĕ nu se geneze unul a-şi spune părerea, căci fie ea ori-cum, produce discuţie şi discuţia aduce clarificare, de care toţi avem lipsă. Apelul după-cum vom vedé a avut efect.

Membrul Stănésă: Elevii au fost pregătiţi pentru tema acésta, căci alt-cum nu ar fi putut prinde dintr'odată numirile de var hidraulic, beton, corosiv etc., fac deci propunerea, ca pe viitoriu sĕ nu se designeze prelegĕtoriul, ci numai tema, rĕmânênd ca prelegĕtoriul sĕ se numéscă în adunarea generală.

I. Mărdan: Nu a fost la loc, ca îndată după espunerea ţintei sĕ se constate, că pétra de var e un mineral, acésta avé loc pe trépta a patra formală a sistemului.

D-şóra Iovescu: Constată, că s'a luat prea mult material pentru o lecţiune; prelegĕtoriul trebuia prin elevi în mod euristic sĕ afle însuşirile varului; întâiu trebuia dat tuturora spre intuiţiune şi apoi prin întrebări sĕ se fi constatat însuşirile lui fisicale. În expunere nu trebuiau amestecate însuşirile cele fisicale cu cele chemice. Nu e bine în acelaşi timp a povestí despre un obiect şi a-'l şi arăta. Intrebarea la tot casul premerge provocării elevului.

I. Neamţu: S'a trecut prea repede mai ales preste unele noţiuni, despre cari elevii nu aveau cunoscinţă sigură, aşa d. e. cum e „valóre absolută“ „greutate specifică“ etc.

Iul. Crişan: Crede, că nu e bine a se pune prea multe întrebări, căci prin aceste obosim pe elevi, mai bine sĕ spună învĕţătoriul, ce e de spus.

V.-preš. P. Şpan: Părerea membrului Crişan, e greşită, căci e în contra psichologiei şi a principiilor pedagogice. Analisa a fost defectuósă, amintind unele lucruri, pe cari elevii din viéţa lor le putéu sci. La sintesă a confundat mai multe cestiuni laolaltă, cari trebuia bine despărţite unele de altele. Asemânarea trebuia mai bine marcată şi deosebită de sintesă. În abstracţie sĕ se fi mărginit a constata, ce e varul. La aplicare mai bine sĕ se fi cetit piesa din carte despre var, în loc de ocupaţiunea dată.

Presidiul reasumând observările făcute, le completéză cu altele nóuĕ. Prin întrebări potrivite trebuia stîrnită conlucrarea elevilor, ér nu a povesti însuşi cele mai multe lucruri pe cari elevii le ascultă pasivi. Limba în propunere sĕ fie corectă şi curată. Unele noţiuni, trebuiau mai bine clarificate. Deórece prelegătoriului nu i-a succes a pune totdéuna întrebări corecte, sĕ nu se tragă conclusia, că peste tot nu e pedagogic a se pune întrebări şi astfel a scóte dela elevi rĕspunsuri potrivite. Dacă nu ne succede a scóte un rĕspuns bun, vina zace în formularea nesuccésă a întrebărei.

Presidiul formuléză observările în 12 puncte pe cari presentându-le adunării, acésta le primesce, ca decis al seu.

Propunerea membrului Stănésă, de a nu se designa înainte prelegătoriul, nu se primesce de adunare.

(Va urma.)

Raportul general

al comitetului „Reuniunei române de musică din Sibiiu pe timpul din 1 Septembre 1895 până în 31 August 1896. (Anul al XVIII-lea de existență).

Onorată adunare generală!

Cu anul expirat 1895/6 Reuniunea romănă de musică din Sibiiu își împlinește al 18-lea an de existență. Conscie de scopul, ce și l-a prefipt, cultivarea musicei și cu ea cultivarea simțului estetic la poporul nostru, reuniunea nóstră și în anul acesta a rĕmas fidelă chemării sale, căutând a se menifesta ca o instituțiune culturală în desvoltarea poporului român.

Resultatele raportate în anul acesta, apreciându-le numai după manifestarea lor esternă, s'ar părea a sta sub nivoul rĕsultatelor avute în anul trecut, cu deosebire în escursiunea artistică făcută la Bucuresci. Cercetând însĕ un ochiu cunoscĕtoriu productele musicale, cu cari a pășit reuniunea nóstră în anul expirat înaintea publicului, se va convinge îndată, că între acestea sunt piese din punct de vedere al greutăților technice cu mult mai superióre pieselor executate în anul trecut, piese, cari din acésta causă au cerut dela reuniune o intețire a puterilor spre a putea fi executate cu dibăcia și acurateța, cari până acum i-au fost caracteristice reuniunei nóstre. Succeḑându i acésta pe deplin, după cum se póte vedea din recensiunile concertelor, cu liniște putem mărturisi, că reuniunea nóstră în anul expirat póte arată un progres îmbucurătoriu în desvoltarea sa.

Probele ordinare le-a ținut reuniunea odată pe sĕptĕmână. Ivindu-se însĕ necesitatea cu deosebire în apropierea concertelor a sĕ ținea probe mai multe și avênd reuniunea pe basa contractului încheiat cu „Musikverein-ul“ dreptul numai de o probă la sĕptĕmână, comitetul a recercat susnumita reuniune a ne pune la dispoziție sala și altădată, ceea-ce s'a și acordat pe lângă o taxă de 3 fl. de probă.

Froducțiunile ordinare normate în §. 32 din statute le-a dat reuniunea de timpuriu.

Cea dintâiu s'a dat Mercuri în 1 Ianuarie 1896 în sala dela „Gesellschaftshaus“ cu următorul program:

1. Dóuĕ cântece pentru cor micst (a capella) de Nicolau Popovici:
   a) Zăpada;
   b) Hora Dobrogénă.
2. Recitativ și arie, pentru tenor și orchestră din oratoriul „Creațiunea“ (die Schöpfung) de I. Haydn.
3. Requiem. C moll pentru cor mixt și orchestră de L. Cherubini.

Al doilea concert l'a dat reuniunea în 25 Aprilie 1896 tot în sala sus amintită cu următorul program:

1. „Iarna“, din „Anotimpurile“ (Die Jahreszeiten) oratoriu pentru soli, cor mixt și orchestră de I. Haydn.
2. „Capriccio brilland“ op. 22 (H-dur) pentru piano și orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy.
3. „Vrăjitórea“ (Reiner durch's Feuer) pentru solo de alt, cor de bărbați și orchestră de Carl Grammann.
4. „Făgăduința“ (Verheissung), cor mixt cu acompaniare de orchestră de S. Iadassohn.

Unele piese din aceste dóuĕ concerte, cu deosebire „Requiem“ și „Făgăduință“ bogate fiind în pasage dificile, și mai ales „Vrăjitórea“ ținută în modernul ei stil de composițiune, oferă executătorilor, cor și orchestră, multe pedeci și greutăți. Prin stăruința directorului nostru de musică și prin iubirea și zelul membrilor, greutățile aceste s'au delăturat astfeliu, încât ambele concerte au reușit afară din sémă spre mulțămirea tuturora. Nu numai ḑiarele române, ci și cele străine, accentuând greutățile mari, ce a avut sĕ învingă reuniunea în piesele amintite, au distribuit din abundanță la adresa directorului și membrilor laudele bine-meritate.

Pe lângă director și reuniune în general s'a amintit în special prestațiunile solistilor Maria Crișan, Isaia Popa și Vasilie Popoviciu în „Iarna“, s'a accentuat desteritatea dómnei Lucia Cosma în „Capricio brillant“ și s'a admirat dibăcia, patosul și vocea puternică a dómnei Maria Dima în „Vrăjitórea“.

Partea orchestrală la ambele concerte o a îndeplinit capela regimentului de infanterie Nr. 31 sub conducerea directorului nostru cu o deosebită promptitudine și acuratețǎ, contribuind astfeliu mult la reușita bună a concertelor.

Întrarea la aceste concerte a fost pentru membrii ajutători ca și până aci gratuit. Tinerimei scolare însĕ, atât elevelor școlei Asociațiunei transilvane, elevilor seminariali, precum și elevilor români dela gimnasiile din loc, li-s'a acordat și în anul acesta favoruri pentru a puté participa la concertele nóstre.

(Va urma.)

* * *

Nr. 496 [172] 1--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Reciu, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite fixe și sigure de 412 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și asterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela președintele comitetului parochial din comuna Reciu.

Dela concurenți se aștéptă, a se presenta în o Dumínecă séu sĕrbătóre la biserică, pelângă observarea dispozițiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 31 August 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 541/896. [173] 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin venerata resolutiune consistorială din 24 Septembre a. c. de sub Nr. 5439 Bis. instituirea unui post de capelan în parochia de clasa a III-a Mănășturul-român, prin acésta sĕ publică concurs pentru ocuparea acestui post, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt, jumătate din venitul parochial statorit de comitetul parochial în sumă de 314 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsĕmnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 22 Octobre 1896.

Tuliu Roșescu, protopresb.

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintărli s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerațiune de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

[165] 3-6

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte fl. 40 și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înșelăciune ☜

mĕ oblig prin acéstea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**
Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,
agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19 W. — Telefon Nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă séu pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Extras din scrisorile de recunoscință:

Garnitura trimisă o am primit, sunt fórte îndestulit și te rog a-mi trimite cu rambursă încă o garnitură constătătóre din 44 bucăți.

Bozoviciu (Krassó-Szörény megye), 18 Iuliu 1896.

Alexandru Keresztes, proto-pretor.

Piliș, în 24 August 1896 (Comitatul Pestei).

Cu garnitura sunt fórte îndestulit. Mĕ rog a trimite la cumnata mea baronesa Nyary n. Somogyi la Szunto încă trei asemenea garnituri.

Baron Iulius Nyary.

Contra
tusei, răgușelei și flegmei
cel mai bun mijloc este
Zaharul de voronică,
(Pemetefű czukorka)
carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **1 cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Bekés-Csaba.

[158] 3—10

Turnătoria de clopote și de metal a lui
Antoniu Novotny
☞ în Timișóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote intregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 39-48

☞ *Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130. Sibiiu, Marți, 19 Novembre (1 Decembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Novembre 1896.

Sĕptĕmâna trecută a fost destinată pentru deschiderea corpurilor legiuitóre și la noi și în România.

În numĕrul de Sâmbătă am dat o schiță a mesagiului de tron, cu care s'a deschis parlamentul nostru.

Este bogat acest mesagiu în expunerea proiectelor de legi, cu cari guvernul voesce sĕ se ocupe în prima sesiune dietală din milleniul al doilea.

Pe cât e de bogat mesagiul în enumerarea lucrărilor, pe atât e de sec în ce privesce natura lucrărilor și modul executărei lor.

Guvernul nostru nu indică absolut cu nimica direcțiunea reformelor, cari voesce sĕ le întroducă.

Se pune în vedere o dotațiune a clerului și în general o regulare a congruei și a autonomiei bisericei catolice. Cu privire la bisericile nepapiste se pune în vedere o îmbunătățire a dotațiunei clerului cu considerare la drepturile autonome ale bisericei.

Respectarea drepturilor autonome nu odată o a accentuat în parlament ministrul nostru de culte, și cu tóte aceste la distribuirea ajutoriului 'și-a permis asemenea ingerințe, încât biserica conscie de ale sale drepturi autonome s'a vĕḑut necesitată a nu primí dotațiunea între condițiunile puse de guvernul țĕrei.

Se pune în vedere o modificare a legei de instrucțiune, dară cu nimica nu se indică în ce anumite direcțiuni se va face modificarea.

Tare ne temem, că legea de instrucțiune se va modifica în punctele, cari asigurau dreptul de existență și școlelor nóstre confesionale.

În véra trecută s'a ținut în capitala țĕrei consiliu didactic, și acolo s'a accentuat necesitatea de a cualifica statul pe învĕțători. Se vor lua deci din mânile bisericilor institutele pedagocice, și dacă putem da creḑĕmênt ḑiarelor, cari stau aprópe de cercurile guvernului, reforma acésta se va face încă cu preferință.

Aceste am avut sĕ le relevăm din mesagiul de tron, cu care s'au deschis corpurile legiuitóre dela noi.

Sâmbăta trecută s'au deschis corpurile legiuitóre în România.

Mesagiul de tron la locul prim constată bunele relațiuni dintre România și celelalte puteri mari europene.

Din incidentul încoronărei țarului Rusiei principele și principesa de corónă a României a făcut visită părechei imperiale. Primirea lor a fost cordială, și mesagiul o accentuéză aceasta ca o urmare a legăturei de rudenie cu curtea împĕrătéscă a Rusiei.

Loc de onóre se dă în mesagiu presentărei regelui Carol la inaugurarea lucrărilor dela porțile de fer, și mai ales visitei făcute de către puternicul nostru monarch României și domnitoriului ei.

Cuvintele calde cu cari mesagiul vorbesce de Maiestatea Sa monarchul nostru și accentuarea distincțiunei ce s'a dat României, mesagiul le scie da adevĕratul colorit politic, și e remarcabil sĕ se scie, că puternicul monarch al Austro-Ungariei a onorat cu visita munca cu succes a României întru renascerea și consolidarea sa.

Acéstă muncă s'a făcut dela suirea pe tron a regelui Carol, și recunóscerea se resfrânge asupra tuturor guvernelor, cari s'au succedat în România de treiḑeci de ani încóce.

In celelalte mesagiul de tron român a accentuat rolul armatei române în viața de stat, pune în vedere îmbunătățiri financiare, în cele ale justiției, ale administrațiunei și pe terenul invĕțămentului public.

Fie ca ambele parlamente sĕ lucre cu sporiu pentru binele patriei și al nostru, sĕ scie afla calea cea bună a reformelor salutarie, cari sĕ mulțăméscă pe toți cetățenii statului, și sĕ se creeze rapórte sănătóse, ca la al doilea milleniu sĕ nu mai fie nemulțămirile, cari cu drept cuvênt s'au manifestat la cel din anul acesta.

* * *

Un interview fără voiă. Sub titlul acesta *„Alkotmány"* dela 25 a l. c. st. n. scrie următórele:

Un prietin al foii nóstre, care jócă rol însemnat în viața publică magiară, și care are legături cu Curtea, ne trimite din Viena scrisórea următóre, care a bună-sémă va provoca sensație:

Presa liberală magiară față cu rĕspândirea enormă și din partea sa neașteptată a partidului poporal în neputinciósa sa furie spumegândă, cu acea nebasată calumniare voia sĕ despopulariseze partidul poporal sub decursul campaniei electorale, că acela cu sumele enorme de bani primiți din străinătate, anume dela „reacționari" austriaci face propagandă și fanatiséză poporul lesne crezător.

Ei, apoi lucrul stă chiar întors pentrucă aici în Viena, mai ales în cercurile conservative și social-crestinesci se vorbesce pe față, ba în unele casuri se provócă chiar la date și incidente concrete, că victoria splendidă a partidului liberal magiar nu în mĕsură mică o póte mulțumì Bánffy și céta sa de ștreberi *contribuirilor darnice ale bancarilor liberali din Viena și ale altor capitaliști ovrei millionari.*

Azi-diminéță din întêmplare am fost martorul ascultător al unei conversații interesante pe un coridor al Hofburgului prin care trebuia sĕ trec eșind din biuroul intendaturei de curte. Un înalt demnitar de curte, al cărui nume în urma posiției sale e bine cunoscut, în societatea unui general trecu pe lângă mine conversând cu animație.

Vorbéu despre alegerile din Ungaria, amintéu nume cunoscute și pertractau despre unele episóde de alegere respândite de presa antiliberală vieneză, făcĕnd alocurea câte-o observare ironică.

Devenii atent.

Cei doi domni o întórseră repede la cel mai nou rĕsboiu de presă, (între cele dóuĕ guverne.) Generalul își exprimă bucuria, că în fine guvernul din Viena, presa ausriacă patriotică, *adevĕrata opinie publică vieneză*, cu ocasia asta în fine totuși și-a arĕtat dinții *„Jidano-magiarilor"*, și nu s'a speriat, — ca de nenumĕrate-ori mai nainte — *de viclenia betyarismului jidano-magiar* (ipsissima verba!) A secționat, a analisat amĕnunțit și a aruncat în ochii lui *„Nemzet"* tóte acele amenințări nerumegate isvorîte din frase bombastice, ce se provócă la opinia pubiică magiară pe cât de pe nedrept, pe atât de fără rușine.

În decurs de cincispreḑece ani am petrecut în diferite gernisóne magiare — ḑice generalul. — Ca oficer la cavalerie aprópe întréga tinereță 'mi-am petrecut-o în orașele și satele de pe pusta Ungariei și de prin părțile de sus, și pot ḑice, că cunosc poporul magiar nu numai bine, dar temeinic. Sunt convins, că dacă s'ar ținé în Ungaria *plebiscit general* în locul *„alegerilor libere" Bánffyane*, s'ar adeverì mai curat ca lumina sórelui faptul, că *partidul liberal* luat în înțeles modern jidano-magiar, în realitate nici nu există *între poporul* din Ungaria, și că acest monstru zidit cu bâta și tot la cinci ani galvanisat la nóuă viață cu presiune, cu bani și cu baionete, — tocmai ca și fracțiunea lui Kossuth Ferencz, — nu-i altceva decât o umbră fără viață, care apasă națiunea adâncită în somn. Un astfel de plebiscit, ca prin farmec ar crea situație curată pe terenul politic în locul confuselor tablouri de quodlibet de acum, și ar deschide mulți ochi de aceia, cari privesc încă prin ochelari întunecoși situația politică magiară, ar resfira temerea de acea fantomă, care n'are nici carne, nici sânge nici óse, nici mĕduvă. O creḑi acésta Excelență?

— Fie care cuvênt! — rĕspunse cela lalt. — Dar cunosci, dle general genesa și scopul desvĕlit al luptei de condeiu budapestane-vieneze? Iată, sĕ ți-le arĕt: Liberalii din Viena urĕsc fórte mult conservativismul austriac, dar mai ales mișcarea antiliberală ce se lățesce cu puterea adevĕrului și cu iuțală de potop. Își simt perirea! *De aceea au jertfit atât de mult pentru ducerea la isbândă a liberalismului magiar,* ca cu ajutorul guvernului lui Bánffy gârbovit sub jugul ovreilor mercantiliști și a plutocraților, și cu ajutorul partidului lui Bánffy sĕ pótă continua lupta cu puteri renoite în contra dușmanului intern (conservatorii austriaci și antisemiții.)

De aceea au sumuțat pe „Nemzet" contra guvernului austriac mînat de adevĕrata opinie publică în direcție conservativă. În casul acesta așa se vede că acésta s'a făcut *fără învoirea lui Bánffy*. Motivul principal pentru care nu și-au ajuns scopul e, că sunt prea încreḑuți, și că în chestii politice și sociale sunt orbi. *Perirea lui Israil a pricinuit-o totdéuna prea marea închipuire.* Alegerile magiare i-au costat mulți bani pe capitaliștii jidani liberali din Viena. Dar pot avé cel puțin mângăierea că *și-au ajuns scopul.*

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Extractul authentik,

a Lukrerilor comisii mixte Civilești și militerești pentru cserkarea prekum szezitse a neorinduelilor prin innaintea akirmuiri peritzi, și de obște invinovetzitzi militari Grenitzeri Szekuj in Koslard și Mihaltz fekute — prin Inaltzatul K. Gubernium si General Comando orinduite:

Pentru ábusurile (neorinduelile) prin militari Grenitzeri Szekui de al II-lea regement prekum — sze zitse fakute, kari la Koslárd si Miháltz pentru atseja au foszt trimisi-ka vetemindusze prin lekuitori de akolo szfintzeniá proprietatii, vetematzilor szelisze fake desztul — Kantzalista Marosan Nikulaje si Archivariul dela Blasu Geredon Josziv, fakind la Comitetul romaneszk din Szibiu odescriere a intimplerilor atsesztora, si atsaszta kunoszkinduo ka asza Praesidentul Barnutiu Simion si notariul Piposiu Joan szupt Iszkalitura sza, inpotriva numitzilor militarii la Preasidiumul militereszk (general Comando) atzeri atsestia au dat ogre si gróznika pire, — prekum urmeaze.

1. Kumke in 30. si 31. di a Luni lui maju a anului curgetoriu pentru executi militereaszke fiind mai szusz numitzi militari szekui în Koslárd, — din pizma' kum szezitse ketre románi, din preumá ku guarda nationale' din Ajud akolo dusze, pe lekuitorii din Koslárd tireneste jar fi purtat, jar fi batut, pérul ilarfi tunsz, mujerile si fetelor csele nevinovate l' arfi bazsokorit, si szile l' ar fi facut, kumke peunele dintre mueri si fete l' arfi vetemat si kumke in urmarea atsesztora tirenii, trei arfi murite, jar mai multzi greu arfi vetemati.

2. Auzind lekuitorii din Mihaltz tireniile atseszte kari szarfi intimplat, pe militari szekui kari voja prekum sze zitse inpreune ku Guarda nationala' a' merge în szatul lor, mergind inaintea lor nau voit ale da podu kasze treake peszte mures, dupe kare inpotrivìre militari impreune ku tiszturile csele de Comitat, au fost szilitzi a' sze reintoartse, a doá di ku militari dela Ajud szpre ajutoriu venitzi la Galtiu au trekut peste Murasu, si au grebit ketre Miháltz, cse intzelegind lekuitorii deakolo, ku bárbatzi din szaturile vetsine inpreune ku mujerile si kopii szau dusz ìnaintele, si prekum sze zitse in numele lui Dumneḑeu si a Imperatului au tudumánit ka szenusze apropie de szát. Si ke doare militari szekui mergind ketre Koslárd pe Preotul csel neunit din Miháltz intilnindul, larfi bazsokorit si járfi szpart kápul. Kumke un Tiszt de varmegyie ketre un Miheltzánu atseszte vorbe de szkedere arfi zsisze „kumke deregetoria noasztre intoata' intimplarea eszte a intra in szat, fiindque oameni nisz ne inszuratzi si avem lipsze de fetele voasztre". Kumke militari szekui, si Guarda nationale aretind glontzurile arfi szperiete pe popor, mai preurme prekum szezitse ke intrebinduse gloata a cse de oameni deszpre primirea Unii, si Unia nepriminduo un tiszt militereszk au poruntsit sze in puste, intruakerua urmare 30 arfi murite, jar 50 szarfi vetemate, si dupe in pusketuri arfi sztrigate ketre poporu, „akuma Inaltzatul Imperat szeo jee atsaszta depe szpatele voasztre" dupe atsaszta mai multzi din Guarda nationale intre szemineturi fiind aszkunsi nevelind peszte csejaláltzi oameni groaznic jar finekezsit, si dupa atsaszta verszáre de szinge militari szekui, ku atseszt feliu de amenintzeri szarfi departate: „sze stitzi Romanilor, kumke noi czara atsaszta ku szinge oam kuprinsz, si cu szinge om si apara" — Si mai preurma kakum militari szekui si Guarda nationale din Ajud Blasul ku residentia Episcopale de akolo si zidirile scoalelor nationale de acolo ar vrea szele zsefujaszke".

(Va urma).

Dar de banii dați pentru cumpĕrarea presei partidului liberal magiar și pentru articolii fulminanți ai „publiciștilor ei renumiți“, înadevĕr póte sĕ le pară rĕu, pentrucă nici un folos n'au avut din ei.

Un servitoriu se apropie:

— Exelența Sa vĕ poftesce înlăuntru!

N'am putut sĕ ascult mai departe conversația celor doi domni.

Croații și milleniul. Marți ía 24 a l. c. st. n. s'a ținut în Zagreb dieta provincială croată, cu care prilegiu deputatul *Frank* a făcut următórea interpelație:

Considerând, că art. de lege VII din a. 1896 adus de legislația comună, care decretéză de lege memoria aniversărei de o mie de ani a fundării statului ungar, se declară de valabil și pentru Croația; considerând, că art. VII referitoriu la monumentele ce sunt a se ridica din incidentul sĕrbării dispune ca în șepte diferite puncte ale țĕrei sĕ se ridice monumente, și ca un atare punct al țĕrii și culmea cetății Semlin e designată; considerând, că legea dispune mai departe, ca în diferitele ținuturi ale țĕrii sĕ se înființeze musee regnicolare și scóle poporale; considerând, că în §§. 2 și 3 ai legii spesele monumentelor, museelor și a scólelor sunt stabilite ca spese comune, la cari deci și Croația contribue din venitele sale; considerând, că pe monumentul millenar din Semlin bustul „Hungaria“ este aplicat ca personificația patriei; considerând, că ministrul la festivitatea desvĕlirii acestei statue a folosit limba magiară: considerând, că tóte aceste vatĕmă dreptul public al Croației, și cu deosebire §§. 1, 31, 47, 57- 59, 65 și 66 ai legii de împăciuire, întreb, protestat-a banul contra conținutului articolului de lege și a esecutării lui pe teritoriul Croației? *Este aplicat sĕ facă pașii de lipsă, ca bustul Hungaria aplicat în chip nelegal pe monumentul din Semlin sĕ se delăture de pe teritorul croat?* Spre motivarea interpelației sale, oratorul asémênă monumentul din Semlin cu statua lui Hentzi și provócă pe magiari, că décă în adevĕr iau în serios frățietatea, sé delăture acest monument, care vatĕmă sentimentele croaților.

Impretinire valacho-ruséscă. Sub acest titlu „Budapești Hirlap“ dela 25 a l. c. publică unele detailii din lupta dintre liberalii și conservatorii din România. Dăm loc acestui comunicat cu tótă reserva:

Când regele nostru a petrecut în România. corespondentul dela „N. Fr. Presse“ a aflat dela Sturdza vederile acestuia în privința situației în politica externă a României. Cu prilegiul acesta Sturdza a întrebuințat expresia nu prea diplomatică, că *el nu se teme de ruși, ca conservatorii.*

Declarația acésta alui Sturdza a fost primită cu vĕdită neplăcere în Petersburg. Conservatorii îndată ce s'au informat despre dispoziția acésta a cercurilor rusesci, s'au străduit sĕ o exploateze în contra lui Sturdza. Cestia metropolitului au pus-o pe tapet pe terenul agitației cu scopul expres, sĕ presinte pe metropolitul, ca jertfa atacului, ce a aplicat-o filo-germanul Sturdza în interesul propagandei catolice, ce-l spriginesce pe el în contra religiei și bisericei ortodoxe, cu scirea catolicului rege Carol. După-ce spriginul principal al religiunei ortodoxe e Rusia, e clar, că conservatorii pot sĕ conteze pe sigur la spriginul rușilor în apĕrarea bisericei ortodoxe române afirmativ atacate. Duminecă au fost dóuĕ sĕptĕmêni, conservatorii au ținut un mare meeting în cestia metropolitului, unde rolul principal l-a avut Al. Lahovari, fost ministru de externe. Ḑiua următóre Lahovary a călătorit la Paris, cu care prilegiu partisanii sĕi au arangiat o demonstrație pe peronul gării. Cu ocasia acésta a fost bătătoriu la ochi, că între cei ce și-au luat rĕmas bun în mod demonstrativ dela Lahovary, era de față delegatul rus *Fonton* și delegatul francez contele *D. Aubigny* ca semn eclatant, că simpatiséză cu nisuințele lui.

In acest chip au demonstrat delegatul rus în societatea delegatului francez în contra lui Sturdza, pentru declarațiile lui nerumegate. Scena acésta de peron a bătut fórte mult la ochi, și a dat prilegiu la multe bătăi de cap în opiniunea publică din România.

Vernescu, sub decursul se sonuluiparlamentar trecut, șeful unui partid s'a declarat, că de aceea a fost trebuință de demonstrația acésta, căci *Sturdza a mers prea departe cu prietenia germană.*

In cele următóre se ḑice, că conservatorii se folosesc de cochetarea și amenințarea cu Rusia, spre a înfrica pe Carol ca sĕ dea drumul lui Sturdza și sĕ i cheme pe ei la putere, întocmai pe cum făcuse la timpul sĕu Sturdza cu cestia românilor ardeleni.

Lueger — interwievat. Corespondentul din Viena al ḑiarului „Temps“ a interwievat pe Lueger în chestia nisuințelor și scopurilor ce urmăresce partidul antisemit din Viena. Lueger a ḑis următórele:

Noi creștinii nu suntem destul de tari, ca sĕ putem da pept cu ovreii. Ei au în mâna lor totul. Nu póte sĕ cumpere omul o păreche de ghete, o bucată de carne, fără de a plătí jidanilor. Trebue sĕ strivim aroganța jidanilor.

O sĕ întemeiăm o bancă, cu care vom nimicí influința jidanilor. Acum înființăm fabrici de gaz orășenesci. Afacerea asigurărilor o va lua în mână imperiul și comunitatea. Astfel lucrăm spre a ne elibera.

La întrebarea ḑiaristului, că ce intenții are față cu jidanii? Lueger a rĕspuns:

Sunt liniștit. Dacă nu vor puté câștiga parale, vor emigra de bună voie. Mérgă unde vor vrea, numai aici sĕ nu rĕmână.

În urmă a mai ḑis următórele:

De fapt și guvernul e pe lângă noi și cu noi, pentru-că scie că e justă causa nóstră. Dar guvernul nu póte sĕ-'și tradeze sentimentele intime și scopul final. Împrejurările îl silesc sĕ se rețină. Ar putè óre guvernul sĕ se declare fățiș pe lângă antisemitism fără de-a se încurca în neînțelegeri cu puterile financiare? Aḑi încă e cu neputință acest lucru, dar ne nisuim, sĕ redăm guvernului și poporului libertatea.

Egala îndreptățire a flamanḑilor. Flamanḑii din Belgia au dobândit egala îndreptățire națională. Camera belgiană a votat o lege, prin care se întroduce liba flamandă (germană) în tóte oficiile publice, școle etc., deși flamanḑii constitue partea cea mai mică a poporațiunei belgiane.

La noi e tocmai întors. Până când majoritatea cetățenilor nemagiari este lipsită aprópe cu desĕvîrșire de tóte drepturile naționale, minoritatea fórte considerabilă (magiarii) se bucură de suprematie națională asupra tuturor celorlalte naționalități.

Nici nu e mirare. Stăpânitorii nostri tóte le fac pe dos, de aceea și sunt atât de binevĕḑuți înaintea popórelor civilisate ale Europei și chiar a lumei întregi, afară de Turcia și Asia unde póte, ca și la ei, n'a străbătut încă lumina adevĕrului și sórele dreptății.

Până când? Până când se vor descepta din beția de care sunt cuprinși din causa unor resultate efemere cu magiarisarea în în sinul jidovimei, căci la alte némuri nici la resultate efemere n'ajung cu acésta.

Noutăți.

Sau săturat de scóla de stat. Românilor din Șoimuș, lângă Deva, li-a trebuit școlă de stat. Inzadar li-a spus preotul și protopopul lor sĕ și facă școlă română confesională, căci ei n'au ascultat de părinții lor sufletesci, ci au ascultat de domnii de Ungur de printre ei, cari îi amăgiau cu promisiuni, că pentru școla de stat nu vor avé sĕ plătéscă nimic, nici cele $5^0/_0$ de dare, nici altă sarcină etc. Ei bine, școla s'a făcut și copii de români s'au înscris acum la școla unguréscă. Indată ce s'au înscris, li s'a cerut câte 40 de cr. de fiecare ca taxă de înscriere. La câteva ḑile mai târḑiu părinții copiilor au primit provocarea, ca se plătéscă până în 20 Nov câte 2 fl. didactru pentru fiecare școlar, căci altfel li se va trimite execuție. Cât de curênd le va veni, de sigur poruncă ca sĕ plătéscă și cele $5^0/_0$ dare pentru școla de stat. Acum ómenii stau sĕ se ia de cap, pentru-că s'au lăsat sĕ fie înșelați și sĕ tacă prostia ce au făcut. Décă și-ar fi înființat școlă românéscă, ar fi avut sĕ plătéscă pentru fiecare școlar, după classă, dela 1 fl. 60 cr. până la 45 cr. (cei mai bogați, împărțiți în cl. I 1 fl. 60 cr., cl. II 1 fl. 10 cr., cl. III 85 cr., cl. IV 45 cr.) Acești bani ar fi trecut în mâna unui învĕțător român și copii ar fi primit cel puțin o învĕțătură cum se cade, în limba și legea lor. Acum însĕ ómeniii plătesc câte 2 fl. 55 cr. de fiecare școlar, vor mai plăti și o contribuție de câte 5 cr. după fiecare floren de dare, va sĕ ḑică plata va fi de 3—4 ori mai mare ca la o școlă românéscă, ér cu plata acésta vor hrăni un străin și, ce e mai mult, copii lor nu vor primi nici o învĕțătură, decât că vor fi chinuiți cu limba unguréscă. — Veḑi bine, Românii din Șoimuș vĕd și ei acum, că au fost înșelați, dar e prea târḑiu!...

* * *

Cas de mórte. Inmormêntarea rĕposatului episcop de Buda Magiarevici s'a făcut cu pompă cuviinciósă. A portificat Preasânția Sa patriarcbul Brancovici, asistat de episcopul din Vêrșeț, de 12 preoți și de 2 diaconi.

Prohodului a premers serbarea sântei liturghii.

La înmormântare au fost presenți mai mulți onorațiori sêrbi din capitală și din apropiere.

* * *

Alegeri congresuale. Diecesele surori cea din Arad și Caransebeș încă au luat mĕsurile cuviinciόse pentru a face alegerile de deputați congresuali.

In cerculare s'au dat și din partea lor invicțiunile de lipsă.

* * *

Nihilismul și chestia ovreiască. In cercuri politice rusesci domnesce credința, că nihilismul în străinătate, și cu deosebire în Anglia, e spriginit din partea jidanilor cu bani. În numele alianței lumene universale a jidanilor câțiva ovrei millenari au voit sĕ corumpă cu sume considerabile și pe procuratorul sinodului, Pobjedonosceff.

* * *

Victima narcotisării. Ḑilele teecute soția fabricantului de malț din Olmütz, *Brach* a călătorit la Viena spre a fi operată la o ureche la clinica de acolo. Operația s'a terminat cu catastrofă, pentru-că dómna Brach sub decursul narcotisării a murit.

* * *

Onórea uniformei militare. Impĕratul german mai ḑilele trecute a dat o ordinațiune prin care le impune oficerilor, sĕ-și apere uniforma militară de ori-ce atac, deóre-ce cine îi vatĕmă pe ei, pe el îl vatămă. Foile germane au stat până acum locului și n'au sciut cum sĕ-i de împĕratului sĕ înțelégă, că nu „haina face pe om ci omul pe haină“. In fine au aflat un expedient. In anul 1848, principele prusian Wilhelm, mai târḑiu împĕratul Wilhelm I., ocupa loc în adunarea națională ca representant al cercului din Virsitz. Principele de atunci într'o vorbire a sa sĕ fi ḑis:

— Mantaua militară, e mantauă de onóre pentru că acéstă o pórtă și regele.

La acésta deputatul baronul Vincke observă cu tótă resoluțiunea:

— Fac atent pe deputatul Virsitzului, că nu mantia face pe om, ci inima, care bate sub acea mantie.

Și cu reproducerea acestei scene, amintitele ḑiare și-au ajuns scopul.

* * *

Dare de biciclu. Bicicliștilor din Austria li se impune dare pentru distracția ce le-o procură acest sport predilect. Guvernul austriac adecă a adus hotărîrea, că cei-ce voesc sĕ întrebuințeze biciclu, au sĕ céră permisie în privința acésta, prin o rugare provĕḑută cu timbru de 1 floren. Ér biletul de adeverire, că respectivul biciclist aparține unei societăți de acest sport, va trebui provĕḑut cu timbru de 50 cr. Hotărîrea acésta întră în valóre cu ḑiua primă a anului 1897.

* * *

U milionar orb, cu numele Rouss, din Ney York auḑind faima, că lui Edison i-a succes sĕ vindece orbia cu ajutoriul raḑelor lui Röntgen, i-a promis aceluia un milion de dolari ca onorariu décă 'i-va reda lumina ochilor.

Adunarea generală

a învĕțătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului, ținută la 26 și 27 Octobre st. v. în comuna Sĕliște.

— Raport special. —

(Urmare și fine.)

Urméză referada comisiunii însărcinată cu censurarea raportului general al comitetului central. Raportul se admite ca basă pentru desbaterea specială. Ca punct mai însemnat din raportul acesta amintesc cestiunea înființării unui organ pedagogic.

Comisiunea având în vedere absoluta necesitate a unui organ pedagogic, propune adunării de a înființa pe spesele și cu risicul reuniunii acest organ. Adunarea, după unele iviațiuui date de presidiu asupra stadiului în care se află numita cestiune, renunță ș nu e de acord cu propunerea comisiunii.

Sub alt punct din raport se tractéză despre uniformitatea în cântările scolare. Referitor la cestiunea acésta adunarea primesee propunerea comitetului conform căreia învĕțătorii sunt provocați a trimite la biroul comitetului central textul cântărilor folosite de ei în scólă, și din acele apoi comitetul va alege pe cele mai corespunḑĕtóre.

Spesele avute cu tipărirea lucrării „Esercițiile de stil în scóla poporală“ se apróbă și se îndémnă toți învĕțătorii a-și cumpăra acéstă folositóre cărticică, care nu costă decât 14 cr. esemplarul.

Proiectul despre administrarea bibliotecii se primesce fără nici o observare.

Din raportul cassarului resultă, că averea reuniunei cu finea anului 1895 numĕră considerabila sumă de 1554 fl. 24 cr. v. a.

Cu aceste sfêrșindu-se punctele hotărîte in ordinea de ḑi, președintele mulțemesce membrilor pentru zelul cu care au participat la adunare și pentru sprijinul acordat întru a putea conduce ședințele in armonie și bună ordine; mulțemesce corpului didactic, comitetului parochial, și conducĕtorilor comunei Sĕliste, cari s'au dovedit peste mĕsură prevenitori.

Membrul Gogonea, învĕț. în Sĕliste, mulțemesce presidiului pentru înțelépta conducere, pentru bunele sfaturi și pentru interesul viu, ce și de astă dată a arătat pentru înaintarea învĕțămêntului.

Ședințele adunării se declară de încheiate.

* * *

Și acum, înainte de a ne așeḑa la mesele bogat încărcate, voi a conduce pe cetitorii acestui raport în sala cea mare a scólei și ai face părtași de bucuria, ce nóue celor presenți ne au făcut producțiunea arangiată de corpul didactic din Sĕliste. Când m'am vĕḑut față în față cu drăgălașa cunună de fetițe din chipul cărora într'un mod provocător se manifesta puterea de viață, am rĕmas încântat de vitalitatea acestui popor, in care totul e putere și viață. Cântările, conduse de înv. Iuliu Crișan, au făcut impresiune bună asupra ascultătorilor și ne-au dat o plăcută probă despre capabilitatea și inteligința elevilor de o parte, ér de altă parte despre desteritatea conducĕtorului.

Declamările au fost bine alese și cu succes predate. Mai multă mulțămire sufletéscă a produs piesa „Judecata“. Era de admirat originalitatea celor trei băeți de 10—12 ani, cari desbrăcând vestmêntul copilăriei au simulat cu multă pricepere naivitatea și seriositatea țeranului român. Doi țĕrani călătoresc și ajungêndu-l fómea nu caută, că sunt în mijlocui câmpului, căci „ceru-i casa, traista i masa“, și se pun la mâncare. Venind un al treilea țeran îl întimpină cu cuvintele, ce caracteriséză bunătatea țĕranului nostru: poftim de ședi cu noi, că de unde mâncă doi póte și al treilea. In decursul mâncării se pornesce între ei o povestire, în care baieții-țerani se smulg pe un moment din virtejiul grijilor și necazurilor de adi și lasă sĕ trécă pe dinaintea nóstră mai multe scene interesante prin originalitatea lor, și fermecĕtóre prin naivitatea espunerii din timpul fericit al copilării lor. Succesul, cu care a fost predată piesa acésta a lăsat asupra tuturora impresiuni plăcute și durabile. Recomand piesa acésta tuturor învĕțătorilor.

Nu cu mai puțin succes a fost predată piesa „Ședĕtórea“, de Ben. Franklin, dar localisată anume pentru comuna Sĕliște, cu scop de a stêrpi relele obiceiuri și viții, introduse în societate mai ales prin diferitele curente a-le emancipării și civilisațiunii moderne. Tot ceea-ce pot dice, e ca cele cinci frumóse fete sĕ și facă așa, după cum s'au învoit în „ședĕtóre“.

Producțiunile scolare sunt de o însemnătate, ce nu se póte contesta. Producțiunile sunt o eclatantă dovadă despre forța inteliginței elevilor și despre gradul de putere în conducere a învĕțătorilor. Ele își au valórea lor în ori-ce timp, dar arangiate cu ocasiunea adunărilor generale, ele cimentéză într'un mod vĕdit raporturile de intimitate a membrilor între sine și cu societatea esternă. Acésta a avut-o în vedere comitetul reuniunei când a hotărît, ca întru cât va fi posibil la adunările generale totdéuna sĕ se arangeze și câte o producțiune scolară. Sĕliștenii s'au achitat consciențios și de acéstă datorință. Ei au făcut mai mult decât am fi putut aștepta; servéscă-le deci faptul acesta spre laudă.

După producțiune, sub impresiunea plăcută, ce au lăsat asupra sufletului nostru inteligența odraslelor și consciința magistrilor, am dat mână cu mână și am jucat „Hora unirei“. Cu „Hora“ s'au început șirul jocurilor, cari au durat pe lângă o însuflețire generală până târdiu . , . . târdiu. Era la 3 óre după miedul nopții, când dansatorii și au mai încercat odată puterile și deși obosiți, ei totuși au ridicat nori de prav în o „Sêrbă“ însuflețită.

* * *

După espunerea acestui plăcut moment mĕ voi întórce éráși de unde am plecat pentru a conduce pe cetitori la „Narchea“, unde comitetul parochial a dat un splendid banchet tuturor membrilor. Mâncările și beuturile au avut un gust deosebit de bun, se póte că la însușirea acésta a lor a contribuit și timpul înaintat. Și apoi numai un naiv, care n'a luat parte la vre-un banchet, nu va sci, că la astfel de ocasiuni toastele sunt indispensabile. Șirul vorbirilor l'a deschis M. on. D. Dr. Maier, protopresbiterul Sĕliștei. A mai vorbit dl președinte Dr. Barși stim. v.-preș. Dr. Șpan; mai amintesc pe protopresbiterul Avrigului, dl Cândea, apoi înv. Neamț și Lăpĕdat.

Cu aceste ne-am depărtat mângăiați în inimile nóstre cu convingerea, că tot nu stăm noi tocmai așa rĕu, după-cum în momente de grea încercare alunecăm a crede.

Am dat acest raport amĕnunțit, deși spațiul fóiei nóstre, care nu e curat pedagogică, se dovedesce de prea îngust pentru astfel de rapórte. Dar' am făcut o pentru a arĕta cum înțeleg eu, că e consult a se face rapórtele dela adunările nóstre învĕțătoresci; nu mai așa putem învĕța unul dela altul, numai așa vom stabili legătura aceea naturală, ce trebue sĕ existe între reuniunile de acéstă categorie. Se adoptăm unul dela altul ce e bun și folositor, sĕ delăturăm și combatem în public ce e rĕu, ca astfel într'o direcțiune sĕ lucrăm, căci toți suntem elevii școlei și școla numai un scop are. E drept, că între multele neajunsuri, cu cari avem a ne lupta mai ales în viéța nóstră culturală, e și lipsa unui diar pedagogic, unde sĕ se tracteze exclusiv numai cestiuni pedagogice principiale. Cu ajutoriul lui Ddeu însĕ în curênd vom dispune și de un atare organ, când apoi legătura dintre centru și provincie se va întări tot mai mult. Imi încheiu raportul trimițênd și din depărtare un cuvênt de mulțămire bravilor sĕlișteni, a căror ospitalitate a devenit proverbială; trimit fraților învĕțători o salutare și totodată o rugare: Veghiați cu conscință, ca și până acum, căci dela voi depinde în prima linie înaintarea și fericirea némului nostru. Nu uitati, că *„cine are școla, are viitoriul“*.

Lazar Tritean.

Raportul general

al comitetului „Reuniunei române de musică din Sibiiu pe timpul din 1 Septembre 1895 până în 31 August 1896. (Anul al XVIII-lea de existență).

(Urmare.)

Pe lângă concertele aceste ordinare reuniunea nóstră a arangiat încă dóuĕ concerte de binefacere.

Cel dintâiu l'a dat în 10 Iunie 1896 în sala dela „Hermannsgarten“ în favorul dómnei Maria Crișan, ca un semn de recunoșcință pentru zelul, ce l'a arătat dênsa pentru reuniune dela întemeierea ei neintrerupt. Programa acestei concert a fost:

1. Trei cântări pentru cor mixt de G. Dima:

a) Sîrmană frunză;

b) Rĕmâi sănĕtósă;

c) Hai în horă de-a juca.

2. Phantasie-Impromptu pentru piano (cis moll) de F. Chopin.

3. Dóuĕ cântări pentru cor de bărbați:

a) O nópte de Mai (cu solo de tenor) de F. Abt;

b) Serenadă (cu solo de bass) de T. de Flondor.

4. Dóuĕ cântări pentru o voce de sopran cu acompaniare de piano:

a) Credința 'n primăvară de F. Schubert.

b) Canzonă din opera „Nunta lui Figaro“ de W. A. Mozart.

5. Dóuĕ cântece poporale pentru cor mixt de G. Dima.

a) Cucule cu péna sură;

b) Mândruliță de demult...

6. Cântece toscanice pentru soli, cor mixt și acompaniare de piano de R. Weinwurm.

Deși acest concert s'a dat în stil mai mic, conținutul bogat în piese naționale compuse și predate cu măestria caracteristică directorului nostru, a produs în public un entusiasm deosebit, care s'a oglindat și în recensiunile, cari s'au făcut acestui concert. La acest concert reuniunea a avut ocasiune a vedé validitându-sĕ ca soliste trei puteri tinere și adecă domnișórele Alexandrina Moga ca pianistă, Leontina Simonescu și Elena Cunțan ca cântărețe, promițênd a deveni putere însĕmnate în reuniune.

Pe lângă succesul moral s'a realisat și un venit frumușel material, care după detragerea speselor de producțiune s'a predat dómnei Maria Crișan în sumă de 87 fl. 20 cr.

Al doilea concert filantropic l'a arangiat reuninea în Alba-Iulia în hotelul „Hungaria“ în 14 Iulie 1896 în favorut fostului membru activ Ioan Demian, elev al consarvatoriului din Lipsca. Din causa speselor mari împreunate cu astfeliu de escursiuni, voind a se realisa un venit mai însĕmnat, reuniunea s'a presentat la acest concert numai în numĕr de 39 de membri. Pregătirile necesare pentru acest concert le-a îndeplinit în Alba-Iulia un comitet arangiatoriu în frunte cu dl protopresbiter Nicolau Ivan, căruia pentru bunăvoința și iuteresul arătat reuniunei nóstre i se aduce și pe acésta cale deosebită mulțămită.

Programa concertului dat în Alba-Iulia a fost fórte bogată și compusă înpregiurărilor. Ea a constat din următórele piese:

1. Trei cânrări pentru cor mixt de G. Dima:

a) Sîrmană frunză;

b) Rĕmâi sănătósă;

c) Hai în horă de-a juca.

2. Dóuĕ cântări pentru o voce de sopran cu acompaniare de piano:

a) Credința 'n primăvéră de F. Schubert;

b) Canzonă din opera „Nunta lui Figaro“ de W. A. Mozart.

3. Dóuĕ cântări pentru cor de bărbați:

a) O nópte de Mai (cu solo de tenor) de F. Abt;

b) Serenadă (cu solo de bass) de T. de Flondor.

4. Phantasie-Impromtu pentru piano (cis-mol) de F. Chopin.

5. Dóuĕ cântece poporale pentru cor mixt de G. Dima:

a) Cucule cu péna sură;

b) Mândruliță de demult...

6. Trei cântece pentru sopran cu acompaniare pe piano de G. Dima.

a) Seguidilă;

b) O inimă 'ntristată;

c) Ști tu mândro...?

7. Cântece toscanice pentru soli, cor mixt și acompaniare de piano, de R. Weinwurm.

8. Recitativ și Ariă din „Vîrful cu dor“ de Zd. Lubiez.

9. „Hora“ piesă de concert pentru cor mixt și piano de G. Dima.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea învĕțătorilor rom. gr.-or. din districtul Făgăraș al archidiecesei transilvane, conform conclusului comitetului central, își va ținé adunarea generală din ĕst-an *Sâmbătă în 30 Novembre și Duminecă în 1 Decembre a. c. st. v., în comuna Stena*, protopresbiteratul Cohalm, la care adunare sunt poftiți a participa toți membrii precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni.

Față de absentări neligitimate ale membrilor ordinari se va purcede conform regulamentului afacerilor interne, epitropiile parochiale și școlare sunt îndatorate a provedea pe învĕțătorii membri cu diurne conform statutelor și paușal de călătorie potrivit.

Făgăraș, 29 Octobre 1896.

Iuliu Dan, președ. *Ioan Berescu*, secret.

N. B. Membrii din despărț. Agnita și Făgăraș, cari doresc a pleca cu biuroul reuniunei de odată, sunt poftiți, a se concentra în Făgăraș *Vineri în 29 Novembre, până la 2 óre post merid.* de unde în cas de timp favorabil, în 2 ½ óre pot ajunge la locul întrunirei.

Programa:

Ședința I.

Sâmbătă în 30 Nov. 1896 la 8 óre a. m.

1. După invocarea Duchului sânt deschiderea ședințelor.

2. Cetirea apelului nominal.

3. Alegerile comisiunilor censurătóre și eventual alte comisiuni.

4. Statorirea definitivă a programei.

5. Raportul comitetului central.

6. Raportul cassarului.

7. Raportul bibliotecarului.

8 Raportele președinților despărț. reun. Făgăraș, Agnita și Cohalm.

Ședința II.

Sâmbătă în 30 Nov. 1896 la 3 óre p. m.

9. Incassarea taxelor curente și restante.

10. Regula de trei, prelegere practică de Ioan Bănuțiu.

11. Evangelia dilei de 30 Nov. Luca cap. 18 stich 35; prelegere practică de Ioan Ciucan, înv. Mateias.

12. Comitatul Têrnavei-mari, prelegere practică de Georgiu Berghea, înv. Fântâna.

13. Conferința didactică asupra prelegerilor de sub punctele 10, 11 și 12.

Ședința III.

Dumineca 1 Dec. 1896 la 9 óre a. m.

14. După participarea la serviciul divin și parastasul solemn pentru Archiepiscopul și Metropolitul Andreiu, și pentru decedații membrii ai reuniunei, pertractarea materialului statorit la punct 4 al acestei programe.

15. Rapórtele comisiunilor.

16. Propuneri și interpelări.

17. Închiderea ședințelor.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Lenau *)

(1802—1850.)

Bitte.

„Weil' auf mir, *du dunkles Auge*,
Uebe deine ganze Macht,
Ernste, milde, träumerische
Unergründlich süsze Nacht.

*

Nimm mit deinem Zauberdunkel
Diese Welt von sinnen mir
Dasz du über meinem Leben
Einsam schwebest für und für“.

(*Lenau.*)

Pentru-ce pun eu aceste rêndurele în fruntea puținelor mele reflexiuni asupra acestui poet? Numai pentru ca sĕ arăt, că ceea ce Lenau a cerut dela iubita sa, ca sĕ pótă fi înțeles de ea, acésta se cere și dela ori-ce alt cetitor care vrea sĕ-'l pricépă. Inimi reci și apatice, suflete de tóte dilele, nu se vor încăldi de plângĕtórele lui versuri, egoiștii și ómenii muncii mechanice, vor rîde nebunatic de dulcea melancolie, ce învĕlesce tóte productele lui. Nu, Lenau nu este nutrement pentru ómeni de rênd. Însuși poetul își cere de cetitori ochi blândi și visători ca o nópte frumósă, ochi, cari sĕ privéscă la tot șirul, precum privesce o copilă la iubitul resignat, ale cărui dureri și-le facei și de ale sale, cu care laolaltă plâng și se desmérdă. Pentru-ca sĕ-'l pricepi pe Lenau, trebue sĕ te împrietenesci cu el. Dacă scii rîde și plânge de nĕcazuri, dacă ai trecut prin un șirég de suferințe, trebue sĕ-'i fii prieten, dar prieten bun și sincer, trebue sĕ credi cu el:

„Nicht mehr zum Lustschlosz umgelogen,
Scheint mir die Erde was sie ist:
Ein schwankes Zelt, das wir bezogen
. . . . auf kurze Frist!“

(*Unmut.*)

Cine voesce sĕ cunóscă pe Lenau trebue sĕ-i cetéscă poesiile lui, căci aceste 'i-au fost lui viéța. „Meine sämmtlichen Schriften sind, da ich für Thaten keinen Raum finde mein sämmtliches Leben“, — a dis însuși poetul despre sine; ér operele lui îi sunt ca și viéța:

„O lume 'ntrégă de dureri secrete,
De amăgiri, de visuri ne 'mplinite“.

I. N. Roman.

Ocupându ne deci cu Lenau nu suntem cetitorii și admiratorii musei rĕsfățate, cari gustăm din un farmec plăcut al presentului, ci suntem cetitori înduioșați de o fire nedréptă, care iute înghite tóte podóbele vieții, trăim resignați sub un cer puțin senin, cu puține speranțe, vedem mereu numai:

„Welkes Laub und welkes Hoffen“ . . . .

Timpul în care trăim, este timpul materialisării. Óre suntem și noi românii cuprinși de acest vêrtej al timpului? Nu, noi cetim încă cu drag pe Eminescu al nostru și ne scim încă emoționa de versurile lui. Capabili suntem deci a-'l înțelege și tălmăci și pe Lenau, care de ocrotitóre a avut aceea-și musă ca și Eminescu. Sĕ petrecem deci vre-o câteva momente cu acest poet; sĕ vedem mai de-aprópe cine a fost Lenau?

(Va urma.)

Diverse.

Telegrafarea desemnelor. Edison va suprinde lumea cu o nóuă invenție. A descoperit modul cum se vor putea telegrefa desemnele. Idea, spune că nu e a lui, ci alui Casseun; el numai o a perfecționat. Partea principală a mașinăriei constă din un sul, pe care se așédă desemnul, și punêndu-se în legătură cu firele telegrafului și învêrtidu-se odată, la cealaltă stațiune pe un asemenea sul se transmite desemnul. Edison lucră acum, ca sĕ-l pótă face și in miniatură, ca astfel sĕ se pótă purta și în buzunar și sĕ se pótă pune in legătură cu ori care stațiune de telegraf. Probele de până acum au dat resultate splendide. La depărtare de 500 mile, desemnul a fost reprodus perfect, ér la 1000 de mile, binișor.

Nóua invențiune va face bune servițiii mai cu sémă — poliției.

---

*) Schiță din literatura germană, cetită în ședința din 14 Octobre 1896 la societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta.

Nr. 4922/1896 fszb. [167] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în comitatul Sibiiului, cercul Mercurei se escrie prin acésta concurs.

Reședința medicului cercual este Mercurea și aparțin la cercul sanitar al sĕu comunele Mercurea, Apoldul din jos, Amnașiu, Topârcea și Ludoșul mare.

Emolumentele medicului cercual sunt următórele:

1. Salar anual 800 fl.
2. Bani de cuartir 200 fl.
3. Paușal de călĕtorie 300 fl.
4. Taxele după statut pentru cercetarea bolnavilor.

Medicul ḑeobligat e deobligat a cerceta comunele aparținĕtóre de cercul sĕu, și anume: Apoldul din jos și Amnașiu pe sĕptĕmână de 2 ori, Topârcea și Ludoșul mare pe sĕptĕmână odată și a ordina la órele prescrise.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 9. I. 1883. și §. 143. XIV. 1876 au de a se presenta pelângă dovedirea funcțiunei de până acuma și cunóscerea limbilor până în 15 Decembre a. c. d. a. la 6 óre subscrisului.

Mercurea, în 12 Novembre 1896.

Pretor cercual suprem
Mangesius.

Nr. 56/1896 of. par. [171] 2—3

Concurs.

Comuna bisericéscă Borgo-Suseni, protopresbiteratul Bistriței, voesce a-'și edifica o biserică, conform planului aprobat din partea Prea Ven. Consistoriu archidiecesan dto 13 Iuliu 1896 Nr. 4559 Ep.

În scopul de a se da acésta biserică spre edificare unui întreprinḑĕtoriu, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“. Licitațiunea însĕ se va face în prima Duminecă de după ecest termin, la 10 óre a. m. în sala școlei confesionale din loc.

Doritorii de a lua acésta întreprindere, au a se insinua comitetului parochial, până a terminul statorit; éră la licitare vor avé a depune o cauțiune de 10%.

Suma aprobată este fl. 9318.40 v. a.

Planul, preliminarul de spese, condițiunile sub care se extradă edificarea, sĕ po vedé în cancelaria oficiului parochial, de unde se pot primi tóte informațiunile referitóre la acésta lucrare.

Borgo-Suseni, în 4/16 August 1896.

Ioan Orban, par. și președ. com. par.
Macavei Grigoresc, epitrop.
Ioan Sărețian, epitrop.

Nr. 525/896.
Vĕḑut.

Simeon Monda,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	**P. Ladány**	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circuléză nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	–	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—		9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriș		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.38	3.21	9.30	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1 14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10 17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	1 .05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.—	Brașov	8.15	1.46	—	7.12
5.53	9.33	—	3.34	Prejmĕr	7.45	1.16	–	6.34
6.35	10.31	—	4.17	Sepși-S.-Georgiu	6.44	12 15	–	5.13
8 08	12.48	—	5.46	Covasna	5.38	11.08	—	3.43
8.45	1.37	—	6.23	Kezdi-Oșorheiu	4.56	10.25	—	2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	**Szolnok**	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
--	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	**Alba-Iulia**	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. **Teiuș** pl.	3.43	3.33	2.–	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.2	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.-	5.50	-

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7 07	1.58	7.43	11.54
–	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10 42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.1[illegible]	7.14		Reghinul-săs	—	7.54	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9 08	12.11	6.02	2.3[illegible]	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	–		—
		5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—		5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpașul inf	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	-.-	—
-·-	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.25	5.—	Arad	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14	Vinga	9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39	Timișóra	8.20	2.–	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20	Simeria	4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03	Hațeg	2.58	9.05	7.34	2.0[illegible]
4 30	9.55	3.40	9.05	Petroșeni	12.01	6.10	5 25	11.2[illegible]
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—	Lupeni	7.15	—	3.21	7.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighișóră	9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131. Sibiiu, Joi, 21 Novembre (3 Decembre) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată 7 cr.**, — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7047. Bis.

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial votat în sinodul archidiecesan din anul 1892 §. 5, şi în legătură cu conclusul consistorial din 22 Octobre, 1896. Nr. 7047. B., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea unui post de profesor la seminariul archidiecesan din Sibiiu, anume în secţiunea teologică, pe lângă următórele condiţiuni:

1. Dotaţiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului, după trei ani de probă, de profesor definitiv: salariu 800 fl., şi relut de cuartir 150 fl., ér după întărirea lui de profesor definitiv: salariu 1000 fl., relut de cuartir 200 fl., şi după cinci ani de serviciu un adaus cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alţi cinci ani câte cu 100 fl., până la suma maximală de 500 fl.

2. La concurs se admit indiviḑi ortodoxi români, cari, avênd examen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pe lângă acésta au făcut cu resultat bun examenul de cualificaţiune profesoral, după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875, în special din studiile principale grupate acolo în §. 7, punct 2, adecă: Morala, Pastorala şi Omiletica.

3. Suplicele concursuale sunt a se presenta subsemnatului consistoriu până la 15/27 Martiu 1897 inclusive, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu clerical;
d) testimoniu de cualificaţiune profesorală;
e) atestat despre aplicarea şi serviciile de până acum şi despre purtarea morală, eventual şi alte documente recomandătóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 22 Octobre, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Organ pedagogic.

În cei 50 de ani din urmă şcólele nóstre au luat un avênt îmbucurător, şi dacă considerăm greutăţile cele multe cu cari ele au avut sĕ lupte, resultatele şcólelor nóstre confesionale se pot numí epocale chiar.

Biserica nóstră deodată cu era redeşteptărei naţionale a înfiinţat lângă episcopia de atunci în anul 1849 o pedagogie cu curs la început de 2 ani, care apoi mai târḑiu s'a urcat la 3 ani.

În şcólă sufletul instrucţiunei trebue sĕ fie învĕţătoriul.

Consciu de acest adevĕr marele archiereu Şaguna s'a îngrijit de profesori harnici pentru institutul pedagogic şi încă prin anii 1858 a trimis pe cei mai buni tineri de atunci în Germania spre a se cualifica pentru profesură.

Universitatea din Lipsca ne-a dat deci pe cei dintâiu profesori bine pregătiţi, bine cualificaţi, profesorii acestia au făcut primele manuale de şcóle, cari şi aḑi susţin lupta în concertul manualelor celor bune.

Aveam deci profesori cualificaţi, aveam manuale bune, şi între impregiurările date scólele nóstre 'şi împlineau cu destul succes sublima lor misiune.

Autoritatea bisericéscă însĕ avé încordată atenţiunea şi în altă direcţiune.

Tot mai mult se simţia trebuinţa de un organ pentru învĕţători, care se ţină sémă de progresele sciinţei pedagocice, să le comunice învĕţătorilor în o formă şi limbă pentru ei şi ale lor precunoscinţe acceptabilă, şi astfeliu cunoscinţele câştigate în institut sĕ şi-le îmbogăţéscă în mod sistematic.

De aici a urmat publicarea „Organului pedagocic" de fericitul Ioan Popescu încă prin anii 1860, care a umplut un gol simţit în literatura nóstră pedagogică, şi care ca carte didactică se folosesce până aḑi în institutele nóstre pedagogice.

În decursul timpului s'a încercat publicarea de reviste pedagogice în mai multe locuri, dară acele nu s'au putut susţiné.

Încercări a făcut fostul profesor de pedagogie Ioan Candrea în colaborare cu pedagogul practic Vasiliu Petri încă prin anii 1875—1876, diferite reuniuni învĕţătoresci, profesorii grupaţi în jurul pedagogiului din Blaş, dară aceste încercări nu au avut lungă durată.

Reuniunile nóstre învĕţătoresci în timpul din urmă s'au ocupat din nou cu publicarea unui organ, accentuând necesitatea de a se da in mâna învĕţătorilor o fóie pedagogică, bine redactată.

Deóre-ce încercărilor singuraticilor şi reuniunilor cruda realitate li s'a opus cu pedeci de tot soiul, autoritatea bisericéscă a luat afacerea în mânile sale.

Sinodul nostru archidiecesan în sesiunea din anii 1895 şi 1896 s'a ocupat cu afacerea unei foi pedagogice, şi lucrările au ajuns aşa de departe, încât dela 1 Ianuariu 1897 fóia pedagogică se va publica ca adaos la ḑiarul nostru „Telegraful Român".

Fóia va apărea de 2 ori pe lună în mărime câte de o cólă, octav mare, şi ea va fi redactată de profesorii nostri dela seminariul archidiecesan.

In chipul acesta e asigurată existenţa fóiei, redacţiunea e compusă din bărbaţii cei mai competenţi, şi astfel îngrijirea bisericei a delăturat un neajuns, a umplut prin fóia pedagogică un gol, care de mult s'a simţit.

Pe când lucrările aceste s'au făcut la locurile competente asigurând fóiei existenţa materială, şi punêndu-o în mânile bărbaţilor celor mai competenţi, ḑiarele din patrie ne surprind cu o scire. Ni se spune, că se face din nou o încercare de a susţiné în Arad o fóie pedagogică.

Ḑiariul din cestiune se va publica sub patronatul reuniunei învĕţătorilor gr. or. români din stênga Murĕşului, diecesa Aradului, şi redacţiunea e pusă în mânile unui comitet din bărbaţi de şcólă.

Incât acel ḑiariu va susţiné concurinţa în cele materiale cu archidiecesa nóstră şi în cele spirituale cu profesorii dela institutul pedagogic-teologic, şi încât apariţiunea lui e indicată tocmai acuma, când archidiecesa nóstră vine sĕ scótă pentru învĕţători un diariu bine redactat, acésta nu o discutăm acuma.

Noi atragem atenţiunea publicului nostru asupra lucrărei, pe care cu 1. Ianuariu 1897 o iniţiéză biserica nóstră.

Descompunerea Turciei. Sub titlul acesta vestitul istoriograf magiar Vámbéri Armin, cel cu inventarea valachisărei magiarilor, a ţinut într'o reuniune de industriaşi o prelegere publică în care se nisuesce a arĕta, că nu religiunea mohamedană, islamul, şi caracterul poporului turcesc sunt causele decadenţei şi acum a descompunerei imperiului turcesc, ci cestiunea naţională şi rĕmânerea înapoi a turcimei pe lângă Europa ce mereu dă înainte.

La acésta un anumit Dr. Cz. G. respunde lui V. în „M. A". că adevĕrul e altul. Turcimea decade în întrégă Asia. Ruşii înăduşă turcimea pretutindenea la nord şi ost, anglezii şi francezii la vest, arabii, berberii şi alţii la sud şi aşa mai departe, ér ceea-ce nu pot nimici aceştia cu politica lor, nimicesce izlamul cu organisaţia lui sociala greţósă, cu imoralitatea, cu hoţiile paşelor şi ale funcţionarilor, cu căderea morală a poporului în urma poligamiei şi cu ethica scârnavă a turcismului. Ethica izlamului a enervat tóte puterile fisice, morale şi intelectuale ale turcilor, astfel că acum nu mái sunt capace de nici un fel de înaintare alăturea cu popórele creştine, şi aşa rĕmânerea lor înapoia acestora şi peirea ce vine neapărat după acésta, sunt lucruri de sine înţelese. Cele 18 milióne de turci şi-au împlinit misiunea istorică. Nici o pagubă. Omenimea nu perde nimic, căci nimic n'are sĕ le mulţăméscă. Din contră, blăstĕmul popórelor creştine îi va urma pănă la mormênt. Atâta Dr. Cz. G.

Deci, nu cestia naţională şi rĕmânerea lor înapoi în cultură este causa decăderei şi descompunerei imperiului turcesc, ci religiunea lor, carea favoriséză sensualismul sexual pănă la extrem şi care în urma aces-

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Szpre cserkarea (investigatia) delatiilor atsesztora Excellentzia sza D. Okirmuitoriul (Gubernator) si D. Comendirendul mai zsosz iszkelite mixta comiszie o au orinduit — kare in 14 zi a luni kurgetóre în Koslár intsepindusi lukrerile szale, pecsija kari oau dat ponoszlurile csele grele mai inszusz numite jau kemat innaintea sza ka sze le adevercze, kari nevenind si dupe tse si de doaóri au fosztu kematzi, dintre dinsi numai doi inskrisz saudat merturiszirea sza, pentru ponoszlurile csele din punktul din tiu adusze, pe 70 de bárbatzi dinkari sztau lekuitori Koslárdului, Comiszia atsaszta mixta'a mai in zsos numita, kite unu jau aszkultat si jau intrebat, kari ku un glasz au merturiszit (1) kumke ponoszluitzi szekuj în Koslárd nitse un barbat szau vo mujere nau vetemat nitse kuiva szile au fakut, nitse nimerui perul nu lau tajat, pe nimene nau batut, nitse lavo muere sau fate' szile n'au fakut, 2) nukumke doare prin bataje arfi murit szau szarfibolnevit csineva, csi prekum marturiile mai inszusz numite intronglasz marturiszeszk, si prekum adevereaze extractul Protokolului a mortzilor prin Preotul Lokului unit dat dela a 30-lea di a luni dekurind trekute dekind au mersz militari szekui în Koslárd, nimine nitse ku morte fireaszke nitse din morte szelnike' akolo n'au murit, 3) inkitui pentru atsela ponoszlu kumke ku militari szekui arfi fost si Guarda nationale in Koslárd si arfi fa'kut akolo neorindueli, féredelegi, din merturiszirea marturiilor mai inszusz numite intrun glaszu fakuta' szedoveste kumke ponoszlul atseszta eszte neadeverat. 4) militari szekui din Koslárd in patse szau deszpertzit deleketuitori, bainke szeteni petrekindui, de bunevoje ku vinu si ku vinarsz iau uszpetat; la despertzire dindu máne pretineste ku militari szekui, mai preurme 5) dintre Koslerdeni nimine nitse in szibiju nitse întrualte lokuri vetsine in potriva militarilor szekui ponoszlu n'audat.

Dupe atseszte atsi mai szusz nitse un punkt fiind adeverat dintre atsele cse in ponoszlu szau adusz pentru Koslárd, csi tokma inpotriva atsesztora szau adeverit: ditseoare totzi lekuitori pomenitului atsesztuja szat prin Protopopul Belgradului Konstantin Molnár ka protopopul lokului innaintea Commiszii pe krutse zsurindusze marturiszirea inaintea lor csedindusze a lor afi kunoszkinduo, oau interit; si asa au venit lalumine' szpurkata vointze a pirisilor mintsinosi, de a areta lukrul almintrele dekum szau intimplat prin veszti szkornite, si mintsinoasze, si de a atzitza ure intre neamuri.

Dintseoare lekuitori Koslardului dela militari szekuji nitse o ne dreptate n'au suferit, Miheltzeni nitse opritsine a'au avut militarilor szekui inarmindusze aszeinpotrivi, si maikuszame pentru atseja, fiindke din marturiszirea marturiilor, la al 2-la punkt fikuta' apriat sze dovedeste: kumke Mihaltzeni, prekum Obrezseni Csisztejeni şi Kretsuneni prin mai multzi atzitzetori din Blasu pekari akuma dupetse sau venit inori ei blaszteme, atsela zsfatláudobindit: ka mai mult sze nusze roage, ke tse lokuri de obste, pone'akuma aufoszt a sztatului, szau a Biszeritsi, atsele akume sunt alor, si fiindke szezsitse ke pe un rit din Miháltz a' Familii Grofilor Eszterházi arfi foszt oarkindva Beszerika Români easzke, pekare insze dintra atsija kari trejeszku akuma nime nuoauapukato akolo, ritul atseszta ei cu szila lau peszkut, insze temindusze de urmarile nelegiuiti atsesti fapte au hoterit ka pine kind nuvorkapeta deszpre atsasta din Blasu szau din Szebiju instintzare, orinduelilor okirmuiri sze sze inpotriveaszke.

(Va urma).

tuia le enervéză tóte puterile fisice şi spirituale, astfel, că devin impotenţi pentru ori ce acţiune culturală seriósă, care i-ar mai puté susţine.

Cestia naţională nu póte fi privită ca pericol pentru nici un stat, aşa nici pentru Turcia. Acésta e pericol numai pentru acel stat, se înţelege poliglot, unde popórele nu se pot suferi unele pe altele, ci cércă a se nimici, sub falsul pretext, că altcum nu se pot fiecare susţine, după cum predica şi guvernanţii nostri magiari.

Se vede, că dl Vámberi, nu vede alte cause la reul de cari sufer unele state, ci numai causa naţională.

Óre căsătoria civilă nu e aprópe soră cu poligamia, când deschide pórtă mai largă divorţurilor decât a deschis biserica în extrema necesitate? Étă un pas făcut de guvernanţii nostri către prăpastia Turciei.

Din acest punct de vedere ar fi tresĕ purcédă dl Vámberi în conferenţa sa şi atunci nimerea cuiul în cap şi nu da pe delături ca sĕ se lovéscă însuşi cu ciocanul peste degete. Dar aşa, sufle unde s'a lovit şi unde-l dóre. Noi destul i-am făcut atenţi la acest rĕu.

Discursul de tron la deschiderea parlamentului român.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi!

Deschiḑênd astăḑi a dóua sesiune a acestei legislaturi, salut pe representanţii ţĕrei cu bucuria ce resimt de câte-ori îi vĕd întruniţi împrejurul Meu.

Relaţiunile nóstre cu tóte statele sunt cele mai bune şi importanţa crescêndă a României s'a vĕdit, în anul acesta, într'un mod deosebit.

Primirea cordială, ce s'a făcut la Moscova Moştenitoriului tronului şi soţiei Sale de către împĕratul Nicolae II. şi împĕrătésa Alexandra cu ocasiunea măreţei solemnităţi a încoronărei Maiestăţilor Lor, este o dovadă cât de preţióse sunt legăturile de apropiată rudenie cu Curtea impĕrătéscă a Rusiei pentru menţinerea şi desvoltarea relaţiunilor prietinóse dintre puternicul imperiu şi România.

Am asistat cu o vie mulţumire la inaugurarea lucrărilor dela Porţile-de-fer cu cari tractatul de Berlin însărcinase pe Imperiul Austro-Ungar, şi cari sunt destinate a ne aduce folóse însemnate, înlesnind productelor nóstre a străbate în mieḑul Europei prin calea marelui fluviu al Dunărei.

Maiestatea Sa Împĕratul Austriei şi Regele Ungariei, de a căruia prietenie sinceră şi de mare preţ Mĕ bucur de un lung şir de ani, a onorat România cu visita Sa. Prin primirea căldurósă şi inimósă ce i s'a făcut, ţéra întrégă a exprimat Monarchului vecin recunoscinţa tuturor pentru acest semn preagraţios de amicie şi de bună-voinţă. Ni-s'a dat o ocasiune solemnă sĕ arĕtăm Europei, că poporul român a muncit cu succes şi în plin în marea operă a renascerei şi a consolidărei sale.

Interesele, cari légă între dînsele statele din Orientul european în nisuinţele lor comune de a-şi asigura un mers pacinic, sigur şi repede pe calea progresului cultural şi economic, au căpĕtat o expresiune vie, — pe de o parte în visita Maiestăţei Sale Regelui Sêrbiei, prin care s'au renoit şi cimentat din nou vechile şi netulburatele relaţiuni amicale dintre amîndóuĕ ţĕrile, — ér pe de alta în restabilirea cu regatul Greciei a relaţiunilor normale, cari sper că se vor desvolta şi închega spre mulţumirea ambelor regate.

Astfel, România îşi întăresce pe fiecare an mai mult posiţiunea sa între state şi póte întimpina cu încredere viitoriul.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi!

Cu mândrie am privit atât la Porţile-de-fer, cât şi pe câmpiile Şimnicului, Cotrocenilor şi Ploescilor, ţinuta marţială a iubitei Mele armate, care a avut onórea a se presenta şi a defila înaintea Maiestăţii Sale Împĕratului şi Regelui Francisc Iosif. Armata a arĕtat, şi cu acéstă ocasiune, că ţéra se póte răzima pe dînsa în tóte împrejurările şi că ea este vrednică de solicitudinea domniilor-vóstre. Nu Mĕ îndoesc că şi în viitoriu nu veţi cruţa nici un sacrificiu pentru a păstra armata la înălţimea chemărei sale. Spre a întărì şi îmbunătăţì încă mai mult administraţiunea nóstră militară, se va supune deliberărilor domniilor vóstre revisiunea legei recrutărei şi a legei serviciului sanitar al armatei.

Situaţiunea puţin satisfăcătóre lăsată de budgetele ultimilor doi ani s'a îdreptat. Nu numai echilibrul budgetului curent este deplin asigurat, dar sperăm că exerciţiul acesta va da chiar un excedent destul de simţitor. Sunt încredinţat, că veţi menţiné budgetului viitoriu acéstă situaţiune normală şi îmbucurătóre cumpănind cheltuelile cu resursele ordinare ce se pot realisa. Reorganisarea serviciilor exterióre ale ministeriului de finance se impune pentru a simplifica serviciile şi a întroduce într'însele un control mai eficace; modificarea legei timbrului va da o mai mare extensiune principiului proporţionalităţei taxelor; ér legea patentelor trebue pusă în acord cu desvoltarea nóstră comercială şi industrială.

Urmărind progresul economic al ţĕrei, veţi constata că, în anul acesta, s'a dat în circulaţiune dóue sute kilometri de căi ferate nóue, că se lucréḑă cu activitate la terminarea liniilor începute şi că s'a pus piatra de temelie a Portului Constanţa. Modificări însemnate sunt necesare la legea drumurilor. Legea pentru căile ferate de interes privat trebue revĕḑută spre a se precisa mai bine caracterul acestora şi a se împedeca înstrăinarea căilor ferate de interes general.

Instituirea unei case rurale va înlesnì vênḑarea proprietăţilor mari în loturi mici, venind astfel în ajutor atât proprietarilor de moşii cari nu găsesc cumpĕrători, cât şi sătenilor cărora, în cele mai multe casuri, le lipsesc capitalul.

Pentruca legea minelor sĕ dea róde satisfăcĕtóre, sporind avuţia ţĕrei, se va propune modificarea ei luându-se de basă legile existente şi simplificarea mĕsurilor ce se prescriu pentru exploatarea acestor bogăţii ale naturei.

O administraţiune regulată şi dréptă, ale căreia atribuţiuni sĕ fie bine distribuite şi cu eficacitate controlate, este o cerinţă neînlăturabilă pentru ori-ce stat care doresce sĕ-şi asigure progresul şi bunăstarea. Veţi avé deci a vĕ ocupa cu organisarea temeinică şi practică a comunelor rurale şi urbane, a serviciului notarilor din sate, precum şi a consiliilor judeţene.

Pentru a complecta organisarea instrucţiunei publice, începută în sesiunea trecută prin votarea legei învĕţământului primar, a legei clădirilor şcolare primare şi a înfiinţărei casei şcólelor, se va presente deliberărei domniilor-vóstre un proiect de lege asupra învĕţământului secundar, special, superior şi privat.

Punerea judecătorilor la tribunal în aceleaşi condiţiuni de independenţă ca şi presidenţii; acordarea unui drept de presentare corpurilor judecătoresci la cas de vacanţă în sinul lor şi instituirea unui stagiu practic obligătoriu pentru candidaţii cari se destină la funcţiuni judecătoresci înainte de a fi numiţi în acele funcţiuni, — sunt âtâtea îmbunătăţiri de întrodus în organisarea nóstră judecătoréscă.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi!

Lucrând fără încetare la îndeplinirea lacunelor existente în legislaţiunea nóstră şi la îmbunatăţirea serviciilor publice; asigurând un echilibru constant al budgetului de venituri şi de cheltueli al statului; avênd totdéuna în vedere satisfacerea nevoilor şi trebuinţelor ce necontenit se ivesc într'o ţéră care păşesce înainte în desvoltarea sa, — veţi contribuì a înălţa şi întărì tot mai mult posiţiunea regatului.

Strînşi uniţi în munca spornică pentru patrie, nu Me îndoesc, că şi sesiunea acésta va fi plină de lucrări folositóre.

Dumneḑeu sĕ binecuvinteze lucrările domniilor vóstre.

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitóre este deschisă. *Carol.*

(Urméḑă semnăturile ministrilor.)

Din parlamentul magiar.

La 25 Novembre a. c. s'a deschis nóua sesiune parlamentară după primele alegeri sĕvîrşite sub era baronului Bánffy. Acésta sesiune mai e de însemnătate pentru magiari din causa, că e prima sesiune în milleniul al doilea, ce tocmai s'a început pentru ei.

Printre noii deputaţii sunt şi o mulţime de ómeni tineri, mai toţi membri ai partidului liberal, guvernamental, cari nu-i poţi numì părinţi ai patriei fără sĕ nu ţi-se ivéscă pe buze un suris ironic.

Şedinţa a fost cât de bine cercetată.

După tonul şi disposiţiunea cu care s'a început acéstă sesiune în prima şedinţă, baronul Bànffy va avé multe ḑile calde, cari i-or scóte sudorii în spate.

Când questorul casei a constatat, că dintre deputaţii presenţi Ianicsáry Sàndor este cel mei bĕtrân, căruia i-se cuvine presidenţa până la constituirea casei, Lukács Gyula observă, că un căprariu de gendarmi s'ar cuveni acolo; la acésta din o parte a sălei se strigă, frumos se începe, ér din altă parte: No, vor fi de acestea încă şi mai altcum.

În sfêrşit Ianicsáry şi-a ocupat locul şi a designat pe cei mai tineri şese deputaţi de notari, cari ocupându-şi locul, mulţimea ér făcu observarea: „sus cu virginile“, şi că „sunt fórte frumuşele“, ceea-ce a produs o ilaritate generală.

Notariul Béldy László cetesce transcriptul ministrului preşedinte prin care acesta aduce la cunoscinţa casei, că Regele va rosti mesagiul de tron Joi (Joia trecută) în palatul din Buda, unde prin acésta se invită membrii parlamentului.

Numai decât se ridică deputatul Komjáthy Béla şi în numele partidului 48-ist declară, că ei nu vor merge acolo la regele, ci sĕ vină regele la ei aici, în adunarea naţională, unde se aduc legile, şi apoi nu merg acolo nici din causa, că pe palatul din Buda fâlfâie şi stégul negru-galben, care n'are loc acolo şi vatĕmă numai simţul naţiunei magiare.

La acésta rĕspunde imediat br. Bánffy, ḑicênd, că presentarea parlamentului înaintea Maiestăţii Sale în palatul din Buda, nu derógă naţiunei nici acum cum n'a derogat nici în trecut apoi nici legile nu dispun nimic positiv în privinţa acésta; deci se va ţiné usul vechiu şi de astădată. Cât privesce stégul negru-galbem pe palatul din Buda, acela e stégul familiei domnitóre şi e îndreptăţit a sta acolo cum stă şi stégul Croaţiei, Dalmaţiei şi Slavoniei.

Komjáthy nu e mulţumit cu rĕspunsul baronului Bánffy, şi nu-'l primesce şi ḑice, că va reveni la acéstă cestiune.

Majoritatea primesce rĕspunsul şi după fixarea terminului şedinţei viitóre (pe Vinerea trecută la 10 óre a. m.) preşedíntele de etate încheie şedinţa.

*

Tot atunci s'a ţinut prima şedinţă şi în casa magnaţilor cu aceleaşi modalităţi ca şi în casa de jos.

Questorul casei, contele St. Szapáry chiamă la presidenţa de etate pe contele Fr. Zíchy, carele ocupându şi locul, mai întâiu mulţămesce celor presenţi că s'au adunat într'un numĕr aşa de frumos, apoi cetesce transcriptul ministrului-preşedinte prin care se invită membrii casei magnaţilor a se presenta in palatul regal din Buda înaintea Regelui pentru a asculta mesagiul de tron de deschidere a parlamentului pentru nóua sesiune, ér pentru proxima şedinţă propune terminul de Vineri la 11 óre a. m. Cu acestea şedinţa s'a terminat autenticându-se şi protocolul acesteia.

*

La 26 Novembre a. c. membrii ambelor case s'au presentat înaintea regelui pentru a

---

Nópte de Paşti

de

Korolenko.

Era séra de Dumineca Paştilor.

Peste mica cetate deja se lăsase întunerecul.

În cursul ḑilei raḑele sórelui încălḑiseră niţel aerul, acum érăşi s'a rĕcit şi îngheţa. O negură grósă se aşéḑă pe pămênt, şi în scurt timp nici la ḑece paşi nu puteai pĕtrunde cu ochii.

Pe stradele góle şi pustii, numai din când în când trecea grăbit câte-un muncitor, paşii lui sgomotoşi se auḑeau de departe prin liniştea cea mare.

Din edificiul moros de pe culmea délului, din temniţă se străcura câte-o raḑă de lumină prin negură, atrăgênd privirea trecĕtorului. Sĕrmanii robi, şoptea el, ce triste Paşti au ei.

Deodată se auḑí clopotul catedralei. După el rînd pe rînd o porniră şi clopotele turnuleţului cetăţuei, în sfêrşit se auḑí şi clopoţelul temniţei, dar glasul lui slab dispăru în sgomotul celorlalte.

Clopotele au amuţit şi porţile temniţei s'au deschis. Un pluton de militari înarmaţi a păşit afară sĕ schimbe posturile. Plutonul a încungiurat întreg edificiul, înaintea fiecărei sentinele a eşit din şir un gardist, pe când altul 'i-a ocupat locul. La pórta de către apus a edificiului un recrut tinĕr păşesce din şir sĕ înlocuésca pe tovarĕşul seu. Se vede de pe faţa lui, de pe mişcările lui, că acum pentru prima dată va împliní slujba acésta plină de responsabilitate. Cu faţa întors spre perete 'şi-a luat puşca de pe umĕr. S'a apropiat apoi de tovarĕşul seu sĕ priméscă dela el postul. Acela 'i-a cetit repede regulamentul, apoi a adaus: Sĕ fii atent, nu-'i permis sĕ dormi.

— Ai înţeles, întrebă caporalul.

Recrutul a salutat: voi fi atent, rĕspunse.

— Cred, că nu 'ţi-e frică de strigoi, întrebă apoi caporalul.

— Nu, respunse recrutul cu hotărîre.

Caporalul 'l-a mai mĕsurat odată cu ochii de sus până jos, apoi ameninţându-'l cu degetul, s'a depărtat cu ceilalţi gardişti.

Recrutul a remas singur, 'şi-a aruncat puşca pe umĕr, şi a plecat pe calea ce 'i s'a croit.

*

In temniţă după încetarea celui din urmă glas de clopot, a început o mişcare vióie. Uşile chiliilor s'au deschis şi în rênd, doi cu doi au plecat robii în uniforma lor surie, spre biserică. Biserica era feeric iluminată, lampiónele luminau tot feţe palide, bolnăviciόse; robii sunt toţi ómeni bolnavi.

Numai locuitorii câtorva chilii au rĕmas dela rugăciune. Cei nou veniţi, pe cari nu-'i cunosceau încă servitorii temniţei, au rĕmas în chiliile lor. In odăiţa de lângă turn zăcea un rob bolnav. S'a bolnăvit fără veste, tocmai acum l'a anunţat păḑitoriul directorului temniţei. Inspectorul a grăbit la bolnav, a întrat în chilie şi înclinat asupra lui, 'l-a privit lung.

— Ivanov, Ivanov — strigà el, scuturând bolnavul. Dar acesta nu 'şi-a venit în ori. Tremura în tot trupul seu, se vedea că e bolnav de friguri.

— Mâne diminéţă trebue dus în spítal, ḑise inspectorul către păzitoriul de lângă el, şi s'a depărtat. Păzitoriul a mai privit şi el bolnavul câteva secunde, apoi dând din umeri 'l-a părăsit.

— Hoţ bĕtrân, 'l-a cuprins bine bóla. Cred că nu va mai trebuí sĕ-'ţi am grija.

Cu paşi domoli s'a apropiat de capelă şi din uşă asculta predica.

Bolnavul, care mai nainte stetea nemişcat pe pat, începe acum sĕ se neliniştéscă. Incepe sĕ vorbéscă despre trecutul sĕu. Îi trec pe dinaintea ochilor lui aprinşi tóte câte le-a îndurat până acum. Odată a fugit din închisóre. Numai o dorinţă avea, un scop, sĕ petrécă câteva ḑile cu ai sei, în sătuleţul, unde s'a născut, unde atâta timp a trăit fericit. Peste sute de mile trece cu iuţélă, luptându-se cu fóme şi sete, cu căldura şi cu frigul, gonit de dorul de patrie, mereu rugându-se lui D-ḑeu, sĕ-'l ajute spre ţînta prefiptă. Apoi şoptea: de-aş puté sĕ petrec între ai mei câteva sĕptĕmâni, bucuros m'aş reîntórce la ocnă.

Dar zadarnică a fost ori-ce implorare. Nemijlocit înaintea ţintei a fost prins şi adus aici.

Visiunile oribile au dispărut, şi deodată aude vuietul pădurii. El cunósce acest glas, de atâtea-ori l'a auḑit, de libertate, fericire îi povesteau arborii din pădure: cu inima palpitândă şi ochii podidiţi de lacrimi gusta el acest moment de fericire.

De-odată îşi cască ochii şi sare din pat. Privesce turburat în jurul seu. Dorul de ascultа mesagiul de tron, a cărui cuprins îl cunóscem din alt numĕr al fóiei nóstre.

*

Ședința dela 27 Novembre 1896.

A dóua ședință a nóuei sesiuni a decurs fără nici un interes deosebit. S'a cetit mesagiul de tron, pe care numai puțini l'au ascultat și din puținii deputați ce s'au presentat.

Ședința viitóre s'a fixat pe ḑiua următóre, când se vor lua credenționalele (mandatele) și se vor sorta cele nóue comisiuni pentru examinarea lor.

Inainte de a se ridica ședința, deputații Péchy și Polonyi protestéză în contra usului de a se aduce decisiuni și acelea de a se executa înainte de verificarea deputaților cum s'a făcut și acum cu cetirea discursului de tron. Susținêndu-se acest us se póte întêmpla ca sĕ ia parte la desbateri și votări deputați neîndreptățiți la acésta, nefiindu-le mandatele examinate.

Bánffy ér se apĕră cu usul vechiu și camera primindu-i rĕspunsul, ședința se încheie.

*

Tot în ḑiua acesta s'a ținut o ședință și în casa magnaților unde ministrul-președinte br. Banffy cetesce rescriptul regal prin care Maj. Sa denumesce de președinte al casei pe baronul Bela Vay, carele mulțămind pentru distincțiunea regală, trecênd la milleniu ḑice, că Ungaria n'a fost, dar este, și va fi, și face apel și la patriotismul membrilor acestei case pentru de a conlucra și a-'l ajuta și pe el la ajungerea acestui scop.

Se cetesc apoi trei rescripte ministeriale despre denumiri de noi membrii ai casei și se alege o comisiune de 15 pentru verificări.

Proxima ședință va fi Marți (1 Decembre n.)

*

Ședința dela 28 Novembre 1896.

În ședința acésta s'au luat mandatele și s'au sortat membrii camerei în noue comisiuni pentru examinarea acelora.

Proxima ședință s'a statorit pe Luni.

Èrăși „Tribuna“.

Ḑiariul din loc „Tribuna“ voesce sĕ facă spirit, și n'are noroc.

In numĕrul de ieri se încércă a face spirit asupra alineei ultime a articlului nostru prim din numĕrul de Marți.

„Tribunei“ nu-'i convine dorința nóstră: *„ca parlamentul țĕrei sĕ afle calea cea mai bună a reformelor salutarie, cari sĕ mulțăméscă pe toți cetățenii statului și sĕ creeze raporturi sănĕtóse ca la al doilea milleniu sĕ nu mai fie nemulțămirile, cari cu drept cuvênt s'au manifestat la cel din anul acesta“*.

Nu scim ce nu place din acest pasagiu „Tribunei“.

Noi dela parlament, dela inițiarea guvernului aștептăm calea cea mai bună a reformelor salutarie.

„Tribuna“ póte din alte părți astéptă o schimbare a situațiunei.

Tot asemene stă lucrul și cu crearea de rapórte sănĕtóse.

Séu dóră se supĕră „Tribuna“, că noi anticipăm o nóuă viéță încă de una mie în acest stat pentru poporul român?

Séu dóră îi supĕră prospectul dat de noi, că al doilea milleniu voim sĕ-l serbăm mulțămiți

Séu dóră supĕrarea e pentru cuvêntul, că la milleniul de acuma noi am fost nemulțămiți cu starea lucrurilor din statul nostru?

Ori cum va fi, noi nu vom sta în drumul domnilor dela „Tribuna“ când cu ori-ce preț voesc sĕ se facă de rîs.

Un lucru nu pricepem.

Noi nu provocăm pe cei dela „Tribuna“, noi le dăm pace, sĕ lucreze după cum dênșii cred, că e bine sĕ se lucreze, noi nu le luăm nimica nici din grandomania lor, nici nu li aruncăm în față, că „Tribuna“ și ca ḑiariu politic, și ca prosă, și ca idei a dat bancrot, și mai trăesce numai din nimbul moștenit.

Și cu tóte aceste „Tribuna“ nu-și mai încape în pele, ci jócă pe ghiață, ca fericitul din fabulă.

Noutăți.

Nóua expediție a lui Nansen. Societatea geografică din Londra, la propunerea presidentului sĕu Markham va pune la cale în anul viitoriu o expediție mare pentru scrutarea regiunei polului sudic, sub conducerea renumitului scrutător Frithjof *Nansen*. Despre stima de care se bucură în Anglia Nansen vorbesce faptul, că o fóie din Londra a plătit renumitului călĕtor 16 mii floreni pentru un comunicat despre scrutările sale.

Raportul general

al comitetului „Reuniunei române de musică din Sibiiu pe timpul din 1 Septembre 1895 până în 31 August 1896. (Anul al XVIII-lea de existență).

(Urmare și fine.)

Publicul ales și afară din semă numĕros venit la concert, pe lângă tot timpul nefavorabil nunumai din Alba-Iulia și jurul mai apropiat, ci chiar și din depărtări mai mari, entusiasmul, care se manifestă în fețele tuturor, a făcut ca reuniunea pe lângă tótă căldura tropică, carea domnea în sală, sĕ esecute tóte punctele din programă cu o acurateță și precisiune deosebită, fiind necesitată a repeți chiar mai multe piese din programă. După fie-care numĕr aplausele nu aveau sfêrșit manifestându-se și prin nenumĕrate buchete de flori predate domnișórelor și dómnelor.

După concert s'a arangiat o cină comună. În toastele ridicate cu acest prilegiul din o parte s'a accntuat meritele reuniunei pentru desvoltarea musicei la poporul nostru, s'a arătat și în cuvinte bucuria produsă de reuniune în românimea acestor ținuturi prin escursiunea ei de față, din altă parte s'a dat espresiune mulțămirei ce'o a simțit reuniunea prin primirea caldă și plină de iubire, care i s'a făcut.

Succesul moral al acestui concert s'a arătat astfeliu afară din sémă satisfăcătoriul Tot asemenea a fost și cel material. S'a încassat peste tot frumósa suma de 510 fl., din care comitetul a trimes prin presidiu dlui Ioan Damian sumă de 100 fl.

La concertele reuniunei pe lângă membrii activi ș'au dat sucursul lor și dómna Lucia Cosma și dl Mateiu Voileanu, asesor consistorial, pentru cea ce li-se aduce la acest loc mulțămita reuniunei. Față de dl asesor Mateiu Voileanu, luând în considerare bunele servicii, ce le-a prestat dênsul reuniunei nóstre dela întemeerea ei ca membru activ, ca archivariu și ca secretariu în mai mulți ani dea-rêndul și vĕḑênd zelul ce-'l are și acum ca membru ajutătoriu, oferindu și cu tóte agendele sale oficiale multe și grele în continuu puterile sale reuniunei, comitetul crede a îndeplini numai un act de recunoștință, propunênd și rugând adunarea generală a declara în ședința ei presentă conform §.-lui 6 din statute pe dl asesor consistorial Mateiu Voileanu de membru onorariu al Reuniunei.

Trecênd acum la afaceri de natură administrativă se observă, că acésta le-a îndeplinit comitetul în 7 ședințe.

Raportul de corespondență inițiat în anii trecuți din partea „Männergesangverein-ului“ și „Dalkőr-ului“ s'a susținut și în anul expirat, schimbându-sĕ reciproc și în acest an la producțiunile musicale bilete de liberă întrare.

Numĕrul membrilor onorari ai Reuniunei a fost 3, a membrílor fundatori 1, al celor activi 80, ér' al membrilor ajutători 59.

La acest loc se observă, că repausând membrul activ Octavian Boier în 5 Decembre 1895, Reuniunea 'și-a manifestat sentimentele sale de condolență prin depunerea pe sicriul decedatului a unei cununi, cu înscripția „Membrii activi ai Reuniunei române de musică din Sibiiu“.

Din membrii activi de parte bărbătéscă în decursul lunilor de étnă s'a format un cor bărbătesc, care odată pe sĕptĕmână sub conducerea directorului a cultivat și cântări pentru cor de bărbați.

Institutul de credit și economii „Albina“, ca în anii trecuți așa în anul expirat și-a arătat interesul față de Reuniunea nóstră prin votarea unui ajutoriu de 200 fl din cuota pentru scopuri de binefaceri, pentru care 'i-se aduce și pe acésta cale mulțămita Reuniunei.

Conspectele speciale despre starea cassei, despre archivă și despre membrii urméză la alt loc.

Espunênd în cele premergĕtóre în liniamentele generale momentele mai însemnate din viéța Reuniunei în decursul anului expirat 1895/6, comitetul își ia voie a fece onoratei adunări generale următórele propuneri:

1. A lua acest raport la cunoștință.
2. A censura rețiociniile anului trecut.
3. A da îndemnisare pentru supraerogatele de 119 fl. 58 cr. și în urma acestia a da comitetului absutoriul.
4. A se pronunța asupra propunerii comitatului cu privire la dl asesor cosistorial Mateiu Voilean.
5. A censura proiectul de budget și a 'l stabili definitiv.
6. A procede la constituirea unui nou comitet pe periodul dela 1 Septembre 1896 până în 31 August 1897.

Sibiiu, din ședința comitetului, ținută la 23 Octobre 1896.

(Averea reuniunei conform inventariului dă o valóre de 2450 fl. 40 cr.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Lenau

(1802–1850.)

(Urmare.)

Biografie.

Numele poetului este: Nicolaus Franz Niembsch Edler von Strehlenau, séu prescurtat: Nicolaus Lenau, cum s'a numit el totdeuna ca poet. S'a născut la anul 1802 (13 August) în Csatád, lângă Timișóra. Lenau însuși vorbesce despre etimologia locului sĕu natal astfel: csata însemnéză în limba magiară luptă, ér csatád lupta ta, adecă lupta vieții tale: die Schlacht die du zu durchkämpfen hast. Pentru un fatalist deci ar fi fost și acésta inspirător de îngrijire și o prevestire rea, care putea sĕ-l urmăréscă viața întrégă.

Tatăl seu, Franz, a fost oficer în armată austriacă, ér făcênd cunoscință cu Therese Maigraber, fiica unui fiscal din Pesta, din iubire față de acésta ș'a lăsat carieră și s'a casătorit cu ea, ocupând un post subaltern de oficiant de stat. Viața casnică dintre Theresa și Franz a fost fórte posomorîtă. Franz a fost un bărbat fórte ușuratec, iute ș'a uitat de dragoste, ș'a uitat de datorințele sale de tată al familiei și în locul acestora era óspele regulat al birturilor și al cafenelelor, unde juca cărți și chefuia până în ḑiori de ḑi. Astfel se scie cu positivitate, că pe când soția sa ș'a perdut pe cea dîntâiu copiliță și plăngea singură sfâșiată de durere la sicriul băiatei, — întră deodată în casă doi bărbați de o înfățișare înfiorătóre, doi inși cari jucaseră tótă nóptea cărți cu bărbatul ei. Acestia îi aduceau o scrisóre, un fel de contract, prin care arătau că bărbatul ei Franz a perdut în cărți 17000 fl. și dacă dênsa nu se va învoi sĕ iscăléscă contractul, ei vor demanda ca bărbatul sĕ fie inmediat încuiat ca un miserabil. Și soția iubitóre și sfêrșită de dureri, ș'a pus întréga zestre amanet pentru datoria nemernicului soț.

Amintesc acéstă nefericită viață conjugală, pentru că din ea se esplica durerea și întristarea mamei lui Lenau, durere ce s'a transplantat și asupra firei poetului. Soțul corupt cade curînd jertfă vieței sale desfrênate și estravagante, ér micul Nichi — cum îl numea mamă-sa — rĕmase de a fi crescut numai de acésta.

Arare-ori în istoria vieții culturale ne întêlnim cu mame cum a lui Lenau a fost. O femee nobilă și generósă la culme, o femee cu o abnegație de neînchipuit, un fenomen de mamă, a cărei iubire pentru fiu e nervósă, e o patimă ferbinte, aprópe nebună. Ea era gelósă pe toți aceia, cari cutezau a iubí și ei pe Nichi. V'aduceți póte aminte de romanul lui Francisc Coppée „Poveste tristă“ unde este descrisă o mamă de model, Dna Bernard mama lui Armand. Acésta cred că ar putea fi o copie debilă de pe portretul mamei lui Lenau.

Sub îngrijirea pasionată a mamei ș'a primit Lenau crescerea. Limba în care a crescut și vorbit a fost cea germană. A cercetat diferite scóle, în Budapesta și Tokaj, și mamă-sa, cu tóte că au rugat-o adese bunicii avuți ai lui Nichi, nu și l'a lăsat de lângă sine până ce a mai avut puțină avere. — Ca amĕnunte din copilărie, fie amintit, că micul Nichi avea o deosebită atragere față de musică, iubea vióra, cântecul în frunză și imitarea paserilor.

In sfêrsít totuși a ajuns Nichi în mâna bunicilor, cari l'au lăsat sĕ absólve liceul și apoi l'au trimis la universitate.

Lenau a fost în gând și fapte fórte nestatornic și nedecis, o urmare și a crescerci sale. Astfel el nu are paciință pentru una sau altă branșă, pentru una sau altă facultate. S'a apucat de tóte și nu a sfêrșit cu nici una. Din tóte a avut câte un studiu predilect, cu partea lui ideală atrăgătóre, se ocupa până la eshauriare, apoi îl lăsa și trecea pe alt teren. Astfel în timp scurt a fost inscris la drepturi, apoi la agronomie și pe urmă la medicină, unde singur a făcut dóue fundamentale (1830).

(Va urma.)

Din public. *)

Mulțămită publică.

Preastimatul domn Daniil Rolbian Cordescu, director al liceului „Lumina“ din Bucuresci, a binevoit a contribuí la înmulțirea fondului școlei centrale înființânde în Sighișóra considerabila sumă de (100 fl.) una sută de floreni.

La însărcinarea sinodului protopresbiteral al tractului Sighisórei întrunit la 17/29 Octobre a. c. în ședința estraordinariă, exprim în numele aceluiași sinod protopresbiteral maranimosului donator prin acésta mulțămita sa ferbinte!

Fie ca acésta faptă nobilă sĕ-și afle resplată dela cel-ce susține tóte.

Sighișóra, 10 Novembre 1896.

Dîmitrie Moldovan,
protopop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

---

libertate îi curmă frigurile, membrele îi sunt încă obosite, dar nu se mai clatină, se simte puternic. Și ca și când visul ar fi avut dreptate, ... ușa era deschisă largă.

Étă că 'i-se împlinesc visurile, în urmă totuși va ajunge acasă, în satul împrejmuit de pădure, se vede cum grăbesce, cum dá năvală spre ținta dorită.

Intr'aceste îngenunchiat pe pragul bisericei păzitoriul se rógă.

*

Tinĕrul recrut se plimba în sus și în jos la postul sĕu. Nu de mult a ajuns la miliție dintr'un sat și ḑĕu puține scie din tóte acele, câte trebue sĕ scie un soldat. Nu de mult avé un locșor, acela îl lucra ḑi de ḑi cu sîrguință și acum . . . . O frică teribílă îl cuprinde, în întreg trupul seu incepe sĕ tremure, apoi érăși își vine la consciința datorinței sale de soldat și forța disciplinei învinge frica. Érăși se simte curagios.

Mai târḑiu îl cuprinde somnul. Ca sĕ rĕmână tréz nu cutéză sĕ se oprésca, și caută dup'un obiect, asupra căruia sĕ mediteze. Din ochi îi poți ceti gândurile: Ce e câmpul acesta, baionetul acesta, zidul acesta? Pentru-ce sunt eu acì?

Nu departe dela locul unde stă recrutul, pe zid se ivesce un punct întunecos, capul unui om. Ivanov se urcă pe zid și privesce departe peste ținut, în depărtare deslușesce contururile pădurei, resuflă adânc apoi se lasă pe zid în jos.

Clopotele érăși încep sĕ sune. Ușa bisericei se deschide din nou și lungul șir al robilor întonând cucernice cântări, se reîntórce la temniță. Recrutul își descopere capul și-'și împreună mânile de rugăciune.

In acest moment zăresce pe cineva grăbind spre șes.

— Stai, — strigă, — pentru D-ḑeu, te rog stai pe loc, și de frică ridică pușca.

Omul nu se oprесce, fuge mai departe.

— Omule, făți datorința, îi șoptesce un glas intern, și el tremurând de frică, își închide ochii și țintesce.

Din curtea temniței se aude cântarea evlaviósă, robii uitându-și de tóte gónele, de tóte amărăciunile, din tótă inima și din tot sufletul intonéză cântări de laudă lui Dumneḑeu.

In momentul acesta sub zid se aude o detunătură, cinevă erumpe într'un țipet oribil și se rostogolesce la pămênt. Și érăși se face liniște.

Rinaldo.

Nr. 5237/896. pret. [174) 2—3

CONCURS.

Prin dispoziţiunea onoratei comisiuni administrative silvanale a comitatului Sibiiu din 16 Novembre a. c. Nr. 737/96 declarându-se postul de **silvicultor cercual** din Sĕlişte cu 1 Ianuariu 1897 de vacant şi dispunêndu-se îndeplinirea lui, pentru ocuparea acestui post escriu concurs.

Acest post este dotat cu 900 fl. salariu anual, 150 fl. bani de cuartir, 200 fl. pauşal de călĕtorie şi 15 fl. pauşal de cancelarie.

Competenţii la acest post au a dovedi cualificaţiunea prescrisă în § 12 a art. de lege I. din anul 1883 respective în §-ul 36 a art. de lege XXXI din anul 1879, precum şi cunoscinţa limbei române.

Petiţiunile de concurs sunt a se trimite la adresa mea până inclusive în *30 Decembre a. c.*

Actul de alegere se va sĕvêrşí în 31 Decembre a. c. la 9 óre a. m. în cancelaria comunală din Sĕlişte.

Sĕlişte, în 30 Novembre 1896.

Primpretorul cercului:

Dragits.

Nr. 617/896 [170] 2 -3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa I din Braşovul-vechiu, pentru ocuparea ei se escrie (prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma totală de 810 fl. v. a. pelângă casa parochială.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-şi asterne cererile lor, instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a-se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din acéstă comună spre a-şi arĕta aptitudinea lor în cele rituale.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral eventual dela comitetul parochial concernent.

Braşov, 29 Octobre, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 56/1896 ot. par. [171] 3—3

Concurs.

Comuna bisericéscă Borgo-Suseni, protopresbiteratul Bistriţei, voesce a-'şi edifica o biserică, conform planului aprobat din partea Prea Ven. Consistoriu archidiecesan dto 13 Iuliu 1896 Nr. 4559 Ep.

În scopul de a se da acésta biserică spre edificare unui întreprinḑĕtoriu, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“. Licitaţiunea însĕ se va face în prima Duminecă de după ecest termin, la 10 óre a. m. în sala şcólei confesionale din loc.

Doritorii de a lua acésta întreprindere, au a se insinua comitetului parochial, până la terminul statorit; éră la licitareor avé a a depune o cauţiune de 10%.

Suma aprobată este fl. 9318.40 v. a.

Planul, preliminarul de spese, condiţiunile sub care se extradă edificarea, sĕ pot vedé în cancelaria oficiului parochial, de unde se pot primi tóte informaţiunile referitóre la acésta lucrare.

Borgo-Suseni, în 4/16 August 1896.

Ioan Orban, par. şi preşed. com. par. *Macavei Grigoresc*, epitrop.
Ioan Săreţian, epitrop.

Nr. 525/896.

Vĕḑut.

Simeon Monda,
protopop.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 l g.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr, IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	— 20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr 30 leg	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	— 50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile .	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa . . .	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr I. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —.
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy. Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion sau carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad . . .	„	—.50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu. . . .	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	--.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864 1893 tóte laolaltă . . .	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catalog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla . . .	„	— 02
Prot de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . . .	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.50 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desemn; totfelul de negrélă, tote acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango**.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132. Sibiiu, Sâmbătă, 23 Novembre (5 Decembre) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Novembre 1896.

Diarele din capitală ne aduc scirea, că în România este crisă ministerială.

Ministerul Sturdza a dimisionat, regele a însărcinat pe presidentul camerei pe domnul Aurelianu cu formarea noului cabinet.

Cabinetul se va forma tot din sinul partidului liberal.

Atâta scim din diarele unguresci.

Diarele din Bucuresci nu le-am mai primit de 4 dile.

Nu putem sci deci mai amĕnunțit modul, cum s'a făcut căderea cabinetului Sturdza, nu causele, cari au provocat căderea, nici stadiul, în care se află formarea noului cabinet.

Un lucru scim, că Sâmbăta trecută în 16 Novembre, a. c. stradele Bucurescilor au fost martore unor scene turbulente, că poliția și miliția s'a folosit de arme, că stradele Bucurescilor au fost stropite cu sânge, că turburările au pătruns și în sanctuariul universitățtei, unde asemene au curs sânge, că rectorul universității a constatat violarea acelui sanctuariu, reservat sciinței, că el a telegrafat regelui, care se afla în Sinaia, că regele încă Sâmbătă séra s'a reîntors în capitală, unde sub a lui presidenție s'a ținut consiliu de ministri.

Avem deci înaintea nóstră mai multe lucruri întêmplate, și căderea ministeriului Sturdza trebue sĕ o considerăm ca urmare a acelora.

În credința acésta ne întăresc și rapórtele, cari au ajuns din Bucuresci la diarele din capitala nóstră.

Pe diua de Sâmbătă deputatul Fleva a convocat o adunare de popor în sala „Dacia“, spre a lua concluse în afacerea metropolitului-primat.

În adunarea s'a luat resoluțiunea de a se presenta petițiuni camerei.

Deóre-ce în constituțiunea română e provĕdut, că fie-care cetățén póte presenta în persónă petițiunea sa camerei, petițiunea s'a făcut în mii de exemplare, și fie-care cetățén a voit sĕ ducă în persónă petițiunea la cemeră.

Poliția a împedecat poporul de a merge la cameră, s'a vĕrsat sânge, și terórea s'a transpus și în salele universității.

Căderea guvernului e adusă deci în legătură cu cestiunea metropolitului primat.

Atâta scim din diarele unguresci, cari ni-au sosit adi.

S'a făcut deci numai o schimbare de persóne, care într'u nimica nu va altera nici politica internă, nici cea externă.

Guvernul următoriu va fi format tot din partida liberală.

Un lucru se va puté ajunge în tot casul, anume agitațiunea în cestiunea metropolitului primat se va puté domoli.

Noul ministru-president nu este angagiat în afacerea acésta și de sĕptĕmâni de dile vedem, că el sistematice s'a opus tuturor opintirilor de a întra în ministeriul, care a cădut.

Satisfăcută opinia publică, care acuma prin judecata neumană cu tot dreptul s'a revoltat, satisfăcută dicem opinia publică prin o judecată dréptă, lucrurile își vor lua din nou mersul lor normal, și guvernul liberal se va puté apuca de realisarea programului cu care s'a presentat parlamentului pentru sesiunea actuală.

Noi credem, că înțelepțiunei bărbaților de stat ai României va succede a afla o soluțiune fericită, care sĕ redea statului și bisericei demnitatea ce 'i s'a vătĕmat, și cetățenilor liniscea sufletéscă, care li s'a răpit cu judecata neumană, adusă și executată față cu primul dignitariu al bisericei din România.

Sĕ se facă dreptate, sĕ piară cel vinovat, însĕ intact sĕ rĕmână statul și biserica pentru fericirea poporului din România.

* * *

Comitet special pentru pregătirea proiectelor de lege despre pactul vamal se va constitui — după-cum se vorbesce în una din ședințele apropiate a parlamentului. Președinte al acestui comitet va fi ales *Szél Kálmán*. In acest comitet voesce Bánffy sĕ pregătéscă ideia ridicării cuotei, ca apoi comitetul pentru cuotă, ce are a se consistui ulterior sĕ fie împretinit cu idea acésta.

Din România. După o telegramă a diariului din Viena „Neue freie Presse“ fostului president al camerei, Aurelianu, i-a succes deja a constitui noul cabinet.

Acesta după-cum raportéză foile sosite adi, s'a constituit tot din partidul liberal în modul următoriu: *Aurelian*, ministru president și de domenii; *Lascar*, interne; *Șendrea*, justiție; *Porumbar*, lucrările publice și *Mârzescu*, culte și instrucțiune publică. Din vechiul cabinet și-a reținut portofoliul *Cantacuzen*, la finance; *Stoicescu*, fostul ministru la lucrările publice, a luat portofoliul de externe și totodată va conduce și afacerile ministrului de resbel pană-când se va denumì și pentru acest fotoliu un nou ministru.

Sturdza a promis tot sprijinul noului cabinet.

Nou consilier de secție. Succesorul în ministeriul de culte al fostului consilier de secție *Ivancovici*, acum episcop în Rozsnyó, după isvor semioficios va fi profesorul de universitate în Pesta A. *Aschenbrier*.

Retragerea prim-ministrului sêrb. După depeșile ce sosesc din Belgrad retragerea ministrului-president sêrb *Novacovici* e fapt împlinit. Cabinetul Novacovici au fost desavuat formal prin călătoria regelui la Bucuresci, Roma și Viena. Probabil ministeriul: Simici-Frauassovici va ajunge la guvern.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 30 Novembre 1896.

Luni, în 31 Novembre a. c. n. s'a constituit camera deputaților în mod definitiv. Președinte a fost reales Szilágyi Dezső, vicepresidenți Láng Lajos și Berzeviczky Albert, notari contele Eszterházy Kálmán, Iossipovich, Géza, Lehoczky Vilmos, Molnár Antal, contele Teleki Sándor și Lakatos Miklos; cuestor a fost reales Csávossy Béla. După constituire președintele Szilágyi a ținut o vorbire despre datorințele parlamentului și problemele de deslegat cerênd spriginul domnilor deputați ca sĕ-și pótă împlini oficiul de president al parlamentului magiar.

Ședința dela 1 Decembre 1896.

A fost fórte rĕu cercetată. A lucrat însĕ din greu președintele și guvernul. S'a dat un concediu și un deputat și-a anunțat renunțarea la tóte oficiile publice pentru durata timpului ca representant în parlament.

Trecêndu-se la ordinea dilei, s'au presentat o mulțime de proiecte de legi și rapórte ministeriale. Așa ministrul Lukács a presentat proiectul de budget pro 1897, indemnitate pe primele patru luni, proiectul de lege despre cheltuelile comune în anul 1897. Intre rapórtele ministeriale se află cele despre cheltuelile în anul viitoriu pentru regularea porților de fer, despre încheierea socotelilor din anul trecut și cel despre scăderea prețului sării pentru vite.

Ministrul Fejérváry a presentat un proiect de lege despre recrutare, despre voluntari, despre sinuciderile militare, despre fondurile academiei militare, despre darea celor scutiți dela miliție și despre un asil al honvedilor.

După acestea s'a făcut împărțirea deputaților în cele nóuĕ clase și s'a purces la alegerea comisiunilor.

Președintele chiamă apoi clasele a se constitui și în ședința viitóre sĕ-i raporteze despre acésta.

Ședința dela 2 Decembre 1896.

A decurs fără de nici un interes deosebit; s'au ales încă doi notari, unul din partidul poporal, prin ceea ce guvernul și parlamentul a recunoscut în mod oficiios legalitatea acestui partid; s'au presentat dóuĕ interpelații; una din partea lui Kossuth, ér alta din partea lui Polonyi, și s'a luat jurământul membrilor aleși în comisiunile de censurare și criticare.

Polonyi întrebă pe guvern: pentru ce nu s'a vorbit în discursul de tron despre politica externă; este ceva, ce ar putea conturba pacea de adi; are guvernul magiar vre-o cunoscință despre contractul secret dintre Germania și Rusia desvĕlit de Bismark; cuprinsul acestuia fost-a cunoscut ministeriului nostru de externe; guvernul magiar are cunoscința despre cuprinsul lui; e

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Asa szau si intimplat in zioadin 1. a luni kurgetoare, kind spanul au venit kupetere militereaszke szpre executzie de partea de adreapta a Tirnavi, fiindke atuntsa ne dindule podul szpre tretsere, Spanului si Szolgebireului kari pedinsi mai demulteori jau dozsenit orbeste l' au reszpunsz: ke pofteszk vreme de 15 dile szpre asza indreptare, neputind tretse peszte apa executia militereaszke au foszt szilita inke' intra atsejas di a sze intoartse le Tius Instiintziind deszpre inpotrivirea atsaszta alor printre trei deputatii pe atzitzetori din Szibiju, atsestia jau inkradintzat kumke levoriszprevi, pritsa atsaszta, ba inke innaintea Commissii atsesztia un atzitzetoriu kunoszkut szpre atseja jau invetzat: ka szekistizse arme, sze sze inpotriveaszke, ke de vorfi aszkultetori szekui pe totzi ei voromori. — Intra atseja Fispanul Comitatului Albei de Zsos Domnul B. Bánffy Miklos, fiindke executia militereaszke in Zioa din 1. a luni kurgetóre szau inpedekat, intru atsejas zi din dirigetorie au requirat pe Majorul Regementului pedesztru a Sekuilor Domnul Balás Konràd ka sze mai rendujaszke inke o Companie de militari, kare omare parte a Companii în Ajud remasze indate oasi rinduito la Tius: ka impreuninduse ku Compania kare au foszt szilite akolo a sze intoartse, la Mihháltz se inpleneaszke cse jeszte de ainplini. Domnul majorul in a 2 zi a luni atsesztia ku azsutoriul militereszk din Ajud szoszind la Tius, de akolo ku Spanul si ku mai multe Tiszturi militeresti au pornit ketre Miháltz si pine atuntsa cse la Galtiu mititari au trekut peszte mures, ku Domni akuma pomenitzi szau dusz innainte ka Mihaltzenirol szefake kunoszhut szkopul legiut a t imiteri szale, Insze atsestia innainte de szoszirea Tiszturilor pe Obrezseni Csisztejeni si Kretsuneni ka szei azsute in szilnaka atsaszta inpotrivire ku batarea Klopotelor introureke jau kemat, bainke mai mari Mihaltzului pe lekuitori deakolo ka kuarme szesze inpotriveaszke si ku amenintzeri jau Szilit, in urmarea atsesztora interiteri si szile, lekuitori a numitelor patru szaturi in a 2-o zi aluni àtsestia dedemineatze kala trei mii, ku inbletsei, szekuri, Furtsi defer ku koasze in lung legate, ba inke si ku pusti intrarmatzi, szta innaintea szatului, ka intrarea executii militeresti si ku puterea sze o impedetse, — kind Spanu cu pomenitzi D. Tiszturi militeresti szoszind ladinsi, toata sztradania pre atseja au intorszo: ka pe poporul întrarmat asezindul deszpre atseja szel invinge ka sze primeaszke executzia militereaszka, si szenusi bage inkap ginduri d' atsele szmintite kumke doare szekui nu arfi militari Imperatului. Dar ne inplinindusze sztredanialor, mai mult de kit in dóá csaszuri ku opatientie ne meszurata' szau sztreduit gloata atsaszta intramata' din trekari uni era si ku propusz de omor — aó invinzse deszpre inpotrivirea cse negleguita' si deszpre urmerile csele rele kari vor veni peszte dinszi, ai adutse la aszkultarea de legi si de mai mari szei, si ka sze primeaszke executia militereaszke. Intru atseja militari szoszind peszte Békás, Majorul innantea lor mergind, dupe rindueala militereaszke jau pusz in sztare de aperat, poruntsind ka intsét szemearge innainte; — Atuntsi trekind on csász dupe ameazézi, jau asezat in preazsma gloati de omeni kare era ka de omie de pasi departata' de szat. Fispanul vezind ke din sztredániile szale csele de impetsuire nitse un rod dorit nu urmeaze, ba inke gloata tot mai szelbatike sze fetse, militari toate zioa fere de a minka si a be inzilele atsele kelduroasze, de popor puind sztrezsi pe marginea Tirnevi si dela beutul api jera opritzi, dela 10 csasuri innainte de amezezi, póne la 6 csaszuri dupe amazezi ineduseli szoarelui era expusi.

(Va urma).

compatibil acesta cu alianţa dintre Austro-Ungaria şi Germania; s'a convins guvernul magiar, că astfel de contract nu s'a încheiat între Germania şi Rusia, prin care s'ar periclita tripla alianţă?

Bánffy declară, că acum nu respunde în merit, dar atâta acentuéză, că ia respunderea pentru discursul de tron, şi despre starea politică exterră, pentru aceea nu s'a vorbit acum nimic, pentru-că numai s'ar fi repeţit cele ḑise în discursul de tron anterior şi de atunci nu s'a întêmplat nici o schimbare cu privire la situaţiunea externă.

Kossuth Fer. întrébă pe guvern, că, drept e ceea ce spun foile austriace, că guvernul magiar a abḑis cuota; dacă e drept, pentru ce nu a comunicat acésta hotărire cu noul parlament constituit; şi pentru ce a început pertractările pentru reinoirea cuotei înainte de ce acésta ar fi fost abḑisă?

Interpelaţiunile s'au dat guvernului pentru compententă afacere.

Cu acésta şedinţa s'a încheiat.

Noutăţi.

Logodnă regală. O telegramă din Viena aduce ştirea, că regele Sêrbiei Alexandru se va logodi în curînd cu Beatrice, princesa de Coburg, despre care se spune, că are o zestre de 40 milióne floreni.

* * *

Proteste contra alegerilor de deputaţi. De când s'au încheiat alegerile de deputaţi pentru camera unguréscă, aprópe în fie-care ḑi se înaintéză proteste când în contra unora, când în contra altora dintre „alegerile“ făcute. Pănă acum numĕrul mandatelor atacate prin proteste este 23.

* * *

Grecia contra socialistilor. Ministrul de justiţie al Greciei a lansat un circulariu cătră judecătorii, prin care recomandă cea mai severă procedură pentru paralisarea acţiunei socialistilor.

* * *

Adiutant împĕrătesc curentat. La însărcinarea şultanului, ministrul afacerilor străine al Turciei a adresat guvernului grec un act, prin care pretinde estradarea adiutantului imperial Áziz Bey, fugit in Athena. Guvernul grec a denegat estradarea.

* * *

Societate secretă, cu numele „Étniek Heteria“ (societate naţională) s'a infiinţat în Grecia, cu scopul de a promova interesele pan-elinilor. Societatea a lansat un apel, in care enunţă, că poporului grec nu-i este permis sĕ stea in neactivitate, când in orient pare a se pregăti o revoluţie generală.

* * *

Metropolit otrăvit. Ḑilele aceste a murit de mórte subită metropolitul sêrbesc din Üskül, (oraş în Turcia) *Methodiu*, după-cum se vorbesce, fiind înveninat. Ḑiua următóre după întêmplarea funestului cas, patriarchul şi sinodul, într'o şedinţă extraordinară a ales de metropolit pentru oraşul Űskül pe metropolitul Ochridei *Ambrosiu*. Decedatul metropolit era sêrb cu trup şi suflet, — asta se ḑice, că i-a causat mórtea.

* * *

Comite suprem demisionat. Contele *Iancovich* L. fişpanul comitatului Zala se ḑice că în timpul cel mai apropiat va demisiona. Pricina — după foile oposiţionale — e, că d-sa n'a voit sĕ fie slugă plecată a guvernului, ci a lucrat într'acolo, ca in comitatul sĕu sĕ nu se facă corupţiuni la alegeri, urmarea a fost că acolo numai un singur deputat guvernamental a fost ales.

* * *

Demonstraţii la Sofia. Cu prilegiul alegerilor dietale bulgare, oposiţia la vestea, că n'a eşit învingĕtóre, a înscenat o demonstraţie în contra principelui Ferdinand, spărgêndu-i ferestrile şi insultându-l.

* * *

Regele Sêrbiei la Roma. De câteva ḑile regele Alexandru al Sêrbiei petrece în apropierea sfêntului părinte la Roma. Mercuri după prânḑ cardinalul Rampolla i-a făcut o visită, intreţinêndu-se cu el aprópe un ceas.

* * *

Otrăvire din nebăgare de sémă. Ḑilele trecute soţia antreprenorului *I. Leiterschdorfer* din Szegszárd, spre domolirea durerei sale de stomach, voind sĕ iee nisce praf, a confundat cele dóue dose ce sĕmânau mult laolaltă, şi a luat arsenic. Nefericita femee n'a putut fi salvată, a espiat între dureri crâncene.

* * *

Călugări contra egumenului. Călugării mănăstirei Gracianţia din Sêrbia n'au primit de şef al lor pe egumenul, ce li l a ordinat episcopul Dionisie, pentrucă e de origine din Bosnia şi ar fi nutrind sentimente duşmănóse Sêrbilor.

* * *

Visita presidentului Faure la Petersburg. La dorinţa mai multor foi rusesci, şeful agenturei oraşului Petersburg a declarat, că presidentul republicei francese va face o visită ţarului, în lunile din vara viitóre. Va se ḑică vestea, că în April ar voi sĕ facă presidentul acéstă visită, nu corĕspunde adevĕrului, deórece Faure nu voesce sĕ trécă prin Germania, ci peste mare, ceea ce pănă la vară nu se va puté întêmpla.

* * *

Iérna. După ḑilele frumóse şi pline de farmec ale tómnei din anul acesta, iérna grea şi frigurósă ne-a surprins pe neaşteptate. Încă nici nu şi-a intins covorul ei alb preste tot locul, şi frigul a crescut în mod simţitor. De vre-o dóuĕ ḑile în oraşul nostru e un frig, ce sémênă cu gerul bobotezii. O chilie caldă e în timpul acesta o pretensiune modestă pentru fie-care muritoriu.

* * *

Conşciinţa morală. Un proprietariu avut dintr'o comună din Maramurăş s'a tocmit cu un om sĕrac, dar' drept credincios creştin, ca sĕ-i isprăvéscă mai multe lucruri de economie. Când a sosit însĕ ḑiua de plată, Ilie Bogar, — aşa se numeste proprietariul — care e recunoscut în tot satul ca om fără credinţă în D-zeu, n'a voit sĕ-i plătéscă. „N'am bani i'a ḑis ḑileriului, dar' de alt-cum pentru puţinul lucru ce mi-ai făcut în tótă odihna i-ţi dau fericirea mea eternă.“ — „Apoi e bine stăpâne, — ḑise ḑileriul — dă-mi în scris, ceea ce mi ai promis cu vorba şi eu voi fi mulţămit.“ In câteva minute stăpânul voind se facă o glumă cu omul sĕrac a adus doi martori şi a abḑis de fericirea s'a vecinică în favorul ḑileriului, ér acesta s'a depărtat mulţemind în sufletul sĕu cu acésta rĕsplată. În ḑiua următóre şi de atunci în fie-care ḑi merge bogatul la coliba sĕracului şi într'un ton rugător îi cere scrisórea înapoi. A promis pămênt spre folosinţa sĕracului, dar acesta nu se mai învoieşte. Bogatul de atunci numai are ḑi bună. Umblă ca nebun şi nu şi află odihna nicăiri.

A comis o faptă imorală, consciinţa s'a trezit şi acum îl urmăreşte fără milă.

* * *

Bibliografic. A apărut: „*Istoria Ungariei*“ şi elemente din istoria generală pentru şcólele poporale de Dr. Nicolau Pop, fost conrector, profesor şi asesor consistorial. Ediţiunea a ḑecea, revĕḑută, îndreptată şi provĕḑută cu multe ilustraţiuni. Carte aprobată de Venerabilul Consistoriu Archidiecesan gr. or. în Sibiiu sub Nrul 2742. Preţul broşurei 40 bănuţi séu 30 cr. Braşov, editura lui H. Zeidner 1897.

— „*Geografia Ungariei*“ şi elemente din geografia generală pentru şcólele poporale de Dr. Nicolau Pop, conrector, profesor şi asesor consistorial, revĕḑută şi îndreptată mai ales cu privire la datele statistice de Nicolau Pilţia, profesor la gimnasiul român gr. or. din Braşov, ediţiunea a opta, (cu charta Ungariei). Braşov, editura lui H. Zeidner 1897,

— „*Calendariu*“ pe anul dela Christos 1897 anul al XVIII, preţul 30 cr. v. a. Arad editura tipografiei diecesei gr. or. române a Aradului.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sighişóra, în 18/30 Novembre 1896.

Onorate dle Redactor!

Prin articolul apărut în „Tel. Rom“. Nr. 121, 122 despre sinodul protopopesc al tractului Sighişórei, semnat de „corespondentul“ din Sibiiu şi prin nota onoratei redacţiuni la acest articlu, mĕ simt în interesul comun dator a face urmĕtórea întimpinare, pe care binevoiţi a o publica.

„Corespondentul“ cunoscut de pe voce, 'şi îndrepta privirea asupră tractului Sighişórei, din care e şi obicinuit „a auḑi cu deosebire lucruri bune şi salutare“ şi apoi debutéză în laude şi prémăriri personale, cu deosebire la adresa dlui protopop D. Moldovan, care a vorbit clasic şi „de 15 ani conduce acest tract cu mult tact, zel şi cu multă înţelepţiune“? — dară în faptă dl protopop prin purtarea sa necorectă, neesactă, şi violentă la tóte alegerile şi întregirea aşeḑĕmintelor bisericesci şi scolare — din interes propriu — a creat în singuraticele comune, împĕrecheri şi frecări vehemente, éră finindu şi tréba, spiritele provocate nu le-a mai putut domoli....

Nu voiu sĕ amintesc casurile concrete, nici nu voi sĕ relevez temeinicia laudelor şi premăririlor „corespondentului“, pentru-că autorităţile competente le ştiu, ci observ, că respectivii domni şi cu deosebire dl protopop are multă lipsă de preamăririle „corespondentului“, pentru aşi acoperi realitatea sa; că „corespondentul“ cunóste lipsa laudelor şi preamăririlor sale din intuiţiunea proprie şi din multele arătări contra lăudatului, la locurile competente, dintre cari, cele întrate la judecătoria criminală au avut succes; celelalte cu ajutorul ómenilor buni s'au pus la dosar; că laudele şi preamăririle „corespondentului“ au stîrnit în tractul nostru şi deja şi în afară, recensul: că nu este tot aur, ce sclipesce!

Pe când „corespondentul“ se eshauriază în preamăriri personale, abia la finea debutului seu are vro câteva cuvinte despreţuitóre pentru cele mai cardinale obiecte pertractate în sinod: căsătoria civilă şi urmările ei stricăcióse şi raţiocinile protopresbiteratului.

Cu privire la căsătoria civilă „corespondentul“ tace, ca din discuţiunea acestui obiect s'a constatat, în dauna escelentului raport general, pe cum-că numai preoţimea nóstră din Sighişóra nu îngrijeste, precum cea catolică şi luterană, că nou căsătoriţi dela starea civilă sĕ méargă inmediat în biserică şi sĕ priméscă taina căsătoriei bisericesci, ci în cele mai multe casuri, — în dauna moralităţii — taina căsătoriei bisericesci se efeptueste numai după mai multe ḑile. Éră din discuţiunea raţiociniilor provocată prin reflexiuni neînsemnate la unele posiţii din raţiocinii în scăderea cassariului“, scóte la ivélă numai triumful dlor asesori Z. Boiu şi Dr. Nicolau Olariu.

„Fidela oglindă a stărilor nóstre din acest tract bine organisat“ apare de ajuns din chivernisirea averei protopresbiteratului nostru, la care contribue cele mai bune puteri intelectuale, şi din însaşi discuţiunea raţiociniilor, care s'a început cu:

Notarul cetesce protocolul comitetului protpp. despre censurarea raţiociniilor, după care membrul I. Siandru aclude la protocol

Vorbesce cu mama.

de

A. Gaffon.

Nu sciu, dacă în adevĕr aşa e, dar la tot casul procedura generală, cu care tinerii cer mâna adoratei lor, este următórea:

Bărbatul apucă mâna alesei sale şi-i ḑice: Ah, domnişóră Victoria! (séu Margareta, Marieta, Elisa, Olga!), vrei sĕ fii a mea?! Fata cu sfială îsi pune capul în pămênt, o roşaţă debilă îi trece preste obraz, apoi abia şoptind ḑice: Vorbesce cu mama!

In sute de romane este descris acest demers al peţitului şi nu va crede nici o fată de pension, că cu ea s'ar putea întêmpla şi în alt chip.

Şi totuşi câte odată se întêmplă altcum. O sĕ istorisesc câteva casuri, unde peţitul a avut altă formă.

Aşa de esemplu o legendă ne istorisesce, cum a ajuns ţarul la ţarina.

Căsătoria era de mult hotărîtă, şi ţareviciul avea sĕ mérgă în Darmstadt după mirésă. A pâşit în sfêrşit înaintea fetei şi i ḑise: Tatăl meu doresce, sĕ-ţi cer mâna!

— Şi buna mea, regina voesce, sĕ o primesc pe a domniei tale Dar inima.... şi cu aceste apucă mâna junelui moştenitor şi'i privì adênc în ochi, inima, voi cerca sĕ 'ţi-o cuceresc mai târḑiu.

Numai cât de asta n'a mai avut lipsă, pentru-că cuvintele aceste deja au cucerit-o.

Destul de curios a fost şi peţitul ministrului nu de mult decedat al Belgiei. Orban Frére, pe când era încă student sĕrac, înainte de esamene s'a îndrăgostit în fata unui comersant bogat. Fata deasemenea îl iubea, dar n'avea multă nădejde, că va putea esopera învoirea părinţilor pentru căsătorie.

— Şcii ce — ḑise fata într'o ḑi, — tu mâne după-ce ai depus esamenul, vei vení în teatru, vei întra în logia nóstră şi acolo mĕ vei săruta: atunci părinţii mei vor fi constrînşi sĕ mĕ dee după tine.

Aşa s'a întêmplat. Orban Frére a făcut esamenul cu distincţie şi s'a grăbit la teatru, a bătut la uşa logiei, unde se afla amanta lui. Ea devenì palidă, se sculă repede, uşa se deschise şi cei doi îndrăgostiţi se îmbrăţişéză, buzele li se împreună într'un sĕrut nedescriptibil.

La urmă fata se desface din braţele tinerului, şi îl presintă: — mirele meu!

Firesce, se născu un scandal teribil. Dar părinţii s'au informat despre tiner, şi auḑind numai sciri frumóse despre el, — au cedat. Logodna devenì publică, şi în curênd fu urmată de cununie.

Intr'un chip destul de şod ajunse la nevastă-sa şi candidatul de president al Americei, Mac Kinley.

In oraşul, unde trăia el ca june, nevastă-sa de aḑi era învĕţătóre la o şcólă, ér el inspector la alta. Pe cale spre scólă se întâlneau regulat, fără de a se cunósce, şi fără de a vorbì împreună, deşì ambii sciéu cine e şi ce e celalalt.

Şi a ţinut asta aşa mai mult timp. Intr'o ḑi apoi, tocmai când învĕţătórea voia sĕ dea în stênga, Mac Kinley pâşì repede înaintea ei cu cuvintele:

În tóte ḑilele ni se desparte acì calea, domnişóră, tot aşa sĕ mérgă asta în veci? N'am putè sĕ percurgem viéţa întrégă pe o cale comună? — Ce cugeţi?

— Şi domnia ta? — şi priví în ochii lui.

— O sĕ cercăm, — ḑise apoi şi 'i-a întins mâna, de atunci....

De atunci percurg împreună calea vieţii.

E comică şi împrejurarea, cum a ajuns scriitorul american Iones la nevasta-sa.

Zărí pe stradă o fată frumósă, în care s'a îndrăgit momentan. O luă îndată la gónă, dar când a voit sĕ o agrăiéscă, ea 'i-a aruncat o privire, încât îşi perdu curagiul. Dar în sfêrşit nu 'şi-a bătut mult capul, şí oprindu-se înaintea ei, o salută şi-'i ḑise:

— Értă, că te agrăesc pe stradă, dar am voit numai sĕ te întreb: nu te-ai învoí sĕ-'mi fii în curênd soţie. Pentru-că îmi eşti dragă!

— Eu, eu? — Eu te urĕsc, cum urĕsc pe ori-ce om obrasnic — ḑise fata cu indignaţie.

— Cu atât mai bine — ḑise Iones, atunci mai uşor îţi vei puté rĕsbuna asupra mea, dacă mĕ vei lua de bărbat.

Şi fata?... Nu mai sciu cum s'a întêmplat, dar în scurt timp a devenit soţia lui şi ea 'şi-a făcut fericit bărbatul.

Astfel aş mai puté înşira sute de exemple, în cari junele a ajuns în alt chip la soţia sa, şi nu cu: „vorbesce cu mama“; — dar acum sĕ vĕ mai povestesc incă numai una, — anume despre căsătoria reginei spaniole Isabella.

Intr'o ḑi chemă la sine pe vĕrul seu şi-'i ḑise:

— Scii Francisc, că vreu sĕ mĕ mărite.

— Sciu, rĕspunse acesta liniştit.

— Dar scii, şi suferi tréba asta?.... Aşa dar tu de loc nu mĕ iubesci?

Francisc o priví încremenit.

— Ba da, dar ce pot eu sĕ fac?

Isabella îi aruncă o privire curiósă:

— Năucule, — ḑise — ie-mĕ de nevastă! — Şi în expresia acésta era ceva, ce nu puteai sĕ o înţelegi fals....

Când în ḑiua aceea ministrul a adus vorba despre planurile de căsătorie, Isabella îl întrerupse,

— Nu te osteni, te rog. — Deja de eri mĕ simt, ca şi când aş fi măritată deja. Bărbatul meu e — principele Francisc Assisi.

Şi afacerea a rĕmas într'atâta.

— Ei, câte-odată şi astfel poţi ajunge la bărbat.

Rinaldo.

propunerile sale despre resultatul censurărei şi — notariul — adauge verbalminte, că amintitele propuneri, nu s'au acludat la protocol“.

Acest protocol l'am declarat de neesact, pentru-că nu eu singur, ci comitetul protopopesc în numĕr de 5—6 membrii cu notariul în frunte au censurat socotelile şi resultatul censurării avé sĕ între imediat cu reflexiunile şi propunerile comitetului în protocol. Insĕ notariul şi preşedintele comitetului n'au consimţit cu compunerea protocolului în acest înţeles; ér eu neînţelegênd acluderea notiţelor mele în scris la protocol, dl preşedinte „cu mult tact, zel şi cu multă înţelepţiune“ m'a timbrat în presenţa comitetului de învrăjbitor şi causă, că nu se pot censura socotelile, adăugênd, că d. s. cu notariul are dreptul de-a compune protocolul! Comitetul s'a disolvat fără protocol!

Prin acéstă procedură „cu mult tact, zel şi multă înţelepţiune“ a d-nului preşedinte a rĕmas sinodul — cum se vede din protocolul sus cetit — fără proposiţiune la raţiocinii!

La cererea sinodului eu am expus la raţiociniul protopresbiteratului, cam următórele reflexiuni:

I. In genere este de observat:

1. ca la raţiociniile tractului pe anii 1893, 1894 şi 1895 nu s'au acludat nici obligaţiunile originale despre capitalele elocate numai pe credit personal şi nici un act despre vre-o scontrare a cassei în cei 3 ani;

2. ca timpul, pe care s'au încassat interesele la mai multe posiţii este indicat cu „până la finea anului“.

3. că raţiociniile nu sunt semnate şi de epitropul controlor şi în acelea obvin şi corecturi, éră exemplarele originale nu se află la raţiocinii, prin urmare raţiociniile in merit nu se pot censura!!

II. In special se observă, că în contra concluselor acestui sinod:

1. obvin după contul capitalelor în toţi 3 anii cele mai mari împrumuturi date fără aprobare competentă de 60, 144, 150, 161, 266 şi 300 fl., şi elocate pe credit personal numai cu 6% în loc de 8%;

2. că la elocarea capitalelor interesele nu s'au detras resp. nu s'au încassat anticipative, ci numai la finea anului, în unele casuri resteză peste 3 ani,

3. că peste anul întreg s'a deţinut în cassă bani nefructiferi peste 10 fl. şi s'au aflat:

la 1 Ianuariu 1893 . . fl. 197.73
„ 1 „ 1894 . . „ 180.94
„ 1 „ 1895 . . „ 09.07
la un capital abia de 1940 fl.

III. Capitale fără interese şi alte venite ordinare neîncassate la timp:

1. o pretensiune la Z. Boiu de 50 fl., care derivă din taxele noucununaţilor, încassate de fericitul protopop Z. Boiu sen. preste 330 fl. şi neplătite la cassă, şi din care sinodul protopresbiteral dela 1885/6, la insistarea interesaţilor, a relaxat până la 100 fl. din cari rebonificând eredii 50 fl. posiţia de sus se ţine în socoteli fără interese;

2. părintele protopop actual a încassat taxe dela noucununaţii în 1892 61 fl. 95 cr. în 1893 68 fl. 25 cr., éră în dauna fondului la cassă s'a plătit numai în 1894.

3. părinţele protopop a încassat atari taxe şi în anii 1894 şi 1895 cari după raportul general „atât de fidel, atât de exact“ sunt administrate la cassă; în raţiocinii însĕ nu obvin nici ca plătite, nici ca contate. Dl protopop constată dauna excelentului raport general, că sumele încassate, cari puţin difer de cele din 1892/3, se află în depositul d. s. şi se vor plăti la cassă!

În fine se observă împrejurarea caracteristică, că între debitorii casei nóstre obvine şi cassarul nostru cu un împrumut de 300 fl. cu 6%, pe care şi-'l-a luat pe credit personal fără aprobarea competentă! Lucrul naibi!

IV. La erogate obvine pro 1893, 1894 şi 1895 remuneraţiunea cassariului cu câte 20 fl., ca plătită fără aprobare. Acéstă remuneraţiune sinodul, fără aş călca datorinţa, nu o póte aproba! —

1. pentrucă prestaţiunile cassariului sunt neînsemnate, constând din inducerea de 30—40 posiţii în jurnalul de cassă şi din 6—8 posiţii în budget;

2. pentrucă averea tractului a suferit prin manipularea necorectă la an o perdere de interese peste 10 fl. dovedită prin cifre;

3 pentrucă după cele sus arĕtate cassariul singur sta în obligo pentru eventualele perderi ale cassei, a căror presupunere s'ar puté delătura numai prin documentele susamintite, ce lipsesc la raţiocinii.

După aceste reflexiuni se ridică „marcaţii membri externi“, dl asesor Z. Boiu şi supremul epitrop controlor şi censor al raţiociniilor bisericesci şi şcolare din archidiecesă Dr. N. Olariu, si pe basa „cunoscinţelor şi experinţelor bogate“ declară reflexiunile susînşirate de neînsemnate, pledéză cu oratoria dlor pentru aprobarea socotelilor şi remuneraţiunei cassariului, nu cu 20 fl., după „corespondentul“ ci de 3-ori câte 20 fl., ba jurisprudentul Dr. Olariu a adus în combaterea reflexiunilor mele şi motivul, că reflexiunile făcute se reduc la diferinţe personale între mine şi cassariul! — Un neadevĕr, palavră! —

Faţă de autorităţile consistoriale şi de înfricoşatul preşedinte al sinodului, nimeni din sinod n'au avut curagiul, a apĕra séu a combate reflexiunile făcute; numai curagiosul cassariu a cerşit sinodului aprobarea remuneraţiunei, ce o avé deja în pungă!

Sinodul a aprobat socotelele şi a votat remuneraţiunea cassariului; éra la rîndul seu a aprobat apoi „ab in“ şi raţiociniile fondului întemeiat de dl asesor consistorial priu 100 fl., — o recompensă a tractului pentru suma susrelaxată? — dic „ab in“ pentrucă aceste socoteli nu s'au presentat sinodului!

În fine dl membru extern Z. Boiu necruţând „timp nici sacrificii“ propune, sĕ se voteze cassariului şi pro 1896 o remuneraţiune de 20 fl., din gravul motiv, pentrucă acest obiect în viitoriu sĕ nu mai causeze discuţiune!

Éră sinodul — fie din meritul propunĕtoriului, fie din al cassariului — a votat şi aceştĭ 20 fl., „ab in“, prin urmare cassariului s'a votat 80 fl., ér nu numai 20 fl.; cum dice „corespondentul din Sibiiu“!

Din cele susdise şi din cele următóre este constatat, precum că membrii externi, folosindu-se de ocasiunea sinodului „în timp mai potrivit“ au căutat mandate congresuale în cercul nostru, precum că pe lângă acésta dl asesor Boiu a voit se ţină cu singuraticii membri ai comitetului nostru parochial conferinţă, sĕ afle motivul, pentru ce nu se póte ocupa contra voinţei poporului postul de al 2-lea preot în Sighişóra, aprópe de 18 ani vacant? pentrucă la 3—4 dile după sinod, dl Dr. Olaríu şi zelosul protopop au provocat prin monograme proprie preoţimea din acest tract şi respective cerc, la alegerea întâiunumitului!

În urma acestor provocări unii din preoţii slabi de înger au trimis voturi şi fără ştirea alegĕtorilor; ér cei mai mulţi şi mai bărbaţi n'au făcut alegeri! — O adevĕrată batjocură a liberalei nóstre constituţiuni biseticesci! — Da! — căci tractul nostru este „bine organisat“ şi de 15 ani condus „cu mult tact, zel şi cu multă înţelepciune“ de şeful actual.

I. Şiandru.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Lenau.

(1802—1850.)

(Urmare.)

Intr'aceea dóuĕ evenimente i au influinţat adênc viaţa şi disposiţia. A făcut cunoscinţă în Viena cu o fată din popor, o băiată tare drăgălaşă cu numele *Bertha*, fata unei ţiitóre (Haushälterin.) Acéstă relaţiune i-a dat mai întâi ansă la poesii mai profunde. Era el şi până atunci cunoscut ca poet în cercul amicilor sei, sub numele de „Meister-Niklas“. Prietenul seu Fritz Kleyle vorbesce astfeliu desprea dragostea primă a lui Lenau: „Mi-a fost în primul moment un curios fenomen a vedé pe Niembsch al meu ca erou pe terenele amorului; dar în sfîrşit am aflat-o de firesc, ca fiul simţitor al Muselor divine sĕ fie atras, răpit de o fiinţă, *în care adevĕrul, frumosul şi bunătatea erau atât de armonic contopite!*“

În curênd însĕ s'a tulburat amorul prim, Bertha a fost şi ea numai o femee ca cele multe din capitalele lumei, cari împraschie farmece, vînéză, sbóră ca fluturaşii dela flóre la flóre . . . îl lăsa pe Lenau şi éraşi se reîntorcea cu inima la el, şi acesta o iubia mereu cu patimă nebună, căci nu avé putere de a abdice de ea. Căsătoria ei cu un comerciant avut, i-a dat lui Lenau o lovitură capitală, a început a plânge un şir de lacrimi, cari şi le-a prefăcut în versuri stîrnitóre de lacrimi şi ele. In astfel de momente de sbuciumare sufletéscă a scris admirabilele poesii: „Das tote Glück“, „Unmuth“, „Sommerfäden“, „An die Wolke“, „Sehnsucht nach Vergessen“ şi „Die Wald Kapelle“, în care cu drept cuvênt şi-a zugrăvit poetul propriul seu viitoriu în figura nebunului. În anul 1832 scrie Lenau unui prieten între alte următórele:

> Mein Innerstes ist durch eine Geschichte, die du wohl kennst (Bertha) tief verletzt und scheinet mir darin eine Sehne gerissen zu sein, die wohl nimmer mehr ganz wird.“
>
> (*Emil Barthel.*)

A dóua lovitură pentru inima lui Lenau a fost mórtea mamei sale, întîmplată în 24 Oct. 1829. Ea a murit în braţele fiului iubit, ér acesta viaţa întrégă nu a uitat-o. Mulţi ani după-acésta Lenau amintesce în o scrisóre: Încă tot mai visez adese despre mamă-mea, întinsă pe catafalc o vĕd mereu. Acéstă scenă a întrat afund în inima mea. Depărtându-mĕ dela grópa ei a trebuit sĕ-mi adun tóte sfărîmăturile religiunei mele“. . . . ca sĕ mai cred în Dumnedeu. În aceste dile a scris el poesiile: der Traum, der Seelen kranke, şi altele precum şi unele scene din poema sa „Faust“, rĕmasă fragment.

Într'aceea îl apucase dorul pe nestatornicul poet de-a călătorì, de-a umbla pe munte şi pe mare unde sĕ trăéscă singur pentru poesia sa. Şi a plecat fără de aş fi terminat studiile, a plecat în Alpi unde era încântat de farmecele munţilor. În o epistolă adresată unui prieten scrie: „Un minut ce l-am petrecut la marginea unui abis a fost cel mai fericit din viaţa mea. *Ah ce bucurie! De a privi crunt în înspăimêntătorul abis şi a vedé mórtea cum îşi întinde mânile sĕ te prindă, de a privì în faţa naturei înfiorător de sublime, până-ce însa-şi se înseninéză, până ce se bucură aşa dicênd de spiritul omenesc neclintit, până-ce înfiorătorul se preface în frumos*“ . . .

Din munţi s'a coborît în Stutgart, unde îl cunosceau deja de poet,ací a petrecut dile plăcute în casa profesorului şi poetului Gustav Schwab, unde a aflat totodată şi o fiinţă ce 'i-a arătat fórte mari simpatii, pe Charlotte Gmelin. „Bruder, ein herrliches Mädchen liebt mich“, scrie Lenau către cumnatul sĕu Schurtz. În Maiu 1832 s'a şi nimicit relaţia dintre ei doi. Étă ce a scris atunci cumnatului sĕu: „Von meiner Lotte bin ich getrennt. Das Mädchen hat die Sache sehr ernst genommen, und da ich keine Aussichten auf heiraten habe, und jetzt nach America gehe, ist die Mutter um die Gesundheit des sehr gefühlvollen Mädchens bekümmert und hält uns aus einander. Hilft aber nichts. Wir lieben uns doch und werden es immer thun“. — Din Heidelberg unde s'a dus din Stutgart a scris cele patru „Schilflieder“, cari dedicate fiind iubitei sale Lotte, sĕ numiau de către cunoscuţii poetului şi Schilflottchen. De pe acest timp sunt şi poesiile „Mein Stern“, „Waldgang“, „Scheideblick“.

1832—1883 a fost în America cu care prilegiu a scris „Atlantica“ şi minunatele „Reiseblätter“.

1833—1844 a trăit în diferite cercuri a scriitorilor, mai mult în Heidelberg şi Stuttgart. In acesti ani a fost mai productiv.

1854 s'a fidanţat cu o fată tinĕră din Frankfurt Marie Behrends. „Peste întréga mea viéţă a venít o pace binevoitóre, de care nu am mai credut a avé parte pe pământ“ — scrie Lenau către o prietină a sa.

Şi totuşi pacea asta nu a fost durabilă căci peste 18 dile a cădut jertfă ruinatului sistem nervos, a nebunit.

Episóde din timpul morbului sĕu sunt multe dar sfăşietor de dureróse.

În 24 August 1850 a murit în Weidling lângă Viena, ér în anul proxim 'i-s'a ridicat acolo o piramidă de granit cu bust şi inscripţie: *Lenau.*

Mirésa lui iubitóre a îmbrăcat vestminte de călugăriţă.*)

Lenau este fără îndoială unul dintre cei mai geniali lirici germani. Asupra lui s'au scris sute de broşuri şi tractate, cari tóte îi dau loc de frunte în bogata literatură germană. Firesce că durerea, decepţiunea şi desperarea — ce vecinic îl urmăresc şi torturéză şi cărora în forme nemărginit de frumóse le dă expresie în fiesce-care poesie, în fiesce-care şir chiar, stîrnesce la cea mai mare parte a apreciatorilor resens, la unii mai puţin, la alţii în mĕsură mare. Lenau găsesce în lume puţin farmec pentru viaţă, lumea-i pentru el un burete de dureri, firea înainte de tóte cea mai adêncă durere:

„Die ganze Welt ist zum verzweifeln traurig“

Si cu acest timbru apoi provede el aprópe tóte productele sale, începênd dela cele mai cuprindĕtóre, dela poemele Faust, Savanarola, die Albingenser, până la indescriptibilele cântece asupra tómnei, şi a serilor de tómnă. Pe Lenau îl putem cunósce uşor, ajunge cineva ca sĕ-i cetéscă ciclul de cinci poesii „die Schilflieder“, pentruca sĕ-l recunóscă în celelalte.

> „Weinend muss mein Blick sich senken,
> Durch die tiefste Seele geht
> Mir ein süsses Deingedenken
> Wie ein stilles Nachtgebet“. . .

Sunt specimene de poesii lirice aceste cinci „cântece de trestie“, nu numai în literatura germană, dar în literatura universală peste tot.

Chiar tonul acesta îndurerat dar dulcég în totdéuna, a fost, prin care Lenau şi-a dobândit un însemnat cerc de aderenţi şi de imitatori, deşì nu tocmai în mĕsura aceea, în care Goethe îşi dobândise prin „Werther's Leiden“ la timpul seu. Causa firéscă că operele lui Lenau n'au format curentul şi n'au avut efectul ce „Werther“ a avut, — cu care altfel nici nu sunt a se asemĕna întru tóte, e a se căuta în faptul, că Lenau a scris vre-o câteva decenii după apariţiunea şi deja după înmormêntarea luĭ „Werther“, într'un timp când şi literatura germană se apropia tot mai mult de epoca realismului şi a naturalismului.

După-cum reiese deja din puţinele date biografice ce le-am înşirat, Lenau a fost un naturel nestatornic, şi o inimă din cale afară sensibilă. Nestatornicia vieţii sale şi sensibilitatea cea mare i-au fost isvórele durerii lui, — la care, firesce, e a se mai adauge şi inclinarea lui spre morb de nervi, căreia pe urmă a şi cădut jertfă. Poesiile lui sunt tóte eşite din acéstă inimă sensibilă, sunt cum am dice trup din trupul lui, sânge din sângele lui.

Lenau este unul dintre acei puţin fii ai musei, cari nu despart în poet pe om decât poet, la cari nu fantasia lucră în prima linie ci inima. Lessing, Goethe şi alţii mulţi au imitat în tinereţe cu dróia pe anacreonticii Gleim, Götz, Uz şi alţii, cari scriau poesii de dragoste fără a sci ce e iubirea şi erau la începutul vieţii lor literare de principiul că poesia *nu* trebue întocmai simţită când o scrii. Asemenea şi Heine a scris multe în viaţa sa, ce nici n'a păţit nici n'a simţit vre-odată. Nu se póte afirma însĕ acésta despre Lenau, din a cărui poesii respira cea mai vĕdită sinceritate, ale cărui producte se pot numì o adevĕrată oglindă a inimei lui. Ba — din potrivă — i-se póte chiar imputa că prea fost subiectiv, prea şi-a făcut inima sa de directivă şi busolă în reflexiunile sale asupra naturei şi a vieţii omenesci.

(Va urma.)

Diverse.

Paseri vorbitóre. Cronicele vechi ne spun, că în eterna cetate, Roma vechiă, puţini bărbaţi de stat erau, cari s'au bucurat de o popolaritate mai mare, ca un corb, care a ajuns atât de departe în sciinţa vorbirei, încât putea numi pe nume pe Tiberiu, Germania şi Drus. Un cismariu la instruat în acésta meserie, şi un alt cismariu 'i-a causat mórtea. Corbul adecă a deterioret cu desăvêrşire o pĕreche de încălţuri admirabil, pentru ce cismariul atât de mult s'a înfuriat, încât a omorît animalul învĕţat. Dar 'şi-a şi luat pedépsa. Poporaţiunea Romei înfuriată l'a sfăşiat in bucăţi, ér corbului 'i-au făcut o înmormêntare ca la un înperator. Agripina, mama lui Nero cesarul, a avut o filomelă, care a costat 1400 de dinari. Mica păsărică cântăréţă şcia eminent latinesce. Adi mai cu sémă papagalii exceléză în vorbire. Sunt papagali, cari sciu 200 de cuvinte. Câte un astfel de animal învaţă fórte iute, dar şi uită iute, ér altul învaţă mai greu, şi nu uită aşa curênd, întocmai ca la ómeni. E mare greşélă a crede, că papagalii nu legă nici un înţeles de cuvintele invĕţate. Trebue numai observat, câte colorite sci da cacaduul cuvintelor când care ori este mânios, se înţelege, că insemnătatea generală a cuvintelor nu in multe privinţe stă in legătură cu aceste sentimente.

---

*) Vedi Anastasius Grün: „Nicolaus Lenau“ şi G. Emil Barthel: Biographische Skizze.

Poşta redacţiunei.

Domnului Delamag. Corespondenţa se va publica, trimiteţi disertaţiunea promisă.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Onorată Redacţiune!

Binevoiţi a publica în iubita nóstră fóe „Telegraful Român“ următórea mulţămiţă publică:

In ţinuturile locuite de români amestecaţi cu alte naţiuni de confesiuni diferite, s'ar crede, că mai ales în urma întroducerei din partea statului a legilor nóuĕ bisericesci, românii s'ar depărta dela maica nóstră biserică ortodoxă — nesprijinindu-o şi neprovĕdêndu-o cu cele necesari, lăsându-o pradă uneltirilor duşmănóse de tot soiul.

Dar lucrul se întêmplă chiar din contră. Acţiunea duşmană bisericei a făcut sĕ iasă la ivélă o contraacţiune, o reacţiune puternică. Credincioşii nostri români în tóte părţile se grupéză mai cu însufleţire pe lăngă biserica lor, singurul loc de scăpare, de ocrotire şi mângăere şi cu rêvnă adevĕrat crestinéscă 'şi dau obolul lor pentru sprijinirea şi înfrumseţarea ei. — Astfel şi în comuna nóstră, a cărei locuitori sunt de o stare póte mai puţin ca mediocră, s'au aflat mai mulţi credincioşi, cari prin diferite lucruri donate pe sama bisericei, au arătat şi arată că-'şi iubesc biserica.

Aşa Maloş Vasilie şi soţia sa Butiurca Ana au cumpărat doue rênduri complete de vestminte pentru serviciul divin cu suma de 145 fl.

Ludovica Vaina, născută Manu, a dăruit un potir, disc, steluţă şi linguriţă în preţ de 65 fl.

Boar Mihaiu jun. a cumpărat un clopoţel de altar în preţul de 2 fl. 60 cr.

Boar Mihaiu sen. şi Chirilă Mihaiu a dăruit pentru altar câte un stergar fórte frumos lucrat.

Vĕduva Boar Anica a provĕdut uşile altarului cu frumóse perdele.

Tóte aceste frumóse donaţiuni s'a făcut în anul Domnului 1896

Pentru aceste jertfe destul de însemnate aduse pe altarul s. maicei nóstre biserici mai sus pomeniţii creştini binevoéscă a primi şi pe acéstă cale a nóstră mulţămită. Dumnedeu rĕsplătéscă-le dinarul cu talantul! Noi le vom păstra în totdeuna o sinceră iubire şi stimă pentru fapta lor creştinéscă. Fie, ca acéstă pornire sĕ fie un bun început şi sĕ afle cât de mulţi imitatori în comuna nóstră bisericéscă, a cărei fii de altcum sunt cunoscuţi ca buni şi ascultători creştini.

Gernesig, în 10 Novembre 1896.

cu deosebită stimă:
Petru Nicolescu,
paroch gr.-or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 496 [172] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Reciu, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite fixe şi sigure de 412 fl.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi asterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela preşedintele comitetului parochial din comuna Reciu.

Dela concurenţi se aşteptă, a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică, pelângă observarea disposiţiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 31 August 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 617/896 [170] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa I din Braşovul-vechiu, pentru ocuparea ei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma totală de 810 fl. v. a. pelângă casa parochială.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-şi asterne cererile lor, instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a-se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din acéstă comună spre a-şi arĕta aptitudinea lor în cele rituale.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral eventual dela comitetul parochial concernent.

Braşov, 29 Octobre, 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 268/1896. [162] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Délu-mare de clasa a III-a în protopresbiteratul Geógiului I., se deschide concurs nou, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 96 cr. v. a.

Informaţii mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul parochial sau protopresbiteral.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Hondol 21 Octobre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului I., în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 541/896. [173] 2—3

CONCURS.

Încuviinţându-se prin venerata resoluţiune consistorială din 24 Septembre a. c. de sub Nr. 5439 Bis. instituirea unui post de capelan în parochia de clasa a III-a Mănăşturul-român, prin acésta sĕ publică concurs pentru ocuparea acestui post, cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt, jumătate din venitul parochial statorit de comitetul parochial în sumă de 314 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au aşi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsĕmnatului oficiu, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 22 Octobre 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresb.

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei scóle nóuă in comuna Pianul de sus, protopopiatul Sebeşului, se va da în intreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende *Vineri în 6/18 Decembre a. c. la 10 óre a. m.* în scóla gr.-or. în Pianul de sus.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 3078efl. 32 cr. v. a.

Materialul şi cărăuşiile le dă comuna. —

Doritorii de a licita vor avea a depune ca vadium 10% din preţul strigării.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parochial din Pianul de sus. Celea ce se aduc la cunoscinţă publică.

Pianul de sus, 3/15 Novembre 1896.

Comitetul parochial.

Simion Ghibu, m. p.,
paroch şi preşedinte.

[168] 2—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote intregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale intórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 40—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remuneraţiune de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [165] 4—6
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acéstea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se căpĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19 W. — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă séu pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

Extras din scrisorile de recuncscinţă:

Garnitur trimisă o am primit, sunt fórte îndestulit şi te rog a-mi trimite cu rambursă încă o garnitură constătătóre din 44 bucăţi.

Bozoviciu (Krassó-Szörény megye), 18 Iuliu 1896.
Alexandru Keresztes, proto-pretor.

Piliş, în 24 August 1896 (Comitatul Pestei).

Cu garnitura sunt fórte îndestulit. Mĕ rog a trimite la cumnata mea baronesa Nyary n. Somogyi la Szunto încă trei asemenea garnituri.
Baron Iulius Nyary.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133. Sibiiu, Marți, 26 Novembre (8 Decembre) 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Metropolie ortodoxă română în Turcia.

Abia este națiune, carea sĕ fie politicesce așa împărțită, adecă sĕ aparțină la atâția domnitori, ca și poporul românesc. Cele 12 milióne de români fac parte din supușii alor opt domnitori europeni: împĕrați, regi și principi.

Dintre aceștia mai puține date avem cu deosebire despre românii din imperiul turcesc. Călĕtorii români, cari au făcut scrutări etnografice asupra lor, au ajuns la resultatul, că în Tesalia, Epir și Macedonia s'ar afla la 800.000 — un milion de români. Dar a constata cifre sigure este în imperiul padișahului Abdul Hamid anevoios, căci oficianții imperiali indică totdeauna un numĕr mai mic al populațiunii, spre a putea astfel mai ușor vĕrsa darea încassată dela cei esistenți dar neînsinuați in propriile lor casete, adeseori fără fund.

Afară de aceea mulți nu au curajul a se mărturisi români, fiind-că nu se bucurau de egale drepturi cu aderenții Islamului ori a șireților Elini; ba la etnografi, ca Bianconi (1877), aflăm la enumĕrarea popórelor din Turcia posiții ca următórea:

70,000 greci (?) de origine română (pare că au copiat pe statisticii nostri).

Acești români reslățiți prin romanticele văi ale Balcanilor au format multă vreme o turmă risipită fără nici un centru, spre care sĕ graviteze și fără conducĕtor, pe care iubindu-l sĕ-l urmeze. Singur numai geniul neamu lui și farmecul idilicei lor vieți i-a susținut ca români, făcênd sĕ rĕsune romanticele ținuturi balcanice de accentele aceleeași limbi, — ca a nóstră — și de melodiile acelorași doine, horite pe fluerul lui Pan.

Emigranți politici ai principatelor dunărene au dat de ei, au recunoscut în ei pe frații nostrii și bărbați aleși, cari i-au cercetat, ca Bolintineanu, au stêrnit prin scrierile lor în toți conaționalii un interes mai viu și un dor de-ai cunósce mai aprópe. In urmarea acestora regatul român a început sĕ împrăștie pe pământul macedonian mai întâiu sĕmênța redeșteptării naționale, înființând prin diferite ținuturi școle românesci, cari sĕ susțin din visteria statului român și stau sub inspecțiunea Apostolului Mărgărit și a eforiei scolare nu de mult înființate.

Ba s'a format și o reuniune culturală spre a crește învĕțători-apostoli pentru frații îndepărtați și în general în scopul ajutorării tendințelor de redeșteptare.

Aceste școle conduse de învĕțători zeloși au și trezit în o mare parte din românii macedoneni consciința limbei și naționalității, ceea ce i-a făcut sĕ nu se mai indentifice cu grecii, ce li s'au impus, sĕ nu se mai simtă bine în școlele și bisericile grecești, ci sĕ se închiege în un corp român și sĕ-și pretindă recunóscerea individualității sale și pe basa acésta sĕ dobêndéscă egale drepturi cetățenești.

Mulțumită intrevenirii guvernului român Sultanul a făcut de mult promisiunea a da credincioșilor sei supuși români episcopi naționali. Mult timp a rĕmas lucrul baltă, împlinirea promisiunilor s'a amênat aprópe un deceniu; ba foile din România aduceau mai astă tómnă vești îngrijitóre, cari slăbiau speranța de a vedea aspirațiunile românilor macedonieni realisate.

Ingrijirea devenia cu atât mai mare, cu cât bulgarii obținură deja dreptul de a înființa episcopii în mai multe centre turcești.

Astăḑi însĕ suntem în plăcuta posiție de a putea anunța, că românii macedonieni î-și au deja pe primul lor metropolit în persóna archiereului *Antim.*

Scirea este autentică. Deputatul din camera României *Delavrancea* interpeléză în ședința dela 4 Decembre n. pe ministrul afacerilor străine C. Stoicescu în afacerea situațiunii românilor din Turcia. Acesta anunță între aplause generale; că *Maiestatea Sa Sultanul a ésmis o iradee imperială* (ordin), *pe basa cĕreia s'a recunoscut poporului român macedonian individualitatea sa proprie și s'a pus în drepturi egale cu cel otoman.*

In special au obținut dreptul a înființa o *metropolie ortodoxă română* cu reședința în *Bitolia*, carea la timpul sĕu î-și va institui necesarii episcopi sufragani.

La 6/18 Novembre a și fost îndeplinit noul scaun metropolitan prin Eminenția Sa archiereul *Antim*, ales din partea notabililor români din Macedonia. Primul metropolit al Armânilor din imperiul otoman a sânțit *Joi* diminéța capela românéscă din Pera (un suburbiu al Constantinopolului) oficiând totodată în limba română și sânta liturghie pentru Maiestatea Sa Sultanul.

Așteptarea mult dorită s'a realisat prin acest ordin, dat — după-cum afirmă ministrul român — din propria inițiativă a Sultanului, și bisericei ortodoxe române 'i-s'a dat posibilitatea de-a pune basele unei desvoltări naționale a credincioșilor sei, doritori de înaintare.

S'a creat în Bitolia un centru românesc, care — întărindu-se — va avé sĕ rĕspândéscă în tótă țéra raḑele ortodoxismului român, chemat a forma din elementele acum risipite un corp consciu de sine, care în nobilă emulațiune cu frații din alte state sĕ cultive individualitatea sa romanică, glorificând numele urmașilor Romei.

Libertatea este dată, calea e deschisă, ținta e sublimă și atrăgĕtóre; totul atârnă numai dela zelul apostolic a celor ce vor fi chemați a brăzda ogorul înțelenit.

Greutatea începutului este încâtva ușurată prin bunăvoința domnitorului, care doresce progresul credincioșilor sei români și ofere și el ajutoriul posibil. Acéstă bunăvoință s'a manifestat mai ales în ḑilele ultime, când a decorat pe conducĕtoriul mișcării culturale române din Turcia — pe apostolul *Mărgărit* — cu marea stea a Medgidiei.

Afară de acésta Sultanul, în dragostea-i pentru armâni, cari au fost cei mai credincioși supuși ai imperiului otoman, a mai acordat 6 burse anuale din caseta sa particulară pentru tineri români, cari vor sĕ-și desĕvêrșéscă studiile superióre. Laudabilul pas de înțeléptă guvernare l'a făcut cu gândul de-a aplica pe tinerii români în funcțiunile statului.

Acest înalt favor imperial s'a comunicat ministrului instrucțiunei publice pentru a fi pus îndată în aplicare, precum și delegaților poporului român, ce se aflau la Constantinopol.

Asemenea sciri servesc spre generala bucurie a Românilor, mai ales, că ele ne sosesc din imperiul turcesc, la a cărui guvernare nedréptă și despotică eram obicinuiți a ne provoca.

O singură nedumerire conturbă bucuria nóstră și ne umbresce luminósa icónă, ce ne-o presintă ochii sufletesci despre viitoriul némului armân.

Acéstă nedumerire ne-o insuflă greutatea de-a afla bărbați zeloși, plini de dar apostolic și înzestrați cu firme caractere, cari sĕ nu pregete a da pept cu tóte nevoile începutului și mai ales cu intrigile indiscriptibile, ce le vor întimpina românii în nisuințele lor spre progres, mai ales din partea grecilor, cari cu fanariotă viclenie li s'au furișat în tóte sanctuariile proprii și din cari numai cu forța voesc a eși. În anii trecuți chiar și episcopi grecesci au preferit a fi scoși de barbă din biserici românesci, decât a ceda justelor pretensiuni române și unei înțelegeri pacinice. Acésta situațiune dificilă reclamă în fruntea bisericei și a intereselor armâne un bărbat probat, un naționalist înfocat, care nu numai sĕ scie fi el la culmea chemării, ci sĕ aibă tactul și priceperea cuvenită de a-și crea o pleiadă de tineri însuflețiți de viitoriul némului lor, cari sĕ-l ajute în greaua-i misiune și sĕ devie tot atâția redeșteptători și dascăli ai poporului din care fac parte.

Până acuma ne lipsesc date mai amĕnunțite asupra persónei P. S. Sale Antim, de aceea nu ne putem forma despre el o convingere basată. Ceea-ce scim până acuma despre el, este puțin.

Eminenția Sa metropolitul Antim este de origine *albanez*; dar muma lui era *cuțo-vlahă.* A crescut în școle

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Intratseja gloata intrarmata' mai tare interitindusze ku kutzite, si redikind armele szale amelintzind si osztenelele csele inpatsuitóre in szame ne begindule, ketre 6 csaszuri dupe ameazezi Fispanul debine afi au szokotit a deklara, bainke si pe omenie sza a fegeduit kumke pe militari nu ja bega în szát, fere numai dinszul va merge inszat si militari ja asezat pe rit linge szat; da gloata tulburata' si atseszt mai de pe urme szemn de milosztenie a Fispanului ku o inderevnitsie ketre persoanalui au impinszo inderept pintreszudelmi zikind: kumke mai gate szint totzi d' amuri, dekit pe Fispanul, szau alt Tiszt, pe szekui szau oritse feliu dekatane alesza in szat — Dupe asztfel de alkezuiri dela 10 csaszuri de dimineatza pine la 6 dupe ameazezi czinute, ka de 10 15 pasi szau apropiat gloata turbata' ketre militari szekui karí tot in lokul szeu au remasz, si dupe tse Fispanul si Majorul ku ovoje arfi hoterite: ka katanele ku bajoneturile czinute innainte intset sze pesaszke innainte, ka asa szpergindusi drum pintre gloata szesze poate aseza peszte noapte, fiind ke a sze reintoartse era ku neputintze, si sze pute intimpla ka militari intorkindusze din derept szesze Zdrobeaszke, Majorul de a sztinga companii din tij Kapitanul Szilágyi in mizslokul jei jár Hadnozsul Antos de a dreapta companii din tij sztind, militari ku bajóneturile innainte tzinute au pornit, — de abea au fakut 6—7 pasi kind din szekara cse innalte delinge drum deszpre partea gloati szau intimplat o pusketura,' intruakeruje urmare militariul Moricz Samuel kare in rindul csel dintiju intre Kapitanul Szilágyi si Hadnogiul Antos szta, inpuskat fiind indate au kezut; tocma intruatsejá klipita' pe Majorul si kapitanul Szilágyi ku o tejeture do koasze aszupra Kapetelor tzintita' ku primezsdia víetzi jau nevelit, pe kari intraatseja un keprariu si doi militari de rind czipind pustile innaintea loviturilor, nu numai de moarte jau mintuit, dar peatsei doi nevelitori kari avea propusz de omor ku kite o inpusketure de pemint jau asternut, si kind toata' zioa rebdind foame si szete, si totfelul de amelintzeri, interituri. si bazsokuri kutsemai mare patientie, militari szekui arvedea pe ortakul szeu Moritz Samu si pedóá tiszturi ale szale ingura mortzi, prin szilnika navalire fiind szilitzi asze apera, si deodate' ku zsuremint fiind indatoratzi spre aperarea tiszturilor szale indate intru oarkiteva klipite, fere de nitse o porunke au fakut oarkiteva in pusketuri intru akerora urmare póne akum au murit doiszprezetse, si noa' szint renitzi, depertindusze kufuga gloata d' akolo oarkitzva militari nekezsitzi fiind, aupesit afare din rind szpre aperarea Tiszturilor si a inpuskatului seu ortak dare prin zdravina purtarea Tiszturilor au fost szilitzi a szta inloku, si fieste kare a merzse in compania sza! intruakerora urmare pira atsəja kumke dore arfi alungat pe oameni, kari fugea, nueszte adeverata'.

In urmarea merturisziri merturiilor, adukind innainte toate atsele ce szau intimplat, — toate atsele punkturi cse szau adusz in privintza intimplerilor din Mihaltz szint ne adeverate, fiindke ku militari szekui nitse in zioa din 1. luni atseja, nitse a doa zi Guarda nationale ketre Mihaltz nitse szau apropijat, nitse szau vezut, makar ke Mihaltzeni nu demineatza la 10 tsaszuri, csi pine in zióe la trei mii ku azsutoriul lor pe militari szekui kare vinea la executzie innaintea szatului jau asteptat; in numele lui Dumnezeu si a Imperatului nimene nati protestat, atseja kumke un tiszt de varmegyie arfi zisze: kumke noi szintem datori intoata' intimplarea a intra in szat fiinde oameni nisz ne insuratzi si avem lipsze de fete.

(Va urma).

grecesci şi a ajuns episcop grec la Ochrida. Din acéstă înăltă posiţie — póte sub presiunea susţiitorilor sěi — s'a arětat potrivnic mişcării române din Macedonia. Acésta a făcut impre-presiune neplăcută asupra bărbaţilor, ce stau în fruntea mişcării române, şi din acest motiv delegaţii macedonieni s'au opus înainte cu 3 ani insistinţei apostolului Mărgărit de a'l primì de cap religios. Acum însě se susţine, că de câţi-va ani a revenit la bune sentimente pentru armâni.

Sentimentele plântate în sufletul lui de mamă română, se vor fi desceptat în sufletul lui, aducêndu şi aminte de focul ei, cu care lucra pentru păstrarea datinelor latine. Este cunoscut zelul national al macedonenelor. Neguţătorii români, aşa numiţii Niculceni, vorbesc în public grecesce; dar în familiile lor sunt nevoiţi a vorbi limba originală, căci femeile lor nu vor sě înveţe limba grecéscă, nu vor sě o vorbéscă. Ele au o însemnată ură contra coreligionarilor greci, cari prin biserică au tins sě desnaţionaliseze pe armâni.

Notabilii români, cari au ales pe noul metropolit, îl vor fi cunoscut desigur mai de-aprópe şi vor fi fost conduşi de speranţa de-a vedé înflorind neamul lor, când pe Antim l-au ridicat la locul greu, dar onorific de prim metropolit a unui popor, căruia îi suride viitoriul.

Noi îi dorim succes în spinósa cale. Sě ia crucea în mână şi se învite pe pleiada învěţătorilor, crescuţi în şcóle din România, ca sě-l urmeze.

Consciinţa de-a fi cei întâiu redeşteptători ai unui popor inteligent, harnic, isteţ şi vital sě le fie isvorul, din care sě scótă abnegatiune, îndemn şi curaj într'u învingerea tuturor pedecilor, ce li-se vor pune în calea spre mântuire.

Puţinii dascăli aplicaţi până acuma pe terenul şcólelor macedonene au dat clasice doveḑi de apostolică răbdare şi abnegaţiune.

Fie ca numěrul acestora gigantic sě se măréscă, se aducă cât mai curênd pe toţi copăciarii *) la consciinţa originei lor şi cu toţii împreună sě curme cât mai curênd suspinele feciórei armâne din Milia **), carea oftând sě plânge încă:

„Că în ţéra ei cea bună
„Şi 'n biserica străbună
„Limbi străine-acum rěsună.

(*Bolintineanu* “*Macedone*“)

Deca.

---

*) Aşa se numesc armânii grecisaţi, renegaţi.

**) O localitate română în Macedonia.

Evenimentele Zilei. Ziarul „Românul“ scrie: Evenimentele ce s'au petrecut sunt pentru noi dureróse, căci ne-au dovedit, că neînţelegerile ce existau în partidul liberal l'au împins la greşeli ale căror consecinţe le sufere aḑi.

Din prima ḑi am considerat detronarea Mitropolitului ca una din acele mari greşeli prevěḑênd agitaţia la care va da naştere.

Guvernul liberal a stăruit în ideea sa şi aprobând tóte actele revoltătóre ale Sinodului, s'a făcut solidar cu el.

Era de prevěḑut, că M. S. Regele, care n'a iscălit decretul de detronare, nu va aproba până în cele din urmă, pe guvernul sěu.

Escesele din ḑilele din urmă au contribuit şi ele, de sigur, la hotărîrea Regelui de a provoca o criză ministerială.

După cât se afirmă, M. S. ar fi spus în mod categoric, că a consimţit la executarea hotărîrei Sinodul, cu condiţie, ca guvernul sě o aducă la o îndeplinire, fără a provoca scandal şi fără a fi nevoit a recurge la forţa armată.

„Aţi depăşit acele instrucţiuni, ḑis-a Suveranul primului ministru, nu mai pot deci sě vě las a merge înainte“.

D. Stătescu, ministrul justiţiei, înţelegênd, că acésta este um blam direct ce i s'a adresat, d-sa, ca ministru de justiţie, jucând un mare rol în afacerea mitropolitului, a fost cel d'întiu care a depus demisia sa.

Acésta a înţeles-o cu atât mai mult, că Regele îi ceruse în trecut sě sesizeze curtea de casaţie spre a revizui procesul Mitropolitului.

Crisa, în urma acestor declaraţii ale Regelui, devenise deci inevitabilă.

Nu mai putea fi decât douě soluţiuni:

Revenirea asupra měsurilor luate, s'éu retragerea cabinetului.

In primul cas s'ar fi părut, că guvernul capituléză, ceea ce l'ar fi slăbit, şi s'ar fi impus chiar demisia d-lui Poni, aruncându-se asupra sa tótă respunderea.

D-nii Sturdza şi Stătescu, n'au voit acésta, declărând, că sunt solidari cu ministrul cultelor.

Au adoptat deci soluţia retragerei lăsând sě se formeze un cabinet liberal, cu persóne cari nu sunt angajate în cestiunea Mitropolitului.

Aceştia vor putea sě recurgă la soluţia pe care o dă d. G. Vernescu şi amicii sěi, soluţie care a fost propusă în întrunirea de la ministerul de interne de d-nii E. Costinescu, V. Lascar, Em. Porumbaru, aceea d'a se reforma legea sínodului şi d'a se cere noului sinod revisuirea a procesului mitropolitului.

E probabil, că ast-fel sa va pune capět şi agitaţiei de stradă care a grăbit crisa, fie chiar numai prin aceea, că a servit de pretext.

E indiscutabil, că pentru acésta şi pentru ca guvernul cel nou sě pótă avea o stabilitate se cere, ca d-nii D. Sturdza, E. Stătescu şi alţi membrii din cabinetul actual, sě dea sprijinul lor nouei formaţiuni.

După cât scim, acel concurs îi este asigurat, acum depinde dela înţelepciunea majorităţei parlamentare ca noue desbinări şi noue obstacole sě nu se ivească şi sě facă imposibilă opera întreprinsă de guvernul cel nou.

Liberalii trebue sě înţelégă, că numai prin unirea lor vor împedica ca Regele sě fie nevoit a face apel la conservatori.

V. R.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 3 Decembre 1896.

După comunicarea publicării mai multor legi în „Országos Törvénytár“ din partea preşedintelui, ministrii Perczel şi Daniel presentéză mai multe rapórte, şi Hegedüs raportul comisiunei financiare, asupra proiectului de lege despre îndemnisare. Tóte acestea se vor tipărí şi se vor distribuí între deputaţi spre studiare.

În urmă, după alegerea unei comisiuni de 21 pentru compunerea adresei la mesagiul de tron, se verifică trei deputaţi şi preşedintele anunţând proxima şedinţă pe Luni, 7 l. c. n., acésta se încheie.

Noutăţi.

Metropolitul primat al României. Noul guvern va resolva afacerea metropolitului Ghenadie — se ḑice — în mod satisfăcător pentru tóte partidele. Prin revisuirea judecătoriei, P. S. Sa Ghenadie va fi restituit în scaunul metropolitan al Bucurescilor, din care apoi va abḑice de bună voie.

* * *

Rescólă în contra unui profesor. La universitatea din Pesta s'a întêmplat Sâmbătă o rescólă. Ascultătorii şi rigoresanţii în medicină amăriţi la culme de purtarea despotică a profesorului lor de chirurgie Dr Kovács József, au inscenat o demonstraţie monstruósă în contra lui. Asociânduli-se o mulţime mare de tineri ascultători ai altor facultăţi, cu toţii cam la 350 inşi rupênd uşa dela coridor au pétruns în sala unde propunea Kovács şi au început aici sě vocifereze, pănâ când Kovács îngrozit a părăsit sala. Până la 1 óră după prânḑ mulţimea nu s'a împrăştiat, când Dr Kovács şi a luat inima în dinţi şi printre mulţimea enormă de studenţi, urmat de strigăte teribile de pereat! sě mérgă în pensie! abzug! a eşit din curtea universităţii. După prânḑ tinerii au ţinut o conferenţă (peste 300 participanţi) unde au pregătit un memorand către corpul profesoral, în care cer ca acesta sě întrevină cu propunere la ministru, pentru amovarea dela catedră a profesorului Kovács, din pricină, că acesta trântesce ascultătorii din capriţiul sěu şi nu după rěspunsurile lor (80% dintre rigorosanţi cad la Dr. Kovács). Pun mare pond în memorandul lor şi pe împregiurarea, că Kovács e bětrân, bolnăvicios şi prin urmare incapabil pentru catedra de chirurgie.

* * *

Colectă pentru biserică. Parochienii gr.-orientali români din comuna Viόra de Mureş se rógă de Onoratul public marinimos drept credincios sě se indure a le tinde şi lor mână de ajutor pentru edificarea unei biserici şi pentru ornarea ei. Daruri în acest scop se primesc şi la redacţiunea fóiei nóstre şi se vor administra la timpul sěu la locul competent pelângă socótă publică.

* * *

Denumirea lui Wekerle. La propunerea guvernului, Majestatea Sa a denumit pe fostul prim ministru al Ungariei Dr. Wekerle Sándor, de preşedinte al judecătoriei supreme de administraţie publică.

* * *

Eternisarea sěrbărilor şcolare milenare. Comisiunea de instrucţie publică spriginesce cu căldură propunerea membrului sěu Zboray Béla, ca sěrbările şcolare millenare sě se repetezə în fiecare an, şi recomândă ḑiua de 8 Iuniu pentru ţinerea acestei sěrbători.

* * *

Nou fişpan al comitatului Pesta în urma abḑicerei din acésta demnitate alui Berzeviczky Ferencz, fi va denumit din partea guvernului contele Keglevich Gábor.

* * *

Jókai membru al casei magnaţilor. După relatarea semi-oficiosului „Bud. Tud“. guvernul are de gând sě denuméscă de membru al casei magnaţilor pe romancierul Jókai Mór. Cestia acésta însě numai în anul viitoriu se va putea transa.

* * *

Constituirea Societăţii academice „Junimea“ din Cernăuţi. Avem enoare a vě aduce la cunoştinţă că în şedinţa generală ordinară ţinută în 15 Novembre a. c. s'a constituit comitetul pe anul administrativ 1896/7 in următoriul mod: Preşedinte: stud. fil. I. cav. de Cuparencu; Vicepres: stud. jur. A. cav. de Onciul; Secreter I: stud. fil. V. Burduhos: Secretar II: stud. jur. I. cav. de Maţioschi; Cassar: stud. jur. A. Şesan; Controlor: stud. jur. A. cav. de Zotta; Bibliotecar: stud. jur. E. Halip; Econom: stud. teol. V. Vesalon. Înştiinţându-vě despre acésta vě asigurăm de stima şi consideraţiunea nóstră: Breşedinte: I. Cuparencu. Secretariu: V. Burduhos.

* * *

Episcopat catolic în Belgrad. Unele foi din Sêrbia pretind a sci, că drept urmare a visitei, pe care regele Alexandru a făcut'o ḑilele acestea la Papa, are sě se înfiinţeze în, curênd un episcopat catolic în capitala sêrbă. Se ḑice totodată, că Sêrbii nu prea întimpină cu bucurià scirea despre acéstă inovaţiune şi despre propaganda catolică proiectată a se face între ei.

* * *

Dinamit aruncat în foc. O mare nenorocire s'a întêmplat ḑilele trecute la colonia de mine *Herrengrund* din comitatul Zolyom. Băieşul *Supka* a aruncat pe vatra cu foc o cutie cu dinamită veche, în credinţa, că şi-o fi perdut puterea esplosivă. Dinamita însě în curênd a esplodat sevêrşind stricăciuni înfiorătóre: ambele picióre ale lui Zşupka le-a rupt, doi băieşi au fost răniţi de mórte, mai mulţi au fost mutilaţi în diferite chipuri.

* * *

Căderea frunḑelor.

de

Armand de Soubissan.

Se chema Lisette. Abia avé 15 ani, şi spăla rufele în rîuleţul ce curge sub catedrala din Cahors.

Iarna-véra spăla necontenit. Iarna îi crepau mânile de frigul aspru, véra de raḑele ferbinţi ale sórelui i-se înegréu.

Cu tóte aceste Lisette a rěmas chipeşă şi rotunjóră.

Era fragedă, ca strugurul înrourat, curată ca zăpada, pe lângă aceste iute şi atrăgătóre ca vinurile de Medoc.

Spăla neîntrerupt lângă biserică, unde mulţi au věḑut-o, admirându-i oehii învăpăiaţi, făptura de gazelă, lăudându-i modestia şi hărnicia.

Şi Lizette spăla într'una, cântându-şi càntecul predilect:

„Când cunună şi-împletesce
Fetiţa nevinovată.“

Sěrmana Lisette cea frumósă n'avé nimic afară de cele dóuě braţe lucrătóre şi acea cununiţă, pe care atât de des o amintesc cântecele.

Bunul seu unchiu Pierre, care a crescut pe Lisette, i a ḑis adesea:

— Nu te teme nepótă! Fii numai harnică, rěmăi nevinovată şi împlinesce sfaturile şi învěţăturile părintelui capelan. O, el e un adevěrat sânt. Cu sufletul e la dumneḑeire, gândurile lui nici nu ating pamêntul nostru prăvos. — Binecuvêntarea Domnului va fi cu tine, Lisette, ascultă numai de părintele těu sufletesc, care te va învěţa, cum trěbue sě umblì pe calea virtuţii.

Si în adevěr, — tiněrul abate de Pontbriant, descendentul unei familii străvechi din Calzados, îngrijea credincios de sufletul Lizettei.

Abatele, care abia avé dóuěḑeci şi patru de ani, era un june de-o frumseţă rară. Ochii îi erau invăpăiaţi ca ai Lisettei. — Sub pielea lui de creol, sângele i-circula cu vehemenţă, în creeri i-se îngrămădéu gândurile, în inimă sentimentele.

În tótă sěptěmâna o spovedé pe tiněra spălătoriţă apoi îi dedea canóne, dar când fetiţa îl privea, abatele punea capul în pămênt, se înroşea şi simţia cum inima i-se strînge, ca şi când ar fi comis un pěcat mare împotriva fetei.

Măcar, Dómne, încă nu pěcătuise, numai cugeta la pěcat, a băgat numai de sémă, că nu sufletul Lisettei, ci trupul ei e atrăgător pentru el.

Mica Lisette spăla mai departe. Dar dup'un timp vioiciunea i-a perit, rěspundea trist dacă o agrăia cineva, măcar mai nainte atât de bucuros flecăré, ca rîndunica sub straşină.

Ochii nu-i mai sclipéu atât de îmvăpăiaţi, ci de multeori i-se umpléu de lacrimi, atunci mai ales, când domnul abate plimbându-se sub umbella aurită conducea procesiunea la sânţirea holdelor.

Făptura încă i-devenì mai plină ceva. Nu cu mult, numai cu un fir de pěr.

Nici n'a cântat mai mult. Măcar e atât de frumos şi de drăguţ cântecul acela, înainte atât de mult iubit de Lisette:

„Când cunună şi-împletesce
Fetiţa nevinovată.“

* * *

O înmormêntare trece pe stradele înguste din Cahors.

Sěrmana Lisette e, pe care o duc în cimiter. Nimeni nu petrece sicriul, numai bětrânul unchiu Pierre, crâsnicul şi tiněrul şi palidul abate, care adânc tresaltat şi plângênd a rostit de-asupra mormêntului:

„Requiem aeternam dona ei domine“

Bětrânul Pierre încă plângea şi se căia către preot:

— O, domnule abate! Era atât de bună şi cu frica lui D-ḑeu. Şi totuşi 'şi-a legat pétră de gât şi aşa s'a înecat în rîu.

Şi abatele Pontbriant a devenit şi mai palid şi fără sě grăéscă un cuvênt a întrat în locuinţa sa.

* * *

În ḑiua următóre o nóuă veste de sinucidere îi înspăimântă pe locuitorii oraşului Cahors.

Abatele de Pontbriant, conte de Trudiac, şi baron de Mazon, fiitorul episcop şi cardinal s'a împuşcat!

Şi insigniul falnic al conţilor de Trudiac fu întors de asupra criptei familiare.

Sěrmani copii! Şi eu plâng. E atât de întristătóre căderea frunzelor.

Rinaldo.

Invitare. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ învită cu tótă onórea la Şedinţa publică, ce se va ţiné Vineri, în 29 Novembre st. v., în memoria Marelui archiereu Andreiu, în sala cea mare a edificiului nou seminarial. Inceputul la 7 óre séra. Ofertele benevole în favorul societăţii se vor cuita cu mulţămită pe cale publică. NB. Intrarea va fi prin strada „Spinarea Cânelui“ (Hundsrücken).

Programa:

1. Cuvênt de deschidere, de preşedintele societăţii.

2. Dóuĕ cântări pentru cor, de G. Dima:

a) „Sfânt, sfânt, sfânt“;

b) „Pre tine te lăudăm“;

3. „George Lazăr şi renascerea culturei naţionale“, disertaţie de Ioan Dobre, cleric în cursul al III-lea.

4. „Duo“ pentru 2 violine de I. F. Mazas executat de Ioan Mateiu şi George Henţia, clerici în cursul I.

5. „Ziua învierii“, poesie de George Coşbuc, declamată de Ilie Hociotă, cleric în cursul I.

6. „Un obiceiu de Crăciun pe Valea Hârtibaciului“ de Iacob Manuil, cleric în cursul al III-lea.

„Haimana“, canţonetă comică de V. Alexandri, predată de Traian V. Motora, cleric în cursul al III lea.

8. „Un regret“, de N. Popovici.

⁂

Himen. Victoria M. Branisce şi Virgil Oniţiu, fidanţaţi. Braşov, 5 Decembre n. 1896. Felicitările nóstre!

⁂

Afacerea metropolitului din Üsküb. Credincioşii sêrbi ai oraşului Üsküb nu sunt mulţumiţi cu nou-alesul metropolit *Ambrosiu.* Vre-o 50 familii sêrbe au protestat contra alegerei noului metropolit şi au cerut dela patriarchul ecumenic nimicirea ei, dar patriarchul nu le-a împlinit dorinţa. Credincioşii greci dimpotrivă au trimis patriarchului telegramă de mulţămire pentru denumirea lui Ambrosiu. Între credincioşii greci şi sêrbi a isbucnit neînţelegerile în biserică, şi din pricina acésta autorităţile au încuiat biserica.

⁂

Timpul. Nimic în lume nu e atât de schimbăcios ca timpul. Despre ḑiua de aḑi nici când nu poţi spune, că va fi soră cu ḑiua de mâne. După dóuĕ ḑile de érnă, în cari termometrul arăta 23° R. a venit un vênt călduţ şi a prefăcut în apă puţina zăpadă ce căḑuse. Luni diminéţa un vênt lin se resfăţa prin ramurile pleşuve ale arborilor respândind un miros dulce de primăvéră. Dacă n'am sci, că ne aflăm în ajunul iernei, am lega multe speranţe de ḑiua de mâne. O ḑi uşóră e lăsată însĕ numai ca prilej celor lipsiţi, pentru a şi aduna în linisce un braţ de lemne: mângăierea ḑilei de mâne.

⁂

Catastrofă în minele de cărbuni. O depeşă din Varşovia aduce şcirea despre o catastrofă îngrozitóre ce s'a întêmplat vineri la minele de cărbuni de pétră din Sosnovce. Lucrătorii erau tocmai la muncă în numĕr complet, când o mare parte de pământ s'a surpat asupra lor. Păn'acum au scos dóuĕ cadavre. Se crede, că toţi lucrătorii au fost omorîţi.

⁂

Sĕrutat de un urs. Intr'o cârciumă din oraşul Nachod din Boemia un om se producea înaintea publicului c'un urs. Un neguţător din mijlocul publicului, care de altmintrelea se afla în voie bună, se rĕmăşi c'un alt privitor, că el va juca cu ursul. Într'adevĕr s'a dus şi a jucat cu ursul, causând faptul acesta ilaritate în public. La început lucrul merse fórte bine, dér când neguţătorul de bucurie, că a câştigat rĕmăşagul, a voit sĕ sĕrute dihania, acésta de-odată se răpeḑi asupra neguţătorului şi-i muşca vêrful nasului. Sĕrmanul neguţător numai decât căḑu jos fără simţiri şi a durat mult până ce medicilor li-a succes al trezi.

⁂

Scandal în cimiter. Ḑilele trecute a murit în Lugoş o femeie, care puţin înainte de mórtea sa a trecut la secta nazarinénă. Autorităţile orăşenesci au dispus sĕ fie îngropată în cimiteriul greco-oriental. Când însĕ cortegiul a ajuns la cimiter, pórta aceluia au găsit-o încuiată, păzitoriul a declarat că autoritatea bisericéscă a interḑis îngroparea. Rudeniile mórtei, cari petreceau sicriul au protestat, s'a făcut scandal. A intervenit poliţia şi îngropăciunea s'a făcut cu forţă brachială. Autorităţile au dispus sĕ fie păzit mormêntul din partea poliţiei.

Aduuarea generală,

a reuniunei de învĕţători români gr.-or. din districtul S. Sebeşului, ţinută la 8/20 şi 9/21 Nov. în Sebeş.

> *„Unde-i unul nu-i putere,*
> *Unde-s doi puterea cresce.“*

Principiul acesta se validitéză astăḑi cu o uimitóre forţă pe tóte terenele, atât în şcólă, biserică cât şi în stat, pe terenul industriei, comerciului şi al agriculturei.

Ómenii au înţeles prea bine cu deosebire în „secolul progreselor“ lipsa de asociare, lipsa de concentrare a forţelor, pentrucă s'a experiat că ceea-ce unui om singur nu-i este posibil, séu îi este cel puţin greu, la 20—100 inşi le succede cu uşurinţă. Unde glasul individului trece, se perde fără nici un efect, — acolo glasul singuraticilor dar într'un corp concentraţi produce lucruri grandióse.

Va sĕ ḑică condiţiunea absolut indispensabilă pentru a puté duce astăḑi o viaţă cum o cere timpul nostru — este organisarea indiviḑilor în societate. Dacă vom examina desvoltarea omenimei din celea mai îndepărtate timpuri până în ḑilele nóstre, vom observa, că a trecut prin diferite stări, până ce ajunse la resultatul ḑilelor nóstre în cari trăim.

Cu cât au fost mai mari succesele pe terenul cultural, cu atât mai tare s'a născut şi întărit dorul şi spiritul spre asociare. În mijlocul poporului nostru încă aflăm astfeliu de porniri nobile, doruri de asociare „de a pune umĕr la umĕr“ cu deosebire în timpul mai próspĕt vedem că tot mai mult dă ascultare principiului „Unde-i unul nu i putere.“ Da, ne-am frământat ḑiua şi nóptea ca se aflăm căile şi mijlócele cari sĕ ne asigure ajungerea idealelor prefipte de omenime, cultură, fericire şi bunăstare. Ne-am organisat în societăţi, deşi nu în împrejurări favorabile, am înfiinţat tovĕrăşii ca astfeliu aducênd în o mai strînsă legătură raportul dintre noi singuraticii sĕ putem ţiné pas cu alte popóre mai privilegiate de împrejurări. Dintre multele organisări ce le avem în sinul nostru, nu de mică importanţă sunt şi reuniuile nóstre învĕţătoresci, cari în cel mai elementar înţeles sunt iştanţele unde se tractéză direct despre cultura ţĕranului român, sunt locurile acelea, unde se coadună aceia cari dela rădĕcina trunchiului cultivă pomul.

Ĕtă dar prin dóuĕ trei cuvinte însemnătatea de prima ordine, ce o au conferenţele nóstre învĕţătoresci din reuniune. Ce sunt şi acestea dacă nu nisce tovĕrăşii pe terenul şcólei, tot de ómenii şcólei cu scop ca înrîurîrea ei cu atât sĕ fie mai aprópe de desĕvîrşire. Lumea scie, că noi formăm aşa numitele reuniuni districtuale, cari în fie-care an îşi ţin şedinţele în anumite centre ale nóstre, şi precum scie, tot aşa datorinţă are ca sĕ céră dela noi dare de sémă, cum, ce facem, împlinimu-ne noi datorinţele făţă de causa şcólelor nóstre, de viitoriul némului românesc?

Pe de altă parte merită ca lucrările din astfeliu de conferinţe sĕ se ilustreze cât mai viu şi pentru întrégă învĕţătorimea nóstră din Archidiecesă.

Dle Redactor! Nu m'aş puté numĕra între credincioşii D-vóstre aderenţi, n'aş puté fi înşirat între sîrguincioşii cetitori a iubitului organ al Archidiecesei nóstre ce aveţi onórea al conduce, dar aş fi un uitat fiu al bisericei şi şcólei mele ortodoxe, — cari mĕ nutresc la sinurile lor de mamă, dacă un minut aş absta dela datorinţa mea de a nu Vĕ schiţa în câteva trăsuri lucrările din conferinţele reuniunei nóstre dela S. Sebeş, ţinute în ḑilele trecute.

Cuvêntul sincer al confratelui dela Măgina făcut nóuĕ cunoscut prin celónele ḑiarului D-Vóstră, spun sincer ne-a încălḑit inimile mult — el a aflat rĕsunet în pepturile alor circa 80 de învĕţători colegi. Sĕ nu credeţi că esclusiv acestui apel îi ascriu meritul de a ne fi întrunit în aşa numĕr frumos, prin care reuniunea nóstră e in stare de a-şi impune! Pentru prima şedinţă a fost destinată ḑiua St. Archangeli. O parte mare din membrii luă parte şi la serviţiul divin din frumósa nóstră biserică din apropierea scólei. Se îndréptă toţi spre locul şedinţelor — şcólă — şi trecênd pe sub pórta ei, ordinea şi arangiamêntul, provocă stimă şi respect în inimile nóstre. Salutările se succed din tóte părţile, surprinşi de privirea feţelor pe cari nu le vĕḑurăm de un an întreg.

E dulce, plăcut, când ne vedem întruniţi 5—6 dascăli, dar apoi când ne concentrăm din trei tracte viguróse, toţi cu aceléşi doruri şi simţĕminte, bucuria este nedescriptibilă. Suntem cu toţii în o sală mare a scólei. După ce strêngerile de mână, îmbrăţişerile mai perd din focul lor, presidiul, părintele Murĕşan, provócă căntarea, „chemărei duchului sânt“ în corpore. Se dă primul signal, primul accent din partea unui destoinic cântăreţ, şi ceialalţi îi urméḑă cu mâni îmbinate spre rugăciune, cu privirile ţintă spre ceriu, de unde tot darul şi tótă bunătatea vine. Era solemn şi sânt momentul, când atâtea inimi setósă de adevĕr întonară „vino şi te sălăşlueşte între noi“. Cântarea se sfêrşesce, se perde şi ultimul acord pe aripa căruia gândurile nóstre se înalţă cătră bunul părinte ceresc — şi învĕţătorii se aşéḑă fie care la un loc cu gravitate sĕrbătorésca.

„Sciinţa este putere“ rĕsună din graiul preşedintelui, ér ceialalţi ascultă, căci este cuvêntul de deschidere. In vorbirea sa ne spune, accentuéză. că astăḑi puterea braţului trebue sĕ dispară dinaintea culturei şi a sciinţei, şi că acestea sunt numai potrivitele arme, cu cari putem conduce poporul nostru la luptă pentru existenţă. Cuvêntul acesta fu primit cu aclamaţiuni „sĕ trăéscă“, declarându-se adunarea de deschisă.

Urmèză la ordinea ḑilei constatarea membrilor, se ceteste deci apelul şi cu plăcere ni se spune presenţa alor preste 70 colegi.

Urméză cetirea raportului comitetului central, al cassariului, bibliotecarului, cari se dau unei comisiuni de trei, care cu proxima şedinţă sĕ ne aducă o referadă asupra lor. La ordinea ḑilei sĕ pune acum lucrarea membrului T. Popovici. „Cum are a se propune cu succes limba maternă în curs I. al scólei poporale“. Autorul nefiind present se dă cetire din partea colegului Bota din Cetea. Trebue recunoscut, că lucrarea e făcută cu multă diliginţă, şi dacă nu a făcut totuşi succesul recerut în auditori, are sĕ se esplice din causa, că n'a fost de faţă însuşi autorul spre a o ceti. La discuţie iau parte mai mulţi între cari: S. Roşu, Bota, Tătar Dl Roşu constată cu multă obiectivitate, că prea multă teorie a făcut aci dl autor spunênd reguli, principii, dar exemple nu ne aduce, şi noi cam tot după exemple însĕtoşem, căci ştim, că exemplele atrag. In acest sens vorbesce şi dnii Bota, Tătar, care atrage atenţia tuturora la lucrarea astorfeliu de teme ca între espunerea părţilor teoretice sĕ aducem şi exemple. Pe lângă acestea i sĕ votéză mulţămită zelosului membru T. Popovici.

Acum urméză disertaţia dlui C. Suciu: „Educaţiunea naţională, promovarea ei prin cântul poporal şi îndreptăţirea acestuia în şcólele nóstre“, lucrată cu multă îngrijire pe motive naţionale. Nu sunt dle redactor, prietenul osanelor, dar ce e frumos îmi place şi e just ca sĕ admit, când ḑic că lucrarea acésta e succésă atât ca formă cât şi ca cuprins, pentru-ce disertantul a fost călduros felicitat.

Apoi dacă mai adaugem şi aceea, că acésta temă forméză o actualitate nu putem ḑice decât că ea a fost binevenită.

Cred, dle Redactor, că cu proxima ocasie Vĕ voiu şi puté-o pune la disposiţie spre publicare în preţuitul D-vóstre ḑiariu, de aceea mĕ mărginesc a aminti numai conclusul pe care dl Suciu îl recomândă spre primire şi anume „educând sĕ educăm românesce“.

Ér în fine părţii a II-a a lucrării sale pune înaintea adunării 2 întrebări spre discuţie la cari adunarea îi rĕspunde favorabil.

1. Învĕţarea potrivitelor cântări poporale în şcólele nóstre, are vre-o influinţă stricăciósă asupra sentimentelor religióse-morale ale elevilor nostri?

Adunarea: Nu!

2. Învĕţarea cântărilor poporale are vre o însemnătate la întărirea sentimentului naţional, la cultivarea iubirei de ném şi a solidarităţii în popor?

Adunarea: Da! are!

Aşa dar urméză dlor Colegi — ḑice dl Suciu — ca sĕ ne conformăm, sĕ satisfacem postulatelor acestora pe terenul educaţiunei naţionale. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Lenau.

(1802—1850.)

(Urmare.)

Lenau este un adevĕrat representant al poesiei pesimiste şi — dacă voim sĕ credem celor mai destoinici apreţiatori ai lui — îl putem numi cel mai de frunte poet pesimist al germanilor. Causa e a se cauta în cea din urmă însuşire amintită, în radicalul subiectivism, trăind el într'un cerc îngust şi făurindu-şi idealele, cum firea cea bolnăviciósă i-o dicta. Tonul pesimist din poesiile lui Lenau e în general de un farmec atrăgĕtor până în unele scene din „Faust“ şi „Don Juan“, în care devine frivol şi lasciv chiar.

Ceea-ce mai mult îl caracterisézâ pe Lenau, este originalitatea lui. Arare-ori găsim în literatură un scriitor atât de independent ca Lenau, care se steie afară de ori ce influinţă a scriitorilor vechi séu contimporani. Lenau a fost un fiu al firei, cu care el deja de copil s'a îndrăgostit. Deja ca copil îi plăcea sĕ rătăcéscă prin codru şi primăvéra sĕ asculte şi imiteze cântul filomelei, ér tómna sĕ asculte óre întregi tristul zuruit al frunḑelor muribunde. Era un mare admirator al naturei, inima lui era cuprinsă de evlavie faţă de ea şi totuşi a neîndreptăţit'o în poesiile sale atât de des, privindu-o prin o falsă prismă, alcătuită de un bolnav sistem al nervilor. Formele de pe natură însĕ, şi astfel cum ni le presintă el, sunt admirabile şi este ceva de tot relativ, atârnă dela individualitatea fie-căruia, de a ne împăca séu nu cu ele.

Las sĕ urmeze aci scurtele apreriări a unor literaţi germani asupra-i:

Gustav Karpeles în „Allgemeine Geschichte der Litteratur; recunósce în Lenau pe poetul, îi impută însĕ lipsa de obiectivitate şi în consecinţă individualitatea proprie ce o îmbracă în vestmintele poetice. „Poesia adevĕrată — ḑice Karpeles, — este nemuritóre, este atât de sublimă încât se ridică preste durerea şi suferinţele unei generaţiuni trecĕtóre, la care unui poet nu-i este ertat a se oprí, plângênd şi bocindu se împreună, ci, poetul trebue sĕ privéscă din înălţimea sa la tóte, el nici de mórte nu trebue sĕ tremure, căci este pretinul zeilor.“

„Lenau însĕ 'şi a cântat propria durere cuprins de cele mai profunde patimi, ce au chinuit vre-o odată o inimă omenéscă; poesiile lui sunt lacrimi cristalisate în cele mai strălucitóre diamante şi *nu* sunt operele artei ale unui geniu sublim ce se ridică preste miseria omenéscă. Lui îi lipsesce imaculata obiectivitate a disposiţiunei sufletesci; la el totul prea e profund omenesc şi prea puţin artistic.“

Cu tóte aceste imputări însĕ, cari firesce fiesce care cetitor în parte le admite, dar le justifică prin faptul, că sinceritatea ce respiră din tot versul îi tórnă mângăere în sufletul trecut prin asemenea lovituri, — cu tóte aceste însĕ, Karpeles observă:

„Ori cât de bolnavă ni s'ar părea poesia lui Lenau, nu se póte nega, că poesiile aceste ne ating cu mult mai tare, decât cele mai rotunḑite opere ale artei. Suferinţa poetului pentru nesfêrşita durere din viéţa pămêntéscă ne atrage cu o putere magică în cercurile în cari el a trăit. Lenau este o *„harfă a lui Aeol“*, a cărei sunete jalnice ne cutremură inima şi ne-o umple de mistere. *Furtuna morţii* trece prin córdele acestei harfe şi atingêndu-le produce acorduri miraculóse“. (Va urma.)

Diverse.

Damele şi politica. Revista engleză „Wonan“ (femeia) a pus cetitorilor sĕi următórea întrebare: Care rubrică din ziare interesézâ mai mult pe dame? Respunsurile se înţelege au incurs cu duiumul, şi din sumare s'a constatat: Femeile primadată năvălesc asupra rubricei noutăţilor séu scirilor ḑilei, apoi urméză partea scientifică-literară. Puţin le intereséză politica, mai puţin economia publică. Cele mai multe epistole declară, că femeile nu se pricep la d'al de aceste. E interesant, că epistolele le-au trimes cele mai bune económe.

Loterie.

Sâmbătă, în 5 Decembre n. 1896.

Budapesta: 25 57 20 75 54

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei scóle nóuă in comuna Pianul de sus, protopopiatul Sebeşului, se va da în intreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende *Vineri în 6/18 Decembre a. c. la 10 óre a. m.* în scóla gr.-or. în Pianul de sus.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 3078 fl. 32 cr. v. a.

Materialul şi cărăuşiile le dă comuna. —

Doritorii de a licita vor avea a depune ca vadium 10% din preţul strigării.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parochial din Pianul de sus. Celea ce se aduc la cunoscinţă publică.

Pianul de sus, 3/15 Novembre 1896.

Comitetul parochial.

Simion Ghibu, m. p.,
paroch şi preşedinte.

[168] 3—3

Nr. 496 [172] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Reciu, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite fixe şi sigure de 412 fl.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi asterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela preşedintele comitetului parochial din comuna Reciu.

Dela concurenţi se aşteptă, a se presenta în o Duminecă séu sërbătóre la biserică, pelângă observarea disposiţiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 31 August 1896.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 541/896. [173] 3—3

CONCURS.

Încuviinţându-se prin venerata resoluţiune consistorială din 24 Septembre a. c. de sub Nr. 5439 Bis. instituirea unui post de capelan în parochia de clasa a III-a Mănăşturul-român, prin acésta se publică concurs pentru ocuparea acestui post, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt, umătate din venitul parochial statorit de comitetul parochial în sumă de 314 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au aşi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsëmnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 22 Octobre 1896.

Tuliu Roşescu,
protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religio	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134. Sibiiu, Joi, 28 Novembre (10 Decembre) 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Novembre 1896.

În imperiul turcesc în timpul din urmă s'a deschis pe tóte terenele o luptă în favorul bisericilor naționale.

Biserica ecumenică din Constantinopole nu vede cu ochi buni desvoltarea bisericilor naționale, de aceea lupta religionară în imperiul otoman se pórtă cu multă animație.

În numĕrul trecut am vorbit despre emanciparea bisericei române din Macedonia prin numirea unui metropolit român.

Suntem datori sĕ facem un tablou complet al acestor lupte spre a înțelege atât purtarea guvernului otoman, cât și ținuta patriarchului ecumenic în lupta acésta.

În orient mai până în ȡilele mai din urmă nu a fost respectat principiul depus în canonul 34 apostolesc, care provede biserici naționale, organisate întru tóte după limba vorbită de credincioși.

Biserica ortodoxă din Orient a trecut ca biserică de caracter național grecesc.

De naționalitate grecéscă erau archiereii, de naționalitate grecéscă erau superiorii mănăstirilor, cari administrau averile mănăstiresci, atât la cele închinate, cât și la cele neînchinate; de naționalitate grecéscă erau școlele teologice; cu un cuvênt biserica orientală în peninsula balcanică era pusă în serviciul panelinismului.

Cu emanciparea politică a statelor, odinióră sub suzeranitate turcéscă, s'au emancipat și bisericile acestor state, și încetul cu încetul ele s'au organisat în metropolii de sine stătătóre, cari cu patriarchatul din Constantinopole avéu numai legături spirituale.

În România guvernul lui Cuza a făcut și secularisarea averilor mănăstiresci și nu scim din a cui vină, averilor li s'a luat destinațiunea, care dacă se lăsa conform dorințelor pioșilor testatori, aȡi România ar avé alt cler, și altcum s'ar presenta în fața lumei.

Pe lângă exarchatele independente din România, Sêrbia și Bulgaria au început în timpul din urmă a se grupa bisericele după naționalitate chiar și pe teritoriul actual al Turciei.

Tendințele bisericilor naționale au aflat aprigi spriginitori în sinul guvernelor țĕrilor devenite independente.

Cu energie mai mare a lucrat cel mai tinĕr stat din peninsula balcanică. Mâna de fer a lui Stambulow a sciut stórce concesiuni dela pórta otomană, care a încuviințat înființarea unui exarchat bulgar în Constantinopole, și numirea de 4 episcopi bulgari în Macedonia.

Nisuințele sêrbilor încă au avut resultatul dorit, fiind denumit de metropolit pentru părțile din Sêrbia vechiă rĕposatul Metodie, care trecea de bun amic al sêrbilor.

Frecările între sêrbi și greci au fost continue pentru numirea acésta în scaunul metropolitan din Ueskküb.

În ȡilele acestea metropolitul Metodie a rĕposat între împrejurări, cari dau ansă la presupuneri. Se crede, că reposatul metropolit nu a avut mórte naturală.

Frecările dintre sêrbi și greci dau ansă a se crede, că metropolitul Metodie a fost otrăvit de cătră greci.

Faima acésta câștigă nutremênt prin faptul, că îndată după reposarea metropolitului, care trecea de amic al sêrbilor, sinodul patriarchal a ales în acel scaun pe episcopul Ambrosie din Ochrida, care trece de mare grec.

Frecările între sêrbi și greci acuma au ajuns la culme. Animositățile au degenerat în bătăi, și autoritatea publică a fost necesitată sĕ încuie biserica.

Intre asemene împregiurări dureróse a venit numirea metropolitului român pentru românii din imperiul otoman.

Se crede, că numirea metropolitului român va aduce cu sine numirea unuia și pentru sêrbi.

Guvernul otoman a intervenit la patriarchul din Constantinopol pentru revisuirea alegerei episcopului Ambrosiu, și alegerea unuia, care sĕ pótă sĕvêrși liturghia în limba veche slavonă, spre a mulțămí și dorințele sêrbilor.

Sinodul patriarchal nu a satisfăcut acestei dorințe, și astfeliu lupta religionară e pusă acuma intre patriarchul ecumenic, ca representant al panelinismului și întru pórta otomană, care sprijinesce tendințele sêrbe.

Patriarchul nu s'a declarat încă nici cu privire la numirea metropolitului român pentru Macedonia.

E posibil, că patriarchul din Constantinopol, se pronuncie anatemă și asupra metropolitului român, și în general asupra tuturor exarchilor, cari stau în fruntea bisericilor naționale din imperiul otoman.

Ar fi dureros, când patriarchul din Constantinopol s'ar lăsa a fi răpit la un asemene pas, dară anatema acésta nu ar schimba întru nimica mersul lucrurilor și desvoltarea naturală a acelora.

Biserica ortodoxă are ca principiu caracterul național al singuraticelor biserici.

Fiecine în limba sa sĕ laude pe Dumneȡeu și organismul bisericesc în limba poporului sĕ-și afle manifestarea agendelor sale.

Patriarchul din Constantinopol face cele din urmă încercări desperate de a imprima bisericei orientale caracterul național elin, și de a pune tóte bisericile în serviciul esclusiv al rassei eline.

A trecut timpul acela.

Biserica ortodoxă în Orient are menirea sĕ se consolideze după principiul canonului 34 apostolic cu biserici naționale, ca apoi cu puteri unite sĕ lucre pentru consolidarea lor internă, pentru crescerea clerului, luminarea poporului, și urmărirea unei ținte comune tuturora, triumful ortodoxismului.

Noi credem, că totuși va învinge spiritul canonic al bisericei.

* * *

Întrebuințarea puterei armate s'a regulat prin un nou regulament, în care se dispune ca la alegeri puterea armată sĕ se foloséscă numai pentru asigurarea dreptului de alegere a cetĕțenilor, nici-decum însĕ pentru mărginirea aceluia, adecă pentru de a împedeca pe cetățeni în folosirea aceluia sub diferite pretexte. Altcum armata și-ar contraȡice chemării sale, de a susține ordinea publică în astfel de casuri și ar lucra în contra autorității sale. Pe viitoriu dislocarea armatei la alegeri și alte întruniri se va face numai după un anumit plan a terenului unde va avé sĕ fie dislocată și nu după ordine date la moment fără precugetare.

Afară de aceea, pelângă sentinelele militare se vor așeȡa și alte organe publice pentru păzirea ordinei, cari se pótă controla pe trecĕtori.

Tóte bune și frumóse, dar aceste dispoțiuni ar fi trebuit sĕ se facă încă înainte de alegerile dietale din luna trecută.

Se vede însĕ, că la noi și astfel de ordini se fac numai pentru alții și nu și pentru acei ce le fac, prevĕȡênd póte acestia, că nu vor avé lipsă de ele pentru sine la viitórele alegeri.

Represalii. In Africa de sud, somalele, locuitori indigeni, au ucis pe consulul italian Cecchi și soții, când au cercat a pătrunde pe un teritoriu neocupat, deși numai cu scopuri de scrutări scientifice. Pentru rĕsbunarea acestui măcel, guvernul italian a decis sĕ trimită la fața locului o naie de resbel, ca sĕ prindă pe cei vinovați și sĕ i pedepséscă.

Ministrul de resbel și activarea voluntarilor. E cunoscut că voluntarii, cari voiau sĕ rĕmână la cariera militară, după servițiul activ de un an, trebuiau sĕ facă și un an de probă ímediat și fără întrerupere, ér la finea anului, dacă examenul le succedea, erau promovați de sargenți până la promovarea lor de locotenenți de oficer. Acum ministrul de resbel a dat ordin tuturor trupelor, ca comandanții acelora până la 10 Decembre a. c. sĕ-i trimită raport despre toți acei voluntari, cari fac acum anul de probă și sunt capabili pentru cariera militară. Pe cei nefolosibili, probabil ii vor absolva dela anul de probă și-i vor dimite.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Prin marturiszirea Mihaltzenilor și a altora nu ke nuszau adeverit, de ovorbire ka atsaszta nitse szau auzit. — Si nu szekuji ku Guarda nationale, kari nitse n'au foszt akolo de la 10 csaszuri de demineatze pină la $^1/_2$ 6 csaszuri dupe amezezi intre amenintzeri arfi aretate glontzurile, ku kari pekum szezise arfi vrute ale szfirsi viatza, de inszusi Mihaltzeni si vinovati lor szotzi au fost atsija kari ku armele rol ku kutzitele si zbereturile au amerintzat si au bazsokorit tiszturile kari ei dozsene szpre aszkultare, si pe militari. — Militari szekui, intru o sztare serioaze au sztat înnaitea poporului, si ku purtarea sza cse asezata' pe nimene nau atzitzat szpre minie, si armele dupe amezezi la un csasz, din kolo de Békás de parte de gloate l' au unplut. — Dintre Mihaltzeni si alte marturii nimene n'au auzit kumke militari szekui szau alt deregetoriu jarfi szilite ka sze primeaszke Unia. Si asa dare fere de fundament eszte atseja kumke ne primindusze Unia militari szekui inflakaratzi la porunka unuja tiszt arfi inpuskat pepoporul nevinovat, fiindke dupe merturiszirea marturiilor, ku mare patientie au szuferit militari szekui, toate nedreptetzile atsele kare gloata mai in 7 csaszuri au verszat peszte dinsi, si nits nu din porunka oarkerujas tiszt. fere szilitzi fiind szpre a sza aperare, si asa in urmarea zsuremintului pe legile militeresti pusz, au inpuskat pe atsija, kari pe tiszturile lor ku propusz de omor, ku koasza jau nevelit si mai intru atseja klipite fere de nitse o porunke au puskat in gloata', de unde au foszt inpuskat ortakul szeu, si kare gloata ne aszkultindu de legi si de Prepusi szei szau szkulat in potriva okirmuirii. — Nau murit 30 de oameni, nitse szau renit 50, pentruke dupe extractul autentik din protokolul mortilor luat pone akuma numai 12 au murit, si după marturiszirea marturiilor 9 szunt renitzi. Nau putut zitse militari szekuj ketre gloata csefugea, „no akuma atsaszta sze o je Inaltzija sza deszpre szpatele voasztre“, pentru ke intimplindusze dupe nevelire inpusketurile, toata' gloata indate szau dusz d' akole, si asa n' aufoszt kui sze zike ori tse, dare deszpre kuvinte asa ne csinsztitoare nitsi atsija kari au fosztu de fatze nitse Mihaltzeni nu marturiszesku — Militari szekui si Guarda' nationale pintre holde aszkunsi Mihaltzeni n' au vezut, da dintre reszkulatzi Mihaltzeni mai multi szau vezut intrarmatzi aszkunzindusze prin szekare. — Tokma asa n' au auzit gloata pornita' szpre fuga ca si marturiile kari au foszt de fatze amerintzarea atseja „kumke szekui ku szinge au agoniszit czara si ku szinge vreu ao si apára;“ mai inkolo kumke jei ku Guarda nationale din Ajud ar vre a zsefui Blasul, residentia Episcopala de akolo, si edificiumurile scholastitsesti a' neamului romanesk; fiindke amerintzerile atseste dintre kari au foszt de fatze nime nule marturiszeste, nitse gloata de oameni nuleau putut auzi, fiindke prekum szau zisz si mai in szusz ku graba au fuzsit deakolo.

Din marturisziria Preotului neunit din Mihaltz eszte fere de nitse o indóle, kumke in calea sza ketre Koslard nitse lau vetemat, ku ateta mai putzin l' au batut szau jau szpart Kapul militari szekuji.

Kare Extract protocolaru kumke ku marturiszirea marturiilor intoate sze vizseste — si kumke dupe szpuszurile marturiilor szaugatit, comiszia Mixta' mai szosz iszkálita' marturiszeste. In Ajud Juni 21 1848.

Béldi Ferencz, m. p. *Turtse*, m. p. Capit.
Kemény István, tseltiner. *Sándor*, m. p. Capit.
és Auditor.

(Va urma).

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 7 Decembre 1896. n.

In şedinţa acésta s'a primit proiectul de lege despre indemnitate séu plenipotenţiare budgetară. Tótă afacerea s'a terminat într'o jumětate de óră, căci fiind guvernul cu liberalii sěi în mare majoritate faţă de oposiţie acésta n'a încins dispute îndelungate, zadarnice, ca şi de altădată, ci s'a mulţumit a protesta pe scurt prin rostul deputaţilor Komjáthy, şi Makfalvay; cel dintîu ḑice, că in numele partidului Kossuthist nu primeşte proiectul tocmai din punctul de vedere al increderei faţă de guvern şi de partidul liberal, care stă pe basa pactului dela 1867 şi nici pentru alegerile făcute, — în contra motivărei raportorului Hegedüs Sándor.

Se vede, că mamelucii lui Bánffy sunt bine dresaţi.

Noutăţi.

Călětoria Mai. Sale Impěratului-rege. Maiestatea Sa împěratul şi regele nostru, după-cum se anunţă din Viena, va călětori pe la mijlocul lunei lui Februarie a. v. la Cap-St.-Martin, unde va avea întâlnire cu preşedintele republicei, Faure. Pe la sfîrşitul lui April Maiestatea Sa intenţionéză o visită la curtea Ţarului, şi prin faptul acesta se măreşte şi însěmnătatea convenirei din Cap-St.-Martin. Pertractările pentru stabilirea programului de călětorie decurg deja între principele Lichtenstein şi contele Kapniszt.

⁂

Alegere de preot. Ni-se scrie din Văleni: Joi în 21 Novembre a. c. s'a întêmplat alegerea de paroch în comuna Văleni, tractul Cetăţii de pétră; din 148 alegětori, cari au luat parte la actul alegerei 147 au votat pentru parochul din Someşfalěu Gavriil Cârlig, ér un vot a căpătat parochul din Finteuşul mare, Stefan Dragoş; anunţându-se resultatul, alegětorii cu nespusă bucurie au strigat „Sě trăiască nou alesul paroch al nostru“ este de mirat cu câtă dragoste l'au primit; ḑicênd: „pe acesta l'am dorit, étă că bunul Dumneḑeu ni l'a şi dăruit, nădăjduim, că sub dinsul vom redobîndi pacea, linişrea şi mângăerea ce le am fost perdut prin apostasia fostului paroch“. Alegerea a decurs în ordinea cea mai bună.

⁂

Regele Milan în Bihor. Ex-regele Sêrbiei Milan va petrece în cursul lumei acesteia în Bihor, fiind învitat din partea contelui Zichy la o vênětóre, ce o va arangia pe moşia sa.

⁂

Doi medici deţinuţi. Medicii din Paris *Boislet* şi *La Iareige* ḑilele trecute au fost deţinuţi. S'a constatat adecă, că numiţii domni doctori se ocupă cu meseria de a scăpa de urmările ruşinóse pe fetele decăḑute. Ḑilele trecute adecă a murit o domnişóră engleză cu numele *Thomson*. Mórtea a fost suspectă, s'a făcut arătare. Ḑiua următóre s'a sinucis scriitorul unei reviste, *Munzay*, care erau căsătorit şi în testament a lăsat sě fie îngropat lângă dşóra Thomson. In urma cercetărilor s'a constat, că Munzay cu domnişóra Thomson trăiau în relaţii intime, cari relaţii erau cât p'aci sě-şi aibe urmările ruşinóse, de cari au voit cei doi medici s'o scape pe dşóra Thomson. Vor fi exhumate cadavrele mai multor fete, cari au murit după cum se crede în urma astor fel de machinaţii.

⁂

Depunerea jurămêntului noilor episcopi. Episcopii noi, Dr. Radu al Lugoşului şi Ivancovici din Rozsnyó au depus jurămêntul de fidelitate în mânile M. Sale Luni, în Viena, de faţă fiind şi ministrul Wlassics. După acésta prelaţii au fost primiţi în audienţă.

⁂

Metropolit jăfuit. Din Belgrad sosesce scirea, că cu prilegiul morţii metropolitului de Üsküb au fost furate mai multe obiecte: cruci, orológe şi alte preţióse. Sunt încriminaţi cei ce au încungiurat pe metropolit la mórtea lui.

⁂

Nou secretar de stat în resortul ministeriului de agricultură, în locul lui Bedő Albert a fost denumit Nemeskéri Kiss Pál.

⁂

Demisionarea ministrului de culte al Sêrbiei. L. Kovacevici, ministrul de culte sêrb şi-a dat demisia. Cestia acésta se va tranşa definitiv numai după re'ntórcerea regelui în ţéră. Kovacevici a avut un atac vehement cu metropolitul din Belgrad Mihail pentru întregirea postului de director al facultăţii teologice. Pe timpul, când s'a întêmplat arderea stégului magiar, archimandritul Firmilian era rectorul teologilor. El a fost depus de guvern şi trimis în pensie. S'a încercat de atunci în 3 rênduri înlocuirea lui, dar metropolitul s'a opus fiindu-i Firmilian persónă gratà. Asta e pricina conflictului între ministru şi metropolit, care s'a terminat cu demisionarea celui dintâiu.

⁂

Demonstraţia medicinişţilor. Studenţii medicinişti dela universitatea din Pesta, cari s'au rěsculat contra profesorului lor Dr. Kovács, au ţinut Luni o conferenţă generală, în care comitetul ales a presentat memorandul ce are sě fie subşternut în acésta afacere corpului profesoral al facultăţii de medicină. Memorandul a fost primit cu unanimitate, subscris de circa 400 de inşi, şi a fost înmanuat Marţi decanului Ajtai Sándor. Conferenţa a enunţat prin couclus, că la cas, dacă nu li se va face dreptate, nimeni nu se va înscrie în semestrul viitor la Kovács; toţi aceia, cari nu se vor acomoda acestui conclus, vor fi priviţi ca duşmanii causei lor juste, ca rěuvoitorii tinerimei mediciniste, ca trădătorii causei şi vor fi tractaţi după merit.

⁂

Preot deţinut. Preotul gr.-or. sêrb din Szentes D. Pandovici, cassariul gimnasiului de acolo, la cererea fişpanului Vajnay a fost deţinut ḑilele aceste, pe cuvênt că ar fi defraudat 1800 fl. bani de ai institutului.

⁂

Mórtea unei dame de curte. În Hofburgul din Viena a murit în ḑilele trecute contesa Goess, dama de curte a Reginei şi sora ministrului austriac de resbel, Welserheimb. Dama de curte deşi a atins anul etăţii 73, totuşi nefiiind bolnavă, mórtea ei a surprins cercurile mai înalte.

⁂

A murit pe catedră. În comuna Trsztena s'a întêmplat zilele aceste un cas de mórte înfiorător. Profesorul dela gimnasiul de acolo, *Nadilek* (abia de 30 ani), pe când propunea de pe catedră de-odtată a căḑut la pămênt şi în presenţa elevilor sěi a espirat. Pricina morţii a fost un atac de inimă

⁂

Principele de Orleans în Belgia. *Filip*, principele de Orleans, bărbatul princesei Dorotea, a primit însciinţare dela guvernul belgian, că pe pămênt belgian nici un fel de agitaţie contra republicei franceze nu se va suferì; îl rógă deci guvernul sě se reţină dela astfel de acţiuni.

⁂

Fiscal episcopesc în locul lui Dr. Polit, înfocatul naţionalist sêrb, pe care l'a amovat din acest post al sěu episcopul sêrb German Apaciu, a fost denumit din partea acestuia Stefan Adamovich, fost candidat de deputat al partidului poporal.

⁂

Un oraş în cufundare. Locuitorii oraşului Brüx sunt ţinuţi în continuă terore. În mai multe rênduri s'au cufundat mari părţi ale oraşului. Ḑilele aceste éràşi s'a întêmplat o astfel de cufundare. Mai multe edificii sunt crepate, şi astfel viéţa locuitorilor e în cel mai grozav pericol.

⁂

Soţie vîndută. In satul Catun din Sêrbia, ţěranul Ranghelovici 'şi-a vêndut soţia prietenului sěu Stancovici. Ranghelovici a cerut 40 dinari pe soţia sa, dar Stancovici nu 'i-a dat decât 20, căci — ḑice el — nici atâta nu plătesce. In fine au făcus tîrg, s'a încheiat contract formal, şi Stancovici a trăit 3 ani cu nevasta cumpěrată; dar ḑilele trecute s'a făcut arătare contra lui, şi acum judecătoria o sě pertracteze asupra interesantului contract.

⁂

Kneipp la archiducele Iosif. Preotul din Vörishofen Kneipp renumit pentru cura de apă, la învitarea archiducelui Iosif, în Martiu va călători la Fiume, la familia archiducelui. Va sta în Fiume câteva sěptămâni şi va ţinea prelegeri despre metódele sale de vindecare.

⁂

Hârtie de 1000 aruncată în foc. Advocatul Dr. Herkner din Iicsin, orăşel în Bohemia, mai ḑilele tresute curăţindu-şi cassa wertheimiană, între alte hârtii nefolositóre a aruncat în corfa pentru hârtii şi o cuvertă albă. A dóua ḑi venindu-i un client, acesta cere înapoi o miie de floreni, ce i-a fost dat spre păstrare. Atunci şi-a adus aminte, că miia predată o a fost pus într'o cuvertă în cassa wertheimiană, şi s'a convius, că în coverte aruncată în corfa pentrn hârtii a fost şi acea miie de floreni. Numai decât caută în corfă, dar înzadar, căci hârtiile le-a fost ars servitórea dimpreună cu cuverta fatală şi a trebuit sě restitue din al seu miia de floreni clientului seu.

⁂

Someşul a esundat. Din Cluş se scrie, că Someşul a eşit din alvie şi în suburbii a făcut mari stricăciuni, astfel, că mai multe familii au trebuit sě-şi părăséscă locuinţele. Poliţia grijesce ḑi şi nópte de iazuri cu o mulţime de lucrători. Pentru spargerea sloilor de ghiaţă grămădiţi ici şi cólea, primariul oraşului a comandat dinamită la fabrica din Pojun. Causa acestei esundări este zăpada cea mare, care în urma ḑilelor călduţe din urmă a început a se topi.

⁂

Urmările beţiei. Patima beţiei duce pe om la faptele cele mai îngrozitóre. În comuna Sárospatak un ţeran suferia în grad mare de patima acésta ticosnică a beţiei, şi fiind că de multe-ori îl mustra aspru nevasta, el s'a hotărît sě-şi omóre întrégă familia, ca apoi neconturbat sě-şi pótă indestuli pofta nesaţiósă de a bea. Fapta infernală si-a început'o prin omorîrea unui băiat de doi ani, dar' la vederea sângelui s'a trezit în el consciinţa, care apoi l'a oprit dela continuarea intenţiunii lui. A fost prins şi dat pe mânile judecătoriei, care va şti dicta o pedépsă vremelnică, acomodată acestui criminal ordinar.

⁂

Un băiat sinucigător. Băiatul de 14 ani al controlorului fabricei de fer din Diósgyőr, Welser, a fost găsit în podul casei spênḑurat. Părinţii nu sciu ce ar fi îndemnat pe nefericitul băiat sě-şi facă sfêrşit în chipul acesta.

⁂

Bibliografic. A apărut: *Compas românesc*, anuar financiar de Petra-Petrescu, anul IV, conţine: date statistice asupra tuturor băncilor românesci: ordinea lor după anii de înfiinţare, după capitalul social, după total, după localităţi şi după comitate; tragerile la sorţi a efectelor de loterie; legea comercială ungară, finea, cu următórele materii: afaceri comerciale, conceptul lor; dispoziţii generale despre afacerile comerciale încheierea lor, îndeplinirea afacerilor comerciale, cumpěrarea; afaceri de comisiune, de espediţiune, cărăuşie, antreposite; asigurările; afaceri de editură şi sensariă. De vênḑare la autor în Braşov, preţul, incl. porto 80 cr., pentru România 2 lei.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulo*.

I. Cum îşi începe drăciile.

Eri am fost de opt ani şi mama mi-a ḑis: Iorji, ce cadou ai dori de ḑiua nascerii?“

Eu am rěspuns „un ḑiar“, pentru-că tóte surorile mele mai mari au câte unul şi eu aş crede, că sunt destul de mare pentru aşa un lucru. Şi aşa mama îmi cumpěră unu. Pentru ca sě încep însě lucrul cum se cade, am creḑut, că va fi bine sě copiez ceva din ḑiarul lui Lili, şi aşa m'am furişat în odaia ei, dar ḑiarul ei era încuiat în lăcriţa mesei şi mi-a trebuit gróznic de multă vreme până ce am căutat o cheie potrivită. In fine după ce aflai una, ér Lili fiind dusă în visite, mě aşeḑai la masă şi am copiat o faţă, bine-rěu, cum am putut.

Eu am trei surori şi fiecare are câte un ḑiar, în care scriu fiecare séră, după ce îşi depun pěrul în lăcriţă, afară de cel împletit. Astăḑi vine dar domnul Víli Schmidt, un holtei lung, urît şi bětrân, care mai în tótă séra vine la Lili şi surorile mele îşi fac haz de el. Eu mě aflam tocmai în salon cu ḑiarul meu şi el mě întrébă, că ce cadou am primit, şi dându-mi o bucată de candis, îi arăt ḑiarul meu. El îl cetesce tare lui Lili şi Elisabetei, cari se aflau chiar aici înbrăcate şi gătite frumos: „Mi-'ar plăcea, dacă bětrânul de Vili Schmidt ar rěmânea acasă. Duminecă séra ér a fost aici. Eu însě nu'-l pot iubi şi nici nu'l voi iubi nici odată, dar mama ḑice, că-i avut şi, că de mě va cere trebue sě l iau. O ce crud, că sunt silită a juca un rol atât de fals! Mi-se rupe inima de durere. Ce mâni gróznic de mari şi roşii şi nu scie spune altceva, decâ că are atâtea case şi cravata lui este fără un pic de gust. Aş dori sě rěmână acasă şi se pună odată capět acestei istorii. Dumineca trecută, când s'a dus dela noi a vrut sě mě sěrute, dar eu tot atât de bucuros aş săruta pe un rac ca şi pe el. O, el se deosebesce atâ de mult de scumpul, scumpul meu Montague de Iones. O, de este Montague numai un sěrman funcţionar! Nu mai pot suporta miseria asta. Montague este gelos şi îmi face cele mai mari amare reproşuri. O, ce şarlatanie este viéţa asta! Sunt sătulă şi obosită“.

Lili ţipa în tot timpul şi voia sě l rupă, dar domnul Schmidt îl ţinea sus până îl ceti, după aceea îmi ḑise: ce scrii aşa prostii? dar eu îi respunsei, că nu este nici o prostie, e din ḑiarul lui Lili şi eu credém, că Lili e destul de cuminte pentru-ca — şi el îşi luă pălăria şi bastonul, ér Elsbet îmi ḑise: „Acuma ai înscenat ér ceva frumos, Iorji!“

Lili voì sě mě apuce, dar eu m'am plecat şi am fugit.

N'am mai věḑut copil pe lume sě cadă aşa uşor în fleaşcă, ca şi mine. Tótă familia este supěrată pe mine şi ḑice, că eu aş fi stricat cununia şi că 'i-aş fi scurtat cu o sută de mii de dolari; dar eu sěrac de mine nu sciu cum am putut fi de vină — dór numai fiindcă am copiat câteva rênduri din ḑiarul lui Lili?

Una însě-i sfântă — continuarea din cartea asta va fi originală, tot invenţia mea, — bine-rěu. Mi gréţă de nebuniile din ḑiarele fetelor.

Astăḑi era aşa un scandal la noi din causa asta, încât nici nu sciam cum sě ajung la mâncare şi aşa m'am dus la pescuit. Nu era noros şi nu voia sě se prindă. Un om trece pe aici şi ḑice: „Ce ai prins flăcăule?“

Aş dorì sě nu-mi ḑică ómenii flăcăule, — mě fac sě turbez. De aceea striga-i: „Afurisit de pesce!“

Şi el ḑise: „Ce băiat păgân!“

Şi eu am ḑis: „Vorbă sě fie, pescele este pe zăgaz.“

Şi el se scărpină în cap şi se duse. Tocma muşcă un pesce în unghiţă şi eu plecându-mă pré tare, căḑui în apă. Eu înota-i peste zăgaz, sbura-i în móră şi tocmai peste rótă, dar nu trecusem încă zăgazul, cât îmi aduc aminte, şi mě gândém, că ei vor fi desperaţi, de nu vor mai avé pe Jorji, pentruca sě-l certe. Dar nu sciu ce mě mai gândém, când mě scóseră afară, căci eram scăldat de mórte, ca un şórece, dar ei mě rostogoliră pe o ladă şi suflară aer în internul meu cu o pumpă şi eu mě trezii întrebând: „Mi-aţi scăpat instrumentele de pescuit?“

Nu sciu de ce plângea mama, când mě aduseră acasă, căci întêmplarea trecuse deja, după-cum i-am şi spus. Eu eram crâncen de vesel, că căḑusem în apă, pentrucă prin asta uitară sě fie supěraţi pe mine.

Lili îmi aduse pâne cu unt şi o teie fórte bună, ér séra se duseră cu toţii jos şi pe mine mě înfăşiară în cearşaf, de credém că mě înăduş. Pentru aceea m'am şi sculat, m'am îmbrăcat în hainele cele nóuě — celelalte erau la uscate. Şi pentrucă desigur m'ar fi certat, din pricina că m'am sculat — m'am furişat în salon şi m'am ascuns, după feréstra veranḑii. Eram aşa de obosit, că adurmi i îndată-şi când m'am trezit, am auḑit voci şi am věḑut pe Susana cu adornisul ei şeḑênd pe sofă, Estbet climparia la clavir în celalalt colţ al odăii. Lili era sus, fiindcă scia, că dl Schmidt nu va mai veni.

(Va urma.]

Aduuarea generală,

a reuniunei de învĕţători români gr.-or. din districtul S. Sebeşului, ţinută la 8/20 şi 9/21 Nov. în Sebeş.

(Urmare.)

Cu acestea s'a sfêrşit lucrările primei şedinţe, ér proxima s'a anunţat pe ḑiua următóre la 9 óre. După terminarea şedinţei întreg corpul se îndréptă către restaurantul „Leul de aur“, unde am avut un prânḑ comun, petrecêndu-ne până târḑiu, alternându-se cântări frumóse, vorbiri şi toaste înflăcărate de iubire de neam şi de biserică. Au vorbit preşedintele Mureşan pentru propăşirea învĕţătorimei şi in special a reuniunei nóstre, confratele Suciu pentru comitetul central şi preşedintele nostru, apoi au urmat Tătar, colegul Maniţ pentru cele 5 colege presente la ce noi ne-am umplut de un sincer entusiasm. A mai vorbit colegul Suciu pentru întărirea spiritului de corp între învĕţătorime, ḑicênd între altele că: durerea colegului din Treiscaune sĕ fie durerea şi a celui din Munţii Apuseni, şi viceversa, bucuria celui din Munţi sĕ fie şi aceluia din Treiscaune. Acestor cuvinte ca o continuare îi urmézā rugăciunea nóstră naţională „Deştéptă-te Române“. Vasta sală rĕsună puternic, geamurile tremură, şi iubirea între noi creşte, şi tot mai mult cimentéză sfintele nóstre legaturi de apostoli ai culturei ţĕranului român. Ah! dar én ascultă! ce vibréză colo în capul mesei aşa frumos, gingaş de dulce? Sunt colegele (Poenăriţele) cari pe semne vréu sĕ ne surprindă cu o frumósă cântare, sĕ ne desfăteze câteva clipe cu altul lor aşa de dulce. Şi le-a succes asta aşa de minunat! Ele sfêrşesc, şi aplausele erump cu tótă puterea... Dar la alt loc o altă surprindere! Făcênd o fugitivă inspecţie preste întrégă masa, dau de un grup „de-ai nostri“ discutând vehement; aud că se pronunţă şi sublimul adjectiv „ortodox“ la a cărui auḑire tresar atât de dulce.

Se discută adecă despre chemarea nóstră şi pe terenul confesiunei nóstre. Cerem discuţie publică, cerem! resunară de-odată din mai multe părţi. Atunci colegul Lică — care era în focul discuţiei se scólă, şi convingĕtoriu accentuéză misiunea nóstră şi de păzitori ai ortodoxismului, şi poftesce întrégă masa sĕ bea pentru învĕţătoriul ortodox.

Dar timpul înaintase binişor; erau 10 óre când toţi se depărtară în cea mai bună disposiţie pe la cuartire, de cari bunii sebeşeni s'au îngrijit cu multă bunăvoinţă.

Şedinţa a II-a Sâmbătă a. m.

Şedinşa se deschide prin preşedintele ordinar, la 9 óre, şi numai decât se pune la ordinea ḑilei punctele de sub nrul 5 „Prelegeri practice — vii — din limba maternă pentru cursul I., de G. Tătar. Dl Tătar face mai întâiu pe elevi ca sĕ pronunţe cuventul „om“, şi prin întrebări potrivite, face pe elevi ca sĕ constitue ḑiceri simple despre om. Purcede apoi la descompunerea acestul cuvênt, şi pe urmă se nisueşte ca elevii împreună cu dênsul sĕ facă semnele sunetelor din cuvêntul „om.“

Se fac unele observări din partea membrului Pavel, referitoriu la ţinuta prelegĕtoriului, şi anume nu-'i consult ca sĕ te plimbi şi astfeliu sĕ pui întrebări elevilor, ci mai consult e sĕ stai într'un anumit loc şi de aci sĕ te adresezi către elevi, şi érăşi nu e corect de loc ca sĕ arăţi cu degetul elevul pe care voesci a-'l întreba. „Ḑi tu, ḑi tu“, acestea cât se póte sĕ le părăsim.

Membrul Ivan face observarea, că dl prelegĕtor altădată sĕ se feréscă de provincialisme, aşa d. e. „eşte“ etc., sĕ ne însuşim graiul românesc din cărţi bune.

După acésta urméză prelegerile practice tot din limba maternă pentru cursul II. de S. Roşu, şi din Fisică pentru cursul VI. de Av. David. Dl David pune întrebări elevilor, ca sĕ aducă cele din óra trecută în legătură cu ceea-ce se va tracta astăḑi înaintea elevilor. Fixéză ţinta, „ferul“ şi trece apoi la însuşirile lui, le spune despre ferul magnetic, le arată potcóva magnetică şi face însuşi experimentările de lipsă cu ea. Prin întrebări potrivite scóte rĕspunsuri din elevi pe cari însuşi le-a aşteptat, s'a vĕḑut deci, că a tractat după cele 5 trepte formale. Învĕţătoriul A. David sfêrşesce prelegerea şi colegul Pavel din Lancrăm îi face potrivita observare, că prea des a repetat unele şi aceleaşi întrebări, ér la urmă a trebuit sĕ facă o repetiţie generală, ceea ce nefăcêndu a detras din succes, ceea-ce se va şi observa în viitórea óră când se va continua despre fer. Mulţămeşte tuturor prelegĕtorilor pentru zelul arătat.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Lenau

(1802—1850.)

(Urmare.)

Otto von Leixner scrie în „Geschichte des deutschen Schriftthum's“.

„Tonul fundamental în poesiile lui Lenau este durerea, dela subtilă induioşare până la desperare pentru lumea acésta a aparenţei. Cele mai multe producte ale sale sunt copii suferinţei. In acéstă direcţiune dispune de o mare avuţia a disposiţiilor; unde numai privesce, fie în inima proprie, în viéţă séu în natură, vede apunênd lumina, presupune un verme în ori ce floricea, vede pe cerul azuriu nóptea apropiindu-se. Lenau a fost prea serios, prea gingaş şi debil, ca prin ironie sĕ se avênte peste snferinţă. El nu s'a putut lupta, nu a avut forţa necesară de a ajunge la libertatea deplină de bărbat. Astfel fantasia întrégă îi se întunecă tot mai mult, până ce la sfêrşit sĕ lasă o nópte posomorîtă pe lumea lui internă şi esternă“.

„Astfel se explică, că multe din poesiile lui Lenau sunt sinistre (Warnung im Traum, Waldkapelle, Anna). Cu tóte că prea s'a dedicat suferinţei, el totuşi a rĕmas totdeauna poet; cu tóte că multe din poesiile sale techinuesc óreşi-cum, te sdruncinéză — totuşi au tóte timbrul unui propriu farmec.

„In Lenau încă este tendinţa lui Faust: ar îmbrăţişa bucuros lumea, dar se simte încătuşat de ferele realităţii; ar voi bucuros sĕ creadă, dar când ajunge la ţintă se găsesce lipsit de putere, şi cade jertfă îndoelei; nimic nu póte ḑe tot nega şi nimic de tot aproba“.

„In felul acesta chipul lui Lenau rĕmâne umbrit şi posomorît, *dar lumea totuşi pe veci va adora în dênsul pe unul dintre cei mai mari lirici germani*“.

Vedem atât din momentele vieţei lui Lenau, cât şi din puţinele aprecieri făcute despre firea şi poesiile lui, că avem de a face cu un poet, care întru tóte este înrudit cu un poet de toţi Românii iubit şi binecunoscut, cu Eminescu. Este o absolută imposibilitate pentru noi a vorbí de Lenau fără a aminti şi pe Eminescu, şi viceversa. Eu am convingerea, că procedura criticilor nostri, de a *nu* amintì la un loc pe aceşti doi representanţi ai durerii din univers, este de tot greşită şi — fiind la mijloc şi un grad mare de preocupaţiune, întru cât se crede, că s'ar detrage ceva din nimbul lui Eminescu — acéstă procedură este chiar condamnabilă. Avem o literatură critică întrégă asupra scrierilor lui Eminescu, dar ne lipsesce cu desĕvêrşire o amĕnuntă paralelă critică dintre Lenau şi Eminescu; criticii nostri tind a'i despărţi pe unul de către altul şi cu toţii se feresc a vorbì cu óre-care conscienţiositate despre inriurirea poetului german asupra celui român. Se pare ca şi când s'ar teme, că vor ajunge la conclusiuni, ce ar putea devenì dăunóse literaturei române.

Voi arĕta la acest loc un exemplu de greşită procedură critică.

Ionescu Raicu — Rion,*) un critic tinĕr talentat, a cetit în aula universităţii din Iaşi un studiu intitulat „Eminescu şi Lenau“. Tendinţa studiului se vede dintru început a fi, de a dovedì, că Lenau şi Eminescu sunt dóuĕ naturi poetice de diferit gen şi că pesimismul lor nu provine din aceleaşi pricini şi că — prin urmare — între ei doi nu sunt alte puncte de asĕmânare, decât acele ce există peste tot între acei fruntaşi ai omenirei cari sufer, cum sunt şi Byron, Leopardi etc.

Punctele de mânecare ni-le spune Ionescu Raicu-Rion în următórele:

„Dacă apropierea între Eminescu şi Lenau s'ar fi întemeiat numai pe acéstă simplă şi adevĕrată asémânare, nime n'ar avé nimic de ḑis. Dar când din ea se caută arme pentru a sdrobì gloria poetului nostru şi a face din el un simplu neguţător, care a importat în ţéra românéscă sentimente străine coloniştilor lui Traian — atunci ori-cine trebue sĕ se indigneze“.

Ér într'alt loc ḑice:

„S'au găsit anonimi, cari se susţină, că influenţa pesimistă a lui Eminescu a fost mai primejdiósă desvoltărei nóstre, decât năvălirile barbare venite din Asia, începênd dela goţi până la tătari, ér dela ei încóce până la tanarioţi inclusiv. Acésta curiositate intelectuală a eşit din mintea unui român din Blaj“.

Avênd aceste puncte de mânecare, de a apĕra pe un predilect poet în contra celor ce vor sĕ-'i „sdrobéscă gloria“ făcêndu-'l contrabandistul unor idei şi sentimente, şi de a combate o „curiositate intelectuală“, — este uşor de explicat, dacă criticul cade în preocupată argumentare şi ajunge la conclusiuni false cu necesitate.

Raicu-Rion găseşte forţa argumentaţiunei sale în critica d-lui Gherea, care, cum se scie, susţine că în fond Eminescu a fost optimist, dar numai mediul social l'a aruncat în braţele morbului acestui veac, în braţele pesimismului. „În scurt étă adevĕrul adevĕrat, fondul prim al lui Eminescu e o dosă mare şi covêrşitóre de idealism; ér pesimismul, care ca filosofie şi ca sentiment străbate tótă creaţiunea poetului, dându-i de multe-ori o colóre aşa de întunecată, acest pesimism e resultatul influenţei mijlocului social“, — ḑice criticul Gherea.*)

Purceḑênd dela cele afirmate de Gherea, Ionescu-Raicu Rion numesce pe Eminescu optimist, natură sănĕtósă, ér pe Lenau pesimist-bolnăvicios, natură psichică bolnavă. „Eminescu n'avea nimic bolnav în sine însuşi, — Lenau însĕ era de un pesimism bolnăvicios organic“.

Aceste douĕ afirmaţiuni puse lângă olaltă, după cunóşterea amĕnuntelor din viéţa lui Eminescu, cum sunt comunicate prin scrisorile surorei sale Henrietta, publicate de curênd, sunt absolut false, chiar şi când ar avé de spriginitor pe Gherea. Astăḑi nime nu mai póte trage la îndoélă, că pesimismul lui Eminescu n'ar fi de natură organică, ca şi la Lenau. Influinţa mediului social este în casul acesta cu mult mai secundară, mai relativă şi — la tótă întêmplarea şi mai incidentală precum o presintă criticii lui Eminescu.

(Va urma.)

Bibliografic.

Preotul din Wakefield.

A apărut în ḑilele acestea şi se află de vênḑare în Librăria archidiecesană „Preotul din Wakefield“, naraţiune de Oliver Goldsmith, tradusă din limba engleză de Dr. P. T. — Preţul 60 cr.

Luăm notiţă cu plăcere de apariţia acestui op în traducere română. El se află şi în traducere germană. O probă şi acésta despre adevĕrata sa valóre. Şi avem firmă convingere, că bun serviciu aducem prin acésta publicului nostru cetitor şi în special preoţimei şi învĕţătorilor nostri, respândiţi în sinul poporului nostru dela ţéră. Ei vor găsi în ilustraţiile acestui op adevĕrat isvor de tărie, de virtuţi şi de praxă pentru tóte cercările din viaţa de tóte ḑilele.

Insuşirile practice ale englezului au devenit proverbiale şi universal recunoscute de temeinice. Drept aceea împlinim numai o datorinţă patriotică-naţională când recomandăm opul amintit cu deosebire în atenţiunea onorabilei nóstre preoţimi şi învĕţătorimi. In special spre a se deprinde sĕ aibă parte odată şi de practica englezului, cu cât mai vêrtos. că altă însuşire a englezului, răbdarea cea flegmatică şi nepăsătóre, de mult o exerciéză, adese ori în dauna nóstră comună. Spirit practic dar sĕ căutăm şi sĕ întărim între noi.

Pentru ca sĕ presentăm în liniamente generale o icónă despre cuprinsul şi valórea acestui op, reproducem aci prefaţa originalului englez şi apoi observările dlui traducĕtor, de care este însoţită traducerea. Din acelea sĕ adeveresce cea mai senină tendinţă şi cea mai sănĕtósă judecată şi direcţie în vederi

Étă-le:

I. Prefaţa originalulul (sub titlul: Avisare, cuprinde următórele:

„Cartea acésta are o sută de erori şi o sută de motive s'ar putea aduce ca sĕ-i probeze frumseţile ei. Dar asta nu-i de lipsă. O carte póte sĕ ne veseléscă c'o mulţime de erori s'au póte fi uricíósă fără nici o absurditate.

Eroul piesei acesteia unesce în sine cele trei caractere mai mari pe lume, el e preot, econom şi părinte de familie. El e descris ca unul, carele e gata sĕ se instrueze şi e gata sĕ se supună, simplu şi cu blândeţe la noroc şi maiestos la nĕcaz. In timpul nostru de avuţie şi de rafinărie cui póte sĕ-i placă un atare caracter? Cui îi place traiul distins (higt-life, haut-vol, cetesce: hai-laif, hotvole) se va întórce cu dispreţ dela simplicitatea traiului acestuia lângă un camin ţĕrănesc. Cari cufundă discursurile triviale cu humorul, nu vor afla glume în conversarea sa (a preotului) nevinovată: ér aceia, cari cugetă sĕ-şi bată joc de religiune, vor rîde de unul, carele îşi împrumută tesaurele sale de mângăere din viitoriu“.

Oliver Goldsmith.

II. Observările dlui traducĕtor:

„Prin traducerea acestei cărţi am voit sĕ fac cărturarii nostri cunoscuţi cu un preot model, carele ar putea servi şi la ai nostri de învĕţătură şi orientare.

Mai departe voesc sĕ observ, că literatura modernă franceză a decăḑuţilor cu Zola în frunte precum şi alui Ibsen, nu e de noi!

Noi luăm cărţile de cetit amână când voim sĕ ne distragem, sĕ ne abatem cugetele dela întêmplările ḑilnice şi învĕţând ceva sĕ ne veselim totodată. Noi voim prin ele sĕ ajungem la humor bun cu noi şi cu lumea şi sĕ ne adunăm puteri nóuĕ morale pentru viéţă. La condiţiunile acestea cărţile autorilor mai sus amintiţi nu corespund, din contră prin ele ne îngreţoşăm şi ei fac impresiunea ca şi când ar rîma din adins prin gunóiele omenimei.

Noi nu putem îmbunătăti ómenii prin înfruntări triviale şi prin aruncarea neruşinării cum socotesce Zola et Consortes, ci prin punerea înainte, ca o oglindă de model, a persónelor distinse, a idealelor mari, dovedindu-le avantagiul unui traiu moderat, onest şi moral. Atari idealuri ar fi pentru femeile nóstre: Lucreţia, Veturia, Porcia, Tulia etc. ér nu d. e. de a lui Dumas, carele glorificând maitressele (Dama cu cameliele) a dat nascere lui Zola şi prin el corupţiunea franceză nu numai că nu se reparéză, dar după cum vedem poporul acesta alergând după idealuri corupte, pe ḑi ce merge deeade şi se prăpădesce pelângă tóte calităţile sale eminente. Noi ca popor tinĕr sĕ băgăm bine de sémă ce idealuri ne alegem, căci la ele însĕ se nimeresce ḑicala „spune-mi cu cine te însoţesci şi'-ţi voiu spune cine eşti“. Iupiter a fost idealul Romanilor, Christos a sĕracilor şi a iobagilor, Moise a jidanilor, ér femeile nóstre luându-se după franceze sĕ bage de samă, că idealurile acelora sunt maitressele regilor francesi şi dame de soiul celeia cu camelii. Ergo caveaut consules!

Ce privesce limba traducerii, asta-i aceea pe care am învĕţat'o dela mama acasă ca copil (Observăm, că dl traducĕtor e fiu de moţ veritabil din munţii Abrudului. Red.) pentru-că eu n'am studiat în şcoli românesci, nici nu mĕ folosesc de limba maternă ḑilnic. Impregiurarea acésta servéscă de scusă pentru eventualele erori.

La datina fraţilor de peste Carpaţi, cari voesc odată cu capul sĕ ne impună cuvintele lor Kakofonice slave, turcesci şi mai scie Dumneḑeu, precum sunt: obiceiu, caraghios, blajin, pêcla, habar, ţiaţia, chibzuiala, vilég, chip, am pus în faţă a nóstre cele românesci: datina, şod, glumeţ-comedios, naiv-copilăresc (deşi blajin însemnéză prost la Poloni), negura-céţa-abur, câştig, mătuşa, socotéla, lume, tip (dela grecescul typos) conservând totodată ortografia nóstra îndatinată, căci eu nu-mi pot călca pe inimă şi sĕ-mi distrag limba cea dulce scriind: mîna, cîne, cînd, cîmp, cum o fac Iunimiştii dela Convorbiri şi jidanii sau străinii cei rĕu voitori“. . . . .

---

*) Născut la anul 1872, mort în Aprile 1895 ca profesor suplinitor la Têrgovişte. Veḑi Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare, cu o prefaţă de Sofia Nădejde. Ediţia Şaraga Nr. 57.

*) I. Gherea, Studii critice, p. 122.

Cu acestea opul se recomândă de sine căldurósei atenţiuni. Şi din parte-ne nu putem dori decât respândirea lui în cercuri cât mai largi, pentru realisarea nobilei intenţiuni a traducĕtoriului, care e atât de salutară poporului român.

Cu privire la partea technică a executării, tipar, format, hârtie, etc., adevĕrată surprindere, trebue sĕ exprimăm deplina nóstră mulţămire faţă de tipografia archidiecesană din Sibiiu. *Veve.*

---

[175] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III Calbor, conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dtto 15 Octobre 1896 Nr. 6753. Bis. se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful roman“.

Emolumentele înpreunate cu acest post dau suma de 588 fl. 30 v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi asterne cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnasul oficiu protopresbiteral; putênduşi lua informaţiune mai deaprópe asupra starei acestei parochii dela sub scisul oficiu protopresbiteral, séu dela oficiul şi comitetul parochial.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 16 Novembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

D. Moldovan.
adm. protopresb.

Nr. 633/896. [176] 1– 3

CONCURS.

Pentru ocupa(ea părochiei de clasa a III-a Şieu-Sântu din protobresbiteratul Bistriţei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Venitul parochului, statorit în şedinţa comitetului parochial din 27 Octobre a. c. face la an 407 fl. 30 cr.

Concurenţii au a-şi ascerne suplicile instruite conform legei în terminul deschis la subsnmnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protobresbiteral gr.-or al tractului Bistriţei.

Bistriţa, în 11 Novembre 1896. În conţelegere cu comitetul parochial.

Simion Monda
protop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mezö Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. Teiuş sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	---	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa	Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov—Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl Braşov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—	Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34	Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17	Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46	Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23	Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	...	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5.07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. Timişóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.02	2.35	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. Sibiiu sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	.—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	---	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	--	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
-·-	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—	Arad	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14	Vinga	9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39	Timişóra	8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20	Simeria	4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03	Haţeg	2.58	9.05	7.34	2.0
4 30	9.55	3.40	9.05	Petroşeni	12.01	6.10	5.25	11.2
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—	Lupeni	7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighişóră	9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135. Sibiiu, Sâmbătă, 30 Novembre (12 Decembre) 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7334 Bis.

Notă.

Comitetul central al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român", a luat inițiativa pentru editarea unei enciclopedii poporale, cu scop de a poporalisa în sinul poporului nostru sciințele și artele, și preste tot a lățí cunoscințele folositóre, ér în special a oferí publicului cetitoriu o icónă fidelă a stărilor poporului nostru, în trecut și în present.

Din acéstă „Enciclopedie Română" a eșit primul fascicul, care ofere bune prospecte pentru o lucrare folositóre și mulțumitóre. Opul întreg este proiectat a eși în dóue tomuri, fie-care tom de 10 fascicole cu prețul de 1 fl. de fascicol, ér în abonament 10 fascicole à 8 fl., ér 20 fascicole — opul întreg — cu 15 fl. solviți înainte.

Se atrage atențiunea oficiilor protopresbiterale și parochiale asupra acestei scrieri fosositóre, și acelea se însărcinéză de a o recomanda pentru procurare după putință și pe séma bibliotecelor nóstre școlare.

Sibiiu, din ședința plenară a Consistoriului archidiecesan ținută la 6 Novembre 1896.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu.

Sibiiu, 29 Novembre 1896.

„Intru pomenire vecinică va fi dreptul".

E frumósă acéstă cântare bisericéscă. O melodie frumósă, lină se furișéză la inima ascultătorilor evlavioși de câte ori la liturghia de Sâmbătă în amintirea morților la pricésnă se cântă „Intru pomenire vecinică va fi dreptul."

E de tot frumósă și partea a dóua a acestei pricesne: „De audul rĕu nu se va teme".

Elevii din seminariul nostru archidiecesan au înființat o societate de lectură, încă pe timpul, când archidiecesa nóstră o păstoria fericitul archiepiscop și metropolit odinióra Andreiu Baron de Șaguna.

Societatea a luat numele acelui mare archiereu al bisericei nóstre, și ea se numesce: „Societatea de lectură Andreiu Șaguna".

Pe timpul cât fericitul Șaguna era încă în viéță, societatea de lectură a elevilor seminariali în preséra ḑilei numelui Marelui archiereu, în preséra ḑilei Sântului apostol Andreiu cel dintâiu chemat, în 29 Novembre arangia fastivități în onórea archiereului.

Se ceteau disertațiuni despre teme bisericesci, se declamau poesii de cuprins religios moral, și se esecutau cântări frumóse.

Obiceiul acesta s'a conservat și după trecerea Marelui Archiereu din viéță.

In loc de a se arangia festivitățile locale întru amintirea reposatului la ḑiua morții lui, obiceiul s'a susținut, ca festivitățile sĕ se continue la ḑiua numelui.

Și an de an societatea de lectură Andreiu Șaguna arangiază festivități în memoria marelui metropolit Andreiu Șaguna.

Și elevii seminariali lucră în spiritul bisericei; Șaguna pentru biserica nóstră a fost „drept" în sensul adevĕrat al cuvêntului, și a drepților pomenire vecinică este.

Nu este suflet român ortodox în biserica nóstră, care se rostéscă rele asupra fericitului metropolit.

Intru pomenire vecinică va fi dreptul, de auḑul rĕu nu se va teme.

De ani 23 s'a mutat dela cele pămêntesci acest drept al bisericei, și de ani 23 se variază una și aceiaș temă, și un ochiu ager totdeuna va afla nóue momente de accentuat din activitatea acestui bărbat mare al bisericei nóstre, și accentuarea acelora totdéuna va afla inimi deschise, inimi doritóre de a auḑi cuvinte de glorificare pentru vecinica pomenire a acestui drept.

Și nóuĕ ne cade nespus de bine când vedem, că junimea nóstră din institutul archidiecesan, fiitorii nostri preoți și învĕțători continuă a se cresce în tradițiunile bisericei.

In timpurile aceste pline de atâtea tentative, în timpurile aceste pline de atâtea miserii, în timpurile aceste ale indiferentismului religionariu și ale spiritului anti-creștinesc, care se manifestéză în crearea de instituțiuni cu tendența vĕdită de a ne înstrăina credincioșii de către biserică și instituțiunile ei, în aceste timpuri de grea cercare ne cade bine sĕ vedem junimea accentuând și în mod festiv: „vecinica pomenire a dreptului, care de auḑul rĕu nu se va teme.

Pact între Austro-Ungaria și Rusia.

(†) Un corespondent alui „Alkotmány", carele după înalta sa posiție stă aprópe de cercurile curței rusesci, scrie acestui ḑiar o corespondență în carea între altele ḑice:

† „În cercurile diplomatice și politice rusesci domnesce părerea, că unul dintre cele mai mari resultate a călĕtoriei în străinătate a țarului Nicolae II. este pactul vienez, carele afirmativ s'ar fi subscris în palatul din Schönbrun. Încă și aceea se susține, că împĕratul german are mare parte la crearea acestui pact, și împĕratul Wilhelm II privesce acésta ca una dintre cele mai mari învingeri ale diplomației germane.

De o parte Germania vrea sĕ susțină alianța strictă cu Austro-Ungaria, ér de altă parte după putință vrea sĕ stee în bune relațiuni și cu Rusia, pentru-că la extinderea în coloniile sale de peste mare are lipsă de spriginul Rusiei în contra Angliei, care ultimă putere pretutindenea stă în calea expansiunei germane.

Din acésta de sine urméză, că Germania are mare interes, ca între Austro-Ungaria și Rusia sĕ se pótă încheia un astfel de contract, carele exchide posibilitatea unui conflict între aceste doue puteri în peninsula balcanică.

Că în privința acésta există óre vre-o învoélă în scris între aceste douĕ puteri séu nu, aceea nimeni nu póte sci, dar că în Viena în privința acésta au decurs anumite pertractări, aceea e fără îndoélă.

În cele următóre corespondentul se ocupă cu scrutarea întru cât e convenabil acest contract intereselor speciale magiare.

Referitoriu la acésta ḑice, că Ungaria n'are pentru ce se teme de Rusia, pentru-că acésta de pe timpul țarului Alexandru al II. a abḑis de a se amesteca în afacerile statelor balcanice și tótă nisuința 'și-o îndrepta într'acolo, ca sĕ ștérgă cu totul corupțiunea din sinul seu, sĕ îmbunătățéscă administrațiunea, și ce e lucru mai principal, sĕ facă din Siberia un stat civilisat și împopulat.

Acéstă din urmă țintă légă tótă atențiunea politicei rusesci, astfel, că neavênd trebuință de extensiune spre sud-ost, va fi ocupată cu împopularea și cultivarea acestui teritoriu vast și deșert.

Tóte acestea contribue la însușirea de speranțe positive, că pacea din partea Rusiei nu va fi amenințată.

Pe regele Alexandru al Sêrbiei, Rusia l'a avisat sĕ se raḑime pe Austro-Ungaria, ér în ce privesce pe Bulgaria, Rusia numai într'atâta se intereséză, ca porturile Bulgariei de pe litoralul Mării Negre sĕ nu ajungă sub influință antiruséscă și va rĕmânea cu totul neutră, dacă Austro-Ungariei îi va succede sĕ-și întăréscă influința sa în Bulgaria.

Rusia nu se va încurca în rĕsboiu cu nimenea pentru frecările dintre pórele din peninsula balcanică.

Aceste considerațiuni au fost dătătóre de ton la crearea alianței vieneze.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

7787. / Ur. 282. 1848.

Szau vesztit kumke robotele in tzara atsaszta obsteaska adunare (Dieta) din bună voința sza din privintza binelui Patriei și a poporului pentru tot d' una szau stersz. —

Akuma obsteaszka adunare toate atselea kare szint impreunate ku lukrul atseszta, si kare fieste kare trebue szele stie, vojeste ale veszti.

Drept atseja după pofta obstesti aduneri in numele K. K. Majesteti FERDINAND al V sze veszteste.

1-o. Prekum ku intseputul primaveri de akuma in Poson prin Domnipamintului și Bojeri (nemesi) tzeri Unguresti szau pornit, si prin obsteaszka adunare szau Hoterit sterzserea robotelor si zetsuelilor (dezmelor) in toata tzara Ungureaszké, si Inaltzatul Imperat, si Kraju, numai dupé atseja au laszat dé buná, sì au in terit hoterirea atsaszta: asa si aitsa dela obsteaszka adunare, au venit, si purtsede atsaszta concessie; si nitse aitsa nu ne indoim deszpre atseja, ke Domnul, si Krajul nosztru ova lua de bine, si va interi legea deszpre atsaszta szunetóre, kare lege obsteaszka adunare getinduo, oau si trimiszo Inaltzii szale, si kare kafieste kare sze ostie sze si trimite in toate părtile.

2-o. In tzara Ungureaszká afaré de ertarea robotəlor, si zetsuelelor, pentru binele, si foloszul, fostilor poné akuma Jobazsi, si zseleri, tzara si alte legi foloszitoare augetit; si Krajul l' au interit, akolo szau adusz lege deszpre atseja, ka nu numai atsija, sze pleteaszke dare, si sze poarte greutetzile de obste, kari si poné akuma leau purtat, csi aszemenea sze pleteaszke si Domni, si nobilimea pentru mosiile szale apotrivit, si si ei szé fie kū azsutoriu in purtarea greutetzilor, si lukrerilor de obste. Ka tiszturilé de varmegyie, si Deputati obstesti aduneri, nu numai prin nobilime szefie alesi, dar si fosti poné akuma Jobazsi sze aibe cuvint la atsaszta; si obsteaszka adunare, d' aitsa au adusz legi deszpre atseja, ca în alegerea deputaților a obstesti aduneri si care nu sunt nemesi sze aibe glasz, (votum) si la obsteaszka adunare, kare akuma de kurund szévá tziné in Pest Deputatzi intru atseszta kip szevor alege. Atseja, kumke de akuma innainte, nemesi intru oforma cu tsija kari nu szint nemesi sze poarte greutezile tzeri, inke szau hoterit prin obsteaszka adunare si si deszpre atsaszta szau trimisz un project de lege innainte Domnului, sì Krajului nosztru deszpre atseja, ka pretzul szari in tzara atsaszta sze nu sze reditse, tsi din potrivé pretzul szari tsei meruntze in date cseva fi ku putintze szesze szkereaszke, járe fintinele csele szarate obstile fere de nitse opedeke szele póte foloszi.

3-o. Eszte de lipsze, ka fijeste kare sze stie, ka' akumu, ku jertarea robotelor, si zetsuelelor, fosztul pone akuma Jobazsu, sl zseler, cse au kestigat, si cse eszté acseja cse aó dobindit elu in tsinszte: — éllu au kistigat, si au dobindit in tsinszte, mosija, si peminturile atsele Jobazsesti szau zselleresti, kari l' au avut pine akuma, dare numai atseszte, l' au kepetat in tsinszte, si numai atseszte szint adeverat ale lui, ke de kumva mosia lüi jeszte lok de kurte, szau peminturile lui de májérság, atseszte reminu in proprietatea fosztului pine akuma Domnu proprietariu, si deszpreatseszte eszte datoriu tsinele tzine, szau le foloszeste, ka si pone akuma apláti takse, szau zile de lukru, szau zetsujalá inszə deszpre mosiile, si peminturile atsele, deszpre kare arfi indojale, intrebare, kumke de majarság, szau de szoarte (Jobezsesti) szunt, Comisiile de ministeriumul Inaltzii szale numite vor zsudeka, si tseszeva Judeca prin Comisiile atsele ke szau luat fere de lege, la atsela dela kare szau luat, sze vorda inderept, de kumva szár afla kumke mosija, szau peminturile kari szint in mána pone akuma fosztului Jobazsiu szeller, find indoale deszpre dinszele əszte adeverat loku de kurte, szau peminturi de majarsag, intru atseja intimplare szevor Judeka Domnului proprietariu intru atsejás formá, ke dake szeva vizsi ku atsela kare l' au tzinut pine akuma, szau asa kumleau tzinut pine acuma, szau pe linge altá invojale noae, remin insztepinirea atseluja, dekumva nu szevor pute invoji levor lua inderept De atsi Urmeaze:

(Va urma).

Politicii rusesci bine sciu, că articlii de ḑiare din Ungaria în contra Rusiei nu emanéză dela magiari, ci dela jidofili.

Toţi acesti articlii privesc la interese internaţionale în favorul jidovilor, nici decum însě şi la interesele speciale ale monarchiei.

Stând lucrul aşa, guvernul şi poporul rusesc nutresc simpatii faţă de magiari.

Astfel scrie corespondentul lui „Alkotmány“ din Petersburg.

Vor fi multe adevěrate din cele ce le scrie privitóre la pactul vienez, dar ne îndoim, că guvernul şi poporul rusesc nutresc simpatii faţă de magiari până când aceştia în tot chipul apasă pe popórele nemagiare din Ungaria şi între acestea şi pe slavi, rudeniile acelora de sânge.

Tot aşa suntem aplicaţi a crede şi despre cele ce scrie cu privire la influinţa Austro-Ungariei în peninsula balcanică întru cât acéstă influinţă s'ar dovedí de periculósă pentru interesele naţionale ale popórelor din acéstă parte a continentului nostru.

Şi acésta temere ni-o justifică însuşi corespondentul, când ḑice, că Rusia numai până atunci nu se amestecă în afacerile statelor balcanice până când porturile de pe litoralul Mării Negre nu ajung sub influinţă antiruséscă şi până când în peninsula balcanică se susţine statul actual.

Cu privire la status quo ce-'l doresce Rusia sě se susţină în peninsula balcanică, observăm, că Rusia acesta nu l'ar dorí dacă nu ar fi în favorul ei.

Ea bine vede, că Turcia este în descompunere din causa decadinţei sale totale, morale şi materiale, pe tóte terenele vieţii publice. Ea o apěră faţă de ori-ce amestec străin, fiind-că vede, că acésta şi de sine se va prăpădí şi îşi va avé şi ea partea sa la împărţirea ei. Nu doresce însě acum acéstă împărţire, fiind-că încă nu 'şi-a putut asigura ocuparea Constantinopolului cu învoirea celorlalte puteri europene.

Când va avé Rusia Constantinopolul în mână, visul lui Petru cel Mare (de ce sě ne ferécă D-ḑeu), numai atunci se va vedé ce feliu de simpatii nutresc ruşii faţă de magiari, şi peste tot faţă de tóte statele mici din Balcani şi faţă de popórele neslave europene.

Suntem în ajunul unei catastrofe aprópe universală din causa descompunerei imperiului turcesc, şi dacă marilor puteri europene nu le va succede a se învoí cum sě-'l împartă între sine, se va nasce un rěsboiu de ereditate pentru posedarea Turciei din care încă de acum nu putem preved, cine va eşi învingětoriu.

Deci sě nu se bucure nici un popor oriental neslav pentru manifestarea unor simpatii momentane ce le arată Rusia din când în când, odată unuia altădată altuia, numai ca sě câştige timp pentru de a se puté prepara şi pentru de a le puté suprinde cu lucruri în defavorul lor, ba póte chiar fatale pentru ele.

Deci priveghiaţi, că nu sciţi nici ḑiua nici ciasul, în carele pericolul va vení, şi nu vě încredeţi orbesce în tot zimbetul ce vi se arată ori de unde ar veni acela.

Metropolie română în Macedonia. Inregistrând importanta noutate relativă la crearea unei Metropolii române în Macedonia şi la generósa hotărîre ce a luat'o Sultanul Abdul-Hamid, de a înfiinţa din casseta sa particulară mai multe burse pentru tineri români macedoneni, ḑiarul bucurescén „*L'Indépendence Roumaine*“ scrie:

„Făcênd reservele nóstre relativ la alegerea făcută în persóna părintelui Antim, trebue sě constatăm, că aceste acte, ce emană din instituţia atât de generósă cât şi de spontană a Maj. Sale Sultanului, vor produce cea mai fericită impresiune în România“.

„Noi vedem în aceste un gagiu al sincerităţi cu care Suveranul otoman voesce sě întroducă reformele, ce le-a promis tuturor supuşilor creştini ai imperiului; însě noi vedem întrînsele mai cu sémă o probă a unei bunevoinţe particulare faţă cu conaţionalii noştri, a căror sentimente leale pentru Sultanul s'au afirmat întotdéună cu putere“.

„Véra trecută, când bandele de irsurgenţi greci au pětruns în Macedonia încercând sě rěsvrětéscă poporaţiunea, şi în véra din 1885, când conspiratorii bulgari au vrut sě dea foc întregei peninsule, numai elementul român din Pind a rěmas statornic supus autorităţii Sultanului şi a dat chiar ajutor apěrătorilor ordinii în contra rěsvrětitorilor ...“

„Sultanul a avut ocasiune, de astădată, a se convinge, că asigurările de devotament ale Românilor macedoneni n'au fost numai nisce frase de convenţiune, ci că ele emanau din intima convingere ce o au toţi Românii, fără deosebire, despre necesitatea susţinerii imperiului otoman în interesul păcii în Orient...“

Reforme în armata Greciei. Regele Greciei a trimis guvernului sěu un rescript prin care dispune a sě înfiinţa un castru permanent şi a se chiema la arme dóue classe de etate din contingentul de reservă spre a primi instrucţiunea militară.

Grecia contra duelului. Ministrul de resbel a adresat tuturor comandelor de corp şi altor autorităţi militare o ordinaţiune, prin care interḑice strict duelul. Fiecare garnisóna are sě-şi compună un juriu de onóre constatator din câte trei oficeri, care va judeca în afacerile de litigiu ale oficerilor. Contra verdictului acestor jurii se póte apela numai la juríul suprem din Athena. In casuri de fórte grave vătěmări, acesta póte permite şi duelul.

Ordinaţiunea acésta e primită cu simpatii pretutindenea.

Mişcarea turcilor tineri. Din Constantinopol sosesce scirea, că din puşcăriile turcesci scapă mereu turcii cari au fost incarceraţi la porunca sultanului pentru nisuinţele lor reformatorice. Mai mulţi oficeri înalţi şi medici deţinuţi în cetatea Rhodus şi în puşcăriile din Constantinopol au scăpat şi au fugit la Paris, unde s'au consultat asupra ţinutei lor. Faptul acesta a deşteptat mare consternaţie la guvernul turcesc. Intre poporul turcesc circuléză mii de exemplare din un manifest lansat de tinerii turci şi tipărit în Genf. Manifestul cere organisarea Turciei pe base de tot moderne.

Puternicul Menelic. Câteva luni înainte italienii au cedat englezilor oraşul Cassala, în speranţa, că în schimb vor fi ajutaţi din partea acestora în contra lui Menelic. Fiind acum Cassala în mâna englezilor, Menelik pretinde dela guvernul englez acest oraş, declarând că stărue necondiţionat pe lângă pretensia sa. Se pare a se pregătì un nou conflict pentru Cassala, care cu greu va putea fi delăturat, căci după-cum se vede Menelic tot atât de puţin respect are de englezi, ca de italieni.

Schimbarea de cabinet în Bucuresci. Ḑiarul vienes „*Neue Freie Presse*“ scrie: „Căderea cabinetului Sturdza n'a fost causată printr'un vot al camerei, care aşa ḑicênd, nici nu are oposiţiă, ci causa retragerei d-lui Studza este a se căuta într'o afacere religiósă. Religiune şi politică se bat în capete în ḑilele nóstre în mii de chipuri şi nu numai la Bucuresci“.

„E greu a admite, că turburările de pe strade singure ar fi adus cu sine demisiunea cabinetului Sturdza; aceste turburări au fost mai vêrtos direct motivate prin afacerea Metropolitului Ghenadie. Acest prelat prisonier între zidurile unei mănăstiri, despoiat de situaţiunea şi de forma sa, şi care în cele din urmă este încă în momentul de faţă membru al Senatului, s'a arětat destul de tare pentru a rěsturna un cabinet. Tóte aceste lucruri fórte curióse şi décă faptul s'ar fi petrecut mai aprópe de noi, am fi fost ispitiţi a ḑice: Acésta nu se potriveşte cu epoca nóstră“.

„In România n'avem a ne teme de-o reacţiune dirigiată de biserică şi dotată cu binecuvêntarea ei. Retragerea d-lui Sturdza nu semnifică deci, decât desastrul unei personalităţi şi nu desastrul unui sistem. Noul president al consiliului d-l Aurelian e tot un liberal şi şi-au ales colegii dintre liberali. Nimic nu se va schimba deci în politica română şi încă şi mai puţin în relaţiunile cu Austria“.

Nóuă crisă ministerială în România. Noul Guvern al României este ameninţat sě caḑă. Acésta este scirea care circulă cu insistenţă.

Într'una din serile trecute a fost o scurtă întrunire intimă la ministerul de interne între ministrii şi comitetul executiv al partiḑului.

La întrunire n'au luat parte domnii Sturdza şi Eugen Stătescu.

S'a discutat asupra cestiunei Metropolitului Primat.

Dnii V. Lascar şi Mârzescu au declarat, că sunt dispuşi a reviḑuì sentinţa Metropolitului, dar guvernul trebue sě se asigure de concursul dlui Fleva.

Delegaţii dlui Fleva au declarat, că nu pot lăsa nimic din condiţiile puse, anume: reintegrarea imediată a Metropolitului.

Astfel fiind lucrurile, dl Vasile Lascar a declarat, că se va pronunţa la Cameră.

*

Dela ministerul de interne ministrii şi câţi va membri ai comitetului executiv s'au întrunit la dl D. Sturdza, unde a fost şi un prânḑ diplomatic.

Consfătuirea a durat până la orele 12 nóptea.

D. Sturdza a declarat, că nu admite nici împăcare cu dl Fleva, nici modificarea legei sinodale, ci numai o propunere de reviḑuire a sentinţei Sinodului, indiferent dacă Sinodul se va supune séu nu.

În cas contrar, d-sa va considera ori-ce act al guvernului ca o reprobare a politicei fostului guvern şi va proceda în consecinţă.

Zadarnice au fost tóte rugămintele şi stăruinţele dlor Aurelian şi Lascar, căci dl Sturdza nu numai că n'a voit sě cedeze nimic, dar la ameninţat în următorul chip:

— Eu sunt şeful partidului şi, ori vě supuneţi, ori mě retrag cu întreg partidul în oposiţie.

Interesant e, că dnii Gogu Cantacuzino, Stoicescu şi Şendrea au fost de părerea dlui Sturdza.

Întrunirea s'a sfîrşit fără sě se fi luat nici o hotărîre.

*

O altă întrunire a fost la dl Eugen Stătescu. La acéstă întrunire au luat parte dnii Stolojan, Al. Djuvara, Orleanu, Malla şi alţii.

S'a hotărît ca imediat ce guvernul va face o declaraţie la cameră favorabilă I. P. S. Sale Metropolitului-primat, dl Eugen Stătescu sě-i anunţe o interpelare la senat, ér dl Al. Djuvara sě ia cuvêntul la cameră.

*

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulo*.

(Urmare.)

„Va trebui sě aşteptăm încă“, ḑise el, „póte un an“. Bětrânului Bradly îi trebue un bărbat tiněr pentru ca se facă călětoriile şi mi-a promis, că în casul acesta mě va lua cu el. Poţi tu sě mě aştepţi iubit-o? Va trebui sě ai răbdări“, ḑise el.

„Şi tu cu mine“, ḑise Susana şi după aceea rîseră amêndoi.

„Am face bine deocamdată sě privim lucrul de cel mai mare secret“, ḑise el,

„Da“, ḑise ea, „înadevěr! E cea mai bună politică de a ţine logodnele îndelungate în taină ar putea prea uşor sě intervină ceva sti tu!“

Şi apoi sări în sus ca şi muşcată de viperă, fugì prin odaie, dar se aşeză érăşi pe un scaun, fiindcă veniră câţiva ómeni şi apoi încă alţi. Toţi doriau sě scie cum îi merge sirmanului Iorji şi într'acea venì mama şi spuse c'am fugit. Era grozav de îngrijată, că am delir în capul meu şi póte creerii încă 'mi sunt atacaţi. Dădui deci perdéua la o parte şi sării afară, ca şi cum ne-am fi jucat de a baba órbă şi mě cuprinse rîsul de strigătul lor.

„O Iorji, Iorji!“ ofta biata mamă, „din tine mi se va trage încă mórtea — de bunăsamă din tine“.

„De mult eşti la feréstra verănḑii?“ întrebă Susana devenind când roşie, când palidă.

„De sine se înţelege“, ḑisei eu ochind când spre el, când spre ea“. Eu am sciut, că omenia este cea mai bună politică“, începui eu, dar de ce sě fie cea mai bună politică, de a nu spune, că sunteţi logodiţi, cum spusei mai dineaorea?“ După acea mě aruncă Susana din odaie şi când eram încă pela uşe mai strigai: „Lasă 'mi mâna! Mě duc eu, nu trebue sě mě împingi. Ia spune 'mi Susi, de ce ai sărit după sofă, când sunară ómenii? Drul Mor te-a...

Dar ea îmi astupă gura cu mâna şi închise uşa.

Sě nu mai mânc de aḑi încolo, de nu ţi'oi da câteva cu cârbaciul, Iorji, ḑise ea şi începu a plânge: „Sě întri tu cu uşa în cap ca hoţii, tu bàiat mişel!“

„Cu ce uşă, sorióră?“ întrebai eu.

„Doctor Mor nu te va erta nici odată!“ şi ofta ca şi cum ei i-ar fi picat în fântână unica bucăţică de candis. „Noi am fi dorit ca sě nu scie puiu de om înainte de ce n'au trecut cele şese luni“.

„Imi pare fórte rěu, că s'a întêmplat aşa, Susi“, ḑiseiu eu, „dar nici nu voi mai face, dacă înceţi de a plânge. Dar ce am comis eu drept spus? Dacă aş fi ştiut că doctorul se sparie atât de iute, ḑeu n'aş fi sărit aşa fără de veste. Eu nu m'aş mărita după un bărbat atât de fricos. Póte că ar leşina îndată zărind nóptea vr'un lepedeu alb întins pe funie ca sě se usce. Eu nu cred în fanfome, — creḑi tu?“ Cât ce gătai cu vorba asta veni mama şi mě târă sus în palatul meu şi ḑise către Beltifata de casă — sě remână la mine până ce adorm, şi eu o rugai pe Belti se-mi scrie asta în ḑiar, fiind-că eu eram prea obosit şi somnuros. Drăguţul lui Belti are pěr roşu şi-i ceur. Eu mě uitasem odată prin feréstră şi am věḑut cum se uita cu un ochiu la Belti, ér cu celelalt la bucătărèsă — acee-í atât de cu tóne, de i merge vestea — şi eu aş fi dorit sě fiu ceur, c'atunci m'aş putea uita şi eu cu'n ochiu în carte şi cu altul la Tomi Fuller, când înfige acele în băncile cari şed copii. Ochii ceuri, ar fi cea mai bună glumă pentru copii cari trebue sě mérgă la scólă. Belti cască, ca şí cum ş'ar perde capul. Şi aşa trebue sě închei.

2. Fotografiile,

Fiind prea bolnav, n'a putut scrie sěptěmâna asta în ḑiar. Am fost bolnav, fiind-că m'am înecat şi fiind-că m'am sculat din pat, prea asudat. Doctorul Mor a fost aprópe de dóue-ori pe ḑi la mine. El s'a purtat atât de bine faţă de mine, încât îmi pare rěu că l'am spăriat atunci: Aştăḑi am auḑit cum Elsbett spunea lui Lili, cât se bucură de bóla mea şi speră, că voi fi cel puţin o lună bolnav, şi va fi pace în casă. Mi-ar plăcea numai sě sciu, de ce nu-şi iubesc fetele pe micii lor frăţiori. Căci dór eu sunt destul de bun faţă de Bissi: Când sunt sěnătos merg de dóue-ori pe ḑi la postă. Nu i-am perdut decât trei scrisori; Frumos! Cât de vesel sunt, că ea n'a oftat.

Aḑi după prânḑ îmi era deja aşa de bine, încât voiam sě mě scol şi când veni Belti cu cina, m'am furişat din pat şi eram ascuns după uşă. Aveam pe mine şalul mamei şi când veni înlăuntru, mě aruncai asupra ei şi lătrai, ca şi cum aş fi fost un câne tare, negru, care — şi persóna asta neprecaută lasă tava sě-i cadă pe pământ. Frumósă poznă! Ciasca de porţelan spartă, supa věrsată pe un covor şi tótă familia veni în fuga mare în sus, pentru că ea striga, ca şi cum tótă casa ar fi în flacări. Ce am şciut eu că Betti e aşa o gâscă. Toţi mě certară pe mine — aşa fac ei totdeauna. Cred, că de mě voi reînsănătoşa, voi lua câmpii şi mě voi face vênător de biveli, séu mě voi înbarca pe o corabie. Nu s'a mai pomenit sě fie tractat un băiat — aşa pe nedrept.

(Va urma.)

În următórea diminéță s'a întrunit consiliul de ministri și s'a hotărît ca în cestiunea Metropolitului sĕ se facă declarații vagi, cari sĕ nu angajeze pe guvern în nici o soluție.

În urma acestei declarații, dl N. Fleva va anunța o interpelare ministerului în cestiunea Metropolitului.

Împăcarea dintre guvern și dl N. Fleva se póte considera ca zădărnicită în acest moment.

*

Una din condițiile de împăcare puse de dl N. Fleva a fost întrarea în ministeriu a dlui colonel Grădișteanu, pentru care ceruse portofoliul rĕsboiului, și a dlui Scorțescu.

În urma acestor condiții, tratările de împăcare s'au întrerupt.

*

La o convorbire cu dl D. Sturdza acesta sĕ fi declarat:

— E drept că sunt vr'o șese luni deja de când am declarat neastîmpăraților că într'o bună diminéță am sĕ'mi dau demisiunea, dar n'am spus că-i voiu părăsi și că-i voiu lăsa sĕ se descurce cum vor puté. (Adecă noii ministrii români. Red. „T. R.“) În ḑiua însĕ când împăcarea cu Fleva s'ar face, séu guvernul ar readuce pe Ghenadie la Metropolie, eu îmi voiu da demisiunea motivată din șefia partidului liberal.

Noutăți.

Cestia metropolitului din Usküb. Agitația înscenată de credincioșii sêrbi ai metropolitului din Úsküb, contra lui Ambrosiu, continuă. Sêrbii nu voiesc sĕ cedese, ei stărue din resputeri, ca noul metropolit sĕ fie depus. Autoritățile sĕ tem de o eventuală schismă. Ḑilele aceste au interḑis lui Ambrosiu sĕ sevêrșéscă funcții bisericesci, și sĕ iasă din locuința sa. Locuitorii sêrbi sunt amărîți la culme și țin ḑi de ḑi întruniri agitatorice.

* * *

Cinci domnitori la manevre. Manevrele armatei nóstre vor avé loc în anul viitor în ținutul din apropierea orașului Tata, și vor participa la ele cinci domnitori: Împĕratul Germaniei, regele Saxoniei, regele României, regele Sêrbiei și Monarchul nostru.

* * *

Guvernul român și metropolitul Ghenadie. Noul guvern liberal a capitulat în fața „monachului“ Ghenadie.

Luni, prefectul de Ilfov, Luca Ionescu a fost trimis din partea ministrului cultelor Mârzescu la Căldărușani cu o scrisóre. Resumatul scrisorii dlui Mârzescu e, că actualul guvern va revisuí sentența sinodului și va face dreptate Î. P. S. Sale. Metropolitul n'a dat nici un rĕspuns prefectului, reservându-se sĕ-și spună părerea dlui Mârzescu, când d-sa va merge în persónă la Căldărușani.

* * *

Primirea regelui Sêrbiei Ḑilele aceste se va re'ntórce din călĕtoria sa regele Alexandru la Belgrad. Cu prilegiul acesta cetățenii voesc sĕ-i facă o primire grandiósă. In scopul acesta s'a pornit o mișcare febrilă între sêrbi.

* * *

Vice-presidentul senatului român. In ședința dela 25 a l. c. v. domnul V. A. Urechiă a fost ales vicepresident al senatului român contra omului lui Sturdza, Vizanti.

* * *

Séra familiară. Reuniunea de cântări din Sibiiu, cu numele „Tipografia“ arangiază astăḑi, Sâmbătă în 12 Decembre st. n. în sala cea nóuă dela „Bräuhausgarten“ a treia séră familiară, împreunată cu cântări si joc. De astădată va debuta și un cor mixt pe lângă corul bărbătesc de pănă acum. Prețul întrării de persónă 40 cr. Bilete se vênd la librária W. Krafft și séra la cassă. Inceputul la 8 óre séra. Drumul pe promenada de din jos va fi iluminat.

* * *

O carte interesántă. Generalul Baratieri, rivalul nefericit a regelui Menelik, promite a scóte la lumină o carte, care va cuprinde experințele lui făcute pe pămêntul african. Cartea acésta la tot casul va cuprinde interesante episóde din resbelul italian.

* * *

10 floreni pentru insultarea unui preot. Sĕptĕmânile trecute un jurist din Strigon a insultat pe preotul Keményfy, redactorul unei foi din Strigon. Pentru faptul acesta juristul a fost judecat din partea căpitanului poliției la o amendă de 10 fl.

* * *

O mirésă furată. Pacinica comună Șoimuș din comitatul Aradului este cuprinsă de o agitație febrilă, din causa unui furt de mirésă. Proprietariul Ioan Sudiciu voia cu sila sĕ-și mărite fata s'a de o rară frumseță, Minca, după cel mai avut ficior din sat. Cununia avea sĕ se țină în Dumineca trecută. In nóptea de Sâmbătă spre Duminecă s'au strecurat în casa lui Sudiciu trei figuri negre, ca păcatul, și după ce pe părinții fetei i-au ferecat bine, pe mirésă au așeḑat-o intr'o călésă și dând biciu cailor au dispărut, pentru a nu mai fi aflați nici pănă în ḑiua de aḑi.

* * *

Oficer rus exilat. Din Kiev sosesce scirea, că căpitanul din statul major Damilewski, renumit pentru stricteța și despotismul sĕu, a fost judecat din partea tribunalului din causă de repețite înșelătorii, la perderea rangului sĕu militar și de nobilitate și la exilat în Tobolsc (Siberia). Soția lui, pentru complicitate a fost internată pe ḑece ani în Rusia.

* * *

Fapta sângerósă a unui oficer. In orașul Szombathely s'a întêmplat Duminecă, în 6 a l. c. st. n. o tragedie sângerósă, pricinuită de gelosie: Căpitanul de cavalerie din Szombathely Peták Emil, Duminecă séra, după-ce și-a petrecut bine, pela 11 óre nóptea s'a întors acasă, unde prin ușa de sticlă și-a zărit frumósa nevastă petrecându-și în societatea locotenelului baron Korb și a sub locotenentului Bezerédy. A deschis ușa și chemând la sine pe Korb, a pușcat asupra lui de dóuĕ ori, nimerindul în grumaḑi; apoi a pușcat asupra femeii sale, pe care a nimerit-o în cap. Asupra sublocotenentului Bezerédy s'a aruncat cu sabia rănindu-l la amêndóuĕ mânile. După ce astfel i-a trântit la pămênt pe toți trei, a grăbit la tren și a călătorit la Șopron unde s'a predat judecătoriei milităresci. Din Șopron l-au adus érăși la Szombathely, unde l'au închiat și acum s'a pornit cercetare în contra lui. Soția lui Peták și cei doi oficeri sunt grav răniți, dar se speră că vor fi scăpați de mórte.

Ḑiarele de aḑi aduc scirea, că căpitanul Peták a fost transportat în spital, de óre-ce dă semne de alienație.

* * *

Bibliografic. În ḑilele acestea a apărut liturgia Sântului Ioan Chrisostom, lucrată pentru usul în șcólele poporale de către învĕțătoriul din Arad Nicolau Stefu.

Prețul unui exemplariu 50 cr. și se póte procura nu mai puțin ca 2 exemplare.

Asupra valórei acestei lucrări vom revení cu o aprețiare amĕnunțită.

Aduuarea generală,

a reuniunei de învĕțători români gr.-or. din districtul S. Sebeșului, ținută la 8/20 și 9/21 Nov. în Sebeș.

(Urmare și fine.)

Urméză la ordinea ḑilei referada comisiunei de 3 însărcinată cu censurarea rapórtelor comitetului central.

Comisiunea prin referentul ei C. Suciu raportéză cumcă rapórtele comitetului central se află în ordine, abstragênd dela mai mici defecte, cum este d. e. neanunțarea în raport despre depărtarea v.-președintelui E. Beșa ș. a.; anunță mai departe, că a sosit raport și dela desp. Albei Iulia mai ulterior, în urmă constatând cu bucurie că Reuniunea nóstră desvóltă o activitate normală, propune a i se da comitetului central mulțămită și absolutoriu, rugând totodată pe acești membrii ca și de aci înainte sĕ-și împlinéscă datorințele față de scumpa nóstră Reuniune, cu aceeași dragoste și atragere ca și în trecut.

La ordinea ḑilei e alegerea unui v. președinte; se alege prin aclamațiune generală dl Avram David înv. în Sebeș.

La ordinea ḑilei propuneri și interpelări, se cetesce hârtia dela reuniunea soră din Sibiiu, în care ne provócă sĕ aderăm, sĕ spriginim ideea înființării unul organ pedagogic, care sĕ fie oglinda șcólei române.

Se cetesce rugarea-apelul dlui coleg dela B. Comloș I. Vuia întru a ne obliga a sprigini fóia ped. pe un timp de 3 ani care va apăré în Timișóra. Se nasce o viuă discuție: pe cine sĕ spriginim, unde trebue sĕ ne dóră? După mai multe desbateri se primesce propunerea membrului Suciu, de a sprigini adresa Sibienilor, pentru-că chiar atunci când vom urgia aparința unei atare foi, la noi vom fi mai aprópe de întruparea ideii.

Dacă însĕ cei chemați nu și vor sci face datorința în timpul cel mai scurt, atunci vom sprijinì cu trup cu suflet și pe frații Bănățeni, odată însĕ așteptăm sĕ ni-se dee rĕspunsul.

Îmi iau îndrăsnéla, dle Redactor, și acì de a trage luarea aminte a celor chemați asupra acestui lucru fórte important, penfrucă apariția unui ḑiar pedagogic este o dorință ferbinte a întregului corp învĕțătoresc din Archidiecesă. Până atunci nu póte fi vorbă între noi de vre-o viață adevĕrată de șcólă, de vre-o comunicare de idei și interese, până când nu vom prinde cel puțin odată în sĕptĕmână un ḑiar pedagogic în mână ...

Dar sĕ revin ....

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat se ridică și ședința a II a prin un cuvênt scurt! dar dela inimă a președintelui, la care toți membri rĕspund cu aclamațiuni de „sĕ trăéscă.“

Astfeliu s'au isprăvit tóte lucrările ce au fost pentru ședințele din acest an.

„Bunii Sebeșeni“ însĕ s'au îngrijit și de partea socială a întrunirilor nóstre, ca sĕ ne facă momente vesele nóue celor apatici, în mare parte din provincie. Se pun și aranjéză în onórea nóstră o petrecere cu joc, la care luarăm mulți parte, petrecêndu-ne în cerc restrîns dar splendid.

Étă dar, că întrunirile nóstre în reuniune au ávut un succes strălucit și în viéța socială.

Și acum încheiu raportul cu acea sinceră dorință, ca bunul Dumneḑeu sĕ reverse din bogățiile Sale dar și sporiu asupra Reuniunilor nóstre, ca toți membrii din sinul lor sĕ fie fericiți și mulțămiți, cu iubire și desinteresare sĕ lupte și de aci nainte sub stégul pe carele stă scris „pentru înaintarea și fericirea“ inbitului nostru popor!“

„Delamag“

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Lenau.

(1802—1850.)

(Urmare și fine.)

Dar nici chestia cu „fondul optimist“ al lui Gherea nu 'și are tocmai basa reala. Deja primele poesii ale lui Eminescu tradéză deosebita înclinare spre pesimism, deja primele încercări sunt învĕlite în haina melancoliei.*) Și în sfêrșit la ce poet din literatura universală nu ai găsì o urmă de fond optimist, și ce-i mai mult, pe ce poet nu l'ai puté numí idealist în vre-o direcțiune? Étă întrebări, ce arată, că deosebirea ce o fac unii și alții între Lenau și Eminescu este greșită și că acești doi poeți *nu sunt naturi de diferit gen.* Din potrivă sĕ póte susțíné cu cea mai mare liniste, ca un fenomen rar în literatura universală, că în întrégă acéstă literatură aprópe nu esistă o asemênare, o înrudire atât de intimă și de absolută, ca între acesti doi poeți.

Nu-mi este scopul a întra aci în argumentări speciale. Scopul meu este de a arăta, că este greșită acea tendință a criticilor noștri, a depărta în felul arătat pe unul de altul, din nebasatul motiv, că acéstă asemênare ar detrage ceva din nimbul lui Eminescu.

Și mai greșită este apoi încercarea tot din acel motiv, de a scóte pe Eminescu cu desĕvêrșire de sub influința lui Lenau. Chiar și Gherea sustine următórele: „In ori ce cas ar fi fórte greu de hotărît, care poet a avut mai mare înrîurire asupra lui Eminescu; dar lucru sigur este, că Lenau n'a avut nici una, — e sigur, că geniul lui Lenau e cu totul deosebit de al lui Eminescu“. Ori-cât de profund critic este Gherea, totuși pare, că cu prea mare positivitate și cu prea mult risic susține acéstă părere.

Eminescu a cunoscut la tótă întêmplarea productele poetice ale lui Lenau, le-a cunoscut perfect și s'a inspirat de ele, dovadă și faptul că a tradus din acele (Fóia veștedă). Și știut este, că farmecul poesiilor lui Lenau atât este, de intensiv, încât este cu neputință, ca acela sĕ nu lase urme profunde în inima și mintea cetitorilor, chiar și când acestia nu sunt de felul lui Eminescu. Lenau a avut imitatori ca toptanul, mai buni și mai rĕi, ca și Eminescu.

Inrîurire a avut Lenau asupra lui Eminescu necondiționat, și anume acea înrîurire, ce se explică ușor din atracțiunea reciprocă a duor firi omogene. Intre poesiile unuia și ale altuia găsesci raportul de pretinie, simpatie și iubire, precum există el între doi prietini, chinuiți de aceleași doruri, conduși de aceleași sentimente. Și acest raport îl vede omul până la cele mai intime fibre, în tóte versurile lor, în tóte șirurile chiar.

Eminescu însĕ nici n'a imitat pe Lenau nici n'a contrabandat idei și sentimente de a le lui, cum vor sĕ scie unii critici, cum este și „curiositatea intelectuală din Blaj“. Prea a fost mare geniu Eminescu și prea a dispus de multă originalitate, decât sĕ fie un simplu imitator, ale cărui poesii au numai limbă și formă proprie — cum vor sĕ susțină puținii aderenți ai amintitului critic anonim. Exemple de înriurire unui poet, séu geniu, asupra altuia avem nenumĕrate în literatura universală. Sĕ ne aducem aminte numai de Kloppstock, care sub înriurirea „Paradisului perdut“ al lui Milton și-a scris epocala Mesiadă. Și cine va contesta din acest motiv originalitatea seraficului poet Kloppstock?

Lenau după a mea părere, a înrîurit asupra lui Eminescu în feliul acela, că a fost cel dintâiu și cel mai puternic factor, care i-a alungat spuza de pe jăraticul titanic ce-l numim pesimismul lui Eminescu

Inrìurirea lui Lenau se vede în deosebi în primele producte ale lui Eminescu. Lenau rĕmâne în tóte productele sale subiectiv și la aceeași mărime, el a fost unul dintre acei puțini bărbați mari ai literaturei, a căror puteri nu se desvóltă, ci rĕmân la nivoul dela care au plecat. Eminescu mai târḑiu este mai puțin subiectiv, el se avênta în sfere mai înalte, mai ideale, — firesce tot numai pentru a afla la sfêrșit decepțiunea. Acest avênt al lui Eminescu devine apoi de obiceiu întunecat. El este ca și Lenau acolo mai admirabil, unde a produs mai mult lirism și mai puțină filosofie mistică.

Nu mi-a fost scopul a face un amĕnunțit studiu comparativ între acești doi poeți, am voit sĕ-mi spun părerea, că pentru literatura nóstră și pentru nimbul lui Eminescu nu este nici o „degradare“ de a vorbì de înriurire alui Lenau asupra lui Eminescu, ci din potrivă, avem datorința a amintí întotdeaune la un loc pe acești doi representanți ai durerii omenirei.

Budapesta, 1896.

Ilarie Chendi.

Din public. *)

Intrunire agricolă.

Invitare.

Subscrisul comitet va țíné *Duminecă la 8/20 Decembre a. c.* în sala cea mare a școlei grănițăresci din Veștem o întrunire agricolă, la care se vor țíné discursuri:

a) asupra culturei fênațelor și a pomăritului;

b) despre însemnătatea tovărĕșiilor agricole și a băncilor rurale sistem „*Raiffeisen*“.

Începutul la 10 óre a. m.

La acésta întrunire se învită toți membrii și spriginitorii Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 10 Decembre n. 1896.

„Comitetul central al Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Loterie.

Mercuri, în 9 Decembre n. 1896.

Sibiiu: 79 15 14 8 67

---

*) Dr. Elie Cristea: Eminescu élete és művei.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

[175] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III Calbor, conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dtto 15 Octobre 1896 Nr. 6753. Bis. se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele înpreunate cu acest post dau suma de 588 fl. 30 v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și asterne cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnasul oficiu protopresbiteral; putênduși lua înformațiune mai deaprópe asupra starei acestei parochii dela sub scisul oficiu protopresbiteral, séu dela oficiul și comitetul parochial.

În conțelegere cu comitetul parochial

Nocrichiu, în 16 Novembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

D. Modovan.
adm. protopresb.

Nr. 633/896. [176] 2- 3

CONCURS.

Pentru ocupa(ea părochiei de clasa a III-a Șieu-Sântu din protobresbiteratul Bistriței, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Venitul parochului, statorit în ședința comitetului parochial din 27 Octobre a. c. face la an 407 fl. 30 cr.

Concurenții au a-și ascerne suplicile instruite conform legei în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protobresbiteral gr.-or al tractului Bistriței.

Bistrița, în 11 Novembre 1896. În conțelegere cu comitetul parochial.

Simion Monda
protop.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 41—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

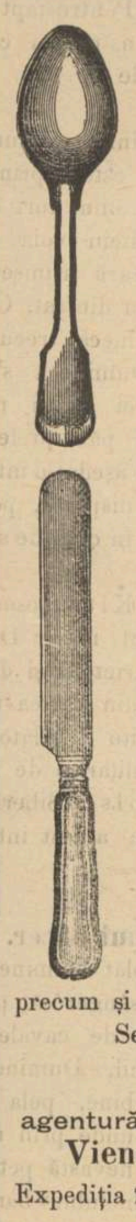

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerațiune de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

[165] 5-6

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte fl. 40 și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrézá colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acéstea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19 W. — Telefon Nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă séu pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Extras din scrisorile de recunoscință:

Garnitura trimisă o am primit, sunt fórte îndestulit și te rog a-mi trimite cu rambursă încă o garnitură constătătóre din 44 bucăți.

Bozoviciu (Krassó-Szörény megye), 18 Iuliu 1896.

Alexandru Keresztes, proto-pretor.

Piliș, în 24 August 1896 (Comitatul Pestei).

Cu garnitura sunt fórte îndestulit. Mĕ rog a trimite la cumnata mea baronesa Nyary n. Somogyi la Szunto încă trei asemenea garnituri.

Baron Iulius Nyary.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
2.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	–	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40		12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	2. –	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6,35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7. –	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7,54	3.30	8.05	

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136. Sibiiu, Marți, 3/15 Decembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dreptul de supraveghiere a guvernului
asupra
fundațiunilor bisericesci și laice.

(†) Foile magiare aduc scirea, că Dr. Dárdai Sándor, consilier ministerial, a ținut într'una din serile trecute în reuniunea juriștilor din Budapesta o prelegere despre dreptul de supraveghiere a guvernului asupra fundațiunilor bisericesci și alte fundațiuni.

Cuprinsul acestei prelegeri, după „M. A.“ este următoriul:

Scopul disertațiunei deocamdată este: discuțiune academică despre dreptul statului privitoriu la controlarea și supravegherea fundațiunilor preste tot și în special asupra fundațiunilor bisericesci. Disertațiunea, făcută pe basa unor studii vaste și profunde, este justificarea teoretică și scientifică a acelei acțiuni legislative, ce voesce guvernul sě inițieze în viitoriul cel mai apropiat, și tocmai pentru aceea va produce mare mișcare atât în viéța scientifică cât și politică, căci nisuința ce transpiră din proiectul de caracter semioficios a lui Dárdai, este prevestitoriul unei nóue lupte politice bisericesci și anunțarea înarticulărei în lege a unor instituțiuni cu totul contrare stărilor de pănă acum.

Prelegětoriul înainte de tóte se provócă la aceea, că deja înainte cu opt ani Reuniunea juriștilor s'a ocupat cu cestiunea dreptului de supraveghiere asupra fundațiunilor, când Csorba Ferencz a pășit înaintea Reuniunei tot cu un asemenea tractat. Apoi face cunoscute legile privitóre la acésta din seculul al XVI-lea și patentul lui Iosif al II-lea, cari conțin dispozițiunile de drept privitóre la fundațiuni pănă în timpul present. Observarea acestor legi pănă acum absolut n'a succes. Administrațiunea fundațiunilor s'a efeptuit fără considerațiunea acestor legi. Mai cu sémă fundațiunile catolice sunt lipsite de controlă și causa acesteia este mai cu sémă împrejurarea, că biserica catolică din Ungaria, afară de părțile ardelene nu are vre-o organisație autonomă, unde sě se exercieze o anumită controlă asupra manipulațiunei banilor bisericesci, fundațiunilor capitulelor etc. în conțelegere cu elementele laice. *Mai cu semă e imposibilă starea în care se administreză fundațiunile bisericelor greco-orientale; aici absolute nu se scie, ce feliu de fundațiuni există, spre ce scopuri se întrebuințéză, așa, încât mai în urmă Majestatea Sa s'a vědut îndemnat a dispune ca fundațiunile bisericei gr. ort. sérbesci sě se iee într'un inventariu.* Preste tot putem ḑice, că despre fundațiunile, cari nu stau sub supraveghierea scaunului de controlă, guvernul nu are nici o scire, așa, că puterea statului nu scie, câtă cantitate mare de bani și valori se manipuléză prin capitule și organele bisericesci și că óre acelea se manipuléză conform intențiunilor fundatorilor.

Între astfel de împrejurări Dr. Dárdai Sándor află de necesar, ca pentru controlarea fundațiunilor și pentru suprainspecțiunea lor din partea statului sě se creeze o lege, carea nu face deosebire între fundațiunile laice și bisericesci si preste cari vede absolut necesară controla de stat. Legea acésta el nu 'și-o închipue așa, ca statul sě se îngrijască până în detaiuri pentru controlarea singuraticilor fundațiuni, ci numai sě decidă, ca mai întâiu: fundațiunile sě se conscrie; a dóua: nóuele fundațiuni sě fie însinuate; a treia: la înființarea de nóue fundațiuni sě se céră aprobarea guvernului; a patra: dreptul de suprainspecțiune a guvernului pentru validitarea intențiunilor fundatoriului sě fie asigurat.

Acésta e conclusiunea ce o scóte Dr. Dárdai din tractarea temei cu care s'a presentat înaintea Reuniurei juriștilor din capitală.

Obiectul e destul de interesant, și e interesant cu atât mai vêrtos, cu cât ne privesce mai cu sémă pe noi, pe bisericile naționalităților nemagiare din patrie.

Din prelegerea acésta putem conchide la intențiunile ce le nutresce guvernul magiar față de averile publice peste tot, și mai cu sémă față de averile nóstre bisericesci și școlare etc.

Guvernul a început cu reformarea vieții spirituale a cetățenilor în favorul magiarisărei, ér acum ca sě-și pótă realisa intențiunile și mai cu succes, tinde la reformarea vieții materiale, care ori-cum contribue mult la ajungerea scopului cel dintâiu.

El bine scie, că averea materială totdéuna dă directivă și vieții spirituale-morale în favorul cutăror idei ce le profesésă aceia cari o poșed.

Numai noi scim cu câtă trudă și ostenélă ne-am câștigat puținele averi bisericesci și școlare ce le avem, și acum suntem pe cale de a le perde, pentrucă cei puternici věḑênd cât de bine ne-au ajutat acelea pentru susținerea credinței și naționalității nóstre, adecă a vieții nóstre morale și naționale, nu ne věd cu ochi buni, că nu ne pot abate dela credințele, datinile și obiceiurile nóstre naționale în favorul lor, în favorul magiarisării.

Indigitările ce le dă Dr. Dárdai pentru resolvarea cestiunei privitóre la controlarea fundațiunilor bisericesci și laice, la părere sunt fórte nevinovate și îndreptățite din partea statului. Dar dacă le privim mai deaprópe trebue sě ne insufle îngrijiri serióse pentrucă se ḑice în acelea și aceea, că nóuele fundațiuni trebue sě fie însinuate și guvernului spre aprobare. Ér ce înseménéză acéstă însinuare, scim destul de bine. Guvernul nimic nu apróbă ce contribue la întărirea vieții nóstre naționale și nu lasă ușița prin care sě se pótă furișa și câte-o idee în scopul desnaționalisării nóstre în favorul magiarismului.

Și pănă când nu ne vom convinge despre contrariul când idea concepută trup se va face, pănă atunci ne exprimăm temerea, că guvernul nu urmăresce intențiuni curate față de averile publice ce voesce sě le iee sub controla sa. Apoi controla guvernului e chiar superfluă mai cu sémă asupra averilor bisericilor ce se bucură de autonomie și sunt organisate pe base representative laice și preoțesci, cum sunt d. e. bisericile greco-orientale române și sêrbe din patrie.

Guvernul ne-a atacat pănă acum în cele spirituale, ér acum, ca acéstea cu atât mai cu succes sě ni le pótă nimici în favorul magiarisărei, ne atacă și în cele materiale.

Dar se ḑice în S. Scriptură, că: nu ve temeți de cei ce ucid corpul, căci spiritul nu-l pot ucide.

Sě rămânem numai tari în credința nóstră strămoșéscă și în obiceiurile și limba nóstră națională și atunci tóte tendințele dușmănóse bisericei și națiunei nóstre se vor sfărima ca de o stêncă de granit asaltată de valurile mării turbulente.

Au trecut altfel de valuri preste capetele nóstre și totuși nu ne-am înecat. Am fost lipiți de glie și lipsiți de ori-ce bunuri pămêntesci, dar credința și naționalitatea nóstră nu ni-o am perdut, și întocmai avem speranță că nici în viitoriu nu ni le vom perde, cu tóte měsurile de despoiare și în cele materiale ce se intenționéză contra nóstră.

Sěrăcia materială încă nu e mórte pentru noi cum e mórte pentru cei ce recurg la astfel de měsuri nedemne de om, și încă creștin.

Prin astfel de měsuri vom fi înapoiați, dar nimiciți nu.

Sě avem însě grijă ca nici înapoiați sě nu fim pe cât va fi cu putință.

* * *

Ortodoxia principelui Boris. Ḑiarele rusesci făcuseră nu de mult imputare principelui Ferdinand al Bulgariei, că nu educă pe fiul seu Boris, prințul și moștenitorul de tron, în confesiunea ortodoxă, deși a făcut trecerea la biserica ortodoxă. La acésta guvernul bulgar a declarat, că prințul are catichet, care-'l instruéză în religiunea ortodoxă. Acum vine „Le Nord“ și susține, că preotul-catechet e anume împedecat și ținut departe de împlinirea datorinței sale, și pune întrebarea, că adecă pe cine vrea principele sě înșele prin acéstă duplicitate?

FOIȚA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare.)

Astăḑi îmi permiseră se șed în jilț, împăturat în ciarșaf. Dar de asta curênd m'am plictisit și așa ruga-i pe Betti sě mi aducă un păhar de apă cu ghiață, pentruca sě-mi sting setea și cât ce ea eșì, mě grăbii și fugii în odaia lui Lili, pentruca sě mě uit la fotografiile frumoșilor cavaleri, ce le păstra în lacriță. Fetele erau tóte în salon jos, pentrucă venise d-șóra Müller în visită. Betti venise sě mě caute, dar eu mě ascunsesem în cabină după un malacov vechiu. Cât ce se duse ea, eși-i afară și-mi petrecu-i de minune. Unele fotografii erau scrise în dos, ca de exemplu: „Nebun închipuit!“, „O, ce plăcut!“, „El voia, dar eu ba!“, „O, ce gură!“, „Portretul unui măimuțos!“

O duzină dintre cele cunoscute mie, le lua-i cu mine, așa de șagă, pe când voiu fi sânětos. Închise-i ér lăcrița mesil, așa ca Susana sě nu observe, că i-le-am luat. Nu sciu cum se făcea, ca și cum nu m'aș fi mai putut duce în odaia mea cea posomorîtă; așa îmi era de urît și mě gândii, că aici îmi voiu puté petrece vremea mai bine, jucându-mě de-a fetele. Lua i deci turnira cea veche a Susei și o fustă cu trenă lungă și haina cea de mătase albastră, dar nu-mi era destul de largă în talie. In lăcriță afla-i nisce șuvițe de pěr, pe cari mi-le lipi-i bine pe frunte cu gumi arabic și după-aceea aflând ceva roșu într'un vas, îmi văpsi-i obrazul. Cât ce fui gata, huci pe trepte în jos și tronc chiar înaintea d-șórei Müller, care tocma voia sě-și ia adio dela surorile mele. Pai ce mai drag de larmă făcură!

„Cea mai bună haină a mea, tu drac de băiețandru!“ ḑise Susi.

D-șóra mě întórse către lumină și ḑise cu o voce dulce ca mierea: „De unde ai tu obraji așa rumeni frumoși, Jorji?“ Susana îmi făcu un semn, dar eu nu-l înțelesei.

„Am aflat ceva-și roșu în lădița Susanei“, ḑise-i eu și ea zimbind de tot sarcastic ḑise: „Oh!“

Sora mea ḑise, că aceea-i grósnic de guralivă și că va spune în tot orașul, că ea se sulemenesce, ceea-ce însě nu-i de loc adevěrat, fiindcă acela numai din întêmplare ajunsese acolo și că servia pentru a desemna rose pe hârtie de carton, — un ce de tot inocent.

Eu mě aeătă-i în haina Susanei, când mě suiam pe trepte și făcui o gaură în partea dinainte. Ea se mâniă atât de tare, încât mě pălmuì.

„Aha, Susi“, ḑisei în mine, „tu nu sci nimic de fotografiile luate din lădiță!“

Unii ómeni cred, că copiii n'au urechile decât pentru pălmuit — surorile mele cel puțin așa fac. Dacă ar sci însě ele, că ce cugete negre și desperate se coc în capetele copiilor mici, ar fi mai cu crutare față de ei — îi tulbură ca și cum ar orbeca cu bățul printr'un băltoc de noroiu.

Eu ceda-i — dar aștepta-i până mâne! Astăḑi îmi permiseră se dejunez cu ei, — jos. Eu puse-i tóte fotografiile în buzunarele rocului, și pe când pândém de a mě depărta pe nevěḑute, ḑise Lili: „Ce face sě-ți stea buzunarele așa umflate?“

„O, diverse!“ ḑisei eu și ea rîse.

„Eu credém, că ți-ai vîrît póte cărțile și hainele tale și vréi se fugi în India ca căpitan de bandiți“ ḑise ea.

Eu nu trada-i nimica, ci ḑisei: „Vréu sě mě duc în fundul curții, ca sě mě joc puțin.“

Bine, mě dusei deci în oraș și-mi combina-i o glumă excelentă. Mě dusei la toți originalii din fotografii.

„Halo Jorji! Ér sânětos?“ ḑise primul la care m'am dus.

Și, o Dómne; Când voiu fi destul de mare, cred că nu-mi va fi mustața așa de unsă cu beche, ca a lui. El este într'o prăvălie și îi ceru-i sě-mi dăruiască o cravată frumósă și când mě întrebă: „Sunt surorile tale sânětóse?“ Pescui-i din buzunar fotografia lui și i-o dădu-i.

Era acea cu „Nebun închipuit!“ ca dedicație scrisă pe dos. Fetele îi lungiră încă și atâta mustața, făcêndu-l sě-i rîdă fața întrégă din crescet până în barbă. El se făcu roșu ca focul și strigă către mine: „Cine a făcut asta, tu nerușinatule?“

„Cred că strigă-i,“ ḑise-i eu atât de serios ca o bufniță și o lua-i la picior, pentrucă el făcea o față, ca și cum era aprópe sě erumpă tempestatea.

Proximul loc unde m'am dus, era o prăvălie de cereale și acolo era un alt tiněr. El avé pěr roșu și pestrui în față, dar se

Acțiune în Orient. Din Londra se scrie cu datul 10 Decembre n., că ieri s'a ținut un consiliu de ministri în care s'a tractat și despre cestiunea orientală. După-cum raportéză Birmingham-Post, pĕtrunderea flotei engleze, franceze și rusesci dela Marea Mediterană în Bosfor și Dardanele, e cestiune numai de fórte scurt timp. Prin acéstă mĕsură coercitivă vor a face presiune asupra sultanului, ca sĕ execute reformele promise. Celelalte puteri încă 'și au dat învoirea la acest procedeu.

Bosniacii nemulțumiți. Din Viena se raportéză, că în ḑilele trecute au sosit acolo dóue deputațiuni bosniace ca sĕ se plângă la împĕratul. Una era sĕ se plângă pentru-că la oficiile bisericesci se denumesc tot sêrbi din Ungaria și Croația, ér cealaltă pentru-că unele comitete parochiale se ocupă cu afaceri, cari cad afară de competența lor. Voind aceste dóue deputațiuni a se presenta de-odată înaintea Majestății Sale, Maj. Sa nu le-a primit, ér acum amenință, că vor merge cu jalba la Sultanul.

Căderea lui Sturdza. E lucru cunoscut în general, că cei mai mulți atribue căderea ministeriului Sturdza, afacerei Metropolitului-Primat Ghenadie.

Nu e însĕ lucru indiferent a se sci, ce a contribuit la înscenarea acestei afaceri, care a dus ministeriul lui Sturdza la peire și partidul liberal dela putere din România la compromitere prin modul nedemn cum a căutat Sturdza și aderenții lui sĕ deslege acéstă afacere.

Étă ce ne spune în privința acésta un corespondent din Bucuresci al lui „B. H.“ dela 11 a l. c.

„E lucru în general cunoscut, că cel mai serios candidat de principe al regelui Carol înainte de alegerea acestuia de principe, a fost nu de mult repausatul principe Bibescu, adecă rivalul lui Carol. Mulți sunt încă de aceia, cari își aduc aminte încă bine despre relațiunile încordate dintre principele Carol și principele Bibescu.

Principele Bibescu și-a făcut asemene liberie ca și principele Carol; și-a cumpĕrat călésă și cai asemenea lui Carol, dar mai frumósă și mai scumpă și demonstrativ se primbla pe dinaintea palatului princiar. Atât era de încordată relațiunea între ei, încât principele nici nu primea pe aceia cari umblau la casa principelui Bibescu, ér principele Bibescu era inimic de mórte al credincioșilor principelui. Așa a ținut acéste multă vreme până când principele Bibescu a inceput a simți urmările materiale ale cheltuelilor sale risipitóre. Regele Carol s'a înformat despre tóte și a denumit pe principele de epitrop al Așeḑemintelor Brancovinesci, una dintre cele mai bogate fundatiuni din Europa. Principele a primit denumirea și prin acésta de fapt s'a supus regelui.

Sunt trei ani de când Ghenadie a ajuns ca archiepiscop (corect ḑis: Metropolit-Primat. Red. „T. R.“) în scaunul din Bucuresci, și ca archiepiscop, în înțelesul Statutelor Așeḑĕmintelor Brancovenesci, a devenit con—epitrop al principelui Bibescu. Archiepiscopul Ghenadie a a at mare eróre împrejurul cretei nobilului principe și i-a cerut dare de sémă pentru manipulațiunile-i perfide. Regele Carol a chemat la sine pe archiepiscop și l'a rugat, ca sĕ fie indulgent față de principele Bibescu, mai cu sémă pentru aceea, pentru că nu i-ar fi plăcut, ca cineva sĕ-l suspicioneze cu aceea, că el însași își rĕsbună asupra vechiului seu rival. Ingâmfatul Ghenadie a rĕspuns, că până când el este archiepiscop, el nu va permite nici o neregularitate privitóre la administrațiunea Așeḑemintelor Brancovenesci.

La acésta regele a rugat pe ministrul președinte Sturdza sĕ resólve afacerea. Cum a satisfăcut Sturdza acestei însărcinări, scim. Fórte prost, căci în loc sĕ fi delăturat un scandal ce era în erumpere, a provocat un altul și mai mare. Acesta l'a trântit și e probabil, că nici nu se vă mai scula. Se vorbesce, că dl Sturdza vrea sĕ-și probeze din nou norocul cu cestiunea națională ungară, care l'a adus odată la putere. Nu scim, atâta însĕ e sigur, că aici a făcut adâncă impresiune acea declarațiune a fóiei archiepiscopului român din Sibiiu, că „asiaticii magiari sĕlbatici“ ar fi imposibil, de a inscena un cas de feliul celui alui Ghenadie (? Red. „T. R“.)

Corespondentul lui „B. H“. ḑice, cà a primit aceste detaiuri dela o persónă din cercurile curtei române, care stă afară de partìde.

In tot casul acestea sunt importante revelațiuni și aruncă curiósă lumină asupra manipulațiunei cu averile publice din România.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 9 Decembre 1896.

Presidiul anunță constituirea primei comisiuni censurătóre, vestesce o alegere nóuă de deputat, ér deputații Pulszky și contete Apponyi înaintéză fie care în uumele partidului seu câte un proiect de adresă, după care trecêndu-se laordinea ḑilei se cetesce pentru a treia óră proiectul de lege despre îndemnitate și se primesce, și ședința se încheie.

Ședința dela 10 Decembre 1896.

In acéstă ședință s'a presentat proiectul de lege despre contingentul de recruți pe care deputatul Thaly îl recomandă spre primire.

Deputatul Polonyi, ca aderent al armatei independente, nu-l primesce. Nu-l primesce, căci honvoḑimea ia acum caracterul armatei comune și se folosesce spre executarea abusurilor electorare.

Al doilea obiect mai de interes al acestei ședinte a fost rĕspunsul lui Bànffy la interpelațiunea lui Poloryi referitóre la politica externă. Bánffy declară, că rĕspunsul îl dă în conțelegere cu ministrul de externe, apoi spune, că schimbate în politica externă numai după efeptuirea mesagiului de tron s'a întêmplat, ér cu privire la starea politicei externe până acolea s'a făcut mențiune în mesegiul de tron anterior. Situația europénă e pacinică și între Germania și Rusia aḑi nu există nici un feliu de contract de natura celui desvĕlit de Bismarck.

Polonyi recunósce loialitatea ministrului president, dar referitoriu la Germania se exprimă, că alianța cu acésta ne îndreptățește la cea mai întemeiată neîncredere și apoi ḑice, că tóte cestiunile gingașe asupra cărora a ḑis ministrul președinte, că nu se póte pronunța, trebue sĕ le sigileze nu numai domnitorii, ci și națiunile.

Tot în acéstă ședință a rĕspuns ministrul presedinte și la interpelațiunea lui Kossuth Ferencz referitóre la convențiunea comercială. Ministrul președinte declară, că pactul vamal și comercial într'adevĕr a fost abḑis din partea guvernului magiar, are însĕ speranța, că în curênd se va puté renoì conform intereselor magiare.

Ședința dela 11 Decembre 1896.

După primirea în a treia cetire a proiectului de lege despre contigentul de recruți, se trece la ordinea ḑilei, la desbaterea asupra adresei la mesagiul de tron.

Pulszky, în vorbirea sa prin care recomândă proiectul de adresă, ḑice, că acesta este expresiunea țĕrii și a majorității parlamentului, cu tóte sforțările și abusurilor comise din partea oposițiunei la alegeri. Partidul guvernamental nu și-a recrutat majoritatea prin silnicii și corupțiuni ca oposițiunea etc. (Auḑi acolo! Red.) Ba nici cu cuvêntul n'a cercat a seduce pe alegĕtori (Un glas: Nu, ci cu fileri) și așa mai departe cu povestea mielului cu lupul ori cu acusa unui arbore din partea pădurei, că înįr'ênsul se adăpostesc hoții și nu în ea.

Se scólă însĕ deputatul Eötvős Károly și reduce la valórea lor laudele lui Pulszky, despre carele ḑice, că nu altceva, decât o capră legală la par prin guvern, întocmai cum fac vênătorii din Africa pentru de a abate atențiunea leului dela vênători. Adresa este atât de neînțelésă, încât nici nu s'ar putea traduce în nici o limbă cultă. Despre expresiunea din mesagiul de tron, unde se ḑice despre Ungaria, că e o parte a monarchiei, ḑice, că ori e o crimă în contra constituțiunei, ori o prostie ordinară. La sfêrșit înaintéză și el în numele partidului sĕu un proiect de adresă.

După Eötvös ia cuvêntul Okolicsányi László, carele ḑice, că guvernul ca și prin politica sa ce urmăresce prin nimic n'ar fi pregătit mai cu plan o revoluțiune.

După constituție el și partidul sĕu nu recunósc legalitatea parlamentului actual, de aceea nici nu-l consideră îndreptățit de a executa programul ce și l'a publicat. Eí nu pot face acum altceva, decât sĕ protesteze în contra acestor stări de lucruri și înaintéză și el în numele partidului sĕu un proiect de adresă.

Presidentul Szilágyi Dezső protestéză în numele demnității parlamentuìui în contra tragerei la îndoială a legalității parlamentului și cu acésta ședința s'a încheiat.

Desbaterea se va continua mâne.

Noutăți.

Regele României pentru inundații din Sêrbia. Regele *Carol* al României a trimis 5000 franci locuitorilor sêrbi și bosniaci, cari în urma inundării au suferit pagube enorme, și au ajuns la sapă de lemn.

⁂

Emigrări. Locuitorii din Szepes-Váralya emigréză în masse la America. Din pricina acésta nici nu se pot căpĕta lucrători. In cercul Szepes-Váralya abia este comună din care sĕ nu-și fi luat 5-10 locuitori drumul spre America.

⁂

Aniversarea expedițiunei lui Vasco de Gama. În anul viitoriu 1897 Portugalia va serba aniversarea de 400 ani a expedițiunei lui Vasco de Gama. În 8 Iuliu 1497, acest mare explorator a plecat din portul Lissabona, ca sĕ deschidă drumul de navigațiune spre India. Aniversarea acestei ḑile va fi serbată din partea Portugaliei cu mare pompă la care serbare vor fi învitate tóte statele Europei. Se vor arangia în Lissabona diferite exposițiuni, geografice, etnografice, nautice etc. Portul va fi iluminat în mod feeric timp de opt ḑile.

⁂

Favor profesorilor și învĕțătorilor pe căile ferate. Se vorbesce, că ministrul Daniel a avisat pe cale confidențială pe profesorii și învĕțătorii din capitală, că e induplicat ale acorda la cerere favorul de a călĕtori cu jumĕtate preț pe căile ferate ungare intocmai ca amploiații de stat.

⁂

Pasapórte pentru România și Sêrbia. Ministrul reg. ung. de interne a dat o ordinațiune în care spune, că cei ce vor fi prinși trecênd granița spre România ori Sêrbia fàră pasaport, vor fi de aci înainte pedepsiți pentru delict cu o pedépsă până la 15 ḑile închisóre și 100 fl. amêndă.

⁂

Constituirea societății academice „România-Jună“ din Viena. Noul comitet al societății „România Jună“ s'a constituit pe anul al XXVII, administrativ în următoriul mod: Presed.: cand. ing. Mesaroșiu; v.-președinte: Drd. med. Alexandru Crăciunescu; secr. I: stud. med. Titu Perția; secr. II: student forest. Aurelian Țurcan; cassar: stud. med. Mariu Sturza; controlor: stud. fil. Carol Conya; bibliotecar: student arch. Cesar Popovici; econom: student med. Iuliu Mălinașiu.

⁂

„Szabad Izrael“. Despre nóua confesiune judaică, „Szabad Izrael“ despre care am luat și noi notiță în ḑiariul nostru și care s'a plămădit în creerii patrioților nostri jidani din Iudapista, se ḑice, că nu admite învierea corpurilor și circumcisiunea, adecă tăerea împrejur. Cu privire la circumcisiune n'avem nimic de observat, dar cu privire la negarea credinței în învierea corpurilor nu putem sĕ nu observăm, că acéstă doctrină de credință negativă pe noi nu ne surprinde de loc, deóre-ce dovedesce, că cei ce o au plămădit, mustrați fiind de consciința rea a faptelor lor, spre a se mângăia ei pe ei, a fost lucru natural ca sĕ nege învierea corpurilor. Pare, că vedem, că și existența sufletului o vor nega, mâne — poimâne. Cu tóte acestea patrioții magiari mai că sar din piele afară de dragul acestei confesiuni în care întreg serviciul divin se va celebra în limba magiară. Facă cineva cât de mari prostii, numai sĕ le facă ungauresce, și e patriot.

⁂

Abonamentul „Familiei“ scăḑut. Voind a rĕspunde la o dorință manifestată din mai multe părți și în mai multe rînduri, începênd din 1 Ianuariu viitoriu reducem abonamentul „Familiei“ pe an în loc de 10 fl. la 8 fl; pe $^1/_2$ de an, în loc de 5 fl. la 4 fl; pe $^1/_4$ de an, în loc de 2 fl. 70 cr., la 2 fl. În România pe an, în loc de 25 lei, la 20 lei. Aducênd acesta înlesnire pentru abonare, rugăm pe toți amicii fóiei nóstre sĕ binevoiască a ne da sprijinul întru respândirea intreprinderei nóstre, recomandându-o și altora și făcându-ne cât mai multe abonamente nóue, — ca astfel sĕ fim în stare a menține și în viitoriu prețul redus și eventual sĕ-l mai scădem. Acésta reducere ne silesce totodată sĕ rugăm pe toți abonenții nostri sĕ ne rĕspundă prețul regulat și înainte, căci cu abonamente plătite neregulat și ulterior, nu putem susține fóia. „Familia“ va apăré și în viitoriu odată pe sĕptĕmână, pe câte o cólă și jumĕtate, adecă pe 12 pagine tipărite des, ilustrată din ce în ce mai bogat și avênd peste 40 de colaboratori. Oradea-mare, 5 Dec. 1896. *Editura „Familiei“.*

⁂

Inventatorul dinamitei a murit. Din San-Remo se scrie, că Alfred Nobel, inventatorul dinamitei a murit. Nobel a inventat și praful fără fum, care se întrebuințéză la armată. Tatăl lui Nobil a inventat nitroglicerinul. Familia e de origine din Svedia.

⁂

Piromanie. Se telegraféză din Szombathely, că acolo a fost deținută o fată în etate de 13 ani, care sufere de bóla aprinderei. Până a fost descoperită și deținută a aprins 17 case cu 40 superedificate causând o pagubă de peste 40,000 fl. La interogator a mărturisit plângênd, că un instinct natural

---

păré ca și cum ar fi fost închipuit de frumseța lui!

Eu îi ḑise-i: „Halo Peters! Bună diminéța!“

El ḑise: „Tot asemenea îți poftesc, Jorji! Mânci bucuros strugurași? Poftim, iați!“

Băieților cu trei surori frumóse le merge în tot locul bine, — bag'sémă. Îmi luai un pumn plin de strugurași și câteva nuci, și începui a mânca ședênd pe tarabă și numai de-odată, ca și cum 'mi-aș fi adus uminte, băgai mâna în buzunar și scósei fotografia lui și ochíi una bună ḑicênd: „Astai tocmai ca d-ta, te asigur!“

„Arată-mi-o!“ ḑise el.

Mai întâi nu voiam sĕ 'i-o dau, dar în urmă totuși 'i-am dat-o. Fetele îi făcură tot pestrui pe tótă fața. Asta era acea cu dedicația: „El vrea, eu însĕ ba“. Ele îi văpsiră pĕrul așa de roșu ca crésta unui cocoș. El deveni palid când o privi de aprópe.

„Asta-i o rușine ne mai pomenită“, ḑisei eu, „pentru damele acestea, bătêndu-și joc de curtesanii lor“.

„Veḑi de te cară de aici!“ ḑise Peters.

Mai luai iute un pumn de strugurași și disparui mulțămit. El era turbat!

Dl Hoffmann este un advocat și are biroul în piață, la tribunal. Il cunosc bine, fiindcă vine des la noi: Este un om grozav de comic și așa de țépăn, încât ai crede, că se uită la luna, dacă nu cumva îi făcută din cas verde, după cum ḑic ómenii, fiindcă se uită așa în vênt. El are o voce afundă, așa de afundă, încât ai crede că-i ajunge până 'n cisme. Inima-mi bate tare când ajunsei acolo, așa 'mi era de frică. Dar eram curios sĕ vĕd sfêrșitul farsei mele și'l întrebai: „Este deja expus animalul miraculos?“

„Despre ce întrebi?“ Ḑise el și privi la mine jos.

„Susana îmi spuse, că ducêndu-mĕ în biroul lui Hoffmann, voi putea vedea pe cel din chipul ăsta“, ḑisei eu, dându-i propria lui fotografie cu dedicația „Marele animal miraculos“. E grozav de curios sĕ veḑi fețele ómenilor, când își privesc fotografiile proprii. Acum își ridică piciorul dar îi mersei din cale tocmai de cu vreme. Il auḑii morăind așa ceva ca „proces pentru vătĕmare de onóre.. calumnie?“ Eu cred că mai bine pentru brutalitate publică, fiindcă ea totdéuna mĕ pàlmuește. Mi-ar plăcea s'o încuie, căci ar merita.

(Va urma.)

irresistibil o împinge la incendiare. În temniţa a fost cuprinsă de nisce convulsiuni epileptice teribile.

* * *

Murad, sultanul detronisat a fugit ḑin temniţa unde era păzit. Scirea însĕ până acum nu e confirmată.

* * *

Bibliografic. A apărut: *Calendariu* pe anul comun dela Christos *1897*. Întomit după gradurile şi clima Ungariei şi a României. Anul al patruḑeci şi şeselea. *Sibiiu*. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Şedinţa festivă
a
societăţii de lectură „Andrei Şaguna“.

Andrei baron de Şaguna a fost cel mai mare archiereu, de care s'a bucurat biserica ortodoxă în decurs aprópe de dóuĕ vécuri. Inima lui caldă, caracterul de aur, zelul apostolic şi mintea lui luminată au făcut, ca numele lui sĕ fie în veci neuitat, ér memoria lui binecuvêntată de tot creştinul adevĕrat. Biserica nóstră ortodoxă se mândresce cu archiereul Andreiu, ér noi adevĕraţii fii ai bisericci mame simţim o bucurie deosebită în sufletul nostru, când ne numim de următorii ai lui.

Ori-ce om cu sentimente nobile va afla o mângăiere sufletéscă, când va observa, că în inimile tinerilor bat încă cu putere sentimentele de recunoscinţă şi pietate faţă de bărbaţii, cari prin faptele lor s'au ridicat preste ceialalţi semeni ai lor. Pietatea şi recunoscinţa sunt calităţi sufletesti nobile, cari caracteriséză în de ajuns atât pe singuratici cât şi pe societăţi.

Societatea pedagogico-teologică din Sibiiu, care se simte fericită de a purta numele „Andrei Şaguna“, din cel mai nobil impuls de recunoscinţă şi pietate cătră memoria marelui archiereu, ca în toţi anii, aşa şi în anul acesta, în preséra ḑilei Sf. Andreiu, a arangiat o şedinţă festivă publică.

Publicul din loc a arătat în totdéuna un viu interes faţă de şedinţa publică şi tocmai din motivul acesta a trebuit sĕ se simtă mult lipsa unei săli spaţióse, care sĕ cuprindă pe toţi cei-ce sciu respecta şi încuragia astfel de şedinţe. Dar mulţămită Excelenţiei Sale, actualului patron al societăţii „Andrei Şaguna“, care a stăruit mult pentru edificarea unei nóue aripi,la edificiul seminarial lipsa acésta de astă-dată a fost şi va fi şi în viitoriu delăturată.

Aripa de nou zidită are o sală spaţiósă, care din partea comitetului arangiator a fost cu mult gust estetic decorată. Mirosul plăcut, ce rĕspândiau ramurii de brad şi cu amintirea bărbaţilor de pe tablourile, ce decorau păreţii, au produs în sufletul nostru momente de dulce seninătate.

În cuvêntul de deschidere preşedintele societăţii Dr. Petru Şpan, cu o vervă oratorică proprie sufletelor entusiaste, în puţine cuvinte ne-a presentat meritele neperitóre ale archiereului sĕrbătorit. Activitatea lui s'a manifestat pe tóte liniile vieţii nóstre culturale şi atât pe terenul bisericesc, cât şi pe cel naţional ne-a rĕmas dela el fapte desĕvêrşite. Un popor, care nu-'şi scie stima pe bărbaţii sei, nu merită a-'i fi avut. Şedinţa de astă séră este un tribut modest de recunoscinţă şi pietate, pe care membrii societăţii „Andrei Şaguna“ cu drag îl aştern spiritului nemuritoriu al marelui archiereu. Vorbitoriul a fost viu aplaudat.

Punctul al doilea: Sfânt, sfânt sfânt şi Pre tine te lăudăm, composiţii nóuĕ de dl G. Dima, au fost esecutate cu precisitate din partea corului seminarial sub conducerea dibace a autorului. Cu deosebire „Pre tine te lăudăm“ cu accentele duióse şi mersul lor lin au lăsat asupra ascultătorilor impresii fermecĕtóre. Cu acelaş succes a fost cântată şi poesia „Un regret“ comp. de N. Popovici. Composiţiile dlui Popovici sunt preste tot cunoscute ca simpatice, ér ele esecutate sub cunducerea scrupulósă a dlui Dima devin admirabile.

Poesia „Ḑiua învierei“, de G. Coşbuc, are în sine unele momente în cari poetul pune în gura unei femei desperate, ce-şi perduse unica copilă, cuvinte contrare învĕţăturilor religiunei creştine. Ea este plină de momente psichologice, ce sunt fórte grele de interpretat. Cu tóte aceste declamatorul Ilie Hociotă s'a dat multă silinţă la studiarea poesiei. In predarea aceleia s'a observat „incepĕtoriul“. Modulaţiunile vocei şi espresiunile feţei trebuiau sĕ înlocuéscă multele gesturi. Pe lângă un exerciţiu stăruitor dl Hociotă póte sĕ devină un bun declamator, dispunênd de o voce sonoră şi puternică.

Plăcut ne-a impresionat „Duo“ pentru dóuĕ violine de I. F. Mazas esecutat de I. Matheiu şi G. Henţia. Siguranţa şi desteritatea cu care elevii numiţi au manuat arcul ne-a insuflat respect. Nu ţin minte, ca elevii seminariului nostru sĕ ne fi surprins la vre-o şedinţă festivă cu ceva şi de pe terenul musicei instrumentale. Surprinderea de acum a fost deci cu atât mai justificată, şi de altă parte şi îmbucurătóre cu cât vedem, că s'a făcut un început şi pentru cultivarea acesteia. Dorim, ca în punctul acesta sĕ nu fim scurtaţi nici cu altă ocasiune, ér pentru dnii Matheiu şi Henţia, cari dau probe de un frumos talent musical, nu avem decât cuvinte de laudă, cari servéscă-le de încuragiare.

Canţoneta „Haimana„ de V. Alexandri, ne înfaţoşéḑă în colori vii pe omul guvernului-politicul vagabund din România. In timp scurt este denumit, transferat şi pe urmă destituit din tóte oficiile de stat. Viéţa acésta viforósă a unui celebru „Haimana“ este descrisă de poetul Alexandri cu multă isteţime şi cuprinde în sine mult humor. Interpretatorul V. Motora nu dispune încă de flexibilitatea aceea imensă in vorbire, ce caracteriséză pe politicul de stradă din România. S'a observat o prea mare sforţare, de altcum dlui a distras publicul procurându-i multe momente vesele.

Şi acum câteva cuvinte şi referitor la lucrările literare. Încât privesce operatul „George Lazar şi renascerea culturală“ este o temă fórte potrivită pentru şedinţe festive publice. Prin descrierea vieţii şi activităţii acestui mare dascăl al némului nostru sugerăm şi atingem sentimentele nobile de patriotism în auditori. George Lazar este incontestabil o măréţă figură a trecutului nostru şi ocupă un loc de frunte în desvoltarea nóstră culturală. Activitatea lui literară însĕ e fórte mărginită, el a fost mai mult omul graiului viu, decât al condeiului. Dar cu tóte aceste o pleiadă de scriitori i-au descris viéţa lui sbuciumată, sentimentele lui curate de iubire de ném, multele neajunsuri şi peripeţii prin cari a trecut până i-a succes întemeierea şcólei dela sântul Sava şi pe urmă sfîrşitul seu dureros. Momentele aceste din viaţa lui, în cari se reoglindéză zelul întru realisarea idealului seu au fost descrise până în cele mai mici amĕnunte.

De aceea ori-cine s'ar încerca acuma a scrie despre George Lazar nu ar puté produce ceva nou. Tocmai din motivul acesta şi operatul de faţă ni s'a presentat mai mult ca o compilaţie din mai mulţi autori, o compilaţie însĕ făcută cu multă îngrijire şi pricepere. Pe unele locuri s'a încercat autoriul, Ioan Dobre, a-'şi exprima şi vederile sale proprii, şi nu fără succes. La tot casul se pretinde mai multă independenţă. La predarea operatului în exprimarea cuvintelor mai mult aplomb, pentru a puté produce efectul dorit în ascultători. Aplausele publicului nu au lipsit.

Lucrarea a dóua a fost „Un obiceiu de Crăciun de pe Valea Hârtibaciului“. Autorul acesteia, Iacob Manuil, a purces fórte diplomatic, căci deja prin presentarea operatului seu sub titula enigmatică de mai sus a stêrnit în noi o vĕdită curiositate, care apoi în decursul cetirei s'a schimbat într'o veselă disposiţie sufletéscă. Dl Manuil ne-a descris într'un stil vioiu şi poporal petrecerile ficiorilor de pe Valea Hârtibaciului. Au petrecerile aceste un caracter particular, de unde şi numirea de „obiceiu“. Originalitatea în modul de gândire şi manifestare a ţĕranului român a făcut, ca în tot decursul cetirei acestei lucrări buna disposiţie şi surisul binevoitor de pe feţele ascultătorilor sĕ nu mai încete.

Ar fi de dorit, ca tinerii nostri cărturari, cari în cea mai mare parte sunt fii de ţĕran, sĕ studieze viaţa poporului, se observe tóte obiceiurile lui şi sĕ nu le intrelase a-le descrie, căci multe din aceste îşi au începutul tocmai în viéţa strămoşilor nostri romani, prin urmare în ele se ascund valorόse doveḑi referitóre la originea nóstră.

Autorul a fost mult aplaudat.

In general societatea pedagogico-teologică „Andreiu Şaguna“ prin şedinţa publică de acum ne-a dovedit, că stă la nivoul cuvenit în ce privesce cultura morală şi intelectuală. Prin acésta fiitorii preoţi şi învĕţători dau o probă clară despre aceea, că ei au înţeles intenţiunea nobilă, ce a urmărit înfiinţătoriul societaţii, precum şi actualii ei sprijinitori. Nimic mai îmbucurător decât acésta. Fie, ca şi în viitoriu societatea „Andrei Şaguna“ care într'adevĕr se póte mândri cu numele sĕu, sĕ înflorĕscă şi prospereze spre mulţumirea şi bucuria nóstră a tuturor, spre fericirea bisericei nóstre ortodoxe şi spre luminarea poporului românesc.

Sincer.

Varietăţi.

Marea-mórtă.

Intre lucrurile curióse şi vestite pe faţa pămêntului este şi Marea-mórtă din Palestina. Grecii şi Romanii vorbiau cu un fel de spaimă de acéstă mare, care omóră pe toţi câţi se apropie de dênsa! Istoriograful israelit, Iosephus Flavius, ḑice despre acéstă mare: Nu numai că nici un pesce nu póte se trăéscă într'însa, dar' nici o pasĕre nu sbóră în aer pe suprafaţa ei! Omul póte sĕ se plimbe cu picioarele pe acéstă mare şi sĕ nu cadă jos, dar' peste puţin timp este în primejdie de mórte, din pricina aerului stricat ce domneşte acolo.

Pentru noi, acésta mare are un interes deosebit, când ne aducem aminte de vestirea „Bibliei“, unde ḑice, că s'a întêmplat acolo cu mii de ani înainte o nenorocire, care a dĕrîmat oraşele Sodoma, Gomora şi încă alte trei oraşe, îngropând pe toţi locuitorii sub ruinele lor, şi pe urmă s'a format acolo o mare (Marea-mórtă) în locul uscatului de mai înainte!...

Marea mórtă este obiect de curiositate la toţi ómenii de ştiinţă, călĕtori în Orient; însĕ greutatea şi primejdia, cu care e împreunată o călĕtorie către acest loc sĕlbatec şi retras de tóte locuinţele umane, au făcut, că puţini călĕtori au cutezat sĕ cerceteze Marea-mórtă.

Marea-mórtă, ḑice dl Boussingault, un învĕţat francez, care a cercetat acéstă mare, îşi are numirea din causă, că apa ei este atât de sărată, încât pescii nu pot sĕ trăéscă într'însa! Se numeşte şi „Lacul-asfaltic“ fiind că din timp în timp se găsesc pe suprafaţa ei mulţime de bucăţi de asfalt, (un fel de smólă séu de păcură, tare ca pétra). Se află într'o vale atât de adâncă, încât faţa Mării-mórte este cu 400 metri mai jos decât a Mării-mediterane şi a Oceanului.

Rîul Iordan se varsă în acéstă mare.

In acest véc, mai mulţi călĕtori au visitat Marea-mórtă, unii au şi făcut cercetări, spre a mĕsura adâncimea ei. Irlandezul Cottigan, în anul 1835, întrând prin Iordan în acéstă mare, într'o luntre, a rĕmas cinci ḑile spre a face cercetări, dar' a fost atacat acolo de o bólă mortală şi îndată după-ce s'a întors la Ierusalim, a şi murit. In anul 1837 au încercat d-nii Moor şi Beer a face cercetări într'o luntre pe Marea-mórtă, dar' şi acestia au fost prinşi de-o ostenélă şi de o durere aşa de grea, încât au fost siliţi a părăsi lucrarea. In 1847, s'a făcut o nóuĕ încercare, dar', şi acésta s'a sfîrşit cu mórtea aceluia, care a înterprins-o.

O expediţiune navală, compusă din locotenentul Lynx şi de 20 de matrozi din marina Statelor-Unite din America, a fost mai fericită; ea a plutit mult timp pe Marea-mórtă, a făcut acolo felurite cercetări şi nimeni dintr'înşii n'a murit.

Étă ce spune despre acésta numitul oficer american:

In 18 Aprilie 1847 a întrat expediţia prin gura Iordanului în Marea-mórtă, în dóuĕ luntri de fer. Marea era atunci aşa de întărîtată, încât arunca valurile peste matrozi şi aceste valuri erau atât de sărate şi de tari, încât ardéu buzele şi ochii marinarilor. Dar' pe când acest uragan se urma pe suprafaţa mării, împrejurul acestui cazan sărat şi întărit, nu era mai puţin amenințător; căci Marea-mórtă e încunjurată de munţi negri, [illegible]oi, fără vre o urmă de plante, şi de pe cóstele lor curg rîuri cu ape stricate, avênd un miros de puciósă fórte nesuferită.

După câte-va óre, ḑice Lynx, marea s'a liniştit şi atunci ne-am putut încredinţa, că Arabii au dreptate când ḑic: „Când Marea-mórtă e în linişte, se înfăţişéză ca plumbul topit.“ La 20 Aprilie diminéţa aerul avea o temperatură de 27° centigrade. Suprafaţa mării era netedă şi lucitóre ca o oglindă. La 10 óre înainte de améḑi termometrul arăta în umbră gradul 31° cent.; séra între órele 8—9, când s'a întunecat, marea era acoperită cu o lumină mare, spuma valurilor lucia şi făcea, ca ţermurile, stâncile negre şi grămeḑile de lemne putrede ce erau pe dînsele, erau învĕlite într'o lumină fantastică şi îngrozitóre. Dar' în timpul nopţii s'a rĕspândit un miros fórte tare de puciósă, şi fiind că apa mării în sine n'are miros de puciósă, acest miros trebue că vine din bălţi şi din isvórele cu apă de puciósă, care încunjură marea. Acest miros a fost simţit tótă ḑiua dela 24 Aprilie. Temperatura aerului se suia atunci la 33 cent.; fie-care din noi, spune oficerul, se lupta cu o simţire de ostenélă şi slăbiciune fórte mare. La 26 Aprilie la 4 óre de diminéţă, termometrul arăta 30°. In minutul acesta neam aflat lângă muntele Usdom, împregíurul căruia tótă ţéra era pustiită şi deşértă. Pe o parte a mărei se vedea érăşi o câmpia acoperită de cătăţimi uriaşe de sare, pe partea ceealaltă erau stâncile neproductive de Moab; în partea sudică se vedea érăşi o câmpie de sare vestită pentru bătăliile sângerόse, ce au avut acolo Istrailtenii cu Moabitenii; ér' cătră Nord, unde marea era învĕlită într'un nor roşu, se vedeau ruinele Sodomei şi Gomorei.

Lumina sórelui era atât de mare, încât producea durere de ochi, şi omul se simţia resuflând greu, ca şi când se afla într'un cuptor! Nici o pasere nu se vedea sburând în aer, nici un pesce nu s'a putut descoperi în acest abis sărat! Intre 3 şi 4 după améḑi, căldura s'a făcut aşa de tare, încât termometrul arăta în umbră 39°. Vâslaşii nostri erau obosiţi, am debarcat la partea sudică, la locul cel mai trist, care am vĕḑut în lume. Nasturii dela hainele nóstre erau ferbinţi, par'că-i puşese cine-va în foc. Acéstă căldură a crescut până la óra 5, atunci termometrul a arĕtat 41°. Dar' căldura cea mai mare, care am vĕḑut acolo, era la 8 Maiu, căci atunci termometrul arăta 43°. Noi ne obicinuisem atunci cu călduri mari, de aceea la 27 Aprilie diminéţa, fiind o temperatură de 28° ómenii nostri se văierau de frig!

La 28 April cătră séră am aruncat un cal în mare şi am vĕḑut, că calul stă drept, nici nu se înécă, nici nu e aruncat afară. Dar afară de asta, un om, care s'a aruncat de sine în apă, a rĕmas şi el până la piept în apă, şi apa l'a ţinut drept în sus, fără-ca el sĕ facă vre-o mişcare!

Acéstă expediţiune, deşi n'a perdut nici un om în periculósa ei călătorie pe Marea-mórtă şi ómenii s'au întors sĕnătoşi la Beirut, însĕ când au ajuns acolo, locotenentul Deale, tot a fost jertfa acestei întreprinderi temerare; el purta în sine sĕmênţa unei suferinţe mortale, care a luat-o pe Marea-mórtă şi îndată, când a ajuns la Beirut, a şi murit.

(După „Amic. Tin“ „Gaz. Buc.“)

Loterie.

Sâmbătă, în 12 Decembre n. 1896.

Timişóra:	**57**	**4**	**20**	**78**	**52**
Viena:	**87**	**15**	**25**	**14**	**32**

Nr. 217/1896 of. ppresbit. [174] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare poporale gr.-or. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare a acestuia în ḑiariul „Telegraful Roman“.

1. Cheuchiş, cu salar anual de 300 fl., din cari 100 fl. din repartiţie de pe popor, ér 200 fl. ajutoriu de stat; cuartir şi grădină.

2. Negrileşti, cu salar anual de 300 fl., din cari 150 fl. din repartiţie de pe popor, ér 150 fl. ajutoriu de stat; apoi cuartir natural.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 4 Novembre, 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. „Deeş“ în conţelegere cu comitetele parochiali concernente.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 633/896. [176] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a III-a Şieu-Sântu din protobresbiteratul Bistriţei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Venitul parochului, statorit în şedinţa comitetului parochial din 27 Octobre a. c. face la an 407 fl. 30 cr.

Concurenţii au a-şi ascerne suplicile instruite conform legei în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protobresbiteral gr.-or al tractului Bistriţei.

Bistriţa, în 11 Novembre 1896. În conţelegere cu comitetul parochial.

Simion Monda
protop.

---

[175] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III Calbor, conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dtto 15 Octobre 1896 Nr. 6753. Bis. se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele înpreunate cu acest post dau suma de 588 fl. 30 v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi asterne cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la subsemnasul oficiu protopresbiteral; putênduşi lua informaţiune mai deaprópe asupra starei acestei parochii dela sub scisul oficiu protopresbiteral, séu dela oficiul şi comitetul parochial.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 16 Novembre 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

D. Modovan.
adm. protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
5.42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
5.53	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circulézâ nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl	Braşov	sos.	7.44	1.29
9.05	5.13				7.29	1.14
9.37	5.45		Cristian		6.59	12.51
9.57	6.05				6.50	12.41
10.17	6.25		Tohan. vechiu		6.30	12.15
10.28	6.36	sos.	Zernesci	pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—	Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34	Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17	Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46	Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23	Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.02	2.36	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Şelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veştem		7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Şebeşul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	—	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtişóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viştea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beşimbav		4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.25	5.—	Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14	Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39	Timişóra		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20	Simeria	4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03	Haţeg	2.58	9.05	7.34	2.05
4 30	9.55	3.40	9.05	Petroşeni	12.01	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—	Lupeni	7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighişóră	9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137. Sibiiu, Joi, 5/17 Decembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Decembre 1896.

In parlamentul ţěrei se desbate asupra adresei cu care parlamentul voesce sě respundă la mesagiul de tron.

Desbaterea acésta de comun e chemată a limpeḑì ideile, cari vor forma obiect de discuţiune, şi în cari vor fi îmbrăcate proiectele de legi în sesiunea respectivă.

In desbaterea asupra adresei 'şi află expresiune mai ales ţinuta partidelor oposiţionale, fiind mesagiul de tron programa de lucru a guvernului.

Urméză de aici, că fie-care partidă politică presentéză adresă la mesagiul de tron, în care se arată posiţiunea ce se va lua faţă cu guvernul în singuraticele puncte ale mesagiului, totodată se indică dacă oposiţiunea va veni se soliciteze proiecte de legi la cari guvernul nu a reflectat.

Desbaterea acésta este deci oglinda în care se uită toţi, cari voesc sě scie ce curs vor avea desbaterile în decursul sesiunei întregi.

In desbaterea actuală nota dominantă o face plângerile asupra corupţiunei dela alegerile trecute.

Tóte trei adresele partidelor oposiţionale se ocupă cu corupţiunile de tot soiul dela alegeri. Partida kossuthistă mai puţin atinge córda acésta, deórece candidaţii ei nu au venit în colisiune cu candidaţii guvernului.

E caracteristic, că între guvern şi între fracţiunea partidei kossuthiste s'a format un feliu de communism, o lucrare cu plan şi o înţelegere, care nu a remas neobservată.

Fracţiunea kossuthistă, care susţine întru tóte principiele lui Kossuth, care a detronat casa de Habsburg, fracţiunea acéstă extremă-independentă scie merge mână în mână cu partida liberală, care lucră pe basa pactului dualist dela 1867, şi se ţine unică în feliul seu în devotament către tron.

Tot cu gura jumětate vorbesce de corupţiunea dela alegeri partida cea nóuă, partida aşa numită poporală.

Adresa acesteia merge aşa ḑicênd paralel cu cea a guvernului, întru cât nu amintesce nimica de abusurile comise faţă cu candidaţii partidei poporale, şi se deosebesce mult tonul cruţătoriu de acuma de cel din sesiunea trecută, spre pildă, unde organele partidului şi deputaţii lui excelau tocmai în forţa de a sci zugrăví abusurile guvernului şi ale administraţiunei la alegerile din părţile nordice, unde au căḑut candidaţii partidei catolice poporale.

Contrariu acestor 2 partide, partida aşa numită naţională, cea a lui Apponyi, s'a pus cu tótă forţa tocmai asupra abusurilor. Punctul fulminant în adresa acestora este accentuarea abusurilor şi a corupţiunei, cari au răpit ţěrei independenţa, véḑa, trecerea, nimbul, simţul de dreptate, de onestitate şi de pudóre, cari au răpit cetăţenilor demnitatea de ómeni, şi 'i-a degradat la rolul ruşinos de obiecte, al căror preţ a fost după împrejurări unde mai mare, unde mai mic, dară preţ totuşi a fost în onórea parlamentarismului unguresc.

Mai fulminantă a fost vorbirea contelui Apponyi, care cu biciu de foc a lovit în partidul liberal şi în corupţiunile dela alegerile făcute.

Cuvêntarea acésta a avut efect fórte mare. Din ea a vorbit patriotul ungur, căci în cele din urmă în cele pur naţionale şi Apponyi e şovinist întocmai ca şi actualul ministru-president, şi fost comite suprem în comitatul Solnoc-Dobâca — Bánffy, din ea a vorbit patriotul ungur, care în decadenţa, în corupţiunea generală vede decadenţa, vede perirea Ungariei.

Corupţiunea şi decadenţa acésta a pus în gura conducětoriului oposiţiunei cuvintele istoricului roman Tacitus asupra Romei corupte, care a şi căḑut în sclăvie.

Şi noi întrebăm dacă mai trăesc aḑi ómeni, cari au věḑut alegeri libere neinfluinţate?

Şi noi ne întrebăm: ce vom puté spera dela generaţiunea mai tineră, care îşi primesce educaţiunea politică în şcóla corupţiunei actuale?

Liberalismul de aḑi şi şovinismul naţional sunt fraţi de sânge, cari împing ţéra în ruină totală.

In cestia conferenţei lui Dárday. Luni s'au desbătut în casa magnaţilor proiectele de adresă la mesagiul de tron. La punctul care vorbesce despre autonomia şi congrua catolică, episcopul cat. din Oradea mare, Dr. Sclauch, a amintit despre conferenţa lui Dárday ţinută ḑilele aceste în reuniunea juristilor, care o aduce în legătură cu intenţiile guvernului, apoi declară, că acésta va produce resens general între catolici, cari vor fi nevoiţi sě védă în afacerea acésta continuarea luptei politice bisericesci, care va fi mult mai intensivă, deóre-ce dacă fundaţiunile catolice vor fi supuse supraveghierii guvernului, respective a parlamentului, în chip logic şi just ar trebui ca şi fundaţiunile bisericei gr.-or. din Carloveţ şi a românilor ardeleni precum şi acelea a protestanţilor sě fie tot în chipul acesta manuate...

Prim-ministrul Bánffy în numele guvernului a declarat, că conferenţa lui Dárday e părere privată, care cu opt ani înainte deja a fost tractată în reuniunea iuriştilor, dar guvernul stă departe de ea şi absolutamente nu intenţionéză sě aducă proiect de lege în privinţa fundaţiunilor catolice séu ale altor biserici, ori sě ia disposiţii în chestia acésta.

Mesagiul de tron bulgar. Dumineca trecută s'a deschis sobrania bulgară prin vorbirea de tron îndatinată din partea principelui. Principele Ferdinand în vorbirea sa scóte la ivélă de tot mare bunele relaţiuni în care se află aḑi Bulgaria cu Rusia şi se laudă mult cu primirea extraordinar de intimă şi splendidă ce i s'a făcut la curtea ruséscă şi din partea poporului rusesc cu ocasiunea încoronării ţarului şi ţarevnei.

Va sě ḑică Rusia câştigă tot mai multă înfluinţă la statele slavice din Balcani.

Rěu semn pentru aceia, cari conduc destinele nóstre în orient.

Sultanul şi reformele. Baronul Calice, marele ambasador austro ungar pe lângă curtea turcéscă, Sâmbăta trecută a obţinut la sultanul o audienţă de 1 óră şi jumětate. In decursul convorbirei sultanul a arătat la reformele executate şi la cele ce se vor mai executa prin cari s'a satisfăcut disposiţiunilor cuprinse în contractul dela Berlin şi cari trebue sě mulţăméscă şi pe armeni. Sultanul şi-a exprimat părerea, că acésta ar trebui dat armenilor se înţelégă şi din altă parte şi că acelea se vor extinde asupra întregului imperiu. A cerut apoi opiniunea lui Calice despre amnestia generală şi şi-a exprimat temerea pentru propaganda armenilor refugiaţi în Bulgaria. Sultanul a scos la ivélă, şi aceea, că majoritatea poporaţiunei vrea sě védă pe resvrătitori pedepsiţi, căci aceea numai aşa vede asigurată liniscea publică. Baronul Calice a fost pentru amnestia generală, care e cel mai bun mijloc pentru de a repara evénimentele regretabile din Augustul trecut; şi acésta pentru ca cei nevinovaţi sě nu se alăture la mişcare, ca încrederea sě se restabiléscă şi ca emigraţii sě se reîntórcă. Dacă cu tóte acestea mişcarea ar continua, atunci opiniune europénă va fi pentru Turcia. Sultanul a luat în considerare desfăşurările baronului Calice şi a promis convocarea consiliului de ministrii şi pe baron îl va însciinţa despre resultatul decisiunilor.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 12 Decembre 1896.

In şedinţa acésta s'a continuat desbaterea generală asupra proiectelor de adresă, dar cel mai interesant eveniment al acestei şedinţe a fost vorbirea contelui Apponyi.

Primul vorbitoriu a fost Marsowszky Endre, poporal, carele în vorbirea sa, ce a ţinut înainte de presentarea proiectului de adresă în numele partidului poporal, ḑice, că programul partidului sěu e program de pace. Partidul seu va lupta pentru revindecarea drepturilor bisericei catolice. Ei doresc sě fie respectate drepturile tuturor confesiunilor recunoscute, ba încă şi accea, ca şi aceste confesiuni sě fie spriginite din partea statului atât moralminte cât şi materialminte, tocmai în interesul statului.

FOIŢA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare.)

D'oi mai scrie încă, n'ajung pănă după meḑul nopţii în pat. Şi trebue sě mě duc ca un pesce muribund. Aşa dar rěmâi în pace ḑiarul meu, până la altă ocasie. Chipurile tóte le-am pus la loc, încă aḑi-diminéţă. Cred, că din asta va eşí un spectacol. Aprópe stau sě crep de rîs, gândindu-mě la omul căruia îi dădu-i „fotografia unui maimuţoi.“ El se făcea minunat de bine. Cred că plângea. Cât ce venii acasă la masă, tocmai o chinuiau pe mama, sě le permită a da în sěptěmâna viitóre o serată. Nu cred, că va mai veni vre-unul dintre tinerii aceia, — fetele vor trebui sě-şi pună pofta 'n cui. Mie puţin îmi pasă. De ce şi permit atâta libertate cu urechile mele, dacă vréu sě fiu bun faţă de ele.

P. S. Mě prind, că lor le sună astăḑi mai tare urechile, decât mie cândva.

3. Serata.

O Dómne! O Dómne! Ce mai lume-i şi asta! Băieţii cei mici sunt născuţi numai pentru supărări, ca scînteiele pentru a sbura în vězduh. A trecut o sěptěmână decând n'am mai avut inimă de a scrie în ḑiarul meu. Sěrmane ḑiar! Tu martorul inimei mele înfrânte de durere, la tine vin sě mě mângăi. Pe filele tale vréu sě-mi descriu durerea. Şi acuma mě dóre încă şi chiar când şed pe scaun, dar în hatârul těu voiu cerca sě îndur şi asta.

Tóte mi-se trag din ḑiua aceea, decând am fost înapoiat fotografiile. Fetele, după-cum spuse-i mai nainte, tocmai torturau pe mama, ca sě le dea o serată şi mama le promise se în fine. Acum erau de tot vesele, aşa că şi începură a copia din listă pe cei-ce erau sě fie învitaţi. Tóte trei erau active ca albinele şi eu eram de tot brav şi şedém liniscit pe un scaun, fiind tare ostenit; când auḑiiu de-odată soneria şi ce credéţi, cine întră? — nimeni altu decât tante Betzey, care locuesce în Hoppertown şi ne cercetéză de dóue-ori pe an. Surorile mele erau de tot deprimate, fiindcă sciau, că va sta o sěptěmână şi aşa va fi şi la serată. Cât ce auḑi Lili, făcu o faţă acră.

„Tu urîtă de bětrânógă, ḑise ea, totdéuna trebue sě vii când îi mai nepotrivit!“

„Ea de bună sémă va rămâné aici,“ ḑise Elsbett, „de va auḑi, şi ér va îmbrăca haina ei cea veche de mătase verde cu coifura cea galbină şi mănuşile de aţă vişinie.“

„Ea ne va plictisi grozav,“ ḑise Susana. Cred că tante Betzey este avută, dar aşa după moda veche, încât ar crede omul, că a venit tocma din Arche cu câte o păreche şi încă una de animale, numai tante Betzey a trebuit sě vină singură, fiindcă este o vergură bětrână.

Cum auḑi-i deci, că dînsele erau de credinţă, că va rěmâné la petrecere, speram şi eu într'adevěr. Drept spus, eu încă avém mustrare de consciinţă, din pricina fotografiilor returnate din rěsbunare. O, este grozav a avé remuşcări de consciinţă, apasă ca plumbul. Aş fi dorit sě fie nefăcută, dar ce folosesce sě mai plângi după laptele věrsat şi aşa am hotărit sě fac ceva serviciu surorilor mele, pentruca sě dereg ce făcu-i rěu.

După teie eram numai singur cu tante în tindă şi-i ḑise-i: „Tante, n'ai fi dispusă sě faci pe surorile mele fericite?“

„Cum înţelegi tu?“ întrebă ea.

„Pentrucă dacă ai voi,“ ḑic eu, „te rog sě pleci acasă înainte de ce va fi serata. Nu vréu sě te aibă în séra aceea aici. Eu le auḑi-i vorbind aşa. Dar nu cumva sě le spui că eu mi-aş fi căscat gura, ci plécă în pace acasă cu o ḑi înaintea Joii viitóre şi eu îţi voiu fi recunoscětor cât voiu trăi.“

Cred, că n'a fost frumos din partea ei sě se mănie, pentru-că 'i-am vorbit atât de politicos — ba din contră, a fost de tot mojicesc lucru, sě fugă îndată în casă şi sě le istoriséscă, cu tóte că eu o rugasem anume, sě nu mě tradeze, ceea-ce însě ea făcu fără preget, şi în ḑiua următóre luându-şi catrafusele se duse, pentru-ca sě nu mai vină.

Dar cu asta încă nu s'a încheiat. Îmi pare, că papa împrumutase bani dela dênsa, pentru-că trăim în vremuri grele şi ea îi făcu reproşuri, că arangéză serate cu bani împrumutaţi! Mănia tuturor se descarcă acum asupra mea, biet băiat de 8 ani. Şi încă o altă pacoste pe capul meu. Nu vreau sě comit ruşinea, dragă ḑiar, scriind pe filele tale, — că ce fii, ajunge de voi spune, că ei au stricat copilul, cu tóte că nu cruţară băţul. Betti singură mě compătimea, şi îmi făcu un puf móle dintr'o perină veche. Nu vreau sě es pe afară, ca nu cumva copii sě observe ce mi s'a întêmplat, timpul trece grozav de încet. Nu 'mi ar păsa sě fiu Robinzon. De voi fi cândva mare şi voi avé un copil, mi-'l voi tracta aşa. Eu nu l'aş pedepsi, pentru ceea-ce fără voiă a făcut, ci l'aş îndopa de trei ori pe ḑi cu rolouri şi alte aluaturi şi pe surorile mai mari nu le-aş lăsa sě vorbéscă atât de dur cu el, ca şi cum ar fi un monstru.

Se declară apoi privitoriu la direcţiunea economică, ce urmăresce guvernul şi partidul sĕu, liberal, care favoriséză capitalismul, prin ceea-ce se runciéza familiile şi poporaţiunea nu póte deveni stătătóre. Partidul sĕu urmăresce tocmai scopul contrariu în favorul familiilor şi prin acestea în tavorul ţĕrii.

La urmă declară, cu nu e adevĕrată aceea faimă, că partidul poporal s'ar fi aliat cu naţionalităţile şi ar vrea a le asigura acestora drepturi deosebite.

A luat apoi cuvêntul contele Apponyi, carele într'o vorbire classică, sdrobitóre pentru guvern şi partidul liberal dela putere, arată la stările deplorabile în cari se află adi parlamentul şi administraţiunea peste tot.

De aceea vom şi da în cele următóre un extras mai bogat din acéstă vorbire, ca sĕ védă şi cetitorii nostrii cum se exprimă cel mai de frunte orator al parlamentului magiar asupra stărilor în cari se află adi întréga viéţa nóstră publică. O facem acésta, pentru-că noi naţionalităţile nemagiare adese-ori am fost acusaţi din partea presei magiare, că totdéuna exagerăm lucrurile, când vorbim despre starea lucrurilor dela noi când acelea s'au manifestat cât de cât în defavorul nostru. Acum însĕ nu vom fi noi de vină, dacă nu vor fi mulţămiţi cu cele ce vom reproduce.

În întroducerea vorbirei sale contele Apponyi declară, că proiectul de adresă la mesagiul de tron, ce presentéză în numele partidului seu (naţional), diferă dela adresele trecute, şi acésta o motivéză cu aceea, că partidul n'a schimbat nimic în programul seu şi apoi pentru ce n'a reflectat la nimic din mesagiul de tron, casa va afla din decursul vorbirei sale ce urméză.

Trece apoi la desfăşurarea obiectelor despre cari vrè se vorbéscă şi începe cu alegerile.

Înainte de tóte declară, că alegerile, cari au dat ca resultat parlamentul actual, n'au produs nici o schimbare în programul partidului naţional ori-cât au fost acelea de necorecte. El, în special, nu va abdice de programul urmărit până acum sub nici o condiţiune, căci e conşciu despre corectitatea şi salutea lui pentru ţéră, şi tot ce lucréză, lucréză după o bună precugetare şi după cea mai firmă a lui convingere.

Din alegerile trecute, bărbatul politic nu află nici o învĕţătură, nici o directivă şi acelea dovedesc numai aceea, că societatea independentă maghiară nu se póte lupta cu puterea statului organisată şi pusă în linie de resbel în interesul unui partíd.

Nu se póte lupta cu acele mijlóce materiale, pe cari puterea organisată a statului mai uşor şi-le póte procura, decât bărbaţii ori cărui grup politic.

Noi nu recunóscem, dice c. A., că am fost învinşi; apăsaţi, striviţi, prescurtaţi in drepturile nóstre constituţionale, da, dar învinşi nu.

Au fost şi alegeri curate, dar cele mai multe s'au efeptuit prin lipsirea cetăţenilor de drepturile lor constituţionale, prin corupţiune, prin volnicii, prin presiuni asupra alegĕtorilor şi alte mijlóce condamnabile. Dela ministrul preşedinte, până la cel din urmă notariu comunal, păzitoriu de pădure, medic de vite comitatens şi comunal, până la cel din urmă executor de dare, întreg organismul oficios a fost pus în serviţiul partidului dela putere la alegeri şi a făcut presiune asupra publicului.

Acésta o constată tóte partidele în adresele lor.

Combate apoi pe referentnl Pulszky, carele în vorbirea sa prin care a presentat adresa partidului liberal dise-se, că cum póte cineva vorbi de abusuri electorale din partea guvernului, când acesta nu mai puţin decât în 107 cercuri a obţinut deputaţi prin unanimitate.

La acésta arată contele Apponyi la degenerarea vieţii publice care a mers până acolo, că alegĕtorii nu s'au presentat la alegere din motivul, că şi aşa nu ei aleg, ci oficianţii de stat. Astfel numai s'a format unanimitatea. Dar apoi censul cel mare, interesele locale, corupţiunile, volniciile, unde sunt?

Că oficialii de stat ar alege din convingeri, nici vorbă nu póte fi. Cei mai mulţi din ei, când ar alege după cum le dictéză consciinţa, ar ajunge pe strade peritori de fóme, deducem din cuvintele contelui Apponyi.

Dar nu aceea (împrejurarea, că partidul naţional a fost învins la alegeri. Red. „T. R.“), ne-a îndemnat ca în adresa nóstră sĕ ne ocupăm numai cu manifestaţiunile întêmplate la alegeri; nu rĕsbunarea pentru vĕtămarea personală, nici sentimertul de amărăciune pentru resultatul nefavorabil: ci observarea îngrijorată pentru stările publice; observarea obiectivă a pericolelor seriόse ce ameninţa patria, constituţiunea, a fost ceea-ce ne-a dat în mână péna când am scris (adresa. Red. „T. R.“) şi dorim ca aceea sĕ ajungă înaintea Majestăţii Sale, ca aceea convingere a nóstră, că în ţéra acésta reforma instituţiunei representative a poporului, putinţa validitărei voinţei libere a poporului este o astfel de problemă, care după natura ei referitóre la interesele vitale ale naţiunei, previne ori-ce altă problemă chiar şi în timp, dacă e ca sĕ se pună basă solidă unei activităţi legislative liniscită şi fundamentală.

Până la 1848 numai poporul Werböczian, clasele priveligiate, se bucurau de drepturi şi formau legislaţiunea; la acest an însĕ a fost întrodus în şanţurile constituţiunei după cum se dice, şi celalalt popor.

Durere însĕ, că în loc ca acest drept sĕ se fi lărgit, mereu a fost îngustat, aşa că de fapt şi adi numai poporul verböczian se bucură de drepturi şi crează legi prin representanţii sei. Atât de ilusorie au devenit teoriile cu representanţa întregului popor în parlament.

Atunci aveam un popor verböczian, cu clasele privilegiate, adi avem un popor bánffyan, care constă întâiu din ministrul-preşedinte, apoi cu dela sine putere din fişpani, pretori, notari, judi, executori, bacteri etc. In aceştia e concentrat întreg dreptul naţiunei, în acésta s'a schimbat visul constituţiunei dela 1848, că întreg poporul magiar va fi dus în şanţurile constituţiunei.

Şi pentru delăturarea abusuriior electorale nu s'a făcut nimic; nu s'a făcut, caci lipsesce poporului putinţa de a-'şi manifesta liber voinţa sa. Şi acésta e cu mult mai rĕu decât ar fi lipsit prin lege de a 'şi-o puté manifesta.

Legea dă drept poporului sĕ-'şi alégă representanţi pentru parlament, dar puterea armată pusă la disposiţiunea guvernului îl împedecă de a-şi exercia acest drept cardinal în viéţa sa. Deci se supune baionetelor şi ori alege conform dorinţei autorităţilor de stat, ori nu alege de loc, ci rĕmâne indiferent faţă de cele ce se petrec. Dar acésta e cu mult mai rĕu, căci prin acésta autorităţile îşi perd tóta iubirea, tótă autoritatea înaintea poporului, astfel, că acesta rabdă până la un loc, ér când îşi perde răbdarea se dimite la fapte, cari nu mai corĕspund ordinei publice şi astfel nici intereselor ţĕrii. Nu mai observă nici el legea, ci unde numai póte o ocolesce, pentru-că vede, că nici cei-ce o au făcut nu o observă.

Supunerea, ce o arată un astfel de popor intimidat, nu e supunere din consciinţă faţă de respectul către legi şi executorii acelora, ci e o supunere de silă la care îl constrînge puterea brută, până când acésta e mai tare decât el.

(Va urma.)

Scrisóre din Budapesta.

— 14 Decembre n. 1896.

(Sciri din dietă. — De ale partidului poporal. — Ministrul Wlasics şi tinerimea magiară. — Tinerimea nóstră.)

In urma nóuelor alegeri de deputaţi dietali fisionomia casei legislative de jos s'a schimbat considerabil. Tabĕra liberalilor formézá o masă colosală, o rudis indigestaque moles. Micile oştiri oposiţionale stau reslăţite pe băncile lor, teribil de decimate, privindu-se reciproc a jale, ér peste ele priveşte cu zimbet triumfal astutul Bánffy, mângăindu-şi firele din mustaţă, ce stau a pricină. Noul grup parlamentar, politicianii catolici stau timidi la spatele lui Apponyi, ca băeţii cari nu şi-au învĕţat încă de-a rostul lecţiile. Representanţii naţionalităţilor ca în palmă: dl Csokány dela Năsĕud se simte perfect sub aripile calde şi înbelşugate ale liberalilor, ér dl Liţă din Voila e încă tot paserea orfană si călĕtóre, care nu-şi găsesce locul potrivit de a-şi face cuibul. Altcum nici nu-i prea zace la inimă dlui Şerban „binele ţĕrii“, căci de vre-o câteva dile a părăsit toiul parlamentar şi s'a dus sĕ-şi încerca norocul pe la ursóicele din munţii Şĕrcăiţii.

La ordinea dilei au fost în dilele din urmă discuţiile asupra proiectelor de rĕspuns presentate de diferitele partide cu privire la mesagiul de tron. Tema generală la tóte aceste rĕspunsuri sunt abusurile electorale, cari însĕ nici pe departe nu mai provócă animosităţile din anul trecut. Pledările oposiţiei înfrânte au fost fără vervă, fără viéţă, isvorîte pe semne din convingerea, că tóte protestările în contra celor dela cârmă sunt mazere în părete, apă cărată cu ciurul. Apponyi 'şi-a ţinut de datorinţă, ca înainte de a i se întări mandatul protestat, sĕ rostéscă un discurs clasic întru apĕrarea proiectului de respuns presentat de partidul seu. In acest discurs el declară, ce-i drept, că nu va repâşi de pe arena politică, că învingerea liberalilor nu l'a înfricat, că se considera pe sine şi partidul seu de apăsat şi înfrânt, — dar *nu* de învins, — cu tóte aceste însĕ întréga lui vorbire nu este decât o jeremiadă plină de extremă jelanie şi aprópe desperată. Pe idealistul luptător l'a năpădit deodată melancolia şi pesimismul. Prea l'au durut experienţele făcute la ultimile alegeri banffyste, cari l'au enervat aprópe. Vorbirea lui atât de frumósă îndeosebi ca formă, n'a fost luată în serios. Foile guvernamentale nu i-au dat atenţiune, ér cele oposiţionale îl numesc „profet în pustie“, şi diua în care 'şi-a rostit vorbirea, a fost botezată „diua plângerilor“. O profete! va fi cu greu se ajungi la scop în patria ta!

Mai puţin presentabilă şi mai neîndemânatică dintre tóte partidele este cea poporală, care numĕră 16 gregari şi un păstor, pe abatele Molnár, pe care foile guvernului l-au botezat după exteriorul feţii csóka (cióră). La desbaterile adresei a cerut şi acesta cuvêntul, dar „cióra“ a cârăit a naibii de bine, încât l-a adus până şi pe puţin simţitorul Bánffy în nervositate, când a înşirat date positive cu privire la abusurile comise cu dróia la alegerile din cttul Nitra. Molnár e singurul din acest partid, care promite a deveni bun orator parlamentar, după-ce se va desvĕţa de frasele bisericesci.

Rĕspunsul partidului poporal la mesagiul tronului a fost cetit de deputatul Marzovszky Ede, care cu acel prilej a desfăşurat şi programul partidului seu. În exposeul seu vorbesce şi despre naţionalităţi, amintesce că partidul poporal condiţionéză binele patriei şi de îndreptăţirea naţionalităţilor; în numele partidului însĕ respinge acele învinuiri lansate în foi, că partidul poporal ar sta în vre-o legătură cu naţionalităţile din Ungaria, din contră crede şi partidul poporal că naţionalităţile trebue sĕ recunóscă suprematia limbei şi rasei magiare.

Enunţarea lui Marsovszky este la tótă întêmplarea cutezată, dar posibil că se formeze şi o schimbare de front în politica partidului. Dacă póte acum, după alegeri, nu mai există legături între naţionalităţi şi acest patriot, apoi e riscat şi necinstit a susţiné, că de acele n'au existat înainte de alegeri, deşi póte compromisuri formale n'au existat. Dar tuşul a sosit la timp. Bobârnacul este fórte potrivit pentru corifeii na-

---

Tot într'una eram neliniştit din causa fotografiilor. Credeam, că în fie-care moment va eşí la ivélă fapta mea. Dilele treceau una după alta şi în fine sosi şi diua seratei. Betti mĕ îmbrăcă în hainele cele nóuĕ, îmi legă cea mai frumósă cravată şi-'mi turnă un litru de parfum pe batistă. Surorile mele ımi ţinură litanii de o jumĕtate óră, cum am sĕ mĕ port, dacă nu vreau sĕ fiu trimis la culcare şi în fine îmi dădură voie sĕ întru în salon. Tótă casa era iluminată, în tot locul erau ghirlande şi buchete de flori, ba chiar şi un om era angajat pentru a cânta la clavir. Gura îmi lăsa apă, când mĕ gândeam la îngheţată, prăjituri, portocale şi gelé, la puii fripţi şi la franzela cu unt, ce erau aşternute în prânditóre. Fetele erau grozav de drăguţe, în vestminte albe, afară de plete, cu ochii limpedi şi flori în pĕr.

Societatea începú sĕ se adune. Tóte damele tinere şi nobile din loc, cari obicinuiau sĕ ne cerceteze, sosiră — césul bătea nóuĕ — unicul domn din cei învitaţi era Doctor Moor, care se va căsători cu Susana. Surorile mele începură a mĕ privi cu nelinişte. Eu tremuram în ghetele mele.

Hoţul dela clavir cânta şi ér cânta. O păreche de domnişóre se luară de talie şi începură a valsa, dar se părea ca şi cum nu le-ar face plăcere. Ciasul bătu jumĕtate la dece!!

Ah, cum mĕ mai apăsa consciinţa mea necurată! Eu îmi diceam: „Bomba e încărcată, fitilul aprins, acum póte exploda!“

Óspeţii începeau a şopti şi surorile mele făceau nişte feţe, de credeai că mai bucuros s'ar ascunde în găuri de şóreci. După aceea se audi signalul de afară sunând tare — tóte fetele rîdiau de bucurie, dar era numai Betti, care adusese un bilet şi îl dădu surorii mele. Dar nu era un refus, ci numai o fotografie, pe care scriseseră ele şi care de obíceu era în lacriţa mesei. Soneria se mai audi odată — Înc'o foto....! Sĕ vedi scenă!

Soneria mai sună încă de dóuĕdeci de ori şi totdéuna era alta şi alta şi încă una.

Pe urmă veniră doi tineri. Eu îndată ghîcii de ce veniseră. Pe fotografiile lor era scris: „O tu, tinĕr drăguţ“ şi „prea frumos, prea elegant!“

Acela era într'o prăvălie de ghete, dar nu înţelese viţul.

Jucară câteva lansieuri cu trei domni şi cinci dame.

Domnişóra Hopkins căscà cât o lua gura şi sora mea aprópe plângea. Cina era excelentă, dar mi se pare, că petrecerea era stricată. Aşa mĕ simţiam de neliniştit încât la a cincea îngheţată a trebuit sĕ încetez.

„Dacă aş sci numai cine a înscenat-o“, audii pe Susi dicênd Doctorului, „aş fi în stare sĕ-'l omor! Şi voi şi face-o! O glumă ordinară, grosolană şi plină de laşitate! Urĕsc atari glume! Acum toţi sunt supĕraţi pe noi. Asta n'om mai puté-o drege. Va trebui sĕ ne mutăm în alt oraş. Nu voi mai cuteza nici când sĕ mĕ arăt pe stradă. 'Mi-ar plăcea sĕ pot afla pe înscenator!“

„Póte, că Jorji ne va puté da desluşiri“, dise doctorul privindu-mĕ ţintă în faţă.

„O nu“, disei eu. „Dacă nu cumva a fost Hector. 'I-am fost dat nişte fotografiii de ros, póte 'i-au picat pe stradă“.

„Atunci tu le-ai avut?“ dise ea rĕstită.

Nefericirea era aici. Fugìi de acolo şi mĕ culcai. Nu vrém sĕ fiu de faţă când se împrăştiau ómenii. Eu zăcém gândindu-mé şi resgândindu-mĕ multă vreme. Sciam, că ér vor urma bătĕi. Nici nu mĕ recreasem deja de efectul celor de eri. Îmi părea, că nu voiu puté suporta încercarea ce mĕ aştéptă pe diminéţă. Nu putui durmi nici un minut. Eram decis sĕ fug. Tante Betrey nu locuia decât la cincideci miluri de aici per tren. Am fost odată acolo. Avém doi dolari în bincă. Luna lumina ca diua. Mĕ sculai, îmi luai binca şi scoborîi treptele tiptil ca un şórece, îmi deschísei pórta şi eram în liber.

Fugìi cât ce puteau piciórele la depou. Se făcea deja diuă. Un tren de povară sta pe şini şi slobodia aburi. Pândii ocasia ş mĕ furişai într'un vagon gol.

În curênd se dete signalul — şi eram pe drum!

„Vĕ las cu Dumnedeu amicii mei“! Nu vĕ veţi mai chinui cu acest băiat rĕu. El plécă şi sĕ umileşte până-ce a trecut furtuna!“

Legănatul vagonului mĕ făcu somnoros şi mĕ gândiam, c'ar fi bine sĕ dorm niţĕl şi mâne voi istorisi, cum m'am tredit.

* * *

„Cine-'i ăsta“? întrebă o voce dură.

„Eu sunt, Jorji cel mic“, disei eu. „Vreau sĕ-'mi plătesc dramul. Etă binca cu doi dolari, luaţi-vĕ cât se cade“.

„Cum ajungi tu aici?“ întrebà el.

„Fugíi de acasă, pentru-că într'una fac câte o pacoste. Era sĕ capăt bătĕi, pentru-că dădusem tinerilor îndĕrĕpt fotografiile pe cari scriseseră surorile mele. D-ta eşti conductorul?“

„De bunăsémă!“ dise el rîdênd. „Unde vreai tu sĕ te scobori?“

„Hoppertown“, diceu. „Şi cred, că voi rĕmânea acolo până ce's mare, căci de nu, tóte surorile mele vor muri ca fete bĕtrâne“.

(Va urma.)

ționalităților, cari au acum prilej a privi prin o prismă reală la acest partid-cameleon.

Îndeosebi póte serví acesta ca învĕțătură înflăcăratului slovac Dr. Miloș Stefanovits, acelui domn, care în calitate de mare pasivist și pentru a ține la solidaritatea declarată la congresul din 10 August 1895, a candidat de deputat cu programul partidului poporal. Pe dl. Stefanovits însĕ l'a umilit deja partidul acesta, căci cancelaria centrală a partidului poporal, căreia s'a oferit de candidat de deputat, i-a respins ofertul. Slovacii n'au meritat acéstă umilire!

Cu privire la diferitele rĕspunsuri la mesagiul de tron este de notat, că nici-unul nu se ocupă de sórtea naționalităților.

În ḑilele trecute a fost o deputațiune a tinerimei universitare magiare la ministrul Wlassics, pentru a cere lărgirea drepturilor pe séma civilor universitari și îndeosebi cu privire la masa academică, ce se va înființa aci la începutul proximului semestru sub tutoratul ministrului de culte. Ministrul a primit deputațiunea cu cea mai mare prevenire și în rĕspunsul seu binevoitor a dat ovreiașilor urmĕtorul caracteristic sfat: „Nu uitați de universitarii, a căror limbă maternă nu este cea magiară! Căutați a vĕ apropia de acestia și a trăí cu dînșii în bună înțelegere.“ Deputațiunea a promis a face în direcția acésta pașii și propunerile necesare și că dorința tinerimei magiare este, ca și universitarii de naționalitate nemagiară sĕ fie încălḑiți și conduși de adevĕratul spirit patriotic.

Ce-o fi și manopera acésta e greu de ghîcit. Ținuta nóstră a nemagiarilor față de masa compusă din magiari, ovrei și din sgura altor elemente nu s'a schimbat întru nimica. La societatea „Egyetemi kör“ dintre români bună-óră nu sunt înscriși decât 2—3 inși, pe cari noi nu-i mai socotim, dar nici ei pe sine nu se socotesc de români. Ecrescențe de aceste au fost întotdéuna.

După usul din anii trecuți tinerimea naționalităților nemagiare deací s'a întrunit și în anul acesta (în 9 Dec. n.) la o séră de cunoscință, numită și séră de înfrățire. Inițiativa în anul acesta au luat-o studenții sêrbi. La masa comună luată în „hotelul național“, unde s'a ținut și congresul naționalităților, au luat parte cu totul 33 sêrbi, 24 Români, 8 Slovaci și 2 Sași. Séra întrégă a fost fórte tare animată; s'au cântat imnurile naționale; s'au rostit discursuri pentru manifestarea simpatiei reciproce; s'a veștejit în termini aspri ținuta șovăelnică a bĕtrânilor de acasă. Propunerea unui Sêrb, de a se trimite conform obiceiului de pănă acum telegrame de aderență, la stăruința Românilor și a Slovacilor, nu s'a primit. Manifestarea din anul acesta a tinerimei universitare unite din Budapesta a fost mai importantă ca cele din anii trecuți (este a 4 a înfrățire!), întru cât ea s'a distins prin un caracter mai calm și mai real.

Sașii tot mai au reservele lor față de acțiuni comune cu naționalitățile celelalte. Cei doi, cari au fost la serată sunt „verḑi“, de calibrul cel mai bun, ér unul este fiul unui profesor gimnasial din Sibiiu, cunoscut de când cu protestul „verḑilor“ în contra „Sachsentag“-ului din anul acesta.

Tinerimea s'a depărtat dela acéstă convenire cu acea convingere, că „alianța naționalităților“ este numai frasă pe hârtie, o minciună bună pentru sinamăgire, dar nu principiu pentru întruparea căruia cu toții trebue sĕ ne luptăm cu sinceritate.

Coresp.

Noutăți.

Din causa sântei sĕrbători a „Sântului Nicolae“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apărea Marți în 10 Decembre v. 1896.

* * *

Administrator al episcopiei gr. or. sêrbe din Buda în locul lui Maghiarevici a fost denumit din partea patriarchului Brancoviciu, Bogdanovici Lucian, păn'acum secretariu al diecesei gr. or. din Carlovitz. Noul substitut episcopesc e bărbat tinĕr, abia de 30 de ani, și în urma erudițiune sale se bucură de mare trecere între sêrbi. Bogdanovici s'a născut în Baja (Ungaria). Studiile iuridice și-le-a făcut în Eger, ér cele teologice în Carloveți, unde s'a deprins în decurs de mai mulți ani în agendele bisericei gr. or. sêrbe.

* * *

Afacerea metropolitului din Ueskûb. Patriarchul ecumenic s'a consultat cu delegatul sêrb. Cest din urmă a cerut nimicirea alegerei de metropolit a lui Ambrosiu, ceea-ce patriarchul a declarat de imposibilitate. In consecință ori ce relații dintre patriarch și delegat s'au terminat. S'a ținut apoi ședința sinodală în chestia asta, care a fost din cale afară viforósă. Sêrbii au declarat, că nu vor ceda. Se vorbesce, că din partea ruséscă sêrbii nu vor fi spriginiți, deórece Rusia e contra unei nóue desbinări în biserica ortodoxă.

* * *

Tragedia din Szombathely. Cercetările în contra căpitanului Peták, care a pușcat asupra nevestei sale și asupra unor ofițeri, s'au terminat; a rĕmaș acum sĕ se constate starea lui psichică. Décă se va constata, că căpitanul a sevîrșit faptul sângeros în stare abnormală, în beție séu alterație, se va sista cercetarea; ér décă se va constata, că l-a sĕvêrșit în deplină conscientă, — se crede, că va fi degradat la rangul de locotenent și va fi închis pe șése luni, pentrucă n'a greșit în contra disciplinei militare.

* * *

Reacțiune la universitate. O parte neînsemnat de mică a universitarilor mediciniști din Pesta au pornit o mișcare reacționară. La întrevenirea unui profesor privat, câțiva mediciniști se ocupă cu idea de a redacta un memorand, cu scopul de a combate pe colegii lor cari au acusat pe Dr Kovács. Memorandul-acusă a fost subscris de 600 inși. Numĕrul total al universitarilor e 750. Prin urmare numai 150 sunt, cari țin cu Kovács. Ministrul a dispus cercetare severă contra acusatorilor lui Kovács.

* * *

Nou teatru în Jași. Dumineca trecută s'a inaugurat un nou teatru în Jași cu mari și splendide serbări. La serbare au luat parte tóte autoritățile și câteva sute de invitați. Séra a fost o representație festivă în folosul sĕracilor. Dee D-ḑeu, ca și acest teatru sĕ fie un nou templu al artei și să fie un nou focular, puternic pentru susținerea și promoverea culturei nóstre naționale și sĕ nu se stingă nici odată focul vestalin sub îngrijirea celor ce l'au aprins și-l vor îngriji și în viitoriu.

* * *

Exposiția de vite de prăsilă, ce era sĕ se țină în comuna Fofeldea la 15/27 Septembre, dar' din causa bólei, ce grasase între vitele locuitorilor din comunele admise, s'a fost amânat pe timp nedeterminat, — în conformitate cu însciințarea, ce o primim dela comitetul central al „Reuniunie române de agricultură din comitatul Sibiiu“, se va ține *Duminecă la 15/27 Decembre a. c. tot în comuna Fofeldea* și între marginile programului dto. 2 Septembre n. a. c. La exposiție sunt admise vitele locuitorilor din comună: Fofeldea, Săsăuș, Chirpĕr, Ilimbav, Marpod, Bendorf, Alțina, Nocrich, Cichindeal, Vurpĕr, Hosman, Cornățel, Nucet, Săcădate și Glimbócă. Premii se vor distribui între exponenți în sumă totală de 200 coróne (fl. 100). În juriul exposiției sunt numiți pe lângă câțiva membri din comitetul central al Reuniunei, aprópe din fie-care comună parochul respective învĕțătorul.

Se învită la participare prin acésta toți cei interesați.

* * *

„Apel către frații nostri reformați,“ e titlul unui apel, lansat de un magiar catolic, prin care îi provócă pe protestanți la acțiune politică comună. Am putut sĕ scótem destule învĕțături din alegerile decurse, — ḑice cel cu apelul — cu ce minciuni a atras pe partea sa guvernul pe reformați, e timpul sĕ védă protestanții aceste înșelătorii, a căror scop e nimicirea credinței protestanților dimpreună cu cea a catolicilor. Viéța unui bolnav scump, a unui bolnav muribund ne-a încredințat-o nóuĕ și vóuĕ provedința divină. Numele acestui bolnav e: Ungaria creștină....

* * *

Emigrați înecați. Din Brema se scrie, că vaporul Salier, care călĕtoria spre Brasilia, s'a scufundat. Toți pasagerii și marinari s'au înecat. Personalul costa din 66 marinari și 224 călĕtori. Deasemenea s'a cufundat și vaporul „Kinstor“ dimpreună cu 100 ómeni, cari toți s'au înecat.

* * *

Fluorescop. Se vorbesce despre o nóuă invențiune alui Edison, carele sĕ fi compus un aparat prin care se póte vedé tot organismul intern al omului și funcțiunile lui. Construcția aparatului se ține încă în secret.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Noua biserică gr.-or. din Cisnădie.

Cisnădie, în Novembre 1896.

Cisnădia (Nagy Disznód, Heltau), situată într'o vale frumósă spre Sud dela orașul Sibiiu în depărtare de circa 9 kilometri, este póte prima comună rurală săséscă din întreg ținutul Transilvaniei, încât privesce organisația ei internă.

Intre locuitorii stabili din acéstă comună sunt și vr'o 50—60 familii credincioși de ai bisericei nóstre gr.-orientale Pe când aceștia, (vr'o 5—10 familii români, restul neorustici) toți sunt ḑileri, sașii, pelângă o economie, exemplară, rațională de câmp, toți sunt fabricanți de pănuri, numite „viguri“.

Din timpurile primitive, pănă mai acum dóuĕḑeci ani, așa numiții negutători, cari mijlociau vênḑérea vigurilor Cisnădienilor și transportarea fabricatelor în tóte părțile, erau Români de prin Bănat, astăḑi, durere, aceștia sunt înlocuiți prin jidani galițiani.

Acei negutători români, credincioși gr.-orientali, cari cel mult timp de un an îl petreceau în Cisnădie, conduși de viuă parte de simțĕmênt religios și doritori de a și avé și ei, ca toți creștinii, un local în care în ḑile de Dumineci și sĕrbători sĕ se pótă coaduna spre a și împlini și datorințele sufletescí, — éră de altă parte, vĕḑênd că și familiile gr.-or. aci stabilite, lângă cari mai sunt de a se socoti și servitorimea cea multă, venită din tótă lumea, — încă nu au nici o bisericuță, baremi, — acei negutători români ḑic, au închiriat din al lor propriu indemn și pe ale lor spese o localitate, au adaptat-o pentru capelă, au provĕḑut-o cu cel mai necesar fundus instructus, aducênd obiecte chiar din Bănat, și la dorința lor, autoritatea bisericéscă superióră competentă a încredințat administrarea în cele spirituali parochilor din comuna Sadu declarându-o de filială a acestei matere parochii. Și pe când parochii din matera Sadu nu avéu dela acésta nici o plată (salar) ficsă, ca și în ḑiua de aḑi, pe atunci ei își primiau salare ficse pentru serviciile din filie tot dela acei negutători bănățeni.

Astfel acéstă unică comunitate bisericéscă, ca filială a materei parochii Sadu, forma un esențial mijloc de subsistință pentru parochia lor.

Tempora mutantur.

Am ḑis mai sus, că de vr'o dóuĕḑeci ani încóce acei negutători sunt inlocuiți astăḑi prin jidani galițieni. Ba acești fii ai lui Israil se ocupă astăḑi aci în Cisnădie nu numai cu cumpĕrarea și transportul vigurilor, ci ei înșiși procură materialul de fabricat, mai de mult lână, astăḑi lângă lână pĕr de bou din Galiția și din tóte părțile, angajéză pe fabricanții sași cei mai scăpătați plătindu-le pe darab.

Cel din urmă dintre acești negutători români bănățeni, cărora numai lor li se póte ascrie existența filiei Cisnădie, a fost vrednicul de amintire, fericitul Constantin Trandafir. Acest patron al filiei a avut la un locuitor sas din Cisnădie, numele nu impórtă, o pretensiune de 800 fl. m. conv. care în valută austriacă representa suma de 840 fl.

Către sfêrșitul vieței sale suspomenitul binefăcĕtor donéză filiei obligațiunea, carea representa pretensiunea de sus cu acea menire însĕ, ca din venitul ei sĕ se susțină și mai departe filiala, respective sĕ se plătéscă preoții din materă.

După mórtea acestui mecenate întêmplată în era șaguniană, Marele Archiereu provócă pe debitorul sas sĕ-și rescumpere obligațiunea, ceea-ce a și urmat.

Bunul archiereu Andreiu primind capitalul plasat i-a dat numirea „Fundațiunea trandafiriană“. Acésta s'a urmat vr'o câțiva ani până când însuși proprietariul localului, o viduă evlavióśă cu numele Ecaterina Grofs a împrumutat dela Șaguna, respective Epitropia archidiecesană suma de 840 fl., însĕ cu acea condițiune, că până va fi în viață sĕ fie ținută a tolera capela în casa ei, éră drept chirie sĕ servéscă interesele, cari ar fi datóre a le presta după capitalul împrumutat la cassa epitropiei. (40 fl.)

Acéstă convețiune a sustat și după ce în decursul vremei proprietara Ecaterina Gross a vêndut curtea și casa sa, în care se afla capela, unui alt sas din Cisnădie cu numele Petru Billes. La anul 1892 móre vĕduva E. Gross, éră actualul proprietar de casă, carele primise asupra sa datoria de 840 fl. eliberéză obligațiunea, solvind la cassa epitropiei archidiecesane capitalul de 840 fl. și pune comunităței bisericesci ai acestei filii, acum orfană de bunii patroni de odinióră, condițiunea, că dacă i se va plăti pentru localitatea capelei o chirie anuală de cel puțin 100—120 fl., o va mai lăsa, la din contră nu.

Fiind actualii parochieni, cum am amintit mai sus, toți ḑileri, fără avere, era cu anevoiă a se asopera prin arunc o chiriă anuală așa mare, de altă parte dacă s'ar fi luat refugiu la capitalul bisericei, ce se află la epitropia archidiecesană, acesta în vr'o câțiva ani s'ar fi nimicit, căci interesele lui nu ajungéu spre a întimpina spesele chiriei.

Acestea considerându-le Venerabilul Consistoriu, e decis sistarea servițiului public în filiă și a îndrumat pe subscrisul a face pașii de lipsă pentru dobândirea unui loc comunal pe care sĕ se pótă zidi o bisericuță cât de modestă.

E în deobște cunoscut, că între însușirile, cari caracteriséză pe conpatrioții nostrii sași, este și egoismul lor național, pe când la alte neamuri se observă mai mult cel personal; cu tóte acestea Stimabilii Cisnădieni, după multe pour-parleuri in fine totuși s'au îndurat a dărui gratuit un loc pe care sĕ se zidéscă noua biserică.

Ajungênd odată lucrul în acest stadiu, s'au făcut pașii mai departe spre ajungere la de toți dorita țîntă. S'a procurat un plan, s'a statorit preliminariul de spese și prin decis consistorial s'a dat edificarea bisericei epitropului Savu P. Drăgoiu spre intreprindere.

Astăḑi, multămită mai întâiu lui Dumneḑeu, apoi tuturor binefăcĕtorilor, începênd dela fericiții negutători bănățeni și până la aceia, cari au rĕspuns la listele ce li s'au trimis, — astăḑi, ḑic, noua biserică se află sub coperiș, dară până la ajungerea ei în stare de a se putea ținea servit întrênsa mai este încă mult de lucrat.

Și fiind că tótă activa acestei filii cu finea anului 1895 constătătóre din capitalul aflător la Epitropia archidiecesană, din alt capităluț plasat la institutul „Albina“ și în fine din colectele și donațiunile de până acum, abia dădéu suma de 2212 fl. pe când suma statorită în preliminar face fl. 3545 fl. 07 cr. v. a., — așa póte înțelege ori care creștin binesimțitor ferbintea rugare a sêrmanilor parochieni către P. T. On. Public, pentru de a le sări întru ajutor cu dinariul ca astfel sĕ-și pótă vedea nóua lor biserică isprăvită și adusă în stare de a se putea aduna întrênsa spre a și aduce rugăciunile lor de cereri și mulțămire către Dumneḑeu și de recunostință către toți binefăcĕtorii bisericei lor nou zidite.

Drept aceea, subsemnatul, în numele sêrmanilor parochieni, cari nu dispun de nici o avere, ci ca ḑileri sunt avisați la lucrul cu palmele pentru câștigarea pânei de tóte ḑilele, îndrept de nou rugarea și apelez la sentimentul de filantropie al on. public creștinesc, în deosebi al acelor stimați domni, cărora li s'a trimis liste și apelul, dar încă n'au reflectat până astăḑi la ele, sĕ binevoéscă a reflecta cu cât de puțin.

La timpul sĕu se va continua cu darea de sémă pe calea publicității ca și până acum.

Ioan Popovici,
paroch gr.-or. în matera Sadu
și filia Cisnădiă.

Loterie.

Mercuri, în 16 Decembre n. 1896.

Brünn: 73 21 36 41 56

Nr. 612. [175] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 6669 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Sebeşului.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Sebeşul-săsesc, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşal de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“ şi taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuui protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa I. din Sebeşul-săsesc.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă consistoriului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Sebeşului, ţinută în Sebeşul-săsesc la 14/26 Novembre 1896.

Preşedinte: **Sergiu Medean,** adm. prot.

Notariu: **Samuil Roşu.**

Nr. 7680 Plen.

Se apróbă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 428/896. [176] 1—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Abrudului, pe basa statutului organic §. 63., combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 6663 Plen., se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitorul protopresbiter ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Abrud, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 April 1896 Nr. prot. 78 emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelariă, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin şi taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiale a parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din Abrud.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“ alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Abrudului ţinută în Abrud la 28 Novembre 1896.

Preşedinte: **Petru Popovici,** adm. prot.

Notariu: **Aron Cioran.**

Nr. 7982/Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 2 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nre. 541/896 [177] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 conbinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nro. prot. 136 din 1888, prin acésta, conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nro. 6666 Plen. se publica concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Dobrei.

Fiitorul protopresbiter, ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Dobra, cenform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nro. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nro. prot: 78, emolumentele împreunate cu acest post, sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“, şi taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale.

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa I-a din Dobra.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nro. 111 din 1888, şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă consistoriului archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Dobrei, ţinută în Dobra la 19 Novembre 1896.

Preşedinte: **Avr. S. Pĕcurariu,** adm. prot.

Notariu: **Petru Hădan.**

Nro. 7845 Plen.

Se apróbă

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintărli s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remuneraţiune de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [165] 6–6
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acéstea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.

Viena, II., Rembrandtstrasse 19 W. — Telefon Nr. 7114.

Expediţia în provincie se face cu rambursă sĕu pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic.)

AMERIK PATENT

Extras din scrisorile de recuncscinţă:

Garnitnra trimisă o am primit, sunt fórte îndestulit şi te rog a-mi trimite cu rambursă încă o garnitură constătătóre din 44 bucăţi.

Bozoviciu (Krassó-Szörény megye), 18 Iuliu 1896.

Alexandru Keresztes, proto-pretor.

Piliş, în 24 August 1896 (Comitatul Pestei).

Cu garnitura sunt fórte îndestulit. Mĕ rog a trimite la cumnata mea baronesa Nyary n. Somogyi la Szunto încă trei asemenea garnituri.

Baron Iulius Nyary.

Contra

tusei, răguşelei şi flegmei

cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,

(Pemetefű czukorka)

carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **1 cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,

apotecariu în Bekés-Csaba.

[158] 4—10

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 42—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138. Sibiiu, Marţi, 10/22 Decembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Afacerea metropolitului-primat în România.

După căderea ministrului Sturdza, care cădere s'a adus în strînsă legătură cu cestiunea metropolitului-primat Ghenadie, revenind asupra acestei afaceri, am dat expresiune dorinţei şi credinţei nóstre, că bărbaţilor de stat ai României, la îndemnul şi sub conducerea regelui înţelept, le va succede sĕ afle o soluţiune pacinică a afacerei spre onórea bisericei şi a statului român.

Inţelepciunea regelui Carol şi patriotismul bărbaţilor români au sciut afla o soluţiune fericită, şi aḑi biserica română, statul român, au îmbrăcat haine de sĕrbătóre, şi au început a continua lucrarea civilisatorie, care s'a fost întrerupt după căderea regimului conservatoriu.

Am fost siliţi sĕ luăm posiţiune hotărîtă în acéstă penibilă afacere, care aprópe 7 luni a ţinut în ferbere opiniunea publică între români. Biserica şi statul insultat cerea reparare.

Afacerei s'a dat soluţiunea unică possibilă şi după vederile nóstre. Corporaţiunea supremă, care a făcut greşéla cu sentenţa din cestiune, ea trebuia se vină şi sĕ dea satisfacţiune metropolitului, ea trebuia sĕ vină şi sĕ ia ocara de-asupra bisericei, ea era chemată sĕ redea sinodului stima şi autoritatea, ce i-o a luat, în fine guvernul trebuia sĕ repróbe executarea barbară a acelei sentinţe.

Am fi considerat de pericol pentru consolidarea şi desvoltarea sănĕtósă a lucrurilor în biserica din România, dacă o altă autoritate străină de biserică venia sĕ dea reparaţiunea, care s'a dat.

S'a redat bisericei stima, autoritatea şi liniscea cuviinciósă; metropolitul Ghenadie, după-ce 'i-s'a făcut dreptate, a demisionat şi în scaunul metropoliei din România aḑi şede fostul metropolit Iosif Gheorghianu, care a fost demisionat sub conservatori.

În legea sinodală a României stă dispoziţiunea, că metropolitul primat póte fi ales numai dintre episcopi. Fiind vacant tocmai acuma scaunul episcopesc dela Roman, fostul metropolit Gheorghianu mai întâiu a fost ales episcop de Roman, şi în calitatea acésta a fost reales de metropolit-primat.

Inainte de a se purcede la modalitatea acésta a delăturărei crisei, era vorba, că se va îndrepta însaşi legea sinodală prin un adaos de cuprinsul, că fostii metropoliţi pot fi realeşi.

Îndreptarea acésta a legei însĕ nu s'a făcut, deóre-ce tocmai era vacant un post de episcop.

Noi ḑicem, că era bine, dacă se făcea o asemenea îndreptare, şi dacă nu s'a făcut acuma, sĕ se facă cu o ḑi mai curênd.

Era bine sĕ se ḑică, că atât episcopii cât şi metropoliţii în retragere pot fi realeşi, deóre-ce retragerea din funcţiune nu descualifică pe nimenea. Un episcop şi un metropolit duce cu sine în pensiune tóte acele însuşiri personale, cari le a avut în decursul păstorirei, şi demnitatea bisericei cere, ca ceea-ce de sine se înţelege, sĕ afle expresiune şi în legea positivă, spre a se exchide ori-ce îndoélă.

Suntem mulţămiţi în sufletul nostru, că afacerea acésta s'a finalisat în acest mod.

Patima, cu care s'a adus sentinţa contra metropolitului-primat Ghenadie, modul barbar cum guvernul de atunci a executat acea sentenţă, a provocat la noi indignaţiune generală, şi indignaţiunea nóstră crescea, vĕḑênd cum pressa liberală apĕra atât sentenţa, cât şi executarea ei.

Că s'au aflat şi în clerul din Ungaria un singur bărbat, care a cutezat sĕ se identifice cu acea sentinţă şi cu modul executărei ei, a riscat a invoca canónele bisericei ortodoxe şi vederile personale ale fostului nostru metropolit Şaguna pentru susţinerea barbariei comise de sinodul şi guvernul din România, acesta e un semn rĕu, şi o clasică dovadă, că patima întunecă mintea omului.

Riscăm a inventa acéstă posibilă scusă, spre a deschide calea pĕcătosului. Sub firma acésta póte reîntra în biserica nóstră.

Şi décă şi noi am contribuit cu ceva, ca bisericei din România sĕ-i se redea nimbul de odinióră, prin acésta am dovedit că suntem în acord cu tot trecutul nostru, căci noi totdéuna am lucrat pentru nimbul bisericei ortodoxe române, şi aici şi afară.

* * *

Resolvarea cestiunei metropolitului-primat Ghenadie al României.

Şedinţa Sinodului.

Şedinţa dela 4 Decembre 1896.

Şedinţa se deschide la órele 11 a. m., sub preşidenţia I. P. S. S. mitropolit al Moldovei şi Sucevei, D. D. Iosif Naniescu.

Presenţi 14 P. P. S. S. membri.

Se constitue biuroul, alegêndu-se ca secretari P. P. S. S. arhiereul Pimen Piteşteanu şi Atanasie Craioveanu.

Se ceteşte sumarul ultimei şedinţe a sesiunei trecute.

I. P. S. Preşedinte dă cuvêntul d-lui ministru al cultelor şi instrucţiunei publice.

Dl. *G. Mârzescu*, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice:

Inalt Prea Sânţite mitropolit al Moldovei şi Sucevei, primichiriu-preşedinte al Sântului Sinod, al sântei biserici autochefale ortodoxe române.

Ministru al cultelor şi instrucţiunei publice, fiu el bisericei autochefale ortodoxe de rĕsărit, cuprins de o adevĕrată pietate creştină, înainte de a fi intrat în acest Dumneḑeesc şi Sânt locaş, ḑis-am: „Rugăciunile mele Domnului voiu da înainte a tot norodului lui, lui voiu jertfi jertfă de laudă"…. şi aşa întru numele Domnului, înaintând pănă în faţa vóstră, primichiriu- preşedinte al S-tului Sinod, striga-voiu d'impreună cu psalmistul:

„Deschideţi-mi porţile dreptăţei, căci Dreapta Domnului a făcut puterea, Dreapta Domnului m'a înălţat!!.. Lui, deci, mai întêiu, se cuvine sĕ mĕ închin, mărturisindu L că şi acésta-i ḑiua pe care a făcut'o Domnul spre a ne bucura şi a ne veseli cu toţii într'ênsa; căci calea adevĕrului umblând, cugetarea nóstră a tuturora, O, Dómne Sânte, legea Ta este!"

Bine cuvêntaţi, aşa dar', Inalt Prea Sfinte mitropolit al Moldovei şi Sucevei, primichiriu-preşedinte, şi voi Inalţi prelaţi, pe sufletescul vostru fiu, credinciosul servitor al tronului Majestăţei Sale Carol I, şi daţi-mi cuvêntul spre a'mi îndeplini, ca ministru al cultelor şi instrucţiunei puclice, datoria prescrisă prin art. II din legea S-tului Sinod de la 1872, după care avênd dreptul de a asista la deliberările S-lui Sinod, implicit am şi datoria de a sta ca o sentinelă neadormită a respectului legilor.

Rĕspunḑĕtor înaintea Representaţiunei naţionale, rĕspunḑetor către Majestatea Sa Regele, carele, după art. 35 din Constituţiune, este capul puterei executive, şi ca atare exercită o supremă privighere şi un suprem control asupra tuturor instituţiunilor ce funcţionéză în statul român, în împreună înţelegere, S-tul Sinod şi guvern, sĕ aducem şi astăḑi un sincer omagiu legilor şi canónelor ce stau în armonie cu legile fundamentale ale ţĕrei; căci numai aşa vom dovedi ţĕrei şi Majestăţei Sale Regelui, că S-tul Sinod, ca şi guvernul, are, în prima linie, ordinea în Stat.

Tinde, deci, O Dómne, mâna Ta cea nevĕḑută dintru Sfânt Locaşul Tĕu şi ne binecuvintéză pe noi toţi, căci după cum ḑice şi luminătorul dascăl al creştinătăţei, Sfântul marele teolog Grigorie: „*Buna rênduélă sĕ cuvine pretutindenea a se păzi ca una ce ţine şi păzeşte pe tóte, mai ales întru cele bisericeşti, unde fieşte-carele este dator a'şi cunóşte mĕsurile sale, şi hotarele rênduelei sale a nu le trece*".

Guvernul pe de o parte călăuzit de legile fundamentale ale ţĕrei şi de înţelepciunea sânţitelor canóne, cari cu tótele împreună glăsuesc că: „diregĕtorii mari şi mici, ca şi cetăţenii dreptcredincioşi datori de o potrivă sunt a nu cruţa nici un sacrificiu când este vorba de a nu desbina S-ta nóstră biserică creştină ortodoxă de rĕsărit;" — ér pe de alta, guvernul ţinênd la onórea de aşi îndeplini angajamentul solemn luat în faţa representaţiunei naţionale, precum şi în faţa Corónei: că va resolvi spre satisfacerea generală cestiunile dela ordinea ḑilei, care cer o soluţiune pacinică şi cât mai neîntârḑiată" — că necontestat şi necontestabil, între cestiunile aceste impunêndu-se în primul loc pacea în sânta nóstră biserică spre

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

4 o. Kumke prekum Domni lokurilor, a peminturilorde majarsag, a fenatzelor, riturilor, a Pedurilor, a viilor, si a gredinilor sint adeveratzi mosteni, si proprietarii, tokma asa jeszte mosteanu fosztul pone akuma Jobazsu, si zseler, a tot feliu de peminturi Jobezsesti, akerora fosztele pone akuma robote, si zetsueli intsetind, lui i sze tsinszteszku.

5. Fosztul pone akuma zseler szau Jobazsu peminturile kari pone akuma au foszt zselleresti, szau Jobazsesti, jare akuma szunt ale lui, le poate foloszi prekum lui ei platse, si le poate vinde kui va vre. Si tokma asa nul poate impedeka pe dinszul in folosirea acselora, prekum nitse pe fosztul pone akuma Domnul szeu peminteszku nimene in biruintza, si foloszurile peminturilor, pedurilor, pasunilor s. ts. l. ale szale de majorsag nul póte inpedeka. Inurmare.

6. Proprietatea fieste keruja fiind szfinta', si ne vetemate', prekumpeminturile de majarsag a Domnilór proprietari prin foszti pone akuma jobazsi, szau zseleri, szau ori prin tsine altul dela dinsi nu sze pot lua asa nitse pamanturile Jobazsilor nu sze pot lua, prin fosti pone akuma Domni proprietari nitse prin altul tsineva. Afare de atsaszta inke din ne vetemarea proprietatii, si a biruintii urmaze, kumke nitse atsele peminturi, kari szunt szupt indojale nu eszte szlobod numai de kapul szeu nimerui ale kuprinde, fere de Judecata Judecatorilor, fiindke nimene nusi póte fi sies Judecatoriu, si csine are drept tokma asa de kurund szeva repune indrepturile szale prin Judecatori kari sze vor numi, prekum eszte delemuritu dreptul szeu ketre atsele peminturi.

7. Inurmarea atsesztora in numele Inaltzatulu Imperat, si Kraju, si a toati czeri, aszpru sze opreste ori cse fel de Cuprindere volnike, si szilnike. Si de kumva fosztul pone akuma Jobagiu, szau zseleriu, de la Domnul proprietariu, szau de la ori csine altul szau Domnul peminteszku, dela fosztul pone akuma a szeu Jobagiu, szau zseler ori szupi tse pretextu, din buna vointza lui fore de Judecata Judecatorilor dekapulszeu, ori cse ar kuprinde szau ar indrezni pe dinszul al impedeka in foloszirea atselora cse akuma sztepineste, fore de nitse o deszkilinire a persónelor aszpru szeva pedepszi.

8-o. Dupe tilkuirea atsesztora, obsteaszka Adunare, si Krejeszkul Gubernium csere darul Prea marelui Dumnezeu Peszte totzi kari dupe tsele mai din szusz szkrisze prin atsaszta sze szlobozeszku, si ku proprietate sze tsinszteszk. —

9-o. Dar darul atsesztа numai asa Szeva pogori peszte noji csetetzeni, fosti pone akuma Jobazsi, si Zselleri, dake mai nainte de toate ketre atsija dela kari vine fatserea atsaszta debine, kari ku szimtzitsiosze zsertfire oau fakuto, adeke ketre fosti szei Domní pemintesti, prekum si ketre Inaltzatul Imperat, si Kraju, *Ferdinand* al *V.* Kare fatserea atsaszta debine ova aproba, si legea deszpre atsaszta szunetoare ova interi, ku multzemite, si ku inimá buná szevor areta; pentruké pe ne multzemitoriul Dumnezeu nulva bine kuvinta, jáře multzemirea ketre Dumnezeu si ketre oameni, eszte lukru plekut innaintea lui Dumnezeu.

10-o. Mai inkolo numai asa putetzi noilor tsetetzeni intru atsaszta a voasztre nóá stare avea nedezsde de darul lui Dumneḑeu, dake bine vetzi intzelezse, si nu vetzi tilkui intru altá parte lukrurile, si kuvintele atsele frumósze, deszpre karii de un darab de vreme atetea atsi auzit intru akerora nume ve pune tzara in sztarea atsaszta nóá, prekum szunt; szlobozenia (libertatea) aszeminetatea in drepturi (egalitatea) si fratzietatea, kuvintele atsesztе fieste kare lepomineste, dar multzi nule intzeleg, szau intralte parte le tilkueszku. — Asa dare sze stitzi.

(Va urma).

a se aduce astfel unirea și dragostea și între episcopi și metropoliți și între clerici și între cei lumeni; ca ministru de culte de a mea datorie am credut de a face un călduros apel la puterea Harului ce vĕ este dat dela Mêntuitoriul Domnul Iisus Christos, întru S. Duh de a lega și deslega, sĕ binevoiți de a chibzui: sĕ se ridice deasupra metropolitului Ungro-Vlachiei, Ghenadie Petrescu, hotărîrea Stului Sinod dela 20 Maiu 1896.

Temeiurile cari le cred puternice în sprijinul propunerei pe care o ridic pănă la înălțimea scaunului Vostru de supremii judecători întru tóte cele spirituale, în scurte cuvinte sunt:

S-tul Sinod a judecat în lipsă pe metropolitul Ghenadie, așa că Inalta și S-ta acésta autoritate bisericéscă nici a putut și nici a fost pusă în posițiune de a cunósce tóte întimpinările la învinuirile ce i se aducéu.

Intrând apoi în examinarea de aprópe ale acestor învinuiri, ne-am convins, că unele din ele cad în competința autorităților laice, și că asupra lor s'a pronunțat ordonanța judecătoriului de instrucțiune din 12 Novembre 1896, care a fost anulată.

Cât se atinge de prima învinuire de domeniul pur spiritual „că ar fi întrodus inovațiuni în serviciul sântei liturgii, schimbând tipicul serviciului archieresc dela sânta liturgie, contra usului din vechime stabilite“, mărturisirea public făcută de metropolitul Ghenadie, că un singur moment în viața sa n'a încetat de a păstra și de a se închina la dogma sântei Treimi, ce este prima între primele dogme ale religiunei creștine.... îmi este mângăitor lucru de a crede, că v'a convins și pe Voi, Inalți Prelați, că acéstă învinuire nu mai póte sta în picióre.

Cădênd acéstă primă învinuire, ea, după canóne, atrage după sine căderea și a celorlalte învinuiri. (Védă-se canonul 139 din Sinodul dela Cartagena).

Așa, în calea adevĕrului umblând, ridicând mânile spre poruncile Domnului pe cari le-am iubit și m'am deprins întru îndreptările lor, și ca creștin și ca ministru invocând puterea Harului, ce vĕ este dat dela Cel de sus de a lega și deslega, termina-voiu în acest Dumnedeesc și sânt Locaș pentru admiterea și votarea propunerei ce am onóre de a vĕ face cu evangelicescul glas, ce dice: „Așa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor ca sĕ védă faptele vóstre cele bune, și așa sĕ slăvim cu toții pe Tatăl nostru Cel-ce este în Ceriuri!“

În urma cuvêntărei dlui ministru au luat cuvêntul I. P. S. Președinte și P. P. S. S. Episcopi de Rîmnic și al Dunărei-de-jos.

Înalți Prea Sânțiile Lor susțin propunerea dlui ministru și au rugat Stul Sinod, ca sĕ o admită, trimițêndu-o, conform art. 27 din regulamentul interior al Stului Sinod, la o comisiune ad hoc.

— Se aleg în comisiune P. P. S. S. Episcopii de Rîmnic, Huși și Dunărea de-jos.

— Ședința se suspendă rĕmânênd ca comisiunea sĕ cerceteze de aprópe propunerea dlui ministru și sĕ raporteze Sântului Sinod.

— La redeschidere, raportorul comimisiunei, P. S. Parthenie, cetesce raportul prin care arată, că comisiunea își însușesce propunerea dlui ministru și rógă pe Sântul Sinod s'o priméscă.

— În urma desbaterilor urmate Sântul Sinod a admis raportul cu 12 bile pentru, *una* contra și o abținere, după care Sântul Sinod a dat în unanimitate următórea hotărîre:

Hotărîrea Sântului Sinod a Sântei biserici autocefale ortodoxe române.

Ședința dela 4 Decembre 1896.

Nr. 232.

S-tul Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române de rĕsărit, întrunindu-se astădi, 4 Decembre, la órele 11 a. m., sub presidenția I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, D. D. Iosif Naniescu, asistat de P. P. S. S. Archierei Athanasie Craioveanul și Pimen Piteșteanul, secretari, fiind presenți 14 PP. SS. și anume:

I. P. S. Metropolit al Moldovei și Sucevei, D. D. Iosif Naniescu, președinte;

P. S. S. Episcop al eparchiei Huși, D. D. Silvestru;

P. S. S. Episcop al eparchiei Râmnic-Noul-Severin, D. D. Ghenadie;

P. S. S. Episcop al eparchiei Dunărei de-jos, D. D. Parthenie;

P. S. S. Episcop al eparchiei Argeș, D. D. Gherasim;

P. S. S. Episcop al eparchiei Buzĕu, D. D. Dionisie;

P. S. Archiereu Valerian Râmniceanul;

P. S. Archiereu Calistrat Bêrlădeanul;

P. S. Archiereu Dositeiu Botoșeneanul;

P. S. Archiereu Ioanikie Băcăoanul;

P. S. Archiereu Pimen Piteșteanul;

P. S. Archiereu Athanasie Craioveanul;

P. S. Archiereu Meletie Gălățeanul, și

P. S. Archiereu Nifon Ploeșteanul:

Avênd în vedere propunerea făcută de dl ministru de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4830 în cuprinderea următóre: „sĕ se ridice de d'asupra Metropolitului Ungro-Vlahiei, Ghenadie Petrescu, hotărîrea Sinodală dela 20 Maiu 1896;

Considerând căldurosul apel făcut de dl ministru prin discursul ce l-a rostit în S-tul Sinod în sprijinul acestei propuneri:

Sântul sinod, deliberând asupra acestui propuneri, conform art. 27 din regulamentul sĕu interior, a trimis'o în examinarea unei comisiuni compusă de trei PP. SS. membrii cari au presentat următorul raport;

Inalt Prea Sânțite Președinte!

Subsemnații membri ai comisiunei alésă de Sântul Sinod pentru a se rosti asupra propunerii dlui ministru de culte și instrucțiune publică, prin care cere a se ridica de d'asupra metropolitului Ungro-Vlahiei, Ghenadie Petrescu, hotărîrea dela 20 Maiu 1896, întrunindu-se astădi, 4 Decembre, am luat în cercetarea cea mai de aprópe numita propunere, și avênd în vedere temeiurile pe cari dl ministru le aduce în sprijinul propunerei sale:

Comisiunea în unanimitate, însușindu-și acele temeiuri, recunósce, că în adevĕr, metropolitul Ungro-Vlahiei, Ghenadie Petrescu, a fost judecat în neființă, așa că Sântul Sinod nu a putut cunóste tóte întimpinările la învinuirile ce i s'au fost adus.

Intrând apoi în examinarea tuturor acestor învinuiri a constatat, că unele din ele cad în competința autorităților laice și că asupra lor s'a pronunțat ordonanța judecătorului de instrucție din 12 Novembre 1896, care a fost anulată.

In ce privesce prima învinuire de domeniul spiritual, întitulată: „lovire directă în contra bisericei ortodoxe, prin aceea că ar fi întrodus inovație în serviciul Sântei Liturghii, schimbând tipicul serviciului archieresc dela Sânta Liturghie, contra usurilor din vechime stabilite în acéstă privință, mărturisirea solemnă ce metropolitul Ghenadie a făcut în urmă, că un singur moment în viéța sa n'a încetat de a păstra dogma Sântei Treimi, care este prima între primele dogme ale religiunei creștine:

Comisiunea s'a convins, că acéstă învinuire nu mai putea sta în picióre:

Considerând, că după Sântele Canóne, și anume, după canonul 139 din sinodul dela Carthagena, tóte învinuirile cad prin faptul numai că prima învinuire a cădut, — că acest canon este imperativ, glăsuind în următorul mod: „au plăcut ca de câte ori clericii se pâresc de către pârași cu multe vinovății și dacă de dênșii, pentru ceea ce întâiu s'a lucrat, nu s'a putut dovedi, pe celelalte după acésta sĕ nu se priméscă“:

Considerând apoi căldurosul apel ce'l face dl ministru de culte și instrucțiune publică, în interes ca pacea sĕ se întroducă în Sănta nóstră biserică, pentru ca așa sĕ se cimenteze unirea și dragostea între episcopi și metropoliți și între clerici și între cei lumeni, și că nici un sacrificiu nu trebue cruțat când este vorba de a păstra pacea în Sânta nóstră biserică de rĕsărit:

Comisiunea, cu unanimitate, este de părere ca Sântul sinod sĕ admită propunerea făcută de dl ministru de culte și instrucțiune publică și în consecință sĕ hotăréscă: ridicarea de d'asupra metropolitului Ungro-Vlachiei, Ghenadie Petrescu, a hotărîrei de la 20 Maiu 1896.

Primiți, vĕ rugăm, Inalt Prea Sânțite Președinte, profundul respect ce vĕ păstrăm.

Silvestru, episcop al Hușilor,
Ghenadie, episcop al Râmnicului.
Parthenie, episcop al Dunărei de jos.

Avênd în vedere considerantele și conclusiunile acestui raport pe care-'l apróbă, Sântul Sinod, călĕuzit de cuvintele Domnului Dumnedeului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos, care a dis Sânților sĕi ucenici și apostoli, ai căror umiliți următori suntem: „Pace vóuĕ, pacea mea dau vóuĕ, ca sĕ vĕ iubiți unii pe alții, căci în acésta vor cunósce toți că ai mei ucenici sunteți, de veți avé dragoste între voi“,

Acestei porunci, dorind a urma cu toții și încredințat Sântul Sinod, că unirea și dragostea sunt singurele care dau omului liniștea consciinței și 'l fac fericit în lumea acésta și-'l pregătesc pentru a moșteni viéța viitóre,

Considerând, că numai prin unirea și dragostea cea dintre noi, se va preamări Dumnedeu cel în Treime: Tatăl, Fiul și Duhul Sânt;

Avênd de a pururea în vedere aceste sânte și Dumnedeesci precepte, Sântul Sinod, cu puterea harului ce 'i-s'a dat de către Domnul nostru Iisus Christos întru Duhul Sânt de a lega și deslega, hotărește:

„Ridică de de-asupra metropolitului Ungro-Vlahiei, Ghenadie Petrescu, hotărîrea dela 20 Maiu 1896“.

Acéstă sentință s'a rostit de Sântul Sinod prin organul I. P. S. președinte D. D. Iosif metropolitul Moldovei și Sucevei, în ședința sa dela 4 Decembre 1896, și s'a semnat de P. P. S. S. membri precum urméză:

† *Iosif*, metropolitul Moldovei. † *Ghenadie*, al Rîmnicului. † *Dionisie*, al Buzĕului. † *Silvestru* al Hușilor. † *Gherasim* al Argeșului. † *Partenie* al Dunărei-de-jos. † *Ar. Valerian* Rîmniceanu. † *Calistrat* Bêrlădeanu. † *Dosithei* Botoșăneanu. † *Ioanichie* F. Băcăoanu. † *Pimen G.* Piteșteanu. † *Meletie* Gălățeanu.
† *Nifon* N. Ploeșteanu.

Subsemnatul mĕ unesc cu hotărîrea Sântului Sinod, cu reservă asupra întâiului considerant din raportul comisiunei.

† *Athanasie M.* Craioveanu.

*

Executarea sentinței

ministerul cultelor și instrucțiunei publice.

CAROL I.
prin grația lui Dumnedeu și vointa națională
rege al României.

La toți de față și viitori, sănĕtate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de stat la departamentul cultelor și instrucțiunei publice;

Avênd în vedere decisiunea Sântului Sinod, dată în ședința sa dela 4 Decembre același an, am decretat și decretăm:

Art. I. Suspendarea I. P. S. S. metropolitului primat, D. D. Ghenadie Petrescu, din trépta archieriei și administrațiunea metropolitană este și rĕmâne ridicată.

Art. II. Ministrul Nostru secretar de stat la departamentul cultelor și instrucțiunei publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 4 Decembre 1896.

Carol.

Ministrul cultelor
și instrucțiunei publice
G. Mârzescu. Nr. 4601

Demisiunea I. P. S. S. metropolitului primat.

Majestăței Sale Carol I, regele României.

Sire,

Dela începutul crisei durerόse prin care a trecut de atâtea luni Sânta nóstră biserică română 'mi-am pus tótă nădejdea în dreptatea Majestăței Vóstre.

Acum când dreptatea mi s'a făcut și sânta nóstră biserică nu mai este turburată de niște întêmplări pe cari eu, urmând pilda Mêntuitoriului, m'am hotărît sĕ le uit, nu voesc sĕ se crédă că aș fi piedecă la dragostea și liniștea care trebue sĕ domnéscă printre păstorii sufletești ai némului nostru;

Diarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare.)

4. Fuga.

Séra trecută fu cât se póte de scurtă, fiindcă veni un șórece în dormitorul meu și eu încerca-i a-l prinde. Ce-i drept, — lavorul l-am spart aruncând cu un păpuc, dar șórecele nu l-am putut prinde.

A propos, — conductorul și eu ne-am petrecut de minune. I-am istorisit despre surorile mele, despre tante Betzey și despre tot cuprinsul. Lui îi părea rĕu de mine; nu voia sĕ ia nici un creițar pentru călĕtorie. Dicea, că el căpăta în tótă séra bătăi, când era de anii mei, și sĕ mĕ obicinuesc cu ele fără păs.

„Brósca se obicinuesce cu jipuiala“, dicea el „dacă se póte însĕ cércă sĕ nu mai zădărnicesci logodnele surorilor tale; însurățeii în diua de adi nu-s pe garduri. Rĕsbóiele din Europa a cam rărit bărbații.

Pe conductorul îl voiu iubi până la césul morții; el a fost așa de bun față de mine. Sĕ fi fost către nóuĕ ciasuri, când sosirăm la locul unde voiam sĕ mĕ cobor; ne mai strinserăm mânile și ne diserăm adio, ca și cum am fi fost prieteni vechi. Eu cred, că voi părăsi ideea de a mĕ face vênător de bivoli și mai bine mĕ fac conducter, când voiu fi mare. O viéță atât de plăcută! Sĕ poți călĕtori unde vrei, fără a plăti o para.

La gară erau câțiva băieți, cari erau grozav de surprinși, vĕdêndu-mĕ că mĕ scobor din trenul de povară. Ei mi-se recomandară și-mi gândii, că m'aș puté juca o lécă cu ei, păn'ce voiu spune tantei Betzey, că am sosit și că vréu sĕ rĕmân la ea.

Mĕ convinse-i însĕ îndată, că erau nisce băieți fără suflet și că n'avéu un pic de educație. Îmi furară bincă cu banii, îmi rupseră hainele cele nóuĕ și mĕ tăvăliră prin noroi, de-mi era rușine sĕ mĕ arĕt la ómeni. Mĕ gândém la ceva, ce am cetit într'o carte d'ale mele:

„Păzesce-te de cânii străini;“

Era deja amédă când sosi-i la tante Betzey. Nu mĕ gândém c'aș fi flămênd, pân'ce-mi gîdili nasul mirosul de paștete cópte. Ea prândea singură, când întra-i eu.

„Facu-mi cruce! Jorji Hacku!“ strigă ea și lasă sĕ-i cadă cuțitul atât de tare pe farfurie, de-i sări o țandără.“ De unde vii tu? Ce s'a întêmplat cu vestmintele tale? Cin' ți-a sgăriat fața? Asta tot îi . . .!“

„Mătușe Betzey“ dic eu, „nu vréu sĕ mint, eu am fugit.“

„Ai fugit! Ai fugit din scumpa-ți patrie, dela bunul tĕu tată, dela scumpa ta mamă, dela prețiósele tale sur —“

Aici i-se rupse vorba, ca și cum i-s'ar fi oprit în gât. Desigur își va fi adus aminte, cum n'au voit s-o aibă la serată.

„Eu nu mĕ mir,“ dise ea, „fetele astea sunt în stare, de-a alunga pe ori-cine din casă. Spune-mi tot cum a fost, sĕrmanul copil!“

I-am explicat deci tótă istoria. I-am spus și aceea, cum îmi sîngera inima și acuma, că o supĕrasem așa de tare când fuse-se la noi. Dar când îi istorisi-i comedia cu fotografiile, îi rîdéu ochii de bucurie, că surorile mele ajunseră de gura lumei.

„N'a fost frumos din parte-ți, Jorji, dise ea, dar băieții tot băieți rĕmân. Mĕ bucur că ai venit la mine. Mergi numai în bucătărie și te spală și vino apoi iute, căci sĕ răcesc puișorii.“

Promiți-mi tante, că nu le vei scrie unde sunt eu?“

„De nu vor afla, pân'ce le voiu scrie eu,“ dise scurt, „vei rĕmâné tu la mine, pân'ce vei fi mare.“

Cât colo se vede, că urea pe ómenii mei, decând i-am fost spus că nu vor s o aibă la serată. Așa mĕ îndopa cu mâncări, încât deja la bucata de paștetă nu mai putém și-mi derese rocul și era așa de bună cu mine, de mi era mai mare dragul.

Mult înainte de patru óre sosi dela tata o telegramă: „E acolo Jorji?“

Tante-i telegrafézā: „Ce spui?

Așadar ei nu putéu sci dacă eram sau nu.

Am uitat sĕ spun, că-mi luasem și diarul cu mine, și-l legasem într'o batistă dimpreună cu o cămașă și o păreche de ciorapi curați.

Lavorul ce-l spărsesem, când am vrut sĕ prind șórecele, era al mătușii Betzey. Era dintr'un porcelan de un vênĕt curios — lavorul, nu șórecele — și tante era fórte supĕrată. Mi-e témă, că din causa aceea mĕ trimite acasă.

(Va urma.)

Preţuind mai mult binele sântei nóstre biserici şi pacea supuşilor credincioşi ai Majestăţei Vóstre decât deşertăciunile slavei şi a măririlor, rog pe Majestatea Vóstră sĕ binevoiţi a-'mi primi demisia din scaunul de metropolit primat al ţĕrei.

M'am ţinut statornic în faţa nedreptăţei, prilej de vrăjbă între fraţii mei întru Christos nu voiu sĕ fiu.

De aci înainte, ca şi în trecut, mĕ voiu ruga lui Dumneḑeu pentru liniştea şi bunăstarea sântei nóstre biserici, pentru înălţarea şi propăşirea patriei şi pentru sănĕtatea şi îndelunga viéţă a Majestăţei Vóstre şi a întregei dinastii.

Sunt al Majestăţei Vóstre prea supus şi prea plecat smerit rugător cătră Dumneḑeu pentru Voi şi dinastia Vóstră.

† *Ghenadie*, metropolit primat.

1896, Decembre 4.

*

CAROL I.

prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională, rege al României.

La toţi de faţă şi viitori, sănĕtate!

Asupra raportului ministrului nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice sub Nr. 4836, —

Avênd în vedere demisiunea dată de I. P. S. Sa metropolitul primat, Ghenadie Petrescu, din înalta demnitate de metropolit al Ungro-Vlachiei, exarch al plaiurilor şi primat al României, —

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Demisiunea I. P. S. Sale metropolitului primat, D. D. Ghenadie Petrescu este primită.

Art. II. Atacerile eparchiei vor fi gerate de P. S. Sa archiereul Meletie Gălăţeanul, vicariul Sântei metropolii, până la alegerea nouluí metropolit primat.

Art. III. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice este însărcinat cu executarea dispo siţiunilor decretului de faţă.

Dat în Bucuresci, la 4 Decembre 1896.

Carol.

Ministrul cultelor
şi instrucţiunei publice
G. Mârzescu. Nr. 4601

Convocarea Marelui Colegiu electoral.

CAROL I,

prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională, rege al României.

La toţi de faţă şi viitori, sănĕtate!

Asupra raportului ministrului nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice Nr. 4,838;

Vĕḑênd jurnalul consiliului de ministri Nr. 43 din 4 Decembre a. c..

In vêrtutea art. 6 din legea pentru alegerea metropoliţilor şi episcopilor eparchioţi, cum şi constituirei S-tului Sinod al S-tei biserici autocefale ortodoxe române,

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Colegiul electoral provĕḑut la art. 1 din citata lege este convocat pentru ḑiua de 5 Decembre 1896, spre a procede la alegerea noului episcop al eparchiei Romanului, al cărui scaun a devenit vacant prin încetarea din viéţă a Prea Sânţiei Sale Ieronim Ionescu.

Art. II. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice este însărcinat cu executarea acestui decret

Dat în Bucuresci, la 4 Decembre 1896.

Carol.

Ministrul cultelor
şi instrucţiunei publice,
G. Mârzescu Nr. 4.602

CAROL I,

prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţiotională, rege al României.

La toţi de faţă şi viitori, sănĕtate!

Asupra raportutului ministrului nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publice sub Nr. 4.840;

Vĕḑênd jurnalul consiliului de ministri cu Nr. 4 din 4 Decembre 1896,

In virtutea art. 6 din legea pentru a alegerea metropoliţilor şi a episcopilor eparhioţi, cum şi a constituirei S-tului Sinod al S-tei biserici autocefale ortodoxe române,

Am decretat şi decretăm:

Art. 1. Colegiul eleotoral provĕḑut la art. 1 din cetita lege este convocat pentru ḑiua de 6 Decembre 1896, spre a procede la alegerea noului archiepiscop şi metropolit al Ungro-Vlachiei, exarch al Plaiurilor şi metropolit primat al României, al căruia scaun a rĕmas vacant prin demisionarea I. P. S. S. metropolitului primat, Ghenadie Petrescu.

Art. II. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul cultelor şi instrucţiunei publicei este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în Bucuresci, la 4 Decembre 1896

Carol.

Ministrul cultelor
şi instrucţiunei publice,
G. Mârzescu. Nr. 4.603.

(Va urma.)

Noutăţi.

Chirotoniri. Excelenţia Sa I. P. S. nostru D. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, a chirotonit întru presbiteri pe următorii clerici absoluţi:

La 29 Novembre a. c. pe Aron Gogonea, ales paroch în Poiana-Mĕrului, ppresbiteratul Branului.

La 30 Novembre pe Iosif Popescu, ales paroch în Dumbrava, protopresbiteratul Reghinului.

La 1 Decembre pe Ioan Bogdan, ales paroch în Zizin, ppresbiteratul Braşovului.

La 2 Decembre pe clericul cu pregătiri extra-ordinare Ioan Nodiş, instituit paroch în Stoiceni, ppresbiteratul Solnocului.

La 3 Decembre pe Teofil Holerga, ales paroch în Frêua, protopresbiteratul Mediaşului.

La 4 Decembre pe Chirion Muntean, ales paroch în Trapold, protopresbiteratul Sighişórei.

La 5 Decembre pe Ioan Iosof, ales capelan în Tilişca, ppresbiteratul Sĕliştei, şi

La 6 Decembre pe Nicolau Oneţ, ales paroch în Peleş, ppresbiteratul Câmpenilor.

Felicitările nóstre.

* * *

Lumina electrică. Sâmbătă séra s'a deschis în Sibiiu stabilimentul din Sadu cu lumina electrică, şi stradele, localităţile publice, şi unele private erau luminate cu lumina cea nóuă.

După-cum spune ḑiarul german: „Sieb. Deut. Tagblatt“ din loc, Sâmbătă înainte de améḑi s'a făcut în Sadu în mod festiv deschiderea stabilimentului, în acea séră se ḑice că a fost în teatru producţiune festivă, şi după teatru a fost banchet festiv.

* * *

Invitare la petrecerea plugarilor români ce se va ţinè în Topliţa rom. la 26 Dec. st. v. a dóua ḑi de Crăciun în sala „Hotel Speranţa“. Venitul curat este destinat în favorul bisericei române gr. or. din Topliţa română. Preţul întrărei de persónă 60 cr. de familie 1 fl. 20 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea ḑiaristică. Inceputul la 7 óre séra.

* * *

Bibliografic. A apărut: Nr. 20 dela 1 Decembre, 1896, al interesantei reviste *„România Musicală“*, cu următorul bogat şi variat snmar şi cu un supliment musical, un cor mixt: 1. Teatrul Liric, de: C. M. Cordoneanu. 2. Cronica teatrală, de: V. Grigorescu-Elvir. 3. Din Dresda, de: V. Ştephănescu. 4. Din Paris, de: I. D. 5. Conferenţă şi concert, din Geneve. 6. Succesul unor artiste române la Viena. 7. Repertor şcolar, de: P. Dulfu. 8. Teatrul Hugo, de: I. Dimitrescu. 9. Din carnetul meu, de: V. Grigorescu-Elvir. 10. Rasultatul unui concurs. 11. Din gazetele străine. 12. Una alta. Apare de dóue-ori pe lună, sub direcţia dlui Constantin M. Cordoneanu. În fie-care lună dă câte un suplimeut de musică corală. Abonamentul pe an lei 12, pentru elevii de licee şi gimnasii, preţul jumĕtate. Redacţia şi Administraţia, strada Olteni 46, Bucuresci.

Din public. *)

Rĕspuns unui „recensent.“

În foiţa *„Tribunei“* Nr. 269 din 6/18 Decembre a. c., se publică sub pseudonimul „Polixen“ recensiunea cărţii, ce a apărut mai ḑilele trecute în tipografia archidiecesană din Sibiiu, sub titlul: „Preotul din Wakefield“ de Oliver Goldsmith, tradusă din engleză pe românesce de dl Dr. P. T. Scopul recensiunei însĕ de sub întrebare, n'a fost se critice elaboratul ca atare, ci sĕ îndrepte în modul cel mai laş un act de rĕsbunare la adresa subscrisului, al căruì nume l-a găsit în óre-care legătură cu numitul elaborat. Acésta se va justifica pe deplin în cele ce urméză.

Pretinsul reçensent observă mai întâi: „Forma externă a cărţii e fórte recomandabilă, hârtia albă, ér tipariul curat şi cu gust. Chiar şi alegerea ei e bună. „Preotul din Wakefield“ de Oliver Goldsmith, e o carte bună . . . . din care se póte învĕţa mult . . . Şi natural, că şi scopul traducĕtoriului n'a putut fi decât acesta.“ Se declară apoi de perfect acord cu observările traducĕtoriului dela finea cărţii, în cari se motivéză de ce traducĕtoriul nu póte aproba direcţia naturaliştilor Zola et Consortes şi ar dori ca aceea sĕ nu prindă rădăcini şi în sinul poporului român. Una însĕ regretă dl Polixen, că prin „Preotul de Wakefeld,“ tradus de dl Dr. P. T. şi tipărit sub supravegherea Doctorului de filosofie V. Bologa, nu se va ajunge nici-odată aceea, ce a dorit traducĕtoriul.“

În resumat:

1) cartea e bună, scopul ei folositoriu;

2) scopul traducĕtoriului e laudabil şi recensentul de perfect acord cu el.

Acésta e, după recensiune, partea cea bună a cărţii. Urméză apoi ceealaltă faţă a monetei şi în punctul acela constată:

1) că regretă timpul perdut cu cetirea cărţii până la pag. 70;

2) că traducĕtoriul se folosesce de o „limbă grozavă“;

3) că nu póte controla, dacă e bună traducerea sau nu, deóre-ce nu scie limba engleză, scie însĕ românesce, şi i-a fost milă de biata limbă cât a fost de executată.

Imediat observă apoi: „De altcum traducĕtoriul spune, că a scris cartea în limba „pe care am învĕţat-o dela mama acasă ca copil, pentrucă eu n'am studiat în şcóle românesci, nici nu mĕ folosesc de limba maternă ḑilnic. Împrejurarea asta servéscă de scusă pentru eventualele erori“.

Aci recunósce dl P., că mărturisirea acésta e un lucru fórte frumos din partea traducĕtoriului „şi traducerea, făcută de un om, ce (?) n'a studiat limba şi nici nu o vorbesce ḑilnic, *merită tótă lauda“*; ceea-ce regretă numai, e împrejurarea, că numĕrul erorilor e leghion! Deóre-ce: „Traducĕtoriul greşesce în limbă şi stil, în sintaxă, topică, ortografie, interpuncţiune, în tóte! şi greşesce fără vină, — dl Bologa însĕ, care a supraveghiat tipărirea, ce ḑice la tóte acestea? Directorul unei vestite şcóle românesci, Doctorul în filosofie, — de nu mĕ înşel — profesorul censurat de limba română, cum póte trece cu vederea lucruri de acestea?“

Înşiră apoi unele erori lexicale, sintactice, ş. a.

Acesta e în esenţă cuprinsul recensiunii, ce ţin anume sĕ fie reprodus aci, pentruca sĕ fie orientaţi şi On. cetitori ai „Telegrafului Român“ despre vitejasca armă, ce se întrebuinţéză.

Şi acum, Stimabile Polixen, dacă m'ai provocat şi ai voit sĕ afli ce ḑic eu la cele observate de dta, apoi étă ce ḑic în partea care mĕ privesce pe mine:

1. Eu nu primesc rĕspunderea pentru stilul dlui Dr. P. T. deóre-ce n'am avut nici o ingerenţă asupra lui. Şi observ, că dênsul, deşi prietin intim din copilărie, nici nu mí-a cerut acésta, ba din contră a pretins sĕ se observe la tipar cu stricteţă ortografia şi stilul sĕu.

Constat de altă parte, că eu în adevĕr am cercat sĕ abat prietenul meu dela unele vederi ale sale cu privire la ortografie, fonologie, etc. Dênsul însĕ, comunicându-mi părerile sale în acéstă privinţă 'mi-a reflectat: *„Asta-i ortografia pe care 'mi-am ales o eu şi de care mĕ ţin orbesce şi sum în stare sĕ o apĕr şi faţă de ori şi care academician, peutru-că eu simt că am drept şi cumcă adevĕrul e pe partea mea şi atunci despreţuesc mulţimea duşmanilor“* . . . . În aceeaşi epistolă la alt loc îmi ḑice: „Lasă-i numai sĕ se apuce de ortografia mea şi asta sciu bine că o vor face cei dela . . . . O sĕ veḑi frate cum o sĕ mĕ apĕr şi sĕ întorn cotoriscea“....

În altă epistolă, la reflexiunile mele, între altele observă: „Nu crede dragă Vasile, că cartea asta nu se va ceti. Tot omul cu minte va observa unde ţintesce: la ortografiă cât se póte de corectă şi la desvoltarea simţului bun a tinerimei nóstre sĕrace. Eu nu cunosc altă carte tradusă în limba română sé fie mai instructivă şi totodată şi distractivă. Femei, fete, mame şi părinţi vor afla câte un sfat bun în situaţiunile naturale croite aşa bine de genialul autor“. . . .

Va sĕ ḑică dl Dr. P. T. este omul, căruia îi place sĕ umble pe piciórele sale proprii.

2. Din cele comunicate resultă în mod neîndoios, că tótă întrevenirea mea se reduce numai la partea technică a lucrării. Adecă, la cererea pretinului meu, i-am ales tipografia (Şi admit, că în punctul acesta nu voiu fi nimerit întru tóte gustul dlui Polixen, de óre-ce tipografia archidiecesană nu are binecuvêntarea Papei dela Roma. Dar ce sĕ-i faci, dacă noi nu legăm mântuirea naţiei de păpucul Sânţiei Sale dela Roma?!), literele, formatul, etc. şi i-am tocmit preţul tipariului, ce dl Dr. P. T. încă anticipativ 'l-a solvit. Am îngrijit mai departe, la dorinţa expresă şi repetată a pretinului mĕu, sĕ înainteze cu lucrul, sĕ nu prea întârḑie şi sĕ i-se trimită regulat cólă de cólă pentru corectură şi revisiunea finală.

Pentru acest neînsemnat serviciu pretinesc, ce dsa din strĕinătate nu putea sĕ îndeplinéscă, a ţinut sĕ-mi mulţăméscă la finea cărţii prin cuvintele: „In fine nu pot sĕ nu mulţămesc şi pe calea asta dlor şi amicilor: Nico de C . . . . . şi doctorului de filosofie V. Bologa pentru împrumutarea autorului original, respective pentru supraveghe-rea tipărirei în absenţa mea“.

Acest simplu act de curtoasie însĕ, pe mine nu mĕ îndreptăţesce sĕ am cea mai mică parte nici la meritul, nici la defectul cărţii.

Indréptă-te dar, dle Polixen, la adresa cuvenită. — Şi sĕ întórcem acum fóia.

3. După-ce traducĕtorul spune apriat, că a scris cartea în limba, pe care a învĕţat'o dela mama sa acasă ca copil (observ, că e fiu de moţ din munţii apuseni) şi nota bene cere scuze pentru eventuale erori şi dta dle P., recunosci, că e frumósă acésta mărturisire, — cum vii totuşi sĕ ḑici, că dênsul „greşesce fără vină“ şi tótă rĕspunderea erorilor s'o arunci în cârca mea? Unde ai învĕţat morala a mĕ face pe mine vinovat de greşala altuia?? Şi e acésta onest? Dta vei ḑice: da, pentru-că nu ţi-a tost scopul sĕ critici elaboratorul ca atare, ci ca sĕ ponegresci! Étă unde duce logica şi nobleţa dăiană. Care însĕ, însemnăţi-o bine, dle Polixen, te cualifică drept impertinent.

Mie 'mi-e scârbă de atâta rĕutate!

4. Acésta procedură te dă de gol totodată, că umbli orbesce numai ca sĕ-ţi rĕsbuni, fără a mai ţiné samă de mijlóce. Este acésta bărbăţie? vîrtute? Nu! e adevĕrată nemernicie! veí ḑice însuţi, resgândindu-te, dacă mai ai puţin simţ de onestitate.

Află dar, în nemernicia dtale, că n'ai ştiut barem sĕ-ţi alegi ocasiunea de rĕsbunare, ceea ce cauţi, precum se vede, cu ori-ce preţ. Nu uita apoi de altă parte, că potopul rĕsbunării mai adese-ori înghite pe însuşi rĕsbunătorul!! Acésta pentru ca sĕ-ţi fie de orientare şi în viitor.

5. Pe dl autor, respective traducĕtor, faţă de care bâjbăe contraḑicerile „eruditului recensent,“ că aci merită laudă, aci erorile sunt legion, etc., eu nu aflu trebuinţă ca sĕ'l apĕr; îl sciu adevĕrat bărbat, care îşi va sci face sama cu de-a'l de Polixen.

6. La celelalte observări dăiănesci, cunoscênd odată fondul moral al tacticei, n'am decât sĕ adaug profundul meu dispreţ, singura atenţie ce merită.

Cu acestea am încheiat pentru totdeuna.

Sibiiu, 20 Decembre 1896.

Dr *V. Bologa*,
profesor.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Loterie.

Sâmbătă, în 19 Decembre n. 1896.

Budapesta: 72 13 66 53 46

Nr. 484. [181] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre, a. c. Nr. 6664 Plen., se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul: Cetatea-de-pétră.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Fauresci, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului Archidiecesan din 5/17 April, 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelariă, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“, şi taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din parochia Fauresci.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului: „Cetatea-de-pétră“, ţinută în Surduc-Copalnic în 18 Nov. 1896.

Preşedinte: Notariu:
Teodor Şovrea, **Alex. Bărbos,**
adm. prot. preot.

Nr. 7899/Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 290/96 [182] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu § 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 9 Octobre, a. c. Nr. 6668/96 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Orĕştiei.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului în comuna bisericéscă Orăştie, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archiecesan din 5/17 Aprilie 1896, Nr. prot. 78. emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“ şi taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa primă din Orăştie.

Concurenţi au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888. şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă consistoriului archiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“ alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat în şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Orĕştiei ţinută în Orĕştie la 28 Novembre 1896.

Nicolau Ivan, **Nicolau Andreiu,**
preşedinte. notariu.

Nr. 7983/Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 501/1896. [183] 1—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Devei, pe basa statutului organic §. 63. combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot 136 din 1888, prin acésta, conform ordinului Venerabilului Consistoniu Archidiecesan din 9 Octobre. a. c. Nr. 6665. Plen. se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni tot odată ca paroch în locul central al tractului anume în comuna bisericéscă Deva conform conclusului congresual din 13/25. Octobre 1881. Nr 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nr prot 78., emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale anume: pausalul de cancelarie ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, şi taxele ce încurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de classa II din opidul Deva.

Concurenţii au sĕ documentese cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr 111. din anul 1888. şi concursele lor înstruite cu tóte documentale necesare sĕ le astérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile îndicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Deva, ţinută în Deva la 20 Novembre 1896.

Preşedinte:
Avram P. Pĕcurariu, **Nicolau Sinca,**
adm. protopresb. notariu.

Nr 7881 Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2 Decembre 1896.

Consistoriul Archidiecesan.

Nr. 612. [178] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 6669 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Sebeşului.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va devenì totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Sebeşul-săsesc, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşal de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“ şi taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa I. din Sebeşul-săsesc.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă consistoriului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Sebeşului, ţinută în Sebeşul-săsesc la 14/26 Novembre 1896.

Preşedinte: Notariu:
Sergiu Medean, **Samuil Roşu.**
adm. prot.

Nr. 7680 Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 428/896. [179] 2—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Abrudului, pe basa statutului organic §. 63., combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 6663 Plen., se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitorul protopresbiter ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Abrud, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 April 1896 Nr. prot. 78 emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelariă, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin şi taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiale a parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din Abrud.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“ alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Abrudului ţinută în Abrud la 28 Novembre 1896.

Preşedinte: Notariu:
Petru Popovici, **Aron Cioran.**
adm. prot.

Nr. 7982/Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 2 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

22926/I. 1896 sz [184] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Nagyszeben rendezett tanácsu városnál nyugdijaztatás és a szervezési szabályrendelet módositása folytán üresedésben levő következő állások választás utján leendő betöltésére, pályázati hirdetmény bocsájtatik ki:

1. 1100 frtnyi fizetés és 300 frtnyi lakbérrel javadalmazott árvaszéki ülnöki állás.
2. 1200 frtnyi fizetés és 300 frtnyi lakbérrel javadalmazott főszámvevői állás.
3. 800 frtnyi fizetés és természetben lakással és faátalánynyal javadalmazott városi gazdasági gondnok.
4. 800 frtnyi fizetés és 200 frtnyi lakbérrel javadalmazott számvevői állás.
5. 1000 frtnyi fizetés és 250 frtnyi lakbérrel javadalmazott mérnöki vagy müépitészi állás.
6. 600 frtnyi fizetés és 200 frtnyi lakbérrel javadalmazott irnoki egyidejüleg épitészeti rajzolói állás.
7. 500 frtnyi fizetés és 100 frtnyi lakbérrel javadalmazott III. irnoki és egyidejüleg iktatói állás.
8. A netán előléptetések által üresedésben jövő állásokra.

Pályázók felszólitatnak az 1883. évi I. t.-czikben előirt minősitési okmányokkal felszerelt folyamodványaikat alólirottnál folyó évi deczember 25-ig benyujtani.

Nagyszeben, 1896 decz. 16.

Reissenberger,
alispán.

Nr. 195/1896. [186] 1—3

Păduri de vênḑare.

Biserica S. Nicolae din Braşov pune în exploatare şi prin urmare în vênḑare 261·55 hectare pădure de stejar la moşia „Sudiţi“ şi 117·9 hectare pădure de stejar la moşia „Meteleu“, ambele în judeţul Buzĕu (România).

Ofertele însoţite cu vadiu de 5% din suma oferită se primesc atât la subscrisul comitet cel mult **până la 31 Decembre v. a. c.** cât şi la domnul inginer hotarnic *Teodor Berrea, din Bucuresci, strada Popa Tatu 33,* unde se pot afla şi condiţiunile mai de aprópe de exploatare şi vênḑare.

Braşov, 3 Decembre 1896 v.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rès. dela St. Nicolae in Braşov.

David Almăşan, **Arseniu Vlaicu,**
preşedinte. secretariu.

Convocare.

P. T. membrii Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕlişte se convócă la şedinţa

adunării generale extra-ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe **Dumineca în 27 Decembre st. n.** la 2 óre p. m. în sala cea mare a şcólei române gr. or. din Sĕlişte, pe lângă următoriul

Program:

1. Modificarea statutelor.
2. Regulamentul despre administrarea fondului de binefaceri.
3. Statutele fondului de pensiune.
4. Eventuale propuneri.

Din şedinţa consiliului înmulţit al Cassei de păstrare ţinut la 12 Decemvrie 1896.

Direcţiunea.

[185] 1—1

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139. Sibiiu, Joi, 12/24 Decembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Institutele române de bani și presa străină.

În timpul din urmă s'a pornit o gónă formală asupra românilor pe terenul politic pentru manifestațiunile în fața alegerilor din Octobre.

Precum e bine cunoscut cetitorilor noștri, din incidentul alegerilor dietale presidentul comitetului partidului român, domnul Dr. Ioan Rațiu a convocat conferența alegĕtorilor români, cari stau pe basa programului dela 1881.

Cluburile electorale au convocat alegĕtorii la conferențe speciale pentru trimiterea de delegați.

Conferențele parțiale s'au ținut, și ele au și ales deputați pentru conferența cea mare.

În locurile, unde sașii dispun de puterea polițială, conferențele s'au interḑis.

Acuma a venit poliția și a dictat aspre pedepse și asupra acelóra, cari au convocat adunările speciale, și asupra domnului Dr. Rațiu pentru cea generală.

Persecuțiunile aceste își urmézĕ calea lor în edițiune nóuă.

Noi nu am aprobat și nu aprobăm pasivitatea românilor, nici manifestațiunile politice așa, după cum ele se fac. Cu tóte aceste nu putem sĕ nu reprobăm cu tótă tăria pornirea cea nóuă a guvernului de a confisca drepturile alegĕtorilor în modul cinic, după-cum o face acuma prin intervenția poliției.

Am făcut acéstă expunere spre a constata, că suntem acuma mai asupriți ca ori și când.

Ne-a mai rĕmas deschis terenul economic, aici puteam lucra neconturbați între marginile legilor.

Lucrarea nóstră a fost pacinică și binecuvêntată de Dumneḑeu.

Strîmtorați sistematicește de pe tóte terenele, ne-am pus la lucru pe cel economic.

În timp de 25 de ani pe teritoriul locuit de români s'au înființat 52 institute românesci de bani.

Forța acestora a fost onestitatea. Nu s'a constatat în lungul șir de 25 de ani nici o defraudare la vre-unul dintre institutele românesci de bani, nici o licuidare, tóte au prosperat, căci au fost întemeiate cu scopul de a ajuta ţĕranului român, de a-'l scóte din mâna evreilor, de a-'i da împrumutul între condițiuni oneste; cu un cuvênt întemeierea și susținerea lor a stat și stă sub scutul onestității.

Subdirigentul dela filiala „Albinei“ din Brașov, domnul Petra-Petrescu a publicat a patra broșură din anuarul financiar sub numirea de Compas românesc.

Broșura acésta fórte instructivă ne vorbesce fórte elocuent.

Cele 52 de institute dispun de un capital social de 3,234,628 fl. 86 cr.

Fondurile de reservă dau suma de 787.713 fl. 35 cr. fondurile de pensiuni se urcă la suma de 150.457 fl. 70 cr.

Suma totală, care a trecut prin mâna acestor institute face considerabila sumă de 98.453.296 fl. 84. cr.

Intre institutele mai de frunte, cari arată reveriment mai mare stă la locul prim „Albina“ cu 32 de milióne, „Victoria“ din Arad cu 11 milióne, „Silvania“ cu 8 milióne, „Patria“ din Blaș cu 5 milióne, „Timișana“, „Bistrițana“ câte cu 4 milióne, „Ardeleana“ din Orăștie, „Someșana“ din Deș câte cu 3 milióne, „Făgețana“, „Lugoșana“ câte cu 2 milióne, „Arieșana“, „Auraria“, „Furnica“, „Hațegana“, „Hunedóra“, „Iulia“, „Lipovana“, „Orovițana“ și „Sătmăreana“ cu reveriment câte de 1 milion, și celelalte sub milion.

Profitul curat al acestor institute de bani a fost în anul 1895 de fl. 448.517.63 care s'a folosit în locul prim pentru facerea fondurilor de reservă, a fondurilor de pensiuni, apoi scopuri de binefacere, și numai la locul al patrulea au venit acționarii și funcționarii institutului.

Activitatea acésta economică s'a făcut între marginile legilor.

Institutele românesci dau ajutórele fără deosebire de naționalitate și de fapt conpatrioții unguri sunt mai mulțĕmiți cu institutele de bani românesci ca cu cele evreesci-unguresci.

Inimi curate, mâni curate lucră la institutele de bani românesci.

Curentului de aḑi însĕ nu-i trebuesc nici inimi, nici mâni curate.

Pacinica și onesta lucrare a institutelor române de bani este privită cu ochi rĕi de către presa unguréscă, și invectivele asupra institutelor din cestiune se publică cu plan când în un ḑiariu, când în altul.

Din incidentul publicărei compasului domnului Petrescu ḑiarului „Budapesti Hirlap“ i s'a suit sângele în cap.

El cere lege specială pentru a opri lucrarea românilor și pe terenul acesta.

Ca specimen reproducem la alt loc un articol din numitul ḑiariu.

* * *

Proselitism confesional. Aprețiând deliberările sinodului bisericei greco catolice, ținut la metropolia din Blaș, și pentru importanța ce noi dăm bisericilor în general, făcênd aprețiarea la locul de frunte al ḑiarului nostru, am ajuns sĕ constatăm, că în cele culturale și naționale prigonirile, cari de ḑeci de ani ni s'au aplicat și acuma cu mai mare tărie ni se aplică, au trecut acuma si asupra bisericei române greco-catolice.

Unicul mijloc de a ne putea apăra cu tărie și cu efect l'am aflat noi în încetarea proselitismului confesional, care ne slăbesce și ne ia din mână arma cea mai puternică.

Ḑiarul din Blaș „Unirea“ în numĕrul seu 49 dela 5 Decembre a. c. reflectând la articolul nostru sub titlul „*Pium desiderium*“ scrie următórele:

„Suntem de acord cu dnii dela „Tel. Rom“, în ceea-ce ḑic despre trecerile, ce se fac „pentru un favor material“. Nici noi nu putem aproba trecerile dela o biserică la alta, dacă ele au de motiv numai vre-un favor material.

Numai în o privință nu ne luminézĕ cuvintele dlor: Ce înțeleg dlor sub favor material? Aci se impun dela sine multe întrebări concrete.

Între altele îi întrebăm deci: Dacă în vre-o comună bisericéscă, fie unită, fie neunită, óre care semidoct rîvnesce prescura, ori dacă vre-un fruntaș din comună doresce, sĕ-și facă fata prentésă, și din unul din motivele acestea se turbură liniștea parochiei și se produce într'însa desbinare, cuprind óre dlor acésta în conceptul favorului material?

Îi mai întrebăm apoi: Dacă vre-un preot a căḑut în censură bisericéscă și voind, sĕ scape de censura acésta, se hotăresce a trece la altă biserică, cuprind óre dlor motivul acesta în conceptul favorului material?

Ii întrebăm mai departe: Dacă óre cine voind a se despărți de soțul de căsătorie va sĕ trécă dela o biserică la alta, cuprind dlor motivul acesta în conceptul favorului material?

De cumva nu le cuprind, atunci nu suntem de acord cu dlor“.

O indispozițiune, care timp mai îndelungat ne-a ținut între patru păreți, ne-a luat posibilitatea de a reflecta îndată la cele scrise în ḑiarul „Unirea“

Perḑêndu-și răbdarea, în numĕrul seu din 19 Decembre a. c. ḑiarul „Unirea“ repetézĕ întrebările și sub titlul: „Așteptăm, dar așteptăm în zădar“, scrie din nou următórele:

„Tel. Rom.“ rostise la timpul seu un pium desiderium, ca între români sĕ înceteze turburările confesionale. Noi pururea gata a sta de vorbă cu frații neuniți, și de astă dată am reflectat la dorința acea a „Tel. Rom.“.

„De atunci au trecut dóuĕ sĕptĕmâni, chiar destulă vreme, pentru ca „Tel. Rom.“ sĕ se miluéscă cu rĕspunsul sĕu.

Și „Tel. Rom.“ tace.

Ce va sĕ însemne tăcerea acésta? Dór nu cum-va întrebările nóstre au fost prea indiscrete?

Fie, cum va fi, noi ne ținem de datorința nóstră, sĕ constatăm, că „Tel. Rom“. nu rĕspunde la întrebările nóstre“.

Ne grăbim a rĕspunde cu „da“ la tóte întrebările.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

11-o Kumké atseja ke szintezti szlobozi nitse de kit nu inszemneaze kumke de atsi innainte putetzi face oritse, si kumke dela nimene nu trebuitzi a atirna. Dekumva arfi szlobod fijeste keruja, a fatse tseva vrea, nimene nuarfi in patse nitsi in privintza persoani, nitse in privintza averilor szale, on om pre altu larbate, lar pute utside, si jar lua averile, si mosiile lui. Adeverata szlobozenie sté intru atseja, ka omul în szekuritate sze sztepinészke, si dupe plakul széu, sze poate foloszi atseja cse are. Si atsaszta numai asa sze poate intimpla dáke legea in potriva interitorilor (atzitzetorilor, vrezsbitorilor) neva apera. Asa dare ketre legi, si ketre Kraju intruakuji nume sze inplineszku legile, si kare eszte aparatoriul, si szkutitoriul legilor, trebue sze fie fiestekare ku toate aszeminea tsinsztire a legilor, si pe linge atirnarea de la Tisztiile noasztre csele legiuite, potefi omul adeverat szlobod, adeka ne atirnetoriu dela plakul, si puterea kuiva, sze stitzi kumke adeverata szlobozenie szte mai inkolo intru atseja.

12-o Kumke prekum fieste csine dupe plakul szeu ispote kirmuji mosia, si averile szale, asa szesi okirmujaszke timpul, prekum si puterile szale csele szufletesti, si trupesti, ka atseszte fere de paguba altora dupe vointza sza szele foloszaszké, si dintru atsele nimene sze nu poate szkeri nimika, cu szila, szau dupe plakul szeu. Nu d' altmintrelea szlobozenia szte instru atseja, ka nimene sze nu fie oprit ori dela cse meszerie, (mestersug) modru d' asi tzinea viatza kare eszte de omenie, si dupe legi szlobod prekum nitse dela purtarea deregetorii, de kare arfi harnik, si sze fie szlobod unuja, ka si altuja a sze prokopszi, si dupe puteri, szoartea sza pekale dreapte asio inbunetetzi. Mai pre urme din szlobozenia cse adeveratá urmeaze si atseja, ka drepturile, Csetetzenesti, prin legi hoterite, fieste kare szlobod szele poate foloszi, asa pentru pilde: ku votumul szeu (gleszuirea) sze sze póte intru atseja asze impertesi, kumka deszpre partea Comitatului (varmegyie) szau szkaunului csine sze sze alege' de Deputati in obsteaszke adunare unde sze alketueszk legile; si ka sze sze impertesaszke in alegerea Tiszturilor de Comitat, szkaun, szau oraselor, prekum si a mai marilor szatelor. In urmarea atsesztora omul, si cseteczanul szlobog, nu eszte, si nitse nu poate fi szupusz szilei, szau plakului oarekuja — dar eszte, si trebue, sze fie szupusz Legilor, si Leguitzilor szei Prepusi (Tiszturile) csei dupe legi pusi, astfel ku ateta mai de mare pedepsze eszte vrednik, fiindke lege lau deruit pre dinszul ku szlobozenie, der el pe atsejá nu o au pretzuit, ba inke szpre paguba altora oau intrebuintzát.

13-o. Egalitatea (aszeminetatea) in drepturi) inke bine trebue sze o intzelezsem, fiindke si atsaszta multzi o intzeleg intru altá parte. — Egalitatea, aszeminetatea nu szte intru atseja, ka mosiile si averile oamenilor sze fie intru oformá, Ke prekum Dumnezeu nu auzidit pre oameni ku aszemenea merime, formá, si terie a trupului, asa si din mosii, averi, unuja jau deruit mai mult, altuja mai putzin, si tse au impertzit Dumnezeu din mila sza fieste kui, si tse sau kistigat csineva dupe hernitsija, si oszteneala sza, nu pre kale ne dreapté, atseja eszte szfint, si nevetemat a lui, la atseja nu eszte szlobod nimerui asze intinde, atseja ao vetema eszte pekat, si pekatul il pedepszeste Dumnezeu, si legea. — Mosiile, si averile intre oameni si pentru atseja nu pot fi intru oformé, fiindke oameni foarte deszkilindusze intre szine, csel szlab pentru pilde putzin, jar csel tare ku mult mai mult poate lukra, csel lenes putzin, jar stredanikul mult sze oszteneste: si asa unu putzin, jar altul mult agoniszeste, si agoniszala atsaszta prepeditul o prepedeste jár gazda cse buná o grizseste, si o in multzeste, kare invatze mai mult de kit altul, kare eszte mai bun meszerariu (mester) dekit ortakul szeu, si kare ku mai mare sztredanie, si ku mai multa harnitsie, si szkitetsie, isi poarte meszeria, negotzitoria, szau economia sza, kumult mai avut va fi, de kit tsel ne trebnik, si ne muntsitoriu.

(Va urma).

Tóte cele înşirate ţintesc la favoruri materiale şi personale, cari nimica nu au de a face cu binele poporului.

Intrebările nu sunt indiscrete, şi noi deopotrivă condamnăm demoralisarea, care se produce prin asemene treceri fie dela greco-catolici la noi, fie viceversa.

In categoria celor indicate de „Unirea“ mai vine şi casul, când un cleric absolut ia de soţie o greco-catolică, şi din acel motiv, trece la greco-catolici şi îndată capĕtă o parochie bună.

In o comună amestecată asupra greco-orientalilor se face repartiţie pentru a se acoperi dotaţiunea învĕţătoriului séu a preotului. Intre popor se aruncă neghina confesionalismului, şi poporul trece la biserica greco-catolică.

Credincioşii nostri au a solvi o taxă óre-care sidoxială pentru susţinerea archiereului nostru şi a organismului bisericesc.

Ca sĕ scape ómenii de acésta sarcină, sunt invitaţi se facă trecerea.

Coróna imoralităţei o pune apoi nenorocirea, că pentru a se promova asemene treceri s'au format fundaţiuni anume, şi preoţii, cari se pot lăuda cu asemenea fapte din acea fundaţiune sunt remuneraţi.

Rĕul acesta există, durere, şi el face progrese în sinul poporului nostru.

Demoralisarea cresce.

Ne plângem pentru desastrósele efecte ale corupţiunei în administraţiune şi la alegerile dietale.

Décă se va continua demoralisarea şi în biserică, atunci unde vom ajunge. Poporul demoralisat netrebnic e, şi ca greco-catolic şi ca greco-oriental.

Din parlamentul magiar.

(Urmarea şedinţei dela 12 Decembre, din Nr. 137.)

Aşadară, Onorată Casă, dacă numai o parte a legilor se execută, şi şi aceea parţial, numai partea cea îngreunătóre pentru popor, partea carea îi impun împlinirea datorinţelor, ér cealaltă parte, care îi asigură drepturi, se calcă în picióre, — atunci, ce fel de respect póte avea poporul faţă de legi, ce feliu de putere morală vor putea avea astfel de legi înaintea poporului? Poporul le va dispreţui şi simţul de patriotism i-se va şterge din inimă, va deveni indiferent faţă de patrie, faţă de limbă şi rasa sa, astfel, că va căuta numai căi şi mijlóce de a şi puté duce viéţa de pe o ɖi pe alta cu ocolirea tuturor legilor.

Dacă poporul, carele are legături naturale faţă de acéstă patrie vine la astfel de idei din neobservarea legilor din partea executorilor acelora, ce vom ɖice de aceia, cari nu sunt legaţi astfel de acéstă patrie; vor conspira în contra ei şi vor căuta rĕsbunare pentru vătĕmările suferite din partea acelor executori ai legilor. (Aci nobilul conte se află în mare rĕtăcire şi încă în rătăcire cu voia, când afirmă, fără a numi însĕ pe nume, că numai magiarii ar avé legături naturale faţă de acéstă patrie, ér noi nemagiarii, nu, şi că noi am căuta rĕsbunare în contra patriei şi nu în contra celor ce ne asupresc. Astfel de însinuări nu şed bine nimenui, cu atât mai puţin unui conte şi orator ca contele Apponyi. Red. „Tel. Rom“.)

Onorată Casă, într'adevĕr e un joc uşuratec nu destul de condamnabil, care expune pericolului uşor de provĕɖut patriotismul unei mari părţi a locuitorilor ţerii pentru asigurarea unor interese de putere momentană şi de partid. In cele următóre, ɖice că va arĕta în cuvinte moderate: dela ce atârnă autoritatea parlamentului şi ɖice, că va face acèsta astfel, căci nu vrea sĕ se strice cu presidiul, cu carele 25 de ani a trăit în cea mai bună rînduélă, nedându-i nici odată ansă pentru de a'l admonia.

Arată apoi dela ce atîrnă autoritatea parlamentului. Acésta atêrnă dela respectul ce-l au cetăţenii faţă de legi şi faţă de executorii acelora, ér acest respect li se impune cetăţenilor prin dóuĕ moduri: ori prin iubirea ce o au faţă de legile, cari le-au adus representanţii lor aleşi în deplină libertate, ori prin sîlă fisică, fiind necesitaţi a se supune acelor legi, pe cari le-au adus representanţii lor aleşi nu în deplină libertate, ci prin presiuni şi corupţiuni de tot feliul. Cea dintâiu autoritate e stătătóre, ér cea din urmă trecĕtóre. Parlamentul totdéuna se bucură de una din aceste douĕ autorităţi, pentru-că autoritatea parlamentului — după definiţiunea dreptului roman, aparţine acelor opiniuni iuridice, pe care romanii o exprimau în cuvintele: *fictio juris et de jure*, adecă opiniune preconceputǎ, care eschide contra demonstrarea.

Cel din urmă feliu de autoritate însĕ nu e nici odată în interesul ţerii, nici în favorul parlamentului. Prin acest feliu de autoritate naţiunea îşi perde încrederea în representanţii ţerei şi numni simuléză respect faţă de legi şi executorii acelora, nici decum însĕ nu le iubesce şi aştéptă numai ocasiunea binevenită de a se putea scutura de acelea şi de executorii lor.

Dar o astfel de autoritate silită e nu numai pericul intern, dar e pericol şi pentru interesele externe ale ţerei. Ungaria are legături d. e. cu Austria şi idea lui Deák a fost, ca naţiunile domnitóre ale acestor dóuĕ ţĕri sĕ aibă legături reciproce ca dóuĕ naţiuni libere şi independente una faţă de cealaltă, ér representanţii naţiunei magiare nu sunt adevĕraţii representanţi ai acesteia, deci naţiunea magiară nu e naţiune liberă, căci representanţii eidin parlament nu sunt representanţii ei aleşi în deplină libertate, ci representanţi, cari i s'au impus prin alegeri siluite şi condamnabile.

Vorbesce apoi despre contraɖicerile guvernului privitóre la urcarea cuotei şi respinge acusa, că programul partidului naţional ar fi confus In urmă motivéză: pentru ce n'a desfăşurat el în proiectul de adresă a partidului seu programul partidului guvernamental şi ɖice: „*Dacă cele mai salutare reforme, dacă reformele cele mai adânc tăetóre în viéţa nóstră de stat, ni le-ar pune ca scop înaintea nóstră, eu şi atunci, dacă aş cunósce de salutare acele scopuri, şi cu cât le aşi cunósce de mai salutare, cu atât mai mult ɖic: D-ɖeu sĕ ferésca ca acest guvern sĕ le ducă la îndeplinire. Sĕ privim numai decât la cea mai de căpetenie cestiune internă, la reforma administraţiunei. Onorată Casă, unde este acel om iubitoriu de libertate în casa acésta, unde este acel om iubitoriu de libertate în ţéra acésta, care nu s'ar înfiora de cugetul, ca admnistriaţiunea Unyariei sĕ se facă în spiritul guvernului banffyan, după îndrumările sistemului dela Solnoc-Dobâca?*“

Referitoriu la politica externă se exprimă érăşi nefavorabil pentru guvern, în special faţă de capacitatea personală a ministrului preşedinte baronul Bánffy şi încheie ɖicênd:

„Dacă lucrurile vor merge şi mai departe aşa, atunci un Tacitus magiar va puté scrie despre Ungaria órecând aşa precum a scris Tacitul roman la începutul analelor sale despre epoca absolutistică a imperiului roman: Domi res tranquillae; eadem magistratuum vocabula; juniores post actiaeam victoriam, etiam senes plerique inter bella civium nati; quotus quisque reliquus, qui rem publicam vidisset? Igitur verso civitatis statu nihil usquam prisci et integri moris. (În traducere: Inlăuntru lucrurile erau liniscite; numele magistratelor aceleaşi; cei mai tineri născuţi după învingerea dela Actium, deasemenea şi cei mai mulţi dintre cei bĕtrâni în decursul resbelelor civile; câţi sunt deci din ceilalţi, cari au vĕɖut republica? Astfel, după-ce s'a rĕsturnat constituţia statului, n'a rĕmas nimic nicăiri din vechile şi bunele moravuri. Tacit: Anale, Cartea I. Cap 3—4. Red. „Tel. Rom.“)

Apponyi explică acest pasagiu referitoriu la stările Ungariei aşa: Afacerile interne la noi sunt linişcite; autorităţile pórtă aceleaşi nume, avem casa representanţilor, casa magnaţilor, ministeriu unguresc responsabil; tinerimea s'a născut după alegerile banffyane, ér generaţiunea mai vechie abia se urcă până la era lui Tisza. Câţi sunt dar în viéţă din aceia, cari au vĕɖut viéţa adevĕrat constituţională? Astfel s'a putut rĕsturna tótă starea publică a statului, pentrucă n'a rĕmas nimic din spiritul antic şi întreg.

Cu tóte acestea, toţi avem datorinţa de a lucra pentru reînvierea acestui spirit antic şi întreg, în interesul patriei şi al naţiunei.

Acéstă classică vorbire a făcut adâncă impresiune asupra tuturor, chiar şi asupra liberalilor nostri. Regretăm, că am putut reproduce numai ideile din ea, şi nu o am potut reproduce în întregitatea ei, din lipsă de spaţiu.

A mai vorbit canonicul Molnár János şi Makkfalvay Géza.

Cel dintâiu descrie pe presiɖenţii dela alegeri, dintre cari unul s'a purtat ca un escroc, altul ca un Fabiu Cunctator; unul ca un vivisecţionar, altul ca spiritist; unul ca un geolog, altul ca un Iupiter Tonans şi ér altul ca un ţimbulaş şi astfel a fost parte eludată, parte exchisă oposiţia dela alegeri şi s'a putut crea acésta teribilă majoritate liberală din parlament.

În decursul vorbirei sale ɖice, că el şi partidul seu vor lucra din resputeri, ca dreptul cetăţenilor sĕ fie asigurat la alegeri şi sĕ-l pótă şi folosì. Vor merge până acolo, până unde a mers şi guvernul eglez faţă de Henric al VIII-lea, carele a fost silit a-şi cere iertare în public dela parlament, că a calcat legile, ori-că a lăsat pe alţii sĕ le calce. Ferésca Dumneɖeu ca Ungaria sĕ ajungă până acolo, ca sĕ se adeverésca ɖicerea lui Montesquieu: Piere constituţia acolo, unde puterea legislativă e mai rea decât cea executivă.

Se alătură la proiectul de adresă presentat de partidul poporal.

Makkfalvay se ocupă şi el cu abusurile dela alegerile trecute şi se alătură la proiectul de adresă a partidului naţional (apponyist.)

Ministrul Erdélyi declară, că a păşit ca candidat de deputat faţă de contele Apponyi la Jászberény numai din convingere politică în interesul ţerii, despre care e convins, că numai prin politica urmărită de partidul liberal (guvernamental) se póte ajunge.

Discuţiunea se va continua în şedinţa viitóre.

Resolvarea cestiunei metropolitului-primat Ghenadie al României.

(Urmare.)

Şedinţa dela 5 Decembre 1896.

Înainte de a se procede la alegerea episcopului de Roman, în locul devenit vacant în urma morţii P. S. S. Ieronim Ionescu, s'a celebrat la Metropolie un Te-deum, oficiat de vicariul Metropoliei Meletie Gălăţeanul. La acest Te-deum au asistat Metropolitul Moldovei, înaltul cler, afară de episcopii Partenie de Galaţi şi Ghenadie de R.-Vêlcea, ministrul cultelor şi câţiva senatori.

La orele 2 fără 10 p. m. oficiul divin s'a sfêrşit şi Metropolitul Moldovei însoţit de episcopi şi archierei îşi face întrarea în incinta adunărei deputaţilor. Episcopii ocupă prima bancă, ɖisă a „minorităţii“. Protopopii judeţului Ilfov cu potcapii roşii, rĕmân în picióre îndărăptul acelor bănci. Episcopii Partenie şi Ghenadie se aflau de mai nainte în incintă; episcopul Dunărei-de-jos, are lungi convorbiri cu generalul Catargiu, fraţii Brătieni, d. N. Săveanu, Chiriţopulo, Iuniu Lecca, Dimancea şi alţii.

Sala adunării se umple cu un mare numĕr de deputaţi şi senatori şi, deşi Marele Colegiu se află deja în numĕr, se întârɖiază cu deschiderea şedinţei. Ministrul Mârzescu are consfătuiri secrete cu Meletie Gălăţeanul, vicariul Metropoliei şi cu episcopul Timuş de Argeş.

La orele 2 şi 10 p. m. sosesce dl Dumitru Sturdza. Prea puţine mâni se întind spre a i da bună ɖiua, — cu mult mai încunjurat şi mai solicitat e dl Costică Stoicescu, care împarte în drépta şi în stânga strîngeri de mâni căldurόse.

Metropolitul Moldovei e rugat sĕ se urce pe fotoliul presidenţial, I. P. S. Sa refusă însĕ. Trebue sĕ intervie ministrul Mârzescu şi dl Giani, preşedintele Camerei,

---

Ɖiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare.)

Sunt deja de dóuĕ ɖile aici; mĕ ţin aici numai ca sĕ-'mi tachineze ómenii de casă, dar vai! mĕ pune sĕ lucrez ca un sclav. 'Mi-e urît deja. Trebue sĕ adun aschii, ba chiar sĕ leg fasole — o adevĕrată dejosire! la noi acasă face lucrurile acestea bucătărésa. Ea nu-'mi dă voie sĕ mĕ joc cu ceialalţi băieţi. De dóuĕ-ori m'am furişat deja la gară pentru a mĕ înţelege cu conductorul, ca sĕ mĕ ducă acasă. El îmi va şi împlini dorinţa, ştiu de sigur. Dorul de casă e ceva grozav.

* * *

Patru ɖile şi nopţi lungi, lungi! Ce încet sĕ tîrăie vremea, ca un melc! Sunt desperat, fără bani, fără prieteni şi fără ocasie de a întâlni pe conductor. Astăɖi a trebuit sĕ culeg dóuĕspreɖece pătrare de afine, dar ambiţia nu sufere o atare dejosire. O, de aş puté sĕ mai véd odată légĕnul copilăriei mele, aş fi un băiat bun! De géba atâtea gânduri triste! Stai! — Hurra! Am o ideie! Nu o voi scrie în ɖiariul meu, pentru-că paremi-se, tante Betzey le cetesce când nu sunt acasă.

* * *

Tu băiat norocos! Ér acasă! 'Mi-se întunecă ochii de lacrimi, când mĕ gândesc la scena, cum mĕ aduse tata în triumf acasă. Mama sughiţa, surorile mele mĕ sărutau, chiar şi bucătărésa plângea şi Betti îşi ţiné şorţul înaintea ochilor. Tot oraşul era în mişcare, ca şi cum eu aş fi fost calul sĕrmanului căpitan. La gară era o mulţime de lume ce mĕ aştepta. Nó, pacoste: Papa era atât de supĕrat pe tante Betzey, încât n'o învrednici nici c'o vorbă, când vení sĕ mĕ ia, căci toţi ómenii ɖiceau, că sau am murit, sau m'a furat cineva. Întêmplarea cum am ajuns la bani pentru telegramă, fu aşa: ea mĕ trimise sĕ culeg afine pentru compot, dar eu le vêndui, şi mĕ dusei la gară, de unde am telegrafat: „Sunt la tante Betzey — vĕ rog, vĕ rog veniţi de mĕ luaţi acasă. Fiul tĕu Jorji“.

Surorile mele sunt fete grozav de drăguţe! Nu voi mai face nici odată, nici chiar odată cât voi trăí lucruri, ce sĕ le supere. M'am hotărît sĕ iau de exemplu pe părintele ţĕrii nóstre, şi când voi fi mare, sĕ devin un om renumit de bun.

Predicatorul cel nou venì astă séră la noi, — la o teie. Lui îi ɖic: reverendisimul Nebnezer Slocum. Este de 26 ani, după spusa lui. Este palid şi pórtă colar alb şi îi plac fetele din bufet, cum băgai de sémă. Îmi neteɖi pĕrul — mie 'mi place neteɖitul pĕrului, astea se potrivesc numai la băieţi de trei sau patru ani. Îmi pare că vrea s'o cucerésca pe Lil, dar ea nu-'l vrea. Unicul petec de pămênt de care se interesézǎ Lil este Montag de Jones. Aɖi înainte de améɖi îi dusei o scrisóre. Ea îmi dădu 10 centime după-ce 'i-am promis a nu-'i spune nimĕrui. El scrise alta ca rĕspuns, dându-mi ér 10 centime. Lil aştepta în curte după mine. Ea ascunse scrisórea în busunar şi fugi. Ce sĕ fie asta?

După teie merserăm cu toţii în salon. Domnul Slocum mĕ întrebă dacă mânc bucuros bombóne cu cremă, fiind-că tocmai avém una în gură. Eram numai noi doi la feréstră. Eu îi rĕspunsei că da, şi că totdéuna îmi cumpĕr, de câte-ori capĕt dela dl de Jones bani, pentru că-'i duc câte o scrisóre dela sora mea Lil. Ce l'a putut face sĕ se încrunte după cele spuse? Şi după aceea mĕ 'ntrebà, cât de des îmi cumpăr, şi eu ɖisei că în fie-care ɖi. El sughiţă puţin ca şi cum ar fi mâncat prea mult şi îndată după aceea plecă sub pretext de a scrie o predică.

O, Dómne! Ce sĕ mai fie şi asta! Câte odată nu cértă şi nu bat şi nici nu trimet mai de vreme la culcare pe bietul Jorji. Papa ɖice, că în sĕptĕmâna viitóre îmi va cumpăra un velociped. Se vede, că le-am fost tare de folos cu tóte că sunt abia de 8 ani. În séra ultimă, când am scris în ɖiariul meu şi nu me prindea de loc somnul, mĕ dusei în odaia Lilei sĕ iau unele haine de ale ei pentru-ca sĕ spariu pe Betti, când colo aflai o scrisóre în buzunar şi mĕ grăbìi a o ceti. În ea era scris: „Trăsura te va aştepta aɖi séră la nóuĕ în corn — furişéɖă-te cu băgare de sémă, tóte vor merge bine. Nu mĕ lăsa sĕ aştept înzadar, scumpa mea Lile“.

„Ce-o fi şi asta?“ ɖic eu. „E aprópe nóuĕ. Mĕ duc sĕ pândesc“.

Acăţai hainele la locul lor în dulap, mĕ tîrîi frumuşel pe treptele din dos şi sosii în stradă. M'ascunsei dup'o bute cu cenuşe. Şi în adevĕr aştepta o trăsură în corn. O minută mai târɖiu aştepta şi Lil c'o legătură în mână şi 'nvĕlită în manta. Domnul Jones sări din trăsură, o ajută sĕ se suie, închise uşa şi pe-aci 'ţi-e drumul. Servitorul îmblătea caii ca şi cum ar fi ars în urma lor.

(Va urma.)

pentru a l hotărî sĕ ocupe fotoliul presidenţial. Atunci la orele 2 şi 15 începe:

Şedinţa.

I. P. S. Sa Metropolitul Moldovei presidéză, asistat de dnii C. Bastake şi M. Sturdza, secretari ai senatului şi C. G. Vernescu şi Basilescu, secretari ai Camerei.

D. D. Bastake, senator; face apelul nominal a Sântului Sinod şi al Senatului. Sunt de faţă 13 prelaţi şi 85 senatori.

D. C. G. Vernescu, deputat; face apelul nominal al Camerei. Sunt de faţă 140 deputaţi.

Iau deci parte la Marele Colegiu cu totul 238 de alegĕtori.

I. P. S. Sa Metropolitul Moldovei anunţă, că în urma decretului regal Marele Colegiu trebue se procédă la alegerea unui episcop al eparchiei Romanului.

D. C. Bastake dă cetire articolelor din lege pentru constituirea Marelui Colegiu şi operaţiunei ce are sĕ efectueze. Apoi chémă la vot, după apelul nominal, pe membrii S-tului Sinod, şi ai Senatului. (Episcopii Silvestru de Huşi şi Partenie de Galaţi sunt aplaudaţi când îşi depun buletinele de vot. D. Take Anastasiu, cel dintâiu pe lista Senatului, e primit cu aplause ironice.)

D. C. G. Vernescu face apelul nominal al deputaţilor, cari îşi depun buletinele de vot. (D. V. G. Morţun declară că se abţine. Fleviştii depun în urnă buletine albe.)

Votarea duréză până la orele 3, când începe despuierea scrutinului. Operaţiunea acésta duréză până la orele 3 şi 40.

Resultatul votului,

Étă resultatul scrutinului:

Votanţi	226
Buletine albe . . .	35
Voturi exprimate . .	191
Majoritate absolută .	96

A întrunit:

Fostul metropolit Iosif Gheorgian 189 voturi.

S. Sa Iosif Gheorghian este proclamat Episcop al eparchiei Romanului.

Şedinţa se ridică la orele 3 şi 45.

Şedinţa dela 6 Decembre 1896.

Alegerea Metropolitului-primat.

Incinta adunării presentă perfect aspectul de ieri. Se remarcă presenţa dlui Eug. Stătescu, care se aşéḑă în prima bancă din drépta. Dl D. Sturdza ocupă un loc pe banca a patra din drépta, între dnii V. Iepurescu şi P. Grădişteanu. Dl N. Fleva se sărută cu dl Petre Grădişteanu.

După Te-Deumul oficiat la catedrala Metropoliei de noul vicar, P. S. Sa Nifon Ploeşteanu, prelaţii vin în sala adunărei.

I. P. S. Sa mitropolitul Moldovei. La órele 2 şi 15 ocupă fotoliul preşedinţial şi declară marele colegiu deschis. Asistă, ca secretari, d. C. Poroinénu, senator, şi C. G. Vernescu, deputat.

Dl. *C. Poroinénu* face apelul nominal al Sfîntului Sinod şi al Senatului. Pe lista Sinodului figuréză aḑi, cel dintîiu, P. S. Sa Iosif Gheorghian, episcop al Romanului.

Sunt presenţi: 13 membri ai S tului Sinod şi 89 de senatori.

Dl. *C. G. Vernescu* face apelul nominal al deputaţilor.

Sunt de faţă: 133 de deputaţi.

La órele 2 şi 35 m. se procede la votare prin apel nominal. La 3 şi 20 începe despuierea scrutinului, care duréză până la órele 4.

Iată rezultatul votului:

Votanţi.	228
Buletine albe . . .	30
Voturi exprimate . .	198
Majoritate	99

A intrunit:

P. S. Sa Iosif Gheorghian, episcop ai Romanulul, 196 de voturi.

I. P- S. Sa Mitropolitul Moldovei proclamă pe P. S. Sa episcopul Iosif Gheorghian ca mitropolit-primat al Ungro-Vlahiei. (Aplause).

Dl. P. S. Aurelian, preşedintele consiliului, mulţumeşte marelui Colegiu pentru sprijinul dat guvernului întru resolvirea chetiunii bisericeşti, şi exprimă mulţumiri tuturor ómenilor politici, din tóte partidele, cari au contribuit la soluţiune.

Apoi anunţă că M. Sa. Regele învită pe d-nii senatori şi deputaţi sĕ asiste Dumineca la învestitura noului mitropolit-primat.

Şedinţa marelui colegiu se ridică la órele 4 şi 5 m.

(Va urma.)

Magiarii şi alianţa întreită.

In „Deutsche Tageszeitung“ scrie un cunoscĕtor al relaţiunilor din Ungaria un articol despre tema acésta, din care estragem următórele:

Asupra aceluia, care cunósce relaţiunile din Ungaria şi a trăit mai multă vreme între Magiari, face totdéuna o impresiune penibilă când aude séu cetesce, că tocmai în Germania sunt priviţi Magiarii de cel mai puternic raḑim al triplei alianţe. Adevĕrat, că din parte unguréscă se face totul, ca străinĕtatea sĕ fie informată în direcţiunea acésta. Astfel stau la disposiţiunea Magiarilor tóte ḑiarele jidane şi jidanofile din Ungaria, ba chiar şi din Germania. Jidanilor nu le merg treburile în nici o ţéră atât de bine, ca tocmai în Ungaria, nu e deci nici o minune, dacă îi vedem lucrând cu tóte mijlócele la realisarea statului unitar naţional magiar. Afară de aceea sunt naţionalităţile nemagiare mai mult séu mai puţin antisemite şi nu voesc cu nici un preţ sĕ se contopéscă în rassa magiară.

Magiarii şi Jidanii au rĕspândit deci faima falsă, că naţionalităţile nemagiare urmăresc tendinţe separatiste şi submînéză statul magiar. Astfel a prins apoi în Germania rĕdăcini credinţa, că este în interesul sĕu şi al ţĕrii sale, décă se înmulţesc Magiarii pe contul naţionalităţilor. Sub scutul unei opiniuni publice astfel pregătite au putut procede Magiarii tot mai volnic şi fără reserve faţă de naţionalităţi.

In Ungaria şi Austria locuesce un numĕr mare de naţionalităţi, mici, cari fără scutul statelor vecine nu s'ar puté susţiné ca state independente, afară dóră de Germani. Fiind egal îndreptăţite aceste naţionalităţi mai sigur s'ar afla şi desvolta într'un stat mare puternic, care le cuprinde pe tóte. Intr'un astfel de stat ar avé fiecare popor doritor de progres loc pentru desvoltarea sa. In afară s'ar representa afacerile lor cu pondul unei mari puteri, ér în lăuntru nu ar exista pericolul de a fi absorbit de popóre vecine, asa încât dacă nu ar exista monarchia austro ungară, atunci popórele aici locuitóre ar trebui sĕ o înfiinţeze.

Este însĕ întrebare, că fi-va o astfel de Austro-Ungarie în stare sĕ apere locuitorii sĕi contra desfiinţării naţionale? Dintre statele vecine póte fi vorba aici numai de Germania. Mai ales în cercuri slavice se lanséză temerea, că mai de vreme séu mai târḑiu va anecta Germania ţĕrile germane-austriace. Dacă vom considera însĕ situaţiunea imperiului german în Europa, vom vedé, că o astfel de întreprindere de abia ar întra în domeniul posibilităţii.

De interes este în privinţa acésta o conversaţiune, ce a avut-o la anul 1866 Bismark cu contele Nicolae Bethlen, care ca oficer austriac rănit avu din întêmplare fericirea de a vorbi cu Bismark. Partea mai interesantă a conversaţiei este, după însemnările lui Bethlen, următórea:

(Veḑi acésta conversaţie întrégă în „Tel. Rom“. Nr. 123 a. c. sub titlul: Bismarck şi Ungaria. Red. T. R“.)

Acésta e partea din conversaţiunea lui Bismark cu contele N. Bethlen, care ne arată destul de clar posiţia Germaniei faţă de Austria. Germania şi Austria au însĕ un vecin, a cărui poftă de espansiune póte deveni egal de periculósă pentru ambele state. Interesele Rusiei şi ale Austro-Ungariei în Peninsula balcanică cu greu se vor puté aduce în consonanţă, ér la casul unui atac din partea colosului nordic ar fi Austro-Ungaria singură prea slabă pentru a resista cu succes. Şi dacă ar dispărea Austro-Ungaria într'o Rusie estinsă, tóte popórele slavice s'ar contopi cu Ruşii, ér popórele neslave, Germanii, Magiariii şi Românii, ar fi simplamente cutropite. Panslavismul este pentru Ruşi, căci pentru micile popóre slavice însemnéză desfiinţare naţională. Consideraţiunile aceste au făcut populară legătura dintre Germania şi monarchia habsburgică nu numai la Germani şi Magiari, ci şi la multele milióne de Slavi şi români din monarchie.

Ér dacă guvernul unguresc ar fi condus de dreptate, atunci monarchia Austro-Ungară ar deveni adevĕrat scut al micilor popóre. Dacă li s'ar da naţionalităţilor lumina şi aerul necesar pentru libera desvoltare, ar însemna Austro-Ungaria putere mare, de ne neînvins în legătură cu Germania.

Magiarii însĕ atacă în continu cele mai sfinte bunuri ale naţionalităţilor de altă limbă, adună mereu la materii explosive şi în grandomania lor, cultivată de ḑiarele jidane, nu voesc sĕ recunóscă, că prin subminarea legăturei interne strică mult posiţiunei de mare putere a monarchiei şi mai mult lor inşile. Magiarii cércă o desnaţionalisare a popórelor conlocuitóre, pe cari nici o naţiune de ḑece ori mai tare n'ar cuteza a o cerca. Majoritatea mare a locuitorilor Ungariei este adusă acolo prin tirănia magiară, încât stă la o parte măniósă şi nu ea parte la viéţa statului. Cum va fi forţa internă şi capacitatea de acţiune a unui asfel de stat — e clar.

Treḑindu-se naţionalităţile şi desvoltându-se s'au schimbat mult împregiurările în Ungaria dela 1848 în defavorul Magiarilor. In Ungaria trăesc 7 milióne Magiari şi Jidani şi 11 milióne de alte popóre. Intre astfel de împrejurări se póte ḑice cu siguritate: Sau fac Magiarii din Ungaria un stat de drept nu numai pentru sine, ci şi pentru celelalte naţionalităţi şi îşi crează prin acésta în aceste prietini sinceri în lupta pentru existenţă, sau dacă nu aceste mai curênd sau mai târḑiu îşi vor lua cu forţa drepturile omului. In casul ultim magiarii vor perde mai mult, dacă nu chiar totul.

De-ocamdată nu se póte aştepta nici o schimbare în bine. Partidul poporal este singurul, care a primit mănuşa contra şovinismului, dar nici acesta nu va puté face nimic de-ocamdată, fiindcă guvernul s'a aliat cu tóte partidele contra lui. Astfel de present sunt Magiarii cei mai mari inimici ai statului propriu şi subminătorii monarchiei habsburgice.

Şi în altă privinţă e fatală pentru monarchie ţinuta Magiarilor. Interesele proprii le-ar împinge pe popórele balcanice la o alianţă cu monarchia austro-ungară, prin care acésta ar câştiga în putere şi ar resolva cu succes cestiunea balcanică. Astăḑi însĕ nu putem aştepta dela Român, Sêrb şi Bulgar sĕ se alăture la o putere, care subjugă pe fraţii sĕi proprii. Magiarii sunt deci de vină, dacă câştigă Rusia pe ḑi ce merge în continuu teren în Peninsula-balcanică.

Din aceste se póte vedé, cât de falsă este aserţiunea, că Magiarii sunt razimul principal al triplei alianţe şi este în interesul unei politice mai corecte, ca opiniunea publică germană sĕ păşéscă tot mai energic contra ţinutei Magiarilor. Aceştia numai câştiga pot din acésta.

Institute de credit românesci.

„B. H.“ dela 19 l. c. sub titlul acesta scrie:

Ne este datorinţa sĕ o repetăm, ceea-ce în acest an am făcut-o deja odată, a atrage atenţia asupra avêntului, ce an de an l-am experiat la aşa numitele institute de bani românesci, atât în părţile transilvănene, cum şi dincóce de délul Craiului.

Datele *Compasului român*, apărut în Braşov, ne clarifică total în privinţa acésta şi anunţă cu fală înmulţirea acestor institute, circulaţia lor crescêndă şi dividendele lor grase. In 1895, aşa dară în un singur an numĕrul acestor institute s'a urcat la cinciḑeci şi doi, ér capitalul lor la 3234 mii de floreni. In fruntea lor merge „*Albina*“ din Sibiiu, cu depunere de mai mult de cinci milióne floreni şi cu comerciu de ipotecă.

Depunerile tuturor institutelor sunt aprópe dóuĕspreḑece milióne, venitul anului a trecut peste 448 mii fl., adecă mult mai mare decât ḑece percente din capitalul fundamental. Dacă vom mai adauge, că singuraticele institute, ca „*Albina*“, „*Crişana*“, „*Ulpiana*“, au plătit sub titlul de dividendă 12—16% şi numai patru există, cari n'au dat acţionarilor sĕi mai mult de cinci percente, atunci mai că ne stau înainte resultatele acelor nisuinţe, cari compatrioţilor nostri români le-a succes sĕ le ajungă pe acest teren.

Trebue sĕ recunóscem, că ceea-ce au făcut, n'au făcut în contra legilor. Cu tóte aceste trebue sĕ declarăm, că înfiinţarea astorfel de institute cu scop naţional nu e un lucru, care s'ar putea primì în tăcere. La tot casul e precedenţă şi exemplu primejdios, cu deosebire, décă va intimpina imitaţie. Dar înmulţirea acestor institute nici din punct de vedere al economiei publice nu se póte privi cu indiferenţă. Dividendele mari ale institutelor adeveresc, că împrumutătorii sunt nevoiţi sĕ plătéscă cu camete fórte mari ajutoriul acestor institute patriotice. Nu e îndoială nici în privinţa aceea, că acésta le este partea cea mai slabă şi tocmai din pricina acésta aci ar trebuì începută activitatea în contra lor. Nu numai în contra lor, ci şi în contra tuturor acelor institute, cari iau astfel de interese, ce promovéză nesmintit ruinarea datoraşilor. Până când nu suntem în stare sĕ creăm în privinţa acésta situaţii mai sănĕtóse, suntem o naţiune rĕmasă şi în privinţa economică barbară.

Nu ne gândim la disposiţii de drept criminal, ci de economie publică, la regularea creditului plebei misere. Curme-se în sfêrşit acea stare, în care partea naţiunei constrinsă la împrumuturi o alungăm vrênd nevrênd in nămolul datoriilor, pentru-că nu-i asigurăm un credit, care nu ar împinge o spre ruinare.

Aşa scim, că liberalismul desmenţionat avé în trecut trăsătura ponderósă, ocuparea cu sutele de mii de jos. Óre sĕ fi aruncat dela sine liberalismul nostru ce i-a fost podóba principală? Şi décă nu, când va face în direcţia acésta ceva? Când va ajunge păn'acolo, ca ceea-ce a promis mesagiul ultim, sĕ o aducă şi în viéţă?

Viitoriul naţiunei pretinde grabnic pornirea lucrării. Cei-ce pricepe afacerea, sciu, că politica nóstră economică de păn'aci asigură pentru domnii banilor, pentru acţionari, astfel de avantagii, pelângă cari marea parte a datoraşilor ajunge la peire, ér poporul se proletariséză. Este óre acesta interesul naţiunei, scopul guvernului?

Pe lângă sistemisarea unui credit sănĕtos nici aşa numitele institute românesci nu vor prospera aşa, ca aḑi. Vor fi nevoite sĕ scadă cu interesele, sĕ se îndestuléscă cu mai mică dividendă. Nu va creşte atât de rapid fondul de reservă, nu vor spori atât de mult băncile de exploatare, din contră va simţi şi ţĕrănimea valachă, că magiarul 'i-e mai bun prieten ca propriul sĕu sânge, pentru-că îi asigură fericirea, rĕsplata muncei cinstite.

Ori cât de mult a scăḑut valórea momentelor etice în ţéra acésta întinsă, trebue sĕ se recunóscă, că consciinţa acésta ar plăti ostenéla ce ar costa ajungerea ei. Ér dacă nu vom puté face, ca toţi aceia, cari sciu şi şi vreau sĕ lucre, sĕ-şi pótă primi pentru acésta rĕsplata meritată, atunci la noi nici când nu vor fi stări economice îndestulitóre, ori cât de mult prisos a arătat Lukács László. (Câtă rĕutate şi invidie! Red. „Tel. Rom.“)

Noutăţi.

Noul metropolit din Serajevo. Nicolau Mandici, nou numitul metropolit gr. or. în Serajevo, în locul decedatului Nicolaievici, a sosit Sâmbătă în Serajevo, din Doluja — Tuzla, unde a fost păn'acum ca episcop. Dumineca a fost instalat în scaunul sĕu.

* * *

Simţeminte humane la ruşi. Locuitorii Indiei se luptă cu desperarea din causa fómetei, ce graséză de mai mult timp. Faţă de plaga acésta Rusia ş'a arĕtat generósă. După cum se depeséză din Petersburg, direcţiunea căilor ferate în urma unui ordin de sus, a esmis telegrafice un circulariu către tóte oficiile căilor ferate, în care se demândă, că bucatele trimise nenorociţilor din India, au sĕ fie gratis transportate până la Odessa, asemenea au sĕ fie îngrijite şi în magazinele gărilor până când se vor transporta pe corăbii mai departe. Frumósă dovadă de simţeminte humane.

* * *

Timpul. Dacă nu ne-am afla în ajunul lui moş Crăciun, nici n'am sci, că suntem în toiul iernei. Timpul de mai multe ḑile e ploios, stradele sunt umede şi păraiele pline cu apă. Natura întrégă e melancolică. Mulţi, cei mai mulţi, se vor bucura de vremea acésta domólă şi generósă, noi însĕ le reamintim vorba românului: Érna n'o mâncă lupul nici odată. Cât de târḑiu, ea totuși vine, și cu cât e mai târḑie, cu atât e mai nemilósă.

* * *

Anarchiști osânditi la mórte. Nu demult câțiva anarchiști din Spania au făcut un atentat cu dinamită în orașul Barcelona, a cărui resultat a fost: mai multe vieți perdute. Făptuitorii îngrozitoriului atentat au fost prinși și Sâmbăta trecută s'a pronunțat tribunalul din Barcelona asupra lor. Opt dintre anarchiști au fost condamnați la mórte.

* * *

Un exemplu bun de urmat. Locuitorii comunei Cașo din comitatul Zemplin, au încheiat o legătură între sine, că se vor abține sub pedépsă de bani dela folosirea beuturilor spirtuóse. Contrafăcĕtorii se vor pedepsi cu considerabila sumă de 50 fl., cari pedepse vor întra într'un fond anume înființat pentru promovarca intereselor școlare.

Scopul lor este nobil și D-ḑeu le va ajuta; ar fi de dorit, ca exemplul lor sĕ afle un viu rĕsunet și la poporul nostru.

* * *

Murad a fugit. Detronisatul Sultan Murad al V-lea, după cum anunță unele telegrame din Constantinopol, într'adevĕr a fugit din temnița în care era păzit dela detronisarea sa încóce (31 Aug. 1876) până aḑi. Până acum nu s'a dat de urma lui. Se susține, că ar fi pe o corabie engleză. Dela acéstă fugă se astéptă o mare schimbare în resolvarea cestiunei orientale.

* * *

Atentat în contra unui propretor. In comuna Teregova din comitatul Caraș-Severin s'a îndreptat în contra protopretorului Issekutz un atentat cu revolverul. Protopretorul tocmai cina cu familia, când de-odată auḑì o detunătură și apoi mai multe glónțe 'i-au trecut pe la urechi, lăsându-l nevătĕmat. Issekutz numai decât s'a luat după urma făptuitorului, dar fără nici un resultat. Atentatul se ḑice a fi un act de rĕsbunare, și că stă în legătură cu ultimele frecări dela Mehadica.

* * *

Imprumut de stat — mijlocitoriu de căsătorii. Lucru de necreḑut, dar adevĕrat. Guvernul spaniol a publicat lista acelora, cari au subscris noul împrumut de stat. Intre ácestia se află și o mulțime de domnișóre și vĕduve nu tocmai de încunjurat, cari și ele s'au subscris cu mai multe sume însemnate, cu cari vréu sĕ vină statului într'ajutor, ca creditóre. Acésta a deschis ochii multor doritori de zestre și foile spaniole acum bâjbăe de anunțurile de căsătorie. De ce nu e bun și — împrumul de stat!

* * *

A ucis pe tatăl sĕu. In comuna Székudvar s'a întêmplat ḑilele aceste o faptă îngrozitóre. Intre țĕranul Barma Illés și ficiorul sĕu cu același nume s'a iscat un conflict de vorbe, care din ce în ce deveni tot mai vehement, până-când ficiorul necăjit la culme apucă sĕcurea și cu o lovitură, ce-i aplică tatălui sĕu la cap, îl asternu la pământ. Ficiorul ucigaș a fost predat judacătoriei.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român".

Din Budapesta.

— 19 Decembre 1896.

— Curentul nou în sinul tinerimei magiare. —

In ultima scrisóre ce v'am trimis v'am amintit și despre unele porniri nóuĕ în sinul tinerimei magiare dela universitatea din Budapesta. Aflu de bine a ține pe cetitorii On. d-vóstre foi încurent cu desvoltarea mai departe a acestor lucruri:

Intrunirea tinerimei universitare nemagiare, despre care v'am vorbit deja, s'a întêmplat la vro-câteva ḑile după visita studenților magiari la ministrul de culte. Acesta a fost numai incidentul, căci nimenui nu i-a trecut prin minte sĕ insceneze demonstrațiune, dovadă că întreg decursul convenirii nemagiarilor a fost pacinic de tot.

La vreo-câteva ḑile după întrunirea nóstră, étă că apare în tóte foile magiare un apel al lui Herczeg Béla, presidentul societății academice magiare de aci, adresat tinerimei nemagiare: Szózat a nemzetiségi ifjaihoz. Acest apel, întrucât el este lansat la dorința ministrului de culte, își are importența sa și mai este de adaugat, că cei ce au lansat apelul sunt studenți néoși magiari, antisemiți, ceea-ce încă trage ceva în cumpĕnă.

Apelul însuși conține frase înjghebate prin care numitul president tinde a dovedi, că este absolut necesar, ca tinerimea naționalităților sĕ se alieze cu cea magiară pentru ca împreună sĕ contribue la întărirea internă a patriei comune, la promovarea culturei și a tuturor principiilor salutare. Tonul din apel e ipocrit și lingusitor; frasele sunt pline de căldură și avênt, conținênd adevĕruri ca bună-óră: „Tudjuk, hogy a hazát képező nemzetiségek erőssége: A magyar haza erősége!" Și ce-i mai bătător la ochi, în apelul acesta suntem tot: „kedves testvéreink", iubiți frați!

Auḑiți, mĕ rog! Noi, cari eri alaltăeri eram huiduiți în órele de prelegeri, cărora ni se strigau puternice „abzug-uri", când profesorul amintea numele „oláh"; noi, cari anul trecut am fost puși cu toții sub pază polițiană în cafenéua și hotelul în care umblam și acésta anume la cererea tinerimei magiare dela „Egyetemi kőr", — étă că acum le suntem, „frați iubiți". Câtă abnegațiune l'a fi costat pe Herczeg până ce s'a hotărît sĕ fie atât de grațios, de gingaș și prevenitor.

Acest apel a devenit de grabă obiectul de discuție în cercurile magiarilor și ale nóstre. Noi Românii așteptam încunosciințare oficială pentru a rĕspunde în merítul apelului; eram hotărîți a le respinge ofertul, înșirând dintre miile de motive numai vre-o câteva, eram hotărîți a rĕmâné deocamdată în *statul quo ante.* Dar timp și prilegiu de a rĕspunde n'am avut, căci Herczeg, idealistul, 'și-a frânt gâtul presidial cu principiile sale de frățietate.

De vină a fost coincidența fatală cu întrunirea nóstră a studenților nemagiari: Foile magiare au aflat a dóua ḑi după publicarea apelului din chestiune ceva despre înfrățirea nóstră cu Sêrbii, Slovacii și Sasii, și basate pe acésta, au debarcat în termini vehemenți în contra lui Herczeg. S'au indignat și înfuriat și ovreașii din „Egyetem kör" și convocându-se o adunare extraordinară au desavuat pe presidentul Herczeg, s'au propus vot de blam, încât acesta a fost silit sĕ-și deie demisia cu întregul sĕu cabinet. Plecând dela postul sĕu, a declarat, că-i pare rĕu de a căde tocmai în urma unei mișcări pornite prin care el spera că va ridica nimbul și numele tinerimei magiare.

„Infrățirea" contemplată a fost deci zădărnicită prin ei înșiși dela care a emanat, ideia a fost revocată prin căderea lui Herczeg, ér noi suntem astfel dispensați de-a mai rĕspunde. Intréga afacere remâne deci pentru Herczeg și partisanii sĕi o tragedie, ér pentru noi o comedie.

Mișcarea acésta a tinerimei neaoșă magiare, care altcum a mai avut păreche și acum doi ani, — atunci cu mai bune șanse, — are și un fond, o causă reală. Magiarii sunt cutropiți de ovrei în societățile lor, ér ovreii, în majoritate fiind, se încuibă în tóte posturile de valóre. Cu tot liberalismul lor însĕ magiarii totuși vor sĕ se mântuie de gârgăra ovreiască și acésta reflectând la ajutoriul nostru, al tinerimei naționalităților. Caracteristic în întréga acésta afacere, că ministrul a aprobat întru tóte acéstă ideie, — căci ce alta póte însemna admonierea lui către Herczeg, de a întra în pertractări cu tinerimea nemagiară din patrie?

Până la realisarea acestei idei însĕ va trece mult timp, caci noi nu avem nici decât pofta de a scóte castaniile din foc pe séma magiarilor nostri, nu avem gândul de a munci nici într'o privință alăturea cu ei, până-ce în țéră mai există putredele raporturi create de părinții lor, raporturi ce stau în flagrant contrast cu principiile vécului acestuia. Nu există partid politic magiar în țéră, de care ar fi consult ca conducĕtorii nostri naționali sĕ se apropie și demită deocamdată în pértractări, fie de ori-ce natură; nu există fracțiune a tinerimei magiare, fie ea și antisemită, căreia noi i am puté întinde mână de frate pentru a munci la un loc sub stindardul culturei. Și acésta nu este numai convingerea unuia, ci a întregei tinerimi române!

Vréu de încheiere sĕ mai amintesc un cas interesant. Vorbind în scrisórea ultimă despre séra de înfrățire, am amintit și aceea, că au fost de față și doi sași. Foile magiare au luat notiță despre acea séră și au amintit — după „Narodnie Novinyi" — pe mai mulți inși și cu numele, între cari și pe un sas. Bietul sas, cât este el de „verde", totuși și-a pierdut entusiasmul pentru causă și a fugit la redacția lui „Budapesti Hirlap", unde a depus o declarație prin care el face cunoscut, că la séra aceea n'a făcut nici pomană de politică, și n'a fost representantul oficios al sașilor. *O du lieber Augustin!* Apoi ăsta-i „verde" la mine?

E bine sĕ fiu prudent și circumspect.

Coresp.

Loterie.

Mercuri, în 23 Decembre n. 1896.

Sibiiu: 41 62 61 11 86

Nro. 541/896 [180] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 conbinat cu §. 23. punct 5. și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nro. prot. 136 din 1888, prin acésta, conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nro. 6666 Plen. se publica concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Dobrei.

Fiitorul protopresbiter, ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Dobra, cenform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nro. 129.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nro. prot: 78, emolumentele împreunate cu acest post, sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin", și taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale.

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa I-a din Dobra.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nro. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă consistoriului archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român", alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Dobrei, ținută în Dobra la 19 Novembre 1896.

Președinte: **Avr. S. Pĕcurariu,** adm. prot.

Notariu: **Petru Hădan.**

Nro. 7845 Plen.

Se apróbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 484. [181] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre, a. c. Nr. 6664 Plen., se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul: Cetatea-de-pétră.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Fauresci, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului Archidiecesan din 5/17 April, 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelariă, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin", și taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din parochia Fauresci.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman", alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului: „Cetatea-de-pétră", ținută în Surduc-Copalnic în 18 Nov. 1896.

Președinte: **Teodor Șovrea,** adm. prot.

Notariu: **Alex. Bărbos,** preot.

Nr. 7899/Plen.

Se apróbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 217/1896 of. ppresbit. [177] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕțătoresci dela scólele elementare poporale gr. or. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare a acestuia în ḑiariul „Telegraful Roman".

1. Cheuchiș, cu salar anual de 300 fl., din cari 100 fl. din repartiție de pe popor, ér 200 fl. ajutoriu de stat; cuartir și grădină.

2. Negrilești, cu salar anual de 300 fl., din cari 150 fl. din repartiție de pe popor, ér 150 fl. ajutoriu de stat; apoi cuartir natural.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a și așterne petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeș, 4 Novembre, 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. „Deeș" în conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

Teodor Herman,
protopresbiter.

22926/I. 1896 sz [184] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Nagyszeben rendezett tanácsu városnál nyugdijaztatás és a szervezési szabályrendelet módositása folytán üresedésben levő következő állások választás utján leendő betöltésére, pályázati hirdetmény bocsájtatik ki:

1. 1100 frtnyi fizetés és 300 frtnyi lakbérrel javadalmazott árvaszéki ülnöki állás.
2. 1200 frtnyi fizetés és 300 frtnyi lakbérrel javadalmazott főszámvevői állás.
3. 800 frtnyi fizetés és természetben lakással és faátalánynyal javadalmazott városi gazdasági gondnok.
4. 800 frtnyi fizetés és 200 frtnyi lakbérrel javadalmazott számvevői állás.
5. 1000 frtnyi fizetés és 250 frtnyi lakbérrel javadalmazott mérnöki vagy müépitészi állás.
6. 600 frtnyi fizetés és 200 frtnyi lakbérrel javadalmazott irnoki egyidejüleg épitészeti rajzolói állás.
7. 500 frtnyi fizetés és 100 frtnyi lakbérrel javadalmazott III. irnoki és egyidejüleg iktatói állás.
8. A netán előléptetések által üresedésben jövő állásokra.

Pályázók felszólitatnak az 1883. évi I. t.-czikben előirt minősitési okmányokkal felszerelt folyamodványaikat alólirottnál folyó évi deczember 25-ig benyujtani.

Nagyszeben, 1896 decz. 16.

Reissenberger,
alispán.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140. Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 Decembre 1896. *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Decembre 1896.

Cu luna Decembre se încheie periodul de trei ani pentru care au fost alese corporaţiunile nóstre bisericesci de sus până jos.

Cu 31 Decembre se încheie periodul, pentru care au fost alese comitetele şi epitropiile parochiale, comitetele, sinódele şi epitropiile protopresbiterale, sinódele eparchiale şi senatele scolare şi epitropesci ale singuraticelor eparchii, cari şi ele vin de a se alege din trei în trei ani.

In luna Decembre comitetul nostru parochial în conţelegere cu oficiul parochial trebue sĕ compună lista membrilor sinodului parochial, avênd în vedere dispoziţiunile §. 5 din regulamentul congresual pentru parochii din anul 1878.

Lista acésta trebue sĕ se facă an de an, şi încă cu cea mai mare îngrijire.

Comitetul şi oficiul parochial trebue sĕ cumpănéscă bine cine anume în parochie duce viéţă creştinéscă, viéţă nepătată, cine anume işi împlinesce datorinţele sale parochiale şi cum le înplinesce.

Avem sĕ ameliorăm dotaţiunea preoţimei nóstre, avem sĕ ameliorăm dotaţiunea învĕţătorimei nóstre, avem sĕ suportăm eventualele sarcini, cari ni se impun în interesul susţinerei protopresbiterilor nostri, cari prin legile cele nóue bisericesci sunt lipsiţi de venitele lor unice sigure din trecut, avem sĕ suportăm sarcinile, cari ni le-a impus sinodul nostru archidiecesen, pentru susţinerea organismului bisericesc aici în centru, avem datorinţa sĕ înfiinţăm în parochii fonduri, cari sĕ înlesnéscă înaintarea nóstră în cultură.

Tóte aceste trebue sĕ le scótem din contribuirile credincioşilor nostri.

Aceste le subsumăm între datorinţele parochiale ale credincioşilor nostri în cele materiale.

Mai sunt multe alte datorinţe, cari credincioşii nostri le au faţă cu biserica.

Cercetarea regulată a bisericei, viéţă creştinéscă bisericéscă, alipire cătră biserică şi instituţiunile ei, tóte aceste formézǎ complexul datoriilor faţă cu parochia.

Aceste trebue sĕ le aibă în vedere comitetul şi oficiul parochial la statorirea listei membrilor sinodului parochial.

Credincioşii, cari nu-'şi împlinesc asemenea datorinţe, şi cari nu le împlinesc cu inimă bună şi cu dorul de a promova binele bisericei, aceia, din punct de vedere bisericesc, sunt pătaţi.

Biserica nóstră s'a pus pe basă largă, când a dat fie-cărui membru al sinodului parochial dreptul de a alege el preot, învĕţătoriu, comitet, epitropie, protopresbiter, comitet, sinod şi epitropie protopresbiterală, sinod archidiecesan etc.

Dreptul acesta, fórte mare, dacă e pus în mâna unei masse lipsite de cultura cuviinciósă, unei masse, care uşor se lasă a fi sedusă, póte fi isvorul multor rele în biserică.

Nu voim sĕ atingem întru nimica dreptul acesta al poporului de a-şi făuri el fericirea sa, dară nu putem trece cu vederea un lucru, care nóuĕ ne insuflă îngrijiri.

La alegerile de preoţi şi de învĕţători nu arare-ori ne întâlnim cu faptul, că elementele cele mai turbulente, ómeni cari mai puţin contribuesc la perfecţionarea instituţiunilor nóstre bisericesci, sĕ o ḑicem curat, elementele cele mai coruptibile, aceste fac mai multă încurcătură şi sunt casuri unde aceste dau majoritatea.

La facerea listei membrilor sinodului parochial se dă ocasiune de a face corectură, de a lua mĕsuri, ca asemenea elemente sĕ nu mai aibă loc între membrii sinodului parochial, şi acésta pentru îndreptarea celor rĕi, şi pentru întărirea celor buni.

Şi mai ales tocmai acuma e de lipsă o cernere cât mai conscienţiósă, în anul acesta, pentru-că sinódele anului 1897 au grea misiune de împlinit, fiind a se face în luna Ianuariu restaurarea tuturor organelor în parochie, în Februariu restaurarea organelor în protopresbiterat, şi în Martiu restaurarea celor din eparchii.

Nu voim sĕ ḑicem, că cei chemaţi a face acéstă consemnare a membrilor sinodului parochial, conduşi dóră de ură şi rĕsbunare, sĕ facă nedreptate, şi sĕ provóce nemulţămiri prin acésta. Dară la tot casul o rigóre sĕ se aplice pentru binele şi prosperarea instituţiunilor nóstre bisericesci.

Lucrarea de căpetenie în luna acésta în parochie trebue sĕ fie încheierea socotelilor bisericesei pe anul 1896.

Datorinţa acésta se înţelege de sine pentru fiecare an, căci buna administraţiune cere, ca socotelile bisericesci sĕ se încheie îndată cu finea anului, ca comitetul parochial revĕḑute sĕ le pótă promova spre censurare sinodului parochial, care trebue sĕ se ţină în a dóua Dumineca din luna Ianuariu.

In anul acesta lucrarea trebue sĕ se facă cu cea mai mare îngrijire şi acurateţă şi pentru cuvêntul, căci cu anul acesta expiră periodul de trei ani pentru care epitropia şi comitetul a fost ales.

Pentru ca nóua constituire sĕ se pótă face cu cea mai mare înlesnire, afacerile economice ale parochiei trebue sĕ se termine îndată la încheierea anului.

Cele ḑise la adresa comitetului parochial şi a epitropiei parochiale în ce privesce raţiociniile parochiei trebue aplicate şi la comitetele şi epitropiile protopresbiterale în ce privesc raţiociniile protopresbiteratului.

După experienţa de până acuma la facerea raţiociniilor bisericesci au obvenit fórte multe neajunsuri, şi isvorul acelora se reduce la ignoranţa ómenilor, cărora s'au încredinţat oficiul de epitrop în parochie.

Nu putem afirma, că ómenii nostri la admininistrarea averilor bisericesci nu ar fi avut mâni curate. In cele mai multe casuri epitropii, ca ómenii cei mai bĕtrâni, cei mai onesti în comună, nu au sciut carte. N'au fost deci în stare sĕ pórte regulat ḑiariu despre întrate şi eşite.

La darea socotelilor s'au încurcat, şi încurcătura acésta acuma ţine şi se perpetuă de ḑeci de ani.

Biserica a îndatorat în cele din urmă pe preoţime sĕ stea în ajutoriul epitropilor, aşa am vĕḑut aici în archidiecesă, aşa în eparchia Aradului.

In chipul acesta vom puté ajunge sĕ avem odată descurcate afacerile financiare în parochii, şi vom ajunge la starea dorită, ca socotelile sĕ se încheie îndată la finea anului.

Disciplinându-ne noi pe noi şi noi între noi, ne vom consolida, ne vom întărí şi vom puté întimpina greutăţile de tot soiul cari ḑi de ḑi devin tot mai multe şi tot mai grele.

* * *

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 14 Decembre 1896.

A fost cât se póte de monotónă, şi dacă nu lua cuvêntul noul deputat liberal Szmialowsky Valer pentru de a ataca pe conducĕtorii partidului poporal în privinţa curăţeniei alegerilor, şi dacă acestuia nu-i rĕspundea cum se cuvine canonicul Molnár, cei presenţi mai că nu se treziau de pe bănci ca sĕ asculte ceva din vorbirile celorlalţi oratori, în deosebi din vorbirea lui Sághy.

După Sághy a urmat Abrányi Kornél, carele a scos din sărite pe toţi cei de faţă, fiind deputat afară de partide. Vorbesce mai întâiu despre stările externe, despre gloria triplei alianţe, despre luptele millenare ale naţiunei, despre pericolul invasiunei slave. Tóte acestea au fost ascultate aşa cum au fost; dar când a ḑis, că pentru delăturarea eventualităţilor, trebue ca Ungaria sĕ priméscă şi o cuotă mai urcată în cas de necesitate, chiar dacă n'am consimţi cu ea, şi la acésta va ajunge lucrul, dacă va fi sĕ decidă regele în privinţa acésta, — un potop de: oho, s'a resturnat asupra lui. Tot aşa a fost întimpinat şi atunci, când a ḑis, că Ungaria nici odată până acum n'a protestat contra urcărei cuotei. Cealaltă parte a vorbírei a fost mai mult un şir de rĕspunsuri la întreruperile ce i s'au adresat mereu, când a atacat pe drept ori pe nedrept córdele patriotismului şovinist. La urmă declară, că primesce proiectul de adresă presentat de majoritate. -- Cu acésta liberalii au fost mulţămiţi.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Asa pentru pilde, da ke asztezi dintru oszute szau omie de oameni, nu ar avea unul mai multe lokuri, dobitoacse, szau bani de kit altul, indate dupe dóe, szau trei luni de zile, ku atita mai virtosz dupe vro doi ani, unu dupe mintea, sztredania. szau norokul szeu ku mult mai mult ar avea, de kit altul si pine kind csel usor la minte, si prepeditul, de toate szar lipszi, pine atunts sztredalnikul, si intzeleptul multe szar agoniszi. Asa dare nu intru atseja szte egalitatea aszeminetateá, kumke unul ateatea averi sze aibe, kite si altul, fiindke, atsaszta eszte ku ne putintze, si fiindke dela nime nusze poate lua cse eszte alui; dare intru atseja szte adeverata egalitate, aszeminetate, ka oameni sze aibe aszemenia drepturi, fere de deszkilinirea limbi kare o vorbeszk a religii kare o merturiszeszk, si a neamului dekare szetzin, dsszpre alte parte ka intru oforme szefie aszkultetori de legi şi de deregetori dupe lege pusi, sze fie datori apleti dare puterilor, si averilor szale, ameszurată, si lukrulire obsti ale inplini, fiindke fere de datul deri, si purtarea greutetzilor, czara nu poate szta. din dare sze inpleneszku keltuelele czeri, prekum plata Tiszturilor, czinutul katanelor si multe altele; prin lukrulire de obste sze geteszku mai ku szame drumurile, kari ne aperrat szint de lipsze, si toate aitseszte pentru binile de obste sze intimple.

Drepatsaja dreptatea pofteste, kafieste kare csetetzan a toatei czeri intru oformé sze poarte greutetzile atseszte, dare fireste, fieste kare dupe puterile szale, kare are mai mult sze dee mai mult, kare are mai putzin mai putzin sze si deje. De egalitate sze czine mai inkolo si atseja, ka fieste kare in naintea legilor sĕ fie intru oformé pentru pilde: ka pentru o aszemenia gresale aszemenea pedeapsze sze szufere, bogatul ka si szerakul, si dekumva eszte csineva vrednik de Deregetorie szau alte reszpletire, aszeminea szeopoate atseja dobindi fieste csine ori de tse netsune, szau neamu sze sze tzije.

14-o. Din szlobozenie, si aszeminetate (egalitate) izvoreste fratietatea fere de atsaszta cselelalte dóá n'au pretz dar nitse nu potu exista, fratietatea szte' intru atseja ka uni pe altzi ka fratzii sze ne jubim, pentruke kutotzi fii lui Dumnezeu fiind, neamuri szintem, si noi fiind a Patriei atsestija csetetzeani szlobozi, ku aszemenea drepturi szupt atseleas inszertsineri, si datorii, ori cse limbe sze vorbim, ori cse relege sze merturiszim, ka fratzi trebue sze ne szokotim uni pe altzi. Asa dare din fratietatea atsaszta urmeaze ka unul pre altul sze ne jubim, szene pretzuim, si szene aperem. Asa eszte Unguri, Romani, Szekui, Szaszi, şi Armeni, totzi szìntém fratzi si dultsea noasztre Maike' eszte Patria. Atsaszta a noasztre' dultse Maike', marea czara ungureaszke ku Transylvania (ardealul) impreunata', si Puternikul atsesti tzeri Kraju, si Imperat Inaltzia sza *Ferdinand* al *V*-lea nimerui n'au dat pentru atseja obligetzii (legeturi) si datorincze, pentru ke eszte Unguru, Romanu, Szekuj, Száu szasz, si asa nimene nu sztepineste szlobozenea, si drepturile jei si nu implineste datorinczele szale, ka unul ka atsela, kare vorbeste atsaszta, szau alta' limba, szau eszte neszkut dintru atseszta, szau alt szinge, szau ke sze tzine dekutare relege, dare fieste kare ase sztepineste szlobozenie si drepturi, ka csetetzan szlobod atsejás czeri si ka kredintsosz szupuzs a atselujasu Kraju.

Si ka pe uni ka atseja szene bine kuvinteze Domnul cserurilor, si ka uni ka atsestia szedem mina' si sze ne jubim uni pre altzi.

Szaudat din Sedintza Kesaro Krejeszkuluj Gubernium in 17 di a luni lui Junie a anului 1848 in Klusu tenute.

Gróf *Teleki József* m. k.
Gubernator.

Biro József m. k.
Secretarius.

(L. S.)

(Va urma).

La finea şedinţei Horánszky interpeléză pe ministrul de interne în cestiunea persecutării oposiţiei din Székely Udvarhely.

Ministrul Perczel declară, că va rĕspunde la interpelaţiune după ce îşi va câştiga informaţiile şi datele necesare.

Şedinţa dela 15 Decembre 1896.

Oratorii devin mai animaţi.

Komjáthy, într'un discurs mai larg vrea sĕ dovedéscă, că Ungaria numai urmând politica independiştilor are viitoriu. Protestéză contra aserţiunei din proiectul de adresă a majorităţii, că Ungaria este o parte a monarchiei.

Urméză un nou deputat Szőcs Pál, carele ía în apĕrare „populus banffyanus“ contra lui Apponyi.

Horánszky Nándor vorbind despre sistemul guvernamental actual dela noi ḑice, că acesta înótă până în grumaḑi în noroiu, ér alegerile trecute n'au fost altceva decât o trăsĕtură şi împinsĕtură continuă între alegĕtori şi între puterea armată şi poliţie.

La urmă se cicăle puţin unii pe alţii Pulszky şi Horánszky în cestiune personală şi şedinţa se încheie.

Şedinţa dela 16 Decembre 1896.

A fost cât se póte de instructivă. Nu s'au rostit discursuri, cari te răpesc, dar s'au spus adevĕruri, ca arareori de altădată. Au vorbit din tnimă, dacă putem sĕ ne exprimăm aşa, atât liberalii cât şi oposiţionalii.

Cu deosebire liberalii au excelat prin . . . sinceritatea lor.

Aşa d. e. Örley Kálmán, a ḑis cu mândrie, că bine fac solgăbiraele şi notarii, că iau parte la corteşiri în favorul guvernului, căci altcum n'ar ajunge în parlament atâtea alemente patriotice. În privinţa alegerilor apoi ḑice, că: nu guvernul şi partidul seu, liberalii, au comis abusuri la alegeri, ci din contră, oposiţiunea.

Atâta sinceritate şi totodată ciuism, nu s'a vĕḑut de mult în plenul parlamentului. Şi oposiţia l-a ascultat cu resignaţiune.

Al doilea orator liberal a fost Ágoston József, carele, probabil mai precaut, a ḑis, că va fi bine sĕ se arunce vĕl peste cele întêmplate la alegerile trecute.

Mai pe lung a vorbit ugronistul Sima Ferencz, carele încă se ocupă cu abusurile dela alegeri.

Bartha Ödön, kossuthist, arată cu date statistice, că guvernul duce în eróre coróna despre stările financiare ale ţerii, susţinênd, că acestea sunt normale, când pămêntul ţĕrii aprópe până la jumĕtate din valórea lui e împovorat cu datorii.

Szalay Károly, ugronist, între altele ḑice, că da, la noi există şi o cestiune confesională; pretinde autonomia bisericei catolice şi dotarea mai corĕspunḑĕtóre a bisericei reformate. Privitoriu la ţinuta guvernului, când simplu négă faptele, ce i-se imputa, ḑice, că acésta nu e destul, ci trebue sĕ dovedéscă contrariul. Intrébă apoi guvernul, de unde a pus mâna pe bani la alegerile trecute. La urmă négă legalitatea parlamentului actual, pentruce a fost îndrumat la ordine din partea presidiului. Sfêrşesc prin citarea unui vers de curuţiu, în care ḑice, că până când va fi vre-uu neamţiu în ţéră, până atunci nu va fi linisce în ea, ceeace ér a displăcut presidiului, vĕḑênd în acest citat agitaţiune în contra unei naţionalităţi.

Şedinţa dela 17 Decembre 1896.

A fost cât so póte de interesantă. A vorbit şi însuşi însuşi ministrul preşedinte, precum se vede préparat de acasă, căci preparaţiunile ce şi-le face înaintea şedinţelor ori cele ex abrupto, totdéuna îi sunt fórte slabe, atât cu privire la cuprins cât şi la formă.

Primul vorbitoriu a fost Polczner Ferencz, carele alăturându se la proiectul de adresă presentat de Eötvös Károly, ḑice, că mesagiul de tron vatĕmă adênc suveranitatea representanţei poporului. Constituţiunea magiară nu se baséză nici pe drept divin, nici pe bunul plac al regelui. Delăturarea acestor vĕtămări din partea ministrului preşedinte, ar ridica numai splendórea corónei. Adênc este vătĕmată naţiunea şi prin aceea, că dieta se deschide sub cântarea: „Dómne ţine şi protege“ şi sub aripile vulturului cu dóue capete, insigniile Austriei. Majoritatea actuală a parlamentului este o mare plagă pe ţéră (Madarász: o a doua invasiune tatară.) Pentru delăturarea abusurilor dela alegeri, nu vede alt mijloc, decât întroducerea votului universal secret, dar condiţionat dela facultatea în vorbire a limbei magiare.

S'a mai scuturat şi cu alte vitejii dl Polczner, dar cam cu puţin resultat, căci din partea liberalilor în mare majoritate abia a fost băgat în sémă, ér oposiţia a dispărut în noianul acestora.

După Polczner a sunat tunul cel mare, precum se ḑice, a luat cuvêntul însuşi ministrul preşedinte, br. Bánffy, carele ţine un discurs, dacă-l putem numi aşa, în care cércă a combate acusele oposiţiuni privitóre la abusurile electorale, unde a putut cu argumente, ér unde n'a putut, cu negaţiuni, contra acuse şi cu un cinism de tot bătător la ochi. Dă în Ugron, dă în Apponyi, dă în drépta, dă în stânga, dă numai unde póte, ori nimeresce ori nu nimeresce, lucrul principal e numai ca sĕ — dea, ca astfel toţi contrarii sĕ se témă de el.

Tabăra sa l'a aplaudat, ér oposiţia s'a scandalisat. Declaraţiunile, ce le-a făcut, dovedesc o decadinţă totală a parlamentului magiar şi în deosebi a guvernului şi a partidei liberale dela putere.

La acusele, ce le-a ridicat oposiţia contra guvernului şi a partidei sale în privinţa corupţiunei dela alegeri, simplu o acusă pe acésta reciproc, că şi ea a corupt pe alegĕtori şi s'a folosit de forţă unde a putut. Tot aşa rĕspunde şi la acusa, că partidul liberal a avut cassă specială pentru suportarea speselor la alegerile trecute. Pe contele Apponyi îl asémână cu spiritul cel rĕu, care négă a se supune lui Dumneḑeu. Ba, citând din Plato, ḑice tot referitoriu la contele Apponyi, că pe oratorii cei mari ţéra trebue sĕ-i distingă, dar în fruntea afacerilor de guvernament şi de administraţiune sĕ nu-i pună, căci sunt periculoşi pentru ea. Celelelte ce le-a mai ḑis baronul Bánffy sunt numai nisce lucruri secundare, de aceea nici nu ne mai perdem vremea a le reproduce.

A mai vorbit contele Benyovsky, poporal, carele cere revisiunea, ér când a ḑis, că regele a sancţionat acele legi politice bisericesci numai cu preţul unei mari abnegaţiuni — a fost îndrumat la ordine din partea presídiului. Esenţa vorbirei lui Benyvoszky e, că fundamentul statelor e religiunea, ér atacarea acesteia este subminarea statului.

Ultimul a vorbit Mesko László, carele se alătură la proieetul de adresă presentat de Eötvös.

Resolvarea cestiunei metropolitului-primat Ghenadie al României.

(Urmare şi fine.)

Duminecă la órele 11 şi $^1/_2$ s'a făcut cu tótă pompa investitura noului Metropolit-Primat, după-ce „Monit. Of.“ de Sâmbătă a publicat decretul regal, prin care P. S. Sa Iosif Gheorghian, episcop al eparchiei de Roman, este întărit în scaunul de metropolit-primat al Ungro-Vlachiei, Exarch al Plaiurilor, Primat al României şi preşedinte al sf. Sinod.

Cortegiul a pornit dela s-ta metropoliă în ordinea următóre: 1) Prefectul poliţiei, 2) dóuĕ plutóne de cavaleriă, 3) protoiereii, 4) trăsura regală cu metropolitul-primat, 5) alte dóuĕ plutóne de cavaleriă. La drépta şi la stênga trăsurei călărea câte un maior.

La întrarea în curtea palatului garda a eşit presentând arma şi musica militară a intonat spre rugăciune. La scara de onóre a palatului metropolit-primat a fost primit de prefectul palatului şi condus de el şi de adjutanţii regali în salonul de primire.

Anunţându-se sosirea Inalt Prea Sânţiei Sale, M. S. Regele, precedat de dl prefect al Palatului şi de dnii adjutanţi, a apărut în sala Tronului. În acest moment corul, aşeḑat în galeria de sus, a intonat imnul „Maicei-Domnului“, Axionul.

După-ce M. Sa S'a suit pe Tron, dl ministru al cultelor cu dl prefect al Palatului şi doi dni adjutanţi au întrodus pe I. P. S. S. Mitropolitul Iosif, procedat de protoiereii capitalei şi urmat de archiereii Metropoliei cu toiagul archipăstoresc.

I. P. S. Sa, îmbrăcat în mantia archiepiscopală, ajungênd în faţa Tronului, dl ministru al cultelor a luat cârja din mâna archidiaconului, pe care o remise M. S. Regelui şi dete cetire următórei diplome a noului ales:

Diploma,

CAROL I,

prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională

Rege al României,

La toţi de faţă şi viitori sĕnătate!

„Colegiul electoral prevĕḑut la art 1 din legea pentru alegerea Metropoliţilor şi Episcopilor eparchioţi, cum şi a constituirei S-tului Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române, alegênd, în ziua de 6 Decembre anul una miie opt sute nóuĕ-ḑeci şi şese, pe P. S. Sa Episcopul de Roman, D. D. Iosif Gheorghian, de Archiepiscop şi Metropolit al Ungro-Vlachiei, Exarh al Plaiurilor, Primat al României şi Preşedinte al Sântului Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române:

Noi Carol I. Rege al României,

Am întărit, prin înaltul decret Nr. 4622 din 6 Decembre, anul o miie opt sute nóuĕ-ḑeci şi şese, alegerea făcută, şi dăm a Nóstră diplomă odată cu învestitura I. P. S. Sale D. D. Iosif Gheorghian, Archiepiscopul şi Metropolitul Ungro-Vlachiei, Exarh al Plaiurilor, Primat al României, şi Preşedinte al Sântului Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române.

Dată în Palatul Nostru regal din Bucuresci, în faţa înaltului cler, a consiliului Nostru de ministri, a înaltelor Corpuri legiuitóre ale statului şi a fruntaşilor ţĕrei, în opt Decembre, anul mântuirei o miie opt sute nóuĕ-ḑeci şi şese, ér al domniei Nóstre al tre-ḑeci şi unulea.“

Carol.

Minist ul cultelor
şi instrucţiunei publice,
G. Mârzescu. Nr. 4624.

După acésta, Majestatea Sa a dat cârja I. P. S. S. Metropolitului-primat ḑicêndu-i:

„Încredinţez Inalt Prea Sânţiei Tale Toiagul archipăstoresc, spre a Te învesti ca Metropolit al Ungro-Vlachiei şi Primat al României.“

Discursul M. Sale Regelui.

Apoi a rostit următórea cuvêntare:

„Cu suflet mişcat de bucurie am încredinţat Inal Prea Sânţiei Tale cârja archiepiscopală, ca un semn vĕdit al înaltei trepte de Metropolit al Ungro-Vlachiei, Exarh al Plaiurilor şi Primat al României, la care ai fost din nou ridicat prin glasul marei adunări, pentru fericirea Sântei biserici autocefale ortodoxe române.

„Ţéra întrégă, cu Regele în frunte, salută cu dragoste şi respect reîntórcerea Inalt Prea Sânţiei Tale la acest Scaun metropolitan, pe care l-ai împodobit prin cuvioşia Ta şi prin tóte însuşirile însufleţite de blândeţe şi de modestie.

„În faţa împrejurărilor grele prin care biserica a trecut, Inalt Prea Sânţia Ta ai părăsit odihna şi liniştea sufletéscă ce ai căutat departe de lumea sgomotósă, spre a rĕspunde la obştésca dorinţă a binecredincioşilor de a revedé în mijlocul lor pe vrednicul Metropolit care, în lunga şi binecuvêntata sa pastorie, a lăsat în turmele Sale neuitate amintiri de dragoste şi veneraţiune.

„Pronia ceréscă sĕ binecuvinteze sânta chemare a Inalt Prea Sânţiei Tale, şi sĕ rĕsplătéscă sîrguinţele ce din nou vei desfăşura întru păstrarea tăriei şi strălucirei Sântei biserici naţionale.

„Investitura metropoliţilor şi a episcopilor este un act totdéuna încunjurat de o

---

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare.)

Eu fugii de grabă acasă şi ţop în casă unde şedeau ómenii şi gângăviiu: „Aţi face mai bine de v'aţi grăbi, dacă vreţi s'o mai prindeţi. Cred c'ar fi bine sĕ 'ncui pe servitor, fiind-că bate aşa caii“.

„De cine vorbesci“? ḑise mama.

„Oh, chiar nimic. Numai Lil a fugit cu el într'o trăsură. Ei merg la Platville ca sĕ se cunune. 'I-am vĕḑut tocmai când plecau“.

Dar atunci ḑise tata o vorbă cam urîtă. Elsbett fugi în odaia Lilei, spre a se convinge de spui adevĕrul. Pe mine mĕ alungară la culcare, ca de obiceiu când fac vre-o glumă şi când mĕ scol diminéţa, aflu la dejun pe draga Lil cu celalalt. Ea'mi ḑise: „Oh Jorji, de ce ne-ai tradat!“ şi începu a plânge tare.

Aş fi dorit sĕ fie nefăcută.

5. „El n'a sciut că-'i încărcat“.

În casa nóstră s'a întêmplat o pacoste. Mie nu-'mi va sluji spre cinste, de voi spune, că cine pórtă vina. Sunt un băiat teribil. Ţie însĕ, scumpul meu ḑiar, îţi voi mărturisi tot. Dór nici n'am vrut s'o fac. Merit eu deci ocară? Aş dorí ca ómenii cei mari sĕ nu mĕ mai tot înjure. Eu sunt un băiat teribil, dar nu cu voia, se întêmplă numai iac' aşa. Tot oraşul este turbat asupra mea. Papa ḑice, că se aştéptă sĕ fiu trimis la arest. O scumpul meu ḑiar, ai visat tu cândva ca micul tĕu proprietar va ajunge şi în temniţă? O, e grozav sĕ veḑi pe tutorul bisericii, pe judele şi pe domnişóra cea bĕtrână Harknef cum se uită la tine de încruntat cu fruntea cea sbîrcită, ca şi cum ai fi un tâlhar fără inimă, şi dacă n'ai făcut'o cu intenţie. Aḑi diminéţă am fost un băiat cum se cade, m'am jucat în vecini la Hanzi Braun şi nu s'a întêmplat nimica — decât că am rĕmas la ei la masă cu tóte că mama lui Hanzi nu voia şi după aceea veni el la noi şi ne petrecurăm şarmant. Noi fuserăm sus în odaia mami, fiind ea dusă în visită, pusei un scaun pe masă şi mĕ căţărai frumuşel până la scândura cea mai de sus a stejarului de lângă cuptor, luai câteva sticle cu doftorii şi le dădui lui Hans sĕ le guste, fiind-că spunea că au gust bun. Dar după aceea devení de-odată palid şi aşa de bolnav în fóle încât nu mai ştia că stă pe picióre sau pe cap. Aşa dar îi dădu Betti o ciaşcă cu apă murdară caldă şi cu muştar mestecată, aşa o zamă grozavă, încât îndată ce o beu, dădu tot afară şi i-se făcu bine. Cum se duse Betti după muştar, ochìi în buzunarul tatii şi aflai un fléc de pistol. Hanzi spunea, că este un revolver şi îl oprìi de a-'şi căsca gura şi fugìi de-'l ascunsei sub perna mea.

„Cu ăsta ne vom juca, când vei fi érăşi sănĕtos“, ḑisei eu, dar el trebuì sĕ se ducă acasă după-ce vomase, îl durea capul.

Pistolul îl lăsai sub perină, fiind-că-'mi era témă sĕ nu-'l vadă Betti. Aveam planul de a spĕria pe surorile mele cu el, fiind-că nu credeam că va fi încărcat, dar ele totuşi se vor spăria, ca şi cum ar fi. Fetele de obiceiu ţipă ca nebune, dacă vĕd o puşcă sau pistol.

Ş'apoi domnul Slokum veni ér la teie. Popii sunt cei dintâiu ce se învită la teie, jumĕtate din ocupaţia lor de ḑi este a umbla nimica şi de a mânca cu damele. Eu mĕ ascunsei. Papa trebuì sĕ se ducă la adunare şi mama se duse sĕ vadă ce mai face Hanzi. Susana merse cu Doctorul la preumblare şi Elsbett cu Lil trebuiau sĕ 'i pórte de grije popii ca nu cumva sĕ adórmă. Lili numaí vorbise un cuvênt cu mine din séra de când o luase la sănĕtósa. Ea nu mai este cum era mai nainte, era bună de glume şi viţuri ca şi un băiat, acuma nu m'aş mai mira, dacă s'ar mărita după un popă, aşa 'i de smerită. 'Mi-ar fi plăcut, de nu 'mi-ar fi umblat gura atunci, ea ḑice că m'ar fi luat la ea, dacă s'ar fi măritat după domnul Jones. Aşa 'mi dispar visurile unul după altul — astai o lume cernită.

„Acum“, ḑisei eu, „mĕ voi furişa sus, voi lua pistolul şi voi merge în salon ca sĕ le mai spariu somnul. El nu 'i încărcat. O ce mai drag de glumă, sĕ-'i auḑi guitând! „Betti, ḑisei eu, împrumută-'mi şalul tĕu un pic, vreau sĕ fac pe indianul“.

Ea nici pe departe nu visa de un revolver şi-'mi împrumută şalul. Mĕ 'nfăşurai în el, îmi luai o bâtă pe umĕr în loc de puşcă şi mĕ dusei tiptil la ei, ca nu cumva sĕ observe, că indienii le-au înpresurat tabărul. Deschisei uşa încetinel şi mĕ cucuiai înăuntru. Popa şi Elsbett erau de cealaltă parte a odăi pe sofă. Lil broda la o tavă de lampă, totul era liniştit — óra era potrivită, momentul sosise şi cu un urlet infernal asaltai tabărul lor, strigând de trei ori: „Hurra!“ ţintìi cu pistolul ḑicénd: „Predaţi-vĕ ori puşc!

(Va urma.)

mare solemnitate; de astădată însĕ, acéstă ceremonie, dobândeşte o deosebită însemnătate, căci ea s'a sĕvêrşit nu numai în faţa Sântului Sinod, a Corpurilor legiuitóre şi a autorităţilor constituite, ci şi a tuturor fruntaşilor Ţĕrei, cari au închinat puterile şi rîvna lor la ridicarea şi întărirea Regatului. Acésta este o scumpă mărturisire, că toţi se întîlnesc într'un singur gând, într'o singură voinţă, de căte ori se presintă mari cestiuni naţionale, când Patria are nevoe de concursul tuturor fiilor sĕi.

„Privesc dar cu deplină încredere în viitor, sigur fiind, că prin unire vom înfrunta de apururea tóte greutăţile, vom înlătura tóte primejdiile.

„Poţi avea un sentiment de mândrie, Inalt Prea Sânţite Părinte, că primeşti pentru a dóua óră din mânile mele cârja archipăstoréscă tocmai în împrejurări aşa de fericite care prevestesc, că gréua sarcină ce Inalt Prea Sânţia Ta iei asupră-Ţi, va fi îndulcită cu ajutorul lui Dumneḑeu, prin sprijinul şi iubirea ce vei întêmpina din partea nóstră a tuturora.

„Urând Inalt Prea Sânţiei Tale din adâncul sufletului Meu ani mulţi şi fericiţi pe Scaunul metropolitan al Ungro-Vlachiei, sunt sigur, că neîncetat vei înălţa rugile Tale către Atot-Puternicul, ca sĕ reverse asupra nóstră binecuvêntările Sale şi sĕ ocrotéscă Sânta biserică naţională şi scumpa nóstră Ţéră, ale cărora instituţiuni, — temelia şi scutul Statului nostru, — vor găsi totdéuna în mine un călduros apărător“.

Discursul metropolitului.

La acésta, I. P. S. S. Metropolitul, fórte mişcat, a rĕspuns:

Sire,

„Treiḑeci de ani trecuţi sunt de când Naţiunea română V'a pus în capul ei, şi încredinţându Vĕ destinele V'a dat şi dreptul de a exercita o supremă priveghere şi un binefăcĕtor control asupra tuturor instituţiunilor din stat, pentru ca aşa pretutindeni sĕ faceţi sĕ domnéscă dreptatea. Fiţi mândru, Măreţe Suveran, că Sânta nóstră biserică autocefală ortodoxă de rĕsărit V'a privit şi Vĕ privesce ca Apărătorul ei cel mai înţelept şi cel mai puternic.

„Strălucita acéstă adunare, în care recunosc pe atâţi fruntaşi şi stâlpi ai ţĕrei, pe mai marii oştirilor şi ai înaltelor deregetorii publice, au venit cu toţii în jurul Vostru astăḑi, spre a atesta lumei întregi, că tronul lui Carol I. nu se raḑimă de cât pe dragostea şi veneraţiunea curată şi nemĕsurată a întregului popor român. Şi cum, vrednicul urmaş al lui Stefan cel mare şi Mihaiu Bravul, n'ar putea El sĕ se raḑime pe dragostea şi veneraţiunea poporului seu, când bunătăţile inímei Sale, blândeţea si dulcéţa cuvintelor Sale, străbat în adâncul sufletului şi inimei nóstre, întocmai ca róua Ermonului când se pogóră pe munţii Sionului?

„Smeritul rugător către Dumneḑeu, preot şi archiereu până eri, cel mai mic între fraţii mei întru Christos, ales astăḑi de Sântul Sinod, autoritatea cea mai înaltă şi cea mai sântă a sântei biserici autocefale ortodoxe române, precum şi de mandatarii ţĕrei, cu smerenie şi evlavie primind astăḑi pentru a dóua óră din Augustele Voastre mâni toiagul de Archipăstor al metropoliei Ungro-Vlachiei şi de Primat al României, nu pot sĕ nu ridic ochii mei la ceriuri şi sĕ nu ḑic: „Martor îmi este Dumneḑeu Domnul, că nici s'a înălţat inima mea, nici s'au înălţat ochii mei, nici am umblat după cele mari ale pămêntului“. Dar mărturisind acésta mĕ întreb: unde este creştinul, unde este Românul, care sĕ nu vadă în Carol I idealul regilor creştini, pe a căruia corónă se cetesce Evangheliul dragostei către Dumneḑeu şi către deaprópele, vĕḑêndu l ḑilnic practicând învĕţătura apostolului Pavel, carele ḑice: „De aş avé prorocie, şi de aş sci tóte tainele şi aş avé tótă sciinţa, şi de aş avé tótă credinţa, cât sĕ mut şi munţii, ér dragoste nu am, nimic nu sunt“.

„Precum în trecut aşa şi în viitor, smerit mĕ rog sĕ crédă Majestatea Vóstră, că în păstoria turmei cuvêntătóre a Domnului Isus Christos, somn nu voi da ochilor mei, nici dormitare genelor mele, ci tot sufletul şi rugile mele către cel Atot-Puternic le voi înălţa ferbinte, pentru ridicarea şi întărirea statului român şi pentru păstrarea bisericei nóstre în veci slăvită şi sântă.

„In mieḑul nopţei scula-mĕ voi, Sire, şi voi admira bunătăţile inimei Vóstre ca şi mărirea faptelor Vóstre, căci voi sunteţi, Majestate, primul rege al României, care a mărit peste tot locul numele némului românesc.

„Uniţi cu glasul vostru aşa dar, voi mari diregători bisericesci, iubiţi ai mei fraţi întru Christos, voi fruntaşi ai ţĕrei, voi mai marii oştilor şi ai diregĕtoriilor publice, uniţi glasul vostru cu cel al smereniei mele şi sĕ strigăm împreună:

„Mulţi ani trăéscă regele Carol I pentru fericirea ţĕrei şi înflorirea bisericei!

Mulţi ani trăéscă Majestatea Sa regina!

„Mulţi ani tráéscă moştenitorii tronului!

„Mulţi ani trăéscă drăgălaşii prinţişori, meniţi dela Dumneḑeu sĕ înveselésca şi sĕ împle de bucurie gloriósele bĕtrâneţi ale primei regine, a scumpei nóstre Românii.“

După terminarea ceremoniei, la care au asistat miniştrii, senatorii, înaltele curţi, primii preşedinţi şi procurori, secretarii, generalii şi directorii ministerielor, generalii şi şefi de corpuri presenţi în Bucuresci — metropolitul a fost recondus la metropoliă în aceeaşi ordine şi cu acelaşi ceremonial.

La uşa bisericii s-tei metropolii, metropolitul-primat a fost primit de episcopi şi archierei şi apoi s'a făcut rugăciunea obicinuită.

Noutăţi.

Avis. Domnii membri români ai congregaţiunei municipale sunt rugaţi, a participa la şedinţa clubului, *Luni, în 28 Decembre a. c. la 5 óre după prânḑ*, în localităţile casinei române din loc. Sibiiu, la 24 Decembre 1896 st. n. Biroul clubului: Ioan de Preda, president; Dr. Vecerdea, secretar.

* * *

Introducerea episcopului Lugoşului. Introducerea în eparchia sa a nounumitului episcop gr. cat. al Lugoşului, Dr. Dem. Radu, se va sevêrşi în 23 Februariu n. 1897. Episcopul Radu a umblat ḑilele trecute în Lugoş incognito, şi şi-a visitat reşedinţa.

* * *

Eternisarea visitei dela Cotroceni. Cu prilegiul visitei M sale la Bucuresci, monarchul nostru, în conţelegere cu regele Carol, a hotărît sĕ eterniseze visitarea trupelor pe plaiul dela Cotroceni. M. Sa monarchul a încredinţat pregătirea tabloului pictorului din Viena Adjukievic. Un exemplar deja e terminat, şi represintă defilarea înaintea M. Sale a trupelor conduse de regele Carol. Acest exemplar a fost trimis regelui Carol. Maj. Sa monarchul a comandat şi pentru sine un asemenea tablou.

* * *

Lumina electrică în bisericile din Rusia. Oficiile bisericeşti din capitala Rusiei mult timp s'au opus tendinţei de a conduce şi în biserici lumina electrică. In cele din urmă s'au învoit cu observarea, că dinaintea altarinlui şi mai departe vor lumina luminile de céră şi candele cu oleu, ér cu lumina electrică va fi iluminată numai partea cealaltă a bisericilor.

* * *

Studenţi nihilişti. Studenţii ruşi din Varşovia sunt ţinuţi sub strictă supraveghere din partea poliţiei, constatându-se că între ei sunt fórte mulţi nihilisti. După ordinul guvernului din Moskva s'au făcut la mai mulţi studenţi perchisiţiuni domiciliare, confiscându-se mai multe scrisori compromiţĕtóre. Dóueḑeci de studenţi au fost deţinuţi, şi transportaţi în Moscva.

* * *

Lăutariul şi principesa. O scire romantică, chemată sĕ provóce sensaţie circulă prin tóte foile: tinera şi frumósa nevastă a principelui din Belgia Chimay a fugit cu un lăutariu ţigan, de origine din Ungaria. Afacerea — după spusa ţiganului — s'a întêmplat în chipul urmăroriu: Lăutariul ţigan, cu numele Rigó Iános, odrazla unor ţigani din Pákozd, după- ce şi-a învĕţat măiestria şi a fost ataşat în mai multe bande de lăutari, în sfîrşit şi-a constituit o bandă proprie, cu care a concertat în mai multe oraşe străine. In a. 1895 a concertat la Paris într'un restaurat de frunte. Principele dinpreună cu frumósa sa soţie a cercetat concertul. Principesei i-a bătut la ochi persóna brunetă, care manua cu o rară artă arcuşul, şi a cercat prilegiu spre a face cunoscinţă cu el. Urmarea a fost, că s'a îndrăgit într'u atâta în ţigan, încât părăsîndu-şi bărbatul bolnăvicios şi uricios, după-ce i-a intentat proces de divorţiu, s'a luat cu ţiganul spre Ungaria. Ce bucurie pe „dada“ bĕtrânul, când şi-a vĕḑut purdeul de braţ cu frumósa principesă. Tótă ţigănia din Pákozd e în mişcare; se arangiază mari festívităţi în onórea lui Iancsi, ajuns la atâta cinste.

Principesa Chimay e fata unei familii bogate din America şi se chémă Clara Ward. S'a cununat în a. 1890 în Paris cu principele Chimay, fiul fostului priministru al Belgiei, odrazla unei familii, a cărei membri se ţin egali în rang cu ori-ce casă domnitóre. Actul cununiei a fost îndeplinit de nunciul papal Rotelli. Procesul lor divorţial va fi pertractat în curênd de judecătoria din Charleroi, după terminarea căruia, principesa Clara se va cununa cu Rigó Iános, care va delecta-o cu dipla.

* * *

Originea tetovării. Un învĕţat engles a scris nu demult într'o revistă etnografică despre originea tetovării. Invĕţatul e de părerea, că tetovarea ar proveni din motive religionare. Multe popóre sĕlbatice sunt de credinţă, că prin tetovare îşi arată pietatătea faţă de sfântul, pe care îl adóră. Datina acésta nu este cunoscută numai la popórele sĕlbatice de aḑi, ci a fost şi la vechii Fenicieni, cari îşi purtau tetovate pe braţe insigniile ḑeităţii lor. In Seelanda nóuă de ost tetovarea o face preotul şi acolo este credinţa, că femeia, care nu vrea sĕ fie tetovată, după mórte nu are parte de fericirea eternă.

* * *

Plóie de viermi. In apropierea oraşului Miskolcz s'a arătat un deosebit fenomen. Zăpada próspetă a fost dintr'odată acoperită şi inegrită de o mulţime uriaşă de vermi, cari căduseră în formă de plóie. Fenomenul se explică aşa, că plóia de vermi a fost mânată aici de un vênt nebun, din alte ţinuturi cu clime mai ferbinţi.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Notiţă literară.

Cu ocasiunea şedinţei publice, ţinute de societatea „Andreiu Şaguna“ la 29 Novembre a. c. în memoria nemuritoriului bărbat al némului românesc şi bisericei ortodoxe, *Andreiu Baron de Şaguna*, a cetit clericul cursului III Ioan Dobre disertaţiunea sa asupra apostolului *Georgiu Lazar*, care a aprins celor dincolo de Carpaţi făclia românismului, la a cărui căldură s'a desvoltat infloritórea „România“ de aḑi.

Ca şi toţi, câţi s'au ocupat cu viéţa şi activitatea lui Georgiu Lazar, aşa şi clericul Ioan Dobre ne-a amintit caracteristicul epitaf, redactat de însuşi Lazar şi scris după mórtea lui pe o modestă cruce de lemn, carea dela 1823 până la 1865 indica locul unuia din cele mai scumpe morminte pentru întreg némul românesc.

La 1865 călĕtorind comitele Carol Rosetti prin Ardél a cercetat şi Avrigul unde se află mormêntul fostului profesor.

Vĕḑênd el, că crucea dela mormêntul marelui dascăl este apróape cu totul putredă, îndemnat de o fiéscă recunoscinţă şi de o naţională datorinţă, — a înlocuit-o prin un monument de marmoră pe care a transcris cunoscutul epitaf.

Toţi câţi au scris până acuma despre Lazar au fost de acord, că acel epitaf este productul nemuritoriului apostol.

Noi îl vom pune în paralelă cu un analog product al literaturei germane din evul de mijloc, şi pe care l'am aflat în renumitul op „Bescheidenheit“ de *Freidank*.

(Măiestrul Freidank, — probabil pseudonume: Der Freidenkende, — a fost un poet călĕtor după modelul renumiţilor trubaduri din sudul Franciei, numită Provence. La anul 1229 a luat parte sub conducerea împĕratului roman Frideric al II-lea la expediţiunea cruciată în Palestina. Opul lui numit: Bescheidenheit, ce s'ar puté traduce aḑi cu *înţelepciunea vieţei, poveţe pentru viéţă*“, este o colecţiune, o comóră de maxime şi proverbe, turnate în versuri scurte, rimate şi formézĕ un product al poesiei didactice de clasică însemnătate în literatura germână din evul de mijloc. Din jumĕtatea primă a véculuí XIII până în vécul XVI se ridicase acest op apróape la valórea scripturei sânte.)

Acest op cuprinde şi următoriul epitaf, scris în limba aşa numită mittelhochdeutsch, care-i mult mai frumósă ca şi cea germână de aḑi:

„Sus sprechent die dâ sint begraben
„beide zen alten und zen knaben:
„*daz ir dâ sît, daz wâren wir,*
„*daz wir nû sîn, daz werdet ir.* —

Transcris în limba germână de aḑi ar fi:

So sprechen die da sind begraben,
Beide zu den Alten und zu den Knaben:
Das ihr da seit, das waren wir,
Das wir nun sind, das werdet ihr.

Românesce:

Aşa vorbesc cei îngropaţi aici,
Ambii către bĕtrâni şi către copii:
Ceea-ce voi sunteţi aici, aceea noi um fost,
Ceea-ce noi *acum suntem, aceea voi veţi fi.*

Ér epitaful atribuit valorosului G. Lazar are următoriul text:

Vieţuitoriule!
Stai puţin! şi ceteşce,
Apoi te gândesce,
La trist'a omului sórte,
Nepregetătórea mórte.
Ce eşti astăḑi eu am fost
Asta sĕ o scii de rost.
Ce sunt eu acum — vei fi,
Când césul îţi va veni. —

Asemênând aceste 2 producte aflăm, că ideia este aceeaşi. G. Lazar de sigur a împrumutat-o din productul literaturii germâne, cu care se va fi ocupat cu ocasiunea studiării sale la universitatea din Viena. Literatura germână din vécurile XII şi XIII îi va fi atras atenţiunea cu atât mai vêrtos, cu cât ea cuprinde producte de o netrecĕtóre valóre literară şi formézĕ un period de înflorire nu numai în literatura mai restrînsă germână, ci şi în cea universală.

Epitaful lui George Lazar nu póte fi deci privit ca original, căci idea, care-i în el capul lucrului, este împrumutată, ér forma poetică, în care este vĕrsată aceea ideie, nu represintă nici o valóre artistică.

Am aflat de bine sĕ fac acéstă expunere şi cred, că ea întru nimic nu va detrage din nimbul nepreţuitului apostol şi nu va altera măréţa lui operă de redeşteptare a unui popor vital, dar lipsit de consciinţa individualităţii sale naţionale.

Sibiiu, 8 Decembre, 1896.

Dr. E. Cristea.

Din public. *)

Declaraţiune.

Din cele publicate în numĕrul de ieri (274) al „Tribunei“ sub titlul „Literatuă şi cultură“ se vede, că dl Dr. E. Dăianu, s'a considerat atacat în persóna sa prin adiectivele „dăiană“ şi „dăienesti“, folosite de mine în rĕspunsul dat unui „recensent“, şi din acel motiv „pentru partea personală a cestiunii, dl Dr. Dăianu a dat la redacţiunea „Tel. Rom.“ o declaraţiune spre publicare“.

In urma acesteia îmi ţin de datorinţă sĕ declar spre orientarea dlui Dr. E. Dăianu, că prin acel adiectiv n'am avut intenţiunea sĕ-l vatĕm, ba nici n'am gândit la persóna dsale, ci am voit numai sĕ caracterisez modul în care onórea mea a fost atăcată ca din senin în recensiunea pseudonimului „Polixen“, în metaforă la haiducul binecunoscut în ţinutul Sibiiului, care înainte cu 2—3 decenii atăca viéţa şi averea cetăţenilor în mod ascuns.

Acésta pentru orientare dlui Dr. E. Dăianu.

Sibiiu, 25 Decembre 1896.

Dr. V. Bologa.

Nota redacţiunei. Prin declaraţiunea acésta credem, că domnul Dr. E. Dăianu personal e satisfácut. Dacă însĕ Dsa totuşi însistă sĕ i-sĕ publice declaraţiunea, care ni-o a trimis, noi nu-i denegăm publicarea.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 637/896 [188] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Loman, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 606 fl. 50 cr. despre cari informațiuni mai de aprópe se pot trage dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 30 Novembre 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 231/1896. Of. ppresb. [189] 1—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Curtuiuș prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima lui publicare în „Telegraful Român.“

Dotațiunea impreunată cu acest post sunt venitele fixe din parochiă, cari tóte dau suma anuală de 252 fl. 10 cr. și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și dela comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile, instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 19 Novembre 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș în conțelcgere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman.
protopresbiter.

Nr. 290/96 [182] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu § 23. punct 5. și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 9 Octobre, a. c. Nr. 6668/96 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Orĕștiei.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului în comuna bisericéscă Orăștie, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Pănă când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archiecesan din 5/17 Aprilie 1896, Nr. prot. 78. emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“ și taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa primă din Orăștie.

Concurenți au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888. și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă consistoriului archiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“ alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat în ședința comitetului protopresbiteral al tractului Orĕștiei ținută în Orĕștie la 28 Novembre 1896.

Nicolau Ivan, președinte. **Nicolau Andreiu,** notariu.

Nr. 7983/Plen.

Se aprόbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 501/1896. [183] 2—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Devei, pe basa statutului organic §. 63. combinat cu §. 23. punct 5. și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot 136 din 1888, prin acésta, conform ordinului Venerabilului Consistoniu Archidiecesan din 9 Octobre. a. c. Nr. 6665. Plen. se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni tot odată ca paroch în locul central al tractului anume în comuna bisericéscă Deva conform conclusului congresual din 13/25. Octobre 1881. Nr 129.

Pănă când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nr prot 78., emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale anume: pausalul de cancelarie ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, și taxele ce încurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de classa II din opidul Deva.

Concurenții au sĕ documentese cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr 111. din anul 1888. și concursele lor înstruite cu tóte documentale necesare sĕ le astérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricile îndicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Deva, ținută în Deva la 20 Novembre 1896.

Președinte:

Avram P. Pĕcurariu, adm. protopresb. **Nicolau Sinca,** notariu.

Nr 7881 Plen.

Se aprόbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2 Decembre 1896.

Consistorial Archidiecesan.

Nro. 541/896 [180] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 conbinat cu §. 23. punct 5. și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nro. prot. 136 din 1888, prin acésta, conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nro. 6666 Plen. se publica concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Dobrei.

Fiitorul protopresbiter, ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Dobra, cenform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nro. 129.

Pănă când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nro. prot: 78, emolumentele împreunate cu acest post, sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“, și taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale.

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa I-a din Dobra.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresua Nro. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă consistoriului archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Dobrei, ținută în Dobra la 19 Novembre 1896.

Președinte: **Avr. S. Pĕcurariu,** adm. prot. Notariu: **Petru Hădan.**

Nro. 7845 Plen.

Se aprόbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 484. [181] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre, a. c. Nr. 6664 Plen., se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul: Cetatea-de-pétră.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va devenì totodată și paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Fauesci, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului Archidiecesan din 5/17 April, 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelariă, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“, și taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din parochia Fauresci.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului: „Cetatea-de-pétră“, ținută în Surduc-Copalnic în 18 Nov. 1896.

Președinte: **Teodor Șovrea,** adm. prot. Notariu: **Alex. Bărbos,** preot.

Nr. 7899/Plen.

Se aprόbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Sz. 7520/86 polg. [187] 1—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebeni kir. tőrvényszék által kiküldőtt eljáró biró ezennel közzéteszem, hogy Szent-Erzsébet község általános tagositási űgyében az időközben elhalt Roth Károly megválasztott működő mérnök helyett egy más működő mérnök megválasztása iránt határnapul 1897 évi január hó 18-ik napját d. e. 9 orakor a szt-erzsébeti községi irodába kitűzőm és az 1893 évi jánuár hó 3-án 356 I. M. sz. alatt kiadott utasitás 61. §-a alapján felhivom azon birtokrendezési mérnőkőket, kik a működő mérnöki teendőket ezen kőzséget illetőleg elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat, a mennyiben eddig még be nem adták, alolirthoz vagy az érdekelt felekhez a kitüzőtt határnapig küldjék be.

Tájékozásul megemlittetik, hogy a község határa 5622 holdnyi területet 8700 részlettel foglal magában, melyből 2100 holdnyi terület erdő és legelő.

Miről az érdekeltek a már megválasztott képviselők által azzal értesittetnek, hogy a fenn hivatolt utasitás 65 §-a értelmében, a mennyiben a mérnők választást bármi okból elmulasztanák, a működő mörnököt feltétlenül a tőrvényszék fogja kinevezni.

Azonkivül a hirdetmények 6 példánya a községi előljáróságnak a megfelelő kőzzététel czéljából kiadatık.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében, Nagyszebenben, 1896 évi deczember hó 17-én.

Mihály Dezső,
eljáró biró.

Nr. 195/1896. [186] 2—3

Păduri de vênḑare.

Biserica S. Nicolae din Brașov pune în exploatare și prin urmare în vênḑare 261·55 hectare pădure de stejar la moșia „Sudiți“ și 117·9 hectare pădure de stejar la moșia „Meteleu“, ambele în județul Buzĕu (România).

Ofertele însoțite cu vadiu de 5% din suma oferită se primesc atât la subscrisul comitet cel mult **până la 31 Decembre v. a. c.** cât și la domnul inginer hotarnic *Teodor Berrea, din Bucuresci, strada Popa Tatu 33,* unde se pot afla și condițiunile mai de aprópe de exploatare și vênḑare.

Brașov, 3 Decembre 1896 v.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela St. Nicolae in Brașov.

David Almășan, președinte. **Arseniu Vlaicu,** secretariu.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 43—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141. Sibiiu, Marţi, 17/29 Decembre 1896. Anul XLIV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Autochefalie?" Da!

(†) „*Unirea*" dela 26 a l. c. st. n. consacră aprópe patru pagini întregi exlusiv afacerilor bisericei ortodoxe orientale peste tot şi în special mai mult afacerilor bisericei ortodoxe orientale române.

În locul prim publică sub titlul „Autochefalie?" nisce reflexiuni la primul nostru dela 10/22 l. c. privitoriu la biserica ortodoxă română din România din care reproduce o bună parte; în locul al doilea sub titlul „Schisma progressivum", se ocupă cu afacerile bisericei orientale din imperiul turcesc; în locul al patrulea ér cu primul nostru menţionat, respective cu nisce reflexiuni reciproce privitóre la resolvirea afacerei Metropolitului Ghenadie; în locul al cincilea tot cu acéstă afacere; ér în locul al şeselea dă un rĕspuns „Dreptăţii" la o corespondinţă, ce a publicat acésta din ţinutul Făgăraşului, privitóre la „ameliorarea salarielor preoţilor români din budgetul statului."

N'avem intenţie sĕ rĕspundem la tóte cele ce le scrie „Unirea" în nrul acesta privitóre la diferitele afaceri ale bisericei orientale, ci ne vom mărgini a ne exprima numai în privinţa autochefaliei bisericei ortodoxe române din România, pe care se vede, că „Unirea" o trage la îndoélă.

După ce reproduce o mare parte din primul nostru menţionat, étă ce ḑice „Unirea":

> Étă din cuvênt în cuvênt, cum apreţiéză organul bisericesc din Sibiiu resolvirea crisei primaţiale din România.
>
> Noi dela începutul crisei am păstrat o atitudine de tot reservată şi ne-am reţinut a ne pronunţa, mărginindu-ne numai la oficiul de simpli cronicari. Am urmat ţinuta acésta, pentruca nimenia sĕ nu ne pótă ḑice, că voim a pescuì în tulbure.
>
> Aḑi, când crisa e terminată, nu ne mai este iertat a tăcé.
>
> Sĕ luăm dar lucrurile pe rînd.
>
> Pentru cari cuvinte a fost caterisit în 20 Maiu a. c. metropolitul-primat Ghenadie?
>
> Pentrucă a falsificat dogmele, a schimbat liturgia, a comis nenumĕrate simonii şi pentru delicte ordinare, precum furt şcl.
>
> Cine l-a caterisit pe metropolitul-primat Ghenadie?
>
> Sântul Sinod al bisericei autochefale ortodoxe din România.
>
> Cine ridică sentenţa de caterisire deasupra metropolitului primat Ghenadie?
>
> Tot acela-şi sânt Sinod al bisericei autochefale ortodoxe din România.
>
> Şi pentru cari cuvinte ridică tot acela-şi sânt Sinod al bisericei autochefale ortodoxe din România sentenţa de caterisire de-asupra metropolitului-primat Ghenadie?
>
> Pentrucă metropolitul-primat Ghenadie a negat constant, că nu s'ar închina „primei din primele" dogme ale religiunii creştine, anume sântei Treimi, şi pentru-că după can. 139 dela Cartagena, dacă primul punct de acusare rĕmâne nedovedit, tóte celelalte puncte trebue sĕ cadă (?).
>
> Ei bine, dacă deci greşéla s'a comis cu prima sentenţă, dacă tóte punctele de acusă au căḑut, dacă nedreptate s'a făcut metropolitului-primat Ghenadie, şi a fost rehabilitat, atunci întrebăm: de ce a dimisionat metropolitul Ghenadie, şi de ce a trebuit sĕ fie ales alt metropolit-primat?
>
> Binevoéscă a ne rĕspunde fóia sibiană, care află aşa de înţeléptă şi patriotică soluţiunea acésta „unică posibilă" şi aşa de corĕspunḑĕtóre stimei şi vaḑei bisericei autochefale romȃne?
>
> Ori a fost vinovat metropolitul Ghenadie, ori nu. Altă ipotesă nu-i. A fost vinovat? Atunci de ce l-aţi rehabilitat? — N'a fost vinovat? Atunci de ce l-aţi dimisionat?
>
> „S'a redat bisericei stima, autoritatea şi liniştea cuviinciósă," ḑice „Tel. Rom.". Şi prin ce anume? Prin aceea, că supremul for bisericesc, sântul Sinod recunósce, că a judecat nedrept, fără a observa condiţiunile esenţiale de procedură, fără a da ocasie acusatului, sĕ se pótă apĕra? Astfel se ridică stima unei judecătorii, că o faci, ca ea însĕ-şi sĕ-şi dé vot de blam?
>
> Dacă „Tel. Rom." crede, că prin o asemenea soluţiune s'a redat bisericii stima şi auctoritatea cuviinciósă, fie! Nu le stricăm gustul.
>
> Pe noi ne dóre însĕ de némul nostru, şi ne dóre, că prin asemenea proceduri se sgudue încrederea credincioşilor în suprema autoritate morală.
>
> Durere deci, că noi nu putem împărtăşi vederea domnilor dela „Tel. Rom.", că i'ar fi dat bisericii stima şi auctoritate cuviinciósă, din contră suntem de credinţa, că biserica ortodoxă română a suferit o grósnică sguduitură.
>
> Pentru că cei ce gândesc cât de puţin, vor vedé, că biserica nu e socotită mai pe pe sus de celelalalte instituţii din stat, că prelaţii ei se lasă a fi folosiţi de puterea laică spre scopuri de partid, că şi episcopii trebue sĕ se schimbe după deosebitele guverne, pe scurt, că biserica nu e aceea, ce trebue sĕ fie după instituţiunea ei cea dumneḑeéscă: nae tainică, în care sĕ se găséscă adăpost şi scăpare sigură.
>
> Dar încolo asta aşa a trebuit sĕ urmeze. Schisma s'a rupt dela urmaşul Sfîntului Petru, a ajunge sub stăpânirea Sultanului, a Ţarului şi aşa mai departe pănă la G. Mârzescu.
>
> V'aţi făcut *autochefali*, ca sĕ ajungeţi — *achefali!*
>
> Aţi vrut, sĕ faceţi de capul vostru şi — v'aţi făcut de cap!
>
> *Autochefalie = Achefalie.*

*

Inainte de tóte mulţămim „Unirei", că dela începutul crisei a păstrat o atitudine de tot reservată, aşa ḑice ea, mărginindu-se numai la oficiul de simpli cronicari, ca nimenea sĕ nu-i pótă ḑice, că voesce a pescui în tulbure.

Nu-i recunóscem însĕ aserţiunea, că satisfacţia dată Metropolitului-Primat, n'ar fi cea mai corĕspunḑĕtóre între împregiurările date şi n'ar fi cea mai salutară pentru interesele bisericei şi ale statului, pentru asigurarea păcii între aceste dóuĕ corporaţiuni în viitoriu şi mai cu sémă pentru asigurarea păcii în biserică.

A fost metropolitul Ghenadie vinovat?

Nu, căci Sântul Sinod, care într'un moment de slăbiciune omenéscă, influinţat de un guvern inconsciu de chemarea s'a, l'a osêndit, a ridicat acusa de-asupra lui.

A purces sântul Sinod incorect?

Da, când l'a osêndit, pe nedreptul; ba, când l'a absolvat de sub acea acusă nedréptă.

S'a sguduit prin acésta încrederea credincioşilor în suprema autoritate morală?

Nu, căci Sântul Sinod recunoscêndu-şi greşéla şi'-a reparat-o; apoi tocmai aceşti credincioşi au silit pe acel guvern inconsciu de chemarea sa sĕ se retragă, ca un alt guvern consciu de a sa chemare sĕ dea metropolitului vătĕmat satisfacţiunea cuviinciósă.

Nu i s'a dat metropolitului satisfacţie completă?

Aci ḑicem şi noi, că: nu; şi o au pretins acésta interesele bisericei şi ale statului pentru asigurarea păcii în viitoriu atât între biserică şi stat cât şi mai cu sémă între suprema autoritate bisericéscă, Sântul Sinod şi Metropolitul-Primat, preşedintele sĕu.

Nu i-se da metropolitului satisfacţia cuviinciósă pentru vătĕmarea nedréptă?

Atunci credincioşii într'adevĕr şi ar fi perdut încrederea în suprema autoritate morală şi pacea era perdută pentru mult timp.

I-se da satisfacţia completă?

Atunci frecările între Sântul Sinod şi preşedintele seu nu încetau şi uşor se puté produce o schismă în biserică, un tulbure, în care ne îndoim, că proselitismul papistaş nu ar fi cercat a pescuí şi atunci rătĕcirea cea de apoi era mai rea ca cea dintâiu.

Dar metropolitul Ghenadie ca om înţelept, în interesul bisericei a cedat şi n'a insistat pe lângă o astfel de satisfacţie.

Étă dar pentru ce a demisionat.

Şi tocmai acésta se vede, că-'i dóre pe fraţii nostri dela „Unirea", de aceea ar fi dorit domniile lor ca sĕ se dea cestiunei o altfel de resolvire.

Cât privesce votul de blam, ce ḑice „Unirea", că 'şi-l'a dat Sântul Sinod prin revocarea primei sentinţă în afacerea metropolitului primat Ghenadie, acela din punct de vedere moral

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Prochemare

cătră locuitori Sasi şi Români a Satelor din pămêntul regesc.

Unitul vrăşmaş austro-rusesc, se află de pe pămêntul regesc îndelungat, — şi aşa în locul atâtelor cruḑimi în Ardeal arătate, se mai vede încă numai în mica împrejurare a cetăţii Belgradului un vrăşmaş.

Sasi — români! cari vĕ îndeletniciţi cu lucrarea pămêntului ţĕrii, şi nici de tainele amăjitóre, nici de planurile vênḑĕtóre n'aţi avut încunoştinţă, pentru care voi ca uşori la minte prin povaţa viclenilor învĕţători, v'aţi lăsat pe căi rĕtăcitóre, a fi purtaţi. — Voi acum puteţi vedé şi cunósce, că n'aţi fost alta decât uneltele cetăţilor, a cetăţenilor celor mai bogaţi şi a mândrii deregĕtoriilor, Iubitóre de singur Interesul lor, cari au născut o isbândă rĕsplătitóre pentru perderea Dişmelor preoţeşti.

Sasi — români! greşala vóstră este mare, ea este ne credinţă cătră patrie — însĕ totuşi mai ertătóre decât greşala acelora ce spre simţitóre durerea vóstră v'au amăjit pe voi — întórceţivă dară înapoi la calea cea legiuită, ca bunătăţilor acelora, care patria împreunată întru cele mai vindecătóre legi peste voi au rĕvărsat, cât mai îngrab sĕ vĕ puteţi face părtaşi — aceste legi vĕ sloboḑesc pe voi de apăsătórea domnire peste voi şi peste casele vóstre, — a cetăţilor, vĕ împărtăşeşte (cu mĕsurata legiuire dreptul de alegere) şi vĕ ridică pe voi la folosirea celor mai sfinte drepturi ale omenirii. —

Uni dintre voi, mai ales români, pentru temerea de drépta pedépsă, se află depărtaţi — aceia dară prin acésta se dojenesc a se întórce înapoi, şi prin acéstă rânduélă li se porunceşte, ca cu atâta mai tare sĕ se întórcă la lăcaşele sale, cu cât altmintrilea ca nişte necredincioşi şi împotrivitori vor fi socotiţi, şi la întêmplarea când se vor prinde cu cea mai strînsă pedépsă, dela robie pănă şi la mórte vor aştepta a fi judecaţi — éră averile lor pe séma Statului se vor secvestra.

Sibii 26. Martie 1849.

Ladislau Csányi,
împuternicit suprem comisariu a ţeri.

Inştiinţare.

Tristele şi vênḑĕtórele porniri, numai cu puţin de nu aduseră împreunata Ungarie şi pe naţia magiară în cea de pe urmă perire — mulţime de popóre pe cari le-au crescut şi le-au hrănit Ungaria în sînul sĕu, şi cu care ungurul bunătăţile vieţii constituţionale cu credinţă şi le-au împărţit, ca ucigătóre s'au sculat asupra patrii, şi ca unéltă órbă şi sĕlbatecă s'au micşorat a se întrebuinţa spre cutropirea libertăţii — fieşte-care adevĕrat locuitoriu al patrii cu amar au trebuit sĕ înţelégă, că Sasii, cari după-cum starea lor cea înfloritóre adeveréză, aşa bogat au fost împărtăşiţi de bunătăţile libertăţii constituţionale, în casurile cele de primejdie pline, — nu numai n'au dat mâna de ajutoriu naţii ungare, ci cu mult mai mult ei au fost cei mai de frunte lăţitori a rĕutăţilor în patrie rĕvărsate, — cele mai de căpetenie cetăţi le prefăcură vatra flacărilor, care cuprinse ţara a o amerinţa de prăpădire, şi după ce vĕḑură aşa mulţime de vrăşmaşi din lăuntru, cu cari ei, întru ascuns şi de obşte s'au împreunat, şi încă o parte mare dintru aceştia singur dênşii au rădicat'o asupra naţii ungare, pe care vrênd a o prăpădi n'au fost în stare — nu s'au ruşinat şi cel mai de pe urmă mijloc a'l întrebuinţa, şi a chema trupe muscălesci pe pămêntul sfânt al patrii, şi prin acésta atât patria, cât şi némurile înfrăţite a le vinde — întru aceia dintru o socotinţă atât de rece, cât şi pĕcătósă, au uitat cea mai puternică lăţire a Dumneḑeirei părtinitóre de dreptate, şi ne stînsa însufleţire a naţii magiare cătră patrie şi Stat, şi aşa socotéla lor cea greşită au rĕmas înzădar.

(Va urma).

creştinesc nu e vot de blam, ci o recunóscere publică a greşelii, pe care acela 'şi-a şi îndreptat-o. Sântul Sinod a putut greşí, căci nu e infalibil. In biserica ortodoxă orientală infalibil e numai sinodul ecumenic când aduce decisiuni cu unanimitate în cestiuni de credinţă.

Dar sĕ privim la autochefalie.

Biserica ortodoxă după natura ei divină, are un singur cap suprem, nevĕḑut, carele este însuşi întemeietorul ei, Domnul nostru Iisus Christos, ér după natura ei externă, are şi un alt cap, vĕḑut, Sinodul ecumenic, compus din delegaţii bisericilor tuturor naţiunilor ortodoxe, preoţi şi laici în proporţiune potrivită.

Astfel a fost vechia constituţie a bisericei creştine preste tot şi astfel este ea şi aḑi în biserica ortodoxă orientală, cu puţine excepţiuni.

Deci nu se mire fraţii nostri dela „Unirea“, când în bisericile nóstre aprópe pretutindenea iau parte la sinóde nu numai preoţi, ci şi mireni, şi că aceştia adese-ori influinţézá asupra bisericei, dar numai în cele administrative.

Ceea-ce regretăm noi însĕ în privinţa acestui sinod ecumenic, e numai împrejurarea, că acesta nu e constituit în mod permanent, ca astfel totdéuna sĕ fie la disposiţiune pentru resolvirea cestiunilor mai mari, de natură dogmatică d. e.

Deci nu este adevĕrată aserţiunea eterodoxilor, că biserica ortodoxă ar fi achefală, adecă fără cap.

Că biserica ortodoxă este adese-ori influinţată de către stat, acésta nu se întêmplă numai cu ea, ci şi cu celelalte biserici, şi natura lucrului aduce cu sine acésta fiind constituită în organismul seu extern nu numai din preoţi, ci şi din laici. Dar, biserica papistaşă n'a fost şi ea adese-ori influinţată de diferitele state şi naţiuni? Spre mângăerea nóstră putem însĕ constata, că biserica nóstră în cele spirituale n'a fost influinţată, şi dacă a şi fost influinţată vre-odată, a fost numai în mod trecĕtor până s'a recules, şi 'i-a succes a convinge pe mireni, pe stat, despre rĕtăcirea lor, şi aceştia s'au retras.

Dar apoi: biserica nu ia parte alăturea cu mirenii la aducerea legilor statului?

Este deci injust, că şi mirenii sĕ ia parte la organisarea ei externă?

Dificultatea e numai, ca nici unul sĕ nu se amestece prea afund în sfera de activitate a celeilalte corporaţiuni. Şi bărbaţii înţelepţi şi cu tragere de inimă pentru biserică şi pentru stat sciu sĕ-şi mărginéscă cercul lor de activitate, atât preoţii în afacerile statului, cât şi statul în afacerile bisericei.

Şi acésta s'a dovedit în modul cel mai clasic la resolvirea cestiunei metropolitului-primat Ghenadie din România, când acéstă cestiune s'a resolvit aşa precum s'a resolvit, spre mulmirea tuturor.

Cât privesce primatul Sântului Petru, acesta, precum nici alt apostol singuratic, n'a fost nici odată capul extern al întregei biserici, ci numai sinodul ecumenic convocat din când în când după trebuinţă. Incolo, după canonul 34 apostolesc, fie care naţiune îşi are, şi trebue sĕ-şi aibă, pe episcopul séu archiepiscopul sĕu, carele stă în fruntea bisericei acelei naţiuni.

Apoi nu e adevĕrat nici aceea, că biserica ortodoxă s'a rupt ea de către urmaşul Sântului Petru. Acésta 'i-am arătat'o „Unirei“ de atâtea ori precum şi în articlii nostrii din anul trecut la cari ea nu ne-a putut rĕspunde decât numai cu sofisme şi cu „Minciuni istorice“.

Biserica ortodoxă nu e achefală; ea, ca biserica universală are un cap nevĕḑut, pe Iisus Christos; ca biserică externă are un cap vĕḑut, pe Sinodul ecumenic, compus din cas în cas din delegaţii preoţi şi mireni ai bisericilor tuturor naţiunilor, ér ca biserică naţională işi are pe metropolitul seu, carele stă în fruntea bisericei unei naţiuni.

Metropolie română. „Timpul„ scrie: Ḑiariul englez „Times“ publică o telegramă din Atena, din care extragem pasagiile următóre:

In acelaş timp, complicata cestie eclesiastică a întrat într'o fasă acută, neobicinuită. Afară de activitatea arătată de exarcatul bulgar, cererile naţionalităţilor românesci şi sêrbesci de a fi recunoscute ca atare în numirile de episcopi în Macedonia, sunt reînoite cu îndoită energie. Propaganda românéscă a fost în totdéuna susţinută de Austria şi a fost considerată la Viena ca o supapă de siguranţă pentru energiile patriotice, cari altfel ar fi putut găsì un câmp de acţiune în Transilvania. Un resumat al comunicărilor, cari s'au petrecut în vremurile din urmă între patriarchul şi ministrul turcesc de justiţie şi de culte, în privinţa revindicărilor românesci, cari s'au publicat aḑi aici, aruncă o lumină interesantă asupra ultimelor peripeţii asupra controversei. Se vede, că cererea pentru numirea unui episcop român la Monastir, care a fost făcută întâiu la 1886, şi apoi din nou la 1892, a fost reînoită de curênd, alegêndu-se ca candidat episcopul grec dela Mesembrio, monseniorul Antim, care a fost câştigat pentru causa română.

Monseniorul Antim, care şi-a părăsit diecesa fără voia patriarchului, (acest fapt este inexat, Antim a venit la Constantinopole cu voia patríarchului. N. Red.) se află acum în Constantinopole, unde se pare că a slujit o slujbă românéscă, într'o biserică nesfinţită de către patriarchat. Pórta supunêndu-se remonstranţilor patriarchatului, care după cum se afirmă, a fost susţinut de către ambasada ruséscă, a trimis cestia revindicărilor românesci la hotărîrea patriarchatului şi s'a însărcinat sĕ împedece slujbele de cari s'a plâns patriarchatul. Dacă monseniorul Antim nu se va supune, va fi caterisit şi închis la muntele Athos.

Ḑiariul guvernamental „Proia“ declară, că patriarchatul nu va sta la îndoială ca sĕ declare schisma în contra Sêrbilor şi a Românilor din Macedonia, dar aceştia ar urma pilda Bulgarilor, cerênd o organisare eclesiastică separată.

In acelaş numĕr al ḑiariului „Times“ găsim şi depeşa următóre datată din Constantinopole:

Monseniorul Antim, noul metropolit valach, a adresat un memorand mininistrului de justiţie şi de culte, anunţându-i, că se desparte de către patriarchatul ecumenic grecesc. Metropolitul se pune în acelaş timp sub autoritatea ministeriului de culte şi cere sĕ fie recunoscut de Cap spiritual al comutăţei valache.

Pro domo.

Recensiunea cărţii: „Preotul din Wakefield“ de Dr. P. T. începe a devenì celebră.

Noi nu am luat nici o rĕspundere pentru cele publicate în afacerea acésta; este deci zadarnică încercarea de a ne amesteca pe noi în acéstă afacere.

„Tribuna“ de Duminecă spune publicului seu, că dl Dr. Dăian a dat la redacţiunea foii „Telegraful Român“ o declaraţiune, cu rugarea ca sĕ se publice. Declaraţiunea a fost inmanuată dlui G. Hango, redactor responsabil al „Telegrafului Român“, Joi în 24 Decembre la 10 ½ óre a. m.

De atunci „T. R.“ a apărut de dóue-ori, dar declaraţiunea dlui Dr. Dăian tot nu s'a publicat.

„Tribuna“ însaşi publică acea declaraţiune, mai făcênd observarea, că procedura „Telegrafului Român“ e fără precedenţă în presa română.

Şi pentru-ce e fără precedenţă?

Pentru-că în loc de a publica declaraţiunea dlui Dr. Dăian, publică una a dlui Dr. Bologa, în care acesta spune, că prin declaraţiunea sa anterióră nu a voit sĕ se atingă de persóna dlui Dr. Dăian.

Atât din „Tribuna“ încât ne privesce pe noi.

Acuma sĕ ne spunem şi noi părerea nóstră şi sĕ nutrim speranţa, că „Tribuna“ se va rectifica în înţelesul adevĕrului.

Joi la órele 10 ½ ḑiariul nostru era încheiat şi declaraţiunea dlui Dr. Dăian nu o mai puteam lua pentru nrul de Joi.

O am dat însĕ la cules pentru nrul de Sâmbătă şi s'a şi cules.

Într'aceea afacerea cu recénsiunea s'a ventilat în „Tribuna“ de Vineri.

Dl Dr. Bologa vĕḑênd, că dl Dr. Dăian s'a aflat vătĕmat prin declaraţiunea dată, a venit cu declaraţiunea a dóua, pe care o am publicat în numĕrul nostru de Sâmbătă.

Noi am fost de credinţă, că declaraţiunea a dóua a dlui Dr. Bologa va satisface personal pe dl Dr. Dăian. Acesteia i-am şi dat expresiune în o notă a redacţiunei, şi dacă notiţa nóstră s'a pus la locul, unde ea s'a pus, nu e vina redacţiunei. Greşeli de acestea se mai întêmplă şi la alte ḑiare.

*

Şi acuma puţine personal cu domnul Dr. Dăian.

În numĕrul de Duminecă al ḑiariului „Tribuna“ dl Dr. Dăian publică o declaraţiune de următoriul cuprins:

Sibiiu, 26 Dec. n.

În afacerea cunoscută cu Dr. V. Bologa am dat la redacţiunea „Telegrafului Român“ din loc o declaraţiune cu rugarea, ca sĕ o publice. Am făcut acestei redacţiuni cinstea de a-i preda în persónă declaraţiunea mea. Dl G. Hango mi-a promis, că o va publica după-ce se va consulta cu şeful seu, care îi dă direcţiunea spirituală.

Nu sciu cu cine s'a consultat dl Hango dar în loc sĕ publice declaraţiunea mea datată 23 Dec. şi predată în 24 Dec. — publică o declaraţiune dela acelaşi Dr. V. Bologa, care a avut cutezanţa sĕ mĕ atace atât de infam, pe cât de nevinovat sunt, dacă peste tot póte fi vorbă despre vinovăţie în acéstă afacere literară.

Declaraţiunea lui Dr. V. Bologa constitue un cas de cinism şi perfidie nemai pomenită.

Cu tóte acestea Redacţiunea „Telegrafului“ se face a crede, că eu personal aş fi satisfăcut prin ea.

Constat, că procedura acésta a dlor dela „T. R.“ e incorectă, că eu i-am rugat sĕ-mi publice „Declaraţiunea“ necondiţionat, şi că după acéstă procedură pretind şi mai mult ca sĕ mi-o publice în proximul numĕr, dacă nu vréu sĕ se facă complici ai numitului Dr. V. Bologa.

Dr. E. Dăianu.

Reflexiunile nóstre sunt următórele:

Dând cinstea cuviinciósă, te cinstesci pe tine însuţi, şi viceversa.

„Telegraful Român“ stă sub direcţiunea comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, care prin un delegat al seu exerciéză acea direcţiune.

Precum eu personal mĕ pun în legătură cu delegatul comisiunei, asemenea cred, că se pune şi Dr. E. Dăian cu conducĕtorii spirituali ai „Tribunei“.

Că corectă séu incorectă e purtarea nóstră, acésta e chestiune de apreţiare.

Noi credem, că am urmat de tot corect, când am dat ocasiune însuşi dlui Dr. Bologa, sĕ se declare personal faţă cu domnul Dr. Dăian.

Din capul locului am luat în afacere posiţiune de tot neutrală.

Publicàm la locul seu declaraţiunea dlui Dr. E. Dăian cu rugarea, ca în afacerea acésta persóna nóstră sĕ o lase cu totul la o parte.

G. Hango.

Catastrofa dela Reşiţa.

In minele de fer şi cărbuni din Reşiţa s'a întêmplat în 6 Decembre st. v. o explosiune dintre cele mai îngrozitóre. Minele, şi în deosebi despărţĕmêntul „Széchenyi“ în care a

---

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare.)

Elsbett îşi acoperì ochii cu mânile şi ţipa cât o lua gura, Lili se sculă şi ḑise de tot blând: „Iorji, o Iorji aruncă-'l! Este 'ncărcat!“

„Predă-le tu vătav fireav!“ rĕspunsei eu jucând în horă şi ţintind asupra popii.

„O Iorji“ se rugă Lili apropiindu-se, încetéză, încetéză!“

„Voi omori pe fireavul de vătav de calea luptei!“ ḑisei eu!“

Aşa de rĕu cum mĕ simt acuma şi tot trebue sĕ rîd, când îmi aduc aminte, cum sărì domnul Slokum peste spatele canapelei pitulându-se după ea. Lili 'mi prinse braţul. Eu 'mi făcui liber şi dădui foc.

Ah scumpul meu ḑiar, sĕ-ţi mai spun urmarea? Sĕcătura cea veche totuşi era încărcată! Am fost în grozavă rătăcire. Cine ş'ar fi putut închipui, că era gata încărcat şi trebuia sĕ se descarce îndată ce atinsei cocoşul? Glonţul trecu prin spatele canapelei, ca şi cum n'ar fi fost nimic, şi lovì pe domnul Slokum drept în frunte, făcêndu-i o rană periculósă, cel puţin aşa ḑice doctorul.

Acuma ḑace în cea mai bună odaie. Doctorul este la el şi încă mulţi alţi ómeni. El nu mai ḑicea nimic, fiindcă nu póte vorbi, este inconsciu. Scii de bună sémă, că nici unui alt cine nu i-ar părea mai rĕu ca şi mie de cele întêmplate.

Aş fi vrut sĕ nu fi atins nici odată istoria aia veche. Şi ce nevoie avea sĕ fie chiar încărcată? Eu sunt încuiat în chilia mea, sĕ ḑice că o lună n'am s'o mai părăsesc. Pun rĕmas, ḑece contra unu, că de s'ar întêmpla sĕ móră, ar fi atât de mojici, încât nu m'ar lăsa sĕ mĕ duc nici chiar la înmormêntare.

Nu s'ar cădea sĕ fie atât de severi faţă de micul Iorji, eu n'am sciut, că-i încărcat! O Dómne! Dómne! La ce dracu face aşa o bucăţică mică de plumb atâta bărbăcélă în cap! Sunt vesel, că n'a fost Lili, că este o fată aşa de drăguţă. Ea mĕ sĕrută şi înbună când strigam atât de tare; îmi stau tot noduri în gât. Credém, că mĕ înec, aşa de grozavă spaimă mĕ cuprinse. Toţi afară de ea se uitau la mine atât de 'ncruncat, ca şi cum aş fi fost gol dracul. De voi fi cândva bărbat, cred că voi sci sĕ fac mai bune isprăvuri decât sĕ otrăvesc pe Hanzi séu sĕ puşc asupra popii. Dar eu unu nu voi fi cât îi lumea, că de oi ajunge închis şi de mĕ vor spênsura nu voi putea trăi ca sĕ mĕ fac mare. O ce mai dragi de gânduri!

Tótă nóptea de eri am dormit-o în plâns. Ḑiua de astăḑi a avut o lungime de mii de miluri. Pâne şi apă de dejun, pâne şi apă de prânḑ, pâne şi apă séra, sĕ n'ai suflet de om cu care sĕ povestesci, şi cu uşa încuiată. Trebue sĕ-mi descarc durerea îngrabă căci se 'ntunecă deja şi lampa 'mi e interḑisă nici măcar o luminică séu un lemnuş. Ei mĕ lăsară singur singurel, ca sĕ-mi ispăsesc pĕcatele în linisce întunecósă. O Betti, Betti vino! Ascultă, ér aud şópte la borta uşii — cine-i acolo? Ér sora mea Lili.

„Iorji“, ḑise ea tocmai prin borta uşii, sĕrman băiat, nu te simţi aşa de rĕu, lui îi merge spre bine“.

„Urra!“ strigai eu.

„Nu i-a mers pănă'n creeri. Canapéua a micşorat puterea glonţului. S'a oprit în frunte şi Doctorul Mor l'a scos. Acuma şede pe pat şi mâncă teie cu pâne şi unt. In una séu dóuĕ ḑile va putea merge acasă“.

„Eu mi-aş dori sĕ pot mânca pâne cu unt şi teie. Lili, tu eşti o fată bună. Nu te mărita după domnul Slokum, el nu resistă în foc. Dacă va trece şi asta, vréu sĕ-ţi ajut de a te mărita după Montagu şi voi încerca tot ce-mi vei cere. Rogu-te, Lili, n'ai vrea sĕ rogi pe tata sĕ-mi permită o lumină? Spune-i că-i crud sĕ lase băeţii mici sĕ miróse, cum se coc aluaturile, dacă e ca ei sĕ nu capete nici unul. Spune bucătăresii se'nchidă bine uşa bucătării, ca eu sĕ nu sciu, că la dejun se servesce şuncă cu óuĕ. Capĕtă veveriţa mea regulat de mâncare? Hector v'a fi creḑênd c'am murit.

„Spune-i mamii, că-mi-e témă sĕ nu mĕ bolnăvesc, am aşa un simţ de curios în fundul stomacului“.

Eu ḑic, cà Lili este o fată excelentă! A găsit o cheie potrivită la uşa mea şi mi-a adus o carte nóuă, o bucată mare de aluat şi o lumină? Aluatul este grozav de bun. Dacă l'ar fi încuiat pe Robinson Crusoe într'o chilie, rĕmas'ar fi el acolo? Nu, el ar fi încercat sĕ se elibereze. Dac'aş avea nisce fórfeci mi-aş tăia cérfaşul în făşii, le-aş înoda în funie şi m'aş scobori prin feréstră.

(Va urma.)

isbucnit explosia fatală, a devenit un mormênt pentru mai mult, ca 100 lucrători, în mare parte români și cehi. Durerea vĕduvelor și plânsul orfanilor insoțite de gemetul nenorociților, gemet eșit prin crepăturile minei, au dat întreg orașului Reșișa un aspect dintre cele mai triste. Reproducem după „Gaz. Transilvaniei“ datele următóre, despre ivirea, decursul și resultatul acestei dureróse întêmplări:

Catastrofa a isbucnit Vineri séra la 3 $^1/_4$ óre în ocna așa numită „Széchenyi“ din hotarul comunei Doman. Acéstă ocnă aparține minelor dela Reșița și este proprietatea societății căilor ferate austro-ungare. Ocna acésta e unul dintre cele mai bogate isvóre de cărbuni de pétră în minele dela Reșița, dar tot-odată și cea mai uscată și expusă explosiunei. In acéstă ocnă a isbucnit focul la o adêncime de 400 metri în pămênt. Nu se scie sigur, prin ce împrejurări s'a aprins. Unii cred, că vre-un muc de țigară, ori vre-un chibrit aprins a dat nascere explosiunei, mai probabil se pare însĕ, că flacăra dela lampa unui miner a fost pricina nenorocirei.

Aprinḑêndu-se gazurile, ocna a explodat. Păzitorul de mine Iosef Münster, care din întêmplare se afla în acésta ocnă, auḑi detunătura și, ca om espert, numai decât înțelese, că s'a întêmplat o explosiă. Fugi imediat spre o altă ocnă din apropiere (ocna „Almásy“), ca sĕ dea avis muncitorilor deacolo spre a sări în ajutorul soților lor. Aceștia și plecară în grabă spre ocna „Szechényi“ In drumul lor găsiră mai mulți nenorociți, cari voind sĕ fugă, fură cuprinși de flacări, alții înecați de gaz, căḑênd jos fără simțire. Numai decât muncitorii sosiți săriră sĕ-i scape, ridicându-i și scoțêndu-i afară la aer. Alții străbătură mai înlăuntru, luptând cu curaj și încordare extra-ordinară pentru mântuirea soților lor. In drum mai găsiră opt morți. Numai atunci vĕḑură acești bravi muncitori, ce grósnică nenorocire ș'a întêmplat. Voiră sĕ între mai adânc în ocnă, dar nu s'a mai putut. Limbile de flacări, ce șerpuiau prin cavernele ocnei, și aerul înădușit făceau imposibil sĕ străbată ființă viețuitóre înlăuntru. Fiind însă-și viéța lor în pericul mare, căutară repede sĕ se refugieze, fugind repede afară.

Intr'aceea flacările începură sĕ ésă prin gurile ocnei, aprinḑênd și unele clădiri, ce se aflau în apropiere. Pe la meḑul nopții o nóuă detunătură puternică se auḑi în adêncul minei, indicând o nóuă explosiă. Cu acésta înceta ori-ce speranță de a mai puté scóte cu viéța pe nenorociții muncitori din adêncul pămêntului. Detunătura acésta a fost atât de puternică, încât în urma presiunei aerului s'au sdrobit ferestrile magazinului de dinamită, ce se află la-o distanță de 50 metri.

In ḑiua, când a isbucnit catastrofa, se aflau în ocna 113 muncitori. In decursul nopții au fost scoși 28 morți și 21 greu răniți, ér alți 64 probabil, că s'au prăpădit și ei în mine. Diminéța se auḑiau țipete îngrozitóre și înădușite din adêncul pămêntului, după améḑi însĕ țipetele nu se mai auḑiau, ceea ce indică, că nenorociții s'au prăpădit.

Intre ocnarii, cari au fost scoși morți se află și Românii: Nicolae Ghișa și Constantin Chincia; între grei răniți: Simeon Trandafir, Ioan Lupa, Augustin Codrean, Ioan Dragu, Ioan Crina, Pavel Anca, Ioan Gădină, Eremie Ciuca, și M. Grecu.

Tótă Reșița este în mare doliu. Clopotele se trag în tótă ḑiua. In 20 Decembre au fost îmormêntați de-odată în același mormînt 18 inși printr'un preot român gr. or. și altul maghiar rom. cat. Predici la mormînt preoții n'au putut ținé, căci au isbucnit și ei în plâns alături cu nenorocitele vĕduve și copii orfani, cari presentă cel mai sfâșietor tablou. Abia au fost îmormêntați aceștia și alții au murit în spital.

După socotelile de până acum, societatea proprietară a îndurat o pagubă de 400,000 fl.

Noutăți.

Proba de cântări a membrilor „reuniunei române de musică“ din loc, din causa concertului de Mercuri séra, se va ținé *Vineri séra dela 6 óre în sala dela „Musikverein“.*

* * *

Castelul Iulia Hașdĕu. Renumitul profesor de universitate, și savantul B. P. Hașdĕu și-au edificat un castel grandios în Câmpina, numindu-l cu numele ficei sale: castelul „Iulia Hașdĕu“. Domnul Hașdĕu a rugat pe fostul metropolit-primat Ghenadie sĕ-i sfințéscă noul castel. La cererea I. P. S. Sale, dl Hașdĕu s'a învoit sĕ amâne ceremonialul până la primăvéră.

* * *

Principele Ghica bolnav. Aflăm, că starea sanitară a principelui Dim. Ghica, președintele Senatului român inspiră serióse îngrijiri. A fost chemat prin fir telegrafic la patul bolnavului renumitul profesor dela universitatea din Viena Dr. Nothnagel.

* * *

Convocare. Prin acésta sĕ convócă adunarea generală ordinară a reuniunei învĕțătorilor gr.-or. români din districtul Zarand pe ḑilele *29 și 30 Decembre a. c.* în Brad.

La acésta adunare sunt poftiți a participa toți membrii precum și spriginitorii reuniunii.

Programa:

Ședința I, Duminecă în 29 Decembre a. m.

1. Serviciul divin împreunat cu chemarea Duchului sânt, după terminarea căruia se va deschide ședința prin președinte la 10$^1/_2$ óre a. m. în localul școlei poporale din loc.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Statorirea programei.
4. Presentarea de esibite între cari și raportul general.
5. Alegerea comisiunilor.

Ședința a II-a in 29 Dec. la 2 óre p. m.

6. Constatarea presentelor.
7. Verificarea protocolului ședinței prime.
8. Discuțiune asupra temei: „Cari temeiuri sunt normative la premierea elevilor cu ocasiunea examenului de véră.
9. Constituirea reuniunei pe un nou period de 3 ani.

Ședința a III-a Luni în 30 Decembre la 8$^1/_2$ óre a. m.

10. Constatarea presenților.
11. Verificarea protocolului ședinței a dóua.
12. Prelegere practică din Abcdarul de Ioan Popescu: „ḑ cu son muiat“ de Georgiu Jula.
13. Prelegere practică din limba magiară: „adiectivul ca predicat“, de Ars. Duma.
14. Prelegere practică din comput: „multiplicațiunea cu multiplicatorul de mai multe cifre“, de Maria Cristea.

Ședința a IV-a Luni în 30 Dec. la 2 óre p. m.

15. Constatarea presentelor.
15. Verificarea protocolului ședinței a treia.
17. Raportul comisiunilor.
18. Statorirea budgetului pe a. 1896/7.
19. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului acestei ședințe.
20. Închiderea adunării.

Brad, la 18 Novembre 1896.

Vasiliu Dămian,
președinte.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Cuvêntare

la Nascerea Domnului nostru Iisus Christos, de Titu V. Gheaja.

„Nu vĕ temeți, că étă vestesc vouĕ bucurie mare, care va fi la tot poporul, că s'au născut vouĕ astăḑi Mêntuitorul, carele este Christos Domnul“. Luca II. 10 11.

In nenorocirea, care a urmat asupra moșului Adam ca pedépsă pentru neascultarea și prin el asupra neamului omenesc întreg, 'i-a dat D-ḑeu o raḑă mângăitóre, 'i-a lăsat o anghiră de nădejde prin acea făgăduință dumneḑeéscă, că sĕmînța muerei va sdrobi capul amăgitorului șerpe, prin ceea-ce a vestit Dumneḑeu înainte nascerea Mesiei, a Mêntuitoriului lumei, carele va nimici împĕrăția Satanei, și va întemeia împĕrăția lui D ḑeu pe pămênt.

Nenumĕrați proroci, bărbați sfinți, însuflați de duchul sfânt, în legea cea veche prorocesc venirea Mesiei; ei se nisuesc a abate neamul omenesc dela rĕutăți la moravuri bune, dela idololatriă la închinarea unui Dumneḑe făcĕtor al ceriului și al pămêntului; — se silesc a pregăti neamul omenesc spre cuprinderea posibilă cu mintea și cu inima a unui eveniment mai pe sus de fire, a unei lucrări mai îmbucurătóre de cât tóte bucuriile, mai fericitóre de cât tóte fericirile, spre primirea Mesiei celui făgăduit, spre înțelegerea nascerei lui Iisus Christos. — Dară. vai! întunerecul ce ḑăcea asupra omenimei îndărătnice și rătăcite, era așa de adânc, încât acelea stele, ce luceau în legea cea veche, prea puțin au putut sĕ-l străbată, necum sĕ-l risipéscă. Acele adevĕruri dumneḑeesci, cari le prevesteau prorocii în legea cea veche, că au sĕ se întêmple cu — și prin venirea Mêntuitorului lumei, prea puțini le-au cuprins. Da, căci neamul adeseori se îndoesce în credința despre viitorul prorocit, și aștéptă dorind sĕ se încredințeze despre adevĕrul celor făgăduite prin însași înplinirea făgăduințelor.

Dară étă, iubiți ascultători, că astăḑi făgăduința dumneḑeéscă s'a împlinit, și cuvêntul trup s'a făcut. Astăḑi este ḑiua, în cerea sórele dreptății în lume a răsărit. Astăḑi este ḑiua, în carea înainte cu 1896 de ani prorociile din legea veche s'au înplinit. Astăḑi este ḑiua, în carea Mêntuitorul lumei, prea dulcele Iisus s'a născut. Așa dară ca ḑiua acésta prea însemnată, mare și binecuvêntată, sĕ o putem serba cu bunacuviință, mĕ voiu nisui a vĕ face sĕ înțelegeți: 1. cum s'a născut? și 2. pentru ce s'a născut nóuĕ astăḑi Iisus

I.

Impĕratul Romanilor August, de a căruia împĕrăție se ținea și Judeia, în al 25-lea an al domniei sale a dat poruncă, sĕ se facă conscrierea sufletelor. Atunci a mers și bĕtrânul Iosif din Nazaret la cetatea lui David, — carea se chema Vitfleem, pentru că el era din neemul lui David, — ca sĕ se scrie dinpreună cu ficióra preacurată Maria, avênd ea în pântece dela Duchul sfânt. Dară fiind tóte locurile pline în oraș de mulțimea poporului, care venise la conscriere și neaflând Iosif cu Maria alt cuartel, s'au așeḑat într'un staul tăiat într'o stêncă, ca o peșteră. Aci i s'a împlinit preacuratei feciórе Maria, ca sĕ nască pe Iisus, ca sĕ se împlinéscă cuvintele îngerului, carele-i vestise: „Étă vei lua în pântece și vei nasce fiu și vei chiema numele lui Iisus... Duchul sfânt se va pogorî preste tine și puterea celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și fiul carele se va nasce din tine se va chiema fiul lui Dumneḑeu“! Acestea s'au împlinit. Iisus Christos, în peșteră, în tăcerea nopții, s'a născut. Acésta este nóptea, despre care ḑisese Solomon: „Că lina tăcere cuprinḑênd tóte, și nóptea cu a ei curgere mijlocind, cuvêntul cel atot-puternic, Dómne, din ceriuri, din scaunele împĕrătesci, cumplit, rĕsboinic, în mijlocul pămêntului, celui de perit, a sărit“ (Ințelep. XVIII. 14. 15.) Fiul lui Dumneḑeu înfășiat în ieslea bobitócelor a fost culcat. Atâta smerenie a căpătat Iisus chiar din început, la nascerea sa. Născutu-s'a ca un prunc neînsemnat, dară s'a arătat însemnătatea lui Dumneḑeu în tótă lumea. Născutu-s'a în întunerecul nopței, dară El a devenit lumina lumei. Născutu-s'a în Vitfleemul Judei. ca sĕ se înplinéscă ce s'a fost ḑis de prorocul: „Și tu Vitfleeme, pămêntul Iudeei, nici de cum nu ești mai mic între domnii Iudeii, că din tine va ieși povĕțuitor, carele va pasce pe poporul meu Israil“ (Michea V. 2.).

Iubiților creștini! Nu póte sĕ rĕsară sórele, fără sĕ se facă lumina ḑilei. Nu póte sĕ se nască Dumneḑeu pe pămênt, fără ca sĕ se arete Dumneḑeirea Lui. Ceriul s'a luminat și mărirea lui Dumneḑeu a strălucit preste locul acela. Ingerul Domnului se arată și vestesce păstorilor celor simpli și înspăimêntați de lângă Vitfleem nascerea dumneḑeescului Mesia, ḑicêndu-le: „Nu vĕ temeți, că étă vestesc vóuĕ bucurie mare, carea va fi la tot poporul, că s'a născut vóuĕ astăḑi mântuitor, carele este Christos Domnul în cetatea lui David! Și acesta va fi semnul: aflave-ți un prunc culcat în iesle“. — Și privind ei, étă cete de mulțime de îngeri luminați saltă în vĕzduchul ceriurilor, lăudând pe Dumneḑeu și cântând: Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, pe pămênt pace, între ómeni bună voire“. Păstorii se reculeg din frica ce-i cuprinsese, lasă grija lor luméscă, lăsându-și turmele lor,, alérgă spre Vitfleem, află în peșteră pe Mesia cel născut și i se închină lui, apoi eșind vestesc la toți minunile, cari le-au vĕḑut, vestesc nascerea Mântuitorului lumei.

Pe când áceste se petrec la Vitfleem, étă colo în depărtare dela rĕsărit trei crai, bărbați străluciți, și ca magi iscusiți în sciință și în urma stelei, ce li se arată, pornesc pe cale, grăbind și ei cătră Vitfleem, și întrând în peșteră, cad în genunchi lângă iesle și sĕ închină pruncului celui născut și culcat în iesle, aducêndu-i daruri: aur, smirnă și tămâe. Da, căci ei au cunoscut că acest prunc, născut este acela, despre carele prorocise Isaia, ḑicênd: „este înger de mare sfat, sfetnic minunat, părintele veacului ce va sĕ fie, și că va fi mare stăpânirea lui, și păcei lui nu va fi hotar“ (IX. 6.). (Va urma.)

Din public. *)

Declarațiune.

În numĕrul 138 al foii *„Telegraful Roman“* la rubrica „Din public“ — pentru care redacțiunea nu ia responsabilitate — s'a publicat un articol: „Rĕspuns unui recensent“, sub care figuréză numele Dr. V. Bologa.

În acest articol, pe care mĕ abțin a-l cualifica, și care pretinde a rĕspunde la o recensiune literară apărută în nrul 269 al „Tribunei“, cu semnătura *„Polixen“* — se cuprind și următórele pasage:

„Scopul recensiunei însĕ de sub întrebare n'a fost sĕ critice elaboratul ca atare, ci sĕ îndrepte în modul cel mai *laș* un act de rĕsbunare la adresa subscrisului...“

„.. Étă unde duce logica și nobleța *dăiană.* Care însĕ însémnăți-o bine, dle Polixen, te cualifică drept *impertinent.*“

„Mie mi-e scârbă de atâta rĕutate.“

„Acésta procedură te dă de gol totodată, că umbli orbesce numai ca sĕ-ți rĕsbuni, fără a mai ținé sémă de mijlóce. Este acésta bărbăție, vîrtute? Nu! e adevĕrată *nemernicie!* — vei ḑice însuți, resgândindu-te, dacă mai ai puțin simț de onestitate.“

„Află dar în nemernicia d-tale, că n'ai sciut barem sĕ-ți alegi ocasiunea de rĕsbunare...“

„La celelalte observări *dăiănesci,* cunoscênd odată fondul moral al tacticei, n'am decât sĕ adaug profundul meu dispreț, singura atenție ce merită.“

Étă starea faptică a cestiunei!

Abstrăgênd chiar dela considerările principiale subiective, ca teolog convins, eu pe calea obicinuită nu *pot* proceda față cu numitul Dr. V. Bologa, ér înaintea barei judecătoresci n'am sĕ-l pun, pentrucă consciința de publicist român al partidului național nu-mi permite ca sĕ supun afaceri de pressă și literare românesci la deliberarea juraților magiari din Cluj.

Pentru mine unicul for competent a judeca în causă este marele for al opiniunei publice românesci.

Înaintea acestui for declar următórele:

1. Autorul recensiunei, apărută în nrul 269 al „Tribunei“ și semnată „Polixen“ nu sunt eu; ea a fost trimisă din provincie la redacțiunea ḑiariului.
2. Împrejurarea acésta esențială și hotărîtóre în causă era cunoscută și dlui Dr. V. Bologa încă din ḑiua apariținnei acelei recensiuni, pentrucă eu însuși i-am declarat-o ocasional.
3. De altfel eu, cu un om, care astfel scie rĕspunde într'o cestiune literară, care astfel de concepte are despre crescere și bunăcuviință, cum le arată Dr. V. Bologa, care în cestiuni de onóre e astfel cualificat, cum în casuri de notorietate publică a fost cualificat dînsul, care, în fine, a fost condamnat prin sentența tribunalului din Alba-Julia pentru o crimă, — nu pot sta de vorbă.

Insultele ori calumniile unui *atare* om pe mine nu mĕ *pot atinge* și nu-mi pot deștepta decât sentimente de compătimire și regret. Regretul meu în casul de față e cu atât mai profund, că Dr. V. Bologa stă în fruntea primului nostru institut pentru crescerea fetițelor, institut înființat și susținut de prima nóstră societate literară și culturală.

Sibiiu, 23 Dec. n. 1896.

Dr. E. Dăianu.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Sz. 7520/86 polg. [187] 2—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebeni kir. tőrvényszék által kiküldőtt eljáró biró ezennel közzéteszem, hogy Szent-Erzsébet község általános tagositási űgyében az időközben elhalt Roth Károly megválasztott működő mérnök helyett egy más működő mérnök megválasztása iránt határnapul 1897 évi január hó 18-ik napját d. e. 9 orakor a szt-erzsébeti községi irodába kitűzőm és az 1893 évi jánuár hó 3-án 356 I. M. sz. alatt kiadott utasitás 61. §-a alapján felhivom azon birtokrendezési mérnőkőket, kik a működő mérnöki teendőket ezen kőzséget illetőleg elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat, a mennyiben eddig még be nem adták, alolirthoz vagy az érdekelt felekhez a kitüzőtt határnapig küldjék be.

Tájékozásul megemlittetik, hogy a község határa 5622 holdnyi területet 8700 részlettel foglal magában, melyből 2100 holdnyi terület erdő és legelő.

Miről az érdekeltek a már megválasztott képviselők által azzal értesittetnek, hogy a fenn hivatolt utasitás 65 §-a értelmében, a mennyiben a mérnők választást bármi okból elmulasztanák, a működő mörnököt feltétlenül a tőrvényszék fogja kinevezni.

Azonkivül a hirdetmények 6 példánya a községi előljáróságnak a megfelelő kőzzététel czéljából kiadatik.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében, Nagyszebenben, 1896 évi deczember hó 17-én.

Mihály Dezső,
eljáró biró.

Nr. 195/1896. [186] 3–3

Păduri de vênḑare.

Biserica S. Nicolae din Brașov pune în exploatare și prin urmare în vênḑare 261·55 hectare pădure de stejar la moșia „Sudiți“ și 117·9 hectare pădure de stejar la moșia „Meteleu“, ambele în județul Buzĕu (România).

Ofertele însoțite cu vadiu de 5% din suma oferită se primesc atât la subscrisul comitet cel mult **până la 31 Decembre v. a. c.** cât și la domnul inginer hotarnic *Teodor Berrea, din Bucuresci, strada Popa Tatu 33,* unde se pot afla și condițiunile mai de aprópe de exploatare și vênḑare.

Brașov, 3 Decembre 1896 v.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rès. dela St. Nicolae in Brașov.

David Almășan, președinte. **Arseniu Vlaicu,** secretariu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.08	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriș—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriș		5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31		Sibiiu		7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08		Cisnădie		6.36	3.21	9.30	—

Brașov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl Brașov sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13						7.29	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.59	12.51	
	9.57	6.05						6.50	12.41	
	10.17	6.25			Tohan. vechiu			6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos. Zernesci pl.			6.20	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov—Chezdi-Oșorheiu

5.20	8.50	—	3.—		Brașov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepși-S.-Georgiu	6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oșorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Mureș-Ludoș—Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05	

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.02	2.36	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Șelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	---	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timișóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timișóra		8.20	2.—	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroșeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.08
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		12.01	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighișóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.16	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142. Sibiiu, Joi, 19/31 Decembre 1896. **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Decembre 1896.

A trecut un an de când în capitala Bulgariei în strada cea mai principală séra abia după apusul sórelui a fost asasinat bărbatul, de numele căruia e legată eliberarea, şi neatârnarea Bulgariei.

In faţa autorităţilor publice ale statului a fost ucis marele patriot Stambulow, şi abia după un an de ḑile, după ce a trecut furia indignaţiunei în Europa cultă, a început justiţia a lua o posiţiune mai démnă de a sa chemare, spre a se da cel puţin o formă lucrului, ca şi când justiţia ar fi egală pentru toţi.

La aparenţă s'a făcut deci o procedere faţă cu cei învinuiţi cu asasinarea, şi tocmai acuma decurge procesul în Sofia.

Incă dela începutul acelei uriciόse crise lumea a învinuit guvernul bulgar şi chiar şi pe principe cu un fel de consens la acel omor.

Faptul, că nici la mai multe rugări nu i s'a permis fostului ministru Stambulow sĕ părăséscă ţéra spre a-şi căuta de sănĕtatea sdruncinată, faptul, că pentru a abţinea concediu s'au adresat cu 2 scrisori principelui, cari ambele au rĕmas neresolvite, neprimind cel ucis nici un rĕspuns, faptul, că principele şi-a întocmit lucrurile aşa, că pe timpul omorului nu a fost acasă, după cum în general nu a fost în Bulgaria nici la executarea sentinţei maiorului Paniţa, faptele aceste au dat ansă la presupuneri, că în omor au fost iniţiate cercurile, cari aveau în mânile lor destinele Bulgariei.

In cele 2 ḑile cât a mai trăit după atentat, Stambulow nu odată a avut momente lucide, nu odată a avut consciinţă, şi în acele momente a mărturisit, că guvernul a urḑit omorîrea.

In familia lui Stambulow credinţa, că şi principele a avut partea sa la acel omor aşa era de înrădĕcinată, încât vĕduva nu a primit semnele de condolenţă trimise de principele pentru fostul seu ministru, care l'a adus în Bulgaria, şi care nu odată a înecat în sânge revoluţiunile interne spre a-i conserva lui şi dinastiei lui tronul Bulgarici.

Abia după un an de ḑile, abia după ce orórea primului moment s'a mai potolit, a venit justiţia bulgară sĕ caute după cei vinovaţi.

In decursul procesului a făcut penibilă impresiune cetirea unor documente, cari varsă lumină în afacere şi destăinuirea ultimelor momente din viéţa marelui patriot.

Consciu de sórtea, care i se prepară, şi binecunoscênd fondul moral al patrioţilor sĕi, Stambulow încă de timpuriu a descoperit planul uciderei sale, a indicat persónele, cari fac complotul, a indigitat rolul guvernului în acest omor, şi a indicat şi locurile unde se ţinéu conventiculele.

Cetirea acelei scrisori a făcut penibilă impresiune.

Întrégă Europa cultă s'a întors cu dispreţ de către Bulgaria, care până la acel omor în ce privesce simpatiile Europei, sta în planul prim.

De atunci în Bulgaria s'a făcut o schimbare colosală în simpatiile spre Russia.

Pentru ochii lumei moştenitoriul de tron a trecut la biserica ortodoxă, ca apoi de fapt sĕ fie crescut în mod natural sub conducerea mamei sale în credinţa bisericei papale.

Principele Ferdinand a făcut peregrinagiul la Moscva, s'a închinat în curţile ţarului, şi a deschis porţile Bulgariei pentru influenţa ruséscă.

Pentru de a demoralisa şi armata, s'a dat amnestie oficerilor bulgari, cari au detronat şi au insultat în modul cel mai mişelesc pe fostul principe Alexandru, care în istoria omenimei şi-a eternisat numele şi şi-a asigurat frumosul atribut de eroul dela Slivniţa.

Crescuţi în civilisaţiunea occidentală şi dedaţi a vedé justiţia la locul seu, când e atacată viéţa, averea şi onórea cetăţenilor, lucrurile barbare din capitala Bulgariei ne-au indignat, şi ţinuta guvernului în acest crâncen asasinat ne-a făcut sĕ vedem mai tare împins spre orient statul bulgar după-cum e el după situaţiunea sa geografică.

Pertractarea finală în acest proces se va termina în ḑilele aceste, şi adevĕraţii vinovaţi nu se vor descoperì, căci justiţia le-a dat termin de peste un an spre a puté dispăré până la finalisarea procesului.

Pentru ochii lumei se vor afla vinovaţi de a dóua mână, şi acestia vor fi póte pedepsiţi pentru formă.

În fond statul bulgar prin modul cum a purces în acest asasinat şi-a îndepărtat simpatiile Europei culte, s'a apropiat de barbariile orientului întunecat, şi perdute odată simpatiile ómenilor civilisaţi, ele cu greu mai pot fi câştigate.

* * *

Acţiunea mai nóuă a ligei culturale române. Sub titlul acesta *„Budapesti Hirlap“* dela 25 a l. c. st. n. publică o scrisóre a corespondentului seu din Sibiiu, în chestia acţiunei nóuă, ce intenţionéză sĕ pornéscă dl *D. Sturdza* pentru rehabilitarea sa. Scrisórea acésta ţinem a o comunica cetitorilor nostri în întréga sa extensiune, cu tótă reserva:

Chestia metropolitului, crisa ministerială şi alte chestiuni interne de importanţă au scos binişor dela ordinea ḑilei chestia naţională în Bucuresci. Mai mult de o jumĕtate de an domnesce o linişte perfectă şi în urma ei o moleşire, şi aceia, cari s'au susţinut la suprafaţă cu ajutorul acestei chestiuni, sunt în scufundare. Acum însĕ, după-ce Sturdza a căḑut, cei iniţiaţi sunt convinşi, că dacă prin alt mijloc nu va ajunge degrabă érăşi la guvern, va lua din nou în mână causa „fraţilor subjugaţi“, spre a o exploata din nou în interesul seu.

Că nu fără temeiu raţionéză astfel cunoscĕtorii relaţiilor, o documentéză şi pân'aci mai multe apariţii de tot interesante.

Între aceste apariţii locul prim póte sĕ-l ocupe aceea, că între cele dóue secţiuni din Bucuresci ale ligei, cari până acum au stat pe picior de resbel, firul de mult scăpat al tractărilor de împăciuire tocmai la sfatul lui Sturdza a fost reluat şi încă cu succes perfect. Bărbaţii de încredere esmişi s'au învoit în următórele condíţii de împăciuire: 1. dintre nóue membri de direcţiune ai ligei nóue patru vor demisiona şi în locul acestora se vor alege dintre credincioşii lui Sturdza: *Procopie Dimitrescu, Barsan, Perieţianu Buzeu,* şi *Delavrancea.* 2. Dintre cei trei censori unul deasemenea va abḑice şi în locul lui va venì favoritul lui Sturdza, *Bianu.* 3. *„Liga română“*, fóia oficială de pân'acum a ligei nóuă, va rĕmâné şi mai departe de atare şi încă fără de a fi silit Aurel *Popoviciu* sĕ iasă din redacţie, după-cum o pretindéu acésta pân'aci credincioşii ligei vechi.

Fóia acésta păn'acum are numai 2800 prenumeranţi. Ér venitele ligei din Maiu până în Decembre au fost numai 2700 lei. La propunerea lui Anghel Dimitrescu s'a enunţat si aceea, că pe viitoriu liga îşi va extinde activitatea şi pe teritoriul Bucovinei, pentrucă acolo elementul român e ameninţat în mod primejdios de elementul polon şi rutean. *Urechiă* în viitoriu nu va juca nici un rol în ligă. S'a hotârît şi aceea, că de aci înainte în localele ligei se va ţiné în fiecare sĕptĕmână o conferenţă despre deosebitele fase de desvoltare ale chestiei naţionale.

Ca opinia publică din România sĕ pótă fi din nou agitată şi în chipul acesta sĕ se pótă deştepta în éa interes faţă cu nisuinţele ligei, se intenţionéză a se pornì în Ungaria o mişcare mai mare, care la tot casul se va termina cu martiriu, şi care cu o cale va deştepta şi interesarea popórelor slave şi numai spre scopul, ca după intenţiunile primitive ale lui Sturdza chestia naţională din Ungaria sĕ se pótă lua de obiect de acţiune paralel cu chestia orientală în presa europénă şi înaintea opiniei publice politice internaţionale.

Spre scopul acesta calea cea mai bună pare a fi, décă liga se nisuesce sĕ propage cu ori ce preţ alianţa naţionalităţilor din Ungaria, şi sĕ influinţeze într'acolo, ca naţionalităţile sĕ se învoéscă, ca asemenea memorandului român din 1892 sĕ se înainteze împĕratului la Viena un memorand al tuturor naţionalităţilor. Se crede, că prin acésta se va putea constringe guvernul magiar la

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

General Bem ca vitéz şi înţelept comandant au biruit puterea vrăşmaşilor nostri — mulţămită ţie mare vitéz! şi voo vitejilor soldaţi magiari, în numele patrii!

Legiuita ocârmuire a împreunatei Ungarii, şi acum după atâtea nemulţămiri şi greşale făcute, nu într'atâta, cu pedepsire, cât cu părintéscă cruţare voesce ca sĕ păşéscă, — şi onórea naţii chizăşuesce despre aceea, că după aducerea la loc a păcii şi a liniştii, cu libertatea cea câştigată, şi popórele acelea care au fost mai turbat înpotrivitóre, întru asemenea vor fi împărtăşite, dacă şi dênsele pe viitoriu ne înşelătóre semne de supunere către legi, şi alor ferbinte aplecare la conştituţia ţĕrii vor arăta. —

Iară până când în patria cea turburată şi prădată, rêndul cel bun şi înfrênarea popórelor în contra legilor ridicate, se vor aduce la loc, trebuinţa cere a se face strînse rêndueli, ca după cum în comitatele acelea ungurescí, prin care au trecut vitezele nóstre tabere, buna orênduélă şi supunerea către legi în partea cea mai mare au urmat, în privinţa deregĕtoriilor din pămêntul crăesc, următórele orânduesc:

1. Sibiul, şi întreg aşa numitul pămênt regesc, până la alte rêndueli mai încolo, sub ocârmuirea statului Ungarii, este supus legilor de rĕsboiu.

2. Supt timpu de rĕsboiu, tóte Judecăţile civile încetéză, din potrivă scaunele de judecată grabnică şi pedepsitóre se statornicesc — scaunele de judecată militară grabnică se vor rêndui în Sibiu, — Sighişóra, — Braşov şi Bistriţa, şi în privinţa acésta scaunele, Nocrich, Mercurea, Sasşebeşu şi Cincu mare, la Sibiu, Medieşu şi Cohalmu sub Judecătoria grabnică a Sighişori se supun — de obşte nu numai cei de starea militară, ci şi persónele locuitorilor după mĕsura greşelii de aceste Judecătorii vor avé a se ţiné.

3. Cele de rênd Scaune de pedépsă judecătóre se vor rânduí în Braşov, Făgăraş, Sibiiu, Sasşebeş, Cohalm, Sighişóra, Mediaş şi Bistriţa — Scaunele Nocrich şi Cincu mare se ţin în acésta privinţă de Sibiiu, éră Scaunul Mercurii de Judecătoria Sasşebeşului.

4. Tóte aceste scaune de judecată îşi vor îndrepta a sa lucrare, după rênduéla ce va urma dela hotărîrea Diet mai de curênd ţiitóre.

5. Alegerea deregĕtorilor din Sibii ce s'au urmat după rênduéla D. General Bem se lasă în loc până va ţiné starea de rĕsboiu.

În celelalte oraşe a pămêntului regesc regularea alegerii va atârna dela stările în prejur — pela sate rĕmân deregĕtorii de până acum, éră mai târḑiu, după ce Sasii vor da semne cu dovadă despre credinţa şi aplecarea sa către legi — alegerea în înţelesul legilor peste tot după credinţa locuitorilor va urma, şi prin acésta precum bogatul, aşa şi clasa sĕracilor după dreptatea dumneḑeéscă sĕ aiba în părtăşire de bunătatea care adevĕrul legilor o cuprind.

6. Tóte Cassele de obşte ori de ce nume vor fi pe o vreme sunt supuse Inspecţii Statului ţĕrii — éră după aducerea la loc a rândului bun, Cassele Cetăţilor şi cele Sătesci, supt Inşpecţia poporului se vor orênduí, — din care de sine se înţelege, că amestecul până acum a deregătorilor cetăţeni şi a oraşelor la aceste Casse obicinuit, prin acésta au încetat, precum se dechiară, şi numita deregĕtorie de Inşpectorie a ţinuturilor obicinuită, a fi încetată.

7. Deregĕtoriile Camerale — a Poştii cei mari — a Comisariatului Provincial — a Cassei primare provincială de plătire, s'au rânduit a se strămuta la Cluj.

Lotăria ca una storcĕtóre de clasa poporului cea mai sĕracă, stricătóre de moralitate, şi Inştitut păgubitoriu, prin acésta pentru totdéuna încetéză; singur din socotinţa celor ce au apucat a pune, încă o trăsură mai pe urmă se îngăduesce.

8. Pentru ţinerea trebuinciosului rênd, şi têlcuirea precum în parte, aşa şi de obşte, a unor puţine întrebări ce dór s'ar iví, numesc eu pe pămêntul Crăesc, un Comisariu al ocârmuirii, chivernisit cu tótă înputernicirea — ale căruia porunci şi rêndueli, de către fieşte-care sĕ se asculte.

Sibiiu, 24 Martiu 1849.

Ladislau Csányi.

(Va urma).

intentarea unui nou proces al memorandului, care proces se va termina cu condamnarea inmanuatorilor, ca material potrivit pentru agitație.

Că aci lucră mâna lui Sturdza, se vede și din împregiurarea, că fóia politicilor naționalității române de partidul lui Sturdza, care va apăré sub redactarea cunoscutului Russu Șirianul în Arad, în apelul sĕu de prenumerație deja indică, că pondul principal pelângă susținerea programului național din 1881, îl va pune pe cultivarea alianței naționalităților. „Ne vom nisui, sĕ ne întărim legăturile cu sêrbii și cu slovacii, cari națiuni sufer deopotrivă cu noi“.

Numai aceea voesc sĕ o mai amintesc, că capitalul de 50,000 fl. pentru noul ḑiar „Tribuna Poporului“ sub titlul subscrierei unor politiciani români din Ungaria de fapt a fost compus de acele institute mari de bani din Bucuresci, cari stau sub directa influință alui Sturdza.

Căderea guvernului în Sêrbia. Guvernul Novacovici a căḑut. Incă Joia trecută guvernul Novacovici și-a presentat regelui demisia, dar regele a declarat, că până la pertractarea și votarea budgetului nu o primesce. Cabinetul s'a învoit. Dar când a vĕḑut, că regele primesce în audiență și se consultéză cu bărbații conducĕtori liberali și radicali, și-a presentat pentru a doua óră abḑicerea. Regele a primit abḑicerea guvernului, și a însărcinat pe generalul *Miskovici* cu formarea noului cabinet. Dacă lui Miskovici nu-i va succede, formarea cabinetului se va încredința ambasadorului dela Viena, *Simici*. Cabinetul, după cum se svonesce se va compune din elementele moderate și dinastice ale tuturor partidelor.

Despre causele și decursul crisei se vorbesc în cercurile oficiale din Belgrad următórele: După-ce scupcina a votat legea despre modificarea procedurei civile în contrast cu constituția, la dorința comisiei justițiale regele a denegat sancționarea ei.

După ce apoi ministrul de justiție a dat publicității consultările din palat și a atacat hotărîrea luată aci; în fine după ce o altă lege, despre banca hipotecară s'a votat din partea scupcinei, tot în contrast cu constituția, regele a cerut demisia ministrului de justiție. Guvernul s'a declarat solidar cu ministrul de justiție, și în consecință Novacovici a presentat demisia întregului cabinet, ér regele a primit-o.

Cestiunea limbei și armata austriacă. Ḑilele aceste ministrul armatei teritoriale din Austria, Welsersheimb, a făcut în parlamentul din Viena și câteva declarațiuni în ceea-ce privesce cestiunea limbei în armată. Ministrul ḑise adecă, că nu afla la loc dorința naționalităților de a se întroduce în armată ca limbă de serviciu limba națională a ostașilor de diferite naționalități, deóre-ce, ḑise el, din punct de vedere militar este neapĕrat de lipsă, ca în armată sĕ rĕmână și mai departe limba germană ca limba generală de serviciu. Atâta totuși a recunoscut ministrul, că trebue și e de lipsă sĕ li-se vorbéscă ficiorilor în limba lor atât în scólele militare, cât și în tóte atingerile cu ei, ca astfel ficiorii întotdéuna sĕ înțelégă ceea-ce li se spune. Cu ocasiunea acésta ministrul a mai făcut și alte enunciațiuni interesante. Anume, la plângerile ridicate din mai multe părți, el a declarat, că e deplin învoit cu dorința celor ce cer, ca în viitor gendarmii sĕ nu mai fie întrebuințați pentru scopuri politice, cum sunt alegerile etc. Despre duel a ḑis, că acesta este un barbarism: ostașii își au tribunalul lor care sĕ-i judece și de aceea nu trebue ei înșiși sĕ-și facă judecata prin sabie, ori pistol, căci chemarea ostașului este de a lupta cu dușmanii de afară, ér nu de a se ucide unii pe alții, ori pe compatrioții lor. — Deodată cu acestea ministrul mai spune, că la liberarea ficiorilor din armată, va îngriji, ca sĕ fie liberați mai întêiu aceia, cari se ocupă cu plugăritul.

Procesul Stambulow.

După cum este cunoscut, Marția trecută s'a început în Sofia, înaintea tribunalului militar procesul ucigașilor lui Stambulow. Procesul acesta avea sĕ se încépă încă în 13 Octobre, a trebuit însĕ sĕ se amâne până acum, de óre-ce instrucțiunea nu era completă și de óre-ce unii dintre martori n'au putut fi atunci de față. Acuma tóte sunt pregătite. Actul de acusă dă un istoric destul de esact al întêmplărilor din 15 Iulie 1895 și este dastul de interesant, ca sĕ aducem la cunoscința cetitorilor noștri punctele mai însemnate cuprinse într'ênsul.

Cetitorii noștri póte că 'și aduc aminte, că în ḑiua de 15 Iulie 1895, Stambulov, după-ce petrecuse câte-va césuri în clubul „Union“, eși pe la 7 ½ óre séra cu fostul ministru Petkov și luă o trăsură, ca sĕ-l ducă acasă. Dintr'odată se auḑi o puscătură și câți-va ómeni se aruncară asupra trăsurei, pe când Stambulov, Petkov și servitorul Gonciu săriră din trăsură, birjarul dete bice cailor și dispăru. Stambulov începu sĕ fugă către locuința sa, însĕ agresorii îl ajunseră. Unul dintre ei îi dete o lovitură în cap și pe când Stambulov umbla sĕ-și scótă revolverul, căpătă nóue lovituri peste mâni. Se începu o adevĕrată luptă piept la piept, în care brațele și mânile lui Stambulov fură ciocârtite în modul cel mai înfiorător. Asasinii vĕḑênd, că se apropiu Perkov și Gonciu, — căci tóte se petrecură în câte-va secunde, — o luară la picior. La câți-va pași îi aștepta o trăsură, și pe când poliția aresta pe Gonciu, carei urmĕria, Stambulow fu adus greu rănit în locuința sa. După o operațiune oribilă, în care trebuiră sĕ-i se taie amêndóue mânile, și după suferințe grozave în timp de trei ḑile, muri.

Instrucțiunea a stabilit, că birjarul Atzov a întocmit lucrurile astfel, ca se fie luat de Stambulow la eșirea din club și numai prin complicitatea lui s'a putut comite crima. De-asemenea s'a constatat, că asasinii s'au refugiat în trăsura lui. Instrucțiunea a isbutit chiar a stabili numele ucigașilor, anume: unul cu numele Halin, apoi Palin, Boni Gheorghiew, Tufekciew și birjarul Atzov. Acești trei dir urmă au putut fi arestați.

Se scie, că în lunile din urmă ale vieței sale Stambulov de multe-ori s'a esprimat, că va fi asasinat și că tocmai aceia, cari erau datori sĕ susțină ordinea publică, lasă curs liber conspiranțiunei îndreptate împotriva lui. Convingerea acésta a lui se întări și mai mult, când, deși se scia, că sufere de diabetis, tribunalul îi interḑise a se duce în străinătate, ca sĕ-și caute de sănĕtate, și la dóue scrisori ale sale, principele Ferdinand nu-i dete nici un pĕspuns. In timpul acesta Stambulow scrise o epistolă, în care da informațiuni fórte precise despre complotul, a cărei victimă avea sĕ caḑă, și condus de pasiune denunța ca instigator pe fostul ministru Nacevici, un om, al cărui caracter îl ridică mai pre sus de ori ce bănuélă.

Președintele tribunalului militar din Sofia a dat, dela prima audiție, cetire acestei scrisori atât de singulară din mai multe privințe. Étă-o tradusă în întregul ei:

„Acéstă scrisóre sĕ se deschidă numai după mórtea mea. Ea conține câte-va secrete ale adversarilor mei politici, care va fi bine ca poporul și judecătorii sĕ le cunóscă:

„Sofia, 16 Martie 1895.

S. Stambulow“.

Planul asasinatului meu.

„În 15 Martiu 1895 Zachariev veni în casa lui Safcov și-'l informă, că Nacevici a format împreună cu Tuffekciev o bandă de 10—15 ómeni, care trebuia sĕ se sforțeze de-a mĕ omorî cu ori ce preț. Acești briganḑi locuiau în hanul fraților Ivanov. Nacevicí le-a promis, că nu vor fi condamnați la mórte în cas când vor fi arestați și că după un an de închisóre ei vor fi grațiați de către principe. Nacevicí a dat bani pentru subsistența bandiților. Nacevicí și Tuffekciev se întâlnesce în fie-care séră și converséză asupra detailurilor planului. Zahariev le comunică, că a trimis deja scrisori conjuraților în provincie spre ai pune în curentul proiectatei asasinări a lui Stambulov și le-au dat ordin sĕ adreseze principelui depeși de felicitare imediat după execuție, ḑicênd, că țéra e scăpată de tirani. Scopul acestor depeși va fi de-a slăbi orórea omorului.

„Ajutorii lui Naun uffekciev, în asasinat, sunt frații Mancov și Tasso Ivanov. Cum acești doi rĕufăcĕtori sunt fórte vicleni — ei sciu, că autoritățile judecătoresci vor isbuti a-i prinde — și cum ei n'au încredere în promisiunile lui Nacevici, ei fac acum încercări de-a se reconcilia cu mine. Ei se servesc ca intermediar de Gatev Garibov și de Calpakciev. Frații Ivanov insistă ca reconciliarea sĕ nu întârḑie, pentru-că ei sciu, că óra execuțiunii omorului se apropie.

„Zahariev a mai informat pe Slacov, că o conspirație, la care iau parte numeroși oficeri ai garnisónei din Sofia, este urḑită contra principelui.

„Avram Stanicev a comunicat lui Lukanov, că unul din agenții secreți ai capitalei l'a pus în curentul planului de a asasina pe Stambulov prin banda lui Tuffekciev și că poliția însași dă concursul ei bandei, comunicându-i acestuia órele când ese de acasă Stambulov și unde se duce.

„Bĕtrânul Strancov, care e amic cu un Macedonean dela Debra, a ḑis lui Lukanov, că și el are cunoscință de bandă și l'a rugat sĕ avertiseze pe Stambulov.

„Tuffekciev, asasinul lui Belcef și Vukovici e angajat în serviciul studiilor drumului de fier central, ca sĕ n'aibă nimic de lucru în Sofia și sĕ pótă consacra tot timpul în conducerea bandei. În ḑiua când se va sĕvêrși omorul, el va părăsí orașul.

„Ratcho scie asemenea de omorul proiectat.

„Am pus pe hârtie aceste indicațiuni, ca sĕ se scie, că am fost bine informat asupra mișcărilor acestei bande și că mai curênd séu mai târḑiu din amicii mei și copiii mei sĕ pótă pretinde pedepsirea ei. Sofia, 16 Martiu 1895. *S. Stambulow.*“

Patru luni, după-ce a scris acésta scrisóre, Stambulow a căḑut sub loviturile cuțitului asasinilor, pe carí 'i-a desemnat. Lucrurile s'au petrecut exact cum le-a preḑis el.

Ce viéță a trebuit sĕ aibă acest om, din momentul când a părăsit puterea, când se scia amenințat în fie-care moment, de pumnalul inimicilor sĕi. Câtă grozăveníe de ură nu s'a adunat peste capul lui, ca acusatul principal, Teffekciew, negând în general participarea sa la crimă, sĕ exprime înaintea judecătorilor părerea sa de reu, că n'a putut sĕ sugrume cu propriele sale mâni pe „tiranul!“

Óre acești asasini au lucrat pe propria lor socotélă? Tracta-tu-s'a óre de-o rĕsbunare personală, ori trebue sĕ se admită motive politice de ordine superióră?

Ar fi de dorit pentru bunul renume al Bulgariei, ca aceste cestiuni sĕ le clarifice procesul contra asasinilor și ca monstruósele bănueli, că au participat și autoritățile la crimă, sĕ fie risipite.

Noutăți.

Mânile lui Stambulow. Se scie cu câtă cruḑime s'au aruncat asasinii asupra lui Stambulow, tăindu-i cu desĕvêrșire amêndóue mânile, dar nu se scia ce s'au făcut acele mâni.

Dna Stambulow, vĕduva, le-a păstrat chiar în odaia lui, unde ea le a așezat încrucișate, ca niște mănuși subt un glob de cristal, care e în spatele unui mic paravan, cu fotografia îngrozitóre a lui Stambulow după asasinare.

* * *

Țéră fericită. Nu credem sĕ existe pe fața pământului o țéră mai fericită ca principatul Luxenburg. Până când ministrií de finanțe a altor țeri nu sciu de unde sĕ mai pună mâna pe bani pentru acoperirea multor nevoi publice, pe atunci fericiții ministrii ai principatului Luxenburg nu sciu ce sĕ facă cu prisosul banilor publici ai țĕrii. Așa într'una din ședințele ultime ale camerei, acésta a decis, ca 300.000 fl. sĕ se în-

---

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare.)

Nu afla-i fórfeci, dar putu i ușor rupe cearșaful. Funia cea lungă ce o făcu-i o lega-i de mânerul lăcriței dela masa din apropiere, mĕ sui-i pe feréstră, și mĕ ținu-i țépăn de funie așa cum fac ómenii când arde casa și mĕ slobodi i jos.

Ce s'a mai întêmplat, nu vĕ pot spune, căci cum mi-se lovì capul de zid, nu mai sciu-i multă vreme nimic de mine. Posibil, că lacrița mesei a eșit afară, séu póte, că zdrențele n'au fost destul de bine înodate, tot ce sciu este, că mai întâi zări-i stelele și după aceea — tóte se întunecară ca nóptea. Tata ḑise după ce-mi veni-i în ori: „El nu se mai póte îndrepta. Mĕ lapĕd de el, tóte-s înzadar. O, ce pagubă, că s'a mai trezit!“

Ei, apoi atunci ce lipsă au avut sĕ mĕ pescuiască pe mine? Eu n'am poftit. De ce n'au pescuit un băiețel bun de ai dómnei Meyer în locul unui băiat stricat ca și mine? Eu cred, că tata ar sfîrtica și mai și cearșafurile, dacă l-ar încuia cineva, ca pe un arestant în temniță, numai lângă pâne și apă. Ómenii mari sunt fórte nedrepți față de copii.

6. Sub masă.

N'am ideie, că de ce s'o va fi grăbind Susana, decâte-ori sosesce posta. Cred, c'ar murì, dacă cinci minute după sosirea postei n'ar puté înghițì scrisorile ei. Trebue sĕ încetez de-a mĕ juca popice séu adecă-te ce fac acum și sĕ mĕ duc direct la postă — nu mi-aș face nimic din tóte, dacă mi-ar fi stricat ea numai un joc, dar mi-a stricat cel puțin trei sute.

Posta asta îmi e nesuferită. Aḑi ér mĕ trimise ea de obiceiu. Eram tare grăbit; am fost promis lui Tomi Tilden de a mĕ întâlnì cu el după șura tată-seu pentruca sĕ i cumpĕr bricégul, ce-i dăruise unchiul-seu Ben trecênd pe aici și-mi era témă, că-l va puté vinde altui băiat. Aici însĕ aflând numai o singură scrisóre pentru Susana și póte, că nici nu era scris în ea ceva de dai Dómne, căci era una numai așa de tot mică de colóre rosa, mĕ cugeta-i că o voiu ceti și de nu va fi cuprinḑênd ceva de importanță o arunc și nu mĕ voiu mai năcăji cu ea, ca pentru așa un fleac se mai fug acasă.

Poștarul și încă vr'o doi ștrengari începură a rîde vĕḑênd cum o rup. Așa o scrisóre n'am mai vĕḑut; fețele erau mici dar îndesat scrise și după aceea cruciș peste ele ba chiar și colțurile erau mânjite. Eu n'am voit sĕ-mi perd timpul cu cetitul atâtor nebunii și o dădu-i îndărăpt postarulului, ca se o păstreze, până va veni cineva din ómenii nostri sĕ o ducă. Și acum ér îi spectacolul gata.

Ér eu sunt de vină, ca de obiceiu. Și chiar numai pentrucă postarul are o soră de tot bătrênă, care fu atât de curiósă de o ceti și fata care o scrise o întrebă pe Susana așa în glumă: „Sticlele cu văpséla de pĕr, ce au sosit cu posta, sunt într'adevĕr pentru d-șóra Hornbleser?“

Asta-i sora ei.

Ea deveni turbată ca un curcan și o luă gura pe dinainte spunênd, că a cetit scrisórea și étă un scandal ne mai pomenit. Ea-i supĕrată pe Susana, Susana i supĕrată pe ea și amândóue pe mine. Fetele totdéuna sunt supĕrate una pe alta pentru câte ceva. Eu nici nu cred, că mĕ voiu face vre-odată băiat bun. Aș fi grozav de vesel, de aș fi odată mare.

Eu însĕ nu cred, că mĕ voiu însura cândva.

Băieții, cari au surori, sciu mult pré multe. Fetele astea, cari vin jos în salon după prânḑ, târḑiu, numai sunt acelea pe cari le vĕd totdéuna sus în odaia lor îmbrobodite în mantalele lor de frisat, cu puținul pĕr adunat la céfă într'un nod, și cu mici șuvițe de pĕr în frunte ca și nisce cóme, și când își spală fața cu zară, îmi dau de lucru trimițêndu-mĕ după gazetă.

Mi-ar plăcé numai se sciu ce pot face cu atâtea jurnale? Póte că-și fac cărți de colecție. Eu mi-am făcut una. E mai frumósă ca ḑiariul meu, va cuprinde numai vituri. Chipurile de lipit în ea le-au tăiat tot din cărți luate din biblioteca tatii. El însĕ nu scie încă nimic. Acelea'mi fac cartea grozav de frumósă. Îl apucă pe om rîsul, vĕḑênd unul pe care l'am tăiat numai eri.

(Va urma.)

partă între comunele marelui principat, cât pentru celalalt prisos, vor decide mai târḑiu.

Fericită ţéră! Sigur sě fi fost guvernată de fericitorii nostrii jidano-magiari nu ajungea la starea sě nu mai scie ce face cu banii sei.

* * *

Procesul divorţial al prinţului Chimay, a cărui nevastă a fugit cu ţiganul Rigó Iános a început sě se pertracteze la tribunalul din Bruxela. Prinţul s'a presentat în persónă, princesa a fost representată prin doi advocaţi. Tribunalul din Bruxela a primit dela princesă o declaraţie, prin care îşi mărturisesce dragostea faţă de ţigan şi averea sa întrégă, cam de 10 milióne, o testéză bărbatului sěu.

* * *

Cerb turbat. *Lozé*, ambasadorul frances la Viena, cu prilegiul unei vênătóre a fost atacat de un cerb turbat. In momentul când cerbul a năvălit asupra lui, ambasadorul s'a aruncat la pămênt, şi astfel şi-a scăpat viéţa, căci fiara a trecut numai preste el, călcându-i pălăria.

* * *

Fără cap. O dramă dintre cele mai înfiorătóre a avut loc ḑilele trecute în ţesătoria de in dela Port de Metz: un tiner de 20 de ani se suise pe o scară sě potrivéscă o curea de transmisie; din neprecauţie róta i-a apucat capul şi înainte de a puté fi scăpat, curéua i-a tăiat gâtul în dóuă, lăsându-i trupul fără cap.

* * *

O nóuă revistă literară va apărea cu începere dela anul nou în Bucuresci, sub direcţia renumitului critic Gherea, avênd între colaboratorii sei pe cei mai eminenţi scriitori, în frunte cu distinsul literat Ioan L Carageale.

Cronică din Zarand.

Zarand, în Decembre 1896.

De ale timpului. — Economice. — Deschiderea drumului de fer până la Brad. — Sě învěţăm din păţănia nóstră. — Lupta dintre meseriaşi. — Cum sě ne ajutăm? — Baluri.

De şi suntem în Decembre, totuşi avem ploi dese pe aici, ca şi primăvéra. Până şi fulgerele nu au lipsit. Se înţelege, că drept consecinţă e o tină de te'nglodi pretutindenea. Nu mai speranţa că „érna nu o mâncă lupul“, ne face sě mai cugetăm la néua, ce atât de bine îi şede érna. Crăciunul gregorian a fost într'adevěr de astădată „negru“.

Firesce, că economii nu sunt supěraţi de umblarea vremii, fiindcă cruţă nutreţul, carele peste tot este fórte eftin. Eftin este cucuruzul cum nu a fost în ultimii 15 ani. Měsura a 30 litre o poţi căpěta şi aici în piaţa Bradului, Baia de Criş etc. cu câte 80 cruceri. O adevěrată batjocură. Grâul din contră se plătesce bine. 1. fl 60 cr. până la 1 fl. 70 cr. měsura, éră fărinele, cari au inundat pieţele nóstre, în continuu s'au scumpit. Economii speréză, că în primăvéră totuşi se va ridica cevaşi şi preţul cucuruzului. Deja se impórtă mari quantităţi de cucuruz din Ungaria până la Brad. E generală credinţa, că o mare parte din bucatele importate se vor strecura către Abrud prin sinul munţilor cum bună-óră se duc şi fărinele în quant mare. Vitele sunt ieftine, afară de porci, cari sunt bine plătiţi.

*

La 5 Decembre s'a deschis în mod oficios calea ferată până la Brad. S'a dat şi un banchet. Era vorba ca sě vină şi un ministru, dar nu a fost nimenea din cei aşteptaţi. In urma evenimentului dela 5 Decembre, Bradul va trece prin mari transformări, şi dacă nu ne vom deschide de ajuns ochii, aceste transformări numai în detrimentul Românilor va fi.

Mai de actualitate sunt de a se însemna:

O mulţime mare de cărăuşi, cari 'şi avéu pâne sigură cărăuşind la Deva şi Halmagiu, astăḑi s'au sistat cu totul, şi-ar fi constrinşi a-şi afla altă ramură de câştig.

De însemnat este şi împrejurarea sub care s'a construit linia Halmagiu-Brad. Un representant al „societăţii“, carea a construit linia ferată Arad-Brad, încă prin luna lui Martie a întrat în pertractări cu comunele, pentru cedarea locului necesariu, stipulând drept preţ de rescumpěrare 15 cr. de stângin, şi numai în comuna Brad 20 cr. de stângin pătrat, ceea-ce fac de jugěr 320 fl. v. a. Un preţ bagatel după cum se plătesc locurile pe aici dela 300—600 fl. jugherul. S'a subscris un fel de protocol de către ambele părţi contrahente. Cine nu s'a învoit cu preţul de 20 cr. eventual cu 15 de stângin nu a fost mai mult întrebat de nime.

Societatea a început, a lucrat — a tăiat cucuruzul, a cosit grâul şi iarba, unde a fost de lipsă, a finit lucrul, dară până astăḑi nime nu a căpětat — începênd dela Halmagiu până la Brad — nici un cruceriu, nici pentru usufruct, nici despăgubire pentru loc. Ómenii au fost tot amênaţi cu vorba, éră astăḑi sunt în cea mai mare nedumerire — gata a începe proces — pentru averea lor. — Sě înveţe şi alţii din păţania nóstră şi în casuri de acestea sě nu permită nimeni a i strica locul — fără de a-şi fi asigurat mai întâiu preţul pentru loc. „Adă şi na!“ sě fie vorba scurtă, şi sě nu asculte nimenea de momelile cuiva.

Cu deschiderea liniei ferate Bradul are sě devină un însemnat centru de comerciu. Lupta între elementul românesc şi cel străin s'a început pe tótă linia. În special meseriaşii nostri, şi toţi cei-ce au chemarea a susţiné şi mai departe coloritul, ce are acum Bradul — trebue sě lucre după un plan anumit, dacă vréu sě nu fim cutropiţi.

Din părţile Abrudului, şi din alte centre magiare au venit meseriaşi, cari s'au aşeḑat aci, éră dinspre Arad ne-au inundat elementul ovreesc, carele în Brad, numěră ḑeci de familii, ér în sus spre isvorul Crişului, aprópe în fiecare comună afli stabilită câte-o familie.

*

Că elementul ovreesc e ajutat şi favorit. e lucru cunoscut. Numai puţin sunt ajutaţi meseriaşii magiari — de către societatea meseriaşilor înfiinţată în Brad, de vre-o 10 ani. Cu ajutoriul acestei societăţi mulţi meseriaşi maghiari şi-au edificat căsciórе pe locuri de taxe; éră meseriaşilor români înjghebaţi la aceeaşi societate de vre-o doi ani li-se dă cu códa lingurei peste ochi. Trebue deci pe tóte căile sě facem posibil meseriaşului român a puté susţiné concurenţă cu străinii. Avem elevi români la meserii, avem sodali harnici, gata a-şi deschide atelierele. Spiritul de a îmbrăţişa meseriile şi comerciul nu lipsesce poporului român, bastinaş din Brad. Numai sprijin, ajutoriu trebue sě le dăm. Éră acest ajutoriu pote sě provină dela: despărţěmêntul associaţiunei din loc, biserica din Brad, şi dela banca „Crişana“ şi din fundaţiunea „Andronic“.

*

Carnevalul fiind lung sunt în prospect nu mai puţin ca 3 petreceri românesci. Prima va fi a treia ḑi de Crăciun în favorul reuniunei femeilor române din cttul Hunedórei, împreunată cu o exposiţie de lucruri femeiesci. (O exposiţie iarna? Curios!) A dóua petrecere numită „a bisericei“ la Apabotéză, şi a treia petrecere „pentru fondul unui convict.“

Joc şi joc — bani şi éră bani.

La revedere. *Eremitul.*

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Magógea, luna lui Novembre 1896.

Tiněrul şi zelosul învěţător, *Nichita Păltinean*, din comuna Chiueşti protopresbiteratul Deeş, în etate de 29 ani, al 9-lea an ca învěţător şi al 3-lea an al fericitei sale căsătorii, după un morb îndelungat de plumâni (oftică), după ce a fost prověḑut cu sf. Taine, în 25 Novembre st. v. a reposat în Domnul. Ḑelul şi iubirea ce a avut faţă de oficiul şi scóla sa, nici la sfatul medicului şi a amicilor nu l'a lăsat aşi întrerupe activitatea cu instruarea copiilor până chiar în momentul din urmă. El a fost un învěţător de model, blând, dar fórte activ şi stăruitor în lucrurile sale, o persónă cu însuşiri adevěrat învěţătoresci. Prin mórtea sa Reuniunea învěţătoréscă din districtul Deşului a perdut pe unul dintre cei mai activi membrii ai sěi. A fost fórte conscienţios, ş'a purtat agendele de aşa, că prin diligenţa şi onestitatea sa şi-a câştigat vaḑa şi stima tuturor. Din puţina-i avere a testat pe séma bisericei din comuna natală Diug 50 fl. ca fundaţie pe nnmele sěu a cărei percente sě se folosésca pentru trebuinţele bisericei şi scólei. Inmormêntarea s'a sěvêrşit în 28 Nov. v. luând parte nu numai poporul întreg cu mic cu mare din Chiueşti, ci şi din prejur, şi anume din comuna vecină Magógea: dl Gavriil Sliam notar cercual cu tótă familia, Victor Cupşa preot, Augustin Cupşa mare proprietar şi Alexandru Iuga subnotar; din Corueni Vasile Andreiu preot şi altă mulţime de intelgenţă şi popor. La serviciul funebral au fungat 3 preoţi: Grigore Lador preot gr.-or. şi V. Tămaş preot gr.-cat. din loc şi Victor Cupşa preot gr.-or. în Magógea. Rěspunsurile funebrali le-au executat scolarii din loc. Fie-i ţěrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

er.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Cuvêntare

la Nascerea Domnului nostru Iisus Christos, de Titu V. Gheaja.

(Urmare şi fine.)

II.

Iubiţilor creştini! Când érna cea rece şi gheţósă acopere pămêntul, când natura întrégă este amorţită şi nopţile viscolóse şi gerόse pare că nu mai au sfêrşit, — atunci omul adese-ori oftéză, doresce în aşteptare dulcea primăvéră, al cărei sóre rěsărind, natura întineresce si se veselesce.

Astfel omenimea din legea veche, când simţul dragostei, simţul de dreptate şi adevěr amorţise şi îngheţase, dorea în aşteptare sě rěsară sórele dreptăţii, astepta, sě se nască Mesia cel prorocit, pe acesta îl astepta omenimea, precum aştéptă pămêntul sórele primăverei; — după acesta ofta omenimea întrégă de pe pămênt, precum oftéză bolnavul, pătimind cumplit după ajutorul doftorului. Şi étă, că Dumueḑeu cel prea bun caută cu îndurare spre neamul omenesc, şí trimite pe pămênt pe Mesia cel dorit, carele sě nasce în Vitfleem. Şi pentru-ce s'a născut nóuě astăḑi Iisus? Ca sě mântuéscă şi sě rěscumpere neamul omenesc. Pentru aceea ḑice marele apostol Pavel: „ dacă a venit plinirea vremei, a trimis Dumneḑeu pe Fiul sěu, cel născut din muiere, carele s'a făcut sub lege, ca pe cei de sub lege sě-i rěscumpere, ca sě luăm moştenire fiéscă“ . . . „că a venit Christos în lume, sě mantuéscă pe cei păcătoşi“.

Iubiţilor creştini! precum din isvorul cu apă stricată nu póte curge fără asemenea apă stricată, aşa şi neamul omenesc, înmulţindu-se dela Adam cel stricat prin pěcatul neascultării, era însuşi stricat şi înrěutăţit. Omul prin pěcat era înstrěinat de Dumneḑeu; el nu mai cunoscea pe dumneḑeul cel adevěrat, ci se închina sórelui şi stelelor, sě închina idolilor. Ómenii nu sluja lui Dumneḑeu, ci diavolului, pěcatului, depărtaţi fiind cu totul de îndurarea dumneḑeéscă. Raiul era închis pentru neamul omenesc, şi sufletele muritorilor le aştepta şi înghiţea iadul. Dară Fiul lui Dumneḑeu, carele s'a pogorît din ceriuri, născêndu-se în Vitfleemul Iudeii din preacurata şi pururea fecióră Maria ne a arătat calea dreptăţei şi a adevěrului, ce duce la fericire, ne a învěţat cunoscinţa Dumneḑeului celui adevěrat în sfênta Treime şi ne-a deschis nóuě érăşi uşile raiului. Mare şi prea însemnată este dară acéstă strălucită sěrbătóre pentru tot némul omenesc, căci născêndu-se Domnul nostru Iisus Christos a adus lumină întru întunerec, pace în înimile învrăjbite, căldură în inimile rěcite, viéţă în cele amorţite, încredere în cele înspăimêntate şi pline de temere, şi astfel a schimbat cu totul starea lumei acesteia în o stare mai bună şi plină de mângăiere. Pentru aceea cântară cetele îngerilor: „Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, pe pămênt pace, între ómeni bună voire“. Intunerecul nesciinţei acoperea pămêntul şi omenimea nu cunoscea pe ziditorul sěu şi pe stăpânitoriul tuturor; a rěsărit lumina lumei, şi noi cunóscem pe Părintele cel ceresc, după al căruia chip şi asěmênare suntem zidiţi, ca sě fim desěvêrşiţi, precum El în ceriuri este desěvêrşit. Intunerec era, şi omul la o întêmplare nenorocósă în zadar căuta mângăiere; ěră căutând la mormênt, omul cădea în desperare, necunoscênd ce este mórtea. *S'a* făcut lumină prin nascerea lui Iisus, şi noi cunóscem pe Dumneḑeu atot-ţinětorul şi purtătoriul nostru de grija şi căutăm fără temere şi plini de nădejde în faţa morţei, sciind, că prin mórte trecem la viéţă. Frică şi cutremur cuprindea inima omului, věḑênd fulgerul fulgerând, auḑind tunetul tunând şi şueratul orcanelor sgomote făcênd. Da, căci sěrmana omenime nu cunoscea bunătatea şi îndurarea lui Dumneḑeu, ci se îmspăimênta, înfiora şi consciinţa omului cea înpovărată cu pěcate se tortura. Sěrmana omenime! încă nu cunostea calea şi puterea pocăinţei; încă nu cunoscea pe rěscumpěrătoriul din Golgota: încă nu auḑise tainicul cuvênt: „Sěvêrşitu-s'au“! Reci erau inimile ómenilor, căci încă nu le încălḑise iubirea către Dumneḑeu şi către deaprópele. Numai Iisus, sórele cel puternic, a adus în inimile ómenilor flacăra cea sfântă a iubirei adevěrate creştinesci, căci „El este rěsăritul cel din înălţime . . . ca sě lumineze celor ce şedeau întru întunerec şi în umbra morţei, sě îndrepteze piciórele nóstre cu calea păcei“ (Luca I. 79).

Iacob fugind de mnâia fratelui sěu, în călătoria sa către Mesopotania dormind la câmp cu capul pe o pétră, a věḑut o scară din ceriu până pe pămênt ajungênd şi îngerii lui Dumneḑeu pogorîndu-se şi suindu-se pe ea. Nascerea lui Iisus este minunat prea închipuită prin acéstă scară. Nascerea lui Iisus cea minunată a împreunat ceriul cu pămêntul, ceriul cel plin de iubire şi îndurare, şi pămêntul cel sterp şi părăsit, care striga după ajutor; — ceriul — ḑic — cel ce după călcarea poruncei din paradis, nu mai avea pentru pămênt decât tunete şi fulgere şi pămêntul, asupra căruia zăcea greutatea blăstěmului. Prin nascerea pruncului din ieslea Vitfleemului se împreună ceriul şi pămêntul într'o legătură nóuă, întru legătura păcei şi a iubirei, deschiḑêndu-si ceriul pórta şi locaşurile sale pentru fii pămêntului cei espatriaţi, dară acuma rěscumpěraţi, căci însuşi Iisus a ḑis: „Şi eu de mě voiu înălţa la ceriuri, pe toţi vě voi trage la mine“ (Ioan XII. 32.).

Prevěḑênd prorocul David fericitórea nascere pe pămênt a lui Iisus, cu dreptul a saltat cântând: „Cântaţi Domnului cântare nóuă, că minune a făcut Domnul! Cunoscută a făcut Domnul mêntuirea sa; înaintea neamurilor a descoperit dreptatea sa; pomenit-a mila sa lui Iacob şi adevěrul sěu casei lui Israil; věḑut'au tóte marginile pămêntului mêntuirea Dumneḑeului nostru! Strigaţi Domnului tot pămêntul: Cântaţi şi vě bucuraţi şi cântaţi“! (ps. 97. 1—4.)

Acésta strigare de bucurie a prorocului David, astăḑi rěsună în adevěr până la tóte marginile pămêntului in tótă biserica cea sfêntă alui Isus Christos şi provócă pe toţi fii dreptcredincioşi prin cântarea cea dulce pětrunḑětóre sě strige: „Christos se nasce, măriţi-l! Chrisos din ceriuri, întêmpinaţi-l! Christos pe pămênt înălţaţi-vě! Cântaţi Domnuluitot pămêntul! şi cu veselie lăudaţi'l popórelor, că s'a preamărit“!

Veniţi dară iubiţilor creştini! ca cu bucurie sfântă sě întêmpinăm, sě lăudăm şi sě preamărim nascerea lui Isus Christos şi din adêncul inimei sě ne rugăm ḑicênd: „Rescumpěrătoriul nostru, carele astăḑi te-ai născut în Vitfleem, revarsă raḑele luminei Tale în inimile tuturor, ca toţi sě te cunóscă şi sě ţi se închine Ţie cu bucurie sfântă. Trimite tuturor flacăra cea puternică a iubirei, ce o ai adus din ceriuri, ca toţi sě fie pătrunşi de iubirea creştinéscă! O păstoriule prea bune şi plin de iubire, adună şi întórce tóte oile rětăcite la turma Ta cea drept credincióśă, ca toţi sě-ţi urmeze Ţie la păşunea învěţăturilor Tale dḑeeşti şi a faptelor celor bune, ca toţi sě fie odinióră adunaţi la Tine acolo, unde neîncetat Te laudă cetele îngereşti, că Tu eşti mêntuitoriul şi rescumpěrătoriul nostru cel prea-bun; pre Tine te lăudăm şi preamărim împreună cu Tatăl şi cu Duchul sfânt, Amin!

Loterie.

Mercuri, în 30 Decembre n. 1896.

Brünn: 62 42 75 47 2

Nr. 637/896 [188] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Loman, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 606 fl. 50 cr. despre cari informațiuni mai de aprópe se pot trage dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 30 Novembre 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 231/1896. Of. ppresb. [189] 2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Curtuiuș prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima lui publicare în „Telegraful Român.“

Dotațiunea impreunată cu acest post sunt venitele fixe din parochiă, cari tóte dau suma anuală de 252 fl. 10 cr. și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și dela comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile, instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 19 Novembre 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș în conțelegere cu comitetul parochia concernent.

Teodor Herman.
protopresbiter.

Nr. 290/96 [182] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu § 23. punct 5. și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 9 Octobre, a. c. Nr. 6668/96 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Orĕștiei.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului în comuna bisericéscă Orăștie, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Pănă când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archiecesan din 5/17 Aprilie 1896, Nr. prot. 78. emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“ și taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa primă din Orăștie.

Concurenți au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888. și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă consistoriului archiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“ alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat în ședința comitetului protopresbiteral al tractului Orĕștiei ținută în Orĕștie la 28 Novembre 1896.

Nicolau Ivan, președinte. **Nicolau Andreiu,** notariu.

Nr. 7983/Plen.

Se apróbă.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se aflĕ de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Carticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur. .	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas romănesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț .	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țeră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla .	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla . .	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla . .	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 143. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Decembre 1896 (2 Ianuariu 1897). *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I Ianuariu, Februariu și Martiu al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Sibiiu, 20 Decembre 1896.

Peste 10 ḑile întrăm în un an nou.

Încă 10 ḑile, și ḑiariul nostru întră în anul al 45-lea al existenței sale.

Viéță lungă este acésta, și plină de grele sinamăgiri, plină de grea muncă.

Chemat a lumina poporul și a-l ține strîns de biserică, și de instituțiunile ei, ḑiariul nostru nici-odată nu și-a perdut din vedere acéstă misiune a sa.

Consciu de drepturile poporului român, și de sânțĕnia, cu cari acele trebuesc susținute în tótă intregitatea, ḑiariul nostru totdéuna a luptat pentru causa sântă a poporului.

Au fost timpuri, când poporul nostru a trecut prin crise grele. Patimile au întunecat mințile ómenilor, și ei în orbia minței lor au recurs la cea mai detestabilă armă, la calumnie.

Când patima ajunge a devenì prevalentă în istoria luptelor politice, și ea predomină, atunci se desvóltă rĕul, cel mai mare posibil lupta internă, lupta dintre noi, și acésta totdéuna duce la slăbirea nóstră.

Prin multe crise de aceste am trecut mai ales noi ceşti dela „Telegraful Român“ și nu odată ni-s'a insinuat servirea de străine interese, și nu pe cele ale poporului român.

Au trecut și acele ḑile amare, și aḑi în presa nóstră domnesce tonul cinstit, și a străbătut convingerea, că de și căile se deosebesc, ținta spre care nisuim una este.

O misiune sântă a mai avut ḑiarul nostru, sĕ țină viu în inima poporului român interesul către biserică, lipirea de biserică și instituțiunile ei.

De ani 45 am predicat, fără pregetare am predicat și am alimentat religiositatea și moralitatea în sinul poporului, tari în convingerea, că o viéță religiósă morală procură binele aici pe pămênt, și viéță vecinică în lumea cealaltă.

Mai mult ca ori când trebue sĕ ținem legat de biserică poporul în aceste ḑile de grea cercare pentru noi și ca români, și ca creștini.

In special chemați am fost sĕ ținem sus și nepătat stindardul ortodoxiei în patria nóstră.

Toleranți până la extrem, noi nici când n'am atacat instituțiunile bisericilor din patrie.

Atacați, ne-am apărat, și cea mai mare parte a vieței nóstre acestei apărări o am sacrificat.

Sentinela ortodoxiei în patria nóstră, nu am întrelăsat a ne ridica debila nóstră voce, când am vĕḑut, că în biserica ortodoxă a fraților din țĕrile vecine se ridică curente periculóse desvoltărei naturale a instituțiunilor bisericei ortodoxe.

Desvoltarea sănĕtósă a instituțiunilor bisericesci a fost scopul nostru de câte ori am scris în materie de acéstă natură, și persónele, ca ceva trecĕtóre, pe noi nu ne-au preocupat.

Cu un program proclamat și practicat de ani 44 întrăm în al 45-lea.

Binele poporului român, binele bisericilor creștine și în special desvoltarea sănĕtósă a instituțiunilor în biserica ortodoxă, aceste au fost înaintea ochilor nostri, aceste le vom urmări și în viitoriu.

Cu anul nou ḑiariul nostru pășesce în lupta vieții cu o însemnată îmbunătățire.

Preoții și învĕțătorii nostri, apoi ceialalți abonenți ai ḑiariului nostru primesc tot la 2 sĕptĕmâni un adaus, și acest adaus este fóia pedagogică, redactată de profesorii nostri din seminariul archidiecesan.

Prețul ḑiarului cu tóte aceste rĕmâne tot cel vechiu, anume 8 floreni pe an.

Fóia pedagogică rĕspunde unei necesități de mult simțite, și de mult accentuate.

Preoții nostri ca directori locali de scóle, profesorii și învĕțătorii nostri, cari ḑi de ḑi propuneau în scóle, toți au simțit necesitatea unei foi pedagogice, care sĕ stea la înălțimea sciinței pedagogice de aḑi.

Biserica a delăturat și acest neajuns, a adus însemnate jertfe materiale, și astfeliu cu anul viitoriu bărbații de scólă vor avé un organ pedagogic redactat de bărbații cei mai competenți în acéstă materie.

Trăim în ḑile grele, trăim în ḑile de grea cercare pentru biserica și națiunea nóstră.

S'a pornit un curent bolnăvicios, care voesce sĕ nesocotéscă biserica și divinele ei doctrine și instituțiuni.

Un curent și mai bolnăvicios voesce sĕ facă ilusorii drepturile poporului român, pe cari i-le garantéză constituțiunea patriei.

Va trebui sĕ ne încordăm puterile și mai mult, și mai intensiv.

Apelăm la sprijinul material și moral al poporului nostru.

* * *

Stégul unguresc în Fiume. In ședința ultimă a consiliului municipal din Fiume a avut loc un episod, care e chemat sĕ arete ungurilor nostri de ce simțeminte e călĕuzită poporațiunea din Fiume față de domnia lor. Antonio Walluschnig, conducĕtoriul partidului autonomist din Fiume a adresat o interpelație energică presidiului municipal, întrebând, ce e pricina, că pe hala de pesci a orașului fâlfăe stégul magiar? El crede, că pe hala de pești, care e instituțiune orășenéscă, s'ar cuvenì sĕ fie arborat stégul orașului. Walluschnig arată mai departe că el în abandonarea stégului Fiumei vede vătĕmarea drepturilor autonomice ale Fiumei. Presidentul rĕspunde îndată, că stégul magiar din 1867 stă pe hală și ar fi un semn de negentileță, dacă s'ar depărta de acolo. Se scólă érăși Walluschnig, și pretinde, ca cel puțin lângă stégul unguresc sĕ se arboreze și cel al orașului. Președintele declară, că stégul unguresc a fost arborat la timpul sĕu la dorința pescarilor din Fiume, cari astfel au voit sĕ dea expresie sentimentelor lor patriotice. Majoritatea a luat la cunoscință rĕspunsul presidentului.

Rĕspuns

la broșura: „Negoțul român“ și „Concordia“, societate comercială pe acții în Sibiiu.*)

În ḑilele acestea a apărut o broșură (16 pag. octav), care aruncă cele mai murdare învinovățiri societății comerciale „Concordia“, și autorul se vede că nu 'și-a dat sémă, că ceea-ce face cuminte lucru e, sau ba?

Nici n'aș rĕspunde la acéstă broșură, cu atât mai mult nu e cu cât e scrisă de un anonim, care din tufe aruncă cu tină în o instituțiune românéscă, dar pentru-ca lumea sĕ nu se ducă în eróre, trebue în scurte cuvinte sĕ supun unei critici cele ḑise în broșura pomenită.

Laudă autorul anonim isprăvile făcute de însoțirea de credit și depuneri a industriașilor români din Sibiiu. Întru cât aceste laude sunt meritate sau ba? nu e datorința mea sĕ cercetez.

Deóre ce anonimul se provócă la persóna mea în mai multe rênduri în broșură, îmi țin de datorință a clarifica publicul asupra stării faptice a lucrurilor.

---

*) Broșura e tipărită la un *Sas.* Schlandt în Brașov, pe câtă vreme în Brașov sunt 2 tipografii românești.

FOIȚA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare.)

Era un băiat sub o masă. El pișcă de picior pe curtesanul sororei sale cu nisce clesce de prins zaharul și toți sar în sus — așa o poznă! Eu înc'oi face-o. Mâne vine dl Prim la noi la masă. Am auḑit ieri pe tata cum îi spunea mamei, că vré sĕ'ncerce a-i vinde casa și locul din strada căldărarilor. El este o adevĕrată știucă — tocmai bun de a încerca cu el.

Bucătărésa era de tot cătrănită, că trebuia sĕ prepare un prânḑ fain. N'a voit sĕ-mi lege cravata, și nici nu m'a lăsat în bucătărie, când erau lucrurile gata. Și justament vréu sĕ fiu în bucătărie, tu scóbă urîtă și bĕtrână. Mĕ făceam ca și cum aș fi vrut sĕ merg dincolo la Hans, dar nu m'am dus, ci mĕ ascunse-i în cămară după ușă. Cam îndată după aceea venì ea cu o tortă Weschingten, așa de bună de sĕ-ți lingi degetele, când îi adecă-te gata, este tot cremă pe dinlăuntru și tot straturi de aluaturi cu cremă printre ea până de tot deasupra și o aruncă pe masă morăind: „Așa, îmi place a crede, că asta o va mulțămì odată și pe c'óna.“

După aceea eşi ea, ér eu rĕmăse-i liniscit ca un șórece, pân'ce fu afară. Cămara nóstră are o feréstră. Puse-i torta afară pe pervaz, mĕ cățări-i afară, o lua-i și p'aci ți-e calea. O ascunse-i în șoprul cu lemne, aduse-i pe Hanzi și nóue ne plăcu de minune. Cât ce-i dădurăm de hac, îmi șterse-i gura și mĕ duse-i în salon, erau cu toții.

„Jorji,“ ḑise mama cu o gură dulce ca mierea, „tu te du și te jócă cu Hanzi, pân' ce-am mâncat noi.“

„Bine,“ ḑise-i eu.

Dar eu avém alte planuri. Mĕ furișa-i sub masă în prânḑitóre; fața de masă atîrna până pe podină și așa m'ascunse-i bine. Îmi luasem clescele de zahar, o furcuță și un cârcel de struguri albi ce i luasem de pe pomieră și mĕ făcu-i comod. Ei veniră, se așeḑară pe scaune și dl Prim spuse rugăciunea de masă. El purta ghete și eu îl pișca-i frumușel de fluerul piciorului, tocma așa, încât sĕ crédă că l-au mușcat un paiangin. Și când ḑise: „Îți mulțămim ție, o Dómne —“ o auḑi-i pe Susana chicotind, dar ea nu scia din ce causă ḑise-se el așa comic. Dl Prim este un om grozav de complesant. Pentru lumea asta nu s'ar fi plecat sub masă, ca se vadă ce era și eu îl gîdilém, ca și un insect, ce se tîrăie în sus și în jos — el mișca piciorul și se sbăté, ca cum el ar fi sântu Haralampie, dar se păzé de a fi observat de meseni. Prânḑul dură grozav de mult, dar mie nu-mi pré păsa, căci nu-mi era fóme, mânca-sem pré multă tortă. Apoi auḑi-i pe fetele șoptind mamei și după aceea pe mama ḑicênd: „Sunt în grozavă perplexitate, domnule Prim. Mâța ne-a mâncat desertul. Va trebuì sĕ te mulțămesci cu înghețată, póme și cafea.

Apoi tata și dl Prim începură a vorbì despre casă. El ḑicea, că o va cumpĕra cu acel preț și pe când vorbiau ḑise el ca din senin: „Ți-i d-ta câni?“

„Numai un zăvod,“ ḑise papa.

„Credém, că este vr'unul sub masă,“ ḑise el.

„Ba nu,“ ḑise papa.

„Poftesci cafea cu smântână séu numai négră?“ întrebă mama.

„Vĕ rog una négră,“ ḑise el.

El e grozav de modest. Tocmai acuma îl apuca-i cu clescele de pulpă stringêndu-l țépăn.

„Vai! Vai! Vai!“ strigă el sărind de pe scaun.

Céșca cu cafea o aruncă peste castronul de sticlă plin cu ciorbă de puiu; cafeaua se vărsă pe masă, céșca, castronul și teierul se făcură țandări, — grozăvenie! Eu sciu că mĕ făcusem palid ca céra. N'am vrut sĕ-l pișc așa țépăn, dar pacostea era gata.

„Capĕt turbarea! Vai mie!“ se văieta domnul Prim. „Câne afurisit! Trimite-ți iute după medic sĕ-mi facă operație. Am presimțit eu demult, că voiu murì de idrofobie și acuma's mușcat, — eu sunt mușcat! O, Dómne, piciorul meu! Trimite-ți iute după medic, că de nu e pré târḑiu! Ah ce teribil este, sĕ mĕ duc pe copcă în urma unei bóle atât de gróznice, o! o! o!“

Fetele tóte săriră pe scaune și țipau. Aș fi dorit sĕ se desfacă podinele și sĕ mĕ lase sĕ cad în pivniță, dar ele nu se desfăcură. Tata deschise ușa pentru a alunga cânele turbat, sĕ suì pe un scaun și dibuia într'una pe sub masă cu bățul strigând: „Afar' cu tine, marș!“ pân'ce se obosi.

Momentan însĕ-i vine ideia, se scoborî, ridică pânzătura și se cucuce sub masa.

(Va urma.)

Într'o séră în un cerc restrîns eram mai mulți adunați, între alții și dl Costin, fost colaborator la „Foia Poporului“ și venind vorba de înființarea unei însoțiri de sistemul Raiffeisen, ér eu provocat fiind sĕ-'mi dau părerea ca om de specialitate, am rĕspuns:

Că înființarea însoțirilor Raiffeisen are înțeles în comune rurale, unde singuraticii membri sunt cam egali în referințele materiale;

Că o atare însoțire chiar din motivul acesta în Sibiiu, unde referințele de avere ale membrilor difer prea mult, n'ar fi cu scop.

Părerea mea 'mi am motivat-o și nici n'au fost vre-unul care sĕ nu-'mi dee drept.

Domnul Ioan Costin ne-a descoperit apoi, că însoțirea nu se va ocupa cu credit și depuneri (după-cum e și împrotocolată firma), ci va deschide în Sibiiu o prăvălie.

'L-am făcut atent deja atunci la greutățile împreunate cu deschiderea unei prăvălii mai ales, că capitalul social cam 3—400 fl. nu stă nici decum în raport cu dimensiunea afacerii proiectată de domnia sa; 'i-am dat apoi sfatul, ca pentru executarea „ideii“ sĕ se pună în conțelegere cu cercurile financiare românești dătătóre de ton și sĕ se înființeze o societate comercială mare, luându-se de basă principiile societăților pe acții. Ba 'i-am promis domnului Costin atunci, că după modestele mele puteri îl voiu ajuta la realisarea ideii.

Cu tóte acestea domnul Costin a înființat fără de a mai consulta pe cineva „Insoțirea de credit și depuneri a industriașilor români“. După-ce acéstă însoțire a deschis prăvălia și a făcut comandele, tot dl Costin m'a rugat se-'i fac planul de contabilitate.

Spre scopul acesta am procurat cărțile de lipsă pe séma însoțirii și am făcut, eu, fără de-a reflecta la vr'o remunerațiune, primele contări în registre. 'I-am arătat dlui Costin purtarea registrelor, m'am interesat de afacere, controlând la început lucrările.

Dar am făcut și mai mult pentru însoțire, după-cum se va vedé mai la vale.

Tóte acestea nu le spun ca sĕ mĕ laud, căci modest am fost totdéuna, dar numai ca sĕ judece cei chemați, că óre merit eu învinovățirile ce le aruncă anonimul cu atâta ușurătate (ca sĕ nu ḑic altfel) în spatele meu. Mĕ provoc la dl Onoriu Tilea și chiar la dl Ioan Costin, cari au fost martori cu mulți alții viului interes ce l'am arătat față de însoțire.

Anonimul mĕ face trimis al dlui Parteniu Cosma și afirmă, că în aceea calitate aș fi conferit cu însoțirea. Cu însoțirea n'am comunicat direct, ci convenind cu dl Costin, la întrebările d-sale îmi dam părerea mea privată. În numele dlui Cosma n'am vorbit. Dl Ioan Costin, după-cum cred, încă nu va nega, că chiar d-sa m'a rugat sĕ intervin la dl Cosma, ca sĕ ia sub spriginul seu înființarea unei societăți pe acții cu scopul de a se înlocui însoțirea industriașilor prin acésta societate.

In interesul acestei cause am vorbit cu dl Cosma, ba am rugat pe mai mulți domni de influință mare, ca sĕ spriginéscă causa și pe urmă 'i-am comunicat dlui Costin, că am primit însărcinarea dela dl Cosma, ca sĕ lucru un plan și un prospect, care sĕ formeze basa de desbatere a unei conferințe, ce avé sĕ urmeze.

In altă ḑi m'am întâlnit cu dl Costin, și avênd prospectul deja gata, 'i-'l-am dat sĕ-'l cetéscă. — Vĕḑênd, că prospectul nu 'mi-s'a înapoiat, cugetam, că dl Costin s'a pus în înțelegere cu dl Cosma referitor la fondare și nu m'am interesat mai mult de lucru. Peste vre-o câteva ḑile însĕ, spre surprinderea mea, prin o întêmplare, vĕḑui un prospect tipărit pe care îndată îl recunoscui de al meu.

M'a pus pe gânduri deja atuncia purcederea necorectă a dlui Costin, că adecă prospectul amintit, fără de a-'mi trimite barem și mie vre un exemplar s'a distribuit în tóte părțile.

Acest prospect era al „Industriașului“, și s'a exmis la 1-a Maiu, ér ca termin ultim de subscriere se fixase 31 August a. c., prin urmare un interval destul de lung, pentru-ca sĕ se pótă subscrie capitalul proiectat de fl. 50,000.— dacă considerăm, că la „Concordia“ în decurs de 30 de ḑile s'a subscris capitalul de fl. 100,000.

Resultatul prospectului „Indusiriașul“ a fost netavorabil, căci din capitalul proiectat cu tóte sforțările, cu tóte spesele de călĕtorie, nu s'a putut subscrie nici barem $^1/_3$ parte.

Însoțirea industriașilor, în urma lipsei de mijlóce, era aprópe sĕ-și dee sufletul și între astfel de împrejurări s'au făcut demersurile la direcțiunea „Albinei“.

Cu iuțélă mare, după-cum afirmă și anonimul, s'a subscris duplu capitalul proiectat de 50.000 fl., așa încât societatea s'a putut constitui cu capitalul de 100.000 fl. — și acésta de sigur nu e meritul anonimului din tufe, ci numai a ómenilor vĕrsați în ale financelor.

Societatea „Concordia“ s'a înființat așa iute, deóre-ce erau temeri serióse, că însoțirea industriașilor la cas de nu se întêmplau lucrurile așa după-cum s'au întêmplat, o isprăvé cu rușine. Ómenii cu minte chiar din partea însoțirii au vĕḑut pericolul ce se apropia, și au însistat, ca preluarea mărfii din prăvălia însoțirii sĕ se facă cu posibila grăbire. Acésta ți-o pot documenta domnule anonim.

Nu póte însĕ pretinde nimenia, ca o societate cum este „Concordia“ sĕ priméscă numai din pur naționalism perderile unei însoțiri. A acoperi perderile altuia, póte fi menirea unei instituțiuni filantropice, dar nici decum a unei societăți pe acții. Și apoi în fine, dacă-l dóre pe anonimul modalitățile de preluare, de ce nu și-a ridicat glasul sĕ nu priméscă condițiunile puse de „Concordia“, în care cas de sigur făcea un fórte bun serviciu „Concordiei“.

Ceea-ce a făcut „Concordia“ nu cred, că ar mai face-o altă societate, deóre-ce bine se scie, anonimul, care își arógă cunoscințe ce nu le posede, că preluarea mărfurilor sub condițiunile date se póte numi fórte culantă, și îl asigur, că „Concordia“- prin acésta n'a făcut nici o transacțiune favorabilă, din contră a adus un sacrificiu.

A pretinde, ca o societate la primele ei operațiuni sĕ încépă cu perdere, ar fi o nebunie.

Acționarii, cari au concreḑut direcțiunii destinele societății de sigur, că pretind, ca înainte de tóte sĕ se apere interesele afacerei, ér cu banii sĕ nu se arunce, ca și când ar fi furați!

Frumos lucru ai vré sĕ ne înveți!

Anonimul se plânge, că la constituirea societății, acționarii erau tractați ca păpușile, și că mașina votisătóre manuată de dl P. Cosma, funcționa de minune. Ba nu face bun serviciu nici dlor Bárdossy, Comșa si Costin, prin aceea, că îi înșiră în rîndul acelora, cari servéu ca prilegiu de ilaritate. Că mai mulți bărbați serioși, în urma acestora ar fi părăsit sala adunărei, nu e adevĕrat, căci la ultimul punct din program „alegerea comitetului de supraveghiare“ s'au presentat la urnă majoritatea abosolută a membrilor presenți. Acestea se pot constata și din protocolul adunărei generale. Cât privesce persóna dlui P. Cosma, a acestui bărbat, care are mari merite pentru desvoltarea economică culturală și națională a românilor, nici că mai e lipsă a reflecta la insultele ce anonimul i-le face, căci *faptele vorbesc!*

Direcțiunea a fost alésă din partea fondatorilor pe basa prospectului emis în regulă și trebue sĕ constat, că fundatorii au avut în prima linie în vedere sĕ compună direcțiunea din bărbați, cari au dat doveḑi de aptitudíne, și cari se bucură de vază și intrunesc și calitățile prescrise prin statute (anume sĕ pótă depune, cel puțin 10 acții pe numele lor, drept garanță.)

A angaja în direcțiune negutători n'ar fi nici din causa aceea consult, căci negutătorii nostri sunt așa de ocupați încât cu greu poți sĕ găsesci vre-unul, care ar puté cerceta regulat ședințele direcțiunii — las că afară de aceea dintre negutătorii din loc nici unul nu a subscris 10 acții.

Din aceste se vede, că anonimul, care își dă aerul unui om de specie, nu are nici ideie de comerciu, deóre-ce afirmă absurdități.

Dar mergem mai departe: Se ḑice, că de director am fost ales eu, contabilul (nu vice-contabilului „Albinei“) „om tinĕr, muncitor, și cinstit (mulțumesc de atențiune) — dar fără de nici o praxă negutătoréscă.

Nu sunt eu cel chemat sĕ judec întrucât aș fi séu nu cualificat pentru acest post, dar anonimul îmi póte crede, că nu am stat nici când în loc după studiarea sciințelor comerciale (mai întâiu în Brașov la școla comercială, apoi la academia comercială din Viena), ci m'am nisuit ca sĕ fiu în curent întotdéuna cu cele-ce se petrec atât în lumea financiară, (bance etc.) cât și în lumea comercială. Dacă nici cum nu îi sunt pe plac anonimului, căci după-cum se vede nimenia nu îi convine, n'am ce-i face.

Póte că i am stat eu în cale ca sĕ-și validiteze el cunoscințele sale eminente (?!) comerciale.

Cu tóte acestea dacă direcțiunea „Concordiei“, nu anonimul din tufe, ar afla o altă persónă mai aptă pentru acest post, nu sunt nici atât de închipuit, nici atât de legat de acéstă funcție, ca sĕ nu fac altuia loc.

Nici comitetul de supraveghiare nu e compus după gustul anonimului; dar de ce nu s'a făcut la adunarea generală constituantă nici o observare în privința acésta? cu tóte că acea adunare a ales comitetul de supraveghiare?

Anonimul privesce însoțirea meseriașilor ca o însoțire de model, dar' sĕ vedem acolo, cari domni formézá direcțiunea și comitetul de supraveghiare. Étă lista:

Direcțiune:

Președinte: Nicolau **Cristea**, asesor consistorial, Sibiiu.

Cassar: Ioan **Costin**, fost colaborator la „Fóia Poporului“, Sibiiu.

Membrii:

Florea **Crucița**, croitor, Sibiiu.
Constantin **Dragoș**, pantofar, Sibiiu.
Ioan **Ganea**, cojocar, Sibiiu.
Teodor **Moldovan**, cismar, Sibiiu.
Nicolae **Simtion**, culegĕtor-tipograf, Sibiiu.

Comitetul de supraveghiare:

Zaharie **Aron**, pantotar, Sibiiu.
Nicolae **Marcu**, tapețier, Sibiiu.
Zaharie **Voilean**, croitor, Sibiiu.

ér în comparație cu acésta las sĕ urmeze și lista „Concordiei“. Étă-o:

Direcțiune:

Președinte: Parteniu **Cosma**, director al „Albinei“.

Vicepreședinți: Iosif St. **Șuluțiu**, jude reg. în pensiune și membru în direcțiunea „Albinei“ și Dr. Aurel **Brote**, directorul băncii „Transilvania“.

Membrii:

Alexandru Lebu, mare proprietar și membru în direcțiunea „Albinei“.
Iosif **Lissai**, șef-contabil la „Albina“.
Pantaleon **Lucuța**, căpitan ces reg. în pens. și membru în direcțiunea „Albinei“.
Dr. Nicolae **Vecerdea**, advocat și membru în direcțiunea „Albinei“.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ilie **Beu**, medic membru în comitetul de supraveghiare al „Albinei“.
Dr. Vasile **Bologa**, director scolar.
Dr. Liviu **Leményi**, protopretor în pensiune.
Onoriu **Tilea**, inginer.
Nícolau **Penciu**, jude în pens.

Cei chemați sĕ judece!

Dar' mergem mai departe. Malița anonimului se vede la observările ce le face referitor la dl Aurel Bunea. Spune povești, amintesce gurile rele etc. etc. tóte cu vĕditul interes, ca sĕ seducă lumea.

Starea faptică e astfel: Dl Bunea a competat la postul de conducĕtor și a fost și ales cu unanimitate. Indată după alegere m'am pus cu el în corespondență. 'I-s'a trimis decretul, ér dênsul a declarat prin epistola sa din 25 Novembre, că primesce postul cu salariul acordat de 1700 fl. și tantiema statuară (nu 1600 fl., după cum ḑice anonimul). Causele din cari și-a dat demisia se pot vedé din epistola, ce o las sĕ urmeze și care a sosit aici tocmai în ḑiua în care îl așteptam sĕ soséscă. Étă-o:

Galați, 18/30 Novembre 1896.

Prea stimatului Domn
Parteniu Cosma, directorul executiv al „Albinei“ și presidentul direcțiunei „Concordiei“.
Sibiiu.

In urma devotatei mele din 25 curent, cu mult regret trebue sĕ Vĕ supun la cunoscință, că afacerile firmei, unde mĕ aflu, nu'mi permit a părăsi postul în timpul designat de Dvóstră, fără a provoca o perturbațiune în întréga ei afacere, care după legile țĕrii, ar puté aduce grave consecințe asupra mea, Vĕ rog respectuos, sĕ binevoiți a mĕ considera demisionat din postul de conducĕtor al „Concordiei“, cu care ați binevoit a mĕ onora, ceea ce 'mi am permis a vĕ comunica și telegrafic prin intermediul fratelui meu.

Dorind din inimă succes „Cencordiei“ la a cărei prosperitate regret din suflet, că n'am putut contribui, vĕ rog a primi asigugurarea distinsei mele stime ce vĕ pĕstrez.

Aureliu Bunea m. p.

Așa e, că ai ascultat de minciuni și dta te-ai alăturat la gurile rele, trăgênd prin dinți o societate întrégă pentru nisce vorbe de babă.

Dar la obiect. Fiind timpul scurt și presând și însoțirea industriașilor, de óre-ce era aprópe de desastru, nu mai era timp sĕ se escrie un nou concurs și astfel s'au luat în combinațiune concurenții însinuați la primul concurs.

Direcțiunea a ales pe dl W. Sigerus și v'a fi avut causele sale de ce l'a ales. Cu tóte, că nu e nimenea dator a da sémă unui anonim, totuși pentru opiniunea publică trebue sĕ observ, că direcțiunea emanând din punctul de vedere, că dacă voim sĕ facem o scólă bună, sĕ ne crescem tineri români pentru comerciu, ca aḑi mâne sĕ câștigăm teren în ale comerciului, chiar dacă am angagia un străin la început ar fi în folosul societății și în interesul desvoltării nóstre economice.

Dl W. Sigerus a fost în urma praxei sale îndelungate (de preste 30 ani) cel mai cualificat între competenți.

Anonimul în ferbințéla sa ḑice, că sĕ nu fi înființat societatea pănă atunci, până când nu ne-am fi crescut ómeni. Dar de o parte îl întreb, cum sĕ-ți cresci ómeni, dacă n'ai unde? ér de alta, că ce s'ar fi ales de însoțirea industriașilor, dacă nu se înființa „Concordia“?

Ca personal am angagiat pe toți aceia, cari au fost aplicați la însoțirea industriașilor și deóre-ce acel personal pentru trebuințele ḑilnice nu ajungea, am fost siliți a angagia momentan încă barem un comis. Toți competenții la posturile de comis erau angagiați și astfel nu ne putea sta la disposiție momentan nici unnl, fiind legați de abḑicere, (6 sĕptĕmâni), din causa acésta am angagiat pe dl Erler, care sosise din București, unde a servit la o casă comercială, ca sĕ cerceteze pe bolnavul seu tată.

Că ar fi fost finanțe o minciună grosolană.

De altfel afară de persónele amintite mai sus, am angagiat un practicant cu maturitatea scólelor din Brașov și un învĕțăcel.

Dar teribil e anonimul, nu mai încape nici de comptoirist și ḑice, că nu e apt.

Dta din tufe nu poți sĕ scii, că apt e séu ba? eu îți pot spune, că deși a fost strajamester manipulant (póte miliția la dta e ceva desonorific?), a învĕțat un curs de contabilitate, a făcut la „Albina“ praxă și pe lângă tóte acestea e repretensiv, conscientíos și muncitor.

Ḑice anonimul, că știe sigur (?) (Se vede că el tóte le știe sigur), că pentru postul de comptoirist nu s'au provocat practicanții dela „Albina“.

Eu însu-mi i-am întrebat, nu odată, ci de mai multe ori, că n'ar avea voie sĕ se aplice la „Concordia“, dar avênd fie-care dintre dênșii aspiratiuni mai înalte nu s'a învoit nici unul. După cum am amintit însĕ mai sus, am aflat unul cu maturitatea scólelor comerciale, care va întra în funcție cât de curênd. Nu mai încape îndoélă, că dl anonim vrea sĕ facă sfară în țéră și sĕ caute nod în papură.

Venim apoi la partea broșurei ce se referă érăși la persóna mea, căci cum se vede anonimului îi place tare sĕ se ocupe cu mine și îmi pune vorbe în gură pe cari eu în numele „Concordiei“ nici când nu le-am rostit; dar nici că am putut vorbi de un lucru, care aparține direcțiunii și nu atârnă dela mine. Ca persónă privată fie-care om își are părerile sale și póte că, ca atare sĕ-mi fi dat și eu părerea mea, dar nu trebue sĕ uite anonimul, că între părerea unui om privat și între conclusul unei corporațiuni e mare deosebire. După cum îmi aduc eu aminte și alți martori, cari în urma acesteia i-am întrebat eu i-am ḑis odată dlui Costin, că probabil „Concordia“ va prelua afacerea cu active și pasive, dacă nu va fi perdere, séu numai o perdere mică.

Positiv nu am ḑis nimica deóre-ce nu puteam sci în ce mod va resolva direcţiunea „Concordiei“ cestiunea. Atunci când am vorbit eu cu dl Costin în causa acésta nu numai că *nu* eram directorul „Concordiei“, dar nici direcţiunea nu era alésă.

Dar cutezanţa anonimului merge şi mai departe, căci ḑice, că eu după ce m'am íniciat în afacerile interne a însoţirii industriaşilor, am contribuit ca sĕ se pótă strînge mai bine cu uşa.

In ce a constat însĕ iniciarea mea în afacere? Étă: Cu 31 August a. c. însoţirea industriaşilor a decis sĕ se facă inventarul.

Eu am fost rugat sĕ compun bilanţul La luarea inventariului; atât aici cât şi în Boiţa am fost de faţă, am dispus împreună cu domnul Pop, conducĕtorul prăvăliei, că în ce mod sĕ se facă inventarea şi apoi m'am apucat de regularea cărţilor de contabilitate.

Dl Costin şi dl Pop d. e. sciu fórte bine, că am lucrat vr'o 3 septămâni aprópe tóte nopţile dearêndul, ca sĕ aduc în consonanţă cărţile, pe basa cărora aveam sĕ compun bilanţul.

Cine cunósce ocupaţiunea mea încordată şi scie ce va se ḑică a căuta greşelile altuia, de sigur că-mi va da drept, că am împlinit o lucrare grea. Am făcut-o însĕ gratis din bunăvoinţă faţă de însoţire, şi mai ales din causă, că vedeam, că nu se angagéză nimenea sĕ le facă acéstă lucrare. Am declarat, după ce am fost gata, chiar la mine în casă, înaintea dlui Costin, că de aşa o lucrare nu m'aş mai apuca. Despre acestea însĕ se vede, că dl Costin n'a informat pe anonimul.

„Faptele vorbesc“.

In fine între mulţi alţii, anonimul atacă şi pe şef-contabilul „Albinei“, Iosif Lissai. Ceea-ce a făcut dênsul, ca persónă privată e tréba dênsului, că a dat informaţiuni rele despre însoţirea industriaşilor, se póte, însĕ trebue sĕ se scie, că la fiecare informaţiune dată, lucru principal e a judeca imparţial şi după convingere şi în privinţa acésta nimenea nu-i póte prescrie o directivă.

De altfel informaţiunile sunt de nătură discretă şi e probabil, că anonimul numai presupune, dar' nu scie, că acelea ar emana dela numitul domn.

Eu întru cât sunt iniţiat în causă sciu, că numitul domn, la informaţiunile, cari veneau la adresa dînsului, mai ales în timpul din urmă, a dat rĕspunsuri favorabile pentru însoţire, — fireşte cari corespundeau stării faptice. Repet încă odată, că causa cu informaţiunile fiind de un caracter strict privat, nu se ţine de publicitate şi ca atare nu póte forma obiect de discută în public.

Cât privesce preluarea mărfurilor din prăvălia lui R. Gardic, nu e adevĕrat, că dl Lissai singur ar fi preluat'o, nu, căci şi eu am fost acolo împreună cu dl Sigerius. Mărfurile lui R. Gardic nu se preluau dacă nu ar fi fost direcţiunea silită sĕ preiee; şi anume: „Insoţirii industriaşilor“ 'i-s'a abḑis pe cale judecătoréscă localul şi era pericol, că în tot momentul sĕ le pună prăvălia în stradă, ér de altă parte creditorii „Insoţirii industriaşilor“ ameninţau cu proces şi între astfel de împrejurări grele trebuia, ca inventarea sĕ se facă cu posibila grabă, şi localul încă trebuia asigurat. Etă unele din motivele, cari au contribuit ca „Concordia“ sĕ preiee marfa lui R. Gardik, căci altfel pe basa contractului nu se puté goli prăvălia.

De altcum la preluarea mărfurilor lui R. Gardik s'au observat cu cea mai mare stricteţă condiţiunile stipulate de direcţiunea „Concordiei“, ér' aceste condiţiuni au fost mai grave, ca cele ce s'au pus „Insoţirii industriaşilor“.

Deci şi în acéstă afacere anonimul a spus un neadevĕr.

In fine anonimul, după-ce a luat în rĕspĕr cu mic cu mare pe toţi angagiaţii dela „Concordia“, îşi varsă veninul peste tótă societatea şi merge până la extrem ḑicênd, că nu e bine ce s'a făcut şi trebue nimicit totul.

Aici mĕ opresc, căci astfel de cuvinte nu merită sĕ mai fie comentate. Observ numai, că autorul ḑice, după ce a rĕsuflat una, că numai acelora le va rĕspunde, cărora le scie numele.

Afară cu viziru, jos cu masca, sĕ-'ţi vedem obrazul!!

Dominic Raţiu.

Congregaţia municipală extra-ordinară

din 30 Decembre 1896 st. n. în Sibiiu.

Astăḑi s'a ţinut ultima congregaţie municipală extra-ordinară din acest an. Ea a fost fórte puţin cercetată şi din partea representanţilor saşi. Românii abia au participat câţiva; mai mulţi din afară ca din centru.

Nu este nici o mirare, căci şedinţa clubului românesc municipal, afară de biurou, încă nime nu a cercetat-o şi astăḑi viéţă românéscă nu se mai desvóltă nicăiri, afară de în cele câteva jurnale ce le posedem şi pe terenul bisericesc.

Pentru-ce deci s'a mai eşofat vestitul Hieronymi cu faimósa sa ordinaţiune în contra desvoltărei de tendinţe naţionale? Căci noi înşine ii isprăvim treburile de minune şi dacă va mai continua mult nepăsarea şi pasivitatea de aḑi, în scurt ne vom pomeni acolo unde ne aflam înainte de 1848.

In ce privesce obiectele de pertractat, e drept, că ele n'au fost de ceva interes mai deosebit. Dar ori cum au fost, ele şi de astădată ne-au dat ocasiunea ca sĕ ne convingem, că compatrioţii saşi continuă a ne desconsidera din ce în ce tot mai mult.

Astfel, din incidentul alegerei alor patru membrii în direcţiunea — şi alor doi membrii în comitetul de supraveghere al societăţii pe acţii pentru linia ferată Vinţul de jos — Sibiiu — Turnu roşu, aci din 6 membrii, compatrioţii saşi au aflat de bine sĕ alégă numai un român, dar şi acela numai în comitetul de supraveghere. Când însĕ a fost sĕ se subscrie acţiile, atunci pre noi nu ne-au ignorat de loc, ci mai curênd ne-au impus o sumă, mai mult ca corespunḑĕtóre proporţii dintre noi şi ei. S'a ridicat o voce română, care a pretins o mai dréptă considerare, — dar ea a sunat în pustie şi fiind noi fórte puţini la numĕr, vocea acésta nici ca expresiune de oposiţie n'a putut avé valórea cuvenită.

Ici colea din partea unui deputat din afară s'au mai făcut contra-propuneri puţin nimerite, pe care în cele din urmă nici chiar românii nu le putéu susţiné.

Atari aparinţe deci demustră numai lipsă de disciplină şi de înţelegere între noi.

De aceea ar fi bine, ca în viitoriu, aceia cari primesc sĕ fie aleşi precum şi cei ce ca virilişti sunt membri ai congregaţiunei, sĕ cerceteze regulat şedinţele clubului municipal român, ér cei-ce au păsuri, de timpurin sĕ se adreseze către club, căci numai aşa se póte statori o procedere comună, démnă şi chibzuită.

Un participant.

Noutăţi.

Regele Carol pentru şcólele poporale. Regele Râmâniei Carol a dispus, ca în tóte satele de pe domeniile corónei sĕ se infiinţeze pe spesele sale scóle poporale.

* * *

Carmen Sylva decorată. Regina României, renumita poetă Carmen Sylva a fost decorată pentru meritele sale artistice din partea regelui Sêrbiei Alexandru, cu marea cruce a ordului Sântul Sava.

* * *

Procesul Korotnai. Faimosul hoţ, mai nainte valorósa figură a societăţii capitalei, membru al casinei, medic respectat, cetăţén de frunte, cunoscut în genere de om cu avere mare, s'a presentat Luni (28 a c. n.) înaintea tribunalului. Cetitorii nostri îşi vor fi aducênd aminte de acest doctor, care a furat pe pacienta sa, vĕduva Patsu, după mórtea ei. Lacomul şi iubitoriul de argint, Dr. Korotnai s'a presentat deprimat, sdrobit total, palid ca mórtea, cu ochii căḑuţi adânc în orbite clătinindu-se pe picióre, mereu ridicêndu-şi mânile la cap, pare că avea ceva acolo, ceea-ce îl gena. Intr'un ton abia auḑit, tremurând declară, că o sĕ spună adevĕrul, curatul adevĕr, căci: „am sĕvêrşit fapta, dar nu sciu de ce, n'am avut lipsă, am fost nebun“. Va sĕ ḑică fostul gentleman recunósce sĕrbătoresce, că a luat de la gâtul mórtei cheia dela cassa wertheimiană ca sĕ fure, el care dispune de o avere de peste 100,000floreni, numai în realităţi. După mai multe întrebări, la cari respunde tremurând, se plânge că e bolnav, dar când presidentul i-a adus aminte, că medicii l'au declarat de sănătos, a tresărit şi s'a recules. Tóte punctele de acusă le-a recunoscut! In contra acusatei *Török* Lina, fată de casă a vĕduvei Patsu, care a fost tovarăş la comiterea pungăşiei, acusatorul, *Patsu* Miklós, fiul mórtei şi-a retras acusa, în consecinţă ea a fost total achitată. Pertractarea sensaţionalului proces a durat până Mercuri séra la 10 óre. Pe la 9 óre s'au terminat vorbirile de apărare, cari însĕ neavând basă, deóre-ce acusatul a recunoscut totul, puţin au putut micsora vinovăţia acusatului. Juriul în decurs de dóuĕḑeci de minute a adus judecată auspra acusatului. Korotnai era total sdrobit, abia a putut sĕ asculte până în sfîrşit pronunţarea verdictului, prin care a fost condamnat la trei ani temniţă, ér după espirarea acestui timp la perderea oficiului şi drepturilor politice pe timp de 5 ani. In cei trei ani se socotesce şi timpul de o lună, care l'a petrecut deja acusatul în temniţă. După pronunţarea sentinţei Korotnai la întrebarea, dacă apeléză séu nu în contra sentinţei, a rĕspuns gângăvind: „nu sciu“. *Polónyi* Géza apĕrătoriul acusatului a însinuat apelaţie, deasemenea şi procurorul, acesta pentru agravarea pedepsei.

* * *

Colonisare între români. „Alkotmány“ (Nr. 322) scrie: Pe moşia din Taucz (7000 jugĕre) a contelui Königsegg Fidel — după cum se informéză „Arad és Vidéke“ — se ocupă cu colonisarea de ţĕrani magiari. Moşia a fost examinată de proprietari din Békés, cari vor executa întrégă colonisarea. După ce în întreg ţinutul acela locuesc exclusiv români, prin colonisarea acésta se va promova mult magiarisarea. Judecând după stadiul actual al afacerii, colonisarea se va face în timp cât se póte de scurt, probabil la primăvéră.

* * *

Invitare. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ învită la Producţiunea teatrală împreunată cu cântări şi joc, ce o va arangia Joi, în 26 Decembre st. v. a. c. (a doua ḑi de Crăciun) în sala cea mică dela „Gesellschaftshaus“. Inceputul precis la 8 óre séra. Venitul curat este destinat în favorul Reuniunei. Preţul de întrare: Domnii: 80 cr. — Damele 50 cr. — Familia (à 3 persóne) 1 fl. 50 cr. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Program:

I. Concert: 1. „Deştéptă-te Române“, executat de musică. 2. „Capela“, cor bărbătesc de Kreutzer. 3. „Cât te-am iubit“, romanţă de Georgescu, executată de musică. 4. „Nóptea“, cuartet, melodie franţuzéscă. 5. „Hora lui Bachu“, de Dinicu, executată de musică. 6. „Unde sunt eroii“, cor bărbătesc de K. Frühling. 7. „Ochi albastri“, romanţă de Ventura, executată de musică. 8. „Doină doiniţă“, cor bărbătesc de Vorobchievici. 9. „Marşul lui Mihaiu-Vitézul“, executat de musică.

II. Teatru: *„Vecinătatea periculósă“*, comedie într'un act (după A. v. Kotzebue) de Trocaru. Persónele: Petecescu croitor dl George Poponea; Săftica, epitropisita lui, d-şóra Elena Pop; Zamfira, modistă, d-şóra Elena Poponea; Goleanu, tinĕr negustor bogat, dl Dănilă Czikeli; Ioniţă, servitorul lui, dl George Baciu.

Terminat programul de mai sus, urméză joc. Inainte de órele 10 fumatul este oprit. *Invitări speciale nu se fac.*

Varietăţi.

Dar de Crăciun. (Imitaţie.) Câteva ḑile ne mai despart de frumósele serbători ale Nascerii Domnului. Inimile gingaşe ale copilaşilor palpită de bucurie şi nerăbdare, aşteptând curioşi presentele, ce le va aduce îngerul. Mamele sunt într'o iritaţie continuă cu pregătitul de sĕrbători; sĕ grijéscă frumos odăile, sĕ facă colaci, prăjituri, sĕ împodobéscă pomul şi sĕ arengeze presentele pentru copii, ca sĕ servéscă spre îndestulirea tuturor — nu este un lucru aşa de uşor, precum s'ar crede. Numai aceea nu sciu, ce vor primi ele, şi nu arareori sunt mai nerăbdătóre decât copiii sĕ soséscă odată séra de Crăciun cu încă alte atâtea bucurii.

Ér capul de familie acum mai mult ca altă-dată îşi va reaminti trecutul şi nu totdeauna va afla suveniri plăcute; în multe, multe casuri renimiscenţe triste îl vor înduioşa. Câţi n'au perdut pe părinţi în anii cei mai frageţi ai copilăriei şi ce sĕrbători aşteptă aceia, cari sunt avisaţi la mila altora?

O asfel de contemplare se impune fiecărui bărbat serios, pentrucă amintindu-ne recutul, putem mai bine prepara viitoriul.

Părintele cuprins de grijă pentru ai sei sĕi, pe cari nu scie cât îi va mai fi dat a-i susţinea însuşi, se va gândi la mijlóce, prin cari după puterile sale sĕ le asigureze existenţa şi în casul dureros, când ar trebui sĕ se despartă de ei.

Astăḑi nici nu este aşa greu lucrul acesta. Peste tot locul sunt societăţi de asigurare pentru ori-ce eventualitate. Óre, ce present mai frumos ar putea face un bărbat soţiei sale, decât o poliţă de asigurare? Sĕ nu-şi închipuéscă cineva: voi pune la o parte în fie-care lună câte ceva şi voi aduna o sumă pentru timpuri grele — se cere mai multă energie şi abnegaţiune, ca sĕ-şi ţină cineva un astfel de propus, decât sĕ solvéscă chiar ceva mai mult pentru o asiguraţie, pe care, după ce s'a agajat odată, nu o póte lăsa, ca sĕ nu pérdă şi ce a plătit.

Tótă lumea recunósce binefăcĕtórea influinţă a societăţilor de asigurare. In Anglia şi Francia a pătruns deja în păturile cele mai dejos ale poporului. Germania caută pe tóte căile sĕ le lăţéscă în cercuri cât mai largi; până acum ce e drept mai mult numai clasa inteligentă, ca funcţionari, medici, preoti, învĕţători, comersanţi, ingineri etc. se asigură; partea mare a poporului stă departe pe lângă tóte silinţele societăţilor şi representanţilor de a-l convinge de ródele frumóse ale asiguraţiunei, parte din nepricepere, parte din lipsa de încredere.

Óre când vom ajunge şi noi, ca cel puţin clasa mai inteligentă — preoţi, învĕţători etc. — sĕ lase la o parte nepăsarea de viitor şi sĕ asigure existenţa familiei în chipul acesta? Că s'a format în timpul din urmă un fond de pensiuni pentru preoţi ér învĕţătorii primesc pensie dela stat, nu e motiv de a nu face şi noi ceva pentru următori, mai cu sémă că pensiunile acestea sunt atât de mici, încât de multe ori nici hrana de tóte ḑilele nu o pot acoperi.

Societăţi de asigurare sunt destule; avem în Sibiiu „Transilvania„ care în parte e şi românéscă; Reuniunea fucţionarilor, Riunione adriatica di sicurta etc. şi multe alte filiale dela societăţi mari americane, engleze, holandeze etc. precum: Equitable, Germania, The Gresham etc., cari în tóte ţerile civilisate au representanţe şi agenturi,

Un lucru însĕ trebue bine luat în sémă, adecă sĕ nu ne lăsăm seduşi de agenţii, ce cutréră comunele nóstre, umblând sĕ ne prindă aşa ḑicênd cu sila pentru interesul lor, ci mai întâi sĕ ne informăm bine despre încrederea, de care se bucură societatea şi érăşi sĕ ne socotim bine şi sĕ nu luăm asupra nóstră obligăminte, ce nu le putem îndeplini — sĕ nu ne asigurăm pentru sume prea mari, încât sĕ nu fim în stare a plăti ratele.

Numai spre binele poporului nostru ar fi, dacă idea acésta ar prinde rădăcini cât de afunde. Cu cât mai mulţămiţi şi mai liniştiţi am putea petrece sĕrbătorile sciindu-ne asiguraţi pentru ḑile negre?! *I. V.*

Cele cinci sensuri ale omului. Marele orator roman, Marcus Tullius Cicero, descriind corpul omenesc, referitoriu la cele cinci sensuri ale omului: pentru-ce acelea au fost aşeḑate în corpul omenesc acolo unde sunt aşeḑate şi nu într'alt loc, se exprimă în modul următoriu:

Ce se ţine de sensuri, prin mijlocirea cărora spiritul îşi câştigă cunoscinţe despre obiectele din afară, construcţiunea acelora corĕspunde minunat destinaţiunei lor, şi reşedinţa lor, ca într'un loc întărit, se află în cap.

Ochii, ca şi nisce păzitori atenţi, ocupă un loc mai înalt, de unde observând obiectele, pot corĕspunde uşor chemărei lor. Loc deosebit reclamă şi urechile, căci sunt destinate pentru prinderea sunetului, ér acela după natura lui se ridică în sus. Nările trebuie sĕ sté la aceeaş înălţime, la un nivel cu urechile, pentru-că şi mirosul tinde însus, dar aprópe totodată de gură, ca sĕ fie spre ajutoriu acesteia la apreţiarea calităţii mâncărei şi a beuturei. Gustul, care este mai de aprópe chemat a se pronunţa asupra celeia ce primim în noi, reşede în acea parte a gurei, unde natura a deschis loc pentru întrarea nutremêntului compact şi fluid. In fine simţul este rĕspândit în întreg corpul, ca nici o impressiune, nici cea mai debilă influinţă a frigului şi a căldurei sĕ nu rĕmână neobservată înaintea lui. Şi precum architectul ascunde cu îngrijire dinaintea nasului şi a ochilor acele locuri, cari sunt destinate pentru prinderea şi scurgerea mai departe a gunóielor din casă, astfel şi natura, tot ceea ce sémĕnă acestora în corpul omenesc, a depărtat cu îngrijire dinaintea sensurilor.

Dar cine altul a putut forma şi orêndui atât de artistic sensurile nóstre, decât natura, a cărei isteţime pe terenul acesta este de neasemânat. Ochii i-a învĕluit în nisce vestminte fine, cari dinainte sunt transparente, ca prin ele sĕ putem vedé, dar totodată sunt din pânză tare, ca sĕ pótă apĕra bine organul vederii. Globurile ochilor i-a provĕḑut cu facultatea de a se puté mişca uşor, ca la moment sĕ pótă încungiura ceea ce i-ar puté vătĕma şi ca direcţiunea vederei sĕ 'şi-o pótă îndrepta după plac. Pupila, (lumina ochiului) în care se concentréză tótă puterea vederei, e atât de mică, încât fără greutate se póte ascunde dinaintea ori cărui atac periculos pentru ea. Pleopele, cari forméză un feliu de acoperiş deasupra ochilor, au o suprafaţă netedă, gingaşă. Dacă ochii, de temerea vre-unei eventualităţi, sunt a se închide ori deschide, ambele lucrări trebue sĕ le sĕvêrşéscă pleopele, ceea-ce pentru ele este un lucru numai de o clipă; ele sunt provĕḑute cu un feliu de îngrădituri de pĕr cu ajutoriul cărora prind atacul îndreptat contra ochilor deschişi, ér dacă somnul le închide spre odichnă liniştită, servesc de acoperemênt fin. Ochii au încă şi acea posiţiune avantagiósă, că de tóte laturele sunt ascunşi şi bine apăraţi de ridicături împrejur, adecă: până când deasupra, pentru prinderea sudorilor de pe cap şi de pe frunte, sunt provĕḑuţi cu gene, pe atunci contra pericolelor ce pot veni de din jos, sunt apĕraţi prin ósele obrazului, puţin eşite afară.

Nasul ca un părete despărţitoriu este aşeḑat între ochi.

Ce se ḑice de sensul auḑului, acesta totdéuna e deschis, tréz, pentru că totdéuna, încă şi în somn, avem trebuinţă de el. Construcţia lui e strimbă, din precauţiune, pentru că dacă ar fi óblă şi netedă, uşor ar puté aluneca pe lângă ea unul séu altul dintre sunete.

Dar spre câtă uşurinţă ne sunt mânile şi cât de folositóre serviţii fac ele artei! Degetele sunt cuprinse în încheeturi atât de încovoióse, încât fără cea mai mică greutate se deschid şi închid. Cu ajutorul lor îşi conduce pictorul penelul, sculptorul daltiţa, acestea jócă pe liră şi flueriţă: étă pe lângă folositoriu şi plăcutul. In privinţa celor necesare, acestea ne lucră pămênturile, ne edifică casele, ne pregătesc ţesĕturile şi vestmintele, lucră cu arama şi cu ferul. Spiritul proiectéză şi inventéză, sensurile critică, mânile execută, şi aşa, aceea, că avem locuinţe şi îmbrăcăminte, că avem oraşe, sate şi temple, direct mânilor putem sĕ mulţămim.

Mulţămită publică.

Şi pe calea acésta viu a aduce P. O. D. Constantin Stejar căpitan c. şi r. în pensiune, din însărcinarea comitetului şi a întregului popor din comuna Cetea, cea mai ferbinte mulţămită pentră tabloul marelui bărbat al bisericei nóstre archiep. şi metrop. Andreiu Baron de Şaguna, ce a binevoit a'l dărui pe séma scólei nóstre celei de nou zidită.

Cetea, la 9 Decembre 1896.

Cu deosebită stimă:

Ioan Frâncu,
paroch gr.-or.

Onorabilă Redacţiune!

Bunul şi adevĕratul creştin, domnul Petru Oltean din Feneşul săsesc, a dăruit pentru biserica gr.-or. din Someşfalău 50 fl. Pentru odichna sufletului acestui bun creştin Vineri în 6 Decembre s'a servit parastas în s. biserică din loc, fiind de faţă vĕduva repausatului, Anica Oltean

'Mi iau voie a ruga pe Onorabila redacţiune sĕ binevoéscă a publica în „Tel. Rom.“ acest frumos dar.

Someşfalĕu, 7 Decembre 1896.

Gavriil Cârlig,
paroch.

Nr. 612. [178] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c Nr. 6669 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Sebeşului.

Fiitoriul protopresbitér ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Sebeşul-săsesc, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Pănă când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşal de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan „Rudolfin“ şi taxele, ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuui protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de clasa I. din Sebeşul-săsesc.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă consistoriului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Sebeşului, ţinută în Sebeşul-săsesc la 14/26 Novembre 1896.

Preşedinte: **Sergiu Medean,** adm. prot.

Notariu: **Samuil Roşu.**

Nr. 7680 Plen.

Se apróbă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2/14 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 428/896. [179] 3—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Abrudului, pe basa statutului organic §. 63., combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 6663 Plen., se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitorul protopresbiter ca atare va devení totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Abrud, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 April 1896 Nr. prot. 78 emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelariă, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin şi taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiali şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiale a parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din Abrud.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888 şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aştérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“ alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricele indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Abrudului ţinută în Abrud la 28 Novembre 1896.

Preşedinte: **Petru Popovici,** adm. prot.

Notariu: **Aron Cioran.**

Nr. 7982/Plen.

Se aprobă.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 2 Decembre 1896.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 501/1896. [183] 3—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Devei, pe basa statutului organic §. 63. combinat cu §. 23. punct 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot 136 din 1888, prin acésta, conform ordinului Venerabilului Consistoniu Archidiecesan din 9 Octobre. a. c. Nr. 6665. Plen. se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitoriul protopresbiter ca atare va deveni tot odată ca paroch în locul central al tractului anume în comuna bisericéscă Deva conform conclusului congresual din 13/25. Octobre 1881. Nr 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nr prot 78., emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) venitele protopresbiterale anume: pausalul de cancelarie ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, şi taxele ce încurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) venitele parochiei protopresbiterale de classa II din opidul Deva.

Concurenţii au sĕ documentese cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr 111. din anul 1888. şi concursele lor înstruite cu tóte documentale necesare sĕ le astérnă Consistoriului Archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile îndicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după expirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Deva, ţinută în Deva la 20 Novembre 1896.

Preşedinte: **Avram P. Pĕcurariu,** adm. protopresb.

Nicolau Sinca, notariu.

Nr 7881 Plen.

Se apróbă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 2 Decembre 1896.

Consistoriul Archidiecesan.

Sz. 7520/86 polg. [187] 3—3

Hirdetmény.

Alólirott mint a nagyszebeni kir. tőrvényszék által kiküldőtt eljáró biró ezennel közzéteszem, hogy Szent-Erzsébet község általános tagositási űgyében az időközben elhalt Roth Károly megválasztott műkődő mérnök helyett egy más műkődő mérnök megválasztása iránt határnapul 1897 évi január hó 18-ik napját d. e. 9 orakor a szt-erzsébeti községi irodába kitűzőm és az 1893 évi jánuár hó 3-án 356 I. M. sz. alatt kiadott utasitás 61. § a alapján felhivom azon birtokrendezési mérnőkőket, kik a műkődő mérnöki teendőket ezen kőzséget illegató elvállalni szándékoznak, a szerződés pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat, a mennyiben eddig még be nem adták, alolirthoz vagy az érdekelt felekhez a kitüzőtt határnapig küldjék be.

Tájékozásul megemlittetik, hogy a község határa 5622 holdnyi területet 8700 részlettel foglal magában, melyből 2100 holdnyi terület erdő és legelő.

Miről az érdekeltek a már megválasztott képviselők által azzal értesittetnek, hogy a fenn hivatolt utasitás 65 § a értelmében, a mennyiben a mérnők választást bármi okból elmulasztanák, a műkődő mörnököt feltétlenül a tőrvényszék fogja kinevezni.

Azonkivüal hirdetmények 6 példánya a községi elől̈jároságnak a megfelelő kőzzététel czéljából kiadatık.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében, Nagyszebenben, 1896 évi deczember hó 17-én. *Mihály Dezső,* eljáró biró.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică
se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite sprea le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.
Cu deosebire recomând
clopote patentate găurite
de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.
[11] 44—48
Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 144. Sibiiu, Marți, 24 Decembre 1896 (5 Ianuariu 1897). **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„*Telegraful român*“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I. Ianuariu, Februariu și Martiu al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sè fie scrise bine, ca sè se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

PACE!

(†) De câte-ori individi, popóre, state, ba chiar omenimea întrégă a fost amenințată cu peire din causa fărădelegilor lor, de câte-ori acestea au fost ajuns până la marginea prăpastiei în care erau sĕ se prăbușéscă împinse fiind de pĕcatele lor: D-ḑeu totdeuna le-a tins mână de ajutoriu, numai și numai ca sĕ le scape de acéstă peire, numai și numai ca sĕ le mai dea timp și mână de ajutoriu pentru îndreptare și reculegere, ca sĕ se reîntórcă dela pĕcatele lor, ca sĕ se deștepte din somnul lor cel de mórte, atât pentru viéță acéstă cât și pentru viéța viitóre.

Și dacă aceste popóre, aceste state ori indiviḑi au ascultat de cuvêntul lui D-ḑeu, dacă au primit cu bucurie poruncile Lui și le-au înplinit, totdéuna au scăpat, totdéuna s'au recules și au reînviat.

Cine nu-'și va fi aducênd aminte de potopul cel mare, despre care ne vorbesce S. Scriptură în Testamentul vechiu, care potop era cât p'aci sĕ prăpădéscă tótă lumea; cine nu-'și va fi aducênd aminte érăși de bunătatea lui Dumneḑeu, care a scăpat pe Noie și fiii lui de acest potop, numai și numai ca sĕ dea omenimei timp de reculegere și îndreptare? Dar acéstă omenime, tot nu s'a recules, tot nu s'a îndreptat, tot nu s'a abătut dela fărădelegile sale, ci a urmat érăși calea pĕcatului, érăși calea fărădelegilor, astfel că D-ḑeu a trimis rĕsbóie, cutremure de pămênt, fómete și alte pedepse asupra ei. Și când a vĕḑut D-ḑeu, că lumea nici așa nu se îndréptă, nici așa nu se reculege, în bunătatea sa nemărginită, érăși s'a îndurat de ea, érăși 'i-a dat mână de ajutoriu, erăși 'i-a dat timp de îndreptare și reculegere, — a trimis pe unul născut Fiul seu, pe Domnul nostru Iisus Christos, pe pămênt, ca sĕ-'i arete calea adevĕrului deplin, ca sĕ o rescumpere din pĕcatele sale cu sângele seu, ca astfel curățită fiind de mulțimea pĕcatelor și avênd și cunoștință deplină despre adevĕrul deplin, cel puțin acum sĕ se îndrepteze și sĕ servéscă poruncilor Lui.

Și óre acésta omenime s'a îndreptat, s'a recules? Óre acéstă omenime după atâta bunătate a lui D-ḑeu, arătată față de ea, a fost recunoscĕtóre pentru acéstă bunătate, pentru atâta jertfă adusă pentru ea de însuși D-ḑeu?

Nu, căci și aḑi sĕ disprețuesc poruncile lui D-ḑeu; nu, căci și aḑi domnesce ura, pisma și invidia, atât între ómenii singuratici cât și mai cu sémă între state și popóre, cari durere, au ajuns la credința deșértă, că fie-care numai cu nimicirea celuilalt póte trăí, póte exista.

Iisus Chr. a vestit pace pe pămênt, noi vestim resbel; Iisus Christos a propoveduit iubire, noi sĕmânăm ură; Iisus Christos a sădit speranță, noi desnădăjduire; Ingerii au cântat: „Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu și pe pămênt pace, între ómeni bună voire“, ér noi strigăm: „Osana celor puternici ai pămêntului, pe pămênt lupte și între ómeni neînțelegeri și intrigi; magii au adus daruri: aur, smirnă și tămâie celui ce s'a născut în iesle, ér noi aducem daruri celor puternici din palate pentru favoruri trecĕtóre, pămêntesci; Iisus Christos, cel atot puternic, s'a umilit pe sine înaintea ómenilor, ér noi, cei neputincioși, ne mărim înaintea lui Dumneḑeu, desprețuind poruncile lui; Iisus Christos și-a dat viéța pentru noi, ér noi nu jertfim nimic pe altariul Lui pentru pĕcatele nóstre; El ne-a arătat calea adevĕrului, și noi urmăm celea nedreptății; El ne ḑice prin apostolul seu: Fiilor, iubiți-vĕ unii pe alții, ér noi ne persecutăm unii pe alții, și numai cu numele suntem credincioși ai învĕțăturilor Lui; El ne-a dat tot darul seu de sus, ér noi primim numai darurile cele de jos ale diavolului și îngerilor lui.

Până când tot așa? . . . . Până când vor mai ținea între noi ura, pisma, rĕutatea și alte patimi diavolesci, cari fac sĕ ne nimicim unii pe alții? Până când nu vom primi pacea cea atótă lumea pentru carea de atâtea ori ne rugăm în sânta liturghie și vom continua cu desbinările nu numai între noi și cei de alt neam și de altă lege, ci și între noi cei de un neam, și de o credință în Iisus Christos și nu vom recunósce odată, că toți suntem frați, toți suntem fii ai aceluiași Dumneḑeu, creator și susținĕtor a tóte? Ce se mai ḑicem de aceia, cari nu sunt de un sânge, nu sunt de o lege cu noi?! Și aceia sunt frații nostrii, și aceia sunt deaprópele nostru, după cum atât de frumos ne-a arătat tocmai Iisus Christos în frumósa Sa parabolă despre samarineanul milostiv.

Dar fiind-că nu putem sĕ ne împăcăm deodată cu tótă lumea, sĕ ne împăcăm noi între noi, ca dela noi acéstă pace sĕ se lățéscă și la alții, și astfel sĕ ajungem la acea pace, pentru care ḑilnic ne rugăm și pe care Domnul nostru Iisus Christos a propoveduit'o pentru tótă lumea.

Sĕ fim cu răbdare, sĕ fim cu cruțare și mai pe sus de tóte sĕ fim cu iubire, nu numai față de cei de un sânge și de o lege cu noi, ci și față de dușmanii nostrii, cari, dacă nu vreau sĕ fie nimiciți de mânia lui Dumneḑeu, tot vor trebui sĕ priméscă odată și ei acea pace, care numai spre binele lor și spre binele nostru al tuturor póte fi.

„Fericiți sunt cei făcĕtori de pace, că aceia fii lui D-ḑeu se vor chiema“, ne spune érăși Isus Chr. Deci va trebuí sĕ recunóscem odată cu toții, și dimpreună cu noi și dușmanii nostri, că dacă voim sĕ fim fericiți, numai urmând calea păcii, putem fi fericiți.

Și Dómne, multă trebuință avem noi de pace, noi mai ales românii din acest imperiu, noi, cei cutropiți de atâtea neamuri străine și atât de mult învrăjbiți între noi!

Mâne sĕrbăm Nascerea Domnului și Mêntuitorului nostru Iisus Christos; mâne sĕrbăm, acel eveniment din Istoria universală, care a făcut iadul sĕ se cutremure, ca ceriul și pămêntul sĕ se bucure; mâne sĕrbăm acel eveniment, care a făcut tronurile și altarele păgânilor sĕ se zguduie din temelii pentru ca tronurile și altarele credincioșilor adevĕratului D-ḑeu sĕ se întăréscă și înfloréscă.

Când putem face un început mai bun pentru delăturarea certelor dintre noi, decât atunci, când serbăm Nascerea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos, când sĕrbăm așa ḑicênd întroducerea păcii universale pe pămênt la tóte popórele și la tóte némurile.

Nascerea Domnului nostru Isus Christos este sĕrbătórea *păcii*; ea este acel eveniment, care a dat ocasiune ângerilor sĕ cânte: Mărire într'u cei de sus lui D-ḑeu și pe pămênt *pace*, între ómeni bună voire. Ea este acea sĕrbătóre, care ne întăresce în credința, speranța și iubirea, că rĕsărind odată sórele dreptății, adevĕrul va triumfa și minciuna va perí. Ea este acea sĕrbătóre plină de speranțe în viitoriu, care ne întăresce tot mai mult în credința, că prelângă tóte persecuțiile, ce le îndurăm încă și astăḑi dela némurile străine și dela

FOIȚA.

Datinele și obiceiurile străbune.

In preséra crăciunului, când agitațiunea, ce de atâtea ḑile stăpânesce pe micii copilași, s'a mai potolit, și plini de fericire își admiră darurile aduse de „Ingerul“, mĕ retrag în un unghiu al casei spre a medita și a contempla bucuria generală din sinul familiei.

In bucuria generală o înduioșare 'mi stăpênesce tótă ființa.

'Mi revoc în memorie copilăria cu tóte plăcerile și farmecile ei, 'mi revoc în memorie datinile și obiceiurile străbune, cari dispar, tot mai mult dispar, și dau loc altor datine, altor obiceiuri, străine firei românului, străine modului lui de judecată, străine firei și ființei lui.

Și involuntar îmí vin îm minte strofele din „Barbul lăutariul“:

„Eu mĕ duc, mĕ prăpădesc
Ca un cântec bĕtrânesc“.

Inbĕtrânim, ne sfêrsim și noi, întocmai ca datinele străbune, și ómeni noi, datini străine cuceresc terenul.

Insĕ ele nu se pot furișa la inima poporului nostru.

Intre ḑilele de veselie ale țĕranului nostru locul de frunte-l ocupă ajunul crăciunului, care până în ḑilele nóstre și-a conservat caracterul sĕrbătorilor bisericesci.

'Mi tresare inima de bucurie, când îmi revoc în memorie frumósele ḑile din copilărie.

Indată ce da postul crăciunului, ne adunam copiii la scólă, și învĕțam colinde în serile cele lungi ale sântului post.

Era pregătirea pentru ajunul crăciunului, și ajunul acesta era serbătóre mare.

Paralel cu învĕțarea colindelor mergea măestria de a face stele.

Ca model servia o stea vechiă, vechiă, tótă petecită, care se conserva în podul bisericei nóstre.

Stéua acésta era încă din vécul trecut, hârtia cu care era învĕlită representa scene dela nascerea Domnului, și pare că și acuma vĕd frumósa icónă, care representa ieslea, în care s'a născut Domnul Christos.

Pare că acuma vĕd cornițele vacei, care sta în o parte a grașdului, pare că acuma vĕd pe Maica Domnului ținĕnd în brațe pruncul înfășat în scutece, și de altă parte pe magii dela rĕsărit, cari presentau darurile aduse noului împĕrat.

Desemnuri de aceste s'au păstrat la biserica nóstră din Șoimușul-românesc până în ḑilele din urmă, și ele erau desemnuri de ale pictorului și logofĕtului Mateiu Voileanu, despre care în o foiță a „Gazetei Transilvaniei“ din tómna anului 1891, părintele Gregoriu Crăciunaș din Ciubanca ne a spus, că tot acesta a zugrăvit biserica din acea comună. care trebue sĕ fi fost zugrăvită prin anii 1760—1770.

In acea foiță sĕ reproduce și o poesie, care se află scrisă în o veche carte bisericéscă. Poesióra din cestiune, care era făcută de acest zugrav, îndemna pe credincioșii din comuna bisericéscă Ciubanca sĕ fie statornici în ortodoxie, sĕ nu cedeze insistențelor și tentațiunilor de a trece la unire.

Asupra nóstră face impresiune, că acea notiță s'a scris în anul 1762, când era mai aspră prigonirea ortodoxilor pentru persistența lor în biserica străbună.

Dar sĕ las aceste reminiscențe și sĕ trec la ajunul nascerii Domnului.

Abia începea sĕ se înssereze și stradele începeau a se înpopula.

Cete de cete umblau copiii de scólă și colindau din casă în casă.

Cu câtă evlavie ascultau bĕtrânii aceste colinde, cu câtă evlavie se perondau copiii dela casă la casă.

Mai târḑiu urmau cei mai mărișori cu stéua. Ce farmec avea iconița cu nascerea Domnului, ce farmec poesia despre mergerea crailor după stea.

Cea mai tradițională colindă cu stéua era „Trei crai dela rĕsărit“.

Acésta este aprópe indentică în întreg Ardealul. In ea se spune cum au plecat craii după stea, cum s'a oprit ea la Ierusalim și acolo s'a ascuns, cum Irod s'a turburat, cum a tăiat cele 42000 de prunci, și sfêrșitul îl face reflexiunea:

O nascere fericită
Fosta-i lui Irod urîtă.

Mai erau bine cunoscute 2 colinde, cari ambele se începeau:

Stéua lui Christos,
Rĕsări frumos,

și apoi urmau preamăriri ocasionale din incidentul Nascerii Domnului.

In ḑiua a doua și a treia de Crăciun erau eroii ḑilei colindătorii din satele vecine.

Nu era casă, unde séra Crăciunului sĕ nu fie asemene sĕrbătorită, și ómenii în evlavie vigilau până târḑiu în nópte, căci colindători erau mulți. și toți cu drag erau ascultați, și cinstiți care cu colac, care cu covrigei, și mulți erau, cari terminau colinda cu refrenul banal:

Dă-mi colacu
Că 'mi-e drag,

mulți chiar dintre ai nostri, tot nu vom perí, numai noi sĕ fim tari în vîrtuțile străbune și sĕ ne ferim de tot ceea ce ne-ar puté periclita acele vîrtuți.

Deci, iubit popor român, ține la legea ta, ține la némul tĕu, cu tărie ca și strămoșii tĕi, cari mai bine au suferit mórte pentru aceste dóuĕ odóre ale sale, și atunci nici iadul, cu tóte torturile lui, nu te va puté nimici. Dar totodată fiind blând ca porumbul și înțelept ca șerpele; fii pacinic, dar totodată tréz, ca sĕ fii în stare a-ți apĕra totdéuna moșia față de mulțimea dușmanilor ce te cutropesc.

Ér acum, la acésta ḑi frumósă de sĕrbătóre, la Nascerea Domnului și Mêntuitoriului nostru Isus Christos, la sĕrbătórea păcii, lapădă pe un moment tóte grijile lumesci și ridică-ți glasul tĕu și cântă împreună cu ângerii:

Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu și pe pămênt pace și între ómeni bună voire!

Urmând aceste învĕțături, vei ajunge la pace și bunăvoire, ér bunăvoirea și pacea te vor duce la bunăstare și fericire.

* * *

Episcopat gr.-cat. magiar și cestiunea liturgiei magiare. Cetitorii foii nóstre își vor aduce încă bine aminte de deputațiunea greco-catolicilor renegați din Hajdu-Dorog, despre care și noi am luat notiță la timpul sĕu. Este cunoscut, cu câtă afabilitate a fost primită deputațiunca de către ministrul Wlassics și primatele Vaszary și câtă paradă s'a făcut pe contul patriotismului acestor ómeni fără consciință. Scopul deputațiunei a fost întemeierea unui episcopat greco-catolic magiar și întroducerea liturgiei în limba magiară în bisericile greco-catolice din Ungaria.

Ministrul Wlassics încântat de sentimentele de adevĕrat patriotism a făcut deputațiunei cele mai mari promisiuni angagiându-se a înterveni cu tótă puterea autorității sale la locurile competente pentru esoperarea justei (?) lor pretensiuni.

Deputațiunea s'a întors rĕmânênd ca cestiunea sĕ-și continue mersul ei înainte spre resolvare. Dacă cestiunea a trecut prin tóte forurile competente și se apropie de soluțiune, noi nu scim, destul că în ḑilele trecute s'a comunicat pe calea publicității din cel mai autentic isvor, că Papa Leo al XIII-lea ar fi adresat o enciclică către toți episcopii catolici din Ungaria, în care interḑice strict întroducerea liturgiei în limba magiară, ba demândă a se nimici tóte cărțile liturgice tipărite în limba magiară și folosite în bisericile greco-catolice.

Scirea acésta vine acum organul catholic „Alkotmány“ și o desminte în modul cel mai categoric spunênd, că Sântul scaun apostolic n'a dat în cestiunea acésta nici o enciclică, deóre-ce resolvarea cestiunii este a se face cu totul pe altă cale.

Ḑiarul catholic își termină informațiunile sale în acéstă privință astfel: Deóre-ce atât cestiunea liturghiei, cât și a episcopatului privesc afacerile interne ale tuturor episcopatelor greco-catholice, Sântul Scaun a predat cestiunea împreună cu tóte informațiunile privitóre la ea, congregațiunei de propaganda fide pentru resolvare. Acéstă congregațiune încă în ședința din 26 Septembre a. c. a stabilit textul rĕspunsului, care text însĕ până în timpul de față nu este dat publicității, și în mod oficios nu s'a adus nici la cunoscință episcopilor greco-catholici, nici primatelui. De aceea ori ce combinațiune referitóre la decisul congregațiunei e prematură. Acéstă hotărîre însĕ după informațiunile, ce le are, se va publica cât mai curênd.

Noi credem, că preste tot locul unde e vorbă de biserica greco-catholică este a se înțelege cea *ruthénă* și nu și cea *română*, deosebirea acésta foile magiare însĕ absolute nu o fac.

* * *

Stare de asediu în Constantinopol. Reformele turcesci, la executarea cărora a fost constrêns sultanul, au o întroducere fórte curiósă. După unele sciri, ce sosec din Constantinopol, guvernul turcesc în timpul din urmă a făcut mai multe disposiții, cari au de țintă restricția libertății personale și comune, deasemenea țintesc și spre înăbușirea manifestării libere a opiniei politice. Disposițiile vor lovì mai mult în adicții partidei turcilor tineri. Așa, o ordinație enunță, că în cercurile din Constantinopol locuite de turci, umblarea séra și nóptea numai în cele mai urgente casuri e permisă, și ca ordinația sĕ se observe cu strictețǎ, circuléză sentinele pe strade până în ḑiori. Sunt interḑise mai departe ori-ce producții teatrale în timpul nopții, séu alte distracții, atât cu-cât și fără musică, ba nici privați nu pot sĕ arangeze la locuințele lor nici un fel de petreceri, înainte de a primì spre scopul acesta permisie dela autorități, anunțând pe participanți cu numele. Cu deosebire disposiția din urmă provócă mare nemulțămire în capitala turcéscă și cu greu va rĕmânea fără reacție, pentru că puțin sĕ deosebesce de starea de asediu.

* * *

Biserica ortodoxă din Turcia.

Presa străină continuă a se ocupa mereu cu biserica ortodoxă din Turcia din incidentul afacerei cu înființarea unei metropololii ortodoxe române în Macedonia.

Reproducem după unele ḑiare câteva corespondențe în afacerea acésta din cari se póte vedea cum cugetă străinii despre biserica ortodoxă preste tot și despre caracterul ei național.

Vorbind despre cestiunile bisericesci atât de actuale în Peninsula balcanică, ḑiarul „Münchener Neueste Nachrichten“ arată, că Rusia a căutat totdéuna sĕ se folosécă de cestiunea bisericéscă pentru promovarea intereselor sale în țĕrile balcanice. In deosebi ḑiarul bavarez arată, că înainte cu un pătrar de veac Rusia sprijinea smulgerea deosebitelor popóre ortodoxe din Imperiul turcesc de sub autoritatea patriarchiei din Constantínopole, pe când de present, avênd prospecte de a aduce cu totul acéstă patriarchie sub influința sa, combate din rĕsputeri tóte nisuințele de emancipare bisericéscă ale popórelor neslavice, și în deosebi ale românilor macedoneni. Față de cestiunea episcopatului din Üsküb și a metropolitului Antim, ḑiarul în cestiune se exprimă astfel:

„Ori și ce metropolit nou, care nu este slav, este un ghimpe în ochii Rusiei, deóre ce cu fie-care archiereu neslav se póte micșora maioritatea slavică din sinodul din Țarigrad, care are sĕ alégă pe patriarchul. Din causa acésta este ușor de explicat, că instituirea unui episcop greco-român în Üsköb și mai cu sémă recunóscerea naționalității române în Macedonia și instituirea unui episcop macedo-român nu pot fi de loc pe placul Rușilor.

Din causa acésta ei au și protestat atât la Pórtă, cât și la patriarch. In acéstă cestiune Pórta s'a arătat cu mult mai chibzuită ca șeful bisericei din Fanar. Ea scie, ce însemnéză a avé pe partea sa, în cas de nevoie, pe cei 600.000 Români macedoneni, și că metropolitul acestora nu va puté fi câștigat așa ușor pentru crearea de deposite de arme rusesci și pentru adunarea cetelor de insurgénți, așa de bine folosiți de diplomația rusésca. Patriarchului ecumenic însĕ nu-i prea vine la socotélă, ca o parte așa de însemnată a Creștinilor ortodocși din Peninsula-balcanică sĕ nu-i mai recunóscă autoritatea, decât formal, avênd de adevĕratul lor șef bisericesc pe metropolitul lor național. Afară de aceea prelatului grec îi cade greu, că Pórta recunósce în Macedonia, pe lângă naționalitatea grecéscă și bulgăréscă, și pe cea română, deóre-ce tocmai în Sudul acestei provincii, la marginile Greciei, trăesc atâția Români, cari cam împedecă aspirațiunile Greciei asupra Macedoniei, aspirațiuni basate tocmai pe principiul național.

Pórta nu va ceda de astădată dorințelor și pretensiunilor rusesci și sêrbesci. Ea a întărit pe metropolitul român Antim, biserica românéscă din Stambul este deja sfințită și Antim a și celebrat într'ênsa serviciul dḑeesc în limba română. Amenințarea cu escomunicare din partea patriarchului, cu greu se va pune în îndeplinire, și la casul extrem rĕspunsul va fi o schismă (desfacere) a Românilor macedoneni, asemenea celei bulgăresci. Pe noul episcop din Űsküb, Ambrosiu, ales de Grecomani (Români și Greci) îl spriginesce atât Pórta, cât și Fanarul, și astfel Rusia nu va avé încătrău, ci va trebui în cele din urmă sĕ recunóscă faptele împlinite. De altfel acestea sunt resultatele nisuințelor și silințelor de o jumĕtate de véc a Românilor macedoneni, cari în anii din urmă au fost spriginiți sistematic și în mod rațional de conaționalii lor de peste Dunăre“.

„Egyetértés“ dela 31 Decembre n. scrie următórele: Când pórta la anul 1872 s'a învoit, ca în Ortakiöi sĕ se înființeze biserica bulgară independentă, așa numitul exarchat bulgar, Ignatiev s'a exprimat, că cu acest triumf diplomația rusécă a pregătit bisericesce resbelul russo-turcesc. Evenimentele de mai târḑiu au dovedit pe deplin, că Ignatiev a avut dreptul. Cine urmăresce cu atențiune lucrurile, ce se întêmplă în Balcani, a putut observa, că diplomația rusécă secretă cum pregătesce și acum bisericesce rĕsboiul.

Biserica ortodoxă greco orientală la început în privința guvernamentului politic-bisericesc a fost tocmai așa de unitară sub guvernarea patriarchului de Constantinopol, ca și biserica romano-catolică sub guvernarea papei. Acésta a fost biserica ecumenică. De acéstă biserică ecumenică s'a despărțit, mai întâiu biserica rusécă carea de pe timpul lui Petru cel Mare a luat direct chiar și rolul conducĕtoriu. Biserica ecumenică s'a restrîns numai pe teritoriul împĕrăției turcesci. Dar precum națiunile din imperiul turcesc au ajuns la independență politică, întocmai s'au emancipat și de sub biserica ecumenică. România s'a smuls de sub guvernarea bisericei ecumenice prin lovitura de stat alui Cuza la 1864, ér Sérbia la 1868. Exarchatul bulgar a fost înființat la 1872. In timpul ce a urmat după congresul din Berlin, principelui bulgar Battemberg 'i-a succes a exopera la sultanul, ca puterea exarchatului bulgar sĕ se extindă și preste Macedonia. Acésta decisìune a porții în biserica macedoneană a jucat un rol adevĕrat al mĕrului lui Eris. Sêrbi, români, greci, albanezi, de-opotrivă s'au temut, că urmarea extinderei exarchatului bulgar preste Macedonia va fi, că poporațiunea mixtă a Macedoniei încurênd va deveni bulgară. Ca acésta sĕ nu se întêmple, fie-care națiune a nisuit a mijlocí la pórta, ca primind episcop național separat, sĕ 'i-se recunóscă individualitatea națională. Natural, acésta bunăvoință a porții fie-care națiune a voit a o folosí numai pentru sine, cu exchiderea celorlalte, pentru-că a cugetat că numai așa se va puté extinde cu, ajutoriul organisației bisericesci și cu ajutoriul limbei, pe contul celorlalte.

România și Sêrbia de ani de ḑile continuă pertractări diplomatice cu pórta, ca acésta sĕ permită biserică separată pentru Românii și Sêrbii din Macedonia. Sêrbilor le-ar fi plăcut, ca sĕ li se înființeze în Usküb un episcopat și-au creḑut, că acésta o vor ajunge cu atât mai ușor, cu cât episcopul ortodox din Usküb, care dupa naționalitate era grec, a murit. Patriarchul din Constantinopole, ca sĕ împedece împlinirea dorințelor sêrbesci, a denumit în Usküb un nou episcop, în persóna unui preot de naționalitate grecéscă.

Și covrigu
Că 'mi-e frig.

Datinele aceste de a petrece séra ajunului de Crăciun cu post, și cu colinde în amintirea nascerei Domnului, tot mai mult dispar.

Năvălesce asupra nóstră cultura, și datinele strămoșesci trebue sĕ facă loc altora.

Bĕtrânii nostri, dacă din întêmplare în ajunul nascerei prin o minune ar învia din mormintele lor, și ar întra în casele nóstre, nu ne-ar mai cunósce pe noi copiii lor, nu, căci noi ne-am civilisat.

Mamele copiilor nostri, soțiile nóstre, au crescut în școla modernă, și ar fi rușine sĕ mai țină la datinele vechi, pe cari ele nu le cunósc.

In școlele nóstre nu se mai ține la datinele străbune, mai puțin se ține în internatele nóstre de fete.

Sĕ ilustrăm cu câteva exemple.

Marea sĕrbare a bisericei nóstre, „Sântul Nicolae archiepiscopul Mirelor dela Lichia, făcĕtoriul de minuni“, a ajuns sĕ fie obiect de persiflagiu în internatele nóstre de fete.

În amintirea acestui mare sânt internatele nóstre arată fetelor câte un „Krampus“ și o buduhală, o stahie, care sparie fetele.

„Krampus“ câte odată e îmbrăcat ca un cioban cu cojocul întors, cu limba scósă, mai are și córne ca necuratul, și bietele fetițe din internat cu sĕptĕmânile sunt iritate de frica cea mare ce o au de acest „Krampus“.

Și caricatura acésta se produce atunci, când la unele biserici ortodoxe credincioșii alérgă cu miile la biserică și dau prinóse, ca preotul sĕ le cetéscă *„Acaftistul Sântului Nicolae, Marelui făcĕtoriu de minuni“*.

Bine sĕ noteze preoțimea nóstră, că mamele viitóre în loc de a aprinde în casă candela la icóna Maicei Domnului, și în loc de a da „Acaftiste“, vor produce în familie caricaturile *„Krampus“*.

Și fiindcă dela strĕini am întrodus pe „Krampus“ în onórea Marelui Archiereu Nicolau, pentru cari cuvinte sĕ nu întroducem în locul colindelor „Pomul de Crăciun“?

Și fiind că „Pomul de Crăciun“ nimica n'are comun cu nascerea Domnului, nici cu cântarea ângeréscă, nici cu stéua, nici cu magii, nici cu păstorii, pentru-ce sĕ nu dăm pomului de Crăciun adevĕratul lui caracter profan, delăturând cu totul caracterul bisericesc al acestei ḑile mari?

Trăim în secolul luminilor, pentru-ce sĕ mai ținem la datinele străbune, cu caracter bisericesc.

Asupra familiei Mama are înrîurința cea mai mare, căci ea e ḑi de ḑi în jurul copiilor, ei sunt legați de inima ei, de întrégă ființa ei, în ei se manifestă modul de cugetare, modul de a trăí al ei.

Astfel copiii nostri la Sântul Nicolae trebue sĕ aibă Krampus, și servitórea îmbrăcată în haină de cioban, înarmată și cu un măturoiu, trebue sĕ fie spaima mititeilor.

Acésta o reclamă cultura, căci noi trebue sĕ ținem cu lumea.

La Crăciun trebue sĕ avem „Pom de Crăciun“, bine și bogat împodobit și acésta în simbolisarea Nascerei Domnului.

Este greșită direcțiunea acésta, în care se cresce tinerimea nóstră, și în special greșită în institutele de fete, care aḑi-mâne au sĕ ne créscă generațiunea viitóre.

La locul prim trebue ca cel puțin noi în școlele nóstre sĕ conservăm datinele străbune.

Se îngrijesc destul strĕinii de a desrădĕcina din inima femeilor nóstre datinele străbune. Pensionatele de tot soiul se silesc a scóte din inima fetițelor nóstre iubirea de ném, iubirea de biserică și alipirea către instituțiunile ei.

Décă scólele nóstre romănesci, décă institutele nóstre de fete, susținute din banii adunați dela popor, décă ḑic aceste nu vor lua altă direcțiune, décă ele în loc de a merge paralel cu străinii în desrĕdăcinarea datinelor străbune, nu vor croi o direcțiune nóuă, atunci ne vom trĕzi, că aḑi mâne nici noi puținii bătrêni nu ne vom mai cunósce datinele nóstre la copiii nostri.

Trebue sĕ croim o direcțiune nóuă în scólele nóstre.

Sĕ conservăm datinele străbune, și aceste sĕ le dăm ca modele fetițelor nóstre.

Inima lor cea curată cu drag va îmbrățișa datinele străbune, le va ascunde în cele mai adênci crețe, ca pe nisce scumpe mărgăritare, și vor fi fericite când din crețele ascunse le vor scóte și, nefalsificate, precum le-au primit, le vor da ca scumpe mărgăritare micelor lor odrasle.

Astfel fiitórele mame române vor fi ce au fost Mamele lor: Vestalele ce au conservat focul sacru al datinelor și obiceiurilor străbune.

Ce frumos s'ar puté sĕrba în internatele nóstre de fetițe ajunul Nascerei Domnului!

Avem colinde frumóse, arangiate pentru cor de pricepĕtorii nostri de musică.

O conducere crescută în spiritul credinței, în spiritul datinelor și al obiceiurilor nóstre ar poté arangia în acéstă séră sântă

Denumirea acésta a produs mare iritațiune în Sêrbia și în decursul sĕrbătorilor de Crăciun au ținut și un meeting în obiectul acesta la Belgrad. La meetingul acesta rolul principal l'au jucat personalitățile cele mai încarnate ale rusofililor din Belgrad. Așa profesorul Vesnici, carele a fost ministru de instrucțiune în guvernul radical și Strecicovici Panta, omul de încredere a metropolitului Mihail și bărbatul de încredere din Belgrad a reuniunei de binefacere slave din Petersburg. Rolul lui Strecicovici Panta se póte privi cu îndrăsnélă, ca semn, că și mâna consulatului rusesc este în joc.

Pe Sêrbia o superă și aceea, că România a fost mult mai norocósă decât ea, pentru-că României i-a succes a exopera, ca pórta sĕ permită metropolit separat pe séma românilor din Macedonia în persóna lui Antim. Adevĕrat, că Antim nu numai că nu sci românesce, dar tocmai el a fost acel prelat grecesc, carele la anul 1893 în Ochrida a închis biserica română cu ajutoriul autorităților turcesci și pe preotul liturgitoriu român cu propria sa mână l'a împins dela altar, — dar totuși e metropolit român și astfel guvernul român se póte lăuda, că el a exoperat la pórtă înființarea unei metropolii române.

Dar' Sêrbia, după marii visatori politici sêrbesci, nu numai în Macedonia are interese bisericesci, ci și în Bosnia și Herțegovina. Aici însĕ cu privire la romano-catolici. Politicii sêrbesci sciu bine, că principalul radim al monarchiei Austro-Ungare în Peninsula-balcanică este slavismul catolic, pentru-că temêndu-'și interesele religionare, nu póte fi aderentul Sêrbiei-ortodoxe. Politicii sêrbesci, ca sĕ arete slavilor catolici, că Sêrbia nu face propaganda ortodoxă, se nisuesc sĕ mijlocéscă la Roma înființarea unui episcopat catolic la Belgrad. Ei cred, că acésta episcopie catolică la Belgrad va fi rîma, care va prinde pe slavii catolici din Peninsula-balcanică în unghița marilor nisuințe sêrbesci.

Tacticei propagandei rusesci aparține de altă parte și propășirea agresivă în contra catolicismului. Câteva organe radicale și cunoscute de rusofile ale pressei din România pornesc o adevĕrată gónă în contra catolicismului din afacerea abia terminată a metropolitului, presentand astfel afacerea Ghenadie, ca opera pretinsă a propagandei catolice.

Paralel cu acestea, organele mai principale ale pressei din Sêrbia: „Odjek“, „Srbska“, „Zastava“, „Srbski Glas“ etc. atacă în modul cel mai pătimaș pe Kállay, sub cuvêntul că scopul lui afirmativ ar fi, ca după nimicirea elmentului sêrbesc ortodox, sĕ catoliciseze Bosnia.

E probabil de tot, că tóte firele acestea ale agitației panslaviste și ortodoxe se concentréză în mânile metropolitului Mihaiu dela Belgrad, carele dă mai departe avisul primit dela Petersburg la Ueskűb, Serajevo, Bucuresci și Sofia.

Noutăți.

Din causa sânteior sĕrbători ale „Nascerei Mântuitoriului nostru Iisus Christos“, nrul proxim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 28 Decembre v. a. c.

* * *

Sĕrbători fericite! *tuturor colaboratorilor și cetitorilor foii nóstre! Redacțiunea „Telegrafului român“.*

* * *

Episcopul Strossmayer în contra limbei magiare. Episcopul din Diacovar, Strossmayer, care dilele trecute a interdis ungurilor din Vincovce folosirea limbei magiare în scólă și la mărturisire, a lansat un cercular, prin care interdice preoților sĕi folosirea limbei magiare la cathechisație și mărturisire, de asemenea le-a demandat sĕ predice esclusiv în limba croată.

* * *

Lueger, vice-primarul Vienei, ocupat peste mĕsură cu agendele sale oficiale, a adresat o scrisóre camerei advocațiale, prin care abdice de exerciarea advocaturei.

* * *

Iubileul reginei Angliei. In Anglia se fac pregătiri enorme pentru sĕrbarea iubileului reginei Victoria. In anul acesta, în 20 Iuniu se vor împliné șesedeci de ani, de când regina Victoria domnesce. Deóre-ce 20 Iuniu cade pe diua de Duminecă, când în Anglia nu se rabdă nici un fel de sgomot, sĕrbarea se va amâna pe dilele următóre. Cu prilegiul iubileului titlul reginei Victoria se va schimba în „rege“.

* * *

Timpul. După urîtele dile ploiόse și negurόse, cari te făceau sĕ credi, că ești în tómnă încă, au urmat dile frumóse de érnă. Frigul, care-'i stă bine anotimpului în care trăim, credem că va dura acum mai mult și astfel ne va fi dat sĕ avem un Crăciun în tótă forma.

* * *

Principesa lui Rigó János a trimis o scrisóre diarului frances *„Soir“*, în care după-ce protestéză contra scirilor false ce le-au publicat despre ea diarele francese, arată și motivele ce au îndemnat-o ca părăsindu-'și bărbatul, sĕ urmeze lui Rigó. *Rigó*, — dice princesa — nu e om încult, ci e un adevĕrat artist gentleman. Principele n'are nici un merit, singur diploma îl recomandă, și ea a preferit sĕ trăiéscă cu un om cu merit și cinstit.

* * *

Mormîntul lui Pasteur. Cadavrul, celebrului savant frances Pasteur a fost mutat din biserica Notre-Dame în institutul Pasteur, unde un mormînt admirabil i-au pregătit aderenții lui recunoscători. Inainte de mutarea cadavrului, care s'a făcut pe lângă un sĕrbătoresc ceremonial, s'a ținut serviciu divin in biserica Notre-Dame, la care a luat parte prim ministrul Meline, ministrul cultelor Rambaud, președintele camerei deputaților și alte notabilități inalte. Inaintea noului mormînt au vorbit ministrul Rambaud, președintele consiliului comunal Baudin și alți representanți ai diferitelor academii de știință.

* * *

O catastrofă îngrozitóre s'a întêmplat pe drumul de fer lângă Birmingham (Alabama). Trenul tocmai pe când trecea peste un pod ingust a lunecat de pe șine și s'a rostogolit în o adêncime de o sută de urme. Mai multe cupee s'au aprins. Pasagerii erau aprópe toți lucrători de mine, dintre cari treideci de inși și-au perdut viéța.

* * *

Duel pentru princesa țigană. Colaboratorul lui Bud. Hirlap, Balogh Miklós a avut un acut conflict de vorbe cu proprietarul hotelului Rémi, sublocotenentul în reservă Menyhárt Vilmos, pentru că acesta nu i-a permis sĕ visiteze pe princesa Chimay. Din acest conflict s'a ales un duel intre cei doi combatanți, care s'a terminat prin rănirea lui Menyhárt.

* * *

Gratulația țarului către presidentul Faure. Presidentul republicei franceze Felix *Faure* a primit dela țarul *Nicolae* următórea telegramă:

„Din incidentul începerei noului an țin sĕ-Ți împărtășesc sincerele mele gratulații, și atât în numele meu cât și a țarinei sĕ exprim în privința bunei stări a Franciei cele mai bune ale nóstre dorinți. Intre suvenirile anului acum trecut vor fi pentru vecie neuitate acele încântătóre dile, pe cari le-am petrecut în frumósa D-tale patrie“.

Presidentul Faure a respuns cu următórea telegramă:

Ma'u pătruns adânc cuvintele, prin cari a-Ți dat espresie gratulărilor M. Vóstre, și Vĕ esprim mulțămite M. Vóstre, precum și M. Sale Țarevnei, pentru sentimentele ce le-ați manifestat față cu Francia Noi deasemenea cu mare indestulire ne aducem aminte de petrecerea M .Vóstre intre noi și Vĕ rog, sĕ primiți dorințele, ce le nutrim pentru fericirea M. Vóstre, a M. Sale Țarevnei și a principesei Olga, precum și pentru mărirea Rusiei.

Din public. *)

Lămurire.

Anul 1896 mi-a fost un an plin de dureri în cercul îngust al familiei mele. Și ori-cine, cunoscênd causele acelor dureri părintești, — ér dl Dăian le-a cunoscut, pentru-că la timpul sĕu a luat notiță de ele în fóia sa — ar fi putut ușor sĕ'și facă samă cu un moment de iritație, sĕ'i dic slăbiciune omenéscă, în care, vedi Dómne, eu sĕ fi depășit marginile *față de un pseudonim*, și sĕ fi apăsat prea tare cu péna apostrofarea, ce i-am făcut, pentru-că fără nici un motiv s'a atins de onórea și reputația mea. Acésta s'ar fi putut, fără nici o abnegațiune. La noi însĕ, ca la nime, nici o considerare! Și étă, în urma acesteia, cum devalvéză lucrurile.

Ș'apoi cine profită din acestea?!

Eu am fost și sunt în defensivă. Și față de *pseudonimul „Polixen“* observ, că putém sĕ'l și execut, înainte de a sci cine e.

Un învĕțăcel de al lui Socrate îi descoperise acestuia odată, că óre-cine în audul seu l-a clevetit și amenințat, că'l bate. Lasă'l, îi respunse Socrate zimbitor, sĕ mĕ și omóră, numai sĕ nu fiu eu de față. Așa putém sĕ fac și eu cu pseudonimul „Polixen“, pe care n'avém de unde'l lua.

Acum însĕ, după ce pseudonimul „Polixen“ nu mai există, după-ce el a luat față omenéscă, de sine înțeles, și vorba merge altcum, avênd de lucru cu persónă adevĕrată și nu fictivă. Acum sĕ va puté explica și din acésta parte asprimea pășirii mele, a cărei urmare a fost, că mi-a sărit iepurele din tufă și mi s'a pus înaintea paravanului dl A. C. Domșa.

N'am putut ințelege, la început, pe dl Dr. E. Dăianu, pentru-ce se amestecă în aceasta afacere! Sĕ isprăvesc dar' mai ântêiu cu D-sa.

În nr. 274 al „Tribunei“ am aflat, că dînsul reduce la persóna sa adiectivele „dăiană“ și „dăiănești“ folosite metaforice în rĕspunsul meu dat „recensentului“ pseudonim. Îndată-ce am aflat de acésta rĕtăcită deducție, ca sĕ se prevină ori-ce neînțelegere, 'mi-am ținut de datorință sĕ-'l orientez, pe calea sa, că acele adiective nu-'l privesc pe D-sa, ba nici nu m'am gândit la D-sa, ci am folosit cu totul în alt ințeles acele cuvinte, pentru atacul îndreptat pe ascuns la onórea mea.

Declarația mea deplin motivată, nu 'l-a mulțămit pe dl Dr. E. D., *care n'ar fi avut absolut nici un motiv sĕ se amestece în acésta afacere*, și în Nr. 276 al „Tribunei“ al cărei „redactor-șef“ este, se descarcă ca un *potop* asupra mea, deși pe lângă explicările date în declarațiunea mea, mai erau în rĕspunsul meu și alte expresiuni cari din capul locului nu le putea aplica la persóna sa.

Eu bănuiam adecă pe unul care din simț de „rĕsbunare“ atentéză la reputația mea.

Ce rĕsbunare putea atunci avé loc între mine și dl Dăian?

Nici când nu 'i-am stat în cale, nici când nu 'i-am făcut concurență, nici pe un teren, nici când nu 'i-am făcut critică, nici când nu l'am vătĕmat, ba chiar din gura D-sale sciam că nu D-sa este autorul criticei, care a provocat rĕspunsul meu.

Ce rĕsbunare putea deci avé D-sa contra mea? Acela însĕ pe care îl presupuneam eu a sta în tufă și pe care dl Domșa îl cunósce bine pentru-că fusese martor la un vehement atac personal ce mi-'l făcuse pentru o critică literară, putea fi bănuit din partea mea cu tendință de „rĕsbunare“. Sĕ vede deci lămurit, că singura țintă a dlui Dăian a fost, ca, dacă se póte se mĕ discretiseze pentru postul ce-'l ocup la școla civilă de fete a „Asociațiunii“ ridicând vĕlul uitării de pe un malheur al meu de când eram student, care aruncat simplu în public, póte produce efect, la cei neorientați, și de aceea a forțat lucrul și înainte și după declarația mea.

Eu n'am putut decât sĕ regret „paternitatea“, ce 'și-o arógă cu tot prețul, riscând chiar a se face pe sine „psicholog“ fără păreche în lume, ca sĕ scie mai bine și decât mine, ce eu însumi (nu „eu însuși“ cum se dice în pricopsita declarație) am simțit, cugetat și voit.

Aceea purtare însĕ, într'o afacere, ce am declarat, că pe dsa nu'l privesce, e un *atestat „destul de bun“* despre firea și pornirile sale. Și acum după ce îi cunosc și eu mai bine personalitatea, parte din acésta afacere, parte de prin diare, sĕ nu se simtă zăticnit în avêntul sĕu, dacă eu, voind stêmpărarea animosității, nu mai rĕspund la ale sale riscate asalturi. Cu atât mai vêrtos, că a declarat, că „nu póte sta de vorbă cu mine“, deși într'un singur Nr. abia le ajung 4 colóne din pajiștea „Tribunei“, pentru-ca sĕ-'mi rĕspundă în maniera dlor. Eu sunt vesel, când pot vorbi în a 3-a persónă cu astfel de literați.

Din parte'mi numai cu privire la sentența tribunalului din Alba-Iulia, vréu sĕ-'l dumeresc:

Eram universitar anul al 2-lea în Viena și venisem acasă pe ferii, în comuna mea natală Giógiul de sus. Aici la o sĕrbătóre locală (Chramul bisericii) am luat și eu parte la masa improvisată în scóla românéscă, cu mai mulți învĕțători și un preot din loc cu soția sa, și ne-am petrecut bine. Pe însărate însĕ, în absența mea, ce face, ce nu face preotul cu soția sa, destul că se înjghébă tréba la bătaie pe'ntunerec. Resultatul acesteia a fost, că preotul s'a ales bine păruit. Justiția însĕ -- spre durerea mea — n'a putut constata cine anume l'au păruit (citez din însăși sentința tribunalului: „az egyes sértéseknek ki által lett okozását megállapitani nem lehetett“) și așa a picat sórtea pe toți cei presenți, vinovați și nevinovați, sĕ fie pedepsiți de o potrivă. Chiar și preotul dimpreună cu soția sa, ca acusatori, au fost pedepsiți la aceași amendă în bani ca și acusații.

Eu însĕ special — și asta bine sĕ și-o însemne atât dl Dr. Dăian cât și alții, cari mai țin a se folosi de acea armă tocită contra mea, n'am fost judecat și la perderea oficiului pe vre-un timp anumit, precum pretinde legea sĕ se pedepséscă acela, care comite vr'o crimă difamantă, deci acea sentință nu póte avé pentru mine alte consecuențe decât ar avé p. e. o sentență pentru duel séu proces de presă.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta erdacțiunea nu este responsabilă.

---

o festivitate frumósă; unele frumóse colinde, sau compozițiuni bisericesci, o disertațiune de cuprins religios-moral, cu preferință asupra însemnătăței colindelor, preamărirea lui Dumnedeu din incidentul Nascerei Domnului, tóte aceste ar lăsa urme adânci în inimile fetițelor nóstre, și devenite mame, ar continua conservarea datinelor străbune.

Că adi nu așa se întêmplă nu sunt de vină persónele, cărora li este dată crescerea fetițelor nóstre, ci de vină e scóla, unde ele au crescut, și pe care o copiéză servil.

Noi suntem chiemați sĕ dăm lucrurilor altă direcțiune.

Femeia română sĕ fie depositarul dulcei nóstre limbi, a datinelor, obiceiurilor și a religiunii străbune.

Sĕ sacrificăm mult spre a avé în internatele nóstre cel puțin o persónă, care vorbesce o frumósă și corectă limbă românéscă; décă va cere trebuința persóna acésta sĕ o aducem din România, sĕ-'i asigurăm un viitoriu cinstit, și apoi sórtea ei sĕ o legăm de sórtea școlei nóstre.

Din viéța internatelor nóstre sĕ eliminăm datinele și obiceiurile străine și sĕ le reîntroducem pe ale nóstre; mintea sănĕtósă ne va arĕta și aici calea cea mai bună.

Sĕ ținem în acest chip legătura firéscă cu poporul nostru, ca sĕ nu fim străini unul de altul.

Sciu, că e greu lucrul acesta, și mai ales e greu la noi românii, cari avem înclinațiune spre grandomanie, și copiem bucuros.

Noi deja în generațiunea primă facem săritură nenaturală dela popor la aristocrație, și acésta o extindem în mod nenatural asupra întregii nóstre vieți.

Sĕ ne revenim în fire și sĕ rĕmânem la datinele și obiceiurile strămoșesci, aceste mai ales sĕ le plantăm și cu îngrijire sĕ le cultivăm în inimile fetițelor nóstre, căci ele sunt chemate a le transmite apoi în inima plăpândă a copiilor, nepoților și strănepoților nostri.

Și cât timp femeia română va vorbí bine și frumos limba română, cât timp femeia română va avé predilecțiune pentru datinele și obiceiurile străbune, existența nóstră ca români va fi asigurată, căci după-cum ne învață istoria, datinele de caracter bisericesc și femeia ne-au păstrat legea și naționalitatea nóstră.

Sĕ rĕmână vatra familiei nóstre cea-ce ea a fost, și atunci și noi vom rĕmâné cea-ce suntem.

Mateiu Voileanu.

Étă o órbă întêmplare, care, de sine înțeles, eu numai regreta o pot. Dar' vorba românului: întêmplările sunt între ómeni! Și om sunt și eu. Afacerea acésta însĕ, pentru mine n'a conținut nici o dehonestare, și e acum superată de 10 ani. Ér sentința tribunalului a fost, *illo tempore*, la mâna tuturor autorităților mele superióre, căci s'au îngrijit „binevoitorii“ sĕ nu scape din vedere, și póte fi sigur dl Dr. E. D., că de conținea ceva dehonestător pentru mine, n'aș fi ajuns sĕ ocup postul de profesor, în care acum se împlinesc ḑece ani de când am onóre a funcționa.

După tóte acestea, cât pentru mine cu perfectă liniște, pun în *parantes* pe d-nul Dr. E. D. — unde sĕ pun exemplele de „notorietate“ și trec la a doua persónă din acéstă scenărie la dl A. C. Domșa, preot în Blașiu. Ș'apoi în scurte cuvinte sĕ terminăm.

Declar din capul locului, că eu numai bucura mĕ pot, că 'mi ai rĕsărit dta în cale, deóre-ce dta scii prea bine din care parte mi am așteptat eu *tunetul* (rĕsbunarea), fiind-că ai avut malheur-ul sĕ fii de față la *fulgerul amenințător*, ce 'mi-a venit tot într'o causă de recensiune. Dta scii bine cine e persóna aceea, căci am schimbat câte-va epistole între noi din acel incident și acum citezi din cuprinsul epistolelor mele. Și eu păstrez epistola d-tale, destul de verbitóre, dar nu fac us de ea, tot în interesul liniștei, atât de necesară între noi. Nu era însĕ în defavorul causei, dacă-ți informai redacția.

Privitor la rĕspunsul, ce-mi dai, observ, că dta nu poți fi totodată și „Polixen“ și A. C. Domșa. Cel puțin până acuma n'ai figurat sub acest nume, încât eu am cunoscință. Ér când ești D. nu ești P. și vice-versa. Și acest raport Dta nu l'ai clarificat, în urmare, n'ai vorbit destul de precis la obiect. Pentru aceea ne putem înțelege.

Din rĕspunsul dtale („Tribuna“ nrul 276, 1896) reiasă, că dta ai așteptat, ca eu sĕ sciu înainte, că pseudonimul Polixen e dl A. C. Domșa, și din acel motiv „te măguleai cu credința că și eu te stimez“. Da, dle Domșa, eu te stimez fórte mult, dar aptitudini spiritistice sĕ nu aștepți dela mine. Acésta ar fi o naivitate din partea Dtale. Veḑi, dacă puneai barem inițialele numelui, cât sânge rĕu încunjurai! E drept, că atunci dl Dr. E. D. nu-și putea face *săritele*, și póte nu-i strica nici dênsului sĕ se mai cruțe puțin!

Legitimezi mai departe, că n'ai făcut alta, decât „'mi-ai imputat, că n'am supraveghiat cum sĕ cuvine tipărirea cărții“. Bine, așa sĕ fie! Dar acum am dovedit raportul meu față de numita carte, și în urma aceluía, sĕ nu 'mi-se iee în nume de rĕu, dacă declar, că nu pot primi nici chiar o imputare prietenéscă, deóre-ce tot omul e rĕspunḑĕtor numai de faptele sale.

Recensiunii ca atare, eu n'am sĕ respund. Nu mĕ privesce. Va rĕspunde cel interesat, dacă-'i simte lipsa. Acésta am mai observat'o și o repet, pentru cei care au urechi de auḑit. Nu pot însĕ retăcea părerea mea în punctul acesta, că e un curent bolnav între noi, când o recensiune, ca și cea de sub întrebare, alunecă la personalități în loc de a-se mărgini la obiect.

La celelalte nu mai reflectez. Ba, sĕ'mi dai voie sĕ trec și preste laudele proprii ce 'ți faci, că ești „calm și moderat“, „înarmat cu sentimentul bunului și frumosului“ etc., sunt lucruri subiective.

Sĕ lăsăm dar la o parte și gluma cu Constantinopolul, Roma, etc. și sĕ rĕmânem pe lângă ale nóstre, căci scii vorba românului: străinul nici odată nu-ți bagă în straiță.

Sibiiu, 3 Ianuariu 1897 n.

Dr. *V. Bologa.*

Loterie.

Sâmbătă, în 2 Ianuariu n. 1897.

Budapesta: 24 31 43 65 41

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat.	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Càrticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a.	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Țințe de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 145. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Decembre 1896 (9 Ianuariu 1897). *Anul XLIV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I. Ianuariu, Februariu și Martiu al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Felicitările de anul nou în sinul partidelor politice magiare.

A devenit demult obiceiu, ca la anul nou diferitele partide politice sĕ salute pe conducĕtorii lor, ér acestia sĕ le mulțăméscă oratorilor făcênd repriviri asupra luptelor din anul trecut și declarațiuni de directivă privitóre la anul viitoriu.

Intocmai s'a întêmplat și în anul acesta în sinul diferitelor partide politice din parlamentul nostru. Ințelegem numai partide politice magiare, căci noi naționalitățile nemagiare n'avem representanți acolo.

Tonul în care s'au ținut aceste vorbiri de felicicitare, a fost de dóue feliuri.

Oratorii partidului liberal dela guvern s'au folosit de un ton triumfal, până când oratorii oposițiunei toți au vorbit într'un ton mai mult plângĕtor, dacă nu desperat, în loc ca sĕ se fi folosit barem de un ton mai încurajitor.

Nu ne dimitem în aprețiarea vorbirilor, nici în ce privesce forma, nici în ce privesce cuprinsul. Acésta o vor afla cetitorii nostri din ideile ce reproducem din vorbirile oratorilor și din rĕspunsurile ce le-au dat șefii și presidenții diferitelor partide.

Începem cu partidul liberal.

Mai ântêiu s'a presentat partidul la președintele clubului, baronul Podmánitzky Frigyes, care a fost salutat de cătră Terényi Lajos. Oratorul privesce cu mândrie la resultatele activității partidului în anul trecut, totuși doresce, ca preste acest an sĕ se arunce vĕlul uitării.

Deasemenea cu mândrie privesce și baronul Podmánitzky la anul trecut, care a dat partidului atât de frumóse resultate la alegeri. Ba, în avêntul sĕu baronul Podmánitztky merge și mai departe și pornind din ḑicerea; *vox populi vox dei* ḑice, că la alegerile trecute s'a manifestat pe deplin vocea poporului carea este însași voința lui Dḑeu. Îndémnă partidul la perseveranță în muncă, la bună înțelegere, la curaj, la mândrie și credință cătră principiile sale de până acum, ca astfel prin activitatea sa ce o va desvolta în viitoriu, Ungaria nu numai sĕ se numéscă un stat de drept europén și civilisat, ci sĕ fie și înt'radevĕr atare stat. Aduce aminte apoi celor de față, că *un partisan bun totdéuna își supune convingerea sa voinței majorității.*

Dela baronul P. deputații s'au dus la ministrul președinte baronul Bánffy, carele a fost salutat în numele partidului prin Láng Lajos. In întroducerea vorbirei sale Láng ḑice, că de când baronul Bánffy e ministru președinte, atât baronul Bánffy, cât și partidul a crescut și s'a întărit în putere și autoritate. Trecênd la milleniu ḑice, că națiunea magiară, cu tóte că e un popor oriental și a primit cultura apusénă, totuși nu și-a perdut caracterul național, ba încă i s'a desvoltat și mai mult sentimentul seu monarchic. Coróna împreună dinastia cu națiunea, — și acesta e meritul partide liberale. Vorbesce apoi de cuotă și ḑice, că resolvarea acesteia nu este lucru ușor, deóre-ce trebue justificate dóue împregiurări, și anume: una, că Ungaria, cât trebue sĕ dea după echitate și alta, cât póte sĕ denege după drept. Trebue sĕ fim drepți față de partida contrară, dar ținênd totdeuna înaintea ochilor interesele patriei nóstre proprii. Amintesce apoi de reforma administrativă și se bucură, că acésta se va resolva sub conducerea baronului Bánffy. La sfêrșit îndémnă partidul la activitate și buna-înțelegere aducêndu-și aminte de trecutul seu glorios și de încrederea cea mare ce o are națiunea întrênsul.

In rĕspunsul seu, baronul Bánffy cu mândrie își aduce și el aminte de de marile creațiuni ale partidului.

Trecênd la obiectul îndatinat al vorbirei la astfel de ocasiuni, ḑice, că dênsul a fost chemat în fruntea guvernului, ca sĕ ducă la îndeplinire marile reforme, ce s'au făcut și sĕ asigureze existența partidului

Privitoriu la cuotă sĕ exprimă în modul următoriu:

„Pentru existența, pentru viitorul nostru e de mare însĕmnătate ca contractul economic financiar cu vecina Austrie sĕ-l creăm. După cum am avut norocire a mĕ exprima deja cu altă ocasiune, tot așa ḑici și tu (se adreséză cătră Láng Red.): *nu e permis ca sĕ creăm statoriri vătĕmătóre și prescurtătóre pentru interesele statului magiar, dar nu e ertat nici aceea, ca învoéla, ce sĕ va primi din partea statului magiar, sĕ aibă caracterul unei donațiuni*“. Pentru resolvarea acestei cestiuni, baronul Bánffy se exprimă, că înțelepciunea partidului va sci afla calea cea mai potrivită prin guvernul actual al țerii. Se mai exprimă apoi privitoriu la reforma administrativă despre care ḑice, că nu s'a putut resolva din causa împregiurărilor nefavoritóre și din causa micei majorități a partidului. Reforma acésta e o luptă între principiile apusene și orientale, privitóre la administrațiune în țéra nóstră; dar se va afla modul potrivit și pentru resolvarea acestei probleme; se va afla modul care va da țĕrii putința și guvernului puterea ca sĕ-și validiteze voința respectând și drepturile autonomice între marginile lor Tóte acestea se vor puté realisa însĕ numai cu bunăînțelegerea și cu conlucrarea partidului. După felicitările usitate la adresa partidului, termină cu strigarea: Sĕ trăéscă regele!

Dela ministrul-președinte, deputații s'au dus la presidentul camerei, Szilágyi Dezső, carele a fost salutat prin deputatul Vargics Imre. Vargics în felicitările sale accentuéză, că țéra aștéptă încă mult dela președintele camerei și acum problema principală nu e atât consolidarea unității statului, cât mai cu sémă crearea și nutrirea unității spiritului național.

Szilágyi n'a făcut nici o declarațiune positivă privitóre la scopurile partidului în viitoriu, decât la politica națională, în jurul căreia trebue sĕ se învêrtă tótă activitatea parlamentului și a națiunei. Și dênsul e satisfăcut cu creațiunile ultime și ḑice, că efectul salutar al acelora póte numai într'un viitoriu mai îndepărtat se va simți, și tocmai pentru aceea acelea trebuesc desvoltate mai departe.

Acestea sunt ideile exprimate în felicitările de anul-nou în sinul partidului liberal dela putere.

Felicitările în sinul pardidului național s'au petrecut în modul următoriu: Hodossy Imre a salutat pe președintele partidului, Horánszky, ér lui Apponyi, care nu era de față 'i s'a trimis telegramă de felicitare în Eberhard.

Hodossy în vorbirea sa se exprimă fórte nefavorabil despre liberali ḑicênd, că aceștia vréu cu tot prețul sĕ pună Ungaria în serviciul Austriei. Unul dintre mijlócele pentru ajungerea acestui scop a fost reacțiunea la care a fost împinsă țéra de atâtea ori, ér altul liberalismul, cu care deja Iosif II. a fost făcut încercare. Acum ér se recurge la acest mijloc.

Horánszky în rĕspunsul seu culminéză în frasa în care ḑice, că interesele țĕrii totdéuna vor fi periclitate până când stă partidul liberal la putere și mai cu sémă până când stă un Bánffy în fruntea guvernului. Pentru

FOIȚA.

Din literatura poporala a Zarandului.

Colindă (variantă).

Intrebă-miș întrebă
Sfinți pe Dḑeu,
Că lui Dḑeu multe-i trebuesc —
Grâu de nóuĕ ani,
Vin de nóuĕ ani
Sĕ fie lucrat
De doi frațiori,
De doi veri primari.
Intrebă-miș întrebă
Sfinți pre Dḑeu
Că lui Dḑeu multe-i trebuesc —
Mel belciugărel,
Berbece d'ocheșel,
Sĕ fie aplicat
D'on d'alb pĕcurariu
La nóuĕ mumâ-ni
Nóuĕ sĕptĕmâni,
Sĕ fie adăpat
In cele văi adânci,
In cele fântâni reci.
Sĕ fie păscut
D'on dalb pĕcurariu,
Sus la munte sus,
Unde érba cresce
Și'n trei se'npletesce,
Intrégă putreḑesce
Și te veselesce
Dalba-i sănĕtate.

Colindă (variantă).

Intrebă-miș întrebă
Sfinți pre Dḑeu
Dai, Domnului, Dómne!
Din ce s'or făcut
Vinul și grâul
Dai, Domnului, Dómne
Și al treilea mirul.
Singur Dḑeu
Rupse de a-mi grăi!
Tăceți sfinți tăceți!
Ce voi vĕ pildiți?
Că voi bine sciți.
Bine, ca și mine
Că noi când eșiam
Cu crucea la câmp
Sus la Rusalim
Ca noi sĕ vedem
Holdele des verḑi
Viia de-i rodită
Câmpii de'nfloriți
Codrii den'frunḑiți!?
D'acolo întorceam
Spre rară cărare
De laturi de cale
La lina fântână,
Jos se odichnéscă
Și sĕ-mi prânḑéscă.
Pănă hodinea
Apă bună bea,
Cânii de Jidovi
Ei nen'cungiurară
Toți sfinții sburară
La ceriu se-'nălțară.
Numai unul sfânt
Domnul Christos
Rĕmânea mai jos.
Cânii de Jidovi
Ei că mi-l prindea
Și ei mi'l ducea
La curtea lui Pilat,
La scaun de sfat.
Sfatul sfătuia
Crucea o cioplia,
Naltă 'n statu lui,
Lată 'n peptul lui.
Legea îi făcea
Pre cruce-'l tindea,
Cuie îi bătea,
Cuie de oțel
Cu maiuț de fer
Prin talpe, prin palme.
Pe unde cuiu bătea
Sânge străpungea
La pămênt cădea
Vin și grâu născea
Cu rodul, cu totul.
Pe cap îi punea
Cunună de spini
De cei mărăcini.
Tare-o apăsa
Sudori'l trecea
La pămênt cădea
Mirul sĕ făcea,
Cu mirul miruia
Și te-'nveselesce
Cesta-i domnul bun
Că noi, ți-o 'nchinăm
Dalba-i sănĕtate.
Dai, Domnului, Dómne.*

---

* Se repetéză la fiecare rênd.

ajungerea la dignităţi înalte de stat, astăḑi nu se recere vre-o cualificaţiune scientifică ori alte merite, ci numai cualificatiune de a se sci linguşi şi supune voinţei celor dela putere.

In sinul partidului independist dela 1848, fracţiunea lui Ugron, felicitările s'au adresat presidentului Bartha Miklós, prin Holló Lajos, ér conducĕtoriului partidului, Ugron Gábor, s'a trimis telegramă de felicitare la Odorheiul sĕcuesc. — Holló scóte în relief activitatea fără ambiţiune alui Bartha pe terenul politicei. ér Bartha în rĕspunsul sĕu culminéză în frasă privitóre la alegeri în care ḑice, că partidul aḑi nu represintă puterea naţiunei, dar represintă consciinţa publică a ei. Incolo ḑice, că alegerile s'au făcut cu puterea armelor, a promisiunilor şi cu bani austriaci, ca partidul liberal sĕ voteze urcarea cuotei în favorul Austriei.

Tot în acest ton s'au făcut felicitările şi în fracţiunea lui Kossuth a partidului independist dela 1848. Felicitările le-a adresat Iusth Gyula lui Helfy Ignácz, ér conducĕtoriului, Kossuth Ferencz, s'a trimis telegramă de felicitare.

Precum se vede pănă acum nici unul din oratorii de anul nou n'a amintit nimic despre naţionalităţi decât contele Zichy N. în sinul partidului poporal, în rĕspunsul ce l'a dat la felicitările adresate lui din partea abatelui Molnár János; dar şi el s'a exprimat atât de vag, încât nu ne putem alege cu nimic din cuprinsul lui. A ḑis simplu, că neînţelegerile dintre magiari şi naţionalităţi trebue sĕ dispară, dar n'a arătat nici un mijloc prin care aceste neînţelegeri s'ar puté delătura. Încolo în vorbirea sa a declarat, că partidul mai întâiu va apĕra interesele bisericei catolice, dar cu respectarea drepturilor şi a celorlalte biserici. Religiunea trebue sĕ-şi ia şi ea partea sa din politică, căci altcum acésta rĕtăcesce şi duce la perire.

Precum vedem din aceste felicitări de anul nou, cei tari şi puternici s'au lăudat şi preamărit reciproc, ér cei slabi şi daţi la părete de cei tari, parte s'au jeluit şi tânguit, parte au cercat a se încuraja pentru luptele ce-'i aştéptă în viitoriu.

Încolo enigme şi ér enigme.

Fostul metropolit-primat şi „Voinţa Naţională“. Fostul metropolit-primat Ghenadie-Petrescu a sosit Vineri séra incognito la Bucuresci spre a se consulta cu dl. Fleva în afacerea procesului, ce la intentat I. P. S. Sa „Voinţei-Naţionale“. In aceaş séră s'a ţinut în chestia acésta censiliu de miniştri, care a durat pănă diminéţă. Consiliul de ministri, afară de dl Gogu Cantacuzino era de părere, sé se someze „Voinţa-Naţională“ a retracta calomniile, e le-a publicat la adresa I. P. S. Sale. S'a incins o discuţie vehementă, dl Cantacuzino a declarat că mai bine se retrage din minister dimpreună cu dl Stoicescu. Dl president Aurelian la acesta enunţă, că e aplicat atunci sĕ presinte M. Sale demisia întregului cabinet şi a se retrage astfel întreg partidul în oposiţie. Faţă cu declaraţia categorică a dlui Aurelian, dl Cantacuzino a consimţit a se face retractarea. Diminéţa d-nii Catacuzino şi V. Lascar au dictat redactorului „Voinţei“ următorul text de declaraţie, care s'a publicat în colónele „Voinţei naţionale“:

„Faptele şi apreciările publicate în „Voinţa Naţională“, cari au dat loc la plângerea în calomnie a P. S. Archiereului Ghenadie Petrescu, fost mitropolit-primat, fiind intemeiate pe indicaţiile Archimandritului Damaschin Cernescu, *aceste fapte şi apreciări nefiind adevĕrate*, după cum a recunoscut şi Cuvioşia Sa, subsemnatul dau acésta declaraţie. N. Ianovici. In urma acestei declaraţii, I. P. S. Sa a încunosciinţat pe preşedintele curţii cu juraţi, că nu mai stărue la judecarea procesului. De asemenea a declarat I. P. S. Sa, că nu stărue nici în pertractarea procesului contra ziarului „Gazeta“, care a incetat din viéţă. I. P. S. Sale fostului metropolit-primat 'i-se fac ovaţiuni sgomotóse în capitală.

Ortodoxia lui Boris. Foile engleze scriau mai deunăzi, că crescerea moştenitoriului *Boris* în ortodoxie ar fi cu neputinţă, deóre-ce principesa *Maria-Luisa* a interḑis archimandritul i *Vassilius* întrarea la palat Faţă cu acestea foile din Bulgaria aduc scirea, că archimandritul în timpul cel mai apropiat se va muta în un departament al palatului, arangiat anume pentru dênsul, spre a fi astfel în apropierea elevului sĕu.

„Transilvania“ şi Şaguna.

Organul literar al „Associaţiunii transilvane“, în numĕrul X. din Decembre a. c. la locul prim aduce un articol sub titlul:

„Teren nou“, în care se spune cine a contribuit mai mult la înfiinţarea „Albinei“ şi acuma la cea a „Concordiei“.

În acest articol cu o totală lipsă de ori-ce consideraţiune autorul presentéză pe marele nostru archiereu Şaguna în următórea posă:

> Am auḑit des istorisindu-se cum însuşi Andreiu Şaguna îşi bătea joc de nisuinţele fundatorilor „Albinei“, pe cari întâlnindu-i într'o ḑi, când veniau dela o conferenţă a comitetului fundator, 'i-a întimpinat plin de compătimire cu proverbul german: „Schuster, bleib' bei deinem Leisten!“
>
> Şi totuşi, din începutul făcut atunci de acei „*Schuster*“-i, s'au desvoltat într'un scurt pătrar de secol nu mai puţin decât 52 institute de credit, cari administréză astăḑi o avere românéscă de 18 milióne şi fac un revirement anual de *preste o sută de milióne* floreni.

N'am putut afla nexul causal pentru ce s'a făcut o asemenea fotografie nemuritoriului nostru metropolit tocmai în organul Asociaţiunei, pentru care şi el va fi avênd vre-un merit óre-care, mai puţin am putut afla acel nex la actuala redacţiune a ḑiariului „Transilvania“, care dóră şi ea era datóre sĕ ţină cont de antecesorii sei ortodoxi, cari nici odată n'au lovit în sentimentele de pietate ale fraţilor greco-catolici prin persiflarea archiereilor lor.

Cuvintele acele culese de pe strade n'au îndreptăţit la persiflarea marelui archiereu.

Dar sĕ admitem, că Şaguna era cuprins de acel pessimism, el n'a stat în calea ómenilor cari au înfiinţat „Albina“. Şaguna pe timpul înfiinţărei „Albinei“ era deja greu bolnav, şi în curênd s'a şi mutat la cele vecinice.

Pessimismul lui s'ar puté explica cu bóla cea grea.

Dară pentru ce sĕ mai căutăm nex în persiflarea Marelui Şaguna în organul literar al Asociaţiunei?

Ajunge sĕ dăm exprimare durerei nóstre, şi acésta o facem în numele tuturor acelora, cari ţin la memoria Marelui Archiereu.

Noutăţi.

Noul minister sêrb în chestia bisericii sêrbe din Constantinopol a luat ţinuta guvernului anterior. Ministru-presidentul Simici a dat ordin delegatului sêrb la Constantinopol, ca în chestia acésta sĕ purcédă ca pân'acum.

* * *

Ovaţiuni fostului metropolit Ghenadie. Luni diminéţă s'a făcut o manifestaţie imposantă la locuinţa dlui N. Fleva, unde e găzduit fostul metropolit-primat Ghenadie.

Un cortegiu imposant de preste 1000 de persóne a plecat la 10 şi $^1/_2$ din grădina sfântului George spre locuinţa dlui Fleva. Când cortegiul a sosit, fostul metropolit-primat apărú pe balcon, avênd la piept stéua României. I. P. S. Sa fú aclamat cu strigăte: „trăiéscă martirul bisericei“. Metropolitul Ghenadie luà apoi cuvêntul, mulţumí în cuvinte calde pentru ovaţiile ce 'i-se fac şi pentru lupta ce cu atâta desinteresare a dus-o poporul pentru triumfarea unei cause drepte. Au mai vorbit dnii: Fleva, Scorţescu, Bacalbaşa, admirând bărbăţia, cu care a îndurat I. P. S. Sa persecuţiunea.

* * *

Demisiunea lui Cantacuzino. In şedinţa de Luni a camerei dl Gogu Cantacuzino, ministrul de finanţe al României şi-a dat demisia. Causa demisiei după-cum s'a pronunţat însuşi dsa e, că guvernul n'a protestat în contra cuvintelor ofensătóre, ce le-a adresat I. Aslan şefului partidului liberal d. Sturdza. Se svonesce, că dl Cantacuzino şi-ar retrage demisia până la reîntórcerea în ţară a dlui Sturdza, spre a abḑice atunci, voind prin asta sĕ trântéscă actualul cabinet şi sĕ readucă la putere pe Sturdza.

* * *

Szeless Adorján, autorul atentatului contra statuei lui Hentzi s'a stabilit în Paris, zice-se în condiţie bună, şi 'şi-a chiemat şi familia la sine.

* * *

„Tribuna Poporului“. În ḑiua Nascerei Domnului din anul curent a apărut la Arad numĕrul de probă al fóiei „Tribuna Poporului“ sub redactarea dlui Ioan Russu-Şirianul; ca proprietar şi editor e subscris dl Aurel P. Barcian. Abonament pentru Austro-Ungaria pe 1 an 10 fl.; $^1/_2$ an 5 fl.; $^1/_4$ an 2 fl. 50 cr.; 1 lună 1 fl. Nrii de Duminecă 1 fl. 50 cr. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci. Apare în format mare de o cólă, ér numerii de Duminecă în acelaşi format de 2 cóle. Ţinuta politică a fóiei e normată prin programul partidului naţional român stabilit la anul 1881. Precum se vede din acest numĕr de probă, în jurul acestei foi sunt grupaţi toţi acei bărbaţi ai partidului naţional român, cari în cunoscuta crisă dela „Tribuna“ s'au fost pus în conflict cu preşedintele partidului, dl Dr. Ioan Raţiu.

Étă câteva pasage din cuvîntul redacţional:

„Intrăm în luptă cu un singur gând: sĕ facem tot cât ne stă în putinţă pentru propăşirea causei naţionale.

În susţinerea programului naţional şi în ceea-ce privesce discuţiunile, fie asupra tacticei de luptă, fie privitóre la chestiunile de un interes mai secundar, ne vom conduce de cuvintele înţelepte ale Sântului Aposto Pavel, care ḑice: „De-aş avé prorocie, şi de aş şti tóte tainele şi aş avé tótă ştiinţa şi de-aş avé tótă credinţa cât sĕ mut şi munţii, dacă dragoste nu am, nimic nu sunt.

Vom îndrepta gândul nostru asupra stării lăuntrice a partidului naţional, şi vom căuta puterea îndeosebi într'o organisaţie seriósă şi temeinică a luptătorilor cu inimă deschisă şi cu lăpĕdare de sine.

Vom căuta o apropiere şi mai vĕdită atât cătră Viena, cât şi cătrĕ naţionalităţile de acolo, cari luptă şi ele pentru a pune capĕt politicei nenorocite pe care o face guvernul unguresc.

Cât despre România, socotim că este cea mai mare greşélă a ne arĕta mai înţelepţi de cât fraţii nostri de-acolo şi a-i certa pentru că anumite lucruri politice, ei le resolvă într'un fel s'au altul.

In privinţa publicării articolilor şi a corespondentelor, vom căuta sĕ întroducem responsabilitatea autorilor.

Cel-ce are ambiţia nobilă de a combate un rĕu, sĕ aibă şi pe aceea de a sta eventual în faţă cu cel combătut“.

Luând notiţă de apariţiunea acestui ḑiariu, suntem de credinţă, că în el nu vor mai avé loc personalităţile, cari s'au perondat în „Tribuna“ cea vechie, şi cu cari aici în Sibiiu nu s'au făcut nici un bine poporului nostru.

Teren de lucru este destul, şi noi dorim succes şi lungă viéţă sororei, care cu anul nou 'şi începe activitatea sa în Arad.

* * *

Jertfa şcandalului Chimay. Rigó János a nimicit cariera unui diplomat. Prinţul Petru Chimay, consilier la ambasada belgică din Viena, vĕrul prinţului Chimay, a cărui nevastă a fugit cu Rigó, a însciinţat guvernul seu, că din cause familiare e silit sĕ se retragă de pe cariera diplomatică. Prinţul Chimay n'a putut suporta necinstea ce s'a făcut numelui seu prin scadalósa purtare a princesei Chimay.

* * *

Colindă.

(a pĕcurariului).

Dalbuţ pĕcurariu,
El s'o lăudat
Că el, că 'şi are
Atâtea oi de multe
Câte flori pe munte,
Şi câţi grăurei
Atâţi berbecei,
Câte floricele
Atâtea miorele.
Véra le-o 'nvĕrat
In vêrvuţiul muntelui
In strunga oilor.
Tómna le-o întomnat
'N cel răruţ brădet
In galbenul făget
Érna le a îniernat
In ostrovul mării.

Marea s'o lăudat.
Că ea va veni
Tare s'o 'nălţi
Turma va 'neca
Nimic n'o scăpa.
D'albuţ pĕcurariu
El s'o lăudat —
Vino! cât de mare
Şi cât de 'nălţare
Că io, că mi-s am
Nóuĕ câni bĕtrâni
Nóuă-s căţelandri
Tu cându-i veni
Tare-i vĕjeí
Cânii te-or simţi
Pe tine ei or tîgnì
Pe min' m'or trezi.
Că eu că mai am
Nóuĕ berbecei
Cu lânurile creţe,
Lânuri de argint,
Lungi păn' la pămênt,
Tu cându-i veni
Ei te-or zătoní
Oi d'albe-or pornì
Pe picior de munte
La holde mĕrunte
Unde érba cresce,
'N patru se-'n plătesce
Şi jos putreḑesce
Şi te 'nveselesce.
D'albuţ pĕcurariu
Că noi ţi-o 'nchinăm
D'albai sănĕtate.

61. Colindă.

Sub cest d'alb de rĕsărit
Junelui bun! *)
Mândru sóre a strălucit
Da, nu-i sóre strălucit,
Că-i un pom mândru 'nflorit,
La vêrvuţul pomului
Sunt vr'o dóue turturele
Ci-s vr'o dóue jocurele
De fete şi neveşte
De junei făloşei
Toţi cu murgul după ei.

Ascéptă murgul ne-adăpat
Cum ascept eu ne-'nsurat.
Că dacă m'oi insura
Pe tine te-oiu adăpa
Cu vin roşu străcurat
Cu ovĕs imprejurat
Şi te june veselesce

Colindă.

Én eşiţi de-'mi vedeţi,
Florile sunt d'albe, lemn de mĕr,
Cum rĕsar doi sorbi
Ba ḑeu! că nu-s sorbii
Că-'s doi meri auriorii.
Pe sub meri, cine se plimbă
Da, Anica fată bună.
Da, de lucru, ce mi-ş lucră?
Sĕ tot rógă merilor:
Merii, merişorii mei
Plecaţi-ve vêrfurile!!
Sĕ rup vr'o tri cleomburele!
Astăḑi, mâne, luna-i mare
Am fii mici de a botezare
Şi mai mari de-ai cununare
Celor mici, ce le-vom dare?
Scutece de bumbăcel
Faşie dalbe de mătasă.
Celor mari, ce le-vom dare?
Un pom mârdru 'mpodobit
Şi „cinste“ la vornicit.
Sĕ fii veselă Anică,
Că noi ţie ţi-o 'nchinăm
Dela noi dela vr'o doi
Mai vêrtos dela Cristos
C'on stâlpşor de busuioc
Ca se-ţi de Domnul noroc
C'on stâlpşor de isma créţă
Ca sĕ ţi dé D-nul viéţă.

Comunícate de: *Eremitul.*

---

*) La fie-care şir: „Dai, Domnului bun“.

*) La fie-care rênd sĕ ḑice: „Junelui bun“.

*) La fie-care rênd sĕ ḑice: „Florile sunt dalbe, lemn de mĕr“.

Concertul sodalilor români din loc avisat pe séra a doua-ḑi de Crăciun s'a ţinut cu frumuşel succes atât moral, cât şi material, precum auḑim. Tóte punctele din programă au fost binişor executate; îndeosebi a fost bine executată piesa teatrală: Vecinătate periculósă. În acésta piesă a excelat dl G. Poponea în rolul lui Petecescu, croitoriu şi d-şóra Pop în rolul Safticei. Dorim cât mai multă prosperare acestei reuniuni, care nu lasă nici o ocasiune de a se manifesta — cu mult succes — în sentimentele sale naţionale românesci. Concertul a fost fórte bine cercetat din partea clasei de mijloc, dar' din inteligenţa mai înaltă au fost puţini.

* * *

Rudolf Falb în miserie. Profesorul Rudolf *Falb* profeţitorul timpului, a cărui nume e de mult cunoscut în lumea cultă, zace greu bolnav în locuinţa sa la Berlin, fiind olog de ambele picióre. Sciinţa medicală nu-i póte ajuta, soţia sa şi cei cinci copii sunt expuşi lipsei. Falb viaţa întrégă şi-a petrecut o în folosul sciinţei şi nu s'a trudit sĕ-şi agoniséscă avere materială. Fóia din Berlin „*Echo*“ publică un apel călduros, provĕḑut cu semnăturile mai multor savanţi renumiţi, pentru ajutor material pe séma familiei bolnavului savant ajuns în miserie.

* * *

Mort pe amvon. Farkas Iózsef, parochul rom. cath. din Bakta, a treia ḑi de Crăciun a predicat credincioşilor sei. Era la sfîrşitul predicei, când spre gróza credincioşilor deodată căḑu de pe picióre. Au năvălit pe amvon după el şi după ce l-au adus în biserică, în câteva secunde a espiat.

* * *

Duşmanii amorului. In Viena a murit nu de mult o femee bĕtrână fórte bogată, care încă din tinereţe a fost duşman neîmpăcat a dragostei şi în genere a sexului bărbătesc. Conform testamentului, şése fete, rude de ale bătrânei au moştenit averea colosală, dar cu o condiţiă, care cu greu le va conveni ereḑilor: fiecare dintre fete trebuea sĕ ieie în primire un căţel, o pisică şi şese paseri, şi a le îngriji. Asta însĕ n'ar fi fost aşa de mare calamitate, dar bĕtrâna le-a interḑis căsătoria. Esecutorul testamentului e un bĕtrân de şepteḑeci de ani, deasemenea duşman neîmpăcat al sexului feminin şi al căsătoriei. Controlul în chipul acesta a căḑut în mânile cele mai sigure. Una dintre fetele moştenitóre a şi călcat condiţiile, şi părăsind căţel, pisică, paseri şi avere, s'a măritat după un fabricant. Celelalte sĕ luptă încă în contra puterei dragostei şi e întrebare de timp numai, când vor fi învinse.

* * *

Rectificare. In corespondenţa din Sighişóra, apărută în Nr. 132 al „Telegrafului Roman“ s'au strecurat unele erori de tipar, pe cari le rectificăm în următórele: La punct II. pos. 3 la 1 Ianuarie 1895 în loc de 9 fl. 07 cr. *sĕ se cetéscă 99 fl. 07 cr.*; ér la punct IV. pos. 1 după cuvêntul „posiţii“ sĕ se adaugă „*în contul capitalelor şi inventariu şi 10—20 posiţii*“ în jurnalul de cassă etc.

* * *

Bibliografic. A apărut fasc. II din „*Enciclopedia Română*“ editată sub auspiciile şi din însĕrcinarea „Asociaţiunii Transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ de Dr. Corneliu Diaconovich, prim secretarul asociaţiunii. 1 fascicol fl. 1. —, pentru România lei 2.50.

Acest dicţionar enciclopedic se lucréză de aprópe 200 de autori distinşi şi apare în editura librăriei W. Krafft în Sibiiu, în estensiune de cel puţin 2 tomuri de câte 60 cóle de tipar, cu numeróse ilustraţiuni şi harte.

Publicarea se face în fascicole de câte 6 cóle, 10 fascicole formézã 1 tom. Fascicolele apar în intervale de 6 septemâni.

Abonamentele se pot face: la editoriul W. Krafft în Sibiiu, şi la tóte librăriile.

Abonamentele obligă la procurarea opului întreg şi se pot face pe lângă achitarea anticipativă a preţului cel puţin pentru câte un fascicol, ori pentru câte un tom. Abonaţii primesc fascicolele franco.

Ca expedarea sĕ nu sufere nici o întârziare, preţul fascicolului următor este a se achita cel mult în 30 de ḑile după primirea celui premergĕtor.

Pentru înlesnirea solvirii abonamentului se pun la dispoziţia On. abonenţi din Ungaria bilete de plată de ale cassei de pĕstrare postale.

Pentru a evita eventuale erori se cere, ca cu ocasiunea trimiterii preţului de abonament sĕ se noteze pe cupon Nrul aflător pe învĕlişul, în care se trimit fascicolele „Enciclopediei Române“.

Domnii abonenţi sunt rugaţi — în interesul lor propriu — a anunţa la timp eventuala schimbare de locuinţă (adrese).

După terminarea publicării opul se va vinde în librării cu un preţ ridicat.

Deposit general pentru România la librăria Carol Müller în Bucuresci, (Calea Victoriei 53).

*

Avis în causa şcolară! Pentru orientarea dlor abonenţi şi ca rĕspuns P. T. colegi ce-mi fac întrebări, cu onóre rĕspund, că „Tabelele de părete“, 14 Nre sunt gata; celelalte 4 sunt acum în lucrare. Aşa în curênd, după ce vor fi complete (18) le voi expeda celor ce au trimis preţul la adresă, ér celorlalţi cu recepere postală (rambursă). Lucrarea este fórte succésă. Pentru şcólele sĕrace avem abonate 46 exemplare. La timpul sĕu îmi voi ţiné de datorie a face cunoscut On. public numele şi adresa generoşilor dăruitori şi amici ai şcólei. Lipova, 29 Decembre 1896. Ioan Tuducescu, învĕţător.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sibiiu, în 15 Decembre 1896.

La corespondenţa mea publicată în Nrii 121 si 122 ai „Tel. Rom.“ au apărut dóuĕ întimpinări cu tendenţa vĕdită de a micşóra valórea faptelor ce'i servesc de basă.

Pentru a risipi nedumeririle ce s'au ivit în urma Corespondenţei trebue sĕ declar, că intenţiunea mea a fost a pune în relief unele fapte care merită a fi cunoscute şi a servi ca exemplu de imitare fără altă preocupaţiune.

Cele relatate sunt fapte positive şi nici invidia, nici rivalitatea altora nu le póte altera.

Drept aceea susţin întreg cuprinsul acelui raport basat fiind pe fapte necontestabile şi mĕ restrîng a reflecta în genere la unele părţi din cele dóuĕ întimpinări.

Dl protopresbitrr al tractului Cohalm N. D. Mircea arată numai nesce susceptibilităţi neintemeiate, criticând actele Sinodului pp. relativ la încorporarea comunei Criţ în tractul pp. al Sighişórei. Sinodul pp. are drept a discuta cestiuni de organisare, ce privesc tractul seu şi acest drept nu-i se contestă nici sinodului pp. al tractului Cohalm, care la rêndul seu încă se póte pronuncia asupra acestui obiect în deplină libertate. — In cele din urmă forul superior competent va decide definitiv asupra acestei cestiuni organisatorice. Prin urmare raportând despre un conclus adus n'am avut intenţiunea de a încurca aceste dóuĕ tracturi în diatribe nefolositóre.

E un ce casual, că unele protopresbiterate sunt mai estinse, decât altele; dar din acéstă circumstanţă nu s'au ivit nici în trecut plângeri fiind-că circumscripţiunile protopresbiterale sunt determinate prin multe alte împregiurări.

Dl protopresbiter al tractului Cohalm de frică că i se va mai lua vre-o comună din protopopiatul seu are gentileţa de a gratifica pe asesorul Z. Boiu şi pe subscrisul cu unele epitete sarcastice. N'am decât sĕ regret aceste satire lipsite de ori-ce spirit şi seriositate.

Arată mai departe nedumerirea, că nu află dreptate şi ecuitate în viéţa nóstră organică bisericéscă şi îl supĕră mult „cei cu cuţitul şi pânea în mână“, — uită însĕ că o dreptate ideală, care ar putea sĕ satisfacă tóte cerinţele şi dorinţele — juste şi nejuste — ale tuturor, nu există şi nici nu va exista. Se póte însĕ afirma, că în organismul nostru constituţional bisericesc s'au ţinut şi se ţine sémă de exigenţele dreptăţei şi e achităţei şi pe cât numai se póte postulatele drepte ale credincioşilor nostrii sunt respectate şi nu dau ansă la plângeri motivate. Şi în fine nici persónele de influinţă cari au „cuţitul şi pânea în mână“ nu pot tăia şi împărţi după plac, ci trebue sĕ ţină sémă de interesele generale ale credincioşilor şi apoi cine pórtă vina, dacă protopresbiteratul Sighişórei e mai mare, decât al Cohalmului şi dacă al Cohalmului e mai mare decât al Cetăţei de piatră, Turḑii, Murĕş-Oşorheiului şi Mediaşului? Cine pórtă vina, că protopopiatul Zarandului, Haţegului sunt de dóuĕ ori mai mari decât al Sighişórei, de trei ori mai mari decât al Cohalmului şi de patru ori cât al Mediaşului.

Temerea de cucerire a dlui protopresbiter al Cohalmului e fantasiă, ce caracterisézã pe deplin spiritul conducĕtor al Dsale, abstracţie făcênd că în comuna Crit cu filiile nu sunt mai mult de 40—50 familii, şi pentru liniscirea Dsale observ, că în sinodul pp. din Sighişóra s'a accentuat expres: „Rĕmâne de sine înţeles în competenţa sinodului protopopesc al Cohalmului a se pronunţa cum va afla cu cale.“

Trebue sĕ fie omul mare pătimaş şi tare îngrijiat ca într'un astfel de conclus se afle îndată intenţia de a cucerí, ér acel raport sĕ-'l scótă din fire.

Trecênd la cele cuprinse în întêmpinarea din nr. 132 al „T. R.“ publicată de dl asesor orfanal I. Şandru trebue sĕ observ că D-Sa e cel mai puţin competent de a da verdicte asupra altora, mai ales după-ce e un fapt notoric, că D-Sa n'a reuşit niciodată cu pretinsele sale gravamene din trecut. Ca exemplu vom amintí intrigile şi campania sa de calumnii ce a pus la cale pentru a zădărnicí ori-ce intreprindere salutară. D-Sa a nutrit totdéuna duşmănie contra actualului protopop D. Moldovan, ura a fost motorul tuturor uneltirilor, ce le-a pus la cale contra respectivului, dar' n'a reuşit. pentru-că la urmă s'a constatat netemeinicia arătĕrilor şi gravamenelor celor multe cu cari a debutat un lung şir de ani şi de cari nu se póte desface nici aḑi.

În corespondenţa sa afirmă multe lucruri şi învinuiri grave dar' nu le confirmă prin nici o dovadă. Astfel socotéla ce o face despre averea bisericii aprópe pe o pagină întrégă e cu totul greşită, chiar din datele ce ni-le desfăşură, nu resultă decât o pagubă fictivă. Dacă dl asesor orfanal crede, că este un falş la mijloc, poftéscă a păşí pe cale legală cu gravamenele sale la forurile competente mai înalte unde nu va puté ḑice, că nu 'i-se face dreptate.

Dar' îi lipsesce dlui asesor orfanal titlul de încredere şi indreptăţirea de a dăscălí pe alţii, mai ales în materie de socoteli bisericesci, căci nu fără motiv s'a ales alt cassar manipulant la fondul protopopesc în locul D-Sale.

Apreţiarea ce o face asesorul orfanal persónei şi posiţiei mele actuale, nu e decât emanaţiunea caracterului seu neastêmpĕrat, creḑênd, că dînsului nu-'i dă tótă lumea valórea ce o ar merita. De altfel observ, că nu-'l aflu nici competent, nici capabil de a face apreciări asupra persónei şi posiţiei mele, cu atât mai puţin de a-'mi dejudeca nechiemat jurisprudenţa mea.

Încât pentru acusările aduse contra asesorului Z. Boiu, e de prisos a mai lua în apĕrare caracterul întreg şi calităţile ce le-a dovedit acest distins bărbat al bisericii, şi cine va avé lipsă de desluşiri în acésta privinţă desigur, că nu va recurge la isvórele obscure de informaţiune ale neuitatului asesor orfanal.

D-Sa debutézã şi cu enararea unor împregiurări ce au precedat la alegerea de deputat congresual. Acésta îl dóre mai tare fiind-că s'a considerat de permanent deputat sinodal şi congresual.

Pe cine a recomandat protopresbiterul şi pe cine nu, acésta este afacerea acestuia.

A încercat dl asesor orfanal tóte mijlócele ce le-a probat în 9 perióde electorale, dar' de astădată nu 'i-a succes şi la acésta nu port eu vina, ci purtarea D-Sale faţă cu preoţimea şi cu poporul.

Cari dintre comune au votat şi cari nu, acésta nu mĕ priveşte.

Dacă cei „slabi de ânger“, cum numesce dl asesor orfanal pe cei-ce nu 'i-au urmat sfaturile inţelepte respective dacă nu 'i-au dat dînsului voturile la acésta, este însuşi D-Sa de vină, care în anul 1893 ignorând misiunea şi posiţiunea sa ca comisar Consistorial şi comiţênd iregularităţi ş'a exoperat alergarea de deputat congresual prin anularea voturilor a contracandidatului, care avé mare maioritate faţă cu dînsul.

Acéstă procedură necorectă a D-Sale — şi a substitutului a pricĭnuit cassarea actului de alegere ca deputat congresual în cercul Sighişórei.

Acest testimoniu despre incorectităţile D-Sale ca comisariu consistorial s'a transmis şi posterităţii prin conclusul congresual Nr. 33 dela 21 Maiu 1895.

Acest cas dovedesce în mod eclatant ce trebue sĕ ţină lumea despre corectitatea dlui asesor orfanal, care basêndu-se pe încurăgiarea ce-i dă Redacţiunea „Tel. Rom.“ în notiţele sale, sĕ folosesce de ocasiune pentru a-şi vĕrsa din nou veninul asupra actualului protopop şi a altor bărbaţi cari nu se află în nici o legătură cu dînsul.

In ce privesce resultatul participărei comunelor la alegerea deputatului congresual laic — respective la scrutiniul din Sighişóra acela asemănêndu-se cu resultatele din alte tracte — după cum se póte constata din comunicatul „Tel. Rom.“ Nr. 129 — apare destul de satisfăcĕtor, mai ales dacă se va aprecia faptul că comisarul actual, din dragoste nu sciu cătră cine, a respins aprópe jumĕtate din voturile date (per fas séu nefas) nu voiu sĕ sciu.

Se împedecă dl asesor orfanal şi de participarea mea la şedinţa sinodului ppresb. bănuind că aş fi mers acolo numai pentru scopuri particulare personale.

Aceste suspiţiuni ale numitului precum şi întreg cuprinsul corespondenţei sale le declar de false şi neadevĕrate.

Participarea mea la sinod, nu e cea dintâiu pentru-că şi la Sighişóra ca şi în alte locuri, unde am fost ales, în ori şi ce fel de corporaţiune, mi-am ţinut de datorinţă de onóre a participa şi a satisface dorinţei mandanţilor mei.

Am participat şi la sinóde din alte tracte precum din Sibiiu, Mercurea şi la multe adunări de interes naţional şi bisericesc şi nimeruia afară de dl Siandru nu i-a venit în minte a mĕ cualifica că tóte participările mele ar fi inspirate de interese particulare. Cei ce mĕ cunosc mai bine în acésta privinţă sciu acésta şi mĕ supun ori când, judecăţei în specie a publicului sibian.

Relativ la notiţele subliniare făcute de redacţiune, nu la raportul meu, ci la întêmpinările celor doi neastêmpĕraţi, în cari în mod fals se afirmă că raportul meu cu bizantinismul potenţat ar fi stêrnit aici în Sibiiu adevĕrată indignaţiune, observ că cunoscut fiind şi altora şi mie autorul lor, indignaţiunea pretinsă reducêndu-se la adevĕrata ei valóre a existat numai în mania autorului de a critica şi descredita persónele ce nu-i sunt agreate şi cari nu-i recunosc superioritatea spirituală şi autoritatea morală ce şi o atribue.

Dacă însĕ autorului acelor notiţe nu i-a convenit raportul meu, sĕ nu 'l fi publicat, ci sĕ se fi ocupat mai departe cu noul sfinţitul, despre care s'a scris într'o serie de numeri eulogiuri atât de bizantine încât un Zach. Boiu trebue sĕ dispară cu adevĕratele sale merite în faţa acelor eulogiuri într'adevĕr exagerate.

Un atac numai asupra persónei mele nu m'ar fi alterat, fiindcă publicul sibian ar fi sciut sĕ decidă între mine şi dênsul — şi mĕ consolam mai uşor cu ingratitudinea, lipsa de tact şi bunăcuviinţă ce ar fi arĕtat cătră mine, dar trebuia sĕ cruţe pe un coleg mai vechiu al sĕu, care sĕ află aprópe de 40 ani în serviciul bisericei nóstre şi care n'a meritat sĕ fie insultat acum la bătrêneţe.

Timpul nu e departe aşa cred, când ḑiarul „Telegraful Roman“ nu va mai sta la dispoziţiunea unei persóne care a depărtat şi depărtézã şi acum şi pe aceia cari cu sinceritate au susţinut şi apĕrat principiile acestui jurnal. *Dr. N. Olariu.*

Observările redacţiunei. Noi am fost de credinţa, că afacerile protopopiatului sĕ se desbată în sinodul protopopesc, şi credinţa acésta o avem şi acuma. Alte notiţe subliniare noi nu am făcut.

Prin aceste nu credem sĕ fi vătĕmat pe domnul autor sau pe domnul as. cons. Zacharie Boiu. Altcum în asemene mod lăudat şi apĕrat, domnul asesor Boiu, pe care noi mai mult 'l stimăm ca domnul autor, va exclama: feresce-mĕ Dómne de amici, că de neamici mĕ voi feri eu.

Numai atâta, şi mai mult nu.

Loterie.

Marţi, în 5 Ianuariu n. 1897.

Sibiiu: 4 86 12 55 19

Nr. 756/1896. [190] 1—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Hațegului, pe basa statutului organic § 63 combinat cu § 23 punct 5 și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 5572 plen., se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitorul protopresbiter cu atare va deveni totodată și paroch in locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Hațeg conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr 129.

Pănă când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nr prot. 78 emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale, anume: paușal de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, și taxele ce încurg pentru visttarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) Venitele parochiei protopresbiterale de classa II din opidul Hațeg.

Concurenții au se documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare — se le astérnă Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricele îndicate in provocatul regulament congresual § 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu sĕ vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Hațegului, ținută la Hațeg în 9/21 Decembre, 1896.

Avram Stanca, preș. adm. protopresb. **Nicolae Sânzian,** notariu.

Nr. 8571 Pl.

Se apróbă.

Sibiiu, 21 Decembre 1896.

Pentru Consistoriul archidiecesan

Miron Romanul m. p., archiepiscop

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite sprea le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 45—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	--	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriș	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2,51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl	Brașov	sos.	7.44	1.29
9.05	5.13				7.29	1.14
9.37	5.45		Cristian		6.59	12.51
9.57	6.05				6.50	12.41
10.17	6.25		Tohan. vechiu		6.30	12.15
10.28	6.36	sos.	Zernesci	pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	---	—
--	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕștia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	Teiuș	pl.	3.43	3.33	2. -	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. –	5.50	--

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Șeica mare		9.08	12.11	6.02	2.35	-
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	p.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Șelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veștem		7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tálmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Șebeșul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtișóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viștea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beșimbav		4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 146. Sibiiu, Marţi, 31 Decembre 1896 (12 Iauuariu 1897). **Anul XLIV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I. Ianuariu, Februariu şi Martiu al anului 1897, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman" tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică".

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfĕrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Nr. 7047. Bis.

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial votat în sinodul archidiecesan din anul 1892 §. 5, şi în legătură cu concluşul consistorial din 22 Octobre, 1896. Nr. 7047. B., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea unui post de profesor la seminariul archidiecesan din Sibiiu, anume în secţiunea teologică, pe lângă următórele condiţiuni:

1. Dotaţiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului, după trei ani de probă, de profesor definitiv: salariu 800 fl., şi relut de cuartir 150 fl., ér după întărirea lui de profesor definitiv: salariu 1000 fl., relut de cuartir 200 fl., şi după cinci ani de serviciu un adaus cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alţi cinci ani câte cu 100 fl., până la suma maximală de 500 fl.

2. La concurs se admit indiviḑi ortodoxi români, cari, avênd examen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pe lângă acésta au făcut cu resultat bun examenul de cualificaţiune profesoral, după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875, în special din studiile principale grupate acolo în §. 7, punct 2, adecă: Morala, Pastorala şi Omiletica.

3. Suplicele concursuale sunt a se presenta subsemnatului consistoriu până la 15/27 Martiu 1897 inclusive, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;

b) testimoniu de maturitate;

c) absolutoriu clerical;

d) testimoniu de cualificaţiune profesorală;

e) atestat despre aplicarea şi serviciile de până acum şi despre purtarea morală, eventual şi alte documente recomandătóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 22 Octobre, 1896.

Consistoriul archidiecesan.

La sfêrşitul anului.

Pe când ḑiarul nostru va ajunge în mâna iubitului nostru public cetitoriu, biserica nóstră va fi trecut preste periodul anului 1896.

Asemene unui călĕtor obosit, care în zăduful ḑilei în lungul seu drum ajungênd la un loc de odichnă, puţinul timp de repaos îl folosesce spre a mai reprivi odată asupra drumului percurs, cuvine-se şi nóuĕ obosiţilor luptători ai ḑiaristicei române sĕ reprivim asupra întêmplărilor anului trecut, spre a trage folos şi din cele bune şi din cele rele.

Ca nici odată dóră marea vieţei nóstre înălţată a fost de viforul ispitelor, şi limanul lin şi acuma l'am aflat în alipirea nóstră de biserică şi de instituţiunile ei, în neclătita iubire de neam, căci biserica şi naţionalitatea nóstră sunt bunurile cele mai preţióse, ce le avemai ci pe pămênt.

Furtune grele ameninţau la începutul acestui an biserica nóstră.

„Boerii popórelor s'au adunat într'una asupra Domnului şi asupra unsului Lui", ne venea sĕ strigăm cu dumneḑeescul psalmist, când vedeam cu câtă rêvnă, cu câtă pompă s'a pus sĕ execute potestatea civilă legile bisericesci, cari adênc lovesc în sânta taină a căsătoriei şi în parte ameninţă şi taina sântului botez.

Şi Dumneḑeul Părinţilor nostri, care face pururea cu noi după ale sale blândeţe, acest Dumneḑeu nu şi-a depărtat mila sa dela noi.

In anul trecut cu tóte ale lui ispite, viéţa nóstră bisericéscă în pace a fost ocârmuită.

Biserica a adus enorme jertfe materiale, biserica nóstră a făcut poporului credincios înlesnirile cele mai posibile spre a'l ţiné strîns legat de instituţiunile bisericesci.

Şi nu avem casuri, ca credincioşii nostri sĕ fie desconsiderat sânta taină a cununiei. Credincioşii au considerat căsătoria civilă ca un contract civil în afaceri de avere materială, şi essenţa cununiei o au considerat în tótă splendórea ei în binecuvêntarea bisericei.

Şi precum marele apostol al ginţilor taina cea mare a cununiei o a simbolisat în unirea lui Christos cu biserica, creştinii nostri conform aşeḑemintelor fundamentale ale bisericei, binecuvêntarea bisericei o au accentuat ca essenţa tainei cununiei.

Din mila proniei dumneḑeesci am trecut peste tóte ispitele: „Peste aspidă şi vasilisc am încălecat, şi am călcat peste leu şi preste bălaur, căci spre el a nădăjduit sufletul nostru".

De aceea în chimvale binerĕsunătóre-'L vom lăuda pe El, pre Dumneḑeul cel mare, carele pe mâni ni-a ridicat, ca nu cumva sĕ se împedece de pétră piciorul nostru.

Spre El vom ridica deci în aceste momente inimile nóstre, şi cu lacrimi vom cere ajutoriul Lui, ca sĕ nu întórcă dela noi faţa Sa, ci sĕ-şi deschidă mâna Sa, ca apoi tóte sĕ se umple de bunătate.

In viéţa nóstră naţională turburată a fost marea valurilor politice.

Ungaria oficiósă şi oficială în anul acesta a sĕrbat milleniul venirei aici a rassei magiare.

Serbărilor acestora li s'a dat caracterul special al serbărei rassei magiare.

Noi românii, recunoscĕtori provedinţei divine, care ne-a conservat până acum ca creştini şi români, la locul prim am cerut putere spre a ne puté conserva şi în Mileniul al doilea, şi în locul al doilea ne-am rugat după rênduelile sântei nóstre biserici pentru Împĕrat şi Rege, pentru curtea şi ostaşii Lui, pentru timpuri pacînice şi pentru stăpinire, ca Dumneḑeu sĕ o îndrepte pe altă cale, bună, sĕ creeze aici raporturi sănĕtóse, ca la al doilea Milleniu sĕ ne putem bucura şi noi împreună cu celelalte naţionalităţi din patrie.

Ca potop cutropitoriu a trecut peste ţéră alegerile dietale cu tóte peripeţiele lor.

Poporul nostru şi la aceste alegeri a fost lăsat de capul seu, şi el, părăsit de inteligenţă, a fost exploatat de partidele deosebite din parlament.

Caracteristica generală a alegerilor şi acuma a fost corupţiunea de tot soiul, şi pressiunea cea mai posibilă din partea organelor administrative.

Actualul ministru-president fără îndoélă are un mare merit, şi acesta nu îl póte nega nici cel mai mare inimic al lui, şi pentru care noi trebue sĕ-'i exprimăm adunca nóstră recunoscinţă.

În şedinţa publică a parlamentului ministrul-president a declarat, că alegerile actuale n'au fost curate, că rolul principal 'l-au avut banii, ca mijloc de corupţiune, şi că la acest mediu au luat refugiu tóte partidele.

Avem deci mărturia cea mai autentică, că actualul parlament nu este expresiunea voinţei libere a ţerii, el nu representă interesele ţerii, ci ale acelor cercuri, cari au dat banii pentru corupţiune.

Testimoniul cel mai trist pentru coruptibilitatea cetăţenilor, când e vorba

---

FOIŢA.

Dómnei Zoe Balş,

în Budapesta.

Timpul petrecut cu Tine
A fost vis, ce a sburat,
Un vis plin de mângăere
Pentr'un suflet întristat.

Ah, de ce n'avui putere
Ca s'opresc vremea din sbor,
Ca momentele ferice
Sĕ dureze până mor?

Sĕ Te vĕd mereu stăpână
Cum ca Tine nu mai este
Bună, nobilă, frumósă,
Ca o zină din poveste.

Dar sburat'au tot cu visul
Şi aḑi, când m'am deşteptat,
Vĕd, că visu-i mângăere
Pentr'un suflet întristat.

Almaşul-mare, 1896.

Olga Dorina Poruţiu.

Un nonsens limbistic.

Un an de ḑile împlinit, de când în fóia Asociatiunii transilvane, mereu observăm că se aplică acestei societăţi culturale un nou titlu, anume: *Astra.*

Un an de ḑile împlinit, de când urmărim cu atenţie protocólele şedinţelor comitetului central, ca sĕ aflăm dacă onor. comitet a luat disposiţii în acel sens, şi astfel sĕ ne convingem, ce motive 'l-au putut îndemna la întroducerea unei *novaţiuni* străine de firea românului. Dar n'am putut afla până acum absolut nimic în punctul acesta. Rĕmâne deci sĕ fie considerată chestia, ca o disposiţie particulară a redacţiunii, respective a redactorului „Transilvaniei", secretariul prim al Asociaţiunii: dl Dr. C. Diaconovich.

Şi aşa, cum sĕ ne explicăm lucrul? După a nóstră părere o singură deslegare e posibilă, şi étă cum: Dlui Dr. Diaconovich 'i-a fi venit cam greóie construcţia limbii nóstre din titlul Asociaţiunii, în adevĕr destul de bogat în circumscriere, aşa după-cum părinţii nostri au simţit lipsa sĕ-l compună, şi i simte lipşa şi presentul ca sĕ 'l conserve. Şi va fi ḑis în gândul seu, hai, sĕ fim noi mai practici ca părinţii nostri, şi sĕ ne permitem o nevinovată *imitaţie* după *„EMKE"* dela Cluş. Ḑis şi făcut. Va fi luat întâi iniţialele cuvintelor din titlul Asociaţiunii: A-t-p-l-r-ş-c-p-r, şi a vĕḑut, că iasă un *nonsens*, pe lângă care nu se póte ajunge scopul. A luat deci alt metod, dar tot în spiritul imitaţiei numite. A luat adecă — după-cum însuşi s'a explicat unora din jurul seu — *silaba primă* dela cele dintâi dóuĕ cuvinte din titlul Asociaţiunii: *„As"* şi *„tra"*, şi aşa a venit la *novaţiunea*, respective la titlul scurtat: *Astra*, ceea-ce, se vede, că 'i-a convenit, pentru-că astra în limba latină însemnéză *stea*, ér acest cuvênt, luat în sens impropriu, în limba nóstră însemnéză şi: lumină, cultură, etc. Va fi ḑis apoi un *„χεῦρηκα"* şi mai departe, la aplicare, fără sé ni se mai dee vre-odată samă, în organul „Asociaţiunii", cum şi de ce?

Sĕ vedem acuma, după un an de întrebuinţare al noului titlu, dacă procedura „invenţiunii" e întemeiată şi dacă faptul în sine corĕspunde geniului nostru. Noi, mărturisim sincer, avem convingerea *a priori*, că e un cas unic în felul seu şi fără basă în nisuinţele nóstre culturale.

Întâiu nu e adevĕrat, că „As-tra" ar fi format din *primele silabe* dela cele dintâiu dóue cuvinte din titlul Asociaţiunii. Pentru-că *silaba primă* din cuvêntul *Asociaţiune* este: **A**, ear' din cuvêntul *transilvană* este: **tran.** Şi urmând acésta procedură ar fi trebuit sĕ se formeze cuvêntul: *„A-tran"* şi nu „As-tra". Natural, că şi pe calea aceea ajungea lucrul tot la un *nonsens*. Ce sĕ facă dară, ca sĕ se ajungă totuşi la óre-care *sens?* Fără multă mustrare pentru ale gramaticei, rupe sunetul prim **s** din a dóua silabă a cuvêntului *Asociaţiune* şi forţéză cu acela silaba: **As,** apoi eliminéză sunetul **n** din silaba primă a cuvêntului *transilvană* şi forţéză silaba: **tra,** ş'apoi simplu le îmbină în cuvêntul „As-tra". — Sĕ mai ḑică dară cineva, că nu scim silabisa! Ei, şi după metoda acésta, câte alte cuvinte, póte mai semnificative încă, nu s'ar puté compune din combinaţia numĕróselor sunete, ce se cuprind în titlul Asociaţiunii?!..

Étă calea noului botez, prin care a trecut Asociaţiunea, prima nóstră societate literară, fără sĕ fie însinuată la matricula civilă. Şi numele cel nou se pare fărmecător, pentru-că, cum am ḑis, *astra* în limba latină însemnéză *stea,* şi ce e odată latin, de ce sĕ nu fie bun şi pe séma nóstră! Mai era vremea odată, când ori-ce era de origine latină, era deplin justificat pentru sĕ se foloséscă de dreptul cel mai sânt, de dreptul electoral.

„Turburat spre mine este sufletul meu“, aşa exclama odinióră dumneḑeescul părinte David; turburat este sufletul nostru la privirea acestui trist tablou, şi mângăere nu află inima nóstră, căci dóră mângăere sĕ fie faptul, că destinele ţĕrei sunt încredinţate unor ómeni, cari din violenţe au făcut vîrtute, cari corupţiunea o pun ca devisă a modului de guvernare, ca scut spre a puté rĕmâné la domnie?

Preste frontierele ţĕrei se îndréptă ochii nostri sufletesci.

Fraţi de o lege, fraţi de un sânge, fraţi cu asemenea nisuinţe culturale am aflat în vecinul regat, cari strîns grupaţi în jurul augustului lor suveran cu entusiasm au salutat pre liberul lor pămênt pe puternicul nostru Monarch, care 'i-a onorat cu presenţa sa.

Înalta visită a puternicului împĕrat al nostru a lăsat urme neşterse de recunoscinţă şi veneraţiune în inimile tuturor iubitorilor de pace şi a întărit legăturile de prietenie dintre statul nostru şi vecinul regat România.

Róda Duchului: dragostea, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea şi-a luat sborul din sinul sântului sinod al României.

O judecată nedréptă, barbar executată, a ridicat din scaun pe metropolitul primat din Bucuresci şi l'a internat în o mănăstire.

Indignaţiunea generală a credincioşilor a aruncat din nou în sinul sinodului róda Duchului, şi în biserica din România s'a restabilit ordinea legală: căci de vom căuta la fărădelegi, cine va puté suferí?

Făcut-am aceste repriviri cu scopul, ca sĕ ne ferim de cele rele şi numai cele bune sĕ aibă lăcaş în inimile nóstre.

Scrisóre din Budapesta.

2 Ianuariu, n. 1897.

Reflexiuni de anul nou. — Revisuirea planului de instrucţiune. — O nóuă broşură despre noi. — Flourens şi Pázmándy. — Milan la Budapesta.

Anul millenar cu tóte apariţiile sale caleidoscopice s'a stins şi el ca toţi ceilalţi ani muritori. Poporul magiar, făcênd o reprivire asupra anului decurs, se póte asĕmâna cu omul, care tălbăcit privesce asupra unei nopţi petrecute şi vede pe de o parte mesele încărcate, alaiul, aude încă musica ce-i şueră ademenitor prin urechi, pe de altă parte se vede pe sine în stare tristă, cuprins de „Katzenjammer“-ul moral şi fisic, vede cruda realitate. Acésta este şi disposiţia sufletéscă a tuturor jurnalelor din capitală, — cari din incidentul anului nou vin aşi face reflexiunile obicinuite. Tóte aceste foi, fără deosebire de partid, preamăresc anul trecut, ca an millenar, îşi exprimă însĕ téma de anul viitor, făcêndu-i un posomorît prognostic. Au gróză de planeta lui Marte. Unele îşi dau aere de politică înaltă: se mişcă orientul; politica de pace europénă îşi perde ecuilibrul; monarchismul decade şi republicile dobêndesc etc. etc. Altele însĕ, mai resonabile îşi vĕd bârna în ochiul lor şi constată fără încunjur relele interne, miseriile proprii. Sunt multe aceste miserii înşirate, dar între ele nu găsesci amintite măcar ca miserii de valóre mai subordinată, stările ce domnesc în sinul naţionalităţilor. Mai elegic şi mai amărît devine tonul acestor foi, când pornesc a amintì de actul însemnat politic ce cade în anul 1897, de reîncheierea compromisului economic cu Austria. Nu numai organele acelor partide politice, cari au înscrisă în programul lor independenţa economică a Ungariei, dar chiar şi guvernamentalele de cea mai rea specie scuipă foc asupra Austriei, care ş'a urcat pretensiunile ei cu privire la reciprocitatea economică. Voinicosul „Pester Lloyd“ se năpădesce în numĕrul sĕu din 1 Ianuarie cu o furie ovreéscă şi o impertinentă batjocură asupra Austriei, dă năvală în contra curentului reacţionar al antisemiţilor, cari ar fi provocat în Austria „lipsa de libertate şi cultură, nesciinţă şi intoleranţă religionară şi pe de asupra sălbătăcire naţională“. „Şi cu acésta Austrie avem sĕ ne unim la primăvéră, ba trebue chiar“, — exclamă perciunatul, trăgênd la îndoială şi bunavoinţa guvernului austriac. Tóte foile apoi admoniază guvernul magiar, că în pertractările ce decurg sĕ nu cedeze nimic din drepturile Ungariei. Cu privire la urcarea cuotei guvernamentalele tac. — Au deci motive de ajuns de a-şi pofti un an nou fericit!

Un obiect, ce a rĕsuflat numai puţin prin foi, dar' cu atât mai mult a fost discutat de curênd în cercurile intime ale „politicianilor culturali“ este revisuirea planului de instrucţiune pentru şcólele medii. Ministrul Wlassics a trimis în zilele trecute un rescript consiliului pedagogic, pe care-'l invită a se ocupa cât mai urgent cu reforma planului pentru şcólele medii. Anomaliile produse de acest defectuos plan de învĕţământ sunt cunoscute tuturor, cari au trecut prin aceste şcóle. Ministrul Wlassics are de gând a vindeca acest reu, după-cum reiese din amintitul rescript — prin întroducerea şcólelor medii unitare, astfel ca cel-ce absólvă şcólele medii se pótă trece la ori-ce facultate. Va fi acesta un sistem propriu al lui Wlassics, cum nici în Franţa nici în Germania nu există. Se ḑice că Wlassics îşi combină sistemul seu, împreunând părerile humaniştilor germani cu ale realiştilor şi devenind astfel original. Reformele lui Wlassics pe terenul instrucţiunii publice sunt uriaşe, dar la tótă întêmplarea precipitate, o mărturisesc acésta chiar şi aceia, cari îi stau într'ajutor la croirea planurilor. Consiliul pedagogic ce-'i drept nu s'a ocupat încă cu rescriptul din chestiune, dar' s'a ocupat în 30 şi 31 Decembre, „Reuniunea regnicolară a profesorilor dela şcólele medii“, cari 'şi-au ţinut şedinţele sub presidiul cunoscutului prof. universitar Dr. Beöthy, care totodată e şi un factor cardinal în sfatul pedagogic al ţerii. Tenorul discuţiunilor cu acest privelegiu a fost, că n'a sosit încă timpul pentru reforme atât de radicale cum le-a contemplat ministrul; *deocamdată însĕ este necesar, ca învăţĕmêntul prin reformă sĕ devină mai naţional.* Amintesc, că în privinţa acésta, ca se maghiariseze, cum am zice, învĕţemêntul, se unesc părerile tuturor acestor şavanţi. . . . Avem deci sĕ ne aşteptăm la un „an nou fericit“ pentru şcólele nóstre medii confesionale.

Naţia unguréscă a primit drept cadou de Anul Nou şi o broşură scrisă despre noi Românii, întitulată „A nemzetiségi kérdésről“, de deputatul dietal Dózsa Endre. Sunt înşirate în ea rênd pe rênd minciunile, ce le-au cântat şi flaşnetiştii Moldován Gergely, Beksics şi alţii, lucruri stereotipe şi într'o parte şi într'alta. Noue sunt numai unele modalităţi dintre cele propuse de acest sĕcuiu, între cari cea mai remarcabilă e, ca în şcólele medii din Transilvania sĕ se înveţe alăturea cu limba germână şi cea română. Lucrarea întrégă n'are nici o valóre, se vede că e o prelegere cu care dl deputat a ţinut sĕ brilieze la vre-o adunare a reuniunii de maghiarisare. Foile maghiare până acum nu 'i-a dat vre-o deosebită atenţie.

An nou nefericit a avut între alţii şi ex-deputatul Pázmándy, cavalerul de tristă figură, depositarul politicei şi culturei magiare. Este sciut, că acest domn, care este şi idealul tinerilor magiari, a lansat de curênd o broşură, în care a atacat şi pe fostul ministru de externe al Franciei, Flourens, pentru-că a cutezat a presida în Paris la meetingul de protestare în contra milleniului. La acéstă broşură a primit Pázmándy rĕspunsul dela ḑiarul din Paris „Le Nord“, rĕspuns ce şi-'l póte pune după oglindă.

„Un deputat magiar — ḑice „Le Nord“ — respective un exdeputat, Pázmándy Dénes, care e bine cunoscut despre aceea, că a tăbărît în tóte oraşele mari ale Europei, pentru-ca cu promisiuni, sfaturi şi plângeri sĕ dobândéscă bărbaţi de stat pentru causa magiară, a ţinut de necesar a protesta într'o broşură în contra meetingului de protestare ţinut de cele trei naţionalităţi în Paris şi presidat de Flourens“.

După-ce arată în legătură cu persóna lui Pázmándy, că politica magiară e infectă şi falsă, continuă astfel: „Pentru a arăta perfidia unui politician, vom spune, în ce chip a voit sĕ dobândéscă Pázmándy pe francesi pentru causa magiară. Ne aducem bine aminte, că la anul 1892 a venit Pázmándy şi s'a adresat îndeosebi la doi fruntaşi deputaţi radicali, pe cari 'i a rugat sĕ-'i fie prieteni ai ideii lui pentru independenţa magiară. Era vorba nu mai puţin decât de repăşirea Ungariei din alianţa triplă. Pázmándy visa atunci de o alianţă a magiarilor cu ruşii şi francesii“. Continuând apoi a zugrăvi pe ungur în persóna lui Pázmándy, ajunge la conclusiunea: „Nu, magiarii nici când n'au fost sinceri amici ai francesilor!“

Bietul Pázmándy! Trebuitui-a şi acésta? Chestia cu rusofilisismul lui e cunoscută, dar totuşi îl dóre, când 'i-o reîmprospetezi. Se va sci el însĕ mângăia, căci agent voiageur fiind, are dreptul de a nu zăboví mult la un principiu . . . .

Şi acum ceva despre Milan. După un exdeputat un exrege voiageur. Patria lui Milan e acum Europa întrégă, îşi caută mângăere şi distracţie prin tóte capitalele şi ţĕrile Europei. În sĕptĕmâna acésta s'a oprit şi pe la Budapesta, trecênd pe acì la o vênătóre pe moşiile contelui Zichy Jenő. A cercetat, cât a stat pe ací, opera, orfeul şi teatrele; umbla într'o trăsură luată în chirie, fără nici o suită. Duminecă a fost şi la biserica sêrbéscă, care a fost plină de public. Publicul l'a cunoscut, în parte de pe aurul cel mult ce l'a aruncat în disc, ér în parte din vorbirea protopopului sêrbesc, care la sfêrşitul serviciului divin a spus, că în biserică se aflá şi Milan, din mila lui D-ḑeu ex-rege al Sêrbiei. A fost aclamat cu puternice „jivio“! ér la eşirea din biserică un deputat croat l'a salutat cu puţine cuvinte. Ca statură Milan e un bărbat impunĕtor, înalt şi binefăcut, brunet la faţă şi cu un suris rece şi dispreţuitor pe buze. Dela vênătóre va merge, ḑice-se, la Belgrad, unde va asista la fidanţarea regelui Alexandru. Detaiuri până acum nu sunt cunoscute.

Corespondentul.

---

limba şi literatura română. Numai fraţii nostri din România par' a fi mai puţin inventioşi, căci ei ḑic: „Stéua României“, etc. Pentru aceea se despăgubesce ches tia din altă parte, anume, că redacţiunea dela „Tribuna“, care numai decât a adoptat botezul cel nou al Asociaţiunii, de sigur pentru cuvêntul, că sună a „latinie“, şi i-a deschis rubrica cuvenită în colónele foii sale. Numai „Tel. român“ şi cu „Gazeta trans“, stau serioşi la o parte şi nu se pot hotări sĕ curtenéscă pe coniţa „Astra“. Da, înţelegem motivul lor, aceste foi păzesc cu credinţă geniul străbun al poporului român.

Curtenii „Astrei“ însĕ, nu vréu sĕ înţelégă, că pe calea aceea cultivă în sinul nostru un *nonsens.* Nu vréu sĕ înţelégă, că în desvoltarea culturală a unui popor, ori-ce *forţare* anormală duce la ridicol.

Las' că faptul în sine e o imitaţie — şi aceea forţată — după „EMKE“, dar nu-i găsim nici un temeiu în literatura nóstră, nici un motiv séu explicare în limba nóstră, mai puţin în tradiţia poporului nostru, care s'a ferit ca de foc de *străinisme.* Ba, înşişi imitatorii observă, că fac un lucru de prisos, când se folosesc de pseudobotezul „Astra“, deóre-ce simt trebuinţa sĕ i adaugă numai decât şi numele cel adevĕrat: Asociaţiunea.. căci altcum rĕmân neînţeleşi. D. e. în fóia Asociaţiunii se pune drept titlu cu litere grase: *Astra*, imediat sĕ adauge al doilea titlu: Sciri din sinul Asociaţiunii, fără de care rĕmâne un lucru neînţeles. Va se ḑică din imitaţia forţată, mai rĕsare şi defectul *tautologiei.* In „Tribuna“ tot aşa.

Prin urmare ce zor póte avé *novaţiunea* revistei Asociaţiunii? Ne-ar obliga mult sĕ-i găsim vre-o îndreptăţire. Aşa însĕ ca o simplă înclinare spre străinism, ca o simplă imitaţie de prisos, scim, că în multe părţi a produs şi produce numai resimţ în sínul poporului nostru.

Drept aceea, credem a fi timpul suprem, sĕ atragem atenţiunea celor competenţi, sĕ delăture din domeniul culturei române, ce e străin şi molipsitor geniului nostru străbun. Acésta ni se impune ca dotorinţă, câtă vreme ţinem la românitatea, respective la caracterul *naţional* al culturei nóstre. Acesta este şi singurul îndemn, că am luat cuvêntul cei dintâi în acest obiect.

x.

Noutăţi.

Pápay — mort. Pápay István, şeful biroului de cabinet al Maj. Sale, consilier intim, a decedat în 6 a. l. c. n. Pápay a luat parte la deschiderea canalului dela porţile de fer, cu care prilegiu récindu-se şi-a contras un bronchitis vehement, care i-a pricinuit mórtea.

⁂

Ţarul — bolnav. Puternicul împĕrat al tuturor ruşilor se plânge de lipsă de sănĕtate. La sfatul medicilor va călĕtorí la Livadia spre a se recrea, fiind enervat de munca obosîtóre din timpul din urmă. Ţarevna de asemenea are lipsă de recreaţie, deóre-ce e în stare binecuvêntată.

⁂

Abḑicerea reginei Angliei. „Westminster Gazete“ aduce vestea la tot casul surprinzătóre, că regina Victoria în al şéseḑecilea an al domniei sale va abḑice de corónă în favorul principelui de Wels, şi adauge, că décă în adevĕr se va întêmpla, acest lucru ar fi o nenorocire mare pentru Anglia.

⁂

Societatea academică „Junimea“ învită la balul care se va arangia Joi, în 23 Ianuariu (4 Faur) 1897 în Cernăuţi în sala soc. filarmonice. Presidentul de onóre: Eudoxiu baron Hormuzachi. Presidentul com. arangiator: George baron Wassilko. Presidentul societăţii: Ioan cav. de Cuparencu. Începutul la $8^1/_2$ óre séra. Comitetul arangiator: E. Antonovici, A. cav. de Baloşescul, A. Berariu, Dr. N. Blându, T. Bocance, N. Bodnarescu, D. Bumbac, I. I. Bumbacu, I. Bumbac, S. Bumbacu, V. Burduhos, C. Dracinschi, M. Filievici, Dr. I. cav. de Flondor, T. cav. de Flondor, B. Gaina, Dr. D. cav. de Grigorcea, M. cav. de Grigorcea, Dr. R. cav. de Grigorcea, E. Halip, Dr. A. baron Hormuzachi, C. baron Hormuzachi, A. Iacoviţă, C. Isopescul, I. cav. de Maţioschi, E. Maximovici, V. Mironescu, L. Mironovici, V. Morariu, A. cav. de Onciul, Dr. C. cav. de Onciul, A. Petrescu, V. Petrescu, Dr. G. Popescul, A. Popovici, D. Popovici, Dr. G. Popovici, A. Şesan, Şt. Şesan, C. Stefanovici, I. Toma, V. baron Vasilco, N. cav. de Vasilco, V. Vesalon, A. cav. de Zotta, E. cav. de Zotta. Preţul de întrare pentru o persónă 4 fl., loja 20 fl. Biletele se vor vinde Mercuri în 22 Ianuariu (3 Faur) şi Joi în 23 Ianuariu (4 Faur) dela 10 pănă la 12 óre a. m. şi dela 2 pănă la 6 óre p. m. în localităţile societăţii filarmonice şi séra la cassă.

⁂

Menelic la exposiţia din Paris. La exposiţia ce o vor arangia francezii la anul 1900 în Paris va lua parte şi Menelic. El a fost încunoscinţat, că va fi învitat în mod oficial, la ceea-ce a declarat, că va primí invitaţia. Puternicul rege al Abessiniei, din Paris va merge în Rusia.

⁂

Lueger — bolnav. Foile din Viena aduc scirea tristă, că vice-primariul Vienei, harnicul bărbat de stat al Austriei Lueger zace chinuit de un reumatism vehement, la casa surorei sale în Baden. Bóla lui Lueger inspiră îngrijiri seriόse, deóre-ce el a declarat, că nu va lăsa sĕ fie curat de nici un medic.

⁂

Duşmănie germano-francesă, Fraţii Schlumberger din Paris au voit sĕ petrécă sĕrbătorile la moşul lor în Gebweiler şi şeful oraşului le a permis acest lucru. După ce toţi trei fraţii, cari de altcum sunt de origine din Elsaţia, dar s'au naturalisat în Francia, au călĕtorit la moşul lor, le-a sosit un ordin dela guvernatorul cercului de Strassburg, sĕ părăséscă Elsaţia neamânat.

⁂

Invitare la producţiunea şcolară-teatrală musicală ce se va ţinea Marţi la 7/19 Ianuarie 1897, ḑiua Stului Ioan, în sala cea mare a şcólei de fetiţe din Poiana. Inceputul la 7 óre séra. Preţul întrărei de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Venitul curat este destinat, pentru Fondul bibliotecei şcolare din loc, Oferte marinimóse se vor publica pe cale ḑiaristică. NB. P. T. óspeţi din loc sunt rugaţi a sĕ îngriji de ale mâncărei.

Program:

1. „Plutaşul“ — cor mixt — executat de elevii şi elevele şcólei.
2. „Ostaşul Român la Plevna“, monolog de Stefănescu, predat de un elev.

3. „Somnoróse păserele“; de T. cav. de Flondor; solo cu acompaniament de harmoniu.

4. „Duşmanele“, poesie de George Coşbuc, declamată de o elevă.

5. „Murguleţul“, cântec poporal — solo cu acompaniament de harmoniu.

6. „Rusalile“ — piesă teatrală de V. Alexandri — predată de elevii şcólei.

7. Cântece corale.

In pausă se va juca căluşerul şi bătuta.

⁂

Spaima lui Rigó. Ḑilele acestea a sosit la Viena prinţul Chimay, voind sĕ mérgă la Pesta spre a cere satisfacţie dela ţiganul, ce 'i-a răpit nevasta. Când a auḑit Jancsi de tréba asta, 'l-a cuprins o spaimă oribilă, căci ţiganul tot ţigan e şi 'n ḑiua de Pasci, l-au cuprins ameţeli, încât nevasta-sa a trebuit sĕ-'l frece cu oţĕt spre a-'l readuce la consciinţă. S'a dus apoi la poliţie şi a cerut sĕ fie păzit. Prinţul Chimay sfătuit de prietenii sĕi, spre evitarea scandalului, s'a abătut dela planul sĕu şi s'a reîntors la Bruxella.

⁂

Cea mai nóuă societate de asigurare. In ḑilele aceste s'a infiinţat în Viena o societate de asigurare, asemenea căreia pe întreg continentul Europei numai în Anglia fucţionéză, unele cu un resultat folositoriu cetăţenilor. Societatea s'a înfiinţat in contra spargerilor şi pórtă numirea de: Prima societate austriacă de asigurare în contra spargerilor. Reşedinţa societăţii e Viena, ér presidentul ei Breintenfeld Kàroly, consilier de curte şi unul dintre cei mai renumiţi anti-criminalişti, de care toţi spărgătorii austriaci tremură. Societatea e salutată din tóte părţile.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Onorată redacţiune!

Corespondenţa ddto Sibiiu în 15 Decembre 1896, publicată în numĕrul 145 din 1896 al „Telegrafului Român“ şi subscrisă de dl Dr. N. Olariu, conţine şi următoriul text: „. . . mai ales dacă se va aprecia faptul, că comisariul actual, din dragoste nu sciu cătră cine, a respins aprópe jumĕtate din voturile date (per fas séu nefas) nu voi sĕ sciu“.

Corespondentul afirmă deci, în stilul sĕu, că eu, în calitatea mea de comisar consistorial am respins voturi la scrutinarea protocólelor electorale din cercul Sighişórei, din dragoste cătră „cineva“, dênsului necunoscut, şi declară totodată, că nu voiesce sĕ scie dacă acésta respingere a voturilor a fost îndreptăţită séu nu.

Acésta este o apreţiare cu tendenţă rea a activităţii mele publice în afacerea electorală amintită, pe care eu numai din singurul motiv nu o ignorez, pentru-că i s'a dat loc în organul archidiecesei nóstre şi din acésta causă publicul nostru mai puţin orientat, i-ar puté atribui o însemnătate nemeritată.

Aşa dară şi până atunci, când se vor pronunţa asupra purcederei mele forurile nóstre competente, aflu de lipsă a declara:

că acel „cineva“, necunoscut dlui Dr. N. Olariu, din a cărui dragoste am respins eu unele voturi, este Regulamentul congresual din 1891 pentru procedura la alegerea deputaţilor congresuali;

că asupra respingerei voturilor, respective asupra întregului act electoral, numai singur congresul nostru naţional-bisericesc este chemat competent a se pronunţa şi a decide;

şi dacă dl Dr. N. Olariu — doctor juris şi totodată deputatul ales al acelui cerc, prin urmare în considerabilă mĕsură interesat — pelângă tóte acestea nu numai că nu a lăsat apreţiarea purcederei mele în competenţa forurilor chemate, ci a mai declarat încă, că nici nu voesce sĕ scie dacă purcederea mea este corectă séu nu, — apoi a făcut un lucru, care, ce e drept numai pe dênsul singur îl privesce şi îl caracteriséză dar care afară de acésta mai stă şi în contraḑicere cu principiile jurisprudenţei şi peste tot nu e nici prudent nici cuviincios.

Sibiiu, în 11 Ianuariu n. 1897.

Dr. Nicolau Vecerdea,
advocat.

Sĕ imitâm Americanii.

S'au împlinit deja 40 ani de când părintele Kneipp a declarat rĕsboiu beuturilor spirtuóse care ruinéză organismul omenesc. Şi totuşi ce puţin efect se arată!

In Europa cea bĕtrână cuantul beuturilor spirtuóse folosite de omenime, cresce an de an într'o proporţiune îngrozitóre. De abia se înfiinţéză unde şi unde câte o societate séu reuniune de moderare cu menirea de a abate omenimea de pe calea cea greşită a alcoholului.

Nu aşa în America cea tinĕră. Ea şi în acéstă privinţă ne ofere exemple demne de imitat. Acolo e la ordinea ḑilei înfiinţarea de societăţi, a căror program este: înfrênarea dela beuturi spirtuóse.

Astfel în statul New York, Iowa şi alte state ale Statelor Unite din America Nordică lupta contra alcoholului se continuă cu un fanatism demn de ori-ce causă mare. S'au votat legi, cari opresc sĕ se zidéscă localuri de crâşmă în apropierea vre-unei biserici séu scóle. Intre biserică séu scólă şi crâşmă trebue sĕ fie o distanţă barem de 300 paşi.

„Prietinii apei“ — o societate duşmană alcoholului, din Rente, au decis sĕ zidéscă biserici mobile, pe rotiţe, pe cari sĕ le pótă împinge în apropierea crâşmei séu ospĕtării celei mai bine cercetate. Ei speră, că în chipul acésta vor sili crâşmariul sĕ-'şi părăséscă crâsma. Dacă ar deschide alt undeva crâşma, vor înpinge biserica şi acolo, până-ce în fine crâşmarul se va disgusta şi va părăsi oraşul. După-ce vor fi isprăvit cu unul, vor începe sĕ urmăréscă pe altul şi aşa în continuu, până vor alunga pe toţi crâşmarii din comunitatea lor.

Ce bine ar fi dacă principiul lor: înfrênarea dela alcohol şi întrebuinţarea apei — singurul element folositor sănĕtăţii omeneşci, 'şi-ar afla aderenţi şi între noi!

Românul are triste experienţe cât reu îi causéză beuturile spirtuóse. Bólele numĕróse, sĕrăcirea continuă, nesilinţa; demoralisarea, decăderea în ori-ce privinţe, sunt tot atâtea efecte ale alcoholului.

Dacă cunóştem stricăciunea lui, ar fi timpul sĕ ne moderăm în întrebuinţarea acestei beuturi veninóse, sĕ urmăm exemplul Americanilor. Abḑicênd de alcohol vom alunga şi Luruiana cea rea de pe pămêntul strămoşesc, din sinul poporului românesc. *Pavel.*

Bibliografic.

„Trecut şi present“. Precum anunţă foile magiare, sub titlul acesta a apărut o nóuă carte din péna contelui Nicolau Bethlen jun., în care se ocupă cu lucruri istorice din timpul mai nou. N'avem acéstă carte, dar vom reproduce aci câte-va fragmente din unele epistole ale bărbaţilor politici austriaci şi magiari, pe care ḑic foile din cestiune, că le-au scos din opul numit a contelui Bethlen.

E vorba de era absolutismului după suprimarea revoluţiunei din 1848. Austriacii vréu sĕ ducă pe ardeleni în Reichsrath. Contele Ladislau Teleki scrie din Tours lui Ioan Bethlen:

„In privinţa acésta Ungaria nu o tem, pentru-că acolo magnaţii conservatori n'au credit, şi ori ce vor face, naţiunea nu-i va urma. In Transilvania altcum stă lucrul. Acolo marea parte a magiarimei le va urma. Acolo pe Kossuth nobilimea magiară ardeleană, carea prin ştergerea robotelor a ajuns la bâta de cerşitoriu, nu-l iubesce şi ascultă numai de tine. Pentru Dumneḑeu, te rog, iubite amice fi perseverant şi nu te lăsa a fi sedus pe căi, care ar conduce la divisiunea naţiunei magiare“.

Int'ralt loc scrie:

„Mĕ mir de tine, cum tu, ca om înţelept şi ca conducĕtor politic mai visezi, că Transilvania ori Ungaria se vor putea împăca vre-odată cu dinastia şi cu Austria. Nici odată! Apoi ce garanţii ar avea o împăcare, când scim, că Austria ne dă tot ce cerem, îndată ce e strînsă la părete, şi tot retrage, îndată ce se póte mişca liber“.

Baronul Récsey, comandantul corpului de armată din Lemberg a scris lui Bethlen înainte de revoluţiunea magiară între altele următórele referitóre la uniunea Transilvaniei cu Ungaria:

„Monarchia în present se află într'o stare înfiorătóre. In Austria revoluţiune, în Italia resbel şi în Ungaria o dictatură Batthyany—Kossuthistă, care mai iute ori mai târḑiu va duce la revoluţiune. Eu în starea acésta nenorocită mĕ alipesc mai mult de dinastie ca altădată şi voiu apăra familia împĕrătéscă până la ultima suflare faţă de atacurile revoluţionare. Sperez, că tóte se vor întórce spre bine; în casul ultim, dacă vom vedea, că tóte s'au perdut, vom părăsi Italia şi vom rechema pe Badetzhy cu armata sa viteză; — unii vorbesc şi de intervenţiune ruséscă; destul, că în scurt timp vom face ordine în Austria, şi dacă ordinea va fi restabilită în provinciile ereditare, atunci va veni rêndul la Ungaria, pentru că cu concesiunile de faţă, ce le-au stors dela împĕratul, nu se póte susţiné monarchia şi sfêrşitul la tóte ar fi, că Ungaria s'ar rumpe de către Austria şi în casul cel mai bun ar ridica pe tronul magiar pe palatinul Pişta. Acésta armata mea nu o va suferi; restabilirea ordinei se va începe cu aceea, că vom pune mâna pe Ardél, ca sĕ stringem pe Ungaria resculată între dóuĕ focuri şi astfel sĕ facem sfêrşit grabnic revoluţiunei. *Dacă tu vei duce la îndeplinire uniunea — de facto, nu numai pe hârtie — atunci noi vom fi necesitaţi a recurge la ajutoriul valachilor*, şi apoi ce va fi din acésta, aceea 'ţi o poţi cugeta. Pentru aceea te sfătuesc, amână uniunea *ad grecas calendas*“.

Din Urban şi soţia acestuia, Ioan Bethlen face în notiţele sale hoţi ordinari, cari au pus în busunarele lor banii de rescumpĕrare, ce ar fi trebuit sĕ-i asigneze pentru capetele magnaţilor unguri prinşi ori omoriţi. Despre soţia lui Urban ḑice, că a luat cu propriile ei mâni un şir de mărgele cu cătărămi de aur şi diamante de valóre de mii de floreni din grumazii anumitei dómne Haller, care venise sĕ-i céră întrevenirea la bărbatul ei pentru uşurarea sorţii unui prisoner.

Dintr'o epistolă a contelui Francisc Haller adresată lui Ioan Bethlen, reese că dinastia ar fi făcut încercare pela anul 1835 pentru uniunea Transilvaniei cu Austria.

Sunt de tot interesante notiţele lui Ioan Bethlen în ce privesce caracterisarea ministrilor magiari din 1848. Toţi au fost nisce grandomani, şi ómeni nepractici pentru împregiurările de atunci. Favorabil se exprimă numai despre Széchenyi şi Deák, ér Széchenyi se exprimă despre colegii sĕi în modul următoriu.

În Ungaria magnaţii sunt nemţi, numai câteva dintre familiile de magnat încep a se maghiarisa şi jócă pe naţionalistul, ca sĕ devină populare. Familiile acestea se aliéză cu procatorii demagogi şi cred, că cu vorbiri frumóse, cu ospeţe şi cu portul bitieresc totul au făcut pentru-ca Ungaria sĕ devină un stat independent şi civilisat. Ludovic Battyány, care e numai fudulie, dă pe democratul şi caută graţia lui Kossuth. (Aici însemn, că Széchenyi în locul numelui lui Kossuth, totdeauna se folosesce de „agent provocateur“!) Ear' Kossuth rîde de magnatul ce dă pe democratul şi pe Battyányi precum şi pe ceialalţi îi folosesce numai spre scopurile sale. *Kossuth vrea sĕ înfiinţeze o Ungarie democratică, independentă cu extinsa devisă: „libertate, frăţietate, egalitate“. Că la ce póte duce o astfel de nisuinţă, iţi pot spune în vre-o câteva cuvinte. Ori succede, ori nu. Sĕ luăm casul cel mai bun, că succede, atunci tótă flórea naţiunii maghiare se va arunca pe politică, ér' o mică parte pe arte şi sciinţă, până-când aceea, ce de present e mai de căpetenie pentru viéţa unei naţiuni, economia publică (industria, căile ferate, fabricele şi multe alte lucruri nenumĕrate materiale), cari ar asigura supremaţia naţională, va fi negligiată, pentru-că naţiunea acestea necultivându-le, aceste lucruri nu le pricepe şi n'are atragere cătră ele; astfel întregul teren de economie publică 'l-ar lăsa sĕ-'i alunece din mână şi acela cu multă bucurie 'l-ar confişca jidovii. Aceştia apoi ar ajunge la imense averi şi prin acestea la multă putere şi astfel Kossuth a creat o Ungarie democratică, liberă şi independentă pe séma — jidanilor“.*

Precum se vede, cartea e fórte instructivă şi putem învĕţa şi noi multe din ea.

Bel-Ami, celebrul roman social al distinsului scriitor francez, Guy de Maupassant a apărut în traducere română de C. Vraja în Biblioteca romanelor celebre, editată de Institutul de editură Samitca din Craiova.

Valórea acestui roman este recunoscută de toţi criticii mari actuali şi nu putem de cât sĕ mulţumim dlor Samitca pentru îngrijirea ce pun în alegerea operelor de tradus, aducênd cu acésta un adevĕrat serviciu cetitorilor, cari — pentru un preţ relativ neînsemnat — se pot instrui, cetind cele mai cu vază lucrări literare.

Bel-Ami este un roman social, pentru că autorul ne-a dat, nu lumea sufletéscă a unui individ — Georges Duroy, — ci lumea socială, unde Duroy ajunge şi póte sĕ ajungă sus. Nu de dragul unui individ a scris Maupassant, ci ca sĕ ne arete o pătură socială cu tóte ale ei. Maupassant ne-a descris faptele psihice ca sĕ le explice pe cele sociale, şi nu vice versa — atunci ar fi făcut un roman psihologic.

El a voit sĕ ne spună: „Uitaţi-vĕ cum e lumea asta. Dar', ca s'o înţelegeţi mai bine, étă vĕ descriu unul mai pe larg, unul d'intre dînşii. Uitaţi-vĕ ce condiţii sociale, vedeţi cum o secătură se simte în ele, în largul sĕu, în mediul sĕu prielnic. Şi asta pentru că lumea descrisă e lumea lui Duroy. Dacă îl înţelegeţi pe dînsul, îi înţelegeţi pe toţi, înţelegeţi pătura pe care am descris'o“.

Ca execuţie materială volumul se presintă în mod uimitor şi putem ḑice că este una dintre cele mai frumóse lucrări tipografice apărute în România. Acésta face cinste tot d-lor Samitca, cari imprimă în atelierele lor proprii, tot ce editéză, punênd o grijă deosebită în ceea ce priveşte execuţia technică a lucrărilor.

De alt-fel acesta este şi motivul pentru care apar la intervale mai lungi volumele din Biblioteca romanelor celebre şi Biblioteca de Popularisare editate de d-nii Samitca.

Preţul romanului *BelA-mi* este de Lei 2 — şi se află de vînzare la tóte librăriile din România.

A apărut în nouĕ publicaţie, **„Fóia pentru toţi“** cu o materie bogată şi în acest timp instructivă şi amusantă şi pusă sub direcţia dlui Dumitru Stăncescu, director al „Bibliotecei pentru toţi“. Fóea e eftină (15 bani numĕrul de 8 pagine format mare) şi dă mulţime de premii cu totul gratuite abonaţilor.

Se trimite gratis în provincie un exemplar de probă ori cui se adreséză Administraţiei „Foii pentru toţi“, Nro. 12, Pasagiul Român.

Sumar:

Inainte cuvêntare. — Comóră (poesie), de Radu D. Rosetti. — Luminările (poveste), de Andersen. — Bunătatea. — Cum putem face avere, de Franklin. — Convorbiri sĕptămânale — Caritatea. — Gândiri, de bina. — Pagini alese. — Datoriile în torului. — Noutăţi — Litere. — Arte Teatru. — Daruri de sĕrbători. — Romanul unui căluger (roman), de Jean Rameau, traducere de I. S. Spartali. — Ţiganul la popa (snóvă), de Dumitru Stăncescu. — Din cartea de aur. — Sĕ fim îndatoritori. — Binefacerile sciinţei, de Gaston Tissandier. — Pagini uitate. — Cetitorului. — Cărţi nóuĕ. — O carte bună, de Dumitru Stăncescu. — Glume. — Premii. — Alegerea cărţilor. — Omida şi vulpea (fabulă), de Vriarte. — Mode. — Reţete şi sfaturi. — Petreceri şi jocuri. — Ilustraţie: Gravură din Romanul unui călugăr.

Varietăţi.

Episod dela instalarea noului metropolit-primat. La instularea noului metropolit-primat Iosif Gheorghean în Bucuresci s'a petrecut următoriul apisod drăgălaş. Inainte de începerea ceremonialului de învestire a noului metropolit-primat, micul principe Carol, fiul moştenitorului de tron, fiind şi el de faţă în sala tronului, s'a suit pe tronul încă neocupat de Regele şi s'a aşeḑat pe el. Observând acésta Regele, a mers la el şi adiindu-i obrazii i-a ḑis zimbind: „Mĕi, mĕi, tare t grăbesci cu ajungerea pe tron“. La acésta micul principe s'a coborît şi trecênd printr cei de faţă, generalul Man l'a întrebat „Unde ai fost?“, ér el i-a respuns: „Pe scaun“.

Nr. 605/896 [192] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. II-a din Borgo-Prund, înființată în urma încuviințărei Prea-Venerabilului Consistoriu d. d. 17 Septembre 1896 Nr. 4681 bis., se escrie prin acésta concurs, cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóie.

Venitele parochii statorite în ședința comitetului parochial d. d. 23 Iunie 1896 și a sinodului parochial din 30 Iunie 1896, — fac la an suma de 612 fl.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriței. In conțelegere cu comitetul parochial.

Borgo-Bistrița, la 23 Octobre 1896.

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 756/1896. [190] 2—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Hațegului, pe basa statutului organic § 63 combinat cu § 23 punct 5 și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 5572 plen., se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitorul protopresbiter cu atare va deveni totodată și paroch in locul central al tractului, anume în comnna bisericéscă Hațeg conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr 129.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nr prot. 78 emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale, anume: paușal de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, și taxele ce încurg pentru visttarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) Venitele parochiei protopresbiterale de classa II din opidul Hațeg.

Concurenții au se documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare — se le astérnă Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricele indicate in provocatul regulament congresual § 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu sĕ vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Hațegului, ținută la Hațeg în 9/21 Decembre, 1896.

Avram Stanca, preș. adm. protopresb.
Nicolae Sânzian, notariu.

Nr. 8571 Pl.

Se apróbă.

Sibiiu, 21 Decembre 1896.

Pentru Consistoriul archidiecesan
Miron Romanul m. p.,
archiepiscop

Nr. 217/1896 of. ppresbit. [177] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a posturilor învĕțătoresci dela scólele elementare poporale gr. or. din subsemnatele parochii prin acésta se publică concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare a acestuia în ḑiariul „Telegraful Roman“.

1. Cheuchiș, cu salar anual de 300 fl., din cari 100 fl. din repartiție de pe popor, ér 200 fl. ajutoriu de stat; cuartir și grădină.

2. Negrilești, cu salar anual de 300 fl., din cari 150 fl. din repartiție de pe popor, ér 150 fl. ajutoriu de stat; apoi cuartir natural.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a și aștерne petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeș, 4 Novembre, 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. „Deeș“ în conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

Teodor Herman,
protopresbiter.

UZ. 20—1897.

Edict de licitațiune.

În **12/24 Februariu, 1897** se va ține la oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu, piața mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 óre a. m.,** și la cas de lipsă și **dela 3 până la 6 óre după améḑi,** o licitațiune publică pentru esarêndarea de pășunat a următorilor munți **pe 3 ani — 1897 până inclusiv 1899** — eventual numai pe anul **1897** și anume:

Nr. curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de exclamare		Însemnare
			întreg		de pășunit				
			Jugĕre	stânjini pătrați	Jugĕre	stânjini pătrați	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschi . .	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare .	4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic .					459	—	
4		Conța mare . .	2673	850	2245	—	330	—	
5		Conța mică . .					500	—	
6	**Veștem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare. .	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare . .	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic . .	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus . .	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grópa de jos . .	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus . .	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos . .	979	500	256	700	200	—	
20		Haneșu de sus .	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneșu de jos .	1190	100	324	1400	300	—	
22		Góza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
23		Góra de jos . .	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune **10%** din prețul de exclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ér celor ce au obținut li se va socotí în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractuluí.

Condițiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé și înainte de ḑiua licitațiunei la oficiul central al universității săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1897.

[191] 1—3 **Dela oficiul central al universității săsesci.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
.33	5.48	—	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.43	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		–	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		–	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		**Sighișóra**		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața		Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		**Szolnok**		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕștia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	–	10.16	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		**Alba-Iulia**		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	**Teiuș**	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	**Budapesta**	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oșorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU